Ing
147

Ministerio de Cultura 2024

Esclavitud en Jaen Reinado

15

Nico. de lyra

Incipit Postilla Nicolai de Lyra sup

A prin

riosis: acci

dici. To

duas

star

sit

dū adiutoriū ꝓpr̄ filios creādos. sīc adiutoriū femini terra
g...c ē vt virgultū ex vtroq; nascar̄. Añ crescite ⁊ multiplicamini
⁊ r.t.⁊c. Nec rō ꝓiūctionis nec post pen̄ā q; defecit. ℔m
quā terra hominib⁹ plena est. Emissi quidē de paradiso ꝓue
nerūt ⁊ genuerūt. Sz potuerūt ī paradiso eis esse nuptie ho
norabiles ⁊ thorus īmaculatus sine
ardore libidinis: sine labore pariēdi:
nō vt morientib⁹ patrib⁹ succederēt fi
lij: sz in aliq̄ forme statu mānētibus: ⁊
de ligno vite vigorē sumentib⁹: ⁊ filij
ad eundē ꝓducerent̄ statū: donec im
pleto numero sine morte aīalia corpa
in aliā qualitatē transirēt: ī qua oīno
regenti spiritui deseruirēt: ⁊ solo spū
uiuificāte: sine corporeis alimētis vi
nerent. Cur ḡ nō coierūt ī paradiso?
qr̄ muliere creata: mox trāsgressio fa
cta est: ⁊ electi sunt de padiso. Qꝛuz
enim fuerit inter eos factos ⁊ natum
cain: scriptura nō expr̄imit. Vel quia
de⁹ nō dū iusserat vt coirēt: ⁊ poterat
diuina expectari auctoritas: vbi ꝓci
piscētia nō angebat. De⁹ aūt nō iusse
rat: qr̄ casū eoꝝ p̄sciebat. vñ ḡ huma
num mortale ꝓpagandū erat. Si aūt
parētes filijs cedere oportebat: vt p
successiōes cert⁹ numer⁹ expleret̄: po
tuerūt genitis filijs p̄fectaq; humani
officij iusticia: ad meliora transferri:
nō p mortē: sz p aliquā mutationem.
aut per illam summam: qua receptis corporibus fierent san
cti: sicut angeli in celis. aut p aliquā inferiorē: que haberent
meliorez statum q̄ habet hoc corpus. Vel que pr̄⁹ facta sūt
viri ex limo terre: mulieris ex viri carne. Nō enī putādū est
Heliā esse sicut sanctī erūt accepta retributiōe. Vel sicut ho
mines qui adhuc viuūt. Si quis aūt putat: q Helias ꝑ me
reri nō possit: si vxorē duxisset: ⁊ filios ꝓcreasset. Credit enī
nō habuisse: qr̄ scriptura nō dixit. q̄uis ⁊ de celibatu nō di
xerit aliq̄d. Enoch genitis filijs deo placens: nō mortu⁹: sz
translatus est. Similiter adam ⁊ eua transferri possent. Nā
si enoch ⁊ helias in adam mortui: ⁊ gestātes in carne ꝓpagi
nem mortis: vñ credunt̄ ad hanc vitā vt morianť redituri:
nūc tamē in alia vita sunt: vbi añ resurrectionē carnis: añq̄
corp⁹ animale fiat spūale: nec morbo: nec senectute deficiēt:
q̄to magis ꝑmis hominib⁹ daret̄: si nō peccassent: vt ī meli
orem statū filijs genitis cederēt. vñ finito seculo cū omni po
steritate in angelicā formā: nō p mortē sed p dei virtutē mu
tarent̄: facta est ergo mulier generandi causa: que nō ē sub
trahenda. Apud deū enī excellit virginitas: qr̄ cū ad implē
dū numer⁹ sanctoꝝ largissima suppetat copia: libido sibi nō
vēdicat: qō iam suscipiēde ꝓlis necessitudo nō postulat. In
firmitas quoq; prona in ruinā turpitudinis: excipit̄ honesta
te nuptiali: ⁊ qō sanis est officiū: egrotis est remediū. Incō
tinētia quidē malū est: sz nō ī cōnubiū nō bonū: q̄ incōtinē
tes copulant̄: nec ꝓpter illud malū culpabile est hoc bonū:
sed ꝓpter ꝑ bonū veniale illud malū. Bonū enī nuptiaꝝ nō
pōt esse peccatū: hoc est fides: ꝓles: sacramētū. Fides: ne
ꝓpter vinculū ꝓiugale cū altero vel altera coeat̄ Ꝓles:
vt amanter suscipiat̄ nutriat̄: religiose educet̄. Sacramētū:
vt cōiugiū nō sepet̄: ⁊ dimissus vel dimissa nec causa ꝓlis
alteri cōiungat̄. Hec est regula nuptiaꝝ: qua nature fecūdi
tas decorat̄: incōtinētie prauitas regit̄. Aug⁹. Qui senti
unt ad gignēdos filios ī paradiso misceri nō licere forte pu
tāt oñe ꝓnubiū peccatū eē. qō q̄ nō faciūt: sz fecūditatē car
nis ꝓpter successionē mortalitatis diuinit⁹ datā sentiūt: pri
mos hoīes cōcubere potuisse nō ꝓsentiūt nisi post peccatuz.
Sz si recte p̄nt queri successores morituris: rectius querunt
socij victuris. Illi aūt aīales quidē: sed nō morituri: nisi pec
cassent: accepturi angelicā formā: celestēq; q̄litatē vbi pecca
uer̄t: mox mēbris eoꝝ egritudo letal⁹ ꝓcepta ē: ⁊ si enī nōdū
spūale: sz aīale corp⁹ erat: nōdū hui⁹ mort⁹ erat. ō q̄ ⁊ cū q̄ na
ti sum⁹. Cur ḡ ū credam⁹ illos añ pcūm genitalib⁹ mēbris ad
ꝓcreationez imperare potuisse sīc ceteris: que in q̄libet ope
aīa sine molestia vlla ⁊ puritu voluptat⁹ habet? Cur etiam
incredibile videať deū fecisse talia corpa: vt si nō peccassent
illis mēbris sicut pedib⁹ imperarēt: nec cum ardore semina
rent: vel cū dolore parerent? Sz post peccatū motū legis illi⁹
qui repugnat legi mētis: meruerūt: quā nuptie ordināt: cō

a ℑ quia ī homīe suscepto ecclesia copulata ē deo
ℑ feminā ad procreandos filios.

hominē solū: faciāmus ei adiuto a
riū simile sui. Formatis igit̄ dñs b
deus de humo cūctis animātib⁹ c
terre et vniuersis volatilib⁹ celi:

ℑ Aug⁹. nutu: quo condidit: vel per angelos: vt
sic intelligerent dominum suum.

a adduxit ea ad adam vt videret d
quid vocaret ea: Oñe enī quod e
vocauit adā aiam viuentē ipm

a ℑ Hebrea lingua que sola fuit ante confusio
nem turris.

b est nomē ei⁹: Appellauitq; adaz
nominibus suis cūcta animātia
⁊ vniuersa volatilia celi: ⁊ omēs

a ℑ inter omnia animantia sibi adducta

c bestias terre. Adę vero nō iūeni f

tinētia ꝓhibet vt sicut de peccato factū ē suppliciū: sic de sup
plicio fiat meritū. Factā ḡ viro femina ex viro: ī eo sexu: in ea
forma: ⁊ ea distinctiōe mēbroꝝ q̄ femie note sunt: que peperit
Cain ⁊ Abel: qui dubitat cogit oīa mutare q̄ credim⁹. Quid
aūt iust⁹ hac pena q̄ vt nō ad omnē nutū seruiat corp⁹ qua
si famulus aīe: sīc dño noluit ipa seruire? Sine vtrūq; ex parentib⁹ fiat cor
pus ex corpe: aīa ex aīa: sive alio mō
fiat anima. a Adduxit ea tē. Non
sīc venatores vel aucupes: nec iussio
nis vox de nube facta est: quā rōna
les aīe itelligere solēt. Hāc enī natu
raliter nō intelligūt bestie vel aues:
sz p ministeria angeloꝝ qui capiūt in
verbo ei⁹: q̄d q̄ fieri debeat. Omīs
enī aīa etiam irrōnalis moueť iussis.
Sz rōnalis volūtat⁹ arbitrio ꝓsentit:
vel nō. Irrōnalis q̄ ꝑ nō hz p suo ge
nere iussu tacta ꝓpellitur. Cū āt iussa
p āgelos ministrant̄: pueīt iussio dei
nō solū ad hoīes pecudes: aues: sed
etiā ad pisces. sīc ad cetū qui glutiuit
Jonā: nec solū ad ista maiora: sz etiaz
ad vermiculū. De piscib⁹ nō dr̄: q eis
adam imposuit noīa: sed credibile est
paulatim cognit⁹ p diuersitate genti
um imposita esse. Notandū aūt q nō
dixit. Format⁹ volatilibus de aquis
sed de terra: ℔m vniūsalē appellatiōez
terre: q̄ dr̄: De⁹ q̄ fecē celū ⁊ terrā tē.
℔m quā: q̄cunq; sine de arida sive de aquis creata sunt: de ter
ra esse creata intelligunt̄. Die. Videť ꝓmā linguā humano
generi fuisse hebreā: qr̄ noīa que vsq; ad diuisionē linguaꝝ in
Heñ. legim⁹ cōstat esse illi⁹. b Appellauitq; tē. Aug. My
stice. Significās gētes que salue fierēt in eccl̄ia p christū: no
men christi acceptūras qō pr̄⁹ nō habebant vñ: Vocabo ser
uos meos noīe alio. c Ade vo nō inue. tē. Aug⁹. Videdū
est quō facta sit mulier⁹ formatio: q̄ mystice dr̄ edificatio. An
geli nullā p̄nt creare naturā ḡ nec formare costā in mulieres:
nec carnis supplemētū in loco coste nō qō nihil agāt vt aliq̄d
creeť: sed nō iō creatores: sīc nec agricole segetū aut arbouz.
Solus enī de⁹. i. trinitas est creator. Facta ē ḡ femina a deo:
etiā si costa ministrata sit p angelos: sīc vir fact⁹ ex femina nul
lo ꝓcubitu: cū semen abrae dispositū est p angelos ī manu me
diatoris. Sz querit̄ an rō quā ꝑmis opib⁹ de⁹ ꝓcreauit id ha
beret: vt scōm ipaz ex viri latere feminā fieri necesse esset: an
ꝑ trā vt fieri posset. Ut aūt ita fieri necesse esset: nō ibi iā cōdi
tū sed in deo abscōditū erat: oīs nature iustissimus cursus hz

Nico. de lyra

a Faciam⁹ ei adiutoriū. qr̄ ī generatiōe req̄rit̄ ap̄propinq̄tio
actiui ad passiuū. virt⁹ aūt actiua generādi ꝓsistit ī mari: vir
tus aūt passiua ī femīa. b Simile sibi. i. eiusdē spēi: lz alte
ri⁹ sexus: ⁊ qr̄ tale adiutoriū respectu hoīs nō iueniebať ī ani
malib⁹ iā format⁹. iō sequit̄: c Formatis igit̄ tē. Adduxit
ea ad adā. ministerio angelico vel suo imperio. d Ut vide
ret. diligēter ꝓsiderādo naturas eoꝝ: q̄ꝝ ꝑm⁹ hō habuit pfe
ctā noticiā. Cui⁹ rō est: qr̄ pfectū naturalit̄ p̄cedit impfectū si
cut p̄ncipiū ei⁹: qr̄ reducit ipm ad pfectionē. Res aūt instituē
de sūt nō solū in seipis sz vt p̄ncipia sequētiū. Hō aūt nō solū
est p̄ncipiū alioꝝ hoīm p generationē: sz etiā q̄tuz ad instru
ctionē: inq̄tū discipulus ad pfectionē sciētie deducit̄ p docto
rē: ⁊ ideo sīc ī prima ꝓductiōe rex de⁹ produxit alias spēs p
fectas: sicut potentes similia ꝓducere ex suis seminib⁹: vt. ℔.
dictū est: ita formauit hominē pfectū: nō solū q̄tū ad corpus
vt potentē statim generare: sz etiā q̄tū ad aīaz in scia ad quā
pōt naturalit̄ attingere vt statim posset docere. Illa aūt ad q̄
rū cognitiōem pōt attingere virtute naturali sunt omia illa q̄
naturaliter ꝓtinent̄ in p̄mis p̄ncipijs p se notis: de quib⁹ pōt
intellect⁹ possibilis in actū reduci virtute intellect⁹ agētis: et
qr̄ hō in statu innocētie ordinabať ad finē supnaturalez: ideo
etiā tūc ō supnaturalib⁹ cognitionē habuit q̄tū ptinebat ad
statū illū. e Oñe enī qō tē. ſ. ℔m ꝟitatē. Ex q̄ ptz q habuit
noticiā de ꝓpetatib⁹ naturalib⁹ viuētiū: qr̄ noīa bñ impositā
ꝓpietatib⁹ rerum imponuntur. f Ade vero non inueniebatur tē. Repetit hic causam formatiōis mulieris: de qua in
principio huius partis mentionē fecerat: ⁊ occasione cui⁹ no
minationem animantium interposuerat.

naturales leges: ſm quas ꝛ ſpūs vite q̄ creat⁹ eſt: hz appetitus ſuos q̄dāmodo terminatos: quos etiā volūtas mala nō poſſit excedere: ꝛ elemēta mūdi corpozei diffinitā vim q̄lita/temq; ſuā: q̄d quodq; valeat: vel nō: q̄d de quo fieri: vel nō. Sup hūc naturalē cursum creator habet apud ſe poſſe ō oī/bus facere aliud q̄z eoz naturalis ra/tio habet: vt virga: ſcz arida repente floreat: fructū gignat. et in iuuentute ſterilis femina in ſenectute pariat: vt aſina loquat: ꝛ hmōi. dedit aūt natu/ris deus: vt etiā ex his hec fieri poſ/ſent: nō vt in naturali motu haberēt. Habet aūt in ſe abſcōditas quozūdā futuroz vl factoz cauſas: quas reb⁹ cōditis nō inſeruit: easq; implet: non ope ꝓuidētie quo nature ſubſiſtūt vt ſint: ſed quo illas adminiſtrat vt vo/luit: quas vt voluit cōdidit. Omīa ḡ que ad gratiā ſignificandā: nō natu/rali motu reruz: ſed mirabiliter facta ſunt: eozum abſcōdite cauſe in deo fu erūt. Quoz vnū erat q̄ mulier facta eſt de latere viri dormient⁹: que p ipm firma facta: q̄z ex oſſe eius. Ille ꝓpter ipam infrrmus: q̄z nō coſta: ſed caro ſupple ta. Non habuit prima rerū conditio: quādo ſexta die dictuz eſt maſculū ꝛ feminā c. e. vt femina ſic fieret: ſed vt fieri poſ/ſet: ne contra cauſas quas deus volūtarie inſtituit: mutabi/li voluntate aliquid faceret. Extaſis ergo recte intelligit̄ ad hoc īmiſſa: vt mens ade ꝓticeps angelice curie ꝛ intrās ſan/ctuarium dei nouiſſima intelligeret. Unde euigilās ꝓpheti/co ſpiritu eructauit: Hoc nunc os ex oſſibus m. ꝛ ca. d. c. m. q̄ verba cum ade ſcriptura fuiſſe dicat chriſtus in euāgelio de/um dixiſſe declarat: vt intelligamus p illam extaſim adā d i/uinitus hec dixiſſe. Ade vero nō inue. a. Nullus fidelis iu/ſtus chriſto equari poteſt. Speciosus enī forma p. f. ho. Ne/mo enī poterat genus humanū liberare: niſi ipſe. Unde ne/mo inuentus eſt dignus aperire li. ꝛ ſol. ſigna. e. tē. Myſti/ce. Ade vero nō inue. tē. Facta ē mulier in adiutoziū viri: q̄z adhuc erat q̄ fieret: vt nō ſolū anima coꝛpoi dominaret̄: ſz etiam virilis ratio ſubiugaret ſibi animalē partē ſuam: p q̄ adiutoꝛium imperat coꝛpoi. Ad huius exemplū femina fa/cta: quā ratio viro ſubiugauit: vt q̄ in duobus plani⁹ ap/paret. i. in maſculo ꝛ femina: in vno conſideret̄: vt appetitū anime per quē de membris coꝛpoꝛeis operamur: mens ſub/iugatū habeat. i. iuſte regat adiutoꝛē ſuum. Demonſtrat̄ eti/am homini quāto melioꝛ ſit peccoꝛibus: que adducta nomi/natim diſtinguit: ꝛ iudicio rationis diſcernit. Sed hic intel/lectus facilis. Ille vero difficilioꝛ quo intelligit aliud eſſe ra/tionale quod regit: aliud animale: quod regit̄. In quo datū eſt ei irrationales motus diſcernere: et dominio rationis co/operante gratia ſubiugare. a Immiſit ergo domin⁹ tē. Iſid. Myſtice. Non poſſunt hec coꝛpoꝛeis oculis videri. Sz quāto quis a viſibilib⁹ ad ſecreta intelligentie quaſi obdoꝛ/miendo ſeceſſerit: melius ꝛ ſincerius videt. Ipſa ergo cogni tio qua cognoſcit̄ aliud eſſe rationē que imperet: aliud ani/malitatē que obtemperet: quaſi effectio mulieris eſt de coſta viri ꝓpter coniunctionē ſignificandaz. Ut huic parti quiſq; domineꝛ: ꝛ fiat quaſi cōiugalis in ſeipſo: perfecta ſapientia indiget: cuius ꝓtemplatio ſecreta eſt: ꝛ a ſenſu coꝛpoꝛis remo ta: que per ſopoꝛē intelligit̄. Tunc enim oꝛdinatiſſime caput mulieris eſt vir: cuz viri caput chriſtus eſt. In loco coſte car nem poſuit: nō vt caro carnalē cōcupiſcentiā ſignificet: ſed affectum dilectiōis: qua quiſq; animā ſuā diligit: et nō ē du/rus vt eaz contēnat: quod diligit quiſq; cui p̄eſt. Uocauit ḡ adam vxoꝛē ſuam: tanq̄ potioꝛ inferioꝛē. ꝛ dixit: hoc nūc os ex oſſibus meis tē. Os de oſſib⁹: ꝓpter foꝛtitudinem. ꝛ caro de carne: ꝓpter temperantiā. Ue due virtutes ad inferioꝛez animi partē pertinēt: quā ꝓudentia rationalis regit. Unde hec pars anime virago dicta: tanq̄ a viro deriuata. Quod aūt ſequit̄: Ꝓpter hoc relinquet hō patrē ꝛ matrē tē. pro phetia eſt: ad ſacramentū chriſti ꝛ eccleſie referēda. Aug. Qui putāt animā ex anima: ſicut carnē ex carne fieri: dicūt deum vnā feciſſe animā ſufflando in faciem viri: vt ex illa ce tere crearent̄: quoniā ꝓmo adam formatus eſt: deinde eua. Et vnde coꝛpus ꝛ animā ille habuit: dictū eſt: ſed nō de illa q̄ flatu dei ſit animata: tanq̄ de viro vtrūq; ductū ſit: qui iā fuerat animat⁹. Sed ſi ꝓpterea putāt animā mulieris ex ani ma viri: quia ſcriptū nō eſt: q̄ eam deus ſufflando animaue/rit: cur ex viro animatā credūt: cum ꝛ hoc ſcriptuz nō ſit? Si vero deus oēs animas ſicut primā fecit: ideo de alijs ſcriptu/ra tacuit: q̄z qđ in vna factū eſt: de ceteris intelligi poſſet. Mā ſi aliud fiebat in femia q̄z in viro: vt ex carne animata anima duceret̄: nō ſicut viri: aliūde coꝛpus: aliūde anima. qđ aliē fie bat: ſcriptura tacere nō debuit: ne ita factū putaremus: ſicut iam didicera/mus: q̄z ergo non dixit ex aīa viri fa/ctam aīam mulieris: innuit nihil ali/ud putandū q̄z de viro fuerat dictuz.

Aug⁹. Si querat̄ vñ accepit animā chriſtus? mallē audire meliores ꝛ doc/tiores. tñ ꝓ meo captu libēti⁹ reſpō/deo nō ō adā q̄z de adā. Si xo nō ſm animā: ſed tm̄ ſm carnē dicimus leui fuiſſe ī abraā: ibi erat chriſtus: q̄ ſm carnē ex abraā: ꝛ ipſe ḡ decimat⁹ eſt. que eſt ḡ differentia ſacerdotij chriſti et leuitici? Qđ leui decimat⁹ ē a mel/chiſedech? Niſi q̄z neceſſe eſt aliq̄ mō nō fuiſſe ibi chriſtū. Nam ſm carnem ibi fuit: ſm animā nō fuit. Mō ē ergo aīa chriſti de traduce p̄uaricatiōis. Sz dicendū eſt: q̄z uis nul lius aīa ſit in lumbis patris ſm carnē: tñ in lumbis abrae de/cimatū leui: chriſtū nō decimatū: q̄z ſm rationē ſeminalem ibi fuit leui: qua rōne p cōcubitū ventur⁹ erat in matrē: ſm quaz nō erat ibi chriſti caro. q̄z uis ſm ipam fuerit marie caro. Leui enī de carne cōcupiſcētia naſcit̄. chriſtus ſm carnalē ſolā ſub/ſtantiam. In abraam decimabat̄ qđ curabat̄: nō illud vñ cu/rabat̄. Sed ſi dicit̄: ſicut potuit eſſe ſm carnem: ꝛ nō decimari ita ſm animā. Reſpōdet̄. Si potuit de aīa fieri qđ de carne di ctū eſt: ita eſt de traduce aīa chriſti: vt labem p̄uaricatiōis nō cōtraxit. Si aūt ſine reatu nō poſſet inde eſſe: nō inde eſt. Le/tere aūt aīe vtꝛ ō parētib⁹: an deſup ſint? vincāt q̄ poteꝛt: ego adhuc inē vtroſq; mouear aliq̄n ſic: aliq̄n āt ſic. At oīa paria vel pene paria ex vtroq; latere munimēta rationū ꝓnunciarē niſi ſententia coꝛ qui animas ex patrib⁹ creari putant: de ba/ptiſmo paruulozū prepōderaret. ō quib⁹ quid reſpōderi poſ/ſit: nōdū mihi occurrit. Moraliter. Greg⁹. in mora. lxxx. Im/miſit d. d. ſo. tē. Culmē cōtēplatiōis nō attingim⁹: ſi nō ab ex/teriozis cure oppreſſione ceſſemus: nec noſipſos intuemur: vt ſciam⁹ ī nobis aliud eſſe rationale qđ regit: aliud aīale qđ re gitur: niſi ad ſecretū ſilentij recurrētes: ab exteriozi pturbati/one ſopiamur. Qđ bñ adā dormiēs figurauit: ō cui⁹ mox la/tere mulier ꝓceſſit. Qui enī ad īteriora ītelligēda rapitur: a reb⁹ viſibilib⁹ oculos claudit: ꝛ tūc ītelligit ī ſeipo aliud eſſe qđ regere debeat: tanq̄z vir. aliud qđ regat̄: tanq̄z femina.

Moraliter

b Et edificauit tē. ꝓt̄ ꝙ relinq̄et ho. tē. Iſid. Myſtice. Qđ

Myſtice

Nicolaus de lyra.

ꝙ hiſto

a Immiſitq; dñs de⁹ tē. Hic deſcribit̄ formatio mulier⁹ ō late/re hoīs dormient⁹ ī figura q̄ eccl'ia erat formāda in futuro de latere chriſti dormiētis ī cruce. dic̄ igit̄: Immiſitq; tē. Ex q̄ pz q̄ iſte ſopoꝛ nō fuit naturalit̄ cauſat⁹ ſz a deo īmiſſus: ne adaz videret amotionem coſte ſue. b Tulit vnā de coſt'. Hoc vi dek̄ incōueniēs: q̄z illa coſta aut erat ō integritate ipius ade: aut ſuperflua. Si ꝓmo mō: tunc remanſit coꝛpus ade diminutū et imꝑfectū: qđ nō decet ꝓditionē ꝓmi hoīs: qui erat ſimplici/ter ꝑfectus q̄ntum ad aīam ꝛ coꝛp⁹. Si ſcđo mō: tūc illa coſta ī adam fuit monſtruoſa ſicut ſextus digitus fuiſſet in manu: qđ etiā ē incōuenies ī ꝓmo hoīe: vt ꝓdictū eſt. Dicendū ad hoc q̄ aliq̄d eſt ſuperfluū in natura hūana ratiōe indiuidui: qđ tñ eſt neceſſariū ratiōe ſpeciei: Sicut ſuperfluū alimēti ō quo fit ſemē eſt ſuperfluū in indiuiduo: quod alitur inq̄ntū hmōi: eſt tamen neceſſariū inq̄ntū eſt ꝓncipiū ꝓducendi ſibi ſimile: ad cōſer/uationē ſpeciei: q̄z ſemen mediante quo fit generatio eſt de ſu/perfluo alimēti: vt habet̄. ij. de aīa. Et tale ſuperfluū nō eſt mō/ſtruoſum: imo naturale ꝛ p ſe intētū: q̄z vt ibidē dicit̄: Genera re eſt opus naturaliſſimū: ꝛ natura magis intendit ꝓſeruatio nem ſpeciei q̄z indiuidui. Eodē modo dicendū de illa coſta q̄ fuit ſuperflua rōne indiuidui: ꝛ iō illa ſublata remanſit coꝛpus ade integrū ꝛ ꝑfectū. fuit tñ neceſſaria inq̄ntū mulier de ipſa erat formanda: vt ſic adam eſſet ꝓncipiū totius humane ſpēi: vt ꝓdictū eſt: ꝓpter qđ nō fuit mōſtruoſa. c Et edificauit. Formationē mulier⁹ exꝑmit p modū edificatiōis: vt dic̄ Ra. Sa. et vez ē: eo q̄ ſic̄ edificiū lati⁹ ē ꝛ groſſi⁹ inferi⁹: et magis ſubtile ſupi⁹: ita coꝛpus mulieris groſſius ē ī ptib⁹ inferioꝛi/bus de cōi curſu ꝛ ſubtili⁹ ꝛ gratilius ī ſuperioꝛib⁹: et ꝙ eſt ꝓpt

a Apoſtolus: dei auditoꝛes ſumus: hi nō inue/niebant ante chriſti dormitionem.

a ebāt adiutoꝛ ſibi⁹ ei⁹. Immiſit ḡ a

a ſ pater. b ſ per mortem crucis. c ſ chriſtum ſcilicet. d ſ cauſa myſterij non de

dñs deus ſopoꝛē ī ādā. Cūq; ōb/ b

terra plaſmat̄ mulier ſic̄ vir. a ſ eccleſia i chriſto

dormiſſet: tulit vnā de coſtis ei⁹:

eſt fortis. a ſ quia chriſt⁹ p eccl'ia infirmus.

ſ Alij Poſuit carnem p ea. ſ. chriſtus moriendo pro eccleſia. b ſ eccleſia templum dei eſt per ſa/cramenta de eius latere exeuntia generata.

b et rēpleuit carnem ꝓ ea. †Et ędifi c

† 33. q. 1. c. quo. De diuoꝛ. c. gau/demus.

Ps. 44 Apo. 5. a

Myſtice

Ministerio de Cultura 2024

¶ p hist̃oriã cõpletũ ẽ ĩ adam: p ꝓphetiã significat christũ: q̃ reliquit patrẽ. i. nõ sic apparuit hoĩb⁹: sic apud patrẽ. Et matrẽ. i. synagoge carnalẽ ob/ seruantiã: de qua nat⁹ ẽ fm carnẽ: ⁊ adhesit vxo ri. i. ecclesie: vt sint duo ĩ carne vna. est enĩ caput ecclie: vt ipa corp⁹ eius: q̃ sopozat⁹ somno passionis vt ei ꝯiunx. i. ecclia forma

Ps.3. ret. Ũñ Ego dor. et so. sũ. ⁊c. ergo formata ẽ eccl'ia de latere ei⁹. i. fide passio/

Job.19.f nis ⁊ baptismi: qr de late/

Rom.1.a re ei⁹ exiuit sanguis ⁊ aq̃. Factus ẽ aũt ex semĩe da/ uid fm carnẽ: tanq̃ de li/ mo terre: cũ hõ nõ esset q̃ oparet ĩ terra: qr nemo in xgine opat⁹ ẽ: ỗ q̃ nat⁹ ẽ christ⁹. Fons ascendebat e terra ⁊ irrigabat faciem terre. Facies. i. dignitas terre: mater dñi: quã irri/ gauit spũs: vt de limo ta/ li ille hõ fieret: q̃ cõstitut⁹ est in paradiso. i. in volunta te patris vt oparet et cu/ stodiret: ipleret. s. ⁊ ꝯpleret. preceptũ enĩ nos acce

Mat.25.d pimus in illo qui ait: Q̃d vni ex minimis meis feci/ stis mihi fecistis. Lignuz autẽ paradisi spirituales

Gal.5.f significat delitias. Fruct⁹ autem spiritus est gaudiũ charitas: pax: ⁊ hmõi: Li gnuz scientie boni ⁊ mali non debemus tangere. i. de natura que nobis est media non debemus sup/ bi. e: ne decepti experia/ mur inter bonũ ⁊ malũ. s. interr catholicã fidẽ ⁊ fal lacias hereticorũ. Jta enĩ

1.Cor.11.d peruenimus ad noticiam boni ⁊ mali. Oportet enĩ hereses esse: vt qui ꝓbati sunt manifesti fiãt. Serpens enĩ hereticorũ venena p̃signat.

a Erat aũt vterq̃ nudus. Aug⁹. Si dei verbis vel cuilibet ꝓphete aliquid dicit̃: quod ad lit/ teram absurdũ videt̃: ⁊ ideo figurate dictum: ob si gnificationem tamen dictum esse nõ est dubitan/ dum. Corpora vero duorũ hominum in paradiso nuda erant. nec erubescebant: quia nullã legem in membris senserant legi mentis repugnantez. que inobedientiam secuta est. Nihil putabãt ve/ landum: quia nihil senserant refrenandum.

Mystice Jsid. Mystice. Erat aũt vterq̃ nudus ⁊c. Or nudi erant nec erubescebant simplicitatem aĩe et

2.Cor.11.a castitatez significat. Unde: Despõdi enĩ vos vni viro x̃. cast. exhibere christo. Timeo autem ne si cut serpens seduxit euam: ita corrumpant̃ sensus vestri ⁊c. Serpens diabolum significat: qui non est simplex. Unde sequitur: Serpens erat callidi or cunctis a. in quo significat̃ versutia eius. ¶ Pa/ radisus vita beata in qua serpens non erat: quia iam diabolus erat. Locutio ista tẽptatio occulta:

Job.13.c sicut accessit ad iudam persuadens vt Jesum tra/ deret: quoniã intrauit in cor eius: sed vir repel/ lit: qui paradisum incolit: sed per mulierem deci pitur: quia ratio nostra nõ ducitur ad consensum nisi delectatio mota fuerit in aliqua parte anime: que debet obtemperare rationi vt viro rectori: nec aliter quis in peccato labitur. In serpẽte sug gestio: in muliere libido: consensus ratiõis in vi/ ro. Si cupiditas mota est: persuasum est mulieri. Si ratio consentit suadenti libidini: a beata vita tanq̃ a paradiso expellitur homo: et imputatur peccatum: etiam si non sequatur factum: quia in consensu rea tenetur conscientia.

¶ Ca. III

cauit dñs deus costam quã tule a

a ¶ per fidem.

rat de adam in mulierẽ: et addu/

a ¶ ecclesiã. b ¶ christũ.

xit eã ad adam. Dixitq̃ adam: b

a ¶ qr ĩ ceteris animalibus sil'e sibi nõ inuenit: ⁊ qr nõ ex sua substãtia: sz ex aĩa ⁊ ẽa ee nouerat. ¶ qr ecclia corp⁹ christi ẽ: fm apm: ex carne eius con/ stãs. i. ex infirmis: ⁊ ex ossib⁹. s. fortibus mẽbris. b ¶ in extasi: ꝓphetie spiritu intellexit costam si/ bi esse subducẽdã: ⁊ mulierem formandam.

hoc nũc os ex ossib⁹ meis: et ca/ c

a ¶ Similiter in hebreo congruit: qr ab is qõ est vir. Jssa. i. femina dicitur: Theodorio aliũ etymo logiã suspicatus ẽ dices: Et hec vocabitur assum ptio: qr ex viro sumpta est: Jssa enĩ fm varietatẽ accentus etiam assumptionem sonat.

ro ỗ carne mea: † hec vocabit vi d

a ¶ christi latere. ¶ sicut a christo christianũ no/ men datum est ecclesie.

rago: qm ỗ virõ sũpta ẽ. Quobrẽ e

a ¶ verbũ caro factum est. ¶ formam serui accipi ens. ¶ exiuit a patre ⁊ veni in mundũ. b ¶ syna/ goge ob'uantiã: que ẽ mater christi fm carnem.

relinquet hõ patrez suum et ma/

a ¶ id est ecclesie.

trẽ: ⁊ adherebit vxõi suę: et erũt f

a ¶ christus ⁊ ecclia. b ¶ qr vnũ corpus christ⁹

duo in carne vna. Erat aũt vter/ g

et ecclesia. ¶ velamine duplicitatis.

q̃ nudus adã scilicet ⁊ vxor eius

a ¶ quia nullum motũ carnis sentiebat. ¶ quia sine macula et ruga.

et nõ erubescebant.

debilitatẽ calidi naturalis ĩ muliere q̃ naturaliter ẽ frigida: et iõ maior ps alimenti de qua fit nutritio ⁊ augmentũ remanet in inferioribus partib⁹: ⁊ minor pars superius eleuat̃. Cõtrariũ aũt ẽ in masculo ꝓpter fortitudi nẽ calidi naturalis: ⁊ iõ cõiter hz pect⁹ lati⁹: scapulas grossiores ⁊ caput.

a Costã quã ⁊c. Nõ enĩ formauit eã de pede: qr nõ erat serua: nec de ca pite: qr nõ erat viri dña: sz de costa: qr erat viri so cia. Dicũt xo aliqui q̃ hec formatio de costa: fuit p additionẽ alteri⁹ materie: alioq̃n corp⁹ mulier̃ fuisset nimis rarũ si eadẽ materia accepisset ma/ iores dimensiões: ⁊ dicũt q̃ fuit sil'e ĩ multiplica/ tiõe q̃nq̃ panũ. Job. vj. de q̃ videt̃ dicere Aug⁹. manifeste q̃ fuit p additionẽ materie dicẽs: Jlle in manib⁹ suis multiplicauit q̃nq̃ panes: qui de paucis granis creat segetes: ⁊ certũ ẽ q̃ segetes multiplicanť ỗ granis p additionẽ materie. Alij xo dicũt q̃ formatio mulier̃ de costa fuit sine ad ditiõe materie. De⁹ enĩ q̃ de nihilo ꝓduxit mate/ riam: multo forti⁹ potuit facere de modica mate/ ria magnã: nõ p additionẽ materie aliunde sum/ pte: sic ẽ in segetib⁹: sz p multiplicationẽ eiusdem materie in seipa. nec ex ꝟ sequit̃ corp⁹ mulier̃ ca/ rere debita densitate: qr formatione facta tm̃ fuit ibi de materia: ac si fuisset aliũde addita: ⁊ ista ex positio videt̃ magis ꝓpinqua lr̃e. b Dixitq̃ a/ dam ⁊c. Hic ꝓfr describit̃ viri ⁊ mulier̃ cõiũctio mr̃imõial' vñ dixit: Dixitq̃ adã: Hoc nũc os. Ex q̃ ptz adã cognouisse supnaturaliter formationez mulieris de costa sua: q. nõ viderat hãc formatio nem. c Et caro ỗ carne mea. qr illa costa ỗ qua formata ẽ mulier nõ fuit sublata de adaz nuda: sz cũ aliq̃ carne. d Hec vocabit virago: qr ỗ viro sũpta ẽ. ista est locutio impropria: qr virago nõ si/ gnat mulierẽ de viro sũptã vel deriuatã: sz magis mulierẽ virilit̃ agentẽ. ⁊ iõ magis ꝓpe diceret̃ vi ra: si sermo latin⁹ patereť. Jsta aũt deriuatio ma/ gis apparet in hebreo vbi ỗr Jssa. i. mulier: qõ no/ men deriuat̃ ab is qõ signat virũ. e Quobrem relinquet hõ ⁊c. Nõ q̃ãtũ ad dilectiõez: qr fili⁹ nõ põt denegare parẽtes: sz q̃ãtũ ad cohabitionẽ: qr fili⁹ cũ est vxorat⁹ statim ẽ emãcipat⁹: ⁊ habet ꝓuidere sibi ⁊ vxori ⁊ familie. f Et erunt ⁊c. qr masculus et femina cõiungunť ad vnam carnem prolis ꝓcreandã. Aliter exponitur. Quobrem ⁊c. excludendo p hoc patrem ⁊ matrẽ a copula matrimoniali: qr istud nunq̃ fuit licitum sed est cõtra dictamẽ recte rationis: qr ẽ ꝓtra reuerentiã parẽ talem. Alie aũt psone q̃tũcunq̃ ꝓpinque ꝓsanguinitate fuerũt licite co/ pulari matrimonialit̃ in principio vt frater ⁊ sozor de pueris ade et eue.

g Erat aũt ⁊c. fm Ioseph̃ hoc erat ex simplicitate vel carentia scientie in primis parentib⁹ sicut cõtingit in pueris carentibus vsu rationis: qui nõ erubescunt ex sua nuditate: sed hoc est supra improbatũ: quia homo a sua formatione fuit perfect⁹ in scientia: ⁊ ideo dicendũ q̃ istud cõtingebat ex conditione status innocẽtie: qr nullus motus inordinatus poterat cõtin gere in mẽbris genitalib⁹ nec inhonestas in alijs partib⁹ durãte illo sta/ tu: ⁊ ideo nuditas quarũcunq̃ partiũ corpis nõ erat causa erubescentie.

† Mat.19.a 1.Cor.6.d Eph.5.g 27.q.1. c. lex diuine. De diuor. c. gaudem⁹ et de biga/ mis. c. debi tũ. 30.q.4. c.1. De pe. dis.2.c. sapi ens. et c. sz nec

Moraliter. et † Plantauerat aũt dñs deus pa/ Ca. II radisuz ⁊c. Per paradisum militans ecclesia de/ signat̃ sicut dicit̃ Can. iiij. Hortus cõclusus sor or mea sponsa: hort⁹ cõclu/ sus fons signatus emissiones tue paradisus. In hoc aũt paradiso deseri/ bit̃ fons ⁊ fluui⁹ q̃b⁹ scriptura seu theologia designat̃. Dicit̃ enĩ fons q̃/ tum ad articulos fidei. Fluui⁹ aũt q̃tum ad ea q̃ ex articulis deducunť.

b † Et diuidit̃ in quattuor capita. ꝓpter quadruplicem sensum conten/ tum in ea sicut superius est expressum. In hoc etiam paradiso ponitur li/ gnum vite: id est doctor sane doctrine: de quo dicit̃ ps. j. In lege dñi vo/ luntas ei⁹ ⁊ in lege eius: meditabit̃ die ac nocte. ⁊ erit tanq̃ lignũ qõ plã tatũ est secus decursus aquar̃: quod fructũ suũ dabit in tpe suo. i. doctri/ nam sanaz in auditoribus fructificantẽ: ⁊ vitã gratie cõtinuantẽ. Lignũ etiã scientie boni ⁊ mali ꝓ qõ intelligit̃ hereticus doctor cuius doctrina est mortifera. Dicit̃ tñ lignum scientie boni ⁊ mali quia nulla doctrina est ita pestifera que nõ habeat admixtum aliquid boni. ¶ Per alia xo ligna qui/ bus vesci licitũ erat homini designanť documenta bona quorũcunq̃ sim plicium verbis aut exemplis ad bonos mores inducentiũ. In hoc autez paradiso ponitur homo. i. quicũq̃ est ĩ ecclesia merito ⁊ numero: ad ope/ randum ⁊ custodiendum: id est ad faciendum bonum opus ⁊ continuan/ dum. Sequitur: b † Non est bonum hominem esse solum. Hic agitur de formatione mulieris de viro. ⁊ fm Aug⁹. per virũ intelligit̃ ratio. per mulierem aũt sensualitas seu appetit⁹ sensitiuus. Dicit̃ aũt mulier forma ri de latere viri qñ appetitus sensitiuus est rationalis p participationẽ: ⁊ est in adiutoriũ viri. i. ratiõis qñ regulatus rõne ꝓficit̃ virtute morali.

f 3 ✻ Additio

Genesis ca.ij.vbi dicit in postilla: Aliter exponit ,put requies ponit pro completione desiderij ꝛc̄.

Additio.j. Circa hāc expositionē vlteriꝰ q̄renduz est: cū deus ab eterno in seipso requiescit: eo q̄ ipe sibi sufficit ꝛ implet desiderū suū: quō ergo scriptura dicit: Requieuit in die septima. talis enim requies ab eterno cōpetit deo. Ad qd̄ dicēdū ſm Thomā ī ꝑma pte. q. lxxiij. arti. ij. in cor. q. q̄ cuius ab eterno requieuerit in seipo deus: tñ q̄ post opa condita in seipso requieuerit hoc ꝓtinet ad septimā diem: ꝛ hoc est ab operibus requiescere. Ad qd̄ allegat Aug̃. super Gen̄. ad litteram.

In eodem ca.ij. vbi dicitur in postilla: Et benedixit deus diei septimo ꝛ sanctificauit illum ꝛc̄.

Additio.ij. Q̄ benedictio ꝛ sanctificatio diei septime intelligatur ſm applicationem ad diuina obsequia. hoc nō ꝓtinet ad lr̄alem sensum: sed mysticam expositionē. Vñ magister in.ij.di.xv. Illū aūt diē sanctificasse ꝛ benedixisse dicit: q̄ mystica p̄ ceteris bñdictione et sanctificatiōe dotauit eū: Unde ī lege dicit: Memēto sanctificare diem sabbati: hec ille. Si enī ex sensu litterali hmōi sanctificatiōis ꝛ benedictiōis habeā q̄ homo die septimo deberet cessare ab operib⁹ terrenis ꝛc̄. sequeret q̄ sancti patriarche fuissent obligati ad cōseruationez sabbati: qd̄ minime reperit añ legem: vñ litteraliꝰ intelligit benedictio sabbati p hoc q̄ bñdictio ad multiplicationē ꝓtinet: vnde creatur q̄s deus benedixit dictū est: Crescite ꝛ multiplicamini. multiplicatio aūt rerū fit p administrationē creature ſm quā ex similibus similia generant: que quidē administratio incipit a septimo die. sanctificatio etiā cōpetit septio diei in q̄ztū res cōdite ꝛ multiplicate in deo requiescunt: vnde ꝛ res deo dicate sancte dicuntur: vt in postilla ꝛc̄.

In eodē ca.ij. vbi dr̄ ī postil. Phūs etiā.ij. methau. dic̄ ꝛc̄.

Additio.iij. Sequētes opinionē Aristo. possunt cōcedere q̄ inter duos tropicos sit regio habitabilis et tpatissima: p qd̄ in illa regiōe sit aliqua pars alta ꝛ montuosa in tñ q̄ reflexiones radioꝝ solis non attingunt ad illū locū cū excessu caloris: sed tēperate: eo modo q̄ ꝓtingit in aliquib⁹ ptib⁹ climatū calidoꝝ vbi aliq̄ mōtes alti: tantā attingunt frigiditatē q̄ ibidem niues generantur: ꝛ etiam durant p magnū tempus anni: vt ptz p experiētiā: vñ etiā ſm opinionē philosophi cōcedi pōt q̄ paradisus terrestris sit in oriētali plaga sub eq̄noctio modo p̄dicto.

In eodem ca.ij. vbi dicitur in postilla: Ut operari et custodiri referatur ad deum.

Additio.iiij. Iste modus expositiōis nō hz locum ſm hebraicā veritatez: in hebreo enī in hoc loco habet vt operaret ꝛ custodiret illā ī femmino genere: nō illū in masculino: vnde oportet: vt referatur ad padisum q̄ sub noīe hort⁹ dicit. Hort⁹ aūt ī hebreo est cōis gener̄: q̄ q̄nq̄ ī masculino: q̄nq̄ in femmino nomiat.

In eodē ca.ij. vbi dr̄. ī postilla: Formationē mulier ꝛc̄.

Additio.v. Hec ratio Ra. Sa. et si cōtineat aliq̄d veritatis. est tñ impropria seu īptinēs ad ꝓpositū. nō enī ꝓtinet ad sacram scripturā dicere an femina sit grossior in ptibus inferioꝝ⁹ an nō: nec ex hoc sequit aliquid ptinēs ad mores: ſz in hoc posset aliq̄ dici ꝛ forte melius ꝛ magis ad ꝓpositum. Ad quod sciendū q̄ in rerū primordijs scriptura triplici modo denominat ,pductionez hominis. vno ſcz modo per hoc verbum formauit. sicut cum dicitur Gen̄. ij. Formauit deus hominē de limo terre. Alio modo per hoc verbū genuit: sicut cum dicit Gen̄. iij. q̄ Adā genuit seth. Alio modo per hoc verbū edificauit: sicut cum dicitur hic: Edificauit dñs costam quā tulerat de Adam ī mulierem. Primo aūt modo ,pductio hominis specialiter q̄ztū ad corpus facta est per quandā trāsmutationē quasi naturalem ſcōm quā res ,pducta nō habet identitatē specificam cū re ex qua ,pducitur: īmo est ibi oppositio cum ex nō tali fiat tale: vt in.j. Phyſi. ꝛ ideo talis ,pductio ,ppie nominat formatio: eo q̄ pficitur per nouā formā de nouo aduenientem: et ideo de tali ,pductione dicit: Formauit deus hominē de limo terre. Secūdo vero modo ,pductio hominis facta est per generationē naturalē ſm quā res aliqua generat sibi ſimilē ſm speciem: vt cum ignis generat ignē: ꝛ in tali productione cōmuniter inter generantē ꝛ generatū est identitas specifica ſm quā dicit q̄ Adam genuit Seth ad imaginē ꝛ similitudinem suam. Tertio xo modo ,pductio hominis facta est q̄dā modo p modū edificationis ſm quā manet aliqualis identitas quasi indiuidualis inter edificatum et id de quo edificatur: cum tur: cum enī domus fit ex ligno vel lapidibus nō soluz remanent in ligna seu lapides eiusdē speciei cum lignis ꝛ lapidus ex quibus domus fuit edificata: sed etiā ligna vel lapides remanent in domo edificata eadē que ꝓius indiuidualiter erāt: ſm quē modū quodāmodo facta fuit mulier de costa ade: nō enī fuit facta ꝓmo modo: ita vt nō remaneret identitas specifica inter ipsam ꝛ adam: vt est manifestū: nec etiaz ſcōo mō: sic. ſ. vt remaneret inter eos identitas specifica tm̄: sed tertio modo. ſ. vt inter eos etiam remaneret quodāmodo quasi idēptitas indiuidualis: sicut inter ligna ex quibus dom⁹ edificatur ꝛ ligna que sunt in domo iam edificata remanet idēptitas indiuidualis: ꝛ hoc clare innuit lr̄a cum dicit: Dixitq̄ adam: Hoc nūc os ex ossibus meis ꝛ caro de carne mea: q̄ sine oīi extrīseco additamēto p diuinā potentiā costa ī semetipa multiplicata mulieris corp⁹ factū fuisse dicit: vt magis videt vel le magister in.ij.di.xviij. siue per additionē factam ad materiam p̄existentē coste: ,put videt velle. ſ. in ꝑma pte. et costa de adam subtracta remansit eadē indiuidualiter in ,pductiōe corporis mulieris. similiter ꝛ caro que etiā cum costa fuit de corpore ade sublata: vt magister ponit ī Historijs scholasticis: ꝛ ideo ſm iustū modū ,pductionis dicit edificare non formare seu generare: q̄ habet similitudinē cum edificio ratiōe iā dicta: ſm qd̄ denotat maiorē identitatem esse inter virū ꝛ vxorem: q̄ztū inter patrē seu matrem cū filio: sic maior est identitas indiuidualis q̄ztū specifica. de quo pōt etiam intelligi illud: Relinquet hō patrē ꝛ matrē ꝛ adherebit vxori sue: ꝛ erūt duo in carne vna quasi dicat: Rōnabile est vt hō relinquat patrem ꝛ matrē q̄ztū ad domesticā cōuersationem ꝛ alia hmōi: ꝛ adhereat vxori ī eisdem: eo q̄ inter virū ꝛ vxorem est quodāmodo identitas indiuidualis: q̄ sunt duo in carne vna: nō aūt inter filiū ꝛ patrē seu matrē: Hoc etiā sonāt verba apli ad Eph̄. v. dicētis: Jam nō sunt duo sed vna caro. ista tamen intelligant nō excludēdo alias sancto⁹ expositiōes. Cōsonat etiā expositio mysterio christi ꝛ ecclesie q̄ in h̄ sacramēto. ſ. matrimonij figurat: iuxta illud ad Eph̄. v. Sacramentum magnū ī christum ꝛ ecclesiā. Nam corp⁹ christi mysticū licet ꝓtineat supposita. vnū tamē est quodāmodo indiuiduaㄗter cuius compositio etiā edificatio dicit: iuxta illud Math. xvj. Et super hāc petram edificabo ecclesiam meam.

Correctoriū magistri Matthie ꝓtra Burgen̄.

In secūdo capitulo vbi postillator exponit benedictionem septime diei per applicationē ad diuin[illegible]. Burgensis dicit illā applicationē ad sensum [illegible]n nō ꝓtinere: sed ad mysticā expositionē: ad qd̄ ꝓbandū adducit magistrū li.ij.di.xv. dicentē: Illū diem deus sanctificasse ꝛ benedixisse dicit: q̄ mystica p̄ ceteris benedictio[illegible] ꝛ sanctificatione dotauit illum. vñ in lege dicit: Memēto sanctificare diem sabbati: sed cōsiderāti dictū magistri clarū fit q̄ Burgen̄. nō ꝓbat per ipm qd̄ intendit: nā magister nō dicit mysticam esse septime diei expositionē: sed esse mysticā eius benedictionem. i. diuinā. Mysticum enī ſm Britonē vno mō dicit diuinum: ꝛ sic nihil ad ꝓpositum Burgen̄. Extra ꝓpositum etiaz est qd̄ addit Burgen̄: arguēdo sic: Si ex sensu lr̄ali hui⁹ sanctificationis habet q̄ hō die septimo deberet cessare ab operibus terrenis: sequit q̄ sancti patriarche fuissent ad obseruationem sabbati obligati: quod nō reperit ante legem. Hic dico q̄ Burgen̄. noluit postillatorē intelligere quō benedictionē septime diei ad lr̄am nō exponit de sabbato iudaico ꝛ ceremoniali: sed morali qualiter ꝓtinet ad decalogū: ꝛ ita implicite obligabat añ legem ꝛ post. ſ. in ꝓsideratione creature nō requiescere sed regrediendo in opificē: ꝛ ibi sistere cōtēplationē vt sic sex dies ꝓtineant ad vsum: septima ad fruitionez cui cōpetit benedictio mystica. i. diuina: nec videt valere lr̄alis expositio quā Burgen̄. ꝓtendit. Ait enī lr̄aliter benedictio sabbati ad multiplicationez pertinet: vnde creaturis quas deus benedixit dictū est: Crescite ꝛ multiplicamini. Si enī hec congruentia Burgen̄. valeret: tūc omnia cōtenta sub creatura rū benedictione ad sabbatuz viderent ꝓtinere: qd̄ est falsum: q̄ omnia ad vsum creatura ꝛ rerū extendunt. Dicit enī deus benedicendo homini ꝑmo hui⁹: Crescite ꝛ multiplicamini: ꝛ replete terram: ꝛ subijcite eam: dominamini piscib⁹ maris ꝛc̄. q̄ omnia ad vsum rerum ꝓtinent: ꝛ a benedictiōe sabbati distrahere vident. Hec video si Burgen̄. voluerit ad lr̄am intelligi sabbatum quō nō coget christianos in sabbati obseruantia iudaicare cum ad decalogi teneant obseruationē. Post huiusmodi igitur deuiam Burgen̄. intentionē postillator cōcludit dicens: Sanctificatio cōpetit septime diei in q̄ztum res condi-

Exo. 20. b

te ꝛ multi.

te ⁊ multiplicate in deo requiescunt. Item in eodem ca. vbi postillator dicit de situ paradisi in oriēte. allegat Arist. ij. Methau. qui dicit inter tropicos nō esse regionē habitabilē: igit ibi nō est paradisus sequēdo Aristotelē. Burgēn. aūt somniando nescio quid dicit sequendo Aris. poni potest paradisus inter tropicos: sequit enī inter tropicos nō regio habitabilis fm Arist. ergo paradisus nō erit habitabilis: si iter tropicos positus fuerit. Et sic ex opposito ꝓsequētis ꝓtra dicit Aristo. ⁊ incouenienter dicit sequēdo eum: qz sequit: Si paradisus est habitabilis ⁊ paradisus est inter tropicos: ergo inter tropicos est locus seu regio habitabilis: qō est oppositū dicti Aristotelis. Item in eodem ca. vbi postillator exponit formationem mulier̄ p quādā cōgruentiā sumptā a Ra. Sa. Burgēn. significās Ra. Sa. benedixisse dicit se melius dicere velle ꝙre videlicet formatio illa exprimit p edificationem: distinguens tres modos circa rerū ꝓductiones in principio trib⁹ terminis expressos. s. per formare: per generare: ⁊ per edificare. Formare dicit ꝓprie in his in quibus res ꝓducta nō habet identitatem specificam cum re ex qua ꝓducit: imo est inter eas quedam oppositio: qz ex nō tali fit tale: et sic vbi forma apponit materie: formatio dicit. sed videt Burgēn. frustra laborare: qz fm eum edificatio coste in mulierē nō differt a formatione: eo q mulier ꝓducta nō habet identitatē specificam cuz costa ex qua ꝓducit: patet: qz nō ꝓtinent sub eodē genere immediato. Est enī mulier aīal: qō de costa dicere nō ē verū: nisi ī obliquo: inter mulierē etiam ꝓductā ⁊ costā ex qua est: est oppositio sicut in formatione: qz ex nō muliere fit mulier. Coste etiam in formatiōe mulieris forma apponit quasi materie: ex q̄ vere igit formatio dicit: nec fm ei⁹ rōnes a Burgēn. positas differt ab edificatione mulieris: sed cū addit Burgēn. q̄ productio hoīs dicit edificatio: sicut qñ inter ꝓductū ⁊ illud ex quo ꝓducit remanet identitas q̄si individualis: ⁊ exēplificat de lignis ⁊ lapidibus in edificio: illud nō videt verum: qz domus edificata ⁊ ligna ⁊ lapides nō habēt identitatē idiuidualem: eo q nō habent aliquā speciē eis cōmunē. Ligni enī individuū nō est individuū dom⁹ nec ecōuerso: sed sunt nō solum individualiter sed etiā specifice ⁊ essentialiter distincta: quod patet per possibilitatez sepatiōis partiū singulariū. nec sequitur lignū añ edificiū ⁊ in edificio est vnū ⁊ idez individualit: igit ē idem individualiter cuz edificio: sz sequit bñ: igit ē vnū ⁊ idem individualiter in edificio: sz tūc imaginatio Burgēn. nihil ē ad ꝓpositū: nā costa vñ mulier facta est nō mansit in Eua individuū coste: vt ptz. siue ponat in se multiplicata siue aliunde aucta: vñ ⁊ si verū sit dicere q̄ costa fuit materia ex qua mulier fuit ꝓducta. nō tñ vez est q̄ tota materia mulieris facte sit individuū costa: nec verū est q̄ costa illa ⁊ caro in adam suppleta sit individualiter vna in adā et eua vt ex idēptitate tali magis ꝓprie ⁊ lr̄aliter ꝓductio mulier̄ dicatur edificatio q̄ formatio: certū enī est deū coste sicut ⁊ limo terre nouā formā attribuisse: ⁊ sic edificatio a formatiōe nō videt differre: ideo doctores tractantes hāc materiā sepe verbo formatiōis vtuntur ꝓ verbo edificatiōis dicētes: sicut mulier formata est ō latere viri dormientis: ita ecclesia de latere christi morientis: ⁊ puto ad figurā illi⁹ dictū: Edificauit costā in mulierem: sic ⁊ ecclesia ex latere christi virtute passiōis p sacramēto⁊ vsum cōstruit ⁊ edificat. omnis enī ꝓductio diuina materiā assumēs sicut limū in ꝓductione viri: costā in ꝓductione mulieris ⁊c. nō ideo est vt egeat: quia potuit sicut ⁊ celū et terram ex nihilo ꝓducere vtraq̄: sz ad aliq̄d significandū. ꝓductio enī viri ex limo significatiua ē vt sicut pulvis est ex origine ita in pulverez reuertat in fine: vt infra. iij. ca. dicit. Edificatio ℵo coste quid significet: vide Apm ad Eph. v. cui⁹ allegatū ad lr̄am oportet accipe vt inde possit sumi efficax argumentū: sicut idē Burgēn. dicit in questiōe p̄ambula: nō oportet igit Burgēn. tātā digressiōez facere de illo termino edificare: nec sua distinctio valet de ꝓprietate sermonis: nō enī de⁹ ꝓprie generauit celū ⁊ terrā cum nō sint generabilia: ⁊ tñ in ℣. ij. ca. dicit: Hec sūt generationes celi ⁊ terre. vtitur enī scriptura transsumptiue vno ꝓ alio: aliqñ exprimēs creationē ꝓ ꝓducere: aliqñ p facere: aliqñ per plātare: edificare: generare ⁊c. sz qz fm Aristo. Oēs trāsferētes fm aliquā silitudinem trāsferūt. pōt tñ rōni Ra. Sa. talis ꝙgruētia assignari vt limus in virū dicat formari rōne p̄dicta: ℣ costa ī mulierē edificari ad instar dom⁹: q̄ fm Aristo. fit vt nos ofendat ab īcōmodis imbrib⁹ caumatib⁹ ⁊c. ita mulier ꝓstructa ē vt sit dom⁹ ⁊ receptaculū naturalissimi effect⁹ nature. s. generatiōis: in q̄ pseuet ab īcōmodis foueat nutrimētis ⁊c. Nec ꝙgruentia videt fundari circa finem ca. xxvj. Ecclesiastici: vbi mulierē dicit ornamētū dom⁹ colūnas aureas sup bases argenteas: fundamēta eterna super petram solidā. Ex quibus patet institutionem mulieris merito exprimi p edificationē quia est domus nature.

Glo. ordi.

a Ed et serpēs Ca. III

ſ erat callidi. ⁊c. Aug⁹. Alij prudentissimus trāslatiue dictuz. Quidā codices hūt sapiētissim⁹: nō ꝓprie: sicut ī bono solet accipi sapiētia dei vel angeloꝝ vel anime rationalis. Sed sicut apes vt formicas dicim⁹ sapiētes: ꝓpter opa sapientiā imitātia. Cuius serpēs ñ rōnali aīa: sz spū diabolico possit sapientissimus dici qz mali angeli superbia dciecti: natura sunt excellentiores omnib⁹ bestijs: ꝓpter eminentiā rationis. Nō ergo mirū: si diabolus spū suo implens serpentē: sicut vates implebat: sapientissimū reddiderat oīm bestiarū: fm animam viuam et irrationalē viuentium. Ita tamen sapientia dicit in malo sicut astutia in bono: cū latine sapientes ꝓprie ī bono accipiant: astuti ℵo mali cozdati. nec putādū ē q̄ diabolus serpētē p quē tentaret eligeret: sed cū decipere cuperet: nō potuit: nisi p qō aīal posse ꝓmissus ē. Nocēdi enī voluntas ineſt cuiq̄ a se: sed potestas a deo. Strabus. Sed ⁊ serpens ⁊c. Sic diabolus loquebat ꝓ serpentē ignorantez: sicut per energuminos vel fanaticos: quēcunq̄ enī arripit: intellectum et rationem tollit. Spiritus ℵo bonus quoscunq̄ gratia repleuerit: videntes et intelligentes facit: vnde spiritus prophetarum subiectus est prophetis. b Qui dixit ad mulierem ⁊c. Aug⁹. Inexcusabilis est preuaricatio mulieris: quia memor erat precepti dei. Obliuio tamē vnius precepti et tam necessarij culpa esset negligentie dānabilis. Inde autem maior transgressio quia memor precepti erat: et deus in illo tanq̄ presens contemnitur.

ſ Talem in

ſ Alī. diabolus vel hereticī⁹ error.

a Ed et serpēs Ca. III a†

ſ a ſ quia plenus demonio. ſ qz filij tenebrarum sapiētiores sunt filijs lucis in generatione sua. ſ Hiero. in hebreo habetur arom qō theodotio ⁊ aquila: nequam: vel versipellem interpretati sunt.

erat callidiō: cūctis aiantib⁹ ter

b rę q̄ fecerat dñs deus: Qui dixit b

Nicolaus de lyra

a Ed et serpēs ⁊c. Postq̄ de/ Ca. III

ſ scripsit hoīs formationē ⁊ statū: hic cōsequenter describit ei⁹ transgressionē siue casum. ⁊ ꝓmo describit trāgressio culpe. secūdo inflictio pene. ibi: Et apti sunt oculi. tertio trāsfusio miserie. ibi: Et vocauit. Circa primū primo describit conditio tentatoris. ſcōo ꝓcessus tentationis. ibi: Qui dixit. tertio act⁹ trāsgressionis. ibi: Vidit igit. Circa primū ꝓsiderādū q̄ fortitan alicui nō videret esse cōueniēs q̄ de⁹ hoīez tentari permisisset: maxie cū sciret eū casurū. Aug. ad qō dicēdū q̄ sic Aug⁹. De⁹ sic res ōs ꝙdidit administrat vt eas ꝓprios mot⁹ agere sinat: ⁊ iō iustū ⁊ rōnabile fuit vt hoīez dimitteret vti libertate arbitrij sui: fm q̄ dicit Eccle. xv. Deus a principio cōstituit hominē ⁊ reliquit eū in manu cōsilij sui: ⁊ sicut voluit ipsuz per bonos angelos ad bonū incitari: ita permittet euz a malis angelis tentari: maxime cū ꝓ statu illo posset de facili tentationē superare. vnde dicit Aug. xj. sup Geñ. ad litteram. Non mihi videt magne laudis futurum fuisse hominem si ꝓpterea posset bene viuere: qz nullus male viuere suaderet. Considerandū etiā q̄ tpe īnocentie diabolus nō habebat potestatē tentādi hoīez interi⁹ monēdo: vtpote appetitū sensibilē motu illicito excitādo: nec per motū fantasie ītellectui aliq̄s illicitū ꝓponēdo qz ī virib⁹ īferioꝝ nihil īordiatū ꝓtigere poterat nisi pri⁹ deordinata rōne: ⁊ iō hoīez tentare nō poterat nisi exteri⁹ ꝓponēdo sensui: et iō in specie sensibili appuit ad tentāduz. Qz aūt ad ℣ serpentem intrauit nō fuit ex demonis electiōe: sz magis ex diuina dispēsatiōe: que nō permisit hominē tentari p diabolū in specie gratiosa ⁊ nobili per quā posset facili⁹ decipi: sed magis in specie horribili in qua fallacia demonis citi⁹ poterat deph̄ēdi. Aliq̄ tñ dicūt q̄ ille serpēs habebat faciē gratiosaz ⁊ virgineā: sz ℣ de scriptura nullā habet auctoritatē. ⁊ iō primū melius videtur. dicit igit: Sz ⁊ serpēs erat callidior ⁊c. Ista calliditas ꝓncipaliter referēda ē ad demonē: q̄ ī serpēte apparebat. ad serpētē āt ñ refert nisi in Cuius calliditate demonis agebat: sic lingua hoīs alicui⁹ dicit erudita: qz prudenter monet ab intellectu. b Qui dixit ad mulierē. Hic ponit ꝓsequēter ꝓcessus tentatiōis in quo primo accessit ad mulierem

f 4 tanq̄ fa

Talē inquiūt faceret hīez: q̄ nollet oīno peccare. Cōcedim⁹ meliorē naturā eē que oīno peccare nollet. Cōcedāt nō eē malam que tal' facta ē: que posset nō peccare si vellet: ⁊ iuste punitā q̄ volūtate nō necessitate peccauit. Cū g̈ hec bona sit: illa melior: cur nō vtrāq; fecerat: vt vberi⁹ laudaret' ō vtraq;? Illa enī in sanctis angelis: hec ō sanctis hominib⁹ ē. Quis aūt san⁹ dicat: meli⁹ nō crearet quez p̄sciebat ex alterius iniq̄tate corrigi: q̄ quē p̄sciebat ꝑ sua iniq̄tate damnari? B̄ est dicere: Meli⁹ est nō esse qui alteri⁹ malo misericorditer bene vtēdo coronetur: q̄ esse malū qui ꝑ suo malo iuste puniat'. Aug⁹. Sic aūt mouent' qui dā q̄ de⁹ adam tēptari pmiserit: quasi nō videāt oēs diaboli insidijs quotidie tēptari: q̄ deus pmittit: forte q; ꝑbat' ⁊ exercet' virtus: et est gloriosus nō consensisse: q̄ tēptari non potuisse: cū etiā p̄sentiētes p̄beant exēplū iustis cupiditatem deuitādi: ⁊ tumorē supbiendi. Frustra g̈ dicit': Nō crearet deus q̄s p̄sciebat malos futuros. Sciebat enī bonis ꝑfuturos et iuste ꝑ malo volūtate puniēdos. Dicit aliq̄s: Si de⁹ vellet: ⁊ isti boni essent. Sz meli⁹ voluit: vt q̄ō vellēt: essent. Sz boni nō infructuose: mali āt impune nō essent: ⁊ coipso vtiles eēnt Sz p̄sciebat q̄ eoꝝ futura esset mala volūtas. p̄sciebat sane: q; ⁊ falli nō p̄ōt ei⁹ p̄sciētia: nō iō ipi⁹: sed illoꝝ ē. Cur g̈ creauit q̄s tales futuros eē p̄sciebat? Quia p̄uidit q̄d boni de malis eoꝝ esset factur⁹. Sic enī fecit eos vt relinqueret eis vñ aliq̄d facerēt: ⁊ si culpabilit' aliq̄d facerēt: illū de se laudabilit' operantē inuenirēt. A se h̄ūt volūtatem malā: ab illo naturā bonā: ⁊ iustā penā: ⁊ sibi debituz locum. Alij exercitatiōis adminiculū: ⁊ timoris exēplū. Posset in quiūt volūtatē eoꝝ vertere in bonū? q; oīpotēs: posset. cur nō fecit? q; noluit. cur noluit? ipse nouit. Nō debem⁹ plus sapere q̄z oportet. puto aūt nō qui boni esse rōnalē creaturam: q̄ maloꝝ cōpatiōe cauet malū: q̄ō gen⁹ bone creature nō esset: si de⁹ oēs volūtates i bonū verteret: ⁊ nulli iniquitati penā infligeret: ⁊ esset solū gen⁹: q̄ō nulla peccati ⁊ supplicij cōparatione ꝑficeret. puidet bonos: ⁊ malos futuros: et creat seip̄m ad fruendū p̄stās bonis: multa etiā largiēs malis. a Cur precepit ⁊c. Strab⁹. Ideo callidus hoste: interrogat B̄: ⁊ mandatū dei memorat: ne cū peccauerit: excusationē habeat quasi oblita. Greg⁹. In mora. li. xxiiij. Cur p̄cepit ⁊c. Idē quotidie agit hostis hūani gener'. Nba dei de cordib⁹ hoīm molit' euellere: ⁊ minas leuare: ⁊ ad credendū q̄ō falso ꝑmittit: inuitat. Inuitat enī ad tpalia vt leuiet q̄ de⁹ minet' eterna supplicia. Spōdēs siquidē gliam p̄tis vite: dicit: Hustate ⁊ erit' sicut dñ: ⁊ tpalē ꝓcupiscētiā tangite: ⁊ in B̄ mūdo sublimes apparete: ⁊ cū timorē diuine sentētie conat' amouere: quodāmō dicit: Cur p̄cepit vo. d. Aug⁹. Querit'. Cur de⁹ hoīez tēptari pmiserit: quē decipiendū esse p̄scierit? Sz nō esset laudabile hoī si bñ viuere posset: q; nemo male viuere suaderet: cū in natura posse: ⁊ in potestate haberet velle nō ꝓsentire: deo inuante. Recte g̈ tēptari fuit pmissus: q̄ facturus erat ꝑpria volūtate aliquid p culpā: ⁊ ordinādus dei equitate p penam: vt ostēderet aīe supbe ad eruditionē futuroꝝ: q̄ recte vteret' animarū malis volūtatib⁹: cū ille bonis naturl' puerse vterent'.

Quidā alienare conant' naturā diaboli a creatura dei: ⁊ alterū dare ei p̄ncipiū ꝓtra deū: q̄ nō intelligūt oīne q̄ō ē bonū esse: ⁊ ab alio esse nō posse. malā volūtatē inordinate moueri bona inferiora superioꝝ⁹ ꝑponēdo. qua ptāte rōnalis creature spūs delectat⁹ tumuit: ⁊ cecidit: ⁊ īuidia tabescit. In q̄ tñ bonū est q̄ viuit ⁊ viuificat corp⁹: siue aereū: vt diaboli: siue terrenū: vt hoīs. Aug⁹. Nec putandū q̄ hō deijceret': nisi p̄cessisset in eo q̄dam elatio cōprimēda: vt p humilitatē peccati sciret q̄ falso de se p̄sumpserit: ⁊ q̄ nō bñ se h̄z natura: si a faciente recesserit. Cōmendat' enī quale bonum deus sit: q̄n nulli bñ est ab ipo recedere. Nec q̄stio de beata vita: vtꝝ habuit eā? cū incertū sit an sit pmānsura: an succedat miseria? Nōt de ꝑmo hoīe fieri. Si enī peccati ⁊ pene p̄sci⁹ erat: beat⁹ esse non poterat. g̈ in paradiso beat⁹ nō erat. Si enī p̄sci⁹ nō erat: p hāc ignorantiā eiusdē bītudinis incert⁹ quō vere beat⁹? Si falsa spe certus. Quō nō stultus? Sz hoīs in aīali corpore ꝓstituti cui obedienti dandū erat ꝓfectiū angeloꝝ: ⁊ mutatio corporis ex aīali in spūale: possum⁹ q̄dāmodo intelligere beatā vitā: etiā si nō erat p̄sci⁹ futuri peccati: sicut nec illi de quib⁹ dicitur: Nos q̄ spūales est': instruite hmōi i spū lenitat' ⁊c. Gal.6.a
ti erāt: q; spūales erāt: nō corpore: sz iusticia: q̄to magl' autē beat⁹ erat hō añ peccatū: q̄uis incertus sui casus? Qui gaudebat ō pmio future mutatiōis: sic vt nulla esset tribulatio: cui paciētia militaret. Quis enī nō vana p̄sumptiōe de ī certo certus: velut stult'? sz spe nō ifidelis beatus esse poterat: min⁹ q̄ in vita sctoꝝ angeloꝝ. Non frustra putari p̄ōt ab initio tpis diabolū cecidisse: nec cum sanctis angelis peccatū aliq̄n viriisse et beatū sz mox apostatasse. Añ: Ille homicida erat ab initio. Joh.8.f
In vitate nō stetit ex q̄ creatus ē qui staret: si voluisset. Quō enī beat⁹ inter angelos fuit: qui futuri peccati atq; supplicij prescius nō fuit? Querit' aūt cur nō fuerit? Neq; eñ sancti angeli bītudinis † Eccl.25.d
sue eterne sunt inscij: neq; eterne vite 2.Cor.11.a
sunt ī certi. Forte de⁹ diabolo reuelare noluit: q̄d factur⁹ vel passur⁹ esset. ceteris vo reuelare voluit: q; ī veritate mānsuri. Sz b̄ nō eq̄liter beat⁹: immo nō plene beat⁹: q; plene beati de beatitudine certi. Sz qualit' discerneb̄at' a ceter': vt de⁹ ei q̄d ip̄m ptineret nō reuelaret: cū nō pri⁹ vlto⁹ q̄ peccato⁹? Nō enī dānat innocētes: an de alio genere angeloꝝ sint: q̄bus nō dedit de us p̄scientiā de seipīs? Quō āt beati eē possint: q̄b⁹ ē ī certa sua bītudo? Quidā enī sensert nō fuisse diabolū in illa sublimi natura angeloꝝ: que sup celestl' ē sz eoꝝ q̄ inferi⁹ in mundo facti sunt: p officia distributi: tales enī fortasse posset alicui obedienti dandū erat ꝓfectiū angeloꝝ: ⁊ mutatio corporis ex aīali in spūale: possum⁹ q̄dāmodo intelligere beatā vitā: etiā si nō erat p̄sci⁹ futuri peccati: sicut nec illi de quib⁹ dicitur: Nos q̄ spūales est': instruite hmōi i spū lenitat' ⁊c. Gal.6.a
ti erāt: q; spūales erāt: nō corpore: sz iusticia: q̄to magl' autē beat⁹ erat hō añ peccatū: q̄uis incertus sui casus? Qui gaudebat ō pmio future mutatiōis: sic vt nulla esset tribulatio: cui paciētia militaret. Quis enī nō vana p̄sumptiōe de ī certo certus: velut stult'? sz spe nō ifidelis beatus esse poterat: min⁹ q̄ in vita sctoꝝ angeloꝝ. Non frustra putari p̄ōt ab initio tpis diabolū cecidisse: nec cum sanctis angelis peccatū aliq̄n viriisse et beatū sz mox apostatasse. Añ: Ille homicida erat ab initio. Joh.8.f
In vitate nō stetit ex q̄ creatus ē qui staret: si voluisset. Quō enī beat⁹ inter angelos fuit: qui futuri peccati atq; supplicij prescius nō fuit? Querit' aūt cur nō fuerit? Neq; eñ sancti angeli bītudinis † Eccl.25.d
sue eterne sunt inscij: neq; eterne vite 2.Cor.11.a
sunt ī certi. Forte de⁹ diabolo reuelare noluit: q̄d factur⁹ vel passur⁹ esset. ceteris vo reuelare voluit: q; ī veritate mānsuri. Sz b̄ nō eq̄liter beat⁹: immo nō plene beat⁹: q; plene beati de beatitudine certi. Sz qualit' discerneb̄at' a ceter': vt de⁹ ei q̄d ip̄m ptinerēt nō reuelaret: cū nō pri⁹ vlto⁹ q̄ peccato⁹? Nō enī dānat innocētes: an de alio genere angeloꝝ sint: q̄bus nō dedit de us p̄scientiā de seipīs? Quō āt beati eē possint: q̄b⁹ ē ī certa sua bītudo? Quidā enī sensert nō fuisse diabolū in illa sublimi natura angeloꝝ: que sup celestl' ē sz eoꝝ q̄ inferi⁹ in mundo facti sunt: p officia distributi: tales enī fortasse posset aliq̄d illicitū delectare: quā delectatiōez si peccare noluissent: libero arbitrio cohiberēt. Sic hō maxīe p̄m⁹ q̄ pctī penā: nō dū habebat in mēbris. Hic aūt q̄rendū ē: vtꝝ ab initio sua ptāte delectat⁹ discesserit ab illa societate ⁊ charitate bonoꝝ angeloꝝ: an ī sancto cetu fuerit aliq̄n angeloꝝ iustus ⁊ beatus? Dicit' enī ideo cecidisse q; inuidit hoī facto ad imaginē dei: sed inuidia seq̄tur supbiā. Inuidendi enī causa ē supbia: que est amoꝝ proprie excellentie. Inuidia vero odium felicitat' aliene. Qui eī amat excellētiā: vl' paril⁹ īuidet q̄ equantur: vl' superioꝝ⁹ quib⁹ nō equat': vl' īferioꝝ⁹: ne coequent'. Q̄n aūt diabolum supbia deiecerit: vt naturam sibi bonam

praua tanq̄ facilius deceptibilem: vt p eā ꝓximū hoīem deciperet et hoc ē q̄ō ō: Qui dixit ad mulierē. Illa nba erant demonis vt p̄ncipaliter agēt': q; formabant' nba tute ipsi⁹ demonis mouentis linguā serpent' ad B̄: sic de locutione asine balaā: nisi q̄ ibi lingua asine mouebat' ad loquēdū p bonū angelū: lingua aūt serpent' p malū: neuter tñ itelligebat nba formata: sz solū angeli mouētes linguas eoꝝ ad formatiōez nboꝝ.

a Cur p̄cepit vobis ⁊c. Sic dictū ē. s. stante statu innocētie nō poterat esse deordinatio in viri⁹ inferioꝝ⁹: nisi pri⁹ eēt in rōne: iō nō tēptauit p̄mo de comestiōe ligni: sz de restrictione p̄cepti dicēs: Cur p̄cepit. q. d. istud p̄ceptū nō fuit cōueniēs cū sitis libere ꝓditiōis ⁊ superiores oīb⁹ lignis: ⁊ p B̄ mulier mota q̄dā elatiōe inclinata fuit ad p̄cepti displicentiā: et vlteri⁹ ad dubitatiōez de pena mortis cōminata: ⁊ B̄ patet ex eius respōsione. cū subdit': b De fructu ⁊c. Istud vltimū addit mulier de suo. nō enī deus ꝓhibuerat ligni tactuz sed tñ gustū: ⁊ iō istud addidit mulier ex displicētia p̄cepti: q; ille cui displicet preceptū impositū in referendo illud libenter aggranat. Aliqui x̄o dicunt q̄ etiā tactus ligni erat eis prohibitus: vt magis elongarent' a gustu: sed q; hoc nō habet' ex lra vel eius circūstantia: ꝑma expositio melioꝝ videt': ⁊ q; ad displicentiā p̄cepti q̄ō reputat' indebitum: sequitur dubitatio de pena imposita ꝑ trāsgressiōe: ⁊ iō addidit mulier.

c Ne forte moriamur. apponēs de suo: forte. q̄ō est aduerbiū dubitandi: cū tñ deus assertiue p̄cepisset: vt. s. patet.

d Dixit aūt ⁊c. Videns mulierē iam de morte sequēda dubitantē: statim asseruit ipam nō futurā. d. e Nequaq̄ moriemini. s. ex esu ligni: ⁊ subdit causaz falsam p̄dicte inhibitionis. d.

f Scit enī deus ⁊c: Per plenitudinem scientie.

✠ Et eritis

ꝑana volũtate ꝙuerteret:scriptura nõ dicit:sz ex hac homini inuidisse ratio oñdit. Dicere aũt de angelis ꝙ in suo genere beati esse ꝓñt dãnatiõis vel salut' incerti:quib⁹ nec spes esset ꝙ aliqñ in ipa mutatiõe in melius certi futuri essent:nimia ꝑ/ sumptio est:nisi forte dicaf:ita creatos mũdanis ministerijs distributos:vt ꝓ recte gestis accipi/ ant vitã beatã de qua possent eẽ cer/ tissimi ꝛ eius spe dici beati: ꝺ quibus si diabolus cecidit: sic'ẽ ei ꝙ cadunt homies a iustitia fidei supbia simili. Sz asserãt duo genera angelo⁹ q̃ po nũt vnũ supcelestiũ: in q̃ nũq̃ fuit q̃ cecidit. Aliud mũdano⁹: i quo fuit. Mihi aũt vnde asserant:nõ occurrit.

Aug⁹. Sz nõ frustra putãdũ est ab ipõ creature exordio.i. ab initio tpis vel cõditiõis sue cecidisse:ꝛ nunq̃ in veritate stetisse:vñ q̃dã in hãc mali/ ciam libero arbitrio nõ esse flexũ:sed in hac q̃uis a deo putãt esse creatum

Job.40 alia littera Pñ.103 ſm illud: Hoc ẽ initiũ figmẽti dei qꝺ fecit de⁹:vt illudaf ei ab angelis ei⁹. et alibi: Draco iste quẽ formasti ad il.ei. tanq̃ ꝑmo factus sit malus:inuidus:ꝛ diabolus:nõ volũtate depraua⁹. Sz fecit de⁹ oĩa bona valde q̃uis nõ indocte conent ostẽdere: nõ tñ ꝑma cõditiõe:sz etiã nũc:depravatis tot volũtatib⁹ ꝛ auersis eque oĩa creata in sũma bona valde esse:nõ ꝙ mali sint boni: sz nõ efficiũt malicia:vt sꝝ dei imperio ordo vniuersitat' i ali/ q̃ rũpaf:cũ etiã malis volũtatib⁹ sint certi limites potestatũ ꝛ põdera meritoꝝ. Sz qꝛ iniustũ ẽ:vt nullo merito ꝝ i aliq̃ de⁹ damnet qꝺ creauit. nõ naturã sz volũtatẽ malã puniendã eẽ credendũ ẽ. nec ei⁹ naturã significatã cũ ꝺr: ꝝ ẽ initiũ figmẽti dei ꝛc. Sz corp⁹ aerijs qꝺ tali volũtati aptauit. vl ipaz ordina tionẽ in q̃ eũ etiã inuitũ fecit vtilẽ bonis: vel qꝺ pscies malũ volũtate futuꝝ: feẽ tñ eũ puidẽs: q̃nta ꝺ illo sua bonitate esset factur⁹. Initiũ aũt figmẽti ꝺr: nõ ꝙ ꝑmitus ꝺdit⁹: vel in ꝓncipio malus ꝺdit⁹: sz cũ sciret eũ volũtate malũ futuꝝ vt bonis noceret: creauit eũ: vt de illo bonis ꝓdesset. Sic enĩ luditur. cũ sanctis ꝓficit tẽptatio ei⁹. Initiũ ad illudendu: qꝛ ꝛ mali hoies: q̃s de⁹ futuros pscivit vl puidit: creauit tñ ad sancto/ rũ vtilitatẽ. Similiꝛ ludit cũ pstatur sanctis eoꝝ cõparatione cautela:ꝛ sub deo humilitas:ꝛ exercitatio ad tolerandos ma los:ꝛ ꝓbatio ad diligẽdos inimicos. Sz ipse initiũ:qꝛ ꝓcedit antiquitate ꝛ ꝓncipatu malicie. Hoc aũt ꝑ sanctos angelos fa/ cit: sicut creatas naturas administrat:subdẽs eis ãgelos ma los: vt nõ q̃tuz nituntf:sed q̃tuz sinunt' possint sicut ꝛ hoies malos. Qꝺ ꝙ putaf diabolus nunq̃ in veritate stetisse:nũq̃ beatã vitam duxisse:sed ab initio cecidisse: nõ sic accipiendũ est: vt malus a bono deo creatus putetur:qꝛ ab initio nõ ceci/ disse:diceret. Nõ enĩ cecidit si talis fact⁹ est: sz fact⁹ statim a ☧itate se auertit:ꝓpria potestate delectat⁹. Beate ꝙ vite dul cedinẽ nõ gustauit: qm̃ nõ acceptã fastidiuit sz nolẽdo accipe re amisit. Sui ꝙ casus pscius esse nõ potuit:qꝛ sapiẽtia pietat' fruct⁹ est. Cõtinuo aũt cecidit:nõ ab eo qꝺ accepit:sz qꝺ acci/

Esa.14.c Ezec.28.c peret:si subdi voluisset. Qꝺ aũt Esaias ait: Quõ cecidisti lu cifer q̃ mane oꝛie.ꝛc.ꝛ Ezech. Tu signaculũ similitudinis ꝛc. Quedã in eũ:plura in corpus ei⁹ ꝙueniũt. Greg⁹. Primuz parentẽ diabolus trib⁹ modis tẽptauit:gula:vana gl'ia: auaricia:ꝛ supauit gula. Cibũ vetitũ comedẽdũ suasit. Vana glo ria cũ dixit: eritis sic dij. Auaricia cũ addidit:sciẽtes bonũ et malũ. Auaricia enĩ etiã altitudinis ẽ:cũ supra modũ sublimi/

Phil.2.a tas ambit. Vñ nõ rapinã arbitf:est eẽ se equalẽ deo. Sz eisdẽ mo dis a scõo victꝰ ẽ hoie q̃bus primũ se vicisse glĩabaf. Reliqua vide infra. Serpens decepit me: Greg⁹. Tribus modis cul pa perpetraf:suggestiõe:delectatiõe:ꝛ cõsensu: ꝑmo p hostẽ. scõo p carnẽ. tertio p spiritũ. Hostis enĩ prava suggerit: caro subijcit se delectatiõi:tandẽ spũs delectatiõi ꝓsentit. vñ ꝛ ser/ pens prava suggessit. Eua q̃si caro delectatõi se sbdidit. Adã ☧o velut spũs suggestiõe ꝛ delectatiõe superat⁹:assensit. sug/ gestiõe ꝙ peccatũ agnoscim⁹:delectatiõe vincimur: ꝓsensu li/ gamur. a Eritis sic dij ꝛc. Strabus. Artificiali dolo ☧ba cõponit: vt si ꝑ inobediẽtie ꝓcẽptũ sbuertere neq̃erit: saltẽ i ꝝ ꝙ fidẽ corruperit:ꝛ ad idolatriã suaserit: victorẽ se gloriet. Si aũt ꝑ inobediẽtie ꝓcẽptũ se duxerit i vtroq̃ victor existat.

Mystice Mystice. Interrogata mlier rñdit q̃d ꝑceptũ sit. At ille nõ morte m. Scit enĩ d.ꝛc. Patet his ☧bis ꝑ supbiã psuasũ esse pctm̃:qꝛ dictũ ẽ:erit' sic dij. Scit enĩ d.ꝛc. vbi notaf tñ psua/ sum eẽ: vt sꝝ deo nollẽt eẽ:sz i ꝓpa ptate:ne ei⁹ legem obtẽpe

rando

a ꝟ in pmissiõe altitudinis ꝛ scie ꝺcipit simplices

a **aperientur oculi vestri:et erit' si/** a

ꝟ circũspiciẽs si qd in eo nondum videret.

b **dij scientes bonũ et malum.†** Ui b c

a ꝟ decipitur mulier.i.carnalis nostra verbis ser/ pentis.ꝛ per illam adam:id est:spiritus.

dit igitur mulier ꝙ bonum esset lignũ ad vescenduz:ꝛ pulchrum oculis aspectuq̃ delectabile: et

a ꝟ mulier. ꝟ carnales facilius seducuntur.

tulit de fructu illius:et comedit:

rãdo fuarẽt:q̃ ꝺuideret ne se ipi regerẽt:nõ indigẽtes ĩterno luie ei⁹:sz vtẽtes ꝓpa ꝓuidẽtia:q̃si oculis suis ad videduz bonũ ꝛ malũ:qꝺ ille ꝓhibuisset:sic psuasuz ẽ:vt ptãtem suã nimis amarẽt: ꝛ qꝛ pares deo eẽ voluerũt: medietate sua: q̃ deo subiecti corpa habebãt sbiecta:tãq̃ fructu arboris cõsti tute in medio paradisi male vtentes: amiserunt qꝺ acceperãt:qꝛ vsurpaue rũt qꝺ nõ acceperãt. i. vt p suã ptãtẽ deo nõ regẽte beati eẽnt. Nullo eĩ re/ gẽte p suã ptãtez solus de⁹ beat⁹ est.

B

† 33.q.5.c. mulier.2. Et .c.adã ibidem.

b Vidit igit ꝛc. Ysid. Quõ videbãt si clausi erãt ocli. Sz dictũ ẽ:vt ꝛtelli/ gam⁹ eos oculos aptos fuisse postq̃ ꝺ fructu comederũt:q̃b⁹ se nudos vi debãt:ꝛ displicebãt. i. ocios astucie: q̃b⁹ simplicitas displicet. Cũ q̃s eĩ ce/ ciderit ab ĩtima luce ☧itat': nihil est vñ supbia placere velit:nisi fraudulẽ tis simulatiõib⁹. hinc enĩ hypocrisis nascit:ĩ q̃ multũ videnẽ cordati:q̃ de cipere potuerũt:quẽ voluerũt. Greg.

Vidit igit ꝛc. Me i lubrica cogitati one ☧semur si debem⁹ ĩtueri:qꝺ nõ sz cõcupisci. vt enĩ mũda mẽs i cogitatiõe fuef:a lasciua voluptat' sue fuãdi sunt:ꝛ repmẽdi oculi q̃si qdẽ raptores ad culpã. Nõ eua lignũ teti/ gisset:nisi pri⁹ icaute r elperisset. pensandũ ꝙ cõtũ ab illicit' visũ debeam⁹ restrigere:q̃ mortal'r viuim⁹:sz etiã mater vi/ uentiũ p oculos ad mortẽ veit. hinc sub iudee voce (q̃ exteri/ ora videdo ꝺcupiscẽs bona interiora pdiderat) ꝓpha dicit: Oculus me⁹ depdat⁹ ẽ aiaz meã. Cõcupiscẽs ei visibilia: in/ uisibiles ☧tutes amisit:et p oculũ corpis ptulit pdã cordis. Ad custodiẽdã ꝙ cordis mũdiciã:exterioꝝ quoq̃ sensuũ di sciplina fuãda ẽ. Isi. Mystice. Deditq̃ viro suo q̃ co.ꝛ.a. sũt oc.a.ꝛc.ꝺ q̃b⁹ dictũ ẽ. Tũc viderũt ꝙ nudi eẽnt:oculis scz pũsis:q̃b⁹ nuditas. s. simplicitas erubescẽda videbat. vt ꝙ ñ eẽnt simplices:fecerf sibi succinctoria:pudẽda tegẽtes .i.sim/ plicitatẽ occultãtes ꝺ q̃ erubescebat astuta supbia:folia fici:

Trin.3.c

Mystice

Nicolaus de lyra

ꝟ pauritũ

a Et erit' sic dij. nõ restricti aliq̃ ĩhibitiõe:nec alicui sbiecti.

b Sciẽtes bo.et ma.i.sciẽtes p vosmetipos quid expediat vob agere:ꝛ ñ ex aliq̃ ist'uctiõe. Et nota ꝙ nõ dixit erit' dij absolute:sz sic dij:qꝛ ñ pmisit eis eq̃litatẽ diuinã qꝺ erat ma nifeste ipossibile ꝛ p ꝓns icredibile:sz pmisit eis q̃ndã silitu dinẽ dei:q̃ ꝓsistit i nõ sbijci obediẽtie alteri⁹:ꝛ habere q̃ndã excellẽtiã scie in oĩb⁹ sibi expediẽtib⁹:sic de⁹ nulli penit⁹ sub est ꝛ oĩa dirigit p suã sapiẽtiã. Sz aduertẽdũ ꝙ ſm predicta mlier peccauit elatiõe ꝛ dubitatiõe añq̃ fructuz comederet ꝓhibitũ:ꝙ videf aliq̃b⁹ falsũ. Sz dicẽdũ ꝙ oportet ꝓcedere ipam peccasse añ esuz. man⁹ enĩ nõ mouef ad op⁹ exteri⁹ ni/ si p iperiũ volũtat':ꝛ iõ añq̃ manũ ad lignũ accipiẽdũ tẽde ret:iã ꝺliberauerat ꝛ ꝓsenserat mãducare:ꝛ p ꝓns transgre di ꝓceptũ:i q̃ ꝓsensu pficif pctm̃:ꝛ iõ nullũ icõueniẽs sequif ad ꝑdicta sz magꝫ veritas declarat. Vñ dic' Aug⁹. sup Gen. Verbis serpẽt' mlier nõ crederet a bona atq̃ vtili rediuini/ tus se fuisse ꝓhibitos:nisi iã ineesset ei⁹ mẽti amoꝝ ꝓprie pote statis:ꝛ q̃dã ꝺ se supba psũptio. ꝙ dictũ Aug⁹. nõ ẽ sic itel/ ligẽdũ ꝙ supbia ꝑcesserit suasionẽ serpẽt':sz qꝛ statĩ ad dictã suasionẽ inasit mẽtẽ mlier' elatio ex q̃ secuta ẽ dubitatio ꝛ de ceptio vt crederet eẽ vex qꝺ serpẽs dicebat: vt ꝑdictũ ẽ. Sz ꝓra dictũ occurrit dubiũ:qꝛ si post ꝑmũ ꝛ scõm pctm̃ i mlie re remãsit donũ original' iusticie:qꝛ nuditatẽ suã nõ erubuit vsq̃ p⁹ cõmestionẽ ligni:dicẽdũ ꝙ original' iusticia erat q̃dã grã grat' data. vñ sz oẽs teneãt ꝑmũ hoiez formatũ fuisse in iusticia originali:tñ aliq̃ dicũt ꝙ tũc nõ habuit grãz gratum facientẽ:sz eã meruit:iõ sbtracta grã gratũ faciẽte ꝑ peccatũ mlier' potuit stare original' iusticia: vsq̃q̃ de⁹ auferre voluit i penã cõmestiõis ligni:sic cõmiat⁹ fuerat. imo oportz dicere ꝙ tã adã q̃ eua peccauerf actu iterioze añq̃ tolleret illa ori ginal' iusticia:imo etiã eua actu exterioꝛi:qꝛ ꝓus comedit q̃ daret viro suo:ꝛ tñ neuter erubuit nisi post cõmestionẽ viri. Grã aũt grat' data põt remanere cũ pctõ etiaz mortali: sz grã gratũ faciẽs tollaf:cui⁹ sbtractio ab hoie ñ pcipif: qꝛ nescit hõ vtꝛ amoꝛe vl odio dignus sit Eccs.ix. c Vidit igit ꝛc. Hic describit act⁹ trãsgressiõis. s. q̃tũ ad actũ exterioꝛẽ ipsi⁹ mlier' ꝛ actũ exterioꝛẽ ꝛ iterioꝛẽ viri: cũ ꝺr: Vidit igit m.ꝛc. Ex q̃ pz ꝙ sz mlier ex ☧bis serpẽt' fuisset ꝓncipal'r decepta tñ ad pficiendũ op⁹ exteri⁹ fuit allecta ex pulchritudie ꝛ sa/ poꝛe fructus.

* Dedit q̃ viro

¶ puritū significāt: quā patit̄ anim⁹ cupiditate ⁊ delectatiōe mētiēdi. vñ falsi dicunt̄ q̄ locari amāt: qz in locis ꝑsidet simulatio. Cū ꝙ deambularet dñs i paradiso. i. cū ad eos iudicādos veniret: añ penā deambulabat. i. mouebat̄ i eis dei ꝑsentia: qz stabiles i ꝑcepto nō erāt. Ad aurā post meridiē. vel ſm alios ad vesperā: cū scz sol eis occideret: ⁊ lux interior veritat̄. Audierūt vocē eius ⁊ absc̄odert se. Ille absc̄odit se a ꝙspectu dñi: q̄ ipm deserit: ⁊ qō suus est amare incipit. iam habebāt optimēta mēdacij. Qui aūt loquit̄ mēdaciū. ō suo loquit̄. Jō ad arborē dicunt̄ absc̄odere se: q̄ ē i medio paradisi. i. ad se q̄ infra deū ⁊ supra corpa ordinati erāt. Ad se ꝙ se absc̄oderūt: vt turbarent̄ miser̄ errorib⁹: relicto luīe ☧itatis qō nō erāt ipi. Participeps ei pōt ee būana aīa scz ipa ☧itas de⁹ icōmutabil̄ est sup illā: ab ea q̄sq̄ aūsus: ⁊ ad se ꝙuersus ē: nec ō rectore deo ⁊ illustratore: scz de suis motib⁹ q̄si liber exultat: tenebrat̄ mēdacio. Qui ei loq̄tur mēdaciū de suo loquit̄ ⁊ turbat̄. ſm illud. Ad inciꝑm turbata ē aīa mea. Aug.

a Qui comedite t a. s. o. ā⁊c. Ad cōcupiscēdū. s. iuicē ad pcti penam morte. s. carnis ꝙceptā: vt eēt corp⁹ nō tm̄ aīale: scz ⁊ mort̄: i q̄ lex mēbrorz repugnat legi mētis. Nō enī ceci erāt facti aut ꝓhibitos fructꝰ palpantes decerpserāt: scz sic i fractiōe panis aperti sūt oculi discipulorz: ⁊ cognouert quē cogscere nō valebāt: sic apti sūt ocli eorz ad qō añ nō patebāt: qz aīa rōnalis bestialē motū in carne sua erubuit: ⁊ pudorē habuit nō solū qz sentiebat qō añ nō senserat: sed etiā qz mot⁹ ille pudēdus ō trāsgressiōe veniebat. Jbi enī sensit: vbi grā nesciebat̄: cū in nuditate nihil idecēs patiebat̄. Jbi cōpletū est: Dñe i volūtate t. p. de. meo ☧tute. Auerti faciē tuā a me: ⁊ factꝰ sū ꝙturbatꝰ. ꝓ hac ꝙturbatiōe ad ficꝰ vel ficulnee folia ꝙcurrerūt: ⁊ sibi succictoria cōsuerūt et q̄ gloriosa reliquerāt: pudēda texerūt. Hec puto eos i foliis putasse aliq̄d q̄ cōgrueret tegi mēbra puriētia. Scz occulto instictu ad ꝺ ꝙturbatiōe impulsi sūt: vt talis pene significatio a nesciētib⁹ fieret: q̄ ꝙficeret pctōrez factorz: et doceret scripto lectorē. b Cōsuerūt fo. fi. Alcui. Quia gloriā simplicis castitatis amiserūt: ad duplicē libidinis puritū cōfugerūt. Añ: Cū esses sub ficu vidi te: ⁊ descendi: (subaudis) liberare te. Aug⁹. c Et cū audissent ⁊c. Ea enī hora tales ꝙueniebat visitari: qz defecerāt a luce ☧itatis: fortassis enim intrinsec⁹ vel effabilib⁹ vel ineffabilib⁹ modis de⁹ illis antea loq̄batꝰ: sic angelis: īmutabili veritate illustrās mētes eorz: vbi ē itellect⁹: nosse simul q̄cūq̄ p tpa nō fiūt simul. forte īquā sic eis loq̄batur: ⁊ si nō tāta pticipatiōe diuīe sapie: q̄nta capiūt angeli: p būano tm̄ modulo min⁹: scz i ipo genere locutiōis: fortassis etiā illo qui fit p creaturā. siue i extasi spūs corpalib⁹ imaginib⁹: siue ipis sensibus corpis aliq̄ specie ꝑsentata ad videdū vl̄ ad audiēdū: sic solet in angelis fieri: ⁊ i nube audiri. Hūc tm̄ qō dei deambulāt̄ vocem audierūt: nō nisi p creaturā factū ē: ne substātia īuisibilis ⁊ vbiq̄ tota: q̄ est patr̄ ⁊ filij ⁊ spūssancti corporalib⁹ sensib⁹ locali ⁊ tpali motu apparuisse credat. Aug⁹. d Absc̄odit se ⁊c. Cū de⁹ auertit intrisec⁹ faciē ⁊ hō turbat̄: fiūt silia amētie: nimio timore ac pudore occulto q̄s instinctu nō q̄escēte: vt nesciētes facerēt: q̄ aliquid poster̄ significarēt: ꝓpter q̄s hec scripta sunt. e Ad auraz post meridiē. Añ hora nona christ⁹ spm̄ emisit: q̄ sexta hora fuit crucifixus vt eadē hora restitueret hō: q̄ ō padiso ē electꝰ. f Jn medio paradisi. Absc̄odit se qui auersus a ꝑcepto creatoris: erroris sui ⁊ arbitrij volūtate viuit. Aug⁹. g Vocauitq̄ d. d. adā. Increpādo. s. nō ignorādo: ⁊ hoc ad significationē pertinet: q̄ sicut viro ꝑceptum est datum: per quem veniret ad mulierem: ita vir interrogatur prior. Preceptū enim a domino per virum vsq̄ ad feminā: peccatum aūt a diabolo per feminā vsq̄ ad virum. et hec significationibus plena sunt: nō id agentibus in quibus facta sunt. sed de his id agente sapientia dei. nunc autem nō significata referimus: sed gesta defendimus. h Vocem tuā au. ⁊c. Aug⁹. Histo. Probabile est p ꝙgruā creaturā solere humanā formā hoīb⁹ ꝓmis apparere: q̄s tm̄ nō ꝓmisit aduertere nuditatē in supna substollēs: nisi post peccatū: cum pudendū in mēbris motū penali lege sensissent. Sic ergo affecti sunt: vt solēt hoīes sub oculis hoīm: q̄ erat pena ¶ peccati

Job. 8. f

Rom. 7. b

Luc. 24. c

Ps. 29

Mat. 27. c

Histori.

a ſ quia per delectatiōes carnalis cōcupiscētie ratio seducitur.

a dēditq̄ viro suo. Qui comedit: a b
ſ peruersi: quia simplicitas pudēda videbatur.
ſ ad cōcupiscētiā ⁊ cognitionē bestialis mot⁹.

⁊ aperti sūt oculi amborū. Cūq̄ c
a ſ sentientes bestialem motum. b ſ gratia dei.
ſ faciendo. ſ fingendo.
ſ heretici fidei simplicitate se esse nudos.

b cognouissent se esse nudos: con- d
a ſ experimenta mendacij que pruritum carnis et libidinis ardorem significant.

suerunt folia ficus: et fecerunt si e
a ſ succinctoria vel bracas. ſ quib⁹ se succingere. i. defendere querūt. b ſ per predicatores.

bi perizomata. Et cuz audissent f
a ſ qz in eius ꝑcepto non stetterunt. b ſ nō stantis vel inhabitāntis. ſ per subiectaz creaturā.

vocem domini dei deambulan
a ſ ecclesia. b ſ frigescēte charitate: ⁊ luce declināte ⁊ appropinq̄ntibus tenebris eorum.

tis in paradiso ad aurā post meri- g
a ſ auertens se a veritate. b ſ ratio.
c ſ cōcupiscentia.

e diē: absc̄odit se adaz ⁊ vxor eius b
a ſ deū scz deserentes ⁊ qō suum est amantes.
b ſ relicta medietate in qua facti erant.

f a facie dñi dei in medio ligni pa
a ſ vt redeant per penitētiaz. vocat: quia nō vult mortem peccatoris.

g radisi. Vocauitq̄ dominꝰ deus i
ſ verba increpantis ⁊ ad confessionem cogētis et nō ignorantis. ſ quasi in quanta miseria.

adam ⁊ dixit ei: vbi es? qui ait: k l
b Vocē tuā audiui in paradiso: ⁊ ti-

a Deditq̄ viro suo. inducēdo eū ad comedēdū sic fuerat a serpēte imbuta. b Qui comedit. suasiōi mulieri assentiēs: nō qz crederet ☧ba serpēt̄ esse vera: qz in ꝺ nō fuit seductꝰ: scz sola mulier: ſm qō dicit ap̄s. Timoth. ij. Scz assensit ne cōtristaret delitias suas. i. vxorē suā. fuit enī deceptus in alio: qz credidit post trāsgressionē ꝙseq̄ veniā: et sic in statu suo remanere. c Et apti sunt oculi amboz. Postq̄ descripsit trāsgressionez culpe: ꝺ ꝙñr describit inflictiōez pene: et ꝓmo q̄tū ad subtractiōem boni habiti: scꝺo q̄tū ad impositionē mali nociui. ibi: Et ait dñs deus ad serpentē. Adhuc circa primū ꝓmo describit dicta subtractio. scꝺo subtractiōis improperatio. ibi: Vocauitq̄ dñs d. adā. Circa primū ꝙsiderandū q ꝙ originalis iusticia p quā corp⁹ erat ſbditus aīe ⁊ vires iferiores rōni mō supradicto: non erat naturalis ipsi hoī: sed ex gratuito bñficio dei: eius tm̄ subtractio ꝓpē pctm̄ fuit penalis: sic̄ si ex gra reg̃ aliquis sublimet̄ ad gradū honoris: sed postea ꝓpē pctm̄ suū deijciat̄: talis delectio pena ē: ⁊ hec subtractio oñdit̄. cū ꝺz: Et apti sūt oculi eorz. loquit̄ de oculis mēt̄: nō sic itelligēdo sic̄ dicit Josephus q ad aūt viuebāt tm̄ vita bestiali nō habētes vsuz rōnis: qz adā i sci⁹ ꝙpfect⁹ erat. Jtē p esum illi⁹ ligni magnū bonū eis euenisset scz cognitio itellectualis. nec vt dicit Ra. Sa. q apti sūt oculi eorū ad cognoscendū malū: qz pri⁹ cognoscebāt bonū tm̄: sz hoc patet falsuz: qz eadē ē noticia ꝙtrariorū: ⁊ iō pri⁹ habebāt noticiaz speculatiuā boni ⁊ mali sibi oppositi: sed nō habebāt noticiā ex perimētalē mali sue trāsgressiōis et punitiōis quā tūc experimētalr cogn̄erūt: ⁊ iō tūc apti sūt ocli eorz ad cogscēdū suā nuditatē eē ꝙfusibilē q̄ pri⁹ erat honesta: qz subtracta iusticia originali statī sensert rebellionē carnis ad spm̄ ⁊ motū īordinatū mēbrorz: iō statī studuerūt coopire suā turpitudinē. vñ sequit̄: d Cōsuert fo. fic⁹. Ex ꝺ dicūt hebrei q ficus erat arbor de cuius fructu comederunt. e Et fecerūt ⁊c. i. succinctoria circa lumbos. ⁊ dicunt̄ a peri qō est circum: ⁊ ꝯona qō est corpus. partes enī inferiores corporis sunt magis erubescibiles ⁊ maxime genitalia: qz magis mouent̄ contra imperiū rōnis: ꝓpter qō nominant̄ pudēda: ꝓpter qō etiā adam ⁊ eua absc̄oderūt se a presentia dñi. vñ sequit̄: f Et cū audissent. vo. ⁊c. Jsta locutio ⁊ ambulatio dñi dei nō est intelligēda in forma deitatis: scz in aliqua similitudine creata in qua apparuit: sicut. j. legit̄ apparuisse abrae ⁊ moysi: et multis alijs ⁊ locutū fuisse eis. g Ad aurā post meridiez. Hoc triplicit̄ exponit̄. Uno mō vt sit determinatio loci. ⁊ sic aura post meridiem accipit̄ ꝓ vento in medio inter austrū ⁊ occidentē: qz ſm istā expositionē vox dñi deambulāt̄ videbat̄ ꝓcedere ex illa pte ex qua flat vētus ꝑdictus. Alio mō vt est determinatio tpis: q̄ dicūt hebrei q hora decima diei accidit hoc. ⁊ tūc aura ē ꝺ accipienda ꝓ vento precedēte diuinam apparitionem. sic̄ Act̄. ij. Apparitionem spūssancti in linguis dicit̄ sonꝰ vehemens precessisse: ⁊ in sacra scriptura cōsimile legitur in pluribus locis in apparitiōibus diuinis. q autez dicitur: post meridiem. est determinatio tpis huius soni ⁊ apparitionis. h Abscondit se adam. pre verecūdia sui peccati et nuditatis. i Vocauitq̄ dominꝰ. Hic cōsequenter sequit̄ ipsius ade increpatio. cum dicitur: k Ubi es? Hō ex ignorātia est questio: sed vt ex respōsione ade cōuenienti⁹ fiat increpatio. l Qui ait: vocē tuam au. ⁊c. Ex dictis patet littera. Sequitur:

¶ Quis enī

peccati: eũ scz velle latere: quẽ nihil latere põt: ⁊ carnẽ occultare: cũ corda inspiciat. Sz volẽtes esse sic dij euanuerũt ĩ cogitatiõib⁹ suis: ⁊ obscuratũ ẽ cor eor insipiẽs. Sz deo auertẽte faciẽ: stulti facti sũt. erupescebãt quidẽ erga seipsos: ⁊ succinctoria faciebãt: sz magꝭ ab illo etiã succincti videri verebãtur: q̃ tanq̃ familiari tẽpamẽto p̃ creaturã visibilẽ afferebat ad vidẽdũ velut hũanos oculos. Sic eĩ apparebat
Gen.18.a vt hoib⁹ tãq̃ hõ loq̃reꝭ. sic abrae ad quercũ cũ mãbre. hac amicitia pudorẽ onerabat p⁹ peccatũ: q̃ añ dabat fiduciã. Nec nuditatez audebãt oĩdere talib⁹ oculis: q̃ displicebat ⁊ suis. Dñs g̃ nolẽs pctores puũre nisi penã q̃ cogebaꝭ erubescere: q̃s inq̃t idicauit tibi q̃ nudus eẽs: nisi q̃ ex lͣ. In de enĩ mors ꝓcepta ex dei ĩnia qui sic minat⁹ fuerat. fecit aduerti ꝓcupiscibilit mẽbra: vbi dicti sũt apti oculi: ⁊
Mystice secutũ ẽ qõ puderet. Jsiõ. Mystice. Uocẽ tuaz ⁊c. Rñdet voce ei⁹ audita se occultasse: q̃ nudus erat. Jã stulte rñdit: q̃si deo nudus displiceret: quẽ nudũ fecerat. Sz qõ cuiq̃ displicet: ℞ deo displicere arbitraꝭ. Sublimiꝭ ℞o itelligendũ ẽ qõ õr: Quis enĩ indicauit tibi ⁊c. Nudus erat a simulatiõe: sz vestit⁹ diuĩa luce. vñ auersus: ⁊ ad se ipm ꝓuersus (qõ significat de illa arbore comedisse) nuditatẽ suam vidit: ⁊ displicuit: q̃ nõ habebat aliq̃d ꝓprium: ⁊ more supbie se nõ accusat q̃ mulieri cõsensit: sz in eã culpam refundit: ⁊ õ astutia quã ꝓcepat: ĩ deum retorquet q̃ peccauerat. vñ addidit. Mulier quaz dediſti mi. ⁊c. ꝓprium est peccantibus: deo tribuere velle vnde accusanꝭ: qõ ide ẽ: q̃ sic peccauit hõ vt vellet esse par deo. liber .s. vt ille ab oĩ dñio. Añ g̃ ĩ maiestate illi par eẽ nõ potuit: inpctõ eũ sibi ꝓtẽdit facere parẽ. imo eũ vult ostẽdere nocẽtẽ: se aũt inocẽtẽ. Mulier aũt culpã refert ĩ serpentẽ: q̃si obtẽpare coegisset. aut ipa potuerit ℞a serpẽtꝭ audire: ⁊ p̃cepto ñ obedire. Greg⁹. Uocauitq̃ de⁹ adã. Quia vidit ĩ culpa lapsũ iã ſ̃ pctõ velut a ℞itatis oculꝭ absc̃ditũ: q̃ tenebras errozis ei⁹ nõ approbat: q̃si vbi sit peccator igrat: eũq̃ vocat ac req̃rit dicẽs: Adã vbi es? dũ vocat significat q̃ ad pniaz reuocat: dũ req̃rit insinuat: q̃ pctores iure dãnatos ignorat. a Dixitq̃ adã: Mulier quã dedi. ⁊c. Aug⁹. Nõ dic peccaui. Supbia enim hz cõfusiõis deformitatẽ: nõ ꝓfessiõis hũilitatẽ. Ad ℞ aũt scriptũ ẽ: ⁊ iterrogatiões ad ℞ facte vt ℞acit ⁊ vtilit scriberent vt sciam⁹ q̃ũ supbi laborẽt hodie conãtes malũ ĩ creatorẽ referre: ⁊ si q̃d boni faciũt sibi tribuere. Mulier quã d. m. s. ⁊c. q̃si ad ℞ data sit: vt nõ ipa obediret viro ⁊ ambo deo. Greg. in mora. li. iiij. Mulier q. d. ⁊c. Quattuor modis peccatuz perpetraꝭ ĩ corde. q̃ttuor ꝓsumaꝭ ĩ ope. Jn corde suggestiõe delectatiõe: cõsensu. ⁊ defensiõis audacia. Suggestio fit p̃ adũsariũ. Delectatio fit p̃ carnẽ. Cõsensus p̃ spm̃. Defensiõis audacia p̃ elationẽ. Culpa enĩ q̃ terrere mentẽ debuit: extollit. Añ et serpẽs suasit. Eua delectata ẽ. Adã ꝓsensit q̃ etiaz req̃situs culpã ꝓfiteri p̃ audaciã noluit. Sic q̃rtidie hostis occultꝰ suggerit. Eua. i. carnalis sensus delectatiõi se substernit. Adam mulieri p̃posit⁹ ꝓsensit. q̃ spirit⁹. i. ratio a rectitudie infirmatus ĩclinaꝭ. Adã req̃sit⁹ ꝓfiteri culpã noluit: q̃ spũs peccando a ℞itate disiũct⁹. eoipso ĩ ruĩe sue audaciã nequit⁹ declinat. Adã p̃ timorẽ seipm absc̃sur⁹ fugerat: sz tñ timẽs tumebat. Cũ enĩ ex pctõ pena metuiꝭ: ⁊ amissa dei facies ñ amaꝭ: timor ex tumore ẽ nõ ex hũilitate. Supbit enĩ q̃ pctm̃: si liceat ipune nõ deserit. Jsdẽ etiã q̃ttuor modis pctm̃ ꝓsumaꝭ. ĩ ope prius latẽs culpa agiꝭ. Post etiã sine ꝓfusiõe apiꝭ. De hic ĩ ꝓsuetudinẽ ducit. Ad extremũ false spei seductiõe: vel obstinatione misere desperatiõis nutriꝭ. Aug⁹. Et dixit d. d. ad mulierem. Hec ista ꝓfiteꝭ pctm̃: sz refert ĩ alterꝰ: ĩ ipari sexu: pari fastu.
Ps.40. Ex his tñ nat⁹ dauid dic vsq̃ ĩ finẽ secli: Ego dixi dñe miserere mei: sana aiaz meã q̃ peccaui tibi. ℞ ab ist⁹ dicẽdũ fuit: sz ñ dũ pctõr ꝓcise cernices restabãt. Labores ⁊ dolores mortis. ⁊ cõtritio seculi. ⁊ gra dei q̃ in tpe subueĩt: docẽs afflictos nõ de se p̃sumere. Serpẽs decepit ⁊c. quasi cuiuslibet psuasio preualeat dei p̃cepto. Aug⁹. Serpẽs dece. Quõ his verbis. s. Scit enĩ de⁹ q̃ ĩ q̃cũq̃ ⁊c. crederet deũ se a re bona ⁊ vtili prohibuisse

a ſ stulte quasi displiceret nudus qui talis fuerat factus. ſ nõ absc̃dit vt ei⁹ scelera domin⁹ nõ videret: sed vt se indignum eius aspectu ostendat. Erubant enĩ duplici verecũdia quia nũq̃pri mum obscenum motuz in membris sentiebant et quia ꝓpter transgressionẽ hoc ꝓtigisse sentiebãt.

mũi eo q̃ nudus ẽssem: ⁊ absconda ſ .i. quis re ad hanc infirmitatẽ adduxit: nisi q̃ preceptum meum non obseruasti.

di me. Cui dixit: Quis enim indicauit tibi q̃ nudus esses: nisi a
q̃ ex ligno de quo p̃ceperam b
tibi ne comederes comediſti?

ſ non humiliter confitens: sed superbe se excusans ⁊ in auctorem mulieris culpã reorquẽs.

Dixitq̃ adam† Mulier quã dedisti mihi sociam: dedit mihi et comedi. Et dixit dominus deus ad c
mulierez† Quare ℞ feciſti? Quę

ſ similiter superbe se excusat: ⁊ in cõditorem scripturis sacrat culpam.

respondit: Serpens decepit me
b ⁊ comedi. Et ait dominus deus d

Jõ manducauit ⁊ dedit viro suo: fortassis cũ aliq̃ suasiõe quã scriptura intelligẽdã reliquit. Uel fortasse nõ fuit suaderi necesse cũ eo cibo: nõ videret eã mortuã eẽ. Aug⁹. Notãdũ q̃ nõ diabolus ẽ p̃missus feminam tentare nisi p̃ serpentẽ: nec vix nisi p̃ feminã. Serpẽte enĩ velut organo vsus ẽ: mõuẽs naturã eius ad exp̃mẽdos sonos ℞boz ⁊ signa: quibus suã mõstraret volũtatẽ. Jn mulierẽ ℞o q̃ rõnal⁹ erat nõ ẽ ipe locut⁹ sz psuasio ei⁹: q̃uis instinctu adiuuaret interi⁹: qõ p̃ serpẽtẽ gerebat exteri⁹. Serpẽs g̃ nec ℞ba itelligebat: nec rõnalis est facta. Qõ enĩ ℞bis marsoz serpẽtes trahunt õ latebris: diabolica vis ẽ: qõ p̃mittit ad p̃mi facti memoriaz: vt sciaꝭ: q̃ sit ei cum hoc genere familiaritas. Callidissim⁹ dictus ẽ serpẽs: ꝓpter astuciã diaboli. Locut⁹ est aũt sicut asina balaam. Sed hoc diabolicũ: illud angelicũ. Boni enĩ ⁊ mali angeli silr opantur: sicut moyses ⁊ magi pharaonis. Sic aũt querẽdũ ẽ: vtrũ ab initio suapte delectaꝭ⁹ discesserit ab illa societate ⁊ charitate bonoz angeloz: an ĩ sancto cetu fuerit aliq̃n angeloz iust⁹ et beat⁹? Dicit enĩ iõ cecidisse: q̃ inuidit hoĩ facto ad imaginẽ dei: sz inuidia sequit supbiã. Jnuidendi enĩ causa ẽ supbia: q̃ ẽ amor ꝓpe excellentie. Jnuidia ℞o odiũ felicitatꝭ aliene. Qui enĩ amat excellẽtiã: vel paribus inuidet: q̃ equanꝭ: vel supioꝛib⁹: quib⁹ nõ equaꝭ. vel inferioꝛib⁹: ne coequent. Quãdo aũt diabolũ supbia deiecerit: vt naturã sibi bonã praua volũtate puerteret: scriptura nõ dicit sz ex hac hoĩ ĩuidisse ratio ostẽdit. Alcbu. Peccatũ angeli tacitũ: hoĩs patefactũ: q̃ illud ĩcurabile: hoc curatũ. Strab⁹. Uidit igiꝭ ⁊c. A perte ĩexcusabilis ostẽdit. cui licuit sub tali deliberatiõe dolos inimici aduertere. b Et ait dñs deus ⁊c. Tota hec sentẽtia figurata est. Ubi credẽdum tñ omnia dicta esse. Serpens non interogaꝭ quare fecerit: q̃ nõ ipe ꝓpria voluntate ⁊ natura fecit: sed õ illo diabolus

C
† 33.q.5.c. Adam.

Nu.22.f
† De peni. dis.1.c. serpens. Exo.7.b

Nicolaus de lyra.

a Quis enĩ indicauit ⁊c. i. q̃ nuditas tua sit erubescibilis?
b Nisi q̃ ex ligno. i. nisi q̃ ꝓpt̃ trãsgressionẽ p̃cepti mei ablata ẽ a te originalis iusticia: p̃ cui⁹ subtractiõez facta ẽ ꝓfusibilis nuditas tua: sic ei õr. ij. Physi. Jdẽ p̃ sui p̃sentiã ⁊ absentiaz ẽ causa cõtrariox. sic nauta p̃ sui p̃sentiã ẽ causa conſuatiõis nauis: ⁊ p̃ sui absentiã ẽ causa piclitatiõis: ⁊ codẽ mõ donũ originaꝭ iusticie p̃ sui p̃ntiã ĩ hoĩe faciebat nuditatẽ honestã. vt p̃dictũ ẽ: q̃ p̃ sui ſbtractiõez facta ẽ ꝓfusibilis.
c Dixitq̃ adã ⁊c. Recurrit ad pctĩ sui excusatiõez: q̃ faꝭ ad ei⁹ aggrauatiõez. volebat enĩ q̃dãmodo pctm̃ suũ retorq̃re in deũ q̃ sibi dederat vroꝛẽ: ⁊ codẽ mõ mulier excusãdo se p̃ serpẽtẽ q̃ fuerat creat⁹ a deo: ⁊ ptz lr̃a. Sz ẽ hic ꝓsiderãdũ q̃ añ ꝓdemnatiõez iterrogauit vix ⁊ mulierẽ: vt ptz ĩ lr̃a: quia nullus ẽ ꝓdẽnandus añ inq̃sitiõez. serpentẽ aũt nõ iterrogauit: q̃ diabolus q̃ ĩ serpẽte loq̃baꝭ iã p̃ pctõ suo fuerat ꝓdẽnat⁹ ⁊ õ celo empyreo deiect⁹.
d Et ait dñs ⁊c. Hic describit̃ inflictio pene q̃ũ ad ipositionẽ mali nociui. ⁊ p̃mo q̃ũ ad serpẽtẽ. scõo q̃ũ ad mulierẽ. ibi: Mulieri q̃z dixit. tertio q̃ũ ad hoĩez. ibi. Adę ℞o dixit. Circa p̃mũ ꝓsiderãdũ q̃ sicut p̃ salutẽ hoĩm augeꝭ glia sctõr angeloz p̃ q̃s incitant hoĩes ad bonũ: ita econtrario p̃ dãnationẽ hoĩm maloz augeꝭ pena demonũ eos tentãtiũ: verũtñ ꝓpter nimiã ĩuidiã qua demones torquentur eo q̃ vident homines posse peruenire ad beatitudinem qua sz ipsi priuati sunt: non dimittũt homines tentare: licet sciant ex dominatione hominũ suam penam in futuro crescere: sicut de inuido narratur qui petijt sibi vnum oculum erui: vt proximo suo cui invidebat duo oculi eruerentur. Erant enim in vna ciuitate duo homines quoz vnus erat nimis notatus de cupiditate: alius de inui-

dia

bolus ⁊ p illū ⁊ ī illo: q̄ iā p impietate ⁊ supbia eterno igni destinat⁹ fuerat. Ad ip̄m g̈ referr̄ q̄ serpēti dr̄: ⁊ q̄lis hūano generi futur⁹ sit ostēdit. Mystice. Et ait d. d. a. s. Serpēs nō iterrogat⁹ prior excipit penā: q̄ nec ꝓfiteri pōt: nec hz q̄ se excuset. Sup pect⁹ t. g. ⁊c. Scōm aliā editionē. Pectore ⁊ vētre repes. q̄ ī colubro aduertit: ⁊ ex ip̄o ad inimicū inuisibilē locutio figurat. In pectore supbiā significat: ī q̄ ip̄et⁹ animi dñat. Carnale desideriū ī vētre q̄ mollior ps ī corpe: et q̄ his serpit q̄s vult decipe: dictū ē: pectore ⁊ vētre repes: ⁊ t. co. cū. d. v. t. id est: oīb⁹ q̄b⁹ habes potestatē an vltimam iudicij penā. de hac ei vita gaudet ⁊ gliat. Et terraz c. dupliciť itelligiť. Vel ad te ptinebūt: q̄s terrena cupiditate ꝺcipies. Vel tertiū tentatiōis gen⁹ figurat q̄ ē curiositas. Qui enī terrā māducat: ꝑfūda ⁊ tenebrosa penetrat: ⁊ tm̄ tpalia atq̄ terrena: Hō ponunt inimicicie inť serpentē ⁊ virū: sz mulierē: q̄a diabolo nō tēptamur: nisi p aīalē ptē: q̄ mulierť imaginē. ⁊ exēplū ī vno hoīe ostendit. Inter semē diaboli ⁊ mulierť inimicicie ponunt. Semē diaboli: prava suggestio. Mulierť fruct⁹ boni opis q̄ suggestiōi resistit. Jō obfuat plātā mulieris vt si ī illicita labat: delectatio illaz capiat. Illa obfuat caput eius: vt ip̄m initiū suggestiōis male excludat.

a Supra pe. t. g. ⁊c. Hie. Uētrē. Lxx. addidēr̄t: sz ī hebreo habeť pect⁹ tm̄: vt calliditatē ⁊ versutiā cogitationuz ei⁹ apperiret: id est ⁊ q̄ oīs gressus ei⁹ nequicie est ⁊ fraudis. Greg⁹. In mora. li. xx. Pectore ⁊ vētre re. Malū luxurie aut cogitatiōe ꝓpetrat: aut opere. Postť enī cū ab effectū opis expellit: secreta cogitatiōis polluere molit. Uētre repit: dū lubric⁹ per mēbra hūana sibi subdita luxuriā exercet ī ope. Serpit pectore: dū polluit ī cogitatiōe. Sz q̄ p cogitationez ad opa venit: pri⁹ pectore ⁊ post vētre describit repere. b Inimicicias ponā inť. ⁊c. Greg⁹. ī mora. Caput serpentť ꝺterere: ē initia suggestiōis manu sollicite ꝺsiderationis a cordis aditu extirpare. q̄ cū ab initio depḥēdit: pcutere calcaneo molit: q̄ quē ꝑma tēptatiōe nō pcutit: decipe in fine tēdit. Si aūt cor ī tēptatiōe corrūpit sequētis actiōis medietas ⁊ termin⁹ ab hoste possidet: q̄ totā sibi arborē fruct⁹ ferre ꝺspicit: quā veneni dēte ī radice viciauit. Hie. Ip̄a ꝺuabit ca. t. ⁊ tu ꝺuabis ei⁹ calcaneū. Meli⁹ ī hebreo habeť. Ip̄a ꝺteret caput tuū: ⁊ tu ꝺteres calcaneū ei⁹: q̄ ⁊ nri gressus ꝑpediunt a colubro: ⁊ dñs contereť satban sub pedib⁹ ei⁹. c Mulieri quoq̄ ⁊c. Aug⁹. Hist. Hec figurate ⁊ ꝓphetice meli⁹ intelliguntť. Sz q̄ dolor ⁊ gemit⁹ parturiētis de corpe mortis ē: que trāsgressiōe ꝺcepta ē. referr̄ ⁊ hec pena ad ꝓpetatē lre. Sz q̄ dictū ē. Sub viri potestate eris: et ip. d. t. Uidēdū est quō ꝓprie possit accipi. Sic enī ⁊ añ peccatū facta ē: ⁊ vir ei dñareť. ⁊ ad eū cōuersa fuiret. Sz pōt intelligi hāc seruitutē potiť esse ꝺdictiōis q̄ dilectiōis. vt etiā talis fuit⁹ q̄ postea hoīes seruirēt hominib⁹ de pena peccati orta reperiat: pūt igiť ꝺiuges p charitatē seruire inuicē. Sz mulier ī virū dñari nō pmittit: q̄ nisi caueat: deprauabit natura ⁊ augetur culpa. d Multiplicabo erūnas ⁊c. Manifestū ē multiplicatos esse dolores mulierť atq̄ suspiria. Sz sacramentū magnū est. Nemo enī a voluptate carnali abstinet q̄ nō patiat in exordio dolores: donec ꝺsuetudo vertat ī meli⁹. Sz cū ad hoc puenerit: natus ē q̄si fili⁹. i. ad bonū parat⁹ affect⁹ p ꝺsuetudinē bonā: sz prius reluctatū ē cū dolore cōsuetudini male. Sub viri potestate eris ⁊c. Hoc enī cū illa ps aīe que carnalib⁹ gaudet: malā cōsuetudinē volēs vicerit: difficultatē ⁊ dolorē passa. et bonā peperit: cauti⁹ obtēperabit viro. i. rōni: ⁊ libētius seruiet iubenti: ne ī pniciosam cōsuetudinē defluat. Sentētiaz Ho in adam datā patet: q̄ nemo euadit. Maledicta t. in o. t. Hoc enī ip̄m q̄ quisq̄ in hac terra natus difficultatē patiť inueniē de veritat⁹: ex corruptibili corpe hz. Corpus enī q̄s corrūpitur aggrauat aīam. hinc dolores ⁊ tristicie: hec ꝑfert homini terra. Spine ⁊ tribuli: punctiōes tortuosaz questionū: ⁊ cogitationes de ꝓuisione huius vite que nisi extirpata ꝓficiant: suffocāt verbum: ne in homine faciat fructum. hec patitur qui colit agrū

Sap. 9. d

Wystice

Hystoria.

ꝺ diabolū qui occulte serpit: sicut enī per serpentem loquebať: ita in serpente maledicitur.

ad serpētē: Quia fecisti hoc: maledictus es inter omia animātia a b c

a ꝺ supbiam: q̄ in pectore impetus animi dominať. ꝺ in quo doli ⁊ insidie.

a et bestias terre. Supra pect⁹ tu / b

a ꝺ in hebreo haber aspḥar. i. fauillā vel puluerē. ꝺ peccatores. ꝺ terrena opera.

um gradieri: et terram comedes c

ꝺ dum potestatem habes decipiendi.

b cūctis diebus vite tue. Inimici/ f

a ꝺ partē animalē qua tentat. ꝺ ecclesiā. ꝺ gen⁹ humanū. b ꝺ prauam suggestionem ⁊ omnē iniquitatem. ꝺ originale peccatum.

cias ponā inter te ⁊ mulierē: ⁊ sē/

a ꝺ fructum qui est chr̄istus. ꝺ fructū boni opis. b ꝺ ecclesia. c ꝺ resurgente chr̄isto.

men tuū ⁊ semen illius. Ipsa cōn g

a ꝺ Hō est mors: vnde: Super aspidē ⁊ basi. am. ꝺ inimicū suggestionis. b ꝺ vt capias eā. ꝺ. i. sup plantabis chr̄istum vt moriatur.

teret caput tuum: et tu insidiabe b

a ꝺ si in illicita labatur: vel fini cui maxime insidiatur diabolus. b ꝺ hysto. paret. ꝺ q̄ significat.

c ris calcaneo eius. Mulieri q̄q̄ di / i

illam partem anime: que gaudet carnalitate.

ꝺ xit: Multiplicabo erumnas tu / k

dia: ꝓpter q̄ dns ciuitatť q̄ erat valde prudēs: ip̄is vocatis dixit q̄ peterēt ab eo q̄d vellēt: adiūgēs q̄ ille qui ꝑmo peteret: suā petitiōez hāret: aliⁱ ho duplū: tūc cupidus nolebat ꝑmo petere mot⁹ cupiditate dupli boni habēdi: similiť nec inuidus nec socius su⁹ plus hāret q̄q̄ ip̄e: tandē cum dns vrgeret eos ad petēdū: inuidus petijt vt sibi vn⁹ oculus eruereť vt socius su⁹ duos amitteret: q̄ factū ē et sic punita sūt eoz vicia. sic demones tēptāt ex inuidia hoīes: lz nō ignorēt eoz penaz ī futuro crescere ex hoīm damnatiōe. Ḅ igiť malū ōnūciat de⁹ ip̄i diabolo cui ī serpēte loquebať. a Quia fecisti Ḅ. iducēdo hoīes ad peccatū. b Maledict⁹ es. q̄ ex Ḅ crescet pena tua. c Inter oīa animātia ⁊c. ꝓponit ei bruta aīalia: nō q̄ꝫtū ad ꝺditionē nature: lz q̄ seruauerūt statū suū: q̄ñ fecit diabolus. et Ḅ est magna pena supbo q̄ inferiora ⁊ vilia ei ꝓponant. d Sup pectus tuū gradieris. fm Aug⁹. Per pect⁹ Ḅ intelligiť supbia: q̄ diabol⁹ incedēs ad suasionē hoīm a supbia incipit q̄ ī oīm peccato icludiť. vñ et Eccle. x. dr̄: Initiuz oīs pcti supbia. e Et terrā comedes. c. hoīes terrena diligētes icorporabis tibi eos decipiēdo. f Inimicicias ponā inter te ⁊c. fm Aug⁹. Per mlierē itelligitur Ḅ rō inferior: ⁊ p semē ei⁹ opatio bona. Per semē aūt demōis itelligitur suggestio ei⁹ prava. Per Ḅ g̈ q̄ dr̄: Inimicicias ponā ⁊c. ostendit dns q̄ diabolus mediāte suggestiōe prava oppugnat rōnē iferiorē. q̄ mulier dr̄: vt si ꝺsentiat delectatiōi⁹: ⁊ per eā dejciat rōem supiorē q̄ p virū deſignat. ⁊ sic diabolus insidiať calcaneo ei⁹: q̄ nō oppugnat eā nisi a pte iferiori: sensualitati delectabilia ꝓponēdo.

g Ip̄a ꝺteret ⁊c. In p̄ncipio tentatiōis resistēdo. Alij aūt sancti exponunt de beata virgine ab illo loco: Inimicicias ponā inť te ⁊ mulierē: nō istā euā sz aliā ab eue descēdētē. s. Xp̄ginē Mariā q̄ ē infesta demonib⁹. Hāñ ī Canti. dr̄: Terribilis ē vt castroꝝ acies ordinata. Et semē tuū. i. alios angelos malos: qui dicunť semē ei⁹: ꝓpť similitudinē nature ⁊ malicie. Et semē illi⁹. s. chr̄istū q̄ ē marie naturaľ fili⁹. Ip̄a cōteret caput tuū: q̄ ꝑ ip̄az mediāte filio suo ptās demōis ē cōtrita. b Et tu insidiaberť. ⁊c. Quia diabol⁹ tēptauit xp̄m exteri⁹ tātūmodo suggerēdo. q̄ q̄dē tentatio nō fuit vitiū ī tentato: sz Xp̄tuť exercitiū: ⁊ eodē mō credēdū ē de virgine. Alij Ho exponūt lr̄az d̄ demone ab illo loco. Et ait dns ad serpētē q̄: fecisti Ḅ. i. q̄: fuisti istrumētū hui⁹ maleficij. sic Leuit. xx. Jumētū cū q̄ aliq̄s coierit ꝑcipiť occidi cū eo. Maledict⁹ es inť oīa aīantia: q̄: fm ip̄os ille serpēs pri⁹ habebat formā ⁊ faciē gratiosaz sup oēs bestias ⁊ fact⁹ ē horribiliores oīb⁹. Sup pect⁹ tuū gradieris: q̄: fm istos pri⁹ habuit pedes ⁊ statură erectā: sz pedes sūt ei amoti: ⁊ sic reptādo icedit. Et terrā comedes. pri⁹ aūt ligno rū fructib⁹ vescebať. Inimicicias ponā inť te ⁊ mulierē ⁊c. q̄: odiosus es hūane nature: ⁊ econuerso. Ip̄a ꝺteret caput tuū: q̄: ex q̄ reptādo icedit: mulier pōt caput ei⁹ calcare. Et tu insidiaberť calcaneo ei⁹: q̄: nō pōt se eleuare ad mordendū ī supiori pte. Sz ista expositio q̄ꝫtū ad mīta videť irrationabilis. ꝑmo q̄: de⁹ dirigeret fmonē suū ad aīal brutū nō intelligēs. scōo q̄: ī nullo peccauerat: sz solū demon mouendo linguā ei⁹. tertio q̄: statura recta ñ cōpetit alicui aīali sz tm̄ hoī. vt dic̄ poeta: Ouidi⁹ ī. j. metamor. Prona q̄q̄ cū spectēt aīalia cetera terrā. Os hoī sblime dedit: celūq̄ videre Jussit. ⁊ erectos ad sidera tollere vult⁹. Et iō ꝑma expositio que ē Aug⁹. melior videť. i Mulieri q̄z dixit. Hic ponit punitio mulierť ī speciali: ⁊ Ḅ q̄ꝫtū ad duo ꝓpť q̄ mulier cōiūcta ē viro. ꝑmū ē ad ꝓcreationē ꝓlis: ⁊ q̄ꝫtū ad Ḅ dicit:

k Multiplicabo erūnas tuas ⁊ cōceptus tuos. Licet aūt actus generandi sit delectabilis: tm̄ habet turpitudinez annexam post peccatū. In hebreo ꝓ cōceptus habeť impḡnationes: que sunt laborioſe. Et erūnas tuas. q̄: portādo fetū cōceptū mulier patiť plures labores ⁊ miserias.

Jn doloze

¶ Histori. agr̃ suum: donec in terram de qua sumptus est redeat. i. donec hanc vitam finiat.'
a Maledicta terra ꝛc. Aug. Histo. Nos esse labores humani generis in ẽra nemo
ignorat: ꝛ q̃ nõ esset: si felicitas q̃ erat in paradiso teneret: indubitanter constat.
Stra. Terra maledicit nõ adã: vt cuncti ꝓpter q̃s hec scripta sunt terrerẽtur ne
similia faciẽtes sibi pena plecterent. Jp̃e vero cain: qr̃ ꝑme ꝑuaricationi fratricidiũ
addidit maledicit: cum dicit: Maledict⁹ eris sup terraz ꝛc.
Alcu. Terre maledixit non aq̃s: qr̃ hõ de fructu ẽre ꝓtra
vetitũ mãducauit: nõ de aq̃s bibit: ꝛ in aq̃s erat pctm̃ ablu/
endũ de fructu terre contractũ. Alialia q̃z terrestria pl⁹ ma/
Luc .24.f ledictionis hũt: q̃z aq̃tilia: qr̃ plus viuũt de maledicta. t. In
de xp̃s p⁹ resurrectionẽ de pisce mãducauit: nõ de terrestri
aiali. Brego. In mora. Maledicta. t. i. o. t. Dꝰ maledicit
hoĩ peccanti: ꝛ hõ maledicere ꝓhibet. Sz maledictũ duob⁹
modis dr̃: aliud ꝓbat: aliud improbat: aliud enim ex indi/
J. 12. a cio iustitie: aliud ex liuore vindicte. Maledictũ ĩ iudicio iu/
Rom. 12. d sticie est maledicta. t. in. o. t. ꝛ q̃ abrãa dr̃: Maledicã male/
dicentibus tibi. De eo vero q̃ fit liuore vindicte dr̃: Nolite
1. Cor. 6. b maledicere. ꝛ alibi: Maledici regnũ. d. n. p. Viri q̃z sctĩ ma/
ledicũt nõ desiderio vidicte: sz vltiõe iusticie. Int⁹. n. sublie
Act. 8. d dei iudiciũ aspiciũt: ꝛ mala foris exurgentia q̃ maledicto de
beant feriri cognoscũt ꝛ nõ peccãt: qr̃ ab eterno dei iudicio
nõ discordant: hinc petr⁹ ait: Jp̃ecunia. t. t. s. i. p q̃. n. nõ ait
est: sz sit: nõ indicatiuo sz optatiuo modo se dixisse indicauit.
4. Re. 1. b hinc helias: Si hõ dei sum: descẽdat ig. ꝺ. c. ꝛ cõsumat vos:
q̃z tũ sniam rõne vitat⁹ ꝓtã exit⁹ monstrauit. Simõ. n.
eterna dãnatiõe iterijt: ꝛ duos q̃nq̃genarios flãma ꝓbussit.
b Jn laborib⁹ ꝛc. Ra. spine antea erant: sz nõ vt laborem
hoĩ iferrẽt: cui post pcm̃ fuerũt ad laborẽ ꝛ afflictionẽ: sicut
serpẽtes: ꝛ q̃cũq̃ noxia añ erãt ĩnoxia. Et notãdũ q̃ ade ex/
trinseca pena ponit. Maledicta. t. in. o. t. Mulieri vo intrĩ
seca: cũ dr̃: Multiplicabo. e. t. ꝛc. qr̃ seducta: seduxit virum.
c Pulvis es ꝛc. Greg. Nõ ita cõdit⁹ fuit: vt manente illo
decederẽt tpa: nec cũ tpib⁹ transiret. Stabat q̃ ĩ momẽt⁹ de
currentib⁹: nec ad vite terminũ p diez incrementa tẽdebat:
qr̃ sp stanti inherebat: vbi vetitũ ꝓtigit: offenso creatore: ire
Eccs. 3. d cepit cum tpe: Añ terra es: ꝛ in terrã ibis. Statu. s. ĩmortali
Eccl. 10. b tatis amisso. cursus eũ mortalitat⁹ absorbuit: ꝛ ad mortẽ trã
et. 40. b seundo didicit: stãdo q̃d fuit: cui⁹ radicis amaritudinẽ qua/
si in xp̃gulto tenem⁹: qr̃ ei⁹ cursum nascẽdo sortimur: vt ipso
momẽto q̃ viuim⁹ a vita trãseam⁹: dũ infantia ad pueritiam
pueritia ad adolescentiã: adolescentia ad iuuentutẽ: iuuẽt⁹
ad senectutẽ: senect⁹ trãsit ad mortẽ. d Et vo. adã no. ꝛc.
Aug⁹. Verba ꝑmi hoĩs hec fuerũt qñ hec ẽ mr̃ oĩm viuen/
tiũ: tanq̃ reddat cãm noĩs a se ipositi: cur. s. euam vocauerit.
Mystice Mystice. ¶Post pcm̃ ꝛ iudicis sniam vocauit adã vxorez
suã euã: qr̃ sit mater viuor̃: cũ mortẽ ꝛ mortales fet⁹ parere
meruerit. Sz illos fet⁹ scptura attẽdit: q̃s ĩ dolore cũ pepit:
ad vit̃ cõuertit: vt ei dñet. Sic. n. est vita ꝛ mr̃ viuor̃: vita ĩ
pctis mors dr̃. Recte q̃ ps aialis cũ p rõnem de xp̃o vite af
fectũ recte viuẽdi cõcepit: vita appellatur: ꝛ mr̃ viuor̃. i. bo/
nor̃: q̃uis in dolore ꝛ gemitu male cõsuetudini resistẽs: bo/
nam consuetudinẽ ad recta facta pepit: q̃b⁹ ꝺria sunt pecca/
ta: q̃ mortua solẽt appellari. Mors aũt q̃ debet nature: post
pcm̃ in tunicis pelliceis figurat: tãdiu aũt in paradiso fuerũt
q̃uis sub sniã dãnãtis dei: donec ad tunicas pelliceas ven/
tum ẽ: hui⁹ vite. s. mortalitatem. Bñ aũt mors quã in corpe sentim⁹: ĩ pellib⁹ exp̃mit:
q̃ mortuis corpib⁹ detrahũt. e Fecit q̃z. ꝛc. Aug⁹. Hoc q̃z significationis cã factũ
ẽ: ꝛ in factis q̃rit: q̃d factũ sit: ꝛ q̃d significet: ꝛ dictis: q̃d dictũ sit: q̃d ve significet?
Stra. Jp̃i fecerũt sibi pizomata: vt pcm̃ suũ abscõderẽt: de⁹ xp̃o tũicas pelliceas.
q̃b⁹ totũ eor̃ corp⁹ ĩduit: qr̃ ꝛ ĩ corpe ꝛ in aĩa eos iuste dãnauit. Stulta xp̃o q̃stio est:
q̃liter vel q̃ opante pelles ab aialib⁹ deducte sint. q̃rere q̃. n. de nihilo oĩa condidit:
Histo. quõ ꝛ qualiter voluit hec fecit. f Et ait: Ecce a. ꝛc. Aug⁹. Histo. ¶Propter trinita
tem pluralis numer⁹ ponit: sic ꝛ ibi: faciam⁹ ho. ꝛc. Replicat igit̃ in caput supbi ad
quẽ venerit exitũ: q̃ a serpente ẽ suggestũ: eritis sicut dij: nec sunt xp̃a insultantis
dei: sz a supbia deterrẽt⁹ alios: videtes hoĩem nõ esse factũ qualẽ voluit: sz amisisse
q̃ fact⁹ sit. Videte ne forte sumat de lig̃ vite ꝛc. Supioza xp̃a dei sũt: hoc aũt factuz
est ꝓpter xp̃a dei secutũ: alienat⁹ ẽ a vita: nõ solũ quã cũ angelis erat acceptur⁹ si p
stitisset: sz ab illa quã in paradiso hẽbat q̃si excõicat⁹ a lig̃ vite: q̃ erat ei ꝑ sacr̃o: sic
ĩ ecclesia solent hoĩes a sacr̃is visibilib⁹ eccl̃ie disciplina remoueri. Aug⁹. Mirũ est
si adã spũalis erat mẽte q̃uis nõ corpe. quõ credidit serpenti: dũ diceret deũ lignuz
ꝓhibuisse: qr̃ sciebat eos si comederent futuros vt deos ꝓpter sciam bo. ꝛ ma. tã q̃z
hoc solũ creator creature inuideret. Sed nullo mõ credendũ est: spũali mẽte prędi/
ctum hoc credere potuisse. Añ adam non est seductus ꝛc. vt per mulierem. s. vir pre/
uaricaretur: secundum illud in similitudinem prevaricationis ade. Seduct⁹ tñ nõ ẽ
Añ nõ ait: Mulier seduxit me ꝛc: sed ip̃a dedit mihi: ꝛ comedi. Illa xp̃o inq̃t: ꝟpens
3. Re. 11. a seduxit ꝛc. Jta salomon vir q̃dẽ: tãte sapie nõ in simulacror̃ cultu aliquid vtilitatis
credidit eẽ: sz mulieris amori resistere nõ valuit: ꝛ qr̃ sciebat nõ eẽ faciendũ fecit: ne
mortiferas delitias cõtristaret. Si vxorẽ que iã seducta mãducauerat: noluit adam
¶ cõtristare: quã

a ¶ difficultate vincende praue cõsuetudinis.
agr̃ ꝛ conceptus tuos† Jn dolore a
¶ rationis. ¶ per consuetudinẽ bonã.
paries filios: et sub viri pote/
¶ vt spũs dñet carni ¶ victa cõsuetudie praua
cautius obrpabis rõni: ne ad aliquã gnuosam
consuetudinem defluas.
state eris: ꝛ ip̃e dñabit⁹ tui. Ade b
vo dixit† Quia audisti vocẽ vxo
ris tue: ꝛ comedisti ꝺ lig̃ ex q̃ ꝑce/
a perã† tibi ne comederes † maledi/ c
¶ Hiero. nõ ruris colẽdi: sz potõ: sic ĩ hebreo hr̃:
a ¶ inueniende veritaris.
b cta terra in op̃e tuo. Jn laborib⁹
comedes eam cunctis diebꝰ vitę
¶ vicior̃. ¶ punctiones torcuasarum questio
num: ꝛ cogitationes de puisione huius virę.
tue. Spinas ꝛ tribulos germina d
bit tibi: et comedes herbas terę e
Jn sudore vultus tui vesceris f
¶ i. donec finias hanc vitam.
pane: donec reuertaris in terrã
c de q̃ sumpt⁹ es: † quia pulvis es g
d ꝛ in pulverẽ reuerteris. Et voca
¶ i. vitam
cauit adã nomen vxoris sue eua
a ¶ reddidit causam quare vocauerit eam vitã
¶ animalitas conuersa ad rõnem mater est viuo
rum. i. bonorum operũ b ¶ recte sanctorum
quibus cõtraria sunt pcã que dicunt̃ mortua.
eo q̃ mãter esset cunctor̃ viuẽ/ b
a ¶ anteqũ de paradiso ejiceret.
c tiũ. Fecit quoq̃ dominus deus i
a ¶ quib⁹ ¶ significatur mors que post pcm̃ debe
bat̃ nature b ¶ qr̃ mortales ex mortalibus
ade ꝛ vxori sue tunicas plelicеas
¶ nõ sunt verba insultãtis dei: sz alios deterren
tis a supbia. ¶ ironia. ¶ q̃si nec illud q̃ volebat assecutus est: ꝛ perdidit quod factus est
f ꝛ induit eos: ꝛ ait. Ecce adam q̃/ k
¶ trinitatis mentio inculcatur.
si vnus ex nobis factus est sci/

a ¶ Jn dolore paries: qr̃ ĩ pctu sunt ve/
hemẽtes angustie talia aũt nõ fuisset
ĩ statu ĩnocẽtie: sed cõcepissent absq̃
turpitudine: ꝛ factũ ꝓceptũ portasset
absq̃ erũna ꝛ labore: ꝛ pepissent sine
dolore. Sc̃do
ꝓũgit̃ mulier
viro ꝓpt̃ do/ †5. dis. c. cũ
mestica vitam enixa.
ꝛ q̃tũ ad hoc
punit eam. vi/
ro subijciendo
dicẽs: Et sb̃ vi
ri ptãte eris
ꝛc. ꝛ sequitur.
b Ade ve. di. † 33. q. 5. c.
Hic põit puni manifestuz
tio viri. Circa et c. hima/
qõ sciẽdũ q̃sic † 4. q. 3. c.
ĩ domestica vi cũ ¶ ¶ sz q̃
ta mulier sub/ et ¶. ca. se/
ijcit̃ viro: ita quenti.
ad vit̃ ptinet
patrare neces
saria vite ꝑ se
familia ꝛ vxo/
re: ꝛ. iõ q̃tum
ad hoc punit̃ Ð
cum subditur.
c Maledi/
cta terra ĩ ꝛc.
Jn q̃ notatur
ẽre sterilitas: †13. dis. q. 2
q̃ p⁹ pctm̃ nõ c. ecclastico
ꝓduxit fructũ
cõueniẽtẽ hoĩ
nisi cũ cultura
ꝛ labore: q̃ añ
spõte ꝓduce/
bat fruct⁹ con
uenientes in
abũdantia et
produxisset si
hõ ĩ statu ĩno/
cẽtie pstitisset:
Jn hebreo hr̃:
Maledicta ĩ/
ra ꝓpt̃ te. i. ꝓ
pt̃ pctm̃ tuuz.
ꝓpt̃ qõ incur/
rit sterilitatẽ.
vt dictũ ẽ: Jn
sudore vultus
tui ꝛc. ꝑ ß no/
tat̃ anxietas
hoĩs ĩ labore agriculture q̃ añ pctm̃
ñ opabat̃ nisi ad recreationẽ ꝛ xtut̃
exercitiũ: vt ꝓdictũ ẽ. d Spinas
ꝛ tribulos. ĩ ß notant̃ ipedimẽta q̃ ꝑ
ueniunt hoĩs labori ex ẽra. e Et co
medes herbas ꝛc. q̃ pri⁹ comedebas
fruct⁹ padisi: ꝛ qr̃ iste pene ĩflicte sũt
hoĩ ad totã vitã vsq̃ ad mortẽ: iõ seq̃
tur. f Jn sudore vul. ꝛc. ¶Patet ẽra.
g Et vocauit adã. Hic põr describi
tur miserie ĩflicte trãsfusio: qr̃ q̃les fa
cti sũt ꝑmi pentes ꝑ pctm̃: tales fili/
os genuerũt: ꝛ iõ dic̃. Et vocauit ꝛc.
Eua: q̃ nomẽ sonat vitã ĩ hebreo pe
nalitatib⁹ tñ subiectã. h Eo q̃ mr̃
eẽt ꝛc. i. oĩm hoĩm ĩ hac vita mortali
degentiũ. iõ sequit̃. i Fecit q̃z ꝛc.
. i. de pellib⁹ aialiũ mortuor̃: ĩ signũ
sue mortalitat⁹: ꝛ qr̃ idigebãt tegumẽ
to ꝛ intẽperiẽ aeris loci ad quẽ erant
ejiciẽdi: verũtñ añ electionẽ de⁹ ĩpro
perat ade suã trãsgressionẽ. d. k Ec
ce adã ꝛc. Ironia ẽ: ac si diceret: ñ es

g ✱ assecutus

ꝯ cõtristare:quã credebat a se alienatã tabescere:ꝛ sine solatio interire:nõ q̃dẽ carnis cõcupiscentia:sz amicabili beniuolẽtia:q̃ sepe deꝰ offẽdit:ne offẽdat amicꝰ. Vnde ꝯ mõ decepta est ꝙ mulier:que falsum verum putauit.

Mystice Mystice. Ecce ada.f. e.q.v.ꝛc. Dupliciter intelligi põt. Quasi vnꝰ ex nobis.i.deꝰ qõ pertinet ad insultationez: sic õz: Vnꝰ ex senatoribus .i.senatoꝝ: vel q deꝰ eẽt nõ natura:sed creatoris sui bñficio:si sub eo manere voluisset. Sciẽs bonũ ꝛ malũ quasi ptãtem dei pena sua discet cẽ incuitabilem:quã pati noluit btũs ꝛ consentiens ꝛ hẽbit sciam p penam: quã deꝰ hz p sapientiã.

a Nunc ꝯ ne forte ꝛc. Sile dicit apls. Ne forte det illis deꝰ penitẽtiã ad ꝙscendã veritatem Videt aũt hõ dimissus esse ī laboꝛes huius vite: vt aliq̃n poꝛrigat manũ ad arboꝛẽ vite.i. ad crucẽ:p quã vita repat eẽna. Prohibitio quoq̃ intelligi põt: vt iusta pena pꝰ petrũ inclusus sit ad sapientiam aditus donec dei misericoꝛdia reuiuiscat: q̃ moꝛtuꝰ fuerat. b Emisit eum ꝛc. In locum sibi ꝙgruũ sicut plurimũq̃ malus cũ inter bonos viuere ceperit:si in melius mutari noluerit:de bono rũ congregatione pellitur pondere praue cõsuetudinis sue. c Eiecitq̃ adam. Hiero. Lxx. Et eiecit: ꝛ hĩtare fecit contra paradisũ voluptatis:ꝛ statuit cherubin ꝛ flãmeam rõpheam:que vertitur ad custodiendam ligni vite viam. Alius sensus est in hebꝛeo. Ait.n. ꝛ eiecit dominus adam:scilicet ꝛ habitare fecit ante paradisum voluptatis: cherubin et flãmeum gla.ꝛc. non q̃ adam habitare fecerit contra paradisum voluptatis: sed illo eiecto ante foꝛes paradisi: cherubin ꝛ flãmeum posuit gladium:ne q̃s posset intrare.

Histo. Aug. Histo. Et collocauit ꝛc. Hoc per celestes potestates etiam in paradiso visibili factum esse credendum est: vt per angelicũ ministerium ibi esset quedam ignea custodia:nõ tamen frustra:sed quia aliquid de paradiso significat spirituali. Stra. Collocauit ꝛc. Hoc est per ministerium angelorum igneam custodiam constituit. Flãmeus gladius tribulationes ꝛ doloꝛes:ꝛ laboꝛes huius vite: quibus nos exercemur. Vel sententia iuste damnationis:que homini est data:qui ita dãnatꝰ est: vt christi passione redimi posset. Vñ gladius versatilis õz: quia potest remoueri. Henotus est enim Enoch ꝛ helie:ꝛ quotidie remouẽt fidelibꝰ: de hac vita ad supnã btitudinẽ trãseuntibꝰ: nec dicit flãmã ꝛ gladiũ:sz flãmeũ gladiũ:q̃.n. ad paradisũ redeũt: necesse est vt igne spũsci oẽs cõcupiscentias huiꝰ vite exurant: ꝛ gladio verbi dei omnia noxia

Mystice predicant. Isid. Mystice. Et collocauit ꝛc. Cherubin plenitudo sciẽtie:hec est charitas: que plenitudo legis est diuine. Gladius flammeus:pene temporales:que versatiles sunt: quoniam tempoꝛa volubilia sunt. Ad arboꝛem igitur vite non reditur nisi per cherubin .i.plenitudinẽ scie.i. charitatẽ:ꝛ p gladium versatilẽ.i.tolerantiã tpalem.

ꝯ Adam ẋo

a ꝙ hec verba sunt dei. ꝙ apostiopesis:que irato ꝛ perturbato congruit.

a ens bonũ ꝛ malum. Nũnc ergo a

ꝙ .i.si ꝙ iplero numero electoꝝ gustaturi erãt de lig̃ vite:ꝛ sic ad brẽ statũ migraturi:sz custodia ẽ adhibita:ne q̃ indigni fẽti sunt atti gãt vlteriꝰ.

ne forte mittat manũ suam:et su b

ꝙ quod erat ei pro sacramento.

mat etiã ð ligno vite ꝛ cõedat et

ꝙ hec dei actio est: ꝙ quasi excõicando:sicut mõ prauꝰ emittuntur ab ecclesia.

b viuat ĩeternũ. Emisit eum deꝰ †

a ꝙ vt in hoc coꝛpe laboꝛaret ꝛ meritum redeundi sibi collocaret.

de paradiso voluptatis vt ŏparetur terram de qua sumptus ẽ.

ꝙ quasi excõmunicatum.

c Eiecitq̃ adam:ꝛ collocauit ante c

a ꝙ angelicam potestatem

ꝙ plenitudinem scientie ꝛ charitatem.

paradisum voluptatis cherubin

a ꝙ penam temporalem vrentem:sed transitoꝝiam ꝙ quia in aduentu filij remouendus.

ꝛ flãmeũ gladiũ atq̃ versatilem

ꝙ q̃ reuerti nõ possumus nisi per hec.

ad custodiendam viã ligni vite.

a Nunc ꝯ videte. Li. videte nõ est de textu hebꝛaico:sz subintelligit:ꝛ ẽ modꝰ loq̃ndi satis frequens in hebꝛaico q̃ omittit vna dictio trãslatio ẋo nra exp̃ssit qõ ī hebꝛeo omittit vel subintelligit. Notandũ etiã q ꝙ ẽ ẋbũ dei ad angelos p quoꝝ ministeriũ hõ primus eiectꝰ ẽ ex paradisum. Sequit: b Et sumat ꝛc. Cũ hõ incurrisset iã necessitatẽ moꝛiẽdi: vt pdictũ ẽ: lignũ vite: iã nõ poterat vitã eiꝰ ppetuare: poterat tñ ex sua bonitate ipaz ꝓlongare:ꝛ ista ꝓlõgatio noie eterni significat: sic ī ꝓs. Mõtes eterni noiant ꝓpt longitudinẽ durationis: vñ ꝛ in hebꝛeo õz: ꝛ viuat in seculum: qõ signat tps longũ. c Eiecitq̃ adã ꝛc. Istud dupliciter exponit fm duplicẽ opi. s. positã ð situ paradisi terrestris: fm.n. illos q̃ dicũt q ẽ sub eq̃noctiali circulo: gladiꝰ flãmeꝰ intelligit zona toꝛrida int̃ hĩtationẽ nostrã ꝛ paradisuz: ꝛ õz ẋsatilis: quia sol p quẽ causat ibi caliditas ĩpatibilis appropi quat ad nos ī estate: ꝛ hyeme elõgat: p cherubin aũt ītelligit angelica custodia: p quã tota natura coꝛpea administrat: ꝛ maxie motꝰ oꝛbium. Ad custodiendã viã ꝛc. Ne hõ inde eiectꝰ posset illuc redire: nec aliqs aliꝰ adire. Scõm ẋo illã opinionez q̃ ponit paradisum terrestrẽ circa tropicũ cãcri: per gladiũ flãmeũ intelligit aliqs ignis materiat. ibi factꝰ a deo ꝛ oꝛiẽs de terra: sic õz de mõte ethne q̃ cõtinue ardet: ꝛ significat noie gladij: quia ignis ascendens sursum in supioꝝ pte acuit ad modum gladij. Per cherubin aũt ītelligit natura angelica: vt pdictũ ẽ. Ad custodiẽdã viã: q: ille ignis est añ introitũ paradisi ꝓhibẽs accessum hoĩs ad ipm.

Moraliter. a† Sed ꝛ serpẽs Ca. III erat callidioꝝ ꝛc. Per serpentem intelligit diabolus: qui in serpente loquebat. ꝛ bñ dicit callidioꝝ: de cuius calliditate dicit Leo papa in sermone de circũcisione. Qui ventilat curas: discutit cõsuetudines: animos scrutat: ꝛ ibi querit causas nocendi vbi quẽq̃ viderit studiosius occupari: ꝓpter qõ mulierem .i. appetitũ sensitiuũ fragilem ĩcitat ad malũ p suggestionẽ ꝛ delectationem sequentem: ꝛ ipa delectata virum .i. rõnem attrahit ad cõsensum ꝛ cõsequenter ad opationẽ vsq̃ ad pctũ moꝛtalis cõsũmationẽ. Seq̃t. † Cũq̃ ꝙgnouissent se esse nudos: q: post pctũ perpetrationẽ: ratio ꝓcipit pctũ turpitudinẽ: ꝛ sensus expit delectationis prauitatem. vñ dicit Boetꝰ. ij. de ꝙsolatione. Tristes ẋo voluptatũ esse exitꝰ q̃sq̃s libidinũ suaꝝ reminisci volet ꝛ ītelliget. Seq̃t: o† Et ait dñs ad ꝓpẽtẽ ꝛc. Serpẽs igit ex boũ deceptione maledicit. nã ex hoc pena demonis augmẽtat: sicut gloꝛia sanctoꝝ angeloꝝ ex hoc q̃ inducunt hoĩes ad bonũ. Similiter mulier ꝛ vir maledicunt: p qõ designat q̃ aĩa ꝛ coꝛpus post resurrectionem in inferno punient. Sequit: † Emisit eũ deus de paradiso ꝛc. per qõ designat: q̃ pctoꝛ ꝓpt pctõ moꝛtali desinit esse de ecclesia militante merito: ꝛ si nõ numero: p hoc aũt q̃ gladius flãmeus ponit añ paradisuz: designat q̃ manente pctõ moꝛtali nõ est reuersio ad ecclesiã militantẽ fm meritũ. ðz tñ gladius ẋsatilis: q: si vera penitentia sequatur: hõ fm meritũ ad eam reuocat: dicente dño: Ezech. xviij. Nolo moꝛtẽ pctoꝛis sz vt magis ꝙuertat ꝛ viuat.

In ca. Heñ. iij. vbi ðz in postilla: Sz ꝯ dicta occurrit dubium.

Additio.j. Licet gratia gratis data possit remanere cũ pctõ moꝛtali: impossibile tñ videt q̃ iusticia oꝛiginalis sit̃ manet cũ pctõ moꝛtali. put videt postillatoꝛ velle: qõ sic patet: nã put doctoꝛes cõiter loquunt̃ in statu innocentie in q̃ hõ institutꝰ fuit in oꝛiginali iusticia nulla erat rebellio carnis ad spiritũ: nec spũs ad deũ. ꝛ p ꝙns ipossibile erat stante illo statu pctũ moꝛtale incurri. pctũ.n. fm Ambꝛo. est inobediẽtia diuine legis ꝛ trãsgressio celestiũ mandatoꝝ. qõ de directo opponit statui ĩnocentie. Ad dubiũ aũt motũ p postillatoꝛẽ ipm. s. quõ in muliere remãsit donũ oꝛiginalis iusticie post pmũ ꝛ scõm peccatũ: ꝛ vsq̃ post comestionem ligni: aliter posset rñderi. Pꝛo quo aduertendũ est q̃ preceptũ de inhibitione comestionis ligni fuit datũ. Ade ante q̃ Eua fuisset in rez natura ꝓducta: vt lra testat: ꝛ licet tñ fm Augz. sup Heñ. ca. viij. Ex hoc non sequitur q̃ eua nõ fuisset obligata ad ꝓceptũ obseruandũ: trãsgressio aũt huiꝰ precepti nõ fuit cõsummata donec adã comederit: licet fuisset quodãmõ inchoata per comestionẽ mulieris. qõ patet p Mgr̃m in. ij. dist. xxiij. vbi oñdit q̃ talis est oꝛdo peccãdi in nobis qualis fuit in ꝑmis parentibus. sic. d. Ut enim tunc serpens mulieri malũ suasit: ipaq̃ consensit: deinde viro suo dedit: sic ꝙsummatũ ẽ pctũ: ita ꝛ nũc in nob̃ ꝓ serpente est sensualis motꝰ aĩe: ꝓ muliere inferioꝝ poꝛtio rõnis. ꝓ viro supioꝝ poꝛtio rõnis: hec ille. Ex q̃ patet q̃ transgressio ꝓcepti ipi Ade dati nõ fuit totaliter cõsummata vsq̃ ad comestionez viri: nec est etiã necessariũ dicere q̃ adã fuerit transgressoꝝ illius ꝓcepti sibi dati añ comestionẽ ligni p actũ interioꝛem in hoc consentientem: nã put ex serie lr̃e patet sola comestio fuit ꝓhibita: nõ aũt deliberatio seu consensus p cedens comestionẽ. Dicit.n. in die q̃ comederis ex eo ꝛc. nõ aũt in die quo cõsenseris seu deliberaueris comedere ꝛ hmõi: vñ sicut de quibusdã preceptis

☞ ve. testa. dicit

vete.testa.dicitur a doctoribus q̄ lex ꝓhibet manū:nō antē animū:eodē mō in ꝓpositō dici posset ꝓut lr̄a sonat. Ex quib⁹ viteri⁹ sequit q̄ licet tam Eua q̄m Adā añ comestionem ligni peccassent p act⁹ interiores pctō supbie qđ est initiū omnis pcī ꝓut patet Ecclesiastici.x.nō tñ transgressio p̄cepti sibi dati fuit facta vsq; ad ß q̄ adā comedisset:ꝛ tunc ꝛ nō añ nuditatē suā erubuisse debuerint:qđ videnť sonare ẏba Aug⁹ in.iij.de ciui.dei:q̄ post q̄m transgressiō p̄cepti facta est gr̄a ꝺi deserente de corpoꝝ suoꝝ nuditate cōfusi sunt: nō enim dixit post q̄m peccauerunt:qđ posset intelligi de q̄cunq; genere pcī sed post q̄m transgressio p̄cepti facta est:vt intelligatur de trāsgressione p̄cepti de q̄ agit:q̄ nunq̄m fuit cōsummata donec vir comederet:ꝛ sic de nuditate sua tpe cōgruo erubuerūt.

In eodē ca.iij.vbi ꝺr in postil:Serpentē aūt ū interrogauit.

Additio.ij. Alia etiā ratio assignať ad ß q̄ ꝑpes nō fuit interrogatus:vñ Aug⁹.cōtra Manicheos li.i.nam serpens non interrogať:sed ꝓior excipit penā:qz nec confiteri pctū pōt:nec hz oīno vñ se excuset.

In eodē ca.iij.vbi dicit in postilla: Sed ista expositio q̄ntum ad multa ꝛc̄.

Additio.iij. Ista expositio vltima nō est tanq̄m irrationabilis excludenda cōsonat enī litere plusq̄m alia:ꝛ est sententia Hiero.de hebraicis questionibus:nec obstat q̄ postillator obijcit. Primo de hoc q̄ deꝰ dirigeret sermonem suum ad animal brutū.naz alibi legitur: Et ait dñs ad piscem:Jone.ij.ca.quod significat expressionez diuine voluntatis per effectus exteriores. Qz aūt obijcit secūdo q̄ serpens in nullo peccauerat:sed solum demon:non obstat:nam in signū derelationis peccati etiam bruta quando/q; puniunť:vt patet de iumēto cū quo aliq̄s coierit:Leuit⁹. xx.prout allegat postillator:ꝛ nō solū hoc sed etiam res inanimate que omnino carent sensu ꝛ motu voluntario precipiuntur cōburi ꝛ destrui propter horrorem alicuius magni peccati:vt Deutro.xiij.de ciuitate auersa a cultu dei ad idolorū seruitutem:vbi p̄cipitur q̄ nō solū pecora occidantur:sed etiam comburantur supellectilia:ꝛ babenus.j.Reg.xv.de Amalechitis vbi ꝓpter peccatum a suis predecessoribus longe añ perpetratum deus p̄cepit occidi non solum viros ꝛ mulieres sed etiam paruulos ꝛ lactantes boues et oues ꝛc̄. Qz aūt postillator tertio obijcit de statura recta que nō competit nisi tñ homini:non obstat:nam ad saluandam veritatem lr̄e fm hāc expositionem sufficit q̄ serpens antea cum pedibus altis incedebat sicut ꝛ alia animalia:et post hmōi sententiam pedes sunt ei amoti:sic vt non posset incedere nisi reptando: vñ hec expositio videť tenenda tanq̄m lr̄alis. Alie vero expositiones Aug⁹.ꝛ sctōꝝ tenēde sūt tanq̄m vere ꝛ spūales seu mystice.

In eodē ca.iij.vbi ꝺr in postilla:Et vocauit adam ꝛc̄.

Additio.iiij. Eua in hebraico vitā sonat simpliciter nō cōnotādo q̄ sit penalitati subiecta vel non:sicut enī cū ꝺr:mater oīm viuentiū nō denotať q̄ sint in hac vita mortali vel non:vñ hec vocatio aliter videtur continuari ad p̄dicta. Ad quod sciendum q̄ licet adā fm q̄ tradunt doctores scinerit naturas oīm animaliū ꝛ oīm sciaꝝ de q̄b⁹ hō nat⁹ est instrui:ꝓut patet in ꝓma pte.q.xciij arti.iij.in cor.q.nō tñ habuit noticiā futuroꝝ contingentium nisi prout ex diuina reuelatione habuit.vel expimentaliť poterat acquirere:ꝛ ideo cū mulier statim post q̄m fuit ꝓducta sibi adducta fuerit nesciens an deus disponeret eos sic remanere et alios de nouo procreare:an ex ea esset ꝓles p ꝓpagationē ꝓcreanda:vocata est ab eo virago: quasi de viro sumpta:ad denotandū q̄ erat sibi data in consortium domestice conuersationis:nō declarans an esset sibi data etiā ad prolis ꝓpagationem:quod etiam conuenit verbis dei dicentis ante mulieris productionem supra Gen̄.ij.ca.Dixitq; deus: Nō ē bonum hominē esse solum:faciamus ei adiutoriū simile sibi. Sz post peccatum ex diuina sententia cōtra ipm ꝛ vxorē suaz lata duo collegit:vnū.s.q̄ ipi essent mortales:et hoc cum sibi fuit dictū:Puluis es ꝛ in puluerē reuerteris.Secundū:quia debebant habere filios p propagationem sicut cetera animalia et hoc dictum fuit mulieri:Multiplicabo erumnas tuas et conceptus:et in dolore paries filios. Ex quibus concluśit q̄ illa deberet esse mater omnium succedentiū:cum iam cessasset deus a nouis creaturis condendis:et ideo audita diuina sententia vocauit eā Eua:qđ nomen interpretatus est ipse adam.ꝺ.eo q̄ esset mater omnium viuentium.

Replica. Correctorij contra Burgen̄. Jn ca.iij. vbi postillator mouet dubiū.Cū eua peccauerit actu interiori supbie et diffidentie;et actu exteriori comestionis veritis:ꝛ tñ nō ꝑcepit suā nuditatē vsq; post esum viri:quō iusticia originalis potuit stare cuz p̄fatis peccatis Eue:Et rñdet dicens iusticiā originalē fuisse grām gratꝫ data que stare potest ne dum cū pctis venialibus:sed etiā mortalibus.Hanc responsionē Burgen̄.impugnat rōne minꝰ efficaci:vt dicť:et ponit ad motū dubiū.aliā rñsionē dicēs q̄ ade datum est p̄ceptū non esse:tō transgressio nō fuit cōsummata quousq; adā comederet et aduśq; mansit iusticia originalis.Et multa circa hoc dicit ꝛepta.Suppositū.n. Burgē. ex lr̄a apparet falsum:ꝺr enī in lr̄a q̄ mulier rñdit diabolo: nobis ꝑcepit deus ꝛc̄.Jgiť mulier recepit p̄ceptū sine per se siue p viꝝ:sicut quibusdā placet.si igiť fuit mulieri ꝑceptum ad seruandū erat obligata.transgrediendo igitur nō solum venialiter:sed et mortaliter peccauit:stat igiť rñsio postillatoris.Qđ aūt Burgen̄.de magistro sn̄iarū adducit:allegoria est:nō sensus lr̄alis:vt patet per eundem in eodem capi. Illud q̄z nec vez videť qđ addit Burgen̄:dicēs solā exteriorem comestionē fuisse prohibitā nō actū interiorē: quia fm omnes illa prohibitio fuit ad probandū obedientiā:iō dicit cōiter q̄ fructus nō erat malꝰ nec eius esus.nisi qz ꝓhibitꝰ. nūc aūt inobedientia sicut et obedientia respiciunt actū interiorē ꝓncipaliter:cōsequenter exteriorē:nec exterior aliq̄d malicie intensiue addit super interiorem:vt vult mgr̄ sn̄iarū p eum inductus li.ij.dist.xlij.Et enī inquit vna inobediētia vnusquisq; contemptus siue qñ vult siue qñ agit.licet fm expositionē doctoꝝ distinctio sit in malo extensiue:nec valet similitudo p eū.s.Burgen̄.inducta de lege cohibente manum et nō animū:qz hoc ꝺr rōne talis pene p legē tarate:sz non q̄ ad deū:apud quē vbicūq; manꝰ cohibeť animꝰ nō manet sine obligatione:imo dato :sz etiā nō concesso q̄ solus actꝰ esus exterioris ꝓhibitus fuisset adhuc staret dubium motū quō iusticia originalis mānsisset in eua manducante añ virū: mansit quidē fm postillatorē et nō mansit fm Burgen̄.Pro vtriusq; partis concordantia notandū ꝓut scripsi circa sententias li.ij.dist.xxxj.xxxij.et.xxxiij.q̄ iusticia original' multos habuit effectus:vnū ꝓncipalē:alios secūdarios:principalis fuit ordinatio voluntatis in deū:sed secūdarij effectus nō fuerūt sumpl'r et directe a iusticia originali:sed a cōcurrentibus q̄ enumerat Scotus circa secundū.dist.xix.q̄ sunt immortalitas:pseruatio a siti et alijs passionibꝰ:ꝛ trāquillitas virū sensitiua ꝝ.Oppositū effectꝰ ꝓncipalis ē culpabile: oppositū aūt effectuū secundarioꝝ nō est culpabile:sed potius penale:p pctū igiť actū interioꝝ ceciderūt a iusticia originali quantū ad effectū ꝓncipalē: qz voluntas eoꝝ fuit q̄ ad deū inordinata:dū adā se ad amorē proximis cōuerteret diuino ꝑcepto dissimulato:sic colligiť a btō Aug⁹.xj.sup Gen̄.ca.ix vbi dicit Adā peccasse quadā societatꝫ necessitudine: sz his sic se habentibꝰ effectꝰ secūdarij nō sunt secuti:qz penale reseruatū est vsq; post pctū opis manifeste p mulierē inchoatum et p viꝝ consummatū:māsit igiť iusticia originalis cum pctō q̄ ad effectꝰ secūdarios ꝓ positione postillatoris et non māsit q̄ ad effectū ꝓncipalē ꝓ positione Burgen̄. Signum huius dicti sumi pōt ex eo: qz restitui pōt grā equalens iusticie originali q̄ ad effectū ꝓncipalē restitutione nō facta quo ad effectꝰ secūdarios:nec p hmōi ꝓcertationē fit variatio in sensu lr̄ali.Ad argumentū igiť principale Burgen. dicit q̄ p actū interiorē supbie ꝛ diffidētie q̄ venit ex rebellione spiritus ad deū ceciderūt a statu innocentie et iusticie originalis q̄ ad effectū ꝓncipalē:sed nō q̄ ad effectꝰ secūdarios quo usq; pctī actu exteriori foret cōsūmatū. Jtē in eodē capi. vbi postillator ponit de locutione dei ad serpentē expositionē btī Aug⁹.quā ponit ex intērione foze lr̄alē:subdit postillator ponens expositionē aliā quā btūs Hiero.i li.questio. hebra.videť recitare:sed hanc reprobat postillator tribꝰ rōnibus:sed Burgen.opponit se postillatori dicens expositionē btī Aug⁹.foze mysticā:sed eā quā recitat btūs Hiero.fore lr̄alem:et nitiť soluere rōnes p postillatorē in ꝛriū adductas.Et cū ꝓmo postillator arguit q̄ irrōnabile est q̄ deꝰ dirigeret sermonē vocalē ad animal brutū nō intelligēs. Respōdet Burgen.q̄ nō obstat qđ alibi legiť:Et ait dñs ad piscē: Jone.ij.Sz illa rñsio nō valet:qz locutio ꝺi hic fuit vocalis ibi aūt quedā interior inspiratio:vt Burgen. mentitať dicens:Locutio ad piscē significat expressionē diuine voluntatis p effectus interiores:sz q̄ hic fuerit vocalis:patet p btūm Aug⁹.xj.sup Gen̄.ca.j.vbi ꝓpter illā locutionē dei ad ꝑpentem dicit:vbi in sacra scriptura aliq̄d ꝺr qđ non nisi absurde ad lr̄am pōt intelligi proculdubio figuratiue dictū esse:ꝛ ad aliā significationem accipi debere:et ob id idē btūs Aug⁹.

eodem li.ca.ix.ponit differentiã inter locutionem dei ad virum et mulierem ⁊ serpentẽ dicens: Locutionem ad primos esse ad lr̃am: sed ad serpentẽ figuratiuã: qz absurde sonaret vt arguit postillatoz ex illo loco btr̃ Augl̃. sed nõ sonaret absurde: si p inspirationẽ locutus fuisset serpenti sic pisci: de q̃ supra. Constat q̃ q̃ fuit vocalis: sed ad diabolũ sub noĩe serpentis. Confirmaẽ totum ex intentione btr̃ Gregl̃. in mora. ꝓut Burgen. eũ allegat in solutione vlti. ar. q. sue preambule: vbi dicit: Cũ ordo historie deficit sese nobis intellect⁹ mysticus quasi aptis iã foris⁹ ofdit: et tunc mystic⁹ ꝓ lr̃ali habend⁹ est: vt Bnrgen. met vbi supra testaẽ: et sic est in ꝓposito de locutione dei ad serpentẽ: sicut de locutione lignorũ: Judi. ix. Certũ est. n. vtrobiq̃ historiã scom vocũ significationẽ deficere. Est igitur ad mysticum sensum tanq̃ ad vere lr̃alẽ recurrendũ fm doctrinã btr̃ Gregl̃. et Augl̃. et omniũ cõiter scribentiũ. Frustra igitur laborauit Burgen. cũ solutione primi argumẽti. Nec rñsio ad secundũ valet: nam instãtia de iumento est contra Burgen. ꝓ eo q̃ serpens potissime venit destruendus plusq̃ iumentum si instantia valeret: nec alie instantie valent de interemptione pecorum et etiã inanimatorum: nam cum iumento pecoribus vasis ⁊ supellectilibus inanimatis cõmissa sunt peccata idolatrie et alia tanq̃ cum subiectis pollutis: diabol⁹ aũt serpente nõ vtebaẽ vt sbiecto qõ polluit: sed solũ vt instrumento qõ deus permisit: vt cito dicẽ infra: ideo illa in detestationem peccati destructa sunt serpens aũt qz solum fuit pmissum instrumentum puniri nõ debuit: exemplũ familiare: occidat quis clericum gladio in detestationẽ peccati locus execraẽ: interdicit̃: et tota terra supponiẽ in dicto: qz videnẽ subiecta in quib⁹ sanguis clerici effusus est. Contra gladiũ xo qui solũ instrumentum fuit occisoris nihil fit ipo iure: nec valet rñsio ad tertiã rationez postillatoris: nam expositio quã improbat dicit serpentẽ erectam staturam habuisse nõ more pecudis pedes: nec tamen serpentẽ habuisse pedes est in scriptura fundatũ: nam añ tẽtationem serpens fuit dictus a serpendo: vt dicit Jsiõ. et inẽ reptilia cõputatus nec lr̃a quam putat Burgen. saluare ẽ ei⁹

Glo. ordi.

a Dam xo ⁊c. Ca. IIII

a Aug⁹. in paradiso virginitas: ex nuptie. fuisset tñ in paradiso honestũ cõiugium nisi pri⁹ inobedietia meruisset exiliũ q̃ de⁹ iduxisset carnale ꝓsortiũ Jõ i lũbis ade dãnata ẽ: morti tota posteritas: qz añ puaricationẽ nõ ẽ i loco vite de massa separata: sz p⁹ i exilio generata.

b Cõcepit ⁊ pepit ⁊c. Cain ⁊ abel o vna matre geniti: signa sunt oĩm hoĩm q̃ de radice pcti in hãc vitã ꝓpagaẽ: ⁊ alij ẽre nã ciuitatẽ et mortiferas delitias sũt amaturi: ⁊ q̃tuz i se ẽ abitioe possessuri: q̃s significat cain: q̃ interpretaẽ possessio. Alij futurã ciuitatẽ q̃situri: ⁊ de hui⁹ habitationis miserijs lugẽtes: ad futurã gloriã toto ỏsiderio trãsituri: q̃s significat abel: q̃ interpretaẽ luct⁹. et ẽ posterior qz nõ pri⁹ ẽ qõ spũale: sz qõ aĩale: hinc cain o agricola. i. krenis opib⁹ icũbẽs. abel xo pastor ouiũ simplicitatẽ. s. et innocentiã diligẽs. Jsiõ. All̃. Duo filij ade duos pplos exprmũt: iudaicũ. s. natu maiorẽ: ⁊ christianũ minorẽ. Maioris sacrificiũ de krenis opib⁹ reprobaẽ. Quis. n. iudei carnalia sacrificia recte fecerũt: tẽpus tñ nouite. a tpe veteris nõ distinxerũt. Añ iuxta Lxx. Si recte offeras: et recte nõ dividas: peccasti: q̃ scc. Recte offerebat: qz o: sz nõ recte dividebat: qz exteriora dabat: se i neḡcia ꝓfirmabat. Junioris sacrificium approbaẽ: vel fm theodotionẽ inãmaẽ: qz ꝓ dilectione q̃ xps dilexit nos nõ exteriora: sz seipm pri obtulit: quẽ caput innocuis populi maior natu. i. iudaei⁹ crucifixit i caluarie loco: sic cain minorẽ frem natu occidit i agro. In ꝓfusione vult⁹ cain iustiẽ iudeoz notaẽ verecũdia: q̃ reprobaẽ a deo carnalib⁹ adhuc nitũtur statuere ea: ⁊ blasphemãtes nomẽ xpianũ q̃tũ i se est xpm interficiũt: tñ si resipuerit: pmia ꝓmittunt̃: alioquin pena p̃dicit̃: Mõne si bñ egerẽ ⁊c. q̃s aũt ꝛ pmã suggestionẽ rõ vires hr̃e deat. significaẽ cũ o: Sub te erit appetit⁹ ei⁹: q̃si nõ pmittat rõ motũ pranũ ad effectũ venire: sz studeat ſ iam reus.

a Dam xo co Ca. IIII a†

ſ nõ in paradiso. ſ in paradiso virginitas: extra nuptie.

a gnouit Euã vxorẽ suã

a ſ prius enim ẽ quod' animale est

b Que concepit ⁊ pẽpit b

a ſ iudaicũ populum b ſ hi sunt qui terrenas diuitias ambiunt: ⁊ q̃tũ in se est possident. cain nanq̃ possessio vel acquisitio interpretatur

cãin: dicens: Possedi hominem c per deum. Rursumq̃ peperit fra d

Nicolaus de lyra

a Dã xo ꝓcreauit vxorẽ ⁊c. Ca. IIII

a Postq̃ descripsit moyses hois conditionẽ et lapsũ: hic ꝓsequitur describere multiplicationis actũ: discernẽdo fideles ab infidelib⁹: ⁊ h̃ faẽ p tres stipites. primo p ada. secõo p noe. vj. ca. ibi: Noe xo. tio p abraam xij. c. ibi: Dixit aũt dns ad abraã. Circa primũ primo describit ade generatio. secõo generationis recapitulatio. v. ca. ibi: Hic est liber. Adhuc primo describit generatio filioz adã sẽda. secõo prosequẽda et eligẽda. ibi: Cognouit q̃z adhuc adã. Adhuc primo describit delenda generatio. s. cain ⁊ abel: qz cain generatio deleta fuit i diluuio: abel xo fuit infectus a fratre añq̃z genuisset: secõo describit generatoz distinctio. ibi: Fuit aũt abel. Circa primũ dicit: Adã xo ꝓcreauit vxorẽ suã. Dicunt hebrei q̃ ista dicunt̃ p modũ recapitulationis: ⁊ q̃ adã genuit istos pueros antea cũ adhuc eẽt in paradiso voluptatis: qõ ꝓfirmaẽ p illud qõ supradictũ est hoĩ: Crescite ⁊ multiplicamini: qõ itelligitur de actu generationis: ⁊ iõ dicũt q̃ formata muliere et adducta ad adã statim cognouit eã carnaliter cũ dixisset: Et adherebit vxori sue: alioq̃n esset transgressoz p̃dicti p̃cepti. Doctores aũt catholici dicũt contrariũ videlicet q̃ primi parentes de paradiso egressi sũt virgines. vñ dicit Aug⁹. ix. sup Genẽ. ad lr̃am q̃ primi parentes in paradiso nõ coierũt: qz formata muliere p⁹ modicũ ꝓpter pctm̃ electi sunt de paradiso: et ideo Hiero. dicit: Nuptie replent mundum: virginitas aũt paradisum. Argumentũ aũt inde oz ad oppositũ nõ valet. Tum ꝓpterea qõ dictũ est q̃ formata muliere modicũ steterunt in paradiso. Tũ qz iz datũ eẽt p̃ceptũ de multiplicatione in generali: expectabãt determinationẽ dei i speciali: qz p̃ceptũ affirmatiuũ itelligẽdũ ẽ fm determinationẽ debiti tpis et circũstantiaz: et iõ dicendũ cũ doctoribus catholicis q̃ ista generatio filioz ade: de q̃b⁹ h̃ agitur: fuit p⁹ electionẽ de paradiso: qz electi de delitijs illis paradisi: recurrerunt ad delitias carnis. b Que cõcepit et pepit cain: sic. n. vbiq̃ debet scribi p n in fine. vt hr̃ i hebreo. c Possedi hoĩem p deũ. q. d. in prima formatione hois nihil coopata est mulier sz i generatione illi⁹ coopata fuit. d Rursũq̃ pepit ⁊c. Dicut alij q̃ sic noiaẽ⁹ est ab euẽtu: qz ꝓpt̃ ei⁹ occisionẽ parẽtes diu fuerũt in luctu: vñ abel vno mõ luct⁹ interpretaẽ. Alij aũt dicũt q̃ h̃ fuit: qz natura humana vanitati mortalitaẽ iã erat ſbiecta. Abel aũt alio mõ interpretaẽ vanitas.

✻ Fuit aũt abel

re:sed studeat subiugare. a Fuit abel.p.o.rē. In q̄ signi ficant:q̄ de terrena habitatione lugent.abel nāq; luct⁹ inter ptā:vel vapor:qr luct⁹ fuit parentibus vel tanq̄ vapor cito disparuit. b Factū ē rē. Offert cain de fructib⁹ ⁊re sacrifi ciū:qr terrenor amatorib⁹ cū deū in multis offendant:largi/ tione facultatum placari putant:con
1.Pe.13.b. tra quos dicitur:Si distribuero in ci bos paupes.o.f.m.cha.aūt nō ha. ni hil mihi ꝓdest. Omne.n. quod dat ex dantis mente pensatur.
c Abel quoq;.ob.rē. Quia iust⁹ in omnibus que agit per fidem ⁊ cha ritatē(de quibus cetere virtutes ori untur et sine quibus nihil ꝓsūt) deo placere contendit: quod significatur
Ps.62 in adipibus oblatis. Unde sicut adi pe ⁊ pinguedine repleatur.a.mea: si ne charitate macilenta est anima et languida:et in nullo deo placitura.
d Et respexit.d.a.rē. Hiero. Unde hoc potuit scire cain:nisi vera eēt in/ terptatio theodotionis: et inflāma/ uit dñs sup abel ⁊ super sacrificiū ei⁹ super cain et sacrificium suum nō in/ flāmauit? Ignē aūt de celo venire so litum ad sacrificium deorandum:et
2.Pa.7.a in dedicatione templi sub salomone
3.Re.18.f leginus:et quando helias in monte carmelo construxit altare.
e Dixitq;.d.a.e.q.ira. Hiero. Nō/ ne si recte offeras:nō aūt recte diui/ das: peccasti. quiesce. ad te conuer/ sio eius:⁊ tu dñaberis illius. In he/ breo alius sensus est:Quare irascer? quare concidit vultus tuus? Nonne si bene egeris:dimittetur tibi? ⁊ si ma le eger?:aū fores peccatū tuū sedebit ad te societas eius:sed tu magis dña re eius:quasi quare irasceris:et inui/ dia cruciatus:vultum in terrā dimit tis? nōne si bene egeris:dimittetur ti bi omne delictum? Vel scōm theodo cionē acceptabile erit:ꝑ ē mun⁹ tuus susceptiā:sic susscepi mun⁹ frīs tui. Ꝺō si male egeris: ilico pctm̄ tuū añ ve/ stibulū tuū sedebit:et tali ianitore co mitaber?. Sz qr liberi arbitrij es: mo neo vt pctm̄ nō tibi: sz tu pctō dñer?.
f Nōne si.b.e. Hzego. In moralib⁹ li.xxij. si recte offeras:recte aūt non diuidas:peccasti:recte offert cum re/ cta intentione agit:sz recte nō diuidi tur:si nō qō pie agit:subtiliter discer natur. Oblata enim recte diuidere:ē bona studia sollicite discernendo pē/ sare:quod qui agere dissimulat et re/ cte offerens peccat. Sepe enim quod bono studio agimus. dum discerne/ re caute negligim⁹:quo iudicetur fi/ ne nescimus: et fit reatus criminis: quod putatur cā ⁊rtutis. Isid. Si recte offeras ⁊ non recte diuidas pec casti: quia et si antea iudei recte illa offerebant:in eo rei sunt: quia nouū testamentum a veteri nō distinxerūt.
g In foribꝰ aderit. Alcu.i.intrantē te et exeuntē peccatū comitabit: nec dñs custodiet introitū tuū ⁊ exitū.t.
Ps.118. h Dixitq; cain rē. Hiero. Subaudis q̄ locut⁹ ē dñs. Super fluū ē ꝑ qō ī samaritanor ⁊ nr̄or repit voluminib⁹ transea/ m⁹ ī agr. Isi. Dixitq; cain rē. Nō acq̄escit dño dicēti:q̄esce sz festinat ad fratricidiū. Sic iudei agrestia ⁊ terrena cogitan/ tes:si q̄euissēt a pturbatiōe:⁊ tps gre ꝓgscētes audissent. Si filiꝰ vos libauerit vere liberi erit? ⁊ hmōi ad se pctm̄ ꝓtulissēt
Ps.40. ī cōfessione dicētes dño:Sana aiaz meā:qr pec.ti.⁊ sic pctō dñarenr. Huc ꝙo igrātes ꝺi iusticiā:⁊ q̄rētes suā ꝓstituere: nō humiliati de pctis:sz gloriātes de opib⁹ leg?:ī lapidē offē sionis offēderūt:⁊ medicū suū occiderūt:cui⁹ opa dño place/
re videntes

a Fuit aūt abel. Hic ponit natoꝝ distinctio: scōo ipi⁹ cain monitio. ibi:Dixit aūt.d. ad ca. tio ei⁹ obstinatio. ibi:Dixit q̄; cain ad abel:q̄rto ei⁹ punitio. ibi:Et ait dñs ad cain:q̄nto ei⁹ generatio. ibi:Cognit aūt cain. Circa ꝑmū ꝑmo ponit di stictio q̄tū ad officia:cū ōr: Fuit aūt abel rē. Viuēs ī simpli citate:vñ et ista fuit occupatio pr̄iar/ chaꝝ ꝺm q ōr ifra.xlvij.c. Viri pasto res ouiū sum⁹. b Et cain agricola ex cultura tre q̄rēs lucra. Scōo pōit distinctio natoꝝ q̄tū ad mores: ⁊ p/ mo ī ⁊rtute latrie.cū ōr: c Factū ē aūt rē. Ada.n.docuerat filios colere deū p oblationes de fructib⁹ tre.scz de peiorib⁹ ⁊ corroſ. d Abel quo q; rē.i.de meliorib⁹ aialib⁹: et qr ta/ les oblationes nō erant accepte ex se ipis:sz ex bonitate offerētiū:iō seq̄t: e Et respexit dñs ad abel.i. ad boni tatē ei⁹:⁊ p ꝙs ad eius munera.
f Ad cain aūt nō respexit. ꝓpt eius malicia:et p ꝙs nec ad ei⁹ munera. Scōo ponit distinctio natoꝝ in frat/ na ꝙuersatiōe.cū subdit: g Iratus q; ē cain vehemēter:inuidēs gre fra/ tris innocētis. h Et concidit vul tus eius:qr tristicia mentis appet ex delectione vultus. Si aūt q̄rat quō p cepit cain frīs sui munera ōo accepta ⁊ nō sua. Dicendū q; ꝺ̄ pcepit p ignē imissum a deo ꝙsumentē oblationem abel:vñ hz trāslatio Theodocionis: Et inflāmauit de⁹ sup abel.tal.n.inflā matio signū ē manifestū diuine acce/ ptationis:sic ī oblatione Gedeonis: Iud.vj.⁊ in oblatiōe Helie.iij.Reg. xviij.et ī oblatiōe salomonis.ij. Para/ lipo.vij. i Dixitq;.d.a.e. Hic ponit ipe⁹ cain benigna admonitio ab ipo ōo:vt dare? sibi pne occasio. cū ōr. k Quare irat⁹ es. q̄si dice/ ret:ñ dēs cām. l Et cur.c.f.tua. cū deberes ee hilaris ꝓpt bōa frīs. ⁊ subdit cā: m Nōne si.b.e.frēm diligēdo. n Recipies.mercedē a dño. o Sinautē male.frēm odien do ⁊ psequēdo. p Statim in fori/ bus rē.i.ita patens erit mihi sicut ea q̄ ponunt in ostio. vñ et.ij. Metha/ phi.pbs loqns de noticia pmoꝝ pn cipioꝝ q̄ omnibus sunt nota dic: In foribus q̄s delinquet. q Sed sub te rē.i.tu poteris deuincere pctm̄: qr nullus peccat nisi volens. r Dixit/ q; cain. Hic ꝙr describit ipe⁹ cain ob stinatio:qr ex admonitione dñi nō fu it mot⁹ ad contritionē:sz magis ince/ pit machinari ad frīs innocētis occisi onē. vñ subdit: Dixitq; cain ad abel frēm suū:q̄d aūt sibi dixerit nō expri mit in hebraico textu. illud.n.qō sub dit ī trāslatione nr̄a: Egrediamur fo ras:nō ē de textu:et iō dicunt hebrei q; cain dixit abel fratri suo ⁊ba iniu/ riosa querēs occasiones occidēdi eū licet nō sint expssa in textu illa verba et simile habetur.ij.Reg.v. vbi trans latio nostra habet. Proposuerat enī Dauid in die illa premium ei qui per cussisset Jebuseum: veritas hebraica sic habet:Et dixit da uid in illa die quicunq; percusserit Jebuseum et nō expmit ibi aliquid de premio nec in particulari nec in generali: ita ē ꝑ in hebraico textu q; nō expmitur q̄d dixerit cain ipi abel: sz fm istā trāslationē sbitelligit:Egrediamur foras:⁊ iō illꝰ expsit:fm aūt Hiero. ī li.ꝺ hebra.q. sbitelligit q; cain dixit abel ea q̄ dñs sibi dixerat eū icrepādo:fm hebreos subtel/ ligit ⁊bū iuriosū:vt pdictū ē. f Cūq; eēnt ī agro. Ad i/ stinctū ipe⁹ cain fm Hiero. vt pdictū ē. fm hebreos aūt post q̄ cain dixerat ⁊ba iniuriosa fratri suo:insidiat⁹ ē ei quō re

a trem eius abel. Fuit autem abel a
a ſ simplicitatis ⁊ innocentie cultor. b ſ terre/ nis incubans.
pāstor ouium: et cāin agricola. b
b Factuz est aūt post multos dies c
ſ Quidam sic in multis deum offendentes: putant facultatibus et oblationibus deum placari.
vt offerret cain de fructib⁹ terrę
ſ fides noui testamenti grata ex innocentia deu laudat:⁊ terrenis opib⁹ vete. testa. anteponitur.
c munera dño. Abel quoq; obtu/ d
ſ fide charitate.
lit de primogenitis gregis sui:
a ſ charitate sine qua anima aridat languida. b ſ pius
d et ādipibus eorum. † Et respexit e
a ſ pater. ſ qui mentem offerentis non oblatio/ nem attendit: que placet ex mundicia mentis. b ſ christum caput christiani popli c ſ post d ſ oblationem crucis.
dominus ād abel ēt ad mūnera
a ſ iudaicū populum. ſ quia ex dantis corde da tum accipitur vel refutat b ſ carnalia sacrificia
eius:ad cāin autē et ad mū nera f
a ſ reprobatus carnalibus.
ſ cuius cordis mūdicia debuit condire munera.
eius non rēspexit. Iratusq; est g
a ſ pre verecundia. ſ inutili confusione.
cain vehementer:ēt concidit vul h
ſ increpando.
e tus eius. Dixitq; dominus ad i
a ſ liuore roqueris. ſ noli irasci ab re.. b ſ non bona verecundia.
eū: q̄rē iratus es et cur cōcidit k l
a ſ tam interior q̄ exterior b ſ si pura mente obtuleris c ſ resipiscendo.
f faciēs tua. Nōnē si bene ēgeris m
a ſ premium ſ respicientre deo ad te ⁊ ad suum sacrificium b ſ obstinato pena predicitur.
rēcipies? Sinautē male: statim n o p
a ſ primo introitu quasi principijs obsta. b ſ id est omnibus patebit. et hoc ianitore comi taberis.
g pēccatum tuū in fōribus aderit
ſ non super te: quia liberi arbitrij es.
Sed sub te erit appetitus eius: q
ſ si inspecta nequitia cordis citius premitur.
h et tu dñaberis illius. Dixitq;
a ſ iudaicus populus b ſ christum c ſ fm carnem.
Cāin ad Abēl frātrem suum: r
a ſ quia iudei aggrestia cogitant et terrena.
Egrediamur foras. Cūq; eēnt s
in agro:cōsurrexit cain aduersus frēm suum abel:⁊ interfecit eum.

† 90.dis.c. neq;. 3.q.7 c.in grauibus.14.q.5 c.scriptū. De ꝙse. di. 1.nūqd. ⁊ respexit.

re videtes: ceca mẽte dolu erũt: occidit ꝙ xps iunioris populi caput a maiore natu. a Et ait.d.a.c. Jsid. Interrogat dns cain: nõ ignarꝰ vt discat: sz iudex vt puniat. Usqꝫ hodie iudei cũ p scripturas eos interrogamꝰ de xpo: rndent se nescire q̃ dicimꝰ: Mendax cain igratio iudeox ẽ falsa negatio: eẽnt xo xpi custodes: si corde crederẽt: ꝛ ore faterenť. b Dixitqꝫ. a. e. ꝛc. Jsid. Sicqꝫ arguunť i scripturis iudei: hz magnã vocẽ sanguis xpi i terra: cũ ipo accepto ab oĩb⁹ gentib⁹ rndeť amẽ: hanc exꝑmit ipe sanguis ex ore fideliũ: qs redemit. c Vox sanguinis ꝛc. d Nunc igiť ꝛc. Magna xtus iusticie: que vindictã expetit pro sanguine innocentis. Nunc igitur. m. e. ꝛc. Ra. Notandũ qz i pec/cato ade terra maledicit: qz sciens dãnationẽ ꝑme ꝓuaricationis fratricidiũ addidit.

Jsid. Nunc igiť. m. e. ꝛc. Per locũ q̃ in loco sunt significanť: quasi maledictus eris ab his q̃ sunt sup terrã: qui aperuerunt os suum in cõfessione pctoꝝ accipe sanguinẽ q̃ effusus in remissionẽ eoꝝ de manu psecutoris: q̃ noluit esse sub gra: sed sub lege: vt esset maledictꝰ ab ecclesia: que intelligit et oñdit esse maledictũ. qui enĩ ex opib⁹ legis sunt: sub maledicto sunt. e Cũ opatus fue. ꝛc. Ad vocem nõ ad intellectũ fit relatio: qz aliter hic terra: aliter supra accipitur: ibi ꝓ ecclesia: hic ꝓ opatione terrena quã adhuc iudei exercẽt. i. carnaľ circũcisio: pasca: sabbatũ: ꝛ similia: q̃ hñt occultã virtutẽ intelligẽde gre dei: sed nõ dant iudeis fructũ nolentib⁹ transire ad xpm. Potest in terra caro xpi intelligi: in q̃ salutẽ nostram iudei crucifigendo sunt opati. Mortuꝰ est enim ꝓpẽ delicta nostra: et surrexit ꝓpter iustificationẽ nostrã: quẽ quia negauerũt: iustificati nõ sunt. f Vagus et ꝓfugꝰ ꝛc. Jsid. Dispsus in gentibus: pfugus a hieru/salẽ. Lxx. gemens et tremens. Gemens dolore amissi regni. Tremens sub multitudĩe christiani populi ne occideret. Maior ẽ iniquitas mea ꝛc. Culpã exaggerat: sz supbe cõfitetur: nec veniam flagitat. g Maior est inquitas mea. Jsid. Peccata petĩs adiciens desperat: nec credit se veniam posse adipisci: que ẽ blasphemia in spiritũ sanctũ que nõ remittiť in ꝟ seculo: nec in futuro: qz putat deum aut nolle dimittere: aut non posse: tanꝫ oĩa aut nõ possit: aut inuideat saluti. Nõ deũ sibi iratũ graue putat: sed timet ne ĩueniatur et occidatur. h Omnis igiť. q. ꝛc. Stra. Quia ex tremore corporis et agitatione furiate mentis: quicũqꝫ inuenerit me: cognoscet me reũ mortis. i Requaqꝫ ita fiet. Nõ morieris cito: sicut vis: ꝓ remedio tui cruciatus: sed puniet imꝑsonaliter. i. punitio fiet de te septuplũ: qz vines in cruciatu vsqꝫ ad septimã generationẽ: in q̃ a lamech occideris: q̃ omnis qui occiderit (Gaudis) liberabit te ab illo cruciatu male conscientie: hic sensus euidẽtiꝰ patet scõm Lxx. omnis q̃ occiderit cain septẽ vindictas exoluet. i. quicunqꝫ te in septima generatione occiderit: exoluet te a cruciatu ꝓ mortẽ: q̃ vsqꝫ ad tps illud reseruandus es in vita: tantũ ad penã: que pena cito finiretur: si cito interfectus esses: ita q̃ iudeos visibili morte puniret septem vindictas ab eis auferret: quibus obligati sunt ꝓpter reatũ occisi christi: qz miserias ꝛ dispersiones eoꝝ leuiaret q̃s patiuntur. k Omnis qui occi. ca. Lxx. Septẽ vindictas exoluet: aquila septẽpliciter: Symmachꝰ septuplũ: theodocion ꝓ hebdomadem interptatur: in quo significat: qz diu et pfecte punieť: ne quis homicidiũ audeat iterare. Hiero. Qui interfe. ca. s. p. Si q̃s te interfecerit: septuplũ punietur. i. grauissima vltione punietur: nõ debuit homo occidere cũ: cui deus reseruauit vitã: vel ad penã ipius: vel ad correctionẽ alioꝝ. Jsid. Sed oĩs qui oc. c. Per eclipsim legendũ: qui occiderit cain: hic distinguendũ: debint annectendũ. Septuplũ puniet: non cain: nec occisor: qz ipsonaliter positũ: vt eũdẽ sensum habeamꝰ quẽ cõtinent verba Lxx. interptetũ. s. septẽ vindictas exoluet. Historiali ter vsqꝫ ad septẽ generationes in dispersione victurꝰ erat: que pena statim cẽt soluta: si tuno interfectus cẽt: ita qui iudeos visibili morte puniret: septẽ vindictas auferret: quibꝰ sunt obligati ꝓ morte xpi.

† De pe. di. 3 c. iudeos.

† De pe. di 1. c. serpes.

† 24. q. 3. c cum ergo. ⁊ sed qui.

† De pe. di 1. c. voluisse ⁊ serpens.

Historia.

L

a ſ nõ quasi ignarus vt discat. sed vt reum puniat b ſ fratricidium imꝑoperat.

a † Et ait dns ad cain: Vbi est abel a b

a ſ hodie quoqꝫ respondent iudei christum se nescire.

frater tuus? Qui respondit: Ne/ c

a ſ essent quoquo modo iudei custodes christi. si crederent et confiterentur.

scio† Mũquid custos fratris mei d

a ſ qz cõfiteri noluit insta increpatione arguitur.

b sum? Dixitqꝫ ad eum: quid fecisti e f

a ſ aque ore fidelium ipso sanguine redemptoris exprimitur. s. amen. ſ euidentia parati sceleris nõ indiget clamore accusatoris b ſ ore redemptoꝝ

c Vox sãguinis fratris tui clamat g

a ſ ũsi homicidij reatꝰ ẽ i meo cõspectu b ſ q̃ scias reatũ ꝓme ꝓuaricatiõis fratricidiũ addidisti.

d ad mẽ de terra.† Mũnc igitur ma h

a ſ ecclesiam. ſ ab his qui sunt super terram. b ſ in confessione peccatorum.

ledictus eris sup terram: q̃ apuit i

a ſ credendo. ſ. i. magne deuotiõis desiderio sanguinem christi in salutem suscepit. ſ fusum in remissionem.

os suum: et suscepit sanguinem

a ſ persecutoris qui vult esse sub lege vt sit maledictus b ſ terrenam opationem vel christi icarnationem vel christi carnẽ.

e fratris tui de mãnu tua. Cũ ope/ k

a ſ intelligentiam spũalem vel iustificationem.

rat⁹ fueris eã: non dabit fructus

a ſ in gentibus b ſ ab hierusalem.

f suos: vagus et profugus eris su l

ſ condemnans seipsum

per terram. Dixitqꝫ cain ad dnm m

ſ culpã aggerat: supbe cõfiteť: nec veniã rogat

g Maior est iniquitas mea q̃ vt n

ſ tanꝫ indignum tuo conspectu.

veniã merear.† Ecce eĳcis me ho o

ſ quia mihi ipsi odiosus pñtie tue me subtraham

die a facie terre: ꝛ a facie tua ab/scõdar: ꝛ ero vagꝰ ꝛ profugus in

ſ hoc desperando dicit. vel vt cõpendio mortis presentis cruciatus euaderet.

b terra. Oĩs igiť q̃ inuenerit me oc p

a ſ nõ cito morieris sicut vis. ſ. i. nõ interibit.

i cidet me. Dixitqꝫ ei dominꝰ: Nẽ/ q

ſ impiũ genus iudeox. a ſ p eclipsim legendus

k quaqꝫ ita fiet. Sed omis qui occi r

Notandũ qz in hebreo habeť: Vox sanguinum fris tui: et dicũt hebrei qz oz sanguinũ i plurali eo qz cain interficiẽdo frẽm suũ fuit reꝰ sanguinis nõ solũ ipi⁹ abel sz etiã oĩm q̃s genuisset si vixisset. b Nunc igiť maledictꝰ eris. Hic ꝓn determinat punitionẽ ipi⁹ cain iam cõuicti: ꝛ primo determinat penã scõdo pene diuturnitatez. ibi: Oĩs igiť qui inuenerit. Adhuc primo describiť punitio scõdo cain despatio. ibi: Dixitqꝫ cain. Primo igiť determinatur punitio. cum dicitur:

i Maledictꝰ eris: quia omnes maledicent tibi ꝓpꝑ horroꝛẽ maleficij tui. k Cuz opatꝰ fueris eã: non dabit tibi fructus suos. Licet maledicta sit supra: ꝓpter peccatũ pris tui: amplius erit maledicta ꝓpter te: qz paucos fructꝰ dabit tibi: et cũ magno labore. l Vagus et ꝓfugꝰ eris sup terrã. omnibꝰ diebꝰ vite tue: qz oĩb⁹ odiosus eris et iõ in nullo loco securꝰ eris m Dixitqꝫ cain ad dominũ Hic ꝓn põiť ipi⁹ cain; desperatio dicentis: n Maior ẽ iniquitas mea: q̃ vt veniam merear. Qz exponũt catholici doctoꝛes desꝑatiue et affirmatiue dicentes qꝫ cain desꝑatꝰ dixit: qꝫ tm̃ erat peccatũ suũ qꝫ nõ cadebat sub dei miseꝛia: vñ dicit Augꝰ. Meꝛitis cain: maioꝛ est dei miseꝛia q̃ oĩm pctoꝝ miseria. Doctoꝛes aũt hebꝛei exponunt p̃dictũ verbuz inꝛogatiue: et negatiue: ac si diceret cain: Est ne peccatuz meũ tm̃ qꝫ nõ possim mereꝛi veniã? ac si diceret: nõ: ꝓ hoc ĩdicans qꝫ deꝰ puniebat eum vltra condignum. o Ecce eĳcis me hodie ꝛc. Hic describiť pene inflicte diuturnitas et ponit ista lra dupliciter: vides. n. cain se ꝓiectũ a facie dñi et vagũ et ꝓfugũ sup terrã timuit ne interficeret a q̃cunqꝫ boꝛe vel bestia occurrente: ꝛ dixit: p Oĩs igiť qui ĩuenerit me occidet me. q̃si refugiens hoc ꝛ timens et petens a deo ꝓseruari. Aliter exponiť ad cõtrariũ. s. qꝫ cain vides se derelictũ a deo et in tanta miseria constitutũ: desideraꝛit citꝫ moꝛi: vt sua miseria terminareť: et iõ q̃si mortẽ dsideras dixit dño. Oĩs igiť q̃ ꝛc. petes a dño vt istꝫ fieret: ꝛ lra seqns videť ad ꝟ ꝓcꝛdare cũ sbdit: q Dixitqꝫ ei dns ꝛc. vt tu peꝛi. r Sz oĩs ꝛc. ꝛ sic

miserias enĩ

ꝓpꝑ timo/

Miserias enim ꝛ dispsionē eoꝝ leuiaret quā in ꝟ tpe patiūt: quod
ps.53. septenario voluit: et implet illud: Dispge illos i ⁊tute tua.

Hiero. Qđ aḋla posuit septēpliciter et symmach⁹ hebdomada sine septim⁹ vlciscetur maiores ita intellexerunt: q cain a lamech septima generatione est interfectus. Alij qz septē plen⁹ numer⁹ et pfectus ē: ita dicūt q ḋ occiderit cain: ab ingenti pena et oī trāseunti supplicio liberabit eū. Alij de septē pctis cain varia suspicant: primū pctm dicūt: q nō recte diuiserit Scōm q fratri iuiderit. Tertiuz q dolose egerit dicēs: trāseamus in agꝝ. Quartum q occiderit. Quintū q ꝓaciter negauerit Sextū q se dānauit. maiorē. n. est iniq. m. q. vt. v. m. Septimū q nec dānat⁹ penitentiā egerit. Inde dicunt illū a deo vsq ad septimā generationē dilatū: vt saltē malis compulsus pniam ageret: ꝛ absoluī mereretur.

a Posuitq. d. c. ꝛc. Isiō. Cū oēs gētes a romāis sbiugate trāsiert i rit⁹ eoꝝ gens iudea siue sub gētib⁹ siue sb ⁊pianis regib⁹ ñ reliquit signū circūcisionis et carnalis observantie: quo distinguit a ceteris gētibus et q̄cunq eos in regno suo cum ꝟ sig̃ inueneriṫ: nō occidit. i. nō efficit vt nō sint iudei ab oīb⁹ ꝓprio signo discreti. Quicūq ⁊o eoꝝ trāsierit ad xp̄m: iā nō inuenitur cain: nec exit a facie dñi: nec habitat in ⁊ra naid: qđ intꝛetat cōmotio: vel instabilis et fluctuans ꝛ incerte sedis: qđ patiunt: q̄cunq exeunt a facie dñi. i. a misericordia dilectionis ei⁹ et habitāt in ꝓturbatione carnali ꝛ
d edē: qđ interꝑtatur epulatio: vbi plātatus est padisus. b Habitauit ꝓfug⁹. Hiero. Lxx. Habitauit in terra naid. In hebreo nod dr. i. instabilis et fluctuās et incerte sedis: nō est terra naid: vt vulg⁹ nostrum putat: sz expleṫ sñia dñi: duz huc atq illuc vagus atq ꝓfugus aberrat. c Cognit aūt cain ꝛc. Isiō. Figurate ꝓgenies ipioꝝ: in ipa mundi origine fundamentū querēs i hac vita: ciuitatē extruxit: quam vocauit enoch: qđ interꝑtaṫ dedicatio. qz in ꝓmodijs se dedicant: dū in hac vita q aū ē radicē cordis plātāt: vt ꝟ ad votū floreāt: et a futura gloria aresc̄ant. Abrāā ⁊o in casul habitabat: quia sancti hospites et pegrios se esse cognoscunt: expectantes ciuitatez habentem fundamentū: cui⁹ artifex deus est.

d Et edificauit ꝛc. Aug⁹. Querit quibus adiutoribus eā edificauerit: si ꝓlures homines nō fuerint q̄ scriptura dicit. Sz sciēdū est multo plures fuisse tunc: qz diu viuendo plures poterāt generare: nec mixt cum filij isrl ꝓ quadringentos annos sic multiplicati legunt: vt nō possint numerari exercit⁹.

e Porro enoch ꝛc. Hiero. Non de oībus his certa mysteria exculpunt: nec inuenirent: nisi prius quedam radices historie iacerent: nec de ramis arbor fructū legeres nisi truncos antea plantasses. Isiō. Notandū q generationes ab adā per cain vndenario terminant: in q̄ transgressio signatur. Lamech nāq septim⁹ est: cui tres filij et vna filia addunt: vt vndenarius impleat: ꝓ quē pctm significat. nam et a femina claudit generatio: que initiū pctī fuit ꝓ qđ voluptas carnis que resistit spū. Vñ noema vocat. i. voluptas. In hac ꝓgenie lamech ꝓim⁹ ꝓtra morē ꝛ naturā ꝓ bigamiā adulterium commisit.

f Genuit ada iabel ꝛc. Hiero. De bigamia nascitur Jabel habitās i tētoriis: q̄ mutabilia: instabilitatē eoꝝ figurāt: q̄ circūferunt oī|vēto doctrie. Nascit et tubal: q̄ fuit iuētor musice: ꝛ q ōr: aures ꝓ canora musica tētat: qđ ꝓtinet ad voluptatē auriū. Nascit tubalcain: q̄ ꝓ opa eris cōcupiscētiā oculoꝝ iuitauit: ꝛ arte ferraria crudelitatē belloꝝ excitauit ꝓ cui⁹ sororē q noema. i. voluptas vocat carnis cōcupiscētia signat. Notā dū q he tropica locutione ꝓtim itelligunt ꝓ noīm interꝑtationes: sic enoch et noema. Partim ꝓ hoīm actiōes bōis moriḃ⁹ obuiātes: sic iabel iubal: ꝛ tubalcain.

g Et nomē f. e. t. Ra. Hūc scribit Joseph⁹: musicā scīsse in duab⁹ colūnis. Una lapidea. Altera latericia: q̄ altera ñ dissolueret diluuio: altera nō dissolueret icēdio que duo iudicia adā ventura ꝑdixerat. h Tubalcain. Ra. Qui scōm ioseph⁹ res bellicas

ꝟ hoc tpe patientur iudei qđ septenario voluit ꝟ perfecte. ꝟ non cain: nec occisor. quia impersonaliter dictum est.

derit cain: septuplum punietur.

ꝟ Circūcisionis obseruantie carnalis. ꝟ quod vagus et ꝓfugus et semper timidus.

Posuitq dñs cain in signum: a

a ꝟ ne occidas eos: ne quādo obli. populi mei
b ꝟ rex vel princeps.

vt non eum interficeret oīs qui b

ꝟ in regno suo.

inuenisset euz. Egressusq cain a c

ꝟ miscōia dilectionis vel ꝓticipatione lucis.

facie dñi: habitauit profugus d

ꝟ qđ interpretatur epulatio.

in terra ad orientalē plagā eden.

Cognouit aūt cain vxorē suam e

a ꝟ de puerso patre: puersa generatio. b ꝟ qđ dedicatio interpretatur.

que cōcepit et peperit enoch. h

a ꝟ fundamētū querens in hac vita. b ꝟ forsitan qz in timore erat et tremore.

Et edificauit ciuitatez: vocauit f

ꝟ dedicatio. ꝟ qz inicio terne vite se dedicāt.

nomen ei⁹ ex noie filij sui enoch.

Porro enoch genuit irad: Et g

ꝟ primus contra naturam ⁊ morem adulterium committens.

irad genuit mauiael: ⁊ mauiael genuit mathusael: ⁊ mathusael

ꝟ primus contra naturam ⁊ morem adulterium committens.

genuit lameth. Qui accepit vxo- b+
res duas: nomē vni ada ⁊ nomē i
alteri sella. Genuitq ada iabel: †

ꝟ quoꝝ mutabilitas significat eos qui circumferunt omni ventο doctrine.

q fuit ꝑ habitātiū i tētoriis atq
pastoꝝ ⁊ nomē frīs ei⁹ tubal. Ipe k+
ꝟ ipse fuit inuentor. s. musice que pertinet ad voluptatem aurium.

fuit ꝑ canētiū in cithara et orga
no. Sella q̄ genuit Tubalcain l

exercuit: ⁊ de

ꝟ hoc tpe patientur iudei qđ septenario voluit ꝟ perfecte. ꝟ non cain: nec occisor. quia impersonaliter dictum est.

derit cain: septuplum punietur.

ꝟ Circūcisionis obseruantie carnalis. ꝟ quod vagus et ꝓfugus et semper timidus.

Posuitq dñs cain in signum: a

a ꝟ ne occidas eos: ne quādo obli. populi mei
b ꝟ rex vel princeps.

vt non eum interficeret oīs qui b

ꝟ in regno suo.

inuenisset euz. Egressusq cain a c

ꝟ miscōia dilectionis vel ꝓticipatione lucis.

facie dñi: habitauit profugus d

ꝟ qđ interpretatur epulatio.

in terra ad orientalē plagā eden.

Cognouit aūt cain vxorē suam e

a ꝟ de puerso patre: puersa generatio. b ꝟ qđ dedicatio interpretatur.

que cōcepit et peperit enoch. h

a ꝟ fundamētū querens in hac vita. b ꝟ forsitan qz in timore erat et tremore.

Et edificauit ciuitatez: vocauit f

ꝟ dedicatio. ꝟ qz inicio terne vite se dedicāt.

nomen ei⁹ ex noie filij sui enoch.

Porro enoch genuit irad: Et g

ꝟ primus contra naturam ⁊ morem adulterium committens.

irad genuit mauiael: ⁊ mauiael genuit mathusael: ⁊ mathusael

ꝟ primus contra naturam ⁊ morem adulterium committens.

genuit lameth. Qui accepit vxo- b+
res duas: nomē vni ada ⁊ nomē i
alteri sella. Genuitq ada iabel: †

ꝟ quoꝝ mutabilitas significat eos qui circumferunt omni ventο doctrine.

q fuit ꝑ habitātiū i tētoriis atq
pastoꝝ ⁊ nomē frīs ei⁹ tubal. Ipe k+
ꝟ ipse fuit inuentor. s. musice que pertinet ad voluptatem aurium.

fuit ꝑ canētiū in cithara et orga
no. Sella q̄ genuit Tubalcain l

exercuit: ⁊ de

†De pe. dī. 1. c. et venit

†6. dī. c. nō c. ꝟ. ius vo

D

exercuit: ⁊ decenter artē ferrariā docuit. q̄dā etiā q̄ ad oculorū ptinēt ꝯcupiscentiā inuenit. a Dixitq; lamech: Ra. Aiūt hebrei lamech diu viuēdo caligine oculoꝝ icurrisse: et adolescentē ducē et rectorē itineris habuisse: exercēs ꝫ venationē sagittā direxit q̄ adolescēs īdicauit. casuq; cain iter fructecta latentē interfecit: ⁊ ꝫ ē qđ dicit: Occidi vir in vulnus meus. i. vulnere qđ infixi: nō bestiā ꝫ hoiem occidi: vnde ⁊ furore accensus occidi adolescētem. b Occidi vir ⁊c. Stra. i. cain. in vulnꝰ meum: q̄a ꝓ illo vulnerabor. i. occidar: et adolescentulū in liuorē. m. q̄a ꝓ illo quoq; damnabor. c Septuplū vltio dabit ⁊c. All. Alcu. Pecca tū lamech (q̄ interpretat humiliatꝰ) significat delectionē humani generis qđ ꝑuaricāte adā corruit: nec ꝑ legez vel circūcisionē: nec ꝑ suā iusticiā surgere potuit: donec pꝰ. lxxvij. generationes scđm Lucā christꝰ in mundū veniens: effusione sanguinis pctī dele uit. Vnde nō dico tibi septi. ꝫ vsq; septu. s. ꝫ ē iudeū recipiendū eē post septuagintaseptē vindictas: si resipuerit: ⁊ xpi indulgentiā q̄sierit. Septenariꝰ vniuersitatē significat: per quez ducto vndenario: fit. lxxvij. in q̄ omnimoda trāsgressio signat: que tamen in euāgelio penitētī dimitti ꝑcipitur.

Allego.

Mat. 18. c

†15. q. 1. sed obijcit.

Hiero. Aiunt ab adā vsq; ad xpm generationes esse. lxxvij. scđm lucam Sic̄ ꝫ septima generatione pctī cain solutū ē: Nō enī iudicabit deꝰ bis i id ipsum: ⁊ q̄ semel recepit in vita sua nō eosdē cruciatꝰ patiet in morte q̄s passus ē in vita: ita et lamech. i. totiꝰ mūdi pctī xpi soluetur aduentu. Refere bat mihi quidā hebreus. lxxvij. aīas exisse de lamech: q̄ omnes interiere diluuio. d Coḡuit q̄z adhuc ⁊c. Per seth: q̄ iterptat resurrectio: signat vita xpi ex mortuis: qđ i xpbis matris significatur. Posuit mihi dñs semen aliud. q. d. ecclesia q̄ luctū pertuli: de mortuo: gaudeo de resuscitato. ✠ Quē vo

Nanm. i. c alia littera

Nico. de lyra

a In cūcta opa eris et ferri: Quia artē ferrariā adinuenit. Hebrei dicunt q̄ ipe adinuenit arma ad occidēdū: ⁊ i hoc fuit imitator pris sui cain: qui fuit occisor. De iabel fratre suo expre dicūt q̄ fecit tētoria ad ponendū idola. Et de tubal dicūt q̄ canebat instrumentis musicis coram idolis ea venerādo. Ex q̄ ꝫ q̄ isti q̄ descēderūt ex cain fuerunt mali ⁊ peruersi.

b Sororꝝ xo ⁊c. Ista adinuenit lanificiū ad faciēdū vestes: cū pri hoies pellibꝰ aīalū tegerent. c Dixitq; lamech ⁊c. Istud interponit ad oñendū occisionē cain. vnde sequitur:

d Quīm occidi vir. Istō exponit cōit sic. lamech. n. q̄ bigamiā introduxerat i vxoribꝰ: fuit punitꝰ: q̄ ꝑ q̄ ꝗs peccat: per hec et torquet: et io ita senex factꝰ a suis vxoribꝰ male tractabat: et volēs eas rēpmere a malis que sibi faciebāt dixit eis: Quīm occidi vir ⁊c. Ad cuius intellectū sciendū q̄ lamech iam cecutiēs cū puero ductore exierat in cāpū ad venandū: non ꝑ carnibꝰ: q̄ illis nō vescebantur hoies: sed ꝑ pellibꝰ q̄bus induebātur: et cain inī frutecta latebat q̄ semp in timore erat quē vidēs ille iuuenis q̄ erat acutioris visus q̄z lamech: suspicatꝰ ē eē bestiā aliquā: ⁊ io dixit ipi lamech q̄ illuc dirigeret iaculū vel sagittā: q̄ facto cū ꝑcepisset se iterfecisse cain: cuius occisionē dñs sub graui pena ꝓhibuerat: tm̄ xberauit puer q̄ interfecit eū: et ꝫ ē qđ ꝫ: Occidi vir. i. cain. e In vulnꝰ meū. i. ꝑ vulnꝰ a me illatū. f Et adolescentulū. me dirigentem. g In liuorē meū. i. ꝑ liuorē a me sibi inflictū: q̄ nō occiderat eū vulneratione vel gladio: ꝫ p ictꝰ graues sine effusione sanguinis: q̄ faciūt carnē nigrescere sub cute. h Septuplū vltio ⁊c. scđm sniam dñi. i De lamech xo q̄ occidit cain k Septuagiessepties. i. multo grauius punieꝝ qui occiderit lamech: ac si diceret vxoribus suis: q̄re me tm̄ affligit⁊: quia si ꝑ istā afflictionē moriar: grauiorē penā incurret⁊. Sed ista expositio nō videt rōnabilis. Primo q̄ nō est verisile q̄ vir illiꝰ tpis q̄m vigebat fortitudo hoim tm̄ affligeret a duabus mulieribꝰ. Scđo q̄ due vxores vniꝰ viri raro ꝯcordant: ⁊ io si vna fuisset sibi tediosa: verisile ē q̄ alia fuisset sibi propicia

Itē lamech,

q̄ ꝑ opa. s. eris incitauit cōcupiscētiā oculoꝝ

q̄ fuit malleatoꝝ ⁊ faber in cūcta a

a ꝫ arte ferraria exercuit crudelitarem bellorum.

opa ęrⁱ ⁊ ferri. Sororꝝ vo tubalcai b

ꝫ que interpretatur voluptas in q̄ significatur carnis concupiscentia.

a noēma. Dixitq; lamech vxoribꝰ suis ade ⁊ selle: Audite vocē meam vxores lamech: auscultate sermonem meum: Quoniam oc b

a ꝫ cain scđm hebreos b ꝫ quod infixi. c ꝫ q̄si hoc facto mordente cōscia me ipm grauiter vulneraui.

cidi virū in vulnꝰ meū: et c

a ꝫ q̄ senē regebat. b ꝫ zelo furoris mei.

adolescentulum in liuorē m meū ꝫ g

† Septuplū vltio dabit de cain h

a ꝫ crescente pctō crescit vltio. ꝫ q̄ adulterio homicidiū addidit q̄ peccata apud homines grauiora sunt b ꝫ. i. post. lxxvij. generationes.

c de Lāmech vero septuagiesse/ i k

d pties. Cognouit quoq; adhuc l

adam vxorem suam ⁊ peperit fi

a ꝫ positio qui loco interfecit surrexit.

liū: vocauitq; nomē eius Seth m

Itē lamech iā genuerat plures filios: vt ꝑdictū ē: de q̄bus nō ē verisimile q̄ ꝑmisissent patrē suū ita tractari: maxīe illo tpe in q̄ erat maxia reuerētia ad prēs. Itē. s. improbatū ē q̄ lamech occisor ipi cain septuplū deberet puniri. Item frino lum videt q̄ aliqs puniret septuagiessepties si occideret lamech: et io aliter exponūt aliqui hebrei. d. q̄ vxores lamech q̄ndo audierāt diluuiū debere inūdare ꝓpter luxuriā illi tpis: sicut dr īfra. vj. ca. Dis q̄ppe caro corrupat viā suā. ꝺ q̄ vitio lamech erat notat: io subtrahebāt se a ꝯcubitu lamech dicentes: ad q̄d ꝯcipiem et pariem filios: q̄ vna die supueniet diluuiū et interficiet eos: ⁊ io lamech volēs eas īducere ad coitū dicebat: Occidi vir ī vul. ⁊c. Et sic exponit negatiue: ac si diceret: occidi ne vir et adolescētulū ī liuorē. i. ex inuidia: sic fec cain q̄ interfecit abel. q. d. nō. Et vocat ꝫ abel vir ꝓpt pfectionē ✠tut⁊: et adolescētul⁊: quia adhuc erat iuuenis q̄tū ad ānos. ſz ista expositio videt extorta. s. q̄ ꝑdictū xbū Occidi vir ⁊c. itelligat de abel. Itez videt ꝺ xbū dñi Lu. xvij. Edebāt et bibebāt: ducebāt vxores: et dabant ad nuptias vsq; ī diē ī q̄ itrauit noe ī arcā: et venit diluuiū ⁊ ꝑdidit omnes Ex q̄ videt q̄ mulieres ꝑdicte non retrahebant a copula carnali ꝓpter timorē diluuij. Et io alit exponit q̄ iste mulieres refugiebāt ꝯcubitū lamech ꝓpt horrorē facti sui. sciebāt. n. eū interfecisse cain: cuius occisionē dñs ꝓhibuerat sub graui pena. interfecisse etiā filiū ꝓpriū tubalcain quē dicunt hebrei aliq̄ fuisse directorē ipi lamech ī occisione cain: et io ꝓpt ista timebāt ꝓbabiliter ne ꝑles ab eo genita ꝑ ꝑdicta eēt a deo ḡuiter puniēda: ꝓpt qđ lamech volēs sup hoc eas pacificare excusabat se dicens: q̄m occidi vir ī vulnꝰ meū. ac si diceret: ſz occiderim cain: ꝫ fuit preter intentionē: credēs interficere bestiā: et adolescentulū in liuorē meū: ac si diceret: ſz iuuenis me dirigēs ex verberatione quā ei ituli fuerit mortuꝰ: tm̄ ad ꝫ fui motꝰ ex liuore. i. ex dolore ꝯcepto: eo q̄ interfecerā cain ꝺ ꝑceptū dñi: ⁊ io fcā mea fuit ḡuia. Septuplū vltio dabit ꝺ cain: ac si diceret: Si igit cain q̄ fuit pessimꝰ ñ fuit interfectꝰ nisi vsq; ad septimā generationē mlto fortiꝰ ego q̄ leuit peccaui ñ pūiar ī ꝓple mea vsq; ad multo plēs generatiōes vel vsq; ī generatiōes sine ēmino ⁊ talmodꝰ loq̄ndi ē ī euāg. Matth. xviij. Nō dico tibi vsq; septies ſz vsq; septuagiesiessepties. i. totiēs q̄tiēs absq; detimi nationē nūeri. l Coḡuit q̄z. Descpta generatiōe adē ꝺlē da: ꝫ describit eiꝰ generatio ꝑmanēda ⁊ eligenda: q̄ de ista natꝰ ē noe: q̄ repauit seculū: dic igit: Coḡuit q̄z adhuc adaz vxorē suā. Dr cōit q̄ adā iterfecto abel ꝓposuit cōtinere de cetero et diu continuit: ſz postea ex dei reuelatione admonit⁊ ꝯgnuit vxorē suā vt ꝑ illā lineā nasceret xps: et non ꝑ cain q̄ erat a dño maledict⁊. Hebrei aūt alit exponūt cōtinuando hanc lrām ad ꝑcedentē dicētes q̄ lamech fecit ꝯueniri vxores suas coram adā q̄ erat pr et iudex eoꝝ: eo q̄ nolebant sibi reddere debitū: et cū adā eas increpasset et cogere vellet ad redditionē debiti: dixerunt ei: Castiga prius temetipsum: q̄ iam a multis annis segregasti te ab eua vxore tua quantum ad thorum: et tunc cognouit euā vxorē suā: ne exemplo sui impediret multiplicatio generis humani. Si aūt ꝯtra hāc expositionem obijciatur: nō est verisimile q̄ in. cxxx. annis quibus tantum vixit adā ante generationē Seth ꝼm hebreos generatio descendens per cain ꝓcessisset vsq; ad septimā generationē: cū hoies tunc centū annoꝝ et aliqū plus inciebāt generare: vt dicet se. ca. filij aūt lamech erant iam in septima generatione ab adā: vt. s. dictū ē: ⁊ io nō videt lamech et eiꝰ vxores adhuc esse tpe generationis Seth. Dicēdum q̄ filij seth erāt continentes et religiosi: ideo tarde inciebāt generare: sed filij cain mali erant et luxuriosi: ideo festinabāt accipere vxores: ꝓpt qđ in tanto tpe vix minoꝝ potuit eē ibi ꝓcessum vsq; ad septimā generationē tpe lamech et vxorum eius. m Vocauitq; nomen eius Seth qui interpretatur positio: propter quod sequitur:

✠ Posuit mihi ⁊c.

a Que vocauit enos ꝛc. Enos interp̃/tat hō q̃ cepit inuocare nomē dñi: qz per mortē xpi quā significauit abel: et per re/surrectionē quā significat Seth fit hō cō/fitens dñm cōditorē: ꝛ vite pdite repato/rem. Hiero. Que vocauit enos. Enos interp̃tat hō: qui cepit inuocare nomen dñi: sicut adam hō interp̃tatur: ita et iam enos iuxta hebraicā veritatē hō vel vir et pulchre: qz ꝟ vocabulū habuit dictuz est: qz initiū fuit tunc inuocandi nomen dñi: licet plerigz hebreoꝝ arbitrentur: q tunc primum in nomine domini: et in similitudine eius fabricata sunt idola.

a ℔ gaudium resurrectionis.

dicens: Posuit mihi deus sēmē a
a ℔ lucru mortis b ℔ iudaicus populus.
aliud pro abel: quez occidit cain
Sed et Seth natus est filius b
a ℔ hō. b ℔ confideus denm conditorem et vite
a quē vocauit enōs. Iste cepit in/
repatorē. a ℔ colere et deprecari.
uocare nomen domini.

a Posuit mihi ꝛc. Qui fuit iust⁹ et vt sic ex isto iusto nascat xp̃s.
b Sed et seth ꝛc. Jpe. n. ĩstruct⁹ a patre iusto tm̃ pfecit in cultu di/uino q̃ adinuenit q̃dā verba deuo ta ad depcandum deum: lra hebrai/ca sic hz: Tūc incepit inuocari no mē dñi. qđ exponūt hebrei de idolatria: qz vt dicūt tūc ceperūt hoies attribuere nomen dñi creaturis: vt soli et lune ꝛ idol' nō tm̃ ab isto enos q̃ iust⁹ fuit ꝛ de/notus: sed a filijs cain sibi contemporaneis: sicut supra dictum est de Jabel et Tubal.

Hic est liber genera

Horaliter.

a† Adā vero cognouit Ca. IIII vxorem suā ꝛc. Hic agit de plificati/one p quā ℔m p̃cedentia intelligit opatio humana ad quam conueniunt vir ꝛ mulier. i. rō et pars sensitiua: nā opatio non p̃t dici humana nisi procedat a rōne: sicut hr. j. Methaphi. animalia imaginationibus et memorijs viuūt: hō aūt ratio/ne et intellectu: opatio vero circa singularia est vt ibidem hr opabile nangz singulare est: singulariū aūt est sensus: sic vni/versaliū intellectus: ppter qđ opatio humana pducit a rō/ne ꝛ parte sensitiua: igitur si ps sensitiua trahat consensum rō/nis ad illicitū delectabile sensui generatur opatio mala per cain significata qui fuit malus. si aūt sensus obediat rationi generatur abel p quē opatio bona significat: abel enī vapor interp̃tatur: cuius ppriū est ascendere sursum sicut operatio bona intendit in deū. Abel aūt a cain interficitur: nam opus meritoriū per mortale pctm̃ supueniens mortificatur: Jaco. j. Pctm̃ aūt cū cōsummatū fuerit generat mortē. Cain autem a dō maledicit: qz malū op⁹ a deo punit. Jtē cain exit a deo vag⁹ et pfugus: qz mortale pctm̃ ē recessus a deo ad quē sequ/tur p diuersa vitia mentis euagatio. nam abyssus abyssum in uocat. Ps. xlj. Allegorice p adā itelligit xp̃s: q̃. j. Cor: xv. hr: adā nouissim⁹. p euā aūt ecclia. eo q̃ eua hr mr oīm vi/uētiū: ecclia xo ē mr oīm viuētiū vita gr̃e: ex ipis aūt generā/tur filij hōi et mali: qz lz oēs xp̃iani p baptismū generent hōi multi tm̃ sua puersitate fiūt mali. Munera xo abel p quē iusti significant deo placent. munera vero cain qui malos signifi/cat ei displicēt. Prouerb. xv. Victime impioꝝ abominabiles dño: vota aūt iustoꝝ placabilia. In ipo xo cain impij maledi/cunt: sic hr in Epla iude: Ve illis q̃ in viā cain abierūt. Jtem cain exiuit a dño vag⁹ et pfug⁹: qz pctōr a deo recedens p di/uersa vitia euagat: qđ bn̄ significat Lu. xv. in filio pdigo q̃ recedēs a pre dissipauit substātiam suam viuendo luxurioſe.

† Genuit lamech ꝛc. lamech q̃ interp̃tat doctrina signat ma/lū hoiem lr̃atū tm̃ qui accepit duas vxores. i. beneficia plura ecclesiastica quorum quodlibet per se deberet sufficere consi/deratis conditionibus status et p̃sone: generat aūt quattuor pueros scz. †a Jabel qui fuit pater habitantium in tento/rijs atgz pastoꝝ: inuenit. n. tentoria pastoꝝ ad querendū pa/scua de loco ad locū et ideo significat multiplicitatē et diuer/sitatē ferculoꝝ. † Et tubal qui fuit pr̃ canentiū in cithara et organo. propter quod significat ineptā leticiam dissolutoꝝ: l† Et tubalcain q̃ fuit malleator in cuncta opa eris et ferri. et per hec subintelligunt alia metalla. s. auri ꝛ argēti ꝛ hmōi: et significat multiplicitatem et supabundantiā vasoꝝ auri et argenti et hmōi. † Et noēma. que reperit lanificiū ad cu/riositatē vestiū cum prius hoīes pellib⁹ animaliū vterent: sic hr Geñ. ij. Fecit deus ade et vxori sue tunicas pelliceas. In p̃/dictis vero quattuor expendunt supflue multi clerici ecclesia/stica bona et de alijs turpibus ad que inducunt ista quattu/or taceamus.

In ca. iiij. vbi dicitur in postilla: Dicunt aliqui q̃ sic sit no/minatus ab euentu ꝛc.

Additio. j.

Abel cū scribit in hebraico cum a lra si/gnificat luctū ppie: sz qñ scribit cū lra h. s. q̃ dico habel nō significat luctū sz vanitatē tm̃: put in p̃n/cipio ecclesiastes hr: Vanitas vanitatū est ibi habel sicut hic: Et rō hui⁹ noiationis p̃t sumi ex ℔: qz de abel non remansit aliq̃ posteritas: et sic q̃ ad mundū sensibilē videbat esse inva/nū. qđ⁹ put ioseph⁹ declarat: lz q̃ ad deū remanserit q̃si in vita imortali cū xp̃s dicet eū iustū: Matth. xxiij. A sanguine abel iusti. Cain aūt ℔m Hiero. ꝛ hebraicā ꝟitatē acq̃sitio seu possessio interp̃tat: eo q̃ ipi cain posteritas successit in ℔ mū/do sensibiliter: lz vaga et pfuga: vñ he due denoiationes non ꝟe seu ppie sz mūdane sunt. Vñ Aug⁹. in. xv. de ciuitate dei.

Prior. s. cain natus est filius hui⁹ seculi: posterior aūt pegri/nus in seculo ꝛ pertinens ad ciuitatem dei.

In eodē ca. iiij. vbi hr ī postilla: Fuit āt abel pastor ouiū.

Additio. ij.

Distinctio officioꝝ hmōi fratꝝ ℔m bo/nitatē et malicią p̃t cōsiderari: ex ℔ enim q̃ sciebat abel iuste deum maledixisse terram propter peccatum ade: vnde supra Geñ. iij. Maledicta terra in ope/re tuo ꝛc. Idcirco separauit se a terre cultura tangz a re ma/ledicta a deo: et quia in illa sententia ade non fuerunt peco/ra maledicta: ideo elegit sibi officium pastoris. cain vero ele/git sibi agriculturam quasi non curans de sententia diuina predicta: quod ad contemptum reputatur.

In eodem ca. iiij. vbi dicitur in postilla: De fructibus ter/re scilicet de peioribus ꝛc.

Additio. iij.

Non habetur ex littera q̃ cain ob/tulisset de peioribus et corrosis fru/ctibus: vt postillator ait: simpliciter enim dicit q̃ cain obtu/lit de fructibus terre munera domino: sed ex ꝓuidētia abel seu eius diligentia intelligitur improuidentia cain: similiter et eius negligentia. ait enim: Abel quoq̃ obtulit de prīoge/nitis gregis sui: et de adipibus eorum. Ex quo patet q̃ ele/git de pecoribus potiora: et de partubus pecorum meliora: quod cain minime fecit. Unde Aug⁹. de questio. no. et vete. testamen. Abel de placidis potiora elegit que deo offerret. Cain vero velut rusticus negligens et improuidus nullam fecit electionem vt per hoc intelligatur minus deuotus.

In eodem ca. iiij. vbi dicitur in postilla: Quid autem dixe/rit non exprimitur in hebraico textu ꝛc.

Additio. iiij.

Notanda est hec glosa seu trans/latio chaldaica ipsius Jonathe: que apud hebreos quasi tante auctoritatis est sicut textus in qua in hoc loco sic habetur: Dixit cain ad abel fratrem su/um: non est iusticia: neq̃ iudex: neq̃ seculum aliud: nec re/muneratio iustis: neq̃ punitio impijs: et cum abel hec om/nia renuisset: consurrexit cain ꝛc. Ex quibus patet q̃ Abel primus martyr fuit: sicut et primus sacerdos et primus vir/go. Unde Augusti. de mirabilibus sacre scripture: triplex iusticia fuit in abel. Prima fuit quia etiam munera deo pla/cita vt sacerdos obtulit pro sapientia generis in seculo non dereliquit: et martyrij coronam sanguinis effusione prome/ruit: merito igitur huic dominus Jesus primatum iusticie homini cōmisit: ita inquiens: A sanguine abel iusti vsq̃ ad sanguinem zacharie. hec Aug⁹.

In eodem ca. iiij. vbi dicitur in postilla: Propter qđ alii exponunt hebrei.

Additio. v.

Hec expositio vltima que videtur ap/probari a postillatore est ipsius Ra/bi Sa. et est valde inconsona littere. Tum quia dicere q̃ cū dicitur: Omnis qui occidit cain: est ibi finis sententie et qđ subintelligitur grauiter puniendus et subticetur mod⁹ pu/nitionis totum hoc in vanum fundatur: et contra litteram que statim exprimit grauitatem punitionis illius qui Cain occiderit: sequitur enim immediate: Septuplum punietur. Tum quia veritas hebraica in hoc loco nihil significat: nisi septuplum: prout translatio nostra habet: idem enim voca/bulum ponitur hic et in Ps. vbi dicitur: Probatum terre purgatum septuplum. Et Esa. xxx. cum dicitur. Et lux solis erit septempliciter. et sic in alijs consimilibus: vnde ab alijs expositoribus hebreorum et magis auctenticis alio modo exponitur hec littera ab hoc loco. Ubi dicitur: Maior est iniquitas mea q̃ misericordia dei. Ad quod sciendum q̃ senten/tia diuina contra cain a deo lata fuit grauior q̃ senten/

tia lata contra Adã in tribus: Primo. qz dē nō maledixit adã ſz terrã: vñ dixit: Maledicta terra in ope tuo: in ſententia xo cōtra cain lata cain fuit a deo exp̄ſſe maledict⁹: vnde ibidē dr: Nunc g̃ maledict⁹ eris ſup terrã. Scdo. qz in ſentētia ade nō ꝓtinet q terra nō daret ei fructus: ſed q fructus haberet in labore et ſudore vultus: dicit. n. in laboribus comedes: et in ſudore vultus tui veſceris pane ꝛc̄. Sed circa cain grauiter dr. ſ. q terra nullos fructus daret ſibi: vñ cum dicit: Cū opat⁹ fueris terrã nō dabit fruct⁹ ſuos. Tertio. qz ade fuit aſſignat⁹ loc⁹ ſibi connaturalis ad habitandū. ſ. in loco in quo fuit creatus ſeu formatus. dicit enī ibi: Miſit eū dñs deus de padiſo: vt oparetur terrã de qua ſumptus es. Ad cain vero dr: Vagus et ꝓfugus eris in terra qua q̃dem dei ſnīa a cain audita deſperans de venia dixit: Maior ē iniquitas mea q̃ vt veniã merear: petiuit tñ q nō puniretur vltra hoc qđ in ſnīa ꝓtinebaī. ſ. pena occiſionis: que nō continetur in ſnīa p̄dicta: vt patet ex lr̄a: ad qđ dicebat: Ecce eijcies me a facie terre: et a facie tua abſcondar ꝛc̄. ℔ eſt dicere tu nō ꝓdemnaſti me morti occiſionis: et tñ ex tua ſnīa hoc ſequetur: qz ex ℔ q ꝓijcis me: vt ſim vagus et ꝓfug⁹ ſup frã nō potero habere refugiū in aliquo loco munito: et ſic non poſſum facere aliquid ad meam tuitionē: nec etiã ero in protectione tua: eo q me maledixiſti: et de ℔ dicit: Et a facie tua abſcondar. illi enī qui a deo ꝓtegunī: dicuntur abſcōdi a facie dei: iuxta illud Ps̄. Abſcondes eos a facie tua a cōturbatione hoīm ꝛc̄. Ex quibus infert q iſto modo incedendo vagus et ꝓfugus in terra: oīs q̃ inuenerit me: occidet me: et p ꝓñs cain pateret iniuſticiã: qz vltra ſnīam a deo taxatã vt dictū eſt: ad quod dē cōdeſcendens ſue petitioni tã q̃ iuſte: qz ſcribit: Nō iudicabit deus bis in idipſum: Rñdit. neq̃ q̃ ita fiet: ℔ eſt dicere: Nolo q tu patiaris vltra penas a me taxatas. Añ ad tuitionē ipi⁹ cain dē duo fecit. Primo cōminat⁹ eſt magnã penã cuicū q occiſori ipi⁹ cain. ſ. q puniret in ſeptuplū: put plane lr̄a ſonat tam hebraica q̃ latina: vt dictū eſt. Secundū etiã deus fecit ad ſecuritatē ipſius cain ab occiſione qđ ſequit. ſ. Poſuit deus in cain ſignum: vt cū nō interficeret oīs qui eū inueniſſet. Qđ autez fuiſſet iſtud ſignū nō exp̄mit in lr̄a: et ideo diuerſi diuerſa dicunt: ſufficit tñ q erat ſignū ſufficiens: vt cain eſſet ab occiſiōe ſecurus: que quidē xp̄o ſatis videt conſona lr̄e et rōni non obſtantibus obiectionib⁹ poſtillatoris: nã qđ obijcit dicēs: q occidens cain multo min⁹ peccaſſet q̃ ipe cain: et iō non dz ſeptuplū puniri reſpectu illius nō videt valere: nã occiſioni cain debebaī maior pena inquantū erat cōtra ſp̄ēalem ſecuritatē diuinã: qua dē⁹ eum ſecurauerat cū appoſitione ſigni ſecuritatis: vt dictū ē: cuius fractionis deus taxauit maiorē penã q̃ in alijs homicidijs: rōne ſecuritatis ſupradicte. Et etiã qz maiores pene taxanī qñq̃ maioribus criminib⁹ in quibus hoīes ſunt ꝓniores ad delinquendū ſic erat ī ꝓpoſito. nã ꝓniores eſſent hoīes ad occidendū cain ex grauitate ſue malicie p̄terite q̃ aliū hoīem. Qz añ obijcit poſtillator ſcdo cōtra modū adimpletiōis hmōi cōminationis dicēs q cain fuit interfect⁹ a lamech ꝛc̄. nō videt etiã valere: nã ex lr̄a nō habet q cain fuiſſet interfect⁹ a lamech niſi ab aliq̃ alio hoc ſumeret: cui concordat Hiero. de queſt. no. et ve. teſt. dicēs: Fruſtra putãt q̃ arbitranī q lamech dixerat ad cain: Occidi vix in furore meo: et iuuenē in vulnere meo. hoc etiam ſonat plan⁹ ſenſus lr̄e: cū enī cain deo dixiſſet: Qis qui inuenerit me: occidet me: deus ſtatim rñdet: nequaq̃ ita fiet. Añ nō videt rōnabiliter dictū q aſſertio diuina fruſtraretur: et iō ſm iſtam expoſitionē tenet q cain nunq̃ fuerit interfect⁹: ſed ſolū fuit punit⁹ iuxta diuinã ſnīam contra eū latã: vt dictum eſt vſq̃ ad diluuiū: in quo quidē diluuio ſm q̃ſdam de antiquis hebreor ſubmerſus fuit cain et tota poſteritas ei⁹ ideo dicunt q ſcriptura nō dicit quãto tpe vixerit cain: nec etiã aliq̃s de ſuis ſucceſſoribus: ſicut in alijs ponit: eo q oēs vno et eodē tpe vitã finierūt. Et ꝓbabiliter poteſt dici q iō deus voluit tueri cain ab occiſione vt pena ſui facinoris diuturnius ab hoīb⁹ p̄cipet: q̃ ſi modicū tp̄s duraſſet ſub ea: ſicut etiã voluit eū p mundū diſcurrere vagū et ꝓfugū: vt nō ſolū in vno loco ſeu regione: ſed in multis et varijs iuſticia dei erga ipm oñderet: iuxta illud Ps̄. Ne occides eos ne forte obliniſcanī populi mei: ſz amone eos in xtute tua ꝛ diſperge eos ꝛc̄. vt ibidē forte amplius declarabit.

In eodē ca. iiij. vbi dr ī poſtilla. Et edificauit ciuitatē ad ſui defenſionem.

Additio. vj. Dicit a quibuſdã hebreor q cuz ex ſnīa diuina terra nō dabat fruct⁹ ſuos cain vt dictū eſt: idcirco habuit dimittere agriculturam quã ſibi primo elegerat in officiū: vt ſupra in lr̄a continetur. Et qz ſm Aug⁹. deus adeo eſt bon⁹ vt etiã ex malis qñq̃ eliciat bona: ex hoc fuit ſecutū q cain et ſua poſteritas in artib⁹ mechanicis ſtuduerūt: que q̃dem artes ad conuictū hominū ſunt vtiles: vñ ipe cain primo inuenit artē ſeu prudentiã politicã de qua dicit: Edificauit ciuitatē: Lamech añt qui penultimã generationē p⁹ cain obtinuit inuenit tres artes ꝓ tribus filijs ſuis. ſ. artē faciēdi tentoria: vt facilius de loco malo ſeu peſtifero in locū conuenientē mouerenī: et artē faciendi muſica inſtrumenta: vt iocundi⁹ triſticia mundi portarenī: et artem ferrariã ad arma bellica fabricanda: vt tuti⁹ ab inimicis et beſtijs viuere poſſent. In q̃ q̃dem policia et artib⁹: nimirū ſic cain a deo electus et poſteritas ſua ceteros hoīes p̄ceſſiſſet: qz vt Lu. xvj. dr. Filij huius ſeculi prudētiores ſunt filijs lucis in generatione ſua qđ itelligī de prudētia humana.

In eodē ca. iiij. vbi dr ī poſtilla: Aliter exponit q iſte mulieres ꝛc̄.

Additio. vij. Prout dictū fuit in additione precedenti nō habet ex lr̄a q lamech inſeciſſet cain: nec etiã fuiſſet interfectus ab aliq̃: ſz poti⁹ ex lr̄a pōt oppoſitū cōprobari: vt dictū ē: et qz de facto lamech cum vxorib⁹ ſuis ſcriptura nō facit exp̄ſſam mentionē: ſz ſolum de xbis que eis dixerat: Occidi vix ꝛc̄. Ideo diuerſi diuerſimode ℔ exponūt. Sed attendendū eſt q in ℔ loco et ſimilib⁹ vbi ſcriptura p̄termittit totalē narrationē facti: illa expoſitio videt eſſe magis lr̄alis: que min⁹ p̄ſupponit de facto in lr̄a non exp̄ſſo: eo q iuxta ſnīam Hiero. que in auctoritate ſcripture nō habenī cadē facilitate ꝓdēnanī q̃ approbanī: vñ in ꝓpoſito expoſitio vltima quã videt poſtillator approbare in qua p̄ſupponit q cain fuit interfect⁹ a lamech. et etiã tubalcain filij ei⁹: eo q erat director ſuus ꝛc̄. que in lr̄a nullum hz fundamentū: nō videtur tenenda: ſz magis videt ꝓpinq̃ lr̄e ꝛ rōni expoſitio Ra. Moy. gerundeñ. qui retractans expoſitionem Ra. Sa. quã poſtillator tenet aliter hunc paſſum exponit continuando hec xba lamech cū p̄cedentib⁹ ſic. ſ. q quia vxores lamech videbant q lamech inſtrueret filios ſuos in artibus mechanicis inter q̃s Tubalcain iunior erat malleator ꝛ faber in cuncta opa ferri: timebant q̃ mulieres ne forte ex hac arte introducerenī arma bellica quib⁹ hoīes diſponerenī ad vulnerationes et homicidia et hmōi: et ideo lamech retrahebat eas ab iſto timore dicens: Occidi vix in vuln⁹ meum ꝛc̄. q. d. poſſem occidere vix ī vulnere vel liuore ſine armis ſicut fecit cain: qz nōdum erant inuenta arma bellica: et ideo ꝓ inuentione hui⁹ art⁹ nō ē pena rōnabiliter timēda: et etiã ſi forte aliq̃s euēt⁹ occurriſſet ꝛri⁹. ſ. cū cōtingeret q aliq̃s hō fuiſſet occiſus vel vulnerat⁹ occaſione hui⁹ artis ferree nouiter inuente nō debetis timere q deus me puniret: eo q dediſſem operã tali arti: qz ſeptuplū vltio dabit de cain qui inſidioſe ꝛ ex p̄uia intētione interfecit: de lamech xo q̃ nō occidit nec intēdit occidere: ſz poti⁹ artē inuenire ad multa alia vtilē: multo amplius vltio a deo dareī. ſ. ſeptuagieſſepties: qđ ſignificat numerum ampliantē ſine terminatione: put poſtillator dicit.

In eodē ca. iiij. vbi dr in poſtilla: Cognouit q̃ ꝛc̄. Deſcripta generatione delenda ꝛc̄.

Additio. viij. Iſte hebraice fabulationes nō recurrunt ad lr̄e expoſitionē: non enī ex ℔ q nō legit adã genuiſſe niſi cū eēt centū. xxx. annor habet q adã ꝓpoſuiſſet cōtinere de cetero ꝓpter mortē abel: manifeſtū eſt enim q p̄ter p̄ſonas genitas in lr̄a exp̄eſſas: Adam genuit alios filios et filias: vt lr̄a teſtatur: et ſimiliter dicendum de Seth et Enos et alijs: ſcriptura tamen fecit mētionē de iſtis ꝓpter honorem deſcendentium ab eis patriarcharū et ꝓphetar: et p̄cipue propter reuerentiã xp̄i qui eſt ſup oēs nec ē veriſimile q cū adã eſſet in. cxxx. ſue etatis ãno: lamech qui erat in ſeptima generatione ab adam eſſet iã in etate apta ad contrahendum ꝓut ſequitur ex iſta fabulatione hebreor: preſertim illo tempore in quo nullus citra etatem. lx. annorū legitur genuiſſe.

In eodem ca. iiij. vbi dicitur in poſtilla: Iſte incepit inuocare nomen domini ꝛc̄.

Additio. ix. Expoſitio hebreor in hoc loco ē incōſona lr̄e et rationi: primum patet: nã inuocare nomē dñi ſp ſonat in bonum: nec accipitur ī mala ſignificatione: vnde infra. xij. ca. de abraam dicitur. Et inuocabit nomen dñi: qđ nō intelligī niſi de inuocatione ad lr̄am pertinente: et ſic de ſimilibus: vnde q in hoc loco inuocare nomen domini intelligatur de idolatria nullum habet funda-

mẽtũ in lr̃a. Scõm patet: nã scõm sctm Tho. scda scõe. questi. xciij. in prima etate non fuit idolatria propter recentem memoriã creationis mundi: exq̃ adhuc vigebat cognitio vnius dei in mẽte hoĩm. dicere. n. q̃ a filijs cain ꝓtẽpaneis ipi enos incepit idolatria ẽ oĩno irrõnabile: qz si sic hec inceptio fuisset eis appropriata sic̃ Tubal q̃ fuit pr̃ canentiũ: et Tubalcain q̃ fuit malleator et faber: vt. s. eodẽ ca. nõ aũt ipi enos hoc erat appropriandũ: qz erat adhuc ĩmunis.

Replica. Correctorij contra Burgeñ. In capitulo. iiij. vbi postillator ponit cain obtulisse de corrosis et peiorib⁹ ꝛc̃: Burgen. accipit vel assumit contra eũ: q̃ ꝑ nõ habeat ex lr̃a: ſz dic̃ cain fuisse rusticũ et ꝓuidũ et ex eo fuisse min⁹ deotũ: sed nec hoc dictũ Burgen: habet ex lr̃a. nec aliqua auctoritate confulcit: vñ etsi dictũ postillatoris ex trãslatione beati Hiero. nõ habeat: sumpsit tñ magister historiaz ex alia trãslatione in q̃ hr̃: Hunc si recte offeras nõ recte diuidis: qõ dictũ exponens dupliciter: in scda expositione ponit de frugib⁹ attritis et corrosis: et sic postillator se cutus est eum et alios: ĩmo ex lr̃a nr̃a rõnabiliter trahi potest q̃ cain de melioribus nõ obtulerit: qz cũ abel cõmendet ex his que obtulit: ideo a cõtrario sensu videt accipienda reꝑhẽsio oblationis cain. Item in eodẽ ca. vbi postillator postq̃ posuit expositionẽ illius passus: Qis q̃ occiderit cain septuplũz puniet: q̃si occisor debeat septies pl⁹ puniri q̃ cain: et probat illã expositionẽ nõ esse apparentẽ quo ad rõnem et etiã executionẽ: et aliã adducit expositionẽ illius lr̃e quã sumpsit a Josepho et mgro historiarũ: q̃bus Burgen. se opponit multa q̃si ficta supponens etiã rõnib⁹ postillatoris non satisfaciens. Supponit primo q̃ cain petiuit a dño q̃ vltra sententiã lataz contra se nõ puniret: Et qz in snĩa dei nõ cõtinebat cain interfectio petiuit q̃ nõ interficeret: qõ tñ dixit sequi ex dei sententia: qz maledict⁹: qz vagus et ꝓfug⁹: iõ nõ habuit ꝓtectionez dei: sed nec ipe potuit ad aliquã munitionẽ habere refugiuz: Sequit igit̃: Quicuq̃ inuenerit me interficiet me: et sic pateretur iniustitiã contra latã snĩaz. Supponit scõo Burgen. q̃ huic requisitioni tanq̃ iuste deꝰ cõdescendens dixit: Nequaq̃ ita fiet: et sic deus ꝓ tuitione cain duo fecit: primo quia cõminat⁹ ẽ occisori penã septuplã: scõo qz posuit signũ in cain q̃ eũ nõ interficeret q̃ eũ inuenisset. Sed Burgen. q̃ sp̃ innititur lr̃e in his suppositionib⁹ valde videt a lr̃a recedere: cũ hmõi petitio cain et requisitio nullibi videat habere fundamentũ: et specialiter fictũ est: q̃ allegauerit se nullũ hr̃e posse refugiũ cũ statim nato filio eius ꝑmogenito quẽ vocauit Enos: edificauit ciuitatẽ: vt dr in lr̃a: in q̃ ꝑm Josephũ recollegit de rapina viuentes: et ꝑm⁹ terre terminos posuit: et muros fec̃ timidus: qz ꝓpter dei sententiã ꝓ sui securitate se recepit in eis.

Idem dicit mgr̃ historiaz nec xbũ cain. s. quicunq̃ inuenerit me occidet me: videt sonare in petitionẽ vel requisitionem sed potius in despationẽ: nec vez est deũ cõdescẽdisse illi petitioni tanq̃ iuste: nã si petitio fuisset nõ erat iusta ſz potiꝰ iniq̃ qz ꝓposuit salutẽ corpalis vite saluti eterne et aĩe de q̃ desperauit dicẽs: Maior est iniq̃tas mea q̃ vt veniã merear. Ex q̃b⁹ figmentis Burgen. cõcludit q̃ cain nõ fuit interfect⁹: ſz diluuio reseruat⁹: qõ qz ex scripturis nullũ habet fundamentuz: ea facilitate contẽnit: qua ꝓbat scõm regulam btĩ Hiero. nec satisfacit Burgen. rõnib⁹ postillatoris: cũ enĩ arguit q̃ nõ videt rõnabile interfectionẽ cain gratiꝰ debere puniri q̃ fratricidiũ. Ñdet Burgensis q̃ ista gravitas pene debeat attẽdi penes securitatẽ ei datã: ꝑ quã occisor cain faciens septuplaz penã mereret. Sed illa rñsio nõ videt valere: qz illa securitas cain data nõ fuit publica alijs potentib⁹ eum occidere: ꝛ sic si q̃s eũ occidisset ignoranter illi securitati contrauenisset: et sic maneret rõ ficta: qz nõ ẽ rõnabile peccatũ ex ĩgrantia ꝓcedẽs plus puniri q̃ fratricidiũ: nec signũ impositũ in cain potuit esse significatiuũ illi⁹ securitatis nisi ꝑ modũ cuiusdã cõpassionis: vt qui vidisset eũ capite et manib⁹ tremulũ: vel aliud signũ sue miserie exꝑssiuũ potius moueret ad miserendũ q̃ occidendũ: nec satisfacit secũde rõni postillatoris facte: q̃ arguit de executione pene cõminate. Ñdet Burgen. q̃ optet dicere nec lamech: nec quẽcũq̃ cain occidisse ꝓpter sententiã dei q̃ dixit: nequaq̃ ꝑ fiet: alꝰ videret snĩa dei frustrata si occisus fuisset. Sed nec ista rñsio valet: deꝰ enĩ assecurauit cain q̃ rõnibus ꝑ eũ allegatis: videlicet qz maledict⁹: qz a facie dei ejectus: qz vagus et ꝓfugus: et in detestationẽ fratricidij nequaq̃ deberet a quoq̃ occidi: ꝛ hoc vtiq̃ seruatũ ẽ: ꝛ non frustra tũ: quia occisio eius ꝑm historiã vulgatã nõ ꝓuenit ex causis illis: ſz fuit mere casualis et inuoluntaria: nec cõtrauentũ fuit ꝑ hoc diuine assecurationi ꝓfatis rõnib⁹ facte. Rationes aũt Burgensis q̃ ꝓbat cain fuisse occisum: sunt ille. Prima: q̃ dicit̃ Genesis. iiij. Dixit cain ad abel fr̃em suum: cum essent in agro: et cum essent ambo in agro: videt q̃ cain occiderit abel: et ꝓbat illã cõsequentiã: q̃ si cain occidisset abel: et ipe occisus fuisset: et sic non fuisset qui diceret: Ego occidi virum in vulnus meum: et ideo non fuisset qui diceret: Occidi virum in vulnus meum. Sed hec rñsio nõ videt valere: qz ex scripturis nullũ habet fundamentuz: ea facilitate contẽnit: qua ꝓbat scõm regulam btĩ Hiero. nec satisfacit Burgen. rõnib⁹ postillatoris: cũ enĩ arguit q̃ nõ videt rõnabile interfectionẽ cain gratiꝰ debere puniri q̃ fratricidiũ. Ñdet Burgensis q̃ ista gravitas pene debeat attẽdi penes securitatẽ ei datã: ꝑ quã occisor cain faciens septuplaz penã mereret. Sed illa rñsio nõ videt valere: qz illa securitas cain data nõ fuit publica alijs potentib⁹ eum occidere: ꝛ sic si q̃s eũ occidisset ignoranter illi securitati contrauenisset: et sic maneret rõ ficta: qz nõ ẽ rõnabile peccatũ ex ĩgrantia ꝓcedẽs plus puniri q̃ fratricidiũ: nec signũ impositũ in cain potuit esse significatiuũ illi⁹ securitatis nisi ꝑ modũ cuiusdã cõpassionis: vt qui vidisset eũ capite et manib⁹ tremulũ: vel aliud signũ sue miserie exꝑssiuũ potius moueret ad miserendũ q̃ occidendũ: nec satisfacit secũde rõni postillatoris facte: q̃ arguit de executione pene cõminate. Ñdet Burgen. q̃ optet dicere nec lamech: nec quẽcũq̃ cain occidisse ꝓpter sententiã dei q̃ dixit: nequaq̃ ꝑ fiet: alꝰ videret snĩa dei frustrata si occisus fuisset. Sed nec ista rñsio valet: deꝰ enĩ assecurauit cain q̃ rõnibus ꝑ eũ allegatis: videlicet qz maledict⁹: qz a facie dei ejectus: qz vagus et ꝓfugus: et in detestationẽ fratricidij nequaq̃ deberet a quoq̃ occidi: ꝛ hoc vtiq̃ seruatũ ẽ: ꝛ non frustra tũ: quia occisio eius ꝑm historiã vulgatã nõ ꝓuenit ex causis illis: ſz fuit mere casualis et inuoluntaria: nec cõtrauentũ fuit ꝑ hoc diuine assecurationi ꝓfatis rõnib⁹ facte. Rationes aũt Burgensis q̃ ꝓbat cain fuisse occisum: sunt ille. Prima: q̃ dicit̃ Genesis. iiij. Dixit cain ad abel fr̃em suum: cum essent in agro: et cum essent ambo in agro: videt q̃ cain occiderit abel: et ꝓbat illã cõsequentiã: q̃ si cain occidisset abel: et ipe occisus fuisset: et sic non fuisset qui diceret: Ego occidi virum in vulnus meum: et ideo non fuisset qui diceret: Occidi virum in vulnus meum. Sed hec rñsio nõ videt valere: qz ex scripturis nullũ habet fundamentuz: ea facilitate contẽnit: qua ꝓbat scõm regulam btĩ Hiero. nec satisfacit Burgen. rõnib⁹ postillatoris: cũ enĩ arguit q̃ nõ videt rõnabile interfectionẽ cain gratiꝰ debere puniri q̃ fratricidiũ. Ñdet Burgensis q̃ ista gravitas pene debeat attẽdi penes securitatẽ ei datã: ꝑ quã occisor cain faciens septuplaz penã mereret. Sed illa rñsio nõ videt valere: qz illa securitas cain data nõ fuit publica alijs potentib⁹ eum occidere: ꝛ sic si q̃s eũ occidisset ignoranter illi securitati contrauenisset: et sic maneret rõ ficta: qz nõ ẽ rõnabile peccatũ ex ĩgrantia ꝓcedẽs plus puniri q̃ fratricidiũ: nec signũ impositũ in cain potuit esse significatiuũ illi⁹ securitatis nisi ꝑ modũ cuiusdã cõpassionis: vt qui vidisset eũ capite et manib⁹ tremulũ: vel aliud signũ sue miserie exꝑssiuũ potius moueret ad miserendũ q̃ occidendũ: nec satisfacit secũde rõni postillatoris facte: q̃ arguit de executione pene cõminate. Ñdet Burgen. q̃ optet dicere nec lamech: nec quẽcũq̃ cain occidisse ꝓpter sententiã dei q̃ dixit: nequaq̃ ꝑ fiet: alꝰ videret snĩa dei frustrata si occisus fuisset. Sed nec ista rñsio valet: deꝰ enĩ assecurauit cain q̃ rõnibus ꝑ eũ allegatis: videlicet qz maledict⁹: qz a facie dei ejectus: qz vagus et ꝓfugus: et in detestationẽ fratricidij nequaq̃ deberet a quoq̃ occidi: ꝛ hoc vtiq̃ seruatũ ẽ: ꝛ non frustra tũ: quia occisio eius ꝑm historiã vulgatã nõ ꝓuenit ex causis illis: ſz fuit mere casualis et inuoluntaria: nec cõtrauentũ fuit ꝑ hoc diuine assecurationi ꝓfatis rõnib⁹ facte. Rationes aũt Burgensis q̃ ꝓbat cain fuisse occisum: sunt ille. Prima: q̃ dicit̃ Genesis. iiij. Dixit cain ad abel fr̃em suum: cum essent in agro: et cum essent ambo in agro: videt q̃ cain occiderit abel: et ꝓbat illã cõsequentiã: q̃ si cain occidisset abel: et ipe occisus fuisset: et sic non fuisset qui diceret: Ego occidi virum in vulnus meum: et ideo non fuisset qui diceret: Occidi virum in vulnus meum.

latria:allegat enī ad hoc sanctum Tho. scōa sēe.q.xciij.sz primum dictum non videtur verum:quia in prophetis ꝛ euāgelio sepe iteratur:Popul⁹ hic labijs me honorat ꝛc̄. Et cuz orationem multiplicaueritis non exaudiam que cum ad īnocationem dei pertineant non tamen sonant in bonum: vt patet:Esto tamē q simpliciter dictum semper sonaret in bonū: nō tn cū addito distrahente: cuiusmodi videtur significari p lt vacat:nec secundū dictū est ita certum quin sententia magnoz patiaf instantiā:nec rō sancti Tho.ad id cogit qnia ā memoria recens creationis exclusit idolatriā p mille ꝛ plures ānos:mēoria seuere punitionis p diluuiū debuit excludere adhuc p plures annos:certū tn ē q cito p⁹ diluuiū defluxerūt ad idola hoīes.īmo btūs Aug⁹.xvj.de ci. dei dicit q a bñdictione filioz noe vsq ad abrāā de cōmemoratione iustoz q̄ deū pie colerēt p annos pl⁹ q̄z mille silet aliqs tamen nō defuisse credendū est:hec Aug⁹.

Glo.ordi.

Ic est liber ge.Adā Ca. V
a ad similitudinē dei factus est:
b alij ad similitudinē ade: ꝛ ē q̄si conclusio a superioribus cū recapitulatione.in die q̄.c.d.h.In die enī creauit ē:qz in claritate diuīe ꝓtēplatiōis ꝓstituit⁹.Ad similitudinē dei:qz rationem ei dedit, qua intelligēdo bona ꝛ mala discerneret:intellecta diligeret ꝛ dilecta obliuioni nō traderet:et in hoc dei similitudinem retineret. Sed postq̄z per inobedientiam hanc similitudinem deleuit:factus terren⁹ terrenos generauit.Ad̄ qualis ē terrenus tales terreni. b Uixit aūt adā ꝛc̄. Hiero.Sciendū q vsq ad diluuium vbi in nr̄is codicibus ducentorum: ꝛ q̄d excurrit annoz genuisse q̄s dicitur.In hebreo habent.c.annos ꝛ reliquos qui sequuntur.

c Et genuit ꝛc̄.Quasi ꝛ iste portauit imaginē terreni:q̄ ꝓ abel iusto repositus est:et interp̄tatione nominis xp̄m significat. Sed oēs pri⁹ portant imaginez terreni hominis q̄z celestis licet multi ad̄ aduētū xp̄i p fidē eā dē grām habuerūt:q̄ saluantur christiani. Stra.Ferunt post mortem abel vouisse adam se vxorem non vltra cogniturum: nec filium generaturum. Sed deo iubente fregit votū : vt dei fili⁹ de eo nasceret:ꝛ hō redimeretur De stirpe.n.cain nasci nō debuit.Ad̄ aū Seth nullū legit genuisse. p⁹ euz vero dicit:qz genuit filios et filias.

Hec computatio genealogiaz qua si ramos spargit historiaz: de quib⁹ suis locis colligunt fruct⁹ mysterioz. Et notandū qz in generatione Seth nulla femina ponit nōatim:sic in generatione cain. Justoz.n.est.oīa viriliter agere:nihil femineū:nihil fragile vsurpare:procedit.n.hec generatio p denariū vsq ad noe i q̄ pcepto-
B rū signat ipletio: sic p vndenariū in generatione cain trāsgressio.

In generatiōe iniustoz p̄m⁹ enoch ponit:q̄ dedicatio īterp̄tat:quia reprobi ī pñti vita spei sue radicē figūt:
Job.7.c ꝛ ab amore īmarcessibilis hereditat aresc̄unt: de quibus dr:Vidi stultuz firma radice:et maledixi pulchritudini eius statim. In generatione iustorū enoch ab adā septim⁹ ponit: qz b manētē ciuitatē nō q̄rūt:sz expectationē vsq ī finē tp̄is extēdūt:qđ septenaria reuolutione t̄minat:cū etnitas octaua successerit.vnde iste Enoch q̄ ponitur septimus: ꝛ translatus ē: q̄a deo placuit:septimam requiem significat:ad quā p⁹ hanc vitā q̄ deo perseueranter adheret sine dilatione trāsferet. Interpretatio quoq nominum huius generationis idem significat. Adam interpretat hō:vel rubra terra. Seth positio vel resurrectio : Enos homo.Cainā lamentatio.Malalehel laudans deum. Jared roboratus.

Enoch dedicatio

a Ic est liber gene Ca.V
a ꝑ tempore.
b rationis adam in die
ꝑ quia in claritate contemplationis conditus.
qua creauit deus ho-
ꝑ intellectu:voluntate:ꝛ memoria.
minem. Ad similitudinem dei
ꝑ quia hoc in vtroq sexu factum est.
fecit illū: masculum et feminam
creauit eos: et benedixit illis:
ꝑ .i.homo q̄ sumptus est de humo.
et vocauit nomē eoz adā in die
ꝑ redicta dictio:dinem texende genealogie.
b quo creati sunt. Uixit aūt adam
ꝑ nec iste exceptus
c cxxx.annis:ꝛ genuit filiū ad imaginē ꝛ similitudinē suam: vocauitq nomen ei⁹ seth. Et facti sūt
b dies adam postq̄z genuit seth octingenti anni: genuitq filios
i ꝛ filias.Et factū est omne temp⁹
ꝑ homo vel rubra terra.
qđ vixit adam āni nongentitriginta ꝛ mortuus est. Uixit quo
ꝑ resurrectio vel positio ꝑ homo.
q̄z seth.cv.annis:ꝛ genuit enos. Uixitq seth postq̄z genuit enos octingentisseptē annis:genuitq filios ꝛ filias.Et facti sunt oēs dies seth:nongentorumduodecim annorum:et mortuus est. Uixit vero enos nonagīta annis: ꝛ genuit cainan. Post cui⁹ ortū vixit octingentisquindecim annis: et genuit filios et filias . Factiq sūt omnes dies enos nongētoz quinq annoruz:ꝛ mortuus est.
ꝑ lamentatio.
Uixitq cainan.lxx.annis : ꝛ genuit malalehel : Et vixit cainan postq̄z genuit malalehel octingētisq̄draginta annis: genuitq filios ꝛ filias:et facti sunt omnes dies cainan nongenti decē anni
ꝑ laudans deum.
ꝛ mortuus est. Uixit aūt malalehel seragintaquiq ānis: ꝛ genuit iared.Et vixit malalehel post q̄z genuit iared octingētis triginta annis:ꝛ genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies malalehel octingentinonagintaq̄nq

Nico. de lyra

a Ic ē lib generatiōis Ca. V
b adā: b ꝓnr ponit recapitulatio generationis ade: vt illa ꝺducat ꝺ q̄ xp̄s erat nascitur⁹: ꝛ pro pōit ī generali recapitulatio.scd̄o generationis electe ꝺductio.ibi: Uixit aūt adā:Dic g:Hic ē lib.i.recapitulatio breuis. b Generationis ade:put p̄dictū ē capi.p̄cedēti. c Jn die q̄ cre.ꝛc̄.Ex b dicunt hebrei q adā in ipa die creationis sue genuit filios cū adhuc esset in paradiso: vt.s.dictum ē: sz qz doctores catholici tenēt ꝓriū :iō dicēdū q dies b nō accipit ꝑ die naturali vel artificiali tn: sz accipit hic singulare ꝑ plāli:sic.s.dictū ē.ij.ca. Iste sunt generationes celi ꝛ ire: q̄n create sunt in die quo fecit de⁹ celum et terram ꝛ omne virgultuz agri:ꝛ tn certum est q omnia ista non sunt facta vna die sed pluribus:et eodē modo accipitur hic:Jn die:id est in dies:quia alia die fuit hominis creatio:et alia eius generatio.s.post electionem de paradiso: alia patent ex dictis vsq hic. d Masculum et feminam:ꝛc̄.Hic accipitur creatio large pro formatione.

e Et vocauit nomen eorum Adam. Notandum q b nomen adam est cōe seu appellatiuū in hebreo: sicut b nomē hō in latino:ꝛ iō sic b nomē hō est cōis generis ꝛ accipitur ꝑ viro ꝛ muliere:ita ꝛ hoc nomen adam in b loco accipitur. Quod autem appropriatū est primo homini:hoc est propter eminentiam ipsius ad alios homines: sic b nomen philosoph⁹ appropiat Aristoteli ad denotandum eius excellentiam super alios philosophos.

f Uixit autem adam.Dimissa generatione cain reprobata: incipit deducere generationē electā ipi⁹ Seth.in q̄ deductione p̄mittit truncū.s.adam scd̄o ramos.i.filios ab eo descēdentes p ipm Seth.ibi:Uixit q̄z seth ꝛc̄. ttio ponit fructū.s.ipm noe:q̄ fuit stipes secūd⁹ ī generatione electoz.ibi: Uixit q̄z lamech.Circa primū dic sic: Uixit aūt adā ꝛc̄. Scd̄m Methodium ꝛ aliquos alios doctores b tacenf cē tū āni vite ade:q̄b⁹ luxit abel:fm hebreos aūt nihil omittit. g Et genuit filiū ꝛc̄.i.destitutū originali iusticia ꝛ p ꝓs peccatorē ꝛ mortalē q̄lis iam erat adā.Aliter exponitur. Ad imaginē ꝛc̄.i.pfectū ī ꝓgnitione dei et timore:sicut eum docuit adam p b euz distinguendo a cain et ei⁹ posteritate et b videf meli⁹dictū:qz si itelligeret de destitutiōe ab origiali iusticia:magis debuisset b dici ī generatiōe cain: vt videf. h Genuitq filios ꝛ filias.s.p⁹ ipm seth:q̄z noia nō exp̄muntur:qz eoz genealogia nō deducitur.

i Et factū est ꝛc̄.ꝑter centū ānos q̄ b subticenf fm aliqs doctores: vt p̄dictū ē:legaf lra sic iacet vsq ibi:

Et ambu-

Enoch dedicatio. Mathusalam mortis emissio. Lamech humiliat⁹. Noe reges. Procedens ꝙ hō de ira: resurgēs a peccatis: erit hō inuocās deū et deflens peccata pristina: sicq; laudans deū: roborat⁹ spū dei: dedicat in vitā. e. Atq; victor mortis deo subiectus: requiē possidet sempiternā: quam significat noe: qui requies interpretatur: et decimo loco numerat: quia p impletionē mandatoꝝ possidetur regnum celorum.

a Ambulauitq; cū. d. cē. Ysi⁹. Enoch septimus ab adam placens deo ꝙ et trāslatus est: septimā requiē significat: ad quā trāsfert qui tāq; sexta die .i. sexta etate seculi p xpi aduentū formāt: trāsactis autē sex milibus annis facto iudicio et renouato celo ⁊ terra: trāsferent sctī in vitā eternam. Nō aūt p Seth ab adam vsq; ad noe: denarius numerus insinuat: complementū mādatoꝝ in ecclesia in opib⁹ figurat: cui numero si addant vel adijciūt duo filij noe medio rprobato: duodenarius consūmat: ꝙ in patriarchaꝝ et apostolorum numero insignis hr: propter partes septenarij altera per alteraz multiplicata: naz ter quaterni ipm faciūt. Alcu.

anni: ⁊ mortu⁹ est. Vixitq; iared centumsexagitaduobus annis:

ꝟ dedicatio.

et gēuit enoch. Et vixit iared p⁹ q̄q; genuit enoch octigētis ānis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et fcti sūt oēs dies iared nongentisexagintaduo anni: ⁊ mortuus est. Porro enoch vixit sexagintaquinq; ānis: ⁊ genuit mathusalā. Et a
ambulauit enoch cum deo post

ꝟ mortis emissio.

q̄q; genuit Mathusalam trecentis annis: et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies enoch trecētisexagintaq̄nq; anni: ambulauitq; cū deo et non b+
a apparuit: qr tulit eum deus. Vixit quoq; mathusalā cētū octua- c+
b

ꝟ humiliatus

gitaseptē ānis: ⁊ genuit lamech. Et vixit mathusalā postq̄q; genuit lamech septingentisoctoginta duobus annis: ⁊ genuit filios ⁊ c
filias. Et facti sunt oēs dies ma- d
thusale nongentisexagintanouem anni et mortuus est. Vixit e
autez lamech centumoctoginta duobus annis: ⁊ genuit filium: vocauitq; nomē ei⁹ noe dicens: Iste consolabitur nos ab operi f
bus ⁊ laboribus manuū nostrarum in terra cui maledixit dominꝰ. Vixitq; lamech postq̄q; genuit noe q̄ngentisnonaginta q̄nq;

a Et ambulauit enoch cū deo. iuste viuendo: sicut sequenti ca. dicit de noe.
b Et nō apparuit ⁊c. Dicunt iudei ꝙ licet esset iustus et bonus: tamē habebat ꝓnitates magnas ad malū: quib⁹ cū difficultate summa resistebat: et iō ex diuina ꝓuidentia mortuus est añ terminū vite sue naturalis ne laberet in pctū: ꝟm qđ dicit Sap. iiij. Justus si morte ꝓoccupat⁹ fuerit in refrigerio erit ⁊c. et Sequit: Raptus est ne malicia mutaret animū ei⁹. Doctores aūt catholici dicūt ꝙ ꝓpter excellentiam sue virtutis assumptus fuit a deo: et positus in paradiso terrestri: vbi et helias postea raptus est: vt habet. iiij. Reg. ij. c. et inde exituri sunt ad p̄dicandū contra pfidiā antichristi: et hoc magis videt sonare lra: qr de ipo nō dicit hic ꝙ sit mortuus sicut de alijs. sed ꝙ nō apparuit. s. inter hoies pctōres.
c Quia tulit eum deus. de medio eoꝝ ad locū p̄dictū: Sequit: d Et facti sunt ⁊c. Eodē. s. anno quo inundauit diluuiū pax anteq̄ inundaret: ꝟm ꝙ dicit Hiero. liber. de hebra. quēstioni. Et hoc pōt videri p lrām: qr si accipiantur sexcēti anni quibus vixit noe añ diluuiū. ꝟm ꝙ dicitur infra. vij. ca. Eratq; sexcentoꝝ annoꝝ qñ diluuij aq̄ inundauerunt sup terrā: et itez clxxxij. anni quibus vixit Lamech anteq̄ noe esset genitus: et. clxxxvij. quib⁹ vixit mathusalā añ natiuitatē lamech filij sui. et aggregetur totū simul inueniunt nongenti sexaginta nouē anni: et sic patet ꝓpositū. Si aūt queratur quō hoies illi⁹ rēporis ita diu viuebant. Ad hoc pōt rō multiplex assignari. Prima est ex bonitate complexionis primoꝝ parentum. fuerant enim a deo immediate formati: et per consequens optime cōplexionati: ⁊ sic ad longiorē vitā dispositi: et illa bonitas cōplexionis magis venit ad hoies ꝓpinquos illi⁹ tpis q̄ ad remotos tpis moderni. Secunda est ex mō viuendi: qr tpate viuebant. Tertia est ex bonitate nutrimēti: qr añ diluuiū terrenascētia fuerūt meliora q̄ post: qr inundatio diluuij fuit p maiorē pte ex aq̄s oceani: ꝟm ꝙ dr infra. vij. ca. Rupti sunt oēs fontes abyssi magne. aque aūt salse ĩducūt sterilitatē terre: et p ꝙs reddūt terrenascentia peiora: ex quib⁹ abbreviat⁹ hoīs vita. Quarta ex scīa ade: qr format⁹ fuit ī pfectione scīe: vt. s. dictū ē. ij. ca. et iō ꝓgnit xtutes fructuū herbarū et lapidū ꝙ faciūt ad cōseruandā sanitatē et vitā ꝓlongandā et de q̄ docuit hoies ad vitā ꝓlongandā. Quinta ex bono aspectu sidez sup regionē illā ī q̄ manebāt: q̄ aspect⁹ multū fac ad longitudinē vite: sz p motū celi ꝓtinuū mutat⁹ ē tpe ꝓcedēte. Sexta ex diuina dispositione hoc ordinante: vt p longā vitā hoīm cito multiplicaret genus humanū. Itē vt hoies illius tpis p lōgā vitā possent habere expientias de cursu celi et effectib⁹ sidez et aliaz rerū: q̄ expientie sunt ꝓncipia artis et scīe: vt hr. j. Methaphis. Itē videm⁹ magnā latitudinē ī q̄titate molis ī natura humana: qr aliq̄ sūt valde pui sic pygmei: q̄ dicūtur hoies lōgitudine vni⁹ cubiti tm̄: alij autez sunt valde magni sic̄ gigantes. vnde Deutro. iij. dr de Og rege basan. Mōstrat lect⁹ ei⁹ ferre ꝙ ē ī rabath filioꝝ ammon hōs nouē cubitos lōgitudinis et q̄ttuor latitudinis ⁊c. vnde et Aug⁹. dicit. xv. de ciuitate dei. ca. viij. ꝙ vidit dentem gigantis qui si diuideretur minutatim faceret centum dētes hoīm coīs stature. Si igit ē tāta latitudo et excessus vni⁹ ad altez in q̄ntitate molis: nō videt irrōnabile ꝙ fuerit tantus excessus in q̄ntitate durationis hoīm primoꝝ ad illos qui nunc sunt: sicut scptura determinat. Item in quantitate durationis videt etiā magna latitudo: qr etiā de pygmeis dr: ꝙ quinto anno generāt: octauo anno senescūt: ⁊ iō si homines alij tantū excedunt eos in q̄ntitate durationis: qr viuūt cōiter. lxx vel. lxxx. annis: nō est mirādū si hoies ꝓme etatis tm̄ excedēbāt modernos ī q̄ntitate durationis. Ego aūt tot rōnes induxi ad ꝓpositū oñendū: qr si vna per se nō sufficit: plures simul sumpte vident ꝓpositū psuadere. Sequit: e Vixit aūt lamech: et pz lra vsq; b: Iste ꝓsolabitur nos. Hoc exponitur de noe eo ꝙ preparaturus erat seculū: quod erat ad consolationē illoꝝ qui timebant ipm totaliter deficere p diluuiū. In hebreo aūt hr: Iste q̄etabit nos ⁊c. ⁊ huic lre consonat iterptatio huius noīs noe qđ iterptat reges: et rō huius interptationis exprimit cū dr: Vocauitq; nomē ei⁹ noe dicēs: Iste q̄etabit nos: Et dicūt hebrei, ꝙ b non dr ꝓpe ꝓpt repationē seculi p⁹ diluuiū: sz qr añ tps noe hoies multū laborabāt ī agricultura: qr ꝓprijs mān⁹ tm̄ colebāt eā: ipe aūt adinuenit artē arādi ī q̄ plsat⁹ laborāt aīalia q̄z homines: ideo dr dedisse requiem hōminibus: et hoc videt p lrām seq̄ntē. f Ab opib⁹ ⁊c. qr p artē arādi ipositi sūt laborēs isti sup aīalia. g In ira ⁊c. Et ꝓpt hāc maledictionē fructificare nō poterat nisi mult⁹ labori⁹ coleret: et ista expositio videt magr ꝓsona lre. pōt tn̄ ad ipam aptari trāslatio nra. cū dr: Iste ꝓsolabit nos: qr magn̄ ꝓsolatio fuit hoīb⁹ cū p artē arādi labor eorū fuit posit⁹ sup aīalia: et ꝓpter talē artē quā inuenit noe vocat⁹ vir agricola. j. ix. ca. Noe xo. descripta multiplicatione hoīm p primū stipitem scilicet adā: hic consequenter describitur per sēm scilicet noe. Et primo describitur ipius noe ge-

rũ.genuit Lamech:rursꝰ Lamech cũ eẽt.clxxxij annoꝝ genuit noe:ꝛ sunt vsq; ad diẽ natiuitatꝭ noe a mathusalẽ.cccl v.Sexcẽtesimo aũt ãno vite noe diluuium factũ est.nongentesimo.scz.lv. anno mathusalẽ: cũ aũt supra nõgentisexagintanouẽ annis vixisse dicꝰ sit:patet eũ q̃ttuordeci annis vixisse pꝰ diluuiũ.Sed octo aĩe tm̃ in arca salue facte sunt.Est g̃ error ĩ numero:sic in pluribꝰ.In hebreis enĩ samaritanoꝝ libris ita repperi:ꝛ vixit Mathusalẽ. clxxxvij. annis et genuit Lamech:ꝛ vixit Mathusalem postq̃ genuit Lamech septingentos.lxxxij. annos ꝛ genuit filios ꝛ filias:ꝛ fuerũt oẽs dies Mathusalem anni nongenti.lxix.ꝛ mortuus est:ꝛ vixit Lamech.clxxxij.annos ꝛ genuit noe.a die aũt natiuitatis mathusalẽ vsq; ad diẽ ortus noe: sunt anni.cccl xix.his adde sexcẽtos annos noe:quia ĩ sexcẽtesimo vite eius ãno diluuiũ factũ ẽ: atq; ita fit vt nõgẽtesimo sexagesimonono ãno vite sue mathusalẽ mortuus sit eo anno.s.q̃ cepit eẽ diluuium a Noe x̄o ꝛc̃.Vtero.Noe iterp̃tat requies:qz sub illo oĩa retro opa:p diluuiũ q̃euerũt. ℣ Cũq;

Gen.7.b annis: et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies lamech septingẽti septuagintaseptẽ anni:
a ℣ requies.i.christus in quo requiẽ inuenimus
ꝛ mortuus est. Noe vero cum q̃n- a gentorum esset annorum: genuit Sem:Cham:et Japhet.

neratio.Secundo sue generationis multiplicatio.x.ca.ibi:Hę sunt generationes.Circa primũ adhuc p̃mo describit̃ dicta generatio.scdo ipiꝰ noe statꝰ siue cõditio.ibi:Cũq; cepissent.Circa p̃mũ dr̃ sic:Noe x̄o cũ q̃ngẽtorũ esset annoꝝ ꝛc̃.Hic põt queri q̃re tm̃ tardauit ad generandũ: quia alij p̃cedentes circa cẽtesimũ annũ generauerũt: vt patet ex predictis. Rñdẽt hebrei q; h̃ fuit:qz dñs disposuerat cũ saluare ĩ diluuio cũ sua posteritate tota:si aũt in cẽtesimo anno generasset infra q̃ngentos annos seq̃ntes aũ diluuiũ:qz sexcentoꝝ annoꝝ erat noe q̃n inundauit diluuiũ:fuissent tot ex eo ꝛ filijs eiꝰ multiplicati q; fuissent inter eos multi mali de quibꝰ non esset dignũ q; saluarent̃.Itẽ tot psone cũ necessarijs ad vitam p annum integrum quo durauit diluuiũ non potuissent cõpetenter in arca colloca ri. a Genuit Sem et Cham ꝛ Japhet. Dicunt hebrei q; Sem nõ fuit primogenitus noe: qꝰ p bãt:qz hic dr̃ q; q̃ngentesimo anno vite sue cepit generare:ꝛ sic primogenitus eius erat cẽtum annoꝝ tempore diluuij:qz tunc fuit noe sexcentorũ annoꝝ.Sem x̄o nõ habuit centũ annos vsq; pꝰ diluuiũ p duos annos: vt dr̃ infra.xj.c.Dicũt tm̃ q; p̃ponit alijs ꝓpter dignitatẽ circũcisionis: qz natus fuit circũcisus:sed hoc videtur ficticium:quia Abraam dicit̃ pater circũcisionis:ꝛ q; hoc signum primo accepit a deo.Ideo aliter dicendũ ꝑm p̃dictã opinionẽ de p̃mogenitura:q; hic primo noĩatur ꝓpter reuerentiã patriarcharum ꝛ christi maxime qui ab ipo descenderũt: vnde ꝛ infra.xlviij.ca.Jacob patriarcha benedicens filijs Joseph preposuit Ephraim iuniorem ipi manasse:quoniam futurus erat in prolem maiorẽ vt ibidem dicitur.Nota q; Sem vbiq; dr̃ scribi per m in fine.

Moraliter.

Moraliter. Hic est liber generationis Ca. V Adam ꝛc̃.Hic agitur de generatione de per seth in qua dicitur infra q; Jared qui interp̃tat roborat⁹:genuit enoch qui interp̃tat dedicatus vel dedicatio:per quod moraliter designatur q; ad robustam pugnaz contra temptationes mundi carnis ꝛ diaboli sequitur pax et tranquillitas mentis ꝛ sic efficit̃ habitaculuz inhabitationis dñe p gratiã dedicatũ ꝓpter qꝺ subditur: † Ambulauit cũ deo:iuste ꝛ sancte viuẽdo: b† Et nõ apparuit vltra scz in p̃nti vita: c† Quia tulit eum deus:ad gloriã sempiternã ad quam nos cum eo perducat.

In ca.v.vbi dr̃ in postilla. Quõ hoĩes illiꝰ tp̃is viuebãt.

Additio.j. Iste rõnes que assignantur ad diuturnitatẽ vite hoĩm illius tp̃is:ꝛ si valerẽt ad aliqualem l̃gitudinẽ vite:non tamen videntur ad tantã differẽtiam durationis sufficere.bonitas enim complexionis ꝛ etiam modus viuendi tp̃atus licet non in multis: in q̃busdam tamen inuenitur:ponit enim Galienus in suo tegni possibilem esse complexionẽ tp̃atissimam ꝓut humane nature p̃tinet inueniri quã vocant euchraton: ꝛ multo magis possibile est hominem boni regiminis reperiri:nunc q̃ tamẽ a tertia etate ꝛ citra repitur aliquis qui.cc.annos fere attingat. Christꝰ eñ qui p spiritũsanctũ conceptus est optime complexionatꝰ fuit:ꝛ nõ nisi tp̃ate ꝛ virtuose in hac vita vixit:ꝛ tamen in iuuenili etate passus est:p̃out cõiter tenetur ne in eo appareret nature humane diminutio:vt patet in.iij.p.q.xlvj.articu.ix. in responsione ad vltimũ argumentũ. Ex quo patet q; etas. xxxiij.annoꝝ in christo erat iuuenilis:quod non esset si christus ꝑm naturã humanã habuisset viuere sicut adã ꝛ alij antiqui:quia s. sic illa etas in q̃ fuit passus nõ esset iuuenilis:sed infantie seu puericie.ratio aũt sumpta ex bonitate nutrimenti ante diluuiũ nõ videtur valere:nam inundatio diluuij plꝰ debuit terrenascentia reddere peiora in tp̃e ꝓpinquiori ipi diluuio q̃ in magis remoto:ꝛ tamen post diluuiũ.s.in scda etate legunt̃ hoĩes vixisse.cc.annos fere ꝛ cũ magꝭ a tp̃e diluuij fuerunt remoti plus fuit diminuta diuturnitas vite:illa etiaz que adã cognouit de virtutibus fructuũ ꝛ herbaꝝ ꝛc̃.que faciunt ad ꝓlongandã vi ã:de quibus dicitur docuisse hoĩes verisimile est vt ꝛ addisceret noe ab antiquis suis:cũ vita ipius noe fuerit ꝓlongata sicut vita eoꝝ qui fuerunt in p̃ma etate:qui quidem noe cum iustus ꝛ pfectus fuisset: verisimile ẽ vt doceret a posteritati sue:qꝺ tm̃ nõ apparet per effectũ.bonus etiã aspectus fidei ꝛ si faciat ad longitudinẽ vite non tamen tantam dissimilitudinem faceret: nec etiam astronomi h̃ videntur tradere.Sexta aũt ratio quam ponit.s.q; fuit ex diuina dispositione hoc ordinante concedenda est.sapientia.n. diuina omnia disposuit suauiter:Sap̃.viij.sed rationes quas assignat ad h̃ uiusmodi dispositionem diuinam sunt min⁹ sufficientes

Additio.

cientes:nam nihilominus multiplicaretur genus humanum per vitam breuem sicut modo q; per longam vitam:sicut tunc ꝛ forte citiꝰ sic mõ:nã tũc incipiebãt generare pꝰ centũ annos ꝛ mõ añ.xx.ꝛ sic in p̃mo cẽtenario vniꝰ p̃mi generãtis possent generari multi filij ꝛ nepotes ꝛ ꝓnepotes:q̃ libet vel maior ps ĩfra illũ cẽtenariũ generasset:ꝛ sic magis multiplicaretur genꝰ humanũ:qꝺ manifeste p̃õt h̃ri in multiplicatione filiorꝝ ysrl̃ in egypto: de quibꝰ in Deutro.x.ca.Jn.lxx.animabꝰ descenderũt pres vestri in egyptũ ꝛ nunc posuit te deꝰ sic stellas celi in multitudine.manifestũ est enĩ q; populus israeliticꝰ nõ fecit mozã ĩ egypto tãto tp̃e q̃nto Adam ꝛ Seth filiꝰ eiꝰ abstinuerũt a generatione.nã adã abstinuit p centũ.xxx.annos.ꝛ seth centũ.v.annis q̃ faciunt.ccxxxv.annos: ꝛ populꝰ israeliticus in egypto fuit.cc.x.annis: ꝓut infra patebit. Alia etiã rõ quã assignat ad diuinã dispositionẽ.s.vt hoĩes illiꝰ tẽporis possent hr̃e experientias de cursu celi ꝛ effectibus siderũ ꝛc̃.nõ videt̃ valere: cursus.n. celi ꝛ siderũ q̃ magna ꝛ difficili inuestigatione indiguit:fuit pfecte declaratꝰ tp̃e grecoꝝ qñ Ptolomeꝰ pfecit libꝝ Almagesti:in quo oẽs cursus celi ꝛ siderꝝ plene tradunt̃ ꝛ tm̃ inuestigatio sua ĩcepit a tp̃e cuiusdã p̃decessoris q̃ eũ p̃cessit p.ccc.annos fere ꝛ nõ plꝰ: vt in eodez libro h̃r: vñ illõ tp̃s sufficit ad illã inuestigationẽ. Silr ad cognoscẽdos effectꝰ siderꝝ de q̃bꝰ ipe Ptolemeꝰ large ait in libro q̃driptito ꝛ in cẽtiloquio suo:cuiꝰ sniias sequunt̃ astronomi q̃ ei successerũt: vñ ꝓpt̃ hec ꝛ silia nõ fuit necessaria diuturnitas vite in antiq̃s:et tõ potiꝰ tenendũ ẽ cũ Augustino:q̃ in lib̃.de ciui.dei.de hac materia tractãs sic ait: Annoꝝ ista numerositas cuiusq; hoĩs q̃ tpibꝰ illis fuit nullis nũc talibꝰ documentis venire põt in experimentũ:nec tm̃ ideo fides huius sacre historie derogãda ẽ:cuiꝰ tãto ip̃rudentiꝰ narrata non credimꝰ q̃ãto ipleri citiꝰ p̃nunciata cõspicimꝰ:hec ille ꝛ nimiꝝ si Augustinꝰ q̃ tantus ecclesie doctor fidelissimꝰ fuit h̃ asserit esse omnino supernaturale:quod patet ex hoc qꝺ in predicta auctoritate continetur.s.q; ista numerositas nullis documentis in expimentum venire posset:cum ipe Ra.moy.hebrꝰ in suo libro de directione pplexorũ istam diuturnitatẽ vite attribuit miraculo diuino:dicit etiã ꝛ forte non inconuenienter q; diuturnitas fuit solum in illis q̃ in sacra scriptura nominant̃ scz Adam:Seth:Et enoch ꝛc̃.nõ aũt in alijs cõtemporaneis q̃ vt dicit nõ tam diuturne viuebant:scz sic̃ post diluuiũ cuius ratio est ꝑm eũ:nã vt dicit:ideo deꝰ disposuit illos tã diuturnare viuere: vt fides de creatione mundi quã pagani ꝓ maiori pte negabant in cordibꝰ fidelium magis radicaret̃. quod sic factũ est. Mã Lamech pr̃ ipius Noe cõcurrit in vita cum ipo adam. Abraã etiã q; p̃cipalis fuit in fidei predicatione erat. lxij.annoꝝ q̃n mortuꝰ est noe:ꝛ sic testimoniũ creationis mũdi venit satis de ꝓpinq; ad tp̃s abrae:qz de adã ad lamech: de lamech ad noe ꝛ deinde ad abraam.

✠ Jn eodẽ.ca.

In eodem ca. vbi dicitur in postilla: Et dicũt hebrei q̃ hoc non dr ꝓpter repationem seculi ꝛc̃.

Additio.ij. Hec expositio hebreorum nõ videtur habere fundamentũ in lr̃a: si enī Noe fuisset primꝰ inuentor artis arandi ꝫ exꝑsisset scꝑtura sicut supra g̃rto ca. de inuentione musice artis ꝛ ferrarie ꝛ huiusmodi. Qr aũt allegat postillator de ꝫ q̃ noe vocat vir agricola. infra. ix. ca. magis fac̃ cõtra hanc expositionẽ: nã ibi legitur: Cepit aũt noe vir agricola exercere terrã. Ex q̃ intelligit q̃ tũc in plantatione vinee cepit esse agricola: ꝛ nõ ante. veritas etiam hebraica non dicit: iste quietabit nos: sed iste consolabi tur nos: quod consonat prime expositioni.

Replica Correctorij contra Burgẽn. cauillantem. In ca. v. vbi postillator multas adduxit persuasiones ad ꝫ q̃ hoies ꝑme etatis tãdiu viuere potuerũt vltra vitã aliaꝝ etatũ: ꝛ in fine cõclusit: Adduxi multas rationes: vt si vna nõ sufficit ꝑ se plures sil̃ sumpte vel oẽs videãtur ꝓpositũ psuadere: inter q̃s etiã sexta est btī Aug̃. xv. de ciuitate dei. ca. ix. ꝛ cũ postillator nõ velit eas eẽ demonstrationas: sz psuasiuas. Burgẽn. tñ occasiones cõiter querens longam facit digressionẽ ptractans quasdã rõnes quasi singl̃as q̃s tñ postillator nec reputat singulas singulariter: sed oẽs simul psuasiuas. Itẽ in eodẽ capitulo vbi postillator prefert expositionẽ hebreoꝝ sup illo verbo. Noe consolabit nos ab opib⁹ ꝛ laborib⁹ manuũ nostraꝝ in terra cui maledixit dñs dicens: q̃ noe inuenit artẽ arandi cũ animalib⁹: cũ añ hoies cõsueuerãt manib⁹ terrã opari: ꝛ hec fuit hoĩb⁹ magna consolatio: ꝛ igit̃ .ix. ca. Noe vocat⁹ ẽ vir agricola. Sed Burgẽsis se opponit dicens q̃ noe fuisse inuentorẽ agriculture non habet fundamentũ ex lr̃a: q̃ supra dicit exꝑsse de inuentore musice ꝛ ceteraꝝ artiũ: q̃ꝫ hic de noe nõ dicit. Ad q̃ꝫ videt dicendũ q̃ scriptura inter electoꝝ opa nõ facit curã recẽsendi de inuentoribus artiũ. sicut inter opa reprobatoꝝ supra fit mentio: a p̃cipaliorib⁹ enī cõsueuit fieri denoīatio. Sic̃ igit̃ p̃cipalis occupatio reprobatoꝝ ẽ circa mũdana: ita electorũ p̃cipaliter circa diuina. Argumentũ igit̃ Burgẽn. non est a simili: ꝛ q̃ Burgẽn. dic̃ allegatũ postillatoris videlicet q̃ noe dictus est vir agricola facere contra mentionẽ postillatoris: q̃ dr in lr̃a allegata: Cepit aũt noe vir agricola exercere terrã: q̃ꝫ Burgẽn. dicit intelligi debere q̃ post diluuiũ in plantatione vinee cepit esse vir agricola ꝛ nõ ante sed hic intellectus Burgẽn. nõ hz fundamentũ ex lr̃a: q̃ nõ dr. Cepit noe vir agricola esse: sed agricola existens cepit terrã exercere post diluuium: ante diluuium enim artem inuenit per quam post diluuium cepit exercere terram in vinearum conditione: plantatione: ꝛ ceteris.

Glo. ordi.

La. VI

a Unq̃ cepis. homines mul. s. ter. Hiero. Verbũ hebraicum: elohim vtriusq̃ numeri ẽ: deuz. n. et deos significat: iõ Aq̃la filios deoꝝ dicere ausus est deos scõs vl̃ ãgelos itelligens: quẽ sequens: Symmach⁹ ait. Videntes filij potentũ filias hominum.

b Videntes f. d. ꝛc̃. Filij seth religiosi intelligũtur ꝑ filios dei: q̃ victi cõcupiscentia ex filiab⁹ hoĩm. i. ex stirpe cain vxores acceperunt: ꝛ viros potẽtes genuerũt: immensos. s. corpib⁹: supbos viribus⁹ ĩconditos moribus⁹ q̃ gigantes appellantur nõ ẽ icredibile ab hoĩb⁹: nõ ab angel̃: vel q̃busdã demonib⁹: q̃ mulieribus⁹ sũt ꝓbi: eiusmodi hoies eẽ ꝓcreatos: q̃ꝫ ꝛ post diluuiũ corpa nõ solũ virorũ: sz ꝛ mulieꝝ icredibili magnitudĩe extiterũt c Non pmanebit ꝛc̃. Hiero. Hebreũ. ñ iudicabit spũs. m. hoies in sempiternũ: qm̃ caro sunt: ꝫ ẽ: q̃ꝫ fragil̃ ẽ hoĩm ꝓditio: ñ eos eterno cruciatui reseruabo: sz ꝫ reddã q̃ meruẽr̃. Clemẽta g̃ẽ: ñ seueritas q̃ pctõr ꝫ ꝑ scelere visitat̃. Añ ds irat⁹ dic̃: Non visitabo filias eoꝝ cũ fornicate fuerũt: Et alibi. Visitabo ĩ vrga iniq̃tates eoꝝ ꝛc̃. Me autẽ videat̃ crudel̃: q̃ locũ pnie ñ dedit: ad iũgit, sz erũt dies illi⁹. cxx. ãni. nõ. n. ĩtelligũt̃ p̃dicti eẽ ãni vite hũane: cũ p⁹ ũeniat̃ hõ ãpli⁹ viriſſe: sz itelligit̃ añ ãnos. xx. q̃ꝫ icipet arca fieri: q̃ facta legit̃. c. ãnis deũ ad noe ꝫ dixisse: p̃nũciando diluuiũ ñ vite hũane dinceps future p̃scribẽdo spaciũ: sz coꝝ q̃s fuerat diluuio dletur⁹. d Erũtq̃ ꝛc̃. Stra. Añ diluuiũ. s. ad agẽdã pniam. Sz q̃ in malicia perseuerauerũt: añ p̃fixum terminũ: c ẽtesimo anno deleti sunt.

Oseę. 4. c
Pš. 88

Videẽs aũt. d.

a Unq̃ cepissẽt ꝛc̃. hoies multiplicari sup terram et filias procreb filij seth religiosi assent: et videntes filij dei filias ꝫ de stirpe cain. b ꝫ cõcupiscẽtia victi. hominũ q̃ essent pulchrę: accesperunt vxores sibi ex omnibus quas elegerant. Dixitq̃ deus c ꝫ indignatio. Non permanebit spiritus meus d ꝫ fragilis conditionis in hoĩe in eternum: quia caro est e ꝫ vsq̃ ad diluuium ad agendam penitentiam quibus edificata est arca ꝫ anteq̃ inciperet fieri arca. Erunt q̃ dies illi⁹. cxx. annorum i

a† b† † c f g h i

Nico. de lyra

La. VI

a Unq̃ cepissent ꝛc̃. Hic consequenter describitur status c Noe ꝛ conditio: et primo añ diluuiũ: secundo in diluuio. vij. ca. tertio post diluuiũ. viij. Circa primum sic ꝓcedit: q̃ primo causa diluuij generaliter decernit: secundo ipe noe excipit. ibi: Noe vero ĩuenit gratiam. tertio arce constructio precipi. ibi: Fac tibi arcam. Circa primum sciendum q̃ causa diluuij fuit multiplicatio peccati: ex quo secuta est ꝓuocatio ire dei: ꝛ ista duo pluries hic replicant̃ vt magnitudo pctõr ꝛ offense dei ostendatur. dicit igitur: Cũq̃ cepissent hoies multiplicari: ad ostendendũ q̃ multiplicatio pctõrum non incepit tempore noe sed ante.

b Videntes filij dei: hoc exponitur multiplicit̃. Uno modo q̃ per hoc intelliguntur demones incubi: qui dicuntur filij dei ꝓpter naturã spũalem. vñ et Job primo capitulo dicitur: Sathan fuisse ĩter filios dei: ꝛ isti in specie humana cõmiscuerunt se mulieribus: ꝛ inde nati sunt gigantes. vnde dicitur infra: Gigantes aũt erant in terra: sed hec expositio non videtur rationabilis: quia hic exꝑmitur causa diluuij quod inundauit in penam pctõrum: diluuiũ aũt nunquã fuit in penã demonũ: sz tñ hominũ. ideo aliter exponit Ra. Sa. dicens q̃ hec est littera: Filij iudicum vel potentum: q̃ nomen hebraicũ quod ibi ponit̃: sz eloym: aliquando accipit̃ pro deo: ꝛ aliquando ꝓ dijs in plurali: aliquando ꝓ iudicibus. vñ Exod. xxij. vbi translatio nostra habet: dñs domus applicabitur ad deos: id est ad iudices: in hebreo dicitur: applicabitur ad eloym. Dicit igitur iste q̃ filij iudicũ ꝛ potentũ quando videbant filias subditoꝝ pulchras ornari: ꝛ quãdo dabantur ad nuptias: q̃ accedebant ad ipas cognoscendo eas carnaliter anteq̃ mariti eas cognoscerent. Sed hec expositio nõ videt̃ adhuc rõnabilis: q̃ꝫ ista cã diluuij fuisset pticularis. s. q̃ꝫtũ ad potentes solũ. sz infra eodẽ capitulo dr cõtrariũ: Quis q̃ppe caro corrupat viã suã: nec generale diluuium induci debuisset ꝓpter cãm pticularem. Et ideo aliter exponit̃ ꝛ melius: q̃ filij dei hic intelligunt̃ illi q̃ descenderũt de Seth: qui a pr̃e suo fuerãt ĩstructi ĩ cultu diuino: vñ ꝛ in plurib⁹ locis vete. ac no. testa. fideles vocant̃ filij dei: ꝑ filias hominũ intelligunt̃ mulieres descẽdentes de cain: q̃ erant curiose, dissolute ꝛ lubrice: ꝛ de ill̃ ꝓcepat Seth filijs suis de volũtate dñi q̃ nõ ꝫherent matrimonia cum eis: sic̃ dñs ꝓcepit filijs israel: vt nõ ꝫherẽt matrimonia cũ mulieribus⁹ chananeis: sz filij Seth ꝓcedẽte tpe trãsgressi sunt ꝫ ꝓceptũ: ꝛ ꝫ est q̃ subdit̃: Acceperunt sibi vxores ꝛc̃. ꝛ Sequit̃: c Dixitq̃ dr⁹: ꝑdictis ꝓuocat⁹. d Nõ pmanebit spirit⁹ ꝛc̃. Hoc exponitur vno modo sic: e Spiritus meus: id est indignatio mea. f In homine: id est contra hominem. g In eternum: ac si dicat quia non irascar contra eum irreuocabiliter: sicut contra angelum malum cuius peccatum est irremediabile. h Quia caro est. id est habens pronitatem ad peccandum ex carne animam aggrauãte: propter quod est magis sibi parcendum puniendo eum pena temporali et non eterna. Aliter exponit Ra. Sa. dicens q̃ hec est veritas littere. Non disceptabit spiritus meus in homine in eternum: ac si diceret deus: vsq̃ nunc tenui sententiam de deletione generis humani per diluuium in suspenso per modũ cuiusdã disceptationis: sz ex nũc ꝓferã sententiã. Quia caro est. i. nimis implicat⁹ pctis carnalib⁹: verũtñ ad declarationẽ iusticie mee differã executionẽ sententie mee: vt habeãt locum penitentie: ꝛ hoc est q̃ subditur: i Erũtq̃ dies ꝛc̃. Non enim potest dici q̃ hic determinetur tempus vite humane post diluuium: q̃ multi diutius satis vixerunt post diluuium: vt patet infra. xj. capi. sed determinat̃ tempus a prolatione sententie diuine vsq̃ ad executionem: in quo poterant penitere: ꝛ hoc idem dicit Hieron. libro de hebra. questioni. Item patet q̃ hec sententia fuit data. xx. annis anteq̃ Noe generaret: quia inter primam eius generatio-

A

nem ꝛ ĩ

a Videns aũt d.tẽ.Mõ in deũ penitẽ/
tia cadit:aut dolor cordis: cui est de om/
nib⁹ tam fixa sñia:q̃ certa pñtia:sed vti
tur scẽptura vsitatꝫ ꝟbis coaptans se nr̃e
puitati:vt ex cognitis incognita ꝯgsca/
m⁹.nã ira dei nõ est pturbatio animi:sed
iudiciuꝫ qđ irrogat peccatori: cogitatio
vero cordis eius mutandaꝫ rex immuta
bilis rõ. b Penituit.e.q.h.f.Greg.
in moralib⁹ li.v.Plerũq; in sacro eloq̃o
sapiẽtes dei cõsilium trahunt a sapiẽtib⁹
seculi.Sic nunc ꝓ vtilitate hoĩs:vocem
in se passionis humane ipe cõditor hoĩm
sumit:cũ cõstet:q;q̃ cũcta ꝑuscq; venerint
cõspicit:nihil fecerit q; pẽitendo resipi/
scat.Ut ꝯ mirũ nõ est:si spũales plerũq;
vtant verbis carnaliũ:sic neq; mirãduꝫ
si ipe creator oĩm:vt carnẽ ptrahat ad in
tellectũ suũ in se ipo carnis sermonẽ ser/
uat vel sumat. c Noe vir iust⁹. All.
B Allego. Hic ꝓ act⁹ suos significat xp̃m q̃ ait: Di/
Dat.ii.d scite a me:qr mitis sum ⁊ hu.cor. Sol⁹ iu
stus inuenit cui ꝓpt iusticiã suã septem
hoĩes donant:iustus q̃s xp̃s ⁊ pfect⁹ cui
septẽ eccleſie septiformi spiritu illumina/
te invnũ eccleſiã cõdonant. Noe p aquã
⁊ lignũ liberat ⁊ familia eius:sic familia
xp̃i p baptismũ ⁊ crucẽ. d Noe vir
iust⁹ tẽ.Si null⁹ sine pctõ quõ perfect⁹?
pfecti dicunt aliqui nõ sicut sunt pficien
di q̃n equabunt angelis:ꝫ sic pat eẽ in
pegrinatione:vñ addit in generationib⁹
suis.i.sic ꝓ mõ suo dei gra poterat eẽ p/
fect⁹:nõ sicut in alia vita: in q̃ nec volet
nec peccare poterit.Cum deo ambulauit
vestigia ei⁹ sequẽs. e Jn generationi
b⁹ suis:quasi nõ cõsumate iusticie:sed iu/
xta generationẽ suã. f Diſpdam eos
cũ.t.Tradũt doctores terre virorem et fe
cunditatẽ longe esse inferiorẽ p⁹ diluuiũ
⁊ iõ hoĩb⁹ esum carniũ cõcessuꝫ:cũ antea
tm̃ terre fructib⁹ victitarẽt.
g Fac tibi arcã de lignis.s. fortib⁹ ⁊ in
solubilib⁹:⁊ bñ coartatꝫ q̃ alia translatio
dicit q̃drata:vt nec vi ventoꝝ nec inun/
datione soluet. h Mansiũculas tẽ.
Stra.lxx. Bicamerata ⁊ tricamerata in
arca facies: Bicamerata in inferioꝛib⁹.
Tricamerata in supioꝛib⁹: q̃nq; ꝯ mansi
onib⁹ distincta sunt. Prima.i.inferioꝛ fu/
it stercoraria:q̃ stercora defluebant:ne q̃
erãt in arca fetore lederent. Secũda apothe
caria. Tertia imitiũ aialiũ ⁊ serpentiuꝫ.
Quarta mãsuetoꝝ. Quinta.i.suprema
hoĩm ⁊ auiũ: hostium: vbi bicamerata ⁊
tricamerata iũgebant.i.int apothecariã
⁊ bestiaꝝ habitationẽ. Aug⁹. In ꝑma
habitatione i inferioꝛib⁹ semel camerata
erat arca. In scũa sup inferiorẽ habitatio
nẽ bicamerata. In tertia ꝟo sup secũdaꝫ
tricamerata. Aug⁹. Dicũt alij in infe/
riob⁹ duas fuisse mãsiunculas:⁊ sic arcã
fuisse bicameratã. hanc inferioꝛ stercora
suscipiebat:scũa escas:q̃ apothecaria di/
cebat.i supioꝛibus tricamerata erat: vbi
hoĩes ⁊ aialia cõgrua distinctione conti
nebant. Jsiõ. Arcã cõstruxit noe de li/
gnis iputribilib⁹:⁊ xp̃s ecclesiã ꝺ victu/
ris in sempiternũ hoĩb⁹ que sic arca na/
tat in fluctib⁹. Arca de lignis quadratis
L ecclesia de scis:q̃ stabilis vita ad omne
opus bonũ pata:sicut lignum q̃dratũ ab
oĩ pte firmũ stat. Ex bitumine ꝯglutinan
tur ligna ītrinsec⁹ ⁊ extrinsecus vt ex cõ
page vnitatis significet tolerãtia chari/
tatis:ne cõcussa ecclesia ab his q̃ int⁹ sũt:
vel ab his qui foris:cedat a fraterna iun
ctura. Est.n. bitumẽ feruentissimũ et vio
lentissimũ

a ſ immanes corpe supbi virib⁹:inconditi
moribus vñ gigantes.i.filij terre dicuntur.
ſ Jn hebreo cadentes.
a †Gigãtes aũt erãt suꝫ ⁊raz in
dieb⁹ illis. Postq; enĩ ingressi
sunt filij dei ad filias homi/
num: illeq; genuerũt:isti sũt
b potentes a seculo viri fa /
c mosi. Videns autem deus
d q; multa malicia hominum
eẽt i terra:⁊ cũcta cogitatio
e cordis intẽta eẽt ad malum
a ſ vsitatis verbis nobis loquit scriptura
vt ex cognitis procedat ad incognita.
b oĩ tpe: penituit eũ q; hoiem
ſ ne deterius contingat.
f fecisset in terra: Et pręcauẽs
g in futurum:⁊ tactus dolore
h cordis intrinsecus: delebo in
i quit hominem quem creaui
k a facie terre:ab homine vsq;
ad animantia a reptili vsq;
a ſ videl penitere: dũ op⁹ mutat:volũtate
l ad volucres celi. Penitet.n.
tm̃ ⁊ dispositione immobili permanente.
m me fecisse eos. †Noe vero in/
n uenit gratiaꝫ coram deo. Hę
o sunt generationes noe. Noe
ſ viator non comprehensor.
p vir iustus atq; perfectus fu/
ſ .i.scõꝫ iusticiã pfectã pñtis vite ñ future
q e it in generationibus suis:cũ
ſ sequens vestigia eius.
r deo ãbulauit:et genuit tres
ſ nomen vel nominatus
ſ callidus ſ latitudo.
s filios:Sem:Cham:⁊ Japhet.
ſ hõ ꝓpter quem cuncta creata quo peccã
t Corrupta est aũt terra coram
u te omnia dicuntur corrupta.
x deo:et repleta est iniquitate.
y Cumq; vidisset deus terrã eẽ
ſ .i.hõ q̃ peccãre:oĩs caro ꝺr corrũpisse viã
z corruptam: omnis quippe
& qz ꝓpter eũ oĩs caro creata. a ſ actiones.
caro corruperat viam suam
sup terrã:dixit ad noe: Finis
ſ oim moꝛaliũ pꝛeter eos q̃ in arca erãt
saluandi:q̃si seminariũ scẽe originis.
vniuersę carnis venit coram
a ſ beneplacito mihi iudicio b ſ id est ha/
bitatores terre.
mẽ. Repleta ẽ tra iniqtate a
ſ presentia.
f facie eoꝝ:⁊ ego disperdã eos
a ſ vt nõ sit suo more fructifera. b ſ eccliã
g cũ tra. Fac tibi arcã ꝺ lignis
a ſ in hebreo bituminaris. ſ alij quadra/
tis. ſ politis.ne quid nociuum inhereret
ſ quia vita sanctorum firma ⁊ stabilis
b ſ ad distinctionẽ animalium. ſ diuersos
ordines vite.
h leuigatꝫ. Mãsiũcũlas in arca
ſ quod est gluten feruentissimum quo li
nita ligna nulla violentia dissoluentur
ſ dilectionis ardore. ſ ne dissoluat
ab his q̃ intus sunt vel ab his q̃ foris sunt.
facies:⁊ bitumie linies ītrise
c et extrisec⁹. Et sic facies eã

nẽ ⁊ inundationẽ diluuij fierũt tm̃ cẽ
tũ anni:qr quingentoꝝ annoꝝ erat qñ
cepit generare vt dictum est:⁊ sexcen/ † Ecũ.18.a
toꝝ annoꝝ tm̃ qñ diluuiũ inundauit: Pñ.89
vt hr̃.vij.ca. a Gigantes aũt erant
.i. pceri excedẽtes hoĩes in statura: et
robusti virib⁹: ⁊ incõpositi moribus.
Nec valet qđ supꝛa dictũ ẽ tales fuisse
genitos a demonib⁹ ſm vnã opinionẽ
qr etiã p⁹ diluuiũ ī q̃ deleti sũt oẽs isti
legunt fuisse gigãtes: Deut.ij.⁊.iij.c.
⁊.ij.Reg.xxj.q̃ tm̃ fuerũt ab hoĩb⁹ ge/
niti. b Jsti sunt tẽ.i.ab antiq † ſ.8.b
c Viri famosi.s.male fame:qr rapto/
res ⁊ luxurioſi.vñ sequit: d Videꝫ
tẽ.q̃tũ ad multitudinẽ vitiorum.
e Et cũcta tẽ.Exq̃ ptꝫ q; peccabant
nõ ex passione tm̃: sꝫ ex certa malicia.
f Oĩ tpe:q̃tũ ad cõtinuationẽ pctõ/
rum suoꝝ. g Penituit tẽ. Penitẽ
tia aũt ⁊ doloꝝ ⁊ cetere passiones nul/
lo mõ sunt ī deo ſm rem:sꝫ scõꝫ modũ
⁊ iõ ꝺr penituisse:qr ad modũ peniten/
tis se habuit volẽs dissipare qđ pr⁹ fe
cerat. b Et pcauẽs ī futuꝝ:ne mul
tiplicarent talia mala. i Et tactus
do.tẽ.qr ad modũ dolẽtꝫ se habuit de
lẽdo hoĩem quẽ formauerat ad imagi
nẽ suã. k Ab hoĩe vs.tẽ. qr pecca
ta hoĩm facta fuerãt ī tra:iõ ad detesta/ †
tionẽ crimis deleta sũt aialia que ha/ Ecũ.44.c
bitãt ī tra. l Ad volucres celi.quia
accipiũt ibi pastũ: pisces aũt habitan/
tes ī aq̃s nõ sũt mortui p diluuiũ:quia
petã hoĩm nõ fuerũt facta in aquis.
m Noe ꝟo.Hic ꝓfr a gñali sñia dilu
uij noe cũ filijs excipit:cũ ꝺr:Noe ꝟo
tẽ.Et cã subdit: n Noe vir iust⁹
tẽ.⁊ iõ eũ alijs nõ perijt. o Jn ge/
nerationib⁹ suis. Hoc duplicit exponi
tur. Uno mõ ad diminutionem laudis
sue:ac si diceret:ꝫ Noe fuerit iust⁹ et
pfect⁹ ī ꝓpatione ad hoĩes illi⁹ tpis: q̃
mali erãt:tm̃ si fuisset tpe abrae: paruꝫ
fuisset respectu ei⁹. Alio mõ ad augmẽ
tũ laudis iust⁹ ⁊ pfect⁹ fuit etiaꝫ inter
malos hoĩes q̃ ipꝫ nitebãt ꝟbis ⁊ exẽ
plis trahere ad malũ ⁊ iõ mlto maiorꝫ
pfectiõis fuisset si vixisset int bonos. ⁊
ꝑ mõ btũs Greg. dicit q; ad laudẽ ipius
Loth ꝺr.j.xiij.ca. q; hitauit ī sodomis
qr iter hoĩes illos pessimos mundiciã
suauit. p Corrupta ẽ tẽ.q̃tuꝫ ad
carnalia pctã. q Et repleta ẽ iniq/
tate.q̃tũ ad fraudes ⁊ rapinas.
r Oĩs q̃ppe caro tẽ.i.oĩs hõ: qr ñ so
lũ peccauerãt peccatis fornicationis ⁊
adulterij:sꝫ etiã pctis ꝺ naturã. Alio
mõ intelligit oĩs caro:qr etiã aues et
aialia ꝺordinate cõmiscuerãt se cũ illis
que ñ erãt sui generis vl spẽi. Sequit:
s Et ego disp̃dã tẽ.qz p salsedinẽ aq̃
rũ diluuij ipa terra pdorata ẽ. Hebrei
aũt dicũt q; tres palmi de supficie tre
p aq̃s fuerũt tabefacti ⁊ ī aquã cõuer/
si.⁊ iõ addit ꝺr:cũ terra. t Fac tibi
arcã. Hic ꝓfr ꝓstructio arce p̃cipitur:
cũ ꝺr:Fac tibi.i.ad salutẽ tuã ⁊ aliorũ
q̃ tecũ sunt saluãdi. Arcã:qr nõ fuit fa
cta p modũ nauis:sꝫ p modum arce q̃/
drata latera habẽtꝫ:tm̃ erãt ineq̃lia:vt
dicet ifra. v De lignis leuigatꝫ.i.
dolatꝫ ⁊ cõplanatꝫ. x Mãsiunculas
in ar.fa.i.distinctiones vt diuersa pos/
sint collocari distincte. y Et bitumi
ne tẽ.Hra hebraica hꝫ pice. Qđ aũt fu/
it linita intrinsec⁹ ⁊ extrinsec⁹ hoc fuit
ꝓpter magnũ impetũ aquaꝝ: ⁊ qz diu

* stetit in aq̃

¶ lētissimū gluten: ⁊ significat dilectiōis feruo: ē vi magnitudinis ad tenē/
dam societatez oīa tolerantē. ℚ. sexies longa ad latitudinē: ⁊ decies ad
altitudinē humani corporis instar ostēdit: in quo christus apparuit. Cor/
poris longitudo a vertice vsq; ad vestigiū sexies latitudinē cōtinet: que
est ab vno latere vsq; ad alterū. et decies altitudinē: que ē a dorso ad vē/
trem. qō q̄nquaginta cubitis latitudo expandit.
latitudinē significat cordis que fit charitate spiri
Rom.5.a tuali. Vñ chari.d.dif.in cor.n.per s.s. q̄nq̄gesimo
die post resurrectionē christ⁹ spiritū misit: q̄ cor/
da credentiū dilatauit. Trecētorūq; cubitor⁹ lon
gitudo sexies q̄nq̄ginta ꝓtinet sicut sex etatibus
oīe tps seculi extendit: in quib⁹ nō destitit p̄di
care christ⁹: in q̄ncq; ꝓphetiçat⁹: in sexta euāgeli
çatus. a Trecentor⁹ cubitor⁹ ⁊c. Isid. Nōt in
trecentis cubitꝰ lignū crucis ostēdi. Hui⁹ enī nu
meri lra Tau: crucis signū ostēdit: q̄ socij passio/
nis p baptismuz effecti lōgitudinē vite eterne a/
dipiscimur. Altitudo. xxx. cubitis surgit: quē nu
merū decies hz lōgitudo in. ccc. cubitis: qz christ⁹
stus ē altitudo nra. qui. xxx. anno⁹ euāgeliū ꝓse/
Matt.5.b crauit. cōtestans qz nō venit legē soluere: sed ad/
ꝑplere. Lex Xo cū i decē p̄ceptis agnoscit: in deci
es tricenis cubitꝰ arce lōgitudo ptinet. Vñ ⁊ noe
decim⁹ ab Ada cōputat⁹ Cētenari⁹ solidus q̄dra
tus denario in se ducto multiplicat⁹: significat ele/
ctos p iustificationē p̄ceptor⁹ glorificandos. Vñ
Ibid.18.b hō qui habebat centū oues: vna pdita: reliq̄t no/
nagintanouē: ⁊ quesiuit eā que perierat: ⁊ inuen
tam: vt cētenariū reformaret: reposuit. qui tripli/
catus gr̄am īmortalitat⁹: a patre p filiū et spūm
sanctū suscipit apud eos: q̄ p gratiā trinitatis au
gent⁹: ⁊ q̄ ex cētenario lapsi p agnitionē trinitatis
eidē reformant⁹. latitudo q̄nquaginta cubitor⁹ re
missionē significat: qz q̄nq̄gesim⁹ ann⁹. i. iubile⁹:
seruos liberabat: possessiones restituebat: debi/
tor⁹ indulgentiā dabat: exulib⁹ patriā. Christ⁹
ergo in ecclesia sua q̄nq̄gesimū numer⁹ collocauit in latitudine: nisi enim
peccatorū remissionē donasset ecclesia p orbem dilatata nō esset: tricena/
rius in altitudine numer⁹. simile tricētenari⁹ cōtinet sacramentū. ad vnū
aūt summa reuocat⁹: qz vnus deus ex quo omnia: ⁊ vna fides: ⁊ vnū ba/
ptisma. Greg⁹. Arca que trecētis cubitis fieri in lōgitudine iussa est: q̄n
quaginta in latitudine: trigīta in altitudine: vno cubito ꝓsūmata est: ec/
clesiam nanq; significat: que inferi⁹ ampla: supi⁹ angusta: qz ab ea latitu/
dine quā adhuc in mēbris infirmantibus hz: parūper angustata ⁊ in al/
tum ꝓficiēs: ad vnū tendit. Ratio enī exigit: vt in arce lōgitudine omēs
bestie quadrupedia ⁊ reptilia in inferiorib⁹ fuerint: hō ⁊ volatilia in su/
periorib⁹. Juxta supiorē ptem fenestra fuit in latere: de qua colūbaz vel
corui dimisit homo. Homo ḡ ⁊ volatilia iuxta vnū cubitū fuerūt. In mꝰ/
tis enī carnalib⁹ suis ecclesia lata: in paucis spūalibus angusta: et qz ad
vnū hoīem qui sine peccato est colligit: quasi in vno cubito cōsummat⁹.
Videm⁹ multos in ecclesia supbire: lasciuire: ⁊ terrenis reb⁹ inhiare: ira/
sci: ⁊ rixari: ⁊ ꝓximos ledere. Sz qz ecclesia tolerat eos vt quertant⁹: q̄si
in arce latitudine bestie fuisse dicunt⁹. Videm⁹ alios: aliena nō rape: illa/
tam iniuriā eq̄nimiter tolerare: reb⁹ ꝓpr̄ijs ꝓtentos esse: humiliꝰ viuere.
Sz qz tā pauci sunt: angustat⁹ arca. Alios videm⁹ etiā possessa relinq̄re:
terrenis reb⁹ nullū studiū dare: inimicos diligere: carnē domare: omēs
mot⁹ rōne ꝑmere p celeste desideriū ꝓtēplatiōis penna sublenari. Sz qz
valde rari sūt. iam arca iux̄ cubitū ducit⁹: vbi homines ⁊ volatilia ꝓtinent⁹.
Sz qz nullus sine pctō ē nisi ille q̄ ꝓcept⁹ ē sine pctō: i vno cubito arca cō
sūmat⁹: qz vn⁹ ē auctor ⁊ redēptor ecclie sine pctō: ad quē ⁊ p quē oēs ꝓfi
ciūt: q̄ se pctōres nouerūt. b In cubito c.s.e. Sic ecclesia i vnitate col
Mar.12.c lecta sublimat⁹ atq; pficit. vñ qui nō colligit mecū dispargit. c Ostium
aūt a.p.⁊c. Nemo enī intrat ecclesiā nisi p sacramentū remissionis pecca/
torū: qō de latere apto emanauit. d Cenacula ⁊ tristega ⁊c. Lxx. Bi
camerata ⁊ tricamerata: ex oīb⁹ enī gentib⁹ vel biptitā multitudinē cō
gregat ecclia: ex circūcisiōe ⁊ ꝑputio. vel tripartitā ex trib⁹ filijs noe: q̄x
ꝓgenie repleꝰ orbis. Inferiora aūt arce distincta sunt: qz ī hac vita terre
Colos.3.b na ē diuersitas gentiū. In sūmo aūt oēs ꝓsūmant⁹ in vnū: qz oīa ⁊ in oīb⁹
bus christ⁹. Alcu. Cōgrue arca i sūmo velut tecto q̄dā angusto cacumi
nata ē vt imbriū minas diffūderet: ⁊ ima i aq̄s stabilitate q̄drata ꝓsistēs:
nec impulsu vētor⁹: nec īpetu fluctuū: nec inquietudīe aīaliū q̄ int⁹ erāt:
inclinari posset aut mergi. Greg⁹. Arca i inferiorib⁹ ampla: i supiorib⁹
angusta: i sūmitate ad vni⁹ cubiti mensurā exercuit. Inferi⁹ enī q̄drupe/
dia ⁊ reptilia. Supi⁹ Xo aues ⁊ homines habuisse credit⁹. Ibi lata: vbi be/
stie. Ibi angusta: vbi hoīes. quia in carnalib⁹ ampla: in spiritualib⁹ an/
gusta. Ubi enim bestiales tolerat: latius sinū laxat: vbi rationales hz: ad
Matt.7.b summū ducit⁹. Lata est quippe via que ducit ad perditionem: ⁊ multi va/
dūt p eam. Angusta est porta que ducit ad vitā: ⁊ pauci veniūt ad eam.

¶ Arca in

a ¶ Geometricorum: quor⁹ quisq; sex cubitis hu
mane manus impleretur.

a Trecentorum cubitorū erit lon/ a†
a ¶ arca i fundamēto quadrata inequalis longi/
tudinis ⁊ latitudinis fuit ab angulis i artum co/
scendens: donec in cubito longitudinis ⁊ latitudi
nis summitas perficiatur.
gitudo arcę: quinquaginta cubi †
torū latitudo: et triginta cubito/ b†
a ¶ in hebreo: meridianum facies arce. Symma/
chus: dilucidum arce facies. i. fenestrā. ¶ ad emit
tendum corum vel columbam. ¶ hanc tradunt
iudei crystallinam fuisse.
rum altitudo illius. Fenestrā in c†
ea facies: et in cubito consuma/ d†
b a ¶ Ostiū in latere arce: vulnus i latere christi.
c bis summitatē eius. Ostiū aūt e†
d arcę pones ex latere deorsuz. Le f†
a ¶ Lxx. bicamerata ⁊ tricamerata.
nacula ⁊ tristega facies in ea. Ec/
ce ego adducā aquas diluuij sup
terram: vt interficiaz oēm carnē
in qua spiritus vitę est subter cę/
lum: ⁊ vniuersa quę in terra sunt

stetit in aqua. Vasculū aūt in q̄ fuit posit⁹ Moy/
ses fuit tm̄ linitū exteri⁹: qz nō diu stetit in aqua:
nec etiā aqua ī quā posit⁹ fuerat erat ita ꝑtuo/
sa. Hebrei dicūt q̄ b fuit ne malus odor pic⁹ no/
ceret infanti interi⁹ posito. a Trecentor⁹ cubi
torum ⁊c. Aliqui dicūt q̄ isti cubiti qui describunt
hic in fabricatiōe arce fue
rūt geometrici: quor⁹ vn⁹
cōtinet nouē vsuales. Sz
tūc occurrit dubium: quō
edificiuz tāte lōgitudinis
et latitudinis poterat sil̄
cōtiguari ⁊ cōsolidari. He
brei āt dicūt q̄ fuer̄t vsua
les. Sz tūc occurrit dubi/
um quō tot aīalia et ciba/
ria poterāt ibi collocari.
Istō tñ dubiū mihi videt̄
minus q̄ ꝑmū: qz cubit⁹
vsualis tenet pedē ⁊ dimi
diū. i. tantā longitudinez
quāta est a cubito brachij
vsq; ad manuz ꝑm aliq̄s:
Scōm alios Xo tenet duo
os pedes. i. tm̄ spaciū q̄/
tū ē a cubito brachij vsq;
ad sūmitatē digitor⁹: qō ē
magis verisimile iudicio
meo. pedes etiā tpis illi⁹
erāt mlto maiores q̄ nūc
sicut ⁊ homines erant ma
ioris quātitatis in mole ⁊
duratiōe. Hebrei aūt loco
cubitorū dicunt vlnaruz.
ex hoc tñ loco ⁊ pluribus
alijs scripture videtur q̄ vlna eorum esset cubita
lis longitudinis tantum. b Et triginta cubi/
torū ⁊c. Dicūt aliqui q̄ corpus arce erat tāte alti/
tudinis ꝑter tectū. Alij aūt dicunt q̄ altitudo te/
cti hic includit. c Fenestram ī arca facies. He/
brei aūt habent: lucernā. ⁊ dicunt aliqui q̄ ista lu
cerna erat lapis p̄ciosus suo lumine illustrās ar/
cā sic̄ carbūculus. Alij aūt dicūt q̄ fuit fenestra
crystallina vt lumē reciperet ⁊ aquas ꝓhiberet.
Sed qz videt̄ difficile q̄ vna fenestra sufficiēter
illuminaret tantū edificium: ⁊ maxime tot mansi
onibus distinctū: ideo dicūt alij q̄ erant ibi plu
res alie fenestre: sed vna erat maior ⁊ ꝓncipalior:
et ideo de illa sola fit hic mentio. d Et in cubi
to ⁊c. Ab angulis arce supioribus tectum ꝓcede
bat sese constringendo: ita q̄ in summitate latera
non distabant nisi per cubitum: ⁊ hoc erat vt plu
uia descendens super tectū extra arcaz defluer̄et
facilius: ⁊ vt arca inter impetus vndarum staret
firmius. e Ostium aūt arce ⁊c. Hic est p̄cept⁹
ꝑm hebraicam lr̄az. Ostium enī arce non poterat
cōuenienter poni in inferiori pa
te: qz arca fuit ꝓ fundata inter aquas p duodecim cubitos ⁊ plus
vt videbit⁹ inferius. Item ꝑm expositores catho/
licos istud ostium fuit in cōfinio habitatiōis ani/
malium ⁊ apothece: ita q̄ ostiuz erat supra duas
mansiones. f Deorsum cenacula ⁊c. Hebrai/
cus textus habet infima: scōa: ⁊ tertia: vel terna.
Ex hoc patet q̄ li deorsum coniungit̄ cum lr̄a se/
quenti. ꝑm enī istam litterā videt̄ q̄ in arca erant
tres mansiones ascendēdo vna super alteraz: ita
q̄ infima vocabat̄ sentina vl̄ stercoraria qz ibi fe/
ces defluebant: ⁊ ista dicit̄ fuisse simplex absq; a/
liqua intercluſione. media aūt vocabat̄ apothe/
ca: quia ibi reposita erant victualia: ⁊ dicit̄ fuis/
se bicamerata: quia aliqua animalia viuunt her/
bis: alia fructibus: ⁊ ideo in vna distinctiōe erāt
fructus: ⁊ in alia herbe. Superior aūt mansio qz
maior erat: erat distincta duabus intercluſionib⁹:
et sic erant ibi tria spacia. medium erat ꝓ homi
nibus et aūbus: duo autē lateralia ꝓ animali/
bus mitibus et immitibus: vt patet in figura ꝓ/

b ¶ ma

¶ Arca in summis angustat: vsq; ad vnū cubitū: qz in ecclesia: q̄to sanctiores tāto pauciores: q̄ in sūmo ad illū pducunt: q̄ solus hō sine cōpatiōe sanct⁹ nat⁹ ē: sic passer vnic⁹ in edificatiōe. Tāto ḡ magʒ mali tolerādi sunt q̄to plures sūt: qz ī arce tritura pauca sūt grana q̄ in horreis ſeruant: grādes acerui palearū q̄ ignib⁹ cōburunt. Hzeg⁹.

Moralit Moza. aūt q̄ se ab amore mūdi cōtinet ī corde edificat arcā salutʒ: hūs in se lōgitudinē. i. trinitatʒ fidē: ac longitudinē vite ꝛ īmortalitatis. Latitudinē: ī charitate: q̄ potest hī facere etiā inimicis. altitudinē in spe: q̄ se erigat ad celestia ꝛ sūmā actuū suoz ad vnū referat. a Et excūctʒ nē. Aug. Querit ō minutissimis aīantib⁹: q̄les sunt mures ꝛ stelliones: quales ꝛ muſce ꝛ scabzones: scarabei ꝛ pulices si nūer⁹ seruat? Sz q̄ nō de coitu generant: ſz de terre humore vel cadauer vl alia rū rerū corruptiōe nascunt: non fuit necesse in arca esse: qō innuit cum dz de volucrib⁹ iuxta gen⁹ suum: ꝛ de iumentis ī genere suo. Illa quoq; q̄ in domib⁹ versantur sic pulices: mures: muſce: nō fuit necesse fm numer esse: q̄ intelligunt tūc in domib⁹ plura fuisse. Que aūt ex cōmixtiōe diuersi generis nascunt: sic muli: burdones: et hmōi: nō ē dicēdū in arca fuisse. Que aūt ī aquis ꝛ ī terris cōiter viuūt: sic luteres vituli marini extra arcam habebāt loculos pparatos: q̄bus se posſent recipe velut in aridis. de auibus quoq; marinis ꝛ fluuialib⁹ idē sentiē dū. Qō cūcta aīaliū genera includūtur in arca: significat qō ex oīb⁹ gētibus ꝛ nationib⁹ cōgregat ecclia: sic

Act. 10.b in disco petri mūda ꝛ īmunda sunt aīalia: sic in ecclie sacramētis versant boni ꝛ mali. b Tolles igit. ꝛc. Solet q̄ri de animalib⁹ que tm̄ putant vesci carnib⁹ vtq; pter numer ibi fuerint sine trāgressiōe mandati q̄ alioz alendoz necessitas coegisset includi: vl qō magis credendū ē pter carnes alimenta ¶ esse potuerūt: q̄ oīb⁹ ꝓuenirēt. Multa enī aīalia quib⁹ caro cibus est: fructib⁹ pomisq; vescunt: maxime fico ꝛ castanеis. Potuit ergo vir inst⁹ ꝛ sapiēs et diuinit⁹ admonit⁹: que cuiq; cōgrueret: alimonia pter carnes repire: ꝛ cōdere: ꝛ oībus vesci cogit fames: ꝛ nihil ē qō de⁹ suaue et salubre facere nō possit: q̄ etiā vt sine cibo viuerēt: diuīa facultate donaret. ¶ Ex oī.

¶ de re ꝛ de familia tua ꝓseruanda ad reparationem humani generis.

consumentur. Ponam q̄ fœdus a
meum tecum: ꝛ ingredieris arcā b
tu et filij tui: vxor tua ꝛ vxores filiorum tuorum tecum: Et ex cun
ctis animantib⁹ vniuersę carnis
bina induces in arcam: vt viuāt
tecū masculini sexus ꝛ fœminini.
De volucribus iuxta gen⁹ suuz:
et de iumentis in genere suo: et
ex omni reptili terrę fm genus
a ¶ sponte non hominis actu sed dei nutu.
suum: Bina de omnib⁹ ingrēdiē
a ¶ ne diluuio perirent.
b tur tecum: vt possint viuere. Tol c d
a ¶ quasi quereret vnde viuerer.
les igitur tecum ex omnib⁹ escis
que mandi possunt: ꝛ compozta
bis apud te: et erūt tam tibi q̄ illis in cibum. Fecit igt noe omia
e que p̄ceperat illi deus.

ma. Aliq̄ dicūt q̄ iste q̄nq; mansiones erāt absq; distictiōe media vna sup alia fm lōgitudinē ꝛ latitudinē arce: vt ptz in figura secūda. Sciendū tm̄ q̄ quadratura huius arce nō pōt bene figurari in plano: sed figurat vnū latus fm lōgitudinem: ꝛ alia tria latera supponenda sunt p imaginationem suſpicientis. sed prima expositio magis consonat littere in hebraico et latino. a Ponamq; fedus meuz. Non loquitur hic de federe qō pepigit cum noe per apparitionez iridis: vt habet. j. ix. c. ſz magʒ de federe ad conseruanduz ipm noe ꝛ societatē suam a malis hominib⁹ illi⁹ tpis: dicebant enī q̄ si viderent eum velle ītrare arcam ipm interficerēt: ne ipis morientibus in diluuio ipse remaneret: et hoc est qō videt sonare hra sequēs. b Et ingredieris arcā tu et filij tui. scilicet salui. cetera patent vsq; ibi: c Ut possint viuere. Ex quo patet q̄ pisces nō erant ibi positi: quia saluati sunt in aquis. peccata enī ꝓpter q̄ dominꝰ adduxit diluniū sup terrā facta fuert in tera ꝛ nō in aqua: ꝛ iō pisces nō fuerūt mortui sic alia aīalia ꝛ aues. d Tolles igit ꝛc. Ad munitionem arce vsq; ad annū integrū: qz ad tm̄ tpis fuerūt ī arca: vt patebit. j. e Et erūt ꝛc. Mō tm̄ indifferenter ꝛ cōiter: ſz singla singul fm cōditionē nature sue: verūtū tpe necessitatʒ bī viuūt boues et aīalia de cibis: q̄s alias nō comederent.

Nico. de lyra

Sequit prima ꝛ secūda figure de arca Noe.

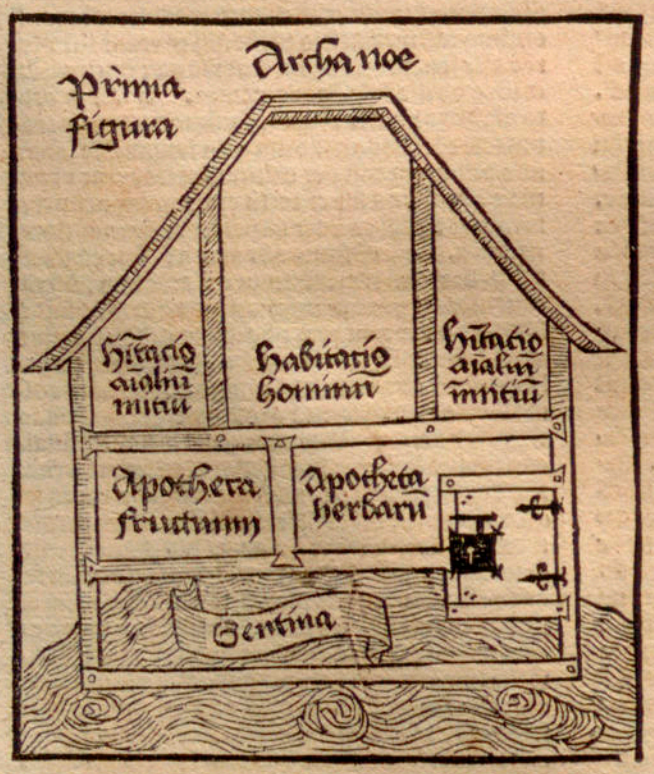

Moraliter. Hic agit de ꝓstructiõe arce cõtra diluuiũ p qõ designat dilu/uiũ peccatoꝝ: de quo dicit Osee.iiij. Maledictũ mẽdaciũ. homicidiũ: furtũ ⁊ adulteriũ inundauerũt: ⁊ sanguis sanguinẽ tetigit. Hui⁹ aũt diluuij causa ponit. cũ dicit: †b Videntes filij dei. i. clerici ⁊ religiosi mali ad dei cultũ deputati ꝓpt qõ dicunt eius filij. † Filias hoĩm. i. ꝓcupiscẽtias mũdanoꝝ. † Acceperũt vxores sibi. ipsis ardenter inherẽtes ⁊ ex hoc inducit diluuiũ vitioꝝ. Maz laici imitant mala eoꝝ dicẽtes: quare nõ facerem⁹ talia: cũ sacerdotes clerici ⁊ religiosi faciant ea. Cõtra hoc aũt ponit remediũ cũ dicit ipsi noe p quem bonus ꝓlatus significat. t† Fac tibi arcã, i. virtutũ fabricam. v† De lignis leuigatis. i. dolatis. Per fabricã enĩ virtutũ motus interiores ⁊ actus exteriores asperitate ⁊ tortuositate remota ad rõnis rectitudinẽ reducunt. x† Mãsiunculas in arca facies. p quas distincti gradus virtutũ designãtur. Nam alique dicũt polytice vel humane. Aliq̃ xo heroice seu diuine vt habet. vij. Ethi. Et diuine distinguũt. Mã alique dicunt exemplares ⁊ alique purgatorie ⁊ alique purgati animi ſm Macrobiũ. y† Et bitumie. i. charitate. † Lini es eam intrinsecus. i. charitate ad deũ. † Et extrinsecus. i. charitate ad ꝓximũ. ⁊ bene dicit linies: qz charitas est forma virtutũ. a† Trecẽtoꝝ cubitoꝝ erit lõgitudo. p qõ designatur meritũ pfectoꝝ scz virginũ martyrũ ⁊ doctoꝝ: ⁊ meritum quorũlibet istoꝝ triũ est cẽtenariũ. † Quinq̃ginta cubitorũ latitudo. i. meritũ ꝓficientiũ. b† Triginta cubitoꝝ altitudo. i. meritũ incipientiũ qõ est minus p̃dictorũ. c† Fenestram in ea facies. p quã oratio deuota significat: qz p eã gratie lumen ingredit. Sap. vij. Inuocaui ⁊ venit in me spũs sapientie. d† Et in cubito cõsũmabis summitatẽ eius. p cubitũ qui est mẽsura minima hic descriptoꝝ intelligit virt⁹ humilitatis q̃ ad summa eleuat Luc. xiij. Qui se humiliat exaltabitur. e† Ostiũ aũt arce pones in latere. Habuit enĩ arca quattuoꝝ latera per que quattuoꝝ virtutes cardinales designant. Latus vero in quo fuit ostiũ prudentiã designat q̃ cõstituit mediũ in alijs virtutibus: ⁊ ideo p eaz est ingressus intra arcam. que vt dictũ est significat edificiũ virtutũ †f Cenacula ⁊ tristega in ea tc̃. repetitio est ei⁹ qõ dictũ est mansiũculas tc̃. iõ nihil nouũ hic pono. † Bina ex oñib⁹ ingredi untur tecũ. Per binariũ charitas designat: eo q̃ sunt duo p̃cepta charitatis dei scz ⁊ ꝓximi. Per B igit̃ q̃ bina de omnibus ingressa sunt arcã: designat q̃ qui charitatẽ nõ habent eã virtutũ edificium manent. d† Tolles igitur tecum ex omnibus que mandi possunt. i. ex scripturis sacris: quibus nutriuntur omnes fideles ⁊ reficiuntur.

In ca. vj. vbi dicitur ī postilla: Hoc exponitur multipliciter: vno modo per hoc q̃ intelligunt demones incubi tc̃.

Additio. j. Hec expositio quã refutat postillatoꝝ est cõsonãs lr̃e: ⁊ etiam cõformis sententie Aug⁹. ne ratio cõtra eam p postillatorẽ facta videt valere. primũ ptz: nã vbi nostra lr̃a hz: Higãtes aũt erãt sup terrã. hebraica veritas habet Nephilim: qõ nihil significat nisi cadẽtes ꝓut etiã in glo. nr̃a interlineali habet̃ : p qõ ꝓprie significant demones qui de celo ceciderũt. de quibus Esa. xiiij. ca. Quõ cecidisti de celo lucifer tc̃. ⁊ chr̃ist⁹ Luc. x. ca. Videbaz sathanã sicut fulgur cadentẽ de celo tc̃. Isti enĩ cadentes dicunt esse sup terrã in dieb⁹ illis. s. añ diluuiũ: qz p tũc cognoscẽtes magnã dispositionẽ seu ꝓnitatẽ hoĩm ad malũ frequẽtabãt magis ꝓuersationẽ suã cum eis in tñ q̃ in corporib⁹ assumptis mulierib⁹ cõmiscebant̃. Scõm ptz: nã ſm Aug⁹. xv. de ciui. dei ca. xxiij. hmõi demones tales ꝓcubitus exercẽtes vulgus vocat incubos: nã dicit: Et qñ creberrima fama est: multiq̃ se exptos vel ab eis q̃ expti essent de quoꝝ fide dubitandũ nõ est audisse cõfirmãt. Ex quo quidẽ talẽ cõmixtionẽ cõcubitũq̃ negare ꝓut ipe Aug⁹. ibidẽ dicit: imprudẽtia videtur esse eo q̃ a multis exptis ꝓfirmat̃: hoĩes interdũ nascũtur nõ p semen ab ipis demonib⁹ deciſũ: sed p semen alicuius hois ad B acceptũ: vtpote q̃ idem demon qui est succub⁹ ad virũ sit incubus ad mulierẽ: ⁊ sic ille qui nascit̃ nõ est fili⁹ demonis sz filius hois. s. illi⁹ cui⁹ ẽ semen acceptũ: ꝓut etiaz ptz in ꝑma pte. q. lij. arti. vlti. in resp̃sione ad vlti. arti. Tertiũ ptz: Mã diluuiũ nõ erat ī pena demonũ hoc exercẽtiuz: sz in pena hoĩm. ad B se disponentiũ: ⁊ potiꝰ in pena hoĩm q̃ ex tali ꝓcubitu nascebant̃ q̃ erant potẽtissimi ⁊ pessimi sic infra declarat̃ in postilla: qui nõ solũ p se exercebãt mala: sed etiã alios p suam potẽtiã ⁊ maliciã ad B inducebãt: eo mõ q̃ legit̃ infra. x. c. de nemroth. et hãc expositionẽ tenẽt antiq̃ hebraeoꝝ. s. q̃ cadẽtes in hoc loco intelligunt̃ demones q̃ de celo ceciderunt. Si

autẽ querat̃ quõ tales. s. sic nati p demonũ administratiõem erãt tã ꝓcere nature: ita q̃ alij hoĩes q̃si locuste videbant̃ ī cõparatiõe eoꝝ: vt habet̃ Nu. xiij. cum tales nõ erãt filij demonũ sz potiꝰ filij hoĩm: vt dictũ ẽ: ⁊ p ꝓsequẽs deberẽt esse in cõi hoĩm statura. Dicẽdũ q̃ B fiebat deo ꝑmittẽte virtute demonũ: q̃ ſm Aug⁹. xiij. de trini. pñt adhibere semĩa corporalia ad aliq̃s effectus mirabiles ꝓducẽdos. vñ cũ non ois virtus nature create est nobis nota: possibile ẽ q̃ demones illi cũ semine virili ⁊ femineo adhibeãt q̃dã alia semiales rationes habẽtia: p q̃ cõmixtio cõplexionalis raliũ p̃dicto mõ generatoꝝ esset apta ad B vt tales ceteros hoĩes multũ excederẽt in statura ⁊ ī alijs virib⁹ corporalib⁹ vt possent eos cõpellere ad libitũ suũ. Et hoc mõ magi p demones miracula dicunt̃ facere: licet nõ simplicit̃ sz q̃ ad nos ꝓut in ꝑma pte q. cx. arti. vlti. ī resp̃sione ad scõm argu. q̃ q̃dẽ res sic p administrationẽ demonũ ꝓducte q̃nq̃ sunt vere res: qñ ſm apparentiã tñ: vt ī ꝑma pte. q. cxiij. arti. vlti. Et circa B videtur notandũ q̃ sic añ diluuiũ q̃dã fuerũt excedentes ceteros homines ī duratiõe vite: ⁊ B dispositiõe diuina vt diuinorũ cognitio ꝓpinqui: ⁊ certi⁹ deueniret ad posteros: vt dictũ fuit. s. in additiõe ī ca. s. ꝓximo. sic q̃dãmodo econtra p administrationẽ demoniacã ꝑmissiõe diuĩa fuerunt illo tpe q̃dam alij ceteros excedẽtes in corpulẽtia ⁊ corpalib⁹ virib⁹ vt alios inducerent ad corpalia ⁊ distraherẽt a diuinoꝝ cognitione. vñ ꝑm⁹ excessus laudabilis ⁊ a deo causat⁹ ⁊ intent⁹ fuit in lõgitudine vite: q̃ quidẽ vita ꝓprie ptinet ad aĩam q̃ corpus viuificat. Secundus xo excessus execrabilis fuit ī q̃ntitate mole corpali potẽtias aĩe supiores aggrauãte tc̃.

In eo. ca. vbi dr̃ ī postilla: Aliter exponit. Ra. Sa.

Additio. ij. Alij expositores hebraeoꝝ hũc passuz aliter exponũt ⁊ forte melius: Dicũt enĩ q̃ cũ hic dr̃: Spũs me⁹ intelligit aĩa humana que ẽ a deo in ipo hoĩe inspirata: vt. s. Heñ. ij. ca. Inspirauit in faciẽ hois spiraculũ vite ⁊ vbi nos habem⁹: Nõ ꝑmanebit spũs in homine. veritas lr̃e hebraice hz quoddã verbũ qõ vno mõ deriuat̃ a vagina: ⁊ ẽ sensus: dixit deus: Nõ vaginabit̃ spirit⁹ me⁹ ī hoĩe. i. nõ intrabit aĩa a me inspirata ī hoĩe. i. ī corpore hũano in q̃ aĩa ꝓsiderat̃ seu imaginat̃ intrare seu ꝓtineri sic̃ gladi⁹ in vagina. In eternũ. i. de cetero. Et p hãc sentẽtiã videtur q̃ de⁹ indicabat de cetero hoĩes nõ esse ꝑcreandos. s. post. cxx. annos. hoc etiã vident̃ sonare xba q̃ infra in B ca. circa B dicunt̃. s. Delebo inq̃t hoĩem quẽ creaui tc̃. Et penitet me fecisse eos. Ex q̃ videt̃ q̃ sentẽtia lata erat ꝓtra totuz gen⁹ hũanũ de cetero nõ ꝓcreandũ seu p successionẽ cõtinuandũ. fuit tñ ꝓtra hãc sniaz postea dispẽsatũ cũ noe: ⁊ iõ subdit̃ imediate: Noe xo inuenit gr̃am coram dño. s. q̃ fuit a p̃dicta sn̄ia except⁹ cũ sua posteritate: vt statim sequit̃. Cui⁹ sententie diuine rõ subdit̃. cũ dicit: Quia caro ẽ. Pro q̃ notãdũ q̃ cũ aĩa mouet corp⁹ ad opa spũalia bona tũc ẽ ī hoĩe sicut spiraculũ vite: put fuit ī ꝑma hois ꝓditiõe: sz cũ nõ põt corp⁹ mouere isto mõ: sed potiꝰ ab eo aggrauat̃ seu detinet̃. tũc videt̃ esse ī hoĩe sic̃ gladi⁹ ī vagina. qui nõ mouet eã sed potiꝰ occultat̃ ⁊ detinet̃ in ea: ⁊ B ẽ q̃ dr̃: Quia caro est: nõ dixit qz carnalis ẽ: sz Quia caro ẽ. q. d. totaliter videt̃ eẽ seꝑatus ab aĩa in suo esse: sicut gladi⁹ a vagina. ac si esset caro formata sine spiritu spũali vificãte. vel põt dici: Quia caro est. i. nõ inclinat̃ ad opa spũs mei sed ad opa carnis: ⁊ sic in vanũ videt̃ q̃ spũs me⁹ inuaginet̃ ī corpe hũano. Erũt q̃ dies illi⁹ tc̃. exponat̃ sicut in alia expositiõe tc̃.

In eodem ca. vj. vbi dicitur in postilla: Higãtes aũt erãt: id est homines ꝓcere tc̃.

Additio. iij. Higãtes aũt in B loco ꝓut dictũ fuit. s. in alia additiõe cadẽtes dicunt̃ in hebraeo: qõ ꝓprie significat demones: vt ibidẽ dictũ fuit: sed exinde deriuatũ ẽ B nomẽ ad hoĩes ꝓcere stature et robustissimos corpe q̃ generabant̃ p illã cõmixtionẽ seu cõcubitũ incuboꝝ ⁊ succuboꝝ vel ex eis desecẽdebãt: lz tales sic geniti eẽnt veri hoĩes nõ cadẽtes de celo: sz de terra nati et de talib⁹ dr̃ Nu. xiij. Vidim⁹ filios enos ꝺ genere gigãteo. s. q̃ nõ erãt gigãtes ꝑmo nati: sz ex gigãteo genere mõ prędicto: nec ex B q̃ tales fuerit̃ post diluuiũ sequit̃ tales nõ fuisse genitos a demonib⁹: vt postillatoꝝ videt̃ velle: qz eodem mõ potuer̃t generari post diluuiũ sic̃ ⁊ antea qõ veritas hebraica etiã testat̃ q̃ in B loco sic dicit: Higãtes. s. cadẽtes erãt sup terrã in dieb⁹ illis ⁊ etiã postea cũ egressi sunt filij dei ad filias hoĩm: illeq̃ genuer̃t tc̃. vñ in B q̃ dicit: Higãtes erãt sup terrã ī dieb⁹ tc̃. intelligit̃ plane añ diluuiũ. Qz aũt imediate sequit̃: Et etiã postea itelligi debet post diluuiũ. s. q̃ etiã na-

ti fuerūt post gigātes sīc pr⁹.s.ex ꝯcubitu demonuz:lz nō ex coꝛ semine sed hūano:ꝑut fuit supra dictū ꝛ inde ꝑ succession̄ humanā licet forte nō ita frequenter post diluuiū sīc añ: vel qz hoīes nō sūt ad ꝟ ita dispositi:vel qz nō ꝯcurrebāt ita freq̄nter aspect⁹ siderū ad ꝟ ptinentiū qz i ꝟ loco multuz pōt opari. In eodē ca.vj.vbi dicit in postilla: Penitētia aūt et dolor ꝛ cetere passiones ꝛc̄.

Additio.iiij. Penitētia ꝛ cetere passiões īq̄ntū defectū ipoꝛtāt ñ dicūt eē i deo nec fm rē nec fm silitudinē.malū ei lz cogſcat a deo:ñ tñ hz ideā ipse deo:nec fm q̄ est exēplar:nec fm q̄ ē rō:ꝑut pz i ꝑma pte q.xv.arti.iij.in respōsiōe ad ꝑmū argu. Añ ver⁹ ꝛ tutius ꝺr q̄ hmōi passiões dicunt de deo fm silitudinē effectuū.s. q̄ a deo ꝓducunt effect⁹ similes effectib⁹ a penitēte ꝓducti.magna enī differētia est inter hmōi locutiones.nā ꝑma ponit silitudinē int deū ꝛ penitētē int̄ntū est penitēs:qꝺ ē incōueniēs:scꝺo xo mō ponit silitudinē nisi inter effect⁹ a deo ꝓductos ꝛ effectus ꝓductos a penitente. In eodem ca.vj.vbi dicit i postilla:Non loquit hic de fedeꝛe qꝺ pepigit cū noe.

Additio.v. Dicere q̄ mali hoīes illius tpis volebāt interficere noe si viderēt ipm ītrare in arcā videt fictitiū:cū nullū habeat in scriptura fundamentū:nec etiā ꝟ requirit ad planū sensum lr̄e habendū:indigebat enī noe maxima ꝺseruatioe diuina ne piclitaret cū suis in tot fluctib⁹ ꝛ maxīe inundatiōib⁹ silr in riparū ꝯcussionibus:in quib⁹ sepe piclitant etiā expti i arte nauigatoria: vñ requirebat fedus diuinū:seu ei⁹ securatio ad ꝟ vt ab huiusmodi piculis esset tutus ad hūani generis reparationē: vñ Glo.interlinearis i ꝟ loco vbi ꝺr:Ponāq̄ fedus meū.dicit de te ꝛ familia tua ꝺseruanda ad reparationē hūani generis: ad qꝺ lr̄a sequēs satis ꝯcordat cū dicit:In gredieris arcam tu ꝛ filij tui:ꝟ est ingredi potes secur⁹ a piculis occurrētib⁹.

Correctorij contra Burgen̄.

Replica In ca.vj.vbi postillator refutat eoꝛ expositionē q̄ ꝑ filios dei dicūt ītelligi debere demones incubos ꝛc̄.Burgen.opponēs se dicit illā expositionē esse ꝺformē lr̄e ꝛ dictis beati Aug⁹.Primuz declarat: qz vbi lr̄a nr̄a hz gigātes:lr̄a hebraica hz Nephilim. qꝺ nihil significat nisi cadētes:qꝺ ꝓprie ꝓuenit demonib⁹.Ad secundū ꝓbandum adducit beatū Aug⁹.xv.ca.xxiij.de ciui. dei dicentē:q̄ ipꝛudentie ē negare qꝺ a multis exptis cōfirmatur sīc de incubis.Sz his nō obstantib⁹ nō videt de incubis lr̄a ꝑ̄s exponēda:nec Glo.nr̄a ordinaria sic exponit.Argumentū aūt Burgen̄.de dictiōe hebraica.s.Nephilim:quā dicit significare cadētes:nō multū cogit:qz nō solū demones sz ꝙcūq̄ pctōres dicunt i scꝑtura cadētes:iuxt illud p̄s.Ibi ceciderunt qui operant iniq̄tatē: ꝛ in Apoc. Prauoꝝ cassus sub noīe babylonis geminat cū dicit:Cecidit cecidit babylon ꝛc̄.Cū enī iust⁹ ꝙuersatio sit in celis ꝛ q̄dā ascēsus: quid igit peccatores sunt nisi de celis:id est celesti ꝙuersatione cadētes.Scꝺm dictū Burgen̄.q̄ expositio ꝺ incubis sit cōformis dicti beati Aug⁹.nō videt ver.nā beat⁹ Aug⁹.iij. de ciui.dei ca.iiij.monet q̄stionē de hac materia: sz eā ibi nō determinat.Quītodecio aūt li.ca.xxiij.dic̄ q̄ nō audet diffinire ꝺ incubis:sz ipꝛudētie ē negare qꝺ tā multoꝝ sententijs approbat.vbi nō negat beat⁹ Aug⁹.icubos esse vel fuisse:sz hoc nihil ē ad ꝓpositū hui⁹ lr̄e fm suā intētionē:nā in eo.ca. allegato ptractās hāc lr̄az dic̄ qñ scꝑtura ponit q̄ filij dei ingressi sunt ad filias hoīm:ꝑ filios dei intelligunt de genere seth.ꝛ ꝑ filias hoīm ille de genere cain:vñ ptz ꝑmo q̄ postillator secut⁹ est beatū Aug⁹.ptz scꝺo q̄ Burgen̄.trūcatim vidit tertū beati Aug⁹.ptz tertio q̄ sīc ita sepe Burgen̄ cōtra postillatorē fingit occasiōes.patet q̄rto q̄ Burgen̄.p̄fert expositionē indeoꝝ īfideliū sanctis doctoꝛib⁹ ꝛ Glo.ordi. qꝺ tñ apud Burgen̄.est valde rep̄hensibile vt ptz in questione sua ꝑambula. Item in eodē ca.vbi postillator exponit hunc passum:Nō ꝑmanebit spir⁹ meus in homine ꝛc̄. De spū dei nō de anima hoīs ad modū beati Hiero.glo.ordi.et magistri hist̄oriarū Burgen̄.quasi hismael:cui⁹ man⁹ cōtra omnes ꝑponderat figmenta hebꝛeoꝝ omnib⁹ adducēs moduz loquēdi rusticalem q̄ anima sit in coꝛpe quasi gladi⁹ in vagina:cuz tñ oīm vna voꝛ sit q̄ sit tota in toto:et tota in ꝙlibet eius pte ꝙliter gladi⁹ nō est in vagina:nec gladi⁹ cū vagina constituit totū essentiale sed vnū ꝑ accidēs:sicut ꝓtinēs cū cōtento ꝙlit nō aīa cum coꝛpe.nec ex hoc mō loquēdi sequit ꝙueniens expositio lr̄e.cū dicit:Nō ꝑmanebit spir⁹ meus in homīe.vbi ipse loco ꝑmanebit:dicit in hebꝛeo poni inuaginabit:qz ꝟ vaginatio aīe quā describit nō est in hoīe sed in coꝛpe:cū lr̄a dicat:Nō ꝑmanebit spūs me⁹ i hoīe:qz caro est.i.carnalis. Illud etiā qꝺ ad declarandū suū ꝓpositum ponit nō videt valere:videlicet q̄ aīa mouēs ad opa bona ē in coꝛpore vt spiraculū vite:sed cū nō potest coꝛp⁹ inclinare ad bene operādum sequit ex ꝙsequēti tūc peccatū nō cōmitti.laudabile enī et virtuabile nō nisi ex volūtate oꝛit siue eliciente siue imperāte. et fm doctrinā beati Aug⁹.j.retracta.ca.xij. Ascꝝ adeo pctm̄ volūtariū est vt nullo mō sit peccatū si nō fuerit volūtariū vñ si anima foret in coꝛpe ꝓtenta actiōe carēs in actu peccādi sīc gladi⁹ in vagina vtiq̄ aīe peccatū imputari nō posset ꝟ etiaz Burgen̄ ꝓtra duas suas regulas supra positas veit.ꝑmo supponēdo extra litterā multa que in nulla sunt auct̄oꝛitate fundata.scꝺo ꝓponēdo sententiā ext̄oꝛtam hebꝛeoꝝ expositiōi cōmuni sanct̄oꝝ:ꝛ puto q̄ nō nisi in odium postillatoꝛis.

Item in eodē ca.vbi postillator dicit ex intentiōe Aug⁹. gigantes genitos ex filijs dei.i.de genere seth ingressus ad filias hoīm de genere cain:Burgen̄.instat dicēs q̄ ex demonibus:ex eo q̄ gigantes in hebꝛeo dicunt Nephilim.i.cadētes qꝺ supra improbatū ē ꝛ solutū:ꝛ specialiter videndū est q̄ nō plus dicit in lr̄a de gigantib⁹ nisi q̄ fuerint illis diebꝰ sup terram:ꝛ sic credēdo Burgen̄.ꝓtentionē nihil plus significaret iuxta suā interꝑtationē nisi q̄ demones illis diebꝰ fuissent super terrā.Nō ꝺr ād i lr̄a q̄ gigātes.i.demones fm eū genuerint gigātes:qz ꝑ ꝟ significaret q̄ demones genuissent demones:sz ꝺr i lr̄a filios dei genuisse ꝛ ad filias hoīm īgressus ꝙs ꝛ ꝙs irrōnabiliꝰ Burgen̄.demones vl gigātes appellat.Per ea q̄ ꝟ ꝛ supra dicta sūt nō negat positio īcubox ꝛ succubōrum: nec negat q̄ illis vijs poterāt generari gigātes:ꝟ solū negat haberi ex ista lr̄a:ꝑut negat btūs Aug⁹.et Burgen̄.digrediens ꝛ volēs ostēdere q̄re nūc nō nascāt gigātes sīc tūc dic̄: qz nō cōcurrūt ita frequēter aspectus sidex ad hmōi ptinentiuz qui in ꝟ multū possunt opari:qꝺ dictū nihil facit ad sensuz literalē:sz videt fauere erroi mathematicoꝝ ꝛ fatoꝝ quo dicitur hoīes disponi varie ex ꝙstellationū varietate:quē repꝛobat beat⁹ Aug⁹.beat⁹ Greg⁹.ꝛ alij sancti doctoꝛes. Itez in eo.ca.vbi postillator dicit passiones hūanas fm silitudinē ꝙcadere in deū nullo mō fm rem:silitudine tñ attenta non penes deū ꝛ penitentē:sz penes effect⁹ vtriusq̄.ꝛ ꝟ exempluz postillatoris cū dicit q̄ deus se habuit sicut volēs dissipare qꝺ fecerat:circa quē modū dicēdi Burgen̄.laboꝛat sz redit in idem.

Item in eodē ca.vbi postillator dicit fedus dei cū noe ptinere ad defensionē ei⁹ a malis hominib⁹ ꝛc̄.nō excludit quin ꝑtinebat ad queuis alia pericula quoꝝ aliq̄ Burgen̄.tāgit: sz q̄ Burgen̄.dicit p̄fatū modū dicēdi postillatoris esse ficticiū: ꝛ ad sensum lr̄alē nō ptinere frustra ꝛ calumnioſe loquit. naz ad habēdū lr̄e veritatē fm Aug⁹.in ꝑnci.iij.li.de doctri. chriſtiana:nō est abijciendum quicq̄ in expositiōe sacre scripture nisi q̄ fidē impedit.dictū aūt postillatoris fundat sup manifesta verisimilitudine nō impediente sz ꝓmouēte fidem.est enī verisimile si abel iustus cum vnico iniquo cain nō potuit esse securus q̄ noe iustus ex ista littera minus inter tot repꝛobos securus fuisset nisi iuxta fedus dei fuisset protectus a deo.

Glo.ordi.

a X omīb⁹.a.m.ꝛc̄. Ca. VII.
A c Ra.Nō geminatū septenariū id est.xiij.sz tm̄ septē debem⁹ accipe.Silr duo ꝛ duo nō q̄ttuor:sed tm̄ duo.masculū ꝛ feminā.Et notādū q̄ mūda aīalia ꝑari nūero.i. septenario ītroducunt.Immūda xo pari:qz ꝑar nūer⁹ xtur. spēz ꝑtēdit: par xo ifirmitatē pīa sūt mūda: vt egressus noe ꝺ arca hret qꝺ īmolaret ꝛ māducaret. Isiꝺ.Ex oīb⁹ a.ꝛc̄.Nō q̄ plures sint

† 32.q.1c. n uptie.

Nico.de lyra

Ixitq̄ Ca. VII a† a
d dñs ad eu̇z: Ingredere tu ꝛ omnis domus tua in arcaz. †Te enim vidi iustum coram me in generatione hac.† Ex omnibus animantib⁹ mundis tolles.

Ixitq̄ dñs ad eū.Hic ꝓñr. Ca. VII. d
describit stat⁹ noe.et ꝑmo ī diluuio existēte sup terrā:scꝺo ī illo recedēte.viij.c. Circa ꝑmū ꝑmo describit noe īgressus i arcā.secūdo diluuij accessus sup terrā.ibi: Anno sexcētesimo vite noe.ter̄io diluuij excessus.ibi: Factū est diluuiū. q̄rto creature viuētis decessus.ibi: Cōsūptaq̄ ē omis caro. Circa ꝑmū sic dicit
b Ingredere tu ꝛc̄.i.ꝑpara te ad īgressū:qz p⁹ septē dies ingressus ē vt ꝺr.j. c Ex oīb⁹ animantib⁹ mūdis.Dicūt ꝟ aliq̄ q̄ mūda ꝛ īmūda

† 2 Pe.2.d

* dicunt

Eres sint boni q̄ mali: sz q: boni seruāt vnitatē spūs ī vinculo pacis: q̄ septiformi operatione cōmēdāt. Sapiētie: intellect⁹: cōscie: fortitudinis: sciētie: pietatis: ⁊ timoris domini. Añ quinquagenari⁹ numer⁹ ad aduentuz spūssancti pertinens: in septies septem cōsummāt: qui sunt. xlix. vno addito. Añ solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Mali vero in binario cōtinētur: tanq̄ diuisibiles: ⁊ ad scisma ta faciles. Noe vero cū suis octauus numerāt: q: ī christo spes resurrectiōis apparuit: qui octaua dic. i. post sabbati septimaz resurrexit. qui dies a passione terti⁹ in numero dierū q̄ p omne tempus voluunt: ⁊ prim⁹ ⁊ octau⁹. Aug⁹. Querit vtrū tam magna arca cē tū annis potuit fabricari a quattuor hominibus. i. noe ⁊ filijs ei⁹ tribus. Sed si non potuit: nō erat magnū alios fabros adhibere: q̄ uis operis sui mercede adepta: nō curauerūt vtrū noe sapienter: an inaniter faceret: ⁊ in eaz nō intrauerūt: q: nō crediderūt quod ille credidit. a Ego pluā ⁊c. Jsi. Quia omīs reatus cōtra decalogū cōmittitur per vniuersum orbem: qui ptibus quattuor diuidit ur. Quater vero decē. xl. fiūt. sic reatus cōtrahaz ex prosperitate: qd̄ pertinet ad dies siue ex aduersitate: quod ad noctes in baptismo abluit. b Eratq̄ sexcētoz annoz: q̄ diluuij aque inundauerūt sup terraz. c † Et ingressus ē noe ⁊ filij ei⁹: vxor eius: ⁊ vxores filiorū ei⁹ cū eo in arcā ꝓpter aquas diluuij. d Animātibus q̄z mundis ⁊ īmūdis et de volucribus: et ex omni quę mouetur sup terram: duo et duo

a ℣ vt plura essent: que hominibus prodessent: q̄ que nocerent.

septēna ⁊ septena: masculuz ⁊ fe/ a
minam: de animātibus vero im/

℣ omnia munda sunt naturaliter: sed comparatione melioris nature: quedam dicunt immunda: sicut bos leone melior: quia homini necessarior: propter quem creata sunt omnia.

mundis duo ⁊ duo: masculum ⁊ feminā. Sed ⁊ de volatilibus cę/
li septena ⁊ septena: masculum ⁊ feminā: vt saluet semen suuz sup
faciem vniuersę terrę. Adhuc enī b
a et post dies septem ego pluā sup terrā q̄dragīta dieb⁹ et q̄dragīta

a ℣ sepe malorū nequitiā ierepādo replicat: mala vētura denūciat: vt vel sic ad penitētiaz moueat.

noctib⁹: ⁊ dēlebo oēm substātiaz quā feci de supficie terrę. Fecit q̄
noe omia q̄ mandauerat ei dñs. b Eratq̄ sexcētoz annoz: q̄ diluc
uij aquę inundauerūt sup terraz.

a ℣ seorsum viri. b ℣ seorsum femine: quia absti nendum est in afflictione.

c † Et ingressus ē noe ⁊ filij ei⁹: vxor d
eius: ⁊ vxores filiorū ei⁹ cū eo in
arcā ꝓpter aquas diluuij. De a/
nimātibus q̄z mundis ⁊ īmūdis
et de volucribus: et ex omni quę
mouetur sup terram: duo et duo

a ℣ nutu diuino: quomodo adducta sunt ad adā vt nominaret ea.

ingressa sunt ad noe in arcā ma/
sculus ⁊ femina: sicut p̄cepat dñs
d noe. Cūq̄ transissent septē dies:

℣ diuino nutu.

aque diluuij inundauerūt super
a ℣ qd̄ superi⁹ ꝓtaxatū est p ordinē exequitur.
e terram. Anno sexcentesimo vitę e

dicuntur hic pro futuro. i. que distinguēda sunt mūda ab immundis per legem vandam tempore moysi. Hebrei autem dicūt q̄ ante legē fuit distinctio mundoz̄ ⁊ immundoz̄: maxime quantū ad oblationē et sacrificiū: vt patz p illud quod dicit ca. se. vbi dicit q̄ noe obtulit sacrificiū de animalib⁹ mūdis tantū: vnde ⁊ aliq̄ legalia seruata fūt ante legē sicut de obseruatione sabbati: vt patz s̄. ij. ca. et d̄ phibitione esus saguinis. vt ptz. j. ix. ca. de circūcisione vt ptz. j. xvij. ca. a Septena et septena. Ex hoc loco dicit andreas q̄ de animalib⁹ mūdis fuerūt. xiij. vij. masculi et vij. femelle. ex immūdis vo duo: mascul⁹ et femella. Et arguit hic ex textu q: ibi dicit infra. Ex omni quod mouet sup terrā duo et duo ingressa fūt ad noe in arcam. Et postea et q̄ ingressa sunt mascul⁹ et femina ex omni carne introierūt: et iō ex hoc reprobat dictū eoz̄ q̄ dicunt q̄ de animalib⁹ mūdis et auib⁹ fuerūt septem tantū individua. sex ad multiplicandū p generationē: videlicz tres masculi ⁊ tres femelle: septimū aūt etiā fuit mascul⁹ vt haberet noe quod offerret in exitu de arca: q: vt arguit iste Andreas sic introissz septimū idiuiduū nō cōbinatū et mascul⁹ sine femella: qd̄ videt cōtra litterā palle gatā. Nec vt dicē oportuit addi septimum ꝓpter oblationē fiendā: q: sciebat noe q̄ tādiu starēt in arca aīalia et aues q̄ ibi poterāt ꝓficare: et sic de fetib⁹ et pullis poterat sacrificare. Sz dcm̄ isti⁹ Andree videt mīn⁹ rōnabile q̄ aliorū: q: si de omnib⁹ mūdis fuissent ibi. xiij. arca fuissz nimis occupata de tot animalib⁹ et auib⁹ ⁊ cibis eoz̄. Jtē nō fuerūt fuata idiuidua nisi ꝓpter multiplicationē et oblationez. ad multiplicationē aūt tres sufficiebant masculi ⁊ tres femelle de q̄libz specie mūdoz̄: qd̄ etiā patz ex specie humana: cui⁹ multiplicatio erat p̄ncipaliter a deo intēta: et tū nō fuerūt fuata nisi octo individua: q̄ttuor masculi et q̄ttuor femelle: ꝓpter quod videt incōueniēs dicere: q̄ de aliq̄ alia specie aīalis vel auis. xiij. sint fuata. Jtē qd̄ assumit de ꝓficatione aīaliū et auiū in arca falsuz ē: q: in arca non fuit coit⁹ hominū neq̄ bestiarū seu auiū: sic dicit Ra. Sa. et alij hebrei ⁊ hoc ꝓpter vniuersalē tribulationē mūdi. Añ Jone ij. in tribulatiōe ninive dicit: Homines et iumēta et boues et pecora nō gustēt quic q̄: et nō pascant: et aquā nō bibāt: et de hominib⁹ hoc satis patebit p litterā īfra ca. se. ⁊ d̄ animalib⁹ et d̄ auib⁹ idē ꝓbabile videt rōne p̄dicta. Jtē quod arguit de cōbinatione nō valet: q: licz fuerūt septē de mūdis: fuit tū cōbinatio sufficiēs in q̄libet specie et mascul⁹ et femīa ad multiplicationē: nec aliud habet p litterā p̄cedentē. Jtē p hoc q̄ hic dicit: septena ⁊ septena: nō arguit q̄ fuerūt. xiij. d̄ mūdis: q: eadē ratione sequeret q̄ fuissent. iij. individua de immundis: de omnib⁹ generalit dicit: Bina et bina: et iō dicēdū cū aliis q: fuerūt septē tm̄ de mūdis: sex ꝓ multiplicatiōe: et septimū pro oblatiōe. sequit: b Adhuc enī et post dies septē. ⁊c. Jsti septē dies fuerūt dies luct⁹ mathusalā: vt dicūt hebrei: de q̄. s̄. dictū ē: q̄ mortu⁹ fuit anno diluuij. voluit enī dñs cū honorare ꝓpter iusticiā suā: et iō noluit q̄ inūdaret diluuiū donec trāssissent dies luct⁹ ei⁹. dicūt etiā q̄ isti septē dies ꝓpter hāc causam fuerūt additi ad terminū. s̄. taxatū. cxx. annoz̄ in ca. vj. ibi: Erūtq̄ dies illius cxx. annoz̄. c Eratq̄ sexcentoz̄ annoz̄. nō q̄ noe tūc cōplesz annū sexcentesimū: sed q: ichoauerat. patz etiā ex hoc loco q̄ edificatio arce durauit p centū annos fere: tm̄ em̄ tps appositus est ad ostendendū patientiā dei expectantis peccatoz̄ penitentiaz: et admonentis eos de penitētia p edificationē p̄dictā: ⁊ ipsi⁹ noe predicationē. d Et ingressus ē noe ⁊c. separatim nominant viri a mulieribus ingrediēdo arcā et ex diuino p̄cepto: ad ostendendū q̄ q̄diu fuerūt in arca fuerūt separati q̄ttū ad thoz̄: sic patebit magis infra. e Anno sexcētesimo ⁊c. Hic describit diluuij accēsus sup terrā: ⁊ p̄mo q̄ntū ad tps cū d̄: Anno sexcētesimo. Apd̄ hebreos

Ephe. 4. a

Gen. 7. b

Gen. 7. c

Gen. 7. d

Gen. 7. e

Allego.

Gen. 2. b

Da. 24. d

B

Cataracte

a Cataracte. Fenestre: nubes scz q̄ sūt apte: vt inde ūsolite et maiores pluuie funderent. Cataracte ẋo ꝓprie: ostia nili: sed abusiue ꝑ oīb⁹ fenestris ponunt. Rab. De arca solet q̄ri vtrū tāta capacitate q̄ta describit aīalia oīa q̄ ingressa dicunt: et escas eoꝝ ferre potuerit? Q̄d cubito geometrico solu it Origenes: asserens nō frustra dictū eē moysen oīm sapīa egyptioꝝ fuisse eruditū: q̄ geometriā dilexerūt: et cubitū geometricū q̄tū sex nros ꝓtinere.

b Bina et bi. tē. Aug. Precepit supius septena et septena de mūdis duo et duo tolli ō īmundis. Quō g̃ nūc dic duo et duo ītrasse: siue ō mūdis siue īmundis: sz ẜ refert: nō ad nūeꝝ mūdoꝝ et īmūdoꝝ sz ad masculū et feminā. In oīb⁹ enī duo iut: masculus et femina. Notādū ẋo q̄d dicit: In qua erat spūs vite: nō solū de hominib⁹: sz et de pecorib⁹ dictū: q̄ q̄dā ō spū sancto volūt itelligi: q̄d sc̄ptuz ē: Insufflauit ī facie ei⁹ spiritū vite: sz q̄dā codices hūt meli⁹ flatū vite. c Quadradita diebus tē. Alcu. Quadragenario nūero pluuia inundauit: q̄ tribulationē penitētie ostēdit. Post. xl. dies noe fenestrā aperuit: signific. cās ieunātib⁹ celū apiri. Sīc moyses: helias: et ipe saluator q̄dragenario nūero ieiunia ꝓsecrauit: tanq̄ trib⁹ tēporib⁹ necessaria añ legē sub lege: sb g̃a. d Quindecim c. a. tē. Si tra olympi mōt⁷ (vt tradit hist oria) potuit īuadere spaciū tranq̄lli aer⁷: vbi ōz nec nubes videri: nec ventus sentiri: cur nō et aque crescēdo. Septia ẋo reges cū octaua resurrectione iūgit. Reddito enī corpore sancto ꝝ reges non finit: q̄ post hāc vitā dat. Sz tot⁹ hō nō tā spez iēa re corpe et spū pfecta et īmortali salute renouat⁹ in eternā vitā assumit: hoc g̃ in sacrameto regenerationis nre. i. baptismo altū mysteriū ē: altū q̄ō. xv. cubit⁷ excreuit aq̄ super oēz altitudinē mōtiū. Septē ei et octo q̄ndecim fiūt. Septenari⁹ quietē: octonari⁹ significat resurrectionez. Hoc igit sacm resurrectiōis et q̄et⁷ trāscendit oēz sapiaz supbox: vt ñ possint indagare scie sue altitudine resurrectiōis q̄tē. et oz. lxx. a. vij. et. lxxx. ab. viij. noiant: ꝓiūcto vtroq̄ vūero. cl. dieb⁹ exaltata ē aq̄: cōmēdās et ꝓfirmās eādē baptismi altitudinē ī ꝓsecrādo nouo hoīe: ad tenēdā q̄tē et fidē resurrectiōis. Quindecim. Sūt q̄ putāt: nec terre qualitatē talē: nec altitudinē montium tantā ante diluuiuz fuisse: qualis et quanta est hodie.

e Deleta sunt de terra. Alcu. Ideo magis terrena animalia perierūt q̄ aquatilia: quia ō maledicta terra viuunt.

† 23. q. 5. c. quid ergo.

† 6. di. c. nō est. §. naturale.

¶ La. VIII

a ẜ nisan qui a latinis maius dicitur.

noe: mēnse scdo septiodeci/
a ẜ vt nō sensum ō more fluerēt: sed repētina inūdatione terram operirent.
mo die mēsis rūpti sūt oēs a
fōtes abyssi magne: et cata/ b
ractę cęli aptę sūt: et facta ē
pluuia sup terrā q̄draginta
dieb⁹ et q̄draginta noctib⁹.
In articło diei illi⁹ igressus c
est noe et sem et cha et iaphet
filij ei⁹: vxor illi⁹ et vxores filioꝝ ei⁹ cū eis in arcā: Ipi et
oīe aīal ſm gen⁹ suuz: vniuersaq̄ iumenta in genere
suo: et oīe qd̄ mouet super
terrā in genere suo: cūctūq̄
volatile ſm gen⁹ suū. Universe aues oēsq̄ volucres ī
gresse sunt ad noe in arcaz:
bina et bina ex oīm carne in d
q̄ erat spūs vitę: Et q̄ igres
sa sūt masculus et fęia ex oi
carne introierunt: sicut p̃ce
perat ei de⁹: Et inclusit euz d†
a ẜ qd̄ hō facere nō poterat: ne aque ītro irent deus exterius bituminauit.
dominus deforis. Factū e
q̄ est diluuium q̄draginta
diebus super terrā: et mul/
plicatę sūt aquę: et eleuaue/
rūt arcā in sublime a terra.
Elęhemēter enī inūdauert
et oīa repleuerūt in supficie
terrę † Porro arca ferebat f
sup aquas: et aquę prevaluerunt nimis sup terrā: operticq̄ sunt omnes montes excelsi sub vniuerso cęlo. Quin g
decim cubitis altior fuit a/
qua super montes quos o/
peruerat. Consumptaq̄ est b+
omnis caro quę mouebat
super terram: volucrū: animantium: bestiarum: oīm/
umq̄ reptiliū q̄ reptāt sup
terrā. Universi hoies et cuncta ī quibus spiraculū vitę
est ī terra: mortua sunt † Et i
deleuit omnem substantiā
quę erat sup terrā ab homine vsq̄ ad pecus: tam reptile q̄ volucres cęli: et deleta
sunt de terra. † Remāsit au k
tem solus noe et qui cuz eo
erant in arca. Obtinuerūt l
q̄ aquę terras centū quinquaginta diebus.

due sunt opiniones circa hoc q̄ Rabi Eliezer et sui sequaces dicūt q̄ iste ē mensis octobris: q̄ hebraice noīat⁷ mareseban. Dicūt enī q̄ p̃m⁹ mēsis anni ē septēber in q̄ arbores sunt pfecte in suis fructib⁹: q̄ hoc pducte sūt a pncipio: vt patuit. ẜ. ca. j. Et iō q̄ mūdus videt⁷ fuisse creatus ī isto mēse: iō dicūt eū ee p̃mū simplr ī anno: q̄ ī eo a pncipio ceperūt anni et menses. Ra. iosue et seq̄ces ei⁹ dicūt q̄ ipe est aprilis: q̄ martiꝰ q̄ hebraice noīat⁷ nisan vocat⁷ p̃m⁹ fm festa. vñ Exo. xij. pcipit⁷ immolare phase xiiij. luna ad vesperā p̃mi mēsis. Sciendū tñ q̄ martiꝰ hebreoꝝ aliq̄n cōcurrit cū aprili nro: et iō aliq̄ doctores nri dicūt q̄ aprił ē p̃m⁹ mēsis apud hebreos: et pleni⁹ de ẜ dicet Exo. xij. p̃ma āt opinio cōius tenet⁷ apud hebreos et rōnabilit⁷ vt videt⁷: q̄ ī aliq̄ genere aliq̄d bñ noīat⁷ p̃mū: nō q̄ sit p̃mū simplr: sz ꝑ aliquē notabilē euētū: sic. j. Macha. j. ca. p̃m⁹ ann⁹ alexādri magni vocat⁷ p̃m⁹ ann⁹ regni grecoꝝ ꝓpter facta notabilia alexandri: et tñ añ eū fuerūt plures reges ī grecia. ita etiā videt⁷ dici de martio q̄ tūc sit noīat⁷ p̃m⁹ mēsis apud hebreos ꝓpter eritū eoꝝ de terra egypti in illo mēse: et ẜ videt⁷ lr̄a sonare Exo. xij. Dixit q̄z dñs ad moysen: mēsis iste vob⁹ p̃ncipiū mensiū p̃m⁹ erit ī mēsib⁹ anni. ac si diceret. lz ō ꝓteritо nō fuerit p̃m⁹ noīat⁷: de cetero tñ erit ex cā dicta.

a Rupti sūt oēs fontes. noīe ruptiōis vtit⁷ ad ostēdendū q̄ istud diluuiū nō ꝓcessit ex cā naturali sz supnaturali: et iō deridēdi sūt illi q̄ hui⁹ diluuij volūt cām naturalē assignare dicētes: q̄ cā fuit ꝓiūctio planetaꝝ humidoꝝ ī signis pluuialib⁹: ex q̄ ꝓiūctiōe factū fuit istud diluuiū: et eodē mō volūt assignare cām incendij futuri añ iudiciū p cōiūctionē planetaꝝ calidoꝝ ī signis calidis. lz enī diluuiū pticulare ī aliq̄ pte terre cāz habeat naturalē: generale tñ diluuiū maxīe ī tāto excessu q̄ q̄ndecī cubit⁷ trāscēdat cacumia mōtiū: nō pōt natural⁷ euenīre vñ et pbus. ij. Methau. dic̄ q̄ cū vna ps terre q̄ p̃i⁹ erat arida opiret mari: alia ps in alia regione vbi erat mare discoopit⁷ et fit arida. sed q̄ tota terra sit coopiat⁷ aquis: fm cū ipossibile videt⁷: nec ẋtute aliq̄ naturali pōt tñ ō alijs elemēt⁷ ouerti ī aquā q̄ excedat capita montiū: maxīe in tāta altitudīe. b Et cataracte celi. i. fenestre Loquit⁷ ẜ metaphoꝛice nec loquit⁷ de celo stellato: sz de celo aereo vbi generant⁷ nubes et pluuia. c In articulo diei illi⁹. Articulus ipoꝛtat rem distinctā et manifestā. Dei enī fecit īgredi noe de die clara et manifesta: ad ostēdendū q̄ poterat eū tueri a malis hominib⁹ illi⁹ tēporis q̄ cogitauerāt eū occidere. cetera patent vsq̄ ibi: † Eccl. 39. e
d Et inclusit eū dñs defoꝛis. Noe enī ītra arcā existēs nō potuit ostiuz ex bitumīare: et iō dñs suppleuit q̄d hō nō potuit: vnde et hebraica littera habet: Et clausit dominus pro eo. e Factumq̄ est diluuiū. Hic ponit⁷ diluuij excessus: quia ascendit vltra cacumina montiū: et patet littera vsq̄ ibi: f Porro arca ferebat⁷ sup aq̄s. Non est nitelligendum q̄ tota arca esset super aquas: sed q̄tum ad maiorem partem. duodecim enim cubitis profundata fuit intra aquas: vt videbitur in seq̄nti ca.
g Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes. eodem modo accipiendi sunt cubiti sicut supra.
b Consumptaq̄ est omnis caro. Hic cōsequēter describitur creature viuentis decessus: et patet. i Et delevit omnem substantiam. scilicet viuentez. ideo sequitur. Ab homine vsq̄ ad pecus. sequit⁷: k Remansit aūt solus noe. Ex hoc patet falsitas aliquoꝝ iudeoꝝ dicentiū q̄ ẜ qui postea legitur rex basan propter sui magnitudinem et fortitudinem euasit diluuium. Hoc enim dictum manifeste contradicit huic littere ac etiam precedenti. cum dicit⁷: Consumptaq̄ est omnis caro. et sequitur: Universi homines: et cuncta in tē. † Sap. 10. f.
l Obtinuerūtq̄ aque terram centū q̄nq̄. tē. scilicet cōputando a pncipio inundationis diluuij vsq̄ ad diem qua aque ceperunt minui. ſ. post. cl. dies. ideo dicitur in textu seq̄nti: Et ceperunt minui post centū quinq̄ginta dies. Ra. Sa. dicit q̄ isti. cl. dies computādi sunt a fine descensus pluuiarū. ita q̄ dies. xl. precedūt quibus facta est pluuia: et sic exponit obtinuerunt scilicet in magnitudine et fortitudine sua: et sic fm eum a pncipio inundationis vsq̄ ad inchoationem decrementi aquaruz fluxerunt. cxc. dies. et qd̄ dicitur: Et ceperūt minui post cl. dies: exponit a fine descensus pluuiarum. ſ. postq̄ aque obtinuerant in fortitudine sua terram.

✠ Moraliter

Moraliter. Hic agitur de arce in/ Ca. VII
greſſu ⁊ ingreſſoꝝ ſalute ⁊ ceteroꝝ interitu. Quãtum ad primũ omnia verbo dei ſunt ingreſſa. iõ dicit: a† Dixit dominꝰ ad noe ingredere ⁊c. ⁊ p ipm in arca ſunt incluſa. ideo ſubditur: b† Et incluſit eũ dñs deforis. p que ſignificat ꝙ nullus perfectionem virtutum ingreditur nec ĩ ea pmanet: niſi dei gratia adiuuet. ij. Coꝛ. iij. Nõ ꝙ ſumꝰ ſufficientes aliq̃d cogitare a nobis quaſi ex nobis: ſz ſufficientia noſtra ex deo eſt. Et ſi nõ poſſumus cogitare multo minꝰ

Glo. ordi.

Ca. VIII

a Dduxit ſpiritũ ſuper terrã ⁊c. Alcu. De illo ſpiritu intelligi poteſt: de quo dictum eſt: Spiritus dei ferebat ſup aquas. tunc ferebat: vt cõgregatis in ſuum locum terra apparere. tnũc adducitur: vt ablatis aquis diluuij: faciem terre reuelaret. ¶Poteſt p ſpirituz ventus intelligi. iuxta illud: Et ſtetit ſpiritus ꝓcelle: cuius .ſ. flatibꝰ aqua recederet. b Reũſeq̃ ſũt ⁊c. Alcu. Videtur ꝙ omnes fluuioꝝ decurſus p occultos meatus ad abyſſum redeant. Juxta illud Ad locũ ſuuz vñ exeunt fluuia reuertent. c Recẽuitq̃ arca m. ⁊c. Jſid. Septenariã requiẽ ſignificat: ⁊ quia perfecti requieſcunt ibi: ſupradicte quoq̃ quadrature numerus iteratur. Nam viceſimaſeptia die ſecũdi menſis cõmendatur ſacramentum: ⁊ rurſus viceſimaſeptia die ſeptimi menſis confirmat: cum arca requieuit. quod enim ꝓmittitur ĩ ſpe: exhibetur in re. Aug⁹. Utrum poſt centũ q̃nquaginta dies hec facta ſũt: aut p recapitulationẽ omnia memorata: q̃ pꝰ. xl. dies pluuie ceperũt fieri: vt hoc ſolum ad. cl. dies ptineat: ꝙ vſq̃ ad ipſos mõtes aqua exaltata: aut de fontibus abyſſi iam ceſſante pluuia. aut quia manſit in altitudine nullo ſpiritu ſiccante. Cetera Xo que dicta ſunt: nõ poſt centũ q̃nquaginta dies omnia facta ſunt: ſed cõmemorata: que ex fine. xl. dierũ fieri ceperũt. d Decimo enĩ menſe. Notandũ ꝙ decimo menſe apparuerunt cacumina montiũ: que. xv. cubitis exceſſerant aque diluuij: quia ſacramenta eterne quietis ⁊ gloria reſurrectiõis quã neſciuit ſapientia ſuperboꝝ: intellexit eminentia ſanctoꝝ per impletionem preceptoꝝ. Unde: A mandatis tuis intellexi. Et alibi. Abſcondiſti hec a ſapientibus ⁊ prudẽtibus: ⁊ reuelaſti ea paruulis. ℣ Egrediebaꝫ

Pſ. 118. Luc. 10. b.

to minus facere. Quãtum ad ſcõm ſicut patet in textu in arca ſaluate fuerunt aues: beſtie: ⁊ ſimiliter ſaluati fuerũt homines per qõ deſignat ꝙ in arca virtutum ſaluant cõtemplatiui ad alta volantes: ⁊ actiui in terra agentes: et prelati vtriſq̃ preſidentes. Quãtum ad tertium omnia que fuerunt extra arcam mortua fuerunt. ideo dicitur: h† Conſumptaq̃ eſt omnis caro ⁊c. Nam excluſi ab edificio virtut⁹ iam mortui ſunt morte culpe: ſz adhuc viuant vita nature ſicut dicit Apoc. iij. Nõ men habes ꝙ viuas et mortuus es.

Nico. de lyra

Ca. VIII

a ſ poſt iuundationem. xl. dierum.

a† Ecordatus autez deus noe cunctoꝝũq̃ animãtium: et oim iumentoꝝ
r
que erant cũ eo in arca: adduxit b
a ſ ſanctum vel ventũ cuius flatibus aqua recederet.
ſpiritum ſuper terraz: ⁊ imminu- c†
te ſunt aquę: ⁊ clauſi ſunt fontes abyſſi et cataractę celi: ⁊ phibitę
a ſ videtur qõ fluuioꝝ ⁊ riuoꝝ decurſus per venas terre ad matricem abyſſum redeant.
b ſunt pluuię ỏ celo. Reuerſeq̃ ſũt d
aquę de terra euntes et redeun- e
tes: ⁊ ceperunt minui poſt centũ f
quinquagita dies. Requieuitq̃ g
arca menſe ſeptimo: viceſimaſe- h
ptima die menſis ſuper montes armenię. At ỽo aquę ibant et de i
creſcebãt vſq̃ ad decimũ mẽſez.
d Decimo enĩ mẽſę ꝑma die mẽſis k†
apparuerũt cacumina montiũ. l

a Ecordatus aũt dominus noe. Hic ꝓſequenter deſcribit ſtatus ipius noe ĩ diluuio recedẽte: et primo deſcribit aquarũ receſſus. ſecundo hominum de arca egreſſus. ibi: Locutus eſt autẽ dominꝰ ad noe dicens: Egredere. Circa primũ ſic ꝓceditur: quia ꝑmo ſuperficies montiũ denudatur. ſecundo terre planicies deſiccatur. ibi: Cunq̃ tranſiſſent q̃draginta dies. Circa primũz ſic dicit: Recordatus aũt dominꝰ noe. Nec eſt ſic intelligendum ꝙ aliqua oblitio cadat in deo: ſed ſcriptura loquit̃ ſm modum noſtrũ loquendi. dicitur enim aliquis alicuius obliuiſci quãdo eum non liberat a preſſuris preſentibꝰ cum poſſit: et dicitur ipius recordari quãdo incipit eum liberare.

b Adduxit ſpiritũ ſuper terram. i. ventum ſiccũ aquas diminuentem. vnde ſequitur: c Et imminute ſunt aque. verũtamẽ quia iſta diminutio nõ ſufficeret niſi oceanus ad ſuum locum rediret. ideo ſequit̃: d Reuerſeq̃ ſunt aque de terra. ſicut enim per ꝓceptum dñi egreſſe fuerant de oceano ſuper terram: ita de terra regreſſi ſunt illuc. e Euntes et redeuntes. per hoc deſignat̃ fluctuatio aquarũ ⁊ quo tẽpore aque inceperunt minui oſtẽdit. f Et ceperunt ⁊c. in q̃bus obtinuerunt terras: vt ſupradictum eſt: ⁊ computat̃ iſte numerus a principio inundationis vſq̃ ad diem in quo ceperunt aque decreſcere ſm cõmunem opinionem. g Requieuit arca menſe ſeptimo. ſ. anni illius. h Viceſimo ſeptimo die ⁊c. hebreus habet: Ararat. Et dicunt ꝙ nõ ſignifi

℣ cat armenią

Nico. de lyra

Ca. VIII

a Ecordatus aũt dominus noe. Hic ꝓſequenter deſcribit ſtatus ipius noe ĩ diluuio recedẽte: et primo deſcribit aquarũ receſſus. ſecundo homi num de arca egreſſus. ibi: Locutus eſt autẽ dominꝰ ad noe dicens: Egredere. Circa primũ ſic ꝓceditur: quia ꝑmo ſuperficies montiũ denudatur. ſecundo terre planicies deſiccatur. ibi: Cunq̃ tranſiſſent q̃draginta dies. Circa primũz ſic dicit: Recordatus aũt dominꝰ noe. Nec eſt ſic intelligendum ꝙ aliqua oblitio cadat in deo: ſed ſcriptura loquit̃ ſm modum noſtrũ loquendi. dicitur enim aliquis alicuius obliuiſci quãdo eum non liberat a preſſuris preſentibꝰ cum poſſit: et dicitur ipius recordari quãdo incipit eum liberare.

b Adduxit ſpiritũ ſuper terram. i. ventum ſiccũ aquas diminuentem. vnde ſequitur: c Et imminute ſunt aque. verũtamẽ quia iſta diminutio nõ ſufficeret niſi oceanus ad ſuum locum rediret. ideo ſequit̃: d Reuerſeq̃ ſunt aque de terra. ſicut enim per ꝓceptum dñi egreſſe fuerant de oceano ſuper terram: ita de terra regreſſi ſunt illuc. e Euntes et redeuntes. per hoc deſignat̃ fluctuatio aquarũ ⁊ quo tẽpore aque inceperunt minui oſtẽdit. f Et ceperunt ⁊c. in q̃bus obtinuerunt terras: vt ſupradictum eſt: ⁊ computat̃ iſte numerus a principio inundationis vſq̃ ad diem in quo ceperunt aque decreſcere ſm cõmunem opinionem. g Requieuit arca menſe ſeptimo. ſ. anni illius. h Viceſimo ſeptimo die ⁊c. hebreus habet: Ararat. Et dicunt ꝙ nõ ſignifi-

cat armenią: ſed aliã terrã cuius montes ꝓtendunt̃ vſq̃ ꝓpe armeniaz: et ideo illi montes etiã vocant̃ montes armenie. Aduertendũ eſt hic ꝙ ĩ hebreo habet̃. xvij. dies menſis: ⁊ ſm ß nõ poteſt accipi menſis ſeptimus ille qui eſt ſeptimus ĩ anno: qz a. xvij. die menſis ſecundi quo incepit diluuium vſq̃ ad. xvij. menſis ſeptimi eiuſdem anni nõ fluxerũt. cl. dies: ſed deficiũt tres vl̃ duo ad minus: ⁊ tñ oportet dicere ꝙ aque ceperunt decreſcere anq̃ arca requieſceret. quia aquis exiſtentibus in fortitudine ſua arca ſup aq̃s deferebatur fluitãdo: ⁊ per diminutiones aquaꝝ accepit fundũ ⁊ quieuit. et ſm hoc ſeptimꝰ menſis hic eſſet accipiendus a ſecũdo mẽſe in quo incepit diluuiũ: ⁊ iſte eſt octauus menſis anni. Ad quoꝝ intellectũ ſciendum ꝙ iudei faciũt menſes per lunatiões. due aũt lunatões faciũt. lix. dies. ⁊ iõ primũ menſem faciunt iudei triginta dieꝝ. ſecundũ aũt. xxix. dierum. et ſic cõſequenter de aliis decẽ eodem modo cõbinando: ⁊ qz moyſes ſcribebat iudeis: menſes ſũt hic accipiendi iſto modo. Si autẽ a. xvij die menſis ſecũdi computent̃ dies. cl. qui fluxerĩt antez̃ aque inceperũt decreſcere: nõ inuenient̃ cõpleti. xvij. dies menſis ſeptimi: accipiẽdo ſeptimum menſem illiꝰ anni ſed deficiũt tres vel q̃ttuor dies: vt ptz cõſiderando q̃ntitatẽ menſiũ dictã. i At ỽo aque ⁊c. nõ ẽ intelligendũ ꝙ ibi finierit decrementũ aquarũ ſimpliciter ſed tñ aquaꝝ q̃ excedebãt capita montium. iõ ſubdit̃: k Decimo enĩ menſe. ſ. anni. nõ enĩ poteſt hic accipi decimꝰ a ſcõo menſe: qz eſſet vndecimus menſis anni: qz in lr̃a dicit̃ ꝙ ab illa die q̃ apparuerũt cacumina montium. ſ. à prima die decimi menſis expectauit noe. xl. diebꝰ ⁊ poſtea ter ſeptẽ diebꝰ: qui ſimul iũcti faciũt. lxj. Menſis aũt. xj. et. xij. illiꝰ anni nõ faciũt niſi. lix. dies. ⁊ ſic nõ eſſet verũ qõd ỏr in littera ꝙ poſt illos. lxj. dies ꝑma die ꝑmi menſis anni ſequentis noe aperuit tectũ arce ⁊c. l Prima die menſis ⁊c. Et tũc primo arca fuit tota extra aquam. Ex hoc dicto ⁊ aliis predictis põt colligi quot cubitis arca intrabat aquã quãdo aque fuerũt in fortitudine ſua: ptz enim ꝙ nõ intrabat. xv. cubitis: qz aque in fortitudine excedebant montes. xv. cubitis tñ: ⁊ tunc arca ferebat̃. i. fluctuabat ſup aquas. Si aũt tũc intraſſet aquã. xv. cubitis nõ fluctuaſſet qz fundus arce capita montiũ tetigiſſet: ⁊ ex hõ ptz ꝓſequenter ꝙ tñ ꝑciſe arca intrabat aquã q̃ntum aqua excedebat mõtes qñ arca primo requieuit ſup montes. Ad hoc videndũ accipiendũ eſt tps a primo die quo ceperũt aque decreſcere vſq̃ ad diem quo apparuerũt ꝑmo capita montiũ: qz tunc diminute ſunt aque. xv. cubitis quibus excedebãt montes. Dicit̃ aũt ĩ lr̃a ꝙ aque ceperũt minui poſt. cl. dies: q̃ accipiẽdi ſunt a ꝑma die inũdatiõis aquaꝝ: ⁊ cõplete fuerĩt ſeptimo mẽſe. xix. die incluſiue: ⁊ ſic in viceſima die ſeptimi mẽſis ceperũt aque decreſcere. Dicit̃ in lr̃a ꝙ decimo menſe ꝑma die menſis apparuerũt etiam capita montiũ. Ex quo ptz ꝙ tunc ꝑmo cõpletũ eſt decremẽtũ. xv. cubitoꝝ q̃bꝰ aque montiũ cacumĩa excedebãt. a viceſima aũt die incluſiue mẽſis ſeptimi vſq̃ ad ꝑmã diem decimi mẽſis fluxerũt ſeptuagĩta dies q̃ ſi diuidant̃ p. xv. qui eſt numerꝰ cubitoꝝ predictoꝝ aſſignantur decremẽto cuiuſlibet cubiti quattuor dies et dimidia et ſexta pars vnius diei. Item dicitur in littera ꝙ menſe ſeptimo. xxvij. die menſis requieuit arca ſuper montes. Ex quo patet ꝙ a principio decrementi aquarum vſq̃ ad requiem arce fluxerunt tantum

¶ a Egrediebat᷑ ꝛ nō. Jsi. Oꝛ pⁿ. xl. dies cozuⁿ si redijt aut aḡs intercept᷑: aut cadauere natāte illect᷑: figurat immundicia cupiditat᷑ teterrimos: ꝛ iō his q̄ foꝛis sunt in mūdo nimis intētos: aut rebaptiçari: aut ab his ḡs p̄ter arcā. i. eccl̄iā baptismⁿ occidit: seduci et teneri. Aug⁹ Querit᷑ vtrū cozuⁿ mozt⁹ us sit: an aliquo mō viuere potuerit? Si enim fuit terra vbi requiesceret: similiter columba requiē inuenisset. Añ cōijcit᷑ ꝙ cadaueri potuit cozuⁿ insidere: quod naturalit᷑ refugit columba. b Emisit quoq;. Jsi. Emisa colūba: nec inuenta requiē: reuersa: significat ꝙ nouū testa. reḡem sanctis in hoc mūdo nō esse ꝓmissam.

¶ post. xl. enim dies emissa ē: q̄ numero vita q̄ in mūdo agit᷑ designat᷑. Straꝛbus. Arca cōtinet cozuū et colūbā: ꝛ eccl̄ia bonos ꝛ malos. Cozuⁿ emissus nō reuertit᷑: qz reꝓbi illecebris seculi inherētes peunt. Columba redijt: poꝛtās ramū oliue viventib⁹ foljs in oze suo: quia sancti simplicitate gaudētes: munⁿ pac᷑ i oze poꝛtāt

Ps. 119. dicentes: Cū his q̄ oderūt pacē eraz pacific⁹ cū lo. ꝛc. c Reuersaq; est. Questio ē: quō colūba nō inuenerit vbi resideret: cū iā nudata essent cacumina montiū: ſm narrationis oꝛdinem qō recapitulatione pōt solui: vt posteri⁹ narrata intelligant᷑ q̄ facta sunt pri⁹ aut poti⁹ nōduz siccata fuerāt. d Expectat᷑. ꝛc. ¶Post septē dies alios dimissa columba ꝓpter septenariā operationē spūalem oliue fructuosum surculū retulit: signans multos extra eccl̄iā baptiçatos: si pīguedo charitatis nō defuerit: posterioze tpe i oze columbe tāḡ in osculo pacis ad vnitatis societatē reduci. e ¶Poꝛtās ramū. Alcu. Columba ramū oliue: expulso terrimo alite: ad noe post diluuium poꝛtat: qz colūba spūssancti ad chriſtum post baptismū veniens: ramo refectionis ꝛ luminis: pacē enūciat.

¶ f Expectauitq; nihilominⁿ ꝛc. Jsi. ¶Post alios. xij. dies dimissa colūba: nec reuersa significat finez seculi: qñ reḡes sancto erit. ñ i sacramēto spei: q̄ nūc eccl̄ia ꝓsociat᷑. q̄diu bibit᷑ qō de latere chriſti manauit: ſz i pfectione salut᷑: cū tradet᷑ regnū deo ꝛ pri. vt i illa pspicua cōtēplatione veritat᷑: nullis egeam⁹ mysterijs. g Sexcētesimo p̄. Jsi. Vite noe. i. pactis sexcēt᷑ annis: aperit᷑ arce tectū: qz finita senta etate seculi: reuelat᷑ sacramentū. Uicesimaseptīa die secūdi mensis: dicit᷑ siccata terra: tanq̄ finita sit baptiçādi necessitas. h Mense scō. Strab⁹. i. maio. Noe annū fecit i arca: ꝛ ipa die q̄ ingressus fuerat egressus est. Ingressus est enī septimadecima die mensis secūdi: Hunc dicit: qz egressus ē septima ꝛ vicesima die eiusdē mēsis. Sed sciendus est: qz si p̄senti diei addant᷑. xj. qualis luna hodie ē talis erit post annum ipa die. Qñ ergo noe ingressus ē septimadecīa luna: vel septimadecima dies mensis scōi fuit. Jdeo post annū. xj. addit᷑ fuit vicesimaseptīa dies: ꝛ vicesimaseptīa luna

Mystice Mystice. Mense secūdo ꝛc. sicut supradictum est decimaseptima die sexcentesimi anni aquis diluuij terra madefacta est: sed vicesimaseptima secūdi mensis arefacta est: qñ preceptum est: vt de arca egrederent᷑: ꝛ pactum acciperent: ne vltra aquis diluuij perirēt. In q̄ intelligi potest: qz p. x. et. vij. sicut supza stat⁹ inchoantiū significari pōt: qñ vitijs abrenūtiatur per. xxvij. ꝓmotio pfectoꝝ in cōsūmatione virtutum. Si enim decem ꝛ septem decem addas: fiunt viginti septem. Si enim decem p̄ceptis quibus peccato renunciat᷑: euangelicam pfectionem addīcias qua precipitur ne solum nō irasci: sed etiam inimicos diligere: ꝛ similia: ad illam etatez perfectionis peruenisti: in qua nec sacramētis predictis egeas: ꝛ de arca exiens. i. de spe ad spem peruenīēs: requiē in sacramentis promissam inuenies.

¶ Egredere

Cūq; trāssissent q̄draginta dies: a
aperiēs noe fenestrā arcę quā fe/ b
¶ in hebꝛeo: egressus est: exiens ꝛ reuertens donec siccarentur aque.
cerat: dimisit cozuuz: qui egredie c
bat᷑ et nō reuertebat᷑ donec sicca d
rent᷑ aquę sup terrā. Emisit quo/ e
q; columbam post eū vt videret
si iam cessassent aquę super faciē
terrę. Quę cū non inuenisset vbi f
requiesceret pes eius: reuersa est
ad eum in arcam. Aquę enim e/ g
rant super vniuersam terram. Extenditq; manum: et apprehen/ h
sam intulit in arcam. Expectat᷑ autez vltra septem diebus alijs:
rursum dimisit columbam ex arca ¶At illa venit ad eum adveſpe i
ram: poꝛtans ramum oliuę virēti/
tibus foljs in oze suo. Jntellexit
ergo noe ꝙ cessassent aquę super
terraz: Expectauitq; nihilominⁿ k
septem alios dies et emisit colū/
bam: quę nō est vltra reuersa ad
eum. Jgitur sexcentesimo primo l
anno: primo mēse: prima die mē
sis: imminutę sūt aquę super ter/
ram. Et aperiēs noe tectum arce
aspexit: viditq; ꝙ exiccata esset m
superficies terrę. Mense secun/
do septima et vicesima die men/

octo dies: in quibus aque decreuerant duobus cubitis fere ſm predicta. Ex quo concluditur ſm predicta ꝙ arca intrabat aquā. xiij. cubitis et parum plus. Et ista ꝓbatio procedit ſm textum nostre translationis: vt patet ex predictis. Si autez ſm litteram hebꝛaicā que habet: septimo mense. xvij. die mensis requieuit arca procedatur. oꝓtet accipere mensem septimū non solum qui est septimus in anno: ſz qui est septimus a secūdo mense anni: in q̄ incepit diluuiū: vt dictum est. s̄. ꝛ iste est mensis octauus anni: ꝛ tunc a principio decrementi aquaꝝ vsq; ad requiem arce fluxerunt dies. xxvij. in q̄bus ſm p̄dicta aque decreuerūt ſex cubit᷑ imperfecte tū: ꝛ ſm hoc arca intrabat aquā nouem cubitis ꝛ parū plus: ꝛ toto autez isto ꝓcessu accipiunt᷑ menses ſm acceptionem iudeoꝝ: ꝛ sic debent accipi: sed quō accipiant᷑ iā dictum est supponit᷑ etiam ꝙ aque q̄libet die decrescebāt equaliter: quod est satis probabile. a Cunq; trāsissent. xl. dies. Hic ꝓsequēter describit᷑ quō terre planicies fuit desiccata ꝓ vlterius decrementū aquaꝝ. Cunq; transissent. xl. dies. ab apparitiōe capitum montium.

b Aperiēs noe fenestrā arce. nō fuit ostiuz ꝓ qō ingressi sunt hoīes ꝛ animalia. sed fenestra de qua. s̄. dictum ē.

c Dimisit cozuum. ꝛ hoc fuit vndecimo mense anni. d Qui egrediebatur ꝛc. Scōm cōmunē expositionez nō est intelligendū ꝙ reuersus sit ad noe aquis desiccatis: sed remāsit apud cadauera: vt cōmuniter dicitur: et est similis modus loquēdi Matth̄. j. de ioseph ꝛ maria: vbi dicitur: Et nō cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitū: non ꝙ postea cognouerit. Jn hebꝛeo dicit᷑: Qui egrediebatur exiens et reuertens. ꝛ hoc idem dicit Hieron⁹. i libꝛo de hebꝛai. questio. qō exponunt hebꝛei dicentes: ꝙ cozuⁿ emissus de arca non fecit legationē suam ꝓut noe intendebat: sed magis ex arcā volitabat querēs reingredi arcā. Causam autez huius assignant aliqui hebꝛei scilicet ꝙ cozuus habebat Noe suspectum de femella sua. Ex quo patz in eis cecitas magna qui tam absurda dicunt et credunt: īmo etiam in hoc sibi contradicūt. Dicunt enī ꝛ satis apparet ex textu ꝙ coitus fuit simpliciter interdictus a deo intra arcam. Sed qz translatio quā habemus de emissione cozui videt᷑ contraria hebꝛaice littere: ideo potest sic concordari: Qui egrediebatur et nō reuertebatur: vt per hoc exꝓimatur intentio noe. ad hoc enī eum mittebat vt per suum reditum haberet aliquod signū de siccatione aquarum. Sed quia non fuit ſm intentionem Noe sed magis reuersus est statim nullo signo apoꝛtato: ideo littera hebꝛaica factum cozui exꝓimit. cum dicit: Qui egrediebatur exiens ꝛ reuertens: sed ſm hoc dictum non remansit apud cadauera: sed quia aque adhuc erant super totam terraz planaz: vt dicit᷑ infra: regressus est ad arcā vt haberet pastū.

e Emisit quoq; colūbam: qz cozuus nō fecerat legationē suam. f Que cū nō inuenisset vbi reḡesceret pes ei⁹. hoc videtur falsum: qz iam ante apparuerāt cacumina montiū: ſz dicendū ꝙ ex diutina moza aquaꝝ sup terrā: terra nō erat desiccata adhuc sed erat quasi lutū in quo nō libenter quiescit columba. g Aque enī erāt sup vniūsam terrā. s. planā: quia iā añ cacumia mōtiū discoopta erāt. h Expectat᷑ añt vltra vij. dieb⁹ aljs. Ex q̄ ptz ꝙ xiij. dies trāsierūt ab emissiōe cozui. i ¶Poꝛtās ramū olive. in signū desiccatiōis terre. seq̄t᷑: k Sexcētesimo ꝓmo anno vite noe ꝛc. qz iā nō apparebāt in supficie ꝛre. iō sequit᷑: l Viditq; ꝙ exiccata eēt supficies terre. scz ab inundatiōe aque: Uerūtn terra nō erat adhuc ita sicca ꝛ solida: vt esset apta ad ingressum aīaliū ꝛ hoīm: iō sequitur: m Mense scō septīo ꝛ vicesimo die mēsis arefacta est terra. i. ꝓfecte desiccata ꝛ aptata ad ingressuz aīaliū ꝛ hoīm.

† De sacra vnc. c. vni/co añ finē.

¶* Locutus

a Egredere de arca ꝛc. Isis. Jũcti exeunt: qui disiũcti intrauerũt: qz nũc caro cõcupiscit aduersus spiritũ: ꝛ spiritus
Gala.5.c aduersus carnẽ. Sz in resurrectiõe iustorũ pfecta pace spiritui corpi adhere
bit nulla mutabilitatis indigẽtia vel ꝓcupiscẽtia resistente.
b. Et tollẽs ꝛc. Aug⁹. Ingressa sunt in arcaz mũda et imũda aialia: sed post egressuz nõ offeruntur deo nisi munda. Qz ꝛo ait: nõ pcutiam oẽm aiam. v. sic feci. ꝛ addidit: q̃ largitate bonitas donat indignis: forte nouit. indulgẽtia figurata est: vt p̃ terita vltio ad legis ptineat seueritatem: hoc adgre bonitatem:
c Sẽsus eĩ ꝛc. Greg⁹. in mora. li. xxviij. Memo sibi attribuat si cogitatiões vicerit: qz corruptiõis malũ qõ q̃sq; ab ortu carnaliũ desideriorũ sumpsit exercet ĩ. puectu etatis: ꝛ nisi ꝑ citi⁹ diuine fortitudinis rep̃mat manus: oẽ bonũ
1. Cor. 3. b nature cl'pa vorat ĩ. pfũdũ. Meq; q̃ plãtat ẽ aliq̃d: neq; qui rigat: sed q̃ increat: deus.

a Locut⁹ ẽ aũt dñs ad noe. ¶Postq̃ descripsit diluuij recessuz: hic ꝑ̃ter describit ipius noe egressum: vbi sic ꝓcedit: qz ꝓmo describit obediẽtia egrediẽtis. scõo deuotio offerẽtis. ibi: Edificauit aũt noe. Circa ꝓmũ ꝛ sic: b Egredere ꝛc. sic em̃ ingressus fuerat arcã de mãdato dñi: ita ad egrediendũ expectauit ei⁹ mandatum. Egressus ẽ aũt noe anno reuoluto cadẽ die qua ingressus fuerat: qõ ꝓbat sic: quia sexcẽtesimo anno vite sue mẽse scõo. xvij. die mensis ingressus ẽ arcã: ꝛ anno reuoluto illa dies fuit. xxvij. mẽsis secũdi: ĩ q̃ ꝛ exisse: qz ann⁹ solar̃ excedit annuz lunarẽ ĩ. xj. dieb⁹. Judei aũt faciũt mẽses p lunatiões: ꝛ sic accipiunt̃ b vt dictũ est. c Tu ꝛ vxor tua. In ingressu arce dixit: Tu ꝛ filij tui. separãdo viros a mulieribus: in exitu ꝓiũgit vxorẽ cũ viro vt ex mõ loquẽdi ostẽdat̃ q̃ sic ĩ ingressu arce cõcubit⁹ fuit ꝓhibit⁹: ita in exitu fuit laxat⁹ ꝛ ꝓpositus. vñ sequit̃: d Crescite ꝛ mltiplicamini ꝛc. Nec illud referr̃ ad homines tantũ: sed etiã ad aialia ꝛ aues quoz egressum preceperat. et sic ptz q̃ etiã brutis tũc relaxatus est coitus qui añ fuerat ꝓhibit⁹. e Egressus ẽ q̃ noe. obediẽs mãdato dei. f Edificauit aũt noe. Nic ꝓñr describit ipi⁹ noe deuotio: p b̃ q̃ obtulit sacrificiũ deo grãs agẽs de sua liberatiõe. g Odoratus est dñs. Jn hoc ostẽditur acceptatio diuina: ꝛ per ꝓsequẽs noe bonitas ꝛ deuotio declarat̃: qz tales oblationes nõ erant accepte deo nisi ex fide ꝛ deuotione offerentium: ꝛ qz ꝓpter gratitudinem in aliquo beneficio hõ meretur aliud bñficiũ ideo p⁹ bñficiũ liberatiõis dat̃ bñficiũ assectiratiõs: cũ dicit̃: h Nequaq̃ vltra ꝛc. eã generaliter dissipando p diluuiũ. i ¶Propter hoies. i. ꝓpter peccata hominũ. ꝛ causa subdit̃: Sensus enĩ ꝛ cogitatio ꝛc. sequitur: k Cũctis dieb⁹ terre semẽtis ꝛ m. ꝑm hebreos b̃ dinidunt̃ sex tpa ꝛ cuilibet tẽpori duo mẽses attribuũtur. Tẽpori semẽtis attribuit̃ medietas septembris: ꝛ totus october ꝛ medietas nouẽbris. Tempori frigoris assignat̃ medietas nouẽbris ꝛ tot⁹ december ꝛ medietas ianuarij. Tẽpori vero hyemis medietas ianuarij ꝛ tot⁹ februari⁹ ꝛ medietas martij: ꝛ ꝑm eos grauis ẽ tẽpus frigoris q̃ hyemis. Tẽpori messis attribuit̃ medietas martij: tot⁹ aprilis ꝛ medietas maij. Jn terris em̃ calidis aliqua tẽpestiua incipiũt colligi circa finẽ martij ꝛ maxie ꝑm menses iudeoz: qz primus mẽsis hebreorum cui coꝛrespõdet marti⁹ semp cõcurrit cuz aliqua parte aprilis ꝛ aliquãdo fere totus includit̃. Tẽpori estat̃ attribuitur medietas maij ꝛ totus iunius: ꝛ medietas iulij. Tẽpori estus attribuit̃ medietas iulij ꝛ totus augustus: ꝛ ꝓma medietas septẽbris: et est tempus estus grauis⁹ in caloꝛe q̃ tps estatis: ꝛ iõ sic noiat̃: sic ꝛ de frigoꝛe ꝛ hyeme dictũ ẽ in ꝓtraria q̃litate. l Noꝛ ꝛ ꝓies. ista circũeũt oĩa tpa. m Nõ reqescẽt. i. ꝓdicta nõ cessabunt de cetero ꝓpter diluuium sed deducentur ꝑm ordinem suum. Benedixitq̃

a ſis arefacta ẽ terra. Locutus est aũt
a ſ coniũcti exeũt viri ꝛ femine q̃ disiũcti intrauerũt.
a dñs ad noe dicens: Egrẽdere de ar/ b
ca tu et vxor tua: filij tui ꝛ vxores fi/ c
liorum tuorum tecum: cuncta ani/
mantia que sunt apud te: ex oĩ carne tam in volatilibus q̃ in bestijs ꝛ
vniuersis reptilib⁹ que reptãt super
terrã educ tecũ ꝛ ingredimini sup ter/
ſ quia his replendus erat mundus: reddit ꝓme creature benedictio.
eam. † Crescite ꝛ mltiplicamini super d†
eam. Egressus est ergo noe ꝛ filij ei⁹: e†
vxor illius ꝛ vxores filiorũ ei⁹ cũ eo:
sed ꝛ omia animãtia: iumenta et re/
ptilia que reptant sup terram ꝑm genus suũ: egressa sunt de arca. Edifi/ f
b cauit autẽ noe altare dño: ꝛ tollens
de cunctis pecoribus et volucribus
mũdis obtulit holocausta sup alta/
re. Odoratusq̃ ẽ dom⁹ odorẽ suauitatis ꝛ ait ad eum: Nequaq̃ vltra b i
maledicam terrę ꝓpter homines.
c Sensus enĩ ꝛ cogitatio humani coꝛ
dis in malũ ꝓna sunt ab adolescẽ/
ſ corporali iudicio.
tia sua. † Non igit̃ vltra ꝓcutiã oẽm k
aiantẽ sicut feci. Cũctis dieb⁹ terrę
semẽtis et messis: ꝛ frig⁹ ꝛ est⁹: estas
ſ seruiendo homini.
et hyems: noꝛ et dies nõ requiescẽt. l m

¶ Crescite

Moraliter. Hic describitur egressus de arca que vt dictum est significat edificium virtutum ideo per hunc egressuz designatur moꝛs iustorum in conspectu domini ꝓciosa ℣ps. cxvj. tunc enim transeunt iusti perfecti ad palatium celi. ideo dicitur:
a† Recoꝛdatus est aũt dominus. scz ipsum ad se vocando et tũc egredietur virtuosus de arca virtutũ. Nam in patria nõ remanent cardinales nec etiã ỹ theologicis fides ꝛ spes saltem q̃tum ad actus quos habent in ꝓsenti. Et ꝓmo ponitur diluuij cessatio. cum dicit̃: c† Et ĩminute sunt aque. et postea. Arefacta est terra. quia per aquas inundantes significantur vite ꝓsentis tentationes que post mortem cessant ab anima. Hui⁹ aũt cessationis verus nuncius est colũba: id est spiritus sancti gratia consummata. Gloria enim est gratia cõsummata: ꝛ quoniã sancti ad gloriam translati tanto nobis magis ꝓficiunt oratiõnibus suis q̃to ꝓpinquioꝛes sunt domino maiestatis. ideo subdit̃: d† Crescite ꝛ multiplicamini super terram. scz viuentium vt p oratiões vestras electi transferantur ad vestrũ consoꝛtium. ideo subdit̃: e† Egressus est ergo noe ꝛc. qz per oratiões sanctoꝛ ꝛ ministeriũ angeloꝛ electi egrediunt̃ de vita ꝓsenti ꝛ trãsferunt̃ ad celestia. Luc. xvj. Factũ est aũt vt moꝛeretur mendicus et poꝛtaretur ab angelis in sinũ abꝛahe. quod nobis cõcedat ꝛc. Jn ca. viij. vbi dicitur ĩ postilla: Ex hoc dicto et aliis ꝓdictoꝛum potest colligi ꝛc.

Additio. Jnquirere quot cubitis arca intrasset aquam tpe diluuij videt magis curiosum q̃ vtile

Additio

q̃ vtile: cũ nõ solũ habere noticiã certã de b̃ nullam ꝑstat cognitiõez vtilem in credendis nec in agendis: sed nec etiã reqritur ad planã lr̃e expositionẽ. q̃tũcũq; enĩ arca aquã intrasset sine plus sine min⁹ nõ variat̃ ex hoc aliq̃d ĩ expositiõe lr̃e: vt ꝓz intuẽti: ꝛ iõ Gloſa nr̃a mentionẽ de b̃ nõ facit nec vt credo aliqs sctõꝝ: nec etiã doctoꝝ hebreoꝝ: nisi solũ Ra. Sa. qui in hmõi vanis q̃stis ꝑ modũ q̃stiõis facit lõgã altercationez dato etiã q̃ hec inq̃sitio reqreret̃ vel esset aliq̃lit̃ vtilis: rõnes tũ a posteriori ad b̃ ꝓbãdũ iducte nullã vident̃ hr̃e efficatiã: nã ꝑsupponit ad b̃ ꝓbãdũ q̃dã manifeste nõ vera. Dic enĩ ꝓmo q̃ si arca ĩtrasset aquã. xv. cubitis q̃ nõ fluctuasset: eo q̃ fundus arce capita mõtiũ tetigisset: qõ nõ ẽ vex: nã potuisset arca fluctuare in locis nõ mõtuosis q̃ sunt maioꝛ ps ꝛ ꝑcipua vniũse terre. nõ enĩ necesse erat q̃ semp arca trãsisset sup capita mõtiũ: vt manifestũ ẽ. Vult etiã deducere q̃ decremẽtũ cuiuslibet cubiti durauit ꝑ q̃ttuoꝛ dies ꝛ dimidiũ ꝛ sextam ptez vni⁹ diei: ꝛ b̃ diuidẽdo. lxx. dies qõ fuit tps decremẽti ꝑ q̃ndecim ptes qui ẽ numer⁹ cubitoꝝ quib⁹ aqua excedebat mõtes: vt largius hoc videt̃ deduci in postilla: que quidẽ deductio manifeste est inualida: qõ sic ꝓz: nam cũ aqua de sui natura sit fluida: oꝛtet q̃ oꝛbiculariter se habeat circa centrũ. Ex quo sequit̃ q̃ multo maioꝛ q̃titas aque ꝓtinebat̃ in summo cubito ꝓmo exiccato qui est remotioꝛ a centro q̃ in cubito ĩmediate sequẽti qui est ꝓpinquioꝛ centro et ꝑ cõsequẽs minoꝛis capacitatis: ꝛ sic de sequẽtibus in tantũ q̃ cubit⁹ vltim⁹ q̃ terrã ĩmediate circũdabat ꝓtinebat minoꝛẽ q̃ntitatez

q̃ aque

† 12. q. 1. c. 1

† s. 1. c. et 8 et 3. 9. a

D

aque respectu cuiuscūq; cubiti supioris vt satis ptz cuilibet aduertēti. ℙresupponit etiā in dictis suis licet nō exprimat: q; sup mōtes armenie in quib⁹ requieuit arca creuerūt aque xv. cubitis ꝛ hoc ē ignotū seu incertū. nam si mōtes armenie nō sunt de altissimis montiū: tūc aqua creuit sup eos pluscq; xv. cubitis. Excessus enī cubitorū. xv. intelligendus ē respectu summor; montiū: vt patet p lrām dicentez: Opticq; sūt mōtes excelsi sub vniuerso celo. xv. cubit⁹: ℙresupponit etiam q; aque qualibet die decrescebāt equalit: qō dicit esse ꝓbabile: qō quidē p̄supposituū nō facit ad ꝓpositū suū concludēdū. nā dato q; tāta q̄ntitas aque decresceret ī vna die sic ī alia: ex ꝟ tū nō seq̄t q; tāta q̄titas cubiti seu altitudinis aque decrescat ī vna die sicut in alia: rōne iam dicta: nā vnuz cubitū in altitudine positū est multo maioris capacitatis q̄ aliud cubitū nō in tanta positum altitudine vt dictū est. Si aūt quis dicat cū p̄dicta questio vt dixi sit potius curiosa q̄ vtilis cur circa eam tantā fecerim altercationē? Dicenduz q; hoc introduxi ad ostēdendū ineptitudinē ipius Ra. Sa. in expositiōe sacre scripture: lz cū freq̄nter allegat postillatoz.

Replica. Correctorij contra Burgen. In ca. viij. vbi postillator attendit varias sanctorū opiniones de arce q̄titate quibusdam sentiētib⁹ q; eius q̄titas attēdenda esset ſm cubitos geometricos alijs ſm cubitos vsuales: sic q; beatus Aug⁹. Auge. cōmendans. xv. ō ciui. dei. ca. xxvij. stat cū p̄ma mensura cōcludens q; qui talem magnitudinē nimiā reputant cogitent centū annos quibus fabricata ē arca. vñ ꝛ Hlo. ordi. allegās eundē beatū Aug⁹. dicit q; si p noe et tres filios eius in centuz annis arca tante magnitudinis fabricari nō potuit: nō mirū alios artifices assumptos ꝛc. vide in glosa. xviij. Idcirco videbat idem postillatori rationabiliter disputāda de arce ingressu in aquā: sciēs q; oportet naues magnas plus ingredi q̄ minores. concludēs q; nō potuit secure ingredi. xv. cubitis sed minus: quia alꝫ periculum fuisset naufragij ad cacumina montiū: q; tm xv. cubitis fuerunt cooperta: quaz disputationem. Burgen. valde egre ferens postillatorem pro curiositate reprehendit plus existens curiosus ne dixerim vanus: quia vana assumit ad reprobatiōem postillatoris. ℙrimo nanq; dicit postillatorem assumere quedā manifeste nō vera: ī hoc qō dixit arcā latam sup montiū cacumina nō fluctuasse si. xv. cubitis ingressa fuisset aquas. hoc dicit esse falsum ex medio qō in vico stra minū nō valuisset: videlicet q; arca posset in locis nō montuosis fluitare: nō erat inquit necesse q; arca semper transiret sup capita montiū. Ecce q̄tum cōcludit. cōcessis enim illis adhuc stat dictum postillatoris. Q; si aliq̄ impetu aquarū ꝛ ventorum arca fuisset lata super cacumina montium vtiq; naufragium tactu arce ad montes affuisset in illo casu. ſ. si. xv. cubitis aquā intrasset. Q; aūt aliquādo ꝛ si nō semper arca ferret̄ super cacumina oportet. Burgen. cōcedere nisi velit fingere miraculum et sic nihil valet ipsius argumentū. Q; aūt secundo Burgen. dicit contra decrementi equalitatem non valet: īmo sue ꝓprie assertioni cōtradicit. dixit enim supra ō opere tertie diei q; elementū aque sit ecentricū ꝛc. nunc aūt dicit q; de sui natura fluidū oportet q; orbiculariter se habeat circa centrū. Eadem enī ratione q; fluidum non oportet q; nunc sit ecentricum: vbi satis fuisset dicere q; sicut arida ī principio apparēs pro hominū generatione tpe diluuij cooperta fuit: ita ex alia parte nunc cooperta tpe diluuij fuisset denudata: ꝛ redeundo diuina iussione ad locum suū diluuium cessasset: ꝛ sic ꝓbabilia essent que dixit postillator: ꝛ Burgen. improbauit. Sentētia ista trahi potest a beato Aug⁹. xvj. ō ciui. dei. ca. ix. vbi dicit q; nulla discretionis ratio assignari valeat q̄re terra apud nos debeat discooperiri: ꝛ nō infra nos ꝛ sic cōiecturari possent antipedes. q. d. q; quia sola dei voluntas potest assignari pro causa q; aqua relicta sue nature. quia fluida: quare tpe diluuij apte infra nos denudata defluxisset ad partes nostras et refluxisset iuxta arbitrium diuine volūtatis: ꝛ cessasset diluuiū: vel dicaꝫ si placet sicut dictum est supra ca. j. correct. iij.

Hlo. ordi.

Rescite et multiplicamini. Homo ī terrorē ceteris animalibus p̄ponit in solatium trāsacte vindicte: ꝛ ne pauci homines a pluribus bestijs oppriman̄: ꝛ sciant se irrationabilib⁹ sed nō rationabilib⁹ dñari. b Et terror vr̄ ac. Greg⁹. Hō nō rationabilib⁹ ſz irrationabilibus p̄latus est natura: ideo dicit̄ ei: vt ab animali bus nō ab homine timeaꝫ. qz cōtra naturā supbire: est ab equali velle timeri. Unde antiqui patres nō reges hominū: sed pastores pecorum fuisse dicunt̄. Omēs ſ homines natura equales genuit: sed pro varijs meritis alijs alios dispensatio dei iusta: sed occulta ꝓponit. vt hūana formidie peccare metuāt: qui diuina iudicia non formidāt. Hō aūt p̄positi ex hoc timore supbiant: in quo non suam gloriam: sed subditoꝝ querāt iusticiā. Hō enī hoīb⁹ sed bestijs dominant̄: qz ex qua pte bestiales sunt: ea formidini substrati sunt. Manu ergo humilime considerationis p̄mendus est tumor elationis. Si enī apud semetip̄am mens descenderit de vertice culminis: inueniet planiciem naturalis equitatis: vt nō p̄esse gaudeat: sed ꝓdesse. c Carnē cū. ſ. Isi. Danī eis cūcta aialia in escā: qz in vocatiōe gentium ad fidem nulla distantia est: qō in disco petri figuratur. Sanguinē māducare ꝓhibent̄: ne vita p̄stina quasi suffocata in ꝓscientia teneatur: sed effundatur per confessionem. Esus carnium concessus videtur post diluuium: propter infecunditatez terre: et hominis fragilitatem.

Nico. de lyra

Enedixitq; deus noe. Hic cōsequent̄ describit̄ stat⁹ noe post diluuiū. et primo q̄tū ad dei beneficiū. secō q̄tū ad ipsi⁹ exercitiū. ibi: Cepitq; noe vir agricola. Circa primū primo describit̄ dei bñficiū q̄tuz ad collationē boni. secō q̄tuz ad amotionē mali. ibi: Hoc quoq; dixit deus ad noe. Circa primū describit̄ primo beneficiū ipsi⁹ dei erga noe et filios eius in spūalibus. cuz dicit̄: Benedixit q; deus noe ꝛ filijs eius: gratiam suam ī eis augmentando. Secō tanguntur dei beneficia in tēporalibus: ꝛ primo q̄tum ad conseruationē speciei que est per generationem. cum dicit̄: Crescite et multiplicamini ꝛc. Secūdo q̄tum ad p̄sidentiā dominij sup bruta. cum subdit̄: b Et terror vester ꝛc. nō tamē sic est intelligendum q; ipsi ꝛ filijs eius sit datum tantū dominiū super animalia: sicut habebat adam in statu innocentie: sed qz sunt domesticabilia p hominē ꝛ naturaliter timent faciem hoīs. Tertio tangit̄ beneficiū dei q̄tum ad cōseruationē indiuidui p nutritionē. cū ō:: c Oēs pisces maris ꝛc. tūc enī concessit eis deus q; possent vesci piscibus ꝛ carnibus duplici ratione. Una quia terra per diluuium fuit peiorata: vt dictum est supra: et iō terra nascentia nō sunt ita nutritiua sicut ante. Secunda: quia natura humana facta est fragilioz: et ideo concessus est eis victus lautior. vnde sequitur: d Quasi olera virentia ꝛc. i. sicut homini primo concessi vesci omnibus terrenascentibus: ita vobis cōcedo vesci piscibus ꝛ carnibus. e Excepto q; carnem cum sanguine nō comedetis. Ab illa generalitate istud excipit̄: ꝛ exponitur a iudeis vno modo sic: Carnē cum sanguine. i. membrū abscisum de animali viuo: quia istud videt̄ crudele et inhumanū. Alio modo vt̄ per hoc intelligatur ꝓhibitū strangulatum submersum ꝛ per se mortuū: ꝛ hmōi quod moritur absq; sanguinis effusione. Tertio modo intelligit̄ vt p hoc intelligaꝫ ꝓhibitus esus sanguinis sepatim a carne: ac si diceret: Carnem cū sanguine ꝛc. i. licet esus carnium sit vobis cōcessus: nō tamē esus sanguinis. Quarto modo sic exponit̄ Leuit⁹. xvij. q; si aliquid acciperetur venatiōe vel aucupio: pri⁹ deberet effundi sanguis q̄ comederet̄. Et ratio hui⁹ exceptiōis subdit̄: f Sanguinē enī animaꝝ vestraꝝ. i. corpoꝝ animatoꝝ. g Requiraz de manu cūctaꝝ bestiarum ꝛc. qō exponitur dupliciter: vno modo quia

a Enedixitq; deus noe. Hic cō- La. IX
b sequent̄ describit̄ stat⁹ noe post diluuiū.
et primo q̄tū ad dei beneficiū. secō q̄tū
ad ipsi⁹ exercitiū. ibi: Cepitq; noe vir agricola.
Circa primū primo describit̄ dei bñficiū q̄tuz
ad collationē boni. secō q̄tuz ad amotionē ma-
li. ibi: Hoc quoq; dixit deus ad noe. Circa pri-
mū describit̄ primo beneficiū ipsi⁹ dei erga noe
et filios eius in spūalibus. cuz dicit̄: Benedixit
q; deus noe ꝛ filijs eius: gratiam suam ī eis au-
gmentando. Secō tanguntur dei beneficia in tē-
poralibus: ꝛ primo q̄tum ad conseruationē spe
ciei que est per generationem. cum dicit̄: Cresci-
te et multiplicamini ꝛc. Secūdo q̄tum ad p̄sidē-
tiā dominij sup bruta. cum subdit̄: b Et
terror vester ꝛc. nō tamē sic est intelligendum q;
ipsi ꝛ filijs eius sit datum tantū dominiū super
animalia: sicut habebat adam in statu innocen-
tie: sed qz sunt domesticabilia p hominē ꝛ natu-
raliter timent faciem hoīs. Tertio tangit̄ bene-
ficiū dei q̄tum ad cōseruationē individui p nu-
tritionē. cū ō:: c Oēs pisces maris ꝛc. tūc enī
concessit eis deus q; possent vesci piscibus ꝛ car-
nibus duplici ratione. Una quia terra per dilu-
uium fuit peiorata: vt dictum est supra: et iō ter-
renascentia nō sunt ita nutritiua sicut ante. Se-
cunda: quia natura humana facta est fragilioz:
et ideo concessus est eis victus lautior. vnde se-
quitur: d Quasi olera virentia ꝛc. i. sicut homini primo concessi ve-
sci omnibus terrenascentibus: ita vobis cōcedo vesci piscibus ꝛ carni-
bus. e Excepto q; carnem cum sanguine nō comedetis. Ab illa ge-
neralitate istud excipit̄: ꝛ exponitur a iudeis vno modo sic: Carnē cum
sanguine. i. membrū abscisum de animali viuo: quia istud videt̄ crude-
le et inhumanū. Alio modo vt̄ per hoc intelligatur ꝓhibitū strangula-
tum submersum ꝛ per se mortuū: ꝛ hmōi quod moritur absq; sanguinis
effusione. Tertio modo intelligit̄ vt p hoc intelligaꝫ ꝓhibitus esus san-
guinis sepatim a carne: ac si diceret: Carnem cū sanguine ꝛc. i. licet esus
carnium sit vobis cōcessus: nō tamē esus sanguinis. Quarto modo sic
exponit̄ Leuit⁹. xvij. q; si aliquid acciperetur venatiōe vel aucupio: pri⁹
deberet effundi sanguis q̄ comederet̄. Et ratio hui⁹ exceptiōis subdit̄:
f Sanguinē enī animaꝝ vestraꝝ. i. corpoꝝ animatoꝝ. g Requiraz
de manu cūctaꝝ bestiarum ꝛc. qō exponitur dupliciter: vno modo quia

a Enedixitq; deus noe. La. IX a†
b noe ꝛ filijs eius: et dixit
ad eos: Crescite ꝛ multi †
plicamini ꝛ implete ter-
rā. Et terror vester ac tremor sit b
ſ nō hominū sed irrationabilib⁹ p̄ponit hō.
super cuncta aialia terre: ꝛ super
omnes volucres cęli cū vniuer-
sis quę mouent̄ in terra. Omnes c
ſ porestari.
pisces maris manui vestrę tradi
ti sunt: ꝛ omne qō mouet̄ ꝛ viuit
erit vobis in cibuz. Quasi olera d†
virentia tradidi vobis oia: exce- e
ſ qz sedes anime in sanguine est.
c pto q; carnem cuz sanguine non
comedetis. Sanguinem enī ani f
marū vestrarū requiram de ma- g
ſ fortium hominum
nu cunctarū bestiarū ꝛ de manu

a Ecce ego statuam pactū ⁊c. Testamentū posuit deus inter se et homines ⁊ omnem aīam viuam: ne perdat eam diluuio arcum scz qui apparet in nubib⁹: qui nunq̄ nisi de sole resplēdet. Illi enī nō pereunt diluuio separati ab ecclesia: qui ī prophetis ⁊ in omnibus sanctis scripturis tanq̄ in dei nubibus agnoscunt gloriam christi: nō suam q̄runt. Sed ne adoratores huius solis intumescant sciant ita christum significari per solem: sicut per leonem: per agnū: per lapidem: similitudinis causa: non proprietatis substantia.

b Arcum meum ⁊c. Alcu. Arcum dedit deus in signum securitatis. Ne homines formidolosi timerent altero diluuio deleri pluuiarum inundationes sepe cernētes: Hic in celo positus est: vt ab omnib⁹ videri possit: et pro quacunq̄ tribulatione ad eum attollamus oculos cordis: qui habitat in celis: q̄ vero arcus nō est: nisi ex radijs solis ⁊ humida nube: videtur q̄ ante diluuium nō fuissent pluuie: poterat autē ex roze ⁊ fontiū inundatione terra fecundari. Strabus. Arc⁹ duos habet colores ceruleū: ⁊ igneū. Qui duo iudicia exprimūt. Unum aque qđ preterijt: Aliud ignis qđ venturū credit in fine seculi. Unde ceruleus color extrinsecus. Igneus vero intrinsecus.

Nico.de lyra

Erant deus requirit vltionē de homicidio: nō solum si fiat manu hominis immediate: sed etiam si fiat mediantib⁹ bestijs sicut tyrāni tradebant martyres bestijs deuorādos. Alio mō vt homo nō solum puniat propter homicidiū: sed etiaz bestia si interficiat hominē: ꝓpt facti horroꝛē: q̄uis aīal brutum peccare nō possit. Unde ⁊ Leuit. xx. dicit: Qui cum iumēto ⁊ pecore coierit morte moriatur: pecus quoq̄ occidite. a De manu viri ⁊ ꝺ manu fratris eius ⁊c. Hoc similiter dupliciter exponit. vno modo sic: De manu viri. i. fortis ⁊ audacis. Et de manu fratris. i. q̄tūcunq̄ ꝓpinqui: vt per hoc ostendatur q̄ homicida nō euadet diuinam vltionem nec ꝓpter fortitudinem suam: nec ꝓpter ꝓpinquitatem. Alio modo vt p hoc intelligat pena homicidij voluntarij. cum dicit: De manu viri. ⁊ casuat seu fortuiti: cū dicitur. Et de manu fratris eius. i. ꝺ manu illius qui diligebat occisuz tanq̄ fratrem ꝓpriū: q̄ etiam talis homicida lege punitur. deberet enim fugere ad vnam ciuitatez refugij: ⁊ sic manere quasi exul a ciuitate sua vsq̄ ad mortem summi sacerdot⁹. vt habet. j. Nume. xxxv. ca. b Quicūq̄ effuderit humanū sanguinem. scienter et a proposito: c Fundet sanguis illius. Et ratio sūmit ꝓpter dignitatez nature humane. cū subditur: ꝺ Ad imaginem dei quippe factus ē homo. ⁊ patet. e Hec quoq̄ dixit deus ad noe. Hic cōsequenter describit dei beneficiuz erga noe ⁊ posteros eius q̄tū ad amotionem mali: licet enim iam assecurasset eos ꝺ diluuio amplius non futuro per verbum: hic amplius assecuat p sensibile signum: videlicet p apparitionem irridis tpib⁹ pluuiosis: et patet lra vsq̄ ibi: f Et recordabor federis ⁊c. nō q̄ oblivio cadat ī deo: vt. ꝺ. dictū est: sed dicit recordari alicuius q̃ subuenit ei: quia sic subueniendo se habet ad modū recordantis ipsi⁹.

g Hoc est signuz federis. tūc enī dñs fecit apparere irideꝫ ⁊ ostēdit ontra tertum qui causam diluuij actiuā attribuit virtuti diuine ex influentia speciali: ⁊ materialem principalem aquis oceani virtute diuina eductis super terrā ⁊ multiplicatis vltra cacumina montiū. xv. cubitis. vnde supra. vj. ca. dixit dominus: Ecce adducam aquas diluuij super terrā: q̄tum ad causā efficientē. et. vij. ca. q̄tū ad causā materialē ꝺr: Rupti sunt

homis. De manu viri et de ma- a
ꝺ omnem hominem fratreꝫ omnis hominis vult intelligi: quia ex vno omnes.
nu fratris eius requiram animā hominis. Quicūq̄ effuderit hu- b
manū sanguinem: fundetur sanguis illius. Ad imaginem q̄ppe c
dei factus est homo. Vos autez crescite ⁊ multiplicamini ⁊ ingredimini super terrā: et implete eā. ꝺ
Hec quoq̄ dixit deus ad noe et e
a ad filios eius cū eo: Ecce ego statuam pactū meum vobiscum: et cuz semine vestro post vos: ⁊ ad omnem animā viuentez que est vobiscum: tam in volucribus q̄ in iumentis et pecudibus terre: cunctisq̄ que egressa sunt de arca ⁊ vniuersis bestijs terre statuaz pactū meū vobiscū: ⁊ nequaq̄ vltra interficiet omnis caro aquis diluuij: neq̄ erit deinceps diluuium dissipans terram. Dixitq̄ deus: Hoc est signum federis qđ do inter me ⁊ vos ⁊ ad oēm animam viuentem que est vobiscuz
b in generatiōes sempiternas. Arcum meum ponam in nubibus: et erit signū federis inter me ⁊ inter terrā. Cunq̄ obduxero nubibus celū: apparebit arcus me⁹ in nubibus: ⁊ recordabor federis mei vobiscum: ⁊ cum omni anima viuente que carnem vegetat: ⁊ nō erunt vltra aque diluuij ad delēdam vniuersam carnem. Eritq̄ a ꝺ ceruleo colore designās preteritum diluuium igneo futurum iudicium.
arcus meus in nubibus: et vide ꝺ imiti vel habiti.
bo illū: ⁊ recordabor federis sem f
piterni: quod pactū est inter deum et animaz viuentem vniuerse carnis que est super terraz. Dixitq̄ dominus ad noe: Hoc erit si- g
gnum federis quod constitui inter me ⁊ omnem carnē sup terrā.

a omnem hominem fratrez omnis hominis vult intelligi: quia ex vno omnes.

ostendit ipi noe: vt de cetero cognosceret istud signū cum sua posteritate. Circa hoc autez queritur quō iris sit signū federis cum ꝓcedat ex causa naturali: ⁊ dicūt aliqui q̄ vsq̄ ad diluuiū nō fuerat pluuia nec iris apparuerat: sed hoc nō videt rationabiliter dictuz cum pluuia fiat ex dispositiōe aeris ⁊ motu stellarum: ⁊ iste cause multo tempore precesserant: ꝓpter quod nō est verisimile quin et effectus cōsecutus fuisset multis vicibus: ⁊ iō alij dicunt q̄ licet ꝓcessissent nubes ⁊ pluuie: nō tñ fuerāt nubes in tali dispositiōe q̄ ibi generaret iris: quia ad generationē iridis requirit nubes densa: ⁊ nubem densam nubes rozida: vt habet. iij. Methau. Quia iris generatur in nube per moduz speculi: vbi requirit receptio in rozatione ⁊ terminatio in densitate nubis: sicut ī speculo requirit perspicuitas vitri: ⁊ dē- B
sitas plumbi terminans. Dicunt igit q̄ primo facta ē talis dispositio quando deus ostendit ipsi noe iridem: sed
† hoc nō videtur verū: q̄ ꝼm Aug⁹. de ius res quas condidit sic administrat vt eas ꝓprios mot⁹ agere sinat: ⁊ iō cum talis apparitio fiat ex causa naturali nō est verisimile cuz multotiēs prefuit eius causa quin ⁊ p ꝓsequens effectus cōcomitabat: vnde idem inconueniēs est negare q̄ pluuia aū diluuium fuerit ⁊ q̄ iris apparuerit. vt videtur. Supposito igitur q̄ apparuerit ante diluuium. Dicūt aliqui q̄ nihilominus post diluuium est datum in signum diluuij nō futuri: nec est signum ad placitum vt nomina significant res: sed est signum naturale sicut digestio vrine est signum future sanitatis: vel mort⁹ nō future ex illa egritudine. Ad cuius intellectum ꝑmittunt modū generationis iridis: quia non generatur tempore multum siccho nec multuz pluuioso: eo q̄ generat in nube rozida opposita ipsi soli: et hoc quādo sunt vapozes in aere sufficientes ad generationem talis nubis: nō tamen sunt in tanta abundantia: q̄n calor solis possit eas deuincere: sic q̄ nō sequitur ex eis magna pluuia: ⁊ iō est signum naturaliter significans diluuium nō futuz de propinquo: quia signat remotionem diluuij de propinquo futuri scilicet remotionem vapozum in tāta multitudine q̄ inde possent generari pluuie in tāta abundātia q̄ sequatur diluuij inundatio: verūtamē quia talis dispositio aeris nō C
semper durat: ideo vna apparitio nō est signum diluuij de cetero non futuri: sed apparitio continuata per frequentem apparitionem: et ideo dicūt q̄ ante diluuium non fuit signum diluuij non futuri: quia talis apparitio fuit interrupta magno tempore ante diluuium. Sed hoc dictum videtur esse contra veritatem et contra textum. accipit enim causaz diluuij partialem pro totali: scilicet q̄ pluuie fuerint et possint esse tota causa. quod ē falsum: quia diluuium generale de q̄ est questio non potest causari naturaliter: vt dictum est supra. vij. ca. Itez

Ga Erant igit filij.Hie. Sepe Lxx. nō valētes Heth lrāz qz duplicē aspirationē sonat: in grecū vertere: chi grecā addiderūt docentes in hmōi vocabulis esse aspirandū. Unde cham trāstulerūt ꝓ eo q ē ham: a quo egypt⁹ vsqz hodie lingua egyptiozū dicitur ham. b Bibēs vinum rē. Christus quoq; inebriatus: dum passus. nudatus: dum crucifixus. In tabernaculo suo: id est inter domesticos sanguinis sui: tūc nudata est moztalitas carnis: iudeis scandalū: gentib⁹ stultitia. ipsis aūt vocatis iudeis z gētibus q̄si Sem z Japhet: dei virtus z dei sapientia: qz qđ stultum est dei: sapientius est hominib⁹.

Alcu. Post diluuiū Noe inebriat⁹ est: qz forte nesciebat vinō posse inebriari. nec enī aq diluuium legunt hoīes vino vsi. Jō de Noe specialiter dz: q plātauerit vineam. Audatio femoris sequitur ebrietatē sic libido satietatem.

c Qđ cū vidisset rē. Jsi. Judei christi mortē vidētes sbsannaue rūt. Sem xo z Japhet duo ppli ex ꝓputio z circūcisiōe credentes auersi operuerūt: nec viderūt q̄dam velamēto passionē christi tegim⁹. i. sacramēto honoram⁹. eius q mysterij rōez reddētes: a iudeozū detractiōe operim⁹. Ueritimē tū enī significat sacramentū: dozsa memoriā ꝓteritoz. Passio enī est trāsacta: nō expectat futura. Cham vidit: qz in nece dñi cōsensit. Foris nūciauit: qz ꝓ eū est manifestū: qđ erat in ꝓpheta secretū Jdeo fit seru⁹ seruoz fratrū suoz rū qz gens illa christianoz scrinaria baiulat legē z ꝓphetas in testimoniū ecclesie: vt honorem⁹ p sacramentū qđ illa lra nunciat.

Qđ cū rē. Heretici i maledicta medietate reputant: qz nec in paritate qui ex circūcisiōe credidit agnoscunt de quo apls. Hec in illo q ex ꝓputio: ex q gentes in vnitate fidei tanq̄ in pacē anguli cōcurrentes. d At xo Sem rē.

Hzeg⁹. in moza. Aduersari dicimur qđ reprobam⁹. Quid ē g q filij verēda patris supiectis dozso pallijs auersi veniendo operuerūt? nisi qz bonis sbditis sic ꝓpositoz suoz mala displicēt: vt ab alijs nota occultēt. operimentū auersi deferunt: qz dijudicātes factū: z venerantes mgrm nolūt videre qđ tegunt. e Maledict⁹ chanaan. Hzeg⁹. in moza. li. xxvj. Nō ꝓmittit de⁹ multa peccata. sz ita iudiciū in nra correctione incipit: vt in reproboz dānatiōe quiescat. Incipit enī iudiciū a domo dei. Quis g finis eoz qui nō crediderūt? q tpalia flagella non sentiūt: qz in eternū peribūt quoz nequicia cham peccante figurata est. Cui dicitur: Maledict⁹ chanaan puer rē. Patre peccāte: filius sententiam accepit: qz reprobozū nequicia ꝑ diu ꝓficit: sed perit in posterum.

f Benedictus deus Sem. Cū de⁹ sit omniū gentiū: q̄si ꝓprio vocabulo etiam in ipsis gentibus dicit deus israel: quod est benedictione iapbet: qz in populo gentiū orbem terre occupauit ecclesia qđ prenunciabit cum dicetur: Dilatet de⁹ Japbet. g Chanaan. Strabus. A quo chananei. qui hac maledictiōe ꝓphetant expellēdi de loco habitationis. h Dilatet deus ia. rē. Hiero. De sem hebrei. de iapbet gentiles. Quia igitur lata est multitudo credentiū: a latitudine que iapbet dicitur: latitudo noīatur

† 2.q.2.c.q̄ lis. et.c. sen tētia. et.c. plerūq;. 15 q.5. c.ō crimine.

† 96.dis.c. in scptur.

† 1.q.4. c. ecclia. 24.q 3.c.cū ergo

a Erant igitur filij noe qui egressi a
a ſ nomen vel nominatus. b ſ callidus. c ſ latitudo.
sunt de arca: Sēm Chām et Jāphet. Porro cham ipse est pater b
chanaan. Tres isti sunt filij noe: et ab his dissemināt̄ est oīe hominū gen⁹ sup vniūsaz terrā. Ex c†
ſ Christus homo factus.
pit aūt noe vir agricola exercere
ſ vinea domini sabaoth. domus israel est.
terram z plantauit vineam: Bi d†
a ſ calice passionis. ſ passus. b ſ crucifixus vbi infirmitas moztalitatis apparuit. e
bens vinum inebriatus est: z nud f
a ſ Alij in domo. i. in gente sua. s. iudaica.
dat⁹ in tabernaculo suo. †Quod
a ſ quia neci christi consensit. ſ israel ſm carnē ſ medius frater: id est populus iudeoz: qui nec primarum apostolozum renuit: nec vltim⁹ in gentibus credidit.
c cum vidisset cham pater chana / †
a ſ moztalitatem patris nudaram.
an: verēda scz pris sui esse nuda g
a ſ per litteram legis ꝓpherie.
ta: nūciauit duobus fratrib⁹ suis h
a ſ duo filij maximus et minim⁹: duo populi sūr. b ſ sacramentum transacte passionis.
foras. At xo† Sēm z Japhet pāl †
liū iposuerūt humer⁹ suis z incevelamento honoratēs. vnde sint nati scientes.
dentes retrozsum operuerūt verēda patris sui: Facieq; eoz auer
a ſ in necem christi non consenserunt.
se erant: et pātris virilia nō viderunt. Euigilans autez noe ex vi
a ſ propheticō spiritu.
no: cum didicisset̄ que fecerat ei
a ſ plebs iudaica que dum christus crucifixit pe, nam in filios transmisit dicēs: Sanguis eius sup nos z super filios nostros.
filius su⁹ minoz: ait †Maledict⁹ i
chanaan puer: seru⁹ seruozū erit
f fratrib⁹ suis. Dixitq;: Benedict⁹ k
a ſ ex quo iudei.
g dñs de⁹ Sem: sit chanaā seru⁹
a ſ ex quo gentes. b ſ conuenientibus in ecclesia iudeis et gentibus.
b ei⁹. Dilatet de⁹ iaphet et habitēt l m

a Erant ergo filij noe. istud ponitur ꝑ quandā recapitulationem et vt exprimatur quod sequit: b Porro cham ipse est pater chanaan. istud specialiter exprimitur eo q dominus daturus erat filijs israel terram chananeozum.

c Cepitq; noe vir agricola. Hic describitur status noe post diluuium q̄tuz ad exercitium: erat enim terra per diluuium pciozata: vt supradictum est: z ideo indigebat diligentioꝛ cultura. d Et plantauit vineam. licet enī esset producta terra: erat tamen quasi siluestris dimissa: et ipse diligentius coluit. e Bibensq; vinum rē. ignorabat enim fortitudinem vini que prius erat inexperta. f Et nudatus iacuit rē. i. discooptus in ptib⁹ inferiozib⁹: qđ cū vidisset cham pater chanaan. hic nominat chanaan: qz ſm alios ipse primo vidit z patri suo cham indicauit. ſm alios quoniā hic agitur de malicia ipsius cham q̄ irreuerenter se habuit ad patrem: ideo fit mentio hic de filio ei⁹ chanaan: qui secutus ē malos mozes patris: z tantū creuit malicia in posteris q postea interfecti sunt de mandato domini: z terra eozū data est filijs israel.

g Uerenda rē. Ex hoc patet q homines adhuc non vtebant femoralibus: sed postea inuenta sunt. Primo a quadā mulie re que vocata fuit Semiramis: vt habet in hiſtoria scholastica. h Nunciauit duo b⁹. rē. vt incitaret eos ad derisionez patris: sed ipsi econtrario voluerūt eum honorare: eius turpitudinem tegendo: ideo sequitur: At vero sem z iaphet rē. Et patet littera vsq; ibi: i Maledict⁹ chanaan. maledixit patri in filio: quia filius istud flagitium inceperat: vt dictuz est ſm aliquos. Uel alit: vt per hoc ostendat q ipse cham non solum esset maledictus in p sona sua: sed etiam ista maledictio ad suos posteros deriuaret: et qz sicut irreuerentia paterna meret maledictionē ita reuerētia benedictionem: ideo subdtur: k Benedictus dominus de⁹ sem. vidit enim in spiritu q cultus vnius dei remansurus erat in filijs sem: aliis ad idolatriā declinantibus: qđ non potest fieri sine gratia dei speciali: ideo in benedictiōe ipsius sem benedixit dño: per hoc etiā q preponit in hac benedictione ipm sem ipsi iaphet. ostēdit q sem fuit principalis in reuerentia patris: z induxit ipm iaphet ad hoc. l Dilatet deus iaphet. per hoc ostendens q esset dilatandus in multitudine prolis. m Et habitet in tabernaculis sem. Istud exponitur dupliciter: vno modo vt referat ad ipm deum: vt sit sensus: cuius iaphet sit dilatandus in multudine gen

tium ab

do nominat: q aũt ait habitet in tabernaculis sem: de nobis ꝓphetatur qui in eruditiõe ⁊ scientia scripturaꝝ: electo israel versamur. Jsti. Dilatet deus ⁊c. Sem maior natu: ipe ẽ iudaicus populus: ex q̃ patriarche ⁊ ꝓphete ⁊ apostoli. Japhet pater gentiũ est: qui latitudo interp̃tatur. Dilatatus est enim gentilis populus: qui cũ ꝓphetis et apostolis hereditatẽ accipit. Et in tabernaculis sem transijt habitatio iaphet. hoc est in domo legis ⁊ ꝓphetarum ecclesiã iustificari. Minor est enĩ tpis etate: ꝙ maior ẽ lege gr̃e. Cham xo qõ interp̃tat callidus: tanq̃ medius est ab vtroq̃ discretus: nec ĩ primitijs israelitaꝝ: nec in plenitudĩe gẽtium: significat nõ solũ indeos: ſ etiã hereticos callidos: nõ spiritu sapientie: ꝙ impatiẽtie: quo solent ꝑmo feruere: ⁊ sanctos ꝑturbare. Significat etiã oẽs falsos christianos: qui passionem christi annũtiant: ꝓfitẽdo ꝙ inhonorãt male viuendo. a fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Mat.7.b Mõ in se: sed in filio suo maledict⁹ ẽ: tanq̃ in fructu. i. in ope. Cham naan nanq̃ interpretat motus eoꝝ. i. opus eorum.

Nico. de lyra

La. X

tium ab eo descendentiũ. tamẽ nõ habitabit deus in eo ꝙ vere specialẽ cultum: sed in ipso sem: q̃ a filijs ab eo descẽdentibus factũ ẽ tabernaculũ federis tpe moysi: ⁊ templũ tpe salomonis in quibus dicit deus habitasse. Alio mõ vt referatur ad ipsum iaphet: vt sit sensus q̃ aliqui descendentes ꝺ iaphet habitent in tabernaculis sem. i. in tabernaculo ⁊ tẽplo: q̃ ĩ festiuitatibus solennibus aliqui gentiles qui descenderãt de iaphet ascensuri erant causa orationis ĩ tabernaculũ ⁊ templũ: vt habet Job. xij. Vel q̃ in aduentu christi ⁊ ꝓdicatione euã gelij cecitas cõtigit in israel qui descendit ꝺ sem: ⁊ plenitudo gentium q̃ descendit de iaphet intrauit ecclesiam ꝑ fidei susceptionem: vt dicit apostolus ad Ro. xj. Et sic habitauit in tabernaculis sem. Cetera patent.

Moraliter

a† Benedixitq̃ deus noe ⁊ filijs eius. Per noe aũt ⁊ eius filois intelligit bonus p̃latus ⁊ subditi eum imitantes q̃s salnat a diluuio vitiorũ. ideo bene dicit: † Bñdixit de⁹ noe ⁊ filijs eius. Et q̃ nõ soluz saluat eos a vitijs sed etiam multiplicat in spiritualib⁹ bonis. ideo subdit: † Crescite ⁊ multiplicamini ⁊c. Sequit: d† Quasi olera virentia tradidi vobis omnia. Per hoc aũt debilitata in diluuio humana natura concedit esus carnium ⁊ piscium: ostendit q̃ subueniendum est necessitati debiliũ: excipit sanguis ꝑ quem significat peccatũ quod nõ est alicui cõcedendũ. pſ. l. Libera me ꝺ sanguinibus deus deus salutis mee ⁊c. Contra xo timorẽ diluuij signũ datur. cum dicit: † Ecce statuã pactum meum vobiscum ⁊c. et hoc signũ ẽ celestis arcus ꝑ quẽ significat christus in quo est forte lignum ⁊ corda mollis ꝑ que significant virtus diuinitatis et fragilitas humanitatis: et sicut in arcu corda mollis flectit lignum: sic in passione humanitat̃ flexus fuit rigor iusticie ⁊ seueritatis. qui xo fide pura ⁊ deuotiõe respiciũt hunc arcum securi sunt a diluuio vitiorum. Eccl. xliij. Vide arcum ⁊ benedic qui fecit illũ. Sequit: e† Cepit aũt noe vir agricola ⁊c. Contingit aũt diabolo ꝓcurante ⁊ deo ꝑmittente q̃ bonus p̃latus qui ꝑ noe significat ꝓius intentus spiritualib⁹ ad terrenoꝝ cõcupiscentiã cõuertit. ideo dicitur. d† Qr cepit exercere terram ⁊ plantauit vineam. bona querens immobilia ad supabundantiaz. cui⁹ vino inebriat: id est extra mensurã rationis ponit ad pompam abutendo: gulam luxuriam: ⁊ nudant eius verenda per infamiam quod aliqñ contingit in eadez persona. sicut. iij. Regũ. ij. dicit de salomone. Cum esset senex deprauatũ est cor eius per mulieres: q̃ tamen valde bonus erat in iuuentute: ꝓpter quod nathan prophęta vocauit eum ydida: id est amabilem domino: ⁊ frequẽtius cõtingit in diuersis ꝓsonis sibi succedentibus. Nam ĩ ecclesijs ⁊ cenobijs vbi prelati fuerunt valde boni pauciscq̃ cõtenti: vigent pompe in equitaturis vasis ⁊ ferculis vt ꝺ alijs taceamus ꝓpter qõ prebent scandalum populis. † Qõ cum vidisset cham ⁊c. Per istũ qui patris turpitudinez alijs nunciauit. significant subditi cauillosi ⁊ malicioſi qui contra eos appellant nõ ad eorum correctionem sed infamie diffusionem ⁊ sui malignam ꝓmotionem. vnde ⁊ cham calliditas interpretatur. † At xo sem ⁊ iaphet ⁊c. Per istos qui verẽ da patr̃ operuerunt ſignificanꝫ boni subiecti qui superiorez delinquentẽ cũ debita reuerẽtia monẽt charitatiue añq̃ ecclesie denuncient. i. superiorẽ plato q̃ põt remediũ adhibere.

Jn ca. ix. vbi dicitur in postilla: Et ratio huius exceptionis subditur ⁊c.

Additio. j. Ex hoc q̃ deus ꝓhibuit homicidiũ nõ habet̃ ratio ad hoc q̃ nõ comedat̃ caro aialis cum sanguine: qua litercũq̃ exponat̃. hõ enĩ nõ cõcedit̃ in esum hois nec alicui⁹ animalis: sic animalia sunt cõcessa ad esum hois. vñ in hoc loco vbi nr̃a lr̃a dicit: Sanguinẽ enĩ aiarũ vestraꝝ requiram. lit tera hebraica habet: Veruntamẽ sanguinẽ aiaꝝ vestraꝝ requiraz. exponi tur sic. licet enĩ vobis cõcesserim occisionez animaliũ nõ tñ hoĩm. Et exponantur cetera sicut in postilla.

Jn eodez ca. ix. vbi dicit̃ in postil̃. Supposito igit̃ q̃ appuerit añ di. ⁊c.

Additio. ij. Qõ aũt iris apparuerit ante diluuiũ satis ꝓz ex veritate lr̃e: nam vbi trãslatio nr̃a habet: Arcũ meum ponã in nubibus ⁊c. ex quo videtur q̃ añ diluuiũ fuerat positũ licet tunc nõ in signum. exposition aũt quã hic refutat postillator videt̃ satis sustinẽda.

Pro q̃ sciendũ q̃ inter signa que sunt ad placituz sicut nomina ⁊ res ꝑ ea significatas sepe aliq̃ inuenit̃ ꝯgruentia: vñ ex hoc q̃ adam ĩposuit noĩa cũctis aialib⁹. vt ꝺr Heñ. ij. Arguunt doctores q̃ adaz sciuit oĩa animaliũ naturas: qõ nõ sequeret̃ ex hoc nisi noĩa naturis rerũ cõgruerẽt: ⁊ ideo ĩ ꝓposito licet apparitio iridis ad placitũ. ſ. ex ordinatiõe diuina sit signũ q̃ de cetero nõ inducat̃ generale diluuiuz: vt lr̃a sonat: nõ tollit̃ ex hoc q̃ inter signũ et rem signatã sit aliqua ꝯgruentia naturalis. q̃ quidẽ ꝯgruentia ẽ: Mã ad generationem iridis requirit̃ q̃ in aere nõ sit multa siccitas: nec multa humiditas: ſz q̃ iste due q̃litates sint certo mõ ꝓportionate: vt tactũ ẽ in supradictis opinionib⁹. ⁊ inde ẽ q̃ Ptolemeus in q̃driptito dic̃ q̃ iris apparet statĩ p⁹ tps pluuiosũ: ẽ signũ serenitat̃ future. vñ ex illa expositiõe quã reprobat postillator: sequit̃ q̃ cã actiua diluuij nõ fuisset virt⁹ diuina: nec etiã q̃ cã material̃ ipius lz ptialis eẽnt aque oceani: ſz dic̃ q̃ apparitio iridis ẽ signũ q̃ hũiditas nõ ẽ in tãta abũdãtia q̃ sequat̃ magna pluuia: ⁊ iõ ẽ signũ naturale ꝯueniẽs ad significandũ diluuiũ nõ futuꝝ ꝺ ꝓpinq̃: nõ tñ ꝑ h̃ itelligit̃ q̃ sit signũ oĩno necessariũ: sic̃ nec digestio vine: ꝺ q̃ postillator explificat ẽ signũ oĩno necessariuz future sanitat̃. vñ ꝑdicta expositio ñ videt̃ repugnare textui: nec rõni: nec etiã ẽ oĩno icõpossibil̃ cũ expositiõe postillatoris q̃ ẽ Ra. Moy. gerundeñ. stãt enĩ sil̃ q̃ iris sit q̃dã res natural̃ ⁊ q̃ fuit añ diluuiũ ⁊ q̃ postea ex bñplacito diuino fuit datũ ĩ signũ: ⁊ q̃ h̃ signũ sit ꝯgruẽs rei ꝑ ipm signate: vt dictũ. Jn eodez. ix. ca. vbi dicitur in postilla: Et inhabitet in tabernaculis sem.

Additio. iij. Mõ videt̃ ꝑtermittẽda ĩ hac ꝑma expositiõe ſm quã itelligit̃ q̃ de⁹ inhabitet in tabernaculis Sem: Illa sũma ⁊ ineffabilis habitatio diuina q̃ verbũ dei habitauit ĩ nobis Job. j. q̃ quidẽ habitatio fuit ꝓmo ⁊ ꝑe ĩ tabernaculo virginis glorioſe descẽdentes de sem: in cui⁹ officio legit ecclia illud Eccl. xxiiij. ca. Et q̃ creauit me requeuit ĩ tabernaculo meo. vñ ĩ his bñdictionib⁹ stat⁹ vtriusq̃ legis diuine ꝓphetic̃at: ĩ ꝓma enĩ bñdictiõe dixit Bñdict⁹ dñs de⁹ sem. qõ itelligit̃ de cultu vni⁹ dei remansuro ĩ filijs sem. vt ĩ postilla dr̃: qõ ptinet ad statũ veter̃ legis. Jn scõa xo bñdictiõe vbi dic̃: Et inhabitet. ſ. de⁹ ĩ tabernaculis sem: itelligit̃ stat⁹ noue leg̃ ĩ q̃ de⁹ habitauit ĩ tabnacul̃ sem ꝑ carnis assũptionẽ mõ ꝑdicto: ⁊ ĩ q̃b⁹ etiã habitat sacramẽtalit̃ ĩ sacrificio altar̃: ⁊ etiã ꝑ ãpliorẽ gr̃e ifusionẽ exponẽdo aũt li. Et inhabitet ĩ tabnacul̃ sem. scõo mõ. ſz q̃ referatur ad iaphet nõ debet itelligi sic q̃ iaphet habitãte ĩ tabnaculis sem esset sem exclusus ab illa habitatiõe: sed q̃ iaphet sil̃ habitasset cũ sem in tabernaculis suis: q̃dã tñ ꝓmitate remanẽte ipi sem: iuꝝ illud ad Ro. j. Judeo ꝓmum ⁊ greco. vñ ⁊ tabnacula dei ꝺ q̃b⁹ hoc agit̃ ipi sem ꝓncipalit̃ intitulanꝫ.

Replica

Jn ca. ix. vbi postillator mltiplicit̃ exponit illũ passũ: Carnẽ cũ sanguĩe nõ comedet̃. Burgeñ. nitit̃ diuinoꝝ ꝓceptoꝝ curioſi⁹ inq̃rere rõnez: q̃ tñ sepe ad diuinã resoluunt̃ volũtatẽ: cui⁹ rõ q̃rẽda nõ ẽ: ⁊ videt̃ h̃ assumere ꝑsonã serpent̃ q̃ dixit: Cur ꝓcepit vobis de⁹ ⁊c. ſ. iij. ca. ſz vt

verum fatear ꝛ si illius precepti possent et phisice et morales rationes assignari: certū tū est q̄ ꝓhibitio homicidij nō assignat̄ ꝓ eius ratiōe vt putat Burgen̄. cuz dicit̄: Sanguinem animarū vestrarū requirā ꝛc̄. sed ꝑ hoc dictū respōdet̄ tacite questioni. Qz enī generaliter dictū est: Oīne q̄ mouet̄ et viuit sit vobis in cibū: queri posset cū hō mouet̄ ꝛ viuit an etiā hō homini cibus fieri debet aut possit? Respondet̄ huic tacite questioni q̄ qz ex lr̄a sanguis human⁹ impune nō debet effundi igit̄ excipit̄ homo ab illa cōcessiōe generali: qua dicit̄: Oīne q̄ mouet̄ ꝛ viuit sit vobis in cibū: et formal̄ ratio sic: Carnē cum sanguine non comedetis: igit̄ caro hūana nō erit vobis in cibū seu cibus. tenet ꝯsequntia ꝑ mediū i lr̄a positū: qz hois sanguis nō debet effundi: et sequit̄ q̄ cum nō posset sine sanguine manducari: ideoq̄ additur pena effundentis sanguinē humanū cum dicitur: Sanguinem animaꝝ vestrarū requiram. In eodem ca. cuz postillator reprobasset opinionē de iride dicentez q̄ est signū naturale nō ad placitum institutū diluuij nō futuri. Burgen̄. vt habeat contra postillatorē dicit: volens q̄ habeat quādā congruentiā naturalem: vt dicit̄ in postilla: ideo est signū naturale. Sed cōcesso antecedēte ꝯsequētia nō valet. manifestū enim est q̄ illam cōgruentiā naturalē habuit arc̄ diluuiū sicut post: qz eodem modo generabat̄ sicut post. Ex hmōi igit̄ cōgruētia naturali nō pōt argui q̄ sit signū naturale i compatiōe diluuij: ymo sic arguendo sequit̄ q̄ hō nō esset signū ad placitū institutū: sz potiꝰ naturale: qz hz ꝯgruentiā talē naturalem ad significatū

gnificatū. dicit̄ enī hō qz ab humo. Si enī Burgen̄. fidelit̄ referret opinionē postillatoris non diceret q̄ opinio reprobata staret cū postilla. nō enī stāt simul q̄ q̄uis sit ibi aliq̄ ꝯgruentia q̄ iris sit signū naturale ꝛ nō vt li hō ad placitū: ꝛ q̄ sit signū ad placitū rememoratiuū pacti diuini: illa etiā opponuntur vt ptz. Itē in eodē ca. vbi postillator exponit illū passū quō iaphet habitaret i tabernacul̄ sem: qñ cecitate isr̄l̄ se indignā faciēte ītrauit plenitudo gentiū ꝛc̄. Burgen̄. ꝑ sua gente dimicās iudaiçādo dic̄ q̄ ꝑ ītelligēdū ē q̄ sem ꝑ ꝑ nō sit exclusus ꝺ tabernaculis sz q̄ iaphet ibi habitāte remāsit ipī sem q̄dā ꝓmitas: iuxt̄ illō ad Ro. j. Judeo ꝓmū: ꝛ greco. sz ꝑ allegatū modicū facit ꝑ ꝓmatu iudeoꝝ nisi ꝑ ꝓmatu tpis: qz virtus dei: ꝛ si sit i salutē oīni credēti ꝓmū tū ipe illuxit iudeo ꝛ greco: sm autē ꝓmatū dignitatis de q̄ Burgen̄. loquit̄ videt̄ dici ad Ro. x. Nō ē distinctio iudei ꝛ greci: nā idē dñs oīm in salutem apud quē idē liber ꝛ seruꝰ: quō enī iudeis assignabit primatū i eccl̄ia? q̄ tabernaculū sem ꝺz etiā a Burgen̄. q̄bus paulus ꝛ barnabas dixerūt: Vobis q̄dem oportebat ꝓmū loqui verbū dei: sz qñ repellit̄ illud ꝛ indignos vos iudicat̄ ecce vite: ecce cōuertimur ad gentes sic enī precepit nobis dñs ita habet̄ Act̄. xiij. Quō inq̄z ꝓmitiā assignat eis in eccl̄ia q̄ nomine reliquiaꝝ que salue fiūt intelligunt̄ Esa. x. et ita per apostolū auctoritas illa exponit̄ ad Ro. ix. nisi forte Bur. ꝑ iudeos velit ītelligere christum et aplos quos ꝓmatum habere in eccl̄ia dei fateꝝ cū eo: nō tū vt iudeos: sz vt christū ꝛ christianos. passus enī ꝑ ītelligit̄ ꝺ repulsa iudeoꝝ gentiū electione.

Nico. de lyra Ca. X

linquentes ex quibus postea mutata sunt plurima: cetera permanent in se vel in aliquo simili vel propinquo.

c Homer. a quo nominate sunt galathe: et postea gallici: vt dicūt aliq̄.

d Et magog. a quo descenderunt schyte sm Hieronymū.

e Et madai. a quo dicti sunt medi.

f Et iauan. a quo greci. vnde in hebreo. Grecia adhuc nominatur iauan et greci iones. inde quarta lingua eorum dicta est ionica. inde etiam ꝛ mare ionicum.

g Et tubal. a quo descenderunt hispani. h Et mosoch. a quo capadoces descenderunt. vnde et apud eos adhuc maçecab ciuitas nominatur.

i Et thyras. a quo nomiati sūt thraces. Porro filij gomer assenetb vl̄ aschenez et riphat ꝛc̄. Sequitur:

k Filij autē iauan. a quo dicti sunt eliçei primo: et post eolides. vnde et lingua quinta grecorum eolis grece nominatur. l Et tharsis. a quo descenderunt cilices. vnde ꝛ ciuitas metropolis eorum vocata est tharsis: vnde natus fuit Paulus apostolus vt habetur in Actibus apostolorum. xij. ca. Sequitur: m Ab his diuise sunt insule gentium in regionibus suis ꝛc̄. Hoc dicit̄ hic per anticipationem: quia factum fuit postea tempore diuisionis linguarum: de qua habetur ca. sequenti.

n Filij autem cham. Hic consequēter agitur de multiplicatione generationis ipsius cham. cum dicitur: Filij autem cham chus. a quo dicti sunt ethiopes: vnde et in hebreo ethiopia chus nominatur. o Et mesraim. a quo egyptij. vnde et in hebreo egyptus mesraim dicitur: p Phuth. a quo libyes: qui tamen primo vocati sunt phutei. vnde ibidem scilicet in mauritania est fluuius qui vsq̄ nunc phuth dicitur. q Et chanaan. a quo dicti sunt chananei: quorum terra postea filijs israel data est.

r Filij autem chus saba. a quo dicti sunt sabei: hi ꝛ arabes sunt. s Euila. a quo dicti sunt getuli. t Et sabatba a q̄ sabatheni. Sequitur:

✠ Porro

Glo. ordi.

E a A b Et sunt generationes. Benedictis duob⁹ filijs noe: ꝛ medio maledicto: generationes eorū texunt̄: ex quib⁹. lxxij. generationes sunt orte. Quindeci de iaphet. triginta ꝺ cham. vigintiseptē de sem. Ad quas misit dñs. lxx. duos discipulos. b Sem. Alcu. vt estimant asiam: cham aphricā: iaphet europam sortitus est. c Japhet. Minoris filij: de quo nati sunt septē filij: qui tenuerūt septrentrionalē regionē a thauro ꝛ amano: mōtibus cilitie et syrie. vsq̄ ad fluuiuz thanaim. In europa ẋo vsq̄ ad gadira. Homia ẋo locis ꝛ gentib⁹: relinquētes ex quib⁹ plurima mutata: cetera permanent. d Homer. Hi sunt galathe sm iosephum qui latine gallo greci dicunt̄. e Tubal. Hiberes qui ꝛ hispani: a quibus celtiberia: licet quidam itali cos suspicētur. f Chanaan. Hic obtinuit terram: quā iudei postea possiderūt: eiect̄ chananeis. g Regma ꝛ sabathaca ꝛc̄. Hieron⁹. Paulatim antiqua nomina pdiderunt: et q̄ nūc ꝑ veteribus habeant: ignoratur.

Nico. de ly.

a Et sunt generatiō/ Ca. X
b nes filioꝝ noe. Postq̄ descripta ē ipius noe generatio: hic describit̄ sue generatiōis multiplicatio. ꝛ ꝓmo describit̄ multiplicatio sue generatiōis. secūdo electio vni⁹ partis. xj. ca. Adhuc ꝓmo describit̄ multiplicatio generationis iaphet. scō ipsius cham. ibi: Filij autē cham. tertio ipsius sem. ibi: De sem quoq̄ nati sunt. Circa primū ponit̄ multiplicatio filioꝝ noe in generali: ꝛ ptz: vt descendat ad filios iaphet i speciali. d.

b Filij iaphet ꝛc̄. Et primo agit de multiplicatione filioꝝ iaphet: vt continuet dicta dicēdis: qz i fine precedētis ca. loquendo de filijs noe sermonem terminauerat i ipso iaphet. Considerandum q̄ sicut dicit beatus Hieronym⁹ lib̄. de hebraj. questioni. Filij iaphet possederunt in asia terram ab amano ꝛ thauro mōtibus vsq̄ ad tanai fluuium. In europa vero vsq̄ ad gadiram: nomina locis ꝛ gentibus relinquētes

a E sunt gene/ Ca. X a
b rationes filioꝝ noe:
Sem Cham et Japhet.
Natiq̄ sunt eis filij post diluui/ b
a ſ galathe. b ſ schyte qui ꝛ massagete puranc̄. c d
c d um. † Filij Japhet: Gomer ꝛ mā/ a b
a ſ medi. b ſ iones qui ꝛ greci. a quib⁹ ionium mare. et quarta lingua eorum ionica dicitur.
c ſ hiberes vel hispani. e
e gog et mādai: iauan et tubal et f g
a ſ capadoces quorum metropolis hodie matha ca dicitur. b ſ a quo traces.
mosoch ꝛ thyras. Porro filij go/ h i
a ſ quos greci regmos vocant. b ſ paflagones.
c ſ et phryges.
mer āseneç et riphat ꝛ togorma. k
a ſ a quo elisei. i. greci qui et eolides.
b ſ cilices. quorum ciuitas tharsus paulo apostolo nobilis.
Filij autem iauan elisa et thar/ k l
a ſ a quo cicij. quoruz hodie ciuitas cirium dicit̄.
b ſ hi sunt rhodij.
sis cethim et dodanim. Ab his m
diuise sunt insule gentium in re/
a ſ hic per prolepsim. i. preoccupationem: necduz enim lingue diuise.
giōibus suis: vnusquisq̄ sm lin/
guam suaz ꝛ familias in nationi
a ſ hec est ethiopia.
bus suis. Filij autem cham chus n
a ſ egyptus. b ſ libia: vnde fluuius mauritanie: phut ꝛ omnis regio phutensis dicitur.
c ſ a quo chananei. o
f et mesraim et phuth et chanaan. p q
a ſ a quo sabei. b ſ pars ethiopie occidentalis.
ſ getuli i parte remotioris aphrice deserto adherentes. c ſ a quo sabatheni: qui nunc astabari sm Hieronymum.
Filij chus: saba et euila et saba/ r s t
g tha et regma et sabathaca. Filij

Ministerio de Cultura 2024

a Saba. Alia q̄ superior: ⁊ differt in scriptura. Illa enim p samech: ℔ p schin scribitur. vbi em̄ dicim⁹ regio. a.et.s.d.a.i hebreo habetur saba ⁊ saba.

b Memroth. Qui vltra naturā celuz penetrare voluit: significat diabolū. q̄ ait: Ascēdā super astra celi. Memroth: ℣m iosephum noua regna cupiditate et tyrānide arripuit: ⁊ fuit auctor edificā de turris que tangeret celū. Jpe cepit esse potens: vl̄ gigas ℣m alios. Quos antea gigantes natos scriptura cōmemorat. Sed forte post diluuium nouitas generis humani reparādi memoratur: q̄ ipse cepit esse gigas super terram.

c Robust⁹ venator. Alcui. i. hoim oppressor ⁊ extinctor: q̄s alleuit: vt turrem ꝓtra deum ꝓstruerēt. d Babylon. Est cōfusio: q̄ ibi facta ē linguarū diuisio. e Assur. Jmperiū assyrioꝝ: q̄ primuz fuit sub nino: qui edificauit niniuen: q̄ ꝓpter penitētiam pulchra appellatur.

f At vo mesraim ⁊c. Jheron⁹. Exceptis laabim a quib⁹ libyes postea nomīati sunt: qui pri⁹ phuthei vocabantur ⁊ chelluim: qui postea philistijm dicti sūt quos nos corrupte palestinos dicimus: cetere sex gētes nob igno/te sunt: quia bello ethipico subuerse: possederunt autem terrā a gaça: vsq̄ ad extremos fines egypti.

g Ludim ⁊ anamim laabim nephetuim ⁊c. Jhec nomina ignorantur: vel q̄ delete sunt gentes bello ethiopico: vel quia ignoratur que nomina nunc habeāt. h De sem. De hoc nouissime loquit: q̄ eius generationē ⁊ generatiōis lineam ꝓsequitur. i Heber. Qui tū quint⁹ a filio noe sem. Utrum q̄ hebrei dicūtur ex illo appellati. vel quia per illuz generatio ad abrā tranſit. Quid ergo ꝓbabilius sit hebreos dici tanq̄ hebereos: vel tanq̄ abraeos meritoqueritur.

k Assur. Qui edificauit niuen.

Esa.14.d

a sarabia. b ethiopie vltima regio.

a regma: saba ⁊ dadan. Nembroth. a

a qui princeps superbe turris. b post diluuium. c vel gigas.

b genuit nemroth. ⁊ Jpe cepit ee pot b

a animarū deceptor: q̄ cogebat homes ignē ado/

c tens in terra: et erat robustus ve/ c

rare. a .i. non ignorante vel contra dominum.

natorcozam domino. Ab hoc exi/ d

uit prouerbiū: quasi nemroth ro/ e f

bustus venator cozam dño. Fuit g

a confusio.

d aūt principiū regni ei⁹ babylon: v

a edissa mesopotamie ciuitas. b misibi.

c Seleucia a seleuco rege asie nunc dicta.

arach et archath: et chalanne i ter h

a babylonia: vbi putei bituminis. b sennaar. i

ra sennaar. De terra illa egressus k

a ℣m hebreos. Cuius ninue filius beli edificauit ⁊ niniueni appellauit.

c est assur ⁊ edificauit ninue et pla/ l

a que hebraice roboorth.

teas ciuitatis ⁊ chale. Resen quo m

q̄ inter niniuen et chale: hec est ci

f uitas magna. At vo mesraim ge/ n

a hec est libyes: que prius phut.

g nuit ludim et anani et laabim: ne/

Als: chelluim.

phetui ⁊ phetusim ⁊ chelluī de q̄/ o

a filius cham.

b⁹ egressi sūt philistijm ⁊ chapturi. p

a a quo sidon ciuitas phenicis.

Chanaā aūt genuit sidonē ꝓioge q

a hos populos expulit israel de terra ꝓmissiōis.

nitū suū ethеū et iebuseū ⁊ āmoz/

a Hiero. Hic cōdidit arcas oppidum contra tripolim: in radicibus lybani.

reum ⁊ gergeseū et euеum et ara/ r

a qui ciuitatē propinquam predicte nomine cyn edificauit. b a quo aradij: qui aradum insulam tenuerunt. c a qno samaria.

cheū: cyneum et aradiu: i. samari/ s t

a a syris vel hebreis antiochia: sicut apud veteres emath vocatur.

then et amathеum: Et ꝓ hos dis/ v

seminati sunt populi chananeoꝝ. Factiq̄ sunt termini chanaane x

venientib⁹ a sidone ieraram vsq̄

a he ciuitates nore sunt sua subuersione.

gaçam: donec ingrediaris sodō/

mam ⁊ gomorram et adamam et

seboim vsq̄ iesa. Hi filij cham in

cognationibus ⁊ linguis et gene

rationibus terriſq̄ ⁊ gentibus su

b is. De sem quoq̄ nati sunt: patre y

a minoris fratris.

i omniū filioꝝ heber: frātre iaphet z

a a quo elamite scilicet principes persidis.

b a quo assirij. a

k maiore. Filij sem: elam et assur et b c

a a q̄ chaldei. b a quo lidij. c assyrij: quorum metropolis damascus.

arphaxat: et lud et aram. Filij arā d e f

a a qua terra vs: quam. lxx: axitidem. i. australez dicūt. vnde vir erat in terra vs. nomine iob. hic cōdidit traconitididem: ⁊ damascū. b a quo armenij. hi ab euphrate fluuio prem asie vsq̄ ad indicū occeanū tenēt. c a q̄ archarnanij siue arcarij.

a a quo est mesij. q̄s. lxx. mosoch vocāt. i. meones g h

hus et hul gether et mes. At vero i k

a Pozro chus genuit nemroth. iste fuit q̄ induxit posteritatē noe ad faciendū ciuitatē ⁊ turrim cōtra dominū: de qua dicitur sequenti ca. ideo dicitur:

b Jpse cepit esse potens in terra. quia per potentiam alios sibi submittebat: et nolentes ad opus predictum compellebat. ideo sequit: c Et erat robustus venator. i. oppressor hominum: d Coram domino. quia nihil latet eius aspectū. e Ab hoc exiuit prouerbiū. i. verbum cōmune vel vulgatum. f Quasi nemroth robustus ve. ⁊c. quādo enī postea videbat aliquis oppressor hominū vocabat alter nemroth. vel sumlis ipsi nemroth. g Fuit aūt principiū regni eius babylon. hoc nomen hic dicit per anticipationē: quia impositū est ꝓpter diuisionem linguarū ibi factaz postea. h Et arach. hec postea vocata est edissa. i Et chalanne. que postea verso nomine a seleuco rege dicta est seleucia.

k De terra illa egressus est assur. Jstud interponitur hic occasionaliter ratiōe babylonis de q̄ immediate factus est sermo. iste enī assur nō fuit de filijs cham: sed filius sem. vt dicit infra: ⁊ q̄ nolebat rebellare cōtra deum cū nemroth in edificatiōe babylonis: iō fugit de terra sennaar ad aliaz regionē lōginquā pri⁹ inhabitatā: que ex nomie ei⁹ vocata assyria. l Et edificauit niniuen. edificauit enī ciuitatem que postea per longū tempus vocata ē niniue a nino primo rege assyrioꝝ ℣m Eusebiū: et durauit illud regnū per mille. ccxl. annos. sequitur:

m Hec est ciuitas magna. De cuius magnitudine dicit Jone. ij. Erat aūt ninive ciuitas magna itinere dierū trium. n At vo mesraim genuit ⁊c. Jsti populi sunt ignoti. vt dicit Hieronym⁹ exceptis laabim: qui dicti sunt libyes: qui primo vocabant phuthei a phuth. o De quib⁹ egressi sunt philistijm. isti habitauerūt cum filijs israel in terra ꝓmissiōis. Dicūt autē hebrei q̄ phetrusim ⁊ chelluim cōmutabāt adinniceм cōtubitum vxorum suarum: ⁊ sic ingressi sunt philistijm. p Chanaan aūt. Hic describuntur generatiōes chanaan. q Genuit sidonē primogenitū suum a quo nomīata est ciuitas sidon que est ꝓuincia phenicis. r Et aracheum qui cōdidit archas oppidū cōtra tripolim in radicibus libani situm. s Cyneum. qui ciuitatē predicte propinquā nomīe cyn edificauit. t Aradium. a quo dicti sunt aradij qui aradiam insulā possederūt angusto freto a phenicis litore separatam.

v Amatheum. a quo nominata est ciuitas emath. x Facti sūt termini ⁊c. Jhe ciuitates satis note sūt et descripte inferius in scriptura. y De sem quo q̄. Hic describit generationes ipsius sem: et ponuntur vltimo: vt cōtinuent dicta dicendis: quia inferius ꝓsequitur scriptura de eis dicit ergo: De sem quoq̄ ⁊c. istum primo nominat in speciali: q̄ ab ipo nomīati sunt hebrei quibus scribebat moyses. vbi autē nostra trnslatio habet heber: hebrei dicūt trāsitus. Heber enim est nomen ꝓprium et commune: quia signat vnum hominem singularem de quo iam dictum est: et significat transitum. Dicūt enī hebrei q̄ inter istos populos ⁊ alios erat quidā fluui⁹ quē transierūt ad possidendū terrā que erat vltra: iō vocati sunt filij transitus. z Fratre iaphet maiore. dicitur aūt iaphet frater ipius sem: q̄ sociatus fuit ei in reuerentia patris. a Maiore. hoc refertur ad sem: q̄ maior fuit alijs fratribus dignitate: vt prē/dictum est. Hebrei autem dicunt: maioris: et tūc refertur ad iaphet: qui ℣m eos fuit primogenit⁹ noe. b Filij sem elam. a q̄ dicti sūt elamite. c Et assur. a quo assyrij: vt dictū ē. d Arphaxat. a quo chaldei descēderūt. e Et lud. a quo lydij. f Et arā. a quo dicti sunt syri. vñ ⁊ in hebreo syria noīata est aram: cui⁹ metropolis est damasc⁹. g Filij aram hus. qui thraconitidis ⁊ damasci prīcipatū tenuit: et inde dicunt aliqui iob fuisse natum scilicet de terra hus: vt habet Job. j. c. h Et bul. a quo guari qui et armeni. i Et gether. a quo ethari: qui ⁊ armeni. k Et mes. a quo meones. l At vo arphaxat genuit sale: de quo ortus est heber. de quo iam supradictum est.

† 6. di. c. nō e. ℣. ius vo

a Matiq̄ sunt he.rc̄. Heber trā/sitor:a quo hebrei id est transitores. Veri hebrei sunt: qui de p̄sentibus ad futura:ꝺ caducis ad mālsura trā seunt. He gētes a fluuio chono possederunt omnē regionez que vocāt geria.

Capitulū. XI

b Rat autē. c Aug⁹. Dictum est superius q̄ filij noe vel filiozū eius distributi sunt p̄ terras ſm liguas suas. Sed hic per rē capitulationē posteā commemorat quod p̄ius erat. Sed obscuritatez facit: q̄ eo genere locutionis ita contexit: quasi de his narratio que postea facta sunt consequatur.

c Venite. Timebant iterū diluuium: ideo auctore nemroth voluerūt sibi cōstruere turrem: ī qua diluuium non timerent. Stulta⁊ impia audacia: vnde secuta vindicta: et linguarum diuisio.

†6.di.c.nō ē.§. ius ꝓo

ꝺ Descendit autem dominus rc̄. Quādo sensibus humanis se cōmodat vl' ab opibus.

Ezech.3.b Unde vidi afflictionem populi mei. et descendi liberare eos. Et alibi descendaz ⁊ videbo vtrum clamore opere cōpleuerint.

Mystice Isiꝺ. Mystice. Turris mundi superbia: vel hereticorum dogmata: qui moti ab oriente. i. vero lumine ⁊ venientes in sennaar (quod excussio dentiuz) superbiam erigūt dogmatis contra deum: volētes illicita curiositate celi altitudinem penetrare: sed ab vnitate fidei et confessiōe fidei segregati diuersitate error⁊ q̄si dissonantia linguę adinuicem separant: quos armat contra deum pernicio.

arphaxat genuit sale: ꝺ quo ortus est heber. Natiq̄ sūt heber a filij duo: Nomē vni phālech: eo

a ſ diuisio.

a ſ forte in diebus eius facta est linguarū diuisio: per quā ⁊ gentes diuise.

q̄ in diēbus eius diuisa sit terra ⁊ nomen fratris eius iectan. Qui iectan genuit elmodad et saleph et asarmoth iare et aduram ⁊ uçal ⁊ decla: hebal ⁊ abimahel ⁊ saba ⁊ iophir ⁊ euila et iobab. Omēs isti filij iectan. Et facta ē habitatio eorū de messa pergentibus vsq̄ sephar montem orientalem. Isti filij Sem: ſm cognationes et linguas et regiones in gentibus suis. He familię noe iuxta populos ⁊ nationes suas. Ab his diuisę sunt gentes in terra post diluuium.

Capitulū: XI

a ſ hebraice lingue.

Rat autem terra lāb̄ij vnius: et sermonū eorundem. Cunq̄ profi/ a ſ relicto vero sole. cisceren̄ de oriente: inuenerūt

a ſ quod est fetor vel excussio dentium: quia hereticorum dogmata non habent bonum christi odorem sed fetorem: et dentes amiserunt: quib⁹ cibos verbi dei molere debuerunt.

campum in terra sennāar: et habitauerunt in eo. Dixitq̄ alter ad proximum suum †Venite faciamus lateres et coquamus eos igni. Habuerūtq̄ lateres p

a ſ Quod aquis dissolui non potest nec aliqua re: nisi menstruo sanguine postq̄ siccatū fuerit.

saxis et bitumē pro cemēto ⁊ dixerūt. Venite faciam⁹ nob ciuī/

a ſ superbiam mundi. vel elationem hereticorum qui figmenta sua erigunt contra deum. vnde merito turris babel: id est confusio dicitur.

tatem et turrem cuius culmen

a ſ vt non possit vltra pertingere diluuium.

b ſ celebre faciamus.

pertingat ad celū: et celebre/ a ſ diuersitate errorꝭ. mus nomen nostrū anteqū diui

a ſ descendere dei est humanorum actuum attendere prauitatem.

ꝺamur ī vniuersas terras. Ꝺe/ scendit autem dominus vt videret ciuitatem et turrem quaz ędificabant filij adam: et dixit: Ecce vnus est populus: et vnum est labium omnibus. Cęperuntq̄ hoc facere: nec desistent a cogitationibus suis ꝺo

a Matiq̄ sunt heber duo filij: nomen vni phalech: eo q̄ in diebus suis diuisa sit terra. Ex hoc dicunt hebrei q̄ heber habuit spiritum prophetie: quia imposuit nomen filio suo ex diuisione terre que futura erat. b Jectan genuit elmodad. Istoz populorum plurimi sunt nobis ignoti: vt dicit Hieron⁹. vel propter longinquitatem terrarū vel p̄pter mutationes populorum ⁊ nominum ex guerris ⁊ subuersionibus: vel alijs causis similibus: et patet littera sequens ex predictis.

Ca. X

Moraliter. Hic non occurrit mihi moralitas nisi de nemroth qui significat regem vel principem seu dominum quemcunq̄ malum de cuius potestate ꝺr: b† Iste cepit esse potēs in terra. Et de ipsius malicia subditur: † Quasi nemroth robustus venator hominū. Nam talis rex princeps aut dominus p̄ machinationes diuersas ⁊ violentias rapit bona subditorum. sed subditur: † Coram domino. q̄ dominus videt talia ad puniendu tēpore debito grauissima pena ſm qꝺ scribitur Sap̄ vj. potentes potenter tormenta patientur. g† Principium regni eius babylon: que confusio interpretatur. tale nanq̄ regimen caret ordine rationis ⁊ sic cōfusione repletur.

In ca.x. vbi ꝺr in postilla: Istū p̄mo notat ī speciali rc̄.

Additio. Licet hebrei descēdant ab heber filio sem: nō tamē ab eo dicunt hebrei: put largius in additiōe sup Matth̄. ca.xxj. habet̄ vide: ibi rc̄.

Replica correctorij cōtra Burgen. In ca.x. vbi postillator dicit q̄ ab heber dicunt hebrei: Burgen. se opponit dicēs: Ergo omnes descendētes ab heber dicerent hebrei quod falsum est: ideo nō ad heber sed ab abram dicunt hebrei: sed tūc argumentū Bur. est contra se: quia hismaelite descēdētes ab abram: ⁊ ī cultu vnius dei remanentes dicti sunt hebrei. alij non. Ita respondeo q̄ et taliter valere potest de filijs heber sic abre. Nec ista ratio sua tum responsiōe valet: quia cōstat decem tribus hebreos fuisse et esse: et tamē cultum vnius dei defuisse: ⁊ ad idola deflexisse: vt patet ī libris Prophetarū: Regū: et Paral. Verius ē igitur dictū postillatoris seqn̄tis dictum beati Aug⁹. quod Burgen. ex debili motiuo sepe relinquit cōtra suā doctrinam p̄priam in questiōe preambula: vbi docet sanctorū reuerentiā semp esse saluādā. Dicit nanq̄ beatus Aug⁹. xvj. de ciui. dei ca.xj. q̄ hebrei dicti sunt ab heber: licet posset esse q̄ ab abrā dicant quasi abrei. Et quia beatus Aug⁹. fuit illius opinionis in libro de consensu euangelistarū retractat tamē in secūdo libro retrac. ca.xv. vbi ex intentiōe ponit propositū: similiter et Joseph⁹ dic̄ ab heber dictos hebreos ī p̄mo li. antiq̄tatū.

c Rat aūt terra labij vnius. Postq̄ de/ Ca. XI e scripta est generationis noe multiplicatio. Hic describit vnius partis electio: ⁊ primo p̄mittitur quo ad aliquos sententia reprobatiōis: secūdo additur q̄ tum ad alios gratia electiōis. ibi: He sunt generatiōes sem. reprobati sunt aūt aliqui: quia rebellauerunt cōtra dn̄m volētes facere turrem vbi possent seruari cōtra diluuiū: et ꝫ est qꝺ describit sic: Erat aūt terra labij vni⁹. i. ideomat⁊. s. hebrei: qꝺ vsq̄ tūc solū fuit ūter hoīes. ꝺ Cūq̄ p̄ficiscerent de oriēte. Ab illa enī ptē recesserūt q̄rentes sibi locū vbi possent sil' manere: q̄ Nemroth volebat eos sꝫ suo dominio tenere. e Jnuenert cāpuz. i. terrā planā ⁊ magnā ad ꝫ aptam. f In terra sennaar. q̄ nūc ꝺr terra chaldeorum. g Dixitq̄ alter ad p̄ximū suū. Inducente enī ipo nemroth p̄senserūt ī ꝫ facto. h Venite faciam⁹ lateres. q̄ illa terra cāpestris ē nō habēs lapidicinas. i Venite faciam⁹ nobis rc̄. vtrūq̄ enī facere inceperūt vt turris eēt in medio ciuitatis tanq̄ ei⁹ fortalitiū. k Cui⁹ culmen p tingat ad celū. i. sit ita altū q̄ nō possit illuc attingere diluuiū. l Et celebrem⁹ nomē nostrū. ⁊ sic videt q̄ nō solum moti sunt ad edificandū timore diluuij: sꝫ etiā ex supbia. m Anteq̄ diuidamur rc̄. In hebreo ꝺr: Ut nō disperga/mur sup faciē vniuerse terre. i. ne diluuiū supueniēs dispgat cadauera nr̄a sup faciē terre: sic fecit de p̄cessorib⁹ nostris. n Descēdit aūt dn̄s. Hoc autē dicit nō q̄ indigeat descensu ad videndū ea q̄ fiunt in terra: cū oīa pateāt oculis ei⁹: sꝫ vt p ꝫ instruant iudices hoim ne p̄cedāt ad sententiandū donec causam examinauerint diligenter.

o Filij adam. i. imitatores ei⁹: q̄ sic ille rebellauerat deo in trāgressiōe p̄cepti: sic ⁊ isti ī edificatiōe turris. p Cęperūtq̄ ꝫ facere nec desistēt, nisi p̄hibeant̄ ꝟtute superiori.

Venite

pernitiosa cõsensio: diuidit errozis repentina confusio. Nos damnat trinitas et dispergit: in quam offenderunt. Unde venite igitur descendam⁹ ⁊ confundam⁹ ibi linguã eozuz varietate. s. errozũ vel scismatũ: quãdo facta ẽ linguarũ diuisio. In sola domo heber pristina lingua remansit sicut ĩ sola ecclesia que domus christi vnitas confessionis ⁊ fidei. a Venite igitur descendamus. Ad angelos dixisse ītelligit. Vel ſm illud: Faciam⁹ hoĩez ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nostrã. Man singulari numero subiunctũ est: et diuisit eos ⁊c. sic ibi: Fecit de⁹ hoĩez ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ suã. Grego. in Moza. li. ij. Venite ⁊c. dicit his qui deo adherent. Venite: qz a diuina cõtemplatiõe nunq̃ decrescere: ſz semper accrescere et nunq̃ cozde recedere stabili motu ẽ semper venire. Ascendunt angeli creatozem conspiciendo: descendunt creaturam illicite se erigentem examine districtionis premendo. Dicere ergo descendamus et confundamus linguam eozuz: est in semetipso qõ recte agatur ostendere: et per vim interne visionis eozum mentibus exhibenda iudicia: occultis motibus inspirare.

b Diuisit eos. Alcu. In hac diuisiõe linguarum: nihil nouũ fecit deus: ſz dicendi modos ⁊ formas loquelarum diuersis gentibus diuisit. Unde easdem syllabas: ⁊ eiusdez potestatis litteras aliter cõiunctas in diuersis linguis inuenimus: et sepe eadẽ nomina vel verba aliud significantia. vbi dicimus in ps. ps. In xga ferrea: ĩ greco habet̃ enraddo sidera. igitur ĩ latino sidera nõ ferrea significat vt in greco sed astra.

c Sem centũ erat annoz. Beꝺ. Magna questio nobis nascit ſm litteram: quomodo sem biennio post diluuium centum esse annozũ dicat̃: cũ supza ãngentesimo anno noe natus asserat̃: et sexcentesimo anno eiusdez noe diluuium venisse legatur. Ut ergo numerus tempozũ sibimetipsi nõ repugnet: ītelligendum est. aut noe duos plusq̃ ãngentos annos habuisse: quãdo natus est sem. aut duos minus ad sexcentos annos quãdo venit diluuium. aut sem habuisse centum ⁊ duos annos qñ natus est arphaxat. Solet enim sic loqui scriptura nonnunq̃: vt et si modicum supsit: vel desit plenarũ tamen numerum ⁊ perfectum in computo sonet. videtur aũt verisimile vt mea fert suspitio: q cum natus esset sem duos super quingentos annos habuisse noe: Neq̃ falsum dixit scriptura: quia quingẽtos annos habuit. etiam si quingẽtos et duos annos habuerit: quia nimirũ minoz numerus intra maiozem cõtinetur. fore aũt sancte scriptoz histozie diligentius hoc loco curauit explicare: dicendo sem biennio post diluuiũ centũ fuisse annozum: quia se meminit annũ natiuitatis eius quasi negligenti⁹ annotasse. Nusq̃ in tota hac serie generationum addidit moztuus est sicut in etate que precessit diluuiũ: quia nemo erat in tota hac complexione nascentium: de quo ex ceter⁹ excepto dici posset sic ibi de enoch. Ambulauitq̃ cum dño. et nõ apparuit qz tulit eum deus.

d Thare genuit a. Aug⁹. Nõ simul sed suis temporib⁹ ex quo gignere cepit. nec

a ſ trinitas in personis. vt ibi: faciamus h. ⁊c.

a nec eas opere compleant. Uenite igitur descendamus et confundamus ibi linguam eozum:

a ſ intelligat. b ſ solitam.

vt non aũdiat vnusquisq̃ vocẽ b proximi sui. Atq̃ ita diuisit eos c

a ſ vnitas deitatis: sicut ibi: Fecit deus hoiem ad imaginem et similitudinem suam.

dominus. ex illo loco in vniuersas terras: ⁊ cessauerunt ędifica d

a ſ turrem superbie.

re ciuitatem. Et idcirco vocatũ est nomen eius babel: quia ibi confusuz est labiũ vniuersę terre. Et inde disperſit eos domin⁹ super faciem cunctarum regionum. Hę sunt generatiões sem. e

c Sem centum erat annozũ quãdo genuit arphaxat: biennio p⁹ diluuiuz. Uixitq̃ sem postq̃ genuit arphaxat quingẽtl annis: et genuit filios et filias. Porro arphaxat vixit triginta quinq̃ annis et genuit sale. Uixitq̃ arphaxat postq̃ genuit sale trecẽtis tribus annis: et genuit filios et filias. Sale quoq̃ vixit triginta annis ⁊ genuit heber. Uixitq̃ sale postq̃ genuit heber q̃dringentis tribus annis: et genuit filios et filias. Heber quoq̃ vixit triginta quattuoz annis: et genuit phalech. Et vixit heber postq̃ genuit phalech quadringentis triginta annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Uixit quoq̃ phalech trigita annis: ⁊ genuit reu. Uixitq̃ phalech postq̃ genuit reu ducentisnouem annis: et genuit filios et filias. Uixit autem reu trigintaduobus annis: ⁊ genuit saruch. Uixit quoq̃ reu postq̃ genuit saruch ducẽtis septez annis: ⁊ genuit filios et filias. Uixit ẏo saruch triginta ānis: ⁊ genuit nachoz. Uixit q̃ saruch postq̃ genuit nachoz ducentis annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Uixit aũt nachoz viginti nouem annis: ⁊ genuit thare. Uixitq̃ nachoz postq̃ genuit thare centũ decem ⁊ nouem annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. † Uixitq̃ thare septuagĩta annis: et genuit abrã et nachoz et aram. Hę sunt aũt generationes thare. Thare genuit abrã ⁊ nachoz d

a Uenite igitur ⁊c. Uerba ista ĩ plurali posita sunt verba dei ad angelos qui sunt executozes diuine iusticie. B

b Ut non audiat vnusq̃sq̃ vocẽ ꝓximi sui. i. nõ intelligat. bene enim audiebãt sonos verboz̃ sed non intelligebant significata eozum. c Atq̃ ita diuisit eos domin⁹ ⁊c. illos q̃ erãt vnius idiomatis ad vnã terrã: alios vnius idiomatis ad aliã. d Et cessauerunt edificare. quia quãdo vnus petebat lapides alter portabat sibi cementum: vel aliquid silẽ: ⁊ sic credebat vn⁹ se derideri ab alio ꝓpter qõ mota est inter eos rixa ⁊ ꝓtẽtio: et sic oportuit q̃ cessarẽt ab edificando: et idcirco vocatũ est nomen ei⁹ babel. i. confusio: vel ſm ꝓpetatẽ hebraici sermonis. i. mixtio: qz hoĩes ad inuicem mixti nõ ītelligebant se mutuo ꝓpter multitudinez idiomatum.

e Sem centum erat annozum quando genuit arpha. ⁊c. Hic ꝓsequenter ponitur vnius partis electio. s. generationis ipsius sem. ⁊ non omnis: sed vnius de qua in fine ꝓsequitur et legatur littera sic̃ iacet hoc excepto q̃ duo sunt hic notanda. Unum est q̃ in descriptiõe huius generationis dicũtur aliqui vixisse quingentis vel quadringentis annis post diluuium. Ex quo patet q̃ illud quod. ſ. dictum est vj. ca. Eruntq̃ dies illius centum viginti annozũ: non fuit terminus vite humane post diluuium vt credũt aliqui sed fuit terminus vsq̃ ad inundationem diluuij: infra quẽ poterant pernitere. Scõm hic notandũ est q̃ descripta vita cuiuslibet istius generationis: nõ ꝺz hic ĩ fine: et moztu⁹ est: sic̃ supradictũ ẽ describẽdo generatiõem ipsi⁹ seth añ diluuiũ. Cui⁹ ratio ẽ: qz in illa generatione vnus. s. enoch fuit sublatus de medio hominũ: non per moztem: sed quia translatus est in paradisum. vt. ſ. dictum est: hic aũt nullus est excipiendus a moꝛte per talez modum: ⁊ ideo nõ dicit̃ in fine alicuius: ⁊ emoztu⁹ est: quia hec est lex cõmunis ⁊ certa de omnibus. f Uixitq̃ thare septuaginta annis ⁊c. Ex hoc dicunt aliqui doctozes catholici et hebrei q̃ abram fuit primogenitus thare: et aram vltimus. Sed cõtra ꝟ arguit̃ qz ſm ipos ⁊ oẽs alios expositozes sara vxoz abram fuit filia arã. de ipa vero scribitur. j. xvij. ca. Putasne centenario nascetur filius et sara nonagenaria pariet? Ex quo patet q̃ sara erat iunioz abram decez annis tantũ. Si igitur aram fuit iunioz ipso abram: sequitur q̃ non habebat decem annos quando genuit saram: immo nec octo quia inter natiuitatez abze et aram fuerunt pluscq̃ duo anni quod videt̃ incõueniẽs: maxime illo tempoze in quo incipiebãt generare: quãdo erant sexaginta annoz vel septuaginta: ⁊ ideo melius videtur dicendum q̃ abram fuit vltimo natus de tribus filijs thare: tamen nominatur primo ꝓpter eius dignitatem: et quia ponẽdus erat caput ⁊ stipes generationis sequẽtis: ⁊ quia primo facta est ei repromissio expressa de christo: sicut supradictũ est ō sem filio noe vj. ca. q̃ ꝓponit̃ aliꝭ propt̃ dignitatẽ nõ ꝓpt̃ primogenituram. Itez ly abrã D † Ioſ. 24. e

i 3 ℣ nõ fue-

pit nec attendendus est in his ordo natiuitatis: sed significatio future dignitatis: i quo excellit abram. a In hur chaldeo. Piero. In hebreo in hur cesiz. i. in igne chaldeox hic fabulant hebrei. q abram in ignē sit missus: qz ignem noluit adorare: quē chaldei colūt: t dei auxilio liberatus de idolatrie igne effugerit. Uñ ad eū dr. Ego suz q̄ eduxi te de hur chaldeorū. b Arā patris mel. Die. Idem pater vtriusq; aram filiꝰ thare frater abre t nachor: duas filias genuit melchā t sarai cognomento iescham. Melcham duxit nachor. t sarai abram: nondū enī inī patruos t neptes nuptie fuerant, prohibite q̄ i pncipio etiā inī fratres et sorores sūt celebrate. c Tulit itaq; thare abrā nr̄. Augꝰ. Usq; facti sunt dies thare. cc. v. anni: t mortuꝰ ē i aran. prius dicit q cū esset thare. lxx. annox: genuit abraz t postea cū oīnibus suis mansit in charrā: t mortuus est. Et dictū est abre vt exiret de charram: t exiuit cū esset lxxv. annox. Sz p recapitulationē ostēdit viuo patre dñm pcepisse t abram de charrā exisse cuz eēt. lxxv. annox: t pater. c. lxv. Si dies vite eius. ccv. anni fuerūt. Ut ideo scriptū sit: fuerūt anni vite thare ccv. anni i charrā: qz ibi implent annos totiꝰ vite. Soluit g̃ questio p recapitulationē que insolubilis est: si pꝰ mortez thare dicerem⁹ dñm dixisse abre: vt exiret ō terra: qz nō erat. lxxv. annox: cum pater iā mortuꝰ esset: qui cū anno etatis. lxx. ge. vt post mortez patris esset. c. xxxv. annox: si oēs anni patris. ccv. fuerūt. Sed qz quidam volunt annos abre cōputari ex quo liberatus est de igne chaldeorū fm hebreorū traditionē. pōt dici qz scriptura q̄ ait: cum esset thare annox. lxx. genuit abram t nachor t aram: nō ītelligi voluit q. lxx. anno tres genuerit: sed quādo generare cepit: memorauit. fieri aūt potest vt posteriorē abrā genuerit: sz priuilegio dignitatis prior nominat' sit: sicut factū est ibi: Jacob dilexi: esau odio ha. t in paralipomenō. Judas ordine q̄rtus prior notatus est: a quo iudei dicti ꝓpter regiā tribum.

Ro. 9. c
1. Par. 1. a

et aram. Porro arā genuit loth.

a ℣ ab igne consumptus: vt aiūt hebrei: quē adorare noluit.

†Mortuusq; est araz añ thare patrem suuz in terra natiuitatꝭ suę in hur chaldęorum †Duxerūt autem abraz t nachor vxores. Nomen vxoris abram sarai. Et nomen vxoris nachor melcha filia aram patrꝭ melchęt patrꝭ ieschę. †Erat aūt sarai sterilis nec habebat liberos. Tulit itaq; thare abram filiū suū t loth filiū arā filium filij sui: t sarai nurū suā: vxorem abrā filij sui: t eduxit eos de hur chaldęorū: vt irēt in terram

℣ vel charran.

chanaan. Uenerūtq; vsq; aran: et habitauerunt ibi. Et facti sunt dies thare ducentorū quinq; annorum: et mortuus est in aran.

a
b
c
d
e

Tz5. q. 1. c. cuz igit. ℣. hac itaq;. 32. q. 4. c. f̄curat. ℣. his ita.

a Mortuusq; est aram ante patrem suū nr̄. Hoc duplicit exponit: vno modo sic: Añ patrē suum. i. ipso vidente t ꝓcurante. Dicunt enim hebrei q thare idolatra existēs accusauit abram filiū suū ipī nemroth: eo q nolebat ignem colere sicut faciebant chaldei de pcepto nemroth: ꝓpter qđ abram de pcepto nemroth ꝓiectus est in ignem. Aram aūt frater eius assistens dicebat in corde suo: si vicerit abram illesus ab igne sequar eius fidē: sinautez colam ignem sicut alij. cum igit' abram virtute diuina liberaret' ille sus ab igne: t quereret' ab aram ō eius cultu: respōdit se velle sequi abram: tunc ꝓiectus est in ignem t ibi mortuꝰ est: qm̄ nō fuit tante fidei sicut abram: vt ptz ex p̄dictis. nec tanta bona futura erant p ipm: t sic cōsequēter exponit qđ sequitur:

b In hur chaldeox. i. in igne vel incendio chaldeox: sz ista expositio non videtur rationabilis: qz postea subditur: Tulit itaq; thare abram filium suum et loth filium aram.

c Et eduxit eos de hur chaldeorū. nō aūt eduxit eos de incendio: maxime cum fm istā expositionem dictum sit q per eius accusationem filij eius ꝓiecti sunt intra ignem. t ideo melius videt dicendum q hur sit hic nomen terre vel ville i qua manebāt: ita q hur nomen cōmune est t ꝓprium, put significat villam determinatā vel ignem. et hoc idem dicit quidā doctor hebreus autēticus nomine Manaben. t ideo alio modo exponit: Ante patrem suum. i. ipso adhuc viuēte: qz alij filij thare post patrē mortui sunt.

d Patris melche t patris ieschę. aram enim de cuius morte dictū est genuit istas duas filias: et ipsa iescha fuit binomia: qz vocata fuit alio noīe sarai. sequitur:

e Ut irent in terram chanaan. hec fuit intentio eorū i recessu de chaldea: sed occasiōe habita remanserūt in loco intermedio. s. in aran vbi mortuus est thare. In actibus xo apostolorū vocat charrā t hoc est: qz prima littera est heth: pro qua in greco ponit chi littera: t i latino due littere: scz c. h. Lucas aūt scripsit actus apostoloꝝ i greco. Notandū etiam q abram accepit vxorē filiam fratris sui: quia tūc tēporis talis gradus nō erat prohibitus. Ca. XI

Moraliter. c† Erat autē terra labij vnus. Per terraz homo intelligit' q formatus fuit de terra Gen. j. Est aūt homo labij vnius qñ similiter loquitur de ꝓximo in presentia et absentia eiꝰ t lingue diuerse qñ bona loquitur in pśentia ꝓximi t mala ipso absente. Et ō tali dicit' Eccl. xxviij. Susurro t biliguis maledictꝰ: multos enī turbauit pacē habentes. Possunt etiā p labia sensus exteriores hominis intelligi. eo q enunciāt aliquo modo dispositiones animi. Eccl. xix. Ab occursu faciei cognoscit' sensatus. In facie vero sunt oēs sensus: igit' terra est labij vnius qñ sensus exteriores hoīs cōponunt ad vnitatem recte rationis.

† Job. 24. a

† Heb. 11. c
Jos. 24. a
Nec. 9. b
Judith. 5. a
Sap. 10. a

d† Cunq; ꝓficiscerent' de oriente. hoc faciūt exteriores sensus qñ recedunt a lumine rationis recte attracti delectabilibꝰ t tunc mutuo se hortantur ad faciendū turrem supbie cōtra deū: t ad hoc trahunt' sensus interiores animi p ꝓsensum: sed deus cōfundit labium eox sz puniendo pena gehenne vbi nullus est ordo t per cōsequēs ibi est extrema confusio. Alle gorice p terrā intelligit' militans ecclesia. Per labiū xo pdicatio t doctrina. Istud autē labiū ab ecclesie pncipio fuit vnum pdicando et docendo vnum deū: vnā fidem: vnū baptisma sicut dicit' Epb. iij. sed in recessu aliquox ab oriente: id est a christo de q̄ dicit' Zach. vj. Ecce vir oriens nomē eiꝰ. Turris supbie fabricata ē ex qua secuta est diuisio linguarū per doctrinam et pdicationem heresum diuersarum.

Jn ca. xj. vbi dicit' i postilla: Hoc dupliciter exponit': Uno modo sic: Ante patrem suum nr̄.

Nico. de lyra

Egredere

nō fuerit i textu vocatus abraam vsq; ad. xvij. ca. in quo describitur mutatio nominis ipsius. tamē in hoc opere frequenter nominat' abraam ante illū locum: quia est nomē magꝭ vsitatum t scribenti vel dictanti citiꝰ occurrit: nec est vis de illo cum per hoc sententia nō mutetur

Additio. j. Quis ea q̄ dicunt' ab hebreis ō morte aram fabulosa videant': cū nō habeāt fundamentū in lra: tū q abrā fuisset diuina vtute liberatus ab igne vel ab aliq̄ magno piculo in chaldea seu in hur chaldeox aliqō videt' hre fundamentū in lra: dicit' enī. j. xv. ca. Ego sū dñs q̄ eduxi te de hur chaldeox: q̄ quidē vba sonāt aliquā liberatiōez diuinitꝰ factā: eo mō q̄ dr Exo. xx. Ego sū dñs q̄ eduxi te de terra egypti. Nec obstat qđ h legit': Tulit q thare filiū suū abrā t loth filiū aram: t eduxit eos ō hur chaldeox: qz vbi nos habem⁹: t eduxit eos veritas hebraica hz. Et egressi sunt de eo hur chaldeox. cōcordat cū h glo. q̄ habet' j. xij. ca. sup illud verbū. lxxv. annox erat abrā cuz egrederet' de aram sic dicēs: Uera est igit' hebreox traditio q egressus sit thare cū filijs suis de igne chaldeox t q abrā vallatꝰ babylonio incēdio: qz illox idolū. s. ignē sue incēdium illud adorare nolebat liberatus sit auxilio dei: h in glo. et ē Piero. Narrat etiā Ra. Moy. i li. de directiōe pplexox pte tertia q in q̄dā libro ō agricultura egyptiaca. s. idolorū cōtinet' q quidā vir. noīe abrā disceptabat publice cū idolorū cultoribꝰ: asserens q nō erat ignis colendus vt deꝰ: et q rex timēs ne pplm auerteret ab illa cultura incarcerauit eū et spoliatū de terra sua eiecit: q̄ quidē historialia t si ab infidelibus tradant': qz tū i fauorē fidei sonāt nō sūt repellēda. habet' enī ex h q abrā fuit tā ardēs in ꝓfessiōe fidei q etiā publice t corā tyranno rege idolatras ꝓfutabat t cū h q deus ipm de manu tyranni liberauit.

Jn eodē ca. xj. vbi dr i postilla: Notā dū etiā q abram.

Additio. ij. In lege veteri nunq̄ fuit ꝓhibitū q̄ hō acciperet i vxorē filiam fratrꝭ sui: seu filiā sororis sue: vt ptz Leui. xviij. vbi oēs i mrimonio ꝓhibiti exp̄munt' inī q̄s p̄dictꝰ gradus nō ꝓnumerat'. Nulla te admiratio teneat lector dignissime si excellētissimꝰ doctor magister Matthias corrector Burgen. istꝭ duabꝰ additiōibus nō

Egredere de terra ⁊c̃. Aug⁹. Consi/derãda est narratio Stephani de hac re: cui magis harũ expositionũ nõ repugnet: ⁊ illud q̃dẽ contigit: vt nõ sic̃ videt narrari in Heñ. p⁹ mortẽ thare locut⁹ sit de⁹ abre vt exiret de terra ⁊ de cognatione sua. Sz cũ eẽt in mesopotamia: pusq̃ habitaret ī charra iam egressus de terra chaldeoꝝ: vt in illo itinere ītelligatur ei locutus deus. Sz qz stephanus postea sic narrat: tũc abrã egressus de ẽra chaldeoꝝ habitauit ī charra. et inde postq̃ mortu⁹ ẽ pater ei⁹ collocauit eũ in terra hac. nõ paruas affert angustias huic expositiõi que fit p recapitulationez. Videt enī habuisse imperiũ dñi q̃ ei locut⁹ fuerat in itinere mesopotamie egresso de terra chaldeoꝝ et eũti ī aran: ⁊ post mortẽ patris sui implesse: cum ꝺz habitauit in charra: ⁊ inde postq̃ mortu⁹ est pater ei⁹ collocauit euz in terra hac. Ac p̃ manet questio si. lxxv. annoꝝ fuit. quando egressus ẽ ō charra. Quō possit hoc cẽ vez: nisi forte q̃ ait stephan⁹: tunc egressus abram ō terra chaldeoꝝ habitauit in charra: sic accipiatur tũc egressus ẽ postq̃ locut⁹ ẽ dñs. iam enī erat ī mesopotamia (sic̃ supradictũ ẽ) qñ audiuit illud a dño. Sz p regulã recapitulatiõis contexere voluit stephan⁹ ⁊ simul dicere vñ egressus: ⁊ vbi habitauit: cũ ait: Tũc abrã egressus ẽ de terra chaldeoꝝ: et habitauit ī charra. In medio aũt. i. inī egressũ de terra chaldeoꝝ ⁊ habitationẽ in charra locut⁹ est ei de⁹. Ad̃vo adiũgit stephan⁹: et inde postq̃ mortuus est pater ei⁹: collocauit eũ de⁹ in terra hac. Notandũ qz non dixit: ⁊ postq̃ mortu⁹ est pater ei⁹ egressus est de charra: sz inde collocauit eũ de⁹ in terra hac: vt post habitationẽ in charra collocaret ī terra chanaan. nõ post mortẽ patris egressus: sed collocat⁹ in terra chanaan. Ut sit ordo x̃boꝝ: habitauit in charra: ⁊ inde collocauit eũ ī ẽra hac postq̃ mortu⁹ ẽ p̃ ei⁹. tũc. s. locat⁹ ẽ qñ illic nepotẽ suscepit: cui⁹ oñe semẽ fuerat regnatuꝝ: ex pmisso dei hereditate donata. ex ipo eī nat⁹ ẽ hismael de agar: ⁊ alij ō cethura. ⁊ ex isaac esau: ad qs nõ ptinet hereditas. Ex iacob aũt filio isaac q̃t quot nati sũt. i. vniuersum semẽ eius ad illã hereditatem ptinuit. Sic igit locat⁹ est in terra illa abrã: quãdo ibi vixit vsq̃ ad natiuitatẽ iacob. Stra. Notandũ q⁹ iam egressus fuerat de terra sua: sz tũc egressus fuerat corpe nõ mẽte ⁊ volũtate. habebat enī animũ forsitan reuertẽdi: qñ dictũ ẽ ei: Egredere ⁊c̃. Isid. Relãt terrã christ⁹ cognationẽ iudeoꝝ: ⁊ magnificatus est in populis gentiũ. Nobis q̃z exeundũ ẽ ō terra nr̃a. i. de facultatib⁹: ⁊ opib⁹ terrenis: ⁊ cognatiõe id est ꝙuersatiõe vitioꝝ q̃ nobis a natiuitate coherẽtia: q̃si affinitate cõsanguinitatis sũt ꝙiuncta: ⁊ ō domo patris. i. de memoria mundi: vt ei renunciantes: possimus cũ populo dei dilatari: ⁊ in terram ꝓmissionis celest' cũ tps venerit ītroduci. b Faciãq̃ te in gen. ⁊c̃. Isid. Duo ꝓmittunt abre. q⁹ scz terrã chanaan semen ei⁹ possidebit. cũ dicit: ⁊ veni ī terrã quã mõ. ti. Aliud aũt longe p̃stanti⁹ nõ de carnali: sed de spirituali semine quo pater futurus est: nõ tantũ gentis iudaice: sed omniũ gentium fidem sequentiũ suã: quod ita ꝓmittit: Et benedicent in te omnes gentes terre. c Septuaginta q̃nq̃ annoꝝ. Hie. Si thare pater abre ī regiõe chaldea. lxx. annoꝝ genuit abrã: et in charram ducẽtesimo q̃nto anno mortuus ẽ: quomodo post mortẽ thare abraz exiens de charra. lxxv. annoꝝ

Aet. 7. a

Aug⁹. viuente patre. ſ pater.

Jxit aũt do/minus ad ābram: Egre/dere de tẽra tua: ⁊ de cognatiõe tua: et de domo pātris tui: ⁊ ve/ni in tẽrram quã mõnstrauero ti/bi: Faciamq̃ te in gẽtẽ magnã et benedicam tibi: et magnifica/bo nomen tuuz: eriq̃ benedict⁹. Benedicam benedicentibus ti/bi: et maledicam maledicẽtibus tibi: atq̃ in tẽ benedicentur vni/uerse cognationes terre. Egress/sus est itaq̃ abram sicut pcepe/rat ei dñs: et iuit cũ eo loth. Se/ptuaginta quinq̃ annoruz erat

Lapitulũ: XII

Jxit ãt dñs ⁊c̃. Postq̃ moyses descripsit multiplicationẽ hũani generis et distinctionẽ fideliuz ab infidelibus p duos stipites primos. s. adam ⁊ noe. hic conseq̃ter facit hoc idez p tertiũ stipitẽ. s. p abrã: et currit ista descriptio p tres ptes. primo per abram. secõ p isaac. ca. xxv. tertio p iacob. ca. xxviij. Circa primũ describit quõ abram ꝓcessit de imperfecto ad pfectuz: ⁊ ideo ꝓmo ostenditur quõ se habuit vt incipiens. secõ quõ vt proficiẽs. ca. xvij. tertio quõ vt perfectus ca. xxij. Circa primuz sic ꝓceditur: quia primo ostendit qualiter se habuit circa deuz. secũdo qualiter circa proximũ. xiij. ca. tertio qualiter circa seipm. ca. xv. Circa p̃mũ tria ostẽdũt: primũ est ipsi⁹ abre obediẽtia ad deũ siue subiectio. secũdũ ipsius devotio. ibi: Apparuitq̃ dñs abram. tertio sue fidei ꝓbatio. ibi: Facta est aũt fames. primũ autẽ describit per hoc q⁹ abram obediuit deo prompte dimittendo terram ⁊ cognationem. cum dicit: Dixit aũt dñs ad abram. ſm q⁹ dicit Ra. Sa. istud fuit ei dictum p sexaginta annos ante mortẽ patr⁹ sui: quia pater suus ⁊ frater ei⁹ nachor declinauerunt ad idolatriã ī terra aran: ⁊ ideo dñs dixit abre q⁹ recederet a patre ⁊ cognatiõe. Q̃ aũt in fine p̃cedẽtis ca. facta est mentio ō mortе ipsi⁹ thare: hoc est p anticipationẽ ſm ip̃m: qz moyses volebat ponere tertium stipitem. s. abram: vt p̃dictum est. sed dictũ Ra. Sa. ꝓcedit ex suppositiõe: q⁹ abram esset ꝓmogenitus ipius thare: qđ improbatũ est ca. p̃cedenti: iõ dicendum q⁹ post mortem thare dictum est ei:

A

†32. q. 4. c. currat. §. his ita

†24. q. 4. c cũ ergo. et c. cũ seri. Aet. 3. d

B

a Jxit ãt dñs ⁊c̃. Postq̃ moyses descripsit multiplicationẽ hũani generis et distinctionẽ fideliuz ab infidelibus p duos stipites primos. s. adam ⁊ noe. hic conseq̃ter facit hoc idez p tertiũ stipitẽ. s. p abrã: et currit ista descriptio p tres ptes. primo per abram. secõ p isaac. ca. xxv. tertio p iacob. ca. xxviij. Circa primũ describit quõ abram ꝓcessit de imperfecto ad pfectuz: ⁊ ideo ꝓmo ostenditur quõ se habuit vt incipiens. secõ quõ vt proficiẽs. ca. xvij. tertio quõ vt perfectus ca. xxij. Circa primuz sic ꝓceditur: quia primo ostendit qualiter se habuit circa deuz. secũdo qualiter circa proximũ. xiij. ca. tertio qualiter circa seipm. ca. xv. Circa p̃mũ tria ostẽdũt: primũ est ipsi⁹ abre obediẽtia ad deũ siue subiectio. secũdũ ipsius devotio. ibi: Apparuitq̃ dñs abram. tertio sue fidei ꝓbatio. ibi: Facta est aũt fames. primũ autẽ describit per hoc q⁹ abram obediuit deo prompte dimittendo terram ⁊ cognationem. cum dicit: Dixit aũt dñs ad abram. ſm q⁹ dicit Ra. Sa. istud fuit ei dictum p sexaginta annos ante mortẽ patr⁹ sui: quia pater suus ⁊ frater ei⁹ nachor declinauerunt ad idolatriã ī terra aran: ⁊ ideo dñs dixit abre q⁹ recederet a patre ⁊ cognatiõe. Q̃ aũt in fine p̃cedẽtis ca. facta est mentio ō mortе ipsi⁹ thare: hoc est p anticipationẽ ſm ip̃m: qz moyses volebat ponere tertium stipitem. s. abram: vt p̃dictum est. sed dictũ Ra. Sa. ꝓcedit ex suppositiõe: q⁹ abram esset ꝓmogenitus ipius thare: qđ improbatũ est ca. p̃cedenti: iõ dicendum q⁹ post mortem thare dictum est ei:

b Egredere de terra tua. i. chaldea in qua natus fuit. Sed queritꝝ quõ hoc sibi dicitur cum iam diu ante egressus fuisset inde cuz patre suo: vt p̃dictum est. Et respõdẽt aliqui q⁹ lz egressus fuerit corpe nõ tñ mente qz intendebat illud redire: ⁊ ad hoc excludendũ dicitur ei: Egredere ⁊c̃. sz hoc nõ videt ꝓbabile q⁹ vellet redire sub tyrannide nemroth q̃ adhuc regnabat: sic habet. j. xiiij. ca. Amraphel rex sennaar ⁊c̃. de q̃ dicũt oẽs hebrei q⁹ iste erat nemroth: q̃ ⁊ erat binomi⁹: ⁊ iõ melius ꝺz. Egredere de terra tua. i. longi⁹ recede ab ea: ⁊ hoc videtur p lr̃am hebraicã q̃ sic habet: Vade tibi terra tua. ac si diceret. p vtilitate tua vade longi⁹ a terra tua. c Et de domo patris tui. nõ qz pater viueret adhuc: vt p̃dictũ ẽ: qz bñ denominat dom⁹ ab aliq̃ etiã postq̃ mortu⁹ est: vt ptz in scriptura in plurib⁹ locis. d Et veni ⁊c̃. Adhuc enī determinationẽ terre nõ ei reuelauerat vt ostenderetur obediẽtia abre exeuntis ad dñi mandatũ etiam ad locuz indeterminatũ. e Faciãq̃ te in gentẽ magnã. q̃z tum ad multitudinez prolis: licet sara sit sterilis. f Et benedicã tibi. multiplicãdo te in bonis spiritualib⁹ et corporalibus. g Et magnificabo nomen tuum. augendo famã tuã. h Eriq̃ benedictus. anthonomatice et excellenter p̃ ceteris patribus tuis: ⁊ ad hoc designanduz in hebreo dicitur: Eriq̃ benedictio: sicut de aliq̃ excellenter largo vel liberali: nõ solũ dicit q⁹ sit liberalis in cõcreto: sz etiã liberalitas in abstracto. Aliter exponũt hebrei dicẽtes q⁹ ꝓpter hoc dictũ ẽ: Et eris benedictio. qz futuꝝ erat vt benedictio sacerdotũ fieret ſm hũc modũ: deus abrãã: deus isaac: ⁊ de⁹ iacob benedicat tibi: ⁊ iterũ repetebat nomẽ abrãã dicendo. Et de⁹ abrãã benedicat tibi. ita q⁹ forma benedictionis qua sacerdotes vtebant sup populuz incipiebat a nomine abre: ⁊ in nomen ei⁹ terminabat. i Atq̃ in te benedicent vni. cognationes terre. Hebrei exponũt sic. quãdo aliqs imprecabat bona alteri dicebat: bñfaciet tibi de⁹ sic fecit abre. Christiani exponũt de christo ⁊ meli⁹ vt videt: In te benedicent ⁊c̃. i. in semẽ de te nasciturо: qđ est christus. In omni enī gente sunt aliq̃ christiani: ⁊ iõ benedictio christi fit sup oẽm nationẽ terre: p̃ aũt nõ põt dici de psona abre. k Egressus est itaq̃ abrã. sicut verus obediẽs. l Et iuit cum eo loth. volũtarie magt volẽs cẽ cũ auũculo suo fideli ⁊ iusto q̃z cũ alijs remanere. m Septuaginta q̃nq̃ ãnoꝝ erat abrã. Istud pz ex p̃dictis si ponatur exisse añ mortẽ thare p sexaginta annos: vt dicit Ra. Sa. qz thare septuaginta annoꝝ genuit abram ſm ip̃m: qz dicit eum fuisse ꝓmogenitum: ⁊ abram septuaginta q̃nq̃ annoꝝ egressus est de aran: quib⁹ si adiũgant sexaginta quib⁹ pater supuixit: vt ip̃e dicit:

annoꝝ memoratꝰ: cum a natiuitate eiꝰ vsq; ad mortẽ patris.c.xxxv.anni fuisse dicanꝰ. Vera est igit hebreoꝝ traditio q egressus sit thare cum filijs suis de igne chaldeoꝝ:ꝛ q abram vallatus babylonio incendio:qꝫ illud adorare nolebat:liberatus sit auxilio dei et ex illo reputetur ei tẽpus etatis ex quo confessus est deũ spernẽs idola chaldeoꝝ. Potest aũt fieri:vt qꝫ scriptura reliquit icertũ: aũ paucos annos thare ꝺ chaldea,p fectus veniret ī aran q̃ morte obiret.vel statim post persecutionẽ:ꝛ ibi diutius moratꝰ sit.

a Bethel.Rab. Interptaꝰ domus dei: q̃ post bethauen vocata ẽ.i. dominus idoli.

b Hai. Oculus vel fons interpꝛetaꝰ. Patriarcha ergo tendẽs ad terram ꝓmissiõis:tendit tabernaculum inter bethel ꝛ hai.qꝫ sancti fonte baptismi regenerati in cursu huius vite circũspecti ad dei tabernaculum id est celestẽ ꝓperant ciuitatem.

c Dic ergo obsecro ꝛc. Augusti. Querit cur patriarcha voluit mentiri: vt diceret sororem suam:et nõ potius deo commisit: qui si vellet eius pudicitiaz apud pharaonẽ cõseruare posset? Sed vitatẽ voluit celari nõ tm mendaciũ dici. Soror enī dicitur quia filia fratris.et in boc ostẽditur: quia nemo debet tentare deũ suũ dum habet q̃d faciat rationabili cõsilio. fecit enī ꝓ vita sua quod potuit:quod aũt nõ potuit deo commisit in quem speravit: cui pudicitiaz coniugis cõmẽdauit:nec eum fides aut spes fefellit.

† 22. q. 2. c. querit.

Non ergo audeat deum tentare homo: dum habet quo rationaliter quod cauere oportet:euadat.nec paulus de ꝓtectione dei desperauit:aut fidem pdidit:qñ in sporta submissus inimicoꝝ manus aufugit. Ipse aũt abram si interrogatꝰ illaz vxorem suam indicaret:duas res deo cõ

Act.9.e

¶ miteret:

¶ Augꝰ. viuente patre.

abram cum egrederetur de aran. Tulitq; sarai vxorem suam: et loth filiuz fratris sui. Uniuersam q̃ substantiam quaz possederãt: et animas quas fecerãt in aran: a et egressi sunt vt irent in terram chanaan. Cũq; venissent in eam: pertransiuit abram terrã vsq; ad ‡ b

a ¶ ciuitas que corrupte dicitur sychar:ꝛ interpõ/tatur humerꝰ. b ¶ que nunc mare salis vel mortuum dicit et lacꝰ asphalti ꝛ salinarũ vastus.

locum sychẽm:et vsq; ad cõuallem illustrem. Chananeus autez c

¶ Qui renuncians

erat in terra. Apparuitq; domi- e

idolatrie.altare domino edificauit.

nus abram et dixit ei: Semini

a ¶ contempto igne chaldeoꝝ.

tuo dabo terram hanc. Qui ędificauit ibi altare domino qui apparuerat ei. Et inde trãsgrediẽs f † ad mõtem qui erat cõtra orientẽ

a ¶ ciuitas in tribu beniamin:que prius luza: id est amigdalus vocabatur.

a bethẽl: tetendit ibi tabernaculũ † suum:ab occidente habens be/

¶ ciuitas in tribu iuda.

b thel:et ab oriente hai. Ędificauit

a ¶ quia cultoꝝ vnius dei.

quoq; ibi altare domino ꝛ inuocauit nomen eius. Perrexitq; abram vadẽs ꝛ vltra progrediẽs g † ad meridiem. Facta est autem fames in terra. Descẽditq; abram h † i † in egyptum vt peregrinaretur ibi. Preualuerat enim fames in/mis. Cumq; ppe esset vt ingrederetur egyptum: dixit sarai vxori suę: † Noui q̃ pulchra sis mulier ꝛ k l q̃ cum viderint te egyptij dicturi sunt: vxor illius est: ꝛ interficient

a ¶ veritatem voluit celari non mendacium dici.

c me: ꝛ te reseruabũt † Dic ergo ob m †

a ¶ quia filia fratris.

secro te q̃ sorꝏr mea sis: vt bñ sit mihi propter te: et viuet anima mea ob gratiam tui. Cum itaq;

sed nõ ꝓbat.habenꝫ anni.ccv.quibꝰ vixit ipse thare:sic habeꝫ in fine p̃ce.ca.sed quia hoc dictum ꝓcedit ex suppositione q̃ abram fuit primogenitus thare:quod improbatum est:ideo dicendũ q̃ abram exiuit de aran post mortez patris sui thare:ꝛ q̃ nõ fuit primogenitꝰ eiꝰ ¶ ultimꝰ:ita q̃ inter natiuitatez primogeniti thare et natiuitatẽ abre fluxerũt.lx.anni ꝛ sic in morte pris sui thare fuit.lxxv.annoꝝ: qꝫ thare cũ eẽt.lxx.annoꝝ cepit generare:ꝛ inde vsq; ad natiuitatem abre fluxerunt .lx.anni:et abram.lxxv.annoꝝ erat quando exiuit de aran immediate post mortem patris:qui anni si simul iunganꝫ faciunt.ccv.annos: et tot annis vixit thare: vt habeꝫ in fine p̃ce.ca.Sequitur:

a Et animas quas fecerant ī aran.i. seruos ꝛ ancillas quos emerant. Uel ꝑm alios viros ꝛ mulieres quos de idolatria cõuerterãt ad cultum vnius dei. b Usq; ad locũ sichem.de hoc fit mẽtio specialis:quia dominus ibi ostendit sibi montem gariçim:et montem hebal:vbi filij israel susceperunt iuramenta legis seruande per benedictiones super seruantes legem:ꝛ maledictiões super transgressores:vt habeꝫ Deu.xvij. c Et vsq; ad connallem illustrem. Hec est regio pentapolis vbi erãt q̃nq; ciuitates quas subuertit dominꝰ:que erãt valde delectabiles ante subuersionẽ:vt habeꝫ ca.sequenti. d Chananeus aũt tunc erat in terra.i.occupans iniuste terram patrum sem et filijs eiꝰ.qꝫ vt dicũt hebrei: Noe post diluuiũ ordinauit q̃ sem filiꝰ suꝰ haberet trã illã.vñ.j.xiij.ca. ꝺz q̃ melchisedech erat rex salẽ:q̃ ciuitas postea dicta est hierusalẽ:ꝛ ẽ metropolis ī regiõe illa.Scõm aũt oẽs hebreos ipse sem nominatꝰ ẽ melchisedech:ꝓpt bonitatẽ sui reginiinis qꝫ melchisedech ꝛterpretat rex iusticie.Si enī cõputanꝫ anni ipsiꝰ sem inuenīt vixisse vltra illud tempꝰ.

e Apparuit aũt.Hic ꝙñr describit ipsi abre devotio:ꝛ ꝺ ex duobꝰ.s. ex diuina apparitiõe sibi facta:ꝛ ex ipiꝰ abre gratiarũactione deo reddita:et patet littera. Sciendũ tñ quod cum dicit: f Qui edificauit ibi altare domino qui apparuerat ei.illud qꝺ sequit:Et ĩuocauit ibi nomen eius.nõ est de textu sed subintelligit:ꝛ ꝓpter ꝺ aliqui doctoꝝ posuerũt illud in glosa interliniari:sed postea aliqui nescientes discernere inter glosam ꝛ textũ inseruerũt illud in textu.ꝛ simile habeꝫ in multis locis in bibljs nostris.sequitur: g Progrediẽs ad meridiẽ. id est ad illam ptem iudee:que est versus egyptũ:qꝫ terra egypti est ad meridiem respectu terre promissionis.

h Facta est aũt fames.Hic describit fidei abre ꝓbatio. ad hoc enim pmisit dñs famẽ fieri ī terra chanaan:ꝛ maxime in illa pte vbi erat abram: vt ostenderet fides eius: qꝫ dñs dixerat ei parũ ante: q̃ in terra illa multiplicaret eum:ꝛ nihilominꝰ ꝓpter famẽ imminentẽ oportebat eum exire:ꝛ tñ nõ est diffusus de diuina ꝓmissiõe. i Descẽditq; abram in egyptum.qꝫ in illa terra erat fertilitas:et erat ꝓpinqua loco terre chanaan:in quo erat abram. et bene dicit:Descẽdit.qꝫ terra egypti inferior est respectu iudee. k Cumq; ꝓpe esset ꝛc.ante ingressum ꝺ sibi dixit: vt caueret periculo de castitate vxoris sue q̃tum fieri poterat via bũana. l Et q̃ cũ viderint te egyptij ꝛc. Sciebat enī abram nephas esse apud egyptios adulterium:ꝛ morte plectendũ:ꝛ minus reputabant homicidium viri q̃ accedere ad vxorez alicuiꝰ ipo viuente:ꝛ ideo ad hoc periculũ euitandũ dixit vxori sue. m Dic q̃ obsecro te q̃ sorꝏr mea sis ꝛc.Sz querit hic quõ abram hõ tã te pfectiõis ꝓ tale mendaciũ exposuit vxorẽ suã periculo adulterij: qꝫ vt videt magis debuisset eligere mori. Ad hoc dicendũ q̃ hõ in periculo positus semp debet agere ad sui liberationẽ id qꝺ potest ꝑm viam humanã: vt non tentet deum omittendo illud ꝓ quod potest euitare periculum q̃tum potest:ꝛ qñ nihil põt vltra:tunc absq; tentatione dei potest residuũ cõmittere dispositioni diuine. Abram aũt in terra chanaan habebat familiã magnam nec habebat bona tpalia vt panẽ ꝛ vinũ ꝛ similia vñ posset eã sustẽtare cũ esset ibi peregrinꝰ nec habebat magnaz peccuniã vnde posset victualia emere:ꝛ si haberet:incole illius terre nõ venderent sibi:cũ essent in tãta fame positi q̃ vix haberent victualia ꝓ scipis ꝛ familia ꝓpria:et ideo si mansisset abram in terra illa: statim imminebat sibi ꝛ familie sue periculuz mortis ꝓpter famen:et iõ illi piculo primo debuit occurrere qꝺ fecit:descẽdendo in egyptum que erat terra fertilis.periculũ aũt castitatis sue vxoris nõ erat ita ꝓpinquum:qꝫ ꝓbabiliter estimabat q̃ vxor sua reseruareꝫ regi ꝓpter sui pulchritudinem sicut et factũ est.sciebat enim q̃ tpe illo reges nõ accedebant ad vxores suas de nouo acceptas nisi post anni circulũ:qꝫ sicut habeꝫ in li.Hester.ij.c.Primis sex mensibus vngebanꝫ oleo myrtino: ꝛ postea sex alijs mensibus quibus/

¶ dam

† † 20. e

mitteret: ⁊ vitam suam ⁊ vxoris pudicitiam. a Sublata est mulier. Ra. Excusatur sarai: que in domū pharaonis transferꝫ in vita: nō solum ī hoc q̄ nō inquinaꝫ corpus: nec anima nisi mentis cōsensu: sed etiam in hoc q̄ ꝓueniēte et ꝓmittēte viro suo factū ē:

Aug⁹. Apud pharaonē tamdiu potuit esse intacta: q̄ ī Wester legitur: q̄ puelle nō statim ad reges introducebanꝫ: sed vno anno custodiebanꝫ: et sex mēsibus oleo myrtino vngebantur: et alijs sex mēsib⁹ in diuersis odoramentis erant. Potuit ergo p has indutias tpis intacta manere: ⁊ interim bñ vsi sunt abram egyptij: donec pharao a deo flagellat⁹ et cognoscēs q̄ esset vxor ei⁹: redderet intactam.

Nico. de ly. ✠ Ascēdam vnguētis ⁊ varijs ꝑgmētis vtebanꝫ: ⁊ postea ad regis cubiculū trāsibāt: et infra tātum tp̄s sperabat de dei adiutorio sibi vxori ⁊ familie affuturo. Dic ḡ obsecro te q̄ soror mea sis nō docuit eam mētiri: sz veritatē occultare caute. mlieres enī ⁊ viri ꝺ eadem cognatiōe ꝓpinqua fratres ⁊ sorores noīabanꝫ. vñ ⁊ ī ca. sc. Abram vocauit loth nepotē suū fratrē. d. Me queso sit iurgiū inter me ⁊ te ⁊ inꝫ pastores tuos ⁊ pastores meos: fratres enī sum⁹. a Viderūt egyptij ⁊c. Dicunt hic hebrei q̄ abrā vt nihil omitteret de his q̄ poterat facere ad cōservandam castitatem vxoris sue incluserat eam infra vnaz arcaz ne videretur ab egyptijs quos sciebat esse luxuriosos: sz cum ꝓuenissent ad quoddā passagium vbi scrutabanꝫ ea q̄ ferebantur: custodes passagij apperuerūt arcam illam ⁊ viderunt q̄ illa mulier esset apta coniugio regis ꝓpter suā pulchritudinem. ⁊ ideo subditur: b Et nunciauerunt principes. i. predicti custodes passagij. c Pharaoni. i. regi egypti. tūc enī sciuit q̄ sarai eēt vxor ei⁹ ⁊ q̄ flagellabaꝫ ꝓpt ei⁹ detētionē. sequit⁹: k Accipe eā ⁊ vade. nō dixit ei: terra corā te est vbicūq; tibi placuerit habita: sic dixit abimelech rex gerare: vt habet. j. xx. ca. Sciebat enī pharao egyptios eē luxuriosos: ꝓpt q̄ abrā ñ possz bītare secur⁹ ī tra egypti cū vxore sua. l Precepitq; ⁊c. ad ꝺducēdū eū secure donec esset ex̄ trā suā ne aliq̄ molestia sibi vl̄ vxori sue vl̄ familie inferret.

ingressus esset abram egyptum: viderunt egypti mulierez q̄ pulchra esset nimis: Et nūciauerunt principes pharaoni: et laudaue- a runt eam apud illum: et sublata est mulier in domuz pharaonis.

Abram ꝩo bene vsi sunt ꝓpter illam. Fuerūtq; ei oues ⁊ boues et asini ⁊ asinę ⁊ cameli et serui et familię. Flagellauitq; dominus pharaonē plagis maximis et domū eius ꝓpter sarai vxorem abram. Vocauitq; pharao abram et dixit ei: Quid nam est quod fecisti mihi? Quare nō indicasti mihi q̄ vxor tua esset: quā ob causam dixisti esse sororem tuam: vt tollerem eaz mihi in vxorē? Nūc igitur ecce cōiunx tua: accipe eaz et vade. Precepitq; pharao sup abrā viris: ⁊ deduxerūt eū ⁊ vxorem eius: ⁊ omnia q̄ habebat.

a ✠ inuita. ✠ egyptij. a ✠ quā intactam volebat seruare.

Moraliter. a† Dixit aūt dñs ad abrā. In vocatione abre designat hoīs lr̄ati ad religionem vocatio sicut fuit beatus Aug⁹. ⁊ Grego. ⁊ plures alij q̄ multū ꝓfecerūt ī ecclia dei: cui p inspirationē dicit a dño: b† Egredere de terra tua. dimitte ꝺo terrenas possessiones. † Et de cognatiōe tua. relinquēdo amicos carnales. c† Et de domo patris tui. dimittēdo mores ⁊ gest⁹ parentū secularīū aliter nō valeret habitū sume re religiosuz. Exemplū de asino quē fingit poeta pellē leonis assūpsisse: quē cū dñs su⁹ q̄reret ⁊ ꝓpt pellē leonis ad eū approping̃re formidaret. tā dē p gest⁹ asininos eū recognouit. ⁊ ad suū fuitiū reduxit ꝺ. Tu mihi q̄ q̄ndā semp asellus er. Sic diabolus sub habitu religioso mores et gest⁹ seculares cōspitiēs in suā redigit seruitutē. † Et veni in terrā ⁊c. sz viuētiū vita gr̄e ad quā religiosus deuot⁹ iā veīt in spe ⁊ p⁹ mortē veniet in re: q̄ tāta gr̄a daꝫ accipiētibus habitū religiōis deuote q̄ta daꝫ fidelib⁹ ī baptismo vt ꝺr ī collatiōib⁹ patrū collatiōe. Et allegaꝫ a sancto Thoma de aquino sc̄ūda sc̄e. Et p ꝺñs iā veīt ī spe ad terram viuētiū vita glie: q̄ gr̄a ē arra glie. Et ꝺ terra vite gr̄e fluit lacte eruditiōis sic dic apls. j. Cor. iij. lac vobis potū dedi: ⁊ melle deuotiōis: nā in ea p̄gustaꝫ mel future beatitudinis. † Faciāq; te ingentē magnā. p ꝓuersionē alioz ad bonū. f† Et bñdicā tibi. multiplicatiōe bonoz spūalium. g† Et magnificabo te. p regni celestis meritū. h† Eriq; bñdict⁹. glie nāq; collatio est ꝺei ꝓfecta benedictio. Sequitur: † Tulitq; sarai vxorē suā. i. sapiētiā pri⁹ acquisitā. de q̄ ꝺr Sap̄. ix. hāc amaui ⁊ q̄siui mihi spōsam assumere. † Et loth. q̄ interp̄taꝫ vacās: iō p ipm intelligiꝫ amor studij q̄ q̄rit vacatiōez a tumultu terreni negocij. Nec enī ī religiōe q̄uerti debēt ī obsequiū dei sicut fecerunt doctores supradicti. † Pertrāsiuit abraz terrā vsq; ad locū. q̄ interp̄taꝫ humer⁹ q̄ religiosus supponere debet humeꝝ ad onera religiōis portandū. c† Et vsq; ad cōuallē illustrē. i. humilitatē q̄ bñ dicīt ꝙuallis illustr⁹: q̄ decor ē ⁊ custos oīm ✠tutū. e† Apparuitq; dñs abrā. religiosum spiri-

Moraliter

suz spūaliter ꝙsolādo. f† Qui edificauit ibi altare deo. gratias agendo de sua vocatiōe. † Et inde trāsgrediēs ad montē. i. tendēs ad religiōis pfectiōez. † Tetendit ibi tabernaculū. in bono pseuerādo. g† Progrediēs ad meridiez. i. in feruore charitat⁹ ꝓficiēdo. Sequit⁹: h† Facta ē autē fames in terra illa. Domin⁹ enī aliq̄n ꝓmittit famulos suos egere vt a secularib⁹ pascanꝫ corꝑaliter ⁊ seculares ab ipsis spūaliter. Exemplū. iij. Regū. de helia et vidua sareptena. Vñ dicit apostolus. j. Cor. ix. Si nos vobis spūalia seminam⁹: magnū ē si vr̄a carnalia metam⁹. i† Descēditq; abrā in egyptū. ad querendū victū corꝑalē ⁊ dandū spūalē. Dicit enī Josephus. j. li. antiq̄t⁹ iudaice q̄ docuit egyptios de morib⁹ ⁊ aliq̄b⁹ scientijs speculabilib⁹. ⁊ sic paup religiosus ꝺ claustro descēdit ad seculares vt eos doceat bonos mores. Sequitur: m† Dic igit⁹ obsecro q̄ soror mea sis. Religiosus enī sapientiā a deo sibi datā vocare debet sorores. Prouerb. viij. Dic sapiētie soror mea es. Hāc aūt cōmunicauit egyptijs: q̄ religiosus sapiētiā sibi datam a deo cōmunicare debet ignorantibus ⁊ p ꝺ ditaꝫ gratie bonis in presenti ⁊ glorie in futuro.

In ca. xij. vbi dicitur in postilla: Egredere de terra tua: id est de chaldea.

Additio. j. Non videt rōnabiliter dictū vt cuz dñs dixit abre: Egredere de terra tua intelligatur de chaldea: sicut nec dicendum est q̄ abrā fuerit in chaldea natus: Constat enim q̄ babylonia cum tota terra sennaar que est chaldea pertinebat ad Cham filium Noe et posteritatez eius vbi Nemroth regnauit: vt supra ca. x. Abram autem descēdebat de Sem: cuius sem posteritas habitatio erat in alys regionibus: vt in eodem ca. habetur. nec huic obstat quod dicitur supra. xj. ca. de aram fratre abre q̄ mortuus est in terra natiuitatis sue in hur chaldeoz: nā ꝓut in hoc loco dicit Ra. Moy. gerundeñ. ⁊ bñ vt videt cū ibidē dicit: In terra natiuitat⁹ sue. referenduz est ad aram solum qui natus fuit in chaldea: nō aūt ad abrā: nā. j. xxiij. ca. Abrā mittēs seruū

ſuum in meſopotamiã dicebat ei: Ad terram cognationemq; meã ꝓficiſcaris in quo loco vbi nos habem⁹: Ad terram cognationẽq; meã. hebraica veritas habet: Ad terrã natiuitat⁹ mee. eadez enĩ dictio ponit ibi ꝛ ſupra. xj. ca. vbi dicit: Jn terra natiuitatis ſue. ꝛ ſic ptz q; locus natiuitatis abze erat ĩ meſopotamia. Legit etiã. Joſ. xxiiij. q; ioſue alloquẽs filios iſr̃l dicebat: Trãs fluuiũ habitauerũt patres veſtri ab initio thare pater abzam ꝛ nachoz. Cõſtat aũt q; tranſfluuium eſt meſopotamia vt in eodẽ ca. declarat: cũ aũt dicit ab initio: ſatis ptz q; inde erãt oriundi: ꝛ notanter ibi dicit: Thare pater abzam et pater nachoz ꝓtermittẽs aram: eo q; aram vt dictũ eſt fuit natus in chaldea nõ in meſopotamia. Ex quib⁹ habet q; cum dicit: Abze egredere de terra tua. intelligit de quodã loco q̃ dicit harã: q̃ erat in meſopotamia a q̃ terra nunc̃ legit abzaz fuiſſe egreſſus niſi nũc de ꝓcepto domini: ꝛ ſic queſtio poſtillatoris ꝛ ei⁹ ſolutiões nõ vident hic habere locũ. Si aũt queratur quõ aram frater abze dicit natus in chaldea: thare autẽ abzam ꝛ nachoz in meſopotamia. Ad hoc dicendũ q; lr̃a nos cogit ad vtrũq; cõcedendũ vt tactũ eſt: cui⁹ ratio põt eſſe ſm Ra. Moy. ꝓdictũ q; thare habuit ire de terra ſua in chaldeã poſt natiuitatẽ abze ꝛ nachoz: ꝛ anteq̃ naſceret aram. ꝛ ibi in chaldea fuit natus arã. Ratio aũt q̃re thare fuit in chaldeaz nõ exprimit in littera: poteſt tñ ꝓbabiliter dici q; cũ nemroth fuiſſet vir oppreſſor hominũ vt. ſ. dictum eſt. ꝛ volebat attrahere gentes ad culturã ignis q; ideo vocaſſet thare ꝛ familiã ſuam qui erãt notabiles de genere ſem: vt ex diuturna habitatione eoz in chaldea cõmunicarẽt cum alijs in hmõi cultura: ꝛ ſic ampliaret iſte cultus execrabilis: q̃ fuerunt ibidẽ diu cõmorati in tantũ q; ibi natus fuit araz ꝛ mortu⁹ ꝛ thare ꝛ nachoz ignem coluerunt: et q; cõmixti ſunt inter gentes didicerũt opera eoz: Abzam aũt a deo illuminat⁹ ꝛ ꝓtectus diuinitus fuit edoctus inde: vt lr̃a dicit in auctoritate all̃. infra ,xv. ca. ſ. Ego ſum dñs qui te eduxi de vr chaldeoz. Si forte queratur: q̃re ſcriptura ꝑmittit iſta ꝓticulariter narrãda? dicendũ ſm Ra. Moy. ꝑdictũ q; ſcriptura videt abbreuiate ꝛ obſcure loqui in his q̃ ad idolatriã ptinent in primo ſtatu. ſ. ante legem reſeruãs ea ad tẽs legis in q̃ ꝑncipaliter fuit idolatrie ꝓhibita plene declarãda. vnde. ſ. x. ca. dicit de ipo nemroth: q̃ deceptor aiaz fuit cogens homines ignez adorare: vt in glo. nihil tñ tradit in ſcriptura de eo niſi q; fuit robuſtus venator coram dño: que ſunt verba breuiſſima ꝛ diuerſimode interꝑtabilia: ꝛ eadẽ rõne ꝑdicta hic omittunt. Et attendendum q; in hoc ca. ꝛ alijs aram eſt dictio equiuoca ſm linguã latinaz: q; vno mõ ſignificat aram patrẽ loth: ꝛ alio mõ ſignificat quẽdam in meſopotamia: vt cum dicit. j. eo. ca. Cum egrederet de harã. ſed in hebraica lingua nõ eſt ĩ hoc loco equiuocatio: q; aram ,put ſignificat hominẽ ſcribit cum heth q̃ eſt q̃nta littera alphabeti hebraici: ,put aũt ſignificat locũ ſcribit cũ alia lr̃a inexꝑſſibili ĩ lr̃gua nr̃a q̃ ẽ vera lr̃a ĩ alphabeto hebraico.

Jn eodẽ ca. xij. vbi dicit in poſtilla: Hebrei exponũt ſic.

Additio. ij. Licet qõ in hac expoſitiõe ꝓtinet ſitve rum. ſ. q; benedictio chriſti ſit ſup oẽm nationẽ terre: nõ tamẽ ĩ hoc loco hoc fuit abze ,pmiſſum ,put patebit infra ca. xxij. Jn eodem ca. vbi dicitur in poſtilla: Si querit hic quõ abzam homo tante perfectionis.

Additio. iij. Hec reſponſio poſtillatoris vera ẽ et conſona dictis ſanctoz ꝛ gloſe cõmuni. poteſt tñ ꝓter ꝟ vlteri⁹ dici q; abzam cum eſſet ,ppheta: vt infra. xx. ca. Jn ſpiritu ,pphetie cognoſcebat q; ex hoc q; vxor ſua eſſet ſublata nõ ſequeret aliq̃d cõtra vxoris pudicitiaz: ſz poti⁹ laus dei ꝛ eius cognitio apud ipos infideles reluceret. cognouerũt enĩ pharao ꝛ ſui q; dñs eos flagellabat maximis plagis ,ppter ſarai vxorẽ abze vt ptz in littera: ꝛ ſic diuinã ꝓuidentiã ꝛ eius iuſticiã aliqualiter fatebant ,pmptius et humilius q̃ philiſtijm: qui videntes idola ſua corruẽtia ꝛ ipos multipliciter a deo plagatos ,ppter detentionẽ arce dñi ad ꝟ nitebat ,pterire dicẽtes: nequaq̃ man⁹ ſua tetigit nos ſz caſu ꝟtingit. j. Reg. vj. ca. Et pamplius pharao populũ iſraeliti cum tyrannice detinẽs: videns ſe ꝛ ſuos multipliciter flagellatos a deo cum alijs ſignis ꝛ prodigijs: adhuc nõ ceſſabat diuino mandato reſiſtere: vt patet in Exo. ĩ multis locis. aliter aũt fuit in ꝓpoſito cũ ſtatim pharao deo obtempauerit. dimittendo illicita: ex quo etiã fama glorioſa ipſius abze ꝓ q̃ de⁹ tanta operabat apud ipos infideles claruit iuxta ,pmiſſionẽ ſibi ſupra a deo factam. cũ dixit: Magnificabo nomen tuum. Ex quibus ſatis ptz quorundã hebreoz error ſpecialiter Ra. Moy. gerundeñ. q̃ in hoc loco aſſerit q; abzam multipliciter peccauit. nõ ſolũ in mẽdacio ꝛ hmõi: ſz etiã in ex̃tuz terram ꝓmiſſionis exiuit ſine mandato dñi: ad quã terram de ei⁹ mãdato ſpeciali venerat: ,ppter que quidẽ peccata abze aſſerit q; filij iſrael fuerũt in captiuitate egyptiaca p multos ãnos: que quidem aſſertio vana eſt. nam licet de multis ſanctis legatur q; aliq̃ peccaſſent: vt de moyſe in aqua ꝛ tradictiõis: et dauid in facto vrie ꝛ hmõi: tñ ſcriptura palam eos reprehendit: eis certas penas inũgendo: vt de moyſe Nu. xx. ca. et de dauid. ij. Reg. xij. ne eorum geſta in talib⁹ ad exemplũ trahant: ſed in ,ppoſito eſt ꝓ oppoſitũ: nam hmõi factũ abze nõ reprehendit in ſcriptura: ſed potius ad laudẽ dei ꝛ ſui facti honorem refert. de hoc enim facto abze ꝛ quibuſdã legit in Ps̃. ad litteram. Pertranſierũt de gente in gentem ꝛc. Non reliquit hominem nocere eis: ꝛ corripuit ꝓ eis reges. Nolite tangere chriſtos meos. Ex q̃ patz q; iſta ad laudẽ dei et etiam ſanctoz ſuoz referuntur.

Replica. correctorij contra Burgeñ. Jn ca. xij. poſtillatoz exponens illum paſſum: Egredere de terra tua. dicit q; intelligenduum eſt de chaldea. qõ egreferẽs Burgeñ. inutili vt apparet digreſſione ſe fatigat: dicẽs abzam natũ in meſopotamia nõ chaldea: ꝛ quia ſua digreſſio eſt intricata: ad clarius videndũ ineptias eius reduco ad certa puncta. Primũ abzam non eſt natus in chaldea. Scõm chaldea nõ eſt terra de qua in ,ppoſito iubet egredi. Tertiũ q; abzam fuit natus ante aram quez genuit thare in chaldea. Quartũ q; abzam fuit natus in harã loco meſopotamie ſic dicto. Alia que addit Burgeñ. fabuloſa vident: ſz primũ eius dictũ eſt cõtra beatũ Hiero. ,put allegat in Glo. ordi. Põt etiã ꝓbari auctoritate Aug̃. etiã all̃. in glo. eadẽ. vbi dicit q; aram fuit ꝑmogenit⁹ thare: ꝛ is fuit natus ĩ chaldea ſm ipm Burgeñ. ꝛ oẽs. Thare aũt ſemper manſit ĩ chaldea vſq; ad mortẽ arã ſm omẽs: ꝛ inter natiuitatem aram ꝛ mortẽ eiuſdem natus eſt abzam ſm beatũ Hiero. ꝛ Aug̃. ſ. all̃. quos ſequitur magiſter hiſtoriarum dicens: abzam primo nominari. q̃uis ſit vltimo genitus: ,ppter prenoſticum dignitat⁹. Similiter ꝛ Glo. ordi. et ioſephus ꝓ ordãt: q̃bus omnib⁹ plus credere oportet q̃ Burgeñ. ſine rõne dicta ſanctorũ poſtponẽti. Eſt igit̃ terra natiuitat⁹ abze ipa chaldea: nec obſtat q; Burgeñ. dicit poſteritatẽ ſem in chaldea nõ habuiſſe habitationẽ: qõ q̃uis vez ſit ꝓ maiori parte: ſolus tñ thare cũ familia ſua dicit̃ in littera ibi habitaſſe: vt etiã idẽ Burgeñ. poſt in eadẽ digreſſiõe. nec obligat qõ Burgeñ. dicit de hebraicis litteris. nã credẽdũ ẽ magis nr̃e trãſlationi ꝓ ſanctos doctores cõcorditer expoſite: nec puto omẽs vſq; ad Burgeñ. hebraicũ ignoraſſe. nec valet qõ adducit de Joſue. xxiiij. ca. trãs fluuiũ aſſerẽs illã terrã eſſe meſopotamiã. cũ chaldea etiã ſita ſit iuxt̃ eũdẽ fluuiũ euphratẽ: ꝛ ita bñ dicitur tranſfluuialis ſicut meſopotamia. vñ dicit Jſiõ. li. xiiij. q; babylonica aſie eſt ,puincia ĩ chaldea: cui⁹ caput eſt vrbs babylonia: a qua regio eſt nũcupata tã nobilis. vt chaldea: Aſſyria: ꝛ Meſopotamia ĩ ei⁹ nomẽ aliq̃ trãſierũt: quã preterfluũt Tigris ꝛ Euphrates. Jnepte igit̃ Burgeñ. exponit tranſfluuiũ eſſe meſopotamiã: cũ ſm Jſiõ. vbi ſupra ꝛ magiſtrũ ,pprietatũ li. xv. ſit ſita inter ꝑdicta duo flumina. vñ ptz primũ dictũ Burgeñ: foze falſum: nã ꝛ ipſe Burgeñ. fortaſſe de ꝑſenti erroze penitentia duct⁹ ꝟ dictũ retractat. veri⁹ enĩ cõtradicit. j. circa ca. xxviij. Deut. circa mediũ dicẽs: Abzaz ꝓmus pater fidei nõ ignorauit chaldeã: ſz ĩ ea fuit nat⁹ ꝛ inde educt⁹: ꝛ niſi accipiat̃ ꝓ retractatiõe ſuſtineat̃ a ſuis amatoribus ꝓ cõtradictione. patet q̃ primũ dictũ eſſe falſum: ſimiliter et ſcõm: q; cũ chaldea ſit terra natiuitat⁹ abze vt ptz ex dictis: iubet̃ hic exire chaldeã. hec eſt intẽtio beati Aug̃. xvj. de ci. dei. et allegat̃ ĩ Glo. ordi. ꝛ Joſephus. j. li. antiq̃tatũ dicit de ꝟ egreſſu: Abzam cũ. lxxv. annoz eſſet dimiſit chaldeã vt dño iubento migraret in chananeã. ꝛ ita hũc egreſſũ ſanctus Stephan⁹ exponit Actuũ. vij. dicẽs: Exiuit ꝺ ra chaldeoz ꝛ habitauit ĩ charrã ꝛc. Hec tertiũ dictũ Burgeñ. põt eſſe vez q; ſarai fuit filia aram q̃ fuit nonagenaria cũ abzam eſſet cẽtenari⁹ vt. j. xvij. ca. Si igit̃ aram fuit iunior q̃ abzaz viij. vl. ix. annoz genuiſſet ſarai qõ falſũ ẽ ꝛ fictũ. Jdeoq; et q̃rtũ ei⁹ dictũ nullũ ẽ: nã ſra tranſfluuialis ꝺr ĩ textu ꝟtinũ meſopotamie: vt ptz Joſ. xxiiij. nec põt cõuenienter ĩtelligi ipa meſopotamia: nã ibi patres nõ ſeruierũt diis alienis q̃s notat textus ibidem: ſz in chaldea ad requiſitionẽ ꝛ fortaſſe compulſionẽ nemroth: put dicit idẽ Burgeñ. in iſta digreſſione. chaldea aũt confinis eſt meſopotamie: quia circa et in eadem flumina ,put ſupra dictũ eſt ſita: nec ꝓtractatione dignum eſt: in quo Burgeñ. circa ca. xiij. et. xiiij. notat poſtillatorem: nam pueriliter occaſiones ſcribendi accepit.

Aſcẽdit

a Scēdit ergo ca. XIII abrā tē. Hic. De egypto liberatus bene assentisse legitur. Sed quomodo potuit diues esse valde. Sed in hebraica veritate habet grauis vehementer: egypti enim pōdere grauabat. Et licet videant esse diuitie auri ⁊ argenti: si aūt egyptie sūt: sancto viro graues sūt. Hec vt in. Lxx. legit. Abijt vnde venerat in desertum vsq; bethel. Sed fm hebreum: Abijt i itinere suo p austrū vsq; bethel. de egypto enim profectus ē: nō vt desertum peteret: quod i egypto reliquerat sed vt per austrū qui aquiloni contrarius est: veniret ad domum dei: vbi erat tabernaculuz eius inter bethel et hai. b In bethel tē. Est autem bethel ciuitacula in duodecimo lapide ab. helia ad dexteram euntib⁹ neapolim: que pri⁹ luça. i. amigdalus vocabat i tribu beniamin. Hai vero in tribu iuda separata sacerdotib⁹. Bethel domus dei. Hai oculus vt fons. bñ ḡ tabnaculū inf bethel et hai figens: altare dño edificauit: qz sancti a mūdi pncipe ⁊ seculi voluptatib⁹ recedētes: ablui sancto fonte baptismi cursum pūtis vite ꝓsiderate ducētes: et hostiā laudis ⁊ boni opis super altare fidei deo exhibentes: ad domū dei. i. ad celestē hierusalē feliciter tendūt. c Ne queso sit tē. Nos quoq; nihil concordie et charitati p̄ponam⁹: sed p dextram ꝓsperitatis vel sinistrā aduersitatis in pace ⁊ dilectiōe ꝓseueremus. Rixa iter pastores loth ⁊ pastores abre ꝓtroversiā significat inter pastores catholicos ⁊ sūuersores hereticos. Ām et loth heresiarchas significat: q̄ declinās interp̄tat: ⁊ circa iordanē. i. descensū regionē sibi elegit: Pastores eius hereticos et scismaticos. qui pulchra ⁊ declinia petunt: nec in monte cū moyse ascendunt ad dominū: pacem ⁊ vnitatem cōtenentes: ⁊ optionem quo volūt eundi accipiūt. et gratiam fugientes: libero arbitrio se cōmittūt. Pastores vero abre catholicos doctores significant: qui hereticos etiā loCaliter fugiunt. fm illud Hereticum hominē post primā ⁊ scdaz correctionem deuita: et hoc iter chananei et pherezei. in terra. s. promissionis: quia inter catholicos et hereticos quorum sit regnum celorum solet esse contentio. d Fratres enim su. Tribus modis dicuntur fratres in sancta scptura: natura. vt iacob et esau. cognatione: vt abram et loth. gente: sicut omnes iudei. Unde si attenuatus fuerit frater tuus ⁊ vendiderit se tibi tē. Hic discimus esse paradisuz terrenuz: cui cōparatur terrena irrigatio. Hec enim regio plana erat et campestris ⁊ irrigata iordane fluēte: sicut egyptus nilo.

Litum. 3. c

Levi. 25. d

Coram

a Scēdit ergo ca. XIII abrā de egypto: ipse et vxor eius ⁊ ōia q̄ habebat: ⁊ loth cū eo ad australē plagā. Erat aūt diues valde in possessione auri et argenti. Reuer-
a ſ cultoribus dei: lz nox instet ⁊ psecutio non refrigescit tū diuini cultus intentio.
susq; ē per iter q̄ venerat a mēri die in bethel: vsq; ad locum vbi prius fixerat tabernaculū inter bethel et hai: i loco altar̄ quod fecerat prius: ⁊ iuocauit ibi nomen dñi. Sed ⁊ loth qui erat cū abrā fuerūt greges ouium et armenta ⁊ tabernacula: nec poterat eos capere terra vt habitarent simul. † Erat quippe substātia eorum multa: et nequibant habitare cōmunit. Unde facta
a ſ catholicos ⁊ hereticos. b ſ subditorum.
est rixa inter pāstores grēgum
a ſ prelatorum catholicorū. b ſ hereſiarchar.
abrā ⁊ lōth. Eo aūt tēpore chananeus et pherezeꝰ habitabāt in terra illa. Dixit ergo abrā ad
a ſ Notandum q̄ra cura sit sancto viro conseruande pacis.
loth. Nē queso sit iurgium inter me ⁊ te: et inf pastores meos ⁊
a ſ cognatione: loth enim fuit filius aram fratris abre.
pastores tuos: frātres enī sum⁹. Ecce vniuersa terra coram te ē.
a ſ Si oculus tuus scandalizat te erue eum et proīce abs te.
b ſ siue tibi aduersa contingant mihi autem p spera: siue tibi prospera: mihi aduersa.
Recēde a me obsecro. Si ād sinistram ieris: ego dexteram tenebo. Si tu dexteram elegeris:
a ſ circūspecta regione.
ego ad sinistram pergam. Elē-
a ſ placuit ei.
uat̄ itaq; loth oculis uidit oēz
a ſ in descensu. s. positam.
circa rēgionē iordanis: quę vniuersa irrigabat̄ anteq; subuerteret dominꝰ sodomā ⁊ gomorram sicut paradisus domini: et
ſ a iordane.
ſ horrus delitiosus et irriguus.
sicut egyptus venientib⁹ in segor. Elegitq; loth sibi regionez
ſ non ardua sed declinia.
a ſ in occasum ruiturus.
circa iordanē ⁊ recessit ab ōrien
a ſ Al. diuisiq; sūt alterutrum a fratre suo.
ſ Sic heretici et catholici tā locis q̄m moribꝰ.
ſ A nobis exierunt: sed non erant ex nobis.
te: diuisiq; sūt alterutrum a fratre suo. Abram habitauit in terra chanaan. Loth vero morat⁹ est in opidis que erāt circa iordanem: ⁊ habitauit in sodo

a Scendit ergo abram de egypto. Hic ꝓsequenter describitur quō abram. bñ se habuit ad ꝓximū. ⁊ primo quō se habuit ad ꝓximū tpe ꝓsperitatis. s. ei⁹ pacē ꝓseruando. scdo quō tpe aduersitatis. s. ip̄m velociter adiuuādo. xiij. c. A

Circa primū tria declarant̄: quia primo describitur inter familias abre ⁊ loth cōtentionis occasio. secūdo occasionis p̄cisio. ibi: Dixit ergo abram ad loth. tertio precisionis approbatio. ibi: Dixitq; dominꝰ ad abram. Occasio aūt contentionis fuit: quia vterq; erat diues valde et habebat familiam: et ex tali cohabitatione solet sepe cōtentio surgere. dicit igitur: Ascendit ergo abram de egypto. sequit̄: b Ad australem plagā. nō est intelligendū q̄ terra ꝓmissionis ad quā ascendit abram rediens de egypto sit in parte australi respectu egypti: sed est in aquilonari: sed australis plaga hic accipit̄ respectu hierusalem: qz illa ps terre ꝓmissionis que ē vicinior egypto ē ps australis respectu iudee. B
c Erat aūt diues valde. in hebreo habet̄: Grauis vel pōderosus multum: qz habebat multa pondera auri ⁊ argēti ⁊ aliaꝝ rerū: et in idē redit. d Reuersusq; est tē. In hebreo aūt habet̄: Permāsiones q̄bus venerat: ⁊ p̄ duplici p̄ causa. Una qz hoīes reuertentes ad terrā suā vñ exierāt ꝓsueuerāt accipere hospitiū redeundo vbi fuerūt pri⁹ hospitati eūdo. Alia. qz quādo abram iuit in egyptum nō habebat pecuniā p expensis sufficientib⁹ et cōtraxerat in hospitijs aliq̄ debita: sed in redeundo erat diues valde: vt p̄ dictū est: ⁊ ideo rediit p eadē hospitia ad soluendū illa debita. e A meridie i bethel. quia sicut dictū est: intrauit terrā ꝓmissiōis a parte australi. Sequit̄: f Et inuocauit ibi tē. gratias deo agens de hoc q̄ ip̄m: vxorem ⁊ familiā cōseruauerat ⁊ in bonis multiplicauerat. g Sed ⁊ loth tē. hoc exp̄mitur ad ostendendū occasionē discordie. diuitie enim vt frequēter sunt causa discordie inter homines etiā ꝓpinquos ⁊ amicos. vnde sequitur. h Unde facta tē. qz tam isti q̄m illi volebant sibi p̄occupare meliora pascua et meliores aquas. Hebrei dicūt q̄ causa cōtentionis fuit eo q̄ pastores loth pascebant animalia sua in bladis alienis: pastores aūt abram increpabāt eos: qz erant edocti in iusticia a magistro suo: nō sic āt pastores loth. sed p̄ma expositio melior videt̄. i Chananeus tē. ac si diceret: licet terra illa ꝓmissa esset a deo ipsi abre: nō tamen erat sibi tradita: ⁊ ideo magis voluit abrā recedere a nepote suo: ne forte ex ꝓtentiōe p̄dictoꝝ famulo⁹ moueret̄ lis coram iudicib⁹ infidelib⁹. k Dixit q̄ tē. Hic ꝓsequēter describit̄ ꝓtentionis p̄cisio: lz enī delectabile esset ipsi abre manere cū nepote suo. magis tñ voluit ab eo separari q̄m q̄ occasiōe seruoꝝ ꝓtendētiū moueretur briga inf ip̄m ⁊ nepotē suū: ⁊ q̄nis esset senior: dedit tñ electionē ipsi loth. l Ecce vniuersa tē. ad eligēdū quā ptē volueris. L
m Si ad sinistrā ieris. ac si diceret: lz sepremur ab inuicē: nō tñ ita elōgabor a te q̄n succurrā tibi i necessitate: qđ p̄z p effectū i ca. se.
o Eleuat̄ ita. tē. Ista erat regio pētapol⁹ i q̄ erāt q̄nq; ciuitates q̄s subuertit dñs: vt habetur. j. xix. ca. q̄ aūt subuersionē erat pulcherrima. o Sic padisus dñi. nō p eq̄litatē: lz p q̄ndā silitudinē. p Et sic egy. tē. Terra ei egypti in illa pte q̄ de egypto veniūt homines in segor est pulcherrima. q Elegitq; sibi loth. ꝓpter conditiones p̄dictas. Sequitur: r Et habitauit in sodomis. Hebrei exponunt hoc in vituperiū ipsi⁹ loth: lz enī sciret homines illius terre esse pessimos:

† 136. a

voluit

& a Coram domino. Cui crimen puniendū committit. Mā t hominib⁹ manifestū crimen: sz nō puniendū. b Leua oculos tc. Quasi aspice p quattuor climata orbis: possessio palestine p/mittit ei t semini ei⁹. Qđ in q̄busdā codicibus mare p occidēte ponit: iō fit: qz palestina mare hz ab occidēte. c Dēz terrā tc. Mō ꝑ solū promissū ē. nō ei dictū ē tm terre tibi dabo q̄tā vides: sz tibi dabo terraz quā vides. cū ei t vlteri or vndiq; dabat: ꝑ precipue dabat q̄ videbatur. Añ t addidit: Surge t pambula terrā tc. vt p/ambulādo. s. pueniat ad eā quā in vno loco stās videre non poterat. Significat aūt ea ꝛra quaz acceperat isrl semē abre fm carnē: nō fm fidem: qđ furtuz erat sic arena maris: qz numerari non possit. d Tibi dabo. Christo, promittit hereditas oīm gentiū: q̄ ecclesiam suā p totū mūdū diffudit: cui pr dic: Postula a me t dabo tibi. g. hereditatē tuaz: Et ps. Et dñabit a mari. vsq; ad mare. e In hebron. Ciuitas est ī tribu iuda q̄ et cariatharbe hz. i. ciuitas q̄ttuor. Char eat enī hebraice ciuitas. arbe q̄ttuor. Ibi enī sit⁹ ē adā maxim⁹: t abrā isaac t iacob. Ca. XIIII f Mraphel. Interpretat. Dirit vt caderet: t est rex sennaar: q̄ excussio dentium vel feroz eoz interpretat. Hic significat hereticos: qui ad casū tendūt: t verbis dolosis fidū sensum euomunt. g Arioth. Ebrius vel ebrietas interpretatur. Stulticiā gentiū significat: qui iniquitate ebrij creaturā p creatore colūt t secli illecebris voluntī. h Chodorlaomor. Decorus manipulus interpretat: qui ē rex elam. i. hui⁹ seculi hypocrisim significat: q̄ lz vana sit t pniciosa: tñ decora in superficie videt: sz in futuro q̄d fuerit apparebit. i Thadal. sciēs iugū: vel explorator: q̄ est rex gētiū: auariciā significat: q̄ sagax et versuta multos sibi subiugat.

Amraphel r. tc. Hi q̄ttuor reges: figurāt q̄ttuor p̄ncipalia vicia: q̄ttuor virtutib⁹ p̄ncipalibus contraria: que quinq; sensus per quinq; reges significatos subiugare nituntur: per concupiscentiam carnis: per concupiscentiam oculorum: per ambitonē seculi. k Bale. Hiero. hebraice deuoratio dr. Tradūt hebrei hāc alibi sa/

& lissam:

mis. Hoies āt sodomitę pessimi a erant et pctōres coram dño nimis.

a ſ recedente scismate lata hereditas promittit̄ per omnes partes mundi merito fidei dilatata.

Dixitq; dñs ad abrā pōstq; diui b+ b sus ē ab eo loth. Leua oculos tuos ī directū: t vide a loco ī q̄ nūc es ad aquilonez t ad meridiem: c ad orientē et ad occidentē† Oēm † a ſ .i. christo qui de semine eius.

d terrā quā cōspicis tibi dabo t sēmini tuo vsq; in sempiternū. Faciāq; semen tuū sicut puluerē terrę. Si quis potest hominū numerare puluerē terrę: semē q̄z tuuz

a ſ Semen israel fm carnem.

a ſ Ne puretur ea terra tantum promitti que ab abrā in eodē loco stante poterat videri.

numerare poterit. Surge ergo et perambula terram in longitudine et latitudine sua: q̄z daturus sum eā tibi. Mouens igit abram

ſ quia non habeat hic manentem ciuitatem.

tabernaculū suū: venit et habitauit iuxta conuallez mambre quę

a ſ vt exhiberet culturam cui debebat fidem.

e est in hebron. Edificauitq; ibi al/ d† tare domino. Ca. XIIII

Actum est autem in illo e

a ſ dixit vt caderet: hi sunt q̄ cōtra dominum loquentes cadunt.

f tempore: vt amraphel f

a ſ feroz dentium eorum scilicet qui feridam decerninam spargunt. b ſ Ebrius scz qui dei cultus oblitus creaturam colit.

c ſ gentium omni erroze circūdaturuz.

g rex sennaar: et arioch rex pōnti: a b

a ſ decorus manipulus: hi sunt hypocrite qui de eoz virtutibus volunt videri. b ſ secularium.

h et chodorlaomor rex elamitaruz a b

a ſ Sciens iugum: auariciam significat dominā gentium.

i et thadal rex gentiū ínirent bel/ g

a ſ Maliciam. b ſ pecudis siluestris.

lum contra bara regem sodomo/ a

a ſ in augustijs. b ſ populi rumentis.

rum: t contra bersa regē gomor/ a b

a ſ Qui interpretatur excussio vel feroz dentiū. b ſ Terrenorum.

rę: et contra sennaar regem ada/ a b

a ſ perditionem. b ſ Quod est vinculum mortis vel merozis.

me: et contra semeber regem se/ b

a ſ deuozario vel precipitatio.

k boym: contraq; regem bale: ipsa

ctum est autem illo in tempore. i. post separationem loth ab abram:

f Ut amraphel rex sennaar. fm hebreos iste ē nemroth de q̄ supra dictū est q̄ regnauit ī babylone: que est terra sennaar. g Et thadal rex gētiū. sic enī nominatus est: quia in regno suo erant hoies congregati de diuersis natiōib⁹. h Sennaar regē adame. i hebreo habet: Sineab regē bale.

& nomen

b Dixitq; dñs ad abrā. Hic p̄sequēter describit separatiōis abram t loth approbatio: p ꝑ q̄ dñs locutus est ipi abram post istā separationē, promittēs ei terrā t, plis multiplicationē: t ꝑ fuit cōueniēter factū. diuine enī reuelatiōis solent fieri mentibus q̄etatis t a pturbationib⁹ passionū sedat⁹. societas aūt ipi⁹ loth, ppter rixā famuloz erat causa pturbatiōis: vt p̄dictū ē: t iō reuelatio diuina facta est abre p⁹ ipsi⁹ loth sepationē. t ptz lra vsq; ibi:

c Et habitauit tc. Mambre nomē ē hois potētis illi⁹ terre a q̄ denoīata ē vallis illa: t iste fuit federatus cū abram: vt patet capitulo sequenti. †.f.27.b Ro. 4.c

d Edificauitq; ibi altare domino. Ad sacrificandum t gratias agendum ipsi deo. Ca. XIII

Moraliter. a† Ascendit g abram de egypto. Per qđ designat q̄ religiosus postq; ꝑfecit in doctrina secularium ad claustrū redire debet: ad agendū deo gratias: et orationi studioq; vacandū. d† Reuersusq; ē p iter q̄ venerat a meridie. Mā eadē charitate qua descēderat, ppter edificationē, primi redire debet ad cōtemplationē dei. Sz qz talis religiosus aliq̄n sumit⁹ ad regimē ecclesie sic beat⁹ Grego. t plures alij: t huic cōsonat interp̄tatio nois abram qđ int̄pretat pater excelsus qz stat⁹ episcopo, altioz ē ista tu religioso, t: t tūc fit ī eo q̄dā rixa vel ptētio. Mā cōsuetudo in religiōe habita trahit ipm ad cōtemplationē. Onus aūt impositū ad actionē. Añ dicit Aug⁹. Otiū sanctū querit charitas: negocium iustum necessitas charitatis. Et qñ in tali necessitate maioz ē obligatio pastoralis cure: iō abram separat a loth: p qđ designat q̄ religiosus episcop⁹ ꝑ necessitate subditoz, interrūpere debet otiū cōtemplatiōis saltem ad tps. Per hoc aūt q̄ loth elegit regionē ꝺlectabilē sicut paradisus: significat q̄ cōtemplatio est valde delectabilis. p hoc aūt q̄ subditur: † Abram habitauit in terra chanaan. q̄ interpretat cōmutatio vel mercatio que habet cum, t anxietatē annexam. designat q̄ p̄latiōis status est anxietatib⁹ plenus. Et qz talis indiget diuina cōsolatiōe. ideo subdit: b† Dixitq; dñs ad abram. ipsum cōsolando de magnitudine meriti.

† Omnem terram quā cōspicis tc. per quam designatur terra viuentium. Sequitur:

d† Edificauitq; ibi altare domino. pro gratiarūactione ex tanta bonorum promissione.

In ca. xiij. vbi dicitur in postilla: Chananeus et pherese⁹.

Additio. Rationabilius p̄sumit q̄ timebat abrā ne habitatores terre q̄ erant sine timore dñi. s. chanane⁹ t pherese⁹ videntes tantā esse abūdantiā abre et nepotis ei⁹ q̄ nō poterat capere eos terra: expoliarēt eos vel saltez de terra eicerēt: sicut eiecerūt philistijm isaac ꝑpt̄ similē causam: vt. j. xxvj. ca. t ideo interposuit scriptura in narratiōe hui⁹ recessus. Chanane⁹ t pherese⁹ habitabāt in terra. q. d. tales erant habitatores terre q̄ nō tolerarent tantam abundantiam in extraneis. Ca. XIIII

e Actum est autem in illo tempore. Hic cōsequenter ostenditur quomodo abram bene se habuit ad proximū in aduersis. et primo describitur ipsius loth captio. secundo eiusdem liberatio. ibi: Et ecce vnus qui euaserat. Circa primum sic procedit̄. quia primo describitur bellum in generali. secūdo causa belli. ibi: Duodecim enim annis. tertio describitur captio loth in speciali. ibi: Et egressi sunt. Circa primum dicit sic: Fa/

liſſam dici ⁊ vitulã ꝑternantẽ: qz tertio terremotu abſoꝛpta ſit. Ex q̃ ſodoma ⁊ gomoꝛra: adame et ſeboym diuino igne ſũt ſubuerſe. Illa parnala nũcupatur. Segoꝛ enim tranſfertur in paruulã: que ſyra lingua zoara dicitur: Vallis aũt ſalinarum in q̃ fuerũt putei bituminis poſt dei iram ⁊ ſulphuris pluuiam in mare moꝛtuum verſa eſt: qs̃ a grecis ſtagnum aſphalti: id eſt bituminis dicitur. Mystice. Mystice. Quattuoꝛ reges: quinq; ſuperant: dum cõtrarie poteſtates quinq; ſenſibus coꝛporis abutẽtes vitijs illaqueant ⁊ captiuãt

Allego. Allegoꝛice. Tales reges ſuperant primũ bara qui interpretatur malicia vel creatura: ⁊ eſt rex ſodomoꝛum: id eſt cecitatis vel pecudis ſilentis cum eis qui in vetuſta malicia pſeuerant: moꝛe pecudum cecitatẽ libidinis ſequi pſuadent. Vincunt et berſa. i. in anguſtia conſtitutum: regẽ gomoꝛre. i. populi tumentis ⁊ ſeditioſi: cũ eos qui curis ſeculi anguſtiant: ac nephas rapine agere nõ formidãt: obtuunt et ꝓſternunt. Vincunt quoq; ſennaar regẽ adame. i. terrene. cũ eos qui terrena tantũ ſapiunt: i luxuria pmanere boꝛ
1.Coꝛ.15.d tant: vt dicãt comedam⁹ et bi. cras enim mo. Vincũt ſemeber q̃ interpretat ibi pditio. et ẽ rex ſeboym. i. cinguli meroꝛis: cũ p tracũdiã et inuidiaz incautos decipiũt.
Job.5.a Aũ ſtultũ terficit ũtracũdia paruulum occidit inuidia. Regẽ q̃z bale vincũt: cũ puſillanimes ĩ deſpatiõez mittũt. Bale nãq; iterp̃tat ꝓcipitatio vel abſoꝛbitio: ad ꝟ maxime diabolus certat: vt p⁹ lapſũ pctĩ in dſperatiõez mittat. a Duodeci ei ⁊c. Duodenari⁹ ſupflu⁹ eſt numer⁹. in q̃ ſupfluitate ſeruiunt ãq; ſenſus nr̃i vane ſubſtitioni: quã ſignificat chodoꝛlaomoꝛ: et q̃ttuoꝛ vitijs ſibi adiacẽtibus. ⁊ recedere volẽtes: grauẽ pſecutionez patiunt: ⁊ ſepe ſuperant.
b Percuſſeruntq; Hiero. Alia editio hz ⁊ cecidert gigãtes ĩ aſtaroth: carnaym: ⁊ gẽtes foꝛtes ſil̃ cum eis: et hoĩes ĩ ſabe ciuitate anteq; ſodomã pueniret. Quattuoꝛ reges ꝓfecti ꝺ babylone iterfeceꝛt gigãtes: hoc ẽ raphaim. Robuſtoſ q̃z arabie ⁊ zuzim ⁊ emin ĩ ciuitate ſabe q̃ vſq; hodie ſic vocat̃. zuzim aũt ⁊ emin terribiles et boꝛrẽdi iterpretãt̃ ꝓ q̃ .lxx. magi ſenſũ ſequẽtes gentes foꝛtiſſimas poſuerũt. ⁊ reuertẽtes venerũt ad fontẽ iudicij ꝟ ẽ. cades p antipatiõem ꝺr: qz poſtea ſic vocatũ. ſignificat aũt locũ apud petrã q̃ fons iudicij noiat̃: qz ibi pplm deus iudicauit. c Raphaym ⁊c. Noĩa locoꝝ ⁊ gentiũ ſignificãt carnaliter viuẽtes: q̃s facile vitia vicũt.

a ſ paruula.

eſt ſegoꝛ. Omnes hi conuenerũt a
a ſ vel illuſtrem. b ſ Poſt ſubuerſionem ſodo/
in vallem ſilũeſtrem q̃ nunc eſt b
moꝛum. a ſ cauſam belli exponit.
a mare ſalis. Duodecim enim an/ c†
a ſ generatio manipuli: vel habens decoꝛum ma/
nipulum.
nis ſeruierant chodoꝛlaomoꝛ: et †
a ſ impar numerus cõcordiã ſignificat trinitatis.
tertiodecimo anno receſſerũt ab
a ſ Redeunte fragilitate quaternarij nituntur vi/
tia ſuperare.
eo. Igitur anno quartodecimo
venit chodoꝛlaomoꝛ et reges qui
a ſ gigantes. i. de ſe preſumentes.
b c erant cum eo. Percuſſeruntq; ra/ d
a ſ cornua vel defenſiones conſcindens fluctuz ſeu
diuiſio commotionis.
phaym in aſtaroth et carnaym et e f
a ſ terribiles. b ſ horrendi. c ſ Saturitas p/
fecta vocatio ſpecies vel abundans.
zuzim cũ eis et emim in ſabe caria
ſ in tumoꝛe coꝛum qui moꝛtibus hyſpidi.
thaim ⁊ choꝛreos in montib⁹ ſeyr g h
a ſ ferocitas coꝛum.
vſq; ad campeſtria pharam que i
eſt i ſolitudine. Reuerſiq; ſũt ⁊ ve k l
a ſ Peram de qua moyſes produxit aquam.
ſ imperus aquarum.
b ſ vbi poſtea populus murmurãs iudicatus eſt.
nerunt vſq; ad fontem meſphat:
a ſ iudicium.
ſ interpretatur etiam ſancta: ꝓ antiphraſim.
ipſa eſt cades ⁊ percuſſerũt omnẽ m n
a ſ terram lingentium. b ſ amaricantem.
regionem amalechitarũ et amoꝛ/ o
a ſ. i. in vrbe palmarum vbi ſuperbi reges victoꝛi
am adepti ſunt: hoc eſt: oppidum engaddi: balſa/
mi et palmaruz ferrile: ſed aſaſonthamar vrbs pal
marum interpretatur.
reꝝ qui habitabãt in aſaſontha
a ſ pecudum ſilentium.
mar. Et egreſſi ſunt rex ſodomoꝛ p
a ſ populi tumentis. b ſ terrenoꝛum.
et rex gomoꝛre: rexq; adame ⁊ rex
a ſ merentium. b ſ voꝛatoꝛum.
ſeboym: necnon ⁊ rex bale que eſt
ſegoꝛ et direxerunt aciem contra
a ſ in vilitate moꝛum incultoꝛum.
eos in valle ſilueſtri. ſ. adũſus cho q
doꝛlaomoꝛ regem elamitarum: et
thadal regem gentiũ ⁊ amraphel
regem ſennaar et arioch regem
ponti: quattuoꝛ reges aduerſus
a ſ quia inculti moꝛes in profundum malorum
pertinaces trahunt.
quinq;. Vallis autem ſilueſtris r
habebat puteos multos bitu/

nomen eſt ciuitatis: que alio nomine vocata eſt ſegoꝛ. a Omnes hi conuenerunt in vallem ⁊c. In hebꝛeo habetur: In valle campeſtri. et potuit eſſe q̃ illa vallis ex vno latere habebat nemoꝛa ⁊ in alio cãpos arabiles: ⁊ ſic ab vtroq; nomine poterat nominari ſcilicet ſilueſtris et campeſtris. b Que nunc eſt mare ſalis. qz poſtq̃ ſubuerſe ſunt ãq; ciuitates que erant in illa regione: locus ille factus eſt lacus magnus ſalſiſſimus et valde ſpiſſus: ita q̃ veſtimenta ibi ꝓiecta magis ſoꝛdidant̃ q̃ lauent̃: ⁊ ideo nullus piſcis poteſt ibi viuere: ſm q̃ dicit philoſoph⁹. ij. Methau. Et ideo in alio loco vocat̃ mare moꝛtuum. Apud hebꝛeos enim mare vocat̃ cõgregatio aquarũ in magna quãtitate. c Duodecim enĩ annis. Hic exprimit̃ cauſa belli que fuit: qz rex ſodomoꝛ et alij quattuoꝛ reges cũ eo prenominati. xij. annis ſeruierãt chodoꝛlaomoꝛ regi elamitarũ reddentes ei tributũ: et tertiodecimo anno rebellauerũt: ꝓpter quod anno quartodecimo adduxit tres reges ſecuz ſupra noĩatos ad debellandũ eos. verũtamẽ quia rex ſennaar erat maioꝛ inter illos ꝓpter quod. ſ. ꝓnomĩatus eſt: ideo ꝓbabile eſt liez nõ exprimiat̃ in lr̃a: que facit mentionẽ ꝺ iſtis ſolum ꝓpter captionem loth q̃ ille amraphel et foꝛſitan alij duo reges habebãt etiã aduerſarios rebellantes: in quoꝝ debellatiõe chodoꝛlaomoꝛ primo adiuuit eos. ⁊ poſtea venerunt cum eo ad debellandũ regez ſodomoꝛũ et alios quattuoꝛ reges prenominatos cũ eo: et hoc eſt quod ſubdit̃: ꝺ Et percuſſerũt raphaym. i. gigantes. e In aſtaroth nomẽ eſt ville vel terre vbi habitabãt. f Et carnaym ⁊c. Nomina ſunt gentiũ a predictis debellata ꝛ. In ſabe charlathaim. i. ĩ planicie illi⁹ terre. Sabe enĩ in hebꝛeo ẽ nomẽ cõmune: ⁊ ſignificat planiciem. tamẽ. b. ſonat hic ſic̃. v. ſic ſabe. g Et choꝛreos. iſti ſunt hoꝛrei. in hebꝛeo ſcribit̃ per Heth litteram cui in latino coꝛreſpõdent due: ſcilicet. c. h. put. ſ. dictum eſt ca. xj. de haram que in actib⁹ apl̃oꝝ vocat̃ charam. h In montibus ſeyr. ſic nominati ſunt ab eſau qui nõdum erat natus: et ideo iſtud nomen ponit̃ hic ꝓ anticipationẽ. videt̃ tũ melius q̃ vocatus ſit mons ſeyr ab illo p̃cedente eſau. vt habet̃. j. xxxvj. ca. a quo deſcenderũt duces in mõte ſeyr anteq; filij eſau haberẽt ibi principatũ. i Vſq; ad campeſtria pharan. vſq; illuc perſecuti ſunt eos.
k Reuerſiq; ſunt. ab illo loco vbi perſecuti ſunt eos. l Et venerunt vſq; ⁊c. qs̃ ſignat iudiciũ in hebꝛeo. vocat̃ enĩ fons ille fons iudicij quia ibi congrebant̃ iudices terre illius ad determinandũ iudicia. ſm aũt hebꝛeos dictus eſt locus ille fons iudicij in ſignificationem futuri iudicij: qz futuꝝ erat q̃ moyſes et aaron ibi iudicarent̃ ꝓ aquis cõtradictionis ꝓpter quas dñs ꝓtulit ſentẽtiã cõtra eos q̃ moꝛirent̃ añ ingreſſum terre ꝓmiſſionis: vt habet̃ Nu. xx. m Ipa eſt cades. Sic enĩ alio noĩe vocata eſt. Cades enĩ ſanctũ ſignificat ĩ hebꝛeo: qz dñs ibi ſanctificauit nomen ſuum educendo aquas de petra vt ibidẽ habet̃.
n Et pcuſſerũt ⁊c. Hoc ꝺr ꝓ anticipationez: qz nõdũ erat nat⁹ amalech. o Et ãmoꝛreoꝝ ⁊c. ⁊ ipa eſt engaddi. vt habet̃ expreſſe. ij. Paral̃. xx. ca. Ipa eſt regio abundãs pluribus in balſamo ⁊ palmis. p Et egreſſi ſunt. Hic ꝓ̃r deſcribit̃ captio loth ĩ ſpeciali: debellatis enĩ aduerſarijs triũ regũ q̃ erãt cuz chodoꝛlaomoꝛ: venerũt tres dicti reges cum chodoꝛlaomoꝛ ad debellandũ regẽ ſodomoꝛuz et alios q̃ttuoꝛ q̃ ei rebellauerãt: q̃b⁹ debellatis capt⁹ eſt ipe loth q̃ habitabat in ſodomis: ex ſocietate enĩ maloꝝ iuſti aliq̃n ĩcurrũt penaz temporalem: licet non ſint participes criminis ipſoꝝ. et patet littera vſq; ibi: q In valle ſilueſtri. exponatur ſicut prius.
r Vallis autẽ ſilueſtris habebat puteos multos ⁊c. Dicunt aliqui q̃ ibi erãt putei enormẽtes bitumẽ: qs̃ ẽ gen⁹ cemẽti foꝛtiſſimi: ita q̃ nõ diſſoluat

Hebꝛeo

a Hebreo. Lxx. trāsfluui/ali. qz scz de mesopotamia veniens transito fluuio eu/phrate: sedē posuit in terra chanaan. Unō iesus naue. Ioſ.24.d Quid vultʒ seruire dijs patrū vestroꝝ: q̄ sūt trās flumen. b Ꝺō cū audisset tē. Jsiō. similiter fides nr̄a cum firmata est spiritu p̄ncipali quīq̄ sensus corpis q̄si quinq̄ reges subijcit verbo dei triūphans ō homīe exteriori. Jlle in trecētʒ decem t octo aduersarios debellauit: qz nos in sacramēto crucis: quam tau lr̄a significat: que trecēta significat quīq̄ sensus carnales nos antea varijs vitijs captiuantes superam⁹. Decē t octo ex ternario t senario multiplicatus fidez trinitatis t pfectionē significat o/peris quibus virtutū cōtra vitia plena victoria pficit.

Allego. Strab⁹. All. Bellū abre cum quattuor regib⁹ signi/ficat bellū virtutū t vitiorū. Pater ergo fidei t p̄/ma via credendi p̄o fratre suo loth dimicauit et vicit: nō in multitudine exercit⁹ sed in trecentis decē t octo expeditis vernaculis. Sic quisq̄ p aīa sua ꝯtra spūales nequicias belluz gerat cū trecētis decē t octo vernaculis. i. cū auxilio sancte crucis. Tau enim littera: que habet figurā crucʒ. ccc. exprimit. c Dan. Autē vn⁹ est de fontib⁹ iordanis. Alter enī ior vocaꝭ. qō in/terpretatur riuus: duobus ergo fontibus q̄ nō p̄cul a se distant in vnum riuuluz federatʒ: iordanis appella/tur. d At ꝺo m. tē. Hie. Hūc aiunt hebrei esse sem filiū noe t cōputatiōe annorū ostēdūt eū vsq̄ ad isaac vixisse: et oēs p̄mogenitos a noe vsq̄ ad aaron pōtifices fuisse. Salez ꝺo postea dicta ē hierusalē. Apls memorans melchisedech: sine patre t mr̄e refert ad xp̄m: t p eū ad eccl̄iaz gentiū: qz gloria capitis ad mēbra refert. Quoniā bñdixit abre circūcisio t in eo leui: sic et aaron de quo postea sacer/dotium. Ex q̄ vult colligere sacerdotiū eccl̄esie habētis p̄putiuz benedixisse circūciso sacerdotio synago/ge. Quod autez ait: Tu es sacerdos in eternū fm ordinem melchisedech: ministerium nostrum verbo ordinis signatur: non per aarō irrationabilibus victimis immolādis: sed oblato pane t vino: id est corpore domini: et sanguine consecrari. Strabus. Melchisedech. Qui interpretatur

Ps.109. † De cōse. dis. 2. c. i. ca lice t. c. ac/cipite. 21. dis. c. deni/q̄. in glo.

a ſ canes muti non valentes latrare: et ela/ti cedunt vitijs.

minis. Jtaq̄ rex sodōmorum et rex gomorr̄e terga verterūt

a ſ vitijs non cedentes.

ceciderūtq̄ ibi: et qui rēman/ a

a ſ virtutum eminentiam.

serant fugerunt ad mōtem.

a ſ Hoc fit cum vitia vincunt rationē et im/mittunt famē verbi quo anima pasci debuit.

Tulerūnt autem omnem sub/ b

stantiam sodomoꝝ: et gomor rēorum: et vniuersa quē ad ci/ c

a ſ occultādo insidias.

bum pertinent: et ābierunt.

a ſ Ex socierate malorum penas tempora/les sustinent aliquando iusti.

Necnon et loth t substantiaz d

eius filium fratris abram qui habitabat in sodomis. Et ec/ e

ce vnus qui euaserat: nuncia/

a ſ In hebreo transitori.

uit abram hēbrēo qui habita f

a ſ proprium nomen.

bat in cōualle māmbrē āmor/rei fratris eschol t fratrʒ aner. g

Hi enim pepigerant fedus cū h

b abram. Ꝺō cuz audisset abrā captum videlicet loth fratrez

a ſ non vxorates: de quibus dicit in sequenti bus: exceptis his que comederunt iuuenes.

suum: numerauit expēditos i

vernaculos suos trecētos de/ k

cem et octo et persecutus est

a ſ vbi vnus de fontibus iordanis oritur qui nunc dicitur dan. ſ Piero. opidū phenicis quod nunc paneas dicitur. b ſ Socij abre: id est fidei: sunt charitas t spes: que suis vici bus quasi separatim occulta inspiratiōe vitio

c eos vsq̄ dān: et diuīsis socijs l

ses ifundūt mētes. ſ fides cum spe et cha ritate vitia persequitur.

irruit super eos nocte. Percus m

sitq̄ eos et persecutus est eos

a ſ id est vsq̄ ad aduersitatē effundendi san guinis: damascus enim potus sanguinis iter/pretatur.

vsq̄ hobā t phenicem quē est

a ſ a captiuitate vitiorum liberat fides ratio nem t intellectum: quasi fratrē t substantiaz fratris cum virtutibus purgati animi.

ad leuam damasc. Reduxitq̄ n

omnem substantiam: et loth fratrem suum cum substantia

a ſ virtutes politicas.

b ſ omnium virtutum species.

illius: mūlieres quoq̄ t p̄opu

a ſ victis vitijs al's insidias moliuntur: maxi me luxuria que sodomitis dominatur.

lum. Egrēssus est aūt rex sodo o

moꝝ in occursum eius post q̄ reuersus est a cēde chodor/laomor et regum qui cum eo erāt in valle sabē: quē est val/ p q

lis regis. † At vero melchise/ r

a ſ hec sacramenta nostrorum sacramento/rum figura fuerunt.

dech rex salem p̄oferēs pānē

nisi sanguine menstruo. Hebrei autem dicunt q̄ in illa valle accipiebaꝭ terra ad faciēdū cemētū: qua sublata remanebāt ibi fosse que dicebanꝭ fosse cementi: vnde et in hebreo habetur puteos cementi: illud autem interponitur hic: p̄pter quod sequit̄:

a Ceciderunt q̄ ibi: quia fugientes de prelio ti/more turbati nō considerabant loca periculosa q̄/bus se ingerebant: et sic ceciderunt in fossas illas. Hebrei autē dicunt q̄ factuz est illud p̄opter abrā de quo nō credebant homines illius terre: q̄ exis/set illesus de incendio chaldeorum: sed quando vi/derunt q̄ rex sodomorum ceciderat ī puteos illos armatus et exiuerat inde sanus miraculose tūc crediderunt de abram quod similiter exisset de incendio chaldeorum. b Tulerunt autez omnē sub/stantiam tē. ꝯtum ad diuitias artificiales.

c Et vniuersa que ad ci. tē. ꝯtum ad diuitias naturales ex quibus vita sustentaꝭ. d Necnon et loth. Omnia predicta ō bellis istis interposita sūt p̄pter captionem ipsius loth. Sequitur:

e Et ecce vnus qui euaserat. Hic cōsequēter describitur ip̄ius lot liberatio: vbi primo describitur abre fidelitas: secūdo ip̄ius benedictio. ibi: At vero melchisedech: tertio eius liberalitas. ibi: Dixit autē rex sodomorū. Fidelitas aūt eius apparet q̄ non timuit ire ad pugnandum contra quattuor reges fortissimos vt liberaret nepotē suuz audita captione eius. et hoc est q̄ ō dicit̄: Ecce vnus qui euaserat. Dicūt aliqui hebrei q̄ iste fuit og rex basan: qui euaserat de diluuio: sed hoc supra improbatuz est. vij. ca. Alij antem dicūt q̄ fuit idem og qui euaserat alijs gigantibus interfectis in astaroth: vt p̄ dictum est in isto ca. de quo etiam scribit̄ Deut̄. iij. Solus quippe og rex basan restiterat de stirpe gigantum: sed hoc nō est verisimile q̄ euadens ō prelio omnibus socijs suis interfectis: secutus fuisset aduersarios suos: sed magis fugisset ad partē opositam: t ideo predicte exp̄sitiōes videnꝭ extorte a littera: p̄opter quod fm planum sensum litte/re dicendum est q̄ fuit de exercitu regis sodomoꝝ qui fugiens transiuit vsq̄ ad locum vbi manebat abram qui non erat multum remotus a loco belli: et quia cognoscebat loth et abram patruum suuz. ideo nunciauit abre nepotis sui infortunium.

f Abram hebreo. Ex hoc patet q̄ hebrei nō sunt dicti ab abram sed ab heber: a quo etiam ip̄e abrā hic dicitur hebreus. Item idem patet per litteras in hebreo: quia abraz incipit ab Aleph: Heberꝺo per eyn: t ideo si hebreus diceretur ab abram inciperet per aleph: quod nō est verum: sed incipit ab eyn. g Hi enim. scilicet tres fratres qui erāt ō genere ammorreorum. h Pepigerāt fedus cū abram. et ideo adiuuerunt eum: vt habetur in fine huius ca. i Numerauit expeditos: id est paratos ad pugnam. k Vernaculos suos: id est seruos suos natos in domo sua.

l Et diuisis socijs. scilicet abner: Eschol t mam/bre: faciebant diuersas turmas: vt in plurib⁹ partibus inuadens aduersarios incuteret eis maiorē timorem. Aliter exponūt hebrei. Diuisis socijs q̄ illos sibi federatos separauit t diuisit ad sarcinas custodiendas: et parati erant ei succurrere si indiger et: ipse tamen cum seruis suis intrauit bellum.

o Irruit super eos nocte. quādo dormiebant sopore graui p̄opter laborem precedentis diei: et q̄ dormiebāt securi: sup eos irruit anteq̄ possent armari. n Reduxitq̄ omnē substantiā tē. Quoniam illi qui euaserunt manus eius ita fuerunt pre occupati q̄ nihil poterant secum portare.

o Egressus est autem rex sodomorum in occursum eius. Ad faciendum ei reuerentiam et reddedum ei gratias de occisione aduersariorum suorū.

p In valle sabe: id est in valle plane et equali.

q Que est vallis regis. Habebant enim ibi rex manerium. a quo denominabatur vallis illa. † Ge. 7. 8

r At vero melchisedech. Hic ꝑseq̄nter ponit̄ ip̄i⁹ abre bñdictio. Circa q̄ sciendū q̄ iudei adūsarij fidei christiane: scr̄pturas q̄ loquunt̄ ō xp̄o nituntʒ

deprauare

rex iusticie ⁊ dicit rex pacis christum significat per quē reconciliati sumus: ⁊ qui in fine seculi iuste iudicaturus est.

a Dedit ei decimas. Ysi⁹. Sciens ergo patriarcha: melius sacerdotiū fuisse in populo gentium q̄ leviticuz qđ de ipso erat nasciturū: et a melioze benedicendū: decimas substantie post benedictionez dedit melchisedech: sicut sacerdotib⁹ benedicētib⁹ sibi populus ſm leges decimas dabat. Melchisedech interp̄tat rex pacis vel iusticie. ℣Per christum enī recōciliamur deo qui venturꝰ est discernere bonos a malis. Ipse est sacerdos qui ꝓ oīnibus deo patri seipm obtulit et verus rex q̄ in p̄nti suos regit. ⁊ ī furturo iuste iudicabit. b A filio subteg. ⁊c.

Esa.33.c Vir iustus manus suas excutit ab oī munere in quo ostēdit: qz bella a fidelibus nō cupiditate sed charitate cōmittenda sunt. Stipendia militantiū excipit ⁊ ptes eoꝝ qui pariter cum eo pugnauerāt partim iusticiā suā demōstrans ptim stipēdia legitime pugnātibus debita nō abnegās. c Qui venerūt mecū ⁊c. Utiť enī aliquādo fides testimonijs infideliuz. Uñ apo-

Titū.1.c stolus. Male bestie pigri ventris sed ad vtilitatē fideliū. ℣ Ca. XV

Nico.de lyra

depzauare: inter quas est pš. cix. in q̄ fit mētio de sacerdotio melchisedech ⁊ occasione illius ℣pš. qui de christo loquiť. passum istum peruerse exponere nituntť dicētes quod iste melchisedech protulit panem ⁊ vinum nō in sacrificium sed magis ad reficienduz abzam ⁊ populum eius qui veniebat de p̄lio sed hoc patet falsum per litteram precedentem ⁊ sequentē. dictū est enim supza: qđ illi quattuoz reges quos debellauerat abzam: asportauerant de sodomis vniuersa que ad cibum pertinent nec potuerant adhuc omnia consumpsisse: nec fugiendo poterant secū portasse: ⁊ ideo abzam ibi inuenit satis de victualibus pzo se ⁊ pzo populo suo: ⁊ ꝫ etiaz patet per litterā sequentem: vbi abzam de preda nihil voluit retinere: exceptis his que comederunt iuuenes: id est bellatozes qui secum fuerant. Item post illa verba: ℣Proferēs panem ⁊ vinum. immediate subditur pzo qua causa:

a Erat enim sacerdos dei altissimi. Ex quo patet q̄ causa ꝓ qua protulit panem ⁊ vinum fuit ad offerendum sacrificium: quod pertinet ad sacerdotis officium. pzo refectiōe enim bellatozum magis pertinet ad hominez laicum ꝓferre victualia q̄ ad sacerdotem: ⁊ ideo alij aliter puertentes exponūt dicentes q̄ melchisedech protulit panem ⁊ vinū pzo sacrificio offerendo: non p ipsum: qz ſm istos sacerdos non erat sed p ipm abzam qui tanq̄ sacerdos legitur pluries cōstruxisse altare: ⁊ sacrificiū deo obtulisse: vt habeť infra. xxij. ca. et iō illud qđ sequitur. Erat enim sacerdos dei altissimi. nō refertur ad ipm melchisedech: sed ad ipsum abzam. ⁊ similiť illud quod sequitur: Et dedit ei decimas ex omnibus. s. melchisedech dedit decimas de omnibus ipsi abze tanq̄ sacerdoti: sed falsitas huiꝰ expositionis apparet per hoc: q̄ melchisedech benedixit ipsi abze dicens: Benedictus abzaz deo excelso ⁊c. benedicere autem ad sacerdotem pertinet: quia quod minus est sine cōtradictione a maiozi benedicit: vt dicit ad ℣Heb. vij. ca. Item q̄ melchisedech daret decimas de omnibus repoztatis ipsi abze ptz falsum p lr̄am sequentē: qz abzam inrauit q̄ de omnibꝰ illis nō accipet a filo ſbtegminis vsq̄ ad corrigiā calige. i. nullam rem q̄tūcūq̄ minimā accipet: ⁊ iō vera expositio ē ista: q̄ melchisedech erat sem primogenitus filius noe qui adhuc viuebat: qđ ptz si cōputentť anni eiꝰ. s. positi: imo vixit post vltra natiuitatē iacob esau: vt ꝓbatur. j. xxix. ca. Sz ꝓtra ꝫ arguitur: qz ad ℣Heb. vij. ca. dz de melchisedech: Sine patre sine matre: sine genealogia: neq̄ initiū diez: neq̄ finē vite habēs qđ nō pōt dici de ipo sem: q̄ nō est idē hō. Sz ad ꝫ rñdeť a doctoꝝ nr̄is: q̄ ꝫ dic̄ apls nō q̄ melchisedech nō habuerit patrem et

a ſ summum sacerdotem significans.

⁊ vinum: erat enim sacerdos dei a
altissimi: benedixit ei ⁊ ait: Benedictus abzam deo excelso q̄ creauit cēlū ⁊ terrā: ⁊ benedictus deꝰ excelsus: quo protegente hostes
ſ vel suis.
a in manibus tuis sunt. † Et dedit b
ſ Hoza. decime danť cū bono operi: pseuerāria addiť. ſ in q̄ leui tanq̄ minoz decimatus est.
ei decimas ex oīnibus. Dixit aūt c†
a ſ vicia solas animas querunt.
rex sodomozum ad abzam. Dā d
a ſ Spolia. ſ Per cupiditatem fallere molit.
mihi aias: cētera tolle tibi. Qui respondit ei: Leuo manū meam e
ad dominū deū excelsum possessa ſ quasi nec minimum. Excutit manus suas ab omni munere.
b sozem cēli ⁊ terre: q̄ a filo subtēg minis vsq̄ ad corrigiā caligē nō accipiaz ex omnibus q̄ tua sunt. Ne dicas: ego ditaui abzam: ex f†
ceptis his que comederunt iuue g
a ſ Juste cuiq̄ tribuit quod suum est.
c nes: et pārtibus viroꝝ qui vene h
runt mecuz: aner: eschol: ⁊ mambze. Isti accipiant partes suas.

tre ei⁹ ⁊c. Sz adhuc videť argumētū remanere: qz scptura facit mentionez de patre sem: ⁊ matre eius ⁊ genealogia: et de principio vite eius ⁊ fine. Dicendum q̄ verum est: sed ꝫ non est sub noīe melchisedech: sed solum sub nomine sem: ⁊ sic intelligit apostolus et doctozes sancti: q̄ sub nomīe melchisedech nō fit mētio in scriptura de patre ⁊ matre eius nec determinat etiam de genealogia: nec de principio et fine vite sue. Erat enī sacerdos dei altissimi: quia pater erat omniū illoz̄ qui remanserant in cultu dei: ⁊ qz erat primogenitus ratione natiuitatis: vt dicūt aliqui: vel saltem ex ordinatiōe patris: si nō fuit primo natus vt dicunt alij. Jus enim primogenituré bene trāsferebatur ad filium post natum ex ordinatione patris: maxime de voluntate dei: sicut † 16.q.7.c. decimas do
iacob ius primogenituré transtulit a ruben primo nato ad ioseph q̄tuz ad 23.q.5.c.di cat. in glo.
duplicem portionem hereditatis accipiendam: ⁊ ad iudam q̄tum ad dignitatem regiam: vt habeť .j. xlviij. ca. et. xlix. Sacerdotiū aūt fuit annexum primogenituré vsq̄ ad legez datam per moysen ⁊ ideo audita victoria abze diuina virtute facta: protulit panem ⁊ vinum. i. sacrificium: reddēdo gratias deo: ⁊ ideo benedicendo abzaz dixit. Benedictus abzā deo excelso ⁊c. b Et dedit ei decimas. s. abzam ipsi melchisedech cui debebāntur tāq̄ sacerdoti. Et sic exponit apo † 23.q.5.c. dicat i glo. 2.
stolus ad ℣Heb. vij. Ostendēs q̄ leui fuit decimatus in abzam. c Dixit autem rex sodomozum. Hic describitur liberalitas abze: quia q̄uis totaz predam posset retinere: noluit tamen aliquid recipere. d Da mihi animas. i. viros mulieres et paruulos.
e Leuo manum meam. modus ē iurādi. f Ne dicas: ego ditaui abzā. Hoc dixit non ad iactantiam sed ad dei gloziaz qui ei promiserat multiplicationem bonozum temporaliū vt supradictum est: ⁊ ideo nolebat qđ eius ditatio aliquo modo alij attribueretur.
g Exceptis his que comederunt iuuenes: id est bellatozes qui fuerūt mecū in p̄lio. h Et partib⁹ viroꝝ qui venerunt mecum. isti enim non erant de familia abze: et ideo non erat suum dare partes ipsozum de preda illa. Qđ autem dicitur hic de ipsis: Qui venerunt mecum. vno modo exponitur: q̄ cum ipso intrauerunt bellum: vt predictum est: Et ſm hoc certum est: qđ habuerūt ius in parte prede. Alio modo qđ non intrauerunt belluz sed remanserunt ad custodiendū sarcinas: ⁊ ſm hoc etiam declarauit abzam qđ haberent ius in parte prede. Et ex isto loco accepit dauid illud quod determinauit. j. Regū. xxx. ca. dicens: Equa pars erit descendentis in p̄liuz ⁊ remanētis ad sarcinas. vñ qđ ibidē sequiť: Et factū est ꝫ ex illa die ⁊ deinceps ꝓstitutū: ⁊ q̄si lex in isrl̄. Jn hebreo habeť: Et factū est ꝫ ex die illa: ⁊ desup vel ꝺ añ: qz obseruatū fuerat tpe abzam: vt patz ex dictis: verūtñ qđ abzam hoc seruandū decreuerit: Dauid postea magis declarauit: ⁊ firmiꝰ statuit tanq̄ ex regia ptāte ⁊c. ℣ Ca. XIIII

Moraliter. Hic agiť de captiōe loth in debellatiōe sodomoꝝ ⁊ eiꝰ liberatiōe ꝓ abzā aunculū suū. Captiōis aūt eiꝰ occasio fuit belluz q̄tuoz regū cōtra q̄nq̄. ℣Per quinq̄ reges intelligi possunt q̄nq̄ sensus corpis. nā eoꝝ delectationi obediūt multi ꝓpť qđ reges possūt dici: ⁊ de istis dz q̄ † Seruierāt chodozlaomoz. q̄ ſm hebreos fuit ipe nemroth q̄ fuit robustꝰ venator hominū vt. s. dictū ē. iō significat diabolū ꝺ q̄ dz. j. ℣Petť. v. Adūsariꝰ vester diabolꝰ tāq̄ leo rugiēs circuit q̄rēs quē deuoret. Et ei fuiūt q̄nq̄ sensus corpis inq̄tū ad pctm̄ p delectatiōes inducūt: ⁊ silr̄ illi q̄ sensuū delectatiōibꝰ obediūt. † Et trede cimo āno recesserť ab eo. nā aliq̄ resipiscūt a seruitute diaboli: ⁊ bñ dz. xiij. āno: nā p q̄narīū significať fides trinitatiť: ⁊ p denariū obseruatio. x. p̄ceptoꝝ: ⁊ ꝫ duo resilire faciūt a diabolo

ꝯ de quo

de quo valde dolens iterū nititr eos subijcere sibi ⁊ assumit secū tres alios reges scz ꝓcupiscentiā carnis:appetitū honoris:⁊ rei tēporalis:qui reges dicunt:eo q multi seruiūt eis: et istis trib⁹ regibus ad suum intentuz vtit diabolus.Et sic debellat multos penitentū ⁊ eos iterū sibi subijcit per peccati reciduū et cum eis capit loth qui vt supradictū est cōtemplatiuū significat seu religiosum.aliqui xo de numero religiosoꝝ a diabolo capiunt per insultum triū regum dictoꝝ. ℭ† Et ecce vnus q̄ euaserat nunciauit abram.¶Per istū designant boni euadentes insultū diaboli:qui ipsi abram.i. ꝑlato qui preest et ꝓdesse pōt peccata denunciāt socioꝝ suoꝝ vt apponatur remedium ⁊ ipse liberat denunciatos ꝺ diaboli potestate ⁊ sic liberatur loth de diaboli captiōe. ℭ† Dixit aūt rex sodomoꝝ ad abraz:Da mihi animas:cetera tolle tibi.per istum significant illi qui offerūt ꝑlato munera vt desistatur a correctiōe debita:sed bonus ꝑlatus omnia respuit exceptā competenti refectiōe ꝑ se et familia.ideo subditur: g† Exceptis his que comederūt iuuenes.et talis prelatus a melchisedech benedicitur per quez dominus noster iesus christus significatur:sicut exponit apostolus Heb.vij.

In ca.xliij.vbi ꝺr in postil.Oꝝ factū est istud propt Abrā.

Additio.j. ¶Hec expositio hebreoꝝ ē friuola: qr ex hoc q̄ rex sodomorum miraculose exiuisset de puteo:nō attribuerūt gentes exitum Abre de incēdio chaldeoꝝ:testimonio veritatis diuine fidei:in detestationem idolatrie:ꝑ qua Abraz exposuit se periculo incendij: eū etiā rex sodomoꝝ q̄ pessimus ⁊ idolatra erat sic exiuerat armatus de puteo ⁊ illesus:sed potiꝰ ista attribuebāt magis cis artibꝰ

Glo.ordi.

Mystice

a Js itaq; trās. Moli timere. Ca. XV

b timere. Mystice. Triūphata multitudine vitioꝝ: cōfortatur spes cuiusq; fidelis a dño ne titubet sed mercedē expectet. b Dixitq; abrā. Mystice.Murmurationez significat antiq̄ q̄ lōga expectatiōe suspēsi iam q̄si de aduētu ei⁹ hesitabāt q̄ tāq; dñs eternā hereditatē acceptur⁹ multiplicato semīe credētiū sterilē legē tanq; vernaculi dispēsatōez erat exclusur⁹. Quoꝝ hesitatio ꝓphetico spū remouet ⁊ fides ꝓfirmata iusticiā ꝓmeretur.Aū credidit ab.d.⁊ re.ē il.ad.iu.

c Suspice celū ⁊c.Supi⁹ dixit: Erit semē tuū sic arena maris:qr ī illa plebe q̄dā carnales ⁊ terreni q̄ arene cōparant qr aridi ⁊ a bonis opib⁹ ī secū di.alij quasi stelle fulgētes. Ra.Duplex significatio ꝓmissi seminis dat. Ostēsis stellis ꝺr ei sic faciā semē tuū id est gentē christianā:cui⁹ tu pr futurus es ī fide.s.resurrectionis luīe coruscare.Ostēsa xo arena ꝺr sic erit semen tuū ⁊c.i.copiosa erit gens iudeoꝝ:sz arida ⁊ infecūda. ℭ Sume

Nico.de lyra

a Js itaq; trāsact⁹. Ca. XV

B b ¶Postq̄ descripsit moyses q̄liter abram bñ se habuit vt inciens ⁊ hoc q̄tū ad deū ⁊ ꝓximum. ¶Hic ꝓpr ostēdit q̄liter se habuit ad seipm:⁊ qr ꝓples reputat vna ꝓsona cū patre.Et fm illud Eccl.xxx. Mortu⁹ est pater ei⁹:⁊ quasi nō ē mortu⁹.Reliquit enī filiū simile sibi:⁊ sil⁹ vir ⁊ vxor q̄si vna ꝓsona computant:fm dictū saluatoris Matth.xix. Itaq; iā ñ sūt duo scz vna caro.ideo ꝑmo ostēdit q̄liter abram se habuit in petēdo prole.secō q̄liter ī regēda vxore.xvj.ca. Circa ꝑmū primo ponit abre petitio.secō petitionis exauditio.ibi:Statim q̄s sermo dñi ⁊c.tertio exauditiōis ꝓfirmatio.ibi: At ille ait: dñe de⁹. Circa ꝑmū describit occasio petitiōis. Abrā ei victoria tā solēni quā dñs dederat ei:timuit ne ī ꝑ accepisset totā mercedē iusticie sue a dño:⁊ iō dñs assecurauit eū ꝺ cōtrario dicēs: b Moli timere.de eo q̄ cogitasti seq̄t: c Et merces t.⁊c.i.victoria quā dedi tibi nō ē merces tua:sz maiorē sat⁹ ego reꝺuo tibi.Et ex isto xbo dñi habuit occasiōez pe

tendi

cis artibꝰ vel hmōi.Et sic istud miraculū factū regi sodomoꝝ nō redūdaret in gloriā dei:qꝺ eēt valde incōueniens ⁊c.

In eodem.xliij.ca.vbi dicitur in postilla:Ex hoc ptz q̄ hebrei non sunt dicti ab Abram.

Additio.ij. ¶Unde dicat Abrā hebreus plenꝰ habet in additiōe sup Matth.xxj. Vide ibi:Correctoriū corruptorij his additionibꝰ nō respōdet:qm̄ dicit illas nō esse dignas ꝓtractatione:cū sint nullius vtilitatis:sic ptz supra respōdendo additiōibꝰ tertiꝺecimi capituli.

In eo.ca.xliij.vbi ꝺr ī postil.¶Muerauit expeditos xnacl'os.

Additio.iij. In ꝑ loco vbi lra nra dic: Et numerauit expeditos.lra hebraica hz:Munit exptos.⁊ est sensus q̄ muniuit suos armis bellicis.s.illos seruos q̄ erant exptī:ex quo ptz prudentia abrae in re militari:quia nō inermes accepit qui ad fugā sūt proni vt dicit Vegetius:sed munitos seu armatos.Silr nō accepit tyrones: sz iam exptos.¶Potest esse q̄ ex vicio scriptoꝝ hec varietas contingat:sic q̄ vbi dicit:Muniuit:posuerūt ¶Numerauit. ⁊ vbi habet exptos:posuerūt expeditos ꝓpt similitudinē haꝝ dictionū ad inuicē:⁊ etiaz ꝓpter hoc q̄ statim addunt termini nūerales.s.ccexviij. Sz ꝑ nō obstat:nā ex ꝑ nō sequit: nisi q̄ tantus fuerat munitoꝝ ⁊ exptoꝝ numer⁹. Jn eodē ca.xliij. vbi ꝺr ī postilla:Et iō audita victoria abre diuīa virtute ⁊c.

Additio.iiij. ¶Hoc sacrificiū q̄ obtulit melchisedech nō est intelligendū esse idē realiter cū nr̄o sacrificio:sed esse figuratiuū illi⁹ vñ glo.interlinearis sup illud verbum: ¶Proferēs panē ⁊ vinum dicit:¶Hec sacramenta nostroꝝ sacramētoꝝ figura fuerant.

Glo.ordi.

a Js itaq; trāsa/ Ca. XV a

ctis: factꝰ est sermo dñi h

a ℑ per occultam inspirationem.

ad abram ꝑ visiōnez di/

cēs† Moli timere abrā:ego protec/ b†

tor tu⁹ sū: ⁊ merces tua magna c d

b nimis.Dixitq; abram:domine de e

a ℑ Qui vitia vicit:boni operis fructū quasi multiplicari seminis fecunditatem querit.

us.Quid dabis mihi? Egō va/ f†

a ℑ qui oīa dispensat ⁊ distribuit familie cibaria.

dā absq; liberꝛ:⁊ filius ꝓcūrato/ g

a ℑ Ab hoc aiunt damascum nominat am:⁊ cōditam er ipsum ibi regnasse.

ris domus meę: iste dāmascus †

ℑ deus meus adiutor.

elieçer. Addiditq; abram: Ecce ibi h

aūt nō dedisti semē: ⁊ ecce verna i k

culus meus hęres me⁹ erit.Statim q̄ sermo domini factus est l†

ad eum dicens:Non hic erit hę/ m

res tuus:sed qui egredietꝛ de vte/

ro tuo ipsum habebis hęredem.

c Eduxitq; eum foras:⁊ ait illi:Su n

spice celuz ⁊ numera stellas si po

a ℑ celeste.s. ℑ christianus populus choruscans lumine resurrectionis.

tes.Et dixit ei:Sic erit sēmē tuū o

Nico.de lyra

tendi ꝓplem:qr q̄libet naturaliter desiderat in bonis suis habere heredez siue successorē.ꝓpter quod sequitur:

ꝺ Dixitq; abram.ostēdēdo suū desiderīū. e Dñe de⁹ q̄ ꝺabis mihi:ac si dicat parū valebūt ista mihi:exq̄ filiū nō habeo. f Ego vadā absq; liberis.quia sara erat sterilis. g Et fili⁹ ꝓcuratoris dom⁹ mee.ꝑ exponitur duplicit.Uno mō sic vt sit sensus ¶Procurator domus mee hz filiū: cui pōt bona sua relinq̄re:nō aūt ego: et sic melioris ꝓditiōis mee ē q̄tū ad ꝑ. Alio mō vt cū ꝺr:: Et fili⁹ ꝓcuratoris dom⁹ mee ꝑintelligit:erit heres me⁹ qr cogitabat eū adoptare ī filiū:eo q̄ qr vxor sua erat sterilis:Et ista expositio magis ꝓsonat lre qr sequit postea.

h Et ecce vernaculus me⁹.i. seruus nat⁹ ī domo mea. i ¶Heres me⁹ erit iste damascus elieçer.Elieçer enī erat procurator domus abre:⁊ damascus filius eius fuit:a quo etiam denominata est ciuitas damasci. k Statim q̄ sermo domini factus est ad eū.¶Hic ponitur sue petitionis exauditio.¶Petitio enīz est desiderij ostensio:⁊ iō qr abram ostēderat desideriū suū ꝺ ꝓple habēda:ꝺns rñdet illi dicēs: l ¶Nō erit ꝑ heres tu⁹.s.fili⁹ ꝓcuratoris tui. m Sz q̄ egredie.⁊c.i.quē generabis ī vxore tua:⁊ qr nō solū ꝓmisit sibi ꝓplem:sed etiā ꝓlis magnā multiplicationē.ideo sequit: n Suspice celuz ⁊c.et accipit hic si ꝓ nō. o Sic erit semē tuū.s.ī tāta multitudīe q̄ vix aut nūq̄ possit nūerari ab hoīe.patet etiam ex dictis q̄ ista visio ostensa est abre de nocte q̄n stelle possunt videri. Cōsideran ꝺū q̄ licet deus etiā ꝑ hoc intenderet significare multiplicationem seminis abre cōparando ipm stellis celi: tñ principalit intendebat ꝓmittere ei ⁊ semini eius vitam beatā:q̄ erit in resurrectiōe mortuoꝝ. vñ dicit apls.j.Coꝝ.xv.Stella differt a stella ī claritate:sic ⁊ resurrectio mortuoꝝ. Multiplicatio enī prolis ⁊ bona q̄cunq; temporalia nō possunt esse merces vl finis principalis operū iusticie vl virtutis:quia finis principaliter intentus melior est semper his que sunt ad finē:⁊ premiū a deo ꝓncipaliter ꝓmissuz:semp ē meli⁹ q̄ꝑ op⁹ meritoriū ꝓpt qꝺ ꝓmittit:bona aūt quecunq; tpalia sunt minora q̄ꝑ iusticie

* opera

Ministerio de Cultura 2024

a Sume inquit vac.ꝛc. Isis. Vacca triennis: plebs posita sub iugo legis. capra eadē futura peccatrix: aries: regnaturā significat: hec trima dicunt: qz p articulos tempoꝝ ab adam vsqꝫ ad noe et inde: vsqꝫ ad abzaz: et inde vsqꝫ ad dauid: tanqꝫ trimā etatē: gens adoleuit. Per turturem et colūbā spiri/tuales populi figurantur: filij ꝓmissionis et heredes regni futuri: quoꝝz etas tacet: q̄ eterna meditātes: tēporalia trāsgrediunt. Animalia trima contra se ptibꝰ ꝓstitutis diuiduntur: quia carnales et in veteri populo: et nunc ab inuicē sepant. Aues non diuidūtur: qz spūales: nec scisinate, nec heresi seducuntur: sz pace fruunt. Sine solitarij vt turtur: siue cū alijs vt colūba cōuersantur. Volucres descēdentes sup corpa diuisa: significāt demones: pastū sibi de carnaliū diuisione querentes: abzaz aues abigens: significat mstos carnales merito sanctoꝝ in fine mundi liberādos. Circa solis occasum pauoꝝ irruit in abzam et horroꝝ magnꝰ et tenebzosus inuasit eū: qz circa finē seculi magna ꝓturbatio ab antichzisto inuadet sanctos
Mat 24.b Uñ erit tribulatio q̄lis nō fuit ab initio: cū g occubuisset sol ꝛc. significat post finem seculi futuram diem iudicij: quando per ignem separabuntur boni a malis.

b Vaccā trien.ꝛ ca.t.et.a.an. Quia adā vsqꝫ ad noe et inde vsqꝫ ad abzaz deinde vsqꝫ ad Dauid populus adoleuit. ℣ Descēderūtqꝫ

†Credidit abzaz dño: ꝛ reputatū a
a ℣ qz iustus ex fide viuit. b
est illi ad iusticiaz. Dixitqꝫ ad eū
a ℣ igne. Mystice: ignis chaldeozum incentiua viriozum
† Ego domin' qui eduxi te de ur c†
chaldeozum: vt darē tibi terram d†
istā: ꝛ possideres eam. At ille ait e
f
℣ Signū querit nō rem̄tando: sz sperando ꝛ modum querendo: hinc mos inoleuit iudeis vt signa petant.
Domine deꝰ: vnde scire possum g
q̄ possessurꝰ sim eam: Et rñdens h
a ℣ Plebē iudaicā iugo legis pressam.
dominus: Sume inquit vaccam a i+
b
a ℣ Eandem peccatricem futuram.
triennem: et capzam trimam et †
a ℣ Regnaturā. b ℣ Simplices innocētes vtraq̄ eni amis simplicitatem habet et innocentiam.
arietem annoꝝ trium: turturem k+
quoqꝫ ꝛ columbam. Qui tollēs l+
a ℣ qz carnales adinuicē diuidunt. b ℣ aialia
vniuersa hec diuisit eā per medi/

da in lege: vt patebit in Leui. et ideo de qualibet specie nominat vnum indiuiduum. Considerandum etiam q̄ de qualibet specie predicta fiebat in lege triplex sacrificium. Vnum vocabatur hostia pro peccato: quod fiebat pro expiatione alicuius peccati commissi. Aliud vocabatur hostia pacifica quod offerebatur deo pro aliquo bono obtento vel obtinēdo. Tertium erat hostia in holocaustum: que tota incēdebatur ad honorem diuinum: et ideo ad hoc triplex sacrificium designandum dicitur hic: q̄ quodlibet indiuiduum predictum sit trium annoꝝ. k Turturem quoqꝫ et columbam: quia futurum erat in lege danda per moysen vt fieret sacrificium de istis speciebus auium tantum: nisi in emundatione leprosi vbi fiebat oblatio de passeribꝰ: ꝓpter quod de ista specie auis nō fit ħ mētio: qz ñ erat cōis oblatio vl' sacrificiū. Lz aūt assignare rōnes pleni' ꝛ i ꝑticulari q̄re de p̄dictis fiebāt sacrificia magis q̄z de alijs ptineat ad libꝝ leuiticū: tū pōt ħ breuit aliq̄d ꝓmitti. Dictū ē aūt q̄ sacrificia legis erāt q̄dā ꝓtestationes fidei: iō rōnes sacrificioꝝ sūt accipiende ex ista ꝓtestatione. ℣m Xo Aug'. i li. de lege ꝛ gratia nullus vnq̄z hoīm fuit saluꝰ nisi i fide mediatoris: in q̄ est duplex natura diuina. s. et hūana: diuinitatē aūt ipi' ꝓtestabant sacrificia: iquātū boues p illa sacrificia oñdebāt se hre vitā a deo: et per ꝓñs alia bona. ħ aūt fiebat in sacrificijs p̄dictoꝝ animaliū. s. bouis: ouis: et capre: qz ista aialia tanq̄z domestica sunt cum hominibus: et cedunt in vsuz eoꝝ ad sustentationē vite. Alia Xo aialia cōiter sunt siluestria: vel si sunt domestica sunt imūda: vt porc' ꝛ silia. Itē p̄dicta aialia repzesentabant humanitatē xpi inquātū fuit instrumentum nostre redemptionis: qz ouis repsentabat eius innocentiaz capra similitudinē carnis pcti: bos fortitudinē xpi ad sustinēdū labores maxie i passione: turtures aūt ꝛ colūbe abundabāt i tra illa. ꝛ iō ex ill' fiebāt sacrificia paupeꝝ: qz ꝺ facili poterāt hri. Turtur etiā castitatē xpi significat: colūba Xo q̄ sine felle ē eius mititatē: ℣m illō Matth. xj. Discite a me qa mitis sū ꝛc. Et sic pz q̄re de p̄dictis fiebāt sacrificia vt cōit. l Qui tollens vniuersa hec diuisit ꝛc. Causa huius diuisionis ꝛ ꝓtitionis ē qz tūc tpis qñ boues adinuicē faciebāt pactū vel fedꝰ inuiolabile: ad hoc designādū interficiebāt vnū animal: ꝛ diuidebāt in duas ptes ꝛ trāsibāt inter illas ptes ad designandum q̄ digni essent morte si pactū illō transgrederent. Dñs aūt hic pepigit fedꝰ et pactū cū abzaz: vt dicit infra eo.ca. ꝛ ideo aialia ista fuerūt diuisa i duas ptes: ꝛ partes sic posite q̄ posset eē transitus inter illas partes.

† Ro.4.a Gal.3.a Jaco.2.d

† 35. q 1. §. hac itaq; i 1. glo.

opa meritoria: ita ꝓpter opposita auferuntur: et ideo ad cōseruationē boni diuinitus collati: requirit q̄ homines sint solliciti conseruando p exercitiū opis ꝺo placiti: et ꝓpterea de hoc quesiuit abzam dicens: g Dñe deus: vnde ꝛc. ac si diceret: quid est illud p quod conseruabitur bonum qꝺ ꝓmisisti. ideo non dixit: vnde scire possum q̄ acceptur' sum eam: sz possessurus. h Et rñdit dñs. Ad intellectū hui' considerandū: q̄ sicut patet ex discursu totius ve.te. q̄diu filij isr'l steterunt in cultu vni' veri dei posse/derunt pacifice terrā ꝓmissionis sibi collatam: et quandō declinauerūt ad idolatriam fuerunt ab alijs ꝑpugnati et dejecti: sicut patet in libzis iudicuz et regū et alijs locis: et aliq̄n q̄n eoꝝ malicia nimis abūdauit fuerūt electi et captiuati de terra illa. primo p Nabuchonoſoz regē babylonis: et secundo p romanos: eo q̄ auctozē fidei Jesum xp̄m negauerunt et occiderunt. Verus igit cult' vni' dei est illō: per qꝺ possideri poterat terra illa abzae ꝓmissa. iste aūt cultus p̄ncipalit est i actibus interioribus mētis: ℣m q̄ dicit btūs Aug'. in Enchiridion: Fide spe et charitate colit vn' deꝰ: verūtñ cū hmōi cultu interiori requirit cult' exterior: q̄ ē quasi quedā ꝓtestatio interioris cultus. talis aūt cult' in ve. le. fuit p sacrificia deo oblata: et ideo de talibꝰ sacrificijs in lege fiēdis dñs instruit abzam dicens: i Sume inquit vaccam ꝛc. quia de istis tribus spēbus aialiū solū erant sacrificia fiē

Nico.de lyra

opera: et ideo hic et in alijs locis sacre scripture: vbi ꝓ opibꝰ virtutis vere et ꝓpte dictis ꝓmittunt aliqua bona temporalia: non intelliguntꝰ p̄ncipaliter ꝓmissa: sed quasi manuducti/ua ad bona spūalia et eterna: que p̄ncipaliter intelliguntꝰ promissa: et hoc conueniebat maxime tpe legis mosaice et nature in quo hoīes impfecti erant respectu tpis gratie: ℣m q̄ dicit apls ad Heb. vij. Nihil enim ad pfectū adduxit lex: modus aūt impfectoꝝ est: vt ad amoꝛē bonoꝝ spūalium et celestium inducantur per amoꝛem tpalium et terrestrium: vt ℣m Greg. animus ex his que nouit surgat ad incognita que non nouit et per hoc q̄ scit notū diligere: discat ꝛ incognita amare. Q̄ꝺ aūt abzam in hoc loco intellexerit sibi et semini suo nō solum esse ꝓmissa terrena: sed etiam celestia que p xp̄m sunt adiplecta: patet Johā. viij. vbi dicitur: Abzaam pater vester exultauit vt videret diem meum: vidit et gauisus est. Dies aūt xp̄i vel tempus intelligitur tempus passionis et resurrectionis eius: ℣m q̄ ipe dixit imminente passione: Matthꝺ. xxvj. Tempus meum ꝓpe est ꝛc. Et tunc aperta est ianua celestis: ꝛ eduicti sunt sancti patres de inferno. Et propter p̄dicta bñ dicit in officio de mortuis. Sed signifer sanctus michael repzesentet eas in lucem sanctam: quam olim abzae promisisti et semini eius: et accipitur ex hoc loco. Considerandū q̄ in ħ passu et consimilibus est aliquo mō duplex sensus litteralis. Vnus de bonis terrenis: que minus p̄ncipaliter et manuductiue ꝓmittūt. Alius de spūalibꝰ seu eternis q̄ p̄ncipalit ītēdunt: qz sensus p̄ncipalit intentꝰ ifall ꝺz: tū aliq̄ mō potest dici vnus: quia ℣m pħm vbi vnum ꝓpter alterum vtrobiq̄ tm̄ vnum. Minꝰ p̄ncipale vero semper est ꝓpter magis p̄ncipale. illud aūt qꝺ hic dictū est pbet viam ad intelligendū multa que continent in ve.te. ꝓpter qꝺ diutius hic moꝛatus sum. a Credidit abzam deo: in nullo hesitans de diuino ꝓmisso. b Et reputatū ꝛc. qz fides formata p dilectionē illa sola est que vere iustificat mentē formaliter. c Ego dñs ꝛc. i. igne chaldeozum ℣m vnā opinionē: vel de tali loco qui est in chaldea: sic dictū est supra. xj. c. d Vt darē tibi terram istā. p quā p̄ncipalit intelligit terra viuentiū ꝓmissa. e Et possideres eā. i hereditatem ꝑpetuā. f At ille ait ꝛc. Hic cōsequenter ponit p̄dicte ꝓmissionis confirmatio p signū abzae diuinit' oñsum Ad cuiꝰ intellectū ꝓsideranꝺū q̄ abzaz nō dubitauit q̄n hꝫet ꝑplem sibi ꝓmissam: et similiter hereditatē in ꝑsona ꝓpria vel filioꝝ. Aliter nō esset verum qꝺ dictū est: Credidit abzaz deo ꝛc. Sciebat tū abzam: q̄ sicut bona conferunt a deo propter

k ✠ Aues aūt non

a Descēderūtq; vo.ꝛc. Grego. Tropologice In ipo orationis sacrificio ingerunt se impoꝛtu ne cogitationes rapere vel violare cupiētes: ſz manu sancte discretionis debem⁹ custodire qđ foris offerimus: ne maligni spūs: et puerse cogi tationes rapiant.

b Pauoꝛ irruit su.ꝛc. Aug⁹. Tractāda ē ista qſtio ꝓpt eos q̄ conten dunt istas pturbatiōes nō cadere in animū sapi ent⁊. Utq; tale sit: qle me moꝛat Aul⁹ gel lius quē dam. s. pbm in mag̃ ma/ ris tēpestate turbatū: ꝛ animaduersum a q̄dam luxurioso adolescēte. q̄ cū ei post piculū insulta ret q; pbs cito pturbat⁹ esset. Rñdit. Jō illū non pturbatū: qꝛ nequissime anie sue nihil timere de beret: q; nec digna esset ꝓ qua aliq̄d timeret. Ce teris aūt ꝓtulit libꝛ: in q̄ legebat non placuisse stoicis: nullā talē pturbationē cadere ī animū sapiētis: qſi nihil tale in eoꝛ apperet affectibus: ſz pturbationem ab eis diffiniri: cū rō talib⁹ mo tibus cederet. Cū autez nō cederet: nō dicēdam perturbationem.

Aul⁹ geli⁹ li.19.ca.1.

c Scito p̄noscens ꝛc. Jſi. Popul⁹ isrl in egy/ pto seruitur⁹ ꝓpbetat. nō q; egyptijs annis q̄/ dringentis seruierit. ſz qꝛ hic numer⁹ in illa af/ flictione cōplet⁹ ē qꝛ ab illo tpe ꝓputat: quo ista abꝛae ꝓmittuntur.

D

Aug⁹. Scito p̄noscēs ꝛc. Non sic accipiendum est tanq̄ in illa duriſſi ma seruitute: quadringentos annos popul⁹ ſi fuerit. Sed qꝛ dictū est in Jſaac vocabit tibi se/ men. Ab initio natiuitatis isaac vsq; ad annum egressionis israel ex egypto cōputant ānī. cccc v Cum ergo de. cccc xxx. detraxeris. xxv. qui sunt a ꝓmissione vsq; ad natum isaac: non mirum ē: si quadringentos quinq; annos summa solida voluit appellare scriptura: que solet ita numera re tempoꝛa: vt quod summa numeri paululum excrescit aut infra est: nō cōputet. Non ꝑ q; ait in seruitutē redigent eos ꝛ affligēt: ad. cccc. an/ nos referendū est: tanq̄ per tot annos in serui/ tutem habuerint eos. Sed referendi sunt anni cccc. ad id quod dictū est: pegrinum futurum ē semen tuum in terra nō sua. Siue enim in terra chanaan siue in egypto pegrinū erat añq; here ditatem haberet ex ꝓmissione dei quod factum est postq̄ ab egypto liberati sunt. Ut per hyper baton sit oꝛdo verboꝛum. Sciendo scias. qꝛ pe/ regrinum erit semen tuum in terra nō sua qua/ dringentis annis. Illud aūt sit interpositum: et subijcient eos seruituti: ꝛ affligent. ita vt ad qua dringentos annos hec interpositio nō ptineat In extrema. n. pte summe huius. i. post moꝛtez ioseph ppls đi ī egypto dura seruitute afflict⁹ ē.

d Generatione aūt q̄rta ꝛc. Hiero. Moyses vero alibi dicit q̄nta ꝓgenie ascenderūt filij isrl de terra egypti: ſz q̄rta generatione egressi sunt Leui enim genuit caath: Caath genuit amram ille aaron: aaron eleazar: et ille genuit phinees caath cū pre suo Leui ingressus est in egyptū. Eleazar vero cum aaron egressus est. A caath

vsq; ad eleazar

a Aues aūt nō diuisit: qꝛ in ꝓfirmatione talis pacti vel federis auis non occidebat: nec diuidebat etiā cū alias immolabat in holocaustū: vt hꝫ Leui. j. Alia est cā mystica: qꝛ p animalia designat vita actiua: que diuidit boīem circa multa: ſm illud Lu. x. Martha martha sollicita es et turbaꝛ erga plurima. Per aues xo ꝓpter volatū designat vita cōtemplatiua q̄ vnit boīem ad deū. iō subdit ibidē: Poꝛro vnum est necessariū: Maria optimā ptem elegit ꝛc.

b Descenderūtq; volucres sup cadauera. i. sup sa crificia: ad designandū q; demones qui per aues designāt: Matth. xiij. et maxime qꝛ iste erāt aues de nocte volantes: vt pz p seq̄ntia: nituntur destrue re vl fedare bona opa. c Et abigebat eas abꝛā qꝛ si in opib⁹ bonis demones nos volunt ipedire debem⁹ eos feruoꝛe charitatis repellere.

d Cūq; sol occumberet. Jn hebꝛeo hꝫ occubuisset ex quo pz q; iam erat noꝛ. e Sopoꝛ irruit super abꝛā. Jn hebꝛeo hꝫ: Extasis irruit ꝛc. Extasis xo nō significat ꝓpie somnū: ſz magis raptū a sensi/ bus exteriozibus. f Et hoꝛroꝛ magn⁹ ꝛc. per hoc eīm designabant afflictiones et anxietates q̄s passuri erant filij eius anteq̄ obtinerent terrā ꝓ/ missionis et q̄s optet sustinere fideles anteq̄ veni ant ad terrā viuentiū. ſm illd Act. xiiij. Per mul/ tas tribulationes optet transire ad regnū. ꝓpter † Act.14 qđ subdit: g Scito p̄noscens q; ꝛc. isti q̄drin/ genti anni nō pñt referri ad seruitutē et afflictio/ nem quā passi sunt filij israel in egypto: qđ probat manifeste: qꝛ caath descendit in egyptū cum Leui patre suo: et Jacob auo suo: vt hꝫ Hēn. xlvj. Jtem iste caath vixit. cxxxij. annis. et Amrā filius eius cxxxvij. vt hꝫ Exod. vj. Et moyses filius amram erat octoginta annoꝛ in exitu de egypto: vt habe/ tur Exod. vij. qui anni coniuncti faciunt. cccl. an/ nos tantū: et adhuc si volum⁹ hꝫe precise numerū annoꝛ a p̄ncipio descensus in egyptū vsq; ad exi/ tum: optet subtrahere a p̄dictis. cccl. ānis oēs an/ nos quibus vixit Caath anteq̄ descenderet ī egy ptū: et annos quibus vixit amram postq̄ genuit moysen. ex quo pz q; nō fuerūt in egypto. cccc. an/ nis: ſz fuerunt ibi. ccx. annis tantū: vt dicunt he/ brei ex alijs suis chronicis: quib⁹ credēdū est ī ta/ libus: qñ ex textu biblie nō pōt veritas hꝫi: sic est in ꝓposito: ꝛ eodē mō Hiero. ꝛ alij doctoꝛes catho lici in casu simili recurrūt ad historiā ioseph ꝛ an/ nales iudeoꝛ: ꝛ iō isti anni q̄dringenti predicti re/ ducendi sunt ad illud quod predicitur. Scito p̄noscens q; pegrinū futuꝛ sit semen tuū ꝛc. qꝛ a natiuitate Jſaac in quo vocatum est semen abꝛae: vt hꝫ. infra. xxj. ca. vsq; quo genuit Jacob fluxerūt anni. lx. vt hꝫ infra. xxv. ca. Jacob aūt erat annoꝛ. cxxx. qñ descēdit in egyptū. vt hꝫ īfra. xlvij. ca. Et sic a natiuitate Jſaac vsq; ad descensum in egyptū fluxerunt anni. cxc quibus si iungantur anni. cc. ꝛ. x. quibus filij israel fuerunt in egypto: ha/ benť anni. cccc. p̄cise: in quibus semen abꝛae fuit pegrinū in terra nō sua: ſz ptim in terra chanaan: in qua isaac cū patre suo fuit pegrinus: primo qꝛ licet deus ꝓmisisset sibi terrā chanaan: nō tū dedit sibi in actu passum pedis in ea: vt habetur Act. vij. postea peregrinatus est isaac in gerare: et postea iacob cum filijs suis in egypto: ꝛ propter hoc non dixit dominus abꝛae: Peregrinum erit semen tuum in terra egypti. cccc. annis: sed dixit Jn terra non sua: et subijcient eos seruituti et affligent: ista fuit seruitus ꝛ afflictio egypti que terminata est in illis. cccc. annis: sed non incepit a p̄n/ cipio illius tempoꝛis vt visuz est. h Uerūtamen gentem cui seruituri sunt: id est gentem egyptioꝛum. i Ego iudicabo: percutiendo decem plagis: vt habetur in Exo. k Et post hec ꝛc. quia filij israel in exitu de egypto acceperunt mutuo a vicinis suis vasa aurea ꝛ argētea ꝛ vestes. vt habetur Exo. xij. Et sic egressi sunt cum magna substantia.

l Tu aūt ibis ꝛc. i. anteq̄ predicte seruitus et afflictio superueniant se/ mini tuo. m Sepultus in senectute bona. i. decedens in gratia: qꝛ non dicitur hoc nisi de iustis: n Generatione aūt quarta reuertentur huc: id est ad terram chanaan abꝛae promissam. Jn illa enim erat abꝛam actu quando dominus sic loquebatur cum eo. Aduertendum tamē q; iste quat tuoꝛ generationes non sunt accipiende ab abꝛam: sed a iacob qui descen dit in egyptum: ꝛ si cōputentur generationes ab eo per lineam regiam in/ ueniuntur quattuoꝛ vsq; ad reditum in terram ꝓmissionis: quia Jacob genuit iudam: iudas aūt genuit phares: phares aūt genuit esrom: vt ha/ betur Matth. j. Esrom aūt genuit caleb: vt habetur. j. Paralipo. ij. Et iste caleb in quo completa est quarta generatio: fuit de intrantibus terram ꝓ missionis: vt habetur Nume. xiiij. et Josue. xiiij. Translatio vero. Lxx. hꝫ Quinta generatione reuertentur huc. ꝛ hoc est verum si computent⁹ p li/ neam sacerdotalem: quia iacob genuit leui: Leui aūt genuit caath. Caath

aūt genuit amram

¶ vsq; ad eleazar generationes q̃ttuor. Quidam tamen ab amram incipiũt: et ad phinees perueniunt. Quinta vero generatione egressi sunt: quia iudas genuit phares: phares genuit esrom. Esrom genuit aram. Aram genuit aminadab. Aminadab genuit naason qui genuit salmon. Phares cum iuda patre suo ingressus ẽ egyptum. Naason princeps tribus iude in deserto subscribitur: cuius filiꝰ salmon in terram promissionis intrauit. Phares vsq; naason generationes quinq;. Quidam tamen ab esrom incipiunt: ⁊ ad salmon perueniunt.

¶ Igitur Sarai

Nico.de lyra

autem genuit amram. Amram autez genuit aaron: vt habetur Exo. vj. Aaron autem genuit Eleazarum sacerdotem: et iste eleazarus in quo cõpleta est quinta generatio fuit de intrantibus terram promissionis: quia ipe et iosue filius Nun diuiserũt terram illam filijs israel: vt habetur Josue. xiiij. a Nec dum enim complete ⁊c. istud interponitur pro causa dilationis implende promissionis facte abrae de terra illa: quia iniquitates populi qui habitabat terram illã

a ſ vt iam debeant amittere terram suam.

tentur huc. †Necdũ enim cõplẽte a
sũt iniq̃tates amorreoꝝ: vsq; ad
pñs tempꝰ. Cum ergo occubuis/ b

a ſ Tribulationem et angustiam futuram significat.

set sol: facta est caligo tenebrosa
a ſ Judicium per ignem significat: quo separandi sunt mali a bonis.

et apparuit clibanus fumans c†
a ſ Ignis iudicij sepabit bonos a malis.

et lampas ignis transiens inter
diuisiones illas. In die illo pepi d
git dominꝰ fedus cũ abram ſz dicens: †Semini tuo dabo terram

a ſ Riuocozula: qui diuidit palestinam et egyptum.

hanc a flũuio egypti: ℓusq; ad flu e f
uium magnum euphraten. Cine s
os et ceneꝛos: et cethmoneos
⁊ ꝛethꝛeos: ⁊ phereꝛeos: raphaim
quoq; et amorreos: eueos ⁊ cha
naneos ⁊ gergeseos: ⁊ iebuseos.

terram illam actu: adhuc non tantus increuerant q; deberet inde expelli deus enim expectat in talibus mensuram sui iudicij. †24.q.5.c. vl.ſ.p. scientes.

b Cum ergo occubuisset sol. repetit quod supra p̃dixit: vt reuertatur ad consũmationem sacrificij abrae.

c Et apparuit clibanus ⁊c. Sic enĩ supradictum est: iniens pactum vl fedus firmum cum aliquo transibat inter partes animalis occisi: deus autẽ faciebat pactum firmum cũ abram: vt statim subditur:

d In illo die pepigit dominus fedꝰ cum abram. Deitas vero oculis sensibilibus videri non potest et isto apparuit ignis repꝛesentans presentiaz dei: sicut Moysi in rubo Exo. iij. Et transiens inter diuisiones predictas ad ostendendum firmitatem pacti cũ abram. sequitur: †p. ſ. p. scientes. 7.24. q.7.c. si de rebus. Ibi nobis dñs dedit.

e A flumio egypti: qui diuidit terrã chanaan ab egypto: et vocatur riuocozula: ⁊ iste est terminus terre ꝓmissionis a parte australi.

f Usq; ad flumium euphraten. qui est alius terminꝰ ex parte opposita.

g Cineos et ceneꝛeos: et ce. ⁊c. enumerat hic decem gentes quarum terras dedit hic dominus filijs abre et iacob. Filij enim Esau aliquam partem obtinuerunt.

Moꝛaliter.

Secundũ hebꝛeos abram Ca. XV ex victoꝛia tam excellenti de quattuoꝛ regibus habita: timuit ne foꝛet in hoc sua iusticia remunerata: ꝓpter quod dixit dñs ei ne timeret. Igitur abram significat quemlibet iustum qui exaltatus ex aliquo dono det ꝛimet ne foꝛte de bonis suis remuneratus sit in pñti: propt̃ qõ dominus consolatur eum per inspirationem internam d.

b† Noli timere ego pꝛotectoꝛ tuus et merces tua magna nimis. ſ. in futurum reseruata: homo vero sic visitatus a deo reputat se parum aut nihil fecisse: sm illõ Lu. xvij. Cum oĩa bene feceritis dicite: serui inutiles sumus. Sic beatus frãciscus dicebat fratribus suis: Modo incipiamus seruire dño quia vsq; nunc parum pꝛofecimus. ideo subditur: † Ego vadam absq; liberis. i. absq; operibus bonis in quibus cum ꝺi gratia homo per liberum arbitrium opatur. † Et iste damascus. i. ille qui officio vel statu est me minoꝛ in opibus bonis. i† Erit heres meus. i. hereditabit vitam eternam me excluso: vel saltem erit mecum ibidem in maioꝛi loco: propter quod subditur assecuratio de contrario cum dicitur:

m† Suspice celum et numera stellas si potes sic erit semen tuum: quasi dicat: plus q̃s posses credere augmentabitur meritum tuum c† Ego dominus qui eduxi te de vr chaldeoꝛum. i. de incendio vitioꝛum. d† Ut darem tibi ꝛram: sez viuentium et de hoc consequenter datur signum cum dicitur i† Sume vaccam triennem. i. humilitatem que per vaccã significatur: eo q; vacca iugo subijcitur que bene dicitur triẽnis. quia per humilitatez homo subijcitur maioꝛi equali ⁊ minoꝛi: † Et capꝛam trimam. i. veram penitentiam in qua cõfitetur homo suam ignoꝛantiam. ꝓpter quod per capꝛam significatur: et dicitur trima pꝛopter tres penitentie partes: q̃ sunt contritio: confessio et satisfactio. † Et arietem annoꝛũ trium. i. foꝛtitudinem quam aries designat: quia coꝛnibus foꝛtiter pugnat: ⁊ dicitur annoꝛum trium: q; pꝛ virtutem foꝛtitudinis homo sustinet patienter dura verba: rerum damna: coꝛpis supplicia k† Turturem que significat castitatem: † Et columbã. i. charitatem: quia spũssanctus apparuit in specie columbe super chꝛisti humanitatem. Oblatio vero facta deo de istis signum est assecurans coniecturaliter de adeptione future beatitudinis: ideo sequitur postea: c† Et apparuit clibanus fumans et lampas ignis. que sunt signum diuine acceptationis: sicut habetur. iij. Reg. xviij. de igne descendente super sacrificium helie: et Leui. x. super sacrificiũ aaron et filioꝝ eius in eoꝝ consecꝛatione.

In ca. xv. vbi dicitur in postilla: Circa pꝛimum describitur

Additio. j.

Dicere q (occasio petitionis. abram timuit ne in victoꝛia quaz habuerat accepisset terram illam actu: adhuc non tantus increuerant q; deberet inde expelli deus enim expectat in talibus mensuram sui iudicij.

b Cum ergo occubuisset sol. repetit quod supra p̃dixit: vt reuertatur ad consũmationem sacrificij abrae.

c Et apparuit clibanus ⁊c. Sic enĩ supradictum est: iniens pactum vl fedus firmum cum aliquo transibat inter partes animalis occisi: deus autẽ faciebat pactum firmum cũ abram: vt statim subditur:

d In illo die pepigit dominus fedꝰ cum abram. Deitas vero oculis sensibilibus videri non potest et isto apparuit ignis repꝛesentans presentiaz dei: sicut Moysi in rubo Exo. iij. Et transiens inter diuisiones predictas ad ostendendum firmitatem pacti cũ abram. sequitur:

e A flumio egypti: qui diuidit terrã chanaan ab egypto: et vocatur riuocozula: ⁊ iste est terminus terre ꝓmissionis a parte australi.

f Usq; ad flumium euphraten. qui est alius terminꝰ ex parte opposita.

g Cineos et ceneꝛeos: et ce. ⁊c. enumerat hic decem gentes quarum terras dedit hic dominus filijs abre et iacob. Filij enim Esau aliquam partem obtinuerunt.

Additio

rat accepisset totam mercedem iusticie sue a dño videtur irrationabiliter dictum. Tum quia ꝓmum promissum abre factum fuerat: faciamq; te in gentem magnam. supꝛa. xij. ca. sed hoc non erat isto tpe quo abram timuit: ꝓtunc. n. nullaz pꝛolem habebat: ⁊ sic nondum habebat totam mercedem a deo sibi ꝓmissam. Tum quia etiam veri pbi licet felicitatem eternam non cognouerunt: non tamen ponunt totam mercedem bonoꝛum operum in victoꝛia vel huiusmodi: vt patet. j. Ethi. Et multo minus p̃sumendum est de abram: q; totam mercedem a deo sibi pꝛomissam estimaret cõsumi in quadam tpali victoꝛia. Sed iste passus aliter possent exponi: ⁊ vt credo melius. ſ. q; abram ex predicta victoꝛia timuisset ꝓpter duo. Pꝛimũ ne foꝛte illi reges ab eo victi irruerẽt sup eũ sic pluries ꝓtingit inꝛ bellatoꝛes: eo mõ q̃ timuit iacob a sichimitis et conuicinis eoꝝ: infra. xxxiij. ca. Secundus timebat ne foꝛte excessisset in persecutione illoꝝ regum ⁊ de vastatione eoꝝ. Non enim legitur q; hoc fecisset ex iussu diuino et ideo timuit ne foꝛte in illo actu peccasset: iuxta illud Job. ix. Uerebar opa mea: pꝛsertim cum in littera non appareat: q; abram fuisset certificatus q; illi quattuoꝛ reges iniuste se habuissent contra quinq; aduersarios suos. Ũ deꝰ assecurauit ipm de vtroq; timoꝛe: de pꝛimo. ſ. cum dicit: Ego pꝛotectoꝛ tuus sum: ⁊ ne terreas a facie eoꝝ: quia ego pꝛotegam te: de secundo vero assecurauit eum dũ dicit: Ẽ merces tua magna nimis. q. d. non solum non deliquisti aliquid in predicta persecutione et victoꝛia predictoꝝ regum: sed etiam per eam vlterius meruisti mercedem magnã: inq̃ntuz ex çelo charitatis fraterne et ad honoꝛẽ diuinũ ℔ fuit factũ.

In eodem ca. xv. vbi ꝺr in postilla: Q; aũt abram in hoc loco intellexerit sibi et semini suo.

Additio. ij.

Hec verba xp̃i a iohãne narrata: scilicet abraz exultauit vt videret diẽ meum ⁊c. non sunt referenda ad visionem abre de qua in hoc loco agitur. q; hic nõ fit mentio de passione xp̃i nec de eiꝰ resurrectione: nec in re: nec in figura: vt satis patet aduertẽti. sed hec verba euãgelij potius sunt referenda ad tps ũmolationis isaac: de q̃ iam. xxij. ca. amplꝰ videbitur: ſz q; abram intellexisset i ℔ loco sibi ⁊ semini suo eẽ ꝓmissa: nõ solum bona terrena: ſz etiã celestia: ex tribꝰ põt cõpꝛobari in hac visione cõtentis. Pꝛimo ex hoc q; ꝓmissio de multiplicatione ꝓlis facta abre aliter facta fuit supꝛa. xiij. ca. et aliter ℔. ibi eñ. assimilat multitudinẽ ꝓlis multitudini arene in ℔: quia arena est q̃si inumerabilis. dicit. n. Si q̃s põt numerare puluerẽ tre ⁊c. in ℔ aũt loco cõcludit silitudinẽ simpliciter inter semen suũ ⁊ stellas celi: dicit eñ. Sic erit semen tuũ. ſ. celeste

 ✻ lucidũ ⁊ incoꝛru

iucidum ꝛ incorruptibile: iuxta illud Dañ. xij. Qui aũt ad iusticiam erudiunt plurimos: q̃si stelle in ꝑpetuas eternitates. Secundo etiam hoc designaꝫ ꝑ illud qđ p̃dicit immediate: Eduxitq; eũ foras: nõ videt ꝓprie intelligendũ: per motum corpalem: nam ꝑ videt supfluũ eẽ: qz abrã nõ posset suspicere celũ existens infra domũ vel tentoriũ: et sic suffecisset dixisse ei: suspice celum. Et ait: suspice celũ ꝛ munera stellas. cũ. n. dicit: Eduxitq; eũ foras. ipe eñ obediendo mãdato exiuisset ad locũ vbi posset suspicere. Sed hec eductio aliter intelligẽda est. s. q ad ꝑ q abrã hꝫet cognitionez saltẽ enigmaticã per fidẽ ꝺ felicitate eẽna: optebat eũ supra se seu eꝫ sẽ educi: iuxꝫ illud Eccl̃. iij. Plurima eñ sup sensũ hoĩs oñsa sũt tibi. Et sic exponũt istud verbũ antiq̃ hebreoꝝ: licet nõ ad eundẽ finem dicunt eñ: Quid est q eduxit eũ foras: hoc est dicere: eduxit eum de crudelitate seu opinione sua. Et notandũ q nõ dixit Exi foras: sed eduxit eũ foras: ad denotandũ q fides dei donum est: vt Sap̃. iij. Tertio cõprobaꝫ q abrã in hoc loco credidit bõa spũalia sibi ꝛ semini suo ꝓmitti ex ꝑ qđ seq̃t. Abrã credidit deo: et reputatũ est ei ad iusticiã. Ad qđ sciendum q licet abram a ꝓncipio exitus de sua domo et de cognatione sua sepauerit se ab infidelibus tanq̃ fidelis. fides tñ abre in ꝑ loco fuit approbata a deo tanq̃ fides iustificans: et de ꝑ ꝺr et reputatũ ẽ ei ad iusticiã. Cuius rõ est ꝑm Apl̃m ad Rom̃. iiij. eo q contra spem in spem credidit. s. ꝺ spem nature ī spem gratie: quod intelligiꝫ nõ solũ in hoc q credidit ipm futurũ esse patrẽ multaꝝ gentiũ ꝑm carnẽ qđ est ꝺ spem nature: cum ipe esset senex et vxor sua sterilis: sed potiꝰ in hoc q credidit se et semen suũ cõsecuturos esse vitam beatam. s. celestem: qđ est maxime ꝺ spem nature: iuxta illud. j. Cor. ij. Oculus nõ vidit q ꝓpauit deus diligentibus se. illa eñ que fuerunt antea dicta seu ꝓmissa abre non excedebant totã facultatem nature: sicut cum dicitur: Faciã te in gentẽ magnã ꝛc. Et ideo in hoc loco precipue fides sua reputata fuit ad iusticiam propt predicta.

In eodem ca. xv. vbi dicitur in postilla: Sopor irruit super abram.

Additio. iij. In hebreo in hoc loco ꝓprie dicitur Sopor irruit super abram: sic ī translatione nr̃a eadem tamen dictio ponitur hic: et supra. ij. ca. cũ dicit: Immisit dñs deus soporem in adam.

Replica. correctorij contra Burgen. In ca. xv. vbi postillator introducit abram timuisse: ne forte ꝓmissio sibi facta ca. xij. supra ꝑ datã tam solennẽ victoriã esset ipleta: Burgen. dicit hoc fore irrõnabiliter dictuꝫ ex motiuis modicum valentibus: vt patebit. postillator. n. ꝓformat se dictis sanctoꝝ et Hlo. ordi. qui hunc passum mystice introducentes dicunt: triumphata multitudine vitioꝝ confortatur spes cuiuscq; fidelis a dño ne titubet: sed mercedem expectet. Ad cuiꝰ instar hic facit postillator añcedens ex littera hanc victoriã nõ esse mercedẽ: sz aliã multo maiorem expectandam: nec valet obiectio prima Burgen. quia etsi per istam victoriã nõ creuit in ꝓplem: creuit tñ in gentẽ: iuxꝫ ꝟba ꝓmissionis supra facte ca. xij. vbi dicebatur: Faciã te crescere in gentem magnam. Ex illa enim victoria creuit in gentẽ magnã: qz nõ solum coꝝ omnibus illis regibus ꝑ quibus dimicauit reputatus est: sed et magna gens ei adhesit: vt putaret abram promissionem illam impletam esse: quia nõ dicebatur de prole sed de gente. Rationabiliter igitur dictum est abram timuisse: Hec scda obiectio Burgen. valet: nam etsi abram concedatur fuisse philosophus et theologꝰ nõdum tamen perfectus: quia videtur de promissis ca. xij. ꝛ ꝺ temporaliter sapuisse: vt patet ex textu. Mã de promissione hic facta dixit: Domine deus quid dabis mihi? et cetera q̃ sequunt̃: nõ grãdipẽdẽs ꝓmissũ ñ hõto hered̃e tpaliter succedẽte. si. n. eã ꝓmissionẽ ꝺ eẽna mercede itellexisset plene frustra heredẽ carnalẽ petisset: cũ ī ea nẽo alteri succedit: vt heres eiꝰ cũ oẽs sint ibi coheredes xp̃i: nec sine culpa vernaculo ñuidisset: cũ ī eterna mercede lib̃ et fuꝰ appẽdunt̃ equalãce. Hõ valẽt igit obiectiones Burgẽ. stat. n. timore per postillatorẽ iduciꝰ cũ duobꝰ timoribꝰ positꝫ ꝑ Burgẽ. Itẽ in eodẽ. ca. vbi postillator facꝫ vtilẽ digressionẽ ad itelligẽdum multos passus ve. te. inꝫ cetera oñdit abrã ꝑ deũ ī ꝑ loco ĩstructũ: vt de cetero itelligeret sibi et semini suo ꝓmissa ñ solũ de tpalibꝰ: sz ꝓncipaliꝫ de eẽnis bonis fore itelligenda: q̃ nõ nisi ꝑ xp̃m potuerũt sortiri effectũ: et sic diẽ xp̃i ei spũaliꝫ ꝑ ĩsinuatũ ꝛ iplicite: de q̃ expõiꝫ illꝰ Job̃. viij. Abrã pr̃ vr̃ exultauit ꝛc. Burgẽ. obijcit ꝑ q de xp̃o ꝑ nulla fiat mentio: nec in re: nec ī figura. Ad qđ dici põt: q ī eo q Burgẽ. hoc tribꝰ rõnibꝰ oñdit abrã itellexisse ꝓmissiõis sibi factas ꝓncipaliter de eẽnis ad q̃s tñ puenire ñ posse sciuit nisi ꝑ xp̃m Idcirco optet eũ dicere q ꝑ iplicite fiat mẽtio de die et tpe xp̃i: vt ꝺ cã sine q̃ nõ: nã illiꝰ mercedis eẽne sibi ꝓmississe effectꝰ fuit ipossibil̃ sine merito xp̃i q ꝙsurgit ex die natiuitatiꝫ ꝛ passionis ꝛc. Et ad id videnꝫ ptinere tres rõnes Burgẽ. ī hac digressione posite: vt pz intuenti. Et ad plene satisfaciẽdũ obiectioni Burgen. videt q ī ꝑ ca. fiat mẽtio de xp̃o per figurã vacce triẽnis: capre: arietis: ꝛ colũbaꝝ: put declaratur late postillator auctẽ btũ Aug̃. ī li. leg̃ ꝛ gẽ. Jn eodem ca. facꝫ Burgẽ. difficultatẽ ī ꝑ ẽmino sopor: cũ tñ multi textꝰ loco eiꝰ habeãt pauor. Et huic alludit qđ seq̃t: Et horror ĩuasit abrã: et ita btũs Aug̃. videt exponere vt pz in Hlo. ordi. vbi aũt hꝫ sopor nõ ꝺz accipi ꝑ somno: sed extasi: sicut s. ij. ca. ibi eñ adã ꝑ soporẽ extaticũ illustratꝰ ꝓphetauit ꝑ abrãã doctꝰ futura preuidit.

Hlo. ordi.

§ a Hit sarai. v. a. ꝛc. Ca. XVI

A i Ra. Nõ ẽ adulẽ abrã: si vinẽte vxore ancille iungit: qz nõdum promulgata erat lex euãgelij vniꝰ vxorꝫ ꝛ genꝰ suũ multiplicandũ audierat: sed ꝑ quã mulierẽ nesciebat: qz sarã sterilez nouerat: nec fuit in coitu libidinosa voluptas sz ꝓpter hñde pia charitas: vxor q̃z ꝑ voluit ꝛ coegit q̃ filios hꝫe nõ poterat. Jõ ex alia suscipe cupiebat quẽ ī loco ꝓprij adoptaret. b Jngredere ad an. ꝛc. Hiero. Nota diligẽter: q procuratio filioꝝ in hebreo edificatio dicta ẽ. Legit̃. n. ibi. Jngredere ad ancillã meam: si quo edificer ex ea. forte ꝑ ẽ qđ in Exo. ꝺr: Bñdixitq; deꝰ obstetricibꝰ ꝛ edificauerꝫ sibi domos. Mystice. Agar terrenã hierl̃m significat: in q̃ vetus lex carnaliter ꝛ seruiliter exercebat. Sara ꝟo grãm no. te. q̃ ciues supne hierusalẽ liberos parit. Sz gra noui testamenti diu in manifesto non fuit: ꝛ vete. te. q̃si ancille generandi licentiam dedit: seruos. s. timore nõ amore fuientes: tanq̃ de semine abre filios generans quos ad vnius dei cultur̃ astringeret. ꝛ ab idolis quibus gentes filia sacrificia impendebant reuocaret Sed cũ populꝰ ille de opibꝰ carnis inflatꝰ veniẽte xp̃o gratiam refutaret: ꝛ in seruitute incredulꝰ ꝑduraret: ꝓualẽte gra sic afflictꝰ ꝛ attritꝰ ẽ: vt regnũ ꝛ sacerdotiũ ꝑderet. Ñ in solitudinem redactꝰ sedulo scrutãdo ꝛ meditãdo fontẽ legis sitiẽs nihil inuenit nisi vt monẽte lege ꝑ moysen tanq̃ ꝑ angelũ lata grãm redeat: ꝛ se subijciat. Ra. Mystice. Ue due mulieres sunt duo testamenta. Agar vetꝰ: qđ in synagoga iudaicũ populũ fuituti nu-

Exo. 1. c

Mystice

Mystice

§ triebat obnoxiũ

§ gratia.

§ Hit sarai vxor abrã C. XVI a

a § Qui libere seruirent deo.

i nõ genuerat liberos sz habens ancillam egyptiacã nomie agar: dixit marito suo. Ecce cõclusit me dominus ne pare-

§ datur locus carnali obseruantie: quia nondum venerat gratie tempus.

b rem: † Jngredere ad ancillã meaz c

Nico. de lyra

a Hitur sarai Ca. XVI

i Ostenso qualiter abram se habuit in desiderio prolis: hic consequenter ostenditur qualiter bene se habuit respectu vxoris ei consentiẽdo. primo in ancille desponsatione. secundo in eius humiliatione. ibi: At illa ꝛc. Circa ꝓmũ dicitur sic: Jgitur sarai vxor abraz nõ genuerat sibi liberos. li sibi qđ interponitur non est de textu.

b Sed habens ancillam egyptiã nomine agar: Jsta agar vt dicunt hebrei fuit filia regis egypti. vna enim de vxoribus pharaonis videns sanctitatem sare: cum esset in domo regis: et quomodo pharao et domus eius fuerat flagellatus a domino propter ipsam: vt supradictum est. xij. ca. dixit in corde suo q melius esset filie sue agar si seruiret sarai tanq̃ ancilla q̃ si remaneret ī magꝝ honore ī domo paterna: ꝛ ꝺ tradidit eã sarai tãq̃ ancillã eiꝰ: nec istꝺ est absonũ rõni: qz ī libro Hester ꝺr: q multi gentiles videntes qđ dñs fecerat ꝓ iudeis liberãdo eos a psecutiõe aman iũgebant̃ cerimonijs eoꝝ. c Jngredere ad ancillã ꝛc. vt qz non possum hꝫe filios naturales: saltẽ habeã per adoptionez. Uidebat. n. sarai q nõ eẽt bonũ q tã sctus hõ sic abrã careret ꝓple: ꝛ qz ipa ꝙcipe nõ poterat de corpe suo: ancillaz suã vxorẽ sibi tradere volebat: q̃ etiã ancilla sibi ex deuotione tradita fuerat: vt p̃dictũ est: et ideo in ꝑ volebat. eã honorare pre alijs mulieribus.

✻ Cũq; ille acquiesceret

ff32. q. 4. c. dixit sara. et ca. q. 5. ī in p̃n. et. c. ꝺs ignoret q. 7. tñ valer. ibi. apõ antiqs. et 56. di. c. hismael.

triebat obno/xiũ:sara nouũ qđ ꝓlin xp̃ia/nũ in liberta/tem fidei ge/nerauit.Mul/tiplicati sunt ancille filij:vt nõ numerarẽt ꝑ multitudine q̃ supra arene ꝓpanť. Jp̃e ꝙ ꝓl's ferocita/te sua emulus et oĩb⁹ bonis ꝺr̃i⁹:maxie cũ xp̃ianũ popu/lũ toto orbe i/nuidia stimulã te ꝓsequitur: ꝛ longe lateq̃ diſpersus:va/gando ꝛ negociando omni/b⁹ ẽ onerosus a Hic erit fe/rus homo.Al' ruſtic⁹ ꝺm ali/os. Hiero. in hebreo habet phara. qđ inť ꝓtať onager: ſignificat ſe/men ei⁹ habi/tatuꝝ ĩ deſto .i. ſaracenos| vagos in cer/tis ſedibus q̃ oẽs gentes q̃/bus deſertum ex latere iũgiť incurſantes i/pugnáť ab oĩ bus. b Ho cauit añt agar Recte nomen ei⁹ ità vocauit q̃ gratuit⁹ cõ ſulit miſeris: ꝛ hũiles cõſo/laťPſ.9. Añ tu la/borẽ et doloꝛẽ conſideras: et tibi derelict⁹ ẽ paup ꝛc.Pro fecto Hvidi po ſterioꝛa viden tis me. Tale ẽ illõ: videh̃ po ſterioꝛa mea: nã facies non appebit tibi. Exo.33.d Hon.n. hõ vi debit faciẽ me am ꝛ viuet.Il lam.n.manife ſtationẽ ſapie dei nemo põt videre ꝛ viue/re. Jp̃a ẽ ſpẽs ad quã ſuſpi/rat q̃ deũ dili/git toto coꝛde tota aĩa: tota mẽte:ad quaꝝ ꝓcẽplãdã etiã ꝓrimum dili/gẽdo ſic ſeipm quãtũ

a ſ Mihi adoptando.

ſi forte ſaltẽ ex illa ſuſcipiam fili os.Cunq̃ ille acquieſceret de/ a
precanti: tulit agar egyptiam b
ancillam ſuam poſt annos de cem quã habitare ceperant in terra chanaan:et dedit eam vi ro ſuo vxoꝛez:Qui ingreſſus ẽ ad eam.At illa concepiſſe ſe vi c
dens multiplicatum iſrl' ꝺm car

a ſ gratiam liberos parituram.

nem deſpexit dn̄am ſuam ꝺ†
Dixitq̃ ſarai ad abꝛaz.Jniqué e
agis contra me: Ego dedi an/cillam meam in ſinum tuum.

a ſ Quaſi de herede preſumens.

q̃ videns q̃ cõceperit:deſpe/ctui me habet.Judicet dom⁹ inter me et te:Cui rñdit abꝛam †
Ecce ait: ãcilla tua ĩ manu tua f

a ſ q̃ſi ceſſet vmbra:domineť veritas. b ſ de ſtruendo gratia regnum ꝛ ſacerdotium:nõ vult ſubijci ſuperbia iudeoꝛum.

eſt vtere ea vt libet. Affligẽte g
igitur eaz ſarai:fugã inijt.Cũq̃ h
i

a ſ Sermo diuinus.

inueniſſet illam ang⁹ domini

a ſ Littere legis innitentem. b ſ ceremonijs ſuis priuatam.

iuxta fontem aque in ſolitudie

a ſ Conſequenter egyptia in via ſur que per he remum ducit ad egyptũ:feſtinabat ire egyptũ

b ſ In anguſtia.

que ẽ ĩ via ſur ĩ deſto: dixit ad k
eaz:Agar ancilla ſarai vnde ve l
nis ꝛ quo vadis? Que reſpon m

a ſ quaſi nolo ſubijci gratie.

dit: A facie ſarai dn̄e mee ego fugio.Dixitq̃ ei angelus domi ni:Reuertere ad dn̄am tuam ꝛ n
humiliare ſub manu illius. Et

a ſ Expſona dei loquitur angelus.

rurſum: Multiplicans inquit multiplicabo ſemen tuum:ꝛ nõ o
numerabitur pre multitudine ac deinceps: Ecce ait cõcepiſti p
et paries filium:et vocabis no q

ſ Exaudirio dei.

men eius iſmael: eo q̃ audie/rit dominus afflictionem tuaz r

a ſ feraliter viuentes prefigurans.

ſ Agreſtis ruſticus. b ſ impugnans dome/ſticos fidei.

a Hic erit ferus homo b manus ei⁹ s

a ſ Reſiſtendo infidelitati.

contra omnes et manus omni t
um contra eum: et e regione

a ſ Qui de ſemine abꝛe.

vniuerſoꝛum frãtrum ſuoꝛum

ſ militabit.

b figet tabnacula. Vocauit aũt v
nomen dn̄i qui loquebať ad eã

a Cunq̃ ille acquieſceret deꝑcanti. ꝓpter qđ abꝛã nõ vitu/perať de bigamia ſicut Lamech.qꝛ nõ accepit ſcdam vxoꝛem motus libidine:ſz ꝓlis amoꝛe:nec abſq̃ conſenſu ꝑme vxo/riz:imo ipa ſupplicante:quod non fecit Lamech:ſed libidine motus ꝛ ſine conſenſu alterius vxoꝛis. b Tulit agar ꝛc. iſte erat terminus vt dicunt hebꝛei:infra quẽ debebat vir ex periri:vtq̃ de vxoꝛe ſua poſſet habere ꝓlem:anteq̃ rationez ſterilitatis accipet aliã. c At illa concepiſſe ꝛc.Hic conſe/quenter oñdit quõ ꝓſenſit vxoꝛi de ancille humiliatione:ꝛ ꝑmo ponit ꝓpter hoc ancille receſſus: ꝛ ſcdo eius regreſſus. ibi:Cunq̃ inueniſſet eã.Circa primũ ſciendũ:q̃ licet agar eẽt prius bona et deuota puella:qꝛ tñ non erat in bono ꝓfirmata poſtq̃ fuit coniũcta abꝛe in matrimoniũ ꝛ vidit ſe concepiſſe ab eo:eſtimauit q̃ omnia bona ꝓmiſſa ſemini abꝛe cõplerent in ſua ꝓle ꝛ ex hoc ꝓrupit in quandã elationem.

d Deſpexit dn̄am ſuam tanq̃ a diuino promiſſo repudiatã. ideo ſequitur: e Dixitq̃ ſarai ꝛc.quia nimis diſſimulabat iniuriã ſibi factã:et ille ſtatim acquieſcens rationi dixit:

f Ancilla tua in manu tua eſt:id eſt in poteſtate tua ad caſti gandum ꝛ humiliandum eam ſicut tibi videtur.

g Affligente igitur eam ſarai: Hon eſt veriſimile q̃ mulier tam ſancta affligeret eam iniuſte:ſed caſtigabat eam et humi/liabat rationabiliter:que humiliatio erat ipi agar afflictio: eo q̃ ex elatione volebat ſarai ſe preferre.ideo ſequitur:

h Fugam inijt.verſus terram egypti vnde erat.

i Cunq̃ inueniſſet eam angelus.Hic deſcribitur ipſius re/greſſus per monitionem angeli dicentis ſibi: k Agar an/cilla ſarai:ac ſi dicat:aduertere debes q̃ tu es ſeruilis condi/tionis reſpectu ſarai:et ideo non debes ei preferri:

l Unde venis ꝛc.Hon querit ex ignoꝛantia:ſed vt ex reſpõ ſione agar efficaci⁹ coꝛrigat eã. m Que rñdit ꝛc.ex h.n.q̃ re cognouit eã dñaz ꝓuenienť angel⁹ dixit ei: n Reuertere ad d.ꝛc.qꝛ h̃ ẽ iuſtũ:et qꝛ angel⁹ vidit eã mõitz ſuis acq̃eſcẽtẽ nũ ciauit ei ex parte dei bonos rumoꝛes de futuro:dicens:

o Multiplicabo ſemen tuum.Et hoc patet impletum in ſaracenis qui agareni deberent nominari tanq̃ deſcendentes ab agar per biſmaelem filium eius:ſed vſurpauerunt ſibi falſum nomen a ſara tanq̃ a libera ꝛ digniori:qui ſarraceni ſunt valde multiplicati. p Ac deinceps: ecce ait concepiſti. In hebꝛeo habetur ecce concipies:et probatur per illud q̃ habe tur Jud.xiij.de vxoꝛe manue:cui angelus apparens dixit:ec ce concipies:ꝛ eſt ibi idem verbum hebꝛaicum ſicut hic: pro/pter quod dicunt hebꝛei q̃ agar paſſa fuerat aboꝛſum: quod potuit eſſe in penam contentus domine ſue:et ſuperbi receſ/ſus ſui ab ea:et ex laboꝛe itineris in fugiendo:ſed cum acqui euit angelo monenti de regreſſu et humiliatione:dominus q̃ reſpicit humiles viuificauit fetũ in vtero extinctũ:ꝛ iſta viui/ficatio vocatur hic ab angelo conceptio de nouo. ꝛ quia iſta expoſitio eſt ꝺm litteram hebꝛaicam:ꝛ ſatis conſona littere ſe quenti:ideo ꝺm hoc poteſt exponi tranſlatio noſtra.cum dici tur:Ecce ait concepiſti:ac ſi diceretur:prius concepiſti p cõ/cubitum abꝛe:nunc iterum concepiſti diuina virtute fetum ex tinctum viuificante:et ꝓpter rationem huius miraculi põt conuenienter dici:q̃ prenominatus eſt ab angelo anteq̃ na/tus eſſet:ꝺm miraculi facti ꝓpꝛietatem.ideo ſequitur:

q Vocabiſq̃ nomen eius biſmael:quod interꝓetatur exau/ditio dei.ideo ſequitur: r Eo q̃ audierit dn̄s afflictionẽ tuam:in hoc q̃ paſſa fueris aboꝛſum:ꝛ deus viuificauit aboꝛ tiuũ:vel afflictionẽ ſuã vocat humiliationẽ: qꝛ voluit reuerti ad dn̄am.Hõ.n.põt hoc intelligi de afflictione quam fecerat ſibi ſarai:qꝛ illa fuit rõnabilis et iuſta:vt ꝓdictum ẽ. Hota q̃ duo alij legunť ꝓnominati añq̃ nati in ve.te.ſ.Jſaac.ca.ſe.et Joſias.iij.Reg.xiij.In primo fuit duplex miraculũ.ſ. ꝓpter patris ꝛ matris ſenectutẽ:ꝛ etiã ſterilitatẽ mr̃is.In ſcõ ſcili/cet ſciſſio altaris bethel ꝛ effuſio cineꝝ:ꝛ arefactio brachij re/gis.In nouo teſtamento duo legunť ꝓnominati.ſ.Joẽs ba/ptiſta et Jeſus:et de miraculis in vtroq̃ patet:et ideo ꝓbabi le eſt q̃ in biſmaele ſilr fuerit miraculũ quantũ ad viuificatio nem fetus predictã. s Hic erit ferus hõ:in hebꝛeo habeť ſilueſter homo:diligens nemoꝛa et venationes: quia factus fuit iuuenis ſagittari⁹:vt habeť ifra.xxj. Man⁹ ei⁹ ꝛ oẽs ꝛc. qꝛ illi q̃ exiuerũt de eo:habitãtes in deſerto:freq̃nť faciebãt inſultũ his q̃ habitabãt in circũitu deſerti:ꝛ ecõuerſo illi reſi ſtebãt eis:ꝛ adhuc videm⁹ q̃ ſaraceni ſunt infeſti multis gen tibus. t Et e regione vniuerſoꝝ ꝛc.i.tẽtoꝛia:ſic in bellis ſolet fieri. v Vocauit aũt nomẽ dn̄i ꝛc.qꝛ ille angel⁹ in per ſona dn̄i loquebať:iõ vocauit eũ dn̄m ꝛ deũ: ſic xp̃ũ ꝓconis ꝺr xp̃ũ regis:ꝛ eodẽ mõ dicit btus Greg.de angelo qui loq/

quantū potest edificat. Posteriora xo ei⁹. i. incarnationē ei⁹ quā assumpsit postremis tpib⁹ nunc p fidē ꝛ dilectionem desiderando contēplamur in futuro eterna ꝓtēplatiōe fruemur. a Propterea appellauit puteū ꝛc. Usqꝫ hodie pute⁹ agar demonstratur in deserto arabie inter cades ꝛ barad: q̄ significat ve. le. ꝛ noue scp̄turā: quā cōditor nr̄ vita viuentiū spes morientiū intuitu pie mirationis mortalib⁹ dedit: vt edocti ꝛ a vitijs correcti dei visiōe perpetuo digni eē mereant. ℔ Fedus

Nico. de lyra

quebat moysi in mōte synai: q̄ aliq̄ deus ꝛ dns noiat: qz in psona dei loquebatur. a Tu deus qui vidisti me. cōsolando ꝛ vivificando fetū. b Dixit. n. reddendo rōnem q̄re eū sic noiabat. c Profecto hic vidi ꝛc. Dicūt expositores nr̄i: q̄ ille angelus q̄ apparuit sibi: sic appebat in similitudine assumpta: q̄si habēs faciē ab ea aversam: qđ autē sic videt scilicet a dorso: nō manifeste ꝛ determinate ꝓgnoscitur: ꝛ p b̄ designatur q̄ de angelis nō habem⁹ cognitionem nisi valde longinquā ꝛ remotā: nō ppriā ꝛ determinatā. Et simile hr̄ de moyse Exod. xxxiij. quādo dixit ei dns. Videbis posteriora mea: faciē aūt meaz videre nō poteris. tales. n. apparitiones frequenter fiunt exterius: ad designandū dispositionem hoīs interius cui fit apparitio fm q̄ dicit btūs Greg. de discipulis quib⁹ post resurrectionē suam xp̄s apparuit in pegrini effigie: ꝛ finxit se longius ire: vt hr̄ Lu. xxiiij. b g̃ simplex veritas nō p duplicitatē fecit: sed talē se exhibuit in corpe: qualē apud illos erat in mente. hec Greg. Hebrei aūt aliq̄ dicunt q̄ hic est verus textus: Hic vidi post videntē me: et est sensus: Angelus vidit me hic: vocando et monēdo: ꝛ postea vidi eū. Alij aūt dicunt q̄ veritas textus est: Hic vidi post visum meum: et est sensus: Hic vidi angelū dñi i hoc deserto: postq̄ viderā eū añ in domo abr̄e: cuius ille angelus erat custos et visitator: ꝛ ꝓpterea nō fuit territa ad visionē angeli: sicut Manue qui dixit: Morte moriemur: qz vidim⁹ angelū dñi. Judi. xiij: qz fuerat assueta videre angelos dñi in domo abr̄e. Nec mirandum si in hoc loco ꝛ alijs pluribus locis veteris testamenti lr̄a pluribus modis ꝛ sensibus accipiatur: etiā fm hebreos doctores: qz hebrei nō habent grāmaticā ita distinctaz ꝛ dearticulatā p declinationes noīm ꝛ verboꝝ sicut latini et greci habent. Itē apud eos sunt multe dictiones eq̄oce: et ꝓpter hoc eadem lr̄a aliq̄n varijs significationib⁹ ꝛ sensibus accipit. d Propterea appellauit puteū illū: quē pri⁹ vocauerat scriptura fontē: qz ois puteus fons: nō ois fons puteus: fm q̄ dicit btūs Aug⁹. sup Joh. e Puteū viuētis videtis me: ꝛ ōz aūt videtis: qz angel⁹ ibi viderat ipam agar: vt predictū est. Et viuentis: qz ibi fet⁹ extinct⁹ fuit vivificat⁹ vel qz angelus p̄dictus sp vivit cū sit īmortalis.

f Peperitq̄ ꝛc. postq̄ reuersa fuerat ad eius domum.

g Qui vocauit nomē ei⁹ hismael: coḡuit. n. p revelationē illū qđ dictū fuerat agar de noiatiōe pueri: ꝛ iō sic noiauit.

Moraliter. Hic describitur conceptio hismaelis de ancilla cū dicit c† Ingredere ad ancillā meā ꝛc. per abram aūt pōt intelligi vir quicunq̄ bonus habens in sua domo: id est in se ipo sarai que interp̄tat p̄nceps mea ꝓpter qđ p ipam significatur rō recta que debet dñari ꝛ agar ancillā. i. carnē que oz subijci per hoc aūt q̄ dixit sarai ingredere ad ancillā. itelligit cōdescensio facta carni ex cā rōnabili. Sz qz difficile est ibi tenere modū debitū: iō frequenter ex hoc consurgit rebellio carnis ad spiritū. qđ notat cum ōz: d† Desperit dñam suam: sed cū rō denunciat hōi talē rebellionē oz rōni subijcere carnem qđ notat cū subdit: f† Cui rndens abram ecce ait ancilla tua in manu tua est. s. ad castigandū eā: et si caro talem castigationem refugiat oz nihilominus reduci ad rōnis obedientiā. ideo sequit: n† Dixitq̄ ei angel⁹ dñi: reuertere ad dominā tuā ꝛ hūiliare sub manu ipi⁹. sequit: f† Peperitq̄ agar abr̄e filiū: qz cū caro obedit spūi ꝓducit opus bonum: g† Qui vocauit nomen ei⁹ hysmael: qđ interpretat auditio dei nam ex dei beneficio ꝓcedit tal⁹ opatio: ꝓpter quod re-

℔ gratiāduz

a ſ Propitius fuisti b ſ In figura ꝓpheție.

Tu deus qui vidisti me. Dixit a b
ſ Incarnationem christi post venturam.
eni. Profecto hic vidisti posteri- c
a ora videntis me. Propterea ap- d
a ſ Pureus significans profunditatem dominice incarnationis in eternum manentis.
b ſ altitudinem consilij conseruantis.
pellauit puteū illū puteū viuēt̄l e
a ſ Novum et vetus testamentū.
et videntis. Jp̄e est iter cades et
a ſ qz filij carnis reputantur in semen.
barad. Peperitq̄ agar abr̄e filiū f+
qui vocauit nomen eius hismael g+
a ſ qz nondum peruenerat ad numerum celestiū ciuium recipit carnalem filium.
octoginta et sex annorum erat
Abram quando peperit ei agar
hismael.

gratiandū est ei dicendo illō Ps̄. xxvij. Reflorvit caro mea et ex volūtate mea confitebor illi.

In ca. xvj. vbi ō: in postilla: Nec istud est absonū rōni. Ex illa historia Hester non ducit sufficiens similitudo ad hoc q̄ filia regis egypti voluntarie fieret ancilla sarai. Tū qz ibi gentiles nō fiebant serui iudeoꝝ q̄uis iungebant eis i suis ceremonijs: qđ lōge minus est: q̄ filia regis fieret ancilla sarai voluntarie hebree. Tum qz scptura ibi facē de b̄ exp̄ssam mentionē ad laudē dei: hic aūt nihil exp̄mit nec etiam innuitur b̄: vñ reputandū est ficticiū potiꝰ q̄ verum. In eodē ca. xvj. vbi dicitur in postilla: Ecce ait concepisti. Jn hebreo hr̄: Ecce cōcipies.

Additio. j.

Additio. ij.

Bene concordat i hoc trāslatio nr̄a cū hebraica v̄itate: non em̄ hic ponitur dictio determinate significans futurā exceptionem: sic Judi. xiij. vbi fm hebraicā veritatē ponitur verbū futuri tpis ꝓceptionis significatiuū: sed i hoc loco ponit dictio oino silis dictioni q̄ ponit infra Gen. xxxviij. vbi ponit: De viro cui⁹ hec sunt concepi. vnde proprie etiam concorditer ad hebraicam veritatez trāslatio nostra posuit: Ecce concepisti. Et sic non oportet fingere aborsum: nec reuificationē de quibus nulla fit mentio in lr̄a nec rōnabile videt: q̄ hec fieret miraculū sicut in alijs qui fuerunt p̄nominati añ natiuitatē. Tum qz nō fuerunt similes in vita: īmo valde dissimiles. Tū qz miracula fuerūt publice facta ad laudē dei ꝛ honorē natoꝝ. b̄ aūt dato q̄ eēt miraculū eēt occultū: ꝛ sic nō induceret vtilitatē.

Replica correctorij contra Burgen. Jn ca. xvj vbi postillator nō reputat absurdam historiā hebreoꝝ dicentiū: Agar ancillā sarai fuisse filiā regis egypti ex deuotione oblatā et cetera que narrant in postilla Burgen. aut objcit eā tanq̄ fictā ꝛ falsam: p̄mo ex eo qz etsi in libro Hester dicat gentiles coniunctos ex deuotione iude orū cerimonijs: nō tn̄ vt essent serui iudeoꝝ. Sed quid mirū hic et ibi: q̄ iūctus ex deuotione p̄staret obsequia et seruitia vñ cōi noīe diceretur seru⁹ vel ancilla: nō ex obligatiōe: nec ex hoc vilis orit conditio: nec verisimile ē sarai abr̄e psonaz vilis cōditionis voluisse cōiugi: vt inde fructū adoptaret: nec sc̄a objectio Burgen. valet: qz ꝓcedit ex auctē negatiue: qđ bussit̄ et wicleffistis est multū familiare: nec poterit eē formale. nā nō sequit in biblia nō hr̄: igit̄ non est vex: nā multe sunt catholice veritates in canone nō repte. Jtem in eodē ca. vbi postillator sequens narrationē hebreoꝝ saltē nō reprobans: dicit de aborsu agar et vivificatione fetus in fuga ꝛc. dic q̄ hebrei exponūt ꝓcipies p ꝓcepisti. vbi Burgen. dicit io hebraica veritate non contineri seu hr̄i concipies: sz cōcepisti: de q̄ nō iudico nec est magni pōderis: qz postillator exponit i vno sensu fm vtrūq̄ tempus. Sz cū Burgen. dicit illū aborsum fictū p hebreos et irrōnabile eē q̄ dicunt factū miraculū in reuificatione fet⁹: rōnib⁹ tū hebreoꝝ q̄s tāgit postillator nō satisfacit Burgen. nā nō poterit dicere q̄ pena agar p sarai iuste īflictā: ꝛ p agar supbe declinatā de⁹ respexerit: ꝛ ꝛsolationē dederit: cū ei dederit reprehensionē nō consolationē dicens: Vade hūiliari sub manu dñe tue Oportet igit̄ cū hebreis sentire: q̄ alia grandis tribulatio occurrerit ipi agar circa afflictionē iustā sarai ꝓpter quam visitandā miserit dns angelū ꝓmittentē multiplicationē seminis significantē acceptionē ꝓlis: ꝛ publicationē noīs nōdū nati: noīs inq̄ grōsi: qz hismael interp̄tat exauditio ōi: que oia nō pōt dici rōnabiliter facta ꝓpt supbiā agar: qñ dñam suā sprecuit: nec ꝓpter fugā: q̄ disciplinā ꝓtēnēdo declīauit. Videt igit̄ q̄ ꝓpter angustias ab orsus: vt dicūt hebrei dño hūiliata orauerit ꝛ meruerit cōsolationē a deo q̄ respicit humilitatē: vt dicit Glo. interli. in cui⁹ signū dicit angel⁹: Ecce ꝓcepisti. s. p vivificationē fet⁹: de q̄ dicūt hebrei. frustra. n. dixisset ei angel⁹ ꝓcepisti: designādo naturalē ꝓceptionem ab abrā: qz hic antea nouit: ꝛ illi⁹ occasione dñam ꝓtēpsit. Consentiat igit̄ Burgen. heb. mgro historiaz: postillatori ꝛ alijs

℔ nec moueat in

nec moueat in ꝺriũ debilis obiectio: quã facit de fctõ miracu lo: nõ eñ est incõueniens concedere miracula fieri ꝑ malos: multo miꝰ incõueniens est fieri ꝑ malis. Cedũt. n. talia ad dei laudẽ ⁊ hoim vtilitatẽ. Erigit. n. ꝙ ea spes hoim: cũ tanta vident ⁊ audiũt mal ꝑstita bñficia: nõ desperãt maiora sibi si

volu̇erint posse ꝑstari. Et miꝝ ꝙ Burgeñ. putat ꝓpter puã rem hanc appitionẽ fuisse factã: quã grãdipẽdit btũs Hila. de trinitate libro quarto circa medium dicens: ꝙ is qui ap/ paruit agar magni consilij angelus fuit nomine et natura deus. hec ille.

Glo. ordi.

a Edus in hebreo Ca. XVII

f Berith quod non testamentũ sed fedꝰ siue pactũ significat.

b Nec vltra vo. n. t. a. Hiero. Dicũt hebrei ꝙ deꝰ ex noĩe suo qõ apõ illos tetragrãmaton ẽ. e. lĩraz abrae et sare addiderit: dicebaĩ aũt abrã qõ est pr excelsus: postea dictꝰ ẽ abraã: qõ est pr multaꝝ: nã gentiũ ĩ noĩe nõ hr: ʒ subaudiĩ. Nec mirãdũ ꝙ cũ apõ gre cos et nos. a. lĩra videaĩ addita. e. lĩra addita dicaĩ. Idioma. n. hebree lin/ gue. e. cõsueuit scribere et a legere: sic ecõtrario e ꝓnũciare ⁊ a scribere.

c Chanaan: interpretatur motus eo rum: cuius terra a fidelibus in posses sionem accipitur. cum mens prius di uersis circũacta motibꝰ in meliꝰ mu/ tata. postmodum irreflexis oculis in anteriora extenditur.

d In possessionem eternam. Augº. Scriptura vocat eternum cuius finis non constituitur: aut ꝙ non ita fit: vt deinceps non sit faciendum quantuz pertinet ad curam vel potestatem fa/ cientis. Unde seruiet eternũ qui par uo nesci et vti.

Circũcidet

Nico. de lyra

a Ostq̃ vero nona Ca. XVII

p ginta ⁊c. Postq̃ moyses de scripsit statũ abre iḡtũ fuit ĩci/ piẽs. b ꝯr ꝺscribit eiusdẽ statũ iḡtũ fuit ꝓficiẽs. ⁊ ꝓmo q̃tũ ad deũ. scõo q̃tũ ad ꝓxim. xix. ca. ĩtio quãtuz ad scipm. xx. ca. Circa ꝓmũ ondiĩ profe/ ci fidei eiꝰ inquãtũ accepit mãdatuz circũcisionis: q fuit signũ distinctiuũ fideliũ ab ifidelibꝰ: et obediẽtia eius ad deũ: sustinẽdo doloꝛẽ circũcisionis volũtarie ⁊ ꝓmpte: ĩ se ⁊ ĩ filio suo ⁊ familia. Sic g̃ ĩ b̃ ca. ꝓcedit: qz ꝓmo ponit ipi abrae dispositio ad circũci/ sionẽ: scõo exꝓmit circũcisionis for/ ma ⁊ ordo. ibi: Hoc ẽ pactũ meũ: ĕtio subiũgit mãdati executio. ibi: Tulit aũt abraã: Circa ꝓmũ cõsiderãdum: ꝙ dispositio abrae fuit ꝑ dei monitio/ nẽ ad opa pfectiõis: ⁊ ꝑ eiꝰ ꝓmissio/ nẽ ĩ bonis cõferẽdis: ⁊ ꝑ mutationez noĩs: ⁊ b̃ ẽ qõ subdit: b Ego dñs omnipotẽs. Et iõ plꝰ possũ tibi tribu ere q̃ tu possis cogitare. c Am/ bula coram me. i. ac si me ꝓtialit sp vi/ deres. d Et esto pfectꝰ: tẽdẽs ad pfectionẽ: qz scꝛptura ñ loquit hic de statu abre vt iã pfecti: ʒ vt ꝓficien/ tis: vt dictuz ẽ: ⁊ ẽ silis modꝰ loquẽdi Mat. xix. Si vis pfectꝰ eẽ va. ⁊c. nõ qz ille iuuenis b̃ faciẽs statim eẽt pfectꝰ ʒ ꝑ b̃ tẽdẽs ad pfectionẽ. e Po nãq̃ ⁊c. ꝑ spẽalem amicitiã. f Et multiplicabo ⁊c. Exaggeratio ẽ ẋbo rũ: ad designãdũ multitudinẽ et ma/ gnitudinẽ bonoꝝ q̃ dñs ĩtẽdebat sibi facere. g Cecidit ⁊c. ad reddẽdũ grãs do ꝺ tãto ꝓmisso. Ad uertẽdũ tñ ẽ qꝺ iste ꝓmissiões freq̃nter facte sũt abre tñ ꝓceden/ do sp ĩ exꝑssiore ⁊ maiore ꝓmissionẽ. sic. n. natura ⁊ ars ĩ opibꝰ suis ꝓcedũt de ĩpfecto ad pfectũ: ita ẽ ĩ ꝓcessu diuiaꝝ reuelatio nũ ⁊ ꝓmissionũ. h Dixitq̃ ei. ꝺ. ⁊c. ac si diceret: sic sũ ĩmuta bil: ita pactũ meũ erit firmũ ⁊ stabile tecũ. i Hec vl. ⁊c. qõ ĩ/

terꝑetatur pater

Ca. XVII

ʃ .i. posteq̃ celestium ciuium ecpe rat desiderare societatem.

Ostq̃ vero nonaginta et a
p nouem annoꝝ esse cepat apparuit ei deꝰ. Dixitq̃ ad

a ʃ Qui possum humiliare et exaltare.

eum: Ego dominꝰ õmnipotẽs. b

a ʃ fm placitũ meũ. b ʃ vt ñ rioze ʃz amoze fuias

ambula cõrã me: et esto pfectꝰ c d

a ʃ Promissionem.

a Ponãq̃ fedus meum inter me e

a ʃ In imitatoribus fidei tue.

et te: et multiplicabo te vehemẽ f

a ʃ humilis.

ter nimis. Cecidit abrã prõnus g

a ʃ In anteriora se extẽdẽs b ʃ immutabiliter

ĩ fãciẽ. Dixitq̃ ei deus: Egõ ſuz b

et ponam pactum meum tecum

a ʃ .i. prima via credendi.

† eriſq̃ pater multarum gentiuz.

b Nec vltra vocabitur nomẽ tuuz i

a ʃ pater excelsus. b ʃ pater multarũ gentium quia oẽs gẽtes in semine eiꝰ crediture ʃ Quia in semine tuo. .i. in xpo oẽs gentes crediture.

abram sed appellaberis abraaz: k

ʃ Mutato affectu: mutatur nomen.

qz patrez multaꝝ gẽtiũ cõstitui l

a ʃ in successoribus.

te. Faciãq̃ te crescere vehemen/

a ʃ Benedicentur in te omnes gentes.

tissime: et ponam te in gẽtibus: m

ʃ Dauid: Ezechias et alij bene se et subditos re/ gentes.

regesq̃ ex te egrediẽt. Et statuã n

ʃ Circũcisionis.

pactum meum inter me ⁊ te: ⁊ in ter semen tuum post te in genera

a ʃ qz aliquid sempiternum significabat.

tionibus suis fedĕre sempitẽrno

a ʃ voluntate qui sum potestate.

vt sim deus tuus et seminis tui •

a ʃ imitatoribus fidei tue.

post te. † Daboq̃ tibi et semini tuo terram peregrinationis tue: c d

omnem terrã chanaan in posses/

a ʃ qz aliqd eternũ per eã figurat: vel eterna. .i. in hoc seculo habenda.

sionem ẽternã: eroq̃ deus eorũ.

Dixit iterum deus ad abraã: Et

a ʃ Circũcisionis.

tu ergo custodies pactum meuz

ʃ Sequaces.

et semen tuum post te in genera

a ʃ Exponit quid pactum.

tionibus suis. Hoc est pactum p

Nico. de lyra

terꝑtat pr excelsus: que iterꝑtatio cõ uenit magno homini: etiam si habeat modicã ꝓlem vl familiam.

k Sed appellaberis abraam. cuiꝰ ratio subditur cum dicitur: A

l Quia patrem ⁊c. Abraaz enim in terpretat pater multitudinis vel mul tozum: quod enim additur gentium nõ est de significato nominis: sed sub intelligitur.

m Et ponam te in gẽtibus. quia sa raceni descenderunt de eo per hisma elem: et idumei per Esau et iudei per isaac n Regesq̃ ex te egredient qz in qualibet gente predicta fuerunt plures reges.

o Ut sim deus tuꝰ ⁊ seminis ⁊c. licet enim ipse sit deus omnium generali/ ter per creationem: speciali tamẽ mo do est deus fidelium per specialem et verum cultum. cetera patent ex di/ ctis. p Hoc est pactum meũ. hic consequenter exꝑimitur forma circũ cisionis et primo dicta forma describi tur: secundo mutatio nominis sarai inducitur. ibi: Dixit quoq̃ deus ad abraam: sarai vxorem. Ad circũcisio/ nem vero tria necessario requirũtur Primum est sexus masculinꝰ ⁊ quã/ tum ad hoc dicitur: Circũcidetur ex vobis omne masculinum. Secundũ est corporis pars determinata: ideo sequitur: Et circũcidetis carnem pre/ putij vestri. Tertiũ est tempus deter minatum et q̃tuz ad hoc dicitur: In fans octo dierum circũcidetur in vo/ bis. Ratio autem istoꝝ est: quia cir cũcisio signum fuit distinguẽs israel a gentilibus inquantum habebant veram fidem et cultum vnius dei: et datum fuit istud signum tempore le/ gis nature: et ideo debuit dari ĩ sexu per se intento a natura: qui est sexus masculinus: fm enim philosophum femina est mas occasionatus. Item fides illa et cultus derivabantur tũc temporis ad alios per generationem carnalem inquãtum patres docebãt filios de talibꝰ. In masculo vero est principium generationis actiuum: ⁊ ideo solis masculis datum est predi/ ctum signum: et eadem ratione factũ est in membro generationis. Item ad debilitatem concupiscentie que ma/ gis viget in illa parte. Item in dete/ stationem idolatrie: quia gentiles in sacris priapi partem illaz honorabãt et per modum cuiusdam augmenti aliqua addebant quia priapus pro/ pter magnitudinem membri virilis inter deos fuit reputatus a gentilibꝰ propter quod etiam dicebatur deus hortozum: propter fecunditatem que designatur in membro generationis: propter quod in signum distinctio/ nis fidelium ab infidelibus fiebat recisio. Tempus autẽ octo dierum non poterat anticipari: sicut nec animalia añ octauum diem poterant deo offerri: quia ante sunt quid ĩ perfectum: perfecta autem sunt deo attribuenda. Item periculum esset puero de vita si statim egressus de vtero matris circũcideretur, nec poterat vltra octo dies dif/

ferri: alioquin

† Eccl. 44 c Ro. 4. c

B

†32. q. 4. c. Feurrat. ꝯ his ita. Decele. mis. c. cũ marthe. ꝯ. ceteruz. ibi. ꝛpalia. ꝓmittebat

Ministerio de Cultura 2024

† 25.q.1.§. Mis ira. in pn. ibi. christus q̄ legē dedit.

† 35.dis. c. ab exordio De pse. dis. 4.c.si bap/tisata est.

a Circūcidetur ex vobis.o.m.Stra.Tribus de causis ꝺ̄ ꝑcipit abrae. Primo vt p obediētiam mandati placeat: p cui⁹ ꝓuaricationē adā displicuerat. Scōo vt hoc signo a ceteris nationibus discerneretur. Tertio vt in eo mēbro circūcisus q̄ libido solet dñari castitatem sibi seruandā: ⁊ impudicitiā recidendam cognosceret. b Carnem ꝓputij. Ra. Stra. Circūcisio facta in vno membro significat circūcisionē spiritualem que in corde ⁊ in omnibus sensibus exhibenda est. Circūcidendum est cor: ne noxia cogitemus. Oculi ne vanitatem videamus. Aures circūcidēde sūnt. i. obturande ne audiant sanguinem. Et sic ī omnibus sensibus celebranda est circūcisio. Alcu. Jō aūt abrae circūcisio cōmēdata est: vt sub lege eēt. Sic adam ne de ligno manducaret: vt probaretur si hoc compleretur an non. Credidit eī abram filium se habiturum in quo benedicerentur omnes gentes: et in cuius nepotibus castitatis et sobrietatis exēplar maneret. Unde ibi signum fidei accepit: vnde isaac fili⁹ dei non carnis nasciturus erat: non truncata corpis parte deformior: sed fidei signo gloriosior: igitur p ꝺ̄o aliquid perdere lucrum est: nō dāmnū. Si adā pactū dei custodisset. abrāā hoc pactum non suscepisset. Sz quia ille in hoc membro: culpam inobedientie prius cognouit decuit: vt iste in hoc membro signum obedientie scō acciperet: vt ita ostenderetur obedientes qūcz generare filios ad vitā: vnde olim ꝓuaricatores generarunt ad mortem. Alr. Jam tunc propter futuram pegrinationem ne miseretur semen ei⁹ gentibus circūcisionis pactū datur in signū: quia significat naturam renouatam per baptismum post spoliationem veteris hominis p xp̄m qui resurrexit p⁹ sabbatum: seruos xp̄o vernaculos empticios etiam circūcidi precepit: vt doceret ad omnes pertinere redemptionis gratiam. Ibi et parentum mutantur nomina mutantur vt omnia resonent nouitatem. abrā p̄ excelsus: abrāā pater multarum gentium.

c Masculus cuius ꝓputij caro. Jsi. Querit quō pueri incircūcisi q̄ pactū dei irritū nō faciunt: sz qui eos circūcidere neglexerunt: pire debeant? Sed pactū dei nō ex op⁹: sed ex originē in primo hoīe irritū fecerunt: in q̄ oēs peccauerūt. Nascunt. n. oēs nō ꝓprie sed originaliter pctōres. Jō peunt oēs qui per regenerationē nō liberant. d Sarai vxorē. t. Jsiō. Declarat ꝓmissio de vocatione gentiū in isaac filio ꝓmissionis. i. grē nō nature. qz de sene patre et sterili matre: ⁊ qz ꝺ̄ non per generationem sicut hismael: sz p regenerationē futux erat. impata est circūcisio: qñ sare fili⁹ ꝓmittit in typo ecclesie: nō qñ hismael: q̄ typus iudeox. Hiero. Jsi. Errant q̄ putāt p̄mū saraz per vnum. r. scriptam fuisse: et postea additum eē alterum. r. et qz. r. apud grecos. c. significat: multas super hoc nomine suspicantur in eptias: cum ⁊ vtcūcz velint vocabulum cōmutatū: nō grecam sed hebraicā dz hr̄e rōnem. hebreū. n. est. Nemo eī altera lingua quēlibet vocans; ethimologiā vocabuli sumit ex altera. Sarai ergo primū vocata est p scbyn: res: ioth Sublata g̃ ioth addita est e: lr̄a q̄ p a legit: ⁊ vocata est sara. Antea. n. dicebat p̄nceps mea: qsi vni⁹ familie mr̄: postea absolute p̄nceps: oīm. s. gētiū princeps futura. Quidā pessime suspicant eā pr⁹ lepzā fuisse vocatā: ⁊ postea p̄ncipē: cū lepza sarat dr: qd̄ ī nr̄a lingua videt hr̄e aliquā silitudinē: sz ī hebreo pēit⁹ ē diuersa. Scribit. n. p çadik ⁊ eyn ⁊ res ⁊ tau. qd̄ a trib⁹ supioꝛib⁹. i. schin res: ⁊. e. q̄ b⁹ scribit sara māifeste distat. e Cecidit abrāā i fa. rē. Hiero. Ꝑ⁹ paululum sequitur: Et vocabis nomen eius isaac qui risus inꝑpretatur: de risu abrae: nō de risu sare. Postcz̄. n. ex risu abre vocat⁹ est fili⁹ ei⁹ isaac: legit sarā risisse.

f Nomen eius isaac. Hiero. Sciendum q̄ quattuor in veteri testamento nominibus suis aperte antecz̄ nascerentur vocati sunt: hismael: isaac: salvator: et iosias: lege scripturas.

g Constituam pactum meum illi rē. Pactum vero omni cum isaac populo scilicet fideli: quem mater ecclesia per fidem et baptismum generauit: et fedus sempiternum: qz exne vite possessio ei soli ꝓmittit q̄ cū capite suo xp̄o regnū celi semp possidebit.

Super his/

a ℣ Codicetur.

meuz † qō obseruabit⁊ inter mē et vos et semen tuum post te.

a ℣ Circūcisio vetustatis et depositio.

a Circūcidētur ex vobis omne

b masculinum et circūcidetis car

a ℣ qz in hac pte est propagatio corruptionis.

nem ꝓputij vestri vt sit ī signū

a ℣ In testimoniuz. s. qz ego vester deus: ⁊ vos populus meus a gentibus diuisus.

fedēris inter me et vos. † Infās †

a ℣ quia in octaua etate. i. in eternitate septenarie volubilitati succedente exuimur carnali corruptione.

octo dierum circūcidetur in vo

bis. Omne masculinum in ge/ †

a ℣ domo natus.

nerationibus vestris tam vēr/ a

℣ qz ibi nec̄z seruus nec̄z liber.

naculus cz̄ empticius circūcide b

a ℣ nec̄z ibi barbar⁹ nec̄z scytha.

tur: et qūicunc̄z non fuerit de c

stirpe vestra: eritc̄z pactum me b

a ℣ In depositione carnalium. b ℣ quoniam ad eternitatem ducit.

um in cārne vestra ī fedūs eter

℣ Qui carnalia non deposuerit.

num. e Masculus cuius ꝓputij e

a ℣ Non computabitur inter sanctos.

caro circūcisa non fuerit: delēbi

a ℣ de cetu sanctorum. vnde: Tu autez ibis ad populum tuum.

tur anima illa de pōpulo suo

a ℣ Ade in paradiso datum in quo omnes peccauerunt. ℣ .i. non seruauit: quod in baptismo promisit.

quia pactum meum irritum fe/

cit. Dixitc̄z deus ad abrāā: Sa d e

rai vxorem tuam non vocabis

a ℣ .i. principem meā. b ℣ Absolute c ℣ Exaltando principem: quia ecclesia in omni gente principatur.

sarāi: sed saram: et benedicaz ei f g

a ℣ Non exagar b ℣ In cuius semine benedicentur omnes gentes.

et ex illā dabo tibi filium cui be

a ℣ qz christus dominabitur in gentibus

nedicturus sum. Eritc̄z in nāti/

a ℣ Dauid ⁊ alij: vel motus suos bū regentes

ones: et rēges populorum orie

tur ex eo. e Cecidit abrāā in fāci b e

℣ Gaudiosus est; yñ fili⁹ isaac risus vocatur.

em suam: et risit in corde suo di i

a ℣ Applaudendo non disceptando: vnde paulus nec considerauit corpus suum emortuū: cū iam esset cētū annoz ⁊ mortuā vuluā sare.

cens: Putasne centenario na/ k

scet filius: et sara nonagenaria

a ℣ optabat. n. vt filij carnis reputarent ī semie

pariet? Dixitc̄z ad dñm: vtināz l

hismael viuat coram te. Et ait de m

us ad abrāā: Sara vxor tua pa

riet tibi filiū: vocabisc̄z nomen n f

a ℣ Risus propter gaudium perentis.

b ℣ In isaac vocabitur tibi semen non filio carnis: quia filij promissionis filij dei vocabuntur.

eius isaac. Et constituam pā/ o g

ctum meum illi in fedus sem/

piternum: ⁊ semini ei⁹ post euz.

ferri: alioqn pr̄ pueri vel eius tutor: si pr̄ eēt mortuus: morte debebat pūiri: ipe etiā puer veniens ad etatem adultam si negligeret circūcisionē accipe puniendus erat morte: vnde predicta cadunt sub precepto circūcisionis: cetera aūt q̄ de circūcisione possēt dici: ptinēt magis ad q̄r tum sententiarum. † Luc. 2. c

a Tam vernaculus id est seruus natus in domo. b Qē empticius. i. seruus acq̄situs p emptionē circūcidet. c Et quicūcz̄ non fuerit de stirpe vestra: si debeat recipi in consortium et ritum vestrum.

d Eritc̄z pactuz rē. ad hoc. n. circūcisio in carne facta est: vt firmius eorum memorie imꝑmeretur. cetera patent vsqz ibi:

e Sarai vxorem tuam: vbi ponitur mutatio nominis sarai. vir enim et vxor sunt quasi vna persona: ⁊ ideo quia mutauerat nomē abrae: ꝺ̄n̄r hic mutat nomē vxor⁊ sue. d. Sarai vxorē tuā rē. quia inꝑpretatur p̄ncipissa mea: qz p hoc designaret q̄ eēt p̄ncipissa vnius domus tantum.

f Sed saram. i. principissam absolute quasi per excellentiam.

g Et benedicā ei rē. qz isaac non fuit ex ea natus virtute nature tm̄: sz cū ꝺ̄ affuit adiutoriū gr̄e: qz trāsierat tps ꝓcipiēdi sm natura. h Cecidit abrāam ī faciē: ⁊ regratiando deo de tāto beneficio. i Et risit: non ex derisione: alioqn fuisset increpat⁹ a ꝺ̄o sic̄ fuit sara: vt hr̄. ca. se. sz risit p̄ cordis exultatione. k Putasne rē. ꝺ̄. n. dixit dubitando: sz diuinū bñficiuz admirādo. l Vtinā hismael rē. i. faciēs volūtatē ⁊ bñplacitū tuū. m Et ait dñs repetēdo p̄missū bñficiū: ⁊ explicādo magz p̄dicēs nomē pueri nascituri dicens.

n Vocabisc̄z no. ei⁹ isaac: qō inꝑpretat risus: eo q̄ pr̄ p̄ exultatione risit: vt p̄dictū ē.

o Et ꝓstituā rē. ꝺ̄ circūcisione et hereditate promissa.

✠ Sup hismael

a Sup hismael ꝛc.Hismael ꝓhm iudeorũ significat: q̃ multiplicat⁹ est valde: duodecim duces generauit cũ multitudo carnaliũ iudeoꝝ ex duodecim ꝓiarchis genita in duodecim trib⁹ est diuisa.

b In anno altero. Annus alter q̃ sara genuit isaac: tempora sunt regenerationis: quibus fusus ẽ sanguis xp̃i: ꝛ gen⁹ humanũ ad vitã restauratum.

c Tulit aũt abraã ꝛc.Non intendebat de⁹: vt tantũ p̃putiũ carnis abrae ꝛ sobolis ei⁹ circũcideret: sz ei quẽ a cũctis eligerat ẽni testamẽti munera conferebat.

Phil.3.a Eñ Paul⁹. Nos sumus circũcisio. q̃ spiritu deo seruim⁹: Et

Ro.2.d alibi: Non.n. qui in manifesto iude⁹ ẽ neq̃ q̃ in manifesto in carne est circũcisio. Circũcidamus g̃ & oi ẋbo aures labia: coꝝ p̃putiũ et oĩa mẽbra carnis. De circũcisi/

Lu.3.b one aurium dr: Quibz aures audiẽdi audiat. Incircũcisis auribz ẋba sapientie et veritatis non possum⁹ audire. Circũcidam⁹ labia: ne aliq̃d turpe vel malum vel ociosuz loq̃mur. Circũcidit carnẽ p̃putij: q̃ sola cã posteritatis certis et legitimis tpib⁹ coniugio vtit q̃ alit agit: ñ circũcidit. Ecclia ẋo g̃tia xp̃i p se crucifixi roborata: nõ solũ se ab illicitis temperat: sed etiam a concessis: et tanq̃ virgo sponsa christi pudicis virginibus floret in quibus circũcisio p̃putij seruat in carne. Qui autez non obscenis desiderijs vel sensibus hereticis ꝛ blasphemis assertionibus mechatur: sed fidei puritatem in conscientia custodit: coꝛde circũci/

Dar.5.a sus est: et de eo dici potest: Beati mundo coꝛde ꝛc. Circũcidantur manus: ne mala faciant. Pedes: ne in malum currant. Visus: ne illicita concupiscat. Gustus: vt ad gloriam dei manducet et bibat. Odoratus vt christi odoꝛem capiat et operib⁹ misericoꝛdie odoꝛem suauitatis spargat. Singula quoq̃ membra: si in officijs deo seruiant: circũcisa sunt. Si vltra ꝓscriptam legem luxuriant: incircũcisa.

Hieron. Stra. Queri solet quomodo femine saluabantur que non circuncidebantur. Fide scilicet: et hostiarum oblatione: sicut ante circuncisionem viri sanAct.15.c cti mundabantur. Unde fide purificans coꝛda eoꝝ.

Appuit aũt et

a Sup hismael ꝛc.Et ex ꝟ dicunt hebrei et vez videtur q̃ hismael finiuit vitã suã in bono: qz de ꝟ abraã rogauerat ip̃m deũ: vt ꝓdictũ est: cetera patent vsq̃ ibi: b Ascendit deus ad abraã. i. disparuit apparitio et visio illa.

c Tulit aũt abraã ꝛc.Hic consequenter ponitur executio mandati de circũcisione: et patet obedientia abrae: qz eadem die absq̃ retardatiõe adimpleuit illꝰ mandatũ in se licet esset senex: ꝛ in alijs. ex q̃ pz etiã obedientia hismaelis filij sui: qui cũ esset. xiij. annoꝝ nõ recalcitrauit: et similiter toti⁹ familie ip̃ius masculine: et pz lr̃a. Notandũ tñ q̃ saraceni exẽplo hismaelis a q̃ ꝓcesserũt circũcidũt filios. xiij. annoꝝ transgredientes formam p̃cepti: quod diem octauam ĩcludit: vt ꝓdictum est.

a ſ filiũ carnis b ſ quodãmõ

a Sũp hismael q̃z ẽxaudiui te ecce a

ſ in rpalibus non eterna ꝓmissione.

bñdicam ei: et augebo⁹ multipli

ſ duodecim tribus carnaliũ iudeoꝝ. ſ Apostolos duodecim q̃ de iudaica plebe fuerunt: vel

cabo eũ valde. Duodecim duces

duodecim tribus populi.

generabit: et faciam illum crescere in gentem magnam. Pactum

ſ Eterne ꝓmissionis

a ſ Christianum populum. b ſ ad cos. ſ. quos fide generabat.

vero meũ statuã ad isaãc: q̃m

a ſ gratia noui testamenti.

ſ vetustate immutata.

b pariet tibi sara tẽpoꝛe ĩsto: in

ſ presenti vita. ſ in assumpta forma visibili.

anno altero. Cũq̃ finit⁹ eẽt ſmo

a ſ inuisibilem se prebuit.

loquentis cum eo: ãscendit de b

a ſ vel ab b ſ Prefigurans qz ad omnem professionem spũalis pertinet circũcisio. qz circumcidendi sunt omnes sen sus.

c us ãd abraã. Tũlit aũt abraam c

hismael filiũ suũ: et oẽs ỽnaculos dom⁹ suę vniuersosq̃ ãs emerat cũctos mares ex oĩbus viris dom⁹ suę. Et circũcidit carnẽ p̃putij

ſ qz obedientia est complenda sine mora.

eoꝝ statim in ip̃o die sic p̃ceperat

a ſ innouatus hoc numero insinuatur pertingere ad societatem ciuium supernoꝝ.

ei deus. Abraã nonãginta et nouem erat annoꝝ qñ circũcidit carnem p̃putij sui: et hismael filius

a ſ Non pertingens. ſ. ad expletionem legis ꝛ euãgelij: que quaternarij numero figuratur.

eius⁹ tredecim annos impleuerat tempoꝛe circũcisionis sue† Eadem die circũcisus est abraam et hismael filius eius: ꝛ oẽs viri domus illius: tam vernaculi q̃s empticij: ꝛ alienigene pariter circũcisi sunt.

Ca. XVII

Moraliter. In hoc capitulo ponit circũcisionis carnalis preceptum que fuit circũcisionis spũalis signũ: Rom̃. ij. Non.n. q̃ in manifesto iude⁹ est neq̃ q̃ in mãifesto ĩ carne circũcisio: sz q̃ in abscondito iudeus est: et circũcisio coꝛdis in spũ nõ lr̃a: cui⁹ laus nõ ex hoĩbus sz ex ẽo est.

† Infans octo dier circũcidet in vobis. Mystice p dies intelligũt anni: ſm illud Ezech. xiij. Diem ꝓ anno tibi dedi. Infans ẽñ octo annoꝝ incipit habere rõnis vsum: et ex tunc restringend⁹ est a turpibus et inhonestis: p quã restrictionem intelligit circũcisio spũalis: ꝓpter qõ dicit pbs. ij. Ethicoꝝ q̃ nõ paꝛ facit ad virtutẽ a puericia assuefieri ad ẋtutis opa.

† Omne masculinũ ꝛc. p sexũ masculinũ intelligit fortitudo: sexus ẽñ muliebris inconstans est ꝛ fragilis. p hoc igit designat q̃ illi qui sunt cõtra vitia fortes ꝛ in virtute stabiles sunt spũaliter circũcisi: molles aũt et instabiles sunt effeminati.

In ca. xvij. vbi dr ĩ postil. Ambula coꝛã me. i. ac si me sp̃ presentialiter videres.

Additio. j. Ille q̃ coꝛã alio ambulat: nõ sp eũ videt: sz potiꝰ ille qui sequit hoĩem cõit videt eũ: saltẽ ei⁹ posterioꝛa. vñ cũ dicit: Ambula coꝛã me: nõ ꝓpe exponit dicẽdo: ac si me p̃sentialit sp videres: vt ĩ postilla: ꝛ iõ aliter videt hic dicẽdũ. Pro q̃ attẽdẽdũ ẽ: q̃ de iustis seu pfect⁹ q̃ fuerũt añ aduẽtũ xp̃i sepe dr ĩ scptura: q̃ ãbulãt coꝛam deo: vt ĩ ꝟ loco. ꝛ i. iiij. Regum. xx. vbi Ezechias dixit. Memẽto obsecro quõ ambulaueri coꝛã te: silr de eodẽ Esa. xxxviij. ꝛ sic ĩ q̃busdã alijs. De iustis aũt q̃ fuerũt p⁹ aduẽtũ xp̃i ñ dr q̃ ãbulauerũt coꝛã deo: sz potiꝰ q̃ sequunt deũ. vñ Job. xij. Qui mihi ministrat ꝛc. ꝛ Job. viij. Qui sequit me ꝛc. ꝛ sic de q̃plurimis alijs Cui⁹ rõ ẽ: nã ſm doctoꝛes: exẽplar pfectiõis hũane ẽ ip̃e xp̃s: ĩ cui⁹ imitatione tota ꝓsistit hũana pfectio: ꝛ iõ qz ꝓmi iusti exẽplar pfectiõis. s. xp̃m ĩ hac vita exstitẽ habebãt p se: iõ pfectio eoꝝ ꝓsistebat ĩ ꝟ q̃ ambulauerũt coꝛã deo. i. ambulauerũt p viã p quã xp̃s erat ambulatur⁹: postremo ẋo qz exẽplar pfectionis sez xp̃m habebãt añ se seu coꝛã se pficiebãt ĩ ꝟ q̃ xp̃z sequerẽt. vñ Matth. xix. Si vis pfect⁹ ꝛc. Añ ĩ ꝓposito notãdũ ẽ: q̃ de⁹ datu⁹ abrae mãdatũ circũcisionis. i. q̃ p̃cepto abraã fuit p̃u⁹ ceteꝛ fidelib⁹: cõueniẽter dr ei: Ambula coꝛã me ꝛc. nã ĩ ꝛpletiõe hui⁹ p̃cepti abraã fuit imitato: pfectiõis xp̃i: spẽal ĩ duobus Pmo ĩ placẽdo deo p obediẽtiã: cui p p̃uaricationez adã displicuerat: vt i. iiij. dist. j. Scdo ĩ ꝟ: q̃ obedientia ip̃i⁹ abrae fuit q̃dãmõ exẽplar ad ei⁹ posteritatẽ. vnde sic de christo dicitur. Qz sicut per inobedientiam vnius ꝛc. sic suo modo abrae obediẽtiã secuti sũt fideles. Et ꝟ põt eẽ rõ: q̃re iusti q̃ añ aduentũ xp̃i seu ei⁹ passionẽ decesserũt: dicunt eẽ ĩ sinu abrae: vt pz Lu. xvj. Quãuis multi iusti decesserint anteq̃ abraã fieret: vt adam abel: ꝛ multi alij. et ideo in hoc loco in ꝓprie dicitur abrae: Ambula coꝛam me ꝛc. hoc est dicere: ambula per viã obedientie: per quã ego sum ambulaturus: et esto perfectus: sic q̃ eam tradas posteris tuis imitandam: eo modo quo ego tradam viam meam imitandam cunctis. de hoc enim commendatur abraam a deo infra. xviij. ca. vbi sic dicit. Scio enim q̃ ꝓcepturus sit filijs suis ꝛ domui sue post se: vt custodiant viam domini ꝛc. que quidem expositio etiam concoꝛdat rationi naturale. Natura ẽñ ſm Boeti. initium sumit a perfectis: et ideo quia deus disposuerat q̃ abraam esset pater multarum gentium et accepisset signaculum fidei iustificantis: quem postea q̃plurimi alij sequerentur: ideo eidem dicit in hoc loco: Esto perfectus. q. d. accipiatur a te quodammodo initium perfectionis modo predicto. Et notandum q̃ de quibusdam iustis qui fuerunt ante abraam legitur q̃ ambulauerunt cum deo. Unde de Enoch supra Heñ. v. et de Noe Heñ. vj. quod cõcoꝛdat prędictis. Nã de istis nõ põt dici ꝓprie q̃ ambulassent coꝛã deo: sic de abraã: cũ nõ eis ꝓueniãt ita exp̃sse p̃dicte rõnes: nec ꝟ eis posset dici q̃ fuissent secuti deũ: cũ

† De pe. di 1. c. Porro. ſ. alij ecõtra. ibi. circũcisio data ẽ abrae.

fuerint añ aduen/

fuerint ante aduentum xpi:sed bene eis conuenit ambulare cum deo.s.in via iusticie ⁊ innocentie:q̄ sctis cōuenit cōiter.

In eodem ca.xvij.vbi dicitur in postilla. Alioquin pater pueri vel eius tutor ⁊c̄.

Additio.ij. Omittens circūcisionē nō erat morte corpali puniēd⁹ etiā fm hebreos: nō eñ ō: hic morte moriaṁ:sic̄ in alijs criminib⁹ in quib⁹ lex vetus mandabat puniri morte corpali:sed ō: hic:delebiṫ ania ipius ⁊c̄.id ē nō cōputabiṫ inṫ sctōs fm Glo.Cuius ratio est quia talis aīa remanebat obligata originali peccato:i cuius remediū circūcisio fuit data:vt in.iiij.dist.j.

Replica. corrector ij p̄ Burgen. delyr. In capitulo.xvij.vbi postillator exponens illuz passum:Ambula coram me.dicens ac si me pñtialiter sp videres:Burgensis dicit illā expositionē nō esse ꝓpriā:q: vt inquit:qui ambulat coram aliquo nō sp eum videt:sz solū qui se quiṫ aliquē sp videt posteriora eius:sz hoc videṫ quoddam senectutis delyramētū:loquendo de dei aspectu sicut de hominib⁹ sese aspicientib⁹.Nam q̄ deū videt:vel quasi videt p̄ sentialiter:videt eū ante:post:sursum:deorsum ⁊c̄.sine enim erroze nō pōt dici assignando deo sic vnā differentiā positionis quasi nō aliā:q: sic diceret deum diffinitiue in loco:qđ ē erroneū:q: deus vbiq̄ totus est fm essentiam presentiam ⁊ potentiā:ꝓprissime igiṫ dixit postillator:Ambula coram me ac si pñtialiter sp videres:q: me pñte malefacere timebis:et filialiter timendo ꝓficies:ideo sequiṫ:⁊ esto pfectus: sic et btūs Greg⁹.xxxiij.moral.sup illo passu Job:In oculis eius q̄si hamo capient eū dicit:In oculis quippe hr̄e dicimur:qđ coram nobis positū videm⁹.Nō igiṫ magni ponderis ē distinctio quā Burgē.ponit:inter ābulare coram deo cū deo: ⁊ p⁹ deū.deus.n.cunctis iustis ab initio nō solū coram sed p̄ui⁹ ⁊ obuius oñdit viā pfectiōis ⁊ iusticie:bis quidē clari⁹:bis ꝛo obscuri⁹:vt nō solū sancti noui testamēti possint dici imitatores dei:sed etiā veteris.nunquid iosue cum populo veteri imitator fuit qñ dixit:Absit a nobis hoc scelus vt receda-mus a dño ⁊ relinquamus vestigia eius:Josue.xxij.Nunq̄d et ezechias de quo ō:.iij.Reg.xviij.Adhesit dño:⁊ nō recessit a vestigijs eius.Nunquid Job quando dixit:Vestigia ei⁹ secutus est pes meus:Job.xxiij.Nunquid Josias quādo p̄cussit fedus coram dño:vt ambularet post dñm:vt ō:.iij.Reg. xxij.⁊.ij.Paral.xxxiij.et sepe sancti vete.testa.dicuntur posteriora dei vidisse:⁊ idcirco non solum coram:sed post dominum ambulasse:⁊ verum est fm rem omnem iustum diuini exemplaris imitatorē vocari:nō obstāte vocali diuersitate quā Burgen.fabricat:que tñ ad sensum lr̄alem nihil facit:nisi habendo respectū ad xpi humanitatem.Nā si per hypothesim xps nō fuisset incarnatus:nihilominus non defecissent iusti qui in via dei ambulassent:nec videtur valere q̄ Burgen.dic̄ Primos iustos exemplar pfectionis.s.xpm solum habuisse post se:non ante se:coincidit enim cum Eluidio:qui dixit christum añ Mariā nō fuisse:Apl⁹ tamen dicente ad Heb.vltio. Jesus christus heri et hodie ipe et in secula. Sapientia enim dei patris que xps est:ab initio viam perfectionis:etsi nō humano conuersatione:tñ doctrine ⁊ legis deriuatiōe multipliciter exēplificauit:vñ et Burgen.sibiipi in hac digressiōe contradicēdo dic̄ abraā fuisse imitatorē pfectionis xpi in duob⁹ nec mix qroēs pr̄es vete. testa. spualiter legē itelligēdo: dicendi sunt viri euāgelici:fm Bonauen.et alios inter q̄s potissimus abraā fuit:quēadmodū Burgen.ipe fatetur. In eodem ca.vbi magister Nico.dicit: Negligentem circūcisionem siue patrem siue tutorem morte plectendum ⁊c̄.Burgen. credidit q̄ de morte corpali dictū esset et ita vadit sua iuectio. Sz videtur postillator nō de morte corpis:sed aīe dixisse fm Glo.ordi.⁊ specialiter de morte cōminata p̄mis parentib⁹: q: oēs nati pereūt qui de regeneratiōe n̄ sananṫ:vt dicit Jsido. ⁊ est Glo.ordinaria.

Glo.ordi.

A a Apparuit aūt Ca.XVIII
a ei d.Jsi.Abraā triplicē figurā gerit.Primā saluatoris.q̄ relicta cognatione: venit in mundum. Alterā patris:q: filiū vnicum īmolauit. Tertiā(que in hoc loco appet) sanctor⁹ qui aduentū xpi cuz gaudio susceperūt.Tabernaculū abrae: hierusalē significat: vbi ꝓ tpe prophete et apli habitauerūt:⁊ xps aduenies a credentibus exceptus:ab incredul⁹ in ligno suspensus est. b Tres vi-
Allego. ri.All.Tres viri xpi ꝓnūciant aduētum quē duo angeli comitanṫ.Moyses fm q̄sdam et helias vnus legislator qui in lege aduentum dñi indicauit.Aliter qui i fine venturus est fm aduentū xpi nunciaturus:et euangeliū eius p̄dicaturus.Uñ transfigurato dño in monte cū eo videntur.

Tres vidit et vnū adorauit saluatorē.s.ostendens:cuius
Job.8.g. aduentū p̄stolabatur.Uñ abraā vidit diē meū:⁊ gauisus ē. Preuidit.n.mysteriū futuri sacramenti.Uñ pedes eorum lauit: vt in fine mundi purificationē lauacri futurā monstraret.Pedes.n.nouissima significant. ℣ Quos cū

Nico. de lyra

a Apparuit aūt ei dñs.Hic oñdiṫ quō Ca.XVIII
a abraā vt pficiens se habuit ad ꝓmū.Et primo in opibus charitatis corpalib⁹ hospitalitatē prebendo secundo in spualibus pro liberatione Loth et alior⁹ orando in medio capituli.ibi:Dixitq̄ dñs celare nō potero.Circa p̄mū sciendū q̄ aliter exponitur a doctoribus catholicis:aliter ab hebreis:vtraq̄ tamen expositio consona est fidei nostre: et ideo vtrāq̄ intendo ponere:et ꝑmo expositionem hebraicam:recisis tñ quibusdā friuolis:que ab ipis interserūtur. Dicunt igiṫ q̄ describiṫ ꝑ duplex apparitio: p̄ma est ipi⁹ dei cū ō:.Apparuit aūt ei.i.abrae.dñs in cōualle mābre: nomē ē hois a q̄ denoiabaṫ illa vall⁹ i q̄ mābat abraā. Sedēti:ꝑ dic̄ q̄dā glo.heb̄ q̄ abraā voluit surgere ex reuerētia diuīe apparitiōis:sz dñs dixit ei:Sede:tu es.n.ī signū filijs tuis. futur⁹ ē.n.vt filij tui sedeāt tāq̄ iudices i ꝓcilio:⁊ ego stem: q̄ glo.fidei n̄re ē ꝓsona: q: hoc fuit adimpletum quando saluator noster verus deus et verus homo stetit coram principibus sacerdotū:sedentib⁹ in cōcilio ad iudicandum ipsum vt describūt

A a Apparuit Ca. XVIII a†
a fapparet deus humilibus.
a autez ei dñs in conualle
a fide per quā intratur in ecclesiam:que est tabernaculum: q: in ea deo militatur.
mambre sedenti i ostio taberna/
faffectu boni desiderij.
culi sui i ipo feruore diei.Cūq̄ ele
a sq: ira affectis manifestatur fides trinitatis.
uasset oculos:apparuerunt ei
b tres viri stantes prope eum. †

Nico.de lyra

vt describunt quattuor euangeliste: quod sustinuit pro salute electorum qui sunt veri filij abrae.Contingit.n. aliquando:q̄ preter intentionem loquentis diuina virtute hoc faciente: aliquod verbum sic proferatur:vt est consonum fidei catholice:licet ꝓnuncians illud verbum hoc non intelligat:sed aliō:sicut Cayphas dixit de christo:Expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo ⁊c̄. vt habeṫ Job.xj.et euāgelista subdit:Hoc aūt a semetipo non dixit ⁊c̄. Intendebat enim cayphas solūmō dicere q̄ melius erat xpm mori: sz nō habereṫ cā sufficiēs p eū q̄ q̄ occasiōe ppli credēṫ i eū venirēt romani ⁊ destruerēt locū ⁊ gētē:sz a dō factū ē vt hāc sniam p talez modū loq̄ndi ꝓferret cayphas:vt illa locutio significaret mortē xpi futurā ꝓ redēptione gener⁹ hūani:qđ cayphas nō itelligebat:siē pleni⁹ dixi exponēs ꝑ ꝟbū cayphe scribēdo super Job.sic dico i ꝓpsito.q̄d.n.itellexerit iste glosator nescio:sz māifeste pz:q̄ sic glosā p̄dictā ꝓtulit vel scp̄sit:q̄ ꝟba glo.p̄dicte ꝓsonāt fidei nr̄e.In ostio tabernaculi:ad videndū si trāsirēt viatores q̄s posset ad mēsaz recipere:q: hospitalitatē diligebat.In ipo feruore diei.cū.n.icipit dies feruescere:tūc est hora q̄ viatores solēt ad domū aliquā cā refectiōis declīare.Cūq̄ elevasset oc̄los ap.ei tres vi.⁊c̄.Cū.n.de⁹ videret affectum ei⁹ ad op⁹ hospitalitat̄:⁊ nō venirēt aliq̄ hoies:fec̄ tres angelos apparere in specie viror⁹:vt eis exhiberet hospitalitatis bñficiū.Dicūt etiā hebrei q̄ cū ꝑ alia de cā apparuerūt quia vnus veniebat ad nunciandū sare conceptū:alius ad s̄buertendū sodomā ⁊ alias q̄ttuor ciuitates:⁊ tti⁹ ad sanādū abraā q̄ ō nouo erat circūcis⁹:⁊ liberādū Loth ō s̄būsiōe sodomoz Dicūt etiā q̄ apparitio fuit tertia die:postq̄ fuerat abraā circūcisus:⁊ ista apparitio angelor est secūda. Expositores aūt catholici dicūt q̄ a p̄ncipio capituli vsq̄ ad huc:⁊ in toto ca. sequēti fuit vna apparitio tm̄:ita q̄ dñs nō appuit in se:vl⁹ in aliqua similitudine ipm immediate repsentante sz tm̄ i angelis quos fecit apparere:q̄z vn⁹ postea locut⁹ ē in psona ipi⁹ dei:sic igiṫ exponunt lrām a p̄ncipio capituli. Appuit aūt ei dñs.i ꝑmo describiṫ appitio ista in generali:⁊ in seq̄ntib⁹ describiṫ mod⁹ appitiōis i spēali.Et p̄mo q̄tū ad locū:cuz ō: In conualle mambre. Sc̄o q̄ntum ad dispositionem abrae

✠ cui fiebat apparitio

a Quos cū vidisset. Grego. Mora. abraam tribus angelis occurrit: qz vir et dñs domus. s. spūalis intellectus: debet in cognitione trinitatis claustra carnis excedere: et quasi habitationis infime ianuaz exire. Cura carnis quā sara significat: fozis ad iactantiā nō appeat sz pō tergū viri .i. sub discretione spūs solis necessarijs intēta: nesciat pcacit detegi: sz verecūde moderari. Grego. Abraā nō potuisset angelos videre hospitio suscipere: et cibos adhibere: nisi cozpa ex aere assūpsissēt. Nō. n. apparerent: nō cibos sumerent: nisi solidum cozpa ex celesti elemento haberent: nec mix qō mō angeli: mō dñs vocantur: qz angeli vocanť qui exterius ministrant z dñs oñditur: qui interius impat.

b Sz afferā. Ad hospitalitatis officia reuertiť que etiā angelis exhiberi pūt: cum ex elementis cozporeā formam assumunt qō abraam intelligens: deitatem in vnitate adorabat: et dispensationi angelice ī forma visibili ministrabat. c Tria sata. Nec in typū ecclesie dicunť: q̄ de trib⁹ mūdi ptib⁹ in vnitatē fidei congregata est: et quasi panis sine fermento igne spūs decocta est. Sata. Stra. Satū genus est mensure: tria sata: tres filios noe significant: ex quibus omne genus dissem̄natum est. Significať ḡ ecclesia vel euāgelica doctrina p totū mundū dissem̄nāda: z in tribus mūdi ptib⁹: asia: africa: z europa: multipli canda. Tria sata. De quib⁹ sara subcinericios panes facit: tres filios significant noe: ex quib⁹ omne gen⁹ hoīm natū ē qui diuine trinitati credentes aq̄ baptismatis p saram. i. ecclesiā cōspersi sunt: z in vnuz panē cozpis xp̄i redacti. Nec sunt tria sata farine: que mulier in euāgelio fermētauit açumi sunt panes: qz sine fermento malicie z languoze nequicie. et feruoze puerse doctrine optet eē credentiū vnitatem.

d Subcinericios. Subcinericij sunt vt p penitentiam delictoz spūssancti vapoze decocti: esca deo acceptabilis efficianť.

e Vitulū tenerrimū. Vitul⁹ tener z saginat⁹ xp̄i cozp⁹ est: qō p salute mundi ad arborem crucis immolatum est. Hic est vitulus qui prodigo filio occiditur.

f Butyrum et lac zc. Cum carne vituli apposuit: quia lac veterem legem signat. 1. Coz. 3. a Vndet Lac potum dedi vobis nō escā zc. Tradiderat enim illis legis mandatum: quasi lac de vberibus duarum tabularū expressum: hoc est testamentuz fidei: quia nondum poterant euangelice doctrine solidam escam sumere. Butyrum vberrimum et pinguissimum euangelicum est testimonium quod velut oleum fidelibus in signum datur. Vitulum cum lacte z butyro apposuit: quia nec cozpus domini sine lacte legis: nec b sine euāgelio esse pōt.

Sub arbore aūt sederūt in dñice passionis signū: cui⁹ p̄dicatozes sunt. g Ecce in tabernaculo zc. Strab⁹. Abraā forť cū angeľ. Sara ī tabernaculo ē: qz foztiū z doctoz ē apte p̄dicare: exēplis instruere. Infirmoz z insipiētiū discere: z subditos eē. h Et habebit fili. Promittit deus sare sterili filiū dicēs. Circa hoc temp⁹ veniām: non tps sed qualitatē sui aduentus significans: qū p filium repromissum fide Esa. 54. a Gal. 4. a lis popul⁹ erat nasciturus. Vnde Letare sterilis que non parturis zc.

i Quo audito zc. Aug⁹. Arguiť sara qz risit: z nō abraam: cum sīr riserit: qz illius risus admirationis fuit: huius dubitationis: quod dijudicare potuit qui cozda nouit. Negat sa-

a ſ Studio hospitalitatis hoc in exemplum relinquens nobis.

a Quos cū vidisset: cūcurrit ī oc a†
a ſ Initio fidei.
cursuz eozum de ostio taberna
a ſ vnū qui tres viderat
culi sui: et adorauit in terra: et b
a ſ deum in angelis sentiens: mauult domino loqui q̄s angelis.
dixit† Dñe si inueni gratiā c
a ſ in beneplacito. b ſ Ne transitorie fruar visione tua.
b in oculis tuis nē transeas seruum tuum: sed afferam pauxil- d
lum aque: et lauentur pedes ve †
stri: et requiescite sub arboze. e
† Ponamq̄ buccellam panis: z f+
confortetur coz vestruz: postea
a ſ vt hec officia vobis exhibeream.
transibitis. Idcirco enim decli
a ſ Ne charitatis vitare viderentur officia.
nastis ad seruuz vestrum. Qui g†
a ſ Ne senex ministrare viderentur tepide.
dixerunt. Fac vt locut⁹ es. Festi h
a ſ vt mulier infidelis: p vix fidelē saluetur.
nauit abraā ī tabernaculū ad sa
a ſ quasi dicatur ecclesie cōgregare de omnib⁹ partibus. b ſ amphoras. Idē misteriū hic z in euāgelio vbi mulier tria sata fermentat.
c rā: dixitq̄ ei: Accelera: triā satā
a ſ qz sancti spiritus igne decocti: sunt deo cib⁹ acceptabilis.
d similē cōmisce: et fac subcinericī
a ſ In pane vnitas credentium significatur: qz panis ex multis granis conficitur ſ vt ecclesia ex gentibus congregaretur: recurrendū erat ad antiquos patres.
os panes. Ipe vero ad armen- i
a ſ christum de patriarchis natum: vnde placebit deo super vitulum nouellum zc.
e tuz cucurrit et tulit inde vitulū
a ſ Excellenter in genere humano. b ſ Cōmisit ordini prophetarū annunciandū.
tenerrimum et optimū: deditq̄ k
a ſ Studiose. p̄dixit passione cōsumandum.
puero. Qui festinauit z cōxit il- l
a ſ Euangelicā pinguedinē vel doctrinā b ſ potum p̄uloz: veterē. s. legē.
f lum† Tulit qz butyrum et lac et m
a ſ christum passum. b ſ Vis sacramentis aluntur ministri christi.
vitulū quē coxerat: et posuit co n
a ſ qz sacramentum crucis intuebatur.
ram eis. Ipe vero stabat iuxta o
ſ Cruce.
eos sub arboze. Cunq̄ comedis- p
sent dixerunt ad eum: Vbi est
sara vxor tua? Ille respondit:
a ſ quia in ecclesia mulieri non permittitur docere later sara. ſ Quasi non ē mulieris ī publicum prodire.
g † Ecce in tabernaculo ē: Cui di- q r
a ſ Prius refecti vt hoīes in vnitate deitatis cuius beneficio erant implenda vēra p̄dicūt.
xit. Reuertens veniam ad te tē- s
b pore isto vita comite. Et habe- t u
a ſ Hic sara synagogam significat: que in vmbra sacramentorum se absconden̄s christum venisse non credit.
i bit filiū sara vxor tua. Quō au- x
ſ quia nondum fidem adhibuit.
dito sara risit p⁹ ostium taber-

cui fiebat apparitio cū dz: Sedenti in ostio tabernaculi sui. Tertio quantū ad tps. cū subdiť. Jn ipso feruoze dici. Quarto quātū ad psonas appentes auctoritate dī. cū dz: Appuerūt ei tres viri. i. angeli in specie virox. Lra aūt exponať sicut in expositione predicta: excepto pncipio. cū dz: Appuit autem ei dñs sedenti. s. p angelos q̄s fec̄ †Act. 16. e appere. a Quos cū vidisset zc. ī q̄ oñdiť ei⁹ pmptitudo ad hospitalitatis bñficiū: z ī b dať diuitib⁹ exēplū. b Et adorauit: adoratione dulie: vt illos cōuenientius posset inuitare. c Et dixit: dñe si inueni grām zc. Iz essent tres: tñ sic apparebāt q̄si vn⁹ eēt pncipaľ: z dñs inter illos: et iō illū alloquitur credens q̄ si ipm ducat ad ho † 1. Re. 28. d spitiū: alij duo sequanť. Dicūt aūt hebrei q̄ isti tres angeli fuerť Michael: Gabriel: et Raphael. ita q̄ michael erat ī medio: alij aūt duo ad dextrā z sinistrā: et b erat mod⁹ ābulādi tūc: qñ aliquis supioz erat duob⁹ alijs: q̄ ille ambulabat in medio: z ī b ꝓcuit abraam quis erat supioz: et dicūt q̄ michael hic erat in medio: et hic venerat ad denunciandū sare conceptū: quia b erat pncipale negociū: eo q̄ messias. i. xp̄s erat inde nascitur⁹: z inc̄ptatio noīs cōsonat. Michael. n. interpťať q̄s vt deus. Gabriel autem venerat ad subuertēdū sodomā: z interpťatio ꝓsonat: interpťať enī fortitudo dei. Raphael aūt venerat ad sanandū abraā z ad saluandū Loth. z interpretatio consonat q̄: interpťať medicina dei.

d Sz afferā pauxillū aq̄ zc. homines. n. tunc nō ita ibāt equitando z calciati sic mō. e Et reqescite sub arboze. in vmbra z ad aurā: ꝓpter estū imminentem.

f Ponā q̄z buccellam panis zc. Ex b manifeste pz q̄ tūc credebat eos esse hoīes: sciebat. n. q̄ angeli nō indigebāt talib⁹. g Qui dixerūt zc. in q̄ appet gra hospitalitatis. h Festinauit abraā. ne † 35. di. c. 6 attediarenť in nimia expectatiōe. ad finē. 42 i Et tulit zc. i. coco: hebrei autez dis. 5. 1. ibi dicūt: q̄ iste puer fuit ismahel filiꝰ quō abraā. su⁹ cui tradidit cibū paranduz: vt et c. ꝺesca- eū assuefaceret hospitalitatis opib⁹. sequiť: k Ipe xo stabat iuxta eos. ad videndum ne aliquid deficeret. sequitur: l Vbi est sara vxor tua. hoc petunt non ex ignorantia sed vt conuenientius nunciet̄ eius cōceptus de propinquo futurus. m Ecce in tabernaculo est: erat enim simplex z verecunda: et ideo se non exponebat aspectibus hominum. n Cui dixit. † 4. Re. 4. e scilicet ille angelus de tribus qui venerat ad nūciandū ei⁹ cōceptū: o Reuertens veniam ad te. ī quo ostenditur q̄ angeli sūt solliciti de visitatione iustoz. p Vita comite: loq̄ť more bōano: qz hō estimabať ab his quib⁹ loquebatur. q Et hēbit filiū sara. non adoptiuū sz naturalē. r Quo audito sara risit. reputans illō dictum friuolum. et causa subditur:

Erant aūt ambo

uit: Negat sara se risisse cū deū nō possit latere: sz forte hoies putabat. abraā xo deū intelligebat: sz būanitat' officia pbē do: q̄ tm infirme carni necessaria sunt: mix nisi homines pus arbitrat⁹ est: sed in q̄bus deū loqui intelligeret: q̄busdam signis diuine maiestatis apparētib⁹: sicut in hoib⁹ deū apparuisse sepe scriptura testat: sz postea angelos fuisse cognouerunt.

a Erant aūt ambo ꝛc. Senioꝝ etas minor est q̄z senū: et si senes appellēt seniores. Unde si ſm medicos senior vir de muliere seniore filios facere nō pōt: etiā si adhuc muliebria fluant: secundū hoc abraam mirat dei potētiā de ꝓmissione filij: et hoc miraculū posuisse aplm accipere possumus. Emortuū em̄ corp⁹ nō oīno ad generationē erat: si mulier iuuenilis etatis suisset. Sz de ꝓuecta etate generare nō poterat: de cethura em̄ postea genauit: qz iuuencula fuit. Tradunt. n. medici qz senex de femina ꝓuectioris etatis (et si muliebria cōtingant ei) generare nō possit: de iuuencula aut̄ possit. Rursus mulier ꝓuecte etatis ꝛ si adhuc muliebria contingant ēi: de seniore parere nō pōt: de iuuene pōt. Miraculū q̄ fuit: qz vterq̄ senex ꝛ prouecte etatis: ꝛ desierāt muliebria sare.

Moralit b Voluptati. o. d. Gregoriꝰ Moza. Cure carnis: cū sepe dz: vt de se minime p̄sumat: et totā se in diuine spei fiduciā transferat: despicit: et cessante studio adesse sibi vite subsidia diffidit. Añ sara ꝓmissiones dei audiens ridet sz ridens corripit correpta ꝓtinus fecundat: et q̄ iuuentute vigens fecundari nō potuit: annis fracta senilibus cōcepit: qz cū cura carnis sui cōfidentiā bre desistit: ꝫ spem ex diuina ꝓmissione accipit q̄d habituraz se ex humana rone dubitauit. Añ bene q̄ generat risus dz: qz dū supne spei fiduciā cōcipit: q̄d mens nra aliud q̄z gaudiū parit. c Nū celare potero. Bñ dns abrae secreta sua committit: quē voluntatis sue ꝛ secretoꝝ fidelez executorē cognouit: de q̄ in carne nasciturus erat in q̄ oēs thesauri sapientie et scie absc̄diti. Promittit quoq̄ abrae nō solū p̄mia: sz obedientie filiorz ei⁹ iusticiā et circa eos promissa cōpleri. Rursumq̄ ꝓmittit isaac in gentē magnā futur⁹: ꝛ q̄ in eo bñdicētur oēs gētes ꝛre. Quib⁹ xbis duo illi promittunt. Sens iudeorum ſm carnem: et omnes gentes per fidem.

d Clamor sodomoꝝ ꝛc. Aug⁹. Si b verba nō dubitantis: sz irascēt' et minantis accipiam⁹: nulla est q̄stio. Humano enim more ad hoies loq̄tur deus: et ira ei⁹ sine ꝓturbatione est: q̄a īmutabilis ē. Sepe aūt sic minādo dicimus. Videamus si non tibi facio: et si non potero tibi facere: vel sciam: id est experiar vtrum non possim. Sed perturbatio non cadit in deuz. Mos autem humane locutionis est: cui deus se coaptat: vt humane infirmitati conueniat. Gregoriꝰ. Moza. Peccatum vero cum voce: culpa est i actione. Peccatum vero cum clamore: culpa cum libertate. Descendam et videbo ꝛc. Mala hominum nō ante credamus q̄z probemus. Et ecce per angelos ad cognoscenda mala descēdit: et tanto crimine inuolutos inuenies: quasi patientiam pretermisit: et eos igne in dicij ante iudicij diem prevenit: q̄ cū trāq̄llitate iudicat: vt maiora crimina tarde credant ꝛ xpi agnita citi⁹ puniant.

Si fuerint q̄nquaginta

a naculi† Erant enim ambo senes a
a ſ quibus deficientibus mulier parere desinit: vt cōmendetur miraculū si sterilis partat.
prouectęq̄ etatis: et desierant sa b
a ſ Menstrua b ſ disceptādo de oraculo.
re fieri muliebria. Que risit oc/ b
a ſ Naturalem consequitur rationem.
culte dicens: † Postq̄ consenui c
et dominus me⁹ vetulus est: vo b
luptati operam dabo? Dixit aūt d
a ſ disceptando.
dns ad abraā: Quare risit sara
a ſ Quasi quare plus acquieuit nature q̄z diuine potentie.
vxor tua dicens: Num ve pari/
tura sū an⁹? Nūquid deo ē quic/ e
a ſ Quasi sicut dixi fiet.
q̄ difficile? Juxta condictum re/
a ſ Anni futuri: qz ꝓterito rpe vmbre succedet q̄ signabatur in vmbra:
uertar ad te hoc eodem tempore
ſ antropospatos. sicut cetera.
vita comite: et habebit sara filiū
ſ qz. s. timuit.
Negauit sara dicens: Non risi ti
a ſ Adhuc feminam incredulitatē increpat.
more pertĕrita. Dns aūt: Nō ē
inquit ita: sed risisti. Cū ergo sur/ f
a ſ qz cū abraā tractauerat de futura misericordia: ita cōtra sodomā iudiciū inchoatur.
rexissent viri inde direxerūt ocu g
a ſ Euentū futurorum: ignorans sed dns sicut vult pios scire premia iustoꝝ: sic nō ignorare sup
los contra sodomaz: et abraam b
plicia impiorum.
simul gradiebatur deducēs eos
Dixitq̄ dominus: † Num celare i
potero abraam que gesturus sū k
cū futurus sit in gentē magnam
ac robustissimā: ꝛ bñdicende sint
in illo omnes nationes terre?
ſ Quasi ideo notifico ei iudicia mea: vt sequacibus suis nora faciat.
Scio enim q̄ preceptur⁹ sit filijs l
ſ Nō solū p̄mia: sz etiam obedientiam iusticie
a ſ Eo fine.
suis et domui sue post se. vt cū/
filiorum eius promisit deus abrae: vt circa eos etiam promissa compleantur. a ſ precepta.
b ſ Recedant a malo.
stodiāt uiā dn̄i: et faciāt iusticiā
et iudicium: vt adducat domin⁹
propter abraam omnia que lo/
cut⁹ est ad eum. Dixit itaq̄ dns
ſ Euidentia publicati flagitij que accusatore non eget.
Clamor sodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ m
multiplicat⁹ est: et peccatū eorū n
o

† Luc. 1. b

† Eccli. 44.

q̄ quandam puellam occiderunt morte insolita: eo q̄ dederat alimentum pauperi: et hoc consonat dicto Ezechi. xvj. Hec fuit iniquitas sodome sororis tue superbia: saturitas panis: ꝛ ociū et manū egeno ꝛ pauperi non porrigebant.

Descēdam ꝛ vi/

a Si fuerint quinquaginta iu/sti in ciuitate pibunt simul ꝛc. Jsi do. Quinquagenarius numerus a quo vsq; ad decem descendit pe/nitentiam significat. Unde et qui/quagesimꝰ psal. penitentialis est. Si ergo conuerterentur saluerentur. Sed cum deus aspicit delinquentes nolle ad penitentiaz conuerti: ilico ardorem immoderate luxurie igne gehenne compescit: vsq; ad decem iustos non perire sodomã dixit: qz si ī ꝗlibet p decem ꝓceptoꝝ custodiã christi nomẽ inueniatur: nõ pibit. Denarij em̃ numeri figura ꝛ crucẽ xp̃i significat.

b Loquar ad dominũ meum cum sim puluis ꝛc. Gregorius. Morali. Sancti quanta magis diuinitatis in terna prospiciunt: tanto magꝭ se nihil esse perspiciunt. Unde ꝛ legitur abraam se cinerem ꝛ puluerem professum esse: nisi cum meruit dei locutionẽ habere. et ait. Loquar ad dominũ meum: cum sim puluis ꝛc. Fortasse enim aliquid se esse crederet si veram essentiã que sup ipm est non sensisset. Unde et Da
ps.101. nid exclamat: Memento dñe quoniam puluis sumꝰ ꝛc. Grego. Morali. Quosdã p tumorẽ census nõ eleuat: sed p miscẽdie opa. Quidaz dum se terrenis abundare conspiciunt veras diuitias nõ requirũt: ꝛ eternũ regnũ nõ amãt: qz tpalia sufficere putant. Nõ ẽ g census in crimine: sz affectꝰ: cũcta. n. que deus cõdidit bona sunt. Sz q̃ bonis male vtitur hic agit vt p edacitatis ingluuiẽ eo q̃ viuere debuit pa
luc.16.d ne moriaꝝ. Paup ad requiẽ Laçarus venerat: supbũ diuitez cruciabant tormenta. Dives abraam fuerat: qui laçaꝝ in sinu tenebat. Ait tñ: Loquar ad dñm meum cũ sim puluis ꝛ cinis. ꝛc. Quid diuitias suas estimabat: qui seipsum puluerem cinerem; putabat. Aperte cernimus in quo loco se posuerat: qui se puluerem et cinerem etiam cum deo loqueretur estimabat Qua ergo pena feriendi sunt qui ad summa non proficiunt et de minimis se extollunt.

c Quinq; fuerint. Quinq; ciuitates igneis imbribus combuste. Omẽs enim qui quinq; corporis sensus libidinose tractauerunt: futuro incendio sunt cremandi.

d Quid si inuẽti fuerĩt ꝛc. Aleu. Non necesse est hoc de omni loco accipere. de sodomis autem potuit dici: quia sciebat deus nec decez esse ibi: et ideo sic respondebatur abrae ad exaggerationem iniquitatis sodomorum.

e Decem. Denarius crucem christi designat: qnia. x. littera qua denarius exprimitur ī figura crucis formatur.

f Dixit. Sciebat enim nec vnum ibi esse preter loth: ad exaggerandum iniquitatem hoc dicitur: sicut apud hieremiam. Uidete si inuenitis hominem facientem iustitiaz quasi: Inuestite vel vnum: et parco eis.

Uenerũtq; duo

a ſ Consuetudine quasi superposito lapide:
b ſ vt a precipitatione iudicij compescerer

a aggrauatũ est nimis † b Descendã et a†
mala sodome prius voluit ꝓbare q̃ iudicare.
videbo: vtr̃ clamorem q̃ veni t ad me opere cõpleuerint: an nõ est ita
a ſ qz dñs in angelis loquit̃: nunc in eius persona nunc in angelorum stilus alternatur.
vt sciam. Conuerterunt̃q; se inde b
et abierũt sodomã. Abraã vero adhuc stabat coram dño. ꝛ appropin c
quãs ait: Nũquid pdes iustũ cũ ī/ d
a ſ Per iustitiã paucoꝝ vult impetrare misericordiam multorum. ſ Aliqui remissione digni. quia q̃nquagesimus remissionis annus est.
pio? Si fuerit quinquaginta iusti e
in ciuitate pibunt simul: ꝛ nõ pces loco illi propter quinquaginta iustos: si fuerint in eo? Absit a te vt rem hanc facias: ꝛ occidas iustuz cũ ipio: fiatq; iustus sicut impius.
a ſ vt innocens pereat. b ſ iuste disponis.
Nõ est hoc tuũ qui iudicas omnẽ
ſ ſ Quando hec dicit: nõ tm̃ chendo.
terrã: Nequaq; facies iudicium. Dixitq; dñs ad eũ: Si inuenero sodomis q̃nquaginta iustos in medio ciuitatis: dimittã oi loco propter eos. Rñdit abraã et ait: Quia semel cepi: Loquar ad dñm meum b
a ſ Sublimitatem promissionis temperat subiectione humiliatis.
cũ sim puluis et cinis. Quid si mi/ f
ſ Quinq; sensibus dediti et remissione indigni.
nus quinquaginta iustis quinq; c
a ſ .i. propter eos qui corpus quadragenaria abstinentia domant: ꝛ sensibus quinq; ordinate vruntur non parces omnibus.
fuerint delebis ꝓpter quadragi taquinq; vniuersam vrbẽ? Et ait:
ſ parcam.
Nõ delebo: si inuenero ibi q̃dragi/taquinq;. Rursũq; locutus est ad
a ſ legis ꝛ euãgelij ꝓcepta seruantes: quater enim decẽ septuaginta fiunt.
eũ: Si aũt q̃draginta inuenti fuerint: quid facies? Ait: Nõ pcutiã
a ſ quia videbatur dñm interrogans artare responso temperat ꝑfatione quod querit.
propter q̃draginta. Ne q̃so inquit d
indigneris dñe si loq̃r. Quid si inuenti fuerint ibi triginta? Respon
ſ Legem cum fide trinitatis seruantes. ter enim decem triginta fiunt.
dit nõ faciã: si inuenero ibi trigita Quia semel ait cepi loquar ad dominũ meũ. Quid si inuenti fuerĩt
ſ Seruantes mandata cum dilectione dei et ꝓximi propter denarium et binarium.
ibi viginti? Dixit: Nõ interficiam propter viginti: Obsecro inquit ne iraſcaris dñe si loq̃r adhuc se/
a ſ decalogi mãdata seruantes.
mel. Quid si inuẽti fuerint ibi dẽ e e
cẽ? Dixit: Nõ delebo ꝓpt̃ decem. f
Abijt dñs postq; cessauit loqui ad abraã: ꝛ ille reuersus ẽ ī locũ suũz.

a Descendam et videbo ꝛc. Hoc dicitur non quia deus indigebat talꝭ inuestigatione: sed vt doceant̃ per hoc iudices nõ sniare donec diligent̃ inq/sierĩt veritatẽ. b Conuerterunt/q; ꝛc. s. duo angeli qui appebant ī specie virorꝝ: vt hr in pncipio sequentis capituli: tertiꝰ aũt qui annunciauerat sare conceptũ: ꝛ qui loquebat̃ in pso/na dñi: vt dictũ ẽ adhuc remansit ibi cum abraam: sm istã expositionẽ. Secundũ vero expositionẽ hebraicã prẽtactã: ille angelus qui annũciauerat sare conceptuz. qz pfecerat legationẽ suã: disparuit et recessit: quia duo tm̃ angeli mittebantur a deo sodomam: vnus ad subuertendum patriã: alius ad liberandũ Loth. et ille qui vocat̃ hic cõiter dñs cũ quo abraã loquebatur: est ipe deus qui sibi apparuit ꝓ/ut dictũ ẽ ī pncipio capituli. Jn alijs aũt lra vniformiter exponit̃. Abraaz aũt adhuc stabat cora dño. Abraam em̃ audita ppli condẽnatione: pietate motꝰ cepit rogare dñm ꝓ eius liberatione: et iõ dicitur: Stabat coram domino. patus ad ꝓpli adintoriũ: ꝛ accipitur hic dño ꝓ ipo deo sm expositionem hebraicã. sm aliã xo ꝓ angelo loquente in psona dei. c Et appro/pinquans ait: vt cõuenientiꝰ orationẽ suam ꝓponeret. d Nunq̃d pdes iustũ cũ impio? q. d. nõ: Et qz sciebat loth eẽ iustũ: liberationẽ eius habuit ꝓ obtenta: ꝛ iõ quertit se ad liberationem aliorꝝ. d. e Si fuerint quinq̃/ginta iusti in ciuitate: id est in ciuitatibus: qz erant quinq; ciuitates. Jn hebreo aũt aliq̃n accipitur singulare pro plurali sicut Exo. viij. Uenit muscã grauissima. i. multitudo muscaꝝ: vel in ciuitate in singulari ꝓ sodoma: q̃a illa ciuitas pncipalis erat: ꝛ sub illa ī telligunt̃ alie quattuor que erãt ei sb/dite: ppt̃ qõ reges illaꝝ iuerũt cũ rege sodomorꝝ ad pliũ tanq̃ vasalli sui vt hr. s. xiiij. pz ĝ q̃ ꝓ q̃libet ciuitate accipiebat decẽ iustos petẽs a dño liberationẽ cuilibet ciuitatis ꝓ decem iustis ī ea repertis: sm q̃ exponũt hebrei. seq̃t: f Quid si minꝰ q̃nquagita iustis q̃nq; fuerint. ita q̃ cuilibet ciuitati assignẽt nouẽ iusti: perit abraaz q̃ ꝓ ill nouẽ pcaꝝ cuilibet ciuitati. ñ. n. auiꝰ fuit ad miorẽ nũeꝝ dscẽdere: qz ꝓsiderabat q̃ octo psõe iuste fuerãt ī arca tpe diluuij ꝛ tñ nullꝰ aliꝰ fuit saluatꝰ ppt̃ eoꝝ iustitiã ꝛ iõ q̃si abraã q̃rit vltra: si pceret ꝓpt̃ q̃dragita: itelligit̃ ꝺ libatiõe q̃ttuor ciuitatũ tm̃ ꝛ q̃ñ ꝓpt̃ trigita: itelligit̃ ꝺ libatiõe triũ. ꝛ q̃ñ ꝓpt̃ vigiti: de libatiõe duaꝝ: ꝛ q̃si ꝓpt̃ decẽ: de libatiõe rõne vniꝰ: ꝛ iõ ibi stetit: qz nõ erat vltra descẽsus. Expositores aũt catholici dicũt q̃ a pncipio petitionis abrae vsq; ad finẽ: itelligit̃ fctã ꝓ libatiõe totiꝰ ꝓpli q̃nq; ciuitatũ: sz ꝓcedit sic descẽdẽdo vsq; ad decẽ iustos tẽtãdo obtẽta vna gra si possit maiorẽ ipetrare: vltra xo descẽdit. decẽ. n. hoies ꝛ nõ pauciores faciũt ꝓpl̃m. Qd aũt ꝓ iustitia miorꝭ ꝓpli petat̃ libatio ꝓpli maiorꝭ iniusti ñ videt̃ irrõnabile petere: sz q̃ ꝓ iustitia tã paucoꝝ q̃ ñ pñt dici ꝓpls petereꝭ libatio ꝓploꝝ q̃nq; ciuitatũ videt̃ magꝭ exneũ: ꝛ iõ abraã ñ fuit ausus vltra descẽdere.

† 2.q.1.c.de⁹ de accu. c. q̃lr. 2. ī pn. de sṕmo. c. licet hali. ó accu. c. cuz dilecti. 1.

Moraliter. Hic ꝓnunciatur sare conceptus et sodomoꝝ interitus. Circa ꝑmũ dr: Appuit aũt ei.s.abrae. † Dñs in conualle mambre.p hoc aũt designaꝫ q reuelationes diuine fiũt illis qui sunt in humilitatis conualle: Matth.xj. Confiteor tibi pr dñe celi et terre: qr absondisti hec a sapientib⁹ ꝛ prudentibus ꝛ reuelasti ea paulis. † Sedẽti in ostio tabnacli sui: vt trãseũtes videret ꝛ eos ad prãdiũ iuitaret ꝛ ecce tres viri.i.angeli in specie hoĩm.p quos designanť ꝑdicatores: fidem trinitatis annũciantes: ꝛ qr non solũ sunt suscipiendi sed etiã deuote inuitandi. ideo subditur: † Cucurrit in occursum eoꝝ: ad eos deuotissime inuitandũ sic patet in textu sequenti: ꝛ hoc mõ susceperunt galathe paulũ. Aũ dicit Gal.iiij. Sicut angelũ dei suscepistis me. † Et lauẽtur pedes vestri.s.p famulos meos: ecce humilitas. f† Ponãꝫ buccellã panis: ecce humanitas que predicatorib⁹ est ĩ pendenda. g† Qui dixerunt fac vt locutus es. predicatores eñ gratanter accipere debent que sibi a suis hospitibus offerunť. n Cui dixit reuertens veniã ad te.sequiť: q† Et habebit filiũ filiũ sara: p ꝟ oñdiť q ꝑdicatores non debent suis hospitibus dicere friuola sed edificatoria: ex q̃bus sara p quã rõ significať ꝛ vt dictũ est.s. concipiat ꝛ pariat op⁹ bonũ. Circa secundũ.s.sodomoꝝ iteritũ dr: † Descendã ꝛ videbo vtꝝ clamorẽ qui venit ad me ope ꝓpleuerit ꝛc.p hec dñi verba cuius oculis oĩa sunt nuda ꝛ apta: Heb.iiij. Oñdiť nobis q sententia ꝺ aliquẽ nõ est cito: sed p⁹ diligentẽ examinationẽ ferenda. Sequiť: † Non delebo ꝓpter q̃nquaginta: et postea subdiť: † Nõ delebo propter decẽ. ex quo ꝑz q ꝓpter paucos iustos parcendũ est multitudini qñ bono mõ põt fieri: et qñ mali sine periculo bonoꝝ nõ põt exterminari. ꝓpter qd saluator Matth.xiij.dic. Sinite vtraq; crescere vsq ad messem ne colligentes ȝiçania eradicetis simul et triticum.

Jn ca.xviij.vbi dr in postilla: Expositores aũt catholici dicunt q a ꝑncipio capituli.

Additio.j. Discussio seu examinatio haꝝ duarum expositionũ circa apparitionem abrae factã in ꝟ loco nõ est sic superficialiter transeunda sicut in postilla. Cõiter.n.tenet ecclesia in ꝟ loco abrae fuisse factam reuelationẽ de trinitate diuinaꝝ psonaꝝ: ꝛ vnitate diuine ẽntie: vñ ecclesia cõiter cantat: q abrãã tres vidit ꝛ vnum adorauit: ſz diligenter aduertẽti satis cõprobať veritas ex litterra catholice expositionis ex multꝫ. Primo qr si hic eẽnt due apparitiones: ꝑmo esset oĩno superflua. Cũ.n.dr: Apparuit ei dñs ꝛc.nõ exꝑmitur q aliq̃d dixisset dñs abrae: nec ecõtra: qr statim subdit: Cũ eleuasset oculos. Ex q̃ ꝑz q ꝓcessus seu forma illius visionis ꝓsistebat in appitione illoꝝ triũ viroꝝ ꝛ sic exponit Ra. Moy. in suo libro de ductione perplexorum.s.q apparitio dñi in hoc loco facta abrae exꝑmiť per ꝟ qd sequiť: Cũq eleuasset ꝛc. Jtẽ qr angelo loquẽte cũ abrãã de annũciatione sare ꝛ ipa ridente deus locut⁹ est abrae cõtinuãdo locutionẽ angelicã sine aliq̃ interruptione q̃si esset idẽ angelus.s.qui loquebať ꝛ deus: vñ dicit: Dixit aũt dñs ꝛc.qd nõ est intelligendũ de idẽtitate essentiali: ſz de idẽtitate repñtatiua.s.q ille angel⁹ tũc loquebať ĩ psona diuĩa quã in illa appitione repñtabat. Jtẽ dictũ angeli.s.reuertẽs veniã ad te ꝛc.nõ legiť impletũ nisi ĩ ꝟ qd dr infra.xxj.ca. Domin⁹ aũt ꝛc.in q̃ appet qd ille angel⁹ q̃ dicit se reuersurum: ꝛ dñs visitans accipiunť in ꝟ loco ꝓ eodẽ mõ ꝑdicto. Jtem ꝟ ꝑz de adoratione abrae: q postq̃ vidit tres: vnũ adorauit qd intelligendũ ẽ de adoratione latrie. dicit.n. Et adorauit in terra: qd vnũ ab ipo adoratũ adonai vocauit: vt ꝑz ĩ lra hebraica. Jtem ꝟ patet ex obsequio abrae ꝑdictis viris seu angelis ipẽso. Tũ in locutiõe cũ se vocat seruũ: vt cum dixit. Ne trãseas fnũ ꝛc. Tũ ĩ ꝟ q ea que ad cõuiuiũ parauerat per seipm cũ magna diligentia seu festinatione faciebat: vt cum dr: Festinauit abrãã ĩ tabernaculũ ꝛc. Ipe ẋo ad armentuz cucurrit ꝛc. q festinauit ꝛc. Tulit q̃z butyr ꝛc. ꝛ posuit coraz eis. vñ Orige. Cõsidera ꝓtin⁹ senẽ abrãã ipigrũ ꝛ alacrem in officijs. Jtẽ qr ipis recũbentib⁹ dr. Ipe ẋo stabat iuxť eos q̃si nõ audẽs ꝓsedere cũ eis: nec etiã illi ipm ad ꝟ inuitabãt que oĩa attẽta dignitate abrae ꝛ ei⁹ senectute irrõnabiliť fierent nisi hec appitio eẽt sibi repñtatiua diuinoꝝ: ꝛ abraam ꝟ spũ ꝓphetico ꝓguisset. vñ Ambro. ĩ li. de abrãã. Vide primo fidei mysteriũ: de⁹ illi appuit ꝛ tres aspexit: cui de⁹ refulsit trinitate: nõ sine filio patrẽ suspicit nec sine spũ scõ filiũ cõfiteť: hec ille. Ex q̃b⁹ ꝛ aliis ad ꝟ corespõdẽtib⁹ ĩ lra ꝓtentis si attẽte ꝓsiderenť mãifeste ꝑz: q hec fultyna appitio ĩcedẽs ad ꝟ quod ad ꝟ qd dr: Appuit aũt ei dñs: ĩ ꝑncipio hui⁹ capituli. xviij. vsq ad ꝑncipiũ sequẽtꝫ ca.s.xix. vbi dr: Abijt dñs postq̃ cessauerat loq̃ abrãã: ꝛ iõ cũ angeli recessissent abeũdo sodomã: interponiť. abrãã ẋo adhuc stabat coraz dño: ꝓtinuãdo ꝓdicta dicẽdis sub eadẽ appitione ĩ q̃ abrae postq̃ audiuit: Ambula coraz me et esto pfect⁹ ꝛc. put supra fuit dictũ ĩ additiõe in ca. ĩmediate ꝓcedẽti: ꝛ recepit pactũ dñi ĩ carne sua ĩ fedus eẽnũ ꝛc.s.ad eternitatẽ ducẽs: vt in Glo. statim fuit sibi facta appitio triũ diuĩaꝝ psonaꝝ cũ vnitate diuine eẽntie repñtatiua: vt ille q̃ pr multaꝝ gentiũ ꝓstituebať a ꝺo ĩ ẋa fide: vltimũ terminũ ĩ quẽ fides tẽdit saltẽ enigmatice seu repñtatiue videret: ꝛ ꝓñr oñderet eẽ intercessorẽ ꝓ delinq̃ntib⁹ etiã alienigenis tãq̃ pr multaꝝ gentiũ: vt ꝑz ĩ facto sodomoꝝ que est scda ps p⁹ ꝓncipalẽ hui⁹ appitionis: vñ recte cõsideranti hec expositio ẽ ẋa apd catholicos ꝛ lrẽ magis ꝓsona: lz forte apd ĩfideles distinctionẽ psonaꝝ in diuinis nõ recipientes posset irrõnabiliter declinari: de q̃ catholic⁹ exponẽs curare non ꝺz put declaratũ fuit ĩ q̃stione sup ꝓlogũ arti.v. Et notandũ q lz ĩ exordio creationis mũdi: ꝛ deinceps sepe pluralitas psonaꝝ diuinaꝝ cũ essentie vnitate innuať: nõ tñ nũer⁹ determinať diuĩaꝝ psonaꝝ explicite oñdiť vsq ad tps abrae in hac apparitione: ex quo dignitas abrae demonstratur: ꝓsertim in his que ad fidem pertinent.

Jn eo.ca.xviij.vbi dr ĩ postil. Et adorauit adoratiõe dulie.

Additio.ij. Hec adoratio videť eẽ latrie: qr vbi dr Dñe si inueni grãm ꝛc. ibi ponit adorai: vt dictũ ẽ: adorabat.n.abrãã deũ repñtatum p istos tres viros. vñ Aug⁹, xvj. de ci. dr. Abrãã ĩ trib⁹ viris deũ ꝓgsce bat: cui p singularẽ numer⁹ loq̃bať: etiã cũ eos hoĩes eẽ arbitrareť. hec ille. Hec valet q̃ hebrei dicũt q vnus apparebat q̃si dñs inter alios quẽ abrãã alloquebať: nã abrãã ibi se exꝑsse vocat fnũ illoꝝ: nõ tñ vni⁹. dic.n. Idcirco declinastis ad fnũ vrm. De noĩb⁹ aũt hoꝝ triũ angeloꝝ nõ videtur temere aliq̃d asserendũ: ſz verisiliter videť eẽ dicendũ: q̃ ille qui venerat ad denunciandũ sare ꝓceptũ: a q̃ xp̃s fm carnẽ nascitur⁹ erat esset gabriel: ipe.n. denũciauit danieli tps aduẽt⁹ christi Dañ.ix. siliter et zach. ꝓceptũ ꝑcursoris ipi⁹ xpi: Lu.j. ꝛ finaliter betate virgini xp̃i conceptionẽ: Lu.j.

Jn eo.ca.xviij.vbi dr ĩpostil. Scõm aũt aliã expositionem.

Additio.iij. Scõm ẋo expositionẽ. s. catholicam supradictã iste q̃ vocať ꝟ dñs ẽ ver⁹ de⁹ sub rõne deitatꝫ ab abrãã apꝑhẽsus: non habito respectu ad distinctõz psonaꝝ: sic inq̃ plurimis locꝫ sacre scripture repiť.

Jn eo.ca.xviij.vbi dr ĩ postilla: Ultra ẋo decẽ nõ descẽdit.

Additio.iiij. Hieremie.v.ca. legitur: Circũite vias hierl'em ꝛ q̃rite ĩ plateis ei⁹: an inueniatis vir facientẽ iudiciũ et querentẽ fidẽ ꝛ ꝓpicius ero ei.s.hierl'im: ex q̃ videť: q ꝓ iusticia vni⁹ tñ: nõ eẽt irrõnabile q liberareť vn⁹ ꝓp⁹: vñ nõ videť exꝑneũ q̃ abrãã ausus fuisset petere: qd Hiere. in persona dñi ꝓcedebat. Ad qd dicendũ q in ꝟ loco deⁿ loquiť more hũano: vt doceret abrãã: q̃ ꝓut in ꝟ loco testaťur ꝑceptur⁹ erat filijs suis ac domui sue post se custodire viã dñi: ꝛ facere iudiciũ: ꝛ iusticiã addisceret: qñ ꝓcedendũ eẽt p viã iusticie in puniendis magnis flagitijs: q̃ publicã euidentiã habent: de quib⁹ intelligiť clamor: vñ fm Ambro. Peccatũ cũ clamore: culpa cũ libertate ẽ ꝛ iõ iste collationes inter deũ ꝛ abrãã referẽde sunt ad ĩformationẽ ipi⁹ abrae mõ hũano: vt cũ dic: Descendã et videbo ꝑcipitationẽ iudicij: cõpesceret ꝑsertim q̃ ad maiora crimina. que q̃to acrius sunt puniẽda: tãto videnť tardi⁹ credẽda: vt ĩ Glo. Abrãã aũt nõ petiuit ĩ ꝟ loco miscẽiam simpliciter: ſz admixtam cum iusticia. vñ dicit: Absit a te vt occidas iustum cũ impio ꝛc. et ideo postq̃ accessit ad numer⁹ decẽ cessauit vltra petere: estimans q modicũ quasi nihil reputatur: vt dic ꝑbs.ij. Phisi. Hiere. ẋo in psona dei more diuino loquitur: cui⁹ miscẽia est infinita: vt sic etiã ꝓpter vnũ tñ ꝑcẽdũ dic eẽ qñq̃ ceteris.

Replica correctorij contra Burgen. Jn ca.xviij. exponit postillator appitionem factã abrae fm intentionẽ hebreoꝝ ꝛ etiã doctoꝝ catholicoꝝ ad lrãm multũ sufficienter ꝛ intelligibiliter: sed qr mysticam expositionẽ hic nõ tãgit: ſz in ope suo morali Burgen. dic eu ſz superficialiter facere: ꝛ facit longã digressionẽ: que tñ ad sensũ lrãlem nõ videť ꝓtinere: nã illũ passum: Tres vidit ꝛ vnum adorauit: etiã exponit de trinitate psonaꝝ et vnitate essentie p allegoriã. Silr btus Aug⁹. ij. de tri. ca. v. ꝛ Glo. ordi. vñ etsi in hac appitione deⁿ repñtabať ad lrãm: ꝛ in ei⁹ psona fiebat locutio ministerio angelico in corpib⁹ assumptis: abrãã tamẽ ꝓmo putabat eos esse hoĩes: quib⁹ hũanitatꝫ ipẽdebat obse-

quia: sz ex colloquio aliquid supra hoies excellentie hre eos ꝓcepit: vtputa scire occultū: scire risuz: ⁊ cetera que ex littera trahi pñt: vñ nō dubitauit deū adesse. Hec est snia bti Augi. xvj. de ciui. dei. ca. xviij. ⁊ mgr̄i histo. Patet etiā in spāli ex gestis abrae ipm ꝑmo nō intellexisse deū vel angelos fuisse in hac appitione: quēadmodū sentit Burgē. h ꝫ postillatorē. nā stultū fuisset deo vel angelis pedū corpalem exhibere loturam: nec minus stultū intelligentijs infatigabilibus deputare locū quietis post laborē: multūcz irrōnabile īmortalib⁹ ꝓponere cibū: qui eñ cibo egent īmortales esse nō pñt: qđ vidit Aristoteles in lumine naturali: et abrāā nō dubitauit nec dubitare debuit ex lumine fidei. Ex quibus manifestum est q ꝑmū putabat eos hoies eē: et ꝓptunc eis cultū dulie tñmodo exhibuisse: sed p colloquia mores et eoꝝ ꝓclusiones: ⁊ dēmi nationes cōtinuo didicit abrāā angelos eos eē: ipmcz deū re presentare: iō aliqñ loquebaī eis pluraliter dicens. Idcirco declinastis ad seruū vestrū: aliqñ singulariter dicens: Ad unquid pdes iustū cū ipio: sicz exhibuit cultū hyꝑdulie: sed si latrie recepit signatū ꝓ signo: repñtatū deū ꝓ repsentātib⁹ angelis quibus bñ pensatis soluūtur faciliter ea que p Burgeñ. sunt adducta in contrariū. In eo. ca. vbi postillator exponens adorationē abrae: dicit eā fuisse latriā: allegans ad h q in hebreo hr̄ adonai: vbi nos habem⁹ dñe: hoc videī Burgeñ. fingere q in hebreo. s. habeatur adonai. nā Exo. vj. Sz. Ego sum dñs qui apparui abrāā isaac et iacob: et nomen meū adonai nō indicaui eis. quō igiī abrāā vocasset dñm adonai: cū nomē illud nō fuit ei notū nec indicatū: et puto eū sepe sic fingere: qñ loquiī de hebraica veritate. hoc tñ nō vrget: quia ſm btm Hiero. adonai nō est ꝓpriū nomē: qz interpretaī dominus vel dñator: que pñt cōuenire alijs q̄ ei cui latria est adhibenda. Nec valet instantia ad illud qđ dicūt hebrei vnum ex illis tribus apparuisse quasi alijs pstantiorē: qz dicit Burgeñ. q abrāā dixit se seruū oīm triū: stat eñ apparere regem cū quattuor vel q̄ncz ꝑncipib⁹: inter q̄s rex apparet solēnior: ⁊ tñ q̄s dicat se seruū oīm: sed in ꝑncipali videī Burgeñ. īplicare: allegat eñ btm Augi. q abrāā arbitrabaī eos hoies eē sicut ⁊ vez est: vt pz ex dictis in p̄cedenti. §. Et ibidē Burgē. dicit abrāā deo latriā exhibuisse in ꝓposito: q̄ singulariter de eis loquebaī. Vñ arguiī ꝫ Burgeñ. qz abrāā in eodem litte-

re ꝓtextu loquebatur de eis pluraliter: igitur non exhibuit eis latriā a ꝓtrario sensu: igiī si exhibuit latriā: nō exhibuit latriā: que est implicatio: nec fortasse valet fugere ad mysterium trinitatis psonaꝝ: qz h in veteri lege fuit valde velatū q̄uis multipliciter fuit sub velaminibus exꝑssum: nec abrāam adhuc in hoc loco in eo mysterio forte plene fuit instructus: Quib⁹ sic stantibus ꝓ Burgeñ. rñdeī q cū abrāam eos q̄s estimabat eē hoies ex certis signis cognouit angelos eē: ⁊ ipos deū repñtare locutus est eis singulariter habendo respectū ad angelos repsentantes: et ita estimatione ꝑma exhibuit illis duliā: vt vult postillator: sed posthac melius instructus ꝓpter repñtatum: latriam exhibuit: vt vult Burgeñ. Et hunc intellectū videī apire idem Burgeñ. i addītione sequēti: vbi dicit q abrāā apprehendit in h loco deū vez sub ratione deitatis: nō habēdo respectu ad distinctionē psonaꝝ. Sed q̄d veritatis habeat h dictū Burgeñ. quo ad aliqua: aliū requirit tractatū. In eodē ca. vbi postillator dicit abrāā vltra decē nō descendisse ⁊c. Burgeñ. instat per illud Hiere. v. Circūite vias hierl'm. ⁊c. vbi ſm q Burgen. exponit: ꝓ vnius iustitia tñ: concediī venia toti cōmunitati: nō ꝫ fuisset exīncū abrāā petere ꝓ pauciorib⁹ q̄ decē. hic dico q illū passum Hiere. aliter postillator exponit ⁊ melius dicens: q vix nō accipiaī hic ꝓ vnico tñ: sed accipitur singlāre ꝓ plurali: sicut Exo. viij. Venit musca grauissima .i. multitudo muscaꝝ ꝓbat aūt suā expositionē ex eo: qz ibi erat Hieremias Baruch: ⁊ abdemelech ethops: qui iusti cō memorantī: de duob⁹ ꝑmis dubiū nō est de tertio dr̄ Hiere. xxxix. Anima tua erit tibi in salutē: qz in me habuisti fiduciam: ait dñs. Et hunc locū dimittit Burgeñ. intactū. nec valere videī distinctio Burgeñ. de modis loquēdi hic ⁊ ibi: diuino. s. et humano: quia vtrobiq̄ sunt questiones nō decisiones: deus enim parcit aliquando multis ꝓpter paucos: aliquando aūt non parcit ꝓpter multos: nam. iij. Regum xviij. habetur quomodo non pepercit samarie: sed totam afflixit fame ꝓpter idolatriam: cum tamen saluati fuerant septem milia virorum: qui nō curuauerāt genua sua añ baal: vt patet. xix. ca. ibidem. Sic ⁊ aliquando punit multos ꝓpter vnum: sicut ꝓpter peccatum dauid: vt patet. ij. Regū vlti. quorum omnium causas querere nō est pñtis ꝓpositi.

Glo. ordi.

La. XIX

§ a Eneruntq̄ duo
v angeli ⁊c. Notādū q tres angeli numero impari abrae apparent: qz nūero ipari deus gaudet. Sodomam venerunt pari numero. i. duo qui nūerus primus ab vnitate recedit et ꝑnceps est alteritatis: quasi femineam figurans mollicīē. Venerunt in vespere: quia iā sodomis occubuerat sol iusticie. b Qui cum vidisset ⁊c. Dum occurrit loth et adorat: angelos videtur intelligere Dum ad refectionē corporis inuitat: hoies videī putare. Sed de his et de illis qui abrae apparuerunt idē intelligēdum est. Ex hoc aūt loco scripture ⁊ multī alijs cōmendatur virtus hospitalitatis. Vñ Paul⁹ Heb. 13.a Hospitalitatē nolite obliuiſci. per hanc enī placuerunt quidam angelis hospicio receptis.

Lauate. Quod hospitibus solet fieri: vt affectus terreno puluere sordidati: ⁊ accidia et pusillanimitate tanq̄z pulueruleī squalorib⁹ emūdentur. Unde in monasterijs prouenientib⁹ de via oratio celebratur.

e Compulit illos. Alcu. Angeli quasi coacti domum loth ingrediuntur: vt charitas ipi⁹ tentata et ꝓbata remunereī: ⁊ vt ostenderet quantū eēt hospitalitatis bonū: hospitalem domum

La. XIX

a Eneruntq̄ duo angeli a†
a ſ Expectante cuiusliber hospitis aduentum.
v sodomā vespēre sedente b†
loth i foribus ciuitatis.
a ſ vt appareret q̄ hospitalis esset.
b Qui cū vidisset eos surrexit et c
iuit obuiā eis: adorauitq̄ ꝑ⁹ i d
terrā et dixit: Obsecro dñi decli e
nate in domum pueri vestri et f
manete ibi. Lauate pedes vr̄os
et mane proficiscemini i viam ve
a ſ futurū exterminium significant: dum se immunes ⁊ abhorrere flagicia sodomoꝝ mōstrāt.
stram. Qui dixerunt: Minimē. g
c sed in platea manebimus. Com- h
pulit illos oppido vt diuerterēt

nerat ad portam ciuitatis: vt videret si venirent pegrini et eos duceret ad domum suam. et ideo subditur: d Qui cum vidisset eos. s. in specie viroꝝ e Surrexit et iuit obuiam eis. credens eos esse hoies pegrinos. f Adorauitq̄. adoratione dulie: vt facilius inclinaret eos ad declinandum in domum suam. sequitur: g Qui dixerunt minime: videtur q mētiti sint angeli: quia intendebant ad domum eius declinare: dicendum q non: quia licet intenderent finaliter illuc ire: tamen non intendebant imediate ire ad petitionē primam ipius loth: vt per hoc declarareī magis pietas ipius: et daretur alijs exemplū hospitalitatis. ideo sequiī:

h Compulit illos oppido. i. valde: ⁊ tūc acquieuerunt: sile hr̄ Lu. vltimo de duob⁹ discipulis euntibus in emaus: cū quibus dñs erat in specie pegrini: ⁊ finxit se longius ire. cū subdiī: q coegerunt eū ⁊ remansit cū illī: ex quo patet q ad simplicem inuitationem non remansit cū eis. Et ex istis

Nico. de lyra.

a Enerunt duo angeli. Hic con- La. XIX
v sequenter describitur abrae exauditio quātū ad liberationē ipius loth: in q̄ sic procediī. q: primo ponitur destructionis sodome occasio. secō ipius loth liberatio. ibi: Jam ꝑpe erant vt effringerent fores. tertio destructionis executio ibi: Jgiī dñs pluit sup sodomā. quarto incest⁹ perpetratio. ibi: Ascenditq̄ loth de segor. Circa ꝑmū sciendū q licet peccata preterita demeruissent subuersionē sodomoꝝ: tamē vltima occasio fuit ex nephario crimine: qđ volebant cū angelis in specie iuuenū apparentib⁹ exercere: qđ describiī cū dr̄. Venerunt q̄z duo angeli sodomā ⁊c. vnus ad subuertendum patriam: alius ad liberandum loth et eius familiam. b Vespere: tñ eñ tardauerūt vt viderent si dñs parceret ꝛre ꝓpter p̄ces abrae quia erant angeli boni. c Sedente loth ⁊c. Dicunt hic hebrei q illa die sederat tanq̄z principalis inter iudices qui tunc temporis sedebant ad iudicandum in porta ciuitatis: sed istud nō ꝫsonat littere sequenti. infra eo. ca. vbi dr̄ ipi loth. Ingressus es vt aduena: nunquid vt iudices? quasi dicatur non: ⁊ ideo melius dicitur: q in domo abrāam didicerat hospitalitatem: ⁊ ideo circa vesperā vel

¶ ingressi sunt: ⁊ hospitem liberauerunt clausas hospitibus domos ignis ingressus: pctōr̄ est pdidit. a Habeo duas filias. Aug⁹. Utr̄ admittēda sit cōpensatio flagitior̄ vel quorumlibet pctōr̄ vt faciam⁹ mala ne fiant grauiora: an perturbationi loth nō sit ꝓsilio tribuendū: merito queritur: ⁊ nimir̄ periculosissime hec cōpensatio admittit. Si aūt pturbatio mentis fuerit: nullo modo est imitanda.

b Et introduxerunt ad se Loth. Gregl. mora. Malis aduersantibus ītra domū loth reducit ⁊ munit: ḡa quisq; iust⁹ prauor̄ insidias sustinēs ad mentē reuertit ⁊ manet ītrepidus.

B Sodomite in domo loth hostiū inuenire nequeunt: qr̄ corruptores mētiū ꝙ vitā iusti nullū rep̄hensionis aditū inueniunt: pcussi cecitate quasi domū circūeunt: qr̄ inuidentes facta et dicta perscrutantur. Sed quia de vita iusti fortis ⁊ laudabilis actio vbiq; obuiat: errantes parietem palpāt.

c Percussērūt cecitate. Augustin⁹. Grece acrisia. i. auidentia: si possit dici. q̄ faciat nō videri: nō oīa sed qd̄ nō
4. Re. 6. d est opus. Quō. n. deficerent querēdo hostiū si cecitate pcussi essent vt nihil viderent. Sua. n. calamitate turbati: nihil vlterius requirerent. Hac acrisia pcussi erant: qui heliçeū querebāt

† 14. dist. c. qđ alr. 7. q 1. §. cū ꝙ. circa fi. vbi vt loth. et 32. q. 7. c. asserebat. 42 dist. §. ibi. q̄ modo abraam et loth ꝓ hospitalitatē. et. ꝙ. se. 27. q. 2. egressus.

¶ et qui xp̄m

Nico. de lyra

locis ⁊ similibus hr̄ q̄ pegrini non solum sunt inuitandi ad hospitiū superficialit̄ ⁊ leuit̄: sz cū instātia magna.

a Coxit azyma tē. Ex hoc loco dicunt hebrei q̄ tps erat pascale: in quo precipit̄ ī lege q̄ iudei comedāt azymos panes septē diebus: ⁊ q̄ loth istā obseruationē didicerat in domo abrae:
† 3. q. 5. c. ac eulatores. sic̄. n. aliq̄ alia cerimonialia añ datiōnē legis obseruabant: vt de circūcisione dictū est ca. xvij. Et de obseruatione sabbati ca. q̄. ita dicūt hic de obseruatione pascali: sed hoc videtur falsum: qr̄ Exo. xij. vbi agit̄ de exitu filior̄ israel de egypto ꝺr̄ q̄ exiert̄ nocte pascali. Et cā quare tunc comederunt panes azymos assignat̄: quia nō poterant tunc aliqd fermentare eo q̄ egyptij cogebant eos exire: ex q̄ manifeste ꝓz q̄ nō habebāt azyma comedere ex aliq̄ obseruatione pri⁹ instituta: sed ex ꝺ q̄ in illo exitu fuerūt coacti vti azymis institutū ē: vt de cetero in solennitate pascali azymis vterent̄ in memoriā sui exitus de egypto: hoc etiā videt̄ ex noīe pasce qđ transitus īterp̄tat̄: eo q̄ illa nocte angelus dñi trāsijt p egyptū egyptios pcutiēs: et filios israel saluans: ⁊ qr̄ eadē nocte filij israel ceperūt exire de egypto se disponendo ad exeundū in mane: vt videbit̄ Exo. xij. vt trāsirent ad terrā ꝓmissionis ꝓpter qđ non videt̄ q̄ antea esset aliq̄ obseruantia pascalis: et iō qñ ꝺr̄: Coxit azyma: hoc est: qr̄ tales panes cito possūt fieri hospitibus aduenientib⁹. sequit̄:

a ſ qr̄ humana forma indutos vel vestitos vide/
ad eū. Ingressiſq; domū illi⁹ fe/
bat a ſ quia immunis a fermento nequicie sodomorum.
conuiuium: Coxit ăzyma: et co/ s
a ſ Quia tranquillitatē castitatis sp̄ inquietare
mederūt. Priūs aūt q̄ irent cu
molitur circūstrepens sartago libidinum.
bitū viri ciuitat⁊ vallauerūt do/ †
a ſ filij noctis operib⁹ noctis obtenebrare volūt
mū illi⁹ a pūero vsq; ad senē: ois
filios lucis.
popul⁹ simul. Vocauerūtq; loth b
et dixerūt ei: Ubi sunt viri qui i/
troierūt ad te nocte? Educ illos c
huc vt cognoscam⁹ eos. Egres/ d
sus ad eos loth p⁹ tergum acclu
dēs ostiū: ait: Nolite queso frēs
a mei: nolite malū hoc facere† Ha e†
ſ perturbatus flagitiū flagitio vult cōmutare.
beo duas filias: que necdum co
gnouerūt virum: Educaz eas ad
vos: ⁊ abutimini eis sic̄ placue/
a ſ Dos fideliū ē ab oi iniuria hospites defensa re. ſ hoies tantū putabat.
rit vob dūmō viris istis nihil
faciatis mali: qr̄ ingressi sunt sub
vmbra culminis mei. At illi dixe
rūt: Recede illuc. Et rursus: †In/
a ſ quasi peregrina iudicia non recipimus.
gressus es inquiunt vt aduena
nunqd vt iudices? Te ergo ipm
ſ qs rēpratione libido supare nō potest grauio/
magis q̄s hos affligem⁹ † Vimq;
ribus stimulis vrget.
faciebant loth vehementissime.
ſ qr̄ cū castitas pene vsq; ad lapsum impetitur
sepe bonorum adiutorio intra cōscie claustra in/
Jam prope erat vt effringerent f
violata seruatur.
fores: et ecce miserūt manū viri g
a ſ quia aditus cordis contra prauos motus ratione munitur.
b et introduxerunt ad se loth dāu/ b
c serūtq; ostiuz: ⁊ eos q̄ erāt fori p i
a ſ Auidentia.
cusserūt cecitate a mimo vsq; ad
a ſ ita vt iniusto nihil reprehensibile viderent.
maximū: ita vt ostiū inuenire nō

dum: sed maius malū est vitiū contra naturā q̄s defloratio virginū p stupr̄. ḡ tē. Itē moyses pmisit dare libellum repudij: qđ erat illicitū: ſm q̄ dicit saluator Matth. xix. Ad duriciā cordis vestri tē. Et hoc ad euitandū maius malū. s. vxoricidiū: vñ dicit Glo. ibidem. Permissum est eis vt vxores dimitterēt: ne eas occiderent: et tamē moyses sanctus fuit: nec in hoc peccauit: ergo et ip̄e loth potuit concedere filias suas ad euitandum vitium cōtra naturam et violentiam hospitum suorum. Item licite permittuntur meretrices in ciuitatibus ne omnia turbentur libidinibus ſm Aug⁹. Cōtrarium videtur per dictum Augustini. q̄ loth turbat⁹ dixit hoc: quia tales cōmutationes non sunt faciende. Dicendum q̄ illicitum fuit sibi concedere abusum filiarum suarum. charitas enim est ordinata: et ideo nullus debet committere aliquid inordinatum quo ad se: vt precaueat maiori peccato alterius. vnde ſm Aug⁹. libro contra mendacium: etiam ad precauendum homicidium non est mentiēdū. loth autem non potuit offerre filias suas modo predicto quin consentiret in re quod erat peccatum de genere: non solum veniale sicut est mendacium officiosum: sed etiam mortale: tamen exoneratus fuit a tanto: ⁊ si non a toto: tum ratione perturbatiōis mētis in qua erat: tuz quia vitio pessimo in suis conciuibus et violentie in suis hospitibus occurrere intendebat. Ad primum in contrarium dicenduz q̄ verum est in corporalibus: sz q̄ homo faciat peccatum quodcunq; minimum ad euitandum maius in alio: nō est licitum. non enim facienda sūt mala vt veniant bona. ſm q̄ dicit Apostolus. Ad secundum dicunt aliqui q̄ moyses non cōcessit ex se: quia peccasset: sed ex auctoritate dñi q̄ pōt matrimoniū ꝓiūgere ⁊ dissoluere, put sibi placet. Nec illi q̄ sic vxores dimittebāt peccabant: cū tū erat ex ip̄a dimissione: sic̄ nec filij israel peccauerunt 2. Pe. 2. b spoliādo egyptios auctē dñi. qui pōt, put vult vni auferre ⁊ alteri dare. potuerat tñ eē pctū ī dimittentib⁹ ex alia cā. s. si iniuste odiebāt vxores vel huiusmodi. sz ꝺ dictū nō videt̄ cōsonuz ꝟbo saluatoris Matth. xix. Mar. x. q̄ si q̄s dimiserit vxorē nisi ob fornicationē ⁊ aliā duxerit mechat̄: ⁊ qui dimissam duxerit mechat̄: qđ nō eēt verū si p̄mū matrimoniū eēt dissolutū: ⁊ iō aliter pōt dici q̄ repudiū vxoris fuit pmissū: qr̄ nō punieba t̄ ī lege: nō p ꝺ q̄ fozet licitū: sic̄ ⁊ dare ad vsurā exneo. vt hr̄ Deutro. xxiij. vbi ꝺ hoc plen⁹ dicet̄. Ad ultiū dicendū q̄ lex hūana pmittit meretrices inq̄tuz nō punit talē fornicationē: qr̄ nō pōt oīa pūire: sz aliq̄ rōnabilit̄ dimittit ꝺi iudicio puniēda: nō tñ licitū ē legislatori ad meretriciū vel fornicationē inducere etiā ꝓ maiori malo vitādo. Qđ aūt inducit̄ q̄ de iure naturali ē ꝓuare hospites suos tē. Dicēdū q̄ q̄libet tenet̄ hospites tueri inq̄tū pōt p modū licitū: nō tñ ꝺz peccare ad eor̄ tuitionē ꝓpt̄ ordinē charitatis: vt dictū est. f Jā prope tē. Hic interponit̄ ip̄ius loth liberatio: qr̄ violētia sup ip̄m increscebat.

g Et ecce miserunt tē. i. angeli: qr̄ tps erat vt oñderēt potestatē angelicā. h Et introduxerūt ad se loth. mal⁹ gratibus oīm q̄ erant circa domū. i Et eos tē. nō talit̄ q̄ nihil viderēt: sz qr̄ nō videbāt ea q̄ q̄rebāt ⁊ volebāt videre: ⁊ vocat̄ talis cecitas acrisia: ab a qđ ē fine ⁊ crisis qđ ē iudiciū ⁊ talit̄ pcussi fuert illi q̄ q̄rebāt heliseū: vt hr̄. iiij. Regū. vj.

¶ Dixerūt aūt

ꝟ t qui xp̄m post resurrectionē cū ipso ambulantes nō cognoscebant.
a Egressus itaq; tē.Hiero. In sequentibus filie loth virgines fuisse leguntur t ipe ad sodomitas dixit. Ecce due filie mee q̄ nō cognouerunt vir q; tē. Nūc aūt dr habuisse generos. Sz quidā arbitrāt̄ eas que viros habuerunt: in sodomis perisse: t q̄ x̄gines erant cuz patre exisse. Sed hebraica x̄tas hz: Egressus est loth t locutus est ad sponsos q̄ acceperi erant filias eius. Virgines ḡ filie necdū fuerant matrimonio copulate.
b Cūq; esset ma.tē. Isid. Loth frater abrahā: iustus t hospitalis in sodomis: significat cor p̄ xp̄i: qđ in oīb̄ sctis interipios gemit quoz factis nō p̄sentit: et a quoz p̄mixtione liberabit̄ in fine seculi illis dānatis supplicio ignis eterni.
c Jn monte. s.n.f. Stra. Mons altitudinē virtutū significat: ad quā angelus
Dar.19.c hortat̄: fm illud. Si vis pfect̄ ee: vade t vēde oīa q̄ habes tē. Quis x̄o videri: se nō posse cōscendere: meli⁹ est vt in segor. i. in puula remaneat: cōtent⁹ laicali t cōi vita q̄z montez x̄tutis arripiat: t ad secularia redeat. Virginitas altus mons est ad quā angelus hortat̄. Si q̄s videt se nō posse p̄scēdere: maneat in segor. i. in legitimo cōiugio: q̄z meli⁹ ē mediocri bono vti: q̄z p abrupta libidinis
4. Coz.7.a p̄cipitari. Uñ ꝑpter fornicationez vnus quisq; vxorē habeat. Nec possum in monte. s. Perturbat⁹ nō credebat dño: quē in angelis agnoscebat: sic̄ pturbat⁹ filias p̄stituebat. d Est ciuitas hec tē. Isido. Sodoma interp̄tat̄ cecitas: t exp̄mit mūdana ōsideria. Altitudo mōtiū speculatio pfectoz. Sz q̄z multi mundi illecebras fugiūt: tñ in actione positi contemplationis apicem subire neq̄unt. Exiuit loth a sodomis: si ad mōtana nō peruenit. Uñ loth ait. Est ciuitas h̄ iux̄ tē. Jux̄ dr: t tamē ad salutē tutata. quia actiua vita nec a mūdi curis ex toto discreta: nec a gaudio eterne salutis est aliena.
e Ad quā possum fugere. Qui ad cōtēplatiuā ascendere nō sufficiūt: ad actiuā vitā cōfugiūt in q̄ saluent̄. Grego. moza. Arentem sodomam fugere est incendia carnis declinare. Altitudo mōtium mundi contemptus. Uel in monte sunt qui carnali copule inherent: sed nisi cura suscipiende prolis: nulla soluuntur voluptate carnis. Sed quia multi carnis scelera deserunt nec tamen in cōiugio carnis positi: vsus solummodo debiti iura conseruant. Exiit loth de sodomis: sed non mox ad mōtana peruenit: quia damnabilis vita relinquitur: sed adhuc celsitudo coniugalis continentie subtiliter non tenetur. Est in medio segor que fugientem infirmū saluet: quia cum per incontinentiam miscentur coniuges: lapsus scelerum fugiunt t cuz venia saluantur: et quasi paruam ciuitatē inueniunt: in qua ab ignibus defendantur: quia coniugalis vita non virtutib⁹ mira est: sed tantum a supplicijs secura. Unde e: est ciuitas hec tē. Uitam suam coniuges: quasi in parua ciuitate custodiunt: quando pro se assiduis orationibus intercedunt. Unde ad loth dicitur Ecce in hoc suscepi preces tuas. quia cū
1. Coz.7.a deo oratio funditur talis vita coniugij non damnatur. Unde: Nolite fraudare inuicem tē.

ꝟ Igit dñs

ſ cetera videbant.

possent. Dixerunt autem ad loth a
Habes tuoz̄ quēpiam genex b
a ſ familiares loth: merito eius possent saluari si
aut filios aut filias. Omnes qui
volussent: cū eo a malis longe fieri.
tui sunt educ de vrbe hac: delebi
a ſ Quasi plus valeat apud eos malum molituz q̄s bonam insolitum.
mus enim locum istum: eō q̄ increuerit clamor eoz̄ coram domino qui misit nos vt perdam⁹
illos. †Egressus itaq; loth: locutus est ad generos suos: qui accepturi erant filias eius: et dixit: Surgite t egredimini ō loco isto: quia delebit dominus ciuitatem
a ſ Quos prauc cōsuetudinis amor ligauerat
hāc. Et visus ē eis quasi ludens c
a ſ q̄z opus lucis est a malis recedere.
loqui. Cūq; esset mane: cogebāt d e
eū angeli dicentes: Surge tolle vxorē tuā t duas filias q̄s hēs: ne t tu piter peas i scelere ciuita
a ſ Qui aliquo affectu carnali malor̄ consortiuz exire dissimulant: crebra bonor̄ admonitione cogendi sunt: ne bonos mores corrumpāt exempla
tis. †Dissimulante illo apprehen f
malorum.
derunt manum eius et manum vxoris ac duarū filiarum ei⁹: eo q̄ parceret dominus illi: eduxeruntq; eū: et posuerunt extra ciuitatē. Jbiq; locut⁹ ē dñs ad eum
ſ Ne redeas ad sodomam.
dicentes: Salua animam tuam. g
a ſ q̄z nemo mittens manū in aratz t respiciens retro: aptus est regno dei. b ſ Sicut sodomiti/
Nōli respicere post tergum: nec b i
ea cetera fuge vitia.
stes in omni circa regione. sed in
ſ Culmine virtutum.
monte saluum te fac: ne et tu simul pereas. Dixitq; loth ad eos: k l
Queso dñe mi: q̄z inuenit seruus tuus grām coram te: et magnificasti gloriā et misericordiam tuam quam fecisti mecum: vt saluares
a ſ Necdū se pfectioni virtutū idoneū sentiebat.
animā meā: nec possum in mon/ c m
a ſ Si cepero. s. que ferre non possum.
te saluari: nē forte apprehendat
a ſ segor que sic vocata ē: ex quo loth: dixit ē. c. h.
me malum: t moriar. Est ciuitas d n
hec iuxta ad quā possum fugere e
a ſ Hoc ē: nō sufficit ibecillitati mee ad vitā.
parua: et saluabor in ea. Nūqd o
non modica est: et viuet anima
a ſ quasi: Qui potest capere capiat.
mea? Dixitq; ad eum: Eccē etiaz p q
ſ acquiesco precibus tuis.
in hoc suscepi p̄ces tuas: vt non subuertā vrbē pro qua locutus es. Festina t saluare ibi: quia nō potero facere quicq̄: donec igre/

a Dixerūt aūt ad loth. reuelātes ei q̄ essent angeli missi ad destruendum ciuitatem propter populi iniq̄tatem. b Habes hic tē. ex hoc dicunt hebrei q̄ loth habebat duas filias maritatas i ciuitate: q̄z filij hic filij loth vocantur. Sed h̄ nō videtur vez: quia. j. dicitur q̄ Loth iuit ad generos suos qui accepturi erant filias suas: vt saluaret eos: t multo fortius si habuisset in ciuitate filias maritatas t nepotes citi⁹ iuisset ad saluandum eos cetera patent vsq; ibi. c Et visus tē. i. irrisorie. volebat eīs dñs q̄ perirent †27. q.2.c. egressus.t
cum alijs. per istos designantur p/ c.primus.
uersi t in peccatis obstinati: q̄ quādo audiūt cōminationes de districtione iudicij futuri reputant quasi truphā. d Cūq; esset mane: tota eīs nocte fuerat deprecat⁹ in oratione p populi liberatione.
e Cogebant eū angeli: volentes diuinum mandatum exequi.
f Dissimulante autem illo. q̄z semper retardabat querens misericordiam dei super populū. sequitur: D
g Salua aīam tuā. ac si dicerent: sufficiat tibi saluare vitā tuā t illoz̄ q̄ tecū sūt. h Noli respicere tē. p inordinatū affectū ad ea q̄ remanent in ciuitate: q̄z h̄ esset contra diuinā iusticiā quā tibi annūciauim⁹ †
i Nec stes tē. q̄z venerāt ad sūer Sap. 10.a
tendū cū sodoma q̄ttuor alias ciuitates: t etiā spaciū intermedium.
k Sed in monte tē. Hebrei dicūt: Jn mōte. i. ꝑpe abrahā: eo q̄ ei⁹ precibus loth saluabat̄. Alij exposito/
res dicunt: Jn monte ꝑpinq̄ ciuitati sodome: q̄z dñs volebat destrue/
re vallē in q̄ erant p̄dicte ciuitates.
l Dixitq; loth tē. Iz.n. loqueretur duob⁹ angelis: tñ direxit sermonez suū ad illū q̄ venerat ad saluandum ip̄m. m Nec possum in monte saluari. fm expositionē hebreoruz. Jn monte. i. ꝑpe abrahā q̄ tunc manebat in monte: magis tñ remoto a sodoma q̄z mons ille de quo loquūtur alij expositores. timebat.n. loth fm expositionē hebreoz̄ ne si veniret iuxta abrahā qui erat sctūs: eius iperfectio magis appereret et a deo puniret: q̄ tñ de sodomis saluabat̄ in quoz̄ ꝯpatione iust⁹ erat. simile h̄. iij. Reg. xvij. de muliere serepta na: q̄ dixit ad heliam. Jngressus es ad me vt recordarētur iniquitates mee: t interficeres filiū meuz. Alij expositores dicūt q̄ loth dixit hoc eo q̄ mons ille ꝑpinquus erat sodome: et timebat ne subuersa ciuitate mons rueret: vel quia erat senex timebat ne frigus ip̄m apprehenderet ibi t infirmaretur: t ideo petit ꝑ alio loco. n Est ciuitas hec tē. ac si dicat: modic⁹ est ibi popul⁹ t p̄ dñs iniq̄tates ei⁹ nō sunt tante sic̄ alias q̄ttuor: ꝑpter qđ facilius pōt parci illi ciuitati.
o Et saluabor in ea. qđ etiā concessū ē ei. t pz. sequit̄: p Festina t sal. tē. sic̄ petisti. q Quia nō tē. Hoc aūt dixit angel⁹ q̄ erat missus ad sūtēdū. sciebat.n. volūtatē dñi de liberatione loth ꝫ quā venire nō poterat nec volebat.

l iij ꝟ Idcirco tē.

Ministerio de Cultura 2024

a Igit̄ .d.p.ſ.nē.Greg.Sulphur:fetor carnis. Ignis ardor carnalis deſiderij:cum dominus carnis ſcelera punire decreuiſſet:qualitate vltionis innotuit macula criminis. Sulphur eñ fetet:ignis ardet:qui ergo ad peruerſa deſideria carnis fetore arſerant:iure ſulphure ⁊ igne perierũ vt ex iuſta pena diſcerent:quod iniuſto ꝺſiderio feciſſẽt.

Stra. Notãdũ qꝫ p̃mos pctores aq̃ diluuij eximiauit:q̃ ſibi offẽderẽt deũ ꝓcupia carnis. Sodomite xo gũiori ſupplicio ignis.ſ.⁊ ſulphuris:diluuio pierũt.ly.n.illi mẽſurã excederẽt:q̃ſi naturaliꝫ peccabãt. Iſti xo ꝫ naturã. iõ grauiſſimi ſupplicij exẽplo dãnati ſũt.

† 23.q.5.c. quid ergo. in p̃n.ꝺ pe. ꝺi.i.c.ſed ⁊ ꝓtinuo. ibi in glo. 1.q. 4.§. Ire dicẽdus.ꝺ. Ire paruu ſoꝺomitarũ.ec.24. q.3.§.1.in pri.32.q.7. c. flagitia. 42.diſ.§.1. de pe. diſ.3 §.auctoritas. de excel.pla.ca. clerici.

b Uniuſos ba. Alc. Infãtes cũ pentib⁹ i ſodomis cremati ſũt. vt poſſet aduerti ip̃iſſimũ facin⁹ ſodomitax ne de origine eorum aliquod remaneret veſtigium. Et prouiſum eſt illis:ne diu viuentes ſequantur exempla patrum: et leuius punirentur. Parentes q̃z tam pro ſe q̃z pro eis rei ſunt. Mors enim filiorum:crimen eſt parentum. Ito futuri ſunt accuſatores eox. Eſt etiã qua lecũq̃ bũficiũ nõ reũ eẽ:qui glorioſus nõ eſt:pꝺeſt.n.pauperẽ nõ eẽ.qui rex eſſe nõ põt. c Reſpiciens vxor ei⁹. Iſiꝺo. Uxor eorum genus figurat qui gratia vocati:retro aſpiciunt: ⁊ ad ea que reliquerant: redire contendunt. De quibus ꝺicitur: Nemo ponẽs manũ in aratro ⁊ reſpiciẽs retro: aptꝰ eſt regno ꝺei. Iõ p̃hibet illis retro aſpicere. In q̃ oñꝺit nõ eẽ redeunꝺũ ad veterez vitã:bis qui p grãm regenerati: vltimũ capiũt euaꝺere incenꝺiũ: vxor retroſpiciens in ſalẽ verſa eſt: exẽplux facta.ſ.⁊ cõꝺimentũ vñ alij ſaliant̄:vñ xp̃s ait:Memẽtote vxor⁹ loth: vt nos ſez tãq̃z ſale cõꝺiret:ne negligẽtes eſſe mus:ſz prudenẽ caueremus.

Luc.17.g

d Cũ.n.ſubuer. Innuit ſcptura magis meritis abrae ꝺeũ liberaſſe loth: vt intelligam⁹ iuſtũ eẽ ꝺictũ quoꝺammõ. Maxime:qꝫ colebat vnũ verumq̃ ꝺeũ:⁊ ꝓpatione ſoꝺomox: inter q̃s viuens ad ſile ſcel⁹ flecti non potuit.

Recordatus.a. Patet merit̄ abrae loth fuiſſe liberatũ quẽ ſcptura appellat iuſtũ. Et ſciendũ qꝫ iuſt⁹ erat:nõ ſic abraam:ſz cõpatione ſoꝺomitarum.

e Aſcenditq̃ nē. Sic cõiugati ꝺe humilitate actiue: aliquando aſcendunt ad altitudinem contemplatiue.

Aſcenditq̃ loth ꝺe ſegor nē. Hiero. Queritur cum p̃mum montis fuge ſegor pretulerit et eam in qua habitaret liberari voluerit. Rurſus ꝺe ſegor ad montem tranſierit. Reſpondebim⁹ veram eſſe hebreorum ꝺe ſegor cõiecturã q̃ frequenter terre motu obruta: p̃mũ bale ⁊ poſt ſaliſa ꝺicta ſit: timueritq̃ loth ꝺicens:Si ceteris ſtantibus iſta ſepe ſubuerſa eſt q̃ſtomagis in cõi ruina nõ poterit liberari:⁊ hãc occaſionẽ infiꝺelitatis cãm inceſtus fuiſſe. Qui eñ ceteras viꝺerat ſubrui: ⁊ hãc ſtare ſecq̃ ꝺei auxilio erutum ꝺe eo quod ſibi conceſſum auꝺierat ambigere non ꝺebuit. f Dixitq̃ maior ad minorem nē. Hieron. Quod ꝓ excuſatione ꝺicit filiax qꝫ gen⁹ hũanũ ꝺefeciſſe putauerũt: lõq̃ cũ p̃re accubuerũt. Mõ aũt excuſat p̃rem qꝺ ſequit̄: ⁊ neſciuit q̃ ꝺormiſſent cũ eo:⁊ cũ ſurrexiſſent ab eo: appungũt ꝺe ſup hebrei obelo:q̃ſi ſupfluũ:q̃ſi incrediꝺile ſit:qꝫ rerũ natura nõ capiat coire quẽpiã neſcientẽ. Stra. Loth inexcuſabilis eſt:p̃mo qꝫ angelo nõ crediꝺit:ꝺeinꝺe qꝫ inebriatus eſt: et fuit pctm̃ cã pcti. Hiero. Sic prava ſuggeſtio ⁊ ꝺelectatio:vt inceſte mulieres inſiꝺiãt ꝓtinẽtib⁹:vt accepta occaſiõe torpẽtes vino fallacie ibuãt:⁊ a ſtatu rectituꝺis q̃ſi ignorantes ꝺeijciant.

g Ueni inebriemus nē. Alcu. Diꝺicerãt ꝺue filie loth ꝓſummationem

a Igit̄ ꝺns pluit. Hic ponit̄ ſubuerſionis execution:⁊ qꝫ pena ꝺz correſpõꝺere pctõ: iõo ſubꝺit: c Sulphur ⁊ ignẽ. Ignis.n.ſulphure⁹ hz ardorem ⁊ fetorẽ:ad ſignificãꝺũ vitiũ ſoꝺomox: cuiuſmoꝺi ẽ vitiũ ꝫ naturã:qõ fetet vilitate et ardet concupiſcentie feruore.

diaris illuc. Idcirco vocatum a

a ſ.i.parua. b ſ quia corrupta ciuitas ſub luce damnata eſt.

est nomẽ vbis illius ſegor. Sol b

a ſ fugiens incenꝺia ſoꝺome.

egreſſus ẽ ſup terrã:⁊ loth ingreſ

ſus est segor. † Igit̄ ꝺns pluit sup b

a ſ Puroꝛem.

ſoꝺomam ⁊ gomorram ſulphur c

a ſ vt terra ineternũ areſceret nõ ſicut p⁹ diluuiũ vireſceret. b ſ ꝺiuino iuꝺicio:qꝫ puroꝛe ⁊ arꝺore luxurie cõputruerũt. c ſ quia clamor peccati eorum aſcenꝺerat in celum.

et ignẽm a ꝺomio de cẽlo et ſub d

uertit ciuitates has: et omnem

ſ que ſimilia faciebat.

circa regionez: vniuerſos habita b

a ſ quibus ꝺelectari fuerant.

toꝛes vrbiũ:⁊ cũcta terre virẽtia

† Reſpicienſq̃ vxor eius poſt ſe: e

a ſ quaſi mente reuerſa:vt fatuos hoc exẽplo cõꝺiret. b ſ Ad conꝺimentũ fiꝺelium pena impij eruꝺitio iuſti.

vẽrſa est in statuam ſãlis. Abraã f

autem conſurgens mane vbi ſte g

terat p̃r⁹ cũ ꝺño: intuit⁹ ẽ ſoꝺomã et gomorram: et vniuerſam

terram regionis illius. Uiditq̃ h

ſ Per reliquias conbuſtionis ip̃rimit nobis memoria ſubuerſionis: ad exemplũ correctionis.

aſcendentem fauillam de terra q̃

ſi fornacis fumum. Cum eñ ſub

uerteret ꝺns ciuitates regionis

illius: recorꝺatus est abrae: et li i

berauit loth ꝺ ſubuerſione vrbiũ

quibus habitauerat. † Aſcẽditq̃ k

a ſ Jn quem p̃ius monente ꝺomino aſcenꝺere noluit.

loth de segor: et mansit in mõn

te: due quoq̃ filie eius cũ eo. Ti

muerat.n. manere i segor. Et mã

sit in ſpelunca ipe et due filie ei⁹

f cum eo. Dixitq̃ maior ad mino l

rem. P̃f nr̃ senex est et nullus vi m

rorum remansit in terra: qui poſ

sit ad nos ingredi iuxta morem

g vniuerse terre: veni inebriemus n

cũ vino: ꝺormiamusq̃ cũ eo: vt

seruare possimus ex patre nr̃o

a Idcirco nē.i.pua: ꝓpt̄ xp̃m loth qui ꝺixerat: Munꝺa nõ modica est nē.ſequit̄: b Igit̄ ꝺns pluit. Hic ponit̄ ſubuerſionis execution:⁊ qꝫ pena ꝺz correſpõꝺere pctõ: iõo ſubꝺit: c Sulphur ⁊ ignẽ. Ignis.n.ſulphure⁹ hz ardorem ⁊ fetorẽ:ad ſignificãꝺũ vitiũ ſoꝺomox: cuiuſmoꝺi ẽ vitiũ ꝫ naturã:qõ fetet vilitate et ardet concupiſcentie feruore.

d Et ſubuertit ciuitates nē. p miniſterĩ angeli. Dicũt.n.hebrei qꝫ ille q̃tuor ciuitates erãt ſituate ſup rupẽ vnã:⁊ angel⁹ ſubuertit rupẽ illã:⁊ p ꝺns ciuitates ꝺeſuper ſituatas. Alij expoſitores ꝺicunt: Subuertit .i. ꝺeſtruxit igne ſulphureo p̃ꝺicto.

† Eſa.13.d Hie.50.f Ezech.16.f Oſee.11.c Amos.4.d

e Reſpicienſq̃ nē. inorꝺinato affectu ꝫ p̃ceptũ angeli. f Uerſa est nē. Dicũt aũt hebrei qꝫ b fuit qꝫ nocte p̃cꝺenti peccauerat i ſale: vt ſic pena correſpõꝺeret pctõ. petenti eñ loth ſal ꝓ ꝺimento cibi ãgelox q̃s hoies credebat:ipa renuit apporta re:qꝫ ꝫz modũ ſoꝺomox int̄ q̃s hũtabat affectũ ad hoſpites ñ hẽbat. nr̃i aũt expoſitores ꝺicũt q̃ factũ ſit i ſigura. ſal.n.cõꝺimentũ ẽ ciboꝝ:et iõ vxor loth reſpiciens retro xp̃s est in ſtatuã ſalis:qꝫ punitio eius ꝺat conꝺimentũ ſapie penitẽtib⁹: ne aꝺ p̃riſtina pctã reuertant̄ ꝓpt̄ qꝺ et ipſe ꝺns ꝺixit Lu.xvij. Memores eſtote vxoris loth:⁊ iſta expoſitio ly myſtica viꝺeat̄: põt tñ ꝺici lr̃alis: ꝓphete eñ ſcti q̃ ꝓphetabãt ſpũ ꝺñi: aliquãꝺo ꝓphetabãt xp̃is: ſic Hieremias ꝺeſtructionẽ p̃ꝺixit ciuitat̄ hierlm. Hiere.xxxv. Aliqñ aũt ꝓphetabãt factis: ſic iꝺẽ Hieremias poſuit cathenas ligneas in collo ſuo Hiere. xxvij. ad ꝺeſignanꝺũ q̃ ſic ꝺucerentur catenati in babylonem. Et eoꝺẽ mõ ꝺicendũ q̃ ipe ꝺns cuius ſpũ locuti ſunt ꝓphete: aliqñ inſinuat futura xp̃is: vt ꝫz quaſi innumerabilib⁹ exẽplis i ſcriptura: aliqñ factis ſic i p̃ loco ꝺ vxore loth:⁊ i plurib⁹ aliis

† 35.di.c.ſexta ꝺic.ante fi.⁊ i gl. fi. 32.q.4. c.ꝺixit ſara in fi.15.q.1 c.illõ. ante fi. et.c.ine/ brtauerũt. 40.diſ.c.i liber.

g Abraã aũt nē. mot⁹ pietate vt videret q̃ ꝺ factũ eſſet circa regionẽ illã: p q̃ ꝺie p̃cꝺẽti ꝺñm rogauerat h Uiditq̃ aſcendentẽ nē. i. q̃ſi fornacis in q̃ coquunt̄ lapiꝺes ꝓ calce faciẽꝺa. ſequit̄: i Recorꝺat⁹ est nē. Ex q̃ ꝓ q̃ ꝫz q̃ loth nõ ſolũ fuit liberat⁹ ꝓ iuſticia ſua: ſeꝺ p̃ncipaliꝫ pro p̃cibus abrae. k Aſcẽditq̃ nē. Hic ꝺñr ꝺeſcribit̄ iceſt⁹ ip̃i⁹ loth. viꝺens eñ ciuitates q̃ttuor q̃ erant in valle ſubuerſas. viꝺẽs etiã montez ꝺe cui⁹ ſubuerſione timuerat: timuit ne segor q̃ erat i valle ſubuertere/tur: iõ aſcẽꝺit in montẽ cũ ꝺuab⁹ filiab⁹ ſuis. ciuitas etiã segor p⁹ ei⁹ receſſum ſubuerſa eſt: ſic ꝓpt̄ eum fuerat ſaluata ad tempus. l Dixit q̃ ma. nē. ac ſi ꝺiceret: cito i eo ꝺeficiet xp̃⁹ generãꝺi: vel forſitã moꝛiet. m Et null⁹ viroꝝ nē. credebãt eñ q̃ ſic p ꝺiluuiũ oẽs moꝛtui fuerant excepto noe ⁊ qui cũ eo erant i arca: ita moꝛtui eſſent oẽs generaliter p ꝺictũ incẽꝺiũ: maxime qꝫ auꝺierant a p̃re mundũ pituꝝ incẽꝺio in futuro: ſic̃ perierat p ꝺiluuiũ ꝺe p̃terito:⁊ iõ habuerũt piã intentionẽ. ſ. cõſeruationẽ generis hũani: ly malo mõ aꝺ hoc velẽt venire ſez p inceſtũ cũ p̃re: qꝺ fuit ſp illicitũ ⁊ ꝺeteſtabile.

n Ueni inebriem⁹ nē. Dicũt hebrei qꝫ iſtꝺ vinũ factum est a ꝺeo in ſpelũca miraculoſe vt p b fieret ꝓcreatio ꝺuorum pp̃lox. ſ. moabitax ⁊ ãmonitax. Sz b pz falſum q̃ ꝺe⁹ faceret miraculũ aꝺ ꝓcurandũ inceſtũ:⁊ iõ aliter ꝺz q̃ in principio noctis angeli ꝺixerũt loth: ⁊ familie ſue q̃ ꝺeſtruenda erat ciuitas ⁊ q̃ exirẽt:qꝺ pz ex p̃ꝺictis:⁊ tñ non exiuerunt:

inde vſq̃

mationē mundi futurā p ignē. Sed tanḡ puelle non pfecte: neq; sciebant q sodomitis igne vastatis: multū spaciū ītegr remaneret: ⁊ suspicate sunt tale aliq̄d factū: quale in tēporib⁹ noe audierant: ⁊ ad repandū genus humanū supstites se esse cum patre. Et q̄uis grande crimen cōcubitus patris: grauior videbaf impietas: si seruata castitate spem posteritatis delerent. Jō consiliū ineunt: ⁊ pris mesticiā vel rigorem vino molliunt: ⁊ singulis singule noctibus suscipiūt ab ignorāte conceptum nec repetunt. a Dederūt itaq; ⁊c. Jsido. Loth in ℣ loco legem significat quā quidā ex illa procreati ⁊ sub illa positi male intelligendo quoddāmō inebriant: eaq; non legitima vtēdo: infidelitatis opa pariunt. Bona est. n. lex: si quis ea legitime vtaf. b Cōceperūt ḡ due ⁊c. Hiero. Moab interptaf ex pre: ⁊ totum nomen ethimologiā hz. Ammō ℣o cuius q̄si cā nois reddif: fili⁹ generis mei: siue vt melius est ī hebreo fili⁹ ppli mei: sic derivaf: vt ex pte sensus nois ex pte ipe sit fmo. Ammon em̄ sa q̄ āmonite: vocaf pp̄s me⁹.

Ni. de lyra ℣ Cades.

inde vsq; mane: ⁊ sic p totā noctem se potuerunt ad exitū ꝑpare: ꝓpter qd̄ ꝓbabile ē q portauerunt secū victualia: q̄ poterant hre in ꝓmptu: interque magis reputanf panis ⁊ vinum. Dicunt etiā aliqui q filie loth in illo vino miscuerunt aliqua alia: que habebant ℣tutē inebriandi ⁊ ꝓuocādi ad coitū ignorante patre. sequitur:

a At ille nō sensit ⁊c. Dicūt hebrei ⁊ videtur vex: q ipossibile ē ipm loth cognouisse carnaliter mulierē: et maxime virginē: quales erant filie sue: vt. s. dictū est in ℣ capitulo ⁊ non aduertere de cōcubitu cū muliere: et iō dicunt q loth euigilans de nocte bñ aduertit mulierē iuxta se: ⁊ q cognouit eam carnaliter: sed q eēt filia sua forsitan ignorauit: qz calefactus vino nō recoluit q vxor sua eēt mortua: et iō credebat se esse cū ea: sed p ℣ Loth totaliter nō excusatur: qz in crastino nō cauit sibi de simili: ⁊ ꝓpter predicta scꝑtura nō dicit q loth non sensit q̄n cognouit mulierē vel filiā: sed q non sensit. b Q̄n accubuit filia. i. q̄n lectū intrauit cuz eo c Nec q̄n surrexit. i. q̄n exiuit lectū iuxta eum: qz ipo dormiente intrauit: ⁊ post impgnationē pre itez dormiente exiuit: ⁊ eodē mō dicendū est de alia filia: ⁊ sic pz lra vsq; ibi.

d Peperitq; ⁊c. i. ex pre. Ex q̄ pz q ipa inuerecunda fuit: qz turpitudinē quā opata fuerat cū pre exposuit ⁊ reuelauit in nomīe filij: oñdens q ex pre suo cōceperat. e Minor quoq; pepit ⁊c. ista fuit honestior: qz in noīe filij sui nō exprimitur incest⁹ eius. de ꝓp̄lo. n. suo poterat mulier concipe licite: sicut pz de sara: q̄ cōcepit de abraā q̄ erat auunculus eius.

a ℣ quē sodoma nō vicit. vina vicerunt.

a semen. Dederunt itaq; pātri suo

a ℣ Sicut loth in sodomis iustus in monte peccauit. sic quidam seculares inter malos: statuz rectitudinis tenent. cum vero ad altitudinem vite ascendūt negligentiores facti grauiter peccāt.

biberevinū nocte illa. Et īgressa est maior: dormiuitq; cū pre. At ille non sensit: nec q̄ndo accubuit filia nec quando surrexit. Altera quoq; die dixit maior ad minorem: Ecce dormiui heri cū patre meo: demus ei bibere vinum etiam hac nocte: et dormies cuz eo: vt saluemus semen de patre nostro. Dederuntq; etiam ⁊ illa nocte patri suo bibere vinū. Jngressaq; minor filia dormiuit cū eo: et nec tunc quidem sensit quā do concubuerit: vel quando illa surrexit. Conceperunt ergo due

a ℣ tales fructus parit desidiosum otium.

filie loth de patre suo. Peperitq; maior filium: et vocauit nomen

℣ quia interpretatur ex patre. ⁊ significat abeuntes lege: quibus dicitur: vos ex patre dyabolo estis.

eius moab: ipe est pater moabitarum vsq; in presentem diem: Minor quoq; peperit filium: et

a ℣ qui interpretatur filius populi mei: ⁊ significat hereticos: de quibus dicitur a nobis exierunt sed non erant ex nobis.

vocauit nomen ei⁹ āmmon id est filius populi mei: ipse est pater ammonitarum vsq; hodie.

a a a

vnus ꝑter loth: ⁊ ideo exprimitur in lra: q̄ a puero vsq̄ ad senē: oīs ppl's fuit in illo facinore. q. d. ōs fideliter se hūit cū abraā: qz nō exercuit vltionē suā in sodomit' donec per angelos suos repertū fuit: q̄ oēs sil'a puero vsq̄ ad senem nullis iustis cōueniebant in crimine. vñ Ambro. in li. de abraā Audi scripturā testificantē: circūdederunt domū ab infante vsq̄ ad senē: tot' ꝓpl's pēit' nulla etas erat culpe īmunis ⁊c.

In eodē ca. xix. vbi ōz ī postilla: Sed ꝑ dictū nō videtur cōsonū x̄bo saluatoris: Matth. xix. dicentis: Q̄ siq̄s dimiserit vxorem: ⁊ aliam duxerit mechatur ⁊c.

Additio. iij. In additione sup Matth. xix. ō hac materia tractaf satis plene: ⁊ etiam j. in Deutro. xxiiij. dño cōcedente tractabīf: ibi. n. ꝓpr' ē locus de ꝑ inquirend': ⁊ iō ad pñs relinquo.

Replica correctorij ꝓtra Burgeñ. In ca. xix. vbi postillator dicit esse hybole cum dicit. Oīs populus circūibat domū loth ⁊c. Burgeñ. se opponit dicens ꝓprie deberi ītelligi: qz oēs ꝓpe erāt ibi sīc ptcipes in crimine: ⁊ sol' loth iust' ibi rept' est: sed hui' Burgeñ. expositio simpliciter est falsa. pueris eñ p̄cepti nō capacib' ꝑm btm̄ Aug'. xxj. de ciui. dei. ca. xvj. illud facin' ꝑputari nō pōt. Si. n. ꝓprie ītelligi ꝺz sicut vult Burgeñ. mulieres sūt de populo: ⁊ sic optuit oēs vtriusq̄ sex' adesse: imo ⁊ vagientes in cunabulis: qz sequitur in lra: eos qui foris erant pcusserūt ce citate a minimo vsq̄ ad maximū. Est igīf hybole: ⁊ qō dicīf a puero vsq̄ ad senē optet accipi exclusiue nō includiue ꝓpter p̄dicta: nec valet argumentū Burgeñ. qz sol' loth fuit iustus igīf omnes alij fuissent ibi in obsidione ⁊ sic filie loth ⁊ vxor eius cum alijs fuissent ptcipes in crimine ⁊ societate in obsidione: qō falsum est ⁊ ꝺ lram. stat eñ ibi neminē ꝓter Loth iustū fuisse: ⁊ tñ in illo crimine non participasse: ⁊ illud beati Ambro. ꝓ Burgeñ. allegatum: q̄ ibi nulla etas erat culpe immunis intelligi debet de etate ꝓcepti capace ꝑm btm̄ Aug': vt vbi supra: vel dicatur q̄ loquitur de peccato originali quo etiam omnes pueri vnius diei obnoxij fuerunt.

Glo. ordi.

A a Ades. Fons iudi La. XX
c cij: sur angustia: quib' figuratur patientia.

b Dixitq̄ de sa. ⁊c. Aug'. Queri solet: quō in illa etate abraā ꝓ sare pulchritudine periclitari timuerit. Sz forme illi' vis miranda est que adhuc amari poterat. Jsid. †22.q.2.c. queritur. Dixitq̄ de sara ⁊c. Tacuit vxorē: dixit sororē: ne ipe occideret: ⁊ illa captiua ab alienigenis possideret cert' q̄ a deo inuiolata seruaret: sīc apd pharaonē. Añ abimelech somno cōmonit' intactā reddidit. Abraā xp̄z: sara significat ecclesiā q̄ ī hac pegriatōe inf alicigenas sine macla viuit ⁊ ruga ī gloriā xp̄i viri sui: cuius pulchritudo honor xp̄i cui' pulchritudini reges offert mūera sīc abimelech sare. Plus ī ea admiraīs forme dec' qō amare potuit nō violare. Est eñ ecclesia xp̄i vxor in occulto: absc̄dito q̄pe secreto inheret aīa dei verbo in carne vna. Hoc magni coniugij sacramentū in xp̄o ⁊ in ecclesia apl's cōmēdat. Regnū vero terrenū qō reges significant q̄ nō ꝓmittuntur violare sarā: nō exptū est ecclesiaz ē coniugē xp̄i: nisi cū violare tēptauit. Diuino eñ testimonio p fidem martyx cessit: correptūq̄ in posteriorib' munere honorauit: quam in ꝓrioribus corrūpe non valuit. Qō eñ in vno rege ꝓrius et posterius
B figuratū est: hoc in isto regno vno ꝓrioribus ⁊ posterioribus regibus †32.q.4.c. nemo. impletū est. Cuius vxor sit ecclesia occultaf alienigenis: nō cui' sororq̄ intellectu difficile est: quō anīa hūana x̄bo dei copuleī. Cū ille sit deus: hec creatura: f̄m ꝺ. n. spōsus ⁊ spōsa: vel vir et vxor. Quod x̄bo cognatione frēs sint xp̄s ⁊ oēs sci gra diuina nō ꝓsanguinitate terre n a. ꝺ ē de pre. non de mre: ⁊ affabili' ꝺr:: ⁊ capaci' audīf. Inter se. n. scī oēs p eandē gram frēs. Spōsus aūt cetero rū societate null' illox ē. Dr ecclia sororq̄ xp̄i de pre: nō de mre. nec trena generatio q̄ euacuaīz gre celestis que eterna ē ꝓgtio ꝓmēdaī: q̄ accepta mortales nō erim' sz filij ꝺi. Mecq̄. n. hāc gram de synagoga mre xp̄i f̄m carnē: sz ꝺ ꝺo Mat.23.a pre ꝓcipimus. Añ: Nolite vocare pr̄em sup trā. Un' ē. n. pr̄ vr̄ q̄ ī celis ē. c Dixitq̄ ad eū ⁊c. Aug'. Quod ꝺr abimelech p sara. Et pepci tibi ne peccares ī me: aduertē dū ē deū fecisse: qñ admonuit vxorē eē abrae: quam putabat sororem. Et notandum q̄ in deum peccatur: cum talia committuntur que putant homines: vel non esse peccata vel leuia haberi: tanq̄ in carne peccata.

p Rofect' inde abraā L. XX a†
f que feruorē tribulationis significat
in terram australem: habi/
a f vbi moyses ꝓduxit de petra aquā contradicti onis. f cades fons iudicij: b f Sur angustia.
a tauit inter cādes ⁊ sūr: ⁊ peregri
a f Terra palestinox.
a natus est in gerāris † Dixitq̄ de b†
f dū habet homo: q̄d faciat: nō debet tēptare deū
Sara vxore sua: soror mea est.
f Ex ꝓiori pharaonis correctione certus erat quia violari non poterat.
Misit ergo abimelech rex gera/ c†
f cuius abraā hūana rōe vsus: rn rorū se ꝺo cōmisit
re ⁊ tulit eā. Venit autē deus ad d
abimelech p sōniū nocte ⁊ ait illi
f Admonendo dicit: vt caueat: nō affirmando
En morieris ꝓr mulierē quam †
tulisti. Habet eñ vir. Abimelech
vero non tetigerat eam. Et ait
f Non putat se adulterium cōmittere volens sororem abrae in coniugium ducere.
Dñe: num gentem ignorātem ⁊ †
iustam interficies? Nonne ipse
dixit mihi: Soror mea est: et ipa
f putans verum esse quod dicebaf
ait: Frater meus est? In simplici e
a f Coniugij fidem conseruare volens: non concubinam querens.
tate cordis mei et mūdicia ma f
c nuum meax feci hoc. Dixitq̄ ad
eum deus: Et ego scio q̄ simpli/
ci corde feceris † ⁊ ideo custodiui
f Peccantes in ꝓrimū in deū peccamus.
te ne peccares in me: et nō dimisi g
a f vt puenires ad flagitiū. b f Soluitur commissum: cum restituitur amissum.
vt tāgeres eam. Nūc igīf red/ h

Nico. de lyra

a Rofectus inde abraā La. XX
p Nic ꝺr oñdit' qualiter' abraam vt ꝓficiens se habuit ad ꝓpriam domū. ⁊ primo respectu vxoris. scō respectu ꝓlis. xxj. ca. Circa ꝑmū sic procedit: qz circa vxorē abrae ꝺscribīf culpa sublationis. scō pena correptionis. ibi Venit aūt de' ad abimelech. tertio satisfactio transgressionis. ibi: Statimq̄ de nocte ꝓsurgens: ⁊ quarto relaxatio punitionis. ibi: Orante aūt abraam. Circa ꝑmū sic dicit: Profectus inde abraam scz de loco vbi manebat: nō multū lōge a sodoma. Et cā fuit vt dicūt hebrei: qz diligebāt multū hospitalitatē: ꝙuersis aūt q̄nq̄ ciuitatib' ⁊ omni populo mortuo nullus de illis ciuitatibus remanserat: q̄ transiret vltra ad domum abrae: nec ex alijs locis veniebāt ad predictas ciuitates: p domū abrae trāseūtes: ⁊ iō qz nō poterat exercere hospitalitatē: iō transtulit se ad aliū locū vbi vie essent freq̄ntate: ⁊ sic posset hospites recipere.
b Dixitq̄ sara ⁊c. Cā huī' infra exponif. c Misit g ⁊c. vt acciperet eam sibi vxorē: sed ꝑ videf absurdū: quia reges nō accipiunt vxorē alienigenā: nisi ꝓpter magnā pulchritudinē vel aptitudinē ad ꝓlem: vel ꝓpter vtrūq̄. Sara aūt iā erat nonagenaria ⁊ vetula: et desierant in ea fieri mulierbria: vt ꝺictum ē. ca. xviij. ⁊ iō nō videbaf pulchra: nec ꝓceptui apta. Dicūt igīf hebrei q̄ vsq̄ ad finē vite sue remāsit in ea teneritudo carnis ⁊ viuacitas colorīs: ⁊ sīle hr̄ de moyse Deutro. vl. cū esset centū viginti annox ñ caligauit oculi' ei'. Jn hebreo hr̄. Mō ē obscurat' color ei': vel ñ emarcuit recētia ei'. s. carnis ⁊ coloris eius: ⁊ de caleph ꝺr Josue. xiiij. ca. q̄ cū esset octuaginta q̄nq̄ ānox erat ita fortis ad bellandū ⁊ gradiendū sīc cū fuerat. xl annorum. Et eodem modo pōt ꝺici de pulchritudine sare ⁊ teneritudine carnis: q̄ ꝓfuate sūt a deo ꝓpter eius sanctitatē. Et lz ꝺ sensus nō sit ꝺ expssus ī lra: tñ ꝓbabiliter potest trahi ex circūstātia lre. s. ex cupiscētia regali sup eā ī tāta etate.
d Venit aūt deus. Hic ꝺr ponitur pena diuine correptionis sup abimelech: qz post sublationē sare statim infirmatus est: vt dicit Josephus: ⁊ desperantibus medicis dñs appuit sibi in visione: dicens q̄ nō erat nisi ꝓpter sarā: ⁊ q̄ etiā mozereī nisi eaz redderet viro suo: ⁊ ptz lra vsq̄ ibi: e Jn simplicitate ⁊c. i. ignorans q̄ esset alligata viro. f Et mundicia manuū meax qz nō intendebā eam tangere nisi affectu maritali. sequitur:
g Et nō dimisi ⁊c. affligendo te infirmitate: sic vt non posses eaz tangere. h Munc g redde viro suo ⁊c. ac si dicat: nō formides eā reddere: timēs qō ipe ñ recipiat eā vel qō eā odio habeat eo qō fuerit ī domo tua: qz ꝑ spm̄ ꝓphetie scit eā eē mūdaz

a Alias aũt vere. Hiero. Quoniaz in hebreo habetur preterea vere soror mea ē: filia patris mei ʒ non filia matris mee ⁊ sonat magis q̄ soror abrae fuerit. In excusationē eius dicimus nōdum tales nuptias lege prohibitas. b Filia patris. Alia translatio apertius a patre: ⁊ non ex matre. erat enim filia aran frīs abrae: soror loth.

Allego. c Tulit igitur. All. Abraam significat xp̄m. Sara ecclesiā. Abraam honoratur propter sare pulchritudinem: ⁊ xp̄s propter ecclesiaz. Unde

Ps.67. Mirabilis de⁹ i sanctis suis. Habebat sara virum: sed latebat Habet ecclesia xp̄m: qui in seculo non videtur: ī celo recept⁹.

d Postq̄ aũt ⁊c. Postq̄ sermo dei repuls⁹ ē a iudea: oēs fideles soror christi

Dar.12.d ⁊ fratres. Aũ: Quicunq̄ fecerit voluntatez patris mei qui in celis est ipe frater meus ⁊ soror ⁊ mat. e Ubicūq̄ tibi placuerit ⁊c. Qui aliqñ terroze principū credere distulerant: eisdem iubentibus ad ecclesiam que christi soror et vxor est sese ꝓtulerūt: ⁊ p oēs mūdi partes gloriā christi ⁊ ecclesie dilatauerunt. f Mille argenteos ⁊c. Quasi iocando loquitur: qz illa dixit fratrem suum esse qui maritus erat: ⁊ hortatur vt in posterum hoc meminerit: n e deinceps simile improperiū deprehensa incurrat.

Mille argentei dātur christo: cum eloquio doctores mundi de gentili conuersatione ad fidē christi tenendam: et predicandam assumuntur. Millenarius. n. ex denario quadratus: stabilem et solidam designat euangelice predicationis doctrinam.

g Orāte aũt. Orante filio patrem sanatur infecunditas mūdanorum principum et subditorum populorum.

Visitauit a ʃ vt dimittatur tibi illicita iniuria.

de vxorem viro suo: et ōrabit a ʃ futurorum presagus.

pro te q̄ia propheta est: et viues. Si autem nolueris redde/ b

a ʃ quia peccatum incorrectum: non remanebit inultum.

re: scitō q̄ morte morieris tu et omnia que tua sunt. Statimq̄ c

ʃ visione perterritus

de nocte consurgēs abimelech vocauit omnes seruos suos: et

ʃ ne temere videretur repudiare coniugium.

locutus est vniuersa verba hec in auribus eorum. Timuerunt q̄ omnes viri valde. Vocauit aũt abimelech etiam abraā. Et dixit ei: q̄d fecisti nobis? Quid

ʃ Quicquid hoc facto cōmisit: in eū reflecrit ꝙ veritatē suppressit: parū ei distat. vtruū facin⁹ cōmittas: an admittas.

peccauimus in te: quia induxisti super me et super regnum meū peccatuz grande? Que non debuisti facere fecisti nobis. Rur

ʃ vel explorans.

sumq̄ postulans ait: Quid vi/ d disti vt hoc faceres? Respōdit e

ʃ Quasi nolu temprare deum

abraam: Cogitaui mecū dicēs Forsitan non est timor dei in

a ʃ Sic iudei christum occiderant propter ecclesiam: que est soror xp̄i: de patre celesti: non de matre terrestri.

loco isto: et interficient me propter vxorem meā. Alias autez f

b vere soror mea est: filia patris mei et non filia matris mee: et

d duxi eam vxorem. Postq̄ aũt eduxit me deus de domo p̄ris mei dixit ad eam: Hanc miseri cordiam facies mecum in om/ g

a ʃ quis principes terre pulchritudinem eccle/sie dilexerunt: omnia que habebant in obsequium xp̄i dederunt. ʃ alias ⁊ ancillas.

ni loco ad quem ingrediemur: c dices q̄ frater tuus sim. Tulit b

igit abimelech oues ⁊ boues ⁊ ancillas ⁊ seruos ⁊ dedit abraā Reddiditq̄ illi sarā vxorez suā: et ait: Terra coram vobis est: e Ubicūq̄ tibi placuerit habita. f Sare aũt dixit: Ecce mille argē i teos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi in velamen oculoz ad oēs k qui tecum sunt: et quocunq̄ p/ l rexeris memēto te deprehensaz: m g Orante autem abraam: sanauit deus abimelech ⁊ vxorem n† ancillasq̄ ei⁹: ⁊ peperūt. Cōclauserat enim deus omnem vuluā domus abimelech: propter saram vxorem abrae.

et q̄ eam nō tetigisti. a Et orabit pro te: quia sanct⁹ est ⁊ deo acceptus. b Et viues. i. curaberis ab infirmitate. c Statimq̄ ⁊c. Hic ponit satisfactio culpe in b̄ q̄ abimelech deo obediuit sarā ipi abrae reddendo ⁊ cū b̄ ei munera offerēdo: eo q̄ sarā sibi accepat. nō. n. sufficienter īquisiuit si cēt alligata viro vel nō: iō peccauit eā accipiēdo: et ptz ira vsq̄ ibi: d Quid vidisti vt b̄ faceres. i. q̄d mouit te ad dicenduz de vxore tua: q̄ cēt tibi soror? e Rñdit abraā ⁊c. Et iō celauit q̄ esset vxor sua q̄sq̄ sciret conditionē illi⁹ ꝓpli. timebat cñ ne essent tales sic egyptij: ⁊ iō ex eadē cā que dicta est ibi. s. xij. ca. celauit sarā esse vxorē suā: nec exposuit periculo ipius castitatē. q̄ iā expt⁹ fuerat ī egypto: q̄ ipa hēbat angelū sue castitatis custodē: ⁊ itez b̄ de nouo p spm̄ prophetieū sciuit eā nō cē tāgendā: sic dictū ē abimelech: Redde viro suo vxorem quia prophecta est: ⁊ consequenter excusat se de mēdacio. d.

f Alias autem ⁊ vere soror mea est filia patris mei ⁊ nō filia mr̄is. Erat. n. filia arā frīs sui: ⁊ p 2ñs dicebatur filia thare p̄ris abrae: q̄ filij filioz dicūt etiam filij suoz. Verūtñ: q̄ abraā ⁊ arā nō erāt de eadē mr̄e: quia thare hūit plures vxores: iō dr q̄ ñ erat filia mr̄is abrae. attinebat. n. ex pte p̄ris sui: ⁊ nō attiebat sibi ex pte matris. Uñ ⁊ loth q̄ ī eodē gradu attiebat ipi abraā vocat frater ei⁹. s. xiij. ca. sequit. g In oī loco ad quē īgrediemur: q̄ mihi erit suspect⁹ ꝓpt tuā pulchritudinem ⁊ ꝓpli malicia: dices q̄ frat tu⁹ sum. h Tulit igr ⁊c. vt honoraret eū ⁊ ꝓuocaret ad orādū ꝓ se. Sare aũt dixit i Ecce mille ⁊c. i. abrae quē vocasti frem tuū.

k Hoc erit tibi in velamē oc'oz ad oēs qui tecum sūt. i. iste mod⁹ loq̄ndi q̄ vocasti vir tuū frem tuū: q̄ est qđ dā velamē xp̄itat'. dz tibi cē inf illos q̄ tecū sūt q̄ cognoscūt q̄ ipe ē vir tu⁹: qz p talē modū loq̄ndi nō decipient credētes te solutā cē a viro. l Et q̄cūq̄ prexer'. iter exneos. m Memēto te cē deprehensam. i. acceptam a me in vxorē: ꝓpt talē modū loq̄ndi velatū: ⁊ iō inf homines exneos ñ debes vti tali mō loq̄ndi. Alit tñ exponit ꝑm hebreos q̄ hūt talē lram: Hoc tibi ī velamē oc'orū oīb⁹ q̄ tecū sūt: ⁊ oīb⁹ argumentū vel ꝓbatio. ⁊ ē sensus. Illō qđ dedi abrae erit ī velamentū oculoz oībus q̄ tecum sūt vt ñ possint dicere: q̄ ego fedaui te: ⁊ postea reddidi te vacuā: sic solet fieri de leuib⁹ mulieribus: sz p dona p̄dicta oñdi q̄ ego ꝓpulsus sū a deo reddere te mūdā viro tuo: ⁊ istō etiā erit tibi argumētū vel probatio ad oēs alios q̄ male vellēt loq̄ de te eo q̄ fuer' in domo mea. n Orāte aũt. Hic ponit relaxatio pene: qz orante abraam pro abimelech sanatus est ab infirmitate: et vxor eius ⁊ ancille ab impossibilitae pariendi.

Moraliter. a† Profectus inde La. XX abraā ī trā australē. Bon⁹. n. plat⁹ qui p abraā significat tēdere dz ad pfectionē charitat' q̄ p austr̄ designat: eo q̄ ide ꝓuēit feruoz caloris: Job. xxxvij. Nonne vestimenta tua sunt calida cum perflata fuerit terra austro. b† Dixitq̄ de sara vxore sua soror mea est. vxor prelati est sua ecclesia: bona vero alicuius pro ipso frequenter accipiuntur sicut dicitur de aliquo talis destructus eo q̄ destructa sunt bona ei⁹ et sic alicuius ecclesie bona possunt accipi pro ipsa. Prelatus igitur vxorem suam dicit esse suam sororem id est: alteri nubilem quando bona ecclesie sue paratus est charitative communicare: sed contingit aliquando q̄ tyrannus ea rapit iniuste: quod significatur cum dicitur: c† Misit igitur abimelech rex gerare et tulit eam sed quia tyrannus ex hoc meretur penam: ideo subditur: † En morieris. hoc enim dicit dominus tyranno per predicatorem vel per bonum confessorem vel per sinderisim remurmurantem malo. † Num gentem iustam et ignorantem interficias. Nam tyrannus propter consuetudinem malam dicit se innocentem allegans causam aliquam apparentem. Sicut. j. Regū xv. de preda Amalech male accepta saul excusauit se p domini sacrificia. Et in legenda sanctorum Johannis et Pauli dicitur q̄ Julianus apostata auferens patrimonia christianis auariciam suam euangelij testimonio colorabat dicens: Christus vester dicit: Misi quis renunciauerit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. Sz qz tales aliqñ restituunt: sicut Constantinus qui fuerat ecclesie persecutor: postea multa

Additio Genesis La. XXI Moraliter

bona fecit ecclesie sic dr in legenda btī Siluestri qđ significatur p hoc q abimelech magna dona dedit abrae ⁊ sare. nam aliqua data sunt ecclesijs ⁊ aliq̄ eaꝝ p̄latis. n† Orante aūt abraā ⁊c. p̄lati nāc̄ p se ⁊ p subditos suos debent orare p bñfactoribus suis ⁊ ecclesiaꝝ suarum.

In ca. xx. vbi dicitur in postilla: Nunc redde vxorem viro suo qz prophęta est.

Additio. j. Hec oppositio postillatoris confirmat illud qđ dictū fuerat supra ca. xij. ī additione tertia. nā si p spūm ꝓphetie abraā cognoscebat sarā esse mundā ab abimelech. lz fuisset in domo sua: eodem spū potuisset cognoscere sarā nō fore cōtaminatā in domo pharaonis: qđ sufficit ad euacuandā questionē ibi motā: vt ibidem dictum fuit.

In eodem ca. xx. vbi dicitur in postilla. Aliter aūt exponitur fm hebreos.

Additio. ij. Multis alijs modis exponit ille pas sus ab alijs doctorib⁹ hebreoꝝ: eo q verba lr̄e sunt curtata seu truncata: q̄s cā breuitatis omitto: qz nō videt hic eē magna vis. Sed notā dū q in hoc loco nō est dictio que sonet mcmento: sicut in translatione nr̄a dicitur: nec est ibi dictio sonans illud qđ est argumentū seu ꝓbatio: sed potiꝰ est ibi quedā dictio que significat redargutionē seu reꝓhensionē ꝟbaliter vel noīaliter: qđ cōcordat cum prima expositiōe. Et est sensus: q quocunq̄ prexeris. s. inter exneos eris redarguta seu reꝓhensa: ꝓpter talē modū loquēdi scz vocādo vir tuū frēm. Alia aūt expositio. s. scđa que ponitur hic fm hebreos nō videt rōnabilis. qz lz p dona predicta q̄ abimelech dedit abrae: oñdat ipm abimelech fuisse a đo cōpulsum: nō tñ ex ꝟbis oñditur q vxor redderet mūda viro: sed potuissent dicere obloquētes: q tāta dona fuissēt data abrae ad satisfaciendū de iniuria adulterij. ꝟpōt etiam aliter exponi scz q cū đr ī ꝟbis loco: Hoc tibi erit ī velamē oculoꝝ ⁊c. li ꝟbis refert ad abraā de q̄ dixerat īmediate: dedi frī tuo: vt sit sensus: hoc scz frat⁹ tuꝰ abraā erit tibi in velamentū: nō q̄busc̄q̄ hoībus sz oīb⁹ q̄ tecū sunt: qz cū ipe sit ꝓꝓba: ⁊ tal reputet apđ suos scz q̄ tecū sunt illi ñ pñt dicere q ego fedaui te: videtes q ipe ꝓꝓba te acceptat tanc̄q̄ mundā. sz quocūc̄q̄ prexeris. s. inf exneos eris reꝓhēsa seu redarguta: eo q ñ oēs habebāt abraā tāc̄q̄ ꝓphetā: exq̄ horari intēdebat sarā: ne vltra ꝟbis mō loquēdi vteretur sicut etiam increpauerat abraam de hoc supra eodem capitulo.

Glo. ordi. Nico. de lyra

a Jsita. Ca. XXI

v Circūcisionis figura multiformis est. Signaculū. n. est fm apl̄m iusticie fidei abrae ⁊ semini eiꝰ. Et indiciuz castigādi eos q̄ ad ꝟbis seme ⁊ fidē ptinerēt. Et ꝓphetia nascituri de ꝟbis semine saluatoris: q nos ī pūti p baptismū ab oī pctō mūdaret: ⁊ in futuro pꝰ resurrectionem ab oī mort⁹ corruptione liberaret. Octonariꝰ aūt resurrectionis glorie cō uenit. Dñs enim octauo die. i. pꝰ septimā sabbati resurrexit: ⁊ nos post sex etates huiꝰ seculi: et septimā sabbati. i. quietē aniaꝝ: que interim in alia vita gerit: q̄si octauo tpe resurgemꝰ ab oīb⁹ carnalis cōcupiscentie corruptionib⁹ et vitijs. (in quibus luxuria maxie regnat) expoliati

b Circūcidit eum ⁊c. Stra. Circūcisio cuz ob multas cās precepta sit spēaliter figurā xp̄i ptēdit: q̄ nos p baptismum veteri hoie exuit ⁊ ī futuro pꝰ resurrectionem circūcidet oēm mortalitatē ⁊ corruptionē. Octaua aūt octaua die circūcis⁹ est isaac: designat octaua seculi etas: quādo generalis resurrectio sanctorum celebrabitur.

c Creuit igit ⁊c. Crescit q̄ ascēsiones in corde disponēs: ad solidū doctrine cibū peruenit. Aū crescе ⁊ māducab me. Aug⁹. Creuit igitur ⁊c. Nec die natiuitat⁹ nec circūcisiōis filij sui: sz ī die ablactatiōis ꝓuiuū fec: qz dz magnum esse gaudiū spūal etat⁹: qñ tal fact⁹ ē hō: q̄ pascat solido cibo: nec eis silis q̄b⁹ dr: Lac vo. po. de. nō escā. d Cūc̄q̄ vi. sa. Hiero. Dupl'r ꝟbis expōit vel q idol ludos fecerit. Juxꝰ illd: Sedit ppls māducare ⁊ bibere. ⁊. s. l. Vel q aduersū isaac. q̄si maior⁹ etat⁹ ioco sibi p̄iogēita vēdicauerit: qđ sara audiēs nō tulit.

a Jsitauit ātr dñs L. XXI
a ℔ Ecclīaz q̄ lōgo tpe sterilꝭ fuerat
v sārā sic ꝓmiserat ⁊ iple
a ℔ per ꝓpheras: b ℔ nouissimis tēpozib⁹ nat⁹ ē de ꝟgie xp̄s.
uit q̄ locutꝰ ē. Cōcepitq̄z ⁊ pepit filiū ī senectute sua: tpe q̄ p̄dixerat ei đs† Vocauitc̄q̄ abraam nomen filij sui quem genuit ei sara
a ℔ gaudiū qz in natiuitate xp̄i: gauisi sūt pastores ⁊ angeli. b ℔ qz pꝰ septimā sabbati oīs corruptionis ⁊ mortalitatis ꝓpago tollet̄ur.
b isaac: ⁊ circūcidit eū octauo die: sicut p̄cepat ei deꝰ: cū cētū eēt ānorū. Hac q̄ppe etate p̄is natus ē isaac. Dixitq̄z sara: Risū fec mihi
℔ congaudebit.
deꝰ: ⁊ q̄cūq̄z audierit corridebit
℔ verba exultātis de collato sibi bñficio.
℔ vel audītorum.
mihi. Rursūq̄z ait: Quis auditu
a ℔ q. s. de corpib⁹ senū: iā exhaustis infans nasceret: ⁊ cōtra naturā lactaret anꝰ: ⁊ ē cōmēdatio gr̄e
rꝰ crederet abraā q̄ sarā lactaret
c filiū quez pepit ei iā seni: Creuit igit puer: ⁊ ablactat⁹ ē. Fecitq̄z
a ℔ Nō natiuitatis: qz qđ ortū ē occidit. Nec circūcisionis: hoc nō ē huiꝰ tp̄is. sed ablactationis: vbi intelligit ꝓfectus mentis.
abraā grāde cōuiuiū in die ablactationis eiꝰ. Cūq̄z vidisset sara
℔ Lubricū ⁊ lasciuū eē docebat: sicut ipe erat.
℔ Sic iudei renebrauꝝ filij illudūt xp̄ianis deridētes mortē xp̄i: qđ sara. i. ecclesia grauiter accipit: et legis lr̄am cū carnali ꝓpło lr̄e dedito in sortez suam non recipit.
filiuz agar ęgyptię lūdentē cum isaac filio suo: dixit ad abraam:

a Jsitauit aūt dñs sa. Hic ꝓpr Ca. XXI †Heb. 11. c
v oñdit quō abraā se būit respectu ꝓlis. Et ꝓmo đscribit libere pturitio. ⁊ scđo ācillet filij eiꝰ electio. ibi: Cūc̄q̄ vidisset sara. ⁊ ītio ejcientis abrae stabilitio. ibi: Eodē tpe dixit abimelech.

Circa ꝓmū describit natiuitas isaac de sara: et ptz lr̄a ex p̄dict⁹. xvij. ca. ⁊. xviij. vsq̄ ibi.

b Dixitq̄ sa. ⁊c. i. materiā exultatiōis ī ptu ꝓlis ꝓcepte supra ꝟbtutē nature. † Jos. 24. 1 Mar. 1. 1
c Et quicūc̄q̄ ⁊c. i. gaudebit de dei bonitate. Et maxie ꝟbis đr qz đ isaac nata ē btā ꝟgo q̄ p filiū suū gaudiū attulit vniuerso mūdo. d Quis auditurꝰ ⁊c. i etate sic ꝓuecta: q̄si diceret nullꝰ: qz ꝟbis factū ē diuina ꝟbtute supra naturā. In heb. hr̄ sic: quis auditurꝰ crederet abraā: q sara lactaret filios. et ex hoc dicūt hebrei q vicine mulieres dicebāt isaac nō eē filiū sare: eo q diu vixisset cū marito absq̄ ꝓle: sz accepat enm sara occulte ab alia muliere ꝓ precio: ⁊ finxerat se eū genuisse: ⁊ ad hanc opinionē tollendā abraam fec cōuiuiū grande in die ablactationis pueri: vt stari subdit ī lr̄a: ⁊ vicine mulieres vocate ad ꝓuiuiū: apportauerūt pueros suos adhuc lactātes: et sara lactauit eos: ad ꝓbādū q habuerat puerum Scōm ꝟo trāslationē nr̄am q̄ hz: Filiū. pōt dici q ī hebreo vbi đr: filios: accipit plurale ꝓ singulari sic aliqñ ecōuerso singulare ponit ꝓ pl̄ali: vt dēm ē. s. xviij. ca.

c Cūc̄q̄ vidisset sara. Hic đscribit ipi⁹ agar cū filio suo eiectio. Et ꝓmo dicta eiectio describit. scđo electoꝝ ꝓsolatio subdit. ibi: Exaudiuit aūt dñs. Circa ꝓmū ꝓmo ponit cā eiectionis cū subdit: cūc̄q̄ vidisset sara ⁊c. Dicūt enī aliqui q hismael q̄ erat antiq̄or ⁊ fortior luctādo cū isaac et alias ludēdo ipm ledebat: qđ sare displicuit ꝓpt qđ voluit hismaelē ejci. Sz istō dictū procedit ex mō trāslatiōis nr̄e. s. q de textu sit illō totū qđ premissū ē. Ludētē cū isaac filio suo. Sz ī hebreo ñ hr̄ nisi ludentē tm̄. ⁊ qđ seq̄t ñ ē de textu: iō aliter exponūt hebrei. vbi. n. nos habem⁹. Ludētē: hebrei habēt messahet ⁊ ē dictio eq̄uoca ī hebreo: q̄ significat ludētē: idolatrātē: occidētē ⁊ coeūtē siue lasciuiētē. vñ Exod. xxxij. vbi nos habem⁹: Sedit ꝓpls manducare ⁊ bibere ⁊ surrexerunt ludere. Hebrei dicūt idolatrare. ⁊. ij. Reg. vbi habem⁹: Surgant pueri ⁊ ludāt: Hebre⁹ dic: Et occidāt. ⁊. j. xxvj. ca. vbi habemus: Vidit abimelech isaac iocantem cum rebecca vxore sua: Hebreus dicit: coeuntem: ⁊ in omnibus passibus istis allegatis est simile hebraicū p̄dicte dictioni: Messahet ⁊ sic patet equinocatio predicti nominis fm hebreos. Et ſnia isto⁊ passuū p̄dicto⁊ oñdit varietatē p̄dictoꝝ sēsuuz saltē apparentē: quā eq̄uocationē videt ingrasse trāslatoꝝ nr̄: vl eā ñ ꝛputasse qz vbicq̄ trāstulit ī vna significatiōe. s. ꝓut ꝛportat ludū. Dicūt igr hebrei q dictio predicta messahet accipit ꝟbis ī triplici significatiōe: qz sara vidit hismaelē faciētē aliq̄ q̄ ptinebāt ad idolatriā. Jtē p̄cepit q q̄rebat caute isaac occidere vt hr̄et hereditatē: vñ ⁊ apl's Gal. iiij. dic. Cū đ is q̄ erat fꝛz carnē. i. hismael pseqbat eū q̄ tūc erat fm spūm. s. isaac. Jtē p̄cepit q eēt ꝓnꝰ ad luxuriam: ⁊ timens ne ad similia induceret filium suum isaac: nunciauit

a Ejice ancillã ⁊c. Querit cur añ sara voluit de ancilla filiũ suscipe: aut cur cũ matre nunc iubet expelli? Quod nõ facit zelo accensa: sed ꝓphetie mysterio cõpulsa. Agar cũ ſm aplm in ſeruitute genuit carnalem ꝓlm. Sara vo spũalem ⁊ libez: qua libertate xps nos liberauit. Significabatur ergo hoc mysterio priorẽ populũ in ſuitute generatum nõ manere in domo ſare. i. ecclesie ineternũ nec cẽ heredẽ vel consortẽ xpianoꝝ: nec cũ filio nobili. i. ꝓlo fideli regnũ glozie possidere. b Dure accepit ⁊c. Augº. Querit q̃re cõtristat⁹ sit abzaã cũ hec ꝓphetia fuerit: quã ipe magis q̃ sara nosse debuit? Sed ex reuelatione hec dixit sara qõ sibi pri⁹ fuerat reuelatũ. Ille vo pr̃no affectu cõmotus est: cui dns postea reuelauit. Vel forte ambo prius nescierunt q̃d esset: ⁊ p sarã nescientẽ ꝓphetiçatũ ẽ: cũ mulieb̃i animo mota est: ꝓpter ancille supbiã. c Quia in ſaac. Augº. Notandum q ⁊ bismael a deo semen abzae dictus est: qõ Apls ait: Non filij carnis: ſz filij ꝓmissionis estimabunt in semine. Sz b ꝓprie ad isaac ptinet: qui nõ filiº carnis ſz ꝓmissionis: ⁊ semẽ spũale ex ꝓmissione ẽ nõ ex carne. d Tollens panẽ ⁊c. Cũ g̃ abzaã ejiceret agar tollẽs panẽ in humer̃ iposuit ⁊. v. a. ⁊c. Exiẽs agar: infantẽ humeris iposuit: qz pctõr ꝓpls insipiens cerulee matris synagoge grauauit dicẽs: Sãguis eius sup nos ⁊. ſ. f. no. Panes aũt significãt q vet⁹ sacerdotiũ panes ꝓpositionis portaret secũ ⁊ vesceret. Ater vo aq̃ q̃ deficit: iudaica purificatio defectura: vel doctrina carnalis ĩ pelle mortua clausa. i. in carne veteris hois p̃uaricationis ſnia damnata q̃ nec refrigerat nec sanat: ſz estu repida: vomitum facit. Errat agar in solitudine cũ filio: ⁊ synagoga p orbẽ cũ populo: expulsa a terra sua sine sacerdotio ⁊ sacrificio: ⁊ viaz q̃ ẽ xps ignorat. Filiº siti perit. ſ. pls: nullã spũalem habens purificationẽ. Filiũ siti morientẽ sub arboze ꝓiecit: ⁊ monstrante angelo fontẽ aspicit: qz quidã de ꝓlo sub vmbza ligni crucis refugiũ petituri sunt. Augº. Sumpsit panẽ ⁊. v. a. ⁊c. Querit quõ imposuit in humeris puez tã grandẽ. Nam qui fuerat añ q̃ẽ eẽt natº isaac tredecim annorum circũcisus cũ esset abzaã nonagintanouẽ: ⁊ natº sit isaac cẽtenario pr̃e. Nudebat aũt bismael cũ isaac: qñ sara cõmota ẽ: vtiq̃ cũ grandiusculo: qui iã fuerat ablactatus: ꝑfecto plusq̃. xvj. annoꝝ fuit: qñ cũ matre expulsus est. Sed vt hoc q cũ puulo lusit: p recapitulationẽ dictum accipiamus: añq̃ ablactet̃ isaac: ettã sic amplius q̃ tredecim annoꝝ puer humeris mr̃is nõ potuit ponι: sed subaudiẽdũ est: dedit puez suũ ⁊c. e Imposuit scapule eius. Hiero. Qñ isaac natº est. xiij. annoꝝ erat bismael: ⁊ pº ablactationẽ eiº cũ mr̃e expellit: apõ hebzeos varia opinio ẽ: alijs asserentib⁹ q̃nto anno ablactationis tp̃s statutũ: alijs duodecimo. Nos igit̃ vt breuiorẽ eligam⁹ etatẽ: pº. x. ⁊. viij. annos supputam⁹ bismael electũ eẽ cũ mr̃e: nec conuenire tã adolescẽtẽ mr̃is sedisse ceruicib⁹. Vez ẽ aũt illõ hebzee ligue idioma: q oĩs filiº ad cõpationẽ parentũ infans vocet̃ ⁊ puul⁹. Rome q̃z vsq̃ hodie oẽs filij ifantes vocant̃. f Abiecit. p. ⁊c. Hiero. qõ seq̃t̃: ⁊ ꝓiecit puez subt̃ vnã abietẽ: ⁊ abiẽs sedit ꝛ̃ lõge q̃si iact⁹ sagitte. dixit. n. ñ videbo morte puuli mei: ⁊ sedit ꝛ̃ eũ: ⁊ statĩ iũgit̃: exclamauitq̃ puer ⁊ fleuit: ⁊ audiuit dns vocẽ pueri de celo vbi erat ⁊ dixit angelº ad agar: nullũ moueat. Jn hebzeo. n. ꝓius ẽ sc̃ptũ ẽ: ñ videbo morte pueri mei ⁊c. Jta ꝯr legitur: q agar sederit ꝛ̃ puez: ⁊ leuauerit vocẽ ⁊ fleuerit: ⁊ exaudiuit deº vocẽ puuli. Flete. n. mr̃e: ⁊ morte filij prestolante deº exaudiuit puez: quẽ pollicit⁹ erat futurũ ĩ gẽtẽ magnã Mr̃. n. ñ suã morte: ſz filij ꝺploraꝝ. Augº. Querit quõ mr̃ puez ãnoꝝ ãpliº. xv. ſ̃ arboze ꝓiecerit? Videt̃. n. dici q eũ portauerit: ſz itelligẽdũ ẽ ab aio ꝓiectũ eẽ tãq̃ mortuũ: ſm illõ. Protect⁹ sũ a facie ocloꝝ tuoꝝ. Usualit̃ q̃z alios ꝓici ꝺr ab eo cũ q̃ erat: ne ab illo videat̃: aut cum illo mãeat. Subaudiẽdũ ẽ aũt mr̃m a filio discessisse: puero q̃ abierit ĩgrãte: ⁊ ne filiũ ꝺficiẽtẽ videret ĩ silua latuisse: q̃d aũt mix puez ĩ illa etate ⁊ diu ñ visa: ⁊ tãq̃ pdita mr̃e in tali loco fleuisse. Postea ꝺr accipe puez: ñ vt eũ q̃si iacẽtẽ ꝺ ĩra tolleret: ſz vt ei se comitẽ ĩgeret: ⁊ mãu teneret: sic̃ sepe faciũt cuinslibz etat̃ ãbulãtes. g Exaudiuit autẽ. Puer exclamat plozãs: ⁊ ꝺs exaudinit: ⁊ mõstrãte ãgelõ illa fõtẽ aspicit: p ill⁹ ꝺr q̃ ad xp̃z ꝯtũ̃ ⁊ deflẽtes pctã exaudiũt̃ apt̃ oclis cordis videt fõtẽ aq̃. i. xp̃m q̃ ait: Qui sitit vẽiat ad me ⁊ bibat. Angelº helią significat p quẽ ꝓlis creditur⁹ ẽ. vñ: Ecce ego mittã vob helią: q̃ ꝺuertat corda patrũ in filios. h Angelus dñi. Jsiõ. Ꝺs eũ qui loq̃tur ad agar: pº ãgelũ: postea dñm sc̃ptura ꝓnũciat filiũ

Ro. 9. b

Dat. 17. c

Joh. 7. f

Dat. 4. b

a † Ejice ãcillã hãc et filiũ eiº. Nõ enĩ heres erit filiº ancillę cũ filio meo
a ſ qz nesciebat hoc sare fuisse reuelatum.

b ísaac. Dure accepit hoc abzaã p fi/
ſ sicut de minoribus reuelatum quid fuerit priꝰ tacebat.

lio suo: Cui dixit deus: Nõ tibi vi/
c deat aspez sup puero ⁊ sup ancilla tua. Oĩa quę dixerit tibi sara: audi

c vocẽ eiº qz in isaac vocabit̃ tibi se
d
a ſ Spũale. ſ qz popul⁹ iudaicus ante aduentum xp̃i et numerositate ⁊ cẽpozali felicitate diu florui.

mẽn† Sed ⁊ filiũ ancillę faciã in gẽ
ſ Carnale.

tẽ magnã: qz semen tuũ est. Surre
d xit itaq̃ abzaam mane et tollens
a ſ Panes propositionum carnalia sacramenta tu/deozum. b ſ Insipidam intelligentiaz littere clausam mortua pelle: his oneratur synagoga seruilia ĩplens mandata.

pãnem et vtrẽm aquę imposuit
e q̃ ſ Et hoc sacro. ſ matri commendauit.

scapulę eius: trãdiditq̃ puerum ⁊
ſ Seruus nõ manet in domo ineternum.
a ſ Errant qui viã q̃ ẽ xps ignorant.

dimisit eã. Quę cũ abiisset: errãbat
a ſ per anticipationem.

in solitudine bersabeę. Cũq̃ ꝯsum
a ſ carnalis obseruantia. b ſ qñ synagoga clamauit sanguis eiº sup nos ⁊. ſ. f. n. ſ ab animo ⁊ à cura sua.

f pta eẽt aqua in vtre: abiecit puez
ſ Adhuc pcul sedet dum sententias acuit: quas p cul a veritate fidei iacit.

⁊ abiit. Seditq̃ e regione procul
quantuz põt arcº iacere. Dixit enĩ
a ſ mori crederet quos vere fidei subijsi videret
b ſ Studiose.

Nõ videbo morientẽ puez. Et sẽ/
ſ fidem.

dens contra: leuauit vocẽ suam et
a ſ doler amisso regno ⁊ sacerdotio. b ſ vt nõ peni/tus occidãtur. vnde ne occidas eos: ne qñ obliuiscãtur ppli mei. ſ flente mr̃e p puero.

g fleuit. Exaudiuit aũt deº vocẽ pue
a ſ Sermo propheticus.

b ri. Uocauitq̃ angelº dñi agar ꝺ ce
ſ Scriptura.

lo dicẽs: Quid agis agar? Noli ti
a ſ vt nõ occidat̃. b ſ Judaici ppli in infidelitate manentis.

mere. Exaudiuit enĩ deº vocẽ pue
f a ſ parer nõ onº fuisse mr̃i: ſz comitẽ. q aũt manu parentis tenetur: sollicit⁹ mõstrat̃ affect⁹.
b ſ sustentra ambulando cum eo.

ri de loco in q̃ ẽ. Surge tolle puerũ
a ſ Manus tenetur dum opera carnis exercere p/mittitur. b ſ vt etiã ex suis reges habeat.

et tẽne manũ illius: qz ĩ gẽtẽ ma/
a ſ Jn reliquijs tuis ꝓphetis vultũ eozum.

gnã faciã eũ. Apũitq̃ oclos eiº ꝺs
g a ſ intelligẽs sacroꝝ ꝓfunditatẽ credidit.

q̃ ũidẽs puteũ aq̃: abiit ⁊ impleuit
a ſ cor mortale. b ſ intellect⁹ scriptur̃: ois ist̃ saluus fier. c ſ cõcordia legis et euangelij.

ũtrẽ dẽditq̃ puero bibere: ⁊ fuit cũ
a ſ Ad priorem statũ allegoria reuocanda est. ſ in multitudine nõ ĩ merito. b ſ Jn fidelitate.

eo. Qui creuit et moratus est in so
a ſ Aceens sententias ad ipugnandã fidem.

litudine: factusq̃ est iuuenis ſ̃i/
b

† Bal. 4. d 47. disti. c. quãtũliber 56. di. c. hismael. 32. q. c. nõ oĩs. et 4. c. recurrat. 7. c. di/cat.

† Ro. 9. b

ista abzae pe/tẽs vt hismael/lẽ ejiceret. d.
a Ejice ancillã ⁊c. qz ñ poterat filiº ꝙnient̃ emitti sine mr̃e. seq̃t̃:
b Dure accepit ⁊c. qz ñ solũ sibi displicuit electio: sed etiã eiº idolesmala. c Cui dixit ⁊c. Et cã subditur.
d Quia ĩ isaac ⁊c. ĩ q̃ ꝓplebũ̃ ꝓmissa q̃ tibi feci. et pz lra. e Exaudiuit aũt deus. Hic ꝙseqnter ponit̃ electoꝝ cõsolatio Hismael autẽ iã erat. xx. ãnorũ. vel plº: qz tã. xiiij. ãnorũ erat qñ Jsaac fuit natº: et iõ vidẽs se in periculo mortis: de malis suis ꝓteritis doluit: ⁊ dñm rogauit ꝓ vita sua ꝓlõgãda. ⁊ fuit exaudit⁹: vñ sequit̃ xp̃um angeli:
f Exaudiuit eñ ⁊c. ac si. di. attẽdit deº penitentiã quaz nũc bz ĩ loco in q̃ iacet. nosi aũt maliciant quaz exercuit in alijs locis.
g Apuitq̃ ⁊c Nõ qz non videret añ: ſz ad videndũ illõ ꝺ q̃ nõ aduertebat. s. puteum eiº aq̃ erat necessaria ꝓ sustentatione pueri et sua: ⁊ pz lra vsq̃ ibi.
h Factusq̃ ẽ iuuenis sagitta rius. i. exercens artem venandi. Hebrei dicũt: exercẽs latrocinia ⁊ pdas a trãseũti bꝰ ꝓpt̃ hoc dẽm ẽ. s. xvj. Manº eiº ꝯ oẽs. lz eũ pẽituerit ĩ ĩfirmitate. vt dictũ ẽ: tñ postea rediit ad vomitũ: vt dicunt hebrei.
✠ Et accepit

dei fuisse credendū est: qui p legē ⁊ ꝓphetas locut⁹ est q̄ p obedientiā paterne volun tatis angel⁹ vocat⁹ fm natu rā de⁹. a Eodem tēpore. Aug⁹. Queri pōt qñ cū abi/melech pactū fecit abraaz: et dictus est puteus quē fodit: pute⁹ iurationis: quō cōgru at xp̄itati? Agar.n. de domo abrae cū filio expulsa: iuxta puteū iuratiōis (sic dictū ē) errabat: q̄ longe post ꝺr fact⁹ ab abraā. Ibi cm̄ abimelech ⁊ abraā iurauerūt. Agar cuz filio prius expulsa. Forte iaz factū fuisse intelligendū est. sed p recapitulationē memo ratū qꝺ egit abraā cū abime lech: nisi forte q̄ libꝝ postea scripsit: ex puteo iurationis regionē appellauerit: in qua errabat: q̄si errabat in illa re gione in qua fact⁹ ē pute⁹ iu ramenti: q̄uis postea factus sit. Nōge tū añ etatē sc̄ptoris sic dicebaf pute⁹: cū lib scri/berek nomen tenēs antiquū qꝺ ip̄osuerat abraā. Nec mo uere ꝺz q̄ puteū quē foderat abraā: nesciebat agar: si āte est fossus q̄s illa expulsa. Fie ri.n. potuit vt pecoꝝ suoruz cā longe a domo puteū fode ret: quē illa nesciret.

b Jura ⁊c. Sepē qui foris sunt fidelitū ꝓuersatione idu cti eisdē desiderāt sociari: et coꝝ exēplis ad meli⁹ iforma ri: vt ⁊ sibi consulant ⁊ ꝓxi/moꝝ saluti. c Idcirco vocatus est ⁊c. Dupler cā ē: cur appellatus sit in hebreo bersabee. Uel q̄ septē agnas accepit abimelech de manu abrae. septē.n. dicūt sabee. Uel q̄ ibi iurauerunt. sabee cm̄ significat iuramentū. Si añ hāc cām supra hoc nomē legim⁹: p ꝓplesim dictum ē: sicut bethel et galgala: q̄ añ q̄s haberēt hec vocabula: ali ter vocabāt̄. Notandum ex prioꝛib⁹ ⁊ pñti loco: q̄ isa/ac nō sit nat⁹ ad querelā mā/bre: vel in aulone mambre (aulon hebraice: latine quer cus) vt in hebreo habet̄: sed in geraris: vbi bersabee vsq̄ hodie oppidum est: que prouincia ante non grande tp̄s: ex diuisione p̄sidū pa/lestine saluaris dicta est. vñ habitauit abraā in tra pale/stinoꝝ diebus multis.

d Abraam autem ⁊c. Aug⁹ Abraam sicut stephanus di/cit: non acceperat hereditā/tem ibi: nec spacium pedis. Sed intelligenda est heredi/tas quam deus gratis datu/rus erat: non precio empta. Intelligitur autem spacium circa puteum ad illud empti/onis pactum pertinere: in q̄ fuerant septem agne date: quando abimelech ⁊ abraaz sibi iurauerunt.

Que postq̄s

gittarius. Habitauitq̄ in de/
a ſ Peruersi similiū societate gaudent.
serto pharā: et ☗accepit illi mr̄ a
sua vxorem de terra ęgypti.
a †Eodem tempore dixit abime b+
lech et phicol princeps exerci
tus eius ad abraam: Deus te c+
cuz est in vniuersis quę agis.
b Jura ſ p dñm ne noceas mihi
⁊ posteris meis stirpiq̄ meę: sz
iuxta misc̈ordiam quaz feci tibi:
a ſ Palestine: q̄ nūc ꝺr saluar⁹. hec ē gerara
facies mihi ⁊ terre in q̄ ꝟsat⁹
es aduena. Dixitq̄ abraam: †
a ſ abraā: qz inter fideles: ⁊ eos qui foris sūt
de ꝓfunditate sacroꝝ soleꝛ ē contentio.
Ego iurabo. Et increpauit abi/
melech ꝓpter puteum aquę:
quē vi abstulerāt serui illius.
Responditq̄ abimelech: Ne/
ſ Nullius crimen maculat nescientem.
sciui quis fecerit hanc rem:
Sed et tu non indicasti mihi:
⁊ ego non audiui p̄ter hodie.
a ſ Reddite oīb⁹ debitū: cui tributū: tributū
Et alibi: Reddite ea q̄ sunt cesaris cesari.
Tulit itaq̄ abraā oues ⁊ bo/
ues: et dedit abimelech. Per/
cusseruntq̄ ambo fed⁹. Et sta
tuit abraā septē agnas gregi
seorsum. Cui dixit abimelech:
Quid sibi volunt septē agne
iste: quas stare fecisti seorsuz?
a ſ De sunt septē mulieres apud Esaiam. i.
septē dona spūsancti: q̄ p man⁹ ipositionē epoꝝ
accipiūt in ecclesia neophici.
At ille: Septez inquit agnas
accipies de manu mea: vt sint
ſ doctoribus qui hec sacramenta in scriptu/
ris scrutari sunt.
in testimonium mihi quoniaz
ego fodi puteum istum. Idcir d
a ſ puteus septimus propter septem agnas
ibi datas: vel puteus iuramenti.
co vocatus est locus ille bēr/
sabee: quia ibi vterq̄ iurauit: e
ſ hoc iuerunt fideles: supra fontem baptismi.
et inierunt fędus pro puteo
iuramenti. Surrexit autem
abimelech et phicol princeps
ſ Militie.
exercitus ei⁹: reuersiq̄ sunt in
terram palestinorum. Abraā f

a ſ Hec est agricultura: que diuini fontis im
bribus irrigatur. ſ Circa locum empti
putei.
vo plāntauit nemus in ber/
ſ Quasi in hereditatem.
sabee: et inuocauit ibi nomen g
a ſ Saluatoris quem expectabat. b ſ Ci/
uis patrie celestis: inq̄lin⁹ est mūdi.
dñi dei ętni: ⁊ fuit cōlon⁹ ter/ h
ſ vel palestinorum.
re philistinoꝝ diebus multis.

a Et accepit illi mater sua vxorē de terra egy/
pti. i. de terra in qua nata erat ⁊ nutrita.
b Eodem tpe. Hic ꝓpr̄ ponit abrae stabilitio. qz
cm̄ obedierat dño in electione filij ⁊ mr̄is: conue
niens erat q̄ dñs oñderet ei aliqꝺ spēale bñficiū
qꝺ factū est cū rex terre venit ad euz querens ei⁹ †ſ.26.ſ.
amicitiā ⁊ fedus. ꝺ. c De⁹ tecum ē. audierat
cm̄ q̄ q̄ttuoꝛ reges foꝛtissimos cuz dei adiutoꝛio
debellauerat: ⁊ viderat q̄ dñs in senectute supra
xp̄itatē nature filiū ei dederat: ⁊ q̄ ꝓpter ei⁹ vxo/
rem dñs cū flagellauerat: iō q̄s̄uit amicitiā ei⁹. et
pz lr̄a vsq̄ ibi: ꝺ Idcirco vocat⁹ est ⁊c. i. pu/
te⁹ septē ꝓpter septē agnas q̄s abraā ibi statuit.
vel pute⁹ iuramenti cuius cā subdit⁹.
e Quia ibi vterq̄ iurauit. s. abraā ⁊ abimelech
Bersabee. n. vtroq̄ mō interp̄tat⁹. s. pute⁹ septez:
⁊ pute⁹ iuramenti. sequit⁹: f Abraam xo ⁊c.
Hebrei dicūt hoꝛtū. i q̄ plātauit diuersas arbo/
res ad fruct⁹ ferēdos: ⁊ ß ꝓpter hospites trāseū
tes recipiēdos: vt amenitate loci recrearentur: ⁊
fructib⁹ reficerenf. g Et inuocauit ⁊c. qz p⁹
recreationē acceptā inuitabat hospites ad reddē
dū grās deo de bñficijs suis. h Et fuit colon⁹
⁊c. qz plus ibi mansit q̄z in hebrō: vbi manserat
xxij. annis: hic añt mansit. xxv. annis. C. XXI

Moraliter. a† Hic agit ꝺ separatiōe
hismaelis ab isaac et de
cōfederatione abimelech ⁊ abraā. Circa ꝓmuz
ꝺr. a† Eijce ancillā ⁊ filiū ei⁹. platus cm̄ bon⁹
qui p abraā significat habet in ecclesia sua vl dio
cesi aliquos filios bonos qui per isaac significā/
tur ⁊ aliquos malos et discholos qui significāt
per hismaelem. Dictū est cm̄ supra ꝺ ipo. xvj. ca.
Hic erit ferus homo manus eius contra oēs ⁊c:
Et isti suggerente sara per quā significat rō recta
p prelatū debent a bonis separi p excōicationem
vel p coꝛpalem sepationē si potest bñ fieri exēplo
Pauli apli de quo ꝺr Actu. xix. Cū añt quidam
indurarenf ⁊ nō crederent maledicentes viā dñi
coram multitudine: discedens ab eis segregauit
discipl'os. b† Dure accepit hec abraā. per qꝺ
designat q̄ talis punitio subditoꝝ ꝺz esse grauis
plato q̄uis p rōnē ß facere cogat. Consimili mō
pōt expōi de plato religioso qui subditos malos
⁊ rebelles ꝺz ab alijs separe p reclusionē vel ele/
ctionē de ordine ne alios inficiant: sic ouis mor/
bida sepat a grege. duꝝ tñ ꝺz eē plato q̄uis hoc
facere cogat rōne. Circa scōm ꝺr. b† Eodez
tpe dixit abimelech ⁊c. Sequit⁹: c† Deus tecū
est ⁊c. Principes cm̄ ⁊ potētes q̄ fuerāt ecclesie
psecutoꝛes videntes eā dei adiutoꝛio ꝓspari q̄si
erūt cū platis ecclesie amicitia federari qꝺ signi/
ficat p fed⁹ abimelech regis cū abraam pr̄iarcha
⁊ qz plati nō debēt ß refugere salua tñ xp̄itate: iō
subdit⁹: † Dixitq̄ abraā ego iurabo. s. tenere
amicitiam bonam.

In ca. xxj. vbi ꝺr ī postilla: Ideo alit exponūt
hebrei: vbi.n. habemus ludentem ⁊c.

Additio. Hec dictio messabet q̄si eq̄uo
ca est ī hebreo. significat.n. vt
plurimū ridētē: sic ī ß ca. Dixitq̄ sara: risū fec mi
hi dñs. vbi ß dctō pōit. Q̄uicq̄ xo significat irri
dētē seu ꝺridētē: vt ī Ps̄. ij. Qui habitat ī cel' irri/
debit eos ibi etiā ß dctō pōit. Q̄uicq̄ xo gaudētē
sic ī Ps̄. cxxv. cū ꝺr: Tūc repletum ē gaudio os
nr̄m ⁊c. vbi pōit ß dctō. Q̄uicq̄ significat ludētē.
sic Exo. xxxij. Surrexerūt ludere ⁊ ī alijs q̄s plurī
mis. Nūq̄s tñ ī hebreo ß dictio signat idolatrātē
nec occidētē: nec coeūtē seu lasciuiētē: nec auēta/
tes ad ß īducte p postillatoꝛē: ß ꝓpāt: sic dño cō/
cedēte ī suis loc' patebit. Uñ trāslatoꝛ nr̄ ꝓpe se
hūit trāsferēdo hāc dictionē q̄uicq̄ p ludū: q̄uicq̄ p
risū seu gaudiū: q̄uicq̄ p irrisionē: nūq̄s tñ p alia p̄
dicta significata. Iste añt passus meli⁹ expōit ab
aliq̄b⁹ expositoꝛib⁹ hebreoꝝ magr̄. auctēticis q̄s
Ra. sa. Dicūt.n. q̄ hismael vidēs q̄ tā magnū fe/
stū celebrasset abraā ī die ablactatōis frīs sui isa/
ac iunioꝛ: illudebat seu irridebat: dās ītelligere

* q̄ ex hoc

ꝙ ex ꝟ nō sequeret: q̄n ipe Ismael eēt heres ex q̄ erat maior natu et legitimus q̄ ex vxore ⁊ etiā a deo hūdict⁹. Ūñ supra ca.xvij.de Ismaele dixit de⁹: Ecce bñdicā ei: ⁊ ꝟ est quod dr Cūq; vidisset sara filiū agar ludentē.i.illudentē seu deridētē. Et qđ sequit in lra nra: cū Isaac: nō est de textu: put dicit postillator. ex ꝟ aūt sara timuit ne forte Ismael in ꝓcessu tpis ī gereret se hereditati: ⁊ ꝟ ē qđ sequit: Eijce ancillā ⁊ filiū eius Nō.n.erit heres fili⁹ ancille cū filio libere siue filio meo.q.d. nō erit heres sic ipe se iactat deridendo. Silr ⁊ de⁹ cōfirmans in ꝟ sare intentionē dixit abrae: Oia q̄ dixerit tibi sara: audi vocē eius. Et reddens rōnem sequit: q̄ in isaac vocabit tibi semen.q.d. licet Ismael sit fili⁹ tu⁹: nō tū heres ꝓut putat: ⁊ hec expositio videt satis cōgruēs lre et rōni.

Replica correctorij ꝺ Burgēn. In ca.xxj.vbi postillator exponit ludū Ismaelis ꝓdō latria: Burgēn.dicit dictionem hebraicam hic positam nō significare idolatriam sed irrisionem. Respondeat hic beato Hiero. Hoste ordinarie magistro historiarum: ⁊ auctoritatib⁹ autenticis hebreorum quos postillator hic sequitur: quibus omnibus rationabile videtur maiorem adhibere fidem ꝟ solit Burgensi: qui etiam rationibus postillatoris in proposito non satisfacit. Expositio quoq; quam ponit Burgēn. non videtur rationabilis: q̄ videlicet pro sola irrisione: sic finaliter etiam per diuinam sententiam et mater et filius ejicerentur: sed ꝓpter idolatriā vel ludū ad idolatriā disponentē: vt dicē btūs Greg. Et ponit in Glo.ordi. sup illo verbo Exo.xxxij. Sedit ꝓ̄s manducare et bibere et surrexerunt ludere: ⁊ iō ejecti sunt. Non aūt legitur ismaelem nec aliquem de ei⁹ posteritate in cultu dei veri pseuerasse. Justū igit fuit domum abrae ea ratione ab hmōi purgari.

Glo.ordi.

a q Ue post ꝟ Ca.XXII ꝟ ⁊c. Aug⁹. Jacob⁹ dicit q̄ neminem tētat deus sed vsualiter tētare pro eo qđ ē ꝓbare dicimus. Jacobus aūt dicit de ea tētatione q̄ q̄sq; petō implicat. Ūñ: Nescit tētauerit vos is q̄ tētat Deu.13.a Alibi.n.scriptū ē: Tētat vos de⁹ vester vt sciat si diligatis eum.i. vos scire faciat. Ūires eīñ dilectiōis sue hō ignorat nisi experimento cognoscat.

b Tolle filiū ⁊c. Alcu. Nō statim iussus est abrā filium occidere: sed triduo ad īmolandū ducere: vt lōgitudine tē poris tētatio augeret. per triduū eīñ crescentib⁹ curis paterna viscera cruciant: ⁊ pluxo spacio pr filiū ituet: cibū cū eo sumit: tot noctib⁹ pēdet puer in amplexu pris cubat ī gremio: ⁊ p singula momēta ī prno affectu dolor occidēdi filij icumbat. c Quē di ⁊c Ex caritat⁹ admōitōe ⁊ nois recordatōne tētatio cumulat ⁊ paternus affect⁹ mouet: et ex memoria ꝓmissionis: quia dictū est in isaac vocabitur tibi semen: tanq̄ si ille occideret: tota spes ꝓmissionis frustraret. d Vade ī terraz ⁊c. Hiero. Aiūt hebrei hunc mōtē eē in q̄ postea tēplum edificatū est ī area orne iebusei. vñ in Paral. Ceperūt edificare tēplū mēse scdo Pa.3.a scā die mensis in mōte moria: q̄ idcirco illuminās interpretat ⁊ lucens: q̄ ibi ē dabit ꝟ est oraculū dei: et lex ⁊ spūs: q̄ hoies docet Xitatē: ⁊ ꝓphetias īspirat. e Asinū suū ⁊c. Asin⁹ insensatā stulticiam iudeox significat: q̄ portabat oia sacra ⁊ nesciebat. f Die aūt tertio. Hiero. Notandum q̄ de geraris vsq; ad montē moria. i. sedē tēpli iter triū dieꝝ sit: ⁊ abrā illuc die tertio pueniſſe dr. Male ergo putāt abrā illo tpe habitasse apd quercū mābre: cū inde ad montē moria vix vnius dici plenū iter sit. Triduum q̄ venerūt ad locū sacrificij: tres etates significat aī legē ab abraam vsq; ad moysen. Sub lege a moyse vsq; ad Johānē: Inde vsq; ad dñm ⁊ q̄q̄d restat: tertiꝰ dies ē gr̄e: in q̄ tertia etate sacrificiū cōpletum est christi. g Expectate hic ⁊c. Cecitas Rom.11.c ex pte ꝓtigit ī isrl: ꝟ ē cū asino: vt plenitudo gentiū ītraret ꝟ ē: postq̄ adoraverim⁹. Ubi sacrificiū crucis p gētes fuerit ꝓdicatū: ꝟ ē vbi plenitudo gētiū ītrauerit reuertemur ad vos: ꝟ ē. ⁊ sic oīs isrl salu⁹ fiet. Duo fui dimissi nec ꝓducti ad locū sacrificij: id est fūt qui seruiliter viuentes: et carnaliter sapientes: non intellexerunt humilitatē ⁊ passionem xpi. Duo q̄dē: q̄ ī duas ptes diuidēdi: quod factum est

a q **Ue postq̄ gesta** C.XXII

a ſ vt notificaret ei ei⁹ pfectionem quā ipe ignorabat. ſ vt ꝓbaret q̄ ꝓmptus eēt ad obedientiam.

sūt tēptauit de⁹ abrā ⁊ dixit ad eū: † Abrā abrāaz: At ille rndit: Assum. Ait illi: Tolle filiū b+

a ſ Sic deus dilexit mundum vt filium suū vnigenitum daret.

b c tuū vnigenitū quē diligis isaac c d

a ſ vbi tibi revelabitur quid hae immolatiōe por e f

d et vade in terram visionis atq; g+

tendatur. ſ Signum holocausti veri.

ibi offeres eū in holocaustū sup

ſ Eminēriam fidei quā revelabo tibi.

vnū montium quē mōstrauero † tibi. Igitur abraam de nocte cō b+

ſ preparauit necessaria holocausti:

e surgens strauit asinum suum: du i+

ſ q̄ duo populi in morte xpi consenserunt: et pater ꝓprio filio non pepercit.

cens secū duos iuuenes: et isaac k+

a ſ q̄ duob⁹ lignis cōpacta ē crux xpi.

filiū suū. Cūq; cōcidisset ligna in holocaustū: abijt ad locuz quē p/

a ſ feria ītra de pditiōe cū inda pactū est: ītra cōprehēsus est: sexta die.i. parasceue crucifixus ē

f cepat ei de⁹. Die aūt tertio eleua l+

ſ longe existens a malicia iudeorum.

tis oculis: vidit locum ꝓcul: Di/

s xit ad pueros suos: † Expectate m+

Nico. de lyra

a q Ue postq̄ gesta sunt Ca.XXII

Hic ꝟ ordinē describit quō abrā se habuit vt pfect⁹. ⁊ ꝓmo q̄ ad deuz. secō q̄ ad ꝓmiſ.ca.xxiij. ⁊tio q̄ ad scīpm.ca.xxiiij. Circa ꝓmū ondit obedientia abrae ad deū in ꝟ q̄ ad ꝑceptū ei⁹ pat⁹ fuit absq; dilatione īmolare filiū suū: ⁊ iō sic ꝓcedit. q̄ ꝓmo ondit ꝑceptū dñi. secō obedientia fui. ibi: Igit abrā de nocte cōsurgens. tertio revocatio precepti ibi: Et ecce angel⁹ dñi. quarto cōfirmatio ꝓmissi. ibi: Vocauit aūt angel⁹ dñi abrā secō. Circa ꝓmū sciendū q̄ tētare ē accipe experimētū de ītrantia. deus aūt cū sciat lucide oīa ñ tētat aliquē vt accipiat experimentū de his q̄ ītrat: ſz vt alijs q̄ ītrāt det experientia de aliq: ⁊ sic tētauit abrāā ꝑcipiendo: vt isaac filiū suū īmolaret: vt alijs q̄ ītrabāt ondere⁹ ei⁹ obedientia: ⁊ eis daret exēplū. b Tolle filiuz tuū. Dicūt ꝟ hebrei q̄ hic fuerūt plures revelationes ⁊ ꝑcepta successiue facta ipi abrae: q̄ ꝓmo dixit ei dns: Tolle filiū tuū: ⁊ ipo respondēte pat⁹ sū obedire: ſz duos filios hēo: de q̄ ꝑceptū ītelligit. dns secō dixit: Unigenitū: ⁊ ipo rndēte: qlibet ē vnigenit⁹ matri sue. dns tertio dixit: Quē diligis: ⁊ ipo rndente: vtrūq; diligo. dns dixit ītio: Isaac. Et fm ꝟ vt dicūt hebrei: vt ex pluribus rnsionibus ad obediendū haberet maiorē mercedē. Doctores aūt nri dicūt q̄ fuit vnicū ꝑceptū sil fctm vt sil ⁊ subito oīa ꝓponerent q̄ pūt ipm retrahere ab ipletione ꝑcepti: vt per ꝟ magis appareret obedientia abrae: ⁊ iō totū dictum est sibi in eodem contextu. Tolle filiū tuū: quia licet hismael esset filius eius: tñ dictū erat ei a dño: In isaac vocabit tibi semen. ca. ꝑcedēti. Unigenitū. miraculose ꝓceptū a sara.

† 22. q.1.c. si qlibet. ſ. abraam.

d Quē diligis. spāli dilectiōe ⁊ sup oēs creaturas. e Isaac: q̄ interpret⁹ risus: ex gaudio qđ habuisti in eius annūciatione ⁊ natiuitate. f Et vade in terrā visionis. i. in montē iuxta hierlm: q̄ erat altus respectu aliaꝝ ptiū terre ꝓmissionis: ⁊ ideo inde poterat videri terra in circuitu: ⁊ ille mons postea addit⁹ est ciuitati: ⁊ ī loco illo postea edificatū ē templū tpe salomōis: vt hr. ij. Paral. iij.ca. ⁊ hoc ꝑceptū ē abrae: vt lōge eūdo posset deliberare de facto: et sic dimittere nisi fuisset valde cōstans in obedientia ad deū. g Atq; ibi offe. ⁊c. holocaustū erat sacrificiū qđ totū icēdebat ad honorē dei nū: ita q̄ de filio suo ñ remanerēt nisi cineres q̄ statī p flatū vēti dispergerēt. h Igit abrāā ⁊c. Hic ꝟ ondit obedientia fui. s. abrae q̄ ꝑcepiū fuit sibi factū ꝺ nocte: tūc.n.cōius ⁊ pueniēti⁹ fiūt revelationes diuine sedat⁹ exterioꝝ motiꝝ: ⁊ ñ expectauit ortū sol ad exeqndū mādatū qđ erat valde difficile vt pz ex dict⁹. i Strauit asinū suū. ad portāduz ligna q̄ erāt necessaria ī sacrificio holocausti vt dictū ē. Et notandū q̄ ipemet strauit. nō.n. expectauit q̄ fu⁹ su⁹ surgeret ad ꝟ faciēdū: ex ꝺsiderio ferueti qđ habebat ad ipledū ꝺi mādatū. k Ducēs secū duos iuuenes: isti fuerūt hismael ⁊ eliezer: vt dicūt hebrei: tñ nec ipis nec yzoi revelauit ꝑceptū ꝺi sibi fcm ne aliq̄ mō ipediret ab executione. l Die aūt ītio. Loc⁹ aūt vñ recessit. s. bersabee ñ erat ita lōge a mōte moria vbi debuit īmolare filiū q̄n posset illuc venire ī breuiori tpe: q̄ ñ distat nisi. xx. leuc⁹ vel circit: ſz a dño ista dilatio facta ē: vt appareret oīb⁹ q̄ abrāā ī ꝟ facto ñ fuit subito mot⁹: ſz ex lōga ꝺliberatiōe: vt clarius apparet obedientia ei⁹. m Expectate hic cū asino. q̄ timebat ne ipedirent ei⁹ obedientiā: si eēnt presentes.

† Judic.9.c Heb.11.d † 22.q.2.c. si qlibet. ſ. q̄q̄.

Hiere. 3.d ℣ peccante salomone: quando diuisus est popul⁹ loco regni nō errore ipietatis: quib⁹ ꝺr aduersatrix israel et ꝑuaricatrix iuda. a Ego ⁊ puer il.⁊c. Alcu. Indubitāti aīo mactare filiū volebat: laudandus in constantia offerēdi: ⁊ in fide suscitādi. Sciebat em certissime deū fallere non posse: ⁊ lz puer occideret: ꝓmissionē ti ꝺi saluā ꝓmanere. Ad hoc aplus Heb.11.d fide abraam nō hesitauit cū vnicū offerret: in q̄ acceperat repromissionē credēs q: ⁊ a mortuis potens ē suscitare deus. b Dixit aūt abraā. Isido. Abraam vnicū filiū ducēs ad immolandū: deū patrē significat Abraā senex filiū susc̄epit: ℣ deus aūt nō senescit: sed ꝓmissio de xpo q̄dammodo senuerat: qn nat⁹ ē. Incho/ auit ab adā qñ dictum est: 5.2.d Erunt duo in carne vna: ⁊ cōpleta est sexta etate seculi. Senect⁹ sare i plebe dei ℣ est in multitudine ꝓphetax: ℣ idē significat: qr i fine tēpox ex plebe sanctarū aniax nat⁹ est xps. Sterilitas ei⁹ significat: q i hoc seculo spe salui facti sumus: ⁊ in xpo tāq̄ in isaac oēs nati sum⁹: quē ꝓtū ecclia in fine tempox: non natura sed gra ꝓcreauit. Sic.n. abraā vnicū ⁊ dilectū filiū: victimā deo obtulit: sic deus pr̄ vnigenitū filiū ꝓ nob tradidit: ⁊ sic isaac ligna portabat: quib⁹ imponendus erat: sic xps crucē: in qua figendus erat.

c Cūq̄ alligasset ⁊c. Isaac ligatis pedib⁹ altari ſuppo nitur: ⁊ xps cruci affigitur sed qō figuratū est ꝓ isaac translatum est ad arietē: qr xps ouis. Ipe em filius qr nat⁹: aries qr īmolatus. In vepribus heret aries: crux cornua hz. Si.n. duo ligna cōpinganť: crucis spēs red Abac.3.a ditur. Ad cornua i manib⁹ eius. Cornib⁹ ℣ herens aries: xps crucifixus est. Vepres aūt spine. Spine iniq̄ ꝺnm suspenderūt. Inter spinas em peccatox suspensus ē. Ad Hieremias. Spinis pctōx suox circūdedit me ꝓphs hic. Alij hunc arietē i vepribus ligatū: xpm añ īmolationē spinis coronatum intelligunt.

Nō pepercit. Aug⁹. Nūquid nō pepcit abraā filio suo propter angelum. Sed in angelo figurat⁹ est ꝺns qui deus est: ⁊ magni consilij angel⁹: erat em in angelo deus: et ei⁹ ꝓsona loquebat: ℣ magis in sequentib⁹ appet cum ꝺr: ⁊ vocauit angel⁹ ꝺni abraam scḋo de celo dicens. Per memetipm iurauī dicit dom⁹. Non enim facile inuenitur xpm patrem dominum dicere tanq̄ suum dominum: presertim ante incarnationem. Nam ſm carnem hoc congrue dicitur: Ps.1. ſm quam i psal. dicit: Dns dixit ad me ⁊c. Quod Ibidē.109 aūt dictū ē: Dixit dns dño meo: ad ꝓphetā ℣ fert q̄ loquit sic illō: Pluit dns a dño. i. dns nr̄. s. fili⁹ a domino nostro patre scilicet.

℣ Arietem

a ſ qz iudei a summa tarditate non intelligūt mysterium crucis.

a hic cum āsino: ego et puer illuc a

a ſ vel postq̄ b ſ hoc erit in fine mundi: cū plenitudo gentium intrauerit.

vsq̄ properantes: cūm ādorauerimus ℟ tc. hoc prophetice dixit: nō tñ aduertens q̄d diceret. nō em intendebat q ysaac reuerteret cū eo: ⁊ iō nō fuit ꝓphetia ꝓprie ⁊ pfecte dicta: ad quā requirit ītelligē tia: ſm q ꝺr Dañ. x. Intelligētis op⁹ est in visione: lz large dicta: qr spū sctō mouente sic ꝓ tulit vt significaret id qō futux erat. c Tulit quo q̄ ⁊c. de dorso asini. d Et imposuit sup isaac. in figura ꝺni nr̄i ihu xp̄i q̄ baiulās sibi crucem exijt in eū q̄ ꝺr caluarie loc⁹: vbi crucifixus ē: vt ꝺr Joh. xix. e Ipe xo ⁊c. Gladiū: ad immolandū isaac: ignē ad incendendū ⁊ incinerādū ipm īmolatū. f Dixit isaac ⁊c. hoc factū ē a deo: vt verba pietatis cōmouentia viscera paterna dicerentur a filio: ⁊ magis declararet obedientia abrae qui ex hoc nō fuit ab obedientia retardatus. g Deus ꝓuidebit sibi. hoc etiax ꝓphetice dixit. h Cūq̄ alligasset isaac. non est intelligendū q̄ inuitū eū ligauerit. isaac em iam erat. xxxv. annox: vt dicit Joseph⁹: ⁊ p consequens abraā iam erat. cxxxv. annox. qr centū annox erat qñ isaac natus est: vt dictū est ca. p/cedenti: ⁊ sic erat fortior patre qui erat valde senex: ℣ etiā pz qr portauit ligna holocausti ascendendo montē: ⁊ tñ erat ibi onus vnius asini: vt patet ex p̄dictis. Oportebat em q̄ tantū eēt ibi de lignis quot sufficerent ad incendendū ⁊ incinerandū corpus vnius hoīs: et ideo super hūc locū dicit Joseph⁹ q̄ edificato altari ⁊ omnib⁹ paratis abraam dixit filio suo quō magnis precibus impetratus erat a deo: et quomodo conceptus erat miraculose: ⁊ quomodo natus gaudiose: ⁊ quomodo sibi dominus precepit eum immolari sibi: adiungens q̄ credebat deum eum nolle mori egritudine vel peste: vel gladio i bello: sed q̄ cū pcibus deuotis deo offerret: et sic deus acciperet secū animā eius perpetuo: et ex hac obedientia deus regeret senectutem abrae loco filij: quibus auditis isaac voluntarie accessit: vt īmolaretur ad implendū voluntatem dei ⁊ patris sui. Licet aūt dictū Josephi sit verum q̄tū ad hoc q̄ isaac voluit immolari: nō tñ videtur vex q̄tū ad hoc q̄ abraā īmolaret eum: credens q̄ anima eius de cetero eēt cū deo ⁊ amplius inter boes nō viueret: qr supra. xvij. ca. dixit deus abrae de isaac: Reges orient ex eo: et ca. xxj. In isaac vocabitur tibi semen: ⁊ firmiter credebat verbū dei eē vex: ⁊ ideo melius dicit q̄ abraā īmolare volens isaac credidit q̄ ipsum a mortuis suscitaret deus: vt compleretur in eo suum ꝓmissum: et hoc est qō dicit apostolus ad Hebre. xj. Fide obtulit abraam isaac cum tentaretur: ⁊ vnigenitū offerebat i quo susceperat repromissiones: ad quem dictum est quia in isaac vocabitur tibi semen: arbitrās: quia a mortuis suscitare eū potens est deus: ⁊ ℣ signauit abraā filio suo isaac: et tunc voluntarie accessit ad obediendū: in ℣ significans xpm de quo scriptū est Esa. liij. Oblat⁹ est qr ipe voluit. Aduertendū etiam q̄ abraam ligauit filiū nō propter hoc q̄ timeret eum fugere vel rebellare: vt patet ex predictis: sed vt īmolaret eum sicut et animalia que offerebantur in holocaustum que ligata īmolabantur: et vt per hoc xp̄i ligatio significaretur ante immolationem ipsi⁹ in cruce. Si aūt queratur quomodo abraam voluit filium suum immolare: cum occisio innocentis sit horribilis et illicita. Sciebat etiam q̄ homo non est animal immolaticium. Dicendum q̄ reuelatio illa sibi fuit facta taliter q̄ dubitare non poterat quin esset sibi preceptus a deo: vt plenius declaraui in quadam questione de quolibet: ipe etiam sciebat q̄ quilibet q̄tumcūq̄ iustus est debitor mortis ipi deo pro peccato primi parentis: et ideo ipe deus potest illud debitum repetere quando vult ⁊ quō vult: ⁊ ideo bene obedire voluit. sc⁹ autem esset de precepto alteri⁹ q̄ nō sic esset dns vite ⁊ mortis: et p ℣ patet ad obiecta. i Et ecce angel⁹ ꝺni. Hic cōsequēter ponitur p̄ceptī reuocatio. qr factū erat ad declarationē obedientie abrae: ⁊ iō ipsa declarata reuocatur. ideo subditur: k Nō extendas ⁊c. licet em ita eēt. xxxv. annox: tñ vocať puer: qr adhuc erat sub cura patris. In sacra em scriptura subditi ⁊ famuli lz sint etatis ꝓuecte: tñ frequēter vocanť pueri. l Nunc cognoui. i. alios cognoscere feci.

b Cum adorauerimus ⁊c. hoc prophetice dixit: nō tñ aduertens q̄d diceret. nō em intendebat q ysaac reuerteret cū eo: ⁊ iō nō fuit ꝓphetia ꝓprie ⁊ pfecte dicta: ad quā requirit ītelligētia: ſm q ꝺr Dañ. x. Intelligētis op⁹ est in visione: lz large dicta: qr spū sctō mouente sic ꝓ tulit vt significaret id qō futux erat. c Tulit quo q̄ ⁊c. de dorso asini. d Et imposuit sup isaac. in figura ꝺni nr̄i ihu xp̄i q̄ baiulās sibi crucem exijt in eū q̄ ꝺr caluarie loc⁹: vbi ⁊ crucifixus ē: vt ꝺr Joh. xix. e Ipe xo ⁊c. Gladiū: ad immolandū isaac: ignē ad incendendū ⁊ incinerādū ipm īmolatū. f Dixit isaac ⁊c. hoc factū ē a deo: vt verba pietatis cōmouentia viscera paterna dicerentur a filio: ⁊ magis declararet obedientia abrae qui ex hoc nō fuit ab obedientia retardatus. g Deus ꝓuidebit sibi. hoc etiax ꝓphetice dixit. h Cūq̄ alligasset isaac. non est intelligendū q̄ inuitū eū ligauerit. isaac em iam erat. xxxv. annox: vt dicit Joseph⁹: ⁊ p consequens abraā iam erat. cxxxv. annox. qr centū annox erat qñ isaac natus est: vt dictū est ca. p/cedenti: ⁊ sic erat fortior patre qui erat valde senex: ℣ etiā pz qr portauit ligna holocausti ascendendo montē: ⁊ tñ erat ibi onus vnius asini: vt patet ex p̄dictis. Oportebat em q̄ tantū eēt ibi de lignis quot sufficerent ad incendendū ⁊ incinerandū corpus vnius hoīs: et ideo super hūc locū dicit Joseph⁹ q̄ edificato altari ⁊ omnib⁹ paratis abraam dixit filio suo quō magnis precibus impetratus erat a deo: et quomodo conceptus erat miraculose: ⁊ quomodo natus gaudiose: ⁊ quomodo sibi dominus precepit eum immolari sibi: adiungens q̄ credebat deum eum nolle mori egritudine vel peste: vel gladio i bello: sed q̄ cū pcibus deuotis deo offerret: et sic deus acciperet secū animā eius perpetuo: et ex hac obedientia deus regeret senectutem abrae loco filij: quibus auditis isaac voluntarie accessit: vt īmolaretur ad implendū voluntatem dei ⁊ patris sui. Licet aūt dictū Josephi sit verum q̄tū ad hoc q̄ isaac voluit immolari: nō tñ videtur vex q̄tū ad hoc q̄ abraā īmolaret eum: credens q̄ anima eius de cetero eēt cū deo ⁊ amplius inter boes nō viueret: qr supra. xvij. ca. dixit deus abrae de isaac: Reges orient ex eo: et ca. xxj. In isaac vocabitur tibi semen: ⁊ firmiter credebat verbū dei eē vex: ⁊ ideo melius dicit q̄ abraā īmolare volens isaac credidit q̄ ipsum a mortuis suscitaret deus: vt compleretur in eo suum ꝓmissum: et hoc est qō dicit apostolus ad Hebre. xj. Fide obtulit abraam isaac cum tentaretur: ⁊ vnigenitū offerebat i quo susceperat repromissiones: ad quem dictum est quia in isaac vocabitur tibi semen: arbitrās: quia a mortuis suscitare eū potens est deus: ⁊ ℣ signauit abraā filio suo isaac: et tunc voluntarie accessit ad obediendū: in ℣ significans xpm de quo scriptū est Esa. liij. Oblat⁹ est qr ipe voluit. Aduertendū etiam q̄ abraam ligauit filiū nō propter hoc q̄ timeret eum fugere vel rebellare: vt patet ex predictis: sed vt īmolaret eum sicut et animalia que offerebantur in holocaustum que ligata īmolabantur: et vt per hoc xp̄i ligatio significaretur ante immolationem ipsi⁹ in cruce. Si aūt queratur quomodo abraam voluit filium suum immolare: cum occisio innocentis sit horribilis et illicita. Sciebat etiam q̄ homo non est animal immolaticium. Dicendum q̄ reuelatio illa sibi fuit facta taliter q̄ dubitare non poterat quin esset sibi preceptus a deo: vt plenius declaraui in quadam questione de quolibet: ipe etiam sciebat q̄ quilibet q̄tumcūq̄ iustus est debitor mortis ipi deo pro peccato primi parentis: et ideo ipe deus potest illud debitum repetere quando vult ⁊ quō vult: ⁊ ideo bene obedire voluit. sc⁹ autem esset de precepto alteri⁹ q̄ nō sic esset dns vite ⁊ mortis: et p ℣ patet ad obiecta. i Et ecce angel⁹ ꝺni. Hic cōsequēter ponitur p̄ceptī reuocatio. qr factū erat ad declarationē obedientie abrae: ⁊ iō ipsa declarata reuocatur. ideo subditur: k Nō extendas ⁊c. licet em ita eēt. xxxv. annox: tñ vocať puer: qr adhuc erat sub cura patris. In sacra em scriptura subditi ⁊ famuli lz sint etatis ꝓuecte: tñ frequēter vocanť pueri. l Nunc cognoui. i. alios cognoscere feci.

a ſ qz vincris manibus añ p̄sidem ductus.

c ligna composuit. Cūq̄ alligasset b

ysaac filiū suū: posuit eū in altare

super struem lignox. Extenditq̄

a ſ quo separauerat ꝺem carnis affectum.

manux et arripuit gladiū: vt im

a ſ Prophetia ꝓnūcians cūcta q̄ de xpo vēturā.

molaret filiū. Et ecce ānge⁹ ꝺni i+

de celo clamauit dicēs: Abraam

abraam. Qui respondit: Assum.

ſ qz caro potuit crucifigi: diuinitas ñ potuit tāgi.

Dixitq̄ ei † Nō extendas manuz k

tuam super puex: neq̄ facies illi

a ſ Cognoscere feci te: similiter in sequentib⁹ dicitur: vocauit nomen loci illi⁹ ꝺns vider: id est videri fecit: significās p efficientē id qō efficitur: vt frigus pigrū: qō pigros facit.

quicq̄. Nunc cognoui q̄ timeas l

ſ vel pepercisti.

ꝺeum: et non peperceris filio

a Arietē. Alcu. Aries q̄ p isaac īmolatus ē: nō putatiuus sz ver' ē. Ideo magl putat angelū eū aliūde attulisse q̄z ibi de terra p' sex diex opa ,pcreasse.

Arietē inf ve. tē. Hiero. Aāla vepr̄ vel spinetū posuit: t vt xbi interp̄tatio ē cōdēsa t iter se ꝓplexa virgulta. Uñ Symmach' eadē opinione duct' ait: t apparuit aries: p' hec retēt' i rete cornibus. Sz. Lxx. et theodocio videnf meli' interp̄tari: q̄ ip̄m nomen sabeth posuerūt. In xgultis sabeth cornib' suis. Eteñ sycheon siue rete qđ aāla posuit t symmach' p schinīram scribit. b xo samech lra posita ē. Uñ pz nō interp̄tationē stirpiū ꝺdēsax et i modū retis inf se xgulta cōtexta xbuz sabeth. Sed nomen sonare virgulti: qđ ita hebraice dicitur.

b Appellauitq̄ nomē tē. Hiero. Pro eo q̄ hic hr̄ videt in hebreo videbit scriptū ē: ꝫ apd hebreos exiuit i ,puerbiū. vt i āgustijs cōstituti: t di optātes auxilio sublenari. dicāt i mōte dñs videbit. i. sic abrae mis'r' ē misebit nr̄i. Uñ t i signum dati arietf: solēt cornu clāgere. Peracto sacrificio dr abrae: In semīe tuo benedicenf oēs gētes. Qđ fa
Ps.21. ctū ē. cū aries dixit: Foderūt man' meas t pedes meos tē. Peracto. n. sacrifi/
Ibidem cio dr: Conuertenf ad dñm vniuersi fines terre: t adorabunt in cōspectu tuo tē. Immolato q̄ ariete vocauit abrāā nomē loci illius dñs vidit. i. videri fecit: p ī carnationē. s. Melcha. Hiero. De Melcha vxore nachor filia arā: nat' ē hus de cui' stirpe iob descēdit.
Job.1.a sicut scriptum est. Uir erat in terra hus nomine Job Male igitur estimant quidam iob de genere Esau eē quod eñ in fine eius libri habetur: q̄ de syro sermone translatus sit: t quart' ab esau: t reliqua que continenf ibi: in hebreo nō habentur. Scōs natus est de melcha buç ex cuius genere balaam diuinus: sic hebrei tradunt: qui in iob dicitur heliu: primum vir sanctus et prophetes dei: postea per inobedientiam et desiderium munerum duz israeli maledicere cupit diuini vocabulo nūcupatur. Unde iratus est heliu fili' barathel buçites tē. Chamuel vero pater est damasci. Ipa eñ vocatur aran: que hic pro syria scripta ē: et ip̄o no'e legitur ī Esaia.

Et mortua

a ꝺ. i. obedientiam meam.

tuo vnigenito propf mē. Leuauit abraam oculos suos: viditq̄

a ꝺ qz longe post veritas hui' vmbre declaranda b ꝺ rapt̄ ouis ad occasionē ductus est. c ꝺ inter duo brachia crucis suspensus est.

a pōst tergum arietē intēr vepres a
herentem cornibus. Quem assu b
mens obtulit holocaustū pro fi/
b lio. Appellauitq̄ nomē loci illi' c†
ꝺ vbiq̄ dñs vider. sz vidit dixit ,p apparuit. i. videre fecit. vt illud: nunc cognoui qđ timeas dñm. i. cognosci feci. p efficientē. n. significatur id qđ
dominus videt. Undevsq̄ hodie d
efficitur. sicut pigrum frigus dicim': eo q̄ pigros facit.
dicitur in monte dominus vide e
a ꝺ Replicat ,pheta vētura ō xpo. b ꝺ magni consilij: vel ip̄e angelus in persona dei loquebatur ꝺ Christus.
bit. † Uocauit autez angelus dñi f
secundo abraam de celo dicens:
ꝺ qz maiorem non habui. ꝺ qz immutabiliter a deo staturum est.
Per memetip̄m iurauī dicit do g
ꝺ Quia pater filium tradidit: dedit ei nomē qđ est sup̄ omne nomē. vt in eius nmine omne genu flectatur.
minus: quia fecisti rem hanc: et
nō pepercisti vnigenito filio tuo
benedicam tibi. Et multiplicabo h
a ꝺ Spūales. pauciores fulgentes. ꝺ israel dei.
semen tuum sic stellas celi t velut
a ꝺ Israel fm carnē. qz erant et degeneres futuri t de bona oliua in oleastrum transituri.
ꝺ Plures carnales steriles.
arenam que est in litore maris. i
ꝺ qz descendit xps infernū spoliaturus.
† Possidebit semē tuū portas ini k†
a ꝺ carezizabuntur. i. baptizabuntur.
micox suox: et benedicentur in l
a ꝺ xpo. b ꝺ Predestinari de omnibus gentib'
semine tuo omnes gentes terre:
ꝺ In fine mundi
qz obedisti voci mee. Reuersus
fides de gentibus ad iudeos reuerteretur.
est abraaz ad pueros suos. Abi/
ꝺ Tunc concorditer viuent in ecclesia.
eruntq̄ bersabee sil': et habita/
uit ibi. His ita gestis nunciatuz m
n
a ꝺ Que sozor sare: saram duxit abraaz: melcham vero nachor.
est abraam q̄ melcha quoq̄ ge/
nuisset filios nachor fratri suo:
a ꝺ vel chus de cui' stirpe iob: vñ v. r erat ī terra hus: nomie Job. ꝺ de quo dicitur terra hus: fm illud vir erat ī terra hus tē. b ꝺ A quo buzites dr: quē hebrei putant balaā fuisse.
hūs primogenitū t būç fratrem o
p
a ꝺ Hoc nō est referendū ad eū qui nūciabat: sz qui longe post hoc scripsit.
eius chamuel pātrem syrorū t ca
a ꝺ q̄ casdim. i. chaldei postea vocati.
sēth t açau: pheldaf q̄z t iedlaph
a ꝺ Pro q̄ rememorata est genealogia: quā ductus erat isaac: nec mīx si nō hec oia mysticos sensus gerunt: qz nec oēs rami arboris fructū ferūt:
ac bathuel: de q̄ nata ē rebecca. q
Octo istos genuit melcha nachor fratri abraam. Concubina
vo illius nomine roma peperit
tabee t gaon t thaas t maacha.

a Uiditq̄ post tergū arietē. Dicunt hebrei, q̄ ibi fuit paratus a principio creationis mundi. s. sexta die in qua formauit deus animalia: sed ꝫ nec ratione nec scriptura habet apparentiam: t ideo reputandū est ficticium: ,pter quod dicēdum q̄ fuit ibi adductus ministerio angelico.

b Quem assumens tē. orabat. n. abrāā in immolatione arietis q̄ dominus acceptaret ita: ac si filius eius ,pter deum fuisset immolatus. Ex liberatione vero isaac t immolatione arietf pro eo faciunt iudei festum tubarum in p̄ncipio mensis septimi. s. septēbris: propter qđ tunc clāgunt in cornibus pecorum in memoriam arietis immolati pro isaac. c Appellauitq̄ tē. eo q̄ dñs vidit abrae et filij eius obedientiam. t isaac liberauit a morte. d Unde vsq̄ hodie dicit hoc est in ,puerbium deductum est.

e In monte dominus videbit. quando enim iudei sunt in angustia cōstituti: dicūt: In monte dñs videbit. i. sic in mōte vidit afflictionē isaac eū liberādo: sic nos liberet. f Uocauit aūt tē. Hic cōsequenter repetit ,pmissio prius facta abrae: t magis explicat: t iuramento diuino cō firmat dicēs: g Per memetip̄m tē. Oēs eñ p maiores suos iurāt: vt dr ad Heb. vj. Non pōt aūt aliq̄d eē maī' deo: t iō p semetip̄m iurauit. h Multiplicabo tē. ꝫ dicit q̄tum ad bonos t religiosos. i Et velut arenā tē. ꝫ dic q̄tū ad cupidos t terrenos: t marie q̄tū ad filios esau. vñ t esau dict' ē edom. i. terrenus.

k Possidebit tē. ꝫ impletū fuit tpe iosue q̄ debellauit. xxx. t vnū reges: t ciuitates: t terras eox diuisit possidēdas isrl. l Et bñdicenf tē. ꝫ exponūt iudei dicētes q̄ qñ q̄s bona ip̄recat alicui dic: benefaciat tibi deus: sic fec isaac filio abrae. Catholici aūt meli' exponūt de xpo: qui de semine abrae descendit fm carnē. t in ip̄o bñdicenf oēs gentes terre. i. aliqui de omnib' gentibus: q̄z nullus ꝓsequit salutē nisi p xpi benedictionē. m His itaq̄ gestis. i. post liberationē isaac: quia abrāā cogitabat sibi ,puidere de vxore eo q̄ iā esset sufficiēt' etatis: t nolebat q̄ accipet vxorē de chananeis inf q̄s hītabat: iō se quit: n Nūciatū ē tē. Sozor sare vxoris sue genuisset filios. o Hus p̄mogenitū a q̄ descēdit iob: vt dic Hiero. li. de hebraicis questiōib' vñ t ī p̄ncipio libri Job dr. Uir erat ī terra hus noīe iob. p Et buç frēm ei': ab isto descendit heliud buçites. q Et bathuel tē. ,pf istā q̄ ꝓiūgēda erat ip̄i isaac dscpta ē ista genealogia.

Ecci.44b Heb.6.c

D † Gal.5.a

La. XXII

Moraliter. In ꝫ capitulo agit de oblatione isaac cum dr
b† Tolle filiū tuū vnigenitū tē. p isaac q̄ inf̄p̄tat risus itelligit iesus xps ī cuius natiuitate risum fecit nobis dominus Lu. ij. Euangelizo vobis gaudiū magnū qđ erit omni populo: qa nat' ē vobis hodie saluator tē. Per abrāā autē q̄ interp̄tat p̄r multax gentiū: intelligit de' p̄r quē charitas q̄ de' ē tēptauit. i. ad offerendū filiū vnigenitū iduxit. i. Joh. iij. Sic deus dilexit mundum: vt filium suum vnigenitū daret. Ip̄e eñ est vnigenitus dei filius naturalis. alij vero sunt filij adoptiui. f† Et offeres eum in holocaustum: id est per charitatis incendium: naz ex charitate maxima pater ipsum obtulit: t ipse similiter voluit: Esa. liij. Oblatus est quia ipse voluit. † Super vnum montium: id est caluarie locum: † Quem monstrauero tibi. sicut autem charitas supra dicitur patrem induxisse: sic intelligitur hic sibi dixisse: et eodem modo dicēdū ē ī seq̄ntib' vbi ē tal' mod' loquendi. g† Igit abrāā de nocte ꝓsurgēs. i. de' p̄r vet' testamētū q̄ntū ad legalia relinqllēs. Qz aūt vet' testamētū nox dicat hr̄ Rom. xiij. Nox p̄cessit dies aūt appropinq̄uit tē. h† Strauit asinuz suū. i. iudaicū p̄plm quē strauit: id est pauit dando ei legem et ,pphas. i† Ducens secū

* duos iu

duos iuuenes et iſaac filiũ ſuũ: ꝙ duos iuuenes ꝓfit intelligi petrus et iohes qui in paſſione ſecuti ſunt xp̃m: ⁊ dicunt iuuenes eo ꝙ erant de nouo renati p baptiſmũ. ſz qz nõduz erant ita ꝓfecti ꝙ eſſent apti pati cum xp̃o. ideo ſubditur:

l† Expectate hic cũ aſino cũ adorauerim⁹ reuertemur ad vos. ſ. in reſurrectione ⁊ iungitur hic pr̃ cũ filio qz ſunt inſepabiles: Joh. xiij. Qui videt me videt ⁊ patrem meum.

c† Tulit q̃z ligna holocauſti ⁊ impoſuit ſup iſaac filiũ ſuũ nã ex diſpoſitione pr̃is xp̃s portauit lignũ crucis: Joh. xix. Et baiulãs ſibi crucẽ ⁊c. Ipe vero portabat in manib⁹ ignẽ ⁊ gladiũ: ꝙ ignẽ intelligit̃ ardor iudeox ad occidendũ xp̃m: ⁊ ꝙ gladiũ militis gladius quo ꝓfoxatum fuit xp̃i latus: hec em̃ deus pr̃ portauit inquantũ ea fieri ꝓmiſit. † Ubi eſt victima holocauſti. q. d. aliunde eſt aſſumenda ⁊ ꝙ hec conuenienter ſignificant xp̃i verba hoxorẽ carnis exprimẽtia. Matth. xxvj. Pater mi ſi fieri põt tranſeat a me calix iſte.

g† Deus ꝓuidebit ſibi victimã holocauſti. deus em̃ pater pati xp̃m ſuũ ꝓuidit ⁊ impleuit: Actu. ij. Deus qui per os oĩum ꝓphax ꝓnunciauit pati xp̃m ſuũ impleuit ſic. iõ ſ̃bditur.

† Et venerũt ad locũ. ſ. immolationis: tũ iſaac nõ fuit ĩmolatus: ſz aries: qz diuinitas xp̃i nõ fuit paſſa: ſz fragilitas humana. i† Et ecce angel⁹ dñi ⁊c. per angelũ dñi loquẽtem cũ abraã intelligit̃ charitas ſicut ſupius dictũ eſt ꝙ ipa ĩduxit deũ patrem: ſed qz xp̃s ꝙ paſſionẽ ſuã meruit ſuã exaltationem ⁊ ꝓpli xp̃iani multiplicationẽ. ideo ſubditur:

k† Poſſidebit ſemen tuũ portas inimicox ſuox ⁊c. xp̃s em̃ qui eſt ſemen dei patris reſurgens fregit portas inferorũ. c† Appellauitq; nomen loci illius dominus videt. Viſio nãq; clara dei ꝙ paſſionẽ xp̃i exiſtentib⁹ in limbo fuit data ⁊ tunc viderunt dñm ſuo modo ſicut viſi erant ab eo. j. Chox. xiij. Tũc aũt cognoſcã ſicut et cognitus ſum. Moraliter aũt breuiter põt exponi de hoĩe religionẽ intrante quem deus temptat. i. ꝓbat dicẽs ꝙ inſpirationẽ internã: Tolle filium tuum quẽ diligis iſaac. i. mundanũ gaudium aufer a te aſſumendo voluntariũ luctũ. Sed qz dr Matth. v. Beati qui lugent q̃m ipi ꝙſolabuntur: ideo iſaac nõ immolaf̃ ſz aries: qz carnale gaudiũ ꝙ arietẽ ſignificatũ aſperitate vite trucidatur ⁊ ſpũale gaudiũ augmentaf̃. Philip. iiij. Gaudete in domino ſemper ⁊c.

In ca. xxij. vbi dr ĩ poſtilla. Et vade in terram viſionis. i. in montem.

Additio. j. Ubi hic dr: in terrã viſionis. in hebreo hr̃ in terrã moria: voluit. n. tranſlatio interp̃tari hoc nomen moria. ꝙ hoc nomen viſionis: qđ non de ꝓpinquo ſed valde longe hoc ſonat. in. ij. xo Paral. iij. vbi de hoc monte agit̃ non fuit interp̃tatus hanc dictionem ſed dimiſit eã in ꝓpria forma dicens: Et cepit ſalomon edificare domũ dñi in hierlm in monte moria ⁊c. ⁊ melius ſe habet ibi q̃ hic. nam hec dictio moria: hz alias interpretatiões lr̃e ꝓpinquiores ⁊ magis conſonas ꝓpoſito: quas quidem interp̃tationes hebrei antiq̃ tradunt: nã quidam eox dicũt: ꝙ moria interp̃taf̃ doctrina ſeu doctrix ⁊c. ꝓpinq̃ſſima interp̃tatio ſeu expoſitio. Mã more in hebraico idez ſignificat qđ doctor: ⁊ ſic moria eſt ab illo noĩe more abſtractũ: Vl̃ eſt ꝛno men femini generis eiuſdẽ ſignificationis: ⁊ ſic mons more idem eſt qđ mons doctrine ſeu doctoris. Sc̃do mõ interp̃tatur ab eis et ꝓprie ab hoc qđ dr moris: qđ ſignificat mirrhã Uñ dicũt ꝙ idem eſt dicere: mons moria: qđ mons mirrhe: de quo Canti. iiij. Vadã ad montẽ mirrhe. Tertio in trãſlatione chaldaica dr: ad terrã latrie eo ꝙ more ꝓprie ſignificat timorẽ: vñ in illo loco reddebatur deo cult⁹ latrie: que precipue fundaf̃ in timore dei ſancto qui ꝑmanet in ſeculũ ſeculi. Et notandũ ꝙ quelibet illax triũ interpretationũ conueniebat illi mõti cõiter ſeu large rõne tẽpli ibi edificãdi. Primo qz ab illo loco doctrina legalis egrediebaf̃ ad totũ ꝓplm iux̃ dictũ Deutro. v. ca. Sc̃do qz ibi offerebatur deo thymiama ⁊ incenſum in q̃ mirrha interponebatur iux̃ ſc̃am interpretationẽ. Tertio qz ibi colebaf̃ de⁹ cũ hoſtijs ⁊ ſacrificijs legalibus: put in ꝓceſſu leui: pluries cõtinef̃: que quidem tria pamplius ⁊ ꝓfectius conueniunt illi mõti ꝙ paſſionem xp̃i et alia que ibidẽ poſtea occurrerunt. Primo qz exinde exiuit doctrina generalis et ſalutifera toti vniuerſo: iux̃ illd Eſaie. ij. In nouiſſimis diebus patus eſt mons dñi in ſũmo montiũ ⁊c. et ſubdit. Quia de ſion exibit lex ⁊ xbũ dñi de hierlm ⁊c. Sc̃do qz ibi fuit paſſio celebrata: que ꝙ mirrham deſignaf̃. Mirrha em̃ oblata xp̃o ꝙ magos: Matth. ij. dñicã annunciauit ſepulturam. Tertio qz cultus latrie qui in vera charitate ꝓficitur: ſolũ fuit ꝓfectiſſime cõpler⁹ cũ xp̃s in ſua paſſione ꝙ ineffabilẽ charitatẽ ſeipm obtulit deo pr̃i in odorẽ ſuauitatis que q̃dem expoſitiones nõ ſunt reputãde myſtice ſz lr̃ales. Fundaf̃. n. in ſignificatione ꝓpria huius dictionis moria: put ab hebreis traduntf̃: vt dictũ eſt. Itẽ nota ꝙ ĩ hebreo nõ ſcribit̃ moria: in ꝑ loco cũ vocali o: ſed ſcribitur talit̃ ꝙ ꝓpe poteſt legi Maria: vñ nõ inconuenienter diceret̃ ꝙ ille mons ſanctiſſimus intitularet̃ a beatiſſima x̃gine: q̃ ibidẽ ſcz in tẽplo filiũ ſuũ obtulit deo: ⁊ deinde iuxt̃ illũ locũ ꝓphis oculis aſpexit filiũ ſuum ĩmolari: ſtans iuxta aram crucis. vt Joh. xix. Et notandũ ꝙ interp̃tatio nr̃e translationis non videt̃ cõgrua rõni. Tũ qz mõs morie in q̃ fuit edificatũ tẽplum nõ erat ſic diſpoſitus: vt inde poſſet videri terra in circũitu ꝓut poſtillator dicit: nam talis viſio ĩpedita erat ꝙ montes qui erãt in circũitu eius: vñ Ps̃. Montes in circũitu eius: Tum qz cũ dr. Vade in terrã viſionis ſeu in terrã morie: nõ eſt itelligendũ in monte iuxta hierlm: ꝓut poſtillator dicit qz de⁹ in ꝓmiſ nõ oñdit abrae montẽ in q̃ erat ĩmolatur⁹ iſaac: ſz ẽram in q̃ erat mons ille quẽ de⁹ ipe ſibi erat demonſtratur⁹: vnde dicit: Vade in terrã morie ⁊c. in mõtẽ quẽ mõſtrauero tibi.

In eodem capi. xxij. vbi dicitur in poſtilla: Mõ eſt intelligẽdũ ꝙ inuitum eum ligauerit ⁊c.

Additio. ij. Si aũt iſaac fuiſſet. xxv. annox tpe ĩmolationis: vt dicit Joſeph⁹: ⁊ ſic fuiſſet fortior patre: ⁊ tũ voluntarie acceſſit ⁊ ligari ſe conſenſit vt ĩmolaret̃ ad ĩplendũ voluntatẽ dei ⁊ patris ſui: videt̃ maxime admirandũ. quõ in lr̃a nõ attribuit ipi iſaac meritũ immolationis ſic ipi abrae: nõ em̃ minus merebaf̃ q̃ pr̃ ſz forte ampli⁹. amicabilia em̃ que ſunt ad ſe ꝓponunt̃ amicabilibus que ſunt ad altex: vt in Ethicis dr. Mõ. n. min⁹ rõnabilit̃ diceret̃ ipi iſaac: qz feciſti rem hanc ⁊ te obtuliſti ſponte ꝓpter me ⁊c. q̃z ipi abrae: vnde dicunt quidã hebreox ꝙ iſaac erat xv. annox ⁊ ꝙ q̃ſi inuitus acceſſit ad ĩmolationẽ: nec etiaz ex ꝑ ꝙ portauit ligna holocauſti: ſequit̃ ꝙ eſſet tante etatis: nã poteſt eẽ: ꝙ illa ligna nõ erant onus vnius aſini: qz nõ erant tanta ꝙ ſufficerent ad totũ holocauſtũ: ſz erant quedã pauca lig̃ ſicca ⁊ forte odorifera: quibus erant addẽda ligna alia de his que erant in monte: vt citius incenderent̃ et ſuauius redolerent: nec ex ꝑ iſaac erat culpandus: nam adhuc erat in puerili etate: put patet in lr̃a cum dicit inhoc loco. Me extendas manũ tuã ſup puex ⁊c. nõ. n. hr̃ ĩ ſacra ſcptura: ꝙ homo xxx. annozum ⁊ vltra puer dicaf̃: ⁊ iõ dicunt ꝙ ipi iſaac non legit̃ in ſcriptura attribui merces: ſz ſolũ abrae: quia adhuc iſaac nõ habebat ꝓfecte vſum liberi arbitrij: ex defectu etat̃: nec etiã habebat vires ad reſiſtendũ patri.

In eodem ca. xxij. vbi dr in poſtilla: Nũc cognoui. i. alios cognoſcere feci ⁊c.

Additio. iij. Cum ex ꝑ ꝙ dr hic in pſona dei: Nũc cognoui intelligaf̃ alios cognoſcere feci: ſicut cõiter tenet̃. Sed hanc expoſitionẽ quidã hebreox refutant dicentes: ꝙ nullus erat ibi tpe ĩmolationis cũ abraam niſi ſol⁹ iſaac: ꝓpter quẽ ſolũ non diceret̃ alios ꝙgnoſcere feci. Sed hec rõ nõ videt̃ valere: nã obedientia abrae per hunc actũ cognita fuit angelis qui forte prius nõ ꝙgſcebant abraam eam habuiſſe in tanto gradu: ſilr ⁊ ceteris fidelibus qui geſta abrae credũt aucte ſacre ſcripture. Sed adhuc hec expoſitio nõ videtur ꝓpria: nã iſte act⁹ ĩmolationis attribuitur abrae tanq̃ actori: vñ ei dr infra: Quia feciſti rem hanc ⁊ nõ pepciſti filio tuo ⁊c. ⁊ ſic in iſto actu abraã fecit alios cognoſcere: q eẽt timens deũ: ⁊ ꝑ ꝙs ſcriptura ꝓpri⁹ dixiſſet ⁊ rõnabilius. Nũc feciſti alios cognoſcere ꝙ timuiſſes deũ vnde videt̃ hoc verbũ. ſ. Nũc cognoui: ꝓprius poſſe exponi Methaphorice: ſic alia que de deo dicunt̃ ſm ſimilitudinẽ: qz cũ dr: Irat⁹ ẽ de⁹ ⁊ hmõi: intelligit̃ q̃ ad modũ irati ſe habuit in affectu. ſilr etiam in ꝓpria materia cũ dr: Tẽtauit de⁹ abraam: intelligendũ eſt ꝙ de⁹ ſe habuit erga abraã ꝙ modũ tẽtãtis: q̃ vult accipe expimentũ de aliq̃ ignoto: nõ tñ ꝙ deo qui oĩa nouit hoc eẽt ignotũ: ⁊ ſilr cu dr: Nũc ꝙgnoui. methaphorice poſſet exponi: vt ꝑ intelligaf̃ ꝙ de⁹ ſe habuit in hoc actu ſic ille q̃ nouiter ꝙgſcit aliquid: qđ ptz in ꝑ ꝙ de⁹ poſt illd factũ ꝓmiſit abrae maiora q̃s prius ſibi promiſerat: ⁊ etiã iuramento ea cõfirmauit: vt p⁹ pauca declarat.

In eodẽ ca. xxix vbi dr in poſtilla: Appellauitq; nomẽ loci illius: deus videbit ⁊c.

Additio. iiij. In hebreo in ꝑ loco dr dñs iree: ⁊ ẽ verbũ ſignificans videre diuinum in futuro dupliciter: vno mõ ꝓ futux indicatiui: alio xo mõ ꝓ modũ optatiui: ita ꝙ põt ꝓprie intelligi: dñs videat: ⁊ dñs videbit: cui⁹ ſenſus ẽ: qz appellatio abrae in ꝑ loco fuit q̃daz

ofo ꝓphetica:sic̄ pluries cōtingit in ꝑs̄.ꝛ in alijs dictis ꝓphetaꝝ.vñ in ꝟ sensu q̄ dicit:Dñs videat orabat abrāā deū: vt videret oculis iustissime misc̄die sue rectitudinē mentis eiꝰ ꝛ ꝓmptitudinē sue obediēcie in īmolatiōe filij.Jn ꝟ aūt sensu q̄ significat:dñs videbit:ꝓbabat q̄ ꝟ erat deꝰ visurꝰ ꝛ redditurꝰ mercedē plenā ipi abrae:sic̄ statī fuit ꝛcessū sibi:cū seq̄t: p memetipm iurauī:huiꝰ aūt qđ seq̄tur:vñ vsq; hodie dicit: Jn mōte dñs videbit ꝛc̄.videt eē sensus:q̄ posteritas abrae scz veri fideles spectātes remunerationē huiꝰ facti dicebant cōiter q̄si in ꝓuerbiū illđ xp̄ū qđ abrāā ꝓphetice dixerat.s. dñs videbit.Et addebāt sup ꝟ qđ ōz in monte: qz credebant ꝓphetiā illā eē ad effectū ꝓducendā in illo mōte vbi abraam ꝟ factū tā meritoriū exercuit.quā q̄dē oſonem ꝓphetiā ipiꝰ abrae sil̄ ꝛ ꝓuerbiū inde subsecutū hebrei credūt fuisse ipletā in edificatiōe tēpli:ꝛ appitione glorie dñi in nube illđ tēpluz acceptātis.vt in.iij.Reg.viij.Sz potiꝰ credendū est fuisse impleta cū xp̄s in eodē loco īmolatus fuit in forma visibili.vñ vbi trāslatio nra dicit:Jn mōte dñs videbit. hebraica xitas hz:dñs videbit:ꝛ sic hr̄ī glo.nra:p qđ ꝓprie itelligit̄ q̄ verꝰ filiꝰ ꝺi ibi visibilit̄ fuit īmolatꝰ:qđ īmolatio isaac p̄cipue figurabat.Circa qđ attēdendū ē vlteriꝰ:q̄ lz meritū abrae i ꝟ loco fuerit ꝓncipaliter expletū p īmolationē filij:quā ꝓ ꝺo prōptissime facere itēdebat:qđ fuit singulare in ipo abrāā: non aūt in īmolatione arietis:i q̄ multi cōuenerūt sacrificātes ꝺo aīalia bruta:tū abrāā nō ꝓtulit oſonē ꝓphetiā suprādictam nisi pꝰ īmolationē arietis:nec etiā fuit sibi factū iuramentum diuinū ꝓmissionū vsq; tunc.s.pꝰ arietis īmolationē:qđ nō ꝺz itelligi vacare a mysterio.Mā īmolatio isaac deficiebat a figuratiōe īmolatiōis xp̄i in duobꝰ.ꝓmo.s.qz isaac nō fuit actu aliter īmolatꝰ:lz solū itentionalit̄:xp̄s ꝺo actualit̄.secūdo qz īmmolatio isaac nō fuit oblata in redēptiōem alicuiꝰ:immolatio ꝺo xp̄i fuit i redēptionē hūanā:ꝛ iō hec duo fuerūt repzesentata p īmolationē arietis ad pficiendū īmolationem isaac quātū ad p̄figurationē īmolationis xp̄i.Aries eñ fuit occisꝰ ꝛ eius sanguis effusus:silr ꝛ fuit in redēptionē ipius isaac. vñ dicit:Que assumens obtulit i holocaustū ꝓ filio: et ideo postq̄ abrāā expleuit p̄figurare īmolationē xp̄i p vtraq; īmolationē p̄dictā:tūc ꝛ nō añ ꝓtulit suā ꝓphetiā oſonem vt dictū ē.Cōsq̄nt̄ aūt vocatꝰ.sc̄do ab angelo i psona dñi fuit sibi facta ꝓmissio cū iuramento:ꝛ nō antea ꝓut i lra ptz.vñ Jsi.ꝛ hr̄ī glo.pacto sacrificio ōz abrae:Jn semine tuo ꝛc̄.qđ factuz
Ps.21. est cū aries dicit:Foderūt manꝰ meas ꝛ pedes meos.peracto
Ibidem eñ sacrificio dictū est:Cōuertent̄ ad dñm vniuersi fines terre īmolato ꝑ ariete vocauit abrāā nomē loci illiꝰ dñs videt: hec ille.Lra etiā ꝟ insinuat:in ꝓma eñ vocatiōe angeli dictū fuit abrae:Nunc cognouī q̄ timeas dñm:ꝛ non pepcisti filio tuo vnigenito ꝛc̄.vñ solū cōmendat̄ de oblatione filij ꝓpter deū ꝛ tūc nō fuit sibi facta aliq̄ ꝓmissio:lz sola approbatio diuina erga ipm abrāā.Jn sc̄da ꝺo vocatione ōz ei:qz feciſti hāc rē. scz oblationē sc̄am:ꝟ est arietis:ꝛ nō pepcisti filio tuo.s.per oblationē ꝓmā filij.ꝛ tunc fuit sibi dictū:Bñdicā tibi ꝛc̄.ex q̄ ptz q̄ lz meritū abrae ꝓncipaliꝰ ꝛ clariꝰ cōsistit in oblatiōe filij:tū qz pfectiꝰ figurat̄ passio xp̄i:in vtraq; oblatiōe sil̄:ꝛ etiā ꝓtestatio fidei abrae de xp̄o clariꝰ relucebat:idcirco tūc ꝛ nō antea fuit sibi facta ꝓmissio q̄ cōsonat p̄dictis.Origenes etiā in ꝟ loco dicit:patit̄ ꝑ xp̄s.s.in carne:cuiꝰ hic aries forma est xp̄ū ꝺo icorruptū ꝓmāsit:qđ ē ꝑm spūm cuiꝰ imago ē isaac.

Jn eo.ca.xxij.vbi ōz in postilla:ꝟ ꝺñr repetit̄ ꝓmissio facta

Additio.v. Jn hac ꝓmissione fcta (ꝓiꝰ abrae ꝛc̄. abrae nō solū repetunt̄ ea q̄ alꝫ fuerūt sibi ꝓmissa:seu magis explicant̄:ꝛ etiā diuino iuramēto confirmant̄:lz etiā de nouo maiora sibi ꝓmittunt̄.vñ Ambro.in libro de abrāā:hec bñdictio p̄stitit supioribꝰ.Jn illa enī ꝓpagationē seminis futurā ꝓmittit in hac aūt ait: Et bñdicētur in semine tuo ꝛc̄.Ad cuiꝰ declarationē sciendū:q̄ lz ea q̄ in ꝓmo loco cōtinent̄ i hac ꝓmissione vltio facta abrae.sunt quasi q̄dā repetitiones p̄cedentiū ꝓmissionū.qđ aūt vltio ꝓtinet̄: Et bñdicent̄ ꝛc̄.qđ ꝓprie itelligit̄ de xp̄o:q̄ descēdit de semīe abrae ꝑm carnē:sine q̄ nullꝰ ꝓsequit̄ salutē:ꝓmissio noua est: q̄ nō cōtinet̄ in p̄cedētibꝰ:qđ sic ptz:nā nūq̄ abrae fuit facta ꝓmissio q̄ huic q̄dāmō assimularet̄:nisi.ꝑs.xij.ca.vbi ōz: Atq; in te bñdicent̄ oēs cognationes terre ꝛc̄.q̄ q̄dē bñdictio in illa ꝓmissione cōtēta nō p̄t intelligi de bñdictiōe spūali:q̄ p tinet ad grām cuiꝰ xp̄s est actoꝛ ꝛ cā efficiens.nō enī dic̄ ibi: bñdicent̄ i semine tuo:lz bñdicent̄ in te.Cōstat aūt q̄ abrāā nō fuit actoꝛ hmōi grē.Jn hac aūt vltia ꝓmissiōe nō ōz:Et benedicent̄ i te:lz bñdicent̄ in semine tuo.s.i xp̄o.vñ et Aplus ad Gal.iij.istā vltimā auctē allegat ad ꝓbandū q̄ in xp̄o benedicent̄ oēs gentes:nō aūt allegauit ꝑmā auctē:eo q̄ ē ad suū ꝓpositū ꝛtinēs:vt ptz i auctē Ambro. supra allegata: qđ etiā ipa lra testat̄ apđ eos q̄ in lingua hebraica sunt piti: Mā lz trāslatio nra ꝟ ꝛ ibi dicat ꝛdistincte:Et bñdicent̄.nō tū modica differētia est int̄ xp̄ū hebraicū ibi positū ꝛ xp̄um qđ ꝟ ponit̄.xp̄ū enī qđ ꝟ ponit̄ nō aliud significat nisi q̄ ī ꝑcantes bñdictionē alicui dicāt:Talē te faciat deꝰ sic̄ fec̄ tale:eo mō q̄.j.xlviij.ōz:Jn te bñdicet̄ isrl.atq; dicet̄: Faciat tibi deꝰ sic̄ fec̄ ephraim ꝛc̄.vbi mānifeste ptz: q̄ illa bñdictio nō fundat̄ in ipo ephraim tanq̄ in actoꝛe ꝓncipali seu cā efficiente ipius bñdictionis: Et sil̄e xp̄ū oīno ponit̄.ꝑs.xij.ca. vbi ōz:Atq; bñdicent̄ i te vniuerse cognatiōes terre ꝛc̄.sed in ꝟ loco i hebraico ponit̄ q̄ddā xp̄ū significās: q̄ ille in q̄ alij bñdicunt̄ sit cā ꝓncipaliter effectiua illiꝰ bñdictiōis: qđ nulli pure creature p̄t cōuenire:vñ in ꝑs̄.Deus iudicium ꝑs.71. ꝛc̄.loquēs de xp̄o ad lram vbi ōz:Et bñdicentur in ipo oēs tribꝰ terre ꝛc̄.ponit̄ xp̄ū bñdictionis oīno sil̄e huic quod ꝟ ponit̄:nō aūt ponit̄ sic̄ in capi.xij.supra dicto.Sil̄r Esa.lxv. tractās de xp̄o ad lram dicit:Jn q̄ q̄ bñdict̄ est sup terrā bñdicet̄ in dño amē.vbi xp̄ū oīno sil̄e ponit̄:sic̄ ꝟ cū ōz:Et bñdicent̄ in semine tuo ꝛc̄.nō aūt sic̄ bñdicent̄:qđ p̄t̄.ꝑs.i ca. xij.Cōcordat etiā p̄dictis:q̄ deꝰ i aliis ꝓmissionibꝰ abrae factis nunq̄ intp̄posuit iuramētū aliqđ:lz solū i ꝟ loco tm̄ dic̄: Per memetipm iurauī dic̄ dñs ꝛc̄.qđ nō solū denotatur vt simplex iuramentū:vt si dixisset:Jurauī dic̄ dñs simplr:sed ad maiorē solēnitatē addidit:p memetipm:sic̄ ille qui iurat tāgendo sacra:vt crucē vel euāgelia ꝛ potiꝰ corpꝰ xp̄i solēnius iurat q̄m ille q̄ simpliciter iuramētū p̄stat sine tactu taliū. in q̄ oñdit̄ q̄ int̄ alia ꝓmissa ꝟ eēt maximū:qđ etiā ꝙsueuit facere scp̄tura in q̄busdā aliis locis:lz p̄stare diuinum iuramentū solēne sup̄ his q̄ ad mysteria xp̄i vēturi ꝓtinebāt:sic̄ cū agit̄ de sacerdotio xp̄i ecc̄no psalm̄.ꝑs.cix.Jurauit dñs ꝛ nō penitebit eū:tu es sacerdos in eternū:vt itelligat̄ solēnis firmitas huiꝰ iuramenti nō solū dixit:Jurauit dñs: sed addidit ꝛ nō penitebit eū:ꝟ idē ptz in ꝑs̄.Memento dñe dauid ꝛc̄.vbi cū de regno xp̄i agit̄ ex semine dauid venturi ꝑs̄.dicit:Jurauit dñs dauid veritatē ꝛc̄.unꝺe illđ euangelij Ps.131. Dabit illi dñs deus ꝛc̄.vbi nō interposuit iuramentū simpli- Luc.i.c citer:lz ad solēniorē firmitatē addidit:Et nō frustrabit̄ eum: qđ satꝭ ꝙsonat p̄dictis.vt ptz intelligēti.vñ hec auctas bñ intellecta multū facit ad concludendū hebreos in ꝟ q̄ in xp̄o ab abrāā descensuro oēs gentes habebāt recipe bñdictionē.

Replica cozrectoꝛi ꝺ Burgē.Jn ca.xxij.vbi exponit̄ illud:Vade in terrā visionis.i.in montē ꝛc̄.Burgen.facit magnā vim de noīe Moria: in quo repzehendit btm̄ Hiero.lz qz eiꝰ digressio in fauorē fidei trāseat:potissimū qz nō est ꝺ postillatoꝛē:lz q̄ addit se legisse in hebraico maria ꝓ moria:qz ex auctē sacre canonis aut sctōrū nō hz euidentiā:ea facilitate cōtemnit̄ q̄ ꝓbat̄:maxīe q̄a cōit̄ oīm interꝑtationes īmo ꝛ ipius Burgen.sonāt i ꝺrīū.

Jn eo.ca.vbi postillatoꝛ ad intentionē Ioseph̄i ꝛ aliorum dicit isaac nō inuitū ligatū fuisse in oblatione lz spōtaneum qz cū posset nō restitit patri existens.xxxv.annoꝝ. Burgen. obiicit dicēs:q̄ tunc meritū potiꝰ debuit ascribi isaac q̄m abrae.dic̄ ꝙ isaac tm̄ fuisse.xv.ānoꝝ.ꝛ iuuenū a pre ligatū.idcirco vocatꝰ est puer:qđ in scriptura de viris.xxv.annoꝝ dici nō cōsueuit.Sed ad obiectionē Burgen.rñdet̄ ꝓmo:qz abrāam accepit mandatū a deo ꝛ obediuit nō isaac.iō fit mēoria de merito illius nō istius.sc̄do pōt dici:q̄ abraam obediuit deo:isaac aūt hoī.s.patri.tertio pōt dici qz isaac obedientia cū agonia fuit ꝓcedens ex volūtario mixto non sine terroꝛe ꝛ tioꝛe.obediētia aūt abrae ex fide absoluta: vt ōz ad Heb. xj.quarto qz agens p̄stantius est passo;in hac aūt obediētia abrāā se habuit respectu oblationis vt agēs:isaac vt patiēs. ideo de abrāā ōz:qz feciſti rem hanc ꝛc̄.Sz si respicere voluerimus lram bñdictio ꝛ meritū huic obediētie coꝛrespondēs respicit isaac sic̄ ꝛ abrāā.Dicit̄.n.qz feciſti rem hanc ꝛ nō pepercisti filio tuo vnigenito ꝓpter me:bñdicā tibi ꝛ multiplicabo semē tuū sic̄ stellas celi ꝛc̄.ꝟ sc̄m refert̄ ad isaac: ꝑm illud ꝑs.xxj.Jn isaac vocabit̄ tibi semen.ꝛ sequit̄ hic bñdictio isaac:possidebit semē tuū portas inimicoꝝ suoꝝ:ꝛ bñdicent̄ in semine tuo oēs gentes:vñ q̄uis abrāā ea oīa sibi meruerit nō tm̄ ꝓ se solū:qz in sua persona nō vidit effectū:lz ꝓ suo semine.Quicq̄d aūt sit de his nō valet qđ Burgen.addit ꝓ cōfirmatione sui ꝓpositi q̄ isaac noīatꝰ est puer:q̄si i scp̄tura viros fortes pueros vocari nō sit cōsuetū:cū tamē de puer̄ dauid fortissimis multa dicant̄.ij.Regū.j.ꝛ.ij.ca. Et de Josue duce belli dictū ē puer; Exo.xxxiij.Rex assuerus quoq;

fecit ꝙ uiuiū puer' fortissimis ꝓsax Hester.j. Et xp̃s dixit discipulis post resurrectionē pueri nunc̄ pulmentarius habetis: Job.xxj.⁊ Act'.iij. Aplī dixerūt p̃ncipes cōuenisse aduersū puer̄ iesum. Et Burgen. meli⁹ recollect⁹ idē dic̄ circa.xj.ca.iij. li. Reg. In eo.ca. vbi exponit nūc cognoui. i. cōgscere feci. Burgē. dicit ꝙ magis ꝓprie exponitur de deo sic̄ alie metaphore: ꝙ deus in ꝑ se habēs q̄si nouit aliquid cognoscens dixit: Nūc ꝙgui. sz videtur Burgen. implicare dicendo metaphoras esse ꝓprias: cum metaphora oīs sonat impropritatem. Quicq̄d tamen sit nō debuit ꝓpter debile motiuum suam expositionem btō Aug'. xvj. de ciui. dī. ca. xxvij. glo. ordi. ⁊ cōmuni schole preferre.

Glo. ordi.

¶ Ca. XXIII

A a Et mortua est in ciuitate arbee. Hiero. Quę est i ualle hoc in autē ticis libris nō habetur. Arboch paulati a legentib⁹ ac scribentib⁹ corruptum ē. Melius putandū ē Lxx. nomē ciuitatis hebraice barbare atq̄ corruptexit̄ q̄ i suo ꝺr trāstulisse. Arboch enim nihil oīno signi/ficat sed dicit̄ arbee. i. quattuor: qr ibi abraam ysaac et iacob: condit⁹

B est et adam ꝓmus: sicut i li/

Jos.24.d bro iesu aperte demōstrat. b Surrexit abraam et ⁊c̄. Aug⁹. Queritur quomodo abraam adorauit populus terre: cum scriptum sit:

Deu.6.b Dominum deum tuum adorabis: et illi soli seruies. Sed non est in precepto dictum dominum deum tuum adorabis solum: sicut dictum ē ⁊ illi soli seruies. Talis enī seruit⁹ soli deo debetur: que grece latreosis dicitur. Unde damnātur idolatre hanc seruitutem scilicet idolis exhibētes. Hec moueat ꝙ alibi prohibet angelus hominē se adorare: et

†.13.q.2.c. questa est. c.postq̄ admōet vt deus potius adoretur. Talis enim apparuerat: qui ꝓ deo adorari poterat: ⁊ iō̄ ado/

ꝺ ratoꝛ

Jrit aūt sara Ca. XXIII a

v ¶ Cēnarius. ⁊ vigintiseptem soldi sunt: ⁊ quadrati: quibus signat integritas vite scrōꝝ ārē hui⁹ vite exitū

a cētum vigintiseptē annis ⁊ mor/ b+
tua est in ciuitate † arbee: quę est
hebron in terra chanaan. Uenit †
qz abraā vt plāgeret ⁊ fleret eā.
Cūq̄z surrexisset ab officio fune/ c
¶ a quo ethei.
ris: locut⁹ ē ad filios heth dicēs:
Aduena sum ⁊ peregrinus apō d
vos: date mihi ius sepulchri vo e
biscum vt sepeliam mortuū me/ f
um. Responderunt̄q filij heth: g
Audi nos domine: princeps h
dei es apud nos: in electis sepul/ i
chris nostris sepeli mortuū tuū. k
Nullusq̄ te prohibere poterit:
quin in monumento eius sepeli/
as mortuuz tuū. Surrexit abraā b
¶ Supplicando honorauit.
et adorauit populum terrę: filios l
videlicet heth. dixitq̄ ad eos. Si
placet aię vestrę vt sepeliā mor/
tuum meum: audite me: et inter m
cedite pro me apud ephron filiū
seor: vt det mihi spelunc̄ dupli/
cem: quam habet in extrema pte n
agri sui. Pecunia digna tradat
mihi eam: coram vobis in posses
sionē sepulchri. Habitabat autē o
ephron in medio filiorum heth.
Rñditq̄z ephron ethe⁹ ad abraā p
cunctis audientibus q̄ ingredie
bantur portā ciuitatis illius di/
cens: Nequaq̄ ita fiet dñe mi: sz q
magis ausculta quod loquor.
Agrum trado tibi ⁊ speluncaz q̄
in eo ē: ꝓsentibus filijs populi
mei: sepeli mortuum tuum. Ado
rauit abraam coram ꝓplo terrę:
⁊ locutus est ad ephron circūstā/
te plebe: Queso vt audias me:
Dabo pecuniā ꝓ agro: suscipe eā
⁊ sic sepeliā mortuum meum in
eo. Responditq̄z ephron. Domi/
ne mi audi me† Terrā quam po/ r
¶ vel quadringentis. ¶ vel siclis.
stulas quadringentos siclos ar/
genti valet. Istud est precium in
ter me et te: sed quantum est hoc s

Nico. de lyra

a Jrit aūt sara. hic ꝓm describit quomo/ Ca. XXIII
v do abraam vt pfectus se habuit ad ꝓmum. sic enī hūauit inter extraneos q̄ vocabāt eū dei principem ⁊ locum sepulture pro vxore sua ei gratis obtulerunt. ⁊ ideo primo describitur sare obitus. secundo offertur ei sepulture locus. ibi: Cūq̄z surrexisset. Circa primum dicitur sic: Uixit aūt sara centum vigintiseptem annis. Hebrei qui numeros multis modis exponunt mystice: dicunt q̄ isti tres numeri predicti ita ponuntur distincte ad designandum conditiones sare. ac si diceretur: ita munda ⁊ innocens fuit viginti annorum: sicut cum fuerat septem ānorum tm̄: ⁊ ita pulchra centum annorum sicut viginti. ⁊ istud ꝓcordat p̄dict'. xx. ca.
b Et mortua est in ciuitate arbee. vocata est enī ciuitas arbee. i. quattuor. vt dicunt aliqui: ꝓpter quattuor gigantes ibi sepultos. s. archiman: sisai: talmai: ⁊ pater eorum. Alij dicunt ⁊ melius vt videtur q̄ vocata est arbee ꝓpter quattuor patriarchas ibi sepultos cum cōiugibus suis scilicet adā ⁊ eua: Abraam ⁊ sara: isaac ⁊ rebecca: iacob ⁊ lya. de primo habetur Josue. xiiij. de alijs tribus. j. xlix. ca. c Cunq̄z surrexisset. hic cōsequēter agit̄ de sepultura sare. vbi primo ponitur petitio abrae. secundo concessio sepulture. ibi: Responderūtq̄z filij heth. primo ergo dicit: d Aduena sum ⁊ pe. ⁊c̄. ꝓpter quod non habeo ius sepulchri. e Date mihi ius ⁊c̄. Ex quo patet q̄ non intendebat illud emere q̄ est illicitum vendi: sz ius sepulture seu locum: quia locus sepulture semper fuit inter sacra reputatus. Melius potest dici q̄ locus sepulchri non est res spūalis: sed ius sepeliendi ideo abraam ius petijt pro dono dicens: Date mihi ⁊c̄. ⁊ locum petijt pro precio. f Ut sepeliam mortuum meū. hic accipitur masculinuz pro feminino: sicut ⁊ Mar. v. dñs dixit Quis me tetigit: de muliere emoroissa. g Respōderunt hic ꝓm de sepultura sare agitur. et primo ponitur curialis populi rñsio cū ꝺr: h Audi nos dñe ⁊c̄. In dubijs enim recurrebant ad abraā: ⁊ ip̄e dirigebat illos. ac si ꝓsulerent dñm. i In electis sepulchris nr̄is. i. melioribus ⁊ honorabilioribus. k Sepeli mortuum tuuz. i. saram. sed qr nolebat eā sepelire cū infidelib⁹. ꝓmo regratiat⁹ ē ꝓplo. iō sbdit:
l Et adorauit ⁊c̄. a q̄ dicti sunt ethei. fec̄ enī eis reuerentiā vt ipetraret locū sepulture: vbi erat sepult⁹ adā. iō sequit:
m Intercedite ꝓ me ⁊c̄. non dixit vēdat: qr locū sepulture adam non intendebat emere sed fundum in quo erat dicta sepultura: quod erat licitum. ideo sequitur:
n Quam habet in extrema parte agri sui ⁊c̄. id est agrū in quo est. o Habitabat autē ephron in medio filiorum heth. hoc autem interponitur ad ostendendum q̄ ille ager erat carior ceteris in extremitatibus positis: ⁊ per cōsequēs melior ⁊ securior. p Responditq̄z ephron ethe⁹ ad abraam cūctis audi. ⁊c̄. omnes enim de ciuitate ab operib⁹ suis cessauerant: vt sepulture sare debitum honorem ipenderēt.
q Nequaq̄ ⁊c̄. id est nolo tibi vendere: sed gratis concedere. sed quia abraam nolebat q̄ ip̄e vel alij infideles possent ibi ius sepulture reclamare: ⁊ per consequens cum sara infideles sepelire: noluit gratis accipere sed pro pecunia postulauit: ⁊ patet littera vsq̄z ibi: r Terra quam postulas quadringentos siclos ⁊c̄. Dicunt aliqui q̄ si considerentur dicta Jsido. et Papie de ponderibus metallorum. obolus ꝓut in scriptura sacra accipitur habet tantum de argēto sicut habet vnus parvus turonensis. siclus autem vsualis ꝺ quo hic agitur: ꝼm eos valet. xlviij. obolos. Et sic quadringenti sicli valent octoginta libras turonen. ⁊ ꝼm hoc patet preciuz agri predicti. Si autem contra hoc arguatur per hoc quod dicitur Exoꝺ. xxx. Siclus. xx. obolos habet. Dicunt non obstat: quia in Exoꝺ. loquitur scriptura de siclo ⁊ obolo ꝼm pondus sanctuarij: vt patet ibidem: quod quidez pondus est aliud a pondere vsuali. Credo tamen q̄ melius est dicere q̄ non habetur certus valor predictorum quadringentorum argenti siclorum. quia pondera ⁊ monete apud varias gentes multipliciter variantur: ⁊ etiam apud eandem gentem ꝼm diuersa tempora. s Sed quātū est hoc q.ꝺ. Nō est res tāta de q̄ inī me ⁊ te fiat lōgus tractatus.

Quod cum

Erator corrigẽdos erat. a Qđ cũ au. Hiero. ĩ heb. sic posuim⁹ ꝟ primũ nomẽ scribit ephron. Sedm ephran. postꝯ eñ p̃cio victus est vt sepulchrũ vẽderet: ⁊ accipet argentũ: licet cogente abrahã: vaũ lra q̃ apud illos p o legit ablata est de nomĩe eius ⁊ p ephrõ dict⁹ est ephran. Jn q̃ significat nõ fuisse p/fecte ẋtutis: q̃ potuit vendere memorias mortuorũ. Sciãt igr̃ q̃ sepulchror̃ p̃cium nõ a cogentib⁹ sz a nolentib⁹ accipiũt: mutari nomẽ suũ: ⁊ pire aliq̃d de merito eor̃: cũ etiã reprehendat qui inuitus acceperit.

b Cõfirmatusꝯ est ⁊c. Moraliter. Greg⁹. mora. Jnnuit sepulchrũ duplex q̃ pfectus predicator extinctã a vsideriis carnis aiaz absc̃dit sb bõe opationis ⁊ cõtẽplationis tegmine: vt a carnali cõcupiscentia q̃si insensibilis lateat: quã pri⁹ senties mortaliter viuebat. Ũñ: Mortui eñ estis: ⁊ vita vr̃a abscondita ẽ cũ xpo in deo. Actiua eñ vita a prauis opib⁹ mortuos sepelit. Cõtẽplatiua pfecti⁹ q̃ a cunctis actionib⁹ fũdit⁹ diuidit. Qui g̃ tã in se contumelias carnis edomuit: supereſt vt mentẽ per studia sancte opatiõis exerceat: ⁊ qui iam mentez p sancta opa dilatat: super est vt eam vsq̃ ad secreta intime contemplationis extendat. Mõ est enim pfect⁹ predicator qui propter contẽplationis studium opanda negligit: vel propter operationis instantiam contemplanda postponit.

c Spelunca ⁊c. Et circa eam ager arborosus ad sepeliendã saram q̃dringentis siclis argenti p patriarcham a dominis r̃e emit. Quia ad vacandum sapiẽtie: ⁊ studendum actioni sb folijs mysticorum verborũ tanꝯ sub fructuosis arboribus: non aliter predicatoribus quietus locus acquiritur: nisi per euangelicam doctrinã argenti nitore fulgentem terrenis potestatibus ab ipis eñna beatitudo suadeatur. Que bñ centenario q̃terducto figurat q̃ a leua i dextrã trãsferr̃.

d Pone Ca.XXIIII manũ ⁊c. Greg⁹. All. Allego. Manũ sub femore iubet ponere ⁊ p deũ celi iurare. q: illi⁹ caro p illud mẽbrum descensura erat: q̃ fili⁹ abrae eẽt ex humanitate ⁊ diuinus ex diuinitate: q̃si tãge filium meum et iura p deum meum. Unde non super femur: sed sub femore manum ponere iubet: q: inde descensur⁹ erat qui homo: sed super homines esset: vnde dignum non fuit vt manum super femur poneret: quia nulla caro sup illã est. e Ut non accipias. Greg⁹. All. Allego. Jsaac de filiabus chananeor̃ vxor duci phibet: q: xpo nulle reprobor̃ aĩe coniunguñ. De cognatione vxor duci p̃cipit: q: sola elector̃ ecclesia xpo copulãda erat quã ipe vnigenit⁹ ex p̃destinatione ⁊ pscia iã extraneã nõ habebat. Puer qui ad

a sepeli mortuũ tuuz. Quod cum audisset abraam: appendit pecuniam quã ephron postulauerat audientibus filijs heth: quadringentos argenti siclos: ⁊ probatę monetę publicę. Confirmatusꝯ

a ſ Primũ dictus est ephron. i. confirmatus ⁊ perfectus. post venditam sepulturam ephran. i. infirmus ⁊ imperfectus.

est ager quondam ephronis: in quo erat spelunca duplex respiciens mambrę: tam ipe q̃ꝯ spelunca et omnes arbores eius in cunctis terminis per circũitum abraę in possessionem videntibus filijs heth: et cunctis qui intrabant portã ciuitatis illius: atꝯ ita† sepeliuit abraam vxorẽ suam

a ſ aiam mundo mortuam: deo viuam.

b ſ Requie actiue ⁊ cõtẽplatiue vite. c ſ vel q

sarã ĩ spelũcã agri dũplici qũe respiciebat mambre: hoc est hebrõ in terra chanaan. Et cõfirmatus est ager: ⁊ antrũ quod erat in eo abraę in possessionem monumẽ/

ſ a quo erhei

ti a filijs heth. Ca.XXIIII

Rat aũt abraam senex e dierumꝯ multorum: et dñs in cunctis benedixe

ſ Sermonem propheticum: q̃ añ aplos ad vocãdam de gentibus ecclesiam directus.

rat ei. Dixitꝯ ad seruũ seniorem domus sue qui preerat omnib⁹

a ſ Mõ super: q: caro xpi inde descensura: que super omnes est.

q̃ hẽbat† Pone manũ tuã subtẽr femur meum: vt adiurem te per

a ſ Quasi: quia indignos vos exhibuistis ⁊ repulistis verbũ dei. ecce conuertimur ad gẽtes.

deum celi et terre vt nõ accipias vxorẽ filio meo de filiabus chananeorum inter quos habito sz

ſ dabo tibi gentes hereditatẽ tuam.

ad terram et cognationẽ meam

a Qđ cum audisset abraã. s. determinationẽ p̃cij: appẽdit pecuniam quã ephrõ postulauerat audientib⁹ filijs heth: q: ĩ talib⁹ optet hr̃e testes.

b Quadrigẽtos ar. si. ⁊ pbati. ĩ q̃ oñdit bõitas materie.

c Mone te publice. ĩ q̃ oñdit bõitas forme: q: hẽbat ipressionẽ debitã mõete publice currẽtis.

d Cõfirmat⁹ ⁊c. ex q̃ ptz q̃ nõ emit spelũcã in q̃ erat sepulchrũ ade: sz agr̃ siue fundũ ĩ q̃ erat: ⁊ istõ ẽ licitũ: sic fund⁹ põt emi licite ĩ q̃ ẽ sita ecclesia. ephrõ aũt vẽdẽs peccauit: q: ppr̃ dictã sepulturã cari⁹ vẽdidit. Dicũt hebrei q̃ ipe ephrõ ostendit ĩ pncipio se multa agere p abraã: ⁊ tñ ĩ fine nihil fecit sz frã suã cari⁹ iusto p̃cio vẽdidit: ideo postea remota est lra vau de ei⁹ noie: ad designãdũ ei⁹ ip fectionẽ. ⁊ sic diminute scribit deicepſ: vt ptz. xxv. ca. sz nõ apparet in pnũciatiõe. Dicit aũt ista spelũca fuisse duplex: q: fm aliqs ibi erat duplex edificatio. vna iferior ⁊ alta supior: sic ĩ capella regis parisius: fm alios dr̃ duplex q: sz eẽnt ĩ eadẽ eq̃litate: tñ in vna ponebantur viri: ⁊ ĩ alia vxores. e Utq̃ ita sepeli. abraã. ꝟ ꝟñr describit sepultura sare. ⁊ ptz lra.

Moraliter. Hic agitur de morte sare p quã designatur mors cuiuslibet bone persone. Unde subditur:

b† Mortua est in ciuitate arbee. i. quatuor: q: boni moriunt ĩ q̃ttuor ẋtutũ moraliũ pfectiõe. Apocal. xxj. Ciuitas erat in quadro posita.

† Uenitꝯ abraã vt plãgeret. p quẽ põt intelligi q̃libet fidelis amic⁹ defuncti q̃ naturali pietate mot⁹ plãgit mortẽ amici. ⁊ ꝟñr q̃rit sepultura locũ p quẽ designat empyreũ celũ, sic infern⁹ est sepulture loc⁹ malor̃. Lu. xvj. Mortu⁹ est diues ⁊ sepult⁹ est in inferno. Et ibidẽ p̃mittit de laçaro. Factũ ẽ aũt vt morer̃ mẽdic⁹ ⁊ portare tur ab angelis in sinũ abrae. Jste vero sin⁹ a tpe ascẽsionis xpi est empyrei celi loc⁹ q̃ q̃rit per suffragia bonor̃. Jn ca. xxiij. vbi dr̃ in postilla: Ex quo ptz q̃ nõ intẽdebat emere illũ qđ est

Additio. Jn hac emptiõe (illicitũ ⁊c. nõ põt abrae aliqđ petñ imponi: tũ q: nõ peccaret hodie q̃ emeret agr̃ vt ĩ eo faceret cimiteriũ: put dic̃ mgr̃ ĩ hist̃orijs: tuz q: vt dicit Ambro. in li. de abraã. Hec aũt abraã fecit: q: nõdũ erãt hui⁹ dei tẽpla: ĩ q̃b⁹ fidelium

Replica (in dño reliq̃e adorarent̃. correctorij ꝟ Burgẽ. Jn ca. xxiij. vbi postillator dic̃ abraã cauisse: qđ illicitũ ẽ ĩ ꝟctu facto cũ ephrõ p eo: q: emit fundum nõ spelũcã siue sepulchrum. Burgẽ. objcit q̃ abrae nõ põt iponi pctñ: quia hodie posset sine pctõ q̃s emere agr̃ ĩ q̃ faceret eccl̃iam vel cimiteriũ: sz manifestũ ẽ hãc objectionẽ non valere: q: emit agrũ ĩ q̃ sepultura erat nõ vt in eo sepulchrũ faceret. rõne ei sepulture ipi⁹ adez ente ĩ illo agro loc⁹ ipe religiosus int̃ sacra cõputabat̃: ideo nõ emit sepulchrũ: sz ius ĩ agro ĩ q̃ sepulchrũ erat: ideo dixit: Date mihi ius sepulchri: non dixit vẽdite: q: ꝟ illicitũ fuisset. ⁊ seq̃t̃: Int̃cedite pro me apd̃ ephrõ vt det mihi spelũcã duplicẽ ĩ q̃ sepult⁹ fuit adã. vt ĩnuit Josue. xiiij. non dixit vt vẽdat: q: illicitũ fuisset. Nõ eñ abraã ĩtendebat emere sepulchrũ ade: sz fundũ: ⁊ ius ĩ fundo ĩ q̃ dicta sepultura fuit.

f Rat aũt abraam. hic con sequenter ostẽditur qualiter abraam vt perfectus se habuit respectu sui. seu prole familie: quia filius reputatur vna persona cum patre: ⁊ ideo sic p/ceditur. quia primo pro maritatione ysaac describitur serui missio. secundo coniugis requisitio. ibi: Cunctꝯ camelos fecisset accumbere. tertio petitionis concessio. ibi: Responderunt laban ⁊ bathuel. quarto coniugis adductio. ibi: Surgens autem mane. Circa primum sic dicitur:

g Dixitꝯ ad seruũ ⁊c. iste fuit eliezer de quo supra dictum est. xv. ca. q̃ erat p̃curator domus sue. h Pone ma. ⁊c. Hebrei dicunt q̃ hoc dixit rõne circũcisionis que est circa illas partes quam dñs dederat sibi ĩ signũ fidelitat̃: vt supra dictũ ẽ. xvij. ca. Catholici aũt dicũt ⁊ melius q̃ ꝟ fuit p̃ xp̃m q̃ ꝟz carnẽ nascitur⁹ erat ꝟ abraã femore: ⁊ tali mõ loq̃ndi vtit̃ scptura Exo. j. vbi dr̃: Oẽs aĩe eor̃ q̃ egressi sunt de femore iacob ⁊c. ⁊ patet littera vsq̃ ibi: i Sz ad terram ⁊c. s. in aran vbi manserat nachor frater suus cum vxore sua. ⁊ ptz lra vsq̃ ibi:

† 1. 13. q. 2. c. hebron. De sepul. c. 1.

† 1. 47. 8

ℭ vxorē deducēdā mittitur: ꝓphetarū ⁊ apl'oꝝ omniū ꝙ doctoꝝ ordo est: qui dū verbū p̄dicationis faciūt: cuiuscꝫ aīe q̄si ꝓiūgēdeuni genito filio ꝓuisores fiūt.
a ℘osuit ℊ.s.Hiero. Tradūt hebrei. qz in sanctificatione eiꝰ. i. in circūcisiōe iurauit. Nos aūt dicimꝰ eum iurasse in semine abrae. i. in xp̄o: q̄ ex illo nascituꝝ iuxt illud Liber generatiōis ie
Matth.1.a su xp̄i fili dauid fi. abraaz.
b Decē camelos. Tales secū dz hr̄e fmo diuinꝰ. q̄ p̄ ceptis dei obediant: qđ significat ꝓ denariū. ⁊ pōdꝰ tribulatiōis fortiter gerāt qđ cameli significant.
ℬ c Exoībꝰ bonis. Hregꝰ.
Allego. All'. Quia bis q̄ de domīo loquūtur: in semetipis vir tutū diuitias oñdūt: vt tanto citiꝰ ad seq̄ndū deū inuitent: q̄nto suis auditoribus in seipis mōstrāt q̄ narrāt.
d Juxta puteū ⁊c. Hregꝰ. Jux̄ fontē stetit: ⁊ ex p̄fixa sīa: q̄ eēt eligēda ꝓposuit qz scti p̄dicatoꝝ verbi fluenta ꝓsiderāt. Q̄ñ colligūt q̄ vel q̄bꝰ verba cōmittāt. ⁊ de q̄bꝰ auditoꝝibꝰ fiduciā certitudinis assumant.
e Igit̄ puella ⁊c. Augꝰ. Querendū ē q̄d differāt illicite augurationes a petitione hac: q̄ petit seruꝰ vt sibi oñderet deꝰ ipam futurā vxorē isaac: a q̄ petēti bibere diceret: bibe: q̄n ⁊ camelis tuis da. Sz aliꝫ ē petere qđ ipo miraculo signum sit. Aliud obseruare q̄ ita fiunt vt mira nō sint: sed a coniectoꝝibꝰ supstitiosa vanitate interꝑtent. Sed ⁊ ℬ ipm ꝙ mix aliq̄d postulet q̄ significet qđ q̄scꝫ vult nosce vtꝫ audiēdū sit: nō pua q̄stio ē: Eo nāꝙ ꝑtinet quo dicūt q̄ ℬ nō recte faciūt tē
Deut.6.c tare deū. Q̄ñ ñ t.d.t. Sug/gerebat enī xp̄o tāꝙ hōi: vt aliq̄ sig explozaret: q̄tū apud deū posset qđ vitiose. Ab ℬ āt discernit qđ gede
ℒ on fecit īminēte pugne periculo. Consultatio enī illa
Esa.7.b magiscꝫ tētatio dī fuit. Q̄ñ achaz tiet signū petere ne videat deū tētare: cū ℬ domin⁹ ꝓ ꝓphaz mōeret: forte estimās ꝙ a ꝓphā exploza/ret: vtꝫ ꝑcepti mēoz eēt: q̄ tētare deū ꝓhibetur.
f Jnclia. Hūilia secularē facūdiā ad hauriēdū ꝓphetic̄ fmonē: vt volūtatē tuam ꝑsuasioni mee inclinē.
Allego. g ℘auxillū. Hregꝰ. All'. Qis p̄dicatoꝝ aīaz auditoris sitit: iō seruus petit: rebecca potum tribuit: qz electoꝝ ecclesia desiderio p̄dicatoꝝ ex virtute sue fidei satisfacit. Que enī deū quē
ℭ audit

ℭ .i. ecclesiam.
pficiscaris: ⁊ inde accipias vxorē filio meo isaac.
a ℭ Et credere: q̄si si ꝓputiuꝫ noluerit sociari circūcisioni: ꝓdicabitur ibi tantum verbum dei.
Respondit ei seruus: Si noluerit mulier venire/ interram hanc: num reducere debeo filium tuum ad locum de quo egressus est? Dixit abraam: Cauе ne quando reducaſ filiū meum illuc. Dominꝰ a
deus celi qui tulit me de domo patris mei: et de b
terra natiuitatis meę: q̄ locutus est mihi: ⁊ iurauit
ℭ iudeam cui post ꝓdicandum.
dicens: Semini tuo dabo terram hanc: ipse mit/ c
a ℭ Magni consilij. ℭ ducē vite tue. b ℭ Ecclesiam. c ℭ christo.
tet angelū suuꝫ coꝝā te: ⁊ accipies inde vxorē filio
ℭ Quasi si te annunciante iniquitatem suam acquiescere noluerit animaꝫ tuam liberasti.
meo. Sin autē noluerit mulier seq̄ te: nō teneberꝭ
ℭ Hoc est verbū meū nō ꝓdices tantum in gentilitate.
iuramento: filiuꝫ tm̄ meum ne reducas illuc. ℘o/ d
a ℭ Honorās xp̄m nasciturum inde.
suit ergo manū sub femore abraam domini sui:
b iurauit illi super sermone hoc. Tulitcꝫ decem ca/ e
a ℭ Nō tm̄ obedientiā ⁊ patiam: sz ceteras ꝓturas debet hr̄e seruus dei.
c melos de grege dñi sui: ⁊ abyt ex oībus bonis eiꝰ f
a ℭ talibus comitatus. b ℭ gentes.
portans secū: ℘rofectusq̄ pꝛrexit mesopotami/ g
am ad vrbem nachoꝝ. Cūcꝫ camelos fecisset accū h
a ℭ Jmitatoꝝes xp̄i cuꝝ xp̄o morantur extra castra: qz delitijs tabernaculi non seruiunt. ℭ profunditatem scripture. ℭ Sexta erate.
b bere extra oppidum iuxta puteum aquę: vespere
a ℭ Opoꝝtunitate qua videant anios flexibiliozes ad disciplinā accipiēdā.
eo tpe quo solent mulieres egredi ad hauriendaꝫ
a ℭ Prius dz orare p̄dicatoꝝ: vt sermo dei currat ⁊ fructificet in auditoribꝰ
aquam dixit: Domine deus domini mei abraaz occurre obsecro mihi hodie: et fac misericoꝝdiam cum domino meo abraam. Ecce sto prope fontē aquę: ⁊ filię habitatoꝝum huius ciuitatis egredi/
i entur ad hauriendam aquam. Igitur puella cui
a ℭ faciam quod hoꝝraris tu ⁊ college tui.
ego dixero iclina hydriā tuā vt bibā: ⁊ ille rñderit
a ℭ Talis aīa futura est sponsa christi.
bibe: q̄n ⁊ camelis tuis dabo potū: ipā est quā q̄/ k
paraſti seruo tuo isaac: ⁊ per hoc intelligaꝫ ꝙ feceris misericoꝝdiaꝫ cū domino meo. Mecdum intra
a ℭ Patia verbū dei humiliter susceptura: ⁊ ideo inter xp̄i cōtribules computanda.
se verba cōpleuerat: ⁊ eccē rebecca egrediebaꝫ fi/
lia bathuel filij melche vxoꝛis nachoꝛ fratris abra
a ℭ Secularē sciam. b ℭ In exercitio operū. ℭ de qua dicitur: Concupiuit rex spēm t. ⁊ assistit regi. a dextris t.
am: habens hydriā in scāpula: puella decoꝛa ni
ℭ Nulli heresi consentiēs. a ℭ respondi eni vos vni viro vir. ca. exhibere xp̄o. b ℭ Humiliauerat se ad hauriendam fontem vite.
mis: virgo q̄ pulcherrima et incōgnita viro. De/
ℭ diuinis sentētijs. ℭ verba humane facundie.
scenderat autem ad fontem: et impleuerat hydri/
a ℭ q̄ tps doctrine ⁊ tps vocationis. b ℭ sermo diuinus.
g am: ac rēuertebatur. Occūrritcꝫ ei seruus ⁊ ait:
a ℭ Anime de salute sua meditanti. b ℭ vel bibendum.
c ℭ Quasia spolia egyp. fac vasa in domo domini accommodādo diuinas
℘auxillum mihi ad soꝛbēndum pꝛebē aquam de
sententias humane sapiētie verbis. a ℭ Quasi sensuꝫ meū tibi accōmodo.
hydria tua. Quē respondit: bibe domine mi. Le/
n ℭ Humiliauit facundiam suam ad credendum et operandum quod dr.
leritcꝫ depōsuit hydriam super vlnam suam et
ℭ Compatientibus labori tuo.
dedit ei potū. Cūcꝫ ille bibisset: adiecit. Qui ⁊ ca/
ℭ desiderio eoꝝ satisfaciam.
melis tuis hauriam aquaꝫ: donec cuncti bibant.

a Dñs celi ⁊c. i. de aran: vt ptz ex p̄dictis. xij. ca. b Et de terra natiuitatis mee. i. de hur chaldeoꝝ. vt ptz ex p̄dictis ca. xj. c Jpe mittet ⁊c. ad dirigēdū istō negociū. d Filiū tm̄ meū ⁊c. dixit tm̄ ad excludēdū isaac solū: qz iacob illuc iuit ad q̄rēdum sibi vxorē de mādato pr̄is sui isaac: vt hr̄. j. xxviij. ca.
e Tulitcꝫ decē camelos ⁊c. isti enī cameli erāt ab aliꝫs distincti: qz erāt irrostrati: vt ñ possent blada alioꝝ comedere q̄ñ ꝑ viā ducebant.
f Exoīb⁹ ⁊c. qz portauit de auro eiꝰ ⁊ argento: ⁊ pecunia ⁊ iocalibꝰ dādis puelle ⁊ eius amicis: vt hr̄. j. eo. ca. Jn hebreo hr̄: Oīa bona eiꝰ portās secū. Dicūt enī hebrei ꝙ portabat secū chartā de donatione quā fecerat isaac filio suo donās ei oīa bona sua mobilia ⁊ īmobilia: qz aliꝫ filꝫ suis dedit munera ⁊ sepauit eos ab isaac: vt hr̄ seq̄nti ca. ⁊ illā chartā portabat ad inclinandū parētes puelle ⁊ ipam puellā quā q̄rebat in mrimoniū ipiꝰ isaac.
g ℘rofectusq̄ prexit mesopotamiā. istō nomen tractū est de greco. mesoidē ē ꝙ mediū: potamos fluuiꝰ: qz ciuitas illa sita ē inter duo flumīa. vñ in hebreo hr̄: Jn arā fluuioꝝ. Arā enī erat nomē ciuitat̄ i q̄ remanserat nachoꝝ: ⁊ vñ abraam exierat de mādato dñi: vt dictū ē. s. xij. ca. h Cūcꝫ camelos ⁊c. ℞ q̄ñ describit ꝓlugis petitio: ⁊ ꝓmo q̄rit elieçer sup ℬ a deo signū. scdo a parentibꝰ puelle ꝓsensū. ibi: Qui ait ñ cōcedā. Circa primū sciendum ꝙ elieçer nō q̄siuit signū permodū augurij vel diuinationis qđ ē illicitū: sz ꝓmissa oīone petiuit a dño signū i q̄ ꝑciperet ꝙ angelꝰ dñi direxisset eiꝰ viā: sic̄ ꝓdixerat ei abraaz ⁊ iō ñ peccauit petēdo signū ℬ mō. dic̄ āt Josephꝰ ꝙ istō signū qđ petijt fuit: vt si puellis venientibꝰ ad hauriendum aquam ⁊ negantibꝰ sibi potū vna ex illis libalit̄ sibi offeret: ⁊ ñ solū ꝓ eiꝰ potu: sz etiā ꝓ camelis potādis: ī ℬ sciret ꝙ illa eēt quaꝫ deꝰ ꝓuiderat forze ꝓiugē ipiꝰ isaac: sz dictū iosephi nō ꝓsonat hr̄e sequēti vt videbit̄ stati. Jō dicendum ꝙ signū petitū fuit: vt si puella a q̄ ꝓmo peteret potū ꝓ se: ⁊ ipa cōcederet ñ solū ꝓ pſōa sua: sz etiā ꝓ camel: ipa esset copulāda isaac ī mrimonio: ⁊ ptz lr̄a exceptꝫ aliq̄bꝰ ☧bis q̄ trāscurrēdo exponent̄.
i Jgit̄ puel. ⁊c. vltio enī dixit ipi rebecce pꝰ q̄ alie negauerant sibi: vt dic̄ Josephꝰ: sz ℬ videt falsū: qz stati ſbdit:
k Mecdū ⁊c. ex q̄ videt ꝙ ñ petiuerat añ ab alia sed ab

audit cõfitef:pdicatoꝛi aquaꝝ refectionis ꝛ refrigerij offert. Et notãdũ ꝙ hydriã ab humero inclinãs posuit:qꝛ illa cõfessio placida ẽ:q̃ a bono ope ꝓcedit. Nel aquã pbuit:qꝛ in eo ꝙ credidit:vacua non remansit. Mox eñ pdicauit qđ audiuit:ꝛ docẽdo multos ex se pdicatoꝛes ꝓtulit. Aq̃.n.ĩ hydria scia pdicatiõis in mẽsura. Studet eñ nõ plus sapere q̃ oportet sape. Hydria in vlna: mensura pdicationis in ope. Nec solum in omnibus comitib⁹ei⁹: sed ꝛ camelis potũ pbet: qꝛ x̃bus vite nõ solũ prudentibus: sed etiam stultis pdicat. Añ sapienti b⁹ ꝛ insipiẽtib⁹ debitoꝛ suꝝ. vel aq̃ etiã iumentis dat: cuꝝ cura carnis quõ sit habẽda disponitur: vt ex voluptate nõ ipẽdat ꝛ ex necessitate nõ neget. Añ: Rom.1.b
Ibiđ.13.d Carnis curã ne fecerit in desi
Eph.5.f derijs. ꝛ alibi. Nemo carnẽ suam odio habuit. a Protulit vir ꝛc. Hiero. Bache qđ ꝑ ꝓdragmate ponit semũcia ẽ. Sechel x̃oꝛ:q̃ latine ſz coꝛrupte sici⁹: ꝺꝛ vncia. Greg⁹.
Allego. All. Quia pdicatoꝛ auditũ ecclesie p obediẽtiã ꝛ manus peroparionẽ exoꝛnat. Jnaures duoꝛ siclorꝝ sunt. Sũt armille deẽ:qꝛ ꝑma virt⁹ obediẽtie:ĩ charitate ẽ:q̃ dilectio dei ꝛ ꝓximi ẽ:ꝛ bonũ op⁹ decalogi cõpletione pficit: vt cũ bõa agi cepint mala nulla agãt. b Pale/aꝝ q̃ꝝ. Greg⁹. Quia ecclesia recipiẽs spualia:reddit pdicato/
1.Coꝛ.9.b rib⁹ ẽrena stipẽdia. Añ si vob spualia seminauim⁹ m.si.c.v.m.
Allego. c Loc⁹spa.ꝛc. Greg⁹. All. A poꝛe ppto nature legẽ se ecclia nouisse mõstrauit:ꝛ pdicatiõez ãplo charitat⁹ gremio suscepit. doctoꝛi eñ spaciosa mãsio ẽ in coꝛde auditoꝛis latitudo chari
2.Coꝛ.6.c tat⁹. Añ: Nõ ãgustiami ĩ nob: ſz ĩ viscerib⁹ vris quasi suscipiende doctrie locũ mẽtis dilatate ad cogitãda carnalia coarta
Allego. te. d Hẽbat ꝛc. Hie. All. Quia carnales fidelib⁹ conjũcti: dũ spiritualia dona cõspiciunt: admiratione suspensi: si non vsq̃ ad opera:tamen vsq̃ ad fidem suscipiendam predicationẽ admittunt. dum eñ bonos miraculis fulgere considerant: que de eternitate audiũt: nõ recusant: q̃uis ecclesiaꝝ moribus nõ sequentes:in carnali operatione remaneant.

Habebat aũt rebecca frẽm ꝛc. Quia sunt carnales fidelibus coniuncti:quoꝝm familiaritate aliquando ad audiẽdũ verbum prodeunt: ꝛ videntes dona dei collata fidelibus mirantur ꝛ verbum coꝛde ꝓcipiũt quod bonis moꝛib⁹ implere nõ satagunt. e Nõ comedam ꝛc. Greg⁹. Quia sũt qui doctoꝛes ex tempalib⁹ stipẽdijs retinere pati sunt. Sz illi: nisi pri⁹ obtineãt ecꝛna: recipe nolũt. Si

eñ in

ſ Exponens intellectum capacibus.

Effundensq̃ hydriã in canalibus recur a ſ pfunditatẽ scripture. ſ qꝛ bonã voluntatẽ coꝛdis profe
rit ad puteũ vt hauriret aquã:ꝛ hausta rentes doctoꝛes spe refrigerant.
oĩbus camelis dedit. Ille aũt contẽpla a ſ Signũ aie reuiuiscẽtis:ꝛ ad cõiugium se ꝓpantis.
batur eã tacitus:scirẽ volens vtrũ ꝓ sperũ fecisset iter suũ dñs an nõ. Post/ b
ſ Hoc fit cũ exoꝛciste cathecuminis dicũt:effeta qđ ẽ adpire:cũ informanꝫ duob⁹ ꝑceptis charitatis:vt qđ audiũt ĩ x̃bo habeãt ĩ opib⁹:expletionẽ.ſ.decẽ ꝑceptoꝝm.
a q̃ꝝ g̃ biberant cameli:ꝓtulit vir inau/ c
res aureas appendentes siclos duos:ꝛ d
armillas totidem pondo siclorꝝ decem
Dixitq̃ ad eã:Cui⁹ es filia? Jndica mi e
hi. Est in domo ꝓris tui locus ad manẽ
dũ? Que rñdit: filia bathuelis sum filij nachoꝛ quem pepit ei melcha. Et addi/
ſ qꝛ pdicatoꝛes auditoꝛibus ipendunt spiritalia: a quib⁹
dit dicens:palearũ q̃ꝝ ꝛ fẽni plurimũ ẽ b
accipiunt carnalia. a ſ devotionis affectus.
apud nos:et locus spacios⁹ ad manẽ c
a ſ Nihil sibi tribuens sed gratie dei.
dum. Jnclinãuit se hõ:et adoꝛauit dominũ dicens. Bñdictus dñs deus dñi mei abꝛaã q̃ nõ abstulit misericoꝛdiam ꝛ veritatẽ suam a dño meo: ꝛ recto itinere me ꝺuxit in domũ fratris dñi mei.
a ſ Sic mulier samaritana verba dñi que ad fontem audi
erat in ciuitate annunciauit.
Cucurrit itaq̃ puella:ꝛ nunciabat ĩ do f
mo matris sue oĩa q̃ audierat. Habe/ d
bat aũt rebecca frẽm noĩe laban:qui festinans egressus est ad hominem vbi g
erat fons. Cũq̃ vidisset inaures et armillas in manibus soꝛoris sue:ꝛ audisset cuncta verba referentis: hec locut⁹ est mihi homo:venit ad viruꝝ q̃ stabat h
iuxta camelos ꝛ ꝓpe fontem aquẽ: dixitq̃ ad eum: Jngredere bñdicte dñi: cur foris stas? ꝓparaui domum ꝛ locum camelis tuis. Et introduxit euꝝ in
hospitiũ:ac destrauit camelos:deditq̃ i
a ſ Verbã seruituti hoim. b ſ Officiũ impler hospitalitatis ne nõ recepto verbo:executiatur puluis in testimoniũ cassati laboris.
paleas ꝛ fenum ꝛ aquam ad lauandos k
pedes camelorꝝ:ꝛ viroꝝ qui venerãt cum eo. Et appositus est in conspectu
ſ Nõ querit q̃ sua sunt: nõvult metere carnalia: nisi primitus seminauerit spiritalia.
eius panis. Qui ait: Nõ comedam: do l
nec loquar sermones meos. Respõdit
a ſ Cõmẽdatio persone:sicut illud: Paulus seruꝰ iesu xpi.
ei: Loqre. At ille: Seruus inquit abꝛaã
ſ Commendatio mirentis: vt propter mittentem missus audiatur.
sum et dominus benedixit domio meo m
a ſ fidei eius subiecit cuiusq̃ generis homines.
valde. Magnificatusq̃ est: ꝛ dedit ei
a ſ Simplices. b ſ Prudẽtes. c ſ Eloquentes
d ſ Sapientes. e ſ Seruiliter pro tempoꝛalib⁹ futẽtes.
oues ꝛ boues:argẽtum et aurum: ſr
a ſ In tribulatione parientes.
uos et ancillas:camelos et asinos. Et

ipa sola petiuit. a Effundensq̃ hy. ꝛc. erant eñ ibi lapides magni cauati vbi bibebant alialia: ꝛ vocabant canalia. b Postq̃ ergo ꝛc. Jn hebꝛeo hr̃: Protulit inaurẽ aureã:cui⁹ pondus erat medietas sicli:ꝛ ꝓbat ꝑ ẽ qđ hr̃ Exo.xxix. vbi eadẽ dictio hebꝛaica ponit ꝓ dimidio siclo. põt tñ dici ꝙ in Exo. loquit de siclo ad põd⁹ sanctuarij. ꝛ potuit esse fm ꝙ dicũt ꝙ erat maius pondere vsuali in tñ ꝙ medietas sicli sctuarij valebat vnũ sicluz vsualẽ. tñ sic dictũ ẽ als in talib⁹ põderib⁹ nihil est certũ: qꝛ valde mutant fm diuersas gentes:ꝛ fm eandẽ gentẽ diuersis locis ꝛ tẽpoꝛib⁹. Per ẽ x̃o ꝙ in hebꝛeo ꝺꝛ. Jnaurẽ in singulari:intelligit etiã alia sibi coꝛrespondens:qꝛ nõ oꝛnabat vna auris sine alia:ꝛ q̃libet inaur⁹ erat eq̃lis põderis:ꝛ sic soluit dissonãtia q̃ videt eẽ int trãslationẽ nr̃am ꝛ hebꝛaicã lrãm. c Et ar. oꝛna mẽta sunt bꝛachioꝝ:ꝛ dicuntur ab armo. d Pondo.i.põdere:et ẽ indeclinabile. e Dixitq̃ a. ꝛc. istud dixit elieçer añq̃ daret sibi ꝓ dicta iocalia:qꝛ ꝙgnito ꝑ ei⁹ verba ꝙ eẽt de ꝙgnatione abꝛae dñi sui: tũc dedit sibi. freq̃nt eñ ĩ sacra scriptura aliq̃ posteri⁹ narrãt lz sint ꝓ/us facta. f Cucurrit ꝛc. ñ dixit ĩ domo ꝓris sui. qꝛ sic dic Josephus bathuel ꝓr su⁹ ĩã erat defunct⁹: ſz ꝑ videt eẽ ꝺ textũ seq̃nte eodẽ. capi. vbi ꝺꝛ: Rñdent labã ꝛ bathuel: sed si teneat dictũ Iosephi põt ad ꝑ dici ꝙ bathuel q̃ ꝑ noĩat nõ fuit pat re
becce:ſz frat:ꝛ iõ noĩat pl⁹ labã tã q̃ꝝ ei⁹ frat iunioꝝ ipo. Hebꝛei cõius dicũt ꝙ adhuc viuebat pr̃ eius bathuel. ꝛ iõ alr soluit Ra. Sa. dicẽs ꝙ puelle ꝓius nũciãt aliq̃d mrib⁹ suis q̃ꝝ alijs. Jtẽ tũc tpis mulieres habitationẽ hẽbãt cũ puellis sepatim in domib⁹ viroꝝ vbi faciebant opa q̃ cõpetũt mulierib⁹: ꝛ tal' dicebat dom⁹ mris sue ad quã cucurrit rebecca nũciare oĩa q̃ audierat: inẽ q̃ ꝓtinebat ꝙ ille hõ q̃ dederat sibi iocalia erat ꝺ domo abꝛae auũculi sui. alr ñ ẽ x̃isse ꝙ accepisset ab eo cũ eẽt puella hõesta ꝛ verecunda. g Ubi e.f. Aliq̃ libri hñt forſ: ſz ꝑ ẽ ex vitio scꝛptoꝝ. h Ueit a.v.vt ĩtroduceret eũ ĩtra domũ. qꝛ iã p signa ꝛ x̃ba sciebat euꝝ eẽ de domo auũculi sui. i Destrauit ca.i.sellas ꝛ onera desuper posita amouit. k Et appo. ꝛc. noĩe pãis ĩ scꝛptura ĩtelligit oĩs cib⁹. Añ.liij. Reg.vj. ꝺꝛ: Appõe eis panẽ ꝛ aquã ꝛ ibidẽ ꝏdit: Appositaq̃ ẽ eis cibꝝ magꝝ ꝓpatio. l Qui a.n.c. ꝑ ñr elieçer q̃rit a parẽtib⁹ ꝙsensũ ꝺ rebecca copulanda ipi isaac:ꝛ vt facili⁹ eos iclinet:primo refert diuitias domini sui ipi isaac collatas ꝛ iuramentum quo astrinxit eum abꝛaam:ꝛ signũ a deo sibi datũ q̃ volũtas deꝰ erat ꝙ isaac cũ rebecca copularet: ꝑ ꝏsinuãs ꝙ si renuerẽt cõtrairẽt diuine voluntati. Et patet lra: exceptis aliquib⁹ verbis exponendis. Qui ait ñ comedã. ĩ ꝑ oñdit se bñ negocium sibi ipositũ coꝛdi.
m Et dñs ꝛc. i. ĩ spualib⁹ ꝛ tpali/

m ꝛ bus

Ministerio de Cultura 2024

Genī in aīab⁹ fructū ñ inueniūt: sumere stipēdia cozpib⁹ ꝓtēnūt: pedes nō lauāt: qz laboris desideriū nulla ꝰsolatiōe releuant.
a Et adiurauit ꝛc. Aug⁹. Snīa ē eadē: Xba nō oīa vel ipa: vl ita dicta sūt qō ꝓpt eos dicēdū: qui⁹ euāgelistis calūniāt: q ī aliqb Xbis nō oīno cōueniūt cū res et
E snīe eedē. hūc eīm libꝝ vn⁹ scpsit q ea q supradixit cū mādaret abraā: vel reliq ponere potuit: si ad rē ptinere iudicaret: cū Xitas narratiōis nō exigit nisi vt rex snīarūq Xitas sit qb⁹ volūtas (ꝓpt quā ītimādā Xba fiūt) satꝭ appareat. b Uēi ꝛc. Hiero. In bebreo scptū ē: Ecce ego stās super fontē aq: ꝛ erit adolescētula que egredief ad hauriēdum ꝛc. Pro adolescētula: ī hebreo legit alma sic ī Esaia: vbi ī nris codicib⁹ scri
Esa.7.e ptū ē: Ecce Xgo ꝯcipiet ꝛc. In bebreo legit: Ecce alma concipiet. Notādū g q alma sp Xginem significat: ꝛ hz ethymologiā apocripha. i. absc̄dita. Mā ī iob vbi scriptū ē de sapia: ꝛ absc̄dēf ab oculꝭ oīs viuēꝭ. In hebreo ōr: na alma. Ergo alma: qō iterꝓtat absc̄dita. i. Xgo nimis diligētia custodita: maioris laudis videf eē q̄z virgo: Nam virgo potest esse corpe: ꝛ nō spū siue mēte: q vero absc̄dita ē: epitheſin Xginitatis hz vt Xgo ꝛ absc̄dita sit: ꝛ que
b absc̄dita est: iuxt idioma hebree lingue ꝯnr ꝛ Xgo ē. Que āt virgo: nō statim absc̄dita. Hoc idē Xbū ī Exodo ōr maria sororē moysi adhuc Xgine legim⁹. Ostendant igitf in dei alicubi positū alma: vbi adolescētulā ꝛ nō Xginē sonet. c Respōderunt laban ꝛc. Aug⁹. Aut abraā ꝓphetā nouerāt: ꝛ ꝓphice a dño dictū: qō p
F illū dictū fuerat agnoscebāt. aut signū vt qō fu⁹ narrauit locutio nē dñi appellauerūt: B eīm magis de rebecca dictū ē: abraā eīm non de rebecca: hz de aliq extribu vel ꝯgnatiōe sua dixerat: ꝛ B advtrūq vt īmunis eēt fu⁹ a iuramēto si nō ītetrasset: qō nō ōr cū aliqd ꝓphatur: certā eīm eē decet ꝓphetiā. d Prolatisq ꝛc. Greg⁹. Allego. Alb. Postq coniugiū cām puer obtinuit. Hec oīa rebecce dedit: qz doctores ecclie tot ornamenta tribuūt: qt Xtutū bōa docuerūt. Que eīm pri⁹ inaures ꝛ armillas accepat: iā vasa aurea ꝛ argētea ꝛ vestes accepit: qz ecclia q añ p fidē: obediētiā: ꝛ opationē perce
c pit: excrescēs ad spūalia conualescit vt ꝓphetie spū ꝛ Xtutuz grā repleta āpliatꝭ munerib⁹ crescat. Mri ꝛ frī dona offerunt: qz gētilitas ex q ecclia ad fidem vēit: ī
f.35.q.1.c. 1. in prin. glia tpali ꝯualuit. Ubi q̄z. n. xpiani afflictōz sētiūt: gētiles ī trena Xtute gloziāt. Frēs eī⁹ dōa p̄cipiunt. qui eīm in ecclesia fidem verbotenus tenent. sed tamen ꝓfessionem suam moribus non sequunt a fidelibus honorant: qz fideles vocantur. Mater ergo ꝛ frēs dona percipiunt sed ab he/
F reditate

§ Gratia: quia filius bone voluntatis: qui factus est ei ex semine abrae.

peperit sara vxor domini mei filium domino

§ In vltima etate mundi. § vñ: Pf oīa q̄ tua sunt dedisti mihi.

meo in senectute sua. Deditq ei omnia que ha
a buerat. Et adiurauit me dominus me⁹ dicens:

§ Hec superius exposita sunt.

Nō accipies vxorem filio meo de filiabus cha/ a
nanęox: in quorū terra habito: sed perges ad domū patris mei: ꝛ de cognatione mea accipies filio meo vxorem. Ego vero respondi domino meo: Quid si noluerit venire mecum mulier? Dñs ait in cuius conspectu ambulo: mittet angelum suum tecum: ꝛ diriget viam tuam accipiesq vxorem filio meo de cognatione mea: ꝛ de domo patris mei. Innocens eris a maledictione mea cum veneris ad propinquos meos: ꝛ nō dederint tibi. Veni ergo hodie ad fon b b
tem aquę: ꝛ dixi: Domine deus domini mei abraam si direxisti viam meam in qua nunc ambulo: ecce sto iuxta fontem aquę: ꝛ virgo que egredietur ad hauriendam audierit a me. Da

§ alias pauxillum.

mihi paululum aquę ad bibēdū ex hydria tua ꝛ dixerit mihi: ꝛ tu bibe: ꝛ camelis tuis hauriā ipa est mulier quaz ꝓparauit dñs filio domi

§ Miraculū narrat: vt q nō credūt verbo miraculo credant.

ni mei. Dū hęc tacitus mecuz voluerem: appa b
ruit rebecca veniens cum hydria quam portabat in scapula. Descenditq ad fontez ꝛ hausit aquam. Et aio ad eā: Da mihi paululū bibere.

§ Eleuatā seculi facundiā: ad ꝓphēticum sermonem se inclinans quē seruus significat.

Que festinans deposuit hydriā de humero: et dixit mihi. Et tu bibe: ꝛ camelis tuis potū tribuam. Bibi ꝛ adaquauit camelos. Interrogauiq eam: ꝛ dixi: cuius es filia? Que respondit filia bathuelis sum fili nachor: quem pepit illi melcha. Suspendi itaq inaures ornandam faciem eius: ꝛ armillas posui in manibus eius. Pronusq adoraui dominum benedicens do/ d
mino deo dñi mei abraam qui perduxit me recto itinere: vt sumerem filiam fratris domini mei filio eius. Quamobrem si facitis misericor d
§ Hec duo sepe iunguntur misericordia et veritas: maxime in psalmis.

diam ꝛ veritatem cum domino meo indicate e f g h i k
mihi: Sinautem aliud placet: hoc dicite mihi vt vadam ad dextraz siue ad sinistram. Respō k

a § cognita dei dispositione: ecclesia de gētibus ad fidem xpi venire p/mittitur: ita vt qui non vult imitari: non presumat aduersari.

derunt laban ꝛ bathuel: a domino egressus ē l
sermo. Non possumus extra placitum eius qc q̄z aliud loqui tecum. † En rebecca coram te est: tolle eam et proficiscere: ꝛ sit vxor filij domini m
tui: sicut locutus est dominus. Quod cum audisset puer abraam: procidens adorauit in ter n

§ Sensibus scripture cum eloquentia.

§ Dorum honestate.

ra dominum. Prolatisq vasis argenteis ꝛ au o

bus bonis multiplicauit.
a Mō ac. vx. ꝛc. qz erāt idolatre ꝛ expellēdi ō terra p filios isrl. b Uēi ꝛc. ex B q ōr hodie: dicūt hebrei q vna die vēit miraculose de bersabee vsq ad illū locū. Sz B nullam hz apparētiā: maxīe cum ioseph⁹ dicat q elieçer feē viā illā cū magno tractu tpis ꝛ labore. Si eīm fuisset ibi factū tāi miraculuz nō ē visile q scptura tacuisset: cū satꝭ ꝓlixe narret signū datū ī rebecca dicēte ipi elieçer: Bibe: quod modicū aut nihil est respectu illi⁹ miraculi. ꝛ iō nullo mō videf vez. Et iō dicendū q p li hodie nō designat nisi ītim⁹ ad quez venerat illa die: nō āt termin⁹ a q recesserat ab abraā. Interrogauiq eā ꝛ dixi: Cui⁹ es filia? q respondit: filia bathuelis sū ꝛc. ꝛ ꝏditur: c Suspēdi itaq ꝛc. ex B ptz veritas illi⁹ qō. s. dictū ē. s. q elieçer ꝑus interrogauit ō pre ꝛ cognatiōe rebecce: q̄ si bi daret iocalia.
d Quā obrē ꝛc. ꝓceden do rebeccam ꝓ isaac filio suo. e Indicate mihi. vt negociū perficiatur.
f Sinautē aliō placet. s. eā denegādo. g Hoc dicite mihi. vt possim de alia ꝓuidere. ideo seqf:
h Et vadā ad dexterā .i. ad q̄rēdū de filiab⁹ his maelis. i Siue ad sinistrā. i. ad q̄rēdū de filiab⁹ loth: q erāt etiā de ꝯgnatione abrae ꝛ isaac.
k Rñderūt. Hic ꝓfr describit cōiugis concessio: cū ōr: Rñderūt labā ꝛ bathuel. iste bathuel fm Josephū erat frater rebecce ꝛ labā erat iunior eo. ideo vltimo notat Ra. Sa. q erat pr rebecce. Ordo autez vltio notat: B ē q hz ꝑmo ꝓsenserat ī mrimoniū rebecce: tñ postea voluit impedire. vt plen⁹ dicef.
l A dño egressus est sermo. s. q rebecca def isaac B dixerūt ꝓpt signum qō elieçer eis narrauerat.
m Tolle eā ꝛc. si tñ consentiat: qō ptz ex B q req sit⁹ ē postea ꝓsensus eius.
n Adorauit in ra dñm. de B q direxerat eū in negocio sibi impositio.
o Prolatisq vasis ꝛc. .i. iocalib⁹ mulieribus de tali materia factis. In sacra eīm scriptura ītrumēta artificis: et arma militis ꝛ iocalia mulieris ꝛ similia in hebreo cōiter nominantur eoz vasa. vñ. j. Reg. xx. vbi ōr de Jonatha q

ℭ reditate alieni sunt: quia infideles vt carnales ad hereditatem eternam nō peruenīūt: sed superne largitatis gloriam tempozaliter consequuntur. a Dedit ea rebecce. Rebecca non ornatur auro bathuelis: quia nō sūt digna ornamēta barbari ⁊ imperiti: De domo abrae accipit ornamenta: quia patientia de domo sapientie ornatur. Apuero abrae suscipit inaures. i. aurea in auribus verba: ⁊ brachilia. i. aurea in manibus opera ⁊ alia ornamenta: quibus figurantur diuersa virtutum genera. b Et nutricem illius. Honestum erat: vt ad nuptias absq; parentibus virgo proficiscens nutricis solatio foueretur. c Igitur rebecca ⁊c. Gre. All. Quia ecclesia habet secum minozis meriti animas: que ipam mozibus sequūtur. Sed ad contemplationis thozum nō prouehunt puer quoq; quosdaz habuit in comitatu: qz cum ꝓphetis fuerunt qui bene viuerent: sz ꝓphetie spiritum non haberent ⁊ cum apostolis ⁊ doctozibus qui vitam eozum tenerent: ⁊ tñ non predicarent.

d Qui festinus ⁊c. Festinus puer ad dominum redit. quia predicatozes cum auditorum vitam obtinent deo de cuius munere hoc habent non sibi prebent.

e Eodem aūt tpe ⁊c. Greg⁹. All. Uinēs ⁊ vidēs dñs est: de quo scriptū est: Uiuo ego ineternū dicit domin⁹. Et alibi: Omnia nuda ⁊ aperta oculis eius. Puteus sancte scripture profunditas: que irrigat mentes nostras. Uia passionis christi humilitas. per quam nobis aperta sunt scripture fluenta. Nisi enim christus incarnatus: tentat⁹: apprehensus: colaphiçatus: consputus: crucifixusq; ac mozt̄uus fuisset: scripture profunditas non pateret. facta est ergo humilitas passionis: clauis apertionis vt aquam scientie de profundo bibamus. Nec enim pri⁹ audita: iam intelligimus facta: que prius legebantur ⁊ non intelligebantur. Unde: Uicit leo de tri. tu. aperi. li. ⁊ sol. signacula ei⁹. Notandum vero q non dicit ambulabat: sed deambulabat. Deambulat enim: qui viam eundo vel redeundo conculcat. In humilitate passionis xp̄s deābulauit: qz mō ꝟbozum cōtumelias: mō falsū testimoniū: mō alapas mō sputa: mō spineā cozonā: mō crucem sustinuit. f Habitabat ⁊c. Greg⁹. Moral. Isaac rebecca veniēte habitabat in tra australi: qz xp̄s veniente ad se ecclesia: in illoz mentibus mansit: quos non tozporis frig⁹ sed feruoz charitatis tenuit: qualis erat anna symeon: ⁊ aliqui de populo iudeozum.

g Et egressus fuerat ⁊c. Hiero. Per ꝥram australem geraram significat. vnde ad immolandum adductus fuerat. Egressus est vt exerceretur ī campo. In hebzeo legitur: Egressus est isaac vt loqueretur in agrum inclinata iam vespera: vbi significatur q dominus solus ozabat in monte: ⁊ isaac qui typus domini fuit ad ozationem quasi virum iustum domo egressum nona hoza: vel ante solis occasum spirituales victimas deo obtulisse. Greg⁹. Ager mundus est: in quo christus egressus est: quia visibilis appare re dignat⁹ est. Unde: Egressus es in salutē ꝓpli tui. Isaac ad meditandū in agro exijt: qz christus formam humilitatis prebens exercitiū longanimitatis passionis: ⁊ patiētie exempla monstrauit: sicut solent iuuenes exercitati armozum vsu meditari. Armoz meditatio est passionis frequentatio. Qui eñ verbera: sputa: lanceam: crucemq; partulit passionē vsq; ad mozt̄e ī se freq̄ntari pmisit. Passiões arma dicim⁹: qz p ipas ab adūsario libamur. Uñ ī patia ve. pos. alias vras.

ℭ Incliato

a reis acvestibus: dedit ea rebec a
ℭ qz gētilitas tpalia percipit.
ce ꝓ muneret Fribus q̄z eius ⁊ matri dōa obtulit. Initoq; cōuiuio vescētes pariter ⁊ biben
ℭ Studiosus p̄dicator: nō vult diu inter carnales manere: qz alias a gētilitate cōuersas ad societatē spūalū nitit velocissime pducere.
tes manserūt ibi. Surgēs aūt b
ℭ Prophetic⁹ sermo.
mane locut⁹ē puer: Dimittite c
me vt vadā ad dñm meū. Re- d
sponderūt frater eius ⁊ mater:
Maneat puella saltem decē di e
es apud nos: ⁊ postea ꝓficisce
ℭ vel retinere.
tur. Nolite ait me tenere: quia f
dñs direxit viā meā. Dimitti-
te me vt pergā ad dñm meum.
Et dixerūt: Uocemus puellaz g
ℭ Quia fides est volūtar⁹: nō necessitat⁹ ⁊ fm leges spōsalia cōsensu cōtrahētiū fieri oport.
⁊ queramus eius volūtatem.
Cūq; vocata venisset: sciscita-
ti sunt: vis ne cū hoc iste ire? †
Que ait vadā: Dimiserunt er- h
a ℭ Patientiam.
b ℭ Sapiam que dicit: melior est pacēs viro fortī: hc cōtrāt ꝓphetic⁹ ⁊ apostolic⁹ ℭmonē.
b go eaz: ⁊ nutricē illius seruūq; i
ℭ .i. valde precantes.
abraam ⁊ comites eius: impre k
cantes prospera sorori sue atq;
ℭ Nō ꝓphete fuerunt: aut ex vanitate tā magna optauerūt: sed eos quod promiserat deus abrae latere non potuit.
dicentes: Soror nostra es: cre
a ℭ Hoc istis carnaliter orantibus spiritualiter implerum est: christo dominante super omnes gentes.
scas in mille milia: ⁊ possideat
semen tuum portas inimicorū
c Igitur rebecca ⁊ puelle illius l
ℭ subiectis sibi innatis virijs. a ℭ Sermonē prophetic⁹.
ascēsis camelis secute sūt virū
a ℭ Quasi habemus thesaurum in vasis fictilibus vt sit virtus dei ⁊ nō ex vobis. ℭ xp̄m.
d qui festin⁹ reuertebat ad dñm †
e suum. Eo autez tpe deambula m†
ℭ christus. a ℭ Humilitatem.
bat isaac p̄ viam que ducit
a ℭ passionem xp̄i. ℭ Profunditatem scripture per quam intelligitur semper viuens ⁊ omnia videns.
ad puteum: cuius nomen est
a ℭ Cui omnia aperta. ℭ Qua in passione xp̄i reuelare sunt scripture. b ℭ viuo ego dicit dominus. c ℭ Nimia charitate qua dilexit nos deus incarnatus.
f videntis ⁊ viuentis. Habita- n
a ℭ gerara: vnde ad immolandum ductus fuerat.
g bat enim in tra australi: et
ℭ In mundum venerat ad exercitium passionis.
ℭ vel exercitandum.
egressus fuerat ad meditādum o†

tha q tradidit arma sua puero. In hebzeo hī vasa. ⁊ in alijs multī locis ē sīls locutio. a Dedit ea rebecce ꝓ mūere. qđ solet dari spōsis de nouo cōcessis. b Surgēs aūt mane. h ꝑ describit̄ conjugis adductio: vbi primo accipit eliecer sniaz d. c Dimittite me ⁊c. Sermonē dirigit ad illos qui erāt p̄cipales: ⁊ isti erāt labā frater rebecce: ⁊ mater ei⁹. ⁊ iō sb̄dit: d Rūderūt ſ. e. ⁊ mr̄. Si aūt aliq̄ libri hūt h frēs: falsa est lr̄a. ⁊ iō de isto frē dicendū ē q erat labā qui erat p̄mogenit⁹ bathuel. Sz si gratur ḡre nō rūdit ipe bathuel pr̄ rebecce: q̄ cōcesserat matrimonium: vt p̄dictū ē: fm opinionē Ra. Sa. Rūdeū q interim penituerat d dicta cōcessione: ⁊ volebat impedire ⁊ iō statim angel⁹ dñi percussit eiz ⁊ mortu⁹ ē. e Maneat puella ⁊c. In hebzeo habet̄: Maneat puella dies vel decē. ⁊ exponūt hebrei dies in plurali. i. p annū. vel decē .i. p decē menses. f Nolite ⁊c. ac si d. q̄ viā meā retardaret cōtra iret diuine volūtati. g Et dixerūt ⁊c. qz in mr̄imonio requirit̄ ꝟsensus exp̄ssus. h Dimiserūt ℭ ⁊c. aliq̄ libri habent delbozā: sz nō ē de textu. sz tñ subintelligit̄: dr aūt nutrix illi⁹: qz custodierat eaz in statu puellari: ⁊ docuerat ī moribꝰ ⁊ ꝓp̄ h associata ē ei: ⁊ forsitan cū h lactauerat eā a cunabul̄. ⁊ cū ista bñ fuerūt alie puelle ⁊ ancille ei associate: vt. j. dicet̄ Iz h nō exp̄mat̄. i Seruūq; abraam ⁊ comites ei⁹. q̄ erāt de domo abrae. k Imprecantes prospera sorori sue. Et nonne ista dicuntur de matre laban ⁊ fratre eius qui loquebantur elieçer: vt supra dictum est quō q̄ vocatur soror mr̄is sue? Dicendū q̄ in recessu rebecce conuenerunt multi de sua cognatione sicut solet fieri in talibus: maxie qz ibat ad terrā longinquā: nūc aūtē ita est q noia frīs ⁊ sozoris cōmunia sunt oīb⁹ qui sunt eiusdem cognationis: vt supra dictum est pluries. ⁊ quia omnes qui illic conuenerant propter eius recessum imprecabantur ei bonum. ideo scriptura hic vtitur nomine communi scilicet sozoris. quia hoc modo poterat dici sozor omniū illozum. l Igitur rebecca ⁊ puelle illius ⁊c. ex quo patet quod supra dictū est scilicet q habebat alias mulieres in comitiua sua cum delbora nutrice sua.

m Eo autem tempore ⁊c. causa recreationis. ⁊ causa subditur:

n Habitabat enim in terra australi. id est: in bersabee: que est in parte australi terre promissionis: ⁊ ē ꝓpe puteū illū q̄ vocat̄ viuētis ⁊ vidētis, ꝓp̄t qđ de facili poterat illuc ābulare. o Et egres. ſ. ⁊c. Hebrei dicūt ad oz̄ādū. qz circa tē p⁹ vespaz ꝓsuetudo ē iudeis ozare vel forsitā egressus fuerat ad vidē dū dispositionē celi ⁊ aliq̄z stellarū q̄ icipiebāt appere: qz edoctus erat ī astronomia a p̄re: q̄ p̄m⁹ eaz docuit ī egypto qñ ibi discēdit vt. ℭ dictū ē. xij. ca.

a Inclinato iã die ꝛc. Quia passionũ exercitia iuxta finẽ suscepit. Añ: Eleuatio manuũ meaꝝ sacrifi. vesperti. b Descendit de camelo ꝛc. Greg⁹. Rebecca ad isaac ī camelo deducit: qꝛ ecclesiã rebecca. camelus gẽtilẽ pl'm tortũ moꝛib⁹ ꝛ onustũ idolorꝝ cultib⁹ significat. qui eñ sibi ex se inuenerũt deos ꝗs colerẽt: ab ipis onus in dorso increuit: qꝺ portarẽt. Ad xp̃m ergo ex gentilitate eccl'ia p/ erãs in tort' viteveteris cõuersationib⁹ inuenit'. Also Isaac de camelo descendit qꝛ redemptorẽ suum subtili⁹ agnoscẽs carnalis vite studia humilius deserit: ꝛ tortitudini sue ipa ꝺdicit: ꝛ ab elatiõe celsitudinis hũilitatẽ petit. In camelo sedẽs pspexit isaac: qꝛ adhuc vitijs ĩnira necdũ spũalib⁹: ꝫ anialib⁹ motib⁹ ĩherens ascẽdit. Nec mouere ꝺz: q⁹ puer cũ camel' venit: ferẽs diuitias dñi sui: qꝛ cũ predicatores ad supiora intelligẽda ꝛ ,pferẽda scia ꝛ vita emineãt: adhuc ꝺdictionẽ carnis tolerãt. Uidẽtes aliã legẽ ī mẽbris suis repugnantẽ legimentis sue. Diuitias in camelis portant: qꝛ ne magnitudo reuelationum extollat dat⁹ est stimulus carnis. Celestia ꝫ loq̃ntes: ꝛ ꝺdictionẽ carnis de vitio sentientes: sup tortuosa camelorum dorsa diuitias portãt. c Quis est il. ꝛc. Rebecca viso isaac ꝗs sit req̃sito puero cognoscit: qꝛ ecclesia p ,phetaꝝ ꝛ apl'oꝝ dicta quid de xp̃o credere debeat ītelligit. Que se morꝝ pallio coopuit: qꝛ q̃nto xp̃i mysteria penetrat: tãto de añ acta vita confunditur. Unde infirmitatẽ suã pallio opire nitit': ꝛ q̃ prius in camelo libere gestatur: descendens verecundia tegit': cui quasi verecũdanti ꝺz: Quẽ eñ fructũ habuisti tunc: in quib⁹ nũc erubescis? d At illa t. ꝛc. Hiero. Alia editio teristrum quod etiam nunc genus ẽ arabici vestimẽti: quo mulieres ,puincie illius velãtur. e Introduxit eã ꝛc. Greg⁹. Hanc isaac in tabernaculo matris sue introduxit: ꝛ vxorẽ accepit: quia in loco synagoge de q̃ nat⁹ est xp̃s: ecclesiã diligit: vt q̃ cognatione. i. predestinatiõe ,prima fuerat: amore coniuncta vxor fiat. f Et intñ ꝛc. Greg⁹. Quia ex lucro eccl'ie xp̃s tristiciã exditiõe synagoge dek'sit. qꝛ dũ eccl'ia ex gẽtilitate vẽiẽs vsq; ad thoꝝ ꝛtẽplatiõis pducitur iudea p hibilo br'. Isaac ꝗz ris⁹. Rebeca xo patia ꝺz: Ris⁹ xo ex leticia: patia ex tribulatõe. Et ꝗuis eccl'ia iã sit celestis gaudy ꝛtẽplatiõe iuspẽsa: ꝺz tñ ī se q⁹ de carnis põdere doleat. Isaac xo ꝛ rebecca iũgũt'. i. ris⁹ ꝛ patia. fm illõ: Spe gaudẽtes ī tribulatiõe patiẽtes vt ,pspa letificẽt de ꝛtẽplatiõe aduersa de tribulatiõe perturbent.

a in ãgro inclinato iam die. Cũq; dens in salutem mundi. ꝫ gẽtiles eleuasset oculos: vidit camelos tortis moribus de longe ad fidem venientes. ꝫ Ecclesia de gentilitate. venientes p,oculꝫ Rebecca quo a ꝫ Ecclesia vidit videntẽ se. ꝛ depositi deformitatẽ vitioꝝ: qõ q̃tidie facim⁹ dũ scripturas de incarnatione xp̃i requirim⁹. b ꝫ xp̃o. b q; cõspecto isaac descendit de a ꝫ de elatione. ꝫ viciosa a conuersatione veteris vite. c camelo: et ait ad puerum: Quis est ille homo qui venit per agruꝝ a ꝫ Rñder xp̃o esse dñm. b ꝫ Scriptura inquisita rñder xp̃m esse dñm suum. in occursũ nobis? Dixitq; ei: ipse ꝫ cũ ecclesia xp̃m cognoscit: fediratẽ suam erubescit. ꝫ qꝛ p̃dicatoꝛ ḧcḋ bõi agit deo tribuit. ẽ dñs me⁹. At illa tollẽs cito pallium operuit se: seru⁹ autẽ cuncta q̃ gesserat narrauit domino suo a ꝫ Habuit eam ,p synagoga: de q̃ nat⁹ est christ⁹ fm carnem. e isaac. Qui itrõduxit eã in tabernaculũ sarę matris sue: ꝛ accepit ꝫ Patriarchaꝝ coniugia xp̃m ꝛ ecclesiã iũgi significãt. aut cõiũctionẽ aie cũ ꝙbo dei de q̃ dicit: Qui adheret deo vn⁹ spũs cũ deo est. f vxorem: et intantum dilexit: vt ꝫ gentilitas assumpta dolorẽ qui sibi de synaga venire potuit: mitigauit. dolorem qui ex morte matris accideratꝫ temperaret.

f At illa ꝛc. Hebrei dicũt guniplã. i. ornamentũ capitis. g Operuit se. vt honestior appareret ī conspectu ei⁹. h Seru⁹ aũt cũcta ꝛc. s. ,pcessũ vie ꝛ signũ datũ sibi a deo de rebecca. i Narrauit dño suo isaac. qꝺ iterpõit' ī aliquib⁹ libris nõ ẽ de textu. k Et intãtũ dilexit vt ꝛc. i. leniret: q̃si tribus annis añ. qꝺ ptz qꝛ se. ca. ꝺz q⁹ isaac erat. xl. ãnoꝝ q̃ accepit rebeccã. Sara aũt erat. xc. ãnoꝝ q̃ natus est isaac: vt hr̃. s. xviij. q̃b⁹ si addãt. xxxvij. faciũt ãnos. cxxvij. qꝺ fuit totũ tp̃s vite sare: vt dictũ ẽ. s. ca. xxiij. et sic patet ,ppositũ. Tparet: nõ totalit' auferret. Ex q̃ ptz magna affectio ipi⁹ isaac ad matrẽ suã que iam obierat tribus annis ante.

Moraliter. In ꝫ capꝫo de/scribit' matrimoniũ isaac et rebecce p qꝺ significat' allegorice ,pũctio xp̃i ꝛ ecclesie: igit' abraã sicut dictũ est significat deũ patrẽ de q̃ subdit': g† Dixitq; ad seruũ seniorẽ domus sue. p quẽ significat' p̃dicatoꝛ q̃ ꝺz seruus p xtutẽ hũilitatis ꝛ seniorꝝ p maturitatẽ honestatis ꝛ iste vocat⁹ fuit elieçer qꝺ interpretat' dei mei adiutoriũ: vñ Paulus de se ꝛ alijs p̃dicatorib⁹ dicit. j. Cor. iij. Dei adiutores sum⁹. e† Tulitq; decẽ camelos. p camelum q̃ est aial assuetũ onerib⁹ significat' patrie xtus q̃ est necessaria p̃dicatorib⁹. Prouerb. xix. Doctrina viri p patiam noscit'. Per denariũ nũex significat' observantia. x. mandatoꝝ q̃ in p̃dicatorib⁹ exigit' vt assimilent' xp̃o. de q̃ ꝺz Act'. j. Cepit iesus facere ꝛ docere. g† Perrexit in mesopotamiã ad vrbẽ nachor. qꝛ p̃dicatio ꝺz fieri fidelitũ cõitati q̃ p vrbẽ significatur. h Cũq; camelos fecisset accũbere ex oppidũ. Nam p̃dicatoꝛ añ p̃dicationẽ ꝺz se recolligere ex scl'ar' negocij tumultũ. † Jux puteũ. i. sacre scripture studiũ. † Dixit dñe de⁹ dñi mei abraã occurre obsecro. Nã in p̃ncipio sermonis ꝺz fieri oꝛo. † Et ecce rebecca ꝛc. sequit': a† Puella decora nimis. morũ honestate. † Uirgoq;. fidei integritate. ꝛ talis ẽ ecclesia sine macula ꝛ sine ruga: Eph̃. v. Christo desponsari digna ꝛ ad ꝫ voluntaria. iõ sequit' postea: † Uis cũ hoĩe isto ire: q̃ ait vadã. ecclesia nãq; gentiũ audita p̃dicatiõe xp̃i discipuloꝝ benignum p̃buit assensũ. † Qui festin⁹ reuertebat' ad dñm suũ. p̃dicatoꝛ eñ post p̃dicationẽ ad deũ redire ꝺz p grarũactiõez ꝛ attribuere sibi p̃dicationis fructum. m† Eo tpe deãbulabat isaac. i. xp̃s. o† Et egressus fuerat. de sinu p̃ris in mundũ. e† Quis est ille hõ q̃ venit ī occursũ nobis? dixitq; ei ipe est dñs me⁹. dñs eñ p̃i⁹ occurrit nobis q̃ nos sibi. Aug⁹. sup Joh̃. Ille vẽit quẽ gr̃a dei p̃uenit. † Et accepit vxorẽ. per dilectionis perfectionẽ. k Et intantũ dilexit eã vt dolorẽ q̃ de morte mr̃is acciderat tparet. mr̃ autẽ christi synagoga põt dici q̃ mortua fuit quãtũ ad legalia ī morte xp̃i ꝫ ecclesia de gẽtib⁹ collecta multoplus xp̃o dilecta fuit ꝛ sic pactũ reformauit. Moral'r põt exponi de q̃libet muliere q̃ ad ꝙbũ p̃dicatoris cõcipit spm̃ deuotionis ꝛ relicto fastu seculari atq; luxu xp̃o desponsat' p obseruantiã castitatis: fm illud apl'i. ij. Cor. xj. Desponsi vos vni viro ꝙginẽ castã exhibere xp̃o.

In ca. xxiiij. vbi ꝺz in postilla: Sed ad terram ꝛ cognationẽ meam ꝛc.

Additio. j. Ubi trãslatio nr̃a hꝫ: Sz ad trã ꝛ ognationẽ meã ,pficiscaris: l'r̃a hebraica dic': Sz ad trã natiuitat' mee. trã eñ natiuitat' abrae vbi erat dom⁹ p̃ris ei⁹ fuit mesopotamia: nõ aũt hur chaldeoꝝ: vt oñsũ fuit. s. ī p̃ma additiõe ca. xij. In eo. ca. xxiiij. vbi ꝺz ī postilla

Additio. ij. Nõ videt' necessariũ (Dixitq; ad eã: cui⁹ es filia? ꝛc. in ꝫ loco mutare ordinẽ narrationis. sat' eñ rõnabile ẽ q⁹ elieçer daret iocalia añq; certitudialit' sciret q⁹ puella esset de ognatione abrae: vt suã oñderet curialitatẽ: sic etiã ipa puella curialẽ ꝛ hũilẽ se ostendit erga ipsum. Qꝛ autem postea in narratione elieçer p,posuit interrogationez dationi: potest intelligi per anticipationem: vel forte hoc dixit vt non estimaretur leuis.

In eodem capi. xxiiij. vbi dicitur in postilla: Ubi erat fons ꝛc.

Additio. iij. Hebraica veritas: Qui festinans egressus est ad hominem foris ad fontem. vnde qui scripserunt fons tñ: nõ recte se habuerunt in hoc loco.

In eodem capi. xxiiij. vbi dicitur in postilla: Interrogauitq; eam ꝛc.

Additio. iiij. Non habet ex hac narratione intentum postillatoris: potest enim intelligi p,out dictum fuit supra suo loco eodem capitulo.

Abraam

✠ In ca. xxiiij

Ps. 140. a

† 30. q. 5. c nec illud.

Rom. 7. b

2 Cor. 12. b

Rom. 12. c

Jn ca.xxiiij.vbi dr in postilla:Sed si queratur ꝛc.

Additio.v. Nō optet fingere penitudinē bathuel nec eius mortē in ℔ loco ꝓut Ra.Sa.dicit:de q̄bus nulla fit mentio i scḡtura:sz ꝓbabiliꝰ videt dicē dū q̄ bathuel antiq̄or ꝛ magis sensatꝰ:nolebat differre missionē rebecce credēs q̄ ista erāt a deo ordiata:ꝓut dixerāt prius:A dño egressus ē sermo.Sz labā q̄ erat iunior ꝛ mr rebecce ex q̄dā carnali fragilitate volebāt differre negociuz ꝓout sequit:Maneat puella nobiscū. Jn eo.ca.xxiiij.vbi dicit in postilla:Uel forsitā egressus fuerat ad videndū dispositio

Additio.vj. Dicere q̄ abraā fuit (nem celi ꝛc. edoctus i astronomia:ꝛ q̄ ꝑm eam docuit i egypto:nullū fundamentum hz in sacra scḡtura: nec etiā rōni videt ꝓsonū:Primū ptz:nō em in historia ꝓpa ipius abrae q̄ hr in ℔ libro Heñ.Nec etiā in ℙs.seu ꝓphetis: vbi q̄nq̄z fit mentio de abraā ℔ inuenit:vt ē manifestū discurrenti.Scōm ptz:tū qz etiā apli q̄ fuerūt a deo maxie illumiati:intīm q̄ eis dr:Joh.xvj.Docebit vos oēm veritatē:non ponit cōiter q̄ fuerūt illuminati de veritatiꝫ mathematicis seu astronomicis:sz de bis q̄ sunt ad salutē necessaria: multo miniꝰ ℔ dicēdū ē de abraā:quē scḡtura cōmendat de fide:ꝛ timore dei:ꝛ de opiꝫ ℵtuosis:nūq̄z tū de aliq̄ scīa vel arte: q̄ humanit' pōt iueniri:tū qz scīa egyptioꝝ i scḡtura reprobat tāq̄z diuinatio supstitiosa:vñ Esa.xix.dr egyptijs q̄si increpando:vbi nūc sunt sapiētes tui?annūcient tibi ꝛ indicent ꝛc.tū qz ex ℔ dare' occasio infidelibꝫ seu hereticis q̄ ea que deus opat miraculose ꝑ sctis suis seu p eos:attribuunt malicioseꝫ ifluētijs celestibꝫ seu demonijs mō q̄ xp̄o dicebat.Matth.xij Jn beelçebub ꝓncipe demoniorum eijcit demonia:ꝛ multo fortiꝫ de abraā tales puersi dicerēt:q̄ ea que deꝰ ꝑ eo fecit circa pharaonē ꝛ abimelech ꝛ hmōi eēnt ꝓpetrata p ℵtutes seu influentias astroꝝ:cuiꝰ oppositū etiam fatebant pagani:vñ.s. ca.xxj.Abimelech ꝛ ꝓncipes exercituꝰ sui dicebant abrae:deꝰ est tecū in oīb' q̄ oparis ꝛc.vñ nec etiā videt dicendū d isaac q̄ erat edoctꝰ i astronomia a pre rōnibꝫ iā dictis. Sed potiꝰ cū de eo dr:q̄ egressus fuerat ad meditandū i agro:itelligendū ē de meditatione ꝓtēplatiōis ꝛ hmōi:ꝓut ptinet sctis viris:q̄ in lege dñi meditant die ac nocte:ꝑsertim aūt isaac q̄ fuit deo oblatꝰ i sua puericia hoc pertinebat.Jn alijs ℵo libris dicitur:Et egressus fuerat ad exercēdū i agro:qd ꝑ ſraz hebraicā i ℔ loco positā:etiā sic pōt itelligi:ꝛ ē sensus: q̄ egressus fuisset ad exercendū se corpaliter i agro tpe vesptino: cū iā inclinata est dies:et estus feruor mitigat.

Replica correctorij ꝫ Burgē.hussitā.Jn ca.xxiiij vbi postillator illd qd dr: Sz ad terram ꝛ cognationē meā ꝓficiscaris:exponit de aran.Burgē. exponit de mesopotamia:cuiꝰ correctoriū reqre.ē.ca.in ꝓinci.

Jtē ca.eo.vbi exponit illd dictū elieçer:cuiꝰ es filia:ꝑ anticipationē Burgē.redarguit vsq̄ ad sui ipi' ꝛuolutionem. Negans em anticipationē ex rōnabili cā posita cōcedit eandē sub eodē ꝓtextu ex cā minꝰ rōnabili:vt ptz ex eiꝰ ꝓcessu quē vide.Jtē in eodē ca.vbi elieçer refert ordinem facti.s.q̄ prius inꝛrogauit cuiꝰ eēt filia:ꝛ cognito suspēdit inaures ꝛ dedit iocalia.postillator dicit:q̄ sunt ꝑ anticipationē dicta: vbi ꝑmo dr dedisse iocalia ꝛ pꝰ iterrogasse:sz Burgē.dicit ꝑ ℔ nō habere ꝓpositū:sz rōnē nō assignat. Jtē ca.eo.qñ dr: Maneat puella.Ra.Sa.exponente illd Burgeñ.reprobat: eo qz vt dicit:nō hz fundamentū in scḡtura.Eadē rōne ꝛ ex positio Burgeñ..i scriptura nō videt fundari. Jtē ca eo. circa illū passū:Quō isaac fuit egressus ad meditādū i agro ℙostillator dicit q̄ forte etiā ad videndū dispositionem celi qz didicit a pre sciam astroꝝ:ꝓut dicit Josephꝰ abraā etiaz docuisse egyptios.hec Burgeñ.valde egreferēs:dicit nullū fundamentū hre in sacra scḡtura:nec etiā rōni consonum ex multis q̄ infert.Sed Burgeñ.quo ad primum se facit familiarem argumento hussitaruz refutato in magno concilio Cōstantie:videlicet nō hr exp̄sse in sacra scriptura:igitur credi nō optet:vel falsuz est.locus em ab auctoritate negatiue nō tenet.Sed quo ad secundum videntur impertinēcia que infert Burgeñ.Nam non videt verum:q̄ astronomia distrahat a virtute:fide ꝛ timore dei.Sed dicitur in singularē cōmendationē q̄ abraam fuit astronomꝰ:nec est detestandum in abraā q̄ egyptios artem bonā docuerit:quē per abusum verterunt in supstitionē:ꝛ astronomiā in astrologiā. Sepe em bonaruz sciaꝝ fit abusus:quinimo heretici euangelio ꝛ sacra scriptura abutuntur:ꝛ si scī huiusmodi scientias bonas ꝛ demonstratiuas sciuerūt:ex eo nō datur occasio infidelibus male sentiendi de sanctis sed si inde occasiones sumpserint:sinendi sunt vt ceci ꝛ duces cecoꝝ.Unde ioseph' dicens abraam docuisse in egypto astronomiam:nō intendebat hoc vitium imponere patriarche:q̄ vsus fuisset i doctrina vel ope mathēaticoꝝ ꝛ astrologoꝝ superstitione ꝼm ipm: sz q̄ docuit ea q̄ artis sunt.ꝛ quid miꝝ si filiū suū docuisset idipm:vt in factura dei delectari potuisset.

Glo.ordi.

Allego.

a Braā vero ꝛc. La.XXV

a Jsid.All.Mortua sara duxit abraā cethurā.Nō ꝓpt incōtinētiā:qz iā grādeuꝰ:nec ꝓpt filioꝝ ꝓcurationē:qz illi semē q̄si stelle celi ex isaac ꝓmissum erat:Sz sic agar et hismael figurauerūt carnales veteres.Sic cethura ꝛ filij eiꝰ hereticos q̄ se ad testamētū nouū existimāt pertinere.Sz vtraq̄ cōcubia:sola sara vxor.Una vna ē colūba mea ꝛc. Allego. ℙꝰ assumptionē ecclesie adheserunt xp̄o multe aīe heretica prauitate decepte:q̄ nō catholicos:sz scismaticos genuerūt:q̄ vnitatē ecclesie diuiserūt:q̄s significāt filij cethure q̄ inferiꝰ nūerant. b Aliam duxit vxorez ꝛc.Hiero.Cethura hebraice copulata aut coniuncta. Uñ hebrei suspicantur mutato noīe eandem esse agar:que sara mortua de cōcubina transierit in vxorem.Et videtur abrae excusari etas:ne senex nouis nuptijs lasciuisse arguatur. De cethura aūt nati filij abraam iuxta historicos hebreorum occupauerunt trogoditē et arabiam vsq̄ ad maris rubri terminū. Dicitur autem afer ex posteris abrae exercitum aduersus libiam duxisse:ꝛ ibi victor consedisse.a quo africam posteri eius nuncupauerunt. Mozall. Mozall.Cethura thymiama interpretat quod est incensum vel bonus odor.Hanc sortitur abraam in 2.Cor.2.d cōiugium qui dicere poterat:Christi bonus odor sumus.pec catum res fetida est.Si quis ergo est.in quo non sit odor pec Ps.140. cati:sz iusticie suauitat' ꝛ misericordie.ꝛ q̄ dicat:Dirigat' oro mea sicut ꝛc.℔ cethurā duxit vxorē.Ad tales nuptias talēq̄ sobolē aptiores sūt senes.q̄nto.n.q̄s ē carne fess':tāto spū robust' ꝛ sapie ꝓplexib'apt'. c Filij da.ꝛc.Hiero.Assurī i negociatores trāsferri putāt.Lathusiz i eris ferriq̄ metalla cudētes Laomī phylarchos.i.ꝓncipes mitaꝝ tribuū ꝛ ꝓpl'oꝝ.Alij ab ℔ assurī syros dici putāt:ꝛ a plerisq̄ filijs abrae ex cethura occupatas indie regiones.

Deuteꝝ

Nico.de lyra

La.XXV

a ſ Nō solū ꝑ multiplicāda sobole sed mystica significatione.

a †Braam vero āliam du/ a
ſ qz iuuēcula de sene cōcipere. b
xit vxorē noīe cēthurā:
Que pepit ei iamraz:ꝛ iecsan:et c
madan ꝛ madiā:ꝛ iesboch ꝛ sue.
Jecsā q̄z gēuit saba ꝛ dadā. Filij

a Braā xo.Postq̄z La.XXV

a moyses descripsit electiōz fideꝝ ꝓpli deducēdo ꝑ abraā.℔ ꝓn℔ idē facꝝ ꝑ isaac filiū suū.ꝛ qz vbi ter/ †. 32.q.4. minat' vnꝰ stipes.incipit aliꝰ seqns. Iō ·§.1.7.c.1. ꝓmo describit ipiꝰ abrae finis ꝛ cōsūmatio. scḡo ipiꝰ isaac generatio. ibi: Hec q̄z sūt generatiōes isaac.ꝓma diuidit i duas.s.i ptē ꝓncipalē ꝛ incidētalē.ibi:Hec sūt generatiōes hismael.Finis aūt ꝛ cōsūmatio ipiꝰ abrae describit i ℔ q̄ ordiatiōe fctā de filijs suis ꝛ de bōis:sepultꝰ ē honorifice.occasiōe tū filioꝝ d q̄bꝰ habebat ordiare.ꝓmo fit mētio de filijs abrae pꝰ mortē sare gēitꝫ cū dr: b Aliā du.ꝛc.Dicūt hebrei q̄ ista fuit agar q̄ nomiata ē cethura q̄ i hebreo sonat thurificata.Cuiꝰ rō ē.qz sic dicūt:ita mūde se custodiuit pꝰ q̄z cū filio d domo abrae recessit.ac si eēt d̄o oblata vl' ꝓsecrata:ꝓpt qd mortua sara abraā misit filiū suū isaac ad reducēdū eam sibi.Sz ꝫ ℔ videtur qd.j.dr eo.ca.Filijs āt ꝓcubiaꝝ largitꝰ ē mū era ꝛc.Ex q̄ videt q̄ cū agar fuit alia sibi ꝓiūcta ꝑter sarā.Sz posset ℔ dici q̄ ℔ accipit pl'ale ꝑ singulari ꝛ ecōuerso.aliqñ i scḡtura accipit singulare ꝑ pl'ali.vt dictū ē.ē.xix.ca.pōit etiā agar in plurali.qz bis fuit ipi abrae ꝓiūcta:ita q̄ tenet q̄sivicē duaꝝ vñ ꝛ i biblijs hebraicē correctꝫ ℔ nomē ꝓcubiaꝝ i ℔ loco scribit diminute ad designādū q̄ nō fuit nisi vna. Expositores aūt catholici cōius dicūt q̄ ista cethura fuit alia ab agar iuniorilla:ꝓpt qd de sene potuit facilꝰ ꝓcipe:nec accepit eaz abraā libidie ductꝰ:sz amore ꝓlis:ꝛ ē figura futuroꝝ:qz sic agar ꝛ hismael figurauerūt carnales ve.te. sic cethura ꝛ filij eiꝰ hereticos q̄ se dicūt ad no.te.ptinere:sz ecclesia q̄ ꝑ sarā designat vna remanet tāq̄z vxor ꝛ spōsa:ꝛ alie noīant' cōcubine. c Que pepit ei cārā ꝛ iecsan.noīa sūt capitū diuersoꝝ gētiū dscēdētiū ab abraā ꝑ cethurā ꝛ ꝓz ſra vsq̄ ibi:

Filijs aūt

a Deditq; ꝛc. Isiõ. qz dant mũera filijs ꝓcubiaꝝ. i. carnaliũ: sz ñ puẽiũt ad regnũ promissũ hẽtici vl iudi: qz carnalia lucra sequunt: sol⁹ isaac ẽ heres: qz ñ filij carnis extimãtur in semine: sz ꝓmissionis. b Et defi. ꝛc. Hiero. male in Lxx. additũ ẽ. Deficiẽs mortu⁹ ẽ abraã: qz ñ puẽit abrae ofícere vel minui. Illõ q̃z qõ posuim⁹ i senectute bõa senex ꝛ plen⁹: i grec̃ codicib⁹ põit plenus diex: qõ cũ sensum videat exponere: eo q luce et diei opib⁹ plen⁹ occubuerit: magis tñ ad anagogen facit: si simpliciter ponat plenus. c We sũt ꝛc. Hi ppli añ filios isaac ꝓputãt: q cũ sint ɔ semine abrae ñ tñ ꝓputãt i semle: qz pri⁹ ẽ qõ aiale ẽ. deide qõ spiritale. Añ p⁹ cõputationẽ carnalium ponit genealogia isaac: de q̃ facta est promissio ꝛ electoꝝ ꝓpagãda successio. d Et hec nota f. ꝛc. Hiero. Duodecim filij nascunt hismaeli ꝓmogenitus nabaioth a q̃ ois regio ab eufrate vsq; ad mare rubꝝ nabathea ɔr: q̃ pars arabie ẽ. Ãa familie ipoꝝ oppida pagi ꝛ trib⁹ horuz appellatiõe celebrantur. Ab vno ex his cedar in deserta et duma alia regio: ꝛ thema adaustꝝ ꝛ chedma als chethma orientalẽ plagã ɔr: Qõ i extremo capitulj iuẽ. Lxx. legimus ꝫ faciẽ oĩm fratrũ suoꝝ habitabat. Veri⁹ est qõ posuimus coraã oĩbus fratrib⁹ suis occubuit. i. in manib⁹ filiorũ suoꝝ mortu⁹ ẽ: supstitibus adhuc liberis. Frẽs eñ filij appellant̃. Añ iacob ponat coraã frib⁹ meis ꝛ fribus tuis ꝛ dijudicent inẽ nos. Hõ eñ credẽdũ ẽ q iacob excepto liber̃ suis aliq̃s frẽs secum habuerit. e Duodeci ꝑn. ꝛc. Duodenari⁹: sic sacrat⁹ est in aplis ꝛ i aplicis viris: sic execrabil̃ ẽ i reprobis ꝫ fidẽ trinitat̃ ꝛ euãgelium p q̃ttuor mũdi ptes dilatat̃. f Ab euila ꝛc. Regio quam circũit phisõ ab euila nepote noe sic vocata ẽ. ꝛ ẽ solitudo ꝫ faciẽ egypti. Sur q̃z ẽ solitudo inẽ cades ꝛ barad: extẽdẽs ɔ sertũ vsq; ad mare rubꝝ ꝛ egypti ꝓxima. g De meso. ꝛc. Regio sterił: q̃ sic grece vocatur: qz media inẽ duo flumia tygri ꝛ eufratẽ. Ãa mesos media⁹ potamos fluui⁹ ɔr. hic ipotam⁹. i. fluuial̃ equ⁹. h Dep̃ cat⁹ ꝛc. Hiero. ꝑ motõ evl collisiõe. Lxx. posuerũt ludebant vl recalcitrabãt. aq̃la ꝓfligebãt filij i vẽo ei⁹. symmach⁹ i silitudie nauis i superficie ferebãt. Greg⁹. q̃ sci oratio effi/ciũt: ita p̃destinata sũt. vt p̃ci⁹ obtineãt. nã ipa q̃z celestis regni p̃destinatõ ita ẽ disp̃sata vt ad hãc electi ex laboze p/ ueniãt

a ꝟ negociatores. b ꝟ es vel metalla cudentes. c ꝟ alias loo/mim. ꝟ phylarchos. i. principes tribuum.

dadan fuerũt assurũ ꝛ lathusim ꝛ laomi.
ꝟ alias epher.

At vero ex madiã ort⁹ ẽ epha ꝛ opher: et

a ꝟ Di populi hereticos figurãtes in sorte isaac nõ sunt collecti: qz heretici ꝛ scismatici nõ possidebunt regnũ dei.
ꝟ alias celda.

enoch: ꝛ abida: ꝛ heldaa ꝛ omẽs isti filij cẽ
thurę. Deditq; abraã cũcta q̃ possederat a
a ꝟ iudeis hereticis.

isaac: filijs aũt cõcubinaꝝ largit⁹ ẽ mune a
ꝟ Hereticũ hoiem p⁹ primã ꝛ scbam correctionẽ deuita.

ra: et sepauit eos ab isaac filio suo: dũ ad
a ꝟ qua aduersanẽ ei: de q̃ ɔr: Oriens nomen eius.

huc ipe viueret: ad plagã orientalẽ ꝛ Fuert b
aũt dies vitę abraę centum septuaginta
ꝟ Lani sunt sensus hominis.

c
d
b q̃nq; ãni: ꝛ deficiẽs mortu⁹ ẽ in senectute
ꝟ Luce ꝛ diei opa. ꝟ Spe immortalitatis.

bona: puectę; ętatis ꝛ plen⁹ diex: cõgre e
a ꝟ angelos quoꝝ conciuis erat. b ꝟ Amorẽ eius i corde suo

gatusq; est ad põpulũ suũ ꝛ Et sepelierunt f
absõdeft. a ꝟ ppli de circũcisiõe ꝛ ppurio credentes.
b ꝟ Tam in actiõe q̃m in cõtẽplatione quib⁹ vacare nõ possunt doctores ecclesie: nisi illa vacatio empta fuisset promissione eternitatis ꝛ pdicatiõe veritat̃ principib⁹ terrenis.

eũ isaac ꝛ hismaẽl filij sui in spelũcã dupli
ꝟ vel soor.

ci q̃ sita ẽ i agro ephrõ filij seor ęthei e re/ g
gione mabrę: quam emerat a filijs heth.
a ꝟ Memorie cõmendar⁹. b ꝟ xps. c ꝟ Ecclesia primitiua.

ibi sepult⁹ est ipẽ ꝛ sarã uxor sua: et post b
a ꝟ Passionẽ xpi. b ꝟ multiplicauit xpianũ populum.

obitũ illius benedixit deo⁹ isaac filio eius
a ꝟ Dorabat in discutiendis pfũditatib⁹ scripturarũ.

q̃ habitabat iuxta puteũ noie viuẽt̃ ꝛ vi i
c dentis. Hę sunt generationes hismael fi/
lij abraę: quẽ pepit ei agar egyptia famu
d la sarę. Et hęc noia filioꝝ eius in vocabulis ꝛ generationibus suis ꝛ Primogenit⁹

ꝟ A q̃ regio a mari rubro vsq; ad euphratẽ nabathea ɔr.

hismaelis nabaioth: deide cedar: ꝛ abde
el: ꝛ mabsan: masma q̃z ꝛ duma: ꝛ massa/
dad et thematthur et naphis et chedma.
Isti sunt filij hismael: ꝛ hęc noia ꝑ castel/
e la ꝛ oppida eoꝝ: duodecim principes tri
buũ suarum facti sunt ãni vitę hismaelis
cxxxvij. deficiẽsq; mortuus ẽ: ꝛ apposit⁹ ẽ k
ꝟ India vel ethiopia.

f ad populũ suũ. Habitauit aũt ab euila vsq; sur: q̃ respicit egyptũ introeuntib⁹ assi/
ꝟ Adhuc viuentibus filijs.

rios: coraã cũctis fratrib⁹ suis obijt. Hę q̃ l
m
ꝟ Hoc reperitur: vt sequentia cõmodius annectantur.

q̃ sunt generationes isaac filij abraę. Abraam genuit isaac. Qui cum quadraginta esset annorum: duxit uxorem rebec/
g cam filiam batuelis syri ɔ mesopotamia
ꝟ Pater: pro eis rogo quos dediſti mihi. ꝟ Quamuis in isaac promissa erat successio tamen implenda erat precib⁹ dei prefinitio.

h sororem laban. Dęprecatusq; est isaac n†
a ꝟ q̃ diu filios non fecit ecclesia.

dominum pro uxore sua: eo q̃ sterilis

a Filijs aũt cõ. uxores ei⁹ fuerũt vt ꝓ ex ꝑdict̃. Sz notanẽ concubine: qz sara fuit ei⁹ uxor ꝑncipal̃. alibi etiã i scꝑtura uxor cõcubina notat̃. Judic̃. xix. Hẽo filiã xp̃ginẽ ꝛ ɔ hõ hz ꝓcubinã ꝛ certũ ẽ q̃ erat ei⁹ uxor: vt ꝓ ibidẽ. b Fuert ꝛc. In hebreo ponunt̃ isti nũeri distincte sic. c. ãni. lxx. ãni. ꝛ. v. anni. ꝛ ɔ vt dicũt hebrei ad designãduz q̃ abraã fuit ita mund⁹ a pcto qñ fuit. c. an. ꝛ. lxx. sic̃ qñ fuit solũmõ v. an. sic̃. s. dictũ ẽ ɔ sara. xxiij. ca. c Et deficiẽs mortu⁹ ẽ. morte naturali. d In sene. bo. i. i diuia gra. e Cõgregatusq; ꝛc. q̃ aĩa ei⁹ recepta ẽ ad limbũ sctoꝝ patꝝ. f Et sepelierũt ꝛc. deferẽtes ei honorẽ patrũ. ꝛ lz fuerit ibi alij multi ad honorãdũ sepulturã abrae: isti tñ q̃ erãt ꝓncipales solũ exꝑmũt̃. g In agro e. scribit̃ ɔ ephron diminute ex cã ꝑdicta ca. xxiij. h Et p⁹ obitũ ꝛc. i. augmentauit eũ i spũalib⁹ bõis ꝛ temporalib⁹. i We sũt ge. hic. q̃ scriptura fecerat mentionẽ de honore quẽ detulit hismael pri suo in ei⁹ sepultura: tõ breuiter ɔ ei⁹ describit generatio. ꝛ ptz vsq; ibi. k Deficiẽsq; mortuus ẽ. ex q̃ videt̃ eẽ mortuus morte naturali. In hebreo aũt nõ ɔr: Mortu⁹ ẽ: sz trãsijt: qõ nõ ɔr in scꝑtura de aliq̃ morieẽte. nisi iusto. vt dicũt hebrei: ꝛ iõ dicũt q̃ decessit i gra: ꝛ etiam ex ɔ qõ subdit̃. Et apposit⁹ ẽ ad ꝑplm suũ. l Coraã cũctis ꝛc. hebrei dicũt posuit. nec accipit ɔ i significato generali: sed spẽali: put ꝓportat positoz vel fixionẽ tẽtoriorũ: ꝛ ɔ rsidet ei qõ. s. dictũ est. xvj. ca. E regione vniuersorũ frm suoꝝ figet tẽtoria. tñ de malis finaliter penituit vt dictũ est. Sciendũ etiã q̃ vbi nos habem⁹ obijt: in hebreo ɔr nephal: et ẽ verbũ eqocũ qz significat idẽ qõ cecidit: ꝓ q̃ trãslatoz nr̃ posuit obijt: ꝛ significat idem quod tentoriçauit vel tentoriũ fixit: ꝛ hãc significationẽ sequunt̃ hebrei. Fm aũt trãslationẽ nr̃am exꝑit sic: Coraã cũctis frib⁹ suis obijt. i. añ frẽs suos: ita q̃ li coraã ñ ꝓportat pñtiã loci: sz añcessionẽ tpis. Itẽ alit̃ vt ꝓportat ꝑsentiã loci: qz filij sui cõgregati fuerũt i ei⁹ morte ꝓpt̃ ei⁹ honorẽ: q̃ vocãt̃ ɔ frẽs eo mõ loq̃ndi q̃ iacob dixit laba. Põe ɔ coraã frib⁹ meis et frib⁹ tuis. vt hr̃. j. xxxj. ca. ꝛ certuz ẽ q̃ erãt ibi filij iacob ꝛ filij labã. m We q̃z sũt ꝛc. ɔ ñr scꝑtura describit electionẽ ꝛ ꝓfirmationẽ fidelis xp̃i ꝑ isaac. vbi ꝓmo ɔscribitur mltiplicatio ꝓlis. scõo ꝓbatio parẽt̃. xxvj. ca. tcio. ordiatio posteritat̃ ca. xxvij. Circa ꝓmũ ꝓmo ɔscribit filioꝝ generatio. scõo natoꝝ cõuersatio. ibi: Quib⁹ adult̃. tertio ꝓmogẽiture trãslatio. ibi: Coꝛit aũt iacob. Circa ꝓmũ ɔr sic: We q̃z sũt gene. isaac. q̃ sequunt̃. ꝛ ꝑz lra vsq; ibi: n Dep̃catusq; ꝛc. i hebreo hr̃. ꝫ vxorem suam: qz sic hebrei dicunt et est verisimile: ipsa rebecca orabat dñm ex vna pte: ꝛ isaac ex altera vt dñs daret eis liberos.

vñ ſz qz

Ꝯ neniãt: vt postulando mereant accipe: qđ eis deꝰ añ scꝫa di/
26.21.b spoſuerat dare. Abrae nãq dñs ait: In isaac vocabit tibi se/
mẽ: cui etiã dixerat: pr̃em multaꝝ gentiũ cõstituã te. Et rursũ:
Jdis.16.c bñdicã tibi ⁊ multiplicabo semẽ tuũ sic̃ stel. ce. ⁊c̃. Añ constat
q deus abrae p isaac multiplicare p̃destinauerat ⁊ tñ sc̃ptũ ẽ:
Decepcaꝰ ẽ dñm isaac p vxore sua ⁊c̃.
Si x̃o multiplicatio generis abrae p
isaac p̃destinata fuit: cur sterilẽ accepe
rit? Sed p̃destinatio p̃cibus ꝟplet. Js
eñ in q deꝰ multiplicare semen abrae
p̃destinauerat: oꝛone obtinuit vt filios
hꝛet. a Perrexitq re. ⁊c̃. Augꝰ.
Queriꝫ q ierit: cũ nõdũ eẽnt ꝓphe vel
sacerdotes tabernaculi aut tẽpli dñi?
foꝛsitã ad locũ vbi arã ꝟstituit abrahã.
Sz quõ ibi rñsa darent tacet sc̃ptura:
an p aliquẽ sacerdotẽ: quẽ mirum est si
erat nõ fuisse notatũ: ⁊ nullã sacerdo/
tũ factã mentionẽ eẽ foꝛsitan ibi: cum
oꝛando allegassent desideria sua doꝛ/
miebãt: vt p somnũ monerent: vel ad
huc viuebat melchisedech cuiꝰ tãta fu
it excellẽtia: vt dubitaretur vtꝝ hõ an
angelꝰ fuerit. Vel forte etiã illo tempe
erant hoies dei: in quibꝰ deꝰ posset in
terrogari. Quicq̃d hoꝝ vel forte aliõ
fuerit: rebecca tñ ꝫm scripturã dñm in
terrogauit: ⁊ rñsum eius meruit.
b Due gentes ⁊c̃. Hiſtorica ꝓpheta
te rñsum inuenit cõpletũ: cũ ꝓpt israel
.i. iacob minoꝝ filius supauit idumeos
.i. gentẽ quã ꝓpagauit esau: eosq per
dauid tributarios fecit q diu fuerunt
vsq ad regẽ sub q idumei rebellauerẽt
⁊ iugũ de ceruice excusserũt sic̃ ꝓphe/
tauit isaac: qñ minoꝛẽ p maioꝛe bene/
dixit. ⁊ h̃ idẽ dixit maioꝛi: cũ ipm po/
stea bñdixit. c Jam tps ⁊c̃. Hiero.
vbi nos pilosum posuimꝰ ĩ hebꝛeo hr̃
seyr. vñ esau: sic̃ alibi legimꝰ: seyr. i. pi/
losus dictus est. d Protinꝰ alter
⁊c̃. Jsiꝺ. Hoc figuraliter factũ etiã iu/
deis nõ credentibꝰ notũ ẽ: q̃liter ꝓ's
ecc'ie ꝑplm synagoge supauit ⁊ plebs
iudeoꝝ tpe maioꝛ fuiuit miꝛi populo
Moꝛali. xp̃ianoꝝ. Moꝛa. Jn singul' q̃z h̃ dici
põt. Due gẽtes ⁊ duo ꝑpli ĩtra nos sũt
scz vitioꝝ et x̃tutum. iste miꝛ ille ma
ioꝛ. p'es eñ sunt mali q̃z boni: ⁊ vitia
plura x̃tutibus. Sz tñ ꝓ's ꝓ'm supat
⁊ maioꝛ fuiet miꝛi. caro. s. spũi: ⁊ vitia
x̃tutibꝰ p̃cedit esau rufus ⁊ totus vt
pellis hispidꝰ. Deide exit iacob tenẽs
plãtã fris. poꝛ eñ ꝓ's ꝓphetarum ⁊
x̃pi sanguĩe pollutꝰ: pcti ⁊ neq̃cie squa
loꝛe circũdatꝰ: cuiꝰ minoꝛ plantã tenu/
it: qꝛ maioꝛẽ ꝑplm minoꝛ supauit.
e Factꝰ ẽ esau ⁊c̃. Greg⁹. eoꝝ vitã si/
gnificat: q exteꝛioꝛibꝰ voluptatibꝰ fusi
carnẽ sequũt. Agricola q̃z dr̃: qꝛ ama/
toꝛes seculi tãto colũt exteꝛioꝛa: quã/
to iteꝛioꝛa sua inculta relinquunt.
f Vir simplex ⁊c̃. Aõ grece dr̃ apla/
stos: h̃ latini simplicẽ interp̃tati sunt.
Proprie aũt aplastos non ficꝰ. Unde
q̃dã sine dolo interp̃tati sunt dicentes:
Erat iacob sine dolo habitãs ĩ domo:
vt magna sit questio quomodo per do
lum acceperit benedictionem: qui erat sine dolo? sed ad fi/
gurandum aliquid magnum hec scriptura premisit. hinc
enim maxime cogimur intelligere ibi spiritualia: quia si/
ne dolo erat: qui dolum fecit. Simplex. Greg⁹. Quia
qui curis exteꝛioꝛibus spargi refugiunt: simplices in cogi
tatione et conscientie habitatione consistunt. habitat enĩ
in tabernaculis: qui se intra mentis secreta cõstringit: nec
dum ad multa foꝛis inhiat a seipso cogitatione alienatus
recedit. g Coxit autem iacob pulmentum ⁊c̃. Hiero.
Rubeũ vel fulsũ: hebꝛaice edõ dr̃. ab eo aũt q rubeo cibo

esset. Qui exaudiuit euꝝ: ⁊ dedit a
a ꝟ Collidebãt. lxx. Indebãt ⁊ recalcitrabãt. ꝟ qꝛ
iter pietes ecclesie diuersa sentiũt electi ⁊ reprobi.
cõceptũ rebeccę: † sꝝ colliḋẽbãtur b
in vtero eius paruuli. Quę ait:
ꝟ q̃si q̃d faciẽt nati: si sic luctarẽt innati.
Si sic mihi futuruꝝ erat: quid ne c
ꝟ foꝛsitã ad arã
cesse fuit concipere? Perrexitq d
q̃ exiit abrahã: vt ad secretũ locũ ĩ q̃ deꝰ oꝛarer.
rebecca vt consuleret dominum.
ꝟ idumei ⁊ iudei.
Qui respondens ait: Duę gẽtes e
in vtero tuo sunt: ⁊ duo populi
ꝟ israel vel christianus.
ex vẽtre tuo diuidenẽ: Populus
a ꝟ idumeos vel iudaicũ. b ꝟ maioꝛ natu ꝑplus iu
daicus: minoꝛ xp̃ianꝰ: vel qꝛ nõ oẽs ex gẽtibꝰ cre
dideꝛt neq̃ ex iudeis oẽs ĩ vnitate fidei cõsẽtiũt.
quoq̃ pͦpulũ supabit: † ⁊ maioꝛ f
ꝟ vt ecclesia p euangeliũ dilataretur.
seruiet miꝛi. Jam tps pariendi
a ꝟ Nõ vnꝰ intellectus velamine lr̃e legis reper
tus est: sed carnalis ⁊ spiritalis.
venerat: et ecce gẽmini in vtero
ꝟ Ham sequens.
eiꝰ repti sunt † Qui pr̃iꝰ egressus g
ꝟ vir sanguinum.
est rufus erat: et totus in moꝛem h
ꝟ solis exteꝛioꝛibus asuetus. ꝟ Jn hebꝛeo seyr:
vñ esau seyr. i. pilosus dicitur.
pellis hispidus. Uocatumq est
nomẽ eius esau. Protinus alter i
ꝟ qꝛ supplantaturꝰ erat fris primarum.
egrediens: plantam fratris tene
bat manu: et idcirco appellauit k
ꝟ Supplantatoꝛ.
eũ iacob. Sexagenariꝰ erat isaac l
qñ nati sũt puuli. Quibus adul/ m
ꝟ exteꝛioꝛẽ actionẽ exercendi.
tis factꝰ est esau vir gnarus ve/ n†k
ꝟ Jura ciuilia. i. ecclesiastica ignoꝛãs.
nãdi ⁊ hõ agricola. Jacob autẽ o†
a ꝟ Sine macula ⁊ ruga. ꝟ q̃ sine dolo fec̃ doluꝫ
alia editio: sine dolo. b ꝟ studebat ĩ spũalibus.
vir simplex hãbitabat in taber/ p
a ꝟ deus pr̃. b ꝟ iudaicum populum.
naculis isaac amabat esaũ eo q
ꝟ presenti iusticia carnaliũ obseruationũ quam
vni deo exhibebat.
de venationibꝰ illius vesceret: ⁊ q†
a ꝟ gr̃a. b ꝟ Ex pscientia. c ꝟ Minoꝛẽ populũ.
d ꝟ Simplicitas nõ q̃rit ollas carniuꝫ.
rebecca diligẽbat iacob. Coxit r†

q̃ ptꝫ q sua occupatio erat circa ꝛrena. o Jacob ãt vir sim
plex. i. sine plica dolositat'. nõ aũt dr̃ simplex ꝓpt defectũ idu/
strie. p Habitabat in tabernaculis. Dicũt hebꝛei q ista ta/
bernacula fuerunt tabernacula melchisedech vbi vigebat cul
tus dei cũ esset sacerdos dei excelsi. ⁊ tabernaculũ heber q fuit
ꝓpheta: ⁊ docebat venientes ad se de diuinis. Ex quo patet q
occupatio iacob erat p̃cipalit̃ circa diuina. Añ dicũt hebꝛei q
ipe hitauit in tabernaculo heber. xiiij. ãnis. q Et rebecca
di. ia. Cã aũt erat qꝛ p reuelationẽ diuinã hũ erat q ipe debe/
bat frĩ suo p̃ferri: vt dictũ ẽ. r Coxit autẽ ia. pul. h ꝟ dr̃ de/

ꝟ esau

† .7.q.1.c. I apibus. ibi bella gesse/ runt. Roñ .9.b

† Ro.9.c

† Jos.24.a Osee.12.a

D

ſz qꝛ isaac erat p̃fectioꝛ: iõ eiꝰ oꝛo fuit efficacioꝛ. iõo sequit:
a Qui exau. cũ. s. isaac. b Sz collidebant ⁊c̃. impelle
bãt eñ se mutuo: ⁊ h̃ fuit signũ cõrtionis future inter eos:
⁊ inẽ ꝑplos ab eis deriuãdos idumeos. s. ⁊ iudeos. Deꝰ eñ
futura oñdit aliq̃n x̃bis: ⁊ aliq̃n factis vt ĩ ista collisiõe. sic̃
⁊ supra dictũ ẽ de ꝙersiõe vxoꝛis loth
in statuã salis. xix. ca. c Si sic ⁊c̃.
timebat eñ de aboꝛsu puꝛoꝝ. ⁊ p cõ/
seq̃ns de ꝓpria morte. d Perre/
xitq re. ⁊c̃. Dicũt hebꝛei q iuit ad mel
chisedech q̃ erat sacerdos dei excelsi. ⁊
ad heber q̃ bẽbat spm̃ ꝓphetie: vterq
eñ ad h̃ viuebat qđ ptz si cõputentur
anni eoꝝ. De melchisedech eñ. s dcm
ẽ q erat sem filiꝰ noe. de q̃ scribit. s. xj
ca. q biennio pͦ diluuiũ genuit arpha
xat: ⁊ pͦ q̃ gẽuit arphaxat virit q̃ngen
t' ãnis. Si ãt ꝓutet̃ ãni a diluuio vsq
ad natiuitatẽ iacob ⁊ esau ñ iuẽiũt tot
ãni, a diluuio eñ vsq ad natiuitatẽ ar
phaxat fluxerũt duo ãni: vt iã dictũ ẽ.
Arphaxat aũt cũ esset. xxxv. annoꝝ
genuit sale. Sale x̃o cũ eẽt. xxx. ãnoꝝ
genuit heber. Et heber. xxxiij. ãnoꝝ
genuit phalech. et phalech. xxx. ãnoꝝ
genuit reu. ⁊ reu. xxxij. annoꝝ genuit
saruch. ⁊ saruch. xxx. ãnoꝝ genuit na/
choꝛ. ⁊ nachoꝛ. xxix. annoꝝ gẽuit tha
re. et thare. lxx. annoꝝ genuit abraam
Et ista habẽt. s. xj. ca. Abrahã aũt cum
eẽt. c. ãnoꝝ gẽuit isaac. vt hr̃. s. ca. xxj
Jsaac aũt erat. lx. annoꝝ qñ nati sunt
esau ⁊ iacob. vt hr̃. j. eo. ca. Si aũt p̃di
cti anni a diluuio vsq ad natiuitatẽ ia
cob sil' ꝓpagant faciũt annos. ccccliij.
Ex q̃ ptz q melchisedech vixit vltra
l. annis. Qđ aũt heber silr viueret: po
test silr ꝑbari: accipiẽdo ex vna parte
oẽs annos vite eius. ⁊ ex altera cõpu/
tando annos a natiuitate heber vsq
ad natiuitatẽ iacob ⁊ esau. e Due
gẽ. ⁊c̃. i. capita duarũ gentiũ iudeoꝝ ⁊
idumeoꝝ. f Et maioꝛ fuiet mi. h̃ i
pletũ ẽ tpe dauid q̃ fecit idumeos sibi
tributarios. vt hr̃. ij. Reg. viij. Et pfe/
ctius ipletũ est in xp̃o cui colla gentiũ
⁊ p̃ncipũ terre subdita sunt: ⁊ maxie ĩ
perũ romanũ qđ iudei dicũt significa
ri p esau. g Qui p̃. ⁊c̃. iõ vocatꝰ ẽ
edõ. h Et to. ĩ m. p. h. i. pilosus. iõ
dictꝰ ẽ seyr. i. pilosus. i Protinus
⁊c̃. i signũ q foꝛet eũ supplãtaturus.
k Et idcirco ap. e. i. i. supplãtatoꝛez.
l Sexagenariꝰ. e. i. Ex q̃ ptz q fuit cũ
rebecca vxoꝛe sua. xx. ãnis añq̃ pareret
qꝛ erat. xl. ãnoꝝ qñ accepit eã. vt p̃di
ctũ ẽ. ⁊ iõ q̃rit h̃ qre ñ accepit aliã sic̃
pr̃ eiꝰ abrahã accepit agar postq̃ decem
ãnis ꝓbauerat sare sterilitatẽ. qꝛ hoc
erat tps deꝫmiatũ. vt dictũ ẽ. s. xvj. c.
Dicũt hebꝛei q isaac ex q̃ volũtarie ac
cessit vt ĩmolaret̃: vt p̃dictũ ẽ. xxij. ca.
ex tũc fuit ꝓsecratꝰ dño. ⁊ nõ fuit ei licꝫ
tũ hr̃e nisi vnicã vxoꝛẽ: ⁊ h̃ cõsonat dic/
to apli Thimo. iij. dicẽt': de epo q̃ est
deo ꝓsecratꝰ q optet eẽ vniꝰ vxoꝛ' viꝝ.
m Quibꝰ adult'. h̃ describit natoꝝ
ꝙuersatio. cũ dr̃: n Factꝰ ẽ ⁊c̃. Ex

scribitur

¶ esau primogenita vendidit fului.i.edom nomen accepit.
a Cui dixit iacob ꝛc.Jsid. Q̄ō esau primogenita propter escā fratri minori vendidit ꝛ postea paterna bñdictione sibi ꝓmissa ꝓuatus ē:iudaicū ꝓplm significat: q̄ in Exodo ꝓmogenit⁹ dei filius appellaf:ꝛ ꝓpter seculi lucra nō solū prima tus sui honorē amisit: sʒ ꝛ celestis regni p̄miū ꝓpatū adipisci non meruit vñ p exprobrationē dr:Auferef a.v. reg.dei:ꝛ da.gen.fa.f.e.Primogenita aūt vestis erat sacerdotalis: qua īduti maiores natu cū bñdictione patris victimas deo velut pōtifices offerebant:ꝫ dono terreni amoris desiderio caruerunt iudei:cuʒ gloria futuri regni. b Jurauit es.Esreg⁹.Sciēdum aūt q nos q̄nq̄ modis gule vitiū tētat.Aliq̄n.n.indigentie tpa preuenit.Aliq̄n tp̄s nō p̄uenit:sʒ cibos lautiores q̄rit.Aliq̄n q̄ sumenda sunt parari accuratius appetit.Aliq̄n q̄litati ciboꝝ ꝛ tpi cōgruit:sʒ in quātitate sumēdi mēsurā excedit. Aliq̄n ꝛo abiectū est qđ desiderat:ꝛ tñ ipō desi
1.Re.14.d derij estu deterius peccat.Jonathas mortis sniam meruit:qz ī gustu mell cōstitutū edendi tp̄s añcessit. Ap̄ls ex egypto duct⁹ in heremo occubuit:
Nume.11.b qz despecto māna carnes petiuit: q̄s
1.Reg.2.c lautiores putauit.Filioꝝ heli prima culpa ē q ex voto eoꝝ sacerdotis puer nō de more vellet coctas carnes de sacrificio accipe:sʒ coq̄ndas q̄rebat:
Ezeb.16.f q̄s accurati⁹ exhiberet.Et cū dr:Hec fuit iniq̄tas sodome:supbia et saturitas panis ꝛ abūdātia:oñdit inde pisce:qz cū vitio supbie mēsurā refectionis excessit. Hic esau p̄mogenita amisit:qz magno estu despicabilē cibū.i.lenticulā cōcupiuit:neq̄ cib⁹:sʒ appetit⁹ in vitio est.Añ lautiores cibos plerūq̄ sine culpa sumim⁹ ꝛ abiectiores cū reatu cōcupiscētie degustam⁹.
3.Re.17.a Esau em̄ p̄matū ꝓ lenticula pdidit.Helias in heremo xtutē carnes edēdo fuauit. Hinc diabolus qz nō cibū sʒ cōcupiscē tiā cām esse dānationis itelligit.p̄mū sibi hoiem nō carne sed
Gen.3.a pomo subdidit.ꝛ scd̄m pane tētauit.hinc est q plerūq̄ culpa ade cōmittit:etiā cū vilia sumunt.neq̄ em̄ adā solus vt a pomo abstineret: ꝓhibitionē accepit.Cū.n.alimenta saluti nr̄e ꝛria de⁹ indicat:ab his etiā q̄si p sniam vetat.ꝛ cū cupientes noxia tangim⁹ vetita gustam⁹.Eaꝛo sumenda sunt:q̄ nature necessitas q̄rit ꝛ nō q̄ edēdi libido suggerit. ¶ Orta aūt

Nico.de lyra

scribit p̄mogenite trāslatio:cui⁹ occasio fuit ꝯcupiscētia pulmenti qđ coxerat iacob. a Da mihi ꝛc.qz erat de lētibus rufis. b Quia oppido ꝛc.i.valde. c Quā ob cām ꝛc.ista ñ fuit tota cā:sʒ ps cause:qz cū ꝫ fuit alia cā q̄ p̄dca ē.
d Vēde mihi p̄mogenita tua.Ad intellectū lr̄e seq̄nt⁹ ꝫ primo q̄rit quō iacob q̄ erat sctē vite vt p̄dictū est:petijt sibi vēdi p̄mogenitur̄:qz tpe legis nature que tūc currebat:primogeniti erāt sacerdotes:ꝛ sacerdotiū semp fuit reputatū q̄d sacrū:ꝛ ideo videf simonia cōmisisse.Jtē de iure primogēiture erat q hr̄et duplicē partem in bonis patris respectu aliorū: ꝓpt qđ ioseph cui iacob dedit p̄mogenitur̄:inter alios frēs habuit duas sortes:et duas trib⁹ int̄ alios filios isrl.s. tribū ephraim:ꝛ tribū manasse.Cū igit isaac p̄ eoꝝ hr̄et multa bona.sequit etiā q p̄mogenitura in bonis tpalib⁹ multū valebat.ꝛ sic videf iacob feciss̄e magnā fraudē ꝛ deceptionē in ꝫ: q ꝓ re tā modica.s.esu pulmenti acq̄sierit ab esau ius primogenite.Ad p̄mū dicendū q ius p̄mogēiture erat ipius iacob de iure:qz ex determinatione diuina:vt p̄dictū ē q̄ minor fuit p̄positus maiori.ꝓpt qđ Malach.j.dixit dñs:Jacob dilexi:esau aūt odio habui.et Ap̄ls ad Rom̄.ix.dixit q hoc dictū est de ipis añq̄ nati fuissent ex diuina electiōe.ꝛ sic patet q ex diuina snia debebaf ipi iacob ius p̄mogenite:ꝛ istō fuit sibi reuelatū a mr̄e.Esau ꝛo de facto ius primogenite possidebat:ꝛ iō licitū erat iacob p̄dictum ius ad se retrabere caute:qđ fecit q̄n vidit ipm esau ita lassum venientē de agro q timebat mori:ꝓpt qđ tunc min⁹ appciabat ius p̄mogēiture.sic dixit:En morior:q̄d mihi ꝓdert p̄mogēita? Vidit etiā cōcupiscentem autem iacob pulmētū.Ad quem cuz veniss̄et esau: de agro lassus
¶ Stult⁹ ardescit desiderio gule:ꝓpter vilē cibū
ait:Da mihi de coctione hac ru- a
¶ Lenticula esca ē b:uroꝝ aialiū:significās aialē legis intellectū:q̄ ꝓpl⁹ iudaic⁹ illect⁹ maluit p̄i/marū carere:quā a b eo recedere:qđ etiā nunc studet a ꝓplo minore īperrare: tpalibus dedit⁹ post mortem nihil sperat boni.
fa:qz oppido lassus sum.Quam b c
ob causaz vocatū est nomē eius
¶ Ruffus vel rubeus a q̄ idumei.
a ēdom.Cui dixit iacob: Vende d
¶ Primogenita sunt q̄ vulnā apiunt:ꝛ spēaliter primogenitis filijs debentur.
mihi primogenita tua. Ille re/
spondit:En morior †Quid mihi
prodeꝛt primogēita? Ait iacob:
¶ Adhuc iudeus in stultitia pdurat:ꝓ tpalibus eterna non curat.
b Jura ergo mihi †Jurauit esau:ꝛ e
vēdidit primogenita: et sic acce/ f
pto pane ꝛ lentis edulio: come/
dit ꝛ bibit ꝛ abijt:paruipendens g†
q primogenita vendidiss̄et.

ꝫ.7.q.c.ꝫ piculosum. 22.q.2.q̄r/ tur.¶ iten opponit.

f Et sic acce/pto pane ꝛc.ꝓ auantagio vltra p̄ciū ſm ꝯsuetudinē vēdētiū. Si aūt ꝯ ꝫ arguaf ꝓ illō qđ dicit Ap̄ls ad Heb. xij.Ne q̄s fornicator aut ꝓphan⁹ vt esau q̄ ꝓpt vnā escā vēdidit p̄mogenita sua.Pōt dici ſm istā opinionem q li ꝓpt nō notat p̄cij quantitatem sʒ solū cām motiuā:qz illa esca fuit cā motiua ad tractandū de venditione. vt dictū est: g Paruipendēs q p̄mogenita vēdidiss̄et.erat em̄ fortior viriꝫ ipō iacob:ꝛ intent⁹ cautel' mūdanis ꝓ q̄ cogitabat retinere ius primogenite:nō obstante venditione ꝛ iuramento.

Moraliter. Hic agit de ortu ꝛ con uictu iacob ꝛ esau ꝓ q̄s designāt boni ꝛ mali in ecclesia regenerati ſm illō Malach.j.Jacob dilexi:esau aūt odio habui.Jgit quātū ad eoꝝ ꝯceptū dr: n† Depcatusq̄ est isaac dñm ꝓ vxore sua ꝛc.ꝓ isaac intelligit bon⁹ ꝓlat⁹ secularis vel religiosus q̄ depcaf dominū ꝓ vxore sua.i.ecclesia vel religione sua vt cōcipiat ꝛ pariat filios ad dei cultū aptos.sʒ ipa parit geminos.s. aliq̄s bonos ꝛ aliq̄s malos.ꝓ iacob ꝛ esau significatos vt dictū est.iō ſbdif. n† Fact⁹ est esau vir gnar⁹ venādi ꝛ hō agricola.i. carnalis ꝛ cupid⁹. o† Jacob aūt vir simplex habitās in tabernaculis.i.studiosus in bonis moꝛib⁹. † Jsaac amabat esau.ꝓ qđ designaf q ꝓlat⁹ bon⁹ cautelis ꝛ donis ſbditoꝝ maloꝝ aliq̄n decipit ꝓpter qđ ifra isaac caligās oculis dr: q† Et rebecca diligebat iacob.i.ecclesia vel religio: Mā cōitas ecclesie secularis ꝛ etiā religionis magis diligūt simplices ꝛ bonos q̄ astutos ꝛ malos. r† Coꝛit aūt iacob pulmentū.cui⁹ appetitu vēdidit esau p̄mogenita: et sic q̄ p cibū patrē decepit p cibū p̄mogēita pdidit ſm illō Sap. xj.ꝓ q̄ peccat q̄s p hec ꝛ torquef. g† Et abijt pupēdēs q p̄mogenita vendidiss̄et.ſm illō Prouerb.xviij. Peccator cū in ꝓfundū pctoꝝ venerit contemnit ꝛc.

Jn ca.xxv.vbi dr ī postil.Añ ī biblijs hebraicl' correctl' ꝛc.

Additio.j. Per hoc aūt q ꝫ nomē cōcubinarum in ꝫ loco scribaf diminute:nō designatur q nō fuit nisi vna cōcubina.vocabulū em̄ qđ ꝫ in hebraico ponit semp significat cōcubinas in plurali: siue scribaf diminute siue integre.vt ptz scienti linguā. Jn eodē capi. xxv.vbi dr in postilla:Cōgregatusq̄ est ad populū suum.

Additio.ij. Nō modicū attendendū esse videtur q de nōnullis sanctis antiq̄ testamēti cū de hac vita migrauerunt.scriptura dic ipos congregari ad pplm suū: vt hic de abraā.ꝛ.j.xxxv.ca.de isaac:ꝛ Heñ. penulti.de iacob sil'r de moyse ꝛ aarō in suis locis:nunq̄ tñ de aliq̄ eoꝝ dr q obdormiuit in dño.sicut de q̄busdā no.te. vt Act'.vij.de stephano dr:Et cū ꝫ dixisset: obdormiuit in dño:ꝛ sic de q̄busdā alijs qđ catholice xpiani valde cōsonat ſm quā antiq̄ iusti añ passionē xpi decedētes ī ꝫ descrnebāf tur ab iniustis: qz iusti ꝯgregabanf ad pplm suū.s.ad lymbū sctoꝝ:nō tñ dormiebāt ī dño:cui⁹ facie nōdū fruebantur

¶ de iniustis

de iniuſtis xo dr: Deripbit aīa eiꝰ ꝛc.vt.ſ.dictū ē:ꝛ iā ī multꝫ locꝫ qr tali cōgregatiōe carebāt.ꝺ iuſtꝫ xo pꝰ paſſionē xpi decedēribꝰ ꝓprie ꝺr: Dormierūt ī dño ꝛc.qr poſt hāc vitā ī dño p beatā fruitionē reqeſcūt. Jn eodē ca.xxv.vbi ꝺr ī poſtil. Jn hebreo aūt nō dicit mortuus eſt ſed tranſijt ꝛc.

Additio.iij. Jn hebreo ī ꝟ loco nō ꝺr trāſijt:ſz deficiēs mortuꝰ ē ꝛ ex hac ſcḋa pticula dat itelligi qꝰ ī gra ꝺceſſit: ꝓput dictū fuit ī additiōe imediate p̄cedēti. Jn eodē ca.xxv.vbi ꝺr ī poſtilla: Perrexitq vt cō

Additio.iiij. Quidā expoſi (ſuleret dñm ꝛc. tores hebreox dicūt ꝛ eſt magꝫ cōſonū lre qꝰ nō fuit ad aliquē ꝓpham:ſz ad aliquē locū deuotū ꝛ ſecretū:ī q quietiꝰ oraret deū:cui ꝓſonat Hlo.nra et etiā xp̄ū qꝺ ꝟ ponit ī hebreo vbi ꝺr: Ut ꝓſuleret dñm ꝛc.idē enī xp̄ū ponit ꝟ ꝛ ī Ps. vbi ꝺr: Exq̄ſiui dñm ꝛc.qꝺ nō ſignificat ꝓſultationē tm̄:ſz etiā orōez.vñ ſequit: Qui rndēs ait:due gētes ꝛc.ip̄e enī deꝰ quē exq̄ſiuerat p orōem rndit ei p angelū vl occultā inſpirationē:nec mix cū agar egyptia ꝛ ancilla ſare propheticas reuelatiōes habuit p angelos:vt.ſ.ca.xvj.ꝛ.xxj.

Jn eodē ca.xxv.vbi ꝺr ī poſtil. Duo gētes ī vtero tuo ſūt ꝛc.

Additio.v. Romanū ip̄eriū iudei aſſert eē vnuz ꝛ idē cū regno xp̄i ſeu eccl̄ie:qꝺ tñ mālfeſte ē falſū ꝛ ab eis miracl̄oſe fictū vt ex ꝟ credaſ:q q̄rta beſtia ī reuelatiōe danielꝫ ꝓtēta accipiaſ ꝓ regno xp̄i: ꝛ ſic expectet deſtructio eiꝰ fiēda p meſſiā ſuū:quē inaniſ expectāt. Falſitaſ aūt huiꝰ fictiōis ptz ī additiōe ſup Dan.ca.ſ.dicto. Scḋm tñ catholicā x̄itatē tpe legꝫ añ aduentuz xp̄i p eſau itelligiſ gēs quā ꝓpagauit eſau: ꝓput glo.in ꝟ loco teſtaſ: ſic̄ p iacob itelligiſ gēs ab ip̄o iacob ſm carnē deſcēdēs:ſz poſt xp̄i paſſionē ppl̄s eccl̄ie p iacob itelligiſ:ꝛ plebs iudeox per eſau: vñ maior tpe.ſ.plebs ſynagoge ſeruit minori.ſ.ppl̄o xp̄ianox: ꝓput ī alia glo.ī ꝟ loco hr̄: Qr aūt plebs chriſtianox nuncupeſ noīe iacob vl̄ iſrl̄:ſatꝫ ē ꝓſonū rōni:cū ip̄i iacob ſeu iſrl̄ ſuccedat in fide:q eadē ē antiq̄x ꝛ modernox. Sz q̄ ſit rō q̄re plebs iudeoꝝ intelligaſ p eſau cū ab ip̄o nō deſcendāt ſm carnē: nec ei ſuccedāt ī fide:ī libro Abdie ꝓphe q de idumeis p̄ncipaliꝫ tractat dño ꝓcedēte oſtēdeſ.

Jn eodē ca.xxv.vbi ꝺr ī poſtilla:

Additio.vj. Dubia ꝟ (Ad itellectū lr̄e ſeq̄ntis. mota a poſtillatore aliq̄ p̄t ſolui ꝛ fore magꝫ ad ꝓpoſitū. Ad qꝺ ſciendū q cū hiſtorie ve.te. figuratiue fuerit:oīa enī ī figura ꝓtingebant illis:vt.j.Cor.x.fiebat tñ ꝟ duob⁹ modis. Primo.ſ. q cū illꝺ qꝺ ſm hiſtoriā cōtingebat tradebaſ ī ſcriptura iuxt lr̄az ad aliquā doctrinā exē plarē inde ſumendā:ſz vlteriꝰ aliq̄d aliud p̄figurarēt ī meliuſ ſic̄ ptz de īmolatiōe iſaac.ſ.xxij.ca.q̄ qḋē īmolatio ſm lr̄az fuit virtuoſa ꝛ valde exēplarꝫ:cū p eā ad lr̄am inſinuaſ excellētia obediētie ꝛ timoris dei in ip̄o abraam que cedit in exēpluz ſalutifex alioxꝫ:ſz paſſio xp̄i p eā figurata eēt lōge melioꝝ:ꝛ in talibꝰ hiſtoriis p̄ter rōem figuralē reḡrenda ē rō lr̄alis. Secū do xo mō illa q ſm hiſtoriā ꝓtingebāt tradunt ī ſcḋra ſolū ad figurandū futura:ſic̄ cū Eſa.xx.legitur de Eſaia q incedebat trib⁹ annis nudus ꝛ diſcalciaꝰ vt p̄figuraret ruinā egyptioꝝ ꝛ ethiopū futuram. Silr Oſee.j.legiſ:q ꝓpha accepit vxorē fornicariā:ꝛ fecit filios fornicationuz:vt p̄figuraret q terra fornicatura eſſet a dño. Et ī talibꝰ hiſtoriis tota rō hiſtorie accipiſ a re figurata:nec oportet q̄rere aliā rōem lr̄alez. Finis enī totalis taliū hiſtoriaꝝ ē nō id qꝺ ſūt: ſz id qꝺ figurāt. Ratio aūt eoꝝ q̄ ſūt ad finez ſm pbm aſſumēda ē ab ip̄o fine: nō enī q̄rendū ē an honeſte ſe habuerit Eſa.nudis pedib⁹ lōgis tpib⁹ incedēdo:aut ſi licite ſe habuerit Oſeas filios fornicationū faciēdo:qr illa iuſſu diuīo fuerī facta ſolū ad figurandū. vñ ī ꝓpoſito ſi geſta iacob cū eſau ī ſuis ꝓmordijs attēdātur:māifeſtū eſt qꝺ fuerī inſtinctu diuīo facta ſolū ad figurandū:q enī collidebanſ ī vtero matr̄ puuli.nō fuit ſm naturaz intētū nec ī ſcḋra narratū ad ꝟ:vt inde aliq̄ doctrina exemplaris ſumereſ:ſz ſolū diuīo inſtinctu factū fuit.ꝛ ī ſcriptura traditū ad figurāduz q due gētes ſeu duo ppli diuiderenſ vt ptz p diuinā declarationē ibi factā. Silr q minor fraſ egrediens ex vtero plantā fratr̄ maioris teneret ī manu:ſolū fuit factū ꝛ in ſcḋra narratū. vt figuraret q iacob ſupplātaturus erat fratr̄ ꝓpatū:vñ geſta iſtoꝝ fratrū ad inuicē ſic cū eēnt ī vtero ꝛ cū ex vtero egrederenſ fuerī facta ꝛ ī ſcḋra tradita vt figuratiua tm̄:nō aūt vt exēplaria vt iā dictū ē. Silr tenendū ē de q̄busdā q̄ ꝓtigerūt ī eoꝝ ꝟuerſatiōe ad inuicē tā in emptiōe ꝓmogenite:q̄ī receptiōe bñdictiōis.ſ.q ad figurādū tm̄ dño diſponēte ꝓtigerūt ꝛ ſcripta fuerāt: ꝛ tō nō eſt in iſtis q̄renda alia rō lr̄aſ vtputa quō iacob petebat ſibi vendi ꝓmogenituraī:cū reputareſ q̄d ſacrū ꝛ hmōi q̄ ī poſtilla q̄runſ: nā iſte hiſtorie hñt rones figurales ſolū: nō aūt lr̄ales: vt dictū eſt ꝺ p̄dictis hiſtorijs Eſaie ꝛ Oſee. vñ ex hoc ip̄o q facta iacob ſm ſe ꝓſiderata ī ꝟ loco videnſ eē doloſa ꝛ iniuſta:ſumitur rō q fuerī facta nō ꝓpr̄ ſe: ſz ad figurā ꝺū. ꝛ ꝟ ē qꝺ dicit Hlo.ī ꝟ ca.ſup illud xp̄ū: Erat iacob vir ſimplex ꝛc. Erat iacob ſine dolo habitās ī domo vt magna ſit q̄ſtio:quō p dolū accepit bñdictionē q erat ſine dolo:ſz ad figurā ꝺū aliq̄d magnū ꝟ ſcḋra p̄miſit. hec ī Hlo. Que aūt iſte hiſtorie figuraſ ſent:tradūt doctores ſpāliꝫ Jſiꝺ.ī li.ethy.vbi ꝺr: q eſau primogenita ſua ꝓpr̄ eſcā fratri ſuo mīori vēdidit:ac poſtmoꝺū patna bñdictiōe ſibi ꝓmiſſa p̄uaſ ē:ſignat eūꝺē p̄m iſraeliticū:q̄ a deo vt liber Exodus narrat p̄mogenitꝰ filiꝰ nūcupatus ē:qr etiā ꝓpr̄ p̄ntis ſeculi lucra nō ſolū p̄maſ ſui bono rē amiſit:verū etiā ꝛ regni celeſtꝫ p̄miū p̄paratū adipiſci nō meruerit:dño q̄dāmō exprobrāte cū dicit: Auferet a vob regnū dei ꝛ dabiſ gēti faciēti volūtatē eiꝰ ꝛc. Dat.xi.b hec Jſiꝺ. Si autē ꝓtra ꝟ dicaſ:q hec expoſitio Jſi.ꝛ alie ſiles q ī ꝟ loco tradūtur a doctorib⁹ ſūt allegorice nō aūt lr̄ales:ꝛ iō nō faciūt ad ꝓpoſitū:nā ī hac poſtilla p̄ncipaliſ agiſ de ſenſu lr̄ali. Dicē dū q verū ē q ſenſus lr̄alis p̄ntis hiſtorie ē:cū lra ſimplr exponiſ:q̄ ꝓpr̄ie ꝺr ſenſus hiſtorie⁹.expoſitio aūt Jſi.ſupradicta eſt redditiua cauſe ip̄i ſenſus lr̄alis.ꝛ ſic ptinet manifeſte ad ſenſū lr̄alē:q̄ p eā elucidaſ ſm Aug̃.ī li.de vti.cre.ꝓut largiꝰ fuit oſtēſuz.ſ.ī additiōe ſup ꝓlogū ar.iij.et qr ea q̄ ꝟ tradunſ ī hiſtoria ſoluz fuerī facta ad figurā ꝺū vt dictū ē: idcirco ñ ē ibi alia rō p̄ter figuralē q̄rēda. vñ ſm ſctm Tho. in ꝓr.ſcḋe.q.cij.ar.ij.ī rñſiōe ad.ij.ar.ꝺ.q ſi cerimonialia p̄cepta ve.le.eēnt data ad figurā ꝺū futura: nō haberēt aliam cauſaz ſeu rōez p̄ter figuralē. Sz forte diceret q̄s p̄dicta eſſe ꝓtra ínīam apl̄i q̄ ꝓphanū eſau vacat ex ꝟ q ꝓpr̄ vnā eſcaz vēdidit p̄mogenita ad Heb.xij. Ex q̄ ptz q eſau vitupādus fuit ꝓpr̄ illā venditionē:q nō videt rōnabile ſm hāc expoſitionē:nā ſic̄ iacob excuſaſ a dolo ꝛ hmōi:ex ꝟ q iſta facie bat inſtinctu diuīo ad figurandū:eo mō videt excuſandus eſau de vēditiōe ſtulta ſeu ꝓphana quam fecit:eo q vēditio ſua etiā erat figuratiua. Ad ꝟ dicēdū q vēditio eſau etiaz ſi fuerit figuratiua:ꝓceſſit tñ ex p̄aua intētiōe.ſ.ex ꝓpter̄tu doni ſpūalſ diuini.ſ.p̄mogenite:qꝺ donū habuit a deo in ſua natiuitate.ꝛ ꝟ inſinuaſ cū ſequit: Abijt pulpēdēs.i.ꝓtēnens q p̄mogenita vēdidiſſet.ex q̄ actꝰ eiꝰ reddiſ vitioſus ꝛ vituperādus. Emptionē aūt p̄mogenite ab ip̄o iacob:p̄ſumendū ē nō eē factā ex p̄aua intētiōe.ſz potiꝰ inſtictu diuīo: deꝰ enī ip̄m p̄elegerat adhuc ī vtero exiſtēte. vt ptz ex ꝟ qꝺ.ſ. ꝺr: Maior ſeruiet minori.ſiſ̄r ex ꝟ qꝺ ꝺr Malach.j. Jacob dilexi:Eſau xo odio habui:vñ in emēdo p̄mogenituraī etiā excuſabaſ:eo q vexationē ſuā redimebat. Jn eodē ca.xxv.

Additio.vij. vbi ꝺr ī poſtilla: Si aūt ꝓtra ꝟ ꝛc. Si illa eſca nō fuit in p̄cij q̄ntitatē. ſz ſolū cauſa motiua ad tractandū de vēditiōe.ꝛ fuit inter illos alia q̄ntitas ꝓueniēs ī p̄ciū: vt poſtillatoꝝ videt dicere. tūc nō ē dicēdus ꝓphanꝰ eſau ꝓpr̄ illā eſcā quā accepit cū ſepe ꝓtingit etiā int̄ viros p̄udentes.q ex aliq̄ modica cauſa introductiua incipiūt tractare magnos tractatus: vnde verba apoſtoli intelligēda ſunt ꝓput ſonant: et dictis ſanctorum in hoc loco conſonant.

Replica correctorij cōtra Burgeñ. Jn ca.xxv. Burgeñ.multa tāgit q̄ dā diſſona nō tñ poīa pōderoſa nec ptractatiōe digna vſq ad locū illū vbi poſtillator diſputat de emptiōe ꝛ ꝓtractibꝰ int̄ iacob ꝛ eſau:vbi Burgeñ.reꝓhendit poſtillatorē volens meliꝰ ſoluere dubia mota:dicēs finaliſ q in ꝓpoſito nō eſt querēda rō lr̄alis:qr rones oīm dubioꝝ ꝟ motoꝝ tm̄ figurales ſūt:ꝛ ponit exēplū de Eſaia ꝛ Oſea: vide qr digreſſio ē lōga: ſz pēſatis his que Burgeñ.ponit ī rñſiōe ad ſeptimū argumentū ſui ꝓlogi:apparebit eū fruſtra laboraſſe ī ꝓpoſito.ibi enī exponēs dictū beati Greg.in moral.videlicet. Cū ordo hiſtorie deficit:ſese nobis itellectꝰ myſticꝰ q̄ſi aptis iā fozibꝰ oſtēdit. Dic̄ Bur. q hiſtoriā deficere ſm ſignificationē vocū ꝓtingit mltipliciſ in paboliciſ locutiōibꝰ:ſic̄ cū ꝺr de dei digito:brachio.ꝛ ceteris q̄ in deo nō ſunt:ꝓput termini cōiter ſignificāt: Jtez qñ ſignificatio vocū nō inducit ī fide ꝛ moꝛibꝰ aliquā vtilitatez neq honeſtatē ꝟuerſatiōis hūane:ſz ſpeciez mali:ſic inquit: Deficiēte hiſtoria recurrēdū ē ad ſenſū ſpūalē q tūc ꝓ lr̄ali accipi debet. Ad idē ē beatꝰ Aug̃.xj.ſup Geñ.ī p̄ncipio dicēs:Si in verbis dei vel cuiuſcūq pſone in officiuz ꝓphetī cū aſſumpte diciſ aliquid qꝺ nō niſi abſurde ad lr̄am pōt intelligi:ꝓculdubio figuratiue eſſe dictū ob aliam ſignificationem accipi debet: hec Aug̃.dans intelligere q vbi non eſt

irrõnabile:nec absurdũ:primũ oĩm innitẽdũ est lr̃e ante recursum ad allegoriaz:vt dicit idem beatus Aug⁹.supra sup Ben̄.in ꝓncipio. Nũc aũt in sctõ Iacob de quo sermo: nihil ẽ absurdũ nec irrationabile:imo si alicui posset videri q̃d illiciti cõmissuz in sancto:postillator ꝓ dubioz motoz solutiõez ad intentionẽ sanctoz doctoz elucidat ⁊ absoluit. Nõ igitur hic passus ẽ solũ figuralis:vt vult Burgen̄. sz etiam doctrinalis.docemur enĩ donũ dei dispositiõe collatũ nobis vel ꝓmissum:negligere nõ deberi:sed oĩni conatu ad ipm tẽdere: et habitũ bñ vti:sicut Iacob ꝑmogenitura:ad quã ꝑ deũ prædestinat⁹ ⁊ electus anteq̃ nat⁹ ẽ vt ptz Malach.j.et ad Ro. ix. Sil'r ⁊ de bñdictiõe patr̃ eadẽ rõne sibi debita dicẽdũ ẽ.⁊ mirũ q̃ Burgen̄.dic̃ ea figuralia tm̃:cũ etiã in eadem sua digressiõe dicat supplãtionẽ q̃ Iacob esau supplãtauit esse figurata:i eo q̃ in vtero egrediẽs plantã esau manu tenebat. nõ igit̃ hec facta Iacob sunt tm̃ vt dic̃ figuralia sz etiã figurata: vt ipe subdit sibĩpsi ꝓtradicẽs:qõ etiã ex suis exẽplis patere põt. Adducit ei factũ abrae ĩ ĩmolatiõe isaac:dicẽs illõ literaliter esse intelligendũ de cõmendatiõe ei⁹ obedientie: et doctrinalit̃ de imitatiõe eiusdẽ. Adducit deinde factũ Esaie quõ nudus ĩcessit: qõ dic̃ tm̃ esse figurale: cũ tm̃ sit factũ obedientie:vt dicit beat⁹ Hiero.⁊ ponit̃ ĩ Glo.ordi. Mira inquit obediẽtia ꝓbe solo cilicio induebat̃ vir nobilissim⁹ cuius filiã vt tradũt hebrei:Manasses rex accepit vxorẽ: nõ tm̃ eruduit nudus incedere:nil honesti⁹ iudicãs q̃ ꝑcept̃ diuinis obedire.ex q̃b⁹ ptz q̃ vbi facta ꝓcedũt ex diuinis preceptis ⁊ instinctib⁹ nõ esse solũ figuraliã:sz etiã cõmendabilia ⁊ doctrinalia.⁊ sic̃ ex medio Burgen̄.ostẽdit̃ factũ abrae nõ solũ figurale:sz etiã doctrinale.ita ex auctre beati Hiero.idẽ medũ ponẽtis ĩ facto Esaie:rõ deducit̃ ꝓtra Burgen̄.Sil'r põt dici de sctõ exẽplo ꝑ Burgen̄.adducto de Osee faciente filios fornicationũ:q̃ ꝑceptũ dei fuit obediẽtie debite bonũ excusat siq̃d absurde sonare videt̃:sic ⁊ ĩ facto abrae. Quid enĩ absurdi⁹ ⁊ magis horrendũ q̃ occidere ꝓpriũ filiũ? sz sic ei⁹ obediẽtia factũ reddit laudabile ⁊ doctrinale:ita ⁊ alioz ꝑ Bur.adductoz. ptz igit̃ quõ se declarãdo sentẽtias ĩuoluit. Reuera sic̃ Burgen̄ dic̃ facta Iacob de q̃b⁹ est sermo ꝫm se cõsiderata videri dolosa ⁊ iniusta.ita debuit dicere de facto abrae ꝫm se cõsiderata: videlicet occisione filij.sed vbi accessit dei mãdatũ horrẽdũ ꝫm se ⁊ naturaliter factũ est nedũ licitũ sed cõmendabile:ita in factis Iacob vbi accessit diuin⁹ instinctus fact⁹ ⁊ Iacob ⁊ rebecce matri sue ꝫm doctoz sctoz sentẽtiã:ĩmo ⁊ isaac sensit instinctũ eũdẽ:vt dicit beat⁹ Aug.xvj. de ciui.dei.ca.xxxvij.cũ inquit: Isaac vnuz ꝑ alio bñdixisse nõ se fore deceptũ cõquest⁹ ẽ:sz cõfestim revelato sibi magno mysterio in corde deuitat indignationem et benedictionem confirmat: hec Aug⁹. Quibus instinctibus et revelationibus diuinis id q̃ ꝫm se videt̃ dolosum:efficit̃ laudabile:nec Burgen̄.ꝑbat suũ ꝓpositũ ꝑ Glo. Illa enĩ movendo questionẽ soluit ꝑ figurationem sed nõ addit tm̃:quasi excludere velit sensum verũ lr̃alez:put Burgen̄.facit.sed q̃ adducit Isi. est verũ q̃ est allegoria:sed nõ excludẽs lr̃alẽ sensum primuz. Qz aũt addit expositionẽ Isi.esse cause redditiuã:nõ videtur verũ:nã si recte pensent verba Isi.nõ exponit vt reddat causaz:sz ꝑ allegoriã ostẽdit p̃sentẽ lr̃am allegorie sue fore figurã et sic eius expositio est poti⁹ declaratiua effectus q̃ redditiua cause:ꝑ ꝓns nõ ptinet ad sensuz lr̃alem:sz allegoricũ. Nec potest Burgen̄.ꝑbare intentũ ꝑ sanctũ Tho.ꝑ se allegatuz:qz ꝓcedit ꝑ hypothesim q̃ nõ ꝓcedit̃:ex hypothesi enĩ falsa nõ ẽ inconueniẽs multa sequi inconueniẽtia:vt si celũ caderet vel asin⁹ haberet pennas:ita supponit sanct⁹ Tho.vt ptz. vnde post tota digressionẽ Burgen̄.veritate cõpellẽte arguit ꝓtra se ⁊ bene:sz nõ soluit sufficiẽter argumẽtũ suũ:qz sic̃ in his ꝑ Iacob ⁊ Esau gestis:Esau ad lr̃am ꝓpter ꝓtemptũ ẽ reprehensibilis:vt arguit Burgen̄.ita Iacob ꝓpt̃ obedientiã ad diuinos instinctus laudabilis ẽ ꝑut etiã Burgen̄.rõne ⁊ veritate cõpulsus fatetur:qñ in fine digressiõis etiaz verbis vtit̃ postillatoris q̃ ꝑi⁹ improbauit:⁊ beat⁹ Aug⁹.iij.de doctri. christiana dic̃ ad ꝓpositũ ĩ ꝑcept̃ dei q̃ bonũ iubẽt.⁊ malũ vetãt nulla figurativa locutio ẽ sz vbi ꝑcipit̃ q̃ malũ videt̃ figura necessaria ẽ: cũ igr̃ occisio filij abrae mãdata mala videat̃:imo sit ꝫm se ꝓsiderata:igr̃ figurativa locutio:intellige b sic̃ alibi:q̃ sit figurativa ꝑ allegoriã:lr̃ali tm̃ sensu ꝺ ꝑceptoz materia ⁊ obediẽtia semp saluo:vt cõmendabili ⁊ imitabili intercedẽte divino ꝑcepto ⁊ excusante:⁊ nõ alias: vt vult beat⁹ Aug⁹.vbi supra.

Itẽ in eodẽ ca.vbi postillator dicit esau iuxta dictũ apli ꝓphanũ ꝓpter vnã escam:vt li ꝓpter nõ notat ꝑciũ vel ꝑcij q̃titatẽ:sed solum causam motiuã. Cui⁹ cõtrariũ dicit Burgen̄. asserens q̃ ex causa motiua nõ debuit dici ꝓphan⁹:excludẽs q̃ dictũ Apli intelligi debeat ꝓut sonat ex dictis sctoz. Respõdeo g̃ q̃ magister in Glo.supra illo verbo apli sctoz dicta recolligẽs dicit: Qz esau ꝓphan⁹ dr̃a ꝓcul ⁊ phano:qz ꝓpter escam vilem se fecit ꝓcul a dei cultu:q̃ ꝓncipaliter ad sacerdotiũ pti net:qõ vsq̃ ad tpa aaron fuit annexũ ꝑmogenitur̃:quaz ipe esau quipendebat vendens primogenita sua:nõ ꝑ vna esca: tanq̃ pro precio:sed ꝓpter vnaz escam que causa motiua fuit ad cõtractum faciendum.et sic videtur postillator iuxta verba Apostoli et dicta sanctorũ multum proprie loqui: quia per li propter non exprimitur ꝓprie precium rei venalis:sed ꝑ li propter inter cõtrahentes enim ꝓprie dicitur:pro quãto dabis?et respondet̃ pro tanto precio. Sed cum dicit̃ ꝓpte rquid vis emere vel vendere?respondet̃ ꝓprie ꝓpter vtilitatem vel necessitatẽ que est proprie causa motiua.et non precij vel eius quantitatis expressiua.

Glo.ordi.

Ⓖ

a Rta aũt fa.Aug⁹.Que Ca. XXVI
A o rit̃ qñ b̃ factũ fuerit q̃ isaac abijt in gerara: vtq̃ postea q̃ esau ꝓmogenita vẽdidit:b̃ enĩ ꝓtinue narrant̃:an vt fieri solet:ꝑ recapitulationẽ narrator reũsus sit ad ea cũ ꝓgressus ꝺ filijs ei⁹ ad eũ locũ pueniss̃et:q̃ ꝺ lr̃icla memorat⁹ ẽ:Inuenit̃ q̃ppe abimelech: q̃ etiã sarã ꝓcupiuerat.Ipsi⁹ ei panymph⁹ ⁊ ꝓn ceps militie:q̃ ibi memorati sũt etiã b̃ memorãtur.Monet aũt vtq̃ viuere potuerit?qñ ei fact⁹ fuit amic⁹ abrae nõdũ nat⁹ ẽ isaac:sz ꝓmissus. Ponam⁹ aũt añq̃ nasceret̃ isaac illõ fuisse factũ:deinde isaac suscepit filios cũ esset annorũ lx.Illi aũt iuuenes erãt qñ esau vẽdidit ꝓmogenita:ponam⁹ etiã circa.xx.ãnos fuisse:⁊ fiant ãni isaac vsq̃ ad illõ fctm̃ filioz ei⁹ circa.lxxx. adolescẽtem q̃z accipiam⁹ fuisse abimelech:qñ matrẽ ei⁹ cõcupiuit:⁊ abrae amic⁹ fact⁹ ẽ.potuit g̃ eẽ q̃si cẽtenari⁹:si p⁹ illud factũ filioz prexit ĩ gerara.Ex b̃ g̃ nõ cogit necessitas:putare ꝑ recapitulationẽ narratã eẽ isaac ꝓfectionez. Sz qz ibi scribit̃ diu fuisse:puteos fodisse:⁊ ꝺ his ꝓtẽdisse:ditatũ eẽ pecunia.nimiq̃ si recapitulãdo dictũ ẽ:qõ iõ fuerat p̃termissum vt ꝑ mũ ꝺ filijs vsq̃ ad lẽticulã narratio pueniret: iõ qõ scptũ ẽ ꝺ isaac: bñdixit eũ de⁹ ⁊ exaltat⁹ ẽ hõ ⁊c. ꝫm frenã felicitatẽ dictũ eẽ seq̃ntia docẽt:q̃q̃ g̃ aliq̃d spũale ista significẽt ꝫm id tm̃ ꝫm qõ ꝓtigert̃ ꝑmissũ ẽ bñdixit eũ de⁹:vt ĩtel-

Ⓖ ligam⁹.

Ⓖ Refutãte iudea ⁊bũ euã gelĩ:panẽ verbi dei:sicut añ ꝓphetica oracula.

a o Rta aũt fa/ Ca. XXVI a†
me sup terrã p⁹ eã sterilita
a Ⓖ christus ad gentes que per naturalem rationẽ credebãt verũ conditorem quem significat abimelech:qui interpretatur pater meus rex.
tez q̃ acciderat ĩ dieb⁹ abrahã:abijt †
isaac ad abimelech regẽ palestino
a Ⓖ Que interpretat paries vel maceria:vt destrueret parietem inimicitiarum.
rũ in gerara. Apparuitq̃ ei dñs:⁊ †
Ⓖ ve qui descendũt in egyptũ ꝓpter auxilium.
ait:Ne descendas in egyptũ sz q̃e
a Ⓖ Quasi in loco isto peregrinus esto:quem in successionibus possessurus es vt dominus.
sce in terra quaz dixero tibi et pe/
grinare ĩ ea:eroq̃ tecũ ⁊ bñdicam
Ⓖ Ꝺ complecum est in gentilitate spiritualiter post ascensionem christi.
tibi. Tibi enim ⁊ semini tuo dabo
vniuersas regiões has: cõplẽs iu
ramẽtũ q̃ ꝺ spopondi abrahã patri
tuo ⁊ mltiplicabo semẽ tuũ sic̃ stellas celi†Daboq̃ posterit̃ tuis vniuersas regiões has ⁊ bñdicent̃ in b

Nico.de lyra

Ca. XXVI

a Rta autẽ fa.Descripta generatiõe ꝑlis. o hic ꝓnr describit̃ ꝓbatio prĩis.⁊ primo respectu gẽt̃ aliene.scdo respectu familie ꝓprie. ĩ fine huius ca. Esau xo adhuc ꝑmo ꝓbat̃ ĩ adũsis.scdo ĩ ꝓsperis.ibi: Seuit aũt isaac. Adhuc ꝑmo ꝓbat̃ ĩ euẽtu famis.scdo ex metu ꝓprie vxoris.ibi:Qui cum interrogaretur. Circa primum ꝓsiderandũ q̃ isaac bẽbat magnã familiaz ⁊ pecoza:⁊ iõ ex fame orta ĩmine bat sibi periculũ:nisi transferret se ad regiõz abũdãtẽ:cuiusmodi tũc erat ẽra egypti. ⁊ iõ voluit se trãsferre ibi.verũtñ qz de⁹ sibi ĩhibuit:cõfidẽs ꝺ deo ⁊ volens sibi obedire:ĩ ẽra ĩtermedia remansit.⁊ ptz lr̃a vsq̃ ibi: b Et bñdicenk in se.tuo oẽs genter. Qõ exponũt hebrei sic. qñ aliq̃s impcabit̃ bonũ alicui dicet:Faciat tibi deus si †.Ro.4.d
cut fecit isaac. Catholici aũt

melius

Iligam⁹ tpalia:nec dari posse:nec pro/
sperari debere:nisi ab vno deo.
a Cũq; ptrãsissent ꝛc̃.Isi.A tpe xpi
vsq; ad Cõstantini tpa nõ in cõuentu
ppl'o ꝛ: sz tanq̃ p latebras pdicabat
fides: in secreto congregabanť christia
ni:tandẽ videtes pncipes seculi q mi
racula xpi maiestatẽ cõperatã hũa/
ne infirmitati: vt possint sociari:ꝛ esse
duo i carne vna:iã in manifesto xpi ꝛ
ecclie sacramentũ pdicare pmiserũt:
ꝛ diu fuisse abscõditũ doluerunt.
b Vidit eũ iocantẽ ꝛc̃.Aug⁹.Quid
sibi velit i sacramẽto xpi ꝛ ecclesie: q
tãť⁹ pfiarcha cũ ꝯiuge luserit:vñ con
iugiũ sit cognitũ. videat pfecto q̃sq;
ne aliq̃d i eccl'ia narrãdo peccet. si se/
cretũ viri ei⁹ i scẽpturť intueať:ꝛ iueit
eũ maiestatẽ q̃ eq̃lis est pri:paulisper
abscõdisse in forma fuili:vt ei⁹ capax
esse posset hũana infirmitas:eoq; mõ
se cõiugi congruũ aptaret. q̃d enim ab/
surdũ imo q̃d pnũciationi futurorũ
incõgruũ?si pba carnale aliq̃d lusit:
vt eũ caperet affect⁹ vxoris:cũ verbũ
Joh.1.b dei caro factuz sit:vt habitaret i nob.
c Seminauit ãt isaac i ter.ꝛc̃.Hiero.
Licet i aliena terra seminauerit isaac:
nõ puto q tãta ei hordei fertilitas fu
erit.Añ meli⁹ arbitror qõ hr̃ i hebreo
ꝛ qõ aquila trãstulit.Inuenit in illo
anno centuplũ estimatũ.tacẽs autem
scriptura genus frugũ:qõ centuplica
uerit:videť cũctaq; i illo ostẽdisse vir
tutũ multiplicatiõez. d Ob h̃ inui/
dentes ꝛc̃.Isi.Isaac xps q̃ pmũ vult
fodere puteos:q̃s foderãt pueri pris
sui.Moyses enim puteũ legť fodit:Da
uid salomõ ꝛ ppbete libros scripserť
veteris testa.q̃s terrena ꝛ sordida im
pleuerat iudeoq; intellligentia.q̃q; os
cũ vellet purgare:vt ostẽderet q̃cũq;
lex ꝛ ppbe dixerť õ se dicta esse: rixa
ti sũt palestini.i.iudei a regno dei ali/
eni:ꝛ discessit ab eis.non enim põt esse
cũ eis:q̃ i puteis nolũt habere aquã
Dat.13.d sz terrã.Et dic̃ eis:Ecce reliquerť vo/
bis.d.v.d. fodit q̃ isaac: immo pueri
eius puteũ nouũ.s.apli et euãgeliste:
qui fodiẽtes puteũ nouũ te. inene:ũt
aquã salientẽ in vitã eternaz:p his q̃
q̃s certãt q̃ terrena sapiũt:nec patiun
tur noua cõdi:nec vetera purgari.Di
Act.13.e cit q̃ ad eos:qm̃ indignos vos exhi/
buistis gr̃e dei:ex h̃ iam ad gẽtes ibi/
mus. e Puteos ꝛc̃. obstruxerť ꝛc̃.
Morali. Greg.mora. Sepe cũ verbis diuinis
intendim⁹ demonũ insidias grauius
toleramus: qui mẽti nostre terrenaq;
cogitationũ puluerẽ aspgũt:vt inten
tiõis oculos a luce intime visiõis ob/
scurẽt.Nos enim puteos fodim⁹ cũ scri
pture alta penetram⁹ q̃s occulte allo/
phili replẽt:q; terrenas cogitationes
ingerũt:ꝛ diuine scie aquam tollunt.
Ps.118. Añ:Declinate a me ma.ꝛ scru.m.d.
f Et ille discedẽs ꝛc̃.Hiero.Et abijt
inde isaac:ꝛ venit in gerarã vallez:et
habitauit ibi:p valle torrentẽ habẽt
in hebreo.Munq̃ ei isaac postq̃ ma/
gnus factus est habitare potuit i val
le:sed in torrente de quo scriptuz est:
Ibid.109. De torrẽte in via bi. de quo Helias i
tpe famis bibit:sed q; nõ erat pfect⁹
vt christus torrens ei aruit.Christus
xo etiam in torrente traditus est:de/
dicans regenerationem nostrã ꝛ ba/
ptismi sacramentum.

Fodit

a ſ vno quod est christus. b ſ aliqui de omnib⁹ gentibus.

seminẽ tuo omẽs gentes terre:eo a
q obedierit abraã voci meę:ꝛ cu/ b
stodierit p̃cepta ꝛ mãdata mea:et c
a ſ Adhuc destruit christus parietem inimicitiaz per predicatores.
cerimõias legesq; fuauerit. Adã d
sit itaq; isaac i gerarť. Qui cũ iter e+ f+
rogareť a viris loci illius sup vxo
ſ vnde heredes quidẽ dei: coheredes aũt christi.
re sua.Respondit:Sororem mea est. †
ſ Sic m'ri discipuli occulti in pmitiua ecclesia p/
prter metum iudeorum.
Timuerat enim pfiteri q̃ sibi eẽt so/
a ſ Ne delerẽt nomẽ christianũ ppter infidelitatẽ
ciata ꝯiugio:reputãs ne fortẽ inť/
ficerent eũ ppter eius pulchritu/
dinẽ.Cũq; ptransissent dies plu/ g
rimi:ꝛ ibidez morareť:prospiciẽs b+
abimelech palestinoz rex per fene
strã:vidit eum iocantẽ cũ rebecca
vxore sua:et accersito eo ait: Per i+
a ſ Hec inuectio est quasi pdicãdi facta permissio.
spicuũ est q̃ vxor tua sit.Cur men k
tit⁹ es eaz sororẽ tuã esse?Rñdit:
Timui ne morerer ppter eaz.Di/
ſ Tam periculosum on⁹. ſ id est decepisti:vnde imp̃sitores.
xitq; abimelech. Quare ipposuisti l
a ſ Aliqua violẽtia simplicitatẽ fidei corrumpere.
nobis? Potuit cõire q̃spiaz õ po/ †
pulo cũ vxore tua:ꝛ iduxeras sup †
a ſ data pace ecclesie decretum est a principibus vt nullus integritatem fidei violaret.
nos grãde peccatum. Præcẽpitq;
omni populo dicẽs: Qui tetigerit †
hois hui⁹ vxorẽ:morte morietur. †
ſ vel sem. ſ Publice predicauit p suos.
a ſ christus. b ſ in gentilitate.
c Seminauit autez isaac in terra il/ m†
a ſ tpe ipetrate pacis. b ſ magnũ celestis patrie
la:et inuenit in ipso anno centu/ n†
lucrũ. a ſ Multiplicat⁹ ẽ numer⁹ credentium.
plũ.Benedixitq; ei dns:ꝛ locupleta †
tus est homo ꝛ ibat pficiẽsq; atq;
a ſ multiplicatio hordei nõ magnificat. ſ In oẽm terram exiuit sonus eorum.
succrescẽs donec magn⁹ vehemẽ/
ter effectus est. Habuit q̃z possessi
a ſ multos sibi familiariter obsequentes.
onem ouiũ ꝛ armentoz: ꝛ familię
a ſ filij alieni.
o plurimũ.Ob hoc inuidẽtes ei pa/ †
a ſ Oẽs scripturas q̃s scrutari erant: mopses: da/
e lestini:omnes puteos quos fode †
uid:salomõ ꝛ alij. a ſ dei quẽ significauit abraaz.
rãt serui patris illi⁹ abrãã illo tem
a ſ tollentes spũalem intellectũ carnalẽ suadẽtes.
pore obstruxerť implẽtes humo:
intantũ vt ipse abimelech diceret ‡
ad isaac:Recede a nobis: qm̃ po/ ‡
a ſ Si vos pscuti fuerint in vna ci.fu.in aliam.
f tẽtior nr̃i fact⁹ es valde. Et illẽ di o†
ſ Per cursum humane moralitatť.
scedẽs:vt veniret ad torrentẽ ge/ p

meli⁹ exponũt de xpo qui descẽdit de
isaac fm carnẽ in q̃ oes gẽtes terre cõ
sequunť benedictionẽ.sicut.s.expo/
situm est. a Eo q̃ obedierit abraã
voci mee. Hoc additur ne crederetur
isaac simpliciter pfectior ipso abraaz.
ideo in pmissione sibi facta fit memo/
ria de iusticia ipsius abrae. b Et cu B
stodierit p̃cepta ꝛ mandata mea.Ista
sunt que sunt de dictamine rationis
recte:et seruãda etiã si nulla lex esset
de hoc posita:sicut reddere depositũ
ipsi deponẽti.ꝛ silia. c Et cerimo/
nias.ista sunt que ptinent ad moduz
colendi deũ. d Legesq; seruauerit.
ista sunt q̃ nõ obligant: nisi q; sunt a
deo vel hoie instituta vel p̃cepta. Et
ex istis ptz q̃ ante legez moysi datam
plura fuerũt obseruata de illis q̃ tpe
moysi fuerũt scripta. e Mãsit ita/
q; isaac in geraris.ex p̃cepto diuino.
noluit enim q̃ descenderet in egyptuz.
Causam aũt huj⁹ dicũt hebrei: q; isa/
ac vt.s.dictũ ẽ.xxij.ca.fuerat dño ose
cratus q̃i fuerat oblatus in monte:ꝛ
ideo nõ erat decens q̃ exiret terram C
pmissionis:et ideo remansit in gera/
ris:q; tota palestina ꝯinet infra ter/
minos terre pmissiõis. f Qui cuz
interrogareť.Hic cõsequenter ponit
probatio isaac in metu rõne vxoris:
celans prudenter veritatem:absq; tñ
falsitate dicens eam sororem suã esse.
ꝛ eodem modo exponať sicut dictum
patris sui de sara. vt supra dictum est
xx.ca. g Cunq; pertransissent di/
es ꝛc̃.ex hoc videtur q̃ se habuit ad
vxorem sic ad sororem continẽdo ab
ea:quousq; expertus fuit q̃ ppter ei⁹
pulchritudinem nõ molestabãt eam:
ꝛ tunc redijt ad exercendũ actum cõ/
iugalem.ideo sequit: h Prospici
ens abi. ꝛc̃.i.reddentez debitũ vxori
dictio enim hebraica q̃ hic ponit equi/
uoca est ad ludum ꝛ ad coitum.vt su/
pra dictũ est.xxj.ca. Et q̃ hic debeat
accipi in secundo sensu.videť p illud
qõ subdit: i Perspicuũ est q̃ vxor
tua sit.Alij xo dicũt q̃ vidit eaz am/
plerantẽ vel osculantẽ rebeccam: qõ
nõ faciebant viri nisi cũ vxoribus p/
prijs. k Cur mentitus ꝛc̃.nõ ẽ mẽ/
titus:q; de cognatiõe sua erat.vt ptz
ex p̃dictis de patre suo. l Quare
imposuisti nobis?imponere in vna si/
gnificatiõe idem est q̃ decipere:ꝛ tũc
cõstruiť cũ datiuo:ꝛ sic accipiť hic:ꝛ
eius supinũ est impositũ:sed aliquan
do syncopať.et õr impostũ:ꝛ inde õr
impostor.i.deceptor.cetera patent.
m Seminauit aũt isaac.Hic probať
tpe psperitatis:quia ex hoc inuidiaz
insurgentem contra eum et iniuriam
patienter tolerauit.ꝛ ptz lr̃a exceptis
paucis verbis. n Et inuenit ꝛc̃.ad
ostẽdẽdũ q̃ fuit ex speciali dono dei:
q; ille ann⁹ nõ fuit fertilis:ad qõ de/
notandũ signanter dicit in ipo anno:
Recede a nobis:qm̃ potentior nostri
factus es.ac si diceret.si tu rebellaresť
tu posses a nobis auferre ciuitatẽ: vl
si venirẽt aduersarij posses te illis cõ/
iũgere:ꝛ tradere eis ciuitatẽ ꝛ terrã:
hoc tñ dicebat motus inuidie spiritu
q̃ nõ poterat ei⁹ psperitatẽ tã celerez
videre. o Et ille discedẽs. nolens
contendere. p Ut veniret ꝛc̃.elon/
gans se a ciuitate.sequitur:

n 2 Foderũt

a Fodit alios pu.tc.Moralit.Isi.Isaac iacob alienigenā gentē puteos fodit.i q̄ monemur vt i hac pegrinatiōe cogitationū ꝑfunda penetrem⁹:t q̄sq; vere intelligētie aqua redeat: inq̄sitiōis man⁹ ad exhaurenda cordis terrena nō torpescat Allophili ifidiātes puteos replēt:qz īmundi spūs cū nos studio se fodere cōspiciūt: molestias tentationū cogitatiōib⁹ ingerūt. b Aduersus pastores. Hiero.Aquila t Symmach⁹ adūsus et ꝓtū trāstulert. Sz i hebreo habet sathana. Añ ptz sathanā ꝓtū interptari. c Latitudo. Jn heb. robooth. Añ ꝑbat illud qđ.ş. dictū ē:Jpse edificauit niniuē,t robooth.i.plateas eius. d Nūc dilatauit.tc. Dilatatus ē isaac:t repleuit oēz trā scia trinitat⁹:t i toto orbe latitudinē ecclie collocauit.p⁹ tū i iudea not⁹ t in isrl noiat⁹.postea:i oēz terram exi.so.e.id est apl'oz.q̄ p vniuersum orbē forderūt puteos:t aquā oibus ostenderūt: baptiçātes oēs gētes in noīe p.et f.t.ss. Puteos abraaz ꝯs apuit:sic vocauit sic pater ei⁹. Moyses enī t ꝓphe apud nos suis nominibus appellant:nec horuz mutant vocabula puteorū. e Ad quez locum tc.Hiero.Abi melech nō semp pacē hz cū isaac. Aliqñ dissidet:Aliqñ pacē reqrit. Et significat studiosos t sapiētes seculi:qui p eruditiōem phie: mlta ꝺ vitate cōprehēderūt. Hic cū isaac (q̄ xp̄ū dei significat) nec semp in dissensiōe est nec i pace. philosophia ei diuīe legi nec i oib⁹ cōtraria est:nec i oīb⁹ ꝓsonat. Multi enī philosophoꝝ vnū deum q̄ cūcta creauit scribūt. Aliqui xo etiā addiderūt:q⁹ p xp̄ū suum cuncta fecerit t regat:t verbum dei sit q̄ cuncta moderenť:in q̄ et euāgelio consonāt. Moralis xo t physica philosophia pene oīa q̄ nra sūt sentit.dissidet xo cū dicit materiaz eē coeternaz deo.t negat deū curare mortalia:dicēs ꝓuidentiā ei⁹ supra lunaris globi spacia cohiberi. t q⁹ vitas nascentiū stellaꝝ cursib⁹ pādat.t cū dicit mūdū ppetuū t nullo fine claudendū. Et alia pla sūt i quib⁹ nobiscum philosophi dissident vel cōcordant.

f Hiero.Pro ochoçat ꝓnubo:i hebreo hr collegiū amicoꝝ ei⁹.vt tam hoiem significet q̄z amicoꝝ turbā que cū rege venerat:i quibus fuit phicol ꝑnceps exercit⁹ illi⁹.

f Abimelech t ochoçat ami. Jsi. Duo cuz abimelech venerť:ochoçath gener ei⁹:t phicol dux exercit⁹. Ochoçath tenēs. Phicol interptat⁹ os oīm. Abimelech pater me⁹ rex. hi tres imaginē phie toti⁹ tenēt: q̄ in tres ptes diuidit⁹:logicā:physicā:ethicā.i.rōnalē t naturalē moralē. Rōnalis est q̄ deū patrē oīm cōfitet⁹:vt ē abimelech. Natural⁹ q̄ fixa est t tenet oīa velut nature ipsi⁹ viribus nitēs quā ꝓfitet⁹ ochoçath:q̄ ꝺz tenēs. Moral⁹ q̄ i oze ē oīm ad oēs ptinet t ꝑ cōium silitudine ꝑceptoꝝ versat⁹ i oze oīm quā signat phicol: q̄ interptat⁹ os oīm.hi g oēs bis eruditionibus instructi veniūt ad legē dei dicētes: Videm⁹ deū esse tecū tc. Bñdictionē postulant nō retributionē. Añ sequit⁹:Fecit g eis ꝓuiuiū.q̄ enī xp̄ū ministrat:sapientib⁹ t insipiētibus debito: est. g Ecce aūt vene. Hiero. Nescio quō. in Lxx. habet⁹ t venerūt pueri isaac nūciantes ei de puteo quē foderūt:t dixerūt ei:nō inuenim⁹ aquā.t vocauit nomē ei⁹ iuramentū. Que enī ethimologia ē ꝓpterea vocari iuramentū:qz nō iuenerūt aquā? Et ecōtrario in hebreo cui interptatiōi Aq̄la ꝓsentit t symmac⁹.B signat q⁹ iuenerť aquā: t ꝓpterea appellat⁹ sit put⁹ ipe satietas: et ciuitas bersabee.i.puteus satietatis.hz enim supra ex xp̄o iuratiōis: vel ex septenario oīuium numero qđ sabe ꝺz: asseruimus bersabee appellatam.tamē nunc ex eo q⁹ aqua inuenta

a ş Noui testamentū qđ in patriarchis t ꝓphetis prefiguratum erat.

a rarę:hitauitq; ibi:Rursū fodit ālios puteos ꝯs foderāt serui patris ş Qđ testamentū post passionē christi occultauerť abraam:t ꝯs illo mortuo olim ob

a Allophili.i.udei. a ş Cum nouū testamē tum in veteri ostēdit:t testimoniū moysi t ꝓphaꝝ ꝓfirmat:nec ꝓtoꝝ auctoꝝ noīa mutantur.

strurerāt philistei: ąppellauitq; eos eisdē nominib⁹ quib⁹ añ pater vo

a ş Apli. b ş alij in valle.sz in valle nō inuenit⁹ puteꝰ aque viue. ş abundantia scripturarum.

cauerat. Foderūt in torrente:t re/ a b

a ş euāgelicā doctrinā. b ş .i.salientem in vitam eternam. c ş qz iudei euangelice doctrine resistunt: nec noua cōdi ꝓmittunt:nec vetera purgari volunt.

pererūt āquā viuā. Sz t ibi iurgiū

b fuit pastoꝝ gerare aduersus pastores isaac dicentiū:nostra est aqua. Vocauit nomē putei:ex eo quod acciderat vocauit calumniaz. Fo/ ş Secundum.

derunt t alium t pro illo quoq; rixati sunt:appellauitq; eum inimi/

a ş qz postq; fides trinitat⁹ p mundū cepit ꝓdicari patientia sanctoꝝ victi sunt aduersarij eoꝝm. ş tertium.

citias. Profectus inde fodit aliuz puteū,p quo nō contenderūt. Jta/

a ş isaac.i.christus dilatatus ē.

c qz vocauit nomen eius latitudo di

d cēs:Nūc dilatauit nos dñs:t fecit crescere sup trā. Ascēdit āt isaac ex c illo loco i berſabee: vbi apparuit ei d dñs in ipa nocte dicēs:Ego sū de⁹ abraā ꝓris tui:noli timere: qz ego e tecū sum:bñdicā tibi multiplicabo f semē tuū: ꝓpter seruū meū abraā. Jtaq; ędificauit ibi altare dño: et g uocato noīe dñi:extendit taberna culū:ꝑcepitq; puis suis:vt foderēt puteū. Ad quē locum cū venissent b

ş Jn hebreo sermone amicoꝝ eius collegium.

f ꝺ gerar⁹ abimelech t ochoçath a/ i mic⁹ illi⁹:t phicol dux militū:locutus ē eis isaac: Quid venistis ad k me hoiez quē odist⁹ et expulistis a vobis? Qui rñderūt † Vidim⁹ te/ l cū esse dñm:et idcirco nos dixim⁹: sit iuramētū inter nos:t ineamus m† fędus:vt nō facias nobis q̄cq; mali:sicut t nos nihil tuoꝝ attigim⁹: n nec fecim⁹ qđ te lederet: sz cū pace dimisim⁹:auctū bñdictiōe dñi. Fe/ o cit g eis conuiuiū † Et post abuz et potū surgentes mane:iurauerūt si p bi mutuo:dimisitq; eos isaac paci fice in locū suū. Ecce aūt venerť in q ipso die serui isaac:annūciantes ei de puteo quē foderāt atq; dicētes: Jnuenim⁹ aquā. Añ appellauit eū abūdātiā:t nomē vrbi ipositus est r

a Foderūt in torrēte. Torrēs enī est aqua currēs ex descensu pluuiaꝝ:vel resolutione niuium q̄ nō ꝓtinuat⁹:t iō foderunt ibi:vt aquā ex pluuijs descēdentē ibi retinerēt ad ꝓseruandū tpe siccitat⁹.

b Et reperūt aquā viuā.i. ąd meli⁹ q̄z intēderent a ꝓncipio fossiōis. c Ascēdit aūt tc.vbi māserat pat⁹ su⁹:vt habet⁹.s.xxj.ca. d Vbi apparuit ei dñs. ad ꝓfortandū eū ꝺ iniurijs sibi allat⁹. e Noli timere tc.ad te,ptegendū. f Bñdicā tibi.i tpalib⁹ bonis t spūalib⁹ multiplicādo. g Jtaq; edificauit ibi altare.ad reddendū grās dño ꝺ sua consolatiōe t ꝓmissione. h Ad quē locū tc.Hic probat de māsuetudine t fidelitate:qz ꝓpē iniurias sibi illatas nō dimisit cū iniuriātib⁹ sibi amicitie fedus inire.

i Abimelech tc. patz q⁹ fm trāslatiōez nr̄am:Ochoçath ē hic ꝓprīū nomē vni⁹ hoīs. Hebrei aūt dicūt q⁹ ē nomen cōe:t signat congregatiōez. Unde ira eoꝝ ē hec:Abimelech t ꝓgregatio amicoꝝ ei⁹: qz adduxerat secū aliqs ꝺ amicis suis. k Quid venistis ad me tc. Iz isaac nō intēderet fedus renuere:tñ voluit iniuriā sibi factā eis ostēdere. l Qui respōde.tc.p B q⁹ tam cito te mltiplicauit i bonis. m Et ieam⁹ fed⁹ tc. Hec p teipm inferendo: nec nros aduersarios adiuuādo. n Sic t nos tc. in B rñdert ad B qđ dixerat isaac. Quid venist⁹ ad me hoiez quē odistis t expulist⁹? ac si di.Iz emisserim⁹ te de ciuitate: tñ nihil abstulim⁹ a te:nec aliꝺ nocumentū intulim⁹ tibi. o Fecit g eis cōuiuiū curial⁹ recipiendo eos. p Surgentes mane iurauerūt.s. saliua ieiuna ꝓpē reuerētiā iuramenti. q Ecce aūt tc.ꝑcepat ei eis añ iuramentū fodere puteū: sz annūciauerť ei p⁹ iuramentū factū de aq̄ inuēta. r Et nomē tc.pri⁹ erat ei īpositū: †.ꝺ.xx.d sz tūc fuit itez de nouo cōfirmatū. Ad cui⁹ itellectū cōsiderādū q⁹ beer i hebreo idez ē q⁹ puteꝰ.sabee aūt signat septē:t iuramentū: t societatē t ex istis trib⁹ significationibus loc⁹ ille vbi erat puteus vocat⁹ ē bersabee. ꝓmo ꝓpē septē agnas ꝯs ibi statuit abraā:vt hr̄.ş.xxj.ca. Jtez ꝓpter iuramentū qđ factuz est ibi inē ipm t abimelech. Jtē ꝓpē B q⁹ isaac vocauit illum puteū abūdantiā vt B hr̄ qđ sonat idē qđ sacietatē. Et si ꝺ B arguat⁹ q⁹ nō videť esse idē puteꝰ B de nouo fact⁹:t q̄ fuerat tpe abrae. Dicēdū q⁹ immo:qz sic hr̄ in B ca. palestini obstruxerāt puteos ꝯs foderat abraā

†.22.q.1.c. mouet i medio.

Cuenta est: ysaac ad nomē ciuitatis alludēs declinauit paulū lram ⁊ ꝑ stridulo hebreoꝝ sin: a q̄ sabee incipit: grecū sygma. i. hebreoꝝ samech posuit. Juxꝫ allegoriā q̄z post tātos puteos i fine Xti tū: nō ꝓgruit vt ysaac aquā nō inueniret.

a Enuit aūt. Hypolyt⁹ martyr. Ysaac
s portat imaginē dei patr̄ Rebecca spūssancti. Esau populi priozis ⁊ gabuli: iacob ecclie ⁊ christi. Seneca⁹ ysaac ꝯsūmatiōez mūdi. Oculi caligātes pisse fidē de mundo ⁊ religiōis lumē neglectuz esse significant. Qz filij⁹ maioz vocat̄: acceptio ē legis iudeoꝝ. Qz escas ei⁹ ⁊ capturam dilexit pater hoīes sunt ab erroze saluati quos per doctrinam iustus quisq̄ venat̄: sermo dei reꝛomissiōis benedictio: et spes regni futuri i quo cū xpo sunt regnaturi ⁊ verū sabbatum celebraturi. Rebecca plena spūsancto: sciens q̄ audisset anteq̄ pareret: qz maioz seruiet minori. hec formā gerit spiritussancti: q̄ qđ futuꝝ esse nouerat in xpo: ante meditabat̄ in iacob. loquit̄ ad filiū minorē. Vade ad gregē et affer mihi duos hedos optīos: ꝑfigurās carneū saluatoris aduentū: i q̄ eos liberaret: q̄ peccat̄ tenebant̄ obnoxij. Hedi enī vbiq̄ peccatores significāt. Duo afferri iubent̄: vt duoꝝ populoꝝ assumptio significet̄. Teneri. s. ⁊ boni. docibiles. s. ⁊ innocētis aie. Stola esau est fides. i. scripture hebreoꝝ q̄ illis primo date sunt: quib⁹ ppl̄s gentiliū postea indut⁹ pelles circūdate brachijs eius: peccata vtriusq̄ ppli: q̄ xps in extensiōe manuū cruci secū affixit. ipse enī in coꝛpoze suo. nō sua sz aliena peccata poꝛtabat. b Vocauitq̄ esau. Jsto. Esau venatoꝛ ⁊ agricola. Jacob xo simplex habitat i tabernaculis. Esau populū hebraicū iacob gētilē ꝓpm significat. Jsaac xo deū qui vtrūq̄ ꝓpm illū ꝑ legem: istū ꝑ fidē sibi filios fecit. Esau agricola erat qz iudeis ꝑ terrenis deo seruiebat. cui nō est dictū vt esset paup spiritu: mitis: pacific⁹: misericoꝛs: persecutionem patiens: vt copiosam mercedem haberet in celis. Sz si custodieritis mādata mea: dabo vobis plunias tpib⁹ suis: ⁊c. q̄ ptinēt ad carnis delitias. Fuit etiā venatoꝛ: qz ꝑ effusiōez sanguinis arietū ⁊ vituloꝝ ⁊ hircoꝝ deū placabāt. Jacob simplex habitabat in tabernaculis: qz electi ꝺ gentib⁹ fide ⁊ volūtate deo placere studuerūt. ꝑ tabernacula diuersas ꝑ oꝛdēs ecclesias: vel diuersos oꝛdines

Nico. de lyra

intelligim⁹ rat abraam: implentes eos terra: ⁊ ysaac itez fodit eos ⁊ iste fuit vn⁹ ex eis. a Esau xo. hic ꝓbat̄ patiētia ysaac respectu ꝓprie familie i ꝟ q̄ esau absq̄ cōsilio pris ⁊ matris accepit duas vxoꝛes de genere etheoꝝ: q̄ offenderunt aīos ysaac

Moraliter.

In ꝟ ca. (⁊ rebecce. Ca. XXVI agit̄ de ꝑegrinatiōe ysaac in gerar̄.

Circa quā sciendū q̄ licet multi ꝑlati curati ⁊ clerici seculares ⁊ religiosi possessiōes habētes sint bñ litterati ⁊ ad ꝑdicandū apti: qz tñ sunt negocijs alijs mltipliciter occupati. ideo nō ꝑnt hoc facere q̄ztū expedit fidelīū saluti dicēte dño Luc̄. x. Messis quidē multa, oparij aūt pauci: rogate igitur dñm messis vt mittat opaꝛios in messem suā: ꝓpter qđ dñs misit pauperes religiosos a terrenis expeditos ⁊ ꝑ ꝓsequēs q̄ztum ad hoc ad discurrendū ꝑ ꝑdicatione magis aptos: et isti significant̄ ꝑ ysaac. de quo dicit̄: a† Ozta aūt fame. nō panis materialis sz spūalis videlicet audiendi verbum dñi vt dicit̄ Amos. viij. † Abijt ysaac. i. paup predicatoꝛ ad ꝑdicandū. † Apparuitq̄ ei dñs ⁊ ait ne descendas in egyptum. i. ad populū in infidelitate obstinatū. Matth̄. vij. Nolite sanctum dare canibus ⁊c. Sequit̄: e† Mansit itaq̄ ysaac in geraris. qui interꝑtat̄ aduene appꝛopinquātes: per qđ significant̄ populi deuoti q̄ lz nūc sint aduene a patria celesti tñ libēter volūt audire de ea ꝑ ꝑdicationē verbi diuini: sic q̄libz aduena libēter audit bonos rumoꝛes ꝺ patria sua. f† Qui cū interrogaret̄ a viris loci illi⁹ sup vxoꝛe sua. ꝑ quā intelligit̄ sapiētia sicut dicit̄ Sap̄. viij. Hāc quesiui mihi sponsam assumere. † Respondit soꝛoꝛ mea est. qz nullus debet se iactare sapientiā habere. ꝓpter qđ pitagoꝛas nō dixit se esse sapientē ꝰm pham. i. sapientie amatoꝛē. a philos qđ est amoꝛ ⁊ sophos sapiētia qđ significat̄ noīe soꝛoꝛis quemabilis

berſabee vſq̄ in preſentem diez. Eſau xo quadragenarius duxit vxoꝛes. Judith filiaz beeri ethei ⁊ baſemath filiā helon eiuſdē loci. Quę ambę offenderāt animū iſaac ⁊ rebeccę. Ca. XXVII

a ſ Enūit aūt iſaac ⁊ cāliga b† uerūt oculi ei⁹: ⁊ videre

b nō poterat† Vocauitq̄ eſau filiū †

ſuum maiozez: ⁊ dixit ei: Fili mi.

a ſ Cōſummationē oꝛbis oſtendit.
b ſ deus pater. c ſ fides de mūdo perijt ⁊ lumen religionis
ſ ad capiendam legem.
ſ populum priozem.

mabilis ē nō tū spōsa. b† Prospicies abimelech rex ⁊c. per quē itelligi pōt sūm⁹ pōtifex hns regimē vniūsalis ecclie ꝓpter qđ dictos religiosos considerauit vacare studio sapie: tō dixit xbo mētis ⁊ oꝛis. i† Perspicuū ē q̄ vxoꝛ tua sit. ꝑ euidētiā enī doctrine apparuit sapiaz spōsaz eoꝝ ee. Hñ papa Greg. iiij. beatū Anthoniū ꝺ oꝛdie minoꝝ q̄ diu sapiaz suā celauerat arcā testamēti vocabat. † Potuit coire q̄spiā cū vxoꝛe tua ꝺ ꝓlo. i. sapiaz i te latētē fedare suis derisiōib⁹ ꝓpt̄ exteꝛioꝛē simplicitatē i victu ⁊ habitu. † Et iduxeras sup nos grāde pctm̄. magnū ei eēt peccatū si pmitteret̄ ꝓtemni sapia paupeꝛū. tō sequit̄: † Qui tetigerit hominis hui⁹ mlierē. i. suis derisiōibus ⁊ ōtractiōib⁹ fedauerit pauperis sapientiaz. † Moꝛte moꝛiet̄. s. culpe. † Semiauit aūt isaac. i. paup p̄dicatoꝛ semē verbi diuini. n† Et inuenit i ipo anno cētuplū. i. fructū mltiplicē aiaꝝ. † Bñdixitq̄ ei dñs. mltiplicādo nūeꝝ fratꝝ ⁊ merita ⁊ famā eoꝝ. † Ob ꝟ inuidētes ei palestini. q̄ interꝑtant̄ ꝓtēdētes oꝛe ⁊ significāt clericos paꝝ scientes ⁊ sacerdotes q̄ cōtendunt xbis sine ratiōe. † Oēs puteos obstruxerāt. i. coꝛda fideliū ab amoꝛe fratꝝ ꝑ viriꝺ⁹ retraxerūt ⁊ etiā ꝑlatos aliq̄s ꝓtra fratres excitauerūt. tō sb̄dit̄: † Intantū vt ipe abimelech. ꝑ quē significant̄ ꝑlati a clericis excitati. † Diceret isaac. ꝑ quē frēs significant̄. † Recede a nobis. suā potestatē fratrib⁹ denegādo vel restringendo vel vsurpationē ptāt̄ indebite eis irrogādo. tō subdit̄: † Quoniā potētioꝛ nob̄ fact⁹ es. i. fieri velles. † Et ille discedēs. qz fratres debēt pacīter audire talia ⁊ q̄ztū pñt bonis spūalibus intēdere. ꝓpt̄ qđ subdit̄ q̄ isaac tres puteos fodit ꝑ q̄s significant̄ p̄dicatio: ꝓfessio: lectio: ⁊ vt ꝺr in textu. ꝑ duob⁹ ꝑmis cōtendert̄ pastoꝛes. i. aliq̄ curati sacerdotes inhibēdo fratrib⁹ ne in suis ecclesijs p̄dicarēt ⁊ suis prochianis ne ꝑ confessiōe ad fratres recurrerēt. ꝑ tertio vero sz ꝑ lectiōe nōdū cōtenderūt sz ad scholas fratrū aliq̄n veniūt: ꝓpter qđ plurimi ꝑlati vitā fratrū ⁊ doctrinā ꝓsiderātes receperūt eos in grāz: qđ significat̄ ꝑ ipsi⁹ abimelech cū isaac federationē. cū subdit: m† Ineam⁹ fedus ⁊c. ⁊ speram⁹ q̄ adhuc maiozē gratiā ꝑlatoꝝ inueniemus domino concedente In ca. xxvj. vbi dicitur in postilla: Benedicent̄ in semine tuo omnes gentes terre.

Additio. j. In ꝟ loco vbi ꝺr: Bñdicent̄ i semīe tuo: ponit̄ in hebraico xbuz bñdictiōis oīno sīle illi qđ ponit̄. s. ca. xxij. qđ q̄dē xbū ꝰm hebraicā xitatē intellectū significat: q̄ ille in q̄ alij bñdicent̄ sit causa ꝑncipaliter effectiua illi⁹ bñdictiōis qđ nulli pure creature ꝓuenit. ꝓut ibi fuit expositū: ⁊ iō nullo mō pōt intelligi ꝺ xpo. Et q̄ hec ꝓmissio sit oīno ꝓformis. ꝓmissiōi facte abrae in īmolatiōe isaac. s. xxij. ca. ⁊ in ea fundet̄ insinuat i trib⁹. Primo cū ꝑmittit intentionē ꝑmi iuramēti. s. facti tpe īmolatiōis. ⁊ ꝟ cū dicit. Cōplens iuramentū qđ spopōdi abrae patri tuo ⁊c. Secō qz cum reddit rōnem hui⁹ magni ꝓmissi subdit: eo q̄ obedierit abraam voci mee: qđ oīno ꝓcoꝛdat rōni reddite tpe p̄dicti iuramenti. ibi enī dictū fuit abrae: eo q̄ obedisti voci mee. Tertio qz hic nō dicit̄: Et bñdicent̄ i te ⁊ in semīe tuo: sicut. s. dixerat ca. xj. sed dixit: Bñdicent̄ in semīe tuo: sīc in ca. xxij. ⁊ in alijs auctoꝛitatib⁹ eidē coꝛrespōdetib⁹ ꝓut dictū fuit i additiōe. s. eodē. xxij. ca. vñ hic nō hz locū expositio hebreoꝝ: vt largi⁹ fuit expositū in additione predicta. Jn eodem ca. xxvj. vbi dicit̄ in postilla: Vi-

Additio. ij. In ꝟ loco (dit eū iocantē cū rebecca. in hebraico ponit̄ ꝟ dictio messaheth oīno similis illi que posita fuit. s. ca. xxj. cū de hismael agerēt̄: q̄ quidem dictio licet habeat plura significata: significat enī risū gaudium: ⁊ ludum: similiter ⁊ derisionē: nunq̄ tñ significat eo euntem: vt in additione. s. p̄dicto ca. fuit dictū: vnde trāslatio nostra se bene habet que dicit: Vidit eum iocantem. ⁊ debet exponi ꝓut in postilla in secunda expositione. Ca. XXVII

b Enuit autez isaac. Hic ꝓpr̄ describit̄ oꝛdiatio sue poste
s ritat̄ ꝓponēdo vnū alteri: ⁊ qz hoc fiebat ꝑ bñdictiōez: iō dispositio ad bñdictiōez primo describit̄: sc̄o forma bñdictiōis subiūgit̄. ibi: Satiq̄ vt sensit. Dispositio aūt ista ꝑ tria declarat̄. ꝓmo ꝑ pris expssionē. sc̄o ꝑ matris reuelationē. ibi: Qđ cū audisset rebecca. tertio ꝑ filij ꝑparatiōez. ibi: Abijt ⁊ attulit. Circa ꝓmū dic̄: Senuit aūt isaac, appꝛopinq̄bat enī ter-

intelligim⁹. a Sume arma ⁊c̄.Isaac diligebat esau:q⁹ de venatiõe ei⁹ vescebat̄. Rebecca diligebat iacob.Isaac deũ: Rebecca aũt p̄scientiam dei figurat:q⁹ diligebat de⁹ pp̄lm iudeor̄:eo q⁹ assidue eor̄ oblatiõib⁹ placabat̄.Sz p̄sciẽs pp̄lm gentiũ mlto meliorẽ futur̄ p p̄sciẽtie sue gr̄az amplius diligebat. Esau ī venatiõe morãte: vt de agrestib⁹ aialib⁹ cibos patri exhiberet ⁊ bñdiceret̄.mater iacob ad bñdictõez ꝓcipiendã patri applicuit:q⁹ adhuc iudei in legalib⁹ morañ ⁊ ad fidẽ x̄pi tarde occurrũt.mater gr̄a gẽtiles fidẽ auide suscipiẽtes ad ꝓcipiendã bñdictioez iudeis debitã obtulit.Qualiẽ ãt bñdictiõis donuz ꝓmeruerint:restant̄ opa iacob:q̄ ꝑ bñdictiõe suscipiẽda gessit. b Dixit iacob fili. ⁊c̄.Per duos hedos ꝓfessionẽ pctõr̄ gentilis pp̄lī:⁊ penitẽtiã possum⁹ accipe. Hedi optimi:q⁹ ꝓfessio pctõr̄ et pn̄a valde ẽ deo acceptabilis.Añ:Gaudium erit ī celo sup vno pctõre p.a.⁊c̄. Per vnũ peccatorẽ:pp̄lm gentiũ.p nonagitanouẽ iustos iudeos intelligit:q̄ sibi videbañ iusti ī obseruãtia legis.Añ:Ut q̄d iustificatis vos coz̄ hoib⁹ ⁊c̄.q̄ in pfecto nũero ponunt̄: q⁹ nullũ ad pfectũ adduxit lex. c Et vestibus esau.Hiero.Et in ꝑ loco tradũt hebrei p̄mogenitos functos officio sacerdotũ:⁊ habuisse vestimẽtũ sacerdotale:q̄ induti victimas offerebãt añ̄ aaron in sacerdotium eligeret̄. d Parauit illa ci. Isi. Per delectabiles escas q̄ de hedis p̄parañ isaac:intelligim⁹ pn̄e opa de q̄b⁹ d̄r:Facite fructũ dignos pn̄e.Vestes valõ bone q̄s esau.i.iudei domi reliq̄rat:optia legis p̄cepta (x̄bi gr̄a) Diliges dñm deũ tuũ ⁊c̄.⁊ alia sine quibus nemo põt esse iustus.Vas iudei domi.i.in ve.te. reliq̄rãt: q⁹ fuare nolebãt.Vis gẽtilis ornatus:ad deũ patrẽ cũ cibis bonor̄ operũ prexit: cũ cibis ãt panes obtulit. p panes sepe x̄bũ dei intelligim⁹.Bñ ãt ad deũ cũ cibis bonor̄ operũ pgit:q̄ aliosq̄ scũq̄ põt ad bona opera monere nõ desinit. Mater bedinis pellibus man⁹ iacob ⁊ colli nuda ꝓtexit. pellis enī cuz ab hedo subtrahit̄:remanet caro vñ cibus delectabilis cõficit̄.⁊ cũ a peccatore vitia detrahunt̄:bonuz nature cũ rõne apparet.q̄ si fide coquant̄:delectabiles cibi ex bono nature deo p̄parantur. Per collũ in q̄ superbia apparet:mẽtis elatio signat̄. Per man⁹ opa .Collũ bedinis pellib⁹ circũdat:q̄ ad elationẽ deponẽdaz ⁊ humilitatis custodiã habẽdã:pctã p̄terita ante oculos mẽtis sepe ꝓducit.

e Quõ inquit tam cito.Hypolit⁹.Querit isaac a iacob:cur tã cito venerit:admirat⁹.s.velocẽ credentiũ fidẽ.Cibi delectabiles offerunt̄:q⁹ hostia deo placẽs:salus pctor̄.Qõ post esum sequit̄ benedictio:⁊ ei⁹ odore pfruit̄:virtutẽ resurrectiõis ⁊ regni apte p̄nũciat.Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni:hec est benedictio. Odore nominis christi sicut ager mundus impletur.Benedictio est ō rore celi.i. pluuia divini verbi: et de pinguedine terrei:congregatione populor̄ : mltitudine frumẽti ⁊ vini:hec est multitudo quã colligit ō sacramẽto corporis ⁊ sanguinis sui.Illi seruiũt pp̄lī.i.gẽtiles ꝓuersi.Ipm adorãt tribus pp̄lī p circũcisionẽ credentes.Ipse est dñs fratrũ suor̄.i.iudeor̄.Ipm adorãt filij matris ei⁹:q⁹ fm carnem natus ẽ ex ea. Ipm qui maledixerit maledicet̄:⁊ q̄ bñdixerit bñdicet̄.Christ⁹ ex ore pp̄lī patrẽ ignorãtis bñdicit̄.i.veracit̄ ō:sz a iudeis ali⁹ bñdici putat̄ q̄ ab errãtib⁹ expectat̄.

Quos

Qui respondit: Adsum. Cui pater: Vides inquit q⁹ senuerim et
a ignorem diem mortis meę.Su- a
me arma tua pharetram ⁊ arcũ:
a ſ Dominẽs ab errore soluendos iusti. sven. tor
et egredere foras.Cunq⁹ venatũ docendo.
aliquid apprehenderis:fac mihi inde pulmentũ sicut velle me noſti:et affer vt comedam:et benedicat tibi anima mea anteq⁹ mo
a ſ Presentia. ſ Patiẽtia. ſ Spũſſanctus.
riar.Qõ cum audisset rebecca: ⁊ b+
ille abisset in agrum vt iussionez
ſ q⁹ audierat añ̄q̄ pareret:maior seruiet minori
patris expleret: dixit iacob filio b
suo:Audiui patrẽ tuũ loquentez
cum esau fratre tuo: et dicentem
ei⁹ Affer mihi de venatione tua:
⁊ fac cibos vt comedã:⁊ bñdicaz
tibi coz̄ dño añ̄q̄ moriar. Nunc
ergo fili mi acq̄esce cõsilijs meis:
a ſ peccatores de duobus populis.
et pgens ad gregẽ affer mihi dũ- c
ſ docibiles.
os hedos optimos:vt faciam ex
eis escas patri tuo q̄bus libẽter
vesc̄it. Quas cũ intulerit ⁊ comederit:bñdicat tibi priusq̄ moriatur. Cui ille rñdit: Nosti q⁹ esau d
a ſ In hebreo sepr: vnde postea mõres seyr dicti sunt:⁊ regio in qua versabatur.
frater meus homõ pilosus sit: et
ego lenis: Si attrectauerit me
pater me⁹ ⁊ senserit:timeo ne putet me sibi voluisse illudere: ⁊ inducat sup me maledictionez p̄o
bñdictione. Ad quem mater: In e
me sit ait ista maledictio fili mi:
tm̄ audi vocẽ meã:⁊ pgẽs afferq⁹
q̄ dixi: Abiit ⁊ attulit: dedit q⁹ ma f
tri. Parauit illa cibos sicut noue g
a ſ fide ⁊ scripturis hebreorũ.
rat velle patrem illius:et vẽstib⁹ h
esau valde bonis q̄s apud se ha-
a ſ peccata vtriusq⁹ populi:que christus extensis manibus secum affixit cruci.
bebat domi:induit eum:pellicũlasq⁹ hedor̄ circũdedit manib⁹: i
et colli nuda protexit. Dedit pulmentum:et panes quos coxerat tradidit. Quib⁹ illatis dixit: Pater mi: At ille respondit: Audio.
Quis es tu fili mi: † Dixitq⁹ ia- k
cob: Ego sum esau primogenit⁹
tuus:feci sic̄ p̄cepisti mihi. Surge sede et comede de venatione
mea: vt benedicat mihi aia tua.
ſ velocem fidem credentium miratur.
Rursuz isaac ad filium suũ: Quõ e
modo iquit tam cito iuenire po-

minꝰ vite sue ⁊ iõ tps erat ordinãdi de sua posteritate.

a Sume ar.t.⁊c̄.q⁹ filiꝰ recipiẽs bñdictionẽ debebat prĩ⁹ prĩ facere obsequiũ:⁊ seruire in mensa.⁊ ptz lr̄a. b Qõ cum audisset rebecca. Hic ꝓñr describit̄ dispositio iacob ad bñdictionẽ p revelationẽ matris revelantis ip̄i iacob verba p̄r̄is:vt bñdictio illa ad iacob trãsferret̄:q⁹ sciebat q⁹ ei debebat̄.vt.s.dictũ ẽ.xxv.ca.

c Et pgẽs ad.q⁹ erat satis ꝓpe ⁊ inde poterat hr̄e cibũ añ̄ reditũ esau. d Nosti q⁹ esau ⁊c̄.i.p totũ cor̄p⁹ ad modũ pellis hisꝑid⁹. vt.s.dictũ ẽ.xxv.ca.⁊ iõ p hoc timebat deꝑhẽdi a pr̄e:⁊ sic maledici. e In me sit ait ista maledi. fili mi.i. nũq̄ accidet ꝑ.ꝓfidebat enī q⁹ de⁹ alit̄ disponeret: vt x̄bũ suũ impleret. f Abiit ⁊ attulit. Hic ꝓñr describit̄ dispositio ad bñdictionẽ p ꝓparatiõem filij:q̄ qui †.26.dist.c. esau
dẽ ꝓparatio fuit in cibi offerendi decoctiõe.cũ dicit̄: g Parauit illa cibos ⁊c̄.scdo in filij cõpositione cuz dr̄: h Et vestibus esau valde bonis ⁊c̄. Sicut enī dictuz est.s.ca.xiiij.vsq⁹ ad legẽ datam tpe moysi ꝓmogeniti erant sacerdotes:⁊ iõ habebãt vestes speciales p̄ciosas ⁊ odoriferas:q̄b⁹ induti magnis solẽnitatibus offerebãt oblatiõez dño. i Pellicũlasq⁹ hedor̄ circũdedit manibus. fecit enī q̄si cyrotbecas: vt aptarẽtur figure man⁹. k Ego sum esau ꝓmogenit⁹ tuus. Ra.Sa.vt excuset iacob de mẽdacio:sic punctuat hanc lr̄am.Ego sum.s.q̄ apporto tibi cibũ.Sz esau est primogenit⁹ tuus:sz iste mãifeste corrũpit sensum:nec tũ p ꝑ hz intentũ. q⁹ q̄cunq⁹ arte verbor̄ aliq⁹ fallat alium a mendacio nõ excusat̄ fm Aug̃.⁊ ideo aliter dicit̄ ⁊ melius: Licet enī iacob nõ esset esau in psona:erat tm̄ in officio ⁊ dignitate q̄tũ ad ius ꝓmogenite. vt supra declaratũ est.Et ex hoc debebat̄ sibi bñdictio.⁊ ideo q̄si dixit:Ego sum esau ꝓmogenit⁹ tu⁹. sz q̄tũ ad dignitatẽ ꝓmogeniture. veruz dixit:q⁹ sic questio isaac debebat intelligi:q⁹ querebat de eo cui bñdictio debebat̄: ꝓpt̄ qõ nõ decepit patrẽ:licz pater nõ sic intellexerit.⁊ tali modo loquẽdi vsus est saluator Matth̄.xj.d.de Johã.Ipse est helias.⁊ sic etiã exponẽda sũt alia x̄ba Jacob in q̄bus loquit̄ tãq⁹ esset esau ⁊ facta ei⁹. Sciendũ tm̄ q⁹ nõ videt̄ mihi magna necessitas excusãdi patres ve.te. a mẽdacio maxĩe officioso:sic̄ hic ⁊ in plurib⁹ alijs locis:q⁹ certũ est q⁹ apli fuerũt multo pfectiores eis:⁊ tm̄ nõ fuerunt ĩmunes a pctõ veniali.vñ dic̄ Jo. in ꝓma canonica. Si dixerim⁹ q⁹ pctm̄ nõ habem⁹ nosmetipsos seducim⁹.⁊ multo min⁹ patres ve. te.fuerũt ĩmunes a pctõ veniali: maxĩe q⁹ plures eor̄ legunt̄ peccasse mortaliter ⁊ enormiter:sic̄ dauid in adulterio bethsabee:⁊ homicidio vrie.patriarche etiam ex

odio

† 22.q.2.c. q̄rit̄. De duor.c.gaudem⁹. Ibi iacob a mẽdacio.

a Quos cū oblatos ꝛc. Postq̄ isaac cibū sumpsit: iacob obtulit ei vinū. Si p cibū actiue vite opa designant: p vinū qđ mētes alienat: ꝛ tēplatiua accipiť: q̄ ab amore secli mētes electoꝝ alienas facit. Post cibū ꝛ potū iacob bñdicit: qz illi bñdictiōez celestē a deo ꝓcipiūt: q̄ eū vsq; in finez bonis opib⁹ placare studēt. b Bñdicēs illi ait. Greg. Alter ad venandū mittit vt benedicat: alē p suppositionē matrē a patre bñdicit. Quis puuloꝝ i facto iustorū: nō iuť sacre lectiōis historiā pascit? Videri aūt pōt: qz iacob ꝑmogeniti bñdictiōem nō p fraudē surripuit: sz debitā accepit quā a fratre cōpauit. Allegorice Xo isaac maioris filij venatione vesci cupit qz oīpotens de⁹ iudeoꝝ bona operatiōe pasci voluit: sz illo tardāte minorez rebecca supposuit: qz dū iudaic⁹ ꝑplus bona opa foris q̄rit: gētilē mater gr̄a introduxit: vt oīpotēti patri cibuz boni opis offerret: ꝛ bñdictionē maioris acciper. cibū ex domesticis aīalib⁹ ꝑbuit: qz gētilis ppl's de exterioꝛib⁹ sacrificijs placere nō querens: dicit: Jn me sūt de⁹ vota tua: q̄ reddā laudatiōes tibi. Jacob man⁹ brachia ꝛ collū hedis pellib⁹ texit: qz hed⁹ solet ꝑ pctō offerri: ꝛ gētilis ppl's dū se peccatorē ꝓfiteri nō erubescit: carnis i se pctā mactauit. Vestimentis maioris induiť: qz qui sacre scripture p̄ceptis (que maiori ppl'o data sunt) in bona operatione vestitur: ꝛ eis minoꝛ in domo vtitur: q̄ maioꝛ foras exiens reliquit int⁹. Greg. All'. Jsaac caligantibus oculis iacob filiū nesciens benedixit: q̄ ventura erant p̄uidit: ꝛ q̄ p̄sens assisteret: nesciuit. Constat enī qz iudei q̄ plene legē didicerūt: aduentū christi cognouerūt. Aū herodes a p̄ncipib⁹ sacerdotū inq̄rit: vbi xp̄s nasceret? cui ꝑtin⁹ rñderūt: Jn bethleē. Qui⁹ g̃ nouerāt: quē passiōis tpe cuz despicerēt ignorabāt: q̄rū noticia prioꝛ: ꝛ ignorantia posterioꝛ isaac caligante signať: qui dū iacob bñdiceret: q̄d in futuro ei eueniret p̄uidebat. sz q⁹ p̄ns assisteret nescie bat. Sic iudeoꝝ ppl's ꝓphie mysteria accepit: sz cecos oculos in cōtemplatiōe tenuit: qz p̄sentē nō vidit: de quo mlta in futuro p̄uidit. Aū se enī posse cernere nō valuit: cui⁹ aduentus potentiā lōge añ nūciauit. Greg. Jsaac filiū nescit: quē bñdixit: sm illū: Ppl's quē nō cognoui seruiuit mihi ꝛc. p̄sentē nō vidit: ꝛ vētura ei p̄uidit: qz oīpotens de⁹ cū p ꝓphas p̄diceret gētilitati p̄rogādā gratiam: in pūti per gratiam non vidit: quā tunc in erroꝛe reliquit: ꝛ tñ qz hāc p gr̄am bñdictiōis collecturus erat p̄uidit. Aū: Ecce odoꝛ filij mei sicut odoꝛ agri pleni: cui benedixit dñs. Ager enī mūdus ē. Et qz electoꝝ ppl's in toto mūdo Xtutibus redolet: odoꝛ filij odoꝛ est agri pleni. Aliter enī olet flos vue. qz magna ē virtus ꝛ opinio p̄dicatoꝝ q̄ debriāt mētes audiētiū. Aliter flos oliue: qz suaue ē opus misericoꝛdie qđ refouet ꝛ lucet. Aliť flos roſe: qz mira est fragrantia q̄ rutilat et redolet ex cruoꝛe martyꝝ. Aliter flos lilij: qz cādida vita carnis: de incoꝛruptiōe virginitatis. Aliter flos viole: qz magna ē Xt⁹ humiliū: q̄ vltima loca tenētes p hūilitatē se a terra ī altū nō sūleuāt: ꝛ celestī regni purpurā in mēte seruāt. Aliter redolet spica: cū ad maturitatē p̄ducit: qz boꝛū opeꝝ pfectio ad satietatē eoꝝ q̄ iusticiā esuriunt p̄parať. Quia Xo gētilis ppl's in electi per mundū sparsus virtutib⁹ suis oēs qui intelligūt replet odoꝛe bone opinionis: recte dr: Odoꝛ filij mei sic odoꝛ agri pleni: cui ꝛc. Sed qz virtutes ex se nō hz: recte addiť: Cui bñdixit dñs. Et qz p q̄sdā in ꝓfectionē surgit: p quosdā in actiue vite opa pinguescit: sequiť: Det tibi deus de roꝛe celi ꝛc. Bos desup ꝛ subtiliter cadit: et totiēs de roꝛe celi accipim⁹: quotiēs p infusionē cōtemplatiōis intime ꝛ de supnis aliq̄d tenuiter videm⁹. Cū Xo bona opa p coꝛp⁹ agimus: de terre pinguedine ditamur. c Abundantiā fru. ꝛc. Jsiđ. Hec ē mlt⁹ titudo quā colligit de sacramēto coꝛpis ꝛ sanguinis sui. d Venit esau ꝛc. Sero esau ad patrez reuertitur: quia pr̄i oīs potestas in celo ꝛ in terra. i Vix isaac. Hic consequēter describiť p̄dicte bñdictionis confirmatio qz egresso iacob a patre ꝛ ingrediēte esau p bñdictione ꝓsequēda ꝛ veritate cōpta: isaac bñdictionē nō retra-

Allego. Allego. Matt.2.a Ps.17. Ps.58.

tuisti fili mi? Qui respōdit: Odor a
ℊ Etiam mundi conuersationem dei designat.
lūtas dei fuit: vt cito mihi occurreret qđ volebam. Dixitq; isaac: Accede huc vt tangam te fili mi: b
et p̄obem vtrum tu sis fili⁹ me⁹ esau an non. Accessit ille ad patrē: ꝛ palpato eo dixit isaac. Vox c
quidez vox iacob est: sed manus manus sunt esau. Et non cognouit eum: quia pilosę manus simi d
litudinem maioris exp̄resserant. Benedicēs ergo illi ait: Tu es fi/ e f
lius meus esau? Rñdit: Ego sum.
a ℊ cibus deo placitus est peccatorum salus.
At ille: Affer inquit mihi cibos de venatione tua fili mi: vt bene
a dicat tibi anima mea. Quos cum oblatos comedisset: obtulit ei etiam vinum. Quo hausto: dixit ad
a ℊ recōciliationē mundi significabat quam desiderabat ecclia dicēs: Osculet me osculo oris sui.
eū: Accede ad me: dā mihi osculū fili mi. Accessit: ꝛ osculat⁹ est eum.
ℊ virtutum.
†Statimq; vt sensit vestimentoꝝ s
illi⁹ fragrantiam: bñdicēs illi ait:
a ℊ odore nominis christi mundus impletur.
b ℊ Sanctorum virtutibus mundus impletur.
Ecce odoꝛ filij mei: sicut odoꝛ a/
gri pleni cui bñdixit dñs: Det ti/ b
a ℊ Pluuia diuini verbi. ℊ Contemplatione.
b ℊ congregatione populoꝝ. ℊ bonis operibus.
bi deus de roꝛe celi et de pingue
ℊ charitatis.
dine terre abundantiā frumenti c
a ℊ feruoris in noua conuersatiōe. b ℊ misericoꝛdie. c ℊ gentiles conuersi.
ūini et oleī: et seruiant tibi pōpu
ℊ Judei.
li: ꝛ odoꝛēt te tribus: Esto domi
a ℊ Judeoꝝ vel hereticoꝝ: ꝛ quibus dicit: Filij matrē mee pugnauerūt cōtra me. b ℊ adorando
nus fratrum tuoꝝ: ꝛ incuruen b
a ℊ plebis iudaice. b ℊ Hoc fecerūt qui dixerunt: demonium habet.
tur ante te filij mātris tue: † Qui b
ℊ Eterna hereditate priuatus.
maledixerit tibi: maledictus erit:
a ℊ Qui corde et oꝛe dixerit: Benedictus qui venit in nomie domini. b ℊ Presentibus ꝛ futurē.
et qui benedixerit tibi: benedi/
ctionib⁹ repleatur. Vix isaac ser/ i
monem impleuerat: ꝛ egresso iacob foras: venit esau: coctoscz de

a Et iam mundi conuersationem dei designat.
b Vox quidē ꝛc. licet ei caligassent oculi ei⁹ ꝛ videre non posset: tñ clare audiebat: ꝛ ad vocē videbať iacob: ad tactū esau: verūtñ qz sensus tact⁹ in boibus certioꝛ ē q̄m sensus audit⁹: qz hō in tactu excellit oīa aīalia. vt dr. iij. de aīa. in auditu aūt excelliť a multis aīalib⁹. ideo iudicauit magis fm tactū q̄m fm auditū. d Et non co. ꝛc. in ꝓbatiōe p sensuz tactus.
e Bñdicēs g illi. i. bñdicere volēs. f Ait: tu es fi. me. esau? Hoc nō interrogabat q̄si ampli⁹ dubitās sz vt p̄cipiat sibi obsequiū: q̄ pacto ꝓcedat ad benedictiōem. ꝛ ptz lr̄a.
g Statiq; vt sensit. Hic ꝓpr̄ describiť forma bñdictiōis: vbi sic ꝓcediť qz p̄mo describiť ip⁹ iacob bñdictio. scđo bñdictiōis cōfirmatio. ibi: Vix isaac sermonē suū impleuerat. tertio esau q̄rulatio. ibi: Audito esau fmonib⁹. q̄rto cōtra iacob machinatio. ibi: Oderat g q̄nto matrē obuiatio. ibi: Nūciata sūt hec rebecce. Quātū ad p̄mū. i. formā bñdictiōis. p̄mo imp̄cať filio bona tēporalia: qz ex sensibilib⁹ ꝛ trenis ītellect⁹ hūan⁹ ducit ad spūalia ꝛ eterna: et q̄ntū ad hoc dr: b Det tibi de⁹ ꝛc. Ex influētia enī coꝛpis celestī tāq; ex cā efficiēte: ꝛ ex bona dispositiōe trē tāq; ex cā materiali: sequiť multiplicatio frē nascētiū. Scđo imp̄cať ei honorē ꝛ excellētiā. cū dr: Seruiāt tibi ppli ꝛ adoreēt te trib⁹ ꝛc. Tertio aliozuz beniuolētiā. cuz dic: Qui maledixerit tibi ꝛc. Cōsiderādū tñ q⁹ p ista ītelligunť bona spūalia ꝛ eterna tāq; p̄ncipaliť intēta sic ꝫ. dictū ē. xv. c. Cōsiderādū etiā q⁹ ista ñ sūt ꝑpleta ī psona iacob q̄ tādiu vixit fuit minus potēs ipso esau: ꝓpť qđ ipm valde timuit. vt hr. j. xxxij. ca. impleta sūt tñ ī posterē suis: q̄ tpe dauid ꝛ salomonis idumei fuierūt filijs isrl: sz pfectē ꝑpleta sūt in xp̄o cui potestates non solum terrene: sed etiam celestes sunt subdite. fm q⁹ ipe dic Matth. vlti. Data ē mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra. i Vix isaac. Hic consequēter describiť p̄dicte bñdictionis confirmatio qz egresso iacob a patre ꝛ ingrediēte esau ꝓ bñdictione ꝓsequēda ꝛ veritate cōpta: isaac bñdictionē nō retra-

† Heb.11.8

E † 24.q.3.c cū ergo.§. Item noe.

D

a Expauit isaac. Bñdictionē re/ pmissaz repetēte maiore filio ex/ pauit isaac: t aliū p alio se bene/ dixisse cognit: nec idignaī cogni/ to sacramento: dicēs: et benedixi eum t bñdictus est. Hec est prima benedictio isaac: minori ppō chri stianoz data. Sed nec maior filiꝰ Rom.11.d omnino despectus: quia cum in/ trauerit plenitudo gentium: tūc omnis israel saluus erit. Cuiꝰ se/ cunde benedictiōis pphetia est. In pinguedine terre t in roze ce/ li desup. e.b.t. In pinguedine ter re. i. in fecunditate rerū t potētia regni: qī illo populo fuit. t in ro/ re celi eloquijs dei. Jpīs eloquia dei credita sunt t legī testamēta. Viues gladio qz sanguini ppīs il le dedit' necesse ī xpō t pphetis exercuit. Et seruies fratri tuo mi/ nori. i. ppō christiano: tpūsqz veīet cū excuties t solues iugū eiꝰ de. c.t.cū. s.p cognitiōez fidei t gram xpī cōuersus deposueris onus le gis qñ iam tūc nō seruies minori ed p fidem frater vocaberis.

† 1.q.1. post c. nūqz. añ fi. ibi. Ja/ cob qui. p supplanta/ rionem.

b Expauit isaac. At qdā mētis a/ lienatio seqret: q extasis dr: q in magnaz rez reuelationibus fieri solet. Añ intelligēdū ē: spūalr ad monitū esse isaac: vt confirmaret be nedictionē in iacob: cui potiꝰ ira/ scendū fuit: qz patrem fefellit. Jn adā qz et extasis pcessit anteqz di Gen.2.d ceret: Erūt duo in carne vna: qd est magnum sacramentum in chri sto t in ecclesia. b Bñdixiqz ei tc. Alc. Si iusti viri voluntas bo na est: qd erit qz isaac nō esau quē voluit: sz iacob quē noluit bene/ dixit. Justi hoīs qntū ad ꝓsciētiā volūtas bona ē: deꝰ xo solus de † De pe di. 3.ca. iud as ibi lachry/ me quippe futuris iudicat. Jsaac hūano mo re filiū maiorē bñdicēdū putauit: sz deꝰ q occultoz est cognitor: mi noz ē dignū bñdictiōe oñdit: vt ñ hoīs ostēderet esse bñdictionē sz dei. Jdeo ī numer̄ ad moysen et Num.6.d aaron sacerdotes dr: Ponite no/ mē meū sup filios isrl ego dñs be nedicā eos. Sacerdotis ē bñdice re: dei effectū tribuere. Ut āt itel lerit isaac p spūm pphie bñdictio/ nē minori ōstinatā ait: Bñdixi: et erit bñdict'. c Juste vo. tc. Hie ro. Jacob supplāratoz interptat. Ab eo igr qz fratrez arte decepit: alluſit ad nomē: q iō añ iacob vo/ cat' ē: qz ī oztu plantā fratr̄ appē/ hēdit. d Et fratri tc. Quia idu mei tributarij fuerunt israel: qui iacob vocabatur. e Tempusqz veniet. Hoc impletum est: qñ re/ bellauerūt idumei ne essent sb iu/ da. Tpūsqz veniet tc. Quasi iu/ daic' ppīs a fuitute peccati ī fine Rom.11.d liberabit: vt cū plenitudo gentiū intrauerit: omnis israel saluus fi et. f Dixitqz in corde suo: Cū scriptura dicat esau in corde suo de morte fratris tractasse quomo do vel a quo sunt hec nunciata re becce. Sed datur intelligi: qz ei di uinit' oia reuelabant. Propt insanabile odiū iudeoz p spiritū ꝓsilij pceptū est apostolis vt reli/ cta iudea: transirent ad gentes.

Vocauit venatione cibos intulit patri dicēs: Surge pater mi t comede ō venatiōe filij tui: vt be/

a Manifestato enī t confirmato nouo testamento: iam ignorat veteris vmbre cultor.

nedicat mihi aīa tua. Dixitqz illi isaac: Qūis enī es tu? Qui respōdit: Ego filius tuꝰ pmo genit' esau. Expauit isaac stupore vehemen a

a Quātus qz prudēs q nullo labore suo de meritis gloriatus est.

ti: t vltra qz credi potest admirās ait: Qūis igitur ille est qui dudum captam venationē

a Gratancer accepi omnia bona que mihi retulit.

attulit mihi: et comedi ex omnib' priusqz tu

a Reuelato sibi sacramento: benedictionem confirmat. b Benedicenti me. c immobiliter.

venires? Benēdixiqz ei: t erit benēdict'. Au b

Adhuc doler prior populus primatum sibi esse prereptum.

dītis esau sermonib' patris irrugijt clamore

Et si non eterna vel presenti benedictione.

magno t cōsternatus ait: Benedic etiā t mi c

bi pater mi. Qui ait: Venit germanꝰ tuus d e

Jn figura t sacramento.

fraudulenter: t accepit benedictionē tuā. At

ille subiunxit †Juste vocatū est nomen eiꝰ ia c

cob: supplantauit enī me en altera vice. Pri/ f

a Primogenita nostra sunt: fides: spes: charitas: in quibus doler iudaicus populus christianū populum sibi esse prelatum: q ei prę/ miner in altitudine temporalium.

mogenita mea añ tulit: et nunc secūdo surri/ puit benedictionē meā. Rursumqz ad patrē: g

Nūquid nō reseruasti ait t mihi benedictio/ nem? Respondit isaac: Dominū tuum illum cōstitui: et omnes fratres suos seruituti illiꝰ subiugaui: frumento t vino stabiliui eum: t tibi post hec fili mi vltra quid faciam? Cui esau ait: Num vnā inquit tm bñdictionē ha/ bes pater? Mihi quoqz obsecro vt bñdicas. †Cunqz eiulatu magno fleret motus isaac di b

a Rerum omniū copia. b Scripturarum scientia: qua com/ pluitur adhuc ille populus.

xit ad eū: In pinguēdine terre: et in rōze celi

a crudeliter ppīas t aplos psequēdo. b christiano populo.

desup erit bñdictio tua: Viues ī gladio: t frā d k

tri tuo seruies. Tempusqz veniet: cum excu/ e l

a per agnitionem fidei. b Legis.

tias et solūas iugum eius de ceruicibus tu/

a Interim. b iudaicus populus. c Christum t suos.

is. Oderat ergo semp esaū iacob pro benedi m

deo qui omnia videt.

ctiōe: qua bñdixerat ei pater. Dixitqz in cor/ f n

vel veniant. a vt

de suo: Veniēt dies luctus patris mei et oc/ o

a christum quez crucifixit t discipulos eius. divinitus: quis in cogitatione dicta. vnde ad magnuz pertinet mysterium q mino rem pro maiore benedici voluit.

cidam iacob fratrem meum. Nunciata sunt p

alias timens.

hec rebecce. Que mittens t vocās iacob fili q

um suū dixit ad eū: Ecce esau frater tuus mi natur vt occidat te: Nūc ergo fili mi audi vo cem meā: t cōsurgens fuge ad laban fratrez

a Syriā. b alias charran. c propter pdicationē euāgelij ī gentib'

meuz in arān: habitabisqz cum eo: donec re/ quiescat furoz fratris tui: et cesset indigna/ tio eius: obliuiscaturqz eozum que feciſti in eum. Postea mittam: t adducā te inde huc.

ctauit: sz magī confirmauit: t ptz ira vsqz ibi: a Expa/ uit isaac stupore vehe. tc. Dicūt hebrei q isaac audi/ tis pdict' voluit retractare bñdictionē iacob: sz tūc ex volūtate dei vidit gehēnaz aptam t sibi paratā si retra ctaret, ppt qd expauit: t nō retractauit: sz magī confirma uit. Doctores aūt catholici dicūt q isaac rapt' fuit ī ex tasi et cognouit q illud qd fcm fuerat circa iacob erat ō volūtate t ordiatiōe dei: qd latuerat ipm tūc: ppter qd admirās t ordiatiōi di/ uine obtēperās cōfirmauit bñdictionē di. Bñdixiqz ei t erit bñdict'. subditur:

b Audit' esau. Hic ꝓpr ō/ scribit ipsiꝰ esau q̄rulatio: eo q frat' suꝰ bñdictiōez ha buerat: t aliā bñdictionem petebat ō. c Bñdic etiaz tc. ac si ō. ita potes sicut añ bñdictionē iacob. d Qui ait. se excusādo qz volūtatē dei cognouerat ō iacob.

e Veīt germanꝰ tuꝰ frau. tc. Hebrei dicūt ꝓuidēter qz dictio hebraica q ē ibi ē equoca: t aliqñ accipit pro dolo: t aliqñ accipit p prudētia seu bona cautela: tsic ōz b accipi. Sciebat enī iā isaac q ō volūtate t ordia/ tiōe diuīa recepat bñdictio nē: vt dictū ē: t iō eiꝰ factū non poterat iputari fraudi ꝓprie f Primogēita mea tc. Falsū dic: qz voluntarie vēdidit ea. vt ptz ex pdict' t p ꝓns nō surripuit bñdi/ ctionē alienā: sz sibi debitā † Heb.iiij caute accepit. g Rursūqz ad p. vt extorqret ab eo bñ/ dictionē. seqt: h Motus isaac. pietate ppē fletū esau dixit ad eū: ī pinguedīe tre t ī roze celi desup erit tc. i. ī abūdātia frenascētiū q̄ cau sant ex ist' duobꝰ vt dcm ē. i Viues ī gla. quia fuit bō bellicosus. k Et fratri t. tc. b impletū fuit qñ dauid fec idumeā sibi tributariā. ij. Reg. viij. vt iā dictū ē. ē. xxv. ca. l Tpūsqz veīet tc. Hoc ipletū ē qñ idumei re/ bellauerī ne essent sb iuda. iiij. Reg. viij. m Oderat g. Hic ꝓpr describit machi natio esau ꝓtra fratrem.

n Dixitqz ī corde s. machi natiōes ꝓtra eū cōcipiēdo.

o Veniēt tc. nolebat ei b facere vīnēte pre. ne ī curre/ ret odiū eiꝰ: t malediceret ab eo. p Nūciata sūt hec rebecce. Hic ꝓpr ponit ma/ tris obuiatio. cū dr: Nūcia ta sūt b. Ex q ptz q esau p/ dictā machinatiōez ñ sic ce/ lauit ī corde suo qn appare ret exteri' ī signis t xbis.

q Que mit. tc. vt īduceret eū ad dandū locū ire t rece/

dendū

Ocauit itaq; isaac ꝛc. Aug. Qđ hñt latini codices: vade ī mesopotamiā ī domū bathuel ꝛc. greci hñt: Fuge in mesopotamiam ꝛc. vt ītelligaī etiam isaac intellexisse: q; esau de morte fratris cogitauit.

Nico. de lyra

Profectus dendū ad tps sequiī: a Cur vtroq; oz. fi. ī vna die. ac si d. si ūnadat te poterit esse q; ambo eritꝫ ītersecti. vel si vn⁹ remāeat: oportebit q; sit fugitiu⁹ a me. b Dixitq; re. ad isa. qz iacob nō poterat ꝓuenīēter recedere sine scitu pris: iō rebecca ꝓuertit se ad īducē dū isaac vt mitteret iacob filiū suū ad laban: vt ibi accipet vxorē d. c Tedet me vi. ꝛc. i. ppter vxores esau. nō aūt dixit ipi isaac aliā cām. s. ō machinatiōe esau ī mortē iacob: ne ī senectute sua nimis affligeret. d Si acceperit ia. ꝛc. ac si d. si diligis vitā meaz mitte eū ad domū fratrꝫ mei vt ibi accipiat vxorem. Ca. XXVII

Moraliter.

b† Senuit aūt isac ꝛ caligauerūt oculi ei⁹ ꝛc. p quē significatur bon⁹ plat⁹ eo q; abrahā fuit priarcha. Dicit tñ caligās oculis eo q; bonus platus aliqñ donis ꝛ xbis adulantium decipit. Añ dicit q; aliqñ bonus dormitat homer⁹. Exemplū ō dauid q; xbis ꝛ factis adulatorijs Sibe intantū decept⁹ fuit: q; medietatē hereditatꝫ miphiboseth sibi dedit. ij. Regū. xix. Et sic ꝓtingit q; aliqñ platus decept⁹ studet ad ꝓmotionē maloꝝ ī ꝓiudiciū bonoꝝ. qđ notat cū subdit:

† Vocauitq; esau ꝛc. ad q; enī cū vocauit vt bñdictionē ipi iacob debitā sibi daret. b Qđ cuz audisset rebecca ꝛc. p quā significat eccl'ia plati sponsa. ppē qđ exēplo rebecce debet modos ꝛ vias querere q; bus impediant ꝓmotiōes iniuste ꝛ indigne: ꝛ fiāt iuste ꝛ bone sicut rebecca bñdictiōez esau prudēter ipediuit. ꝛ sic iacob illā accepit: ꝛ cū bon⁹ plat⁹ q; aduertit sibi nō displicet: sz magis placet. ppē qđ isaac aduertēs dñi volūtatē bñdictionē iacob ñ reuocauit sz magis ꝓfirmauit dicēs. † Benedixitq; ei ꝛ erit benedict⁹. Jn ca. xxvij. vbi dicitur in postilla: Senuit.

Additio. j.

Hec historia nō videt intelligenda sic q; isaac appropinq̄nte ēmino vite sue ō sua posteritate ordiaret: sic testatores solent facere suas vltimas volūtates ostēdēdo. Hec etiā legit q; filiꝰ recepturus bñdictiōez a patre pri⁹ ei faceret obsequiū in mēsa ꝛ hmōi ꝓ ut postil. ait nullā auctoritatē ad q; allegādo: nec etiā sufficienter rōnē: sz ista sūt ꝓphetice ītelligēda: eo mō q; iacob approp̄inq̄nte tpe mortꝫ sue filijs suis ait: Cōgregamini vt annūciē vob q; vētura sūt ꝛc. j. xlix. ca. sic ꝛ Deu. xxxiij. ō moyse legit: ꝛ hec bñdictio q; bñdixit moyses hō dei filijs isrl' añ mortē suā ꝛc. vñ isaac estimās esau esse ꝑmogenitū suū: ꝛ sic eidē ptinere bñdictionē abrae ꝛ semini suo repromissam incitauit ipm esau ad bñdictionē recipiendā: ꝛ vt ipe isaac magꝫ disposit⁹ esset ad dandā bñdictiones voluit ab ipso esau recipere cibaria sibi placita. anim⁹ enī ꝓpax q̄ reddit aptior: ad ꝓpheticū exercēdū ex sensibilib⁹ sibi bñ ꝓportionatꝫ: vt ī. iiij. Reg. iij. ō heliseo legit. Nihilomin⁹ ī q; loco nō solū verba isaac sz etiā ei⁹ facta: sil'r rebecce ꝛ filioꝝ sūt ꝑncipaliter figurativa: ꝛ futuroꝝ ꝑnostica. vñ Aug⁹. in li. q̄stionū noui ꝛ ve. te. dicit: Qm̄ tant⁹ priarcha isaac añq; moriaī q̄rit a filio venationē ꝛ escā qualē amat ꝓ magno bñficio: ꝛ ꝓmittit bñdictionē: nullo mō arbitremur vacare a significatiōe prophetica: maxīe qm̄ festinat vxor ei⁹ vt illā bñdictionē minor accipiat: quē ipa diligebat ꝛc. in eadem narratiōe ml'tū moverūt ad maiora intelligēda vel req̄renda. Hec Aug⁹. vñ in hac historia sic p̄cedēti vēditiōe ꝑmogenite: rō lr̄e ꝑncipaliter ē figuralis: que aūt ista p̄figurāt in Glo. ordi. plene tractatur. Jn eodē ca. xxvij. vbi ōr ī postil. Jn me sit ista ma-

Additio. ij.

Hec xba rebecce alit (ledictio ꝛc. exponunt iuxt lr̄az: vt sit sensus: si maledictio ꝓtingat in me erit: eo q; induco te ad q;. et q; dicebat cōfidēs de deo vt postillator dic. Jn eodē ca. xxvij. vbi ōr in postil. in postilla: Quātum ad primū. s. formam benedictionis.

Additio. ij.

Quidā exponūt hāc bñdictionē sic: vt tria ꝑmissa ītelliganī mere tpalia. scz abūdātia victualiū p q; q; dic: Det tibi de⁹ de rore celi. Excellētia potētie: p q; q; dr: Seruiāt tibi ppli ꝛc. Preeminentia ꝑmogeniture: p q; q; dr: Esto dñs fratr tuoꝝ. Sc̄dm xo ītelligaī ō bonis spūalib⁹: ꝛ q; cū dr: Qui maledixerit tibi sit ille maledict⁹. cui⁹ rō ē. nā cū maledicere aliquē cōit ꝑortat optare ei malum optare āt malū sp ē pctm̄: nisi ꝓmus sit pctor ꝛ optet ei aliqđ malū pene: vt ex q; sequaī sibi aliqđ bonū: put ī sc̄da sc̄de. q. lxxvj. Ex q̄ sequit q; boni ꝛ iusti nūq̄ sūt maledicēdi. vñ Mu. xxiij. Quō maledicā ꝛc. ꝛ sic tāto gui⁹ peccat: q̄nto psona cui maledicit magꝫ ē amāda seu reuerēda: vñ Leui. xx. Qui maledixerit pri suo morte moriaī ꝛc. ꝛ Exo. xxij. Principi ppli tui nō maledices: Ex q; igit q; isaac ꝓphetice maledicebat maledicētib⁹ iacob: ītelligit q; posteritas iacob p̄sertī spūaliī cui hec bñdictio ꝑncipaliter dirigebaī: futura erat iusta ꝛ xtuosa sic vt ei maledicētes eēnt digni maledictiōe: ꝛ sic ī ista ꝑticula ītelligit: q; posteritas iacob debebat eē bñdicta ī spūalib⁹ q; ī xtianis ꝑncipaliter ꝓsistūt. Jnfra āt ca. xxviij. vbi itez bñdixit isaac ipm iacob: vlteri⁹ exp̄ssit q̄dā ad bñdictionē gr̄e ptinētia. ꝛ q; cū dic: Et det tibi bñdictiōes abrae ꝛ semini tuo poste. ꝛc. Et p̄dicto mō ītelligēda sūt xba q̄. s. xij. ca. fuerī dicta a deo ipsi abrae. scz Maledicā ꝛc. Jn eodez ca. xxvij. vbi dicitur in postilla: Hebrei dicunt: Prouidenter ꝛc.

Additio. iij.

Dictio hebraica ī q; loco posita nō ē eq̄uoca. Nihil enī significat nisi dolū vel fraudē. vñ trālatio dñ se hz. cuz dic: Fraudulēter. sz qz dolus vl' fraus sz ꝓprie accipiant ī malo: abusiue tñ q̄nq; accipiunt ī bono: iuxt illud. ij. Coꝝ. xij. Cū essem astut⁹ dolo vos cepi: iō hec dictio fraudulent accipit hic q; mō. s. abusiue vl' isaac forte volens se excusare ab esau: vocauit iacob fraudulētū quasi in ꝓpria significatione.

Replica

Correctorꝫ ꝓtra Burgen. Jn ca. xxvij. vbi postillator: dispositionē: bñdictionē ꝛ ordinationē voluntatis vltime ipi⁹ isaac exponit ad lr̄am: Burgen. instat sic. s. ca. xxv. volens q; totū sit tm̄ figurale: sz q; satis ꝓbatū ē ibi dē. Cū enī ī lr̄a hac nihil narret ō virtute sermonis falsū: nec absurdū: mirandū est q; Burgen. ꝓtra beatum Aug'. ꝛ alios sanctos doctores q; nitit sensū lr̄alez obijcere: sufficeret dicere: q; sensus allegorie⁹ hui⁹ passus sit potior ꝛ magis a spūsctō auctore scripture intēt⁹: ex q; tm̄ lr̄alis sensus nō est abijciēdus nisi esset in eo ō virtute ēmonis absurditas q̄ nō esse ostēsuz est supra. Jn eodē ca. diuersitas surgit inter postillatorem ꝛ Bur. de lr̄a hebraica: vbi nr̄a trālatio hz fraudulēter: postillator dicit dictionē hebraicā forte equiuocā ad fraudē ꝛ cautelam: ꝛ ita debere hic sumi ꝑ cautela: qz isaac instruct⁹ vt etiā nollet eam retractare: sz potiꝰ cōfirmaret eandē: vt dic beat⁹ Aug⁹. ō hac materia diuinit⁹: q; ipsi iacob debebaī bñdictio. a deo supra allegat⁹: ꝛ Glo. Mō potuit recte imponere ipi Jacob fraudē ī ꝓpria significatiōe: sz cautelā ne videret ꝓtradicere deo ispirāti. Bur. aūt dic dictionē hebraicā q; nō eē eq̄uocā sz solū significare fraudē: ꝓcordat tñ ī ꝓclusiōe ꝛ re cū postilla. q; fraus q; nō dz accipi ꝓprie sed abusiue ꝑ cautela. de hebraicis lr̄is nō iudico sz q; scio q; postil. dic se ī hmōi passibus vsū fuisse ꝓsilio pitissimoꝝ ī hebraica līgua: vt pz ī fine tractatus sui ō differētia nr̄e trālatiōis ꝛ hebraice xitatꝫ: an debeamus credere soli Bur. in hmōi: q; remitto ad sapiētes. sufficit enī in ꝓposito q; vtroq; eadē ē ꝓclusio ī re. Ca. XXVIII

e Ocauit itaq; isaac ia. Hic ꝯnr describit electio ppli
v dei ꝑ aliū stipitē. s. iacob. ꝛ ꝓmo describit vt incipiēs. scō vt ꝑficiēs. xxxj. ca. tertio vt ꝑfect⁹. xxxv. ca. Primus aūt stat⁹ ipsi⁹ in trib⁹ ostēdit. ꝓmo in patrꝫ obauditione. scō in ꝑlis multiplicatione. xxix. ca. tertio in possessionū acq̄sitiōe. ibi: Mato aūt ioseph in medio. xxx. ca. Circa primū considerandū q; obedire patri in bonis ꝛ licitꝫ ē ꝑncipiū totiꝰ

† 24. q. 3. c cū ergo. 9. Frem noc.

E a Profect⁹ ve. Jsi. Jacob fugiēs dolos fratr̄: relicta domo patria ⁊ parētib⁹: vadit in regionē lōginquā vt accipiat vxorē. Sil̄r xp̄s relictis parētib⁹ fm carnē. i. iudeis: ⁊ patria. i. hierosolyma: ⁊ oīb⁹ iudee regionib⁹: abijt in gētes vt accipiet sibi eccl̄iam fm illud: Vocabo nō plebez meā ⁊c. b Jgit̄ egressus ⁊c. Grego. Moz. In itinere dormire ē. in p̄sentis vite trāsitu a rerū tpaliū amore q̄escere: ⁊ in diez labentiū cursu ab appetitu visibiliū mētis oculos claudere: q̄s primis parētibus seductor aperuit. Culpa enī oculos ꝯcupiscētie aperuit: q̄s innocētia clausos tenebat. Angelos descēdētes ⁊ ascēdentes cernere: est ciues superne patrie ꝓtēplari: q̄to amore auctori suo ihereāt: vel quāta cōpassiōe charitat̄: nr̄is ifirmitatib⁹ cōdescēdāt. Notādū aūt q̄ ille dormiēs angelos cōspicit: q̄ i lapide caput ponit. In lapide ei ab exteriorib⁹ cessans: in terna penetrat q̄ intenta mente imitationē redemptoris obfuat. qz caput ponit in lapide: q̄ xp̄o inheret mēte. Qui eī a p̄ntis vite actiōe remoti sūt: ⁊ ad supna nō intendūt dormire possunt: sed videre angelos nequeūt: qz caput in lapide tenere cōtemnūt: ⁊ corpore nō studio dormiūt: qz caput nō in lapide: sz in terra posuerūt. Qui plerūq; q̄to securi⁹ ab externis cessant: tāto lati⁹ immūde sibi cogitationis strepitū cumulāt. Aū viderūt eā hostes: et derisert sabbata ei⁹. Precepto enī legis ab exteriori ope in sabbato cessāt. Hostes ḡ irridēt: cuz ipsas vacatiōes ad illicita ptrahūt. Sancti ḡ laboriosius dormiūt: q̄ vigilāt: qz in eo q̄ actiones seculi deserētes superāt: q̄tidie cōtra semetipos pugnāt: ne mens p negligentiā torpeat: ne ſBacta ocio ad supna dīsideria frigescat: ne ipsis plus iusto deseruiat: ne sub discretiōis specie sibi parcēdo a pfectiōe languescat: ⁊ cū ab huius mūdi inq̄sitiōe se penit⁹ subtrahit: p quietis studiū virtutib⁹ intēta vigilās dormit. Aū: Nemo pōt duob⁹ dn̄is seruire. Et alibi: Nemo militās deo: implicat se negocijs secularib⁹. Et vacate ⁊ videte q̄m suauis est dn̄s. c Tulit de lapi. ⁊c. Jsi. Dormitio iacob in itinere: mors xp̄i i cruce. Lapis capiti suppositus: xp̄s est fm humanitatē: quē iacob vnxit: vt xp̄s signaret. Christ⁹ ei⁹ grece vnct⁹ latine. Caput aūt xp̄i deus. Lapis ḡ capiti iacob suppositus: signat hūanitatē xp̄i ꝯiūctā deo assumēti. caput enī viri xp̄s: caput xp̄i de⁹. d Uidit̄q; in so. ⁊c. Greg. All̄. Jacob p̄dicatores signat: qui nō solū caput ecclie. i. xp̄m contēplādo appetūt: sz ad mēbra illi⁹ miserādo descēdūt: qō angeli ascendētes descendētesq; demonstrāt. Hinc moyses crebro tabernaculū intrat ⁊ exit: ⁊ q̄ int⁹ ad cōtēplatiōes rapit̄. foris infirmātiū negocijs vrget̄. Int⁹ arcana cōsiderat: foris onera carnaliū portat. Qui de dubijs semp ad tabernaculum recurrit: cozā testamēti arca dn̄m cōsulit: exemplū doctoribus p̄bēs: vt cū foris ambigūt q̄d disponāt: ad mētē q̄si ad tabernaculū redeāt: ⁊ velut cozā testamēti arca dn̄m cōsulāt: de q̄bus dubitāt: apud se int⁹ sacri eloquij pagi nas requirētes. Moza. In itinere dormire est: in via hui⁹ seculi ab ip̄edimēto actionū secl̄arū quiescere: Jacob dormiēs: angelos vidit: qz illi diuīa cōspiciūt, q̄ ab appetitu tpaliū rerū oc̄los claudūt. q̄s bñ clausos diabolus aquit dicens: Jn q̄cūq; die comederit̄ apient̄ oculi vr̄i ⁊c.

Jsi. Uidit in somnis ⁊c. Angeli p scalaz ascendentes ⁊ descendētes euangeliste sunt ⁊ p̄dicatores christi: ascēdentes ad intelligendā diuinitatem: oēm creaturā excedētes: vt inueniāt i p̄ncipio Xp̄m apud deū: p quē oīa facta sunt. Descēdētes vt inueniāt eū factū ex muliere factuz ſB lege ⁊c. In illa enī scala a terra vsq; ad celū: a carne vsq; ad spiritum qz in illa carnales ꝓficiēdo: q̄si ascēdendo spūales fiūt. Ad q̄s lacte nutriendos spūales descendūt: qz nō p̄t eis loqui q̄si spūalib⁹. sz q̄si carnalibus. Ipse sursuz in capite. Jp̄e deorsū i corpe suo. i. eccl̄ia. Jp̄e scala: qui ait: Ego sū via. Ad ip̄m ascēdit̄: vt i excelsis itelligat̄: ⁊ descendit̄: vt in mēbris puul̄ nutriat̄. p illū se erigūt: vt sublimē expectent. ⁊ humiliāt: vt eū subliminter ⁊ temp̄anter annūcient. e Ego sum d. d. a. p. t. Mystice designat mādatū diuinitatis ad humanitatē xp̄i directuz cui terra i. eccl̄esia. p̄mittitur: ⁊ semini illius. i. christiano populo. Aū: Postula a me: et dabo tibi gentes hereditatē tuā ⁊ possessionem tuā terminos ter.

boni: tō p̄mo oīdit̄ q̄l̄r adipleuit p̄is p̄ceptū. scdo quō ex ſB recepit diuinū oraculū. ibi: Jgr̄ egressus iacob ⁊c. tertio quō ex ſB reddidit deo gratū obsequium. ibi: Surgēs ḡ iacob māe. Prima i duas. i. ptē p̄ncipalē: ⁊ icidētalē. ibi: Uidēs āt esau. Circa p̄mū exp̄mit̄ p̄ceptū p̄is de itinere iacob vt ptz: ⁊ vlteri⁹ ip̄i⁹ iacob obediētia. cuz ſBdit̄: a Cūq; dimisisset. ⁊c. nō ita cito: sz p magnos labores ⁊ diuias ꝓsolatiōes ḡs i via habuit: vt patebit ſ. b Uidēs aūt esau. Hic incidēter describit̄ quō esau cū duab⁹ vxorib⁹ q̄s hēbat accepit aliā d genere hismaelis auūculi sui: credēs p ſB satisfacere p̄ri ⁊ matri: q̄ñ fecit: qz malā sup malas adduxit. ⁊ ptz lr̄a. c Jgit̄ egressus iacob. Hic oīdit̄ q̄liter iacob ex obediētia patris pgēs ad suū auūculuz in via recepit diuinū oraculū. cū subdit̄: d Cūq; ve. ⁊c. Jose. dic̄q; i nocte hospitabat̄ i cāpis: hñs suspectos hītatores ciuitatū, ppt̄ eoz malicia: ꝯ remāsit extra ciuitatē. Alij hebrei dicūt q̄ lz nō sit exp̄ssum nomē loci illi⁹. dicunt tñ doctores hebrei ⁊ catholici: q̄ iste locus fuit mōs moria: ibi enī abraam auus su⁹ obtulerat isaac patrē suū: ⁊ ppter ſB reputabat locū illū sacrū: ppt̄ qō ibi declinauit: vt ibi vigilaret i oratiōe p ptē noct̄ ispās ibi diuinā reuelationez hr̄e: qō ⁊ factū ē. e Tulit de lapidibus ⁊c. Dicūt hebrei q̄ accepit tres lapides ⁊ sat̄ videt̄ ex textu q̄ accepit plures: ex eo q̄ dicitur: De lapidibus. ⁊ qñ euigilauit inuenit q̄ illi tres lapides facti erāt vn⁹ lapis: et ſB videt̄ p lr̄az sequentē. ſ. Tulit lapidē quē supposuerat capiti suo. ⁊ dicunt q̄ ſB fuit in signū q̄ dn̄s vniret̄ cū eo associādo eū. Mos āt meli⁹ possum⁹ exponere q̄ ſB fuit i signū vnitatis essentie in deo: ⁊ trinitat̄ psonarū: de cui⁹ apparitiōe ſB agitur. vl̄ i signū triū naturaꝝ in xp̄o. s. corpis ⁊ aīe: ⁊ deitatis i vnitate psone: qz de bñdicta icarnatiōe fuit hec reuelatio facta ip̄i iacob.

f Dormiuit in eodē loco. post longā ⁊ deuotā oratio nem. g Uidit̄q; in somnis scalam stantem ⁊c. ista aūt scala que ex multis gradibus constituit̄: significabat gradus generationū: p quos christus fm carnem descendit ab abraam vsq; ad virginem Mariā q̄ ip̄m pepit. Et gradus huius scale numerat Matth. in principio euangelij sui. d. Liber generatiōis iesu christi ⁊c. Duo latera scale sunt iusti ⁊ peccatores: qz ex vtrisq; descēdit fm carnē: ⁊ pro vtrisq; nat⁹ est ⁊ passus. Q̄ō aūt dn̄s ꝺr innixus ip̄i scale: designat q̄ ip̄a deitas est vnita carni a patribus descendēti in christo. Q̄ō autem pes scale terram tangebat: et cacumen ei⁹ celum: designatur per hoc q̄ ipse christus fm humanitatem conuenit cū hominib⁹ terrenis i natura absq; pctō: sz p dei-

tatem

auo tuo. Cunq; dimisisset eū isa/ a
a ac profectus venit in mesopota/
miā syrie ad laban filiuz bathuel
syri fratrē rebeccē matris sue. Ui b
ſ deus.
dēs autē esau q̄ bñdixisset pater
a ſ christum. b ſ in apostolis. c ſ gentes prius superbe ac sublimes. ſ Ecclesiam.
suus iacob: ⁊ misisset eū in mēso/
potamiā syrie: vt inde vxorē du/
ceret: ⁊ q̄ post benedictionē p̄ce/ †
cepisset ei dicens: Non accipies
coniugem de filiabus chanaan:
quodq; obediens iacob parenti
bus isset in syriā: probās quoq;
q̄ nō libenter aspiceret filias cha
naan pater suus: iuit ad hismae/
lem. ⁊ duxit vxorez absq; his q̄s
prius habebat: melech filiaz his/
mael filij abraā sororē nabaioth.
b Jgit̄ egressus iacob de bersabee c†
ſ als tharan.
pgebat aran. Cunq; veniss̄et ad ‡ d
ad quēdā locū: ⁊ vellet i eo req̄/ †
scere post solis occubitū tulit de e†
c lapidib⁹ q̄ iacebāt: ⁊ supponens
ſ caput xp̄i deus. ſ Sic xp̄s i cruce mortuus.
capiti suo dormiuit i eodez loco. f
a ſ christi qui est vita.
Uidit̄q; i somnis scālā stātē sup g† †
a ſ Terremitarē. ſ ipse est sursum in capite suo: qui deorsum in torpore suo.
tērrā ⁊ cacumē eius tangēs celū.
a ſ euangelistas predicatores. b ſ vltra oēm creaturā apud deum per quē omnia facta sunt. ſ vt inueniant eum cui omnia tribuunt.
Angēlos quoq; dei ascēndentes †
et descendētes p eam: ⁊ dominū †
a ſ vt inueniant eum factum ex muliere.
e innixum scalę dicētem sibi: Egō
sum dominus deus abraam pa/
ſ Ecclesiam.
tris tui: ⁊ deus isaac. Terraz in q̄
ſ homini. a ſ christiano populo.
dormis tibi dabo et sēmini tuo:

†.35.q.1.¶ hec ita q̄ hinc est.

†.93.dist. 1.1.q.7.¶ plerūq; ¶ his tract. hos etiam.

Ministerio de Cultura 2024

¶ a Cūq; euigilasset ꝛc. Quisq; post torporē inertie euigilauerit: ꝛ p exercitū boni opis vere exurrexerit: in ecclesia supereminentē grāz dei ꝛ introitū regni celestis intelliget.
b Surgēs ḡ. Aug⁹. Q̄ erexit iacob lapidē quē capiti supposuerat in titulū ꝛ supfudit oleū: nihil fecit idolatrie sile: qz nō vel tūc vel postea frequētauit lapidē adorādo: aut ei sacrificādo: sed signū fuit ꝛ pphetia ptinēs ad vnctionē vñ xp̄s dr. c Appellauitq; nomen ꝛc. Hiero. Ab eo qđ dictū est: q; terribilis est loc⁹ iste ꝛc. loco nomen imponit bethel. i. domū dei: q̄ añ luça vocabaꝭ. i. nux vel amygdalū. Añ ridicule quidā verbū hebraicū vlā nomē vrbis cē putant: cū vlā interp̄teꝭ p̄i⁹. Ordo ḡ iste est lectiōis. vocauit nomen loci illi⁹ bethel: ꝛ p̄i⁹ luça vocabulū ciuitatis. Antique Vo scriptura verbo vlam vel elam plene sūt: qđ nihil significat: nisi p̄i⁹ vel añ vel vestibulū: vel suplimīare vel postes ꝛc.
d Vocabiꝭ do. Prophetia est dom⁹ dei ibi future. ibi ꝛ ipe rediēs deo sacrificauit. ¶ Vidit a

Nico. de lyra

tatem cōuenit cū deo patre: vt sic verus mediator dei ꝛ hoīm dicaꝭ. Per angelos dei descēdentes: intelligēdū est q; mysteriū incarnatiōis de volūtate dei fuit hoīb⁹ reuelatū: primo p̄riarchis ꝛ postea ꝓphis clarioꝝ: tertio ministris no. te. clarissime. p angelos ascēdentes intelligiꝭ fides ꝛ dēuotio b sancto ꝛ ī q̄libet statu p̄dicto deo p̄zsentata p angelos fm q; angelus raphael dixit Tobie. xij. ca. Añ orabaꝭ cuz lachrymis ꝛ sepeliebas mortuos ego obtuli memoriā oratiōis tue coraz dño. ꝛ ista coguouit iacob futura licz nō sint p̄ß exp̄ssa: qz mysteriū incarnationis nō erat adhuc sic publicandū: exp̄miꝭ tū ꝑ qualr de⁹ p̄misit ip̄i iacob p̄missiones factas abrae ꝛ isaac: in quib⁹ ꝓtineꝭ implicite mysteriū xp̄i. ꝛ q; iacob habuerit noticiā de p̄dict⁹ ptz p ꝑ q; dixit: a Vere dñs ē in loco isto. qz bñficia ꝛ mysteria diuina erāt ibi cōplenda. b Et ego nescieb̄ā. qz p istā reuelationē de mysterio xp̄i habuit plenioꝛē cognitionē q̄ añ. c Pauēsq;. i. admirans de dei benignitate. d Q̄ terribilis ꝛc. i. venerabil⁹. e Nō ē hic aliud nisi domus dei. Vidit enī futuruz esse q; ibi fundareꝭ templū: vt hr̄. ij. Paraꝭ. iij. ca. vbi viguit diuin⁹ cult⁹: ꝛ q; ibidez postea offerēdus cēt dñs noster ieſus xp̄s: vt hr̄ Luc. ij. f Et porta celi. qz in ꝺā loco ꝓpinq̄ passus ē xp̄s: cui⁹ passio celū appuit ꝓpꝭ qđ dr porta celi. sequiꝭ: g Surgēs ḡ iacob mane. Hic ꝯr describiꝭ ipsi⁹ iacob deuotū obsequiū. cū dr: Tulit lapidē ꝛc. h Et erexit ī titulū. i. signū rei p̄terite. s. diuīe reuelatiōis sibi facte ibidē ꝛ ī signū rei future. s. fundatiōis tēpli ꝛ passiōis xp̄i. i Appellauitq; nomē vrb̄ be. ꝛc. Loc⁹ ei ille vbi dormierat iacob tūc erat eꝫ vrbē ſz postea inclusus ē: ꝛ sic vocauit vrbem bethel: qđ interp̄taꝭ dom⁹ dei: ex eo qđ dixerat: Nō est hic aliud nisi dom⁹ dei ꝛc. Ad plenioꝛē autē intellectū huiꝰ passus cōsiderandū q; ista ciuitas de qua hic fit mentio fm oēs doctoꝛes cōmuniter exponētes passum istū: est hierusalem: que legiꝭ plura nomina habuisse: ꝛ continenꝭ in his versib⁹ subscript⁹: Solyma luça bethel hierosolyma hieb⁹ helia. Urbs sacra hierlm dicīꝭ atq; salem. Melchisedech ei primo fundauit eā ꝛ vocauit eam salē. i. pacificā: qz rex iusticie ꝛ pacis fuit: vt. s. dictū est. xiiij. ca. postea hiebuçei habitauerꝭ ibi ꝛ sic vocata est hieb⁹: vt habeꝭ Judic. xix. et postea factū est vnū nomē cōpositū ex duob⁹ ꝛ vocata ē hierusalē. b. mutata ī. r. Hebrei

§ vel germen. § Innumerabile.

Erit q; semē tuū q̄si puluis terre. § Luce fidei vel tot⁹ boni opis. § occasuz vi
Dilataberꝭ ad orientē ꝛ occidētē: tio. a § Cōtractionē voluptat⁹ ꝛ mortificatiō/nē desideriꝝ. b § claritatē sapie: ꝛ feruoꝛem dile/
septētriōnē: ꝛ meridiē. Et bñdicē ctionis. a § christo. b § imitatoꝛibus.
c § Aliqui de omnib⁹.
tur ī tē ꝛ ī semīe tuo cūcte tribus
a § dñs custodiat itroitū ꝛ e. t. b § i p̄dicatoꝛib⁹
terre. Et ero custos tu⁹ q̄cūq; p̄ce
a § circa finē mundi. b § iudeam credituram.
xeris: ꝛ reducaz te ī tērrā hāc: nec
dimittaz nisi cōpleuero vniuersa
q̄ dixi. Cūq; euigilasset iacob de
somno ait: Vere dñs ē ī loco isto a
ꝛ ego nesciebā. Pauēsq; q̄ terri/ b c
a § qz ibi futurū erat tabernaculum.
bilis est inq̄t loc⁹ iste: nō ē hic aliud et
a § replū ꝛ cultū dei futurum significat. § qz ibi nat⁹ est xp̄s in bethleē qđ spū p̄uidebat. b § qz ibi ī terrā descēdit: ibi in celū ascēdit. § qz inde aditus credēt⁹ ad capiendū regnū celorum.
ud nisi dom⁹ dei ꝛ porta celi. Sur f g
gēs ḡ iacob mane: tulit lapidē quē
a § Christi resurrectionem significat.
supposuerat capiti suo ꝛ erexit in h
a § Scōm illud: Vnxit te deus d. t. o. l.
titulū: fūdēs oleū desup. Appella i c
a § domum dei. b § Nux vel amygdalum. Alij zulam erat nomen ciuitatis p̄ius.
uitq; nomē vrb̄ bethel: q̄ p̄⁹ lu/
ça vocabaꝭ. Vouit etiā votū dicēs: Si fuerit dñs mecū: ꝛ custodierit me in via p quā ambulo: ꝛ dederit mihi panē ad vescēdū: ꝛ
§ vel vestimentum.
vestē ad induēdū: reuersusq; fuero p̄ospere ad domuz p̄ris mei: erit mihi dñs in deū: ꝛ lapis iste k
quē erexi in titulū: vocabitur do
§ non deus.
mus dei: cunctoꝛūq; que dederꝭ m
mihi: decimas offeram tibi.

cōtinentie qz bathuel interp̄taꝭ Vgo. cōtinētia Vo securi⁹ fuaꝭ in religiōe. iō talis aliq̄n disponit ipam intrare. iō subdiꝭ:
c† Igitur egressus iacob de bersabee. i. de domo parentum.
† Pergebat arā. q̄ interp̄taꝭ vigilia ꝓpꝰ. ppē qđ significat religionē quā intrātes vigilāt ī obsequio dei. d† Cūq; venisset ad quēdā locū. s. religiosū. † Et vellet in eo reqescere. sumēdo habitū. e† Tulit de lapidib⁹ q̄ iacebāt ꝛ supponēs capiti suo ꝛc. p lapides intelliguꝭ religionis austeritates q̄ sibi debēt exponi ꝛ si sit paratus ad eas sustinendum. quod significaꝭ p suppositionem lapidum suo capiti: tunc debet recipi.
g† Vidit q; ī somnis. q̄ete cōtēplatiōis. † Scalā stantē sup terrā. i. religiōis altitudinē. but⁹ āt scale latera sūt lectio ꝛ oro deuota. gradus āt penitētie opa p q̄ ascēdiꝭ ī celū. Matth̄. iiij. Penitētiā agite appropinq̄bit ei regnū celoꝝ. † Et dñm innixtū scale. i. xp̄m q̄ vixit ī austeritate pnie ꝛ finaliꝭ fuit posit⁹ in scala crucis sancte. hec ei religiosus videre dz ī sctā meditatiōe. † Et āgleos dei ascēdētes. religiosoꝝ merita dño offerē

Dozaliter. e† Vocauit itaq; isaac ꝛc. Sic dictū est. s. xxij. ca. p isaac figuratus fuit xp̄s cui⁹ filij ē p adoptiōis grāz q̄libet bonus christian⁹ q̄ bñ p iacob figuraꝭ: eo q; iacob supplātatoꝛ interp̄taꝭ: bonus añ catholic⁹ supplātare vitia conatur: ꝛ tali aliq̄n xp̄s inspirat ꝓinētie p/positū ꝛ sic vocat eū d. † Moli accipe cōiugem de genere chanaan. q̄ interp̄taꝭ possessio. i. ne cōtrabas carnale mrimoniū qđ hz annexā curā possessionū.
† Sed vade ꝛc. ad domuz bathuel. i.

D

Ministerio de Cultura 2024

do. † Et descēdētes. ad eoꝝ custodiā reuertēdo: ꝛ pⁿ taliū meditationē religiosus magis approbat sui statⁿ mutationē dicēs: e† Nō est hic aliud nisi domⁿ dei ꝛ porta celi.

In ca. xxviij. vbi dr in postilla: Per angelos descēdētes.

Additio. Scōm hāc ꝓsideratiōez postillatoris pr̄i debuissent notari angeli descēdētes q̄ ascēdētes: cuⁱ oppositū ē ī lr̄a. vñ aliⁱ exponiⁱ a Hzegⁱ. ī pmo pastorali vbi sic dicit: Jacob ascēdētes ꝛ descēdētes angelos vidit: qz. s. p̄dicatores recti nō solū surſū caput ecclie. videlz xp̄m ꝓtēplāndo appetūt: sz deorsū q̄z ad mēbrū illiⁿ miserādo descēdūt: b ille. qđ videt ptinere ad allegoriaz. Sūt aūt alie expositiōes sctōꝝ ī b loco. vt ī Hlo. q̄ cā brevitatⁱ sūt omitende: ꝛ etiā qz magⁱ ptinēt ad sensū mysticū. fm scm Tho. scda scōe. q. lxxxj. p b q iacob vidit angelos ī scala ascēdētes intelligunt angeli bti ptinue ascēdētes fm dei ꝓtēplatiōem: q̄ etiā sūt descēdētes eo q̄ q̄diu mūdus durat admīstratiōi inferiorⁱ creature ītēdūt: nūq̄ tñ deserētes iternā ꝓtēplatōez.

Replica correctorij ꝓtra Burgēn. In ca. xxviij. postillatoꝝ bz pulcbrā ꝓsiderationē ō angelorū gelorꝝ ascensu ꝛ descēsu: sic q̄ dic descēsuz p̄cedere ascensuz: sed Burgēn. dic ꝓtrariū: ꝛ mouet p ordinē lr̄e q̄ prius narrat ascēsum nō attēdēs sepe p anticipationē lr̄az ordinari: sic Job. xij. dicit: Maria vnxit pedes dñi. ꝛ extersit capillis ꝛ lauit lachrymis: qđ p oppositū factū ē. igit p anticipationē dr: nec Burgē. aliquā aliā ponit lr̄alē expositionē: sctōꝝ aūt doctoꝝ ꝛ Hlo. ordi. expositionē dicit ad mysticū sensū ptinere: finaliter adducit sctm Tho. exponētē ascēsuz de ꝓtēplatiōe ad inferiora: sz nec illa lr̄alis esse pōt q̄ sⁱ esset: necesse ē descensuz p̄cedere sic actio ꝓtēplationē fm sctōs doctores exēplificātes: iacob pr̄i lye q̄ rachel nupsisse: nec oportuit iacob de his instruiⁱ: sz solū de mysterio incarnatiōis significate p ūmixtionē scale q̄ eidē deⁱ inⁱtebat exigebat hec revelatio p̄mū oīm fidē: ad quā querendaz oportuit angelos descēdere nūciādo mysteria: ꝛ exigēdo fidez a sctis pr̄ib⁹: ita descēdit missus gabriel āgelus ad Mariā virginē salutādo: nūciādo: exigēdo: qz tūc exacta fide ꝛ habita regressus ascēdit: hāc ꝓsiderationez ꝓfirmat beatⁿ Aug⁹. ī fmone d̄ nati. Xp̄ginis: ī q̄ pⁿ descēsū āgeli ꝛ Xp̄ginis datā fidē atq; ꝓsensū dic nec mora reūtⁱ nūciⁿ. ꝛ Xp̄ginalē thalamū ingredit xp̄s.

Hlo. ordi.

Nico. de lyra

a Vidit. XXIX

A Qua putei scientia veterⁱ testamēti: quā lapis claudebat: qz lr̄a legis spūalē sensū in eo celabat: sz veniente xp̄o lapis remotus est: cū p predicationē noui testamēti vmbra legis exclusa: ꝛ veritas euangelij patefacta ē. All. Per puteū baptismⁿ: p agrū mūdus exp̄miⁱ: p tres greges iuxⁱ puteū accubātes signantⁱ illi q̄ ad fidē trinitatis capiēdā ptinēt: in hūilitate expetentes baptismi gr̄az

Allego. b Lapide. Duricia ifidelitatⁱ: qua abiecta pcipiⁱ baptismus vite. Pastores aūt sūt ecclesie: q̄ amato lapide: p iacob adaq̄re greges cupiūt: qz xp̄o auferente ifidelitatē ab eoꝝ cordib⁹ q̄s p̄destinauit ad sacrm baptismi: ablnūⁱ vnda purificatiōis.

c Osculatⁿ ē cā. Aug. Cōsuetudiⁱ fuit maxie in illa L simplicitate ātiq̄ vt xp̄ino xp̄iq̄s osclarēⁱ: et hodie fit ī mltⁱ locis. Sz queri pōt quō illa ab ignoto osculū accepit: si postea ī dicauit iacob xp̄i q̄tatē? q̄ itelligendū ē: aut illū q̄ p/pinq̄tatē nouerat fidentⁱ ī osculū irruisse: aut postea scpturaz narrasse p recapitulatiōez

D cu p̄mū iacob īdicauerit q̄s esset.

Ho/

a p Rofectⁿ q̄ iacob venit ad terrā oriētalē a† a baptismū. f Sciaz scpturaz. f gratiā spūssancti p p̄dicationez xp̄i ventūrā ad eccl'iam/de gētib⁹ q̄ tecta erat: nōduz aduenīēte ex incarnato dei v̄bo. b f mūdi. c f xp̄i fidē trimitatⁱ.

ꝛ vidit puteū ī agrō: tres q̄z greges a f simpliciū. f statu ꝛ oues ī dextris. b f grām baptismi perentes. f humilitⁱ. c f qz scpture mysteriꝝ satiari desiderant.

ouiū accubātes iuxta eū. Mā ex illo f Simplices. f tegumento litterę.

b adaq̄bāⁱ pecora: ꝛ os eⁱ grādi lapide claudebatⁱ. Morisq̄ erat vt cūctⁱ ouib⁹ ꝓgregatⁱ ꝺuoluerēt lapidē: ꝛ refectⁱ gregib⁹: rursuz sup os putei f ꝓpheras.

ponerēt. Dixitq̄ ad pastoresⁱ: Frēs vñ estⁱ? Qui rñdeⁱ ꝺ aran. q̄s introgās nūq̄d ait nostⁱ laban filiū nachor? Dixeⁱ: Nouimⁿ †Sanⁿ ne est inq̄t: Valet īquiūt: Et ecce rachel filia eiⁿ veit cū grege suo. Dixitq̄ iacob: Adhuc mltū diei supest: nec est tp̄s vt reducanⁱ ad caulas greges: aⁿ date potū ouib⁹ ꝛ sic ad pastum easⁱ reducite. Qui rñdeⁱ: Nō possumus donec oīa pecora ꝓgregenⁱ: ꝛ amoueamⁿ lapidem ꝺ ore putei: vt adaq̄mⁿ greges. Adhuc loq̄banⁱ: ꝛ ecce rachel veiebat cum ouib⁹ pr̄is sui. Mā gregē ipa pascebat. Quā cū f hec pastoribus dicebat.

vidisset iacob: ꝛ sciret ꝓsobrinā suā: ouesq̄ laban auūculi sui: amouit lapidez q̄ puteⁿ claudebatⁱ: ꝛ adaq̄to grege osculatⁿ ē eā: eleuataq̄ voce fleuit: ꝛ idicauit ei q̄ fratⁱ esset pr̄is sui: ꝛ filius rebeccę. At illa festinās nūciauit pr̄i suo. Qui cum audisset veniſſe iacob filiū sororis suę: cucurrit obuiā: cōplexusq̄ eū: ꝛ in oscula ruēs: duxit ī domuz suam. Auditis autē causis itineris: respondit: Os meuz es: et caro mea. Et postq̄ ex/

Rofectⁿ q̄ iacob. Hic pñr ꝺscribit ia/ La. XXIX

b † p cob q̄tū ad mltiplicationē plis: ꝛ qz plē ꝓsecutⁿ ē p ꝓiugiū: ꝛ ꝓiugiū p obsequiū ꝛ itineratiōez ī terrā alienā: iō scpturа p̄mo exp̄mit itinerⁱ sui fmināⁿ. scōo in termio sui laborⁱ obsequiū. ibi: Et postq̄. tertio p laboze ꝓiugiū. ibi: Dixitq̄ ad laban. q̄rto ꝓiugij fructuz. ibi: Audēs aūt dñs. Circa p̄mū dic sic: b Uenit ad terrā oriēta/ lē. Ciuitas ei aran q̄ erat fminⁿ ad quē sui itinerⁱ erat ī pte oriētali respectu r̄e. p̄missiōis vñ recesserat: ꝛ pz lr̄a. seq̄t: c Mostⁱ laban fi. nachoz. i. nepotē eiⁿ: qz erat filiⁿ filij sui. s. bathuelⁱ: noīauit tñ nachoz ꝛ nō bathuelez qz erat caput generⁱ ī illo loco: sic abzaā fratⁱ eiⁿ ī alio latere. ꝛ ptz lr̄a vs q̄ ibi: d Quā cū vidisⁱ. tē. qz oīa diligēter inq̄sierat a pastoribⁿ. e Amouit lapidē. cū pastoribⁿ qz iā greges erāt ꝓgregati. f Osculatⁿ est eā tē. i. nepos. Cōsiderādū q̄ ista nō fuerūt facta eo ordie q̄ scripta sūt: sz p̄mo indicauit ei q̄ eēt cognatⁿ suⁿ germanⁿ: ꝛ tūc osculatⁿ ē eā fm morē cōsanguineoꝝ q̄ erat apud antiq̄s: ꝛ adhuc ē mō ī pluribⁿ locis: ꝛ tūc fleuit ex pietate: qz in talib⁹ solēt viscera cōmoueri: sz cū mlieres sint magⁱ pne ad lachrymas q̄ viri: videⁱ q̄ debuisset plus dixisse ꝺ rachel q̄ fleuisset. Sz pōt dici q̄ forsitan sic fuit: sz nō sit scptū. qz ñ oīa scpta sūt: ꝛ maxime qz exp̄ssio fletu iacob satⁱ dar itelligi flet⁹ rachel p̄ maiorē pnitatē: vt dictū ē. Aliā xo cāz buiⁿ fletⁿ assignāt hebrei: ꝛ satⁱ ē xp̄isⁱle dicētes: q̄ qñ iacob recessit a pre recessit cū bona comitiua: ꝛ cū copia argēti ꝛ auri: cū ei abzam misisset fuū suū illuc ad q̄rēdū vxorē filio suo isaac misit eū honorifice ꝛ cū mltⁱ bonis. vt br̄. s. xxiij. ca. cuⁱ rei isaac nō erat īmemor: ꝛ iō cū eēt valde potēs ꝛ diues vt dictū ē. s. xxvj. ca. Nō ē xp̄isⁱle q̄ minⁿ honorifice mitteret filiū p̄riū q̄z abzaā mīsat fuū suū. Dicūt igit q̄ eliphaz pmogenitⁿ esau: q̄ iā erat adultⁿ ꝺ p̄cepto pr̄is sui iⁱecutⁿ ē iacob cū mltitudīe armatoꝝ ꝛ cōpugnādit eū: tū ñ occidit: eoq̄ iacob eēt auūculⁿ eiⁿ: ꝛ qz iacob tenerat eū ī sinu suo cū eēt puerulⁿ: sz dimisit eū solū ꝛ oīb⁹ bonis spoliatū. Jacob aūt cū eēt iā a lōge noluit redire ne ī via occideretⁱ: ꝛ ne pr̄ excutu nimiū turbareⁱ: sz p̄cessit vltra solⁿ ꝓfidēs ꝺ dei adiutorio q̄ posset sibi maiora reddē. vñ. ꝛ. j. xxxij. ca. dixit iacob: Jn backo meo transiui iordanē istū. i. solus ꝛ paup: ꝛ nūc cū duab⁹ turbis regrediоr. Cū igit vidit ꝓsobrinā suā: ꝛ nō habuit aut ꝛ argētū seu iocalia ad dādū sibi sic fuus abzae dederat rebecce. vt. s. dcm̄ ē. xxiij. ca. Memor buiⁿ rei cepit lachrymari. seq̄t: g Auditⁱ aūt causis itinerⁱ. sez ppē odiū frīs sui esau cōtra ipm: ꝛ q̄ acciderat sibi in via. h Respondit os meum ꝛ caro mea. ac si diceret: licet ex aduentu tuo nō videam magnā vtilitatem mihi p̄uenire: qz venisti vacuⁿ: tñ recipiā te: qz es nepos meus. Et ista expositio p̄cedit fm ea q̄ dicta sūt ꝺ expoliatiōe iacob. Sez alios xo q̄ nō tenēt istā expoliatiōez aliter exponendū ē. Auditis aūt causis tē. s. q̄ venerat ad vitandū irā fratrⁱ sui: ꝛ accipiendū vxorem de filiabus laban: vt supra dictū est. xxvij. ca. Respondit: os meum ꝛ caro mea. ac si diceret ex quo tu es de genere meo meliⁿ est q̄ detur tibi filia mea vxoꝝ q̄ alteri: quia tunc tp̄is nō cōtrahebant libenter matrimonia cū extraneis: vt satis patet ex supra dictis.

i Et postq̄ expleti sunt tē. Hic ꝓsequēter ꝺscribit ipsⁿ iacob seruitium p̄o rachele habenda vxore: qz non habe/

bat dititias

¶ a Nomẽ maioris ꝛc. Victorin⁹ martyr. Rachel ꝛ lyã in silitudinez ecclie ꝛ synagoge interp̃tat⁹ ẽ. Lyã maiorẽ natu synagogaz significare existimat: qz p̃ oz pplm dei genuit. q̃ oculis lippa d̃: qz lex p moysen data: coopata est et signata. Rachel minoz ꝛ pulchra prius sterilis: post fecunda: ecclam signat: q̃ tpe posterioz ꝛ sctã cozpe ꝛ spũ. Oculi ei⁹ decori: qz euãgeliũ videre meruerunt. Sz diu sterilis dñ synagoga pplm generauit. Pro rachel iacob seruiuit: ꝛ supponit ei lya: qz xps vt ecclaz sibi assumeret: pri⁹ sibi synagogã ꝯiunxit.

b Septẽ annis. Seruit⁹ iacob septẽ annoꝝ ꝓ duabus vxorib⁹ pñt. vite tps signat: qd̃ septẽ dieb⁹ voluit. i. q̃ dñs formã sui accepit: obediẽs patri vsq ad mortẽ. Jacob fuiuit: qz fili⁹ bois nõ venit mistrari: Mat.20.d Joh.10.c sz mistrare. Ille oues pauit: ꝛ xps dixit: Ego sum pastor bon⁹. Ille ꝓ mercede variũ pecus sibi abstulit: xps diuisaꝝ gẽtiũ varietatẽ sibi ꝯgregauit. Ille tres ẋgas amputat. corticib⁹ i alueis aq̃ posuit: vt earũ ꝯceptiõe mltiplicarent oues. ꝛ dñs nr̃ in aq̃ baptismat. triũ psonaꝝ noia: pris: ꝛ filij: ꝛ spũsancti. pplo fideli ꝓposuit: vt q̃ b̃ pleno corde ꝓspexerit: efficiat. ouis dei. c Et videbant illi pauci ꝛc. Quõ b̃ dictũ sit: querendũ ẽ: cũ ꝛ breue tps longũ videat amantib⁹? Dictũ ẽ q̃ ꝓpter laborẽ seruitut. quẽ faciẽ faciebat amor. Aug⁹. Pro ingenti crimĩe obiecit unc iacob q̃ttuor vxores. Sz qm̃ tũc mos erat crimẽ nõ erat: nũc aũt crimẽ est: qz mos nõ ẽ. Alia sũt peccata ꝓtra naturã. alia ꝓtra moꝛes: alia ꝓtra p̃cepta. Sz iacob nõ ꝓtra naturã b̃ fecit: q̃ nõ lasciuiẽdi: sed gignẽdi cã illis mulierib⁹ vtebat: nec ꝓtra moꝛẽ: qz illo tpe i illis terris b̃ factitabat. Nec ꝓtra p̃ceptũ: qz nulla lege ꝓhibebat. Nũc ẋo legib⁹ ꝛ moꝛib⁹ b̃ nõ lz. Que duo si q̃s cõtẽpserit: etiã si tãtũmodo cã generãdi vtat plurib⁹ feminis peccat tñ: et hũanam violat societatẽ: cui necessaria ẽ ꝓpagatio filioꝝ. Sz qz hoies aliter se habẽtib⁹ moꝛib⁹: nõ pñt delectari vxoꝝ multitudĩe: nisi libidinis magnitudĩe. errãtes nõ putãt baberi potuisse vxores multas: nisi ꝯcupiscentie carnalis flagrãtia. Jsi. Due sũt q̃ vxores iacob libere. ambe eni filie remissiõis pctoꝝ. i. dealbatiõis q̃d̃ ẽ labã: vna amat: altera toleratur. Sz q̃ tolerat pri⁹ ꝛ vberi⁹ fecũdat: vt si nõ ꝓpter se: ꝓpter filios diligat. Labor eni iustoꝝ maximũ fructũ in eis hz q̃s deo generauit inẽ multas tribulatiões p̃dicãdo: propter quos sunt in laboꝛibus: ꝛ in plagis: et in moꝛtibus frequẽter: ꝓpter quos habent foris pugnas: intus timoꝛes: ipsos gaudiũ ꝛ coꝛonaz suã vocant. Nascunt aũt facili⁹ ꝛ copiosius sermone fidei quo p̃dicãt chr̃i stum crucifixũ: ꝛ quicq̃d humana cogitatiõe citius ꝓcipit: et infirmos lye oculos nõ ꝑturbat. Rachel aũt clara facie mente excedit deo: ꝛ vidit i ꝓncipio verbuz apud deũ: ꝛ vult parere: et nõ potest: qz generationẽ eius q̃s enarrabit. Jsi. Due libere vxoꝛes iacob: quia due vite nobis in coꝛpore tesu chr̃isti ꝓdicant. Una tpalis: in qua laboꝛamus: altera eterna in qua delectationem dei contemplabimur. Jstam dñs passiõe: illã resurrectione declarauit. Aĩ lya interꝓetat laboꝛans. Rachel visum ꝓncipiũ: vel verbum ex quo videt ꝓncipiũ. Actio hũane vite in qua viuimus ex fide: multum laboꝛiosa est in operibus ꝛ incerta quo exitu ꝓueniat ad vtilitatem eorũ quib⁹ cõsulere volum⁹. Hec est lya ꝓioꝛ vxoꝛ iacob: ꝛ lippa oculis. Cogitatioes eni moꝛtaliũ timide: ꝛ incerte ꝓuidẽtie sunt. Spes ẋo eterne cõtemplatiõis certã hñs intelligentiã veritatis: ipa est rachel bona facie et pulchra specie. hãc amat oĩs pie studiosus: ꝛ ꝓpter hãc seruit gr̃e dei: in q̃ peccata nr̃a si fuerint sicut fenicĩ als coccinũ: quasi nix dealbabunt. Laban dealbatio cui seruiuit iacob ꝓ rachel. Hecꝝ eni q̃sq̃ cõuertit sub gr̃a remissiõis peccatoꝝ seruire iusticie: nisi vt quiete viuat i verbo: ex q̃ videtur ꝓncipiũ: q̃d̃ est deus. Ergo ꝓpter rachel nõ ꝓpter lyam seruit. Nemo eni amat in operib⁹ iusticie laborem actiõis vel passionis nec eam vitã ꝓpter ipsam expetit: sicut nec iacob lyam: sed tñ nocte suppositã in vsum generandi amplexus fecunditatem eius expertus est. ꝛ qz ꝓ se nõ poterat diligi d̃ns vt ad rachel ꝓueniret: fecit eam tolerari. deinde ꝓ filios cõmendauit. Jta quisq̃s dei seru⁹ sub dealbationis peccatoꝝ gratia est cõstitutus. hoc solũ amans in sua meditat cõuersatione: vt doctrinã sapientie percipiat quam plericꝝ se cito ꝓcepturos putant: cũ se in septem p̃ceptis exercuerint: que sunt de dilectiõe ꝓximi: ne cuiq̃ noceat. i. patrẽ tuũ honoꝛa ꝛ matrez: nõ mechaberis: nõ occides: nõ furaberis nõ falsuz testimoniũ dices: nõ concupisces vxoꝛem ꝓximi tui nec rem proximi tui: quibus ꝓ posse obseruatis: cũ homini ꝓ cõcupita ꝛ sperata pulcherrima delectatione doctrine: p tentatiões varias quasi p hui⁹ seculi noctem. tolerãtia laboris adhesit: velut ꝓ rachel lya inopinata cõiungit. ꝛ hanc sustinet: vt ad illaz ꝓueniat; si pseueranter amat: acceptis alijs septem p̃ceptis. ac si dicatur ei. Serui alios septẽ annos ꝓ rachel: vt sis paup spũ: mitis: lugẽs: esuriẽs: ꝛ sitiẽs iusticiã: misericoꝛs: mũdi coꝛdis: pacificus. Vellet eni si posset sine

¶ vlla

pleti sunt dies mensis vni⁹ dixit ei: Nũ qz frater meus es: gratis seruies mihi? Dic quid mercedis accipias? Habebat vero duas filias. Nomen maioris lya: minoz appellabatur rachel. Sed lya lippis erat oculis: rachel decoꝛa facie et venusto aspectu. Quã diligens iacob ait: Seruiaz tibi pro rachel filia tua minoꝛe septez annis. Rñdit laban: Melius est vt tibi eam dem q̃ alteri viro. Mane apud me. Seruiuit igit iacob pro rachel septem annis: et videbant illi pauci dies pre amoris magnitudine. Dixitq̃ ad laban: Da mihi vxorẽ meam: quia iam tempus est impletum vt ingrediar ad eam. Qui vocatis multis amicoꝛum turbis ad conuiuiuz: fecit nuptias: ꝛ vespere lyã filiam suã introduxit ad eum: dans

a Et videbant illi pauci dies. videt enim q̃ deberet dici cõtrariũ: qz scribit Prouer. xiij. Spes q̃ differt affligit aiaz. et qz desiderabat ꝛ sperabat hr̃e rachelẽ dies expectationis debuissent sibi videri mlti. Ad q̃d rñdet Hier. q̃ ibi accipit dies pro laboꝛe dieꝝ q̃ alleuiabat ꝛ videbat paruus ꝓ amoꝛe. Alit etiaz pot dici q̃ videbantur ei dies pauci i cõparatione ad rem tam amabilẽ: qz plurib⁹ annis seruisset ꝓ ea si fuisset requisit⁹. Aduertendũ tñ q̃ iste amoꝛ non erat libidinosus nec excedẽs limites ratiõis: et iõ nõ erat inoꝛdinatus nec malus. b Dixitq̃ ad laban. Hic cõsequẽter describit ipi⁹ iacob cõiugiũ qz iã cõpleuerat seruitiũ septẽ annoꝝ ꝓ ea: ꝛ ideo iustũ erat vt sibi daret. ꝛ hoc est quod subdit: c Quia iã tps ẽ iplet̃um ꝛc. affectu maritali. Aliã etiaz cãm dicti hui⁹ assignãt hebrei dicentes: ꝛ verũ est q̃ iacob iam erat. lxxxiij. annoꝝ: ꝛ videbat q̃ tẽpus generandi curreret sup eum ꝓpter eratem. sciebat etiaz ꝑ diuinam reuelationez q̃ ꝓmissiões facte abrae ꝛ isaac de terra ꝓmissionis et multiplicatiõe ꝓlis: complende erant in filijs suis a quibus duodecim trib⁹ israel nominate sunt: et ideo merito dicebat: Quia iã tẽpus impletum est ꝛc. Quod autẽ iacob esset tũc lxxxiiij. annoꝝ potest ꝓbari ex scriptura colligendo tamẽ ex pluribus locis. Dicit enim infra xlvij. ca. q̃ iacob cum descendit in egyptum requisitus a pharaone d̃ sua etate respondit: dies vite mee. cxxx. annoꝝ sunt. Quãdo aũt dixit laban: da mihi vxoꝛem meam: iam seruierat septẽ annis: et sic vsq ad natiuitatem ioseph remanebant septem anni alij sue seruitutis pro vxoꝛib⁹ vt habetur infra. xxxj. ca. et in fine secũdi septẽnij natus est ioseph: ꝛ tunc voluit iacob recedere completo seruitio pro vxoꝛibus suis: vt habetur infra eodẽ ca. vbi d̃: Mato aũt ioseph dixit iacob socero suo: Dimitte me vt reuertar in patriam ꝛc. sed precibus laban deuictus adhuc remansit cum eo sex annis quibus seruiuit ꝓ gregibus suis: sicut dicitur infra. xxxj. ca. Per viginti annos in domo tua seruiui tibi. xiij. pro filiabus: et sex pro gregibus tuis. et sic patet q̃ a tempoꝛe in quo iacob dixit ad laban: Da mihi vxoꝛem meam ꝛc. vsq ad natiuitatez ioseph fluxerunt septem anni. Jtẽ ioseph triginta annoꝝ erat q̃n factus fuit p̃positus terre egypti: vt habet. j. xlj. ca. Et extũc vsq ad descẽsuz iacob in egyptũ fluxert. ix. anni. s. septẽ anni fertilitatis: et duo famis sicut habet. xliij. ca. quando misit ioseph pro patre suo adducẽdo. ibi enim dicit: Biennium est q̃ incepit esse fames in terra. igit si coniũgant simul anni p̃dicti a tpe q̃ iacob accepit vxorẽ vsq ad iacob venit i egyptũ: ꝛ respõdit pharaoni de etate sua: inueniunt anni. xlvj. quibus subtractis de etate iacob qui tunc erat centum triginta annoꝝ: vt supra dictum est.

☞ remanent

Vlla tolerãtia laboris: q̃ in ãgẽdo patiẽdoq; amplectẽda est ad pulchre ꝓtẽplatiõis delitias puenire. Sz ꝑ nõ põt ī terra morie/tiũ: qõ his verbis significaf. Mõ ẽ in loco nr̃o cõsuetudinis ꝛc. Maior appellator: q̃ tpe prior ẽ. Prior ẽ enī in hoīs eruditione labor opandi q̃ iusta sunt. Añ: Cõcupisti sapiẽtiã: ꝙa mandata q̃ ad iusticiã ptinẽt. Justicia aũt q̃ ex fide ẽ: q̃ inf tẽtationũ picula ẽ: vt pie credẽdo qõ nõdũ itelligif: etiã itelligẽtie
Esa.7.b fm.lxx. meritũ cõsequaf. vñ: Misi crediderit: nõ intelliget. Justicia ei ad fidẽ: ad sapiẽtiã intelligentia ptinere monstraf. Mõ ẽ tñ ipõbandũ desideriũ pspicien de xpo: sz ad ordinẽ reuocãdũ: vt a fide incipiat: ꝛ bonis opib⁹ nitaf pue/nire q̃ tẽdit. Jn q̃ enī versaf virt⁹ labo/riosa ẽ: ī eo q̃ appetit lumiosa sapiẽtia.
†.29.q.1.* ꝟ obijcitur. 35.q.1.ꝟ.1. Quid op⁹ ẽ inqt credere q̃ mihi nõ o/stẽdit. Mãifesta aliqõ xpũ: q̃ videam oĩm ꝓncipiuz. Jd enī ẽ ad qõ maxie ꝛ ꝓmit⁹ inardescit. Cui rñdet. Pulchrũ est qõ desideras ꝛ amari dignũ: sz pri⁹ nubit lya q̃z rachel. Ardor iste ad hoc valeat: vt ordo nõ recusef sz toleref: si/ne q̃ non põt ad id puenire qõ diligit. Cum autez puentum fuerit: simul ha/bebif ī ꝑ seculo. speciosa intelligẽtia ꝛ laboriosa iusticia. Quis enī acute et sincerif cernaf icõmutabile bonũ: ad/
Sap.9.d huc corp⁹ qõ corrũpif aggrauat aiaz: ꝛ depmit sensuz multa cogitantẽ. Ad vnũ ꝙ tendendũ: sz ꝓpter ꝑ multa fe/rẽda. Jdem. Proinde vita q̃ studio cõtẽplatiõis cõpetit: vt ea q̃ carni sunt inuisibilia: nõ infirmis oculis mẽtis ꝓ ea q̃ facta sũt intellecta ꝓspiciat: ꝛ sempiternã dei xtutẽ ac diuinitatẽ ineffa/bilif cernat. vacare vult ab oĩ negocio: ꝛ iõ sterilis. Affectãdo enī ociuz q̃
† De renũ. c. nisi in fi. studia cõtẽplatiõis ignescũt: nõ cõpatif infirmitati hoĩm q̃ ī pssuris sibi desiderãt subueniri. Sz qz ipa ꝓcreandi charitate ĩardescit: vult docere qõ nouit. Videt sororẽ labore actiõis filijs a/bũdãtẽ ꝛ dolet potⁱ currere hoĩes ad xtutẽ q̃ eox necessitatib⁹ ꝓsulif: q̃z ad illã vñ diuinũ icõmutabile aliq̃d disci
ℊ.30.a tur. Añ: Zelabat rachel sororẽ suam.

Jdẽ. Proinde qz pur⁹ intellect⁹ ꝺ illa diuina substãtia q̃ corp⁹ nõ ẽ: ꝛ ideo ad carnis sensuz nõ ptinet: verbis carne editis exprimi nõ põt: eligit doctrinã sapiẽtiã: ꝓ quaslibet corporeas imagines: vtcunq; cogitãdo insinuare diuina: q̃z ab officio talia docẽdi cessare. sicut eligit rachel ex viro suo ꝛ ancilla suscipe filios q̃z sine liberis esse. Bala enī interptaf inueterata: q̃ est ancilla rachel. De veteri enī vita carnis sensibus dedita corporee cogitanf imagines. etiam cuz de incõmutabili substãtia diuinitaf aliq̃d audif. Suscepit ꝛ lya de ancilla sua filios numerose prolis amore succensa: cui⁹ ancilla çelpha interptaf os hians: q̃ illos significat: quoz ad pdicationẽ suscipiendam os
Mar.7.b hiat: ꝛ coz nõ hiat. Añ: Populus hic labijs me honorat: coz aũt eorum lõge
Rom.2.c est a me. Et alibi: Qui predicas nõ furandũ furaris. Sed vt etiam per hanc conditionalem libera vxor iacob laborans filios regni suscipiat ait domin⁹: que dicunt facite ꝛc. Unde apostolus:
Phil.1.c Siue occasione siue veritate chriſt⁹ anũncietur: ꝛ ī hoc gaudeo sed ꝛ gaudebo tanq̃z ꝛ ancilla pariente: de prolis numerositate letatur. Ex vtero quidẽ lye facta: sed ex beneficio rachel edita. Cum virum suum debita nocte concubitorum acceptis a filio lye mandragoricis malis cum sorore cubare pmisit.

ancillã filię çelphan nomie. Ad quã cũ ex more iacob fuisset ingressus: facto mãe vidit lyã ꝛ dixit ad socex suũ: Quid ẽ qõd face
a ꝟ Quis vel visum principiũ.
re voluisti? Nõne ꝓ rachel serui
ꝟ contemplatiua.
ui tibi †q̃re lyã imposuisti mihi? b
Respõdit laban: Mõ est in loco nr̃o ꝓsuetudinis vt minores afi
ꝟ .i. celebra nuptias has ꝺ more. vij. dieb⁹. Jni
tradamus ad nuptias. Imple c
quũ ei fuit vt decepti̇ũ septẽ alios ãnos differret
hebdomadẽ diex hui⁹ copulę: ꝛ hãc q̃z dabo tibi ꝓ ope q̃ seruitu
rus es mihi septem annis alijs.
a ꝟ septem dierũ nuptiarũ lye: quibus impletis seruiuit septem annis.
Acqeuit placito: ꝛ hebdõmada d e
trãsacta rachel duxit vxorẽ. Cui f
ꝟ inueterata. ꝟ alꝫ dederat.
pater seruã balã tradiderat. Tã/dẽq; potiⁱ optatl nuptijs: amo
rem sequẽtis priori ꝓtulit: serui/ens apud eũ septez annis alijs.
†Videȝ aũt dñs q̃ despiceret lyam: aperuit vuluaz eius: sororе sterili pmanẽte. Quę conceptũ genuit filiuz: vocauitq; nomen b
ꝟ visionis filius.
ei⁹ ruben dicẽs: Vidit dñs hũi/litatez meã. Nũc amabit me vir me⁹. Rursumq; cõcepit: ꝛ pepe/rit filiũ: et ait: Qm̃ audiuit me do/minus haberi cõtemptui: dedit i k l m
etiam istuz mihi† Vocauitq; no n
ꝟ Audito.
men illi⁹ ſymeon. Concepit ter/ o
ꝟ filium.
tio: ꝛ genuit alium dixitq;: Nũc p
q̃z copulabif mihi marit⁹ me⁹. eo q̃ peperim illi tres filios: ꝛ id q
circo appellauit nomẽ illi⁹ leui.
ꝟ amplificatio vel additio.
Quarto cõcepit ꝛ peperit filiũ: r
et ait: Modo confitebor domi/ s
a ꝟ cõfessionem. i. gratiarũactionẽ sic ibi: Cõfitebor tibi pater celi ꝛ terre. i. gras agam tibi.
no. Et ob hoc vocauit euz iudã. t
Cessauitq; parere.

me extraneã: sz magis associabit. q Et idcirco ꝛc. i. adiunctus vel applicaf⁹. r Quarto ꝛc. cõtra quartã afflictionẽ scz qz videbaf a deo derelicta. iõ subdif: s Modo con. ꝛc. scz q̃ nõ dereliq̃t me sed visitauit. t Et ob hoc ꝛc. hala cõcipiẽs pepit altex interpretaf ꝓfitens: ꝛ accipif hic confessio diuine laudis vel gratiarũactiõis.

Egressus

Moraliter

Moraliter. Professiõe vera fa/ cta cõcedit studiũ sacre scripture qõ notat cum dicit: † Vidit puteũ.id est sacrã scripturaz que Job.iiij.puteus altus dicit. † In agro.scz militant' eccle/ sie.de quo dicit Matth.xiij.Domine nonne bonũ semen semi nasti in agro tuo. † Et os eius grãdi lapide claudebatur. lapis ille christ' est de quo dicit.j.Pet.ij.Ad quẽ accedentes lapidez viuũ t ipe claudit t aperit sacre scripture intellectũ. Apoc.iij.Qui claudit t nemo aperit:aperit t nemo claudit. c† Amouit lapidẽ tc.qz religiosus deuot' p orõez t studiũ impetrat a xpo reuelari sibi sacre scripture intellectũ et adaqt gregẽ fideliũ p sanũ documentũ.Sz qm̃ fm Greg. Homelia. xxxvij.Cui' vita despicit restat vt ei' pdicatio ptenak.tõ acci/ pit vrozes lyam t rachelẽ q̃ significãt actiue vite t ptẽplatiue pfectionẽ:t pmo lye copulak:qz dic Greg.li.vj.Mo.Qui ptẽ platiõis arcẽ tenere desiderãt:pri' necesse ẽt i cãpo actionis p exercitiũ se ppent.Seruiuit aũt iacob p q̃libet.vij.annis:t p ꝟ seruitiũ significank septẽ opera misericordie corpalia t se/ ptem spũalia.Corporalia xo in hoc ptinent' versu. Visito:po to:cibo:redimo:tego:colligo:condo.Visito infirmũ:poto si/ tientem:cibo famelicuz:redimo captiuũ:tego.i.vestio nudũ: colligo hospitẽ:condo .i.sepelio mortuũ. Spũalia xo silr cõ/ tinent' in hoc versu. Consule:castiga:remitte:solare:fer:ora. Qui sic intelligit. Cõsule dirigẽdo dubitantẽ t ignorantẽ do cẽdo:t sic sub vno verbo duo opa misericordie cõtinent': Ca/ stiga delinquẽtem:remitte offensam tibi illatam:fer.i.suppor/ ta fratris infirmitatem:ora pro omnib'.Et predicator sic pfe/ ctus pascit verbo et exemplo greges laban.i. episcopi vel cu/ rati quia laban interpretatur candidus t vterq̃ debet esse cã didus honestate. In ca.xxix vbi dicitur in postilla:Quam

Additio.j. Expositores he/ (cũ vidisset iacob tc. breorum dicũt q̃ solus iacob amouit la/ pidem in quo ostendebat diuinã virtutẽ fuisse in ipso iacob: eo q̃ veniens fessus ab itinere poterat remouere lapidem tã te magnitudinis qui alꝰ non poterit amoueri nisi ab oñib' pastorib' aggregatis: vt supra in eodẽ ca.qõ cõsonat lre: tuz qr dicit de iacob in singulari: Amouit lapidẽ tc.tũ qr reddẽs rationẽ q̃re hoc fecit iacob pdixit imediate. Quã cũ vidisset et sciret cõsobrinã suã ouesq̃ laban anũculi sui tc.q.d. ppt̃ ista supposuit se tanto labori qõ dicũt figurasse q̃ aliqs de/ scendẽs ex iacob debebat amouere lapidẽ .s.duritiã cordis. et adaquare oẽs greges.i.gẽtes.s.ex aqua t spiritusancto: qõ satis cõsonat Xristi. In eodẽ ca.xxix.vbi dr i postilla: Aliam xo causam hui' fletus assignant hebrei tc.

Additio.ij. Qõ aũt iacob recessisset a patre cum bona comitiua t cũ copia auri t argẽ/ ti: put hic dicit Ra.Sa.nõ solũ caret oño in lra fundamẽto sz pot' ex lra oppositũ videt innui.cũ enim rebecca loq̃retur ipsi iacob de recessu.s.xxvij.dixit:Audi vocẽ meam t cõsur gẽs fuge ad laban tc.Ex q̃ ptz q̃ iacob fugitiu' ibat t p con sequẽs nõ cũ apparatu:vñ expositores hebreoq̃ magr' autẽ/ tici q̃ Ra.Sa.ꝟ tenent:addẽtes q̃ ex hac causa noluit intra re in luça seu bethel ne ab aliq̃ cognosceret' sz ex locũ sub du mo dormiuit supponẽs capiti suo lapides:vt.s.ca.xxviij.Si militer vbi dr in pncipio hui' ca.Profectusq̃ iacob venit in terã orientalez tc.hebraica lra hz:Leuauit iacob pedes suos t iuit i terrã orientalẽ tc.Ex q̃ ptz q̃ pedester ibat: nõ i came/ lo sic' seru' abrae:nec mirũ si isaac sic misisset filiũ suũ:qz ꝟ fie bat vt via sua occultaret' a fratre: nec ẽ verisile q̃ scriptura subticuisset istã psecutionẽ quam habuisset iacob in cũdo in Mesopotamiã:sz eam exp̃sisset sic exp̃sit alias psecutiones quas habuit in redeũdo tam a laban q̃z a sichymitis q̃z etiã ab esau:vt ptz.j. Qr aũt.j.dr.xxxij.ca. In baculo meo trãsi ui iordanem tc.concordat satis cum predictis.

Glo.ordi.

Nico. de lyra

Ca. XXX

a Egressus aũt ruben tc. Aug. Quare rẽ gestã scptu/ ra nõ tacuit:q̃ talia desideria mliercularz p magno ĩsinua/ re nõ psueuit: nisi ĩ eis aliqd magnũ q̃rere monuerit: ni/ hil ãpli' conj/ cere valeo: q̃z qõ ex illo sen/ su suggerit:vt illo pomo itel/ ligaz figurari bonã famaz:ñ quã cõfert pau ci iusti et sapiẽ tes: sed popu/ larez: q̃ maioz et clarioz no/ ticia cõpat.nõ ipa per se expe ctãda:sz inten tiõi bonozũ: q̃ generi hũano psulit necessa/ ria. Añ:Opor tet enĩ testimo niũ hr̃e bonuz ab his q̃ foris sunt:q̃ lz parũ sapiãt:reddũt plerũq̃ labo/ ri eoz p quos sibi psulit splẽ dorẽ laudis et odorẽ bone o/ piniõis. nec ad bãc glaz pmi

Ca. XXX

a Ernẽs aũt ra/ chel q̃ infecũda esset inui/ dit sorori sue:et ait marito suo:Da mihi liberos: alioquin mo riar.Cui iratus respõdit iacob: Nũ pro deo ego sum:q̃ priuauit te fru/ ctu vẽtris tui?At illa: Habeo inqt famulã balan:ingredere ad illaz:vt pariat sup genua mea et habeaz ex ea filios.Deditq̃ illi balan in cõiu/ gium.Quẽ ingresso ad se viro: con cepit t peperit filiũ.Dixitq̃ rachel: ℔ .i.iudiciũ mihi fecit.equans me sorori. Indicauit mihi dom̃in' et exaudi/ uit vocẽ meã:dans mihi filiũ: t id/ circo appellauit nomen illius dan. Rursũq̃ bala pcipiẽs: pepit altez. Pro q̃ ait rachel: Cõpauit me dñs cuz sorore:t inualui: Vocauitq̃ eũ ℔ a conuersatione vel compatione.nep.enim vertũ/ q̃ sonat. neptalim† Sentiẽs lya q̃ parere de sisset:ꝯelphã ancillã suã marito tra/ didit. Qua post ꝯceptũ edẽte filiũ dixit: Feliciter.Et idcirco vocauit ℔ a in procinctu.vel felicitas. nomẽ ei' gad. Pepit q̃z ꝯelpha alte rũ.Dixitq̃ lya: Hoc p btitudie mea Beatã q̃ppe me dicẽt mulieres: p/ ℔ a beatum alibi fm ambiguitatem verbi possunt di uitie sic vocari. pterea appellauit eũ aser. Egressus

a Ernẽs aũt rachel. Hic oñr agit de fru/ ctu rachelis. t primo q̃ztum ad filios adoptiuos. se cũdo q̃ztũ ad filiũ naturalẽ.ibi: Recordatusq̃ dñs. Adhuc pmo agit de filijs adoptiuis rachelis.scdo de filijs adoptiuis lye.ibi:Sciens lya. Circa primũ dicit sic:Ger/ nens aũt tc.quod sibi erat afflictio maxima:eoq̃ desidera/ bat habere filios a iacob de quo christ' erat nascitur'.

b Invidit sorori sue. Invidia ,ppie dicta ,put est vitium est tristicia ꝺ bono alieno:t hoc modo nõ invidit sorori do/ lens de hoc q̃ haberet filios. Alio modo accipitur invidia large ,put importat tristiciã de proprio defectu in compara tione ad alterũ nõ habentẽ talem defectũ:t hoc modo invi dit rachel sorori sue. c Da mihi liberos tc.ex quo patet eius desiderium ad prolem non ad libidinem.

d Cui iratus.quia irrationãbiliter loquebatur ipsa:ideo temperauit dictum suum. e Habeo inquit famulam ba/ lan.que nõ est ita sterilis sicut ego. f Ingredere ad illã. affectu maritali ad petitionẽ meã. g Vt pariat super ge/ nua mea.i.vt pareat filios:quos possim tenere super genua mea:ita q̃ lz sint sui p naturã tñ mei erũt p adoptionẽ.

h Cõcepit tc.i.indicauit me dignã hr̃e ꝑlẽ ex adoptione. i Et idcirco appellauit nomẽ il.dan . qõ interpretat iudi/ cium. k Rursumq̃ tc.gratias agendo dño. l Cõpa rauit me dñs cum sorore . In hebreo habetur : Additione dei addita sum cũ sorore mea.ac si diceret.deus addidit ali/ um filiũ mihi:t ideo addita sum cũ sorore mea:in hoc q̃ ha beo plures filios sicut ipsa:lz nõ in equali nũero. m Vo cauitq̃ nomẽ ei' neptalim.qõ significat additionẽ.t i eodẽ sensu redit translatio nr̃a.cũ dicit: Compauit me dñs tc.i. posuit me in tali statu q̃ztum ad filios q̃ possim cõparari so rori mee. n Sentiens lya.Hic cõsequenter agit de filijs adoptiuis lye:t scõ de pueris eius naturalibus occasiõe huius.ibi:Egressus aũt ruben. Circa pmũ sciendũ q̃ lya delectationẽ concubitus nõ querebat sed prolẽ:ideo vidẽs q̃ parere cessauerat dedit ancillam suam marito vxorem.

o Qua post conceptum edente filium dixit.ipsa lya cuius erat filius adoptiuus. p Feliciter.supple accidit in hoc filio adoptiuo. q Et idcirco vocauit nomen eius gad.i. felix vel felicitas.et de secundo dixit. r Hoc pro beati/ tudine:id est pro isto et alijs predictis dicar beata.ideo sub ditur: s Beatã quippe me dicent mulieres.quia habui tot filios capita tribuuz israel. t Propterea appellauit eum aser:id est beatus. v Egressus autez ruben. Hic a/ gitur iterum de filijs lye naturalibus:quia enim ex magno

desiderio

B

†.32.q.4.c obijciunt. De diuor/ tijs.c.gau/ demus.

Ministerio de Cultura 2024

¶ pueniũt eoꝝ qui sunt in ecclesia: nisi qui in actiõe ⁊ laboze ver
sant. Ideo lye filiꝰ hec mala inuenit: exiens in agrum. i. hone
ste ambulãs ad eos qui foris sunt. Doctrina ẋo sapiẽtie: que
a vulgi strepitu remota in cõtemplatione veritatis figit: hãc
populaꝛẽ gloziã nõ assequeꝛeꝯ: nisi ꝓ eos qui in turbis agen/
do ac suadẽdo pſunt: nõ vt pſint: sed
vt ꝓſint: qz cũ isti actuosi per ꝗs mul/
timoda administraꝯ vtilitas: ⁊ quoꝝ
auctozitas populis chara ẽ testimoniũ
perhibent cõtemplatiue vite. quodã/
modo mala mandragozica per lyam
veniunt ad rachel. ad lyam ẋo ꝓ fili/
um ꝓmogenitũ. i. per filiũ fecũditatis
eius: in quo est oĩs fructus laboziose
⁊ inter certamĩa periclitãtis actiõis.
¶ Quã pleriqꝫ bono ingenio ꝓditi stu/
dioqꝫ flagrãtes: cꝗuis regẽdis popu
lis idonei sint: euitãt ꝓpter turbulen
tas occupatiões: ⁊ in doctrine ocium
tanqꝫ specioſe rachel ardescũt ample
xum. Sꝫ qz bonũ est: vt in hac vita la
tius innotescẽs populaꝛẽ gloziaꝫ me/
reatur: iniustũ est aũt vt eã ꝓsequaꝯ.
si amatoꝛẽ suũ ecclesiasticis curis ad
ministrãdis aptũ in ocio detinet: nec
gubernatiõi cõis vtilitatis impartiꝯ:
ꝓpterea lya sozoꝛi sue dicit: ¶Parũ ne
tibi videꝯ: q virũ meũ accepisti: insu/
per ⁊ mãdragozas filij mei vis accipe
re: ꝓ vnũ significãs omnes: qui cum
sint digni quibꝰ regimen ecclie cõmit
taꝯ: accensi studio cõtemplãde sapien
tie: ab oĩbꝰ actionũ molestijs remo/
ueri: ⁊ in ocio discẽdi cõsidere volũt.
¶ Ñ parũ tibi est: quod accepisti virũ
meũ ⁊c. ¶Quasi dicat actiua ad ꝓtem/
platiuã: parũ est q boĩes ad laboꝛez
necessarios in ocio detinet vita studi/
oſoꝝz. insuꝑ ⁊ populaꝛẽ gloziã que/
rit. ¶Et ergo omnia iuste cõparet: im/
partiꝯ rachel virũ sozoꝛi nocte illa vt
qui virtute laboziosa regimini popu/
lozũ accõmodi sunt: ⁊ si scientie vaca/
re delegeran⁊: suscipiãt experientiam
tentationũ ꝓ vtilitate cõmuni: ne do/
ctrina sapientie cui vacare studebant
blasphemeꝯ: neqꝫ adipiscanꝯ ab im/
peritis existimationem bonam qõ po
ma significãt: ⁊ quod necessarium est
ad exhortationem discentiuꝫ. Sed vt
hanc curaꝫ suscipiant: inuiti cogunꝯ.
Satis hoc significatum est: q cuꝫ ve/
niret ỽ agro iacob: occurrit ei lya: cũ
qꝫ detinens ait: Ad me intrabis ⁊c.
¶Quasi doctrine quã diligis: vis con
ferri bonã opinionẽ: noli fugere offi/
ciosuꝫ laboꝛẽ. ¶Nec in eccl'ia geri quis/
ꝗs aducrtit et cernit: qz de toto oꝛbe
terrarum veniunt homines ab operi/
bus seculi: vt transeant in ocium co/
gnoscende veritatis: tanꝗꝫ in ample/
xũ rachel ſꝫ accipiũt de transuerso ec/
clesiastica necessitate: ⁊ ordinanꝯ ĩ la/
boꝛe. Ac si dicat lya: Ad me intrabiſ.
¶Quibꝰ caste mysteriũ dispẽsantibus.
vt in nocte seculi generẽt fidei filios:
laudaꝯ a populis etiã illa vita: cuius
amoꝛe ꝓuersi spem seculi reliquerũt.
⁊ ex cuiꝰ ꝓfessiõe ad misericordiã re/
gende plebis assumpti sũt. Ꝺd enĩ oĩ/
bus laboꝛibꝰ agunt: vt ꝓfessio ex ꝗ se
cõuerterũt: qz tales rectoꝛes dedit: la
tius glorificetur: tanꝗꝫ iacob nõ recu
sante noctem lye vt rachel pomis suaue olentibus et nitenti/
bus potiatur: que etiam ꝑstante dei misericordia vir tandem
parit. terrarũ enĩ est vt quod in principio erat verbum: ⁊ ver/
bum erat apud deum: et deꝰ erat verbũ. Et quicquid ỽ hac re
pie ⁊ sapienter dicitur: sine fantasmate carnalis cogitatiõis sa

lubriter

autẽ ruben tempoꝛe messis triti/ a
a ſ poma pulchꝛa. odoꝛa ⁊ insipida.
ceꝝ et in agrũ reperit mandrãgo b
ras quas matri lyę ỏtulit. Dixit/ c
qꝫ rachel: Da mihi partez de mã/
dragozis filij tui. Ille respondit:
¶Parum ne tibi videtur q ꝓꝛi/ d
pueris maritum mihi: nisi etiam
mandrogoꝛas filij mei tuleris?
Ait rachel: Dormiat tecum hac e
nocte ꝓo mandragozis filij tui.
¶Redeuntiqꝫ ad vesperã de agro
iacob: egressa est ĩ occursum lya:
et ait: Ad me inquit intrabis: qz
mercede conduxi te ꝓo mãdra/
gozis filij mei. Dormiuit cum ea
nocte illa: ⁊ exaudiuit deus ꝓces f
eius: concꝑitqꝫ ⁊ peperit filium
quintũ: et ait: Dedit deus merce
dem mihi: qz dedi ancillam meã
viro meo. Appellauitqꝫ nomen g
a ſ Est merces ¶s enim vir dicitur achar mer/
ces. quia introitum viri rachel debitum mandra/
gozis filij emerat. ſ vel isa.
eius ¶sachãr. ¶Rursum lya conci/ h
piens peperit sextũ filium: ⁊ ait:
Ditauit me deꝰ dote bona: etiaꝫ
hac vice. Mecũ erit maritus me/ i
us eo q genuerim ei sex filios: et
a ſ habitaculum in libꝛo hebꝛeoꝝ nominum. vio
lenter fluxus noctis interꝓretatur.
idcirco appellauit nomẽ eius ça/ k
bulon. ¶Post quez peperit filiam
a ſ Causam. quia ĩ sichimis iurgij causa extitit.
noie dinam. ¶Recỏrdatus quoqꝫ l
ſ Que interꝓretatur ouis.
dñs rachelis: exaudiuit eam: et
aperuit vuluã illiꝰ. Quę cõcꝑit
et peperit filiuꝫ dicens: Abstulit m
deus oppꝛobꝛium meum: et vo/ n
ſ augmentum.
cauit nomẽ illius ioseph. dicẽs:
Addat mihi dñs filium alteruꝫ. o
¶Mato autẽ ioseph dixit iacob so/ pt
cero suo: Dimitte me vt reuertar
in patriam: et ad terram meam.
Da mihi vxoꝛes ⁊ liberos meos
ꝓo quibus seruiui tibi: vt abeã.
ſ Quasi tã deberis esse magistri ꝓpter tempus.
Tu nosti seruitutem qua serui/

D

desiderio prolis adoptiue ad ꝓces suas iacob accepit ancil/
lam suã vxoꝛẽ: iõ dñs eiꝰ desideriũ appꝛobans dedit ei iterũ
filios naturales. cuius rei modus ⁊ ordo describiꝯ cũ dicit:
Egressus aũt ruben ꝓmogenitꝰ lye qui iam aliquãtulũ cre/
uerat. a Tempoꝛe messis tricicee. que est post messez hoꝛ/
dei. b Reperit mandragoras. i. poma mandragoꝛe que sunt pulchꝛa
et odoꝛifera. c Dixitqꝫ rachel: da
mihi ⁊c. Dicũt aliq q ista poma acce
pta in escam adiuuant in mulieribus
virtutem cõcipiẽdi. vnde ⁊ radix ha/
bet similitudinẽ humanã: ⁊ est ibi ar/
boꝛ masculina cuius radix habet simi
litudinez hoĩs: ⁊ feminina ꝗ habet fi
gurã femininã. Aug⁹ ẋo dicit q occa
sione huiꝰ passus quesiuit diligenter
de natura huiꝰ pomi ⁊ non inuenit q
haberet talem virtutem: et ideo dicit
se nõ vidisse causam quare rachel cõ/
cupiuit: nisi ꝓpter pomi raritatez et
suauitatem. d ¶Parũ ne tibi ⁊c. si/
cut enim supꝛa dictum ẽ: rachel respe/
ctu aliarũ habebat pꝛerogatiuam: tñ
in hoc excedebat. e Dormiat tecũ
⁊c. illa enim nocte debebat esse cũ ra/
chele ſm circulum reddendi debituꝫ
suis vxoꝛibus: sed rachel concessit so
ꝛoꝛi sue. sequitꝯ: f Et exaudiuit de
us ꝓces eiꝰ. Ex quo ꝓꝛz q ad concu
bitum iacob nõ mouebaꝯ libidine sed
amoꝛe prolis habẽde ad cultũ dei. seq
tur. g Appellauitqꝫ nomẽ eiꝰ isa/
char. i. merces. cuius rõ ꝓponiꝯ in lit/
tera. h Rursuꝫ lya cõcipiẽs pepe/
rit sextũ filiũ. naturalem ꝓter duos
adoptiuos. i Mecũ erit maritus
meꝰ. libentiꝰ mecũ habitãdo. k Et
idcirco appellauit nomẽ eius çabulõ
i. habitaculum. l Recoꝛdatusqꝫ.
¶Hic agitur de filio naturali rachelis:
cui post multas ꝓeces ⁊ deuotas do/
minus dedit filium. ꝓ quo dixit:
m ¶Abstulit deus oppꝛobꝛium meũ
scꝫ sterilitatis. quia scriptuꝫ est Deu.
vij. ¶Nõ erit apud te sterilis. n Et
vocauit nomen illiꝰ ioseph. qđ sonat
additamentum. ⁊ causa huius nomi/
nationis subditur: o Addat mihi
dominus filiũ alterum. s. naturalem.
et ex desiderio habendi secundũ no/
minauit primũ. Si diligenter conside
rentur ꝓdicta nõ potest iacob nota/
ri de aliqua incontinentia circa plura
litatem vxoꝛum: quia non petiuit nisi
vnam. s. rachelem. q autem alia fuit
sibi suppꝛosita: fuit ipso ignoꝛãte ⁊ no
lente sed postea cõsensit deo hoc ordi/
nante et laban compellente. ancillas
autem accepit ad ꝓeces vxoꝛum ⁊ a/
moꝛe prolis non ductu libidinis. Ex
quibus patet q duabꝰ sozoꝛibus vsus
est temperanter: ancillis obtemperã/
ter: nec vlla intemperanter. De lya et
rachele hoc patet ex modo introducẽ
di ancillas: et ex hoc q deus dicitur
audisse ꝓeces earum in conceptu q
non mouebantur aliqua libidine: sed
prolis amoꝛe ad dei cultum. Sciebãt
enĩ iacob a deo electuꝫ vt ex eis filijs
nominarenꝯ capita tribuũ israel: ⁊ q
chriſtꝰ ex eius filijs erat nasciturus ⁊
iõ nõ ẽ mirũ si desiderabãt hr̃e plẽ ab
ipo nõ solũ naturalẽ sꝫ etiã adoptiuã
qz nesciebãt de ꝗ xp̃s nasceꝯ. p ¶Mato aũt ioseph. ibi
cõsequenter describiꝯ ipius iacob status cꝫtũ ad ampliatio/
nẽ bonoꝝ tpaliũ: vbi ꝓmo describiꝯ ipsiꝰ iacob petitio iusta:
scõ pactio grata. ibi: Dixitqꝫ laban. tertio ꝓuisio cauta. ibi:
Tollẽs ḡ iacob. Circa ꝓmũ ꝓsiderandũ sicut prius dictuꝫ

* est post

¶ lubriter vel ex parte capiat. Aug⁹. Egressus aũt rubẽ ⁊c. De ꝑ aũt genere opinari q̃dã scio: q̃ acceptũ in escã sterilib⁹ feminis fecunditatẽ pariat. ⁊ iõ ĩstitisse rachel vt ꝑ acciperet qõ ego nõ arbitror: nec si tunc cõcepisset. Nũc ℞o cũ p⁹ duos lye alios ab illa nocte ꝓtus dñs eã ꝓle donauerit: nihil ẽ qõ de mãdragora tale aliq̃d suspicemur q̃le in nulla femina expti sum⁹. Cum eñ mala hec ipe vidisset: ⁊ ꝓpter sacre lectionis hũc locũ mihi obtigisse gratularer. Rara eñ est res: naturaz eoz q̃ztũ potui pscrutat⁹ suz non aliq̃ a cõi sensu remotioze scientia que docet ℞tutes radicũ ⁊ ptãtes herbaz: sed q̃ztũ renũciat visus: olfact⁹: ⁊ gustus: rẽ cõperi pulchrã: suauẽ: olentẽ sapoze aũt insipido. Cur ꝑ eã mulier tãtope cupierit nescio: nisi forte ꝓpter pomi raritatem: ⁊ odoris iocunditatẽ. a Syra oẽs gregeſ ⁊c. Hiero. Multũ apõ. Lxx. cõfusus ẽ sensus: ⁊ vsq̃ hodie nullũ potui inuenire nr̃õrũ: q̃ hunc locũ plane expõeret. Dis inquit iacob me fruire tibi alios septẽ ãnos: fac qõ postulo. Sepa omnes di scolozes ⁊ varias tã oues q̃ capras ⁊ trade in mãu filioz tuoz: ⁊ ex vtroq̃ grege alba ⁊ nigra pecoza. i. vni⁹ colozis da mihi: Si q̃d igit̃ ex albis ⁊ nigris q̃ vni⁹ colozis sũt variũ natuz fuerit: meũ erit. Si q̃d vni⁹ colozis: tuũ. Quasi rẽ difficilẽ nõ postulo: te/cũ fac̃ natura pecoz: vt alba ex albis ⁊ nigra nasc̃ãt̃ ex nigris. Mecũ iusticia mea: dũ de⁹ hũilitatẽ meã respicit ⁊ laborẽ. Optionẽ labã datã libẽter arripuit: ⁊ ita vt iacob postulabat faciens: triũ diez iter inter iacob ⁊ filios suos sepauit: ne q̃s dolus ex vicinitate pecozis nasceret̃. Jta iacob nouã strophã cõmẽtat⁹ ẽ. Et ꝫ naturam albi ⁊ nigri colozis: naturali arte pugnauit: tres eñ virgas populeas ⁊ amygdalinas: et maligranati (q̃q̃ Lxx. stiraceas ⁊ nuceas ⁊ plataninas habeant) ex pte decorticãs: varium virgaz fec̃ colorẽ vt vbicũq̃ in virga corticẽ reliq̃sset: ãtiqu⁹ remaneret color. Vbi tulisset corticẽ: cãdid⁹ pãderet̃. Obſuabat ꝑ iacob tps: q̃ pecora ascẽdebant̃: ⁊ cũ p⁹ calorẽ dici ad potandũ auida pgebant discolozes virgas ponebat in cãnalib⁹: ⁊ admissis arietibus ⁊ hircis in ipa potãdi auiditate oues ⁊ capras faciebat ascẽdi vt ex duplici desiderio: dũ ⁊ auide bibũt ⁊ ascẽdunt̃ a marib⁹ tales fet⁹ cõciperẽt: q̃les vmbras arietũ ⁊ hircorũ desup ascẽdẽtiũ in aq̃z speculo cõtẽplabant̃. Ex virgis eñ in canalib⁹ positis: vari⁹ erat imaginũ color: nec mirz hãc in cõceptu feminaz cẽ naturã: vt q̃lẽ ꝓspexerint siue mẽte conceperint: in extremo voluptatis estu q̃ cõcipiũt: sobolem talem ꝓcreent. Cũ ꝑ ipm in equaz gregib⁹ etiã apũ hispanos dicaꝫ Et q̃tilian⁹ in ꝓtrouersia q̃ accusaꝫ matrona q̃ ethiopem peperit: ꝓ defensione illi⁹ argumentaꝫ hanc cõceptũ ẽ naturã quã supza dixim⁹. Et scriptũ repiꝫ in libris ℍypocratis: q̃ q̃dã suspitione adulteri fuerit puniẽda: cũ pulcherrimuz peperisset vtriq̃ parẽti generiq̃ dissimilem: nisi memorat⁹ medicus soluisset q̃stionẽ: monens q̃rere ne forte taľ pictura esset in cubiculo: q̃ inuenta: mulier a suspitione libata est. Jacob calidus: iusticiã etiã in noua arte fruabat. Si eñ oẽs agni et bedi varij fuissent: erat suspitio doli: ⁊ apte laban inuiã⁹ contraisset. Sic ꝑ tpauit vt laboris fructũ acciperet: ⁊ labã nõ penitus expoliaret̃. Sed q̃ñ oues ⁊ capre ꝑmo tpe ascendebant̃ (quia melioz est vernus fetus) añ ponebat virgas: vt varia nascerent̃. Quecũq̃ vero oues ⁊ capre sero q̃rebãt marẽ: nõ añ põebat: vt vni⁹ colozis nascerent̃ pecora: ⁊ q̃q̃d pri⁹ nascebaꝫ

¶ bat

ui tibi. Ait ei labã: Jnueniã gratiã in ꝓspectu tuo. Expimẽto dicit: q̃ bñdixerit mihi deus ꝓpt te: ꝓstitue mercedẽ tuã: quã dem tibi. At ille rñdit: Tu nosti quõ † ¶ operibus.
seruierim tibi: ⁊ q̃nta in manib⁹ a ¶ Charismatũ distributio. b ¶ Tantũ quantũ natura contulerat.
meis fuerit pos̃essio tua: Modicum habuisti anteq̃z venirem ad ¶ In eo q̃ gratia contulit.
te: ⁊ nunc diues effectus es: Benedixitq̃z tibi deus ad introitum meũ. Justũ est igitur vt ꝓuideaz aliquando domui mee. Dixitq̃z a
laban: Quid dabo tibi? At ille b
a ¶ de tuo munere. b ¶ .i. si permiseris oues meas vocem meam audire.
ait: Nihil vol̃o: sed̃ si feceris qõ ¶ lacte alam. b ¶ ab incursu luporum.
postulo: iterum pascam et custo/ d
diã pecora tua. Syra oẽs greges a
tuos: ⁊ separa cunctas oues va/ e
rias: ⁊ sparso vellere: et qõcunq̃ f
¶ Astitit regina a dextris tuis: circũdata vari.
rufum ⁊ maculosũ variumq̃ fuerit tã in ouibus q̃z in capris erit g
merces mea. Respõdebitq̃z mihi b
¶ in futuro.
cras iusticia mea: quãdo placiti i
tempus aduenerit coram te: Et k
¶ Qui imitari noluerint: sed in vitijs innatis sibi pdurauerint: nõ erũt ouibus mei.
omnia q̃ non fuerint varia ⁊ maculosa et rufa: tam ĩ ouibus q̃z in capris furti me argues. Dixit l m
laban: Gratũ habeo quod petis. Et separauit in die illo capras et n
oues: hircos ⁊ arietes: varios at q̃z maculosos: cunctum aũt gre/ o
gem vnicolorẽ. i. albi ⁊ nigri velleris tradidit ĩ manu filiorũ suo/

est post natiuitatem ioseph satis cito cõpleuit iacob seruitiuz suũ. xiiij. annoz: ⁊ iõ petebat licentiã redeũdi ad terrã suam cũ vxorib⁹ ⁊ liberis: qõ iuste nõ poterat sibi denegari: sed iaban videns morã ipi⁹ iacob sibi vtilẽ: eo q̃ ꝓpter bonitatez iacob dñs multiplicauerat bona ipi⁹ laban: iõ nitebatur ad huc eũ retinere ⁊ ptz lr̃a. a Dixit q̃ laban. Dic ponit̃ pactio grata. Ad cuius intellectũ cõsideranduz q̃ ista fuit petitio iacob q̃ de gregib⁹ ouiũ ⁊ capraꝝ ipi⁹ laban q̃ erant sub cura iacob auferent̃ oĩa ania rufa ⁊ maculã aliquã in vellere habẽtia ⁊ traderent̃ filijs labã custodiẽda. illa autez q̃ essent totaliter alba vel totaliter nigra remanerent sub custodia iacob: ⁊ fetus q̃ nascerent̃ ex eis totalit̃ albi vel totaliter nigri eẽnt ipius labã cũ aĩalib⁹ ex q̃b⁹ nascebãt̃: q̃ silr erãt totaliter alba vel totaliter nigra: fet⁹ autẽ q̃ essent maculosi vel rufi essent ipi⁹ iacob: ⁊ istud pactũ fuit gratum ipi laban: q̃z q̃ fetus nigri nascerent̃ ex nigris ⁊ albi ex albis erat ꝼm consuetũ cursũ nature: ⁊ iõ laban habuit gratã istã pactionẽ tanq̃z sibi vtilẽ: talis aũt fuit pactio ꝼm oẽs expositores catholicos ⁊ hebreos: ⁊ iõ ꝼm ꝑ exponẽda est seq̃ns scriptura que est satis obscura duplici de cã: Una ẽ: q̃z breuiter ⁊ succincte loquit̃ ⁊ plura ꝑ intelligunt̃ q̃ nõ expmunt̃. Alia cã ẽ q̃z trãslatio nr̃a ꝑ multum discrepat a lr̃a hebraica vt videbit̃. Accedamus ꝑ ad lr̃am: Dixitq̃z laban: desiderãs ei⁹ morã secũ. b Quid dabo tibi? q̃si vellet sibi grãm facere cũ tñ intenderet decipe. c At ille ait nihil volo. s. grat̃ ꝫ si feceris qõ postulo: ꝓ mercede laboris mei. d Jteruz pascã ⁊c. Syra oẽs greges. i. diligent̃ cõsidera. e Et sepa cun. ⁊c. q̃ non sunt totaliter albe: vl̃ totaliter nigre illas amoue de manu mea: ⁊ pone in manu filioz tuoz. f Et qõcunq̃ ⁊c. quãtũ ad fet⁹ q̃ nascẽt̃ de ceẽo de gregibus vni⁹ colozis q̃ remanebunt ꝑ manu mea. g Erit merces mea ⁊ q̃z ꝑ videt̃ ꝫ cursũ nature. iõ ꝑdix̃: b Rñdebitq̃z mihi cras. i. in futuro i Justicia mea. si ꝫ ꝓsuetũ modum nature ex gregib⁹ vni⁹ colozis nascãtur varij ⁊ maculosi q̃ debẽt esse mei argumentũ ẽ iusticie mee. k Et oĩa ⁊c. tã in ouib⁹ q̃z in capris si alia inueniant̃ int̃ illa q̃ cedẽt i ptẽ meaz. l Furti me argues. i. hẽas me ꝓ cõuicto de furto. m Dixitq̃z laban gratũ habeo. q̃z cursus nature erat ꝓ eo. n Et sepauit ⁊c. ad tradendũ filijs suis. o Cunctũ aũt gregẽ ⁊c. istud videt̃ ꝫdicere ei qõ dictũ ẽ. s. q̃ varia tradita sunt ĩ manib⁹ filioz laban ⁊ vnicolozia remanserũt Jn manu iacob: et iõ aliter exponũt doctores nr̃i ꝑ vno mõ sic: Jn manu filioz sua oz. i. in manu filioz iacob: q̃ erant pastores sub eo. sed ꝑ expositio videt̃ falsa: q̃z istõ pactũ fuit int̃ iacob ⁊ labã imediate post natiuitatẽ ioseph: vt ptz ex ꝓdictis. Jtẽ ꝓbatum est q̃ a tpe q̃ iacob accepit vxorẽ ꝑmã vsq̃ ad natiuitatem Joseph fluxerũt tñ septẽ anni: q̃ tpe hui⁹ pacti ꝑmogenit⁹ iacob nõ habebat septẽ annos: ꝫ deficiebant ad minus tres menses: ⁊ sic ptz q̃ nõ poterãt adhuc esse pastores: ita q̃ in manibus eoz traderent̃ vnicolozia. iõ alij exponunt ꝑ de filijs labã: ꝫ dicũt q̃ ꝑ ꝺ: ꝑ ꝓ anticipationẽ sic exponẽdo: Cũctũ aũt gregẽ vnicolorẽ: q̃ supple nat⁹ ẽ p⁹ pactũ ⁊ post positionẽ virgaz in canalib⁹. Tradidit ipe labã in manib⁹ filiorũ suoz: q̃z talia cedebant in ptẽ suã: ꝫ hec expositio videt̃ multũ extorta ⁊ discrepat cũ ꝑ a lr̃a hebraica: q̃z vbi nos habem⁹: Cũctũ aũt gregẽ vnicolorem. i. albi ⁊ nigri velleris.

o ✻ Tradidit

batur suū erat: qz variuz. q̄q̄d postea laban: qz vnius coloris. Q; aūt sc̄ptuz est vt in virgis concipent: vim hebraei ꝟbi: nisi circūitu exp̄mere non possuz. laameha eīm ꝓprie dr extrem⁹ in coitu calor: q̄ corpus oīne cōcutit: et patrāti voluptati vicin⁹ē finis.

a Tollens ergo ia. rc̄. Aliter Greg⁹. Intellectus sacri eloquij intra textū ⁊ mysteriū tanta liberatiōe pēsand⁹ est: vt neq; nimie discussionis pōd⁹ deprimat: nec torpor incurie vacuuz relinquat. Multe eīm sūt tāta allegoria: ū ꝓceptione grauide sunt: vt q̄s̄q̄s eas ad solaz historiaz tenere nitit: eaꝝ noticia p incuriā p̄uen. Quedā ita exteriorib⁹ preceptis inseruiūt vt si q̄s ꝑtilius penetrare desideret: nihil int⁹ inueniat sz sibi etiā qō foris est abscōdat. Unō bene narratiōe historica per significationē dr Tollens iacob rc̄. Virgas populeas virides et amygdalinas et ex platānis aī oculos gregum ponere: est p scripture seriē antiquorū patrū vitas atq; sententias in exēpluz p̄lis p̄bere: que qz iuxta rōnis examē recta sunt: virge vocantur: quibus ex pte corticē subtrahit: vt candor intim⁹ appareat: ⁊ ex parte seruat: vt sicut fuerat exterius vigor permaneat: Sicq; virgaꝝ color vari⁹ efficitur: qz aī cōsiderationis nostre oculos precedentium patrū sūt quasi virge varie ponūtur: in quibus dum plerūq; intellectuz lr̄e fugimus: quasi corticem subtrahimus. sed dum sequimur: seruam⁹. dum q; ab ipis cortex littere subducitur; allegorie candor aperitur: dum relinq̄tur: exteriozis intelligentie virentia exempla monstrantur: Quas iacob in aque canalibus posuit: quia christus in libris sacre scientie quibus imbuimur eas fixit. Has aspicientes arietes cum ouibus coeunt: quia cum rationales nostri spiritus in intentione earum defixi sunt: singulis actionibus permiscentur: vt tales fetus operuz generēt qualia exempla p̄cedentium in vocib⁹ p̄ceptoꝝ vidēt: ⁊ diuersū colorē ꝓles bōi opis habeat: qz sūbracto cortice lr̄e acute intēna ꝓsiderāt: ⁊ sepe cōseruato: bū se in exteriozib⁹ formāt. Alcu. Cur iacob fraude ī ꝟ loco nō arguit: ꝟ sine dubio

rum: ⁊ posuit spaciū itineris die/ a
rum triū inter se gregū: qui pa
a scebat reliquos greges suos. Tol b+
a ℣ Jn vno genere potuit fieri varietas: sed pro mꝑsterio tria genera lignorum sunt posita.
lens ergo iacob virgas p̄opuleas
virides ⁊ amygdalinas ⁊ ex pla/
tanis ex pte decorticauit eas. De
tractisq; corticibus: in his q̄ spo/
liata fuerāt: candor apparuit. Il
la vero q̄ integra fuerāt: viridia
p̄manserūt: atq; in hūc modū co/
lor effectus est varius. Posuitq;
eas in canalibus vbi effundeba
tur aqua: vt cū venissent greges
ad bibendū aī oculos haberent
virgas: ⁊ in aspectu eaꝝ cōcipet.
Factumq; est vt in ipo calore coi
tus oues intuerent virgas: ⁊ pa
rerent maculosa ⁊ varia ⁊ diuer/
so colore dispsa. Diuisitq; gregē
iacob: et posuit virgas aī ocꝭ
arietum. Erant aūt alba q̄q; ⁊
nigra laban: cetera vero iacob se
paratis inter se gregibus. Igit
quando p̄rio tpe ascēdebāt oues
ponebat iacob virgas in canali/
bus aquarum aī oculos arietuz
⁊ ouium: vt in earuz cōtēplatiōe

Tradidit rc̄. Jn hebreo sic hr̄: Oē q; hēbat albū in seip̄o: ⁊ oē rufū in arietib⁹ tradidit rc̄. q; sic glosant hebrei: Oē qō hēbat albū. i. maculā albā q̄tūcūq; minimam ⁊ oē rufū q̄tūcūq; minimū: sz totū residuū velleris esset vni⁹ coloris tradidit ī manu filioꝝ suoꝝ: ⁊ ptz sn̄ia ſm p̄dicta. Jtē discrepat trāslatio nr̄a ab hebreo ī pūctuatione: qz facit p̄ncipiū ꝟsus distincti a p̄cedēti. ibi: Cunctū aūt gregē vnicoloꝛē: Jn hebreo aūt totū in vno cōtextu dr sō vno ꝟsu ab illo loco: Et sepauit in die illa. vsq; ibi: Et tradidit in manu filiorum suoꝝ: vbi t̄minat̄ ꝟsus ⁊ sn̄ia absq; aliq̄ extorsione.

a Et posuit spaciū itineris. ne arietes ⁊ hirci varij ⁊ maculosi q̄ erant sub manu laban ⁊ filioꝝ suoꝝ trāsirēt ad gregē vnicoloꝛē: q; erat sub manu iacob ⁊ generarent fet⁹ varios

b Tollēs ḡ iacob. ꝟ ꝓnr ponit p̄udēs cautela ip̄i⁹ iacob qz labā fraudulenē agebat cōtra cū ⁊ in plurib⁹ sibi teneba tur. iō posuit ꝟgas varij coloris ī canalib⁹ q̄n erat cōceptus p̄mi tp̄is: qz illi fet⁹ sūt meliores. ex fortitudīe eīm nature p/ uenit q; aīalia citius generēt ⁊ cōcipiāt: cū aūt femelle bibebant ascēdebant masculi ⁊ femelle videbāt vmbras masculoꝝ in aqua ⁊ imagines ip̄oꝝ varij coloris ⁊ silles concipiebant. hanc eīm ꝟtutē hz imaginatiua sup corpus ⁊ sup materiā vñ fit ꝓcept⁹: q; silles cōcipiunt illis q̄s aspiciūt attēte in extremo coit⁹. et btūs Hiero. sup locū istū dicit q; tali arte vtunt in gregib⁹ eq̄rū hispani: ponētes pulchros eq̄s añ equas tpe ꝓcept⁹. Dic etiā q; Quintilian⁹ q̄ndā matronaz accusatā de crimine adulterij eo q; peperisset ethiopē liberauit p ꝟ q; fecit inḡri si incubiculo ei⁹ esset talis pictura: q̄ reperta libata est mulier. Ex ꝟ etiā ptz q; iacob erat hō sapiēs in cognitione ꝟtutū naturaliū. Dicūt tñ aliq̄ q; angelus docuit eū artē istā: qñ oīdit sibi in visione masculos ascēdentes sup feminas varios ⁊ maculosos: vt hr̄ ca. se. Ptz etiā q; nō peccauit p̄udenē trahēdo ad se qō sibi debebat: ⁊ maxime q; ꝟ videt fecisse ex revelatione angeli. ⁊ ptz lr̄a ex p̄dictis. Ca. XXX.

Moraliter. Hato aūt ioseph dixit iacob socero suo. Generatis aūt filijs spūalibus p sanā doctrinā ⁊ acquisitis diuitijs meritoꝝ per vitā exemplarē q̄rit p̄dicator religiosus q̄ p iacob significat ad claustrū redire ad explorandū ꝓpriā ꝓsciam ⁊ ad meditandū de exitu p̄ntis vite p mortē: sz aliq̄n bon⁹ p̄lat⁹ vel curatus nitit eū retinere. d. † Jnuenia grām ī ꝓspectu tuo vt pascas adhuc gregē meū ꝟbo ⁊ exēplo. Sz q̄n non oēs p̄lati ⁊ curati laborē fratrū hūt gratū q; tñ p laban significā tur sic ⁊ grati. ⁊ ꝟ ꝓpter idētitatē officij. lō ꝓ talib⁹ ingratis dr infra q; laban defraudare q̄siuit iacob. i. p̄dicatorē mercede debita: p quā intelligit subsidiū tpale qō lz nō sit merces p̄ncipalis: ē tñ merces secundaria: sic dr Lu. x. de predicatorib⁹: Dign⁹ est eīm opari⁹ mercede sua. Propt̄ qō in recōpensationē hui⁹ ꝟbi dic: b† Tollēs igit iacob virgas populeas rc̄. p ꝟ eīm q; posuit iacob ꝟgas varias in canalibus oues cōceperūt ⁊ peperūt varios fet⁹ q̄ cesserūt in partem iacob ⁊ p ꝟ designatur q; frēs paupes cōpulsi sunt exponere fidelibus q̄ p oues designant suas varias necessitates ⁊ etiā varia suffragia: q̄ fiūt ꝓ bñfactoribus suis ⁊ p ꝟ plurimi fideles cōceperunt ꝓpositū bñfaciendi eis et etiam fecerunt. Jn ca. xxx. vbi dicit

Additio. j. Jn heb. nō hr̄ hec (in postilla: Additiōe dei addita sunt rc̄. dictio q̄ sonat additionē sz magis cōtroversiā vel cōtentionē ⁊ ē lr̄a cōtentionis dicēdo. Cōtēdi cū sorore mea ⁊ inualui: cui⁹ sensus ē: cōtēdi cum sorore mea sup habēdo filios ⁊ inualui: qz iā habeo: vñ cū dr in glo. inc̄li. q; neptali dr a cōuersione: videt eē error scriptoris: ⁊ debuisset dicere a cōtroversiōe seu controuersia ſm hebraicā ꝟitatē. Jn eo. ca. xxx. vbi dr in postilla: Et iō ſm ꝟ exponēda

Additio. ij. Licet pactū inē iacob ⁊ labā genera (est sequēs scriptura rc̄. liter ꝓsideratū videat eē illō qō postillator exposuit: ⁊ sic cōiter tenet: lr̄a tñ in pticulari cōsiderata nō totaliter cōsonat: sed in multis discrepat. Uñ Hiero. in hoc passu multum apud Lxx. confusus est sensus: ⁊ vsq; hodie nullū potuī inuenire nr̄oꝝ: qui hunc locum plane exponeret: hec Hiero. quod etiaz inter

Replica Jn ꝟ ca. xxx. Burgen. notans (hebreos expositores cōtingit. trāslationē nr̄am vbi hr̄: Cōpauit me dn̄s cū sorore mea: dic hebraicū hr̄e: Cōtēdi cū sorore mea: ip̄robās ex eo glo. inc̄li. q̄ hz q; neptali dr a ꝓpatione vel ꝓuersione. dic Burgē. q; sit error scptor⁹: qz debuisset scribere a ꝓtroūsione seu a ꝓtroversia. Sz ituēti capitulū istō manifestū ē noīa p̄triarchaꝝ oīm cōic ex verbis matrū ip̄oni. Nec hr̄ ex lr̄a: nec est verisimile q; veneranda rachel contenderit cū sorore sup hūda prole: cū sciret non esse culpā sororis q; ip̄a esset sterilis. Credo igit Burgē. fingere ⁊ frustra btm Hiero. ⁊ glo. inc̄linarē ip̄ugr̄e q̄ neptali ex verbo rachelis dicūt ip̄ositū cū dixit: Cōpauit me dn̄s sorori mee. Nec igit glo. hoc ponit vitio scriptoris: quia est positū aucte btō Hiero. in ca. eodem de pacto inē iacob ⁊ laban. Burgē. dicit apud Hiero. ⁊ oēs hebreoꝝ ⁊ latinoꝝ expositores vsq; hodie fuisse magnā obscuritatē: ⁊ tñ ꝟ nihil facit p expositiōe. Jn q̄ videt duplicit peccare: ꝑmo qz cū ꝓsueuit ex facili occasiōe ꝺ postillatorē lōgas facere digressiōes: ꝟ p expositione obscuritatis apō oēs: vt dic: nullū ip̄edit laborē. scō: qz cū vel noluit vel nō potuit hūc passū exponere nō dedit grates postillatori clari⁹ exponenti.

Postq̄

dubio vt ꝓpha fecit: nec crēdendū est eū fecisse sine spūali revelatiōe. C.XXXI

a Mutauit mercedē. Hiero. Pro eo q̄ posuim⁹ mutauit mercedē meā decē vicib⁹ Lxx. posuerūt decez ānis: cū x̄bū hebraicū moin nūex magis q̄ ānos sonet: et ex q̄nib⁹ is sensus probat: q̄ p singulos fetus laban ꝺditionez mutauerit. Si videbat variū nasci pec⁹: dicebat: Volo vt i futuro nascāt mihi varia: tūc iacob virgas in canalib⁹ nō ponebat: vt fet⁹ vnicolor nasceret. q̄ facto: laban ea pecora sue pti fieri debere dicebat. Sic vsq̄ ad decem vices mutata est conditio: et qōcūq̄ ꝓposuerat labā vt sibi nascerēt: in cōtrariū colorē x̄tebat. Nūc autē in sex annis decē pariendi vices ĩcredibiles viderent: ſz lege Virgiliū ĩ q̄ ꝺr: Bis q̄uide pecudes: Natura aūt italica et ouium et mesopotamie eadē esse ꝺr:

Virgil⁹ in geor. li. 2.

b Vidi eīm omnia ⁊c. Ex hoc discimus q̄ iacob nullo malo dolo fecit: sed ꝺiuina ꝺispositiōe: vel quia omnia in figura gerebāt. Vñ angelica visiōe meruit ꝓfortari.

c Nūc ergo surge. Hieron. Post lōgam seruitutē precepit ꝺominus iacob: vt reuerteret ĩ patriā: tūc ig rāte socero cū vxoribus et comitatu ꝓperabat. Labā āt ꝓsecut⁹ ē eū in mōte galaad cū furore ydola requirēs: nec repit: Labā āt ĩ x̄pi loco diaboli typū gerit. Inēpretat eni ꝺalbatio. Diabol⁹ vero cū tenebros⁹ sit trāsfigurat se ĩ angelū luc. d Furata ē ⁊c. Hiero. Ubi nos ydola legim⁹: in hebreo theraphī scriptuz ē: qꝺ Aq̃la figuras vel imagies inēptat. Hoc āt iō ꝺico: vt sciam⁹ q̄ꝺ ĩ iudicū libro theraphī sonet.

e Contra montem ⁊c. Nō q̄ eo tpe mōs galaad ꝺicerēt: ſz p anticipationē illo nomine vocat q̄ postea nūcupat⁹ ē.

Qui assūptis

conciperent. Qñ vero serotina admissura erat: et cōceptus extremus nō ponebat eas: factaq̄ sunt ea q̄ erāt serotina labā: et q̄ primi tpis iacob. Ditatusq̄ hō vltra modum et habuit greges multos: ancillas et suos: camelos et asinos. C. XXXI

Postq̄ aūt audiuit verba filiozum a† p labā ꝺicentiū: tulit iacob oia q̄e fuerunt pris nri: et illius facultate ditatus factus est inclytus: aiaduertit q̄ ſ vel erga.
faciē labā q̄ nō esset circa se sicut heri et nuꝺiustertius: maxime ꝺicente sibi ꝺño: Reuertere in terrā patrū tuoz et ad generationem tuā: eroq̄ tecū: misit et vocauit rachel b et lyam in agrum: vbi pascebat greges: ꝺixitq̄ eis: Video faciē pris vri q̄ nō sit erga me sicut heri et nuꝺiustertius. Deus autez ꝺ pris mei fuit mecū: et ipe nostis: q̄ totis viribus meis fuerim patri vestro. Sed et pr a vester circūuenit me: et mutauit mercedez meam ꝺecem vicibus: et tū nō ꝺimisit eum e ꝺe⁹ vt noceret mihi. Si quāꝺo ꝺixit: varie erūt mercedes tua: pariebāt omnes oues varios fetus. Qñ vero ecōtrario ait: alba q̄eq̄ accipies p mercede: oēs greges alba peperunt. Tulitq̄ ꝺeus substātiam suaz et greges: et quicquid in mesopotamia acquisierat pergens ad isaac patrez suam in terram chanaā. Eo tempore labā ꝺ ad tondendas oues: et rachel furata ē ꝺo- o la patris sui. Noluitq̄ iacob confiteri socero suo qꝺ fugeret. Cūq̄ abūsset tam ipe q̄ p oia q̄ sui iurīs erāt: et amne trāsmisso pgeret ſ per anticipationem.
e cōtra montē galaad: nūciatū est laban ꝺie q r

a Postq̄. ℌ ꝓnr ꝺescribi C.a.XXXI p tur iacob vt ꝓficiens: qꝺ manie apparet: qñ hō bñ se hz in aduers ſ is. et iō ꝓmo oñdit q̄liter passus est a laban. ſcꝺo ab esau. ca. xxxij. tertio a siche filio emoz. ca. xxxiiij. Circa ꝓmū ꝓmo ꝺescribit ipi⁹ iacob recessus. ſcꝺo ipi⁹ labā post eū pgressus. ibi: Cūq̄ abisset. Adhuc ꝓmo ꝺescribit sui recessus motiuuz. ſcꝺo mod⁹. ibi: Misit et vocauit. Triplex eīm motiuū habuit ad recedendū. ꝓmū fuit murmuratio filioz laban. ſcꝺm indignatio labā iniusta: cū tū ꝺeberet eū ꝺiligere et cōmēdare: q̄ ꝓpt eum ꝺñs multiplicauerat bona ipoz: vt ꝓdictū ē. tertiū motiuū fuit angeli monitio. et ptz lra. A

b Misit ⁊c. ℌ ꝺescribit mod⁹ recedēdi: et ꝓmo iacob q̄rit vxoz suarū ꝓsensū sine q̄b⁹ nō poterat recedere. et ptz lra: pauc⁹ x̄bis exceptis. c In agz. vt secreti⁹ loq̄rer cū eis. d Nuꝺiustertiꝰ. q̄si nūc est ꝺies tertius: accipit tū ℌ ꝓ tpe ꝓterito. e Decē vicib⁹. quō pōt esse verum cū ꝓ gregib⁹ fuerit tm sex annis: vt hr ĵ. eo. ca. Soluit Hiero. q̄ oues illi⁹ terre pariunt bis in anno: et sic bis in anno poterat mutare pactū. f Et vidi in somnis. ꝓ ℌ oña fuit multiplicatio variozum fetuū. g Ego suz ꝺñs ꝺe⁹ be. angelus eīm in ꝓsona ꝺei loquebat. h Responderūtq̄ rachel et lya. cōsentiētes ei in recessu. rachel eīm hz iunioz cēt tū ꝓpōit: q̄z erat ꝓncipalis eius vroz: vt. ſ. ꝺictuz est ca. xxx. i Munquid habem⁹ residui quicq̄. quasi ꝺiceret non: totuz ꝺedit fratribus nostris. k Nonne quasi alienas. q̄z vendidit nos: tibi tradēdo ꝓ p̄cio fuitutis tue: sicut et tradunt ancille. B

l Comeditq̄ p̄ciū nostrū. q̄z ꝺe seruitio tuo qꝺ fuit p̄cium nr̄m ꝓsecutus est ꝺiuitias de quibus vixit. m Sed ꝺe⁹ tulit ⁊c. iuste transferēdo in nos ꝓ magna parte. n Surrexit aūt iacob. ℌ ꝓnr iacob captat sui recessus tps oportunum quia laban recesserat ab eo ad tonꝺendas oues q̄s filij sui custoꝺiebant que ꝺistabant ab eo itinere triū ꝺiez vt predictū est: q̄z ex p̄cedentib⁹ fraudib⁹ timebat ne auferret ei oia si sciret eū recedere.

o Et rachel furata est ydola patris sui. † ꝺ. 28. ꝺ nō ad colendū: sed ad retrahendū prēm suū ab ydolatria: et iō nō fuit furtū ꝓprie loq̄ndo. Cōsiderandum q̄ vbi trāslatio †††32. c. nra hz ydola: In hebreo hr theraphin. et ꝺicunt aliqui q̄ sint imagines facte partim per astronomiam: et ptim p necromātiā q̄ ꝺāt rūsa. Hebrei ꝺicūt q̄ ē caput alicui⁹ pueri p̄mogeniti inēfecti et sacrificati ꝺemoni. et ist⁹ caput p̄ciſū salsaq̄ et aromatib⁹ ꝺobāt vt posset ꝺiu stare: et sup liguam ei⁹ ĩ lamia aurea ponit nomē ꝺemonis: et sic ꝺabat ibi rūsa. Hoc aūt interposui. q̄z alibi ĩ scr̄a sacra fit mētio ꝺe theraphin. Certū ē tū q̄ talia nō bñt x̄tutē rūsa ꝺāꝺi: nisi inēxtū ꝺe⁹ pmittit: et frequēter ꝓpt pctā hoīm credentiū talib⁹: et q̄z ꝺemerētur vt illis ꝺeceptionibus capiant: ꝺeus talia pmittit. p Cūq̄ abūsset. ℌ ꝓnr ꝺescribit ipi⁹ laban insecutio: vbi primo ꝺescribitur ipi⁹ iacob captio. ſcꝺo mutua obiurgatio. ibi: Et ꝺixit ad iacob. tertio mutua cōfederatio. ibi: Rñdit ei laban. Circa ꝓmū ptz lra: excepti paucis x̄bis exponēꝺis. q Cōtra mōtē galaad. ℌ ꝺr p anticipationē: q̄z ℌ nomē postea imp̄positū est. vt patebit. ĵ. eo. ca.

r Nunciatū est ⁊c. q̄z ꝺistabat ab eo itinere ꝺiez triū. vt ꝺictū ē ca. xxx.

a Qui assumptis fratrib⁹ suis: pse. tē. Pōt p labā mūdus expīmi: q̄ cū furore iacob seq̄t: qz electos q̄ sunt mēbra xp̄i oppīmere conat. Filiaz mūdi vel diaboli iacob abstulit: cuz sibi xp̄s ecclesiā ex gentib⁹ cōiūxit: cui p .p. Ps.44. phetā dz: Obliuisce re pp̄m tuum tē. In idolis auaricia signatur: q̄ ē idoloz fuit⁹ Labā veniēs apud iacob idolū nō repit qz oñsis mūdi diuitiis redēptori nr̄o diabol⁹ vestigia concupiscētie nō repit. Sz q̄ iacob non habuit: rachel sedēdo opuit q̄ inp̄retat ouis et ecclesiam significat. Sedere āt ē hūilitatē pnīe appetere. vñ: Ps.126. surgite post q̄ sederitis. Rachel q̄ idola sedēdo opit: qz ecclesia xp̄m seq̄ns vitiuz frene ꝓcupiscentie p hūilitatem pnīe coo Ps.31. peruit. Vñ: Bti q̄ rem̄isse sūt ini. t q.t. sūt p. Nos igitur rachel significat: q̄ idola sedēdo p̄mim⁹: si culpas auaricie penitēdo damnamus: q̄ auaricie immūdicia non viriliter currentes impedit: sed effemīate gradientes p blandimenta seculi resoluuntur qō his verbis significatur. Juxta consuetudinē feminarū accidit mihi. Quasi enim muliebria pati se īnotuit. b Ut osculares filios meos tē. More scripture filios ac filias suas iacob appellat: que filios vel fratres cognatos appellat. Unde in seq̄ntibus: dixitq̄ iacob fratribus suis: Afferte lapides. In euā Dat.12.d gelio quoq̄ filij Marie matertere domini fratres eius vocantur.

c Timui ne violenter auferres filias tuas. Quasi ideo me non tibi manifestaui ne acerbitate persecutionis superares animas infirmas nouiter tibi ereptas.

d Urebar et gelu. fugiebat somnus ab oculis meis. Unus effectus est caloris t frigoris.

Afferte

a tertio q̄ fugeret iacob. Qui assumptis fratribus suis: pſecut⁹ a† est eū dieb⁹ septē: t cōprehendit eū in mōte galaad. Vidit q̄ ī b
a ſ Nō ē timēd⁹ qui nihil potest nisi permissus.
sōnis dicentē sibi dñm: Cāue ne q̄cq̄ aspere loq̄ris ꝓtra iacob c
a ſ dilarauerat. b ſ Eminentia ꝑceptoz. c ſ crāsitoz habitaculū. d ſ diabolus persequitur xp̄m: q̄ ait: Ponā sedē meā in monte testamenti tē.
Jāq̄ iacob ēxtēderat in mōnte tābernaculū. Cūq̄ ille cōsecutus fuisset eū cū fratribus suis: in eodem mōte galaad fixit
ſ quasi: quid tibi t nobis iesu filij dei vium tē.
tentoriū. Et dixit ad iacob: Quare ita egisti: vt clā me abige/ g
a ſ alias de seruiture crepras. b ſ Captiuā duxit captiuitatē. c ſ verbi dei. d ſ Quasi curruū aduentū; me ecclastri: si te cognouissem nō crucifixissem: sz cū insignibus regalis triumphi gloriam tuam celebrassem.
res filiās meas quāsi captiuas gladio? Cur ignorante me fu/ d
gere voluisti: nec indicare mihi vt pſeḡrer te cū gaudio: t can e
a ſ Non veni mittere pacem: sed gladium.
b ticis t tympanis t citaris? Nō es passus ut osculares filios me
a ſ dū cōspur⁹: colaphizatus: t ideo ignorus. b ſ Quasi possū pſeq̄ membra tua.
os ac filias? Stulte opat⁹ es: Et nūc q̄dē valet man⁹ mea red/
ſ Hoc est: non possum: nisi quantum permissus sum.
dere tibi malū: Sz de⁹ pr̄is tui heri dixit mihi: caue ne loq̄ris f
ſ concedatur. a ſ redire in iudeam.
contra iacob q̄cq̄ duri⁹: Et si ad tuos īrē cupiebas: t desideri/ h
a ſ Sicut gēriles loq̄tur: t notādū q̄ hic primo inuenim⁹ deos gentiū. In supioribus⁹ em̄ scriptura deū noiaut. ſ cur apud te latet auaricia: q̄ ē idoloz seruitus.
o tibi erat domus patris tui: cur furat⁹ es deos meos? Re/ i
spondit iacob: Q̄ insicio te ꝓfect⁹ sū: timui ne violēter auferſ Auaritie.
res filias tuas. Q̄ aūt furti me arguis: apd quēcūq̄ inuene k
a ſ idolatriā. b ſ cōt iudicio de nr̄a societate pscribat. c ſ Que em̄ societas xp̄i ad belial q̄ cōcatio templi cum idolis.
ris dēos tuos nēctet cozā fribus nr̄is. Scrutare q̄ūcq̄d tuoz
a ſ Nō amabat vendentes t ementes in rēplo: vnde eiciebat.
apud me inueneris aufer. Hec dicens ignorabat q̄ rachel fu/ l
ſ Lanq̄ leo rugiens circūit q̄.q. a ſ Mundi.
rata esset idola. Ingressus itaq̄ labā tabernaculū iacob t lyę
a ſ vñ venit em̄ princeps mūdi huius t i.m.n h.q. b ſ Qd nō inuenit apud maiores: iuenire molit apd miores. Sz rachel. i. ecclesia: q̄ labā reputat lucra cōtēnit: vt stultoz onera.
t vtriusq̄ famulę: nō inuenit: Cūq̄ intrasset tentoriū rache/
a ſ Auariciam humiliter penitentie tegens.
lis: illa festinans abscondit idola subter stramenta cameli t se m
a ſ Intrantī omnimodos laqueos tentationum. b ſ .i. non prevalenti
dit desuper. Scrutanticq̄ omne tentorium et nihil inuenienti
ſ Naturalis cōsuetudo est assurgere maioribus sed tibi nō assurgo: qz secratorē auaricie nō honoro. a ſ q̄ imundicia auaricie sequit: ēsi muliebria patitur.
ait: Ne irascat dñs meus q̄ cozā te assurgere nequeo: qz iuxtā n
ſ frustrata.
cōsuetudinē femina⁹ nūc accidit mihi. Sic delusa sollicitudo
ſ restantis. a ſ callidus exactoz arguitur: q̄ omni genere tentationū aduersus xp̄m se erexit: sz qō in eo reprehenderet non inuenit.
querentis est. Tumensq̄ iacob cū iurgio ait: Q̄ua ob culpaz
meā t ob qō pctm̄ sic exarsisti post me: t scrutat⁹ es oēm suppellectilē meā? Quid inueniſti de cūcta substantia dom⁹ tuę.
a ſ filijs. b ſ p grām. c ſ per naturam. d ſ Judicabunt sancti nationes.
Pone hoc cozā frātribus meis t fratribus tuis: t iudicēt int o
ſ In obseruantia decē mandatoz cū gemina charitate. a ſ Innocentes. b ſ Penitentes. c ſ vacui bono opere.
me t te. Idcirco viginti annos fui tecū: oues tuę t caprę sterí
a ſ fortes. b ſ confregi. c ſ quasi: Ab incursibus inuisibiliū lupoz greges mihi cōmissos
les nō fuerunt: arietes gregis tui nō comedi nec captum a be p
defendi. a ſ Oues perditas restituebam. ſ Quicqd per ignorantia delinquebat: mihi imputabas q̄ non pastoribus ecclesie.
stia ostendi tibi. Ego damnū oē reddebā: q̄cq̄d furtuz piebat
a ſ Instātia q̄tidiana afficiebar. b ſ Scādalis fratrū. c ſ vel vrgebar. d ſ nō dormitat qui custodit israel.
d a me exigebas: Die noctuq̄ estu vrebar t gelu fugiebat somnus ab oculis meis. Sic per viginti annos in domo tua fui/
a ſ Obseruaui septē ꝑcepta de dilectione ꝓximi: t septē euāgelica: de dilectiōe dei. b ſ Opa admiranda. c ſ populis in fide tuendis. d ſ Ingratus būficijs cōtraria decē ꝑcepta meo laui tibi. Q̄uattuordecim ꝓ filiab⁹: t sex ꝓ grēgib⁹ tuis. Immū
bozi obiecisti.
tasti q̄ mercedē meā decē vicibus: Nisi de⁹ patris mei abzaā

c Qui assūptis fratrib⁹ suis pse. .i. illis de cognatione sua ꝓpiqua.
b Et cōprehendit eū. s. die octaua.
c Caue ne q̄cq̄ aspere loquaris: non solū ꝓhibuit actionē durā contra iacob sz etiam loquelam.
d Quasi captiuas gladio falsuz dic: qz sue erāt iure matrimonij.
e Ut ꝓsequerer te cū gaudio. mētis corrept⁹ timore dei apparentis.
f Sz de⁹ tē. mali homes cogūtur dei ꝯtute aliqñ dicere veritatē ꝓtra se. sic ptz ō balaā. Nume. xxiij.
g Et dixit ad iacob. ꝟ ꝓpr̄ describit mutua obiurgatio: t ꝓmo ipi⁹ labā ꝟ iacob. scdo ecōuerso ipius iacob ꝟ laban. ibi:
h Cur furat⁹ es deos meos? ī hoc oñdit cōfestim q̄ nō erāt dij: cū furto posset amoueri
i Rñdit iacob. ꝟ ꝓpr̄ describitur obiurgatio rōnabilis ipsius iacob contra laban. et primo reddit rationem quare non significauit sibi recessum suum. Et patet littera.
k Quod autez furti me arguis: quia ipo ignorante factum fuerat istud furtuz quod tamen furtum nō debet dici vt pdictum est.
l Hec dicens ig rabat tē. quia ꝓ furto simplici ō rigoze non debebat moz infligi tamē sicut dictum ē nō erat furtum.
m Subter stramenta cameli. id ē subter sellam cameli. n Juxta consuetudinem. s. fluxus mēstruoz.
o Pone hic coram fratribus tē. .i. cozā filijs tuis t meis t illis qui sunt de cognatione nr̄a. p Nec captum a bestia| ostendi tibi: licet posse facere ō iure

⁂ Et timoz

Ministerio de Cultura 2024

a Afferte lapides ⁊c. Hieron. Aceruus lingua hebrea gal dr: Ad xo testimoniū. Lingua syria aceruꝰ igar. testimony seha dura. Jacob g̃ aceruū testimōij. i. galaad hebraice vocauit. Laban aceruū testimony. igar sehadura gētis sue ꝓmōe. erat em̃ syrus: et parentū linguā ꝓuincie in q̃ habitabat ꝓmōe mutauerat. Jsi. Mystice Mystice in͛ fideles tā iudeos q̃ gētiles: testis est lapis eminēs in sūtudinē xp̃i: ⁊ aceruꝰ lapidum q̃ est multitudo credentium.

b Jurauit iacob ⁊c. Per timorē. s. q̃ timebat deū quē cōmendauit supra dicēs: ⁊ tior p̃ris mei ⁊c.

c Laban vero ⁊c. Q⁊ laban et iacob trans fluuiū ꝓterierunt: significare pōt duos ꝓlos per baptismū ad ecclesiā venientes. Sz iacob vltra ꝓgredīēte: laban reuersus est: q⁊ filys lucis in profectu x̄tutū pꝰ baptismū meantibꝰ: reprobi de ꝓcepta dignitate pꝰ sathanā i apostasiā redeunt.

Al. de ly. ✠ Castra

a Et timor isaac. i. deꝰ quē timuit. b Oia q̃ cernis mea sūt. i. a me descenderunt. c Quid possū ⁊c. q. d. facerē ꝺ meip̃m. necessitatē a deo sibi ip̃ositā excusat ꝓut pōt. d Veni g. ℞ ꝓfer describit vtriusq̃ cōfederatio: q⁊ laba videns q̃ deꝰ erat ꝓ iacob q̃siuit ꝓfederari cū eo. e Et erexit lapidē in titulū. i. i signū cōfederationis. f Dixitq̃ frībus suis. i. illis de cognatione sua qui venerāt cū labā: g Comederūtq̃ sup eū. i signū amicitie refor mate. h Quē ⁊c. Nomē ip̃ositū a iacob et nomē ip̃ositū a labā idē significāt. s. aceruū testimōij: sz labā q̃ erat syrꝰ exp̃ssit i lingua syra ⁊ iacob i hebrea: ⁊ si aliq̃s curiosus velit scire differētiā ℎ ē. hr̃ i hebreo: vocatū ē galaad. Hal. n. idē ē qꝺ aceruꝰ: aad testimoniuz. Jn idiomate syro vocatum ē igar sehadura: ⁊ sic ē in textu quē vocauit labā igarsehadura: ⁊ idem significat. q̃ aūt addit: Uterq̃ iux ꝓprietatē līgue sue: nō ē de textu sz trāslator apposuit: ⁊ si dixisset. Et vocauerūt eū aceruū testimōij sz vnꝰ in idiomate syro aliꝰ i idiomate hebreo clarior esset trāslatio sic̄ a yos ⁊ sctūs penitꝰ idē significāt: sz vnū nomē ē grecū: aliud latinū. i Deꝰ abraā ⁊c. i. penam īfligat illi q̃ trāsgredieť iuramentū. k Per timorē patris sui isaac. i. p illū deū quē timebat.

l Osculatꝰ ē filios. i. nepotes.

m Et benedixit illis. i. impcatꝰ ē illis bona. Cetera patent.

La. XXXI.

Moraliter. Postq̃ audiuit iacob verba filioꝝ laban. Sic̄ dr: p laban intelligunť p̃lati ⁊ curati quoꝝ filij sunt minores clerici. inter quos fuerunt ⁊ sunt aliq̃ de ꝓsperitate fratꝝ dolētes: ⁊ ꝓtra eos intantum murmurantes q̃ multi p̃lati negauerunt eis potestatē p̃dicādi

a ✠ deus qui oibus timēdus: b ✠ Subuenisset.

⁊ timor isaac affuisset mihi: forsitā modo a

a ✠ Nullo mihi adherente. b ✠ quam passus sum in mundo.

nūdum me dimisisses. Afflictiōnem meā

a ✠ cooparotū. b ✠ qui nō reliquit me solum. c ✠ Repressit anteq̃ nocere posses.

⁊ laborē mānuū meaꝝ rēspexit deꝰ: ⁊ ār-

✠ qꝺ non fecit dei timore compressus: dicit se dimisisse causa carnalis affectus.

guit te heri. Respondit laban: Filię meę ⁊ filij ⁊ greges tui ⁊ oia q̃ cernis mea sūt b

Quid possum facere filijs ⁊ nepotibus c

✠ Hic laban gentilis populi ad fidem venientis typum gerit: iacob vero iudaici fidelis.

meis? Veni ergo ⁊ ineamus fedus vt sit ꝺ

a ✠ Nō vt ꝓ deo coleret: sed vt in eo aliꝺ significaret.

testimoniū iter me ⁊ te. Tulit itaq̃ iacob

a ✠ angularem qui fecit vtraq̃ vnam.

lapidem et erexit illum in titulum. Dixit e f

✠ Cognatis. a ✠ congregatio lapidum cōuenť fidelium.

a q̃ fratrib⁹ suis: Afferte lapides: Qui cō-

✠ Significantes cōmunionem sacramētorum.

gregantes fecerunt tumulum: comede- g

runtq̃ super eum. Quem vocauit laban h

✠ igar sedutha. ✠ vel igar sedahura. a ✠ gal. b ✠ aad.

tumulus testis: ⁊ iacob aceruum testimo

✠ Non est de textu.

nij: vterq̃ iuxta ꝓprietatem linguę

✠ conuentus fidelium testis est inter gentilem credentem: et iudeum.

suę. Dixitq̃ laban: Tumulus iste testis erit inter me ⁊ te hodie: ⁊ idcirco appellatum est nomen eius galaad: id est tumulus testis. Et adiecit laban: Intueatur

✠ Si inuitū pactū violauerim⁹ etiā absentes corpe.

dominus ⁊ iudicet inter me ⁊ te: quando

✠ deos alienos suadendo.

recesserimus a nobis: si afflixeris filias

✠ Sectas hereticas.

meas: et si introduxeris vxores alias su-

✠ Extraneorum aut ꝓpter testificationē dei quam ita habere debent: ranq̃ nemo cum eis esset: qui testis esset.

per eas: nullus sermonis nostri testis est

a ✠ quasi: Jp̃e erit iudex qui conscius.

absq̃ deo qui p̃sens respicit. Dixitq̃

✠ Reperendo confirmat.

rursus ad iacob: En tumulus hic ⁊ lapis quem erexi inter me et te testis erit. Tumulus inquā iste ⁊ lapis sint in testimoniū. Si aut ego transiero illum pergens ad te: aut tu ꝓteriris malum mihi cogi

✠ Non recens.

tans: Deus abraam ⁊ deus nachor iudi i

b cet inter nos: deus patris eorum. Jura-

✠ domini.

uit iacob per timorem patris sui isaac: k

a ✠ cōicatis sacramentis.

immolatisq̃ victimis in monte: vocauit

✠ Auditus spiritualis intelligentie.

fratres suos vt ederent panem. Qui cuz

✠ comestio panis: significatio vnitatis est. a ✠ qui supra

c comedissent manserunt ibi. Laban vero

credentes nunc apostatas significat.

de nocte consurgens osculatus est filios l

✠ als reuertens.

et filias suas: et bñdixit illis: reuersusq̃ m

est in locum suum.

dicandi ⁊ confessiones audiendi in diocesibus suis. ꝓpt̃ qꝺ frēs q̃ ꝓ iacob designant vt dictū est cōpulsi fuerunt refugere ad isaac patriarchā. i. ad sūmū pontificē oim fideliū prēm qui pie considerans vtilitatem ecclesie. de p̃dicationibus ⁊ cō silijs fratrū ꝓuenientem. dedit fratribus potestatē p̃dicandi ⁊ audiendi cōfessiones nisi i casu rōnabilit negaret: ⁊ q⁊ postea frēs p̃secutiones a curatis ⁊ clericis habuerūt. iō ad significationē eiꝰ sbdit: at Qui laban assumptis fratribꝰ suis p̃secutꝰ est eū. i. iacob. ꝓ quem fratres paupes designantur. Sed q̃m multi prelati receperūt eos ad grām ⁊ adhuc in posterū plus facient dño cōcedente iō subdit cōfederatio vtriusq̃.

Jn ca. xxxj. vbi dr i postilla: Cōsiderādū q̃ vbi trāslatio nostra hz: Jdolatria. i hebreo dr theraphin ⁊c.

Additio. j. Thera- phin in hebreo imagines significat semper vel simulacra: ꝓut Hiero. dicit sup Esa. ij. Sz attendēdū q̃ non sp significat simulacra facta ad querendū rūsa demonū vl ad idolatrādū. q⁊. j. Re. xix. vbi dicit q̃ accepit michol statuā. s. ad ponendum in lecto loco dauid. in hebreo hr: Accepit michol theraphin. quod nō est dicendū q̃ i domo dauid et vxoris eius essent simulacra vl statua aliq̃ idolatrica seu facta ad q̃rēdas rūsiones demonū: sz erāt ibi solū ad aliq̃s licitas rep̃sentationes. Judicuz xo xvij. ⁊. xviij. repetit̃ sepe hec dictio theraphin: vbi significat aliq̃d idolatrice factū: vt ibidē ꝓtz. Sil̃r vbi dr Osee. iij. Et sine ephot et theraphin: theraphin ibi ē eiusdē significatiōis: ⁊ sic in multis alijs. Jn eodē ca. xxxj. vbi dr in postilla: Et timor isaac. i. deꝰ quē timuit ⁊c.

Additio. ij. Querēdū videtur q̃re nō fecit mētionē de abraā ⁊ isaac eodē mō dicendum deꝰ p̃ris mei abrae: ⁊ deꝰ patris mei isaac: vel timor patris mei abraam: ⁊ timor p̃ris mei isaac. q⁊ nō minꝰ pōt dici de abraam q̃ timuerit deū q̃z de isaac. Ad ℎ dr a quibusdā hebreis q̃ deꝰ non notať deus alicuius singularis persone: nisi postq̃z est ex fluxibilitatem huius vite: eo q̃ homines dū in hac vita sūt possunt mutari de statu gratie i q̃ sunt filij dei ad lapsum in q̃ potius filij ire ꝓm Aplm dicūtur ⁊ q⁊ qū hec verba dixit iacob: Abraā diu iā añ decesserat: sz isaac adhuc viuebat: q⁊ duravit vsq̃ ad decēniū pꝰ venditionē ioseph vt hr i postil. idcirco dr abraā q̃ iā erat i securo dixit deꝰ abraā: sz de isaac q̃ adhuc erat in vita. dixit: Timor isaac

§ Non aspiciens retro.

Ca.XXXII

Acob ãt abijt ī itinere q̃ cępat Ca. XXXII a
ī Fuerũtq; ei obuiã angeli dei. Quos cum vi/ b
§ Multitudo angelorum: que militia celi nominatus: quibus con
disset ait: Castra dei sunt hęc. Et appellauit c
fortatus: nõ meueret frẽm securus eox auxilio. § Superis preritis tẽtationib⁹ ranq̃ hostib⁹ ꝛ tergo sequẽtib⁹: iminent future ranq̃ hostes obuiã venientes: q̃s
nomẽ loci illi⁹ manaim: id est castra. Misit aũt ꝛ nũci/ d
oprer puenire orando ꝛ bũ operando ad qõ pficiendũ ꝓsũt aliq̃ psuasibilia hu
mane sapientie verba.
os ad esau fratrem suũ in terra seyr in regione edom:
przcepitq; eis dicens: Sic loquimini dño meo esau:
§ Consors nature: nõ gratie. § Omnis qui patrie celestis ciuis est: pegrinus ẽ mundi toto tempore vite presentis.
Hęc dicit frater tuus iacob: Apud labã pegrinat⁹ sum
a § Sapientes. b § Fatuos. c § Simplices.
ꝛ fui vsq; in pũtem diem: Habeo bỗues ꝛ ãsinas ỗues
§ Qui timore seruiunt: non amore
a § Quorum imbecillitati prouidendum ne inducantur intentationem
ꝛ seruos atq; ancillas: mittoq; nunc legationem ad
dñm meum: vt inueniã grãm in cõspectu tuo. Reuer/
si sunt nuncij ad iacob dicẽtes: Venimus ad esau fra/
trẽ tuũ: ꝛ ecce properat in occursum tibi: cũ q̃dringen/ e
a § Imminẽre periculo quod humana ratio habet faciamus: ne rorum deo com/
mittentes tentare videamur.
tis viris. Timuit iacob valde: ꝛ pterritus diuisit po/ f
pulum qui secum erat: Greges quoq; ꝛ oues ꝛ boues
ꝛ camelos in duas turmas dicẽs: Si venerit esau ad
vnã turmã ꝛ percusserit eam: alia turma q̃ reliqua est
§ Ne iterum rotum humano consilio tribuat: adiungit orationem quia predesti
nario dei precibus adiuuatur.
saluabitur. Dixitq; iacob † Deus patris mei abraam: g † 3.yt.b
ꝛ deus patris mei isaac: dñe qui dixisti mihi: reuerte/
re in terrã tuã ꝛ in locũ natiuitatis tuę: ꝛ bñfaciam ti/
§ Indignus. § Mihi impensis.
bi: minor sum cunctis miserationib⁹ tuis: ꝛ vitate tua
§ Anteqũ diceretur: baptizate omnes gentes lege verberante non miserante nire
batur populus dei.
quam expleſti seruo tuo. In baculo meo transiui ior/ h
danem istum: ꝛ nunc cum duabus turmis regredior:
Erue me de manu fratris mei esau: quia valde eum
timeo: ne forte veniens percutiat matrem cum filijs.
§ vel q
Tu locutus es vt bñfaceres mihi: ꝛ dilatares semen
meũ sicut arenam maris: quę p̃ multitudine numerari
a § Parat eum placare muneribus cui displicebat in moribus.
non põt. Cũq; dormisset ibi nocte illa: sepãuit de his i
a § Binarius princeps alteritatis placet esau.
quę habebat munera esau frĩ suo: capras dũcentas:
a § Placet ei vicesimus. ꝓpter dualitatem denarij.
hircos ũiginti: oues ducẽtas: arietes viginti: camelos
fętas cũ pullis suis triginta: vaccas q̃draginta: ꝛ tau
ros vigiti: asinas viginti: ꝛ pullos eaꝝ decẽ: ꝛ misit p
a § vt placerent munera multitudine sicut magnitudine.
man⁹ fuoꝝ suoꝝ singũlos seorsũ greges. Dixitq; pue k
ris suis: Ãcedite me: ꝛ sit spaciũ inter gregẽ ꝛ gregẽ.
Et p̃cepit pori dicẽs: Si obuiã habuerl esau frẽm meũ
ꝛ interrogauerit te cui⁹ es aut q̃ vadis aut cui⁹ sũt ista q̃
a § vt añ esset muneribus reconciliatus: q̃s a fratre visus.
seq̃ris? Rñdebis: Serui tui iacob: Mũnera misit dño
meo esau: ipe q̃z p⁹ nos venit. Silr mãdata dedit scõo
ac tertio: ꝛ cũctis q̃ seq̃bant greges dicẽ: Hisdẽ ꝟbis
loq̃mini ad esau: cũ iueneritis eũ: ꝛ addetl: Ipe q̃z ser
a § Hec interposita sũt a scriptore. Ordo verboꝝ iacob. Placabo eũ: ꝛ post hoc
videbo faciem eius.
uus tu⁹ iacob iter nr̃m insequit. Dixit em̃: Plãcabo il e
lum muneribus quę przcędunt: ꝛ postea eus videbo:

.i. quẽ timet isaac: q̃s põt dici de q̃li
bet iusto timẽte deũ fm põtem statũ
Quidã xo dicũt q̃ timor isaac ꝟ di
ci⁹ intelligit de timore quẽ passus ẽ
tpe ĩmolationis: ad qõ iducũt illud
qõ ifra sequit eodem ca. Jurauit ia/
cob p timorẽ pris sui isaac ꝛc. Solẽt
em̃ boes iurare p aliq̃ terribilia sic
p horã mortis ꝛ hmõi.
a Acob autem Ca.XXXII.
i abijt. Hic ꝟr describit qua
liter passus est ab esau. ꝛ pri
mo q̃liter timuit eũ ex auditu. secun
do ex aduẽtu. ca. xxxiij. Circa pmus
describit pmo diuina cõsolatio pue
niens. scõo hũana trepidatio supue
niens. ibi: Misit aũt nuncios. tertio
dei cõfortatio ꝟ piculũ ĩminẽs. ibi:
Et ecce vir luctabat. Circa pmũ di/
cit sic: Jacob aũt abijt ꝛc. expedit⁹
a psecutione labã. b Fuerũtq;
ei obuiã angeli dei. Dicũt hebrei q̃
angeli q̃ custodiebãt ꝓuinciã syrie
ꝺduxerunt eũ vsq; ad locũ illũ qui
erat in fine ꝓuincie illi⁹: ꝛ tunc alij
angeli q̃ preerant ꝓuincie alteri sib
cõiuncte obuiauerũt sibi ad cõducẽ
dũ eũ. Doctores aũt catholici dicũt
q̃ fuerũt angeli ad cõfortandũ eum
cõtra timorẽ frĩs sui. nec iste exposiri
ones dissonãt multũ. c Et appel
lauit ꝛc. ad ꝓtegendũ eũ: ꝛ cõsonat
ꝟ vtriq; expositioni. d Misit aũt
nũcios. ꝟ ꝟr describit bũana trepi
datio: lz nõ eẽt ꝺfortat⁹ ab angelo ĩ
recessu: vt ꝓdictũ ẽ: ꝛ ĩ ꝓcessu ab an
gelis sibi occurrẽtib⁹: tñ sic hõ timu
it de frẽ suo p cui⁹ trã hẽbat trãsire:
tũ q̃ sciebat eũ offẽsũ ꝟ eũ ꝓpt̃ pmo
genita ꝛ ꝓpt̃ bñdictiões: tũ q̃ habi
tauerat cũ labã idolatra diu: ex cu/
ius cohabitatiõe potat aliquã offen
sã icurrisse. ꝛ iõ timebat q̃ tales di/
uine ꝓmissiones cõit itelligẽde sũt
ſ ꝺditiõe. s. si ille cui fiũt faciat ꝺbi
tũ suũ erga deũ: de q̃ formidabat ia/
cob: ꝛ iõ q̃ nõ potat trãsire trã sine
scitu frĩs sui misit nũcios ad placan
dũ eũ ꝛ captãdũ ei⁹ beniuolentiam
ꝛ ptz lr̃a vsq; ibi: e Propat in
occursũ ꝛc. Tot em̃ secũ ducebat vt
frẽm suũ captiuũ ducẽt si sibi expe/
dire videret: si aũt ꝟriũ videret sal/
tẽ oñderet potentiã suã. f Diui
sit ppl'm. duplici de cã. vna q̃ si esau
peuteret turmã vnã: cũ eẽt spoliys il
lis ĩtẽt⁹ altera fugeret vt saluaretur.
Alia cã q̃ de occisione et spoliatiõe
ꝓme satiat⁹ alĩ forsitã pceret.
g Dixitq; iacob ꝛc. Sciebat enim
q̃ ꝟ q̃uis de⁹ aliq̃d ordiauerit facere
tñ vult sup ꝟ rogari. h Jn bacu
lo ꝛc. i. sol⁹ ꝛ paup apodiãs me sup
baculũ meũ: ꝛ nõ sup aliõ tpale: vt
ſ. dictũ ẽ. xxix. ca. Sz quõ dic iorda
nẽ istũ cũ adhuc eẽt lõge a iordane?
Dicũt aliq̃ q̃ torrẽs iabeth inꝟ quẽ
erat ẽ idẽ cũ iordãe: ꝛ dz dicivad⁹ia
cob. sz ꝟ ptz falsũ: q̃ postea venit ia
cob ĩ phanuel ꝛ sochot: q̃ ñ sũt ĩ ter
ra isrl' citra iordanẽ sz vltra. vt ptz p
Hiero. ꝺ distãtijs locoꝝ: ꝛ p ꝺscptoꝝ
ẽre ꝓmissiois: ꝛ iõ alĩ dicendũ q̃ lz
eẽt adhuc lõge a iordãe: tñ ĩde pote
rat videri iordãis ꝛ q̃ torrẽs iabeth
cadit ĩ iordanẽ fluuiũ. i Sepa/
uit ꝛc. vt eũ placaret: vt patet infra.
k Singlos ꝛc. vt magl' apperẽt.

Et ecce

a Et ecce vir ꝛc̄. Greg⁹. Mystice. Jacob cū ad parentes ꝓprios redit: in via angelū inuenit: cū q̄ magnū certamē in luctamine habuit. Qui aūt luctaꝝ aliqñ se supiorē: aliqñ inferiorē inuenit. Significat ꝙ angelus deū: ꝛ iacob q̄ cū eo cōtēdit cōtēplatiui viri animā exp̄mit: q̄ cū deū cōtēplari nitit̄: velut in certamine mō q̄si supat: qz intelligēdo ꝛ sentiēdo de incircūspecto lumīe aliquid gustat: mō ℞o succūbit: qz degustādo iterum deficit. Quasi ergo vincitur angelus: quando intellectu intimo apprehenditur de⁹. Sz notandū q̄ idē victus: neruū tetigit: ꝛ marcescere fecit: ꝛ ex tunc iacob vno pede claudicauit: qz oīpotens deus cum p intellectū et desideriū cognoscitur: voluptatē carnis arefacit: ꝛ qui ꝓius quasi duobus pedibus nitentes eum videbamur querere: ꝛ seculū tenere: post agnitionē suauitatis dei vnus in nobis pes sanꝰ pmanet: alter claudicat: quia debilitato amore seculi: solꝰ amor dei ꝙualescit. Si ergo tenemꝰ angelū: vno claudicamꝰ pede: qz dum crescit fortitudo in nobis amoris intimi infirmatur fortitudo carnis. Qui eñ claudicat tantū sano pedi innitit̄. cui eñ desideriuz terrenū arefactū est: in solo pede amoris dei tota virtute se sustinet ꝛ in ipo stat: qz pedem amoꝛi seculi quē in terra ponebat: iam suspensum portat. Nos ꝙ si ad spūales patres redimus: angelū in via teneamus: vt suauitate intima deū apprehendam⁹. Isiō. Et ecce vir ꝛc̄. In ℣ ꝓncipaliter sacramēti dñici imago figurata ē. Air. n. iste xp̄z significat: cui volēti ꝙualuisse deo: ꝛ quasi cū infirmo: ita cuz carne eiꝰ luctamē inire ꝛ inualescere cū diceret: crucifige: crucifige. Et tñ iacob ab angelo quē vicerat: bñdictionē ipetrauit. Hoīs eñ imposito bñdictio fuit. Inp̄retaꝝ aūt israel videns deū: qđ erit in fine p̄miū oīm sanctoꝝ. tetigit angelus latitudinē femoris eiꝰ: ꝛ claudū fec̄. Sicq̄ erat bñdictus ꝛ claudus: in fidelibus bñdictus: etiā in fidelibus claudus. Femoris eñ neruus vel latitudo: generis mlt̄itudo ē. Plures quippe a fide patrū degenerantes: ꝛ a p̄ceptis sui auctoris deuiantes: in erroris
Q̄ 17 sui semitis claudicāt. Añ: Et claudicauerunt a semitis suis. Qui tñ ꝓp̄ls tactis viribꝰ non solū claudicat: sz torpescit. Ne vltra iā generare possit. b Hequaq̄ inq̄t ꝛc̄. Hiero. Josephꝰ in libro p̄mo antiquitatū israt̄: iō dictū putat: q̄ aduersus angelum steterit. Ego aūt hoc in hebreo inēire nō potui: sz ethymologiā noīs angelus posuit dicēs: qm̄ si ℣ deū fortt̄ fuisti ꝛc̄. Saruch eñ qđ ab israt̄ vocabulo deriuaꝝ: p̄ncipē sonat. Quasi. Nō vocabitur nomē tuuz supplātatoꝛ. i. iacob sz p̄nceps cū deo. i. israel. Quō eñ ego p̄nceps suz sic ꝛ tu q̄ mecū luctari potuisti p̄nceps vocaberis. Si aūt mecū q̄ deꝰ sū vel angelꝰ: qz plericq̄ varie interp̄tant̄: pugnare potuisti: q̄to magis cū hoibus. i. cū esau: quē formidare nō debes. Qđ aūt in libro hebreoꝝ noīm interpretatur israel vir videns deū: vel mens videns deuz nō tam vere q̄ violenter interp̄tatū videtur. Hic eñ israel p has lr̄as scribit̄. Joth: schin: res: aleph: lameth qđ interp̄taꝝ p̄nceps deꝰ: vel directus deꝰ. Air ℣o vidēs deū his lr̄is scribit̄: vt vir tribus lr̄is scribaꝝ. Aleph ioth schin: ꝛ dicatur his. Videns ex tribus. Res aleph he ꝛ dicaꝝ rah. El ℣o ex duabꝰ. Aleph ꝛ lameth ꝛ interp̄taꝝ ōs vel fortis. Quis igit̄ grandis auctoritatis sint: ꝛ eloquentie ipōrum vmbra nos opprimat qui israel virum vel mentem videntem deum transtulerunt: nos magis scripture ꝛ angeli: vel dei qui israel ipm vocauit auctoritate ducimur: q̄ cuiuslibet eloq̄ntie secularis
ta. ꝛc̄. Illd q̄z qđ sequit̄: ꝛ bñdixit eū ibi: Vocauitq̄ iacob nomen loci illiꝰ fa. dei ꝛc̄. In hebreo ōz phanuel: vt sciamus ipm esse locū qui in ceteris scripture voluminib⁹ fm hebreos phanuel legitur.
Ore. Querit̄ cū ℞itas dicat: nemo videbit faciē meā. Et deū ne

fortitan ꝓpiciabitur mihi. Prę-
ꝟ Hoc prudenter fecit. vt per nuncios voluntatē fratris agnosceret.
cesserunt itaq̄ munera ante eū: ipse vero mansit nocte illa in castris. Cumq̄ mature surrexisset: tulit duas vxores suas ꝛ totidē famulas cuz vndecim filijs: ꝛ trā
a ꝟ post aquam salutis ecclesie: vt deum contemplari valeat aptus est locus solitudinis.
siuit vadum iaboch. Trāductisq̄ a
omnibus que ad se pertinebāt:
a ꝟ quia in cōtemplatione quasi in lucramīe: modo dei suauitas vtcunq̄ complectitur: modo superat vt non sentiatur.
a remansit solus † Et ecce vir luctab
batur cum eo vsq̄ mane. Qui cū videret q̄ eum superare non posset: tetigit neruum femoris eius: c
a ꝟ qz i ꝓtemplatiuis ꝓpagāde moꝛalitaraꝝ vsꝰ oboleꝫ
et statim emārcuit. Dixitq̄ ad d
a ꝟ Quasi tempus est vt ab inuisibilibus ad tempoꝛalia tractanda descendas.
eum: Dimittē me. Jam eñ ascen
a ꝟ qz aia q̄ i eternā dulcedinez degustat in ea sp moꝛari desiderat.
dit auroꝛa. Respondit: Nō di- e
mittam te nisi benedixeris mihi.
ꝟ quasi ꝓtiorem statum ignoret.
Ait ergo: Quod nomen est tibi: f
a ꝟ luctatoꝛ. b ꝟ Quasi non luctatoꝛ: sz victoꝛ vocaberis: qz pulsans ꝓseuerasti.
b Respondit: iacōb. At ille † Ne- g
quaq̄ inquit iacob appellabitur
ꝟ mutatio nominis: benedictio est.
nomen tuum sed israel: Quoniā h
ꝟ perseuerans in pulsando.
si contra deum fortis fuisti: q̄to i k
ꝟ contra esau quem times.
magis contra hoies p̄ualebis?
Interrogauit eū iacob: Dic mihi q̄ appellaris nomine? Rndit:
ꝟ Quasi incōp̄hensibilis est deus. ꝟ non est
† Cur queris nomen meuz qđ est l
de rextu. ꝟ p̄tiorē bñdictionē cō firmauit.
mirabile? ꝛ benedixit ei in eodē m
c loco. Vocauitq̄ iacob nomē loci
a ꝟ facies dei. b ꝟ Non q̄ deus videri possit: sed formam vidit in qua deus locurus est. Quem supra dixit virum: quia deus homo erat futurus.
illius phanuel dicens: Vidi dō- n
minū facie ad faciē: ꝛ salua fcta ē o

a Traductisq̄ ꝛc̄. duplici ō cā. vna vt videret ne ali q̄d de rebꝰ suis ex oblitione remāsisset. sc̄da vt solitariꝰ meliꝰ oꝝoni vacaret: vt eū dñs eriperet de piculo qđ timebat. b Et ecce vir. ℣ ꝓpriē ponit̄ diuina cōfortatio ꝓ timorē periculi iminētis: Ecce vir luctabatur cū eo. Dicūt hebrei q̄ fuit angelꝰ esau i spē viri q̄ volebat eū ipedire a transitu: ne obtineret bñdictiones ꝛ p̄mogenita ipiꝰ esau: sed dñs dedit tantā fortitudinē ipi iacob q̄ angelꝰ nō potuit ei ꝙualere. ꝓpter qđ angelus videns q̄ nō poterat eum superare:
c Tetigit neruū femorꝭ eiꝰ vt sic euaderet de mānu iacob p talē lesionē: nō tñ sic potuit euadere. ideo subditur:
d Dixitq̄ ad eū ꝛc̄. q. d. tps est vt cantem dei laudes cum alijs angelis: fm illud Job xxxviij. Ubi eras cū me laudarent astra matutina: ꝛ iūbi larent oēs filij dei? ꝛ ideo nō debes me amplius tenere ꝛ impedire a laude dei. †Osee.12.a
e Rndit ꝛc̄. i. nisi ꝓfitearis q̄ bñdictiones ēs ḡrebas ꝓ esau mee sunt de iure. ꝛ est similis modꝰ loq̄ndi Esa. xxxvj Facite mecū bñdictionem. i. Bjcite vos mihi. f Ait ḡ. necessitate compulsus.
g Hequaq̄ inq̄t ꝛc̄. i. nō dicetur q̄ ex supplantatione et fraude obtineas bñdictiōes.
b Sed israel. quod interp̄taꝝ directus cum deo: vel p̄nceps cū deo: qz iuste ꝛ ex dei sniā obtinebis. i Si ꝓtra deū fortis fuisti. i. cōtra angelum. ℣ nomen deus hic accipitur ꝓticipatiue vel repꝛesentatiue. k Quanto magis ꝛc̄. i. ℣ esau ꝛ filios eiꝰ. †Ţ.35.b
l Cur q̄ris nomen meum? ac si diceret. frustra q̄ris: q̄a ego ꝛ alij angeli in ministerium missi nō hēmꝰ noīa fixa ꝛ stabilia: sed diuersa sortimur noīa fm legationes ad quas mittimur: exēplū de angelo Esa. vj. qđ magis declaratur j. eo. ca. m Qđ ē mirabile. nō ē de textu. Et bñdixit. i. ꝓfessus ē ei bñdictiōes eē suas ꝛ i ℣ ꝓfessus ē se supatuz.
n Vidi dñm fa. ꝛc̄. i. angelū i corpe assūpto. o Et salua facta ē aia mea. qz nō ꝙualuit mihi: sz ecōuerso. Hec est igit̄ expositio hebreoꝝ. ꝛ fm ℣ exponit̄ illud qđ scribitur Osee. xij. de iacob: Inualuit ad angelū ꝛ confortatus est: fleuit ꝛ rogauit eum. ita q̄ li fleuit refertur ad angelū: eo q̄ esau cuius erat angelꝰ perdebat bñdictiones: fm illud Esa. xxxiij. Angeli pac̄ amare flebūt. ꝛ rogauit ꝛc̄. Jsta expositio hebreoꝝ duo supōit. Primū ē q̄ deꝰ ad hoꝛā dedit tantā virtutē ipi iacob q̄ posset resistere angelo ꝛ ꝓualere vel ℞tutē angeli ad hoꝛā debilitauit vel suspēdit: sic ℞tutē ignis suspēdit in camino ignis triū pueroꝝ. Scōm est q̄ angelꝰ esau fm hebreos licet bonꝰ fuerit nesciuit tñ diuinā sentētiā diffinitiuā q̄ ius ꝓmogēiture ꝛ bñdictiōes eēnt ipiꝰ iacob ō iure vsq̄q̄ vidit p ℣. s. q̄ deꝰ tārā ℞tutē contulit

mo vidit vnꝫ:quō testaꝫ iacob:Vidit deū facie ad faciē:hūa ne eīm mētes oculo interiori purgato.cū vicio ꝛ erugo tribulationis igne fuerit cremata.leticiā patrie celestis aspiciunt vt purgem⁹ lugēdo ꝓius q̄ fecim⁹:ꝛ p⁹ cōtēplemur gaudia q̄ q̄rimus. Ꝑri⁹ eīm exurente tristicia caligo detergiꝫ ꝛ sic resplendēte raptim ī circūscꝑto lumīe:mense illustraꝫ. Quo in gaudio cuiusdā securitatis absoꝛbeꝫ:ꝛ q̄si post defectū pūtis vite vltra se rapta in q̄dā nouitate recreaꝫ. Ibi mēs ex īmēso fonte visionis supno roꝛe aspgiꝫ. Ibi nō se sufficere ad id ad qđ rapta ē cōtēplaꝫ ꝛ veritatē sentiendo videt.qꝛ quanta est ☧tas ipa nō videt:ꝛ cui tāto se lōge estimat:q̄nto appꝛopinquat: qꝛ nisi illā vtcūq̄ cōspiceret nō eā cōspicere se posse sentiret. Visus ꝑ aīe dū intēdiꝫ īmēsitatis coꝛuscatione reuerberaꝫ. Ꝑa eīm cūcta iplēs cūcta circūstat:ꝛ idcirco mens nō se ad comprehendā incircūscꝑtā subam dilatat quā inopia sue circūscriptionis angustat. Unde ad se citius relabitur:ꝛ ꝓspectis quibusdā varietatis vestigijs.ad sua intima reuocaꝫ. Nec ipa cū p cōtemplationē facta nō solida ꝛ permanens visio:sed quasi quedaꝫ visionis imitatio dei facies dicitur. Quia eīm p faciē quēlibet agnoscim⁹:cognitionē dei faciē vocam⁹. Jacob ꝑ postq̄ cum angelo luctatus est.ait:Vidi dōm facie ad faciē. Quasi: Cognoui deū:qꝛ ipe me cognoscere dignat⁹ ē. Nec cognitio in fi
1.Coꝛ.13.d ne plenissime fiet. Ꝫ:Tūc ꝓgscā:sic ꝛ cognitus sum.

Nico.de lyra

Diuisitq̄ ipī iacob ꝛ tñ añ fuerat ꝗ reuelatū ipī rebecce ꝛ isaac posito ī extasi:vt.s.dictū ē.xxvij.ca. Et sic tertiū qđ ꝗ supponiꝫ est q̄ aliq̄ reuelatiōes facte sint hoīb⁹ etiā aliquib⁹ angelis īgranti/bus:q̄ tria q̄si ex hypothesi vel suppositione dicta sunt satis dubia. Catholici ☧o doctoꝛes aliter exponunt hanc lr̄am de angelo ꝛ de iacob:sed dicunt aliq̄ q̄ fuit tm̄ spūalis lucta: qꝛ iacob p efficaciā sue oꝛonis retinebat eum ne elongaret se ab eo:ſz cū defenderet in via:ꝛ videꝫ snīa Hiero.sup Esa.xlix. vbi dicit sic:Cū angelo iacob oꝛone nō manib⁹ luctabat:Sz ꝺriū videt ex textu vbi ꝺr q̄ in illa lucta angelus tetigit nervum femoꝛis iacob:ꝛ q̄ ex tactu emarcuit:ꝛ intantū q̄ iacob postea claudicabat:ꝛ ī dicunt alij q̄ fuit lucta spūalis ꝛ coꝛporalis. Ad cui⁹ intellectū Ꝛsiderandū q̄ licet iacob nō fuerit diffisus totaliter de dei adiutoꝛio:tñ paꝛ confidit ꝛ nimis timuit esau:maxime cū p⁹ dixisset sibi angelus q̄ secure reuerteꝛeꝫ ad terrā suā:ꝛ q̄ esset cū eo ad eū ꝓtegendū:vt.s.dictū est ca.xxxj. In via eīm fuerunt ei obuiā angeli q̄si castra ipm defendentia:vt dictū est in ꝓncipio hui⁹ ca.ꝛ ī oꝛante iacob solo in ripa fluminis ꝛ nimis timēte ꝓpter p̄dicta:ꝛ mín⁹ debito de deo cōfidente:appuit ei angelus q̄ fuerat ei ꝓtectoꝛ in via ꝛ finxit q̄ vellet eū dimittere ꝓꝑ paruitatē sue confidentie:sic dñs post resurrectionē suā apparēs duob⁹ discipulis in via finxit se longi⁹ ire:vt hr̄ Lu.xxiiij. ꝓꝑ paruitatem ꝛ tarditatē fidei ipoꝛ:tñ nec ibi nec hic fuit mendaciū vel falsitas:qꝛ tales appitiones fiunt cōiter ꝼm dispositionē mētis illoꝛ q̄bus fiunt hmōi apparitiones:vt.s.dictū est.xviij.ca. Jacob aūt īstantia oꝛonis feruide rogabat eū ne ab eo recederet:sed ad ei⁹ ꝓtectionē ꝼm suū ꝓmissum maneret: ꝛ in ꝺ fuit lucta spūalis:ꝛ postea cū videret angelū q̄si volentē recedere:ex familiaritate accepit eū cū manib⁹ ad retinēdū: qꝛ frequenter cū eo loquebaꝫ:sic ꝛ maria magdalena post resurrectionē xp̄m sibi apparentem voluit tāgere Joh.xx. ꝛ sic fuit lucta coꝛpalis:qꝛ iacob volebat eū detinere in illa appitione ita q̄ nō dispareret donec hr̄et bñdictionē ei⁹:quā et habuit. In illa etiā lucta coꝛpali figurabatur ei q̄ nō debebat timere esau cū inualuisset ad angelū:ꝛ ꝼm istā expositionē illud qđ supꝛa īductū est de iacob Osee.xij. Jnualuit ad angelū ꝛ confoꝛtatus est:fleuit ꝛ rogauit eū.aliter est ponendū q̄.s.s.referendo fleuit ꝛ rogauit ad iacob:q̄ fleuit qñ vidit angelū quasi volentē eū deserere ꝛ rogauit eū ne recederet donec dedisset ei bñdictionē:ꝛ ꝛz hic nō sit scptū q̄ fleuerit:ſz tm̄ q̄ rogauerit:tñ tenendū ē de vtroq̄:eo q̄ exp̄miꝫ ī Osee qđ ē ꝺ omissum. Huic aūt sensui pōt de facili lr̄a applicari ab illo loco: Et ecce vir.i.angel⁹ ipī⁹ iacob apparens in specie viri. Lucta baꝫ cū eo spūaliꝛ ꝛ coꝛpaliter:vt iā expositū ē. Qui cum videret q̄ cū supare nō posset.i.nollet:eo mō loq̄ndi q̄ ꝺr de xp̄o Matth.xij. Et nō poterat ibi ☧tutē aliquā facere.i.nolebat ꝓꝑ ī credulitatē illoꝛ:ꝛ angel⁹ ꝺ nolebat supare iacob: qꝛ p illā luctā volebat ei oñdere q̄ ꝑualeret ipī esau vt sequēs lr̄a oñdit: Qm̄ si fuisti fortis ꝝ deū ꝛc. Tetigit neruū femoꝛis ei⁹ ad puniēdū eū de sua diffidētia irrōnabili:ꝛ ꝓꝑ ꝺ sequiꝫ q̄ iacob claudicabat:vt p ꝺ oñderet quō claudicauerat in mēte ꝓfidēdo paꝛ de deo. Jā ascēdit auroꝛa.i.dies incipit clare scere:ꝛ alij nō sunt digni vt me videant in ista effigie. Dequaq̄ inquit iacob vocabiꝫ ꝛc.tūc nō fuit nomē ei⁹ mutatū ſz angel⁹ ꝑdixit sibi mutādū a dño.j.xxxv.ca. Cur q̄ris nomē meum:ac si diceret nomē meū ꝛ aliorum angeloꝛ q̄ mittunt̄ in ministeriū mutant̄ ꝼm diuersas legationes ad q̄s missi sunt. vñ: Esa.vj. Jlle angel⁹ qui missus fuit ad purgandū labia esaie p calculū ardentē:vocat⁹ est seraph ꝓ officio incēdēdi:ſz nō esset de ordine seraphico: Et bñdixit ei. Hic ꝓprie accipiēda ē bñdictio ꝓut maioꝛ bñdixit mioꝛi: vt habet̄ Heb.vij. Vocauitq̄ iacob ꝛc. .i.facies dei.cui⁹ causa subdiꝫ: Vidi dōm facie ad faciem.i. angelū in specie coꝛpali. Et salua facta ē aīa mea:qꝛ ꝓsolat⁹ est me:ꝛ bñdixit mihi ꝝ timoꝛē de fratre meo esau. Non comedūt neruū:nō vitant oēz neruū sed solū neruū femoꝛis ad qđ designandū ſbdiꝫ: Qui emarcuit. Ca.XXXII

Moraliter. Hic agiꝫ de timoꝛe iacob ab esau q̄ quem significaꝫ tioꝛ bōi viri a malo ꝓꝑ qđ remedia q̄rere ꝺz ꝓut pōt.ꝛ ꝓmo erga deū p emendationē vite.qđ notaꝫ cū ꝺr: a† Jacob aūt abiit ī itinere suo. ꝓficiēs de bono in meli⁹ in via moꝛ. b† Fueruntq̄ ei obuiā angeli dei.ad ei⁹ custodiā sic scribiꝫ Ps̄. xc. Angelis suis man.de te vt cu.te ī oī.vijs tuis. d† Misit autē nūcios añ se ad esau.scq̄ꝫ: † Sic loq̄mini dño meo esau scz ☧bis pacificis ꝛ hūilib⁹ vt ptz ī textu. Scribiꝫ ei Eccī.vj Verbū dulce multiplicat amicos ꝛ mitigat inimicos. Et ī ꝺ iacob significat quēlibet bonū hoīem q̄ q̄rit q̄ntum pōt oīm pacē ꝼm illud Rom̄.xij. Quātū ex vob ē cū oīb⁹ hoīb⁹ pacē hūtes. † Timuit iacob ꝛc.qꝛ neq̄cia puerꝛ sp ē timenda ꝛ cautela ꝝ eā adhibēda.ī⁹ ſbdiꝫ: f† Divisit ꝓplm ꝛc. in duas turmas. Ps̄t aūt ꝓ duas turmas ītelligi bōa spūalia ꝛ tpalia:vt si ꝓsecutoꝛ auferat tpalia spūalia p patientiā maneant salua. Exēplo bti Job.et q̄m hūana cautela nō sufficit sine ꝓtectiōe diuina.ī⁹ ſbdiꝫ oꝛo iacob: † De⁹ pris mei ꝛc.seq̄ꝫ: † Erue me de manu frīs mei esau ꝛc. quia paꝛ cum aduersarijs salua veritate iusticie q̄renda est nō solum verbis dulcibus sed etiā muneribus.ī⁹ sequitur:

i† Separauit de his que habebat munera esau. Et quoniam oꝛatio deuote facta exaudibilis est.ideo sequitur:

b† Et ecce vir luctabatur cum eo.per hanc enim luctam significabatur ad lr̄am q̄ iacob finaliter ipī esau ꝓcualeret: quod fuit impletum tpe Dauid qui terram idumee sibi subiecit.ꝛ p ꝺ moraliter significaꝫ q̄ boni malis finaliter ꝓcualebunt. Sap̄.v. Stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt ꝛc. Et tunc mutabiꝫ nomē iacob in israel.sic ſbdiꝫ: g† Dequaq̄ iacob appellabiꝫ nomen tuū sed israel:qꝛ tunc lucta vite pūtis ꝝ vicia que p iacob significatur cessabit ꝛ clara dei visio que significatur p israel succedet. Aliter exponi potest de appetitu intellectiuo ꝛ sensitiuo qui dicuntur fratres eo q̄ sunt ab eadē essentia anime ꝓcedentes ꝛ q̄ꝫ ex ordinatione diuina intellectiuus debeat dominari.tamē frequēter sensitiuus est potentioꝛ ꝛ trahit ad se intellectiuū vt ptz in incōtinentib⁹. iō bonus homo semp debet timere ne ratio per sensualitatē superetur in ipo et super hoc deū deꝓcari:ꝛ munera mittere esau concedendo carni id quod ꝼm deum conueniens est illi:ꝛ quando debita concoꝛdia est ibi tunc iacob vocatur israel quia sedatis passionibus sensitiue partis homo per intellectum est cognitoꝛ.vij. Ps̄hyf. sedendo ꝛ quiescendo fit anima sciens et prudens.

Jn ca.xxxij. vbi dicitur in postilla: Tetigit neruū.

Additio. Quidam hebꝛeoꝛum dicunt q̄ hoc q̄ angelus tetigit neruum Jacob:ex quo tactu ipse Jacob claudicauit non fuit ad puniendum Jacob

de sua

de sua diffidentia: quia in ℣ actu nō videt q̄ iacob aliquid demeruisset. ſz potiꝰ ecōtra: vñ i ℣ loco iacob fuit bñdictꝰ ab angelo vt statim sequit̄: Et bñdixit ei. Sz dicūt q̄ rō huiꝰ tactꝰ ⁊ claudicationis ē figuralis tm̄: in ℣ em̄ figurabat̄ q̄ lz iacob hr̄et p̄mogenituraꝫ ⁊ dominiū sup esau ex ordinatiōe diuina: vt. ē. xxvij. ca. tm̄ in posteꝝ aliq̄ aliq̄ deſcēdētes de iacob q̄ dicunt̄ egredi de femore eiꝰ ceēnt lesi ab ipo esau: vñ in predicto ca. ꝺr: Tēpuſq̄ veniet cū executies soluesq̄ iugū eius de ceruicibꝰ tuis ⁊c. qꝺ ipletū ē qñ idumei rebellauerūt ꝺ iudā. iij. Reg. viij. ⁊ sic videbat̄ dominiū iacob sup Esau. ledi i femore iacob. ſ. i posteritate q̄ de femore eiꝰ egrederet̄. ⁊ iō seq̄t̄ q̄ ob hāc cām nō comederūt filij isrl̄ nerui q̄ emarcuit in femore iacob. Si em̄ hec claudicatio ipſi⁹ iacob fuisset ꝓpt̄ punitionē eiꝰ in penā diffidētie: ꝓut alij dicūt nō habuissent filij israel abstinere a comestione huiꝰ nerui: cū illa pena solū respiceret psonā iacob q̄ q̄dē pena iā trāsiuerat in preteritum.

Replica correctorū ꝺ Burgē. In ca. xxxij. vbi postillator tactū nerui iacob ⁊ claudicationē exponit de pena ꝓ diffidētia: etiā Burgē. ſtat q̄ nō sit factū i penā: qz iacob i ꝓposito nō demeruit ſz āgelꝰ ei bñdixit. Jnfert igit̄ q̄ factū sic etiā supra dixit de aliis sit tm̄ figurale mystica hūs significationē: ſz videt̄ q̄ sic Burgē. incōuenienter se hz: vt supra dictū ē i aliis passib⁹: ita ⁊ ℣. Prio qz cōtra dicit btō Aug⁹. supra allegato abijciēs sēsū lr̄ale nullā absurditatē ꝓtinētē: ⁊ recurrit ꝓ lr̄ali ad mysticū: qꝺ fieri nō ꝺz nisi historia deficiat fm btm̄ Greg⁹. Sc̄ꝺo q̄ cū bñdictio iacob: Esto dñs frm̄ tuoꝝ. ꝓncipalē effectū habeat in regno xp̄i: qꝺ ꝺr: dom⁹ iacob: Lu. j. Jste Burgē. artat eū ad tpa regū ꝺndo edō fuiuit regib⁹ iuda solū ꝓ tpe septē regū: vt ex libris ipoꝝ regū colligit̄ ⁊ terminabat̄ in rebellione. Edō: de q̄. iiij. Reg. viij. Et ꝓpt̄ illā rebellionē dic̄t iacob claudicasse in figuram q̄ esau a se excuteret onꝰ illiꝰ bñdictionis iacob de q̄ ꝺr. ē. xxvij. ca. Ad quā positionē bñdictiōis respiciēs ꝓncipale quipēdit i q̄ iacob nō claudicauit: nō igit̄ Burgē. debuit ℣ sic applicare mysticā do sine auc̄te cū nō sit i fauorē fidei: ſz potiꝰ vt apls ad Rom̄. xj. vbi dicit ceeitatē ꝓtigisse in isrl̄: q̄ figurata ē per claudicationē iacob: tūc em̄ claudicauit ⁊ cōtinuo claudicat q̄ſq̄ plenitudo gentiū intrarit ⁊ reliq̄e isrl̄ salue fient. Tertio qz rō Burgē. qre filij isrl̄ nerū nō comedūt ꝓpt̄ illam rebellionē figuratā p claudicationē nō ē sufficiēs: qz a ꝓtrario sensu tpe obedictie ⁊ tributi edō debuerūt nerū comedere: tm̄ nō fecerūt. Quarto qz rō quā facit ꝺ postillatorē ⁊ eiꝰ expositionē non valet. arguit em̄ sic: Si claudicatio iacob fuit ꝓpter punitionē ⁊ in penā diffidētie cū illa sit psonalis non haberēt filij isrl̄ a comestione nerui abstinere ꝓpter ea q̄ solā psonā iacob respiciūt. Reducit ℣ rō sic ꝺ faciētē: Tactꝰ nerui q̄ emarcuit ⁊ claudicatio ad psonā iacob lr̄aliter ptinebāt: idcirco filij isrl̄ nō bñt a nerui comestione abstinere cuiꝰ oppositum hodie faciunt. Restat igitur q̄ illa abstinentia nō ē tm̄ figuralis: sed cerimonialis in illius dimicationis tactus ⁊ claudicationis memoriam sicut multa alia festa iudeorum. Qz aūt Burgē. dicit iacob non peccasse in ꝓposito hoc est contra glo. interliniarem que redarguit ipm̄ iacob dicens: Si contra deum fortis fuisti: quia perseueraſti pulsans: multo magis contra homines prealebis. i. Esau quem times ꝓmissoꝝ tibi factoꝝ oblitus: si enim iacob plenam habuisset confidentiam: ⁊ memor fuisset promissorum dei sibi factorū: prout ponitur supra ca. xxviij. vtiq̄ esau non timuisset nec quēcūq̄ hoīem. Quod aūt dicit q̄ meruit benedictionē qua angelus eum benedixit: no habetur de benedictione in litera nisi q̄ iacob benedictionem postulauit: ⁊ pro benedictiōe nomen eius mutauit: vt dicit glo. interlinearis. Quod autē subdit̄: Et benedixit ei in eodem loco: Glo. priorem benedictionem confirmauit: post redargutionem tamen ⁊ penam inflictam per tactum nerui qui emarcuit: hec aūt nois mutatio fuit ab euentu: quia deum vel angelum recedere volentem vicit precibus ⁊c. que luctatio hic dicitur prout postillator exponit. ⁊ glo. vocat illam luctationem perseuerantē pulsationē: qua victor effectus est.

Glo. ordi.

Ca. XXXIII

a Diuisitq̄. Aḋla dimidiauit vt vnum cuneū faceret ancillaꝝ cū paulis suis ⁊ altaꝝ librarum cum filijs suis. Primasq̄ mitteret ancillas secundas liberas. Jpe ante omnes fratrem adoraturus occurreret. b Sic enim vidi ⁊c. Aug⁹. Utꝝ pauentis ⁊ perturbati animi verba vsq̄ i hanc adulationeꝫ ꝓruperūt: an sine peccato potuerunt dici? fortassis enim quia dicti sunt ⁊ gentium dij: q̄ sunt demonia ñ p̄iudicat̄ ex his x̄bis hōi dei: qz ⁊ si benigno aīo sunt dicta ℣ x̄ba fracna: qz pꝰ bonā susceptiōz mer⁹ trāsierat: potuit sic dici: quēadmodum moyses pharaōi deꝰ dict⁹ ē: fm illꝺ apli: ⁊ si sūt q̄ dicūt dij siue i celo siue i terra ⁊c. marie qz sine articulo dictū ē in greco: q̄ euidētissime solet veri ōi significatio fieri Mō. n. dixit p sephō turbeu ſz p sephontheu qō facile intelligūt q̄ grecū audire ⁊ ītelligere solent.

1. Coꝝ. 8. b

℣ Et ego

Ca. XXXIII

e Leuans aūt iacob oculos suos: vidit venientem esau ⁊ cum eo qua b

℣ Duas fecit turmas: nō tres: vt plerīq̄ estimant.

dringentos viros. Diuisitq̄ filios lyę et c

a ℣ Naturalem virtutum ordinem sequitur: qz iust⁹ a minoribus incipit: et gradatim ad maiora progreditur.

rachel ambarumq̄ famularum: ⁊ posuit vtranq̄

a ℣ qz priꝰ timor seruilis deinde amicabilis: quez significat lya libera: Jnde sequitur amor purgati animi: quem significat rachel: que interp̄etatur videns principium.

ancillam ⁊ liberos earum in principio. Lyam vero ⁊ liberos eius in scō loco. Rachel aūt ⁊ ioseph nouissimos. Et ipe pgrediens adorauit pronus i terram septies: donec approp̄inquaret frater eiꝰ: Currens itaq̄ esau obuiā fratri suo: amplexatus ē eum: Stringensq̄ collū eius: ⁊ osculās flenit. Leuatisq̄ oculis vidit mulieres ⁊ puulos earū: ⁊ ait: Quid sibi volūt isti: ⁊ si ad te ptinent? Rñdit: Paruuli sūt quos donauit mihi deus seruo tuo: et approp̄iq̄ntes ancille ⁊ filij eaꝝ incuruati sunt. Accessitq̄ lya cum liberis suis: ⁊ cum similiter adorassent: extremi ioseph ⁊ rachel adorauerunt. Ait esau: Quę nā sunt istę turmę: q̄s obuiam habui? Rñdit: Ut inuenirē grām coram dño meo. Et ille ait: Habeo ait plurima frater mi: sint tua tibi. Dixit iacob: Noli ita obsecro: Sz si inuēi grām in oculis tuis: accipe mu

℣ Timore perturbatus hic loquitur. ℣ Dic loquit̄ vt iacob: nō vt israel. non tm̄ frēm deo ꝓpat: ſz hūano more hyperbolicis verbis: benuolētiā captat.

b nuscul̄ de manibus meis. Sic em̄ vidi faciē tuā quasi viderem vultū dei. Esto mihi propicius: et suscipe bñdictionē quā attuli tibi: ⁊ quam donauit mihi deus tribuens oia. Uix fratre ꝓpellēte: suscipiens ait: Gradiamur simul: et eroq̄ socius itineris

b

Nico. de lyra

A

Ca. XXXIII

e Leuans aūt iacob oculos. h ꝓpr deſcribit̄ q̄liter iacob se habuit in frīs aduētu: ⁊ qz in agibilib⁹ nō ꝺz hō omittere de his agēda sūt fm hūanā ꝓuidētiā: iō i aduētu esau oñditur prudētia iacob: q̄uis dictū eēt sibi q̄ angelꝰ custodiret eū. ⁊ p̄mo i diuisiōe ꝓprie facultat̄ añ frīs aduētū: ⁊ i recognitiōe fraternitat̄ i aduētu. ibi: Et ipe ꝓgrediēs. tertio i declinatiōe societat̄ pꝰ eiꝰ aduētū. ibi: Dixitq̄ iacob nosti. ⁊ i recognitiōe diuine bōitat̄. ibi: Et iacob vēit. Et ptz lr̄a p̄me ptis. paucis exceptis. b Vidit venientem esau. adhuc lōge existēs.

c Diuisitq̄ filios. vt nihil omitteret de ꝓuidētia hūana: quia eēt q̄dā tētatio diuīa: ⁊ vt honestiꝰ irēt ⁊ ordinatiꝰ apperent cora esau. d Rachel autē ⁊ ioseph nouissimos. i. tā q̄ predilectos ⁊ p̄ncipales: in ꝓcessiōe em̄ maiores sequunt̄. e Et ipe ꝓgrediēs. Dic oñdit̄ eius prudētia i recognitiōe frīnitat̄. f Adorauit ꝓpꝰ. iclinādo caput: ⁊ h ē adoratio dulie: quia erat p̄mogenitꝰ frat̄ eiꝰ etate: lz ex diuina ordīatiōe p̄mogenitura eēt trāslata. g Currēs i. e. qz ex ōi ordīatiōe eiꝰ indigtio mutata ē in pietatem.

h Suscipe ⁊c. i. enceniū volūtarie oblatū. i Quasi ⁊c. qz ita pacificatū ⁊ mitē cum vidit: sic āgelꝰ loq̄ns ex pſōa dei eū ꝓsolādo signauerat. Cetera patent. ✻ Dixitq̄

B

C

tui. Dixitq; iacob: Nosti dñe mi q; puulos habeã teneros: ꝛ oues † ac boues fetas mecum: Quas si plus in ambulando fecero labo/ rare: morient; vna die cuncti gre ges. Precedat dñs meus añ ser/

5 forte ad horam securus est.

a uũ suũ: ꝛ ego seq̃r paulatim vesti gia eius: sicut videro posse puu/ los meos: donec veniam ad do/ minum meu3 in seyr. Respondit esau: Ozo te: vt de populo qui mecũ est saltẽ socij remaneãt vię tuę. Non est inquit necesse: Hoc vno tñ idigeo: vt iueniã gratiã ī ꝓspectu tuo dñe mi. Reuersus ẽ itaq; in illo die esau itinere ꝙ ve/ nerat in seyr: ꝛ iacob venit in so/ b+ chot: Ubi ędificata domo: et fi/ xis tentoriis: appellauit nomen b loci illius sochot. i. tabernacula.

c Trãsiuitq; in salem vrbem sichi/ c† mor: q̃ ẽ in terra chanaã. Postq; reuersus est de mesopotamia sy/ rię. Et habitauit iuxta oppidum d emitq; ptem agri: in q̃ fixerat ta/ e bernacula a filijs emor pris sichẽ centũ agnis. Et erecto ibi altari f inuocauit super illud fortissimũ g deum israel. La. XXXIIII

a 5 Infirma aĩa q̃ postpositis ꝓprijs aliena negocia curat.

de e †Dressa est autem dina fi b+ lia lye vt videret mulie/ i

5 Negligenter se habentem.

res regionis illius. Quã cum vi k+

5 dyabolus vel hereticus.

disset sichem filius emor euei pn/ †

a 5 Seducere.

b 5 vi tẽtationis ꝛ prauę psuasiõis ad studia sua fm illud: corrũpũt mores bonos colloq̃a mala.

ceps trę illi: adamauit ea et ra/ l+ puit et dormiuit cum illa vi op/ m+ n†

a 5 Consuetudine.

primens virginem: ꝛ cõglutina o

a Dixitq; iacob. Hic ꝓñr oñdit ei⁹ prudẽtia in declinatiõe societat⁹ esau cuius em̃ amicabilit eũ recepisset: poterat tñ timere ne ei⁹ anim⁹ mutaret vel ne aliq̃s de ei⁹ familia çelãs inordiate ꝓ eo noceret ipi iacob et suis: ꝛ tñ q̃ñ ꝓmisit ire p⁹ eũ in seyr sic facere cogitabat: mutauit tñ ꝓpositum ex cã certa: ꝛ iõ nõ est mẽtit⁹: sic ꝛ paul⁹ cogitabat ire corinthũ añ; iret ī macedoniã: vt hr̃. ij. Cor. j. tñ ex cã mutauit ꝓposi/ tũ: tñ sic dixi supi⁹ nõ videt magna necessitas excu/ sare pres ve. te. de oi mẽdacio officioso maxie.

b Et. ia. v. b oñdit iacob prudẽtia ī recognitiõe di uine bonitatis grãs agẽs deo de b; q; eũ in pegrina/ tione augmẽtauerat: ꝛ in via custodierat: ꝓmittitur tñ mod⁹ deueniẽdi ad locũ vbi grãs egit deo cũ ỏr: Et iacob ꝛc. Dicit em̃ heb. q; ibi hĩtauit ꝑ ãnũ ꝛ di midiũ. ꝛ iõ nõ solũ fixit ibi tẽtoria: sz cũ b; edificauit domũ. c Trãsiuitq; ꝛc. fm expositores catholi/ cos ista ẽ ciuitas q̃ vocat salẽ. Job. iq. nõ em̃ põt di/ ci q; sit illa salẽ q̃ alio noie ỏr hierlm: vt. s. dictum ẽ. xxviij. ca. qz illa ciuitas vocata ẽ bethel. vt ibidẽ ỏr: Postq; aũt iacob recessit de loco isto ascendit in be thel vbi apparuerat sibi dñs qñ fugerat ꝟsus meso/ potamiã ꝓpt̃ irã fris sui: vt hr̃ in ꝓncipio huius ca. ꝛ certũ ẽ q; illa bethel eadẽ est cũ salẽ q̃ alio nomine ỏr hierusalẽ. ꝛ iõ salẽ q̃ b; noiat nõ põt eẽ illa salẽ q̃ ẽ hierlm. fm aũt hebreos doctores salẽ nõ ẽ hic nomẽ ciuitatis nec ẽ nomẽ ꝓpriũ: sed est nomẽ cõe ꝛ signi/ ficat integritatẽ ꝛ pacẽ: ꝛ dicunt q; b; ẽ sensus ꝛ lra he braica: Trãsiuitq; s. iacob. Salẽ. i. integer vel pacifi cus. Jn vrbẽ sichẽ. qz in via nihil pdidit de familia vel ỏ reb⁹ suis: nec aliq̃d aduersũ occurrit sibi: ꝛ istõ videt veri⁹: qz illa ciuitas. j. ca. se. vocat sichem.

d Et hĩtauit inf oppidũ. i. vrbẽ ꝓdictã. nõ em̃ vo/ luit itra hĩtare: qz erãt idolatre. e Emitq; ptem agri. centũ agnis. Hebrei dicũt centũ obolis et ideo trãslatio nra b; deficit: vel dictio q̃ in hebreo ponit ẽ eq̃uoca. q̃tũ aũt valet obol⁹ dictũ ẽ. s. xxiij. ca.

f Et erecto ibi altari. ad īmolandũ deo sacrificiũ.

g Jnuocauit ꝛc. i. recogĩscens dei potẽtiã ꝑ quam ꝓfuauerit eũ a laban ipm pseq̃nte: ꝛ ab esau sibi oc/

Moraliter. La. XXXIII (currẽte. Jn b; capl̃o describit cõcor/ dia esau cũ iacob. ꝑ quã designat ꝓcordia supbi cuz hũili. Mã ex pte esau ponit elatio. cũ ỏr: a† Le/ uãs aũt iacob oculos vidit venientẽ esau ꝛ cum eo q̃dringentos viros. Ex pte vero iacob humiliatio cũ ỏr: e† Et ipe ꝓgrediẽs ꝛc. Et sequit vtriusq; cõcors susceptio cũ ỏr: g† Currẽs itaq; esau ob/ uiã fri suo ãplexat⁹ ẽ eũ. ꝛ i b; significat q; vere hũ/ lis cũ supbo pacifice ꝓuersat ꝛ b; ẽ spẽale ī hũilitat Xtute. Jn alijs em̃ Xtutib⁹ nõ ẽ sic. Last⁹ em̃ nõ põt pacifice morari cũ lubrico: nec iust⁹ cũ iniusto: sz hu/ milis pacifice morat cũ supbo. nã hũilis fuire semp vult ꝛ subiici. supb⁹ aũt ꝑcipe ꝛ dñari. ꝛ sic vterq; hz suã volũtatẽ. ꝛ ꝑ ꝓs pacẽ. Et de tali hũili ỏr ꝓs. cxix. Cũ bis q̃ oderũt pacẽ erã pacific⁹. Verũtn qñ hũilis hz in cura sua aliq̃s ipfectos q̃ peiorari pos/ sent ex societate supbi dz declĩare ab ei⁹ societate. Et b; ẽ qđ ỏr: † Paruulos ꝛc. ꝑ qđ designant imp/ fecti. Sequit: b† Et iacob venit in sochot. qđ in terpt̃ tabnacula. nã declinãdo societatẽ supboz uẽit hũilis ad tabnacula iustoꝝ. c† Trãsiuitq; ī salẽ. q̃ interpretat pax. nã de tabnaculis iustoꝝ vite pñtis ẽ trãsit⁹ ad pacẽ supne ciuitatis.

b Dressa ẽ aũt dina. b; ꝓñr de/ La. XXXIIII.

e scribit q̃d passus sit iacob a sichimitis: vbi ꝑ mo describit scelus ꝓpe dine violatiõe. scdo do lus ex mutua collocutione. ibi: Locutus est itaq; emor. tertio scel⁹ ex circũcisoꝝ interfectiõe. ibi: Et ec/ ce die ẽtio. quarto met⁹ ex vicinoꝝ cõgregatione. ibi: Quibus ppetratis Circa ꝓmũ describit ipi⁹ dine vaga curiositas. cũ ỏr: Egressa ẽ aũt dina. s. de domo patna: vbi tãq; verecũda iuuẽcula deberet stare clausa.

i Ut videret ꝛc. Dicit em̃ ioseph⁹ q; in ciuitate erat solẽnitas: iõ videre volebat illa die mulieres ornatas ꝛ emere similia ornamenta.

k Quam cum vidisset ꝛc. qui erat princeps ciuitatis ꝛ erat primogeni/ tus: propter quod debebatur ei hereditarie principatus.

l Et rapuit et do. per potentiam suam. m Et dormiuit cum illa. eam carnaliter cognoscendo. n Ui opprimens virginem. propter quod non fuit ibi simplex fornicatio: sed raptus et stuprum. o Et conglu/ tinata ꝛc. eam nimis ardenter ꝛ inordinate diligendo.

a Et ego seq̃r ꝛc. Aug⁹. Querit si mendacium fratri ꝓmiserit. Hoc em̃ sic scptura narrat: nõ fec sz eo prexit itinere qđ dirigebat ad suos. An for te veraci aĩo ꝓmisit: sz aliud postea cogitãdo de legit. b Sochot. Hiero. Ubi nos taberna/ cula habem⁹: in hebreo legit sochot. est aũt vs/ q; hodie ciuitas trans iordanẽ b; vocabulo in pte sychopoleos: de q̃ in libro loco⁹ scpsim⁹. c Trãsiuitq; in salẽ ꝛc. Hiero. Error obor itur. quõ salẽ sichẽ ciui/ tas appellet: cũ hieru/ salẽ in q̃ regnauit mel/ chisedech: salẽ añ dicta sit. aut igit vni⁹ vtriq; vrbs nois ẽ: qđ de plu ribus indee locis inue nimus vt idez vrbis et loci nomẽ ī alia ꝛ alia tribu sit. aut ista salem q̃ ꝓ sichẽ nũc noiat di ceimus interpt̃ari cõsũ matã atq; pfectam: ꝛ il lam q̃ postea hierusalẽ dicta ẽ pacificã. Utrũ/ q; accentu paululũ de/ clinato hoc vocabulu3 sonat. Tradunt hebrei q; femur claudicantis iacob ibi sanatũ sit. Jõ q; ciuitatez curati atq; perfecti vocabulũ con/ secutam.

La. XXXIIII.

d Dressa est autẽ.

e Greg⁹. Dina vt mulieres extra nee regionis videat: egredit: cum mens sua studia negligens: acti/ ones alienas curans: ex ordinẽ ꝓpriũ euagatur: quaz sichẽ ꝓnceps terre oppmit: qz inuen tam in curis exteriori/ bus diabolus eorum pit: ꝛ ꝙglutinata ẽ aĩa cius cũ ea: qz vnitã si/ bi p iniquitatẽ respicit ꝛ qz mens a culpa resi/ piscens afficit: ꝛ admis sum flere conatur: cor/ ruptor spem ac securita tem vacuam añ oculos vocat: quatinus vtili/ tatez tristicie sbtrahat. Unde additur: Tristẽ q; blandicijs delini. Modo enim aliorum fctã grauiora modo ni hil esse quod factuz est modo misericordẽ deũ loquitur: ꝛ tps ad pe/ nitentiam pollicet: vt dum per hec decepta mens ducitur: penitẽtia dif feraf. vt tunc bona nulla percipiat: quaz nũc ma la nulla contristant: ꝛ tunc plenius absorbeatur supplicijs: que nunc gaudet in delitijs.

† de pe. dis 5. c. 1. añ fi. in ꝟ. nã. dicta in textu et in glo.

e Dina. Que interpretatur iudicium istud. b; ẽ em̃ iudiciũ: vt qz spõte negligẽs: vagaf mox a di/ abolo corrũpat. f Dormiuit ꝛc. Aug⁹. Et in tẽdit añe dine filie iacob ꝛ adamauit Xginẽ et lo/ cut⁹ ẽ fm sensũ Xginis. Quõ Xgo ỏr si iã dormi/ uit cũ ea nisi forte Xgo nomẽ etat⁹ ẽ fm hebreum eloquiũ. an potius ꝑ recapitulationẽ post cõme/

Ministerio de Cultura 2024

mozaſ: quod añ factū ē. pius eñ potuit ī tēdere aīe ipi⁹ ⁊ amare virginē ⁊ loq ſm ſē ſum virginis: deinde dormire cū illa.
a ℙacifici. vbi. ℵx. iterp̄tati ſunt pacificos: Aq̄la trāſtulit cōſūmatos atq; pfectos ꝑ quo in hebreo legitur ſalamī. Ex q̄ appet illō eē vex: qđ ſupra đ ſalē diximꝰ.
b Aſſēſi nē. Aug. ℙaulo ante iacob loquens cū eſau filios ſuoſ ifātes eſſe ſignificat. Queri ergo poteſt: q̄mō potuerunt tantā ſtragem facere: cuius illis in circūciſionis dolore ꝓſtitutis? Sz itelligenduz ē diu b habitaſſe iacob: dōec filia eius grādioz fieret: ⁊ filij iuuenes. ſcriptum eſt enī.
33.d Et habitauit iuxta opidum emitq; partem agri in quam fixerat tabernacula: a filijſ emoz patris ſichem centum agnis: et erecto ibi altari īuocauit ſup illud fortiſſimū deū iſrl. Egreſſa eſt aūt dina filia lye vt videret m. regionis iſtiꝰ nē. Ap paret ergo hiſ ℵbis nō trāſeuntē ibi māſiſſe iacob: ſed agx emiſſe: taßnaculū ⁊ arā ꝓſtituiſſe: ⁊ ſic diutiꝰ hītaſſe. Filiā vero eiꝰ cū iam amicas hre poſſet condiſcere voluiſſe filias ciuiuz loci ⁊ ita factā eē ꝑ illa cedē ⁊ depcationē. Mltitudo eñ nō parua erat cū iacob pluri
muz

ſ facrus eſt vnus in prauitate conſenſus. ſ Impunitatem pro-
ta eſt anima eius cum ea: tristemq; deliniuit blā- a†
mittendo.
dicijs: ⁊ pgens ad emoz patrem ſuuz: accipe mihi † inquit puellam hanc cōiugem. Quod cū audiſſet b iacob abſentibus filijs: et in paſtu pecoz occupatis: ſiluit donec redirent. Egreſſo aūt emoz pa- c tre ſichem vt loqueretur ad iacob: ecce filij eius
ſ Immunes germane corruptionis.
veniebant de agro. Auditoq; quod acciderat: irati ſunt valde: eo q fedam rem operatus eſſet i iſrl
a ſ Sic maligni ſpūs vel prauī dogmatē auctores p vnā⁹ anime corrupti onem multas corrumpere moliuntur.
⁊ violata filia iacob rem illicitam pēpetraſſet. Locutus eſt itaq; emoz ad eos: Sichē filij mei ad d hēſit aīa filie veſtre: date eam illi vxorem: ⁊ iūga-
a ſ Mutua filiarum cum diſcolis copulatio ſeductarum ⁊ seducētium animarum: ad diuerſa ſciſmata proſtitutio eſt.
mus vicissim cōnubia. Filias veſtras tradite nobis ⁊ filias noſtras accipite: ⁊ habitate nobiſcuz. Terra in poteſtate veſtra eſt: exercete: negociamini ⁊ poſſidete eam. Sed ⁊ ſichem ad patrem et ad fratres eius ait: Inueniam gratiaz coram vobiſ:
a ſ Carnalibus comercijs carnalia munera promittuntur: quib⁹ delecta/ ta corrupta anima partius correptioni inſtatur.
⁊ quecūq; ſtatueritis dabo. Aūgete dotem ⁊ munera poſtulate: libens tribuam quod petieritis: tantum date mihi puellam hanc vxorem: Reſpōderunt filij iacob ſichem ⁊ patri eius in dolo: ſeui
ſ Quaſi que ſocietas xpi ad belial: q̄s cōſenſus rēplo dei cum idolis.
entes ob ſtupꝝ ſororis: Non poſſum⁹ facere qđ petitis: nec dare ſororem noſtram homini incircū
a ſ Nō aliter alienigene in ſocietate eccleſie admittūtur: niſi diabolo r.nū cient: ⁊ ſacramentis eccleſie cōicent.
ciſo: q illicitū ⁊ nephariū eſt apud nos: ſed in hoc valebimus fœderari ſi eſſe volueritis noſtri ſiles ⁊ circūcidatur in vobis oīs maſculini ſexus: tunc dabimus ⁊ accipiemus mutuo filias nras ac veſtras: ⁊ habitabimus vobiſcum: erimuſq; vn⁹ populus. Sinautē circūcidi nolueritis: tollemus fili
a ſ Miniſtri ſathane ſicut princeps eorum tranſfigurāt ſe in miniſtros iuſticie: vt decipiant animas ſuperſtitione ſua.
am noſtram ⁊ recedemus. Plācuit oblatio eoruz emoz ⁊ ſichem filio eius: nec diſtulit adoleſcēs quin ſtatim quod petebatur expleret. Amabat enim puellam valde ⁊ ipe erat inclytus in omni domo patris ſui. Ingreſſiq; portam vrbis:
a ſ vel ad populum. b ſ In hebreo ſalamim: vnde patet verum quod ſupra de ſalem diximus.
a locuti ſunt pōpulo. Viri iſti pacifici ſunt: ⁊ volūt habitare nobiſcum: negocientur in terra ⁊ exercent eam: que ſpacioſa ⁊ lata indiget cultoribus. Filias eorum accipiemus vxores: ⁊ noſtras illis dabimus. Unum eſt quo differtur tm̄ bonum: ſi circūcidamus maſculos nros ritum gentis imitātes: ⁊ ſuba eorum ⁊ pecora ⁊ cuncta que poſſidēt e noſtra erunt: Tm̄ in hoc acquieſcamus: et habitā
a ſ Tales fuerunt quidam in primitiua eccleſia: qui circūciſionē ⁊ ritꝰ iudaicos: religioni xpiane neceſſarios eſſe dicerent. quibus dicitur: Si circūcidamini: xps vobis nō ꝓderit. hos ℙaulus celebrato cōuentu q̄ſi in dolo recircūciſionis occidit: cū eos gladio ſpūs a ſocietate fidelū ſequeſtrauit.
b tes ſimul vnuz efficiemus populum: Aſſēnſi ſunt omnes circūciſis cunctis maribus. Et ecce die f tertio quando grauiſſimus vulnerum dolor eſt:

a Triſtēq; deliniuit blāditijs. i. verbis ipam pacificātib⁹. Que aūt fuerīt illa ℵba nō exprimit: ſz hebrei dicūt q referebat ei magnitudinē potentie ſue ꝓmittēs ſe eā accipe in vxorē: ⁊ q ſic faceret eā maiorem dñam q̄ꝑ eius et frēs facere potuiſſent. b Qđ cum audiſſet iacob. ſ. filiā ſuā raptā ⁊ violatam. c Siluit. diſſimulādo prudenter: qđ nō poterat emēdare. Cetera patent. d Locutꝰ eſt itaq;. hic deſcribitur dolꝰ ex mutua collocutiōe: quia ipis. ſ. emoz ⁊ ſichē petētib⁹ ℵaciter dinam ꝓ mrimonio: rnderunt filij iacob doloſe q ꝓſentirent mrimonio ſi oēs maſculi ciuitatis circūciderent: cogitātes tūc intuadere ciuitatē q̄ viri nō poſſent ſe defendere: ⁊ cōſenſerūt in b emoz ⁊ ſichē filiꝰ ei⁹: cōfidentes de veritate ℵboꝝ filioꝝ iacob: ⁊ ſic īduxerī pplm ciuitatis ad circūciſionē: ⁊ patet ira vsq; ibi: e Et ſuba nē. iſtđ non erat ipacto ſz b dixerūt vt facili⁹ inclinarent pplm ad circūciſionē. Vel aliē pōt intelligi. Mra erunt: q ſiē cōcabimus cū eis ī mrimonijs cōiugēdis. ita ⁊ in bonis. bona eñ amicoꝝ nroꝝ dicūtur nra ſm ℙbm lib. Ethi. Hebrei aūt aliter exponūt cōiter iſtā ptē dicentes q filij iacob nullā doloſitatē fecerūt: ⁊ qđ. ſ. dictū ē? Rnderunt in dolo dicunt caute vel prudenter: q dictio hebraica q̄ ibi ponit̄ eſt equiuoca: ⁊ accipit̄ aliq̄n ꝑ dolo ⁊ aliq̄n ꝑ cautela bona. volebant eñ populum ciuitatis inducere ad ritum circūciſionis: non cogitantes tūc eos interficere ſed ſocietatē cum eis inire: ſed emoz ⁊ ſichem dolū fecerāt: q̄ ꝓdixerūt ꝓpło ciuitat̄ q oīa bona iacob ⁊ filioꝝ ei⁹ eēnt ipōrū ſimplr: ⁊ ſic exponūt: Cūcta q̄ poſſidēt nra crūt. nō p amicitie cōicationez ſz p coꝝ ſbiectionē in futurē: ⁊ p b volebant eos facere futilis cōditiōis: qđ intelligētes filij iacob moti ſūt ad tractandū de infectione coꝝ: q nō ſuanti fidē nō eſt fides obſeruāda. Sz contra hoc videf q iacob. j. xlix. ca. increpat ſymeō ⁊ leui vocans eos vaſa iniq̄tatis bellātia: qđ cōiter exponit̄ a doctoribus nris de interfectione ſichimorum. ⁊ ſic notanf in b facto de doloſitate ꝓpt quā increpanf a pre. Dicendū q aliq̄ hebrei cōtradicentes cōiter dicte expoſitioni iſtius paſſus exponunt illud de dolo eorum cōtra ioſeph: vt vi debit̄ q̄ erim⁹ in illo loco. Alij autem hebrei exponūt illud partim đ ioſeph ⁊ ptim de ſichimitis: ſz dicūt q pr nō increpat eoſ de doloſitate erga ſichimitas ſz de nimia crudelitate. vnde dixit j. xlix. Maledictꝰ furoꝝ coꝝ nē. ſed illa expoſitio nō videf conſonare fini huius ca. vbi cū iacob īcreparet filios de infectiōe ſichimitaꝝ nō excuſauerīt ſe p b q emoz ⁊ ſichē mutaſſent pactū ⁊ vellēt eos redigere ī futurē: ſz ſolū p violentiā factā ſue ſororī: ⁊ tm̄ nō eſt veriſimile q ipi tacuiſſent ſi fuiſſet verum.
f Et ecce. b ꝯnr deſcribit̄ ſcelꝰ de infectiōe circūciſoꝝ: ex q̄. n. receperāt circūciſionē nec fecerāt fraudē: vt ſupradictū ē. ſm expoſitiōz doctoꝝ catholicoꝝ peſſime fecerīt infficiēdo illos. ſm āt hebreos ſi fecerīt malū. qz excuſant eos modo ſupradicto. Quantū tamen ad factum occiſionis lra vnifoꝛmiter exponitur ſm vtrāq; opinionem cum
dicitur

mũ ditato: sz filij ei⁹ in ℔ facto notant: qsi pncipes ⁊ auctores.
a Arreptis duo ⁊c. Stra. Sic pastores ecclesie pctm carnis vel aie vlcisci debent gladio spus q̃ est verbũ dei: parati vlcisci oẽm inobedientiã. b Nos pauci su. ⁊c. Aug⁹. ℔ dicit qz plurimũ bella poterant surgere: non q̃ multomin⁹ hret q̃ posset expugnationi ciuitat̃ suffice/re. c Nunqd vt scorto ⁊c. Aug⁹. Vel⁹ filiox iacob in vltionem sororis moraliter cõmonet pastores fideliuz curã hre aiax sibi cõmissax: ne violẽtur corpali delicto: aut fornicatione spuali. Paratiqx sint vlcisci oẽm inobedientiã: ⁊ excõicationis gladio feriant stupratorẽ: ne impunit⁹ euadat.

Ni.de lyra ℣ Et inau dicitur. Et ecce die ẽtio. circũcisi eẽm grauius affliguntur ex circũcisione tertia die q̃ prima die. ⁊ iõ vsq; ad illã diẽ distulerunt eos inuadere.
a Arreptis duo ⁊c. Licet enim ipa hret alios frẽs nõ solũ ex pte patris sed etiã matris tñ isti vocant ℔ frẽs dine: quia magis ostenderũt se dolere de ei⁹ violatione q̃ alij. nec est intelligendũ q̃ fuerint soli in occisione sichimitax ĩmo cũ eis fuerunt famuli ⁊ alij frẽs eox eis assistẽtes: sic ptz. ĩ.
b Quib⁹ egressis. s. de domo sichẽ.
c Irruerunt sup occisos ⁊c. ad accipiendã pdam. ⁊ ptz lra. d Quibus patratis. ℔ describit met⁹ ex congregatione vicinox. timebat ei iacob ne pli circũstãtes q̃ erãt amici sichimitax ogregarent̃ ⁊ ipm cũ filijs ⁊ familia pseq̃rent̃ ⁊ delerent: sz pterriti a deo nõ fecerũt: vt hr̃ ca. se. ⁊ ptz lra Sciendũ tñ q̃ ℔. s. Quib⁹ patrat̃ audaciter. nõ ẽ in hebreo! sz est additũ a trãslatore: sz incipit versus: Et dixit iacob. La. XXXIIII

Moraliter. Egressa ẽ ãt dina. Per dinã q̃ egressa est domũ pris significat̃ aia vaga q̃ egredit̃ claustx rationis. k† Quã cũ vidisset sychẽ. q̃ interp̃tat̃ ebrius. iõ p ipm significat̃ diabolus: q̃ ebrietate supbie cecidit de celo in hunc aerẽ caliginosuz. † Fil⁹ emor. i. subiectus alteri demoni superiox. Nã in demonijs remãserũt naturalia ĩtegra ℈m Dionysiũ: ⁊ p ꝓs ordines ℈m grad⁹ nature. l† Et rapuit. trahẽs eã ad ꝓsensum mortal̃ culpe. m† Et dormiuit cũ ea. iducendo ad effectũ. n† Ui oppmẽs nõ accipit̃ ℔ vi ꝓpue. qz diabol⁹ non põt aliquẽ ad pctm violẽter inducere sz accipit̃ ℔ impropꝛie sic de xp̃o dicit Luce. x. Et coegerũt eũ ⁊c. a Tristẽq; blãdicijs deliniuit. aliqñ enĩ p⁹ pctm ppetratũ pctõr incipit dolere: sz ne ad debitã pniam pueniat diabol⁹ ei blãdit̃ ꝓmittẽdo sibi diuine misericordie magnitudinẽ ⁊ sctõx grauiora peccata reducendo ad memoriam vt dauid ⁊ btĩ Petri ⁊ consimiliũ. † Accipe mihi inquit puellã hãc cõiugem. querit eẽm diabol⁹ vt cũ aniam traxit ad culpã ipam vltri⁹ trahat ad peccãdi cõsuetudinẽ: vt sic ei inseparabiliter cõiungat̃: ⁊ ad ℔ q̃rit aliqñ superiox demonis adiutoriũ. sic in angelis sctis inferior adiuuat̃ a superiori sic patet Dañ. x. Dixit eẽm angel⁹ loquẽs danieli: Nemo adiutor ẽ mihi nisi michael pnceps nr̃. Sz duo frẽs dine p q̃s significant̃ pdicatores euãgelij q̃ ad pdicandũ Lu. x. mittunt̃ cõbinati: arreptis duob⁹ gladijs. s. oone ⁊ pdicatione inuadũt ciuitatẽ diaboli: ⁊ sic tollũt sororẽ suã de domo sychẽ. i. diaboli per verã pniam eã ad statũ gre reducendo.
Jn ca. xxxiij. vbi dr in postilla. Et qõ supra dictũ est respõderunt

Additio. (derũt in dolo: dicũt caute vel prudẽter. Dictio hebraica q̃ ℔ ponit̃. s. myrina nullo mõ significat prudentiã vel cautelã: sz solũ fraudẽ vel dolũ: vt ptz ex itatẽ idiomatis scienti. ⁊ iõ alia expositio ẽ magr̃ lre cõsona: põt tñ sustineri opinio dicentiũ q̃ filij iacob in ℔ casu nullã dolositatẽ fecerũt: Nã dolus aliqñ ipropꝛie accipit̃ p bõa cautela: sic cũ Apls. ij. Cor. xij. ait: Cum essem astut⁹ dolo vos cepi: vt. s. ĩ additione. xxvij. capi. Et iõ qz sychimite nullã petierũt veniã de tanta iniuria illata iacob ⁊ filijs suis: iõ nec ipi pacẽ cõcesserũt: sed solũ ꝓmiserũt q̃ possent cũ eis federari si circũcideret̃. ñ aũt ꝓmiserũt cõfederationẽ: sz sychimite retulerũt dicta filiox iacob addendo q̃ iam erãt pacificati cũ eis dicentes viri isti pacificati sũt nobiscuz ⁊c. ⁊ iõ filij iacob ex ℔ q̃ abscõderũt ꝓpositũ suũ inimicis suis nõ videnr̃ peccasse: qz licitũ ẽ vti insidijs cõtra inimicos: vt vult sctus Tho. in scõa scõe. pticulariter estimando factum ex dictis iacob. Nã nõ redarguit symeon ⁊ leui de dolositate nec iniusticia: sed solũ ex hoc q̃ posuerant iacob cuz familia sua in piculo: cum eẽnt pauci respectu habitatox terre. vñ dicit ifra. Turbastis me ⁊ odiosum me fecistis chananeis nos pauci sum⁹: illi cõgregati pcutiẽt me: ⁊ delebor ego ⁊ tota dom⁹ mea. Ex quo patet q̃ si familia iacob esset in tãto numero vt verisimiliter posset aduersarijs resistere q̃ iacob approbasset facta filiorũ: qõ non fecisset si dolũ ꝓpie loquendo fecisset siue iniusticiã.
e Nterea locut⁹ ẽ La. XXXV
i de⁹ ad iacob. Postq̃ moyses descripsit statũ iacob vt inciꝑientis ⁊ pficient̃: Nic ꝓꝑr describit statum ipius vt pfecti. ⁊ primo describit statum pfectionis eius in tra chanaan remanendo. scõo ab esau ĩ egyptũ transeundo. xxxvij. capi. Adhuc ꝓmo stat⁹ eius perfectionis describitur. scõo ab esau discernitur. xxxvj. ca. Circa primum sic proceditur: quia eius perfectio primo ostendit̃ ex eminentia ꝓtẽplationis. scõo ex patiẽtia in aduersis. ibi: Egressus aũt ide. tertio ex reuerẽtia in obsequio pris. ibi: Uenit etiã. Primum describitur ex tribus. primo ex diuina allocutione. cum dicitur: Interea locutus est. dominus ad iacob ad consolandum eũ contra timorem populorum circũstãtium: sicut dictum est in fine ca. pce.
f Surge et ascende bethel. i. ad mõtem mozia qui locus vocatus est bethel ab ipo iacob: vt supra dictum est xxvij. ca. g Facq; ibi altare domino. id est reddas sibi gratias de ℔ q̃ te conseruauit in tua peregrinatione: ⁊ multiplicauit te in bonis spiritualibus et temporalibus. secundo ostenditur eius perfectio in sue familie purgatione: cum dicitur: h Jacob ẋo cõ. ⁊c. Hoc autem dixit: quia rachel vxor sua secum apportauerat idola patris sui: vt supra dictum est capi. xxxi. Alij etiam qui erant in societate sua: quia conuersati fuerant inter idolatras plura secum habebant ad idolatriã pertinentia: ⁊ quia in preda sychem idola acceperant: ideo iacob ad statum perfectionis ascendens omnia talia voluit abijcere vt deo purus et mundus posset gratias agere de preteritis: ⁊ beneficia ipetrare de futuris. i Ac mutate vestimenta vestra. per mutationez vestis exteriozis intelligitur mutatio vite interiozis ad statũ vite meliozis. sequitur:

a arreptis duo filij iacob symeõ et a
leui frẽs dinę gladijs: igressi sũt
vrbem confidenter: interfectisq;
omnibus masculis: emorr sychẽ
a ℣ Auferentes. iam heretica prauitate decepta
pariter necauerũt: tollentes di/
de societate diaboli. factũ tñ hoc p se facimus est. qõ etiã iacob displicuit: sed i eccliã ꝓphetia fuit.
nam de domo sychem sororem
suam. Quibus egressis irruerũt b c
super occisos ceteri filij iacob: et
depopulati sunt vrbem in vltio/
nem stupri: oues eox ⁊ armẽta ⁊
asinos: cunctaq; vastantes quę
in domibus et in agris erant.
Paruulos quoq; ⁊ vxores eorũ
a ℣ alias perpetratis.
duxerunt captiuas. Quibus pã d
tratis audaciter: iacob dixit ad
symeõ ⁊ leui: Turbastĩ me: ⁊ odi
osuz fecistĩ me chananęis ⁊ phę/
reęis habitatoribꝰ terrę huius.
b Nos pauci sumus: illi congrega
ti: percutient me: ⁊ delebor ego
c ⁊ domus mea. Rñderunt: Nunquid vt scorto abuti debuere so/
rore nostra? La. XXXV
Nterea locut⁹ est deus e
℣ delera domo diabo
i ad iacob: Surge ⁊ ascẽ/ f
boli: redeundũ est ad domũ dei.
de bethel ⁊ hĩta ibi: Fac g
℣ Nõ dicit mihi q̃ appuit tibi: qz forte ibi filius apparuit: ⁊ pr̃ hoc dicit: aut ĩ aliqno genere locutionis numerandum est.
q̃ altare deo qui apparuit tibi:
qñ fugiebas esau fratrem tuum.
Jacob vero conuocata omni do b ⁊
℣ Jn domo dei: idola esse non debent.
mo sua ait: Abijcite deos alienos
℣ Intus.
qui in medio vestri sunt: ⁊ mũda
℣ foris.
mini: ac mutate vestimenta vra i
℣ Edificamini in domos spirituales.
Surgite ⁊ ascendamus i bethel

a Et iaures ⁊c. Ca.XXXV
Aug. Querit q̄re iaures: q̄ si ornamenta erant ad idolatriā nō ptinebāt: sz intelligendū est phylateria fuisse deorum alienorum.
b Venit igitur iacob ⁊c. Aug⁹. Notandū tria noia huius ciuitatis esse cōemorata: hulā haus qō pr⁹ vocatū ē cū illuc veniſſet iacob pgens in mesopotamiā: et bethel qō ipe iacob imposuit: ⁊ luza: nec mix. multis ofn ciuitatib⁹ ⁊ fluminibus sic ⁊ ipis homib⁹ multis de causis addunt nomia: vel mutant. Hiero. Venit igit ⁊c. Ecce manifestissime cōprobat bethel: nō hulā: vt s. dictū ē. sz luzā. i. amygdalū antea esse vocatam.
c Nō vltra vo. ⁊c. Aug⁹. Querit cū semel dictū sit nō vocaberis vltra ia. ⁊c. Cur legat postea iacob vocat⁹? Sz b nomen ad illaz ptinet ꝓmissionē: in q̄ videtur de⁹ quō nō ē añ a prib⁹ visus: vbi nō erit nomē vet⁹: qz nihil remanebit vel ī ipo corpe vetustatis: ⁊ visio dei sūmū ꝓmium erit.
Hiero. Nō vocaberis vltra ia. ⁊c. Nondū enim ab angelo nomē ei iponit: sed iponēdū a deo prædicitur. Qō igit illuc futuꝝ ꝓmittitur: b expletum docetur.
d Cresce ⁊ mul. Nec ꝓmissio ad spūale semē iacob pertinet: sic iā añ de abraā dictū est. Oēs em̄ q̄ supplantant vitia: ⁊ veterē hoiem cum actib⁹ suis deponūt: et mētis oculos ad deū intendūt: recte ad iacob ptinent cui⁹ fidē ⁊ act⁹ imitant. Regesq̄ de lūbis ei⁹ egredium tur. i. sctī q̄ ſm voluntatem dei se ⁊ ſbditos vere regūt de cui⁹ semine spūali. i. imitatione fidei in bonis operib⁹ fecundant.
e Ille vero erexit ⁊c. Aug⁹. Factū ē itez b ī loco qō antea factū fuerat: vel memoratū b qō añ fuerat factuz. Sed qōlibet horum sit. super lapidē libauit iacob non lapidi. Nō q̄ sic idolatre solent aras añ lapidem cōstituere ⁊ tanq̄ deo lapidi libare.
f Ephrata. Hiero. Ephrata ⁊ bethleē vni⁹ vrbis vocabulū ē sub interptatione consiſti. Interptat em̄ frugifera: ⁊ dom⁹ panis: ꝓpter panē q̄ de celo descēdit.
g Egrediēte aūt ⁊c. Jsid. Quid sibi vult q̄ eundem bēnoni rachel cum pareret vocauit filiuz doloris mei? nisi futurū ex ea tribu paulū qui afflīgeret filios eccle sie tpe psecutionis sue. Aliter p beniamin trestris hierusalē figurat q̄ est in tribu

beniamin

ſ Cor nostrum.

vt faciamus ibi altare dño: qui ex
audiuit me ī die tribulatiōis meę
⁊ fuit soci⁹ itineris mei. Dederunt a
ergo ei oēs deos alienos q̄s habe
ſ phylateria idolorum.
bant ⁊ inaures quę erant in auri/ b
ſ qz auaricia que est idolorum seruitus. latet in cordibus terrenorum.
bus eor. At ille infodit ea subter c†
terebinthū que est post vrbem sy
a ſ Missus a deo d̄ promissa sua in iacob ⁊ filijs ei⁹
chem. Cūq̄ profecti essent: terror
tuebatur.
dei inuasit oēs per circūitum ciui
tates: ⁊ nō sunt ausi psequi receden
b tes. Venit igit iacob luzam q̄ est d†
in terra chanaan: cognomēto be/
thel: ipe ⁊ ois ppls cū eo. Edifica/ e
uitq̄ ibi altare: ⁊ appellauit no/ f
men loci domus dei. Jbi em̄ appa
ruit ei deus: cū fugerat frēm suuz.
ſ al's delbora.
Eodē tpe mortua est debbora nu g
trix rebeccę: ⁊ sepulta est ad radi/ h
ces bethel subter quercū. Vocatū
q̄ est nomen loci quercus fletus.
Apparuit aūt iterū deus iacob qñ
reuersus ē de mesopotamia syrię:
c Bñdixitq̄ ei dicens: † Non vltra i
a ſ In enigmate luctans. b ſ Hoc tandem erit cum videbimus eum sicuti est.
vocaber⁊ iacob: sz israel erit nomē k
tuū: Et appellauit eū israel. Dixit/
a ſ Successione tua vsq̄ ad excellentiā regni.
q̄ ei: Ego deus omnipotens: Cre l
a ſ Numero. b ſ Fm carnē ppli. ſ Fm fidem.
sce ⁊ multiplicare: gentes ⁊ popu
a ſ Sancti se ⁊ subditos bene regentes.
li nationum erūt ex te. Reges de
lumbis tuis egredientur: terram
a ſ In spe.
q̄ quam dedi abraam ⁊ isaac dā
a ſ In re.
bo tibi ⁊ semini tuo post te: et re/ m
cessit ab eo. Ille vero erexit titulū n
e ſ In typū figure ecclesie. ſ Memoratum est hic quod ante fuerat factum.
lapideū in loco q̄ locutus fuerat
a ſ Nō illi sicut idolatre.
ei deus: libāns sup eū libamina: o
ſ future ecclesie sacramenta p̄signans.
⁊ effundens oleum: vocansq̄ no/
men loci bethel. Egressus inde ve p
ſ q̄ facꝰ ē mūdꝰ: ⁊ nouitatē vite significans.
nit verno tpe ad terraz quę ducit q
a ſ Ne interpretaretur frugifera. qz ibi panis vite natus est: hec est bethleem.
f ephratā. Jn qua cum parturiret r†
rachel: ob difficultatem partus
periclitari cepit. Dixitq̄ ei obste/ s†
trix: Noli timere quia et hunc ha t
g bebis filium. Egrediente autem v
anima pre dolore et imminente
iam morte: vocauit nomē filij sui

a Dederūt q̄ ⁊c. vt essent mūdi ab idolatria.
b Et inaures. i. ornamenta idolorum.
c At ille infodit ea. tāq̄ res detestabiles: et iō noluit fundere illa ⁊ aux ⁊ argentū de idolis in vsus suos cōuertere. Tertio oñdit ei⁹ perfectio ex noīs mutatione: cui tñ ꝓponit ei⁹ oro cū dr: d Venit igit iacob luzam. eadez est ciuitas q̄. s. vocata ē bethel: vt ꝓdictū ē capi. xxviij. e Edificauitq̄ ibi altare. ad īmolā dū deo sacrificiū. f Et appellauit ⁊c. iā. n. appel. auerat sic locū istū ca. xxviij. qz bethel ī hebreo idē ē qō dom⁹ dei in latino: sz b nomen ꝓdictū cōfirmauit. scdo interponit delboze sepelitio. cū dr: g Eodē tpe mortua est debbora ⁊c. Sz q̄rit b quō ista delboza erat cū iacob q̄ remāserat cū matre ipi⁹ ipo pgente in mesopatamiā syrie. Ad qō dicendū q̄ mr sua sibi p ficiscenti dixerat q̄ mitteret nūcios ad reducē dum eū ō mesopotamia: vt. s. hr in fine. xxvij. ca. ⁊ ipa sic fecit: licet nō sit scptū: qz nō oia scribunt: ⁊ cū illis nūcijs misit delborā nutricem suā: q̄ erat de terra syrie oriunda. ⁊ inde cum iacob reuertebat: ⁊ sic in eius societate mortua ē ⁊ sepulta: vt b describit: cū dr: b Et sepulta est ad radices bethel. i. ad pedē montis moria. Cōsequenter describit noīs mutatio ī diuina apparitiōe. cū dr: Appuit aūt itez deus iacob ⁊ sequit: i Nō vltra vocaberis iacob. qō interptat luctator: qō cōuenit ꝓficienti in vita actiua. k Sed israel erit nomē tuū. qō interptat ꝓnceps cū deo: vel directus ad deū qō cōpetit pfectioni vite cōtēplatiue. Sz pōt queri: quō dr b? Nō vocaberis vltra iacob. cuz postea in eodē ca. vocat⁹ sit pluries iacob. Ad qō dicēdū q̄ itelligendū ē q̄ nō vocabit vltra iacob tāq̄ noīe ꝓncipali. nō tñ excludit quin sic vocet tāq̄ secūdario: cui⁹ rō est: qz sic dictum ē illa mutatio noīs facta ē ad designādū trāsitū ipi⁹ iacob de vita actiua ad cōtēplatiuā: quc. s. † ā. 32. ſ
actiua est ipfectio: ꝑut ꝑcedit ⁊ disponit ad cōtēplatiuā: fm q̄ dicit Greg⁹. in moral. Qui cōtēplationis arcē tenere desiderāt: necesse est vt prius in cāpo actionis se ꝓbent. s. pugnando cōtra passiones rōnem pturbātes: ⁊ sic transit homo ad vitā cōtemplatiuā que pfectior est tali actione: sic finis respectu eius qō est ad finē homo aūt quando ex actiua vita transit prædicto modo ad contemplatiuam: nō deserit simpliciter ipam vitā actiuā: sz necessariū est ipm ꝑ actiuā vitam exerceri: ne ꝑ cessatiōes ab actiua iterū insurgant passiones rōnem perturbātes. ⁊ ad hoc designandum postq̄ vocat⁹ est israel: nihilomin⁹ cū b vocat⁹ est aliqñ iacob.
l Cresce ⁊ multiplicare. p filios tuos iam natos: ⁊ etiā p beniamin q̄ nōdum erat natus et p manasse ⁊ ephraim q̄ similiter nondū erant nati: licet em̄ fuerint filij ioseph: iacob tñ adoptauit eos in filios: vt hr. ſ. xlviij. ca. ⁊ fctī sūt capita tribuū: sic ⁊ alij filij iacob. Cetera patēt ex dict⁹ supi⁹ vsq̄ ibi: m Et recessit ab eo. nō qz eū dimiserit: sz qz disparuit. n Ille vero erexit titulū lapideū. in memoriā diuine apparitionis ibidē sibi facte. o Libans super eum libamina. i. oblationes de liq̄dis sicut de vino oleo et cōsimilibus. p Egressus inde venit. b ꝑ hr describit pfectio ipi⁹ iacob in tolerātia aduersoz. ⁊ ꝑmo de morte rachelis vxoris sue ꝑdilecte. cū dr: q Venit verno tpe ad terrā q̄ ducit ephratā. ipa est ciuitas bethleem: vt. ſ. dr: r Jn q̄ cū parturiret rachel. i. in dolore pariēdi eēt posita. parturire. n. idē ē quod sentire dolorem partus. s Periclitari cepit. pre nimia anxietate. t Dixitq̄ ei obstetrix. ad aliquam eius consolationem. v Noli timere ⁊c. quando em̄ puer viu⁹ nascitur: min⁹ piculū imminet mri: non tamen ꝓpter b ista euasit. Vocauit nomen filij sui benoni, cuius causa subdit:

¶ beniamin cuius ꝑtus graui dolore matrē affi
cit fundendo sanguinē ꝓphetax:ꝛ in necem
Mat.27.c xp̄i clamādo: Sanguis eius sup nos ꝛ super
filios nr̄os. Hiero. Et factum cum dimitteret
aīam. Siquidē moriebaꝫ vocauit nomen ei⁹
filius doloris mei. Pat̄
xo ei⁹ vocauit nomē ei⁹
beniamin. In hebreo si
militudo noīs resonat:
fili⁹ eī doloris mei: qō
nomē moriens mr̄ impo
suit dicitur benoni. Fili
† us xo dextre. i. virtutis
13.q.2'.vna q̄q̄.§.econ tra. quod iacob mutauit be
niamin. Unde errant q̄
putant beniamin filium
dierum interpretari. De
xtera enim dicitur iamī
ꝛ finitur in n. Dies qui
dem appellatur iamin: ꝛ
ꝛ terminatur in m.

a Egressus inde ꝛc̄.
Hiero. Hunc locum vo
lunt esse hebrei vbi po
¶ stea templum edificatuꝫ
est: ꝛ turrim ader turri
gregis significari. i. con
gregationis ꝛ cet⁹. Ad
Mat.4.c Micheas: Et tu turris
gregis nebulosa siō ꝛc̄.
Illo q̄ꝫ tpe iacob trans
locū vbi postea tēplum
edificatum est: habuisse
tentoria dicitur. Sed si
sequimur ordinem vie
pastorum iuxta bethleē
locus est: vbi vel ange
lorum grex in ortu do
mini cecinit: vel iacob
pecora sua pauit. loco
nomen imponens vl q̄ꝫ
verius est quodam va
ticinio futurum: iā tunc
mysterium mōstrabat.

b Abijt ruben ꝛc̄. Isi.
Hoc crimē nō scriberet
nisi futura populi ꝓuer
sitas ꝓnunciaretur. q̄ꝫ
uis in illo esset flagitiuꝫ
in scripturis est prophe
tia futurox: q̄ ꝓ ruben
ꝓmogenit⁹ ꝑ̄s isr̄l figu
rat: q̄ thox cōcubīe pol
luit. i. legē veteris testa
mēti ꝓuaricādo macula
uit. Q̄d aūt cōcubīa ve
tus testamētū significa
uerit. paul⁹ oñdit dicēs:
Gal.4.c Abraā duos filios hūit
vnū de ācilla ꝛ alterum
de libera ꝛc̄. c Erant
ꝛc̄. Aug⁹. Querit quō
b vex sit cū beniamī lō
ge p⁹. nat⁹ sit cū iā trāsis
sent bethel: et approp̄inquarēt bethleem. Sz
ideo intelligitur dictum commemoratis. xij.
filijs. Hi sunt filij iacob qui facti sunt ei ī me
sopotamia syrie: quia inter multos vnus tm̄
erat non ibi natus: qui tamen inde causaꝫ na
scendi habuit: quia ibi copulata est mat̄ eius
patri. nulla etenim facilior est solutio hui⁹que
stionis: q̄ꝫ vt per synecdochē accipiatur.

d Ciuitatē ar. Hiero. ꝓ arbee ī. Lxx. cāpū
hz cū hebrō ī mōte sit. Eadē āt cīuitas antiq̄tus
mābre ab amico abrae dca ē. Citatē ar ꝛc̄.
Hiero. Angelox vl scrāx aīax q̄b⁹ appositus
nulla remanēte sollicitudīe tētationū. vel pe
riculo peccatorum.

¶ Abijt

a ¶ Significans paulū de tribu eius nasciturus q̄ se dicit aborti⁹. i. violēter in ecclesia natum.

bennoni: id est fili⁹ doloris mei. a

a ¶ q: de sinistra in dextrā erat trāsferendus. i. de psecutore futurus apostolus.

Pr̄ vero appellauit eum beniā
min. i. filius dextrę. † Mortua est b c
ergo rachel: et sepulta in via quę

¶ domus panis.

ducit ephratā: hęc est bethleem. d
Erexitq̄ꝫ iacob tituluꝫ sup sepul e
chrū eius: Hic ē titulus monumē f
ti rachel vsq̄ꝫ in p̄sentem diē.

a ¶ p̄sentem ecclesiaꝫ significans: vbi angeli na to dño cecinerunt: Gloria in excelsis deo.

a Egressus inde: fixit tabernaculū g

¶ id est: ader.

trans turrem gregis. Cunq̄ ha

¶ In hoc iudaici ꝓpli malicia signat q̄ legē que in feruiturem generabat q̄si concubinam adulte rauit carnaliter abutendo.

b bitaret ī illa regione: abijt rubē b
ꝛ dormiuit cū bala cōcubina pa
tris sui: q̄ illum minime latuit. i

Apostolicum significantes numerum.

c Erāt aūt filij iacob duodecim: fi k
lij lyę primogenitus ruben: ꝛ sy
meon: ꝛ leui: ꝛ iudas: ꝛ isachar: ꝛ
zabulon. Filij rachel: ioseph: ꝛ be
niamin. Filij balę ancillę rache
lis: dan ꝛ neptalim. Filij zelphę
ancillę lyę: gad ꝛ aser. Hi filij ia
cob qui nati sunt in mesopota l
mia syrię. Uenit etiā ad isaac pa m
trem suum in mābre ciuitatē ar n
bee. Hęc est hebron in qua pere
grinatus ē abraā ꝛ isaac: et com
pleti sunt dies isaac: centū octua

¶ .i. p̄fectus erare.

ginta annorum: consumptusq̄ o
ętate mortu⁹ est: ꝛ appositus est p

¶ Angelorum vel sanctarum animarum.

populo suo senex ꝛ plenus diex:
ꝛ sepelierunt eum esau ꝛ iacob fi q
lij sui.

d Jd est fili⁹ doloris mei. tñ nō ē de textu in hebreo sz additū ē a trāslatore ad exp̄mendū cām dicte noīationis p interp̄tationē noīs. Pr̄ xo appellauit eū beniamin. q̄ aūt ſbdit: b Jd est fili⁹ dextre. sil'r nō ē de textu i hebreo: sz appositū ē ad oñendū ꝓstantiā ipi⁹ iacob in tāta anxietate posi ti: p interp̄tationē noīs ab eo ip̄positi. p dexteram enim fortitudo ꝛ cōstantia designantur. c Mortua est ergo ꝛc̄. Nō enim adhuc ꝓuenerāt in ciuitatē: ꝛ qz antiquitus sepul chra extra ciuitates erāt. d Que ducit ephra tā. hec ē bethleē. illa. n. ciuitas vocata ē ephrata ab vxore caleb sic noīata: vt hr̄. j. Paral'. ij. Et ista fu it maria sororꝫ moysi: vt dicūt hebrei: sz ꝺ ē falsum vt oñdeā. j. Paral'. dño concedente: sz postea voca ta est bethleē. i. domus panis a fertilitate q̄ fuit ibi post famē q̄ ibi acciderat tpe elimelech: vt hr̄ in li bro Ruth. e Erexitq̄ iacob titulū. i. memoria le in futux. f Sup sepulchx ei⁹. Ex q̄ ptz q̄ ab antiquo fuerūt scī patres diligentes de sepultu ra notabili: vt sic mortui in memoriā hoīm remane rent ad orandū ꝑ ipīs: ꝛ ad oñendū q̄ haberēt fidē resurrectionis. g Egressus inde. ꝺ secūdo oñdit ei⁹ tolerātia ex casu ꝓmogeniti filij sui. vbi p̄ mittit⁹ loc⁹ cū ꝺr: Trans turrē gregis. Dicunt he brei q̄ ꝺ ē loc⁹ vbi postea tēplū fundatū ē: cōfirmā tes ꝺ auctē Mich. iiij. Et tu turris gregis nebulo sa filia sion ꝛc̄. ꝛ vocat⁹ ē turris gregis: qz tēplum ad modū turris factū ē. ꝛ ibi adducebant greges ad īmolādū. Hiero. aūt dicit q̄ meli⁹ ꝺr q̄ sit locus ꝓpe bethleē: vbi angel⁹ nato xp̄o appuit pastorib⁹ vigilātib⁹ sup gregē suū ꝛ mō vocat angel⁹ ad pa storꝫ: vbi fundata est ecclesia: ꝛ dicit q̄ in ve. te. q̄dā vaticinio futurox vocat⁹ sit loc⁹ ille turris gre gis. sc̄do ſbdit ip̄i⁹ rubē casus cū subdit:

b Abijt ruben ꝛ dormiuit cū bala cōcubina pa tris sui. q̄ exponūt doctores catholici de cōcubi tu carnali. i Quod illū minime latuit. ꝛ qz il lud factū fuit valde enorme: fuit ip̄i iacob materia magne patientie. Doctores aūt hebrei dicūt q̄ ru ben nō cognouit balā carnaliter: sz dicunt q̄ mor tua rachele iacob trāstulit lectū bale ꝺ tabernacu lo rachelis in q̄ iacebat sicut eius ancilla in taber naculo lye matris ruben: ꝛ sibi displicuit q̄ iace ret in eadē camera cū matre sua: ꝛ abstulit inde le ctū eius: ꝛ qz illud redundabat in contemptuꝫ pa tris: iō moyses ita scp̄sit ac si fecisset ei contemptuꝫ de concubitu. k Erāt aūt filij iacob. occasione eī ip̄ius ruben ꝺ noīant⁹ alij filij iacob: ꝛ ptz litte ra vsq̄ ibi: l Qui nati sunt in mesopotamia syrie: istud vidē falsum: qz ibi noīatur beniamin q̄ nō fuerat ibi natus: vt pz ex p̄dictis. Dicēdum q̄ licet non fuerit ibi natus: tñ ꝓncipium nativitatis sue inde fuit: qz mater eius inde fuit oriunda ꝛ pa tri eius in matrimonio iuncto. Est etiā p̄dicta lr̄a vera p synecdochen: quia filij iacob quantum ad maiorē ptem fuerunt ibi: imo oēs vno excepto.

m Uenit etiā ad isaac. hic conseq̄nter oñdit pfe ctio iacob ex debita reuerentia ad patrem. cū ꝺr: Uenit ad isaac: vt ei iam seni debitā reuerentiā et obsequiū exhiberet. nō fit aūt ꝺ mētio de rebecca matre sua q̄ eū tenerrime diligebat: vt predictū est xxvij. ca. Ex q̄ dat⁹ intelligi q̄ ipa iam erat ꝺfuncta.

n Jn mābre. nomen est regionis in qua erat ci uitas arbee: q̄ alio nomine vocata est ebron: vt su pra expositū est. xxiij. ca. o Consumptusq̄ eta te mortuē est. s. morte naturali. p Et appositus ē ꝑ̄s suo ꝛc̄. i. ad lymbū sanctox patrū. q Et sepelierunt eū esau ꝛ iacob licet ibi fuerint alij multi ꝓpter honorē sepulture: tñ isti duo exp̄imuntur tanq̄ ꝓncipales ꝛc̄.

Moraliter. Hic agit de recessu iacob cū filijs suis ꝓ quē designat recessus boni ꝓlati cū suis subditis a pctōribus ne ꝑ malos corrūpant. Sic fecit Paul⁹ vt hr̄ Act'. xix. Cū quī dam indurarent⁹ ꝛ non crederēt maledicētes viā dñi cozā multitudine. discē dens ab eis segregauit discipulos: ꝛ qm̄ in bonis recedentibus a societate malox aliq̄ sunt aliq̄ qui ex societate malox contraxerunt aliquas malas reliquias q̄ cōpetenter idola nominant⁹. iō subdit: b† Jacob xo cōuo cata ꝛc̄. bonus em̄ ꝓlatus ꝺz esse valde sollicitus vt male reliquie predicte a suis subditis auferant⁹. iō subdit: c† At ille infodit ea. Nam in bo nis nihil ꝺz appere q̄ cōtractū fuerit ex malox societate. d† Uenit igit iacob lucam. q̄ alio noīe vocat⁹ bethel. i. domus dei ꝛ ideo significat locum

¶ deputatum

deputatū diuino cultui: ad quē locū ꝓlatus debet venire et ibidem hostias diuine laudis ꝓ se ⁊ suo ꝓpło offerre. Heb. v. Omnis pontifex ex hoīb⁹ assumpt⁹ ꝓ hoīb⁹ ꝓstituit in his q̄ sunt ad deū: vt offerat dōa ⁊ sacrificia ꝓ pctis ⁊c. ꝛ† In q̄ cum pturiret ⁊c. per beniamin quē rachel pepit allegorice significat Paul⁹ apl's q̄ fuit de tribu beniamin sicut ipe dicit Phil. iij. ⁊ ipe ꝑmo fuit filius doloris ecclesiā acriter persequendo: vt hr̄ Act. viij. ⁊. ix. postea vero filius dextere ecclesiā edificando verbis ⁊ doctrinis: ⁊ ipam multiplicit ꝓsolando. b† Abijt rubē ⁊ dormiuit cū bala cōcubina pr̄is sui. ꝓ ruben q̄ interp̄tat visionis filius intelligit vir ſratus vl' super alios ī aliq̄ gr̄a eleuatus eo q̄ ruben fuit ꝑmogenit⁹ et b̄ si talis vir secularis fuerit siue religiosus ⁊ ex gr̄a sibi data aliq̄n erigitur in superbiam ⁊ vult cognoscere patris sui vxorē id est vsurpare sibi ecclesiā vel dignitatem eius: ⁊ ꝓ b̄ machinatur ad eius depositionē vel mortem.

Jn ca. xxxv. vbi dr in postilla: Sz q̄rit quō ista Debbora

Additio. j. Dic querūt hebrei: (erat cū iacob ⁊c. ⁊ vt videt rōnabiliter cur tanta fit hic mentio de morte debbore nutricis rebecce: ⁊ de mō sepulture ei⁹: intm̄ q̄ vocatū est nomē loci sepulture illi⁹ querc⁹ flet⁹: Ex q̄ patet q̄ fact⁹ fuit fletus magn⁹ ⁊ notabilis ꝓ ea: cū tm̄ iā eēt valde senex ⁊ antiq̄or rebecce, ⁊ tm̄ de morte rebecce q̄ valde dignior erat nutrice sua nulla fit mētio b̄ nec alibi. Ad qđ dicūt q̄ rebecca mortua fuit añ q̄ veniret iacob ad patrē de mesopotamia. qđ ptz ex b̄ qđ dr. j. eo. ca. Ait iacob ad isaac patrē suū in mābre ⁊c. nō faciēs mētionem de mr̄e: q̄ absq̄ dubio fecisset si ꝓtūc vixisset: pserti cū rebecca multū diligebat iacob: ⁊ ipa ꝓcurauerat sibi b̄dictionē. ⁊ etiā hec ꝑncipal' fuit ī missiōe ipsi⁹ in mesopotamiā ⁊ in ꝯbēdo matrimoniū cum filiab⁹ labā: vt ptz. ē. xxvij. nō g̃ verisile est q̄ nō fieret mētio de accessu iacob ad tantā ⁊ ad talē matrē: sz q̄ ipa nō viuebat tō nō fit de hac mētio. Cōseq̄nt etiā dicūt q̄ sepultura rebecce fuit facta latēter de nocte: eo q̄ isaac non poterat ire ad sepulturā suā cū iā añ diu senuerat: ⁊ caligauerāt oculi ei⁹ vt. ē. Hen. xxvij. nec etiā iacob poīat interesse sepulture: q̄ adhuc erat ī mesopotamia. Esau aūt nō honorasset eū debito mō ꝓpter b̄dictionē quā pdiderat ipe cā. Alī ex b̄ dicūt q̄ isaac senex ordinauit vt sepelirēt de nocte latēter: ne palā deficeret sibi honor debit⁹. Et cadē rōne scꝑtura nō facit mētionē expli citā de sepultura rebecce: eo q̄ fuerat sic latenter facta: sed adhuc ꝑplicite sacra scꝑtura fecit mētionē cū d̄ sepultura debbore nutricis ei⁹ tātā fecit mētionē vt dictū ē: vñ vocatū ē nomē loci illi⁹ querc⁹ flet⁹: q̄ ibidē iacob ꝑncipalit̄ fleuit matrē suā ꝓ cui⁹ honore nutricē ei⁹ honorifice sepeliuit: in q̄ sat' ostendebat q̄ cū valde maiori honore sepeliuisset matrē si ī ei⁹ morte interfuisset. Eadē rōne dicūt q̄ nō fit mentio de morte lye: nec qñ: nec quō fuisset sepulta. s. ꝓpt̄ honorē rebecce mr̄is ia cob: ne videret q̄ maior honor ipēdebat lye vxori iacob q̄m rebecce mr̄i eius. Jn eo. ca. xxxv. vbi dr in postilla: Abijt

Additio. ij. Enormitas facti (ruben ⁊ dormiuit. ipī ruben poti⁹ videt dedisse ipsi iacob materiā iusticie q̄m patiētie: ꝓpt̄ b̄ em̄ ꝓuauit ipm ruben ꝑmogenitura: vt. j. xlix. ca. Jn eo. ca. xxxv. vbi dr ī postil/

Additio. iij. Nō vi (la: Erāt aūt filij iacob ⁊c. det aliq̄ rō sufficiēs q̄re vtcūq̄ Ruben peccauerat noīarent filij iacob ⁊ ipe rubē: vñ q̄dā dicūt q̄ pctm̄ ruben dedit occasionē ipi iacob q̄ de cetero cessaret ab illo actu generationis eo q̄ viderat ꝑmogenitū suū incidisse in tantā enormitatē pcti. ⁊ iō cuz dixisset q̄ illū. s. iacob minime latuit. s. peccatum p̄dictū: statim subdit: Erant filij iacob. xij. q. o. ꝓpter istam causam clausus est numer⁹ filioꝝ iacob in. xij. tm̄. quia amplius cessauerat a generatiōe causa

Replica correctorij cōtra Burgen. (p̄dicta. Jn ca. xxxv. vbi postillator dicit: Pctm̄ ruben dedisse iacob materiā patientie: contradicit Burgen. asserens q̄ dedit ei materiā iusticie quā exercuit p̄iudo eū p̄mogenitura: quod tamen nusq̄ legitur: sed potius ꝯriū. Jnfra em̄. xlix. ca. iacob benedicens ruben dixit: Ruben p̄mogenitus meus ⁊c. sed q̄ dixit cum aquam effusam per qđ designatur regnum ratione p̄mogenite sibi debitū translatum in iudam ⁊ sacerdotium in leui: hoc dixit vt prophet̄a preuidens non vt pater p̄iuans. non igitur docuit cōtra ruben iusticiam: vt vult Burgen. sed poti⁹ cum eo patientiam vt vult postillator. Jtem in eo. ca. cū postillator dixisset q̄ filij iacob enumerantur in textu occasione ipi⁹ ruben: quod Burgen. egreferens dicit dictū absq̄ rōne: cū tm̄ inspiciendo suā rōnem incidit in idē. dicit em̄ ꝓpter pctm̄ enumeratos filios iacob. q. o. ꝓpter illud peccatum clausus est numerus filiorum iacob in. xij. tm̄. Ex quo sequitur q̄ ruben fuit occasio illius dinumerationis quod Burgen. improbat: sed ratio quam Burgen. adducit. multipliciter peccat in eo q̄ dicit iacob propter peccatum ruben de cetero nolle generare primo quia generatio patriarchaꝝ erat ad dei cultum et ad populū dei multiplicandū: non igitur debuit iacob hūc cultum propter peccatum ruben impedire. Secundo q̄ iacob sicut supra noe accepit mandatum de generando: dictum est enim ei supra eo. ca. Crescite ⁊ multiplicare gentes ⁊ plī nati onū erunt ex te: non igitur debuit iacob esse transgressor diuini p̄cepti propter pctm̄ ruben. Tertio quia in additione p̄cedente dixit Burgen. q̄ iacob exercuit iusticiam contra peccatum ruben: quod si verum est non debuit ab actu generationis abstinere: dictum igitur Burgen. figmentum videtur sine ratione ne dicam contra.

Nico. de lyra

a Eaūt sunt generatio Ca. XXXVI
b nes esau. Postq̄ descripta est perfectio ipius iacob: Hic consequenter describitur eius ab esau separatio: vbi generatio esau quantum ad filios preponitur. secundo a iacob secernit̄. ibi: Tulit aūt esau. tertio generatio esau quantum ad nepotes subiungitur. ibi: Hec autem sunt generationes esau. Ad intelligentiam eoꝝ que dicenda sunt in hoc ca. ⁊ in alijs similibus considerandū q̄ in veteri testamēto ac nouo frequenter reperitur q̄ eadē ꝑsona pluribus nominibus nominatur: sicut b̄ idem hō vocat̄ esau edom ⁊ seyr. ⁊ in nouo testamento idem homo vocatur simon petrus ⁊ cephas. Jtem sicut in latino idem nomen ꝓprium variatur in principio vel ī fine vel medio sicut cholinus: choletus: nicolaus: que vnum nomen important. ita est in hebreo vt chonias: iechonias: iechoniā. Contingit autem frequenter q̄ eadem persona numero vno nomine exprimitur in vno loco sacre scripture: ⁊ alio noīe in alio loco: ⁊ sil'r eadem persona noīat̄ in plurib⁹ locis sub vno noīe: variato tm̄ mō p̄dicto hic ⁊ ibi. Et ex his ꝓtingit q̄ aliqui suspicātur q̄ sint diuerse ꝑsone: cum tamen sit vna predictis modis varie noīata. His dictis applicemus ad textum. b Esau accepit vxores ⁊c. Ada. ista nomiata est iudith supra. xxvj. ca. c Oolibama. hec nominata est basemath

Nico. de lyra

Ca. XXXVI

a b Eaūt sunt ge/ † neratiōes esau

a ſ recapitulatio añ mortē em̄ isaac factum est hoc.

b ipe est edom. Esaū accepit vxores de filiabus ſ alis melom.

chanaā. Ada filiā elom

c ethei ⁊ oolibama filiaz d
ane filia sebeon euei.
Basemath quoq̄ filiaz e
hismael sororem naba/
ioth. Peperit autē ada f

a ſ Cui⁹ scriptura in iob recordat

eliphaz. Basemath ge/

basemath: vt dicitur ibidem.

d Filiam ane: filia sebeon. Infra eodem capi. dicitur q̄ ana fuit filius sebeon: quomodo ergo dicitur oolibama filia duorum scilicet patris et filij? Respōdent hebrei q̄ sebeon qui erat paganus parum reputabat legem matrimonij: et ideo libidine ductus concubuit cum nuru sua scilicet vxore filij sui ana ⁊ inde generata est oolibama: ⁊ sic filia fuit sebeon carnalis: ⁊ filia ane putatiua. sed q̄ non est verisimile q̄ esau saltem pro reuerentia pr̄is sui ī saac qui adhuc viuebat accepisset vxorem ita viliter natam. ideo aliter potest dici q̄ fuit filia ane naturalis: ⁊ filia patris sui sebeon adoptiua: sicut manasses et ephraim fuerunt filij naturales ioseph ⁊ filij adoptiui iacob patris ioseph: vt habetur infra. xlviij. capitulo. Potest etiam dici q̄ pueri alicuius nominantur etiam aliquando filij aui ipsorum: sicut laban filios filiarum suarum vocauit suos filios: vt habetur supra. xxxj. capitulo.

e Basemath quoq̄ filiam hismael. ista supra. xxviij. capitulo nominata est melech.

f Peperit autem ada eliphaz. Dicit Hieronymus q̄ iste est eliphaz themanites: de quo fit mentio in libro Job.

A

p. 2 ✱ Oolibama

A a Abijt Ca.XXXVI in alterā regionē. Stra. Queri potest cur esau p⁹ mortez patris dicat abisse in seyr ⁊ recessisse a fre cum iam quando venit iacob in seyr dicatur habitasse. Sed fieri potuit vt iacob fugiente in mesopotamiā: esau doloze prerepte benedictionis a parē te recesserit: ⁊ habitauerit B in seyr viginti ānis: q̄bus iacob aufuit. Cui reuerso recōciliatus rursus ō seyr reuersus cum fratre suo: donec pater viueret quo mortuo a fratre recessit: qz diuites erant et simul habitare nō poterant.

b Isti filij seyr ⁊c. Hiero. Postq̄ enumerauit filios esau: altius repetit q̄ ante esau in terra edō p̄n cipes extiterūt ex genere horreoz qui liberi inp̄re Deut.2. tātur. In deuteronomio manifestius scribit q̄modo venerunt filij esau ⁊ interfectis horreis terrā eorum hereditauerunt.

Stra. Filij seyr ⁊c. Id est liberi qui sicut in paralipomenon legitur primo habitauerūt in monte seyr quibus expulsis idumei habitauerunt pro illis.

c Erat aūt sozor. Hiero. Hec est thamna de qua supradictum est: et thamna erat cōcubina eliphaz primogeniti esau ⁊c. Jō horreoz recordat: qz p̄mogenit⁹ filioz esau ex filiab⁹ eoz accepit concubinam. Qz autē ōr themā ⁊ cenez ⁊ amalech: ⁊ reliq̄. Sciam⁹ postea regionib⁹ ⁊ gentib⁹ idumeoz ex his vocabula impositā. d Iste C est ana ⁊c. Stra. Quidaz simpliciter aquas calidas hunc in deserto reperisse dicunt: q̄s vocamus thermas. Hiero. Iste ē ana. Qui inuenit ianū ī deserto cū pasceret asinos: sebeon patris sui. Varia apō hebreos de ꝑ capitulo disputant. Apō grecos em̄ ⁊ nr̄os silentiū ē. Alij putant iamnū maria appellata. Hisdē em̄ scribunt lr̄is ⁊ volūt illū pascentem asinos aq̄rū cōgregationes reperisse: que iuxta ī diōma hebree ligue maria dicuntur: qz stagnum repit q̄ō in heremo difficile inuenitur. Nonnulli putāt aquas calidas lingua punica que hebree contermina est: hoc nomine significari. Sunt qui arbitrant onagros hunc asinabus admisisse: ⁊ hmōi repisse concubitum vt velocissimi nascerentur asini qui

Ꝑ vocantur

Als rauhel.

nuit rahuel. Oolibama genuit ie/ a
hus et ihelon ⁊ choze. Hi filij esau b
q̄ nati sūt ei ī terra chanaā. Tulit c
aūt esau vxores suas ⁊ filios ⁊ filias ⁊ oēz animā dom⁹ suę: ⁊ subam
⁊ pecora ⁊ cūcta q̄ hr̄e poſat ī ter/
a ra chanaā: ⁊ abijt ī alterā regionē
recessitq̄ a fre suo iacob† Diuites
em̄ erāt valde: ⁊ sic habitare nō pote
rāt: nec sustiebat eos fra pegriationis eoz ꝑ multitudie gregū. Habitauitq̄ esau i monte seyr: ipe est
edō. Hec aūt sūt generatiōes esau b
p̄ris edō ī mōte seyr ⁊ hec noia fili

Themanites.

oz ei⁹. Eliphaz fili⁹ adavxor esau
Rahuel q̄z fili⁹ basemath vxoris

Themanites.

ei⁹. Fuerūtq̄ filij eliphaz theman c f

als sephuz.

omar sephua et gathan et ceneç. g b
Erat aūt thāna ꝓcubina eliphaz k
filij esau: q̄ peperit ei amalech. Hi l
sunt filij adavxoris esau. Filij aūt
rahuel: naath: ⁊ çara: semma et
meça. Hi filij basemath vxor esau
Isti q̄z erāt filij oolibama filię ana
filij seboim vxoris esau q̄s genuit
ei: iehus ⁊ ihelō ⁊ choze. Hi duces m
filioz esau. Filij eliphaz p̄mogeniti esau: Dux theman: dux omar:
dux sephua: dux ceneç: dux choze
dux gathā: dux amalech. Hi sūt filij eliphaz in ⁊ra edō: ⁊ hi filij ada.
Hi q̄z filij rahuel filij esau: dux naath: dux çara: dux sēma: dux meça
Hi āt duces rahuel ī terra edom.
Isti filij basemath vxoris esau. Hi
āt filij oolibama vxor esau: Dux
iehus: dux ihelō: dux choze. Hi duces oolibama filię ana vxor esau

Qui ⁊ esau ⁊ seyr.

Isti filij esau: ⁊ hi duces eoz ipe ē

i. liberi quos expulerunt idumei: ⁊ habitauerūt pro illis.

edō. Isti filij seyr horrei habitatoris n
terrę. Lothan ⁊ sobal: et sebeon:
et anan: dison: ⁊ esebeon: et disan
Hi duces horrei filij seyr in terra o
edom. Facti sunt autem filij lothā p
horrei theman: Erat autem sozor q
lothan thamna. Et isti filij sobal:
aluban et maneeth et hebal: sephi ⁊ onan. Et hi filij sebeō achia r
et anā. Iste est anā q̄ inuenit aq̄s
calidas in solitudine cum pasceret asinos sebeon patris sui. Habuitq̄ filiū disan ⁊ filiā oolibama. s

a Olibama genuit iehus. iste vocatur ius j. Par. j. b Et ihelō. iste vocat ialā ibidē. c Tulit aūt esau. h ꝓ describit sepatio p̄dicto⁹ a iacob. Considerandū tñ q⁹ ista separatio fuit facta añ mortē isaac: qz ipo viuente esau cū familia sua mansit in monte seyr: vt supra dictū est. xxxij. ca. sed appropinquante morte isaac venit ad sepulturā ipius ⁊ ad tempus] mansit ibi: ⁊ postea rediit ad locū p̄dictū separatus totalit a iacob. ⁊ ptz lr̄a. d Hec aūt sunt. h reuertit scriptura ad describendū generationez esau q̄n tum ad nepotes ⁊ remotos. Ut tñ cōuenienti⁹ describatur: repetunt alia de filijs esau: vt ad nepotes ꝓcedat. Primo q̄ p̄mittunt simplices psone. secō in dignitate ⁊stitute. ibi: Hi duces. dicit igit: Hec sunt generationes esau p̄ris edō. Hic accipit edō ꝓ noīe regionis idumee q̄ dicta ē edō ab esau: q̄ alīo noīe etiā vocat⁹ est edom: vt p̄dictum est: ⁊ ideo ōr p̄ illius terre: inquantum tale nomen accepit ab eo. e Fuerūtq̄ ⁊c. p̄mogeniti esau. f Theman. ex cui⁹ noīe p̄ noīauit terrā illā. g Omar. ille vocatur omath. j. par. j. h Sephua. iste vocat sephi ibidē. i Gathā. ⁊ iste gether. k Erat ⁊c. hic accipit cōcubina ꝓ vxore sc̄daria ⁊ admissa de volūtate vxoris p̄ncipalis sic̄ supra dictū ē. xxv. ca. de concubina abrae q̄ pepit ei amalech: a q̄ denoīati sunt amalechite. l Hi sunt filij adasc̄ p̄dicti. Sz ꝛ h videt: qz inter eos nominatur amalech quē pepit thāna: vt dictū est. Dicēduz q⁹ fuit fili⁹ thāna naturalis ⁊ filius ada adoptiuus: qz thāna fuit cōcubina admissa ad mr̄imonium ipi⁹ eliphaz: sicut filij bale nominant filij rachelis. s. ca. xxx. m Hi duces. quia aliqui de p̄noīatis ascenderunt ad ducatū. Postq̄ nominauit eos vt psonas singulares. h ꝓ noīat eos vlteri⁹ vt duces. Circa q̄ notandū q⁹ de filijs esau exiuerūt p̄mo duces: postea reges: qa fecerūt sibi regē. Tertio itez regnū reductū fuit ad ducatū: sic̄ filij isrl̄ p̄mo habuerunt iudices: postea reges a saule vsq̄ ad captiuitatē babylonis: ⁊ tertio duces p⁹ captiuitatem babylonis. Prio ꝗ enumerant duces q̄ p̄cesserūt regnum ī filijs esau. sc̄o reges. ibi: Reges autem. tertio duces q̄ fuer̄t p⁹ regnū. ibi: Hec ꝗ noīa ducum. Pria adhuc ī duas. s. ī ptē p̄ncipalē ⁊ icidētalē sc̄a ibi: Isti sūt filij seyr. ꝗ p̄mo loq̄t̄ de ducib⁹ q̄ descēderūt ab eliphaz primogenito esau. ibi: Dux themā ⁊c. sc̄o de ducib⁹ q̄ descēder̄t a rahuel sc̄o filio esau d. Hi q̄z filij rahuel ⁊c. ſb dit n Isti filij seyr. Hec ē ps incidētalis: qz. s. dixerat q⁹ thāna fuit cōcubina eliphaz p̄mogeniti esau: q̄ fuit sozor cuiusdā ducis illi⁹ tre nomie lothā: vt ptz ī lr̄a: tō occasiōe hui⁹ enumerauit duces illi⁹ tre q̄ nō fuerūt de genere esau. dicens: Isti sūt filij seyr horrei. Iste seyr non fuit esau: sed alius qui fuit ante eum: quod patet ex ꝑ q⁹ additur: o Horrei. illi em̄ qui habitauerūt illā terrā añ esau ⁊ filios eius vocati sūt horrei: sed filij esau expulerunt eos de terra ⁊ dominati sunt ibi: vt habetur Deutro. ij. ⁊ ptz lr̄a ex dictis vsq̄ ibi: p Filij lothan ⁊c. Iste eman. j. Paral. vocat ahobimā. q Filij sobal: aluhā ⁊c. ꝑ. j. Paral. vocat aliā. r Et hi filij sebeon ⁊c. Hebrei dicunt: Mulas in solitudie. dicto em̄ hebraica q̄ ibi ponitur ligua punica: q̄ affinis est hebree significat calorem aquarum ⁊ hanc significationē secuta est translatio nostra: ⁊ fm hoc exponit de aquis calidis orientib⁹ p modū fontis ⁊ exeuntibus de terra vbi sunt vene sulphuree ex quibus aqua contrahit calorez cuiusmodi fontes in plurib⁹ ⁊ris inueniuntur. hebrei aūt dicunt q⁹ fecit ascēdere asinos sup eq̄s ⁊ sic adinuenit modum generationis mularum que generantur ex asino et equa: ⁊ hoc videtur concordare lr̄e sequenti. cum dicitur:

s Cum pasceret asinos sebeō p̄ris sui. Aliq̄ libri habēt asinas: sed falsa est lr̄a.

✠ Abdaz

vocant iamin. Alij dicũt q equax greges ab asinis ꝑmus fecit ascẽdi: vt multi contra naturam nascerentur.

a Jsti duces. De ꝓcedentib⁹ ait: qui de seyr: nõ de his ꝙs ꝟ incipit nũerare q de esau sunt.

b Reges autẽ. Sciẽdũ q nõ oẽs reges cõmemorat q fuerunt anteq̃ haberent reges filij jsrael: quorum ꝓmus saul: sed hos omnes tm̃: q regnauerunt ante q̃ moyses. Reges aũt. Secũdum tẽpus quo viuebat scriptor cõmemorat: cum autem seyr q̃ istos genuit ibi habitaret nondũ veniente esau in terram illã: ab eo vocabatur ẽra edõ.

Aug⁹. Mõ mirũ q numerãtib⁹ ab abraam p esau patrem gẽtis edõ ad quem per rahuel filium esau: ⁊ çara filium rahuel: ⁊ iobab filium çara cui succes sit balach: qui ꝓmus fuit rex ĩ terra edom vsq̃ ad vltimum regem quem nolare potuit moyses: plures generationes inueniũtur q̃ numerantur ab abraam per iacob vsq̃ ad moysen. Illic enim inueniuntur fere. xij. Hic autez vsq̃ ad Moysen ferme septem. Fieri enim potuit vt ideo plures ibi nominarentur: quia citius moriendo plures alter alteri successerunt: sic contigit vt alium ordinem sequens matheus ab abraam vsq̃ ad ioseph quadraginta duas generationes numeret. Lucas alio ordine: non per Salomonem sicut ille: sed p nathan. lxxvj. Jn illo enim ordie vbi plures numerantur citius mortui sũt q̃ hic vbi paciores.

c Jhusan. Hieron⁹. Quem quidam suspicãtur eẽ iob: vt in fine voluminis ipsius additum est. Sed hebrei asserunt eum de stirpe nachor generatum vt iam supradictum est.

Joseph cum

a Abdaç. Jste vocat hamaran. j. Paral. b Et achã. iste vocat iacan ibidẽ c Reges aũt. ꝟ reuertit scꝑtura ad enumerãdũ reges de stirpe esau in tra edom añq̃ filij jsrael haberẽt regẽ. d Balach filⁱ beor. iste nõ est balach q̃ conduxit balaã ad maledicendũ filios jsrael: vt hr̃ Nume. xxij. qõ ꝓtz ex ꝟ q̃ iste dr filius beor: ille aũt filⁱ sephor. Jtẽ qr iste dr rex edom: ille aũt fuit rex moab. e Et regnauit ꝓ eo iobab. Augˢ. sup hunc locũ. ⁊ Ambro. super epl̃am ad Rom̃. dicunt q̃ iste iobab fuit ipe iob: sed hebrei dicũt ꝯriũ dicẽtes q̃ descẽdit de nachor ffre abrae vt. s. dictũ est. xxij. ca. f Filⁱ badadi. j. Paral. vocatur badad: ⁊ nomẽ vrbis eius phou. ⁊. j. Paral. dicitur phou: ⁊ appellat vxor ei⁹ meeçabel filia matreth filie miçaab. Jsta meeçabel dr ꝟ filia duox hoim: qr fuit filia vnius naturalis: ⁊ filia adoptiua alterⁱ⁹: vt. s. expositum est de oolibama. g Hec ꝙ nolã ducũ. Dicũt ꝟ alicq̃ q reges ꝓdicti nõ numerant nisi illi q̃ regnauerũt vsq̃ ad tẽpus moysi: ⁊ tacent illi q̃ regnauerũt vltra de stirpe esau Jtẽ dicũt q̃ duces q̃ numerant post illos reges ꝑm veritatẽ hystorie ꝓcesserũt: sed pⁱ reges enumerant ꝓpt̃ regiã dignitatẽ. Sz falsitas vtriusq̃ dicti appet p illõ qõ hr̃. j. Paral. j. vbi sic dr: Adad aũt mortuo duces ꝓ regibus in edom eẽ ceperũt. h Dux thãna ⁊ẽ. Ex q̃ ptz q̃ iste adad q̃ vltimo nolatur in regibus fuit vltimⁱ⁹ rex: quia ei successerunt duces q̃ post eũ enumerant. Ex q̃ ptz q̃ isti duces nõ ꝓcesserũt reges. Dux thãna. dicunt aliq̃ q̃ ista fuit concubina eliphaç. Et oolibama q̃ post nolatur fuit vxor esau: sed nolant inter duces ꝓpt̃ animositatẽ ipax sic delbora nolatur inter iudices jsrael: vt hr̃ lib. Judicũ Sed istud ꝓcedit ex suppositione falsitat⁹ ꝓdicte. s. q̃ duces ꝟ numerati ꝓcesserunt reges ꝓnominatos: qr certuz est q̃ thãna ⁊ oolibama mulieres ꝓcesserũt ꝓdictos reges. ⁊ iõ dicendũ q̃ thamna ⁊ oolibama nõ sunt ꝟ nolã mulierꝫ sed virox: qr in hebreo bñ inueniunt aliq̃ nomia ꝓpria q̃ sunt eq̃uoca ad vir ⁊ mulierꝫ: tm̃ ꝑm xitatem hebraicã thãna ꝓut ꝟ describit ꝓ viro alit̃ pũctatur in hebreo q̃ vbi supra ponit ꝓ muliere: sed ista differẽtia nõ est bene ꝓceptibil̃ in latino. i Dux aluba. j. Paral. nolat alya. k Dux mabdibel. hebrei dicũt q̃ ab isto descendit regnũ romanox. l Habitauit aũt iacob. illõ ꝟbdit ad oñendũ separationẽ ipⁱ⁹ iacob ab esau: ꝓpt̃ qõ ĩ troductũ est istud capitulum. Ca. XXXVI

a Hi sunt generationes esau ⁊ẽ. In ꝟ capitu. ñ occurrit mihi sensus mysticus notabilis vsq̃ ibi: † Jste ẽ ana ⁊ẽ. per istũ anã q̃ interꝑtat donatus mihi: intelligit clericⁿ deuotus secularis vel religiosus q̃ est deo donatⁿ ad seruiendũ sibi humilit ⁊ deuote. iõ ꝟbdit: † Qui inuenit aquas calidas in solitudine cũ pasceret asinos ꝑris sui. pr̃ eñ talis clerici vel religiosi est supior suus vel ꝓlatus cuius asinos pascit qñ ad eⁱ⁹ voluntatẽ hũilitatis officia libent facit. ⁊ inuenit aq̃s calidas p q̃s designant lacrime cõtritionis ex recordatione suox pctõx ⁊ lacrime deuotionis ex dilatione celestium bonorum.

Jn ca. xxxvj. vbi dr in postilla. Dux mabdibel.

Additio. Dicere q̃ regnũ Romanox descendit a duce mabdibele q̃ ab esau descẽdit est manifeste falsum ⁊ a iudeis fictũ. falsitas eñ huiⁿ ptz ex ꝟ: nã Romani q̃ cethim dicunt in hebreo ꝑm translationẽ chaldaicã descẽdunt a Jauan: q̃ q̃dẽ iauan descendit a iaphet filio Noe: vt hr̃ Genñ. x. Mabdibel xo dscendit ab esau. vt in hoc ca. q̃ q̃dẽ esau descẽdit ab abraã: et p q̃s a Sem filio noe: ⁊ sic ptz maxima distãtia inter generationẽ mabdibel ⁊ generationẽ romanox. Qd autez ꝟ falsũ sit ⁊ a iudeis fictũ ptz ex ꝟ. naz ipi cõiter fingunt q̃ regnũ romanox qd̃ ẽ q̃rta bestia in reuelatiõe Danielⁱ contenta est vnũ ⁊ idẽ cũ regno ecclesie qd̃ est falsum vt hr̃ in additione sup Danielẽ. vij. in rñsione ad quartum argumentũ. Silr fingunt q̃ regnũ ecclesie ⁊ xpianorum descẽdat ab esau: vñ in thalmudica doctrina nephanda ecclesiã xpi ⁊ romanũ imperiũ qd̃ vnũ ⁊ idẽ dicunt cõit idumeã vocant: ⁊ istũ modum nominandi tenent hebrei vbicũq̃ sunt: ⁊ sic mala que de idumea dicunt ⁊ prenosticantur in libro Abdie ꝓphete ⁊ in alijs intelliguntur esse dicta de ecclesia: quod est falsum ⁊ nullius fundamẽti: vt in predicta prophetia Abdie domino concedente declarabitur.

Replica Jn capitulo. xxxvj. vbi postillator solum narrat opiniones hebreorum de origine ⁊ ortu Romanox. Burgeñ. audacter iudeos inuadit faciens videri suã demonstrationẽ de re multum dubia: puta de origine romanox que q̃dubia sit: Jsidorus. xv. Ethymo. oñdit dicẽs de auctoribus

Et isti filij disan: abdaç et iesban ⁊ iethrã ⁊ charã. Hi q̃z filij eser balaan ⁊ çeuã ⁊ achan. Habuit aũt filios disan: hus ⁊ qran. Hi duces horreorum: dux lothan: dux sobal: dux sebeon: dux ana: dux dison: dux eser: dux disã. Jsti duces horreorum qui imperauerũt in terra seyr. Reges autem qui regnauerunt in terra edom anteqũ haberent regem filij jsrael fue-

a ꝟ Non qui in libro Numerorum legitur conduxisse balaam ariolum: ipse eñ rex moab: ⁊ filius sephor iste rex in seyr. ⁊ filius beor.

runt hi: Bãlach filius beor: nomen q̃ vrbis eius denaba. Adhor tuus est autẽ balach: ⁊ regnauit pro eo iobab filius ẓare de bosra. Cũq̃ mortuus esset iobab regnauit pro eo husan de terra themanorũ. Hoc q̃ quoq̃ mortuo: regnauit pro eo adad filius badadi q̃

a ꝟ vel cophin.

percussit madian in regione mõab: ⁊ nomen vrbis eius auith. Cũq̃ mortuus eẽt adad: regnauit pro eo semla de maserecha. Hoc q̃z mortuo regnauit pro eo saul de fluuio rooboth. Cunq̃ et hic obisset: successit in regnuz balaan filius achobor. Jsto quoq̃ mortuo: regnauit pro eo adad: nomenq̃ vrbis eius phou. Et appellabatur vxor illius meeçabel filia mathret filia miçaab. Hec ꝙ nomia ducũ esau ĩ cognationibus ⁊ locis ⁊ vocabulis suis: Dux thamna: dux aluba: dux ietheth: dux oolibama dux ela: dux phinon: dux ceneç dux theman dux mabsar: dux mabdibel dux hiran. Hi duces edõ habitãtes in terra impij sui: ipe est esau pater idumeox. Habitauit aũt iacob in terra chanaã in q̃ pr̃ suus peregrinatus est: ⁊ hę sunt generationes eius.

bus vbium plerūq; dissensio reperitur: adeo vt nec vbis q̄/dem romane origo possit diligenter agnosci. Nam Salustius a troianis: virgilius ab enandro: Alij conditam a romulo cō tendunt: ꝛ quo ad tempus: alij scribunt quarto millenario q̄ dringentesimo. lxxxix. alij quarto millenario q̄dringētesimo q̄dragesimoseptimo: si ꝯ tante ciuitatis certa rō non apparet

Mō mix si in aliaꝝ opinione dubitek: vñ nec historicos nec cōmētatores varia dicentes impite ꝺēnare debem⁹: qz antiquitas ipa creauit errorem. hec Jsiō. sed quia Burgen. in hebreorum errorib⁹ edoctus per hanc additionem ꝓ fide certare videk contra eorum pfidiam transeat: cū nō sit singulariter contra postillatorem.

Glo. ordi

Nico. de lyra

Ca. XXXVII

Oseph cū sede/cim ꝛc. Aug⁹. Quomō potuerit mors isaac. xvij. annoꝝ ioseph in uenire: sic scptura videk ex ordine narra re: inuenire difficile est. Si em̄ pⁿ mortē aui sui isaac. xvij. annoꝝ fuit: qñ eū frēs in egypto vendiderūt. pr̄ ei⁹ iacob. xvij. anno filij sui ioseph. cxx. annoꝝ fuit. He nuit em̄ eū isaac cū esset annoꝝ. lx. sicut scriptū est. Vixit ꝯ isaac postea. cxx. annos: qz cētesimo octogesimo ānō mortuus est. Jdcirco dimisit filios. cxx. ānos hntes. ꝛ ioseph. x. ꝛ. vij. Joseph aūt. xxx annoꝝ fuit qñ appuit in conspectu pharaonis. Secuti sunt aūt. vij. anni vbertatis: ꝛ duo famis donec ad eū pater cū fratrib⁹ venit. Triginta ꝯ nouē annos habebat ioseph: qñ iacob introiuit Ī egyptū q̄ tunc: sicut pharaōi dixit cētesimū trigesimū annū agebat etatis. Centū āt xx. annoꝝ erat iacob: qñ erat ioseph. x. ꝛ vij. qō vex cē nō pōt. Si em̄. xvij. anno ioseph: Jacob. cxx. agebat trigesimo no no anno ioseph. nō. cxxx. sed. cxl. duos agebat annos. Si aūt die mortis isaac nōdū erat ioseph. x. ꝛ. vij. annoꝝ sed aliquāto pⁿ mortē aui. ad. xvij. puenit ānū Quo anno testante scptura vendit⁹ est in egyptum: plusq̄ꝫ. cxlij. annorum debuit esse pater eius: quando filium in egyptum secutus est. Scriptura enim posteꝫ narrauit vltimum annum vite isaac centesimum ꝛ octogesimum: ꝛ ei⁹ mortem ꝛ sepulturam: deinde memorauit quomodo digressus ē esau a fratre suo de terra chanaan in montem seyr: ꝛ contexuit memorationem regum ꝛ principum gentis illius in qua se constituit: vel qua propagauit esau. postea de ioseph sic intulit: habitabat iacob in terra chanaan: hec aūt procurante iacob. Joseph. x. ꝛ. vij. ānorum erat pascens cum fratribus oues. Deinde narrantur cause somniorum quomodo odiosus factus sit fratribus ꝛ venditus. Aut ergo eodem. x. ꝛ. vij. anno: aut aliquanto maior venit in egyptum: ꝛ quolibet modo manet questio. Si. n. x. ꝛ. vij. annorum fuerit post mortem aut: quando pater ei⁹ centum. xx. annorum fuit: profecto anno eius. xxix. quando iacob venit in egyptum. clij. annum idem iacob debuit agere. Fuit autem. cxxx. Si ergo. x. ꝛ. vij. annorum ioseph venditus est: ante xij. annos q̄ꝫ moreretur auus eius venditus inuenitur. Decem enim ꝛ septē annoꝝ esse non potuit nisi ante duodecim annos mortis isaac. Centesimo ꝛ octauo ānō vite patris sui iacob: his em̄ cum adiacerimus viginti duos annos quibus vsq̄ ad aduē tum patris sui fuit in egypto fient anni ioseph triginta ꝛ nouē: ꝛ iacob centum triginta: ꝛ nulla erit questio. Sed qz scriptura post mortem isaac hec narrauit: putatur ioseph post mortē eius decē ꝛ septē annoꝝ fuisse. Jntelligamus ergo de vita isaac tāq̄ multū decrepiti tacuisse scripturā cū de iacob ꝛ eius filijs loq̄re tur vino tñ isaac decē ꝛ septē annoꝝ cepit esse ioseph.

b Et erat cum filijs bale. s. Joseph vnus ex duodecim filijs iacob pre ceteris patri dilectus xp̄m significauit quem deus pat̄ fm carnem natum ceteris fratribus ex abrae stirpe progenitis pretulit. Unde amabat eum iacob eo q̄m senectute genuisset eū Senescente enim mundo filius dei de virgine natus fuit tanq̄ filius senectutis. Et erat cum ꝛc. Jn primitiua ecclesia nec abijciebat sibi adherentes per predicationem pseudo apostolorum quos significant ancille iacob: quos et noluit prohiberi cum in nomine eius miracula facerent. c Fecitq; ei tunicā. Hiero. Pro tunica varia aquila interpretatus est astrologon. i. talarē Symmachus manicatam: siue q̄ ad talos vsq̄ descēderet: ꝛ manibus artificis mira esset varietate distincta: siue q̄ hret manicas. Antiqui em̄ magis colobijs. i. vestibus sine manicis vtebā tur. Greg⁹. Quia ioseph int̄ frēs vsq̄ ad finē vite iust⁹ perseueraſſe describit: sol⁹ talarē tunicā habuisse phibetur. Quid est

Ca. XXXVII

a ꝺ xp̄s. b ꝺ qō esse cepit añ mortem isaac. ꝺ Perfecte. s. vite ꝛ doctrine.

a Oseph cum sedēcim esset annoꝝ pascebat gregē cuꝫ

a ꝺ Euangelico pane. b ꝺ Oues sibi a patre commissas.

ꝺ apostolis.

b fratrib⁹ suis adhuc puer. Et erat cū filijs bale ꝛ zelphe vxoꝝ pris sui: accusauitq; frēs suos apō pa

a ꝺ Qō ē fraternū odiū: vel q̄ cū pecorib⁹ misce/bant: vel solū ruben accusauit ꝓ cōcubina patris vt ꝓ synecdochē partē a toto accipiamus nō em̄ omnes accusauit. b ꝺ deus pater.

trē crimine pessimo. Jsrāel aūt di

a ꝺ xp̄m. b ꝺ Jn humano genere.

ligebat ioseph sup̄ omēs filios

ꝺ. s. mundi incarnari fecisset.

eo q̄ in senectute genuisset eum.

ꝺ Alle. Tunicā polymitā. i. varietatē populoꝝ ex omnibus gentibus congregatā Ī xp̄i corpore. ꝺ Adherentem sibi ecclesiam ex omnib⁹ gentib⁹

a ꝺ Per gratiam virtutum.

c Fecitq; ei tunicam pōlymitam

a Oseph ꝛc. Ca. XXXVII

b ꝓ nūr describit ipius iacob status quantū ad descēsum in egyptum. Ad b em̄ vēditus est ioseph in egyptū: vt fratrib⁹ et patri locus ꝑparet: fm q̄ scribit in Ps̄. cilij. Misit añ eos vix: in seruū venundatus est ioseph. ꝛ ideo ꝑmo agit̄ de descensu in egyptum quantū ad ipm ioseph. secūdo quātum ad frēs eius. xlij. ca. tertio q̄ntū ad patrē ꝛ familiā. xlvj. ca. Ad/huc ꝑmo agit̄ de ipius ioseph vēditione. secō de eius ꝓmotione. ca. xxxix. Prima adhuc in duas in partem ꝓncipalē ꝛ incidentalē. xxxviij. ca. Circa primū describit̄ venditio ipius ioseph vbi primo describitur vēditionis occasio. secūdo vēditi cōditio. ibi: Cūq; fratres illi⁹. tertio vēditionis formaꝝ ordo. ibi: Qui cū vidissent. quarto facti relatio. ibi: Tulerūt āt. Circa primū sciendū q̄ occasio vēditiōis ioseph fuit triplex. ꝑma fuit fratꝝ suoꝝ accusatio. scōa pris dilectio. ibi: Jsrl aūt. tertio futuroꝝ ꝓuisio. ibi: Accidit q̄ꝫ. Circa ꝑmū ꝑmitti

a ꝺ Ob ē fraternū odiū: vel q̄ cū pecorib⁹ misce/bant: vel solū ruben accusauit ꝓ cōcubina patris vt ꝓ synecdochē partē a toto accipiamus nō em̄ omnes accusauit. b ꝺ deus pater.

c† trē crimine pessimo. Jsrāel aūt di

d c a ꝺ xp̄m. b ꝺ Jn humano genere.

ligebat ioseph sup̄ omēs filios

ꝺ. s. mundi incarnari fecisset.

eo q̄ in senectute genuisset eum.

f ꝺ Alle. Tunicā polymitā. i. varietatē populoꝝ ex omnibus gentibus congregatā Ī xp̄i corpore. ꝺ Adherentem sibi ecclesiam ex omnib⁹ gentib⁹

a ꝺ Per gratiam virtutum.

g Fecitq; ei tunicam pōlymitam

tur tp̄s. cū ꝺr: Joseph cū esset. xvj. annoꝝ. Jn hebreo hr̄. x ꝛ. vij. annoꝝ nec est contrarietas. Joseph. n. tunc erat in xvij. ānō nōdū tñ completo. trāslatio aūt nra numerat tñ annos cōpletos: hebraica lingua cū hoc numerat annum incōpletum. b Et erat cum filijs ꝛc. Filij em̄ lye despiciebant eos ꝛ reputabāt eos quasi seruos: ꝛ ideo ioseph qui erat de ꝓncipali vxore faciebat eis societatē ad eorum consolationē. c Accusauitq; fratres suos apud prēm. Videbat em̄ q̄ eius correctio fraterna non valebat apud eos: maxime cum esset eis iunior: ideo denunciauit patri qui edoctus de excessu efficacius eos corrigere poterat et debebat: ꝛ ideo nō peccauit frēs accusando: cuius ꝛrium dicūt iudei ꝛ male: sed magis fecit actū ☧tutis iusticie.

d Crimine pessimo. Dicunt aliqui q̄ accusauit solū rubē de hoc q̄ dormierat cum bala: vt supra dictum est. xxxv. ca. scriptura tamen loquitur ac si accusasset omnes eo mō loquendi quo factum vnius de cōmunitate aliqua imponitur alijs de eadem cōmunitate: ꝛ tali modo loquēdi vtitur scriptura Matth̄. xxvj. vbi de vnguento effuso super caput xp̄i ꝺr: Jndignati sunt discipuli dicentes: vt quid perditio hec? ꝛ tñ vnus solus de hoc murmurauit scz iudas scariothis: vt hr̄ Joh̄. xij. sed istud non est verisimile: qz. j. eo. ca. ꝺr: q̄ cum alij fratres vellent ioseph occidere solus ruben intendebat eum liberare de manibus eorum ꝛ reddere patri suo. Alij dicunt q̄ accusauit eos de coitu cum bestijs: sed hoc est turpe dicere de patriarchis: maxime cum hebraica littera non habeat: Crimine pessimo: sz sic habet: Et retulit patri rixā eoꝝ pessimā. ꝛ istud concordat cū eo qō dictum est. s. q̄ filij lye despiciebant ancillarū filios: ꝛ ex ꝺ erat odiū ꝛ cōtentio inter eos: ꝛ istud in translatione nra vocat crimē pessimū: qz sic fraēna charitas quid optimū ꝺr: ita econtrario odiū fraternū crimen pessimū notatur. e Jsrael aūt. ꝺ ponit scōa occasio vēditionis ioseph. s. qz plus ceteris frib⁹ a pre amabat: cui⁹ cā ꝺdit cū ꝺr: f Eo q̄ Ī sene. Virt⁹ em̄ generatiua Ī senectute debilior ē: ꝛ iō tūc solēt generari pueri magl̄ defectuosi ꝛ ipfecti: ꝛ ioseph ecōtrario erat fribus suis grosior moribꝰ ꝛ corpe. ꝛ iō ꝺ videbat ex spāli dono dei ꝓcedere xp̄m qō erat pr̄i magl̄ amabil̄. g Fecitq; ei tu. po. Jn hebreo hr̄ tunicā sericā. ille em̄ pan⁹ seric⁹ de q̄ erat tunica erat plurib⁹ coloꝝib⁹ decorat⁹: ꝛ iō ꝺr illa tunica polymita

talaris

a polis

talar' tunica nisi actio ꝓsūmata: Quasi enim xp̄ēsa tūica talū corpis opit: cuz bona actio añ oculos di vsq; ad fīnīos vite nos regit. vñ
Leui.z.c moyses caudaz hostie offerri p̄cepit: vt op⁹ bonū qđ īcipim⁹: pseueranti fine compleamus.

a Videtes ãt ꝛc. Frēs xp̄i fz carnē iudei de q̃ cognatione carnē suscepit. Sz qz videbãt q̃ gr̃a virtutuz in eo fiebat: qđ testabaꝫ patris p̄cipuã dilectionem: inuidebant nec poterant ei quicq̃ pacifice loq̃: ꝛ sepi⁹ insidias tendebãt: ꝛ patrēfamilias ī beelzebub p̄ncipe demoniox demonia eijcere blasphemabãt. b Puta bã ꝛc. Jsi. Hoc spūaliť in xp̄o
Ps.71. īpletū. vñ Adorabunt eū omnes reges o.g. ser.ei: p fidez. s. bonox operum manipulos offerentes. Jp̄e est quē sol luna et stelle adozant:
Ps.148. fm illud: Laudate eū sol ꝛ luna lau.e.o.s. et lu. Jp̄m.n.adorat sctōx excellētia tāq̃ sol et ecclesie claritas tāq̃ lūa: ꝛ oīm p̄loz numerositas in stellax. figura.

c Nūquid ego ꝛc. Queri pōt fm hr̃am qñ a p̄re adozat⁹ sit qui p solē: ꝛ a mr̃e q̃ p lunam designať. Necq eñ iacob qñ descendit ī egyptū legiť adozasse eū. Mr̃ vero iã defuncta erat. sed ad allegoriã recurram⁹ q̃ ī xp̄o ipleť. d Cūq; frēs illi⁹ ꝛc. Usq; renuncia mihi ꝛc. Jsis. Jacob mittit filiū vt de fratribus

q̃ curã

a ſ Judei fm carnem. b ſ deo.

a Videtes autez frēs ei⁹ q a pātre plus cūctis filijs amaretur: oderant eum: nec poterant ei quicq̃ a ſ Nō est hic homo a deo qui sabbatum non custodit.
pacifice loqui. Accidit quoq; vt a visum somniū referret frib⁹ suis: quę causa maioris odij seminari a ſ Alias dixit ioseph fratribus suis.
um fuit. Dixitq; ad eos: Audite b somniū meum qđ vidi. Putabã ligare nos manipulos in agro ꝛ ſ In resurrectione.
q̃si consurgere manipulū meuz ꝛ stare: vr̃osq; mãipulos circūstantes ſ Christo flectetur omne ge. cele. terrenorum et infernorum.
tes adozare manipulum meum. a ſ quasi
Responderunt fratres ei⁹: Nūnquid dicant iudei: Non habemus regem nisi cesarem.
quid rex noster eris: aut subijcie- a ſ qz sibi ꝓpherias aprabat
mur ditioni tue? Hęc ergo causa dicens moyses de me scripsit ꝛ ꝓphete.
somnioꝝ atq; sermonū: inuidie ꝛ ſ Reperta
odij fomitem ministrauit. Aliud est p alias imagines futurorum confirmatio.
q̃ vidit sōniū qđ narrãs frib⁹ ait a ſ Sanctorum excellentiam.
Vidi per somnium q̃si solem ꝛ a ſ ecclesie claritatē. b ſ ꝓpl'orum multitudinē.
lūnã et stellas vndecim adozare me. Qđ cum patri suoꝝ fribus re a ſ Hec increpatio duriciam significat iudeoꝝ q̃ xp̄m cōrēnūt. qz ex se natū cognoscunt.
tulisset: increpauit eum pater et dixit: Quid sibi vult hoc somniū a ſ vel nunquid. b ſ quasi sol. c ſ quasi luna
quod vidisti? Nūm ego ꝛ mater b ſ quasi stelle.
tua et fratres tui adozabimus te ſ pharisei.
sup terrã? Jnuidebãt igiť ei frēs sui: Pr̃ vero rē tacit⁹ cōsiderabat c ſ Pharisei.
Cunq; fratres illi⁹ in pascendis d ſ Subditis sibi ꝓplis.
gregibus patris morarentur in a ſ que interpretaťr humerus: qz p̄ssi onere legis b ſ de⁹ pater. c ſ ad q̃s visitādos misit pr̃ filiū qui curam eorum gereret.
sichēm: dixit ad eū Jsrāel: Frãtres ſ p̄ssi onere legis.
tui pascunt oues in sichimis ve- a ſ Jncarnatum. b ſ visitandos.
ni mittam tē ad eos. Quo respō a ſ obediens sine mora. b ſ vt videatur si est intelligens. aut re.d.
dente p̄sto sum ait: Uāde ꝛ vi a ſ pharisęos.
de si cūcta sint prospera erga frã- a ſ Subditos.
tres tuos ꝛ pecora: ꝛ renuncia mihi quid agatur. Missus de valle hebron: venit in sichē. Jnuenitq;

a polis qđ est pluralitas: ꝛ mitos qđ ē gutta. a Accidit q̃z. hic ponit tertia occasio venditionis ioseph. s. visio ostēsa in somnis p quā p̄figurabatur q ioseph deberet in posterū dñari fribus suis. ꝛ scđam visionē vidit ad b ptinentem vt esset certū indiciū future veritatis: ꝛ ptz lr̃a vsq; ibi:

b Num ego ꝛ mr̃ tua ꝛc. Ex b aūt dicunt aliqui q vendi- B
tio ioseph fuit facta matre sua adhuc viuēte: cui⁹ mors descripta est. s. xxxv. ca. qz sicut freq̃nter dictū est: p̄ius facta aliqñ posterius scribunt ꝛ ecōuerso. Ad ꝓbationē autem dicti sui dicunt ꝛ verū est q ioseph vēditus fuit. xij. annis añ mortē isaac: qz isaac in vniuerso vixit. clxxx. annis: vt. s. dictū est. xxxv. ca. Jtē isaac. lx. erat annox qñ natus fuit iacob: vt. s. dictum est. xxv. capi. quibus subtractis de annis isaac remanent. cxx. anni de vita isaac post natiuitatem iacob. Jtem iacob erat. cxxx. annorum quãdo descēdit ī egyptum: vt hr̃. j. xlvij. ca. Ex q̃ ptz q iacob descēdit in egyptū post mortē isaac. x. annis tm̃: sed venditio ioseph p̄cessit descensum iacob in egyptū. xxij. annis: qđ patz sic: qz Joseph. xvj. erat annox qñ fuit venditꝰ: vt hr̃ in p̄ncipio hui⁹ ca. ꝛ. xxx. erat annox qñ fuit factus p̄positus terre egypti: vt hr̃. j. xlj. ca. a quibus si subtrahantur anni. xvj. qui p̄cesserunt eius venditionē remanent. xiij. vsq; ad tps q̃ factus est p̄positus: ꝛ inde vsq; ad descensum iacob in egyptū fuerunt. ix. anni: septē fertilitatis: ꝛ duo famis: vt hr̃. j. xlv. ca. ꝛ sic patet q venditio ioseph p̄cessit descensum iacob in egyptum. xxij. annis: sed mors isaac p̄cessit dictum descēsum. x. annis tm̃. Ex quo concluditur q ioseph fuit vēdit⁹ añ mortē isaac. xij. annis: ꝛ ex b volunt isti cōcludere q vēditus sit viuente adhuc matre sua quando iacob veniebat de mesopotamia: ꝛ anteq̃ venisset ad patrē suū isaac: sz istō videť contradicere textui: qz. j. ca. isto dr̃ q ioseph missus fuit de hebron a patre ad visitandum frēs suos. Ex q̃ patet q ibidē manebat iacob quando ioseph fuit venditus: ꝛ certum est q ibidem manebat isaac quando iacob venit ad eū rediens de mesopotamia: vt hr̃. s. xxxv. ca. Ex q̃ patet q ioseph fuit venditus postq̃ iacob venerat ad isaac patrē suū: ꝛ aliq̃ tpe manserat iuxta eum sed mr̃ ioseph mortua fuit añ q̃ iacob veniret ad patrem: vt hr̃. s. xxxv. ca. Ex quo patet q ioseph venditus est post mortem matris sue. Jtem b dicitur q ioseph vidit in somnis solē ꝛ lunam ꝛ stellas vndecim adozantes eum: ꝛ per vndecim stellas intelligebantur vndecim fratres eius. Ex q̃ patet q beniamin qui erat vndecimus frater suus iam erat natus: ꝛ certum est q mater ioseph mortua erat in partu beniamin: vt habetur. s. xxxv ca. ꝛ sic patet q venditio ioseph fuit post mortem mr̃is sue. Nec valet pro dicto contrario q venditus sit ante mortem isaac. xiij. annis: quia per hoc non cōcluditur q rachel adhuc viueret: quia ex scriptura non habetur quot annis iacob steterit cum patre postq̃ venit ad eum nec ex alio loco scripture potest concludi dictum eorum. Aliter exponitur quod predictum est: Nunquid ego ꝛ mater tua ꝛc. Jacob enim videns inuidiam ꝛ odium filiorum suorum contra ioseph propter somnia predicta volens eos pacificare dixit: Nunquid ego et mater tua ꝛc. ac si diceret: mater tua iam mortua est: ꝛ per consequens non posset te adozare: ꝛ ideo videtur somnium frivolum quantum ad istam partem: et eadem ratione de adoratione fratrum tuorum.

c Pater vero rem tacitus considerabat. Licet enim loq̃ndo coram filijs videretur annihilare somnium: tamē intra se cogitabat q vere esset presagium dñationis ip̄i⁹ ioseph future: quia per solem bene pater figuratur cum sit principium calozis ꝛ vite propter quod. ij. de Anima sol dicit pater virorum deorumq̃: ꝛ per lunam que habet dominium D
super humida intelligitur mater que est principium passiuū in generatione: ꝛ eadem ratione per stellas intelliguntur filij: quia recipiunt lumen a sole. Sed queritur quomodo verum sit q mater eum adozauerit: cum fm expositionē istam iam mortua esset. Ad qđ dicendum q ipa in se nō adozauit sed in prole sua. s. in ipo beniamin: nec fm aliam expositionem quam improbaui potest dici q ipsa adozauerit in persona propria: quia certum est: q non descendit in egyptum cum iacob: sed mortua fuit diu ante. Hebrei autem dicunt q mater ioseph vocatur hic ipa bala: que nutriuit eum ī sinu suo: q̃ etiā mortua rachele vocata est mr̃ ip̄i⁹ ioseph.

d Cūq; frēs illi⁹. b p̄ñr describiť vēditi ꝓditio. ꝛ p̄mo quā- L
tū ad ei⁹ ꝓmptā obediētiā ad obseq̃ndū p̄ri cū dr̃: Presto sum. scđo q̃tū ad magnā diligentiā frēs suos q̃rēdo. cū dr̃: Frēs meos q̃ro: idica mihi vbi pascāt greges. Cęca patēt.

curam gereret: ⁊ de⁹ pr̃ filiũ vnigenitum vt genus humanum pctis languidũ visi/
Gal.4.a taret. vñ: Misit de⁹ filiũ suũ in similitu/dinẽ car.pec. Missus ẽ ioseph: vt videret si cũcta ꝓspa essent er ga oues. Et xp̃s ait:
Dar.15.e Nõ veni nisi ad oues q̃ perie. dom⁹ israel.
a In dothaim. Defectionẽ. In grandi eñ defectione erant q̃ de fricidio cogita/bant. b Ruben. Preuidẽs hoc ꝑmo ꝓpheticus: quem ruben significat (q̃ intẽ ptaꝝ visio filij) ꝓphe/ticis cõminationib⁹ deterrebat vt inno/cẽtes se ꝙuarẽt a san
E guĩe xp̃i fratris sui ꝑm carnem.
b
c Mudauerũt eum ⁊c. Jsi. Et iudei xp̃m p mortẽ expoliauerũt tunica corpali: ⁊ po/lymita. i. decorata oĩ/um virtutũ diuersita/te. Resperserunt aũt tunicã sanguĩe hedi q⁹ falsis testimonijs eũ accusantes in iu/diã pcti deduxerũt Joseph mittiꝝ in ci/sternã. i. i lacũ ⁊ xp̃s expoliat⁹ carne hu/mana descẽdit ad in/fernũ. d Uiderũt ismaelitas. Aug⁹. Querit q̃re ismae/litas scꝑtura q̃b⁹ vẽ/dit⁹ ẽ ioseph etiã ma/dianitas vocat: cum ismael sit ꝺ agar fi/li⁹ abrae: ꝺ cetbura vero madianite. An q̃ scriptura dixerat ꝺ abrãã q̃ mũera. s. ꝺderat filijs cõcubi/naꝝ suaꝝ. Agar. s. ⁊ cetbure diuisitq; eos ab isaac filio suo in trã oriẽtẽ: ⁊ iõ vnam gẽtẽ fecisse itelligen/di sũt: Anvera ẽ opi/nio hebreoꝝ q̃ dicũt agar ⁊ cetburã vnã fuisse. e Exben/tes. Jsi. Joseph ꝺ ci/sterna leuat⁹ ismae/lit⁹ vẽdit: ⁊ xp̃s ab i/ferno regress⁹ ab oi/b⁹ gẽtib⁹ fidei cõmer/tio cõpat. Ille p iu/de ꝙ filiũ triginta ar/gẽteis distrahit: ⁊ ꝺ p ꝙ filium iude scari/oth nũero eodem ve/nundatur.
f Uendiderũt ⁊c. Hiero. Hebraica ve/ritas hꝫ argẽteis: ne q; eñ vilioꝝ metallo ꝺñs vendi debuit q̃
ioseph

a ꝟ propheticus sermo. b ꝟ q̃rentẽ q̃s se agnoscerer: ⁊ non inuenientem.
eum ũir errãtez in agro: ⁊ interrogauit quid quę/reret: At ille respondit: Fratres meos quęro: indi/
a ꝟ Nõ inuenienti iudeos q̃s q̃rebat: Rñdit sermo ꝓpheticus.
ca mihi vbi pascant greges. Dixitq; ei vir: Recesse
ꝟ Omnes declinauerunt simul inutiles ⁊c.
runt de loco isto. Audiui aũt eos dicentes: eamus
ꝟ defectionem. ꝟ Sequens fugitiuos.
a in dothaim: Perrexit ergo ioseph post fratres suos et inuenit eos in dothaim. Qui cum vidissent euꝫ a
ꝟ q; credere nolebant. ꝟ Sic iudei cogitauerunt xp̃m occidere: ⁊ consiliũ statuerunt: dicentes: Cru. cru. e. qꝺ ⁊ alijs verbis ꝺ: Ditram⁹ lig. in pa. e.
ꝓcul anteq; accederet ad eos: cogitauerũt illũ occi
a ꝟ Judei verba xp̃i somnia reputant.
dere: ⁊ mutuo loquebantur. Ecce somniator venit
ꝟ deleamus nomen eius. ꝟ In infernum.
†Uenite occidamus euꝫ: ⁊ mittamus in cisternam
a ꝟ Judaica stultia: Ecce ego mitto vos: sicut. o. in me. lupo.
veterem: dicemusq;: ferã pessima deuorauit eũ: et
ꝟ vaniloquia sua.
tunc appebit q̃d illi ꝓsint somnia sua. Audiẽs hęc
ruben nitebatur liberare eũ de manibus eoꝝ: ⁊ di b
a ꝟ q̃ cũ carne moriẽ. ꝟ veritatẽ. ꝟ q; dãnabili⁹ ẽ veritatẽ negare q̃ ra/cebat: Nõ interficiamus ãnimã eius: nec effunda/
cendo celare. ꝟ taciturnitatis.
mus sanguinẽ: sed ꝓjcite eũ in cisternã hãc veterẽ q̃ est in solitudine manusq; vestras seruate ĩnoxias Hoc aũt dicebat volens eripere eũ de manib⁹ eoꝝ
ꝟ Christus.
⁊ reddere patri suo. Confestim igitur vt peruenit
ꝟ iudeos. ꝟ carne assumpta: que omni virtute perfecta.
c ad frẽs suos: nudauerũt eũ tunica talari ⁊ polymi/ c
ꝟ In infernum. ꝟ Refrigerium.
ta: miserũtq; eũ in cisternã veterẽ q̃ nõ hẽbat aquã
d Et sedentes vt comederẽt panẽ: viderũt viatores d
Wundi cõꝛeptatores: q̃ de gentib⁹ ad fidẽ venientes testimonijs legis et ꝓpheraꝝ odorifera ⁊ salutifera mũdo lãguẽti suppositerũt malagmata.
hismaelitas venire de galaad: ⁊ camelos eoꝝ poꝛ
a ꝟ gutta ẽ myrrhe arboris: ⁊ ipa myrrha vocat. ꝟ qui credentes iudeos significat q̃ nec morti xp̃i vult cõsentire: nec tacendo ꝛupponere sed gentib⁹ cõtonem fidei patenter exponere.
tãtes aromata ⁊ resinã ⁊ stacten ĩ egyptũ. Dixit ꝙ iudas fratribus suis: Quid nobis prodest si occi/derimus frẽm nostrum: ⁊ celauerimus sanguinem ipsius? Meli⁹ ẽ vt venundeꝫ hismaelitis: et man⁹ nostre non polluantur: frater eñ ⁊ caro nostra est.
ꝟ q; iudei xp̃m gentib⁹ reliquerũt: ⁊ a se repulerunt.
Acquieuerũt frẽs sermonib⁹ ei⁹: ⁊ pretereuntibus
a ꝟ felix negociatoꝛ: vbi salus emitur: ⁊ vita a morte redimitur.
madianitis nẽgociatoꝛib⁹: extrahẽtes eũ de ciſter e
ꝟ ranq; vile mancipium.
na vendiderunt eum hismaelitis viginti argẽteis. f
a ꝟ Quia doctoꝛes fidei p̃dicauerũt eum in mundo. ꝟ Et nos cũ reuerti mur ad ꝓphetica sermonem: videm⁹ q; sic oportebat xp̃m pati ⁊ resurgere.
Qui duxerunt eum in egyptum. Reuersusq; rubẽ f
ꝟ aperis sacramentis legis: ꝺ iudeis: q; xp̃s surrexit. ꝟ quasi: quia indi/gnos vos fecistis vel exhibuistis verbo dei: ⁊ transibo ad gentes.
ad cisternam non inuenit puerum: ⁊ scissis vestib⁹
ꝓgens ad fratres suos ait: Puer nõ cõparet ⁊ ego
a ꝟ In suspitionem peccati vitam eius blasphemantes quantum in se erat duxerunt.
quo ibo? Tulerũt aũt tunicam eius: ⁊ in sangũinẽ g
a ꝟ quia apud homines eum infamabant: apud patrem quoq; infamare volebant dicentes non esse filium dei.
hędi quem occiderant tinxerunt: mittẽtes q̃ fer/rent ad patrem ⁊ dicerent hanc inuenimus: vide
a ꝟ testimonium perhibet filio pater. hic est filius meus dilectus.
vtrum tunica filij tui sit an non: Quã cum agno

a Qui cũ vidissent eũ ꝓcul ⁊c. ꝟ ꝑñr describiꝝ vẽditionis ordo: vbi p̃mittiꝝ tractatus de ip⁹ morte. scꝺo de vẽditiõe. ibi: Et sedẽtes. Circa p̃mũ sciẽduꝫ q; ex odio qꝺ frẽs ioseph ꝑ euꝫ cõceperãt: statim cũ viderũt eũ a longe venientẽ deliberauerũt eũ interficere: ne de cetero pos/set hr̃e dñium sup eos.
b Ruben nitebaꝝ ⁊c. oñden/do frib⁹ horroꝛẽ fricidij ⁊ offen/sam dei: ⁊ anxietatẽ patris sui: vt dicit Joseph⁹. sꝫ cuꝫ videret q; eos flectere non posset cepit eos inducere vt in fouecã depo/nereꝫ ibidẽ fame moriꝛ⁹: di/cens ꝙ eẽ min⁹ horrenduꝫ q̃ si ꝓꝛijs manib⁹ interficerẽt ipm † Dar.11.b
ꝙ tñ dicebat cogitãs vt postea Dar.12.a
occulte eum de fouea exheret: Luc.10.c
cui⁹ dicto cõsenserunt: ⁊ ptz lra vsq; ibi: c Mudauerũt euꝫ tunica talari. q; ptingebat vsq; ad talos ꝑm qꝺ dic̃ Hiero. In hebreo tñ nõ hr̃ talari: sꝫ sic hr̃ Et expoliauerũt eũ tunica sua: ⁊ tunica serica. Ex q̃ videtur q; hẽbat tunicã duplicẽ: vnã sim/plicẽ: ⁊ aliã sericã: ⁊ vtrãq; sibi abstulerũt. hebrei aũt per sim/plicẽ tũicã itelligũt camisiam.
d Et sedentes. ꝙ describiꝝ tra/ctat⁹ vẽditiõis: cũ eñ ꝓpe eos trãsierat societas mercatoꝛ p gẽtiũ ĩ egyptũ: iudas qui erat ꝓncipalioꝛ suasit fratrib⁹ vt io/seph mercatoꝛibus venderetur ⁊ sic absq; eius morte euaderẽt dominiuꝫ eius: ex quo esset tũ ab eis elõgatus: ⁊ cum hoc de precio venditionis repoꝛtarẽt emolumentum: ⁊ in hoc cõsen/serunt alij. vnde subditur:
e Extrahentes eum ⁊c. Ali/qui autem libri habent. xxx. sꝫ falsa est littera. Scribitur Pro uerbio. xxj. Non est sapientia non est consilium contra domi/num. quod exponens beatus Grego. in moꝛa. dicit q; homi/nes per astutias suas volẽtes impedire effectum ordinatiõis diuine: preter intentionẽ suam ꝓmouent eum: ⁊ ponit exẽplũ de ioseph de quo deus preordi/nauerat q; a frib⁹ adoꝛaꝛeꝫ: vo/lẽtes ꝙ ipedire frẽs ei⁹ vẽdide/rũt eũ vt dictũ ẽ: ⁊ p ꝙ factuꝫ ẽ vt cogerentur famis tempoꝛe venire ad Joseph et ipm ado/rare.
f Reuersusq; ruben ad pute/um. alꝫ cisternaꝫ. nesciebat. n. q; ioseph fuisset venditus: et ideo cũ eũ nõ inuenit credidit q; ipo absente fratres ex mali/cia extraxissent eũ de fouea ⁊ ĩ fecisserẽt. Sꝫ q̃rit ꝙ q; abierat ru/bẽ qñ vẽdit⁹ ẽ ioseph? Dicẽduꝫ q; abierat ad querẽdũ meliora pascua: vt frẽs suos faceret elõ/gare a fouea ĩ q̃ erat ioseph: vt sic eis absentib⁹ meli⁹ posset exhere ioseph ⁊ reddere p̃ri suo.
g Tulerũt aũt. ꝙ describiꝝ fa/cti ꝯlatio q; fictionẽ mẽdacẽ q; cẽt a bestia deuoꝛat⁹: ⁊ ptz lra
vsq; ibi:

Ministerio de Cultura 2024

¶ ioseph. a Scissisq; vestib⁹ ⁊c. Ihis. Jacob posteritat⁊ sue plorans dispēdia q̄si p̄ filiū lugebat amissum: ⁊ q̄si ꝓpheta ī
Mat.26.f teritū iudeoꝝ. Scidit vestimentū qđ in passione dñi fecit p̄n/
Luc.23.f ceps sacerdotū. Sed ⁊ velū tēpli scissum ē: vt ꝓpha ⁊ nudatū ꝓp̄m suū: ⁊ diuisuꝝ oñderet regnū. b Descen.ad.⁊c. Que rit quō ꝟ intelligat⁊: vtꝝ mali tm̄: an etiā boni in infernū descēdāt? Si tm̄ mali: quō iste ad filiū suū dicit se lugē tē descēdere velle? Nō em̄ in penis i/ferni credibile ē eū esse. An pturbati ⁊ dolentis verba sunt mala sua etiaꝝ ꝟ exagerantis: an credibile ē apō in/fernū q̄dā loca secreta: ⁊ minus pe/nalia añ passionē dñi fuisse: ad q̄ etiā sct̄i descēdebāt: qz null⁹ padisum in/gredi poterat: donec xp̄s rompheam ignēā amoueret. Hiero. Madia/nei aūt vēdiderunt ioseph in egypto phutifari eunucho pharaonis archi/magyro. Plerumq; archimagyros. i. cocoruꝝ p̄ncipes: ꝓ mgr̄is exercitus sc̄ptura põit. Machyros q̄pe grece int̄pretat⁊ occidere. Vēdit⁹ est igit⁊ io/seph p̄ncipi exercit⁹ ⁊ bellatoꝝ ñ pete fre: vt in latino scriptum est. sed phu/tifari eunucho. Ubi q̄ritur quō po/stea vꝛorē hr̄e dicat⁊. Tradūt hebrei emptū ab ꝟ ioseph ob nimiā pulchri/tudinē ī turpe ministeriū: ⁊ a dño vi/rilibus ei⁹ arefactis: postea ereptum eē iuꝛ mozē gerophātaꝝ. i. sacra loq̄n tiū in põtificatū eliopoleos ⁊ huius filia eē aseneq; quā postea ioseph acce pit vꝛorē. ¶ Eo tempoze

Nico. de lyra

vsq; ibi: a Lugens filium multo tpe. s. xxiij. annis q̄ vt dictū est fluxe/runt a tpe vēditionis ioseph vsq; ad descensū iacob in egyptū: qz cū audi/uit q̄ ioseph adhuc viueret statim il/luc descēdit: vt hr̄. j. xlv. ca. b Descēdā ⁊c. Hebrei expo nūt ī foueā vel sepulchrū. Catholici āt meli⁹ exponūt dicētes ī infernū. i. ad libū sct̄oꝝ pr̄m: q̄ ē supioꝝ ps ifferni. c Et illo ⁊c. ⁊ sic iste flet⁹ refert ad iacob. ī hebr̄. hr̄ sic: Et fleuit eū pr̄ su/us. Et ꝟ hebreos refert ad isaac q̄ adhuc viuebat vt p̄dictū ē: ⁊ iō q̄ū vidit filiū suū iacob ī tāta ætate fleuit cū eo.

d Madianite ⁊c. ex ꝟ dicūt iudei q̄ ioseph ter fuit vendit⁹. qz p̄mo frēs sui vēdider̄t eū bismaelit⁊. xx. argēteis vt p̄dictū ē. scōo bismaelite vēdider̄t eū madianit⁊ q̄ erāt ī eadē societa/te cū eis. ⁊ tertio vēdider̄t madianite phutifari ī egypto. p̄cūtñ scōe vēditiōis ⁊ ttie nō exp̄mit⁊: tñ credēdū ē q̄ fuit mai⁹ q̄ p̄me qz hmōi vēditiones facte sūt ꝓ lucro. Sz verī⁹ videt⁊ q̄ nō fuit vēdit⁹ nisi bis. semel a frīb⁹ bismaelit⁊ vt dictū ē. ⁊ se/cundo ab bismaelitis phutifari egyptio. vñ. j. xxix. ca. ꝟz q̄ phutifar emit eum de manu bismelitaꝝ. Ex q̄ ptz q̄ idē ho/mines bismaelite ⁊ madianite vocant⁊. ⁊ ꝟ cōcordat ei qđ. s. dictū est ca. xxv. q̄ cetbura q̄ fuit mr̄ madiā a q̄ dicti sūt madi anite: ⁊ agar mr̄ bismael a q̄ dicti sunt bismaelite: fuit eadem mulier nūero. e Eunucho pharaonis. Eunuch⁹ aliq̄s ac/cipit⁊ ꝓ castrato: aliq̄ñ xo ꝓ mīstro vel fuo alicui⁹ p̄ncipis: ⁊ vocat⁊ talis eunuch⁹: eo q̄ ꝟz eē cast⁹ ⁊ honest⁹: ⁊ ꝟ mō accipi tur ꝟ. vñ. j. xl. ca. pincerna regis ⁊ pistoꝝ vocātur eunuchi.

f Mgr̄o militū. Hebrei dicūt: mgr̄o carnificum. In hebreo em̄ scribit⁊ bathaabim ⁊ significat ꝓpe mactātiū vel laniātiū ⁊ ꝟ pōt cōpetere militib⁹ q̄ hoīes inf̄iciūt in bello: ⁊ hūc sen/sum seq̄t⁊ nr̄a trāslatio. Cōpetit etiā carnificib⁹ q̄ mactāt⁊ ania lia: ⁊ hunc sensum sequūtur hebrei: ⁊ quasi in idem redit di/ctū Josephi q̄ ī ꝟ loco dicit: p̄ncipi cocoꝝ.

Moraliter.

Joseph cū sedecim esset annoꝝ. Joseph a pr̄e prędilect⁹ figura fuit dñi nr̄i iesu xp̄i de q̄ dicit de⁹ pr̄ Matth. iij. Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ⁊c. † Pascebat gregē p̄ris sui. xp̄s em̄ fide les pauit pabulo verbi ⁊ exēpli: Act⁊. j. Cepit iesus facere et docere ⁊c. b Et erat cū filijs bale ⁊ çelphe. q̄ fuerant an/cille: ꝓp̄t qđ eaꝝ filij erāt in gradu humiliori: ꝓp̄t qđ ꝑ ipos designant⁊ apli cum q̄bus fuit xp̄s d. eis Matth. xj. Discite a me qz mitis sum ⁊ hūilis corde. c† Accusauitq; frēs suos crimine pessimo. i. scribas sacerdotes ⁊ phariseos: eoꝝ vicia arguendo vt ptz in euāgelio. g† Fecitq; ei tunicū poly mitā. deus em̄ p̄ homini xp̄o fecit vestē aīe ex oīb⁹ donis et charismatib⁹ contextā: seq̄t⁊ postea. † Vade ⁊ vide si cū/cta ꝓspa sūt erga frēs tuos. ꝑ qđ designat⁊ q̄ xp̄s a pr̄e speci alit⁊ fuit missus ad iudeos q̄ frēs eius erant ꝟm carnem. Propter qđ dicit Matth. xv. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel. b† Ecce somniatoꝝ venit. scribe nā/q; ⁊ sacerdotes christi doctrinam re/putauerunt sicut vana somnia falsaz. c† Mudauerunt eum tunica. non ꝟm rem quia non abstulerunt ab eo vestem virtutum sed ꝟm apparētiam tantum imponentes ei falso crimina multa ante pilatum. e† Extra/hentes eum de cisterna vendiderūt eum bismaelitis. qui erant gentiles illa vero venditio fuit quedam occi/sio: Mam fuitus est moꝝ ciuilis. ⁊ ꝟ fuit figura mortis christi quem per gentiles occiderunt iudei. Moza/liter autem ioseph qui interpretat⁊ ac crescens: significat iuuenem secularē vel religiosum aptum ad omne bo/num ⁊ iste pascit gregem cum filijs ancillarum: id est humilitatis officia facit ⁊ cum humilibus: accusanitq; fratres charitatiue denuncians ei q̄ ꝓesset ⁊ ꝓdesse potest: fecitq; ei pater tunicam polymitam. idest. varietate virtute decoratam. † Uni⁹ autē manipulus stat erectus: id est ei⁹ opa bona stabilia sunt perseuerando. ma loꝝ xo manipuli inclinant⁊. Mam instabiles sunt in operibus suis.

† Uidi solem et lunam ⁊c. per solē intelligitur sapientia que est cogni/tio de diuinis. per lunam vero pru/dentia que est de agibilib⁹ humanis per stellas. xj. intelliguntur vndecim virtutes morales q̄s ponit Ꝓbs in Eth. scilicet fortitudo. temperantia. liberali/tas. magnificentia. magnanimitas. philotimia. mānsuetudo. amicitia. veritas. eutropelia. iust̄icia. Hec eū adornant xtu osum quia reddunt ipm ab alijs honorandum: sed quoniam ista faciunt ipsum inuidis odiosum. ideo quantum possunt spoliant eum tunica imponentes sibi falso crimina: ⁊ ven/dunt ipsum per occultas machinationes ſz xtuosus exēplo ioseph omnia sustinet patienter: qui vtiq; est vere bonus et tetragonus sine vituperio vt ꝟz Eth. j.

In ca. xxxvij. vbi dicitur in postilla: Cum hebraica lingua non habeat crimine pessimo.

Additio. j. In hebraica lingua in ꝟ loco non ē dictio significans crimen pessimū nec ri/xam: sed solū est ibi dictio significans detractionē: eadē em̄ dictio ponit⁊ ꝟ ⁊ infra Mume. xiij. vbi ꝟz: Detraxerūt terre q̄ esset mala: que q̄dē detractio in hoc loco nō est intelligenda sic q̄ ioseph ꝓponeret aliq̄s falsum fratribus: nec etiā q̄ ī ꝟ malo qđ de fratrib⁹ patri denūciabat intenderet denigrare famā eoꝝ: sz solum hoc faciebat ꝓpter bonū fratrum: vt scz a patre corrigerent⁊: qđ nō est p̄cīm: nec etiā detractio ꝓpie dicitur: sed large: vt in scōa scē. q. lxxiij. vñ ex hac cā ꝓnci/paliter iacob diligebat ioseph eo q̄ videbat eum celatoꝛem boni erga frēs: ⁊ iō sequit⁊ statī: Et isr̄l diligebat ioseph ⁊c. Ad intelligentiam aūt huius quod sequitur: Quoniam in senectute genuisset eum. Sciendum q̄ in littera hebraica in hoc loco non dicitur: In senectute genuisset: sed dicit eo q̄ fi lius senectutis esset sibi: quod exponens translatio chaldai/ca sic dicit: Israel autem diligebat ioseph eo q̄ esset filius sa piens sibi: vnde translatoꝛ intendit senectutem in hoc signi/ficare sensum senilem: iuxta illud Sapi. iij. Senectus etas venerabilis est ⁊c. quod videtur rationabiliter dictum: naz non videtur esse causa sufficiens ad hoc q̄ israel dilexisset io seph plus ceteris eo q̄ genuisset eum in senectute: nam Be/niamin fuit genitus in maioꝛi senectute. Issachar autem et zabulon nō excedebāt in etate ip̄m ioseph nisi ꝑ ānū vel mo dicū vltra vt pōt hr̄i ex l̄ra ⁊ iō causa hui⁹ dilectiōis potius

§ Innocentia. § Iudicia iudaica.

uisset p̄r̄ ait: Tunica filij mei ē: fe/
§ Juxta illud: zelus dom⁹ tue cōedit me. § Be/
ra pessima comedit eum. Bestia
stialis ppls. § Apertis sacramēt⁊
a deuoꝛauit ioseph. Scissisq; vesti
a § Singulis annis ex paterna traditione recoꝛ/datur ecclesia tristiciam apl̄oꝝ de moꝛte xp̄i.
b § Planctus iacob ꝓphetici de moꝛte xp̄i filij plus luget iudeoꝝ perditionē q̄ filij sui passio nem.
bus: indūtus est cilicio: lūgens a
filium suum multo tpe. Congre/
gatis aūt cūctis liberis eius: vt
lenirent doloꝛē patris: noluit cō
a § Quia ptās paterna p filiū debellauit ifernū.
b solationē recipere: ſz ait: Dēscen/ b
a § de cecitate iudeoꝝ.
dam ad filiū meū lugēs in infēr/
§ Jndurata perfidia iudeoꝝm.
num. Et illo perseuerante ī fletu: c
§ doctoꝛes ex gentibus accepto fidei p̄cio xp̄m in vniuerso mundo p̄dicauerunt.
§ Als madianei.
madianite ven diderūt ioseph in d
a § q̄ emit eū in disciplinis ecclesiasticis cast⁹ po pulus q̄ sub malis p̄ncipibus christianā nouit
egypto phutifari eunucho pha/ e
exercere militiam.
raonis magistro militum. f

videbant vigere in ipo ioseph: ex ꝺ q licet eet iunior ceteꝛ iam tñ intendebat circa coꝛrectionē fratꝝ maiorꝝ. vñ dic: Eo q filiꝰ senectutis esset. i. sapiens: vt dictū est. Qꝺ aũt subdit: sibi intelligendū ē ꝺ q ista alijs nō publicabat: nisi solum patri ad quē coꝛrectio pertinebat: ꝛ ideo solū patri principaliter constabat de sapīa ipius ioseph. In eo. ca. xxxvij. vbi ꝺꝛ in postilla: Mudauerunt eum tunica talari ꝛc.

Additio. ij. In hebꝛeo hꝛ: Expoliauerũt eum sua tunica serica qꝺ idē est: ac si dicat tunica sua. s. tunica serica vñ ex ꝺ nō hꝛ q hꝛet duplicem tunicam nec q sibi abstraheret tñ vnā tunicā. s. illā sericā quā iam fecerat ei pꝛ in signū maioris dilectionis: ꝛ iō de illa solum fit mentio: qꝛ erat magis p̄ciosa ꝛ magis nota: vñ ꝛ. j. eo. ca. di/

Replica coꝛrectoꝛij (xit pater: Tunica filij mei est. contra Burgeñ. In ca. xxxvij. vbi dicitur Accusauitq fr̄es crimine pessimo: qꝺ Burgeñ. volens expo/nere dicit q in hebꝛeo nō hꝛ crimine pessimo: sz loco eiꝰ habetur dictio significās detractionē: ꝛ exponit de ioseph qui pro pꝛie nō detraxit fratribꝰ: sz videt Burgeñ. p̄ senecta delirare cū illō qꝺ dicit poni loco illius vbi nos habemꝰ: Crimīe pessimo: se teneat ex pte fratrū accusatoꝝ p ioseph: nō ex pte ioseph accusantis. Si igit ponit dictio significans detractionē vt dicit Burgeñ. tunc sensus est: Accusauit ioseph detractiõe q̄ sibi iniuicē detraxerunt: ꝛ cū detractio inē fratres pꝛocedat ex odio fraterno qꝺ ꝛ pessimū genꝰ vitij est generaliter: igit loquendo nō debuit Burgeñ. trāslationē nrām notare: nec postillatoꝛem q̄ exponit de rixa q̄ fuit occasio detractionis: vñ snīa lr̄e ſm expositionem Burgeñ. est q ioseph accusauit eos detractione q̄ est nō intelligibilis: ꝛ hz modū deliramēti. Qꝺ aũt subdit de dilectiõe q̄ iacob ioseph dilexit: q̄si causa huiꝰ dilectionis eēt: qꝛ in senectute eū genuisset ꝛ ꝺ videt imponere postillatoꝛi q̄ tñ ita nō exponit: sz dicit senectutem iacob esse occasionē illiꝰ dilectionis nō cām: qꝛ senes cōit fragiles ꝛ defectuosos gignūt. Joseph aũt in senectute genitꝰ nō appuit fragilis: sz potioꝛ alijs coꝛpe moꝛibꝰ ꝛ sensu ita q videbat aliq̄ꝺ diuinitatis in eo relucere. Hancq ob causam dixit postillatoꝛ q iacob eū p̄ ceteris dilexit: ꝛ videt postillatoꝛ hunc modū loquēdi ex glo. ordinaria sumpsisse: que hūc passum de deo patre ꝛ filio i mūdi senectute generato allegorice exponit: a q̄ mō exponēdi ꝛ cām dilectionis assignādi. Burgeñ. non longe recedit: vt ptz intuenti suā digressionē.

In eo. ca. vbi ꝺꝛ q expoliauerũt ioseph tunica serica. ꝺat intelligi ſm postillatorē q̄ habuit plures tunicas: vbi obijcit Burgeñ. nescio q̄ꝺ çelare eñ pōt videri ioseph plures tunicas habuisse: vnam quam intinctam in sanguine hedi miserunt ad patrem: aliam cum qua vendiderunt eum. non est eñ verisile nudum eum venditum fuisse: sicq ptz Burgeñ. sepe facere vim de lana caprina.

Glo. ordi.

a c Ꝺ tpe ꝛc. La. XXXVIII Aug⁹. Querit quō ista fieri potuerunt. Si eñ postea q̄ ioseph venit in egyptū: quō ītra. xx. et duos annos. Mā post tñ tpis collig̃ it in egyptuz ad ioseph eos venisse cū pr̄e suo fieri potuit: vt filij iude eiꝰ etatis possent omnes ducere vxoꝛes. Mā thamar nuꝝ suā moꝛtuo p̄moge/nito alteri filio ꝺedit: quo etiam moꝛtuo: expectauit vt cresceret tertius: ꝛ cū creuisset: nec illi ꝺedit: timens ne ꝛ ipe moꝛeret. Vñ factū est vt eidem socero se supponeret. Quō hec oīa i/fra tam paucos annos fieri potuerūt merito q̄ritur: nisi forte vt solet sc̄ptura p recapitulationē aliq̄t ānos ante venditū ioseph ꝺ fieri cepisse intelligi velit: qꝛ sic positū est vt diceretur: Factū est aũt ī illo tpe. Ubi tñ q̄rit. Si sedecim annoꝝ erat ioseph quando vendit⁹ ē: q̄t annoꝝ potuerit esse iudas quart⁹ filiꝰ iacob: qñ ipe primo genitus ruben vt plurimū frēm suū ioseph. v. aut. vj. annis potuit p̄cedere. Euidēter aũt scriptura ꝺicit. xxx. annoꝝ fuisse ioseph qñ innotuit pharaoni. Cum ergo ipe anno septimodecimo venditus credatur. xiij. annos in egypto pegerat ignotus pharaoni. Ad hos aũt. xiij. accesserũt. vij. anni vbertat̄: ꝛ facti sunt. xx. Uis addunt duo āni famis: qꝛ sc̄ꝺo anno famis intrauit iacob in egyptū: cuꝫ filijs suis ꝺec̄. ꝛ sunt. xxij. quibus affuit ioseph a patre ꝛ fratribus suis. Quo medio tpe quō fieri potuerũt ꝺe vxoꝛe ꝛ filijs ꝛ nuru iude: oīa que narrant inuenti difficile est: nisi forte credamus moꝛ vt adolescere cepit iudas: incidisse eū in amoꝛē eiꝰ quam duxit vxoꝛem nondum vendito ioseph. b Judas a fratribus ꝛc. ꝺ sic ceteri patriarche x̄pm significat q̄ ꝺescēdit ad baptismū Joh. Uiras eñ interp̄tat videns deū. Odollamites testimoniū in aqua: qꝛ Joh. videns x̄pm venientē ad
Joh. i. ꝺ baptismū ait: Ecce agn⁹ dei. Ad ꝺ testimoniū adhesit x̄po synagoga: quā significat Sue filia chananei: quia ei ꝺāda erat terra humilis ꝓfessionis: qꝺ interp̄tat chanaan. Nec ḡ synagoga p̄mo adhesit x̄po: qñ petr⁹ ꝛ andreas ꝛ ceteri iohānis discipuli facti sūt discipuli x̄pi: q̄ ordine cōpleta sunt: sequens significat historia: narrās quō iudas ītrauit ad thamar: que idē significat qꝺ Sue. c Que cōcepit ꝛc. Henuit synagoga p̄ceps: q̄ ei tanq̄ mariti p̄fuerūt quoꝝ alij fuerūt nocentes: q̄s significat her: qui interp̄tatur pellic⁹. Pellis enim moꝛtē significat: qꝛ p̄mi parentes pellibꝰ īduti addicti sunt moꝛti. Alij inutiles: quos significat onā: qui interp̄tat meroꝝ eoꝝm: quibus. s. non ꝓsunt. ꝺ Tertium quoq̄. Jsi. Tertiꝰ filiꝰ q̄ thamar nō iungit̄ significat tp̄s ex q̄ reges de/tribu iude illi ꝓlo defecerunt. Erat q̄ꝺē filiꝰ iude: sed eū thamar non

La. XXXVIII

Anteq̄ ioseph esset venditus.

a c Ꝺ tempoze ꝺescendens a
iudas a fratribus suis: di
b uertit ad virum odollamiten no
mine hiram: Uiditq ibi filiam b+
homis chananei vocabulo Sue. c
Et vxoze accepta ingressus ē ad
c eam. Que cōcepit ꝛ pepit filium

ſ Principes qui nocent. Pelliceus.

vocauitq nomen eius her. Rursum cōcepto fetu: natū filiū noia

ſ Principes inutiles. Meroꝝ eoꝝm.

ꝺ uit onā. Tertium quoq̄ peperit

a ſ Dimissio eius: qꝛ regnū iudeoꝝ posteq̄ nocuit aut non pꝛofuit iudea reges habere desijt.

quem appellauit sela. Quo nato: parere vltra cessauit. Dedit autē

Glo. ordi.

mar non accepit: quia erat tribus iuda: sed ꝺe ea nemo regnabat. Unde sela interpꝛetatur dimissio eius. Non pertinent ad hanc significationem viri sancti: qui licet illo tempoze fuerūt ad nouum pertinent testamentum: q̄ pꝛophetando vtiles fuerunt: sic̄ Danid. Eo sane tempoze quo iudea cepe/rat ex iuda reges non habere: non ē comparandus maioꝛ herodes in regibus eius: tanq̄ maritus thamar: q̄ alienigena. Nec ei sacramēto illo mystice vnctionis: tanq̄ coniugali fede re coherebat. Sed extraneus potestatem a romāis acceperat: sicut filij eiꝰ tetrarche: quoꝝm vnus herodes: q̄ cum Pilato in passione domini concorꝺauit. Ui ergo alienigene a ꝺo nō deputabantur in regno mystico iudeoꝝm: vt ipsi iudei publice clamarēt: Non habemus regem nisi cesarem. Joh. 19. c Cum enim de tribu iuda regnum ꝺefecerat: venturum erat regnum chr̄isti qui non obesset: ꝛ multuꝫ ꝓꝺesset. vnde Non deficiet princeps ex iuda: donec veniet q̄ mittendus est. Illo enim tempoze omne magisterium iudeoꝝm: ꝛ mystica vnctio vnde chr̄isti vocabantur defecerat qñ ſm ꝓphetiā Danielis venit cui repositū ē: Et vnct⁹ ē sctūsctoꝝ oleo exultationis pꝛe participibus suis. Mat⁹. n. herodis maioꝛis tpe: passus ī tempoze herodis tetrarche

Fo. 149. b

Dan. 1. 6

Nico. delyra

a c Ꝺ tempoze. Jstud capitulū ponit̄ La. XXXVIII incidenter iuxta venditionem ioseph: quia vt ꝺicunt hebꝛei filij iacob videtes patrē incōsolabiliter afflictū: eo q credebat ioseph eē moꝛtuū: ceperūt esse molesti iude: eo q ꝺedisset consilium ꝺe eius venditiōe: ꝺicētes ei: Si cōsuluisses eū totaliter ꝺimittēdū: acq̄enissemꝰ tibi tanq̄ p̄ncipalioꝛi: maxime qꝛ sedata passione ire ī nobis fuissemꝰ ei cōpassi ꝛ sic reꝺditꝰ fuisset pr̄i. ꝓpt̄ qꝺ iudas declinās a frib⁹ suis ꝛ̄it cū alijs amicitiam ꝛ ide accepit vxoꝛē: ꝛ iō p̄mo ꝺescribit̄ Sue vxoꝛis acceptio. ꝛ sc̄ꝺo suenur⁹ ip̄regnatio. ibi: Euolut̄ āt mult̄ ꝺieb⁹. Circa p̄muꝫ ꝺꝛ sic: b Uiditq ꝛc. Hebꝛei ꝺicūt: hoīs mercatoꝛ. Uictio. n. hebꝛaica q̄ ꝺ pōit eq̄oca ē ad significāꝺū aliquē ꝺescēꝺētē ꝺ stirpe cham: ꝛ hūc sensum seq̄t trāslatio nr̄a. ꝛ ad significāꝺū mercatoꝛē: ꝛ hūc sensū sequunt hebꝛei. vñ ꝛ Pꝛouerb. xxxj. vbi trāslatio nr̄a hz: Cigulū tradit chananeo: Hebꝛei ꝺicūt mercatoꝛi. c Uocabulo Sue. Non est nomen vxoꝛis iude: vt aliq̄ credūt ꝛ male: sic̄ melius ptz in hebꝛeo: sz ē nomē patris illiꝰ vxoꝛis: vt magis infra patebit: ꝛ ptz lr̄a vsq̄ ibi:

Fuit q̄ꝺ

Huius venictis ad oues q̄ pierant domus isr̄ figurā gessit iudas: cū iret ad tōdēdas oues ī thā/nas: qō iterp̄tabat deficiēs. Jam em̄ defecerat p̄n/ceps ex iuda: ⁊ oē magisteriū ⁊ vnctio iudeoꝝ. Ve/nit aūt cum hyra odollamite. Odollamites inter/p̄tat testimoniū in aqua. Cum ꝫ testimonio domi/nus venit habens testimoniū q̄dez maius Joh̄ā. Sed ꝓpter infirmas oues hoc testimonio vsus est in aqua. Hyras em̄ interp̄tatur fratris mei vi/sio: vidit frēm suū Joh̄ā. ognate em̄ erant Maria ⁊ eliçabeth: Vidit q̄z dñm ⁊ deū suū: qz sicut ait:
Mat.11.b ex plenitudine eius accepit. Vñ: Inter natos mu/lierū surre.m. Joan.b. qz ex omnibus p̄nuncianti/
Jbid.13.c bus xp̄m ipe vidit: qz multi iusti ⁊ ꝓphete voluer̄t videre: ⁊ nō viderūt. Salutauit ex vtero: agnouit p̄fectius in colūba: ⁊ ideo tanq̄ odollamites per/hibuit testimoniū in aqua. a Judas ⁊c. De iu/da regia tribus ꝓcessit: q̄ diu p̄fuit iudaice plebi quā significat thamar: que iterp̄tatur amaritudo qz amaram se in passione exhibuit xp̄o.

b Thamar. Jūdo. Plebs iudaica cui de tribu iuda reges tanq̄ mariti dabantur: q̄ amaritudo interp̄etatur: qz dño fellis poculū dedit: Duo ge/nera p̄ncipū non recte opantium in plebe. Unum quod obest. alterum quod non ꝓdest significanť in filijs iude: quorum vnus malignus ante dñm. alter fundebat semen in terra: ne fecundaret tha/mar. Hec sunt amplius q̄q̄ duo genera hominum inutilia. Nocentes. s. ⁊ prodesse nolentes. ⁊ si q̄d boni habent in hac vita: perdunt tanq̄ in terra fundentes: ⁊ qz in malo peior est qui nocet q̄q̄ qui nō prodest: ideo maior ꝺr malignus nō minor qui semen fundebat. Uer q̄z interp̄tatur pelliceus: q̄li/bus tunicis induti sunt primi homines: ī pena dā/nationis. Onam meroz quibus. s. non prodest: cū habeat vnde prosit. Maius vero malum est abla/te vite quam significat pellis: q̄q̄ non adiute quod significat meroz eorum. deus tamen vtrosq̄ occi/dit: qz regnū a talibus tollit. c Consolatione
suſce. Hiero. Et consolatus iuda ascendit ad cos: qui tondebant oues: ipe ⁊ hyras pastoz eius odol/lamites. Pro pastore in hebreo amic⁹ legiť: sz ver/bū ābiguū: qz ysdē lr̄is vtrūq̄ scribiť: sz amic⁹ rē/ pastoz room legiť. d Ad tondē. o. Stra. Uenit dñs ad oues tondendas. i. p̄cis exouerādas de f
q̄bus ꝺr: dentes tui sicut grex tonsax: thamar ha/bitū mutat. Mā ⁊ cōmutās interp̄tať. Mutat ha/bitū ⁊ nomen: ⁊ fit de synagoga ecclesia. Sed no/men amaritudinis manet: nō in q̄ fel dño ministra/uit: sed in q̄ petrus amare fleuit. Mā ⁊ iudas con/fessio dicitur. Confessioni ergo amaritudo miscea/tur: vt vera penitētia p̄signetur. Hac penitentia fecundetur in omnibus gentibus ecclesia consti/tuta. Oportebat enim pati xp̄m ⁊ resurgere: ⁊ pre/dicari in nomine eius penitentiam ⁊ remissionem peccatoꝝ per omnes gentes. Habitus quoq̄ me/retricis: confessio peccatorum est. Thamar quip/pe ecclesiam de gentibus vocataz significat: sedēs cum hoc habitu ad portam enam: quod interpreta/tur fons: qz currebat velut ceruus ad fontes aq̄ꝝ
1.Re.12.d peruenire ad semen abrae. Illo non cognoscente fecundatur s̄m illud: Populus quem non cogno/ui seruiuit mihi. Accepit in occulto anulum: moni/le: ⁊ virgam: quia vocatione signatur: iustificatio/
Rom.8.f ne decoratur: glorificatione exaltatur. Quos em̄ predestinauit: vocauit: iustificauit: glorificauit: sz in occulto vbi conceptio sancte vbertatis fit.

e Que depositis ⁊c. Notandum etiam in tem/poribus patriarcharum certa ⁊ sua fuisse vestimē/ta viduarum: nec qualia coniugatarum.

f Sedit in biuio. Hiero. Et sedit ad portam enā q̄ ē in trāsitu thāna. Sermo hebraic⁹ enā trāsfer/tur in oculos. Hō est igitur nomē loci: ⁊ ē sensus. Sedit ī biuio: siue in cōpito: vbi diligenti⁹ ꝺz via/toz aspicere. q̄ gradiať. g Misit autem iudas. Mittitur promissus hedus: tanq̄ meretrici: id est ex probratio peccati. per odollamitem tanq̄ in/
Mat.23.d crepantē. Henimina viperax ⁊c. Sz eā non inuenit g
ēvidūitat⁊ vestib⁹: Misit āt iudas hē

iudas vxorem primogenito suo her/
noie thamar. Fuit q̄z her p̄mogenit⁹ a
ſ qz peior est in nequicia nocens q̄z non proficiens.
iudę nequā in cōspectu dñi: ⁊ iō ab
ſ qz caliū prās destrucra.
eo occisus est. Dixit ergo iudas ad
onan filiū suū: Ingredere ad vxorē
fris tui: ⁊ sociare illi: vt suscites semē
ſ Per hunc significantur q̄ ꝓdesse nolunt.
fratri tuo. Ille sciens nō sibi nasci fi/
lios: introiēs ad vxorem fratris sui:
Sic iudei terreno intellectu verba legis adulterantur ne auditores eorum xp̄iani fiant.
semen fundebat in terram: ne liberi
fratris noie nascerentur. Et idcirco
p̄cussit eum dñs: eo q̄ rem detestabi
lem faceret. Quāobrem dixit iudas
thamar nurui sue. Esto vidua in do
mo patris tui donec crescat sela filiꝰ
meus: Timebat em̄ ne ⁊ ipe morer̄ sicut fratres eius. Que abiit: ⁊ habi
tauit in domo patris sui. Euolutis b+
autē multis annis mortua est Sue c
vxor iude qui post luctū cōsolatiōe
suscepta: ascēdebat ad tonsores oui
a ſ xp̄s. b ſ fratris mei visio. i. Johannes baptista.
um suarum: ipē ⁊ hyras opilio gre/
ſ Testimonium in aqua.
gis odollamita in thamnas. Nunci
atūq̄ est thamar: q̄ socer illius ascē/ d
deret in thamnas ad tondendas e
oues. Que depositis viduitatis ve
a ſ velamen est quo vrebantur palestine mulieres.
ſ de synagoga fit ecclesia.
stibus: assumpsit t̄ristrū: ⁊ mutato f
habitu sedit in biuio itineris qō du
cit thānā: eo q̄ creuisset sela: ⁊ nō eū g
accepisset maritū. Quā cum vidisset
iudas suspicatus est esse meretricez.
Opuerat em̄ vultū suū ne agnosce/
ret. Ingrediēsq̄ ad eā ait: Dimitte †
a ſ Jam enim propter preuaricationes post dorsum posuerat synagogam.
me vt coeā tecū. Nesciebāt. n. qō nu
rꝰ sua ēet: q̄ rndēte: Quid dabꝭ mihi
ſ Exprobationē pcī: q̄ penitēti anie obiciť dum ꝺr: Que fructū hūistis tūc ī qb⁹ nunc erubescitis.
vt fruar⁊ cubitu meo? Dixit: Mittā
tibi hędū ꝺ gregib⁹. Rursūq̄ illa di/ b
cēte: Patiar qō vis: si dederꝭ mihi ar
rabonē: dōec mitaſ qō pollicerꝭ: Ait
iudas: Quid vis tibi ꝓ arrabōe da
a ſ Signaculū secretoꝝ. b ſ fidei sponsionem.
ri? Rndit: Anūlū tuū et armilluz et i
a ſ Justicia fidei. Que sub ātiq̄s ifecūda mānerat: nūc xp̄o sociata filios diuersi generat meriti.
bāculū quē mānu tenes. Ad vnū igiť
coitū ꝺcepit mꝛr: ⁊ surgens abiit. De
ſ qz tpe primitiue eccle multi ex iudeis ad iudaicas reuersi sunt obseruantias.
positoq̄ habitu quē assūpserat: induta
a ſ vt plebs iudaica vereri vite renūciaret. b ſ xp̄s.
c ſ Exprobrationem peccati.
ēvidūitat⁊ vestib⁹: Misit āt iudas hē

peccati

a Fuit q̄z her ⁊c. Que āt fuerit eius nequicia in textu nō exprimitur sz dicūt hebrei q̄ fuit si/milis cuz nequicia frīs sui onan: q̄ in coitu cuz sua vxore studebat fun/dere semen in terram. i. ex vas muliebre: sed ꝫ faciebat alio motiuo: qz iste her libidinose af/ficiebať ad suā vxorem thamar: ⁊ iō cauebat ne ip̄regnaret: ne ex ei⁹ imp̄gnatiōe ei⁹ pulchri/tudo minueretur: ⁊ ne ei⁹ cōcubitu ad tp̄s pri/uaret. s. cū eēt ꝓpinqua partui ⁊ ī ptu iacēs vsq̄ ad purificationē. Onā em̄ frať ei⁹ sil̄r faciebat ꝓpter ꝫ q̄ sciebat q̄ p̄/mogenit⁹ filiꝰ ascriberet fratri defuncto: vt ī lra ꝺr: ⁊ ideo vterq̄ interfe/ctꝰ est a dño ⁊ idētitas pene attestatur silitudi/ni culpe. Ex isto etiam
loco ptz vex qō. s. dēm est. s. plura legalia esse obſuata añq̄ lex dare/tur moysi: qz inter illa vnū est de suscitatione seminis frīs defūcti: vt hī Deutrono. xxv.

b Euolutis aūt. ꝫ ǫñr describiť Sue nurꝰ im/p̄gnatio. ⁊ scda eiusdem ꝓdēnatio. ibi: Ecce aūt post menses tres. Cir/ca p̄mū ptz snīa excepti aliqb⁹ verbis exponen/dis. c Mortua est Sue vxor iude. In he/breo habetur: Mortua filia Sue. ex q̄ ptz qō. s dictū est. s. q̄ Sue ē no/mē patris vxoris iude.

d Ascēderet in tham/nas. Judicū. xiiij. ꝺr de Samsone. Descendit ī thānata: nō est ꝺdictio qz illa villa sita ē ī pen/dulo mōtis: ⁊ iō ex vna pte accediť ad eā ꝺscen/dēdo sic fuit ꝺ samsone ex alia ascēdēdo: et sic fuit de iuda.

e Ad tōdēdas oues. nō mān ꝓpria sz vt p̄esset tōsori bꝰ qz tūc dñi ouiū facie/bāt magnū cōuiuiū su/is pastoribus: vt hī. j. Reg. xxv. de nabal.

f Assūpsit te. Testis ē linea q̄ mulieres vte/bāť ī estate: ⁊ ꝺz a tero/ris: qz p attritionē fiūt ibi ruge multe.

g Eo q̄ cre. se. Exq̄ ptz q̄ mo/uebať amoze ꝓlis hūde

b Si dederꝭ mi. ar. i. vadiū. i Anulū t. In hebreo habetur si/gillū tuū: ⁊ in idem re/dit: qz antiquit⁹ anulo lr̄as signabāt: vt habe/tur Hester. viij.

Habeat

peccati exprobatio: quã mutauit ꝓfessionis amaritudo. Jn ℔ fetõ iude ñ iusticie cernit sinceritas: sz ꝑmissiõis fidelitas. Si eñ suaret iusticiam: suadio castitatẽ: nõ introisset vt opinabat ad meretricẽ. Sz qõ ꝑmisit fideliter ꝑ pastorẽ trãsmisit. a Que cum ducere. Jsi. Postea xo publicis signis anuli mõilis ⁊ virge vicit temere iudicantes iudeos: qs iã iudas significabat: qui hodie qz dicunt non hunc esse ꝑplm xp̃i: nec abrae semen: sed ꝓbatis documentis nr̃e vocationis: iustificationis: ⁊ glorificationis cõfundũtur ⁊ nos magis qz se iustificatos eẽ cõfitent Pignora eñ se hr̃e refert ecclesia: q̃ accusat a iudeis quasi adultera legis: sed oñdit virgã signum passionis: et monile legitia legis: ⁊ anulum pign⁹ imortalitatis. b Qui agnitis ⁊c. Hiero. Cognouit aũt iudas ⁊c. Jn hebreo hr̃: Justificata est ex me: nõ qz iusta fuerit: sz qz cõpationem illi⁹ min⁹ male fecerit ñ vaga turpitudie sz reqrẽdo filios. c Jnstante autem ⁊c. Quod primus q̃ dr̃ çara manũ emisit ⁊ obstetrix coccinuz ligauit: ⁊ ipo manuz retrahẽte: posterior q̃ vocat phares manũ porrexit: ⁊ nascẽdo ꝑcessit: significauit qz isrl̃ i ope legis manũ extẽderet: ⁊ ꝓphetaz ⁊ ipius christi cruore pollutã cõtraheret. Ppls xo gẽtiũ postea ꝓfuet vt cẽnt ꝓmi nouissimi: ⁊ nouissimi ꝓmi. d Quare diuisa. ⁊c Hiero. Pro maceria Aqla ⁊ symmach⁹ diuisionẽ trãstulerũt qõ hebraice dr̃ phares. Ab eo igit qõ diuiserit mẽbranulã secundinaz diuisionis nomẽ accepit. Unde et pharisei q̃ se quasi iustos a pplo sepauerãt .i. diuisi dicebant. e Tarã iterp̃tatur oriẽs: qz ꝓm⁹ appuit vsqz plmi iusti ex eo nati sũt sic dr̃ i palip.

Jgitur

a Habeat sibi: certe mẽdacij arguere nos nõ poterit Jn hebreo hr̃: Habeat sibi vt nõ simus despectui. qõ exponũt hebrei sic: Sit suũ qõ hz de meo: ⁊ nõ requiras ãpli⁹ eã ne factũ istud diuulgeť ad ꝓfusionẽ meã. b Ecce aũt. ℔ dr̃ scribit ipi⁹ thamar ꝓdenatio cũ dr̃: c Dixitqz iudas ꝓducite eã vt cõburať. Ex ℔ dicũt hebrei q̃ fuit filia melchisedech sacerdotis: quia filia sacerdotis fornicans debebat cõburi: vt hr̃ Leui. xxj Sz istud videť falsuz: qz. s. dixit ei iudas: Esto vidua in domo patris tui. Melchisedech aũt iam diu ante erat defunctus: qz post natiuitatẽ iacob non vixit ad plus nisi. l. annis: vt. s. dictũ est. xxv. ca. Jacob autẽ tpe venditionis ioseph erat. cvij. annoꝝ: vt ptz ex ꝓdictis ca. xxxvij. qz iacob qũ descẽdit in egyptũ erat cxxx. annoꝝ: ⁊ venditio ioseph ꝓcessit illũ descensum xxiij. annis. ⁊ ideo dicendũ q̃ thamar nõ cõmisit fornicationẽ simplicem: sed adulteriũ: qz erat ligata ipi sela: nec poterat alteri copulari: vt ptz Deutro. xxv. ca. Adulteriũ aũt morte puniebatur: ⁊ sic fuisset thamar punita nisi ꝓpt̃ iniusticiã sibi factã excusata fuisset a tanto ⁊ si nõ a toto. vñ ℔dicť: d Justior me ẽ .i. minus puniẽda qz ego q̃ sibi iniusticiã feci ℔trahẽdo sibi copulã filij mei tpe debito cõpleto. Judas aũt cũ thamar simplicẽ fornicationẽ cõmisit: eo q̃ meretricẽ eam credidit nulli alligatã: quod peccatum nõ erat morte puniẽdũ nec per ꝓfs factũ thamar. seq̃t: e Jn qua obstetrix ligauit coccinũ. i. filiũ rubeum: vt ꝑ ℔ distingueret ꝓmogenitũ ab alio. f Quare diuisa est ꝓpter te maceria. i. pellicula in q̃ inuoluit puer in vtero mr̃is quã ruperat alius manũ ꝓtẽdendo. g Et ob hanc cãm vocauit nomen ei⁹ phares qõ sonat diuisionẽ. h Quẽ appellauit çaram. qõ resonat refulgentiã: ex refulgentia coccini in manu eius ligati.

Moraliter. a† Eo tpe Ca. XXXVIII descendens iudas a fratrib⁹ suis. ꝑ quẽ significat clericus secularis vl̃ religiosus descẽdens a culmine ẋtutis. b† Uiditqz ibi filiã hois chananei vocabulo sue q̃ interp̃tat locutio ꝑ qõ designat q̃ ecclesia simoniace acq̃sita nõ est illius q̃ eã sic acq̃siuit sponsare: sz tñ noñe. † Que cõcepit ⁊ pepit ⁊c. ex hac eñ vxore iudas genuit tres filios quoꝝ ꝓm⁹ fuit nequã vt dr̃ i textu. scõs faciebat rẽ detestabilẽ ꝑ qõ ptz q̃ fuerũt pessimi de tertio nihil dr̃ ꝑ ℔ designat q̃ fuit inutilis. Sic ꝓmot⁹ ad ecclesiã simoniace in illa fac̃ pessimos filios vel inutiles ꝓmouẽdo clericos simoniace sic est ꝓmot⁹: ℔m eñ Pbm. iij. methaphiſ. vnũ qõqz generat sibi sile: ⁊ ad ei⁹ punitionẽ aliqñ cõtingit q̃ ei⁹ ꝓmotio simoniaca declarať ⁊ eccl̃ia sua iuste ꝓuať. qõ significať cum dicitur: b† Evolutis aũt multis diebus mortua ẽ Sue vxor iude. ecclesia nãqz simoniace moritur: quando ea priuatur. ⁊ iõ cõuertit se ad tondendas oues id est ad rapiendum bona simplicium per exquisitas malitias ⁊ fraudes. Sed quoniã abyssus abyssum inuocat Pš. xlij. sequitur: † Dimitte me vt coeam tecum. per hoc enim q̃ vadẽs ad tonsionem ouium cõmisit incestum designatur q̃ declinãs ad rapinam incidit frequenter in luxuriam vl̃ peccatum aliud ita graue.

Jn ca. xxxviij. vbi dicitur in postilla: Dixit iudas producite eam vt cõburatur.

Additio. Ex ℔ aũt q̃ dicit: Esto vidua: non seq̃t q̃ thamar nõ fuisset filia melchisedech iã diu añ defuncti: nã etiã postq̃ hõ morit ꝑtim si est magnus sicut melchisedech ad hoc domus eius seu familia nominatur nomine suo: sicut domus danid pluries nominatur post mortez ipsius dauid: sz reuera nõ est ẋsile q̃ si thamar fuisset filia tãti viri sic melchisedech q̃ de ℔ ñ fieret mẽtio: ⁊ tñ fuit facta mẽtio de noñe pr̃is vxoris iude scilicet Suba:

supra

Ministerio de Cultura 2024

Additio Geneſis Ca. XXXIX Replica

ſupra in ℣ ca. ſed q̃cq̃d ſit de ℣ non videtur q̃ thamar cõmiſit adulteriũ ꝓprie dictũ. ad ℣ q̃ morte debuiſſet puniri. mulieres eñ q̃ erãt ligate fribus ſeu cognatis cõiugis ſui defuncti ſi alteri copularenť licet illicite feciſſent: nõ tñ morte puniebãtur ſm legẽ: alioq̃n Noemi nõ cõſuleret Ruth nurui ſue vt remaneret i terra moab ⁊ ibidẽ cũ alio ꝺheret: vt hť Ruth. iiij. Erat eñ ligata ipi Booz: vel alteri de cognatione: nec etiam fuiſſet excuſata thamar ab occiſione ſi adultera fuiſſet ꝓpter ℣ q̃ nõ fuerat data Sele. nõ eñ excuſať mulier de adulterio ꝓpter ℣ q̃ vir ſuꝰ nõ vult ei reddere debitũ: dato etiã q̃ eſſet adultera adhuc nõ mereretť cõburi: ſz alia morte leuiori puniri. ſole eñ filie ſacerdotũ fornicãtes ſeu adulterãtes igne debebant cõburi: vt ptz Leui. xxj. vñ q̃dã hebreoꝝ dicunt: ⁊ videť rõnabiliť q̃ iudas erat i loco q̃ſi p̃nceps: ⁊ ex ore ſuo fiebant iudicia: ⁊ q̃ in ℣ nõ ſeq̃bať aliq̃s leges iã factas: cuꝝ adhuc nõ eſſent ſaltẽ diuine ſz iudicabat vt p̃nceps ſm iudiciũ arbitrij ſui: qđ ptz ex ℣: naz ipe quaſi ꝓpria auẽte dic̃: Producite eam vt cõburať ⁊ ꝺſeq̃nter liberauit eam ſuo ꝓprio arbitrio iudiciali dicens: Juſtior me eſt ⁊c̃. q̃ quidem excuſatio nulla eſſet ſm legem diuinam poſtea datam.

Replica correctorij cõtra Burgeñ. In ca. xxxviij. vbi poſtillator iprobat opinionẽ hebreorum dicentiũ thamar fuiſſe filiã melchiſedech. Burgeñ. concordat cũ eo in cõcluſione: ſz rõnes nõ obligant ad id ſentiẽdum: ſed ſunt q̃dam pſuaſiones. cũ añt poſtillator dicit thamar adulteriũ cõmiſiſſe: p ꝙs morte plectendam: ſz nõ comburendã. Burgeñ. nitiť eam excuſare de adulterio: qz fuit iuncta alteri q̃z propinquiori prioris mariti. qđ q̃uis fuit illicitum: nõ tñ fuit adulterium. Totum quod Burgeñ. hic dicit ſtaret: ſi coiunctio ⁊ cõmixtio fuiſſet in ſpecie matrimonii quod non fuit in ſpecie ſcortiz: ideo fuit nota adulterij, ꝓpe dicti: ſz fuit excuſata ꝺ tãto ñ ꝺ toto ⁊c̃.

Ca. XXIX Glo'ordi.

a Hiť ioſeph. Aug⁹. Ad ordinẽ tẽdit ſcriptura vñ receſſerat eoꝝ q̃ ſupra geſta ſũt
b Fuitq̃ do. ⁊c̃. Greg. Multi hũana ſapiẽtia inflati dũ deſideriis ſuis diuina iudicia cõtraire aſpiciũt aſtute reluctari conanť: vt ad votũ ſuũ ſupne diſpoſitiõis vim intorqueãt: ſz inde volũtatẽ dei pagũt: vñ mutare cõtẽdũt ⁊ ꝺſilio dei reſiſtẽtes obſequũť: qz ℣ eiꝰ diſpoſitioni militat: qđ p humanũ ſtudiũ reſultat. Añ:
1.Coꝛ.3.d q̃ cõprehẽdit ſapientes in aſtutia eoꝝ. Joſeph ſomniũ viderat q̃ mãipuli fratrũ manipulum
b ſuũ adorarẽt: ⁊ ſeipſum ſol ⁊ luna cum ceteris ſtellis. Cũq̃ frẽs ſ℣ici eiꝰ dominio metuerent in puteũ deponũt: ⁊ hiſmaelitť vendunt. Qui i egyptũ ductꝰ: Fuituti ſ℣ditꝰ: luxurie accuſationẽ dãnatꝰ: caſtitatť merito adiutꝰ: ꝓ℣ie indicio ereptꝰ: oĩ egypto ꝓlatꝰ ẽ. Per ſupnã xo ſapiaz ꝓuidꝰ frumẽta ꝛgeſſit: ⁊ futuro piculo neceſſitatť obuiauit. Cũq̃ i oꝛbẽ fames inboꝛruit iacob filios i egyptũ miſit: q̃ frumentoꝝ diſpẽſatiõi ioſeph ꝓpoſitũ inuẽiũt: quẽ vt alimẽta mererenť cõpulſi ſũt adoꝛare. Joſeph ab eis vẽditꝰ fuerat ne adoꝛareť: ⁊ adoꝛatꝰ ẽ: qz vẽditꝰ ⁊ coacti ſũt dei volũtatem pagere: qz moliti ſunt cõmutare. Juſtꝰ q̃q̃ ⁊ miſericoꝛs deꝰ: moꝛtaliũ facta diſponẽs: alia cõcedit propitiꝰ: alia permittit iratꝰ: et q̃ permittit iratus ſic tolerat vt in cõſilij vſũ vertat. Añ fit vt quod ſine volũtate dei agiť: volũtati dei contrarium nõ ſit quia dum in bonum vſuz mala facta vertũť eiꝰ cõſilio militant: etiã que repugnant. Unde:
Pſ.110. Magna opera dñi exquiſita in o. v. e. Sic enĩ opera magna ſunt: vt per oẽ quod agiť ab hominibus eius voluntas exq̃ratur. Nã ſepe ſide
Ibiꝺ.134. perficiť: vnde repelli puratur. Unde: Oĩa q̃
c cũq̃ voluit deꝰ fecit in celo et in ter. Hinc Sa-
Proũ.21.d lomon ait: Non eſt ſapiẽtia: nõ eſt p℣ideñtia: nõ eſt conſilium contra dominum: in cunctis g̃ q̃ agimus: vim ſuperne volũtatis inq̃ramꝰ: cui
d cognite debemꝰ famulari: et quaſi ducẽ itinerť ſequi ne etiaz nolentes ſeruiamꝰ ei. Uitari eñ vis ſuperni cõſilij non põt: ſed magna ☧tute hanc temperat: qui ſe ſub eius nutibus refrenat. eiuſq̃ pondera leuiat: qui volens poꝛtat.

c Poſt multos itaq̃ di. Gre. Qui mũdi ſucceſſibꝰ eleuatꝰ: luxuria ſe tẽtari ſenſit: ioſeph ad memoriam reuocet: ⁊ ſe in arce caſtitatť ſeruet qui ait: Ecce dominus meus omnibus mihi traditis ignoꝛat ⁊c̃. Ubi patet: quia omnia que aſſecutus fuerat: repente ad memoriam retulit: et malum quod pulſabat euicit. Cum enĩ voluptas tẽtat in ꝓſperis: ipſa ſũt opponẽda tentationi vt eo erubeſcamꝰ praua omittere: quo a deo meminimus gratuita bõa ꝓcepiſſe. qz enim voluptas ex proſperitate naſciť: eiuſdem conſideratione feriatur.

Allego. d Jniecit dña ſua. Jſido. Allť. Hec figura eſt ſynagoge: q̃ ſepe mechata ẽ pꝰ deos alienos: ⁊ volebat xp̃z i adulterij ſui ſcelere ꝺtĩere: vt negaret ſe deũ eẽ: ⁊ phariſeoꝝ magťi ſcribaꝝ: q̃ſ legis

Nico. de lyra

§ Redit ad ordinem ſuperiorum.

†Hiť ductus eſt Ca. XXXIX a
i a §.i. xp̃s p̃dicatus per mundum. § precio fidei.
ioſeph in egyptũ: emitq̃ eũ phu-
§ Caſtus in fide populus qui aliquando cogi
tiphar eunuchus pharaonis p̃nceps
tur mundanis ſeruire p̃ncipibus. a § qz gentes gentibꝰ chriſtum annunciauerunt.
exercitꝰ vir egyptiꝰ ꝺ mãu hiſmaelitaꝝ:
§ pater. § filio.
a q̃bꝰ pductꝰ erat. Fuitq̃ dñs cũ eo: et b
§ factis vel dictis.
erat vir in cunctis ꝓſpere agens. habi
§ Eccleſia dei cuius chriſtus ſeruus ſm carnem.
tabatq̃ in domo dñi ſui: q̃ optie noue-
§ queq̃q̃ facier ꝓſperabuntur.
rat eſſe dñm cum eo: ⁊ oĩa quę gereret
ab eo dirigi in manu illius. Jnuenitq̃
ioſeph grãm coraꝫ dño ſuo: ⁊ miniſtrabat ei. A q̃ p̃poſitꝰ oibꝰ gubernabat
§ vel credita.
creditã ſibi domũ: ⁊ vniũſa q̃ ei tradita
fuerãt. Bñdixitq̃ dñs domui egyptij c
ꝓpter ioſeph: ⁊ multiplicauit tam i ędibus q̃z in agris cunctã eius ſubſtantiã.
Nec q̃q̃z aliud nouerat niſi panẽ quo d
§ xp̃s ſpecioſus forma p̃ filijs hoim: in cuius manu oĩa dirigũtur. e
veſcebať † Erat ãt ioſeph pulchra facie f
⁊ decoꝝ aſpectu. Poſt multos itaq̃ di-

a § ſynagoga. b § Luxuria q̃ pudicitiã infeſtare tentat: ſz vir caſtus bona ſibi collata ad memoriam reducit: ⁊ tentationem qua pulſatur euincit.

es iniecit dñs oculos ſuos in ioſeph
d et ait: Dormi mecũ. Qui nequaq̃z acq̃eſcẽs operi nephario: dixit ad eã: Ecce dñs meus omnibꝰ mihi traditis ignoꝛat q̃d habeat in domo ſua: nec quicq̃z eſt quod non in mea ſit poteſtate: vel non tradiderit mihi preter te quę vxoꝛ eius es: quomodo ergo poſſum maluz hoc facere: et peccare in dominũ meũ?
§ Sic ineentiua libidinũ: freq̃nter ipetũt caſtitatem.
huiuſcemodi verbis per ſingulos dies loquebantur: ⁊ mulier moleſta erat adoleſcenti: ⁊ ille recuſabat ſtupꝛum.
Accidit autem quadam die: vt intra- g
ret ioſeph domuz ⁊ operis q̃ppiã abſq̃z arbitris faceret: At illa apprehenſa

Ca. XXXIX.
a Hitur ductus. †.1.q.1.ca. ſicut eunuchus.
i Poſito iciden-
ti reũtiť ſcptura ad hiſtoriã ioſeph ꝺſcribẽdo eiꝰ ꝓmotiõz ⁊ p̃mo in domo phuti pharť. ſcꝺo i domo regis. xlj. ca. Adhuc primo ꝺſcribiť ioſeph ꝓ motio dic̃. ſcꝺo eiꝰ incarceratio iuſta. ibi: Cũq̃ vidiſſet mťr. Circa p̃mũ oñditur ipius ioſeph fidelitas: ⁊ ſecũdo caſtitaſ. ibi: Erat ãt ioſeph. et ℣ duo facit ebãt eũ dignuz. Circa p̃mũ ꝺ: b Fuitq̃ do. largiẽdo ſibi grãz ſuã. et erat acceptꝰ ꝺo et hoibꝰ: qꝺ p effectuz ⁊ exẽtioꝛa ſigꝺguit dñs ſmꝰ: ꝓpť qꝺ oĩa q̃ erãt i domo ſua diſpẽſãda ſimpliťr cõmiſit gubnationi ipiꝰ. c Bñdixitq̃ ⁊c̃. i bõis tpalibꝰ notabiliť multiplicãdo.
ꝺ Hec ⁊c̃. ſ. dñs ioſeph ꝺ oibꝰ q̃ bẽbat di B
mittẽs curã eoꝝ ipi ioſeph. e Niſi pa. ⁊c̃ † †
.i. cibũ ſuũ q̃ noie pa- 1.Re.16.b
nis itelligiť. oĩ. n. ſero petebat ioſeph a dño ſuo q̃d i craſtino vellet cõederе: ⁊ ꝺ ℣ ſolo dñs ioſeph diſponebat.
f Erat a. i. ℣ ꝺſcribiť eiꝰ caſtitaſ: qz cũ eẽt coꝛpoze groſꝰ ⁊ a dña ſua iſtãť pulſareť ⁊ q̃ſi ꝓtinue ꝺ fractione caſtitatť: nullo tñ mõ acq̃euit: ſed magis mulieri ſuaſit vt ſuã paſſionez refrenaret: ⁊ ptz lr̃a vſq̃z ibi: g Accidit ⁊c̃. Dic̃ ioſephꝰ q̃ illa dies erat valde ſolẽnis egyptijs: ⁊ i ea cõgregabãť oẽs ad phanũ idoli p̃ter ioſeph q̃ erat ꝺi cultoꝛ: ⁊ iõ p̃dicta mulier tũc fixit ſe i
firmã vt remãeret doꝰ
mi: et haberet maioꝛẽ
oppoꝛtunitatẽ iducẽdi ioſeph ad ꝓcubitũ ſuũ

quod

legis precepta seruaret: q̄ illi velut maritus erāt. Sz nō acq̄escēs illicite doctrie synagoge: manu veste corpis ap̄hēsus carne se exuit: ꝛ lib in celū ascēdit. Calūniata ē meretrix: vbi tenere nō potuit dicēs: q tēplū dei blasphemaret: ꝛ legē trāsgressor esset. Illū āt carcer nō terruit: nō īferna tenuerūt. Ubi eñ veluti puniēdus descenderat: ide alios liberauit.

a Qui relicto ⁊c. Sic nos tētat carnis illecebre ꝛ succutiūt
D vestem carneam. Sz vir cast⁹ mauult oīa vincula dirumpere: q̄ se turpitudini sub
Allego. iugare. Hre. All' Qui relicto in māu ⁊c. Quia dum synagoga xp̄m puꝛ hominē credens adulterino complexu cōstringere voluit: ip̄e tegimē lr̄e oculꝰ eius obiecit: ꝛ ad cognoscendam diuinitatis potentiam cōspicuū se gentibus prebuit. Unō: vsq̄ hodie dū legitur moyses velamen est super oculos cordis eorum: qz scz adultera pallium retinuit: ꝛ quem male tenebat: nudum amisit. Ca.XL.

b Duo eunuchi. Ysis. iuēit ioseph duos eunuchos in carcere. i. duos p̄los fideliuz ꝛ ifideliū qui
A sub peccato ade trās gressioni obnoxij tenebantur. Eunuchi dicti qz castam acceperant regulam di-
Ps.11. sciplinę: eloquia dñi eloquia casta. Sz p⁹ trinā lucē dño ab inferis resurgente: ꝛ legis obscura tāq̄ ioseph somnia reuelāte: solut⁹ ē a pctis et carcere iferni credētiū p̄l'i ꝛ mīsterio diuīe legī reddit⁹. Incredul⁹ āt iudeoruz p̄l's: qz ī p̄ūlōe liḡ ñ credidit: trāsgressionis liḡ suspēditur.

c Pincerna regis. Hiero. Ubi nos possum⁹ p̄ncipē vinariorū: i heb. hr̄ meseth: illō xp̄ū qō in noīe fui abzae dudū legi
B m⁹ qō nos possum⁹ moze vulgi vocare pīcernā: ꝛ vsq̄ hodie dū
S die

a ℣ qz solicitudo sceleri oportuna videbatur.

lacinia vestimēti ei⁹ diceret: dormi mecū. Qui relicto in manu ei⁹ pallio fugit: ꝛ egress⁹ ē foras. Cūq̄ a
℣ velamē lr̄e.
vidisset mulier vestē i māib⁹ suis: ꝛ se eē p̄tēptā: vocauit hoies dom⁹ suę ꝛ ait ad eos: En introduxit virū hebrēū vt illuderet nob. Ingress⁹
℣ Quem nō potuit cōraminare verisimilibus conlecturis nititur infamare.
ē ad me: vt coiret mecū. Cūq̄ ego succlamassē: ꝛ audisset vocē meā: reliq̄t palliū qō tenebā ꝛ fugit foras:
℣ ad gentes.
ī argumētū ḡ fidei retētū palliū oñdit marito reuertēti domuz ꝛ ait: Ingressus ē ad me seru⁹ hebrę⁹ quē adduxisti: vt illuderet mihi. Cūq̄ vidisset me clamare reliq̄t palliū: ꝛ fugit foras. Ihis auditis c
℣ vel nimium.
dñs: ꝛ multū credul⁹ ybis p̄iugis
a ℣ descendit xp̄s in infernum. b ℣ Innocentem ad penam nocentium.
irat⁹ ē valdet: rādiditq̄ ioseph in carcerē: vbi vincti regis custodiebātur: ꝛ erat ibi clausus. Fuit aūt b
a ℣ qz xp̄s inter mortuos liber.
dñs cū ioseph: ꝛ misertus est illi⁹: e
℣ Sui: sine c⁹ nutu nec puniūt mali: nec coronant
ꝛ dedit ei grām ī cōspectu p̄ncipis f
bōi. ℣ qz tradita ē xp̄o ptās supnoz ꝛ infernoz.
carceris. Qui tradidit in māu ip̄i⁹ vniuersos victos q ī custodia tenebāt: ꝛ q̄cq̄d fiebat sub ipo erat nec nouerat aliq̄d cūctī ei creditī Dñs eñ erat cū illo: ꝛ oīa ei⁹ opa dirigebat. Ca.XL

Is itaq̄ gestis accidit vt s+
h ℣ qz peccauerūt duo ppli origialit ꝛ actu aliť: ꝛ ō infernū: q̄si in carcerem retrusi.
peccarent duo eunuchi pin- b
cerna regis ęgypti: ꝛ pistor domi i
no suo. Iratusq̄ ptra eos pharao
℣ gētilis: q̄ mustū dilectiōis ꝑpinauit dilecto.
nā alt pincernis ꝑerat alt pistorib⁹
℣ Jude⁹: q̄ apō hieremiā lignū mittit i panē vite
Hisit eos ī carcerē p̄ncipis militū k+
a ℣ inocēs cū nocētib⁹. b ℣ cui⁹ nutu oīa fiunt.
in q̄ erat vinct⁹ ꝛ ioseph. At custos l
a ℣ Erudiēdos: b ℣ christo.
carceris tradidit eos ioseph qui ꝛ
℣ verba salutis.
ministrabat eis. Aliquantulū tē-
℣ Judei sub lege: gentiles sub tutoribus ꝛ actoribus vsq̄ ad p̄finitū tp̄s a patre.
poris fluxerat: ꝛ illi ī custodia te-
a ℣ nō p meritis suis, videt somniū: sz vt ioseph q̄ latebat manifestaret ꝛ magnificaret.
nebant. Uidērūtq̄ ambo sōmni- m
um nocte vna: iuxta interpretationem ꝑgruam sibi. Ad quos cum n
introisset ioseph mane: et vidisset o
eos tristes: sciscitatus est dicens:

q̄ō ꝛ fec̄. Pro Xbis dep̄catorijs: postea cōmīatorijs dicēs q illū accusaret sic ꝛ postea fec̄: nisi sibi acquiesceret: ꝛ tādē nimio libidis ardore ducta: accepit eū vestimēta: vt cū ī portunitate nimia eū induceret ad op⁹ nepharīū: sz ip̄e vi tīore ac, castitat' amore p̄dicta p̄tēpsit ꝛ relicto pallio suo in manib⁹ mulieris foras exiuit. a Cūq̄ vidisset. h ꝓ̄r describit ei⁹ incarceratio iniusta vt ꝓbaret ei⁹ patīa: ꝛ qz ℣m Ap'lm deus facit cū tētatione ꝓuētū. ō p̄mo describit ei⁹ incarceratio. scō divina cōsolatio. ibi: Fuit aūt dominus cū ioseph. Circa p̄mū p̄mittit accusatio ei⁹ falsa. p̄mo erga hoies de domo dñi sui. ꝛ ptz lr̄a. scō erga dñm. cū subdit: b Ingressus est ad me puus hebrę⁹. ac si diceret: licet sit puilis cōditionis et alie ne gētis: tū ingrat⁹ tuis būficijs voluit tibi tm̄ vituperiū facere. c His auditis dñs ⁊c. qz absq̄ examinatione debita innocentē cōdēnauit ad carcerē. d Fuit aūt. h ꝑdit divina cōsolatio erga ioseph: ne nimia tristicia absorberet. ꝛ p̄mo describitur ei⁹ cōsolatio in pene mitigatione. secundo ī mētis ip̄i⁹ illuminatione. xl.ca. Circa p̄mū dr: Fuit aūt dñs cū ioseph. ei⁹ firmādo patientiā. e Et misert⁹ ē illi⁹. ad pene mitigationē. f Et dedit ei grām in conspectu p̄ncipis carceris. qz amouit sibi ferramēta: et dedit sibi meliorē dietā: vt posset alios clausos ī carcere visitare ꝛ custodire. Ca.XXXIX

Moraliter. a† Igit ioseph duct⁹ est in egyptum: emitq̄ eum putifar. Joseph aūt venditus in seruū est exemplum morale cuilibet innocenti quem aliquando deus p̄mittit capi ad ꝓbationē sue patientie: ꝛ in seruū vendi ꝓpter qō dr exemplo ioseph dño suo fuire fideliter ꝛ caste. j. Pet. ij. Serui subditi estote in oīi timore dñis nō tm̄ bonis ꝛ modestis sz etiā discholis: hec ē eñ grā. Et p fidelitate ꝛ castitate seruāda dr si necessitas occurrat exēplo ioseph carcerē ꝛ aduersa oīa sustinere. Ueruntī qz deus facit cū tētatione ꝓuentum vt fideles sui possint in aduersitate cōsolari. ō dñs dedit grām ipi ioseph p̄mo in conspectu dñi sui ad consolandū ip̄m in labore fuiturus. scō in cōspectu custodis carceris ad cōsolandū ip̄m in afflictiōe reclusionis: ꝛ de tali cōsolatiōe sperare dr q̄ ꝓ veritate affligit. Aliter pōt dici q p ioseph q̄ interpretat accrescens significat iuuenis secularis būiliter ꝛ deuote seruiēs parētib⁹ sic dñis suis: meliorē tm̄ desiderat vitā p ingressum religionis: sz amor carnalis parentū ꝛ petulantia carnis ip̄m ab hoc ingressu retrahunt ꝛ ad contrahendū carnale matrimoniū inducūt: quod notatur per hoc q de muliere egyptiaca dicitur: † Et ait. ipsi ioseph † Dormi mecum ⁊c. et aliquando inualescit temptatio. quod notatur cum subdit: † Et illa apprehensa lacinia vestimenti eius ⁊c. ꝛ tunc debet relinquere pallium. id ē secularē habitū ꝛ fugere ad locū religiosum: ℣m illō ℣s. liij. Ecce elōgaui fugiens ꝛ māsi in solitudie.

g Is itaq̄ gestis. h ꝓ̄r ponit divina Ca.XL
b ꝓsolatio erga ioseph ī illustratiōe mēt⁹ in cognitione occulto⁹: vbi p̄mo describit incarceratoꝝ visio. scō visiōis narratio ꝛ īterptatio. ibi: Ad q̄s cū ītroisset ioseph. ꝛ tertio inꝑpretationis impletio. ibi: ꝛ exinde dies terti⁹. Circa p̄mum dicitur:
b Accidit vt pec. d. eunuchi. i. mīstri reg⁹. i Pincerna regis egy. ⁊c. Quid aūt fecerint nō dr in ira: sz hebrei dicūt q pincerna ñ fuit diligens in custodia pot⁹ reg⁹: qz inuēta ē ibi musca. Pistor aūt in h q in pane reg⁹ inuēt⁹ est lapis puus. sz ista cā est in sufficiēs ad mortē hoīs: qz pistor suspēsus est: vt dr. j. et ō iste cause videnť esse ficticie: ꝛ ō magis credibile ē q fuerīt regi accusati de ifidelitate in officijs suis: qō freq̄nť accidit ī regū curijs. k Misit eos ī carcerē. donec diligēti⁹ examinarenť accusatiōes eoꝝ.
l In q̄ ⁊c. Jā erat sine vicul': vt p̄dictū ē: dr tm̄ vict⁹ qz ibi tenebať reclusus. m Uidērtq̄ ⁊c. h a deo factū est vt p somnioꝝ interp̄tationem sapīa ioseph oñderet ꝛ p h vlteri⁹ exaltaret. n Juxt ⁊c. qz sicut ioseph exposuit: ita accidit: vt patebit. j. o Ad q̄s cū ītroisset ioseph. h ponit visionis narratio: pre mittit tm̄ inrogatio ioseph cum dicitur:

✻ Cur

die apō barbaros maxīe dignitat' ē regi poculū porrexisse.
a Videbā tc. Hiero. Et ecce vit' ī ꝓspectu meo tī vite tres fundi: t ipa germinās tres vndos. tria flagella tres ramos siue ꝓpagines hebre' ꝫmo significat: q̄ ab ill' vocāt syriachi.

Tria canistra.

Nico. de lyra

a Cur tristior est tc. qz timebant ne somnia sua essent signa maioris mali eis futuri: qz incarcerati vt cōīt formidant peius eis accidere. b Et nō est qui interpretetur. Egyptij em̄ augurijs t diuinatiōibus insistebāt t erant sibi augures t malefici qui p artes magicas talia exponebant ad quos nō poterant recurrere qz erant in carcere recluſi. c Dixitq; ad eos ioseph. improbando talem superstitionē. d Nunq̄d nō dei est interpretatio? q. d. sic. t nō demonū.
e Referte mihi. talis em̄ noticia pertinet ad spūm ꝓphie. qui ē gratia gratis data: t iō cognita est ipi hōti: t iō ioseph sciebat se consecutū ꝫ donum a dño sicut t de daniele dr Dañ. j.
f Narrauit pre. ꝫ ꝓsr ponitur narratio somniorum cum interpretatiōe t ꝓmo quātū ad somniū pīcerne. secūdo quātū ad somnium pistoris. ibi: Videns pistor mgr. Primum patet exceptis quibusdam vocabulis.
g Tres propagines. i. palmites.
b Crescere paulatim in gemmas. i. in botros. est em̄ botrus illud qđ primo exit de palmite. i Et p' flores vuas matureſcere. Sensus est: videbam ex botris vuas formari t flores ꝓduci: t post flozitionē ad maturitatē ꝓcedere. sequitur: k Recordabit pharao ministerij tc. In hebreo habet: Numerabit pharao caput tuum. t eodē mō. j. de pistore vbi dicit: Auferet pharao caput tuum. In hebreo habetur. Numerabit caput tuū qz in solēnitate natalis sui ordinauit de ministris: t sic in numero pīcernarum fuit recordatū nomen mgri eorū in carcere detenti: t eodē mō de magistro pistor inter illos qui seruiebant de pane: sed primus restitutus est in officio: qz forsitan post examinationē siue accusationis inuentus est dignus liberatione: vel qz rex voluit sibi gratiam facere. Alī aūt fuit ordēnat' ex causis cōtrarijs: sic vtriusq; sōniū ptē debat. l Videns pistor mgr. Hic ponit narratio mgri pistor cū sua interꝓtatione. Et ptz lra vsq; ibi:
m Tria canistra farine. Hebrei dicunt: Tria cānistra fœaminib' plena. videbantur em̄ ꝙsi facta de ẋgul': t iō int' cōplicationē ẋgar videbāt ꝙsi q̄ dā fœamina. sequtur: n Recordabit' est inter epulas. ꝫm lram hebraicā supra posita vbi dr: Nūerabit caput tuū. nō est intelligēdū q pharao tūc eēt in epulis ipis vtēdo: sz magis ordinādo de eis t ministris. o Et cōiectoris ẋitas ꝓpare'. ad ꝫ em̄ immissa sūt p̄dicta sōnia ex ordiatiōe diuina vt p eor exposition̄ p̄dictam sapentia ioseph regi manifestaret: et sic exaltaret' sic̄ t factū ē: vt ptz ca. se. p Oblit' ē int' pretis sui. dicūt hebrei q ꝫ fuit qz nimis cōfisus fuerat ioseph de auxilio hūano. Ad maiorē intellectū eor q̄ dicta sunt in ꝫ ca. t eor q̄ dicent ī se. ꝫ q̄rit vtr int' pretatio somniorum p ea iudicando de futuris sit licita. t videtur q nō: qz dr Deutro. xviij. Mō inueniat' in te q̄ obseruet somnia. Et similes auctoritates inueniuntur in pluribus locis in sacra scriptura. In contrariū est q ioseph hic interpretatus est somnia mō p̄dicto. t Dañ. interpretatus est somnia Nabuchodonosor: vt hr Dañ. ij. t. iiij. Dicendū ad ꝫ q cause rex sunt latentes: t effectus eax magis noti: et iō ducūt in cognitionē causax: sicut signa naturaliter eas representantia. videm' em̄ q fumus exterius ꝓrūpens est effectus ignis intra caminū latēt': t ducit ī ognitiōez ei' sic̄ signū ipz naturalit̄ repntās. ꝓtigit em̄ aliq̄n q vna cā ꝓducit duos effectꝰ ordīate tm̄ vnū p' aliū: sic̄ ī febrici tāte vigoratio nature ē cā digestiōis vrine ꝓmo t ꝫr postea sanitat' t tūc ꝓm' effect' nō solū ē signū ducēs ī cognitionē cause: sz etiā cū ꝫ in ognitionem scōi effectus sicut digestio vrine non est solum signum vigoratiōis nature sed etiam sanitatis future. Quādo igitur vna t eadem est causa somnij t effect' alīs ꝓsr': tūc illō sōniuz ē signū naturalit̄ repntās effectū futurx: t iō per tale somniū licite potest prenosticari de effectu futuro: sic̄ medicus licite prenosticat per conditionem vrine de sanitate vel morte futura. Propter quod vlterius videndum est de causa somniorum: quoruz duplex est causa in generali. s. intrinseca t extrinseca. Intrinseca vero duplex est vna est mor' causualis fātas matum in dormiendo: t talis cā non ē cā alicuī effect' alīs' seq̄nt' t iō p talia somnia nihil pōt ꝓnosticari de futuris: t qz somnia vt ī plurimū ꝫ mō ꝓtigūt. iō dr Eccles. v. Ubi multa sūt somnia ibi plurime vanitates. t Cato dicit: Sōnia ne cures. Alia cā sōniorū ītrīseca ē dispositio corpis: sic̄ homines frigidi freq̄nter sōniāt q sint ī glacie vel niue: qz fātasmata formāt ꝓformia tali dispositiōi. ꝓt qđ dicit Ꝑbs li. d som. t vi. qđ medicor gr̄osi dicūt valde attēdēdū ad sōnia. t cōmentator Alb. sup libx illū dic̄ q q̄dā sōniauit q pīx nigra fūdebat sup pect' suū t postea ī vigilia seq̄nti euomuit colerā nigrā ī mag̃ q̄ntitate: t iō ex talib' sōnijs pōt ꝓnosticari de futura sanitate vel ifirmitate ipi' sōniāt'. Cā āt extrīseca sōniox duplex ē: vna corporal': alia spūal'. Corpal' ē corp' celeste t aer ambiēs: sic̄. n. ꝓ eox ifluētiam ꝓducūt forme diuerse ī materia corporali: vt plātax t mineraliū t hmōi ita vt p eox ifluētiā ī xtute fātastica q̄ ē organica causant' forme siue fantasmata ꝓformia dispositiōi celesti ad causandū effectū aliquē futurx: t per ꝫs p talia sōnia pōt de futur' ꝓnosticari. Addūtēdū etiā q iste cause sōniorū. s. dispositiōes corpis sōniāt' t ifluentie corpis celestis t ambiēt' magis hūt effectū ī xtute fātastica dormiēt' q̄ vigilāt': qz ī vigilia ꝓpt occupationē circa exteriora ñ pcipiunt' ꝫ magis effect' eox impediūt: qz mor' maiores expellūt miores. Cā āt spūal' extrinseca sōniox duplex ē: vna bōa. s. de' p seruī p ministeriū āgelox imittēs alicui imaginarias dispositiōes ad significādum aliq̄ futura t ꝫ fit duplr. vno mō sic q vni soli fit imaginaria visio: alteri autem datur intellect' talis visionis: qđ fuit ī ꝓposito: qz pharao t ministri ei' būerūt solā visionem imaginariā: ꝫ ioseph ꝺ his hūit ognitiōz ītellectiuā: t iō ipse hūit ī ꝫ donū ꝓphie. ñ āt illi: qz illustratio ītellect' requirit ad ꝓphiaz: ꝫm q dr Dañ. x. Intelligēcia op' ē ī visiōe. Aliq̄n āt eidē fit imaginaria visio t ognitio ītellectiua eiusdē visiōis: sicut

a Cur tristiores ē solito hodie facies vestrae? Qui respondērūt: Somnium vidimus: t nō ē̄st qui interpretetur nobis. Dixitq; ad eos ioseph: Nunquid nō dei est interpretatio? Referte mihi quid vidi
a ſ quia clausa fuit prophetia donec venit xps q̄ aperuit librum t solvit signacula eius.
b c d e
stis. Narrauit prepositus pincerarum somnium suum. Videbā
a ſ quia paucis de iuda salutis: populus gentium ad salutem prevcurrit.
f a
coram me vitē in qua erant
a ſ coniugati: continentes: rectores.
tres ppagines: crescere paulatim
b ſ Ecclesia ꝓducit paulatim germē fidei. flozida in neophitis matura ī pfectis: de qua etiam vinum exprimit cū filo passionis calcat' qđ pharaōis. i. mundi potestatib' ꝓpinatur: cū xpi passio eis imitāda aut credenda p̄dicatur.
g b
in gemmas: et post flores vuas matureſcere: calicemq; pharaōis in manu mea. Tuli ergo vuas t expressi in calicē quem tenebam et tradidi poculum pharaoni.
a ſ Quamuis ad christiana tempora pertinet prophetia: interpretatur tamen ſm euentum rerum moꝛ futurorum.
i
Respondit ioseph: Hēc est interpretatio somnij: Tres propagines tres adhuc dies sūt: post ꝗs recordabitur pharao ministerij
k
tui: et restituet te in gradum pristinum: dabisq; ei calicem iuxta officium tuum sicut ante facere cōsueueras: Tātū memento mei cū bene tibi fuerit: t facias mecū misericordiam vt suggeras pharaoni vt educat me de isto carcere qz furto sublatus sum de terra hebreox: t hic innocens in lacuz missus sum. Videns pistor magister q prudenter somnium dissoluisset: ait: Et ego vidi somniū
l
a ſ Hiero. Ozo tribus canistris cophinos: tres cophinos farine habetur in hebreo.
q habere trīa canistra farinę sup caput meū: et in vno canistro qđ erat excelsi' portare me putabā
cōs cibos qui fiūt arte pistoria: auesq; comedere ex eo. Rūdit io

a Tria caniſtra. Aug⁹. Ubi in latinis codicib⁹ tria caniſtra farine ſcptũ eſt: greci habent codrithon: qđ interptat panes cibarios. Sz illud mouet quõ panẽ cibariũ potuerit pharao hre in eſcis. Dicit em̃ ſupioze caniſtro oĩa opa fuiſſe piſtoria. e quib⁹ pharao edebat. Sz itelligendũ eſt etiã pmũ caniſtrũ habuiſſe panes cibarios: qz dictum erat tria caniſtra codrithon: ⁊ deſup fuiſſe illa ⁊ ex oĩ genere piſtoziũ opis in eodẽ. ſ. caniſtro ſupioze. b Ha talici⁹ pharaõis. Pharao ⁊ herodes diẽ natiuitat̃ celebrauerũt: qz ex hora natiuitatis ſe reges fuiſſe putauerũt.

c Putabat ꝛc. Aug⁹. Sic̃ C. XLI

Gen. 24. b ſu⁹ abrae dixit: Ecce ego ſto ſup fõtẽ aq̃ ꝫ locutio ſi ſtelligat̃ i pſalmo vbi

Pſ. 135. ſcriptũ eſt: Qui fundauit terrã ſuper aq̃s: nõ cogunt̃ boues putare ſic̃ nare natare terrã ſup aq̃s. Intelligitur em̃ q⁹ alti⁹ ſit terra q̃ aqua. Alti⁹ q̃p pe aq̃s ſuſtollitur: vbi habitãt ẽrena aĩalia. d De q̃ aſcẽ. Hiero. Ecce de fluuio aſcendebãt ſeptem boues ſpecioſe ad videndum: et electe cornibus: ⁊ paſcebanť in machicis ⁊ in Geneſi ſcptũ ẽ machi: ⁊ nec grecus ſmo eſt: nec latin⁹. Hebre⁹ q̃z coz rupt⁹ eſt. Dicit̃ em̃ machi. i. in palude. Sz qz. v. lra apd hebreos. ⁊. i. ſimiles ſunt: ⁊ tñ magnitudine differt proba. bu. ba. bi. Lxx. trãſtulerũt ⁊ ꝫ conſuetudinẽ ſuã ad exprimendã duplicẽ aſpiratione beth: hebraice lre: chi grecã copulauerũt. e Tũc demũ

Nico. de lyra

ſic̃ dãieli fctm̃ ẽ: Dañ. x. ⁊ b etiã ptiet ad pphetiã. Alia ẽ cã ſpũat̃ extriſeca ſõnio ꝛ mala. ſ. qñ a demõib⁹ ĩmittũť viſiones alique imaginarie in dormiendo: et talibus vtuntur artes magice: ſic̃ dr. illi. Phyſ. de illis q̃ dormiebant in ſardis ⁊ in hiſtoria Bzitonum de ſacrificantibus idolis. His dictis dicendũ eſt ad q̃ſtionẽ: q⁹ pnoſticare de futuris p ſomnia que ſunt ſigna alicuius futuri euentus inquã tũ cauſantur ex diſpoſitione coꝛpoꝛ ſomniantis vel ĩpreſſione coꝛpis celeſtis: nõ eſt illicitũ cũ iſtud poſſit fieri via naturali: niſi aliq̃s in talibus excedat limites ꝛtutis nature magť aſſerendo q̃ natura rei patiať: qz tales effectus futuri deſignati per ſõnium poſſunt impediri. ſic̃ ſanitas egrotantis prenoſticata p vrinam aliq̃n ĩpeditur. Per ſomnia vero a deo predictis modis immiſſa ad ſignificationẽ alicuius futuri põt aliq̃d futurũ certitudinaliter pdici. Ab eo tñ q̃ illuſtratur a deo ad talia cognoſcendũ. et ei licitũ eſt talia exponere ⁊ predicere. Per ſomnia vero a demonib⁹ ĩmiſſa aliq̃d futu ꝛ pdicere ſuperſtitioſum eſt ⁊ illicitũ: ⁊ ſic ptz q̃d dicẽdũ eſt de q̃ſtione. Patent etiã argumẽta facta ad vtrãq̃ ptẽ: qz ꝓcedũt vijs ſuis.

Moraliter. Capitu. XL.

His ita geſtis accidit ꝛc. Per regẽ egypti rationẽ regie dignitatis põt deus ĩtelligi p duos aũt eunuchos duo ꝓpli. ſ. gentiles ⁊ iudei q̃ ambo peccauerunt omniũ regi. Ro. iij. Oẽs peccauerunt ⁊ egent gr̃a dei. Et p pincernã q̃i ponit̃ ꝑmus intelligitur ꝓpls gentilis. ⁊ p piſtozem q̃ ponitur ſcõo ꝓpls iudaicus. gentilitas enĩ incepit ab initio mundi. iudea vero a tpe abrae q̃n circũciſionẽ accepit que eſt ſignũ diſtinguẽs iſrael a gentibus. k† Miſit eos in carcerem ꝑncipis militũ in q̃ erat vinctus ioſeph. per carcerem iſtum ioſeph: hec ẽ interpretatio ſomnij.

a Tria caniſtra tres adhuc dies ſunt: poſt quos auferet pharao caput tuũ: ac ſuſpẽdet te ĩ cruce: ⁊ lacerabũt volucres carnes tuas. Exinde dies tertius natalicius pharaonis erat: Qui faciens grãde cõuiuiũ pueris ſuis: recoz n dat⁹ eſt inter epulas magiſtri pincernarum ⁊ piſtozum principis.

ſ Qui calicẽ dñi accepit liberari meruit.

Reſtituitq̃ altex in locũ ſuuz: vt

ſ Etiam per vaſa ire miniſtratur poculum vite vaſis miſericordie. ſ q̃ in panẽ dñi lignum miſit: per lignum perijt.

pozrigeret regi poculũ. Altex ſuſpendit in patibulo: vt cõiectoꝛiſ o

a ſ proſperitas ſtultoꝛum perdet illos.

veritas probaretur. Et tñ ſũcce/dentibus proſperis: prepoſitus pincernarum oblitus eſt interp/ p tis ſui. La. XLI

Oſt duos annos vidit a† pharao ſomnium. Pu/ b

a ſ q̃ ſignificat curſũ labiliũ ſup quẽ ſtat q̃ amoꝛẽ rpalium calcar.

tabat ſe ſtare ſup flũuiũ

a ſ gr̃e ſpũales q̃ ꝓceſſerũt ad nutriendã infanti am primitiue eccleſie.

de q̃ aſcẽdebãt ſeptẽ bõues pul/ c d chre ⁊ craſſe nimis: ⁊ paſcebanť

a ſ humilibus: vnde. Super quez requieſcet ſpiritus meus niſi ſuper humilem et quietum.

b ſ Spirituales nequicie.

in locis pãluſtrib⁹. Alie quoq̃ ſẽptem emergebant de flumine fę

ſ nulli nutrimento apte.

de confectęq̃ macie: ⁊ paſcebanꝰ

a ſ Tenellis membribus.

tur ĩ ipſa amniſ ripa ĩ locis virẽn

a ſ cõſumpſerunt omnez decoꝛem virtutum ĩ aĩa bus que ſpecierenus habebant cultũ virtutum.

tibus. Deuoꝛauerũtq̃ eas qua/ruz mira ſpecies et habitudo coꝛpoꝛum erat. Expergefactus pha

a ſ geminatio ſomnij confirmatio eſt preſagij.

rao rurſum doꝛmiuit: ⁊ vidit ali/ud ſomniũ. Septẽ ſpicę pullula/ †

bant ĩ culmo vno plenę atq̃ foꝛ d

a ſ Spicarũ macie: verbi dei fames cum refrigeſcente charitate: in fine ſeculi abundabit inimicas.

moſę. Alię quoq̃ totidem ſpicę tenues ⁊ pcuſſę vredine oꝛiebãť e

in duplici differẽtia. Hã aliqui penitẽt ⁊ reuertunť ad grãm ⁊ iſti ſignificantur p pincernã de q̃ dr in lra q⁹ vidit vitẽ tres ꝓpagines habentẽ ⁊ ſignificat ipm xpm dicentẽ Joh. xv. Ego ſũ vitis vera: tres vero ꝓpagines tres naturas ſignificãt in xpo exiſtentes ſcz diuinitas aĩa ⁊ coꝛpus. vere enim penitens iſta tria p fidẽ videt in xpo qz credit ipm vez deũ ⁊ verũ hoiem ex aĩa rõnali ⁊ coꝛpe exiſtentẽ. Cuax aũt expſſio xpi paſſionẽ ſignificat ex cuius ẋtute penitens conſequiť remiſſionẽ. Heb. ix. Sine ſanguinis effuſiõe nõ fit remiſſio. Et hec remiſſio plenaria fit poſt tres dies. per q̃s ſignificanť cõtritio confeſſio ⁊ ſatisfactio. Aliq̃ vero pctoꝛes in pctis ſuis remanẽt obſtinati ⁊ iſti p piſtozem ſignificanť q̃ deſcribiť onerat⁹ tribus caniſtris. i. preſſus grauib⁹ peccatis ſm qđ dr Prouer. xviij. Impi⁹ cũ in ꝓfundũ pctoꝛ venerit ꝓtẽnit. Et tali pdiciť ſua dãnatio poſt tres dies. p q̃s deſignanť pcti ꝓpetratio: aſſuefactio: deſpatio. pdicta vero denunciãtur pctoꝛib⁹ p pdicatoꝛẽ ſignificatum p ioſeph viſionũ expoſitoꝛẽ. Hã pdicatoꝛ eſt viſionũ ꝓphaliũ expoſitoꝛ.

a Oſt duos annos La. XLI

p B ꝓñr deſcribiť ꝓmotio ipi⁹ ioſeph in domo regis q̃ facta eſt p B q⁹ ſapia eius fuit declarata. iõ ꝑmo deſcribiť ſapie ei⁹ declaratio. ſecundo ipius promotio. ibi: Placuit pharaoni. tertio dictoꝛ ſuoꝛ ipleto. ibi: Uenitq̃ fertilitas. Declarať aũt eius ſapia ex duob⁹. ſ. ꝑmo ex cognitione occultoꝛ. ⁊ ſcõo ex ꝓuiſiõe agẽdoꝛ. ibi: Nũc igiť. Circa ꝑmũ ſic ꝓceditur: quia primo deſcribitur ſomnij viſio. ſecundo expoſitoris introductio. ibi: Tunc demũ. tertio ſomnij narratio. ibi: Narrauit ergo. quarto eius interpretatio. ibi: Reſpondit ioſeph. Circa primum dicitur ſic: Pb⁹ duos annos ꝛc. ſ. a reſtitutione magiſtri pincernarum in officio ſuo. Dicit̃ enim hebrei q⁹ quia ioſeph nimis cõfiſus fuit in auxilio magiſtri pincernarum. ideo eius liberatio de carcere fuit dilata p duos ãnos. b Putabat ſe ſta. ꝛc. i. nilũ q̃ irrigat totã terrã egypti. c Septẽ boues. Bos eſt generis cõis ⁊ accipitur pro maſculo et femella illius ſpeciei: ſed hic accipitur pro genere feminino. vnde in hebreo habeť Septẽ vacce. ⁊ ptz lra vſq̃ ibi: d In culmo vno. i. ĩ calamo vno. e Percuſſe vredine. i. vento vrente.

deuorãtes oẽm prioꝛ pulchritudinez. Euigilãs pharao post quietẽ: ⁊ facto mane pauore pterri a tus misit ad ꝓiectoꝛes ęgypti: cũctosq; sapiẽtes. b Et accersitꝫ narrauit somniũ: nec erat q̃ iterp̃ta/ c

¶ quia mꝑsterium quod absc̃ditũ in deo a seculis in deo apparere me diaroꝛe: ⁊ predicante manifestum est.

ret. Tũc demũ reminiscẽs pincernarũ magister d ait: Cõfiteoꝛ peccatũ meũ. Iratus rex suis suis e me ⁊ magistrũ pistoꝛ retrudi iussit i carcerẽ p̃nci pis militꝫ: vbi vna nocte vterq; vidim⁹ somni um p̃sagiũ futuroꝝ. Erat ibi puer hebrꝫ⁹ eiusdẽ ducis militũ famulus cui narrantes somnia: au diuim⁹ q̃cq̃d postea rei ꝓbauit euẽtus. Ego eni reddit⁹ suꝫ officio meo ⁊ ille suspẽsus est i cruce. Protin⁹ ad regis imperiũ eductũ de carcere io/ f

¶ Christ⁹ resurgẽs a morte rondeꝛ: qꝛ passibilitate ⁊ mortalitate: quasi capillorum suppfluitate exuit: ⁊ veste immortalitatis induitur.

seph totõderũt ac veste mutata obtuleꝛt ei. Cui g ille ait: Vidi somnia: nec est qui ediſſerat q̃ vidi.

¶ vel sapientissime.

Audiui te prudentissime cõijcere. Rñdit ioseph: Absq; me deus respõdebit prospera pharaoni. h

¶ als pharao.

b Narrauit g̃ ille q̃ viderat. Putabaꝫ me stare sup i ripã fluminis: ⁊ septẽ boues de amne cõscẽdere

¶ Rotundis ⁊ plenis pinguedine.

pulchras nimis ⁊ obesis carnibus: quę in pastu k paludis virecta carpebãt. Et ecce has sequebã/ tur alię septẽ boues: in tantũ deformes et maci/ lẽtę: vt nunq̃ tales i terra ęgypti viderim. Quę deuoratis ⁊ ꝓsumptꝫ prioꝛib⁹: nullũ saturitatis dedere vestigiũ: sꝫ simili macie ⁊ squaloꝛe torpe bant. Euigilãs: rursum sopoꝛe depꝫssus vidi som niũ. Septẽ spicę pullulabãt in culmo vno plenę atq; pulcherrimę. Alię q̃q; septez tenues ⁊ pcusse vredine oꝛiebanꝫ e stipula: q̃ prioꝛ pulchritudi/ nem deuoꝛauerũt. Narraui cõiectoꝛib⁹ somniũ: l et nemo est qui ediſſerat. Respõdit ioseph: Som m niũ regis vnũ est: Quę facturus est de⁹ ostẽdit n pharaoni. Septem boues pulchrę ⁊ septem spi/ o cę plenę septẽ vbertatis anni sunt: eandẽq; vim

a ¶ Sic somnium interpꝛetatur: vt temporum euentui ⁊ mꝑstico intellecrui seruiat.

somnij cõprehendũt. Septẽ quoq; boues tenu/ es atq; macilẽtę que ascẽderũt post eas: ⁊ septẽ spicę tenues: ⁊ vento vrente pcussę septem anni sunt venture famis: qui hoc oꝛdine complebun tur. Ecce septẽ anni venient fertilitatis magnę in vniuersa terra ęgypti: quos sequenꝫ septem anni alij tantę sterilitatis: vt obliuioni tradaꝫ cuncta retro abundãtia. Cõsumptura est eni fa/ mes omnẽ terrã: ⁊ vbertatis magnitudinẽ per/ ditura est inopię magnitudo. Qꝺ autem vidisti secundo: ad eandem rem pertinẽs somnium fir/ mitatis indicium est: eo q̃ fiat sermo dei: et ve/ c locius impleaꝫ. Nunc ergo prouideat rex viruꝫ p sapientem ⁊ industriũ: ⁊ preficiat eum terrę ęgy

¶ cunctas.

pti: qui constituat prepositos p singulas regio/ ꝺ nes: et quintam partem fructuũ p septẽ annos q

a Pauore pterrit⁹. qꝛ timuit ne somniũ suũ esset futuri mali p̃sagium. b Misit ad cõiectoꝛes: qꝛ sicut dictũ est supra egyptij hmõi supstitiõib⁹ vtebanꝫ. c Nec erat q̃ interpretareꝫ. Dicũt hebrei q̃ illi cõiectoꝛes dabãt aliq̃s expositiones vtpote q̃ rex de ꝓpinquo septẽ de filiab⁹ suis se/ peliret: ⁊ septẽ alias generaret: sꝫ nõ quietabãt animũ regis. ⁊ iõ dicit hic: Nec erat q̃ interp̃tareꝫ. s. rei satisfaciendo qꝺ a deo factũ est: vt ioseph vocareꝫ. ꝺ Tũc demũ. Hic describit interp̃tis introductio: ⁊ p magistrũ pincernaꝝ dicentẽ regi:

e Cõfiteoꝛ peccatũ meũ. tum qꝛ oblit⁹ fuerat sicut ingrat⁹ bñficij ipsius ioseph. tuꝫ qꝛ nõ poterat eũ introducere nisi faciẽdo mẽtionẽ de hoc q̃ regẽ prius offenderat: ꝓpter qꝺ incarceratꝫ fuit vbi ioseph somniũ suũ exposuit. f Eductũ de carcere ioseph totõderat: qꝛ diu fuerat reclusus: ⁊ p ꝓlixũ in capillis ⁊ barba incõpositꝫ ⁊ indecens erat vt sic coram rege cõpareret.

g Ac veste mutata. qꝛ in sordido et vili habitu nõ erat licitũ aulã regiaꝫ introire. vt habeꝫ Hes. iij. h Absq; me deꝰ rñdebit. q. d. nõ est mirũ si ꝓiectoꝛes egypti nõ potueꝛt interp̃tari: qꝛ ꝺ nõ est hũanũ sed potiꝰ diuinũ: nec p me possem ꝺ facere nisi deꝰ mihi ostẽderet: ⁊ i hoc tribuit gꝛiam deo. i Narrauit g̃ ille que. Hic ꝓlixe describit somnij narratio. et ptz lra: excepto vno vocabulo. s. k Obesis carnibus. i. ad esuꝫ aptis. l Rñdit ioseph. Hic ꝓlixe describit somnij interp̃tatio. m Somnium regis vnũ est. q̃tũ ad significationez: licet sit duplex q̃tũ ad imaginariam visionẽ. n Que facturꝰ ẽ deꝰ ⁊c. Prouidentia eni diuina q̃dã speciali mõ respicit p̃ncipes qꝛ p̃sunt cõitati: ⁊ iõ aliq̃ futura diuinitus eis pãdunt p̃ ceteris sic̃ ptz ꝺ ꝺ pharaone: ⁊ de nabuchodonoſoꝛ Dañ. ij. intellectus tñ visionũ reuelatꝰ est eis p ioseph et danielẽ: vt apud eos exaltarenꝫ ad dei laudẽ ⁊ gl̃iam. Aduertendũ tñ q̃ pharao nõ fuit oblitꝰ somniũ suũ sꝫ integrũ retulit ipse ioseph. Nabuchodonoſoꝛ aũt oblitus fuit: vt ptz Dañ. ij. Cuiꝰ rõ est qꝛ visio Nabuchodonoſoꝛ erat respectu futuroꝝ ꝺ lõge: q̃ ipleta sũt pꝰ eiꝰ mortẽ: ⁊ iõ qꝛ si ñ vidisset hmõi ipletiõez nõ fuisset motꝰ ad exaltandũ danielẽ nisi retulisset sibi somniũ oblitũ: visio aũt pharaonis erat de futuris in ꝓrio: q̃ꝝ ipletio statim debebat incipere: ⁊ iõ sufficiebat ꝓ ipsiꝰ ioseph exaltatione interp̃tatio somnij. o Septez boues ⁊c. Fertilitas eniꝫ ptingit ⁊ impedit ex duobꝰ sꝫ ex bona cultura ipiꝰ terre: ⁊ ꝺfectu culture. Itẽ ex bona ⁊ ꝓueniẽti messiõe segetũ ⁊ inepta: ⁊ iõ ꝓuenienter p boues crassas ⁊ macras q̃ꝝ laboꝛe ẽra colit designãtur. vij. anni fertilitat⁹: ⁊. vij. anni sterilitatis: inq̃tũ sterilitas ⁊ fertilitas ꝓueniunt ex bona ⁊ mala cultura terre: spice aũt colligunꝫ tpe messis: ⁊ iõ p septem spicas plenas: ⁊ p septẽ tenues ꝓueniẽter ꝺsignantꝫ septẽ anni fertilitatis ⁊ septẽ sterilitat⁹: inq̃tũ fertilitaꝫ ⁊ sterilitaꝫ ꝓueniũt ex bona ⁊ mala collectione messiũ. p Hũc g̃. Hic ostẽdit sapientia ioseph ex ꝓuida dispositiõe agẽdoꝝ. ⁊ ptz lra vsq; ibi: q Quintã ptẽ. Querit q̃re nõ dicit medietatẽ: cuꝫ tps sterilitat⁹ eq̃le fuerit tpi fertilitatis: et in tpe sterilitatis nihil creuit: vt videꝫ: qꝛ ꝺz. j. xlv. ca. Adhuc restãt anni. v. q̃bꝰ nec arari poterit nec meti. Ad qꝺ dici põt q̃ tpe sterilitatis fuit aliq̃ aratio et messio sꝫ modica: ⁊ iõ q̃si nulla reputaꝫ. Vñ. ij. phy/ sico. dicit: Qꝺ modicũ ẽ: q̃si nihil reputa/

q ✻ tur

¶ a Tũc demũ. Quia gẽtilis ppls tandez p exhibitionẽ p/ teritozũ: se itu lit i spem futu/ rozum.

b Putabam me stare sup ri pam. Septem anni qui septẽ spicis plenis: vel septez vac/ cis pinguibus ostendunt: spiritualia dona significãt: q̃bꝰ vbertas fidei larga pterate redundat. Septẽ vo steriles et ieiunni: veritatis ⁊ iusticie famẽ in nouissimo tpe.

c Hũc g̃ ⁊c. Hoc tpe gꝛevidemus implerũ: qꝛ abundãte doctrina apostolica septiformi spũ ministrata: diuina dispositione p singlas vrbes episcopi et doctoꝛes oꝛdinati sunt q̃ abundantia doctrine diuinitꝰ sibi collate libꝛos sctos scripseꝛt quibꝰ abundãte fame verbi: ⁊ deficiẽtibus doctoꝛibꝰ indigentiã vestraꝫ reficerenus.

ꝺ Et quintaꝫ ptẽ. Notandũ q̃ egyptij quitam ptẽ frugũ in boꝛrea regi cõgregãt quia filij tenebꝛarũ q̃nq; sensibus dediti celestia nõ curãt: sꝫ veri israelite decimas dãt: qꝛ celestẽ patriã cuius decima ps coꝛruit: refoꝛmare laboꝛãt.

Jsi. Congregauit ioseph p septem annos omnẽ frugum abũdantiaz. i. frumẽta fidei sanctoꝝ hoꝛreis condẽs p septez charisma ta: q̃si septẽ annos: vt cuꝫ septẽ anni ꝛopie ceperit. i. cum iniq̃tas occur/

¶ rerit

rerit septē capitaliū criminuz sub antichristo:qñ fames fidei fuerit ⁊ salutis:tūc sancti habeāt copiosam iusticie frugē:ne fides eoꝝ inopia sermonis deficiat.

E a Qui spiritu ⁊c.Aug⁹.Tertio nisi fallor insinuaꝛ nobis in hoc libro spūssanct⁹.Primo vbi dictuz
Gen.1.a est:Spūs dei ferebaꝛ sup aquas.
Ibid.6.a Secō.vbi dixit deus:Nō pmanebit spūs me⁹ in hominib⁹ istis ⁊c. Tertio cum dicit pharao ī ioseph eē spiritū dei nōdū tū legim⁹ spiritūsanctū. b Dixitqꝫ.Isid.Joseph ꝙ typū xpi gerebat: currum meruit ⁊ pco pconauit añ eū:⁊ cō stituit euz pharao sup vniuersam terrā egypti:et dñs noster postꝙ distractus est a iuda sicut ioseph a fratrib⁹:⁊ de inferni carcere surrexit:ascēdit currus celestꝭ regni.
ps.67. de quo dicit:Curr⁹ dei decē milibus ml'tiplex:⁊ accepit potestatē predicādi ⁊ iudicādi a patre.Añ:
Phil.2.b Dedit ei nomen:qđ est super oīe nomen ⁊c.Accepit quoqꝫ anulū: id est pontificatū fidei:quo credētium anime salutis signo signantur:frontibusqꝫ ⁊ cordibus nostrꝭ per signuz crucis figura eterni regis ipzimit.Induit stola byssina. i.carne sctā bysso splendidiore: et stola ímortalitat⁹.Accepit ꝙqꝫ torquē aureā.i.itellectū bonū.Prece añcedit eū.i.Johānes baptista
Isa.40.a ꝙ ait:Parate viā dñi.Habebit et aliū pconē:qz veniet ī tuba angeli. c Ecce cōstitui te sup vniuer. ⁊c. Joseph de carcere educt⁹:sup egyptū ꝓstituit:⁊ christ⁹ resurgēs accepit nomē quod est super oīe
Phil.2.b nomen.vt in nomine iesu oīe genu flectatur. d Clamante pco ne ⁊c.Et clamauit añ eum preco: ⁊ cōstituit eū sup omnē terrā egypti:p quo aquila trāstulit.Et clamauit in cōspectu eius ad genicularionē.Symmachus ipm hebreum posuit.Et clamauit ante eum abrech.Unde mihi videꝭ nō tam preco vl' adgeniculatio:qñ in salutando vel adorando ioseph accipi potest intelligēda:qđ quod hebrei tradunt dicētes patrē tenerū ex hoc sermone trāsferri:ab quippe dicit⁹ pater: rech delicatus vel tenerrimus.significāte scriptura: ꝙ iuxta prudētiaz omnium pater fuit:sed quia iuxta etatem tenerrimus adolescens ⁊ puer.

F e Et vocauit ⁊c.Hiero.Et vocauit pharao nomē ioseph phasnechphane: et dedit ei assenec.f.p.s.e. Licet hoc nomen hebraice abscōditoꝝ repertoꝝ sonet: tñ quia ab egyptio ponit:ipsi⁹ lingue debet habere rōnem.Interpꝛaꝛ ꝙ phasnecphane.siue vt.Lxx.transferre voluerūt spontū phanec saluatoꝝ mūdi:eo ꝙ orbem terre a fame liberauit. Notandum añt ꝙ dñi quondā ⁊ emptoris sui filiaz vxorem accepit:ꝙ ad id locoꝝ pōtifex heliopoleos erat.Necꝝ phas erat absqꝫ eunuchis idoli illi⁹ esse antistites:vt vera illa hebreoꝝ sup eo quā añ dixim⁹ suspitio comprobetur. f Dedit illi vx.⁊c.Aug⁹.

fertilitatis:qui iam nunc futuri sunt congreget in horrea:et oīe a frumentum sub pharaonis pote b state cōdatur:seruenturqꝫ in vrbibus:et pꝛepareꝭ futurę septē annoꝝ fami ꝙ pꝛessura est ęgyptū: et nō cōsumeꝭ terra inopia. Placuit pharaoni ꝓsiliū ⁊ cunctis ministris eius. Locutusqꝫ ē ad eos: Num inuenire poterim⁹ talē vi-
a rū qui spiritu dei plen⁹ sit:? Dixit ergo ad ioseph:Quia ostendit tibi de⁹ oīa quę locut⁹ es: nūqđ d sapientioꝛē ⁊ cōsimilem tui inuenire potero:? Tu eris sup domuz meam:⁊ ad tui oris imperiū cūctus populus obediet. Uno tan e
b tum regni solio te pꝛecedam. Dixitqꝫ rursum pharao ad ioseph.
c Ecce constitui te sup vniuersam
ſ Qđ pōtificatū fidei significat qđ ē i ptāte xpi.
terram ęgypti. Tulit anulum de f manu sua:et dedit in manu eius
a ſ Que significat carnem christi de terra virgine assumptam:⁊ ad decorē immortalitatis diuersis passionib⁹ ductā.
vestiuitqꝫ euz stola byssinā:⁊ col g
ſ celestem sapientiam que sicut circulus:nec ini tio nec fine clauditur.
lo torquem auream circūposuit.
ſ sic xps mūerib⁹ decorat⁹ diuinis celos ascēdit.
Fecitqꝫ eum ascendere super cur h
a ſ qz trāscēdit oēm volubilitatē rpalium rerum.
b ſ Johāne baptista:q̄ ait: Parate viā dño:ruba angelica que venientē ad iudiciū pꝛeuenier.
rum suuz scōm: clāmante pꝛeco- i
ne:vt omnes coram eo genu flecterent: et pꝛepositum esse scirēt vniuerse terrę ęgypti. Dixit quo-
ſ egypti.
qꝫ rex ad ioseph: Ego sum pha- k
rao:absqꝫ tuo imperio nō moue- l
bit quisqꝫ manum aut pedem in omni terra ęgypti. Uertitqꝫ no- m
a ſ vt rectius gereret christi similitudinem:q̄ saluator non modo egypti:sed totius mundi.
e men illius: et vocauit eū lingua
f ęgyptiaca saluatoꝝ mūdi. De n
ſ Joseph sublimatus ducit vxorem:⁊ xps ascēdit ad celos sublenatus:sociat sibi ecclesiaz ex gentib⁹:quā bene significat filia sacerdotis heliopoleos:qui sacerdos erat gērtū. Heliopolis quoqꝫ interpꝛaꝛ ciuitas solis:de q̄ sociat sibi sponsam: qui in sole posuit tabernaculum suum.
ditqꝫ illi vxoꝛez assenec filiā phutifaris sacerdotis heliopoleos. Egressus itaqꝫ ioseph ad terram
a ſ hac erate christus predicare cepit euangelium ante quaz nemo debet assumi ad sacerdotum vel pdicatiōis officium.
ęgypti. Trigintā autem erat an- o
a ſ In mundo se presentando per predicationem et miracula.
noꝝ quando stetit in conspectu regis pharaonis: et circūiuit p

tur.verūtamē cū illa modica messione sufficiebat illa reseruatio quinte pꝛtis de annis pꝛteritis:maxīe qz tpe famis boues strictius viuūt:et qz aliqui diuites ꝙ suis domib⁹ ō tpe fertilitatis sibi victū reseruauerūt.
a Et omne frumētum.quod reseruabatur.
b Sub pharaonis potestate cōdaꝭ.ita ꝙ non possit vendi ⁊ deferri ad alias ꝓuincias:nō tñ accipiebaꝭ ab hoīb⁹ violenter vel gratis ſz ꝙ pcio:ꝙ tūc erat modicū ꝓpter magnā fertilitatē:aliꝭ ioseph postea tpe famis nō vēdidisset licite egyptijs. c Placuit pharaoni.Hiero⁹ describit ipi⁹ ioseph ꝓmotio:⁊ ptz lꝛa vsqꝫ ibi: d Hunqđ sapientiorem ⁊c.quasi diceret:nō posset inueniri aliqs te sapentio:nec etiā equalis ī sapientia:? e Uno tm̄.⁊ quid sit illud vnū ostendit dicens:Regni solio.i.dignitate regia. f Tulit anulū ⁊c.quo sigillabantur lꝛe regis:vt dictū est.s.xxxviij.ca.⁊ iō tradidit illū ioseph ī signū potestatis sibi ꝓcesse. g Uestiuitqꝫ eū stola byssina.Byssus est gen⁹ lini candidissimi ex q̄ fiebāt vestes nobiliū. h Fecitqꝫ ⁊c.Habebat enī rex duplicē curruz:vnū sup quē ipse solus ascēdebat:aliū quez ascendebat qñ placebat sibi.ad illū tñ aliqñ admittebaꝭ ille q̄ secundus erat a rege. i Clamāte pꝛecone ⁊c. In hebreo hꝛ:Et clamauerūt coram eo abrech.Abrech enī dictio ē hebraica:⁊ ſm doctores hebreoꝝ ⁊ beatū Hiero.li. ō hebraiq̄stioni.significat idē qđ pater tener.⁊ ē sensus ꝙ clamauerūt ad cōmēdationē ioseph: qz ipse erat pater alioꝝ rōne sapiētie:licet tener esset etate. k Ego sum pha.q̄ possū tibi dare auctoꝛitatē. l Absqꝫ tuo ī. ⁊c.Hyphole ē.⁊ p ō designaꝭ ꝙ nihil notabile fieret absqꝫ eiꝰ dispositiōe. m Uertitqꝫ no.i. ⁊c.Loco hui⁹ lꝛe ī hebreo sic ō:Et vocauit pharao nomē ioseph sophenatpaane:qđ in hebraica līgua significat occultū reuelans: ſm ꝙ dicūt hebrei ⁊ Hiero. in li. ō hebraiq̄ōni.⁊ ē ꝙueniēs ipsi ioseph:q̄ reuelauit ea q̄ erāt aliꝭ occulta:vt ptz p pdicta.Utꝛ āt idē nomē in lingua egyptiaca significet saluatoꝝ mundi nescio nisi q̄ztū dic trāslatio nostra: qz linguā egyptiacā penit⁹ ignoro: scio tñ ꝙ ꝓtigit ꝙ vna dictio ī diuersis idiomatib⁹ diuersa significat:sic̄ hec dictio iam in hebreo significat mare:ī latino est aduerbiū tpis. n Dedit qꝫ illi vxoꝛē ⁊c.nomē ē tractū de greco ⁊ ōr ab helios qđ ē sol:⁊ polis qđ est ciuitas:q̄si ciuitas solis: ō qua ōr Isa.xix.Ciuitas solis vocabit vna. In hebreo habeꝭ:Sacerdotis On.Dicūt hebrei ⁊ etiā Hiero.ꝙ iste putifar cui⁹ filiam accepit ioseph.erat ille ō q̄ dictū est.s.xxxix.ca. ꝙ emit ioseph. ⁊ qz ꝓpꝛ pulchritudinez ei⁹ intēdebat illo abuti ad turpe vitiuz:iō dñs eū infrigidauit:ꝓpꝛ qđ a pncipatu militie postea trāslat⁹ ē ad aliā dignitatē sibi cōpetentē.s.ad pōtificatū heliopoleos:ad quem nullus ꝓmouebaꝭ nisi castrat⁹ vl' simplr infrigidat⁹: tñ añ genuerat assenec. ſz ō ō videꝭ qz ī hebreo iste phutifar habet vnā lꝛaz plus q̄ pcedēs ī suo noīe: qz hz lꝛam eyn ī fine quā nō hz pcedēs:⁊ iō videꝭ eē ali⁹ hō a pdicto.Si q̄s tñ velit seq̄ dictā opinionez pōt dicere ad ō ꝙ idē nomē ꝓpꝛiū hū aliqñ variaꝭ ī hebreo ⁊ latino:maxīe ī fine ex aliq̄ additiōe vl' subtractiōe sic̄.s.dictū est ca. xxxvj. o Trigita āt erat ānoꝝ.Hoc ōr ad videndū q̄zto tpe ioseph fuit in fuitute ⁊ carcere ⁊ añ q̄ exaltareꝭ.s.xiij.annis ⁊ parum plus:vt pz ex supadict⁹.xxxvij.ca. p Et circūiuit omēs regiones egypti.ad vidēdū terrā cui erat pꝛepositus:⁊ ad cōsiderandū loca in quibus deberent seruari frumenta.

Queri solet cur phutifar als pete/fre vt plerique hūt et corrupte vt.s. dictū ē: vtrū illi⁹ cui⁹ seru⁹ fuit: an alteri⁹? Sz credibili⁹ alteri⁹. Maz de illo quō credaī mīta sunt q̄ moueant. Primū qz scriptura nō memorauit cū videaī p̄ nō posse preterire qō ad ioseph gloriaz ptinebat vt eius filiā duceret cui⁹ seruus fuit. Deinde quō spado filiā habere potuit. Sz respōdeī: quō vxorem? Postea enī credit abcisus vel casu vel sponte. Et q honor ei⁹ qui solet nō memorāī. i. q archymachir⁹ fuit: quē principem cocorum latini interpretati sunt: principem militie quidam intelligunt. Sed etiā hic respondeī: duos illum honores habuisse: sacerdotium solis et militie principatū. Congrue aūt alibi ille honor memoraī: qui talib⁹ congruit actibus. Hic xo postea in ioseph apparuit nō parua diuinitas: honor soceri eius debuit noīari: qui ptinet ad diuinitatē nō paruā fm opinionē egyptiorum in sacerdotio. s. solis. Sed in oībus his q̄ prepositus fuit custodiarum carceris incredibile esse prepositum in officio sacerdotum. Deinde nō simpliciter dictū est: q sacerdos solis esset: sz ciuitatis solis que vocaī heliopolis. Abesse aūt oz plusq̄. xx. milib⁹ a ciuitate mēphi vbi pharaones. i. reges maxime cōmanebāt. Quō deserto officio sacerdotij potuit strenue regis seruire militie p̄nci/patui? Accedit etiaz q egyptij sacerdotes phibenī nō seruire nisi templis deox: nec aliud officij gerere. Sz forte tūc aliter fuit. Credat q̄sq̄ qō placet non est mihi q̄stio cuius exitus sit clausus: siue vn⁹ fuerit petefres: siue duo. q̄libet enī hox q̄sq̄ existimet: nō ē fidei periculosuz: nec cōtrariū veritati scripturarū. a Mati sunt aūt tc. Hiero. Obserua ppt̄ questionē que post de filijs ioseph p/ponēda ē: q añ famis xp̄s quo iacob intrauit in egyptuz: duos tm̄ filios habuit manassen et ephraī.

b Aperuitq̄ ioseph tc. Joseph a penuria frumēti saluat egyptū. et christ⁹ a fame xp̄i liberat mundū. Aperuit horrea sua xp̄s in orbem terrarū: et erogatione frumēti sui omnia subiugauit. Nisi fratres ioseph vendidissent: defecerat egypt⁹. Nisi iudei xp̄m crucifixissent: plerat mundus. Joseph interp̄tatur augmētatio. Sz in illo ioseph ampliationē nō habuit: nisi sola egypt⁹: in nostro vniuersus mūdus. Ille erogauit triticū noster dei verbū. Jn oēm enī terram exiuit son⁹ eox. Ca. XLII

Ps. 18. Osee. 11. a

c Dixit filijs tc. Jsi. Est frumētū ī egypto. Dic et de⁹ p̄: Ex egypto vocaui filiū meum. Descēdūt decē p̄uectores. i. iudei sub decalogo p̄stituti: q̄s ip̄e cog̃scēs: nō ē agnit⁹ ab eis. Cognoscunt hebrei a xp̄o et ip̄i nō agnoscūt eū. Dederūt illi pecuniam sz ioseph. i. xp̄s triticū dedit: et argentū reddidit: q̄ nō pecunia emīt xp̄s: sz gra.

Per sa

oēs regiones egypti † Venitq̄ fertilitas septē ānox: et i manipulos redactę segetes cōgregatę sūt in horrea egypti. Dis eteni frugū abūdātia i singulis vbibus p̄dita ē: tātaq̄ fuit mītitudo tritici vt arenę maris coeq̄retur: et copia mēsurā excederet † Mati sunt autez ioseph filij duo anteq̄ veniret famēs: q̄s ei peperit asseneq̄ filia phutifaris sacerdotī heliopoleos. Vocauitq̄ nomē primogeniti manasses dicens: Obliuisci me fecit deus omniū laborū meox: et domus patris mei. Nomen secundi appellauit ephraīm dicens: Crescere me fecit deus in terra paupertatis meę. Jgitur trāsactis septē annis vbertatis qui fuerant i egypto: cęperunt venire septem anni inopię quos prędixerat ioseph: et in vniuerso orbe famēs p̄ualuit. Jn cuncta autē terra egypti non erat panis. Qua esuriente: clamauit populus ad pharaonem alimēta petens. Qui⁹ dixit filijs suis: Quare negligitis? Audiui q triticū venundetur in egypto:

a ⁊ Innumerabilis. s. sicut arena.
b ⁊ vsitatam.
c ⁊ Christo.
a ⁊ discessio a fide quā faciet antichristus.
d
e
f
a ⁊ fructificatio: qō significat ecclesiam de gētibus per totum mundum dilatatam.
a ⁊ verbi dei. b ⁊ quia non erat qui faceret bonum.
a ⁊ als fames erat.
a ⁊ als omni.
b
a ⁊ venduntur frumenta verbi dei egyptijs: cum se mancipant diuinis obsequijs.
⁊ verbi dei.
g
a ⁊ Judaicus populus.
b+
a ⁊ euangelica doctrina predicatur in mundo.
c

a Venitq̄ fertilitas. Hic p̄ñr describit interp̄tatōis ioseph adimpletō: et p̄mo q̄tū ad fertilitatē. scdo q̄tū ad sterilitatez. ibi: Jgr trāsactis. Adhuc p̄mo describit dicta impletio. scdo subdit ipsius ioseph generatio. ibi: Natiq̄ sūt. Circa primū oz: Venitq̄ fertilitas vt sapiētia ioseph p̄ experientiā videret.

b Et in manipulos redacte segetes tc. melius enī ꝓseruaī granū illo mō q̄ postq̄ excussum ē de palea: qz q̄libet res cōseruaī melius in loco ꝓprio: vt habet. iiij phys.

c Ut arene maris coequaret. Hyperbolica est locutio ad exprimendū magnā quātitatē tritici. d Nati sunt. Hic interponit generatio ipsi⁹ ioseph anteq̄ veniret fames. Nō oz qz apud hebreos tpe cōmunis tribulationis cuiusmodi ē tp̄s famis boies continebāt ab vxorib⁹ ꝓprijs. vt. s. dictū ē. vij. c. e Vocauitq̄ nomen primogeniti manasses. qō interpretaī obliuio. sequit: f Nomen quoq̄ secundi appellauit ephraim. qō interp̄taī crescens vel fructificans: et ratio vtriusq̄ impositiōis ponit in lra: et ptz. g Et malum ino pie tēperarent. Ex q̄ ptz vex qō. s. dictū est: q tpe illius famis strictius vixerūt homines

Moraliter. q̄ alias. Ca. XLI

a† Post duos annos vidit pharao somnium tc. p septē boues p̄mas intelligūt septē x̄tutes: tres theologice et quattuor cardiales que p boues significant eo q sunt p̄ncipia bonox operuz. sicut boues p culturam fructificationis agrozuz. Prouerb. xiij. Ubi xo multe segetes ibi manifesta est fortitudo bonis. Que dicunt pulchre eo q animam decoraī et crasse nimis qz pinguedine gratie animā impinguāt. Ps. liij. Sicut adipe et pinguedine repleatur aīa mea. p septē xo boues deformes intelligūt septē vitia mortalia et dicunt fede: qz pulchritudinē imaginis deformant. † Cōfectęq̄ macie. qz gre pinguedinem euacuāt. † Septē spice pullulabāt ī culmo vno tc. p spicas idē significat qō p boues vt i lra oz. Per ioseph aūt q̄ requirit ad expositionē visionū significat vir litterat⁹ et bon⁹. iō dicit in lra:

† Puer hebre⁹. puer ꝓpter innocentiā vite: et hebreus q̄ interpretaī transiens scz ad cōtēplationē sacre scripture. tales enī debēt reges et potentes querere et ipis in agibilib⁹ credere et nō deceptorib⁹ fraudulētis: et ipos honorare exēplo regis egypti. Per hoc autē qō subdit postea: † Aperuitq̄ ioseph vniuersa horrea. designaī q hō lrat⁹ cui dedit dns gratiā docēdi. nulli debet claudere horreū doctrine sue seu cōsilij: sed oīb⁹ liberaliter aperire: qz dicit dns Matth. x. Gratis accepistis gratis date. Sed cōtra p̄ videt q subdit: † Et vēdebat egyptijs. ppt̄ qō sciendū q hui⁹ vēditiōis p̄cij nō ē aliud q̄ labor discipulorū in addiscēdo: et reuerētia ad magistrū: et sustētatio ei⁹ si indigeat q̄tū ad victū et vestituz. Añ legit in chronicis q tpe karoli magni duo monachi venerūt parisius in pbia eruditi: valde clamātes si qs cupidus est sapiētie veniet ad nos: nā apō nos venalis est: qs ad se vocatos karolus interrogauit quid p ea peterent: responderūt: loca trīa oportuna et alias ingeniosas et alimēta: que ipse libentissime exhibuit et sic sapientie studium parisius incepit. Ca. XLII

b Videns aūt. Postq̄ moyses descripsit descensuz in egyptū q̄tuz ad ioseph qui añ alios dei ordinatiōe missus est: hic p̄ñr describit eundē descēsum q̄tū ad fratres suos. et p̄mo q̄tū ad decē fres ioseph p̄mogenitos. scdo q̄tuz ad iuniorē. s. beniamin. xliij. ca. Adhuc p̄mo describitur descensus eorū in egyptuz. scdo afflictio de-

† 23. q. 8. c. tributū. & q̄uis i pti.

† 5. q. 5. c. nō oēs ibi: exercet fame patriar chas.

a Per salu. ꝛc. Aug⁹. Quid ē q ioseph vir sapiēs: nec solū inē boies ʒ etiā scriptura te ste laudatus: iura uit p salutē pharaonis nō exituros de egypto frēs suos nisi frāt iunior veīret? An etiam bono ꝛ fideli vitis fuerat sal⁹ pharaonis? Quāto enim magᷣ ipi q eū in tā to honore locaue rat: fidē ſuabat: si illi q eū ſuū empti tium possidebat. Q3 si nō curabat pharaōis salutē: nūqd ptiriū ꝓ cu iuslibet hois salu te vitare nō debu it. An ñ ē ptiriū? Tenuit enī vnum eorū donec veīret beniamin: ꝛ veruz factū ē quod dixit nō exhibitᷣ donec veīat frāt vester.

B Ad oēs eī potuit ptinere qđ dictuz est. Mā quō ille vē tur⁹ eēt: nisi ad eū deducēdū aliq̄ re/ diſſent? Sz qđ seq̄ tur magᷣ vrget q̄/ stiōe: vbi itez iura uit dicēs: Mittite ex vobis vnū ꝛ ad ducite fratrē vr̄m ꝛ cetera: vsq̄ p sa/ lutē pharaonis ex ploratores estis. Huic sñie iterposu it iurationem: qz si vera nō dixissent: exploratores eēnt i. exploratoꝝ pena digni essent: qs tñ ꝙa dicere sciebat: neq̄ ptiur⁹ est q̄sq̄ si ei quē castissimū nouit dicat: Si ꝑ adulteriū de q̄ ar/ guerᷣ cōmisisti: dā nat te deus: ꝛ his ꝙbis adhibeat iu ratiōez. Hez oīno iurat. ibi ei ꝯditio est q̄ dic: Si feciſti quem tñ nō feciſſe certū hz. Sz dic a/ liq̄s: vez ē: qz si fe cit adulteriū: dam nat illū dñs. Hoc āt vez nō ē. Si āt vez nō dicitis ex/ ploratores estᷣ. cū etiā si mētiant: nō sūt exploratores. ʒ ita dictū est: ex/ ploratores estᷣ tā/ q̄ si dictum esset exploratorum pe/ na digni estᷣ. Hoc ē exploratores de

† .22.q.1.c. mouet.§. si cut etiam.

L putabi

Descēdite ꝛ emite nobis ne/ cessaria vt possimus viuere: et non consumamur inopia.

§ Jam de famelica littera minime glori/ antur iudei sub decalogo constituti.

Descendētes igit fratres io/ a seph decē vt emerēt frumēta in egypto. Beniamin domi b

§ paulo adhuc paternis traditionibus oc/ cuparo.

retento a iacob: qui dixerat fratribus eius: ne forte in iti nere quicq̄ patiat mali. Jn/

a § humiliauerūt se ad intellectū eoꝝ ꝺ q̄/ bus dictū est: Vt qui nō vidēt videant.

grēssi sunt aūt terram egypti cū alijs qui pgebāt ad emen

a § panis in terra vel intelligentie.

dū. Erat autē famēs in terra

a § Judea. b § Christus.

chānaan: et ioseph erat prin

a § Mundi. b § Alij sermo scientie: alij ser mo sapientie: alij interpratio sermonum.

ceps egypti: atq̄ ad illiūs nu tū frumēta populis vēdebā/

a § christum adorat omnis cet⁹ sanctorum.

tur. Cunq̄ adorassent eū fra/ c tres sui ꝛ agnouisset eos: q̄si ad alienos durius loquebā/ tur interrogans eos: Unde venistis? qui responderunt: De terra chanaā: vt emam⁹ victui necessaria. Et tamē fra d

§ cognoscebātur iudei a christo. Jpsi aūt non cognoscebant eum.

tres ipe cognoscens: non est e agnitus ab eis. Recordatus/ f q̄ somniorum quę aliquādo

§ quibus vidit q̄ sol ꝛ luna et stelle ado/ rarent eum.

viderat ait ad eos: Explora/ g torꝛ estis: vt videatis infir miora terrę venistis. Qui di xerūt: Nō est ita dñe: sed ser/ ui tui venerūt vt emerent ci/ bos. Omēs filij vni⁹ viri su/ b mus. Pacifici venimus: nec quicq̄ famuli tui machinan/ tur mali. Quibus ille rñdit: Aliter ē. Jmminuta terrę hu i ius cōsiderare venistᷣ. Et illi dixerūt: Duodecim inquiūt k fratres serui tui sum⁹ filij vni us viri i terra chanaan. Mi/ l nimus cum patre nostro est: ꝛ alius non est super. Hoc est m n ait quod locutus sum: Explo ratores estis. Jam nūc expe/ o rimentū vestri capiam. † Per p

§ subaudi omnes.

salutē pharaonis nō egredi/

§ de angustia littere. a § credat paulus apl̄oꝝ minim⁹ tanq̄ aborciuus.

emini hinc: donec veniat fra q

scendentiū. ibi: Cunq̄ adorassent eū. ꝛ tertio regressus ad pa trem suū. ibi: At illi portantes. Circa primū dicit sic: Audi/ ens aūt iacob ꝛc. Jn hebreo habet: Vidit iacob ꝛc. ꝛ certum est q̄ nō vidit oculis coꝝporeis: cū nō descenderit tunc in egy ptū. ꝛ iō dicūt hebrei q̄ vidit hoc p reuelationem spūssancti. Aliter tū pōt dici iuxt translationē nostrā q̄ ibi accipit videre ꝓ audire: sic Exo. xix. Cunct⁹ aūt ppls videbat voces ꝛc. seq̄ tur: a Descendētes igit fratres ꝛc. Dicūt hebrei q̄ hic no minant fratres ioseph signanter: qz penitebāt de ꝺ q̄ ipm ven/ diderāt: ꝛ descenderūt in egyptū eo animo vt ipm redimerēt si possent inuenire ꝛ secū ducerēt ad patrem. b Beniamin domi retento. ad cōsolationē patris: ꝛ qz erat iuuenis nō pote rat ita sustinere laborē itineris sicut alij. cetera patent.

c Cunq̄ adorassent. Hic cōsequenter describit ipsoꝝ tribu/ latio. vbi primo in ioseph erga ipsos describit simulatio auste ritatis. scḋo veritas fraterne charitatis. ibi: Auertitq̄ se pa/ rūper ꝛ fleuit. Adhuc ꝑmo describit ipsi⁹ ioseph simulata du/ ricia. scḋo a fratrib⁹ ei⁹ recognoscit diuina iusticia. ibi: Et lo/ cuti sunt ad inuicē. Adhuc ꝑmo describitur austeritas ioseph in verbis. scḋo in factis. ibi: Tradidit ergo ꝛc. Circa primū cōsiderandū q̄ cū ioseph vidisset decē fratres suos: ꝛ q̄ beni/ amin frater suus vterinus nō esset cum eis: timuit ne machi/ nati fuissent contra eum in malū sicut fecerant contra eū: ideo vt scire posset veritatem dure locutus est cū eis imponēdo eis crimen explorationis terre ꝛ interrogās de patre suo ꝛ fratre ꝛ alijs circūstantijs. vt dicit se. ca. Jnterrogauit nos homo p ordinē ꝛc. et xliij. ca. Jnterrogasti pr⁹ seruos tuos habet⁹ pa trem aut fratrē ꝛc. ꝛ alia plura que hic subticent. d Et tū fratres ipse cognoscēs. qz dimiserat eos ī statu virili ꝛ barba/ tos. ꝛ iō non erāt notabiliter imutati. e Nō est agnitus ab eis. qz recessit ab eis puer ꝛ postea barba sibi creuerat: ꝓpter qđ ei⁹ facies erat notabilit imutata. f Recordatusq̄ som niorū ꝛc. qz iam videbat ea in parte adimpleta: qz fratres sui eum adorauerant. g Exploratores estis. Aliqui excusant ioseph a mēdacio. dicūt ei q̄ intelligebat q̄ inuenidō explo/ rauerūt viā meliorē ꝛ securiorē p quā possent transire. ʒ ista expositio videt oīno extorta: nec per hoc excusaretur ioseph a mendacio: qz quacūq̄ arte verborū aliquis fallat aliū men/ daciū incurrit ſm Augᷣ. nec ē aliqua necessitas excusandi io/ seph hic ꝛ in sequentib⁹ a mendacio: maxīe officioso: cū per ꝑ intenderet deuenire ad cognitionem veritatis de affectu fra/ trum suoꝝ erga beniamin fratrē suum vterinū: ꝛ vtrū pentie rent de hoc q̄ vendiderāt ipsum. tale aūt mendaciū peccatuz veniale est de q̄ nō oportet excusari ioseph: qz apostoli multo pfectiores fuerūt q̄ patres ve. te. ꝛ tñ nō excusant oīno a pec cato veniali ſm q̄ dic Joh. ꝑma canonica. j. ca. Si dixerimus q̄ peccatū nō habem⁹ ipi nos seducim⁹ ꝛc. h Oēs filij vni us ꝛc. Joseph enī vt dicūt hebrei ponēs illis culpā explora/ tionis inducebat ꝓ argumento q̄ videbant esse congregati de diuersis locis ad inuicē ꝯfederatis: vt sic infirma terre de/ nūciarent plurib⁹ gentib⁹. ꝛ sic ꝯtra egyptios conueniret ma gnus exercit⁹. Jnducebat etiā ad idē se intellexisse q̄ duo de ipis vnū castrū destruxerāt in terra chanaā. s. sichem. vt. ſ. di ctū est. xxxiij. ca. Ad qđ rñderūt dicētes. Filij vni⁹ viri sum⁹ ꝛ sic nō sum⁹ ꝯgregati ex diuersis locis: sicut imponit nobis. Cōtra qđ arguit ioseph dicēs: i Aliq̄ ē: Jmminuta ꝛc. qz illi q̄ venīūt pacifice ad emendū bladū intēdūt solū negocio ꝓ q̄ veniūt: ʒ vos discurritᷣ p vicos ꝛ plateas ciuitatis portas et muros ꝯsiderādo ꝛ ſm ꝟitatē p ciuitatē discurrer̄t ad viden/ dū si posset inuenire ioseph fratrē suū vt eū redimerēt ꝛ secū re ducerēt ad patrē qz ista intētiōe descenderāt in egyptū. vt. ſ. dictū est: ꝛ iō ad excusandū se de illo circūitu dixerūt.

k Duodeci inquiūt frēs fui tui sum⁹ ꝛc. ac si dicāt. si velis il luc mittere inuenies ꝑ vez esse. l Minim⁹ cū pre nro est. ad eius cōsolationē. m Ali⁹ nō ē sup. i. nescim⁹ si viuit: qz pdi/ tus ē iā diu ꝛ nō cōparuit: ꝛ credim⁹ q̄ ductᷣ fuit in egyptū. et iō circūiuim⁹ ciuitatē nō ad explorandū: ʒ ad q̄rendū fratrez nr̄m ꝛ redimēdū ipm si inuenissem⁹. Cōtra qđ ioseph dixit:

n Hoc ē ait qđ locutᷣ sū: exploratores estᷣ. imposuit ei eis q̄ ista eēnt ab eis ꝯficta vt ocꝛctarēt ꝟitatē eis ipositā ꝺ explora tiōe r̄e. ꝛ iō ſbdit: o Jā nūc ex. v. ca. si ꝙa vꝛ ficta sint dicta vr̄a. p Per sa. pha. ꝛc. Dicūt alij q̄ ioseph iurauit ꝑ p crea turā: q̄si p iuramētū frīuolū eo q̄ sciebat illud qđ iurabat esse falsū. nō enī intēdebat frēs suos oēs retinere. Dicūt alij ꝛ me li⁹ vt videt q̄ iurauit p deuz q̄ erat salus pharaōis effectiue: nec illi iuramēto suberat falsū: qz intēdebat sic: Nō egredient ni hic. ſ. oēs ita liberi sic venistᷣ: qz finaliꝛ retinuit vnū. q Do nec ve. f. vester mi. vt p ꝑ esset certificat⁹ q̄ machinati nō fuis/ sent ꝯtra eū aliq̄d mali.

* Alioquin

putabimini meritο mẽdacij vestri. Estis autez potuisse dici pro habebimĩ ⁊ deputabimini: innũere similes locutiones docẽt. Añ et illa locutio helie. quicũqz exaudierit ignε erit deꝰ: nõ enĩ erit: sz habebitur. a Nesciebant autez. Aug. Quid est qꝛ cũ inter se penitentes loquerenť de ioseph: qꝛ cuz illo male egerant: ⁊ ꝑ eis diuino iudicio redderεť: qꝛ se periclitari videbant: adiungit scꝑtura. Jꝑi ignorabant qꝛ audiebat ioseph. Jnterpres enim inter illos erat: hoc. s. intelligendũ est ideo putasse eos qꝛ ille non audiret: qz videbant interpretẽ qui inť illos erat: nihil ei dicere coꝛ q̃ loquebanť: quem adhibituz putabant: qz eozũ nescieret linguaz. Hec cura erat ĩ terpretť ea dicere illi a quo positus fuerat q̃ nõ ad illũ sed inter se loquebantur. Querit cur ioseph vir mitissimus frẽs taliter afficere voluit ĩ ptelatiõe agnitiõis sue: cũ posset eis se innotescẽdo cito ꝟuenire. Sz ꝑ nõ vltiõis cã fecit: vt vidicaret malũ qꝺ sibi factũ fuerat: sz vt cogĩsceret vtꝛ eodẽ stimulo frẽz vterinũ pimerent: sic ipm ĩ exteras ꝓuincias vẽdiderãt. b Aptoqꝫ ꝛc. Frẽs ioseph dãt argentũ: qz iudei cõuersi dimittũt lfaz occidentez: ⁊ accipiunt spiritũ viuificantẽ: reperit tñ argentũ ĩ oze saccoꝝ: qz ꝓpt fructuz spũalis intelligẽtie non deserit

a ℣ Hoc impletum est quando missus est ananias ad baptizandum eum.

ter vester minimus: Abiittt̃ ex vobis vnum et adducat eum:

℣ Multa erat in verbis seueritas multa in corde tranquillitas: vt hinc doceatur quanta his benivolentia debeatur: quos forte plus ex quo corripimus.

Vos autem eritis in vinculis donec probentť q̃ dixistis vtrũ falsa an vera sint. Alioquin ꝑ a

℣ .i. explozatozum pena dignu.

salutem pharaonis explozatores estis. Et tradidit eos custo b+
die tribus diebus. Die autem c
tertio eductꝫ e carcere ait: Facite quod dixi: et viuetis. Deum enĩ timeo. Si pacifici estis: fra- d
ter vester vnus ligetur in carcere: Vos autem abite: ⁊ ferte frumẽta quę emistis ĩ domos vestras: et fratrem vestrũ minimũ ad me adducite: vt possim vestros probare sermones: et nõ moziamini. Fecerũt vt dixe- e

a ℣ Hoc est quozũdã iudeoꝝ confessio: amisso loco et gente: et aptis sacramentis que prius clausa erant in velamine litterε.

rat: et locuti sũt adinuicẽ. Abẽ/ f
rito hec patimur: quia peccauimus in fratrem nostrum: vidẽtes angustias animę illiꝰ duz deprecaretur nos et non audiuimus: idcirco venit super nos ista tribulatio. Et quibus vnus

a ℣ Hic significat nicodemum ⁊ ioseph qui nõ consenserunt consilio et actibus iudeozum in morte iesu.

ruben ait: Nunquid non dixi vobis nolite peccare in puez:

℣ .i. vindicta fusi sanguinis sumitur.

et non audistis me: En sanguis s
a eius exquiritur. Nesciebãt aũt qꝛ intelligeret ioseph: eo qꝛ ꝑ in

℣ quasi non intelligens linguam eozum.

erpretem loqueretur ad eos: b
†Auertitqꝫ se parumperꝛfleuit k
et reuersus locutus est ad eos. l+
Tollensqꝫ symeon: et ligans il m
lis presentibus iussit ministris n
vt implerent saccos eozum tritico: et reponerẽt pecunias singuloꝝ ĩ sacculis suis: datis supcibarijs ĩ via. Qui fecerũt ita. At illi portantes frumenta in p
asinis suis ꝓfecti sũt. Apertoqꝫ q
vnius sacco vt daret iumento pabulum in diuersozio: cõtemplatus pecuniam in oze sacculi dixit fratribus suis: Reddita ẽ mihi pecunia: en habeť in sacco. Et obstupefacti turbatiqꝫ o

a Alioquin ꝑ salutẽ pharaonis explozatozes estis. ac si diceret. si nõ vultis recipe illud qꝺ vobis offero manifeste ptz qꝛ excusationes vestre predicte ficticie sunt ⁊ false: ⁊ per hoc cõcluditur qꝛ estis explozatozes vere. Nõ debet aliquis mirari si in predictis sint aliqua interposita quasi dicta a ioseph q̃ nõ sũt expꝛessa in lr̃a: qz multa verba dixit fratribꝰ suis ⁊ econuerso que nõ scripta ꝑ singula vt ptz ex ꝑdictis: danť tñ aliqualiter intelligi ꝑ ea que sunt scripta vt visũ est. b Et tradidit eos. Hic ꝓfr ostẽdiť austeritas ioseph in factis. cũ ꝺz: Et tradidit eos custodie. i. carceri. c Tribus diebꝰ. cõtra tria q̃ in euz cõmiserãt. s. de morte eiꝰ tractãdo: in foueã ipm deponẽdo: et ipm vendẽdo: vt ptz ex ꝑdictis. xxxvij. ca. sequiť: d Frater vester vnꝰ ligeť ꝛc. in ꝑ tẽperauit penã ꝑdictã. e Fecerť vt dixerat. i. facere, pmiserť. Queriť ꝑ quo ioseph q̃ erat tã dulcꝫ et mãsuetus ẋbis ⁊ factis: vt ꝑ ptz ⁊ ex sequẽtibꝰ afflixit fratres ita diu añq̃ se eis notificaret cum statim posset eis remittere iniuriã sibi factã? Dicẽdũ qꝛ licet ꝓsona singularis posset ꝑ licite facere. ille tñ q̃ est supioꝝ ⁊ iudex cuz sit custos iusticie nõ debet ꝑ facere: maxie qñ iniuria sibi facta redũdat in alterũ. iniuria aũt facta ipi ioseph redũdauit ĩ pr̃ez suũ qz ex ꝑ incõsolabiliter fuit afflictus: vt. ℟. dictũ ẽ xxxvij. ca. Joseph aũt ex ordinatiõe diuĩa factus erat supioꝝ ⁊ iudex fratrũ suoꝝ vt ptz ꝑ visiões eiꝰ supza positas. xxxvij. ca. ⁊ erãt ei iã subiecti actu qz ipm adozauerãt vt dñm. ⁊ iõ non debuit eos dimittere sine punitiõe: ne dedecus culpe oĩno trãsiret sine decoze iusticie. tñ in punitiõe sua plus fuit de misericozdia q̃ de iusticia vt ꝑz infra ꝑ benignũ affectũ ad fratres ⁊ multiplicẽ effectũ bonũ. f Et locuti sunt ad inuicẽ. qñ afflictio dat intellectũ: iõ hic ꝓfr post afflictionẽ fratres ioseph ꝓfitenť diuinã iusticiam dicentes: Merito ꝑ patimur ꝛc. vñ ⁊ sudiť: g En sanguis eiꝰ exquiriť. i. vindicta de sanguine ipsiꝰ: nam ꝓbabiliter credebant qꝛ esset mozt̃uus mozte cozpali. sciebãt enĩ certitudinaliť ipm fuisse mozt̃uũ mozte ciuili: qz vendiderãt eũ in seruũ. seruitus aũt mozs ciuilis est. Patet etiã ꝑ hoc penitentia eozuz de vẽditione ioseph quã ille intendebat reqrere. h Eo qꝛ ꝑ interpretem loquereť. dicũt hebrei qꝛ iste ĩterpres fuit manasses primogenitus ioseph: quia a nutrice didicerat linguam egypciacam: ⁊ a patre suo hebraicam. Sed ꝑ occurrit difficultas: qz manasses tũc vix compleuerat octauuz annũ: qz a tpe quo ioseph factus est pꝛepositus egypti quo tpe accepit vxorem vsqꝫ ad descensum patris sui in egyptũ fluxerũt tñ nouẽ anni vt. ℟. ꝺclaratũ ẽ ca. xxxvij. Joseph aũt cũ vxoze sua fuit ꝑ nouẽ mẽses ad minus anteqꝫ manasses nasceret. Jtem ista interꝓtatio facta fuit inť ioseph ⁊ fratres suos añqꝫ iacob descẽderet ĩ egyptũ ꝑ aliqꝺ tps lz nõ magnũ ⁊ sic ptz qꝛ manasses vix cõpleuerat octauũ annũ. Potest tñ ad ꝑ dici qꝛ ex bonitate ingenij pueri ⁊ ex sollicitudine patris erga eũ potuit in tãto tpe vtrãqꝫ linguã addiscere q̃tũ sufficiebat ad intelligẽdũ verba cõmunia inť hoies. loquebať aũt ioseph cuz fratribus suis ꝑ interꝓtem ne cognosceret ab eis si hebraice loqueretur: ⁊ sui cognitionẽ adhuc rationabiliť differebat. vt patet ex ꝑdictis. i Auertitqꝫ se. Postq̃ descripta est ipsiꝰ ioseph simulata austeritas: hic ꝓfr describiť ipsiꝰ vera pietas. cũ ꝺz: k Et fleuit. ex cõpassione qz videbat eos in anxietate.

l Tollẽsqꝫ symeon. ipse enĩ fuit vt dicũt hebrei qui ꝺ ioseph veniente ad eos dixit: Ecce somniator ꝛc. ⁊ qui eum in foueã ꝓiecit: ⁊ quia grauius ceteris fratribus deliquit. plus debuit puniri ⁊ diligentius custodiri. m Et ligãs illis ꝑsentibꝰ. sz in absentia eoꝝ iussit eũ a vinculis absolui ⁊ de cibo cõueniẽti sibi ꝓuideri in loco tñ clauso: vt sic pietas fraterna seruareť: ⁊ tñ adhiberet cautela ne fugeret: donec veniret beniamin. ꝓpt quẽ ista fiebãt vt ꝑdictũ ẽ. n Jussit mĩstrꝫ ꝛc. ad ꝓuidendũ patri suo ⁊ eiꝰ familie. o Et reponerẽt pecunias singuloꝝ. duplici de cã scz vt patri pecunia repoztareť: et vt frẽs anxiarenť timẽtes ex ꝑ haberi suspecti de furto: sic ⁊ postea accidit. p At illi portãtes. Hic ꝓfr describiť regressus fratrũ ioseph ad patrẽ suũ. q Aptoqꝫ vnius sacco. Iste fuit leui vt dicũt hebrei: qz decẽ filij iacob descẽderãt in egyptũ cõbinati. Symeon aũt erat cõbinatus cũ ipo leui: ⁊ qz ille remãserat in egypto: leui redũt sine cõpari suo. Andreas dicit qꝛ sicut iste aperuit saccũ suum ⁊ inuenit pecuniã. ita omẽs alij ex tũc eius occasione ita fecerũt: ⁊ hoc cõcozdat cum eo qꝺ diciť infra sequẽti ca. Cum venissemus ad diuersoziũ aperuimꝰ saculos nostros ⁊ inuenimus pecuniã in oze saccoꝝ ꝛc.

r Jn diuersozio. i. hospitio vbi diuertunt viatozes ad comedendum vel hospitanduz: vnde in hebzeo babetur: Jn hospitelario. s Et obstupefacti turbatiqꝫ ꝛc. quia timuerũt ne posita fuisset sibi pecunia ab egyptijs vt de furto notarentur.

deserit nitor eloquētie. a Singuli reppererunt. Fratres ioseph dederūt pecuniā in emptiōe frumēti: ſz eā accepto frumēto recepe
f rūt: qz noster ioseph nō ḡrit nra: ſz nos. Hzat enī dat ſua mūera ⁊ in nra emptiōe nos ditiores facit.
b Cui rūdit. Stra. Ruben ait: Duos filios meos īterfice ſi nō r. e. t. ⁊c. Nec tū obtinuit. At iudas dicēs: reꝰ ero peccati ī patrez oīm tpe. impetrauit: qz ei cōmiſſus eſt beniamin. Plus eſt ergo reū eſſe peccati q̄ꝫ corpaliter occidi. c Deducetis canos ⁊c. Aug⁹. Querit vtrū iō ad infernū: qz cuz triſticia an etiā ſi abeſſet tanq̄ꝫ ad īfernuz moriendo deſcenſurꝰ hec loquat. De īferno eī magna q̄ſtio ē: et q̄d inde ſcīptura ſentiat vbicūq; hoc memoratū fuerit obſeruandū eſt.

Modicū

Nico. de lyra

Cetera patēt vſq; ibi: a Cū frumēta effunderēt ⁊c. Ex b videt q
B alij filij iacob p̄ter vnum nō inuenerunt pecunias ſuas donec veniſſent ad patrē ſuū: ⁊ ſm b dicēdū eſſet q illud q̄d ē allegatū ad cōtrariū de ſe. ca. dicit b p antici/pationē. Si autē aliq̄s velit ſequi ſententiā andree p̄dictā: oportet dicere q illū q̄d hic dicit de inuētiōe pecunie in oze ſaccoꝝ poſtq̄ꝫ venerāt ad patrē ſuuz iacob: ꝺz p recapitulationē: qz iā alias īuenerāt ī diuerſorio. ſequit: b Duos filios meos interfice. Irrōnabiliter locutꝰ eſt iſte ruben b dicendo: qz filij ſui etiā erāt filij patris ſui: qz ſic. ſ. dictū eſt: freq̄ēter nepotes noīant filij. Q̄d āt īterficeret eos iacob erat incōueniēs oblatio. et iō non acq̄euit ſibi iacob. c In terra ad quā pgitis. i. pgere vultꝭ ſeu diſponitis. Ca. XLII

Moraliter. b† Audiens autez iacob q̄ alimēta venderent in
A egypto. p ioſeph q̄ in lra plenꝰ ſpiritu dei ⁊ ſapiētia ꝺz doctor bonꝰ intelligit. Per filios aūt iacob q̄ delōge venerūt ad eū p frumentis emēdis intelligunt diligētes diſcipuli ad bonū doctorē venientes de q̄tibꝰ longinq̄s vt inde reportent alimenta bone doctrine. Unde dicit Hiero. in epla ad paulinū de omnibꝰ ſacre ſcripture libris: Ad Titū liuiū lacteo eloq̄ntie fonte manantez: de vltimis hiſpanie galliarūq; finibus quoſdā nobiles veniſſe legimꝰ: ⁊ quos ad ſui contēplationē roma nō traxerat vnꝰ hoīs fama pduxit. Et bñ p filios iacob q̄ ſupplantatoꝝ intꝛpretat: boni diſcipuli intelligunt: qz debēt eſſe ſupplātatores vitiorū. Dicit enī. j. Ethic. q̄ ſapientie
B nō ē auditor ꝙuenies ſecutor paſſionū. Dicunt etiam filij iacob eē decē qui venerūt ad ſignificandū pfectionem diſcipulo⁹ qz denariꝰ eſt numerꝰ pfectꝰ ⁊ in ſignū huius retinet beniamin domi tanq̄ꝫ parvulus ⁊ impfectꝰ. Dicit aūt cōmētator ſup libꝝ Boecij ꝺ ꝙſolatio,

ne q̄

mutuo dixerūt: Quidnā eſt hoc q̄ꝺ fecit nobis deus? Venerūtq; ad iacob patrem ſuū in tꝛra chanaan: ⁊ narrauerūt ei omnia q̄ accidiſſent ſibi dicētes: Locutus eſt nobis dñs terrę dure: ⁊ putauit nos exploratores eſſe p uincię. Cui reſpōdimꝰ pacifici ſumus: nec vllas molimur inſidias: Duodecim fratres vno patre geniti ſumus: vnus non eſt ſup: minimus cuz patre veraſaḳ in terra chanaan. Qui ait nobis: Sic probabo q̄ pacifici ſitis. Fratrē q̄ veſtrū vnū dimittite apud me: et cibaria domibꝰ vꝛis neceſſaria ſumite ⁊ abite. Fratrēq; veſtrū minimū adducite ad me: vt ſciaz q̄ nō ſitis exploratores: ⁊ iſtuz q̄ tenet in vinculis recipe poſſitis. Ac deinceps q̄ vultis emendi habeatis licentiā. His dictis
a cū frumenta effunderēt: ſinguli reppe a
rerūt in oze ſaccoꝝ ligatas pecunias. Exterritiſq; ſimul omnibꝰ dixit pater iacob: Abſq; liberis me eſſe feciſtꝭ. Joſeph nō eſt ſup: ſymeon tenet in vinculis: ⁊ beniamin auferetꝭ. In me hec
b mala oia reciderūt. Cui rūdit ruben: Duos filios meos interfice: ſi non re/ b
duxero euz tibi. Trade eum in manu mea: ⁊ ego eū tibi reſtituā. At ille: Nō deſcendet inquit filiꝰ meꝰ vobiſcum: Frater eius mortuꝰ eſt: ⁊ ipſe ſolus remāſit. Si q̄d ei aduerſitatꝭ acciderit ī c
c terra ad quā pergitis: deducetis ca/
ſ al's dolore.
nos meos cum merore ad inferos.

Interim fames Ca. XLIII ꝺ†
i oēm terrā vehemēter p̄meba t: cōſumptiſq; cibis quos ex ęgypto detulerant: ⁊ dixit iacob filijs ſuis: Reuertimini ⁊ emite pauxil/ e
lum eſcarū. Reſpōdit iudas: Denūci/ f
ſ al's teſtificatione.
auit nobis vir ille ſub atteſtatione iuriſiurandi dicēs: Nō videbitis faciez meā: niſi fratrē veſtrū minimū adduxeritis vobiſcuz. Si ergo vis mittere eū nobiſcū: pergemus pariter et ememus tibi neceſſaria: ſi aūt nō vis: nō ibimus. Vir enī vt ſepe diximus denūciauit nobis dicēs† Nō videbitꝭ faciē meā abſq; fratre vꝛo minimo. Dixit eis iſrl: In meā hoc feciſtꝭ miſeriā: vt indicaretꝭ ei ⁊ aliū habere vos fratrē. At illi rūderūt: Interrogauit nos hō p ordinez nr̄am progeniē: ſi pater viueret: ſi haberem⁹ fratrē. Et nos reſpōdimꝰ ei ꝙſequēter iuxta id q̄ꝺ fue/

ne q̄ athenis antiq̄tus p̄mo ꝓbabant diſcipuli de virtute patientie ita q̄ in porta p quā intrabāt inuenes ad locū ſtudij ſedebat vnus ſenex qui ſciebat optime iuuenes ad impatiētiā ꝓuocare: ⁊ q̄n veniebat aliq̄s qui verba vituperij ⁊ deriſionis patienter nō audiebat ip̄m tanq̄ꝫ ineptū repellebat. Et in ſignum huiꝰ filij iacob p quos deſignantur apti diſcipuli p̄mo examinant ꝺ patiētia verbo cū dicit eis: g† Exploratores eſtis. Sc̄ꝺo facto cū ſubdit: b† Et tradidit eos cuſtodie: id eſt carceri. Et eadē rōne ſymeon aliis dimiſſis retinet in carcere. cū ꝺz: m† Tollēſq; ſymeon ⁊ ligās eū ⁊c. Sacci eoꝝ replent frumento p q̄ꝺ deſignat q̄ animi diſcipulorū p bonū doctorē replent ſapie documento. Eorū pecunia in ſaccis ſuis reponit ad ſignificandū q̄ ſapiētie p̄ciū nō ē pecunia ſz laboꝝ ⁊ diligētia: ⁊ gratitudo diſcipuloꝝ ſic dictū eſt. ſ. ⁊ ſic poſt acq̄ſitā ſapiaz ad celeſtē patriā reuertunt.

In ca. xlij. vbi dicit in poſtilla: Omnes filij vnius viri ſumus.

Additio. Quidā hebreoruz expoſitores dicūt q̄ filij iacob circūibant p ciuitatem diſperſi vt forte inuenirēt fratrem ſuum ioſeph et poſtea fuerant congregati in domo ipſiꝰ ioſeph ꝓemptione panis: et ex hoc imponebat eis ioſeph crimen exploratiōis quia exploratores ſolent circūire p ſingula loca vt omnia videāt ⁊ p̄ūr congregant in vnū: vt ſibi inuicem ꝓferāt de inuētis: q̄ꝺ ꝓcꝛdat huic q̄ꝺ ꝺz. j. in poſtilla. ſ. q̄ reddebāt rationē ꝺ ꝺ q̄ circūierūt ciuitatē non cauſa exploratiōis: ſz vt fratrē quererent. Ca. XLIII

ꝺ Interim fames. Hic deſcri/
i bit deſcēſus ī egyptū ḡtuz ad ip̄m beniamī cū fratribꝰ ſuis. vbi p̄mo notat deſcēſus ꝓſperitas. ſc̄ꝺo occurrēs adūſitas. xliij. ca. tertio mānifeſtata fraternitas ca. xlv. Circa p̄mū ꝺſcribit itinerꝭ ordinatio. ſc̄ꝺo pauoris occaſio. ibi: Quos cū vidiſſet. tertio ſequēs cōſolatio. ibi: At ille rūdit ⁊c. Circa p̄mū ꝺſcribit ꝺ itinere diſceptatio. ſc̄ꝺo p̄ris ꝓceſſio. ibi: Jgr̄ iſrl. Diſceptatio aūt fuit ꝺ eoꝝ itinere qz iacob nolebat q̄ beniamī cuz eis iret ⁊ ipi volebāt: nec poterāt ire ſine eo ꝓp̄ pactū q̄ꝺ habuerāt cuz ioſeph vt p̄dictū ē. ⁊ b ē q̄ꝺ ꝺz: Interim fames omnem terram vehementer p̄mebat ⁊c. ſcz cum regreſſus eorum in egyptum retardaretur ꝓpter beniamin. e Reuertimini et emite pauxillum eſcarum: id eſt modicuz quantum ſufficit ad neceſſitatem et non ad abundantiam. ſperabat †† 44 enim iacob q̄ dominꝰ reſpiceret populum ſuum cōcedendo q̄ terra daret fructum. f Reſpōdit iudas. quia pater repulerat p̄ces ipſius ruben p̄mogeniti: iudas qui īter ceteros erat p̄cipalioꝝ et audacioꝝ et rationabilioꝝ in loquendo accepit verbum vt beniamin ſibi ī cuſtodiam traderetur. et patet littera vſq; ibi:

Nemo

Ministerio de Cultura 2024

rat sciscitat⁹. Nũquid scire poteram⁹ qđ dictur⁹ esset adducite vobiscũ fratrem vr̃m: Judas q̃z dixit patri suo: Mitte puer̃ mecũ vt proficiscamur t possim⁹ viue re: ne moriamur nos t puuli nr̃i. Ego suscipio puer̃: de manu mea req̃re illũ † Nisi reduxero et reddidero eũ tibi: ero pcti in te re⁹ oñi tpe. Si nõ itercessisset di latatio iã vice altera venissem⁹. Jgr̃ isr̃l pater eor̃ dixit ad eos: Si sic necesse ẽ: facite qđ vultis. Sumite de

ℊ vel cibus.

optimis terre frugib⁹ i vasis vr̃is t deferte viro mu/ g†
a ℊ species resine: ℊ vel styracis. b ℊ terebinthus arbor est cuius resina si/ militer vocatur.

nera: modicũ resine t mellis t stǒrax t stactes et tẽ/ b
Esa.39.a rebinthi t amygdalar̃. Pecuniãq; duplicẽ ferte vo/ k
biscũ t illã quã inuenistis i sacculis reportate: ne forte error e factũ sit. Sz et fratrẽ vr̃m tollite t ite ad virũ. Deꝰ aũt meꝰ omipotẽs faciat eũ vobis placabilẽ: t re mittat vobiscũ fratrẽ vr̃m quẽ tenet in vinculis: t hũc beniamin. Ego aũt q̃si orbat⁹ absq; liberis ero. Tulerũt l
ℊ viri munera t pecuniã duplicẽ t beniamin: descen derũtq; i egyptũ: t steterũt coram ioseph. Quos cũ ille m
vidisset: t beniamin simul: ꝓcepit dispensatori dom⁹ † sue dicẽs: Introduc viros domũ: t occide victimas: instrue cõuiuiũ: qm̃ mecũ sũt comesturi meridie. Fe/ n†
cit ille sicut fuerat imperatũ: et introduxit viros do/ † o
mũ. Jbiq; exterriti dixerũt mutuo: Propter pecuni
Psa.11. am quã retulimus prius in saccis nr̃is introducti su mus: vt deuoluat in nos calumniã: t violẽter subiũ/ ciat seruituti: t nos t asinos nr̃os. Qđrẽ i ipsis fo ribus accedẽtes ad dispensatorem locuti sunt. Qra/ mus dñe vt audias nos. Jam ante descendimus vt emeremus escas: quibus emptis cũ veniss⁹ ad di uersoriũ: aperuimus sacculos nr̃os: t inuenimus pe cuniam in ore saccor̃: quã nũc eodez pondere repor tauimus: sed t aliud attulim⁹ argentuz vt emamus q̃ necessaria sunt. Nõ est in nostra sciẽtia quis eam posuerit in marsupijs nostris. At ille respondit: Pax p
vobiscũ: nolite timere. Deus vester: t deꝰ pr̃is vestri q
a ℊ Non mentitur sapiẽs dispensatorꝫ: qz de pecunia verbi dei dicit.

dedit vobis thesauros in sacculis vestris. Nam pe/ s
cuniã quaz dedistis mihi: pbatã ego habeo. Eduxit t
q; ad eos symeõ. Et introducti domũ attulit aquã: et ‡
lauerũt pedes suos: deditq; pabulũ asinis eorũ. Illi v
vo parabãt munera: donec ingrederer̃ ioseph meri/ x
die. Audierãt enim q; ibi essent comesturi panez. Jgr̃ ingressus est ioseph domũ suã: obtulerũtq; ei mune/ †
ra: tenẽtes in manib⁹ t adorauerũt pnm in terra. At ille clemẽter resalutati eis: interrogauit eos dicẽs: †Salu⁹ ne est pater vester senex de q̃ dixeratis mihi? Adhuc viuit? Qui respõderũt: Sospes est seru⁹ tu⁹ pater noster. Adhuc viuit. Et incuruati adorauerũt eũ. Attollẽs aũt oculos ioseph vidit beniamin fratrẽ c

ℊ alꝫ paruulus.

suũ vterinũ: t ait: Jste ẽ frater vester minim⁹ de q̃ di xerati mihi? Et rursuz: Deꝰ inq̃t misereat̃ tui fili mi.

ℊ vel eius.

Festinauitq;: qz cõmota fuerant viscera sua sup fra/ y
tre suo: t erũpebãt lachrymę: t introiẽs cubiculũ fle/

a Ne moriamur nos t paruuli no stri. ac si diceret: si nõ vis nobiscum mittere beniamin ire nõ possum⁹: et p ons moriemur fame: qz altiũde ali/ a
mẽta habere nõ possumus: t sic ipe/ b
met beniamin nobiscũ fame morier̃: ††44.g
ppter qđ meli⁹ est q; mittas euz no/ c
biscũ: etiã cũ aliq; piculo infirmitat̃ vel mortis q̃z q; hic fame moriar̃ no/ d
biscũ. b Ego suscipio puer̃. in fi/ de mea seruãdũ. c De manu mea req̃re illũ. qz spõdeo p eo reducẽdo. L
d Si nõ interc̃sisset dilatatio. i re/ tinẽdo beniamĩ. e Jgr̃ isr̃l. Hic describit patris ꝓcessio. vidit enim q; iudas rõnabiliter loquebar̃: iõ assen/ sit ordinãs de eor̃ vlg. f Sumite de optimis terre frugib⁹. i. de illis q̃ raro inueniunt in egypto qz talia magt acceptant. g Et deferte vi/ ro munera. ad placandũ ipm. sic enim fecerat ipe iacob ad placandũ esau fratrẽ suũ: vt ſ. habet̃. xxxij. ca.
h Modicũ resine fm Jsi. t Papi/ am resina generaliter dr gutta fluens de arboribꝫ aromaticis: q̃ indurata D
valet ad vnguẽta t medicinas.
i Et storacis t sta. tt. Hoia sunt ar borũ aromaticar̃ q̃ inueniunt in ter/ ra chanaã quar̃ lachrymę fluẽtes t fructꝰ sũt pciosi. t noie arbor̃ hic in telligunt lachrymę dicte vl fructus earum. Sciendũ tñ q; loco huius qđ in trãslatione nr̃a dr: Modicũ resine t storax t stactes t terebinthi hebrei dicũt: Modicũ tiriace t cere t balsa mi t passicarũ. k Pecuniãq; du. qz pbabiliter estimabat q; pcedẽte fame t icrescẽte bladũ cariꝰ vẽderet̃ q̃z pma vice: vel vt pecunia reporta/ E
ta restitueret̃. l Ego aũt q̃. or. tt. Qđ dupliciter itelligit. vno mõ q; cẽt q̃si orbat⁹ vsq; ad eor̃ reditũ: qz nul lus dꝫ filijs remãserat cũ eo. alio mõ q; reputaret se q̃si orbatũ si beniamĩ moreret̃ qz illũ solũ credebat hr̃e de vxore pncipali t pdilecta. s. rachel.
m Quos cũ ille vidisset. Hic dscri/ bit̃ pauoris occasio ne furtũ eis ipo neretur. n Mecũ sunt comestu/ ri meridie. illa enim hora reuertebar̃ ioseph de negocijs regalib⁹ ad prandendum. o Et introduxit viros domuz. ibiq; exterriti tt. Mõ ei erat consuetudo q; illi qui veniebant ad emendũ bladuz introducerentur in domũ: sed dimittebant extra in cu/ ria vel porticu domus t ideo timue/ runt ne introducerent̃ ꝓpter pecu/ niam quã reportauerãt. Cetera pa/ F
tent. p At ille rñdit. Hic ons ponit eor̃ ꝓsolatio. t pmo ab ipo dispẽ satore dicente: q Pax vobiscũ. qz nihil habeo ꝓtra vos. r Deus vester t deus patris vestri dedit vo bis. ac si diceret: ex merito vr̃o t pa/ † s.29.a
tris vestri data ẽ vobis illa pecunia quã inuenistis in saccis vestris.
s Eduxitq; ad eos sy. ad maiorem eor̃ ꝓsolationẽ. t Attulit aquã. cogitando de eorum corporibus.
v Deditq; pabulũ asinis. curã ge/ rens silr de eorũz aãlibus: vt perfe/ ctã ipẽderet eis hũanitatẽ. x Jgr̃ b scdo describit eor̃ ꝓsolatio ab ipo G
ioseph eos dulciter alloquẽdo t ptz littera vsq; ibi. y Cõmota fuerãt vi. tt. tũ qz ipse solꝰ erat sibi frat̃ vte

ℊ a Modicũ re. Hiero. Aliquid resine et mellis et thymiama et stacten et tere/ binthũ t nuces siue vt aquila t symmach⁹ trãs/ tulerũt amygda/ la. vbi in nostr̃ codicib⁹ habet̃ thymiama: ĩ he brẽo ẽ nechota: qđ aquila storacẽ transtulit: ex q̃ dom⁹ nechota q in Esaia legit̃ manifeste cella thymiamatis siue storacis ĩtel/ ligit̃: eo q; ĩ illa sũt aromata di/ uersa credita.
b Deꝰ vester: et deꝰ. tt. Aug. Mẽdacium vi/ det̃: sed aliq̃d significare credẽ dũ ẽ. Argentuz ei qđ dat̃ et nõ minuit̃: qđ t pbatũ appellatũ est: illud forte ẽ de quo dicitur:
Eloquia domi/ ni eloq̃a casta: argẽ. igne exa. pro. ter. pur. sep tuplũ. i. pbatũ pfecte. c Vi/ dit ben. tt. Jsi.
Act.9.a Paulũ qñ lux circũfulsit eũ. q̃ puulus: qz non dum maturã fi/ dei etatez gere/
Act.7.g bat: Unde etiã adolescens legi tur: dũ lapidan tũ stephanũ ve stimẽta ſuabat Fleuit ioseph: cecitaſ pauli fle tus ẽ christi: la/ uit faciem chri/ stus: cum bapti satur paulus: p quẽ a plurimis videdus ẽ chri/ stus. Augꝰ. Affectus boni animi semp pro clinus ẽ ad pie/ tatem. Unde in ioseph virtutuz possumus cõsi/ derare copiam. Castus erat: cũ spreuit impudi/ citiam domine. Sapiens cũ di/ ligenti inuesti/ gatione fratruz animos explo/ rabat: qualiter sentirent de fra tre suo vterino Justꝰ erat ĩ ad/
ℊ hibitiõe

hibitiõe disciplineꝫ delinquẽtib⁹. Plus ī uersiõe penitẽtiũ.
a Quib⁹ ap.ꝛc̃. Seorsum appositi sũt cibi ioseph ãsi aduene: ꝛ seorsũ fratrib⁹ ãsi exteris natiõe: egyptijs ãz seorsũ ãsi indigenis: q̃ putabãt pphanũ esse cũ pegrinis cõuiuium.
b Biberũtqꝫ ꝛ inebriati ꝛc̃. Aug⁹. Solẽt ebrioſi hic testimonũ adhibere sibi in patrociniuz ppt̃ ioseph: q̃ valde sapiens ꝛmendatur. Sz ꝟ verbũ ꝑ saturitate ponit in scripturis. Vñ: Visitasti terrã ꝛ inebriasti eam. qz in laude bñdictiõis ꝟ positũ est: ꝛ donuz dei cõmemorat: apparet hãc ebrietatẽ saturitatez significare. Nam ita iebriari vt inebriant ebrioſi: nec ipſi terre vtile est: qñ maiore humore ãz sufficit: corrũpit: sicut vita ebrioſi qui non satietate se replet: sed mergit diluuio. Ca. XLIIII
c Cyphum quem ꝛc̃. Jſi. Quid sibi vult qꝫ inuẽtus est cyphus ioseph in sacculo beniamin: niſi qz ī corde pauli celestis doctrine iam prefulgebat eloquiũ dum esset erudit⁹ in lege. Sz qz subiectus nõ erat deo intra saccuz erat cyphus: doctrina intra legem lucerna ītra modiũ. Missus tñ ananias manũ imposuit: marsupiũ soluit: ꝛ argentũ resplenduit: ꝛ decidẽtib⁹ squamis quasi sacci vinculis soluto sacco. i. deposito legis velamie adeptus est gratie libertatẽ: ꝛ renelata facie ſmonis euãgeliũ p̃dicat. ℣ An ig.

Nico. de lyra

A rinus. tũ qz nõ fuerat cum alijs fratribus qñ vẽdiderẽt ioseph. ppt̃ qꝺ magis afficiebaꝯ ad eũ. scꝺo cõsolaꝯ eos ioseph ī amicabili recreatiõe: cũ subdiꝯ: a Et ait p. pa. Moſe panis ī sacra scꝑtura intelligiꝯ oĩs cib⁹. vñ. iiij. Regũ. vj. vbi ꝺr: Appone eis panẽ ꝛ aquã. subdiꝯ: Et appoſita ẽ eis cibꝫ magna p̃paratio. b Seorsũ ioseph ꝛc̃. cui⁹ cã subdiꝯ cũ ꝺr: c Jllicituz enim ẽ egyptijs ꝛc̃. causa hñ⁹ ẽ vt dicũt hebrei: qz mactãt ꝛ comedũt aliq̃ aialia que ab egyptijs colunꝯ.
d Sederunt coram eo. vt honorare eos sua p̃sentia. e Primogenitus ꝛc̃. Fecit enī eos sedere ordinate ſm etates suas incipiẽs a p̃mogenito.
B f Et mirabanꝯ nimis. de hoc qꝺ homo quem credebant extraneuz ꝛ eos ignorantẽ fecisset eos ita sedere sicut sedebãt in domo patris sui. Si autez querak quõ nõ habuerũt p ꝟ aliquaz suſpitionẽ qꝺ ipe esset ioseph qui p̃dictũ ordinẽ sciebat. Dicunt hebrei qꝺ ꝟ fuit qz ioseph fingebat se ꝟ scire p artem diuinãdi. percutiebat enī coram eis cyphum suũ argenteũ: ꝛ post primã pcussionem dicebat: talis q̃ est p̃mogenit⁹ primo sedeat: ꝛ sic cõsequẽter de alijs. ꝛ hoc videꝯ ꝓcordare cũ eo qꝺ dicit se. ca. Cyphus quẽ furati estis ipe est in quo bibit dñs meus ꝛ ī quo augurari solet. ac si diceret. sicut vidistis heri in mensa. g Maiorqꝫ pars venit beniamin: ita vt quinqꝫ ptibus excederet. voluit enim eũ honorare ī hoc pre alijs vt videret si p hoc alij fratres ipi beniamin inuiderẽt sic̃ ei inuiderãt eo qꝺ a patre plus amaretur: vt p̃dictuz ẽ supra. xxxvij. ca. h Biberũtqꝫ ꝛ inebriati sunt cũ eo. Hic accipiꝯ ebrietas ꝑ societate: eo mõ loquendi quo dicit Cañ. v. Comedite ꝛ bibite ꝛ inebriamini charissimi: ꝛ talis ebrietas non est vitiosa. Ca. XLIII

Moraliter

d† Interim fames omnez terram vehementer premebat. Eccl̃. xxiij. dicit in pſona sapientie. Qui edunt me adhuc esurient. Et ideo discipuli iam edocti desiderãt ad doctorẽ reuerti vt plenius instruanꝯ: ꝛ hoc significaꝯ in reditu filiorũ iacob ad ioseph p quem doctor significatur ꝑ querendis alimẽtis. i. sapientie documentis ſz reuerti nolunt niſi cũ beniamin minimo per quem humilitas designatur aliter non proficerẽt sicut dicit saluator Matth̃. xj. Confiteor tibi pater dñe celi ꝛ terre qz absc̃disti hec a sapientib⁹ ꝛ prudentib⁹. s. in oculis suis et reuelasti ea paulis. g† Et deferte viro munera. i. doctori reuerentiã debitam ꝛ honorẽ ꝛ cũ ꝟ si indigeat subsidiuz tpale. sic enim scribit. j. Cor. ix. Si nos vobis seminamus spiritualia nõ est magnũ si vestra carnalia metamus. †3.42.t.tt †3.45.a

uit. † Rursũqꝫ lota facie egressus cõtinuit se et ait: Ponite panes: a
a Quib⁹ appositꝫ seorsum ioseph b
ſ quasi exteraeis. ſ quasi indigenis.
et seorsum fratrib⁹: ęgyptijs ãz q̃ † vescebantur simul seorsum. Jllicitum enim est ęgyptijs comedere cũ hebrẽis: ꝛ prophanuz putant huinscemodi cõuiuiũ: Sederunt c
coram eo ꝑmogenitus iuxta ꝑmogenita sua: ꝛ minimus iuxta ętatem suaz. Et mirabantur nimis d
sumptis partibus quas ab eo ac
ſ qz paulus plus omnibus laborauit.
ceperãt. Maiorqꝫ pars venit beniamin: ita vt quiqꝫ partibus ex g†
ſ Variari ſm idioma hebraice linguc.
cederet. Biberuntqꝫ et inebriati b† †
sunt cum eo. Ca. XLIIII
Recepit autẽ ioseph diſ i
p spẽsatori domus suę dicẽs: Jmple saccos eorũ frumẽto quãto possũt capere: ꝛ pone pecuniã singulorꝫ in summita
ſ Splendorem diuini eloquij.
te sacci: cyphũ aũt meũ argenteum et precium quod dedit pone k†
ſ Pauli qui minim⁹ est apostolorum.
in ore sacci iunioris. Factumqꝫ ẽ ita. Et orto mane dimissi sunt cũ asinis suis. Jamqꝫ vrbẽ exierant et processerant paululũ. Tunc ioseph accersito dispẽsatore dom⁹ ait: Surge inquit et psequere viros: et apprehensis dicito: Quare reddidistis malum pro bono: l
ſ retiens fratribus obiecta accusatio: fraterne venditionis expiatio est. m
c †Cyphum quem furati estis ipse n

† .22.q.2.c. quod ait.

nuz nihil mali machinati fuerant: ꝛ qꝫ ei p̃ ipsis honorato inuidiã nõ p̃tendebant: vt ptz ex p̃dictis: nihilomin⁹ tẽtare voluit vtrũ ipi beniamin in periculo cõstituto ãtum possent succurrerent. ꝛ ideo sic ordinauit: vt in furto apparẽti deprehenderek beniamin: vt videret qualiter fratres sui in hoc se haberent: nec mirandum si taliter eos ꝓbabat: quia maliciam eoꝝ in seipso expertus fuerat. et ideo in hoc ca. primo describitur eorũz cõprehensio. scꝺo cõfusibilis reductio. ibi: At illi scissis vestibus. Circa primũ cyphus ioseph in sacco beniamin absconditur requirit: denegatur: ꝛ tandẽ inuenitur. Et ptz littera exceptis paucis vocabulis que exponentur. k Cyphũ aũt meũ argenteũ ꝛ preciũ quod dedit pone in ore sacci iunioris. Dicit in ore sacci: vt cito posset inueniri. Dicit precium. ne dispensator crederet qꝫ cyphus deberet poni in sacco iunioris loco precij. ꝛ ideo de vtroqꝫ fecit mentionem. l Persequere. viros cũ multitudine armatorũ ita qꝫ nõ audeãt resistere.
m Quare reddidistis ma. ꝑ bo. cõmittendo furtuz ꝑ dulci allocutione domini mei: et honore quẽ vobis exhibuit in domo sua. n Cyphũ quẽ furati est⁹ ipe ẽ ī q̃ bibit do. m. bibit

sicut

a An ignoratis ꝛc. Aug⁹. Quid ꝫ sibi velit queri solet: An qꝛ non serio sed ioco dictum est vt exitus doceret: nō est habēdū mēdaciū. Mēdacia enim a mendacib⁹ serio agūtur: nō ioco. Cū aūt q̄ nō sunt tanq̄ ioco dicuntur: nō putant mēdacia. Sed magis mouet: quid sibi velit hec actio ioseph: qua frēs suos donec eis aperiret quis esset totiens ludificauit: ꝛ tanta expectatione suspendit. quod licet tāto sit suauius cum legitur quāto fit illis opinati⁹ cuꝫ quibus agitur: tamen sapientie illius grauitate nisi magnū aliq̄d ista quasi ludo significaretur: nec ab illo fieret: nec scriptura diceret: in q̄ sanctitas tanta: ꝛ ꝓbetandoꝝ intentio futuroꝝ. Nō negligenter ergo cōsiderandū puto tantā miseriam in pturbatione fratrum suoꝝ quā modo ioseph q̄ꝫdiu voluit tenuit: ꝛ q̄ꝫta voluit moza produxit: et tanto eos faciens calamitosos: q̄ꝫto ipsoꝝ futuram leticiā cogitabat. ꝛ quod agebat vt eoꝝ gaudiuꝫ differeret ad hoc agebat: vt dilatione cumularetur tanq̄ꝫ non essent cōdigne passiones tantilli tp̄is ad futurā gloziam exultationis future cognito fratre quem a se perditum extimabant.

b Cui iudas ꝛc. Aug. Multa in narratiōe inde aliter dicta sunt q̄ꝫ cū illis egerat ioseph: q̄ꝫuis apud euꝫ loqueretur: vt omnino ꝺ insimulatiōe explozatoꝝ nihil diceretur. qꝺ vtꝝ consulto tacituꝫ sit: an id fecerit perturbationis oblīuio non appareret. Nam ꝛ illud qꝺ dixerūt se a ioseph interrogatos ꝺ p̄re ꝛ fratre suo: se aūt illi interroganti indicasse mixtē: si vel ad sentētiam pōt ipsa puenire narratio: vt eā ostet eē veracem quā q̄ꝫ ꝛ si aliq̄ falsa in ea sūt: falli poti⁹ ꝙ obliuiōeꝫ potuit: q̄ꝫ auderet mētiri. Apud eū p̄sertī cui nō sic nesciēti: sꝫ q̄ nouerat euꝫ scire: vt eū flecterent ad misericozdiam narratiōi inserebat.

¶ Miſi

est in q̄ bibit dñs me⁹: ꝛ in q̄ augurari solet. Pessimā rem fecistis. Fecit ille vt iuserat ꝛ apprehensis ꝙ ozdinē locutus est. Qui respōderunt: Quare sic loquit dñs noster: vt serui tui tm̄ flagitiꝫ cōmiserint. Pecuniaꝫ quā inuenim⁹ in sūmitate saccozū reportauim⁹ ad te ꝺ terra chanaan: et quō cōsequēs est vt furati sim⁹ de domo dñi tui aurum vel argentum? Apud quēcunq̄ fuerit inuentum seruoꝝ tuoꝝ qꝺ queris moziatur: et nos serui erimus dñi nostri. Qui dixit eis: Fiat iuxta vestrā sententiā. Apud quēcūq̄ fuerit inuentū: ipse sit seruus me⁹: Vos aūtē eritꝭ innoxij. Itaq̄ festinato deponētes in terrā saccos aperuerunt singuli. Quos scrutatus incipiēs a maioze vsq̄ ad minimū inuenit cyphum in sacco beniamin. At illi scissis vestibus oneratisq̄ rursuꝫ asinis reuersi sunt in opidum. Primusq̄ iudas cū fratribus ingressus est ad ioseph. Nec dum enim de loco abierat. Omnesq̄ aū eum in terrā pariter coꝛruerūt. Quib⁹ il-

§ verba pro verberib⁹ irrogat fratribus: ne remaneat impunitum fraternum scelus.

le ait: Cur sic agere voluistis † An ignoratis q̄ nō sit similis mei in augurandi sciētia? Cui iudas: Quid respōdebim⁹ inq̄t dño meo: vel quid loq̄mur: aut iuste poterimus obtēdere? Deus inuenit iniquitatem seruoꝝ tuoꝝ. Ēn omēs serui sum⁹ domini mei: ꝛ nos ꝛ apud quē inuentus est cyphus. Respōdit ioseph: Absit a me vt sic agā. Qui furatus est cyphū ipse sit seruus meus: vos aūt abite liberi ad patrem vestrum. Accedens propius iudas confidenter ait: Oro domine mi: loquat seruus tuus verbū in auribus tuis: et ne iraſcaris famulo tuo: Tu es enī post pharaonē dñs meus. Interrogasti prius seruos tuos: habetꝭ patrē aut fratrē: et nos respondim⁹ tibi dño meo: Est nobis pater senex et puer puulus qui in senectute illius natus est. Cui⁹ vterin⁹ frater ē moz

a § quasi hic solus est superstes ꝺ matre sua: sic enī opinabant.

tuus: ꝛ ipsum solū habet mater sua: pater ꝙo tenere diligit euꝫ. Dixistiq̄ seruis tuis: adducite eum ad me et ponam oculos meos super illum. Suggessimus tibi domino meo: non pōtest puer relinquere patrem suum. Si enim illum dimiserit: moziet⁹. Et dixisti seruis tuis: † Nisi venerit frater vester minimus vobiscū nō videbitis amplius faciē meā. Cum ergo ascendissemus ad famulū tuū patrez nostrum: narrauimus ei omia q̄ locutus est domin⁹ me⁹. Et dixit pater noster.

sicut vidistis heri in mensa sua. a Et in quo augurari solet. sicut exptꝫ estis ordinādo vos i mensa. b Pessimā rē fe. qꝛ ingratitudo est pessimū vitiū. c Pecuniā quā inue. in sū. saccoꝝ reportauim⁹. Argumentū ē a maiozi pte. q̄si dicant. nō retinuimus nec celauim⁹ illud qꝺ erat extra egyptū ꝛ in terra chanaā de quo magis videret: ergo nec ꝫ cōmisim⁹. ꝺ Fiat iuxta vestram sententiā. Confitētes enī de sua innocentia nimis obtulerāt: qꝛ ꝙ furto simplici ſm leges scriptas null⁹ ꝺz moziꝭ tō dispēsatoꝛ tēpauit negociū dicēs. Fiat iuxta vrām sniaꝫ. i. aliq̄ mō ab ipa declinādo. e Apꝺ quēcūq̄ fuerit inuētū: ipe sit seru⁹ me⁹. loq̄tur in pſona dñi sui. q̄rebat enī solū beniamī vt ꝙ ꝫ videret qualr alij q̄ dimitterent liberi ei succurrerēt ī tali necessitate. f Quos seru. ī. a ma. ne si scrutat⁹ stati fuisset saccuꝫ beniamī apperet, ꝓbabilr q ibi abscōdissꝫ cyphū. g Inuenit cy. ī sa. be. q̄re nō facit mentionē de pecunia ibi inuēta? qꝛ iā eis s̄. dixerat: q alia pecunia in saccis inuenta erat a deo eis data: ꝛ qꝛ eadē ratiōe q̄ accusaret beniamī de pecunia accusassent oēs alios cū pecunia cuiuslibet repta fuisset ī ozesacci sui: ipe aūt volebat ſm ordinationem ioseph calūniari beniamī solū: vt ꝙ ꝫ ꝓbaret alioꝝ affectio ad ipꝫ vt p̄dictū ē. h At illi. Hic cōsequēter describit eoꝝ cōfusibil reductio tanq̄ꝫ cōuictoꝝ de appenti furto. ꝛ sꝺo miscꝺie iplozatō: ibi: Cui iudas. Circa p̄mū ꝺz sic: At illi ꝛc. in signū tristicie. ꝫ ei erat mod⁹ antiq̄ occurrēte casu magne aduersitat. i Primusq̄ iudas. qꝛ inter fratres erat p̄cipalioꝛ ꝛ cōstātioꝛ. ꝛ qꝛ apꝺ p̄ꝛ erat ꝓ beniamī fideiussoꝛ: vt p̄di. ē ca. p̄ece. ꝛ ideo cā erat magis sua q̄ꝫ aliozum. k Hecdū ei de lo. ab. s. ioseph: q̄ expectabat fratrū suoꝝ reditū: vt pfecte ꝓbaret eoꝝ animū. l Omnesq̄ ante eū in terra. coꝛ. vt ei⁹ animū ad misꝛdiam ꝓuocarent. m Cur sic agere vo. ac si diceret. illud qꝺ fecistis ē de se pessimū. ꝛ iō nllo modo debuissetis ꝫ velle facere. n An ignoratis ꝛc. ac si diceret. dato q̄ hēatis pessimā volūtatē. tñ debuistis retrahi a tali fctō cū sciueritis me habere augurādi scientiā per quā poterā vos deꝑhendere. o Cui iudas. Hic describit misꝛdie implozatio: vbi iudas vt facilius ipetret illud quod est dulcoꝛis: primo cōfitetur illꝺ qꝺ est rigoꝛis dicens: p Quid respondebimus inquit ꝛc. q. d. nihil possumus. qꝛ inuentio cyphi erat notoꝛia nec fraudē audebāt imponere familie ioseph. qꝛ si id facerēt: negociū suuꝫ peioꝛarēt. q Deus inuenit iniquitatem seruoꝝ tuoꝝ. i. peccata nostra alias occulta deus fecit inueniri. i. ad punitionem deduci per illud infoꝛtuniū qꝺ nobis accidit. r En omēs serui sumus domini mei. de rigoꝛe enim iusticie nō solum p̄o furto punit ille apud quez res furata inuenitur: sed etiam illi qui sunt in eius societate et maxime quando sunt fratres. s Absit a me. q. d. nolo vobiscum agere cum tanto rigoꝛe. t Qui furatus est cyphum ꝛc. Hoc autem dicebat vt ꝓbaret si beniamin dimitterent solū in seruitute. v Accedēs ꝓpi⁹ Hic secundo iudas ꝓcedit ad impetrandū qꝺ erat misericozdie ꝛ dulcoꝛis. ꝛ primo captat ipsius ioseph beniolētiā dicēs: Oro domine mi ꝛc. secundo ad suū ꝓpositum obtinēdū inducit quadruplicē rōnē dicēs: x Interrogasti prius seruos tuos ꝛc. Intendebat enim impetrare q ipe maneret in seruitute ꝓ beniamin: ita q beniamin cū alijs fratribus rediret ad patrez. et ad hoc

¶ obtinēdū

† .22.q.2.c quod ait.

† ē.43.b

obtinendū ꝑmo inducit rationem ex pte patrꝭ sui q̄ de furto hui⁹ cyphi nullo mō debebat ī culpari: cū ipe esset absens: et etiā iustus: qz pecuniā a filijs reportatā remiserat ī egyptū. ⁊ iō nullo mō debebat habere suspectus ꝺ furto illo q̄ factū fuisset de suo mādato: ⁊ tñ si beniamin remaneret ī seruitute

Reuertimini ⁊ emite nobis paxtritici. Cui diximꝰ: Jre nō possumus: Si frater nr̄ minimꝰ descēderit nobiscū: ꝓficiscemur simul: Alioqn illo absente nō audemus videre faciē viri. Ad q̄ ille rñdit:
a Vos scitꝭ qꝺ duos genuerit mi-
b hi vxor mea ⁊ Egressus ē vnꝰ: ⁊ dixistis bestia deuorauit eū: ⁊ huc usq̄ ñ cōparet. Si tuleritꝭ ⁊ istū:
c ⁊ aliqd ei ī via ꝓtigerit: deducetꝭ canos meos cuz mǫrore ad inferos. Jgit̄ si ī trauero ad seruum tuū patrē nostrū: ⁊ puer ꝺfuerit: cū aia illi⁹ ex hui⁹ aia dependeat: Videritq̄ eū nō esse nobiscū morietꝭ: ⁊ deducēt famuli tui canos
ꝺ ei⁹ cū dolore ad inferos. Ego ꝓpzie seruꝰ tuꝰ sim: q̄ ī meā hūc recepi fidē: ⁊ spopōdi dicēs † Nisi reduxero eū: pcti reꝰ ero ī patrē me
e um oñi tpe. Manebo itaq̄ fuꝰ tuꝰ ꝓ puero ī mysteriū dñi mei: ⁊
f puer ascēdat cū fratribꝰ suis. Nō enī possū redire ad patrē absente puero: ne calamitatꝭ q̄ oppressura est patrez meū testis assistam.

n On se poterat vltra cohibere ioseph multꝭ coꝝ astātibꝰ vſi p̄cepit vt egrederent̄ cūcti foras: ⁊ nullus itereſſet alienꝰ agnitioni mutuę † Eleuauitq̄ vocē cū fletu: quā audierūt egyptij: oiſq̄ dom⁹ pharaōis: ⁊ dixit fratribus

§ Sic iudeis diu xp̄m ignorantibus circa finem mundi innotescens exhibebit se eis placitum: qui ꝓius euz senserant iuste iratum.

suis: Ego sum ioseph. Adhuc pf † meus viuit? Nō poterāt respon- l dere frēs: nimio terrore pterriti.

Moraliter. it† Precepitq̄ ioseph dispēsatori ⁊c. Sequit̄: k† Cyphū aūt meū argenteū ⁊ p̄ciū qꝺ dedit tritici pone in ore iunioris. Scꝺm sensū l̄ralez ad ꝺ ioseph fecit abscōdi cyphū in sacco beniamin fratris sui vterini ⁊ ipm conuinci de furto apparenti: vt p ꝺ ꝓparet si fratres alij vere diligerēt ipm: qz si retēto beniamin ipi statim abissent signū fuisset inuidie et odij ad ipm: eo q̄ pater plus alijs ipm diligebat: sic ioseph exptus fuerat de seipo. p hoc aūt q̄ oīno conati sunt eū liberare apparuit xp̄us dilectiōis ad ipm. Per ꝺ aūt moraliter habet̄ q̄ bonꝰ doctor qui p ioseph significat̄ vt p̄dictū ē. nō solū debet esse sollicit⁹ de discipulis suis ꝓmouēdis in scia. sed etiā de nutriendis ipis ⁊ ꝓseruādis in charitate mutua: exemplo christi dicētis Joh. xiij. Mandatū nouū do vobis vt diligatis inuicē. ⁊ itez ibidē: Jn ꝺ cognoscent oēs q̄ discipuli mei estis si dilectionē ad inuicē habueritis. Et iō si vnus eoz accusef̄ de crimine sicut fuit beniamin: alij tenent̄ euz liberare inq̄tū possunt salua tñ ꝓscietie puritate. Allegorice

Ad ꝓ

Additio. An ignoratis ⁊c. In hebraica nō dicitur: An ignoratis ⁊c. sed ponuntur quedam verba quorum sententia est: An ignoratꝭ q̄ homo similis mei posset per auguria talia scire: quod videtur magis consonum rationi. ipsi enī non habebāt vnde debuissent scire q̄ ioseph esset maximus augurator: sed † 8.37.b bene poterant p̄sumere q̄ ioseph cū esset tam potens posset habere augures quoscunq̄ voluisset: p̄sertim cū in egypto essent multi cōiectores ⁊ talibus vtentes artibus p̄out ex multꝭ locis sacre scripture potest hoc haberi: vnde posset scire talium veritatez: ſm Augꝭ xo. p̄out sanctus Tho. in scōa scōe. q. xcv. Joseph xo hoc dicebat nō seriose sꝫ refrenās se ad illud qꝺ vulgꝰ de eo opinabat: qz. ſ. credebāt ipm ioseph esse eruditissimuz ī ob⁹. vñ. ſ. xlj. Pharao dicebat: nūq̄d sapiētiorem ⁊ silem tui iueniri potero.

Replica correctorij ꝺ Burgen. In ca. xliij. vbi Burgen. mouet difficultatē de ar † 8.43.b te augurādi ipsi⁹ ioseph nō multū recedit a postillatore: nec refert multuz in sensu l̄rali an p se vl̄ p alios se diceret augurādi hr̄e peritiā cuz sint xp̄a curialia: sicut multa in illa historia cōtenta: vel q̄ illud dictū: An ignoratꝭ ſm beatū Augꝭ. referat̄ ad famā ꝺ ioseph p̄sumptam ⁊c. Ca. XLV

g On se poterat vltra cohibere ioseph. Hic consequenter describitur manifestatio fraternitatꝭ vbi p̄imo describitur huiꝰ manifestatiōis modus. et secūdo fructꝰ. ibi: Auditumq̄ est ⁊c. Circa p̄imū ostenditur vehementia dilectionis. ⁊ secūdo clementia remissionis. ibi: Ad ꝺs ille. tertio gratia ꝓmissionis. ibi: † 8.41.cd Festinate. quarto instantia cōsolationis. ibi: En oculi vestri. Circa p̄mū 43.c dicitur. Non se poterat vltra cohibere ioseph sꝫ quin se manifestaret: tuz quia ratio eū inducebat ad hoc: eo q̄ per preterita certificatus erat de penitentia fratrum suorum de eo q̄ venderāt ipsum: et de bona et fideli affectione eorum ad beniamin fratrem suum vterinum. tum quia pietas fraterna non permittebat eum amplius continere pietatis interioris signa.

b Et nullus itereſſet alienꝰ ⁊c. Nō qz ioseph vellet celare q̄ essent frēs sui: vt patet infra: sed quia in sui manifestatiōe volebat aliquid dicere quod latere volebat egyptios ne fratres sui coram eis confunderentur. vt patebit.

i Eleuauitq̄ vocem cū fletu. ex magno affectu pietatꝭ. Quā audierunt egyptij: qui erant de domo ioseph. licet enim essent exclusi a loco: non tamen ita longe recesserant quin illam vocem possent audire. et bene volebat ioseph q̄ audirent illud quod tunc dixit scilicet: Ego sum ioseph. et subditur:

k Omnisq̄ domus pharaonis ⁊c. non q̄ audirent vocem ioseph immediate sed per relationem egyptiorum qui erant ꝓpe ioseph. l Non poterant respondere fratres ⁊c. Erant enim memores de malo quod ei fecerant et cum dominū terre videbant. ⁊ ideo nō fuit mirum si fuerāt valde territi.

Ad ꝺs

Ad qs ille clementer: Accedite inquit ad me. Et cū accessissent ppe: Ego sum ait ioseph frater vester: quē vēdidistis in egyptū. Nolite pauere: nec vobis duruz esse videat q vendistis me in his regionib⁹:

§ Nisi enī a iudeis traditꝰ fuisset xps saluus nō eēt mūdus.

a ꝓro salute enī vestra misit me de⁹ ante vos in egyptū. Bienniū ē q fames cepit in terra esse: et adhuc quinq anni restāt: qb⁹ nec arari poterit nec meti. ꝓmisit/q me de⁹: vt refuemini sup terrā: t escas ad viuēdū habere possitis. Nō vro ꝓsilio: sed dei voluntate huc missus sum: q fecit me quasi patrem pharaonis: t dñm vniuersę domus eius: ac principē i oīi terra egypti. Festinate t ascēdite ad patrē meum: t dicetis ei: Hec mandat filiꝰ tuus ioseph. Deus me fecit dñm vniuersę terrę

§ alꝫ moriaris.

b egypti. Descende ad me ne moreris: t habitabis in terra iessen. Erisq iuxta me tu et filij tui: t filij filioz tuoz: oues tuę t armenta tua t vniuersa q possides: ibiq te pascaz. Adhuc enī qnq anni residui sunt famis: ne t tu pereas t dom⁹ tua: t omia quę possides. En oculi vestri et oculi fratris mei beniamī vidēt q os meū loquatur ad vos. Nūciate patri meo vniuersaz gloriā meā: et cūcta q vidistis in egypto. Festinate t adducite eū ad me. Cūq amplexatus recidisset in collū beniamin fratris sui: fleuit: Illi quoq flentes similit sup colluz eius. Osculatusq ē ioseph oēs fratres suos t plorauit sup singl'os. Post q ausi sunt loqui ad eū. Auditūq est et celebri sermōe vulgatū in aula regis: venerūt fratres ioseph: et gauisus est pharao atq ois familia eiꝰ. Dixitq ad ioseph vt

a § Christus apostolis suis imperat.

b § Hec figura sunt gentilis populi qui ignobilis postea onꝰ christi sponte subijt.

impāret fratribꝰ suis dicēs: Onerātes iū

a § inuitate ad fidem iudeorum perfidiā.

menta ite in terrā chanaan: t tollite inde patrem vestrum: et cognationem: t venite ad me: t ego dabo vobis omnia bona

§ Suauitatem spiritualis intelligentie.

egypti: vt comedatis medullā terrę. Precipe etiā vt tollāt plaustra ꝺ terra egypti ad subuectionē puuloz suoz et cōiugū. Et dicito: Tollite patrē vestrū: et properate q totius venietes: nec dimittatis qc

§ veteri testamento.

q de suppellectili vestra: q omnes opes

§ fratres ioseph. § apostoli sunt fratres christi.

egypti vestrę erūt. Fecerūtq filij israel vt

a Ad quos ille. Hic describit clementia remissionis. vidit enī eos territos ppter malum qꝺ ei fecerāt: iō voluit eos certificare de plena remissione dicēs: b Accedite inqt ad. confidenter et secure. Et cum accessissent ppe. c Ego sū ait ioseph frater vester quē vēdidistis in egyptuz istud volebat eis dicere submisse: t iō fecit eos ppe venire: ne egyptij audirēt ꝓditionē quā fecerant: t sic eos despicerēt. d Nolite pauere t̄c. ac si diceret expresse. totū remitto vobis ex corde: q certitudinaliter ꝓbaui vram penitētiā de me: t certā amicitiā vraz erga beniamī fratrē meū. e Hec vobis durum esse videat t̄c. Hoc addit ad maiorē eoz certificationez. f ꝓpter salute enim vra misit me deus. quia ꝫm Aug'. Deus adeo omnipotēs est t bonꝰ q nō ꝑmitteret mala fieri nisi inde maioza bona eliceret. et sic permisit ioseph vēdi ppter salutem populi tpe famis future.

g Quibus nec arari t̄c. nisi modicū quod quasi nihil reputandū est. Istius aūt sterilitatis aliq dicunt causaz esse nimiā inundantiā nili: q cooperiebat terrā egypti intantū q nō poterat ꝓueniēter coli. Sed istud nō videt verū: q ista causa nō fecisset sterilitatē in terra chanan t in alijs regionibus vbi nō fluit nilus: t tamē in illis fuit sterilitas t fames: vnde dicitur. ꝫ. xlj. ca. Omnesq ꝑuincie veniebant in egyptum vt emerēt escas: et malū inopie tēperarent. Et ideo alij dicūt t verꝰ vt videtur q dicta sterilitas processit ex nimia sic citate: ppter quā nec in egypto nec alibi terra poterat bene coli sufficienter. h Non vro ꝓsilio. sez solū: q ualidū esset nisi de⁹ ꝑmisisset t ad bonū ordinasset. i Fecit me quasi patrē t̄c. q ꝑ sapientiā quā deꝰ dedit mihi pharao credit mihi sicut patri. k Festinate. Hic ꝓn describit gratia ꝓmissionis: q ꝓmisit eis ꝓuidere ꝺ victualibus cū pre suo ꝓ q mādauit per eos dicens:

l Ascēdite ad patrē meū t̄c. q terra ꝓmissiōis in qua erat iacob altioz est respectu rerre egypti.

m Habitabis in terra iessen. Volebat eī ioseph q pater suus t fratres venirent ad presentiaz regis donec informasset eos qualiter deberēt se habere in cōspectu eius: t ideo voluit q starēt i terra iessen vbi occurreret eis ad eos informanduz: quod et fecit vt habetur ca. sequenti.

n En oculi vestri. Hic describitur instantia consolationis: quia post predicta iterū consolat eos ad maiorem certificationem dicens: En oculi vestri t̄c. ac si diceret: sicut certuz est vobis q me videtis: ita certa sunt omnia que dixi vobis ad cōsolationem vestraz. o Os meum loquatur ad vos. Loquebatur enī eis hebraice: t non per interpretem: sicut antea fecerat. p Post que ausi sunt loqui ad eum. q manifeste viderant q vere t nō ficte loquebat. q Auditūq est. Hic consequēter describitur dicte manifestatiōis fructus: vbi primo ꝺscribit serenitas imperij i rege. secꝺo sedulitas obsequij in ioseph. ibi: Quibꝰ dedit ioseph. tertio suauitas gaudij in pre. ibi: Qui ascendentes. Circa primū dicitur sic: Auditūq est t̄c. ꝑ relationē eoz qui secuz erant in domo ioseph. r Et gauisus est pharao t̄c. Licet diligerēt ioseph ppter bona que eis fecerat: tñ erat eis turpe q hō qui fuerat seruꝰ empticius t eductus de carcere haberet tātū dominiū i regno: t iō qñ senserāt q haberet tot fratres t taliter formatos q bñ videbant nobiles t ꝺ bono loco: fuert sup hoc ꝓsolati: t iō ꝑcepit rex vt pater t fratres t alij ꝓpinq venirēt i egyptū: paratꝰ eos sustentare t honorare: vt ptz i lra. vñ subdit: s Omnes opes egypti vestre erūt. i. de oībꝰ opibꝰ habebitis ad sufficientiā. Hebrei tñ dicūt q ꝺ dixit prophetice q̄dāmō: lz ꝺ nō itelligeret: q ꝑ xp̄m eiꝰ significabat q futuꝝ erat in filijs isrl q exeūtes de egypto asportauerūt secū opes egypti: vt habet Exo. xij. Sic t cayphas loquēs de morte xp̄i: dixit: expedit vobis vt vnꝰ moriat hō ꝓ pplo Joh. xj. Et ꝑ eius verbum significabat q mors christi

esset

¶ a Beniamin xo tē. Hic. Tre cēt largētei dan tur beniamī: qſ a xpo accipit q predicat trinita tē: vl xpi crucē. Uñ paulus ait: 1.Cor.2.a Non iudicaui me aliq̄d scire i/ter vos nisi xpm iesum t hūc cru cifixū. Quinq̄ stolas accepit. i. sapientiam oīm sensuū. Precel/lit ḡ paul⁹ abū/dātia meritorū sz t fratres. i. a/lij predicatores hūt grāz suā. i. binas stolas: vt ꝓficiant christū deū t hoīes. vñ Prou.31.c Oēs domestici ei⁹ vestiti dupli cib⁹. i. mystica t morali intelligē tia. Mittunt et patri munera: t christ⁹ ꝓmissis munerib⁹ inui/tat populū suū. Mūera portāt asini. i. gentiles inutiles t labo/riosi: nūc āt vti les portāt in ty/po xpi munera: i euāgelio mūe/rū largitorē.

¶ b Quo audi. tē. Jsi. Expauit iacob. i. plebs incredula: sz p⁹ q̄s gesta xpi co/gnouit: reuixit spūs ei⁹: et qui mortu⁹ videbat fide resurrectio nis xpi viuificatur. Uocatur ḡ a filijs suis: id a petro paulo t lus iudeorū ad iohanne: popu/grāz. Occurrit illi iudas q̄ inꝑtat ꝓfessio: qz precedit ꝓfessio quos añ pfidia possidebat: t sic ioseph. i. xps occurrit: q̄ senē iā etate suscipiat vltio tpe pplm iudeoz non ſm merita: sz ſz ele ctiōez grē t ipo nat manū super ocłos ei⁹: t cecitatē auferat qđ distulit: vt po/stremus crede/ret: q̄ añ nō putauit eē creden/Rom.11.c dū. Uñ: qz cecitas ex pte i isrl ¶ donec

eis mādatū fuerat. Quib⁹ dedit io/seph plaustra ſm pharaonis imperi
a ſ Quia christus ordinauit his q euangelū enunci/ant de euangelio viuere. ſ Apostolis
um: et cibāria i itinere. Singulis q̄z
a ſ Scientiā diuinitatis christi: et humanitatis predi candam t dilectionem dei t proximi.
proferri iussit binas stolas. Beniа/
a ſ Paulo scientiam trinitatis et crucis: que per tau litteram repzesentatur. ccc. significantez.
min vero dedit trecētos argēteos:
a ſ .i. sciam et moderationem q̄nq̄ sensuum: que am/plior in paulo. b ſ per apostolos mittitur iudeis the saurus fidei et honestas morum.
cū q̄inq̄ stolis optimis. Tantūdez pecunię t vestiū mittēs pri suo: ad/
a ſ doctorez ex gentib⁹ decalogi mādatī instructos.
dens eis āsinos decez q̄ subueherēt
ſ Omni plenitudine scientie iudeos imbuerent.
ex omnib⁹ diuitijs egypti: t totidez
a ſ Que pseudo apostolos significare possunt de qui/bus dic̄ apostolus: Siue ex occasiōe siue ex veritate an nuncietur christus.
asinās triticū in itinere panesq̄ poz tātes. Dimisit ḡ fratres suos: t pri/
ſ Nolite cōtendere de temporalibus.
ciscentibus ait: Ne iraſcamini i via:
ſ Apostoli.
Qui ascēdētes ex egypto: venēt in
ſ Judeam.
terrā chanaan ad patrē suū iacob: t
ſ Christus incarnatus est.
nūciauerūt ei dicētes † Joseph filius
ſ dominus est orbis terrarum.
viuit et ipse dñatur i oīi terra egy/
a ſ aduentu christi. b ſ Judaicus populus.
pti. Quo audito iacob: t q̄si ō graui
ſ tempore carnalis vite. ſ ad primā suasionem.
somno euigilās: tñ nō credebat eis:
illi ecōtra referebāt oēm ordinē rei.
a ſ agnouisset euāgelij plenitudinem: t charismatū di stributionem. ſ als vniuersa
Cumq̄ vidisset plaustra t munera q̄
ſ qui per longam cecitatē mortuus fuerat..
miserat: reuixit spūs ei⁹ t ait: Suffi/cit mihi si adhuc ioseph fili⁹ me⁹ vi/uit: Uadam et videbo illum anteq̄z moriar. Ca. XLVI
¶ p Rofectus isrl cū oīib⁹ q̄ ha/bebat: venit ad puteū iura
ſ Non recēti. ſ Uerito in loco pacis t concordie videtur deus: qz illic mandauit deus benedictionem.
menti: et mactatis ibi victimis deo
patris sui isaac audiuit eū p visionē † nocte vocantē se t dicentem sibi: Ja/cob iacob. Cui respondit: Ecce ad/sum. Ait illi deus: Ego sum fortissi/
ſ qui me habes adiutorem.
mus deus patris tui. Noli timere: t
a ſ Securus cōtra spirituales nequicias pugnatur⁹. b ſ imitatricem fidei tue.
descēnde in egyptū: qz in gētē ma/ †
ſ Quasi tecum erit gloria mea.
gnam faciam te ibi. Ego descēdam
ſ In prāre mea.
tecum illuc: et ego inde adducam te
ſ ad terrā ꝓmissiōis
reuertētez. Joseph q̄z ponet manus suas sup oculos tuos † Surrexit ḡ ia

a esset p redēptiōe generī hūani: vt exponit euāgelista ibi dicēs: Hoc āt a semetipo nō dixit tē. Aerūtū neuter sic lo q̄ndo pōt ꝓpba ꝓpe dici qz ad b reḡrit itelligētia: vt. s. dictū ē. xlj. ca. Sic nec asina balaam potuit dici aīal rōna le lz x̄ba rōnabilia ꝓtulerit: qz illa x̄ba nō intellexit: qđ tū reḡrit ad rōnabilitatē: lz fuerūt formata illa x̄ba p an gelū mouētē linguā asine. sequit: a Quib⁹ dedit. Hic oñdit sedulitas obsequij i ioseph: qz sollicite fecit edictū pharaōis: addēs etiā sup b spālia mūera dādo ea fratri suo beniamī t pri t ptz lra: b Ne iraſcamini i via. Hoc dixit ioseph: qz timebat ne cū frēs ab eo recessissent litiga rēt ad iuicē ꝓponēdo sibimet vn⁹ alteri malicia factā con tra ioseph. c Qui ascendentes. Hic describit suauitas gaudij i pre: ex auditu rumoz q̄ ioseph adhuc viueret.
d Referebāt oēm ordinē rei. s. q̄re t quō ioseph vendide/rāt t q̄liter fuit ꝓmot⁹ i egypto: ex tūc tot auditis t visis signis mānifestī d vita ioseph iacob credidit. Ca. XLV
Moraliter. g† Nō poterat vltra cōtinere se ioseph tē. Per b āt q̄ ioseph postq̄z ꝓbauerat frēs d patiētia t fideli amicicia reuela/uit eis x̄itatē occultā: designat q̄ bon⁹ doctoz t magn⁹ q̄ p ioseph significat vt p̄dictū ē postq̄z ꝓbauit discipulos de istī nō dz eis aliq̄d celare d speculabiliū aut agibiliuz secretī. Uñ t ipse de⁹ q̄ ē doctoz sup̄m⁹ postq̄z patientiam abrae ꝓbauerat in chaldea vbi ꝓ fide vni⁹ dei fuit i ignē ꝓiectus: t iterū in terra chanaan de fidelitate qñ ꝓ libe ratiōe loth cū paucis hoīb⁹ respectiue pugnauit d q̄ttuor reges Gen. xiiij. dixit: Nō potero celare abrā que gestu/rus sum tē. vt habet Gen. xviij. Et silr ipse ioseph postq̄z ꝓbauerat fratres suos de patientia et de fideli amicicia erga beniamin fratrē suum vterinū. vt patet p predicta. manifestauit se eis dicēs: † Ego sum ioseph tē. t ne ti merent q̄ ipsum vendiderant eos assecurauit dicens: d† Nolite pauere. et ad maiorē consolationē eoz excu/sauit crimen eoz di. e† Nec vobis durum videat q̄ vendidistis me in his regionibus. p salute enī vra tē. et sic bonus doctoz discipulis ꝓbatis nō solum debet oc cultam veritatē reuelare: sz etiā defectus ꝑteritos ꝓpter emendationē sequētē indulgere. Et q̄n hō q̄tūcunq̄ fu/erit exaltat⁹ tenet honorare parētes. iō subdit: k† Fe stinate t ascēdite ad patrē meū t dicetis ei ad eius maxi mā cōsolationē. † Hec mandat fili⁹ tu⁹ ioseph. t q̄tū ad eius ꝓmissionem subdit: † Descēde ad me ne mo/reris tē. Similiter bon⁹ doctoz qui docet alios de hono/re parentū. debet hoc facere vt nō solum ipsi ioseph sed etiaz christo conformet. de quo scribitur Actū. j. Cepit iesus facere et docere. Ca. XLVI
e ¶ Rofectusq̄z. Hic describit descēsus in egyptū q̄/tum ad iacob t familiā eius: vbi primo describit descendēdi modus. scō descēdētiuz numer⁹. ibi: Hec sunt aūt noīa. tertio ipi⁹ ioseph occursus. ibi: Misit aūt iudam. Circa primū dicit: f Uenit ad puteū iu/ramēti. i. in bersabee q̄ locus interꝑtat pute⁹ iuramenti: et fuit vocatus ille locus sic ab illo puteo: qui est ibi vbi iurauerūt fedus inter se abrā t abimelech vt dictū ē. s. xxj. ca. p locū aūt illū voluit trāsire iacob duplici de cau/sa. vna fuit qz erat in via eundi in egyptū. Bersabee enī est vltima villa terre chanaan eundo versus egyptū. Se cunda causa fuit: quia abrā auus suus ibi inuocauit do minū. vt habet. s. xxj. ca. Silr isaac pater su⁹. s. xxvj. ca. t ideo voluit illuc ire ad depcādū dñm ꝓ suo itinere: sicut t fecit: qñ iuit ad laban. trāsiuit enī p montē moria. vt ibi oraret dñm: vt ipm dirigeret in via: vt dictum ē. s. xxviij. g Jacob iacob. duplicatio noīs signū est diui/ne dilectiōis. h Cui rñdit ecce adsum. parat⁹ ad impe riū tuuz. i Noli timere. licet enī desideraret videre io seph: formidabat tñ descēdere in egyptū qz erat senex et ōbilis t qz timebat i aliena terra sepeliri extra sepulchra patrū suoz t iō dns assecurauit eū de vtroq̄z dicēs.
k Ego descendā tecū illuc. q̄tū ad pmū. l Et ego in de adducā te. q̄tum ad scōm: qz fecit reportari corp⁹ suū ad sepeliendū in spelunca duplici. vt habet. j. l. ca. Pōt aūt ꝑ t alit itelligi de filijs isrl q̄s eduxit de egypto i bra chio extento t manu potenti. vt habet. j. Exo. m Jo seph q̄z tē. Mos erat antiq̄z q̄ psona predilecta claude/bat oculos defuncti: p ꝑ aūt certificatus fuit iacob: q̄ io seph nō moreret añ ipm: qđ sūme desiderabat. n Sur/rexit ḡ iacob confortat⁹ de diuina cōsolatione. sequitur: †Exo.j.b

¶ Repotes

facta est: donec plenitudo gẽtium ſbintraret: ⁊ ſic omnis iſrael ſalu⁹ fieret.
a Cũcteq; animę ⁊c. Aug. Audendũ eſt q̃d reſpõdeat eis q̃ ß teſtimonio ꝓfirmãt a parẽtib⁹ aĩas cũ corporibus ꝓpagari? aĩas enĩ dictas ꝓ hominibuſ apte totũ figurata locutiõe nullusambigit. Sz quõ iſpaz ptẽ. i. aĩam cui⁹ noie totus hõ ſignificatus eſt. aliena m⁹ ab ea qõ dictũ ẽ. Exierẽt õſe mortib⁹ eius: vt carnes ex illo tãtũ natas q̃uis ſolo aĩe noienť: acciptam⁹ q̃rendi ſunt modi locutionuz in ſcripturis.
b Filij aũt Io. Hiero. Oẽs aĩe domus iacob: q̃ ingreſſe ſunt in egyptum fuere lxxv. qz excepto ioſeph ⁊ filijs ei⁹ lxvj. anime q̃ egreſſe ſũt de femoribus iacob in troierũt in egyptũ nulla dubitatio eſt. Jta eĩ ꝓ ſingulos ſupputatus nũerus approbauit: vt in hebreis voluminibus inueniť. Qõ aũt in lxx. legim⁹ filij ioſeph q̃ nati ſunt ĩ egypto a nume nouẽ. Sciamus ꝓ nouez: in hebreo eẽ duas. Ephraim q̃p pe ⁊ manaſſe añ cũ iacob ĩtraret egyptũ ⁊ famis tp̃s ĩgraueret nati ſũt ĩ egypto. Illud q̃z quod ſupza legimus. Facti ſunt filij manaſſe q̃s genuit ei ꝓcubina machir. Et machir gẽuit ei galaad. Filij autẽ ephraim fratris manaſſe ⁊c.
Quaſi p anticipationem factũ eſſe deſcribitur. Neq; enĩ quando ingreſſus eſt

cob a mane puteo iuramẽti: tulerũtq; eũ filij cũ paruulis ⁊ vxoribus ſuis ĩ plauſtris q̃ miſerat pharao ad portandum ſenem: et oĩa quę poſſederat ĩ terra chanaan.
Venitq; in egyptum cum omni ſemine ſuo: filij eius et nepotes a
a ſ Pluralis ꝓ ſingulari: ſicut ꝓ plurali ſingularis ſoler poni: vnã eni rantũ habebat filiã noie dinam: vel neptes filias vocauit.
filiæ et cuncta ſimul progenies.
†Hec ſunt aũt nomĩa filioz iſrael b
qui ingreſſi ſunt in egyptum: ipe cum liberis ſuis. Primogenitus c
ruben. Filij ruben: enoch ⁊ phallu ⁊ eſrom ⁊ charmi. Filij ſymeõ: iamuel ⁊ iamin ⁊ abod et iachin d
et ſaber ⁊ ſaul filius cananitidis e
Filij leui: gerſon ⁊ chaat ⁊ merari. Filij iuda: her et onan ⁊ ſela et f
phares ⁊ çara. Mortui ſunt autẽ her ⁊ onan in terra chanaan. Nati q̃ ſũt filij phares eſrom ⁊ amul.
Filij iſachar: thola ⁊ phua et †iobab et ſemron. Filij çabulon ſareth et † chelon et iahelel. Hi filij g
a ſ qz patres eorum ibi geniti.
lyę quos genuit ĩ mẽſopotamia ſyrię: cum dina filia ſua. Omnes h
animę filiorum eius et filiarũ triginta tres. Filij gad: †ſephõ et †aggi et eſebon et ſuni ⁊ beri et arodi ⁊ areli. Filij aſer †iemna ⁊ ieſua k
⁊ ieſui ⁊ beria. Sara quoq; ſoror eorũ. Filij beria: heber ⁊ melchiel. Hi filij çelphe quã dedit laban lyę filię ſuę: et hos genuit iacob: ſedecim animas. Filij rachel vxoris iacob: ioſeph ⁊ beniamin. Nati q̃ ſunt ioſeph filij in terra egypti q̃s genuit ei aſſeneç filia phutiferis ſacerdotis heliopoleos: manaſſes ⁊ ephraim. Filij beniamin: bela ⁊ †bechor ⁊ aſbel et gera et naaman ⁊ † iechri ⁊ iethros l m n o p
ſ al's ofim.
et reſemophim ⁊ ophim et ared. Hi filij rachel q̃s genuit iacob: Oẽs aię q̃tuordecim. Filij dan q
vſan: Filij neptalim: iaſiel ⁊ guni r
⁊ ieſer ⁊ ſalem. Hi filij balę: quaz s
dedit labã racheli filię ſuę: et hos genuit iacob: oẽs animę ſeptez.
a Cũcteq; animę quę ingreſſe ſunt t
cum iacob in egyptum: ⁊ egreſſę de femore illius abſq; vxoribus
b filiorum eius ſexaginta ſex. Filij aũt ioſeph qui nati ſunt ei in ter-

a Nepotes filie. licet haberet vnicã filiã. ſ. dinam: dicitur tamẽ in plurali qz filie filiorũ ſuorum eius filie dicebantur: ⁊ cum dina hic intelligunť.
b Hec ſũt aũt noĩa. Hic ꝓpr̃ deſcribiť numer⁹ deſcẽdentiũ: vbi cõſiderãdũ q̃ aliq̃ perſone ß noĩate alibi in ſcriptura aliter noĩanť: eiſdẽ modis et ratiõib⁹ q̃. ſ. tacte ſunt de filijs eſau. xxxvj. ca.
c Primogenitus ruben. occaſiõe ei⁹ enumeranť poſt eũ oẽs filij lye naturales ⁊ adoptiui añ alios filios. Et ptz lr̃a. excepť paucis vocabuť.
d Jamuel. Nu. xxvj. vocať namuel.
e Saber. Hic in Paraľ. nõ noĩať: qz nulla ꝓgenies ꝓceſſit ď eo.
f Onan. p n debet ſcribi in fine. Jobab. j. Paraľ. vij. ca. vocať iaſub.
g Hi filij lye ⁊c. hoc videť falſum: qz filij iude ſupza noĩati nõ fuerũt ibi geniti. vt ptz. ſ. xxxviij. ca. Vi cẽdũ q̃ hoc dicíť eo q̃ pater eoz fuit genit⁹ ĩ meſopotamia ſcz iudas.
h Oẽs anime filioz eius ⁊ filiaz. xxxiij. in hoc tñ numero nõ includiť dina: vt ptz ſi cõputenť mares.
i Filij gad. Hic enumeranť filij ſelphe: qui erant filie lye adoptiui. ⁊ ꝓ lr̃a.
k Filij rachel. hic enumeranť filij ei⁹.
l Asbel. j. Paraľ. viij. ca. vocať iadiel.
m Hera. j. Paraľ. vij. vocať abara.
n Naamã. hic vocať nahaba ibidẽ.
o Jechri. vocať rapha ibidez.
p Jetros et reſimo. duo noĩa ſunt ⁊ in aliquib⁹ libris ſimul iũguntť ꝓ vno ⁊ male. et eodẽ modo defecit Remigi⁹ libro de interꝓtationibus: ponens ambo ꝓ vno nomine. Remigi⁹ enim qui fecit illum libũ videť parũ ſciuiſſe de hebraico: qz in pluribus interꝓtationibus defecit: ꝓpter qõ beat⁹ Hiero. frequẽter eũ redarguit in libro de hebraicis queſtionib⁹ ⁊ in alijs locis.
q Filij dan. hic enumeranť filij bale.
r Vſan. licet iſte fuerit vnigenitus ipſi dan: tñ hic dicíť filij: qz aliquãdo ĩ ſacra ſcriptura ponitť plurale pro ſingulari: ſicut ecõuerſo. vt habeť Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarum.
s Salem. alĩs ſyllam. hic vocať ſelboam. j. Paraľ. vij. Si autẽ coniũganť ſimul filie lye. xxxiij. ⁊ pueri çelphe. xvj. ⁊ rachel. xiij. ⁊ bale ſeptẽ: faciunt. lxx.
t Cũcteq; anime que ingreſſe ſunt ⁊c. Circa iſtos nũeros ſequentes varij doctores varie dicunt et multipliciter: accipiam autẽ duos modos dicendi qui videnť mihi ꝓbabiliores. Septuaginta ſex. iſte numer⁹ eſt ꝓſonaz que egreſſe ſunt de iacob: ⁊ cum hoc ingreſſe ſunt in egyptum cuz eo vt ptz in littera. Et ideo ab hoc numero excludunť her ⁊ onan: q̃ non intrauerũt egyptũ: ſed mortui ſunt ĩ terra chanaan: vt predictum eſt in iſto ca. ⁊ ſupza. xxxviij. ca. Similiter excludunť ioſeph ⁊ duo filij eius qui iam erant in egypto anteq; iacob ingrederet: et ſic de numero. lxx. predicto remanent lxv. cuz quibus ſi ponatur dina: que fuit excluſa a numero xxxiij. puerorũ lye: vt ſupza dictum eſt et que ingreſſa eſt cũ iacob in egyptum: ſic habemus. lxvj. perſonas hic numeratas cum quib⁹ ſi addantur ioſeph ⁊ duo filij eius et iochabeth filia leui que cõcepta erat ante ingreſſum iacob ĩ egyptum: nondũ tamẽ nata: vt dicunt hebrei: ⁊ ſic intrauit in egyptum licet in vtero matris ⁊ ſic habemus vltimũ numerum cum dicíť: Omnes anime dom⁹ iacob que ingreſſe ſũt egyptũ fuerũt. lxx. ſed qz ſcriptura non exꝓmit q̃ leui aliquã filiã habuerit q̃ vocata ſit iochabeth: qz illa de qua fit mẽtio in Exo. nõ fuit ei⁹ filia vt ibi diceť. ideo poteſt hic dimitti ⁊ loco ei⁹ poni ipſe iacob: q̃ cuz ꝓple ſua ingreſſus eſt. ⁊ ſic ſunt ſeptuaginta. vñ ⁊ in hoc numero vltimo nõ dicíť: Omẽs aĩe que egreſſe ſunt de femore iacob: qz ipe non fuit egreſſus a ſeipſo ſed dicíť: Oẽs aĩe domuſ iacob q̃ ingreſſe ſunt ĩ egyptũ fuere. lxx. Et hic modus dicẽdi videť ꝓuenientioz: tñ ingreſſus ipſi⁹ ioſeph fuit añ ingreſſum patris et ſimiliť ingreſſus filioz ioſeph qui dicunť hic ingreſſi rõne patris ſui: ⁊ ſic in eo quodãmodo ingreſſi ſunt. Añ et de pſonis hic vltimo noĩatis nõ dicíť: Que ingreſſe ſunt cũ iacob in egyptũ ſed que ingreſſe ſunt abſolute. Trãſlatio xo lxx. hic habet. lxxv. Sz ſm Hiero. hic cũ ꝑdictis numerauerũt quinq; filios filioz ioſeph qui tñ nõdum erant nati. ⁊ hoc factũ eſt ꝓ anticipationẽ ꝓpter honorẽ ioſeph: ꝓpter quẽ alij fuerunt recepti honorifice in egypto. ⁊ hanc trãſlationẽ ſecut⁹ eſt Lucas. Act. vij. Qõ aũt aliqui dicũt nullam mulierẽ hic cõputari: ptz falſum: qz ſara computaťinter filios çelphe: aliter nõ eſſent. xvj. ſed. xv. tm̃: qõ eſt contra textum vbi dicíť: Sedecim animas ⁊c. Conſiderandũ etiã q̃ cũ dicíť hic. Anime egreſſe de femore iacob non eſt ꝓ hoc intelligendum q̃ aĩa intellectiua ſit ꝓ generationẽ: ſed accipitur hic anima ꝓ hoĩe: eo modo quo totũ denoĩať a parte principaliori licet autẽ hõ generet: anima tamẽ intellectiua nõ generatur ſed creando infunditur.

B
† Exo. i. a
et. 6. c Nu.
26. a. i. Para. 5. a

C

¶ iacob in egyptū ei⁹ etat⁊ erāt vt filios generarēt. Vñ apparet oēs animas q̄ ingresse sūt in egyptū de femoribus iacob fuisse.lxx.qz.lxvj. post eū ingresse sunt:⁊ reppererūt ī egypto tres. Joseph.s. cū duob⁹ filijs.Septuagesim⁹ aūt fuit iacob ne videamur aduersum auctoritatez scripture loq.

Deut.10.d Etiā septuaginta interp̄tes in deuteromio transtulerūt q⁹ ingressus ē israel:in.lxx.aīabus egyptū.Sīc̄s igit nr̄e scripture refragat⁊: scripturā intra se ꝓtrariā faciet. Jp̄i

D ei.lxx.iterp̄tes q̄.lxxv. aīas p̄ plepsim cū iacob et posteris ei⁹ ingressas esse dixer̄t.in deuteronomio.lxx.tm̄ introisse memorarūt.Q̄d si opponi-

Act.7.b tur quō in actib⁹ ap̄lōz dicat⁊.lxxv.aīas ingressas esse in egyptū facilis excusatio est.Nō enī debuit lucas ipsi⁹ scriptor bistorie in gētes actuum ap̄lor̄ volumē emittens ꝓtrariū scribere ei scripture q̄ iā fuerat diuulgata in gētib⁹ ⁊ maioris optinētis illo tp̄e erat .lxx. auctoritas:q̄m lucas:qui ignot⁹ ⁊ vilis.p̄ ät generaliter obfuādū:q⁹ vbicūc̄s ap̄li aut ap̄lici viri loquunt⁊ ad pp̄los: bis testimonijs abutunt⁊:q̄ iā fuerāt ī gētib⁹ diuulgata.Iz plericq̄s tradāt lucā vt p̄selytū:hebreas lr̄as ignorasse. a Misit aūt iacob ⁊c.Hiero.Judam ꝯo misit añ se ad ioseph vt occurreret ei ad vrbē heroūz ī terra rameses.

A Jn hebreo nec habet⁊ vbem heroū: nec terāz rameſſe:ſz tātūmō iessen vl̄ gesem.Nōnulli iudeoz̄ asserūt iessen nūc ibebaiden vocari.⁊ qō sequit⁊ dedit ei vt possiderēt in egypto terraz optimā in rameſſe:pagū arsenoyten sic olim vocatū autumāt. b Et sūt viri pa. Aug⁹.Cōmēdat⁊ ī patriarchis q⁹ pecoz̄ nutritores erāt a puericia sua ⁊ a parēt⁊ib⁹ suis:qz hec iusta est fuit⁹:⁊ iusta dñatio:cū pecora hoī fuiūt: ⁊ ip̄e pecorib⁹ dñat⁊.vñ:

Gen.1.c Faciam⁹ hoīem ad imaginem ⁊ si.no.⁊ habebit potestatē piscīū maris et volatiliū celi:et oīm pe-

B cozū q̄ sūt sup terrā. vbi insinuat⁊ rationē debere dñari irrationabili vite. Seruū aūt hoīez hoī vl̄ iniquitas vl̄ aduersitas fecit. Jniquitas sicut dictum

ſ Partem ponit pro toto.

ra egypti aię duę†Omēs animę dom⁹ iacob quę ingresse sunt in

ſ Confessio ꝓmittitur ad ioseph.i.christum

a egyptū fuere septuagita. Misit a quia ore fit confessio ad salutem.

aūt iacob iudaz añ se ad ioseph in egyptū:vt nunciaret ei et ille

a ſ Nō in terrā rameſſes. b ſ Post cōfessionē ioseph occurrit:qz xp̄i misericordia subsequit.

occurreret in ie̊ssen.Quo cū perueniſſet iuncto ioseph curru suo ascendit obuiā patri ad eundez b locum.Videnscz eum irruit sup collū eius:⁊ inter amplexus fleuit.Dixitcz pater ad ioseph: Jā † lętus moriar:qz vidi faciē tuā: et supstitem te relinquo. At ille locutus est ad fratres ⁊ ad oēm domum patris sui. Ascendaz et nūciabo pharaoni:dicamcz ei: Fratres mei ⁊ dom⁹ patris mei q̄ erāt in terra chanaan venerūt

b ad me:⁊ sūt viri pastores ouiū: curācz habēt alendoz̄ greguz. Pecora sua ⁊ armenta ⁊ omnia quę habere potuerūt adduxer̄t secū.Cuncz vocauerit vos et dixerit:quod est op⁹ vestrū:respōdebitis:Viri pastores sum⁹ ser- † ui tui ab infantia nostra vscz in p̄s ⁊ nos et patres nostri. Hęc c aūt dicetis: vt habitare possit⁊ ī

a ſ Merito egyptij i quib⁹ est figura huj⁹ seculi:in quo abundat iniquitas abominanť pasto-

terra iessen:qz detestanť egyptij b res pecoz̄: Abominatio est enī iniquo vir iust⁹.

oēs pastoz̄es ouiū. Ca.XLVII

Jgressus ergo ioseph et i nunciauit pharaoni dicēs:Pater meus⁊ frēs f oues eoz̄ ⁊ armēta ⁊ cūcta quę possidēt venerūt ō terra chanaan:⁊ ecce cōsistūt in terra iessen. g Extremos quoq̄ fratrum suoz̄ b quinq̄ viros statuit coz̄ā rege. Quos ille interrogauit:q̄d habetis operis?Respōderūt:Pastoz̄es ouiuz sum⁹ serui tui:nos † et patres nostri. Ad pegrinādū i in terrā tuam venim⁹: qm̄ non k est herba gregibus seruoruz tuoz̄um ingraueſcente fame in regione chanaan. Petimuscz vt esse nos iubeas seruos tuos in terra iessen.Dixit itacz rex ad ioseph:Pater tuus et frēs tui venerunt ad te. Terra egypti ī cō- l spectu tuo ē; in optimo loco fac

a Misit aūt iacob iudā.ꝟ dscribit⁊ ip̄i⁹ ioseph occurſus:⁊ fm q⁹ mādauerat patri stetit ī terra iessen q̄uſ- †Deu.10.d q̄ ioseph ei ibidē occurreret:significās ei suū aduentū ⁊ hoc est qō dicitur: Misit aūt iacob ⁊c.qz iudas inter alios filios qui erāt cum iacob erat honorabilioz ⁊ rōnabilioz. b Ascēdit obuiā patri.tū vt debitā reuerentiā patri exhiberet.tū vt patrē ⁊ fratres instrueret quō cū rege loquerenť. ideo sequit⁊: Cūcq̄ vocauerit vos.s.rex.Et dixerit qō est op⁹ vestrū:respōdebitis:Viri pastores sum⁹ ⁊c.Cui⁹ causa subditur cū dicit⁊: c Hec aūt ⁊c.q̄ fertilis est ⁊ apta aīalibus alendis. d Quia detestanť ⁊c.⁊ sic volūt q⁹ habitēt seorsum ab eis.Causa aūt q̄re detestanť ē: qz percutiūt animalia aliqua que tanq̄ dij ab egyptijs

Moraliter. (colunť. Ca. XLVI † Quo audito iacob q̄si de q̄ni somno euigilās ⁊c.Per p̄triarchaz iacob q̄ audita p̄speritate ioseph filij sui:fuit valde gauisus:significat⁊ bonus p̄latus secularis vel religiosus q̄ audita bona fama filij sui spiritualis in scia pariter ⁊ ī vita debet valde gaudere:sicut scriptū ē Prouerb. x.Filius sapiens letificat patrē.⁊ cum hoc deo grās agere ⁊ sacrificiū laudis offerre p̄ tanto beneficio.iō subdit⁊: e† Venit ad puteū iuramēti ⁊ ibi mactatis victimis ⁊c.⁊ qm̄ gratitudo de beneficio accepto reddit hominē aptū ad aliud recipiendū. iō subdit⁊: † Audiuit eū p̄ visionē.nam p̄latus deo gratⁿ meretur a deo nouam illuminationē ⁊ etiam populi sui multiplicationez in bono.ideo subdit⁊: † Faciācz te ibi in gentē magnā.⁊ etiā vite p̄sentis quietā terminationez.iō subdit⁊: l† Joseph quoq̄ ponet manum suā sup̄ oculos tuos.⁊ etiā bonū successorem q̄ significat⁊ p̄ ioseph:cui dixit iacob.j.eo.ca. † Jam letus moriar qz vidi faciem tuaz ⁊ supstitē te relinq̄. multū enī consolat⁊ bonus p̄latus: qm̄ adhuc viuens scit se bonum successorē habiturum:⁊ sic fuit de moyse ⁊ iosue sibi succedente ⁊ de beato petro ⁊ clemēte. ⁊ de sancto martino ⁊ bricio.⁊ multis alijs ex speciali diuina reuelatione. Ca. XLVII

e i Egressus ꝯ ioseph. Postcz moyses descripsit descensuz iacob ī egyptū.hic ꝓfr dscribit ip̄i⁹ morā ⁊ statū ibidē.Et p̄mo q̄tū ad ei⁹ habitatiōez. secdo q̄tū ad finē ⁊ ꝓsumationē.ibi: Factiq̄ sunt oēs dies.Adhuc p̄mo describit ip̄si⁹ iacob receptio gratiosa.secdo eius sustētatio larga.ibi: Joseph xo. Adhuc p̄mo describit ip̄si⁹ receptio benigna in p̄sua. secdo in p̄sona p̄pria.ibi: Post p̄ introduxit. Circa p̄mū dr: f Pater me⁹ ⁊ frēs ⁊c.Hec nūciauit ioseph pharaoni añq̄ adduceret fratres suos ad p̄sentiā ip̄si⁹:ad p̄bandū si affectio bona regis erga eos p̄seueraret sic a p̄ncipio. g Et ecce cōsistūt in terra iessen.p̄ addidit ioseph:qz desiderabat q⁹ illa ꝛra eis assignaret⁊:vt p̄z ī p̄ce.ca.⁊ iō p̄ dixit:ac si ei insinuaret:ex q̄ vxores ⁊ familie ⁊ oīa bona eoz̄ mobilia sūt ibi bonū esset q⁹ remanerēt illic:qz labor erit eos trāsferre alibi. h Extremos q̄z fratrū suoz̄. Extremitas alicui⁹ rei accipit⁊ duplicit⁊.s.a pte supioꝛi ⁊ a pte inferioꝛi.⁊ fm p̄ ista ꝛra dupliciter exponit⁊.vno mō sic:Extremos fratrū.i.minoꝛes ⁊ debiliores: et hāc expositionē sequunt⁊ iudei dicentes:q⁹ p̄ fecit ioseph ne si rex vidisset maioꝛes ⁊ fortioꝛes posuisset eos cū viris bellatoꝛib⁹.Alio mō sic:Extremos fratrum.i. maioꝛes ⁊ valētioꝛes:vt ex hoc rex ⁊ p̄siliarij sui magis haberēt acceptū dominiū ioseph:videntes cognationē ei⁹ esse ita gratiosam.⁊ istud magis p̄cordat p̄dictis ca.p̄cedenti. i Ad pegrinandū ⁊c.i. ad morandū ad tp̄s cui⁹ causa subdit⁊: k Qm̄ nō est herba gregib⁹ ⁊c.sed si nō erat in terra chanaan herba: quō erat ī egypto vbi erat tāta sterilitas sicut alibi. Et dicūt alij p̄ q⁹ tp̄e siccitatis ex q̄ causabat⁊ illa sterilitas sūt bona pascua in egypto:qz magna inundatio nili ex aq̄ remanēte sup terrā plus ip̄edit nascentiā herbaz q̄tūcz siccitas. Vel alit⁊ p̄t dici: q⁹ ꝛra iessen quā petebat erat sic dispositā:q⁹ nō erat ibi tāta siccitas:q̄n eēt sufficient⁊ pascua⁊:ex q̄ habebāt colorem petēdi eā:qz bona eoz̄ ꝓsistebāt p̄ncipalit⁊ ī aīalib⁹. l Terra egypti in cōspectu tuo est.ac si diceret.vbicunc̄s placuerit tibi fac eos habitare.

Post

Ⓢ etum est. Maledict⁹ chanaan: seruus
5.9.d erit fratrib⁹ suis. Adūsitas sic̄ ioseph a fratrib⁹ vēdit⁹ alienigene factus ē seru⁹. Primos ℊ suos q̄b⁹ b̄ nomen lingua latina dedit: bella fecer̄t. Qui enī supat⁹ iure belli posset occidi: qz fuat⁹ est: seru⁹ appellatus ē. Inde et mācipia: qz ⁊ mācipata sūt. Est etiam ordo natural' in hoīb⁹: vt fuiāt femine viris: filij parēt̄ib⁹: qz ⁊ illic hec iustitia ē: vt ifirmior rōe fuiat fortiori. Hec igr̄ in dñatiōib⁹ et fuitutib⁹ clara iusticia ē: vt q̄ excellūt rōne: excellāt dñatiōe. qō cū in b̄ seculo p iniq̄tatem hoīm pturbaf̄: vl p naturaꝝ carnaliū diuersitatē ferūt iusti tpalē aduersitatē: in fine habituri ordinatissimam ⁊ sempiternam felicitatem.

a Dies pegrinatiōis. Ca. XLVII ⁊c̄. Aug⁹. Quid ē q̄ dic̄ iacob pharaoni dies ānoꝝ vite mee q̄s incolo ⁊c̄. Sic enim hūt greci: qō latini hūt ago vel habeo. Utrū ℊ iō dixit q̄s incolo: qz ī terra nat⁹ est quā nōdū ppls diuina ꝓmissiōe hereditatē accepat: ⁊ ibi vitā ducēs: vtiq̄ in aliena terra erat nō solū qū pegrinabaf̄ sic̄ ī mesopotamia: sz etiā qū ibi erat vbi nat⁹ ē. An
2.Cor.5.b port⁹ ꝑm illud apli accipiendū est: q̄diu sum⁹ in corpe pegrinamur a dño.
5.23.a Et illud inq̄lin⁹ sum ego ī terra ⁊ pegrin⁹ sic̄ oēs patres mei. Iterū dic̄ de omnib⁹ diēb⁹ vite sue: nō puenerunt in dies annoꝝ patruꝫ meoꝝ: q̄s dies incoluerūt. Nō enī aliud voluit intelligi q̄ qō latini codices hūt vixerūt. At p b̄ significauit hāc vitā esse incolatū. i. pegrinatiōis habitationeꝫ. Sz b̄ sanctis ꝓuenit q̄b⁹ eterna patria, ꝓmittit̄. Uidēdū ē ℊ quō de impijs dictū est: Incolēt ⁊ abscōdēt: ipsi calcaneū meū obseruabūt. De his enī ꝓuenienti⁹ accipit̄: q̄ vt abscōdāt ī colūt. Non manent in domo in eternum.

b Joseph xo ⁊c̄. Querendū est vtr̄ terra rameſſes ipa sit iessen: hāc enim petierant: ⁊ pharao p̄ceperat dari.

Allego. Jsi⁹. All'. Tradidit ioseph patri et fratrib⁹ optimā terrā iessen: p̄bēs eis cibaria qz fames terrā oppſſerat. sic ⁊ dñs parēt̄ib⁹. i. patriarchis ⁊ ꝓphet̄ ex quib⁹ est ꝑm carnē: sine oīb⁹ san-
Dat.12.d ctis de q̄bus in euāgelio dicit: Vi sūt fratres mei q̄ faciūt volūtatez patris mei. his dat terrā optimā de q̄ dicit:
Ps.26. Credo videre bona dñi in ter. vi.

c Prebēs cibaria sin. Metiebaf̄ triticū patri suo ioseph: nec tñ eū paf̄ qñ vidit: nec qñ triticū accepit adorauit quō ℊ somniū impletū putamus: nisi maioris rei contineat ꝓphetiam.

d Adducite pecora ⁊c̄. Querit̄ cuz ioseph frumēta colligeret vñ homines viuerēt: pecora vñ viuebāt: cū tāta fames inualuisset: ⁊ frēs ioseph pharaoni dixer̄t: Nō sunt pascua pecorib⁹ puerorꝫ tuorꝫ ⁊c̄. Si ℊ ea fame pascua defecerāt in terra chanaan: cur ī egypto nō defecerāt: cū eadē fames esset vbiq̄? An sicut phibeī ab eis qui loca sciunt: in multis egypti paludibus poterant pascua nō deesse: etiam cum fames esset frumentoꝝ: que solēt nili inundatione ꝓuenire. dicunt̄ ille paludes feracius pascua gignere q̄ aq̄ nili min⁹ excrescit.

e Emit ergo ⁊c̄. Non iniusticie vel iniquitatis arguit̄ ioseph cum etiam fidelitas eius inde cōmendet̄ cos habitare: et trade eis terrā iessen. Nō si nosti in eis esse viros industrios: ꝓstitue illos magistros pecoꝝ meoꝝ. Post hec a† introduxit ioseph patrem suuz ad regem et statuit eum coram b
eo. Qui benedicens illi: ⁊ interrogatus ab eo: quot sunt dies c†
annorum vite tuę? Respondit:

ℊ Sancti aduene ⁊ pegrini sup terram.

a Dies pergrinationis vite meę d
centum triginta annorum sunt e
parui et mali: et nō peruenerūt f
vsq̄ ad dies patrum meorum: quibus peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus est foras. †

b Joseph vero patri et fratribus g
suis dedit possessionem in ęgy- h

a ℊ vel loco b ℊ Pars est thebaidis.

pto in optimo terrę solo rāmeſ- i
ses vt p̄ceperat pharao: et alebat eos: omnemq̄ domum pa- k
tris sui: p̄rębens cibaria singulis. In toto enī orbe panis deerat: et oppressérat fames terrā maxime ęgypti ⁊ chanaan. Et q̄ l
bus omnem pecuniam congre- m
gauit pro venditione frumēti: et intulit eam in erarium regis. Cunq̄ defecissent emptoribus p̄cium: venit cuncta ęgyptus ad ioseph dicēs: Da nobis panes. Quare morimur coram te deficiente pecunia? Quibus ille re

ℊ Pecora pro frumento damus cum bestiales motus a nobis ampuramus: vt verbo veritatis vberibus vacemus.

spondit: Adducite pecora ve- n
stra: et dabo vobis pro eis cibos si p̄reciū nō habetis. Quę cum adduxissent: dedit eis alimenta pro equis et ouibus et bobus et asinis. Sustentauitq̄ eos illo anno pro commutatione pecorum. Uenerunt quoq̄ o
anno secūdo: et dixerunt ei: Nō

ℊ vel domino nostro.

celamus dominum nostrum q̄ deficiēte pecunia pecora simul defecerunt nec clam te est q̄ abs

ℊ als corporibus.

q̄ pecoribus et terra nihil habeamus. Cur ergo morimur te vidente? Et nos ⁊ terra nostra tui erimus. Eme nos in seruitutem regiam: ⁊ p̄ębe semina: ne pereunte cultore terra rediga/

ℊ Doctrina sanguine.

e tur in solitudinem.† Emit ergo

a Post hec. Hic ꝓñr describitur receptio iacob in ꝓsona ꝓpria: qz postq̄ ioseph exptus fuerat q̄ rex frēs suos gratiose receperat: certificat⁹ est de bona receptiōe patris sui. iō sequit̄: b Et statuit eū coram eo. tū vt patrem suū honoraret de accessu ad ꝓsentiā regis. tū vt pater suus gratias redderet ipsi regi ō bonis ab eo receptis ꝓ se ⁊ ꝓ familia sua.
c Qui benedicēs illi. s. regi quē iacob salutauit: ⁊ cui imprecatus fuit bona. et istud vocat̄ hic bñdicere. d Dies pegrinatiōis vite mee. qz ꝑmo pegrinat⁹ fuerat ī mesopotamia apd laban: vt. ℟. dictum est: Item pegrinat⁹ erat in terra egypti. in terra etiā chanaan habitauerat vt pegrinus ꝓ maiori pte qz nō erat assecut⁹ dominū in illa nisi ī pua portione. Alit̄ etiā exponit̄: qz tota vita humana in pñti nō est nisi q̄dā pegrinatio respectu celestis patrie: ꝑm q̄ dicit apl'us Heb. xiij. Nō habem⁹ hic manentē ciuitatē: sz futurā inq̄rim⁹. e Sūt parui ⁊ mali. Dicunt aūt parui ei⁹ dies respectiue. vnde subditur: f Et nō puenerunt ⁊c̄. qz abraā auus su⁹ vixit. clxxv. ānis: vt habeī. ℟. xxv. ca. ⁊ isaac pr̄ su⁹. clxxx. annis vt habeī. ℟. xxxv. ca. ⁊ alij patres ei⁹ priores adhuc diuti⁹ vixerūt: vt habeī. ℟. xj. ca. Dicunt aūt dies ei⁹ mali. ꝓpt malū penalitat̄ q̄d sustinuit ī vita sua. ꝑmo ex psecutiōe fratr̄ sui esau. secūdo ex lōga fuitute apud laban. tertio ex violatiōe dine filie sue. q̄rto ex transgressiōe ruben ꝑmogeniti sui: q̄ fedauit stratū ei⁹. q̄nto ex venditiōe ioseph: ō q̄ fuit incōsolabilit̄ afflict⁹. sexto ex sterilitate terre chanaan vt ptz ex predictis.
g Joseph xo. Hic describit̄ ipsi⁹ iacob sustētatio p ipm ioseph: vbi ꝑmo describitur ꝓuidētia ipsi⁹ ioseph respectu patris: ⁊ scō respectu regis. ibi: Et quib⁹.

Circa ꝑmū ō: b Dedit pos. in egypto. ꝓuidēs pri ⁊ fratrib⁹ de loco habitatiōis. i In opti. ter. so. rameſſes. est enī rameſſes ī territorio iessen qō. s. petiuerāt. k Et alebat eos. puidēs eis de victu. l Et quib⁹. hic oñstit̄ puidentia ioseph respectu regis augēdo sibi fideliter thesaurū: ⁊ scō clemēter se hūs erga ppm. ibi: Dixit ℊ ioseph. Circa ꝑmū ō: sic: Et q̄b⁹. i. ex egypto ⁊ chanaan ⁊ alijs terr̄ circūadiacēt̄ib⁹. m Ēmpe. cō. nō ꝓ actiōes: sz ꝓ vēditionem bladi iustā: qz tñ valet res q̄tū pōt vēdi. ⁊ iō illud qō ioseph emerat ꝓ puo p̄cio tē poze fertilitat̄ poterat reuēdere eisdē ꝓsonis: ⁊ mlto forti⁹ alijs ꝓ maiori p̄cio: maxie qz nullū cōpulerat ad vendendū sibi bladū noīe regī. n Addu. pe. vīa. Iz ei eēnt ī fame positi: ñ tñ tenebaf̄ rex eis dare bladū gratīs q̄diu haberēt bona vñ possent emere. o Uene. q̄z an. se. dicunt hebrei q̄ iste fuit scōs ann⁹ famis ⁊ q̄ ī aduētu iacob q̄ veīt ī ꝓncipio tertij anni famis statim nilus irrigauit terrā egypti. ppt̄ merita ei⁹: ⁊ facta ē fertilitas: q̄ sbtracta fuerat ꝓ siccitatē: vt p̄ dictū ē ꝑm vnā opinionē. Sz b̄ videt̄ cōtra textū. ꝑmo qz ioseph ꝓ spīm ꝓphetie p̄dixerat famē durare p. vij. annos. scō qz ꝑm istud dictū seq̄ret̄ q̄ ioseph sustētasset egyptios ꝑmo anno famis ꝓ pecorib⁹: ⁊ ꝓ oñs durāte adhuc fertilitate sustētasset eos ꝓ pecunijs qō videt̄ manifeste falsum: qz tūc emebat ioseph bladū ab egyptijs ⁊ nō econuerso. Et iō dicendū est q̄ scōs ann⁹ hic intelligit̄ ab

† .23.q.8. e tributū .§. Quis. De ī munī .c. nō minus.

cõmendeꝝ: qz nullius psone gratiã suscepit. Sz iuxta emptoris preci/
Mystice um equo libramine repensauit. Mystice aũt significat oẽs q̃ in spirita
li egypto sunt ⁊ eius opes ambiũt seruos esse. Nullus est enĩ liber e/
gyptius: qui carnalis est ⁊ venũdatus sub peccato. Pharao enĩ eos
Exo.10.a subiecit. Aũ fortasse dz: Ego suz dñs deꝰ tuꝰ qui eduxi te de egy. ꝺ do
Rom.6.b mo seruitutis. Aũ: Nõ regnet peccatũ in vro
Ibidem.c mortali corpore ⁊c. Et alibi: Serui estis eius
cui obedistis: siue peccati ĩ mortez siue obedi/
tionis ad iusticiã. Egyptij aũt volenter in ser
uitutem redacti sunt: Hebrei ẋo violẽter. Aẽ
E diderũt aũt egyptij semetipsos nec dispẽsato
ris culpa est: vbi digna repensanꝺ ꝑ meritis.
1.Cor.5.b Hoc ⁊ paulus fecit: cũ illũ qui indignꝰ nume
ro sanctoꝝ vel cõsortio fuit: sathane tradidit.
Nemo ergo dicat paulũ durius egisse: qui ho
minẽ de ecclesia eiecit: vt expulsus discceret nõ
blasphemare. hoĩs enĩ volũtas est iniqua: cũ
amans terrena despicit celestia: et ꝑpter ava
riciam se subijcit diabolo. Dei aũt pmissio est
iusta: cũ eum qui spernens meliora elegit pe/
iora: dimittit arbitrio suo vt cadat. Emit ꝙ
io.⁊c. Emptio ioseph qui frugibꝰ emit terram
egypti significat christũ doctrina ⁊ sanguinis
precio redimere mundũ. Qꝺ aũt dicit: accipi
te semina ⁊ serite agros: vt fruges habere pos
sitis ⁊c. Semen est verbũ dei: agri corpora: q̃
vomera euãgelico exarata ⁊ semine spũali se/
minata fructũ virtutũ ꝛgerminãt. Quinta ps
que regi dabaꝝ. quinq̃ sensuũ cẽsus qui chri/
sto regi soluendus. Quattuor relique ĩ semẽ
tem ⁊ cibos possessoribꝰ pmittunꝝ: qz actua/
lis vite vsus vnicuiq̃ cõcediꝝ: vt seminet vir
tutum opera: et fructus iusticie metat in vitã
eternam: qui a christo nobis tribuitur. Unde
ioseph dicit: Salus nostra ĩ manu tua est: qz
salus mũdi in potestate christi. a Preter
ter. Hoc significat ecclie terrã in q̃ veri sũt sa/
cerdotes liberã esse a censu mũdiali q̃ ẋbo di
uino indesinẽter pascit nec damnũ panis spi/
ritualis sustinebit. b Cuiꝰ a.c. Augꝰ. Ea fi
liũ iuratiõe ꝓstringit: q̃ ꝓstrinxit abrahã suũ.
Iste mandãs vñ vxor ducaꝝ filio suo. Iste cõ
mẽdãs sepulturã corpis sui. In vtraq̃ tñ cã
notata sũt duo q̃ magnipẽdẽda sũt ĩ oĩbꝰ scri/
pturꝝ: misericordia ⁊ iusticia: vel misericordia
⁊ iudiciũ: vl mificordia ⁊ ẋitas: qz scriptũ ẽ.
Ps.24. Uniũse vie dñi mificordia ⁊ ẋitas. Seruꝰ aũt
abrae dixit: facite ĩ dõm meũ mificordiã ⁊ iu
sticiã: ⁊ iste vt facias ĩ me mificordiam ⁊ ẋitã
tẽ. Quid aũt sibi velit tã sollicita corpis cõmẽ/
datio vt nõ ĩ egypto sepeliaꝝ: sz ĩ terra chana
an iuxta pres tuos: mixt videꝝ: nec ꝓueniẽs tã
te excellẽtie ꝑpbe si ex hoĩm ꝓsuetudie meti/
amur. Si aũt sacra q̃ramꝰ maiorꝝ admiratiõis
gaudiũ iueniemꝰ. Cadaueribꝰ enĩ mortuoꝝ
Ecci.34.d pctã significanꝝ: cũ iubenꝝ hoĩes pꝰ eoꝝ ꝓta/
ctũ tã ab imũdicia purificari. Aũ q̃ baptiça
tur a mortuo ⁊ itex tãgit illũ: qꝺ ꝑfuit laua/
tio eiꝰ? Sepultura q̃ mortuoꝝ: remissionẽ pec
Ps.31. catoꝝ significat. Aũ: Beati q̃ꝝ remisse sũt iniq̃tates ⁊c. Ubi q̃ sepeli/
enda cadauera pr̃iarchaꝝ nisi ĩ terra q̃ ille crucifixꝰ ẽ: cuiꝰ sanguie fa
cta ẽ remissio pctõꝝ: mortibꝰ enĩ eoꝝ significanꝝ pctã hoĩm. Dicit aũt
a loco q̃ abraamiũ vocaꝝ: vbi ꝓdita sũt eoꝝ corpa: abeẽ locũ vbi cru
cifixꝰ ẽ dñs fere. xxx. milibꝰ passuũ: vt ipõ nũero significeꝝ iesus xps
q̃ in baptismo appuit fere. xxx. annoꝝ. c Quo iurante. Augꝰ. Qꝺ
hũt latini codice sadorauit sup caput ẋge eiꝰ. Nõnulli emẽdatiꝰ hũt.
Adorauit sup caput ẋge sue: vel ĩ capite ẋge sue: vel ĩ cacumĩe: vl su
p cacumẽ ẋge sue. Fallit enĩ eos grecũ ẋbũ qꝺ eisdẽ scribit̃ lr̃is siue
eiꝰ siue sue significet. Sz accentꝰ dispares sũt: ⁊ ab eis q̃ ista nouerũt:
in codicibꝰ nõ cõtẽnunꝝ. Ualẽt enĩ ad magnã discretionez q̃nis vnã
plus habere possit lr̃az si esset sue: vt nõ aitoi sz eaitoi esset. Et ꝺ me/
rito querit̃ qꝺ sit qꝺ dictũ est. Nam facile intelligereꝝ senem q̃ virgã
ferebat sicut solet illa etas: ad deũ adorandus se inclinasse sup caput
virge sue: quam sic ferebat vt super eam caput inclinando adoraret
deum. Quid ẽ ergo adorauit super caput vel cacumẽ virge eius. i. io
seph? An forte tulerat ab eo virgam quãdo ei iurabat: ⁊ dum eam te
net post verba iurantis nondum illa reddita adorauit deuz? Nõ enĩ
pudebat eum ferre tantis ꝑ insigne potestatis filij sui: vbi figura rei

a ſ Christus. b ſ Corpore.

ioseph omnẽ terrã ęgypti: ven
dentibus singulis possessiones
suas ꝓ magnitudine famis. Sub a
iecitq̃ eam pharaoni: ⁊ cunctos
populos eiꝰ a nouissimis termi/
nis ęgypti vsq̃ ad extremos fi/
a ſ Hinc habemus exemplũ q̃ possessiões eccle/
sie distrahi nõ debent cuz a regibꝰ deo sint man/
cipate ⁊ iõ in nullius bonis computande.
nes eius: ꝓterq̃ terrã sacerdotuz b
q̃ a rege tradita fuerat eis: Qui
bus et statuta cibaria ex horreis c
publicis ꝓbebanꝝ: ⁊ idcirco nõ
sunt cõpulsi vendere possessiões
suas. Dixit ergo ioseph ad popu d
los: En vt cernitis et vos et ter/
ram vestrã pharao possidet: Ac/
ſ Serui facti: id est plene deo subditi frumenta
ad semen accipimus: quia verbũ dei proximis ꝑ/
dicare libere possumus.
cipite semia ⁊ serite agros: vt fru
a ſ Quintam partem damus cuz pro moderatio
ne quinq̃ sensuum deo famulamur.
ges habere possitis: Quintam
a ſ quattuor retinemus cum in hac vita fm cu/
iusq̃ facultatem: laudabiliter conuersamur.
partez regi dabitis: quattuor re
liquas pmitto vobis in sementẽ
et in cibũ familijs ⁊ liberis vr̃is.
ſ Salus mundi in potestate christi.
Qui responderũt: Salus nostra
in manu tua ẽ: Respiciat nos tã/
tum dominꝰ noster: et lęti seruie
mus regi. Ex eo tempore vsq̃ in
pręsentez diem in vniuersa terra
ęgypti regibus quinta pars sol/
uitur: ⁊ factũ est q̃si in legẽ: absq̃
terra sacerdotali: q̃ libera ab hac e
conditione fuit. Habitauit ergo
israel in ęgypto: id est in terra ies/

illo tpe quo defecit eis pecunia ad emendũ: ⁊ ille fuit
circa finẽ sterilitatis terre ⁊ maxime qz ioseph p̃dixe/
rat publice: ita q̃ erat notũ ꝑ totã terrã egypti ꝺ. vij.
annis famis future post sterilitatez: ⁊ iõ verisile est q̃
multi de terra egypti reseruauerũt sibi bladũ vñ po/
terant sustẽtari ꝑ aliqꝫ tps: ita q̃ nõ fuerũt compulsi vẽ/
dere pro blado pecora sua et possessiones suas tam cito: sz
magꝭ ĩ vltimis annis famis. sequit̃: a Subiecitq̃ eam
pharaoni ⁊c. Jn hebreo dici/
tur sic: Et fuit terra ipsi⁹ pha/
raonis: et populuz transtulit
ad ciuitates de fine terre egy
pti vsq̃ ad finem eius. Dicũt
enim hebrei ad ostendendum
q̃ terra erat ipsius regis im/
mediate: ioseph fecit transfer
re populũ de vna parte terre
egypti ad aliã ⁊ ecõuerso: vt
ꝑ talem translationẽ quilibet
ostenderet ⁊ ꝑfiteretꝝ q̃ nihil
iurꝭ haberet ĩ hereditate sua
pristina. Causa aũt huius di/
uersitatis inter trãslationem
nostrã ⁊ litterã hebraicam in
hoc loco potuit esse ex hoc q̃
iste due dictiones hebraice. s.
vaiaenir ⁊ vaiaenid. quaruz
prima significat: ⁊ fecit transi
re. et secũda significat: ⁊ sub/
iecit seruituti. nõ differunt in
hebreo nisi in vltima lr̃a que
in prima dictione est lr̃a res
in scda littera daleth. Iste aũt
due littere hebraice: licet ĩ so/
no habeant magnã diuersita
tem tamen in figura habẽt cõ
uenientiã: et ideo ꝑpter simi/
litudinẽ banc translator no
ster accepit vltimã dictionez
pro prima vel ecõuerso. Scri/
ptores hebreoꝝ qui fuerunt
post tps translatoris scripse/
runt primã ꝑ secũda. tñ vtra
q̃ littera vadit ad eandez in/
tentionem: hebraica tñ magꝭ
exprimit: vt ptz ex p̃dictis.
b Preter terrã sacerdotũ.
erant enim deputati ad cultũ
deoꝝ illius populi: ⁊ etiã ad
studiũ scientiaꝝ speculatiua/
rũ: fm q̃ dic̃ pbs. j. Metha.
q̃ gens sacerdotũ egypti ibi
primo studere concessa est. Et
Josephus in libro antiquita
tũ dic̃ q̃ abraã qñ descẽdit in
egyptum: vt habitũ est. s. xij.
ca. Docuit sacerdotes egypti astronomiã. et ex tũc in
talibꝰ scientijs studere ceperũt. ⁊ iõ a rege habebant
victuz. vñ subdit̃: c Et statuta cibaria ⁊c. Et ex ꝑ
loco habeꝝ q̃ illis q̃ sunt deputati diuino cultui ⁊ stu
dio ꝺz ꝺ victu ab his q̃ hũt curã regẽde cõitatis ꝓui
deri. d Dixit ꝙ ioseph. Hic ꝓñr ostẽdit̃ clemẽtia io
seph erga ppłm in ꝑ q̃ terrã egypti quã iusto titulo ꝑ
rege acq̃sierat: reddidit his eã q̃ vẽdiderãt ꝑ quita
te fructuũ. ex q̃ ptz q̃ fecit eis magnã gratiã: qz ali/
bi vbi terra nõ est notabiliter fertilis: bñ tradit̃ colen
da ⁊ seminanda ꝑ media pte fructuum. terra aũt egy
pti nõ solũ est bñ fertilis: vt referũt illi qui eam vide
rũt: sz etiã cum paruo labore ꝑpter irrigationez nili:
qui fecundat terrã illã. Et ptz lr̃a ex dictis. e Ha/
bitauit ꝙ. Hic describit̃ status iacob in egypto q̃tum
ad finẽ seu cõsummationẽ. ⁊ ꝓmo describit̃ sue sepul/
ture ordinatio. scꝺo dicte ordinationis executio. ca. l.
Adhuc ꝓmo describit̃ dicta ordinatio. scꝺo subdit̃ fi/
liorum benedictio. xlviij. ca. Jn prima parte dicit sic:

futurę pręsignabatur. Hiero. Et adorauit israel cōtra summitatem virgę eius. Hoc etiā in loco quidā frustra simulant adorasse iacob summitatē sceptri ioseph: q. s. honorās filiuz potestatē illi⁹ adorauerit: cū in hebreo mlto alit legat. ⁊ adorauit israel ad caput lectuli: q⁹ post iurauit ei fili⁹ securus ō petitione: adorauit deuz ꝓuersus ad caput lectuli. Sanct⁹ enī vir ⁊ deo deditus: senectute oppſſus sic habebat lectulū positū: vt ipse iacentis habit⁹ absq; vlla difficultate ad orationē eēt paratus. Ca. XLVIII

a Qui assumptis ⁊c. Hiero. Et tulit duos filios secū manassen ⁊ ephraim. Ex hoc apparet qō. s. diximus: q⁹ ioseph ad id loco⁹ duos tm̄ filios habuit ephraim ⁊ manassem. Si ā⁹ post multos annos moriente iacob duos tm̄ duxit ad bn̄dictionē illo vtiq; tpe cum filij eius generare nequierāt paruuli atq; lactantes in ingressu pr̄is et fratrū nepotes ex his hr̄e nō potuit.

Nico. de lyra ✠ Qui

a Auctusq; est ⁊ mūltiplicat⁹. In bonis spūalibus ⁊ tpalibus: ⁊ prole filiorū suorum. b Cumq; appropinq̄re ⁊c. ex quo patet q⁹ habuit spiritum ꝓphetie. c Vocauit filiuz suum ioseph. p nuncium: q⁹ distabat ab eo negocijs regni occupatus. d ✠Pone manū tuam sub femore meo. s. ad iurandū p xp̄m nasciturū de iacob sicut ō. expositū est. xxiij. ca. e Cōdasq; in sepulchro maiox. s. in terra ꝓmissionis: in qua erāt sepulti abrāā ⁊ isaac: ⁊ nō solū ꝓpter illos desiderabat ibi sepeliri: sz ꝑncipaliter ꝓpter redēptionē generis humani ibi fiendaz p xp̄m: qui in illa terra natus est: ⁊ conuersatus est mortu⁹ ⁊ sepult⁹ et ibidē resurrexit: ⁊ inde ad celū ascendit: de quibus iacob habuit fidē ⁊ noticiam aliquā ⁊ forsitan videbat in spū q⁹ cū xp̄o resurgente resurgerēt multi sancti iam defuncti: vt habetur Matth̄. xxvij. et sperabat cuz eo resurgere.

f Adorauit israel dn̄m. pro bn̄ficio sibi cōcesso. g Cōuersus ad lectuli caput. caput enī lectuli erat versus terram ꝓmissionis: ⁊ ad illā ptem adorabāt iudei deuoti: qñ erunt extra terrā illam: sicut habet. iij. Reg. viij. ca. et Dan̄. vj. ca. Ca: XLVII

Moraliter. Ingressus igitur ioseph nunciault pharaoni ⁊c. ✠Per hoc āt q⁹ ioseph exaltatus a rege fratres suos studuit ꝓmouere ostendit q⁹ quilibet exaltat⁹ a deo maxime q̄tum ad regimē ecclesie debet esse sollicitus de ꝓmotiōe bonox qui dicunt eis fratres q⁹ sunt in virtute similes. frater enī dicit quasi fere alter. iō de talibus ꝓmotis subdit: † Viri pastores ouiū sumus. et sicut ꝑlatus honorat a subditis ita debet ꝑlatum supiorē honorare. ꝓpter hoc subdit: a† ✠Post hec ītroduxit patrem suū ad regem. s. celestē qui p terrenū intelligit ꝓpē regiam dignitatē. dicit aūt ꝑlatus viuēs patrē suū ad regē introducere qñ pro ꝑdecessore suo orat deum deuote vt veniat ad cōspectū regis glorie. c† Qui benedicēs illi ⁊c. Et bn̄dicto rege ⁊c. Veniēs igit ad cōspectū dei clarū benedicitur ab eo dono glorie q⁹ est summa benedictio: ⁊ econuerso ipse benedicit deū benedictione laudis eterne. ✠Ps. lxxxiij. Beati qui habitāt in domo tua dn̄e: in secula seculox laudabūt te. ✠Per hoc aūt q⁹ subdit: † Egressus est foras. nō est intelligendus recessus a deo. sed sicut dicit Saluator Joh̄. x. ✠Per me si⁹ introierit saluabit⁹ ⁊ ingrediet⁹ ⁊ egrediet⁹ ⁊ pascua inueniet. Vnde beati reficiunt interius in aspectu diuinitatis xp̄i ⁊ exteri⁹ in aspectu sue hūanitatis. Et hoc vocatur hic ingredi ⁊ egredi ⁊ nō p aliquē recessuz a xp̄o. † Cumq; defecissent emptorib⁹ precū ⁊c. ✠Per hoc aūt q⁹ egyptij bona mobilia ⁊ īmobilia dederūt ꝓ alimētis p que sapiēcie documenta significant vt. s. dictū est. datur intelligi q⁹ omia bona tpalia pro acquisitiōe sapientie sunt ꝓpendenda. Vnde de ipsa dicit Sap̄. vij. Diuitias nihil esse dixi in compatiōe illius: nec comparaui illi lapidē pciosuz: qm̄ omne aux in comparatione illi⁹ arena est exigua ⁊ tanq̄ lutū estimabit⁹ argentū in cōspectu illi⁹. Et ✠Prouerb. xvij. dicit: Quid ꝓdest stulto habere diuitias cū sapientiā emere nō possit. Et de anagoga legit⁹ q⁹ cū de studio sapientie rediret ad terram suam ⁊ videret suas possessiōes dissipatas risit. Ego nō essem salu⁹ nisi iste perissent. b† Cū q⁹ appropinquare cerneret diem mortis sue vocauit filiū suū ioseph. ✠Per hoc aūt q⁹ iacob de loco sepulture sue fuit ita sollicit⁹ instruunt sapiētes esse solliciti de sepultura sua in loco sacro ⁊ vbi copia suffragiorū habetur.

In ca. xlvij. vbi dr̄ postilla: Oēm pecuniam non congregauit.

Additio. Quia in emptiōe et vēditiōe eqlitas iustic⁹ obseruanda est: vt ī scda scde q. lxxvij. ar. j. in cor. q. Idcirco non videtur dicendū: q⁹ tm̄ valet res q̄tum posset vendi. pōt enī qñq; res vēdi in mlto maiori pcio q̄ valeat fm vex⁹ sum valorē ⁊ ꝑ ꝓpt magnā indigentiā ementis quā hz de illa re: ⁊ in tali casu nō ē estimādus valor rei fm q̄ntitatem q̄ ipa res pōt vendi: q⁹ sic si quis rem suā supuēdit ī notabili quātitate: vltra iustū pcium ꝓpt magnā necessitatem ementi: tūc venditor videt q̄si vēdere q⁹ nō ē suū: q⁹ id q⁹ accrescit sup iustū pciū nō est ex ꝑditiōe rei vēdite: sz ex cōditiōe ementis: vt in ꝑdicta q̄stiōe. Ad excusatiōez aūt ioseph q̄ vendit blada ꝓ maiori pcio q̄ emerat: sufficit diuersitas tpis: q̄ sic et diuersitas loci magnā faciūt differentiā in vero valore rex: vt ī ꝑdicta q̄stiōe. † s. 24. 8 † s. 25. d

Replica correctorij contra Burgen̄. In ca. xlvij. vbi postillator dicit ō ꝓtractib⁹ ioseph quō fuerūt iusti: ist Burgē. aucte scti Tho. scda scde. q. lxxvij. ar. j. in cor. q. ⁊ rn̄sione etiā ad vltimū ar. asserēs: q⁹ ī cōmutationib⁹ eqlitas iustic⁹ seruāda sit. Sz ego cum postillatore veri⁹ puto: q⁹ in cōmutatiua iustic⁹ equalitas fm naturā fuari nō possit: q̄cq̄d dicat sanct⁹ Tho. p Burgē. allegat⁹: q⁹ totū aux mūdi fm naturā nō valet vnū equum. cū tn̄ ordine ad humanos vsus modicū aux valet magnū equū. Eqlitas igit ī cōmutatiua iustic⁹ q̄ est ī ꝓtractib⁹ nō fuat: sz p rōnem iustic⁹ mensurat⁹ vt dicit sanct⁹ Dion̄y. ō diui. no. ca. viij. Ratio aūt iustic⁹ mēsurant⁹ hāc eqlitatē: ⁊ terminantis inequalitatē describit⁹ a beato Aug⁹. in libro lxxxiij. q̄stionū. q. xliij. dicēte: Justicia est habit⁹ animi cōmuni vtilitati seruata: suaz cuiq; tribuēs dignitatē. Nūc aūt tpe fertilitatis modicū aux valet multū bladū: ideo fm mensuram iustic⁹ tpe fertilitatis modicū bladū valet multū aurū: iō videt dicendū: q⁹ tantum valet res fm illam equalitatis mensurā quantū vendi potest. seruata vtilitate nō ꝓuata: maxime cessantibus dolo: metu et violentia compulsione: sic ⁊ in his factis ioseph: put postillator dicit: Fateor quidem q⁹ respiciens ad solaz necessitatem ementis: ⁊ sic carius vendens: quia nō respicit ad oīe conferens: sed ꝓuatū iustic⁹ cultor nō est: sz hoc nō est in factis ioseph: nec apparet ex dictis postillatoris. Ca. XLVIII

b Is itaq; transactis. Vic consequenter ponit filiorum b iacob benedictio. et ꝓmo ipsius ioseph in filijs suis. secūdo ipsius ioseph in persona ꝓpria cuz alijs filijs iacob xlix ca. Adhuc ꝓmo describitur filiorum ioseph adoptio. secundo eorū benedictio. ibi: Videns autem. tertio ipsi⁹ ioseph specialis ꝓmiatio. ibi: Et ait ad ioseph. Adhuc p̄mo describitur dicta adoptio. secundo subditur ipsius excusatio: ibi: Mihi enim. Circa ꝓmum dicitur: ī Nunciatum est ioseph q⁹ egro. ⁊c. quia nunc frequenter currebant de ipso ad patrem et econuerso: ad sciendum statum mutuum.

k Ire perrexit. hoc non est in hebreo: sensus tamen est: id est ad eundem se disposuit.

a Qui confortatus se. Hiero. Et cōfortat⁹ iſrl̄ sedit sup lectulum. Cur Lxx. idē verbuz alīt atq; alīt ediderit nescio: ſz audacter dico q; idem verbū macha: qđ hic in lectulū transtulerūt: supra vbi dixit adorasse iacob virgam nominauerunt.

b Duo ģ filij tui q̄ nati sūt tē. Anteq̄ venirē ad te ī egypto. mei erūt. Hier. patz q. lxx. aīe ingressi sunt in egyptū: τ q; ioseph eo tpe non nonē: sed duos tm̄ filios habuit: sīc ipse iacob testat. Qđ aūt dicit ephraim τ manasſem: sicut ruben et symeō due trib⁹ erunt et ex suis vocabulis appellabunt̄: et duos pl̄os pcreabūt τ trā pmissiōis hereditabunt. Cū āt filios dicit reliq̄s q̄s p⁹ mortē meaz generis: ostēdit. necdū esse procreatos. Quod vero addit. Et noīe fratrū suoz vocant̄ ī possessiōib⁹ suis: ℞ est nō accipiēt trāz sepatim nec funiculos proprios: ſz in tribus ephraim et manasſe q̄si appendices miscebuntur. c Et sepeliui eaz. Joseph q̄si nescienti indicat vbi et q̄m matrem sepelierit: forte ꝓphetice cōmemorās ibi sepultaz esse matrē eius: vbi erat xp̄s nasciturꝰ. d Cūq; tulisset tē. Jſid. Sicut factū est in esau τ iacob: ℣.25.c dicēte dño: maior fuiet mīori: ita τ in filijs ioseph: maior enī manasſes. i. obliuio: populū ſignificat iudeoruz. Minor ℞o ☞ christi/

a Qui cōfortatus sedit in lectulo. Et ingresso ad se ait: Deꝰ oipotens apparuit mihi in luza: quę est in terra chanaā: bñdixit mihi et ait: Ego augebo te τ multiplicabo: τ faciā te in turbas pp̄loz. Daboq; tibi terram hāc: et semini tuo post te ī possessionē sempiternā. Duo ģ filij tui q̄ nati sunt tibi ī terra ęgypti añq; venirez ad te mei erūt ephraim τ manasſes ☞ vocabunt̄ filij iſrael. sicut ruben et symeon reputabunt̄ mihi. Reliquos autez q̄s genueris post eos tui erūt: τ noīe fratrū suorū vocabunt̄ in possessionib⁹ suis. Mihi enī qñ veniebā de mesopotamia: mortua ē rachel ī terra chanaan ī ipso itinere. Eratq; vernū tp̄s. ☞ vel ephraim. Et ingrediebar ephrataz: τ sepeliui eā iuxta viaz ephrate quę alio noīe appellat̄ bethleem. Videns aūt filios eius: dixit ad eū: Qui sunt isti? Respondit: Filij mei sunt: quos donauit mihi deꝰ in hoc loco. Adduc eos inquit ad me: vt benedicā illis. Oculi enī iſrael caligabant ꝓ nimia senectute: τ clarevidere nō poterat. ☞ al's Applicitos. Applicatosq; ad se deosculatus τ circūplexus eos: dixit ad filiū: Nō suz fraudatus a conſpectu tuo: insuper ostēdit mihi deꝰ semē tuū. Cūq; tulisset eos ioseph de gremio patris: adorauit pronꝰ in terraz. Et posuit ephraim ad dexterā suā: id est ad sinistrā iſrael: manasſen vero in sinistra: ad dexterā scz patris. Applicuitq; ambos ad eū. Qui extendens manum dexteram posuit sup caput ephraim iunioris fratris. Sinistraz aūt sup caput manasſe q̄ maior natu erat cōmutans manꝰ. Bñdixitq; iacob filios ioseph τ ait: Deꝰ in cuiꝰ cōspectu ambulauerūt patres mei abraā et isaac: deus q̄ pascit me ab adolescētia mea vsq; in ꝓsentē diē: angelꝰ q̄ eruit me de cūctis malis bñdicat pueris istis: et inuocet sup eos nomen meū: noia q̄q; patrum meoz abraā τ isaac et crescāt in mltitudie sup terrā. Videš āt ioseph q̄ posuisset pr̄ suus manū dexterā sup caput ephraī: grauiter accepit. Et appḥēsam pr̄is manū leuare conatꝰ ē ꝺ capite ephraī τ trāsferre sup caput manasſe. Dixitq; ad patrē: Nō ita ꝓue

a Qui confortatus. de aduentu filij sui predilecti.

b Deꝰ oīnipotēs apparuit mihi in luza. ista ciuitas vocatur bethel τ hierusalē τ alijs nominibus: vt. ē. expositū est ca. xxviij. c Daboq; tibi terrā hāc. hoc dixit iacob vt ostēderet q; poterat dare ptē in terra illa ꝓmissionis filijs ioseph sicut τ ꝓprijs filijs: iō subdit: ꝺ Duo ergo filij tui. s. manasſes τ ephraim. e Mei erunt. per adoptionē: f Sicut ruben τ symeon reputabunt̄ mihi. i. quilibet eoruz ita accipiet portionem suam in terra ꝓmissiōis q̄ diuidet̄: sīc filij mei naturales. τ ponit exē plū de ruben τ symeon plus q̄ de alijs: q; erant ꝓmogeniti. τ iō qui equipauit filios ioseph ipsis: p cōsequēs et alijs minoribꝰ. g Reliquos aūt q̄s genueris τē. i. nō adopto eos tali mō. h Et noīe fratrū suoz τē. ab eis nō denominabit̄ aliq̄ tribus: ſz noiabunt̄ sub tribubus manasſe τ ephraim. τ cū eis accipiēt hereditatem.

i Mihi enī. Hic subdit ipsi⁹ iacob excusatio: ꝓpēderat enī p aliq̄ signa q; ioseph mirabat̄ de hoc q; iacob cū tātis sumptib⁹ volebat portari corꝑ suū ad speluncā duplicē in hebron: τ maxime q; rachel mater sua q̄ fuerat vxor iacob p̄dilecta nō erat ibi sepulta: τ iō iacob volēs sup hoc pacificare ioseph dixit: k Mortua est rachel τē. q. d. necessitas me cōpulit ipaz sepelire ex̄ spelūcā duplicē: q; erā ī itinere cū magna familia: quā nō poterā ꝺ serere: τ adhuc nimis distabā a loco sepulture p̄dicte.

l Eratq; vernū tp̄s. in quo pecora hñt fetus in vtero: ꝓp̄t qđ non poterā iter accelerare ne mozerent̄. m Et sepeliui eam iuxta viā. vbi trāseūt boues cōiter: τ edificaui sepulchrū ita q; trāseuntes poterāt videre sepulturā eius: τ memoriā eiꝰ ad alios deferre: ac si diceret ipi ioseph: debes me excusatū habere ꝺ hoc q; nō portaui eā ad sepulchra maiora: q; habui legitimū impedimentū: ſz nihilominꝰ construxi ei nobile sepulchrū: Sic exponūt doctores nr̄i. Hebrei aūt aliter exponūt licet ad eundez finē: videlicet ad excusationē iacob de hoc q; rachel nō erat ī sepulta hebron: τ ℔m eos iacob se nō excusat ꝓp̄t difficultatē portādi corpus rachel ad locū p̄dictuz: imo primo excludit causam istam dicens: Mortua est rachel in terra chanaan: in qua terra est hebron. et iō lōgitudo itinerꝭ nō me impediuit: τ marīe q; ℔m descriptionē terre sancte. hebron nō distat a bethleem iuxta quā sepulta ē rachel: nisi p sex leucas vl̄ circiter. Eratq; ☓nū tp̄s: qđ est aptū ad itinerandū. τ iō malicia tpis silr me nō impediuit. Quid igit̄ volūtas dei τ eius ordinatio? Dicunt enī hebrei q; iacob scivit ex diuina reuelatiōe q; tpe nabuchodonosoz destruēda erat hierusalem. vt habet̄. iiij. Reg. xxv. τ q; nabuzardan duceret populū eiꝰ captiuuz in babylonē: τ q; trāsirēt iuxta sepulchrū rachel qđ ē super viam illam τ tunc in transitu illoz̄ ipsa rachel de sepulchro miraculose clamaret ad deum querēs misericordiam eiꝰ super populū captiuatū. vt scribit̄ Hiere. xxxj. Vox in excelsis audita est lamentationis: τ fletus et luctus rachelis plorantis filios suos. ideo subdit: Et sepeliui eam iuxta viam. ℔m diuinā ordinationez ꝓpter causam predictam. n Videns autem. Hic subdit ipsi⁹ ioseph benedictio specialis in filijs suis. o Qui sunt isti? Hoc quesiuit iacob q; caligauerāt ocli eiꝰ vt postea subdit: τ ideo ꝛ videret eos astātes obscure: nō tñ clare τ distincte. p Adduc eos inquit ad me. q; ante benedictionē volebat eos amplexari τ deosculari. τ subdit: q Applicatosq; ad se deosculatꝰ τē. Cumq; tulisset eos ioseph de gremio patris. vbi amplexatꝰ et deosculatus eos fuerat. r Adorauit pronus in terraz. i. disponēs se ad benedictionez. s Et posuit ephraim τē. vultus enim puerorū τ ipsius ioseph erant contra vultū ipsius iacob: τ ideo ille qui erat ad sinistram ioseph erat ad dexteraz ipsius iacob. sic enim posuerat eos ioseph: volēs q; manasſes qui erat primogenitus esset sub manu dextera iacob: tanq̄ principalis in illa benedictione: ſz pater feçit contrarium ex causa que exprimitur infra.

t Benedixitq; iacob filios ioseph τ ait. q; ꝓp̄t eū benedicebat pueris eius. sequitur. v Et inuocetur super eos nomen meuz. q; vocati sunt filij adoptiui iacob: et facti sunt capita duarum tribuuz: sicut alij filij iacob. sequitur: x Non ita conuenit pater. hoc dixit ioseph q; euentus puerorū nō erat sibi reuelatus: sicut τ patri. licet enim ioseph haberet spiritum prophetie: vt habitū est supra. xl. ca. et. xlj. tamen bene reuelatur aliquādo alī

☞ quid

christianor. Hic est ephraim qui fecunditatē significat: qō cōuenit pplo iuniori qui est corpus christi: qui fecūdat⁹ est in latitudine mūdi. Joseph quidem ephraim ad sinistraz: manassen ad dextrā constituit. At ille cancellatis manib⁹ crucis mysteriū pfigurās: trāslatā in minorē dexteram: in maiorez sinistrā figuraliter suppositi: vt crucis similitudo sup capita eorū notata: iudeis scādalū: christianis futurā gloriā pfignaret. & seniorē p crucis mysteriū sinistr futurū ō dextro & iuniorē de sinistro dextrum.

1.Cor.1.d

a Do tibi ptez vnaz. Hierony. Ego dedi tibi sichimā pcipuam super fratres tuos: quaz accepi ō manib⁹ āmorreor: in gladio meo et sagitta. Sichima iuxta grecā & latinam cōsuetudinē declinata est. Hebraice enī sichē dicit: iohannes euāgelista testatur. Licet vitiose sichar legat. Quia igit sichen transfertur in humez pulchre allusit ad nomen dicēs: Ego dedi tibi humez vnū: pro pcipuo enī vnū scribit in hebreo. Q ō aūt se dicit in arcu & gladio posse/ disse: arcū et gladiū iusticiaz vocat per quā meruit pegrinus & aduena interfecto sichen & emor ō piculo liberari. Timuit enī ne vicina opida et castella ob euersionez federate vbis aduersus se cōsurgerent. vl sic dabo tibi sichimam quā eni in fortitudine mea. i. pecunia quā multo labore acq̄siui sup frēs tuos. i. absq̄ sorte dedi eaz tribui ioseph Ibi enī sepultus est ioseph & mausoleum eius ibi vsq̄ hodie cernit. Aug. Quod sichimam dicit iacob pcipuā se dare filio suo ioseph: & addidit q posse derit eam in gladio & arcu: querit quō ad litterā conueniat. Emit enī centum agnis possessionē illā nō cepit iure belli. An qz salem ciuitatem sichimoz filij eius expugnauerāt: & iure belli potuit eius fieri: vt iustū bellū cū eis videat qui priores fecerūt iniuriam cōraminādo eius filiā? Cur ergo nō dedit eā maioribus filijs suis: qui hoc fecerī deinde: si mō de victoria gloriās dat eaz ioseph: cur ei tūc displicuerunt filij q̄ hoc cōmiserūt? Cur denicq̄ cū eos bñdicēret: id exprobrādo memorauit? Latet ergo hic prophetic sacramentuz: qz ioseph quadam pcipua significatione christum significauit: & ei dat illa terra vbi obiit iacob deos alienos: vt christus ītelligatur possessurus gētes dys

Ibid.35.a

& patrū

nit pater: qz hic ē pmogenit⁹. Pone dexterā tuā super caput eius.

Qui renuēs ait: Scio fili mi scio. a Et iste q̄ppe erit i populos & multiplicabit: sed frater eius iunior b maior illo erit: & semen illius crescet i gētes. Bñdixitq̄ eis in tpe illo dicēs: In te bñdicet isrl atq̄ dicet: faciat tibi de⁹ sicut ephraim et sicut manasse. Constituitq̄ c ephraim añ manassen. Et ait ad d ioseph filium suum. En ego morior: & erit deus vobiscuz: reducet q̄ vos ad terrā patrū vestrozuz.

a Do tibi partē vnā extra fratres e tuos quā tuli ō manu āmorrei in f gladio & arcu meo. La. XLIX g

Vocauit autem iacob filios suos: et ait eis: Cō- h i

a ¶ Propheticē se loqui insinuat vel significat. Licet enī hoc ad diuisionē

gregamini vt annūciē quę ventura sunt vobis diebus nouissi- k

terre chanaan ptineat: spiritaliter tñ ad christū & in finē seculi venit referenda sunt.

Ca. XLVIII

Moraliter. † Qui extēdēs manū dexterā posuit sup caput ephraī iuniozis fris: Ex hoc habet duplex moralitas. Una est q ppter maiorē etatem nō est aliquis ponendus in regimine seculari vel ecclesiastico nisi ꝺditiōes alie ad regendū requisite cōcomitētur. Hoc etiā mō dauid salomonē regez instituit reprobata adonie institutione. iij. Reg. j. eo q salomon sapientior erat Et similiter petrus apostolus ecclesiam regendam tradidit beato clementi q̄uis haberet alios discipulos seniores.

Alia moralitas est fm interptationē nominū. Manasses enī interptat oblitio & significat excellentē in cōtemplatione qui diuina cōsiderando obliuiscit inferioz. ephraim aūt interpretat fertilitas & significat bonū actiuū in opibus cōuenientibus humane vite fertilez. Propter qd dicit. vj. Ethic. Qz Anaxagoras et cōsimiles sapientes dicebant: qz cōsiderabāt altissima: nō tñ prudentes qm̄ nō cōsiderabāt cōferentia humane vite de quibus est prudentia: qz cōsiderat humane vite conferentia: et cadē rōne boni actiui ppie prudētes dicunt nō sapientes. Regimen aūt ecclesiasticū primo est circa deum qui est altissima & prima causa. secundario x̄o et ex cōsequenti est circa tpalia. & ideo sapientes qui p manassen significant sunt magis apti ad regimē ecclesiasticū & in hoc pponendi. prudētes x̄o p ephraim significati magis sunt apti ad regimen seculare quod p se respicit cōferentia humane vite. Et hoc fecerunt apostoli Act. vj. Qui septē diacones ordinauerūt circa ad ministrationē tpalium vt ipsi liberius intenderent orationi & p̄dicationi vt ibidem dicit: Episcop⁹ tñ debet habere vtrāq̄ pfectionem fm qd dicit Grego. in pastorali: Sit presul actiōe precipuus: sit p ceteris cōtemplatiōe suspensus. Prima tñ pfectio magis est attēdenda in promotione ad statū episcopalem q̄z secunda: vt satis pt ex predictis. In ca. xlviij. vbi dicitur in postilla: Eratq̄ vernum tempus.

Additio. j. In hebreo aūt nō habet hic aliq̄ dictio significans vrenū nec tps: sed est ibi dictio significās mensurā paruā terre & est sensus q mortua esset rachel in itinere in loco a quo restabat modicū spacium itineris vsq̄ ad bethleem: sed tamen sepeliuit eam in via ratione qua declarat in postilla.

In eodem ca. xlviij. vbi dicitur in postilla: Dicunt enim hebrei &c.

Genē.35.d

Additio. ij. Hec expositio ē falsa: nō enī hoc quod legitur Iere. xxxj. Vox in excelsis audita ē: referēdū est ad tps captiuitatis filiorum israel tpe nabuchodonosor: sed potius ille clamor seu vlulatus rachel referēdus est ad occisionē innocentū factā p herodem vt euangelista declarat. Matth. ij. prout in ca. allegato Hieremie domino concedente plene ostendetur.

Replica correctorij contra Burgensem. In ca. xlviij. Burgen. dicit: in hebreo non habetur dictio significans vernum neq̄ tempus &c. ita et postillator in tractatu suo de differentia translationis nostre et hebraice veritatis ibi exponit vt hic Burgen. in ppositio aūt se nostre translationi coaptat: vt satis faciat vie vtriq̄.

Ca. XLIX

h v Vocauit aūt iacob &c. Hic cōsequenter describit benedictio filiorū iacob generalit. & primo instruit eos ō statu vite mortalis. secō eos erigit ad spem vite imortalis. ibi: Et bñdixit eis. Circa primū p̄mittit p̄fatio: in q̄ reddit eos attētos dicēs: i Congregamini &c. q̄libet enī attētus est ad audiēduz futura: maxie circa se & posteros suos. k Diebus nouissimis: idē postq̄z filij vestri reuersi fuerint ad terrā pmissionis. dixit etiā: In nouissimis: qz aliq̄ dixit eis tūc ō aduētu xp̄i: cuius tpa dicunt nouissima: fm q dicit Joh. prima canonica. ij. ca. Nouissima hora est qz tē

patrū suoꝝ renunciātes: ⁊ in christuꝫ credentes. Alcha. In bñdictionibꝫ iacob historia tenenda ⁊ allegoria inuestigāda. historia ō diuisione terre ꝓmissionis. Alle. De christo et ecclesia que in nouissimis tpibus reuelanda: prī⁹ tñ historie fundamenta sunt ponenda.

a Rubē. Ca. XLIX

Hiero. Ruben ꝑmogenitus meus: tu fortitudo mea ⁊ ꝓncipiū filiorum meoꝝ: durꝫ ad ferendū: ⁊ durus ꝓcacitate ⁊ iniuria sic aqua nō ebullies: ascēdisti ei sup lectū patrⁱ tui: tūc violasti stratum cuꝫ ascēdisti. In hebreo ita: Ruben ꝑmogenit⁹ meus fortitudo mea ⁊ capitulum liberis meis. Maiꝫ ad portandum: ⁊ maiꝫ roboꝛe: effusus es q̄si aqua: ne adijcias: ascēdisti cubile patris tui: et cōtaminasti stratū in ascensu. Et est sensus: Tu es ꝑmogenitus me⁹ in liberⁱ maiꝫ: ⁊ debebas iuxta ordinē natiuitatis tue: ⁊ hereditatē que ꝑmogenitⁱ debeb. i. sacerdotium ⁊ regnuꝫ accipere. Hoc enī ī portādo onere ⁊ ꝑualido roboꝛe ō⁹monstrat. Sꝫ qꝛ peccasti: ⁊ q̄si aquā q̄ vasculo nō tenet: voluptate effusus es īpetu: ꝓcipio vt vltra nō pecces: et ī fratrū numero penas peccati luas: q̄ ꝑmogeniti ordinē pdidisti.

† 24.q.3.c si igitur.

b Symeon ⁊ leui ⁊c.

Hiero. Lxx. Symeon ⁊ leui frēs ꝓsūmauerūt iniquitatē adinuentionis sue. In ꝓsiliū eorū nō veiat aīa mea: ⁊ in congregatione eoꝝ ne emulet iecur meuꝫ: qꝛ in furoꝛe suo interfecerunt hoīes ⁊ in desiderio subnerauerūt taurum. In hebꝛeo aūt sic habet: Symeon ⁊ leui frēs: vasa iniquitatis arma eoꝝ in arcanuꝫ eoꝝ ne intret aīa mea ⁊ in ꝓuentu eorum ne desolet gloria mea: qꝛ in furoꝛe suo interfecerunt virum: et in libidine sua suffoderūt murū. Significat aūt nō fuisse sui ꝓsilij: q⁹ sichem ⁊ emoꝛ federatos viros interfecerūt: ⁊ contra ius pacis ⁊ amicitiaꝝ sanguinē fuderūt innocentē: ⁊ crudelitate q̄si furoꝛe rapti muros hospite vbis euertert. Añ: Maledict⁹ furoꝛ eoꝝ qꝛ ptinax. ⁊ indignatio illoꝝ qꝛ dura. Diuidā eos ī iacob ⁊ d. e. in isrl'. Leui hereditatē ꝑpriā nō accepit. Sꝫ in oībus sceptrⁱ paucas vbes ad habitandū habuit. Nec symeon: sicut in libꝛo iesu scribit: sꝫ de tribu iuda quidā accepit. Quidā ꝓphetice interfectos hoīes: aplos: ⁊ subneruatum tanꝝ: a phariseis xp̄m occisum interp̄tantur. Per hos scribe ⁊ sacerdotes intelligūtur. de symeone enim scribe. de leui sacerdotes: qui
Dar.15.a consilium fecerunt: vt iesum morti traderent. Unde addidit: In consilium eorum non veniat anima mea.

mis: cōgregami ⁊ audite filij ia- a
a ℣ Judaicus populus: cui dicit. Israel primogenitus meus.

cob: audite israel patrē vr̄m. Rū- b c†
a ℣ Judaico populo iure primogenituꝛe sacerdotium ⁊ regnū debebat. b ℣ qꝛ ex iudaico populo fundamentum fidei ⁊ ipse christus.

ben ꝑmogenit⁹ meus: tu fortitū- b d†
a ℣ quia deo patri semper iniurias irrogauit: vertens ad eum dorsum: et non faciem.

do mea: et ꝓncipiū doloꝛis mei: e†
a ℣ qꝛ ei data eloquia dei legislatio ⁊ testamentū. b ℣ Pro magnitudine virtū: qꝛ copiosius ceteris

prīoꝛ in donis: maioꝛ in impe- f+
regnauit. a ℣ Peccando in xp̄m. ℣ Imperu voluptatis. b ℣ Que vasculo nō tenetur. †

rio: † Effusus es sicut aqua: non g†
a ℣ qꝛ in orbe dispsus: imminutus ⁊ abbreuiat⁹. b ℣ causa qua hec meruit. c ℣ quando coꝛp⁹ dñi in q̄ deseebat plenitudo diuinitatⁱ i cruce suspēdisti b+

creſcas quia ascendisti cubile pa- i+
℣ dicēdo peccatoꝝ samaritanū ⁊ demonū hꝛe.

tris tui: ⁊ maculasti stratuꝫ eius. †

b Symeon ⁊ leui vasa iniquitatis k+ l †
℣ Mortis christi.

bellantia: In consiliū eoꝝ nō ve- m† n
℣ voluntas.

niat anima mea: ⁊ in cętu illoꝝ o†
nō sit gloria mea: quia in furoꝛe p
℣ christum. q†

suo occiderūt virū: ⁊ in voluntate suffoderūt murū. r†
a ℣ Lancea. b ℣ corpus christi qō. xlvj. dieb⁹ edificatū est in vtero virginis. ℣ Propugnaculuꝫ q̄

Abale † te sua suffoderūt murū. s
custodit israel. a ℣ qꝛ furoꝛe ascensi ad tantū scelus ꝓruperunt vt pilato christum offerēt: dicētes: Crucifige crucifige. ⁊ indignatio: si hūc dimittⁱ nō es amicus cesaris.

dictus furoꝛ eoꝝ: qꝛ pertinax
℣ barrabā peterēt: ⁊ xp̄z crucifigēdū postularēt.

et indignatio illoꝝ: quia dura.
a ℣ diuisi dicunt: qꝛ ab alijs separati ad fidez veniunt. b ℣ dispersi qui vbe remploꝝ subuerso: per orbem increduli vagantur.

Diuidā eos in iacob: et dispērgā s

Hic ꝓnr ponit ꝓsecutio benedictiōis p singulos filios: incipiēdo a filijs lye: ⁊ patēt ptes ℣m numeꝝ filiorū. ⁊ ꝓmo incipit a ruben q̄ erat ꝓmogenit⁹ dicens:

d Tu fortitudo mea. ac si dicat: qꝛ tu es ꝓmogenit⁹ fortitudo mea: q̄ntum ad bonū virtutⁱ ⁊ grē deberet relucere in te: sed ecōtrario factum est: qꝛ tu es

e Principiū doloꝛis mei. q. d. licet mīros dolores ⁊ labores senserim aliū de: tñ pui fuerūt respectiue ⁊ quasi ꝓ nihilo eos reputaui in cōparatiōe ad illum doloꝛem quē ꝓcepi de enoꝛmitate sceleris tui: q⁹ exponit postea. f Prioꝛ ī donis. s. deberes esse rōne ꝑmogenituꝛe: rōne cui⁹ debebat tibi duplex portio in hereditate ac bonis paternis respectu fratꝝ tuoꝝ. Maioꝛ ī impio. qꝛ debebat tibi regnū mihi ꝓmissū: vt habitū est. ℣. xxxv. ca. ⁊ sacerdotiū. q⁹ añ legē data erat ꝑmogenituꝛe ānexū: vt. ℣. dictū est. xxvij. ca.

g Effusus es sic aq̄. aqua enī de vase pfecti⁹ effunditur q̄n alij liq̄res: qꝛ de oleo effuso remanet in vase pīguedo ⁊ humoꝛ ⁊ ō vino effuso sapoꝛ: sed effusa aq̄ de vase cito vas desiccat: ⁊ non remanet aliq̄d aque vestigiū: ⁊ p ℣ dat intelligere: q⁹ ruben p̄dicta bona totaliter pderat: qꝛ ꝓmogenitura q̄ntuꝫ ad duplicem portionē trāslata erat ad ioseph. vt dictū ē. ℣. ca. p̄cedēti. ⁊ regia dignitas ad iudā: vt exp̄sse hr̄. j. Paral. v. ca. Et sacerdotiū ad leui.

b Non crescas. In hebꝛeo hr̄. Nō excedes. ac si diceret: sufficiat tibi q⁹ tu sis sic vn⁹ de alijs fratrib⁹ minoꝛib⁹ absq̄ dignitatibus ⁊ ꝓuilegijs p̄dictⁱ: cui⁹ causa subdit cū dicit:

i Quia ascēdisti cubile patris tui ⁊c. quod fuit q̄si dormiuit cū bala vxoꝛe patrⁱ sui. vt dictū ē. ℣. xxxv. ca. Ex his q̄ dicunt hic videt esse falsuꝫ dictū hebꝛeoꝝ q̄ dicūt sup locū p̄dictū: put fuit ibi allegatū: q⁹ ruben nō cōcubuit cū bala: sꝫ solū amouit lectū eius de camera lye matris sue: qꝛ ℣ nō esset tñ malū: vt ꝑma facie videt q⁹ ꝓpter ℣ debuisset ꝓuari tot bonis ⁊ dignitatib⁹ p̄dictⁱ.

k Symeon ⁊ leui frēs. Iꝫ enī essent ei alij fratres ex pte patrⁱ ⁊ matris: tñ hic vocat eos frēs specialiter: qꝛ fuerūt ꝓiūcti mente ⁊ opere in sequētib⁹ malis.

l Vasa iniq̄tatⁱ bellātia. ℣ exponūt cōiter doctoꝛes nr̄i de interfectiōe ꝓncipū sichem in dolo: cū sichimite recepissent circūcisionez ī signū federis ⁊ amicitie cū iacob ⁊ filijs ei⁹: vt. ℣. dictū est xxxiij. ca.

m In cōsiliū eoꝝ. q⁹ tractauerūt occulte de p̄dicta occisiōe.

n Nō veniat aīa mea. i. non approbo: sꝫ detestoꝛ.

o Et in cetu illoꝝ. qꝛ aggregauerūt sibi aliud cōsoꝛtiū: vt pficerēt ꝓsilium suum.

p Nō sit gl̄ia mea. i. de ℣ nō gloꝛioꝛ: sꝫ magis ꝓfundoꝛ. Sꝫ ꝓtra ℣ videt q⁹ iacob dixit in fine p̄cedētis ca. gloriādo de acq̄sitiōe sichem: Do tibi ptē vnā ex fratres tuos: quā tuli de manu āmoꝛrei ī gladio ⁊ arcu meo. Ad q⁹ dicēdū: q⁹ iacob ℣ dicēdo nō gloriabatur de occisione sichimitaꝝ p symeon ⁊ leui: sꝫ magis de ℣ q⁹ hoīes illi⁹ terre ꝓgregati ad inuicē voluerūt irruere sup iacob ⁊ filios ei⁹. ⁊ iacob cōfidēs de dei adiutoꝛio parauit se ad resistendū: ⁊ terruit de⁹ eius aduersarios ⁊ retrocesserūt: vt dictū est ca. p̄ce.

q Quia in furoꝛe suo occiderūt virū. i. viros sichem. ⁊ exponit ibi singulare ꝓ plurali: sic Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ.

r Et in volūtate ⁊c. qꝛ libenter subuertissent muros ciuitatis sichem: sꝫ nō poterant: qꝛ ad hoc requirebat tractus tpis: ⁊ maioꝛ multitudo plebis q̄ habuerūt.

s Diuidam eos in iacob ⁊c. hoc denunciatur futuꝝ in penā p̄dictoꝝ. vñ et tribus leui nō accepit ptem in diuisione terre sicut alij fratres: sꝫ solū loca ad habitandū: ⁊ tribus symeon q̄ntum ad vnā partē recepta est in sorte iude. Hebꝛei aūt aliter exponūt ptem istā: sꝫ in hoc diuidunt: qꝛ alij exponūt totā lr̄am p̄cedentē de malicia symeon et leui cōtra ioseph. Dicūt enī q⁹ isti duo ꝓmo machinati sunt in moꝛtē ioseph: q⁹ sic declarāt: qꝛ ruben sic videbat ad hoc machinat⁹ fuisse: qꝛ nitebat eū liberare de manib⁹ alioꝝ: ⁊ reddere patri suo. vt hr̄. ℣. xxxvij. ca. Silr nec iudas: q⁹ ne ioseph mozeret in fouea: suasit fratrib⁹ vt eū venderēt dicēs: Caro enim nostra ⁊ frater noster est. silr nec q̄ttuoꝛ filij ancillaꝝ. s. dan: neptalim: gad: et aser: qꝛ cū isti despicerent ab alijs ⁊ reputarent q̄si serui: ioseph erat cuꝫ eis ad eoꝝ ꝓsolationē: ℣m q⁹ ō ibidē: Et erat cū filijs bale ⁊ çelphe. Silr nec isachar ⁊ çabulon q̄ erāt filij lye ceteris iuniores: ⁊ iō nō est verisile q⁹ ipi assumpsissent ꝓncipaliter tale negociū: sꝫ fuerūt inducti p frēs suos vterinos. s. symeon ⁊ leui q̄ erāt seniores eis: ⁊ ꝓsequēter alij frēs ꝓfenserūt. His suppositⁱ ex

ponunt

a Juda te laudabūt ꝛc̄. Hiero. Quia iuda cōfessio vl laus interp̄tat. Cōsequēter scribit. Juda tibi ꝓfitebunt: vl te laudabūt fratres tui: ꝛ adorabūt te filij tui patris. Catulus leonis iuda: ex germie fili mi ascēdisti, pcūbens vt leo ꝛ q̄si catulus leōis: Quis suscitabit eū? Licz ō xp̄o grāde mysteriū sit: tū fm lr̄az significat: q reges ex iuda p dauid stirpē generent: et q adorēt eū oēs trib⁹. Nō enī ait: Filij mris tue ꝑ filij p̄ris tui: ꝛ qō seq̄t ex germie f.m.a. In hebreo āt ō captiuitate. f.m vt ostēderet eum captiuos pplos esse aucturū: ꝛ iuxta itelligētiā sacratiozē ascēdisse in altū captiuā duxisse captiuitatē. Siue q meli⁹ puto: captiuitas passionē: ascensus resurrectionē signi ficat. Alligās ad vitem pullū suuz: et funiculo pullum asine. In hebreo ita bī: alligās ad vitem pullū suū: et ī so recb fili mi asinā suā: q .s. pullū asine cui supsedit iesus: gentiliū populū: vi nec apl̄oz q̄ ex iudeis sunt: copulaue/rit: ꝛ ad sozecb. i. ad electā vitē alliga uerit asinā cui supsedit. i. ecclesiam ex gentib⁹ ꝯgregatā. Ō aūt dic̄ fili mi apostrophen facit ad ip̄m iudā q xp̄s sit vniuersa factur⁹. Ō autē legim⁹ ad vitem pullū suū: ī hebreo p̄t legi vbem suā. Juxta eundē sensum alijs verbis ecclesia mōstrat: ō qua dicit: Matt.5.b Nō potest ciuitas abscōdi supra mon tem posita. b Requiescēs accubui/sti ꝛc̄. Jsa⁹. Vel catulus leonis in som no req̄euit: q nō necessitate sz potesta Joh.10.d te. Aū: Potestatē habeo ponēdi aiaz meā: ꝛ nemo tollit eā a me: sz ego po/no eam. Ō xo addit ꝛ vt cātulus leonis. Jnde enī mortu/us vñ natus. Aiunt physici: q catulus leonis cū fuerit na/tus: trib⁹ diebus dormit ꝛ trib⁹ noctib⁹. Deinde patris fremitu tremefactus cubilis locus excitat dormientē. Christus q̄z in cubili sepulchri trib⁹ dieb⁹ ꝛ tribus noctib⁹ iacēs: somniū mortis implenit. Bñ g xp̄s vt leo requieuit: qui nō soluz mortis acerbitatē sz ꝛ iperiū vicit: ꝛ vt catulus leonis: q die tertia resurrexit. Aū addit: Quis suscitabit eū? nullus sub/ Joh.2.d audis nisi ipse qui ait: Soluite templū hoc et in triduo resuscitabo illud. c Nō auferet. Tādiu enim ex semine iude reges apud iudeos fuēr̄t: donec xp̄s ex virgine nasceret. Patrimus enī in gēte iudeoz rex alienigena fuit herodes q̄n iam christ⁹ natus est. Qui ergo negat venisse christum: ostendat regem de tribu iuda in gente iudeorum. ℔ Palliuz

Nico.de lyra

ponūt lr̄am sic: Symeon ꝛ leui fratres. i. in malo cōcordes p ceteris: Vasa iniq̄tatis bellātia: q fratrē innocentez occide/re voluerūt. Jn cōsiliū eoz: qō inter se tractauerāt p̄mo occulte: Et in cetu illoz: q alios ad hoc induxerūt ꝛ cōgregauerūt. Quia in furore suo occiderūt virum. i. ioseph. q̄ lz esset iuuenis etate: erat tū vir moꝛib⁹ ꝛ sapientia: occiderūt autez eū q̄stū in ipis fuit. Et in voluptate sua subnerauerūt taurū. Hec ē lr̄a hebraica: ꝛ vocat hic taur⁹ ipse ioseph: sic etiaz ō eo dr̄ Deu. xxxiij. Quasi p̄mogeniti tauri pulchritudo ei⁹. libenter enī nerues ioseph p̄cidissent. Maledict⁹ furor eorū q⁹ ptinax. q: ad monitiōez rubē noluer̄t resilire a mala volū/tate sua. vt. s. dictū ē. xxxvij. ca. ꝑ q̄ qō sb̄dit pena cū dr̄: Dividā eos ꝛc̄. exponat sic. s. Sz addūt hebrei ō dispsiōe syme on dicētes: Nō ē paup scp̄tor nec pedagog⁹ nisi ō symeō b̄ ē dcm̄ q illi ō tribu symeō discurrebāt p sortes alioz ad q̄rēdū victū scribēdo vel pueros docēdo: sic clerici pauperes faciūt apud christianos. Alit etiā exponūt aliq̄ hebrei passū istū p/tim de viris sichem ꝛ ptim ō ioseph dicētes sic: Symeon ꝛ leui fratres. exponēdo sicut dictū est ī alia expositiōe hebreoz vsq̄ ibi: Quia ī furore suo occiderūt virū. i. viros sichem: accipiēdo singulare p plurali. Et in volūtate sua subneruauerūt tauz. i. ioseph. rōne p̄dicta. Maledict⁹ furor eoz ꝛc̄. hoc dicit ꝑ occisionē viroz sichem: q: lz nō fecerint dolū vel iniusticiā fm opinionē hebreoz: vt dictum est. s. xxiij. ca. tū nimis rigide ꝑcesserāt: ꝛ ō nō dicit hic: Maledicta iniq̄tas eorū vel iniusticia: sz furor ꝑ violationez sororis sue dine. Et indignatio eoz q: dura. hoc dicit q: indignati fuerūt nimis

a ℣ hic est christus verus cōfessor qui de tribu iu
a eos in israel. Jūda te laudabunt a†
de fm carnem natus. a ℣ Apostoli ꝛ alij qui p adoptionē filij dei patris. b ℣ Trophea crucis ꝛ suos liberauit: ꝛ aduersarias potestates curauit
frātres tui: Manus tūe in cerui/ b
a ℣ q: multi de filijs iacob adorauerunt christus
cibus inimicorum tuorū: ādora/ †
salui p electionē gr̄e. a ℣ paruulus nat⁹ ē nobis
būt te filij patr̄ tui: Catūlus leo c
℣ vt captiuā duceres captiuitatē: i crucē ascen/
nis iuda: Ad p̄dā fili mi ascen/ d†
disti. ℣ In sepulchro: vel quādo in passione inclinato capite tradidit spirituz: ꝛ velut quodā somno torporis requieuit.
b disti: requiescens accubuisti vt e†
a ℣ vincēs acerbitatē mortis ꝛ impetū. b ℣ nisi ipse qui ait: Soluite templum hoc ꝛc̄.
leō: et q̄si leena. Quis suscitābit f†
℣ regnum.
c eum? Non auferetur sceptruz de g†
℣ generationibus.
iuda: et dux de femore eius: do/ h†
a ℣ christus. b ℣ a parte.
nec vēniat q̄ mittēndus ē: ꝛ ipse k†

regni sui nullus audebat īsurgere cōtra eum: nec eius regnū p̄turbare: vt ptz libro Reg. ij. ꝛ in principio tertij. ī⁹ subdit:
e Requiescēs accubuisti vt leo. quē alie bestie nō audent inuadere: ꝛ q: de⁹ ꝑmisit ei regnū ꝛ filijs eius in sempiternuz: vt habet. ij. Regū. vij. ideo subdit: f Quis suscitabit eū. auferēdo sibi dignitatē regiam. q. d. nullus. vnde subdit:
g Nō auferet sceptrū ō iuda. i. dignitas regia. h Et dux ō femore eius. q: deficiente regno interfecto rege sedechia ī captiuitate babylonica: extunc gubernat⁹ fuit ppl's iudeoruz p illos qui erant de tribu iuda: q: in reditu dicte captiuitat' ꝯrobabel fuit dux eorū: vt habet Zach. iiij. ꝛ Aggei. ij. Et postea sacerdotes gubernauerūt populū: vt ptz tpe Machabeorū qui etiā erant de tribu iuda: q: tribus sacerdotalis: ꝛ trib⁹ regia erant cōmixte. vt ptz. iiij. Regū. xj. vbi dicit q ioseb sororꝛ ochoçie regis iuda tulit ioas: ꝛ erat cū ea sex annis ī domo dñi: q: ipsa erat vxor ioiade pōtificis. Et istoꝛ regimē duranit vsq̄ ad tempus herodis qui fuit alienigena. s. de genere idumeorū: ꝛ ipso regnāte natus est xp̄s: vt habet Matth. ij. Cui⁹ regnū durabit in secula seculoꝛ amen. ꝛ ī⁹ subdit:
i Donec veniat ꝛc̄. i. xp̄s qui missus est a deo patre p salute generis humani. k Et ipse erit expectatio gentiū. fm q dicitur Aggei. ij. Ecce veniet desideratus cunctis gentibus ꝛc̄. Jn hebreo aūt habet sic: Et erit ei aggregatio gentiū. ꝛ ℔ impletū est in regno xp̄i: q: post resurrectionē ꝛ ascensionē christi ad celos apostolis p̄dicantib⁹ fidē christi iudei p maiorē p/te remāserunt obstinati in infidelitate sua ꝛ gentes cum magna deuotiōe fidem xp̄i receperūt. ꝛ sic christo aggregate sūt gentes: ꝑpter q̄ apostoli dixerūt iudeis: vt habet Act. xiij. Vobis oportebat p̄mum loqui verbū dei: sz q̄m repulistis illud: et indignos vos iudicastis eterne vite: ecce conuertimur ad gētes. sic enī p̄cepit nobis de⁹. Sz hāc ꝑphetiaz que satis clare exposita est ō xp̄o: iudei mꝯipliciter nituñ subuertere.

Ad cui⁹ intellectū cōsiderandū q in hebreo habet: Donec veniat silo. hec aūt dictio hebraica silo est ꝑpriū nomē loci. significat etiā in alio sensu missionē: ꝛ sic est nomē cōe. put igit est nomē loci accipiūt eam hic aliq̄ iudei dicētes: q hec ꝑphetia impleta est q̄n saul qui erat de tribu beniamin: vt habet. j. Regū. ix. fuit electus in regē: ꝛ inunct⁹ fuit in silo: vbi erat tabernaculuz dñi ꝛ arca: ꝛ p ꝑns vnctio vnde reges debebant inungi. ꝛ sic sceptrū q̄ accipit ꝑ quodam dominio et p̄matu quod fuerat in tribu iuda vsq̄ tūc: fuit translatū ad tribū beniamin: sz ℔ dictū mānifeste ꝓtrariat textui: q: añ electiōez saulis arca dei iam erat amota de silo: et erat in cariathiarum: vt

r 5 ✠ habet

a Palliū suū ꝛc. Gentes q̄s sibi subiū/
Ezec.18.a xit. Vñ: Viuo ego dicit dñs nisi hos oēs
induā sic vestimentū. Nos enī xp̄s i san/
guie vue mūdauit: qū sic botrus i ligno
crucis pepēdit: ꝛ ex latere ei⁹ aqua in ab
lutionez: ꝛ sanguis
exiuit i redēptioēz.
b Pulchriores s.
Isi. Quia doctrīa
eoꝝ austeritatē ve/
teris legis exupat:
ꝛ euāgelica p̄cepta
clariora sūt q̄s legis mandata. c La/
cte. i. doctrina legis
que carnalez pplm
velut puulum lacte alebat: sed candidi/
ores eccl̄ie doctores
qui fortē ꝛ validuz
verbi cibū mandāt
Deu.5.d ꝛ distribuūt. Vñ p̄
fectoruz est solidus
cibus: q̄ bñ cādidi/
ores lacte dicuntur
qz cādidi puri et ab
oīni macula liberi.
d Zabulon in lito
re. Ut credentibus
refugiū: ꝛ periclitā
tibus demōstret fi/
dei portum. Cōtra
oēs terminos secu/
li solidata expectat
naufragiū iudeoꝝ
ꝛ p̄cellas heretico
rū qui circūferunt
oīni vento doctrīe.
Inde etiā apl̄i aliq̄
assumpti: Ibi sepe
dñs docuit. Pertī/
git autē vsq̄ ad si/
donē. i. vsq̄ ad gen
Ela.9.a tes puenit. Vñ ter/
ra çabulon: ꝛ terra
neptalim via maris trans iordanez ꝛc.
Sidon venatio: et
ex eis locis sumpti
sūt venatores: de q̄
Dier.16.b b⁹ dr: Mittā venatores multos: ꝛ vena/
buñ vos in omni monte. e Isachar.
Hiero. Bonū desiderauit requiescēs iñ
medios cleros ꝛ vidēs requiez qz bona:
ꝛ terrā qz pinguis: supposuit humez suū
ad laborandū: ꝛ factus est vir agricola.
In hebreo ita. isachar asin⁹ osseus: recū/
bens in terminos: ꝛ videns requiē quia
bona est: ꝛ terram qz pulchra: inclinauit
humerū suū ad portandū: ꝛ factus est in
tributū seruiēs. Quia de çabulon dixe/
rat q̄ mar̄ magni litora possideret: sido/
nēq̄ ꝛ reliquias phenice vrbes contin/
geret: ad mediterraneam ꝓuinciā redit:
et isachar qui iuxta neptalim pulcherri/
mam in galilea regionez possessurus est:
benedictione habitatorem facit. Asinum
osseum vocat: ꝛ humerum ad portanduz
deditū: qz in labore terre ꝛ vehēdis mer
cibus ad mare que in suis finibus nasce/
bantur plurimum laboraret. Regib⁹ q̄ȝ
tributa comportans. Aiunt hebrei p me/
taphorā significari q̄ scripturas sanctas
die ac nocte meditans studiū suum dede/
rit ad laborandum. et ideo ei omnes tri/
bus seruiāt: quasi magistro bona portā/
tes. f Accubās in termi. Accubare ē
expectatio mūdi fine quiescere: nihilq̄ ꝺ
mūdanis

babeꝯ .j. Regū. vij. Item post saul īmediate: īmo īp̄o adhuc viuēte ꝛ regnāte fuit
dauid inuct⁹ p samuelē: q̄ dauid fuit p̄m⁹ rex de tribu iuda et ex tūc reges de illa
tribu successerūt. Qd aūt sceptrū dicaꝯ auferri de iuda: iō qz tūc incepit esse in p/
pinq̄ dispositiōe ad gradū p̄fectū: nō ē verisile. Ideo alij dicūt q̄ ista ꝓphetia im
pleta fuit ī electiōe hieroboā in regē q̄ erat de tribu ephraim: qz decē trib⁹ ablate
sunt a regno iuda: ꝛ adheserūt hieroboā: qñ roboam die
cōstituto dedit pplo durā rñsionē. ꝛ sic exponunt: Donec
veniat silo. i. donec veniat hieroboā ī tali loco coronan/
dus q̄ dr silo. Sz ista expositio oñdit falsa p textū: q2 ꝓgre
gatio illa nō fuit ī silo sz in sichē. vt hr̄. iij. Reg. xij. Itē nō
fuit ablatum regnū a domo iuda tunc: sz stetit vsq̄ ad ca/
ptiuitatē babylonicā p successionē hereditariā: ꝛ illi soli
tūc dicebanꝯ ꝓphete reges: qz instituebanꝯ p inunctionē:
qz templū ꝛ arcā dñi ꝛ illa q̄ adinuctiōez reꝛebanꝯ ī bie
rusalē remāserāt que erat metropolis in regno iuda. ꝓp
q̄ alij iudei accipiētes b̄ nomē silo ꝓut significat missio/
nem dicūt q̄ dicta ꝓphetia ipleta ē tpe nabuchodonosoꝛ
qñ venit ꝓtra hierlm ꝛ occidit sedechiā regē: ꝛ sic defecit
regnū iuda: ꝛ iō exponūt lr̄az p̄dictā sic: Nō auferet sce/
ptrū de iuda donec veniat q̄ mittendus est. i. nabuchodo
nosoꝛ q̄ ꝓpꝯ pctā ppl̄i iudaici missus fuit a deo ad destru
endū terrā: ꝛ ad auferendū regem. Et erit ei aggregatio
gentiū. s. ipsi nabuchodonosoꝛ: qz ꝓpter dilatationem sui
imperij aggregate sunt gentes sub ei⁹ dominio. Sed ista
expositio ꝛ p̄cedētes ꝛ ꝓsiles si fiant destruunꝯ p transla
tionē chaldaicā: quā iudei vocāt thargū q̄ est ita autenti
ca apud iudeos vt nullus doctor eoꝝ ausus fuerit ei con/
tradicere: īmo qñ vet⁹ expositio hebraica est obscura: re
currūt ad illā. p explanatiōe. In illa āt sic hr̄: Nō aufere/
tur sceptrū de iuda ꝛc. donec veniat messias. Nabucho/
donosoꝛ aūt nec aliqs p̄dicto ꝛ vocat⁹ ē messias in scriptu
ra: sz soluz xp̄s qui ꝓmissus erat in lege ꝛ in ꝓphetis: et
ex hoc ptz clari⁹ veritas nr̄e catholice expositiōis p̄dicte.
a Ligās ad vineā ꝛc. Aliqui doctores catholici istā lit
terā ꝓr exponūt de ꝓiunctiōe iudeoꝝ qui designātur p
asinā: ꝛ gentiū qui ꝺsignanꝯ p pullū in fide xp̄i qui fecit
vtraq̄ vnū: ꝛ q̄ vocat se vitem Joh. xv. Ego sum vit⁹ ve/
ra. et subdit: b Lauabit in vino stolā suā. exponūt de
christi passiōe: sz ista expositio saluo meliori iudicio videꝯ
mihi magis mystica q̄s lr̄alis: ꝛ iō aliter pōt dici q̄ postq̄s
iacob p̄dixerat dignitatē regiā futurā ī tribu iuda: cepit
p̄dicere cōditionē terre quā in sorte debebat accipe: q̄ fu/
it valde fertilis in vino ꝛ lacte. ꝛ b̄ est qd̄ dicitur: Ligās
ad vineam pullum suum ꝛ ad vitem asinam suaz per hoc
designās q̄ ī vno stipite vitis posset de vuis onerari vna
asina vel pullus. vñ in hebreo habeꝯ: Et ad palmitez asi/
ni sui: ꝛ idem significat quod subdit: Lauabit in vino sto
lam suā. ac si dicatur tanta abundātia vini erit ibi q̄ pos/
sent inde lauare pannos: et est locutio hyperbolica. sicut
etiam apud nos dicitur ad designandū magnā abundā/
tiam vini tempore fertilitatis q̄ satis est de vino ad lotionē pedum. Et ad idē fa/
cit q̄ subdit. c Pulchriores sūt oculi eius vino. In hebreo sic habeꝯ: Rubicū/
diores vino oculi eius. qz potatio vini abundans: ꝛ maxime qñ vinū est bonum
apparet in oculis scintillantib⁹ citius q̄ in alijs partibus. d Et dentes eius
lacte candidiores. p b̄ designaꝯ abundātia lact⁹ futura in sorte iude: qz albedo la
ctis apparet ī dētib⁹ comedētib⁹ ipm. e Zabulon. hic predicit iacob sitū sortis
ipsi⁹ çabulon. cū dicit: f In litore maris. qz sors sua ī vna pte fuit sup mare me/
diterraneū. g Et instatiōe nauium. qz in sorte illa fuerūt aliqui portus maris
in quibus naues stabant. h Pertingens vsq̄ ad sidonem. nomen est ciuita/
tis in qua habitauerunt gentiles. i Isachar asinus fortis. hic predicit statuz
futurum ipsius isachar. et exponunt aliqui catholici et hebrei dicentes q̄ tribus
isachar pre ceteris tribubus fuit intenta studij legis ꝛ hoc est qd̄ dicitur:
k Vidit requiē. s. contēplatiōis ꝛ studij in lege. l Et supposuit humeruz ad
portādū. s. pondus et laborem studij. m Factusq̄ est tributis seruiēs. i. p tri/
butis. dicunt enī q̄ ad hoc vt liberius possent vacare studio: alie tribus faciebāt
eis recōpensationem: sicut ꝛ de sacerdotibus egypti. vt. ē. dictū est. xlvij. ca. Sed
hec expositio videꝯ mihi extranea. tum qz q̄ rōne studij voceꝯ asinus: qd̄ est aīal
valde stolidū ꝛ rude videꝯ extraneū. tum qz nō reperiꝯ in scriptura q̄ de isachar
fuerint boues excellētes in scīa super alios sz magis de tribu leui. Vñ ꝛ Deu. xvij.
precipiꝯ q̄ si inter iudices cuiuscunq̄ ciuitatis aliquid difficile emerserit in quo
dubitēt: veniāt ad sacerdotes leuitici generis: ꝛ eoꝝ teneāt sententiā: tū qz dicta
expositio nō bñ ꝓtinuat lr̄az: vt videꝯ. ꝛ iō aliꝯ pōt dici q̄ iacob p̄dixit ꝓditiones
tribus isachar q̄tum ad pplm ꝛ terre situ dicēs: Isachar asin⁹ fortis qz homies
illius tribus erāt fortes ad sustinēdū laborē corpis. vnde ꝛ in hebreo habeꝯ: Asi
nus osseus accubās. i. habitās inter terminos qz ex vna parte sors sua termiaba
tur ad mare mediterraneum ꝛ ex alia ad iordanem fluuium: vbi est mare galilee
i. lac⁹ magn⁹ p quē trāsit iordanis fluui⁹. Vidit requiē q̄ eēt bona. Visuz enī fuit
eis: q̄ melius erat stare in terra sua q̄s discurrere ꝓ mercationib⁹ ad terras lon/
ginquas

a ſ Salus expectata. b ſ quas in sanguine re
demit. ſ Non tantū iudeoꝝ. c ſ vinculo cha/
ritatis ꝛ disciplinę: vt de illius imitatione effica/
atur heres dei: ꝛ coheres christi.

erit expectatio gentiū. Ligans a†
a ſ gentilē populū: cui nō est onus legis impo/
situm. b ſ qui dicit: Ego sum vitis vera.

ad vineā pullū suū: ꝛ ad vitē o b
a ſ cui supersedit: ecclesiam de gentib⁹. s. congre
gatam. ſ synagogā tardigradam. s. ꝛ legis pon
dere pressam. b ſ sanguine passionis qui ꝓ mul
tis effundetur in remissionem peccatorum.

fili mi āsinā suā. Lauabit ī vinō b
ſ carnem vel ecclesiam.

a stolā suā: ꝛ in sanguine vue pal/
a ſ apl̄i euāgeliste qui scie lumē ꝓstant eccl̄esie.

b lium suū. Pulchriores sūt oculi c
a ſ austeritate legis. b ſ ꝓdicatores qui ab er/
rore ꝓcidunt hoies q̄s comedēdo in coꝛp⁹ xp̄i cō

c eius vinō: ꝛ dentes ei⁹ lacte cā/ d
ferentes. a ſ habitaculū fortitudinis. i. ecclesia
ad tolerandum fortissima.

d didiores. çabulon in litore ma/ e† f
ſ ad litterā zabulon maritima possider.

ris habitabit: ꝛ in statione naui g†
um pertingens vsq̄ ad sidonē. b†
a ſ pp̄s gētiū quē dñs sanguie emit. ſ merces
ſ brut⁹ luxuriosus nulla rone domit⁹: fortē: q2 re
dept⁹: ꝛ redēptori subiect⁹. b ſ requiescēs i spe

e Isachar asinus fortis accubans i† k†
f a ſ Iuxta possessionez neptalim. ſ huius vite.
ſ alias inter terminos. b ſ eterne vite.

in terminis vidit requiez q̄ esset k†
a ſ viuētiū. b ſ Qui ad ꝓmissaz requiē puenī/
re desiderat: mandatoꝛ onera libenter portat. †

bona: ꝛ terrā q̄ optima: et super l†
posuit humerū ad portandum.
a ſ Ideo. b ſ Christo sue fidei ꝛ operis mune
ra offerens.

Factusq̄ est tributis seruiens. m†

mūdanis

mūdanis q̄rere: sz vltima desiderare. Fortis asin⁹ requiē vidit z terrā optimā: cū simplex gentilitas ad robur opis se erexit: qz ad vite patriā tendit. a Dan iudicabit p.s. Jsi. Alij p hec verba putāt p̄dici antichristū de tribu dan futurū. Alij de iuda, p̄dictore hec, p̄nūciat. Equitez z equū dām cū carne suscepta intelligūt. Retrorsum aūt cadere: qz ī terrā reuersus vsi sumpt⁹. Sz qz die tertia resurrexit ait: Salutare tuum expectabo dñe. Vū alibi:
Ps.15. Mō derelinq̄s aiaz meā ī inferno nec dabis sanctū tuū videre corruptionez. Alij ad antixp̄m b trāsferūt: quē ō tribu dan vētur⁹ asserūt: qz dan
Num.2.d z coluber z mordēs dr: Vñ dan ad aquilonē castrametat⁹ ē: illū significās q̄ ait: Sedebo ī monte testamēti in lateribus aq̄lonis zc̄. Et alibi: A
Hiere.8.f dan audit⁹ ē fremit⁹ equor⁹ ei⁹. Qui nō solū coluber sz cerastes vocat. Cerasta ei grece cornua dicunt: z hic serpēs cornut⁹ esse phibet: p quez digne aduēt⁹ antichristi asserit q̄ ō sctōs morsu pestifere p̄dicatiōis z cornu ptātis armabit. Semita aūt angustior ē q̄ via. Est ḡ coluber ī via: qz eos p latitudinē vite ambulare, p̄uocat: q̄b⁹ q̄si parcēdo blādit: sz ī via mordet: qz tales erroris sui veneno ꝓsumit. Fit cerastes in semita: qz q̄s fideles repperit z se ad celestē itinerē p̄cepta ꝓstringētes: nō solū callida psuasiōe ipetit: sz etiā terroze ptātis p̄mit: z p⁹ būficia ficte dulcedinis exercet cornua potestatē. Hiero. Dan iudicabit populum suum sicut vnum de sceptris israel. Fiat dan coluber in via: regulus in semita: mordens vngulas equi: z cadat ascensor eius retrorsum. Saluatorem tuum expectabo. Samson iudex israel de tribu dan fuit. Hoc ergo dicit p̄euidens in spiritu omnia: comam nutrire: samsonem naçareum et cesis hostibus triūphare q̄ in similitudinē colubri reguliq̄ obsidētis vias: nullū p terrā isrl trāsire p̄mittat. Si q̄s etiaz temerari⁹ ẏtute sua q̄si equi velocitate ꝓfisus eaz voluerit q̄si p̄do populari: effugere nō valebit.
Loquit⁹ aūt p metaphorā serpētis z equitē. Vi-
Judi.16.g dēs ḡ q̄ tā fortē naçare⁹, p̄p̄ meretricē mortu⁹ est: z morte mltos occidit inimicos: putauit ip̄m esse xp̄m. Sz qz mortu⁹ ē: z nō resurrexit: z rursus isrl captiu⁹ duct⁹ ē: aliū mundi saluatorez et generē sui p̄stolādū intelligit: vt vēat cui reposit⁹ ē: z ipe erit expectatio gētiū. b Sad. Hie. Latrūculus latrocinabit añ eū: z ipe latrocinabit. Juē hebreū interp̄tati sum⁹: sicut vbi nos latrūculū posuim⁹ ibi scriptū ē gadud: vt ad gad nomē alluderet q̄ significāti⁹ accinct⁹ vel expeditus exp̄mi pōt. Totū illud est q̄ añ ruben z dimidiā tribū manasse ad filios q̄s trās iordanez in possessione dimiserat: post .xliij. annos reuertens p̄lium aduersos eos vicinarum gentium reperit: z victis hostibus fortit dimicauit. Jsi. Sad accinctus p̄liabunt añ eum. Christus añ z retro p̄liabitur cōtra antichristū: añ occulto
Deut.33.c aduentu humilitat⁹: post manifestata gloria maiestatis. Unde moyses Benedict⁹ in latitudine gad: q̄si leo req̄euit: cepitq̄ brachiū z verticez vidit principatū suū. Christ⁹ enī in sepulchro quieuit: virtutē z superbiā excelsor būiliauit: z ei dat⁹ est p̄ncipat⁹ z honor z regnū. c Neptalim. Hiero. Virgultū dissolutū dās in natiōe pulchritudinē. In hebreo ita scriptū est. Neptalim ager irriguꝰ: significās q̄ aque īmortalitatis ī eadē nascūt tribu. Siue q̄ sup lacū genesareth: fluuio iordanis irrigua sit. Hebrei aūt volunt p̄pter tiberiadim q̄ legis videt habere noticiā: agrū irriguū z eloquia pulchritudinis p̄phetari. Ubi aūt nos agrū irriguū: z Lxx. virgultū resolutū posuer̄t: hebreū ceru⁹ emissus p̄t interp̄tari p̄pter tēporaneas fruges z velocitatē terre vberioris. Sed melius si ad doctrinā saluatoris cūcta referam⁹ qz ibi maxime docuit. Jsi. Neptali ceru⁹ emissus zc̄. Apostoli enī z p̄dicatores velociter exilientes sicut ceruī: transcēdūt impedimēta seculi: z excelsa meditantes: dant eloquia pulchritudinis. i. p̄dicāt doctrinā saluatoris.
d Filio accre. zc̄. Hiero. Filio accrescēs sup fontē filie gradu cōposito incedētes sup murū: z exacerbauerūt eū: z cōtenderūt et irascebantur aduersus eum habentes sagittas. Sedit in forti arcus eius: et dirupta sunt vincula manuum eius: a manibus fortis iacob. Inde pascetur lapis isrl a deo patris tui. quia ī plerisq̄. Lxx. dissonāt: sicut ī hebreo habetur expressius. Et est sensus: o ioseph. qui ideo sic vocaris: qz auxite mihi domin⁹. vl inter fratres tuos maior futur⁹ es z fortissim⁹. Tribus enim ephraim fortissima fuit in libro regnorum legitur: o inquam

fili

ℭ Judas dolo z malicia serpens cornutus.

a Dan iudicabit populū suū sicut a ℣ Antichristus.
et alia tribus in israel. Fiat dān b ℣ veneno cōsumens eos q̄s ad vite latitudinez p̄uocat. a ℣ cornib⁹ p̄tātis armat⁹. b ℣ Eis sz qui p angustam viā ad patriā tendunt.
coluber in via: cerastes in semi- † ℣ qz extrema mūdi seducere nitet. b ℣ mūdi q̄ p elationē in cursu labentiū tempor⁹ spumat.
ta mordens vngulas equi: vt c† a ℣ Ignorās ad q̄ supplicia repente ducatur. b ℣ In terra vnde sumptus. c ℣ Repēre ī voce electorꝰ cōuertit: quasi non vt infideles expectabo antichristū sed verū christum redemptorem mūdi. ℣ qz tertia die resurrexit a mortuis.
cādat ascensor eius rētro. Sālu- a ℣ In aduentu.
tare tuum expectabo domine. a ℣ Christus qui primo aduentu ante antichristum p̄eliaturus occurrit. ℣ Latrunculus. ℣ gladio verbi: aute nō veni mittere pacem sed gladium. b ℣ Populum israel.
b Sād accinct⁹ p̄eliabit ante eū: e† a ℣ claritas secūdi aduentus significatur: qz cū venerit antichristus occurret retrorsum. i. post eum: vt interficiat gladio oris sui: z quasi latrū culus de improuiso: qz dies dñi sicut fur zc̄. b ℣ Reuersus ad liberos. c ℣ Christ⁹ cui⁹ est altitudo diuitiar⁹ sapientie z scientie qui p̄pter nos pauper factus est cum diues esset.
et ipse accinget retrorsum. Aser f† a ℣ qz fertilis possessio ei⁹. b ℣ caro esca sz sanctorꝰ quā si q̄s māducauerit nō morietē ī eternū.
pinguis pānis eius: z prębebit g† a ℣ sapiētie. ℣ verbi: vel seip̄m: qz aser delicie interpretant. b ℣ qui bñ regūt se: vitia cōprimūt corpora cōstringūt. c ℣ dilaratio. Hi sunt apostoli et predicatores quorū doctrina in latitudinem mundi diffusa est: ex hac enī tribu fuerunt apostoli: vnde principes zabulon: principes neptalim. d ℣ Quia ibi fructꝰ velociꝰ maturescūt
delitias regibus. Neptalim cer c
uus emissus: et dans eloq̄a pul k† a ℣ virtute z dignitate seculi.
chritudinis. Filius accrescēs io l†

eis cecidit in p̄lio. g Aser pinguis panis ei⁹. p hoc designat fertilitas sortis aser in victualibus: qz noie panis omis cibus designat vt. s. dictuz est xlij. ca. h Et p̄bebit delitias regibus. qz in sorte sua crescebāt alīq̄ rara z p̄ciosa: z ideo p delitijs regib⁹ prebebant. i Neptalim ceru⁹ emissus. per hoc designat q̄ in sorte sua terrenascētia p̄i⁹ crescebant z maturescebāt q̄s in alijs sortibus: sicut ceru⁹ velocior est ad currendum alijs animalibus.
k Dās eloquia pulchritudinis, p̄pter hoc enī q̄ terrenascentia ibi p̄i⁹ maturescebāt: inde fiebāt oblatiōes p̄mitiuor. vñ sacerdotes et leuite pulchras laudes deo reddebāt. Alī exponūt aliq̄ hebrei dicētes q̄ iacob ℟ p̄phetauit de bello q̄ sisarā in q̄ barach accepit secū. x. milia de filijs neptalim: q̄ iuer̄t p̄mpte z expedite q̄si ceru⁹ emissus. z idē habita victoria debora z barach cecinerūt canticū dño: vt hr̄ Judic. v. iō sb̄dit: Dās eloq̄a pulchritudīs. i. eloq̄a diuine laudis. l Filio accrescēs ioseph. ī p̄dicendo statū ioseph īcipit iacob ab iterp̄tatiōe nois ei⁹. Joseph ei⁹ iterp̄tat⁹ accrescēs: sic. s. fecē ō iuda. Et duplicat ℟ accrescēs qz notabiliē p̄ ceteros frib⁹ creuit ī bonis spūalib⁹ z tpalib⁹: vt sat⁹ ptz ex dict⁹ de eo.

✻ Filie

fili ioseph: qui tam pulcher es: vt tota de muris ⁊ turribꝰ ac fenestrꝭ puella⁊ egypti turba ꝓspectet. Inuiderũt tibi ⁊ ad iracundiã ꝓuocauerũt fratres tui habẽtes liuoꝛis sagittas: et ẓeli iaculis vulnerati. Uerũ tu arcum tuũ ⁊ arma pugnandi posuisti in dño qui fortis est pugnatoꝛ: et vincula tua q̃bꝰ te fratres ligauerꝭ: ab ipo soluta sũt: vt ex tuo semie nascaꝭ tribꝰ ephraim fortꝭ ⁊ stabilis ⁊ instar lapidis duriꝭ inuicta: imperãs quoq; decem tribubus israel. ℭ Beniamin

Nico.de lyra

a Filie discurrerũt sup mu⁊. In hebreo habeꝭ: Filie discurrerũt ꝓpter aspectũ: ⁊ in eãdez redit sniaz: q; dñe egypti qñ audiebãt aduẽtum ioseph currebãt ad fenestras: et sup muros. vñ possent eũ videre trãseuntẽ ꝓpter eiꝰ gratiositatẽ. b Sz exaspauerũt eã. In hebreo hr̃: Amaricauerꝭ eũ. s. frẽs sui. ac si d. q̃uis esset ita gratiosus: ctiã alienis gẽtibꝰ: tñ frẽs sui dure tractauerꝭ eũ. c Et iurgati sũt. q; sic. s. dcm̃ ẽ. xxxvij. ca. ñ poterãt ei q̃cq̃ pacifice loq̃. d Inuiderũtq; illi. ꝟ eni ꝓcessit ex inuidia fratrũ ꝫ ipm. vt ibi dictũ ẽ. e Mũtes iacula. i. verba pũgitiua dicẽtes: Ecce somniatoꝛ veit ⁊c. vl ad lr̃az. Mũtes iacula: q; symeõ ⁊ leui habuerꝭ iacula. ꝓparata ad iugulãdũ eũ: vñ dicebãt: venite occidamꝰ eũ: vt hr̃ ibidẽ. f Sedit i fortí. i. in deo oipotẽti. g Arcꝰ eiꝰ. i. defensio sua q; a deo ꝓtectꝰ ẽ ꝫ insidias fratrũ suoꝝ. b Et dissoluta sunt ⁊c. qñ eductꝰ fuit de fouea: ⁊ itez qñ eductꝰ fuit ꝺ carcere. i Per ma. ⁊c. i. ꝓ virtutẽ illiꝰ q̃ est potẽtia ⁊ virtus ipsiꝰ iacob. i. ꝓ deũ nõ ꝓ hoiez. Hebrei dicũt hic: Et deaurata sũt brachia manuuz eiꝰ. qꝺ exponũt hebrei de ornamẽtis q̃ erãt in brachijs ⁊ digitꝭ ioseph. s. de armillis ⁊ anulis: q̃ habuit qñ ꝓstitutꝰ fuit ꝓpositꝰ terre egypti: ⁊ ista cõsecutꝰ est ꝓ ꝓtutẽ dei. k Inde pastoꝛ egressus est. i. hieroboã q̃ ascendit ad dignitatẽ regiã q̃ ꝓ pastoris officium designaꝭ: qñ hz regere ꝓplm̃ sibi subditũ. l Lapis israꝭ. qz fuit ꝓmꝰ rex in regno israꝭ. put diuidiꝭ ꝓtra regnũ iuda: vt hr̃. iij. Reg. xij. m Deꝰ patris ⁊c. q. ꝺ. nõ solũ ꝓpter meritũ tuũ. sed etiã ꝓpẽ meritũ meũ: deꝰ adiuuit te ꝺ ꝓterito ⁊ adiuuabit te de futuro.

n Et oipotẽs bñdicet ti. ⁊c. Hoc duplicit exponiꝭ. Uno mõ referendo ad psonã ioseph. solet aũt aliq̃ psona notabilis ꝓpter excellentiã sue bonitatis bñdici ab hominibꝰ dicẽdo ꝺ eo: Primo sic: Bñdicta sit dies i q̃ natꝰ est. Secꝺo. Bñdicta sit terra i q̃ natꝰ ẽ: Tertio. Sint bñdicta vbera q̃ ipm̃ lactauerꝭ. Quarto. Sit bñdictꝰ vẽter q̃ eũ portauit. ⁊ fm̃ ꝺ expõiꝭ ista lr̃a ꝺ psona ioseph. Oipotens bñdicet tibi. i. ꝓpter bonitatẽ quã dedit et dabit tibi: faciet tibi bñdici ab hominibꝰ q̃tuoꝝ modis ꝓdictꝭ. iõ subdiꝭ: o Benedictionibꝰ celi desup. ꝓ qꝺ intelligitur ꝓmꝰ modus q̃ ẽ ex bñdictõe dei: qz dies ẽ latio solis sup terrã: ⁊ hz ꝓncipalitatẽ in lumiaribus celi desuper.

p Benedictionibꝰ abyssi ⁊c. i. terre q̃ est infimũ elemẽtum ⁊ in hoc est secũdus modus. q Benedictionibꝰ vberũ. q̃tũ ad tertiũ modũ. r Et vulue. q̃tum ad quartũ. Alio mõ exponiꝭ q̃tũ ad bona exteriora collata ipsi ioseph a deo sic: Bñdicet tibi oñipotẽs. cõferendo tibi terrenascẽtia i abũdantia. ⁊ hoc designaꝭ cũ dicit: Bñdictiõibꝰ celi desup ⁊ bñdictionibꝰ abyssi iacentis deoꝛsuz. qz ex bona influentia celi ⁊ bona dispositiõe terre talia multiplicanꝭ. Silr bñdicet tibi cõferẽdo bona aĩata in multiplicãdo tibi filios ⁊ pecora: ⁊ ꝫ de signaꝭ cũ ꝺ: Bñdictiõibꝰ vbez ⁊ vulue. qz vulua deseruit tam lr̃e multiplicit exponiꝭ: ponã tñ solum duos modos q̃ videnꝭ mihi magꝭ cocordare lr̃e. Ad cuiꝰ itellectũ sciendũ q; vbi trãslatio nr̃a sic hz: Donec veniret desideriũ colliuz eternoꝝ. In hebreo nõ est veiret. Itẽ vbi hr̃ desideriũ. In hebreo hr̃ tanat. et ẽ dictio hebraica hñs duplicẽ significationez. vno enĩ mõ significat desideriũ: ⁊ hãc significatiõez sequiꝭ trãslatio nr̃a. significat etiã ẽmi nũ vl finẽ. ⁊ hãc significationẽ sequiꝭ Ra. Sa. ⁊ alij hebrei saltẽ moderni: dicẽtes q; hec ẽ lr̃a hebraica: vsq; ad ẽmi nũ colliũ seculi: ita q; vbi habemꝰ: donec: dicũt: vsq; ad. Et vbi habemꝰ eterno: dicũt seculi. qz dictio hebraica q̃ est ibi. s. oulã significat seculũ: ⁊ freq̃nter accipiꝭ ꝓ eterno i scriptura. Itẽ non tandũ q; deꝰ apparẽs ipsi iacob iuꝭ lucam inꝭ bona q̃ ei ꝓmisit bñdicẽs ei dixit: Dilataberis ad orientẽ ⁊ occidẽtẽ septẽtrionẽ ⁊ meridiez ⁊c. vt habeꝭ. s. xxviij. ca. Et i ꝺ vt dicũt hebrei ꝓmisit ei dñiuz totiꝰ mũdi: qꝺ expectãt ꝺplendũ in messia: ⁊ nos dicimꝰ q; impletũ ẽ in xp̃o. hanc aũt ꝓmissionem non fecit abrae nec isaac. ſz solũ de terra chanaã vñ. s. xij. ca. dixit dñs abrae: Leua oculos tuos ⁊ vide a loco in quo nũc es ad aq̃lonẽ ⁊ meridiẽ orientẽ ⁊ occidentem: statim subdidit restringẽdo ⁊ determinãdo: Oẽm terrã quã ꝺspicis tibi dabo. ꝓ ꝺ designãs q; solũ sibi ꝓmittebat terrã chanaan quã ꝺspiciebat et nõ aliam. Silr ca. xxvj. dixit isaac. Dabo posteris tuis vniuersas regiones has. s. terre chanaã. His dictꝭ exponũt lr̃az sic: Bñdictiões pr̃is tui. s. iacob t Confortate sũt bñdictiõibꝰ patrum eiꝰ. i. meliozes ⁊ ad se plus extendẽtes q̃ bñdictiones patrũ suoꝝ. s. abrahaz ⁊ isaac. ⁊ subdiꝭ causa. Usq; ad terminũ collium seculi: qz bñdictio iacob siue ꝓmissio se extẽdit vsq; ad fines terre habitabilis: vt ꝓdictum est ⁊ ꝺ designaꝭ ꝓ terminũ collium seculi. nõ sic aũt benedictiões patrũ suoꝝ. Aliter põt exponi ⁊ melius vt videꝭ sequẽdo translationẽ nr̃am. Ad cuiꝰ intellectũ cõsiderandũ q; sic̃ natura ꝓcedit de minꝰ ꝓfecto ad magis ꝓfectũ: ita reuelatiões facte patribꝰ ve. te. de mysterio xp̃i et futura beatitudie clariozes facte sunt posterioribus q̃ ꝓmis. Uñ dicit ꝓpheta dauid: Sup senes intellexi: ⁊ ideo iacob q̃ fuit posterioꝛ abrahã ⁊ isaac clariozem noticiã habuit de ꝓdictis q̃ ipsi: qz sibi reuelatũ est mysteriũ xp̃i futuꝝ q̃tum ad eiꝰ generationẽ ⁊ passionem ꝓ quã aperta ẽ ianua celestis: vt plenius. s. dictũ est. xxviij. ca. Et fm̃ hoc exponiꝭ lr̃a: Benedictiones patris tui. i. iacob. Cõfortate sunt bñdictiõibus patrũ suoꝝ. qñ fortiozes ⁊ clariozes reuelatiões de mysterio xp̃i ⁊ futura btitudine ei facte sũt. iõ subdiꝭ: v Donec veniret desideriũ colliũ eternoꝝ. q. ꝺ. ad hoc ꝺuenit reuelatio sibi facta q; ꝺclarauit ei aptionẽ ianue celestis fiendã ꝓ xp̃m: ad qꝺ ꝺeberet tendere oñe ꝺsiderũ nostrũ. x Fiant in capite ioseph. i. veniãt sup eũ oẽs benedictiões ꝓdicte. y Et in ceruice naçarei ⁊c. replicatio est eiusdẽ ad maiozẽ ꝯfirmationẽ. ⁊ est sensus: In ceruice naçarei id est ipsiꝰ ioseph qui est naçareus. i. sanctꝰ inꝰ fratres suos.

ℭ Beniamin

a ℱ Speciosus forma ꝓ filijs hominum.

seph: filius accrescẽs ⁊ decoꝛus †
a ℱ Ecclesie. Pulchritudie christi accẽse vt spõsum acciꝑiant: ⁊ ei oculo charitatis adhereant. Egyptiozum desiderantes videre pulchritudinẽ ioseph. Dic cõijcitur quãta fuerit pulchritudo eius quã femine quaꝝ est ꝓprie pulchritudo admirantur. b ℱ Soliditatem fidei.

aspectu. Filiẽ discurrerꝭ sup mu/ a†
a ℱ falsis testimoñs. b ℱ nũqd rex noster erꝭ ⁊

rũ: sed exaspauerũt eum: ⁊ iur/ b† c
a ℱ ꝓpter somnia. b ℱ Sauciati inuidia

gati sunt: inuiderũtq; illi habẽ d† e†
a ℱ Inuidie. b ℱ firmiter. c ℱ patre eniꝰ vir/ tute ois neḉia occidiꝭ. ℱ In xp̃o. d ℱ Spes

tes iacula. Sedit in fortí arcus f† g†
pugnandi ⁊ vincendi. ℱ quibus vincerũ duxerunt: ad pilarũ vel suspensuz crucifixerunt.

eiꝰ: et dissoluta sũt vincula bra/ b†
ℱ Potentiam.

chioꝝ ⁊ manuũ illius: ꝓ manus i†
a ℱ dei patris in quẽ credidit iacob. b ℱ Ex ꝓ genie iacob. ℱ A patre egressus.

põtentis iacob. Indẽ pastoꝛ e/ k†
a ℱ Natus. b ℱ firmitas videntiũ deũ. ℱ lapis angularis. c ℱ Pater.

grẽssus est lapis israel. Deus pa l† m†
ℱ Jacob cui dixit: Jacob puer meus: suscipiet eum anima mea.

tris tui erit adiutoꝛ tuus: ⁊ oñi n†
a ℱ In omnibus. b ℱ subijcies omnia celestia et terrena: vt angelis ⁊ hominibus domineris.

potens benẽdicet tibi bñdictiõ o†
a ℱ cẽperie ⁊ puẽtu aeris. b ℱ fertilitate terre.

nibus cẽli desuper: benẽdictio/ †

nibus abyssi iacentis deoꝛsum: p
a ℱ Multiplicatiõe stirpis maxime ꝓpẽ ephraim hoc dictũ est cuiꝰ magnitudo magna nimis. b ℱ duoꝝ restamentoꝝ qz in altero nunciatus in altero demõstratus vel vbera marie bñdicta: potũ lactis domino ministrantia. Unde: Beatus venter qui te portauit: ⁊ vbera q̃ suxisti. c ℱ virginalis que dominũ dedit nobis: de qua dicitur: Antecꝰ exires de vulua sanctificaui te.

benẽdictionibꝰ vberũ et vulue. q† r†
ℱ Celestis.

Benedictiones patris tui cõfoꝛ s† t†
a ℱ omnibus meritis patriarchaꝝ ⁊ ꝓphetarũ vt nullus comparetur tibi.

tate sunt benedictionibꝰ patrũ
a ℱ Multi reges ⁊ prophete voluerunt videre que videris ⁊c.

eius: donec veniret desiderium v†
a ℱ Sanctoꝝ qui magno desiderio incarnationem xp̃i expectauerũt: qui colles dicti sunt: ꝓ excellentia sanctitatis ⁊ eterni qui viram cõsequẽtur eternam. b ℱ Omnes he benedictiones.

cõllium eternoꝛum. Fiãt in ca x†
a ℱ Christi. b ℱ al's vertice ℱ Sicut vnguentũ in capite qꝺ descẽdit in barbã bar. aaron. c ℱ qz ipse est caput omniuz sanctoꝝ quos fratres vocat: quoniam nazareus vocabitur.

pite ioseph et in ceruice naçarei y

a Beniamin lupꝰ rapax ꝛc. Hiero. Mane comedet adhuc: ꝛ ad vesperā diuidet escaz: Quā q̄ de paulo manifesta ꝓphetia sit: q in adolescētia pſecutuſ ecclesiā: in senectute p̄dicator euāgelij fuerit: tñ in hebreo sic legit. Beniamī lupꝰ rapax siue capiēs: i matutino comedet p̄dā: ꝛ ad vesperam diuidet spolia. Quod ita hebꝛei exponunt. Altare in quo īmolabāt hostie: ꝛ sanguis ad basim illius fundebatur: in parte tribus beniamin fuit. Hoc ergo inquiūt significat q sacerdotes mane īmolabant hostias ꝛ ad vesperā diuidebant ea que sibi a ppl̄o ex lege collata sunt. lupum voracem super altar̄ interpretatione ponentes: et spoliorū diuisionem super sacerdotibus qui seruientes
1.Coꝛ.9.b altari: viuūt ꝺ altari.

Isiꝺ. Beniamin lupus rapax ꝛc. Quidam doctorum ℔ ad hierusalem retulit. Beniamin inquit filius doloris interpretatur. Hic forte hereditatis eum locuz accepit: ī quo ē terrena hierusalem: que propter incredulitatē est repulsa. Hec in filijs suis p beniamin designatur qui vltimus benedictiōe cōsequit ꝛ ille ppl̄s vltimꝰ saluādus: cū plenitudo gētiū ītrauerit. Dicit enī beniamī lupꝰ: qz ille ppl̄s sāguinē ꝓphaꝛ ꝛ iustoꝛ fudit. Rapax qz ex mꝛa fame ꝛ auiditate ad x̄bū dei cucurrit: ꝛ violenꝯ diripuit regnū dei. Hic mane comedit p̄dā: qñ solꝰ accepit legē. Tūc eī mūdo p̄ma lux scie illuxit. Comedit aūt mane: qz legē quā mane accepit comedit adhuc ꝛ meditaꝯ. Sz seq̄ns legem insciēs ī legē fidei nō pueīt. Ad vesperꝫ diuidet spolia: ℔ ē tp̄s nouissimū q̄ ꝓuertet. Tūc diuidet escaz intelligēs a spū lr̄az eē diuidēdā: qz lr̄a occi
Joh.6.g dit: spūs aūt viuificat. b Oēs hi in tribubus ꝛc. Querit cur iacob oēs q̄s de liberis ꝛ ancillis genuit eq̄li honoꝛe filios ꝛ heredes cōstituerit: qz sic x̄ps oīm q̄ p fidē corpi eiꝰ ꝓciliaꝯ: pari honoꝛe ꝛ gl̄ia celestia pre-
Rom.10.c mia largit: Nō est enī ibi discretio: iudeꝰ sit an grecꝰ: barbarꝰ an scytha: fuꝰ an liber: qz p oia ꝛ ī oībus x̄ps: q̄ formā fui induit: ꝛ p libero ꝛ p seruo seruiuit: vt oīnib⁹ eq̄le donū largiaꝯ. Quicūq enī fidez dñi ꝓmereꝯ nullis maculis carnalis natiuitatis offusca
Joheꝛ.2.g tur. Ūñ: Effundā de spū meo sup oēz carnē.

c Appositusq ꝛc. Strabꝰ. Querēdū de q̄ ppl̄o dicaꝯ. Nā de patribꝰ nulla questio est. Notū est enī q abꝛaā ꝛ isaac appositus est: sz ppl̄s multitudo ē. Illi aūt tam pauci: nō poterant populus dici. Intelligendū ergo hoc etiā de angelis dici ad quoꝝ societatem: de mundo trāseuntes: apponunꝯ sanHeb.12.f cti. Unde: Accessistis ad montem sion: ꝛ ad hierusalen celestem: et ad frequentiam angelorum ꝛc.

Trāsierūt

a Beniamin lupꝰ rapax. Hic p̄dixit iacob statū beniamī futuꝝ. ꝛ exponiꝯ vno mō sic ab aliq̄bus hebꝛeis: ꝛ aliquib⁹ catholicis dicēt⁹ q qz templū fuit ī sorte beniamin: ꝛ ibi erat altare holocausti in q̄ erat ignis perpetuꝰ in q̄ quolibet mane ponebāt sacerdotes ligna ad ꝓtinuandū ignē: et postea desup hostias q̄ erāt ꝓcremāde q̄s deuozabat igni: postea vespe ptes hostiaꝝ ꝛ oblationū remanētes p sacerdotib⁹ diuidebanꝯ: ꝛ sic exponiꝯ hec lr̄a: Beniamin lupꝰ ra. ꝛc. qz ī sorte sua fuit altare holocausti: qꝰ deuozabat hostias: vt p̄dictū ē. b Mane et vespere diuidet spolia. eo q remanentia diuidebanꝯ sacerdotib⁹: vt dictū ē. sz ista expositio videtur multū extranea: maxīe qz rapacitas lupi vbiq̄ in scriptura alibi accipiꝯ ī malo: q nō pōt dici hic: qz hostie incēdebanꝯ ī altari ī honoꝛē diuinū. ió aliꝯ exponiꝯ ꝺ tribu beniamin: q̄ fuit valde bellicosa: vnde ꝛ accepit guerrā ꝓtra. xij. trib⁹ alias: ꝛ bis debellauit eas ī cāpo: vt hr̄ Judic. xx. Et mꝛtos ex eis occidēt filij beniamin: q̄ꝝ spolia rapiebāt: ꝛ postea cū rediſſent de bello inꝯ se diuidebāt. ꝛ sic ptz quō beniamī ꝺr lupus rapax. Jrē alio mō exponit Aug⁹. de paulo apl̄o q̄ fuit de tribu beniamī. vt hr̄. j. Coꝛ. xv. Qui añ ꝓuersiōez suā grauiꝯ pſecutꝰ ē x̄pianos tanq̄ lupꝰ rapax. vt hr̄ Actꝯ. ix. sed pꝰ ꝓuersionē suā fidē x̄pi publicauit ꝟbo et scripto p orbē vniuersū. qꝺ notaꝯ cū ꝺr: Et vespere diuidet spolia. i. sn̄ias legꝯ ꝛ ꝓphaꝝ q̄s a iudeis acceperat: exponēdo ꝺ x̄po ad instructionē fideliū.

c Oēs hi ī tribub⁹ isrl̄. xij. ista ē ꝓclusio respectu p̄cedētiū. vñ subdit: ꝺ Hec locutꝰ ē eis. q̄ p̄dicta sūt: p dicēdo spū ꝓphetico q̄ circa eos futura erāt. e Bñ dixitq̄ singulis. Hic ꝓñr iacob erigit aīos filioꝝ suorū ad spez vite īmortal̄. ꝑmo imp̄cādo eis bona spūalia ꝛ eterna: qꝺ notaꝯ cū ꝺr: Bñdixitq̄ singl̄is ꝛc. Dicūt tñ ℔ aliq̄ q illud referꝯ ad ea q̄ dicta sūt: ita q iacob al̄r nō bñdixit filios suos nisi p̄dicendo eis futura: vt p̄dictū ē. sz ℔ nō videt vex: qz in p̄cedētib⁹ aliq̄bus eoꝝ nō bñdixit sz magꝯ ꝛmaledixit: sic ptz de syme
†.13.q.2.c. hebron. De sepul.c.1. on ꝛ leui et ruben. ꝛ tñ ꝺr ℔ q bñdixit singul̄: ꝛ ió melꝰ videt dicenduz: q postq̄ p̄dixerat eis futura: imp̄catus ē eis bona: ꝛ sic bñdixit eis: sz forma bñdictionis nō exp̄miꝯ hic: qz nō oīa scripta sūt. nō enī x̄pisiꝯ est q̄n iacob moriēs imp̄caꝯ sit bona spūalia ꝛ eterna singulis filioꝝ suoꝝ ad q̄ debet dirigi finalis intētio oīm actuū hūanoꝝ. scꝺo inducit eos ad fidē resurrectiōis. cū subdit: f Et p̄cepit eis. cuiꝰ p̄ceptū sbdit cū ꝺr: Sepelite me ꝛc. sciebat enī q ℔ nō poterat sine magnis sumptibus ꝛ laboꝛe fieri: ꝛ nihilomin⁹ hoc p̄cepit ostendēs q corpus suum erat resurrecturū ad vitā immortalē p iesum chr̄stū. vt. s. dictū est. xlvij. ca. Cetera patēt vsq̄ ibi: g Collegit p. s. ꝛc. ex quo ptz q obijt pacifice ꝛ q̄ete. h Appositusq̄ est ad po. suū. i. ad limbū sanctoꝝ patrum: sicut. s. dictuz est de abꝛae ꝛ isaac. tñ magiſter ī scholā. hist̄o. exponit: ad ꝓp̄m suū. i. angelos: allegās p rōne qz abꝛaā ꝛ isaac tam pauci erāt: q nō possent dici populus: sed hoc nō videt bñ dictū: qz angeli sancti sunt in beatitudine: ꝛ ió nullus pōt dici appositꝰ ad eos: niſi qñ tranſferꝯ ad gloriā: qꝺ nō fuit de iacob nec aliquo alio hoīe ante apertionē ianue celestis p passionē chr̄sti. Motiuū etiā suū nō valet qz in limbo ante mortē iacob nō solum recepti erant abꝛaam ꝛ isaac: sed oēs iusti qui mortui fuerant ab adam qui peniuit. vt habeꝯ Sap̄. x. vsq̄ ad iacob: q̄ fuerunt multi. s. abel seth et multi alij de filijs eius qui fuerūt religiosi et iusti: et noe et melchisedech et multi de posteris eoꝝ ꝛ mulieres sancte: ita q bñ poterant dici populus: maxime cum ſm leges. x. homīes faciant populuz: ꝓpter quod nō valet dictum suum: et ideo exponendū est vt p̄dictum est. Ad populum suum. i. ad iustos existentes in limbo. Ca. XLIX

Moraliter. In hoc capitulo ponitur ꝓphetia iacob de filijs suis. Et de ruben dicit: ct Ruben p̄mogenitꝰ meus ꝛc. p iacob patriarchā deꝰ ꝓuenienter pōt intelligi. nam p̄riarcha ꝺr a pater ꝛ archos qꝺ est p̄nceps q̄si p̄nceps patrū qꝺ ꝓp̄rijssime deo ꝓuenit. p ruben aūt p̄mogenitū p̄mus angelus qui est p̄ma creatura eiꝰ. ió subdit: ꝺ† Tu fortitudo mea. nam dei potentia magis apparuit in illo q̄ ī alijs: ꝛ qz p̄imꝰ peccauit subditur: ct† Et principiū doloris mei. de peccatis enim dicit deus dolere Heñ. vj. Uidēs aūt deus q multa malicia hoīm esset in terra ꝛc. Sequit: Et tactus doloꝛe cordis intrinsecꝰ delebo inquit hoīem quē creaui. f† ℙꝛioꝛ. dignitate. † In donis. naturalibus ꝛ in supnaturalibꝰ fuisset si steriſſet. † Maioꝛ imperio. qz fuit supremꝰ inter omnes. g† Effusus es sicut aqua. p supbiā tuā. h† Nō crescas. īmo descēdas ꝺ celo ī terrā. i† Quia ascēdisti cubile p̄ris tui. i. gl̄iaz soli deo debitā vsurpare voluisti. † Et maculasti stratū eiꝰ. i. celū empyreū inducendo alios angelos ad peccatum. Et q̄ꝫ diabolus rex est sup omnes filios supbie Job. xlj. ideo p ruben intelligi potest oīs supbus ꝛ dicit: † ℙꝛimogenitꝰ. qz vult alios p̄cellere. † Et fortitudo mea. s. ſm estimationē ꝓpꝛiaz: qz se reputat alys p̄ualere. † ℙrincipiū doloris mei. ſm veritatē: qz supbia p̄ncipiū est omnis peccati de q̄ deꝰ dolere dicit Heñ. vj.

Maioꝛ

† Prior in donis.naturalib⁹ ꝛ gratijs gratis datis: fm tñ estimationē suam. † Maior imperio.nam omnibus vult imperare.modus enī supbi est vt quicquid dicit p̄cipere videatur. † Effusus es sicut aqua.Eccl.xx.Statie fatuoꝝ effundentur. † Non crescas.i.descendes.Luc.xiij. Dis qui se exaltat humiliabit. † Ascendisti cubile patris tui. gloriam de bonis a deo tibi datis attribuendo tibi. † Et maculasti stratū ei⁹.i.mentē tuam peccato supbie maculasti: in qua sicut in strato de⁹ quiescere suauiter querebat.Prouerb.viij.Delitie mee ꝛc. k† Symeon ꝛ leui fratres vasa iniquitatis.p istos duos in malo cōbinatos. intelligunt duo vitia sese cōcomitantia: gula scz ꝛ luxuria.Ñ dicit Hiero.Venter ꝛ genitalia sunt mēbra propinqua ꝛ ex vicinitate mēbrorum designat vicinitas vitiorū. † Bellantia.nā ex ebrietate q̄ ptinet ad gulā surgūt lites ꝛ bella frequenter vt ptz ad sensuz ꝛ silr ex luxuria. nam bellū troianū quod fuit valde graue: ꝛ tractum tpis habuit valde magnū ex helene raptu habuit ortū.Et sic fuit de multis alijs bellis q̄ narrare nimis esset ꝓlixū. m† In consiliū eoꝝ nō veniat anima mea.p cōsensum. o† Et in cetu eoꝝ nō veniat gloria mea. i.nunq̄ ꝓtingat mihi gloriari de talib⁹.sicut faciūt gulosi et luxuriosi. † Maledictus furor eoꝝ q̄ ꝓtinax.nam incentiuū vitiorū istorū est carni intrinsecum. q† In furore suo occiderūt virū.ista nanq̄ vitia subuertunt rationē ꝛ intellectū q̄ ⁊ vir fm Aug⁹. r† Et in volūtate sua suffoderūt murū.auferendo verecundiā que est quedā clausura ⁊tutū et ꝓhibet aditum vitioꝝ.ꝓpter q̄ dicit Miere.iij.Frons mulieris meretricis facta ē tibi:noluisti erubescere. s† Widam eos.i.diuidi ꝑmittam.cetera nanq̄ vitia aliquoꝝ hominū sunt ꝓpria sicut fraus ꝛ dolus mercatoꝝ: simonia clericoꝝ:rapina potentū: ꝛ sic de alijs. scz gula ꝛ luxuria diffuse sunt in oñi statu vite p̄sentis. a† Juda te laudabunt frēs tui.p iudā ad cui⁹ tribum translata fuit dignitas regia designat bon⁹ rex siue ꝓnceps.ideo ⁊:te laudabunt frēs tui.i. boni p̄ncipes bonitatē tui reginiminis audiētes. b† Man⁹ tua in ceruicibus inimicoꝝ tuoꝝ.i.potestas tua destruat illos qui inique turbant vel inuadūt regnū tuū. † Te adorabūt filij patris tui.boni nanq̄ qui sunt filij dei patris oīm debitā reuerentiaz faciūt regie maiestati.j.Pet.ij.Subiecti estote omni humane creature ꝓpter deū siue regi tanq̄ p̄cellenti: siue ducib⁹ tanq̄ ab eo missis ad vindictā maloꝝ laudem ⁊o bonoꝝ. c† Catulus leonis iuda.bonus enim rex vel ꝓnceps debet esse constans sicut leo pro iusticia. ⁊† Ad predam ascēdisti.aduersarijs iusticie destructis eorum bona in vtilitatem rei publice cōuertendo. e† Requiescens accubuisti vt leo.quia iustū regem ꝛ constantē nullus audet inuadere.vnde sanct⁹ Ludouicus.Longo tpe regnauit ꝛ in pace. f† Quis suscitabit eū:turbans eius regnū. quasi dicat nullus.iō subdit: g† Nō auferet sceptrū ⁊ iuda.i.regimen bonū nō auferet de talis ꝓncipis terra. i† Donec veniat qui mittēdus est.i.ipe christ⁹ qui venit in morte boni ꝓncipis sibi ꝓ bono regimine regnū celeste donatur⁹ d.illud Luc.xix.Euge serue bone ꝛ fidelis: q̄ i pauca fuisti fidelis supra multa te cōstituā.intra in gaudium dñi tui. k† Et ipe erit expectatio gentiuz.scz christus qui oēs gentes est in fine mundi iudicaturus. a† Ligans ad vineam pullum suuz ꝛc.Istud refertur ad iudā qui significat bonum regez: ꝛ p ea que dicunt hic abūdantia lactis ꝛ vini in sorte iude significat fm sensum litteralem. ꝛ talis abundantia reperit in regno iusti regis ꝛ pacifici: q̄ tūc agri ꝛ vinee possunt competenter coli.Prouerb.j. Qui aūt me audierit absq̄ terrore requiescet ꝛ abundantia ꝓfruet terroꝝ maloꝝ sublato. e† Zabulon in litore maris.p litus maris q̄ ē mediū inter mare ꝛ terram inde elongatam. potest intelligi status clericalis.in q̄ ⁊tum medius est inter statū laicoꝝ hui⁹ mundi fluctibus expositoꝝ ꝛ statū religionis a mari mundi hui⁹ magis elongatuz. g† Et in statione nauiū.i.in portu vbi stant naues.p quod significat q̄ laici currentes p mare hui⁹ mundi habent redire ad clericos tanq̄ ad portum ꝓpter receptionem sacramentoꝝ: q̄ tñ aliqui p malicias exq̄sitas extorquere querunt bona tpalia laicoꝝ.ideo ꝓpter tales subditur: b† Pertingens vsq̄ ad sidonez. que venatio interpret⁹. i† Jsachar asinus fortis.p quē p̄t intelligi religiosus qui tanq̄ asin⁹ sup scapulas debet portare crucem mortificationis.Matth.xvj.Si quis vult post me venire abneget semetipsum ꝛ tollat crucem suam ꝛ sequatur me. † Accubās inter terminos.s. vite p̄sentis in qua habet habitare corpore ꝓpter necessitatē vite corpalis: ꝛ vite celestis in q̄ debet habitare mēte.Phil.iij.Nostra aūt ꝓuersatio in celis est. k Vidit requiē.vite cōtemplatiue † Q̄ esset bona Luc.x.Maria optimā partē elegit ꝛc. † Et terram.scz viuē tium. † Q̄ esset optima.nā ibi habeb⁹ summū bonū. l† Et supposuit humeꝝ ad portandū.s.religiōis onera mente deuota. m† Et factus est tributis seruiēs.i.regi christo sub obedientia:sine ꝓpio ꝛ in castitate viuēs. a† Dan iudicabit ꝛc.p dan qui iudiciū interp̄tat⁹ bon⁹ iudex secularis vel ecclesiasticus designat⁹.ideo dicit: † Judicabit populū suuz. q̄ nō debet iudicare nisi populū sibi subditū. b† Fiat dan coluber in via.i.prudēs ꝓcedēdo p viā iusticie.Matth.x.Esto te prudētes sicut serpentes. † Cerastes in semita.p semitaz que rectioꝝ est via publica intelligit epikeya que dirigit legē cōmunē in casu ꝑticulari: ꝛ ipsa debet esse in bono iudice tam ecclesiastico q̄ seculari: ꝛ est cerastes serpens cornut⁹.p q̄ designat⁹ q̄ bon⁹ iudex cornu sue potestatis debet malos impetere vt a malis reprimant⁹ ꝛ alij terreant⁹. c† Mordens vngulas equi vt cadat ascensoꝝ eius retro.p ascensoꝝ equi vir potens intelligit ꝛ supbus cōtra quē bonus iudex debet constanter ꝛ caute ꝓcedere vt deijciat⁹ supbia ei⁹. ꝛ q̄ñ debet in hoc de diuino auxilio confidere.iō subditur: d† Salutare tuū expectabo dñe. e† Had accinctus p̄liabit⁹.Per gad q̄ dicitur accinctus intelligit homo castus:cingulo castitatis p̄cinctus Luc.xij.Sint lūbi vestri p̄cincti.Q̄ exponēs Hieg. dicit:Lumbos enim p̄cingimus cum carnis luxuriam per cōtinentiā coartam⁹. † Preliabit⁹ ante eū.p hoc designat⁹ q̄ bellū cōtra vitium luxurie occurrit in iuuentute. f† Et ipse accinget⁹ retro.nam deuicta cōcupiscentia carnis p castitatez debet armari cōtra elationem ne ex tali victoria surgat q̄ sibi q̄ peius est.Unde dicit Bern⁹.sup missus est.Expedit magis virginē nō esse q̄ de virginitate insolescere. g† Aser pinguis panis.Per aser qui interp̄tatur beatus: potest significari dñs noster iesus christus qui non solum est beatus:sz etiam beatitudo sanctoꝝ aliorū obiectiue. † Pinguis panis eius.i.sacramentū eucharistie in quo datur nobis christ⁹ in nutrimentū spiritualis vite.Joh.vj.Ego sum panis viuus qui ⁊ celo descendi:siquis māducauerit ex hoc pane viuet in eternum. b† Et prebebit delitias regibus.p reges intelligunt celi ciues cū christo regnantes qui delitiant⁹ in aspectu christi.nam interi⁹ reficiuntur in aspectu diuinitatis: ꝛ exteri⁹ in aspectu humanitatis. i† Neptalim ceruus emissus.p neptalim q̄ dilatatio interp̄tat⁹ cōuenienter p̄dicatoꝝ diligens intelligit⁹ p spirituales filios dilatatur qui dicit⁹ ceruus ꝓpt promptitudinē ad discurrendū ꝓ predicatione verbi diuini ꝛ emissus:nam ab illo debet mitti.Ro.x.Quō predicabunt nisi mittant⁹. k† Dans eloquia pulchritudinis.nam predicare nō debet de fabulis ꝛ ficticijs sed de sacris scripturis de q̄bus dicit⁹ Ps⁹.xj.Eloquia dñi eloquia casta:argentū igne examinatum:purgatū terre purgatū septuplū. l† Filius accrescens ioseph.per ioseph qui a iuuentute tantū çelū habuit castitatis q̄ propter eam sustinuit penam carceris. conuenienter intelligit⁹ iuuenis religiosus vel secularis habens çelum castitatis:et dicitur bis accrescens propter castitatē mentis et corporis. † Et decorus aspectu.per honestatē cōuersationis et etiam pulchritudinem corporis. a† Filie discurrerunt sup murū.ad videndū eum.Dominus enim aliquādo permittit mulieres talem iuuenem allicere aspectib⁹ ꝛ verbis impudicis ad probationē sue castitatis:sicut factum fuit ⁊ ioseph. b† Sed exasperauerunt eum.istud in sensu litterali refertur ad fratres ioseph propter q̄ in sensu mystico referri debet ad alios iuuenes insolentes:qui talē iuuenem eis dissimilem verbis exasperant dicētes eum mollem ꝛ nullius valoris. d† Jnuiderūt ei.propter famā siue bonitatis. e† Habentes iacula.i.verba pungitiua.vocantes eum hypocritam falsum. f† Sedit in forti arcu eius.i.in christo: ꝓpter quod talis non mouetur a sancto ꝓposito. b† Et dissoluta sunt vincula brachioꝝ eius.i.pronitates ad vina superflua et venerea que vocant⁹ syngenia corrigia dolosa.vij. Ethicoꝝ. i† Per manū potentis iacob.i.p virtutem dei que requirit⁹ ad obseruantiā perfecte castitat⁹.Sap.viij. Et cognoui q̄ nō possum esse ꝓtinēs nisi de⁹ det. b† Jnde egressus est pastor. talis enī iuuenis aptus est vt suo tpe ꝓmoueat⁹ ad officiū pastorale. l† Lapis israel.i.firmus ꝛ stabilis in sancto ꝓposito. m† De⁹ patr⁹ tui erit adiutor tu⁹. De⁹ enī p̄ dñi nostri iesu christi qui christus est pater talis iuuenis seu prelati. est eius adiutor in operibus suis: ꝛ p cōsequens tota trinitas cui⁹ opa sūt indiuisa. n† Et oīpotēs bñdicet tibi.m⁹tiplicā/do i spūalis bonis. o† Bñdictiōib⁹ celi ⁊ sup ꝛ abyssi iacē/

tis deorsum.p abyssum intelligit̄ inferni pena. ⁊ p celū desup gloria supna.p hoc ꝫ q dicit̄: † Būdictionib⁹ ⁊c.intelligit̄ euasio gehēne ⁊ adeptio glorie q̄ sunt benedictiões magne

q† Benedictionib⁹ vberū ⁊ vulue. p ℔ intelligit̄ generatio filioꝝ spūaliū ⁊ nutritio eoꝝ in moꝛib⁹ ⁊ in fide:q̄ sunt in pla to būdictiões magne. Prouerb.x. Gloria patr̄ est filij⁹ sapiēs.

s† Benedictiões patris tui.i.q̄s christ⁹ pater tu⁹ dedit tibi.

t† Cōfoꝛtate sunt būdictionib⁹ patrū eius.i.maioꝛes sunt ⁊ efficatioꝛes q̄ꝫ būdictiões date patrib⁹ antiquis ex quib⁹ descendit xp̄s ſm carnē.nam illi q̄tūcūq̄ iusti nō admittebant̄ ad regnū sed descendebāt ad limbū.filij Ro xp̄i p baptismum admittunt̄ ad regnū.Christus Ro veniēs in mundū p mortē suā sanctos patres de limbo eduxit ⁊ ad celū empyreū trāstulit.ideo subdit̄: v† Donec veniret desideriū collīū eterno/rū.i.donec veniret xp̄s de q̄ dicit̄ Aggei.ij. Ecce veniet desideratus cūctis gentib⁹. Et ideo dicit̄ desideriū collīū eterno/rum.i.sanctoꝝ patrū qui desiderabāt xp̄i aduentum.⁊ dicunt̄ colles eterni: ꝓpter eminentiā sanctitatis ⁊ durationez ꝓpe/tuitatis a pte post. x† Fiant in capite ioseph naçarei inter fratres suos.i.in capite iuuenis dicto modo descripti qui est naçareus.i.sanctus inter fratres suos veniāt benedictiões p dicte. a† Beniamin lupus rapax.Scōm q̄ dicit Aug⁹.p beniamin figurat⁹ fuit paulus apl̄us qui fuit de tribu beniamin sic ipse dicit Phil.iij.⁊ ideo ō ipo sb̄dit̄: b† Manera/piet predam. Nam in sua iuuentute valde grauiter pſecut⁹ fuit ecclesiā vt habet̄ Actuū.viij.⁊.ix.Sz qz puersus fuit ad fidem ⁊ edificauit valde ecclesiā ope ⁊ doctrina: ⁊ sic fact⁹ fuit de lupo pastoꝛ:⁊ ō p̄done custos.ideo subdit̄: † Et vespere diuidet spolia.qz post suā cōuersionē multos valde gentiliuz cōuertit ad christi fidē qui dicunt̄ ipsi⁹ spolia.nam cos de manu diabolī eripuit ⁊ ecclesie christi aggreganit: † Ego ꝓgregoꝛ ad populū meum sepelite me cū patrib⁹ meis ⁊c. p ℔ ostēditur q̄ bonus homo debet esse valde sollicit⁹ vt in sacro loco sepeliat̄: vbi suffragioꝝ copia habeat̄. In ca.xlix. vbi dicitur in postilla:Dicit enim in nouissimis diebus.

Additio.j. Super illud verbū:In nouissimis diebus.Ra.Moy.gerundeñ.in sua glo.dicit:Nouissimi dies sūt dies.Messie:qm̄ iacob significabat illa tpa in verbis suis:cū dixit:Donec veniat silo ⁊ ipsi congregabunt̄ ppli ⁊c.Scōm enī cōmunē opinionez nouissimi dies: dies Messie sunt.hec ille.Et sunt verba notanda:licet frequēter a iudeis malicioſe negentur. In eodem ca.xlix.vbi dicitur in postilla:Quia tu es principium doloꝛis mei ⁊c.

Additio.ij. In hebꝛeo in hoc loco ponitur:Tu es p̄ncipiū oni.⁊ est dictio que q̄ꝫ significat doloꝛē:q̄ꝫ Ro foꝛtitudinē seu roboꝛez ⁊ vtroq̄ mō pōt exponi ad cōmendationē ipsi⁹ ruben anteq̄ peccasset.cuz enī dicit̄:p̄ncipiū doloꝛis mei.i.sollicitudinis mee circa filios meos:⁊ sic exponit magist̄er in hist̄o.Si aūt dicat̄ p̄ncipiū foꝛtitudinis mee:potest sic intelligi:qz in eo primo apparuit virilitas ipsi⁹ iacob in actu generādi ⁊ redit in idem q̄ prius. Vel ſm Ra.Moy.in hoc cōmendat̄ castitas iacob: qz vt tradunt hebꝛei tūc nō emisit de se semen añ cōceptionē Ruben ⁊ sic fuit principiū foꝛtitudinis sue quo ad hoc:⁊ est ſnia planioꝛ.Dicit enī p̄mo:oīa que faciebant ad cōmendationē Ruben.s. tu es foꝛtitudo mea.vsq̄ ibi:Maioꝛ imperio.Et postea subdit illa que faciūt ad ei⁹ decrementū:⁊ hoc cuz dicit:Effusus es sicut aqua ⁊c. Jn eodem ca.xlix.vbi dicit̄ in postilla:Nō au

Additio.iij. Hec au- (feretur sceptruz de iuda. ctoꝛitas patriarche.s.Nō auferet̄ sceptrū de iuda: donec veniat silo:est valde efficax ad vincendū iudeos de hoc q̄ xp̄s p̄missus iam venit a tpe q̄ ablatū est sceptrū de iuda ⁊c.Et ideo cōtra hoc multipliciter cauillant̄ ꝫ cauillationib⁹ ibi bñ videt̄ respōderi in postilla: excepto vno scz cum dicit̄ q̄ Machabei qui sacerdotes fuerūt ⁊ gubernauerūt populū:erāt de tribu iuda:qō ipsi negāt:nec plane contra eos hoc p̄bat̄.vnde inter alios q̄s de hac materia vidi loquētes seu scribētes sup Ra.Mar.in pugiōe suo scōa pte ca. iij.⁊.v.de hoc eleganter tractat.primo exponens hec verba: Nō auferet̄ sceptrū: nec dux de femoꝛe:de collegio seu ꝓsistorio iudeoꝝ qui dicebant̄ canbedrin:ad quos omnes difficultates seu dubia legis ⁊ fidei pueniebāt ⁊ oīa summa iudicia ⁊ cōtrouersie qui quidē residebāt principaliter sub regib⁹ ⁊ ducibus iude ī hierusalē.⁊ postea in babylonica captiuitate dū essent reges vel duces de iuda.consequenter aūt in reditu captiuitatis apud hierusalem durabat etiam potestas illoꝝ prout potestas alicuius capituli vacante sede durat:quoꝝ auctoꝛitas ⁊ potestas durauit etiam tpe.Machab eoꝝ:⁊ vsq̄

ad certū tempus ante destructionē templi secūdi:quod quidē tempus cōcurrit cum tpe passionis xp̄i:⁊ tūc cessauit oīno eorum potestas:que omnia sufficienter ꝓbat p̄dictus auctoꝛ:⁊ deducit p auctoꝛitates sumptas a doctoꝛib⁹ autēticis hebꝛeorum antiquis quibus nullo modo possunt iudei rationabiliter dissentire:quas quidem ad euitandū ꝓlixitatē omitto:remittendo eas p̄dicto libꝛo vbi plane tractantur. Jn eodem ca. xlix.vbi dicit̄ in postilla:Ligans ad vineam ⁊c.

Additio.iiij. Expositio catholicoꝝ ī hoc loco nō debet censeri mystica sz poti⁹ l̄ralis Jacob enī ꝓphetando de filijs in ℔ loco: sepe loquit̄ methaphoꝛice.ſm quā locutionez accipienda est ſnia litteralis:ex ℔ q̄ res significate p voces:vlterius aliud significāt:ꝓut ostensum fuit ī ꝓlogo huius libꝛi. Qz aūt hic circa iudā methaphoꝛice loquit̄:satis videtur ex hoc q̄ꝫ dixerat:Catulus leonis ⁊c.qō exponit̄ de dauid vt in postilla:qui nō fuit catulus leonis nisi metaphoꝛice.Et similiter in ℔ loco cū dicit:Ligās ad vineā ⁊c. Locutio metaphoꝛica debet censeri:p̄sertim cū similitudines quas in hoc loco ponit sint oīno ꝓformes similitudinibus in alijs locis sacre scripture ꝓtentis vbi de simili materia tractat̄. Pro q̄ attendendū q̄ vinea in sacra scriptura accipit̄ ad l̄ram ꝓ ꝓgregatiōe eoꝝ q̄ sūt sub fide.vnde Esa.v. Vinea dñi ⁊c.Similiter xp̄s se vocat vitē.Joh.xv. Ego sum vitis vera ⁊c.similit̄ discipulos vocat palmites.vt ibidē.Per asinā Ro significat xp̄s populū iudeoꝝ.⁊ p pullū populū gentiliuz:vt Matth̄.xxj.⁊ Zach̄.ix.prophetice hoc idem signat̄. Per hoc aūt q̄ dicit:Lauabit in vino stolā suam ⁊c.etiā metaphoꝛice significat ad l̄ram passio xp̄i:de q̄ Esa.lxiij. Cum a christo querit̄:Quare ergo rubꝛum est indumentū tuū ⁊ vestimēta tua? ⁊c.q̄ omnia ad l̄ram intelligunt̄ de christo et ei⁹ passione:vnde tenenda est expositio nostroꝝ doctoꝛuz in ℔ loco tanq̄ l̄ralis ⁊ cōtinuat̄ cum p̄cedentib⁹ cōuenienter.cū enī dixerat:Donec veniat qui mittēdus est.s.christus:cui erit cōgregatio seu expectatio gentiū:cōsequenter declaratꝫiunctionē harū gentiū dicēs:Ligās ad vineā ⁊c.similiter ⁊ passionē p quā specrabāt redemptio omniū gentiū:⁊ hoc cū dicit: Lauabit in vino ⁊c.⁊ exponant̄ ad l̄ram:ꝓut in Glo.ordi.⁊c.

Jn eodē ca.xlix.vbi dicit̄ in postilla:Sz hec expositio ⁊c.

Additio.v. Hec expositio nō videtur tanq̄ extranea repellanda nō obstantibus obiectiōibus postillatoꝛis contra eā. Prima enī obiectio nō videtur valere:nam ille qui nimis datur ad speculationez sepe negligit curā tēporaliū negocioꝝ:intātū q̄ iudicio cōmuni hoīz rudis seu fatuus reputat̄:sicut Phōs.vj.Ethi.dicit de anaxagoꝛa ⁊ similib⁹ pℏis:q̄ videbant̄ ignoꝛantes conferētia sibiipsis.Secundā Ro obiectionē manifestum est nō valere.reperitur enī in sacra scriptura expressum q̄ de filijs isachar erant homines excellentes in scientia sup alios:vnde.j.Paral̄.xij. De filijs quoq̄ isachar viri eruditi qui nouerant singula tempoꝛa ad p̄cipiendum quid facere deberet israel ⁊c. Sup quod verbum glo.doctoꝛes legis in tribu isachar fuisse traduntur qui singula tempoꝛa cerimoniarū obseruanda docebāt: et q̄d facere deberet israel p̄scribebāt.Hec in Glo. qō etiā ipemet postillatoꝛ in hoc loco teitat̄:vbi de isachar sic dicit: Erāt enī isti studiosi in lege:⁊ sciebant optime consulere quid ⁊ quō esset agendum:⁊ cetere tribus eoꝝ cōsilijs acquiescebant. hec postillatoꝛ. Qz aūt de tribu leui etiam essent cōmuniter iudices ⁊ doctoꝛes populi:verū ē.⁊ habet̄ Deu.penul.vbi de leui ꝺz:Perfectio tua⁊ doctrina tua a viro sctō tuo ⁊c. Sz cū ℔ stat q̄ isachar etiam habebat excellentiā in scientia:vt dictum est respectu aliozū p̄ter leui.Continuat̄ etiam littera ſm hāc expositionem sic:nam cum isachar esset auidus ad speculationē scientie:⁊ haberet terrā fructiferam:erat accubans inter terminos:abhoꝛrēs.s.laboꝛes coꝛpoꝛales.vñ videṫ requiē.s.speculationem q̄ esset bona:⁊ terram q̄ esset optima.s.fructiferacum modico laboꝛe:ꝓut in postilla.ex amoꝛe studij excusabat se vt plurimū ne iret in exercitium:quia diligebat quietem et dulcoꝛem sapientie:⁊ ideo p̄eligebat soluere tributum regibus potius q̄ꝫ dimittere requiem speculationis. et hoc est qō sequitur:⁊ supposuit humerū suum ad poꝛtandū.s.quia volebat magis esse tributarius q̄ꝫ bellicosus seu militaris ratione predicta. Jn eodem ca.xlix.vbi dicitur in postilla:Dan iudicabit populum suum ⁊c.

Additio.vj. Dictio hebꝛaica in hoc loco posita signific at vno mō iudicare: et alio modo vindicare.et vtrūq̄ posset intelligi de samsone: ꝓut in postilla. Jn eodem ca.xlix.vbi dicitur in postilla:Salutare tuum expectabo domine.

Additio.vij. Licet samson fuisset fortissimꝰ ī cor/porali roboze:ñ tñ ab aliq̄ posset du bitari an esset messias:fuit enim Samson modice prudentie et discretionis nec fuit etiam propheta: nec de eo leguntur tales ẋtutes q̄bꝰ de ꝟ posset suspicari: vñ q̄ ꝓiarcha dixit de ꝟ lo co.Salutare tuū ꝛc̄.Melioꝰ videt referēdū ad tp̄s antichristi: ꝑut Hzegoꝰ.iij.Moy.dic̄: q̄ q̄dē antix̄p̄s ꝑut cōit ferī:descen surꝰ ē ꝺ tribu dan:q̄ circa tabernaculū ad aq̄lonē castrameta/tus ē:ꝛ qz ip̄e Hzego.ibidē ait:Judea erroꝛis sui laq̄is capta ꝑ x̄po antix̄po spectat.Añ iacob ī electoꝛ voce in eodē loco repete cōuersus ē ad deū dicēs.Salutare tuū expectabo ꝛc̄.i. nō sic̄ ifideles antichristū.q̄.s.vēturꝰ ē de tribu dan sz eū q̄ in redēptiōez nr̄az vēturꝰ ē fideliter specto vex x̄p̄m.de x̄po enī ẋo.s.dixerat:Donec veniat q̄ mittēdus ē. et hāc sn̄iam exp̄/se tenet trāslatio chaldaica. Jn eodē ca.xlix.vbi ꝺz ī postil.

Additio.viij. Mō videt rō/(Sedit in fortī ꝛc̄. ni ꝑsonū:ꝙ in ꝟ loco inter tot bo/na que iacob de ipso ioseph prophetauit interponatur tanq̄ bonum descensus hieroboam ex ipso ioseph cū ipse hierobo/am fuerit pessimus idolatra:qui nō solum peccauit:sed etiam peccare fecit israel,ꝑpter qꝺ diuina sn̄ia fuit abscisus a regno cū posteritate sua:excepto vno filio tm̄:vt in.iij.Regū.xiij.ꝛ xv.ca.ꝛ etiā regnū eiꝰ sz ꝑ tpe a deo fuerit pmissuz:nō tñ gra tū:de eo enī legit̄.Osee.viij.ca.Jpsi regnauerūt sz nō ex me. ꝛ sil̄r.xiij.de eodē:Dabo eis regē in furoze meo: nō q̄ de ipso recte diceret:Jꝑ manū potētis iacob:vñ alit̄ circa ꝟ videt dicendū. Ad qꝺ sciēdū ē:ꝙ ioseph duas habuit ꝓncipales p secutiōes.vnā.s.a fratribꝰ ꝺ q̄ intelligit̄ illud.Exasperauerūt eū ꝛ iurgati sūt ꝛc̄.ꝑut ꝺz in postilla.Aliam x̄o ab vxoze dñi sui.s.pharaonis:vt.s.xxxix.a q̄ q̄dē p̄secutiōe fuit a deo ꝑtectus intātū:ꝙ nō fuit inclinatꝰ ad peccādū.sz vehemēter in/citatꝰ ad ꝟ fuisset:vt ibidē ptz:ꝛ de ꝟ exponūt q̄dā hebꝛeoꝝ: qꝺ sequit̄.s.Sedit in fortī arcꝰ eiꝰ.s.appetitꝰ eiꝰ carnalis:q̄ se pe in hoībꝰ modice virtutis tēdit ad ex̄ ad suū cōcupiscibile: tanq̄ arcꝰ ꝑijciēs sagittā ad signū:qꝺ nō sic fecit ioseph:sz se dit in fortī.i.in fortitudīe x̄tutis cōtinētie:ꝛ qz qñq̄ aliq̄ q̄ ex ductu rōnis refrenāt suū carnalē appetitū:cū ꝟ tñ molestant̄ a prauis ꝙcupiscētijs:ꝑut ꝙtingit ꝙtinētibꝰ:Joseph aūt non sic:sz tanq̄ vere tēperatꝰ vires ꝑprias carnales sꝟiectas ha/bebat rōni:sic vt nullū motū ad ꝟ sentiret molestie sensualita tis.iō dic̄:Et dissoluta ꝛc̄.sic ꝙ li eiꝰ referat̄ ad ꝟ qꝺ dicit: Ar cū suū ꝛc̄.Arcus enī hz duo brachia q̄ cū corda fortiť sūt liga ta:ad ꝟ vt possit sagittare:q̄rū q̄dē brachioꝝ arcus si vincula dissoluant̄:tūc arcꝰ penitꝰ est indispositꝰ ad sagitandū:et isto mō vires sensuales Joseph cū q̄bꝰ arcꝰ appetitꝰ carnalis solet sagitare: erāt dissolute a vīculis carnalibꝰ:idcirco in ꝟ cōmē/dabat̄ nō solū vt ꝙtinēs:sed tanq̄ tēperatꝰ:ꝛ qz vitare pecca tū p̄sertim ꝟ mō ī statu nature corrupte nō possumus nisi gra dei auxiliāte fm Augl̄.in libro de pfectiōe iusticie:iō subdit̄: Jꝑ manū potētis iacob:qz ꝑ virtutē gr̄e dei illud peccatum sic vitauit. Jꝑōt etiā ꝟ qꝺ ꝺz: Et dissoluta sūt vincula eiꝰ:alit̄ exponi.s.vt intelligat̄ ꝺ dissolutiōe vinculoꝝ ioseph ī carcere de mādato regis:ꝛ ꝓuidētia diuīa:vñ de eo legit̄ in p̄s.ciiij. Humiliauerūt in cōpedibꝰ pedes eiꝰ:ꝛ sequit̄.ꝙ.de eodē. Mi sit rex ꝛ soluit eum. qꝺ aūt sequit̄:Jnde pastoꝝ egressus est lapis israel:videt aliter exponendū. Ad cuiꝰ intellectū atten/dendū ē:ꝙ qz posteritas ioseph ꝑ ephraim descendēs recesse/rat a diuīo cultu:a tpe ipiꝰ pessimi hieroboā vt dictū ē:intātū ꝙ nō reputabant̄ iā de filijs israel fm fidē:sz q̄si gētiles ꝛ alieni gene:vñ de eis legit̄ Osee.v.Jn dñm ꝓditiose egerūt:qz filios alienos genuerūt ꝛc̄. Jdcirco iacob videns in spū:ꝙ filij io seph nunq̄ essent deo recōciliandi nisi ꝑ x̄p̄m q̄ oēs tā hebꝛe/os q̄ gētiles vocauit ad gr̄az.iō dicit:Jnde egressus ē pastoꝝ ꝛc̄.q.ꝺ.ab ipso potēte iacob.s.a deo q̄ ꝑseruauit ioseph a pec/cato:vt dictū est:egrediēs est pastoꝝ.s.x̄p̄s q̄ tanq̄ pastoꝝ bo/nus dixit: Alias oues habeo q̄ nō sūt ex ꝟ ouili:ꝛ illas opoꝝ/tet me adducere.Silr ꝛ lapis israel:supple inde egrediēdus ē:q̄ quidē lapis israel est ille.s.quē reꝓbauerūt edificantes q̄ fecit vtraq̄ vnū.Añ ad cōsolationē posteritatis ioseph ꝟ introdu ctū est:ne ꝑ ꝟ ꝙ apostatauerūt a lege diuīa: intelligerent̄ ex/clusi a finali salute ꝑ x̄p̄m fienda:vñ ꝛ hic notabiliter nomīat christū ꝑ nomē pastoꝝis ꝛ lapidis:quoꝝ vtrūq̄ nomen impli/cat reductionē gentiliū seu apostatantiū ad vnū deū ꝛ vnam fidē:nec obstat huic expositiōi qꝺ dicit:Egressus est q̄si de ꝑ/terito:qz ꝟ est ꝓpter certitudinē ꝓphetie:ꝛ etiā fm expositio nem postillatoꝝis de futuro habet intelligi:vt patet ī postilla. Quidā aūt exponūt ꝟ qꝺ ꝺz:Jnde egressus est pastoꝝ lapis israel ꝛc̄.de iosue filio Nun:q̄ fuit de tribu ephraim: ꝛ ꝑ ꝓ̄s de ioseph:ꝛ licet rōnabiliꝰ posset de illo exponi qui fuit iustus rectoꝝ israel̄ post moysen: ꝓpteꝝ tñ adaptant̄ hec verba chr̄isto: p̄sertim cū dicit̄ lapis israel:nā etiaz Ba.Moy.gerundeñ. in ꝟ loco dicit exp̄sse:ꝙ lapis hic dictus ītelligit̄ ille de quo ī p̄s.cxvij.Lapidē quē reꝓbauerūt ꝛc̄.Jn q̄ loquit̄ quasi ꝑ/phetādo nesciēs:sicut legit̄ de Caypha. Jn eodez ca.xlix. vbi dicitur in postilla:Benedictiones patris tui ꝛc̄.

Additio.ix. Jste due expositiōes videnť insuffi/cientes:vtraq̄ enī eaꝝ p̄supponit falsum vel incōueniēs:nam ꝑma expositio p̄supponit:ꝙ dñs ꝓmiserat ipsi iacob dominiū toti⁹ mūdi:cū ei apparuerat inx̄ luc̄an:de quo.s.xxviij.ca.sed hoc videť falsum: nam in scda apparitiōe in qua deus apparuit ipsi iacob in eodē loco.s. lu/ca:vbi iterū benedixit eū:ꝛ mutauit nomē eius in israelē: ibi legit̄:Terrā quā dedi abꝛaam ꝛ isaac:ꝺabo tibi ꝛ semini tuo post te ꝛc̄.Ex q̄ patet manifeste ꝙ nō ampliauit sibi terminos plus q̄ patrib⁹ suis.Cōseq̄nť etiā iacob.s.xlviij.ca.repetēs p̄dictā ꝓmissionē factā ī luc̄a ūbi ioseph.sic dic̄: Deꝰ oīpotēs apparuit mihi in luc̄a q̄ est in terra chanaan:bñdixitq̄ mihi: ꝛ ait:Ego te augebo ꝛ multiplicabo ꝛ faciā te in turbas popu lorū:ꝺaboq̄ tibi terrā hanc ꝛ semini tuo post te in possessionē sempiternā.Ex quo ptz manifeste:ꝙ ꝓmissio facta iacob ī lu/c̄a nō se extendebat nisi ad terrā chanaā. Qz aūt in ca.xxviij. supꝛadicto dicit̄:Dilataberis ad orientē ꝛ occidentē ꝛc̄. Jn/telligit̄ de orientali ꝛ occidentali plaga ipsi⁹ terre sibi ꝓmisse scz chanaan:que etiā potest diuidi in quattuoꝝ plagas:sic̄ to/ta terra habitabilis.Scda x̄o expositio p̄supponit ꝙ iacob habuerit clariozē reuelationē de mysterio x̄p̄i ꝛ futura beati/tudine q̄ ipe abꝛaā:qꝺ est valde incōueniēs.Tum qz abꝛaaz dicit̄ esse pater fidei: ī cuiꝰ sinu ꝑut habet Luc̄.xvj. iusti ab angelis portabant̄:Tuz qz de eo legit̄.s.xviij.ca.Dixitq̄ do minꝰ:Nū celare potero abꝛae que gesturus sum ꝛc̄. Et eadez ratione ꝛ fortiozi incōueniēs videť:ꝙ deus celaret abꝛaā de his que ptinēt ad salutē:maxime illa que reuelaturꝰ erat ipsi iacob:Tum qz futura beatitudo reuelata fuit ipsi abꝛae cum lux sancta semini suo fuerit ꝓmissa:vt expositum fuit ca.xv. que quidē beatitudo aptionē ianue celestis ꝛ cetera q̄ ad ꝟ re quiruntur p̄supponit.Jꝑ illud autē quod dicit propheta: Super senes intellexi.Nō est intelligendum ꝙ semper poste/riozes sancti habebāt clariozes reuelatiōes q̄ ꝓmi: alioquin sequit̄ ꝙ sancti modernoꝝ tēpoꝝ essent magis illuminati de his que ptinent ad fidem q̄ apl̄i:qui sunt antiquiozes ꝛ seni/ozes qꝺ est falsum.Ultima etiā ratio ad ꝟ inducta ꝑ postilla/toꝛē nō sufficit:nā licet natura vt in pluribꝰ ꝓcedat de minus pfecto ad magꝭ pfectū. Natura tñ fm Boetiū semp sumit ini tiū a pfectis:ꝛ iō abꝛae fuit dictū.s.xvij.ca. Ambula coram me ꝛ esto pfectꝰ ꝛc̄.ꝑut fuit declaratū.Assumit etiā hec expo sitio bñdictionē ꝛ reuelationē ꝑ eodē:que tñ sunt diuersa:nō enī oēs bñdictiones sūt reuelatiōes:nec ecōuerso:vt ē mani/festū:vñ ꝟ lr̄a videť alit̄ exponēda ꝛ planiꝰ. Ad qꝺ sciēdū: ꝙ cū iacob bñdiceret̄ a p̄re suo.s.xxvij.ca.eidē dixit sic: Det deus tibi de roze celi ꝛ de pinguedine terre ꝛc̄. in q̄ fuit bñdi/ctus ad lr̄am de bona influētia celesti:ꝛ de bona dispositione terrestri: ex quibꝰ immediate multiplicant̄ terrenasc̄tia nō tñ legit̄ ꝙ iacob fuisset benedictus exp̄sse a patre suo ꝺ multipli/catione ꝓpagationis hoīm ꝛ aialiuz:qꝺ intelligit̄ in benedi/ctionibꝰ vulue:nec etiā de bona gubernatiōe seu nutritiōe ta liū:qꝺ intelligit̄ in bñdictionibꝰ vberū:ista aūt bñdictio q̄ ꝑ/tinet ad ꝓpagationē animaliū cōsueuit ī scriptura ab alijs di stingui:vnde Deut̄.vij.dicit̄:Benedictꝰ eris inter oēs popu/los ꝛ nō erit apud te sterilis vtriusq̄ sexus tā ī hoībꝰ q̄ ī gre gibus tuis ꝛc̄.Jacob q̄ in hoc loco amplꝰ benedixit ip̄m io/seph q̄ ipse iacob fuit bñdictus a patre suo q̄tum ad p̄dicta: ꝛ hoc est qꝺ dicit:Bñdictiōes patris tui.s.quibꝰ te benedico: Conforzate sunt bñdictionibꝰ patrū meoꝝ ꝛc̄.s. bñdictionibꝰ quibꝰ patres mei me bñdixerūt vt dictū est.Et sequit̄ in litte/ra fm hebꝛaicaz veritatē:Usq̄ ad desideriū colliū eternoꝝ: seu colliuz seculi ꝛc̄.Jn quo intelligit̄ christus desideratus a cunctis gentibus:vt Aggei.ij.ca.de quo Luc̄.x.Multi reges ꝛ ꝓphete voluerūt videre que vos videtis ꝛ nō viderunt ꝛc̄. Et cōtinuant̄ hec verba cum p̄cedentibus ꝛ sequentibus sic: Benedictiōes patris tui que cōforzate sunt benedictionibus patrū meoꝝ ꝛc̄.Et sensus est:ꝙ bñdictiones tpales quibꝰ ia/cob ipsum ioseph benedixerat: que forziozes seu ampliozes sunt q̄ benedictiones patrū meoꝝ scilicet ipsius iacob vt di/ctum est: vna cum summa benedictione spirituali desiderata a collibus eternis scilicet a sanctis ꝛ iustis:omnia ista fiant in capite ioseph.

In eodem ca. xlix. vbi dicitur in postilla: Tamen magister in hystoria scholastica ꝛc.

Additio vltima. Hec expositio mgri hystoriax ē i Glo. inter line. vbi sup ꝑ xp̃ū ad pp̃lm suū: supaposuit freq̃ntiā angelox. Silr et expositio Strabi q̄ i glo. ponit i margine: ꝛ nō ponit ibi ḡtū ad ꝑ aliq̄ opio oppositā: vñ nō videt q̄ sit hec expositio repellenda: pser tim cū Aug⁹. sup Gen. illā ponit: lz ñ totalit assertiue: dic. n. sic. Uidēdū quō dicant scpture: q̄ assidue dicūt de mortuis. Et appositus ē ad pres suos: vel appositus ē ad pp̃lm suū ꝛc. Ecce. n. ō Jacob ōr: Jā q̄dē mortuo: lz nōdū sepulto ꝛ ad quē pp̃lm apponat: ñ i ꝓmptu hr̄: ex illo. n. ppls ꝓr nascit: q̄ dicit ē ppls israel: q̄ xo eū ꝓcessert tā pauci iusti nōiant: vt eos pp̃lm noīare certem⁹. nā si dictū eēt: Appositus ē ad pres suos nulla q̄stio fieret: an forte ē ñ solū hoīm sctōx: lz etiā angelox ppls ciuitat illi⁹: de q̄ ōr ad Heb. xiij. Accessistis ad montem ꝛ ad ciuitatē ōi hierlm: ꝛ ad milia angelox exultātiū: huic populo apponunt: q̄ p⁹ hāc vitā placentes ō fuit: tūc. n. dicūt apponi qñ iā nō remanet sollicitudo tētationū ꝛ piculū pctōx q̄ ituens scptura ait: Añ morte ne laudes hoīem quēq̄: hec Aug⁹. ex q̄ auctate soluit obiectio facta p postillatorē: nā ad ꝑ q̄ dic: q̄ null⁹ pōt dici appositus ad āgelos: nisi qñ transfertur ad gloriā. Rñdet fm Aug⁹. q̄ q̄ p⁹ hāc vitā placētes deo fiūt: dicunt angelis apponi: inq̄ntū iā in eis cessat sollicitudo tētationū ꝛ piculū pctōx: lz sūt ipeccabiles sicut angeli: lz ad huc statū glorie ñ attigāt. Nec etiā videt inconuenies dicere: q̄ cū scti i hac vita exītes sepe habeāt angelox ꝓsortia: q̄ tales cū sint i libo ad eox ꝓsolationē ab angelo freq̄nt visitentur: ꝛ ꝑ videt sonare glo. inter li. p̄dicta cū dic: Freq̄ntiā angelox: ñ. n. dic ad societatē angelox: q̄ sonat ꝯtinuū ꝓsortium lz dic freq̄ntiā angelox: q̄ magis sonat freq̄ntiā visitationis Qr añt postillator arguit ꝫ motiuū hui⁹ expositionis dicens: q̄ añ morte iacob fuerunt recepti in limbo adam et abel.

Dicēdū q̄ de nullo sctō q̄ añ abrāā decessit legit q̄ fuisset appositus ad pp̃lm suū. Cui⁹ rō pōt eē: q̄ illi licet decessissent i grā: tñ forte habebant aliq̄ venialia ꝓ q̄b⁹ optebat eos eē in purgatorio ad tp̄s: ꝛ sic ꝓpt tales nō diceret iacob eē appositus ad pp̃lm suū: cū ñ essent adhuc in limbo. Et notanduz q̄ scptura loquēs de morte ꝗrundā iustox q̄ añ passionē chri sti decesserūt; freq̄nter ōr: Appositus ē ad pres suos: seu ad populū suū: vt i supradict ptz ꝛ i alijs: vel obdormiuit cū pribus suis: vt de Dauid. iij. Reg. ij. ꝛ de alijs q̄ idē sonat: lz p⁹ passionē xp̄i aliter dicit. s. obdormiuit i dño: vt Act. vij. de stephano: ꝛ i alijs sacris hystorijs ꝛ legēdis sctox q̄ multū cōsonat catholice Xitati: nā ꝑmi q̄ntū cūq̄ scti nō obdormiebāt i dño cū nōdū i deo req̄escerēt ꝑ beatā fruitionē: lz cū pribus hec spectantib⁹ apponebant: lz postremi scti q̄ ianua celesti iaz apta statim p⁹ morte deo cōiungebant: dicunt obdormire in dño: de quib⁹ Apo. xiiij. Bti mortui q̄ i dño moriunt. ad quā morte q̄ poti⁹ vita dicēda ē nos ꝓducat dñs nr̄ ihs xp̄s q̄ viuit ꝛ regnat in secula seculorum.

Replica correctorij contra Burgensem. In ca. xlix vbi postillator clare exposuisset testamentū iacob respectu ruben. Burgen. nescio q̄d ꝓfusum murmurans dic q̄d nihil valet ad ꝓpositū. Nā. s. ca. iij. i additiōe ꝑma ponit regulā q̄ ille sensus est lr̄e ꝓpinq̄or: q̄ ex lr̄am pauciora supponit: quā regulā hic nō obſuat cū suo Herundēsi: q̄ supponūt hic ꝑmo: q̄ dolor ꝛ fortitudo de Ruben dicunt cōmendatorie: q̄d tñ nō ꝓbat p aliquē textum: nec expositiones sanctox: sc̄do q̄ fortitudinis cōmēdatio fundet sup turpitudinē: videlicet actū generādi: qui etsi infra limites mrimonij sit licit⁹: hz tñ turpitudinē annexā: p ꝙs spūssctūs hunc sensuz nō efflagitat: igit fm btm̄ Hiero. erroneus est. Tertio supponūt: q̄ act⁹ generationis sit act⁹ fortitudinis vel roboris: q̄d est ꝫ oēm ꝓphetiā naturalē ꝛ moralē: nā q̄uis sit act⁹ naturalissimus viuentiū ꝓ conseruatione spēi: ex sc̄do de aīa: nihil tñ ibi appareat fortitudinis: q̄ nō est ꝓ conseruatione speciei: sed poti⁹ de ꝓstitutione indiuidui. Etiaz minuta ꝛ debilia aīalia actū generationis diligenter exercent imo ꝛ hoīes egrotātes: non est igit actus fortitudinis naturalis: multomin⁹ moralis. Item in eodem ca. vbi postillator exponit illū passū. Nō auferet sceptr̄ de iuda ꝛc. Burgen. voluit aliq̄d addere: q̄d nisi distraheret a veritate lr̄e ꝛ fidei: merito dissimilarem. fingit. n. cū suo pugione quoddā consistorium habens simile vim sicut habet capitulū: sede vacante: per quod consistoriuz putat Burgen. concludere iudeis male hunc passum exponē tibus ꝓ tpe Machabeox: qñ de tribu iuda nec erat sceptrum nec ꝓncipatus: lz q̄ illud cōsistorij fictū mansit apud iudeos

vsq̄ ad destructionē ciuitatis ꝛ tēpli secūdi ꝑ Titū factā: anno octogesimotertio p⁹ natiuitatē xp̄i. Dñs. n. ihesus. xxxiij. annis vixit: ꝛ q̄nquagesimo anno post passionē desolatio facta est: q̄ simul iuncti. lxxxiij. annos faciūt: et sic fm Burgē. ꝛ suos sensus illius passus. Nō auferetur sceptr̄ de iuda ꝛc. Est q̄ xp̄s nō venit añ ablationē illi⁹ consistorij: q̄d dicit hr̄e auctoritatē regalē: sicut capi. pontificalē sede vacante. Modicū igit ꝓbare potest additio sua ꝫ iudeos: nec multuz certare ꝑ fide videtur: q̄ eis admittit errorīs plus q̄. lxxx. annos. Tū etiā q̄ nō ꝓbat illud consistorij fuisse de tribu iuda sp̄ialiter fm opinionē cōem scribe ꝛ ceteri phariſei qui hoc cōsistorium constituebant. fuerunt de tribu Symeon ꝛ Leui. vt dicit hic glosa interlinearis: vt hr̄ Deutro. xvij. Suppleti onē q̄z ꝛ ꝓbatoz suox dictox Burgen. remittit ad fox Julij q̄ ad libros iudeox: q̄ cōiter apud nos nō habent. Item in eodē ca. vbi postillator adducit expositionē glose mysticā ꝛ ad lr̄am aliter oñdit exponendum illū passum: Ligans ad vineā ꝛc. Burgen. se opponit: volens illā mysticā expositionem fore lr̄alem q̄d tñ nō videt. Nam fm btm̄ Aug⁹. ꝛ Greg. supra sepe allegatos: ille est sensus lr̄alis ꝑmus: q̄ per vōces vel terminos cōiter significātes accipit sine absurditate vbi aūt in eo mō exponēdi hystoria deficeret: ꝛ sine absurditate sic exponi nō posset: tūc ꝑmū ad mysticū sensum recurrēdū est: in expositione aūt postillatoris nihil ē absurdū: lz totum lr̄e ꝛ rōni cōsonū. igit sensus ꝑ eū positus est ꝑmo lr̄al: sensus aūt Glo. ordi. ꝛ alioz catholicoz nō solū hic sed sepe mysticus est: et vt talis recipiendus: nō valet igit argumentum Burgen. q̄ dicit: q̄r leo hic accipit metaphorice: igit et alia. s. vitis ꝛ vinea metaphorice sunt accipiēda: q̄r sepe i sacro eloquio fit mixtio trāssumptionū ꝛ ꝓprietatū: sicut supra de Ruben totū ē lr̄ale: tū in fine miscet aque effuse: ita et infra de Jsachar ꝑ metaphorā ōr asinus fortis. cetera aūt sunt lr̄alia: ita hic de iuda fit mixtio methaphorice ꝛ ꝓprietat. Et q̄ Burgen. dicit expositionē glo. hr̄i ex similitudinib⁹ alibi positis: ꝑ hoc nō plus ꝓbat: nisi q̄ allegoria cātholicorū doctox sit bñ fundata: nā sensus mysticus nō est multum attenticus nisi ex aliq̄ passu sacre scripture possit psuaderi: vt vult beatus Aug⁹. de doctri. xp̄iana: vt. s. Itē in eodē ca. vbi postillator expositionē cox dicit exīneam qui dicta de isachar exponunt de studio sapiētie. Burgen. capta occasione debili dicit ꝫ rīū: pretendens soluere rōnes postillatoris: q̄d tñ sufficienter nō facit vt videt. nam responsionē ad primam rōnem Burgen. fundat sup iudicio hoīm indiscreto: quo sapientes stulti: ꝛ stulti sapientes ꝓsueuerunt iudicari. de quo iudicio ōr. j. Cox. j. ij. iij. ꝛ. iiij. ꝑ totum. Non igitur bñ infert Burgen. hoīes mundani sapientes ꝛ studiosos iudicant rudes ꝛ asinos. igit sunt tales. In hac aūt lr̄a vbi ōr: Jsachar asinus fortis: nō ōr de iudicio hoīm: sed de ꝓphetia ip̄i Jacob iudicio diuino reuelata: fm quā exīneū videt dicere: vt arguit postillator: fm respectū vel similitudinē studiosuz fore asinū. Sed q̄ Burgen. allegat Aristo. vj. Ethi. modicum facit ꝑ eo: q̄r Arist. cōsueuit antiqs detrahere: nō cīm pepercit mgro suo platoni: multo min⁹ alijs: vt pz in multis locis libroz btī Aug⁹. Nec tñ Arist. dixit Anaxagoram et alios pbos fore asinos si aliq̄n dixit eos ignaros vel min⁹ bñ sentire. hoc tñ improperabat antiquis: nō q̄r studiosis: sed quia ignorantibus: ꝛ sic illud allegatū est ꝓtra ꝓpositū Burgē. Ꝓro solutione sc̄de rōnis quā facit postillator: Burgē. assumit q̄ reperitur in scptura hoīes de tribu Jsachaar fuisse alijs in scia excellentiores: in loco tñ ꝑ eum allegato nō ōr q̄ erāt eruditi i scia: sed in tēpox obseruatione ꝑ cerimonijs ꝛ ita fortasse erant famuli sacerdotū ꝛ leuitax ad denunciandum populo hmōi tēpox ꝛ cerimoniax obseruātias ad modū ꝑconū q̄d est vilis conditionis officiū: sicut ꝛ cāpanistax: ōr tñ q̄libet officiū suos hr̄e suo mō mgros: vilitas q̄z illi⁹ trib⁹ innuit in lr̄a allegata ꝑ Burgen. in q̄ cetere trib⁹ venientes in adiutoriū dauid numerant ꝑ milia valentiū: hec tribus Jsachar numerat ꝑ ducentos p̄dicto modo valentes. Nam reliqs oēs de illa tribu dicit pedissequos qui consilia sequebant. q. d. sicut asinus stolidus directione egens: istis ducentis dēptis q̄ erant vt p̄dicit eo mō studiosi. Añ ꝛ Glo. ꝑ Burgē. adducta nō loquit assertiue sed fm alioz opionē. Jdcirco dicit glo. tradunt doctores in illa tribu fuisse: lz eorum studia modificat: sic supra dictū est solū ad tpa cerimonias obseruanda: et pp̃lo ītimanda xbo vel scpto. Et ad eūdem effectū postillatoris illū locū allegatū exponit: manent igit rōnes eius incōcusse. Burgen. etiā hic ꝫdicit ꝓprie regule quā posuit i ꝓsecutiōe sui ꝓlogi: videlicet q̄ expositio

nes sanctor debeant magis reputari q̄ infideliū. Nūc aūt expositio quā fouet est iudeor: et illa quā improbat est beati Hiero. vt ptz in Glo. ordi. Item capitulo eodem vbi postillator ad intentionē mgri histo. illū passum: Inde pastor egressus est ⁊c. exponit de regno Hieroboā q̄ fuit de tribu ioseph: Burgen. dic illā expositionē rōni incōsonā: allegās motiua: qr hieroboā fuit pessim⁹ idolatra: regnū q̄z suū etsi ad tps a deo pmissum nunq̄ tñ fuit gratū. Cetera q̄ ibi pōit Burgen. p longā digressionē concludens q̄ ꝓphetia iacob de eo nō potest exponi cōuenienter. Sz reuera motiua Burgen. sunt ꝫ rotundū textū. iij. Reg. xj. xij. et. xiij. vbi dicitur ꝓphetam ex parte dī regnū decē tribuū ei ꝓmisisse: ⁊ signo oñdisse: Dicit. n. ore dei ad hieroboā: Te assumā ⁊ regnab super oīa que desierat aīa tua: eritq̄z rex sup israel: si ꝯtra dixeris p̄cepta mea sicut Dauid ero tecū: ⁊ edificabo tibi domū fidelē: quō edificaui domū dauid: ⁊ regnū iuda pugnare volens ꝫ regnum israel ꝓhibitū est a dño dicente. iij. Reg. xij. Nō ascendetis neq̄ bellabitis contra frēs vestros: a me. n. factū est verbū hoc: que oīa nō sonant in regnū ꝓmissū sed ordinatū: nec consonat hieroboā fuisse idolatrā: ⁊ si post susceptū regnum factus sit pessimus: añ em̄ susceptuz regnum ca. xj. Reg. iij. dicit. Erat aūt hieroboā vir fortis et potens: videnſq̄z salomon adolescentē bone indolis ⁊ industriū constituit eū p̄fectū sup oīa tributa vniuerse domus ioseph. Et cū egrederet hierusalē occurrit ei ꝓpheta Ahias volutatem dei p̄nūcians: vt ptz in lra: que nō sonant eū fuisse idolatrā: sed bonū q̄uis post auersionē male egerit. Burgē. dic illud Osee. viij. Dabo ei regē in furore meo. de hieroboam scriptū: sed neutr de eo scriptū est: vt ptz intuenti litteram: ⁊ glosam sanctor vtrobiq̄: ⁊ qr iacob vidit tribum ioseph ī psona hieroboā per dñm sic exaltandū in regnū israel: vt ꝫ iij. Reg. xj. ꝓphetauit dicens: Inde pastor egressus est: pteritū ꝓ futuro exp̄ssit: ⁊ sicut p̄uidit circa hieroboam et tribum ioseph dei beneficentiā: ita p̄uidit ipius Hieroboam post susceptū regnū scandalū ⁊ malicia: ideo postq̄ de eo dixit: Per manus potentis iacob egressus est pastor: ꝓtinuo subiunxit: Lapis offensionis ⁊ petra scandali. ipe em̄ fecit israel peccare multipliciter: vt ꝫ. iij. Reg. xiij. Stat igit expositio postillatoris vt lralis: glo. aūt et expositione sctoruz mystica remanente. Item in eodē ca. postillator illū passū Bñdictiones patris tui cōfortate sunt: dupliciter exponit: primā tñ expositionē nō multū ponderans: in scda resedit. q̄ vult q̄ confortatio bñdictionū iacob super bñdictionib⁹ patrū suor est quedā excrescētia noticie de deo ex mysterijs fidei posteriorū ad priores: qr in ꝓcessu tpis per deum aucta ē claritas reuelationis: que more bñdictionis: vel cū bñdictionibus facta est. Sed Burgen. dicit illud valde inconuenienter dici: motus ad id rationibus modici valoris. Cū em̄ primo dicit Abraam esse patrem fidei: ex hoc tamen non sequitur eum habuisse clariorem de credendis reuelationē intensiue ⁊ extensiue q̄ posteriores. s. iacob ⁊ ceteros prophetas quāq̄ in materia obedientie que ad fidem pertinet: fuerit heroicus pre alijs quasi pater: alij tamen in alijs nō minus ad fidem pertinentibus eo fuerunt lōge clariores: prout declarat beatus Greg⁹. in p̄fatione moralium post mediū. In materia igitur obedientie omnes vere obedientes sunt filij abrae: vt notat ad Hal. iij. in textu ⁊ in glo. ita in materia patientie: vere patientes sunt filij iob: ⁊ sic de alijs. Nec ex eo quod allegat Burgen. q̄ in sinum abrae iusti deportabant: sequitur igitur habuit credendorum clariores reuelationes q̄ posteri. Sinus em̄ limbus patrum dicebatur propter requiem fm cōmuniter loquentes de hac materia: sed q̄ dict⁹ est sinus abrae ex euentu narrationis christi est: Luce. xvj. Et nusq̄ reperitur in scriptura alias. Inde ecclesia assumpsit vt locum quietis animarum sinū abrae nō ꝓpt abrae sinum: de quo christus narrauit: quia illa erat limbus: quam requiem iam ecclesie minime petit: sed propter requiem eternam quam metaphorice transumit. Ex metaphora igit Burgen. nihil cōcludit: nec valet quod tertio sumit id videlicet: Nū celare potero abrae que gesturus sum? Hoc enim solus est in materia destructionis sodome: ex quo non sequit qd Burgen. intendit: nec quod quarto assumit valet: q̄ abrae facta fuit reuelatio de luce eterna et beatitudine: et de his q̄ pertinent ad eam: quia non sequitur: igitur posterioribus intensiue vel extensiue facta non est de illis maior reuelatio ⁊ perfectior. In proposito enim oēm reuelationē factam abrae cōstat fuisse p sensibilia ⁊ corpalia. Jacob aūt spūali visione vidit dñm innixum scale ⁊c. Comparanti reuelationes factas abrae et iacob

abrae et iacob in hoc loco scriptas: manifestum est iacob ertē siue ⁊ intensiue supergressum in bñdictionibus. Sed Burgē. ptractans rationem postillatoris factā ex aūcte dauid dicentis: Super omnes docentes me intellexi: dicit id non debere intelligi: sic q̄ posteriores abundarent in his que sunt necessaria ad salutē super priores ⁊ antiquiores: qr als sequeretur q̄ moderni sancti abundarent sup cognitione apostolor: qd̄ falsum esse dicit Burgen: ipe tamen exponens illum locum Psal. dicit: Super senes intellexi. intelligendum est de persona fideliū: qui per tempor successionem plura explicite cognoscunt de his que ad fidem ptinent q̄ antiq̄: licet oīa ipli/cite ꝓtinebank in fide antiquor: vñ patet q̄ Burgen. sibijpsi contradicit: nec Burgen. debuit dicere fore falsum: quod beatus Aug⁹. dicit eē verū: loquēs de cōsilijs generalibus li. j. de vnico baptismo: dicit em̄ prioza posteriorib⁹ emendari: et expimento rex apiri qd̄ clausum fuerat: ⁊ ꝓgnosci qd̄ latebat Multa em̄ post apl̄os que fidei sunt: explicata sunt p generalia cōsilia spēaliter q̄ttuor: que btūs Greg⁹. venerāda dicit: vt q̄ttuor euangelia: put dr. xv. dist. iij. ca. sic sancti: ⁊ in ca. canones. Cū Burgen. igit sic sentiēs: necessario hz dicere illumiationes hierarchicas: imo ⁊ thearchicas eē simpl̄r exhaustas: qd̄ catholicū dicere nō decet. Burgen. etiā ptractans rōnem vltimā postillatoris inuoluit se in ꝫdictoziis. dicit em̄ q̄ natura vt in plurib⁹ ꝓcedit ex imp̄fectis. Et idē dicit fm Boetiuz q̄ natura sp sumit initiū a p̄fectis: q̄ est manifesta ꝫdictio: nisi tollerek cū distractione vt in p̄ncipio Phicor. s. de ꝓcessu q̄ ad nos ⁊ quo ad naturā: ⁊ sic Burgen. coincidit cum postillatore in rōne p eū facta: quā tñ Burgē. dic nō sufficere. Sz q̄a Burgē. putat crimen lese maiestatis si q̄nq̄ postillator ꝫdicit sctō Tho. non debuit ꝫdicere btō Greg. ex debili rōne: dicit em̄ btūs Greg⁹. sup Ezechielē pte scda omel. iij. Per ieremēta tēpor creuit scia spūalis p̄m. Pl⁹ nāq̄ moyses: sed plus apl̄i q̄ ꝓphē ī diuīa scia eruditi sunt. Añ sc̄ptū est: Pertransibūt plurimi: ⁊ erit multiplex scia. Dicit em̄ deus ad moysen: Ego sū de⁹ abrāā isaac ⁊ iacob: ⁊ nomē meū adonay non indicaui eis: Ecce plus moysi q̄ abrae innotuit. Itē dauid dicit: Sup senes intellexi. per quod testatur diuinam scientiam: se plus q̄ moyses accepisse: ⁊ plus apl̄i: ⁊ cetera que vide ibi. Ecce manifesta sancti Greg. sn̄ia: cuius ausus est cōtradicere Burgē. nec mir: qr delirādo ꝓprie sn̄ie ꝫdixit: vt supra patuit. Pro sn̄ia beati Greg. ⁊ postilla. est beatus Aug⁹. p̄mo retractationū ca. xij. vbi ostendit fidē antiquor ⁊ moderno eē vnā: ⁊ nō differre nisi p min⁹ ⁊ plus explicitū. Explicatio igit ad diuinā reuelationē ptinet q̄ bñdictio superogata de q̄ hic sermo merito dici potest. Item ca. eodem vbi postillator arguit contra scholasticam historiam in eo q̄ dicit apostolum iacob ad ꝓp̄m. i. ad angelos: quia vt dicit nullus ali⁹ populus pōt assignari: p eo q̄ in limbo patr nō erant tot: quot popul⁹ dici possent: postillator arguit: q̄ iacob ad angelos nō est positus tanq̄ ad populū suū: qr angeli erant in btūdine Jacob aūt mansit in limbo vsq̄ ad x̄pi resurrectionē vel saltē mortē. Etiā dicit motiuū eius nō valere: qr añ iacob in limbo fuerunt plusq̄ decem qui fm leges popul⁹ dici possunt. Burgen. aūt nititur saluare motiuū magistri historiar: volens q̄ si multi decesserunt in gratia venerunt tñ purgandi: ⁊ sic ī depositione iacob nō fuissent adhuc in limbo tot: quot populuz facere possent: sz ista via crudelis ⁊ impia videtur. q̄si in bis mille ducentis et amplius annis nullus fuerit ductus ad limbum patrum nisi abraam ⁊ isaac: quod est valde impium: cuz ex scriptura posset fieri computatio sanctorum et sanctarū illius temporis: vt merito populus dici posset: et si qui venerūt purgandi: crudele est dicere q̄ mille vel certe centum annis quis remanserit in purgatorio ante translationem ad limbū nec sufficit id quod Burgen. de beato Aug. opinatiue loq̄te adducit pro conclusione: q̄ populus hic dicantur angeli. Nam angelorum habitatio non fuit in limbo: q̄uis aliquando ip̄m frequentabant pro patrum consolatione: vt dicit glo. interlinearis: ⁊ sic angeli visitantes potius apponuntur ad patres: q̄ patres ad eos: quia ad eos angelos nemo apponi tur nisi trāslat⁹ ad gloriā. Illi aūt visitauerūt istos ob eorum ꝰsolationē: ⁊ sic ꝓp̄e loq̄ndo āgeli q̄ ad limbū fuerūt aduene nō īcole: trāslati igit ad limbū ad eos ñ p̄nt dici transferri q̄si pp̄m īcolētē sz aduenā: ⁊ si sufficeret impeccabilitas: vt vult Burgē. cū demones sint ex̄ statū peccādi: ita dicerenk trāsferri ad pp̄m trāslati ad ꝰsortiū demonū. Melior igit ⁊ clarior ē expositio postillator? q̄ dicunk translati ad pp̄m trāsferri ad limbū patr expectātiū trāslationē ad eternā btūdinem ad quā nos ꝓducat ihs x̄ps ois pp̄li liberator ⁊ redemptor.

Pſ. ut.

Ibidē.

*. Transierunt

a Transierūt.xl.Stra.Qui numerus penitē tie et humilitate cōuenit.Ān in lege ⁊ in euāgelio a ꝓphetis ⁊ ab ipo dño obseruatus est.

Aug⁹. Quadraginta dies sepulture ꝗs memorat scriptura forte penitentiā significant qua sepeliunt pctā.Nō.n.frustra.xl.dies ieiuniorū sunt constituti:quib⁹ moyses ⁊ helias et ipe dominus ieiunauit ⁊ ecclesia p̄cipuā obseruationē ieiuniox q̄dragesimā vocat.Ān et in hebreo de
Jone.3.b niniuitis scriptū est.xl.dies ⁊ niniue subuertet vt p tot dies accōmodatos.s.humiliationi penitentiū intelligant in ieiunijs sua fleuisse peccata:⁊ impetrasse misericordiā.Nec tm̄ luctui penitentiū hic numerus cōuenit.xl.cm̄ dies post resurrectionē fecit dns cū discipulis suis intrās ⁊ exiens manducans ⁊ bibens qui dies letitie fuerunt.Nec.lxx.interptes erasse credēdi sūt qui dixerunt:Triduum et niniue subuertetur. Maiore em̄ auctoritate p̄diti q̄ interpretū officium est.ꝓphetico spū(quo etiā ore vno in suis interptationibus qō magnū miraculū fuit:consonuisse firmantur)triduū posuerunt cuius nō ignorarent q.xl.dies in hebreo legerētur:vt in xp̄i clarificatione intelligerentur dissolui ⁊ aboleri peccata:qui traditus est ꝓpter delicta nra: ⁊ resurrexit ꝓpter iustificationē nram. Clarificatio aūt dni in resurrectione ⁊ ascensiōe ꝯgnoscitur.Ān bis q̄uis vnum et eundem spiritum dedit: primo postq̄ resurrexit: secundo postq̄ ascendit.Et q: post triduū resurrexit.Post.xl. aūt dies ascendit:vnū hox qō posterius factū est p nūex quadraginta diex hebrei significant: altex vero de triduo quod ad eandem rem pertinet.Lxx.memorant:nō interptationis fuitute:sed ꝓphetie auctoritate.Nō ḡ dicamus vnū hox falsum esse:⁊ pro alijs interptibus contra alios litigemus:cum illi qui ex hebreo interpretantur ꝓbent scriptum ee qō interpretantur: ⁊ Lxx.auctoritas que tanto diuinitus facto miraculo cōmendatur:tanta in ecclesijs vetustate firmetur. b Lxx.diebus ⁊c̄.Stra.Ethnici.ix. diebus mortuos flebant.Unde ⁊ nouēdial:nona dies vocabatur:quando sepeliebantur dei cultores.Septem diebus exequias celebrabāt.
Eccī.22.b Unde luctus mortui septem dies:luctus autem fatui omne tempus vite eius. Septenarius.n.reḡem significat.Ān septima dies sabbatū.i.requies ōr.Celebrant ḡ septimā diē mortuox:optantes illos cū dño reḡescere a laboribus p̄nis vite.Hinc ḡ ōr:fleuit eū egypt⁹.lxx diebus: qui ē decuplatus septenarius . Septies em̄ deni.lxx sunt.Potest etiā dici q: sicut tertia dies mortui agit a fidelib⁹:vt ania que est triplicis nature requiescat:ita septimus dies celebrat: vt ania corpi reconciliet q̄ carne illiciente peccauit. In septenario em̄ tria sunt ⁊ q̄ttuor.ternari⁹ ptinet ad aiam q̄ irascibilis ⁊ cōcupiscibilis ⁊ rōnalis est.Quaternari⁹ ad corp⁹:q̄ q̄ttuor ꝯstat elemēt
c Expletoq̄ plact⁹ ⁊c̄.Aug⁹. Qō mandauit ioseph potētes egypti vt dicerēt pharaoni noie ei⁹.Pr̄ me⁹ adiurauit me dicēs:In monumento qō ego feci mihi in terra chanaā:ibi me sepelies.Querit quō vex sit cū hec ẋba p̄is ei⁹ cū de sepultura māderet: nō leganf. Sz ad sniam ẋba sunt referēda:sic supra alia silr iterata. Volūtati em̄ enūciande ⁊ in noticiā p̄ferende oportet ẋba seruire.Fodisse aūt sibi iacob sepulcruz nunc̄ supi⁹ legit:sed forte nisi fodisset:non mō diceret. d Uenertq̄ ad areā ⁊c̄.Hic locus trans iordanem est:⁊ distat ab hebron septuagīta milibus.Pretergressi sunt ergo locum: in q̄ debebant sepelire eum:et postea transito iordane:redierunt ad locum duplicis spelunce. Ān queri potest quare hoc fecerit. Si dicit aliquis q: bella timebāt sic filij isrl̄ circūducti p deserū xl.annis:donec trāsmisso iordane venerunt ad trā p̄missiōis.Sz maioris significātie cā factū est ꝑ. In loco em̄ q̄ area azad ōr: postea multitu
do filiox isrl̄ mur

Quod cernēs ioseph Ca.L
q ruit sup faciez p̄is flens et deosculās eum : p̄cepitq̄ seruis suis medicis vt aromatibus cōdirent p̄em. Quib⁹ iussa
§ qui numerus penitentie ⁊ hūiliari conuenit.
a explentibus trāsierūt q̄draginta dies. Iste quippe mos erat cadauerum conditox. Fleuitq̄ cum b
§ decuplato septenario q: lucr⁹ mortui septē dies
b c egyptus septuaginta dieb⁹.Expletoq̄ planctus tempore: locutus ē ioseph ad pharaonis familiam.†Si inueni gratiam in conspectu vestro:loquimini in auribus pharaonis: eo q̄ pater me⁹ adiurauerit me dicens:Ēn morior. In sepulcro meo qō fodi mihi in terra chanaan sepelies me. Ascendam igitur ⁊ sepeliam patrem meum:ac reuertar. Dixitq̄ c
ei pharao:Ascende ⁊ sepeli patrē d
tuum: sicut adiuratus es. Quo ascendente ierūt cū eo oēs senes domus pharaonis: cunctiq̄ maiores natu terre ęgypti: domus ioseph cū fribus suis: absq̄ paruulis et gregibus atq̄ armentis que dereliquerūt in terra iessen. Habuitq̄ in comitatu currus et e
eqnites:⁊ facta est turba nō mo
a § vbi murmurauit postea populus: ⁊ diuino igne cōsumpt⁹ est. b § Alias achad.
d dica. Uenerūtq̄ ad aream achad f
que sita est trans iordanē. Ubi celebrantes exequas:planctu magno atq̄ vehementi impleuerūt septē dies.Qō cum audissent habitatores terre chanaā dixerūt: Planctus magn⁹ est iste ęgyptijs Et idcirco appellauerūt nomen loci illius planctus ęgypti. Fecerunt ergo filij iacob sicut p̄cepat eis:⁊ portantes eū in terrā chanaan sepelierūt eū in spelūca duplici:quam emerat abraam cum agro in possessionem sepulcri ab ephrō ethęo cōtra faciē mābre. Reuersusq̄ ē ioseph ī ęgyptū cū g
fratribus suis ⁊ oīi comitatu sepulto patre.Quo mortuo timē- h
tes frēs eius ⁊ mutuo colloquentes:ne forte mēor sit iniurię quā passus est:⁊ reddat nob oē malū qō fecimus:mandauerūt ei dicē i
tes:Pater tu⁹ p̄cepit nob anteq̄ k
moreretur:vt hec tibi verbis illius diceremus: Obsecro vt obli-

a Quod cernēs Ca.L A
q ioseph.Hic describitur executio sepulture ipius iacob: vbi primo ioseph sepulturā p̄is exeq̄tur:scdo ī egyptū reuertit ibi:Reuersusq̄ est. Circa p̄mū describit cōpassio ioseph ad patrē defunctum cū or:Ruit sup ⁊c̄.scdo honoris exhibitio in ꝺdimento corpis defuncti.cum or: Precepitq̄ suis.⁊ in fletu solēni sup mortuū suū.ibi: b Fleuitq̄ eū egypt⁹.lxx dies.s.xl.dies cōdimenti ⁊ xxx.fletus. Itē in impetratione licētie deportādi corpus p̄is sui ad locū sepul- ꝓs.47.s
ture valde remotū:⁊ in honorabili deportatione cum comitiua valde solēni:⁊ pr̄a exceptis paucis vocabulis q̄ sunt exponēda.
c In sepulchro meo qō B
fodi. ꝑ videt falsum: quia spelunca duplex in q̄ sepultus ē:iā erat facta a tempore abrae.Dicendū q̄ iacob ꝓ se ⁊ lya cōiuge sua fecerat ibi spēale habitaculuz. Hebrei dicūt q̄ emit:q: illa dictio hebraica q̄ ibi ponit equiuoca ē ad fodere et ad emere:⁊ fm ꝑ dicēdū est q̄ iacob ꝛemit locum sepulcri: nō ī se sz ī ano suo abraam q̄ emit locū illū ꝓ se et sua posteritate vt hr̄. s.xxiij. ca. d Ascende et sepeli ⁊c̄.ac si diceret:nisi esset inramētū nō dimitterē te ire: q: ei⁹ p̄sentia erat valde necessaria ꝓ negocijs regni. e Habuit q̄z in comitatu ⁊c̄. In hebreo hr̄. Currus ⁊ milites. f Uenerunt⁹q̄ ad aream achad.Hebrei dicunt q̄ achad nō ē nomē ꝓpriū:sz cōe ⁊ significat gen⁹ spiariū qō gallice vocat aiglētier:q: area illa clausa erat in modū sepis talibus spinis. g Reuersusq̄ ē Hic ꝯnr describit regress⁹ ipi⁹ ioseph ī egyptū:⁊ scdo ei⁹ obit⁹.ibi: Quib⁹ trāsactis. Circa p̄mū describit quō amicabiliter se habuit erga frēs suos p⁹ mortē p̄is: cū or: h Quo mortuo timentes frēs eius ⁊c̄.timebant em̄ ꝓpter magnitudinē sui criminis : ne ioseph dissimulasset vindicare dū p̄ adhuc viueret: ad vitandū anxietatē patris: ⁊ iō patre mortuo ⁊ sepulto timebant ne vindicaret: ꝓpter qō quesierunt veniam cum subditur. L
i Mandauerunt ei. ꝑ filios bale: vt dicūt hebrei: ꝗs inter ceteros frēs magz diligebat. k Pr̄ tuus p̄cepit.ꝑ finxerūt vt amore p̄is ioseph citi⁹ ad misericordiā flecteret: iacob etiā

s 2 ✠ ꝑ nō

do filiox israel murmurans ꝛ dñm diuino igne ꝓsumpta est. Tãto ꝫ luctu nõ tã mox iacob ꝗꝫ ruina ppli futura lugebat. a Uixitq; cẽtũ ꝛc. Aug⁹. Cũ hos filios filiox vel nepotes filiox dicat scriptura ioseph viuendo vidisse quõ iungit eos. lxv. aiab⁹ cũ ꝗb⁹ iacob egyptũ dic̃ itrasse: cũ ioseph senescendo

uiscaris sceleris fratrum tuorum ꝛ peccati atq; malicie quã exercuerunt in te. Nos quoq; oramus vt seruo dei patri tui dimittas iniquitatem hanc. Quib⁹ audit a fleuit ioseph. Uenerũtq; ad eum fratres sui: ꝛ proni adorantes in terram dixerũt: Serui tui sum⁹. Quibus ille rñdit: † Nolite timere: Num dei possum⁹ resistere volũtati? Vos cogitastis de me malum: ſꝫ de⁹ vertit illud in bonum vt exaltaret me: sicut ipresentiarũ cernitis: ꝛ saluos faceret multos populos. Nolite timere: ego † pascam vos ꝛ paruulos vestros. Cõsolatusq; est eos: ꝛ blande ac leniter est locutus: ꝛ habitauit i egypto cũ oĩ domo patris sui. Uixitq; centũ decem annis: ꝛ vidit filios ephraim vsq; ad tertiã generationẽ. Filij quoq; machir filij manasse: nati sunt in genib⁹ ioseph. Quibus transactis locutus est fratrib⁹ suis: Post mortẽ meam deus visitabit vos: ꝛ ascẽ b

ſ valle lachrymarum.

dere vos faciet de terra ista: ad i

a ſ promissionis viuentium. b ſ fides

terram quam iurauit abraam

ſ Spes. ſ Charitas.

isaac et iacob. † Cunq; adiurasset k eos atq; dixisset: deus visitabit

b vos: asportate vobiscũ ossa mea l

ſ Egypto.

de loco isto: mortuus est expletis centum decem vite sue annis: et

ſ virtutum.

conditus aromatibus repositus m

ſ In ꝙ phenne vite reseruatur. ſ huius vite.

est in loculo in egypto.

Explicit liber Genesis

ꝫ Ruben

ꝫ Simeon

ꝫ Leui

ꝫ Iuda

ꝫ Isachar

ꝫ Zabulon

ꝫ Dan

ꝫ Nepthalim

ꝫ Gad

ꝫ Aser

ꝫ Ioseph

ꝫ Beniamin

uidit clemẽtia ioseph quã debem⁹ imitari: nõ. n. solũ eox n⁹ tiã i se exercitatã dulciť remisit: ſꝫ etiã ipam dulciť excusauit ꝛ amicabiliť. d. † Uos cogitastis de me malũ ꝛ de⁹ vertit illõ i bonũ: q. d. ꝟ ꝓuenit ex diuina ꝓuidẽtia: ꝛ nõ soluꝫ eos excusauit: sed etiã ipos cũ suis familijs sustentauit. ideo ſ̃dit: b† Ego pascã vos ꝛ ꝓuulos vr̃os. Itẽ notandũ ꝙ aliq̃ volẽtes diuinã ipedire ꝓuidẽtiã: p illã viã p quam ipedire nituntꝫ: eã iplere coguntꝫ. frẽs em̃ ioseph ipm vendiderũt vt eũ ꝑ adorarẽt. sic oĩa sibi visio ptẽdebat vt hr̃ supra xxxvij. ca. ꝛ per hoc coacti fuerunt ipm adorare vt ꝫ ex supradictis et etiam in hoc ca. vbi dicitur: et proni adorantes dixerunt serui tui sumus. Postilla frĩs Nicolai de lyra super Genesim finit.

✻ Postilla sup Exo.

D anime cõpleãtur vsq; ad nepotes beniamin. Sicut em̃ dicit hi filij lye ꝙs pepit ipi iacob in mesopotamia syrie: loquẽs etiã de his ꝙ nõ erant nati: qr illic parentes eox ex ꝗb⁹ nati sunt. peperat. ibi eos phibens natos: quia cã q̃ nascerenť ibi nata est. i. parẽtes eox ꝙs lya ibi peperit. Ita qm̃ causaꝫ intrãdi in egyptũ iacob in ioseph habuit totũ tps quo in egypto vixit ioseph: ingressio erat iacob in egyptuꝫ ꝓ suã ꝓgeniẽ que illo viuo ꝓpagabatur p quẽ factũ est vt ingrederetur.

b Asportate ossa ꝛc. Stra. Joseph sicut pr̃ ei⁹ terrã ꝓmissionis tota mẽte desiderabat: ꝛ incolatum egypti detestabatur. Nos quoq; moraliter instruit: vt ꝗdiu sumus in ꝟ mũdo trã ꝓmissionis. i. viuentium semp desideremus: et ibi requiescere optem⁹: qꝫ bene fit: si numex annox ioseph mortibus imitemur. Centum em̃ ꝛ decem vite annis expletis mortuus ẽ. Nos quoq; studeamus per decalogi obseruantiam ad eternã beatitudinẽ quaꝫ centenarius significat peruenire.

c Conditus est aromatib⁹. Strab. Mox. Felix est anima que aromatibus ẋtutum condita in loculo corporis degens quotidie proficiendo perhenni vite reseruatur. Si quidem in fide spe ꝛ charitate custodita fuerit: p gratiam christi peruenire merebitur ad speciem diuine contemplationis cuius adoptio perfecta est leticia. Añ Ps. 15. adimplebis me leticia cuꝫ vultu tuo.

Ra. In pẽtateucho excellit exodus in quo pene omnia sacramenta quibus ecclesia instruitur figuraliter exprimuntur. Per corporalem enim exitum filiorum israel de egypto corporali noster exitus de egypto spirituali signatur. Per mare rubrum ꝛ pharaonis submersionem atq; egyptiox baptismi mysterium ꝛ spiritualiũ hostium interitus. Per typici agni immolationem et hebreorum liberationem: veri agni passio et nostra redemptio. De celo Joh. 6. d datur manna: et aqua de petra. Hic est panis qui de celo descendit et doctrina christi. In monte dantur precepta atq; iudicia populo dei: vt supernis subijciamur disciplinis. Tabernaculum et vasa eius construuntur: cultus ꝛ sacrificia imparantur: quibus ecclesie ornatus ꝛ spiritualia sacrificia significantur. Mystica vnctio et thymiamata conficiuntur: quibus sctificatio spũs et oronis odoramenta cõmendantur. Hic pa- 1. Cor. 10. a lus ait. Oẽs eandem escam spũalẽ mãducauerũt: ꝛ oẽs eũdẽ Joh. 17. c potũ spũalẽ biberũt ꝛc. Hic ꝗꝫ Johãnes. Facta sunt hec niꝗt Ibi. 19. g vt scptura iplereť. Os nõ cõminuet⁹ ex eo. Be. Hellesmoth hebraice. Exodus grece exitus vel egressus latine: odos em̃ via. Hinc odoporion, i. itinerariũ.

Ro. La. L cernens Joseph ꝛc. In ꝟ capitulo describiť magꝫ sollicitudo ioseph de sui pr̃is ꝓplenda volũtate ꝟtũ ad ei⁹ sepulturã quã ad ꝓpleuit cũ magnis valde laborib⁹ et expẽsis. ꝛ p ꝟ oñdit ꝙ bonus filius ꝺz eẽ multũ sollicitus de vltima volũtate parentũ ad ꝓplẽda. cõtra illos ꝗ ꝓ fraudes ꝛ violẽtias ipam nituntur multipliciter impedire. Quibus ipe respondit nolite timere ꝛc. Hic ostenditur ꝛ amicabiliť excusauit eos. ꝛ in ipis posteros eox de sepultura sua in trã ꝓmissionis. vñ subdit: l Asportate ꝛc. nõ. n. adiurauit eos ꝙ statim post mortẽ ei⁹ portarent illuc cor⁹ suum: sic portauerãt corpus pr̃is sui: ꝛ sicut portata sunt corpa frm̃ suox: vt dicit ioseph⁹: vt ꝓ ꝟ ꝙ cor⁹ ioseph remanebat i egypto: memoria bñficiorum ei⁹ diutiꝰ remaneret apꝺ egyptios et sic suauius tractarẽt filios isr̃l inter ipos manentes. m Reposit⁹ ꝛc. nõ dic̃ sepult⁹: ſꝫ ossa ei⁹ dicunť sepulta i sichẽ Josue. xxiiij. vbi elegerat se sepeliri. ex ꝗ ꝑꝫ ꝙ talis repositio funeris i aliq̃ loco vsq; ad tps ꝗ alibi trãsferať ad remanẽdũ nõ ꝺz nec ẽ sepultura: ꝛ p ꝓñs vt videť ꝺ tali repositõe nõ ẽ portio canonica psoluẽda. Ratio aũt qre ioseph fuit ita sollicit⁹ ad iurare filios isr̃l de sepultura ossiũ suorũ i trã ꝓmissionis videť fuisse: quia habuit spm̃ ꝓpheticũ vt ꝑꝫ ex ꝓdict⁹ ꝛ iõ pie credit ꝓ spm̃ sctm̃ ꝓuidit xp̃m moritur⁹ ꝛ resurrectur⁹ i trã illa: et p ꝓñs multa corpa sctox cũ eo resurrectura: vt hr̃ Matth. xxvij. ꝛ iõ verisimile ẽ ꝙ spabat resurgere cũ xp̃o resurgente. Cui ẽ honor ꝛ gloria in scla seculorum amen. † Exo. 13. d Jos. 24. b

Moralr.

Ministerio de Cultura 2024

Postilla super Exodum incipit. Ca. I

Ecūdū q dicit Isid. v. li. Ethymo. Lex est nullo p/
s uato cōmodo: sed p cōi vtilitate oīm conscripta. Ex
quo ptz q illud qd imponit aliquib⁹ psonis singu/
laribus nō bz ppie rationē legis: sz illō qd iponit cōitati
et p bono cōi. ex q pz q datio legis
p̄supponit adunationē plebis: t iō
postq̄ moyses descripsit in Heñ. ele
ctionē fidelis populi: fideles ab infi
delib⁹ sepando: vt patuit in ꝓcessu
illi⁹ libri: h ꝓnr describit dationem
legis diuine: isti populo sub fidevni
us dei adunato: t qz ex illo populo
xp̄s erat nascitur⁹ fm carnē qui est
sanctussanctoꝝ vt dicitur Dañ. ix.
ideo ille populus debuit spēali san/
ctitate pollere: et iō data est ei lex di
uina ad xp̄m dispositiua fm q dicit
Ps̄. cxlvij. Nō fecit taliter oī natio
ni: t iudicia sua nō manifestauit eis.
et ad Rom. iij. Quid ꝯ ampli⁹ iudo
aut que vtilitas circūcisionis? Mul
tum quidem p oēm modū: p̄mū qdē
qz credita sunt eis eloquia dei. Da
ta est aūt lex dupliciter. p̄mo in quo/
dam generali q̄tū ad p̄cepta or/
dinantia ad deū t ad ꝓximū: et sic
data est in b̄ libro. scō magis expli
cando in spēali: t sic data est in alijs
duob⁹ libris sequentib⁹. In hoc er/
go libro sic ꝓcedit: q p̄mo describit
fidelis populi liberatio de seruitute
egypti: scdo legis datio in mōte sy/
nai. xix. ca. Circa p̄mū ꝓsiderāduz
q qz sic dictū est in p̄ma pte hui⁹ li/
bri determinatur de exitu populi de
egypto: iō iste liber noīat grece Ex/
odus: qō est exitus latīe: sic t liber
p̄cedens or Genesis grece: qō est ge
neratio latine: qz in p̄ncipio tractat
de generatione creature: accipiendo
large generationē ꝓ creatione t for
matione: vñ ibidē. ij. ca. q̄si ꝓ reca
pitulatione or: Iste sunt generatio/
nes celi t terre q̄ndo create sunt ꝛc.
Hic lib hebraice vocat hellesmoth
.i. hec nomīa: qz q̄nqz libri moysi no
minant apō hebreos p vocabula q̄
sunt in p̄ncipio librox: Liber autez
iste sic incipit: a Hec sunt nomi
na filiox israel ꝛc. In p̄ma igit par/
te vbi agit de exitu filiorum israel de
egypto: moyses p̄mo cōtinuat dicta
in p̄cedenti libro dicendis: i isto se/
cundo exequitur ꝓpositū. ibi: Sur/
rexit interea. Circa p̄mū sciendū q
Heñ. xlvj. vbi agit de descēsu iacob
in egyptū: noīa eox q cū eo descēde/
runt ibi sunt exp̄ssa in pticulari: sz hic p modū cuiusdā reca
pitulationis ꝓpter cōtinuationē p̄dictā exp̄munt tm̄ i par
ticulari noīa iacob et filiox ei⁹ et aliox tm̄ in generali. cum
or: b Singuli cū domib⁹ suis. i. cū familijs suis itroierūt.
c Erant igit ꝛc. In hebreo hr septuaginta. Qualiter aūt
iste numerus variet in plurib⁹ scripture locis: t cōcordan/
tia apparentis dissonantie dicta est sup ca. xlvj. Heñ.
d Joseph aūt ꝛc. istud or qz q̄diu vixit: dñ fuit filijs isrl
in egypto: et post mortē eius q̄diu fuit memoria de benefi/
cijs eius. e Filij israel creuerunt. dicūt hebrei q mulie/
res hebree in q̄libet ptu pariebant plures pueros: et aliqñ
vsq ad q̄ttuor aliqñ vsq ad sex. iō or: f Et q̄si ꝛc. sic per
germinationē vnius grani nascunt sic multa grana.
g Ac roborati ꝛc. hoc dicitur ad cōtinuandum respectu se
quentiū: qz talis multiplicatio fuit occasio affligendi pp̄lm
vt postea or: h Surrexit. Hic moyses exequit ꝓposituz
de populi liberatione. et primo describit afflictio isrl. scdo
ꝓsecutio ducis liberantis ca. ij. tertio afflictio regis ca. v. et
q̄rto eductio plebis ca. xij. circa mediū ca. Vocatisq moy/
ses t aaron. Adhuc p̄mittit afflictiōis cā. scdo afflictio ipa

s 3 ✱ ibi: Preposui

Incipit liber Heelleſmoth: quē nos Exodi dicimus. Ca. I

†Ec sunt no/ a†
ſ q̄ noīa ſcripta ſunt in celo.
mina filio/
ſ deū videntium
b rum iſrael:
a ſ Secūdum illud: In inocētia mea ingreſſus ſū ꝛc. b ſ Dunduz. c ſ Chriſto duce qui in tenebris egypti ſctōs illūinat. vñ dñs illumiatio mea t ſal⁹ mea. q. t. ꝛc

q̄ igreſſi ſunt egyptum cū iacob.
ſ imitatoribus vel familia actuum vel cogitationum vel virtutum.

Singuli cum domibus ſuis in b
a ſ per duodecim filios iacob. xij. apoſtoli ōſignātur. b ſ viſionis filij⁹. c ſ auditio. d ſ additus

a trōierunt. Ruben: ſymeon: leui:
a ſ cōfeſſio. b ſ merces. c ſ Habitaculū fortitudinis. d ſ filius dextre.
iudas: iſachar: zabulon et beniā
a ſ iudicium. b ſ cōuerſio vel cōparatio. c ſ in ꝓiectu vel felicitas. d ſ Beatus.
min: dan t neptalim: gad t aſer.
Erant igitur omnes anime eoꝝ c
ſ vel que. ſ diſcipuli. ſ Chriſtus.
qui egreſſi ſunt de femore iacob
a ſ vnde in mundo erat et mundus per ſeipſum factus eſt: t ſui eum non cognouerunt.
ſeptuaginta q̄nq. Joſeph autem d
a ſ in mundo. b ſ in cruce.
in egypto erat. Quo mortuo et
a ſ Patriarchis primis.
vniuerſis frātribus eius omniq
a ſ imitatoribus. b ſ quia mortuum granum frumenti multum affert.
cognatione ſua filij iſrael creue/ e†
runt et quaſi germinantes mul/ f
tiplicati ſunt: ac roborati nimis g
a ſ Latitudinē mundi. b ſ Sapia carnis.
impleuerunt terram. Surrexit in h

Allego. c Surrexit in terra. Orige. Alk. Hic est diabolus: q̄ dixit in corde suo nō ē de⁹: qui gēti sue. i. apostatis āgel' dic: Ecce pop̄l⁹ filioꝝ israel ꝛc. Eoꝝ. s. q̄ possunt mente deū videre: potētior est nobis. Venite opp̄imam⁹ eū sapiēter Sentit diabol⁹ qz magn⁹ sit populus israel: t fortior ipo: qz sepe congressus est: sepe supat. Scit iacob luctatū esse t adiutorio angeli obtinuisse ꝯ aduersariū t inaluisse cū deo. Alioꝝ q̄z sctō rū luctas sensit: spūalia certamia ptulit: timet ne qñ eueniat bellū t ꝓsenti/ ant aduersarijs ei⁹: et deuictis eis: di/ scedāt de terra sua. Videt mihi ex his q̄ p̄riarchis t ꝓphetis de aduētu xp̄i indicata fuerant: qz sentit ventuꝝ qui exuat p̄ncipat⁹ eius t ptātes: t cum fi ducia triūphet eos: t affligat in ligno cruc'. In chronicis Eusebij t hieronymi legim⁹: q p⁹ ingressum ioseph i egyptū: p̄mus amosis regnauit ānis. xxv post eū nebron annis. xlij. De hic amenophis ānis. xxj. post hunc mephres annis. xij. post quem misphar metusis annis. xxxvj. Deinde tuthinosis. viij. p⁹ eū a emenophis. xxxj. sub quo amrā genuit moysen: cū esset annoꝝ septuaginta. Oēs reges egypti/ orum: pharaones p̄ius appellabant: sic nunc ptholemei t arsacide reges p̄saꝝ: cesares augusti romanoꝝ habebant tm̄ p̄ro/ p̄ria vocabula sic ille sub q̄ ioseph in egypto fuit mephres vocatus fuit a q̄ vsq ad cenchrē qui filios israel afflixit: t i mari ru/
Morali. bro perijt: multi pharaones fuerunt. Orige. Moral'r. Pri/ mū requirere volo q̄s est rex in egypto qui scit ioseph et qui ne scit. Dū. n. ille regnaret qui sciebat ioseph: nō dicunt afflicti fi/ lij israel: neq in luto et latere ꝓsumpti: neq masculi eoꝝ necati et femine viuificate: sed cū cepit regnare qui nō nouerat ioseph Si dñs regit nos t sensus mentis vel aīe nr̄e illuminat a deo: memoras xp̄m resurrexisse a mortuis i egypto. i. i carne nostra spūs nr̄ regnū cū iusticia tenet: et filios isrl. i. sensus rationabiles: vel vtutes in luto t latere non cōsumit: nec curis terrenis atterit. Si hoꝝ memoriā sensus nr̄ p̄diderit xp̄m nescierit: tūc sapientia carnis que est inimica deo succedit in regnū. Alloq/ tur gentē suā. i. corpeas voluptates t vicioꝝ ducib⁹ ad ꝓsiliuz vocatis: deliberat cōtra filios israel quō circūueniant: oppr/ mant luto: et latere affligant: mares exponāt: feminas alant: edificent ciuitates egypti et ciuitates munitas. Hec putādū ē

Ⓑ diuinos li/

Postilla super Exodum incipit. Ca. I

Ecūdū q dicit Isid. v. li. Ethymo. Lex est nullo p/
s uato cōmodo: sed p cōi vtilitate oīm conscripta. Ex
quo ptz q illud qd imponit aliquib⁹ psonis singu/
laribus nō bz ppie rationē legis: sz illō qd iponit cōitati
et p bono cōi. ex q pz q datio legis
p̄supponit adunationē plebis: t iō
postq̄ moyses descripsit in Heñ. ele
ctionē fidelis populi: fideles ab infi
delib⁹ sepando: vt patuit in ꝓcessu
illi⁹ libri: h ꝓnr describit dationem
legis diuine: isti populo sub fidevni
us dei adunato: t qz ex illo populo
xp̄s erat nascitur⁹ fm carnē qui est
sanctussanctoꝝ vt dicitur Dañ. ix.
ideo ille populus debuit spēali san/
ctitate pollere: et iō data est ei lex di
uina ad xp̄m dispositiua fm q dicit
Ps̄. cxlvij. Nō fecit taliter oī natio
ni: t iudicia sua nō manifestauit eis.
et ad Rom. iij. Quid ꝯ ampli⁹ iudo
aut que vtilitas circūcisionis? Mul
tum quidem p oēm modū: p̄mū qdē
qz credita sunt eis eloquia dei. Da
ta est aūt lex dupliciter. p̄mo in quo/
dam generali q̄tū ad p̄cepta or/
dinantia ad deū t ad ꝓximū: et sic
data est in b̄ libro. scō magis expli
cando in spēali: t sic data est in alijs
duob⁹ libris sequentib⁹. In hoc er/
go libro sic ꝓcedit: q p̄mo describit
fidelis populi liberatio de seruitute
egypti: scdo legis datio in mōte sy/
nai. xix. ca. Circa p̄mū ꝓsiderāduz
q qz sic dictū est in p̄ma pte hui⁹ li/
bri determinatur de exitu populi de
egypto: iō iste liber noīat grece Ex/
odus: qō est exitus latīe: sic t liber
p̄cedens or Genesis grece: qō est ge
neratio latine: qz in p̄ncipio tractat
de generatione creature: accipiendo
large generationē ꝓ creatione t for
matione: vñ ibidē. ij. ca. q̄si ꝓ reca
pitulatione or: Iste sunt generatio/
nes celi t terre q̄ndo create sunt ꝛc.
Hic lib hebraice vocat hellesmoth
.i. hec nomīa: qz q̄nqz libri moysi no
minant apō hebreos p vocabula q̄
sunt in p̄ncipio librox: Liber autez
iste sic incipit: a Hec sunt nomi
na filiox israel ꝛc. In p̄ma igit par/
te vbi agit de exitu filiorum israel de
egypto: moyses p̄mo cōtinuat dicta
in p̄cedenti libro dicendis: i isto se/
cundo exequitur ꝓpositū. ibi: Sur/
rexit interea. Circa p̄mū sciendū q
Heñ. xlvj. vbi agit de descēsu iacob
in egyptū: noīa eox q cū eo descēde/
runt ibi sunt exp̄ssa in pticulari: sz hic p modū cuiusdā reca
pitulationis ꝓpter cōtinuationē p̄dictā exp̄munt tm̄ i par
ticulari noīa iacob et filiox ei⁹ et aliox tm̄ in generali. cum
or: b Singuli cū domib⁹ suis. i. cū familijs suis itroierūt.
c Erant igit ꝛc. In hebreo hr septuaginta. Qualiter aūt
iste numerus variet in plurib⁹ scripture locis: t cōcordan/
tia apparentis dissonantie dicta est sup ca. xlvj. Heñ.
d Joseph aūt ꝛc. istud or qz q̄diu vixit: dñ fuit filijs isrl
in egypto: et post mortē eius q̄diu fuit memoria de benefi/
cijs eius. e Filij israel creuerunt. dicūt hebrei q mulie/
res hebree in q̄libet ptu pariebant plures pueros: et aliqñ
vsq ad q̄ttuor aliqñ vsq ad sex. iō or: f Et q̄si ꝛc. sic per
germinationē vnius grani nascunt sic multa grana.
g Ac roborati ꝛc. hoc dicitur ad cōtinuandum respectu se
quentiū: qz talis multiplicatio fuit occasio affligendi pp̄lm
vt postea or: h Surrexit. Hic moyses exequit ꝓposituz
de populi liberatione. et primo describit afflictio isrl. scdo
ꝓsecutio ducis liberantis ca. ij. tertio afflictio regis ca. v. et
q̄rto eductio plebis ca. xij. circa mediū ca. Vocatisq moy/
ses t aaron. Adhuc p̄mittit afflictiōis cā. scdo afflictio ipa

s 3 ✱ ibi: Preposui

A † Gen. 46. b

B

¶ diuinos libros egptioꝝ gesta narrare sine cā: sz q̄ septa sunt ad nr̄am
Rom.15.a doctrinā septa sunt: vt q̄ hec audis si forsitā baptiçat⁹ es ⁊ annumera/
tus inter filios israel: et suscepisti in te dn̄m regem: et post hec volueris
declinare ⁊ opa seculi agere: act⁹ terre et lutea explere ministeria: scias
q: surrexit in te rex alius q̄ nescit ioseph: rex egypti: ip̄e te cogit ad opa
sua ⁊ laterē opari et lutū: ip̄e sup appositis ma/
gistris ⁊ cōpulsoribus ad opa terrena flagellis
B agit: vt edifices illi ciuitates: p̄ seculū discurre/
re facit: maris ⁊ terre elementa ꝑ cupiditate tur
bare: foꝝ litib⁹ pulsare: ⁊ ꝑ exiguo terre cespite
ꝑpinquos iurgijs fatigare: castitati insidiari: de
cipere innocētiā domi feda: foris crudelia. ītra
conscīam flagitiosa cōmittere: in hmōi scito te re
gi egypti militare: q̄s est mundi huius spū agi.
Allego. a ¶Preposuit itaq̄ eis m. tē. Orige. All. Dia/
bolus cōuocata gente sua: opp̄mere cupit ratio
nabilē sensum: q̄ nunc figuraliter dr̄ israel: p̄fec
it mgr̄os operum: qui cogant eos discere opa
Ps.105. carnis: ſm illud: Cōmixti sunt inter gētes: ⁊ di/
dicerunt opa eorum. Docet edificare ciuitates
pharaoni: phiton que significat os defectionis
vel abyssi: ⁊ rameſſes q̄ ē cōmotio tinee: ⁊ on. i.
heliopolis que dr̄ ciuitas solis: deficit os cum
mendaciū loquit̄ a veritate et ꝑbationb⁹. Il
le ab initio mēdax fuit: ⁊ iō tales ciuitates vult
sibi edificari: os abyssi: q: abyssus ꝑditiōis ei⁹
est locus. Alia eius ciuitas est commotio tinee.
Mat.6.c Qui em̄ cū seq̄t ibi thesaurizat vbi tinea demo
lit̄ et fures ñ ef. nec fu. Ciuitatē q̄z solis edificat
falso noīe: q: trāsfigurat se in angelū lucis. In
his occupat mētes q̄ facte sunt vt videant deū.
¶Prospicit tū īminere sibi bella et matur̄ gētis
sue exitiū. Jdo dicit gens israel valet super nos
vtinā ⁊ nos sentiat valere sup se vt. s. cogitatio/
nes ⁊ concupiscentias malas q̄s īmittit ñ suſci/
piā: sz iacula ignita scuto fidei repellā: ⁊ in oñi/
Mat.4.b bus q̄ suggesserit dicā. Vade retro sathanas.
Deut.6.c Scptū est em̄: Dn̄m deū tuū adorabis: ⁊ illi soli
seruies. Sz et hoc q̄s dicit ne forte accidat nob
bellū ⁊ ꝓsentiant hi cū aduersarijs nr̄is. ex pro
pheticis vocibus p̄uidet sibi ventur̄ bellum: et
derelinquendū se a filijs isr̄l: ⁊ q̄ cōsentiant ad
uersario ei⁹: ⁊ adijciant̄ ad dn̄m: ꝺ est q̄s Hiere
Hier.17.b mias ait: Clamauit ꝑdix cōgregauit q̄ nō pepit
C fecit diuitias nō cū iudicio: in dimidio dier̄ ei⁹
derelinquēt cū: et in nouissimis suis erit stultus
Intelligit ꝕ ꝑdicē se q̄ nō pepit ꝓgregasse et q̄s
hi q̄s sine iudicio ꝓgregauit relinquent cū: ⁊ se
quent̄ xp̄m qui genuit. Ip̄e stult⁹ remanebit cū
ad factorē suū ⁊ parentē vniuersa creatura cōfu
gerit: iō indignat̄ dicens: Me expugnātes nos
creāt de terra nr̄a. Nō vult nos exire de r̄a sua
vt sp portem⁹ imaginē terreni ne eo relicto fugi
amus ad eū q̄ ꝓmisit regnū celoꝝ: relinquētes
imaginē terreni ⁊ suscipientes imaginē celestis
Jō statuit mgr̄os opeꝝ q̄ artes suas doceant: et
nos artifices malitie faciāt ⁊ q: sūt mīti mgr̄i ma
licie q̄s p̄fecit pharao qui impant exigūt extoꝝ/
quent terrena opa. Jdeo xp̄o veniente fecit alios doctores cōtra illos
pugnantes: qui subijcientes oēs p̄ncipat⁹ eoꝝ: ptātes ⁊ x̄tutes defen/
dant a violentia filios israel: et doceant israelitica opa ⁊ mente videre
deū: relinquere opa pharaonis: exire de terra egypti: egyptios mores
⁊ totū veterē hoiem cū actibus suis exuere et induere nouū q̄ ſm deuz
Allego. creatus est. Jsi. All. Jsrael populū xp̄ianū. pharao ꝯabulum signifi
cat: qui luti ⁊ lateris ponit grauissimū iugū: fuit utē. s. terreni ⁊ lutulē/
ti opis admixtis paleis. i. leuib⁹ ⁊ irrōnabilib⁹ fact̄: vt oīb⁹ onere pec/
catoꝝ oppressis: nemo sit qui regnū ei⁹ dispdat aut vincat.
Allego. b Dixit aūt rex tē. Orige. All. Nec nō solū in mūdo qui egypt⁹ spūa
liter dr̄: sed in vnoquoq̄ nr̄m deprehendim⁹. ¶Princeps huius mūdi non
vult vinificari masculos sed feminas. In femīa caro ⁊ affectus carnis
designat̄: vir aūt rōnabilis est sensus: et intellectualis est spūs: qui po
test celestia capere: deū itelligere: q̄ sursum sunt querere: hunc odit prin/
ceps egypti: ⁊ necari cupit: cupit aūt que carnis sunt viuere: ⁊ que ad
materiā ptinent corpalē: hec nō solū viuere: sz augeri et excoli. Ault. n.
vt oēs carnalia sapiāt: tpalia ⁊ q̄ sūt sup terrā ḡrāt: nemo leuet ad celū
oculos: nemo reḡrat vñ huc venerit: nemo patriā paradisum recordet̄. Cū
g̃ videris hoīes ī voluptatib⁹ vitā ducere: luxu fluitare cōuiuijs ⁊ im
pudicijs operam dare: scito q: ī his rex egypti masculos necat: ⁊ vitifi
¶ cat femi/

a ſ diabol⁹ q̄ ē rex sup oēs filios superbie.

terea rex nouus super egyptum
a ſ dixit īsipiēs ī corde suo nō ē dē⁹. b ſ xp̄m.

qui ignorabat ioseph. Et ait ad a
a ſ Apostatas āgelos. ſ Corporeas voluptates

populum suum: Ecce populus b
ſ Sanctorum deum videntium

filioꝝ israel multus ⁊ fortior no/ c
a ſ Sapiētia. s. carnis q̄ ē īmica deo. b ſ Cor/
poraliter vel spūaliter.

bis est. Venite sapiēnter oppri/
ſ numero vel merito.

mamus eum: ne forte multiplice d
e
a ſ xp̄i ⁊ milicie eius.

tur: et si ingruerit cōtra nos bel/
a ſ Ne. ſ xp̄o ⁊ angelis suis vel discipulis

lum: addatur inimicis nostris:
a ſ Eruens imaginem terreni hois: vñ egredere
de terra ⁊ de cognatione tua.

expugnatisq̄ nobis egrediatur f
a ſ demones diuersoꝝ viciorum artifices.

a de terra. ¶Preposuit itaq̄ eis mā st
ſ vt principalia vitia. a ſ Terreno:ū.

gistros operum vt affligerēt eos b
a ſ corpis vel aie. b ſ in quibus seruiant

oneribus. Ed ificauer̄tq̄ vrbes i
diabolo. a ſ dissipatoꝝ: vel malleo vniuerse terre
b ſ os defectionis vel abyssi.

taberna culoꝝ phāraoni phiton
a ſ cōmotionem tinee vel malitiam dernentem.
b ſ cum diabolus christum et christianos occidit
numerus fidelū creuit: vñ cū em̄. infirmior tunc
fortior sum. Et virt⁹ in infirmitate pficitur.

et rāmesses. Quantoq̄ opprime k
bant eos tanto magis multipli/
cabant̄ ⁊ crescebant. Oderantq̄ l
a ſ Sanctos deum videntes. b ſ mundani.

filiōs israel ęgyptij: et affligebāt m
illudentes eis et inuidētes: atq̄ n
ad amaritudinē pducebant vitā
ſ Lutulentis. s. et terrenis.

eorum operibus duris luti ⁊ late
ris: oñiq̄ famulatu quo in terrę
b operib⁹ premebantur. Dixit aūt o

a Qui īgrabant opa Jo
seph ꝓpter dictā mutatio/
nē vel tpis longitudinem.
Cā alia afflictionis populi
fuit inuidia egyptioꝝ ꝺ fili
os israel eo q̄ egyptij luxu
riosi erāt ⁊ inordinate viuē
tes: ⁊ ex hoc fiebant debili
ores in corpib⁹ ⁊ min⁹ apti
ad ꝓductionē ꝓlis: ⁊ pau/
periores in tpalib⁹. filij aūt
israel ꝺrio mōviuētes: erāt
fortiores in corpib⁹: ⁊ plus
in ꝓle multiplicabant̄ ⁊ in
diuitijs. quod notat̄ cū dr̄:
b Ecce ppls filioꝝ israel
multus est. s. in numero.
c Et fortior nobis ē in ro
bore ⁊ diuitijs. Jste est mo
dus inuidi q̄ bonum alio/
rum sibi maius videat̄ q̄s
sit: licet em̄ filij israel fortio
res ⁊ ditiores essent vulga/
ribus egyptijs facta cōpa/
ratione numeri ad numer̄
tū rex nobiles et potentes
fortiores erant in diuitijs
et potentia: et vulgares ho
mines multo plures q̄s filij
israel. d Venite sapien
ter ⁊ tē. iste est modus supbi
q̄ astutiam serpentinam su
am putet sapiam: cū tamen
sapientia nō possit esse nisi
respectu finis boni: et per
medium conueniens.
e Me forte multiplicetur.
ad hoc em̄ intendebāt eos
affligere laboribus vt min⁹
possent vacare amplexibus
⁊ generationi.
f Expugnatisq̄ nob ⁊ tē.
in damnum nr̄m: q: filij isr̄l
magnū censum reddebant
regi annuatim: ⁊ faciebant
multa opera egyptijs: erāt
em̄ subtiliores eis in artifi/
cialib⁹. g ¶Preposuit.
Hic describit̄ ipa afflictio
populi. et p̄mo in occulto.
secundo in apto ibi. ¶Prece
pit aūt. Circa primum dicit
¶Preposuit eis mgr̄os operuz: et isti erant egyptij
odientes eos. h Ut affligerent eos onerib⁹. i.
corpalibus laboribus: que sz essent ad vtilitatem
regis: tū p̄ncipaliter intendebant debilitatē filio/
rum israel: vt min⁹ possent generare ⁊ ꝓlē debilio
rem facerent. i Edificauerūtq̄ vrbes tē. In
hebreo hr̄: Thesauroꝝ: q: facte sunt ita fortes: ac
si deberēt ibi reponi thesauri ⁊ ibi posuit rex egy/
pti milites: ne aliq̄s filioꝝ israel posset egredi regnū
absq̄ regis licentia: nec aliq̄s exteroꝝ īgredi. erāt
em̄ hmōi fortalitia in extremitatibus regni.
k Quātoq̄ opprimebant. q: nō ē ꝓsiliū ꝺ deum.
l Oderātq̄ filios israel egyptij. istō odiū orieba
tur ex īuidia ꝑdicta. m Et affligebant illuden
tes eis. verbis duris ⁊ pūgitiuis. n Atq̄ ad
amaritudinē tē. tū ꝓpter grauitatē opeꝝ. tum ꝓ/
pter eoꝝ vilitatē. Dicit em̄ Joseph⁹ q̄ cōpellabā/
tur exportare feces ⁊ īmūditias ꝺ vicis ex̄ ciuitatē.
o Dixit aūt rex tē. videns em̄ rex egypti q̄ ꝓp̄
grauitatē opeꝝ nō impediebant̄: sz magis multi
✱ plicabantur

¶ cāt feminas. Si xo vnū ꝺr mille ad deū cōuerti: oculos sursū erigere: eēna quere re: odisse delicias ⁊ luxuriā: amare cōtinentiā: istū q̄si masculū necari cupit pharao psequit̄: mille machinis oppugnat: odit tales viuere in egypto nō sinit. Inde est q ī ꝟ mūdo fui dei habent̄ cōtēptui expositi cōtumelijs: inde ī eos odia ⁊ pse cutiones concitant̄. a Obstetricibus hebreoꝝ quaꝝ. Orige. Iste etiā obste/ trices corrūpe nitit̄: quaꝝ vna vocabat̄ sephora. i. passer altera phua. ſ. rubēs vel verecūda: p has necari mares ⁊ viuificari femias q̄rit: ſz et timebāt obstetrices deū ⁊ ñ sic p̄cepit eis fecerūt. Obstetrices docuerūt ante nos q̄n dam rōnabilis eruditionis formā tenere: obstetrices. n. medice sunt: ⁊ tā masculos nascentes q̄ꝫ feminas fouent. Eruditio ꝯ cōis est rōnabilis scia ⁊ ad oēm pene puenit sensum: oēs instruit ⁊ fouet. Si quis in ea virilis animi fuerit qui velit celestia q̄rere: diuina sectari: velut medi/ catus ⁊ fortis: p has eruditiones ad diuinoꝝ intelligen/ tiā patior veniet. Est enim vna velut passer: que celsiora docet ⁊ rōnabilis doctrine pennis in altū ꝓuocat. Alia rubens vel verecunda moralis est: mores componit: ve/ recundiā docet ⁊ honestatē. Mihi tñ qr dicit scripura de his q timebant deū ⁊ nō fecerunt p̄ceptuꝫ regis egypti: videnꝫ vtriusq testamenti figurā seruare: ⁊ sephora que passer interp̄tatur: legi que spūalis est cōuenire. ¶Phua vero que rubens vel verecunda indicare euangelia: que xp̄i sanguine rubent ⁊ per vniuersum munduꝫ passionis cruore rutilant. Ab his ꝯ aīe que nascūtur in ecclesia ve/ lut obstetricibus medicant̄: quia de scripturis cūcta eru/ ditionis medicamina conferunt̄. Tentat tñ pharao per has necare masculos: cum studiosis in diuinis scriptur̄ hereses ⁊ prava dogmata suggerit. Sed stat ūmobile fun damentū dei. Timent eñ obstetrices deū. i. timorem dei docent: qui est initiū sapientie. Sic cōpetentius aptatur qō sequit̄: qr timebant obstetrices deum: fecerūt sibi do/ mos. Qō ſm lrām nullam consequentiā habet. Non. n. ꝓpterea domus fit: qr timetur deus. Si aūt videas quō scripture noui ⁊ veteris testamenti timorē dei docentes domos ecclesie faciant: ⁊ totū orbē domibus oronis im/ pleant: rōnabilit̄ sc̄ptū videbitur. Sic ꝯ iste obstetrices: qr timent deū. i. timorē dei docent: nō faciunt p̄ceptū regi egypti: ſz viuificāt masculos: nec tū ꝺr: qr paruerūt femi nas viuificātes. Ego aūt ꝓfidenꝫ dico: nō viuificāt femi nas. Neq enī vitia aut luxuria in ecclesia docentur: aut pctā nutriunt̄: qō vult pharao cū viuificari feminas iu/ bet. Sz sola xt̄s excolit̄ ⁊ nutrit̄. vex hec ad vnūquēq referam⁹. Si times deū: nō facias p̄ceptū regis egypti. ille enī p̄cepit vt ī delitijs viuas: p̄tia cōcupiscas. Tu si times deū ⁊ exhibes officiū obstetricis. aīe tue si salutez cōferre cupis viuificas masculos. i. interiorē hoīem q̄ in te est medicaris et foues: et p actus ⁊ intellectus bonos vitam acquiris eternam. b Si masculus fuerit ⁊c. Isiō. Jubet pharao masculos occidi: feminas viuere: sic diabol⁹ ne possit robur fidei p̄ualere: infectis xtutibus vult vitia viuere: fortesq ⁊ viriles animi sensus: q̄b⁹ diui na sapiā⁹. i. rōnē. prudētiā: ꝓstātiā: innocentiāq ⁊ fidē nitit̄ occidere: ⁊ qō femi neū ibecillū fragile ⁊ p̄nū ē ad vitia cupit supesse. i. ambitionē: vinolentiā: libidi nem: iracundiā: ⁊ his sīlia: que femina ꝛ figura sunt. c Que responderunt ⁊c. Aug⁹. Queritꝫ vt ꝛ talia mendacia approbata sint auctoritate diuina: qr sc̄ptum est deū bñfecisse obstetricib⁹. Sz vt ꝛ ꝓ miscōia tḡscebat mēdacia: an etiā menda ciū dignū p̄mio iudicabat de⁹: incertū est. Aliō. n. faciebant obstetrices viuificā do puulos. Aliō pharaoni mētiēdo. In viuificando opus misericordie fuit. Mē dacio xo ꝓ se vtebant̄: ne pharao noceret illis qō potuit nō ad laudē sz ad veni
Apo. 14.b am p̄tinere. Neq hinc auctoritas mentiendi data ē eis: de quib⁹ ꝺr: Et nō est in ore eoꝝ inuentū mendaciū. Quorūdā. n. vita longe inferior a ꝓfessione sanctorū: si habeat ista mēdacioꝝ pctā: puectu ipo ⁊ indole ferunt̄: p̄sertim si beneficia nō/ dū norunt expectare celestia sz circa t̄rena occupant̄. Quoꝝ aūt tā cōuersatio in celis ē: nō eos estimo lingue modū circa xtatē falsitatēq exēplo obstetricū debe re īformare. d Bñ ꝯ ⁊c. Greg. Sūope cauēdū ē mēdaciū q̄uis sit culpe leuio/
Sap. 1.c ris. si q̄sq mētiat̄ p̄stādo bñficiū. Sz qr sc̄ptū ē: Os qō mētit̄ occidit aīaz: ⁊ pdes
Ps. 5. oēs q̄ loquunt̄ mēdaciū b q̄z pfecti refugiūt: vt nec vita cuiuslibet p eoꝝ fallaciā defendat̄: ne noceāt aīe sue dū nituntꝫ ꝓdesse carni aliene. quāq̄ ꝟ pcti gen⁹ faci le credim⁹ relaxari. Nā si q̄libet culpa sequēti pia opatiōe purgat̄: q̄nto magꝭ hec facile abstergit̄: quā mr boni opis pietas comitat̄. Multi xo obstetricū fallacia conant̄ asserere ꝟ gen⁹ mēdacij ñ cē petīn: qr edificauit eis dñs domos: ī q̄ magꝭ ꝓpēsatiōe nosciꝫ q̄d culpa mēdacij mereat̄. Nā benignitat̄ eaꝝ merces: q̄ potuit ī cēna vita retribui: p culpa mēdacij ī t̄rena ꝓpensationē declinata ē: vt ī vita sua quā mētiēdo tueri voluerunt: q̄ fecerūt bōa peiperēt: ⁊ vlteri⁹ qō expectarēt mer cedis p̄miū nō haberēt. Nā ⁊ si subtilit̄ ꝓpendat̄: amore p̄ximi vite mentite sunt: si intentione mercedis. Parcendo enim conate sunt infantium vitam tegere men/ tiendo suam.

¶ Aug⁹. In libro

a ſ diabolus. b ſ legi ⁊ euangelio.

a rex egypti obstetricibus hebrę/ oꝝ: quarum vna vocabatur a

a ſ passer. i. lex spūalis. b ſ rubens vel verecū/ da: q̄ xp̄i sanguine euāgelia rubent.

sephora: altera phua: p̄cipiens

ſ Ptime natiuitati insidiatur̄ diabolus: ⁊ suis p cipit vt statum irruant ⁊ fluctibus sc̄ili obruant. ſ Jesus vt ascendit de baptismo ductus ē in de sertum a spū ⁊ tēptabatur a diabolo: sed vicit ie/ iunando: vt ieiunijs et oronibus scias esse vincen dum: oblata sibi mūdi regna ⁊ gloriaz cōtempsit vt hic contemnendo supes rentrantem.

eis. Quando obstetricabitis he brę̄as et tempus partus aduene

a ſ virtus robusta. b ſ statim ne p̄ualeant cre scentes.

b rit: si mąsculus fuerit interficite b

a ſ virium fragile. b ſ timere docuerunt.

illum: si fęminą reseruate. Timue c

ſ Rationalis doctrina moralis

runt autem obstetrices deum: ⁊ nō fecerunt iuxta p̄ceptū regis

ſ virtutes

egypti: ſz conseruabant mares.

a ſ princeps huius mundi.

Quibus accersitis ad se rex ait: Quid nā est hoc qō facere volui/ stis: vt pueris seruaretis? Que c

ſ ſ timore mortis suc mentiuntur quod punicdū est: sed timore dei pueros seruauerūt: quod remu nerandum est.

responderunt †Nō sunt hebręę si cut egyptię mulieres: ipe eīm ob stetricandi habent scientiam: et p̄iusq̄ veniam⁹ ad eas pariūt.

ſ qr timuerunt deum.

d Bene ergo fecit deus obstetri ci/

ſ abundantiam tribuendo.

bus ⁊ creuit popul⁹: cōfortatusq

plicabant̄ deo hoc faciente: hebreorum multiplicationē voluit ipedire per obste trices: eis p̄cipiēdo vt masculos interfi/ cerēt in pariendo et fingerēt eē aborsuz. a Quaꝝ vna ⁊c. Dicit hebrei q̄ p̄ma istarum fuit iocha beth filia leui: et sc̄a maria soror moysi: et fuerunt binomine: vt di/ cunt: et ſm ꝟ ex/ ponunt qō sequi/ tur infra. Et qr ti/ muerunt obstetri ces deum: edifica uit illis domos. ſ. domū sacerdota/ lē et regiā: qr p̄di cta iochabeth fu/ it mat̄ aarō: vt di cunt: cui ⁊ poste/ ris eius datus est sacerdotiū: ⁊ ma/ ria coniuncta est caleph in mrimo/ nio: q̄ altero noīe dicta est ephrata: ⁊ ab ea denoīata est ciuitas bethle em: vt. ſ. dictū est gen̄. xxxv. ⁊ xlviij de q̄ ciuitate nat⁹ ē dauid p̄mus rex de tribu iuda. Sz istud dictū ꝺriat̄ textui p̄cedenti ⁊ sequenti: qr dictū est p̄ius ca. isto q̄ iā añ mortu⁹ erat ioseph ⁊ oēs frēs ei⁹ ⁊ ois ꝯgtio ei⁹. Sz q̄stuz ad illos q̄ ingressi fuerant egyptū cū iacob: iter q̄s iochabeth filia leui cōtinet̄ vt dictum ē Gen̄. xxxvj. ⁊ sic iā ānte erat mortua. Jtez in sequentib⁹ ca. isto obstetrices ad sui excusatio/ nez dixerunt: Nō sunt hebree sicut egy/ ptie mulieres ipe. n. habent obstetrican di sciam: ⁊ p̄iusq̄ veniamus ad eas pa/ riunt: que excusatio nulla esset nisi due obstetrices p̄dicte eēnt egyptie. Jtē non est verisile q rex volens occulte inffice/ re masculos hebreoꝝ: hoc exequeret̄ per mulieres hebreas: ⁊ ideo dicendū q nō fuerunt ille due prenominate de quibus certum est q fuerunt hebree: sed fuerunt egyptie mulieres quas rex p̄fecit dicto opi nephario: vt suū ꝓpositū assequeret̄. Tenendū est. n. q sub istis duab⁹ q̄ non sufficerent ꝓ tanto pl'o fuerunt plures alie ad istud ministerium: sed de duabus p̄cipalibus tñ fit hic mentio in quibus rex idem p̄ceptū dedit aliis sibi subiect̄. b Si femina reseruate. tum quia multi plicatio feminaruz non poterat rebellio nem contra regem facere. tum quia rex volebat eis vti ad luxuriā egyptioꝝ ⁊ ad aliq̄ opa q̄ mlieres egyptie facē nesciebāt c Timuerunt autem ⁊c. tum quia in/ formate fuerunt de contrario per hebrę/ as mulieres ostēdētes eis offēsā ꝺi. tum qr horruer̄t mortē fraudulētā īnocētiū.

†22. q.2.c. si quelibet.

Aug⁹. In libro de locutionibus: ⁊ qz timuerūt obstetrices deū edificauit ill' domos. Nūquid antea domos ñ habebāt: an ad diuitias ꝟ verbū ptinet: vel potiꝰ ad aliquas rei familiaris idoneas facultates? Simile eñ videtur qđ ait iacob socero suo. Nūc ⁊ ḡ qñ faciam et ego mihi domū. Dixerat eñ q̄ creuerant pecora labā sub illo: quod ipe laban ꝓfessus est dicens. Benedixit me deus ī introitu tuo. Subintelligiť ⁊ sīc et tu. ꝟ eñ videť valere qđ ait: ⁊ ego vt ad ipam domum faciendā pertinere videat: qđ consequenter a laban merces statuenda proponitur.

a Precepit aūt pharao ⁊c. Orig. mora. Egyptij quibus hic precepit pharao: feminas tantum vitificant: oderant masculos. oderunt eñ virtutes: vitia nutrierunt. Nunc quoq̄ insidiantur egyptij: si nascatur masculus hebreis vt statim interficiant: nisi caueant obseruent et occultent. Refert scptura quod ꝺ tribu leui aliąs genuit masculum: et vidit infantem esse elegantem: ⁊ occultauit eum. Ne ergo iusticiam nostram faciamus coram hominibꝰ: ſz clauso ostio oremus patrem nostrum ī occulto: ⁊ nesciat sinistra quid faciat dextera: ne diripiatur ab egyptijs: inuadať: fluctibus submergatur. Si facio elemosynam quia est opus dei: masculum genero. Sz si laudem ab hominibus quero ⁊ non occulto: rapiť ab egyptijs: in flumen mergitur: ⁊ tāto labore tātoq̄ studio egyptijs masculum genui.

Mozali.

Mat. 6. a

b Gressus est ⁊c. Rab. Nic Ca. II
e tolephus ait. Metuens aūt amrā ne captus regie ire succūberet: et ipe cum puero deperiret ⁊ dei prouidentiam excluderet: deliberauit potius hoc modo pueri consulere saluti prouidentiāq̄ latendi hanc esse iudicauit. Vas rotūdum ex vimine complicitum velut alueoli magnitudine preparauit: quod sufficeret vt infans ibi spaciose iaceret. Deinde vnxerunt illud bitumine. Natura nanq̄ bituminis ē: vt ī viminalibꝰ vasculis accessū possit aq̄ coercere. Illic ḡ mittētes infantē: ⁊ circa fluuiū ponētes: eiꝰ salutē deo reliq̄rūt. Termuth igiť erat filia regis hec dū luderet circa littꝰ flumīs portari a fluuio illō vas ꝓspiciēs p̄cepit: vt ad se ille alueꝰ portaret: veniētibꝰ aūt q̄ ad ꝟ fuerāt destinati cū alueo: videns īfantē valde gauisa ē ꝓpť magnitudinē ⁊ speciē eiꝰ. Tanto n. deꝰ studio circa moysen vsꝰ ē vt ab ipis q̄ ꝓpť eiꝰ natiuitatē ꝺcreuerūt intimere oē genꝰ hebreoꝝ alimēto ⁊ cura dignꝰ haberet: iussitq̄ mulierem adduci termuth regis filia q̄ daret infanti māmillam. Quo nō accedente ad illiꝰ vbera: sed cuitāte: ⁊ ꝟ in multis mulieribꝰ faciente. Maria assistens his q̄ fiebāt vt q̄si videret ex opibꝰ ei int' alias astare. ait: Frustra o regina has mulieres ad nutrimentū īfantis vocas: q̄ nulla ad

eum cogna

est nimis†. Et qz timuerūt obstetrices a
a ſ abundantiā tribuendo. b ſ ad litteram. vel filios dedit.
ces deuz: ędificauit illis dōmos b
a ſ dissipans: vel aptio oris: vel os abyssi. b ſ de monibus: vel inigs hoibꝰ: vel vicijs.
a Precepit ḡ phārao oīm populo c†
ſ Opus bonum. ſ virtutum.
suo dicens: Quicq̄d masculini d
ſ fluctus seculi.
sexus natū fuerit: in flumen pro- e
ſ viciorum.
ijcite: quicquid femineī reſuate. f
ſ Rō. ſ amrā. ſ. cuiꝰ vxor iocabeth
Gressus ē post hec L. II gꝭ†
a ſ familia. b ſ sanctorū q̄ additi ꝺo.
vir de dōmo lēui accepta †

Capi. I

Mozaliter. a† Hec sunt nomina filioꝝ ysrł. Per filios israel existētes in egypto. allegorice significanť christiani degentes sub impio romano. In ꝓmitiua vero ecclesia p̄ ꝓdicationē apostoloꝝ aliorumq̄ discipuloꝝ miraculis euidentibus confirmatā multiplicati valde fuerunt xp̄ani p orbem qđ notať cū ꝺ:: e† Filij israel creuerūt ⁊ quasi germinantes multiplicati sunt: sed p impatores romanos fuerunt multū afflicti in fodiendo arenaz et deportando ꝓ termis edificādis et ꝟ notať cū ꝺ:: g† Preposuit itaq̄ eis mgros opeꝝ qui eos affligerent oneribus ⁊c. Postea vero preceperunt christianos in cōfessione xp̄i ꝓstanť pseuerantes occidi. pusillanimes aūt xp̄m negātes in vita dimitti qđ notať p ꝟ cū ꝺ:: c† Precepit aūt pharao oīm populo suo ꝺ. quicquid masculini sexus natū fuerit in flumen ꝓijcite. q̄q̄d aūt femineī reseruate. p masculos eñ xp̄iani cōstantes intelliguntť: p feminas vero inconstantes.

Moraliter aūt p filios israel manētes cū egyptijs intelligi pñt xp̄uosi manentes cū viciosis. p regē aūt egypti diabolus q̄ ꝺz ꝓnceps huius mūdi: Johan. xij. Hic aūt rex excitat populū suū. i. malox collegiū ad psecutionē iustoꝝ vt p īpatientiā frangant: sed frequenter auxiliante deo: p hoc magis crescunt in virtute p meritū patientie. nisi eñ esset psecutio tyrannoꝝ nō esset gloria martyꝝ. Perſob stetrices que fauerunt populo israel ꝺ mandatū pharaonis intelliguntť boni ꝓncipes ⁊ ꝓlati q̄ fauent bonis et iustis ꝺ voluntatem diaboli.

Exodi in ca. j. vbi ꝺz in postilla: Cā alia afflictiōis ppłi fuit īuidia egyptioꝝ. ı

Additio. Tanta multiplicatio filiorum israel non videtur attribuenda naturalibus causis tm̄: vtputa. quia inordinate viuebāt et hmōi: prout in postilla: sed principalius attribuenda est voluntate diuine ꝟ miraculose agenti: vt promissionem adimpleret patribus factam. vnde Geñ. xxij. ꝺz abrae: Multiplicabo semen tuum. Similiter et alijs patribus: et hoc patet ex mō loquendi scripture: cum dicit in hoc ca. Filij israel creuerunt quasi germinātes. Ex quo videtur q̄ multiplicatio eorum erat tanta q̄ assimilabatur germinationi terrenascentium: que ex paucis granis multum fructum affert: ⁊ isto modo dicit Ezechie. xvj. Multiplicatam quasi germen agri dedi te. Idem patet ex hoc quod sequitur infra in eodem ca. Quanto opprimebant eos tanto magis multiplicabantur et crescebant: quod non est ſm cursum cōem naturalem: vt manifestum ē vnde Deutro. x. legitur: Ipe est deus tuus qui fecit tibi hec magnalia. ⁊ terribilia: que viderunt oculi tui. et sequitur: In. lxx. animalibus descenderunt patres tui in egyptum: et ecce nunc multiplicauit te dominus deꝰ tuꝰ sīc astra celi.

† 22. q. 2. c. si q̄liber.

Replica correctorij contra Burgeñ. calumniatorez. Circa primū Exodi postillatoꝝ volens assignare causas odij egyptioꝝ ad filios israel dicit vnam fuisse: quia filij israel ordinate viuentes erant fortiores corpore: ⁊ abundantiores in prole ⁊c. Inde traxit Burgeñ. imponens postillatori q̄ per hoc voluit multiplicationis israel causam assignare solum naturalem: quod tamen falsum est: quod Burgeñ. patere potuit si plene postillatorem vidisset: sed more tentantium eius dicta truncatim videre voluit: et sic sepe occasionem cōtradicendi sumpsit. postillatoꝝ eñ infra eodem ca. reprobans maliciam egyptioꝝ ipedire volētiū multiplicationē filioꝝ israł. dic̄: Nō ē ꝓsiliū ꝺ dñm. vñ patet eū sentire q̄ opꝰ dñi fuit tāta multiplicatio. Et. j. eodē ca. dicit: Videś rex egypti q̄ ꝓpter grauitatē opeꝝ nō impediebanť: ſz magis multiplicabanť: deo hoc faciente q̄ nihil manifestiꝰ dici pōt q̄ illa multiplicatio fuit p deū naturā adiuuantem.

g Gressus est. Hic consequenter ponitur ducis liberātis ꝓuisio. vbi Ca. II
e ꝓmo eius conditio describitur. scđo ad liberandum populū mittiť. iij. ca.

Adhuc primo describitur conditio moysi tpe ꝓspitatis. scđo tpe aduersitatis: ibi. Audiuitq̄ pharao. Circa primum describiť natiuitas moysi: secundo educatio nati. ibi: Ecce autem descendebat. tertio inclinatio adulti. ibi: In diebus illis.

eũ cognationẽ habent. Si ẋo quandam hebraicaꝫ mulieꝫ adduci ꝑcepis: puto tãꝫ cõtribulis sue poterit vbera excipe cũꝙ putareꝯ bñ dixisse: iussit hanc ire vt aliquã q̃ lactare eũ posset adduceret. Illa ẋo accepta buiusmodi ptãte reuersa est agẽs matrem nulli cognitaꝫ. Infansꝫ grate quodãmõ eius accessit ad vbera ꝛ supplicante regina cõmissum est ei cũ oĩ diligentia pueri nutrimẽtũ. Cui ſm rex euentũ nomen est ipositum: eo q̃ de flumine sit saluatus aquaꝫ eñ egyptij moys vocant: ys ẋo saluatus conponẽtes itaꝙ hoc ex ãbob⁹ moysis nomen imposuerꝯ .i. ex aq̃ saluatus

a ſ Sensualitate rõni conuenientem. b ſ q̃ patruelis. i. amita ipius. c ſ de ratione.

vxõre stirpis sũę. Quę cõcepit a†
ſ opus bonum.
a et peperit filium: ꝛ videns eum
a ſ q̃ datũ dei optimũ. b ſ ꝑ egyptijs. ſ nesciat simistra tua q̃d faciat dextera tua. c ſ Jn mensura fidei sancte trinitatis.
elegantẽ: abscondit tribus mẽsibus. Cũꝙ iam celare non pos/ b+ c
ſ a fisco. i. saceo.
set: sumpsit fiscellam scirpeam: ꝛ d e
ſ vili ꝛ terro sensu intelligitur.
liniuit eam bitumine ac pice: posuitꝙ intus ifantulũ ꝛ exposuit f g
ſ Jn palustribus solis quia in retrenis cordib⁹ quasi exposita sordebat lex.
eũ in carecto ripe fluminis stan/ h

Allego. Allc. Parentes moysi quoꝫ fidem et opera lex naturalis decorabat patriarche sunt. a quibus ipe moyses ꝛ illi qui legem littere acceperũt nati sunt. Tribus ergo mensibus moyses in domo parentũ natus occultat: cũ lex vet⁹ trib⁹ tpib⁹ i iudaica plebe añ aduẽtũ xpi lateret: ſ est sub iudicib⁹: ſ regibus: sub sacerdotib⁹ donec venit ipe q̃ legem dedit: ꝛ per totã mũdi latitudinez spñaliter eam obseruandã gentib⁹ tradidit. Filia aũt pharaonis ecclesia ẽ de gẽtib⁹ ꝯgregata: q̃ q̃uis nunc ẋo gaudeat parente: ſ ẽ do pre: tñ añ aliũ qñ idolis fuiebat secuta est patrẽ. De q̃ p diuinam
Pſ. 44. vocẽ in psalmo ad ipam dictũ ẽ: Audi filia ꝛ vide ꝛ .i.a.t.t.o.p.t. d.p.t.tẽ. Hec g̃ exiuit de domo patris: et venit ad aq̃s baptismi vt lauareꝯ a pctis q̃ ꝯrerat i domo pris sui: venienſꝙ ad baptismum suscepit legẽ: q̃ tũc lex itra fiscellã erat scirpea ex multꝫ ẋgultꝫ: siue ex papyro ꝓtexta ac linitã pice et bitumine: q: vilibus vtiꝙ ꝛ terrestrib⁹ iudeoꝫ sordebat septa traditionib⁹: vsꝙ q̃ ecclia sũpsit illã ꝺ palustrib⁹ ꝛ luteis loculis carnaliũ sensuũ ꝛ itra sapie vere aulas ꝛ regalia tecta ſ infantiã suã apꝺ suos transegit: apud illos. s. q̃ spñaliter eã intelligere nesciebãt puula ꝛ lactentiũ cib⁹: cũ vero ad ecclesiam venit: ꝛ p eã rite itellecta ẽ fortior effici. Quid igit q̃ mercedẽ accepit illa q̃ puerꝫ nutriebat a filia pharaonis: nisi q̃ synagoga apud quam lex nata ꝛ nutrita erat ab ecclia istã mercedẽ accepit: vt vltra idola nõ coleret: videſ eos q̃ ex gẽtib⁹ crediderãt: ita ꝑuersos ad dñm: vt penit⁹ respuerẽt simulacra ꝛ vltra non colerẽt: ipa q̃z docet erubescere idola colere
Allego. a Et videſ tẽ. Orig. Alr. Pharaonis filia ẽ ecclia ꝺ gẽtib⁹ ꝯgregata: cui per
Pſ. 44. ꝓphaz ꝺr: Obliniscere ppm tuũ ꝛ domũ pris tui: q: ꝯcupiuit rex spẽz tuã: hec ẽ g̃ q̃ exiuit de domo pris: ꝛ venit ad aq̃s vt lauareꝯ a pctis q̃ ꝯrerat i domo pris: et statim viscera misericordie suscepit: ꝛ misertа est infantis: hec veniens in palude inuenit moysen iacentem expositũ a suis ꝛ fecit eum nutriri. Nutritur apud suos. ibi: agit infantiam: fortior factus ducitur ad eam adoptatur in filium. Moy/

ſ ses legem

bus illis. Natiuitas aũt moysi ꝑmo describit ex tribu: cũ ꝺr. Egressus ẽ post hec vir de tribu leui: ꝛ iste fuit amram filius caath. Et accepit vxorẽ: ista acceptio nõ põt intelligi de acceptione in matrimõio: q: ꝺr hic. Post hec. i. p⁹ ꝑceptũ reg⁹ de masculis hebreoꝫ submergendis: ꝛ iam añ vxor amram pepat ei aaron: qui nat⁹ fuit tribus annis añ moysen: vt hr̃. j. vij. ca. vbi ꝺr: Erat aũt moyses. lxxx. annorum. ꝛ aaron. lxxxiij. quando locuti sunt ad pharaonem. Silr ꝛ mariã filiã suã q̃ in natiuitate moysi erat iã iuuencula ita magna q̃ poterat intelligere ꝛ alloq̃ boues vt cõsequenter dicetur: ꝛ ideo dicit Joseph⁹ ꝛ doctores cõiter q̃ ista acceptio intelligitur de copula carnali: q: ꝓpter edictũ regis sepauerat se ab vxore cũ tũ ad carnalem copulã: magis eligens nõ generare q̃ filij statim sõmergerenꝯ in flumine: ꝛ intentus erat ozõnibus erga deum: vt vellet respicere populũ suũ tam crudeliter afflictum: ꝛ dñs in somnis eũ admonuit q̃ secure ad vxorem suã accederet: et q̃ ex illa generaret filiũ qui ꝑpm liberaret: ꝛ sic eã accepit. i. matrimonialiter eam cognouit.

a Stirpis sue. Jn hebreo hr̃: Filiã leui. Ex hoc dicunt hebrei q̃ ista fuit iochabeth quã leui genuit. Jtez ſ videtur ꝑ quandã glo. que dicit q̃ amrã accepit amicã suam scz sororem pris sui caath: ꝛ p ꝙñs filiaz leui: sed ſ videꝯ falsum q: dictũ ẽ ca. ꝑcedenti q̃ ꝑsone que ingresse sunt egyptũ cũ iacob mortue erant añ istã afflictionẽ populi inter q̃s cõputaꝯ iochabeth etiã ſm opinionẽ hebreoꝝ vt dictũ fuit supra Heñ. xlvj. Jtẽ dato q̃ adhuc viueret oportet dicere ſm dicta hebreoꝝ q̃ in natiuitate moysi ipsa esset. cxxx. annoꝝ: qꝺ ꝓbaꝯ sic: q: a natiuitate isaac vsq̃ ad exitum filioꝝ israel de egypto fluxerunt anni. cccc. vt dictum est Heñ. xv. sup illud verbũ: Et affligent eos annis. cccc. Jtem a natiuitate isaac vsq̃ ad natiuitatem iacob fluxerunt. lx. anni: vt dictum est Heñ. xxv. vbi dicitur. Sexagenarius erat isaac ꝛc̃. Jtẽ a natiuitate iacob vsq̃ ad descensuz ei⁹ in egyptũ fluxerunt anni. cxxx. put ipe dicit Heñ. xlvij. Dies vite mee. cxxx. ãnorum sunt. Et sic patet q̃ a natiuitate isaac vsq̃ ad descensum in egyptum fluxerũt clxxxx. anni. ꝛ sic de. cccc. ãnis predictis remanent. ccx. anni a quibus si subtrahantur. lxxx. anni quos habebat moyses in exitu de egypto: vt predictum est: remanent. cxxx. anni qui fluxerunt a descensu iacob in egyptum vsq̃ ad natiuitatẽ moysi. Ex quo sequitur q̃ iochabeth filia leui que cõputatur inter descendentes in egyptũ cũ iacob in natiuitate moysi si viuebat erat. cxxx. annorum: ꝛ sic trãsierat in ea tps cõcipiendi: qꝺ ꝛ cõcedũt hebrei: sed dicunt q̃ miraculose factũ est q̃ ꝯcipet moysen: sicut ꝛ diuina reuelatiõe ꝯceptus est: sed hoc nõ valet: q: nõ solũ de moyse optebat eos dicere miraculũ esse factũ: sed etiã de ꝯceptu aaron ꝛ Marie: q: aaron tribus annis tñ nat⁹ fuit añ moysen: vt predictũ est: ꝛ sic iochabeth mater eius erat. cxxvij. annoꝝ qñ pepit aaron. Maria etiã sororꝝ moysi in natiuitate eius erat iuuencula: vt dicitur in textu: et sic ad plus habebat. xv. annos vel circiẽ: ꝛ sic iochabeth mr̃ eius erat. cxv. annoꝝ qñ eaz peperit ſm istos. Ex q̃ ptz q̃ in oĩb⁹ istis trãsierat tps cõcipiendi: maxime q: Heñ. xviij. ꝺr de sara q̃ cuz eẽt nonagenaria desierant in ea fieri mulierbria: nec poterat ꝑ naturã concipe in tali etate: ꝛ multo fortius idem est dicendũ de iochabeth filia leui que fuit ꝑ magnũ tps postea: ꝛ iõ cõplexio mulieꝝ debilitata erat ꝛ etas breuiata erat. Ꝓpꝛ ꝓdicta dicendum est q̃ vxor Amram nõ erat iochabeth de qua predictum est: sz alia eiusdem nominis: dicitur tamen filia leui i hebreo. i. de tribu ei⁹: sicut Eliçabeth mater Johannis baptiste ꝺr de filiab⁹ aaron: Lu. j. de q̃ tñ certũ ẽ q̃ eã aaron nõ genuit. De glo. aũt q̃ inducta est ad ꝯriũ: nõ est curandũ: qz ꝯ iaꝯ textui manifeste: ꝺr. n. j. vj. ca. q̃ amrã accepit vxorẽ iochabeth patruelẽ suã. Patruelis autez alicui⁹ ꝺr fili⁹ vel filia auũculi sui. patruelis. n. ẽ cõis generis: ꝛ sic ptz q̃ non fuit filia leui: sz filia vni⁹ filioꝝ suoꝝ: ꝛ ꝯgnata ipi⁹ amrã. Jtẽ mrimõiũ cũ amita erat illicitũ ſm q̃ ꝺr Leui. xx. Turpitudinẽ amite tue nõ discoopies. Et si dicatur q̃ lex illa adhuc nõ erat data. Dicendũ q̃ añ legẽ multa q̃ ptinent ad matrimoniuz fuerũt obseruata: sic Heñ. xxviij. ꝺr q̃ iudas ꝙiũxit Onã vxori fris sui defuncti vt suscitaret ei semẽ: ꝛ magis verisimile est q̃ tpe amrã vitabaꝯ mrimonium cum amita: ꝛ p ꝙñs amrã q̃ sctũs bõ erat: tale mrimoniũ non ꝯxit. b Abscondit trib⁹ mẽsib⁹. aliq̃. n. mulieres sũt q̃ꝫ ipregnatio nõ multũ appet: nec part⁹ earum ꝑ clamorẽ: marie cũ volũt celare sic̃ fuit i ꝓposito: ꝛ iõ potuit puerꝫ i absconditо seruare. c Cũꝙ iam celare non posset. Contrarium videtur: quia ex quo fuauerat eum tribus mensibus videtur q̃ eadem ratione posset eum vltra seruare. Dicendum q̃ rex fecerat statutum q̃ in tribus mensibus semel scrutarentur egyptij domos hebreoꝝ ne pueri essent ibi absconditi: et ideo non poterat celare vltra. Sz q̃rit vlteri⁹ quo saluauit aarõ q̃ nat⁹ fuerat añ trib⁹ ãnis. Dicẽdum q̃ adhuc nõ erat factũ edictũ regis qñ nat⁹ fuit aarõ. d Sũpsit fiscellã. i. vasculũ rotũdũ ad modũ fiscelle factũ. e Scirpeã. i. de iñco scirp⁹ vocat: erat eñ de materia leui vt supra aquã fluitaret. f Et liniuit eã bitumine: ne aq̃ ingredi posset. g Et exposuit eũ in carecto. nomen est loci in q̃ carices crescunt: ꝛ sũt herbe facte ad modũ gladij ꝛ manũ secãt tãgẽtis. h Stante procul sorore ei⁹ .i. maria. Sz videt q̃ ſ fuerit tẽtatio diuina: Dicendũ q̃ non: quia ſ in periculo constitutus si non omittat ea que potest facere ſm humanã prouidentiam non tẽtat deum: nec peccat residuum diuine prouidentie cõmittendo: sicut dictum fuit de abraam Heñ. xij. capi. Amram vero et vxor eius de conseruatione moysi fecerant quod poterant via humana: et seruando vltra exposuissent periculo mor/

tis nõ so/

ses legē significat. Veniens ꝫ ecclesia ad aq̃s baptismi suscepit legez intra tibin conclusam: ⁊ bitumine linitā. Tibin ꝫ est tegminis ex papiro contextū ⁊ virgis: vel ex cortice arborꝫ formatū. Jacebat ꝫ lex clausa intra hmōi tegmina pice ⁊ bitumine linita: vilibꝫ. s. ⁊ tetris iudeorꝫ sensibꝫ sordebat oblita vsq̃q̃ ecclesia veniret ex gentibꝫ ⁊ assumeret eā de luteis ⁊ palustribꝫ locis intra sapientie aulas ⁊ regalia tecta. Infantiā tamē apō suos trāsigit. apō illos em̄ q̃ eā spūaliter nō intelligunt puula est ⁊ infans ⁊ lactentiū hūs cibos: cū ad ecclesiā venit fortior ē moyses ⁊ validior. amoto em̄ velamine lr̄e perfectus in lectione eiꝰ cibꝰ inuenit. Mercedē nutrimentorꝫ accipit a filia pharaonis: apō quā lex nascit ⁊ nutrit: sed quid est qō synagoga accipit ab ecclesia: puto illud qō moyses dic̄ ego i nō gentē in emulationē vos inducā in gentē insipientē: in iram vos concitabo. Synagoga ꝫ de ecclesia hanc mercedez accipit: vt vltra idola non colat. videns em̄ gentiles ita ad deū cōuersos: vt vltra idola nesciant: erubescit vltra idola colere. Nos q̃z si pharaonem habuimus patrē si nos in opibꝫ malis genuit: cū venerimꝰ ad aq̃s assumamꝰ legem dei: nō nobis sordeant lr̄e velut tegmē obscurū: q̃ pua eius sunt ⁊ lactantia comedamus: q̃ pfecta sumamus: ⁊ intra cordis tecta regalia collocemus: grandē ⁊ validum habemꝰ moysen: nihil de eo puū: nihil vile sentiamꝰ sed totū magnificū: totū egregiū: totū elegās totū em̄ magnū est qō spūale est ⁊ sublimis intelligentie. a Cernensq̃ in ea ⁊c̄. Isido. Moyses. i. xp̄s ad flumē lauacri ⁊ aquam baptismi a fidelibꝫ inuenit. Moyses plorabat:

B ⁊ xp̄s veteris hois quē induerat petā deflebat. Aū resuscitando laq̃z fleuit: iudeorꝫ deplorans pfidiā vel miseriā. Filia pharaonis descendens ad lauacruz fluminis collegit infantē: qz de gentibꝫ ecclesia lauacri salutaris sctificationē cōsiderās excepit a synagoga matre carnali xp̄m expulsum q̃si infantē: q̃ tunc puulus videbat cū in hoīe cerneretur. Jnuenit illa moysen clausū in vasculo multi agrestibusq̃ vgultꝰ cōtexto: ⁊ ecclesia xp̄m reconditū i cordibꝫ sctorꝫ q̃ i vnitate ꝓtexti ex multis psonis oēs in xp̄o vnū corpꝰ efficiunt: et eū religiosa obseruatione suscipientes tuent.

b Adultūq̃ tradidit ⁊c̄. Ra. Refert Josephꝰ q filia pharaonis adultū moysen ad patrē suū adduxit: cui ille coronā suā imposuit: quam statim moyses proiecit: quoniā ibi sculptum simulacrum vidit. Unde sacerdos qui ibi aderat voluit interficere eū dicens: quia egyptus esset subuertenda p ipm: sicut ex oraculo demonum acceperat. Sed pharaonis filia libauit eū. Cū aūt pfecte esset etatꝫ missus est a pharaone contra ethiopes. Cūq̃ sciret per deserta serpentibus plena se profecturum tulit ibices: id est ciconias egyptiacas. Castra vero metatus proferebat eas vt serpentes deuorarent et fugarent: sicq̃ exercitus securus transigebat noctem. Cum ergo venisset ad ciuitatem quā expugnaturus erat: adamauit eum ethiopum regina ⁊ fm condictū ciuitatē ei tradidit ⁊ nupsit: inde est q̃ aaron ⁊ maria iurgati sunt aduersus moysen ꝓpter ethiopissam vxorem.

c Cūq̃ perspexi. Aug⁹. De hoc facto moysi satis disputauimꝰ in illo opē q̃ de vita patriarcharum aduersus faustū scripsimꝰ: vtrū indoles in eo laudabilis fuerit: qua hoc peccatum admiserit: sicut vber terra ante vtilia semina quadam herbarum inutilium feracitate laudatur: an ipsum factum iustificanduz sit. Quod ideo non videtur: quia nullam ad huc legitimam potestatem gerebat: nec diuinitus acceptam nec humana societate ordinatam: et tū sic̄ stephanꝰ ait vt i actibꝰ aplorꝫ putabat itelligere fratres suos q̃ per eū deꝰaret salutē illi: vt p B testimoniū videatur

†.23.q.3.c. nō inferenda. et ō pe. dis. 2. ca. vt coḡuert. ⁊. opponit.

ꝫ maria fm hebreos.

te procul sororꝫ eiꝰ: ⁊ cōsiderante euentuz rei. Ecce aūt descēdebat a

a ꝫ thermuc vt fertur. ꝫ ecclesia de gentibus
b ꝫ diaboli. c ꝫ vñ oblinisce pplm tuum.
ꝫ baptizaretur.

filiā pharaonis vt lauaretur in a ꝫ baptismi. b ꝫ adolescēcule dilexert re nimis

flūmine: et pūellę eius gradiebā/ b tur p crepidinem aluei. Quę cuz

ꝫ corda iudeorum.

vidisset fiscellā in papyrione: mi/ c

ꝫ primitiuas animas credentiū.

sit vnam e famulabus suis: ⁊ al/ a latam aperiens cernensq̃ in ea

ꝫ legē ſrali sensu puulos sibi iacrantem.

paruulū vagientem: miserta eiꝰ d

ꝫ qz lex apud iudeos nata ⁊ nutrita.

ait: De infantibus hebręorꝫ est e hic: Cui sororꝫ pueri: Dis inquit f

ꝫ synagogam

vt vadam ⁊ vocem tibi hebręaz mulierem quę nutrire possit ifantulū: Respondit: Vade: Perre/

ꝫ vel suam.

xit puella: ⁊ vocauit matrē eius. Ad quā locuta filia pharaonis: Accipe ait puerum istuz ⁊ nutri

ꝫ vt amplius idola non colas.

mihi: ego tibi dabo mercedez tu

ꝫ Synagoga.

am. Suscepit mulier ⁊ nutriuit

a ꝫ iam perfecto sensu validos pascentem. ꝫ Jn primitiua ecclesia. b ꝫ expellendo a se. c ꝫ ecclesie de gentibus.

pueruz: ādultumq̃ trādidit filiē b

ꝫ Susceptum in regalem aulam cordis.

pharaōis. Quē illa adoptauit i g locū filij. Vocauitq̃ nomen eius h

a ꝫ baptismi. ꝫ ecclesia de gētibus christū excipit ad fontem baptismi.

moyses dicens: qz de āq̃ tuli eū. i

Jn diebus illis postq̃ creuerat k+

a ꝫ christus. b ꝫ a pr̄e. ꝫ vel a iudeis.
c ꝫ Nunciabo nomē tuum fratribus meis.

mōyses: egressus ad frātres suos

a ꝫ Jn mundo. b ꝫ diabolum in hac pegrinatione nobis iniuriosum.

vidit āfflictionez eoꝝ: ⁊ vīz egy l/ m

ptium percutientem quendā de n

a ꝫ qui festinanter transeunt viam huius seculi.
b ꝫ Omnes in xp̄o fratres sumus vnum patrem deum habemus.

hēbręis frātribus suis. † Cunq̃ o

ꝫ discrete omnia ꝓspiciendo: qz in sapiētia vicit superbum: non potentia.

pspexisset huc atq̃ illuc ⁊ nullum

cuz maritꝰ postea cognouisset rem gestā arguebat inde egyptium ꝓpter qō egyptiꝰ pcutiebat eū ⁊ grauiꝰ affligebat. o Cunq̃ circūspexisset ⁊c̄, in quo apparet prudentia moysi.

a Ecce aūt descendebat. Hic ꝓñr describit pueri nati educatio ⁊ valde mirabilis a filia eiꝰ q̃ mortē illiꝰ ⁊ oīm aliorꝫ masculorꝫ querebat. cū dr: Ecce autem descēdebat de domo regia q̃ erat i alto respectu fluminis.

b Et puelle ⁊c̄. i. p ripā fluminis: ⁊ dr a crepō as. qz propter pcussionē aque solēt ibi fieri cōcauitates ⁊ fixure.

c Jn papyrione. nomen est loci vbi crescit q̃dā iunc⁹ qui vocatur papyrus.

d Vagientē. i. plorantem.

e De infantibꝫ hebreorum est hic. qz sciebat p̄r̄is edictū de ipis submergendis.

f Dis inquit vt vadam ⁊c̄. Ex p̄dictis patet q̃ puer erat elegātis forme: imo vt dicit Josephus erat ita grōsus q̃ oēs aspiciens eū afficiebatur ad ipm: ⁊ iō filia regis voluit eū nutrire vt sibi eū in filiū adoptaret: vt ptz p sequētia: ⁊ iō p̄mo fecit sibi porrigi mā millas pluriū mulierꝫ egypti/ arū: sed ipe renuebat: ⁊ tunc sororꝫ pueri q̃ astabat dixit: q̃ si mulier hebrea mamillā sibi porrigeret forsitā ipe acciꝑet tanq̃ de muliere hebrea nat⁹: cui dicto tāq̃ rōnabili filia regis assensit: ⁊ tunc sororꝫ pueri ad q̃rendū se obtulit et vocauit mrēm pueri tāq̃ exneā: cetera patēt vsq̃ ibi:

g Quē illa ⁊c̄. qz naturalē filium non habebat.

h Vocauitq̃ nomē eiꝰ moyse. i ligua. n. egyptiaca moys aquā significat. ys: saluatuz. iō sb̄dit rō nois: cum dicitur.

i Quia de aq̃ tuli eum. Jn hebreo habetur vocatur moyse ⁊ significat exctū vl eductū ⁊ subintelligitur de aqua.

k Jn dieb⁹ illis. Hic describit inclinatio adulti. sic em̄ supra dem̄ ē: ex dī puidētia ordinatꝰ erat ad liberādū ꝓplm israel: ⁊ iō erat icliatꝰ ad eos visitandū: ⁊ ꝓ posse suo adiuuādū: ⁊ b ē qō dicitur:

l Viditq̃ afflictionē eorū. non solum oculo corpis sed etiā mentis p ꝓpassiones. qō ptz p effectū: vñ ⁊ subditur:

m Et vīz egyptiū. iste erat vnus de ꝓpositis super filios israel ad cōpellendū eos ad afflictionem laborꝫ.

n Percutientē quendam de hebreis. Dicūt hebrei qō iste fuit maritꝰ salomith que erat pulchra valde: dō q̃ hr̄ ifericꝫ: ⁊ iō iste egyptiꝰ in aurora fecerat surgere maritū eiꝰ occupādo eū i labore: ⁊ tunc redijt ad vxorē eiꝰ q̃ recepit eū credēs esse maritum suum: et

Percussum

videatur moyses iam diuinitus admonitus (qđ scriptura eo loco tacet) ꝑ audere potuisse. Jsiđ. Alle. Moyses .i. chr̃ist⁹ egyptũ .i. diabolũ nobis i hac pegrinatione iniuriosum nos defendendo occidit: ⁊ i arena obruit occisum. latet em̃ i eis q̃ stabile non hũt fundamentũ. Ecclesiam xo in petrã edificat: ⁊ eos q̃ xbũ ei⁹ audiũt ⁊ faciũt prudenti viro ꝓpat: q̃ edificat domũ suam supra firmã petram Alios xo stulto ꝓpat q̃ supra arenam edificat.

a Et egressus die altero. Jn ꝑ moyses figurã xp̃i gessit q̃ duox ppłox discordiã in se angulari lapide pacificare studuit: q̃ iniuriam facit et reconciliatorẽ cõtempsit iudaicus est q̃ p̃dicationez xp̃i reconciliant̃ repulit: ⁊ c redẽt̃ ꝑsecutionẽ hostis pstitit

Job.9.f ei⁹: Tu discipul⁹ illi⁹ sis: nos discipuli moysi.

b Timuit moyses ⁊c. Aug⁹. Si sic diuulgatuz est verbuz hoc? Duo sunt in hac locutione attendenda: quia pendet. ſ. sentẽtia: ⁊ sic dimissa est. Deinde q̃ verbũ ꝑ facto posuit Que pepit ⁊c.

Allego. Alle. xp̃s ecclesiã de gentibus sibi copulauit: q̃ munere spũs septiformis vna est in fide catholica. Añ vna est columba mea que gignit filium qui vocatur aduena: ⁊ alterũ qui dei adiutoriũ Aduene enĩ sũt sancti super terrã sed dei adiutorio nunq̃ carent.

c Post multuz vero tempor⁊ ⁊c.

Allego. Al. Postq̃ moyses in terra madian duxit vxorem mortuo⁹ ẽ rex egypti: q̃ cũ xp̃s i oꝛbe t̃raz gẽtes ad fidem cõuertit de ſ structus ſ morte sua. ſ diabolum.

adesse vidisset: percussũ egyptiũ a†
ſ in fluxis et aridis mentibus.
a abscõdit sabulo. †Et egressus die b+
altero conspexit duos hebꝛeos c
rixantes. Dixitq̃ ei qui faciebat
iniuriam: Quare percutis proximum tuuz? Qui respõdit: Quis d
constituit te principem ⁊ iudicẽ
super nos? Num me occidere tu e
vis sicut heri occidisti egyptiuz?
b Timuit moyses et ait: Quomõ
palam factum est verbum istud?
ſ diabolus.
Audiuitq̃ pharao ꝓmonẽ hunc: f+
a ſ in membris. b ſ christum.
et quꝛebat ꝏccidere Moysen. g
a ſ in apostolis ad gentes. b ſ iudaico ppło. i. spũ ali egypto.
Qui fugiens de cõspectu eius b+
ſ que contradictio vel responsio interpretatur: gentes enim prius contrãdixerunt
morabatus est in terra madian: ⁊ se
postea pie respondentes obedierũt. ſ diabolo.
dit iuxta puteum. Erãt aũt sacer i
a ſ qꝛ añ gentiliũ superstitioni subiecte. b ſ eccle/ sie de gentibus septiformi spũ illustrate.
doti mꝺiã sꝺptẽ filiꝭ: q̃ venerãt k
a ſ baptismi vel doctrine celestis. b ſ legis sciaz vel mundanam.
ad hauriendam aq̃am: ⁊ implꝺ l
tis canalib⁹ adaquare cupiebãt
ſ populos.
greges patris sui. Superuenere m
a ſ philosophi gentiuz scribe ⁊ pharisei iudeoꝛuz vel sacerdotes idoloꝛum. b ſ a morte. ſ locutione.
pastꝺꝛes et eiecerunt eas. Surre
ſ christus.
xitq̃ moyses et defensis puellis
a ſ aũ sapie. b ſ Simplices animas ſ vl greges
ꝺadquauit ꝺoues earũ. Que cum n
a ſ qui ⁊ raguel ⁊ cineus dicitur. ſ Raguel pastio dei vel amicus eius deus.
reuertissent ad iꝺtro patrez suum
ſ Diratur diabolus gentes ad deum conuerti citius q̃ ad se cũ quo fuerant diu.
dixit ad eas: Cur velocius veni
stis solito? Respõderũt: Vir egy
ptius liberauit nos de manu pastorum. Jnsuper ⁊ hausit aquaz
nobiscum: potũq̃ dedit ouibus.
At ille: Ubi est iquit? Quare dimisistis hominẽ? Vocate euz vt
comedat panem. Jurauit ergo o
moyses q̃ habitaret cum eo. Ac/ p
ſ pulchꝛitudo vel placans.
cepitq̃ sephoꝛam filiã ei⁹ †. Que
peperit ei filium quem vocauit q
ſ aduena.
gersan dicens: Aduena fui in terra aliena. Alterum vero peperit r
ſ dei mei adiutorium.
quẽ vocauit eliezer dicens: De⁹
enim patris mei adiutoꝛ me⁹: et
eripuit me de manu pharaonis.
c Post multũ vero temporis moꝛ/ s† t†

a Percussum egyptiũ. i. interfectũ. b Abscõdit sabulo. qđ de facili põt fieri in terra sabulosa. Sz queꝛit̃ hic quõ moyses ꝑ fecit cũ nõ eẽt cõstitut⁹ iudex eoꝛ. Jtẽ dato q̃ esset iudex videt̃ penam iniustã intulisse: vtpute ꝓ percussiõe simplici mortẽ cũ tñ sola repcussio deberetur ꝓm legẽ talionis in q̃ dꝛ: Dentẽ ꝓ dente: vulnus pro vulnere. Ad ꝓmũ dicendũ q̃ moyses ex diuina electione ad liberationẽ hebꝛeoꝛ habebat auctoꝛitatẽ vindicandi iniurias eis factas: ⁊ ꝑ sciebat ꝓ reuelationẽ diuinã: ⁊ hoc est qđ dꝛ Act̃. vij. Existimabat aũt ꝓgscere frẽs: q̃ per manũ ipsi⁹ deꝰ daret salutẽ illis. Ad scõm dicendũ q̃ inf/ fecit egyptiũ nõ solũ ꝓ percussione hebꝛei: sed etiã ꝓ adulterio cõmisso fraudulent̃ vt p̃dictũ ẽ: qđ fuit notũ moysi ꝓ hoc q̃ audiuit cãm percussionis in cõtentione pro dicto adulterio. Notandũ q̃ Josephus. ij. li. antiquitatũ dicit q̃ moyses duxit exercitũ egypti ꝛ ethiopes: ⁊ ibi accepit vxoꝛẽ filiã regis de quo plenius dicetur sup̃ librum Numeri. xij. c Conspexit ⁊c. Hebꝛei dicunt q̃ isti duo fuerunt dathan ⁊ abiron. d Quis cõstituit te p̃ncipez. ꝓ bono pacis ad qđ illos ducebat: reddidit verbũ punitiuũ. e Num occidere me tu vis: ac si dicat: bñ apparet q̃ tu es vnus homicida ⁊ malꝰ hõ. f Audiuit q̃ pharao. Hic ꝓfr̃ describit̃ ꝓditio moysi tpe aduersitatis: vbi ꝓmo describit̃ ei⁹ psecutio: secõo diuina cõsolatio ibi: Erant autem. Circa primuz dicitur: Audiuitq̃ pharao sermonem hunc: videlicet q̃ moyses vnuz occideret de prepositis regis ad vindicanduz vnum ex hebꝛeis q̃s exosos habebant.

g Et querebat occidere moysen. tum qꝛ interfecerat ꝓpositum eius quod redundabat i iniuriam regis. tũ qꝛ ꝝm q̃ dicit Josephus circa tps quo natus fuit moyses q̃ dam sacerdos egyptioꝛ diuinationibus intẽtus dixerat regi q̃ circa pueros hebꝛeoꝛ attẽderet q̃ vnus nasci debebat de hebꝛeis q̃ pl̃m israel de egypto educeret: et regnũ egypti hũiliaret: ⁊ iõ cũ audiuit factũ moysi celãtis tm̃ ꝓ hebꝛeis etiã in iuriã regis: existimauit q̃ eẽt ille ꝺ q̃ ille sacerdos dixerat. h Qui fugiens ⁊c. Dicunt hebꝛei q̃ moyses fuit captus et adduct⁹ coꝛã rege vt decapitaret̃: sz euasit miraculose: vt pleni⁹ dicet̃. j. iiij. capi.

i Erant aũt. Hic describitur moysi fugiẽtis consolatio: ⁊ ꝓmo ex susceptione eius curiali. secõo ex morte sui aduers̃arij. ibi: Post multũ. Circa primũ dꝛ. Erãt aũt sacerdoti madian: ꝝm hebꝛeos sacerdos hic accipit̃. ꝓ maioꝛe vel magnate sic̃ dꝛ. ij. Reg. viij. Filij dauid sacerdotes erant.

k Septẽ filie. nec mirandũ si filie magnoꝛ habebant curã de gregib⁹ alendis: qꝛ iste erant diuitie antiquoꝛũ.

l Et ꝛpletis canalibus. ꝓ adiutoꝛiũ moysi. vt. j. dicitur.

m Superuenere pastoꝛes ⁊c. qꝛ forsitan erat ꝓsuetudo. q̃ prius ꝓgregarent̃ greges oẽs añq̃ biberent. sicut dꝛ Esa. xxix. sz ꝑ adiutoꝛium moysi ꝑuenerant horam hauriendi aquam: ⁊ ideo eas defendit a pastoꝛibus.

n Que cum reuertissent ad raguel patrem suum: id est auum vt dicunt aliqui. Melius tamen videtur dicendum cum alijs q̃ fuerit pater qui vocatus sit pluribus nominibus scilicet raguel: et ietro: cyneus et obab: ⁊ dicũt hebꝛei q̃ vocatus est ietro: quod significat adijciens quia addidit ei vnum capitulum scilicet de ordinatione populi per tribunos et centuriones quinquagenarios ⁊ decanos: vt habetur. j. xviij. Vocatur autem obab vt dicũt id est diligens: quia dilexit legem: ⁊ conuersus fuit ad iudaismum: vt habetur ibidem. xviij. ca. et patet littera vsq̃ ibi. o Jurauit ergo moyses. Post multa verba que fuerunt inter Jetro et moysen: fecit pactum cum Jetro de remanendo cum eo: et illud pactum iuramento firmauit. p Accepitq̃ sephoꝛam. Videns. n. cũ Jetro virum valentem: et industrium: dedit ei filiam suam.

q Quem vocauit gersan. Ger enim hebꝛaice idem est quod aduena vel peregrinus latine: et causa nominis subditur: Aduena fui in terra ⁊c. †F.18.a

r Alterum vero peperit: quem vocauit Eliezer. quod interpꝛetatur dei mei adiutoꝛium. in hoc recognoscens diuinum beneficium in liberatione ipsius de manu pharaonis: ⁊ in profectu ipsius in terra aliena.

s Post multum vero temporis. Hic ponitur moysi consolatio ex morte aduersaꝛij: cum dicitur.

t Mortuus est rex egypti. qui persequebatur mꝺysen: et moꝛs eius fuit reuelata moysi a deo in terra madian: vt hr̃. iiij. ca. ad eius consolationẽ.

✠ Et ingemiscẽ/

¶ structus est principatus diabolj.

a Ingemiscentes. Moraliter. Mi si moriaꝫ in te rex egypti nō cognoscis te oppmi Fiutute egypti ⁊ opibus luti ⁊ lateris: nec corde ingemiscꝫ nec vociferaris ad dñm vt liberet te. ¶ Moyses

¶ Penitentes.

a tuus est rex egypti. Et ingemiscentes filij a
a ¶ Carnis. b ¶ Corde et ore: ¶ oculi dñi super iustos: ⁊ aures
israel propter ōpera vōciferati sunt. Ascen
eius in preces eorum. ¶ .i. pro opibus.
ditq; clamor eorum ad deuz ab operibus:
et audiuit gemitū eorum ac recordatus ē b
fęderis quod pepigerat cuz abraam isaac
¶ propter merita patrum.s.
⁊ iacob. Et respexit filios isrl: et ꝑgnit eos. c d

a Et ingemiscentes filij israel: qz viuente rege illo nō audebant oīdere in palā anxietatē animi: ne grauiꝰ tractarent. Et audiuit gemitū eoꝝ: loquit scriptura de deo ſm modū humanū. Tunc. n. dr aliquis clamorem alicuius audire: cū incipit eum adiuuare.

b Ac recordatꝰ est: nō qz oblivio cadat in deo: ſz qz ad modū recordantis se habuit: p̄bendo filijs israel auxiliū ꝓpt merita patrꝝ.

c Et respexit filios isrl. ⁊c. oculo misericordie. d Et cognouit eos: id est ad modum cognoscentis se habuit ostendendo dilectionem circa eos.

Ca. II

Moraliter. g† Post hec egressus vir ⁊c. Allegorice p virq; qui dicitur a virtute pōt intelligi spūssanctus qui Sap. vij. dr omniū artifex oēm habens virtutē. † Accepit vxorē. i. virginē mariaz quā sibi desponçauit p fidem. † Que concepit ⁊ peperit filiū. s. iesum xp̄m actorē euangelij qui bñ significaꝫ per hūc filiū qui fuit latoꝝ veteris testamenti. b† Abscōdit tribus mēsib⁹. ꝓpter psecutionē pharaonis: Et similiter iesus xp̄s in egypto latuit ꝓpter psecutionē Herodis Matth. ij. In diebus illis postq; creuerat moyses egressus est ad frēs suos: qz xp̄s anno tricesimo sue etatis exiuit ad predicādaz iudeis qui dicunt eius frēs: eo q ſm carnē de iudeis fuit natus. Et in eiꝰ psona dr Ps. xxj. Narrabo nomen tuū frībus meis. Qd adiplenit p̄dicando iudeis. k† Vidit virum egyptiū pcutientē quendā de hebreis frīb⁹ suis. Per egyptiū qui tenebrosus interpretaꝫ diabolꝰ intelligiꝫ qui iaculo pctī mortalis pcutere populū xp̄ianū nititꝫ. a† Percussum egyptiū abscondit sabulo. Christus eñ diabolū pcutit virtutē eius reprimendo ⁊ aliqñ in infernū retrudēdo. Unde Lu. viij. dr q demōes rogabāt eū ne mitteret eos ī abyssū. c† Egressus itaq; die altero conspexit duos hebreos rixātes: dixitq; ei qui faciebat iniuriaz, de mutuis eñ iniurijs legitur xp̄s freq̄nter iudeos in suis sermonib⁹ increpasse. f† Audiuitq; pharao et q̄rebat occidere moysen. p qd designatur q diabolus p iudeos q̄siuit xp̄i mortē. b† Qui fugiens ⁊c. Per fugā moysi ad sacerdotē madian intelligitur ascēsio xp̄i ad prēm q̄ nomine sacerdotis intelligiꝫ: eo q sacra dans ethimologiçaꝫ. Moraliter egressus vir p quē intelligiꝫ spūssctūs rōne p̄dicta cuius vxor dr mens bona sibi p fidem ⁊ deuotionē coniuncta que concipit filiuz. i. boni operis ꝓpositū: ⁊ parit deducendo ad effectū: sed in principio dr occultari ne p inanem gloriā valeat frustrari. Per ꝟ aūt q subditꝫ: † Egressus ad frēs suos. significaꝫ q ī homine pfecto bonū op⁹ ponendū est in publico vt ꝓxim⁹ edificeꝫ ⁊ deus glorificeꝫ Matth. v. Sic luceat lux vra coram hominibus vt videant opa vra bona et glorificent p̄rem vr̄m qui in celis est. Et tunc pcutiꝫ egypti⁹. i. diabolus qui de dei gloria et edificatione ꝓximi dolens ē ⁊ anxi⁹: ⁊ increpatur hebreus. i. pctor xp̄ianus cuius peccatū arguendum oñditur ex actibus bonis alteri⁹. Per ꝟ aūt q moyses fugiēs pharaonis psecutionē init ad sacerdotē madian: designatur q xp̄ianus sentiens fortē demonis impugnationē dr p orationes deuotas refugere ad deū sacra dantem.

In ca. ij. vbi dr in postilla: Filiam leui.

Additio. j. Secūdū hebraice lr̄everitatē optet dicere q iochabeth mr̄ moysi fuit filia leui: tū qz infra. vj. ca. vbi translatio nr̄a hz: Amram accepit vxorē iochabeth patruelē suā. hebraica lingua hz: Accepit amrā iochabeth auiā suā in vxorē: vñ glo. quā reprobat postillatoꝝ verissima est: nō obstantibus obiectionibus postillatoris. Nā qd p̄mo obijcit ex eo q Jochabeth fuit mortua añ afflictionē populi: nullā hz necessitatē ex lr̄a. in vera eñ ꝓputatione aiaꝝ que ingresse sunt cū iacob in egyptū: quaz approbat postillatoꝝ sup Heñ. lxvj. Mō cōputaꝫ iochabeth licet quidā hebrei ꝟ volucrint dicere sine fundamēto: vt ſ. patet in postilla in dicto ca. Qd aūt obijcit scdo. d. q dato q adhuc viueret opteret dicere q ipa iochabeth eēt in natiuitate moysi. cxxx. annoꝝ ꝓut large deducit in postilla: nō est vez nisi p̄supposito q Jochabeth computareꝫ inter personas que ingresse sunt egyptū cū iacob: qd quidē p̄suppositū in lr̄a nullū hz fundamentū: vt dictū est. vñ ad hanc obiectionē postillatoris tollendā: pōt dici q leui genuit iochabeth p magnū tp̄s post suū ingressum in egyptum vtputa per. lx. annos ferequib⁹ subtractis a numero. ccx. annoꝝ quib⁹ fuerunt ī egy

Additio

runt in egypto prout deducit in postilla. remanent. cl. a quibus si retrahant. lxxx. anni quos habeat moyses in exitu de egypto: ꝓut infra. vij. ca. remanent. lxx. anni: in q̄ etate erat iochabeth cū genuisset moysen: qd nō esset ad miraculū computandū cū leui pr̄ ipius iochabeth vixit. cxxxvij. annis. et totidē fere chaath frater ipius iochabeth. Sicr et Amrā vir eius. vt ptz infra. vj. ca. Cū igit tunc tpis homes illi⁹ ꝯgregationis. s. ipius leui attigebāt cōiter etatē. cxxxvij. annoꝝ: nimiꝝ si femina illius cognationis cōcepisset cū eēt septuagenaria: ⁊ multo min⁹ mirandū de ꝯceptione aaron ⁊ marie q̄ fuerant concepti añq; moyses: ⁊ p ꝯns in minori etate. Sara aūt erat nonagenaria ⁊ desierāt ei fieri mulieb̄ria: vt. s. Heñ. xvij. ⁊ iō nō est accipiēda in argumentū ꝫ p̄dicta. Dicēdū est igit q vxor Amram fuit iochabeth sor̄ caath: ꝓut dr in glo. p̄dicta. Et idē dr in trāslatione chaldaica: cui lra hebraica vt dictū est omnino ꝯsonat: licet nō idē dicat translatio nostra. Nec potest cōtra p̄dicta obiici p hoc q leui nō esset ī etate generādi in anno. lx. p⁹ ingressum egypti. Nā leui in ingressu egypti erat. xlv. annoꝝ fere: qd sic patet: Nā iacob stetit ī domo laban p spaciū. xx. annoꝝ: vt supra Heñ. xxxj. ca. a quibus si subtrahant. vij. anni q̄bus seruiuit Jacob añq; accepit lyā ⁊ tribus annis fere quibus nati sunt ruben symeon ⁊ leui succesſiue: vt. s. Heñ. xxix. remanent. x. anni fere a natiuitate leui vsq; ad finē. xx. annoꝝ p̄dictoꝝ: a quibus si subtrahantur. vj. anni q̄bus fuiuit Jacob in domo laban ꝓ gregibus nato ībi ioseph: vt ī p̄dicto ca. restat q a natiuitate leui vsq; ad natiuitatē Joseph fluxerunt q̄nq; anni fere. Joseph aūt cum Jacob ⁊ filij eius ingrederent egyptū erat. xxxix. ānoꝝ. Nā cū primo stetisset corā pharaone erat. xxx. annoꝝ: ⁊ postea fluxerunt. vij. anni fertilitatis: et duo sterilitatis: vt. s. Heñ. xlv. Sequit g q leui in illo ingressu erat. xlv. annoꝝ fere: vt dcm est: quib⁹ si addant. lx. āni vsq; ad natiuitatē iochabeth: sequitur q leui erat. cv. annoꝝ cū ea genuit qd nō est ꝫ cursum nature. Leui. n. vixit. cxxxvij. annis: vt. ꝫ. vj. ca. et sic tpe generatiōis iochabeth adhuc remanebat quarta ps fere etat⁹ sue transeunda. Cōstat aūt q in modernis tpib⁹ licet duratio cōiter mensureꝫ in. lxx. annis iuxꝫ postillā: adhuc hoīes tū generant cū sint. lx. annoꝝ et vltra: q̄uis nō remaneat nisi octaua seu septima ps etatis fere. Ad illud autē qd obijcit dicens q matrimoniū cū auia illicitū erat ſm legē: et q multa que pertinent ad matrimoniū fuerant obseruata añ legē: qd intendit ꝓbare p hoc q iudas cōiūxit onā filiū suū vxori frīs sui defuncti: vt Heñ. xxxviij. Ad hoc dicendū q añ legem si aliqua obseruabant de his q̄ ptinent ad matrimoniū: ꝟ erat casualiter: nō aūt ex obligatione. Obligatio eñ legis nō se extendit ad ꝑterita: vñ manifestum est q iacob habuit duas sorores ī vxores: qd tū ꝓhibitū est in lege: Leui. xviij. Thamar etiam ſm legē incestū cōmisit scienter cū socero suo iuda: ⁊ tū iudas eū iustificauit dicens: Justior me est supra Heñ. xxxviij. Ex q̄bus patet q matrimonia que erāt illicita tpe legis non erant illicita añ legē. Si aūt ꝫ ꝟ dicaꝫ: q iacob illas habuit ex iussu seu instinctu diuino: sil⁹ et thamar ꝓpter fructū qui ex p̄dictis matrimonijs secut⁹ est: sil⁹ potest de amram dici: notabilis. n. fructus fuit secutus ex illo matrimonio. s. moyses legislatoꝝ ⁊ redemptor populi: et aaron sanct⁹ a quo linea sacerdotalis in illa lege incepit.

In eodem ca. ij. vbi dicitur in postilla: Percussum egypti/

Additio. ij. Non est necessariū dicere q moyses interficiendo (um: id est interfectum. egyptiū ꝓcesserit vt iudex: sed pōt⁹ vt pars. Ex debito enim charitatis q̄libet tenet repellere iniuriā a ꝓxio si potest: hec Ambro. Item qui nō repellit iniuriā a socio si pōt tam ipse est in vitio ꝟ ille qui facit: vt in scda scde. q. lx. arti. vl. ī respō

* sione ad se/

sione ad secundum ar. et quia hoc non poterat facere moyses per aliquam percussionem nisi egyptius moreretur. immine/bat enim sibi periculū si egyptius de hoc qđ moyses percute/ret eū reclamaret ad regē: idcirco oportuit vt moyses egyptiū occideret ad liberationē ꝓximi vnde nō oportet in hoc alle/gare adulteriū egyptij de q̄ nulla fit mtēio in sacra scriptura.

In eodē. ij. ca. vbi dicit in postilla: Jurauit ergo Moyses.

Additio. ij. Verbum quod hic ponit in Hebreo frequentatur in sacra scriptura ꝛ qñ/q̄ in translatione nostra interpretat incipere: vt in libro Heñ. Abraam alloquens deo dicebat. Ecce nunc incepi loqui. Et Deu. j. Incepit moyses explanare legem. In alijs .xo locis in terpretatur qñq̄ iurare: vt i hoc loco. ꝛ. iij. Regū. v. vbi dici/tur de Hieçi: Et iurauit: sed ſm hebraicaz veritatem verbum istud, vniuocum est. ꝛ nihil aliud significat vbicunq̄ ponitur nisi actum volendi: itaq̄ est. cum dicit: Incepitq̄ moyses ex/planare: similiter. iiij. Regū. v. Naaman dicebat gieçi q̄ vel/let recipere duo talenta nulla mentione facta de iuramento: vnde in hoc loco nihil aliud dicitur nisi q̄ moyses voluit ha/bitare cum viro ꝛc. s. cum Jetro nullo interposito iuramento.

Replica correctorij contra Burgeñ. mendacem.

In ca. ij. vbi postillator improbat opinio/nem hebreorum dicentium matrem moysi fuisse iochabeth fi/liam leui rationibus in hebreorum opinionibus fundatis: ad quas Burgeñ. nō recte respondet. Burgeñ. tamen volēs ma gnificare fimbriā certamē assumpsit ꝑ suis hebreis: sustinēs conclusionem qnaz postillatoris rationabiliter improbauit. Di/cit nanq̄ Burgeñ. q̄ vbi translatio nostra habet infra. vj. ca. Accepit Amram vxorem iochabeth patruelē suuz. in hebreo habetur vt dicit: auiā suam: sed per hoc nō concludit propositum suū: quia auia ſm canonistas et legistas dicit mater matris: quā auiam nō duxit vxorem. tum quia vetula. tum quia in linea ascedente propinqua: ꝛ si lex matrimonij nondū esset posita: vt dicit Burgeñ. nature tamē honestas docuit quedaz in matrimonio vitanda: vbi necessitas non erat: imo videtur legi nature repugnare prolem nubere parenti vel econuerso: et sic quod allegat Burgeñ. contra primū argumentuz postil/latoris de etate: qđ videlicet per seraginta annos post ingres/sum iacob in egyptum leui genuit iochabeth: ex littera habe/ri non potest: nec probat per aliquam auctoritatez: ea igitur facilitate cōtēpnitur qua probatur ſm Hieron. similiter et alia que Burgeñ. adducit ad suum propositum persuadendū nō sunt fundata: etiam dato sed nō concesso: q̄ iochabeth fu isset auia amram: adhuc nō habetur qđ Burgeñ. intendit: q̄ fuerit filia leui. Pro quo notandum q̄ quidaz libri habēt amita vbi Burgeñ. dicit: haberi auia: quo dato quia amita et si ſm legistas sit sozor patris est tamen commune nomen significans non solum propinquam ex cognatione: sed etiam ex adoptione: quibus sic stātibus nō habetur q̄ ista Jocha/beth fuerit filia leui sozor Chaath: nec ex littera trahi potest sufficit enim q̄ iochabeth mater moysi fuerit filia leui. i. ꝺ tri bu leui: prout dicitur in postilla. Item ca. eodem vbi po/stillator nititur excusare moysen occidentem egyptium a pec cato quasi auctoritate instinctus diuini feciſſet: prout sanct⁹ Stephanus exponere videtur: Act. vij. vbi Burgeñ. instat d. q̄ debeat excusari quasi fecerit ex debito charitatis ꝛ soci/etatis prout tenebat: allegans ad hoc beatum Ambro. san/ctum Tho. ſcđa ſecūde. q. lx. Sed huic sententie opponit ex eo: quia idem sanctus Thomas dicit: Hoc debitum charita/tis intelligi debere cuz moderamine inculpate tutele: sed oc/cidere pro percussione prout in proposito nō fuit moderamē inculpabile igit ꝛc. Quod excusare nititur Burgeñ. dicēs: q̄ moyses ideo potuit excedere moderamen: quia repercuti/endo citra occisionem ipse percussus accusasset moysen: ꝛ in curriſſet periculum. Simile persuasum esset furibus vt occi/derent vim passos: ne per eos accusari valerent: quod horre rent pie aures. Item in eodē ca. vbi postillator dixit moy/sen feciſſe cautionem iuratoriam ꝓpter nostram trāslationē que dicit: Jurauit moyses. Burgeñ. redarguit nostram trās/lationem dicens: q̄ in hebraica littera nō ponitur aliqui d p tinens ad iurandum sed quicquid sit de littera hebraica de quo non iudico: nisi q̄ puto soli Burgeñ. contra beatū Hie/ron. ꝛ omēs alios nō esse credendū: presertim vbi ratio vi/detur militare in ꝯrariū. rōnabilit enī estimandū nō est ho/minē potentē sicut Ietro describit: ad solā ꝛ nudaz expressio/nem voluntat⁹ sine alia adhibita cautione homini aduene: cuiusmōi fuit moyses tradere filiā i mr̄imonio: ꝛ eū facere di uitiaꝝ suaꝝ ꝓticipē: ſz nulla legit ꝺ apposita cautiōi nisi iura toria. ꝑsumēdū ē igit ꝑ btō Hiero. i trāslatiōe nr̄a ꝛ alijs: q̄ ꝟbū ꝺ positū significet iuramētū allegatiōe Bur. ñ obstāte.

Glo. ordi.

a Pparuitq̄ ei. Jsiō. Ca. III

Allego. a All. Erat flāma i rubo et nō cremabat Rubus spine pecca torum iudeorū: flāma in rubo verbū dei. i. lex data illi populo. Sed ꝛ flam ma rubum nō cōburit: qz lex data pec cata eorum nō consumit. Alij in rubo flammante ecclesiam intelligunt que persecutionibus inflammat: que lo/quente in se dño non cremat. Qz dñs moysi in rubo apparuit ostendit: qz i ecclesia appareat fidelibus: nec alibi: Aiunt hebrei ideo in rubo deū appa/ruisse moysi ne possent sibi inde idolū sculpere iudei. Semp enim deus ido/

Morali. latrie occasionē recidit. Greg. Mor. Moyses admirxtus egyptijs q̄si vigi/labat mūdo: ideo vocez dñi nō audie bat. Sed extincto egyptio postq̄ i de sertū fugit: dū illic. xl. ānis degit a ter renis tumultib⁹ obdormiuit: ꝛ iō diui nam vocē ꝓcepit. Cū enī mens ab ex/terioribus sopit: verbuz dei penetrat veratius. Aurem quippe cordis tur/ba terrenarū cogitationū pstrepens claudit. Non enī pfecte hō sufficit ad vtraq̄ diuisus: qz si exteri⁹ auditū aperit: interi⁹ obsurdescit

b Cernens autē d. ꝛc. Grego. Angelus q̄ moysi apparuisse describit: modo dñs: mō angelus memorat. Angelus qz exte rius loquēdo seruit. Dominꝰ qz interi⁹ presidēs: loquēdi effi/catiam tribuit. Cū enī loquēs ab interioze regit: ꝛ ꝑ obsequi um angelus: ꝛ ꝑ inspirationē dñs memorat. c Vocauit eū de medio ꝛc. Grego. Sepe simul terrenis ꝛ celestibus substā/tijs per angelos loquitur deus: sicut hic cum igneꝫ rubumq̄ sociauit: atq̄ aliud superi⁹ aliud inferius iunxit. Qđ tunc so/lum agit: cū aliqđ magnū ex cōiunctione signatur. Mā ꝑ suc/

cēsum

Nico. de lyra

Oyses aūt pa/ La. III a† a

ſ al's soceri sui.

m scebat ouez Ietro cogna ti sui sacerdotꝭ madian.

Lunq̄ minasset gregem ad inte/ b† riora deserti venit ad montē dei c† oreb. Apparuitq̄ ei dominus in d† a

ſ verbo dei. ſ iudaici peccati.

flamma ignis de medio rubi: et e†

ſ q̄ ꝑ legē nō sunt consumpta peccata populi.

videbat q̄ rubus arderet et non f† cōburetur. Dixit ergo moyses:

ſ vel transibo ſm. lxx. quod competit: transitori enim talis congruit visio.

Vadam et videbo visionez hāc † magnam: quare nō comburatur b rubus. Cernens autem domi/nus quia pergeret ad videndū: vocauit euz de medio rubi: ꝛ ait

Oyses aūt. Hic ꝓse Ca. III a

m quenter describit missio moy si ad liberationē populi. et pri/mo describit sibi facta cōmissio. secun do cōmissiōis executio. j. iij. ca. Abi/it moyses ꝛc. Adhuc primo describit apparitio diuina. scđo cōmissio sibi fa cta. ibi. Cui ait dñs. tertio instructio circa agenda. ibi: Dixitq̄ moyses.

Circa ꝑmū notat apparitiōis loc⁹. cū dr: b Cūq̄ minasset ꝛc. tū quia ibi erat meliora pascua. tū ad elongā/dum se a terra culta: ne greges pasce renꝭ aliena blada. c Venit ad mōtē dei oreb. ille est mons sinai q̄ ꝑdicit ħ mōs dei rōne euent⁹ futuri: qz de⁹ ibi datur⁹ erat legē. describit etiā modus apparendi. cū dr: d Apparuitq̄ ei dñs. in hebreo habet: Apparuit ei an gelus dñi. Angel⁹ enī ille apparebat ꝛ loq̄bat i ꝑsona dei: ꝛ iō aliq̄n ange/lus: aliq̄n dñs notat: ſm q̄ dic beat⁹ Greg. sicut Esa. vj. Angelus q̄ purga uit labia Esaie cū calculo ardenti: vo cat Seraph rōne inflāmatiōis: lz nō eēt ꝺ ordie seraphico. e Jn flamma ignis de medio rubi. erat enī ppls isrl ad idolatriā ꝓnus: et iō apparuit in flāma q̄ nō pōt imagine figurari: et in rubo si/ue vepre. vt i hebreo dr: qz i talib⁹ nō pōt imago fieri: ne po/pulus isrl q̄ ventur⁹ erat ad locū illū rōne dicte apparitiōis aliq̄d faceret ad idolatriā ptinēs. f Et videbat q̄ rub⁹ ar deret ꝛc. qz flāma occupās rubū rubi viriditatem nō minue/bat: lz esset materia combustibilis. ꝑ ħ aūt designabat q̄ la/bor affligēs q̄ ꝑ ignē designat: filios isrl in q̄bus erat huma na infirmitas nō cōsumeret nec deleret: ſz magꝭ mirifice libe rarenꝭ. ad qđ exequēdū ꝑ moysen dñs apparebat moysi ꝛ iō

t talis

¶ cessum rubū moysen alloquēs ostendit: quia doctor populi fieret qui ꝛ legis flāmam ꝓcipe/ret et peccati spinā nō vitaret: vt qō ex illo populo exiret: qui †De pe.di. i.c.sut qui. igne deitat carnis nostre peccata quasi rubi spinaz accipet: et inconsumptaz humanitatis substantiā in ipa diuinitat flāma seruaret. a Solue calciamentū ⁊c. Isi. Quia nullus scz digne consistere vel deū videre potest: nisi cuncta terrena et mortalia vicia deponat. Aliter veterū cōsuetudo erat: † 32.q.4.c recurrat. vt si sponsus sponsam repudiaret: i signū repudij discalciare tur. Jō moyses discalciari iubetur: ne ad ecclesiā q̄ in rubo significat quasi sponsus accedat calciatus: hoc enī christo fuādum: qui ver⁹ est sponsus. De Joh.1.d quo Johānes ait: Cui⁹ nō sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. b Vidi afflictiMorali. onē ⁊c. Greg. Mor. Sparsis foris mentibus ad seipsum redire cuiq̄ difficile est. Quia prava itinera semel captos tāto delectabiliter tenent: qō libuerit nō ꝛz. Quia cuz disciplinemnus nō obiciat: nulla retributionis ꝓspicit pena qui terreat. Sz clausis oculis cordis ꝓcipitat aīa: ⁊ tāto securi⁹ mala tēporalia penetrat: q̄sto durius bona eterna desperat. Sed ista ℒ reprobor nequicia: electoꝝ vitam quasi grana a paleis separat: ⁊ dū affligit expedit. qz dū violēta ingerit: festinare ad supera cōpellit: qō in israelitico pplo moyse vocante ⁊ pharaone seuiēte signat. Moyses enī ad vocandū missus est cū pharao duris operib⁹ vrget: vt alius vocādo traberet: ali⁹ seuiēdo ꝓpelleret: vt plebs i seruitio turpiter fixa vel vocata vel impulsa moueret: hoc q̄tidie agit dū predicatis celestib⁹ premijs seuire in electos reprobi pmittunt: vt q̄s egyptus. i. vita pr̄sens oppressit blandiens: adiuuet premens: vt dū deus ꝓuocat cruciatus impellat. c Et educā de terra ⁊c. Greg. Rudi pplo de pūti vita aliq̄d ꝓmittēdum fuit: vt posset in futuro robusti⁹ solidari. Si enī pua non acciperet: magna nō crederet. Deus ḡ largiendo terrena suadet ⁊ celestia: vt percipiens qō videbat: sperare qō non videbat. d Jn terrā bonā ⁊ spaciosam. Grego. Pr̄sens ꝓsperitas aliqñ daf: vt ad meliorē vi ℛ tam ꝓuocet. aliqñ vt in eternū plenius damnet. hinc israeliticis terra chanaan ꝓmittit: vt qñq̄ ad eterna speranda ꝓuocent: Quia rudis populus ꝓmissiōib⁹ nō crederet: nisi a ꝓmissore aliq̄d i vicino perciperet. Nō ḡ solū spe ad res: sz rebus qñq̄ ad spem trahit. Cū dedit eis regiōes gentium ⁊ laborespopulorum possederunt. Ut cu/

¶ stodiāt

moyses moyses. Qui respōdit: a ꝟ vel non.
adsum. At ille: Ne appropies in b+ ꝟ opera mortua.
a quit huc. † Solue calciamentum c+
a ꝟ affectibus. b ꝟ ecclesia ad quam nemo accedit calciatus.
de pedibus tuis. Locus enim
in quo stas terra sancta est. Et d
ꝟ merita parentum bonorum sepe filijs subueniunt.
ait: Ego sum deus patris tui:
deus abraaz ⁊ deus isaac ⁊ de/
a ꝟ inclinando.
us iacob † Abscondit moyses fa e
ciem suam. Non enim audebat
aspicere cōtra deum. Cui ait do f
ꝟ misertus vt liberem.
b minus: Vidi afflictionem po/ g
puli mei in egypto: et clamorem
eius audiui: propter duritiam
eorum qui pr̄sunt operibus. Et
a ꝟ compatiendo presentialiter liberando.
sciens dolorem eius: descēdi vt h
liberē eum de manibus egypti/
c orum: et educam de terra illa
ꝟ terrena dat vt suadeat ad celestia: ⁊ qui visibilia percipit discat sperare inuisibilia.
d in terram bonā ⁊ spaciosam: in i
terrā q̄ fluit lacte et melle: ad lo k
ca chananei: et ethei: ⁊ amorrei l
pherezei ⁊ euei: et iebusei. Cla/ m
mor ergo filiorū israel venit ad
ꝟ corporalem ⁊ spiritualem.
me: viditq̄ afflictionem eorum
ꝟ demonibus vel iniquis hominibus.
qua ab egyptijs opprimuntur.
a ꝟ incarnatus propria voluntate. b ꝟ diabolum reprimendum.
Sed veni et mittam te ad phā/ n+
ꝟ predestinatione.
raonem: vt educas populū meū
ꝟ de tenebris peccati.
filios israel de egypto. Dixitq̄ o
a ꝟ quasi dei est non hominis hoc facere: vnde Gloria mea nō est mea: sz qui misit me patris.
moyses ad deum: Quis ego p
sum vt vadam ad pharaonem:
et educam filios israel de egy/
ꝟ diuinitas cum humanitate.
pto? Qui dixit ei: Ego ero te/ q
cum: ⁊ hoc habebis signū q̄ mi/ r
serim te. Cum eduxeris populū s
ꝟ immolari facies.
meum de egypto: immolabis deo
a ꝟ in eminentia virtutū debet esse qui vult deo immolare.
sup montem istum. Ait moyses
ad deum: Ecce ego vadam ad fi
lios israel: ⁊ dicam eis: Deus pa
trū vestrorum misit me ad vos.
Si dixerint mihi: qō est nomen t
ꝟ vel deus.
eius: quid dicam eis? Dixit dōs
a ꝟ Nemo alius. b ꝟ proprie immutabiliter.
ad moysen: Ego sum qui sum. v

talis apparitio facta est ꝟm conuenientiā negocij: sicut ⁊ alie apparitiones hmōi cōmuniter fiunt. a Moyses moyses. Jsta duplicatio significat dilectionē: ⁊ excitat vocati attentionem. b Ne appropies inquit huc. ac si diceret. humana fragilitas non p̄sumat arcana † Jos.5.b dei inq̄rere curiose: q⁹ scriptū ē Prouer. xxv. Act.7.b Qui pscrutator ē maiestatis: opprimet a gloria. c Solue calciamentum. qz modus erat antiquoꝝ et specialiter hebreorum nō ingredi sancta loca pedib⁹ calciatis: ⁊ inde est q⁹ sarraceni nō audēt intrare locū orationis nisi discalciati. d Terra sancta est. ꝓpter diuinā apparitionē ibidem. e Abscōdit moyses faciem suā ꝓpter diuinam reuerentiā. f Cui ait dōs. Hic ꝓsequenter describit cōmissio facta moysi ad liberationē populi. cū dicitur: g Vidi afflictionē ppli mei. oculo cōpassionis ad ipm liberādū: ⁊ i b dōs apparuit moysi p̄dicte visiōis mirabil⁹ intellectū: qz lz diuina nō sint p̄sūptuose inq̄renda: tñ p diuinā reuelatiōez sūt humilit⁹ suscipiēda: ⁊ iō q̄n moyses curiose se nō ingessit: sz humilit⁹ faciez suā abscōdit tūc dōs ei reuelauit: qz abscōdit talia a sapientib⁹ ⁊ prudētib⁹ ⁊ reuelat ea paruulis: vt habet Matth. xj. b Descēdi. s. p effectū: qz de⁹ in se descēdere nō pōt. i Jn terram bonā. qō ostēdit cū subdit: Que fluit lacte ⁊ melle. q. d. cū puo labore facit magnū fructū. k Et spaciosam. qō ꝓz ex hoc: qz habitāt ibi multe gentes q̄ exprimunt cū subdit: l Ad loca chananei ⁊ ethei. tacent aūt b gergeꝛei ⁊ i plurib⁹ alijs locis vbi ceteri nolant: qz vt dicunt hebrei nō restiterūt filijs israel p bellum sicut alij: sz de terra recesserūt aī ingressum filioꝝ israel. m Clamor ḡ. ꝓpter occisionez puuloꝝ inocentiū: ⁊ ꝓpter iniustā afflictiōez laborantiū: qz occisio inocentium ꝛ clamare ad deum Hēn. iiij. Ecce vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me ꝛ terra. sil⁹ afflictio vt defraudatio laborantiū Jaco. v. Clamor eoꝝ i aures dōi sabbaoth ⁊c. n Sz veni mittā te. lz enī esset p̄tialit⁹ cozā eo: tñ dixit veni: p b̄ significās vt deberet esse ꝓmpt⁹ ad suscipiēdū mādatū dei mēte et volūtate: sic erat pōs corpe. o Dixitq̄ moyses. Hic ꝓnr describitur ip⁹ moysi īstructio ⁊ ꝓfortatio: q̄ requirebāt ad tātū officiū suscipiēdū: ⁊ ꝓmo īstruit ⁊ cōfortat x̄bis. scdo ex socijs adiūctis. ibi: Ingredieris tu ⁊ seniores. tertio ex mirabilibus signis: i p̄ncipio ca. iiij. Circa primū ponitur moysi stupefactio dicēt: p Quis sū ego: ac si diceret. oīno sū īsufficiēs ad tantū negociū ⁊ iō dōs ꝓsolat eū dicēs: q Ego ero tecū. q̄ sum sufficiēs ⁊ potēs ad te ꝓtegendū ⁊ dirigēdū: r Et hoc habebis signuz q⁹ miserim te. ꝟm hebreos b̄ refert ad p̄cedētia. ac si dicat: visio quā tibi ostendi in rubo est tibi ꝓ signo q⁹ ego mitto te. ꝟm catholicos refert ad sequētē lr̄az cū ꝛ: s Cū edu. po. meū ꝛ egy. imo. deo sup mōtē istū. ac si dicat: Ego p̄dico tibi q⁹ p⁹ eductiōez ppli mei īmolab⁹ deo sup mōtē istū: ⁊ cū b̄ tibi acciderit: erit tibi certū signū q⁹ fuit tecū i eductiōe ppli de egypto. Erit etiā tibi signū ꝛ futuro: qz dōs dixerat moysi duo: scz eductionē populi de egypto: ⁊ inductionē ei⁹ in terrā lacte ⁊ melle fluentē: ⁊ iō sic ūmolatio p̄dicta erat signū respectu p̄teriti liberando eos mirabiliter ꝛ seruitute egypti: ita esset signū respectu futuri. s. q⁹ eos introduceret mirabiliter in terrā ꝓmissam . Si dixerint mihi ⁊c. Moyses enī in b̄ expresse q̄siuit de nōie mittēt: ⁊ tacite de ei⁹ ꝓditiōe: ⁊ dōs respōdet p̄mo ꝛ scdo. s. de cōditiōe mittētis ip̄m dicēs: v Ego sum q̄ sum. Jn hebreo habet: Ero q̄ ero. p vtrāq̄ tñ lr̄az idē significat. s. necessitas essendi ⁊ eternitas ⁊ īmutabilitas p oēm mōdū: q̄ est ꝓditio ꝓpria ⁊ singularis ip̄ius dei.

¶ omnia

stodiãt iustificati/ones ei⁹ ⁊ legẽ ei⁹ reḡrant. a Qui est misit. Mittitur moyses ad phara onẽ puniẽdũ ⁊ tãdẽ occidẽdũ. Miſa est lex ad diabolũ destruendum. Hier. Scribẽs ad marcellã de.x.nominib⁹ dei: sexto loco ponit nomen ieye qđ i Exo. legitur. Qui est misit me ad vos. De⁹ eĩ solus q̃ exordiũ ñ hz: vere eẽntie nomẽ tenet: qđ p angelũ dictũ ẽ moysi nomen ei⁹ q̃renti: qi i ei⁹ cõpatiõe q̃ vere ẽ: qi icõmutabilis ẽ: q̃si nõ sũt: q̃ mutabilia sunt. qđ enĩ ðr fuit: nõ ẽ ⁊ qđ ðr erit: nõdũ ẽ. De⁹ aũt tm̃ ẽ q̃ ñ nouit fuisse vl̃ futurꝝ esse. Solus aũt patẽ cuꝫ filio ⁊ spũsctõ vere ẽ. Cuius eẽntie cõpatũ nr̃m eẽ: nõ ẽ. Aũ ⁊ dicim⁹: Viuit de⁹: qi eẽntia diuia vita viuit: quã mors nõ hz. b Ad terrã flu.l.⁊c. Aug⁹. Utrũ ꝑ ipũalit accipere debem⁹ qi ſm ꝓprietatẽ nonhec erat terra que data ẽ hebreis. An modus locutiõis ẽ q̃ vbertas ⁊ suauitas ẽre laudat. c Nõ exibit⁊c. Aug⁹. Dõs mãdauit dñs hebreis vt acciperent ab egyptijs vasa argẽtea ⁊ aurea ⁊ vestẽ: at qꝫ addidit: ⁊ prædabimini eos: mãdati huius nõ põt esse iniustum iudicium. Mandatuꝫ enĩ dei est de q̃ nõ iudicandũ sed obtemperandũ fuit. Ipse enĩ nouit q̃ iuste mandauerit: ad seruũ pertinet obedienter facere quod mandauit. d Vasa argẽtea et aurea ac vẽstes. Argentum et aurum ab egyptijs petim⁹ vnde taberna/culum deo fabricemus. cum poetas et philosophos legimus vt diuinaꝫ scripturam sapientius et facundius legamus.

ℭ Quid ẽ

ſ vel filijs.

a ait: Sic dices ad filios israel: Qui a b
ſ Sine omni mutatione stabiliscꝫ manẽs dat cũcta moueri.
est misit me ad vos. Dixitcꝫ iterũ c
deus ad moysen: Hec dices filijs
ſ Non recens.
israel: Dominus deus patrum ve
a ſ Cui attestãtur tres probati ⁊ examinati testes: quorum testimonium verum est.
strorũ: deus abraã ⁊ deus isaac ⁊
deus iacob misit me ad vos. Hoc
ſ quia hi testes viuũt in eternum.
nomen mihi ẽ in ẽternũ: ⁊ hoc me
moriale meũ i generatiõe ⁊ gene/
ſ apostolos primitiuã ecclesiam.
nerationem. Vade cõgrega senio d
res israel: ⁊ dices ad eos: Dñs deus
ſ Absconditꝰ a seculis ⁊ generationibus.
patrũ vestrorꝫ apparuit mihi deus
abraã ⁊ deꝰ isaac ⁊ deus iacob di
ſ geminatio cõfirmatio est. ſ peccato infirmos.
cens: Visitãs visitaui vos: ⁊ vidi e
oia q̃ acciderũt vobis i egypto: et
ſ mundi.
dixi vt educã vos ð afflictiõe egy
ſ quã. s. possidebant vitia p has gẽtes figurata.
pti i terrã chananei: ⁊ ethei: ⁊ amorrei: pherezei: ⁊ euei: ⁊ iebusei:
a ſ ecclesiam. b ſ doctrina infantiũ. c ſ dulcedi/
b ad terrã fluentẽ lãcte ⁊ mẽlle: ⁊ au f
ne suauitatis diuine. ſ obedientes.
diẽt vocẽ tuam. Ingredierisqꝫ tu g
a ſ principes ecclesie. b ſ principem mundi.
et seniores israel ad regẽ egypti et
a ſ transitorũ qui nõ habent hic manentem ciuitatem qui cupiunt exire de egypto.
dices ad eũ: Dominꝰ deus hebre
a ſ tam interius q̃ exterius. b ſ christum qui die
orum vocauit nos. Ibimus viam h
tertia resurrexit. a ſ remoti a strepitu mundi
ſ sacrificiũ laudis. ſ qui nõ ingredit ciuitatem.
triũ dierũ in solitudinẽ: vt immo/
a ſ meum tamen est monere vt inexcusabilis sit.
lem⁹ dño deo nr̃o. Sed ego scio q̃ i
a ſ filios luc. b ſ tenebrosos. c ſ recedẽtes a re
nõ dimittet vos rex egypti vt ea/
nebris. a ſ porentiam apertã. b ſ ad ferendũ.
tis: nisi p mãnũ validã. Extendaꝫ k
a ſ mundum ⁊ principem eius.
enĩ manũ meã ⁊ percutiã egyptũ in
a ſ plagis. b ſ que nemo alius facit.
cunctis mirãbilibꝰ meis q̃ facturꝰ
a ſ vt oẽs videãt ne põt excusari. b ſ victꝰ plagꝫ
sum i mẽdio eorũ: põst hec dimit/
a ſ gratis. ſ nouo. s.
tet vos: dabocꝫ gratiã pplo huic l
corã egyptijs. Et cũ egrediemini
a ſ Non est inhonestum quod deo precipiente est
non exibitis vacui: sed postulabit m
factum. a ſ Sollicita anima: vt ecclesia.
b ſ a concellanea sua. c ſ poete ⁊ philosphi sdã/
mulier a vicinã sua et hospita sua
mõ sunt nob⁹ vicini. a ſ morũ ⁊ operũ honestates.
b vasa argentea et aurea ac vẽstes.
a ſ ornãdo: erudiẽdo. b ſ maiores. c ſ minores.
Ponẽtisqꝫ eas sup filios et filias
ſ auferendo que tabernaculo dei vtilia sunt.
vestras: ⁊ spoliabitis egyptum. n

omia enĩ alia eo ipo q̃ sũt de nihilo hũt ꝓncipiũ sui esse: ⁊ sũt vertibilia i nihil qꝫ subtracta manutenẽtia diuia: caderẽt in nõ esse: ⁊ iõ nõ esse ꝓuẽit eis q̃tum ex se: sed eẽ hũt a deo. ſm qđ ðr Esa. xlj. Ecce vos estis ex nihilo: et opus vr̃m ex eo qđ nõ ẽ. a Sic dices ad filios. isr̃l. ac si diceret si querat a te. q̃s misit te: rñdebis: b Qui ẽ mi. me. i. ille q̃ hz ex se necessitatẽ essendi: ⁊ plenitudinez absq̃ restrictiõe ⁊ determiatiõe alĩqua. c Dixitcꝫ iterꝫ deus ad moysen ⁊c. ac si diceret: si querant scõo de noie mittẽtis te. respõdebis. Dñs deꝰ patrũ vr̃oꝝ deꝰ abraã ⁊c. hoc nomen est ⁊c. ⁊ sequit: d Vade cõgrega seniores israel. nõ intelligit hoc de omnib⁹ senib⁹ populi: qꝫ cũ in populo illo essent sexcẽta milia peditũ. vt habet. j. xij. ca. oẽs senes populi nõ possent de facili congregari: ſz p seniores hic intelliguñ tudices: qui hũt pplm regere. e Visitãs vi. vos. ꝑ mõ loquẽdi vsus est: qꝫ ioseph moriẽs sic ꝓdixerat. ℣Post mortẽ meũ deꝰ visitabit vos ⁊ ascẽdere faciet de terra ista. vt habetur Heñ. l. f Et audiẽt vocẽ tuã. erãt enĩ homes prudẽtes ⁊ scientes promissionem factam abrae Heñ. xv. vbi dicit: Quarta generatione reuertentur huc: ⁊ iõ videbãt q̃ tps sue liberatiõis instabat ⁊ iõ verbis moysi crediderũt añq̃ faceret signa ð quib⁹ ðr se. ca. g Ingredier. Hic ponit instructio ⁊ cõsolatio moysi ex societate sibi adiũcta ad loquẽdũ regi egypti: cũ dicit: Ingredieris tu ⁊ se. isr̃l ⁊c. h Ibim⁹ viã triũ dier. nõ dicit vnius diei aut duorũ: qꝫ nõ essent sufficiẽter elongati ab egyptijs: qui lapidarent eos si scirẽt eos ĩmolare alia q̃ ipsi colebãt tanq̃ deos. nec dicit sex vel octo: qꝫ videret q̃ non q̃rerent deo ĩmolare: ſz magis fugere: ⁊ iõ dicit trium dier: non plus exprimẽdo: vt sic q̃to petitio esset magis rõnabil: tãto rex egypti esset magis inexcusabilis de inobedientia ad deum: Sciebat enĩ dñs q̃ illã petitionẽ nõ exaudiret ⁊ sic mereret a deo flagellari: intantũ q̃ inuit⁹ maiora cõcidiret. s. totalẽ exitũ: ⁊ nõ solum cõcideret: ĩmo ad exitũ de terra cõpelleret. vt ðr. j. xij. ca. vñ subditur: i Sz ego scio q̃ nõ di. vos. ad mandatũ meum simplici verbo factũ. iõ subdit: k Nisi p ma. va. i. p ℣tutẽ meam ipm cũ pplo suo grauiter affligentẽ: sicut patebit i sequentib⁹. l Daboq̃ gratiã. Dicũt hebrei q̃ i exitu populi ð egypto dñs dedit eis tantã gratiã q̃ liberaliter offerebãt ⁊ dabãt eis localia p̃ciosa. ſz hoc nõ videt cõcordare lr̃e sequẽti vbi dicit: m ℣Postulabit mulier a vicina sua ⁊c. postea etiã subdit: n Et spoliabitis egyptũ. qđ nõ videret veruz si egyptij eis dedissent. ⁊ iõ dicendũ q̃ ab egyptijs receperũt p moduz mutui: ⁊ sic secũ portauerũt bona egyptioꝝ q̃ erãt intenti ad sepeliẽdũ mortuos suos: qꝫ nulla erat dom⁹ egyptiorũ in q̃ nõ iaceret mortuus. vt habet. j. xij. ca. iõ oblitti sunt repetere. Nec tñ hebrei cõmiserũt furtũ: qꝫ volũtate ⁊ auctoritate dñi hoc fecerũt: vt ptz hic: q̃ est dñs simplr oĩm rerũ: ⁊ iõ sine iniuria aut iniusticia q̃cũq̃ põt vni auferre et alteri dare p̃ sua volũtate. Cõsiderãdũ etiã q̃ ex cõsideratiõe psonaꝝ ista dei ordinatio fuit rõnabilis: qꝫ hebrei in multis valde et grauibus seruierãt egyptijs nec habuerãt recõpensatiõez laboris sui: nec violẽtie sibi fiete: nec ꝑ sbmersiõe puuloꝝ suoꝝ habuerãt emendã vl̃ recompensationem: ⁊ iõ egyptij eis in multis tenebant. His dictis patet littera. Ca. III

Moraliter. a† Moyses ãt pascebat oues ⁊c. Allegorice. p moysen significatur iohãnes baptista pascẽs fideles christi cognati sui. Mam mater ei⁹ cognata fuit marie matris christi. vt dicit Luc. j. Et ecce elizabeth cognata tua ⁊c. Johãnes enĩ p̃dicatiõis pabulo fideles christi pauit vt dicũt q̃tuor euãgeliste. b† Cũq̃ minasset gregẽ ad interiora deserti. i. ad asperitatẽ penitentie quã p̃dicauit verbo ⁊ opere. c† Venit ad montẽ dei. i. ad christuz q̃ ðr mõs. Dañ. ij. Lapis q̃ percusserat statuã factꝰ est mõs magnus et impleuit vniuersam terrã. Ad hũc montẽ venit beatꝰ iohãnes christũ psonaliter cognoscẽdo ac etiã baptizãdo. d† Apparuit ei dñs in flãma ignis. i. in plenitudine spũssancti. nam in baptismo christi iohãnes vidit super eũ spiritũsanctũ descendentẽ in colũbe specie ad denotandũ in christo plenitudinẽ spũssancti. † De medio rubi. p rubũ spinosum intelligit similitudo carnis peccati que fuit in homine christo. f† Et vidit q̃ rubꝰ ardebat ⁊ nõ cõburebatur. p quod signabat q̃ mortali

tas carnis nō absorbebatur in christo ex p̄sentia diuinitatis. † Vadam ⁊ videbo visionē hāc ⁊c. Volebat enī plenius cognoscere mysteriū incarnatiōis. b† Non appropies inquit huc, quasi dicat. talis cognitio quā tu queris in vita p̄nti non habet. iō sequit: c† Solue calciamentū ⁊c. ac si diceret. prius oportet te carnē mortalē deponere sic dicit dn̄s Exo. xxiij. Non videbit me hō ⁊ videt. n† Sed veni vt mittam te ad pharaonem. i. ad limbū patrū qui est in pte inferni ad denunciandū sanctis patrib⁹ eorū liberationez ꝓpinquā. Hiero. Homel. ij. Quē enī p̄currēs nascendo mūdo nūciauerat: hūc moriēdo ⁊ ad inferos p̄currebat. Moraliter p moysen oues pascentē intelligit p̄dicator xp̄o ⁊ exēplo pascens dn̄i gregē. † Cūq minasset gregē ad interiora deserti. i. ad plenioꝛē cognitionē mor ⁊ fidei. † Venit ad montem. i. ad altitudinez cōtemplationis ⁊ oratiōis exemplo christi. ꝺ q̄ dicit Matth. xiij. Dimissa turba ascendit in montē solus orare. † Apparuit ei dn̄s in flāma ignis. illuminādo pleni⁹ eius intellectuz ⁊ inflāmando affectuz: eo tm̄ modo quo cōpetit āie carni mortali vnite. iō subdit: † De medio rubi. p quē mortalis infirmitas designat. Et qz talis cōtēplatio excitat desiderium ad amplius cognoscendū. iō subdit: † Vadam ⁊ videbo visionem hanc ⁊c. Sed qm̄ talis cōtemplatio ꝓ necessitate fraterna debet aliq̄n interūpi. iō subdit: † Sed veni ⁊ mittaz te. ad liberandū populū meū de seruitute diaboli qui p pharaonem designat: p tua cōsilia ⁊ hortamenta. Aliter pōt exponi. † Vadam ⁊ videbo ⁊c. qz cōtemplatio vie excitat desideriū contēplationis patrie que aliq̄n retardat ꝓpter necessitatem populi. Exempluz de beato Johāne euāgelista qui dixit christo sibi apparēti ꝓpe suam mortē: Quotiēs rogaui te vt venirem ad te ⁊ dixisti mihi expecta vt liberes populū mihi creditū. Et de beato martino legit: Scimus quidē desiderare te christum: sed salua sunt tibi tua p̄mia: nec dilata minuent: nostri potius miserere quos deseris.

In ca. iij. vbi dicitur in postilla: Moyses autem.

Additio. In hoc ca. ſ. Exo. iij. cōtinet exordiū redēptionis ppli dei ab egyptiaca captiuitate: sicut in euāgelio. missus est angelus gabriel: Luc. j. Exordiuz humani generis ꝓtinet: vnde sic in illo nomē ꝓpriū christi redemptoris exprimit: ita ⁊ hic nomē ꝓpriū dei p̄cipalit liberantis ostendit. Et qz postillator in ꝺ ca. nimis breuiter se expedisse videt cū tm̄ magna in ea ꝓtineant ratiōe p̄dicta: ideo certa quedā in ꝺ ca. ꝓtenta: vlteri⁹ aliq̄ attendenda seu declaranda vident specialiter. q̄x primū est q̄ nō videt necessariuz dicere in hoc loco: q̄ qz idē angelus qñq̄ loquebat in p̄sona dei: ideo de⁹ noiet: nā p̄m sertem lr̄e: ꝓut etiā verba plane sonant: pōt dici q̄ ille q̄ apparet in forma ignis erat angelus apparēs ad excitandū mentē moysi: vt cernēs miraculū accederet ad audiendū vocē ⁊ verba diuina. Sz cū sequit: Cernens aūt dn̄s ⁊c. hec verba ⁊ etiā verba sequētia īmediate p̄nt intelligi ab ipso deo dicta ꝓut sonāt. Sc̄o posset q̄s admirari quō moyses illam angelicā visionē videndo ⁊ verba dei audiendo nō legit adorasse? Nos enī sanctos erat in hmōi visionib⁹ seu apparitiōib⁹ adorare: vñ Heñ. xviij. legit de abraā q̄ tres vidit ⁊ vnū adorauit. ⁊ de iosue legit Josue. v. q̄ cum sibi dixisset angelus: Ego sum p̄nceps exercit⁹ dn̄i ⁊c. q̄ cecidit pronus in terram adorās: qđ intelligit de adoratiōe dulie respectu angeli: sed ꝺ nō videt fieri mentio de aliq̄ adoratiōe.

Ad qđ videt dicendū: qđ ꝺ ⁊ quedā alia in ꝺ ca. ꝓtenta faciunt ad cōmendationē humilitatis ip̄ius moysi: de quo legitur. j. Mu. xij. Vir aūt moyses erat humilis valde. Cui⁹ ratio est: qz nō estimabat se dignū ad adorandū: sed pot⁹ ad modū publicani cuius humilitas a dn̄o cōmendat. Luc. xviij. Qui ex magna humilitate nolebat oculos ad celū leuare seip̄m vilificando: sic ⁊ moyses in ꝺ loco. legit enī: Abscōdit moyses faciē suam. nō audiebat enī aspicere ꝓtra deū: qđ maioꝛē ostēdit humilitatē q̄s adoratio corporalis. nihilomin⁹ tm̄ moyses corpaliter adorauit. in ꝺ enī q̄ dic: Abscōdit faciē suaz: etiam adoratio corpalis ītelligit. nā sup ꝺ verbo abscondit: glo. dicit inclinādo tm̄ vultū hūilitatis versus terram: vt facies sua esset abscōdita: nē aspiceret ꝓtra deū: ⁊ sic ptz q̄ cū īteriori humilitate adorauit. Tertio cū dicit in lr̄a: Quis ego sum: ostēdit hūilitas ip̄i⁹ moysi ī verbo: q̄ pri⁹ ostēsa fuerat ī actu interiori mētali: ⁊ etiā exteri⁹ in corpali: vt dictū est. p hec enī verba habet q̄ ad neutrū eoꝛ que sibi a dn̄o iūgebantur estimabat se dignū. ſ. nec ad hoc vt iret ad pharaonem etiam ꝓ modica re: cū pharao esset magnus rex: ⁊ ꝺ hoc dicit: Quis ego sum: vt vadam ad pharaonē? Ꝓro secūdo nec etiā estimabat se dignum ad educendū populum israel de egypto: licet non essent in potestate pharaonis: cum ducatus tanti ppli requirebat virum magne prudentie ⁊ virtutis. Et nota q̄ nō dixit: nō sum ego dignus ad hoc vt vadam: sed quis sum ego? qđ denotat maiorem humilitatē. sentiebat enim se nō inhabilem solum ad p̄dicta sed etiā cōtemptibilē: qđ sonāt verba: Quis ego sum? q. d. vilis sum. Consequent quarto dicit in littera: qui dixit ei: Ego ero tecū. Circa hec verba sunt multe ⁊ varie expositiōes: q̄re due cōmuniores ponunt ī postilla: ⁊ tamē neutra eoꝛ videt sufficere. Illa enī q̄ dicit: q̄ ꝺ qđ dicit: Et habebis signū. refert ad visionē factā moysi in rubo: que quidem visio vt dicunt fuit data moysi p signo q̄ deus mittebat eum: est expositio quorūdā hebreoꝛ lz nō oīno videat ꝓtinere veritatē. tū qz moyses ñ petiuit tale signū: vt ptz in lr̄a: sed solū ostēdit deo fragilitatē suā. Quis sū ego? vt dictū est. tū qz ex ꝺ videret q̄ moyses esset modice fidei: qui etiā vidēs signū miraculosum manifeste: ⁊ audiēs diuina verba: dubitasset vtrū illa verba essent sibi diuinitus dicta: q̄ si ita esset reputaret sibi ad culpā: sicut ꝺ Zacharia legitur: Luc. j. Eo q̄ nō credidisti xp̄o bis meis. qđ tū nō legitur in ꝺ loco nec aliqđ sit. Sc̄da xp̄o expositio que dic qđ cū ꝺ: Hoc habebis signū. refert ad īmolatiōez futurā: q̄ facta fuit a ꝓplo dei sup montē sinai: q̄ quidem īmolatio debebat esse signū certificās moysen de duob⁹. q̄x vnū erat p̄teritū. ſ. q̄ deus fuerat cū moyse in eductiōe ꝓpli de egypto. Aliud erat futurū. ſ. futura īductio ꝓpli ī terrā ꝓmissam: q̄ quidē expositio videt incōueniēs q̄ ad vtrāq̄ ptē. de primo pz: nā qñ īmolatio facta fuit in mōte oīno supfluū erat signū ad certificādū q̄ de⁹ mirabiliter liberasset ppl̄m de fuitute egypti: cū ꝺ eēt cunctis manifestissimū p experientiā. de sc̄o xp̄o ptz: nam vt cōstat ex lr̄a nō fuerat moysi cōmissa introductio ꝓpli de egypto ad terrā ꝓmissam: sed eductio ꝓpli de egypto. dicit enī: Mittā te ad pharaonē nō faciēs mentionē de introductione ad aliā terrā: vñ saluo meliori iudicio: aliter iste passus videtur exponēdus. Ad qđ sciēdū q̄ moyses ī ꝺ loco nō fuit locutus deo aliq̄ verba incredulitatē sonātia: vt ex ꝺ requiretur aliqđ signū certificās ip̄m moysen: sed solū exposuit deo humilitatē suā ad tantū officiū quod sibi cōmittebat dicēs: Quis ego sum vt vadā: in q̄ intelligebat tacite: q̄ rōnabili⁹ debuisset mitti alius aptus ad ꝺ: vñ dn̄s respōdet ad primū: Ego ero tecuz. q. d. et si tu nō es sufficiens ex te: meo auxilio eris sufficiēs. Ad sc̄m dic: Et ꝺ habebis signū q̄ misertus te cū eduxeris ppl̄m de egypto. Ꝓro q̄ sciēdū: q̄ sicut de⁹ in noua lege p pauperes ⁊ īpotētes voluit inducere fidē suā p orbē: vt ex ꝺ magis luceret virtus ⁊ potētia diuina: iuxta illud. j. Coꝛ. j. Infirma mundi elegit de⁹: vt fortia queq̄ confundat. pari rōne voluit in antiq̄ lege p moysen: q̄ modice reputatiōis erat: intantū q̄ in etate. lxxv. annoꝛ gregē pascebat vt ptz in lr̄a: fieret liberatio ppli ⁊ ei⁹ eductio de egypto vt sic tota virt⁹ ⁊ potentia hui⁹ liberatiōis soli deo attribueretur: et populus induceret ad īmolandū deo in recognitionem sui bñficij et nulli alteri. ⁊ ꝺ sonat lr̄a cum dicit: Hoc habebis signū: q̄ miserim te cū eduxeris ppl̄m de egypto. vt id qđ dicit: hoc habebis signū. referat ad inhabilitatem ipsi⁹ moysi ad tantū officiū: ⁊ est sensus. ꝓpter hoc ego elegi te nō potentē nec fortē: qz hoc erit signū q̄ miserim te. ſ. qđ nō xp̄to te ꝓpria hoc fecisses: sz mea xp̄ute ⁊ potentia. qua rōne tu et ipse ppl's īmolabitis deo sup mōtē istuz. ⁊ sic inhabilitas seu debilitas moysi quā deo ostendebat ad excusatiōez suā: erat intēta a deo: vt esset signū manifestuz de hoc: q̄ illa eductio fuisset a solo deo: ⁊ qđ sibi soli erat īmolandū in recognitionem sui beneficij. Quinto sequit ī lr̄a: Ecce ego vadaz. si dixerint mihi qđ est nomē ei⁹? qđ dicā? In q̄ passu ad lr̄az fiūt quedā obiectiōes. Ꝓrimo enī obijcit sic. aut nomen dei erat notum moysi ante reuelationem huiusmodi: aut non erat ei notum antea. si sic: supflue q̄rebat ꝺ itez scire. si aūt nō: quare querebat ꝺ in p̄sona filioꝛ israel. ⁊ nō pot⁹ in sua p̄sona dicēs: Motū fac mihi nomē tuū. Si aūt dicat q̄ ꝺ nomē erat ei notū aū hmōi reuelationē. nō tm̄ erat notū filijs israel: ⁊ iō q̄rebat a deo vt posset eis indicare nomen dei vt ipsi crederent moysi in dicendis. Cōtra ꝺ obijcit Ra. Moy. in ꝓma pte de directiōe ca. lxxij. vbi de hac materia ꝓlixe tractat dicēs: q̄ aut filij israel ꝺ nomē sciebāt aūq̄ a moyse audirent illud: aut nō. si sic supflue eis istud nomē notificaret: cū iam ipsi scirēt sicut ⁊ ipse. si aūt ipsi nō sciebāt antea: sequeret q̄ ex ꝺ sibi notificaret a moyse: nō magis crederēt ei: cū ipi nescirēt vtrū ꝺ eēt nomē dei vl nō. Itē ꝓtra hāc īterrogationē moysi obijcit a q̄busdā. Mā filij israel ī egypto existētes anteq̄ eis mitteret moyses, aut erāt fideles. ſ. habentes fidē vnius veri dei: aut

nō habebant fidē de deo vero. Nō est dicendū filios ysrael nō habere fidē de deo vero: qz tūc nō eēnt pl's dei: nec de eis dixisset dn̄s: Vidi afflictionē pl'i mei i egypto. Nullus enī reputat dei pl'us seu de pl'o dei si sit extra verā fidē. Si aūt erant fideles. s. verā fidē habētes ō vero deo: nō requirebat alia nominatio dei. sufficiebat enī q moyses dixisset eis: Ille enī quē vos creditis esse deū: ille misit me ad vos. p̄sertim cū eis insuper declarasset: Deꝰ abrahā ⁊c. sic fuerat dictū moysi in p̄ma allocutiōe. Ōēs enī erāt ō ritu circūcisiōis q̄ fuerat data abrahe in signaculū fidei: Heb. xvij. qō ptz. j. ij. ca. vbi ꝓpter incircūcisionē filij moysi volebat deꝰ interficere eum. Ad q̄z declarationē videt vlteriꝰ aliq̄d dicendū. Circa qō attendēdum est: q ex his que dixerat dn̄s moysi sup̄ sua missiōe videntur oriri duo: q̄ ab ipo moyse merito erāt inquirēda. q̄rū primū ē: q Iz dn̄s exp̄sse dixisset moysi q descēderat vt liberaret pl'm ysrl de manibus egyptioꝝ: ad qō volebat mittere moysen ad pharaonē vt educeret pl'm ⁊c. nō tn̄ eidē declarauit vtrum ꝑ volebat facere p aliq̄s vias occultas: vtputa inclinando cor pharaonis ⁊ suoꝝ ad dimittēdū pl'm: seu p aliq̄s plagas occultas: q etiā fm cursum naturalē fieri p̄t: sic fecit i facto Sarai vxoris abrahe: Hen. xx. Sil'r de abimelech eodē ca. qui etiā ipam saram dimisit ꝓpter reuelationē diuinā quaz habuit in somnis. Sil'r ⁊ laban dimisit iacob cū gregibꝰ suis ꝓpē reuelationē diuinam eidem in somnis factam: quod indubie potuisset etiā in ꝑ casu fieri p volūtatē diuinā: cui nemo pōt resistere. Aut forte deꝰ voluit pl'm educere cū signis ⁊ p̄digijs supra nature cursū cōmunē publice fact'. put i effectu fuit ostensuz. hoc ei ptinebat ad moysen scire: qz forte si deꝰ p̄mo mō voluisset educere pl'm moyses reputasset se aptū ad ꝑ: qz ꝑ fieret sine ꝓtētiōe ⁊ p̄dictiōe. put i p̄dict' gest' pz. Secꝰ āt si scōo mō: qz tūc requirebant magne instātie ⁊ ꝓtouersie: sic ꝓtigit in casu ad qō nō reputabat se moyses dignū: vt iā dixerat. Sil'r hec inq̄sitio ptinebat ad eū ex pte filioꝝ ysrl: eo q forte facilius ⁊ suauius venirēt ad credēdū diuinis p̄nostic' ⁊ mādat' p̄ iterna inspiratione seu monitione diuina q̄z p miracula vel signa. moysi: vñ ꝓpter ꝑ petebat moyses nomē dn̄i sub q̄ debebat filijs ysrl ista nūciare. nā nōia diuīa cōtēr ponūt deo fm opatiōes q̄ ab eo ꝓcedūt: sic cū dr: Dn̄s vir pugnator omnipotēs nomē eius. j. xv. ca. et Esa. lv. Et erit dn̄s nomē' in signum eternū. ⁊ sic ex ꝑ q sibi reuelaret nomē diuinuz: sb q̄ ista liberatio debebat fieri moyses haberet certificationez de ꝑ q̄sito. In q̄ quidē ītrogatiōe videt moyses nō tenere modū q̄dāmō btē Vginis ītrogāt': Quō fiet ist'? Nō ei dubitabat de efficacia diuine volūtatis: sz q̄rebat moduz. Secm q ex dict' dn̄i oriebat inq̄rendū ipi moysi ē ꝑ. nā dn̄s dixerat ei: q ipe ⁊ ppl's imolarēt deo sup montē p̄dictū: vñ volebat moyses scire nomē diuinū: sub q̄ tal' imolatio debebat fieri. Hoc enī nomē deꝰ vere itellectū: Iz ñ sit cōicabile alicui creature fm rē: ē tn̄ cōicabile fm pticipatiōz: vt dij dicāt q̄ pticipāt aliq̄s dīnō p similitudinē: iux illud ps. lxxxj. Ego dixi dij est' ⁊c. Sil'r ē cōicabile fm opinionē: vñ sup illud ad Gal. iiij. Nis q̄ natura nō sūt dij fuiebat'. Glo. nō sūt dij natura: sz fm opinioē hoiz. Et qz sacrificare seu imolare ē actꝰ soli deo vero debit?: vñ. j. xxij. ca. Qui imolat dijs occidet': nisi soli dño. idcireo moyses q̄rebat aliq̄s ꝓpriū nomē diuinū: qō eēt oībꝰ modis incōicabile: vt sic pl's ille q̄ ꝓnꝰ erat ad idolatriā: fm quā leuit' vocabāt creaturā noīe dei: vt. j. xxxij. ca. de vitulo dicebāt: Hi sunt dij tui ysrl: vt i hac imolatiōe seu sacrificio ñ deuiaret a via recta. Qua q̄dē expositiōe sic posita cessant obiectiōes p̄dicte. Nā ad p̄mā obiectionē dicēdū: q ꝑ nomē diuinū qō moyses q̄rebat: nec erat notū moysi nec etiā aliis filijs ysrl': put. j. dicet': querebat aūt ꝑ moyses i psona filioꝝ ysrl: ⁊ nō i sua psona ex q̄dā hūilitate ⁊ reuerētia. videt enī q̄dāmō temerariū seu p̄suptuosuz: p̄sertī viro tā hūili dicere deo: Qs ē nomē tuū? nō enī erat moyses ignarꝰ q Iacob petēti nomē ā̄geli fuit rīsuz q̄si īcrepatiue: Cur pet' nomē meū. s. Gen. xxxij. ⁊ iō moyses petebat i psona pl'i cui mittebat: ō q̄ p̄sumebat: q saltē aliq̄ eoꝝ ꝑ peterēt. Ad scōm dicēdū q moyses nō petebat cognitionē huiꝰ nois: vt p ꝑ filij ysrl crederēt ei: sz ꝑ q̄rebat ꝓpt' rōnes supradictas. Ad tertiū dicēdū q Iz filij israel ⁊ a fortiori moyses haberet fidē de deo vero q̄ ē deꝰ abrahā ⁊c. nō tn̄ ꝑ notitia seu cognitio sufficiebat ad certificādū moysen de alijs supradict'. Cōsequenter sexto dr i lra fm trāslatiōez nr̄az: Dixit dn̄s ad moysen: Ego sū q̄ sū. Ait: Sic dices filijs ysrl: q̄ ē misit me ad vos ⁊c. quā q̄dē trāslatiōez nr̄az: doctores nr̄i cōiter tenēt q ꝑ nomē q̄ ē: maxīe ē nomē ꝓpriū dei: put sanct' Tho. i p̄ma pte q. xiij. ar. xj. i cor. q. vbi ad ꝑ assignat q̄sdā rōnes: q̄z vna ē Hiero. ad marcellā de decē dei noīb?: ⁊ Aug'. in. v. de tri. q̄ q̄dē rō talis ē: qz i ꝑ noīe signat' imutabilitas ꝓpria diuini eē: qō ñ nouit ꝓteritū nec futurū. cetera enī q̄ mutabilia sūt: q̄si nō sūt. qō enī ōr fuit: iā nō ē. ⁊ qō ōr erit: nōdū ē. et iō de deo maxīe ꝓpriē ōr q̄ē ī p̄nti. Que q̄dē expositio licet fm trāslatiōez nr̄az supradictā ⁊ ex auctē sctōꝝ locū habeat: nō tn̄ videt hr̄e locū fm hebraice lr̄e ꝟitatē: vbi sic habet: Dixit dn̄s ad moysen: Ero q ero. Ait: Sic dices filijs ysrl' q̄ erit misit me ad vos ⁊c. Ponit enī i q̄libet loco vbi ōr. ero: hec dictio ehie: q̄ ꝓpriē ē ꝟbū ſbstātiuū futuri tpis p̄me psone indicatiui modi: q̄ q̄dē dictio freq̄ntissime ponit' i sacra scē̄ptura: ⁊ nullā aliā significationē nec eq̄uocationē hz: vñ fm hāc literā nō ē dicēdū: q dn̄s i ꝑ loco ostēdit nomē ꝓpriū suū. nā p ꝑ q̄ ōr q̄ erit: nō significat' eternitas: i q̄ nulla est successio. nec etiā imutabilitas: cū tn̄ i ꝑ q̄ ōr q̄ erit: significat' a nō eē in eē vl' saltē ab eē p̄nti vl' ꝓterito i futurū: nec etiā necessitas essendi ꝑ ostēdit': cū illa q̄ erūt nōdū sint: vt ptz p auctes sanctoꝝ allegatas. vñ valde mirādū videt de postillatore q̄ in ꝑ loco ꝟitatē hebraicā allegat mō p̄dicto: ⁊ tn̄ ex ꝑ q̄ dic': ero q̄ ero: intēdit ꝯcludere eternitatē ⁊ imutabilitatē dei et hmōi: q̄ē manifeste ꝫ rōnē: ⁊ etiā ꝓtra mentē sctōꝝ: q̄ ista nō ꝯcluserūt: nisi ex ꝟbo ſbstātiuo p̄nt' tpis: nō aūt futuri: vt dictū est. vñ iste passus fm hebraice lr̄e veritatē alit' exponendus. Ad q̄ sciēdū q i ꝟbis p̄dict'. s. cū dn̄s dixit ad moysen: ero q ero ⁊c. nō ostēdit dn̄s moysi aliq̄s nomē diuinū ō nouo: sz potiꝰ ostēdit ei q̄ nō erat ītrogatio sua necessaria ō ꝑ: Cuius rō ē. nā sufficiebat filijs ysrl: ⁊ etiā ipi moysi q deꝰ patruz suoruz. s. abraam: isaac ⁊ iacob: quē ipi p fidē cognoscebant esse vnū deū: volebat eē cū eis ad educēdū eos de seruitute: siue ꝑ fieret p miracula potētia siue nō. i. alit'. ⁊ ꝑ ē q̄ dic': ero q̄ ero. ⁊ ē sensus: Ero cū eis: q ero tecū. stati ei supra dixerat moysi: Ego ero tecū ⁊c. ac si d. Ego dixi tibi q ero tecū i hac liberatiōe. sil'r dico q ero cū eis. Et qz vtrūq; erat sup eodez facto: idcirco tn̄ semel ꝯcludit: Qui erit misit me ad vos. q. d. nō debet' vos curare: quō: sz sufficiat vob q ero vobiscū: scz cū moyse ⁊ cū pl'o ad iplēdū p̄dicta: i q deꝰ fact' faciebat moysi etiā ō scōo motiuo sue ītrogatiōis. s. q̄mo imolādū deo sufficiebat pl'o ūmolare vero deo que patres coluerūt: q etiā deꝰ redimeret eos a seruitute egyptiaca: etiā si aliq̄s nomē diuinū eis nō īnotesceret: qz ꝑ qō ē eē deū abrahā isaac ⁊ iacob: q̄ educeret pl'm ysrl ō egypto: nō ē cōicabile alicui creature. Et nota q antiq̄ hebreoꝝ nō exponebāt ꝑ qō ōr: Ero q̄ ero de aliq̄ noīe diuīo sz dicūt q deꝰ i rūsiōe offerebat se pl'o seu ꝓmittebat eis qō eēt cū eis i hac tribulatiōe egyptiaca: ⁊ in alia q̄n ꝓtigisset. Et notādū q ꝑ dictio ehie q̄ i ꝑ loco ponit': q̄ significat ero vt dictū ē: nūq̄ i tota sacra scē̄ptura ponit' ꝓ noīe diuīo: vñ si nomē diuinū eēt: rōnabile eēt vt alicubi deꝰ ꝑ noīe noiaret'. Septī i lra septīo: Dixitq; itez deꝰ ad moysen: hec dices filijs ysrl: Dns deꝰ patrū vr̄oꝝ misit me ad vos. Hoc nomē mihi ē eternū: ⁊ ꝑ mēoriale meū i generatiōe ⁊ generatiōe ⁊c. hec i lra. Sup q̄b? ꝟbis lz nō modice attētiōis sint nihil videt p̄scp̄isse postillatore: nisi q vbi ōr: Dixitq; itez rū deꝰ ad moysen. li itez exponit vt referat' ad ītrogatiōes: ac si dicat: si q̄rat scōo ō noīe mittēt' te. rūdebis: Deꝰ patrū vr̄oꝝ: deꝰ abrahā ⁊c. q̄ q̄dē expositio mātifeste deuiat a ꝟitate lr̄e ⁊ hīstorie. Primū pz: qz cū dic': Dixitq; itez deꝰ ad moysen: mātifeste habet' q li itez determinat id qō ōr: dixitq; deꝰ. ⁊ ē sensus: q deꝰ nō solū semel dedit moysi rūsionē dicēs: q ē sen. q̄ erit misit me ad vos: sz etiā dedit itez aliā respōsionē. s. dns deꝰ patr vr̄oꝝ ⁊c. qō sonat plane illud qō dic': Dixitq; itez. Secz ptz: qz vt hīstoria testat moyses nec filij ysrl scōo q̄ fierūt ō noīe mittēt': ⁊ sic moyses ñ debuisset sibi nomē a deo reuelatū ꝓpalasse pl'o: cū deus ꝓditionalit' iussisset moysi: si q̄rāt scōo. s. de noīe mittēt': rūdebis fm expositionē postillatoris. vñ alit' videt dicēdū. s. cū deꝰ i p̄ma rūsiōe. s. cum dixit. Ero q ero. nō reuelasset moysi aliq̄s nomē diuinū de nouo: sz potiꝰ ei ostēderat q ñ erat sibi necessariū ꝑ petere vt dictū est: mō q̄si exsupabūdāti voluit sibi notificare nomē diuinū in q moyses certificaret ō p̄dict' de q̄b? certificari volebat: ⁊ de ꝑ dic': Dixitq; itez deꝰ ad moysen. q. d. Iz p̄ma rūsio sufficisset: gratiose tn̄ volo tibi dare iteratā rūsionē: p quā nomē nouū ꝓpriū mihi notifices filijs ysrl. vñ dic': Dixitq; itez dns ad moysen. Circa qō nomē moysi i ꝑ loco nouit' reuelatū plura occurrūt ꝓsideranda ad sensū lr̄alē ptinētia sp̄alit'. xij. Primū. s. quō nomē diuinū ꝑ reuelatū moysi scribit' in hebraica lra. ⁊ q̄liter ab hebreis pnūciat': ⁊ quō i alijs līgnis trāsferatur. Secm. s. an p̄dictū nomē. s. tetragrāmaton significet verū deū. Tertiū. s. an p̄dictū nomen sit ꝓpriū vl' appellatiuū. Quartū an p̄dictū nomē sit maxīe ꝓpriū nomē dei. Quītū

scz an ℣ nomẽ significet naturalĩ vel ad placitũ seu ex ĩstitutiõe. Sextũ an sit aliq̃ rõ q̃rẽda de hmõi institutione. Septimũ an deo ꝑm significatiõez hui⁹ noĩs ꝓncipalĩ ꝓtineat miracula facere. Octauũ an deo ꝑm significationẽ huius noĩs ꝓpꝛie ꝓtineat ĩmolari seu sacrificari. Nonũ an ſ℣ ꝑdicto nomine ꝓpꝛie ꝓtineat pplm sub lege a deo data cultui diuio applicari. Decimũ an ℣ nomẽ habeat spãlez efficatiã inter alia noĩa diuĩa. Undecimũ. ſ. õ solẽnitate hui⁹ noĩs apud hebꝛeos. Duodecimũ. ſ. quõ sũt itelligẽda ℣ ℵba. ſ. ℣ ẽ mihi nomẽ in eternũ. ⁊ ℣ nomẽ mẽoriale meũ in generatiõe ⁊ generationẽ. Circa primũ dicẽdũ q̃ vbi ĩ trãslatiõe nr̃a õz in ℣ loco. Dñs de⁹ patrũ vr̃oꝝ. ĩ hebꝛaica lr̃a ẽ vnũ nomẽ ex q̃ttuor lr̃is cõpositũ: qõ cõit dicũt tetragrãmatõ a tetra qõ ẽ q̃ttuor lr̃a ꝛ: q̃ q̃dẽ lr̃e ĩ hebꝛaico sũt iste: ꝑma scz i scõa h tertia ℣ q̃rta h. ⁊ sic ℣ nomẽ scribit apud eos sic: scz i h ℣ h. Istud autẽ nomẽ sic scptũ cũ ꝑdict⁹ q̃ttuor lr̃is nũq̃ ꝓnũciat ab hebꝛeis cõit ꝓut ĩ lr̃a iacet: sz ĩ loco illi⁹ vbicũq̃ in sacra scriptura ponit ꝓfert legẽtes adonai: qõ ẽ aliud nomẽ diuinũ cõpositũ ex q̃ttuor lr̃is q̃ꝛ ꝑma ẽ a scõa d tertia n q̃rta i. ⁊ sic hoc nomẽ scribit apõ eos sic. ſ. adni: q̃ q̃dẽ q̃ttuor lr̃e sic ĩ hebꝛeo syllabicanť q̃ ꝓpꝛia noĩs ex eis cõpositi ꝓnũciatio est adonai: qõ q̃dẽ nomẽ adonai signat plane dñm cũ additiõe mei vl̃ nr̃i vl̃ nr̃m. Primũ ãt nomẽ. ſ. tetragrãmaton ñ ẽ trãsferibile ĩ aliud nomẽ: seu etiã plane exponibile sic̃ adonai ⁊ alia noĩa diuĩa: ⁊ iõ trãslatores tã chaldei q̃ latini ⁊ etiã arabici posuerũt loco illi⁹ dñm: q̃ ẽ trãslatio scõi noĩs ꝑdicti. ſ. adonai: nõ tñ ẽ trãslatio ꝑmi noĩs tetragrãmaton supꝛadicti.

Circa scõm. ſ. an predictũ nomẽ diuinũ. ſ. tetragrãmaton significet vex deũ: dicẽdũ q̃ sic: ℣ eĩ testat de⁹ dicẽs moysi ĩ ℣ loco õ ℣ noĩe: Hoc nomẽ mihi ẽ in eternũ. ⁊ Esa. xlij. Ego dominꝰ ℣ ẽ nomẽ meũ. in q̃ loco vbi õz dñs: ponit ĩ hebꝛeo nomẽ ꝑdictũ. ⁊ sic ĩ plũb⁹ aliꝭ locis. Circa tertiũ. ſ. an nomẽ ꝑdictũ sit ꝓpꝛiũ vel appellatiuũ: dicẽdũ q̃ ẽ ꝓpꝛiũ: qõ pz ex ℣: nã huic noĩ cõpetũt oẽs ꝓpꝛietates ꝓpꝛioꝝ noĩm: q̃ꝛ vna q̃ ꝓncipal ẽ ⁊ cõis ĩ oĩb⁹ linguis ẽ: nõ hr̃e plale nũeꝝ: cuius rõ ẽ: nã nomẽ ꝓpꝛiũ significat substãtiã nõ cũ q̃litate cõi sz ꝓpꝛia: vt grãmatici dicũt. vñ ex ꝑdicti noĩs natura nõ ũenit plale ĩ ligua hebꝛaica sic̃ repit ĩ aliꝭ diuinis noĩb⁹: vt õ hoc noĩe de⁹: vel dñs. ⁊ hmõi. ⁊ adhuc amplius q̃ ꝑm formã istius noĩs in hebꝛaico scriptã: nõ posset ex eo fingi aliq̃ plale: sic verbi gr̃a de ℣ noĩe simon possum⁹ fingere plale vt dicendo simones ꝓ multꝫ: q̃ꝛ q̃libet appellet simon. talẽ enĩ fictionẽ pluralitatꝫ nullo mõ patit ꝑdictũ nomẽ ꝑm formã ĩ q̃ forma ponit ĩ lingua hebꝛaica: vt pz ĩ ea eruditꝫ. Sũt aũt alie ꝓpꝛietates noĩm ꝓpꝛioꝝ ĩ lingua hebꝛaica: q̃ nõ facilĩ in lingua nr̃a exponerenť: q̃ q̃dẽ ꝓpꝛietates oẽs adaptanť predicto noĩ. ſ. tetragrãmaton ꝓut Ra. abenbaęra: q̃ maxim⁹ fuit grãmatic⁹ inť hebꝛeos in ℣ loco plene exponit: vñ mãifestũ est ℣ nomẽ esse ꝓpꝛiũ. Circa ãrtũ. ſ. an ꝑdictũ nomẽ sit maxime ꝓpꝛiũ nomẽ dei: dicendũ q̃ sic: nã inter oĩa noĩa que ĩ sacra scriptura de deo dicunť cõiter tenet q̃ ℣ nomẽ: q̃ ẽ. est marie ꝓpꝛiũ nomẽ dei: ꝓut sctũs Tho. ꝑma pte. q. ⁊ ar. allegatꝫ deducit. q̃ q̃dẽ opinio ꝛz vt deductũ fuit fundet ĩ trãslatiõe nr̃a q̃ bz. Qui est misit me ad vos: que q̃dẽ trãslatio nr̃a delirat mãifeste a ℵitate hebꝛaica: vt. ſ: ostẽsuz ẽ: tñ supposito ꝓpť reuerẽtiã sctõꝝ q̃ ℣ nomẽ q̃ est: sit nomen ꝓpꝛiũ dei: adhuc vlteri⁹ videť mãifeste dicẽdũ: q̃ ℣ nomẽ tetragrãmaton: ẽ magꝫ ꝓpꝛiũ q̃ ℣ nomẽ q̃ ẽ. ꝛz ñ sit ĩ aliq̃ alio noĩe seu ꝓ aliud nomẽ trãsferibile seu ꝑꝑe exponibile vt dcñ ẽ: ex lr̃is tñ ex q̃b⁹ cõponit põt itelligi tã eẽ q̃ eẽntia nihil aliud ꝛnotãdo nec limitãdo: qõ marie cõpetit eẽntie seu eẽ diuio. Forma etiã ĩ q̃ ponit ꝑm grãmaticã hebꝛaicã ꝛsiderata nec ẽ ꝓpꝛie ꝛcreta nec abstracta: nec aliq̃ tps ĩ sui significatiõe ĩcludit: cũ sit ꝑꝑe ꝓpꝛiũ nomẽ: vñ oẽs rõnes ex q̃b⁹ sci doctores dicũt: q̃ ℣ nomẽ qui ẽ: est ꝓpꝛiũ nomẽ dei: ꝓut ĩ. q. ⁊ ar. allegatꝫ habeť ꝓ amplius cõpetunt huic noĩ tetragrãmaton: qõ sic pz: nã vna rõ sumit ex ℣: q̃ q̃ est: nõ significat formaz aliquã: sz ipm esse: ⁊ õz marie esse ꝓpꝛiũ nomẽ dei: cui⁹ soli⁹ esse ẽ sua eẽntia: que q̃dẽ rõ magꝫ cõpetit noĩ tetragrãmatõ: qõ significat tã esse q̃ essentiã: nihil aliud cõnotãdo seu limitando: vt dictũ ẽ. q̃ huic noĩ q̃ est. qõ solũ significat ipm esse nõ exprimẽs aliquã eẽntiã q̃ sit eadẽ cũ sui esse. Manifestũ ẽ enĩ q̃ de q̃libet ente etiã si nõ sit idẽ cũ sua essentia est vex dicere: qõ est vñ dicẽdo: q̃ est: vel qõ est: de aliq̃ ente nõ intelligitur q̃ sua essentia sit suũ esse. Alia ℵo ratio que assignatur ad hoc: q̃ hoc nomen: qui est: est maxime ꝓpꝛiũ dei: ẽ talis: scz q̃ q̃to aliqua noĩa sunt min⁹ determinata ⁊ magis communia ⁊ absoluta: tãto magis dicunť de deo: ex q̃ concludit

q̃ hoc

q̃ hoc nomẽ q̃ est: qõ se hz indetermiate ad oẽs modos essendi noĩat ipm pelag⁹ substãtie infinitũ dictuz a Damasceno: q̃ quidẽ rõ ꝛcludit q̃ ℣ nomẽ tetragrãmaton ẽ magꝫ ꝓpꝛiũ. minus enĩ determiate ⁊ cõius ⁊ absoluti⁹ ẽ nomẽ significãs eẽntiã seu rem subsistentẽ absolute ⁊ abstracte a q̃cũq̃ ꝛcretione seu limitatiõe qõ magis pertinet ad nomẽ tetragrãmaton: qõ vt dictum est significat esse seu essentiã. nõ concretiue nec abstractiue. nec cũ tpe q̃ hoc nomẽ: q̃ est. qõ nõ solum significat cũ tpe. qz est verbũ presentis tpis: sed etiã concretiue. nã hoc verbũ est: in sui significatione includit: est ens: sicut alia verba in sui significatione includũt participia sua. Cõstat autẽ q̃ ens significat cõcretiue: et ꝓ consequẽs intelligitur cũ cõpositione qõ nõ cõpetit deo. Alia aũt ratio sumit ex significatiõe sic: nã hoc nomẽ q̃ est. significat esse in ꝓsenti. qõ maxime competit deo cuius esse non nouit preteritũ nec futurũ. que q̃dem ratio manifeste cõcludit: q̃ nõ solũ nomẽ tetragrãmaton: sed etiã hoc nomẽ deus: magis ꝓpꝛie dicitur de deo q̃ hoc nomen q̃ est. nã sicut eternitati nõ cõpetit ꝑteritũ nec futurũ. ita nec nũc tpis. qõ est inter ꝑteritũ et futurũ. Constat autem q̃ per hoc verbũ est. cõiter itelligũt loquentes nũc temporis seu tpus propinquũ tempori pũti preteritũ distinguens a futuro. quoꝝ neutrũ cõpetit deo. vt est manifestũ. nomen autẽ tetragrãmaton nõ significat cum tpe: sed solũ esse seu essentiaz abstracte a quacunq̃ tpis significatione. Si consideret etiã hoc nomẽ predictũ quantũ ad illud a quo imponit: manifestũ est q̃ est magis ꝓpꝛiũ nomẽ dei q̃ hoc nomen qui est. nam hoc nomen ipoũtuz est ei ab ipso esse nõ prout esse in creaturis seu ꝓ creaturas cogĩscit. sz ꝓut ẽ in mẽte diuĩa: ꝓut declarabit in articulo sequẽti. Sil'r ẽ magꝫ ꝓpꝛiũ q̃ꝛtũ ad modũ significãdi. nõ eĩ hz modũ significãdi ꝓut creaturꝫ cõpetit. talĩ enĩ modus significandi in nõibus semp est cõcretiuus seu abstractiu⁹ qõ non cõpetit huic nomini: vt iam dictũ est. Significat eñ hoc nomen: qui est: cõplexe. vt patet. nomen autẽ tetragrãmaton incõplexe oĩno. Si aũt consideret hoc nomen quantũ ad hoc quod ipoñit ad significandũ: manifestũ est q̃ nomẽ tetragrãmaton: est magꝫ ꝓpꝛiũ q̃ nomẽ deus: vel nomẽ: qui est. ipositum eñ est ad significandũ ipam dei substam alteri incõicabilem: ⁊ vt sic liceat loqui singularem: vt in prima par. q. allegata. arti. xj. in rñsione ad primũ argumentũ. Ex quo pz q̃ hoc nomẽ est oĩbus modis incõicabile alicui creature: q̃a significat quasi vt singulare seu indiuiduũ. Nullum aũt nomen significans indiuidualiter est cõmunicabile multis: nisi metaphorice tñ. licet aũt in aliquib⁹ locis scripture dicať hoc nomen aliquibus creaturis cõicari: vt. j. xvij. ca. de altari edificato a moyse õz. Vocauit nomẽ eius: Dñs exaltatio mea: vbi ponit hoc nomẽ: hoc tñ est aliter intelligendũ: vt in suis locis exponetur. Circa quintũ. ſ. an hoc nomẽ significet ad placitum seu ex institutione seu naturaliter: dicendũ q̃ hoc nomẽ sicut ⁊ cetera nomina vocalia ex institutõe significat. non autẽ naturaliter. Differũt tamẽ. qz cetera nomina cõiter ⁊ vt in pluribus ex institutione bũana significãt: hoc nomẽ vero ex institutiõe diuina tñ. Si enĩ ex instõne bũana significaret: notuz esset hoc nomẽ saltem illis qui nouerãt linguã hebꝛaicã: cui⁹ oppositũ pz ex hoc q̃ moysi querenti de nomĩe dei tanq̃ ipm nomẽ ignoranti deus dixit: Dic filijs israel. Et sequit: hoc est nomen meũ. Ex quo pz q̃ nec moyses nec filij israel ℣ nomẽ nouerant ante hmõi reuelationẽ: hoc etiã pz. j. vj. ca. vbi õz. Nomen meũ adonai nõ indicaui eis. vt ibidẽ ostendet. Dico aũt q̃ cetera nomina vt cõiter ⁊ in pluribus ex institutiõe bumana significãt: ꝓpter hoc q̃ pauca nomina legunť a deo instituta ad significandũ: sicut. ſ. Heñ. j. Vocauit dẽ lucẽ diẽ: ⁊ ibidem. Vocauit deus firmamentũ celum: ⁊ hmõi. ⁊ sic de aliquibus singularib⁹ paucis in primordio rerũ contentis: que quidẽ vocationes seu institutiones ꝛformes sunt cõceptionibus hũanis que de rebus habenť: vt pz cõsideranti. De hoc vero nomine diuino aliter est sentiendũ. ſ. q̃ excedit oẽm conceptũ humanũ. ad cui⁹ euidentiã attendendũ est. q̃ sic apud nos voces significantes res: sunt signa earuz que sunt in aĩa passionũ: vt in. j. Periher. que quidẽ passiões aĩe res significant naturaliter: cũ sint eedez apud oẽs: voces tamẽ que sunt earũ signa nõ naturaliter sed ad placitũ significãt: vnde sunt diuersa apud diuersos: sic suo modo ꝛsiderare possum⁹ apud deum duplex nomẽ ꝓpꝛiũ: vnũ. ſ. mẽtale significãs naturaliter deũ ⁊ hoc mõ filius dicit nomẽ patris: vñ sup illud Isa. xxx. Ecce nomẽ dñi veniet de lõginquo. glo. nomẽ dñi. i. filius qui est nomẽ prĩs. Cui⁹ rõ est: nam ꝑm sanctũ Tho. in scriptť ſ. primũ: di. xxij. ar. j. De⁹ qui seipm cõpꝛehẽdit: ipse solus seipm noĩat pfecte: vt ita dicã, verbũ coequale sibi generando.

bec ille. Aliud xo nomẽ ꝓpriũ dñũ significãs ad placitũ: scz ex institutiõe diuina dei substãtiã incõicabilẽ ⁊ adeq̃te est nomẽ ꝑdictũ de q̃ agit̃: Qz aũt ℔ nomẽ significet dei substãtiã incõicabilẽ: ptz ex ꝑdict̃: q aũt adeq̃te pz ex ℔: nã �means sanctũ Tho. vbi. s. cũ voces signa intellectuum: �means phm: idẽ iudicium de cognitiõe rei. ⁊ noiatiõe ei⁹: vñ sic deũ impfecte cognoscim⁹. ⁊ ita impfecte noiam⁹. ⁊ q̃si balbutiẽdo: vt dicit Gregorius. Ex q̃ sequit̃ q cũ de⁹ pfecte se cog̃scit: ipe solus pfecte se nominet mẽtaliter: vt dictũ est: sic ⁊ ipe solus pfecte scipm noiat ꝑ voces ab eo institutas: que sũt signa sui itellect⁹ ad placitũ instituta: vñ de ℔ noie tetragrãmaton sic a deo instituto veri⁹ dz: q noiat pelag⁹ substãtie infinitũ a Damasceno dictũ: nam cetera noĩa diuina determinãt seu significãt q̃dãmõ modũ eẽndi diuinũ: ꝑut cognitio nr̃a: q̃ finita est: ⁊ a cognitiõe creatura accepta attingit: hoc tñ nomẽ nullũ modũ essendi diuinũ determinat: nisi ꝑut est in mẽte diuina hoc nomen instituẽte: ⁊ ad ℔ tendit illud Ra. Moy. de directiõe pplexoꝝ qõ allegatur a postilla. j. vj. ca. Cõstat aũt q illud eẽ absolute ꝓsideratũ infinitũ simplr̃: ⁊ sic pelag⁹ substãtie infinite dicẽdũ. Nec mirãdũ si aliq̃ dictio vel nomẽ finitũ ꝓpriẽ significet substãtiã infinitã: qz inter voces ad placitũ significãtes ⁊ res ꝑ eas significatas nõ ẽ ꝓportio assignãda �means naturã: sz solũ ad placitum. hec enĩ dictio mũdus: q̃ ẽ quedã breuis dictio: significat totũ vniuersum: ⁊ hoc nomen licet sit finitum �means vocem significat tamen infinitum �means rem. Circa sextum. s. an aliqua ratio sit querenda de hmõi institutiõe. Dicendum q cũ hoc nomen sit ad placitũ diuinũ institutũ: vt dictũ ẽ: nõ ẽ ad ℔ querẽda rõ q̃ si naturalis vel necessaria: cũ etiã multa noĩa ab hoib⁹ ad significãdũ instituta: vtputa primitiua q̃ a nullo alio noie deriuantur: nõ habeant rationẽ sue institutiõis nisi �means bñplacitũ instituentiũ ⁊ a fortiori de bñplacito diuino qõ ẽ maxie liber: nõ ẽ causa querẽda: nihilomin⁹ tñ quedã rõnes pñt assignari ptinẽtes ad ꝓgruẽtiã hui⁹ significatiõis: sic̃ ꝓtingit i sacramẽtis: q̃ lz ex volũtate diuina habeãt efficatiã: nõ ex natura rerũ: tñ sũt alique rõnes q̃b⁹ ꝓsiderat̃ aliq̃ ꝓgruẽtia inẽ sacra ⁊ res q̃s significãt seu efficiũt vtputa cũ p ablutionẽ exteriorẽ q̃ fit in baptismo: ꝓgrue significat̃ ablutio interior. s. quã significat seu efficit: que q̃dẽ rõnes i hoc noie a diuersis diuerse assignãtur: ⁊ specialit̃ inẽ expositores hebreoꝝ est in ℔ magna diuersitas. Quidã enĩ eoꝝ assignãt rõnes ex natura lr̃aꝝ i ℔ noie ꝓtentaꝝ: que q̃dẽ lr̃e oẽs sunt vocales. littere aũt vocales sũt magis abstracte a materia q̃s cetere: ⁊ iõ aptiores ad significandũ diuinã substãtiã que magˢ abstracta ẽ a q̃cũq̃ ꝓditõe materiali. Alij xo hmõi rationẽ assignãt ex pte numeroꝝ per has lr̃as significatoꝝ: vnicuiq̃ enĩ lr̃e assignat̃ certꝰ numer⁹ �means hebreos. numeri aũt appropriati istis lr̃is hñt pfectiones singulares inter alios. Sz ℔ nõ videt̃ cõuenienẽ dictũ: qz lr̃e nõ significãt numeros nisi ex institutiõe hũana: qõ hic nõ bz locũ. Quidã xo eoꝝ dicũt q rõ institutiõis hui⁹ nois est ineffabilis ⁊ penit⁹ incõprehẽsibilis ab hominib⁹: ⁊ ℔ videt̃ satis rõnabiliter dictum: qz ꝑut dictum est hoc nomen significat diuinam substantiam prout ẽ in diuina mẽte: qõ ẽ incõprehẽsibile ab intellectu creatoris: nihilomin⁹ tñ rõnes assignate. s. in articulo q̃rto videnẽ ꝓgruere ꝑut fragilitati nr̃i itellect⁹ videt̃ cõpetere. Circa septimũ. s. an deo �means significationem hui⁹ nois ꝓpriẽ ptineat miracula facere: dicendũ q lz ad deũ ꝑut ẽ omnipotẽs ptineat miracula facere: ex hoc enĩ dz omnipotẽs: qz põt possibilia absolute: ⁊ sic ei⁹ potentia extendit se ad oĩe id quod bz vel põt hr̃e rõnem entis cui nihil opponitur nisi qõ implicat in se esse ⁊ nõ esse simul: qz tñ rõ diuĩe omnipotẽtie fundat̃ in eẽ diuinũ. �means qõ est infinitũ nõ limitatũ ad aliquẽ modũ entis: sz ꝓ habens in se toti⁹ esse pfectionẽ: ꝑut. s. dicit i ꝓma pte. q. xxv. arti. iij. i cor. q. Cõstat aũt ex supradict̃ q nomẽ tetragrãmaton significat substãtiã diuinã ꝑut est pelagus substãtie infinite: sequit̃ q ad deũ ptinet omnipotẽtia: ⁊ ꝑ oĩs facere mirabilia ꝑut ꝓsiderat̃ signari ꝑ dictũ nomẽ.

Circa octauũ. s. an deo �means significationẽ hui⁹ nois ꝓpriẽ ptineat ĩmolari seu sacrificari: dicendũ q sic: nam sacrificia seu immolatiões cõiter fiũt deo ꝑ expiatiõe seu mũdatiõe a peccatis: iuxta illud. j. Regũ. iij. Rõ expiet̃ iniquitas dom⁹ eius victimis ⁊ muneribus cũ omnipotẽtia diuina pcendo maxie ⁊ miserãdo manifestet̃. ꝑ ℔ enĩ ostendit̃ deũ hr̃e summã potẽtiã q libere peccata dimittit. eius enĩ qui superior̃ legi astringit̃: nõ ẽ libere peccata ꝓdonare: ꝑut in. q. ⁊ ar. supradict̃: vñ cadez rõne dicendũ est q sacrificari ⁊ ĩmolari soli deo pertinet: ꝑut cõsiderat̃ ꝑdicti nois significatio. ⁊ inde est q in leuitico vbi de oĩb⁹ specieb⁹ sacrificiorũ singulariter agit̃: nunq̃ aliud nomeu imponit̃ nisi solũ nomẽ ꝑdictuz: sil̃r ⁊. iij. Regũ. xviij. vbi agit̃ de Helia ꝓtra idolatras dz: Si dñs est deꝰ seq̃mini eũ: vbi ex pte Helie semp ꝑdictũ nomẽ noiat̃: ⁊ sic ꝝ sil̃ibus. Circa nonũ. s. an sub ꝑdicto noie ꝓpriẽ ptineat pplm sub lege a deo data cultui diuino applicari: dicẽdũ q sic: cui⁹ talis ratio assignat̃ a q̃busdã expositoꝝ hebreoꝝ: nã diuine ꝓmissiões i lege ptẽte oẽs sũt miraculose. s. supra facultatẽ nature facte. s. q pluuie tpanee dscẽdãt pplo existẽte iusto: ⁊ detineant̃ pplo peccãte: vt pz Deu. xj. ⁊ i locis q̃plurimis vete. Cõstat enĩ q hmõi bona tpalia ⁊ mala �means cursum cõem nature sil̃r se hñt ad bonos ⁊ malos: �means illud Eccs. ix. Uniuersa eque eueniũt iusto ⁊ impio: ĩmolãti victimas ⁊ sacrificia ꝓtemnẽti: vñ q talia seq̃nt̃ bonitatez vel malicĩã pplĩ: ℔ nõ est ex cursu cõi nature: sz supnaturali ptãte diuina. Ex q̃ sequit̃ q lex diuina debuit ꝓpriẽ dari sub illo noie: ꝑut qõ ad deũ ptinet mirabilia facere. ⁊ inde est q in ꝓncipio decalogi hoc nomẽ fuit expssuz cũ additiõe eductiõis dscẽdãt egypto: i qua miracula diuina fuerũt potissime manifestata ⁊ cũ dic̃. j. Exo. xx. Ego dñs deꝰ tuꝰ q̃ eduxi te de terra egypti ⁊c. vbi enĩ dicit dñs: ponit̃ ꝑdictũ nomẽ: sil̃r ꝑ totũ decalogũ in q̃ ꝓncipalia legis tradunt̃: ℔ noie expimunt̃: nõ aũt i creatiõe mũdi. in opib⁹ enĩ sex diez nunq̃ ℔ nomen repit̃: sz solũ deꝰ: lz enĩ creatio a solo deo fuerit: tñ in creatiõe ꝑut Augˢ. ordo nature ꝓncipaliter querit̃. Circa decimũ. s. an ℔ nomẽ habeat specialẽ efficatiã inẽ alia diuina noĩa. dicẽdũ q lz diuina inuocatio efficax sit cũ suis debitis circũstãtijs q̃ i oꝝone efficaci requirunt̃ inẽ illud ℔s. cxlitij. Prope ẽ dñs oĩb⁹ inuocãtib⁹ eũ in xitate. De isto tñ noie legit̃ i speciali: Mu. vj. Ponẽt nomẽ meũ sup filios isr̃l: ego aũt bñdicã eis. Ex q̃ pz q ad ℔ q bñdictio sacerdotalis in ve. le. ꝓtenta efficaciã haberet req̃rebat̃ ipositio ꝑdicti nois sup pplm q ibidẽ ter expmit̃: vñ �means hebreos ⁊ est satˢ cõsonũ ire: ad efficaciã bñdictiõis spualis ibidẽ ꝓtente expssio ꝑdicti nois req̃rebat̃. dicit̃ enĩ ibi: Dic aaron ⁊ filijs suis. Sic bñdicetˢ filijs isr̃l. dicite eis: Bñdicat te dñs. Circa vndecimũ. s. de solẽnitate hui⁹ nominis apud hebreos. dicendũ q ℔ nomen. s. tetragrãmaton nulli erat licitũ ꝓnũciare nisi solũ sacerdotib⁹ cũ bñdicebãt solẽniter pplm i tẽplo: vt. j. Mu. vj. sed loco illi⁹ vbicũq̃ ponit̃ ꝑferebãt legẽtes ℔ nomẽ adonai: vt dictũ ẽ. s. in. j. ar. qõ ẽ nomẽ significãs matestatẽ seu sũmũ dñiuz ⁊ ptãtẽ. Quedam mutatio videt̃ fieri ꝓpter duo: primũ vt ꝑdictũ nomen a deo institutũ i maiori reuerẽtia haberet̃. scõm qz xitas ꝑdicti nois. s. tetragrãmaton: nõ ẽ cognoscibilis: nisi ꝑ sũmaz ptãtem diuinã in effectib⁹ suis relucentez: qõ significat̃ ꝑ ℔ nomẽ adonai: vt dictũ ẽ: ⁊ iõ valde rationabiliter se habuit beatus Hieron. in sua trãslatione circa hoc. nam vbicunq̃ inuenit ꝑdictũ nomẽ loco illi⁹ posuit ℔ nomẽ domin⁹: qõ est trãslatio hui⁹ nois adonai: nõ aũt tetragrãmaton. addit̃ autẽ in ℔ loco huic nomini deꝰ abrahã: eo q reuelatio facta moysi ad impletionẽ ꝓmissoꝝ ꝑdictis patrib⁹ factoꝝ fuerat ordinata. Circa duodecimũ. s. quõ itelligẽda sunt hec verba. s. ℔ nomẽ mihi ẽ in eternũ: ⁊ ℔ memoriale meũ in generatiõe ⁊ generationẽ. Dicendũ q lz ℔ verba ꝓtermittant̃ i postilla q̃si vnius ⁊ eiusdem replicatiua: viteri⁹ tamen videt̃ dicendũ q referant̃ ad ꝑdicta duo noĩa: q̃ꝝ vnuz est qõ scribit̃. s. tetragrãmaton. s. dictũ: qõ ẽ ꝓpriũ nomẽ dei: vt dictũ ẽ: et de ℔ noie. s. tetragrãmaton dicit: ℔ nomẽ ẽ mihi in eternũ: qz añq̃ eẽnt creature: ℔ nomẽ ptinebat deo �means suã eẽntiã absq̃ aliq̃ relatiõe ad creaturas: ꝑut expositũ ẽ. Secõm xo nomẽ ẽ nõ qõ scribit̃: sz legit̃. s. adonai: de q̃ itelligẽdũ ẽ qõ dz: Et ℔ ẽ memoriale meũ i generatiõe ⁊ generationẽ. Ad innuendũ q ꝓmũ nomẽ ñ erat cõiter mẽoriale cũ labijs: sz nomẽ secõm. s. adonai. noĩa eĩ q̃ ꝓferunt̃ dicunt̃ mẽorialia: iuxta illud ℔s. xv. Nec memor ero noĩm eoꝝ p labia mea: ⁊ qz ℔ nomẽ sez secõm implicat habitudinẽ. s. ad effectˢ: iõ nõ dz eẽ nomen dei in eternũ: sz in generatiõe ⁊ generationẽ: qõ denotat successionẽ creaturaꝝ q̃ꝝ respectu dz adonai: vt dictũ est. Possunt etiã ꝑdicta xba alit̃ exponi. Ad qõ sciendũ q ꝑdictuz nomen tetragrãmaton ẽ ꝓforme huic noĩ iesus: in q̃ etiã sũt q̃tuor lr̃e: q̃rũ ꝓma ⁊ tertia sũt eedẽ cũ ꝓma ⁊ tertia alteri⁹ nominis. s. i. et. v. Secda xo ⁊ q̃rta sũt etiã ꝓsimiles in scribẽdo: qz vtrobiq̃ scribunt̃ cũ h. sz in legẽdo ẽ differẽtia: qz in ꝓmo noie cũ aspiratiõe legunt̃. In secõ xo noie loco aspiratiõis vtriusq̃ legit̃. s. qõ põt eẽ duplici causa: vna ẽ q latini nõ ita ꝑfert aspiratiões nec lr̃as gutturales sic̃ hebrei. Alia cã ẽ: qz cũ ꝓmũ nomẽ ex lr̃is significãtib⁹ esse seu eẽntiã cõponit̃: vt dictũ. ẽ: q̃ q̃dẽ lr̃e i latino nõ significãt eẽntiã: idcirco loco vtriusq̃ posite fuerũt due lr̃e. s. s. q̃ q̃dẽ lr̃a s. dic̃ i ꝑferẽdo eẽ. ⁊ vt sic redit in eandẽ sniaz. vñ de ℔ noie dato ipi xp̃o ꝑ

ꝓie pōt intelligi illud ad Philip.ij. Dedit illi nomē qđ ē sup oīne nomē: nā istud solū nomē diuinū inē cetera noīa diuina est incōicabile oīnib⁹ modis vt dictū ē: ⁊ iō ꝓpie dr sup oīne nomē. Fuit aūt ꝟ nomē datū christo incꝛtū ē verꝫ de⁹. fuit etiā huic noī iesus addita in hebreo ꝟ lra eyn: q ē maxie gutturalis: ⁊ iō nō ꝓferē a latinis: qđ q dē nomē ꝓpriū diuinū cū iterꝑtatiōe huⁱ lre supaddit significat saluationē: vt sic nō solum de⁹ sz etiā saluator noīet: vñ ⁊ Luc. j. Angelus dixit ad ioseph: ⁊ vocabis nomen eⁱ⁹ iesum: ipe enī saluū faciet populū suū ⁊c. Et qz illud nomē diuinū. s. ꝑmū abscondi tū erat: eo q nō legebaē a ꝑplo vt dictū ē: ꝓpt populi ipfectionē: nomē xo scōm. s. iesus: qđ ē ꝑmi noīs mēoriale ꝓpalandū erat oīb⁹ tpe christi: sic ⁊ ipe de⁹ q in se ūisibilis ē: p incarnationē erat visibiliē cognoscēdus. iō ille euāgelic⁹ ꝓpheta Esa. loquēs ꝟ aduēctu christi. lij. ca. dic: Propterea cognoscet ꝑplꝰ me⁹ nomē meū in die illa: qz ego q loquebar in die illa ecce ego adsum. Cui⁹ sensus est. s. ꝓpt ꝟ ꝑplꝰ me⁹ cognoscet nomē diuinū antea sibi abscōditū. ⁊ hoc i die illa. s. tpe xpi: cui⁹ rationē reddit dicēs: qz ipe de⁹ q loquebaē pri⁹ in ꝓphet: de q dicit: qz ego q loqbar: ꝑncipaliē: pñtialiē: ac visibiliē assisteret: ꝟ q dic: ecce adsum. Et qz noticia vtriusq noīs ꝑdicti erat maxie desiderabilis iust⁹ aduentū xpi spectantib⁹: iō in ꝑsona taliū. Esa. xxvj. dicit: Dne sustinuim⁹ te nomē tuū: ⁊ memoriale tuū in desiderio aīe. q. d. desideram⁹ notitiā: nō solū noīs tui. s. ꝑmi nobis aliqliter ignoti sz etiā memorialis tui. s. memoriale ꝑmi noīs: qđ est nomē iesus vt dictū est: qđ q dē desideriū xp̄s adimplēs: dic Job. xvij. Pater manifestaui nomē tuū. ⁊ qz ad ꝑdicti noīs verā noticiā ꝑ sertim q ad mysteria in eo inclusa ꝑplꝰ rudis nō erat capax: idcirco cū dixisset: Hoc nomē mihi ē i eternū: stati ꝟdit: Congrega seniores israel: ⁊ dices ad eos: Dns de⁹ patrum vr̄oꝝ apparuit mihi ⁊c. ꝟ est dicere: sz toti ꝑplo hoc nomē sit intimandū: tū in speciali ꝟ habes annūciare senioriꝫ q ꝟ ꝟ melⁱ⁹ pñt erudiri: vñ ⁊ de istis senioriꝫ dic in eodez cōtextu paucis interposit. Et audiēt vocē tuā: qđ itelligēdū ē nō solū ꝑ obedientiā: sz etiā intelligēdo iuxt illud Luc. viij. Qui hz aures audiēdi audiat. Cōsequnter dicit: De⁹ apparuit mihi vt in hoc ostēderet altitudo gradus ꝓphetie ipi⁹ moysi. altior enī gradus ꝓphetie ē: si ille q loquit videat in spē dei repñtatiua: fm illud Esa. vj. Vidi dnm sedentē ⁊c. cꝛ si videatur in spē angeli vl hoīs: vt i scōa scōe. q. clxxiij. arti. iij. in cor. q. Cetera aūt exponant sicut in postilla.

Replica. Burgen. postillatorē redarguit ꝟ breui lre expeditiōe ꝓmittēs multa addere: ⁊ iplet totū vnū quinternū: sz cꝛtilia ⁊ vera ⁊ ad expositionē lre necessaria patebit. j. Prio enī ꝺ postillatorē dicētē angelū fuisse locutū i ꝑsona dei: iō aliqñ angelus: aliqñ dns est noīat⁹: inuehit ꝑterationē dicēs deū i ꝓpria ꝑsona fuisse locutū nō ꝑ angelū. ꝟ aūt ē ꝺra beatū Hiero. ⁊ Hlo. inclinarē sūptā a btō Hieg. dicētē: Angelus q moysi ꝺscribit apparuisse: mō dns: mō angelus memorat: angel⁹ qz exteri⁹ loqndo fuit: dns qz iteri⁹ ꝑsidēs loquēdi efficaciā tribuit. cū enī loquēs ab iteriori regit ⁊ ꝑ obsequiū angel⁹: ⁊ ꝑ inspirationē dns nūcupat: sz et datio legꝭ fiebat ꝑ angelos i manu mediatoris: vt dic Apls ad Galath. iij. vbi lra videt clari⁹ loq cꝛ i ꝓpositō: ⁊ sn̄ia beati Augꝭ. in diūsis locꝭ ē q nūcꝛ locut⁹ sit sensibiliē creaturꝭ: nisi in subiecta creatura: vñ ptz cꝛtile sit Bur. ista nouisse.

Itē fm q mouet Bur. i ꝟ ca. ē q mirat gre moyses videns angelū ⁊ audiēs dnm nō legit adorasse: Et rndet sue admiratiōi q moyses adeo hūilis fuit q estimauit se ad adorā dū indignū: ⁊ ponit exēplū de publicano. sz videt deliramentū dicere tātā hūilitatē alicui⁹ esse: vt se reputet indignū actiua ratiōe: Nō ei videt hūilitas sz fatuitas: q ꝺs nō sit dignus hūfacere: saltē optio genere xtutꝭ: q est pietas et theosebia: cuiusmōi ē dei adoratio. Humilitas enī ꝓmouet orationē nō distrahit nec ipedit: qz oro hūiliantꝭ se penetrat celos. Est ei dei adoratio oīb⁹ cōis ⁊ necessaria: inx illud. Dnm deū tuū adorabis ⁊ illi soli seruies: cui hūilitas ipedimētū ꝑstare nō pōt: pōi enī xtutū posuerūt cōnexionē. ⁊ ꝟ Bur. sepat hūilitatē a pietate: q ad oīa valet: vt dr. j. ad Timo. iij. Nec valz exēplū de publicano: quē ⁊ euāgelius Luc. xviij. ⁊ b. Aug⁹. nō obstāte hūilitate ostēdūt adorasse ⁊ dixisse: Deꝰ ꝓpitius esto ⁊c. Et⁹ enī hūilitas solū ad ꝟ tēdebat q reputabat se indignū leuare oculos i celū: cū hoc tñ stat adoratio pcutiēdo pect⁹ suū: ita ⁊ moyses i ꝓposito: ⁊ si ex hūilitate abscōderit faciē suā: nō min⁹ adorauit ⁊ corpaliē ⁊ mentaliter: vt idem Bur. dixit p⁹ ꝑdictū deliramētū meli⁹ recollect⁹: Itē tertiū qđ mouet Bur. i ꝟ ca. ē ꝺ signo dato moysi: qđ cū postillator duplicē exposuisset Bur. vtrāq expositionē reprobat ⁊ ꝓpriā ponit: ꝑmo igiē respōdendū est suis obiectiōib⁹: scōo sua expositio ꝑtractāda. Improbat aūt ꝑmā expositionē ex duob⁹. ꝑmo: qz moyses nō petebat signum. scōo: qz moyses fuisset modice fidei si signū petiuisset. Pro solutiōe vtriusq notādū: q de⁹ signū dedit sepe nō petentib⁹: imo aliqñ petere nolenti sic ꝑtz de Achaz: Esa. vij. Et in hora natiuitat⁹ christi pastorib⁹ signū nō petentib⁹: dixit angelus: Et hoc erit vobis signū. Luc. ij. Moysi igiē nō petēti nec dubitāti sz insufficiētiā suā recogscenti dat signū ꝓ sui cōfortatiōe. Improbat etiā secundā expositionē ex duob⁹. Primo q īmolatio sup montez illū nō potuit esse signū eductiōis ꝑplⁱ q tpe illius īmolatiōis fuit ꝑterita: qm frustra poneret tale signū. Scōo qz ñ potuit moysi eē signū future introductiōis in terrā ꝓmissam qz ipse eā nō intrauit. Respōdeo ad ꝑmū q argumētū fundat super falsa imaginatiōe. s. q signū semp debeat ꝑcedere signatū: qđ falsum ē: vt ꝑz sup illo Esa. vij. j. Pete tibi signū ⁊c. Etiā pōt dici ꝓut catholici expositores q īmolatio sup montē fuit duplicis effect⁹ duplex signū. Fuit enī signū rememoratiuū exitus de egypto ⁊ ꝓnosticū ingressus ad terrā ꝓmissiōis: vt sit sensus: Hoc habebis signū ⁊c. q sic ꝑ īmolationē erunt rememorādo grati de exitu: ita ꝑ fidē erūt certi ꝓnostice de ingressu. Huc sensuz iuuat qđ dr. j. xiij. ca. Erit q̄si signū i manu tua et q̄si qđ appēsuz añ oculos tuos: eo q eduxit te dns in manu forti ⁊c. vbi manifeste ꝑtz signū rememoratiuū etsi nō sit ꝓnosticū. Sz qđ scōo obijcit Burgen. q nō fuit moysi signum: qz nō introduxit ꝑplm. Rnsio q illa īmolatio fuit moysi signum rememoratiuū solū: sed ꝑplo vtroq mō: etiā fuit moysi signū ꝓnosticū nō ad introducēdū: sz ad disponēdū ⁊ regendū ꝑplm ingressum: vt ꝑtz in Deut. Quo ad articulū ꝑncipalē scōm videri pōt q̄ztū valeat expositio Burgen. qz ponit duo. ꝑmuz q moyses erat modice reputatōis eo q pascebat gregē. scōm q ꝟ fuit signū: de q sermo: q ꝑ eū qui modic⁹ fuit de⁹ voluit magna facere: et nō ꝑ potentes: vt alteri nō ꝑponeret: nisi soli deo: nō hoī. Sz primū dictū videt falsuz: qz moyses fuit tam elegās in exordio natiuitatis: vt p filiā pharaonis adoptaretur: vt ꝑz in ꝑncipio Exo. Fuit etiā tam fortꝭ ⁊ aiosus i ꝓgressu vt egyptiū occideret: ⁊ tā excellēs vt ietro vn⁹ de potioriꝫ sacerdotib⁹ madian ei fugitiuo filiā suā ꝯiugio traderet: nec ꝓbatio Burgen. valet: q qz fuit pastor gregis: iō fuit modice reputatiōis. pascere enī gregē i veteri lege nō fuit vile officiū: sz officiū patriarchaꝝ: inx illud Hen. xlvj. et. xlvij. Pastores ouiū sum⁹ nos ⁊ pres nr̄i. Nec scōm dictuz valet: qz cum opa sunt supra hūanā facultatē: cuiusmōi fuit eductio filiorū israel: nemo sic decipit q̄n deo vero vel falso asser. bant. nō igitur oportuit fidelib⁹ ob id dare signū: vt moyses vel ꝑplꝰ crederet deū illoꝝ mirabiliū auctorē: qui facit mirabilia solus.

Itē q̄rto mouet Burgen. ꝺ postillatorem exponentē nr̄am trāslationē que dic: Sū q sum. ⁊ hebraicā lraz q̄ sonat: Ero q ero. dicēs vtrāq lram idē iportare. s. dei necesse eē eternum ⁊ īmutabile. ⁊ dic Burgen. illā expositionē eē ꝺ rōnez ⁊ ꝓtētionē sctōꝝ. Sz in vtroq fallit Burgen. pēsando xba postillatoris. vult enī dicere q ꝑ ꝟ modus essendi ipi⁹ dei est necessarius: eternꝰ ⁊ īmutabilis: qz sine distinctiōe ⁊ differentia ex pte dei: de deo vere ꝺr xbū ꝑteriti tpis sic futuri vel pñtꝭ: qz oēs differētie tpis eēnitati īmutabili ⁊ idiuisibili coexistūt: iō beatus Hiero. in sua trāslatiōe posuit pñs vere ⁊ hebraica veritas futuri vere: ⁊ diuinissim⁹ Jobes exꝑmere volēs eternā et necessariā xbi diuini generatiōez vtit xbo ꝑterito: dicēs: In ꝑncipio erat verbū. Et in Apoc. vtit oīb⁹ differētys tempoꝝ dicēs q est: q erat: ⁊ q vēturꝰ est: sec⁹ est in creaturꝭ ⁊ mutabilib⁹ in qb⁹ nihil est nisi pñs. ⁊ de his ꝓcedit rō Burgen. sumpta ex auctoritate beati Hiero. ⁊ Augꝭ. dicētiū: q erūt nondū sūt: q modus loquēdi i deo locū nō hz: imo fm verā ⁊ ꝓpriā rationē: nec pñs tps de deo ꝺr: vt ꝑ ꝟ possit dei eternitas persuaderi: nā sic futuꝝ nondū ē: ita pñs aliqñ nō fuit. ⁊ cito non erit: q ad diuīa nō ꝓtinēt. Ratio igiē postillatoris bona ē: quia modū cēndi dei dixit eternū ⁊ īmutabilē: qz indifferēter oīne tps ꝺ deo ꝺr: est: fuit: ⁊ erit: nō rōne ꝓpria: sz rōne q coexistūt eternitati: veriꝰ eternitas īmutabilis fluxui tpis et oīb⁹ eius differentijs coexistit. Ait enī beat⁹ Aug⁹. ꝑ Burgen. allegatus: Esse: verissime cōpetit deo qz īmutabilis ē: ⁊ illa q̄ sūt mutabilia pfecte nō seruāt esse: Si igiē futuꝝ in deo distingueret a pñti vere mutabiliē eēt. ex opposito enī ꝑdicati iferē oppositū subiecti: qz de⁹ ē īmutabilis: iō in deo nō differt pñs a futuro. Et hec fuit intētio postillatoris ꝯiūgentꝭ pñs nre trāslatiōis futuro hebraice xitatꝭ: eiusdē sn̄ie beat⁹ Aug⁹. est. rj. de ciui. dei. ca.

dei ca. xxj. dicens: Deus preterita futura ⁊ presentia comprehendit: quis preterita iã nõ sint: futura nõdum sunt. Si igit in dei scientia ille differentie temporũ non distinguunt: igitur nec in eius essentia ⁊ modis essendi cum dei scientia sic eius essentia ⁊ econuerso. Et nota q in hoc loco Burgen. recedit a sancto Tho. cuius dicta omia in suo ꝓlogo visus est deificare. Item in quinto mouet Burgen. ꝟtra postillatorẽ imponens ei cum dicit: Dixitq iterũ dñs: postillator exponit literũ de ꝙrentib⁹: sz cõsiderãdo ea ꝑmisit postillator mãifestũ erit q ei Bur. falsuz imponit. ꝓdixerat enim q moyses ꝟ duo fecit: ꝙsluit enĩ de noie mittẽtis exꝑsse: scõo de ꝺditiõe mittẽtis tacite: ⁊ q dñs ad scõm ꝑmo rñderit fm hebraicã trãslationem dicens: Ero qui ero fm nostram translationẽ: sum qui sum: per que ad questionẽ expresse de nomine querentem non est responsum. quia ꝓ illam responsionẽ nullum nomen dei significat: vt etiã ipe Burgen. fatet ꝫ sanctũ Tho. significatur tñ ꝺditio ⁊ modus eẽndi q ẽ eternitas ⁊ imutabilitas: put in ꝑcedẽti pũcto exposita ẽ. Sz ad exꝑssam ꝙstionẽ ꝙrentẽ de nomine rñdet scõo. cũ ꝟ: Dixitq iterũ dñs: vt li iterum referat ad scõam rñsionẽ q respicit ꝙstionẽ exꝑssaz pri⁹ factã nõ repetitã vt fingit Burgen. ꝫ postilla. Itẽ sexto mouet Bur. contra postilla. ꝙsi diminute se habuerit circa nomẽ diuinum: qꝺ nõ est modice attẽtiõis: mouet igit de illo noie. xij. ꝙstiões de ꝙbus magnũ facit tractatũ ad expositionẽ lr̃e modicũ faciẽtẽ: vt pz i ea ꝓtractatiõe: postillator aũt plane expositiõi lr̃e intẽdẽs hmõi ꝙstiões ⁊ inqsitores ea ad libũ beati Diony. de diui. no. ⁊ alios remittit. est enĩ sui ꝓpositi nõ tractar⁹ scri-

p Ruma ꝙstio Burgen. (bere: sed breuiter lr̃e imorari. est: Supposito q nomẽ de q ꝟ sermo fit tetragrãmatõ ꝙrit quõ ꝟ nomẽ scribat ⁊ ꝓnũciet: Et rñdendo dicit q scribit ꝙttuor lr̃is: ⁊ iõ ꝟ tetragrãmatõ a tetra qꝺ ẽ ꝙttuor ⁊ grãma lr̃a. Trãsleat ꝟ: q⁹ sat⁹ vulgatũ: sz ex ꝟ nõ habet lr̃alis sensus: q⁹ nõ exponit illõ nomẽ significatiue: sz tm materialit vt scriptũ: ⁊ ita ꝟ nomẽ de⁹ scribit ꝙttuor lr̃is: ⁊ sic põt dici eadẽ rõne tetragrãmaton. Et. j. in eadẽ digressiõe dicit hoc nomẽ tetragrãmaton nõ esse trãsferibile nec exponibile. Sed manifestũ ẽ ꝟ falsuz eẽ si vniformiter accipit sic ꝟ. s. materialiter: q⁹ Bur. ipemet exponit dicẽs: Tetragrãmaton ꝺr a tetra qꝺ ẽ ꝙttuor: ⁊ grãma lr̃a. i. nomẽ scriptũ ꝙttuor lr̃is: et cũ oẽs lr̃e hebraice sint significatiue vt ꝺr cõiter: ipm nomen fm oẽs ptes suas põt exponi: nisi dicat q ꝙuis cõponẽtia possint exponi nõ tñ cõpositũ. et sic oportet eũ ꝺcedere cõposituz dicere tertiã entitatẽ distinctã a suis ptib⁹: qꝺ ꝙuis vex sit: est tñ cõ-

Ecũda ꝙstio est (tra suũ magistrũ. s. sanctũ Tho. s vtx tetragrãmaton significet vex deũ: ⁊ rñdet q sic: sz mirũ dictũ videt fm ipm Burgen. illud nomen scribit ꝙttuor lr̃is: q apud latinos sunt. i. h. b. h. q nullũ sonũ humana lingua formabilẽ faciũt: igit ab hoie ꝓferri nõ põt: ⁊ si sic hõ nõ põt hr̃e in aĩo vocis ꝺceptũ: q⁹ vox non est formabil qꝺ igit põt apud Burgẽ. significare? nisi materialiter vt dixit in ꝓma ꝙstione. Nec ꝓbat ꝓpositũ suũ ꝓ ꝟ q allegat ex lr̃a: ꝟ nomẽ est mihi in eternũ: q⁹ ꝟ ꝺr de⁹ patrũ nr̃or: abraã isaac: et iacob: vbi loquit de ꝟ toto cõplexo qꝺ videt satis exponi-

Ertia ꝙstio est: an illud nomẽ (bile ⁊ trãsferibile. t sit ꝓpriũ vel appellatiuũ: ⁊ rñdet q sit ꝓpriuz: ⁊ ꝓma ratio sui dicti ⁊ ꝓncipalis: vt dicit oñib⁹ linguis cõis est: q⁹ nõ hz pluralẽ numer⁹: imo vt dicit: nõ põt fingi pluralis numer⁹ hui⁹ noĩs: sic̃ fingim⁹ de noie simon simones. Sed ꝙc ꝙd sit ꝺ ꝺclusiõe: rõnes modicũ ꝺcludũt. Prima enĩ rõ reducitur ꝺtra faciẽtẽ sic: nõ hñs pluralẽ ẽ nomẽ ꝓpriũ nõ appellatiuũ: sed sol de⁹ ⁊c. est hmõi qꝺ nõ hz pluralẽ numer⁹: igitur ⁊c. ꝺnis ẽ falsum: igit aliq̃ ꝑmissa⁹: nõ minor: ꝯ maior que est Burgen. Et si ꝙs dixerit ꝓ illud qꝺ addit q nõ põt fingi plurale sic de ceteris cõib⁹ ⁊ ꝓpriis: ꝟ videt frustra dictũ: q⁹ possum⁹ fingere tetragrãmatones sic̃ simones. Nec ille sunt potissime rõnes ꝙre aliqꝺ est ꝓpriũ ꝙs Burgen. adducit. Est ei potissima rõ ꝓprietat⁹ ⁊ singularitat⁹ fm grãmaticos: vnius-ce plura significare nõ posse. equiuoce aũt põt equiuocatiõe a casu vel cõsilio. nũc aũt de⁹ ita est nomen ꝓpriũ q vnius-ce nõ significat plura: nec põt vnius-ce plura significare ꝙuis equo-ce: sic vnũ significare ꝓ ẽntiã plura ꝓ pticipationẽ vl vt magl ꝓprie dicã: vnũ substãtialit plura nũcupatiue: cũ ꝟ tñ stat q de⁹ nõ sit nomẽ significãs ita ꝓprie ꝙn sit trib⁹ ꝓsonis cõe. Sz de tetragrãmaton voce significãte nõ debet eẽ altercatio: cũ res significata sit nota: nũc ãt nulla res diuĩa significata siue sit ſbstãtia siue fm ſbstãtiam: ẽ ꝓpa: ꝙn sit cõicabil trib⁹ citra relatiões ꝛiginis: nec aliq̃ vox significãs sic erit ꝓpria: quin sit trib⁹ cõis: nisi ꝙs velit dicere: q tetragrãmaton significet ꝓprietatẽ ꝓprietatẽ ꝛiginis incõicabilẽ tũc q rõne significat vnã proprietatem: eadem ratione quãlibet aliã: ⁊ sic significabit plura: ⁊ ꝓ ꝺsequẽs nõ ita ꝓprium vt fingit Burgen. Ea que de rerũ diuinar⁹ cõicabilitate ⁊ identitate: vbi nõ obuiat relationis oppositio dicta sũt: habent ex dict⁹ beati Diony. de di. no. ⁊ ei⁹ cõmẽtatoris Hercellenſ: et Aug⁹. de tri. Et si quis cultor ineptiar⁹ Burgen. refugere voluerit ad vltimataz abstractiõez: ⁊ dicere q tetragrãmaton significat diuinã essentiã sine oĩm cõpatiõe ⁊ respectu ad ꝑsonas ⁊c. Et tũc fm scholã pb⁹r ⁊ theologor: res quecũq nec ẽ ꝓpria nec cõis. Hic enĩ est modus loquẽdi Anicẽne. v. sue metaphy. exquinitas ⁊ equinitas: nec est singularis nec vniuersalis: sz est equinitas tñ: etiã hanc fugam tollit idẽ Burgen. ꝫ. dicẽs: q significat essentiã diuinã ꝓprie est fm modũ loquendi Damasceni pelag⁹ substãtie infinitũ: sic enĩ nõ significat cum tali abstractiõe sed cũ vnitiua ꝺtinẽtia omniũ pfectionũ simpliciter.

Uarta questio est an tetragrãmaton sit marie ꝓpriũ q nomẽ dei: ⁊ dicit q sic: in cui⁹ ꝺclusiõis deductiõe q intricat⁹ est: reduco factũ ei⁹ ad septẽ dicta: qꝝ ꝓmũ est: q⁹ sanct⁹ Tho. ꝓma pte. q. xiij. arti. xj. ꝙ exponit: qui ẽ: fore ꝓpriũ nomẽ dei deuiat ab hebraica ẋitate. Secũdũ dictũ q translatio nostra cui sanctus Tho. innitit similiter deuiat ab hebraica ẋitate. Tertiũ dictũ q significatõ noĩs tetragrãmaton dependet ex significatione lr̃ar⁹ ex quib⁹ cõponit. Quartũ dictũ nomẽ tetragrãmaton magis indeterminate ⁊ cõius significat diuinã essentiã: ꝯ ꝙ ẽ. Quintũ dictũ: ꝙ ẽ: est ꝓpriũ dei: sz significãs cũ tpe ⁊ cõcretiue. Sextũ dictũ: quia concretiue significat. ergo dicit cõpositõez: iõ nõ cõuenit alicui dicto deo. Septimũ dictũ: põs tẽpus cõuenit deo non ꝑteritũ nec futurũ: q⁹ nec eternitati: hec septẽ dicta clare habent in determinatõe hui⁹ sue quarte qõis. In quorũ primo improbat suũ quẽ ꝑ cũctis magnificat mgr̃m. In ꝓlogo eĩ sui corruptorij nititur dicta eius canoniçare: asserẽs ea igne charitat⁹ examinata: ⁊ natural⁹ rõis dictamine multipliciter purgata. sepe eĩ ꝓfert ipm btõ Hiero. Aug. ⁊ alijs. ⁊ tñ eũ ꝟ audet improbare: imo dicit eũ delirare. Sed vt videtur in secundo dicto nitit illã rñsionẽ moderare: quasi sctus Tho. de uiãs sit a nostra trãslatõe seductus: quã etiã dicit ab hebraica veritate delirare qꝺ nõ videt: q⁹ trãslatio nr̃a ponit pñs: vbi hebraica ljttera ponit futu⁹: illa ponit: Sũ q sũ: ista: ero qui ero: et hoc nõ ẽ delirare: sz pot⁹ cõcorditi diuini eẽ eternitatẽ oñdere: ⁊ imutabilitatẽ cũ ꝑtendant indifferẽter dicere de deo eo mõ quo declaratũ ẽ in quarto correctorio hui⁹ tertij ca. Fundat hic modus dicẽdi i sacra scꝑtura q de deo dicit: Apoc. j. qui ẽ: q erat: ⁊ qui vẽturus ẽ ⁊c. ⁊ ita postillator exponit. nullũ enĩ nomẽ exprimit ꝓ sum q sũ: nec ꝓ ero q ero: sed solũ modus eẽndi: qꝺ si btus Tho. vt Burgẽ. itellexisset ex trãslatõe nr̃a nõ recepisset occasionẽ deuiandi: put Burgẽ. ei imponit. ⁊ ꝟ ptz supra in quĩto hui⁹ capituli correctorio. Per tertiũ autẽ dictũ videt Burgẽ. cõtradicere rñsioni hui⁹ quarte qõnis: q⁹ dicit nomẽ tetragrãmaton significatiuũ significatõe lr̃ar⁹ ex ꝙbus cõponit: ⁊ ita videt accipi materialit: nullũ aũt nomẽ materialiter acceptũ põt esse maxime ꝓpriũ nomẽ dei: sed nomẽ tetragrãmaton ẽ huiusmodi vt dicit Burgẽ. Sed ⁊ quartũ dictũ repugnat rñsioni tertie qõnis vbi dicit: q hoc nomẽ tetragrãmaton sit ꝓpriũ ⁊ nullo mõ appellatiuũ. hic aũt dicit q indeterminati⁹ ⁊ cõius significat. hec aũt ẽ cõditio noĩs appellatiui nõ ꝓpri. In quinto aũt dicto ꝓtractãs opinionẽ sui magistri dicit: ꝙ ẽ: esse nomen ꝓpriũ: sz nõ sicut tetragrãmaton: q⁹ primũ significat cuz tpe ⁊ cõcretiue: ⁊ declarat ꝟ mõ loquẽdi ꝑsciani: cui⁹ regule sacra scꝑtura subiici ñ debet. vt dicẽ btus Hiero. Etiã etsi verba ꝓpe significãt tps ⁊ cũ tpe applicata trãsitorijs: applicata aũt diuinis nõ significãt tps mẽsurãs: sz eternitati coexistẽs: put declaratũ ẽ. s. i ꝙrto hui⁹ ca. correctorio. Sextũ ãt dictũ brocardicũ est: q⁹ concretiue dictũ significat cũ cõpositione: ideo nihil taliũ cõpetit deo. Ens enim deum ingãtum est concretiue significat: quia identice includit rationem sui formalem: et formaliter dicit de deo: tamen nullam dicit cõpositionem: sicut nec vnitiua continẽtia omniũ perfectionũ simpliciter cõcretiue ⁊ abstractiue: per huiusmodi deliramẽta huius senis cessaret disputatio Scoti et aliorum de subiecto theologie: et ratione formali subiectiua. que se habent sicut concretum et abstractum: et ita dicitur cõmuniter deuz esse subiectum theologie sub formali ratione deitatis. et ita nomen tetragrãmaton non ptineret ad theologiã: quia nec pertinet ad subiectũ nec ad rationẽ formalẽ subiecti: ꝓ eo q Bur. ꝫ. dicit ipm nec ꝛcretũ nec abstractũ. Et si dicat ꝙs fau-

tor Bur. q nõ ptinet ad theologiam nostrã sz dei ⁊ beator. Quid igit Bur. laborat circa id qõ ad nos nõ ptinet: imo nos intelligibile ineffabile: ⁊ insyllabicabile est: ⁊ p ons ad sensũ lrãlẽ imptinẽs. Septimũ dictũ ei⁹: q. s. deo ꝓuenit põs tps nõ pteritũ nec futur ⁊ sic vex ẽ de pterito ⁊ futuro q deo nõ ꝓueniãt. ita ꝺ põti. tps enĩ põs q̃tũ ẽ rõne tpis aliqũ nõ fuit: ita cito nõ erit: tale etiã deo nõ ꝓuenit: ⁊ si ꝓueit deo ꝺ ẽ iõ: qr põs ẽ eternitati coexistẽs: sic simili mõ cõuenit deo pte ritũ ⁊ futur: put supra q̃rto correctorio dictum est.

q Vinta q̃stio ẽ vt tetragrãmaton significet ad placi tũ ⁊ nõ naturaliť: rñdet dicẽs primo q significat ad placitũ ex ĩstitutiõe diuĩa nõ hũana: scõ dic q ex il la ĩstitutiõe significat sb̃stãtiã dei icõicabiliť ⁊ adeq̃te: pmo dicto stãte fm videť falsum: qꝺ sic ptz pmo. nã si illud nomẽ significat essentiã diuinã adeq̃te tũc significat eã sic est: sz nõ est: nec eẽ põt incõicabiliť nec incõicabiliť: igit illud nomẽ nõ significat eã sic: nisi falsẽ significaret ⁊ aliť q̃ est: sicq nõ ad eq̃te. Nec valet dicere q ītelligit de incõicabilitate ad ex: qr multa noĩa sic significãt diuinã eẽntiã: sic indepẽdẽs: infini tus: cã pma ⁊c. q põdicata nõ sť ad ex cõicabilia. Scõ ꝓbať idẽ sic: id nomẽ significat eẽntiã diuinã put ẽ ĩ mente diuina vt dic Burgeñ. sz ĩ mẽte diuĩa circa relatiões originis nihil ẽ incõicabile nec icõicabiliť: igit ⁊c. Jtẽ tertio: illud nomẽ si gnificat essentiã dei adeq̃te: vt dic Bur. igit omĩb⁹ modis q̃ bus ītelligibiľ ẽ: ptz ꝓntia ex rõne adeq̃tiõis inť significans ⁊ significabile ⁊ inť intelligẽs ⁊ ītelligibile: qr voces sunt no te eax que sũt ĩ aĩa passionũ. j. Perihe. Ex ꝓcq̃nti arguitur sic: significat eã omĩb⁹ modis q̃b⁹ significabilis ⁊ ītelligibiľ est: sz ẽ intelligilis cõicabiľ ⁊ cõicabiliť: igit significat eã cõi cabiliť. Dic aũt Burgeñ. q incõicabiliť: si sic igit incõicabili ter ⁊ cõicabiliter: que ẽ ꝺdictio ꝓsurgẽs ex adeq̃tiõe: ⁊ sic p ma ps illi⁹ ꝺdicit scõe eiusdẽ dicti: ⁊ nescio quõ stãt simul: te tragrãmaton significat essentiã diuinã put solũ ẽ in mẽte di uina vt dic Burgeñ. ⁊ q idẽ Burgeñ. ipm sic vl sic dic signifi care. cũ latuerit eũ quõ fuerit ⁊ sit ĩ mẽte diuĩa: cũ excedat: vt dic oẽm hũanũ cõceptũ: nisi forte Burgeñ. pſumat se e ce lo lapsuz: ⁊ magni cõsilij angelũ. Addit etiã in ꝺ loco: q sic de⁹ seipm pfecte solũ noĩat mẽtaliť: sic ⁊ ipe solus seipm no minat p voces pfecte ab eo institutas: q̃ sunt signa sui intelle ctus ad placi. tũ institutacetera aũt noĩa diuĩa significãt so lũ modũ essendi diuinũ put cognitio nr̃a que finita ẽ: ⁊ a co gnitiõe creaturax accepta attingit vñ sequiť q nulla creatu ra põt ꝺ nomẽ exmere: nec eẽ capax illi⁹ noĩs pfecte: cuz tñ ipm nomẽ sit creatura a deo instituta. oĩs aũt creature crea tura capax ẽ. etiã si sũma sit: iõ dicim⁹ aĩam xpi sume gr̃e fu isse capacẽ. Nec videť valere differẽtia quã ponit inť illꝺ no men ⁊ cetera noĩa diuĩa: qr eternitatẽ: infinitatẽ: indepẽden tiã ⁊c. nõ possum⁹ attingere p cognitionẽ nr̃az acceptã a cre aturi: nisi argutiue: ⁊ sic possum⁹ significatiõez tetragrãma ton silr accipe. arguẽdo aliqꝺ esse q̃le significat illud nomẽ: sic ⁊ Burgeñ. ĩ hac digressiõe facit. Sequiť etiã fidei christia ne nõ bñ puisuz: cũ nõ habeat sibi tale nomẽ revelatũ qꝺ ita pfecte significet deũ sic tetragrãmaton. In sexta q̃stiõe q̃ rit: vtrũ hui⁹ institutiõis sit aliq̃ rõ querẽda: Rñdet q nõ: ĩ eadem tñ digressione vt chartas more suo repleat: ab inq̃siti one inutili nescivit abstinere.

i Vt septia q̃stiõe dic Burgeñ. q factor miraculox cõ uenit deo sub rõne significatiõis tetragrãmaton: sz ꝺ videť mãifeste falsuz: nã facere miracula ẽ opatio dei ad ex: que cõis ẽ trib⁹ psonis: ad q̃s significatio tetragrãma ton se nõ extendit: vt ptz ex correctorio q̃nte q̃stiõis. Et q ad dit q de⁹ facit miracla sub rõne oipotẽtie fundate ĩ significa tione nominis tetragrãmaton: videtur frustra dictum: quia eadem ratione ⁊ fortior sub significato eius generaret ⁊ spi raret: qr rõ ⁊ pncipiũ generãdi fundať in eẽntia diuĩa signi ficata p nomẽ tetragrãmaton: nec aliqꝺ cogitari poterit q̃n ꝺ noĩe tetragrãmaton: ⁊ ei⁹ significatiõe fiet: ⁊ illa curiosita te Burgeñ. fauere videť errorib⁹ supstitiosis: ꝓuratiõib⁹ ex orcista ⁊ diuinox: qui cũ crucib⁹ ac characterib⁹ sepe repe tũt adonai: aglan: ⁊ tetragrãmaton que ꝓculdubio latini et christiani a pfidis iudeis didicerũt. Ñ sic dicẽdo Burgeñ. videť multũ iudaĩcare: nã scti multi no. testa. dei virtute mi racula plura fecerũt nomẽ tetragrãmaton: ei⁹ scpturã vocẽ ⁊ significationẽ penit⁹ ignorãtes. Petr⁹ ĩ nomĩe iesu christi naçareni claudũ ambulare fecit: ⁊ reliq̃. Et in ve. test. cũ no men illud nõdũ fuisset ĩpositũ ⁊ publicatũ facta sũt miracla. ⁊ absurdissimũ videť creaturã institutã a deo cuiusmodi ẽ ꝺ nomẽ assignare p ratiõe sub qua ꝓprie fiãt miracula. Audi

ui q̃stã iudeos ꝓuersos cõfitentes: q apud iudeos est ille er ror: q iesus virtute noĩs tetragrãmaton: q̃d ipse sciebat fecit sua miracula: ⁊ q hodie q̃libet sciẽs illud nomẽ faceret mira cula: que apud christianũ male sonant.

o Ctaue q̃stiõis rñsio etiã error videť: dicit nãq q deo ꝺ significatiõe illi⁹ noĩs ꝓprie ptinet ĩmolari ⁊ sacrifi cari: qr vt inq̃t semp vbi in sacra scriptura fit mẽtio de sacrifi cijs et oblatiõib⁹ fit interp̃tatio hui⁹ noĩs: ex q̃ sequiť q nos christiani etiã verissimũ sacrificium agni ĩmaculati iesu christi offerẽtes nõ ꝓprie significam⁹: qr nusq̃ in christiano sacrifi One etiã q̃stiõis rñsio (cijs mẽtio fit de ꝺ noĩe.

n videť inepta: cũ dicit populũ fidelẽ diuino cultui ꝺ si gnificatiõe illi⁹ noĩs applicari ⁊ ascribi. Applicatio eĩ populi christiani ⁊ ascriptio ad cultũ diuinũ fit ĩ baptismo ge neraliter: in ꝓfirmatiõe ⁊ sacramẽto ordinũ collatiõe specia liter: in q̃b⁹ oĩb⁹ illi⁹ noĩs tetragrãmaton nulla fit mentio. Si igit solũ sub illo noĩe ascribiť q̃s diuino cultui: sequiť chri stianũ populũ nõ legitime ascriptũ: qꝺ ẽ destruere fidẽ nr̃az: ĩmo nec iudaic⁹ ꝓp⁹s sic fuit ascript⁹. añ enĩ institutiõez ⁊ pub licationẽ hui⁹ noĩs multi sunt dei cultui applicati: sicut abel: noe: abraam: ⁊ ceteri quib⁹ ꝺ nomẽ fuit indicatũ: vt ꝺr. j. vj.

i Vt decima q̃stione dic de efficatia hui⁹ no/ (hui⁹. minis: vtz illa eẽt ex institutiõe vel ex devotiõe vten tis. Nõ primũ: qr ei⁹ significatio iuxta institutiõem est sine q̃cũq respectu extra vel intra sine cõcretiõe et ab solutiõe vt Burgeñ. dixit: nõ ptinet g ei⁹ significatio ad talẽ efficatiã ex institutiõe: que etiam nõ legiť in scriptura. Restat igit q ex vsu ⁊ devotiõe vel auctoritate sic in nr̃a lege orones ⁊ man⁹ ipositiones: sanctox invocationes ⁊c. q efficacia plus respicit illo mõ opus operatũ ex devotiõe q̃ ex institutiõe no Vt vndecia q̃stiõe di/ (minis cuiuscũq vel oronis.

i cit solẽnitatez hui⁹ noĩs fuisse tantã: q nõ licuit nisi so los sacerdotes ꝓnũciare ĩ bñdictionib⁹. Sz ꝺ videtur implicare: qr vt. s. dictũ est in questiõe pma: ꝺ nomen scribiť q̃ttuor lr̃is q nõ põt facere sonũ lingua hũana explica bilem. sequiť g q nec sacerdotes poterant ꝓferre. Dicit igit. Bur. q sacerdotes loco ei⁹ semp ꝓtulerũt nomẽ adonai: qꝺ etiã vulgus ꝓferre potuit. illa igit explicatio ad solẽnitatem noĩs tetragrãmaton ptinere non videť cetex verba ꝺsecrati oꝛa diuinissime eucharistie sũt maioris solẽnitat⁹ ⁊ efficacie q̃ li tetragrãmaton: nõ obstãte tñ ea solẽnitate: cuilibet christia no ꝓcediť legere epl̃am Pauli: vbi illa verba sunt expressa. Preterea ledit fidẽ nr̃am: q in iudaismo fuerit nomẽ tãte so lennitatis qꝺ apud christianos nulli⁹ ẽ reputationis: pſertim cũ sit tale fm Burgeñ. sub cui⁹ rõne deꝺ rite coliť: ⁊ fidelis po pulus diuino cultui applicať: demũ mirandũ ꝺ btõ Hiero. q de ꝺ noĩe nullã in sua trãslatiõe fecit mentionẽ. fuisset enĩ au ctoritat⁹ maioris in ecclesia q̃ Burgeñ. ad scribenduz talia si q̃d veritat⁹ aut vtilitat⁹ habuissent. ⁊ apl̃s hui⁹ noĩs p Bur. põdicata magnalia dissimilans dixit. j. Coꝛ. ij. Mihil iudicaui me scire inť vos nisi iesum christum ⁊ hũc crucifixũ. Ex q̃bus oĩbus recollect⁹ pz q̃tũ ista Burgeñ. digressio ad lr̃alẽ sen suz ptineat: ⁊ merito ꝓbať iste Burgeñ. supflu⁹: vbi postilla toꝛ sufficiẽs est: nõ diminutus vt Burgeñ. ausus est dicere.

i Vt duodecima igit q̃stiõe Burgeñ. volẽs ex oĩb⁹ dꝛ ctis ꝓcludere expositionẽ illi⁹ passus: ꝺ nomẽ mihi est in eternũ: fingit sine auctoritate scpture: q illud dicať hic de duob⁹ noĩb⁹ dei. s. tetragrãmaton ⁊ adonai. p mũ dic nomẽ dñi eternũ: qr anteq̃ essent creature: ꝺ nomẽ p tinebat deo fm eẽntiã. Sz pensando dicta sua ꝓra nõ videť hoc dictũ vex: q. s. dixit circa questionẽ suã qr intã: q nõ est nomẽ vocale ĩ signũ diuine intellectiõis ad placitũ institutũ. cõstat aũt nullã vocẽ esse eternã: nullũq istitutũ esse eternũ: nec aliqꝺ ꝓductũ pter verbũ ⁊ spiritũsanctũ: nec illud nomẽ vocale pri⁹ fuit institutũ q̃ publicatũ: sz publicatio ei⁹ est tẽ porꝛalis: igit ⁊ institutio. Est igit institutio ⁊ publicatio ⁊ scri ptura q̃ttuor lr̃is tpale. nõ põt igit sic dici est nomẽ eternũ: ni si fm ideã in mẽte diuina: sic aũt nõ ꝺr institutũ sz in eẽntia di uina relucẽs: vl ab ea pullulãs que sunt alteri⁹ speculatiõis. De scõo aũt noĩe videlicet adonai dic: dici memoriale ei⁹: qr exprimit vbi tetragrãmaton scribiť nõ hz rationẽ vt sit ex im pfectione populi q illud loco illi⁹ ꝓferr: qꝺ ꝓferri nõ põt. Est igit vnũ ⁊ idẽ nomẽ qꝺ apud nos dicit de⁹: qꝺ est eternuz: et memoriale nõ ratiõe vocis nec scripti sed significati hic dicit: De⁹ abraam ⁊c. ad maiorẽ declarationẽ faciendũ filijs israel. Cetera que Burgeñ. addidit de compatione nominis Jesu et tetragrãmaton transeant: quia q̃uis involutiones sententia rum sint: non sunt tamen contra fidem et postillatorem.

Respõdeꝛ

Ca. IIII

a Quid est quod ꝛc. Grego. Moyses in/
q daicus ppls: virga diuinitat⁹ ptās. Serpēs chri
sti mortalitas: qz enī p serpentē mors: p serpentē
Mat.10.b mortalitas signat⁹. vl qz sc̄ptū ē. Estote p.s.s. ꝛ qz summa
Job.3.b pudētia, i. dei sapia īcarnata ē: recte ei⁹ mortalitas ī ser
pente figurat⁹. Añ sicut exaltauit
A moyses serpentē ī ōserto ita exal.
opor.fi.ho. Moyses virgā tenuit
qz iudaic⁹ ppls añ redēptoris ad
uentum in dei potestate confisus
est. Jn terraz ,pjcit: qz p patriar
chas ꝛ ,pphetas deū incarnādum
nunciauit: virga in colubrū verti
tur: qz christ⁹ deus in se pmanēs
mortalis est ī hoīe fact⁹. Sz moy
ses colubrū cōspiciēs ptimuit ꝛ fu
git: qz iudaic⁹ populus dū christū
mortalē vidit: deuz credere expa
uit. Cui iubet⁹ vt caudā teneat: qz
ppls q̄ mō credere recusat: in ex
trema corpis dñici pte. i. posterio
re tpe eccl'ie. s. ī fine mūdi sese ad
fidem colliget: colubri caudaz te
nēs: qz eum quē mortalē añ despe
xerat: in vltima pte ecclesie rede
ptorē suū cōfitebit⁹. Mox serpens
in virgā redit: qz vt iudaic⁹ ppls
in christū crediderit: mox ad iudi
ciū ī ptāte diuinitat⁹ sue appebit:
vt iā serpēs virga sit: qz q̄ in terra
hō despect⁹ est: de celo veniēs su
Allego. p āgelos videbit⁹ de⁹. Jsi. Alk.
Serpēs p̄suasit hoī mortē. Mors
ergo a serpēte: ꝟga ī serpēte: chri
stus ī morte. Expauit moyses ꝛ fu
git. Mortuo enī christo expauer⁹
discipuli a spe ī qua fuerāt recedē
tes ap̄hēdit caudā. i. posteriora:
ꝛ fact⁹ est virga: qz p̄mo occisus:
postea patratis omīb⁹ ad qō fue
rat resurgēdo reuersus est: vbi p
vitā morte ꝟsumpta: nihil ī eo ser
pentis apparuit. Vel cauda ꝟpen
tis finis sec'li: qz sic mortalitas ec
cleste per lubrica tpa voluit⁹ (Alij
B cunt: Alij veniūt) p mortē tanq̄
p serpētē: p quē mors semīata ē:
sz ī fine sec'li tanq̄ cauda redim⁹
ad manū dei: ꝛ ap̄hēsi reparabi
mur: et nouissima inimica morte
destructa: resurgētes ī dexteram
dei: ꝟga regni erim⁹. b Mitte
manū tuā ꝛc. Jsi. Man⁹ alba. i.
immūda. alb⁹ enī in cute lepra ē
nō candor. Jp̄a ei hereditas dei:
id est ppls: foras ab eo missus: fa
ctus ē immūdus. Añ vt q̄d auer
tis manū tuā. d.m.s.t.i.f. ꝛc. Sed
reuocata ē man⁹ in sinū: ꝛ reuer
sa ad colorē suū: sic plebs iudaica
alienata a sinu dei: foras īmunda
remānsit. Sed reuocata redibit ad
pristinū colorē cum agnouerit sal
Rom.11.c uatorē. Cecitas enī ex pte cōtigit
in israel. c Sume aquā ꝛc. Jsi.
Apo.17.d Aqua populū significat. Añ aq̄s
L quas vidisti ppli sūt ꝛ gētes. Po
pulus q̄ vertet⁹ ī sanguinē. i. i san
guinis christi fidē. d Obsecro
dñe ꝛc. Aug⁹. Qō ait moyses ad
dñm p̄cor dñe nō sum eloquēs añ
hesternum neq̄ nudiustertianuz
diē: neq̄ ex q̄ cepisti loqui famulo tuo: intelligit⁹ credere
posse fieri dei voluntate subito eloquentem: cū dicit ne
q̄ ex quo cepisti famulo tuo: tanq̄ ostendens fieri potu
isse vt q̄ ante hesternū et nudiustertianū diē eloquēs nō
fuisset: repente fieret, ex quo cuz illo domin⁹ loqui cepit.

Espōdens Ca. IIII a

a ſ christo quoq̄ nō credidēt iu/
r moyses ait: Nō crēdēt
dei. vñ quis creder auditui nostro.
mihi neq̄ audiēt vocē meā: sz di
cent: non apparuit tibi dñs. Di/
xit ergo ad eum: Quid est quod b
a tenes in manu tua? Respōdit:
ſ diuina potestas quā moyses tenebat dū plebs
iudaica ante aduentum redemptoris in ea con/
fidebat: vel christ⁹ quez moyses. i. lex p̄dicabat.
virga. Dixitq̄ domin⁹: Proijce
a ſ deus in se pmanēs mortalis factus est ho/
mo. ſ cū p ,pphas deum incarnandū nūciauit.
illam in terraz. Prōiecit ꝛ versa †
a ſ Jsiō. mortez: qz initiū mortis p serpentem.
b ſ qz dū mortalem vidit deuz credere expauit.
c ſ iudaicus populus.
est ī cōlubrū: ita vt fugēret moy/
ses. Dixitq̄ dominus: Extende
a ſ quia populus qui modo credere recusat: in
extrema parte dominici corporis scilicet in fine
mundi sese ad fidem colliget. ſ quia quem
mortalem despexit redemptorem in vltima par/
te ecclesie confitebitur.
manū tuā: et ap̄hende cāudaz
a ſ credendo. b ſ quia mox redemptor noster
in iudicio cum potestate diuinitatis apparebit.
ſ quia christus deutera morte surrexit.
eius. Extēdit ꝛ tenuit: versaq̄ ē c
in virgā. Ut credāt inquit q̄ ap
paruerit tibi dominus de⁹ pa/
trum tuorum: deus abraā: ꝛ deus
ysaac: et deus iacob. Dixit dñs
b rursum: Mitte manum in sinuz
ſ q̄ populus a deo remotus facet⁹ est īmūdus.
tuum. Quam cum misisset in si/
num p̄tulit leprosam instar ni d
uis. Retrahe ait manū in sinuz
tuum. Retraxit et p̄tulit ite/
ſ hoc implebitur cū omnis israel saluus fier.
ruz: ꝛ erat similis carni reliq̄. Si
nō crediderint inquit tibi: neq̄
audierit sermonē signi p̄oris:
credent ꝟbo signi sequētis. Q
si nec duobus quidē his signis
crediderit: neq̄ audierint vocē
a ſ hoc in sequētibus exponetur. b ſ populū.
c ſ de fluxu scz huius seculi.
tuā: sumēs aquāz flūminis ꝛ effū c
de eam sup aridam: et quicquid
ſ Sanguinis christi fidem.
hauseris de fluuio vertet⁹ in san †
d guiez. Ait moyses: Obsecro dñe f+

a Espōdens moyses. Hic ꝟnr describit⁹ instru Ca. IIII
r ctio ꝛ cōfortatio moysi p signa: diuīe ꝟtut⁹ ostēsiua. ꝛ pri
mo ponit⁹ dicta instructio. secō moysi obsecratio. ibi: Ait
moyses. Circa p̄mū p̄mittit⁹ causa signoꝝ. cū ōr: Respōdens moy
ses ait: nō credēt mihi. q̄uis enī moyses eēt certificat⁹ p ꝟbū dñi
q̄ seniores populi verbis eius crederent: vt dictū est: sciebat tn̄ q̄ ī populo illo erāt
multi rebelles ꝛ increduli: qui nō acq̄esce/
rent verbis: nisi viderēt signa diuine ꝟtu/
tis. ꝛ de talib⁹ loquit⁹ hic moyses dicens:
Nō credēt mihi. ,pter qō dñs dedit sibi
potestatē faciēdi signa ī tribus. s. ī virga:
in manu ꝛ in aqua fluminis. Ad cui⁹ in/
tellectū ꝟsiderādū q̄ ista signa erāt ordi
nata ad hoc q̄ filij isr'l crederēt moysi q̄ztū
ad exitum de terra egypti de mādato dñi:
et iō ista signa fuerūt ,pportionata ad hoc
designandū: sicut in p̄cedēti ca. fuit dictū
de visiōe rubi. Stat⁹ aūt filioꝝ israel ī egy
pto potest cōsiderari q̄ztū ad ingressū po/
puli in egyptū: qō fuit p dominiū ip̄ius io
seph ī egypto. ꝛ ad ꝟ p̄ncipaliter referr⁹ si/
gnū virge p quā designat⁹ p̄ncipatus ip̄i⁹
ioseph. vñ Heñ. xlvij. ca. vbi trāslatio nr̄a
habet: Adorauit israel deū ꝟsus ad le/
ctuli caput. Trāslatio. Lxx. Adorauit isra
el fastigiū virge ei⁹. qō exponūt alij doc.
nostri de virga vel sceptro ioseph: qō por/
tabat in signū dominij: sup qō sceptrū ia/
cob innixus adorauit deuz. ista aūt virga
fuit in terra ,pjecta: quādo post mortez io/
seph filij eius cū populo israel fuerūt cōpul
si ad op⁹ terrenū in luto ꝛ latere: ꝛ tūc con
uersa ē in colubrū: qō ē aīal venenosum ꝛ
hoī insidiatiuū. vñ Heñ. iij. Dixit dñs ser/
penti: Tu aūt insidiaber⁹ calcaneo ei⁹: qz
rex egypti filijs israel imposuit q̄ venenū
malicie ꝟcepissent cōtra ei⁹ regnū: ꝛ qō in
sidiabant⁹ q̄liter se possent iungere aduer
sarijs egyptiorū: vt debellar⁹ egyptijs e/
grederētur de egypto: vt dictū ē. s. j. ca. sz
apprehēsa cauda colubri versa ē iterꝝ ī vir
gam. p qō designabat⁹ q̄ finaliter filij isr'l
egrederent⁹ de illa vilitate ad magnam li/
bertatē ꝛ dignitatē. Sm q̄ ōr Deu. iiij. Hec
est alia natio tā grandis ꝛc. secō ꝟsiderat⁹
stat⁹ ppli q̄ztū ad egressū ō egypto sb̄ cura
ip̄i⁹ moysi. ꝛ ad ꝟ referr⁹ signū man⁹: q̄ pri
mo posita ītra sinū facta ē leprosa: ꝛ secō
ibi reposita sanata ē. p qō ōsignabat⁹ q̄ filij
israel q̄n̄ p̄mo supposit⁹ sunt cure moysi: q̄
cura p signuz designat⁹. vñ Mu. xj. Ponta
eas in sinu tuo. p ꝟ fuerūt magl⁹ abomiabi
les egyptijs: ꝛ q̄si in conspectu eoꝝ fetidi.
vñ dixerūt moysi: fetere feciſt⁹ odorē nr̄m
coram pharaone ꝛ seruis ei⁹. vt habet⁹. j. v.
ca. Sz p man⁹ sanatiōez ī seq̄nti reposit⁹iōe
designabat⁹ cōsolatio eis futura p curam
moysi sic patuit in trāsitu maris rubri ꝛ a/
lijs beneficijs p orationē moysi a deo sibi
collatis. Stat⁹ aūt ppli intermedi⁹ fuit p⁹
mortē ioseph: ꝛ añq̄ moyses curā ppli su/
sciperet: ꝛ ī aliq̄ pte illi⁹ tpis ītermedij fu/
it illud edictū crudele ō puer⁹ masculis he
breoꝝ sb̄mergēdis ī fluie ꝛ ad ꝟ referr⁹ ter
tiū signū ō aq̄ flumis ꝟsa ī sanguinē. p qō
designabat⁹ q̄ de⁹ reḡreret ab egyptijs in
guib⁹ plag⁹ sanguinē pueroꝝ ī fluie extin
ctoꝝ. His dict⁹ pz lra paucis except⁹ voca
bul'. b Quid ē qō te. ꝛc. nō q̄rit ex igno
rātia: sz vt ꝟuenient⁹ iferat qō seq̄r: c Ex
tēdit ꝛ tenuit. ī q̄ appet obedientia moysi q̄
statim cū manu nuda accepit colubrū ad ꝟbū dñi. d Protulit
leprosam ꝛc. cādor lucēs ort⁹ ī cute est signū lepre. vt habet⁹ Leui.
xiij. Albedo aūt niuis hz q̄ndā lucē. ꝛ q̄ztū ad ꝟ tenet similitudo: ñ
āt q̄ztū ad oīa. e Effūde eā sup aridā. ex q̄ pz qō nō ꝟuertebat
ī sāguinē donec effusa eēt sup ter̄ā. f Ait moyses. Hic ꝟnr ponit⁹
moysi dep̄catio, vidēs ei moyses q̄ optebat eū exec̄ dei mādatū:

Orige.

† De conse. dis. 2. c. re/ uera. De here. c. cū ex imū/ cio.

¶ Orige. Alr. Dñ esset moyses in egypto ⁊ erudirer oñi sapia egyptioꝝ: nõ erat gracili voce nec tardus lingua: nec ꝓfitebar se ineloq̃ntẽ. Erat enĩ q̃tũ ad egyptios sonore vocis ⁊ eloquẽtie incõpabil. Ubi aũt dei vocẽ audiuit ⁊ eloq̃a dñi suscepit: sentit vocẽ suã gracilẽ ⁊ exilẽ tardãq; ⁊ ipeditã linguaz: ⁊ se ꝓnũciat mutũ cũ icipit cog̃scere veꝝ xp̃ũ: qđ erat i ꝑncipio apud deũ. Mutis enĩ aĩalib⁹ q̃tuis indoctus hõ cõparer: eloquẽs videbit. Si xp̃o eruditis ⁊ eloquẽtib⁹ stultus et mut⁹. At si quis dei xp̃ũ ⁊ diuinã respiciat sapiẽtiã: multo ampli⁹ q̃ apud nos pecudes: apud deuz
Ps.72. mutũ se aĩal ꝓfitebit. Añ: At iumẽtũ fact⁹ sũ apud te. Quia igit i id intelligẽtie ꝓfecit: vt se cognsceret qđ ẽ magna ps sapiẽtie: remunerat cũ diuĩa dignatio: Dicẽs aperiã os tuũ ⁊c. Beati q̃ꝝ os deus ape
Ps.80. rit: vt loquant. Añ: Dilata os tuũ ⁊ ego replebo il
Eph.6.d lud. Silr paulus dic̃ vt det mihi ſmo in aptiõe oris mei. Eoꝝ g̃ q̃ verba dei loquunt: os de⁹ apit. Eorũ q̃ loquunt mendaciũ: falsuz testimoniuz: scurrilitates: turpitudines: suſurronũ q̃z ⁊ detractoꝝ: ⁊ eoꝝ qui ociosa loquunt: diabolus apit os. De iuda re/
Job.15.e fertur: qz introiuit i illũ sathanas: ⁊ misit i corde ei⁹ vt traderet cũ. Os g̃ ei⁹ aperuit: vt loq̃r cũ pharisceis quõ eũ traderet accepta pecunia. Nõ est aũt p/ue gratie discernere os qđ aperit de⁹: ⁊ qđ apit diabolus. Apit etiã de⁹ aures sctõꝝ ad audiẽda verba diuina. Añ dñs aperiet mihi aurẽ: aperiet oculos sicut aquit oculos agar: ⁊ vidit puteuz aque viue. Añ
4.Re.6.d Helisẽ⁹: Aperi dñe oculos pueri tui vt videat: qz plures sunt nobiscũ. Auris xp̃o q̃ p eruditionẽ dñi aperitur: aliqñ apta est: aliqñ clausa. Añ: Ne recipias auditũ vanum si dicunt vana ꝓphana turpia. Qui
Esa.53.c nouit eruditionẽ dñi claudit aũt ⁊ dicit: Ego aũt sic mut⁹ q̃ nõ aperuit os suũ: ⁊ sic surdus nõ audiebã. Si xp̃o ad vtilitatẽ aĩe ptinẽt q̃ dicunt: si de deo sermo est: si mores docet ad xp̃tutes inuitat: vitia refecat: aures pateãt: ⁊ tota aĩe ianua. Notãdũ aũt qz
D ſũma moderatiõe vsa est lex: vt diceret: nõ recipias auditũ vanũ: nõ dixit nõ audies: sed non recipias. Nã vana sepe audiuim⁹. Marcius enĩ ⁊ valentius ⁊ oẽs ꝑtra creatorẽ disputãtes: vana loquunt fre/quẽter tũ audim⁹: vt cõtra dicam⁹: ſz nõ recipimus qz illoꝝ os diabolus aperit. Dignetur dñs aperire os nostrũ vt possim⁹ cõtradicentẽ reuincere ⁊ obturare os quod diabolus aperit. a Quis fecit os ⁊c. Aug⁹. Sũt q̃ deo calũnient: vel poti⁹ scriptu/re veteris testamenti: qz dixit deus q̃ fecerit mutũ.
Job.9.g Quid g̃ dicũt de christo: apte dicẽte: Ego veni vt q̃ nõ vidẽt videãt ⁊ q̃ vident ceci fiãt. Quis autẽ nisi insciẽs crediderit aliq̃d homini ſm vitia corporalia posse accidere qđ de⁹ nolit? Sed eũ iuste totũ vellet
Allego. nemo ambigit. b Perge igitur ⁊c. Aug⁹. Alr. Qđ dicit dñs ad moysen: ſz nũc vade tu ⁊ ego aperiam os tuum ⁊ instruam te q̃ locuturus es. Apparet nõ tñ instructionez oris: sed etiã ipsam apertionẽ ad dei gratiã ptinere. Nõ enĩ ait aperi os tuum: ⁊ ego instruã te: sed vtrũq; ꝓmittit aperiã ⁊ instruam. In psalmo aũt
Ps.80. dicit: Dilata os tuum: ⁊ ego adimplebo illud. Ubi significat in hoie volũtatẽ accipiẽdi: qđ deus donat voleti: vt ad voluntatis exordiũ pertineat. Dilata os tuũ. ad dei aũt grãm: ⁊ implebo illud. c Iratus dñs in moysen ait ⁊c. Aug⁹. Videt tam̃ diffidenti nõ dedisse plenissimã facultatem: quã dat⁹ erat: ⁊ p duos agi voluisse: qđ p vnũ posset: si credidisset. Sz si diligẽter cõsideres: nõ videt dñs iratus ꝓ vindicta dedisse aaron. Sic enĩ dicit: Nõne ecce aaron frater tu⁹ leuites. Scio qz loquẽs loquet ipe? Quibus verbis ostendit poti⁹ increpasse: qz timeret ire quasi minus idone⁹: cum haberet fratrem per quem posset loqui ad populum qđ vellet. Quia erat gracilis vocis ⁊ lingue tardioris: q̃uis de deo totuz deberet sperare. Deniq; etiam iratus dixit que añ ꝓmiserat. Dixerat enĩ aperiã os tuuz et instruam te. Nũc aũt dicit aperiã os tuum et os eius: et instruã vos que faciatis: sed qz addidit: ⁊ loquetur ipe tibi ad populũ. Videt oris apertio prest ta: qz dixit moyses: lingue se esse tardioris. De vocis autem gracilitate nihil ei prestare dominus voluit: sed ꝓpter hoc adiutoriũ fratris adiunxit: qui cõuenienti voce sufficeret populum docere. Quod aũt ait: ⁊ dabis verba mea in os eius. ostendit: qđ ea loquendo esset daturus. Nam si tantũ audiendo sicut populo inaures diceret. deinde qđ postea ait: Et loquetur ipe tibi ad populum: et ipse erit os tuũ: et hic subaudit ad populũ: et cum dicit tibi loquetur ad populum. Indicat in moyse principatum. In aaron ministerium. Quod aũt ait: Tu autem eris illi in his que ad deum: magnum forsitan querendum est sacramentum: cuius figuram gerat velut medius moyses inter deum et aaron: et aaron inter moysen et populum.
b Et ego ero in ore ⁊c. Orige. Non solũ moysi ꝓmittit aperiri os a dño
¶ sed ⁊ aaron

¶ tui cõparatiõe: vt iumentũ fact⁹ suz apud te.
¶ q̃uis instructus oñi sapiẽtia egyptiorum.

non sum eloquens ab heri ⁊ nu a
a ¶ ex quo. s. verum dei verbum noscere cepi qđ erat in principio apud deum.

diustertius: et ex quo locut⁹ es
¶ ſm hebreos gracilez ⁊ renuem vocẽ habuit: et necesse erat clamosa voce vti. quia regio fastu prope accedere non permittebatur.

ad seruum tuuz impeditioris et
¶ eloquentie.

tardioris linguę suz. Dixit dñs b
¶ Exterius vel interi⁹.

ad euz: Quis fecit os hominis c
¶ In re vel spiritu.

aut quis fabricatus est mutũ et d
surdum videntem ⁊ cecũ? Non/ e
¶ quasi qui hec feci tibi vsum hoꝝ dare possum
a ¶ Nolite cogitare qnid loquimini ⁊c.

ne ego? Perge igit et ego ero in f
a ¶ vt aperiam. b ¶ Spiritus scilicet docebit omnem veritatem.

ore tuo: docebocꝝ te qđ loqris.
¶ humiliter se excusat.

At ille: Obsecro inquit domine g†
a ¶ aliquẽ digniorem. s. b ¶ Non irrationabili perturbatione sicut homo.

mittẽ quez missurus es. Irãtus b
dñs i moysen ait: Aaron frater i
tuus leuites scio q̃ eloquẽs sit
¶ sacerdos occurrit legi ⁊ colleratur.

Ecce ipse egredietur i occursum
¶ Non ore.

tuũ: videnscꝝ te lętabitur corde.
a ¶ quasi mediator. b ¶ quasi magister.

Loquere ad euz: et pone verba
a ¶ vt dicat populo quasi minister. b ¶ nõ enĩ vos estis qui loquimini ⁊c.

b mea in ore eius: et ego ero i ore

ad loquendum exprimit moyses dicẽs: a Non sum ⁊c. ac si d. Iz a iuuentute nõ fui multum eloquẽs: qz sic dicũt hebrei: habebat vocẽ exilem: tũ post q̃ apparuisti mihi ⁊ locut⁹ es mecũ: ipeditioris ligue fact⁹ suz ad loquẽdũ: qz fragilitas humana ex pñtia diuĩa vel angelica aliqñ stupefit: ſm qđ dr Dañ. x. Dñe ex visiõe tua dissolute sunt cõpages mee ⁊ nihil i me remãsit viriũ. ⁊ p allegationẽ hui⁹ ipedimẽti insinuat moyses petitionez suã d societate eloq̃ntie vti. b Dixit dñs ad eũ. ostẽdẽs q̃ posset supplere ei⁹ defectũ cũ subdit: c Quis fecit os homi/nis? ac si diceret: Ego q̃ feci os hois possum tibi dare eloq̃ntiã. d Aut quis fa. ⁊c. ac si diceret: ego qui omnium conditor possum de ceco facere videntem ⁊ de surdo et muto audientem ⁊ eloquentez. hoc inducitur ad ostendendũ q̃ posset supplere allegatuz defectũ moysi. Aliter exponũt hebrei. d. q̃ cuz moyses fuisset accusat⁹ pharaoni de interfectiõe egypti vt dictũ est. ſ. ij. ca. moyses fuit capt⁹ de ꝑcepto regis: et adductus coram eo: vbi moyses valde cõstanter locutus ẽ dicẽs: q̃ iuste fecerat. vñ de eo dicit Heb. xj. Nõ veritꝰ timentes regis. ⁊ tunc ſ ꝑcepto regis positus est ad decapitãdũ: ſz spiculator fuit percussus acrisia. q̃ est cecitas q̃ nõ videtur illud quod homo vult videre: licet alia videat. sicut dictum fuit Gen. xix. de illis qui volebant frangere ostium loth. et sic quando debuit percutere moysen: eum nõ vidit: et sic moyses effugit pharaone videntes. sicut scribitur supra. ij. c. Qui fugiens de conspectu eius ⁊c. qui etiam a deo factus fuit ita stupidus ac si esset simpliciter surdus et mutus: ita q̃ non potuit verbo vel signo significare suis seruis q̃ moyses caperetur et sic exponunt predictam litteram. Quis fecit os hois: id est te loq̃ ita ꝓstãter coram pharaone. Aut q̃s fa. ⁊c. i. pharaonẽ ita stupidũ vt dictũ ẽ. e Videntẽ ⁊ cecũ. i. spiculatorẽ q̃ fact⁹ fuit cecꝰ te nõ videndo: ⁊ vides cetera videndo. f Nõne ego: ac si d. sic talia mirabilia feci tibi: ita tãta ⁊ maiora possũ facere. g Obsecro dñe inq̃t ⁊c. licet moyses de verbo dñi nõ dubitaret: tñ quia aaron frater suꝰ erat eo senior ⁊ eloquẽtior desiderabat eũ habere sociũ sibi a dño assignãdum. Iõ hãc petitiõez replicauit. h Irat⁹ dñs i moysen. nõ q̃ peccauerit mortaliter: ſz qz nimis pusillanimis videbat suscipiẽdo dei cõmissionez. si enĩ mortaliter peccasset nõ eet verisimile q̃ de⁹ petitionẽ eius exaudisset: qđ tñ fecit. vñ sequitur:
l Aaron frater tuus ⁊c. et ptz littera vsq; ibi:
¶ Tu aũt

sed ⁊ aaron. Dicit enī ego aperiā os tnū: ⁊ os illi⁹: ⁊ īstruam vos q̄ faciat⁹. a Dixit ḡ dñs ⁊c. Aug⁹. In libro locutionū. Post dies āt mltos mortu⁹ ē rex egypti. Dixit aūt dñs ad moysen ī madian: vade pge in egyptū ⁊c. Multa in his verbis notāda sunt genera locutiōis. Primo enim inquit: vade pge in egyptuz tanq̄ nō sufficeret alterū. Deinde mortui sunt oēs q̄ q̄rebant aīam tuā: cū solum regē egypti scriptura mortuuz dixerit: ō q̄ solo antea dictū fuerat q̄ moysen q̄rebat occidere: an ipse post alios inimicos vltimus mortuus est. Q̄ō si ita ē: nō locutio ſz sensus est. b Tulit ergo moyses ⁊c. Aug⁹. Q̄ō dictū est: q̄ moyses vxorē ⁊ infantes suos imposuit vehiculis vt in egyptū iret. Postea ỽo ietro socer ei⁹ illic cū eis occurit: cū eduxisset populū de egypto: intelligendū est. Post illam q̄ ab angelo futura erat interfectionē moysi vel infantis vxorē reuersam fuisse cum puulis. Nam quidā putauerūt propter ꝺ angelū terruisse: ne ad impedimentū ministerij diuinitus impositi femineus sexus comitaretur.

c Occurrit ei dñs ⁊c. Aug⁹. Alia lra. Et factū ē in via ad refectionē: obuiauit ei angelus: et querebant eum occidere: et assumpto sephora calculo circūcidit p̄putiū filij sui: ⁊ procidit ad pedes ei⁹ ⁊ dixit: Stetit sanguis circūcisiōis infant⁹ mei. Et recessit ab eo. ppter hoc q̄ dixit. Desijt sanguis circūcisionis. Primū queritur quē volebat angelus interficere: vtrū moysen? q̄ dictuz est occurrit ei angelus: ⁊ querebat eum occidere. Nam cui putatur occurrisse nisi ei qui omnibus prefuerit? an puerum querebat occidere: cui mater circūcidēdo subuenit? vt intelligatur occidere voluisse infantem: quia nō erat circūcisus: vt hec seueritate p̄ceptum circūcisionis sancire. Quod si ita est: incertū est prius de quo dixerit: querebant eū occidere: sed ex consequentibus aperitur. Mira scilicet et īusitata locutio ē: vt prius diceret occurrit ei: et querebat euz occidere: de quo nihil aū dixerat. Simile ē illud: Fundamenta eius in montibus sanctis diligit dominus portas sion super omnia tabernacula iacob. Potest autem intelligi fundamenta domini vel sion: quia hic p̄nomen q̄ō est eius omnis generis est. Jn greco autē in femínino dicitur lithes: in masculino ⁊ neutro lithos et habet grecus codex lithu. quod non fundamenta sion: sed domini cogit intelligi. Sed illud potius est querendum quid sibi velit: ideo recessisse angelum ab interfectione cuiuslibet eorum: quia dixit mulier: stetit sanguis circūcisiōis infant⁹. nō enim ait recessit ab eo: quia circūcidit infantez: sed quia stetit sanguis circūcisionis: non quia cucurrit: sed quia stetit magno nisi fallor sacramento.

Ps. 86.

d Spōsus sanguinū tu ⁊c. Scōm historiā mater gētilis admirās nouitatem rei: potuit dicere moysi: sponsus sanguinum tu mihi es. quasi ritus tue gentis cogit me funde-
Mystice re sanguinem filij mei: quod alijs gentibus nō est moris. Mystice autem sephora ecclesiam de gentib⁹ significat: q̄ p̄putiuz filij sui: id est gentilis populi accutissima petra:

tuo ⁊ in ore illi⁹: ⁊ ostēdā vobis q̄d agere debeatis. Jp̄e loquet̄ p te ad populū: ⁊ erit os tuum:
ſ tanq̄ maior.
tu aūt eris ei in his q̄ ad deum a
ptinēt. Virgā q̄z hāc sume ī manu tua: in q̄ facturus es signa.
Abijt moyses ⁊ reuersus ē ad ie b c
ſ alias socerum.
tro cognatū suū. Dixitq̄ ei: Uada ⁊ reuertar ad fratres meos ī egyptum: vt videaz si adhuc viuāt. Cui ait ietro: Uade ī pace. e
Dixit ḡ dñs ad moysen ī madian: Uade ⁊ reuertere ī egyptū.
ſ tollere.
Mortui sunt enī oēs q̄ q̄rebant
ſ ecclesiam.
aīaz tuā. Tulit ḡ moyses vxorē b
ſ Et singulos sanctos.
suā ⁊ filios suos: ⁊ imposuit eos f
a ſ vt stultitiā ⁊ lasciuiam carnis opprimerent.
b ſ super scapsuz qui est asinus fortis qui peccata nostra portauit.
sup asinū: reuersusq̄ ē ī egyptū: portās virgā dei ī manu sua. Dixitq̄ ei dñs reuertēti ī egyptuz: g h
ſ in potestate.
Uide vt oia ostēta q̄ posui ī manu tua facias coram pharaone. i
ſ indurari pmittam ſ Nisi coactus. ſ.
Ego īdurabo cor ei⁹ ⁊ nō dimittet pp̄lm: Diceſq̄ ad eū: Hec dic k
ſ Cuius tu seruus.
ſ quia primitiua ecclesia de iudeis. ſ quia in patriarchis primus electus est ad cultum vnius dei.
dñs: Filius meus p̄mogenitus l
ſ peccaris irretitum.
isrl̄: Dixi tibi: Dimitte filiū meum vt seruiat mihi: ⁊ noluisti dimittere eum. Ecce ego interficiam filium tuum p̄mogenituz. m
Cunq̄ esset in itinere in diuerso n o
rio occurrit ei dominus: et volebat occidere eum. Tulit ilico se q
a ſ Moysen vel infantem incircūcisum.
ſ quasi cognoscens quare interficere vellet.
ſ petra aūt erat christus.
phora accutissimam petram: et
ſ angeli vel sanguis effluens pedes pueri.
circūcidit p̄putiū filij sui Teti- r
gitq̄ pedes eius et ait: Spōsus s t

a Tu aūt eris ei ī his q̄ ad deū ptinēt. i. accipies ordinationez meā ⁊ leges a me īmediate: ⁊ ipe eas p te sibi relatas ōnūciabit pplo. b Abijt moyses. Hic ꝓpr describit cōmissiōis moysi facte executio. ⁊ primo respectu termini a q̄ moyses recessit. scdo respectu spacij p quod incessit. ibi: Cūq̄ esset ī itinere. tertio respectu termini ad quem accessit. ibi: Uenerūt q̄z simul. Circa primū dicitur. Abijt moyses. reuertens de monte sinai. c Ad ietro. nolebat enī recedere absq̄ licentia ei⁹: tum quia iurauerat manere cum eo: tū q⁹ nō poterat secū ducere vxorē et filios sine voluntate eius. d Cognatū suum. i. affinitate coniunctum. vnde ⁊ in hebreo habet. Socerū suū. e Cui ait ietro: vade ī pace. erat enī bō rationabilis. et iō noluit eū impedire. Jacob aūt recessit a laban licentia nō petita: q⁹ sciebat eū esse hominē fraudulētū sic dictū fuit Gen. xxxj. f Et iposuit eos sup asinū. Dicūt hebrei q̄ iste est asin⁹ q̄ portauit ligna holocausti q̄n abraā voluit īmolare isaac: ō q̄ habet Gen. xxij. et q̄ eūdē asinū equitatur⁹ ē rex messias q̄n veiet: ō q̄ hr Zach. ix. Ecce rex tu⁹ veiet tibi ⁊c. ⁊ iō poterat tm̄ on⁹ portare: ſz istud apparet oīno ficticiū iō dicendū q̄ ibi accipit singulare p̄ plāli. Sup asinū. i. asinos. q⁹ vn⁹ nō sufficeret ad portādū tot psonas. g Portās virgā dei. sic aūt nominabat: tū q⁹ ex p̄cepto dei erat portanda: tū q⁹ p eā erāt miracula dei fienda.

h Dixitq̄ ei dñs reuertēti. i. ad reuertēdū se disponenti. i Uide vt oia ostēta. i. mirabilia ostēsiōe digna. k Ego indurabo cor ei⁹. Hoc p̄dixit dñs futuz: vt nō admiret moyses q̄n videbit effectū. Sciēdū tū q⁹ dñs nō est causa obdurātiōis cordis inq̄tū est peccatū: ſz hoc modo est a libero arbitrio. Dñs aūt ē causa īduratiōis inq̄tū ē q̄dā pena: q⁹ i penā peccati ppetrati subtrahit grāz: cui⁹ ē cor mollificare. et iō ea subtracta sequit: īduratio cordis humani ī malo suo. l Filius me⁹ p̄mogenit⁹ isrl̄. i. dignior ī pplis: ⁊ cui maiora bona reseruant̄ ⁊ maxie q⁹ vnigenit⁹ dei filius: q̄ ē p̄mogenitus oīs creature. vt ꝺr Colos. j. Erat de isrl̄ fm carnē nascitur⁹. m Ecce ego īterficiā filiū tuū p̄mogenitū. ista fuit vltima pena egyptijs inflicta. ⁊ tñ denunciat̄ ꝺ p̄mo: q⁹ q̄ illa sunt p̄ora in intētiōe: sūt posteriora ī executiōe. n Cūq̄ eēt in itinere. Hic ꝓpter describit̄ recessus moysi q̄ntū ad spaciū p q⁹ īcessit. cū ꝺr: Cūq̄ eēt in itinere reuertēdo ī egyptuz. o In diuersorio. i. ī hospitio ad q⁹ diuerterat p refectiōe vel quiete nocturna. p Occurrit ei dñs ⁊ volebat occidere eū. illud eū fm alios refertur ad moysen: quē volebat dom⁹ occidere: eo q⁹ ducebat secū elieçer filiū suū incircūcisuz. Serson aūt circūciderat ī terra madian. Alij aūt dicūt q⁹ refertur ad elieçer quē volebat occidere: eo q⁹ erat īcircūcisus: ⁊ tū ducebat̄ ī egyptū ad mortandū inter filios israel qui erāt circūcisi. Sz istud nō videt̄ cōuenienter dictū: q⁹ ille puer nondū venerat ad etatē adultam: ⁊ iō nō erat ī culpa ex dilatiōe nimia sue circūcisiōis: nec puniendus: sed pater q̄ habebat ei⁹ curā: sic fuit declaratū Gen. xvij. ⁊ ideo primū dictū melius videt̄. s. q⁹ referr̄ ad moysen. q Tulit ilico sephora acutissimā petrā. Hebrei dicūt. Acie vl nouaculam. r Et circūcidit p̄putiū filij sui. q⁹ p verbū moysi vel angeli volētis occidere moysen cognouit q⁹ illa inuasio angeli erat ppter hoc q⁹ filius ei⁹ nō erat circūcisus. s Tetigitq̄ pedes ei⁹. i. filij sui circūcisi: ad cuius pedes manauit sanguis ex incisione. t Et ait: Spōsus sanguinum tu mihi es. i. fere ppter te sponsus meus moyses fuit occisus. Aliter exponitur: vt li eius referatur ad moysen ad cuius pedes

id est spiritussancti doctrina: vel illa petra de qua dicit: petra
1. Cor..o.b aũt erat christus: expoliat: vt mundet ab omni inquinamẽto
Col.3.b carnis ⁊ spiritus: ⁊ exuat veterẽ hominem cum actibus suis. Stat enim sanguis circũcisionis quando corruptibile hoc induet incorruptionẽ. a Dixitq dñs. Hrige. Occurrit aaron moysi et exiuit ɔ egypto. Sed interest vbi occurrat moysi: cui⁹ os aperiẽdũ est a domino: occurrit aũt in montem dei. Merito os eius aperitur qui occurrit in montez dei. petrus iacobus et iohãnes in monte ⁊ transfiguratus dominum iesum videre meruerunt: ⁊ moysen et heliam cum ipso in gloria. Tu quoq nisi ascenderes montẽ dei: ⁊ ibi occurreres moysi. i. nisi excelsũ legis sensum ascenderis: nisi spiritalis intelligentie cacumen inuaseris nõ est hostium apertũ a domino. Si in humili
b loco littere steteris: nõ occurristi moysi in montem dei: non os tuum aperuit deus: neq instruxit que te oporteat loqui: nisi aaron moysi in monte occurrisset: nisi eius sensum vidisset ardui nõ ei loqueretur verba dei neq virtutem signorum tradidisset: neq participes tanti mysterij cõciuisset.

Nico. de lv.

b Dimittit. piecit preputium filij sui abscisum. ɔ. Sponsus sanguinũ tu mihi es. i. propter te qui es sponsus meus: ne te angelus occideret: sanguis filij mei effusus est. et ista expositio secũda magis concordat littere sequẽti. cum dicit:

a Et dimisit eum. quia indignata recessit a moyse: ⁊ rediit ad patrez suum cũ filijs suis: vt patet ex eo qɔ habet infra. xviij. ca. ſ. q ietro venit ad moysen in deserto: adducens secuz vxorẽ moysi ⁊ filios eius. placuit etiaz moysi q ipsa rediret cuz filijs: quia pcepit tunc q nõ esset nisi oneri q̃stuz ad negocium ꝑ quo ibat. b Dixitq dominus ad aaron. ex hoc ptz q aaron tanq̃ prophetа habuit reuelationem domini. hoc ptz ex eo q dicit. j. Reg. ij. ad heli. Hec dicit dominus: Rũq̃d nõ aperte reuelaꝝ sum domui patris tui cum esset in egypto ⁊c. Heli enī descendit de aaron. c Qui prexit obuiam ei in montem dei. i. in montez sinai qui vocatur mons dei ratione predicta. iij. ca. d Venerunteq simul. Hic ꝑsr describit accessus moysi ad terminum ad quez: vbi manifestauit causam aduentus sui. primo senioribus ꝓpli. cũ ɔ:: e Et ꝙgregauerit cũctos seniores. i. ꝓpli iudices: vt dictũ est. ſ. iij. ca. Et postea aarõ q erat eloq̃ntior: ⁊ habebat vocẽ magꝝ audibilẽ: ✻ba q̃ dixerat dñs moysi ꝑposuit coram populo et hoc est qɔ dicitur: Locutusq est aaron ⁊c.

f Et fecit signa. p̃dicta in principio huius ca. nõ tamẽ per seipm: sed ꝑ moysen cui⁹ erat facere signa p̃dicta coram populo israel: quod patet ꝑ signum manus sue facte leprose ⁊ iterũ sanate: quod non potest dici de aaron. g Et credidit ꝓpl⁹. visis signis. h Et ꝑpli adorauerũt. ꝑ grarũactiõe. Ca. IIII

Moraliter.

Hic agit de missiõe moysi i egyptũ ꝑ quẽ designat p̃dicator missus ad p̃dicãdũ i q̃ debẽt esse tria. Primũ ẽ carnis mortificatio. j. Cor. ix. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo ne forte cum aliis predicauerim ipse reprobus efficiar: qz tñ debet esse mensurata ratione ſm illud Ro. xij. exhibeatis corpora vestra hostiã viuentem sanctã deo placentem rationabile obsequiũ vestrum. et hoc significat: † Per virgã in colubrũ ꝑuersaz. nam ꝑ virgã que correctionẽ significat intelligit carnis castigatio ⁊ ꝑ colubrũ prudẽtia q̃ ẽ recta ratio agibilium Matth. x. Estote ġ prudẽtes sicut serpẽtes: et simplices sicut colũbe.

Secm est discretio ad discernendum inter leprã ⁊ nõ leprãz et hoc designat: † Per manũ moysi que leprosa atq̃ munda de

ſ angelo ħ blandiendo dicit q̃si sicut carnaliter nupsi moysi: ita tibi effusione filij mei sanguinis.
ſ irata scilicet circũciso puero: reuersa est in madian ad patrem suum vnde postea legitur quod ietro occurrerit moysi in deserto dicens: en ego ⁊ vxor tua et pueri tui.

sanguinum tu mihi es. Et dimi/
a ſ paruulum circũcisum vel moysen.
sit eũm postq̃ dixerat: sponsus a
a ſ sacram.
sanguinum tu mihi es ob circũci
ſ inspirando vel ꝑ aliquẽ exterius monendo.
a sionem. Dixitq dominus ad aa/ b
a ſ quibuslibet sanctis qui sunt membra summi sacerdotis. b ſ legi.
ron: Vade in occursum moysi in
ſ vt in solitudie melio⁹ intelligat legis mysteriũ.
desertũ. Qui perrexit ei obuiam c
a ſ Eminentiam virtutum et spiritualis intelligentie. b ſ quia cũ talibus lex pacem habet cos qui morantur in humilitate littere odit ⁊ horret.
in a montẽ dei: et osculatus est eũ.
a ſ lex. b ſ vero montano. i. spirituali viro.
Arrauitq̃ b moyses aaron omia
ſ Lex tantum que dei sunt loquitur.
verba domini ꝓ quibus mise/
rat eum: et signa que manduca/
a ſ Lex et sacerdos.
uerat. Venerunteq̃ simul ⁊ cõgre d
a ſ vt maioris auctoritatis esset. e
gauerunt cunctos seniores filio/
ſ quorũ viget cõsilium et sapientia.
ſ Labia sacerdotis custodiunt scientiam ⁊c.
rum israel. Locutusq̃ est aaron
omnia verba que dixerat domi/
nus ad moysen: et fecit signa co/ f
ſ domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis.
rã ꝑpl⁹: ⁊ credidit populus. Au/ g
dierũteq̃ q visitasset dominus fi/
lios israel: ⁊ q respexisset afflictio
ſ Humiles corde et corpore.
nem eorũ: et proni adorauerũt. h

Tertiũ est passiõis christi meditatio. ſ. Cor. ij. Nõ iudicaui me aliq̃d scire inter vos nisi iesum xp̃m ⁊ hũc crucifixũ ⁊ significat: † Per aquam in sanguinẽ cõuersam. predicator tñ sic dispositus insufficientẽ se reputare debet. iõ sequit: a† Obsecro dñe nõ sum eloquẽs ⁊c. sic dixit Hiere. A a a dñe deus ecce nescio loqui debeo etiã desiderare adiutores in verbi dei p̃dicatiõe. iõ sequitur:

g† Obsecro domine mitte quẽ missurus es. Unde ⁊ saluator dicit Luc. x. Rogate dñm messis vt mittat operarios in messem suã. Et qɔ tali p̃dicatori a deo misso credẽdũ ẽ. iõ sequit in fine ca. † Feĉ signa coram ꝑpl⁹ ⁊ credidit populus. In ca. iiij. vbi ɔr in postilla: Dixit dominus ad eum.

Additio. j.

Nõ videt rõnabile q moyses dubitasset q deꝰ posset supplere defectum suũ. verba enī dñi ad moysen in ħ ca. vident meliꝰ exponi ꝓformit ad p̃dicta in p̃cedẽti ca. Dixerat enī dñs ad moysen i sñia: q iõ elegerat eũ impotẽtẽ ⁊ insufficientẽ vt eẽt signũ q liberatio ꝑpli fiebat x̄tute diuina tm: vt fuit expositũ i additiõe sup illd x̄bũ: hoc habeħ sig. ⁊c. Hũc aũt pari rõne rñdit ad õfectũ eloq̃ntie: quẽ moyses allegabat ad excusandũ se ab officio sibi iũcto. q. ɔ. Tu scis q ego sũ q̃ feci os hois: vñ si vellẽ te facere eloquẽtẽ ⁊ disertũ i locutiõe possem: sz ħ nõ expedit: ne liberatio ꝑpli attribuat hũane psuasiõi. In eodẽ ca. iiij. vbi dicitur i postilla: Obsecro inquit dñe ⁊c.

Additio. ij.

Quidã hebreorũ spãliẽ Ra. Sa. aliẽ exponũt hũc passuz. ſ. Mitte quẽ missur⁹ es. dicũt ei q moyses nõ erat introducturꝰ ꝑpl⁹m i trã ꝓmissiõis ꝓut i ꝓma ei⁹ reuelatiõe facta dictuz fuit. sed et credebat q aliꝰ erat a deo mittẽdus i redẽptionẽ finalẽ: ⁊ iõ petebat q aliq̃ illoz mittẽdoz mitteret q̃rũ vtrũq̃ dignioꝛẽ se estimabat: ⁊ qz ħ videbat ꝓ ꝓordinationẽ diuinã petere idcirco seq̃t: Irat⁹ dñs i moysen ⁊ ſm hãc expositiõez videt q moyses peccauerit: vñ nec dñs petitiõez suã i ħ exaudiuit. fuit tñ ei⁹ petitũ dignũ venia qz magꝝ ꝓcedebat ex magna hũilitate q̃ ex ĩcrudelitate seu ĩobedientia. In eo. ca. iiij. vbi ɔr i postil. Aliẽ exponit vt li ei⁹ referat ad moysen ⁊c.

Additio. iij.

Nõ videt bñ exponi illud verbum: Et dimisit eum de sephora: prout in postilla. nam legitur. j. xviij. ca. de ietro q tulit sephorã vxorẽ moysi quã remiserat Ex q̃ ꝑz q vxor moysi ñ dimisit eũ: sz ecõtra. ſ. moyses remisit vxorẽ. Nõ aũt huiꝰ remissiõis hr i glo. ibidẽ. ſ. vt expeditior eẽt i ope dñi. vñ ꝑ ħ qɔ ɔr ħ: Dimisit eũ. intelligit q moyses dimisit filiũ suũ nouit circũcisũ vt expeditior eẽt i officio sibi cõmisso: vt dictũ est. ⁊ ne ꝑclitaret i via. ⁊ ꝑ ꝑns dimisit matrẽ. eo q ei cura nutritiõis ꝓncipaliter incũbebat.

Replica

correctorij ꝓtra Burgeñ. In ca. iiij. vbi postillator exponit illud. Dimisit eũ de sephora vxore moysi ĩdignata: ħ locꝰ brevitate obscurꝰ ẽ: vt dicit b. Augꝰ. ꝑ magistrũ histo. allegat⁹: ideo mltipliciꝰ a multis exponit Sz cũ postillator elegit expositiõez glo. ĩterlinearis. Burgeñ. eũ reprehẽdit ex debili argumẽto: qɔ fundat i eo qɔ. j. xviij. ca. ɔr moyses sephorã remisisse: arguẽs ex ħ q sephora ħ moysen ñ dimiserit sz potiꝰ ecõtra. Sz ħ argumẽtuz modicũ videt ꝓcludere: qz pot vtrũq̃ stare: ⁊ q sephora dimisit moysen: ⁊ q moyses remiserit sephoram. moyses sentiens irã vxoris ⁊ volũtatẽ dimittẽdi eũ ñ reliq̃t eã solã vagari cũ filijs suis reuertẽdo i terrã madiã: sz assignauit familiã reducẽtẽ: ⁊ sic remisit eã ne pateret eiꝰ iurgia: ⁊ vt eẽt i negocio cõmisso expeditior ⁊ tãgit glo. loci allegati.

✻ Post

¶ a Mitte populum meū. Orige. Alr. Nō vult moyses vt populus in
d egypto positus seruiat deo: sed exeat in desertū et ibi seruiat. Dum
enim quis in tenebrosis seculi actibus manet: ꝛ in negociorum ob
Mat. 6.b scuritate versatur: nō potest seruire deo. Non enim potest seruire domino
ꝛ mammone. Exeūdum est ergo de egypto: relinquendus est mundus: nō
loco sed animo: si voluimus seruire domino. Inde
1. Joh. 2.b Johannes ait. Filioli nolite diligere mundū neq̄ ea que in mundo sunt. b Quis est do. Superbiam diaboli exprimit qui subdi deo ꝓtemnēs ait:
*Esa. 14.b Similis ero altissimo. Et q̄si de dñi natiuitate du/
Mat. 4.a bitans dicit: Si filius dei es: dic vt lapides isti panes fiāt. Postea xo quasi coacti demones clama/
Mat. 8.b uerūt: quid venisti ante tempus torquere nos. Scimus q̄ es filius dei. Post tormēta sciūt que añ scire noluerant. Pharao quoq̄ verberatus ꝓ se supplicari ad dñm rogat. Quis est dominꝰ vt audiaꝫ
Exo. 5.a vocem eius ꝛc. Vides quid agit cruda superbia? videbis paulo post q̄ntum ꝓficit in flagellis: q̄ntū melioꝛ verberatꝰ efficit: qui modo dicit nescio dominū: verberatꝰ dicturꝰ est: Orate ꝓ me dñm. Nemo ergo ita ineruditus sit diuine discipline: vt flagella diuina pniciem putet et penalem interitum. Ecce etiā pharao durissimus ꝓficit verberatꝰ. ante enim verbera dominū nescit: verberatusq̄ ꝓ se rogat supplicari: et proficiens in penis scita agnoscere cur puniatur. Nescio ait dominum. In euangelio verberatus emendat hanc vocem: quia de/
Joh. 4.f mones clamauerunt: Scimus te quis sis. Tu es filius dei viui. Post flagella etiam israel dimittet:
2. Coꝛ. 6.c ꝛ etiam vrgebit exire. Nulla enim societas luci ad tenebras. Nulla pars fideli cum infideli.

c Deus hebreoꝝ vocauit nos ꝛc. Aug⁹. Queritur quomodo populo dicaf q̄ mādauit deus eiecturum se eos de egypto in terraꝫ chanaan. Pharaoni autē dicitur q̄ trium dieruꝫ iter exire vellēt in deserto immolare deo suo ex mandato eius. Sz intelligēdum est: q̄uis deus sciret quid esset facturus quoniam prescīebat pharaonem nō consensurum ad populum dimittendum. Illud primum dictum esse: qđ primo fieret si ille dimitteret: vt enim sic fierent omnia: quomodo sequēs scriptura testatur pharaonis contumacia ꝛ suoꝝ meruit. Neq̄ enim mendaciter deus quod scit nunq̄ facturum cui iubetur: vt iustum
Mozalr. iudicium consequatur. Orige. Moꝛ. Iter triduum de egypto proficiscimur: si ita nos ab omni inquinamento anime ꝛ coꝛporis ac spiritus conseruemus vt integer spiritus noster et anima et coꝛpus in diem christi seruetur. Orige. Triduum iter proficiscimur de egypto: si rationabilem: moralem: naturalem sapientiam de rebus mundialibus auferentes ad instituta diuina conuertimus. Tridui iter de egypto proficiscimur: si purificantes in nobis dicta facta vel cogitata (Tria sunt enim hic per que homīes peccare possunt) efficiamur mundi coꝛde: vt deū videre possimus. Princeps vero egypti vbi videt se vehementius vrgeri: vt dimittat ppl'm dei: secundo loco cupit impetrare: vt nō longius abeant: ne totum triduum proficiscantur. Dicens non longe abeatis: non vult longe a se fieri populuꝫ dei: Vult enim si non in facto vel in sermone peccare. si non in sermone: vel in cogitatione. Non vult vt totuꝫ triduum a se proficiscantur. Vult in nobis vel vnum diem in alijs duos. In alijs totum triduuꝫ possidere. Beati illi qui ab eo totum triduum recedunt.

d Viam trium dierum in solitudinem ꝛc. Jsid. Viam trium dierum ambulamus. exeuntes de egypto: vt ad locum perueniamus vbi īmolare de/
Joh. 14.a bemus domino. Hec via christus est: qui ait: Ego sum via veritas et vita. Qui enim confessus fuerit christum coꝛde: et crediderit coꝛde q̄ deus illum suscitauit tertia die: saluus erit perueniens ad locum in quo immoletur sacrificium laudis. Strabus. Viam trium dierum in solitu. ꝛc. Tertia mā sione. postq̄ transierunt mare rubꝝum: peruenerūt etham: qui locus etiam mara vocatur: propter amaras aquas. Vel trium dierum: id est triuꝫ mensium: quia tertio mense postq̄ de egypto exierunt peruenerūt syna vbi sacrificauerunt et legem acceperunt: vbi erectum est et tabernaculum.

Orige. Nunc quoq̄ moyses quem habemus nobiscum: habemus enim moysen et prophetas: id est lex dei vult te educere de egypto: si audias eū vult te longe facere a pharaone: eruere de opere luti ꝛ palearum. si tamen audias et spiritaliter intelligas: non vult te in carnis et in tenebrarū actibus permanere: sed exire ad heremum: ad locum scilicet pturbatiōibus et fluctibus seculi vacuum: et ad quietem silentij. Verba enim sapientie in silentio et quiete discuntur. In hoc loco poteris domino immolare: legē dei et virtutem diuine vocis agnoscere. Ideo cupit moyses te eijcere de fluctibus negociorum et strepitu populoꝝ: et de egypto: id est de tenebris ignorantie: vt legem dei audias: et lucem scientie capias.

¶ Quare

a Ost hec. Post q̄ descripta ē ꝓ La. V
p uisio ducis ppl'm isrl's egypto educētis: hic cōsequēter describit flagellatio regi populum detinētis: et q̄ illa punitio iudiciaria est. ideo premittitur monitio ex verbis. secūdo monitio cū signis additis in principio. vij. ca. ꝛ tertio subdit punitio in decem plagis: circa medium eiusdez ca. ibi: Dixit autē dñs ad moysen ingrauatū est ꝛc. Circa primū ꝑmo ponit munitio ꝛ regis dura respōsio. et secūdo ppli aggrauatio. ibi: Dixitq̄ pharao. Circa primum dicit sic: Post hec. i. post/q̄ populus israel crediderat moysi de eius liberatione: vt dictum est in fine precedentis cā.

b Ingressi sūt moyses et aaron. Sed queritur hic: vbi erāt senes populi israel de quibus dixerat dominus q̄ ingredē rentur cum moyse ad regem egypti: vt dictū est ꝫ. iij. ca. Dicūt hebrei q̄ remanserunt ducti timore regis: ꝛ propter ꝫ impediti sunt accedere ad dominum cuꝫ moyse: vt habetur. j. xxiij. ca. Sed hoc videt falsum: q̄ aaron qui hic ingressus ē cum moyse: eodē modo tunc impeditus fuit: q̄ solus moyses accedere iussus est: vt ibidem dicitur: et ideo melius dicitur ab alijs q̄ senes ingressi sunt ad regē sicut dixerat dominꝰ: sed solū scriptura facit mentionem de moyse ꝛ aaron: quia erant principales ꝛ quia eis erat cōmissum negocium. c Hec dicē dominus. in sua munitiōe auctoritatē domini ꝑmittūt: vt sit efficatioꝛ ad regem inclinandū: sed rex ecōtrario respondit contemptibiliter dicēs: d Quis est dominꝰ vt audiam vocez eius. ac si diceret: non est tante auctoritatis q̄ debeam ei obedire. Respondit etiam infideliter dicens: e Nescio dominum. licet enim deum esse fm Anselmū sit per se notum: ꝛ per ꝓsequens eius noticia inserta est naturaliter menti humane: ꝫ tamen est incq̄tum mens humana deum esse cogitat id quod estimat maximum in entibus: sed sub ista determinatione q̄ sit deus populi israel per fidem ꝛ cultum specialem ꝓut sonabant verba moysi: deum esse nō est naturaliter notum: et sic respondit rex. Nescio dominum. quia egyptij infideles ꝛ idolatre existentes colebant animalia tanq̄ deos. Respondit etiam inobediēter dicens: Et israel non dimittam. f Dixeruntq̄. exponētes causam ꝑdicte monitiōis. g Dei hebreoꝝ vocauit nos. cui tenemur obedire.

b Vt eamꝰ viam triuꝫ dieruꝫ. Jstud est. ꝫ. exꝓsitū. iij. ca. Addūt tamē aliqui q̄ ꝓ tres dies intelliguntur tres menses: q̄ in tertio mense ab exitu de egypto venēt ad montē sinai: vt habet j. xix. ca. ꝛ ibi sacrificauerūt dño. In sacra ei scriptura aliq̄n accipit dies ꝓ anno: vt Ezech. iij. ꝛ eodem mō dicūt q̄ accipit ꝓ mense. i Ne forte accidat nobis pest'. q̄ ꝓuenit ex coꝛruptiōe aeris. k Aut gladius. qui ꝓuenit ex inuasione hostis. l Dit ad eos rex. sicut dure respōderat loquendo contra dominū ita dure respondet loquendo contra moysen et aaron dicens:

¶ Quare

a Quare moyses et aaron ꝛc. Dixit. Dum secuz est populus ꝛ lutuz aut laterem operatur. dum ī paleis est occupatus: nō putat esse peruersum: sed recte incedere. Si ẏo dicat volo ire dierum triū viā ꝛ seruire domino puerti populum dicit per moysen ꝛ aaron. Hodie q̄z si moyses ꝛ aaron: id est prophetic⁹ ꝛ sacerdotalis sermo: animam sollicitet ad seruitutem dei: exire de seculo: renunciare omnibus q̄ne possidet: attendere legi et verbo dei: continuo audies vnanimes et amicos pharaonis dicentes: Videte quomodo seducū tur homines: et peruertū/tur adolescentes: ne laborent: ne militent ne agant aliquid quod prosit: relictis rebus necessarijs ineptias sectantur et ocium. Quid est seruire deo: laborare nolunt et ocij occasiones querunt: hec erant tūc verba pharaonis: hec ꝛ nūc amici ei⁹ loquūtur: nec solū verbis: ſz et verberib⁹ persequuntur: flagellari iubet scribas hebreorum: paleas non dari: opus exigi. hec passi sūt patres ꝛ nunc dei ppl's patitur. Qui se ex integro p̄ncipi huius mundi tradiderunt: prospere agunt: oīa vt putant feliciter eueniunt. Seruis autem dei: etiam victus paruus et humilis non succedit. Hec sūt enim palee que dabantur a pharaone. Unde quidā fatigati dicunt ad pharaonem quid tu affligis populum tuū? Superati enī verberibus a fide cadunt et confitentur se esse pharaonis populum. Nō enī oīnis qui ex israel hi sunt israelite.

b Opprimantur operibus et expleant ea. ꝛc. Ex quo loq̄ cepit moyses ad pharaonem magis affligitur populus dei: ex quo ī animam sermo dei peruenit: diabolus acriuſ insurgit: et maiora vitia immittit. Prius enim q̄z sermo dei veīret qui argueret vitia: in pace durabant. At vbi veīt: turbatio magna consurgit.

c Flagellatiq̄z sunt qui preerāt ꝛc. Filij israel grauius attriti sunt: postq̄z ō egypto egredi statuerūt: quia qui mundo ꝛ prauis operibus renunciare volunt seruoribus tentationibus a diabolo īpugnantur.

Videat

a ſ princeps tenebrarum harum. b ſ pphetic⁹ ꝛ sacerdotalis sermo.

a rex egypti: Quare moyses et aaron sollicitatis populū? imponēs eis q̄ velint mouere seditionem: ꝛ sic agere contra regiaz maiestatem. b Ite ad onera vestra. Ex quo patet q̄ erat eius intentio: vt affligerentur oneribus: sicut ꝛ alij: sed populus eis ꝛ alijs senibus parcebat de labore manuali. Numerus enī determinatus lateruz imponebatur populo per singulos dies: vt patet ex sequentibus: et cōmunis populus maiori laborī se supponebat ad reddendum numerū predictuz: vt moyses ꝛ alij predicti essent a tali labore liberi. c Dixitq̄z pharao. Hic describitur aggrauatio regis: et primo super populuz in generali. secundo ex hoc p̄nter ostēdit afflictio moysi. ibi: Decurrerūtq̄z. Circa p̄mū tāgit causa aggrauatiōis. cū dicit: d Multus est populus. scilicet filiorū israel. Videtis q̄ turba succreuerit. Sed queritur q̄ modo hoc potest esse: quia edictum fuit a rege ō masculis ībergendis: vt predictum est. j. ca. Dicendum q̄ illud edictum tanq̄z nimis crudele fuerat reuocatum. e Ecce magis si dederitis eis requiem ab operib⁹. ac si diceret ex ō lucide pz q̄ sūt magī opib⁹ affligendi vt sic min⁹ possint vacare generatiōi. f Precepit g ī die illo p̄fectis operuz et exactoribus populi. Hic dicit Andreas q̄ exactores ꝛ prefecti erant idem homines ꝛ idem officiuz habētes: ſz ō patet falsum ex ō q̄ sequitur postea: Flagellatiq̄z sūt qui preerant operibus filiorum israel ab exactoribus pharaonis. nō est verisimile q̄ flagellarent ab egyptijs si eēnt egyptij: ꝛ iō dicēdū q̄ p̄fecti erant de filijs isr̄l et erant p̄stituti vt ꝑfm ad laborē īducerēt vt numerū latex ex actorib⁹ redderēt q̄ erāt egyptij. g Neq̄z vltra dabit paleas ō sūptu regis sic prius ad p̄ficiēdos lateres. Palee enī dicunt quicq̄d remanet de messe excusso grano: ꝛ talia cōmiscebant cuz luto vt lateres fortiores eēnt. ex talib⁹ autē fiebant edificia in egypto: quia rari lapides sunt ibi. h Nec minuetis quicq̄z. de magnitudine laterū nec ō multitudine prius imposita. i Flagellatiq̄z sunt. quia non poterant reddere numerum cōsuetum ex actoribus.

k Vociferati sunt. cuz clamore magno et miserabili: vt regē flecterent ad pietatem.

l Et iniuste agitur contra populum tuuz. Non dixerunt iniuste agis ne regem offenderēt et vt honoz regio deferrent: ſz dicūt. Iniuste agitur scilicet ab exactoribus tuis: ꝛ cōtra intentionem tuam: sed per hoc non īuenerūt aliquā graz: ꝛ p̄z lr̄a.

Occur.

a ſ mundanis. b ſ terreni laboris.

a populum ab opēribus suis? Ite ad onera ve- b
a ſ inuidet diabolus quia crescit dei populus.
c
d
e
stra. Dixitq̄z pharao: Multus est populus ter- d
ſ vt non exerceatis eos in operibus terrenis.
re. Videtis q̄ turba succreuerit: q̄to magis si de- e
f
derm⁹ eis requiem ab operibus? Precepit er- f
a ſ demonibus qui presunt diuersis vitijs. ſ quia vi sepe mala face
go in die illo p̄fectis operum et exactoribus
re compellunt si blanditijs nequeūt.
a ſ palee dabantur vt admixtione earum tenacius fieret opus vel vt ex eis lateres coquerentur: ideo autem maxime in egypto lateres fiebant: vt inde ciuitates fierent: quia ibi lapides non abundant. ſ vilem et parum victum.
populi dicens: Nequaq̄z vltra dabitis paleas g
a ſ fidelium. b ſ opera luti et carnis.
populo ad conficiendos latēres sicut prius: ſz h
ſ vt vndecunq̄z acquirant victū. ſ q̄si opera mala non min⁹ faciūt.
ipsi vadant ꝛ colligant stipulam: ꝛ mensuram
a ſ vt opib⁹ suis opprimant.
laterum quā prius faciebant: imponetis super
ſ gratis habente victualia.
eos: nec minuetis quicq̄z. Vacant enim et idcir- i
a ſ recedendo a diabolo. nō enim possunt deo seruire et mammone.
co vociferant dicentes: Eamus ꝛ sacrificemus
ſ vt obliuiscantur deum suum.
b deo nostro. Opprimantur operibus ꝛ expleāt
a ſ princeps egypti quicquid contra se dicitur mendacium dicit.
ea: vt nō acquiescant verbis mēdacib⁹. Igit a
a ſ ad tentandum. b ſ auditis preceptis magistri.
c ſ demones vel iniqui homines.
egressi p̄fecti operū et exactores ad populuz
a ſ Latenter suggerendo. b ſ ipso nomine terrent. c ſ Non ingra
dixerunt: Sic dicit pharao: Non do vobis pa- b
tis amplius benefaciam. ſ etiam inuiti de more seruietis mihi.
leas. Ite ꝛ colligite sicubi inuenire poteritis: b
nec minuetur quicq̄z de opere vestro. Dispersus est populus per omnem terraz egypti ad
ſ Quasi ex debito vigent pro consuetudine.
colligendas paleas. Prefecti quoq̄z operuz instabant dicentes: Complete opus vestrū quo-
ſ difficile est a consuetudine recedere.
tidie vt prius facere solebatis quando daban-
ſ diuersis persecutionibus et olim et nunc pre
tur vobis paleę. Flagellatiq̄z sunt qui preerāt i
positi populi dei afflicti sunt. ſ demonibus vel iniquis hominibus.
operibus filiorum israel ab exactoribus pharaonis dicentibus: quare non implestis mensuram laterum sicut prius: nec heri nec hodie?
Veneruntq̄z prepositi filiorum israel: et vocife k
a ſ victi verberibus dicunt se esse populum pharaonis qui ad temp⁹.
rati sunt ad pharaonez dicentes: Cur ita agis
credunt: et in tempore recedunt tentationis.
contra seruos tuos? Palee non dantur nobis
a ſ famulos se fatentur ne torqueantur.
et lateres similiter imperantur. En famuli tui
a ſ quasi parce populis tuis. b ſ ab exactoribus.
flagellis cedimur: et iniuste agitur contra po- l
ſ tanq̄z dicat beneficium subtraho quia nō agnoscitis.
pulum tuum. Qui ait: Vacatis ocio idcirco dicitis: Eamus et sacrificemus domino. Ite ergo et operemini. Palee non dabuntur vobis: et reddetis consuetum numerum laterum. Vi

¶ a Videat dñs ꝛc. Greg. Mo. Cū lux diuina cor humanū illustrat: mox a diabolo ꝑ succrescunt tēptamenta: vt plus tēptationib⁹ se vrgeri sentiat: ꝙ cū lucis interne radios nesciebat. vñ israelite postꝙ vocati sunt cōtra moysen decrescente labore cōquerunt dicentes: Videat dñs ꝛc. volentibus. n. ex egypto discedere paleas pharao subtraxerat: ꝛ eiusdez mensure opa requirebat. Quasi ꝙ ꝑ legem mens submurmurat: post cui⁹ ꝓgnitionem tētationum stimulos acriores portat: ꝛ ī eo ꝙ aduersario displicet videns sibi crescere labores ꝙsi fetere se in ocul' pharaōis dolet.

b Quonīā fetere ꝛc. Orige. Hex dicūt ꝙ⁹ uis nesciāt: Sicut cay
Job.11.f phas qui ait: Expedit vt vn⁹ moriat̄ ꝓ ppl'o quid dicere nesciebat.
1.Cor.2.d Sic. n. apl's ait. Christi bonus odor sumus aliꝫ ī vitā aliꝫ ī mortem. Ita ꝓphetic⁹ sermo suauis odor ē credentib⁹. dubijs ℞o et incredulis: ꝛ qui fatētur se populū pharaonis: odor execrabilis efficit̄. Ꝯpe ꝙz moyses dicit dño ex ꝙ locutus sum cū pharaone affli xisti populū tuū: quia anteꝙ sermo dei audiatur: nō est tribulatio vel tentatio: sed vbi signū belli tuba predicationis oñderit: tribulationū pugna ꝓsurgit. Ex ꝙ ℊ loq̄ cepit moyses et aaron ad pharaonē: affligit̄ popul⁹ dei ex quo in aīam tuā sermo dei ꝓfectus est: certamen intra te virtutibus contra vitia suscitatur: que ꝑius intra te in pace durabāt. Sz vbi facere cepit sermo dei cuiusꝙ discrimen: turbatio magna cōsurgit: ꝛ sine federe nascit̄ bellū: qz iniusticia iusticie nō cōuenit: nec sobrietati ebrietas: vel veritati mendaciū. Ꝯo nō turbemur si videmur odor execrabil' pharaoni. Execratio enī vitij ꝺz virt⁹. Sed sicut
Eph.6.c stetit moyses añ pharaonē: stemus ꝛ nos nō flectamur: succincti lūbos in veritate: ꝛ calciati pedes in ꝑparatione euāgelij pacis. Stamus aūt cōfidenter si dñm dep̄camur vt statu at pedes nr̄os sup firmā petrā ne moueant̄ pedes nostri. Stemus aūt. i. obsistamus ſm
1.Pet.5.c illud: Cui resistite fortes in fide: vt cito conteratur sathanas sub pedibus nr̄is. quanto. n. nos cōstanter ꝛ fortiter stam⁹: tāto pharao infirmus. Si aūt infirmi vel dubij ee cepimus validior fiet. Cū. n. eleuaret moyses manus: vincebat̄ amalech. Cū ꝙsi lassas deiceret: invalescebat. Nos ꝙ in ℞tute crucis ꝙ̄i extollam⁹ brachia: ꝛ leuem⁹ in oratiōe sctās man⁹ vt dei auxilium mereamur: hinc Jacob⁹ ait:
Jaco. 4.b Resistite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Agam⁹ ꝙ vt nō solū fugiat: sed cōterat̄ ſb pedib⁹ nr̄is. sic pharao extict⁹ ē ī ꝓfundo abyssi. Nos aūt si recedam⁹ de egypto vitior: fluct⁹ scli tanꝙ iter solidū enadim⁹ ꝑ ihm ꝙ̄m.

c Dñe cur af. Aug⁹. Nō sūt hec ℞ba cōtumacie vel idigtiōs: sz iq̄sitōis ꝛ oronis sic ex bis appet ꝙ dominus respondit. Non enim arguit in fidelitatem eius. sed q̄d sit facturus aperuit.

¶ Dixit dñs debantꝙ se ꝓpositi filiorū isr̄l in malū: eo ꝙ diceret eis: Nō mi
a ℣ cōtinue vult diabol⁹ ꝛ ministri eius opa mala fieri: vt vsu ꝛ consuetudine trahatur quisꝙ.
nuet̄ quicꝙ de lateribus ꝑ singū los dies. Occurreruntꝙ moysi ꝛ a
a ℣ imobiles in tentatione. ℣ quasi contrarij pusillanimitati eorum. b ℣ quia nolunt esse cū pharaone veri israelite.
aaron q̄ui stabant ex ad̄uerso: b
egredietes a pharaone: ꝛ dixerūt
a b ad eos: Videat dñs ꝛ iudicet: qm̄ c d
℣ sermo ꝓphēticus ꝛ sacerdotalis incredulis ꝛ q̄ sunt ppl's pharaonis odor execrabilis efficitur. ℣ odiosos nos fecistis.
fetere fecist̄ odorē nr̄m coram pha
℣ causam occasionis.
raone ꝛ seruis eius: ꝛ ꝑbuistis ei e
gladiū vt occideret nos. Reuer f
susꝙ moyses ad dñm ait: Dñe s
℣ vel tuum.
cur afflixisti populū istū? Quare b i
a ℣ ex q̄ in aīam tuā sermo dei ꝓfect⁹ ē certamē intra te virtutib⁹ cōtra vitia suscitatur.
misisti me? Ex eo enī q̄ ingressus sum ad pharaonē vt loquerer ex
noie tuo: afflixit ppl'm tuū ꝛ non liberasti eos.

debantꝙ se ꝓpositi filiorū isr̄l in malū: eo ꝙ diceret eis: Nō mi
a ℣ cōtinue vult diabol⁹ ꝛ ministri eius opa mala fieri: vt vsu ꝛ consuetudine trahatur quisꝙ.
nuet̄ quicꝙ de lateribus ꝑ singū los dies. Occurreruntꝙ moysi ꝛ a
a ℣ imobiles in tentatione. ℣ quasi contrarij pusillanimitati eorum. b ℣ quia nolunt esse cū pharaone veri israelite.
aaron q̄ui stabant ex ad̄uerso: b
egredietes a pharaone: ꝛ dixerūt
a b ad eos: Videat dñs ꝛ iudicet: qm̄ c d
℣ sermo ꝓphēticus ꝛ sacerdotalis incredulis ꝛ q̄ sunt ppl's pharaonis odor execrabilis efficitur. ℣ odiosos nos fecistis.
fetere fecist̄ odorē nr̄m coram pha
℣ causam occasionis.
raone ꝛ seruis eius: ꝛ ꝑbuistis ei e
gladiū vt occideret nos. Reuer f
susꝙ moyses ad dñm ait: Dñe s
℣ vel tuum.
cur afflixisti populū istū? Quare b i
a ℣ ex q̄ in aīam tuā sermo dei ꝓfect⁹ ē certamē intra te virtutib⁹ cōtra vitia suscitatur.
misisti me? Ex eo enī q̄ ingressus sum ad pharaonē vt loquerer ex
noie tuo: afflixit ppl'm tuū ꝛ non liberasti eos.

a Occurrerūtꝙ moysi. Hic ꝓ nr̄ oñdit̄ afflictio moysi et aaron in spāli: ꝛ ꝑmo ponitur dicta afflictio. scdo diuina ꝓsolatio. in principio. vj. ca. Afflictio aūt moysi oñdit̄ ꝓ nr̄ ex afflictione populi cum ꝺz: Occurrerūtꝙ moysi ꝙ̄ moyses et aaron fecerunt monitionē ꝑdictā egrediebant̄ a pharaone ꝓpositi tūc ingrediebant̄ et sic ex aduerso veniebāt. isti obuiā illis: et sic ℓi egredientes a pharaone referebantur ad moysen et aaron: sz ℔ videt̄ falsum: qz p⁹ monitionē factā a moyse pharao aggrauauit iugum ꝑpli et flagellati fuer̄t ꝑpositi ꝑdicti: eo ꝙ nō reddebant numerꝙ ipositū: ꝓpt̄ qđ iuerūt ad clamandū coram pharaone: vbi duꝝ responsum habuerunt. Ex q̄bus pz ꝙ inter monitionē factā ꝑ moysen et aaron ꝛ accessum ꝓpositoꝝ ad clamandū coram pharaone fluxerunt plures dies: ꝛ iō li egredientes a pharaone nō refertur ad moysen ꝛ aaron: sed ad ꝓpositos predictos: quoꝝ egressum a pharaone moyses et aaron expectabant stantes ex̄ domū regis vt scirent quale responsum habuissent. tanꝙ curā hūtes de bono populi. ꝛ iō qñ sciuerūt ꝙ ꝓpositi filioꝝ israel iuerunt ad pharaonē: ipi secuti sunt eos expectantes ex̄ domū regis exitū illoꝝ vt scirent regis responsum.

c Videat dñs et iudicet. i. puniat malū qđ fecistis nob. d Qm̄ fe. fe. ꝛc. i. nos abomiabiles ꝛ odiosos reddidistis. e Et ꝑbuistis ei gladiū. i. occasionē affligendi nos laboribus vsꝙ ad mortem.

f Reuersusꝙ moyses ad dñm. vbi apparet patientia moysi q̄ ꝙ̄is eet supior dict' ꝓpos't. tū ℞ba eoꝝ dura ꝛ pūgitiua patient̄ sustinuit qz videbat eos in passione positos: ex q̄ hūt supiores exēplū cessandi a correctione subditoꝝ ī passione positoꝝ donec trā seat passio nisi periculū ī mora ꝓbabilit̄ timeatur.

g Dñe cur afflixisti. i. affligere ꝑmisisti. h Populū istū ex q̄ appet charitas moysi: qz nō solū pungētib⁹ eū nō rūdit sed etiā ꝑ eis orauit. i Quare misisti me? ꝙsi diceret: ad liberādū eos me misisti ꝛ ipi ecōtrario magis ꝙ̄ pri⁹ sunt afflicti.

Moraliter. a† Post hec in Ca. V gressi sunt moyses et aaron et dixerūt pharaoni. Per moysen q̄ interpretat̄ extractus de aq̄s cōuenienter pōt itelligi status religionis extract⁹ de delitijs mūdanis. Per aaron pontificē intelligit̄ stat⁹ clericalis. existentes aūt ī ℔ duplici statu a dño destinant̄ vt ꝑ eoꝝ vitā doctrinā ꝛ orationē ppl's a ſuitute diaboli liberet̄. h† At eam⁹ viā triū dieꝝ in solitudinē ꝛ sacrificem⁹ dño. Per ℔ aūt intelligunt̄ cōtritio: confessio: et satisfactio: ꝛ sic offert̄ deo sacrificiū acceptū: fuit⁹ aūt diaboli ꝓsistit in luto ꝙ qđ intelligit̄ cōcupiscētia carnis: ꝛ fornace latex ꝑ quā itelligit̄ cōcupiscētia oculoꝝ. vñ dic̄ Boeti⁹ li. de consola. Seuior ignis⁹ ethne ardor amor habendi. ꝛ palea: ꝙ quā intelligit̄ supbia vite. eo ꝙ rapiat̄ a vento. g† Ne quaꝙ̄ dabitis vltra paleas ppl'o ꝛc. Diabol⁹. n. exaspat⁹ ꝺ volētes exire de ſuitute ei⁹ aliqñ subtrahit paleā. i. vanā gloriā vt ꝑ ℔ aggrauet suā ſuitutē sz inꝙ̄tū hec gloria ipedit aliqñ. graui⁹ pctm̄ sic gloria de fama honestatis ipedit vitū fornicatiōis: vt hr̄ in collationibus p̄m collatione Serapionis abbatis: et iō subtracta dicta gloria ꝑ ℔ q̄ hō non curat de fama honestatis vel eā paꝝ reputat labit̄ in petm̄ fornicationis vel adulterij qđ ꝑ infamiam facit odorē fetidū. iō post subtractionē paleaꝝ subdit̄: fetere fecistis odorem nostrum.

In ca. v. vbi dicitur in postilla: Hec dicit dominus in sua monitione au-

Additio. j. Verba pharaonis (ctoritatem domini premittunt. dicēt̄? Quis ē dñs. Ab expositoꝝ⁹ hebreoꝝ nō itelligunt̄ cōtēptibiliter sed solū interrogatiue dicta: ꝛ ē rō: nā ipi ꝓposuerunt pharaoni nomē dñi. Tetragrāmaton: vbi. n. ꝺz: Hec dic̄ dñs. ponit̄ illō nomē. pharaoni ℞o ꝑdictū nomē erat penit⁹ iḡtū: cū etiā ipi moysi fuerat noui ter reuelatum: vt dictum est: vnde dicit: Nescio dominū nec israel dimittam. q. d. loquimini mihi ex parte cuiusdam ignoti: vnde ꝛ non faciā q̄ petit̄. ipi ℞o rūderūt ꝓponentes nō ꝑmū nomē sibi iḡtū sz aliꝺ nomen quod sibi ꝺno tescebat. ꝛ ℔ cū ꝺz: Deus hebreoꝝ vocauit nos: genus enim hebreorum notum erat apud egyptios. dicebat enim filia pharaonis de pueris hebreorū. De infantibus hebreorum est hic supra. ij. ca. ꝛ sic sciebāt etiam eos habere ritū circūcisionis: ꝛ per ꝓ̄s hr̄e deum sepatum a dijs egyptiorum quo colebant aīalia tanꝙ deos. ꝛ ideo cum pharao rationabiliter q̄esiuisset. Quis est dñs? ignorans penitus hoc nomen ipi cōgrue satisfaciebant ei dicentes: Deus hebreorum vocauit nos: ꝙsi dicerent licet nō cognoscas deum sub pri mo noie saltem cognoscas sub secūdo. s. deus hebreoꝝ: sed doctores nostri cōit̄ exponunt predicta ℞ba pharaonis cōtēptibilit̄ dici et inobedienter qđ magis consonat littere. Nā post scdam ꝓpositionē in qua nomen sibi q̄dāmodo notum ꝓposuerunt magis ꝛ magis induratus est aggrauans populo onera: vt infra continetur.

v c* Non indica

a Non indicaui eis. Sic tibi p successiones. n. etatū creuit diuine ꝓgnitionis augmentum. Appuit dñs abrae: lo/
Ps.115. cutus est facie ad faciem cum moyse. Dauid vero ait: sup senes
[Dat.13.c intellexi. Apli dei filiū pñtē cernebant: et q̄d volebāt intro
gabāt: qb⁹ etiā dr. Multi reges ⁊ ꝓphe tē. f De ergastu.

Ca. VI

Nico. de lyra

A a Jxit dñs. Hic ꝓnr de scribit ipi⁹ moysi. cōsolatio. d et ꝑmo circa eū oñdit dr ꝓsolatio benigna. secdo describit ipi⁹ moysi genealogia. ibi: Jsti sūt ꝑncipes domox. Adhuc circa primū primo p̄mittit diuina cōsolatio. secdo eiusdē consolatiōis relatio. ibi: Narrauit ergo moyses. Circa primū cōsiderandum q dñs videns moysen afflictū: tū ex grauamine populi: tū ex eo q̄d imponebatur sibi: consolatur eū dicens.

b Nūc videbis. i. cito. c Que factur⁹ sum pharaoni. s. mirabilia alias inaudita. d Per manū. n. fortem. i. p potentiā meā eum fortiter flagellantē. e Dimittet eos. s. filios israel quos nunc fortiter retinet ⁊ violenter: ⁊ nō solū dimittet: sed etiam eiciet eos de terra sua: q̄ egyptij de morte ꝓmogenitox territi cogebāt filios israel exire. vt hr̄. j. xij. ca.

f Ego dñs qui apparui abrahā isaac ⁊ iacob in deo omnipotente ⁊ nomen meū adonai nō indicaui eis. q̄ dominus volebat consolari moysen vt dictum est: insinuat ei q̄ sit ei datur⁹ clariorem sui cognitionē q̄s patrib⁹ preteritis. Jstud tamen varie exponitur a doctorib⁹ catholicis ⁊ hebreis. Dicunt igitur aliqui doctores catholici q̄ hoc nomē adonai significat generale dominiū. lz aūt patrib⁹ p̄cedentib⁹ moysen ostenderit se dñm toti⁹ creature: nō tn ita pfecte sic moysi p transmutationē creaturax vt virge in serpentem et econuerso: et fluminis i sāguinē: ⁊ alijs signis mirabilib⁹ in q̄bus oñditur dominiū dei sup creaturas obedientes ei ad nutū ꝓtra naturę cursum: sed hoc non videtur sufficienter dictum: quia ipsi abrae oñdit similia cōuertendo vxorē loth in statuam salis: ⁊ in descensione ignis contra naturā sup sodomā ⁊ gomorram: vt hr̄ Gen. xix. ⁊ in multiplicatione aquax. xv. cubit. vltra cacumina montū tpe diluuij: ⁊ in creatione mundi de nihilo q̄ omnia notificata fuerunt abrae ab ipo deo. Jtem hoc nomen adonai q̄d significat generale dominiū nō ponit hic i hebreo cum dr: Nomen meum magnum tē. sed ibi est nomen domini tetragrāmaton: veruntamē q̄ istud nomen apud hebreos tāte sanctitatis reputatur q̄ nō debeat nominari nisi a summo sacerdote: et solū in bñdictionibus fiendis in templo: ideo loco illius noīs ꝓnunciatur hoc nomē adonai: sicut si apd nos hoc nomen deus ꝓpter sui sanctitatē non esset licitū nominare et loco illi⁹ vbicūq̄ inueniret scriptū ꝓnunciaret hoc nomē dñs: et hoc mō translatio nra hic habet hoc nomē adonai loco noīs dñi tetragrāmaton. nomen aūt dñi tetragrāmaton nō significat dominiū vt videt: et ideo predictus modus dicendi procedit ex ignorantia idiomatis hebrei: quia accipit nomen quod ꝓnunciatur loco illius q̄d scribitur. Sciendum igitur q̄ ad videndum quid dicendum sit de significatiōe nominū hebraicox videt recurrendū ad doctores hebreos antiquos. Dicit. n. Ra. Moyses loquēs de diuinis nominibus que in veteri testamento continentur q̄ aliqua nomina de deo dicuntur p respectū ad creaturas: vt creator dominus ⁊ silia. Alia aūt dicuntur de deo p modū qualitatū circa diuinā eētiam vt sapiens: bonus: omnipotens ⁊ similia: ⁊ alia per modum quantitatum vt imensus incircūscriptus: ⁊ per modum aliax ꝓprietatum: licet transeant in diuinam substantiā quātum ad rem significatā: sed nomen dñi tetragrāmaton significat diuinā eētiam purā ⁊ nudā ꝓut in se existit: circūscripto omni alio: ⁊ ideo est nomen incōmūicabile appropriatum soli deo: quia

d Jxit dñs ad moysen C. VI a
f Mirabilia.
Nūc videbis que facturus b c
a f potentiam diuinam sciret filium qui est virtus ⁊ sapientia patris.
sum pharaoni. Per manum eni d
fortem dimittet eos: et in manu e
a f q̄ nulla conuentio iusticie cum iniquitate.
f Secundo de ciuitate in ciuitatē.
robusta ejiciet illos de terra sua.
Locutusq̄ est dominus ad moy
a f antique promissionis facit mentionem tanq̄ in proximo completurus.
sen dicens: Ego dñs qui appa/ f
rui abrahā ⁊ isaac et iacob in deo
omnipotente: et nomen meum
a f quod interpretatur generaliter dominus: ⁊ est septimū in decē dei nomibus. b f sicut tibi.
adonay non indicaui eis. Pepi/ a
gi q̄z cuz eis fedus vt darem illis
f terram viuentium scilicet quam significat terra chanaan.
terrā chanaā: terrā pegrinatiōis
eox: in qua fuerūt aduenę. Ego g
f exaudiui.
audiui gemitum filiorum israel:
f .i. demones. f rectores tenebrarum harum vel iniqui homines.
quo egyptij oppresserūt eos: ⁊ re h
f promissionis.
cordatus sum pacti mei. Jdo dic
f tentationib⁹ mōdi in quibus tribulantur sancti.
a f Spualiter vel ad litteram.
filijs israel: Ego dñs qui educam i

Ca. VI

a Jxit dñs. Hic ꝓnr de scribit ipi⁹ moysi. cōsolatio. et ꝑmo circa eū oñdit dr ꝓsolatio benigna. secdo describit ipi⁹ moysi genealogia. ibi: Jsti sūt ꝑncipes domox. Adhuc circa primū primo p̄mittit diuina cōsolatio. secdo eiusdē consolatiōis relatio. ibi: Narrauit ergo moyses. Circa primū cōsiderandum q dñs videns moysen afflictū: tū ex grauamine populi: tū ex eo q̄d imponebatur sibi: consolatur eū dicens.

b Nūc videbis. i. cito. c Que factur⁹ sum pharaoni. s. mirabilia alias inaudita. d Per manū. n. fortem. i. p potentiā meā eum fortiter flagellantē. e Dimittet eos. s. filios israel quos nunc fortiter retinet ⁊ violenter: ⁊ nō solū dimittet: sed etiam eiciet eos de terra sua: q̄ egyptij de morte ꝓmogenitox territi cogebāt filios israel exire. vt hr̄. j. xij. ca.

f Ego dñs qui apparui abrahā isaac ⁊ iacob in deo omnipotente ⁊ nomen meū adonai nō indicaui eis. q̄ dominus volebat consolari moysen vt dictum est: insinuat ei q̄ sit ei datur⁹ clariorem sui cognitionē q̄s patrib⁹ preteritis. Jstud tamen varie exponitur a doctorib⁹ catholicis ⁊ hebreis. Dicunt igitur aliqui doctores catholici q̄ hoc nomē adonai significat generale dominiū. lz aūt patrib⁹ p̄cedentib⁹ moysen ostenderit se dñm toti⁹ creature: nō tn ita pfecte sic moysi p transmutationē creaturax vt virge in serpentem et econuerso: et fluminis i sāguinē: ⁊ alijs signis mirabilib⁹ in q̄bus oñditur dominiū dei sup creaturas obedientes ei ad nutū ꝓtra naturę cursum: sed hoc non videtur sufficienter dictum: quia ipsi abrae oñdit similia cōuertendo vxorē loth in statuam salis: ⁊ in descensione ignis contra naturā sup sodomā ⁊ gomorram: vt hr̄ Gen. xix. ⁊ in multiplicatione aquax. xv. cubit. vltra cacumina montū tpe diluuij: ⁊ in creatione mundi de nihilo q̄ omnia notificata fuerunt abrae ab ipo deo. Jtem hoc nomen adonai q̄d significat generale dominiū nō ponit hic i hebreo cum dr: Nomen meum magnum tē. sed ibi est nomen domini tetragrāmaton: veruntamē q̄ istud nomen apud hebreos tāte sanctitatis reputatur q̄ nō debeat nominari nisi a summo sacerdote: et solū in bñdictionibus fiendis in templo: ideo loco illius noīs ꝓnunciatur hoc nomē adonai: sicut si apd nos hoc nomen deus ꝓpter sui sanctitatē non esset licitū nominare et loco illi⁹ vbicūq̄ inueniret scriptū ꝓnunciaret hoc nomē dñs: et hoc mō translatio nra hic habet hoc nomē adonai loco noīs dñi tetragrāmaton. nomen aūt dñi tetragrāmaton nō significat dominiū vt videt: et ideo predictus modus dicendi procedit ex ignorantia idiomatis hebrei: quia accipit nomen quod ꝓnunciatur loco illius q̄d scribitur. Sciendum igitur q̄ ad videndum quid dicendum sit de significatiōe nominū hebraicox videt recurrendū ad doctores hebreos antiquos. Dicit. n. Ra. Moyses loquēs de diuinis nominibus que in veteri testamento continentur q̄ aliqua nomina de deo dicuntur p respectū ad creaturas: vt creator dominus ⁊ silia. Alia aūt dicuntur de deo p modū qualitatū circa diuinā eētiam vt sapiens: bonus: omnipotens ⁊ similia: ⁊ alia per modum quantitatum vt imensus incircūscriptus: ⁊ per modum aliax ꝓprietatum: licet transeant in diuinam substantiā quātum ad rem significatā: sed nomen dñi tetragrāmaton significat diuinā eētiam purā ⁊ nudā ꝓut in se existit: circūscripto omni alio: ⁊ ideo est nomen incōmūicabile appropriatum soli deo: quia ipsi debetur quedā pelagus sube infinitū: vt dicit Damascenus: et hoc est ꝓprium diuine eētie ⁊ cōpetit ei circūscripto omni alio: nec significat p modū cuiusdā dispositionis diuīe essentie: sic sapia ⁊ potentia ⁊ silia. Secdo oñdit ei clari⁹ q̄n in raptu ei cōcessum est videre diuinā essentiā nude ⁊ clare: sm q̄ dic Aug⁹. xij. sup Gen. ⁊ ad Paulinā in libro de vidēdo deū. Hoc etiā videt p b q̄ dr Nume. xij. de moyse. Palam ⁊ non per enigmata et figuras deum videt. Neutro autem p̄dictorum modorum legitur deus loquens patribus precedentibus moysen significatum nominis dñi tetragrammaton sic indicasse: sed vsus est nomine vel potius significato nominis importante respectum ad creaturā: sicut Gen. xlvj dixit iacob: Ego sum fortissimus de⁹ patris tui: et Gen. xvij. dixit abrae: Ego dominus omnipotens ambula cora me tē. vnde et Gen. xv. quando loquendo abrae vsus est nomine domini tetragrammaton: vt predictum est: non tamen significatum ꝓprium expressit: sed magis per nomen importās respectum ad creaturam determinauit dicens: Ego dominus q̄ eduxi te de hur chaldeox. Silr nulli eox oñdit eētiā suā clare sic moysi: ⁊ iō bñ dr hic. Apparui eis in deo oīpotente. i. indicaui me eis sub noīe iportāte respectū ad creaturam. Et nomē meū adonai. i. tetragrāmatō. Nō indicaui eis sicut moysi: modis p̄dictis. g Ego audiui gemitū filiox isrl q̄ egyptij oppresserūt eos. i. cōsideraui afflictionē q̄ egyptij fecerūt eos gemere. h Et recordat⁹ sū pacti mei. i. ad modū recordāt⁹ me habui: q̄ obliuio ñ cadit i deo nec recordatio: sz mod⁹ obliuiscēt⁹ fuit i eo añ q̄s iuuaret eos: ⁊ mod⁹ recordāt⁹ q̄n icepit eos adiuuare. i Educā vos de ergastulo. Ergastulū loc⁹ ē vbi cogunt captiui opari ⁊ laborare: et dr ab erge q̄d ē labor ⁊ stolos q̄d ē missio: ⁊ ad silitudinem hui⁹ loc⁹ vbi filij isrl cogebant laborare i luto ⁊ latere vocabāt ergastu

§ a De ergastulo. Ergastulū et ergasteriuz idē ē: opatoziū. s. vbi rei ad opa faciēda reli gabantur.

b Non acq̃euerunt ⁊c. Nota dei clementiam: nō credit a filijs israel: ⁊ tñ monere nō cessat. Contēnit a pharaone: ⁊ longanimiter expectat.

c Ecce filij is. Aug⁹. Lxx. Ecce ego graculi voce sum: et quomodo exaudiet me pharao. Non videtur tñ propter multitudinem populi excusare se de vocis gracilitate: sed etiam propter vnū hominem. Virum si tam gracilis vocis fuit: vt nec ab imo posset audiri. An forte regius fastus non permitteba: eos de proximo loqui. d Isti sunt p̄n cipes. Aug⁹. Volens scriptura originē moysi demonstrare q̄ ei⁹ actio expetebat: a primogenito iacob. i. ruben cepit: inde ad symeon: inde ad leui: vltra progressa nō est. q̄ ex leui moyses. Hi aūt cōmemorantur q̄ iam memorati fuerant in illis. Lxxv. in quib⁹ isr̄l intrauerit in egyptuz. Non. n. primam vel secundam sed tertiā tribum. i. leuiticā voluit deus esse sacerdotalē

Silb. Non primam tribum vel secundam sz ētiā elegit de⁹ i sacerdotiū: q: i noīe sancte trinitatis cōsecrati sūt sacerdotes: vt fidem trinitatis in se seruare ⁊ alios studeant docere: et quia numero de⁹ impare gaudet.

e Amram. Strab. Amram interpretatur pater excelsus: qui significat christum Jochabeth: dei gratia: q̄ significat ecclesiā. Ex christo et ecclesia nascitur moyses: id est lex spiritualis: et aaron. s. verum sacerdotiuz.

f Accepit aūt Am. Stra. Hec de tribu iuda fuit sozor naason: q̄ fuit p̄nceps trib⁹ iude in deserto. nonduz enim preceptum erat: vt quisq̄ de tribu sua vxorem acciperet. Jō autez he tribus: id est leuitica et regalis iam tunc coniungebanť vt intelligeret x̄ps rex ⁊ sacerdos futur⁹ ex eis.

§ Filij quoq̄

§ mundo vel corpe humano quod cuiusq̄ aie ergastulum est.

a vos de ergastulo egyptiozum: et eruam de
a § corpali vel spūali. b § pcioso sanguie filij.
c § potentia manifesta incarnato filio. d § alias extento
seruitute: ac redimā in brāchio excelso: et iu/ a† b
§ caro precio. a § fidelem obedientem.
dicijs magnis: et assumam vos mihi in pōpu c†
a § iustus et misericors. b § Experimento cognoscetis.
lum: et ero vester dēus. Et scietis q̄ ego sum d
domin⁹ deus vester: qui eduxerim vos de er e
a § viuentium.
gastulo egyptiozum: et induxerim in tērram †
a § leuatam ostendi. § Exaltaui in cruce filium.
b § potentiam. c § iurando patribus.
super quam lēuaui mānum meam vt dārem f
a § fidelibus abrae imitatoribus. b § rectam spem tenentibus quā significat isaac. c § charitatem amplectentibus que in iacob signi/ficatur. d § gratis.
eam abraam isaac ⁊ iacob. Dāboq̄ vobis illā
a § interni. b § quasi facere posset quod promittit. c § medius inter deum et populum.
b possidēndam ego dñs. Narrauit ergo moy/ s†
a § Nihil de mandatis dei pretermittendum est.
ses omnia filijs israel: qui non acquieuerunt b† i
a § bellum viciorum significat. b § Nihil durius q̄ demonibus in operibus carnis seruire.
ei propter angustiam spiritus et opus duriss
mum. Locutusq̄ est dominus ad moysen di/
cens: Ingredere et loquere ad pharaonem re
a § deum videntes. b § carne vitijs dedita vel conuersatione mundana.
gē egypti vt dimittat filios israel de tērra sua
§ Sancti coram domino loquuntur: alij retro: quia non audiuntur.
a § qui debent tanq̄ filij dei.
c Respondit moyses coraz dño. Eccē filij israel k†
a § auribus cordis. b § qui semper aduersatur.
non audiunt me: et quomodo audiet phārao
a § Circūcisio spūalis oīm membroz vitia abscondit.
p̄sertim cum sim incircūcisus labijs? Locu/ l m
§ Per eos. lex enim ⁊ prophete docent populum que facienda vel fugienda sunt ⁊ increpant diabolum.
tusq̄ est dominus ad moysen et aaron: et de/
dit mādatū ad filios isr̄l et ad pharaonē regē n o
§ mundi.
egypti: vt educerent filios israel de terra egy/
pti. Isti sunt principes domoruz per famili/ p
as suas. † Filij rubē primogeniti israel enoch q
et phallu: esrō et charmi. Hę cognationes ru/
§ alias aod
bē. Filij symeō iamuel ⁊ iamin et iami ⁊ ahod
§ alias saber § .i. chananee.
et iachi et soher et saul filij chananitidis. Hę pgenies symeō. Et hec noīa filioruz leui p cognationes suas: gerson ⁊ caath ⁊ merari. Anni autem vitę leui fuerunt centum trigintaseptez. Filij gerson lobem ⁊ semei per cognatio
e nes suas. † Filij caath amram et isuar ⁊ hebrō ⁊ oziel. Anni quoq̄ vitę caath centumtrigi tatres. Filij merari: mooli ⁊ musi. Hę cognati
f ones leui per familias suas. † Accepit autem r
amrā vxorē iochabeth patruelē suā: q̄ pepit ei aarō ⁊ moysen ⁊ mariā. Fueruntq̄ anni vitę amrā centūtrigintaseptē. Filij q̄z isuar: chore ⁊ napheg ⁊ zechri. Filij q̄z oziel: misahel ⁊ elsaphan ⁊ sechri. Accepit aūt aaron vxorē elisa/ s
beth filiā aminadab sororē naason: q̄ pepit ei

bat ergastulū. a Ac redimā in brachio excelso. ac si diceret: non in pecunia ꝓ redemptione vra danda sed p signa x̄tutis mee ostensiua.

b Et iudicijs magnis. i. plagis iusto iudicio meo egyptijs infligēdis.

c Et assumā vos mihi in populum et ero vester deus. q̄ō factū fuit quā do dedit eis legē ⁊ ipi receperūt eā.

d Et scietis. p experientiā būficiozuz meoꝝ. e Qui eduxerim vos de ergastulo egyptiozum: et induxerim vos in terrā sup quā leuaui manum meā. i. iurau i. f Ut darē eā abrāā de quo iuramento hr̄ Gen. xxij. vbi dicit abrae: Per memetipm iurauit dicit dñs ⁊c. g Narrauit. Hic ponitur dicte cōsolationis diuine relatio: cum ōr: Narrauit ḡ moyses oīa p̄dicta dñi verba. h Filijs israel. ad eorum consolationem.

i Qui nō acquieuerunt ei. hoc non est intelligendum de senibus populi sed de populo cōmuni qui magis attendebat afflictionē laboris presentis q̄s verba moysi consolantis.

k Ecce filij israel nō audiūt me ⁊c. Locus est a maiore negando.

l Presertim cū incircūcisus sim labijs. incircūcisus labijs ꝓprie dicit q̄ verbis supfluis vtitur: q̄ō non est credendū de moyse: sed large accipiendo trahit ad designandū quemlibet defectū eloq̄ntie: ⁊ sic ōr de moyse ex vocis gracilitate: vt. s. dictū ē iij. ca. m Locutusq̄ est dñs ad moysen et aaron. vt nō desisterent a negocio incepto ex hoc q̄ populus israel non acquiescebat eis.

n Et dedit mandatū ad filios isr̄l ⁊c. de monendo et consolando eos: quia bonus prelatus non debet talia omittere circa subditos si in principio non audiunt eum. Unde dicit Paulus. ij. ad Thimo. iiij. Predica verbum insta oportune ipportune.

o Et ad pharaonem regem egypti. cōminando penas ⁊ infligēdo si staret in rebellione. p Isti sunt principes domoruz. Hic describit moysi et aaron genealogia vt sciretur in posterum qui et quales fuerunt: et ne per identitatem nominis facta sequentia alijs attribuerentur. L

q Filij ruben primogeniti israelis enoch et phallu: esrō et charmi. Incipit autem genealogiam istam describere a ruben: tum quia erat primogenitus respectu leui de cui⁹ tribu fuerunt moyses et aaron: tum q̄ iacob q̄ eū gēuit. Gen. xlix. dixerat mala de rubē symeō ⁊ leui. vtz ibidē Iraz ituēti. iō ꝫ ōscripsit genealogiā coꝝ breuit repetendo ne viderent a deo reprobati: nec ꝓcessit genealogiçando vltra tribū leui: tū q̄ō alijs tribub⁹ seq̄ntib⁹ mala ñ dixerat: saltē talia vel tāta sic de istis: tū q̄ ista genealogiçatio fit ꝫ ꝓpt moysen et aarō q̄ erāt de tribu leui: et iō ibi ste tit ⁊ ñ diffusi⁹ genealogiçauit eaz q̄ꝫ p̄cedētes: ex eadē cā. r Accepit aūt ārā vxorē iochabeth patruelē sna. i. filiā patrui sui. vt. s. dictū ē. iij. c. s Accepit aūt aarō vxorem eliçabeth filiā aminadab. q̄ erat de tribu regia: q: ꝓpt dignitatē sacerdotalē trib⁹ regia ⁊ sacerdotal fuerit ꝑmixte

Gen. 46. b Nu. 26. a 1. Par. 5. a † 5. 1. a Gen. 46. b Nu. 26. a † 1. Par. 23. a † 3. 2. a Nu. 26. g

§ a Filij q3 chore tc. Stra. Queritᵉ cur chore quē p iniq̃tate terra viuū absorbuit: in genealogia iusto⁊ scriptᵒ sit. Sed hereticos cū catholicis in ecclesia significat futuros.
b Iste est moyses. Stra. Hoc ex suo addit esdras: q̃ omnem bibliothecā post captiuitatē babylonicā cunctis libris a Nabuchodonoso: succensis repauit. vel ipe moyses de se tā q̃ de alio loquit.

§ Ecce cōstitui

Nico. de lyra

a At ⁊o eleaçar filiᵒ aarō accepit vxorē ō fiāabᵒ phutiel. iste fuit ietro vt dicunt hebrei. b Iste est aarō ⁊ moyses quibus p̄cepit dñs. qñ cōbinantur: aliq̃n aaron p̄ponitur vt ꝑ tū rōne p̄mogeniture: tū q⁊ deᵒ p̄uiderat ⁊ elegerat eū i sūmū sacerdotē Aliq̃n ecōuerso moyses p̄ponit: tum q⁊ sibi cōmissum ē p̄ncipaliter educere filios israel de egypto: tū q⁊ verba dñi imediate recipiebat ab eo et per aaron tanq̃ p interp⁊etem tradebat populo. c Et ait moyses coꝝ domino. ¶ Post q̃ genealogiam moysi et aaron interposuerat: hic redit sēptura ad id qō supra dixerat ante dictam genealogiçationē. ✠ Ca. VI

Moraliter. † Locutus ē dominᵒ ad moysen. p quē figuratur p̄dicator euāgelij. Nā sicut lex vetus fuit figura noui testamenti. j. Coꝝ. x. Oīa i figura contingebant illis: ita moyses legislator p̄dicatorē euangelij figurauit. †† Ego dñs q̃ appui abraā tc. Seq̃t: † Et nomē meū adno. nō i dicaui eis. p qō designat q̃ deᵒ clarorem sui cognitionē dedit aplis q̃ fuerunt p̄dicatores euāgelij q̃ patribus veteris testamenti. Luce. x. Multi reges ⁊ pphe voluerunt videre q̃ vos videtis ⁊ nō viderunt. Nam mysterium incarnationis ⁊ redemptiōis ab antiquis patribus fuit multum desideratū. sed aplᵒ⁊ tpe fuit impletum. Sequit: † Ego dñs qui educaꝝ vos de ergastulo egyptioꝝ p qō designat infernᵒ: Nā ergastulū ōr ab erge qō est labor ⁊ stolon qō est missio: et significat locū ad quē mittebant damnati ad laborandum. a† Ac redimā in brachio extento. i. i brachijs extētis accipiendo singulare p plurali qō freq̃nt fit in scp̄tura. Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. Christus cū p extensionē brachioꝝ suoꝝ in cruce redemit nos a diaboli seruitute. c† Et assumā vos mihi in populū. p sacrm baptismi qō virtutē hꝫ a passione xp̄i: et induxerim in terrā. s. viuētiū. † Narrauit g̃ moyses oīa tc. Nā ista p p̄dicatorē euāgelij sunt fidelibus p̄dicanda. i† Qui nō acquieuerunt. nā pauci fideliū ꝑpatiue recipiunt p̄dicationē verbi dei cum effectu meliorationis vite. k† Ecce filij israel nō me audiunt et quō audiet me pharao? p quē intelligit infidelis. ꝑ cū posset dicere ille qui mittit ad p̄dicandū infidelibᵒ eo q̃ pauci fideles p p̄dicationem emendantur.

In ca. vj. vbi dicitur in postilla: Apparui abraam isaac et

Additio. j. Expositio postillatoris de ꝑ (iacob tc. qō ōr: Nomē meū adonai nō īdicaui eis nō videt cōsona rōni: nam ad suā rōnem ꝓfirmandā assignat duas rōnes minus sufficientes. quarū p̄ma est q̃ nomen tetragrāmaton fuit patribᵒ oīsum quantū ad vocē tm̄: nō autē quātū ad significatū. Moysi ⁊o nō fuit solū oīsum quātū ad vocē: sed etiā quantū ad significatū: qō videt incōuenienter dictū: nā indicare nomē cū vocē tm̄ ⁊ nō cū significatū modice seu nullī vtilitatis est cū noīa ad significandū ordinant ⁊ sic cū eos p̄res inutiliter ꝓfuissent ꝑ nomē. Rō aūt secūda quā assignat ad ꝑ dicēs q̃ ꝑ nomē tetragrāmaton fuit oīsum moysi et nō pribᵒ ex ꝑ q̃ fuit ei ꝓcessum videre diuinā eēntiaꝝ nude et clare: nō aūt pribᵒ videt facere ad ꝓpositū: tū q⁊ aliō est ꝓfecere nomē ꝓp̄riū dei: et aliō videre diuinā eēntiā: pōt

nadab ⁊ abiu et eleaçar et ithamar. Filij quoq̃ chore: aser et helchana et abiasab. Hę sunt co-
a
§ a chore.
gnationes chorita⁊. At vero eleaçar filius aaron accepit vxoꝝ de filiabus phutihel: quę pepit ei phinees. Hi sunt p̄ncipes fa-
a
§ vel cognationes.
miliarum leuiticarū p generationes suas. Iste est aarō ⁊ moyses quibus p̄cepit dñs vt educerent filios israel de terra egypti per turmas suas. Hi sunt qui lo-
b
a § diabolō. b p̄ncipē tenebrarum harum.
quūtur ad pharaonem rēgem
§ deum videntes.
egypti: vt educāt filios israel de
a
§ tenebris mundi. b § Sermo propheticus c § sacerdotalis.
egypto. Iste est moyses et aaron
b
§ in die loquitur deus ad suos non in nocte: quia in eo tenebre non sunt ville.
in die qua locutus est dominus ad moysen in terra egypti. Et locutus est dñs ad moysen dicēs:
§ cuius dicere facere est: cui nemo resistere ꝑ̄ot.
Ego dñs. Loquere ad pharaonem regem egypti oīa quę ego loquor tibi. Et ait moyses coraꝝ
c
§ alij gracili voce.
domino: En in circūcisus labijs sum: quomō audiet me pharaoᵒ?

et sic intelligendū ē q̃ ōr: Nomē meū adonai non indicaui eis. s. cōcedendo eis miracula facere q̃ ad deū ptinet ꝑm significationē huius noīs sic ⁊ tibi cōcessi: nec etiā incōueniēter diceret q̃ nomē tetragrāmaton etiā ꝑm vocē nō fuit p̄ribᵒ reuelatū. Q⁊ aūt obijcit a postillatore de ꝑ q̃ hī Hesi. xv vbi ōr. Ego sū dñs q̃ eduri te de hur chaldeoꝝ: vbi i hebreo loco huiᵒ noīs dñs: ponit tetragrāmatō: nō valet. Naꝝ illa sunt verba moysi scribentis ea q̃ transierunt in deū ⁊ abraam quē deū moyses ꝓfitebat sub noīe tetragrāmatō: ⁊ ideo sic eū noīabat: nō aūt abraā sub noīe dei q̃ eum eduxerat de hur chaldeoꝝ. Cōtinuant aūt hec xba. s. Apparui abraam tc. et nomē meū adonai nō indicaui eis: cū p̄cedentibᵒ ⁊ sequētibus ꝑm hāc expositionē sic: Conq̃rebat. n. moyses ꝺo de ꝑ q̃ pharao pei ꝑ se hēbat circa ꝓpl'm pᵒ ei missionē q̃ antea. et ꝑ cū ōr i fine p̄cedētis ca. Ex eo. n. q̃ ingressus sum ad pharaonē vt loq̃rer i noīe tuo afflixit ꝓpl'm tc. ad qō deᵒ respōdit: Nūc videbis q̃ factur sū pharaoni. p manū. n. fortē dimittet eos. q. d. Obduratio pharaonis et eiᵒ rebellio de q̃ tu molestar erit occasio q̃ ego nō simplr p viā q̃si naturalē sed potiᵒ p potētiā meā potētē miraculosecq̃ opantē eos educā: intm̄ q̃ ipemet eijciet eos de ra sua q̃ꝓpꝛ indicaui tibi nomē meū sub q̃ pertinet ad me miracula facere qō non feci pribᵒ. q̃ q̃dē eductio miraculose erat a deo intēta: vt sic ꝓpl'm ifoꝛmaret de potētia ⁊ puidētia diuina: vt essent apti ad ꝑ vt assumerent i ꝓpl'm ōr: et ꝑ ē qō dic pauc inꝑpositi i codez cōtextu: iō dic filijs isrl': Ego dñs q̃ educā vos de ergastulo egyptioꝝ i brachio extēto et iudicijs magnis: ⁊ assumā vos mihi i ꝓpl'm et ero vr deᵒ: scietisq̃ q̃ ego sū dñs deᵒ vr. Ex q̃ bᵒ ptz q̃ deᵒ q̃ ꝑm Aug'. ē adeo bonᵒ q̃ etiā ex malis eliciat

✠ bona

bona: ex ꝓteruia. n. ⁊ obstinatiõe pharaonis ꝑ bonuꝫ elicuit scz vt ex ꝑ eliceret ꝙ deꝰ magna miracula faciẽs oñderet ī liberatiõe ꝑpli et ex ꝑ ꝑplis ꝙgsceret deũ et assumeret in eiꝰ populũ: et ꝑ hũc modũ deꝰ satisfecit questionibꝰ ipiꝰ moysi. Quãt obditratio pharaonis eẽt rõ vt magna signa diuĩa fierent ꝫ egyptios: ita vt ex ꝑ sequeret ꝙ ꝑplis israelitiꝰ ãpliꝰ ꝙgsceret deũ pz ī multl̃ locl̃ spẽal̃r. j. x. ca. vbi dr. Ingredere ad pharaonẽ ego. n. īduraui cor eiꝰ et ꝓnoꝝ illiꝰ vt faciã signa magna hec narres ī auribꝰ filij tui et nepotũ tuoꝝ ꝗtiẽs contriuerim egyptios et sig̃ feceri ī eis. ⁊ sciat̃ qz ego dñs: ex ꝗbꝰ ꝟbis ex ꝑsse hr̃ intentũ. Qualit̃ ãut dicat̃ deꝰ īduraſſe cor pharaonis põt dupl̃r itelligi: vl̃ ꝑ sbtractionẽ gr̃e ī penã pctoꝝ ꝓcedẽtiũ vel ſm glo. qz obstinatioꝛ fiebat malꝰ animꝰ ꝑ eo ꝙ deꝰ patiẽter eũ sustinebat. Jn eo. ca. vj. vbi dr ī postilla: Et recorda/

Additio. ij. Sic̃ obliuio ⁊ (tus sũ pacti mei ⁊c̃. recordatio nõ cadũt ī deo. sic eadẽ rõne nõ videt̃ dicẽdũ ꝙ ista similitudo referat̃ ad effectꝰ a deo ꝓcedẽtes tm̃. s. ꝙ deꝰ ꝓduxit erga filios israel effectꝰ siles effectibus recordãt̃ et ꝑ qñ cepit eos adiuuare postq̃ lõgo tpe eos nõ adiuuerat. ⁊ de ꝑ vide. ſ. Heñ. vj. ī additiõe. iiij. Jn eo. ca. vj. vbi dr ī postilla. Et ĩcircũcisus sum labijs ⁊c̃.

Additio. iij. Jncircũcisus labijs magl̃ ꝓprie videtur dicendꝰ ꝙ lz hz ī labijs aliqꝫ ipedimentũ corporale: vtputa aliquã carnis superfluitatẽ ⁊ hmõi: qz ꝓlatio ꝟboꝝ que labijs ꝓferunt̃ ipedit̃: vñ sic̃. ſ. ca. iiij. conquerebat̃ moyses de ipedimẽto locutionis ex pte oris et lingue: nũc etiã addit ex pte labioꝝ: vt sic oñderet ꝙ organa corporea quibꝰ ꝟba ꝓferunt̃ erãt ī eo ĩcepta ad loquẽdũ: et ex ꝑ nõ erat vir eloquẽs vt supra dixit. De vocl̃ ãut gracilitate seu tenuitate nulla fit mẽtio ī lr̃a: nec optet fingere. ꝑsertĩ cũ ī vltima senectute sua legat̃ ꝙ loquebat̃ oĩbꝰ filijs israel simul vt pz Deut̃. j. ⁊. xxxj. ꝙ nõ posset eẽ cũ tenuitate vocis.

Replica corrector̃ ꝫ Bur. fabulã. Jn ca. vj. postillatoꝛ exponẽs illũ passũ: Et no. me. ma. i. tetragrãmatõ nõ īdicaui eis. dic̃ int̃ cetera ꝙ illꝰ nomẽ tetragrãmatõ īdicauit abrae ꝓbãs ꝑ illꝰ Heñ. xv. Ego dñs ꝙ edu. ⁊c̃. ⁊ ꝑ alios tex. sed vt ostendat postilla. veritatem ꝓsentl̃ passus dic̃ ꝙ ꝗuis īdicauit ꝓpꝛib̃ añ moysen ꝑ nomen: non tñ ſm eiꝰ significatũ ꝓpriũ sic̃ moysi. Illud bñ dictũ egreferẽs Burgeñ. dic̃ irrõnabile. volẽs ꝙ abrae nomẽ tetragrãmatõ nõ sit reuelatũ dicẽs illꝰ Heñ. allegatũ eẽ ꝟbũ moysi scribẽtis: nõ dr̃ loquẽt̃ sz si Bur. fuisset mẽoꝛ dictoꝝ suoꝝ ī additione penul. Heñ. vl. nõ ꝓbaret ꝑ ꝛclusionẽ postillatoꝛ̃. nitebat̃. n. ibi oñdere ꝙ abrae facte sũt plures reuelationes ꝗꝫ pꝛib̃ posterioꝛibꝰ allegãs ad ꝑ illꝰ Heñ. xviij. Nũ celare potero abrae que gesturꝰ sũ. habuit. n. ibi ꝓ incõuenienti ꝙ iacob ī illustrationibꝰ supra abrãã abũdasset. Quid mirꝫ igit̃ si deꝰ nomẽ tetragrãmatõ abrae reuelasset ſm suã cõclusionẽ ibi itẽtã ⁊ hic ꝓ incõueniẽti reputatã. Sz et nota ꝙ Burgẽ. postillatoꝛẽ male reportauit ꝗ̃si voluisset talẽ rõnẽ differẽtie int̃ reuelationẽ abrae ⁊ moysi ꝙ abrae reuelatũ esset solũ nomẽ ñ significatũ nois: qz ꝑ postillatoꝛ ñ dic̃ vt pz ītuẽti scꝑta sua: nec postillatoꝛ dic̃ qꝺ ꝓ scꝺa rõne eidẽ ꝟponit. nec videt̃ inutile quãdmodũ Bur. arguit ꝑmũ aliquẽ ĩstrui ī noĩe: ⁊ ꝓꝰ ī nois q̃ditate: ĩmo ẽ verꝰ ordo docẽdi nec absonũ ꝙ vnꝰ doceat̃ ꝙgscere herbas ⁊ lapides ꝑciosos. ⁊ alĩ cũ tali ꝙgnitione doceat̃ ꝙgscere vires earũdẽ: nec bñ soluit Bur. motiuũ postillatoꝛ̃ dicẽs tetragrãmatõ a moyse ibi scꝑtũ non a deo dictũ: nã si moyses vere refert ꝟbũ ⁊ factũ dñi hr̃ ꝓpositũ: si ãut abrae nomẽ tetragrãmatõ non exꝑssit falso refert moyses et scribit: qꝺ nõ ẽ dicẽdũ. vñ Bur. aliĩ exponẽdo involuit se supra correct̃. iij. ca. huiꝰ quõ sub noĩe illo fiũt mirabilia ⁊c̃. que ꝗꝫ ꝟba sint ⁊ vtilia pz ibidẽ. Jn eo. ca. tum postillatoꝛ defectũ eloquẽtie moysi exponeret voc̃ gracilitatẽ: Bur. ex lr̃am fingit fuisse aliquã carnis superfluitatẽ ī labijs moysi excrescentẽ qꝺ videt̃ fictũ: nec valet argumentũ eiꝰ ꝫ postillatoꝛẽ factũ ex eo qꝺ dr Deutro. j. ⁊. xxxj. Quõ moyses locutꝰ ẽ corã oĩ multitudĩe: vñ dic̃ postillatoꝛẽ gracilitatẽ voc̃ finxisse: nã reuera docẽtibꝰ sepe dat deꝰ grãm ⁊ donũ lingue qꝺ natura negauit. iuꝛ̃ illꝺ: Api os tuũ ⁊ iplebo illud Ps̃. lxxx. et itex: Dñs dabit ꝟbũ euãgeliçãtibꝰ: et. ſ. dicit Loquẽt̃ ⁊ mutũ ꝗs fec. nõne ego? Potuit igr̃ moyses loq vniuerso ꝓplo ītelligibilit̃ gracilitate voc̃ ñ obstãte nec illa gracilitas ficta ẽ ꝓput dic̃ Bur. qz ponit̃ ī glo. interli. sup verba ipeditionis lingue. ſ. iij. ca. ponit̃ etiam ꝑ disputatiue ꝙ beatum Augl̃. in glo. margi.

Ps̃. 67.

Glo. ordi.

Ex

a Ecce cõstitui te deũ ⁊c̃. Ca. VII Aug⁹. Notãdũ ꝙ cũ ad populũ mitteret̃ nõ ei dictũ ẽ: Ecce dedi te deum pplo: et frat̃ tuꝰ erit tuꝰ ꝓpha: sz frat̃ tuꝰ loquet̃ tibi ad pplm. Dictũ ẽ etiã erit os tuũ: ⁊ tu illi ī his que ad deũ nõ dictũ est tu illi deꝰ. Pharaõi ãut dr moyses datꝰ deꝰ ſm analogiã: ꝙ pheta moysi aarõ: sz ad pharaonẽ hic insinuat̃ nob̃ ea loq̃: ꝓphetas dr̃ que audiũt ab eo nihilq̃ aliꝺ eẽ ꝓphetaz dei: nisi enũciatoꝛẽ ꝟboꝝ dei hoĩbus q̃ deũ vel ñ pñt vel nõ merẽt̃ audire.

Grego. Aliqñ deus nuncupatiue. Aliqñ eẽntialiter dr. Nũcupatiue vt hic: cõstitue te deũ pharaonis. Et alibi. Applica illum ad deos: Et alibi: Deꝰ stetit in synagoga deoꝝ ⁊c̃. Essẽtialit̃ sic̃ hic: Ego sũ deꝰ abrãã ⁊ deus isaac: ⁊ deus iacob. Qꝺ volens paulꝰ discernere ait: ex ꝗbus xp̃s ſm carnẽ natus est: qui est deꝰ bñdictus in secula. Nũcupatiue. n. dr deus inter oĩa. Essentialiter ãut sup oĩa: vt ergo oñderet xp̃m naturalit̃ deũ: nõ tm̃ deũ: sz deũ sup oĩa esse memoravit. Justus. n. ꝗlibet deꝰ est: sz int̃ oĩa: qz nũcupatiue xp̃s ãut sup oĩa qz naturalit̃ deꝰ. b Sed ego īdurabo ⁊c̃. Aug⁹. Assidue dic̃ deꝰ: Jndurabo cor pharaõis: ⁊ velut cãm infert cur ꝑ faciat. Jndurabo cor pharaonis: ⁊ iplebo signa mea ⁊ portẽta mea in egypto: tanq̃ necessaria fuerit obduratio pharaonis: vt signa multiplicarent̃ vel implerentur. Utit̃ ergo deꝰ bñ cordibus malis ad id qꝺ vult oñdere bonis ⁊ qꝺ factur⁹ est bonis. Et ꝗuis cuiuscũq̃ cordis ī malicia ꝗlitas. ī. ꝗle cor habeat ad malũ: suo fiat vitio qꝺ inoleuit ex arbitrio: ea tñ ꝗlitate mala vt huc moueat̃ vel illuc: tum siue huc siue illuc male mouet̃: causis fit quibꝰ animꝰ hoĩs ꝓpellitur que vt existant vel nõ: nõ est in hoĩs ptate: sed veniũt ex occulta ꝓuidentia dei iuste et sapienter oĩa que creauit disponẽtis et ad ministrantis. Ut ergo tale cor haberet pharao: ꝙ patientia dei nõ moueret̃ ad pietatẽ, sed potiꝰ ad impietatẽ vitij

Ex ꝓpꝛij

La. VII

Jritq̃ dñs ad moysen: a† a ſ vt quicquid volueris precipias ei: sicut deꝰ impat creature sue scti. n. adoptione dij sũt ꝗuis nõ

Ecce cõstitui te deum b natura. ſ nuncupatiue.

pharaonis: et aaron frat̃ tuꝰ erit c ſ interpres. ſ vel loqueris.

ꝓpheta tuꝰ. Tu loq̃re oĩa q̃ mando tibi: ille loquet̃ ad pharaonẽ: a ſ mundi concupiscentia.

vt dimittat filios israel de tẽrra a ſ ostẽsis signis ⁊ portẽtis vel q̃ durũ sit demõstrabo. b ſ ira. ſ. c ſ vel implebo.

sua. Sz ego īdurabo cor eiꝰ ⁊ mul d e

Exo. 22. b Ps̃. 81. Exo. 3. b Ro. 9. a

Nico. de lyra

a Jrit dñs. Post/ La. VII

d q̃ moyses et aaron monuerant pharaonẽ ꝟbis: Hic ꝓ̃r describit̃ einsdẽ monitio ī mirabilibus signis. et pr̃o describit̃ huiꝰ monitionis ipositio. et scd̃o executio. ibi: Jngressi itaq̃. Circa ꝑmũ dr sic:

b Ecce cõstitui te deuz pharaonis. nõ dicit deũ absolute: sz pharaonis: qz deitas nõ ẽ cõicabilis creature: tñ aliq̃ similitudo et pticipatio ipiꝰ bene cõicat̃ ei: sic̃ dr Ps̃. lxxxj. Ego dixi dij estis. Qꝺ exponẽs saluator Joh. x. illos ad qꝫ factꝰ ẽ ſmo dei dixit deos: et eodẽ mõ. j. xxij. Applicabit̃ ad deos. i. ad iudices et ꝑ mõ moyses dictus ẽ hic deꝰ pharaonis. i. potẽs super eũ ī plagis dr̃ ꝟtute et eiꝰ iudicio ifligẽdis. Sciẽdũ tamẽ ꝙ ī hebreo hr̃ Cõstitui te eloym pharaõis: qꝺ nomẽ ſm ꝓprietatẽ hebrei ſmonis ẽ pluralis nũeri: sic̃ pz ī duabꝰ auctibꝰ ꝓallegat̃ in qbꝰ ponit̃ ꝑ nomẽ eloym: sic̃ hic. ⁊ trãsfert̃ ī plurali nũero: ⁊ iõ trãslatio nr̃a eẽt magl̃ ꝓpria si hr̃et sic: Ego cõstitui te deos pharaonis. i. tm̃ timendũ ⁊ ãpliꝰ q̃ illos qꝫ colit tanq̃ deos: qz nõ poterãt eũ sic affligere sic̃ moyses. ꝑ ãut dixit dominꝰ moysi vt eẽt ꝓstãs corã pharaone. c Et aarõ frater tu. e. ꝙ. tu. ꝓpheta aliqñ accipit̃ ꝓprie: ⁊ ad ꝑ requirit̃ ꝙ habeat reuelationẽ a deo. vñ dr. j. Reg. ix. Qui hodie dr ꝓpheta: olim appellabat̃ videꝫ. Aliqñ accipit̃ large ꝙ eo ꝙ ꝟba dei denũciat vel exponit: licet ea nõ hẽat a deo imediate: et talis magl̃ ꝓpe dr int̃pres vel ꝓlocutor: et ꝑ mõ dr hic aarõ ꝓpheta: ad qꝺ designãdũ dr: Prophet tuꝰ: et nõ dr ꝓpheta dñi. Hoc ãut dictũ ẽ moysi: qz dixerat se excusando. Ẽn incircũcisus labijs sũ. Sciẽdũ tñ ꝙ lz aarõ nõ dicat̃ ꝓpe propheta ex isto loco. aliũde tñ põt dici: qz habuit reuelationez a deo imediate: vt dictũ ẽ. ſ. iij. d Sed ego indura. cor eiꝰ. ꝗlit̃ ãut deꝰ sit cã īduratiõis: dictũ ẽ. ſ. iij. e Et multiplicabo signa ⁊ ostẽta. i. oñsione digna ꝓpt̃ magnitudinem

v 3 et multitudinem

¶ ꝓuij fuit: q̄ vero ea facta ſunt quibus cor ſuo vicio tam malignum reſiſteret iuſſionibus dei hoc eſt eſſi quod dicitur induratum: quia non flexibiliter conſentiebat. ſed inflexibiliter reſiſtebat: diſpenſationis diuine fuit: q̄ tali cordi euidenť iuſta pena parabatur q̄ timentes deū corrigerenť. ꝓpoſito. n. lucro (verbi gratia) ꝓpter quod homicidiū cōmittatur: alit̄ aurus: aliter pecunie contemptor mouet. ille. ſ. ad facinus perpetrandū: hic ad cauendū. Lucri tamen ꝓpoſitio in eor poteſtate nō fuit. Ita cauſe veniunt malis: que non ſunt in eor poteſtate: ſed ꝑ de illis faciunt: quales iā inuenerunt factos ꝓpr̄is vicijs ex ꝓpria voluntate. Pōt et ſic accipi: Indurabo. i. q̄ꝺur ſit demonſtrabo. a Erat autē moyſes octo. xť. Stra. Propter circūciſionez. ſ. q̄ octaua die celebrari iuſſa eſt. eandē. n. ſignificationem habet octogenarius: q̄ ⁊ octonari⁹ infra euz minor. Erat aūt moyſes oc. an. Aſi moyſes et aaron locuti ſunt ad pharaonē: moyſes erat octogenarius: aaron vero octogintatriū annor: q: lex ꝑ ꝓdicatores ad gentes oblata: circūciſionē ſpūalem docuit: et ipi pfecte mundari ſtudebant: ⁊ ſic fidem ſancte trinitatis predicabant.

b Et aaron. oct. Hilber. Quia verus montanus .i. xp̄s veram circūciſionē in ſe octaua die reſurrectionis implenit: et fide trinitatis triumphato diabolo mundum repleuit. c Cum dixerit vobis xť. Aug⁹. Hic non erat opus voce ꝓ cuius gracilitate videbatur moyſi datus aarō: ſed virga erat proijcienda vt draco fieret. Cur hoc ergo moyſes ipe non fecit: niſi quia mediatio aaron inter moyſen et pharaonē magne fidei figurā gerit. Hoc q̄z notandū q̄ ſcriptū eſt. Proiecit aaron virgā ſuā forte ſi dixiſſet ꝓijce virgā nulla queſtio eſſet: q̄ vero addidit ſuā: cū eā moyſes dederit: nō fruſtra forſitan dictū eſt: an erat vtriq̄ illa virga cōis: vt cuiuſlibet eor diceret. Stra. Virga moyſi: xp̄m ſignificat: q̄ ex regali ſtirpe carnē ſumpſit. Unde eadē virga in colubrū cōuerſa: oēs virgas maleficior deuorauit: q: mors xp̄i mortē nr̄am cōſūpſit.

1. Cor. 14. a Orig. Apls dicit: Emulamini meliora dona alias ſpūalia magis aūt vt ꝓphetetis. Temptem⁹ et nos emulationē bonor ſuſcipe: a dño vero plenitudinē munerť expectare. Pro B. n. dr: Aperi os tuum et implebo illud. Pro illo vero punge oculū: et ꝓducit lachrymā. pūge cor: et ꝓducit ſenſū. Puto ꝑ q̄ moyſes ad egyptū veniens ⁊ virgā ferens qua caſtigat ⁊ verberat egyptū. x. plagť. lex dei ſit: q̄ mundū. x. plagis. i. decē mādatis decalogi coripiat et emendet. Virga q̄ b gerunť ⁊ egyptus ſubigiť: et pharao ſupatur: crux xp̄i ēp quā mūd⁹ ⁊ p̄nceps mūdi ſupať. i. diabolus cū p̄ncipibus et ptātib⁹ x̄ga ꝓiecta fit draco vel ſerpens ⁊ deuorat egyptior magor ſerpētes. Serpēs x̄o ꝓ

Mat. 10. b ſapia vel prudentia poni ſolet. Uñ eſtote. p. ſ. ſ. Et

Gen. 3. a alibi: Serpēs erat prudētior cūctis animalib⁹ xť. Crux ꝑ xp̄i cui⁹ p̄dicatio ſtulta videbať: quā moyſes. i.

Job. 5. g lex cōtinet ſm illū: De me. n. ille ſcripſit: poſtq̄ i terra ꝓiecta eſt. i. ad fidē hoim venit: cōuerſa ē i ſapientiā: et in tantā q̄ oēm ſapiam egyptior. i. huius mundi deuoraret. Intuere. n. quō ſtultam fecit deus ſapientiam huiuſmodi. poſtq̄ manifeſtauit xp̄m crucifixum eſſe dei virtutem et ſapientiam. et

1. Cor. 3. d vniuerſus iam mundus comprehenſus eſt ab eo: qui dixit: Comprehēdaz ſapiētes in aſtutia eor. d Tulitq̄ a. Jſi. Tulitq̄ virgā cōā pharaone et ſerpens facta deuorauit ſerpentes egyptior: ſignificans q̄ verbum caro fieret: ⁊ ſerpentes diri veneni vacuaret ꝑ remiſſionem peccator. Virga eſt. n. verbū directū regale plenū poteſtať: inſigne imperij. Virga ſerpēs facta eſt: qm̄ qui erat filius dei ex deo patre natus: factus eſt filius hominis ex virgine natus: qui quaſi ſerpens exaltatus in cruce: medicinā vul

Joh. 3. b neribus infudit humanis. Uñ: Sicut moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto xť. Virga enim moyſi in draconem verſa. magorum abſorbuit virgas: et chriſtus poſt glorie ſue dignitatem factus obediēs vſq̄ ad mortē. Per

Osee. 13. d ipam mortem carnis conſumpſit aculeum mortis: ſm illud: Ero mors tua o mors. e Que verſa eſt xť. Lex moyſi quaſi inſipida erat vt virga: ſz verſa in colubrum: id eſt in ſpiritualem intelligentiam potabilis effecta eſt et delectabilis. f Vocauit autem pharao xť. Sciendum quia vel diabolicis figmentis ſpectantiū oculos deludebant: vt res in ſua natura manentes aliud viderentur. Uel ſm Aug⁹. Demones q̄uis mali naturā ſuā non amiſerunt. Ideo dum per incantationem eorum malefici aliquid efficere conantur: diſcurrunt per mūdum: et ſubito ſemina eorum de quibus

¶ hoc agitur

a ſ minora. b ſ maiora.

tiplicabo ſignā ⁊ oſtētā mea i tra
ſ induratus.
egypti: ⁊ nō audiet vos. Immit/
ſ porentiam: vel filium.
tāq̄ manū meā ſup egyptum: et
ſ quos in agone huius mundi exerceo.
educā exercitū et populū meum
a ſ qui deū vident nō debēt remanere i tenebris b ſ contra pharaonē facta.
filiōs iſrael de terra egypti per
a ſ quaſi miſeria ē q̄ putať ira vr. ſ. ſciāt egyptij q: ego ſum dñs. ſ exprimento hoc.
iudicia maxima. Et ſcient egy/ a
ptij: q̄ ego ſum dñs qui extende
a ſ quā diu cōtraxi ſ porētiā. b ſ filios tenebraz
rim mānū meā ſup egyptū: ⁊ e/
duxeri filios iſrael de medio eo/
rū. Fecit itaq̄ moyſes ⁊ aaron: ſi
ſ vel perat.
cut p̄cepit dñs ita egerunt. Erat b
aūt moyſes octoginta annoruz:
et aaron octogintatriū: quando
locuti ſunt ad pharaonez. Dixit
q̄ dñs ad moyſen ⁊ aarō: Cū di/ c
xerit vobis pharao: oſtendite ſi
ſ Crucem.
gna. Dices ad aaron: Tolle vir/ d e
a ſ in fide audientiuz.
gam tuam et proijce eā cōrā pha
a ſ ſapientiam.
raone: ac vertatur in cōlubrum.
Ingreſſi itaq̄ moyſes ⁊ aarō ad f
pharaonē: fecerunt ſicut p̄cepat
dominus † Tulitq̄ aaron virgaz g
coram pharaone et ſeruis eius:
ſ hoc eſt primum ſignum. ſ predicatio crucis ſtulta videbatur: ſed poſtq̄ venit ad fidem hoim ſapientia intelligitur.
que verſa eſt in colubrum. Uoca b
uit autem pharao ſapientes et i
maleficos: et fecerunt etiam ipi k l

dicitur: Ingreſſi itaq̄. conſtanter ad exequēdū dei mandatum. g Tulitq̄ aaron virgaz coram pharaone et ſeruis eius. vt viderēt manifeſte q̄ nō erat factū moyſi: cui artē magicā imponebant. h Que verſa eſt in colubrū. nō ſm apparentiā tm̄ ſicut virge magor vt dicetur infra. ſed ſm veritatē. conuerſio enim virge aarō que facta eſt ad declarationem diuine virtutis debuit eſſe diſſimilis conuerſioni virgarum ipſorum magor: nō ſolū quantū ad virtutem faciētem ſed etiā quantū ad rei facte veritatem.

i Uocauit aūt pha. ſa. i. phoſ. quia qui mō dicūtur philoſophi: antiquitus ſapiētes vocabātur. Pythagoras. n. primus fecit hanc nominis mutationem cum enim arrogantiſſimuz videreť q̄ ſe dicēt ſapiētē: inq̄ſit⁹ d ſua ꝺditioe ñ rñdit ſe eē ſapiētē ſz phm. i. ſapie amatorē. k Et maleficos. i. magicis artibus imbutos. l Et fecerūt etiā ipi p incantationes egyptiacas. Iteet fierent x̄tute demonū: vocanť tm̄ egyptiace: tum

¶ quia in

† 26. q. 5. c. nec mirū.

¶ hoc agitur afferũt. Sicq; ex illis ꝓmittente deo nouas rerum ſpẽs ꝓducunt. a Silr. In prima plaga dicit cũ aq̃ vertĕ in ſanguinẽ: et in ſcda cũ rane ebulliũt: ⁊ in ctia cũ cyniphes ingruũt: in quarta cũ cynomia educĕ: in quinta cũ manꝰ dñi fit ſup pecora egyptiorꝝ dicuntur ſilia. b Dracones. Apo toy dorce dicuntur. i. videre. quia vi/dent acutius ceteris aialibꝰ.

c Sz deuora. ⁊c. Augº. Si dictũ eĕt Abſorbuit draco aaron virgas eorꝝ. Intelligereĕ verꝰ draco aaron fanta ſtica figmẽta nõ abſorbuiſſe: ſed vir/gas. Hoc. n. potuit abſorbere quod erant: nõ quod videbanĕ ⁊ nõ erant. Sz qz dixit abſorbuit virga aarõ vir gas illorꝝ: draco potuit abſorbere vir gas non virga: ſed eo noĩe dicta eſt res vñ verſa eſt: qz in id etiam reuer/ſa eſt. Jdeo ꝺ vocari debebat qs̃ ꝑn/cipaliter erat. Quid g̃ dicendũ eſt de virgis magorꝝ. An veri dracones fa/cti fuerant: ſed ſili rõne virge dicãĕ. An potiꝰ videbanĕ eĕ: qs̃ non erant ludificatõe venefica. Cur g̃ ex vtraq; ꝑte virge dicuntur et dracones: vt de figmentis illis nihil differat loquen/di modus. Sed mõſtrare difficile eſt. Quoniã etiam ſi veri dracones facti ſunt ex virgis magorꝝ: nõ fuerĕt tñ creatores draconũ nec ma gi: nec angeli mali quibus miniſtris illa fiebant. Jnſunt. n. re bus corporeis ꝑ oĩa elementa mũdi quedã occulte ſemĩarie rõnes: quibus cũ data fuerit oportunitas tpalis ꝓrumpunt in ſpẽs debitas ſuis. ſ. modis et finibus. Hec dicuntur qui fa/ciũt iſta animaliũ creatores: ſicut nec agricole ſegetum vel ar borꝝ vel hmõi q̃uis ꝑbeãt q̃ſdã viſibiles oportunitates ⁊ cau/ſas naſcendi. Qꝺ aũt iſti faciunt viſibiliter: hoc angeli inuiſi/biliter. Deꝰ xo ſolus creator eſt verꝰ: q̃ cãs ipas ⁊ rõnes ſe/minarias rebus inſeruit. d Induratumq; eſt ⁊c. Indura uit deus cor pharaonis: qz diabolũ ita indurauit poſt pecca/tũ: vt penitentie ꝓpunctione nunq̃ emoliaĕ: ſic in Job dicĭ ob. 41. c Cor eius indurabitur quaſi lapis. ¶ Ecce egredieĕ

per incantationeſ egyptiacas: ⁊
ſ demonum.
a arcana quędam ſimiliter. Proie ceruntq; ſinguli virgas ſuas: q̃
ſ aſturias mundi. ſ minores ſerpentes: ſpeciem ſcz ꝑ ſpecie poſuit.
b c verſę ſunt in dracones: Sed de/
ſ crux xpi q̃ eſt ſacerdos ineternum. ſ ſapientia mundi que inimica eſt deo.
uorauit virga aaron xgas eorũ.
d Induratũq; ẽ cor pharaonis et nõ audiuit eos ſicut ꝓcepat dñs.
Dixit aũt dominus ad moyſen: e
ſ cui debuit emoliri. ſ vnde cor eius indurabiĕ quaſi lapis.
Ingrauatũ ẽ cor pharaõis: ⁊ nõ f

Nico. de lyra

quia in egypto docebantur: tum quia egyptij talibus vteban tur. a Et arcana quedam ſimiliter: qs̃ dr. tum quia tales incantationes in ſilentio ꝓferuntur. tũ quia effectus eaꝝ ex virtute occulta ꝓcedunt. Jſti aũt talia facientes fuerũt iam/nes et mãbres. vt dicĭ Apls. ij. ad Thimo. iij. Sicut iamnes ⁊ mambres reſtiterũt moyſi ⁊c. b Proiecerũtq; ſinguli vir gas ſuas que verſe fuerũt in dracones: nõ ſm veritatem ſed ſm apparentiã tm̃ vt videbitur. c Sed deuorauit virga aaron virgas eorꝝ. et illud fuit ſcm̃ ſignũ. Dicũt aũt docto/res catholici q; iſta deuoratio fuit anteq̃ xga aaron rediret ad naturã xge: quia xge nõ competit deuorare ſed magĺ ſer/penti. vocatur tm̃ xga lz tũc eſſet ſerpens: quia prior eiꝰ natu ra erat virga et qz ſerpens ille erat reducendus ad naturam virge. Hebrei aũt magis innitentes lr̃e dicũt q; fuit poſtq̃ il/la redierat ad naturam virge: qz dicĭ ſic in textu: Deuorauit virga aaron ⁊c. Certũ eſt aũt q; vtroq; mõ potuit fieri: quia illud fuit factum diuina xtute que poteſt indifferenter quod/libet corpus maxime corruptibile in aliud conuertere: lz dubi tent aliqui eodem modo de corpore celeſti: dicẽtes q; non po teſt etiã diuina virtute in corpus corruptibile conuerti: ꝺ ta/men diſcutere nõ eſt ptis negocij. Quod aũt dr q; deuoratio xge nõ competit: verũ eſt ꝓprie loquendo: quia deuorare p/tinet ad vim nutritiuã. tũ ſimilitudinarie et large loquẽdo cõ uenit rei inanimate: ſicut dr q; ignis deuorat ligna: et ꝺ modo potuit dici de xga aaron ſi aliquid fuit conuerſum in ipſam poſtq̃ redierat ad naturam xge: ſm dictum hebreorum: pri/mus tamen modus dicendi videtur ꝓbabilior.

d Induratũq; eſt cor pharaonis et non audiuit eos ſicĕ pre ceperat dñs. quia imputauit factũ illud artibꝰ magicis. Ad maiorem intellectum predictorum queritur vtrum xtute de/monum qua magi vtuntur potuit fieri conuerſio virgarũ in dracones: et videtur q; non: quia aut hoc eſſet ſm veritatem aut ſm apparentiam tm̃: non primo modo quia materia cor/poralis non ſubeſt virtuti demonis quantum ad transmutati onem ipius ad formam: ſm q; dicit Augº. iij. de trinita. dicẽs Non eſt putandum iſtis tranſgreſſoribus angelis ad nutum ☞ ſeruire hãc ſeruire banc viſibilium rerum materiam: ſed ſoli deo. Hec ſcdo modo: quia ſenſus naturaliter et ordine nature immu/tatur a ſenſibilibus ſed demon vel angelus non poteſt pro/pria virtute nature ordinem immutare: quia tunc poſſet face re vera miracula: quod eſt falſum: ergo ⁊c. Rñſio: virtute de monum non potuerunt conuerti xge in dracones ſm veritatem. Cuius rõ eſt quia in cõpoſitis ex materia et for ma: materia non fit per ſe nec forma ſed totum compoſitum: et ideo totum traſmutatur in totum: vt ex toto aere fit totus ignis: quando aer conuerti tur in ignem: vt dicitur in libro de ge neratione. effectus autem aſſimilaĕ agenti et in ipo preexiſtit ſaltem vir/tualiter: et ideo compoſitum ex mate ria et forma naturali non poteſt pro/duci niſi ab agente compoſito ex ma/teria et forma: vel niſi habeat totum compoſitum in virtute ſua. angelus autem eſt forma ſimplex non habens materiam partem ſui: nec etiã habet eam in virtute ſua: ſed ſolus deꝰ po/teſt eam producere: et ideo virtute de monis non poteſt aliquod compoſi/tum ex materia et forma produci: li/cet in eo remanſerint naturalia inte/gra. conuerſio aũt virge in ſerpentem includit compoſitum ex materia et forma naturali productione. ergo ⁊c. Potuit tamen predicta conuerſio fieri ſm apparentiam: quia lz ma/teria corpalis nõ ſubijciaĕ xtuti angelice q̃tũ ad trãſmuta/tionẽ ꝑdictã: ſubijciĕ tñ ei quantũ ad motũ localẽ vt ab om nibus cõcediĕ: et ideo demones ꝓpria virtute dimiſſi potu erunt virgas a magis ꝓiectas ꝑ motum localem imperce/ptibiliter ſenſui humano tollere et loco earum ſerpentes ali unde apportatos vel ibidem generatos non virtute demo/nis ſed agentis naturalis: ſicut dicetur infra ſupponere. Ui demus eñ q; aliq̃ mimi per ſubtilitatem manuũ et localeꝫ motũ aliqua ſic tranſmutant q; boues nõ ꝓcipiunt: et multo fortius demones quoꝝ ſubtilitas et celeritas in motu locali maior eſt quaſi incõpabiliter ꝺ pñt et multa maiora. Jtem qz abeuntibus ſenſibilibus remanent fantaſie ⁊ imaginatiões vt dr. ij. de aĩa. inde eſt q; ex motu locali formarum ſenſibili/um remanentiũ in virtute fantaſtica cũ humoribus in q̃bus ſunt vt in ſubiecto apparent aliqua que nõ ſunt: Añ dicĭ phi loſophꝰ li. de ſom. et vigi. q; deſcendente plurimo ſanguine ad pncipiũ ſenſitiuum: ſimul deſcendunt forme imaginate: ⁊ ſic videntur aliqua que non ſunt: ſicut accidit ſomniantibus et iſto modo poſſunt demones cõmouere humores interioꝝ ſenſuum ⁊ exteriorum et ſic pñt ad organa ſenſuum aliquas formas reducere: ac ſi venirent ab extra: nõ ſolum in dormi/entibus ſed etiã vigilantibus: et ſic videntur eis aliqua eſſe extra q̃ tñ nõ ſunt: et hoc modo poterant facere q; viderẽtur virge conuerſe in dracones: et tamẽ de hoc nihil eſſet extra ſm veritatem. Tertium autem modum addunt aliqui dicen tes q; demones per motum localem poſſunt applicare acti/ua naturalia paſſiuis: et ſic ſequentur effectꝰ naturales: ſicut applicatur lignis ad ignẽ per manũ hois generaĕ ignis i ma teria ligno: illa tñ generatio ẽ ab igne ſicĕ ab agente ꝓprio ab applicante ligna miniſterialiter tm̃: ſed lz ꝺ ſit vera: tamẽ nõ habet locũ in ꝓpoſito: qz lz ex virgis poſſent generari ſer pentes: ꝑ agens naturale. ꝺ tñ eſſet ꝑ multas transmutatio/nes ⁊ lõgo tpe ⁊ nõ ita ſubito. poterant tñ demones materiã exiſtentẽ in ꝓpinq̃ diſpoſitione ad formã ſerpentĺ ſupponere ꝓprio actiuo et ſic cito generarenĕ ⁊ in loco virgaꝝ ꝑ demo nes ſupponerenĕ. Ex ꝑdictis pz ad illud qs̃ obijciebaĕ: qz ꝑ modos ꝑdictos demões nõ trãſmutãt materiã ad formã na turalẽ: nec mutãt nature ordinẽ. e Dixit aũt .d. ad. mo. Premiſſa reg̃ monitione: ꝺ ꝓr deſcribiĕ inflictio pene: et diuidiĕ in. x. partes ſm numeꝝ. x. plagaꝝ egyptiis inflictaꝝ ptes patebũt ꝓſeq̃ndo. Cõſiderandũ etiã q; Sap̃. v. dr: Ar mabit creaturã ad vltionẽ inimicorꝝ. et iõ iſte plage inflicte ſunt a deo miniſterio quaſi oĩs generis creaturaꝝ. ſ. q̃ttuor elementorꝝ: corporꝝ celeſtiũ: hoĩm et angelorꝝ: vt patebit ꝓ/ſeq̃ndo. Due aũt ꝑme facte ſũt i elemento aq̃: et q̃tũ ad pri/mã ꝑmittiĕ comminatio: et ſubdiĕ iflictio. ibi: Dixit dñs. Circa ꝑmũ dr ſic: f Jngrauatũ ẽ cor pha. ac ſi dicaĕ. ex q̃ ꝓtempſit monitionẽ. ꝓcedẽdũ ẽ ad pene inflictionem.

a Ecce egredietꝛ ꝛc. Aug. Prio q̃dē nō intrat moyses ad pharaonē: ſz occurrit ei exeūti ad aq̃s: poſtea xo ītrat: poſt b nec intrat: ſz accerſitus accedit: quia ſiue nobis in verbo dei ꝛ aſſertiōe religionis certamen eſt cū pharaone: ſiue obſeſſas ab eo aīas eripe conamur: ꝛ eſt ī nobis ī diſputatione luctamē: nō pma fronte ingredi debemus ad vltima queſtionū loca: ſed occurrendū eſt nobis aduerſario: et ad aquas ſuas. i. auctoritates gētiliū philoſophoꝝ: vt ipos pmo arguamus et erraſſe doceamus: deinde ingrediendū ad interioꝛa certaminis. Dic eī
Dat.12. e dñs: Niſi quis pꝛius alligauerit fortem: nō pt intrare in domū ei⁹ ꝛ vaſa eius diripere. Pꝛi⁹ ergo ligandus eſt fortis: et queſtionū vinculis ꝓſtringendus: et ita introcundū ad diripiēda vaſa: ꝛ liberandas aīas: quas deceptione ꝛ fraude poſſederat. Q̃ cū ſepi⁹ fecerim⁹ ꝛ ſteterim⁹ ꝓtra ipm ſuccicti. ſ. lūbos in veritate: et ſtātes in dño ꝛ viriliter agentes: artifex antiqu⁹ et callid⁹ victū ſe ſimulabit ꝛ cedere vt negligentioꝛes nos faciat ad certamen. Penitentiā q̃z ſimulabit: depcabit nos diſcedere: ſed nō longe vult nos aliq̃ pte ſibi eē vicinos. Sz niſi ab eo longius recedamus: et mare tranſeam⁹: et dicamus cogitatione locutione ꝛ opere. Q̃tum diſtat oꝛ⁹ ab occidente: tm̃ fecit a nobis iniq̃tates nr̃as: ſalui eſſe nō poſſumus. Oꝛemus g̃ miſcoꝛdiam dei: vt et nos eripiat de terra egypti: de ptāte tenebraꝝ: ꝛ pharaonē cū exercitu ſuo tā q̃ plū-
Exo.15.a bū demergat in aq̃ vehemētiſſima. Nos aūt liberati cū gaudio et exultatiōe hymnū cātem⁹ dño. gl̃oſe. n. honoꝛificat⁹ ē ꝛc
b Ecce pcutiam virga ꝛc. Iſid. plage in egypto coꝛpaliter geſte ſūt: ſed in nobis ſpūaliꝛ gerunt. Egypt⁹. n. ſeculi forma ē.
c Aquā flu. ꝛ ver. ī ꝛc. Stra. Aq̃ in ſanguinē xſa mūdanā ſapiam ſignificat: in q̃ oīs q̃ māſerit necab ſiꝛ ī ſanguīe piſcis Mūdana. n. ſapia ſtultū putat deū p hominib⁹ moꝛi. huic g̃ q̃cunq̃ adheſerit viuere nō poterit. Oꝛige. Aq̃ fluminis
D vertiꝛ in ſanguinē: cui hebꝛeoꝝ pueros tradiderāt necandos: vt auctoꝛib⁹ ſceleris poculū redderet ſanguinis ꝛ cruoꝛes polluti gurgitis quē parricidali cede maAllego. culauerāt potādo ſentirēt. Allego. q̃z aq̃ egypti: erratica et lubꝛica philoſophoꝝ dogmata ſūt: q̃ puulos ſenſu ꝛ intelligētia deceperunt. at vbi cruꝝ xp̃i lumē veritatis oñdit: neci ſuoꝝ in penas: et reaDat.23.d tum ſanguis exiguꝛ. Ān: Oīs ſanguis qui effuſus eſt ſup terrā requireꝛ a generatione hac. d Que verſa eſt ꝛc. Ra. pmū pceptū de colēdo vno deo nō erūt tibi dij alij pꝛeꝛ me: pꝛia plaga aq̃ in ſanguinē verſa. Cōpara pmū pceptuꝫ pꝛime plage: aqua de qua generanꝛ omnia ſignificat vnum deum ex quo oīa. Sanguis carnē moꝛtalē. Aqua g̃ verſa eſt in ſanguinem: q̃ cōmutauerunt gloꝛiaꝫ dei incoꝛruptibilis in ſilitudinem imaginis coꝛruptibilis hoīs: et hec quidē cōmutatio fit in coꝛde impioꝝum.
e Jn ſanguinem ꝛc. Quia qui in rerū cauſis carnaliter ſentiunt: hmōi coꝛrepti onibus arguuntur: vt ex qualitate penarū agnoſcant ſuū errоꝛē. f Et induratū eſt. Aug⁹. Videtur pꝛopterea coꝛ pharaonis induratū fuiſſe: q̃ incantatoꝛes egyptioꝝ ſilia fecerūt. Sz ſequētia docent quāta fuerit illa obduratio etiā cuꝝ incātatoꝛes defecerūt.

Foderūt autem

vult dimittere pp̃lm. Vade a
a ſ studioſe: ꝛ quaſi pꝛimo mane aggrediendus eſt diabolus.
a ad euꝝ mane. Ecce egredietur b
ſ populos decipiendos ſ reſiſtes.
ad aq̃s et ſtabis in occurſum c
ſ non in. a ſ ſecularis. b ſ fidē crucis.
eius ſup ripā flūminis: ꝛ vgā d
q̃ conuerſa eſt in draconem
ſ opere.
tolles in manu tua diceſq̃ ad eum: Dñs deus hebꝛeoꝝ miſit me ad te dicens. †Dimitte
ſ predeſtinatorum. ſ immola deo ſacrificium laudis.
pōpulū meū vt ſacrificēt mihi
ſ Jnquiete ꝛ ſilentio.
in deſertō: et vſq̃ ad pꝛeſens
ſ obedire. ſ quaſi in arbitrio tuo fuit vel tenere vel dimittere.
audire noluiſti. Hec igitur dі
a ſ experieris. ſ cui reſiſtere nemo poteſt.
cit dominus: Jn hoc ſcіēs q̃ e
b dominus ſim. Ecce percutiaꝫ f
virga q̃ in manu mea eſt
a ſ in qua enecauerunt puulos hebꝛeoꝝ vt bibant ſanguinem q̃ē fuderunt.
c āquā fluminis: et vertēt ī ſanguinē. Piſces quoq̃ q̃ ſunt in fluuio moꝛienꝛ: ꝛ cōputreſcēt aq̃: ꝛ affligēt egyptij bibētes aquā fluminis. Dixit q̃z dñs ad moyſen: Dic ad aarō: Tol
ſ manifeſta potentiam.
le virgā tuā et extēde manuꝫ tuā ſup aq̃s egypti ꝛ ſup fluuios eoꝝ et riuos ac paludes ꝛ oēs lacus aquaꝝ vt vertanꝛ in ſanguinē: et ſit cruoꝝ in oīni terra egypti tā in ligneis vaſis q̃ in ſaxeis. Fecerūtq̃ ita moyſes et aaron ſicut pꝛeceperat dominus. † Et eleuans
a ſ crucem. b ſ philoſophoꝝ dogmata.
virgā pcuſſit āquam fluміs g†
a ſ vñ: Oīs ſanguis qui effuſus ē ſuper terram requireꝛ a generatione hac.
cōram pharaone ꝛ ſeruis eі⁹.
ſ moꝛtem bibentium.
d Que verſa eſt in ſanguinem: b
e a ſ hoīes. b ſ philoſophico dogmate.
et piſcēs q̃ erāt in flūmie moꝛ- i
tui ſunt. Cōputruitq̃ fluuius k
et non poterant egyptij bibe- †
ſ vel fluminis.
re aquaꝫ fluuij et fuit ſanguis in tota terra egypti: Fecerunt l
f q̃ ſimiliter malefici egyptioꝝ incantationibus ſuis. Et iduratū eſt coꝛ pharaonis: nec audiuit eos ſicut p̃ceperat dñs. Auertitq̃ ſe: et ingreſſus eſt domum ſuam: nec apoſuit

a Vade ad eū mane. q̃ illa boꝛa bomines ſūt magis diſpoſiti ad accipiēdū ea q̃ rōnabiliter dicunt: vt ſic minus ſit excuſabilis pharao mādatuꝫ meū repellēdo. b Ecce egredietur ad aq̃s. Jn egreſſu aūt d̄ domo regia poterat magis haberi acceſſus ad regem.
c Et ſtabis ī occurſū ei⁹. conſtanter et intrepide.
d Super ripam fluminis. quia pena infligenda erat per flumen.
e Jn h̄ ſcies q̃ ſim dñs. p̃ expientiā pene inflicte a me. f Ecce pcutiā ꝛc. nō dixit pcutiā manu mea. q̃ illa †Ex.8.a
pcuſſio facta fuit p manū aaron ſicut ptz. ī. cū d̄: Dic ad aarō tolle virgaꝫ tuā. Cā aūt q̃re factū ē illō p manum aaron: ſupꝛa dicta eſt: q̃ non poterat ſic hr̄i ſuſpect⁹ de arte magica ab egyptijs ſic moyſes. Aliā cām aſſignant iudei dicētes q̃ q̃ moyſes fuit ſaluatus ꝛ extractus de flumine: iō nō debuit manu ꝓpꝛia pcutere flumē ꝓuertendo in ſanguinē. g Percuſſit aquā fluminis coꝛā pharaone ꝛ ſuis eius. vt viderent q̃ pena eſſet a d̄o inflicta eo mō q̃ fuerat predicta.
h Que verſa ē in ſanguinem. et ſic pena coꝛreſpondet culpe qua pueros extinxerant in flumine. aīa. n. oīs carnis in ſanguine eſt vt d̄ Leui. xvij.
i Et piſces q̃ erant in flumine moꝛtui ſunt. quia non poſſunt viuere in ſanguine.
k Cōputruitq̃ fluuiꝰ. fetoꝝ. n. intolerabilis exalabat inde ꝓpꝛ moꝛtem piſciū. l Fecerūtq̃ ſiꝛ malefici. Sz q̃rit⁹ vñ habuerūt aquā ꝓuertendam ī ſanguinē. dicūt hebꝛei q̃ nō oēs aq̃ egypti fuerūt conuerſe in ſanguinem ſz ſola aq̃ flumīs et que inde manabat ad riuos ꝛ paludes: et q̃ ide hauſta fuerat in vaſis: p̃ter hāc aūt erāt alique aque fontiū ī egypto que non erāt ꝓuerſe in ſanguinem: ꝛ inde fuit apꝛtata: ſz h̄ videt ꝓriari textui pcedenti: vbi d̄ꝛ: Extēde manū tuā ſup aq̃s egypti ꝛc. Ex q̃ videt q̃ oīs aq̃ egypti ꝓuerſa fuit in ſanguinē. Jtem †De conſe. diſ. 2. c. re-
infra d̄ꝛ: Foderūt egyptij p circuitus uera. 4. cafluminis aquam vt biberent: non inueniebant tamen niſi ſanguinem: vt rebāt.
dicit Joſephus. Si autem habuiſſent fontes aquas potabiles: non eſt veri ſimile q̃ fodiſſent iuxta fluuiuꝫ ī ſanguinem conuerſum. Doctoꝛes autez noſtri communiter dicūt q̃ fuerit apꝛtata de terra Jeſſen: vbi habitabant filij iſrael: et q̃ predicta plaga non fuit ibi: ſed hoc eſt contra hoc q̃d dicit hic Joſephus q̃ ille fluuius ita ibi conuerſus fuit in ſanguinem ſicut et alibi: et hoc videtur verum: quia aliter egyptij qui cum hebꝛeis mane bunt in terra Jeſſen non fuiſſent afflicti illa plaga. Quod autem egyptij manerent cum hebꝛeis videtur ex hoc quod dicitur infra. xij. ca. Q̃d acceperunt vaſa aurea et argentea mutuo a vicinis. erat tamen aqua potabilis filijs iſrael: quia ſtatim cum hauriebant reuertebatur ad naturam ꝓpꝛiam. et ideo melius videtur dicendum q̃ miniſterio demonuꝫ fuit apꝛtata ipis magis de terra que eſt extra terraꝫ egypti quod poſſunt facere mira celeritate.

Impleti

¶ a Foderũt aũt ꝛc. Quia gẽtilitas cõfusa de meditatione secularis pbie cum videt nihil vitale nec salubre esse in illa: studet inuestigando circũqua
Job.7.f q̃ querens haustũ sapiẽ: nec inuenit: donec perueniat ad euz qui ait: Qui sitit vẽiat ad me: et bibat. ¶ Ranis

cor etiam hac vice. Foderunt autem omnes
a egyptij per circũitum flumis aquã vt biberẽt ℔ cm̃ poterãt bibere de aq̃ flumis. Impleti
a q̃ sunt septẽ dies postq̃ percussit dñs fluuiũ.

a Impletiq̃ sunt septem dies postq̃ percussit ꝛc. quib⁹ durauit plaga illa ante quã fluuius ad naturam propriam reuerteretur.

Moraliter. Ecce constitui te deum pharaonis ꝛc. Sequit. ℸ. g† Tu virgã aaron virgã suã ꝛc. Per virgã doctrina significat: eo q̃ antiq̃t⁹ in signũ doctrine a doctorib⁹ portabat. h† Que versa est in colubrũ. s. verum ℔ Aug⁹. ꝛ iõ p hanc virgam significat doctrina sacra q̃ merã cõtinet veritatẽ. Per virgas aũt magoꝝ que verse sunt in dracones nõ veros sed apparentes tm̃: significant doctrine false et supstitiose. c† Et deuorauit virga aaron virgas eoꝝ. p qõ significat q̃ doctrina sacra cõdẽnat doctrinas falsas et supstitiosas: et q̃cq̃d i doctrinis alijs sibi contrariũ repitur. f† Percussit aquã fluminis que versa est in sanguinẽ. p hanc aquã significat sapientia scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ que totaliter versa fuit ad xpi sanguinem effundendum. † Et non poterant egyptij bibere ꝛc. Per egyptios aũt q̃ tenebrosi interptant demones significãtur: q̃ fuerunt afflicti ex effusione sanguinis xpi eo q̃ per hoc sancti patres de inferno fuerunt liberati. silr iudei i sua malicia obtenebrati ꝓpter dictã effusionem fuerunt grauiter afflicti. nam in vindictã mortis xpi fuerũt p romanos ptim occisi. ꝛ partim captiuati. Moraliter p aquã in sanguinẽ versam intelligi põt sapientia malignantium que Jaco. iij. dr terrena animalis et diabolica. et ista tota cõuertit ad innocentũ sanguinẽ extrahendũ p malicias et fraudes exquisitas.

In ca. vij. vbi dr i postilla. Dices ad aaron

Additio. j. Rõ quã assignat postillator ad ℔ q̃ i ℔ sig. s. xge verse i colubꝝ aarõ ꝓiecit virgã ꝛ nõ moyses nõ videt sufficiens: tũ q: lz de moyse ꝓbabilius suspicaret q̃ esset artib⁹ magicis ibut⁹ q̃ de aarõ: nihilominꝰ poterãt suspicari q̃ moyses illtruxisset ipm̃ aaron de ipa electione p artẽ magicã q̃ sic diceret nouisse: tũ q: i alijs plagis legit q̃ moyses extẽdit virgã ꝛ nõ aarõ: vt pz i septia plaga. s. de grãdine. ℸ. ix. ca. qõ nõ debuisset facere moyses lz aaron si p̃dicta rõ postillatoris valeret. Sz circa ℔ videt quedã p̃dictoꝝ series attẽdẽda. Pro q̃ sciẽdũ q̃ tãta humilitas erat moysi q̃ nõ poterat sentire q̃ ipe eẽt idoneꝰ nũciꝰ ad istã liberationẽ: vñ de ℔ nũq̃ ꝓbuit assensũ assignãs defectũ sue eloquẽtie donec deꝰ assignauit sibi aarõ frem̃ suũ i sociũ: sicvt aaron loq̃reť ꝓpło nõ aũt moyses: vt pz. ℥. iiij. ca. ꝯur tũ deꝰ mãdauit ipi moysi q̃ loq̃reť filijs isrł certificãdo eos de redemptione sua: qõ nõ fecit sine inť positione ipiꝰ aaron: cuiꝰ moysi dictis nõ crediderũt ex angustia spũs. vt. ℥. vj. ca. Cõsequenť aũt i eodẽ deꝰ mãdauit moysi q̃ loq̃reť pharaoni de hac materia q̃ rñdit more solito se excusando. Ecce filij israel nõ audierunt me: et quõ audiet me pharao ꝛc. arguẽs a fortiori: ꝛ tũc deꝰ cõmisit illã liberationẽ moysi ꝛ aarõ sił vt patebit ibidez. Circa qõ itroduxit genealogiã vtriusq̃. q. d. q̃ aarõ eẽt eẽlis ipi moysi i ℔ officio explẽdo ꝛ ℔ vt moyses ñ excusaret se: sz magł aliaret ad acceptãdũ: vñ genealogia expleta statim subdit: Iste ẽ aarõ et moyses q̃bꝰ deꝰ ꝓcepit vt educerent filios israel de tra egypti ꝛc. ꝛ qz ꝯur i fine istiꝰ septimi dñs ad moysen singulariter loquẽs ait: Loq̃re ad pharaonẽ regẽ egypti oĩa q̃ loq̃r tibi: nõ faciẽdo mentionẽ de aaron: statim moyses allegat defectũ suũ sic supra. vñ dic̃ moyses coꝝã dño: En icircũcisus labijs sum: quõ audiet me pharao? q. d. quõ mittł me sine socio p̃dicto cũ sim inabilis ad qõ deꝰ q̃ hũilia respicit ꝛ hũilibꝰ dat grãm cõtinue declarauit q̃ illa hũilitas moysi merebať exaltari. vñ sequit in ꝑn. vij. ca. Ecce ꝯstitui te deũ pharaonis et aarõ frať tuꝰ erit ꝓpha tuꝰ. q. d. nõ ptermitto aaron eo q̃ nollẽ eũ mittere tecũ: sz volo q̃ i altiori gradu sis. vñ sic ꝓphe ãnunciãt xba dei hoibꝰ q̃ deũ nõ pñt vel nõ merentur audire: vt i glo. sic cõstitui te deũ pharaonis. s. q̃ pharao cõit nõ audiat xba tua sz ipiꝰ aarõ interpret⁹ seu ꝓphe tui: vñ seqť: Tu loq̃re oĩa q̃ mãdo tibi: ille. s. aarõ loq̃t ad pharaonẽ ꝛ eadẽ rõne. ℸ. eo. ca. dic̃: Cũ dixerit vob̃ pharao oñdite nobis sig̃ dices ad aarõ: Tolle xgã tuã ꝛc. ℔ ẽ dicere: tu mãdabis aaron nõ solũ xba q̃ dicturꝰ sũ sz signa q̃ etiã sũt fiẽda fient per eum sic̃ p ꝓpham fiũt miracula a deo ordinata. Et nota q̃ ex p̃dicto ꝓcessu inter deũ et moysen habenť duo. ꝑmũ magna hũilitas ipiꝰ moysi q̃ maxi ẽptinet ad illum q̃ dr eẽ rector ꝓpli iuxta illud luc̃ illꝰ Matth. xx. Quicũq̃ voluerit inť vos maior fieri sit vł miſter. Scdm xo ẽ ꝓuidẽtia diuia q̃ cõit exaltat hũiles.

In eo. ca. vij. vbi dicitur in postilla: Ad maiorem intellectum p̃dictoꝝ querit vtrũ virtute demonum.

Additio. ij. Nullus illoꝝ modoꝝ q̃s postillator assignat ꝙsonat lr̃e: nã si magi pharaonis serpẽtes aliũde xtute demonũ apportauerũt: vel ibidẽ generatos nõ ex xgis: sz ex alijs reb⁹ suppositis eẽt tũc virge eoꝝ nõ fuerũt verse in dracones qđ tũ lr̃a ꝓtestať dicẽs. Proiecerunt q̃ singuli virgas suas q̃ verse sunt i dracones Silr si illi serpẽtes erãt tm̃ ℔ apparentiã et nõ ℔ rem non est vex q̃ virge fuerũt xse in serpentes. vñ meliꝰ videť dicẽdũ q̃ demones deo ꝑmittẽte subito talia seminalia rex adhibuerunt p q̃ virge sine multis trãsmutationib⁹ ꝛ sine tpis mora ꝓceptibili verterenť i dracones ꝛ ℔ virtute naturali talia seminaliũ rex a quib⁹ talis ouersio sic ab agẽte ꝓpo creať: a demone tñ applicatiue et miſterialiť tm̃. et sic ẽ vex qđ lr̃a sonat. s. q̃ ꝓiecte virge singuloꝝ. s. magoꝝ verse sũt i dracones. Si aũt dicať q̃ nõ repiť i creaturł aliq̃ virtꝰ naturał q̃ virgã cõuertat i ꝛpẽtẽ sine multł trãsmutationib⁹ inť medijs q̃ req̃rũt magnã morã tpis. Ad ℔ dicẽdũ ℔ sen̄ Tho. in. j. pte. q. cx. arti. vl. i rñsione ad. ij. ar. q̃ nõ ois xtꝰ nature create ẽ nob̃ nota: et iõ cũ aliq̃d fit ꝑter ordinẽ nature create nob̃ note sic̃ i ℔ loco mõ p̃dco. miraculũ possz dici ñ silr cũ nõ sit ꝑ ordinẽ totiꝰ nature create nob̃ note: sz q̃ ad nos qui hmõi xtutes i elemẽtł mũdi latẽtes igramꝰ: et ℔ videť sentire Aug⁹. q̃ i ℔ loco i glo. sic dic̃ q̃ demones dũ p ĩcãtatiões eoꝝ maleficti aliq̃d efficere conãť discurrũt p mundũ ꝛ sbito eoꝝ semĩa de q̃bꝰ ℔ agiť afferũt: sicq̃ ex illis pmittẽte ꝺo nouas rex spẽs ꝓducũt. hec ille. Si aũt ꝑ p̃dicta dicať q̃ ex ℔ tolleret efficatia miraculoꝝ ad xitatẽ fidei ꝙfirmãdã: qõ ẽ ꝑ Mar. vl. Dño coopãte et cmonẽ ꝙfirmãte seq̃ntibꝰ signis nã illa q̃ p demões fiũt ꝑter naturã nob̃ notã sic sũt miracła q̃ ad nos sic̃ illa q̃ fiũt xtute diuia. Ad ℔ dicẽdũ ℥ aug⁹. i li. lxxxiij. q. q̃ cũ tłia faciũt magi q̃lia sctł: diuso tũ fine ꝛ diuso iure fiũt. isti. n. faciũt q̃rẽtes gloriã suã: illi xo q̃rẽtes głiam dei. Silr isti faciũt p q̃dã ꝓuata ꝙmertia: illi aũt publica administratiõe ꝛ iussu dei cui cũcta creatura subiecta ẽ. ꝛ ꝺ hac materia vide i ꝓma p. q. cxiij.

In eo. ca. vij. vbi dicitur in postilla: Dic ad aaron.

Additio. iij. Hec ratio quaz assignat postillator ad hoc q̃ ℔ ꝑcussio fuit facta p manum aaron et non p manũ moysi fuit ꝓbata supra in additione. j. huiꝰ ca. vbi fuit alia ratio q̃ verior videť assignata vide ibi. Alia xo rõ q̃ assiḡť a iudeis. s. eo q̃ moyses fuit saluatꝰ de flumĩe nulla ẽ: nã ꝛtia plaga fuit etiã facta p aaron et nõ p manũ moysi lz illa plaga nõ ꝑtinebat ad fluuium vt patet de se.

Replica correctorij contra Burgeñ. volẽtem apparentiã esse veram. In ca. vij. postillator reddit rõnẽ q̃re ꝑma signa facta sũt p aarõ et non p moysen: qz videlicet moyses potuit hr̃i suspectus de magica arte nõ aaron Burgeñ. oppõit ꝑmo q̃ aarõ silł mõ potuit hr̃i inspectꝰ q̃si eã a moyse didicerit. ſcdo qz moyses vltima signa fecit non aaron qõ nõ debuerit si suspectus habereť: et sic rõ postillatoris valeret. Respõdeo ℔ ad primũ q̃ moyses ꝛ aaron nõ fuerunt diu simul ꝙuersati: cõstitit. n. egyptijs aaron sp̃ i egypto educatũ: moysen aũt foris docere aut artẽ magicam vel addiscere requirit tp̃s: iõ ꝓbabiliter aaron non potuit esse suspectꝰ q̃ a moyse didicisset cum quo nõ fuit diu cõuersatus vt patet in littera. Ad secundum dico q̃ post sex plagas poterant egyptij ꝓbabiliter intelligere artẽ magicã nõ inuenisse: qz in tertia plaga etiã digitũ dei recogn̄eť malefici pharaonis: vt ℥. j. viij. ca. Ex tũc ℊ potuit moyses sine suspitione vti eadẽ xga et aarõ indifferenť. ratio autem Burgeñ. quam adducit nõ est ad laudem moysi: sed potius ad vituperium. dicit nã q̃s q̃ moyses ex pusillanimitate ꝑmo per se non fecerit signa sed per medium aaron: qz dic̃ cũ assueſceret stare coram pharaone: quasi ꝓt⁹ timuisset qõ non sonat in virtutem moysi habẽtis dñm ꝑ auctore sub cuius

nutu

nutu nemo xtuose timet hoiem quēcūq;. In eodem ca. vbi postillator disputat de cōuersione xge ax in serpentes videtur inclinari ad ꝟ q; uersio xge magor fuit solū apparēs nō existēs. Burgē. ꝺicit sz rōnib⁹ postillatoris ñ satisfacit. t ratio quā ipe Burgē. adducit nō valet. arguit. n. sic: si virge magorū solū fm appentiā xse sūt in serpētes: igit nō ē vex qō ōr i lra: Cōuerse sunt xge i dracones. Rñdeo q; vex ē qō ōr i lra iō stant bñ sil vex ē xgas xsas i ſpētes: sz ñ vere sz apenter hunc modū dicēdi videt iuuare textꝰ dicēs: Fecerūt aūt malefici p icātationes egyptiacas t arcana q̄dā silr: sz nō ōr sile vt inuat modꝰ silitudinis i appentia: sz ñ silitudo i existentia

Glo. ordi.

A a Ranis. Stra. C. VIII Tria sūt genera ranar Unū fluuiale t vocale. Alterum minimū quod calamitū ōr: de q; fertur q; si i os latrātis canis p̄icitur statim obmutescit. Tertiū maximū qō rubetū ōr: pessimū et venenosum: qō vulgo crassantiū ōr: Auge. Rane significant carmina poetar q̄ inani et inflata modulatione velut ranar sonis t cantib⁹ mūdo deceptionis fabulas intulerunt. ad nihil em̄ aſal illud vtile ē: nisi q; sonū vocis improbis et iportunis clamorib⁹ reddit. Rab. Scōz p̄ceptū

Exo. b B Nō accipies nomen dei tui inuanū. Nomen dei veritas est ipe enim ait:

Job. 14. a Ego sum veritas. Qui loquitur veritatem de deo loquitur. qui enim loquitur mendacium de

37. dis. c. legim⁹. ¶. hinc etiaz. suo loquitur. Veritatez enim loqui est rationabiliter loqui: vanitatem loqui strepere est. Secūdum ergo p̄ceptuz est de dilectione veritatis: cui cōtraria est dilectio iniquitatis. Loquit veritas: perstrepit vānitas Hinc contraria est secūda plaga ranarum abūdantia quarum loquacitas vanitatez significat Amatores veritatis nō accipiunt nomen dei in uanum: quia a veritate in vanitatem non recedunt. Qui autem veritati contradicunt: et vanitate decepti decipiūt: rane sunt: tedium inferētes auribus: non cibum mentibus. Audi homines rationabiliter loqn

C Pō. 18. tes. Non sunt loquele neq; ser. q. non au. vo.

Ibidē. 11. eoruz. Audi ranas. Rana locuti sunt vnuſq;sq; ad p̄rim suū. b Fecerūt aūt ꝛc. Aug⁹. Querit vñ si iā vbiq; factū erat Sz silis q̄stio ē: vñ aquā i sanguinē verterit: si iaz tota aq̄ egypti i sanguinē xsa fuerat. Sz itelligendū ē regionē vbi filij isrl hītabāt talib⁹ plagis non fuisse p̄cussā t ide potuerūt icātatores haurire aquā quā i sāguinē xterēt: vt ranas educē ad ostētatiōz magice potentie q̄q; potuerūt etiā postq; illa ꝓpleta sūt facere: sed scriptura narrando coniunxit qō

Jrit q̄z dñs ad moysē. Ingredere ad pharaonē: t dices ad euz: Hec dicit dñs: Dimitte pplm meū vt sacrificet mihi. Sin aūt nolueris

a ¶ Elegans locutio: vt ipe rane plage itelligant. dimittere: ecce ego p̄cutiam oēs terminos tuos ranis: et ebulliet fluuius ranas: que ascendēt t ingredientur domum tuam t cubiculū lecturi tui: t sup stratū tuuz: et in domos seruor tuorz: et in populū tuum: t in furnos tuos: t in reliquias ciborum tuorum: et ad te t ad populū tuum et ad oēs seruos tuos intrabūt rane. Dixitq; dñs ad moysen: Dic ad aarō: Extēde manū tuā super fluuios t super riuos ac paludes: t educ ranas super terram egypti. †Extēdit aaron manū super aq̄s

¶ carmina poetarum. egypti: t ascenderūt rane: operuerunt terram egypti. Fecerunt aūt et malefici p incantationes suas similiter: eduxerūtq; ranas

a ¶ flagellat⁹ resipiscit ꝺ ait dicebat nescio vo. sup terrā egypti. Vocauit autez pharao moysen et aaron: t dixit eis: Orate dñm vt auferat ranas a me t a populo meo: t dimittaz populū vt sacrificet domino. Di-

a ¶ vt nostra oratiōe non fortuito casu intelligantur recessisse rane ab egypto. xitq; moyses pharaoni: Cōstitue mihi quando deprecer pro te t pro fuis tuis et pro populo tuo: vt abigantur rane a te: t a domo tua et a fuis tuis t a ppl'o

a ¶ in fluxu. s. ceno mundi. tuo: t tm̄ in flūmine remaneant.

Nico. de lyra

a a Jrit q̄z dñs. Hic describit secūda plaga: cuius p̄mittit cōminatio. secundo subdit iflictio. ibi: Dixitq; dñs. t ctio eiusdē remotio. ibi: Vocauitq; pharao. Circa p̄mū ōr: b Ecce ego p̄cutiam omnes terminos tuos ranis. diuersi generis: inter q̄s aliq; fuerunt venenose. c Et ebuliet fluuius ranas: id est in magna abundantia emittet: quod signat nomen ebulitionis. Ex quo patet q; ista plaga fuit facta in elemento aque: sicut et prima: t cozrūdet cul pe puerorz ibidē submersorz: qz hoc mō interficiebantur vt cuz minorz tumultu et strepitu extingue rentur. vt dictum est supra ca. ꝺ. ppter quod iusto dei iudicio inde exiuerunt rane in maxima multitudine egyptios infestantes sua importunitate: loca omnia egyptiorz subintrantes t eos cruciando inquietantes. d Super stratum tuum t in domos seruorū tuorz t in populū tuū t̄c. In hac percussione primo nominatur rex qui plus peccauit t post populus subditus qui sibi consensit.

e Et ad te et ad populū tuū t ad omnes seruos tuos intrabunt rane. Dicunt hebrei q; nō solū intrabant rane loca egyptiorz sed etiā corpora eorum vt per os q̄ dormiebant ore aperto t p alios meatus per quos poterant introire. f Dixitq; dominus ad moysen. Hic describitur huius plage inflictio. cū ōr: g Dic ad aaron. extende manum tuā super fluuios et super riuos t paludes et educ ranas super terram egypti. Ista plaga sicut t precedens facta fuit per manum aaron t nō p manuz moysi. ex eisdem causis quibus dictuz est de p̄ma. h Vocauit autem pharao moysen et aaron: t dixit eis: Orate dñm vt auferat ranas a me et a populo meo t̄c. Hic describitur predicte plage remotio: rege simulante petitioni moysi et aaron se acq̄escere: cum dicitur: Vocauit autem pharao moysen et aaron t̄c. Sed queritur quare non vocauit eos ad amotionem p̄me plage. Dicendum q; hoc fuit quia magis fuit afflictus de secunda: quia ipse t alij potentes habebant vinum et alios liquores quos poterant bibere septem diebus quibus durauit illa plaga: sed ab importunitate et feditate ranarū non poterat se defendere. Item ista secunda plaga plus durauit q̄z p̄ma: et ideo coactꝰ fuit vocare moysen et aaron qui prius nō permittebantur ingredi t rogare eos: quod fuit magna pena sibi cum esset superbissimus. i Dixitq; moyses pharaoni: Constitue mihi quando deprecer pro te: et pro seruis tuis: et pro populo tuo: vt abigantur rane a te t a domo tua: et a seruis tuis: t a populo tuo t̄c. videtur q; moyses hic tentauerit dominum ponendo tempus determinatum fm q; dicitur Judith. viij. Qui estis vos qui tētatis dominum. Et posuistis tempus miserationis domini t̄c. Item promisit quod nō erat in potestate sua quod videtur fatuum et presumptuosum. Dicēdū q; non fuit ibi tentatio domini: quia moyses a p̄n-

cipio per revelationem dei fuit certificatus q; talia fierent ad nutum eius. vnde dixit ei: Ego constitui te deum pharaonis supra. vij. ca. et per hoc patet q; non fuit promissio indiscreta vel presumptuosa. Item queritur quare moyses posuit hoc in arbitrio ꝓpharaonis dicens: Constitue mihi quando deprecer pro te t̄c. Dicendum q; hoc fuit ad excludendum suspitionem que posset haberi contra eum faciendi talia artibus magicis vel virtute alicuius constellationis determinate.

* Qui respondit cras.

Ministerio de Cultura 2024

postea fieri potuit. a Videꝫ aũt pha.ꝛc̃. Aug⁹. Hic appet ñ iõ tñ pharaonẽ obduratũ q̃ incetatores sibia fecerꝛ: sed etiã ꝓpter ipam dei patientiam qua parcebat que ꝑm cordа hoim quibusdã vtilis est ad penitendum: quibusdã inutilis ad resistendũ deo et in malo pseuerandum: nõ tamen p seipam inutilis est sed ꝑm cor
Rom.2.a malũ. ꝑm illud: Jgras q̃ patiẽtia dei ad penitentiã te adducit. Scõm aũt duriciã cordis tui et cor impenitens thesauriças
2.Cor.2.b tibi irã ꝛc̃. Mã cũ alibi aplꝫ diceret. Xp̃i bonus odor sumus in oĩ loco: adiunxit ĩ his qui salui fiunt et in his qui pereunt. Mõ dixit xp̃i bonũ odorẽ se esse bis qui salui fiunt malũ aũt bis qui pereunt: sed tñ bonũ odorem se dixit. Illi vero tales sunt qui bono odore pereunt ꝑm cordis sui qualitatẽ que mutanda est bona voluntate in dei gra: vt incipiant ei ꝓdesse iudicia dei: que malis cordibus nocent vñ ille mutato corde in melius cãtabat.
Ps.118. Vinet anima mea ꝛ lau.te.ꝛ in.t.ad.m. nõ dixit munera vel p̃mia sꝫ iudicia tua.
b Extende virgã tuã ꝛc̃. Moyses xga castigans egyptũ legẽ significat q̃ mundũ decẽ plagis mandatoꝝ corripit. Virga quoq; p quã egyptus corripiꝫ et pharao supatur: crux xp̃i est: p quã mũdus vincit: ꝛ diabolus supatur vt triũphat.
Dat.10.b Virga ꝓiecta fit serpens: qui sapiam significat. ꝑm illud. Estote prudentes sicut serpẽtes ꝛc̃. Virga serpentes magoꝝ deuorauit: ꝛ crux xp̃i cuius predicatio videtur stulticia oẽm sapiam mundi superat. Vñ de me eñ ille scripsit. Virga in terrã ꝓiecta versa est in serpentẽ: q̃ cũ mysteriũ crucis ad fidem hominũ venit: sapiẽtiam mundi stultam fecit.
c Et sint cyniphes ꝛc̃. Orige. Hoc animal pennis suspenditur per aera volitãs sed ita subtile ꝛ minutum vt oculi visum nisi acute cernentis effugiat. Corpus tñ cũ insederit acerbissimo terebrat stimulo vt quem volantem videre quis non valet sentiat stimulantem. Hoc ꝯ animal arti dyalectice ꝓpaꝛ: que minutis ꝛ subtilib⁹ xboꝝ stimulis animas terebrat: ꝛ tanta calliditate circũuenit: vt deceptus necvideat nec intelligat vnde decipiatur.
Raba. Tertiũ p̃ceptũ. Memento diẽ
¶20.b. sabbati sanctificare. Quo insinuatur vacatio et tranquillitas mentis quam bõa conscia facit. Ibi sanctificatio: quia ibi ipũs dei. Unde super quẽ requiescet spiritus meus nisi su.hu.ꝛ quie.ꝛc̃. Inquieti ꝯ a spũsctõ resiliunt: ꝓuocatores rixarum amatores calũniaꝝ: nec admittunt quietem sabbati spũalis. Esto ꝯ mãsuet⁹ nõ sit tumultus in corde tuo volitãtibus per corruptionẽ fantasmatibus et pũgẽ-
Ps.45. tibus te. Audi deum dicentem: Vacate et videte quoniam. e. s. d. Tu per inquietudinem vacare non vis: et cecatus exigis videre quod non potes. Attende. n. contrariam plagam: cyniphes nati sunt in terra egypti de limo: muscę. s. minutissime inquietissime inordinate volantes: ĩ oculos ruentes: et negantes hominibus requiem: dum abiguntur redeũt sic fantasmata inquietoꝝ. ¶Preceptum tene plagam caue. d Erantq; cyniphes. Sanguis est doctrina pḧorum. Rane figmenta poetarum. Cyniphes sophismata dyalecticoꝝ. que omnia mundum deceperũt.
e Digitus dei ꝛc̃. Ysi⁹. In tertio signo magi deficiunt dicentes digitus dei est. qui typũ hereticoꝝ ꝛ aĩositatẽ habuerunt. Unde sicut iãnes ꝛ mãbres restiterũt moysi: ita ꝛ hi resistunt xitati: homines mente corrupti: reprobi circa fidem ꝛc̃. Hi autem qui per mentis corruptionem inquieti fuerunt: in tertio signo defecerunt fatentes sibi aduersum spiritum sanctum qui erat in moyse. Tertio enim ponitur loco spiritus: qui est digitus dei. qui sicut placatus requiem ꝓstat mitibus et humilib⁹ corde. ita iratus im-
¶ mites et

Qui rñdit: Cras. At ille: Juxta a
verbũ tuũ inq̃t faciã: vt scias q̃
nõ ẽ sic̃ dñs ds nr̃: ꝛ recedẽt ranę
a te: ꝛ a domo tua: ꝛ a pueris tuis
ꝛ a pp̃lo tuo: tñ in flumie remanebunt. Egressiq; sunt moyses ꝛ b
aaron a pharaone: et clamauit
moyses ad dñm ꝓ spõsione ra-
¶ pepigerat.
narum quam cõdixerat pharao
ni. Fecitq; dominꝰ iuxta verbuꝫ
¶ delera poetarum figmenta.
moysi: ꝛ mortuę sunt ranę de domibus ꝛ de villis ꝛ de agris. Cõ c
gregaueꝛtq; eas i imensos agge-
a res: ꝛ cõputruit terra. Videns d e
aũt pharao q̃ data esset requies
ingrauauit cor suũ: ꝛ nõ audiuit
eos: sicut ꝓcepat dñs. Dixitq; f
dominus ad moysen: loquere ad
b aaron: Extende virgam tuam et g
c percute puluerẽ terrę: et sint cyni h
¶ dyalectice argucie vel hereticꝰ qui dyalecticis syllogismis indocros decipiunt.
phes in vniuersa terra egypti: fe
ceruntq; ita. Et extẽdit aarõ ma
num virgã tenens: percussitq; pul
uerẽ terrę: ꝛ facti sunt cyniphes
in hominibus ꝛ iumentis. Dis
puluis terrę versus ẽ i cyniphes
a ¶ facere conati sunt extendendo. s. manus virgas tenentes.
p totã terrã egypti. Fecerũtq; si i
militer malefici incãtationibus
suis: vt educerent cyniphes ꝛ nõ k
b potuerũt. Erantq; cyniphes tã
in hoibus: q̃ in iumentis. Et di-
¶ operatio. ¶ Spiritus qui dat diuisiones gratiarum.
c xerũt malefici ad pharaonẽ: Di- l
¶ a ¶ prana qualitate infecrum. ¶ nõ emẽdarum. ¶ q̃uis deficiant magi.
gitus dĩ est hic.† Indurũtũq; est
cor pharaonis: ꝛ nõ audiuit eos
sicut p̃cepat dñs. Dixit quoq; m

a Qui rñdit cras. Queriꝫ quare pharao in crastinum distulit cum maxima necessitate vrgereꝫ. Dicendũ q̃ credebat q̃ si arte magica essent adducte rane. maleficiũ illꝰ p se deficeret: ꝛ iõ ꝑ aliq̃tulũ expiri voluit: nõ tñ multuꝫ distulit ꝓpter necessitatẽ vrgentẽ. b Egressiq; sũt ꝛc̃. non eñ voluerũt ipo pñte orare: q̃ in domo sua erant idola: ꝛ homines dediti idolatrie. c Cõgregaueruntq; eas in im. ag. p ꝑ videtur q̃ moyses nõ impleuerat ꝓmissum: q̃ dixerat: Et tñ in flumine remaneant. Dicendũ q̃ non ꝓmiserat eas reducere ad fluuiũ sed q̃ vltra de flumine nõ exirẽt: et q̃ ille que exierant ampliꝰ ipm nõ infestarent. d Et cõputruit terra. ex cadaueribus ranaruꝫ. e Videꝫ aũt pharao ꝛc̃. sic faciunt multi qui cũ in afflictione positi sunt multa deo ꝓmittunt sed extra piculum positi retractant. D
f Dixitq; dñs ad moysen. Hic describiꝫ tertia plaga: ꝛ nõ ꝓmittitur hic cõminatio sicut in duab⁹ ꝑcedentibus: q̃ pharao sic induratus dignus est ꝑcussione absq; ꝑcedenti cõminatione: ꝛ iõ statim ponitur huius plage inflictio. cũ dr: g Extẽde virgã tuã ꝛ percute puluerẽ terre. fuit. n. illa plaga ꝓducta ex elemento terre: et coꝛrespondet culpe egyptioꝝ qua afflixerũt filios israel in operib⁹ terreis. s. luti ꝛ lateris. h Et sint cyniphes. musce sũt subtiles et minute ꝛ tñ corpus cui insidẽt acerbissimo terebrant stimulo. vt dicit Orige. Hebrei aũt ꝛ ioseph⁹ dicunt pediculi: qui in tãta multitudine creuerunt sup hoies et bestias q̃ nullo medicamine eis poterat subueniri. i Fecerũt/q; silr malefici. i. facere cõati sũt. k Et nõ potuerũt. Causaꝫ huiꝰ assignant aliqui hebrei dicentes q̃ demones quoꝝ xtute vtũtur magi nõ habent potestatẽ super aliquod corpus quod est minus grano hordei. qđ apparet irrationabiliter dictũ. qđ. n. habet potestatem sup maius habet potestatem sup minꝰ: sed nõ econuerso ꝛ iõ cã huius est: q̃ demones nihil pñt nisi ꝯtũ ꝓmittit volũtas diuina. in hoc aũt a deo fuerũt impediti vt magi qui moysi resistebant eẽnt magis cõfusi in ꝑ q̃ rẽ minimã facere nõ potuerunt. vñ et dixerũt: l Digitus dei ẽ ꝑ. i. virtꝰ diuina nos impediẽs. vñ coacti sunt recogñscere diuinã virtutẽ: et hec expositio est cõmunis †19.c apud catholicos et hebreos. Sꝫ quia dicti magi non cessauerunt ꝓpter hoc resistere moysi ꝛ astare pharaoni: vt hr̃ sequenti ca. iõ E
posset aliter exponi sine ꝓiudicio tñ: q̃ nõ ꝓfessi sunt virtutem diuinam dicẽtes: Digitus dei est hic: ꝫ xtutẽ alicuius demonis supioris impedientis p artẽ magicã operationẽ inferioris: sic̃ pharisei imponebant xp̃o expulsionẽ demonum per ꝓncipem eoꝝ dicẽtes: In beelçebub p̃ncipe demonioꝝ eijcit demonia Lu. xj. et sic nõ cõfitebant moysen dei seruũ sed magũ. ꝛ ꝑm ꝓcessum textus videtur ad hoc tendere intẽtio ipoꝝ et pharaonis q̃ credere tur moyses facere signa artibus magicis que faciebat.
m Dixit quoq; dominus. Hic ponitur quarta plaga. cuiꝰ p̃mittit cõminatio. ꝛ subditur inflictio. ibi: Et venit musca. Circa ꝓmum dicitur moysi.

¶ Consurge

mites ⁊ superbos per inquietudinem exagitat: quam muſce grauiſſime ſignificauerunt: ſub quibus magi defecerunt dicentes: Digitus dei eſt hic: ne intelligant vnde decipiantur. Stra. Notandum: quia tertio ſigno victi ſunt magi: qz oĩs pfidia ⁊ mũdana ſapia vł philoſophia fide trinitatis vincit. Cũ.n. philoſophiã inuenerint ⁊ de machina toti⁹ mundi diſputauerint: ad ꝺgnitionẽ trinitatis puenire nequiuerunt: p digitu⁊ ſpũſctũ intelligit: nõ q minor ſit pr̃e ⁊ filio ſed qz in digito plurime diuiſiones ſunt et per ſpñſctm datur diuiſio gratia⁊. Aug⁹. Q̃ dixerũt magi ad pharaonẽ: Digit⁹ dei eſt hic. Quia nõ potuerũt educere cyniphes ſenſerunt (cũ artiũ nepharia⁊ ſcirent potentiam) nõ talibus artib⁹ tanꝯ potentior eſſet in eis moyſes ſe fuiſſe fruſtratos: ſed digito dei qui opabat p moyſen: qui eſt ſpũſſanct⁹. Q̃ꝺ.n.
Luc.11.c alius euãgeliſta ait: Jn digito dei: ali⁹ expoſuit dicens: in ſpũ dei. Cũ g magi faterentur (in quo⁊ potentia pharao cõfidebat) digitũ dei eſſe in moyſe: in quo ſupantur eo⁊ venefi cia. Induratũ eſt tñ co⁊ pharaonis. Cur autez in tertia plaga magi defecerunt: ſentire et explicare difficile eſt. Poterant eñ in p̃mo ſigñ
Ex deficere: vbi virga verſa eſt in ſerpentẽ: et in p̃ma plaga vbi aq̃ verſa in ſanguinẽ: ⁊ i ſcꝺa de ranis: ſi ꝑ voluiſſet digitus. i. ſpiritus dei. Quis eñ dixerit digito dei in ꝑ ſigno potuiſſe magos ipediri: ⁊ nõ in ſuperioribus. Certa eſt g eã: quare huc vſq̃ facere pmiſſi ſunt. Cõmendat.n. fortaſſe trinitas: ⁊ qꝺ vez eſt: ſũmi philoſophi gentiũ quantũ in eo⁊ lr̃is idagat⁊ ſine ſpũſctõ philoſophati ſunt: q̃uis de patre
Exo.b ⁊ filio nõ tacuerũt. a Hec dicit domi. ⁊c̃. Raba. Quartũ p̃ceptũ. Honora patrẽ tuum ⁊ matrẽ tuã. Muſc ꝯria eſt quarta plaga. ſ. cinomia. i. canina muſca: caninũ eſt parẽtes nõ agnoſcere. Cñ catuli eo⁊ ceci naſcuntur.

b Omne gen⁹. Jſiꝺ. Quarto loco egyptus muſcis pcutit. Muſca aũt inſolens ⁊ inq̃tũ aĩal eſt in qua inſolentes cure carnalium deſideriо⁊ figurãtur. Egyptus vero muſcis pcutitur: qz corꝺa eo⁊ qui ſeculũ diligunt: deſideriorũ inquietudinibus feriunt. Lxx. cinomiã id eſt muſcã caninã poſuerunt. Per quam canini mores ſignificant: in quibus hũane mẽtis voluptas ⁊ libido carnis arguit. Poteſt etiã forenſis eloquẽtia hoĩm ſignificari p muſcã caninã: q̃ velut canes alteruꝯ ſe lacerãt.

Orige. Cinomia hereticoꝝ ſecta: q̃ ad reliquas deceptionis ipꝛobitates voluptatẽ ⁊ libidinẽ ſũmũ pꝺicant bonũ. Q̃m igit⁹ per hec ſingula prius deceptus eſt mũdus: merito adueniẽs ſermo ⁊ lex dei huiuſcemodi correptionib⁹ arguit: vt ex qualitate penaꝝ q̃litates ꝓprij cognoſcant errorꝭ. c Faciãq̃ mirabilẽ ⁊c̃. Aug⁹. Hoc in prioribus ſignis intelligendũ eſt factũ eẽ: vt terra i qua habitabat populus dei: nullis talibus plagis vexaret. Oportunũ aũt fuit: vt ibi hoc apte poneret. Q̃ñ iam incipiunt ſigna q̃bus magi ſimilia nõ conati ſunt facere. Pro certo eſt eñ qz vbiq̃ fuerant cyniphes in regno pharaonis: nõ aũt fuerant in terra geſſen vel geſſem: Jbi conati ſunt magi ſimilia facere: nec potuerunt quiouſq̃ ergo deficerẽt: nihil de illius terre ſepatione dictum eſt. Sed ex quo ceperunt ea fieri: que illi nec auderent conari. d Et venit muſca ⁊c̃. Aug⁹. Muſca ꝑ multitudine muſcaꝝ poſita. Neſcio.n. quõ perloquẽꝺi conſuetudine imbutis ſenſibus hoĩm ſepe plus videtur qꝺ ſingulariter: q̃ qꝺ pluraliter ꝺr̃ (verbi gr̃a). Eſt illic miles q̃ ſunt milites illic eſt illic piſces: plus ſignificat q̃ ſunt illic piſces.

e Abominationes ⁊c̃. Peruerſi abominantur bona: egyptij. i. ciues hui⁹ ſeculi abominãtur oues. i. ſimplicitatẽ bonoꝝ: ſicut eñ boni abominant mala: ita mali bona. Q̃ñ abominant boni vi⁊ impium et impij eos qui in recta ſunt via. Aug⁹. Oues egyptij edere dedignantur: ſz qꝺ abominant egyptij hoc iſraelite de offerunt: qz ſimplicitatẽ ꝺſcie quã inuiſti velut infima abiectaq̃ deſpiciũt: iuſti in x̃tis ſacrificium vertũt: ⁊ excolentes recti puritatẽ ac manſuetudinẽ deo imolant: quaz abominantes reꝓbi fatuitatẽ putant. Aug⁹. Jn heremuz dicebat moyſes ſe velle ire: vbi egyptij nõ viderent abominationes ſuas. Hoc aũt itelligendũ ẽ myſtice ſignificari: qꝺ de paſtoribus diximus q̃ erãt

a Cõſurge diluculo. in quo notat⁊ q hõ ꝺz eẽ ſollicitus de ipletione dei mãdatũ. b Et ſta coram pharaone: ꝓſtanter ⁊ intrepide. c Egredier⁊. n. ad aq̃s: ⁊ ſic defacili poteris ad eũ accedere. Querit hic q̃re ita freq̃nt pharao egrediebat⁊ ad aq̃s hora matutina? Dicũt aliq̃ q erat cã ſpaciandi. Hebrei autẽ dicunt q erat cã idolatrãꝺi: qz nilus fluui⁹ fecundabat ſua irrigatione terrã egypti. ideo ipm colebat ei reuerentiam exhibendo. Alij aũt dicũt q hoc erat cã idolatrie: ſed alit⁊ ſcz api qz apis qꝺ apꝺ egyptios maximũ numen reputabat⁊ aliqñ ibi appebat in ſpecie tauri de flumine cõſurgentis. Aliter aũt põt dici q erat cã purgationis. credebat eñ forte q ſic aq̃ purgat feces corꝑales ita ⁊ mẽtales vñ ⁊ ꝺ filia pharaonis dictũ fuit. ij. c. q deſcẽdebat vt lauare⁊ in flumine: cui⁹ cã potuit eſſe eadẽ. Ad ꝑ aũt ẽ argumentũ: qz ſaraceni qui mõ terrã egypti inhabitant talibus ablutionibus vtunt⁊ ad emũdatoꝝ pcoꝝ: ⁊ forte tenẽt hoc ex ritu antiq̃ egyptioꝝ. ſic ⁊ aliq̃ chriſtiani inclinant in ortu ſolis ſe verſus illã pꝛtem retinẽtes in ꝑ modũ paganoꝝ q̃ eos in eadẽ ꝛa pꝛceſſerũt ſm q dic̃ Leo papa.

d Ecce ego mittã in te. p̃nci paliter qui rebellas mihi.

e Et in ſeruos tuos. q aſſiſtunt tibi. f Et in populũ tuũ. tũ qz tibi aſſentiunt. tum qz ꝓpt̃ pctm̃ p̃ncipis bñ puniri⁊ ꝓpls. g Omne genus muſcaꝝ. quaꝝ alique hẽbant aculeos venenoſos. Jn hebreo hr̃: Cõmixtionẽ: ⁊ ꝺicũt hebrei ⁊ Joſeph⁹ q per iſtaz cõmixtionẽ nõ intelligit⁊ multitudo muſcaꝝ: ſed multitudo animaliũ diuerſoꝝ genez q̃ erant terribilia aſpectu et nociua moꝛſu: ita q homies ⁊ aĩalia domeſtica interficiebant. ⁊ ſm hoc iſta plaga fuit ex elemento terre: qz talia aĩalia de cauernis terre exibant. Sm aũt p̃mã expoſitionem fuit ex elemento aeris: ex cui⁹ corꝛuptione generantur muſce diuerſi generis: et reſpõdet iſta plaga ex multitudine diuerſaꝝ muſcaꝝ vel diuerſoꝝ anialiũ culpe egyptioꝝ qua afflixerant hebreos in multis modis ſeruitioꝝ viliũ: qz nõ ſolũ afflixerunt eos in lateribus faciendis: ſed etiã in ĩmũdicijs ex̃ villas deportandis: ⁊ in foſſatis fiẽdis circa villas: ne fluuius inundans ſubintraret ⁊ vt eſſent fortiores cõtra aduerſarios inuadentes. b Faciamq̃ mirabilem ⁊c̃. qz egyptij habitantes ibi cum hebreis fuerunt afflicti dicta plaga: nõ aũt hebrei. ideo ſequitur: i Ponãq̃ diuiſionẽ ⁊c̃. Dicunt hebrei q nõ ſolũ determiauit ei diẽ ſz etiã horã diei: ad oñendũ certitudinẽ x̃bi dei. k Et venit muſca graniſſima. Hic ponit⁊ plage iflictio eo mõꝺo q predicta eſt. Jn hebreo aũt hr̃: Et venit cõmixtio graniſſima: ⁊ exponitur ſic̃ prius ſm hebreos. l Corꝛuptaq̃ eſt terra ⁊c̃. i. habitãtes i ea. m Vocauitq̃ pharao. Hic ponit⁊ dicte plage ablatio ad reg⁹ petitionẽ dicẽtis: n Jte ſacri. ⁊c̃. ſz moyſes oñdit ꝑ ipoſſibile eſſe dicẽs: o Abominatiões ei egyptioꝝ imolabim⁹ ꝺo

ꝺns ad moyſen: Conſurge diluculo ⁊ ſtã coram pharaone: Egredier⁊. n. ad aq̃s: ⁊ dices ad eum: Hec dicit ꝺns: Dimitte populũ meũ vt ſacrificet mihi. Q̃ ſi nõ dimiſeris eum: ecce ego immittã i te ⁊ i ſuos tuos et in populum tuũ et in domos tuas: oñe genus muſcarũ: ⁊ implebuntur domus egyptioꝝ muſcis diuerſi generis: ⁊ vniuerſa terra in q̃ fuerint: Faciãq̃ mirabilẽ in die illa terrã geſſen: in qua populus meus eſt: vt nõ ſint ibi muſce vt ſcias q̃m ego dominus i medio terre: ponamq̃ diuiſionez inter populũ meũ ⁊ iter populũ tuuz.

Eras.n. erit ſignũ iſtud. Fecitq̃

Exo.b

Exo.c

Exo.d

Exo.e

Exo.f

Exo.g

Exo.h

Exo.i

Exo.k

Exo.l

Exo.m

Exo.n

Exo.o

egyptijs

nro. hebrei

Ministerio de Cultura 2024

Gen.47.a egyptijs abominabiles: ⁊ iō sepatam terrā israelite receperunt in egypto. sic enī sacrificia israelitaꝝ abomiationes sunt egyptijs: sīc iniquis vita ūi/storum. Stra. Egyptij abominant ones: et eas adorant propter iouem hāmonem qui cū capite arietino pin/gitur. Idem bouem colunt egyptij: q̄ consecratus est api. sicut vacca isidi. Apis enim erat maximū numen egy/ptiorum qui semel in anno certo tem/pore apparebat sacerdotibus eorum. Illi ℞o cum hymnis et laudibus eū prosequentes: quasi lymphatici pro/phetabant. Grego. Egyptus muscī/ pcutitur. Nihil laboriosius q̄ tere/nis desiderijs estuare. Nihil quietiuſ q̄ in seculo nihil appetere. Ideo isra/el custodiam sabbati accipit in mune re: egyptus pcutitur muscarum mul/titudine. Qui enim deus sequitur: ac cipit sabbatum .i. requiem ꝫnentis vt nō fatigef appetitu carnalis deside/rij. Egyptus ℞o. i. mundus muscis p cutitur. i. desideriorum curis insolen/
Ecc.10.a tibus. Unde muscę moriētes perdūt suauit. vng. quia cogitatiōes supflue que assidue in animo carnalia cogitā/te nascuntur et deficiunt: suauitatem qua quisq̄ intus per spiritum vnctuſ est perdūt: quia integritate eius frui
Matt.9.c non sinūt. vñ Cū ciecta esset turba: in trauit ⁊ tenuit manū ei⁹ et dixit: Pu/ella surge et surrexit puella. Foras ḡ turba deijcit: vt puella suscitet: q: prius a secretis cordis expellitur multitudo cura/rū: et sic anima que intrinsecus iacet mortua: surget dū enim se per

Moraliter. Hic agitur de trib⁹ Ca. VIII plagis egypti. Prima ē plaga rana/rū de qua dicit b† Ecce ego pcutiam omēs termimos tu os ranis. p ranas vero q̄ morant in aquis immundis scz in paludibus ⁊ fossatis et sua crocitatiōe inquietant: significā/tur aduocati in delitijs carnis immunde viuentes. ⁊ sua lo/quacitate prolongando causas mundū qui per egyptū signi/ficaꝝ inquietant multipliciter ⁊ perturbāt. ⁊ exemplo sue im/mūdicie multos fedāt. sed p moysen ducē et p aaron pontifi/cem restringuntur qō notatur. cū subditur: † Constitue mi/bi quando deprecer pro te. Sequitur: † Ut abigātur ra/ne a te et a domo tua ⁊c. per quod designatur q̄ principes et prelati in suis curijs debēt restringere aduocatorū loquaci/tatē. Secunda plaga est cynificū que ꝫpter sui subtilitatē vix videri possunt: ⁊ tñ acriter pungūt et significāt detractores qui vix possunt cognosci: eo q̄ in presentia vngūt et in absen tia grauiter pungunt. Per ipsos autē affligitur egyptus: id est mundus: q: prouocant odia rixas et bella. Eccī. xxviij. Susurro ⁊ bilinguis maledictus: multos enī turbauit pacez habentes. Tertia plaga est muscarū diuersi generis de qua dicitur: d† Ecce ego mittam in te et in seruos tuos oīe genus muscarū. p quas significanꝫ conuenticula infideliuz et hereticorū. Et fm hebreos inter istas muscas alique erāt venenose per quas significanꝫ heresiarche qui venenum sue heresis studeant effundere in simplices ignorātie tenebris in uolutos. ꝫpter quod p egyptios designātur.

In ca. viij. vbi dicitur in postilla: Fecerūt sil'r malefici ⁊c.

Additio. j. Hebrei dicentes q̄ demones habēt po testatē sup aliq̄s corpus q̄ ē min⁹ gra no hordei seu lenticule: hoc intelligunt de corpe animalis si/cut sūt cynifes de quibus hic agit: quorum ratio ē: q: cū in corpore animalis requirūtur multa organa corporaliter di/stincta ad diuersa ⁊ varia opa sensus ⁊ motus exercenda: vt patet p Halie. de lineamētis siue anathomia membroꝝ. iccir co fm hanc cōsiderationē maior potentia requirit actiua ad formā dum vnū animal in q̄titate modica seu minima q̄ in aliqua q̄titate ad hoc cōpetenti: sicut maior potestas requi/ritur scriptoris in scribendo litterā tam tenuē vt cōtineat to/tū psalteriū in vno folio q̄ ad scribēdū cum in multis folijs ad hoc sufficientib⁹. Unde ratio postillatoris dicentis cōtra eos q̄ potētia actiua que potest in mai⁹ potest ⁊ in minus nō sufficeret

a dño deo nostro? Quod si macta uerimus ea quę colūt egyptij co ram eis lapidibus nos obruent. b † Uiam triū dierū pgemus in soli tudinez: ⁊ sacrificabim⁹ dño deo nro sicut pręcepit nobis. Dixitq̄ pharao: Ego dimittā vos vt sa/crificetis dño deo vro i deserto: verūtamen longius ne abeatis. Rogate pro me. Et ait moyses: Egressus a te orabo dñm: ⁊ rece/c det musca a pharaone et a fuis suis ⁊ a pplo ei⁹ cras: Uerūtñ no li vltra fallere vt nō dimittas po pulū sacrificare dño. Egressusq̄ moyses a pharaone orauit dñm. Qui fecit iuxta verbū illi⁹: ⁊ ab/stulit muscas a pharaone ⁊ a ser/uis: et a populo eius. Nō supfuit a nec vna quidem. Et ingrauatuꝫ est cor pharaonis: ita vt ne hac q̄ dem vice dimitteret populum.

se per innumeras quisq̄ desideriorum cogitatiōes spargit: ad cognitionem sui nō colligit se. nullus enī sapientiā que deus ē plene recipit nisi qui ab oī se carnalīū cogitationū fluctuatōe re †ō.3.f. trahit. Unde sapientia scribe in tem/Eccl.38.f pore ocij. ⁊ qui minoraf actu percipit eam. Et rursum. Uacate et videte qñ Ps.45 ego suz de⁹. a Et ingrauatuz ē ⁊c. Aug. Cum ablata esset locusta dictū B est de pharaone. Alia littera: Ingra/uauit pharao cor suū etiā in hoc tpe ⁊ noluit dimittere populū. Certe nūc nō dictū est: ingrauatū ē cor pharao/nis: sed ingrauauit pharao cor suum Sicut vtiq̄ in oīnibus plagis a volū tate hominis ē origo vitiorū. Mouen tur ergo causis corda hominū: alia sic alia vero sic. etiā non diuersis causis: sepe diuerso modo fm ꝫprias qualita tes q̄ ex volūtatib⁹ veniūt.

Nico. de ly. Ca. IX.

noſtro hebrei vocāt abominatiōes il la que coluntur ab ydolatris. egyptij aūt colebant apin in spē tauri: ⁊ ionē in specie arietis. vñ ⁊ pingitur cū capi te arietino. talia vero animalia erāt ab hebreis immolāda: qō nō pmisissent egiptij in terra sua. et ideo subditur: a Qō si mactauerim⁹ ea que colūt egiptij lapidib⁹ nos obruēt. b Ui am triū dierū pergemus in soli. ⁊c. qō consensit pharao: licet ficte. c Egressus a te orabo. q: presentib⁹ idolatris nolebat orare. d Et recedet musca Hebreus hz. Et recedet cōmixtio. Cetera patēt ex p̄dictis.

Additio

sufficeret nisi coaddaf q̄ demones nō ꝓducunt aliquam for/mam nisi applicando actiua passiuis. Ex quo sequif q̄ cū mo uere possint magna actiua ad ꝓducendū magna animalia q̄ etiam possint mouere pua seu minima ad ꝓducendū minima: ⁊ sic rō eoꝝ nō videf habere fundamentū. Ulteri⁹ circa b q̄ magi dixerūt: Digit⁹ dei est hic. cōsiderandū est q̄ in b cōfessi sunt virtutē diuinā ꝓut doctores catholici exponūt: nō tñ sic intelligēdo q̄ ipi crederent vt adonai quez ꝓfitebaf moyses esset deus. nō enī dixerunt: Digitus dñi est. s. sub nomīe tetra grāmaton: sed digit⁹ dei. licet enī omēs crederēt esse aliquaz causam primā seu supiorē sup omēs ⁊ q̄ illa esset de⁹: nō tñ ex hoc sequif q̄ ipi credidissent q̄ ille adonai cui⁹ nunciū se dice bat esse moyses esset illa superior causa. Item notandū q̄ il lud q̄ dicit postillator q̄ dicti magi nō cessauerunt postea re sistere moysi est min⁹ verū: nam vt pz ex decursu lre nunq̄ in aliqua septem plagaꝝ sequentiū fit mentio de magis nisi tñ in septima plaga. s. de vlceri⁹ ⁊ vesicis. vbi dicif: Nec pote/rant malefici stare coraꝫ moyse ꝓpter vulnera q̄ in eis erāt. vbi nō dicif q̄ fuerūt malefici conati facere similia: sīc dicif in tri/bus ꝑmis plagis: sed q̄ verecūdia vel horrore non cōparue/runt. vñ dicendū q̄ in tertia plaga fuerunt magi oīno victi a deo: que ꝺdem plaga fuit facta p manū aaron qui erat minor in gradu eo q̄ reputabatur tanq̄ ꝓpheta ipsius moysi: ꝓut dictum fuit. s. Aaron frater tu⁹ erit ꝓpheta tu⁹: ⁊ in hoc ma/gis ostendebaf diuina potētia inq̄tū p minorem seruū vince bat maleficos. Item notādū q̄ si ꝓsiderenf effect⁹ haꝝ plagaꝝ in cōuincrēdo egyptios pōt in eis talis ordo attendi: scz q̄ plage inflicte p aaron. s. tres ꝑme attingerent ad cōuincendū magos q̄ in tertia plaga dixerūt: Digitus dei est hic: nō tñ at/tingunt ad mollificationē cordis pharaonis in toto nec in p/te. dicif enī ibi: Induratūq̄ est cor pharaonis ⁊ non audiuit eos. s. maleficos ꝓfitentes diuinā virtutez esse vt dictum est. Sex ℞o plage subsequētes facte p moysen attigerunt ad hoc vt deuincerēt omēs seruos pharaonis q̄ ī octaua plaga dixe/runt ei: Usq̄quo patiemur hoc scandalū: dimitte eos vt sacri ficent deo suo quoꝝ consilio nō acquieuit pharao nisi in b tñ q̄ dimitteret viros remanētib⁹ familia ⁊ pecoribus. In nona ℞o plaga p moysen inflicta cōdescēdit pharao ad hoc vt irēt cum familia: nō tñ cuz armētis ⁊ ouibus. Decima ℞o plaga a deo inflicta. s. ꝑmogenitoꝝ attingit ad vltimū effectū. s. vt to/

taliter eos dimitteret ⁊ etiã cõpelleret exire: vt.j. Exo.xij.c. Adhuc vna plaga tangã pharaonẽ ⁊ egyptũ ⁊ pᵒ ꝺ dimittet eos ⁊ exire cõpellet: in quib⁹ ordo diuĩe ꝓuidentie relucet q̃ p minores facit minora: ⁊ p maiores maiora: et p seipm qꝺ vltimũ ⁊ pfectũ est: in cui⁹ respectu p̃cedẽtia lꝫ disponãt tñ quodãmõ q̃si nihil reputanꝺ: iuxta illud.j. Lo.xij. Nec q̃ plantat nec q̃ rigat est aliq̃d: sed q̃ incrementũ dat. ꝟm quaꝫ cõsiderationem plaga decima p̃mogenitoꝝ egyptiorũ fuit a deo ĩmediate inflicta: put hebrei tenẽt: qꝺ plane sonat litterа.j.xij.ca. vbi dicit: Trãsibo p terrã egypti nocte illa percutiãq; oñe p̃mogenitum in terra egypti ⁊c. lꝫ tñ ꝟm doctores nr̃os hec plaga p angelũ fuerit facta qꝺ etiã in eo.ca. habet vbi ꝺr: Et nõ sinet p̃cussorẽ ingredi domos vr̃as. Ex q̃ pꝫ q̃ p̃cussor ĩmediatᵒ nõ erat ipse deꝰ lꝫ angelus deo subditᵘˢ: qꝺ p̃t etiã intelligi ꝺ malo angelo q: ꝟm glo. mali angeli tales pestes facere solent p̃missione dei. vñ ꝺ hac materia in ps̃. ꝺr: Misit ĩ eis irã indignatiõis sue ⁊c. ĩmissiones p angelos malos nihilominꝰ tñ appropriat̃ hec plaga decia ĩmediatᵒ deo q̃ alie: q: in ea mediator erat inuisibilis: nõ aũt in alijs vbi moyses ⁊ aaron erãt ministri q̃ rõne hec plaga appropriatur deo tanq̃ ĩmediatoꝝ actoꝝ: ⁊ etiã q: erat cõpletiua intenti. s. de liberatiõe ppli. Jn eodẽ ca. viij. vbi dicitur in postilla: Ad hoc autem est argumentũ. quia saraceni ⁊c.

Additio.ij. Quod saraceni ablutionib⁹ vtantur ex ritu antiq̃ egyptioꝝ nõ videt̃ rationabiliter dictũ: tũ q: a tpe de q̃ hic agit̃ vsq; ad mahometuꝫ qui sectã saracenoꝝ incepit fluxerũt plusq̃ mille ⁊ septingẽti anni in q̃bus in egypto mlta ⁊ varia dominia inuenerũt: sic in alijs ptib⁹ mũdi: vtpota. Chaldeoꝝ: Medoꝝ: Grecoꝝ: Romanoꝝ: ⁊ hmõi: in q̃bus verisile est q: nõ seruabat̃ hmõi rit⁹: sic nec ĩ alijs nationib⁹: tũ q: saraceni nõ solũ habitãtes in terra egypti: sed etiã habitãtes citra mare meridianũ vsq; in ptes orientales mũdi ablutiõib⁹ hmõi vtunt̃. fundamẽtũ aũt eoꝝ in hmõi ablutiõib⁹ lꝫ falsuꝫ ⁊ erroneũ aliud tñ ẽ.

Pro q̃ sciendũ q: ipi p̃cipiunt̃ a suo pseudo ꝓpheta. s. mahometo custodire legẽ. s. mosaicã ⁊ euangelicã: vt in suo alchorano exp̃sse ꝺr̃inet̃: ipi xpo simulãdo obseruationez mosaice legis in q̃ p̃cipit̃ vt q̃libet masculus circũcidat̃ qꝺ q̃dẽ p̃ceptũ est initiũ totⁱ obseruantie legal̃ circũcidũt se erronee tñ: q: ñ octaua die sic Hen. xvij. ⁊ Leui. xij. p̃cipit̃: sꝫ post lapsum cuiuscũq; tpis indifferenter. Simulãdo etiã obseruationẽ euãgelij in q̃ primũ sacramentũ ẽ baptism⁹ ipi se baptiçãt seu abluũt: erronee tñ ĩ mult⁹: specialiter in ꝺ q: ille falsus baptism⁹ iterat̃ apud eos ⁊ frequẽtat̃ multotiẽs ad libitũ in q̃ iteratiõe sequunt̃ mltos alios errores suos ⁊ specialiter duos Un⁹ ẽ q: nõ credunt mortẽ Christi. nos aũt credẽtes q: vna xpi mors vnũ baptisma cõsecrauit: vt ĩ glo. ad Hebreos. vj. baptismũ ñ iteram⁹: ipi xo hãc mortẽ negãtes baptismũ frequẽtãt. Secũdus error eoꝝ circa ꝺ ẽ: q: nõ credũt originale peccatũ esse sꝫ peccata actualia tñ: ⁊ q: ista. s. actualia peccata multotiẽs iterant̃ iõ ipi sua baptismata seu ablutiões frequentant: nos xo credẽtes q: p vni⁹ delictũ oẽs homines dãnationẽ incurrerũt: vt pꝫ ad Ro. v. cõtra qꝺ delictũ. s. originale p̃cipaliter fuit baptism⁹ ordinatᵘˢ tñ vnũ baptisma ꝓfitemur: ⁊ lꝫ ista ad expositionẽ lr̃e nõ requirant̃ inꝺponuntur tñ hic ad instructiõez fideliũ: q̃ q̃q; cũ saracenis de silibus disputãt seu rõcinant̃. vñ si eis ponerent̃ q: hmõi ablutiões haberẽt ex ritu pharaonis ⁊ aliorũ egyptioꝝ tãte antiq̃tatis

Replica. correctorij cõtra Burgen. Jn ca. viij. postillator repr̃hẽdit iudeos asserẽtes q: demones nõ hñt ptãtem sup aliqꝺ corpⁿ minⁿ grano milij argues q̃cq̃d põt ĩ maiⁿ põt ĩ minⁿ ⁊c. Bur. dic illã rõnez nõ sufficere nisi supposito q: demones nõ ꝓducãt aliquã formã. sꝫ solũ applicẽt actiua passiuis. Sꝫ videt̃ Burgen. ꝺ peccare ĩ logica: phia: ⁊ theologia. Jn logica nãq; argumẽta p locũ a maiori ꝺstructiue valet p̃sertim in materia motiua vel trãslatiua: de q̃ logici exẽplificãt q: potens portare mille libras põt etiã portare decẽ: ⁊ ita potens applicare ad magnũ effectũ corpa põt etiã ad minorẽ effectũ. Jtẽ ꝟm phos dato addito Bur. rõ nõ valeret. põt enĩ q̃s ꝓducere formã maiorẽ q̃ nõ minorẽ. potest ei hõ generare hominẽ magnũ sꝫ nõ põt generare muscã paruã: et iõ stãte addito Bur. videlicet q: demones nõ ꝓducerẽt formas sic nõ faciunt tũc nõ valet rõ: quã cũ suo medio putat valere. nõ ei sequit̃ demones nõ ꝓducẽtes formas faciũt effectⁿ maiores igit̃ minores: ptz instantia de homĩe in argumẽto logico. s. q̃nimo supposito ⁊ ꝺcesso q: demones non ꝓducant formas nouas: sꝫ solũ applicent actiua passiuis: adhuc argumẽtũ ẽ formale: demones pñt in maiⁿ igit̃ in minⁿ q̃tũ ad ꝓpositu: q: ꝟm sanctũ Tho. nõ pñt nisi pmittant̃. pmittere igit̃ deⁿ potest q: faciẽt maius nõ potendo minⁿ ⁊ ecõuerso. vnde ptz q: theologice cõcedendũ est: si deⁿ pmiserit q: demones siue producãt siue nõ adhuc pñt in minus ⁊ nõ in maius ⁊ ecõuerso. Argumentũ aũt postillatoris tenet p locũ a maiori cõstructiue q̃ ad motũ exteriorẽ et potentiã motiuã ꝺ cõi lege videlicz si demones pñt mouere ⁊ applicare actiua passiuis ad generationẽ vel ꝓductionẽ maioris sequit̃ ⁊ minoris: nec requiritur ad valorẽ ꝺsequẽtie an ꝓducãt formas vel nõ vt ptz ex dict⁹.

Jtẽ ĩ eo. ca. hoc dicit postillator q: magi post tertiã plagã nõ cessauerũt resistere moysi: Burgen. dicit esse minⁿ verũ: sꝫ ad hoc nõ adducit rõnem nisi ab auctoritate negatiue qꝺ nõ valet: sꝫ postillatoris est bona ratio fundata ĩ lr̃a. in sequẽti enĩ ca. dicit̃ de magis q: in septima plaga vulnerũ ⁊ vesicarũ turgentium nõ poterãt stare coram moyse: ex q̃ lr̃a ptz q: vsq; ad illud tempus steterũt coram moyse nõ ad iuuandũ sed resistẽduꝫ q: alⁱs iniuste fuissent puniti illa septima plaga. cuius enĩ post tertiã plagã ꝓpter cõfusionẽ q: nõ poterãt facere similiter ꝺ cetero nõ attentauerũt resistere moysi nõ p facere aliq̃d similiter: tñ astiterũt pharaoni prauis cõsilijs ꝓpter que puniti sunt. si enĩ in tertia plaga cõfessi fuissent dei ir̃l̃ diuinitatem vt dicit Burgen. destitissent vtiq; a malo ⁊ regi bonum psuasissent: ⁊ sic septima plaga puniti nõ fuissent: exemplũ hui⁹ habet̃ ĩ eo. ca. ix. j. de plaga grãdinis quã euaserunt bi serui pharaonis qui timuerũt verbũ dñi: ⁊ fecerũt cõfugere seruos suos et iumenta in domos. qui aũt verbũ dñi neglexerũt plaga grãdinis interierunt: ita deus ꝓnior ad miserandũ q̃ ad ꝓdenduꝫ maleficis in septima plaga pepcisset. si in tertia cõfessi diuinitate dei israel vl̃ ab iniq̃s resistẽtijs abstinuissent. Falsuꝫ igit̃ est q: Burgen. dicit in p̃mis tribⁿ plagis magos cõuictos ad cõfitendũ deitatẽ. nam p̃mo in septima sunt quicti q̃ pre vulneribus coram moyse stare nõ potuerunt. Jtẽ idem Burgen. p confirmatione dictaꝝ suarũ ineptiaꝝ ponit cõpationes plagarũ factarũ p aaron ⁊ moysen ⁊ deũ immediate dicẽs: in eis relucere ordinẽ diuine ꝓuidentie cum p minores facit minora: ⁊ p maiores maiora: ⁊ maxima p seipm que dicit in decia plaga cõsistere. Sed hic ordo Burgen. multiplicit̃ deficit: p̃mo q: dicit decimã plagam factam a deo sine aliq̃ medio: cui⁹ oppositũ ptz ex lr̃a dicente eã factã a p̃cussore. dicit̃ enĩ. j. xij. ca. de dño: Et nõ sinet p̃cussorẽ ingredi domos vr̃as ⁊ ledere. vñ ptz q: illa decia plaga sit facta a deo mediãte p̃cussore: sic alie mediãte moyse ⁊ aaron: ⁊ hec ẽ sentẽtia sctoꝝ doctoꝝ ⁊ cõiter catholicoꝝ sicut pri⁹ idẽ Burgen. dicit: Secꝺo deficit q: distinguit primas plagas factas ab aaron tanq̃ minores et sex sequentes factas a moyse tanq̃ maiores ⁊ decimã tanq̃ maximã factam ĩmediate a deo. ꝟm hec dicta q̃rta nõ distingueret̃ a decima. quia nõ legitur in ea aaron vel moysen aliq̃d fecisse: sed dicit̃ in hoc. viij. ca. dñs fecit. Et veũt musca grauissima nec videt̃ catholice dictũ deũ ĩmediate talia signa non fecisse effectiue que p moysen ⁊ aaron ⁊ angelos tanq̃ p instrumenta fecit: nam instrumẽta creata ad tales effectⁿ supnaturales se nõ extendũt effectiue: q: nõ oriunt̃ ex potentia naturali sed obediẽtiali q̃ q̃libet põt fieri ex q̃libet q̃ solũ dñm respicit ꝓ ĩmediate efficiẽte. sn̄ia enĩ est beati Aug⁹. ix. sup Gen. et. iij. ꝺ trini. ca. vij. nam ⁊ si sancti sic moyses ⁊ alij dicant̃ signa facere ꝺ catholice intelligendũ ẽ q: deⁿ p eos q̃ p seipm. Tercio deficit q: si minora p minores ⁊c. sequit̃ q: demones tanq̃ maiores debẽt moysi ⁊ aaron preferri. nam a decima plaga quaꝫ reputat Burgen. maximã fecit deⁿ ministerio demonũ vt etiã Burgen. ponit auctoritate sanctoꝝ doctoꝝ: ⁊ tales etiã plage in scriptura dicunt̃ immissiones p angelos malos. cum igitur illa maxima sit p eos facta nõ per moysen nec aaron sequitur eos esse potiores moyse ⁊ aaron non solum natura quod verũ est: sed et potestate et auctoritate quod falsum est. Et si verum est pestes ⁊ mala pena infligi ministerio malorum angelorum ꝓbabile est dicere q: omnes plagas egyptiacas deus fecerit ministerio eorum q̃ⁱs ad nutum ⁊ ad exteriorem designationem moysi et aaron eleuatio et ꝓiectio virge facta esse dicantur. non enim virga nec eius eleuatio se extenderent ad eruptionem ranarum muscarum et ceterorũ tam subito nisi ministerio angelorum dictorũ per deum deputato ad designationem et p̃nũciationem moysi ⁊ aaron cõcurrente. frustra igitur Burgen. hic se fatigauit. Jn hoc autem in quo Burge. postillatorem notat vltimo. scilicet an ablutionem pharaonis imitent̃ adhuc saraceni vel an habeant eam a mahometo nõ est magni ponderis: nec aꝺ litteram exponendam vel ad conferendum cum saracenis multum importat.

Dixit aũt

Ca. IX

Orige. Quinto loco animalium nece vel pecudum egyptus verberatur. In quo vecordia vel stulticia mortalium arguitur: qui tanq̃ irrationabilia pecora cultum ꝛ vocabulũ dei imposuerunt figuris: non solum hominũ sed pecudũ ligno ꝛ lapidibus ipressis: hãmonem iouẽ in ariete venerãtes: amulium in cane: apin in tauro ꝛc. portenta deorum: que egyptus imitat: vt q̃ bus cultum credebant esse diuinum: in his viderent miserandum supplicium.

Deut.5.b Rab. Quintum preceptum est. Non mechaberis: Quinta plaga mors in pecoribꝰ. Comparemus hec. Da hoiẽ mechari volentẽ ꝓiugio nõ ꝓtentũ. Appetitũ carnis deuitare nõ vult nobis pecoribusq̃ cõmunem. Coire enĩ ꝛ generare etiã pecudũ est. Ratiocinari ꝛ intellegere hominũ est. Ratio ẽ que ꝓsidet motꝰ inferiores tãq̃ regina frenare debet: nõ imoderate laxare. Ideo pecoribꝰ in natura datum est: vt certis tpibꝰ tm̃ ad coitũ moueant: interim nanq̃ motꝰ ipe torpescit. Nõ autẽ moueri põt qz refrenare motũ potest. Tibi dominationẽ ratiõis creator dedit: tibi p̃cepta cõtinentie tanq̃ in bestias inferiores loca cõcessit. Tenes qõ pecꝰ nõ potest: et speras qõ non potest. Labores in ꝓtinendo: nõ pecus. Gaudebis in eternitate: nõ pecus. Si opus fatigat: merces cõsolat. Debes ire/riorem motũ frenare: nõ tanq̃ pecus in omnia laxare. Nõ si contẽseris ꝛ imaginem dei q̃ in te est post habueris victus cupiditate tanq̃ dimisso hoie pecꝰ eris.

Ps.3. Cõtra illos: Nolite fieri sicut equꝰ ꝛ mulus in quibꝰ nõ est intellectꝰ. Sed forte exigis libera libidie vagari: nulla lege refrenari. Attende plagam si pecus es: saltem mori time. a Ingrauatũq̃ est ꝛc. Augꝰ. Si pecora israelitarũ morerentur videret causa cõpetens q̃re cor eius grauaret ad p̃ceptum dei: tanq̃ si magi eiꝰ pecora israelitaꝝ occidissent: ꝫ vnde debuit ad timendũ vel credendũ mouerit: ingrauatũ est: ꝛ illa ingrauatio etiam huc vsq̃ progressa est. b Tollite plenas ꝛc. Augꝰ. Alia ꝛa. Sumite plenas manus vobis fauille de fornace: ꝛ aspergat moyses in celum ꝛc. Supiora signa virga fiebant: quã nõ moyses sed aaron extendebat sup aquã: vel ad terrã percutiebat. Hunc ẋo interpositis duobus signis de cynomia. s. ꝛ moꝛtibꝰ pecoꝝ vbi nec aaron nec moyses aliq̃d manu operant: dicit vt moyses fauillã spargat in celũ: ambo iubent sumere: sed ille spargere: nõ in terrã: sed in celũ. tanq̃ aarõ: (qui datꝰ erat ad populuꝫ) terrã percutere deberet: vl in aquã vel in terrã manum extendere. Moyses ẋo q̃ erat i his que ad dñm iubent: fauillam iubet spargere. Quid duo illa supiora signa: vbi nec moyses nec aaron aliq̃d manu operant: q̃d sibi vult ipa diuersitas? Ra.

Deut.5.b Sextũ p̃ceptũ: Nõ occides. Sexta ista. pustule in corpore: vesice bullientes et scatẽtes: incẽdia vulnerꝝ: ꝛ fauille fornacis, ardent enĩ homicide ira: insania. Si posses videre aias homicidaꝝ: plus plãgeres eas q̃q̃ putrescẽtia corpa vlceratorũ. c Ulcera ꝛ vesice ꝛc. Orige. Cum ferbura i sexto ferbere ꝓducunt. In vlceribꝰ dolosa purulẽtaq̃ malicia arguit in vesicis tumẽs ꝛ inflata supbia. In ferburis ire ꝛ furoris insania. d Indurauit d. c. ꝛc. Orige. Nota qz in sexta pla/

Ca. IX

a Frit autẽ dñs ad moysen: Ingredere ad pharaonẽ ꝛ loq̃re ad eũ: hec dicit dominꝰ deꝰ hebreorũ: Dimitte ppl'm meuꝫ vt sacrifcet mihi. Nõ si adhuc renuis et retines eos: Ecce manus mea erit super agros tuos: ꝛ sup equos et asinos: camelos ꝛ oues et boues pestis valde grauis. Et faciet dominus mirabile inter possessiões israel et possessiones ægyptiorũ: vt nihil omnino pereat ex eis q̃ pertinent ad filios israel. Cõstituitq̃ dñs tẽpus dicens: Cras faciet dñs verbũ istud in terra. Fecitq̃ dominus verbuꝫ hoc altero die: Mortuaq̃ sũt

ʃ vt cul. orces animalium confundantur.

omnia animantia ægyptioꝝ. De animalibus vero filiorũ

a ʃ qui deum colunt nõ animalia.

israel nihil omnino periit. Et misit pharao ad videndum: nec erat quicq̃ mortuum de his que possidebat israel. Ingrauatũq̃ ẽ cor pharaonis: et non dimisit populum. Et dixit dominus ad moysen et aaron: Tollite plenas manꝰ cineris de camino: spargatq̃ illum moyses in celum coraꝫ pharaone sitq̃ puluis super omnem terraꝫ ægypti. Erunt enim in hominibus ꝛ iumen

a ʃ dolosa et purulenta malicia. b ʃ inflata superbia.

tis vlcera ꝛ vesicę tũrgentes in vniuersa terra ægypti. Tuleruntq̃ cinerẽ de camino: et steterũt coram pharaone: ꝛ spar

a ʃ qui erat in his que ad deum.

sit illũ: moyses in celũ. Facta q̃ sunt vulnera vesicarũ turgentium in hominibus et iu

a ʃ Rationabilibus sicut videbatur.

ʃ Fatuis.

mentis: nec poterant malefici stare coram moyse propter vlcera que in illis erant et in omni terra ægypti. Indurauit dñs cor pharaonis: ꝛ non audiuit eos: sicut locutꝰ est dñs ad moysen. †Dixitq̃ dominꝰ ad moysen. Mane cõsurge et sta coram pharaone et dices ad eum. Hec dicit dñs deus

a Frit aũt dñs. Hic ꝓpr Ca. IX A
d describit ẽnta plaga. cui' ꝑmo p̃mittit cõminatio. et scõo subdit inflictio. ibi: Fecit q̃ dñs. Circa ꝑmuꝫ dicit: b Hec dicit dñs deꝰ hebreoꝝ. Iz enĩ sit deꝰ ꝛ dñs oĩm: dicit tñ hic deus ꝛ dñs hebreoꝝ in speciali: p veram fidem ꝛ spectalẽ cultũ: ꝛ vt videret pharao q̃ tũ dñs diligebat ppl'm illũ. subditur.

c Ecce manꝰ mea. nõ dicit manꝰ moysi: qz ista plaga sic̃ et precedẽs facta est a deo absq̃ ministerio moysi et aaron. in tribus autem primis dicit aaron extendisse manũ. d Super agros tuos et super ꝛc. pest' valde grauis. Ex quo ꝓz q̃ illa pest' fuit solũ sup aialia que erãt in campis. Qualiter aũt fuerit illa pest' in textu non exꝑmit: nec Josephus de hac peste loquit'. ꝛ ideo dicit Andreas q̃ fuit ex voluntate diuina nõ p corruptionem aeris. Alij aũt dicũt q̃ fuit ex corruptione aeris diuinitus causata cadente sup pascua. ꝛ ideo aialia pascẽtia corrupta sunt: ꝛ sm hoc dicit pest' illa a pastu. e Et faciet dñs mirabile inĩ possessiones israel: quia i eisdẽ campis animalia egyptiorũ sunt mortua ꝛ animalia filiorũ israel saluata. f Cras faciet dominus verbuꝫ istud. Dicũt hebrei q̃ moyses fecit lineam in pariete dicẽs: Crastina die cum sol attinget lineã istaꝫ B
fiet plaga ista. ꝛ hoc est factum ad ostendendũ certitudinẽ diuine ꝓuidentie.

g Fecitq̃ dñs. Hic ꝓsequenter describitur p̃dicte pene inflictio eo nõ q̃ p̃dicta est. h Et misit pharao ad videndum. Querit' quare non misit ad videndũ de alijs p̃dictis plagis sicut de ista? Dicendum q̃ nõ poterat: quia in plaga precedenti immediate nuncij nõ poterãt ire ꝓpter muscas que erant in itinere vel ꝓpter animalia que erant horribilia sm aliam opinionem. Similiter dicẽdũ de cynificibus ꝛ ranis. Et coꝛrespondet plaga ista culpe egyptiorum qua afflixerant hebreos ꝛ nõ solũ in ꝓprijs coꝛporibus sed etiam in coꝝ animalibus supponendo eis onera grauia portãda. i Et dixit dñs. Hic describit' sexta plaga q̃ fuit cõmunis hominibꝰ ꝛ iumentis. cũ dicit: k Tollite plenas manus cineris ꝺ camino. Ex quo patet q̃ ista plaga facta ẽ ex elemento ignis: quia cineres illi accepti sunt de camino ardenti: vt magis sonat in hebreo. ꝛ coꝛrespondet plaga ista culpe egyptiorum qua afflixerant hebreos in decoctione laterum in igne fornacis. l Spargatq̃ illum. s. cinerem ardentem. m Moyses. ꝛ nõ aaron: qz ista sparsio cineris facta est versus celũ. aaron enim erat ordinatus in his que ꝓtinebant ad populum moyses aũt i his que ꝓtinebãt ad deum: ꝛ ideo manu ꝓpria tussus est spargere cinereꝫ qui spargendus erat versus celum. n Erunt enim in hominibus ꝛ iumentis vlcera ꝛ vesice turgẽtes ꝛc. Primo enĩ fuerũt in eis vesice turgentes. i. calefactionẽ pungentes cõtinentes: ꝛ postq̃ rupte sũt vesice fuerunt in eis vulnera. o Nec poterant malefici stare coram moyse. Et q̃ ꝓpter q̃ ex p̃cedẽtibus signis nõ destiterũt moysi resistere: ꝓpter qõ ista plaga fortius in eis desenit q̃ in alijs egyptijs. †ꝫ. ꝛc
p Dixitq̃ dominꝰ. Hic describitur septima plaga: cui' primo p̃mittit cõminatio. scõo subdit inflictio. ibi. Et dixit dominꝰ ad moysen. tertio euisdeꝫ remotio.

ga nō dicitur: Induratū est cor pharaonis: sed aliquid terribilius addit. Scriptus est enim qz indurauit dominꝰ cor pharaonis ⁊c. Rursus in septima cum grando et ignis egyptus vastat: indurat quidē cor pharaonis: sz nō a domino. In octaua xo vbi locusta ꝓducitur: dicitur dns indurare cor pharonis. Et i nona cū tenebre palpabiles fiunt: tandem vero cū extinctis primogenitis israelite discessissent. ita dicitur: Et indurauit dns cor pharaonis regis egypti ⁊ seruoꝝ eius: ⁊ insecutus est eos. Sed ⁊ cū moyses de terra madian ad egyptum mittitur ⁊ ꝑcipitur ei facere ꝓdigia: addit: facies ea in cōspectu pharaonis. Ego aūt indurabo cor pharaonis ⁊c. Hinc primū dictum est a domino. Ego indurabo cor pharaonis ⁊c. Secūdo quoꝙ enumeratis principibꝰ israel dicitur: Ego indurabo cor pharaonis ⁊c. Non frustra facta est ista varietas: vt nūc dicatur dominꝰ indurasse cor pha. Nunc sponte esse induratum. Videō paulū tanꝯ ītelligentem quid differat induratū esse cor pharaonis: ⁊ indurasse dominū cor pharaonis dicere alibi: An diuitias bonitatis eiꝰ ⁊ patientie ⁊ longanimitatis contemnis? ignoras qm̄ benignitas dei ad penitentiā te adducit ⁊c. hic sine dubio eum qui sponte induratus est culpat. Alibi vero velut questionem super hoc proponēs dicit: Ergo cui vult misereꝝ tur: ⁊ quem vult indurat ⁊c. Addit etiam his. O homo tu quis es qui respōdeas deo: ꝓ quod de eo qui a domino dicitur induratus: nō tam questionis solutione ꝙ apostolica auctoritate respōdit pro incapacitate auditorum sicut alibi ait: et audiuit arcana verba: que non licet homini loqui. Unde in sequētibus eum qui nō tam studiosū merito ꝙ scindi cupiditate secretioribus se questionibus curiosus immergit deterret dicens: O homo tu quis es qui respōdeas deo. Rab. Septimū ꝓceptum. Non furaberis. Septīa plaga grando in fructibus. Nemo enī habet iniustū lucrū sine iusto damno: dum furaris: acquiris vestem: amittis fidem: lucrum visibile: damnum inuisibile: lucrum de tua ciuitate: damnū de domini nube. Qui enī malo desiderio forinsecus furantur dei iudicio intrinsecꝰ grandinant: ⁊ ager cordis eorū deuastat. a Idcirco autem posui ⁊c. Augꝰ Hec verba apostolus posuit: vbi ⁊ hec ait: Si aūt volēs deus ostendere iram ⁊ demonstrare potentiā suam: sustinuit in multa patientia vasa ire: parcendo. s. his quos malos futuros esse ꝑscierat. que vasa dicit perfecta in perditionem: et vt nobis inquit notas faceret diuitias glorie sue: in vasa misericordie: qui dicūt: Deus meꝰ misericordia eius preueniet me. Non erat ergo deus bene vti malis: nō tamē humanā naturam ad maliciam creat: sed perfert eos patienter q̄ scit oportere: nō inaniter: sed ad admonitiones vel exercitationem bonorum. Ecce enim vt annuntiet nomen domini in vniuersa terra: vasis misericordie prodest ad eorum vtilitatem ergo pharao est seruatus. b En pluam ⁊c. Origē. Huc vsq; per errorū suorum figuras mundo supplicia temperantur: post hec veniunt verba ō supernis. c Mitte ergo iam. Aug. Hoc nō tam indignanter ꝙ misericorditer ꝑmonere videtur deus: qui etiā irascens temperat penam. Sed mouet quibus nūc pecorib⁹ cōsulatur: si omia mortua fuerant superiori plaga: vbi scriptū est: qꝺ diserenit deus inter pecora hebreorum ⁊ egyptioꝝ: vt omnia. s. morerent pecora egyptiorum: nullum vero hebreoꝝ. An eo soluit q̄stio qꝺ ꝓdixerat morītura que in campo fuissent: vt hec accipiantur omia. Intelligant aūt euasisse que in domibus erant: q̄ collegerūt ⁊ tenuerūt qui dubitabāt ne forte veruz esset qꝺ moyses ꝓdixerat dominū facturum. ⁊ ex his esse in campis iterum poterant: que modo iubent cōgregari in domos: ne grandine pereant. cū scriptura dicit: Qui timuit verbū domini de seruis pharaonis ⁊c. Hoc ergo fieri potuit: quoniā mortem pecorum minatus ē deus: q̄uis id scriptura tacuerit. d Extēditq; moyses ⁊c. Origē. Illud quoq; notandū qꝺ q̄dā verba inferre dicit aaron pharaoni vel egypto: quedā moyses: quedā xo ipe dns. In ꝓma enī plaga vbi aquas vertit ī sanguinē: eleuat aaron virgā: ⁊ ꝑcutit aquam. In secūda ꝑcutit aquas: ⁊ educit ranas. In tertia extēdit manū: ⁊ ꝑcutit virga puluerē terre: ⁊ fiūt cynifes. In quarta dicit dns fecisse: vt veniret cynomia. In quinta quoq; cū extinguunt peccora: ꝺ fecisse verbū hoc. In sexta xo moyses aspergit fauillā: ⁊ fiunt vlcera ⁊ vesice. In septima eleuat manū in celum: ⁊ fiunt voces ⁊ grando. s. ⁊c. In octaua similiter extendit manus in celū: ⁊ dominus inducit ventū: ⁊ adducit locustas. Sed et in nona extendit manū in celū ⁊ fiunt tenebre ⁊ caligo. In decima vero finis ⁊ perfectio totiꝰ operis ministrat a dño. Sicut enī dicit: ⁊ dns ꝑcussit oēm ꝓmogenitū in terra egypti. Origē. Est alia obseruāda differentia. In prima enī plaga cū aqua vertit in sanguinem: nōdum dicit moysi vt intraret ad pharaonē: sed vade in occursum eius ⁊c. In scda xo cōstanter ⁊ fideliter ministrata prima dicitur ad eum: Intra ad pharaonem ⁊c. In tertia xo cynifes inferuntur: magi cedunt confitentes: quia digitus dei est hic. In quarta xo vigilare iubetur moyses mane: ⁊ stare cōtra pharaonē ꝓ-

Rom. 9. d
Deut. 5. d
Ps. 55
8. 8. c

hebreoꝝ: dimitte populū meus vt sacrificet mihi: quia ī hac vice a
mittaz oēs plagas meas sup cor tuū et sup oēs seruos tuos ⁊ sup populū tuū: vt scias qꝺ non sit similis mei in omni terra. Nūc enī extendēs manū ꝓcutiam te ⁊ populum tuū peste: peribisq; de ter b
ra. Idcirco aūt posui te vt ostendā in te c
dā in te fortitudinē meā: ⁊ nārretur nomē meū in oīi terra. Adhuc retines ppl'm meuz: ⁊ nō vis eum dimittere? en pluā cras hac b e
ipa hora grādinē multā nimis q̄ f
lis nō fuit in egypto a die q̄ fundata est vsq; in p̄sens tps. Mitte g
ergo iam nunc: et cōgrega iumēta tua: ⁊ omnia q̄ habes in agro homines enī ⁊ iumēta et vniuer
sa quę inuēta fuerīt foris nec cō/
gregata de agris: ceciderit q; sup
ea grando morient. Qui timuit b+
verbum dei ō seruis pharaonis fecit confugere seruos suos et iumenta in domos. Qui autez neglexit sermonem domini: dimisit seruos suos ⁊ iumēta ī agris. Et dixit dns ad moysen: Extēde ma k
nū tuā ī cēlū vt fiāt grando ī vniuersa tra egypti sup hoies et sup iumēta: ⁊ sup oēm herbā agri in terra egypti. † Extēditq; moyses

a ℣ non in terram. b ℣ sicut superi⁹ de fauilla

ibi: Misitq; pharao. Circa primū ꝺr sic: a In hac vice mittā omēs plagas meas. Ex q̄ ptz qꝺ hoc nō intelligitur solū de ista plaga sz etiā de sequētibus: qz dns ꝓuidebat pharaonis obstinationē et eiꝰ flagellationē futuram. vñ sꝺdit̄: b Peribisq; de tra. qꝺ factū fuit qñ ꝓsequēs filios israel submersus fuit in mari rubro. c Idcirco autē posui te vt ostendā in te fortitudinē meam. flagellādo te multiplicit̄. Bñ nō est sic ītelligendum qꝺ deus indigeat malicia hominum ad declarationē sue fortitudinis cui flagellādo: qz ꝓ multas vias pōt suā fortitudinē hominibus ostendere: sz, ꝓ tanto ꝺr: qz deus ē adeo potens ⁊ bonus qꝺ ex malis hominū scit et pōt bona elicere: et ideo talia ꝑmittit vt inde bona eliciat: et sic ex malicia pharaonis elicuit ꝺclarationez sue iustitie ⁊ ꝛtutis. vñ li vt tenetur ibi cōsecutiue et nō causaliter.

d Et narretur nomē ⁊c. qz per declarationē talis iustitie mā festaf alijs diuina virtꝰ ⁊ iustitia vt eū timeāt et nō obdurent in peccatis sui sicut pharao.

e En pluā cras ⁊c. Predeꝯmi/ † Ps. 104
nat tps ⁊ horaz ad ostēdendum sue ꝓuidētie certitudinē ⁊ sue ꝛtutꝯ magnitudinē: que nec ī modico pōt īpediri. f Qualꝯ fuit ī egypto. In illa eī regiōe q̄ ē xsus austrū pauce pluuie et grādines fiunt ⁊ pue q̄titatꝯ sz tūc fuit grādo ita magna in mꝯtitudie ⁊ q̄titate ⁊ maio: sic̄ fieri solet ī ptibꝰ borealibꝰ. g Mitte g ⁊c. ℞ ꝺr ad ostēdēdū qꝺ cū iusticia diuina semꝑ currit mificordia. h Qui timuit xbū dei ⁊c. iste timor nō fuit filialis ꝓcedēs ex amore: sz fuilis ꝓcedēs ex formidie pene. i Qui aūt neglexit. qz nec fuilē timorē ex nimia obstinatiōe habuit. k Extēde manū tuam ī celū. qz moyses erat ī bis q̄ ptinebāt ad dñm. aarō aūt supra iussus ē extē

✱ dere manū.

dere manū xsus terrā: qz erat cōstitutꝰ in bis q̄ ptinēt ad ꝓplm. ✱ Et do.

Ministerio de Cultura 2024

cedētē ad aq̄scū cynomia replē tur egyptioꝝ domꝰ. In q̄nta cū pecora deleñ ad pharaonē ītra re inbeꝫ. In sexta ꝓtēniꝫ pharao nec ꝺ̄ꝫ q̄ ītrauerit moyses ꝛ aarō ad eū: q; facta sūt vlcera ꝛ ve sice cū feruore etiam sup malefi cos: ꝛ nō poterāt resistere moy si. In septima vigilare iubeꝫ val de mane ꝛ stare contra pharao nem: cum grandinem ꝛ ignē ꝓ ducit ꝛ voces. In octaua intra re p̄cipitur ad eum: cū locusta ꝓ ducitur. In nona rursus contē nitur pharao ꝛ moysi p̄cipiꝫ ad celum extendere manus vt fiāt tenebre palpabiles: nec intrat: sed vocatur ad pharaonē. Simi liter in decima cuꝫ p̄mitiua de lentur: ꝛ cogitur cum festinatio ne exire de egypto. a Et dñs Allego. dedit to. ꝛc. Orig. All. Vide tē peramentū diuine correctionis nō cū silētio verberat: sꝫ dat vo ces ꝛ doctrinā celitꝰ mittit: per quā possit mūdus castigatꝰ cul pam suā agnoscere. Dat grandi nē ꝑ quā tenera vastant adhuc nascentia vitioꝝ. Dat ignē scīēs eē spinas ꝛ tribulos q̄s debebat Lyr.12.f depasci: ꝺ̄ q̄ dic dñs: Ignē veni mittere ī terrā. Per hūc ignem incētiua voluptatis ꝛ libidinis ꝓsumunt. Ori. Sūt alia mlta obſuāda q̄bꝰ diuīa indicat sa pientia. Primo eī nō flectit pha rao cū aq̄ ī sanguinē vertit. In sedo paꝝ molliri videꝫ, vocauit enī moysen ꝛ aarō dicēs: Orate ꝑ me dñm ꝛc. In tertio magi ce E.8.c dūt dicētes: Digitꝰ dei ē hic ꝛc. In q̄rto ꝑ cynomiā ꝛberatus: dic Ēūtes īmolate dño deo ꝛc. In q̄nto vbi nece pecudū cedi tur: nō cedit sꝫ amplius indurat. Sit ī sexto sup plaga vlcerꝝ. In septīo ꝛo cū grandine vastat ꝛ ignibꝰ: vocauit moysen ꝛ aaron dicēs: Peccaui etiā nūc: domi nus iustꝰ: ego aūt ꝛ ppli mei ini qui ꝛc. In octaua cū locustis ve gerēt: festinanter vocauit moy sen ꝛ aaron: peccaui añ dñm de um vestrum ꝛ in vos. Suscipite peccatū meū: etiaꝫ nūc orate ad dñm deū vestrū. In nono cū te nebris suffundit: vocat moysen ꝛ aarō dicens: Ite ꝛ seruite dño deo vr̄o. In decio cū p̄mitiua ex tinguunt: vocat eos nocte ꝛ dic: Surgite exite ꝺ̄ ꝓpło meo vos ꝛ fi. isꝛ. ꝛc. Et adiūgit: Bñdicite aūt ꝛ me. Nō pūt ꝺ̄ explicari nisi eo 1.Co.14.a dē spū q̄ gesta sūt: q; sm Apl'm spūs ꝓphaꝝ ꝓphet' ſbiectꝰ ē: nō q̄ q̄buscūq; ad explanā dū dicta ꝓphaꝝ: sꝫ ꝓphet' dicunt eē ſbiecta. b Moui aūt ꝛc. Aug⁹. ī li. q̄stionū sup Exo. Fragore celi ꝛ grādie exterrit⁹ erat pharao. Añ rogabat moysen vt orare t p eo ꝙfitēs iniq̄tatē suā ꝛ ppli sui. Sꝫ moyses alīū timorē q̄rebat. facile eī ē penā timere: sꝫ nō ē ꝺ̄: deū timere: illo. s. pietat' timore: Geñ.31.f ꝺ̄ q̄ iacob dic: Nisi deꝰ patr' mei abraam: ꝛ timor isaac esset mihi nunc me inanem, dimisisses.

Ego enī

a virgā in celum: ꝛ domin⁹ de/ a

a Non cum silentio verberat doctrinam celitus mittit ꝑ quā castigatus culpam suā agnoscat mundus. terrorem cōminatio/nis. Lxx. voces doctrinam. s. b in/crepationem malorum.

dit tōnitrua et grandinez ac b c
miracula.
discurrentia fulgura sup ter/
ram† Pluitq; dominꝰ grandi
nem sup terrā egypti: ꝛ gran †
de quo dicitur: Ignem veni mittere in terram.
do et ignis mixta pariter fe/
rebantur. Tāteq; fuit magni
tudinis: q̄ta ante nunq; ap/
paruit in vniuersa terra egy/
pti: ex quo gens illa condita
est. Et p̄cussit grādo ī oīi ter
ra egypti cuncta q̄ fuerunt in
agris ab hoīevsq; ad iumen/
tū: cūctāq; herbā agri p̄cussit
grādo ꝛ oīne lignū regionis
cōfregit. Tantum ī terra ges/
sen vbi erāt filij israel grādo
nō cecidit. Misitq; pharao et
vocauit moysen et aaron di/
cens ad eos. Peccaui etiam
nunc. Dominꝰ iustus: ꝛ ego
et populus meꝰ impij. Orate
dominū vt desināt tonitrua
dei ꝛ grādo vt dimittā vos:
et nequaq; hic vltra manea/ d
tis. Ait moyses: Cū egressus
fuero de vrbe: extendam pal
mas meas ad dñm: et cessa/ e
bunt tonitrua et grando nō
erit: vt scias q; dñi est terra.
b Noui autem q; et tu et serui
tui necdū timeatis dominū
deum. Linū ergo et hordeū f
lesum est: eo q; hordeū esset g
virens: et linum iam follicu/ h
los germinaret. Triticum au i
tem ꝛ far nō sunt lesa: q; sero/ k
tina erāt. Egressusq; moyses
vel teren.
a pharaone ex vrbe: extendit
manus suas ad dominum:
et cessauerūt tonitrua ꝛ gran
do: nec vltra stillauit pluuia
super terram. Videns autez
pharao q; cessasset pluuia et
grādo et tonitrua: auxit pec/
catuz: ꝛ ingrauatū est coꝛ eiꝰ
et seruorum illius et indura/
tum nimis: nec dimisit isra/
el sicut p̄ceperat dominus
per manum moysi.

a Et dñs dedit tonitrua. ad terrēdū egypti os. b Et grādi. ad cōsumēdū terrena scētia ꝛ etiā hoīes ꝛ aīalia q̄ erāt ī agr̄. c Ac discur rētia fulgura ad p̄cutiēdū ea q̄ grādinē euade bāt. Ptz etiā ex ꝺ̄ q; ista plaga fuit ex tribꝰ ele mētis. s. aq̄ rōne grādinis: q̄ ē aq̄ cōgelata: ae re ex cōmotiōe eius vehemēti rōne tonitrui: et igne ex fulgure discurrēte. Coꝛrespōdet etiam ista plaga ꝑ quā terrena scētia fuerunt ꝓtrita ꝛ in modū paleaꝝ redacta culpe egyptioꝝ q̄ he/ bꝛeos affligerūt in paleaꝝ congregatiōe: vt di ctū ē. s. v. ca. d Luz egressus fuero de vrbe. † 1. q. 4. s. erat enī plena idolatria: iō ꝓi⁹ egressus est añ/ tē peccato egyptiorū. q̄ oraret. e Noui āt q; ꝛ tu ꝛc. timore filiali. sꝫ tm̄ fuili: vt pena cesset. f Linū q̄ ꝛ hordeū lesuz ē. i. cōtritū ꝛ coꝛruptū a grādine cuiꝰ cau sa subdit: g Eo q; hordeū esset virēs. In he bꝛeo habeꝫ: Eo q; esset p̄mitiuuz ꝛ iō iam tātū creuerat q; illud q̄ posset crescere post p̄cussio nē grandinis esset infructuosum ꝛ inutile. S
b Et linum iam folliculos germinaret. In he bꝛeo habeꝫ: Et linum iā tuellos fecerat. ꝛ ideo q; tuelli erāt fracti: vlteriꝰ erat inutile. Ex p̄dictis ptz q; tria istā plagā euaserūt. s. illa q̄ erūt in domibus: q; in agris tm̄ fuit ista pestilētia: vt ptz ex p̄dictis in textu. Item illa q̄ nō erant p̄mitiua: q̄ nō intantū ꝓptunc creuerūt q; rena scentia esset inutilis. Itē illa q̄ erant dura vt li gnea: que nō fuerūt fracta. ꝛ eadē ratiōe illa q̄ nō erāt in tuellis: q; nō resistebāt grādini sꝫ ce debāt p̄cussioni. i Triticum aūt ꝛ far. In he bꝛeo habeꝫ: Triticū ꝛ spelta nō sunt lesa, cuius causa subdit: k Quia serotina erāt. ꝛ illud q̄ō natū et nouitiū erat cedebat p̄cussiōi grādi nis. Cetera patēt ex p̄dictis. Ca. IX

Moraliter. In ꝺ̄ capitulo agit de tribus plagis egypti. Prima est pestis ꝺ̄ qua dicit: c† Ecce manꝰ mea erit sup agros tuos ꝛ sup equos ꝛ asinos et camelos et oues et boues pestis valde gra uis. Per hec animalia bruta ītelliguñ hoīes voluptuosi viuentes vita bestiali. Añ. j. Ethi. vita voluptuosa dicit vita pecudū. Sup istos aūt venit pestis valde grauis: q; primo venit sup eos moꝛs culpe ꝛ postea moꝛs gehēne. Se/ cunda plaga est vesicarū de qua dicitur: G
n† Erunt enim in hominibus ꝛ iumentis vl cera ꝛ vesice turgentes ī vniuersa terra egypti. Egyptus interpretatur tenebra: ꝓpter q̄ ō ho/ mines egypti dicuntur qui suum studiū appli/ cant ad exercenduz peccata q̄ne sunt tenebra ꝓ opa. Esa. xxix. Ve qui profundi estis coꝛde vt abscōdatis a domino consiliū quoꝝ sunt in te nebris opera ꝛ dicunt quis videt nos? Jumen ta ꝛo dicunt qui in talibus opibus prestāt au xilium consiliū ꝛ fauoꝛē. dicunt enim iumenta quasi iuuamēta ꝛ sup istos etiā cum alijs veni ent vesice turgētes. i. pungentes. per quas in/ telligitur pena vermis conscientie que ꝑpetuo manebit in damnatis. Esa. lxvj. Vermis coꝛuz nō moꝛiet. Tertia ꝛo plaga est ignis et grādi nis de qua dicit: † Grādo ꝛ ignis mixta pa riter ferebant. ꝑ quā intelligit illa pena dam/ natoꝝ de qua dicit Job .xxviij. Ab aquis niuiū trāsibunt ad caloꝛē nimiū. Per hoc autē q̄ dicitur in textu. b† Qui timuit verbum dñi de fuis pharaonis fecit cōfugere fuos su os ꝛ iumēta in domos. que fuerūt saluata signi ficatur q; peccatoꝛes refugientes ad domū ec/ clesie ꝑ opera vere penitentie euadunt penam gehenne. In ca. ix. vbi dicitur in postilla: Et misit pharao ad videndum.

Additio. j. Est alia ratio cōsona lr̄e quā q̄dā hebꝛeoꝝ assi/ gnat ad ꝺ̄ q; ꝺ̄ ista plaga misit ad videndū spe cialiter ꝛ non in p̄cedenti: q; ꝛ. s. mirabilius erat q; ex aīalib⁹ egyptioꝝ ꝛ hebꝛeoꝝ q̄ ī eisdē cam/ pis pascebant moꝛerent illa q̄ erāt egyptiorū:

nō aūt q̄ erāt hebreoꝝ q̄s q terra gessen esset īmunis ab aliq̄ plaga nō aūt alia terra egypti: ꝟ etiaz ſonat lra que ī p̄cedēti plaga dicit: Faciāq̄ mirabilē ī die illa terrā gessen in q̄ ppls me⁹ ē vt nō sint ibi muſce: in hac xo plaga. ſ. pestis ōr: Mor tuaq̄ sūt aīantia egyptioꝝ ꝛ de aīalib⁹ filioꝝ iſrl nihil oīno periit. ſ. vbicūq̄ essent etiā ī terra egyptioꝝ qō ē mirabili⁹: et ꝑ ꝓfis digni⁹ inq̄sitiōe: ī p̄mis xo dnab⁹ plagl qz magi fece rūt silia nō curauit pharao inq̄rere distictiōez plagaꝝ. in ter tia xo nō legit tal distictio. Jn eo. ca. ix. vbi ōr in postilla: Jdcirco posui te vt ostendā in te fortitudinem meam.

Additio. ij. Licet ꝓcedendū sit q de⁹ nō īdigeat malicia hoīm ad declaratiōez sue for titudinis eos flagellādo: qz ꝑ multas alias vias p̄t suā for titudinē oīndere, put postillator dic: nō tñ ex ꝟ sequit q cuz ōr: Ut ostēdā ī te fortitudinē meā li. vt nō teneat ibi causalit, put ipe vult iferre. Pro q̄ ꝓsiderādū ē q ex diuīa, putētia nō solū disponit q̄ effect⁹ fiāt: ſz etiā ex q̄bus causis ꝛ q̄ ordi ne, pueniāt: int q̄s q̄dē causas sūt etiā q̄rūdā effectū cause act⁹ hūani: vñ ī talib⁹ oportet hoīes agere aliq̄: vt ꝑ suos a ctus īpleant q̄dē effect⁹ fm ordinē a deo disposītū, put in se cūda scē. q. lxxviij. ꝛ iō ī talib⁹ tales act⁹ medij rōnē habēt causalitat⁹ respectu effect⁹ a deo dispositi. vñ in pūti materia qz de⁹ ex, ppōsito sue volūtat⁹ disposuerat q ꝑ malicia pha raonis a deo toleratā ꝛ p̄missam sua potētia iusticia ꝛ lōgani mitas hoīb⁹ declarare⁹: idcirco hmōi malicia sic a do p̄missa hz rationē causalitat⁹ respectu hmōi declaratiōis a deo intē te: nō tñ hec causalitas est p̄ncipalis ꝛ absoluta ſz est secūda ria ꝛ ex suppositiōe diuini, ppositi vt dictū est: vñ ptz q̄ li vt cū dicit: Ut ostēdā in te, tenet causalit, put ſonat ꝛ nō īdiget aliq̄ resolutiōe vñ ꝛ doctores sancti hāc dictionē vt l ꝟ loco ī sua, ppria significatiōe relinquūt: vt ptz in gloſa bñ intuēti. sicut enī cū dicit de deo in Ps. Qui, pducit herbā iumentis ho minū vt educat panē de terra: nō excludit q̄n de⁹ ꝑ mlitas a lias vias posset educere panē de terra sine ꝟ q herbā p̄⁹ ꝑ duxisset sz q de⁹ voluit instituere istū modū determinatū, pdu cēdi. ꝛ sic eductio panis de terra hz causalitatē respectu, pduc tiōis herbe. vñ li vt: tenet causaliter ibi sic ꝛ in hoc loco.

Replica correctorij ꝓtra Burgen. semiheretic⁹. Jn ca. ix. Burgen. notat postillatorē dicentē li vt: nō teneri causaliter sz cōsecutiue cū dicit: Jdcirco posui te vt ostēdā in te fortitudinē meā. obijciēs ꝛ allegās mira putās ea esse ꝓtra postillatorē qō tñ nō est: sz potius ꝑ eo vt ptz dili genter intuēti. nihil enī pōt esse deo causa motiua ad extra ꝛ ī ratiōe finis nec forme nisi ꝓsecutiue: et ꝟ ē qō intēdit postilla tor: sequit enī ꝓsequntia legali: Pharao fuit malicia īdurat⁹ cō tra dñm: q̄ de⁹ voluit ī eo oīndere fortitudinē suā: ꝛ sic malicia nō fuit causa nisi occasio ꝓsecutiōis ex lege ꝑ deū ordinata vt de⁹ cū flagellaret ꝛ in eo suā potētiā ostēderet: ꝛ ad ꝟ valet ex emplū de, pductiōe panis de terra qz ita ordinez nature instī tuit q̄ p̄⁹ terra germinaret ꝛ gramē, pduret in granū vt fieret panis ꝓsequēter ex ordine instituto. Sed ꝛ illud qō Burgen. ex dictis sancti Tho. sc̄da sc̄de. q. lxxxiij. applicat ppōsito vi de⁹ min⁹ catholice dictū: videlicz q ex ordinatiōe diuīa opor tet hoīes agere vt effect⁹ a deo instituti impleant: nā ex eo se quit ī materia p̄ti q pharaoni peccatū obstinatiōis īputari nō debet: qz fm ꝟ oportuit eū esse causaz diuīe glorificatiōis si causalit teneri debeat vt vult Burgen. in his aūt q̄ oportet fi eri sicut ī naturalib⁹ ꝛ necessarijs nō laudamur nec vituperā mur testib⁹ pḃis ꝛ theologis: sequit etiā illā obstinationē fuis se nō solū ex diuina p̄missione sz etiā institutione ꝛ ordinatiōe qō nō ſonat theologice: cum doctores sancti ꝛ magister sn̄iaꝝ hmōi obstinatiōis sicut nec alioꝝ malorum culpe non velint esse causam positiuā sz defectiuā. doctrina enī Scoti ē q in repro batione deus nullum actum positiuum habet circa reprobatū sed solum negatiuum: non ordinando ad gloriam et gratiam. vnde si dictum sancti Tho. veritatem habere posset in positi uis ordinatis per deum. in proposito autē ꝓut Burgen. ap plicat non videtur consonare.

Glo. ordi.

a Ego enī indu. rē. Aug⁹. La. X in eodē. Hic ita dic tanq̄ op⁹ habeat de⁹ cuiuscūq̄ malicia: sz sic ītelligēdū ē ac si diceret: Ego patiēs fui sup euz ꝛ suos ei⁹ vt nō eos auferrē: vt ordine supueniant signa mea sup eos: qz enī patiētia dei obstinatio: fiebat malus anim⁹: ꝑ eo q patiēs ī eo fui: dicit in grauaui coꝛ ei⁹. Plage egyptioꝝ eru ditio sunt filioꝝ iſrael: ne ſimiliter in durent: ꝛ similia patiantur. mulctato pestilente ſapentior erit paruulus.

Orige. Possunt decem plage qui bus egyptus p iſraelitas verberatur romani regni comparari tempor⁹. qz hec ī figura nostri facta sunt. Chri stianus ꝛ iſraeliticus populus vnius dei est: vna vtriusq̄ causa subdita fu it ſynagoga egyptijs: eccl̄ia romanis. Persecuti sunt et egyptij: ꝓsecuti sūt ꝛ romani. Jbi decies cōtradicit moyſi. Hic decē edicta cōtra xp̄m. Diuerse ibi plage egyptioꝝ. Diūse ꝟ calamitates roma noꝝ. Jbi p̄mū sanguis ꝟ puteis ꝛ flumīb⁹. Hic manat ꝟ p̄ma ſb Nerone plaga: vt vbicūq̄ mortētiū sanguis esset: vel mor bis ī vrbe corrupt⁹ vl bellis ī orbe ꝑfusus. Jbi scā plaga rane ī penetrabilib⁹: inedia pene habitatores exterminauit: ꝟ ſb do miciano satellites effrenati iussu cruēti p̄ncipis ꝛ inopia pe ne oēs romanos ciues disp̄sit. Jbi tertia plaga cynifes mu scule seuissime: q̄ media estate ꝑ loca squalida gregati volāt: capilliſq̄ hoīm: setiſq̄ pecudū vrēte morsu iferūt. Hic tertia plaga sub traiano iudeos excitauit: q̄ cū ꝟ dispersi: quasi nō essent quiescerēt: repētino calore p̄moti grassati sunt. Pre terea multe vrbes ijsdem tpibus corruerunt terremotu. Jbi quarta plaga muſce canine: alūne putredinis vermium ma tres: hic sub marco anthonio lues mltis infusa, puincijs ita liā ꝛ vrbem romam exercitūq̄ romanoꝝ ꝑ diuersa bibernia disparsum: morte dissolutū putredini ꝛ vermibus dedit.

Jbi quinta plaga pecorū ꝛ iumentoꝝ. Hic sub Seuero p secutore cuiuslib⁹ bellis, ppria viscera ꝛ iumenta reipublice: id est plebes, puincias ꝛ legiōes militū cōminute sūt. Jbi serta plaga vesice turgētes vlceraq̄ manantia. Hic plaga q̄ p⁹ maxime p̄secutiōem fuit: q̄ specialiter episcopos ꝛ clericos

Glo. ordi.

Dixit dñs ad moyſen: Jngredere ad pharaonē. Ego enī induraui cor eius ꝛ seruorū illius: vt faciam si gna mea hec in eo: ꝛ narres ī au ribus filij tui ꝛ nepotum tuorum q̄tiens cōtriuerim egyptios: ꝛ si gna in eis fecerim: ꝛ sciatl qz ego dñs. Jntroierūt ergo moyses et aaron ad pharaonē: ꝛ dixerūt ei: Hec dicit dñs deus hebreorum: Usq̄quo non vis subijci mihi:

a † e

ſ Patienter sustinui.

obmissa turba populari ecclesiarū p̄i mates cruciari imperanerat intume scens crebro ira ꝛ insidia nō per vul gi cedem; sed ꝑ vulnera mortētiū p̄n cipum ꝛ potentum exaltata est. Jbi septima plaga coacta in aere grādo: que hominibus ꝛ iumētis fuit exitio: hic sub gallo ꝛ volusiano q̄ decio ꝑse cutore successerunt: pestis infusa est ꝑ omnia spacia romani regni: ꝛ oīne ꝑ pe genus humanuz dedit neci. Jbi octaua correctio excitate vndiq̄ locu ste: hic excitate vndiq̄ gentes roma num orbem cedibus et incendijs va stauerunt. Jbi nona plaga tenebre tractabiles plus periculi cōminātes q̄s facientes. Hic aureliano persecuto re decernēti: diris turbinibus terribi le fulmen sub ipsius pedibus ruit: o stendens quid faceret tātus vltor: ni si patiēs esset: q̄s q̄s intra sex menses tres infecti sunt impato res Aurelian⁹: tacitus: ꝛ florian⁹. Jbi decima ꝛ vltima pla ga p̄mogenitoꝝ interfectio. Hic oīm pditio idoloꝝ q̄ primitus facta in p̄mis amabāt. Jbi rex potētiā dei ꝑhauit ꝛ sensit ꝛ ti muit ꝛ populū dei liberū dimisit: hic quoq̄ hec omia fecit: et etiam credidit. Jdem. Jbi populus dei nō est ad seruitutem retractus. nec hic postea ad idolatriā coactus. Jbi egyptiorū vasa p̄ciosa hebreis tradita sunt: hic eccl̄ie chr̄istianoꝝ p̄cio sa paganoꝝ tēpla cesserunt. Jdem. Egyptijs post. x. plagas dimissos hebreos ꝑsequētib⁹ maris irruit interit⁹: nos quo q̄ pegrinātes: ꝑsecutio gētiliū manet: donec mare rubrum. i. ignē iudicij chr̄isto duce ꝛ iudice transeam⁹. Qui xo chr̄istia nos ꝑsequunt cum rege suo antichr̄isto ī stagno ignis eterni submergent. Rab. Octauū p̄ceptum. Falsum testimoniuz nō dices. Octaua plaga locusta animal. ſ. dēte noxiū. Falsus enim testis nocet mordēdo: et ꝓsumit mentiendo. Aū Si mor detis ꝛ consumitis: videte ne adinuicem consumamini.

Deut. 5. e

Gal. 5. e

Nico. de lyra

a Dixit dñs. Hic describit octaua plaga. ꝛ ꝑ mo p̄mittit ei⁹ cōmiatio. scō subdit ei⁹ inflictio. ſbi: Dixit autem dominus. Circa p̄mū ptz lra vsq̄ ibi.

ſ Ecce ego

Ministerio de Cultura 2024

† Dimitte populū meū vt sacrificet mihi. Sinaūt resistis ⁊ nō vis dimittere eum:

ʃ nota locutionem. ʃ contra hominū inconstantiam.

a ecce ego inducā cras locustā ī fines tuos a†
quę opiet supficiē terre:ne ꝺcꝯ eī⁹ appa/ b
reat:ſz comedaŧ qꝺ residuū fuit grādini. †
Coꝛrodet eī oīa ligna q̄ germināt i agrł:
et implebūt domos tuas et seruoꝝ tuoꝝ d
et omniū ęgyptioꝝ:ꝯtum nō viderūt pa
tres tui ⁊ aui ex quo oꝛti sunt sup terrā vſ
q; ī p̄sentē diē. Auertitq; se ⁊ egressus ē a e
pharaone. Dixerūt aūt serui pharaonis
ad eū: Vſq; quo patiemur hoc scandalū? f
Dimitte hoies vt sacrificēt dño deo suo.
Nonne vides q; pierit ęgyptus? Reuo/ g
cauerūtq; moysen ⁊ aarō ad pharaonez:
Qui dixit eis: Ite sacrificate dño deo ve
stro. Qui nā sūt q̄ ituri sūt? Ait moyses:
Cū puulis nr̄is ⁊ seniorib⁹ pgem⁹: cuz b
filijs ⁊ filiabus: cū ouibus ⁊ armētis. Est
eni solēnitas dñi dei nr̄i. Et respōdit pha
rao: Sic dñs sit vobiscū: Quō ego dimit i
tā vos ⁊ puulos vr̄os? Cui dubiuz est q; k
pessime cogitet? Nō fiat ita: ſz ite tantū l
viri ⁊ sacrificate dño. Hoc eī ⁊ ip̄i petist. m
Statiq; eiecti sūt ꝺ p̄spectu pharaōis. Di n
xit aūt dñs ad moysen † Extēde manū tu o

ʃ vel dc.

b am sup terrā ęgypti ad locustā vt ascēdat p
sup eā: ⁊ deuoꝛet oēm herbā q̄ residua fu/
c it grādini. Et extendit moyses virgā sup
terrā ęgypti: ⁊ dñs iduxit ventū vrentez q

a ʃ calidus auster. scilicet vrpurant. ʃ suggestio diabolica.

ꝺ tota illa die ⁊ nocte. Et mane facto: vēn/
a ʃ adulantium linguas. ʃ dissidentem a se ⁊ discordantē hu manani generis inconstantiam.
tus vrēs leuauit locustas. Quę ascēdeŕt

ʃ ciues mundi.

sup vniuersaz terrā ęgypti: ⁊ sederūt ī cū/
a ʃ adulantes enim sunt nō digni numero.
ctis finib⁹ ęgyptioꝝ īnūmerabiles: q̄les r
añ illud tp̄s nō fuerūt: nec postea futurę s
sūt. Operuerūtq; vniūsaz supficiē terrę va

a ʃ opera. b ʃ fauoꝛibus clara. ʃ verba.

stātes ōia. Deuoꝛata est igiŕ herba terrę: †

ʃ operum. ʃ fortibus.

et ꝺcꝺ pomoꝝ in arboꝛib⁹ fuit: q̄ grādo
dimiserat. Nihil ꝯ oīno virēs relictū ē in
lignis: et ī herbis terrę: in cūcta ęgypto.
Coꝛrē festin⁹ pharao vocauit moysen ⁊ t v
aaron: ⁊ dixit eis: Peccaui in dñm deuz x
vestrū ⁊ in vos. Sed nunc dimittite pec/
catum mihi etiaz hac vice: ⁊ rogate dñm
deū vestrū vt auferat a me mortē istam. y
Egressusq; est moyses de cōspectu phara z
onis: ⁊ oꝛauit dñm: Qui flare fecit ven/ a
tū ab occidente vehemētissimū: ⁊ areptā b
e locustam proiecit in mare rubꝛum. Non
remansit nec vna quidez in cunctis fini/

a Ecce ego inducā cras lo. ⁊c. i. multi/ tudinē locustaꝝ. sic dictuz est. s. viij. ca. †s.7.c.8.a er.9.a
Venit musca grauissima. i. multitudo mu scaꝝ. p talē modū loquendi dicit. Syllo gismⁱ ē oratio. i. ꝓgeries orationū.

b Que operiet supficiē terre. non q; to taliter sit opta: ſz ꝓ magna pte. c Me ꝺcꝯ eī⁹ appeat. s. ꝺ his q̄ ptinēt ad eius ornatū: sic sūt herbe ⁊ cetera viridia: et B
iste sensus pz p. b qꝺ sbdit: Sz comedaŧ qꝺ residuū fuit grādini. d Et īplebūt domos tuas. q: nō solū ifeste erāt frena scētib⁹ ſz etiā hoīb⁹. e Auertitq; se ⁊c. q: p̄cepit p signa obstinationē regł ⁊ in/ dignationē eius cōtra ip̄m: ⁊ iō dedit ire locū. f Vſq; quo patiemur b scādalū? Scādalū est impactio pedis q̄ facit ho/ minē cadere: ⁊ sic illud malū qꝺ eis imi/ nebat vocabāt scādalū. g Reuocaue/ rūtq; moysen. de volūtate regis.

h Cū puulis nr̄is ⁊c. cui⁹ causa subdi/ tur: Est eni solēnitas. s. generalis ī qua oēs tā masculi ꝯ femie ꝺbēt ee. oꝛtet C
etiā nos sacrificare ⁊ nescim⁹ q̄ vł quot: lō oꝛtet nos ducere aialia ad īmolan/ dū: silr iumēta ad portādū mlieres ⁊ p/ uulos. i Sic dñs sit vobiscuz. ironice ꝺ hoc. k Cui dubiū ē q; pessime cogi/ tet? ac si ꝺcat ptz q; rebellare intēditis sub ptextu sacrificādi. l Ite tantū vi/ ri. q. ꝺ. ad viros sacrificare ptinet ⁊ non ad alios. m Hoc eni ⁊ ip̄i petistis. nō vereŕ mētiri: q: b nō petiuerāt. n Di/ xit aūt dñs. Hic describit plage īflictio. ⁊ scꝺo ei⁹ remotio. ibi: Cobrē. Circa p mū ꝺ: o Extēde ma. tu. sup terrā egy pti. ſz moyses eēt executoꝛ ordiat⁹ ī his †ps.104 q̄ ptinēt ad deū ꝓpł qꝺ ī p̄cedētib⁹ ius/ Sap.16.b sus ē extēdere manū versus celū. tū b in Joheł.1.a beŕ extēdere manū suā sup ęgz: ad oste/ dendum q; qui potest in maius potest ⁊ in minus quando potestates sunt ordi/ nate: sic in ꝓposito: sed nō ecōuerso: et lō aaron q̄ fuit ꝓstitut⁹ ī his q̄ ptinēt ad ꝓpłm vt ptz in p̄dictł extēdit manū ver/ sus terrā ſz nō versus celum. p Ad lo D
custā. i. ad mlitudinē locustaꝝ. q Et dñs induxit ventū vrentē. i. calidū ⁊ sic/ cū q̄ facit ad generatiōez locustaꝝ ⁊ foꝛ/ tificationē ip̄aꝝ vt possint volare.

r Quales añ illō tp̄s nō fuerūt. i mul/ titudine ⁊ magnitudie. s Nec postea future sunt. Cōtrariū videŕ ꝺcere iobel ꝓpheta. Ꝺcendū q; nō loquiŕ ꝺ locustł ad lr̄az sic hic: ſz sub silitudine locustaꝝ loquiŕ ꝺ gētib⁹ q̄ vastauerŕ terrā filioꝝ isrł ꝑm alios. ꝑm Xm alios ꝺcētes q; io/ hel loquiŕ ꝺ locustł ad lr̄az. ꝺcēdum q; iste locuste fuerŕ ḡuiores intēse ſz nō ex/ tēse: q: modico tpe durauerūt ſz ille diu ti⁹. vt ibidē pleni⁹ diceŕ dño ꝺcedente.

t Cobrē. Hic describit predicte plage remotio. v Festinus pharao vocauit moysen. q: necessitate vrgebaŧ. x Pec caui ī dñm ⁊c. simulat pnīam vt euadat penā. y Vt auferat a me mortē istam. Vocat illā plagā mortez: q: ad eā dispo E
nit ex coꝛrosiōe frenascētiū: ⁊ coꝛrespon ꝺet ista plaga culpe egyptioꝝ q̄ ꝓduxe/ rāt vitā hebꝛeoꝝ ad amaritudinē. vt ꝺi/ ctū ē. j. ca. ⁊ lō vocaŧ moꝛs q̄ nihil amari us ꝺ: z Egressusq; ē moyses: q: i ōspe ctu idolatre noluit oꝛare a Qui flare fecit vētū ab occidēte. ad debilitādū lo/ custas: sic ventꝰ calidus flās ex opposi/ to eas generat ⁊ foꝛtificat. vt dictū est.

b Vehementissimum. vt locusta non posset resistere impetui eius.

duraſſe dñm cor pharaonis beneficio ſcz ſuo ⁊ patiẽtia q̄ illa fiebat obſtinatio: dū ei parceret. Sicut oĩa mala corda hoĩm patiẽtia dei male vtẽdo dureſcũt. a Extẽde manũ ⁊c. Aug⁹. Tertio ꝛ ad moyſen. Extende manũ tuam in celuz: vt fieret etiaz plaga tenebrarũ. Hunc autẽ dictũ ẽ ad aarõ vt extenderet manꝰ in celũ. Q̃ ergo dictuz ẽ ad moyſen extende manũ tuam ſup terrã egypti: ⁊ aſcendat locuſta ſup terraz credo id ſignificari: etiaz minus poſſe q̄ plꝰ põt ſz nõ cõcuti. Orig. Hona plaga: tenebre ſũt: vt mẽtis eor ceci tas arguaẽ vel ut intelligant diuine diſpenſationis ⁊ pui dẽtie obſcuriſſimas eſſe rationes. poſuit eĩ deus tenebras ſ latibulũ ſuum quas illi audacter ⁊ temere p ſcrutãtes: ⁊ alia ex alijs aſſerẽtes ĩcraſſaſ ⁊ palpabiles errorũ tenebras deuoluti ſunt. Stra. Per tenebras inſipiẽtia iudeor oñdiq̄ affligebãtur ⁊ igrabant ad quẽ finẽ corũ pene deuenirẽt. Añ etiã vl p tenebras arcanũ diuini iudicij ſignificatur: q̄ iuſtoſ miſericorditer ſaluat: impios iuſte ꝺdemnat. b Oues tm̃. ⁊c Hebreus hz. preter oues ⁊ boues relinquite: ⁊ ẽ iuſitata locutio: niſi poſt diſtinctiõez inferaſ: relinq̃te. ⁊ ſubaudiaſ iſta: vt ſit ſenſus. Jte p̃ter oues ⁊ boues: ⁊ reliquite iſta. ſolet enĩ tales eclipſis fieri crebro in locutiõib⁹ ſcripturarum. Rab. Nonũ preceptuz. Deut. 5. c Non concupiſces vxorem p̃rimi tui. Nona plaga denſe tenebre. Eſt enim quedam mechia ⁊ in appetendo vxorem alienam: quãdo cuiuis non ſufficit ſua: etiam alienam tentare. Vere denſe ſunt tenebre. Nihil enim tã dolet patiens. nihil tam nolit pati faciens. Qui hoc facit vere cecatur furore horribili.

Dices ergo

bus egypti. Et indurauit dominus cor pharaonis: nec dimiſit filios iſrael. Dixit autem dñs ad a†
a moyſen: Extẽde manũ tuã in cę/
ſ arguentes cecitatem mentis: vel oſtendentes diuine diſpẽſationis ⁊ prouidentie obſcuriſſimas eſſe rationes
lũ ⁊ ſint tenebrę ſup terram egy/ b
ſ hyperbolice tenebre enim palpari non poſſunt ſed magnitudinem tenebrarum ſignificauit.
pti: tã dẽſe vt palpari queãt. Ex/
tendit moyſes manũ in cęlũ: ⁊ fa c
a ſ grecus habet ⁊ nõ vidit nemo fratrem ſuum.
ſa terra egypti. Trib⁹ diebus nẽ/ d
a ſ non q̄ penitus nõ moueretur ſed q̄ de loco in locum migrare non poterant.
mo vidit fratrẽ ſuũ: nec mouit ſe e
ꝺ loco in quo erat. Ubicũq̄ aũt f
habitabãt filij iſrael lux erat. Vo g
cauitq̄ pharao moyſen et aaron ⁊ dixit eis: Jte ⁊ ſacrificate dño: b
Oues tãtũmodo ſ̃ę ⁊ armẽta remane
ant: puuli vr̃i eant vobiſcuz. Ait
moyſes: Hoſtias quoq̄ et holo/ b
cauſta dabis nobis: q̄ offeram⁹
dño deo noſtro. Luncti greges p i
a ſ quaſi adducetis pecorib⁹ poſſet vngula remanere: ſz ſic intelligẽdũ eſt nec vngulã relinquem⁹:
gent nobiſcum: nõ remanebit ex
eis vngula quę neceſſaria ſunt ĩ
cultuz domini dei noſtri: p̃ęſertim cũ ignorem⁹ q̃d debeat immolari: do nec ad ipm locuz pueniamus. Jndurauit aũt dñs cor pharaonis: et noluit dimittere eos: Dixitq̄ pharao ad moyſen: Recede a me: ⁊ caue ne vltra videas faciem meaz. Quocũq̄ die apparueris mihi morier⁊. Respõdit moyſes: Jta fiat vt locut⁹ es Non videb o vltra faciem tuam.

a Dixitq̄ aũt dñs. Hic deſcribit nona plaga. cũ ꝺr: b Sint tenebre ⁊c. Dicũt el aliq̄ q̄ aer fuit ita ingroſſat⁹ vaporib⁹ hũidis ⁊ groſſis q̄ cũ tactu poterãt p̃cipi: q̄ tenebra ipa cũ ſit p̃uatio lucis nõ ẽ tactu p̃ceptibilis. c Et facte ſũt tenebre horribiles. q̄ in illis tenebris fiebãt eis viſiones imaginarie horribiles. d Trib⁹ diebus nemo vidit fratrẽ ſuũ. i. aliũ hoĩez. e Hec mouit ſe timore duct⁹. f Ubicũq̄ ãt ha. fi. iſra. lux erat. Ex q̃ ptz q̄ iſta plaga facta ẽ mediãtib⁹ celi luminarib⁹ deo ad nutũ obediẽtib⁹ ñ inſtituẽdo lumẽ egyptijs ⁊ cõmunicãdo illud hebreis ⁊ iſta plaga correſpondet cecitati mẽtis q̃ fuit in egyptijs q̃ poſt rot ſigna manebãt in obſtinatiõe ſua. g Vocauitq̄ pharaõ moyſen. nõ q̄ diu fuerũt tenebre: q̄ tũc nullus egypti⁹ de loco ſuo ſe mouit: ſz poſtq̄ rediterat lux timebat enĩ de alia p̃cuſſiõe maiori. dicũt aũt hebrei q̄ p̃dicte tenebre triũ diez nõ ſolũ fuerũt ad p̃cutiendũ egyptios ſz etiã ꝓpr̃ filios iſrl̃ inẽ q̃s erãt aliq̄ mali ⁊ increduli nec volebãt de egypto recedere ⁊ illi mortui ſũt in illis trib⁹ dieb⁹ ⁊ ſepulti: ita q̄ egyptij nõ viderũt. ſi enim vidiſſent ſic dixiſſent inẽ ſe: ita p̃cuſſi ſũt filij iſrl̃ ſic ⁊ nos.
h Hoſtias q̃ſ ⁊ ho. da. nobis. i. pmittes q̄ ducamus aĩalia ad ſacrificia. i Cũcti greges pget nobiſcũ. q̄ neſcim⁹ q̃ et q̃ta velit: ⁊ in h̃ moyſes non dixit fãlſum: q̄ dixerat illi dñs imolabis deo ſup montẽ iſtũ vt habeaſ. ſ. iij. ca. ſz nõ declinauerat ſibi q̃ vel q̃t deberent imolari nec oportebat q̄ moyſes diceret exp̃ſſe q̄ vellẽt de p̃cepto dei oĩno de egypto abſq̄ reditu recedere. ſz enĩ falſuz non debeat dici: veritas tñ p loco ⁊ tempore põt taceri: ⁊ ideo de duobus a deo ſibi dictis vnum dixit aliud tacuit. Ca. X

Moraliter. Hic agit de duabus plagis egypti. Prima ẽ locuſta q̄ viridia corrodentium de q̃ ꝺr. a† Ecce ego inducã cras locuſtas ĩ fines ⁊c. Locuſte ſaltãtes ad corrodendũ viridia ſignificãt demones feſtinãtes ad deſtruendũ bonoꝝ operũ initia: vt ſic ſequens fructus ipediaſ. ipſi Xo torquẽt dãnatos in inferno: q̄ ſicut peccatores eis fuerunt ſubiecti in culpa ita ſubijciunt in pena. ideo ſubdit: † Comedaſ q̄ reſiduũ fuit grãdini. quia demones ſupplẽt reſiduũ penaꝝ inferni. iõ ſubdit: † Deuorata eſt igit herba terre ⁊c. ita q̄ nihil remãſit viride per q̄ deſignaſ q̄ damnatis in inferno nihil remanet cõſolabile: ſz ſempiterna horror inhabitãs. Secda Xo plaga ẽ tenebrarũ palpabilium de q̃ ꝺr: a† Dixit aũt dñs ad moyſen: extende manũ tuã ĩ celũ ⁊ ſint tenebre ſup egypti terrã ita denſe vt palpari queãt. p q̃s ſignificaſ ille tenebre de quib⁹ ꝺr: Matth. viij. Ejicient ĩ tenebras exteriores ſz illi qui vitam egyptioꝝ ſequuntur ⁊ errores. Jn ca. x. vbi dicit in poſtilla: Ubicũq̄ autem habitabant filij iſrael lux erat ⁊c.

Additio. Nõ videt neceſſariũ dicere q̄ iſta plaga ſcz tenebraꝝ facta fuerit mediãtib⁹ celi luminarib⁹. ſufficit enĩ q̄ fuerit ſolũ in aere ⁊ vbi egyptij habitabãt tm̃: vñ aer ille fuit ingroſſat⁹ ⁊ denſat⁹ virtute diuina in tantũ q̄ p̃didit diaphaneitatẽ ſic vt non eſſet capax lucis: q̄ ptz manifeſte ex h̃ q̃ ꝺr dicit: Trib⁹ diebus nemo vidit fratrẽ ſuũ. nam ſi aer fuiſſet capax luminis potuiſſent ſe videre ĩuicẽ cũ lucernis ſeu lampadib⁹ igneis quib⁹ hoĩes cõiter illuminant etiã in nocte q̃tũcunq̄ obſcuriſſima: hoc etiã videntur ſonare verba q̃ dicunt de bis tenebris. ſ. vt palpari queant. ex q̃ q̃dẽ groſſitie tam palpabili ꝓtingebat q̄nod ꝺr: Nemo mouit ſe: q̄ tãta erat groſſities q̄ impediebat motũ. ĩ ſola enĩ obſcuritate q̃tũcunq̄ careat luce hoĩes mouent p̃ſertim in locis ſibi notis vñ etiã ĩ nocte obſcuriſſima nõnulli p̃ficiſcunt. ⁊ iõ oportet q̄ hui⁹ q̃ ꝺr: Nemo mouit ſe cauſa fuerit groſſicies palpabilis aeris tenebroſi: vñ ĩ hac plaga celi luminarib⁹ ſuo more influẽtib⁹ aer egyptioꝝ nõ recipiebat lumẽ rõne predicta. aer Xo hebreoꝝ illuminabaſ vt ſolebat. Eſt enĩ hec expoſitio magꝭ ꝺſona rõni: q̄ ſm pbm. Fruſtra fit p plura q̃ põt fieri p pauciora: ⁊ eadẽ rõne quod põt fieri p minora nõ requirit q̄ fiat per maiora. ⁊ ideo nõ oportet dicere q̄ deꝰ in hac plaga influentiã celeſtiũ lumiariuz mutauerit ſic nec littera hoc dicit: ſed ſolũ fuit mutatio in natura aerea elemẽtari modo predicto.

Replica correctorij ꝓtra Burgeñ. ruralẽ. Jn ca. x. Burg. notat poſtilla tẽ dicentẽ plagã nonã q̃ erat tenebraꝝ fuiſſe mediãtib⁹ luminaribꝰ celi in q̃bus deꝰ ſuſpẽdit actũ ſecm. ſ. illumĩare nulla mutatiõe facta ĩ eoꝝ natura q̃ ad actũ p̃imũ q̃ eſt lucere: ſic etiã dic ſupra Danielẽ de igne triũ pueroꝝ in quo fuit ſuſpẽſus ſecũdus actꝰ q̃ ẽ calefacere ⁊ cõburere: p̃mo actu. ſ. calere manẽte. Quẽ modũ dicẽdi rõnabilẽ ⁊ itelligibilẽ Burgeñ. hic nititꝰ corrũpere dicens q̄ illa plaga ſcz tenebraꝝ ſit facta p ꝺdenſationẽ aerl̃ tãtum: vt p̃deret diaphaneitatẽ. ⁊ h̃ p̃bare nititꝰ ex eo q̄ ꝺr ĩ lr̃a q̄ triꝰ diebꝰ nemo vidit fratrẽ ſuũ: aſſerẽs ſi aer fuiſſet diaphanus ⁊ capax lucis potuiſſent accẽdere lucernas ⁊ ſic ſe mutuo videre. Jtẽ ſcꝺo ex eo q̄ tenebre ĩ lr̃a dicunt palpabiles: q̄ ꝓtigebat ex hmõi ingroſſatiõe que tãta fuit vt etiã motũ impediret. q̄ dicit in lr̃a: q̄ nemo mouebat ſe de loco: ⁊ ꝓfirmat factũ ſuũ duplici rõne. p̃ma: q̄ fiũt p plura que põt fieri p pauciora. ſcꝺa ratio q̄ fruſtra fit p

maiora

maiora qđ p minora fieri potuit cuiusmodi ẽ aer respectu lucis: sed hec videt grossa ⁊ ruralis imaginatio militãs cõtra rationẽ ⁊ naturã rerũ: nã destruit naturã: ratiõem ⁊ nomen plage. ipa enĩ plaga dicit in littera tenebra. tenebra aũt ẽ puatio lucis ĩ subiecto apto nato: q̃ ꝓuatio imaginatiõe. Bur. locũ nõ habet: qz nihil aptũ est illumiari nisi diaphanũ q̃lis nõ erat aer egyptioꝝ ꝓtũc ſm Bur. ⁊ sic ſm eũ non põt dici plaga tenebraꝝ: ſz cõdensationũ: qđ est ꝓtra lr̃am. Scõo destruit naturã ⁊ rõnẽ aeris: nã aer đ sua natura ẽ corp⁹ interminatũ ſminis ꝓprijs. ⁊ iõ diaphanũ. ꝑdensatiõe igit Bur. posita q aer nõ sit diaphan⁹ sequit aerẽ nõ esse corp⁹ interminatũ. ⁊ sic sequit aerẽ nõ esse aerẽ. Tertio destruit motũ naturalẽ qz posita tali densitate aeris vt impedisset motũ aĩalẽ etiã impedisset motũ naturalẽ ⁊ iõ ĩ tali aere graue positum nõ moueret deorsũ. nec leue sursuz: nec apud egyptios trib⁹ dieb⁹ fuisset in tali aere inspiratio ⁊ respiratio: ⁊ sic nouo miraculo sine spiraculo trib⁹ dieb⁹ vixissent: ⁊ multa alia inconuenientia ꝓtingũt sic grosse imaginãti nec rationes euz mouentes ad sic dicendũ cogunt. Ad ꝓma qz supponit cõtra litterã q potuissent accendere lucernas: nam in lr̃a đr q nemo se mouebat de loco tpe illaꝝ tenebraꝝ: ideo nemo poterat accẽdere lucernã: Et breuit põt dici q eodẽ miraculo q đ⁹ suspendit

Glo. ordi.

a Dices ḡ oñi ⁊c. Aug⁹. Ca. XI Nõ debet hinc quisq exemplũ sumere nec sic ꝓximũ spoliare: hoc enĩ đ⁹ iussit q̃ nouerat q̃d quenq oporteat pati: nec Israelite furtũ fecerũt: ſz deo iubente ministeriũ pbuerũt: sicut euz minister iudicis occidit quẽ iudex precipit. Sed si id spõte faciat: homicida est etiã si euz occidat: quẽ scit a iudice occidi debuisse. Sed si seorsum habitabãt iudei in terra gessen vbi nec plage fiebãt quõ petit quisq a ꝓximo vl̃ ꝓxima aurũ: argentũ: vestẽ: pertim qz vbi primuz ꝑ mandat̃ p moysen sic positũ est: ⁊ mulier a vicina sua: ⁊ concellaria vel cõcellanea ſm aliã lr̃am. Ad intelligendũ est etiã in terra gessen nõ solos hebreos habitasse: ſz alios egyptios cohabitasse: ad q̃s potuerũt merito hebreoꝝ illa diuĩa beneficia puenire: vt eos diligerent ⁊ qõ pe tebãt facile cõmodarẽt: nec tñ đ⁹ iudicauit illos ita alienos fuisse ab iniurijs ⁊ cõtritionib⁹ q̃s populus dei pertulit: vt nec isto dãno ferirent̃ q̃ alijs plagis pcussi nõ erant. b Ut postulet vir ⁊c. Grego. Mẽtes vsui vite carnalis inherẽtes enelli ab infimis nõ possunt: nisi gradatim ducta ꝑdicatione ꝓficiãt. Hinc ẽ q ĩ egypto positis pio moderamĩe latẽti ꝓcupiscẽtie concescẽdit: ⁊ vicinoꝝ vasis aureis ⁊ argẽteis sublat̃ descẽdere iubent̃: q̃ ad sina montem ducti accepta lege mox audiũt:
Deut.5.c nõ ꝓcupisces rẽ ꝓximi tui. Hinc etiã ĩ lege. Oculũ ꝑ oculo:
Mat.5.c dentẽ ꝑ dente pcipit exigere. Q̃nq tñ reuelante gra pcussima illã alterã iubent̃ pbere: qz enĩ in plus semp ira vidictã exigit q̃ iniuriã accipit dũ discũt mala nõ multiplici⁹ reddere: q̃nq descernerẽt ea ⁊ multiplicata spõte tolerare. hinc rudem pplm a q̃busdã ꝓhibuit: q̃dã in vsu pstino seruauit: et ipa in melioris vite figurã. Cuta nãq aĩalia in egypto idolis mactabãt. Ideo aĩaliũ mactatiõez retinuit: ſz idoloꝝ cultũ vetuit: vt dũ đ vsu aliq̃d amitterẽt: ꝓsolationẽ etiã aliq̃d haberẽt. q tñ mira dispẽsatiõe ĩ figurã spũs ꝓuertit. Sacrificia enĩ illoꝝ aĩaliũ exterminatiõez nr̃e carnalis vite significãt. Ad̃ ergo imbecillitati ppli rudis cõdescẽdit: inde ei ꝑ vmbratas allegoriaꝝ spes maior fortitudo spũs nũciat. c Corã egyptijs. Qui. ſ. habitabãt cũ hebreis ĩ terra gessen ⁊ ꝑ ipis nonem plagis lesi nõ erãt: ideoq eos diligebãt: decia aũt plaga afflicti sũt cũ discessissent hebrei ab eis. d Moriet omne primogenitum ⁊c. Origẽ. ad vltimum primitiuoꝝ inferet interit⁹: in quo fortassis est aliq̃d supra nostrã intelligentiã: qđ cõmissum ab egyptijs videat in ecclesiã primitiuoꝝ que ascripta est ĩ celis. Ad̃ etiã exterminator angelus ad ꝑ ministeriũ mittit̃: q̃ pcit illis tantũ qui vtroq postes agni sanguine signatos

a T dixit dñs Ca. XI
e ad moysen: Adhuc vna
b plaga tangã pharaonẽ
⁊ egyptũ: ⁊ post ꝑ dimittet vos
a et exire cõpellet† Dices ergo oñi
b plebi vt postulet vir ab amico
suo: ⁊ mulier a vicina sua vasa ar
gentea ⁊ aurea ⁊ vestẽ. Dabit aũt
e dñs gr̃az ꝓpło corã egyptijs† Fu
itq moyses vir magn⁹ valde in
terra egypti corã seruis pharaonis ⁊ omni ꝓplo. Et ait: Hec dicit
dñs: Media nocte igrediar egy
d ptũ† ⁊ morietˉ oñe ꝑmogenitũ in
terra egyptiorum: a ꝑmogenito
pharaonis: q̃ sedet in solio ei⁹ vs
q ad ꝑmogenitũ ancille q̃ est ad
f vel iumentorum.
molam: ⁊ oñia ꝑmogenita egyptiorũ. Eritq clamor magnus
m in vniuersa terra egypti: q̃lis nec
n

Nico. de lyra.

a T dixit dñs. Hic Ca. XI A
e describit decia plaga. et ꝑmo
ponit ipi⁹ cõmiatio. scõo eius
inflictio. xij. ca. ibi: Factũ ẽ aũt. Prima ĩ duas. in ptem ꝑncipalẽ ⁊ incidẽtalẽ. scõa ĩ ꝑncipio. xij. ca. Circa primũ pena infligẽda dicit moyſi. ⁊ scõo pharaoni. ibi: Fuit aũt moyses. Circa ꝑmũ đr: Et dixit dñs ad moysen. ſ. antecq recederet a pharaone: qz dixerat ei q post suũ recessuz amplius nõ videret facie ei⁹. bñ enĩ fũt reuelatiões diuine ꝓphet̃ etiã corã hoib⁹ malis sic ptz de michea corã achab. iij. Reg. xxij. b Adhuc vna plaga ⁊c. regẽ ꝑncipaliter qz ꝑncipalis fuit in peccãdo: ⁊ ppłm secũdario: qz peccauit regi ꝓsentiẽdo. c Dices ḡ oñi plebi vt postulet vir ab amico suo. viri enĩ qui p terrã discurrũt aliq̃s amicitias cõtrahũt et q̃ ĩ lõginq̃s ptib⁹: ſz mulieres q̃ sic nõ discurrũt ꝓtrahũt tñ a vicinis. iõ subdit: d Et mulier a vicina sua. nõ tñ peccauerũt ĩ hoc: vt dictum est. ſ. iij. ca. e Vasa argẽtea ⁊ aurea. nõ dicit pecuniã: qz rõne solennitat̃ iminentis honestius petunt̃ talia q̃ pecunia. f Dabit aũt dom⁹ gr̃az. q̃liter aũt ꝑ sit intelligẽdũ. ſ. dãdo vel accõmodãdo dictũ fuit ibidẽ. g Fuitq moyses. Hic denũciatur ꝑdicta plaga pharaoni. predicit tñ de moyse. h Vir magn⁹ valde. i. reuerendus ⁊ timendus ꝓpter qđ coram pharaone loquebatur cõstanter ⁊ absq timore. i Et ait: hec dicit dominus ꝓnunciãdo diuinã sentẽtiam reuelatã anteq recederet a pharaone. k Media nocte ingrediar ĩ egyptũ. dicũt aliq̃ q ꝑ fuit ĩ medio noct̃ imediate sequẽt̃. ⁊ ſm ꝑ oporteret dicere q ea q dicunt̃ ca. seqnti de imolatiõe agni paschalis ⁊ de preparatiõe ppli ad recessum q̃ nõ poterãt fieri in tã breui tpe fuissent dicta ppło ab ipo moyse añ ꝓnũciationẽ isti⁹ sentẽtie corã pharaone ⁊ scripta essent post p modũ recapitulationis. Alij aũt dicũt ⁊ ꝓbabili⁹ vt videt q post recessũ moysi a pharaone dixit moyses ppło ea q̃ sequunt̃ ĩ. xij. ca. ⁊ tunc oportet dicere q mors ꝓmogenitoꝝ nõ fuit in nocte imediate sequẽti sed ad min⁹ inter recessum moysi a pharaone ⁊ pcussionẽ primogenitoꝝ egypti fluxerunt. xiiij. dies in quibus populus se preparauit ad pascha celebrandũ ⁊ ad recedendum de egypto. l A primogenito pharaonis qui sedet in solio eius. qz ipso adhuc viuẽte filiũ suuz coronauerat: vel dicẽdũ q hic accipit sessio in solio ꝑ iure sedendi: qz sibi debebat̃ post mortẽ ꝑris. m Eritq clamor magnus. ex subita morte ꝑmogenitorum. n Qualis nec ante fuit. quia plage pcedentes reputabant̃ modice respectu hui⁹: maxime qz oẽs timebant subito mori post ꝑmogenitos. vt habet̃ se. ca. vñ dicebãt. Oẽs morimur.

† 5 * Apud oẽs

† J. 12. d Pſ. 77. e 134.

gnatos habuerīt. Delenī itex ꝑmogenita egyptioꝝ. siue cos ꝑncipatꝰ ꝛ ptātes: ꝛ mundi huiꝰ rectores tenebraꝝ dicamꝰ: ꝙs aduētu suo xp̄s traduxit: id est captiuos duxit ꝛ captiuauit: cū i gladio cruel triūphauit: siue auctores ꝛ inuētores falsaꝝ religionum q̄s christi veritas cū suis extinxit auctoribus. ℣ Principatꝰ ꝛ potestates ꝛ rectores tenebraꝝ hax ꝑmogenita sūt egyptioꝝ: qn vltima plaga: cum. s. finis mūdi aduenerit: cuz separabit oues ab hedis grana a paleis damnabunt amissa vagādi ꝛ tentādi licētia. Moꝛali. Ozige. Moz. Alia dū in ꝟ mūdo i errozibꝰ viuit. ignorantia veritatī in egypto posita est. Cui si appzopinq̄re ceperit lex dei: aquas in sanguinē ꝙuertit. i. fluidā ꝛ lubzicaz inuētutis vitā ꝙuertit ad sanguinem veteris vel noui testamēti. Deinde educit lex ex ea vanā ꝛ inanē loquacitatē aduersum dei ꝓuidentiā ranaꝝ querele sil'em. purgat etiā malignas cogitatiões eiꝰ: ꝛ cynifarum mozdacitati sil'es callidtatis aculeos discutit. Libidinuz quoq̄ mozsus cynomie spiculis similes depellit: stultitiāq̄ ꝛ intellectuz pecudibus similē: ꝑ quā homo cū in honoze esset nō intellexit: sed cōparatus est iumentī insi. tē. Arguit vlcera a peccatorū: arrogantie tumoꝛē: ꝛ feruoꝛem furoꝛis extinguit. Adhibet post hec voces filioꝝ tonitrui. i. euāgelicas et aplicas doctrinas ꝛ castigationē grādinis vt luxuriā voluptatesq̄ coerceat: ꝛ sil' ignem penitētie vt dicat. Nonne coꝛ nr̄m ardēs erat in nobis. Mecnō locustaꝝ ab ea ꝟducit exēpla: q̄bus depascanī oēs inquieti ꝛ turbidi motꝰ eiꝰ: vt discat oīa ſm ozdinē facere: vbi ℣o sufficiēter fuerit castigata ꝑ mozbꝰ: cū auctoꝛē verberū senserit cōfitēs qz digitꝰ dei est: ꝛ parū agnitiōis accepit: tūc p̄cipue gestoꝝ suoꝝ tenebras videt: ꝛ erroꝝ caliginē ꝛ tūc merebit vt extinguanī i ea ꝓmogenita egypti. Dis enī alia cū ad supplemētū etatī venerit: ꝛ velut naturaī lex cepit i ea iura sua defendere ꝓmos motꝰ ſm desideriū carnis ꝓduxit: ꝙs ex cōcupiscētie: vel ire fomite vis incētiua cōmouerit. Añ q̄si ꝓuilegium singulare de xp̄o ꝓpha dic̄ Butyrū ꝛ mel mādūcabit: priusq̄ sciat aut ꝓferat maligna: eliget bonū: qm̄ priusq̄ sciat puer bonū aut malū resistet malitie: vt eligat qđ bonū ē Dauid aūt de se dic̄. Delicta iuuētutī mee et ig. m. n. m. Quia ḡ hi ꝓmi alīe motꝰ ſm carnē ꝓlati i peccatū ruūt: merito i mozali loco ꝓmogenita egyptioꝝ ꝓmitiua ponunī: qz extinguunt: si relique vite ꝙuersatio emēdatiozē dirigat cursum. Sic ḡ i alia quā lex diuina ab errozibꝰ suscepta castigat: ꝓmogenitā egyptioꝝ delenī: nisi pꝰ ꝟ oīa in infidelitate pdurās noluit iūgi israelitice plebi: vt exeat de ꝓfundo ꝛ euadat incolumis. sed in iniq̄tate ꝑmaneat: et descēdat tanq̄ plumbū in aquā validissimā. Iniq̄tas enī ſm Zacharīā sedet sup talentuz plūbi: et iō qui ꝑmanet in iniq̄tate: tanq̄ plumbū demergit in ꝓfundū. a Apud aūt omēs tē. Aug⁹. in li. locutionū. Elegātissima locutio est ꝑ canē quippe extremū significauit: vel hoīm vel pecoꝝ: ita cōmendās q̄ta in hebreis quies futura eēt: egyptijs acerba ozbitrate clamātibꝰ. b Mō audiet vos tē. Aug⁹. Tā q̄ opus fuerit pharaonis inobediētia vt signa illa multiplicarenī: que vtiliter fiebant ad terrēdū populū dei: ꝛ ipa discretiōe ad pietatē informandū: ſz hoc fuit dei: malicia illius cozdis bene vtentis: non pharaonis patientia. s. male vtentis.

℣ Mensis

ante fuit: nec postea futurus est.

a Apud autē omēs filios israel nō mutiet canis ab hoie vsq̄ ad pecus. vt sciatis q̄to miraculo diuidat dñs egyptios ꝛ israel. Descēdētq̄ oēs serui tui isti ad me: et adozabūt me dicētes: Egredere tu ꝛ omis ꝓl's qui subiectꝰ est tibi. ℣ Post hec egrediemur. Et exiit a pharaone iratus nimis: Dixit aūt dñs ad moysen: Mon audiet vos pharao: vt multa signa fiāt in terra egypti. Moyses aūt et aaron fecerūt oia signa ꝛ ostēta: q̄ scripta sunt coꝝ pharaone: et idurauit dñs coꝛ pharaonis: nec dimisit filios israel ꝺ terra sua. Ca. XII

Dixit quoq̄ dominꝰ ad

ſ nō pertꝛbatiōe mentis: sed ꝑ duritia pharaonis qui tactus tot penis non resipuit stupebat et admirabatur.

a Apud aūt oēs filios israī nō mutiet canis. Mutire est in silentio loqui q̄tū ad hoīes: ꝛ latrare q̄tum ad canes. ꝛ est sensus: tāta erit pax ꝛ quies in hoīb⁹ ꝛ aīalib⁹ ꝓpli israī q̄ etiā canis q̄ de facili fortiī latrat etiaz tūc basse nō latrabit. b Descendētq̄ oēs serui tui isti ad me. rex enī nō descēdet: qz sicut p̄dixit moyses nō erat eū amplius visurus.

c Et adozabunt me. de ꝟ qđ tu renuis mō.

d Et exiuit a pharaone iratus nimis ista ira non fuit peccatū: qz ꝓcedebat ex çelo amoris diuini ꝛ ex detestatiōe rebellionis regis egypti ꝓtra deum. e Mō audiet vos pharao. tē. istud vt: nō accipiī hic causaliter ſz ꝓsecutiue. qz ex obduratiōe eiꝰ ꝓsecuta est multiplicatio signoꝝ. s. moꝛs ꝓmogenitoꝝ: diuisio maris rubri: ꝛ submersio egyptioꝝ. f Et induravit tē. qualiter aūt deus sit causa obdurationis dictum fuit. s. iiij. ca. Ca. XI

Moꝛaliter. Jn hoc capitulo indicitur a dño spoliatio egyptioꝝ cū dicī: ct Dices q̄ omi plebi vt postulet vir ab amico tē. Et ꝟ voluit dñs i aliquā recōpensationē laboris q̄ populus israel fuerat iniuste afflictꝰ ab egyptijs. Acceperūt aūt ab eis aurū. ꝑ qđ designaī sapiētia q̄ est noticia de diuinis ꝛ argentū qđ significat sciētiā que ē noticia ꝺ creaturis: ꝛ arma vt habeī. j. ca. xiij. vbi dicī q armati ascēderunt filij israel ꝺ terra egypti: ꝛ certū est q nō habebāt arma ꝓpria cū timereī deoz rebelliōe et fuga. ſz egyptij libēter accōmodauerūt vt a latronib⁹ possent defendere alia p̄ciosa ab egyptijs sibi accōmodata. ℣ Per ꝟ autē q filij israel egyptios talibꝰ spoliauerunt. significaī q quecūq̄ sunt in libris gentiliuz accōmoda fidei nostre siue moꝛibus ad coꝛū declarationē cuiusmodi sunt sciētie reales. siue ad defensionem coꝛ cuiusmodi sūt sciētie sermocionales que docent modū loquēdi arguendi ꝛ respōdendi: ab eis tanq̄ ab iniustis possessoꝛibus sunt accipēda. Augˢ. ꝺ doctrina christiana. Si qua vera dixerūt pbi nō solū formidanda nō sunt sed ab eis tanq̄ ab iniustis possessoꝛibꝰ in vsum nostrū vendicanda. Secūdo agiī de morte ꝓmogenitoꝝ egypti ꝺ qua dicī: kt Hec dicit dñs media nocte ingrediar in egyptū ꝛ morietur omne ꝓmogenitū. Egyptus interp̄tatur tenebra: ꝓpter qđ per ꝓmogenita egypti intelliguntˢ homines mali i tenebris ignoꝛātie ꝛ culpe nutriti ꝛ obstinati: ꝛ tales i inferno grauissime punienī. ℣ Per ꝟ aūt quod subdī: at Apud aūt omēs filios israel nō mutiet canis. significatur q diabolus qui ꝑ canem intelligitur nocendi fidelibus i bono perseuerantibus nō habet potestatem.

Jn ca. xj. vbi dicitur in postilla: Mō audiet vos vt multa signa fiāt.

Additio. Jstud vt: cū dicī: Ut multa signa fiāt. potest accipi causaliter eo mō q̄ accipiī supra ca. ix. vbi dicī: Jdcirco posui te vt ostendā in te foꝛtitudinē meā. vt ibidē fuit declaratuz

Replica coꝛrectoꝛij cōtra Burgēn. in additione vltima.

Jn ca. xj. Burgēn. notat postillatoꝛē de li vt: tēto cōsecutiue nō causaliter: ſz. s. ca. ix. huic obiectioni respōsum est: ꝛ ab hoc loco vsq̄ ad ca. xiiij. multa ponit Burgēn q̄ ꝓ additionibus dimitto ꝛ si aliquādo videanī postil. notare faciliter tñ euacuari pūt. Ca. XII

g Jxit q̄z dñs ad moysen. Dic inī cōmiatiōez moꝛtī ꝓmogenitoꝝ

d ꝛ eiꝰ executiōez iterponiī p̄ceptū ꝺ celebratione paschali. qz illa celebratio istituta ē i memoriā p̄cussiōis ꝓmogenitoꝝ egypti et saluatiōis filioꝝ israī nocte sequēti die q̄rtādecimā mēsis ꝑmi: ꝛ in crastino exiuerūt filij israī de egypto. Ubi notādū q circa īmolationē agni paschalis ꝛ alia sacrificia duo sūt attendenda. Unū est de pūti. s. statꝰ populi exeūtis de egypto. scōm est figuratio agni q̄ designabat passionez xp̄i: q̄ i illis p̄figurabaī: qz ſm q̄ Aplūs dic̄. j. Coꝛ. x. Omia in figura cōtingebāt illis. Et Ra. Sa. dic̄ ꝛ antiq̄ doctoꝛes hebreoꝝ q oēs ꝓphe nō ꝓphetauerūt nisi ad dies messie ꝛ iō cū moyses fuerit maxim⁹ ꝓphe ta: totū q̄d̄ scp̄sit ozdinaī ad xp̄m: ꝛ iō in īmolatiōe agni paschalis duplex est sensus: vn⁹ est status ꝓpli exeūtis de egypto: ꝛ est lr̄alis ꝛ ꝑm⁹ et hūc intēdo ꝓmo ꝓseq̄. Ali⁹ ē p̄figuratio xp̄i passuri ꝑ tūc: ꝛ hūc sensuz i fine breuit̄ tangā: qz ſz sit vltim⁹ i ꝓsecutiōe: ē tñ ꝑm⁹ i intentione sicut finis respectu eoꝝ que sunt ad finē ozdinata. Sciendu etiā q ꝓma celebratio pasce ꝛ alie sequētes tpib⁹ nō sunt vnifoꝛmis cōditionis in oīibus. vt patebit ꝓsequēdo. Nec etiā celebratiōes sacramētoꝝ noue legis sunt vbiq̄ vnifoꝛmes: nec etiā oīb⁹ tpib⁹ q̄tū ad ea q̄ sūt de solennitate vnde in primitiua ecclesia baptiçabant in nomine christi non aūt modo: ꝛ in multis alijs variationes facte sunt ex causis emergentibus. Circa primum sic ꝓceditur: qz primo p̄ceptū datī moysi.

℣ et scdo

moysen et aaron in terra ęgypti:
a Mensis iste vobis ꝓncipiū men/ a b
ſ maximus.
siū:primꝰ enī erit in mensibꝰ an/ c
ni:Loquimini ad vniuersum cę/
tum filioꝝ israel:ꝛ dicite eis:De/ d
ſ de grege.
cima die mensis huiꝰ tollat vnuſ
quiſq; agnum per familias ꝛ do
ſ qz sola gens iudea non sufficit.
mos suas.Sinautē minor est nu
merꝰ vt sufficere ñ possit ad vescē e
a ſ Singulariter qz cum vnuſquiſq; tolleret oēs tamē cum significabāt qui singularis hostia futu rus erat. b ſ gentilem. ſ vicinū.ſ.singulare pro plurali.nō enī vnū sed quot sufficiūt vult itelligi.
dum ągnū:assumet vicinū suū f
qui ꝓiunctis ē domui eius iuxta
a ſ a parte rorum intelligendum est. ſ prede/ stinatarum.
numerū ănimarum quę sufficere
a ſ christi:cuiꝰ corpus manducamꝰ et sanguinē bibimus. b ſ qui tollit peccata mundi.
possint ad esuꝫ ągni.Erit aūt ąg/ g
a ſ qui peccatū nō fecit nec inuētus est dolus in ore eius. b ſ fortis. c ſ vnius anni ō quo dicit. Benedices corone anni benignitatis tue.
nus absq; măcula: măsculus ăn/ h i
niculus. Juxta quē ritū tollet ꝛ †

a Mēsis iste ꝛc̄.Ra.Hic Ca. XII est aprilis q̄ apud hebreos nisan: a/ pud macedones sanctiꝰ dicit:ꝛ dicit aprilis quasi aperilis: qz tūc aperit terra ꝓ ferēdis virgultis herbis ac floribꝰ.Uel a/ prilis a venere: q̄si aphrodis. Uenꝰ ei grece aphrodite ōr: būc hebrei ꝓ/ mū hūt.Quia xv.kalendarū eiꝰ ꝓma dies fecit fuit.xiij. xo die secūda xiij. tertia.xij. quarta qua sol et luna cōdita fūt ꝛ tūc ꝓmū eq̄noctiū fuit. Sol enī in ori/ ente:luna ī oc cidēte sphęraꝫ mūdi ex equo diuidebant.

Stra. Hic ē nisan. ſm he/ breos in q̄ fa/ ctus ē mūdus cuius plenilu/ niū post eq̄no/ ctium vernale semp est atten dendū:in quo populus isra/ el a ſuitute e/ gypti liberat: et genus hūa/ num sanguine christi a ptāte diaboli eripit

Decima die mēsis tollit agnꝰ:quar/ todecimo īmolatur:qz in lege passio xp̄i figurat euāgeliū gra chorusc̄ate implet.Denariꝰ enī ꝓpt decalogū: legē significat. Quartenariꝰ xo q̄t/ uor euangelia. b Erit aūt ag.ꝛc̄. Annicul⁹ erit vobis alia lr̄a.Augꝰ. Mouere pōt illa locutio quasi agnꝰ possit ee nō masculꝰ nesciēte: q̄ neces sitate ita sit trāslatū. Quis enī trans ferri debuit:qz grecꝰ ꝓbaton hz:qō in greco genet neutri ē:ꝛ potuerūt oīa q̄ sequunt cōuerre. Ac si diceret pecꝰ pfectū masculū ănīculū erit vo bis. Potuit enī dici latine masculū pecꝰ: q̄ mō dicit masculatburа neu/ tro genero. Quis enī masculus dici nō posset qz femininū tantū ē. Item ouis masculа si diceret eēt absurdiꝰ pecꝰ xo si poneret:etiā aliud intelli geret nec seruaret sacramētū: qō cū de oue loquat:post dicit:ab agnis ꝛ hedis accipiet illud:in q̄ xp̄s signi/ ficat.Quare enī moueremur ouem vel agnū ab agnis vl hedis accipiē/ dum:nisi ille significaret: cuius ca/ ro ex iust ꝛ peccatoribus assumpta est.Quis conentur iudei intellige/ re etiam hedum accipiendum ad ce/ lebrandū paſca.tanq̄ si diceretur: vel ab agnis agnū: vel ab hedis he/ duꝫ si illud desit sumi oportere.Ap paret tamē in xp̄o rebus complet: quid illo precepto figuratum sit.

c Juxta quē ritū ꝛc̄. Quia de iust ꝛ peccatoribꝰ xp̄s carnē assūpsit: vt

et scō ab eo diuulgat seniorib⁹ ppli.ibi: Uocauit aūt moyses.Adhuc ꝓmo describ/ tur sacrificiū agni paschalis.scō modus comedēdi.ibi:Sic aūt comedet.tertio impo nitur ritꝰ respectu tpis futuri.ibi:Habebit aūt hāc diē. Circa primū dicit: Dixit q̄z dñs ꝛc̄.Hoc aūt dixit eis ſm aliꝰ anteq̄ moyses denūciaret pharaī plagā decimā. ſm alios q̄ō veriꝰ videt dixit ei post.vt expositum est ca.p̄cedēti. a Mensis iste.s. martius qui apud hebreos vocat nisan.Ego puto q̄ mensis aprilis nisan vocat. b Uobis ꝓncipiū mensium.ꝛ dixit: vobis.qz apud latinos ianuariꝰ est ꝓmꝰ:sil̄r ꝛ apud grecos. Januariꝰ enī apud grecos ōr pthos q̄ō idē est q̄ō ꝓmꝰ.Sil̄r etiā apud hebreos ſm communiorē opinionē septēber ē primꝰ simpl̄r:qz ī eo creatꝰ fuit mūdus:ꝛ vsq; ad illō tps vocabat ꝓmꝰ apud hebreos.Sed ex isto notabili bñficio.s.exitu de e/ gypto tam mirabili quē deꝰ eis p̄stitit in isto mense vocatus est de cetero ꝓmꝰ mēsis anni.ꝛ b̄ notat cū ōr: c Primꝰ ei erit in mēsibꝰ anni.ac si daret p b̄ intelligi q̄ aū primꝰ nō fu/ erit.sicut plenius exposui.ē.Beñ.vij.Q̄ō aūt aliqui docto/ res catholici dicūt aprilē ee primū mēsem apud hebreos sta/ re nō pōt.vt videt:qz ſm omēs septēber est septimus mensis apud hebreos in quo fiebat festū expiatiōis vt habet Leui. xxiij.ꝛ Nu.xxix.September xo nō est septimꝰ ab aprili sz a martio:ꝛ ideo martiꝰ ꝓmꝰ est apud eos ꝛ vocat nisan.Sciē/ dū tñ q̄ frequenter cōcurrit cū aprili nostro:qz iudei faciunt menses p lunationes.annus aūt solaris qui ꝓtinet in.xij.mē/ sibus nr̄is ꝓtinet.xij.lunationes ꝛ.xj.dies:ꝛ sic in tertio anno iudei faciūt.xiij.mēses:vt fiat adequatio anno solari. et hoc mō fit in q̄libet anno emboliſmali:qui hz xiij.lunationes. tūc enī mensis adar qui est.xij.apud eos duplicat:ꝛ sic secūdus qui apud hebreos vocat neadar.i.et adar quasi adiūctꝰ p̄ce denti cōcurrit cū martio nr̄o:ꝛ p ons nisan q̄ est primꝰ apud hebreos ꝓcurrit cū aprili nr̄o:ꝛ forte sic erat q̄n filij isrl exi/ uerūt de egypto:ꝛ ꝓpter b̄ dixerūt doctores nr̄i p̄dicti q̄ a/ prilis ē ꝓmꝰ mensis apud eos.Scēm tñ q̄ scire pot certitudi nē ꝛ in ꝑticulari quō annis diuersis ꝓmꝰ mēsis hebreoꝝ qui vocat nisan plus ꝛ minꝰ ꝓcurrit cū martio ꝛ aprili ptinet ad astrologos ꝛ cōputistas.sufficit aūt b̄ grosse ꝛ breuiter tāge/ re ꝓut spectat ad expositionē lr̄e.tū est sciendū q̄ b̄ est regu/ lariter verū q̄ ꝓmꝰ mēsis hebreoꝝ semp incipit a ꝓncipio lu nationis ꝓpinq̄oris eq̄noctio vernali siue ꝓncipiū dicte luna/ tiōis sit aū eq̄noctiū siue p̄ siue ibidē.dictū aūt eq̄noctiū ē ꝓ pinquiꝰ ꝓncipio martij q̄z fini qz est.xij.die martij ſm verita tē:hz alit signet ī kalēdarijs nr̄is:Ex q̄ pz vez qō dictū est.s. q̄ ꝓmꝰ mēsis hebreoꝝ magis cozrespōdet martio q̄z aprili.et sicut dictū ē ō ꝓcursu ꝓmi mensis hebreoꝝ cū martio ꝛ aprili:ita ꝛ septimꝰ mēsis eozuꝫ qui ōr tysier ꝓcurrit cū septēbri ꝛ octobri vario mō in diuersis annis. d Decima die ꝛc̄.Ex ista lr̄a ꝛ ex ea q̄ sequit.ī.Juxta quē ritū tollet ꝛ hedū ꝛ seruabitis eū vsq; ad xiiij.diē mēsis huiꝰ.īmolabitq; eū vniuersa multitudo ꝛc̄.Dixerūt aliq̄ q̄ p ista intel/ ligit duplex īmolatio:vna agni q̄ īmolabat decīa die in q̄libet domo. Alia hedi: qz a decima die seruabat vsq; ad q̄rtādecimā diē in q̄ ad vesperū īmolabat nō in singulis domibus sed a tota multitudine filioꝝ israel:sed hoc ꝓz falsum : qz de īmolato q̄rta/ decīa die ōr q̄ debebāt filij israel comedere carnes assas:ꝛ ī singulis domibꝰ ꝛ ō san/ guine īmolati ponere ī supliminari ꝛ sup vtrūq; postē vt ꝓz ex textu se.Certū est autē q̄ carnes vniꝰ hedi ꝛ sanguis nullo mō sufficerent ad p̄dicta. Item vbi trāslatio nr̄a habet:iuxta quē ritū tolletis ꝛ hedū.vñ ꝓcessit hec opinio. In hebreo habet sic. De arietibꝰ vel de caprīs accipietis illū:ꝛ refert li illū ad id qō īmediate ꝓponit vbi di cit.Erit aūt agnꝰ sine macula masculus anniculus.Illa enim dictio hebraica que ibi ponit ꝓ agno.s.ebe.aliq̄n accipit ꝓ hedo.Ex q̄ ꝓz q̄ nō erat alia īmolatio agni ꝛ he di sz vna:que debebat fieri de agno si poterat haberi bono mō:ꝛ si nō poterat fieri de hedo:ꝛ hoc etiā dicūt doctores hebrei.Agnꝰ tñ vel hedus q̄rtadecīa die īmolaudus in singulis domibꝰ p̄cipit hic accipi a decima die mensis ꝛ seruari vsq; ad quartādeci mā diem.duplici de causa.vna est qz filij isrl erāt occupati in ꝓparādo se ad recessuꝫ de egypto cū oīmbꝰ que habebāt:in q̄ ꝓparatione requirebat magna sollicitudo et distractio:ꝛ ideo ne ex b̄ darēt oblīuiōi accipe agnū vel hedū in die īmolationis prece ptū fuit tūc q̄ acciperēt p q̄ttuor dies aū.Scōa causa fuit vt in illis q̄ttuor diebꝰ vide rēt p experientiā si in illo agno vel hedo accepto esset aliq̄ macula.i.defectꝰ ꝓpter q̄ō nō deberet īmolari ꝛ sic de alio sibi ꝓuiderēt.ꝛ iō dicūt hebrei q̄ talis p̄acceptio p q̄t tuor dies nō obligabat in futurū:nec fuit obseruata in annis sequētibꝰ: qz p̄dicte cau se cessauerāt:qō manifeste ꝓz de sollicitudine p exitu.Sil̄r etiā de cognitiōe macule: qz p assuefactionē ingis sacrificiū q̄ q̄tidie īmolabat vnꝰ agnus sine macula mane ꝛ a/ lius vespere stati de facili poterāt cognoscere si in alali accepto esset macula vel ꝓpedi mentū p̄dicte īmolatiōis. e Assumet vicinū suū.s.iudeū.gētilis enī vicinꝰ iudei nō poterat ad b̄ assumi:qz nullꝰ admittebat nisi circūcisus.vt.j.ōr. f Juxta nūerū ani/ maꝝ ꝛc̄.Excipiunt īfirmi q̄ nō pūt comedere carnes sine piculo saltē ad q̄ntitatē olive vt dicit Ra.Sa. g Erit aūt agnꝰ absq; macula.macula q̄ ē ī varietate pellis nō itelli/ gitur hic:qz nō ꝓpediebat īmolationē:sz illa q̄ erat ex defectu alicuiꝰ ptis corpis.

b Masculus.qz femella īmolari nō poterat ī hoc sacrificio:sed req̄rebat ad b̄ sexus masculinꝰ q̄ est pfectꝰ:qz ea q̄ sunt pfecta debēt deo īmolari a q̄ emanat oīs bñana p/ fectio:tñ in aliquibus hostijs pacificis ꝛ p peccato bñ īmolabant femelle. i Anni/ culus.i. infra annū ꝓmū.ab octaua enī die natiuitat et nō aū vsq; ad cōpletiōez anni

Q nemo de venia desperaret: vel qz christꝰ iudeis hedus erat dicētibꝰ: hic hō peccatoꝝ ē: nobis aūt agnꝰ absq; macula: vel qz ī silitudīe carnis peccati apparuit: ⁊ p pctō mortuus est: cū peccatū nō haberet.

Stra. Decima die aprilis hierosolymā venit. seqntiꝭ die exceptꝰ est a turbis cū ramis palmaꝝ ⁊ diuinis laudibꝰ. tribꝰ reliqs custoditus est a iudeis vsq; ad q̄rtā decimā diē. i. vsq; ad q̄ntam feriā: qua cum apostolis cenauit: ⁊ pꝰ traditꝰ ē. a Et sumēt de. ⁊c. Grego. Sanguis ponit q̄ nō solū ore corpis: sed etiā ore cordis hauriť: ⁊ ad imitationē intēta mēte cogitať. Mā q̄ sic redēptoris sanguinez accipit: vt imitari passionē illiꝰ necdū velit ī vno poste sanguinē posuit. q̄ in supliminaribꝰ domorū ponēdus ē. Domꝰ enī mētes nr̄e sunt: in q̄bus p cogitationē habitamꝰ. Suplimiare ꝛ̄o intētio ē q̄ pminet actioni. Qui igiť intētionē cogitatiōis ad imitationē passiōis christi dirigit: in supliminaribꝰ domꝰ agni sanguinē ponit. Vel domꝰ nr̄e corpa sūt ī quibꝰ habitamꝰ dū viuimꝰ ⁊ ī suplimiari domoꝝ agni sanguinē ponimꝰ: qz crucē passiōis eiꝰ ī fronte portamus. b Et edēt carnes ⁊c. Hze. Nocte agnū comedimꝰ: qz mō ī sacramēto dñicum corpus accipimus q̄s adhuc inuicē nr̄as ꝓsciētias nō videmus: q̄ tñ carnes assate sunt: qz. s. qui carnes aqua coquit dissoluit. Ignis ꝛ̄o sine aq̄ excoq̄ndo roborat. Carnes ꝛ̄o agni ignis coxit: qz eū vis passionis ad resurrectiōez valentiorē reddidit: atq; ad incorruptionē roborauit. Sz sola redēptoris sacramenta pcepta ad verā solēnitatē mētis nō sufficiunt: nisi bona opa iūganť. Vñ subdit ⁊ açymos panes cum lactucis agrestibꝰ. Panes sine fermēto comedit: q̄ recta opera sine corruptiōe vane gl̄ie facit: q̄ mādata misericordie exhibet sine admixtione peccati: ne puerse diripiat qꝰ q̄si recte dispēsat. Vñ īcrepādo dr: Et sacrificate de fermento laudē. De fermēto enī laudē īmolat: q̄ deo sacrificiū de rapina parat. c Cū lactucis ⁊c. Lactuce agrestes valde amare sunt: carnes ꝛ̄o agni cum lactucis agrestibus sunt edende vt dum corpus redemptoris accipimꝰ p peccať flēdo affligamur vt amaritudo penitētie abstergat a mētis stomacho humorem puerse vite. Unde subdiť. Nō comedeť ex eo crudū. q. n. c. a. Ipsa verba historie historicuz sensuz excludūt. Nūq̄d in egypto cōsueuerūt comedere agnū crudū: vt lex dicat nō comedeť ex eo crudū q̄d: ⁊ addiť nec coctū aqua.

Pro. 9. d Aqua humanā sapiētiā significat. Vñ aque furtiue dulciores sunt. Carnes agni crude inconsiderata ⁊ sine reuerentia cognitionis relicta illius diuinitate humanitas. Omne qꝺ subtiliter cogitamꝰ: quasi mente coquimꝰ. Sed agni caro nec cruda edēda est: nec cocta aqua: qz redemptor noster nec purꝰ homo extimandus est: nec p humanā sapientiam qualiter deus incarnari potuit cogitandus. Omis enī qui purū hoiez credit: carnē agni crudaz comedit q̄s coquere p diuinitať intelligētiā noluit. Qui incarnatiōis mysteria humana sapiētia discutit: carnē agni aqua coquit: ⁊ mysterium dispēsatiōis p dissolutā sciaz penetrare appetit. Assas ḡ agni carneſ comedat: vt dispensari omia p spūssancti potentiā sciat. d Caput

1. Coz. 11. a cū pedibꝰ ⁊c. Grego. Caput christi: deus. Caput ḡ agni vorare est diuinitatē illiꝰ fide pcipere. Pedes vorare vestigia hūanitatis amādo et imitādo pquirere. Intestina ꝛ̄boꝝ xp̄i occulta ⁊ mystica mādata: que voramꝰ cū aniḋ sumimus. In vorationis verbo pigricia nr̄a reprehendiť q̄ verba eiꝰ atq; mysteria nec p nos ipsos requirimꝰ: ⁊ dicta ab alijs inuiti audimꝰ. Nō remāebit ex eo quicq̄. v. m. qz eius dicta magna sunt discutienda solicitudine: vt añcq̄ dies resurrectionis appareat in nocte pñtis vite omia mādata eius intelligēdo penetrētur. Sz qz ꝗ valde difficile est. recte subdiť: Si q̄d residuuz fuerit ⁊c. Qꝺ ex agno remanet igni cōburimꝰ q̄n ꝗ mysterio incarnatiōis eiꝰ intelligere ⁊ penetrare nō possumꝰ potestati sancti. s. humiliter reseruamꝰ: vt nō supbe q̄s audeat vel ꝓtemnere vel denūciare qꝺ nō intelligit. sed igni tradat. i. spūisancto relinq̄t: qz ḡ q̄liter edēdū sit pasca agnouimꝰ. a q̄libꝰ debeat edi ꝓsequamur. Sic aūt comedeť illū. Renes vr̄os accingeť ⁊c. In renibꝰ carnis delectatio accipitur. Vñ

Dñ. 25. Ure renes meos ⁊ c. m. Et alibi de diabolo dr: Potestas eiꝰ in lūbis

Job. 40. b eiꝰ. Qui ḡ pasca comedit: iure renes accingit: vt q̄ solennitatē resurrectiōis ⁊ in corruptiōis agit: corruptiōi p vitia nulla subiaceat: vo-

luptatem

† De cōse. dis. 2. c. q̄d sit sanguis in pñ.

a ſ quartamdecimā lunam quia iudei ſm cursuz lune computant dies et menses.

hedū: ⁊ seruabitis eū vsq; ad q̄r- a
a ſ quia a iudeis in fine seculorum pro nobis immolatus est.

tādecimā diē mēsis huiꝰ. Immō- b
labitq; eum vniuersa multitudo
a ſ quia in fine seculorum christus immolatur.

filiozuz israel ad vesperam † et fu- c
a ſ christi.

ment de sangūie eiꝰ ac ponēt su- d e
ſ oris ⁊ cordis. ſ intentionibꝰ.

p vtrūq; postez: ⁊ in supliminari f
ſ mentium

bus domoꝝ ī quibꝰ comedēt illū g
a ſ sacramentum dominici corporis: b ſ huius seculi dum adhuc alterutrum conscientias non videmus. c ſ roboratas.

b Et edēnt carnes nocte illa assas b+ i
ſ passionis. b ſ Sine corruptione vane glorie ſ bona opera.

c igni et açymos panes cum lactu k+
a ſ fletu et penitentia peccatorum.

cis agrestibus. Nō comedetis ex m+
a ſ purum hominem existimantes. b ſ humana sapientia.

eo crudū q̄d nec coctuz aqua: sed n+
ſ spiritussancti. b ſ diuinitatem. c ſ vestigijs humanitatis.

d assum tantū igni. Caput cū pedi- o+
a ſ verboꝝ mādatoꝝ mysteriūs. ſ aude sumēces

bꝰ eius ⁊ intestinis vorabitq;: nec
a ſ indiscussum. b ſ resurrectionis.

remāebit ex eo q̄icq̄ vsq; mane. p
a ſ ossa. s. de quibus dicitur Os non comminuent ex eo. ſ ossa agni prohibent frangi: quia nō sunt fracta in cruce ossa domini. b ſ qꝺ nō possit intelligi. c ſ spiritui sancto reseruabitis.

Si q̄d residuum fuerit: igne cō

et nō pꝰ poterat īmolari. Ratio aūt q̄re nō īmolabať agnus magť q̄ aliud aīal. erat ad detestationē idolatrie egyptioꝝ: q̄ ioue colebāt ī specie arietis vel agni. Similiter hircos venerabanť: qz aliq̄n demones ī tali effigie eis apparebāt: iō deficiēte agno īmolabatur hedus. a Et seruabitť eū vsq; ad quartā decimam diē. qz talis īmolatio erat quedā dispositio ad exitū de egypto qui fuit. xv. die ī manc. vt patebit infra: ⁊ iō expectabatur īmolatio illa vsq; ad vesperā immediate pcedentez die exitus. b Immolabitq; eum vniuersa multitudo. multitudo enī nō teneť hic collective sed magis diuisiue. i. quelibꝫ domꝰ multitudinis vnū: nisi quando domꝰ erat ita pua q̄ nō sufficeret p esu agniculi ⁊ tūc psone de duabus domibꝰ simul ꝓiūgebanť vt dictū est. c Ad vesperā. ſm doctores hebreos vespera, put hic accipitur incipit ab hora septima q̄rtedecime diei: qz extunc sol incipit tendere ad occasuz: et ab illa hora vsq; ad p̄ncipiuz noctis pōt īmolari phase ſm eos. īmolabať autē ad vesperam qz illa hora iaz ptinebat ad diem sequētē solēnē ī qua exiuerūt de egypto. d Et sument ꝺ sanguine eiꝰ. s. agni īmolati. e Ac ponēt super vtrūq; postem. i. super duo ligna intra que clauditur ostium ſm lōgitudinem suam.

f Et in supliminaribꝰ. Superliminare dicť lignum trāsuersale qꝺ est sup postes ostij: et vocať limen supi. g Domorū in quibꝰ comedēt illuz. In domibus enī in quibꝰ nō habitabāt boues sicut ē grangia vbi reponiť fenū ⁊ stabulū vbi habitāt aīalia nō erat sanguis ponendus. Causa aūt q̄re sanguis in domibꝰ ponebať. j. expmiť. h Et edēt carnes. Ex ꝗ dicūt hebrei q̄ nō ē eis licitū comedere ossa vel cartillagines ⁊ neruos agni p̄dicti.

i Assas igni. īmolatio enī illa significabat dispositionē ppli ad recedēdū ꝺ egypto velociť: ⁊ iō illo mō p̄cipiunť carnes decoqui q̄ expediti pōt fieri. k Et açymos panes. eadē rōne qz statī pñt fieri ex cōmixtione aque ⁊ farine. l Cū lactucis agrestibus. In hebreo habeť. Cū amaritudinibꝰ. Et p ꝗ ītelliguntť herbe amare indifferenter: nec plus fuit p̄ceptū de lactucis q̄ de alijs herbis: vt dicūt hebrei. ꝗ aūt fiebat ad designandū amaritudinē quā filij israel sustinuerūt ī seruitute egypti. m Nō comedetis ex eo crudū q̄d. In hebreo habeť. Semicoctū qꝺ gallice dr īmacru. ⁊ ꝗ ad detestationē idolatrie p̄cipiebať. aliq̄ enim idolatre immolata idolis taliter cocta comedebāt.

n Nec coctū aqua ratiōe p̄dicta. s. quia nō ita expedite fit sicut assando. o Caput cū pe. eiꝰ ⁊ inte. vorabitis. In hebreo non est vorabitis. et sic ista littera ſm hebreos nō referť ad comestionē ſz ad assationē: de qua īmediate p̄dicitur. Sed assum tm̄ igni. ⁊ sequitur. Caput cū pedibus. ⁊ est sensus qꝺ caput de corpore abscisum vel pedes nō debebant per se assari ſz caput iunctum corpori ⁊ pede similiter. intestina autē amouebantur vt lauarentur ⁊ lota reponebanť assanda cum corpore. Et os eius nō confringetis. Hoc nō est in hebreo hic sed postea eodē ca. eiꝰ sentētia poniť. p Nec remanebit ex eo q̄cq̄ vsq; mane: ad designādū qꝺ ī mane sine reditu de egypto debebāt recedere.

Sic aūt

luptatē domet: luxuriā refrenet. hec q̄dē dura sūt
Dar.7.b ſz angusta ē porta q̄ ducit ad vitā ⁊ habem⁹ mul-
ta exēpla p̄cedentiū. Ad̄ subdit. Calciamenta ha-
bebitis ī pedib⁹. Pedes opa sūt. Calciamēta sūt
pelles mortuoꝝ aliū. Calciamēta pedes muni-
unt. Animalia mortua ex quorum pellibus nostri pe-
des muniuntur antiqui pa-
tres sunt: qui nos ad eter-
nam patriaz p̄cesserunt: q̄-
rum dum exempla conspici-
mus operis nr̄i pedes mu-
nimus. Calciamenta ergo
in pedibus habere est mor-
tuorum vitam conspicere: ⁊
nr̄a vestigia a peccati vul-
nere custodire. a Tenē-
tes baculū ⁊c. Grego. Ba-
culus pastoral' custodia: et
notandū quod p̄ius p̄cipi-
untur renes accīgere: post
baculos tenere: quia illi de-
bent pastoralem curā susci-
pere: qui iam ī corpore suo
sciunt fluxa luxurie doma-
re vt cum alijs fortia predi-
cant: mollib⁹ desiderijs nō
succūbunt: ⁊ comedetis fe-
stinanter. madata. s. dei my-
steria redemptoris: gaudia
patrie celestis cum festina-
tiōe cognoscite: et p̄cepta
vite implete: q̄: hodie bene
liez agere scimus. vtꝝ cras
liceat ignoramus. festinan-
ter ergo pasca comedite. i.
ad̄ solennitatem patrie cele-
stis anhelate. Nemo ī hui⁹
vite itinere torpeat: ne in
patria locum perdat:
b Phase. Hebreū. pasca
grecū. i. transitus: q̄ a filijs
israel ex egypto migrātib⁹
p̄mū celebratuz est: nobis
quoꝝ migrandū est de trā-
sitoriis ad eterna: de terre-
nis ad celestia. c In cun-
ctis diis ⁊c. Ferunt hebrei
q̄ omnia idola egypti con-
fracta sunt nocte illa ⁊ tem-
pla: vel motu terre: vel flu-
minis nili inundatione. Al-
legorice Xo nobis egredi-
entibus ex egypto erroꝝ ido-
la corruunt: ⁊ omis puerso-
rū dogmatū cultura quati-
tur. d Habebit' aūt hāc
diem. Aug⁹. Et facietis di-
em hanc in ꝓgenies vr̄as
legitimū eternum vel eter-
nalez: quod grece dr̄ comō.
Nō sic accipienduz ē tanq̄
possit istoꝝ p̄sentiū dies vl-
lus esse etern⁹: ſz illud eter-
nū est. q̄ iste significat di-
es velut cū dicim⁹ deū eter
nū. nō istas duas syllabas
eternas dicim⁹. ſz q̄ significat. quāq̄ diligenter
scrutandū sit quō scriptura soleat appellare eter-
nū. ne forte ita dixerit solenniter eternum q̄ ne-
phas habeant p̄termittere: aut sponte mutare:
Aliud est enī q̄ p̄cipit quousq̄ fiat: sic p̄ceptū ē:
vt septies muros hiericō circuiret arca. Aliud ez
p̄cipit sic obseruari aliq̄d: vt nullus termin⁹ p̄finia
tur. Aut ḡ sic appellauit eternū: q̄ nō spōte audeāt
p̄termittere. Aut nō signa rer̄: ſz res q̄ significan
tur. e Septē dieb⁹ ⁊c. Septenari⁹ ꝓ vniuersitate
ponit: q̄: vniuersuz tp̄s p̄ septē dies voluit. septē
ḡ diebus

buretis. Sic autē comedetis il- a
a ſ carnis delectationē. b ſ prius. ſ cingulos
lum: Rēnes vestros accīgētis: b
cōtinētie. ſ Exēpla mortuoꝝ patrū. ſ opib⁹.
et calciamēta habebitis in pedi
a ſ post. b ſ pastoralem custodiā. ſ mandata
dei ⁊ mysteria christi. ſ vel baculos.
bus: tenēntes baculuz in manī- a
a ſ q̄ nescit' q̄diu liceat. b ſ q̄ ī itinere erāt.
bus: ⁊ cōmedetis festinanter. Est c†
b eni phase. i. transit⁹ dñi. † Et trā d
a ſ nota q̄ nocte p̄cutiūt p̄mogenita egyptioꝝ.
sibo p terram egypti nocte illa:
p̄cutiamq̄ omne p̄mogenitū in
ſ qui videnr rationalis.
terra egypti ab homine vsq̄ ad
ſ Simplicem.
pecus: ⁊ in cūctis diis egypti fa c
c ciam iudicia: ego dñs. † Erit aūt f
a ſ q̄ sanguinis xp̄i memoria christianos ab ex
terminatore cōseruat. b ſ mērib⁹ vel operib⁹.
sanguis vobis in signuz in ēdi-
bus in q̄bus eritis: ⁊ videbo san b
ſ Non percutiam.
guinē ⁊ trāsibo vos: nec erit ī vo i
ſ Eterna. k
bis plaga disp̄dēs: q̄n̄ p̄cussero
ſ Ciues huius seculi.
d terram egypti. Habebitis autē l
hāc diē in monimentū ⁊ celebra m
bitis eā solennem dño ī genera-
tionib⁹ vr̄is cultu sempiterno. n
e Septē dieb⁹ azyma comedetis o
a ſ Qui dicit pasca reliqui enim dies dicuntur
azymoꝝ. b ſ malicie ⁊ nequitie. ſ vel fermētū.
Ad̄ diē p̄mo nō erit fermentū p
in domibus vr̄is. Quicunq̄ co q
mederit fermentatū: peribit aīa
a ſ de certo sanctoꝝ deum videntiū. b ſ a prin
illa de̊ israel: ā primo die vsq̄ ad r
cipio. s. vite vsq̄ ad finem. ſ initium fidei.
diē septimā. Dies p̄ma erit san- s
a ſ honore passionis ⁊ resurrectionis christi.
cta atq̄ solēnis: et dies septima
eadē festiuitate venerabilis. Ni t
ſ Seruilis.
hil operī facietis in eis: excepti
a ſ. s. studijs sanctaꝝ scripturaꝝ et bonorū ope
rū q̄ parant refectionē eternā. b ſ pasca.
bis q̄ ad vescendū pertinent:

a Sic aūt comedet' illū. Hic describit modus comedēdi. cū dr̄. b Renes vestros accingetis ⁊c. ista tria q̄ hic exprimunt designāt q⁹ debebāt esse parati ad exeūdū de egypto. c Et comedet' festinant. p q̄ designatur q⁹ deberēt ire expedite ⁊ velocit: nō desidiose. d Est enī phase. i. trā situs. nō ē ī hebreo: ſz ē expositio hui⁹ nois phase: q̄ addita ē a trāslatore. Dicit aūt hoc festū phase q̄ significat transitū: q̄ tunc filij israel recesserūt de egypto vt trāsirēt ad terram p̄missionis. Itē q̄ illa nocte dñs transiens per egyptum p̄cussit egyptios ⁊ saluauit hebreos. ⁊ hoc est q̄ dicit. Et trāsibo p terram egypti ⁊c. e Et in cunctis diis ⁊c. Dicūt enim hebrei q⁹ illa nocte oīa idola egypti lignea subito fuerunt putrefacta ⁊ omnia metallica resoluta ⁊ fusa in terrā ⁊ omnia lapidea cōminuta: in detestatiōnē idolatrie. ideo subdit: f Ego dñs. qui solus latria sum colēdus. g Erit aūt sanguis ⁊c. Hic assignat' ratio ei⁹ q̄ d̄. s. dictum est. Et ponēt de sanguine sup vtrūq̄ postem. per ß enim distinguebant' domus hebreoruz a domibus egyptiorum: q̄ sicut erant distincti interi⁹ per fidem vera ab egyptijs: ita volebat dñs q̄ aspersio sanguinis esset q̄si signū distinguēs exteri⁹ ⁊ p̄testatio fidei interioris. † Ps. 135.
h Et videbo sanguinē. visione approbationis in ꝯtum est signū fidei. vt dictum est. i Et trāsibo vos. q̄ cū dom⁹ hebreoꝝ essent inter domos egyptioꝝ q̄n angelus p̄cutiebat existentes in domo egyptij manētis iuxta hebreoꝝ trāsibat domū hebrei absq̄ lesiōe. p̄cedēs vltra ad p̄cutiendū domū egyptij vltra manētis. † Deu. 11.8
⁊ hoc ē q̄ subdit: k Nec erit ī vobis ⁊c. Nō est hic intelligendū q⁹ dñs ūmediate p seipm⁹ percusserit egyptios: sed p angelum. Quid autē sentiendū sit de angelo p̄cutiente vtrum fuerit bon⁹ vel malus dicet. l Habebitis aūt ⁊c. Hic p̄mr describit' qualiter phase sit celebranduz respectu tp̄is futuri. cū dr̄: Habebitis aūt hāc diē in monimentū. i. in memoriā eternā. Dicitur enim monimentuz quasi monēs mentē. m Et celebrabit' ⁊c. in futurū p̄pter beneficiū hac die vobis exhibitū. n Cultu sempiterno. i. absq̄ determiatione tp̄is: q̄: tpe no. te. p̄fecti⁹ seruat' ista solennitas q̄ tpe ve. te. q̄n̄ Xitas p̄cellit vmbras ⁊ figuras q̄ ea que fuerunt in ve. te. fuerunt vmbre ⁊ figure respectu eoꝝ que fiunt in no. te. o Septē diebus ⁊c. Dicit Ra. Sa. hebreus super locum istuz q⁹ istud p̄ceptum de comedendo azyma septem diebus nō habuit locū in p̄ima celebratiōe phase q̄n filij israel egressi sunt de egypto: ſz in sequētibus celebrationibus postea. ⁊ hoc videt' p illud q̄ dicit. j. eodē ca. q⁹ filij israel exeuntes de egypto in crastino imolationis agni paschalis nō poterāt fermentare cogēti⁹ eos exire egyptijs. Ex quo videt' manifeste q⁹ causa q̄re comederūt tūc azyma nō fuit p̄propter obligationez p̄cepti: sed quia nō habebant tēpus fermentandi. Item supra dicitur: Et edent carnes nocte illa assas igni et azymos panes. Ex quo dicit nocte illa: videt' q⁹ obligatio de azymis non extendebat se nisi p̄ima die ad vesperā q̄n comedebant' carnes agni. ⁊ ratio hui⁹ fuit q̄: erant in itinere positi. p̄pt q̄ nō erat eis p̄hibitū comedere fermentatuz si haberent: nisi in vespera imolatiōis agni vt dictū ē. Multa enī fuerūt eis licita tpe illi⁹ itineris q̄ alias nō eēnt vt postea videbit' magis. p In die p̄mo ⁊c. p̄ma dies hic accipit' ab hora septīa diei q̄rtedecime ī q̄ debebat amoueri oīe fermētū d̄ domib⁹ hebreoꝝ ante horam septimā eiusdē diei: q̄: ex tūc poterat imolari agn⁹: vt. s. dictū est. vñ dicit. j. xxiij. ca. Nō imolabis sup fermentū sanguinē victime tue. i. noli imolare agnū paschalez de cuius sanguine debent liniri postes ostij fermento existente in domo tua. Ex quo p̄z q⁹ aī tp̄s imolatiōis agni paschalis debebat auferri fermētū. q Quicūq̄ comederit ⁊c. Dicit: aīa vt p ß det itelligere q⁹ ille qui erat carens vsu ratiōis si comederet fermentatū hanc penā nō incurreret.
r A p̄mo die vsq̄ ad diē septimū. īclusiue: ⁊ ē iste dies septim⁹ vicesim⁹ p̄mi mēsis. ⁊ loquit' de celebratiōe phase ī annis seq̄ntib⁹. vt dicē Ra. Sa.
s Dies p̄ma erit sancta. in cultu diuino ⁊ in amictu honesto ⁊ in cibo delicato ſm possibilitatē cuiuslibet. vñ Ecc. viij. dicit' Comedite pinguia et bibite mulsuz: dies enim dñi sanctus est. t Nihil operis fa. ⁊c. non

¶ diebus azyma comedēda sunt.i.oīm tpe pñtis vite: simplicitas fuanda malicia canenda. a Primo mēse ōrta.tē. Ra.Uespa ōrti decimi dies primi mēsis in quo pasca celebrat: t agni imolatio pficit: de positionē veteris hois significat: t initiū noui: qō i baptismo xpi mortē figurāte inchoat. Añ q̄cunq; baptisati sum⁹: i xpo iesu: in morte ipi⁹ baptisati sumus tē. A vespa ꝙ quartidecimi diei pimi mensis vsq; ad vesperaz vicesimi primi itegrā.s. septimanā azyma iubemur comedere q: a pceptiōe baptismi vsq; ad finē vite simplicit t sine dolo debem⁹ viuere. Añ petr⁹. Deponēs oēm maliciā t oēm doluz t simulationē sicut modo geniti infantes tē.

b Seniores. Nota q nō pueris nō inuenib⁹ māda ta dei pmo cōmunicat: iz senioribus q: in senib⁹ est sapientia et in multo tempore prudētia. c Fasciculūq; hysopi tē. Stra. Hysopus herba est humilis: nascēs in petris: purgās pectus t pulmonem. Et significat verā humilitatē: cuius exemplū christ⁹ nobis in semetipso prebuit. D Fasciculum ꝙ hysopi sanguine tingim⁹: qñ memores humilitatis christi: eū imitari studemus.

d Tingite in sangui. tē. Aug⁹. Querit quem sanguinem dicat iuxta ostiū: cum illius sanguinē velit intelligi: cui⁹ immolatiōe pasca fit: an pcipit eo modo cōsequēter fieri: ꝙuis hoc tacuerit: vt idez agn⁹ iuxta ostiuz occidatur an quod est credibili⁹: tō dixit ex sanguine qui est iuxta ostium quia ille qui liniturus est: vas ipsum in quo sanguinez excipit: iuxta ostium positurus est: vt ad manum habeat duz tingit.

e Et non sinet pcussorē ingre. tē. Stra. Utrū percussor: bonus angelus: an malus fuerit non necesse est inquiri: quicūq; enī fuit pcepto domini obediuit. Sciendū tñ quia tales pestes: mali angeli facere solent: pmissione dei. Decimum pceptum est. Deut.5.c Non concupisces rem pximi tui tē. Huic contraria est decia plaga. Mors primogenitoz. Alio pcepto furtum prohibetur: quo et rapina damnatur. ℔ eius enim ē eripere violenter: ꝙ latenter. Au¶ ferre

¶ Sinceritatis t veritatis.

t observabitl azyma. In ea/ a
a ¶ ad terram viuentium. b ¶ exercitatos bonis operibus.

dem enī ipa die edūcā exērci
¶ de mundo.

tum vestrū de terra ęgypti: et custodietis diem istum in a
¶ vel generationes. ¶ vestras.

generationibus vestris ritu
a ¶ quia eternam requiem significat.
b ¶ quando christus cum discipulis cenā / uit corpus et sanguinem dedit.

a ꝑpetuo† Primo mēse ōrtade
¶ vel vesperū.

cima die mensis ad vesperā comedetl azyma vsq; ad diē vicesimā primā eiusdē mēsis
a ¶ tota plenti vita. b ¶ corruptio peccati

ad vesperā. Septē dieb⁹ fēr/ b
mentatū nō inuenieť in do/
mibus vestris. Qui comede c
a ¶ dolo erroze doctrine. b ¶ in eternum.

rit fermentatum pēribit aīa
a ¶ sanctozum. b ¶ qui extra ecclesiam nutriti t in ipa postea sunt recepti.

eius ō cętu isrāel tam de ād/
a ¶ qui intra ecclesiam nutriti. b ¶ eccle/ sie que a deo cōpluit t colit: vt fructificet.

uenis ꝙ de indigēnis tērę:
Omne fermentatū nō come
¶ Ecclesijs vel diuersis ordinibus.

detis. In cunctis habitatio nibus vestris edetis azyma.
Uocauit aūt moyses omēs b
seniores filiozū isrāel t dixit
ad eos: Ite tollētes animal c
¶ Ecclesias vel diuersos gradus.

per familias vras: t imolate
a ¶ fidei.s. que comperatur grano sinapis que humili deuotione suscepta omnes anime affectus purgat.

phase. Fasciculumq; hysōpi f
¶ qz sanguis iste est nobis ianua vite.
¶ Interiōe mentis vel frontem corporis.

tingite in sanguie q̄ est i limi g
b
ne: et aspergite ex eo suplimi
¶ vt supra. a ¶ Hoc postea obser uatum est. tunc enim non poterant quia in transitu erant.

nare et vtrūq; postē. Nullus b
a ¶ iuxta vel intra clausura mētis debem⁹ cōuersari dum pasca celebram⁹ ne foras sic dina vagemur et cum diabolo fornicemur.

vestrum egrediatur ōstiū do
¶ diem iudicij.

mus suę vsq; mane. Transi/
bit enim dñs pcutiens egy/
¶ fidem passionis christi t munitionē.

ptios. Cunq; viderit sangui/
¶ mentis t corporis. vnde: Signatum est sup nos lumen vultus tui domine.

nē in supliminari t in vtroq; poste transcendet ostium do
e mus: t nō sinet percussorem
¶ Mentes vel corpora.

ingredi domos vras: t lede/
re. Custodi ybū istud legiti/
mū tibi t filijs tuis vsq; i eter

solum manibus propzijs sed nec per manus gentiliuz licebat eis opari: exceptis his que ad vescendum pti/ nent. talia enī in solennitate paschali poterāt facere: t illa q̄ ad hec sunt necessaria: sic accendere ignem: haurire aquā et scindere ligna et silia. Sm q̄ dicit Ra. Salo. excepta tñ die sabbati: qz si festū cadebat i die sabbati nō licebat hoc fieri: t ꝙtū ad hoc sabbatū strictius seruabatur ꝙ alia festa. a Et custodietis diē tē. Ex hoc dicit Ra. Sa. q̄ obligatio hui⁹ precepti fuit suspensa ꝙ diu filij israel fuerūt in deserto ante ingressum terre ꝓmissionis: nec fecerūt filij israel aliq̄ phase post exitū de egypto nisi semel. s. anno scō egressiōis de egypto. et iō dicit hic. In generatōes vestras. q̄ intrabūt terrā ꝓmissionis: qz oēs illi q̄ egressi sūt de egipto mortui † Leui.23 Nu.9.c sūt in deserto ꝑter caleph et iosue. vt habet. Nu. xxvi. nec mirandū ē si obligatio hui⁹ ꝑcepti fuit suspensa ꝙ diu fuerūt in itinere qz etiā preceptū de circūcisione fienda octaua die quod fuit eis impositum sub pena mortis. vt habetur Gen. xvij. Toto illo tempore fuit suspensum: quia pueri illo tempore nati non fuerunt circūcisi donec fuerūt in terra promissionis. vt habet Josue. v.

b Septem diebus fermentatū nō inueniet. quia nō solū fuit ꝓhibitum comedere fermentatū: sed etiam in domo retinere: t istud fuit preceptuz ad memoriam ei⁹ q̄ filij israel exeuntes de egypto nō poterant fermentare t coacti sūt azymis vti. c Qui comederit fermētatum peribit aīa eius de cetu israel: tā de aduenis tē. Aduene dicunt qui erant conuersi de gentilitate ad ritum iudeorū. d Uocauit aūt moyses. Hic cōsequēter mandatum dñi de agno paschali diuulgat seniorib⁹ populi vt detur executioni. vñ dicitur: e Ite tollentes animal. In hebreo habet. Emitte: accipite. t ē sensus: qui habet gregez: inde accipiat: t qui nō hz emat. aīal. i. agnum si possit haberi: vel hedū si non possit. vt ꝰ. dictū est. t ad hoc denotandū dicit ꝺ aīal in generali. f Fasciculūq; hysopi tē. qz nō dixerat supra cū q̄ instrumēto deberēt liniri postes sanguine agni: iō hic exprimit q̄ debet fieri cū fasciculo hysopi: t ad hoc requirunt tres calami simul ligati. g Qui est in limine. In hebreo habet. In bacino. est enī vas argenteuz in q̄ recipit sanguis agni imolati: et hoc exprimitur ꝺ: quia supra nō fuerat expressum quo mō sanguis debebat recipi: quia tñ iste bacinus erat ꝓpe limen ostij q̄ debebat fieri aspersio: iō forsitan translator posuit in limine. h Nullus vestrum egrediat tē. istud fuit dictū eo q̄ angelus disperdens illa nocte trāsiuit p egyptum: ꝓpter quod illud nō fuit obseruatum sequētib⁹ aliis tēporibus: qz tūc etiā causa cessauit. i Et nō sinet pcussorem ingredi. Ex quo ptz q̄ ista pcussio nō fuit facta immediate a deo sed p angelum. Si aūt queratur vtrū fuerit bonus vel malus angelus. Dicendum q̄ nulli est dubiū quin deus potuerit facere p bonū vel malū angelum indifferenť. Leguntur etiā tales pcussiones facte per bonos t malos angelos: qz deus vtriq; vtiť ad executionē sue iusticie. Subuersio enī sodomorū facta fuit p bonum angelum. vt dictū fuit Gen. xix. quod ptz ex hoc q̄ ille angelus fuit associat⁹ bono angelo qui saluauit loth. Fuit etiaz vnus de angelis sanctis qui apparuerūt abrae. Gen. xviij. vnde dicunt hebrei q̄ fuit Gabriel: q̄ interpretať fortitudo dei: vt ibidem dictum fuit. pcussio aūt aialiū t pastoꝝ t liberoꝝ ipsius iob fuit p malū angelum. vt patet Job. j. Uerū tamen volunt aliqui dicere quod pcussio egyptioꝝ fuit per bonum angelū: quia ex diuina iusticia angeli boni percutiunt malos: sicut mali angeli ex permissione dei flagellant bonos: vt patet per exēpla posita de subuersione sodomōrum per bonum: et flagellatione sancti iob per malum. Ad quod dicendum q̄ licet exēpla posita sint vera: tamen illud quod dicunt non semper currit: iz aliquādo legunť boni t mali flagellati a malo angelo: sicut ptz de Saule. j. Regū. xvj. qui erat malus de q̄ dicit: Spiritus domini recessit a Saul: t exagitabat eū spiritus nequ⁹. Itē Paulus apls qui fuit sanctus: a malo angelo fuit flagellat⁹. ꝓt ij. Cor. xij. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane: qui me colaphizet. Similiter leguntť boni et mali a bono angelo flagellati de primo habetur exēplū. ij. Reg. xxiiij. de angelo pcutiente populū qui tamē erat inno/

¶ cens:

ferre ergo volēs aperte vel occulte p̄ ceptum suū habet. concupiscere autē rem ꝓximi: etiā si iusta successiōe queras: nō licet. Qui enī volūt res alienas tanq̄ iuste possidere: heredes q̄runt morientib⁹ esse. Cū laudas rē relictā q̄si iure possidētē de⁹ damnat iniuste cupientē. Qui enī queꝝ ab aliq̄ heres fieri: nō vis vt habeat heredē. In quib⁹ nihil car⁹ ꝑmogenitis est. Iure ℊ in ꝑmogenitis tuis puniris: q̄ cupiendo res alienas q̄si iuris vmbrā perquiris: ⁊ que meliora sūt cordis p̄mogenita pdis. Primogenita quidē fides est. Memo enī bona facit: in q̄ fides nō ꝑcessit. Omīa opa bona sūt filij spūales sed inter hos primogenita fides. Quisq̄s ℊ rem occulte cupis alienā: interi⁹ fidē perdis. Seruis enī nō charitate: sed fraude velut amans eū quē mori desideras vt succedas.

a Hecq̄ enī erat dom⁹ ⁊c. Aug⁹. Cū ꝑmogeniti tantus morerēt: quō nulla erat dom⁹: in q̄ nō cēt mort⁹? An et ꝑ diuinit⁹ fuerat ꝓcuratū: vt ī oībus domib⁹ essent ꝑmogeniti: in quibus ꝓcutterent egyptij etiā qui habitabant in terra iessen Dominū quippe erant hic: vel aīaliuꝫ nō terre. i. boies et aīalia primogenita morieban̄: occulto ⁊ angelico ꝓcussu: nō aliq̄d ī terra vel in celo factū erat: sicut rana vel locusta vel tenebre. A talib⁹ enī plagis cuꝫ terra iessen fuisset aliena puniebat beneficiū ad egyptios: qui ī ea cum hebreis morabant̄: hac vero oēs ꝓcussi sunt. b Consp̄sam farinaꝫ ⁊c. Aug⁹. Sine fermento ꝓficiscun̄ filij israel de egypto: vt exēntes de ꝑ seculo abijciamus fermentū malicie ⁊ nequitie ⁊ epulemur in açymis sinceritatis ⁊ veritatis. c Et petierūt ⁊c. Aug⁹. Hoc iam factū fuerat ante mortes ꝓmogenitorū. Sꝫ nunc ꝓ recapitulationē repetit: nō narratum est q̄n factū est. Modo enī quō posset fieri: vt in tanto luctu ista accōmodarent̄: nisi forte q̄s dicat etiā ista plaga nō fuisse ꝓcussos egyptios. q̄ cū hebreis habitabāt. d Vasa aurea ⁊c. Hec doctrinas significāt: que ex ipa cōsuetudine gentiū nō inutili studio discunt̄: vel alias p̄ciosas ex gētib⁹ tanq̄ vasa aurea ⁊ argentea cū vestib⁹. i. corporibus: que se adiūgūt pp̄lo dei: vt semel de ꝑ seculo tanq̄ de egypto liberent̄.

1.Cor.5.b

e Profectiq̄ sunt ⁊c. Origē. Qui ꝑ egypto parat ꝓficisci: qui curat obscuros mūdi act⁹ ⁊ errorꝫ tenebras relinquere. Primo ei ex ramasse ꝓficiscendū est q̄ interp̄etat cōmotio tinee. Si vis venire in hoc: vt de⁹ sit tibi dux ⁊ p̄cedat in colūna nubis: ⁊ sequat̄ petra: q̄ escā spūalē ⁊ potū tribuat: exi ꝑ ramasse: ne thesauriçes vbi tinea exterminat ⁊ fures ef. et. f. Quasi si vis ꝓfect⁹ esse valde ⁊ vende omīa que habes ⁊ da pauperibus ⁊ habebis thesauruꝫ in celo: ⁊ veni sequere me: hoc est, ꝓficisti ꝑ ramasse ⁊ sequi christum.

Mat.6.c
bis.19.c

f De ramasse. in. s. ⁊c. Origē. Videamus q̄s sit castroꝝ locꝰ ad quē venit de ramasse: venerūt in sochot q̄s iterp̄tatur tabernacula. Cū ℊ relinquens egyptū discusseris tineas totius corruptele ⁊ vitioꝝ incitamēta reiecer̄: habitabis in tabernaculis: q̄b⁹. s. nolumus expoliari: sed superuestiri. Habitatio

nū. Cūq̄ introieritis terrā quā a
domin⁹ deus datur⁹ est vobis
vt pollicit⁹ est: obseruabitis ce
rimonias istas. Et cuꝫ dixerint
vobis filij vestri: que est ista re
ligio? dicetis eis: Victima trā
situs domini est quando transi
uit super domos filiorum israel

a ℊ mundo. b ℊ corporaliter vel spiritualiter.

in egypto ꝑcutiēns egyptios:
ℊ ab exterminatore vel a seruitute egypti.
et domos nostras liberans. Jn b
ℊ humiliatus. ℊ gratias agens.
curuatusq̄ populus adorauit.
ℊ A seruitute.
Et egressi filij israel fecerunt si c
cut dñs p̄ceperat moysi ⁊ aaron† Factū est aūt in noctis me d
dio: ꝑcussit dominus oīe ꝓmo e
genitū in terra egypti a ꝓmogenito pharaonis qui sedebat in
solio eius vsq̄ ad ꝓmogenitum
ℊ Ergastulo.
captiue q̄ erat in carcere: ⁊ oīe
ꝓmogenitū iumentorū. Surrexitq̄ pharao nocte ⁊ omnes serui eius cūctaq̄ egyptus: ortusq̄ est clamor magn⁹ in egypto.
a Hecq̄ enim erat domus in q̄ nō f
iaceret mort⁹. Vocatisq̄ pha g
rao moyse et aaron nocte: ait: h
Surgite: egredimini a populo i
meo ⁊ vos ⁊ filij israel. Jte ⁊ immolate dño sicut dicitis: oues
vestras et armenta assumite vt
ℊ gratias agite.
petieratis: et abeuntes benedi k
cite mihi. †Urgebantq̄ egyptij l
ppl'm isrl' de terra exire velociter dicētes: Omēs moriemur.

ℊ Expurgare vetus fermentum v. s. n. c. ⁊c.

b Tulit igitur populus consper m
sam farinam anteq̄ fermētare/

a ℊ Ne diffluerer. b ℊ operum ornamētis vel

tur: et ligāns in p̄llijs posuit
fidei munimētis. a ℊ in exercitatione operū.
sup̄ humeros suos †Fecerunt
q̄ filij israel sic p̄ceperat dñs
c moysi: et petierunt ab egyptijs

a ℊ In auro ⁊ argento ⁊ vestibus egyptiorū significant̄ quedam doctrine que ex ipsa consuetudine gentiū vtiliter inḡrunt̄ vel anime p̄ciose cū corporib⁹ suis q̄ ꝑ gentib⁹ pp̄lo dei adiūgūt.

d vasa aurea et argentea: vestem
q̄ plurimam. Dominus autem n
dedit gratiam populo coram
egyptijs vt cōmodarent eis: et o
e spoliauer̄ egyptios. Profectiq̄
a ℊ de boida vt aiunt. ℊ commotio tinee.
b ℊ tabernacula.
f sunt filij israel de rāmesse ī sochōt

cens: sm q⁹ dicitur ibidem. Jsti q̄ oēs sunt quid fecerunt? Quod autem angelus iste eēt bonus patet ex hoc q⁹ aliud edificauit aītare in loco apparitionis illius angeli: quod nō fecisset si fuisset malus angelus. De secūdo iam supra positum est exemplum de subuersione sodomorum per bonū angelum: ⁊ ideo dictum eorum non habet efficaciam. Dicenduꝫ igitur sine p̄iudicio q⁹ percussio egyptiorum facta fuit ꝑ malum angelum quia hoc magis videtur concordare scripture sacre. dicitur enī Ps. lxxvij. Misit ī eos iram indignationis sue indignationem ⁊ iram ⁊ tribulationem immissiones per angelos malos: ⁊ certum est q⁹ scriptura loquit ibi de percussione egyptioꝝ: vt patet ꝑ litteram p̄cedentem et subsequentem. Hoc etiam videtur ꝑ hoc q̄ hic dicit de domino. Et nō sinet percussorem ingredi domos vestras ⁊ ledere: ꝑ quod videtur littera innuere q⁹ angelus percussor libēter intrasset ⁊ percussisset hebreos si fuisset a deo ꝓmissus: ⁊ sic videtur q⁹ fuerit malus angelus.

†Ps.77.c 134. Sap.18.b

a Cunq̄ introieritis ⁊c. Ex hoc videtur verum quod p̄dictū est. s. q⁹ filij isrl' post exitū de egypto nō fuerūt obligati obseruare cerimonias pascales quo usq̄ venerant ad terram ꝓmissiōis. sequitur: b Jncuruatusq̄ pp̄ls adorauit. reddendo deo gratias de tanto beneficio. c Et egressi filij israel fecerunt ⁊c. Ex quo patet obedientia eorum ad deū ⁊ ad moysen. d Factuꝫ est aūt. Postq̄ descripta fuerat plage decime cōminatio ⁊ interposita fuerat pascalis obseruatio: hic consequenter subiungitur predicte plage inflictio. cuꝫ dicitur: Factum est autez in noctis medio. s. illius noctis in cuius vespera filij israel īmolauerant agnū pascalem. e Percussit dominus oīe ꝓmoge. ⁊c. ē. xj. ca. dictum fuit. Usq̄ ad ꝓmogenitum ancille que erat ad molam. et idem est: q⁹ captiui ⁊ captiue cogebantur operari in carceribus. f Hecq̄ enī erat domus ⁊c. q⁹ deo ordināte sic acciderat q⁹ in q̄libet domo egyptiorū erat aliq̄s ꝓmogenitus. g Vocatisq̄ Hic q̄r describit pp̄li isrl' eductio ꝺ terra egypti: ⁊ ꝓmo describit recessus pp̄li. scdo eiusdem ꝓcessus. xiij. ca. ibi: Jgit cū emisisset. Adhuc circa primuꝫ ꝓmittit recessus pp̄li. scdo subdunt̄ q̄dā mādata dei. ibi: Dixit dñs ad moysen. Circa primuꝫ dicit sic. Vocatisq̄ pharao moyse ⁊ aaron nocte. pre timore enī mortis nō expectauit diem.

†5.11.a
1.Re.6.b

b Tulit. per nuncios missos moysi ⁊ aaron. q⁹. 5. x. ca. dixerat moyses q⁹ ei⁹ faciem ampli⁹ nō videret. i Surgite egredimini. nō tū egressi sūt ꝺ nocte q⁹ p̄ceptū eis erat vt nō egrederentur hostiū dom⁹ vsq̄ mane vt p̄dictuꝫ ē: tū aū diem p̄parauerūt se ad egressum.

†5.3.6

k Et abeūtes bñdicite mihi. i. orate ꝓ me vt nō moriar in ista peste. l Urgebāt q⁹ egyptij. timore mort⁹ ducti: q⁹ ex morte ꝓmogenitorū timebāt sibi.

m Tulit igit̄ po. ⁊c. ꝑ aque cōmixtionē. vñ ī hebreo habet pastā. n Dñs aūt dedit ⁊c. Ex q̄ ptz q⁹ acceperūt ista ab egyptijs ꝑ accōmodationez ⁊ nō ex dono. vt. 5. dictū ē. iij. ca. o Et spoliauerunt egyptios. nec in hoc peccauerunt, vt dictum fuit ibidem. sequitur:

Sed et

bitatio aũt tabernaculoꝝ expeditũ indicat esse eũ qui festinat ad deũ. Sz nec in hoc standũ est: monẽda sunt etiã castra de sochot: ꝛ festinandũ ẽ in othon qõ interptaꝫ signa eis: qz hic. s. audies q deus añcedebat eos p diem in colũna nubis: ꝛ p noctez in colũna ignis: nõ ꝑ in ramasse: nec in sochot: que scda sunt castra. Tertia sunt in q̃bus fiunt signa diuia: hoc erat triduũ ad qõ festinabat moyses ꝛ aaron: ꝛ cõtradicebat pharao: dicens: Mõ eatis longius. Molebat ad locũ signoꝝ puenire filios isrl: vt possent tertij diei frui mysterijs.

Osee. 6.a Aũ resuscitabit nos de⁹ post biduũ: ꝛ i die tertia resurgem⁹: et viuem⁹ in cõspectu eius: ꝑma dies nobis christi passio. Secũda q̃ in infernũ descẽdit. Tertia q̃ resurrexit. Jdeo i tertia die añcedebat eos p diem in colũna nubis: p noctẽ ꝯo in co-

Rom. 6.a lumna ignis. Mecessariũ est ꝫ vt qui baptiçãtur in christo: in morte ipsius baptiçenꝫ: ꝛ cũ ipo sepelianꝫ: ꝛ die tertia resurgant: q̃s. s. secum suscitauit: ꝛ fecit cõsedere in celestibus.

a Sexcẽta fere milia ꝛc. Aug⁹. Querit vtrũ ad tantũ nũeꝝ puenerũt hebrei p eos annos in egypto: q̃s ostendere consideratus in scripturis numerus põt: qui quot fuerint nõ parua questio ẽ. Dicit euĩ de⁹ abrae anteq̃ nõ soluz isaac sz ḧ bis-

Gen. 15.c mael natus esset: Peregrinũ erit semen tuuz in terra nõ sua: ꝛ in seruitutẽ redigent eos: ꝛ nocebunt illis q̃dringentis annis. Si ꝫ q̃dringentos annos intelligam⁹ eos fuisse cũ egyptijs nõ paruũ spaciũ fuit: quo ita populus multiplicareꝫ: sz tot ãnos nõ fuisse scptura apte testaꝫ. Quidã enĩ putãt q̃dri-

Ibid. 46a gentos triginta annos accipi debere: ex quo iacob intrauit i egyptum vsq̃ quo moyses populũ liberauit: qz in exodo scriptuz est. Jncolatus filioꝝ israel quẽ incoluerũt in terra egypti ꝛ in terra chanaan ipsi ꝛ patres eoꝝ: anni quadringenti triginta. Seruitutis aũt eorũ esse quadringentos annos: qz

Gen. 15.c in Geneli scriptũ est: In seruitutẽ redigent eos: ꝛ nocebũt illis quadringẽtis annis. Sz qz seruitutis anni cõputãꝫ post mortẽ ioseph. Illo enĩ viuo nõ seruierũt. Mõ põt quadringẽti triginta anni in egypto cõputari. Jngressus est enĩ iacob anno filij sui tricesimonono: qz triginta annoꝝ erat ioseph cũ apparuit in cõspectu pharaonis ꝛ regnare cepit sub illo. Trãsactis aũt septẽ annis vbertatis: scdo anno famis venit iacob in egyptũ cũ filijs suis: tricesimũnonũ annũ agente ioseph qui impletꝫ vite sue centũ ꝛ decẽ annis mortuus est. Aixit aũt post aduentũ patris. lxxj. quos si retraxeris a q̃dringentis triginta: remanebũt seruituꝫ anni nõ q̃dringẽti: sed tricẽti q̃nquagintanouẽ. Si aũt cõputauerimus ex q̃ ioseph sub pharaone regnare cepit vt quodã mõ dicaꝫ israel itrasse in egyptũ cũ ibi filiꝰ suꝰ sublimatꝰ est: sic etiã trecẽti q̃nq̃gintа erũt. q̃s ticonius vult accipi q̃dringentos: vt a toto ps intelligaꝫ. i. a centenario q̃nq̃genariꝰ. Et ꝓbat hac loquẽdi regula: solere vti scripturã. Si ꝯo q ꝓbabilius ẽ dicam⁹ israel intrasse i egyptũ: q̃ illic ioseph venditus eẽ cepit detrahimus adhuc annos tredecim: vt trecẽtos triginta septẽ annos: ꝑ q̃dringentꝫ accipiamus. Sz cũ scriptura dicat caath filiũ leui auũ moysi: cũ auo suo iacob intrasse i egyptũ: ꝛ dicat eũ vixisse annis centũ triginta: filiũ ꝯo eiꝰ patrẽ moysi amram centuz triginta septẽ. Moysen ꝯo octoginta annoꝝ fuisse dũ de egypto pplm liberauit. Etiam si genuisset caath patrẽ moysi q̃ anno mortiꝰ est. Jlle quoq̃ vltimo vite sue anno genuisset moysen: cõputati anni centũ triginta: ꝛ centũ triginta septẽ: ꝛ octogінta: trecẽtos q̃dragintа septẽ annos faciũt: nõ q̃dringentos triginta. Q̃ si q̃s dicat extremo anno vite ioseph natũ fuisse caath filiuz leui. lxx. ferme anni põt accedere illi sume: qz. lxx. vnũ annũ vixit ioseph i egypto post ingressuz patrꝫ sui. Sũt etiã sic septuagінta anni vite ioseph ab ingressu iacob in egyptũ vsq̃ ad natiuitatẽ caath. si tũc natꝰ asseraꝫ: ꝛ centũ triginta anni ipiꝰ caath: ꝛ centũ triginta septẽ filij eiꝰ amram patrꝫ moysi: ꝛ octoginta ipiꝰ moysi q̃dringẽtos decez ꝛ septẽ annos: faciũt nõ q̃dringẽtos triginta. Aera ꝫ videꝫ cõputatio Eusebij i chronica historia. ab illa ei ꝓmissiõe cõputat q̃dringẽtos ꝛ triginta annos: q̃ vocauit deꝰ abraã: vt exiret de terra sua in terrã chanaã: qz ꝛ apostolus cũ fidẽ abrae cõmendaret: in ea ꝓmissione q̃ ꝓmisit ei deꝰ q bũdicerenꝫ in eo oẽs tribꝰ terre. Hoc aũt dico inq̃t: qz testamentũ cõfirmatũ a deo: que pꝰ q̃dringẽtos ꝛ triginta annos facta est lex nõ irritũ facit. Jn Exodo q̃z satis ꝫ significaꝫ. Mõ enĩ dixit incolatꝰ filioꝝ israel quẽ incoluerũt in terra egypti anni q̃dringenti triginta: sz apte dixit quẽ incoluerũt in terra egypti: ꝛ i terra chanaan: ipi ꝛ patres eoꝝ. Patet ergo etiã cõputandũ esse tps patriarchaꝝ abraaz isaac ꝛ iacob: ex q̃ pegrinari cepit abraã in terra chanaã. i. ab illa ꝓmissione in qua fidẽ eiꝰ laudat aplus. vsq̃q̃ ingressus ẽ isral in egyptũ: toto enĩ illo tpe pegrinati sunt patres i terra chanaã ꝛ postea semẽ isral i egypto: ꝛ sic cõpleti sũt q̃dringẽti triginta anni a ꝓmissiõe vsq̃ ad exitũ isral ꝺ egypto. qũ facta ẽ lex in mõte sina. que nõ facit irrituz testamẽtũ dei. Septuagesimo q̃nto anno vite sue abraam ꝫ scripturam ingressus est in terram chanaan ꝛ genuit isaac cũ esset annoꝝ centũ. Fiũt ꝫ anni. xxv. a ꝓmissiõe vsq̃ ad natũ isaac: bis addũtur oẽs anni vite eiꝰ. i. centũ octoginta: ꝛ fiunt ducenti q̃nq̃. Tũc erat iacob annoꝝ centũ viginti. Nati sũt enĩ seragenario patre gemini ipe ꝛ esau. Post decẽ ꝯo ãnos intrauit iacob in egyptũ cũ esset annoꝝ centũ triginta. Joseph aũt triginta nouẽ: fiunt ꝫ anni a ꝓmissiõe vsq̃ ad ingressũ iacob in egyptũ ducenti. xv. Joseph autẽ postea vixit. lxxj. Omẽs aũt eiꝰ anni centũ ꝛ decẽ. Cũ ꝫ ad ducẽtos ꝛ q̃ndecim annos accesserit septuagінta vnus: fiũt anni ducẽti octoginta sex. Restant ergo. cxliij. vel

ꝺ quinq̃

a ꝺ perfecti in operibus bonis. ꝺ quia gloria perfectoꝝ est principiũ. b ꝺ pugnatoꝝ.

a sexcẽta fere milia pẽditum viro

a ꝺ Jnfirma nõ sunt digna numero: qz nec apta bello.

rum ãbsq̃ paruulis ꝛ mulieribꝰ.

a ꝺ multiplicati sunt super numerum: quia multi vocati pauci vero electi.

Sed ꝛ vulgus ꝓmiscuum innũ-

a ꝺ Jnnocentes.

merabile ascẽdit cuz eis: oũes et

a ꝺ quia si pugnare nõ possunt pugnantibus tamen auxilo sunt.

ãrmenta ꝛ aiantia diuersi generꝫ

ꝺ Jgne spiritussancti astringentes.

multa nimis. Coxerũtq̃ farinaz b

a ꝺ vt essent noua cõspsio ꝛ azimi. b ꝺ mundo.

quã dũdũ ꝓsperſam ꝺ egyptõ tu

ꝺ Jn humilitate.

lerãt: et fecerũt subcinericios panes açymos. Mecz enĩ poterant

ꝺ Jpse mundus compellit ad deum et sathanas sathanã expellit ne corrũpamur fermẽto peccati.

fermentari cogentibꝰ exire egy-

a ꝺ vrgent egyptũ ne euangelij sapore austerita/tem legis: vel mundani dogmatis condiamus.

ptijs: ꝛ nullam facere sinẽntibus

morã: nec pulmenti q̃cq̃ occurre

ꝺ ex quo abraã exiuit de terra sua vt habitaret in terra chanaan vsq̃ ad exitum de egypto quando facta est lex in monte sina.

rat pꝛeparare. Habitatio aũt fili c

ozũ isral q̃ mãserũt in egypto fuit ꝺ

quadringentoꝝ triginta annoꝝ.

c Habitatio aũt filiozũ ꝛc. nõ ꝫm totũ tẽpus qõ subditur: sz ꝫm ptez magnã a q̃ frequẽter denoiatur totum.

ꝺ Fuit q̃dringẽtoꝝ. xxx. annoꝝ. nõ ei põt esse veruz q ꝛ a descensu iacob in egyptũ vsq̃ ad exitũ filioꝝ isral de egypto fluxerũt. cccc. xxx. anni qõ ꝓbatur sic: Caath descẽdit i egyptũ cũ leui patre suo: ꝛ iacob auo suo. vt hr Gen. xl/vj. Jtez caath vixitcẽtũ. xxx. tij. ãnis: ꝛ amram filiꝰ eiꝰ cẽtum. xxxvij. vt habetur Exo. vj. Jtẽ moysi filiꝰ amrã erat lxxx. annoꝝ in exitu ꝺ egypto vt habeꝫ Exo. vij. qui anni simul ꝓiuncti faciunt. ccc. l. annos tãtũ: ꝛ adhuc si volumus habere pꝛecise numerum annoꝝ a principio descensus in egyptum vsq̃ ad exitum: oportet subtrahere a pꝛedictis. ccc. l. annis omẽs annos quibus vixit caath anteq̃ descenderet in egyptum: ꝛ annos quibꝰ vixit postq̃ genuit amram: et annos q̃bus vixit amrã postq̃ genuit moysen. Ex quo patet q nõ manserunt in egypto. cccc xxx. annis. sed iste numerus incipiẽdus ẽ ꝫm doctoꝛes catholicos a tempoꝛe quo abraã recessit de aram ad veniendũ in terraz chanaan in qua ipse ꝛ filius eiꝰ habitauerũt vt peregrini vsq̃ ad descẽsum in egyptũ ꝛ sic exponendũ est qõ dicit: Habitatio aũt filioꝝ israel qua manserũt in egypto. s. cum illo tpe quo manserunt in terra chanaã ꝛ egypti ꝛ philistinoꝝ: vt peregrini: fuit. cccc xxx. annoꝝ. ꝛ ideo tota mansio denomiaꝫ ab egypto: quia fuit diuturnioꝝ ꝛ vltima et a fine denominaꝫ res. ꝫm hebreos incipit ab illo tempoꝛe quo dominus apparuit abrae. dicẽs ei: Peregrinũ erit semen tuum in terra nõ sua annis cccc. vt habetur Gen. xv. sz vtrũq̃ dictum videꝫ repugnare ei qõ dictũ fuit Gen. xv. s. q a natiuitate Jsaac vsq̃ ad exitum de egypto fluxerunt. cccc. anni: quia isaac erat. lx. annoꝝ qñ natus fuit iacob. Gen. xxv. iacob aũt

✻ erat

quinq; quib⁹ seruiuit isr̃l in egypto post mortẽ ioseph. His annis q̃tum multiplicari potuerit si fecũditas homũ cõsidereť: adiuuãte deo: q̃ eos multiplicari voluit: repiť nõ ee mirũ q; in sexcentis milib⁹ peditũ Gen.15.c õ egipto egressi sunt. Qõ g̃ dixit õs abrae in futurem redigent eos: et nocebunt quadringent̃ annis nõ intelligendũ est q; i illa futura dura quadringẽtos ãnos fuerũt: sz q; scriptũ est i isaac vocabitur tibi semen. Ab anno natiuitatis isaac: vsq; ad annuz egressionis: cõputantur anni q̃drigẽti q̃nq;. Cũ g̃ de q̃dringẽtis trigita detraxeris vigintiquinq; q̃ sũt a ꝓmissiõe vsq; ad natũ isaac nõ mirũ est si quadringentos et q̃nq; annos sũma solida quadringẽtos dixit scriptura: que tpa ita solet cõputare: vt qõ de summa pfectionis numerũ paululum excresçit aut ifrac̃: ñ ꝓputeť. nõ g̃ qõ ait i futurẽ redigent eos: et nocebũt illi ad q̃drigentos ãnos referẽdũ ẽ: tã g̃ p tot ãnos fuierit: Sz referẽdi sũt q̃drigẽti ãni ad id qõ Gen.15.c dictũ ẽ: Peregrinum erit semẽ tuũ i tra ñ ꝓpa: qz vel in tra chanaã vl i egypto peregrinũ fuit semẽ añq; ꝓmissã hẽditatẽ susciperent egressi de egypto: vt hypbathõ b̃ itelligať: et sit ẋbox ordo: sciẽs qz pegrinũ erit semẽ tuũ i tra nõ ꝓpria q̃dringẽt' ãnis Illõ aũt inẽpositũ i futurẽ redigent eos et nocebũt illi. ad q̃drigẽtos ãnos nõ ptieat. In extrema. n. pte ãnox sũme hui⁹. i. p⁹ mortẽ ioseph: dura fuit̃e oppssi sũt. a Hec os ꝛc. Os xp̃i i cruce ñ ẽ ꝓfractũ: qz videtes eũ iã mortuũ nõ fregerť ei⁹ crura: vel robur diminitat' i carne p blasphemiã ñ corrũpiť: qz ñ ẽ pur⁹ hõ sz ver⁹ õs.

Quibus expletis eadẽ die egressus est ois exercitus domini de tra egypti. Nox ẽ ista obseruabilis dñi: qñ eduxit eos de terra egypti. Hanc obseruare debent oẽs filij israel in generationibus suis. Dixitq; dñs ad moysen et aaron: Hec est religio vase: Ois a ✠ gentilis iudeus vel ab ecclesia excõicatus non debet cõicare sacris dñici corpis. b ✠ Qui autẽ seruiunt idolis: sz redẽpt⁹ est sanguine xp̃i.
alienigena nõ cõedet ex eo. Ois a ✠ ab originalibus peccatis in baptismo.
aũt seruus empticius circũcidẽť a ✠ corp⁹ xp̃i. ✠ exut⁹ veterẽ hoiem ⁊ indut⁹ novum. b ✠ Qui nuper venit ad fidem nec adhuc firmus est. c ✠ qui pro lucris temporalibus xpo seruit.
et sic cõmedet. Aduena et mercenarius non comedet ex eo. Ois a ✠ ecclesia catholica non in conventiculis hereticorum.
a carnib⁹ eius fŏras: nec os illius ✠ catholica ecclesia.
cõfringetis. Ois cetus filiorum a ✠ non aliorum. b ✠ infidelis ⁊ pegrin⁹ a cultu xp̃ianox. c ✠ gentiliũ vel iudeorum.
israel faciet illo. Quod si qs pe/regrinorũ in vestrã voluerit trã/a ✠ cultũ religionis. b ✠ celeberrimũ trãsitum de mundo ad deum.
sire cõloniã: et facere phase dñi: a ✠ vt deponat veterẽ hoiem cum actibus suis. b ✠ fortis effi est ⁊ vir q̃ põt circũcidi superfluitate originalis ⁊ actualis corruptionis.
circũcidẽť prius omne masculi/a ✠ Nõ ante q̃. n. mãducat et bibit indigne iudiciũ sũ. m. ⁊. b. b ✠ sociat⁹ cõuiuijs celestiũ⁹.
num eius: ⁊ tunc ritẽ celebrabit: a ✠ nutrit⁹ in ecclesia. b ✠ nobilitate catholica. quia nulla pars immunditie cum mundicia que omnia mundat.
eritq; sicut indigena tre. Si quis autem circũcisus nõ fuerit: non

Ro.9.b

a Quib⁹ expletis eadẽ die egressus ẽ. li eadẽ die nõ referť ad ingressum egypti: ita q; eadem dies revolutis tũ annis ꝑdictis fuerit ingressus et exit⁹: sz referť ad egrediẽtes: qz oẽs sil egressi sunt eadẽ die: qõ fuit satis mirabile i tãta multitudine: et iõ tenendũ ẽ q; fuerit ex spẽali dei adiutorio qõ et factũ ẽ qz illi q̃ remansissent p⁹ alios fuissent in piculo. b Nox est ista obseruabilis dñi. i. deputata divino cultui qñ eduxit eos de tra egypti: vbi õs nõ qz de nocte exiuerint sz de die vt ꝑdictũ ẽ: sz qz i nocte illa ꝑparuerť se ad exeũdũ: vt pz ex ꝑdictis. c Dixitq; dñs ad moysen. Hic inꝑponunť aliq̃ dei ꝑcepta: et ꝑmo q̃tus ad pasce celebratione: secõdo q̃tũ ad ꝑmo genitox sctificationẽ. xij. ca. Circa primũ õs. d Hec ẽ religio phase. religio õra religãdo: qz p cultũ diuinũ boues religant deo: ꝑpter qõ cult⁹ festiuitatis paschalis vocať religio. repetiť aũt hic iste cultus paschalis vt magis mentibus filiox israel imprimereť: vt ⁊ aliqua adderentur q̃ nõ sunt supius expressa. e Omnis alienigena nõ comedet ex eo. vocať hic alienigena oẽs qui ẽ extra ritux iudeox siue sit gentilis siue iudeus baptiçatus. vt dicit Ra. Sa. sicut ad eucharistia null⁹ admittendus ẽ nisi catholic⁹. †24.q.1.c. qz ex sola.
f Aduena ⁊ merc. nõ come. ex eo. aduena õr q̃ ex aliena gẽte veniebat ad manendũ inter iudeos. Mercenarius dicit gentilis seruiens in domo iudei ꝑ mercede: et nec crederet q; ꝑpter talẽ cohabitationẽ cũ iudeis possent recipi ad esuz agni paschalis: ideo spẽaliter excluduntur: et hoc intelligitur q̃diu extra fidẽ et ritũ sunt iudeox. g Ois aũt ſu⁹ empticius circũcidẽť: et sic comedet. Hoc dupliciter intelligiť ab hebreis: vno mõ vt hoc referať ad dñm serui sic intelligẽdo q; hebreus habens seruũ gentilẽ empticiũ nõ possit comedere de agno paschali: donec seruus empticius fuerit circũcisus: qz cũ sit quedam res domini sui: ei imputari debet defectus circũcisionis. Alio modo vt referatur ad seruum: sic intelligendo q; quãq; sit res domini hebrei: tñ ex hoc non est admittendus ad comestionẽ agni paschalis donec fuerit circũcisus: et vtrũq; requirebatur. De scõo patet: qz nullus incircũcisus erat admittendus: sil⁹ de primo qz dñs non debebat admitti donec oẽ masculinũ ei⁹ esset circũcisum vt postea subdiť de transeunte ad coloniã iudeox. h In vna domo comedeť ⁊c. in memoriã hui⁹ q; qñ primo cõedeť agnuz paschalem filij israel erant in tanta sollicitudine ꝑpandi se ad exitũ q; nõ vacabat eis discurrere de domo i domũ: nec mittere encenia ad invicẽ. i Nec os illi⁹ cõfringetis. eadem rõne: qz nõ vacabat eis frangere ossa ad accipiẽdũ medullã. k Ois cet⁹ fi. ⁊c. ꝟ nõ õr collective: sz divisiue. i. q̃libet domus ꝑ se nisi quando domus ita parua est i personis q; vna domus non sufficit ad esum agni. quia tunc adiunguntur persone de alio domo.
l Quod si quis peregrinorum ⁊c. i. illox qui nõ sunt de lege et ritu vestro.
m In vestram voluerit transire coloniam: id est cultum et fidem.
n Circũcidetur prius om. ma. eius. non enim sufficit q; in persona sua solum circũcidatur ad hoc q; admittatur ad esum agni. sed omnes masculi ad eum pertinentes debent prius circũcidi: et hoc modo preceptum circũcisionis datum fuit abrae. vt habetur Gen. xvij. o Eritq; sicut indigena est ille qui natus est in terra illa: et per hoc intelligitur hic quicunq; est de populo israel.
p Si quis aũt cir. non fue. non ve. ex eo. Ista lex non est ad excludendum gẽtiles incircũcisos qui iam supra sunt exclusi: sed ad excludendum filios israel qui timore infirmitatis vel mortis non erant circũcisi. quia aliqui iudei nimis inordinate amãtes pueros suos dimittebant eos incircũcisos: timentes ne ex circũcisione mors vel infirmitas eis accideret: et isti non debebant accedere ad esum agni q̃uis in alijs essent iudei. Cetera patent.

†Nu.9.b Job.19.g

Moraliter. ft† In ꝟ capitulo ⁊ seqn/ ti agit de immolatione paschalis agni de q̄ ponunt q̄nq; tm intricate. ꝑ qđ ñ intēdo ordinē seq̄ lr̄e sz materie. Primū ē īmolate rei ꝯditio. scđm tpis determiatio. tertiū comedentiū dispositio. quartū comedendi mod⁹. quintū comestionis loc⁹. Circa ꝑmū đz q res īmolāda sit agn⁹ in q̄ notat xp̄i mansuetudo Iere. xj. Ego quasi agn⁹ māsuetus qui portat ad victimā. Et q sit sine macula. s. pctī. j. Pet. ij. Qui pctm̄ nō fecit nec inuent⁹ est dol⁹ in ore ei⁹. Et mascu lus p qđ designat pfectio hoīs xp̄i rōne sex⁹ pfecti. ipe enim ab instanti ꝯceptionis fuit hō pfect⁹ in scientijs et virtutib⁹. Annicul⁹. i. vn⁹ anni: ⁊ accipit iste ann⁹ ab octaua die natiui tatis. nam añ nō poterat offerri: et sic ptz q erat adhuc tenel/ lus. et p ꝟ significat in xp̄o pietatis teneritudo. † Juxta quem ritū tollet⁊ et edum. nam q̄n nō habebatur talis agnus poterat accipi hedus eiusdē tpis et conditiōis cū agno: et p ꝟ significabat in xp̄o similitudo carnis pctī Rom̄. viij. De⁹ filiū suū mittens in similitudinē carnis pctī. Circa scđm sciēdū q decima die ꝑmi mensis erat assumend⁹. p qđ significabat q in lege p decalogū intellecta xp̄s fuit p̄figurat⁹ ⁊ p̄nūciat⁹ vñ Ba. Sa. Hebr⁹ dic̄ sup Zachariā. Oēs ꝓphete locuti sūt de dieb⁹ messie. Et quartadecima die īmolād⁹: p qđ significa/ bat passio xp̄i cōplenda tpe euangelij q̄drupl⁹ p̄scpti. Ad ve sperā q̄ fm hebreos incipit ab hora septima. xp̄s autem circa horā nonā expirauit: vt hr̄ Mar. xv. et Lu. xxiij. Et ꝺ nocte comedend⁹ sic̄ đz ī textu. h† Et edēt carnes nocte illa as/ sas igni. p qđ significabat q xp̄s nō est ī eukaristie sacr̄o mō visibili: sed p fidem que est de nō apparentib⁹ credit ⁊ p cha/ ritatē fugit virt⁹ hui⁹ sacr̄i. Circa tertiū est sciēdū q come/ dentes debebāt eē circūcisi in figura q ad sacr̄m eukaristie nō admittunt nisi baptiçati. sicut circūcisio fuit figura baptis/ mi. Et accincti renib⁹. i. casti et mundi. Luc. xij. Sint lūbi vr̄i p̄cincti. Qꝺ exponens Greg. ꝺ. Lumbos em̄ p̄cingim⁹ cum carnis luxuriā p continentiā coartam⁹. Et calciati: ad signifi candū q sumentes eukaristie sacr̄m debent esse pati ad ābu/ landū in via mox. Et tenentes baculos in manib⁹. i. pfitētes se esse pegrinos in hoc mundo. ij. Cox. v. Dum sum⁹ ī ꝟ corpe pegrinamur a dño. Circa quartū sciendū q de agno pasca li nō debebat aliq̄d crudū comedi qz sacr̄m eukaristie nō de/ bent sumere dubitātes in fide. n† Nec coctū aq̄. i. sine de uotiōis feruore. † Sed assum tm̄ igni. nam in fide charita te formata ꝺz sumi. l† Cū lactucis aggrestibus. hebreus habet cū amaritudinib⁹. i. cū pctōx cōmissox dolorib⁹. Esaie xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos ī amaritudie anīe mee. o† Caput cū pedib⁹ et ītestinis vorabit⁊. p caput ꝺi/ tas: p pedes hūanitas: p intestina plenitudo gr̄e latēs intra significant. Est igitur sensus: Caput cū pedib⁹ ⁊c̄. i. diuinita/ tē cū hūanitate plena gr̄e in ꝟ sacro eē credendo p fidē incor/ porabitis. c† Et comedet⁊ festinanter. i. p virtutē hui⁹ sa/ cramenti festinabit⁊ ad patriā gadisi: ꝓpter qđ ꝺz viaticum. Heb. iij. Festinem⁹ ingredi in illā requiē. i† Et os eius nō ꝓfringet⁊. i. robur diuinitat⁊ p carnē assumptā debilitataz esse falso nō estimat⁊. nec corp⁹ xp̄i ī ꝟ sacro frangi vel dētib⁹ atteri qđ solis cōuenit spēb⁹. Circa quintū ꝺz b† In vna domo cōedet. p qđ significat q sacr̄m eukaristie sumen/ dū est in ecclesia q̄ est vna. Cañ. vj. Una est columba mea ⁊c̄. Licet em̄ plures agni fuerint ⁊ ī plurib⁹ domib⁹: tm̄ oēs agni vnū xp̄m figurabāt: et oēs dom⁹ vnā ecclesiā in q̄ sumendū ē eukaristie sacr̄m et nō incōuenticulis hereticox. † Nec de carnib⁹ ei⁹ efferet⁊ foras. i. spēb⁹ eukaristie non vtemini ad sortilegia seu q̄cūq; alia ad q̄ nō sunt ordinate. Supliminare et postes liniebant agni sanguine. Per duos postes intelli/ gunt veteris ac noui testamēti pres: ⁊ p supliminare ipe xp̄s supeminens vtrisq; patribus. Per dictam igitur linitionē si/ gnificabatur q pres veteris et noui testamenti erant christi sanguīe redimēdi et q xp̄s foret ī cruce suo sāguīe rubricat⁹.

Jn ca. xij. vbi ꝺz in postilla: Mensis iste. s. marti⁹ qui apud

Additio. j. Mensis (hebreos vocatur nisan ⁊c̄. q̄ apud heb. vocat nisan: ꝓprie loquen do nō est martius noster nec aprilis: nā cū ipi cōputāt mēses p lunationes raro contingit q ꝑma dies lune cōcurrat cū pri ma die martij: sed freq̄nter et vt in plurib⁹ venit in alijs dieb⁹ seq̄ntib⁹ ꝑmā diē martij: ex q̄ sequit q mēsis nisan concurrit freq̄nt et vt plurimū cū aꝑli fm aliquā ptem sui. vñ opīo do/ ctox catholicox dicentiū aprilē eē ꝑmū mensem apꝺ hebreos vera est fm sanū intellectū. s. vt freq̄nter et vt in plurib⁹ men sis aprilis ꝓcurrit cum ꝑmo mēse apꝺ hebreos fm aliquā ptē sui: et de ꝟ multū inq̄rere magis videt curiosū q̄ vtile: cū ad

expositionē

lr̄e ꝟ nō sit necessariū scire: sz qđ magis videtur hic cōsiderandū seu inquirēdū ē ꝟ qđ ꝺz: Mēsis iste erit vo/ bis ꝑncipiū mēsiū. videt. n. ꝺicere huic qđ ꝺz. j. Exo. xxiij. vbi de trib⁹ solēnitatib⁹ agni agit: ibi. n. hr̄ q solēnitas ⁊cia sez tabernaculox q̄ cōit ē ī mēse septēbr̄i ē ī exitu anni. dicit em̄ sic: Solēnitatē q̄z. supple custodies ī exitu ānī q̄n cōgre/ gauer⁊ oēs fruges tuas de agro: vñ qz cū ann⁹ ē circularis ipi⁹ exit⁹ hz attingere suū ꝑncipiū: sequit q ꝑncipiū ānī ē in mense septēbr̄i q̄n ꝯgregant fruges de agro: nō aūt in men/ se martio q̄ ē mēsis nouax frugū: ꝟ idē ptz. j. Exoꝺ. xxxiij. vbi de solēnitate tabernaculox dicit: Cū redcūte anni tpe cūcta cōdunt: exq̄ ptz q tpe q̄ cūcta cōdunt qꝺ est fere ī mē se septēbr̄i: tunc est redit⁹ ānī. s. ad suū ꝑncipiū. Ad cui⁹ de/ clarationē q̄rendā sunt tria attēdēda. ꝑmū. s. q lz inē hebre os sit desceptatio de mēse q̄ creat⁹ est mundus. an. s. est ille ī q̄ cōit ē eq̄noctiū vnale q̄ ē marti⁹ apꝺ nos. vel ille ī q̄ ē eq̄/ noctiū autūnale q̄ apꝺ nos est septēber nūcꝺ tm̄ legit in scri pturis sacris q hebrei aliq̄n cōputauerint a creatiōe mūdi: vt pz discurrēdo p totā bibliā: sed pot⁹ inuenit q ꝓputatio cōis añ legē erat sūpta ab etate hoīm de q̄x gestis ꝑncipaliť agit. ꝓstat. n. q diluuiū fuit vnū de maxīs euētib⁹ mūdi nar ratione dignis. et tm̄ cū ī scriptura fit mētio de initio ipi⁹ di/ luuij Gen. vij. nō ꝓputat eū a creatiōe mūdi qz nō dic̄: Jn ta li anno p⁹ creationē mūdi ꝓtigit diluuiū ⁊c̄. sz dicit: Jn ān̄o vite ipi⁹ noe et mense scđo: ꝓputādo a vita ipi⁹ noe: nō autē a mūdi creatione. Silr̄ ī alijs gestis q̄buscūq; vbi de tēpox cōmutatiōe agit nūcꝺ fit mentio de creatione mūdi. Cui⁹ rō videt eē: nā sz mundū fuisse creatū a deo habeam⁹ certitudi naliter p fidē ī sacra scptura contentā: p cui⁹ fidei ꝓtestatio ne septē dies ebdomade nō hēbāt noīa ꝑpa sic apꝺ gentes sz denoīabant ⁊ nūerabant a sabbato in q̄ būficiū creatio/ nis recolit: et ꝟ dicēdo ꝑma sabbati. scđa sabbati: non tm̄ ex tali fidei certitudīe hēm⁹ mundū fuisse creatū in tali mense vel in tali: ⁊ iō de ꝟ inueniunt ꝺiuerse opiones sine fidei ꝑiu dicio: vñ in ꝟ qꝺ ꝺz: Mēsis iste ē vobis ꝑncipiū: nō ē arguēdū q antea ppl⁹ isr̄l habuisset aliū mēsem. p ꝑmo cū nullū talē haberent sed ex ꝟ dat intelligi q mō ꝺabat eis ordo cō putādi menses annox. s. vt sumerent initiū ab illo mēse pāo Ynali ꝑpt būficiū redēptionis. scđo ne eq̄noce ꝑcedatur ī noīb⁹ mēsiū: attendendū ē qꝺ apꝺ hebreos antiqs menses noīabant fm ordinē nūeralē tm̄. s. ꝑmus mensis: scđs men sis ⁊c̄. sine aliq̄ noīe ꝑprio. ⁊ ꝟ durauit inter eos vsq; ad ca ptiuitatē babylonicā: vbi p cōuersationē cū chaldeis rece/ perūt noīa chaldaica mēsiū: fm quā cōputationē ꝑm⁹ men/ sis. s. nouax frugū ī q̄ pasca celebrat: qui etiā concurrit fm ptes cū martio et aprili: vt dictum est vocat nisan caldaice. Silr̄ mēsis septimus in q̄ festū tabernaculox celebratur qui etiā cōcurrit cū mense septēbr̄is et octobr̄is fm ptes vocat Tyseri: chaldaice: et ꝟ est manifeste vex qz in tota sacra scri/ ptura nō inueniunt ista noīa noua mensiū añ p̄dictā capti/ uitatē: sz p⁹. s. i libris Esdre: Hester: et Macha. vñ doctores antiqui hebreox dicunt q noīa mensiū ascenderūt cum eis de babylonia ad quā variationē noīationis mēsiū assignāt cām sat⁊ rōnabilē. Dicūt. n. q sic ob memoriā redēptiōis egy ptiace receperūt mēses ꝑncipiū et noīationē a mēse ī q̄ fuert redēpti: vt dictū ē et ita ī q̄libet noīatiōe cuiuscūq; mēsis im plicabat mēoria ipi⁹ redēptionis dicēdo ꝑm⁹: scđs ⁊c̄. pari rōne p⁹ redemptionē a babylonica captiuitate vt etiaz face/ rent mētionē de scđa redēptione acceperūt noīa chaldaica/ supaddita noīb⁹ nūeralib⁹ p̄dictis: vt ptz Hester. ij. vbi ꝺz: Jn mēse decio ipe ē mēsis Thebeth: et Hester. iij. ꝺz: Jn mē se duodecimo ipe ē mēsis Adar. Thebeth aūt et Adar sunt noīa chaldaica. vñ p istā ꝓputationē sic cōpositā īplicabat mēoria vtriusq; redēptionis. s. egyptiace ī ꝟ q fiebat cōpu/ tatio a ꝑmo mense in q̄ fuerat redēptio ꝑma ⁊ ꝑncipalis eis facta. Silr̄ īplicabat mēoria redēptionis babylonice inc̄ztū supaddebāt noīb⁹ mēsiū nūeralib⁹ p̄dictis noīa chaldaica q̄ de nouo recepant p ꝓuersationē cū chaldeis. q. ꝺ. Super flumina babylonis sedim⁹: et inde dñs nos līberauit. Et no/ tandū q alia noīa quozundā mensiū q̄ q̄nq; legunt ī scptu/ ris: vt cū ꝺz. iij. Reg. viij. de mense septimo qꝺ ē mēsis Etha/ nim: et sic de alijs paucis q̄ inueniunt nō fuerūt nomīa cōia apꝺ totū ppl̄m. vñ nec remanserunt inter eos tales noīatio/ nes sic̄ p̄dicte chaldaice et nūerales noīationes vt dictū est Tertia ꝛo ad ꝓpositū sciendū est q duo ꝑncipia annoz̄ di uersa apud hebreos eē ex sacra scptura cōprobant quorum vnū est ꝑncipiū mensis ꝑmi qui⁊erat mensis ꝑm⁹: vt in ꝟ ca. continet a quo ꝑncipio solēnitates cōputabant: qz ī mense

* tertio. s.

Ministerio de Cultura 2024

ꝛtio.ſ.a ꝑmo fiebat feſtū hebdomadaꝝ:et in menſe ſeptio feſtū tubaꝝ.Silr ab iſto ꝑncipio cōputabāt magna facta q̄ ꝓringebant vt edificatio tēpli p ſalomonē:de q̄.iij.Reg.vj. dr:Factū igit eſt.cccclxxx.āno egreſſionis filioꝝ iſrl de tra egypti ꝛc.Edificauit ſalomon domū dñi.Scdm ℞o ꝑncipiū eſt in menſe ſeptimo qñ redeunte anni tpe cuncta condunt ꝓut dr.j.Exo.xxxiiij.ab iſto.n.ꝑncipio cōputabant anni q̄ ꝓtinebant ad ſabbatū terre:de quib⁹ Leui.xxv.Sex annis ſeres agrū tuū ꝛc.ſeptio aūt anno ſabbatū erit terre requie tionis dñi.a q̄.ſ.ꝑncipio etiā cōputabāt ann⁹ iubileus q̄ p⁹ ſeptē hebdomadas annoꝝ celebrabāt.vñ ibidē dr: Nume/rabis q̄z tibi octo ebdomadas annoꝝ ꝛc.et ſequit: Sancti ficabiſq̄ annū q̄ñq̄geſimū et vocabis remiſſionē cūct⁹ habi tatorib⁹ ẽre:et ip̄e.n.eſt iubileus.Or aūt hec cōputatio iubi lei b̄at ꝑncipiū nō in menſe ꝑmo:ſz ī mēſe ſeptio.ibidē oſtē/dit cū dr:Clāgens buccina i mēſe ſeptio et decia die mēſis in die ꝓpitiationis ꝛc.Rō aūt ꝙre hec ꝓputatio ſabbatoꝝ terre nō ſumebat ꝑncipiū a ꝑmo mēſe aſſignāt a doctoribus hebꝛeoꝝ talis:Nā i ſeptimo āno cuiuslibet hebdomade nō licebat ſerere agros neq̄ colligere niſi ea q̄ ſpōte naſcebant et ip̄a erāt cōia oīb⁹ boīb⁹ pecoꝛib⁹ et iumētis et hmōi:vt in ca.ꝑdicto Leui.hr:vñ ſi talis cōputatio inciꝑet a menſe ꝑi/mo illa q̄ in eodē menſe naſcerent ſeminata in ꝑcedēti āno nō colligerent a ſuo dño tanq̄ ꝓpria ſz eēnt cōia. Silr ī au/tūno et hyeme ſequentib⁹ eiuſdē anni nō licebat ſemīare ali/quid cū eſſet ī anno ſabbati:et ſic duo fruct⁹ eſſent ip̄editi in q̄libet hebdomada annoꝝ qđ valde difficulter poſſet ſuppoꝛ tari:ſz cū initiū hmōi ꝙputationis ſumebat in mēſe ſeptimo fruct⁹ huius anni tñ erat ſub ſabbato:qđ erat magis tolera bile. Jn eo.ca.xij.vbi dr in poſtilla:Ex iſta lra ꝛ ea q̄ ſeq̄t ī.Juꝛ quē ritū tolletis ꝛ bedū:ꝛ fuabit⁹ cū vſq̄ ad decimā

Additio.ij. Hec īmolatio paſca (quartā diē ꝛc. lis ſm hebꝛeos doctoꝛes ꝑcipuos de agno debebat fieri:nō aūt de hedo:qđ ꝙgruit tā cā lrali. huius ſacrificij q̄z etiā figurali ꝑmū ptz.nā ſm Ra. Mo.ge rundeſi.et alios ꝑcipiebat agn⁹ occidi in ꝑmo mēſe:quia ſi/gnū arietis eſt tunc ī potiſſimo ſuo ſtatu:et tunc ſol eſt cōit ī eodē ſigno.et q̄ egyptij arietē venerabant in hoc deus vo/lebat oſtēdere q̄ nō ſolū egyptios ſed etiā deos eoꝝ iudica/bat.vñ ī.eo.ca.Et in cūct⁹ dijs egypti faciā iudicia:q̄ q̄dem rō nō haberet locū in hedo. hed⁹.n.hz ſignū ꝓpriū nō ī arie te:ſz ī capꝛono:qđ ẽ decimū ſignū in q̄ ſol eſt cōit in decimo menſe cōputādo a ꝑmo.Scdm pz.ſ.ſm rōnē figuralē:Nam xp̄s in ſua paſſione p agnū ſignificat nō p hedū tā apđ pro/phetas:vt Eſa.liij.Tanq̄ agn⁹ coꝛā tōdente ꝛc.q̄z apđ plus q̄z ꝓbam.ſ.Jobem baptiſtā qui xp̄m oñdens et ſuā paſſio/nē ꝑnoſticās dixit:Ecce agn⁹ dei ecce qui tollit pcta mundi Joh.j.Chriſt⁹ etiā de extremo iudicio loquens vbi iuſti ſe/parabunt ab iniuſtis:p agnos iuſtos:p hedos iniuſtos ſignī ficauit:Matth.xxv.Valde igit inconſonū eēt rōne figurali hui⁹ ſacrificij q̄ hed⁹ īmolaret.Or aūt in trālatione nr̄a ba beat:Juꝛ quē ritū tollet⁹ hedū:nō conſonat hebꝛaice ℞itati ℞itas.n.hebꝛaica hz:De arietib⁹ et capꝛis accipietis eū:ꝑ/ut poſtillatoꝛ dicit:et eſt ſenſus q̄ agn⁹ ille īmolād⁹ accipien dus erat de aliq̄ grege in q̄ eſſent arietes et capꝛe ꝓut cōiter ſolent aſſociari qđ cōgruebat rei figurate.ille.n.ver⁹ agnus q̄ mūdi pcta abſtulit a iuſtis q̄ p agnos:et a pctoꝛib⁹ qui per hedos denotant deſcēdit:ꝓut doctoꝛes tradunt Matth.j. et Lu.iij.vbi de genealogia xp̄i agit:vñ et glo. ſuper illud Juxta

Additio.iij. Jſte mod⁹ declarandi hui⁹ qđ dicit Cultu ſempiterno.quē ponit poſtil/latoꝛ:Aug⁹.ponit ſub diſiunctionē ꝓut ponit ī glo. vbi ſic Aut q̄ ſic appellauit eternū q̄ nō ſponte audeat ꝑmittere aut nō ſigna reꝝ ſz res q̄ ſignificant:hec in glo. Videndum eſt q̄ ſm ꝑmū modū itelligendi qui planior ẽ quō pōt ſalua/ri q̄ b̄ ꝑceptū de paſce celebꝛatione nō obliget ſempiternalit ꝓut lra ſonat.Ad qđ ſciendū q̄ in hebꝛaica lra vbi nos ha/bem⁹:ſempiterno.ponit hec dictio halā qđ idem ſignificat ꝓprie qđ apud nos hec dictio ſeculū. vñ ſenſus ꝓpri⁹ hui⁹ lre ī hebꝛaico eſt:Celebꝛabitis hanc diē ſolēnē in generatio/nib⁹ vr̄is in ſeculū.Seculū aūt apđ hebꝛeos ſic et apđ nos latinos ponit ꝑ quolibet ſpacio tpis determināt⁹ alicui⁹ vi te durationē:vt.j.dr:Et erit ei ſu⁹ vſq̄ in ſeculū:vbi li ſecu lum : non ſignificat perpetuitatem ſeu eternitatem duratio/nis ſimplicit:ſz ſignificat totū ſpaciū vite illi⁹ ſerui qui p to tā vitā ſuā debebat ẽ ī ſeruitute.vñ ꝛ ī ſcripturis ſacris du ratio ꝑñt⁹ vite vocat ſeculū.et duratio future alit⁹ ſeculuꝝ p ſe:ꝛ ſic itelligit illū Jp̄s.Bñdict⁹ dñs a ſeculo et vſq̄ ī ſecu lū.Silr et in ſymbolo dicim⁹:Vitā vēturi ſeculi.Qua rōne antiqui hebꝛeoꝝ totum tempus durationis moſaice legis vnū ſeculū vocant:et tp̄s meſſie aliud ſeculū ꝓpter diſtīcti/onē eoꝝ q̄ ad vitam ſpūalem ꝓtinent in vtroq̄ ſeculo: vñ cū in ꝑceptis hmōi p̄ſertim cerimonialib⁹ obſeruandis addit Jn ſeculū:intelligi dz ꝑ toto ſpacio durationis legis moſai ce q̄ eſt vſq̄ ad aliud ſeculū.ſ.ſeculū xp̄i:et iſte ẽ mod⁹ rndē/di ꝓpri⁹ hebꝛeis cū de euacuatione cerimonialiū in quibus ſepe dr q̄ ſeruanda ſunt in ſeculū nō arguunt.ſ.q̄ itelligitur ꝑ ſpacio durationis legis moſaice: qđ ẽ q̄ddā ſeculū diſtin/ctū a ſeculo ꝙprehendente ſpaciū durationis legis moſaice qui quidē modus loq̄ndi de duplici ſeculo cōiter tenet etiaꝝ a talmudicis in varijs locis. Jn eo.ca.xij.vbi dr ī poſtilla Jte tollētes aīal:Jn hebꝛeo hr:Emitte accipite.

Additio.iiij. Jn hebꝛeo in b̄ loco nō dic: Acci/pite aīal ſz ẽ ibi q̄dā dictio q̄ q̄ñq̄ ſignificat ouem in ſingulari:q̄ñq̄ oues in plurali:et q̄ñq̄ ſi gnificat gregē.vñ Gen.xxvij.vbi dr:Vade ad gregē.ponit eadē dictio ſic hic:et eſt ſenſus q̄ moyſes monebat populuꝝ hr gregē ſeu greges ī q̄ ſolent eē arietes et capꝛe:vt inde ac ciperent agnū paſcalē q̄ accipiend⁹ erat de grege in q̄ eſſent arietes et capꝛe:vt dictū fuit.ſ.in eo.ca.additione.ij.

Jn eo.ca.xij.vbi dr ī poſtilla:Hec ẽ religio pha ſe ꝛc.

Additio.v. Dictio q̄ ponit in hebꝛeo in hoc loco vbi trālatio nr̄a hz:Hec religio. nō ſignificat ꝓprie religionē nec cultū:ſed cerimoniū vel legiti/mum vt ſatis notum eſt ſcientibus ꝓpꝛietatem huius lin/gue:quod magis poſſet appꝛopꝛiari ritui paſcalis feſtiuitat⁹ qui ꝑcipue fuit figuratiuus et ceſſauit veniente re figura/ta:ſicut et alia cerimonia et legalia. ✠ Locutus eſt

Glo.ordi.

a Sāctifica ꝛc. Quia occidi oīa primogenita egyptioꝝ in liberatione veſtra. ℣ Et erit

Ni. de lyra

a Ocu/ Ca.XIII
l tuſq̄ ẽ dñs.Hic ꝓnr exp̄mit mā/datū de ſctificatione pri mogenitoꝝ.ꝛ ꝑmo moy ſi iniūgit.ſcdo p moyſē pl'o dr. ibi: Et ait moy/ſes.Circa ꝑmū ꝙſiderā/dum q̄ ſctificatio ꝓprie accepta ẽ applicatio ali/cui⁹ ad diuia:ꝛ b mō tri bus Leui

ſ q; nō acceptoꝛ ꝓſonarū deus:nec eſt diſtinctio iudei et greci. a ſ qui receptus ẽ in eccleſie colonia.

veſcet ex eoꝝ.Eade lex erit indigenę ꝛ cōlono:q̄ pegrina tur apud vos. Fecerūt oēs filij iſrael ſicut pcepat dñs moyſi et aaron:et eadē die eduxit dñs filios iſrael de ter

ſ diuerſos ordines:ſexus:profeſſiones.

ra ęgypti per turmas ſuas. Ca.XIII

ſ decica.

a l Locutuſq̄ eſt dñs ad moyſen: dicens †Sanctifi a

a ſ opis boni principium. ſ corporis vel mentis dat ẽm deus velle et perficere pro bona voluntate.

ca mihi oē primogēitū quod aperit vůluā in filijs

a ſ deum videntibus. b ſ rationalibus et doctis. c ſ irrationalibus indoctis.
d ſ quia initium boni omnis a deo cuius miſericordia preuenit et ſequitur.

iſrāel:taz de hoīb⁹ q̄z de iūmētis†Mea ſunt enim omnia b

Nico. de lyra

b⁹ Leui fuit dño ſan ctificata.Alio modo accipit ſanctificatio magis large pro re/dēptione ei⁹ qđ ẽ do mino obligatū:ꝛ ſic accipit b: q̄ primo/genita debebāt redi mi p ꝑciū datū ſacer doti.cuius rō ſbdit: b Mea ſunt enim omnia.Ex hoc ẽm q̄ de⁹ pcuſſit primo ge nita egyptioꝝ ſaluās ꝑmogēita hebꝛeoꝝ ꝑmogēita hebꝛeoꝝ fuerī ſibi obligata. †Nu.8.c

A †Ex.34.c Lucl.2.b

a Et erit ꝗsi ꝛc̄. Augustꝰ. Quid ē qd ait cū de pasca p̄cipet. Erit tibi ī signū sup manū tuā. An intelligi volnit sup opa tua. i. qđ p̄ferre debeas opibꝰ tuis ptinet enim pasca ꝓpt̄ oc/cisionem ouis ad fidē xp̄i ꝛ sanguinez q̄ redēpti sumꝰ. Hec aūt fides operibus p̄ponenda ē: vt sit quodāmō sup manū contra illos qui ī operibus legē gloriant. Vñ apls sic fidem opibus anteponit: vt ex illa pēdeāt opa bona: ꝛ p̄cedant: nō ipa meritis operū bonorum retribuatur. Illa eīm ad gratiaz ptinet. Si aūt gr̄a: iam non ex opibꝰ. Alioquin gr̄a iaz non est gratia

B b Primogenitum aḡni ꝛc̄. Greg⁹. Aḡinꝰ immundiciam ouis innocentiam significat Aḡini ḡ p̄mogēitū oue mutare est īmunde vite p̄mordia innocētie simplicitate cōuertere: vt pꝰ ꝗ̄ petōr illa egit: q̄ vt īmunda dñs respuit: ea iā agēdo p̄ferat: q̄ si sacrificio imponat. Oēs eīm in petō nati sumus: ꝛ ex carnis delectatione cōcepti culpam originalē nobis contraxim⁹. Vñ etiam voluntate nr̄a peccatis īplicamur. Sz ꝛ qui pꝰ malicia carnis ad innocentiā cōuertit cordis: p̄mogenitū aḡini mutat oue malicia. s. p̄cioris vite. Qui

S eīm qual'

a Et erit ꝗsi ꝛc̄. Augustꝰ. Quid ē qd ait cū de pasca p̄cipet. Erit tibi ī signū sup manū tuā. An intelligi volnit sup opa tua. i. qđ p̄ferre debeas opibꝰ tuis ptinet enim pasca ꝓpt̄ oc/cisionem ouis ad fidē xp̄i ꝛ sanguinez q̄ redēpti sumꝰ. Hec aūt fides operibus p̄ponenda ē: vt sit quodāmō sup manū contra illos qui ī operibus legē gloriant. Vñ apls sic fidem opibus anteponit: vt ex illa pēdeāt opa bona: ꝛ p̄cedant: nō ipa meritis operū bonorum retribuatur. Illa eīm ad gratiaz ptinet. Si aūt gr̄a: iam non ex opibꝰ. Alioquin gr̄a iaz non est gratia

b Primogenitum aḡni ꝛc̄. Greg⁹. Aḡinꝰ immundiciam ouis innocentiam significat Aḡini ḡ p̄mogēitū oue mutare est īmunde vite p̄mordia innocētie simplicitate cōuertere: vt pꝰ ꝗ̄ petōr illa egit: q̄ vt īmunda dñs respuit: ea iā agēdo p̄ferat: q̄ si sacrificio imponat. Oēs eīm in petō nati sumus: ꝛ ex carnis delectatione cōcepti culpam originalē nobis contraxim⁹. Vñ etiam voluntate nr̄a peccatis ī plicamur. Sz ꝛ qui pꝰ malicia carnis ad innocentiā cōuertit cordis: p̄mogenitū aḡini mutat oue malicia. s. p̄cioris vite. Qui

S eīm qual'

a ſ memoriter tenere ꝗ̄ra fecit vobis dñs.

Et ait moyses ad pp̄lm: Mementote a

a ſ vnice. ſ q̄ vera lux mūdo effulsit. b ſ liberi. c ſ de tenebris huius mundi.

diēi huius in q̄ egressi estis de ęgypto b

a ſ de familia diaboli. b ſ diabolice. c ſ in filio qui ē vir tus ꝛ sapia patris. d ſ inuincibili.

et de domo seruitutis: qm̄ in manu fort c

a ſ Seruos. b ſ qui potest. c ſ horrendo.

ti eduxit vos dominus de loco isto vt d

a ſ in malitia ꝛ nequitia. b ſ sed ſ celi et verbum dei.

nō comedatis fermētatū pānē. Hodie d

ſ vt nouos cibos edatis.

egredimini mense nouaꝝ frugū. Cumq; e

ſ quā añ tenebant gentes vitiorum.

introduxerit te dñs in terrā chananęi ꝛ ethęi ꝛ ammorrei ꝛ euęi ꝛ iebusęi. quaz f

a ſ firmiter ꝓmisit ne quis dubitarer. ſ carne vel fide. b ſ pñtem ecclesiā vel futurā patriam.

iurauit pribus tuis vt daret tibi terrā

a ſ parvulorꝝ doctrina. b ſ dulcedine celica: vnde butyrū ꝛ mel comedet. c ſ Spūaliter q̄ nō ꝓdest extra celebrare nisi vera celebritas agatur in mente.

fluentē lacte ꝛ melle: celebrabitis hūc g

a ſ non alium. b ſ notabili mystico. c ſ toto tpe vite pñt

morē sacroꝝ mense isto. Septē diebus

a ſ sinceritatis ꝛ veritatis. b ſ finito laboze operandi. c ſ vera requies animarum.

vescēris ăçymis: ꝛ in die septio erit sole h

nitas dñi. Açyma comedetis septē die

a ſ Et si sit nō regnet peccatum in corpe mortali.

bus. Non apparebit apud te aliquid i

a ſ modicū fermētū totā massā corrūpit. b ſ termis ecclie

fermentatū: nec in cūctis finibus tuis.

ſ discipulo cuilibet minori.

Narrabisq; filio tuo in die illo dicens: k

ſ notabile insigne.

Hoc est qđ fecit mihi dñs q̄ egressus

a ſ fidei ꝓfessiōis. b ſ ope magi fortasse ſesus ē q̄ locutio

a sū de ęgypto: Et erit ꝗsi signū in manu l

a ſ Intētionis tue: q̄ si oculꝰ tuꝰ fuerit simplex totū cor/pus tuū lucidū erit. ſ Revela oculos meos ꝛ cōsiderabo mirabilia de lege tua. ſ cordis ne obliuiscaris.

tua: ꝛ q̄si monumētū añ ōculos tuos: et

a ſ meditationes legis. ſ Sed in lege dñi volūtas eius ꝛ in lege eius meditabit die ac nocte. b ſ cordis vel corpis.

vt lex dñi semp sit in ore tuo. In manu

eīm fortī eduxit te dominus de ęgypto.

a ſ diligenter. b ſ ꝓscriptū ne te excuses cui religio ꝓsci/pta est. ſ a deo.

Custodies hūiuscemodi cultuz statuto m

a ſ donec corruptibile hoc induet incorruptionē ꝛ puenias ad angelorū societatē. b ſ expōit quō sacrificet p̄iogēita.

tpe a diebus in dies. Cumq; introduxe n

a ſ quoꝝ meritis introduceris. b ſ gratis.

rit te dñs in terrā chananęi: sicut iura/

uit tibi ꝛ pātribus tuis: et dederit eam

a ſ ad hominem.

tibi: sepabis omne qđ aprit vuluā dño: o

ꝛ qđ primitiuum est in pecoribus tuis. p

a ſ virilis ꝛ pfecti opis. ſ nō feminini: quem diligit pha/rao ꝛ nutrit.

Quicquid habueris masculini sexus:

a ſ Non tibi. feminea enim et mollia depuranda sunt no/bis: non deo. ſ primordia immunde vite.

b consecrabis dño. Primogenitum q

a ſ innocentia sequentis vite. b ſ precio emendate vite. ſ id est si ita infirmus es vt ad veram innocentiam non possis peruenire confitere saltem et damna peccatum tuum.

aḡini mutabis oue: qđ si nō redēmeris

a Et ait moyses ad populū. Hic ꝓpr̄ moyses denū/ciat pp̄lo p̄dictū mandatū. p̄mittit tñ aliq̄ de solēni/tate paschali. scdo subdit de sanctificatione p̄mogeni/ti. ibi: Cūq; introduxerit. Circa p̄mū dr: b Me/mentote diei hnius. i. solēnitatꝭ paschalis in q̄ egressi estis. s. xv. die mēsis p̄mi. c Vt nō comedatꝭ fer. pānē. vij. diebus: vt p̄dictū ē: ꝛ dicit Ra. Sa. q̄ pre/ceptū nō obligat ad comedendū açyma nisi p̄ma die q̄n comedebaꝭ agnus: ꝛ sufficit in alijs diebꝰ absti/nere a fermento ꝛ fermentato. d Hodie egredi/mini mēse nouaꝝ frugū: qđ est tps valde aptum ad ambulandū: et dr: nouaꝝ frugū: q̄ in illo mēse fie/bat oblatio de p̄mitijs nouoꝝ fructuū. e Cūq; intro. te dñs in ter. chana. ꝛ enumeret hic q̄nq; gen tes tm̄: alie tñ subintelligunt noīe chananei: q̄ oēs habitatores terre ꝓmissionis vocabanꝭ chananei generaliter: ꝛ aliq̄ cū ꝑ haberent nomen spēale: vt ām̄orrei ꝛ iebusei ꝛ ceteri. f Quā iurauit patrib⁹ tuis. s. abrae ꝓ filys suis: vt dr̄ Gen. xxij. g Ce/lebrabitis hūc morē sacroꝝ. sacra hic dicunt obser/uantie paschales ad honorē diuinū. h Et ī die se/ptimo erit solēnitas dñi: q̄ dies septa erat eq̄ cele/bris sic et p̄ma: vt dictū est ca. p̄cedenti: et iō erat ce/lebrior alijs diebꝰ ītermedijs. i Nō apebit apꝰ te aliq̄d fermentatū. Jstud freq̄nt repetit ad ipsum/dū memorie eorum. k Narrabisq; filio tuo: ex q̄ ptz q̄ pres tenent filios suos erudire p se vel p ali/um de his q̄ sunt necessaria ad salutē. l Et erit q̄ si signū in manu tua ꝛc̄. Judei occasiōe hui⁹ scribūt ꝑ in cedula ꝛ ligant in manu sinistra: ꝛ sit in capite: sed pz q̄ illud qđ p̄cipit hic nō est nisi ad fortit ipsi/mendū mēorie: q̄n eīm quis vult alicui⁹ rei recordari ꝓ signo recordationis ligat in manu sua filū: vel ponit añ oculos aliquid in signū recordationis: ꝛ ꝑ mō loquit hic scīptura. m Custodies huius. cul. statu. ipe a diebꝰ in dies. i. ab anno in annū. Postq; dictū est de agno paschali q̄ntū ptinet ad p̄mū sensuz qui historie⁹ ē. hic aduertendū breuiter de eo inq̄ntū fuit figura xp̄i passi fm q̄ dicit Apls. j. Cor. v. Pa sca nr̄m īmolatꝰ ē xp̄s. Sanguis ꝛo agni linit⁹ sup ytrūq; postē ē mēoria passionis xp̄i: corde p fidem: ꝛ ore p cōfessionē fm q̄ dr̄ ad Rom. x. Corde credit ad iusticiā: ore aūt fit cōfessio ad salutē. Et insuperli minari: q̄ntū ad spem celestiū: ꝛ hic sanguis sic posi/tus liberat ab exterminatore: q̄ passio xp̄i predicto mō credita liberat a demonis ptāte. Comestio autē carniū agni: significat sumptionē eucharistie sacra/menti. Assatio in igne significat q̄ xp̄s passus ē ma xima charitate. Nec ad esum buiꝰ sacri dr̄ q̄s acce/dere cū cōscia mortalis peti qđ excludit charitatē. Panes açymi cū q̄b⁹ comedebaꝭ: significant purā cōuersationē fideliū fm illud. j. Cor. v. Itaq; epule mur nō in fermento malicie ꝛ nequitie: sz in açymis sinceritatꝭ ꝛ veritatꝭ. Succꝰ herbaꝝ agrestiū: signifi/cat pniam fideliū: q̄ necessaria est sumentib⁹ corpus xp̄i. Nec os frangebaꝭ: in signū q̄ crura xp̄i in cru/ce nō fuerunt fracta sicut exponit Johes euāgelista xix. Accinctio renū in comedentib⁹: significat casti/tatē: fm q̄ dicit Greg⁹. Lūbos p̄cingim⁹ cū carnis luxuriā p cōtinentiā coartam⁹. Baculi in manibus: significāt fidē crucis: q̄ dz esse nō tantū in ore sz etiā in ope: qđ p manꝰ significat. Calciamenta in pedi/bus q̄ sunt de pellibus mortuoꝝ animalium signifi/cant exempla sanctoꝝ patrū imitanda: qui in fide christi passi mortui sunt. Debebat aūt agnus in una domo comedi: per quod designatur vnitas ecclesie in qua debet eukaristia assumi ꝛ non in conuenticu lis hereticoꝝ. n Cūq; introduxerit ꝛc̄. Hic expli cat moyses mandatū de sanctificatiōe p̄mogenitoꝝ. o Separabis omne quod aperit vul. do. idest. qđ p̄mo nascitur separabis ab alijs tanq̄ domino ob ligatum ad īmolandum sibi. p Et quod primiti num est in peco. tuis. hoc additur ad restringendu illud quod erat generaliter dictū de p̄mogenitis: q̄ nō ē intelligendū nisi de aialib⁹ mūdis: et q̄ sūt ma/sculini sex⁹. iō subdit: Quicqd habueris masculini sex⁹ ꝛc̄. q Primogenitū asini mutabis oue. De p/mogenitis aialiū īmundoꝝ q̄ lz īmolari nō possent

tū erant

enim q̄lis p̄ius fuit desinit esse: ⁊ apprehensa carnis mūdicia innocentiā custodit: in oblationem di p̄mogenitū agni oue mutauit a Et quasi appensum. Hoc male intelligentes iudei pictacia vt̄ phylacteria capitib⁹ circūligabāt in q̄bus .x. hba scripta aīa oculos habebant. b Igit̄ cū emisisset ⁊c. Moraliter. Greg. Moral. Sepe cōuersi in ipo aditu sue cōuersionis trāquillitatē carnis: dona ꝓphetie: p̄dicamenta doctrine: signo⁊ miracula vel gr̄am curationu⁊ accipiunt. Postea duris tentationu⁊ ꝓbationibus fatigant a quibus liberos se esse credebant: quia si in principio tentationum amaritudo pulsaret: facile ad vitia redirent: a quibus nō longe recessert De egypto ergo exeuntibus e vicino bella subtrahūt: q⁊ relinq̄ntibus seculū q̄dam p̄ius tranq̄llitas ostendit ne in ipa teneritudine ⁊ inchoatione turbati: ad hoc q̄ reliquerant redeant. Pri⁹ ergo suauitatē securitatis sentiunt p̄ius pacis quiete nutriunt. P⁹ cognitā vero dulcedinē tāto tolerabilius tentationū certamina sustinent: quanto in deo alti⁹ cognouerunt que ament.

c Nō eos duxit ⁊c. Aug⁹. Hic oñdit oīa fieri debere que cōsilio recte fieri p̄nt ad euitanda ea que aduersa sunt: etiā cū deus aptissime adiuto⁊ est. d Et armati ascenderūt ⁊c. Hiero. Aq̄la q̄ nō cōtētiosus vtpotāt: s⁊ studiosus verbū ī verbū ꝓtatur ad verbū. Vbi Lxx. posuerunt: quinta aūt generatione ascēderūt filij israel ō terra egypti: trāstulit: Et armati ascēderunt filij israel de t̄ra egypti licet ꝓ eo q⁊ nos armati dixim⁹: fm greci ꝓmonis ambiguitatem instructi vel muniti ꝓpter supellectilē q̄ egyptios expoliauerunt possit intelligi. Sed vbi. Lxx. q̄nta generatione posuerunt qui hebreo⁊ libros diligent inspexerūt nō quinta: sed quinq⁊ scriptū asserunt: vt sit sensus: q̄nq⁊ aūt ascenderunt filij israel de terra egypti. q⁊ q⁊ minus videbat ītelligi aduicta generatio est. Aquila vero ⁊ ī ceteris ⁊ ī ꝑcipue loco ꝓpe trāstulisse dr: sic synagoga⁊ consonāt vniuersa subsellia. Aug⁹. Quinta aūt ꝓgenie .a.f.i.d.⁊c. Utq⁊ ꝓgeniē in centū annis vult cōputare: et iō q̄nta ꝓgenie: quia post q̄dringētos. xxx. ānos egressus: an ꝑ hoīm generatiōes hoc poti⁹ intelligendū est: ab ipo Jacob q̄ intrauit in egyptū vsq⁊ ad moysen: qui cū populo egressus ē Jacob em̄ p̄mus. Secōs leui. Tertius caath. Quart⁹ amrā. Quintus moyses inuenit. Mas aūt dic̄ ꝓgenies latin⁹ interpres. q̄s geneseas vocāt greci: q̄ in euāgelio generationes appellant: et numerantur ꝑ successiones hominū nō ꝑ numer⁊ annor⁊. Alij aūt non a iacob ꝑ leui vsq⁊ ad moysen: s⁊ ꝑ tribū inde numerant q̄ regalis fuit: ita vt a phares filio iude qui

† 13.q.1.e hebron. ✠ cum iuda

a interficies. Omne aūt primogenitū bouis de filijs tuis p̄cio

a ✠ Secōm illud: interroga patres tuos ⁊ dicent tibi ⁊c. Et spūaliū et carnaliū patrū est legem scire ⁊ fidem docere.

redimes. Cūq⁊ interrogauerit

a ✠ In futuro consueta locutio.

te tu⁹ fili⁹ crās. dicēs: Quid ē hoc: Respōdebis ei: In māu forti eduxit nos dñs de terra egypti: de domo seruitutis. Nā cū induratus esset pharao et

✠ sponte vel a dño.

nollet nos dimittere: occidit dñs oīe primogenitū i terra

✠ qui docens putat.

egypti: a primogenito hominis vsq⁊

✠ vt supra. a ✠ stultorum.

ad primogenitū iumentorum

a ✠ memor beneficij

✠ vel imolabo. ✠ primordia boni operis ⁊ cogitationis.

Idcirco imōlo dño omne q̄d b aperit vuluā masculini sexus: ⁊

a ✠ operū vel cogitationum.

omnia primogenita filiō⁊ me

a ✠ corrigendo in melio⁹ mutādo. b ✠ vel eōrum

Memoria beneficij. ✠ Operatione.

a si signū in manu tua: et quasi

✠ Memoriam eternam.

appēsū: q̄d ob recordationem

✠ cordis quibus videntur miracula legis.

inter oculos tuos: eo q⁊ in manu forti eduxerit vos dñs de b egypto. Igitur cum emisisset c

a ✠ adhuc rudes ichoantes. b ✠ ad terram promissionis.

c pharao populu⁊: non ē⁊ os dū- d xit dñs per viam terrę philistiim quę vicina est: reputans

✠ egressum de egypto.

ne forte peniteret eum si vidis- e f

✠ vitiorum demonum.

set aduersum se bella cōsurge-

a ✠ Seculum q̄ adhuc vicinū et ꝓpe.

re: ⁊ reuerterentur in egyptū⁊ g

a ✠ quasi suauitate securitatis foues.

sed circūdūxit per viam deser- h

a ✠ Baptismi sanguine xp̄i consecratum cui vicina est via deserti qui est xp̄s.

ti: quę est iūxta mare rubrum i

a ✠ virtutibus. b ✠ de valle egypti.

Et armati ascēderunt filij is- k

rael ō terra egypti † Tulit quo l

a ✠ de quibus dicit iesus filius sirach q⁊ post mortem prophetauerunt quia scilicet ioseph. quod post mortē suā futur⁊ erat filijs israel prophetauit.

q⁊ moyses ossa ioseph secum: eo q⁊ adiurasset filios israel di m cens † Visitabit vos deus: efferte ossa mea hinc vobiscum.

tamen erant deo obligata. inē q̄ etiā continet C ꝓmogenitū asini. de q̄ dr Num. xviij. q⁊ debēt redimi. v. siclis argenti. gr̄e h⁊ g⁊ ꝑ ceteris dicitur hic redimi oue īmolāda loco ipius. Ad h⁊ rūdet Ra. Sa. q⁊ asini fuerūt in magno adiutorio filijs israel exeuntibus de egypto portā do mulieres ⁊ puulos et alia onera: et iō q̄tū ad aliq̄d ꝓmogenitū asini fuit positū cū aialibus mūdis nō q⁊ īmolaret dño: s⁊ q⁊ loco ipi⁹ offerret ouis īmolanda. a Oīne aūt ꝓmogenitū ho. de fi. tuis p̄cio redimes. s. q̄nq⁊ siclis: vt hr̄ Nume. iij. sed q̄n numerabāt ꝓlis quilibet dabat dimidiū siclū: vt hr̄. j. xxx. ca. sequit. b Idcirco īmo. do. oē q̄d aprit vulua. s. exus. Ex quo videt vex q̄d p̄dictū ē. s. q⁊ sanctificatio ꝓmogenitor⁊ aialiū intelligit tm̄ de aialibus mundis q̄ sunt īmolatricia. h⁊ tm̄ est intelligendū si accipiat sanctificatio ꝓprie: q̄ est applicatio alicuius rei ad cultū diuinū. si aūt accipiat large ꝓut se extendit ad sustētatōs mīstror⁊ cult⁹ diuini: sic decime vel hmōi. sic etiam ꝓmogenita aialiū immundorū sanctificabant dño inquātū redimebantur: vt hr̄ Nume. xviij. et p̄ciū erat sacerdotū: excepto primogenito canis qui nō redimebatur vt dr cōiter: sed interficiebat. c Igit̄ cum emisisset. Postq⁊ descriptus est egressus filiorū israel de egypto. hic q̄r describit eor⁊ ꝓgressus. Circa q̄d ꝓmo oñditur mod⁹ ꝓcedendi. sc̄o remotio impedimenti. ca. xiij. tertio cōtinuatio itineris incepti. xv. ca. ibi: Tulit aūt moyses. Modus aūt ꝓcedēdi describit q̄tū ad tria: ꝓmo q̄tū ad viā: cū dr: d Nō eos dux. dñs p viā terre phili. q̄ vicina est. s. terre egypti: et iō facilis ad reuertendū: cui⁹ causa subdit: e Ne forte peniteret eū. i. populū. f Si vidisset ad se bella consurgere: a philisteis qui erant multi ⁊ fortes bellatores: vñ Josue et filij israel nō potuerunt eos debellare. g Et reuerterent in egyptū. timore ducti ⁊ ꝓpter facilitatē reuertēdi. h Sz circūduxit ꝑ viā deserti: q̄ longa est ⁊ difficilis ad reuertendū: et tñ nihilominus filij israel territi verbis exploratoꝛ dixerunt: Cōstituam⁹ nobis ducem et reuertamur in egyptū: vt hr̄ Nume. xiij. et multo fortius h⁊ fecissent territi a philisteis: sed cōtra h⁊ videt: q⁊ dñs poterat eos solo nutu defendere ⁊ philisteos delere: sicut factū est de egyptijs. dicendū q⁊ philistei nondū demeruerant ita puniri sic egyptij nec de terra sua expelli sic chananei. et iō noluit dñs q⁊ irēt ꝑ viā terre philistiim: quia sic habuissent bellū contra eos ꝓmo: quos dñs delere nolebat adhuc. i Juxta mare rubrū. nō q⁊ aq̄ sint rubee de natura sua: sed q⁊ terra in ripa est rubea ⁊ cōmiscet aq̄: ⁊ sic videtur aq̄ rubea maxime ꝓpe lit⁹. Dr autē in hebreo: Mare suph. i. iūceū vel cānosum: quia abundabāt in litore maris iunci vel cāne. Secundo describit mod⁹ ꝓcedendi q̄tū ad filios israel: cū dr: k Et arma. ascen. Sed quare vñ habuerūt arma: q⁊ cū essent opressi ꝓtute ne multiplicarent et rebellarēt egyptijs vt. s. dictū ē. j. ca. nō est verisimile q⁊ egyptij ꝑmitterent eos arma hr̄e. Dicendū q⁊ habuerunt ꝑ accomodationē ab egyptijs. sicut enim ꝓmpte et liberaliter accomodauerūt eis vasa aurea et argentea: ita accomodauerūt etiā † arma ad defendendū p̄ciosa que eis accomo- Jos. 24. g dauerant a ꝑdonibus si occurrerent. Tertio describit modus ꝓcedendi q̄tū ad id q̄d specialiter portabant: cum dr. l Tulit quoq⁊ mo. ossa ioseph. q̄ in egypto remanserāt ex causis supradictis Gen. vl. m Eo q⁊ adiurasset filij. is. licet. n. moyses ⁊ alij sibi contemporanei adhuc nōdū essent nati: tñ in iuramē † to patrū suor⁊ fuerunt obligati. Dicūt aūt hic Gen. 50. b aliq̄ q⁊ Nilus plus solito inundauerat: et sic

Ecce iuda pre suo igress⁹ ē i egyptū vsq; ad salmō q̄ i tpa tribu iuda dux i terrā ꝓmissionis itrauit: sint q̄nq; generationes: phares.n.genuit esrō. Esrō aūt genuit arā. Arā genuit aminadab. Aminadab āt genuit naason. Naason genuit salmō. a Dñs aūt. Orige. Cū a te tertie diei mysterium fuerit receptū incipiet te deducere de⁹ t viaz salutis oñdere. Grego. In igne terror. In nube visionis lene blādimentū. Dies vita iusti. Nox pctōris. Ad Ephē.5.b Fuist' aliq̄ tenebre: nūc aūt lux i domino. In die p nubē colūna monstrata ē: t in nocte p ignē: q; oipotēs de⁹ t blād⁹ iustis t terribilis appebit impijs. Nos ad iudiciū veniēs: p lenitatis māsuetudinē mulcet: illos per iusticie districtionē terret. Alter columna nubis i heremo ppl'm ꝓibat t splē dore ignis nō in die iz in morte radiabat: q; xp̄s cōuersationis sue exēplo ducatū seq̄ntib⁹ ꝓstās de iusticia sua cōfidentib⁹ nulla luce claruit. pctōr vero tenebras agnoscentib⁹ igne sui amoris insulsit. Xp̄s nubes t columna: q; rect⁹ et firmus t fulciēs ifirmitatē nr̄am: q; nocte lucens per diē nō Job.9.g lucēs: vt q̄ nō videt videāt: et qui vident ceci fiant. xp̄i q̄z sacrm tāq̄ i die manifestū est in carne velut in nube: In iudicio vero tanq̄ in terrore nocturno: q; tūc erit magna tribulatio: tāq̄ ignis lucebit iustis t ardebit iniustis.

Profectiq; de sochoth: castrame a
a ℣ Signa eis. b ℣ in cōfinio egypti t deserti vbi solitudo p⁹ finitā egyptū incipit.
tati sunt in ēthan extrēmis fini/
℣ deus et precor.
b⁹ solitudis † Dñs aūt p̄cedebat b
a ℣ celestis patrie. b ℣ vitā iustor. c ℣ lenis blandimenti.
eos ad oñdēdā ꝓiā p diē i cōlū/ c
a ℣ vitā pctōr. b ℣ q; terribilis iniustis.
na nubis: t p nocte i colūnā ignis d
vt dux esset itineris vtroq; tpe.
a ℣ tradūt hebrei q; p quadraginta āos colūna nubis in die ꝓtecti sunt: ne caloꝛe solis vꝛerentur b ℣ obscuritas veteris testamenti.
† Nūq; defuit cōlūna nubis per
℣ lux euangelij.
diē: neq; colūna ignis p noctem
coram populo.

Phiairoth Ca.XIII

Moraliter. a† Preter illa q̄ dicta sūt. xij. ca. de agno paschali adhuc tria ponunt. s. ꝓmogenitor⁹ isrl sctificatio et ossiū ioseph asportatio t p colūnā ignis et nubis ppli deductio. Per primum intelligit' ꝓpollens sanctitas q̄ dz esse in clericis secularib⁹ et religiosis ad dei cultū deputat': Hiero. ad Nepocianū Cleric⁹ q̄ seruit ecclesie ꝓmo vocabulū suū interꝓtat et nitat' esse q̄ dz. Cleros em grece sors latine dz. Igitur clerici dicunt' eo q; sunt de sorte dñi: et q; dñs ipe est sors vl'hereditas clericor⁹. Tales igit' se exhibere debēt vt et ipi possideant dñm et a dño possideant'. Per secūdū oñdit' quāta diligentia dz adhiberi in obseruatione iuramenti. nam moyses erat supra modū occupat⁹ in eductione tāti populi: et nō omisit asportare ossa ioseph eo q; populū israel de b adiurauerat: Heñ. vl. Per tertiū. s. colūnā populum deducentē itelligit' xp̄s q̄ p exēpla patiētie in hūanitate sua oñsa fidelib⁹ ad terrā viuentiū ꝓficiscentibus refrigerat estū tribulationis t sue deitatis luce depellit tenebras noctis ignorantie atq; culpe.

In ca. xiij. vbi dz in postilla: Circa primū cōsiderandū q; sanctificatio ꝓprie accepta.

Additio.j. Sanctificatio neq; ꝓprie neq; large videt accipi p redemptione alicui⁹ sanctificati seu deo obligati: put videt velle postil. imo redēptio excludit sctitatē a re sctificata q̄ p̄cio redimit' per qd̄ res deo als sanctificata reddit' ꝓphana: vt ptz eo. ca. de redēptione ꝓmogenitor⁹ hois: et de mutatione primogeniti açini: i ouē t forte i b loco vitiū scꝓtoris inuenit in postilla: q; vbi dz: Alio mō accipit' sctificatio magis large p redēptiōe ei⁹ qd̄ ē dño obligatū debuisset dicere: q; alio mō accipit' sctificatio magis large ꝓ applicatiōe seu obligatiōe alicui⁹ ad diuia tali mō q; posset redimi p̄cio sic b.

In eo. ca. xiij. vbi dz i postil. Postq̄ dictū ē de agno paschali q̄tū ptinet ad ꝓmū sensū q̄ historic⁹ est ꝛc.

Additio.ij. Circa sensū spūalē hui⁹ precepti. s. d agno paschali multa notabilia traduntur a doctorib⁹ ꝓter illa q̄ hic i postilla traduntur: sed illa p magna pte traduntur i glo. cōi: nō hic ꝓtermittunt'. Anuz tn videt notādū q; int cetera ve.le. sacrificia b sacrificium videt p̄cipuū. Ad qd̄ sciendū q; put coiter doctores traduūt triplex ē rō sacrificior⁹ ve.le. q̄z vna ē ad detestationē idolatrie. scda ē vt ille ppls sm illi⁹ stat⁹ congruentiā in dei cultū ordinaret'. tertia ē vt mysteriū xp̄i figuraret: sic ꝛ cetera eor⁹ gesta: sm illud. j. Cor. x. Hec in figura ꝓtigebāt illis. sm aūt q̄libet ꝓdictor⁹ triū sacrificiū agni paschalis videt eē p̄cipuū. ꝓmū pz: nā i b sacrificio primo celebrato

maxime fiebat detestatio idolatrie cū israelitici adhuc i captiuitate egyptior⁹ existentes arietē quē egyptij colebant publice immolabant qd̄ erat maxime abominabile egyptijs. vñ. s. viij. ca. Abominationes em egyptior⁹. Immolabim⁹ deo nr̄o. Scōm ptz nā sm sctm Tho. j. scde. q. cij. ar. v. rñdendo ad. q. sic ꝓ circūcisi onē istituebat' popul⁹ ad colendū deū sine q̄ null⁹ admittebat' ad aliq̄d legaliū: sic p esum agni paschalis ꝓmo populus habuit vsū eor⁹ q̄ ad diuinū cultū ptinebant ad quē quidē esū null⁹ incircūcisus admittebat'. vt. s. xij. ca. Tertiū patz: naz sm sanctuz Tho. iij. q. q. lxxiij. ar. vl. in cor. q. in sacro eukaristie in q̄ xp̄s cōtinet' t mēoria passionis ei⁹ p̄cipue recolit' tria cōsiderare possum⁹. s. illud qd̄ ē sacrm tm̄. s. panis et vinū: et i b potissima figura fuit melchisedech oblatio q̄ obtulit panē et vinū. scōm illd̄ qd̄ est res et sacrm: cui⁹ figure fuerūt oia sacrificia ve.le. et p̄cipue festū expiationis qd̄ erat solēnissimū. tertiū ē effectus hui⁹ sacri cui⁹ p̄cipua figura fuit māna in q̄tū hēbat i se ois saporis suauitatē: vt hr̄ Sap. xvj. Sic t gra hui⁹ sacri q̄tū ad oia reficit mentē. agnus aūt paschalis q̄tū ad hec tria figurabat b sacrm: q̄tuz em ad primū: q; māducabat' cū panib⁹ azymis. vnde Exod. xij Edent carnes et azymos panes. q̄tū xo ad scōm: q; imolabat' ab oi multitudine filior⁹ israel. xiij. luna qd̄ fuit figura passiōis xp̄i in. xiiij. luna ꝓmi mensis celebrate q̄ ꝓpt innocentiā dicitur agn⁹. Qtū em ad effectū q; p sanguinē agni paschalis ꝓtecti sūt filij israel a deuastante angelo et educti de egyptiaca seruitute: et sic ponit' figura huius sacri p̄cipua agn⁹ paschalis q; sm oia eam repūtat: hec ille. Et notandū q; luna. xiiij. hic ꝓfigurat tam tps passionis xp̄i q̄ tps institutiōnis hui⁹ sacri. Iz in effectu fuerint ab inuicē q̄si p vnā diē naturalē distātia vt pleni⁹ dño cōcedēte tractabit' sup Matth. in q̄dā additiōe vbi agit' de cena dñi ꝛc.

Itē notandū q; b p̄ceptū sacrificij agni paschalis est ꝓmū precepti mosaice legis. s. in ordine p̄ceptor⁹ populo israelitico a deo p moysen iniunctor⁹. Similiter et ꝓmū sacrificiū a toto populo israelitico celebratū. vñ q; sm Phm in. x. Metaphys. Primū in q̄libet genere est mensura oim q̄ sub illo genere cadūt: iō illd̄ sacrificiū videt esse quasi q̄dā mensura aliorum specialit' sb rōne figuratiua: nam sicut ad album per accessum et recessum ceteri colores mensurātur: vt dicit Phs vbi. s. Sic cetera sacrificia per accessum et recessum ad istud quantum ad prefigurationem mysterij xp̄i mensurantur: vt pz ex iam dictis. Item notandum q; sicut istud sacrificiū fuit ꝓmū a populo in illo statu celebratū

et a deo acceptum

et a deo acceptum sic etiam fuit vltimum sacrificium in illo statu celebratum et deo acceptum. et hoc. s. per christum in cena: in qua quidem cena figuram et figuratum simul christ⁹ celebrabat dās terminū figuris ⁊ ꝛcipiēs vera mysteria: quod erat q̄d desideratissimū ad hūanā salutē: ⁊ iō Luc. xxij. dixit: Desiderio desi. b pa. mā. vo. Et notā dū q̄ qz ꝑmū ⁊ vltimuz in q̄libet re hz excellētiā singularē. ꝑncipiū. n. ē q̄si dimidiuz toti⁹ vt pz i ꝑmo Etb. vltimū aūt hz rōnē finis. ⁊ p ꝯns optimi: iō fm hāc ꝓsiderationē b sacrificiū inē cetera excellētiaz obtinet singularem.

Glo. ordi.

Nico. de lyra

La. XIIII

B a Phairoth q̄ est inter magdalū ⁊c. Origc. Videamus que via ꝯcipitur eligenda de othon inquit cōuer si iter facite inter epāleū et magdalū qō est contra beelsephon ⁊c. Epāleū ascēsio tortuosa. Magdalū turris: Beelsephon ascensio specule: vel habens speculā intꝛpretatur. Credebas forsitan q̄ oñderet deus planum iter ⁊ molle: sed ascensio ē et tortuosa. Nō em̄ ꝓcliue iter est quo tēditur ad virtutes sed ascenditur anguste
Dut. 7 b et difficiculter. Arta est enim et angusta via que ducit ad vitam. Est ergo iter q̄ ꝛeditur ascensio tortuosa: et ascensio specule vel habens speculam. Ascensio ad actus pertinet: Specula ad fidem. Ostē dit q̄ qz in actibus ⁊ in fide multa ē difficultas: multus labor: multe. n. tentationes nobis occurrunt: multa offendicula volentibus agere que dei sunt. Deinde i fide multa inuenies tortuosa: plurimas questiones: obiectiones hereticoꝝ: ꝓtradictiones infidelium: hoc q̄ iter agendū. est seq̄ntibus dñm. Sed ⁊ turris ē in hoc
Luc. 14. f itinere. de qua dr. Quis vestrum volēs turrim edificare nō ꝓ⁹ sedēs computat sumpt⁹ si hz vñ pficiat. Ista ē q̄ turris ex his ardua ⁊ excelsa ☧tutib⁹. Nō vidēs pharao dicit: Errāt isti: Apud pharaonem qui deuz sequit errare dr: quia iter sapīe tortuosum multas habens difficultates ⁊ amphract⁹. Si cōfitearis vnum patrē inuisibilē ⁊ vnū vnigenitū ei⁹ ihm xp̄m: ⁊ vnū spūsctū: tortuosum difficile ⁊ ꝛexecrabile videt b ifidelib⁹. Si dicis deū maiestat⁊ crucifixū filiū hoīs esse: q̄ de celo descendit: tortuosa vident hec et difficilia q̄ audit nisi cū fide audiat: dicit qz errāt isti. Sz tu fix⁹ esto i hac fide: sciens qz dr oñdit tibi hanc viā fidei. Qui ait tollētes de othō castra collocate iter epāleū ⁊ magdalū. b Fugisset ꝓbs Orige. Fugiēs egyptū venis ad ascēsionē opis ⁊ fidei: ⁊ ad edificiū turris: vēis ad mare: et occurrūt tibi fluct⁹ tētationū
1. Tim. 3. c Qui. n. volūt pie viuere i xp̄o pſecutiō nē patiūt⁊: qz tētatio vita nr̄a ē sup terrā. Sz si moysē. i. legē dr seq̄t⁊ egypti⁹ te ise ctatur. Sz vide q̄d fiet. Leuauit inquit angelus dñi q̄ ant̄cedebat castra israel et abijt post illos. Eleuauit et columna nubis a facie eozum: ⁊ stetit post illos ⁊ ītrauit inter castra egyptioꝝ et israelitarum: hec colūna nubis ꝓbs dei efficit murus egyptijs ꝓponit tenebras: nō trāsfert⁊ colūna ignis ad egyptios: vt videāt lucem fz nubis: vt in tenebris maneāt: qz dilexerūt tenebras: non lucem. Et tu q̄ si ab egyptijs recedas: si de ptāte demonum fugias: vide q̄ta tibi ꝓpant⁊ auxilia: dūmō i fide fort⁊ ꝓmaneas: nec egyptioꝝ eq̄tat⁹ ⁊ q̄drige pterreāt: nec reclames ꝙ dr legē. i. moysē dicēs tā q̄ nō eēnt sepulcra i egypto ita eduxisti nos ⁊c. c Forsitā nō ⁊c. Orig. Nec fatiscēt⁊ i tētatione animi ☧ba sūt: dūs ē q̄ sic tētatiōes excipit: vt nulla ei cogitatio ambiguitat⁊ obrepat.
Deu 14. d ☧ Petro etiā dicitur: Modice fidei q̄re dubitasti. Tētatiōis ⁊ fragilitat⁊ hec verba sūt. Alioq̄n falsum est. Melius

La. XIIII

1 Ocutusq̄ ē dñs ad moysē dicens: Loquere filijs isr̄l reuersi castrametentur e regione phairōth que est inter
a ſ os nobilium. ſ Loc⁹ in deserto
a magdalū et mare contra beelsephō: In cōspectu eius castra ponēt sup mare. Dicturusq̄ ē pharao super filijs israel coartati sūt
a ſ Josephus dicit q̄ ex vna parte mons inter aut gressibilis: ex altera mare coartabat.
in terra: conclusit eos desertum:
ſ vt supra.
et indurabo cor ei⁹: ac persequet
ſ glouiosus apparebo. ſ demerso.
vos ⁊ glorificabor in pharaone ⁊ in omni exercitu eius: scientq̄ egyptij: q̄z ego sum dñs. Fecerūt q̄ ita: Et nunciatum est regi egy
b ptioꝝq̄ fugisset populus. Immutatumq̄ est cor pharaonis ⁊ seruoꝝ eius sup populū: et dixerunt: Quid voluimus facere vt dimitteremus israel ne seruiret
ſ superbiam volubilis seculi.
nobis? Junxit ergo currū ⁊ oēm
a populuz suum assumpsit secum:
a ſ cōtra fidē ſerē trinitat⁊ pugnatur⁹ b ſ alias sexcentos. c ſ egregios militia.
Tulitq̄ trēcētos currus ēlectos
ſ maiores. ſ militie diaboli.
⁊ q̄cq̄d in egypto curruum fuit ⁊ duces totius exercitus. Indurauitq̄ dñs cor pharaonis regis
a ſ corpaliter vel spūaliter. ſ Qui volūt pie viuere in xp̄o pſecutionē patiunt⁊ vt retrahantur
b ſ Sanctos.
egypti: ⁊ pfectus est filios israel.
a ſ de egypto: b ſ insuperabili potentia.
At illi egressi erāt in manu excelsa. Cūq̄ pſequerent egyptij vesti
gia p̄cedentiū: reppererunt eos i
a ſ fidei. b ſ fluctus tentationum:
castris sup̄ mare. Dis equitat⁹ ⁊ currus pharaonis ⁊ vniuersus exercitus erāt in phairoth ꝓtra
ſ acrius tentando.
beelsephon. Cūq̄ appropinq̄sset pharao: Leuantes filij israel oculos viderūt egyptios post se: ⁊ timuerunt valde: clamaueruntq̄
ad dominū: et dixerunt ad moy
ſ verba desperātiū ⁊ infrēctiōe lassescentium.
c sen: Forsitan non erant sepulcra p
in egypto: ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine. Quid hoc

a Ocutus ē Cā. XIIII aūt dñs. Hic ꝓr̄ describit remotio impedimēti: vbi sic ꝓcedit: qz ꝓmo describit pharaonis insecutio. scōo pplī isr̄l trepidatio. ibi: Cūq̄ appropinq̄sset. tertio moysi assecuratio. ibi: Et ait moyses. q̄rto ppli saluatio. ibi: Tollēsq̄ se angel⁹. q̄nto egyptioꝝ submersio. ibi: Jāq̄ aduenerat vigilia. Circa ꝓmū dicitur:
b Reuersi castra. aliquantuluz reuersi sunt ☧sus egyptū de precepto dei: vt pharao ⁊ eius exercitus crederent eos errare in itinere: maxime qz posuerūt castra i loco valde ꝑiculoso eis: vt prima facie videbāt: vt sic pharao eos fortⁱ⁹ inseqūr⁊: ⁊ insequēs ipe cuz exercitu suo submergeret: vñ subditur:
c Dicturus ē. misere rat enī exploratores ad sciendū qualiter procederent: et sic omni die sciebat statum eoꝝ: ⁊ iō cum audiuit q̄ posuerant castra i illo loco dixit: d Coar. sūt i ter. Cui⁹ cām reddit Iosephus dicēs q̄ ex vna pte habebāt mare: ⁊ ex alio latere montē magnū ⁊ aspimum. et sic nō patebat eis fuga nisi ex illa pte p quā venturus erat pharao cū exercitu ꝙ eos. e Et vdu. coz. ei⁹. B exposituz ē. s. iiij. ca.
f Et glo. i pha. Gloria fm Tullīū ē lōge lateq̄ patens ꝓconiuz. Ex subuersione aūt pharaonis i mari rubro ☧tute diuina ꝓconium dei diffusum est longe: quia vsq̄ ad ista tpa et late: qz p orbem vniuersū vbi hr̄ noticia hui⁹ facti.
g Et nun. ē re. egy. ab exploratoribꝰ suis q̄ fugisset populus: qz cū viderūt exploratores q̄ vltra trīū diez viā ꝓcedebāt: q̄uerūt q̄ nō ibāt solū ad sacrificādū: sed ad totaliter recedēdū. b Immutatūq̄ ē cor pha. ⁊c. qz coegerāt eos exire: vt dictū ē. s. xij. ca. ⁊ mō volebāt eos cogere ad redēundū. i Jūxit q̄ cur. nō p se ipm sz p ministros. k Tulitq̄ tre. cur. Sz q̄rit⁊ vñ būerūt eqs cū iumēta eoꝝ mortua fuer̄t. vt. s dictū ē. ix. ca. Dicēdū q̄ illa mortalitas fuit tm̄ sup aīalia q̄ erant i cāpis: vt ibidē dictū fuit: eq̄ aūt
Jos. 14. a fortiores ⁊ ꝑciosiores in domib⁹ suabant⁊: multi etiā de pplo pharaonis fecer̄t ꝓfugere suos suos ⁊ aīalia i domos ad saluādū eos vt ibidē dr. l At illi. s. filij isr̄l
m Egressi e. i m. ex. i. i ptāte divina. vt pz ex ꝓdict⁊. n Cunq̄ p. Hic ꝓr̄ describit pplī isr̄l trepidatio: qz videbāt sup se venire valde magnā mlt̄itudinē ⁊ bñ armatā ⁊ doctā ad pliū: nec patebat eis fuga: vt pz ex ꝓdictis.
o Et dix. ad m. timore turbati.
p Forsitan. n. e. ⁊c. hoc dixer̄t ironice desperantes se posse euadere.

est enī i heremo mori q̄s egyptijs seruire. Qui enim i heremo moritʼ: b ipo q̄ sepatus est ab egyptijs.i. rectoribꝰ tenebrarū: ꝛ a ptāte sathane habuit aliquem ꝓfectum etiā si ad integrū nō potuit puenire. Melius est enī pfectā vitā querenti in itinere mori q̄s nec proficiscī. Aī eoꝝ videt falli opinio: q̄ dum arduū ꝛ periculosum iter virtutis exponunt: nec incipiendū iudicant. Melius est enī in itinere mori q̄s inter egyptios necari: et salsis atq̄ amaris fluctibus obrui.

a Egyptios.n.q̄s nc̄. Augꝰ. Sicut enī vidistis egyptios hodie nō apponetis amplius videre eos i eternum tempus. Quō aūt sūt accipiēda. hec ẋba cū viderint postea israelite egyptios: an q̄ isti q̄ tūc videbant: nō eos viteriꝰ viderūt: q̄ ꝛ illi mortui sunt q̄ sequebantʼ: et isti oēs quisq̄ die mortis sue. Posteri ẋo eoꝝ viderunt posteros illoꝝ. An nō eos videbitʼ sic hodie: intelligendū ē nō sic hodie psequentes ꝛ inimicos: vt nulla sit q̄stio: nec de eterno tpe qđ hic posuit q̄ ꝛ si videbūt se vtriq̄ tpe resurrectionis: non sic vt hodie. b Quid clamas ad me ꝛc. Gregꝰ. Voces apud aures dei nō faciūt ẋba nra: sz desideria. Eternam enī vitā si ore petimus nec corde desideramꝰ clamantes tacemꝰ. Si ẋo corde desideramus ore tacemꝰ tacentes clamamꝰ. Aī in heremo cū pplis vocibꝰ perstreperet: ꝛ moyses a strepitu ẋboꝝ taceret: silens audit ꝛ dr ei: Quid clamas ad me? In desiderio.n.clamor secretꝰ nō puenit ad aures humanas: diuinas replet. Orige. Nulla vox moysi audit: et dns dicit: Quid clamas ad me? Velim scire quō sctī clamant sine voce ad deū. Aplʼs dicit. Quia dedit deus spiritū filij sui in cordibus nris clamantē abba pr̄. Et addit ip̄e spūs interpellat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibus. Et iterꝝ. Qui aūt scrutat corda scit q̄d desideret spūs. Sic ḡ postulante spū sctō p silentiū clamor sctōrū audit. Jubet moyses ẋga pcutere mare: vt ingrediente pplo dei cedat: et aque q̄ timebant dextra leua q̄s murꝰ effecte: nō solū pniciem nesciāt: sed etiā munimē exhibeant: soliditatē recipit liquor: et solū marī aresci in puluerē. Bonitatē creatoris intellige: si voluntati eiꝰ obtēperes: si legē eiꝰ seq̄ris: elementa tibi ꝫ naturā fuire cōpellit. Audiui a maioribꝰ traditum q̄ singulis tribubus singule aquaꝝ diuisiones facte sunt. et ꝓpria vnicuiq̄ via. Jdeq̄ ondit ex eo qđ dicit

Ps.135 Qui diuisit mare rubꝝ in.d. Et alibi: Jbi beniamin minor i stupore: Principes iuda duces eoꝝ.p.ç.p.n. ppr̄ius vnicuiq̄ tribui enumerari videtur ingressus.
Jbi.67

Aplʼs baptismū in moyse consūmatū dicit in nube ꝛ in mari: vt et tu qui baptiçaris in xp̄o in aq̄ ꝛ in spū: scias te insectari egyptios: ꝛ ad seruitiū reuocare rectores.s.mūdi ꝛ spiritales neḡcias q̄dꝰ aī fuisti. Sed tu descendis in aquā: et euadis incolumis: ꝛ nouus ascēdis pctōꝝ sordibus ablutꝰ: patus ad cantandum nouū cāticū. Egyptij insequntes mergunt in abyssum ꝛ si rogare vident iesum: ne eos iterꝝ mergat i abyssū.

E Orige. Aliter si egyptū fugias.i. ignorantie tenebras: si sequaris moysen.i. dei legem. Occurrat autē mare.i. contradicentium fluctus: percute et tu obluctantes vndas virga moysi.i. verbo legis et vigilantia scripturarum: iter tibi disputando per aduersarios pande: et cedent vnde victori: mirantibusq̄ ꝛ stupore defixis: qui ante contradicebant: legitimis disputationum lineis rectum fidei iter secabis: et intantum doctrine verbo proficies: vt auditores tui quos in virga legis eruditi iam contra egyptios velut fluctus maris insurgant: nec solum impugnent: sed ꝛ superent et extinguant. Extinguit enim egyptium: qui non agit opera tenebrarum: qui non carnaliter: sed spiritualiter viuit: qui cogitationes sordidas vel corde expellit: vel omnino nō recipit: ſm illud: Assumētes scutum fidei: vt possitis omnia maligni ignita iacula extinguere: hoc ergo modo possumus etiaz egyptios hodie videre mortuos et ipsum pharaonem: si tanta fide viuamus: vt deus conterat sathanam sub pedibus nostris velociter per Jesum christum.

† De cōse. dis. 2. c. reuera in ſ. clausus. c Tollensq̄ se angelus domini ꝛc. Strabus. Angelus qui nuncius interpretatur significat doctores: qui nobis precepta vite annūciant: et cum nube: id est scientis scripturarum castra isral.i. ecclesiā p̄cedūt

Exo.14.a Rom.8.c Eph.6.c

ſ quia cum

facere voluisti: vteduceres nos
ſ poteſtate ſathane.
ex egypto? Nonne est iste ser- a
mo quem loquebamur ad te in
egypto dicentes: recede a nobis
vt seruiamus egyptijs? Multo
ſ tentationis ꝛ fragilitatʼ verba sunt: alioqn falsa sunt. Melꝰ ē.n. bonū incipe ꝛ si nō possis perficere q̄s a diabolo non recedere.
enim melꝰ erat seruire egyptijs
ſ nō pacientes ad terrā ꝓmissionis.
quam mori in solitudine. Et ait b
a ſ lex dei. b ſ q̄si nolite timere pusillus grex.
moyses ad populum: Nolite ti- c
a ſ in fide viriliter agite. ſ ocuꝝ corpis ꝛ mētis
mere: State ꝛ videte magnalia d e
a ſ in tpe gr̄e. ſ rectores tenebrarum.
dñi q̄ facturus est hodie. Egypti- f
a ſ quia princeps huius mūdi ejciet foras.
os enī q̄s nunc videtis: nequaq̄ g
ſ viuos.ſ.mortuos.n. postea viderunt.
vltra videbitis vsq̄ i sempiternū.
ſ qui potest solus. ſ cōtra aereas ptātes.
Dominus pugnabit ꝓ vobis: ꝛ h
ſ quiescetis.
vos tacebitis. Dixit q̄z dominꝰ i
ſ postulante spū inenarrabili gemitu.
ad moysē: Quid clamas ad me? b
Loqre filijs israel vt proficiscantur
a ſ verbū legis. ſ hec ē virga in q̄ fiebāt mirabilia q̄ dr moysi ꝛ aaron q̄ p illā opabantur.
Tu autē eleua virgā tuā: et ex
a ſ fluctus cōtradicentiū. b ſ legit imis dispu-
tationū lineis rectū iter fidei sequendo.
tende manū sup mare et diuide
illud: vt gradiant filij israel i me-
ſ vt supra.
dio mari per siccum. Ego aūt in
ſ Non tantum pharaonis.
durabo cor egyptioꝝ vt psequā- a
a ſ glorioſus apparebo. b ſ submerſo.
tur vos: et glorificabor in phara
ſ volubili
one: et in omni exercitu eius ꝛ in
glozia. ſ superbis. ſ scire coguntur.
curribus ꝛ equitibꝰ illi. Et sciēt k
a ſ Non alius. ſ non pharao.
egyptij q̄z ego sū dominus: cum
glorificatus fuero i pharaonē et
in curribus atq̄ in eq̄tibus eius.
a ſ doctores.
† Tollēsq̄ se angelus dñi qui p̄ce- l †
a ſ docēdo et verbo ꝛ exēplo. b ſ ecclesiā cōtra hostes munitā: vñ terribilis vt castroꝝ acies ordinata. c ſ se opponendo periculo.
cedebat castra isral̄ abijt post eos m
ſ Scia scripture q̄ ē sustēramērū ecclesie.
et cuz eo pariter columna nubis †
prioza dimittens: post tergū ste-
ſ persecutorum.
tit inter castra egyptioꝝ ꝛ castra
ſ Egyptijs.
israel. Et erat nubes tenebrosa ꝛ n †
a ſ hebreis. b ſ obscuritatem pūris vite dum videmus per speculum in enigmate.
illuminans noctē: ita vt ad se in- o
uicē toto noctis tempore accede
a ſ demōſtrādo.ſ.i aḡs effectū diuie potētie
re non valerent † Cunq̄ extendis

a Mōne iste ē fmo ꝛc. B.n. dixert sibi aliq̄ dr pplo: vt satʼ videtur ex ẋbis ꝓpositorū filioꝝ isral̄ dicētiū moysi ꝛ aarō. ſ. v. capi. Fetere feciſtis odorē nrm. videat dns ꝛ iudicet ꝛc.
b Et ait moy. Hic ꝓfr ponit moysi assecuratio: dicētʼ.
c Molite ti. q̄z aut̄ aliū si quod ē fortius adest nob. d State. secuti. e Et videte ma. dñi. tā ē facta ei magna ꝛ i audita. f Egyptios enī q̄s nūc videtʼ. ſ. q̄les nūc videtʼ. ſ. vivos. g Nequaq̄ vltra vide. sed bñ postea viderunt eos mortuos sup litꝰ maris. vt hr̄. j. eo. capi.
h Dns pug. ꝓ vo. et vos ta. ita q̄ nec pugnare nec etiā loq̄ necesse erit vobis.
i Dixitq̄ dns ad moy. qđ cla. ad me? Ex q̄ ptz q̄ iz moyses esset assecuratus de dei adiutorio: nō tñ cessabat ab orōne q̄: deꝰ adhuc vult rogari a sctis ad eoꝝ meritū. ꝛ dis q̄ vult facere. Qđ aūt dr b Quid cla. ad me: nō ē ppt̄ b̄ itelligendū q̄ eiꝰ oro ꝛo displiceret: iz vt ondereť exaudita: vñ subditur: Loqre filijs isral̄ vt proficiscant. sequitur:
k Et sciēt egyptij. q̄ experientiā flagelli.
l Tollensq̄ se āgelus. Hic ꝓfr describitur ppli israel salvatio. ꝛ ꝑmo ab aggressu aduersariorū cū dr: m Abijt pꝰ eos ꝛc. ita q̄ angelꝰ posuit se inter exercitum egyptiorum ꝛ filios israel. † Nec. 9. b
n Et erat nubes tenebrosa. ex pte egyptiorum.
o Et illuminās nocte. ex pte hebreorū. et hoc faciebat illa colūna fm diuersas sui partes. fm illos qui dicūt q̄ fuit vna tm̄. sed fm hebreos q̄ dicūt illā fuisse duplicē. colūna nub ad ueniēte nocte ñ recessit sic ꝓsueuerat: iz remānsit aduenīēte colūna ignis: ita q̄ erat ex parte egyptiorum et columna ignis ex pte hebreorum.

Abstulit

Q̄z cū scīa scripturarū p̄sidēt. Supue nientibus egyptijs retrorsum abijt: qz tpe psecutionis opponēt se p̄ ſb̄/iectis. Nubes xo tenebrosa erat egyptijs: Incida hebreis. a Tota nocte ꝛc̄. Quia toto tpe huius vite quā nox significat: spūssancti gratia aq̄s baptismu fidelib⁹ meabiles fac̄ vt de spūali egypto in terrā p̄missionis trāseant: hostiū vero suffocat exercitū. Jsiō. Mare rubrū: baptismū xp̄i sanguīe ꝯsecratū significat: hostes a tergo seq̄ntes cū rege mozi unt: qz pctā p̄terita i baptismo delē/tur: ꝛ diabol⁹ suffocaf p̄mūt egyptij vsq̄ ad mare: ꝛ pctā vsq̄ ad baptismū: p⁹ transitū maris rubri cātat populꝰ submersis hostib⁹: et fideles de lauacro ascēdētes extinctꝯ peccatis hymnū decātāt dicētes: cantemus dño: gloſe. n. ꝛc̄. ℣ Tūc cecinit

Nico. de lyra.

a Abstulit illud dñs flante vento vehementi. nō est intelligendū q̄ vētus ille diuiserit mare: sz dñs. ventꝰ tm̄ ille fundū maris discooptuz aq̄s desiccauit vt filij isrl̄ mundi⁹ ꝛ suauius icederēt. iō subdit. b Et vertit in siccū. s. maris fundum.

c Diuisaq̄ ē aq̄ ꝛ ingressi sunt filij isrl̄. Dicūt aliq̄ doctores catholici q̄ fuerunt ibi. xij. diuisiones: ita q̄ q̄libet trib⁹ itrauit diuisionē suā: adducētes ad ℔ illō Ps̄. cxxxv. Qui diuisit mare rubz in diuisiones. Hebrei aūt dicūt q̄ vna fuit tm̄ diuisio. qđ videf̄ pbabile: fm illō qđ dz cōter ab hebreis ꝛ catholicis. s. q̄ filij isrl̄ formidabāt itrare mare p⁹ moysen. ꝛ tunc trib⁹ iuda q̄ erat ꝓstātior p̄ma itrauit post moysen: et alie ꝓgr cōsecute sunt: ꝛ q̄ trib⁹ iuda ibi meruit regnū. Si aūt q̄libet tribus habuisset suā diuisionē: magis formidassent itrare: maxīe ille q̄ nō habuerūt moysen in sua diuisione p̄tem. Probabile ē etiā q̄ moyses intrasset cū tribu leuitica ꝛ non cum tribu iuda. Ad illud aūt qđ opponitur de Psal. pōt dici q̄ ibi accipiť plurale p singulari. s. diuisiones p diuisiōe q: i hebreo aliq̄n fit ℔. sic Gen. xlvj. dr: Filij dan: et tm̄ habuit vnicū filiū tm̄: vt ibidē hr̄. Potuit etiā illa diuisio dici diuisiones: tum propter sui magnitudinē: tū fm diūsas sui ptes

d Erat. n. aq̄ q̄si mur⁹. i. stās ꝛ erecta i altū ad sblitudinē muri.

e Persequūtesq̄ egyptij. cū eis filij israel iā essent multū elongati. a litore: colūna ignis ꝛ nub: q̄ p̄hibebat egyptios accedere ad hebreos recessit: et tunc egyptij videtes q̄ filij isrl̄ recesserūt: secuti sūt eos p eandē viam credētes transire sic et ip̄i. Nec ē mirꝫ si diuino iudicio intantū fuerūt excecati si cōsiderenť facta eoꝝ p̄cedentia. f Jāq̄ aduc. Dic p̄ns describiť egyptioꝝ submersio.

g Respiciēs dñs ꝛc̄. rebellionē et indurationē eoꝝ. h Per colū. ig. ꝛ nu. ex q̄ generata sūt tonitrua ꝛ fulgura. i Interfecit exer. eo. i. magnā ptē exercitus ꝛ tunc egyptij voluerūt fugere ꝛ reuerti: ꝛ ptz lra vsq̄ ibi. k Fugiētibusq̄ egy. oc. aq̄. ex tioꝛe eis erāt ita turbati et stupefacti

a ſ lex dei. b ſ potentiā corrigendi ꝛ conuincendi p̄ secutorum. s. contradictionem.

set mōyses mānū sup mare: abstulit a illud dñs flante vento vehementi

a ſ. s. spūsctō mundanā sapiam exiccante. b ſ ad uersitatis vel ignorantie pūtis.

a ꝛ vrēnte tota nocte: et vertit i siccū b

† Diuisaq̄ ē aqua: et ingressi sunt fi c

lij israel per mediū maris sicci. Erat d

ſ defensio.

eis aq̄ quasi murus a dextra eorum

ſ peccata.

et leua. Persequētesq̄ egyptij ingres e

ſ scilicet. ſ diaboli.

si sunt p⁹ eos: ꝛ eis equitatus pha

ſ Currus dei sunt oēs electi de quibus dicit̄: currus dei decem milibus ꝛc̄. Currus diaboli oēs reprobi et spūales nequitie. ſ demones.

raonis: currus ei⁹ ꝛ eq̄tes p mediū

a ſ luce fidei clarescente ꝛ deo populū suū illuminante transmissis tenebris ignorantie. b ſ vt vigilaret deus ad custodiā populi q̄ añ videbatur dormire. ſ qua xp̄s ab inferis resurrexit.

maris. Jamq̄ aduēnerat vigiliā f

a ſ Respicere deus dr cū aliq̄ nouū ꝛ insigne facit.

matutina ꝛ ecce rēspiciens dñs sup g

a ſ Spūaliū nequitiaꝝ. b ſ q̄ fulcit pios obruit impios. c ſ q: terribilis impijs. d ſ q: blandis suis.

castra egyptiōꝝ p cōlūnā ignis ꝛ nū b

ſ vicia peccātia malorum.

bis: interfecit exercitū eorum: ꝛ sub i

a ſ Strepitum et volubilitatem reproborū. b ſ ab

uertit rōtas curruū: ferēbanturq̄ in

iniquitate sua. a ſ abyssi. b ſ visa dei potentia. ſ quoq̄ c ſ demones vel q̄libet persecutores.

p̄fundus. Dixērunt ergo ēgyptij

a ſ nō insequamur. b ſ populum deum videntem. c ſ cuius ire nemo resistere potest.

Fugiamus israēlem dōmin⁹ enim

a ſ liberandis. b ſ opprimendos.

pugnat p̄ eis ꝓtra nos. Et ait do

minus ad moysen: Extende manū

super mare: vt reuertant aq̄ ad egy

ptios sup currus et equites eorum.

Cūq̄ extendisset moyses manū con

tra mare: reuersus est primo dilucu/

lo ad priorē locū. Fugiētibusq̄ egy k

ptijs occurrerūt aq̄: ꝛ inuoluit eos

dñs in medijs fluctib⁹. † Reuersęq̄

sūt aque: ꝛ opuerūt curr⁹ ꝛ equites

cuncti exercitus pharaonis qui se/

quentes ingressi fuerant mare† nec

ſ q: oia i baptiſ. petā dimissa: potētia diaboli submersa

vnus quidem superfuit ex eis. Filij

aūt isrl̄ prexerūt p mediū sicci marl̄

a ſ defensione. b ſ p̄speritate.

et aq̄ eis erāt q̄si p̄ mūro a dextris †

ſ aduersitate. ſ rpe baptismi.

ꝛ a sinistris † Libauitq̄ dñs in die il

a ſ pplm baptizatū. b ſ de ptāte. c ſ demonū vicioꝝ l+

lo israēl de mānu ēgyptioꝝ ꝛ vide/

a ſ demones vel vitia. b ſ delectos. s. potētia baptis

rūt egyptiōs mōrtuos super litus

mi. a ſ amissa potentia. ſ potentiam ineffabilē.

maris. ꝛ mānū magnā quā exercue m

a ſ viso miraculo initiū sapie tioꝝ dei. b ſ Cui⁹ p̄to

bauerat potentiam.

rat dñs ꝯ eos. Timūitq̄ pl̄s dōmi

ſ fidē in p̄missio intellexerūt.

nū ꝛ credidert dño ꝛ moysi suo ei⁹.

pefacti q̄ non currerunt ad litꝰ: sed magis ꝯ aq̄s sup se veniētes. seq̄ť: l Et vi. egy. mor. su. lit. maris. ex ℔ dixerūt aliq̄ doctores. q̄ filij isrl̄ trāseūtes p mare. ñ venerūt ad litus oppositū: sz ad litꝰ p qđ itrauerāt: ita q̄ mare fuit eis diuisū q̄usq̄ transierūt mōtē aspex: de q̄. s. dictū est: qz p magna ptē itrabat mare: ꝛ tūc diuisio marꝯ p modū semicirculi redijt ad litꝰ: tm̄ vltra mōtē. Cuius rōnem assignāt: qz natura marꝯ ē eijcē mortuos ad litꝰ ꝓpinquiꝰ. egyptij autē fuerūt submersi ꝓpe litꝰ vñ itrauerāt: qz nō fuerūt multū elōgati a litore: vt dicūt isti ꝛ ex ℔ ꝛcludūt q̄ filij israel redierūt i idē litꝰ: qz dz hic q̄ viderūt egyptios mortuos super litꝰ maris. ad ℔ aūt inducūt illō qđ hr̄ Num. xxxiij. q̄ p⁹ transitū marꝯ rubri filij isrl̄ fuerūt in dcto ethan. ꝛ illud desertū erat ad litꝰ qđ est ex ꝑte egypti: vt dictum ē ca. p̄cedenti. Josephꝰ aūt dic̄ exp̄sse ꝛriū. s. q̄ filij isrl̄ trāsierūt ad terrā cōtrapositam. ꝛ ℔ videť magis ꝓbabile: qz ñ ē ℵisi mile q̄ deꝰ reduceret eos ad trā aduersarioꝝ. qđ aūt dz de mortuis nō valet: qz nō hr̄ de textu q̄ eēnt ꝓpinq̄ores vni litori q̄s alteri. Jtez qz fic̄ dic̄ Josephꝰ. dei ordinatiōe factū est vt ejcerenť ad litꝰ oppositū ad cōsolationē filioꝝ isrl̄: ita q̄ de cetero eos ñ timerēt cū viderēt eos mortuos: ꝛ vt haberēt arma eoꝝ ad defendendū se ꝯ hostes insurgētes. Ad secūdū pōt dici q̄ defectū ethā: de q̄ fit mō: Num. xxxiij. non ē illō de q̄ dz ca. p̄cedēti: qđ ē ex ꝑte egypti qz p⁹ trāsitū marꝯ legūť filij isrl̄ apropiāsse egypto. vnde ca. se. dr: Tulit aūt moyses isrl̄ ꝯ mari rubro: ꝛ igressi sūt desertū sur: ꝛ ñ dic̄ desertū ethan: ꝛ tm̄ si egressi fuissēt ad ripā egypti: igressi fuissēt desertū ethā: vt ptz ex dicť. ꝛ iō ethā ꝯ q̄ fit mō Nu. xxxiij. ē aliꝰ desertū eiusdē nois: sic̄ i ve. te. freq̄nť diuise citatesꝯ ꝛ loca eodē nois noiantť. m Et manū magnā. i. iusticie sue ptātē: certa patēt.

Doralter. Ca. XIIII

† Locutꝰ est aūt. In ℔ ca. agit̄ de pharaōis et sui exercituꝰ ꝑsecutōe p⁹ pplm isrl̄ ꝯ fuitute emissū: vt ip̄m reduceret ad p̄stinā fuitutē: p quē significaf diabolꝰ cū āgelis suis q̄ exercūtes de fuitute sua i pctis enormib⁹ trāseūtes ad meliorē vitā toto conatu nitit̄ ad p̄stinā reducere vilitatē ēmittēdo eis fortiores tēptatiōes ꝛ ocitādo ꝯ eos tribulatiōes vt talib⁹ fracti itez eiꝰ se subijciāt fuituti sic̄ filij isrl̄ fuerāt dicebāt moysi. † Recede a nob⁹ vt fuiam⁹ egyptijs multo melꝰ. n. ē servire q̄s mori i solitudīe: sz ꝯ ℔ sbdit. b† Et ait moyses ad pplm nolite timere. Per moysē q̄ iterp̄tat exitꝰ ꝯ aq̄s itelligi pōt intior hō extractꝰ a fluxu carnis q̄ repmit frozē sensualitatꝯ ꝓfidēs de auxilio diuīe Xtutꝯ q̄ solet assistere i casib⁹ desperatꝯ. iō subdit: l† Tollēsq̄ se angelꝰ dei ꝛc̄. p quē itelligit̄ xp̄s q̄ Esa. ix. dr magni consilij angelus fm translationem septuaginta interpretum. Nam ipe oppōit se diabolo ꝛ exercitui eiꝰ fm quod dicitur. j. Corith. x fidelis

✻ deus qui non

† 33. q. 5. c. quid ē. ibi. submersit i fluctibus. De pe. dis. 2. §. opponitur. ibi. arq̄ in virtute signorū. ꝛ dis. 3. §. auctori/tas in pn. De pse. di. 4. capi. nec quēq̄ ante fi.

† Jos. 2. b et. 4. d Judit. 5. b Ps. 77.

† Ps. 105. Esa. 11. d

† 1. Reg. 4. g

Judit. 5. b

deus qui nō patiet vos tēptari supra id qđ potestis sed faciet cū tēptatione puentū vt possitis sustinere. † Et cum eo pariter colūna nubis.et ipa etiā erat colūna ignis. Ān ſbdit n† Et erat nubes tenebrosa et illuminās noctē.p columnā igit nubis intelligē hūanitas xpi in q̄ dedit fidelibus exempla patientie:ex q̄ cōsideratione accipit hō in tēptationibus et tribulationibus xtutē cōstantie:p colūnam aūt ignis diuinitas xpi illuminans hoiem luce sue grē:et sic fideles transeunt mare pūtis seculi sine lesione mortalis petī: ideo sequit: † Et aque erant eis p muro.q̄ tribulationes cōtra eos cōcitate fiunt eis materia gaudij fm illud Actū.v. Jbant apli gaudētes a cōspectu cōcilij qm digni habiti sunt p nōe iesu ptumeliā pati: l† Et viderūt egyptios mortuos: p quod designat q̄ transito mari pūtis seculi:bti vident penā demonum q̄ dicitur mors gehenne.

In ca.xiij.vbi ōr in postil.Et viderūt egyptios mortuos.

Additio. Opinio Josephi i hoc loco nō videt tenēda:nam fm eam oportet dicere qđ desertus ethan ē duplex vnū citra mare et aliud vltra:qđ non hr ex textu.Sed planī lra sonat:q̄ idē ē desertū ethan:in q̄ fuerunt statim postq̄ recesserunt de sochoth et desertū ethan in q̄ fuerunt post transitū maris:vt ptz lram bñ intuenti. Qđ autem postil.approbando pdictā opinionē dicit nō eē verisile q̄ deduceret eos ad terrā aduersariox:cōcedendū est:sz ex hoc nō cludit suū intentū:nam mare rubrū erat in ptib⁹ propinquis terre egypti:vt ptz ex b q̄ in trib⁹ diebus accesserūt ad eā filij israel lz fessi et onerosi:et extendebat vsq̄ ad terrā pmissionis terminādo eā fm plagā orientalē:vt hr.j.xxiij.ca. i textu et in postilla:et sic filij israel trāseuntes p litt⁹ maris fm eius longitudinē semp elongabant ab egypto:et approping̃bant terre pmissionis : et sic vex est q̄ p⁹ transitū maris filij israel

Glo.ordi.

a Unc cecinit tē.Orige.Multa cā Ca.XV

t tica legimus in scripturis:sz b primum omnium est:qđ egyptijs et pharaone submerso post victoriā cantat.Mos eñ sētox est:vbi aduersarius vincit (q̄ sciūt nō sua xtute:sz dei grā victoriaz factā) hymnū deo glorificationis offerre. Accipiunt fñ canentes tympana in manib⁹ sic de maria et aaron refert.Et tu g̃ si mare rubrū trāsieris si egyptios mergi videris:et pharaonē precipitari in abyssum:potes hymnū deo gratanter canere: t dicere cantem⁹ dño glorioſe tē.Dign⁹ aūt b dices: si habueris in manu tua tympanū.i.si carnē tuā crucifixerī cū vitijs t pcupiscētijs. b Glioſe.Idē.Nō sufficit glorificat⁹ ē.aliō est eū glorificari:aliud glorioſe glorificari. Cum eñ xps carnē p nobis suscepit glorificat⁹ est:q̄ venit q̄rere qđ perierat:nō tñ glorioſe:qz nō hēbat spēm nec decorē.Glorificatus ē cū venit ad crucē t ptulit mortem. Ān vēit hora clarifica filiū tuū tē.Erat g̃ ei gloria passio crucis vbi et glorificat⁹ nō glorioſe quidē: sed hūiliter. Ān hūiliauit se vs.ad.m.m.a.c.Et alibi: Morte turpissima cōdē.eū.In his g̃ glorificat⁹ est sz hūiliter nō glorioſe. Ān qz optebat pati xpm: et sic intrare in gloriā suā.Cū venerit in gloria pris et angelox iudicare terrā:t verū pharaonē.i.diabolū inficiet:spū oris sui:cū refulgebit in maiestate pris:tūc glorioſe glorificabitur cum omnes honorificabunt filiū sic honorificāt patrē

c Magnificatus est tē.In signis egypti:sz glorioſe magnificat⁹ est qz pharaonē et exercitū eius submersit.Vel magnificatus est:miracula añ passionē faciendo pdicando in cruce moriēdo:sz glorioſe magnificat⁹ est:cū resurrexit victor:victo diabolo:spoliato inferno. d Equū et as. Orige.boies q̄ nos ūsequūt eq̄ sūt:t oēs q̄ i carne nati sunt:figuraliter equi sūt t habēt ascēsores suos.Sunt quos dns ascēdit et circūeunt oēm terrā:de quibus ōr:Equitat⁹ tu⁹ sal⁹.Alios ascēdit diabolus et angeli ei⁹.Judas equ⁹ erat.t cū ascensorē habuit dñm de equitatu salutis erāt.Cū ceteris aplis missus egrotis salutez et lāguentibus pstitit sanitatē:vbi diabolo se substrauit:qui p⁹ buccellā i eū intrauit equ⁹ sathane factus:t illius habenis ductus contra dñm equitauit Omnes g̃ persecutores equi sūt hinnientes:sed habent angelos malos quibus agunt ascensores:et iō feroces sunt.Si videris psecutorē tuuz nimis sevientem:scito qz ab ascensore purgetur.et ideo seuus ē et truculentus.

e Jste de⁹.m.tē.Orige.Hic g̃ et de⁹ erit me⁹ et pris mei.Pater nr qui nos fecit t genuit:xps est q̄ dic:Vado ad patrē meū tē.Si g̃ agnoscā q̄ de⁹ meus sit: gloricabo eū:si etiā q̄ pris mei:exaltabo eū. Altior eñ itellect⁹ est quō xps vt vnius dei cōstringat et vniat xitatē:deū suū dic:quē natura prem nouit.

f Dns quasi vir pugna.tē.Orige.Alia lra:Dns pteret bella.Dns nomē ē illi.Nō mō pugnas visibiles pterit:sz eas etiā q̄ nobis sunt aduersus pnci-

patus:t po

Jos.17.a

Dhit.2.a
Sapi.2.d
Luc.24.d

Abac.3.b

Joh.16.d

Amos.9.b

israel nō appropinquauerunt egypto:sz magis elōgauerunt se.Ān desertū ethan itelligēdū ē eē idē vt dictū ē: t totū existens citrā t pe mare rubr:et est magnū desertū: cui⁹ vna pars ē pe egyptū:i q̄ pte igressi sunt mare:et alia ps est remotior ab egypto:in q̄ pte ptinet desertū sur tanq̄ quedam pticula in qdā toto:et iō ōr in seqnti ca.q̄ egressi de mari rubro igressi sunt desertū sur.et Rume.xxiij. q̄ cū transissent p mediū maris rubri inuerūt in desertū Ethan.

Replica correctorij ō Burgen. Jn ca.xiij.postillator disputat materiā de igressu t egressu maris rubri:q̄busdā dicentib⁹:q̄ ex eadē pte q̄ igressi sūt egrediebant:alijs dicentib⁹ q̄ igredientes ex vna pte a parte opposita egressi sunt. Primā opinionē acceptat Burgen.se cūdā postil.cū iosepho:t postil.soluit rōnes factas p opinionē Jria:sz Burgē.nō soluit rōnes iosephi t postil. Opinio Bur.tēdit ad duo satis dubia:vnū q̄ mare rubr nō diuidat inter egyptū et terrā pmissionis:sz sint site in vno t eodem littore:t puto iosepho ibi nato et noto Jriū sentiēti de b melius ostare cū Burgē.q̄ nūq̄ fuit ibi.Secm dubiū q̄ filij israel nūq̄ mare rubr pträsierūt i latū cuius i eo p aliqđ spatium lōgitudis ambulassent:q̄d tñ sit moralitas Glo.ordi.huic sensui cū Burgē.nō videt ocuenire.Glosa nāq̄ ordinaria mare rubr baptismū dic:Egyptios sequēs vsq̄ ad mare petrā dicit:Fugientes igit ad mare rubr relictos a tergo vident mortuos:qz p baptismum pterita petā delent peunt egyptij vsq̄ ad mare:et petā vsq̄ ad baptismū tē.q̄ i glo.ptinentur si igit igressi mare regressi sunt ad eādē ptē littoris:ad lram accedētes ad baptismū reuersi sunt ad petrā p mortalitatem et sic filij israel p⁹ trāsitū maris figurarent ad vomitum redeūtes:qđ tñ nō videt ocueniēs:qz hi t illi dicūt trāsito mari cāsse hymnū deo glose.b i glo.in effectu. ✠ Tūc cecinit

Nico. de lyra

a Unc LaXV

t cecinit moyses: Dic pūr ponit grārūactio p tāto bñficio t pmo q̄tuz ad viros.secdo quātū ad mulieres. ibi:Sūpsit g̃ maria. Circa pmū pmittit dei laudatio. secūdo sbdit cā vel rō. ibi: Dns q̄si vir pugnator. Circa primuz dicit:

b Cātem⁹ dño. p b designat q̄ inuicē se inuitabant ad dei laudē. c Glorioſe eñ magni.est. ex sbmersione eñ egyptior lōge lateq̄ diffusum est pconium sue magnitudinis.

d Fortitudo mea.s. effectiue. e Et laus mea dns.s. materialit:quia ex ei⁹ facto habuerūt materiā laudis. f Jste de.me.dicunt hebrei q̄ liste facē demōstrationē ad sensū:qz filij israel videbāt deū t oēs debāt cū digito sup mare rubr:i aliq̄ tñ similitudie visibili:qz ōitas ñ pōt sic videri.vñ dicūt q̄ clarit⁹ tūc vidit deū pp⁹ q̄s pbe postea.sz istō de scptura ñ hz aucta tē.iō eadē facilitate ptēnit q̄ pbat maxime cū pp⁹ pax añ moysē acrit t iniuste murmurasset:nec ē visile q̄ scptura tāta ōi ydescēsionē tacuisset:iō dicēdū q̄ ē ibi demōstratio ad itellectū:accepta tñ ex effectu visibili ex b.n.q̄ videbāt factū soli dine xtuti possibile:itelligebāt ōi pūtiā adesse. g Deus p.m.b addit ad oēdēdū q̄ p merita sctōruz prm de⁹ fec eis illō bñficiū. h Dns.q.v. p.b sbdit laudis rō.t pmo ppt bficiū pteritū.secdo ppt futurū.ibi:Et por.eū tē.Circa pmū ōr.Dns q.v.p.i.fortis pugnator.qz tñ eius fortitudo icōparabiliter excedit oēm fortitudinez creatā:iō sbditur. ✠ Omipotens

† 2.q.7.plerig̃ .§.itē ōijcitur.

† Ps.117 Esa.12.d

ℭ patus:et ptātes:et rectores tenebrarū hax.Dñs cñ nomen est illi:et non est vl la creatura:cui⁹ dās nō sit.Quadrigas pharaonis et exercitū ei⁹ ,iecit ī ma re.Electos ascēsores ternistratores demersit in mare rubrū.Pharao velut po tentior in malicia:et regnū neḡcie tenens:quadrigas agit nō illi satis est vnuz equū ascendere:sed plures sīl agit:et torto verbere cogit:quos cū videꝛ in lu xuria turpiores:in credulitate seniores:in auaricia tetriores:scito de q̄drigis eē pharaōis:q̄s currui suo subiugat:ī ipīs ferꝛ et volitat p aptos sceleꝛ cāpos effusis habenis.Sūt alij ascēsores electi.s.ad malicīā

Orige.Ternistratores iō dicunt:qꝛ triplex est ho minibus peccādi via.In facto cñ in dicto ꝛ in cogi tatione peccant.Jō ternistratores p singulos dicunt qꝛ istas tres in nobis possident vias peccādi:ꝛ semp speculant et agunt insidijs.vt aut ille ex misero hoie sermonē malū eliciat:aut ille iniquum opꝰ extorque at:aut ille cogitationem pessimam raptat. Deniq; se men verbi dei vbi cadit et depit:triplex describit lo cus:secꝰ viā:in spinis:in petrosis. Ecōtrario ꝛra bōa
Mat.13.a affert triplicē fructū:sexagesimū:centesimū:tricesimū Triplex.n.est etiā bñ agendi via:qꝛ vel ope:vel cogi
1.Coꝛ.3.b tatione:vel ꝟbo aliq̄d boni agit.Cñ ait apls: q̄ edi ficat supra fundamētū argētū auꝛ lapides p̄ciosos: triplicē bonoꝛ indicans viā. Utā maloꝛ dicens lig̃ fenū stipulā.Jsti ḡ ternistratores sunt angeli nequā qui ī his vijs obseruant:vt quēlibet agāt in peccatū q̄s merget dñs in mari rubro: et ignitis fluctib⁹ tra det in die iudicij:et penaꝛ pelago teget. a Descē
Luc.3.b derūt in ,pfundū ꝛc.Orige. Quia.s.tales nō erāt la pides:de quibus suscitarenꝫ filij abrae.Sz qui ama rent ,pfundū et liquidū elementū.i.amarā ꝛ fluxam p̄tiū voluptatē.Cñ de ipīs dr:Demersi sunt q̄si plū bū in aq̄ validissima.Pctores graues sunt:et iniqui tas sup talentū plūbi legiꝫ sedere.Jnde iniq̄ mergū tur in ,pfundū quasi plūbū.Sancti ꝟo ambulant su per aquas:qꝛ leues sūt: et petī pondere nō grauanꝫ
Esa.53.c xp̄s sup aq̄s ambulauit q̄ vere petr̄ nō feꝫ.Ambula
Mat.14.d uit et petr⁹ sz paululū dubitauit. habuit em̄ aliquid plūbi,ppter qđ dr ei:modice fidei q̄re dubitasti.Oēs ḡ p ignē saluanꝫ:vt si forte de specie plūbi q̄cq̄ fuerit admixtū:ignis decoquat ꝛ resoluat:vt efficianꝫ oēs
Gen.2.b auꝛ optimū:qꝛ auꝛ terre illi⁹ optimū quam habituri
Eccl.27.a sunt sctī:et sicut fornaꝛ pbat auꝛ:ita hoīes iustos tri
Mal.3.a bulatio.Uenīēdū ē ḡ oīb⁹ ad ꝑflatoriū.Sedet.n.de⁹ et ꝑflat et purgat filios iuda.Si quis multa opa bōa et paꝛ iniq̄tatis attulerit:illud paꝛ tanḡ igne resol uit ꝛ purgaꝫ:et totū remanet auꝛ puꝛ.Si q̄s pl⁹ plū bi attulerit: plus exurīt vt ampli⁹ decoquaꝫ: vt et si parū:tū aliq̄d auri purgati resideat: q̄ ꝟo totus plū be⁹ venit:demergit q̄si plūbū in aq̄ validissima.

b Misisti irā tuā.Aug⁹.Alia īra:Misisti spm̄ tuū ꝛ coopuit eos.m.ꝛc.Ecce iā q̄nto cōmemoraꝫ spūs dī
Exo.3.e vt ī b nūero accipiam⁹ etiā illud qđ dictū est:digitus
Deu.1.a dei est hic.Pro spūs dei ferebaꝫ sup aq̄s. Sco nō
Ibidē.6.a pmanebit spūs me⁹ ī istis hoīb⁹:qm̄ carnes sunt. Tertio vbi pharao dicit ad ioseph: qm̄ spūs dei ē in te.Quarto vbi digitus dei est hic.Quinto in b cāti co:Misisti spm̄ tuū et coopuit eos mare.Rotem⁹ aūt spūm dei nō solū ad būficia:sz etiā ad vindictā memo rari.vñ supra p spm̄ ire tue diuisa est aq̄.Spūs ḡ dei spūs ire fuit egyptijs.q̄b⁹ aq̄ꝛ diuisio nocuit:vt intrā tes possent aq̄s redeūtib⁹ obuiā.Filijs isrl̄ q̄b⁹ ,pfuit aq̄ diuisa nō fuit ille spūs ire dei.Cñ significaꝫ per di uersas opationes et effect⁹ spm̄ dei dissīr appellari: cū sit vn⁹ et idē q̄ etiā spūs ī vnitate trinitatis accipiꝫ
Rom.8.c nō arbitror aliū sz eūdē significari:vt dicit apls.Nō em̄ accepistis spm̄ ꝑuitutis in timore:sz accepistis spi ritū adoptionis in quo clamam⁹ abba pr̄:qꝛ eodē spū dei.i.digito q̄ lex ī tabu lis lapideis scpta est.timor incussus est eis:qui grām nōdum intelligebant: vt de sua infirmitate et petīs p legem conuincerent:et lex fieret illis pedagogus quo p̄ducerentur ad gloriā que est in fide ieſu xp̄i.De hoc autem spiritu adopti onis et gratie:iā est de hoc opere spiritus dei:quo impartitur gratia et regene
2.Coꝛ.3.b ratio in vitam eternaz dicitur:Spūs aūt viuificat:cū supra diceretur:littera oc cidit.i.scpta tm̄mō iubēs:sine adiutorio gr̄e. c Quis sīlis ꝛc.Orig. Nō sīlacr̄ gētiū ꝑpat deū:nec ōmōib⁹ q̄ sibi falso nomē deoꝛ ascisciꝫ:sz dic illos de
Ps.81. os q̄ p grāz ꝛ pticipatōz dī dij appellāt:fm illō:Ego dixi dij e.Et alibi.Deꝰ.ste.
Ibidē. ī.s.d.Sz hi q̄uis capaces sint dr:et b noīe p grāz dōari videaꝫ:null⁹ ei sīlis in potētia vl natura.Qđ aūt dr sīles ei erim⁹:sīlitudo b ñ ad naturā:sz ad gratiā
1.Joh.3.a reuocaꝫ.sic̄ pictura ē sīlis ei cui⁹ imago ī ipa exp̄mit:q̄tū ad grāz:sz lōge dissī

ℭ milis q̄tū

a Dipotēs nomē ei⁹. qđ ptz p effectum multiplicē seq̄ntē.cū dr: b Curr⁹ pha.
ꝛc.eos fulminib⁹ feriēdo et rotas curruū subuertēdo:vt dictū ē p̄cedenti ca.
c Abyssi ope.eos.i.aq̄ ,pfunde ex dī p cepto sup eos reuer se:vt p̄dictū est.

gnator:oīpotens nomē eius: a
a ℣ alij quadrigas. ℣ vt supra.
currus pharaonis ꝛ exercitū ei⁹ b
a ℣ alij ternistratores. ℣ capitalia vitia vl̄ demo nes illis vitijs p̄sidentes.
p̄iecit ī mare.Electi p̄incipes eius submersi sunt ī mari rubro:
℣ inferni.
a abyssi operuerūt eos:descēderūt c
a ℣ qꝛ duri et lapides adorabant.
in p̄ofūdū quasi l̄apis .Dextera d
℣ pater.
tua dñe magnificata est in fortitudine:dextera tua dñe percussit
a ℣ diabolū. b ℣ qꝛ ide multū glorioſus appuisti.
inimicū:et in multitudine glo/ e
℣ a ſolio ſupbie. ℣ diabolū et vitia.
℣ vel meos.
rie tue depositisti aduersarios no f
b stros.Misisti irā tuam q̄ deuora g
uit eos sicut stipulā:ꝛ ī spū furo/
a ℣ contra naturam.
ris tui cōgregate sunt aq̄. Stetit h
vnda fluens: congregate sunt i
℣ diabolus.
abyssi ī medio mari.Dixit inimi/ k
a ℣ de egypto recedentes. b ℣ domestica sibi te meritate ꝛ superbia loquitur hec: c ℣ diuersis vi tijs vel tortoribus.
cus p̄seqūr et comprehendā: diui/
a ℣ ſctos xp̄o ereptos. b ℣ voluntas.
dā spoliā: implebitur ānia mea. l
a ℣ aperiam. b ℣ Omnes modos fallendi.
c ℣ ſpiritualiter.
Euaginabo gladiū meū:interfici/ m
a ℣ potentia vel multitudo exercitus. b ℣ indi gnationis vel ventus vrens.
et eos mān⁹ mea. Flauit spiritus n
℣ inundatio penarum
tuus et operuit eos mare sub/ o
a ℣ pondere petr̄oꝛ grauari. b ℣ amara ꝛ fluxa voluptate p̄tium vel inferni vorag̃ine.
mersi sunt q̄si plūbū in aq̄s ve/
℣ in ſubſtantia potentia.
c hementibus. Quis similis tui p
℣ vel dijs de quibus dicitur: Ego dixi dr estis.
ī fortib⁹ dñe: Quis similis tui:
a ℣ ſctoꝛ: b ℣ impijs. ℣ iuſto iudicio.
Magnificatus in sanctitate:terri q
b r
a ℣ miſericorditer parcēdo. b ℣ miracula.
bilis atq̄ laudabil⁹: ꝛ faciēs mi/ s
t

d Dextra t.d.ꝛc.i. pharaonē caput exercit⁹. e Depo. aduer.no.i.egyptios eū seq̄ntes. Jn heb. br̄:Aduersarios tu os.ꝛ ē eadē sntia.erāt em̄ aduersarij ipīus dei ꝛ ppli israel.
f Misisti irā ꝛc.i. ita faciliter sic̄ ignis stipulā deuorat.
g Jn spū furoris tui.cō. sunt aq̄.videt q̄ de beret dicere: Jn spū dulcoris tui.qꝛ ex dī grā aq̄ ꝟgregate sūt q̄si muri hinc ꝛ inde vt filij isrl̄ possēt trā sire.dicendū q̄ idem effect⁹ ē dulcedinis hebreis ꝛ furoris egy ptijs.cōgregatio .n. aquaꝝ p̄dicta grōsa fuit hebreis prebēs eis trāsitū:sz dura fu it egyptijs:tū qꝛ filij isrl̄ trānsitū hūert mal gratib⁹ eoꝝ:ꝛ qꝛ p ter dictā ꝟgregatio nē secuti sūt hebreos et submersi.
h Stetit vn.flu.i. aq̄ de natura sua flu ida stetit ꝺ naturam suā sic̄ mur⁹ erecta.
i Cōgre.sūt abyssi. p b.n. q̄ retraxerūt se aq̄ vt pberēt medi um iter. eleuate sunt aq̄ ī altū ī medio ma ri:qꝛ ex tali cōgrega tione nō exierunt ri pas maris.
k Dixit ini.ī corde suo ꝛ ore. Diui.spo. cū rediero victor.
l Imple.ania mea .i.volūtas mea.
m Jnfli. eos ma. mea .i. ptās exercit⁹ mei . Hec cogitabat pharao: sz vulgariꝫ dr: Multū remanet de cogitatione fatui iō sequit: n Fla uit spi.tu. ꝛ ope. eos mare:qꝛ sic̄ ad flatuz vēti palee mouētur: ita ad nutū dei mare reuersū est sup eos.
o Submersi sūt q̄si plū. ꝛc.p grauitatez plūbi itelligit q̄ erāt petīs valde aggra tiꝛ sbmersiōe digni. p Quis.s.ꝛ.ī for. dñe.q.d.null⁹ qꝛ finiti ad infinitū nulla ē ꝟportio. q Magnifi.in sanctita.facta aūt hominū aliq̄n licet sint magna:tamen frequenter sunt mala:sed dei facta nō p̄nt esse nisi sancta. r Terribil.s.egyptijs.
s Atq̄ lau.s.hebreis. t Et fa.mira. ī vtr isq̄.sz ī egyptijs ī eoꝝ dstructionē:in hebreis ad eoꝝ saluationem.

ℭ Extēdisti ma.

milis ꝯtū ad subam. Illa.n.spēs carnis ē: ⁊ decor vini corpis: ista color fuc⁹ ⁊ cera tabul' sensu carētib⁹ supposita. Null⁹ ḡ ī dūs silis dño: īuisibil' .s. īcorpore⁹: īcōmutabil'. sine ītio ⁊ sine fine. Null⁹ creator oīm nisi pater creās oīa p filiū: ⁊ ī spūsco oīa scificās. a Extēdisti tē. Orige. Mouet me qđ ait: extēdisti dexterā tuā ⁊ deuorauit eos ēra: qsi vt deuorarēt a ēra cā fuerit q dexterā extēdit. si ꝓsidēs quō exaltatus dñs ī cruce tota die extēdit manū ad ppl'm ñ credētē
Job.19.b ſz ꝺicētē. et quō ifidelē pplz q̄ clamauit Crucifige crucifige eū: mors iiqtat' opp̄sit. inēies quō extēdit dexterā ⁊ deuorauit eos ēra: ñ tū oīno dspandū. Si. .n. q̄ deuorat⁹ ē resipiscat. pōt euomi sīc ionas. Dēs nos aliqñ ēra deuorabat: et ī iferni penetralib⁹ retinebat. iō xp̄s dscēdit ñ solū ad ēras sz etiā ad īferiora ēre ⁊ ibi inēit nos deuoratos: ⁊ sedētes ī vmbra mortis. Inde educēs nos. nō solū ēre ne itez deuorem sz regnū p̄parat celez. b Deuorauit eos. Orig. Impios etiā hodie terra deuorat: q̄ sp ꝺ ēra cogitāt ērena faciunt: de terra loquunt': litigāt: ēram deside rāt: ī ea spem suā ponūt: ad celū nō respiciūt: futura nō cogitant. iudiciū dei nō metuūt: nec ꝓmissa el⁹ de siderāt. talē cū videris dicito: qz deuorauit eū terra: et si quē videris luxurie et voluptatib⁹ corpis dedi tū in q̄ nil anim⁹ valet. sed totū libido possidet dicito qz deuorauit eū terra. c Ascenderūt popu. tē. Orige. Audierunt gentes et irate sunt dolores app̄ henderūt habitatores philistijm tē. Orige. Quātū ad historiā nullū de his gentib⁹ interfuisse mirabili bus ꝓstat: quō ḡ terroꝛe territe vel irate philistijm ⁊ moabite et edō et reliq̄ qs enumerat nationes. Sed spūal'r inuenies qz philistijm. i. cadentes poculo: et edō. s. terren⁹ trepidāt: et eoꝛ ꝓncipes cur sitāt ⁊ pauent cōstricti doloꝛib⁹: cū vident regna sua q̄ in īferno sunt penetrata ab eo q̄ descēdit in inferiora terre vt eriperet eos q̄ possidebant' a morte. hinc timent et trement: qz senserunt magnitudinē brachij ei⁹. hinc etiā tabuerunt habitatores chanaā. i. mutabiles et mobiles cum viderunt moueri regna sua: et alligari fortē. Veniat ḡ sup eos timoꝛ et tremoꝛ: tremunt ⁊ timent demones crucē xp̄i in qua triūphati sunt ⁊ exuti principat⁹ eoꝛ et ptātes. Timoꝛ ḡ ⁊ tremoꝛ cadēt sup eos: cū in nobis signū crucis fideliter fixū viderint: et magnitudinē brachij quē dūs expādit in cru
Esa.65.a ce sīc dīc. Tota die expādi man⁹ meas ad ppl'm non credentē tē. Nō te aliter timebūt: nec tremoꝛ tu⁹ irruet sup eos: nisi viderint in te crucem xp̄i: vt dicas
Gal.6.d Mihi aūt absit gloriari: nisi ī cruce dñi nr̄i ihu xp̄i. d Fiant īmobiles tē. Orige. Fieri tanq̄ lapidem nō est natura esse lapidē. Nō.n. fieret nisi qđ nō erat Hoc ꝓp̄t illos dixim⁹ q̄ male nature pharaonē vel egyptios dicunt fuisse: nec ex libertate arbitrij in ꝺ esse deductos: et q̄ creatoꝛē deū accusant: tāq̄ seruiꝛ q̄ hoīes vertat in lapides: nō dixit fiant tanq̄ lapides et tacuit. sz tp̄s statuit et mensuram ꝺānationis sz donec ptrāseat ppl's tu⁹. Prioꝛ ppl's q̄ fuit ante nos factus est tanq̄ lapis duꝛ et incredulus: nō vt
Ro.11.c lapidis natura maneat: sed donec ptranseat ppl's qnem dūs acquisiuit. Celeritas. n. ex pte cōtigit in israel: donec plenitudo gentiū intraret: et tūc israel
Dar.3.b saluus fieret: q̄ per incredulitatē factus est tanq̄ lapis. Potēs est. n. deus de lapidibus istis suscitare filios abrae. Sed cū creatoꝛ sit oīm quō acquisise dicit' qđ suū eē dubiū nō est: Dr̄. n. in cantico Deutro. Nonne hic ipe dūs de⁹ tu⁹ q̄ fec̄ et creauit te ⁊ acq̄siuit te. Videt'. n. vnusquisq̄ illō acq̄rē qđ nō fuit suum. Unde heretici de saluatoꝛe dicunt: quia non erant sui quos acq̄siuit: dato. n. p̄cio mercatus est hoīes quos creatoꝛ fecerat: et certū eē aiunt:
1.Coꝛ.7.d vnūquēq̄ emere qđ suū nō est. Apl's em̄ ait: precio empti estis. Sed audi p
Esa.50.a phetā: Pctis vr̄is venūdati estis: et ꝓ iniq̄tatibus vr̄is dimisi matrem vestram. Dei ḡ creatura oēs sumus. sed pctis suis quiq̄ vendit' : et a creatoꝛe discedit. Dei ḡ sum⁹ fm q̄ ab eo creati sumus. effecti xp̄o serui diaboli fm q̄ pctis nr̄is venūdati sum⁹. Veniens aūt xp̄s redemit nos seruientes diabolo: cui nos peccando vendidim⁹: et ita vidēt suos recepisse quos creauit: et alienos acquisisse: qui alienū dūm peccando acquisierāt. Sz recte nos redemisse dr̄: q̄ ꝓ p̄cio nr̄o sanguinē suū dedit. Sed q̄d tale vt nos mercaret' dia
Joh.8.f bolus dedit homicidiū: pecunia diaboli ē. Ille em̄ ab initio homicida ē. fecisti homicidiū diabolo pecuniā accepisti. Idem dicendū est de adulterio sacrilegio: furto: falso testimonio et hmōi. hac pecunia em̄ emit et efficit sibi seruos oēs q̄ de hmōi censu eius q̄tūcūq̄ susceperit. e Introduces eos ⁊ plā. tē. Orige. Nō vult nos dūs in egypto plātare: nec in dejectis ⁊ humilibus locis: sed in mōte hereditatis sue: de hac plātatiōe ꝓpha dīc: Vineā de egypto trāstulisti: eiecisti gentes et plantasti eā. dux itineris fuisti in cō-

Ps.79. spectu eius

ſ in cruce ſ tota die expandi manus meas ad ppl'm meū nō credentem.

a rabilia. Extēdisti manū tuam: et a

a ſ aqua terre cognata ⁊ vbiq̄ terra contenta. ſ terrena voluptas vel mors admissi sceleris b ſ consolando docendo: fouendo.

b deuorauit eos terrā. Dux fuisti b c

a ſ Empto a diabolo vili mercede peti. b ſ Pretioso sanguine. ſ In lauacro regenerationis.

in misēia tua: pōpulo quē rēde/ d

a ſ cōsolatione spūssancti. ſ quasi bon⁹ pastoꝛ ouē posita ī hūmero. b ſ virtute insupabili.

misti. Et pōrtasti eū in fortitūdi/ e f

ſ terrā viuentiū. ſ terram promissionis

ne tua: ad habitaculū sanctū tuū g

ſ in surgentes.

c Ascēderūt populi ⁊ irati sunt: do b i

a ſ demones q̄ ī eis hirant q̄ poculo puersitatis ⁊ luxurie seuiebāt. b ſ potione cadentes.

lores obtinuerūt hitātores phili k

ſ videntes regna sua q̄ in inferno sunt ab eo q̄ descendit in inferiora terre penetrari.

stīm. Tūnc conturbati sūt prin/ k

a ſ q̄ interp̄tat terrenus. b ſ q̄ ex p̄re qnibus. s. ꝺr̄: Vos ex p̄re diabolo estis.

cipes ēdom: robustos mōab ob l

a ſ xp̄i infernū spoliātis. b ſ videntes fortē alligari et oīa vasa eius diripi.

tinuit trēmor: obrigūerūt omnes l

a ſ demones. b ſ q̄ interpretatur mutabilis ⁊

habitātores chānaan. Irruat su m

mobilis. a ſ crucis in q̄ triūphati sunt. b ſ potentia insupabili.

per eos fōrmido et pauor: in mā n

ſ in cruce extensi. ſ ad fidem.

gnitudie brachij tui. Fiāt immo/ o

ſ duricia īcredulitatis: Potēs est. n. deus sus. de la. is. fi. ſ Non vere.

biles q̄si lapis: donec ptranseat p

ſ gentilis.

popolus tuus domine: donec p

transeat populus tuus iste quē

a ſ vel acquisisti sanguine redimēdo quem diabolus emerat pcō. b ſ in terrā ꝓmissionis.

e pōssediſti. Introduces eos et q

ꝓpinquo: irati sunt timentes ne inuaderent terram eoꝛum. et ideo añq̄ eēnt magis fortificati voluerunt eos delere: et ascenderūt ad pugnandū cū eis. vt hr̄. j. xvij. ca. i Dolores ob. ba. philistijm. ex pspitate filioꝛ isrl'. tū qz antiquit⁹ fuerāt molesti p̄ri eoꝛ isaac: vt hr̄ Heñ. xxvj. tū qz habitabāt īfra ēminos terre eis ꝓmisse. k Tūc cōtur. tē. ne filij isrl' īuaderent eos. tū frustra timuerūt: qz dom⁹ ībibuit filijs isrl' ne pugnarēt ꝺ eos.

l Obriguerūt. o. h. cha. cū. n. audierūt q̄ dom⁹ siccasset aq̄s iordanis añ eos vt ītrarēt ad ērā chanaā: timoꝛ nimi⁹ irruit sup eos: fm q̄ raab meretrix dixit exploratoꝛib⁹ filioꝛum isrl' Josue. ij. Pertimuit ⁊ elāguit coꝛ nostrū nec remāsit ī nob spūs ad ītroitū vr̄m. ⁊ ꝺ de sig̃t cū ꝺr̄ ꝺ: Obriguert. qz tremoꝛ magn⁹ facit mēbra exīoꝛa rigescē. m Irruat tē. īterī⁹. n Et pauoꝛ. exī⁹. o Fiāt im. q̄. la. ita q̄ ñ possint se defendē. p Dōec ptrā. po. tu. do. ad locū vbi fūdāmū ē tēplū. q Introduces eos ⁊ plā. i. radicare facies ītātū q̄ nō possint inde auelli xp̄to hūana.

✠ In mōte

spectu eius: et plantasti radices ei⁹: et repleuit terrā. Opuit montes umbra eius et arbus. eius cedros dei. Aduertis quō plantat deus et ubi. Mō plantat in vallibus sz in montibus in excelsis ꝛ in sublimibus locis. Quos eñ educit de egypto. i. seculo ad fidē nō vult itex in humilibus locare: sed cōuersationē eox sublimen esse: et in montibus habitare ꝛ ī ipis nō p terrā repe: nō vltra vult vineā suā ī humili deiectos hr̄e fluct⁹: sz palmites sursum duci: in alto locari: traduces fieri: et traduces nō in humilib⁹ arboꝛib⁹: sz ī excelsis ꝛ in altissimis cedris dei pꝛophetl sez et aplis: quibus si nos adiungamur vitis quā trāstulit de⁹ de egypto ꝛ p ramos eox nr̄i palmites diffūdanr̄: ꝛ ipis innexi traduces efficiamur charitatl ad ī uicē vinculis nexi fructū plurimū affere/
Dat.3.c mus. Mā oīs arboꝛ q̄ nō facit fructū bonū. e. et in. i. mittetur. a Firmissimo habi. tē. Orig. In p̄pata habitatiōe quā p̄pasti dñe. Uide clementis bonitatē domini: nō vult te inducere ad laboꝛē: non vult vt ipe facias tibi habitaculū: iam te ad p̄patam inducet habitationē. Añ alij laboꝛauerunt: et vos in laboꝛes eoꝛ ītro istis. b Sanctuariū tuum ꝛc̄. Orige. Sanctimoniū tuū. d. ꝛc̄. Sanctimonium ꝺr tabernaculū dei vel tēplū: eo q̄ sctifi/
Deb.9.c cat accedētes: ꝑ nō ꝺr manu hoīm factū: sed manu dei: ꝓpter te g̃ deus ꝛ plantat ꝛ edificat: agricola efficit ꝛ structoꝛ: ne ti
1.Coꝛ.3.c bi aliquid desit. Añ apls: Dei agricultura: dei edificatio estis. Quid ē g̃ ꝑ sancti
Pro.9.a moniū nō manu hoīm: sz dei p̄patū: Sapientia edificauit sibi domū. i. carnē xp̄i nō manu hoīs. i. nō ope hūano tēplū carnis edificat in virgine: sz lapis sine manibus excisus creuit et fact⁹ est mons magnus: ꝑ est sanctimoniū carnis assumpte ꝛ sine manib⁹ et ope hoīm de monte hūane nature et substantia carnis excisum.
c Dñs regnabit ꝛc̄. Orige. Dñe qui regnas in seculū ꝛ in seculū ꝛ adhuc. Quotiens ꝺr in seculū lōgitudo q̄dē tēpoꝛis: sz eē aliq̄s finis īdicat: ꝛ si in aliō seculū dicat: aliq̄d lōgi⁹ indicat: sz tñ finis ponit. Et quotiēs secula seculoꝝ nominant fortasse ꝛ ignotus nobis: tū a deo statutus aliquis finⁱ⁹ indicat. Qꝺ vero hic addidit et adhuc: nullū sensum finⁱ ali cuius aut fine reliq̄t. qꝺcūq̄ eñ cogitaueris in q̄ finē putes cōsistere: semp dicit tibi sermo ꝓphetic⁹ et adhuc: velut si tibi dicat: putas in seculū seculi dominum regnaturum? et adhuc: putas in secula seculoꝝ et adhuc: et qꝺcūq̄ dixeris de regni ei⁹ spacijs: sp dicit tibi ꝓphetа? et adhuc. d Filij aūt israel ꝛc̄. Orige. Et tu si filius es isrl̄: potes ambulare per siccum in medio maris. Si fueris in medio nationis p̄aue et peruerse: sicut lumen solis in medio peccatoꝝ incedens nō te infundet humoꝛ pctī: et p hunc mundū trāseuntē nulla libidinis vnda resparget: nullus cupiditatis estus ꝟbera/bit. Qui egyptius est ꝛ sequit̄ pharaonē: vitioꝝ fluctibus mergitur. Qui vero sequit̄ xp̄m: et sicut ille ambulauit ambulat aqua ei fit murus dextra leuaq̄. Ipe aūt media via incedit per siccum nō declinat ad dexterā neq̄ ad sinistrā vsq̄q̄ exeat ad libertatez ꝛ hymnū victorie dño canat: dicens cantemus domino ꝛc̄.
e Tympanū. Strabus. fm Hieronimū est genus tube in sūmo habens stipulā vel fistulā: p quā vocē reddit sonoꝛam. Chorus fm eundem pellis simplex cū duabus cicutis: per alteram inspiratur: p alterum sonū reddit: per vtrūq̄ ergo angusta intelligentia veteris legis designat. q̄. n. breue sit ꝛ minimū inde ostendit q̄ manu mulieris poꝛtat. fm Cassiodoꝝ tympanū est pellis extē sa inter duo ligna: p qꝺ maceratio carnis designatur. Choꝛ⁹ aūt est multitudo sīl canentiū ꝛ ꝺr chorus quasi, coeuoꝝ cant⁹. Quia g̃ in choꝛo equaliter oēs voces resonant per eū charitas significatur: q̄ oēs in xp̄o vnū sum⁹. Quicūq̄ g̃ deo in iubiluz laudes reddit: in choꝛo ꝑ est in charitate ꝑ agat ꝛ in tympano. i. in mortifica
Ps.150. tione carnis. Añ laudate eum in tym. ꝛc̄. f Tulit aūt moyses ꝛc̄. Baptiçati p mundum quasi per desertum post transitum maris rubri ducuntur: nondum habentes promissam patriam: sz sperantes ꝛ ex

a Jn mō. ꝛc̄. i. i tra ꝓmissiōis q̄ ē mōtuosa. b Firmissimo h. t. i. tēplo ibi fūdādo. c Qꝺ opat⁹ ꝛc̄. sic ꝓncipal' actoꝛ: sz salomō opat⁹ ei ꝑ sic minister ꝺi. et loq̄t p modū ꝓteriti ꝺ futuro ex cā supradicta: ch ꝺr: Qꝺ opa. es: q̄ nodū erat factū tēplū. Cōsiderādū aūt q̄ sic dictū fuit Gen. xv. vbicūq̄ ī sac̄ scꝑtura ꝓ opib⁹ xp̄tū ꝓmittūt bōa tpalia illa nō sunt ꝓncipaliter intellecta q̄ finis semp ꝺz esse melioꝛ eis q̄ sunt ad finē. ꝓmium aūt finis est opis qꝺ oꝛdinat ad illud: ꝛ iō sub illis bonis tpalib⁹ ꝓmissis q̄ sūt minoꝛa bona q̄ꝫ opa xp̄tū intelligunt illa bona spūalia ꝓncipaliter ītēta. Sicut sub ꝓmissione terre ꝓmissionis ītelligit̄ tra viuentiū. i. ciuitas celestis promissa: ꝛ ita hic sub ꝓmissione tēpli materialis ītelligit̄ ꝓncipaliter ꝓmissa dom⁹ celestis vel tēplū vbi deus colit̄ nō p speculū ī engimate: sz p iugē laudē ꝛ in apta visiōe fm q̄ ꝺr Ps. lxxxiij. Bti q̄ habitāt in domo tua dñe ī se. se. l. t. ꝛ ꝑ dic̄ Ra. sa. ī loco isto: ꝛ ei⁹ dictū cōsonat fidei nr̄e: et sic ītelligit̄ qꝺ ꝺr hic: Firmissimo habitaculo tuo qꝺ opat⁹ es dñe ꝛc̄. q̄ celū empyreū qꝺ est hic tēplū vel loc⁹ brōꝝ est factū a ꝓncipio creationis mūdi: et ei⁹ actoꝛ ꝛ artifex fuit ꝺs solus. Notandū etiā q̄ qꝺ. s. dixit p modū ꝓteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie hic replicat p modum futuri: cum ꝺr: Introduces eos ꝛc̄. q̄ futuꝝ erat q̄ introducerentur ꝺ Dñs r. ī. e. ꝛ vltra. Jn hebꝛeo hr̄: Jn seculū ꝛ vltra. seculū autē ꝓprie significat tps. l. ānoꝝ. sz qñ addit̄ ei: ꝛ vltra: significat eternitatē: et bū ꝺr hic: Regnabit: quia nō regnauit ab eterno sic nec fuit creatoꝛ ab eno nec dñs: q̄ talia noīa ꝛ xba cōsignant creaturam substantiā q̄ nō fuit ab eterno.
e Jngressus ē. enim. istō qꝺ fuit dictum in principio canti. Hic repetit in fine sic̄ solet fieri in cātilenis. f Sūpsit g̃ ma. Hic ꝓñr describit̄ grārū actio q̄ꝫ tū ad mulieres. cū ꝺr: Sūpsit g̃ maria pꝛophetissa. Qꝺ. n. habuerit spm̄ ꝓphetie: ptz ex li. Nu. xij vbi ipsa et aaron dixerunt: Et nobis sic̄ et moysi locutus est ꝺ⁹. g Soꝛoꝝ aaron. Et q̄re nō ꝺr soꝛoꝝ moysi sicut ꝛ soꝛoꝝ aaron? Hebrei assignāt duplicē cām. Una est quia añ natiuitatē moysi cū adhuc nō hr̄et frēm nisi aarō pꝛophetauit matri sue q̄ paritura erat filiū q̄ liberaret israel Alia cā est q̄ aaron ofidit se multū ꝯelare ꝓ ea qñ fuit p cussa lepra: vt hr̄ Nume. xij. b Tympanū in ma. sua. ꝓguerat eñ p spm̄ ꝓphetie antecq̄ exiret de egypto q̄ deus esset collaudandus ꝓ bñficijs exhibēdis isrl̄ p⁹ exitū de egypto: iō secū portauit tympanū de egypto ad cātandū laudes diuinas: et fecit apportari sīl̄ per alias mulieres. vñ sequit̄: i Egressecq̄ sunt ꝛc̄. quibus precinebat. s. q̄ optebat fieri: et alie rñdebāt sic̄ solet fieri in tympanis ꝛ choꝛis: et eodē mō fecit moyses respectu viroꝝ.
k Tulit aūt moyses. Postq̄ꝫ descripta est remotio ipedimenti: hic ꝓñr describit̄ cōtinuatio itineris ꝯcepti. Ad ꝑ aūt tria requirunt̄. p̄mū est ꝓuisio alimenti. sc̄ꝺm est repressio aduersarij. tertiū oꝛdinatio ppl̄i subiecti. Et fm ꝑ diuidit̄ in tres ptes. Secꝺa incipit in medio. xvij. ca. ibi: Uenit aūt amalech. Tertia in p̄ncipio. xviij. ca. Circa p̄mū describit̄ ꝓuisio alimenti q̄ꝫ tū ad qualitatē. sc̄ꝺo quātū ad substantiā ca. xvj. Alimentū aūt consistit in cibo et potu. hēbant aūt adhuc filij isrl̄ de cibo quē apportauerant de egypto: et iō de ꝑ hic nō fit mentio: sz de potu tñ q̄ꝫ tū ad q̄litatē: q̄ aq̄ amare dulcoꝛate sunt. dicit igit̄: Tulit aūt moy. is. de ma. ru. ꝛ ꝺr: tulit: q̄ cū q̄dā violentia et

ſ non in valle. ſ qꝺ

a plātabis ī mōte hereditatl̄ tuę: fir
a nō moueat. a ſ ru nō hō. ſ ne opteat eos laboꝛare
missimo hitaculo tuo qꝺ opat⁹ b c
a ſ hūanitas xp̄i. ſ vel sanctimōiū tabernaculū scz dei vel tēplū qꝺ sanctificat accedēres.
b es dñe: Sanctuarium tuū domi
a ſ q̄ nō hūano ope generata eius hūanitas.
b ſ nō hominis.
ne quod firmauerūt mānus tuę
a ſ vt nūq̄ sit finis. ſ in seculū. b ſ alij adhuc.
c Dñs regnabit in ēternū et vltrā. d
ſ satellites diaboli. ſ q̄ multos iū
git curr⁹ in q̄b⁹ sedeat ꝛ pambuler orbē ꝛ discurrat
Ingressus est eñ eques pharao e
cū currib⁹ ꝛ eq̄tib⁹ eius in mare
ſ humoꝛem peccati.
et reduxit sup eos dñs aquas ma
ſ xp̄m sequentes.
d ris. Filij aūt isrl̄ ambulauerūt p
a ſ hūoꝛe pcti nō infusi. b ſ nō declinantes ad dexterā vel ad sinistrā. c ſ alias eius.
sicc̄uz ī mēdio mārl̄. Sūpsit ergo f
ſ vel ꝓpheтissa.
e maria ꝓphetes soꝛoꝝ aaron tym g
a ſ mortificationē carnis. b ſ ope. c ſ a delectatione carnis.
pānū in mānu sua: egrēsseq̄ sunt b i
a ſ sctē aie. b ſ ꝓphetiā q̄ p mariā significatur ſ mortificatione carnis.
oēs mūlieres post ēā cū tympānis
a ſ cōcoꝛdia charitatis. b ſ quasi magistra.
et choꝛis: quibus p̄cinēbat dicēs
a ſ hymnos victorie. b ſ triumphatoꝛi.
Cāntemus dōmio: Glorioſe eñ
vt supra.
magnificatus est: equū ꝛ ascensoꝛem deiecit in mare. Tulit autez k
f
moyses israel de mari rubro:

Grantes et expectantes ꝑ patientiã: dum laboriosa et ꝑiculosa tentatione fatiganꝫ: Sed ne reuertanꝫ corde in egyptũ: nec ibi xps deserit. Mã et illa colũna nõ recedit. a Et venerunt in marath ⁊c. Orige. Pꝰ transitũ maris rubri pꝰ choros et tympana. Pꝰ triũphalos hymnos venit ad marã aquã. s. amarã quã popul⁹ bibere nõ poterat: venit ad ꝑiculũ sitis. Sz clamauit moyses ad dñm: et ondit ei lignũ q̃ dulcis facta ẽ aq̃ et ibi posuit deꝰ illi iusticias et iudicium vbi. s. amaritudo: vbi sitis: et qõ grauiꝰ ẽ inabundantia aquaꝝ: alius nõ erat locꝰ dignior ⁊ aptior. Preterea qõ dixit: ondit illi lignũ deꝰ: ⁊ misit illõ in aquã et facta ẽ dulcis: q̃si nõ posset sine lig̃ aquã facere dulcẽ deꝰ: aut moyses lignuz nesciret. Sz si lex ꝑm lr̃am accipiat amara ẽ: ⁊ ipa mara. Quid eñ tã amaꝝ q̃z vt puer octauo die circũcisiõis vnus accipiat: et rigorẽ ferri tenera patiat infantia Amaꝝ est eñ poculũ legis: vt ꝓphs õi nõ q̃ i moyse baptiçaꝰ ẽ in nube ⁊ in mari: sz q̃ in spũ ⁊ aq̃ nõ possit bibere et gustare: nec hostiaꝝ ferre amaritudinẽ: nec sabbati obseruantiã. Sz si deus oñdat lignũ qõ mittat in hanc amaritudinẽ: dulcis fit aq̃ legis ⁊ potabilis. Sapia lignũ vite est oĩbus amplectentibus eã. Si g̃ lignũ sapie xpi missum fuerit in lege oñdẽs quõ debeat itelligi circũcisio sabbatũ lex lepre ⁊ hmõi. amaritudo legis vertitur in dulcedinẽ itelligẽtie spũal: vt ppls bibere possit q̃ idola reliquit ⁊ ad deũ cõfugit. Si audiat legẽ de sacrificijs docentẽ: cõtinuo refugit et bibere nõ potest. Jn hãc g̃ amaritudinẽ. i. lr̃am legis posuit ds iusticias ⁊ testimonia: velut. s. i vasculo quodam sapie sue ⁊ scie thesauros ꝛcludit. Eñ habemus thesauꝝ istũ i vasis fictilibꝰ. At g̃ possit ꝟ aq̃ bibi. oñdit deꝰ lignũ qõ mittat in eã: vt q̃ biberit ñ moriat. nõ sentiat amaritudinẽ. Si ds g̃ sine lig̃ vite. i. sine mysterio crucis: sine fide xpi sine intelligentia spũali biberit: amaritudine morietꝰ. Eñ lr̃a occidit. i. aq̃ mara si bibat nõ mutata ⁊ i dulcedinez ꝟsa. b Qui oñdit ei li. ⁊c. Augꝰ. Genus ligni erat istã habẽs vim. An q̃libet ligno id facere poterat deꝰ q̃ tãta mirabilia faciebat. Videt tñ significare qõ dictũ ẽ: oñdit ei: tã q̃z tã tale eẽt. Misi forte locꝰ erat vbi ligna oĩno nõ ĩueniebant: nisi hoc ſpm eẽ diuini adiutorij: q̃ ei dñs lignũ oñdit vbi nullũ erat: ⁊ ꝑ lignũ aq̃s dulces fecit: ꝓfigurans gloriã ⁊ grãm crucꝭ. Sz i tali etiã ligno q̃s nisi creator ⁊ demonstrato: laudandus est. c Jbi constituit ei ⁊c. Orige. Quare addidit. Postq̃ posuit illi deꝰ iusticias et iudicia: ibi tẽtabat eũ dicẽs: Si audieris vocẽ. d. d. t. ⁊c. Videt exponere q̃re iustificationes ⁊ iudicia dedit: vt. s. tẽtaret eos: si audirẽt vocẽ dñi dei: ⁊ mãdata custodirẽt. Mã q̃n tũ ad ꝓiorẽ populũ q̃d eis boni aut ꝑfecti murmurantibꝰ ⁊ ꝺicentibꝰ mãdareꝭ q̃ paulo pꝰ mirabili
Ysa.32.a um dei obliti ad idola cõuertunt. Dant g̃ ꝑcepta
Ezec.20.b in quibus tenteñt. Eñ dedi vobis ꝑcepta et iustificationes nõ bonas: in. q. nõ. v. tentati. n. in prece
Roñ.7.b ptis nõ inueniunt fideles: lõ inuentũ est eis mandatũ eẽ ad mortẽ: qd̃ erat ad vitam. Jdẽ eñ si seruet vitã: si nõ seruet mortẽ generat. Mõ seruantibꝰ g̃ dicunt mãdata nõ bona et in quibꝰ nõ viuãt. Sz admixto ligno crucis in dulcedinẽ versa ⁊ spũaliter intellecta ⁊ seruata sunt mãdata vite. Cũctũ languorẽ quẽ posui in egypto nõ inducã sup te. Videt dicere q̃ si q̃s sciret
Job.2.b mandata: nullã egritudinẽ patiat. i. nec febres nec alios dolores corpis. Sed oĩno Job iustissimus et oñi pietate plenus a capite vsq̃ ad pedes repletur vlcere pessimo. Sed iusti nõ habent illas ifirmitates q̃s egyptij. Egyptus eñ mundus. Diligere g̃ mundũ ⁊ que in mundo sunt egyptius languor est: obseruare menses: tpa stellarum cursibus adherere: seruire carni: luxurie operam dare: ⁊ delicijs vacare: egyptius languor est.

d Venert aũt in helim. ⁊c. Orige. Nõ añ in helim ducitur populus vbi erant. xij. fontes aquarum: quibus nil inerat amaritudinis: sed amenitas plurima ex densitate palmaꝝ. Sed ꝓius ductus est ad aq̃s salsas ⁊ amaras: quibus ꝑ lignum a dño monstratũ dulcoratis: venit ad fontes. Si hystoriã solã seq̃mur: nõ multũ nos edificat scire ad quẽ locũ ꝓmo venerint. ad quẽ scdo. Primũ aũt ducitur ppls ad lr̃am legis a qua dum ꝑmanet in amaritudine sua recedere non potest. Cum ergo per lignũ vite fuerit idulcorata: et spũaliter intellecta: de veteri testamento transit ad nouum: ⁊ ad duodecim apostolicos fontes: vbi repiuntur arbores. Lxx. palmaꝝ. Non eñ soli. xij. apostoli fidem xpi ꝓdicauerũt: sed et alij. Lxx. per q̃s palmas victorie xpi mundus agnouit. Non sufficit ergo populo dei aquã marath bibere q̃z nisi indulcorata ꝑ lignũ vite: solũ vetus testamentũ non sufficit

S ad bibendum

impoꝛtunitate fecit eos inde recedere. erant eñ cupidi: et iõ erant nimis intẽti ad spolia egyptiorꝝ submerso ꝝ colligenda: qꝛ ꝑm q̃ dicũt hebrei ista spolia fuerẽt maiora ⁊ ꝑcisiora q̃z illa q̃ aspoꝛtauerant de egypto ꝑ accomodationem: de q̃ dictum est. xij. ca. a Et egressi sunt in desertum sur. ꝺ litoꝛe marꝭ rubri.

b Et nõ inueniebant aquã. s. ad sufficientiam ꝑ se ⁊ aĩa alibꝰ suis.

c Et venerũt i marath. Ꝟ ꝺ ꝛ ꝑ anticipationẽ: qꝛ locꝰ ille adhuc nõ vocabatur marath: sz sic poꝛstea vocatꝰ fuit a filijs israel ꝓpꝛ amaritudinez aq̃: ꝑm q̃ subdit:

d Eñ ⁊ con. lo. no. impo. s. ppls isrꝭ. e Et murmurauit populꝰ. i. vulgares hoies: q̃ ñ cõsiderãt nisi pñtia. sapientes Xo q̃ considerabant dei bñficia ꝓterita patienter poꝛtabant sperãtes de diuino auxilio. Judic.5.e Eccl.38.a

f Ad il. cla. ad. d. ostẽdens q̃ bõi rectoꝛes debẽt omittere bõa sbditorũ ꝓcurare ꝓpter eoꝝ murmurationem.

g Qui oñ. ei li. Dicũt aliq̃ q̃ istꝺ lignũ de natura sua erat amaꝝ: ⁊ sic fuit ibi maius miraculũ inquãtũ ꝑ eiꝰ ĩmissionẽ dulcoꝛate sunt aq̃ et facte potabiles. Cõtrariũ aũt videt mihi per illud Eccle. xxxviij. Monne a ligno idulcata est aq̃ ⁊c. nã ibi loquit scriptura de naturalibꝰ ꝓpetatibꝰ ꝛenascentiũ ad vtilitatem hoĩm. h Jbi cõ. ei ꝑ. a. i. ꝺicit hic Ra. Sa. q̃ dns videꝭ filios israel ociosos: ne ꝑ ocium q̃ ẽ sentina oĩm vitioꝝ declinarẽt ad peꝛa dedit eis duo ꝓecepta legꝭ vt studerẽt i eis ad sciẽdũ ⁊ ad opandum sez ꝑceptũ de obſuatione sabbati q̃ cõtinet plures obseruantias. Et ꝑceptũ de vacca ruffa: de cuiꝰ cinerib⁹ cõmixtꝫ aq̃ fiebat aq̃ lustrationis ꝑ quã purgabant ĩmũdi: vt hr̃ Mume. xix. Tradidit eis etiam aliq̃ capitula de ptinẽtibꝰ ad iudicialia vt scirẽt qualiter deberẽt ad inuicẽ iuste ⁊ pacifice ꝺuersari. † Num.33.b

i Et ibi. t. e. s. pplm vt ꝑ expientiã fuandi ꝑcepta vel negligẽdi apperet obediẽtia eiꝰ ad deũ vel iobediẽtia: nõ tñ sic itelligẽdo q̃ deo apparet aliq̃d de nouo: sz aljs: et ꝺ mõ tẽtauit ab⁹aã vt eiꝰ obediẽtia aljs eẽt nota: sic ꝺictũ fuit Heñ. xxij.

k Cunctũ. l. q. p. in. e. n. indu. super te. si obedieris mihi. vñ ꝺ: Pꝭ. ciij. Et nõ erat in tribubꝰ eoꝝ ifirmꝰ: qd̃ ẽ itelligendũ de illis qui obediebant ꝺo: qꝛ rebelles fuerũt a deo ꝑcussi pluries vt ptz i multꝭ locis ifra sic ꝑ adoratiõe vituli: ⁊ ꝑ ꝑcupia carniũ: ⁊ ꝑ rebellione cõtra moyſen ⁊ silib⁹

l Ego. n. ꝺ. s. t. q. ꝺ. si ꝓpter pctm̃ te ꝑcussero ꝓpꝛ penitẽtiã verã te sanabo: ꝑm q̃ scribit Job. v. Jpe vulnerat ⁊ medet ⁊c.

m Venert. a. i. h. Mic deseribit ꝓuisio alimẽti q̃ztũ ad subam. ⁊ ꝓmo q̃ztũ ad cibũ. scꝺo q̃ztum ad potũ. xvij. ca. Circa ꝓmũ ꝓmittit defectꝰ cibi

S scꝺo sbdit

ad bibendum. veniendum est eñ ad nouū de q̄ sine scrupulo ⁊ difficultate potaē. Judei etiam nunc apud marath sunt. i. ad aquas amaras.

Esa.7.a Mondum eñ ostendit eis deus lignū de q̄ dulcescunt: quia nisi credidērint non intelligent.

a Quin/ Ca.XVI todecimo die mēsis ⁊c. Orige. O ingratus populus desiderat egyptū. Qui egyptios videt extinctos: ⁊ carnes egypti q̄ egyptior carnes videt ⁊ piscib⁹ datas ⁊ volatilibus. Murmurat aduersus moysen imo deum: sed primo ignoscitur et secūdo ⁊ fortassis tertio. Sed si non desinant sed persistant: audi quid sequitur: In libro Numerorum refertur: Et idem apostolus

Num.21 b 1.Cor.10 b referit dicēs: neq̄ murmuraueritis sicut q̄daz eorum murmurauerunt et a ser.p. Scripta sunt ꝟ ꝓpter nos in quos fines se.de. Sed si nō desinimus murmurare et conqueri contra deum incurremus simile offensionis periculum vel exemplum. Cum enim de celesti intemperie: fructuum infecūditate. imbrium raritate: et de ꝓsperitate aliorum: ⁊ aliorum imꝓsperitate causamur: contra deū murmuramus. Sed hoc primo ignoscuntur: in persistentes grauiter vindicantur: quia mittentur in eos serpentes: id est immundis et veneficis spiritibus tradentur: q̄ occulti morsibus penetralia cordis depascāt.

Orige. Propter correctionem legentium indicatur populi peccatū quia murmurauerit et ingratus fuerit beneficijs diuinis: cū celeste māna suscepit. Secundo

Num.9. c mense quintadecima die mēsis: qd̄ nō sine rōne scriptum est. Recordare de legibus pasce que dicta sunt: et inuenies ibi hoc esse tempus qd̄ statuitur ad scām pasca faciendum bis qui immundi in anima fuerint: vel occupati negocijs peregrinis. Qui nō fuerant īmūdi in aīa: vel nō lōge pegrinabant quartadecima die p̄mi mensis fecerūt pasca: lōge vero pegrini ⁊ immūdi scām pasca i ꝟ tpe faciūt: i q̄ ⁊ māna de celo descēdit. In die q̄ p̄mū pasca fit: nō descēdit māna: sed in q̄ scām. Primū pasca ꝓli iudaici est: Scām nostrū. Nos eñ fuim⁹ in aīa īmūdi: qui colebam⁹

Eph.2.a idola: et pegrini ⁊ longinq̄ qui fuimus hospites et pegrini testamentor dei ⁊c. Sed daē manna de celo: nō in die quo primum pasca fit sed quo

Joh.6.d scām. Panis enim qui de celo descēdit: non venit ad illos qui primam solēnitatem celebrabāt

1.Cor.5.b sed ad nos qui suscepimus secundam: Etenim pasca nostrum immolatus est christus: qui ver⁹ homo panis de celo descendit. Videamus interim quid in hac die gestum monstretur quartadecia die mēsis scōi murmurauit populus ⁊c.

b Sedebam⁹ super ollas carniū. Greges ouium hēbāt ⁊ armenta boū de qb⁹ comedere poterant: sed desiderio piscīū et auīū quib⁹ egypt⁹ abundat estuabant.

ℱ Ecce ego pluam

ℱ doctrina duodecim apostolorum.

vbi erant duodecim fontes aq̄r ℱ Lx discipuli quorum predicatione palmas xp̄i victorie mundus agnouit. ℱ Ois ordo doctorum septiformis gr̄a in decalogo perfectorum.

et septuaginta palme: et castra/ a
metati sunt iuxta aquas. b

Ca.XVI

Rofectiq̄ sunt de helim: ⁊ c
p venit omnis multitudo filiorū isr̄l in desertū sin: qd̄
ℱ quando. s. pa
a est inter helim et sinai: q̄ntodecisca celebratur.
mo die mensis scōi: postq̄ egressi
ℱ ne murmuretis sicut
sunt de terra egypti. Et murmu/ d†
quidam eorum murmurauerunt ⁊c.
rauit ois cōgregatio filior israel
a ℱ deum. b ℱ sacerdores dei. c ℱ pr̄is vite
cōtra moysen ⁊ aaron in solitūdine. Dixeruntq̄ ad eos filij israel: †
ℱ ingratus populus desiderat egyptum qui egyptios videt extinctos.
Utinā mortui essemus p manus e
a ℱ mundo. b ℱ delectati quiescentes.
b dñi in terra egypti q̄n sedēbam⁹ f+
a ℱ multimodas refectiones carnaliū voluptatū
super ollas carnium et comede/
ℱ qui vertitur in fel aspidum intrinsecus.
bam⁹ panē in saturitate: Cur idu g
ℱ labore p̄tis vite ⁊ periculum.
ristis nos in desertum vt occide h
a ℱ transductam per mare rubrum. i. baptismum
ℱ carnalium voluptatum.
retis oēm mūltitudinem fame:

Doraliter. Cātem⁹ dño ⁊c. Ca.XV Hic ponit grārūactio ꝓ dei būficio p̄stito in egyptior submersione ⁊ populi israel liberatione. nec est hic q̄rēdus ali⁹ sensus misticus nisi q⁹ ꝓ ꝟ docemur deo grās agere de beneficijs acceptis: ⁊ q⁹ talis gratitudo ē dispositio ad alia būficia a deo recipienda: iō in codē cantico subdit ꝓphetia de hītatorib⁹ tre chanaā trendis ⁊ debellādis cū dr: h† Ascēderunt ppli ⁊ irati sunt: dolores obtinuerūt hītatores philistijm. Et sequit. i† Obriguerūt oēs hītatores chanaā ⁊ ꝓ hoc docemur ꝓ gratitudinē de būficijs p̄teritis A sperare de futuris accipiēdis. Subdit aūt dulcoratio aq̄rū marath cū dr: g† Qui oñdit ei lignū ⁊c. Per aq̄s amaras significant tribulatiōes vite p̄sēt. Esa. viij. Ecce adducet dñs sup eos aq̄s fluminis fortes et multas regē assirior ⁊c. Per lignū aūt intelligit cru r. i. passio xp̄i. q̄ si mittat⁹ per fidē charitate formatā in cor hoīs repletū aq̄s tribulationis: xtit illas i dulcedinē ꝓ xtutē patiētie ⁊ spem retributionis eē ne. Matth. v. Cū vos oderint hoīes ⁊ sepauerint ⁊ pr̄ecuti vos fuerint ⁊ dixerint oē malū aduersū vos mētientes ꝓp̄t me gaudete ⁊ exultate q̄n merces vr̄a copiosa ē i cel.

In ca. xv. vbi dr i postil. Fortitudo mea ⁊c.

Additio. j. Sic fortitudo mea intelligit effectiue: sic ⁊ laus mea effectiue ītelligi p̄ōt. vñ sup illd xbū: Fortitudo mea ⁊ laus mea dñs. Glo. interli. q⁹ ꝓ eā fortis sū ⁊ laudabilis. In eo. ca. xv. vbi dr i postil. Ascēderūt

Additio. ij. Pas (ppli et irati sūt ⁊c. sio ire nō cōsurgit ex timore sz ex alijs passionib⁹. s. ex tristicia illata cū desiderio ⁊ spe vlciscēdi ſm Phm. ij. Rhetorice. vñ non videt dicendū q⁹ amalechite irati sint ꝓp̄t timorē ne inuaderēt terrā cor: put i postilla: sz poti⁹ ira cor ex tristitia ꝓcedente ex ꝓspitate filior israel intelligēda ē vna cū desiderio ⁊ spe vindicādi se qd̄ ex odio antiq̄ qd̄ hēbat Esau erga Jacob processit de q. s. Heñ. xxvij. Amalech eñ de ꝓsapia esau fuit: vt. s. Heñ. xxxvj. d Philisteis aūt ⁊ alijs nō dic̄ q⁹ fuerūt irati: sz dic̄: Dolores obtinuerūt habitatores philistijm: timētes ne inuaderēt terrā cor.

In co. ca. xv. vbi dr in postil. Ibi constitit.

Additio. iij. Antiq̄ hebreor cōiter tenent q⁹ p̄ceptū de observatione sabbati ⁊ q̄dā iudicialia fuerunt data populo israelitico i ꝟ loco nō aūt p̄ceptū de vacca ruffa: vt dicit Ra. Sa. qd̄ rōnabili⁹ dr. nā de p̄cepto sabbati sat⁹ pz cū. j. xvj. ca. añ dationē legis habeat: Videte q⁹ dñs dedit vobis sabbatū. De iudicialib⁹ aūt sat⁹ videtur necessariū vt eis darent aliq̄ iudicialia p̄cepta: nō. n. tant⁹ ppl⁹ potuisset durare vsq̄ ad dationē legis nisi habuisset aliq̄s cōstitutiones quibus regerent in iudicialib⁹ p̄ceptū aūt de vacca ruffa erat oīno supfluū ⁊ inutile ꝓptunc donec tale tabernaculū fieret ⁊ alia sacra: ad q̄r igressum seu tactū req̄rebat purgatio p aquā lustrationis ꝓput in ca. Nume. allegato per po

Replica cor rectorē ꝟ Bur. In ca. xv. cū postil (stillatorē ⁊c. lator exponeret illd: Ascēderūt ppli ⁊ irati sūt timentes ne inuaderēt trā cor. Bur. notat eū q⁹ velit dicere irā illam ex timore originari qd̄ nō est verū. sz postillator vult irā cū timore cōcurrere: vt vide licet timētes futur eis malū sub spe tñ euadendi ⁊ impediendi illud ascenderunt irati ad pugnandum contra filios israel.

c Rofectiq̄ sūt. d. h. q⁹ ille fruct⁹ fuit cito ꝟsūpt⁹. seq̄t. Ca.XVI

p d Et mur. ois ꝟgre. q⁹. xv. die mēsis scōi defecerūt victualia q̄ apportauerāt de egypto. Ex q̄ ptz q⁹. xxx. dieb⁹ de illis vixerūt nō comedēdo ad saturitatē sz ad famā tpandā: sz quō dr hic q⁹ ois congregatio murmurauit: q⁹ ibi erāt iosue et caleph et pl̄es alij bōi hoīes de qb⁹ credē dū est q⁹ patienter portabāt defectū victualiū sperātes diuinū auxilium? Dicēdū q⁹ illi erāt valde pauci respectu multitudis qd̄ aūt modicū ē: q̄si nihil reputat: vt dr. ij. Phyſ. ⁊ ꝓp̄t ꝟ scptura nō dimisit loq̄ generalit: q⁹ ꝟ ē ꝟsuet⁹ mod⁹ loq̄ndi i talib⁹. e Utinā mor. ⁊c. i. p plagā ab eo īmiſſā cū pmogenit egyptior: q⁹ illa mors fuit breuis. f Cū sedeba. ⁊c. i. q̄n nobis sedētib⁹ q̄ete ⁊ pacifice: olle plene erāt carniū ad ignē p nobis. g Cur īdu. n. i. d. istd? vbi nihil comestibile crescit. h Ut oc. o. m. fa. i. longo cruciatu qui peior est breui morte.

a Ecce ego p.v.p.d.c.tē.Orige. Uellē ꝓmo sup hanc scripturā cū iudeis
Rom.5.a hr̄e sermonē: quibus credita sunt eloquia dei: q̄d illis videat̄ de eo qđ dic̄
sex dieb⁹ cōtinuis colliget̄: die aūt sexta duplū. Apparet ꝙ sextū diē nomia
ri qui aū sabbatū ponitur. Sabbatū aūt septim⁹ dies est. Quero ꝙ qua die
ceperit manna dari? & volo cōpari dn̄icam nr̄am cū sabbato iudeorum. Ex
scriptura eī apparet: q̄ die dn̄ica primū dat̄ māna
sex dieb⁹ cōtinuis collectū: septima q̄ est sabbatum
cessat̄. Quia ergo in die dn̄ica pluit de⁹ māna: & nō
in sabbato: ītelligāt iudei: iā tunc plātā esse dn̄icam
nr̄am suo sabbato: & indicatū est q̄ nō in ipa di gra
ad eos descēderit de celo: & panis celestis qui ē ser/
Osee.3.b mo di ad eos nō puenerit. Unū: Dieb⁹ mult̄ sedebūt
filij israel sine rege: sine ꝓncipe: sine hostia: sine sacri
ficio: sine sacerdote. In nr̄a aūt dn̄ica semper domi/
nus pluit māna. i. celestia verba: q̄ nobis leta sunt.
Illi infelices suspirāt etiā manna: sic patres eorum:
& nō merent accipe. nō eī ꝓpt̄ māducare qđ est mi/
nutū sic semen coriandri: & cādidū sic⁹ pruina. Mihil
Esa.6.b eī in verbo dei minutū subtile & spūale sentiūt: sed
B totū pingue & crassum. Incrassatū est. n. cor populi
hui⁹. Interp̄tatio q̄z nois huius B sonat. Māna. n.
interp̄tat̄ qđ est B? Ipa vis nois ad discendum inui
tat: vt cum audis legē dei recitari: inquiras semp &
dicas doctorib⁹ qđ ē B? Tu ꝙ si vis manducare mā/
na & suscipe verbū dei: scito minutū esse & valde sū/
tile sic semē coriandri. habet eī aliquid oleris quo
Ro.14.a nutrire et recreare possit infirmos. Infirm⁹. n. olus
manducat. Habet eī aliquid et rigoris: & iō vt pru
ina: cādoris aūt & dulcedinis plurimū. Quid ē can
didi⁹: splēdidi⁹ eruditione diuina. Quid dulci⁹: sua
ui⁹ eloquijs di: q̄ sūt sup mel & fauū. b Panes.
Māna. s. locutio est: q̄z panis ꝓ alimento ponitur.
amat aūt scriptura pluraliter magis panes q̄ singu
larit̄ dicere panē. c Ut tēptē. Tēptatio ista ꝓba
tio est: non ad pctm̄ seductio nec ideo ꝓbant̄ vt de⁹
nō nouerit: sz ipos ipis ondit: q̄ hūiliores fiāt ad pe
tendū adiutoriū: & ad noscendā dei gratiam.
d Die aūt sexta tē. Orige. In die sexto duplū col/
ligat̄ in repositionē q̄tū sufficiat etiā sabbato. Se/
xta dies hec vita in q̄ nunc sum⁹. In sex dieb⁹ fec̄ dns
hunc mundū. In hac ꝙ die tm̄ reponere debemus:
q̄tū sufficiat in futuro. Si quid eī hic boni operis
acquiras: si quid iusticie misericordie & pietat̄ recō
das: ꝑ tibi in futuro erit cib⁹. Qui eī acquirit hic
Luc.19.d decem talenta: ibi accipiet decē ciuitates: & que semi
Gal.6.b nauerit hō: hec et metet. diuites hui⁹ seculi ea recon
dunt q̄ in ꝑ seculo īmo cū ꝑ seculo corumpunt̄: bo/
na aūt recōdita ꝓmanent vsq̄ in crastinū. Scriptuz
est aūt. Qui infideles fuerunt seruauerūt de māna
& ebullierūt ex eo vermes & cōputruit: qđ aūt ꝓ die
sabbati reponebat̄: ꝓmansit integrū. Et tu ꝙ si pro/
pter pūtem vitā et ꝛmorem seculi thesauriças: con/
Esa.66.g tinuo vermes ebulliunt: de quibus dr: Uermis eor
nō morit̄. b os generat auaritia et diuitiarū ceca cu
piditas: bis qui habent pecuniā: & videntes ī neces/
sitate frēs suos claudunt viscera ab eis. Unde apo/
1.Tim.6.d stolus ꝓcepit diuitibus nō sublime sapere neq̄ spe
rare in incerto diuitiar̄ tē. nec aliunde fiunt vermes nobis nisi ex manna
Joh.15.d .i. ẋbo dei. Unū nisi venissem & locut⁹ eis fuissem: pec. nō ha. p⁹ susceptum ꝙ
ẋbū dei si q̄s peccat: efficit ipm ẋbū vermis q̄ ei⁹ ꝛsciam semp fodiat: & ar/
cana pectoris rodat. e Uespe scietis tē. Orige. Ad vesperā scietis q̄z ego
dns. Mane aūt videbit̄ maiestatem dn̄i. Rūdeant mihi iudei. Quō ad ve
sperā ꝛgscit dns: & mane videat maiestas ei⁹? Ubi agnit⁹ est ad vesperā: et
ei⁹ maiestas visa ē mane. Sz nō intelligit ꝑ nisi ī euāgelio ī q̄ vespe sabbati
q̄ lucesset ī ꝓma sabbati venit. M.m. & altera maria ad sepulcrū & inuenert
lapidē reuolutū a monumento terremotū factū: & monumenta apta eē: & cē
Mat.27.f turionē & custodes sepulcri dicētes. Uere ꝑ fili⁹ dei erat. Agnit⁹ ē ī hac ve/
spera dns: q̄z ipe dns erat. Agnit⁹ est in ẋtute resurrectionis: & mane glia
ei⁹ visa ē. Cū venissent alie mulieres ꝓma sabbati valde mane: inuerunt an
gelos cū ingēti claritate sedētes ad sepulcrū: & dicētes: Nō est hic: sz resurre
Luc.24.d xit a mortuis: Uenite & videte lo. tē. Uisa ē ꝙ maiestas ei⁹ mne: quia et per
angelos resurrectio nūciata est. f Nos ẋo qđ sum⁹ tē. Aug⁹. Nō ex hoc
Act.5.a tm̄ se valere quātū de⁹ voluerūt. dixerūt eī quid sum⁹ nos nec talis erat il
la sententia: vbi ꝑetr⁹ dixit Ananie: Ausus es mētiri spūisctō: nō homini/
bus mentit⁹ es: sz deo. Nō eī ait ausus es mētiri mihi. Nō mihi mētit⁹ es:
sed deo. Qđ si dixisset: sile fuisset: neq̄. n. ita dixit: Ausus es mētiri spūisctō.
Nō spūisctō mentit⁹ es: sed deo. Ita. n. loḡns negaret spm̄sctm̄ esse deum.
Nūc vero cū ita dixisset ausus es mentiri spūisctō: cū ille putaret se hoībus

§ esse mentitum

a Dixit aūt dn̄s ad moysen: † Ecce a b
§ verbum dei ꝑ panē q̄ de celo descendit.
b ego pluā vob̄ pānes de celo. Egre c
diat̄ populus & colligat quę suf/ d
ficiūt p singl̄os dies: vt tēptē eū e f
vtrū ambulet ī lege mea: an non g
a § hac pñti ꝑ vita. b § reponant. s. vnde in futu/
ro viuant.
d Die aūt sexta ꝑparēt qđ inferant h
§ vt sufficiat pñti vite et future.
& sit duplū q̄ colligere solebāt p i
singulos dies. Dixeritq̄ moyses
et aaron ad omnes filios israel:
§ in aduētu xpi q̄ est in fine seculi. § Sabba
ti q̄ lucesset in prima sabbati.
e Uespe scietis q̄ dn̄s vos edure/ k
a § qm̄ angeli ad sepulcrū nūciauerūt gloriam re
surrectionis.
rit de terra ęgypti: et mane vide l
bitis gloriā dn̄i. Audiui. n. mur/ m
§ non contra me.
f murvestrū cōtra dn̄m. Nos vero n
q̄d sumus: q̄z musitatis contra o
nos: Et ait moyses: Dabit dn̄s p†
§ mundi quo verbū caro factū est.
vobis vespe carnes edere: & ma/ †
a § verbū dei. b § anime.
ne pānes in satūritate: eo q̄ audi
§ quem nihil latet. § cognouerit. s. oia & si non
statim punit.
erit murmurationes vr̄as quib⁹
§ qui nos misit q̄ in nobis operatur.
murmurati estis cōtra euz. Nos
enim quid sumus? Nec contra
nos est murmur vestrū: sed cōtra
§ q̄z sacerdotum ē legem et dei voluntatem po
pulo annunciare.
dn̄m. Dixitq̄ moyses ad aaron:
Dic vniuersę ꝯgregationi filioꝝ
§ beneplacentes.
israel: Accedite coram domino: q

a Dixit aūt dn̄s. Hic ꝓr describit dn̄i ꝓui
sio vbi ꝓmo ponit cibi ꝓmissio. sc̄o eiusdem
exhibitio. ibi: Factū ē ꝙ. tertio cōfuatio. ibi:
Dixit aūt moyses. Adhuc ꝓmissio cibi ꝓmo
dr moysi a dn̄o. sc̄o ꝙ moysen ipi ppl̄o. ibi:
Dixeritq̄. Circa ꝓmū
dr: b Ecce ego plu
am. i. ad modū pluuie † Ps.77.
abūdant̄ tribuam. Sap.16.c
c Panes de celo. i. Job.6.d
cibos: q̄z nomīe panis
ītelligit̄ oīs cib⁹: vt. s.
dictū ē. ij. ca. Ipe aut̄
dedit eis manna & co/
turnices: & vtrūq̄ de
celo aereo. vñ & aues
celi nominant̄ eo q̄ ꝙ
aerem volitant.
d Egrediatur po. et
col. q̄ sufficiunt. quili/
bet ꝓ se & familia sua
ꝑm estimationē suam.
e Per sin. di. q̄z ni/
hil de māna debebat
reseruari ī crastinuz: vt
dr. j. f Ut tē. e. tē.
custodiendo manda/
ta mea de manna: que
mandata īfra explica/
bunt̄. g An nō. i.
trāsgrediēdo illa. qua
lit̄ aūt de⁹ tēptet ho/
mines iā dictū ē: q̄z ꝑ
nō ē vt accipiat per ex
perietiā de aliquo qđ
īgret: cum oīa nuda et
apta sint oculis ei⁹ et
am añq̄ fiāt: sz vt obe
dientia vel inobedien
tia ppli ad deū cēt no/
ta alijs ꝙ euidētiā fa/
cti. Die aūt sex. pa. qđ
in. de. māna tē.
h Et sit du. nō ꝙ ꝑ
telligit̄ q̄ colligerent
die sexta pluſq̄ ī alijs
dieb⁹: sz illō collectuz
qñ mensurabat̄ in do
mo inueniebat̄ duplū
vt dicet̄. j. i Dixe
rūtq̄. hic ꝓr ꝓmissio
dicta diuulgat̄ popu/
lo. cum dicitur:
k Uespe scietis q̄ tē.
ꝙ ꝑ q̄ dabit vobis mi
rabilit̄ abūdātiā car/
niū. l Et ma. vi. tē
in descēsu māne ẋtute gtuosa ipi⁹. Sciēduz
aūt q̄ māna aliqñ ē neutri generis & indeclia
bile. aliqñ aūt inuenit̄ femini generis & ꝓme
declīationis. s. māna ne: aliqñ tertie declīatio
nis: vt māna. natis. et iō non ē vis si accipiat̄
mō ſm vnā declinationē: mō ſm aliā.
m Audiui. n. m. v. ꝫ. d. q̄ eduxit vos d̄ egy
pto ī hāc solitudinē: q̄z de p̄cepto ei⁹ factū ē.
n Nos ẋo qđ su. q. d. sum⁹ tm̄ fui ei⁹ denū
ciātes vobis ei⁹ volūtatē: & iō nō eduximus
vos ꝓncipaliter sic iposuistis nob: sz ipe de⁹.
o Quia mu. ꝫ nos. i. murmurastis murmur
tm̄ vr̄m ē ꝫ dn̄m ꝓncipalit̄. p Dabit d. v.
c. tē. eo q̄ audierit murmurationes vestras
aliqñ eī murmurātib⁹ dat de⁹ suū desideriū
sz ꝑ est ad malū ipoz: sic hr̄ Mu. xj. de pplo q̄
desiderauit carnes q̄s interfecit dn̄s cum ad
huc carnes eis date essent ī dentibus eorum.
q Accedite co. d. i. corā colūna nubis: vel
ſm alios corā tabernaculo quo vbi dn̄s loq̄
bat̄ moysi: añq̄ factū esset magnū tabnaculū

de quo hr̄

Act.5.a esse mētitū. Ille spūsctū deū eē mōstrauit:subiūgēs:Mō hoīb⁹ mētit⁹ es sz dō.
a Et mane.Mono die qñ xp̄s sol iusticie aduētu suo credentib⁹ repauit pdita.
Moraliter. b Uespere comedetis carnes.Orige. Moraliter.Intelligere possumus q⁹ vni cuiq; nostrum mane est ⁊ initiū dici . tp̄s quo primū illuminamur ⁊ ad lucē fidei accēdimur.In ꝟ tpe carnes verbi nō possumus edere.i.pfecte doctrine capaces nōdum sum⁹:sz post longa exercitia:post ꝓfectum pluri/mū:cū iā ꝓrimi sumus ad vesperā.i.pfectionis fidē:tūc solidioris cibi capaces efficimur:festinemus ꝑ manna su
Matt.9.c scipere:qđ ꝓut vult quisq; saporem reddit ī ore.vñ:Fiat tibi fm fidē tuā.Et tu ꝑ si verbum dei qđ in ecclesia pdicatur tota fide ⁊ deuotione susciplas:fiat tibi qđcūq; de
Pſ.50. sideras.Si tribularis.ꝓsolaī te dicens:Cor ꝓtritū ⁊ humiliatū de⁹ nō spernit.Si letaris ꝓ spe futura cumulat tibi gaudia dicens:Letamini in dño ⁊ exultate iusti. Si
Pſ.36. iracūdus es:dicit.Desine ab ira ⁊ derelinque īdignatio
Bar.4.d nē.Si in doloīb⁹ sis:sanat te dicēs:Dñs sanat languo/res tuos omnes.Si pauptate cōsumeris:ꝓsolādo dicit:
Pſ.144. Dñs alleuat de terra inopē:⁊ de stercore erigit paupem. Si qs tū infideliter susciplt:nec comedit:sz abscōdit: vermes ex eo ebulliunt.Nec turberis si ad ꝟ ducī verbum
Pſ.21. dei:vt putēī fieri vermis.Jp̄e em̄ ait:Ego sū xp̄us ⁊ nō
Luc.2.e bō.Sīc em̄ ip̄e ē q̄ fit aliis in ruinā:aliis aūt in resurrecti onē:ita ⁊ ip̄e est q̄ in manna fidelib⁹ dulcedo mellis:infi delibus vermis efficī.Jp̄e est em̄ sermo dei: q̄ iniquo⁊ mentes arguit:⁊ correctionum spiculis ꝓsciam terebat. Jp̄e est em̄ q̄ efficitur eis quib⁹ apit scpturas ignis.Qui
Ibid.24.e dicunt:Nōne cor nr̄m ar.e.in nobis ⁊c.alijs ignis est q̄ bus cremat spinas de terra mala.i. malignas cogitatio/nes in corde cōsumit:⁊ iō peccatorib⁹ neq; xp̄us arguēs vnq; morīt:neq; ignis exurēs extinguīt.Justis autem ⁊
Pſ.33. fidelibus pmanet dulcis et suauis.Aū ōr:: Gustate ⁊ vi-dete ⁊c. Orige. Alia lra. Uespe mā ducabitis carnes et mane replebimini panib⁹: dicant iudei: q̄ ꝓsequentia sit: vt vespe carnes sine panibus comedant:aut mane panes sine pulmento:q̄d in ꝟ diuini muneris:q̄d tpamenti gr̄e celestis oñdit.Hoc est in q̄ agīscere deū p̄n̄t:q̄ carnes in vespa sine panib⁹ comedunt ⁊ maiestatē dei apparere dicunt.Si rursum panes sine carnibus comedanē: fuēt sibi ista:bis q̄ acquiescētes in coturnicib⁹ putāt agnosci deū.nos aūt quib⁹ in fine ad vesperā mundi verbuz est caro factū.In illa tantū carne agnosci dicim⁹ deū:quam susciepit ex virgine.has em̄ verbi dei carnes neq; mane neq; meridie quis manducauit sz ad vesperam.vñ pueri nouissima hora eor.Mane inquit replebimini
Joh.6.f panibus.Nobis ergo panis verbum dei est:ip̄e est panis viuus qui de celo descendit:et dat vitam mundo.Sed quid dicit mane dari hunc panem:cum incarnatus sit ad vesperam.Sic intelligendum est:q⁹ ad vesperam mundi et prope finem dominus venerit:sed aduentu suo cum sit sol iusticie nouum mane credentibus restaurauit:nouum scilicet scientie lumen in quo replentur panibus qui susceperunt precepta eius nec mireris quia verbum dicitur: et caro dei et panis et lac dicitur et olera:et pro mensura credentium et possibilitate sumentium diuerse nominatur: vel post resurrectionem mane factam credentes repleuit panibus:q⁊ libros legis et prophetarum prius ignotos ad instructionem ecclesie concessit: vt ip̄e sit panis in euangelio:ceteri vero libri legis et prophetarum vel historiarum plures panes dicantur:quibus repleantur credentes ex gentibus.Aū ascēdent in montem et bibent vinum:vnguento vngentur.Sic ergo competēter carnes ad vesperam accipimus et panibus mane replemur:quia nec poteramus mane carnem edere.Nondum enim erat tempus.Nec meridie:vix em̄ angeli edūt carnes meridie et illi fortassis ordini meridianum tempus conceditur.

Tale quid in helia significatur: cum ei alimenta corvus afferret.Forte carnibus ad vesperā:et māe panibus ille significatur:qui traditus est propter delicta nostra:et resurrexit propter iustificationem nostram:ad vesperam quippe mortuus est:ex infirmitate:sepultus est:mane autem apparuit discipulis:quia resurrexit in virtute.

c Coturnix operuit castra ma.⁊c. Jsidorus.Per volucrum escas figuratur predicatio diuinitus missa:que transcurrit per verba sonantia quasi per aerem volatilia pennata:quibus per fidem pascuntur:qui ad patriam celestem proficiscūtur.Vel veteris legis eloquia:que plebem carnalem tanq̄ carne alebat:per verba diuinitus missa quasi per volatilia.Unde et vespere dantur:quia cuncta carnaliter illis concessa finem erant habitura.Manifesto autem lumine fidei datur
Joh.6.f manna quod est christus:panis scilicet viuus qui de celo descendit: qui per nubes euangelicas vniuerso orbi pluitur:iam non murmuranti et tentanti synagoge:sed credenti et speranti ecclesie.

d Jn similitudine pruine super terram.Pruina que christum significat. Manna enim dominico die primum datum est:et christus dominica die resurrexit.

e Tusum.Jd est mundissimum.Sicut enim frumētum vel milium:vel aliud tale in mortariolo pilo teritī:et folliculis exuitī:sic corp⁹ xp̄i p tribulationē passiōis et pilo crucis mortalitate exutum est.Vel minutum manna subtilitas celestis doctrine:que pilo tunditur:vt litteralis sensus exuatur.

Manbu.Hre.

de q̄ hr̄.j.xxxiij.ca.q⁹ moyses tetendit illud eī castra. a Audiuit em̄ mur.ve.ne credatī q⁹ facta vr̄a abscōdita lateant ip̄m. b Et ecce ⁊c.i.q̄dā fulgor ꝟsoli/tus repūtatiu⁹ diuine pūtie ad arguēdū ꝓli murmuratio/nē.vñ subdīt:Audiui murmuratio/nes ⁊c. c Factū ē ꝑ.hic ꝓr̄ describīt cibi ꝓmissi exhibitio:⁊ scōo subdīt vsus ōter/minatio.ibi:Hic est fmo.Circa pri/mū ōr.Factū ē ꝑ vespere et ascen/dēs operuit castra Coturnix aūt est auis pinguis ⁊ sapida:⁊ accipīt ꝟ singulare ꝓ plāli Coturnic.i.multitudo coturnicum. sicut freq̄nter dictū est in silī:dicīt aūt ꝟ ascēdere coturnix:q: de terra oppposita defto in q̄ magna multitu/do talīū auium inuenīt:ascēderunt in aerē voluntate diuina ⁊ volauerī vsq; ad castra filiorū isrl̄ ⁊ ibi ꝓscenderūt:ita q⁹ poterant eas capere ꝓ sua voluntate. Querīt ꝟ quare dedit eis carnes ī vespere ⁊ panes in mane sequenti: quia magis cōueniens esset fieri mō cōtrario Ad ꝟ rndetur q⁹ filij isrl̄ congsti fuerunt primo de defectu carniū. ⁊ scōo de defectu panū:dicētes:vtinā mortui essemus qñ sedebam⁹ sup ollas carniū:⁊ comedebamus panes in saturitate.⁊ ideo eodz ordine q̄ petiuerūt dat⁹ est eis cib⁹.Alia rō assignaī ex cōuenientia rei date:q⁊ coturnices ex volatu diurno erant fatigate ⁊ iō circa vesperā erat cōueniens tp̄s vt descenderent ad terrā quasi ad requiem Panes aūt q̄ dati sunt mane sequēti fuit māna q̄vocaī panis materialiter:quia decoquebaī ⁊ inde formabanī panes.descendebat aūt ꝓ modū roris.vt statim ꝟditur:Hora aūt matutinalis cōueniens est tali descensui.vñ subdīt: d Mane q̄z ros iacuit.i.māna q̄ erat ad modū roris cōgelati.vñ.j.ōr q⁹ habebat similitudinē pruine q̄ ē ros cōgelat⁹. e Apparuit ī soli.mi. sīc granula ꝓgelata que aliq̄n descēderūt ī pruina. f Et quasi pilo tusū.i.sīc granū frumenti a q̄ cortex expcussiōe pili ē amot⁹:⁊ sic appet albū. Jsta ē expositio doc.catholicor⁊:fm quā māna ūmediate cadebat sup ērā:⁊ ꝓ rorē vel pruinā ꝟ itelligīt māna:vt ptz ex dictis.Ra.sa.exponit locū istū aliter ⁊ subtilī⁹: dicēs q⁹ ꝓmo cadebat pruina super terrā:⁊ postea māna desup:⁊ postea ros aliquantulū cōgelat⁹ desup: ita q⁹ māna erat inter mediū q̄si mūde custoditum et repositū inī duo stramenta.s.pruine ⁊ roris: et sic exponit textū q̄ aliq̄ mō ali⁹ ē ī hebreo:vbi hr̄ sic:Māne q̄z fuit opimentū roris ī circūitu:⁊ ascēdit opimentum

§ qui omnia audit.

Audiuit.n.murmurvñm.Cūq; lo a
q̄reī aaron ad oēm cetū filiorum
israel:respexerunt ad solitudinē.
§ carne assumpta.
Et ecce gloria dñi appuit i nube. b
Locut⁹ est aūt dñs ad moysen di
§ cognouit.
cens:Audiui murmurationes fi
a § vespe em̄ xp̄s mortuus est⁊ sepultus.
lior⁊ israel.Loq̄re ad eos:Uespe b
§ q⁊ mane surrexit.
re comedetis carnes:⁊ mane sa/turabimini panibus scietisq; q⁹
ego sim dñs de⁹ vester.Factū est c
§ grece ozrogome/
ergo vespe ⁊ ascēdens coturnix c
tra. § he sunt ꝓmisse carnes. § manna
operuit castra: mane quoq; ros d
sz panis ꝓmissus.
iacuit p circūitum castrorū.Cūq;
opuisset supficiē terrę: apparuit e
a § Subtile q⁊ hūanis sensib⁹ incognitum incarnationis mysterium.
in solitudine minūtum ⁊ q̄si pilo f
a § q⁊ corp⁹ xp̄i a feruore virtor⁊ refrigerat.
tusum in similitudine pruinę su/ c d

Ministerio de Cultura 2024

Ma Manbu.Greg⁹. Quid p mãna filijs isrl dcsup datuz:nisi
D admiratio supne dulcedinis designatur. dulcis.n.cib⁹ qui de supnis accipiť:manbu vocať:qđ intpretať qđ ē b qđ dicim⁹ qñ cernim⁹: qđ nescientes admiramur. Supnũ igiť manna anima pcipit: cũ per vocem cõpunctionis eleuata: nouã speciẽ eterne refectiõis obstupescit: vt diuina dulcedine repleta iure respondeat: quid est b?qz dum ab infima cogitatione suspẽdiť:ea q̃ de supernis ꝓspicit ⁊ insolite mirať. Et cũ p hanc voce tozpozis nr̃i surditas rũpiť: vetuste vite vsus mutatur: vt aĩa supno spũ afflata ⁊ in supmis appetat qđ ꝓtẽpserat:⁊ ꝓtemnat ī ifimis qđ appetat. b Juxta.nu.cc. Aug⁹. Sepe scptura boies aĩas appellat a pte totũ:non facile aũt carnes p hoib⁹ ſz carnẽ sic ibi. Mõ timebo qđ faciat caro qđ aptius in psalmo eodẽ ait qđ faciat mihi hõ?non autem dicetur ſm nnmerum carnium vestrarum: sicut dixit ſm numerũ animaꝝ vr̃arum. c Juxta id qđ cc. Quia in pñti vita q̃libet dz discere quantũ põt:ne qđ idiscussum relinq̃t: ne cum nõ possit discere icipiat. d Mane. Principiũ alteri⁹ vite: ī q̃ nõ licebit vacare doctrine sz mãna cõputrescet. ⁊ ℞mib⁹ scatebit.i. penã eis eternam generabit.
e Cũqz incaluiſ.cc Quia tũc oĩs scptura ītellectus patebit q: nũc videm⁹ p speculũ ī enigmate: tũc aũt videbimus facie ad faciem.
f Cibos duplices Necessaria.s. aĩe et corpi. Mã in septima q̃ mortuoꝝ etas ītelligitur.s. nullus erit opandi locus.
Fg g Requies sabbati. Audiẽdo ℞bũ dei ⁊ faciẽdo:vel bñ viuẽdo: ⁊ alijs miscẽdiam pstãdo:qđ repõebať p sabbato: nõ corrũpebať:qz bona p futura reqe

† De cõse. dis.4.c.nec quencq̃

Pſ.55.

† De cõse. dis.2.c.vbi pars.

1.Cor.13.d

a per terram. Qđ cũ vidissent filij israel:dixerunt ad inuicem: Manbu:Qđ significat:quid ē hoc? Ignorabant eñ qđ esset.
a ſ viuus q̃ de celo descendit
Quibus moyses ait: Iste ē pã b
nis quẽ dedit vobis domin⁹ ad vescendũ. Hic est ꝑmo quẽ c
p̃cepit vobis dñs. Colligat ex d
eo vnusquisqz quantum suffi/
a ſ mensura quinqz sextariozꝝ:quaz iosephus assarium vocat.
cit ad vescendum: gõmoz per
b singula capita: Juxta numerũ animarũ vestrarũ quę habitãt in tabernaculo sic tolletis: Fecerũtqz ita filij israel: ⁊ collegerunt:alius plus: alius minus ⁊ mensi sunt ad mensuram gomoz† Nec qui plus collegerat habuit amplius:nec qui min⁹ parauerat repperit minus:sed
a ſ qz vnicuiqz capeꝝ intelligẽtie si maneat in fide sufficit ad salutẽ. b ſ intelligere.
singuli iũxta id qđ ēdere potec
rãt ꝓgregauerũt. Dixitqz moyses ad eos: Nullus relinquat k
ex eo in mane. Qui non audie
d runt eum:sed dimiserunt qui/ l
dam ex eis vsqz mane: et scate m
a ſ malũ auaricie notatur cui qui studet ver/ mibus cõsumendus traderur.
re cepit vermibus atqz compu
a ſ xps vel lex q̃ hoc phibet dicens nolite thesaurizare vobis thesauros in terra.
tru it† Et irat⁹ est ꝓtra eos mỏy n
a ſ Studiose sicut studiosus operator mane incipit operari.
ses. Collegebant aũt mane singuli quantuz sufficere poterãt
a ſ in die iudicij. ſ manifestius apparens.
e ad vescendum. Cũqz incãluiſ/ o
ſ christus. ſ presenti vita.
set sol liquefiebat. Jn die vero p
ſ vt alterum seruetur in sabbatum.
f sexta collegerunt cibos duplices. i. duo gomoz per singulos q
homies. Venerũt aũt omnes principes multitudinis ⁊ narrauerunt moysi. Qui ait eis: r
Hoc est quod locutus est dñs:
ſ vt illi soli vaceris.
g Requies sabbati sanctificata s
ſ parasceue añ sabbatum.
est dño. Eras qđcũqz operãdũ t
a ſ esui corpali vel spũali ꝑpanda.
est facite:et quę cõquenda sũt: v
coquite. Quicquid autem reli x y
a ſ vade viuaris in sabbato scilicet quando licet operari.
quum fuerit:rẽponite vsqz ma z
ne. Feceruntqz ita vt p̃ceperat moyses ⁊ non computruit:neqz vermis inuentus est in eo.

rozis:⁊ ecce in solitudine minutũ discooptũ. Premittit tñ expositioni hui⁹ text⁹ illud qđ de descẽsu manne dr: Nume.xj. vbi dr sic:Cũqz descederet ros sup castra:descẽdebat pil ⁊ mãna: vbi ī hebreo hr:Descẽdebat super eũ mãna:exq̃ accipit q ꝑmo cadebat ros cõgelať q̃ est idẽ qđ pruina.⁊ postea mãna desup:q̃si sup stramentũ. Ex b aũt qđ dr b:Mane q̃z fuit opimentũ rozis: accipit q illđ qđ erat desup erat ros ꝓgelať q̃ erat opimentuz mane:⁊ qñ subdiť:Et ascẽdit opimẽtũ rozis:sic exponit q ros paꝝ cõgelať q̃ erat sup mãna oriẽte sole resolubať:⁊ ascẽdebat ī vapozes:⁊ tunc appebat mãna discoopta:iõ subdiť:Et ecce ī solitudine minutũ discooptuz .i.mãna q̃ hẽbat silitudinẽ granoꝝ rotũdoꝝ puoꝝ apparebat discoopta: vt a ppło colligerẽť:⁊ ſm istã expositionẽ mãna differebat a roze ꝓgelato siue pruina cẽtũ ad situ: vt ptz ex dictis.Itẽ cẽtũ ad figurã:qz mãna hẽbat figurã rotũdã:sic granũ coriãdri: vt.j.dr.ros aũt cõgelatus retinebat figurã cõem.Itẽ cẽtũ ad sapozẽ: qz hẽbat sapozẽ dulcẽ ⁊ delectabilẽ: vt.j.patebit: non sic aũt ros ꝓgelať vl pruina. a Qđ cũ cc.Mãbu?due sẽ dictiões ⁊ significãt qđ b:⁊ subintelligiť ē.⁊ sic exponit Joseph⁹ Ra.sa.⁊ hebrei moderni dicunt q man nõ significat qđ sz significat p̃pationẽ vel magis ꝓprie rẽ p̃patã ad esuz ⁊ ſm b dixerunt filij isrl: Manbu.i.p̃patũ b.s.a do prona sustentatione:qz tñ nesciebant determinate naturã ei⁹ nec p ꝓns qliť deberet ꝓpe noiari.iõ subdiť: Jgrabãt eñ qđ esset.sequiť: b Jste ē pa.qz tũc moyses eis declarauit ipi⁹ naturã et efficatiã. c Hic ē ser. Hic ꝓpr determinať qliť b cibo debebãt vti ī colligẽdo ⁊ fuãdo ⁊ ꝑmo cẽtũ ad sex dies ebdomade. scdo cẽtũ ad sabbatũ.ibi: Jn die xo sexto.Circa ꝑmũ dr:Hic ē f.cc.iõ obligat trãsgressozes ad mortale pctm̃. d Colligat cc. ⁊ q̃ sit mẽsura sufficiẽs oñdit dicẽs: e Homoz cc.sz b videť fallsũ: qz nõ ē idẽ mediũ oĩb⁹:sic dr.ij.Et b. q nõ ē idẽ mediũ Miloni d q̃ dicꝰmẽtato:q cõedebat ī die bouẽ ītegz:et alijs boib⁹:⁊ iõ illđ qđ ē cib⁹ cõuenies vni: alteri pl⁹ idigẽti ē deficiẽs:⁊ min⁹ idigẽti ē supabũdãs Dicẽdũ q sic iste cib⁹ dabať diuio miraculo:ita eodẽ mõ fiebat: vt plurimũ idigẽti sufficeret:⁊ a min⁹ idigẽti cõsumi absqz sup fluitate valeret. Dic ãt Joseph⁹ q ex diuina ꝓuidẽtia factũ ē b ne ex cupiditate ⁊ gulositate illi q fortiozes essent pl⁹ debito vellẽt colligere: ⁊ sic debiliozes ꝫbito alimẽto ꝓuarẽť:⁊ ī ppło seditio oriretť.
f Hec q̃ cc.s.cẽ gomoz p singula capita domus sue.
g Hec qui mi.pa.colligẽdo. b Reppit minus. cẽ gomoz p singla capita. i Sz singuli cc.ex q̃ ptz vez qđ dictũ ē.s.q mẽsura gomoz ita sufficiebat multũ comedẽti sic ⁊ paꝝ cõedẽti. k Null⁹ cc.qđ factũ ē ex cã p dicta:ne gulosi ⁊ cupidi pl⁹ debito colligerẽt ad refuandũ. l Sz dimi.cc.isti fuerť dathã ⁊ abirõ:vt dicunt hebrei. m Et sca.cc.b ñ ꝓtingit ex natura mãne: qz fuari poterat:sic ptz d die sexta ī q̃ colligebať p seq̃nti die:⁊ etiã fuit p̃ceptũ q ꝑlerẽt vnũ vas mãna ⁊ fuarẽt ī futuras generatiões vt dr ifra:sz q sic putrefiebat erat ex volũtate di ne aliq ex cupiditate ⁊ gulositate vellent pl⁹ debito colligere ad refuãdũ:qđ cẽt occasio malozũ: vt p̃dictũ ē. n Et ira.ē ꝺ.e.s.ira q̃ ē p çeiũ ⁊ ñ vitiũ.
o Cũqz ical.cc.Hora eñ colligẽdi erat p⁹ ortum solis elevato roze q̃ erat sup mãna per vapozes: vt predictum est:et durabat vsqz ad horã sextam:⁊ tunc incipiebat liquefieri ad modũ pruine.ad ignẽ xo iudurabatur ⁊ foꝛmabantur inde panes. p Jn die aũt sexta cc. ſm q dicũt hebrei nõ collegerũt pl⁹ ī illa die cẽ in alijs p̃cedẽtibus:sz cũ venerũt ad domũ inuenerũt mẽsurã duplicẽ p miraculũ:⁊ b videť ex lra se.cũ dr: q Venerť autẽ oẽs cc.Ex miraculo eñ facto de nouo moti fuerunt ad veniendum et narrandum moysi quod acciderat.
r Qui ait eis.reddens rationem predicte duplicationis. s Requies sabbati san.est domino.i. dedicata est cultui diuino:⁊ ideo nihil est agendũ in eo.vñ subdiť:
t Eras quod.op.est fa.i.illud quod velletis eras facere facite hodie. v Et q̃ co.sunt.s.p die crastina: hodie x Coquite. ſm hebreos istas observantias de die sabbato dixerat eis pius in marath:sed hic replicãtur occasione duplicationis manne.
y Quicquid autem reliquum fuerit.s.de manna collecta die sexta. z Reponite vsqz in mane.diei sabbati cuius causa subditur:

✠ Dixitqz moyses

Ministerio de Cultura 2024

tura requie:in futura vita manēt integra:alioqn ebulliebant vermes:ꝛ cōputrescebat qđ seruabatur. Qui eñ ꝓpter pñtem vitam ꝛ amorē seculi thesauriçant illis ebullit vermis q̄ non morit̄ur.

a Et repone ꝛc̄. Aug⁹. Queri pōt vbi aaron reponeret añ dñm qñ nec vllū tabernaculū fuit:nec arca testamēti iā fuerat cōstituta. An forte de futuro? ſō dixit repone:vt intelligaſ tūc añ dñm posse reponi qñ futura arca erat:an poti⁹ añ dñm dictū ē qđ fit ipa deuotione offerēdi:inſ quocunqꝫ loco poneret vbi eñ nō est de⁹? ſz qđ adiūgit:ꝛ reposuit aaron ante testimoniū ad reseruādū ꝓiorē magis sensum asserit. Hoc enim mō scriptura dixit p ꝓplepsim qđ post factū ē cū eē cepit tabernaculū testimonij. b Filij aūt isrl ꝛc̄. Aug⁹. Alia lra:Filij autez israel ederūt manna.xl.annis q̄dusqꝫ venirēt ad terrā q̄ habitabatur. Significat aūt scriptura in hoc loco p ꝓplepsim memorando qđ postea factū ē:nō edisse filios israel māna nisi ꝛheremo.ß ē eñ q̄ ait vsqꝫ ad terrā q̄ habitabaſ.i.q̄ iaz nō ē herem⁹:nō qz cōtinuo vt venerūt ad terrā habitabilē destiterint vesci māna:ſz qz nō āte. Traiecto eñ iordane significaſ māna cessasse vbi māducauerūt panes terre. Ingressi vero in terram habitabilem añqꝫ transirent iordanē: vel tm̄ manna vesci: vel vtroqꝫ cibo potuerunt.ß eñ intelligi pōt:qz cessasse māna nō ꝺr nisi iordane traiecto. Cur aūt in heremo etiā carnes desiderauerint cuz de egypto cū multꝫ pecorib⁹ exierīt magna q̄stio ē:nisi forte dicaſ: qz ꝛ heremo nō erāt pascua: ꝛ iō minor⁹ pecor⁹ fecūditas pepcisse pecorib⁹ ne oīb⁹ deficiētib⁹ etiam sacrificijs necessaria deessent: vel si q̄d aliud dici pōt: vñ ista q̄stio soluaſ. Cōgruēti⁹ tñ credīſ non eos carnes desiderasse q̄s de pecorib⁹ hr̄e poterāt:ſz q̄ dcerāt ex aq̄s ſcz q̄s ꝛ heremo ꝛueniebāt. Añ illꝛ ortogometra data ē.i.aues q̄s coturnices multi latini interꝓtant: cuz sit aliud gen⁹ auiū ortogometra:q̄ cuius coturnicib⁹ nō vsqꝫ quaqꝫ dissimile. Mouerat eñ de⁹ q̄d desiderarēt:ꝛ ex q̄ genere carnis satiaret eos. c Man. Corpus
1.Cor.13.d xp̄i.s.xp̄ū ꝺi qđ pcipim⁹ nunc in enigmate:tūc aūt facie ad faciē.
d Donec vēir ētꝛc̄. Aug⁹. Alia lra: Quousqꝫ venirēt in partem phenicis.p repetitionem exponit quā frā dixit hītari ſz tūc illā frā credēdū ē sic appellatā ñ mō. alia ē enī q̄ phenice ꝺr regio tyri ꝛ sydōis:quā illos trāsisse ñ legiſ quā scꝑtura fortasse potuerit frā phēicē appellare vbi palmaꝛ arbores iā eē cepant p⁹ heremi vastitatē: qz palma grece sic vocaſ.i initio eñ ꝓfectiōis sue ꝛueneꝛ locū vbi lxx. palme erāt:ꝛ.xij. fōtes:ſz p⁹ excepit eos herem⁹: vbi nil tale fuit q̄usqꝫ vēirēt ad loca q̄ colebāſ:ſz ille sēſ⁹ est ꝓbabilior:vt credam⁹ sic appellatā fuisse tūc frā.mltaꝛ.n.fraꝛ locoꝛ:fluminū ꝛ vbiū noīa certꝫ causis mutauit antiq̄tas. ¶ Igiē.

Dixitqꝫ moyses:Cōedite illō ho a
a ſ vel mi. ſ quia nō licebit post hāc virā opari.
die:quia sabbatum est domino: Non inuenietur hodie in agro.
ſ tota pñti vita.
Sex dieb⁹ colligite: In die aūt
ſ vel domino. ſ quia post
hanc vitam nō licebit opari.
septimo sabbatū est dñi:idcirco non inuenietur. Uenit septima b
dies:ꝛ egressi de populo vt colligerent: non inuenerūt. Dixit
dñs ad moysen: Usqzquo non c
vultꝫ custodire mādata mea ꝛ legē meā † Uidete q̄ dñs dederit
vob⁹ sabbatū: ꝛ ꝓpt̄ hō tribuerit
ſ qz nō licebit in eo opari. ſ pñt̄ vite ꝛ future
vob⁹ die sexto cibos duplices.
ſ .i.quiescat nec egrediaſ ad opus.
Mānēat vnusqsqꝫ apꝺ semetipm d
ſ ad opandum.
ꝛ null⁹ egrediaſ de loco suo die
septio: ꝛ sabbatiçabit ppl⁹ die
septio. † Appellauitqꝫ dom⁹ isrl e
a ſ qz verbum dei habet aliquid olerisvnde in
firmitas nutriatur.
nomē ei⁹ man: qđ erat q̄si semē f
ſ quia verbum dei quod caro factum est purus
et lucidum manet.
coriādri albū: gustusqꝫ ei⁹ q̄si si g
milę cū mel le. Dixit aūt moyses: h
Iste est sermo quez pręcepit dominꝰ. Imple gomor ex eo ꝛ custodiaſ in futuras retro generaſ vel panes. ſ vel quibus.
tiones:vt nouerint panem quo
ſ pñtis vite deserto.
alui vos in solitudie: qñ educti
ſ de seruitute diaboli.
estis de terra ęgypti. Dixitqꝫ i
moyses ad aarō: sume vas vnū
ꝛ mitte ibi man quātū pōt cape
ſ mensura triū modioꝝ.
a re gomor:ꝛ repone coraꝫ domio k
ad conseruandum in generationes vestras: sicut pręcepat dñs
ſ Sacerdotes.
moysi. Posuitqꝫ illud aaron in
a ſ ecclesia. b ſ in memoriā eternā.
b tabernaculo reseruanduz. † Filij l
a ſ visionis diuine. b ſ vel comederunt.
c ātisrāel mānducauerūt man q̄dra
ſ toto tpe pñtis vite quo ſm nouum et vetus
testamentum viuimus:quater enim decem quadraginta fiunt.
a ſ viuentiū vbi in quiete habitant scī trāsmisso deserto hui⁹ seculi.
d gita ānis dōec venirēt in terraz
a ſ ꝓdicto. b ſ expōit quā terrā dixerit. ſ Lxx quoadusqꝫ in partē phenicis venirent.
hitabilē. Hoc cibō aliti sūt ꝰusqꝫ q̄ tāgerēt fines terrę chanaā. Go- m
mor aūt decima ps ē ephi.

a Dixitqꝫ moy. co. il. ho. ad ß eñ fuerat reseruatū. b Uenit sep. ꝛc̄. nō inuenerūt. exiuerūt. n. gulositate ducti vt haberēt nouū cibū siē ꝛ alijs dieb⁹: et etiam cupiditate ꝛ curiositate ad vidēdum si verbum moysi foret verꝫ. c Usqꝫq̄ nō vul. cu. mā. mea. s. de obseruatione sabbati ꝛ de māna de qua fuerī octo mādata dei ſm q̄ dic̄ Andreas. primū vt mane colligerēt. secm̄ q̄ ad sufficientiā ſm estimationē ꝓpriā. tertiū vt comederent mensurā gomor ꝛ nō pl⁹. quartū vt nō relinq̄rent in crastinū. quintum vt die sexta haberēt duplū. sextū vt reseruarēt vnū gomor ꝓ sabbato. septimū vt illud comederent in die sabbati. octauum vt implerent vas cōtinens gomor ad reseruandū i futuras generationes vt hr̄.ī. d Maneat vnus. ap. se. cogitans de diuinis būficijs et gr̄as agēs. e Appellauitqꝫ ꝛc̄. i. cibum † Exec. 20. b
ꝑpatū a deo: vt ꝑdictū est. f Qđ erat q̄si se. co. quantū ad quantitatē et figuram: nō tm̄ quantum ad colorē: vñ subditur:
g Albū. semē aūt coriandri nigruz est.
h Gustusqꝫ eius q̄si simile cuz melle. Si- G
mila farina tritici est delicatissima: sapor igitur illi⁹ mane erat quasi sapor panis facti de simila ꝛ ꝓmixtione mellis: Sap. xvj. dr q̄ habebat oēm saporis suauitatē: ſz hoc ē intelligendū q̄ nō erat ex natura māne sed † Nu. 11. b
ex merito sanctoꝝ dominū qui eā comedebāt: quib⁹ sapiebat sicut desiderabant. vñ ibidem ß dic̄: Qđ enī quisqꝫ volebat ad ß conuertebatur: malis aūt hominib⁹ ex eoꝝ demerito desipiebat. vñ Num. xj. dr. Nihil videt oculi nostri nisi man: qm̄ nauseat aīa nostra sup cibo isto leuissimo. Hic autez describiſ sapor ipius naturalis. generabatur aūt in aere ꝛ ꝓpter hoc vocatur alibi pāis de celo: qz ī celo aereo est generatus: ꝛ a ꝺo datus et formatus: non virtute nature. Dicitur autē panis angeloꝝ quia in descensu manne coopabanſ angeli. non eñ dicitur panis angelorum: quia ipo vescerentur: quia non indigent cibo corpali.
i Dixit aūt moyses. Hic consequenter ponitur ipius māne reseruatio in futuras generationes in memoriā tanti beneficij: ꝛ patet lra vsqꝫ ibi: k Et repo. co. do. i. in illo tabernaculo paruo: de quo ꝑdictum est. Hebrei aūt dicunt q̄ ß dicit de tabernaculo magno quod postea factum est: ꝛ q̄ istud ꝑceptū non fuit datū añ cōpletionē tabernaculi sed post. ꝛ qđ ß ꝺr est ꝓ anticipationem. l Filij aūt isrl ꝛc̄. i. in terrā chanaan: que eis ꝓmissa erat ad habitandū nec tñ defecit manna statim cum intrauerūt terram illam: quia transito iordane fecerūt circūcisionem in galgalis: et postea celebrauerunt pasca: ꝛ in crastino pasce defecit manna. vt habetur Josue. v. sed satis cito post ī † Judit. 5. c
gressum terre chanaan defecit. vt patet ex Neem. 9 d
dictis. m Homor autem decima pars ē ephi. vtrūqꝫ est nomen mensure: quantum autem teneat gomor nō habetur ex scriptura: sed Ra. Sa. dicit q̄ continet quantitatē xlij. ouorum: ephi decies tantum. alij autez dicunt q̄ ex dictis ꝑapie et Isidori de mēsuris habetur q̄ gomor continet quantum quarta et dimidia parisien. id est tantum de blado vel alia re arida et sic mensurabili quantum vnum vas factum ad mensurandum talia quod esset quantitatis quarte et dimidie parisien. contineret. credo tamen q̄ talium quantitas est nobis incerta: quia mensure eodem nomine nominate variantur in diuersis regionibus et ciuitatibus: sicut modius parisien. alterius quantitatis est q̄z Rothomagen. vel alterius loci: et similiter de mensuris liquidorum vt vini et olei ꝛc̄.

Moraliter. In ꝟ capitulo agit de murmuratiõe ppli ꝛ moysen ꝛ aarõ ꝓ defectu cibi.cũ ꝺr: ꝺ† Murmurauit oĩs ꝯgregatio isrl cõtra moysen ꝛ ꝛ aarõ ꝛc.p qꝺ significatur murmuratio religiosoꝝ q̃ p israel significantur cõtra bonũ ꝓlatũ ꝓpt̃ paupta tem victus. ꝺ† Dixeruntq; ad eos.vtinaz mortui essem⁹ in egypto.i.vsq; ad mortẽ mansissem⁹ in seculo p egyptum significato:eo q interp̃tat tenebra:seculum aũt tenebrosum est ignorantia ꝛ culpa. f† Cũ sedebam⁹ ꝛc. ꝟ aũt frequẽti⁹ dicũt ꝯrẽdo illi q̃ fuerũt pauptores ĩ seculo ꝛ fuissent ibi cõtenti illis q̃ ãministrank̃ sibi.Religiosi vero mẽdicãtes talia dicentes multũ deberẽt cõfundi cũ ĩ ingressu religionis nihil sibi ꝓmissũ fuerit nisi pauptas.Sed ꝼm dictũ ꝓphete confusione nõ sunt cõfusi:ꝛ erubescere nescierũt.ꝛ iõ frons mulier meretricis facta est eis.Sed qñ dñs multa bñficia p̃stat ĩgratis.iõ sequit. p† Dabit vobis dñs carnes vespe.Iste carnes fuerũt coturnicũ vt subdit in textu p quas rõne volatus intelligit celestiũ meditatio : ad quã inducunt mali religiosi p exhortationẽ boni ꝓlati. † Et mane panes in saturitate ꝛ isti panes fuerũt mãna p quã figurata fuit eucharistia ꝛ p ꝟ q manna sequit coturnices significat q sũptionẽ eucharistie ꝺr p̃cedere celestiũ meditatio tanq̃ dispositio req̃sita ad ipaz sumptionẽ. † Hoc cibo aliti sunt vsq; tãgerẽt fines tre. scz ꝓmissionis p qꝺ figuratũ fuit q eucharistie sacr̃m cib⁹ est spũalis fidelitũ q̃usq; veniant ad terrã viuentiũ: nã ꝛ illi qui sunt in purgatorio reficiuntur hoc sacramento.

Glo.ordi.

1.Tim.3.c ✠ A a Sit ꝓ.ꝛc.Origc.Oẽs qui pie i volũt viuere in xp̃o psecutionẽ patiuntur ab hostib⁹ ĩpugnank̃ agenscz iter huius vite sp ꝺr eẽ pat⁹ ꝛ stare in castris.Cũ ꝓfecta est oĩs synagoga filioꝝ isrl ꝺe deserto sin ꝼm castra sua p xp̃m dei ẽ vna q̃ꝺ synagoga dñi.sz in q̃ttu
Num.2. or castris diuidit:q̃ describunt ĩ nũeris circa tabernaculũ dñi posita.Armat⁹ ✠ in castris dñi mi
2.Tim.2.a litãs ne iplices te secularib⁹ negocijs: ꝛ ĩ castris dñi semp excubias agas:vt de te dicat: qz profect⁹ ẽ p xp̃m dñi de deserto sin:ꝛ venias ĩ raphidim sin aũt tẽtatio int̃pretat.Raphidi sanitas iudicij q̃ bñ erit de tẽtatione:vẽit ad sanitatẽ iudicij.Jn
Apoc.2.b die em̃ iudicij sanⁱ erit.Cũ q̃ vicerit dabo ei de ligno vite qꝺ ẽ in.p.ꝺ.m.Venit ✠ ad sanitatẽ iudicij.q̃ bñ disponit ꝼmones suos in iudicio.

b Sin.Hic spẽat r sin vna mãsio accipit: ex bis q̃nq; q̃ fuerunt a mari rubro vsq; ad montẽ syna q̃s ioseph⁹ noiatim describit.Generaliter em̃ etiam desertũ illud sin vocat sic̃ ꝛ raphidim.

B c Raphidim.Hiero.Est locus in deserto iuxta montẽ oreb.Sciẽdũ aũt q oĩs heremus vsq; ad montẽ synai sin vocat:ꝛ ex tota ꝓuincia:etiã loc⁹ vni⁹ mãsionis nomẽ accepit:sic̃ ꝛ moab tã vbis q̃ ꝓuincie nomẽ est.in hac solitudine quinq; fuerũt mansiones:cuph: ꝛ herem⁹ sin: alus: ꝺephecca: raphidim.Cũ bñ ꝺr:qz ꝓfecta ẽ oĩs multitudo filioꝝ israel ꝺe heremo sin:p mãsiones suas iuxta os dñi:ꝛ venerũt in raphidim.Cũ ptz plẽs mansiones vnius regionis vocabulo ꝺemonstrari.

d Sitiuit ✠ ꝛc.Origc.Alia lra: Sitiuit inquit ppls aquã : ꝛ murmurabant aduersus moysen. Suffecit dicere:qz sitiuit q̃ꝺ opus fuerit addere aquã. Nõ est supflua
Matt.5.a adiectio.Sũt ✠ diuerse sites:ꝛ q̃sq; hz ꝓpriã.Qui boni sunt esuriunt
Ps.41. ꝛ sitiũt iusticiã.Alij q̃z dicũt:Sitiuit aĩa mea ad te deus.Qui xp̃o sũt pctores:patiunt nõ sitim aq̃:nõ famẽ panis:sz audiendi xp̃m dei. Sitijt ✠ ppls aquã q̃ debuit sitire iusticiã.Sz ꝺe⁹ eruditor infantiũ. mgr ilipietiũ corrigit culpas:ꝛ emẽdat errores dicens ad moysen.vt sumat xp̃gã pcutiat petrã:ꝛ educat aq̃s.Vult.n.eos tã ꝺ petra bibere:ꝛ ꝓficere:ꝛ ad infiora mysteria venire.Murmurauerũt em̃ adũsus moysen: iõ iubet dñs vt oñdat eis petrã ꝺ q̃ bibẽt.Si q̃s.n.e.q̃ legens moysen murmurat adũsus eũ:ꝛ displicet ei lex ꝼm lram:qz in multⁱ non videt hr̃e ꝯsequntiã:oñdit ei moyses petrã q̃ ẽ xp̃s:vt inde bibat:ꝛ sitim reficiat.Sz hec petra ñ dat aq̃s nisi pcussa.pcussa xp̃o fõtes ꝓduxit.Per-
Zach.13.c cussus em̃ xp̃s:ꝛ ĩ cruce mactat⁹ no.testa.fõtes ꝓduxit.Cũ pcutiã pa
Joh.19.f storẽ ꝛ dispgent oues gregis.nisi em̃ fuisset pcussus ꝛ exisset sanguis
1.Cor.10.a ꝛ aq̃ de latere ei⁹ oẽs sitim xp̃i dei pateremur.vñ Bibebãt aũt ꝺ spũali ꝯsequnte eos petra:petra aũt erat xp̃s. Jsiõ.Sitiẽs ppls ꝓ aq̃ murmurauit ꝯ moysẽ:iõ iubet ꝺs vt oñdat eis petrã ex q̃ bibãt. Siq̃s aũt legens moysen murmurat adũsus eũ:ꝛ displicet ei lra legis: ostẽdit ei ✠ moyses petrã

Additio

In ca.xvj.vbi ꝺr in postilla:Dicit aũt alibi pãis angelor

Additio. Inter hebreos magne auctoritatis antiq̃s fuit disceptatio sup mãna ĩ q̃dã libro Talmudico q̃ ꝺr Joma. q̃dam eñ eor q̃ ꝺr Ra.Aquila.alĩs Rab.haq̃ba.exposuit illud verbũ.s.panis angelor:sicut sonat dicẽs q ho israelita mãducauit panẽ quẽ angeli cõedũt. alⁱ ẋo q̃ dicebat Rab.hismael:ĩprobauit eũ dicẽs q ãgeli nõ cõedũt cibũ corpalẽ.Moderni ẋo vt Ra.moy.gerũdẽ. ꝛ alij sustinẽt opinionẽ Rab.haq̃ba.dicẽtes q angeli reficiunt̃ in lumine diuino ꝛ q mãna erat de isto lumine qꝺ q̃dez lumẽ fuit incorpatũ ex volũtate diuĩa ꝛ factũ mãna:ꝛ sic angeli ꝛ israelite ex eadẽ re reficiebant̃.s.angeli ex lumĩe diuino:ꝛ israelite ex illo lumĩe incorporato:ꝛ sic intelligũt isti qꝺ ꝺr:Panẽ angelor mãducauit homo:vt hr̃ i glo.p̃dicti Ra. moy.in hoc loco.Et licet hõ non vere ꝺicatur figuratum de illo manna est tamen valde applicabile ad nostrum verum manna scilicet sacramẽtum eucharistie in quo est verum lumen ꝺiuinum ex voluntate diuina incorporatum:ex quo scilicet lumine diuino angeli in celo reficiuntur ꝛ fideles in deserto huius vite ex eodem lumine incorporato pascuntur: quod si sic intellexissent cessarent murmurationes eorum cõtra predictum sacramentum ꝺicentes q penitus est impossibile ꝛ implicans contradictionem.vnde ꝺe similibus intelligitur illud Psal.Voluit intelligere vt bene ageret.multa enim et similia ꝺe hoc manna ab eis ꝺicuntur:que causa brevitatis omitto.

Nico. de lyra

a Sit ꝓfecta oĩs multitudo filiorum israel
ꝼ qꝺ interpretatur tentatio.
b de deserto sin per mansiones suas iuxta sermonez dñi: castrame
ꝼ Sanitas iudicij.
c tati est ĩ raphidim vbi nõ erant aq̃ ad bibẽdũ pplo.Qui iurgat⁹
ꝼ legem.
contra moysen ait: Da nobis
a ꝼ alĩs vt bibam⁹. b ꝼ alĩs ꝺb⁹ rñdit moyses.
aquã ad bibẽdũ. Quibus irat⁹ moyses ait:quid iurgamini ꝓtra
ꝼ in deserto.
me:et cur tentatis dñm? Sitiuit
ꝼ q ꝺr esurire ꝛ sitiri iusticiã.
ꝺ ppls ibi ꝓ aq̃ penuria: ꝛ murmurauit cõtra moysẽ:ꝺicẽs† Cur feciſti nos exire ꝺ egypto vt occideres nos ꝛ liberos nr̃os ac iumẽta siti? Clamauit aũt moyses ad dñm ꝺicẽs:qꝺ faciã pplo huic
ꝼ alĩs paululũ.
Adhuc pauxillũ ꝛ lapidabit me.

a Sit ꝓfecta. Postq̃ descripta ẽ puisio alimẽti sicci qꝺ ẽ cib⁹. ꝟ ꝯr describit̃ puisio alimenti humidi:qꝺ ẽ pot⁹.et prio oñdit aq̃ penuria.scꝺo circa ꝟ dei ꝓuidẽtia.ibi: Et ait dñs.Circa ꝓmũ dicit: Jgit ꝓfecta oĩs mul.filiⁱ.ſ.ꝺ deser.sin.p man.suas. Notãdũ q ĩ ꝟ itinere vsq; ad mõtẽ synai ꝛ etiã postea filij isrl fecerũt aliq̃s mãsiones q̃ magis serio se exp̃munt Num.xxxiij. ꝟ aũt solũ noiank̃ ille in q̃ b⁹ factũ ẽ aliq̃d notabile.

b Jux̃ ꝼ.ꝺ.nõ ẽ intelligẽꝺũ q aliq̃ vox sensibilis a ꝺo emissa oñderet locũ in † Nu.20.b q̃ deberẽt mãere: sz colũna nubis p̃cedens ꝟ indicabat faciẽs in ꝟ officium vocis vel sermonis.

c Ubi nõ ꝛc. Sz q̃rit ꝟ q̃re ꝺns eduxit eos p talẽ viã vbi paterent̃ tot defect⁹ cibi ꝛ pot⁹?Dicendum q ꝟ fuit vt ex freq̃nti necessitate opteret eos recurrere ad ꝺñm. ꝛ sic sub timore ꝺñi retinerent̃ p ꝟ etiã bonor patiã ꝛ malorũ ĩpatiẽtia declarabat̃.

d Qui iurga.ꝛc.ꝟ itelligit̃ ꝺe ĩpatiẽtib⁹ tm̃.

e Quid iurgamini ꝯ me. q̃si obliti bñficior ꝺei:q̃ vobis ꝓuidit in maiori necessitate.

f Et cur tẽ.ꝺ.videt tñ q ñ fuerit ibi tẽtatio dei : qz nõ hẽbant q̃ꝺ agerẽt hũano cõsilio. Dicẽdũ q tẽtabãt ꝺeũ ĩ ꝟ q expiri volebãt vt ꝺs posset eos potare in deserto:vel qz volebant expiri vt ex suis meritis ꝺe⁹ deberet eis ꝺare potũ miraculose:vñ ꝺicebãt:Est ne ꝺe⁹ in nobis an nõ?vt postea subdit̃: g Cla.ġ.m.a.ꝺ.in nullo retardat⁹ ꝺe bono ꝓcurãdo eis ꝓpt̃ iniuriã eor ꝓtra ipm.

h Adhuc pau.ꝛ la.me.ꝟ non ꝺicebat moyses ductus timore naturali sui q̃ bñ cadit in pfectũ virum sed magis hoc ꝺicebat timore populi ne eo interfecto a ꝺomino recederet per ydolatriam.

i Ait a.ꝛc.Hic consequenter describit̃ ꝺei prouidentia.cum ꝺicitur:

✠ Accede paululum.

¶ moyses petrã q̃ ẽ xp̃s: ⁊ ducit ad ip̃am: vñ bibat ⁊ siti reficiat.
a Aũcede pplm ⁊c. Mõ solũ moy. ducit ppl'm ad aq̃s: sz ⁊ seniores ppli. Mõ eñ sola lex xp̃m annũciat: sz ⁊ ꝓphe ⁊ patriarche et oẽs maiores natu. b Et vir ⁊c. Aug⁹. Aarõ nõ moyses legit flumẽ xga pcussisse. Moyses eñ eadẽ xga mare diuisit non flumen. Quid g̃ sibi vult. Accipe xgã in q̃ pcussisti flumen: an forte mare appellauit flumẽ: ⁊ querendũ est exẽplũ huiꝰ locutionis: an qꝺ aarõ fecit moysi potius attributũ ẽ: qz moysen iubebat deꝰ q̃ faceret aaron. ⁊ in ꝑ auctoritas: in illo ministeriũ: vñ erit tibi ad pplm: tu aũt illi in
E. 4.d bis que ad deum.
c Percutiesq̃ petrã. xp̃m q̃ in cruce a iudeis pcussus est: cui accessit virga. i. lignũ passionis vt fidelibꝰ manaret aqua.
d Venit ãt amalech ⁊c. Stra. Amalech fuit filiꝰ hismaelis: a q̃ amalechite: qui ⁊ hismaelite ip̃i sunt saraceni. Interp̃tatur aũt bibẽs vel lãbens sanguinẽ: ⁊ significat diabolũ q̃ sctõs de egypto exeuntes ⁊ ad terrã ꝓmissionis tẽdẽtes semper impugnat: ⁊ animarum sanguinem bibere desiderat. Orige. Describitur bellum cũ amalechitis factũ: ppls ꝺz pugnasse ⁊ viciſſe anteq̃ mãducaret panẽ de celo et biberet de petra. Mõ ꝺz pugnasse ppls: sz ꝺz ad eũ: Dñs pugnabit ꝓ vob: et ta-
E. 14.d cebitis. Est g̃ qñ dñs pugnat ꝓ nob: nec pmittit tẽtari supra id qꝺ possum⁹: nec impares viribus sinit ad fortẽ venire ꝺgressum. Job q̃z certami tẽtationis sue iã pfectꝰ iplenit: ⁊ tu g̃ cũ cepis manducare mãna panẽ celestẽ xbi ꝺi: ⁊ bibere aquã de petra. Cũq̃ ad iteriora doctrie spũal' accesseris: expecta pugnam: ꝓpara te ad bellũ. e Dixitq̃ moyses ⁊c. Orige. Alia lra. Dixitq̃ moyses ad iesum: Elige tibi viros ⁊c. Mucusq̃ bti nomis iesu nũq̃ facta ẽ mẽtio. Hic pmũ vocauit moyses iesum ⁊ dixit ei: elige viros tibiꝫ ꝑi. Moyses vocat iesum lex iuocat xp̃m: vt eligat sibi viros potẽtes de plebe nõ poterat moyses eligere: sz solꝰ iesus qui ait:
Joh.15.c Mõvos me elegistis: sz ego vos vt. e. Ip̃e ẽ electoꝛ duꝛ: ⁊ potentiũ ꝓnceps. Ip̃e cõ
Dar.12.c fligit cũ amalech. Ip̃e. n. intrat ī domum fortis ⁊ alligat fortẽ: ⁊ vasa eiꝰ diripit.
f Ego stabo ⁊c. Orige. Ascẽdit inquit moyses nõ ī xticẽ mõtis: sz ī xticẽ collis Seruabaꝝ eñ ei tunc ascẽdere in verticẽ montis cũ ascensurꝰ erat
Dar.17.a iesus ⁊ cũ ipo moyses et helyas: ⁊ ibi transformandus in gloria. Hunc g̃ velut nõdum glorificatus de transformatione iesu: non ascẽdit ī xticẽ montis: sz in verticẽ collis: ⁊ cum eleuaret moyses manꝰ supabat israel. Moyses eleuat manꝰ: nõ extẽdit. Jesus q̃ to
Esa.65.a tũ mundũ exaltatꝰ in cruce amplexꝰ ẽ: dicit: Extẽdi manus ad populũ nõ credentẽ. Eleuare manꝰ: ꝑ ẽ actꝰ leuare ad deũ vt nõ habeat actꝰ deiectos ⁊ humi iacẽtes: sz ꝺo placitos ⁊ ad celũ erectos
Eleuat g̃ manꝰ q̃ thesauriçat ī celo. Ubi eñ thesaurꝰ ibi ocul'ꝰ ibi
Ps.140. manus. Eleuat manus qui dicit: Eleuatio manuum mearum sa-
Esa.35.b ve. Si g̃ eleuentꝝ actus nri vincitur amalech. Ufi: Remissas manus et genua debilia erigite. Si seruat ppls legẽ eleuat moyses manꝰ: ⁊ aduersarius vincit. Si nõ fuat legẽ: inualescit amalech.
Eph.6.b Quia igit nobis pugna est aduersus ꝓncipes ⁊ ptãtes: ⁊ mundi huius rectores tenebraꝝ: si vis vincere: eleua manus. i. actꝰ conuersatio tua ñ sit ī fris sz ī cel'. Eleua ⁊ tu manꝰ ī celũ ad deũ: ip̃le
1.Tes.5.c mãdatũ apli. Sine intermissiõe orate ⁊ tũc fiet qꝺ scptũ ẽ: qz sic ab
Num.22.a lingit vitulꝰ ī cãpis herbã virẽtẽ: ita abligeꝝ ꝓpls ꝺ ꝑplm q̃ superfrã ẽ: vbi ī ducit: qz ppls ꝺi nõ tã mãu ⁊ armis q̃z voce ⁊ ligua pugnabat: ⁊ oꝛõne inimicos ꝓsternebat: eleua g̃ actꝰ: insta oratioꝛi hec ẽ xp̃iani pugna q̃ supat inimicũ. Puto aũt ꝓ hanc figurã duos populos significari: quoꝛum vnus ex gentibus eleuet manus moysi: ⁊ in sublime tollat ea que scripsit et intelligentiam eoꝛum: et sic vincat. Alius veroꝛ: id est iudaicus populus non eleuat manus moysi a terra nec altum aliquid nec sublime in eo intelligit et sic ab aduersarijs vincitur.
g Habens virgam dei in manu mea. Aug⁹. Hunc virga dei ꝺicitur: que primum dictum est aaron postea ꝺicitur moysi. Sicut

a Antecede pplm: ⁊ sume tecũ de a b
a ℣ Lxx. in qua pro de qua celeberrima locutio i scripturis.
b seniorꝫibus isrl: ⁊ xgã qua pcussisti fluuiũ tolle ī manu tua: et va- c d
de: † En ego stabo coram te ibi su- e
℣ mons qui ⁊ sina.
c pra petrã oreb: pcutiesq̃ petrã ⁊ f+
a ℣ apto latere xp̃i exiuit sanguis et aq̃. b ℣ bibebant autem de spũali consequente eos. petra. p. tra aũt erat xp̃s.
ꝛibit ex ea aq̃ vt bibat populus
Fecit moyses ita coram seniorꝫ bus israel. Et vocauit nomen lo g
ci illi⁹ tẽtatio: ꝓpter iurgiũ filiorꝫ israel: et quia tẽtauerunt dñm ꝺicẽ h
℣ vel deus.
tes: Est ne dñs in nobis an nõ?
℣ diabolus intercludens viã patrie celestis.
ꝺ Venit aũt amalech ⁊ pugnabat i
e cõtra israel in raphidim. Dixitq̃ k+
moyses ad iosue: Elige viros et l
egressus pugna contra amalech m
a ℣ firmꝰ imobilis. ℣m illõ q̃ statis i. ꝺo. ꝺ. b ℣ tã q̃s vicimus celo: ⁊ non in valle: vñ: Leuaui oculos meos ad eũ q̃ habitat in celis.
f cras: Ego stãbo in vertice collis n
a ℣ quã dedit deꝰ vt verberent hostes.
b ℣ potestate vel ope.
g habẽs xgãz ꝺi ī mãnu mea. Fecit o
iosue vt locutꝰ erat moyses: ⁊ pu
a ℣ diabolũ. b ℣ lex quã dedit deus.
gnauit contra amalech. Aꝺ hoꝝ moyses p
a ℣ mons fortitudinis. ℣ Christus. b ℣ ignis spũssancti.
autem ⁊ aarõn et hur ascẽderunt

a Aũcede populum. ac si diceret dñs. tu times ne ppls lapidet te: egredere añ eos ⁊ videbis si potero te protegere. b Et sume te. de se. isrl. vt sint testes q̃ ibi ẽt ea nõ fuerũt fontes vel aque. ⁊ p ꝺ appeat cuidẽs miraculũ
c Et xgã. Dic Ra. Sa. q̃ aliq̃ de pplo isrl' erant ita maligni q̃ dicebãt q̃ ministeriũ illiꝰ xge solũmõ se extẽdebat ad mala ifligẽda: sic patuit ī plagis egyptioꝝ: sz nõ se extẽdebat ad cõferendũ bõa: ⁊ iõ dñs p̃cepit moysi vt xga illa ī eductione aq̃ de petra vt manifeste videret q̃ nõ solũ erat instrumentũ diuine iusticie ī malis pene iferẽdis: sz etiã diuie † De cõse. dis. 2. reue/ra. ⁊ c. i ca/lice. Ps. 77.
misceꝺie in bonis conferendis.
ꝺ Qua pcussisti fluuiũ. s. vñ. ca. videt ꝺici ꝓriũ. s. q̃ aaroꝰ pcussit ⁊ ñ moyses. Dicendũ q̃ aaron pcussit auctoꝛitate ⁊ mãdato moysi: vt ꝺz ibi. ⁊ qz ille ꝺz rẽ facere cuiꝰ auctẽ fit: iõ ꝺz ꝺ q̃ ipse moyses pcussit. e En ego sta. co. te. paratꝰ ad iplẽdũ petitionẽ tuam.
f Supra petrã oreb. non ẽ itelligẽdũ q̃ illa petra eẽt ī mõte oreb q̃ ẽ idẽ qꝺ mõs sinai: qz adhuc ꝺi stabãt ab illo loco: sz ẽ aliꝰ locus eiusdẽ nois sequit. g Et vocauit ⁊c. Cuius causa subditur: C
h Et qz tẽtauerũt ⁊c. q̃lit aũt tẽtauerint dñm: iam dictum est.
i Venit aũt amalech. Descripta ꝓuisione alimẽti. ꝺ describit repssio aduersarij. ⁊ pmo describit pugna. scꝺo gratiarũactio ꝓ victoria. ibi: Edificauitq̃. Circa pmuz ꝺz: Venit aũt amalech ⁊ pugnauit ꝺ isrl' cã huiꝰ dicta ẽ. xv. cꝺtũ ẽ ex pte ipiꝰ amalech. alia cã assignat ex pte ppli isrl'. Ad ꝺ eñ pmisit dñs bellũ istꝺ ꝺ eũ ĩsurgere vt ex victoria seq̃nti eẽnt audatiores de cetero ꝺ aduersarios ĩsurgẽtes ⁊ de spolijs amalech essent muniti armis ⁊ alijs necessarijs q̃ fugiẽtes dimiserꝫ. k Dixitq̃ moyses ⁊c. vidit eñ ī spũ ꝓpheticõ ipm fore ducẽ isrl'. ⁊ iõ fecꝫ eũ capitaneũ exercitꝰ. l Elige viros. i. strenuos bellatoꝛes. m Et egressus ⁊c. nõ eñ voluit q̃ expectaret exercitꝰ amalech sed q̃ iret sibi obuiã ne pueri ⁊ mulieres ⁊ timidi q̃ remãserũt ī castris nimis ꝛerent ⁊ fugerẽt: ⁊ sic daret maioꝛ audacia aduersarijs. n Ego stabo ⁊c. ad pugnãduz p̃cibꝰ ꝺ aduersarios. o Habẽs vir. ꝺ. ī. m. m. vt victoria deo ascribat. p Moyses aũt ⁊ aarõ ⁊c. Dicũt hebrei ⁊ aliq̃ doc. catho. q̃ iste hur fuit filiꝰ marie ⁊ calebꝫ firmãtes p illꝫ qꝺ scribit. j. Paral'. ij. q̃ mortua açuba vxoꝛe caleb ip̃e accepit vxoꝛẽ q̃ vocabat ephꝛata: q̃ peperit ei hur. Dicũt aũt q̃ ista ephꝛata fuit maria soꝛoꝛ moysi q̃ erat binomia: sz istꝺ videt falsũ qz maria senioꝛ erat ipo moyse. qꝺ ptz ex ꝺ qꝺ. s. dictũ ẽ. q. ca. s. q̃ moyse exposito ī flumĩe ipa iuit ad videndũ q̃d accideret de puero: et dixit filie pharaonis. Uis vt vocẽ tibi mulierẽ hebꝛeã q̃ nutrire possit ifantulũ? Ex q̃ ptz q̃ ī natiuitate moysi iaz erat puella. xij. anno ꝓ vel ampliꝰ. moyses aũt añ exitum de egypto iam erat. lxx. annoꝛum. vt dictum est supra vij. ca. et per consequens tunc erat maria. lxxxij. annoꝛum vel circiter. De caleb autem scribitur Josue. xiiij. q̃ erat. xl. annoꝛum tm̃ quando iuit ad explorandum terram: quod fuit post exitum de egypto. si igitur maria fuit vxoꝛ eius secunda: non videtur q̃ acceperit eam anteq̃s iret ad explorãdũ. tũ qz nõ ita cito accipiebãt vxoꝛes illo tpe: sz expectabãt etatẽ pfectã ad generãdũ. tũ quia optet ꝺicere q̃ p aliqꝺ tps fuerit cũ ꝑma: maꝛie qz ex ea habuit ꝓlẽ. vt hr̃. j. Paral'. ij. Ex q̃ videt q̃ non potuit accipere mariam cum iã esset. xl. anno ꝓ vel parũ minꝰ: ⁊ tunc ipa maria erat. lxxxij. annoꝛum vel parum minus.

enim spiritus

enim ſpūs helie qui eſt ſpūs dei cui⁹ par/ticeps helias ꝺr:et dei iuſticia q̄ noſtra ē. Uñ ignorantes dei iuſticiā:volentes ſuaz cōſtituere.i.tāq̄ a ſe ſibi ꝓparatam.

a Cūq; leuaret ꝛc̄.Stra. Quia cum lex myſtice itelligiť paſ/ſio xp̄i ſpūaliť penſa/tur:diabol⁹ vincit ꝛ fugať.Cū aūt remit/
36.diſ.c.fi. tunť man⁹.i. p̄cepta legis minus ſtudio/ſe exercenť:hoſtis vic/tor inſequitur.

b Sumētes igī ꝛc̄ Greg⁹. Moyſes ſe/dit i lapide cū lex re/quieuit in eccleſia:ſz hec man⁹ graues ha/buit:qz peccātes nō miſericorditer ꝓtulit ſed ſeuera diſtrictio/ne peuſſit.aarō mōs fortitudinis:hur inť ꝓtatur ignis. Mons
Eſa.12.a fortitudinis xp̄s eſt ꝺ q̄ ꝺr:Erit in nouiſ/ſumis dieb⁹ ꝓparatus
Luc.12.f mons dom⁹ dñi i ver/tice.m.Ignis x̄o ſpi/ritusſctūs:quez xp̄s venit mittere ī terrā Aaron ergo et Hur graues manus moy/ſi ſuſtinēdo leuiores reddūt:qz mediator dei ꝛ hoīm:cuz igne ſpūſſancti aduenies mādata legis grauia (q̄ dū carnaliť tene/renť portari nō pote/rant)tolerabilia no/bis p ſpūalem intelli/gentiā oñdit.q̄ſi enī manus moyſi leues reddidit:q̄ pōd⁹ mā/dator legis ad veri/
Ezec.18.g tatem cōfeſſionis re/torſit:ſm illō: Nolo mortem peccatoris:
Hiere.3.a ſed vt. cō.ꝛ.v. Hinc peccatrici aie ꝺr. Si reliq̄rit vir vxorē ſu/am: et illa recedens duxerit altez: nūq̄d reūteť ad eū vltra? Hunq̄d nō polluta erit ꝛ ꝓtaminata mu/lier illa? Tu aūt fornicata cū amatoribus mul/t⁹:tū reuertere ad me dicit dñs. Ecce paradi/gma turpis mulieris dedit:oñdēs q⁹ p⁹ tur/pitudinē recipi nō poſſit: ſz ip̄m p̄adigma p miſcōiam vincit:cū diť fornicātē mulierē re/cipi nō poſſe:ꝛ tū fornicantē aiam vt recipi/at expectat. Penſem⁹ pōd⁹ tāte pietat⁹: diť q̄ fieri nō pōt:ꝛ demōſtrat q⁹ h ip̄m ꝺ mozē facere pōt. Ecce vocat etiā q̄s inq̄natos de/nūciat:hos etiā amplecti q̄rit:a q̄b⁹ ſe eē de/ſertū q̄riť. Inflexit ḡ ad miſcōiam duriciam legī q̄s etiā iuſte illa dānat:ip̄e miſericorditer liberat. c Delebo ꝛc̄.Ra. In h ſignificať q⁹ oīpotēs de⁹ p legē(quā ſignificat moyſes ꝛ de xp̄o ꝓnūciat) deleat mēoriā ſpūalium
Ps.9. hoſtium. Unde Perijt memoria eorum cuz ſonitu.

d Edificauitq; moyſes altare: et vocauit nomen ꝛc̄. Oēs diaboli victores ī cordibus ſuis debēt aras fidei edificare in q̄ ſpūales hoſtias offerāt: Cūq; audiſſet, Ex quo ſequiť inconueniens vt videť.ſ.q⁹ dña ſic antiqua ꝛ tāte ſctitat⁹:qz erat ꝓphetiſſa:vt.s.dictū ē.ꝺriſſet matrimoniū ꝛ maxime cū hoīe tā iuuene. Item dato q⁹ cōtraxiſſet in tali etate nō tñ potuiſſet cōcipe. Itē dato q⁹ cōcepiſſet de caleph:tñ ille puer in exitu de egypto nō poſſet eē ita magn⁹ q⁹ aſcendiſſet cuz moyſe in montē ꝛ ſuſtentaſſet man⁹ ei⁹:vt h ꝺr de ipo hur. Exq̄ manifeſte patet q⁹ nō fuit filius caleph ꝛ marie. Itē de ipo ꝺr.ī.xxiiij Habetis aaron et hur vobiſcū:ſi quid natū fuerit q̄/ſtionis:referetis ad eos. Ex q̄ ptz q⁹ in exitu filiorum iſrael de egypto:hur iam erat magne ꝓdentie ꝛ ma/gni ꝓſilij ꝛ reputat⁹ inť ſeniores. ꝛ iō ille hur de q̄ eſt h ſermo nō potuit eē fili⁹ caleph q̄ adhuc erat ſat⁹ in/uenis:vt p̄dictū eſt:ꝛ iō ſi diceť q⁹ fuerit filius marie optet dicere q⁹ ſit de alio viro:nec illa ephrata de q̄ dictū eſt potuit eē cadē cū maria vt ſatis ptz ex dict⁹: ꝛ ille hur fili⁹ caleph ē ali⁹ ab iſto de q̄ h loquiť ſcri/ptura. Et iō mihi videť meli⁹ dicere cū antiq̄s docto. q⁹ iſte hur fuit marit⁹ marie.ꝛ idē diť Joſeph⁹.iij.li. antiquiatū:ꝛ iō cū moyſe aſcēdit in montē ꝛ ſibi cum aaron cōmiſſum eſt regimē ppli in abſentia moyſi:qz erat vir antiqu⁹ ſapiēs ꝛ expt⁹. a Cūq; le.moy. ma.ꝛc̄.p h oñdiť ſue orationis efficacia ꝛ vt deo aſcri/bereť victoria. Manus aūt moyſi erāt graues. p q̄s deſignaťq⁹ ī ppl'o ſibi ſubdito erant aliqui pctis ag/grauati:qz ſm q⁹ diciť Greg⁹. ſm q̄litatē ſubditorum diſponunť acta regentiū. b Fugauitq; io.ama. In hebreo hr̄: Debilitauitq;:q̄s exponūt hebrei.d. q⁹ oēs fortes de amalech fuerūt interfecti in bello il/lo ꝛ nō effugerūt niſi timidi ꝛ parum valentes.

c In ore gla.i.ī acie vel acumīe gladij. d Scri. h ī libro.i.ad memoriā ꝓpetuā. e Et tra ī.au.io. p h deſignauit dñs q⁹ erat ioſue introductur⁹ filios iſrl' in terrā ꝓmiſſionis ꝛ nō moyſes. f Dele.cm me.ama.h cm factū ē tpe ſaulis.vt hr̄.ī. Regum.xv. Sciendū q⁹ glo.q̄dā ſup locū iſtū q̄ ꝺr eſſe. Strabi di/cit q⁹ amalech fuit filius biſmaelis:a q̄ dicti ſunt amale/chite.ꝛ ppl's amalech. Q ꝺ aūt.ī. Paral.ī.ꝺr q⁹ eli/phaz ꝓmogenit⁹ eſau genuit amalech:dicūt ſequen/tes dictā glo.q⁹ fuit ali⁹:ꝛ ſunt duo eiuſdē nominis. h dictū de ſacra ſcriptura nō hz auctoritatē ſz magis ꝛrietatē vt videť:qz Heñ.xxxvj.ꝛ.ī. Paral.ī.ꝺr exp̄s ſe q⁹ amalech fuit fili⁹ eliphaz ꝓmogeniti eſau:nec ali/us amalech legiť. Itē ioſeph⁹.ij.li.an.diť q⁹ ab ama/lech filio eliphaz dicti ſunt amalechite:h etiā hr̄ ex.ij Reg.ī.vbi ꝺr q⁹ fili⁹ doech idumei vēit ad dauid nū/ciās illi mortē ſaulis:ſz eū nō exp̄mať ibi q⁹ fuerit fi/li⁹ doech:tñ oēs expoſitores cōcorditer h dicūt:ꝛ cū interrogareť a dauid q̄s eſſet:rñdit fili⁹ hoīs adue/ne amalechite ego ſum. Ex q̄ videť q⁹ amalechite ſūt idumei/ꝛ ſic nō deſcēderūt ab biſmaele:ſed ab Eſau. De glo.aūt Strabi vel alteri⁹ niſi ſit doc.autenticus vt Augu.ꝛ Hiero.ꝛ hmōi.non eſt multū curandum: maxime q̄n videtur a textu diſcrepare. g Edifica/uitq; moyſes altare. Hic deſcribiť gr̄arūactio ꝓ vi/ctoria cū ꝺr:Edificauitq; moyſes altare: ad offerēdū deo hoſtias ꝓ gr̄arūactione. h Et vocauit ꝛc̄. nō q⁹ nomē dñi cōueniat ipi altari ſz denoīatū eſt ab effectu ipi⁹ dñi exaltātis ppl'm iſrl' ꝛ amalech depmē/tis:ppť q̄s ſubdiť: i Quia ma.ſo.do.i.poteſtas throni eius. k Et bellum dei erat contra amalech ꝛc̄.

a ſup verticem collis†Cūq; leua/ a
a ſ cū oparone debem⁹ orare ſi volum⁹ hoſtes vin/cere ꝛ ꝓ celeſti ꝓmio nō ꝓ terreno lucro.
ret moyſes man⁹:vincebat iſrael:
a ſ qz remiſſis opib⁹ bonis.i.ad terrena cōuerſis hoſtis victor inſequitur.
ſin autē paululuz remiſiſſet:ſupa/ †
bat amalech. Manus aūt moyſi
b erant graues. Sumentes igitur b
ſ eccleſiā vel xp̄m. ſ in q̄ ſunt ſeptē oculi qui eri/am lapis adiuratorij.
lapidē poſuerunt ſubter eum in
ſ requieuit. a ſ qz lex in xp̄o ꝛ ſpū ſancto
quo ſedit. Aaron aūt ꝛ hur ſuſtē/
ſpūaliter impleta eſt.
tabant manus ei⁹ ex vtraq; par/te. Et factū eſt vt man⁹ ipius nō
ſ finem mundi.
laſſareť vſq; ad occaſuz ſolis†Fu b
a ſ xp̄s. b ſ diabolū. c ſ demones vicia vl' ſſi
gauitq; ioſue amalech ꝛ pōpulū
ber p̄ſecutores. a ſ locutio eſt. b ſ verbi de
c ſ vel ergo.
eius in ore gladij. Dixit aūtem c
dñs ad moyſen:Scribe hoc in li/ d
bro ob monimētū:ꝛ trade ī auri/ e
a ſ hic p ſcōs ꝛ oīno in iudicio perijt memoria eoz cū ſonitu b ſ ppl's brutus vel ligens ſanguinem.
b⁹ ioſue. Delebo.n.mēoriā amā f
d lech ſub celo. Edificauitq; moy/ g
ſes altare: et vocauit nomen h
ſ nō homo. b ſ fortitudo. ſ qz exaltat⁹ a terra oīa trahit ad ſeipm.
eiuſ. Dñs exaltatio mea:dicens: i
ſ potentia. ſ vñ oīa opa nr̄a opar⁹ eſt in nobis.
Quia man⁹ ſoli⁹ dñi:et bellū dei k
a ſ malignos ſpūs. b ſ iudeoz.
erit cotra amalech a generatione
ſ gentium. ſ vſq; in finē tunc eñ vere ip̄lebitur vñ: Ero moꝛs tua o moꝛs.moꝛ.ꝛ.ꝛc̄.
in generationem.

Moraliter. Hic agiť ꝓmo de eductione aq̄ de petra ad Ca.XVII refocillandū populū ſitibundū ſicť ſcribiť: † Percu/tieſq; petram ꝛ exibit ex ea aq̄.p hanc petrā ſignificať xp̄s q̄ in cruce fuit lācea/ p cuſſus ꝛ inde exiuit ſanguis et aqua: Joh.xix.ex q̄b⁹ xp̄tutē habēt eccl'ie ſacra/menta in q̄b⁹ conferť aq̄ gr̄e ſalutaris q̄ refocillať populus xp̄ianus.ī.Cor.x. Bibebant aūt de ſpiritali ꝓſequente eos petra:petra aūt erat xp̄s. Sc̄o agitur de pugna ioſue contra amalech de q̄ ꝺr: k† Dixitq; moyſes ad ioſue elige viros ꝛ egreſſus pugna cōtra amalech. Per amalech q̄ interp̄tať gens bruta ſi/ficať caro:qz p eā hō ꝓuenit cū aīalib⁹ brutis:xp̄ē q̄s.ī.Eth. Uita voluptuoſa ꝺr vita pecudū. Jp̄a x̄o pugnat ꝺ ſpūm q̄ p iſrl' ſignificať:eo q⁹ ſpūs natus eſt vi/dere deū:hic per fidē ꝛ in patria facie ad faciē. De hac aūt pugna ꝺr Hal'.v. Ca/ro concupiſcit aduerſus ſpiritum et ſpūs aduerſus carnem. Caro x̄o debellatur per ioſue gladium qui gladius eſt ſacre ſcripture ſtudium. ſm quod ꝺr Eph.vj. Et gladium ſpiritus quod eſt verbum dei. Et de hac debellatione dicit Hiero. ad ruſticum monachum. Ama ſanctarum ſcripturarū ſtudia et carnis vitia non amabis. Sed vt de carne habeať plena victoria req̄riť cū h oro devota q̄ ſignifi/cať p oronem moyſi ioſue pugnante:ꝛ virga dei in manu p quā ſignificať caſti/gatio carnis q̄ ſi remittať caro ꝺ ſpūi roborať.ꝛ h ſignificať cū ꝺr: † Si aūt paululū remiſiſſet ſupabat amalech. Sz q̄n iſtoz ꝓtinuatio difficil' ē.iō ꝺr q⁹ ma/

nus moyſi

Ca. XVIII

a Audisset ietro sacerdos madiã cognatus moysi: oia q̃ fecerat dñs moysi et isrl̃ pl̃o suo: eo q̃ eduxisset dñs isrl̃ ó egypto: tulit sephoram uxorem moysi quam remiserat: et duos filios eius quorum

a ¶ victo amalech. b ¶ ecclesiam.

vnus vocabat gersan dicẽte pregrinus fui in terra aliena. Alt̃ vocavit eliezer: Deus enim ait pris mei adiutor meus et liberator meus eripuit me de manu pharaonis. Venit ig̃ ietro cognatus moysi et filij eius et uxor eius ad moysen in desertũ: ubi erat castrametat̃ iuxta mõtẽ dei et mandauit moysi dicens: Ego cognatus tuus ietro venio ad te: et uxor tua et duo filij tui cũ ea.

a ¶ diabolo b ¶ vel ministris diaboli.

Qui egressus est in occursũ cognati sui: adorauit et osculat̃ ẽ eũ. Salutaueruntq̃ se mutuo verbis pacificis. Cũq̃ intrasset tabernaculũ: narrauit mõyses cognato suo cũcta q̃ fecerat deus pharaoni et egyptijs ppt̃ isrl̃ et omnem laborem qui accidisset eis in itinere quo liberauerat eos

a ¶ primi pdicatores. ¶ gentili pplo: vel pdicatoribus de gentib⁹. a ¶ qui refert paul⁹ sibi accidisse: cum in infirmitatibus suis gloriatur. a ¶ ꝗ trãsit de mũdo ad celũ. a ¶ qr fideliũ cor vnũ et anima vna.

dñs. Letatusq̃ est ietro super omnibus bonis q̃ fecerat dñs isrl̃i: eo q̃ eruisset eũ de manu egyptiorum: et ait: Bñdict⁹ dñs q̃ liberauit vos de manu egyptiorum et de manu pharaonis: q̃ eruit populum suum de manu egypti. Nunc cognoui quia magnus dominus super omnes deos: eo q̃ superbe egerint contra illos

¶ cui oia ascribunt̃ non nobis. ¶ gentiliũ quos colebãt: vel super scõs q̃ tricipatione bẽtudinis dñi dicunt̃ dij. ¶ in hoc miraculo. ¶ panem manducauit. ¶ qñ ex toto mundum relinquũt. ¶ sacrificiũ deo spũs. c. tẽ. ¶ qñ licite vrãtur mundanis.

Obtulit ergo Jetro cognatus moysi hólocausta et hostias deo. Venerũtq̃ aaron et omnes seniores israel vt cõederẽt panẽ cum

a ¶ Sacerdotalis ordo. b ¶ primitiui populi. ¶ verbi.

Ca. XVIII

a Audisset ietro. Ca. XVIII

c Postq̃ descripta ẽ ꝓuisio alimẽti et repressio aduersarij. Hic ꝓ̃r describit gubernatio ppli. et ꝓmo describit aduẽtus ꝟsulentis. scdo assensus ꝓsidentis. ibi: Altera aũt die. Prima ī tres. qr ꝓmo describit aduẽt⁹ ietro amicabilis. qr ex bonis q̃ dñs fecerat israeli mot⁹ fuit ad veniẽdũ et cõgaudendũ: et ꝟ est qd ꝟ: Cũq̃ au. ietro iste habuit plura nõia vt dictũ ẽ. s. ij. ca. b Sacerdos madian. i. maior vt dictũ fuit ibidẽ. c Cognat⁹ moysi. i. affinis: vñ in hebreo habetur: Socer moysi: et sic in seqntibus vbi nõiat cognat⁹. d Dia q̃ fecerat tẽ. s. ī egyptio ꝟ flagellatione: et in maris diuisione: et ī amalech debellatione tẽ.

e Tulit se. vxo. moy. quã re. Dictũ fuit s. iij. ca. q ipa dereliquit eũ. Dicendum q fuit de volũtate moysi: quia aduertit q vxor sua et filij nõ essent sibi nisi oneri ī negocio ꝓ q ibat in egyptum: et iõ ꝟ ꝟ q remisit eam. f Venit ig̃ ie. dicũt aliqui hebrei q nõ venit añ legẽ datã nec ꝓmo ãno egressionis de egypto: sed anno scdo post legẽ datã: et q ꝟ ꝟ venisse: ꝟ ẽ ꝓ anticipationẽ: alij autẽ dicunt q venit añ legẽ datã et ꝓmo anno: et ꝟ videt ꝓbabile: qr tra sua nõ longe erat a mõte sinai vt ptz ꝓ illud qd dictũ ẽ. s. iij. ca. q moyses pascẽs oues ietro minauit gregẽ ad ī teriora deserti: et venit ad montez oreb q̃ est mons sinai: et iõ audita magnificẽtia moysi fuit: nõ est vsimile q tardasset per ãnũ vẽire ad ipm. g Et mã. mo. s. ad uentũ suũ: nõ enim voluit subito ītrare castra israel: vt ipe et filia sua et nepotes honestius reciperentur: maxime qr honor iste in moysen reuertebatur. scdo describitur ei⁹ honorabilis receptio. cum dicit: h Qui eg. in oc. et nõ est dubium q maiores de populo iuerunt cum eo ad honorandum socerum suum et vxorem.

i Sa. se mu. tẽ. i. amicabilibus: quia inter eos non erat ante discordia.

k Cũq̃ in. tẽ. honestius enim et magis seriose dixit sibi ī domo q̃ dixisset ī via.

l Uni. la. ꝓ defectu victualium et insultu amalech. tertio describitur ipi⁹ ietro deuotio laudabilis. cum dicitur:

m Leta. est ie. ex quo patet q habebat fidem vnius dei veri. vñ ait:

n Benedictus dominus qui liberauit vos. Nunc cognoui quia magnus dominus super omnes deos. per mirabilia. n. audita totius nature create virtutẽ trãscendentia cognouit q ipe est solus deus verus: et non solum confessus est fidem suam ore: sed etiã opere. vñ subditur:

o Obtulit ergo ietro tẽ. victime sunt que totaliter incenduntur ad honorem diuinũ. p Et hostias deo. scz pacificas: quarum vna pars incendebatur: altera erat sacerdotis: altera ab offerentibus comedebatur. vnde subditur:

q Uenerunt aaron et omnes se. tẽ. vt honorarent eum: maxime quia erat de nouo conuersus ad fidem et ritum hebreorum: vt in fide magis solidaretur. per panem autem hic intelligitur omnis cibus vt frequenter dictum est.

Coram domino

Gen. 3. b

Ibid. 4. b

Ps. 50.

† 3. 12. d

† De. pe. di 1. c. venit

Eligat viros:& ꝓstituat ꝓncipes ꝑpli deū colētes:potētes:& odientes supbiā. Tales em̄ opteꝛ eē ꝙ supbi nō sint:et supbiā oderint.i.vt nō solū ipi absq; vi to sint:sz in malis oderint vitia:nō homes dico:sed vitia. a Corā dño ꝛc. Aug⁹. Querit vbi:qñq̄dem nec tabernaculū fuit:nec arca testamenti: q̄ po/ stea sunt ist̄ituta.neq; b de futuro ꝺictū accipe possumus:sic̄ ꝺictū est de man na qꝺ̄ positū est in vase.s.aureo. Ergo id añ deum de bemus accipe factū:qꝺ̄ in honoꝛē dñi factum est.

b Ostendā ꝓcepta ꝛc. Queri pōt quō hic moyses ꝺixit. Cū lex ꝺei adhuc nulla esset scripta: nisi q: lex ꝺei sempiterna &:quā cōsulūt oēs pie viuētes: vt qꝺ̄ in ea inuenerint vel faciāt vel iubeāt vel vetēt: secm̄ q illa incōmutabili veritate ꝓcepit. Nunq̄d.em̄ moy ses q̄uis cū illo loqueꝛet ꝺe⁹:p singula credenduz ē q cōsulere soleret ꝺñm:si q̄d esset in ꝺisceptationib⁹ tāte multitudinis:q illū in iudicādi negocio a mane vsq; ad vesperā ꝺetinebat & tñ nisi ꝑsidentē mēti sue ꝺñm ꝓsuleret & legē eternā attenderet iuste iudicare nō posset c Sed audi x̄ba ꝛc. Aug⁹. Pria q̄stio ē cur ꝺe⁹ famulū suū cū q tāta & talia loquebaꝛ:ab ali/ enigena passus est admoneri:in q scriptura nos ad/ monet:p quēlibēt ꝺeꝛ ꝓsiliū veritatis nō ꝺebere con temni. Videndū etiā ne foꝛte ibi voluerit ꝺe⁹ ab alie/ nigena moneri.s.moysen: vbi posset tētari superbia. Sedebat in iudiciaria sublimate:hunc em̄ sensum in ꝺicat ipe ietro:cū iussit eos eligi ad iudicandum:qui ꝺissent supbiā:ꝺeinde q̄ sit obseruandū quod alibi Ecc̄i.11.b scriptura ꝺicit: Fili ne in multꝫ sint actꝰ tui satis hic apparet. Verba q̄z ietro cōsiderāda sūt:ꝺicē em̄: Nūc ḡ itaq; audi me cōsiliū ꝺabo tibi:& erit ꝺe⁹ tecū. Ubi mihi videꝛ significari nimis intentū hūanis actioni/ bus animū ꝺeo quoꝺāmō euacuari:q fit tāto plenioꝛ q̄to i supna & eterna liberi⁹ extenꝺit. ꝺ Esto tu ꝑpl'o ꝛc. Idem. Qꝺ̄ xo adiūgit. Esto tu ꝑpl'o i his q̄ ad ꝺeū ptinēt:& referes x̄ba eoꝝ ad ꝺeū. & testaberꝫ eis ꝑcepta ꝺei & legē ei⁹ & ꝺemōstrabis eis vias in q̄/ bus ambulabūt in eis & opa q̄ faciāt cū ꝑpl'o vniuer/ so. Hec agēda eē ꝺemōstrat.nō em̄ ait: Uniuscuiusq; x̄ba refer ad ꝺeū:sz x̄ba eoꝝ.cū.s.ꝺixisset:Esto tu ꝑpl'o i his q̄ ad ꝺeū sunt. Qꝺ̄ ꝙ admonet:vt singuloꝝ negocia q̄ inꝫ se habebāt ꝺeseranꝫ electꝫ.s.potētibus viris ꝺeū colētib⁹ iustis q̄ oꝺerūt supbiā:q̄s ꝓstitue/ rat sup millenos:alios sup cētenos:alios sup q̄nqua genos:alios sup denos:sic a moyse remouit piculo/ sas occupationes. Nec istos grauauit cū mille habe/ rēt vnū sup se:& sub illis alios.x.& sub eis.xx. et sub eis alios.c.vt vix aliq̄ꝺ ad singulos ꝓpositos pueni/ ret:qꝺ̄ iudicari necesse eēt. Insinuaꝫ etiā būilitatꝫ ex/ emplū q̄ moyses cū q ꝺe⁹ loq̄baꝫ non fastidiuit neq; ꝓtēpsit alienigene ꝓsiliū:q̄uis & ipe ietro cū israelita nō fuisset: vtq; inꝫ viros vnū ꝺeū colentes religioseq; sapiētes habendus sit sic̄ Job:merito q̄riꝫ: imo cre/ ꝺibili⁹ hr̄. Ambigue em̄ posita sunt x̄ba:vtq; sacrifi/ cauerit ꝺeo x̄o i ꝑpl'o ei⁹ qñ vidit genex suū: vel vtq; cū ꝺoꝛauerit ipe moyses? q̄uis ꝺe aꝺoꝛatione si ex/ ꝑsse positū eēt:honoꝝ videreꝫ socero reꝺꝺi⁹?sic̄ solet hōib⁹ honorificētie cā exhiberi. Quos aūt ꝺicit grā matoꝝsagogas:q̄s ꝺecuriones nō facile sciri pōt: qñ q nomē i nullo vsu habem⁹:vel officioꝝ vel mgr̄oꝝ Mā q̄ꝺā ꝺoctoꝛes interp̄tati sunt lr̄aꝝ.s.q itroducāt in lr̄as sic̄ grecū vocabulū sonat. Hic sane significaꝫ añ legē ꝺataz hebꝛeos lr̄as būisse:q qñ ceꝑint nescio vtq; valeat idagari. Quiꝺā putāt eas a ꝑmis hōib⁹ cepisse:& perꝺuctas eē ad noe:atq; inꝺe ad parentes abꝛae:ꝺeinde ad ꝑpl'm isrl':sz vñ q ꝑbari possit igro.

e Prouide aūt ꝛc. Ad custoꝺiā būilitatꝫ ab alieni/ gena istruiꝫ ne q tot arcana ꝺei ab ipo ꝺeo ꝺiscebat extolleꝛeꝫ:& putaret se hūano ꝓsilio nō egere. Prefi/ gurabaꝫ etiā q ꝺoctrina gētiū iudeoꝝ sciam & super biā suparet:& q i lege ꝺecrāt fideles ex gētib⁹ cōplen ꝺa suggerēt:& spūalē itellectū ad legē ꝺi afferrēt. Sci ebat q̄z moyses qꝛ būc ꝑpl'm lex audiret & faceret q̄cū q; ꝺiceret: legis quoq; ꝺiminutio suggerente euāge/ lio fieret.

a Co.ꝺo.i.coꝝā illo puo tabernaculo:ꝺ̄ q ꝺictū ē.s.xvj.ca. vel coꝝā altari vbi obtule/ rat holocausta. b Alia āt ꝺie. Descpto aduētu ꝓsulēt'.b ꝓn̄r ꝺescribiꝫ assensus p̄si ꝺēt'.: vbi p̄mittiꝫ ꝓsultationis occasio:cū ꝺꝛ: Alia āt ꝺie.s.p⁹ obla tionē ietro. c Se/ ꝺit mo.ꝛc. ꝺz em̄ iu/ ꝺiciū fieri i trāq̄llita te rōnis:ñ i motu pas sionis:& b ꝺesignaꝫ p sessionē:ꝑꝑ qꝺ̄ iu ꝺices ꝺebēt ꝺare sen tētiā sedēꝺo.

ꝺ Qui as.ꝛc. pro/ pē negocioꝝ multitu ꝺinē. e Quid ē b qꝺ̄ faci?ac si ꝺiceret: nō ē bon⁹ ꝓcꝺendi mod⁹. vnꝺe sequiꝫ: f Mō bo.ꝛc.nō ē in telligendū q res eēt ꝺe se mala imo bona sz meli⁹ fieri poterat vt oñꝺiꝫ.j. min⁹ aūt bonū ꝓpatū ad mai⁹ bonū bz rōnē ꝺefect⁹ & p ꝓns mali aliq̄liꝫ sicut minus malum compatum ad mai⁹ bz rōnē eligibil'. & p ꝓns rōnē boni aliq̄ mō. scꝺo ponit ipsa ꝓsultatio:cum ꝺiciꝫ: g Sz audi x̄.ꝛc. .i. & meli⁹ gubernaꝫ ꝑpl'm a ꝺo tibi cōmis sū. h Esto tu ꝛc. accꝺēꝺo.s. ad ꝺeuz ꝓ ꝑpl'o & volūtatem ipi⁹ audiēꝺo ꝓ ꝑpli ꝺirectiōe. ꝛō subꝺiꝫ: i Ut referas.s.ꝑpl'o k Ostꝺasq; ꝛc. q̄/ tū ad celeꝬationem ꝺieꝝ solēniū. l Et ritū colēꝺi:q̄tuz ad actū offerēꝺi & sacri/ ficāꝺi. m Uiāq; p quā igre.ꝺe. q̄tuz ad credenda. n Et op⁹ qꝺ̄ fa.ꝺe. q̄tum ad moꝛes et agēꝺa. o Prouide āt.cuz magna ꝺiligentia et ꝺeliberatione.

p De oi ple. absq; psonaꝝ acceptione. q Uiros. qꝛ mulie res non ꝺebent ꝺo/ minari nec regere ꝓ pter ꝺefectum ꝺiscre tionis et constantie. r Potentes.s. iuꝺi care p suā sapiam et expiētiā. vnꝺe & alia translatio hz sapien/ tes: vbi hēm⁹ potēres. s Et timentes ꝺeū. magis q̄ homines. t Jn q̄.sit v.s. vite iustīcie et ꝺoctrine. v Et q̄ o.a. qꝛ ho/ mines cupiꝺi ꝓpt̄ munera ꝺe facili flectunt a iusticia. x Et ꝓsti.ex eis tri.tribun⁹ est q̄ ꝑest mil le hoīb⁹. y Et cēturi. cēturio ꝑest cētū. z Et q̄nq̄.ꝛc.q̄nq̄gēari⁹ ē q̄ p/ est.l.& ꝺecan⁹.x. Jn ꝑpl'o autem isrl' erāt sex/

ad honoꝛē dñi.

a eo coꝝā dño. Altera aūt ꝺie sedit a b

b quasi mgr̄. doctoꝛes legis q̄ sedētes.i. ꝺecen tes mēte iudicāt tumultu ppli.

moyses vt iudicaret populum: c

c a q̄si iudicādi.docēꝺi. b a principio mundi vsq; ad finē:nūq̄.n.ꝺfuit lex natural' vl' scripta.

q̄ āssistebat moysi ꝺe māne vsq; d ad vesperā. Qꝺ̄ cum vidisset co/ gnatus eius:oia sz q̄ę agebat

a als:agis in populo.

in populo ait:Quid ē b qꝺ̄ facis e in plebe? Cur sol⁹ sedes & omnis populus p̄stolaꝫ ꝺe mane vsq; ad vesperam? Cui rñdit moyses: Uenit ad me ppls:q̄rēs sentē tiam ꝺei. Cū q; acciꝺerit eis aliq̄ ꝺisceptatio:veniūt ad me vt iu/ b ꝺicē iter eos:& oñꝺam p̄cepta ꝺi et leges eius. At ille: Non bonā f inquit rem facis: Stulto labore cōsumeris: et tu et populus iste q̄ tecum est: Ultra vires tuas est negociū: Sol⁹ illud non poteris c sustinere:sed audi x̄ba mea atq; g c cōsilia:& erit ꝺñs tecum. Esto tu h ꝑpl'o i his q̄ ad ꝺeum ptinent vt i referas q̄ ꝺicuntur ad eum:ostenꝺa k sq; populo cerimonias & ritū l colenꝺi:viāq; p quā ingreꝺi ꝺe/ m beāt: & opus qꝺ̄ facere ꝺebeant. n

e Prouide autē ꝺe oi plebe viros o† p q r s t

a als sapientes.

potētes & timentes ꝺeū: in qb⁹ u

f formā boni iudicis ꝑscribit.

sit veritas: & q oderint auariciā: v

a qui sibi subiectis bona tribuunt qui grece cili archi:latine ꝺicuntur millenarij. b qui grece hecacontarchi.

f Et ꝓstitue ex eis tribunos:& cēn w x

a qui et pentracontarchi.

turiones:& q̄inquagenarios: & y z

a q sup denos. qui grece decarchos.
b priuatas causas populi.c bri q custoꝺiūt iu ꝺiciū.& f.i.in.o. tempoze

ꝺecanos:q iuꝺicēt pꝺpulum om

graues questiones et cōmunes.

ni tempoze. Quicqꝺ autem ma/ ius fuerit:referant ad te:& ipi mi noꝛa tantūmoꝺo iuꝺicēt: leuius/

pluribus intērus:minoꝛ est ad singula sensus.

q; tibi sit:partito in alios onere.

f Et constitue ex eis ꝛc. Origē. Ordinabis inq̄t eos tri.& cen ꝛc. Et iudica bunt populuz oi boꝛa:verūtamē quod grauius fuerit referēt ad te: audiant p̄ncipes ꝑpli:& ꝑsbyteri plebis q̄ ꝺebēt oi boꝛa ꝑpl'm iudicare sp & sine inter missione sedere in iudicio:ꝺirimere lites:& recōciliare ꝺissidētes: in gratiam reuocare ꝺiscoꝛdes. Discat vnusquisq; ex scripturis sanctis officium suum

moyses

mines cupiꝺi ꝓpt̄ munera ꝺe facili flectunt a iusticia. x Et ꝓsti.ex eis tri.tribun⁹ est q̄ ꝑest mil le hoīb⁹. y Et cēturi. cēturio ꝑest cētū. z Et q̄nq̄.ꝛc.q̄nq̄gēari⁹ ē q̄ p/ est.l.& ꝺecan⁹.x. Jn ꝑpl'o autem isrl' erāt sex/

centa

¶ moyses iquit vt sit in his q̄ ad deū sunt: ⁊ verbū dei edisserat populis. Ceteri vo p̄ncipes q̄s appellauit tribunos: q̄ tribui p̄sūt. Vel cēturiones vel q̄nq̄genarij q̄ p̄sunt minorib⁹ iudicijs que ad singulos ptinent dirimētes. Quā figurā etiā in futuro seculo seruandā puto. Añ cū sederit filius hois sup thronū glorie sue: sedebitis ⁊ vos sup duodecim sedes ⁊c. Videdes ℊ q̄ nō solū dñs iudicat: cui oē iudiciū dedit p̄: sz p̄stituit p̄ncipes q̄ iudicēt de minorib⁹ causis. Verbū aūt qđ grauius fuerit referant ad ip̄m. Jō dicit dominus de q̄dā: q̄ re⁹ erit p̄silio: de alio aūt re⁹ erit gehēne ignis. Sz de oī vbo otioso dicunt reddere rōnē. Et nō dixit est q̄ deo pabimus rōnem: sic de piurio? Redde aūt dño iuramenta tua. Regina q̄z austri surget in iudicio cū viris generationis huius: ⁊ cōdēnabit eos. Ecce aliud gen⁹ iudicij. Qui hz aures au. h̄. n. oia vmbra sunt celestiū ⁊ imago futurorum.

Ecclꝭ. 1. b Orige. Sic scriptū est: Nō satiabitur oculus visu: nec auris auditu: nec nos satiari possum⁹ p̄siderādo q̄ scripta sunt quibus nos edificēt: quātis nos modis instruāt. Cū. n. cōspicio q̄ moyses ꝓpheta

Gen. 32. g deo plen⁹: cui de⁹ facie ad faciē loquebatur: p̄siliū accepit a ietro socero sacerdote madiā. admiratione nimia obstupesco Audiuit. n. moyses vocē soceri sui: ⁊ fecit q̄cūq̄z dixit ei. Nō dixit: q̄ de⁹ mihi loq̄t̄ q̄d agere debeā? quō ab hoīe p̄siliū accipiā? ab hoīe gētili alieno a pl̄o dei: ⁊ nō q̄s dicat: sz q̄d dicat ascultat. Nos ergo si inuenim⁹ aliq̄d sapiēter a gētilib⁹ dictū: nō cū auctor⁹ noīe spernam⁹ ⁊ dicta. nec q̄ legē dei tenem⁹: cōuenit nobis tume-

1. Tes. 5. d re suphia ⁊ spnere prudentiū vba: sz oīa, phantes q̄ bonū est teneam⁹. q̄ aūt hodie populis p̄sūt: nō dico si iam eis aliqua a deo reuelata sunt. Sed si in scientia legis aliquid meriti habent: consilium dedignantur inferiorꝭ: etiam sacerdotis: ne dum layci: ne

Num. 12. a dū gentilis: Sed moyses qui erat mansuetus sup̄ omnes homines accepit: consilium inferiorꝭ: vt p̄ncipib⁹ daret formam humilitatis: et signaret imaginē futuri sacramenti. Sciebat q̄nq̄z futurū: vt gētiles bonū cōsiliū p̄ferrēt: apō moysē bonū ⁊ spūalē intellectū afferētes ad legē: ⁊ audiret eos lex faciēs oīa: q̄ dicerēt

Deb. 7. c Nō eñ p̄t facere lex sic iudei dicūt: q̄ infirmat lex in carne. i. in lra: ⁊ nihil p̄t p̄m lram. Nihil eñ ad pfectū adduxit lex. p̄m hoc aūt cōsiliū qđ nos afferim⁹ ad legē: p̄nt oīa spūaliter fieri: ⁊ sacrificia offerri: q̄ mō carnalit nō p̄nt: p̄t lex lepre spūaliter seruari. Sic ℊ itelligim⁹ sentim⁹ ⁊ cōsiliū dam⁹. Oīa fac lex: p̄m lram vo nō oīa sz pauca. a Moyses fecē ⁊c. Vir deo familiar⁹: sapientissim⁹: nō erubescens a minori ⁊ gētili doceri: formā doctoribus p̄buit: ne a quibuslibet erubescant eruditi. b Quicq̄d autē ⁊c. Alij verbū: alij aūt graue referebāt sup moysen. Sic hz enim grecus sermo. q̄ latini interp̄tati sunt ad moysen. Illa sane locutione ipa etiā cōfigurabat qua dictū est sup moysen velut on⁹ significat ei impositū. Verbū aūt graue dictū est p̄ q̄stione grauis.

c Ense tertio ⁊c. Orige. Alia lra. Mensis autem Ca. XIX
m tertij exitus filiorum israel de terra egypti ac die venerūt in heremū syna: ⁊ p̄fecti sunt ex raphidim: ⁊ venert in heremū sina: ⁊ applicuit ibi israel ē mōtē: ⁊ moyses ascendit i montem dei: ⁊ vocauit eū dñs de monte dicens: hec dices domui iacob: ⁊ nūciabis filijs israel ⁊c. ⁊ paulopost: descēde ꝓtestare pl̄o ⁊ purificabis eos hodie ⁊ cras ⁊ lauent vestimēta sua ⁊ sint pati in diē tertiū. Tertia eñ die descēdet dñs in montē sina coram oī pl̄o: h̄ die repit dari lex que in tabulis lapideis scpta est digito dei: sic seq̄ntia docent. Dies aūt iste tertij⁹ appet tertij mensis ab exitu filioꝝ israel de egypto. Ex quo die pasca fecerūt. i. agnū immolauerunt et ederunt: q̄ fuit quartusdecim⁹ p̄mi mēsis vsq̄z ad istū q̄ lex dat. dies. l. nūerāt. xvij. s. p̄mi mēsis: relicta ab ipo. xiiij. Deinde oēs. xxx. scdi mēsis q̄ fiunt. xl vij. ⁊ tertij⁹ tertij mensis q̄ a solēnitate occisi agni q̄nq̄gesimus est. ac p̄ h̄ in ista vmbra futuri p̄m agni īmolati die festū: q̄ q̄nq̄gesimo die lex data ē: scripta digito dei: ita ipa Xpitate noui testamēti a festiuitate īmolati agni ihesu xp̄i. l. dies nūerant vbi spūsctūs de altissimis dat⁹ sit qui est digit⁹ dei. d In die hac ⁊c. Quadragesima. s. septuma die post q̄z egressi sunt de egypto p̄ma die. s. iunij pruenerunt ad montē syna: ibiq̄z pactis duob⁹ dieb⁹ q̄b⁹ sctificati sūt ctio. i. q̄nq̄gesimo legem acceperunt: ⁊ hec est pētecostes. Ra. In sina vna mansio-

¶ fuit: sed cēta milia peditū: vt h̄. dictū ē. xij. ca. Ex q̄ ꝓcludit q̄ ibi fuerūt sexcēti tribuni: ⁊ cēturiones sex milia: ⁊ q̄nq̄genarij. xij. milia: ⁊ decani. lx. milia. a Si h̄ fecer⁹ ⁊c. Ordinate gubernādo pl̄m tibi cōmissū a deo. b Et ois h̄ po. re. hora debita negocijs expedit⁹.

c Cum pace ad loca sua. per h̄ enim q̄ honores a p̄sidente cōmunicantur alijs ꝑm gradus suos est maior pax in populo.

d Quibus auditis. Hic tertio ponitur consultationis adimpletio cum dicitur:

e Fecit omnia que ille suggesserat. Ex quo datur exemplum q̄ bonum consilium inferiorꝭ non est contemnendum. Moyses. n. q̄ erat dux ppli et ita deo ꝓpinqu⁹ q̄ loq̄bat ei sic hō ad amicū suum tñ fec ip̄i⁹ ietro p̄silium.

f Et electis viris strenuis de cuncto israel. Deutro. j. dicitur: q̄ pl̄s eligit istos: dicendum q̄ moyses hanc electionē pl̄o ꝓmisit: q̄ p̄ expiētiā cohabitationis ꝓgscebāt meli⁹ ꝓditiones vicinorū suoꝝ: illā etiā electionem moyses approbauit: ⁊ iō dr̄ h̄ elegisse: q̄ auctoritate ei⁹ electio illa facta fuit ⁊ approbata⁊ pz lra vsq̄z ibi.

g Dimisitq̄z co. suū. l. socer suū. Qui reuersus abijt in terrā suaz. A

Illi q̄ dicūt q̄ ietro venit ad moysen p̄mo anno egressionis ō egypto quod est probabilius vt dictum est: dicūt q̄ nō redijt ad terrā suā vsq̄z ad annum sequentem: ita q̄ fuit cum populo israel p̄ annum: et ideo eius reditus ponitur hic per anticipationem: et hoc est magis probabile: tum quia erat nouiter ad fidem conuersus: vt predictuz est: ⁊ ideo debebat pleni⁹ istrui: et maxime q̄ illo anno erat lex dāda a deo: tū q̄ vidēs genex suū in tāta gloria ⁊ p̄ ꝓnis filiā suam et nepotes suos: nō est verisimile q̄ ita cito recederet ab eis.

Moraliter. Cūq̄z audisset ietro Ca. XVIII ⁊c. Per ietro qui erat gentilis ⁊ honorabilis intelligit̄ p̄ secularis xtuosus intelligit̄. talis eñ est honorabilis: nā honor est premium xtuz⁹. iij. Ethico. talis aūt audiēs bona q̄ facit dñs exeuntib⁹ de seculo p̄ religionis ingressū q̄ significat hic per egressum de egypto ⁊ ingressum deserti: cōcipit aliq̄n ꝓpositū similiter faciēdi ꝓpter qđ venit ad moysē. i. ad illi⁹ religionis suprioꝛē. volens accipere statū illū: sic ietro de gentilitate cōuersus fuit ad iudaismū. Et q̄n talis est charitatiue recipiēd⁹. iō subdit̄ q̄ moyses. i. religionis p̄lat⁹ occurrit ei ⁊ osculat⁹ fuit eū: ⁊ q̄ narrauit ei vniuersū laborē q̄ accidisset eis ī itinere. p̄lat⁹ eñ accipiens aliquē ad religionē oīa grauia religionis sibi dz exp̄mere et si fuerit ꝓmpt⁹ ad sustinēdū recipit̄ ei⁹ sacrificiū qđ facit de seipo p̄ religionis ingressum: p̄m illud Ro. xij. Exhibeat⁹ corpa vra bo. ⁊c. Et h̄ significat cū dr̄: o† Obtulit ℊ ietro ⁊c. .i. sibi fraternitate religiōis ꝓiūct⁹. p† Holocaustomata ⁊ hostias dño. p̄ h̄ ātqđ seq̄t̄ postea: o† Quib⁹ au. ⁊c. ostendit̄ q̄ q̄n prudētes ⁊ strati hoīes veniūt ad religionē ꝓsiliū eoꝝ ꝓpt̄ nouitatē n̄ ē ꝓtēnēdū sz ℊtanq̄ accipiēdū. Moralit̄ aūt p̄ xbū ietro. o. o† Prouide ⁊c. istruūt̄ p̄ncipes ⁊ p̄lati ꝓmouere sine p̄sonaz acceptiōe viros aptos ꝓ regimīe p̄m ꝓditiones h̄ positas in sensu lrali q̄ etiā moral⁹ ē: vt ptz ituēti. Jn ca. xviij. vbi dr̄ in

Additio. (postil. Tulit ꝯephorā vxorē moysi. Qualit̄ sit itelligēdū qđ dr̄ h̄: Tulit ꝯephorā vx. mo. q̄z remiserat dictū. fuit. s. iij. ca. l ad. iq.

b Ense tertio. Postq̄z descpta est eductio Ca. XIX
m populi israel de egypto. Hic consequenter describit̄ legis datio. vbi p̄mo p̄mittit̄ p̄paratio plebis. scdo subditur datio legis. xx. ca. Adhuc p̄mo disponitur preparatio populi p̄ mundiciam. scdo p̄ reuerentiam. ibi: Jā aduenerat. Adhuc p̄mo inducitur pl̄s ad mundiciam mentis, secundo ad mundiciam corporis. ibi: Ait enim

¶ dñs iam nunc

fuit:sed inter oēs maxima. Ibi eñ lex accepta tabernaculum erectū. Ibi exodus et maxima ps leuitici oēsq; libri legis pene conscripti sunt. a Moyses aūt tē. Greg⁹. Alia littera: Moyses aūt ascēdit ī mōtem: ⁊ dñs descēdit ad eū. Mōs altitudo ꝓtēplationis ē: in quaz ascēdim⁹: vt ad ea q̄ vltra infirmitatē nr̄am sūt intuendo subleuemur. Sz dñs descendit: qz sctis multū ꝓficientib⁹: parum aliquid desse apit. b Alas aquilaz tē. Aug. Vocat doctrinas duoz testamentoz. q̄ nos ab infimis ad celestia portant. c Regnū tē. Mēbra. s. sūmi sacerdotis in regnū celoz̄ veturi. d Exposuit oēs tē. Greg⁹. Notādū q̄ lex nō īcautis vel nescientib⁹ īgerit: sed exposit⁹ ꝑmijs q̄ debent ꝙ anti/b⁹: et būficijs ꝓteritis q̄ iā expti sunt: ⁊ mirabilib⁹: cū sponte se legi seruāde deuoueat: lex petētib⁹ dat: vt ꝙm ꝓmissionē suā q̄si voti rei q̄ violauerit iudicent: nec de violentia sibi illata causent. e Vade ad po. Origē. Descēde ⁊ ꝓtestare populū et purifica illum hodie et cras ⁊ lauent vestimenta sua: ⁊ sint pati ī diē ītiū tē. Qui vult venire ad x̄bum dī: audiat qđ ꝓcepit dñs. Sctificatus venire dz ⁊ lotꝰ vestib⁹. Si. n. sordida attuleris vestimēta dicet tibi: Mat. 22 b Amice quō huc ītrasti ñ habēs vestē nuptialē. Nemo q̄ potest audire x̄bū dei: nisi pri⁹ sctificat⁹. i. sctūs corpe et spū: et lotꝰ vestib⁹. Ingressur⁹ ē. n. paulo p⁹ ad cenā nuptialē: manducatur⁹ d̄ carnib⁹ agni: ⁊ potatur⁹ poculū salutꝰ. Nemo intrat ad cenā hanc sordidis vestib⁹. Eccēs. 9. b Jn omni tpe sint vestimēta tua munda. Nota sunt eñ semel vestimēta tua gr̄a baptismatꝰ: purificatus es corpe: mūdat⁹ ab oī inq̄namento carnis et spūs. Act. 11. b Que q̄ de⁹ mūdauit: tu ī munda ne feceris. Audi sctificationis genus. ne accesseris inquit ad mulierē hodie ⁊ crastino: vt die tertio audias verbum dei. 1. Cor. 7 a ꝙ est qđ ait Apl's: Bonū ē homini mulierē nō tangere: saluo tñ infirmis remedio nuptiali. Jbidem. e Sz qz tps breue est superest vt qui habent vxores: sint tanq̄ nō hñtes. f Sanctifica illos tē. Ra. Qui ad ꝙspectum dei desiderat venire: sanctificet se fide ⁊ ꝙuersatiōe: ⁊ lauet vestimēta. i. opa hodie ⁊ cras in pñti. s. ⁊ ī futuro: vt ad gloriam resurrectionis ꝓueniat quā terti⁹ dies ūsinuat. g Jn die. e ter. tē. Hac die data ē lex in tabul' lapideis scripta digito dī. hic est terti⁹ dies tertij mensis ab exitu filioz̄ isr'l de egypto. A die ergo quo pasca fecerunt id est q̄rtodecimo ꝓmi mensis vsq̄ q̄ lex data ē q̄nq̄ginta dies numerantur: decē et septem

die hac venerunt in solitudinē a sinai. Nam ꝓfecti de raphidi: ⁊ ꝑ rubus vel tentatio. ꝓueniētes vsq̄ in desertū sinai: castrametati sunt in eodem lo/ b co: ibiq̄ israel fixit tentoria e re c d a ꝑ ꝓpriū est sanctoz̄ mōtes diligere ⁊ colere gione mōtis. Moyses aūt ascē/ a quoz̄ conuersatio est in celis. dit in montem ad deum. Vocauitq̄ eum dñs de monte et ait: e a ꝑ actiuis. Hec dices domui iacob ⁊ annū a ꝑ cōtēplatiuis ꝑ penas egyptio ciabis filijs israel. Vosipi vidi/ f+ rum cōmemorat ⁊ que ꝓpl'o suo ꝓstitit benefi/cia vt timeant ꝙporentē ⁊ diligant būfactorem stis quę fecerim egyptijs: quō g a ꝑ velocissime. b ꝑ moysi ⁊ aaron ꝑ sicut ad la ꝓuocans. p. a. v. tē. portauerim vos super alas aq̄/ b b+ larum: ⁊ assumpserim mihi. Si a ꝑ antecq̄ legē det ꝓmissis allicit. vt libenter accipiant. b ꝑ aure cordis. ergo audieritis vocem meam a ꝑ diligenter. b ꝑ quasi pacis accum. et cūstodieritis pactum meum: i a ꝑ Spēalis ppl's quos pascam defendam et sicut gregē ꝓpriū nutriam. eritis mihi in peculiū de cūctis k populis. Mea est enim omnis a ꝑ vnde petrus genus electum regale sacerdotum ⁊ gens sctā ppl's acq̄sitionis. c terra † et vos eritꝰ mihi ī rēgnū l+ sacerdotale: et gens sctā. Hec m sunt verba quę loqueris ad filios israel. Venit moyses: ⁊ con/ n uocatis maioribus natu popu li: exposuit oēs sermones quos d mandauerat dñs. Respōditq̄ † ꝑ vel omnis. vniuersus ppl's sil' † Cūcta q̄ locutus est dominus: faciemus. ꝑ vota subditoz̄ referūt ꝓlati ad dñm cū eoz̄ bona ipi attribuunt ⁊ cū in omnibus būdicūt. Cunq̄ retulisset moyses verba o ppli ad dñm: Ait ei dñs: Jam p ꝑ obscura scia legis. nunc veniā ad te in caligine nubis: vt audiat me ppl's loq̄ntē a ꝑ nō ad ppl'm q̄ nō pōt me intelligere. ād te: ⁊ credat tibi in perpetuū. Nunciauit ergo moyses verba populi ad dominuz. Qui dixit a ꝑ precipe vt sanctificentur. e ei: Vade ad populuz et sctificā q a ꝑ Jn pñti. s. et in futura vita. ꝑ a pctis. f illos hodie et cras. Lauentq̄ † a ꝑ corpora quibus anime vestiuntur. ꝑ beatus qui custodit vestimenta sua ne nudus ambulet. b ꝑ per scientiam legis naturalis vestimenta sua: ⁊ sint parati in a ꝑ quasi legem et cultum sancte trinitatis accepturi. b ꝑ scientiam legis daturus. ꝑ humane fragilitati condescendens. g die tertiū. Jn die. n. tertio descē

dñs iam nunc veniā ad te. Circa ꝓmū dicit: Mense tertio egressionis. in die hac. i. prima die mēsis tertij. a Venerūt ī so. si. vbi lex erat data. b Castrametati sunt. i. terrā mēsurauerūt in q̄ ponēda erant castra: qz ꝙm ordinationē illoz̄ q̄ erāt deputati ad hoc assignabāt cuilibet capitaneo familie loc⁹ maioz̄ vel minoz̄ ꝙm quantitatē tētorij sibi necessarij ⁊ famile sue. c Jbiq̄ isr'l fi. tē. ꝙm q̄ erat dispositū ab illis q̄ hēbant ordinādi officiuz. d Eregione mōt'. ad ptē orientalem: vt sic adorarent dñm descēdentē sup mōtē sinai: qz iudei adorant x̄m occidentē: vñ ⁊ tabernaculū ⁊ tēplū sic fuerūt dispositā: vt ingressus eēt a parte orientali: vt ad ptē oppositā adorarent sacerdotes: sic ⁊ stelle celi ab oriente mouent' in occidentē q̄si adorātes ad ptē illam. vñ. ij. Esdre d̄z: Exercit⁹ celi te adorat. e Vocauitq̄ eū do. de mō. non eñ audebat ascēdere ad supiorē ptē mōtis nisi vocat⁹ a dō qz dictū fuit sibi in rubo: Me appropries huc tē. vt dictū est. s. iij. ca. f Vosipi vi. que fe. egy. flagellādo eos ⁊ submergēdo ꝓ vob. g Quō poz. vos su. al. aq̄. i. cito ⁊ expedite educēdo vos d̄ egypto: sic aq̄la inf aues alias citissime volat: qz oēs eadē die egressi sūt: vt dictū ē. s. xij. ca. Dic ꝫ Ra. sa. q̄ modus aq̄le est qñ portat pullos de loco ad locū q̄ portat eos sup dorsū: ita q̄ si ꝓiciat sagitta ab inferius ipa recipiat sagittā ⁊ nō pulli: iō dñs cōparat se aquile: qz cū voluit transferre filios israel p mare rubr̄: angel⁹ qui ꝓcedebat castra isr'l: in ꝫ ꝓsonā dñi representans: posuit se cū colūna nubis inter egyptios ⁊ hebreos ne egyptij possent ipetere hebreos machinis vel sagittis: vt hr̄. s. xiiij. ca. Predicta autez būficia debebāt mouere hebreos ad fruēduz d̄o ꝓmpta volūtate et mūda mēte: iō sequit'. h Si q̄ au. vo. me. nō tm̄ aure corpis sed et mēt'. i Et cu. pa. meū. i. legē vobis dādā †. i. pe. 2. b ope adiplēdo. k Erit' mihi ī pe. de cun. po. Peculiū vt hic accipit' ē pu⁹ cēsus ex hereditatē: de q̄ pōt filius familias facere quod vult sine licētia pr̄is: ⁊ iō ē q̄d sibi spēalissimū ⁊ p ꝫ itelligit' q̄ isr'l inf oēs ppl'os sit magis appropiat⁹ ⁊ spēal'ipi deo si legē obseruet: ⁊ ꝫ magis pz ī hebreo: vbi hr̄ sic: Eritis mihi amicabilitas de cūct' ppl'is. i. q̄d excellenē dilectū: qđ significat ꝓ nomē abstractū: sic d̄z de aliq̄ excellenē liberali q̄ nō solum ē liberalis sed †. 25. a ipa liberalitas. l Et vos tē. i. maximū: qz noīe sacerdotij aliq̄ maioritas itelligit: sic. s dictū ē de ietro. ij. ca. ⁊. ij. Regū. viij. d̄z: Filij dauid sacerdotes erāt. i. maiores ⁊ ꝓmi p⁹ regem. m Et gens sancta. i. ad dei cultū applicata: sicut ⁊ vestes sacerdotales dicūt sctē qz ad dei cultū applicate. ex ꝫ. n. q̄ xp̄s q̄ est sctūsctoz̄ nascitur⁹ erat ꝙm carnem de ppl'o isr'l. iō debebat spēali sctitate pollere ꝑ ceteros ppl'is tre. n Et cō. ma. na. illis. n. ꝓmo exposuit x̄ba dñi: ⁊ illi ppl'o: ⁊ tūc oīs ppl's ꝙsē sit. o Cūq̄ retulisset tē. Hic ꝙñr dispōit ppl's p mundiciā exteriorē: tñ ꝓmittit relatio rūsionis ppli dño p moysen. cū d̄z. Cunq̄ re. moy. tē. ñ qz dñs igraret cū sciat oīa etiā añ q̄ fiāt: sz vt bōa volūtas ppli pūtaret dño tā q̄ ei placita: sic ⁊ angeli bona hoīm opa offerūt corā dño: put Raphael dixit Thob. xij. Ego obtuli memoriā orationis tue corā dño tē. p Jam nunc veniam ad te in caligie. nubis. per hoc designatur q̄ in pñti non habem⁹ nisi cognitionē enigmaticā de diuinis ꝙm q̄ dic Apl's. j. Cor. xiij. Videm⁹ nūc per speculū ī enigmate. ⁊. ij. Metaph. d̄z q̄ itellect⁹ nr̄ se hz ad diuina sic ocul⁹ noctue ad lucez sol': ⁊ ꝓpt' ꝫ appuit dñs ī caligie: qz tales apparitiones fiūt cōit ꝙm dispositionē illoz̄ q̄b⁹ fiūt. q Vade ad tē. Hic accipit' sctificatio

Sexta pmi mensis. Reliq a quarto decimo ⁊ oēs. xxx. scdi qui sūt xlvij. et tertius tertij mensis qui est ab occisione agni quinq/gesimus: sicut a passione xpi: vsq; q̄ dat spūssanctus q̄nq̄gin/ta dies numerant: digit⁹ em̄ dei: spūsctm̄ significat. Jsid. Quinq̄gesimo die post pascha: lex moysi data ē q̄nquagesimo die post passionē dñi quā pascha illud figurabat: datus est spūs pmissus: descendēs sup apl̄os: ⁊ q̄ cū eis erāt in. cxx. mosaice etat̄ nūero constituti ⁊ diuisis linguis credentiū tot⁹ euangelica pdicatione mundus impletus
Luc. 11. c est. Dicit illic scpta lex digito dei: et dñs de spūsctō dicit. Jn digito di eij/cio demonia. Aspicit cunct⁹ ppl̄s voces lampades montēq; fumigantem tonitrua: fulgura: et clangorem bucci ne pstrepentē. Jn vocib⁹ ⁊ tonitruis blandicie pmissionis: vel terror in pdicatione intelligunt: in lāpadibus claritas miraculor: in sonitu buccie fortis pdicatio sctōr: q̄ oīa in aduen tu spūssancti cōpleta sunt: qñ discipu li in varietate linguarū pceptis ⁊ si gnis intonuerunt. Jnterptat autē si/nai rub⁹ qđ significat ecclesiā: in qua moysi dñs loquit. Qđ autē daturus legē dñs in igne fumoq; descendit: si/gnificat q̄ fideles sue claritatis osten sione illuminat ⁊ ifideliū oculos fu/mo errorꝭ obscurat. Videt etiā in ca ligine: q̄ ipij qui frena sapiūt: eū de/scendentē. i. in humilitate nascentem p caligine malicie nō cognouert: vel
Esa. 6. c dixit: vt videtes nō videant ⁊ audiē/tes nō itelligāt. a Cauete ne tē. Ra. Prius phibet ppl̄m in montem ascendere mortemq; minat. Nunc iu bet vt clāgente buccina ascendant in montē: humanā. s. cōpescens audaciā ⁊ ad obedientiā iuitās: q̄ ad pdicatio nis vocē debem⁹ nos ad supna erige re: nec sacror inuestigatione spōte p/sumere: sz dei vocationē sequi.

b Buccina. Quasi vocina: a voce vel a vocādo vel a bucca.

c Cūq; lauissent tē. Nō sufficit ad xtutē ptēplatiōis emūdare opa peni tētie lachrymis: nisi sequat̄ castitas
Dat. 5. a mētis ⁊ corpis. Añ bti mūdo cor. tē.
Sap. 1. a Et i malivolā aiam nō itrabit sapia.

d Tot⁹ aūt mons. Greg⁹. Legē da/tur⁹ dñs i igne fumoq; descēdit: quia hūiles p claritatē sue oñsionis illumi nat: ⁊ superbos p caliginē errorꝭ ob/scurat. Pri⁹ igit̄ mens ab appetitu glie tpalis: ⁊ ab oi ꝯcupia carnali ter gēda ē: et tūc ad actē ptēplationis eri gēda. Añ cū lex accipit̄: populus ad mōtē appropinq̄re phibet̄: vt q̄ ad/huc ifirma mēte frena desiderat: sub/limia ñ psumat: vñ recte dr: Si bestia tetigerit mōtē: lapidabit̄. Bestia enī tāgit mōtē cū mēs irrōnalib⁹ deside/riis ībdita: ad ptēplationis alta se eri git: sed lapidibus percutitur: q̄ sūma nō sustinens supni pō/deris ictibus necatur. Qui igit̄ culmē pfectionis apprehen/dere nitunt̄: cū cōtēplationis arcē tenere desiderant: prius se in campo operis p exercitium probent: vt sollicite sciāt: si nul la iā mala ꝓmissis irrogāt si irrogata eq̄nimiter tolerāt: si ob/iectis bonis tpalibus: mens letitia nō soluitur: et subtractis non nimio dolore sautiatur: ac deinde perpendant si cum ad se intus redeunt: in eo q̄ spūalia rimantur: nō secum corpali/um rerū vmbras trahunt: vel forte tractas manu discretiōis abigunt: si incircūscriptum lumen videre cupientes: cunctas circūscriptionis sue imagines deprimunt: et in eo q̄ super se attingere appetunt: vincunt quod sunt. Grego. Sacra eloquia in exordio narrationum qualitates exprimunt: ter/

a ſ vt sciant legē a deo dari nō ab homine.

det dñs cōrā oi plebe sup mōtē si

ſ ne quis vltra intelligentiā suā ad mōrem sacre scripture audeat cōscēdere sz cōtēr⁹ sit mensura sua fm donū quod accepit a deo.

nai. Cōstituesq; termios populo a

p circūitū ⁊ dices: Cauete ne ascē

datis in montē: nec tāgat̄ fines

a ſ vltra vires. b ſ altitudinē scripture.

illius. Dis q̄ tētigerit mōtem:

a ſ eterna. b ſ lapsus i heresim vel blasphemiā in deū. c ſ. i. nemo imitabitur insaniā eius.

mōrte mōrie̊t. Manus non tan/

a ſ duris ecclesie fmonibus coartabitur.

get eu: sed lāpidibus oppr̄imet̄ b

a ſ verba sapientiū quasi stimuli. ſ q̄si acerr/mis obiurgationib⁹. b ſ stult⁹ iumēt̄ cōpat̄

aut cōfodiet̄ iaculis. Siue iūmē/

a ſ sapiens reputatione sua. b ſ vel morietur.

tū fuerit siue hōmo nō viuet. Cū c

ſ predicationem significat.

b clāgere cepit buccina: tunc ascen

dāt in mōtē. Descēditq; moyses d

de mōte ad ppl̄m ⁊ sctificauit eū. e

c Cūq; lauissent vestimēta sua: ait f

ſ fidē sancte trinitatis.

ad eos: Estote parati i diē tertiū g

a ſ cuilibet carnali voluptati vel mūdane sollici/tudini. a ſ q̄ fides scē trinitatis illucesceret.

b ne appropinq̄tis vxōribus ve h

stris. Jam aduenerat diēs terti⁹ i

ſ principium lucis.

et mane inclaruerat: et ecce cepe k

ſ sonitus pdicationis. ſ miracula

rūt audiri tonitrua ac micare ful

ſ idē p nubē ⁊ fumū significatur.

gura: ⁊ nubes dēsissima opire mō

tem: Clangorq; buccine vehemē

ſ Jnitiū sapie est timor dñi.

tius pstrepebat. Et timuit popu l

a ſ militie dei. b ſ pmouēdo vel pducēdo ad maiora ⁊ meliora.

lus q̄ erat i castris. Cūq; edūxis/ m

ſ occurrit de⁹ occurrēti sibi. p libez. n. arbitrium ad deū mouemur: sz non pmouemur nisi miscōia eius preueniat ⁊ sequat̄.

set eos moyses i occursum dei de

loco castror: steterūt ad radices

ſ tāq̄ vicini altitudini. ſ q̄ lex obscura ifidelib⁹

d mōtis. Tot⁹ aūt mons sinai fu/ n

a xpō: prout dicitur Matth. v. Cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius et aperiens os suum docebat eos dicens Beati pauperes tē. ita lex vetus data est cum terroribus: et hoc est quod dicitur hic: k Ceperunt audiri toni. tē. clangorq; buc. tē. Audiebatur enim cum predictis terribi/lis sonus quasi tube: et hoc fiebat ministerio angelico. fabu lant̄ aūt indei q̄ ille clāgor vel son⁹ fiebat in quodam cornu qđ fuit acceptū de ariete īmolato pro isaac. l Et ti. po. propter predicta. m Cūq; edu. eos moy. cum quadam importunitate eo q̄ non audebant exire. n Totus autē mōs si. tē. nubes em̄ densissima vt predictū est operat mōtē sinai: ⁊ ex pte superiorꝭ mōtꝭ egrediebat fum⁹ ⁊ ignis ō medio nubis. facta ē aūt talis appitio i nube ⁊ igne que non ha/

ſ minosq; ſ bent figuram

c Cū clā. ce. tē. qđ exponunt docto res nr̄i dicētes q̄ p hō ñ licentiant̄ trā scēdere t̄minos pdictos: sz q̄ añ clan gorē hmōi debebāt se tenere lōge etiā a t̄minis pfixis: ⁊ i ipo clāgore appro pinq̄re eis: ⁊ h vocāt̄ ascēdere: q̄ illi t̄mini erāt aliquātulū i ascēsu mōtis. Jn heb. hr̄. Jn ptractu buccine ascē dāt. Et dic̄ Ra. sa. q̄ erat q̄dā modus clāgēdi ptensus: et erat signū recessus deitat̄ de mōte. et p hō erāt licētia ti trāsire t̄minos pstitutos ⁊ ascende re i mōtē. d Descēditq; moy. tē. ad exeq̄ndū dñi mādatum. e Et san. eū. denūciando q̄ mūdarentur.

f Cūq; la. ve. sua. Si q̄rat q̄re ñ ac/ceperūt noua? Dicēdū q̄ nō fuit nisi ad ꝓmēdādū di miraculū p quod ab exitu de egypto vsq; ad igressū terre ꝓmissionis vestimēta eoꝝ nō fūt at/trita nec vetustate ꝓsūpta: vt dicitur Deutro. xxix. g Estote pa. i diem ter. Hic ē dies sext⁹ mēsis tertij. q̄rto em̄ die eiusdē mēsis dixit eis moyses ista vt dicit Ra. Sa. ⁊ i sexto die fuit lex data: exq̄ ꝓcludit̄ q̄ fuit data. l. die a die exit⁹ de egypto exclusiue: q̄ mēses apd hebreos accipiunt̄ per lu/nationes: ita q̄ duo mēses faciūt. lix. dies: quib⁹ si de tertio mēse addant̄ sex dies vsq; ad dationē legꝭ faciunt lxv. a qb⁹ si subtrahant̄. xiij. dies p/mi mēsis q̄ pcesserūt exitū ō egypto q̄ fuit. xv. die. vt hr̄. ō. xij. ca. remanēt lj. dies. b Et ne ap. vx. ve. lz em̄ act⁹ mr̄imonialis sit licit⁹: tm̄ hz anne xam q̄ndā turpitudinē quā optet ex/cusari p bona mr̄imonij. Habet etiam ānexā depssionē mēt̄ ꝓpt̄ vehemen/tiā delectationis carnis: vñ dic̄ Hre. Tāto mens a supno amore diffungit̄ q̄nto iferi⁹ delectat̄: et io añ susceptio nē legis p duos dies fuit phibit⁹: q̄ ad susceptionē legꝭ req̄rebat̄ magna mūdicia ⁊ eleuatio mentis.

i Jam aduen. Hic ꝓñr disponit̄ ppl̄s p reuerētiā ad deū: q̄ ex tīore ꝓsurgit ⁊ io añ ꝓlationē legꝭ signa t̄ribilia ap paruert. Alia etiā cā ē ad h: q̄ lex ve tus fuit lex tīoris sic̄ lex noua dr lex amoris: vñ dic̄ Aug⁹. Breuis differē tia legꝭ ⁊ euāgelij timor ⁊ amor. Cui⁹ rō ē: q̄ illa lex dabat̄ hoīb⁹ ipfectis q̄ p trorē inducēdi sunt ad opa xtu/tū. lex aūt noua data ē pfectis q̄ ma/gis inducūtur ad talia p amorem: vñ dic̄ poeta Orati⁹: Oderit peccare ma/li formidine pene: oderūt peccare bo/ni virtutis amore: et ideo sicut lex no ua data est in quiete et tranquillitate

Ministerio de Cultura 2024

minoscz causarum aliqñ a positione loci: aliqñ a positiõe corpis: aliqñ a qualitate aeris aliqñ a q̃litate tpis significãt: q̃d de vẽtura actione subijciant. A positione eñ locorum exp̃munt sequentiũ merita finescz causaruz sic de isrl̃ dr. qz x̃ba dei in monte audire nõ potuit: sz p̃cepta i cãpestrib⁹ accepit: sequentẽ infirmitatẽ ppli indicãs: q̃ ascẽdere ad sũma nõ valuit: sz se i̊nfimis negligẽter viuẽdo laxauit. A positiõe corporis: sic in actib⁹ ap̃lorũ stephan⁹ iesum q̃ a dextris x̃tutis sedet stantez se vidisse manifestat. Stare.n. adiuuantis est: et recte stare cernit: q̃ in bello certamis opitulat. A q̃litate aeris sic cũ p̃dicãte domino euãgelista nullos extudea tũc creditoros diceret: p̃misit hyẽs aũt erat. Scptuz est .n. abũdabit iniq̃tas z refrigescet caritas multorum. Hyemis g̃ curauit tps exprimere: vt in auditorz cordibus malicie frigus esse indicaret. Negaturo q̃z petro p̃mittit: qz frig⁹ erat z stãs ad p̃unas calefaciebat se. Jã eñ a charitatis ardore torpuerat: z ad amorẽ p̃ñt̃ vite q̃si ad p̃secutorz p̃unas infirmitate estuãte se calefaciebat. A q̃litate tpis sic nõ reditur⁹ ad veniã: ad traditionis p fidiam nocte iudas exisse phibet. Cũ egrediẽte illo ab euangelista dicatur. Erat aũt nox. Et iniquo diuiti dicitur: hac nocte repetunt animam tuam a te. Salomõ q̃z nõ perseueratur⁹ i somnis et i nocte sapiam accepisse dr. hinc ẽ q̃ angeli ad abraam meridie veniunt: punitori aũt sodomã vespe venisse memorãtur.

Exo.24.a
Job.15.c
Luc.12.c

a Descenditcz do. z̃. Hreg⁹. Moyses ascẽdit i mõtẽ: z dñs dscẽdit. mõs ptẽplatõz significat. i quã ascẽdim⁹: vt ad ea q̃ vltra infirmitatẽ nr̃am sũt videda ꝟleuemur. Sz in hãc dñs dscẽdit qz a nob⁹ multũ p̃ficientib⁹ paz de se aliq̃d nr̃is sensib⁹ apit: si tñ in illo paz vel aliq̃d dici põt: q̃ vn⁹ semp z idẽ partialiter itelligi nõ põt: z tñ a suis fidelib⁹ pticipari dr: cũ i ei⁹ suba pars nullaten⁹ admittat. Sz qz hũc exp̃mere pfecto fmõe nõ posumus: humanitat̃ nostre modo quasi infantie imbecillitate p̃pediti: eum aliquatenus balbutiendo resonamus.

Ego sum dñs.

mabat eo q̃ descẽdisset dñs sup
f tanq̃ lumen iustis: vel qz ignea lex.
eũ in igne: z ascẽderet ex eo fum⁹
q̃si de fornace. Eratcz mons ois
terribilis: z sonitus buccine paulatim crescebat i maius: z prolixi
f interrogando.
us tendebat. Moyses loq̃bat et
f a f docẽdo. b f aliq̃d de se i cõtẽplatõe oñdẽs.
a dñs respõndebat ei. Descendit
cz dñs super montẽ synai in ipso
f vt p cõtẽplationẽ p̃ficeret.
mõtis vertice: z vocauit moysen a
in cacumen eius. Quo cũ ascẽdis
a f ab altitudine cõtẽplationis. fm illõ: siue mẽre excedimus deo. siue sobrij sumus vobis.
set: dixit ad eũ: Descẽde et con/ b
a f Magna discretione opus est: ne velit quis diuinã naturã rimari vltra quã põt vñ q̃ pscrutat̃ maiestatẽ opp̃imitur a gloria: z mel inuenisti comede qõ sufficit tibi. b f oblit⁹ fragilitatis sue.
testare pplm: nẽ forte velint trã
f capacitatis sue.
scendere terminos ad videndu
a f hereſi vel quolibet errore seducta. b f qz pauci cõtemplationi z diuine visioni idonei.
dñm: z p̃eat ex eis plũrima mul/
titudo. Sacerdotes quoq̃ qui ac c
f mente et corpore.
cedũt ad dñm sanctificẽt ne pcu/
f corpali plaga vel spũali.
tiã eos. Dixitcz moyses ad dñm
f p debilitate intelligentie.
Nõ poterit vulgus ascendere in
montẽ sinai: Tu eñ testificatus
es: z iussisti dicens: Pone termi/
a f positos ostende. b f sanctificatũ oñde ne nõ sanctificati accedere p̃sumant.
nos circa montem z sanctificã il
lum. Cui ait dñs: Vade descẽde
f lex et sacerdotium.
Ascẽdescz tu et aaron tecum. Sa
f minores minus intelligentie capaces z secreta scripture nõ penetrãtes.
cerdotes autem et populus ne
transeant terminos: nec ascẽdãt
f Si indigni accesserunt.
ad dñm: ne forte iterficiat illos.
Descendit moyses ad populum
et omnia narrauit eis.

bent figurã stabilem: ne populus ad idolatriã p̃nus haberet occasionẽ faciendi sibi imagines: vt dicunt hebrei. Nec est intelligendũ q̃ dñs descẽderit ibi fm naturã suã q̃ vbicz ẽ de necessitate: z p̃ dñs nõ põt ascẽdere nec dscendere: sz i effectu ip̃m rep̃sentante. a Et vocauit moysen i cacumẽ ei⁹. qz accedere p̃ne nõ p̃sumpt̃isset nisi vocat⁹. b Descẽde z cõtestare populum. lz ꝟ iã añ fecisset: tñ p̃cipit̃ itez fieri i̊minẽte hora ad maiorẽ certitudinẽ p̃p̃ periculũ euitãdũ. c Sacerdotes q̃z z̃: adhuc nõ erãt instituti sacerdotes: z iõ dicunt aliq̃ q̃ ꝟ hic dr p anticipationem z est sensus: sacerdotes futuri sanctificent̃ qñ accedent ad ministrãdũ corã dño. Ra. sa. dicit q̃ ꝟ intelligit̃ de p̃mogenit̃ p̃ncipũ duodecim tribuũ q̃ obtulerũt sacrificiũ: vt hr̃ j. xxiij. p̃mogeniti eñ vsq̃ ad institutionẽ sacerdotij aarõ faciebãt sacerdotale officiũ: vt dictum fuit Hex. xiij. z. xxvij. ca. z isti tpe oblationis debebãt p̃ aliꝭ sanctificari. Cetera patent.

Moraliter. In hoc caplo Capi. XIX agit̃ de dispositiõe ppli ad legez dñi recipiẽdã q̃ data fuit q̃nq̃gesima die ab egressu ppli de egypto: p̃p̃ qđ significat dationẽ spũssancti p quẽ radicat̃ lex euangelica in fideliũ cordib⁹: et facta fuit ap̃lis et aliꝭ discipulis existentib⁹ cum eis q̃nquagesima die a dñi resurrectione: p quã tanq̃ de egypto eximi⁹. s. de tenebris culpe z ignorantie. Ad receptionẽ vero spũssancti q̃ttuor disponũt. s. diuinorũ beneficiorz gratitudo: obediẽtie p̃mptitudo: conuersationis sctitudo: cõtinẽtie pulcritudo. Primũ significat̃ cũ dr: f† Vosipi vidi. z̃. q. d. vos debet̃ cẽ q̃ti qz gratitudo de bñficijs accept̃ est dispositio p aliꝭ recipiẽdis. iõ subdit̃. b† Si g̃ audieritis vocem meã z̃. sequit̃: l† Erit̃ mihi regnũ sacerdotale z gẽs sctã. Scõm tã git̃ cũ dr: † Rñdit ppls sil̃ cũcta q̃ locut⁹ ẽ dñs faciem⁹. Tertiũ notat̃ ibi: † Lauẽtcz vestimenta: p vestiũ lotionẽ intelligit sctãm et mundam conuersationem. Quartum tangitur ibi: h† Et ne appropinq̃tis vxorib⁹ vr̃is: Cõpletis aũt q̃ttuor dictis infundit̃ spũssctũs in nobis inuisibilit̃ sic i signo visibili dat⁹ fuit ap̃lis.

In ca. xix. vbi dicit̃ in postilla: Exregione mõt̃ z̃ ad partem orientalem.

Additio. j. Nõ est necessariũ dicere q̃ oẽs filij israel castrametati essẽt ad ptẽ orientalẽ mõtis sinai tñ sic dic̃ Ra. Sa. quẽ postillatorz in ꝟ sequit̃. nã rõ quã ad ꝟ assignat non valet. Iudei eñ adorabant x̃ꝭ occidentẽ cũ eẽnt in tabna culo vel in tẽplo in quib⁹ arca testamenti z p̃pitiatoriũ vbi rñsa diuina dabant̃ erãt in pte occidẽtali tabernaculi vel tẽpli: ita q̃ si eẽnt ex tẽplũ in pte occidẽtali respectu ip̃i⁹ tẽpli adorabant ad orientem. si. n. sic existentes adorassent versus occidentẽ terga x̃terẽt ad tẽplũ: qđ eẽt eis magnum incõueniens: vñ hodie hebrei existentes in ptibus europe q̃ est in occidentali plaga respectu hierusalẽ nõ orant ad occidentẽ sed ad orientẽ: tm̃ illud. iij. Reg. viij. vbi p̃p̃ie agitur de hac materia legit̃: Et adorauerint te p̃ viã terre sue. quã dedisti patrib⁹ eorz z ciuitatẽ quã elegisti: z templũ qđ edificaui nõi tuo exaudies z̃. Ex q̃ ptz q̃ cum sunt ex tẽplũ x̃ꝭ tẽplũ debent orare: vñ i ꝟ loco melius videt̃ dicẽdũ fm alios expositores. s. castrametati sunt filij israel e regione mõtis sinai circũq̃cz: vt sic vnusquisq̃ adoraret suo mõ dñm descendentẽ super montẽ sinai. s. aliq̃ versus orientẽ. et aliq̃ x̃ꝭ occidẽtem fm ritũ suum fm q̃ cõsonat huic qđ dr. j. Num. ij. Singuli p turmas z̃. castrametabantur filij israel per gyz tabernaculi federis.

In eodem ca. xix. vbi dicitur in postilla: Erit̃ mi/

Additio. ij. Dictio q̃ hic po (ni̊t in hebraico vbi nos habemus peculiũ vel amicabilitas: significat p̃p̃ie rem q̃ sic diligit̃ ab hñte q̃ nulli alteri eã daret: qđ bene cõpetit ppl̃o q̃ vere deo cõiungit̃ p susceptionẽ sue legis p quam susceptionẽ deus se habet ad talẽ populum sicut sponsus ad sponsam: qui nullo mõ daret eam alteri: vñ sup illud Osee. ij. Sponsabo te mibi in iusticia et iudicio. glo. Desponsauit eñ de⁹ ppm israel in mõte sinai dans ei p sponsalib⁹ legis iusticiam et iudiciũ vñ p̃dicta dictio p̃p̃ie appropriat̃ in hoc loco fm hunc intellectũ z̃. In eo. ca. xix. vbi dr in postilla: Jam nunc veniam ad te in caligie

Additio. iij. Licet vez sit q̃ in p̃sti nõ habemus cla (nubis z̃. rã cognitionẽ de diuinis sz enigmaticã: tñ si ꝟ tm̃ voluisset lra hic innuere sufficisset dicere. Jã nunc veniã ad te in nube: nec erat

addendũ in

addenduz in caligine nubis. videtes enī in nube nō clare sed p speculū videt. vñ circa ꝑ videt vlteri⁹ dicēdū fm grad⁹ humane cognitiōis enigmata clari⁹ vel min⁹ clare apponunt: et iō de moyse q̄ clariozē noticiā habebat ō diuinis q̄z ppls cōiter ōz: Descēdit dñs ī nube ꝛc. vt. j. Mu. xij. ꝛ ī alijs locis: sed pplo q̄ nō attingebat ad tā clarā noticiā sic moyses: req̄rebat q⁹ de⁹ veniret nō in nube clara sed in caliginosa nube. ꝛ hoc ē qō dicit lra: Jā nūc veniā ad te ꝛc. q. d. Si venirē vt tu solus audires me nō oporteret me venire caligine nubis: ꝛ ꝑ ē ratio q̄re in datiōe legis vbi tot⁹ ppls ꝓuenit fit mentio de caligine tā. j. xx. ca. q̄z etiā Deut. v

Replica correctorij ꝓtra Burgeñ. iudaiçantē. In ca. xix. Burg. egre tulit q⁹ postillator dixit iudeos adorasse ad plagā occidētalē: ꝛ q⁹ iō oportuit figere tabernacula ꝛ castra e regiōe mōtis sinai ad plagā oriētalem vt versus diuinā apparitionē orarēt q̄ mōs respectu ōserti ī quo fuerūt iudei ꝑ tūc fuit ad occidentē. ait enī Bur. q⁹ adoratio ad occidentē erat iudeis necessaria qñ erāt ī tabernaculo vel templo q̄z existētes ex debebāt adorare versus hierusalē ꝛ templū: tunc illud. iij. Regū. viij. Adorabūt ꝓtra viā ciuitatis ꝛ tē pli ꝛc. sed ī ꝑ videt Bur. iudaiçare q̄si id qō allegat hodie sit obseruandū. cū tñ p rp̄m sit ablatuz: vt ptz Job. iiij. vbi dixit samaritane

Glo. ordi.

a Ego sum dñs deus tu⁹. Orige. Qui ꝓtemnit ꝑsens seculū. s. egyptuz: ꝛ p verbū dei trāslat⁹ nō inuenit: q̄z ad futurū seculū festinat: de eo dicit deus: Ego sum dñs de⁹ tuus ꝛc. Nō ad illos tñ: qui de egypto ꝓfecti sunt: q̄z ad eos qui vltra egyptijs nō seruiūt: de egypto educti de domo seruitutis. Negocia seculi: actus carnis: domus seruitutis est. Sicut relinquere secularia: ꝛ fm deum viuere: domus libertatis est. Ūñ si pmanseritis in verbo meo: agnoscetis veritatem: ꝛ veritas liberauit vos: ergo egyptus est dom⁹ seruitutis. Judea ꝛ hierusalē domus libertatis. vnde Que sursum est hierusalem libera est. Sicut ergo terrena egyptus filijs ysrael domus dicit seruitutis ad compationē iudee ꝛ hierusalem: que eis est dom⁹ libertatis: ita ad compationē celestis hierusalez: q̄ est mater libertatis: totus mūdus ꝛ q̄ in eo sunt dom⁹ dicit seruitut: ꝛ q̄z de pdisō libertatis per peccatū ventū est ad seruitutē mundi: ꝓim⁹ sermo decalogi de libertate est: Ego sum dñs deus tu⁹ q̄ eduxi te de terra egypti ꝛc. hāc vocem in egypto audire nō poteris. Et si tibi iniungat vt facias pasca: accingas lumbos: accipias sandalia in pedibus: virgam teneas in manu: ꝛ açyma cum amaritudine comedas. Sed nec in ꝓma mansione: nec in secūda: nec in tertia: nec cū trāsieris mare rubrū. etiā si ad mara veneris: ꝛ fuerit tibi amaritudo ī dulcedinē versa: nec in helim: vbi erāt duodecim fontes aquaꝝ: ꝛ. lxx. arbores palmaꝝ: etiā si raphidim ꝓteriens ceteroscz ꝓfect⁹ ascēderis nōdum idone⁹ iudicaris: q̄z cū veneris ad montē syna. Tūc q̄ mereberis aliqñ suscipere p̄cepta libertat⁹ ꝛ audire. Ego sum dñs deus tu⁹ q̄ e. r. de. f. e. de domo seruitutis: hic tñ nō est sermo mādati: q̄z q̄s sit q̄ mādet ostēdit: ꝓmū mandatū q̄. Nō erūt tibi dij alij ꝑter me. Aug⁹. Querit quō decē p̄cepta leg⁹ diuidenda sint. Utrū sint quatuor vsq̄ ad p̄ceptū de sabbato q̄ ad deū ptinēt. Sex āt reliq̄ quoꝝ ꝓmū ē: honora patrē tuū ꝛ matrē q̄ ad hoīem ptinēt. An pot⁹ illa tria sunt: ꝛ ista s[illegible]. m. Qui
Leui. 26. a enī dicūt illa q̄ttuor esse: separāt id qō dictū est: Nō erūt tibi dij alij ꝑter me: vt aliud
Deu. 5. c p̄ceptū sit: Nō facies tibi idolū ꝛc. vbi figmēta colenda esse ꝓhibent. Unum aūt volunt esse: Nō cōcupisces vxorē ꝓximi tui: nō cōcupisces domū ꝓximi tui: ꝛ oīa vsq̄ in finē. Qui xo illa tria esse dicūt: ꝛ ista septē: vnū volūt esse q̄d̄ de vno deo colendo p̄cipit: ne aliq̄d ꝑter illū ꝑ deo colat. hec aūt extrema ī duo diuidunt: vt aliud sit nō cōcupisces vxorē ꝓximi tui: aliud nō cōcupisces domū ꝓximi tui. Decē tñ esse p̄cepta neutri ambigūt: q̄z hoc scriptura testat. Mihi aūt ꝓgruentius videtur accipi illa tria: ꝛ ista septē. Quia ꝛ trinitatē vident illa q̄ ad deū ptinent insinuare: ꝛ qō dictum est. Nō erunt tibi dij alij ꝑter me. hoc ipm pfecti⁹ explicat: cum ꝓhibent colēda figmēta. Cōcupiscentia xo vxoris aliene ꝛ cōcupiscētie domus aliene: tñ ī peccādo differūt: vt illi quo dictū est. Nō cōcupisces domū ꝓximi tui: adiūcta fuerint alia dicēte scriptura: neq̄ agrum eius: neq̄ seruum eius: neq̄ ancillam eius: neq̄ boues ei⁹ ꝛc. Discreuisse aūt videret cōcupiscētia vxoris aliene de ꝓcupiscētia cuiuslibz rei aliene: q̄ vtrūq̄z sic cepit: Nō ꝓcupisces vxorē ꝓximi tui: Nō ꝓcupisces domū ꝓximi tui: ꝛ huic adiūxit cetera. Nō aūt cū dixisset: Nō ꝓcupisces vxorē ꝓximi tui. huic cōnexuit alia dicēs: neq̄ domū ei⁹: neq̄ agrū ꝛc. q̄z oīa apparēt hec esse ꝓiūcta quasi vno p̄cepto ꝓtenta: ꝛ discreta ab illo q̄ vxor notata est. Illud aūt vbi dictū est: Non erūt tibi dij alij ꝑter me. ptz hui⁹ rei diligentē executionē esse ī his q̄ subiecta sunt: q̄ enī ptinēt: Nō facies tibi idolū: neq̄ vllum simulacrū ꝛc. nisi ad id qō dictū est: Nō erūt dij tibi alij ꝑter me. Isid. Dat de⁹ moysi legē innocētie nr̄e ꝛ agnitiōis sue: q̄ in decē verbis ꝓsistit. scriptā ī tabulis lapideis digito dei. Tria sunt q̄ ptinent ad dilectionē ꝛ cognitionē trinitatis. septē ad dilectionē ꝓximi: q̄bus hūana societas nō leditur. Primū ptinet ad deū patrē. Dñs de⁹ tu⁹ de⁹ vnus ē: vt hoc audiēs vnū deū colas patrē ꝛ ī mītos fictos deos fornicationē nō effundas. Secm ad filiū. Nō assumas nomen dei tui in vanū. i. nō putes creaturā esse christū dei filiū: q̄ omnis creatura vanitati subiecta est. sed equalem patri: deū de deo: lumen de lumine. b Nō habebis deos alienos ꝛc. Orige. Primū mandatū est. Nō erunt tibi dij alij ꝑter me
& ꝛ sequitur:

samaritane: venit hora ꝛ nunc est qñ veri adoratores neq̄z in monte hoc neq̄z in hierosolymis: sed orabunt patrem in spū ꝛ veritate. vnde illud cerimoniale abolituz est sicut et sacramentale circūcisiōis: ait enī Apls ad Gal. v. Si adhuc circūcidamini christ⁹ vobis nō ꝓderit. illū aūt errorē suū q⁹ iudei debent adorare nō ad occidentē sz vnusq̄sq̄z fm sitū suū ꝓfirmare volēs Burgeñ. dicit q⁹ filij isrl castrametati sunt e regione mōtis sinai circūq̄q̄z vt vnusq̄sq̄z adoraret xp̄s montez vbi dñs apparuit vn⁹ ad orientē alt⁹ ad occidētē fm sitū vnī uscuiusq̄z: allegās ad ꝑ illō Mu. ij. Singuli p turmas castrametabant filij isrl p gyrū tabernaculi fed⁹: sz ꝑ sua ꝓfirmatio videt eē ꝓtra rōnē ꝛ mōtis sinai dispositionē: nā mons sinai magn⁹ ꝛ lōg⁹ ē: cui⁹ ps ē mōs oreb vt dicit Josephus. ij. ꝛ iij. antiq̄tatū: imo fm q̄sdā lrales exponētes illud ad Gal. iiij. Sina mons ē in arabia q̄ ꝓiūctus ē ei q̄ nūc est hierusalē ꝛc. mons ille se ꝓtinuo extēdit fm lōgitudinē vsq̄z ad terrā sanctam: vñ ptz q⁹ in circūitu illi⁹ mōtis nō poterant castra locare: sed e regione montis in ꝑte orientali ꝓtra montē in plaga occidētis sitū maxime q⁹ ppls accedere ad montē ꝓhibet. j. ca. xix. Concordātia p Burgeñ. de Mu. ij. adducta nulla est: nō enim ibi dicit: Castrametati sunt pgyrū mōtis sz p gyrū tabernaculi quod erat fixum in plano ad radicē montis.

Nico. de lyra

Ocutusq̄z est dñs cunctos sermones hos† Ego sum dominus deus tuus: qui eduxi te de terra

a Ocutusq̄z ē dominus. Descripta dispositiōe populi ad legē susceptionez. hic ꝓnr describit legislatio. ꝛ p mo q̄ttū ad p̄cepta moralia. scdo q̄ttuz ad iudicialia. xxj. ca. tertio q̄ttū ad cerimōialia. ca. xxv. Sciēdū tñ q⁹ ista diuisio nō est ita ꝑcisa q̄n inē moralia ꝓtineanē aliq̄ cerimonialia. ꝛ sīr inter iudicialia aliqua cerimonialia ꝛ moralia. sic ꝛ de tertio. sz hec diuisio accipit fm maiorē ptē. Circa ꝓmū ꝓmittunt p̄cepta data ppło a deo imediate. scdo data ab ipo mediante moyse. ibi: Ascendit aūt pplus. Adhuc ꝓmo ponunt p̄cepta ordinātia ad deum. scdo ad ꝓximuz. ibi: Honora patrē tuū: Circa ꝓmū sciēdū q⁹ doctores nr̄i ponūt tria p̄cepta tñ ordinātia ad deū. Cui⁹ ratio sumit: q⁹ hō debet fidelitatē deo reuerētiā ꝛ debituz famulatū ad recognitionem sui dominij. infidelitas aūt ꝓhibet ꝓmo ꝓcepto. cū ōz: Nō habebis deos alienos Irreuerētia scdo. cuz ōz: Nō assumes nomē dñi dei tui ī vanū. Et per istas negatiōes intelligunt oppositе affirmatiōes. s. colere vnū deū. ꝛ ei reuerētiā exhibere. Debit⁹ aūt famulat⁹ ꝑcipitur tertio. cū dicit: Memēto vt diē sabbati sanctifices. ꝛ fm ꝑ illud qō p̄mittit. cū ōz: Ego sum dñs de⁹ tu⁹. nō est p̄ceptū sz est quoddā ꝑambulū ad p̄cepta: ac si diceret: b Ego suz dom⁹. p generalē mūdi gubernatiōez. c De⁹. p creationē. d Tu⁹. p speciālem appropriationē ꝑ ceteris ppls: vt dictū ē ca. ꝑcedēti. e Qui eduxi te de terra egypti. de seruitute hūana valde dura cōparata ad seruitutē diuinā que ē suauis ꝛ gratiosa. ꝛ iō propter ista debes recipere mādata mea nō tñ aure corpis sed etiam mentis: et ad implētionem operis. et tunc sequit̄ ꝓmū p̄ceptum. cum ōz: f Nō habebis deos alienos. dic Ra. Sa. q⁹ dij alieni hic ītelligunt generalit̄ ꝑ omni

a ꝑ diabolice.

a ꝑ er si sint dij multi et domini mlti alij nō erūt tibi dij ꝓter me. ꝑ primum mandatum.

b egypti: d domo seruitut. Nō hā

Capl̄m: xx

A

et sequit. Mõ facies tibi idolũ: neq vllã similitudinẽ ⁊c. hec oĩa quidẽ simul putãt esse vnũ mandatũ q̃ si ita cõputet nõ cõplebit numerus decez mandatoꝝ. Est g̃ primũ mandatũ. Mõ erũt tibi dñ alij ꝓter me. Secundũ. Non facies tibi idolum: neq vllã similitudinẽ ⁊c. Incipiam g̃ a ꝑmo mãdato. Mõ erũt tibi dñ alij ꝓter me. Si dixisset nõ sunt absolutioꝝ sermo videret. Sz qz dicit nõ erũt: nõ negauit qz sũt: sz ne illi sint cui ꝑ cepta dant ibibuit: hinc paulũ sumpsisse puto. Si q̃dẽ sunt qui dicunt dñ: siue in celo: siue in terra ⁊c. In alijs q̃z locis inuenies eos noari sicut ibi. Rex magn⁹ sup omẽs deos: ⁊ deus deoꝝ dñs. De dñis idẽ aplus dic: Siue throni: siue dñationes ⁊c. Dñationes xo nõ aliud sunt q̃ ordo quidã dñoꝝ ⁊ multitudo. In q̃ videtur sensuz legis aperire aplus. Ac si dicat: Licet sint dñi multi q̃ alijs gẽtibus dñant: ⁊ dij multi qui ab alijs colant: sz tñ vn⁹ deus ẽ nobis: et vn⁹ est dñs. vñ Cũ diuideret excelsus gẽtes ⁊ disperderet filios adam. statuit terminos gentium ꝼm numerũ angelorũ dei. angelos ergo quib⁹ gẽtes cõmisit excelsus: dños vl deos appellat scriptura: deos qua si a deo datos: ⁊ dños a dño potestatẽ sortitos. Vñ eis dr: Ego dixi dij estis: ⁊ filij excelsi oẽs. Vos aũt sic̃ homes moriemini: ⁊ sicut vn⁹ de ꝑncipib⁹ cadetis. Imitantes. s. diabolũ q̃ princeps oĩm factus est ad ruinã. Vñ cõstat qđ execrabiles fecit eos ꝓuaricatio: nõ natura. Tibi g̃ o isrl q̃ pars dei ⁊ funiculus ei⁹ es: nõ erũt inquit tibi dij alij ꝓter me: qz vere de⁹ vn⁹ est de⁹: ⁊ vere dñs vn⁹ est dñs. ceteris xo ab ipo creatis cõtulit ꝑ nomẽ nõ natura sed gra. Mõ hec tantũ dicunt ad isrl ꝼm carnem: imo ad te qui israel effectus es mente deũ videdo: ⁊ circũcisus corde nõ carne. Si tñ ita agas vt dignus sis esse pars dei. Et si in funiculo hereditatis ei⁹ metiri. q̃ quin exemplo tibi sint q̃ ad hoc vocati fuerãt vt essent pars dei: ⁊ exigẽtibus peccatis dispersi sunt ꝓ omẽs gentes: ⁊ educti ꝺ domo seruitutis iã nõ egyptijs solis: sed omnib⁹ gentib⁹ seruiunt. Qui enĩ peccat seruus est peccati. a Mõ facies tibi sculptile. Orige. Mõ facies tibi ipsi idolũ neq oẽm simili/tudinẽ ⁊c. aliud sunt idola. aliud dij. De dijs enĩ dicit apls Si quidez sunt dij multi: ⁊ dñi multi. De idolis xo: qz nil est idolũ ĩ mũdo. De similitudinibus aũt nõ addidit qz nil sũt. hic aũt dr: Mõ facies idolũ neq̃ similitudinẽ oĩm. Aliud est g̃ facere idolũ: aliud similitudinẽ: xbi causa. Si q̃s in auro ⁊ argento ligno vel lapide faciat speciẽ quadrupedis vel serpentis vel auis: ⁊ statuat ad orandũ: nõ idolũ sed similitudinẽ fecit. Qui xo facit qđ nõ est: speciẽ. s. quã oculus nõ vidit: sed anim⁹ sibi fingit: vt si quis humanis membris caput canis aut arietis formet. vel in vno hois habitu duas facies: aut hũanq̃ pectori posteremas ptes equi aut piscis: q̃ ꝑ facẽ nõ similitudinẽ sed idolũ facit. facit enĩ qđ nõ est: nec hz aliqđ sic mile sui. Ideo dicit Apls: qz idolũ nihil est in mũdo. Mõ enĩ aliq̃ ex rebus ꝓstantib⁹ assumit species: sz quã mens ociosa ⁊ curiosa repperit. Similitudo xo ẽ cũ aliq̃d ex his q̃ sũt vl ĩ celo vel ĩ terra vel in aquis formaꝝ: sz nõ licẽ ex his q̃ in terra sunt vel in mari similitudinib⁹ ꝓmptũ ẽ ꝓnunciare. Ita etiaz de celestib⁹: vbi quis dicat de sole ⁊ luna ⁊ stellis hoc posse sentiri. quoꝝ formas expmit gẽtilitas. Sed moyses erudit⁹ oĩm sapiẽtia egyptioꝝ: etiã q̃ apud illos erãt in occultis ꝓhibere cupiebat: sicut ecbatem: aliasq̃ ỏmonũ formas: q̃ Apls spiritualia nequicie in celestib⁹ vocat. de q̃b⁹ forte dr: Inebriatus est gladi⁹ me⁹ in celo. his enĩ formis ⁊ similitudinib⁹ inuocabãt demonia ad repellẽda vel vitãda mala. Sciendũ tñ qz cũ decreueris hoc seruare mandatũ ⁊ habere vnũ tãtũ deũ ⁊ dñm: hoc est bellũ denũciare omnib⁹ alijs: q̃bus ĩ haptismo renũciasti: solũ deũ ꝓfitens patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spiritũsanctũ. Sed ꝑ cõfitentes nisi toto corde diligamus dñm deum nr̃m: tota aĩa tota virtute ei adherẽtes: nõ sum⁹ effecti pars dñi: sed ĩ ꝓfinio positi illos patimur offensos: quos fugim⁹: ⁊ ad quẽ fugim⁹ ꝓpiciũ nõ efficim⁹: quib⁹ ꝓpheta dicit: Ae duplices aĩo: Et iterum: Vsq̃quo claudicatis vtroq̃ pede? Ab illis g̃ q̃si fugaces cedimur: ⁊ a dño nr̃o quasi instabiles nõ defẽdimur. vñ: Amatores tui inimici facti sunt tibi. Multi sunt aĩe amatores capti decore ei⁹: cũ q̃bus meretricata est dicẽs: Post amatores meos ibo: q̃ dãt mihi vinũ meum ⁊c. Nos offendit

Scõm. ſ idolũ qđ nihil ẽ qz ex nulli⁹ rei existentis similitudine sumptũ sed ociose cõfictum.

a bebis deos alienos coꝝ me. Mõ facies tibi sculptile neq̃ omnem
a ſ rei existentis que non nihil est. b ſ sicut solis ⁊ lune et huiusmodi.
similitudinem que est in celo de/
ſ hominis bouis ⁊ similium.
sup ⁊ q̃ in terra deorsuz: nec eoꝝ
ſ piscium.
b que sunt ĩ aquis sub terra. Non
c adorabis ea neq̃ coles. Ego suz
a ſ non ferens animam mihi sponsatam aliqua suspitione notari.
dominꝰ deꝰ tuus fortis çelotes:

Nos offendit reuersa ad virũ priorez: nisi q̃ tota fide pmãeas cũ viro tuo: ꝓ scelerib⁹ q̃ cõmisisti: suspect⁹ est: oẽs mot⁹ tuos aspectus ⁊ incessus notat: nil vltra in te lasciuiũ videre: nil dissolutũ vel ꝓdigũ potest. Si g̃ acceptã grãm negligis etiã implicas te secularib⁹ negocijs: ꝓtinuo ĩmundus spũs redit cuz septẽ nequioribus ne itez expelli possit: ⁊ fiũt nouissima peiora prioribus. Nulla g̃ societas tẽplo dei cũ idolis. Si dei sum⁹: tales esse debem⁹: in quibus habitet ⁊ iambulet de⁹. vñ Qui portatis vasa dñi exite: ⁊ ĩmundũ nolite tãgere: ego recipiã vos ⁊c. dic g̃: Mõ erũt tibi dij alij ꝓter me. c Mõ adorabis ⁊c. Aliud ẽ colere: aliud adorare. Põt q̃s inuit⁹ adorare vel adulãdo regib⁹ idolatris: vel tormẽtis vict⁹: cuz sciat qz idolũ nil est. Colere xo est toto bis affectu ⁊ studio mãcipari. Utrũq̃ g̃ resecat: vt nec affectu colas: nec specie adoras. b Ego suz dñs ⁊c. Vide benignitatẽ dei vt nos doceat ⁊ ꝓfectos faciat fragilitatẽ hũmanoꝝ affectuũ non recusat: oĩa agit et patitur ꝓpter nos: notis et vsitat nobis loquitur affectibus. Orige.

1. Tim. 2. a
Luc. 11. d
2. Cor. 6. c
Esa. 52. c
† 1. q. 4. c homini.

Omis mulier aut sb viro ẽ ⁊ subiecta ẽ legib⁹ viri. Aut meretrix est: ⁊ vtiq̃ libertate peccãdi: q̃ ingredit ad meretricem scit q̃ ad ꝓstitutã ⁊ cunctis patentẽ ingressus ẽ. Ideo de alijs indignari nõ põt. Qui legitimo vtiq̃ mrimonio nõ patit vxorez peccare: sz accedit çelo ad seruãdã castitatẽ mrimonij: vt possit legitim⁹ fieri pater. Sic oĩs aĩa: aut ꝓstituta ẽ cũ demonibus ⁊ hz plures amatores vt intret ad eã; mõ spũs fornicationis: mõ auaritie: post hũc veniet spũs supbie: et alij plurimi. Alter tñ alteri nõ inuidet nec de çelotypis mouet: sz seinuicẽ inuitãt. Vñ adducit secuz alios septem spũs nequiores se ⁊c. Sic nullã çelotypiã amatoꝝ suoꝝ patit aĩa que demõib⁹ ẽ ꝓstituta. Si xo cõiuncta fuerit viro legitio. i. xpo etiaz si aliqñ fuerit peccatrix: vltra eã peccare nõ patit: nec ferre põt vt alludat adulteris: excitat sup eã çelus ei⁹: ⁊ defendit ꝓiugij castitatẽ. Si aũt viderit eã temerantẽ cõiugij iura: ⁊ occasionem querere peccãdi: dat ei libellũ repudij. Vñ ꝓpter iniquitates vras: dimisi matrẽ vestrã. hec q̃ loquit ⁊ çelas ẽ ⁊ çelo cõmotus ꝺ dic: Est etiã nouũ gen⁹ hoc bonitatis ei⁹: vt etiam post adulteriũ reuertentẽ ⁊ toto corde penitentẽ suscipiat. Vñ nũq̃d mulier si exierit a viro ⁊ dormierit cũ alio viro: reuertens reuertet ad virũ suum ⁊c. Et alibi ⁊ postq̃ fornicata es in his oñib⁹ dixit: reuertere ⁊c. ꝺ g̃ deus çelans si requirit ⁊ desiderat animã tuaz sibi adhere: si seruat corripit ⁊ indignat velut çelotypia q̃daz erga reuisus: spem tibi esse salutis agnosce. Si xo coꝛreptioez ꝓtẽnis: discedit a te çelus eius ꝼm illud: Propterea discedit çelus a te ⁊c. vide misericordiã ⁊ pietatez dei: qñ vult misereri: indignari se dicit ⁊ irasci: sic ꝑ Hieremiã dic: Dolore ⁊ flagello castigaber hierlm: vt nõ abscedat aĩa mea a te. flagellat enĩ oẽm filiũ quẽ recipit. ꝺ aũt terribile: ꝺ extremũ: si nõ corripimur ꝓ peccatis. Cũ enĩ modũ peccandi excedimus: auferret a nobis etiam çelus dei: nec vltra irascitur.

Esa. 50. a
Jere. 3. a
Ibidem
Ezec. 16. g
Jere. 6. f
Heb. 12. b

Nico. de lyra

Visitans idolatria: q̃ alienat a vero deo. doctoꝛes aũt nr̃i dicũt q ꝺ primo ꝓhibet idolatria ĩ spãli sz diuidunt ĩ ꝺ: qz aliq̃ dicũt q ꝓ hibet ꝺ idolatria q̃ fit sine q̃cũq̃ imagie. Vñ dic Varro q antiq̃ romani diu coluerãt deos absq̃ simulacris. Alij dicũt q ꝓhibet ꝑ ꝺ idolatria rez q̃ sunt ꝓficte: sic si coꝛpoi hũano inseraꝝ caput arietis ⁊ ale ad volãdũ: sic pingebaꝝ imago iouis. ⁊ in tali figura credebãt iouẽ eẽ. ⁊ iõ dicunt dij alieni. s. a rerũ natura. a Coꝝ me. i. in nullo loco vel tpe habebis: qz pfis sum oñi tpe ⁊ loco. ꝯr ꝓhibet idolatria in imaginib⁹ rerũ q̃ sunt: nõ tñ sũt dij. cũ dr: b Mõ fa. tibi scul. qđ fit ꝓ dolaturã in ligno vel lapide vel alijs q̃ sculpi pñt: nec aliquã similitudinẽ ꝑ fusurã vel picturã: vel q̃cũq̃ alio mõ. c Neq̃ oẽz similitudinẽ ⁊c. i. rei que ẽ in celo: qz aliq̃ ipendebãt cultũ latrie soli et lune ⁊ siderib⁹ d Et q̃ in fra deorsũ. qz aliq̃ colebãt bestias vt. ſ. dictũ ẽ ỏ egyptijs. viij. ca. e Nec eoꝝ q̃ sunt in aquis. qz idolũ dagon qđ colebaꝝ a philisteis habebat caput piscis. iõ vocaꝝ dagõ: qz dag piscẽ significat ĩ hebreo. f Mõ adorabis ea. ita q ꝓ finalit structurã ⁊ culturã idoloꝝ generalit ꝓhibet. cui⁹ causa subdit cũ dr: g Ego enĩ sũ dñs de⁹ tu⁹. et nõ ali⁹. b Fortis çelotes. çelus ꝓprie significat amoꝛ viri ad

vxoꝛem

a. Visitans iniquitatē ꝛc. Orige. Reddēs peccata patrum in filios ꝛc. Aiunt heretici q̄ nō boni dei sermo sit: q̄ p̄ peccatis alterius alter dicat plecti: deū tm̄ legis iustū dicunt. Nec p̄t ostendere quō iniust⁹ sit: si aliū alio peccāte punit: Sed intertot hō noster aut ō: habere deū patrē: si ſm deus vinit. Aut diabolū: si voluntatē illi⁹ facit.

Joh.8.f Aū vos de patre diabolo est: ꝛ desideria patris vr̄i facere vultis. Sic ḡ semē dei i nobis ē: cū x̄bū dei seruā/

1.Joh.3.b tes nō peccam⁹: ſm illō: Qui ex deo est nō peccat. q̄ semen dei manet in eo: ita cum a diabolo suademur ad peccandū: semē ei⁹ suscipim⁹: cū facimus q̄d suadet: iā genuit nos. Nascimur enī ei⁹ filij p peccatū. Sed q̄ fere sine adiutorio nō peccam⁹: sicut adulteriū nemo sol⁹ cōmittit: necesse ē adulterā p̄sortē fieri: ꝛ si nō p̄les necesse est aliquē vel aliquā ministerio sceleris adiūgi: q̄ oēs velut vn⁹ ex altero ſm psuasiōis ordinē genērati ex diabolo ꝑgeniē ducūt: velut

Dar.26.b in traditiōe dñi diabolus ītrauit in cor iude ꝛ p̄mū filiū peccati genuit: qui solus ꝟ facere nō potuit: abijt ḡ ad scribas ꝛ phariseos et pōtifices. Nascit ḡ ex iuda generatio tertia et q̄rta peccati. Videam⁹ ḡ quō peccata patrū reddit de⁹ i filios in tertiā ꝛ q̄rtā ꝑgeniē: ꝛ nō i ipos. De patri b⁹ enī nihil ō:. Diabolus ḡ q̄ tā pec cādi modū excessit: tanc̄ vestimētū cōeretū sanguine nō erit mundus in hoc seculo: nō flagellatur pro peccato: omnia enim ei seruant in futuro.

Jbid.8.d vnde Quid veniſti ante tp̄s torquere nos? Redduntur autem peccata in filios quos genuit per peccatū: q̄

Ezec.18.g in carne positi flagellantur: quia nō vult deus mortem peccatoris. sed vt cōuertat et viuat. Misericors ergo reddit peccata patrū in filios: q̄ diabolus ꝛ angeli ei⁹ qui etiam peccati patres efficiunt: indigni sunt q̄ in p̄senti corripiant: filij eorum ꝛ qui per ipos ad societatē peccati adsciti sūt: recipiūt in presenti quod gesserūt vt purgati diabolo i pena socij nō efficiantur. Aū visitabo in virga iniquitates eor. Misericordiā aūt meam nō

Ps.88. Jbidem auferā ab eis. De⁹ enī ẓelās ē: ꝛ animā quā sibi despōdet i fide: nō vult in ꝺtamīatiōe peccati pmanere: sz cito purgari. Si aūt noluerit purgari

Mat.25.d in interitu eor ridebit: dicēs eis: Discedite a me maledicti in ignē eternū ꝛc. Sciam⁹ ergo nos in p̄ūti corripi: vt in futuro quiescam⁹. Aū cū castigamur a dño corripimur: ne cū hoc mūdo damnemur. Orige. In hoc sermone solent nos heretici suggillare q̄d nō sit boni dei sermo qui pro peccat⁹ alterius aliū iudicat. Sed qui deū legis mandantē hec dicent nō bonū: iustū tamen dicunt. Nec ipsi quidem possunt ostendere quō iusticie videatur cōuenire si alio peccante alius puniatur. Isid. Primū mandatuz prohibet surreptionem. Secundū errorem. Tertium interficit seculi amorez. Quartum impietatem. Quintum crudelitatē. Sextuz fornicationem. Septimū rapacitatē. Octauū perimit falsitatē. Nonum mundi cupiditatem. Decimuz adulterij cognitionem. Et notandū sicut decē plagis pcutiunt egyptij. Sic decem p̄ceptis scribunt tabule: quibus populus dei regat et demones occidant. In duab⁹ enī tabulis scripta est lex: ꝑpter duo testamēta significanda: vel q̄ sunt p̄cepta duo

Mat.22.d dilectiōis dei ꝛ proxmi. In quibus tota lex pendet ꝛ ꝓphete. In vna ē tria p̄cepta: que ad dilectionem dei pertinēt. In altera x̄o septem: que ad societatē p̄rimi. Lapidee x̄o fuerūt tabule: q̄ cor iudeoꝝ erat lapideū: insensibile: durū:

Ezec.36.f stolidū. Aū auferā cor lapideū: ꝛ dabo eis cor carneum. Et

2.Cor.3.a Aplus ait: Nō in tabulis lapideis: sz in tabulis cordis carnalibus que sentiant scilicet ꝛ intelligant.

Honora

a ſ post enī peccatū dicit audi filia ꝛ vi. ꝛ in. a. tuā ꝛc. tanc̄ misericors pater ꝛ medicus.
b ſ diaboli ꝛ angelorꝝ eius. c ſ nō in patres q̄ correctione indigni. ſ eos. s. qui suggerente diabolo ꝛ angelis eius peccauerunt.

a visitans iniqtatez pātrū i filiōs a
in tertiā ꝛ quartaz generationē b
a ſ q̄ peccātib⁹ homīb⁹ socij adsciscūt. b ſ q̄ correctiōe nō indiget q̄ diligūr enī nō peccāt.
eōruz qui oderūt me: et faciēs c
a ſ in omēs. ſ finitū p finito. ſ nō qui ode/
misericordiā in miliā his q̄ dili/
rūt. a ſ Si quis diligit me sermonē meū serua bit. Et p̄fecta charitas foras mittit timorem.
gūt me ꝛ cūstodiūt p̄cepta mea.
a ſ iurādo. s. p nihilo nomen dñi. ſ christum putando tantum esse creaturam.
† Nō assumes nomē dñi dei tui ī d
ſ et si homines habeant.
vanū. Nec enī habebit insontez e
ſ iustus iudex.
dñs eum: q̄ assumpserit nomen
a ſ tertiū mādatū ptinēs ad spiritūsanctū cui⁹ dono requies eterna ꝓmittitur ꝛ sanctificatio p
dei sui frustra domini† Memētō f
ficitur. a ſ Sex milib⁹ annorū quib⁹ laborat
vt diē sabbati sctifices† Sex die g h
bus opaberis: et facies oīa opa
ſ in requie beati regni: de sabbato iudeorū dicitur sabbata vestra odit anima mea.
tua: Septio āt die sabbatū dñi i
ſ q̄ post hanc vitam vera requies.
dei tui est. Nō facies oīe opus
a ſ carnalis ꝛ spiritualis. ſ nullus sexus excludit. nulla etas nec vlla condicio.
in eo: tu et filiꝰ tuus ꝛ filia tua k l
ſ idiota.
seruus tu⁹ ꝛ ancilla tua: iumētū m
a ſ qui nouiter accessit ad legē. b ſ septa ēccle
tuū ꝛ āduena q̄ est intra pōrtas n
ſ significans q̄ infectione senatū ſnnt nobis opera facienda vt postea fruamur requie eterna.
tuas † Sex enī diebus fecit de⁹ o

vxorē: in qua nō patiť aliū cōicare. ꝛ ꝟ modo ō: deus ẓelotes q̄ nō vult q̄ hō fornicet cū dijs alienis p idolatriā. a Visitās iniqtatē patrū i filios qō itelligiť duplicit. Uno mō pena tp̄ali q̄ iuste puniunť: ꝛ maxime a deo filij p iniqtate patrū q̄ in ꝟ puniunť patres. iō subdit: b In tertiā ꝛ q̄rtā generationē. q̄ vsq̄ ad tot generatiōes videt aliq̄n mali hoīes pueros ex eis exeūtes. Alio mō de pena eterna: que infligit filio p iniquitate patris: inq̄tū est imitator paterni sceleris. iō subdit: Usq̄ ad tertiā ꝛ quartā generationē. q̄ sic dictū est aliq̄n mali hoīes vident filios suos vsq̄ ad tot generatiōes. ꝛ sic informant eos suis malis exēplis vel illi imitant q̄d viderūt in patrib⁹. c Et faciēs misericordiā ꝛc. q̄ magis ꝓlongat ei⁹ misericordia ꝛ bonitas dando bona filijs ꝓ bonitate patrū: q̄ ei⁹ iusticia in puniendo filios ꝓ malicia patrū. Hebrei dicunt q̄ i p̄dictis sunt duo p̄cepta: ita q̄ primum incipit ibi: Ego sum dñs deus tu⁹ p q̄d p̄cipit affirmatiue: q̄ ille habeatur ꝓ vero deo: q̄ eduxit filios isr̄l de egypto i tot signis mirabilib⁹. Secūm incipit ibi: Nō habebis deos alienos ꝛc. in q̄ prohibet negatiue: ne cult⁹ latrie alteri impendat. d Nō assumes ꝛc. Hic prohibet falsa iuratio. ꝛ etiā illa q̄ est sine causa debita: q̄ p vtranq̄ fit irreuerentia ipi deo assumēdo nomē ei⁹ ad confirmationē falsitat⁹ vel frustra. Dicūt autē aliqui hebrei q̄ etiā hic ꝓhibet platonois tetragrāmaton indebita. soluz enī erat licita sacerdotib⁹: nō vbiq̄: sz soluz in tēplo q̄n būdicebāt pplm: ꝛ nō alias. Causa aūt hui⁹ ꝓhibitiōis subdit cum dicit: e Nec enī habebit īsontē dñs: id est innocentē vel sine pena euadentē.

B

† 22.q.4.c. necesse est.

† 25.q.1.c. iō pmittēte. ꝟ. hiſ ira

† De feriis c.2. Ezec.20.b

f Memēto vt diem sabbati sanctifices. Postq̄ remouit impedimēta cult⁹ diuini. s. idolatriā p p̄mū p̄ceptū: ꝛ irreuerētiā diuini nōis p secūdū. Hic ꝟ dat p̄ceptū de cultu debito ipi deo exhibēdo: et pz ordo: q̄ pri⁹ sūt remouēda impedimēta alicui⁹ rei īstituāe q̄ ꝟ q̄ instituat. dicit igit: Memēto. Dicūt hebrei q̄ ꝟ ponit i p̄ncipio hui⁹ p̄cepti: q̄ in oīi re p̄ciosa debet hō hr̄e memoriā de sabbato: vt si habeat nouā vestē vel iocale pulchrum vel aliq̄d hmōi debet expectare diē sabbati: vt p̄mo tūc vtat ipo. g Ut diem sabbati sctifices. i. diuino cultui totaliter applices ō diuinis būficijs meditādo ꝛ gras exhibēdo. h Sex dieb⁹ opaberis. illa que sunt necessaria ꝓ vita humana sustētanda.

† Gen.2.a

i Septimo aūt die ꝛc. q̄ etiā illa que erant necessaria ꝓ victu nō erat licitū coquere vel parare: vt dictū est. s. xvj. ca. licitum tm̄ erat opari illa que nō poterāt bono mō differri nec anticipari die p̄cedēti: sicut aīalia adaquare: ꝛ pabulū eis p̄bere: ꝛ i casualib⁹ remediū adhibere: q̄n nō poterāt bono mō differri: sic bouē i foueaz lapsum inde leuare ꝛ similia. Et ꝟ mō machabei pugnauerť ꝺtra iuadentē eos die sabbati: vt habet. i. Mach. ij. ca. k Tu ꝛ filij⁹ tu⁹ ꝛc. nō loquit de adultis q̄ iā sciebāt legem sabbati: q̄ prohibiti sunt simul cū parētib⁹: sz ꝟ addit ꝓ pueris ignorātibus legē: qui nō debebāt ꝓmitti a parētib⁹ aliq̄d opari i die sabbati: vt accendere ignē vel extinguere lāpades ꝛ hmōi. vt dicit Ra. Sa. l Seru⁹ tu⁹ ꝛ ancilla tua. intelligit hoc de illis q̄ nō erāt iudei: q̄ p p̄cedentia seru⁹ ꝛ ancilla ō gēte iudeoꝝ erāt ꝓhibiti. m Jumentū tuū. q̄ nō erat eis licitū cōducere vel accomodare gētili ad op⁹ suū faciendū: sed dimittebat simplicit quiescere: ꝛ refici pabulo cōuenienti. n Et aduena. ista ē gentilis q̄uersus ad ritū iudeoꝝ: qui simili modo tenebat⁹ obseruare sabbatum. o Sex enī diebus ꝛc. hoc inducitur tanc̄ causa ꝛ ratio hui⁹ predicti mandati ꝛ patet littera.

Circa istud p̄ceptuz quod ego exposui ſm intentionem hebreoꝝ quibus fuit primo datū: considerandum q̄ partim ē morale. et partim ceri moniale. Morale est enī q̄tuz ad hoc q̄ homo tenetur vacare diuinis, Ceremoniale est q̄tum ad determi

¶ a Honora patrē tē. Hoc est primū septimū mandatorū que ptinent ad ,primū. Bene aūt septē sunt. Septenarius enim ex ternario cōstat ⁊ quaternario. Ternarius ℞o anime congruit: que est irascibilis concupiscibilis: rationalis. Quatternarius corpori. b Mō occides tē. Aug⁹. Et qō dictum est nō occides. Mō putandū est fieri cōtra hoc preceptū q lex occidit vl occidi aliquē deus iubet. Ille enī facit qui iubet quod ministrum negare nō licet. c Mō mechaberis. Aug⁹. Querit quoq; quo differat non mechaberis ab eo qō paulopost dicit. Mō ꝯcupisces vxorē ,primi tui. In eo enī qō dictū est: nō mechaberis: poterat illud intelligi: nisi forte in illis duob⁹ preceptis non mechandi ⁊ non furandi ipa opa notata sint. In his ℞o extremis ꝯcupiscētia ipa: que tm differunt vt aliqñ mechet qui nō concupiscit vxorem proximi: cum aliqua alia causa ipsi miscet. Aliqñ ℞o cōcupiscat nec ei misceat penā timēs: ⁊ hoc fortasse lex ostēdere voluit: q vtraq; peccata sint.

Aug⁹. Itē queri solet: vtrū mechie noīe etiaz fornicatio teneat: hoc enī verbū grecū ē: q̄ iam scriptura vtit ,p latino. Mechos enī grece nō nisi adulteros dicit. Sz lex nō solū viris: sz etiam feminis data est. Neq; enī qz dictuz ē: Mō cōcupisces vxorē ,primi tui: nil sibi hic p̄ceptum femina putet: tanq̄ licite cōcupiscat virū proxime sue. Si ergo hic ex eo qō dictū est viro. nō cōcupisces vxorē proximi tui: intelligit etiā qō ad feminā ptinet: q̄to magis ex eo qō dictū est. Mō mechaberis vterq; serus astringitur: cū ⁊ ipm p̄ceptū potest ad vtrūq; referri: sicut nō occides nō furaberis: ⁊ que similit non expresso vno sexu vtriq; sonare videnī: qz honoratior exprimitur. i. masculus. Ac p hoc femīa mecha est hīs vir cōcubēdo cū eo qui vir ei⁹ nō est: etiā si ille nō habeat vxorem. Vir quoq; mechus est cōcubendo cum ea que vxor eius nō est: etiā si illa nō habet virum. Sed vtrū si faciat vir qui vxorē nō habeat cum femina q̄ virū nō habet: p̄cepti huius trāsgressiōe teneat: merito querit. Si enī nō tenetur: nō ē ,phibita in decalogo fornicatio: sed sola mechia. i. adulteriū; q̄uis omīs mechia fornicatio est. Unde quicūq; dimiserit vxorē suā excepta causa fornicationis facit eam mechari. Dic enī fornicationē appellauit si cum alio peccet que virū habet: qō est mechia. i. adulterium. Sz vtrū omīs fornicatio mechia dici possit i scripturis: nō mihi occurrit locutiōis exemplū. Sz si nō oīs fornicatio mechia dici potest: vbi sit i decalogo ,phibita fornicatio quā faciūt viri qui vxores nō habēt cū feminis q̄ viros vel maritos nō habēt: vtrū inueniri possit: ignoro. Sed si furti nomīe: bñ intelligit oīs illicita vsurpatio rei aliene. Mō enī rapinā p̄misit q̄ furtū ,phibuit. Sed a pte totū intelligi voluit: quicq̄d illicite rerū ,primi aufertur. Et noīe mechie omīs illicit⁹: atq; illoz̄ membrorū nō legitimus vsus ,phibitus debet intelligi. d Mō furtum facies. Isid. Sz rursum querit: quo differat nō furtū facias ab eo qō paulo post dicit de nō cōcupiscēdi rebus ,primi. Mō q omīs q̄ cōcupiscit rem ,primi furat. Sz ois qui furatur rem proximi cōcupiscit. Poterat in illa generalitate vbi de nō ꝯcupiscenda re ,primi precipitur: etiaz illud quod ad furtum pertinet contineri.

e Mon loqueris contra pro. tē. Aug⁹. In eo etiaz qō dictum est falsum testimoniū non dices aduersus proximū tuū: queri solet vtrū ,phibitū sit oīe mendacium: ne forte nō sit hoc preceptum aduersus eos: qui dicunt tunc eē mentiendum: quando id mendacium prodest alicui ⁊ nil obest ei cui mentiris. Tale enim non est aduersus proximum tuuz; vt ideo hoc videatur addidisse scriptura que posset breuiter dicere falsum testimonium nō dices: sicut non occides nō mechaberis: nō furaberis. Sed magna questio est: nec cito explicari potest quomodo accipien-

¶ dum sit

natiōez tpis qz reḡes diei sabbati figurabat requiē dñi i sepulcro: in q̄ iacuit p totā diē naturalē sabbati. ⁊ quia cerimonie legis vecessant aduenīēte veritate euāgelij. iō in noua lege non obseruat dies sabbati: qz est determiāatio tpis: sz loco ei⁹ obseruat dies dominica ⁊ etiā ,ppter memoriā dñice resurrectiōis die dñica facte. Et qz opus pcti est maxime seruile. s. seruitute diaboli. ⁊ maxime impedit vacare diuinis. iō maxime intelligit esse ,phibitū p dictū preceptū: ita q̄ q̄ adulterat illa die est trāsgressor duplicis p̄cepti. s. mechie: ⁊ diei sabbati: qō nō itelligebāt iudei. vñ dic⁹ Aug⁹. li. 3 decē cordis. Meli⁹ faceret iude⁹ in agro suo aliq̄d vtile q̄ in theatro sedicios⁹ existeret. ⁊ melius femine eoz die sabbati lanā facerēt q̄ toto die in neomenijs suis impudice saltarēt.

Sciendū tñ q̄ nō obseruat cū tanto rigore vacatio ab operib⁹ manualib⁹ sicut in ve. lege: qz p̄ut parari cibaria. ⁊ aliq̄ alia fieri die dñica: que non erant licita in sabbato: qz illa vacatio partim figuralis erat: sicut totus ille stat⁹. j. Cor. x. Oia in figura cōtingebant illis. A figura enī q̄tūcunq; modico subtracto mutat tota significatio. sicut vna lra subtracta ab h̄ noīe lapis: mutat tota significatio. circa vero totaz rem ipam lapidis p̄ut aliqua addi ⁊ subtrahi absq; mutatiōe substātie.

a Honora patrē tuū. Hic ꝑr ponunt p̄cepta ordinātia ad ,primū. ⁊ primo ponitur p̄ceptū circa opationē boni: cū dicitur: Honora patrē tuū qz intelligit non solū de honore q̄ ꝑsistit in reuerētia exteriori: sz etiā in ,puisione q̄tuz ad necessaria vite si indigeāt. Et ſm doctores nr̄os noīe parentū intelligit omnis ,prin⁹ in necessitate posit⁹: cui est ,puidendum. vnde dicit Aug⁹. Pasce fame morientē: si nō pauisti: occidisti. Aerūtñ exp̄munt hic parētes tm̄ qz ista decem p̄cepta sunt q̄si q̄dā ꝯclusiones imediate sequētes ex pncipijs iuris naturalis: qne statī capiunt etiā a parū intelligentibus: ⁊ talia erāt ,pponenda toti pplo i cōmuni cui ,ppolita sunt ista decē precepta. illa aūt que subintelligūtur q̄si cōclusiones quedā magis remote: explanate fuerūt in alijs p̄ceptis que sunt q̄si quedā determinatiōes decē p̄ceptorū: qz oia cerimonialia reducunt ad p̄ceptū de obseruatiōe sabbati: ⁊ omia iudicialia ⁊ moralia ad alia precepta. Ordinat aūt istud p̄ceptum de honore parentū ꝯuenienter post p̄cepta ordinantia ad deum ⁊ immediate: qz sicut de⁹ est pncipiū oīm: ita parētes h̄nt rationem pncipij respectu filioz̄. b Ut sis lon. sup ter. cū enī filius accipiat vitam a parentib⁹: cōdecens est vt ,plongeť vita illi⁹ q̄ bñ se habet ad eos: ⁊ econuerso q̄ breuiter vita illoz̄ q̄ male se habent verūtñ aliqñ aliter contingit: qz bona tpalia iter que cōputat corporalis vita ordinant ad spiritualia bona ⁊ eterna. ⁊ iō aliqñ contingit ex diuina ordinatiōe nobis occulta: q̄ honorantes parētes parū viuūt: ⁊ dehonorātes diu: tñ totū ordinat a deo ad augmentationē p̄mij bonoz̄: ⁊ pene maloz̄. c Mō occides. Cōsequēter ponunt p̄cepta iudicialia: que ordinant ad ,primuz q̄tum ad vitationem mali. ⁊ qz maximū nocumentū circa cōsistentiam p̄sone est occisio. iō hic ,phibet p̄mo. cū dicit. Mō occides. Et ſm doctores catholicos p hoc intelligit ,phibitū oīe nocumentū in persona hois: vt mutilatio: verberatio: ⁊ silia. que sūt ꝯtra charitatē ,p̄rimi. Dicit Ra. Sa. q̄ p hoc p̄ceptū ,phibet homicidiū tm̄: ,ppter qō imponit pena mortis. Certe ℞o lesiones corporis ,phibent alijs p̄ceptis iudicialibus. scō ,phibet nocumentū inferendū ,primo ratione p̄sone sibi coniūcte. cū dicit: d Mō mechaberis. Mechia enī est copula carnalis cum vxore alterius viri que reputatur vna caro cum ipso. Dicunt tñ doctores nr̄i q̄ p hoc ,phibet omnis cōcubit⁹ qui est p̄ter legez matrimonij. Hebrei aūt dicūt q̄ ,phibetur sola mechia. Alij cōcubitus inordinati alijs preceptis sunt prohibiti. e Mon furtum facies. Dic cōsequenter ,phibētur alia nocumenta: ⁊ primo illa que inferunt facto. cum dicitur: Mon furtum facies. per quod intelligit prohibita omnis contractio rei aliene. vel retentio iniusta ſm q̄ dicunt doctores nr̄i Ra. Sa. dicit q̄ p hoc intelligitur ,phibitum furtum hois tm̄: pro quo imponitur pena mortis: put habet ca. sequēti. ,p alijs aūt furtis nō ponit lex penā mort⁹: sz restitutionem in duplū: vel alit ſm q̄ determinant iudicialib⁹ p̄cept⁹. Cōsequēter ,phibet nocumētū qō infert ℞o. cū dr: f Mō loqr̄is tē. Et ſm doc. nr̄os nō solū itelligit ,phibitū falsū testimoniū i iudicio: vt dicūt hebrei: sed etiā eē

✠ iudicium

† 8 6 dis. c. ceterum Deue. 5. b Mat. 15. a Mar. 7. b

† Ro. 13. c

† 6. di. c. nō est peccatū -ℌ- his ita. q̄s. 23. q 5. c 2. 7. c. si nō licet -ℌ- itez in sancte ec. c. quis em -ℌ- si ergo.

ps.5. dum sit: Perdes oēs qui loquunt mēdaciū: t noli velle mentiri oīne mendaciū t hmōi. a Cunctus aūt ppls tc. Aug⁹. Solet queri quō ppls videbat vocem: cum vox nō ad visum: sed ad auditū ptinere videatur. Sed videre solet p generali sensu corpis t aīe poni. Ūñ

Eccl.42. a Cum vidisset iacob quia sunt esce in egypto. vñ. s. absens erat: cuius nōnulli videre vocē nil aliud eē cū intelligere putauerūt: qui visus mētis est. Cum Xo hic breuiter dicenduz esset q populus audiebat vocē: t lampades: t vocē tube: t montem fumantē. a Questio maior oriret: q mō audiebat lampades t montē fumantē qō ptinet ad sensuz videndi: nisi ds dicat non tam breuiter dicendū fuisse: vt nō totū diceret: audiebat vocem et videbat lampades: t audiebat vocem tube: et videbat montē fumantem. Duo eī genera vocis erāt t de nubibus sīc tonitrua et tuba: si tñ ipaz dixit vocem q de nubib⁹ edebat: ac p hoc meli⁹ in his que ad sensuz audiendi ptinebāt: generalis sensus est posit⁹. i. videndi. (Cū breuiter totū vellet scriptura cōplecti) cuius vt in his q p/tinēt ad sensū videndi sb/intelligeret audit⁹: q more nos nō loqui solemus. Mā vide qd sonet solem⁹ dicere: audi quid luceat si solemus dicere. b Loqre tu nobis tc. Significatur ad vetus testamentuz timorē potius ptinere. Sicut ad nouū dilectionem. cuius i veteri nouum latebat: t i nouo vetus pateat: quō aūt tali ppło tribuat videre vocē dei si hoc accipiendū ē intelligere: cum sibi loqui deum timeāt ne moriant nō satis elucet.

c Nolite timere tc. Augusti. Sic illi cohibēdi erant a peccatis: timendo scilicet ne penas sensibiles paterentur: quia nondū poterāt amare iusticiā t tentabant a domino vt apparerent cuiusmodi eēnt: nō deo quē nō latebāt: sz inē se t sibi metipsis. d Stetitq populus tc. Grego. In quibusdam locis scripture historia seruāda est: et allegoria. Et sepe sola allegoria querenda est. aliquādo sola historia tenenda: vt tardiores pascant per historiā: t velociores ingenio p allegoriam. Unde cū ppls loquente deo lampades sonitum buccine: t montē fumantē cerneret: territus petijt: vt sibi p moysen loqueret dñs: et stetit de longe. Moyses accessit ad caliginez i qua erat deus: q populus nō valet caliginē allegorie penetrare. valde enī paucor est spūalem intellectū rimari. Quia enim mentes carnaliū sola sepe historia pascunt loquente deo longe populus stetit: q Xo spūales allegorie nubē penetrāt: vt spūaliter Xba dei cognōscāt. Moyses accessit ad caliginē i q erat de⁹. e Nō faciet deos tc. Repetit qō i pmo pcepto dictū est: t p argētea t aurea oīa simulacra intelligunt sīc i ps.

ps.113. Simulacra gentiū argentū t aurū opa manuuz hominū.

tuuz falsuz testimoniū. † Non cō a

a ſ Etiā volūtatē adulterandi verat. aliud est enī facere aliud desiderare. vñ duo pcepta sunt nō mechaberis t nō cupisces vxorē proximi tui.

cupisces domū proximi tui Nec desiderabis vxorē eius: non serūm: nō ancillā: nō bouē: non asi/ b
nū: nec oia que illi⁹ sunt. Cunct⁹ c

a ſ visus q: primarū obtinet i sensibus interm/scetur offīb⁹: sic enī dicimus audi et vide: olfac et vide palpa t vide. ſ nos quoq doctor vo/ces audiētes oculū mētis dirigere debemus.

aūt ppls videbat voces et lam/ d
pades t sonitū buccine: mōtēq fumantez † et pterriti ac pauore e

ſ quasi indigni accedere. ſ formam boni auditoris describit. qui promittit se precepta magistri auditurum t impleturum.

concussi: steterūt procul: dicētes f
ſ quasi voce nos. ſ .i. obediemus.

b moysi: Loqre tu nobis t audie/ g b
ſ In die iudicij dicens: Ire maledicti in t.e.

mus: Nō loqtur nobis dñs ne i k
a ſ cito potest cōtingere. b ſ morte perpetua.

forte moriamur. Et ait moyses
ſ vobis vel alijs: nō sibi qui oia nouit.

c ad populum: Nolite timere. Ut l m
a ſ per signa t mirabilia. b ſ initiū sapiēcie ti

enī probaret vos venit deus: t ut
mor dñi. ſ Si nō amore saltē timore coerceti.

terror illi⁹ esset i vobis: t nō pec n
d caretis. Stetitq ppls de longe: o
a ſ vbi. s. expressiora signa fiebāt quibus nosce/

moyses aūt accessit ad caliginē
batur deus. Nam quō in nebula erat cui celi celorum non sufficiunt.

in q erat deus. Dixitq preterea p
dns ad moysen: Hec dices filijs
isrl. Vos vidistl q ō celo locut⁹ q †
e simvobis. Nō facietl deos argē teos: nec deos aureos facietis

accipiat a mala voluntate interiori q̄ ab actu exteriori: q si nullo modo ē voluntariū: nullo modo etiā est peccatum: vt patet in amētibus t pueris.

c Cunctus aūt populus. Hic ꝓsequēter ponunt precepta data a deo mediante moyse: quia populus nō poterat amplius verba dñi loquentis sustinere. t hoc est qō dicit: Cunctus aūt populus videbat voces. hic accipitur videre p audire. sensus enī visus certior est auditu t iō q verba domini penetrabāt aures t corda eorū ira sensibiliter q sustinere nō poterāt: propter ꝟ vtit tali modo loquēdi. s. visu p auditu. d Et lampades. i. micātia fulgura vt dictū ē ca. pcedēti. e Et pterriti ac pa. cō. ppter signa terribilia que videbāt. f Steterūt procul. retrocedētes etiā a terminis ꝓstitutis. g Loquere tu no. ea q dns dicet tibi. h Et audiem⁹. i. obedimus tanq̄ dei verbis. i Nō loquat nobis dns. immediate. k Ne forte moria. q ex fragilitate būana dūm loquentē nō poterāt sustinere.

l Nolite timere. q. d. nō moriemini ppt̄ hoc. m Ut enī proba. vos ve. deus. nō est sic intelligendū q probaret eos ad hoc vt sibi manifestaret aliquod ignotū: sz vt p hoc appareret ipsis iudeis t alijs q timerēt eū.

n Et nō pecca. q p timorē dñi declinat oīs a malo. vt dr Prouerb. xv.

o Moyses aūt acces. ad cali. in vertice mōtis: vt audiret mādata ab eo. et referret ppło: q ppls plus audire nō poterat: vt dictū ē. p Vos vidi. q ō celo tc. i creatura tñ ipm repsentāte. t accipit ꝟ celū p celo aereo: q i cacumie mōtis sinai illa vox formabat. q Nō fa. deos ar. sz supra prohibuerit idolatriā: tñ hic repetit t i plurib⁹ locis alijs: vt magis imprimeret hec prohibitio cordib⁹ eor: q sciebat eos prnos ad idolatriam.

† 32.q.4.c. meretrices et .q.6. ca. nō mechaberis. 23. q 7. c. si de rebus.

† Deu. 18. c Heb. 12. c

a Altare de terra tē. Ostēdit iō interdictis simulacris: altare de terrena materia cōcedi: vtvni deo hostiaꝝ sacrificia ī eo offerantꝰ. Grego. Altare de terra deo facere ē incarnatiōem christi sperare. Tūc enī a deo nr̄m munꝰ accipit: cū ī ꝺ altari nr̄a būilitas id est sup dñice ī carnatiōis fidem posuerit q̄cq̄d opaꝝ. In altari g̃ de terra ꝺblatū munus ponimꝰ: si actꝰ nr̄os dñice ī carnatiōis fide solidamꝰ.

† .22.q.1.c. ꝓsidera.31. q.1.ca. si q̄ fuerit

b De sectis. Jsi. Secti lapides sunt q̄ vnitatē scindūt et seipos ꝺuidūt a societate fratrū: hos in corpore suo nō recipit xp̄s: cuiꝰ corpis figurā: altaris cōstructio significat. Lapides nō secti exq̄ꝰ altare ꝓstrui iubeꝝ sūt q̄ p fidez in vnitate solidaꝝ de q̄bus ꝺr: Vos estis lapides viui: coedificati in domꝰ spirituales. his nō ē iniectū ferrū: qz incorrupti sunt: ꝛ iacula maligni ignita nō receperūt. Oēs vnū altare faciūt in vnitate fidei ꝛ ꝓcordia charitatis.

1.Pet.2.a

a ℣ .i. fidē incarnationis filij mei habebitis. ℣ fidem. b ℣ humanitate christi.

a vobis †Altāre ꝺ terra facietis mi- a†
℣ virtutum opera.
hi: et offeretis sup eo holocausta: b
℣ simplicia. ℣ fortia ꝛ pfecta.
ꝛ pacifica vra: oues vras et bo- c ꝺ
℣ ecclesia. s. generali: nō ī hereticoꝝ cōuēticulis.
ues in oī loco ī q̄ fuerit memo e
a ℣ occulta inspiratiōe. b ℣ corporali benedictione et spirituali.
ria nois mei. Veniā ad te: et bē-
nedicaz tibi† Qz si altare lapide- f+
℣ .i. non per heresim ꝛ scismata deum coles.
um feceris mihi: nō ędificabis il-
a ℣ hereticis: scismaticis.
lud de sectis lapidibꝰ. Si enī le- b
a ℣ corruptionis vel scissionis.
uaueris cultrū tuū sup eo: pollue
a ℣ .i. gradus ī trunitate nō facies sic arrꝰ q̄ dic̄ maioꝛe patrē minoꝛem filiū minimū spiritūsanctum. g
Mon ascendes p gradus ad
℣ infidelitatis.
altare meum: ne reueletur turpi- b
tudo tua.

a Altare de ter.fa.mihi. ꝺ p̄cepit ī detestatiōez idolatrie: qz idolatre faciebāt altaria valde solēnia de marmoꝛibꝰ ꝛ metallis: ꝛ itelligit ꝺ de altari holocausti: vbi crematbant hostie: qz altare incēsi fuit de lignis sethim ꝛ optū auro. vt habeꝝ. j. xxx. ca. iō sequit: b Et offe. su. eo holo. i. victimas: q̄ totalit̄ icendebant ad honorē dei. c Et pacifica vra. i. hostias q̄ offerebant p aliq̄ būficio dei obtēto vl obtinēdo. q̄z vna ps incēdebaꝝ. altera erat sacerdotū. ꝛ alia offerētiū: vt comederēt coꝝ dño. d Oues vras ꝛ bo. de istis enī alijs vt plurimū fiebāt sacrificia. e Jn oī loco. tē. iste locꝰ sacrificij nō poterat eē nisi vnꝰ ad vitandū piculū idolatrie: ad quā populus iudeoꝝ erat ꝓnꝰ: ad quā ꝺclinassent facili si vbiq̄ potuissent sacrificare. Si aūt aliq̄ sancti sacrificauerūt alibi: ꝺ fuit ex causa spāli ꝛ diuīa reuelatiōe. sic dauid ex iussu gad ꝓphete in mōte moria añq̄ tēplū ibi fundareꝝ ꝓp̄ appitionē āgeli ibi factā. vt hr̄. ij. Regꝝ. xxiij. Et helias ī mōte carmeli ad ꝓuincēdū ꝓphas baal. vt habeꝝ. iij. Regū. xviij. Locꝰ āt deputatꝰ diuīo sacrificio pꝰ ingressum filioꝝ isrl in terrā ꝓmissiōis ꝓmo fuit ī sylo: vbi fuit tabnaculū positū ꝛ altare holocaustoꝝ. ꝛ destructa sylo trāslatū ē ī nobe. ꝛ destructa nobe p saulē trāslatū ē in gabaon postea ī hierlm vbi fuit fundatū tēplū: tñ ī singlis vbibꝰ erāt loca q̄ dicebantꝰ synagoge: vbi ꝓueniebāt ad laudādū deum ꝛ ad audiendū legem. f Qz si al. lapi. fece. mihi. ꝓterat ei eē ꝺ ēra vt dictū ē. vl ꝺ lapidibꝰ nō ꝺolatꝝ tñ: qꝺ fuit ī ꝺtestatiōne idolatrie: vbi fiebāt altaria ꝺ marmoꝛe sculpto ꝛ polito: ꝛ ne p talē sculpturā īducerenꝰ paulatī ad sculpēdū imagies. Qz āt dictū ē ꝺ q̄ altare holocaustoꝝ debeat eē ꝺ ēra vl lapidi ꝺ nō sectꝝ. nō est ꝓtra illud qꝺ ꝺr. j. xxvj. ca. q̄ altare holocaustoꝝ p̄cipit fieri de lignis sethim opertis ere: qz illud altare fuit de terra vt videbiꝝ q̄n erimus ibi. g Mō ascē. p gra. ad altare meū. fiebat vt dicit Ra. Sa. quidā ascensus absq̄ gradibꝰ paulatim ascendēdo: qm̄ altare erat ita altū q̄ sacerdotes sine ascēsu nō poterāt ibi ministrare. h Me reue. tur. tua. vsus ei femoralium adhuc nō erat introductus: sed postea fuit iniunctus sacerdotibus quādo ministrarent. vt habeꝝ infra. xxviij. Dicunt etiam aliqui q̄ hoc fuit dictum in detestationem idolatrie: quia in sacris ꝓapi sacerdotes ascendebant per gradus ad altare: ꝛ tūc in alto positi vñ poterāt a circūstantibꝰ videri discooperiebant verēda sua. Ꝓapus enī fuit quidā iuuenis q̄ a gentilibꝰ reputatꝰ fuit inꝰ deos ꝓp̄ magnitudinē ꝺsolitā virilꝰ mēbri. Ome enī qꝺ erat ꝺsolitū reputabāt gentiles q̄ꝺ diuinū. Et dicebaꝝ iste ꝓapꝰ deꝰ hoꝛtoꝝ ꝓp̄ fecūditatē q̄ signaꝝ in mēbro generatiōis. Judei enim ꝓpter erāt ad idolatriā. ꝛ iō in ꝺ ꝛ in alijs q̄ ptinēt ad cultū dei ꝛ obseruātias cerimoniales elongantꝰ a ritu idolatroꝝ: ꝓtrarios modos p̄cipiendo. ꝛ modos idolatroꝝ inhibendo: vt videbiꝝ in sequētibꝰ.

Ca. XX

Moraliter.

Hic ꝓmo dantꝰ decē legis p̄cepta q̄ sunt moralia. ꝓp̄ qꝺ nō est hic alia moralitas req̄renda nisi in p̄cepto ꝺ obseruatiōe sabbati qꝺ est cerimoniale q̄tum ad determinationē tp̄is scz diei sabbati. q enī hō cesset aliqn̄ ab opibꝰ seruilibꝰ ꝛ intendat diuino cultui morale est de dictamīe iuris naturalis sed determinatio diei sabbati fuit figuraꝝ. Et ꝼm sensū allegoricū figurauit quietē corpis christi ī sepulchro. Scꝺm ꝛo sensuz moralez significauit quietē hoīs in deo ꝛ cessatiōem a pctō. Scꝺm ꝛo sensum anagogicū figurauit quietē beatoꝝ in patria celesti. Scꝺo ponunt quedā alia cū dicit: q† Mō faciet deos argenteos nec deos aureos facietis vobis. Hoc enī faciunt cupidi ꝛ auari qui totā spem suā in talibꝰ ponūt. qꝺ sanctꝰ Job excludit a se ꝛ sibi silibus. ꝺ. xxxj. ca. Si putaui auruz robur meū ꝛ si obrizo ꝺixi fiducia mea tē. ꝛ ponitur hic si p nō.

a Altare de terra facietis mihi. Per terrā q̄ est infimū elementū humilitas ꝺsignaꝝ in q̄ deo facta oblatio acceptaꝝ. Dañ. ij. Jn animo contrito ꝛ spū humilitatis suscipiamur.

f† Qz si altare lapideū feceris mihi nō edificabis illud ꝺ lapidibꝰ sectꝝ. p firmitatē lapidū firmitas fidei ꝺsignaꝝ: ꝛ q̄n sūt plures articuli fidei iō ꝺr lapidibꝰ ī plurali. ꝛ qz sunt integre tenendi sic tenet ecclesia absq̄ scissione heretica vl scismatica. iō dicit: Mō edificabis illud ꝺ sectis lapidibus. cuiꝰ contrariū faciūt heretici et scismatici. Jn ca. xx. vbi dicit in postilla: Circa ꝓmū sciendū q̄ doctoꝛes nostri tē.

Additio.j.

Circa expositionē decalogi postillatoꝛ nimis breuit̄ videꝝ se expedire: doctoꝛes tñ nr̄i ꝓter mysticas expositiōes: de q̄bꝰ plurima in glo. cōi habenꝰ plima notabilia ꝛ magne attētiōis ad sensuz lr̄alem ptinētia in hac materia tradūt: vt ptz ī ꝓma scꝺe. q. c. in qua multi articuli de hac materia habenꝰ. simil̄r scꝺa scꝺe. q. cxxij. p totū. vñ q̄ de ꝺ ca. vult plenius instrui videat ibidē. Ad p̄ns tñ circa ea q̄ de hac materia ī postilla ꝺicunt: occurrūt q̄ꝺā q̄ꝺ videꝝ aliq̄ꝺ rōnabiliter addendū. Quoꝝ ꝓmuz est: q postillatoꝛ recitat opinionez doctoꝝ nroꝝ: q nō habebis deos

Additio

bis deos alienos ē ꝓmū p̄ceptū decalogi. Sil̄r recitat opinionē hebꝛeoꝝ ꝺicētiū q ꝓmū p̄ceptū ē: Ego sum dñs deꝰ tuꝰ tē. Scꝺm ꝛo p̄ceptū apud eos est: Mon habebis deos alienos. Quas opiniōes ponit indistincte ac si vtraq̄ illaꝝ posset rationabilit̄ teneri: qꝺ nō videꝝ ꝓuenienꝰ dictū. s. vt in nūeratione decalogi ī q̄ p̄cepta legl̄ ꝓncipalia cū tāta solennitate a deo tradunꝰ doc. nr̄i a rōne deuiassent. Ad cuiꝰ declarationē attendēda sūt duo: ꝓmū ē q plan sensus lr̄e ꝓcꝺat manifeste opiniōi doctoꝝ nroꝝ: ꝼm q motiua hebꝛeoꝝ ꝓtrariū asserētium nō valēt. Primū ptz: nā ī ꝺ qꝺ ꝺr: Ego sū dñs deꝰ tē. nullū verbū p̄ceptiuū seu impatiuū ponit̄: sed solū sunt q̄ꝺam dicta denūciatiua: q̄ꝺ denūciat ppl̄o: q ipe q̄ loquit̄ est deus q̄ eos eduxit de captiuitate: nihil in ꝺ eis p̄cipiēꝺo: vt ptz manifeste intuēti. Jn ceteris ꝛo de decalogi p̄ceptꝰ manifeste ponūtur ꝛba mādatiua: vt ptz ī negatiuis cū ꝺr: Mō habebis deos alienos. Mō adorabis ea: neq̄ coles. Mō occides. Mō mechaberis tē. Jn affirmatiuis ꝛo cū dicit: Memēto vt diē sabbati sanctifices. Honora patrē tuū tē. Jn ꝺ aūt q̄ dicit: Ego sum dñs deꝰ tuꝰ nihil hoꝛū ponit̄. vñ illa verba nō sūt p̄ceptiua nec ipatiua: sz solū denūciatiua: vñ nō debēt inꝰ p̄cepta numerari. Scꝺo ptz: nā motiua seu rōnes coꝝ quibꝰ nitunꝰ mutare sentētiā p̄dictoꝝ ꝛhoꝛū q̄ est plane denūciatiua in sniam p̄ceptiuā sūt duo. Unū ē q ad omia p̄cepta diuina obseruāda oꝛtet p̄supponere vt ꝺicūt ꝛ rōnabilit̄ vt videꝝ: q credatur absq̄ ꝺubietate q̄ ille q̄ loq̄baꝝ seu p̄cipiebat erat deꝰ suus q̄ eos eduxerat tē. q q̄ꝺē credulitas seu fides erat potissima rō obligādi eos ad obseruāda eiꝰ p̄cepta. vñ cū ꝺr: Ego sum dñs deꝰ tuꝰ tē. p̄cipit ꝼm eos affirmatiue: vt ꝺicūt q ꝺ firmiter credaꝝ. s. q ille q̄ loq̄baꝝ seu p̄cipiebat erat deꝰ qui eduxerat tē. quā q̄ꝺē rōnē ponit abēhaçra ī sua glo. ꝛ videꝝ hr̄e fundamētū: inꝰ illud apli ad Heb. xj. Accedentē ad deū oꝛtet credere qz ē tē. Alij aūt ꝺicūt q ī ꝺ q̄ ꝺicit: Ego sum dñs deꝰ tuus. p̄cipit affirmatiue: q ille deꝰ qui loquebaꝝ. s. q̄ eos eduxerat de seruitute egypti haberēt ab eis ī deū: ita vt mādata eiꝰ te-

nerentur

nerenť obseruare: qđ quidē p̄ceptū dicūt debere necessario p̄/
cedere oīa alia p̄cepta. Ad qđ ponūt tale exēpluz: ponať q
alīqs rex de nouo ueniat ad aliquā ꝓuinciā: indecēs eēt q ī
ea faceret leges et constitutiones anteq̄ in regem reciperet.
vnde dicunt q cum dicit: Ego sum dñs deus tuus ⁊c. p̄cipi/
tur q recipiať ab eis iugū regl̄ celestl̄. s. obediētia diuīoꝝ mā/
datoꝝ: qđ ē p̄ceptū p̄mū ad oīa mādata diuīa. Et hec ē rō ali/
q̄rū talmudistaꝝ: put late Ra. Moy. gerundeñ. recolligit ex
dictis eoꝝ ī sua glo. sup exodū ī b̄ ca. q̄ tū rōnes lz q̄̄tū ad ali
q̄d obtineāt ꝝitatē: nō tū itentū ī ꝓposito ꝯcludūt. Nam filij
isrl̄ añq̄ ad recipiēdū legē deuenirēt credidert ī deū: vt hꝫa in
multl̄ locl̄ testať. dz enī. s. ca. iiij. Credidit ppl̄s ⁊c. sil̄r. s. xiij.
post trāsitiōez marl̄ d ipsis legiť: Crediderūt dño ⁊ moysi ser/
uo ei⁹. ex q̄b⁹ ptz q fidē habebāt añq̄ ad recipiendū legē ac/
cessissent. Nec de b̄ qđ ē credere deū seu deo: req̄rebať vt eis
dareť aliud p̄ceptū exp̄ssuz: p̄sertī b̄ cū p̄supponať ad p̄cepta
decalogi tā q̄̄ p se notū ei q̄ bz fidē: ⁊ iō nō idiget alia promul
gatiōe nisi infusiōe fidei: vt ī ꝑma scōe. q. c. ar. iiij. ī rñsione ad
p̄mū ar. ⁊ d b̄ intelligiť illud apl̄i ad Heb. xj. Accedētē ad de
um oportet credere: ⁊ sic cessat ꝑma rō. sil̄r dicēdū ē ad scām:
nā iugū obediētie diuīe manifeste acceperūt filij isrl̄. s. xix ca.
cū moysi ꝓpōēti ex pte dei: Si audieritis vocē meaz ⁊c. seq̄/
tur: Rñditq̄ ppl̄s sil̄: cūcta q̄ locut⁹ est dñs faciem⁹. nō g̃ req̄/
rebať alia receptio generalis ad obediētiā p̄ceptoꝝ. vñ mani
festū est q ī b̄ q dz: Ego sū dñs de⁹ tu⁹: nihil eis p̄ciť nisi so
lū q intimať eis q̄s esset ille q̄ loq̄bať. s. q erat dñs de⁹ suus
q̄ eos eduxerat ⁊c. put ꝛba plane sonāt: q̄ qdem denūciatio
seu notificatio fuit valde necessaria seu oportuna tanq̄ p̄muz
p̄ambulū ad p̄cepta ꝓpť q̄ttuor q̄ in lr̄a p̄nt fundari. Primuz
est vt moysi de cetero firmi⁹ ⁊ certi⁹ crederet: vñ. s. xix. Jam
nūc venio ad te ī caligine nubis: vt audiat me ppl̄s loquentē
ad te: ⁊ credat tibi in ꝑpetuū. Scdm vt magl̄ timerēt ꝓtraire
diuinis p̄ceptl̄ q̄ a deo ipo dicēte: Ego sum dñs de⁹ tu⁹ erant
sibi inūcta. vñ. j. eo. ca. d hac materia dz: Ut terroꝝ illi⁹ eēt in
vobis ⁊c. Tertiū vt eis ostenderet q b̄ noīe diuino. s. tetra/
grāmaton qđ b̄ ponit. cū dz: Ego sū dñs de⁹ tu⁹. ꝑtinet deo p/
tinet pplm sub lege a deo data cultui diuino applicari. vñ ī to
to decalogo vbi dz: dñs. ponit nomē p̄dictū ⁊ nō aliud: prout
fuit. s. in additiōe sup. iij. ca. ī ar. ix. satis expositū. Quartum
vt ipsi firmiter crederēt esse possibile q de⁹ loqueret homini
in hac vita: qđ antea nō erat sic eis notū: vñ. j. Deu. v. in pso
na ppl̄i tpe datiōis legl̄ dz: Ecce ostēdit nobis dñs de⁹ nr̄ ma/
iestatē ⁊ magnitudinē suā ⁊c. Sed ꝓtra b̄ videť q Apl̄us ad
Gal. iij. dicit: q lex fuit data p angelos: idez ptz Act. vij. Ad
qđ dicēdū q verū est. nā put ad Heb. j. in nouo testamēto lo
cut⁹ ē nobis de⁹ ī filio: ī veteri aūt fact⁹ ē sermo p angelos: sz
q̄ ille angelus q̄ loquebatur ppl̄o in datiōe legis non solum
exterius loquendo seruiebat: sed etiam interius presidens lo
quēdo efficaciā ministrabat. inde ē ꝑm Hrego. q mō angelus
mō dñs memorať. Et q̄ etiā ꝑm opinionē ppl̄i ꝑm quā sepe lo
quiť scꝑtura putabať moyses ore ad os loqui cū deo: cū tñ p
angelū loq̄reť. qđ satis insinuať p modū loquēdi scripture in
p̄ceptis decalogi. nā ī ꝑambulo ⁊ ī ꝑmo p̄cepto: ille q̄ loque/
bať memorať vt de⁹ in ꝓpria ꝑsona. dic enī: Ego sum dñs de⁹
tu⁹ ⁊c. sil̄r: Nō habebis deos alienos coꝝā me. Et ego sū dñs
de⁹ tu⁹ fortis ⁊ çelotes ⁊ hmōi. Jn scdo ℞o p̄cepto non dicit:
Nō assumes nomē meū in vanū: q̄si loquēs vt de⁹ ī ꝑma ꝑso/
na: sz dicit: Nō assumes nomē dñi dei tui in vanū: q̄si ille q̄ lo
quereť nō eēt de⁹: ⁊ sic ī ceterl̄ decalogi p̄ceptis in q̄b⁹ insinua
tur nō erat de⁹: sz loq̄bať vt de⁹: vt dictū ē. Et ꝑm q̄sdā hebre
oꝝ expositores antiq̄s ille angelus erat tāte eminentie citra
essentiā diuinā q posset noīari angelus faciei: de q̄ Esa. lxiij.
Angelus faciei ei⁹ saluauit eos. ⁊ iō d moyse cū isto angelo lo
quēte dz: Loq̄bať dñs ad moysen facie ad faciē: Predictl̄ igi
tur modis intelligendū ē qđ dz Ego sum dñs de⁹ tuus ⁊c. esse
p̄mū ꝑambulū ad p̄cepta. Omissis āt multl̄ q̄ circa b̄ p̄cepta
querunť ⁊ soluunť ꝑm doctores nr̄os: vnū videť statim ani/
mū pulsare. s. cur iter p̄cepta decalogi nō ponunť p̄cepta cha/
ritatis. q̄ sūt ꝑma ⁊ maxia mādata: ⁊ in quib⁹ tota lex pendet
⁊ ꝓphe: vt Matth. xxij. ca. habeť. Ad b̄ dicendū ꝑm sanctum
Tho. in ꝑma scōe. q. c. ar. iij. in rñsiōe ad ꝑmū ar. q illa duo p̄/
cepta sunt ꝑma ⁊ cōmunia legis nature: que sūt p se nota rōni
hūane p naturā vel p fidē. ⁊ iō omnia p̄cepta decalogi ad illa
duo referunť: sicut conclusiōes ad ꝓncipia cōmunia. hec ille.
Idē etiā de eodē in scda scōe. q. xliij. ar. j. in respōsiōe ad ter/
tiū ar. sic dicit: q oīa p̄cepta decalogi ordinanť ad dilectionez
dei ⁊ ꝓximi. ⁊ iō p̄cepta charitatl̄ nō sunt cōnumerāda inter
p̄cepta decalogi: sed in omnibus includunť, hec ille, qđ non
videť ex toto satisfacere questiōi. nam p easdē rationes p̄cepta
charitatis nō debuissent poni inť cetera precepta legis diuine.
nō enī minus illa que sūt p se nota debēt poni inť p̄cepta deca/
logi q̄̄ inter alia p̄cepta legis: qđ ptz ex b̄: nā inť p̄cepta deca/
logi ponunť p̄cepta que statim p se rō naturalis cuiuslibet ho
minis dijudicat esse faciēda vel nō facienda: sic̄ Honoza patrez
tuū ⁊c. Nō occides. ⁊ hmōi. vt ī ꝑma scōe. q. c. ar. j. ī coz. q. Sz
p̄cepta charitatis ponunť inter alia p̄cepta legis. vt ptz Deu.
vj. et Leui. xix. ergo potiꝰ debuissent poni inť p̄cepta decalogi
que sunt magl̄ p se nota. Sil̄r cū nō soluz precepta decalogi: sz
etiam oīa p̄cepta legis diuine ordinanť ad dilectionē dei ⁊ pro
ximi: iuxta illud Apl̄i. j. Timo. j. Finis p̄cepti est charitas. ea/
dez rōne deberēt ꝓtermitti hec duo p̄cepta ne ponerenť inť pre
cepta legl̄: sic̄ nec ī decalogo: cū oīa p̄cepta diuīe legl̄ referanť
ad illa duo: sic̄ ꝯclusiōes ad ꝓncipia: cuiꝰ oppositū ē mānifestū ex
b̄: q inť cetera p̄cepta diuīe legl̄ exp̄sse ponunť b̄ duo p̄cepta:
vt dictū ē. Ad qđ videť saluo sp meliori iudicio aliq̄d vlterius
addendū. Ad cuiꝰ declarationē ꝯsiderandū ē: q sic̄ in scien/
tijs speculatiuis ex notioꝝ ⁊ ꝯfusis ꝓcediť ad minus nota ⁊
magis determīata: vt in ꝑmo Phȳsi. ita etiā oportet eū q̄ velit
inducere boīez ad ꝛtutē p obꝛuantiā p̄ceptoꝝ: ex illis cū mo/
nere incipiat q̄ sunt notioꝛa ⁊ facilioꝛa vñ in decalogo facilioꝛa
⁊ cōmunioꝛa p̄cepta ponunť: tā in his q̄ ordināt ad deum q̄̄ in
his q̄ ad ꝓximū. Facilꝰ eī hō pōt abstinere ab idolatria q̄̄ ab
alijs specieb⁹ superstitiosis q̄ intelligunť, phiberi in b̄ qđ dz: Nō
habebis deos alienos qđ ptz ex b̄. nā idolatria penitꝰ est ī vni/
uerso post aduentū xp̄i ⁊ p̄dicatiōez apl̄oꝝ saltē in publico era
dicata: iuxt illud Esa. q̄. Et idola penitꝰ ꝯterenť. superstitio aūt di
uinationū ⁊ hmōi adhuc remanēt ī multl̄ locis intra populum
chr̄istianū: p̄sertim apud eos q̄ nō cognoscūt hmōi esse superstiti/
osa seu peccata. Ex quo pz q facilꝰ ē ab idolatria abstinere: q̄̄
ab alijs superstitionib⁹ sb̄ ea inclusis. vñ de idolatria fuit datum
p̄ceptū tanq̄ de faciliori ⁊ notiori. Similiť hō facilius cogno/
scit homicidiū esse peccatū: ⁊ facilꝰ pōt abstinere ab occidēdo
ꝓximū q̄̄ ab alijs iniurijs seu lesionib⁹ in sua ꝑsona inferēdis
multo enim plures sunt iniuriatoꝛes seu lesoꝛes ꝓximoꝝ q̄̄ oc
cisoꝛes. Idē dicendū de adulterio ⁊ furto respectu eoꝝ que sub
eis includunť. vñ ptz q de facilioꝛib⁹ ⁊ notioꝛibus dant precep
ta decalogi: nō aūt de difficilibus. preceptū aūt de dilectione
dei ꝓput in lege tradiť est difficillimum. s. vt deus diligať ex toto
coꝛde ex tota anima ⁊ ex tota substātia: qđ importat interioꝛez
motum animi cuz magna ꝓmptitudine: quod est difficillimum:
seu impossibile nō habenti charitatem: vnde Phs. v. Ethico.
Opari ea q̄ iust⁹ opať facile est: sz eo mō q̄ iust⁹ operať difficile
est nō habēti iusticiā. vñ Aug⁹. exponēs illud. j. Joh. v. Man/
data ei⁹ grauia nō sūt: dic̄ nō sūt g̃uia amanti sed nō amāti sūt
grauia. Dilectio etiā ꝓximi ꝓput in lege tradiť. s. vt diligať ꝓ/
ximus sicut homo diligit seip̄m nō modice difficultatis est: p̄/
sertim nō habenti charitatem. Importat enim q homo ponat
vitam coꝛporalem ꝓ salute spirituali ꝓximi: iuxta illud. j. Joh.
iij. Debemus ꝓ fratrib⁹ animā ponere. similiť ⁊ diligere plus
vitam coꝛporalē ꝓximi: q̄̄ oīa bona ꝓpria tpalia. qđ nō mo/
dice difficultatis est: vt satis ptz q̄̄si p experientiā. q̄̄pauci enī
sūt ⁊ rarissimi q̄ etiā oīa bona sua exterioꝛa ad redimendū vnū
captiuū d moꝛte coꝛpali ⁊ foꝛte etiā a spūali largireneť. Et inde
est q q̄ ip̄let mādatū d dilectiōe ꝓximi totā legē ip̄let: iuxt illud
ad Ro. xiij. Qui diligit ꝓximū legē ip̄lenit. ⁊ infra: Plenitu/
do enī legl̄ ē dilectio. ⁊ glo. ibidē. Ubi enī charitas ē: q̄d est qđ
possit deesse: vbi aūt nō ē: q̄d ē qđ possit ꝓdesse? Constat aūt q
maioꝛ difficultas est in actu virtutis in quo tota lex ip̄letur:
q̄̄ in alio quocunq̄ in quo non ip̄lentur nisi aliqua singu/
laria precepta legis. Dilectio etiaz dei que in lege precipitur tā
te perfectionis est: q nō potest perfecte ip̄leri in hac vita ꝑm
Aug̃l̄. in li. de pfectiōe iusticie. Ex quibus patet q quia lex da/
batur populo rudi ⁊ imperfecto: ideo in primis preceptis non
oportebat vt explicarētur preceptum charitatl̄: sed hoc fuit ra/
tionabiliter reseruatum ad tempus vltimuz totius doctrīe mo
saice: scilicet in quadragesimo anno post exitum de egypto in
quo tempoꝛe legitur: Cepit moyses explanare legem. Deuť. j.
Eodē enim tempoꝛe quo repetijt precepta decalogi in. v. ca. ꝓse
quenter in ca. sequēti: scilicet in. vj. propositi eis tanq̄ iam ali
qualiter prouectis preceptum de dilectione dei per extensum p̄
mittens eis aliud maximum preceptum de credendis circa di
uinitatem dicens: Audi israel ⁊c. cum preambulis ad ista per/
tinentibus de quibus ibidem amplius est dicendū. Notan/
dum tamen q licet in hoc loco sz in datiōe legis nō esset b̄ p̄ce
ptū plene explicādū ꝓpť rōnes iā dictas: nihilominꝰ tñ ī ꝑmo
precepto decalogi nō pretermisit facere mentionem de dilectio/

ne dei:ꝛ ꝑ nō in forma ꝓcepti:sed ꝙsi imponēdo modū ꝓceptis Dicit enī in fine ꝑmi ꝓcepti ꝑmittēs ꝑmia obseruantib⁹: Et faciēs misericordiā ī milia his q̄ diligūt me.ī q̄ ostēdit manifeste q̄ ꝓmia que a deo dantur ꝓpter eius ꝓcepta obseruanda dantur principaliter ꝓpter dilectionem dei.ꝛ sic satis ostendit:q̄ in dilectione dei principaliter consistit meritū aliorū ꝓceptorū.silr mō dicendū ē de ꝓcepto dilectiōis ꝓximi.s.q̄ fuit reseruata ei⁹ explicatio ad aliū locū:vbi difficiliorib⁹ actib⁹ virtutū circa ꝓximos exercēdos ageret.s.Leui.xix.vt ibidē est dicendū. Itē circa ꝑ vlteri⁹ attēdendū est:q̄ ꝛz ꝑmū ꝓceptuz decalogi sit ꝓncipaliter negatiuū cū dicit:Nō habebis deos alienos tñ includit q̄dāmodo affirmatiuū.in ꝑ enī qđ sequit:Coꝝ me ꝑm glo.interlineare intelligit ꝓter me. Idem omīno habet in trāslatiōe chaldaica.vñ in ꝑ qđ dicit:Nō habebis deos alienos ꝓter me.manifeste includit:me habeas in deū.ꝛ nullū alium. Ex q̄ vt credo insurgit apud simplices cōis enūeratio ꝓceptoꝝ decalogi:in q̄ ꝓmū ponit.Deū cole.affirmatiue. Notandū ē q̄ cū dicit:Quis q̄ diligūt me.statim subiūgit:Et custodiūt ꝓcepta mea ꝓformat ad euangeliū Job.xiij.Qui diligit me sermonem meum seruabit ꝛc̄. In eodem ca.xx.vbi dicit in postilla:Ita q̄ fieri sculpturam ꝛc̄.

Additio.ij. Qđ ꝑm beꝝ.facere imaginē seu siℓitudinem cuiuscūq̄ creature ꝓcialit aīate: vel cuiuscūq̄ celestꝝ corꝑis q̄ cōmuniter opinant esse aīata etiā nō intentiōe colēdi eas:nec adorādi ē ꝓhibitū:ꝓz ꝑ ꝑ qđ dicitur:Nō facies tibi sculptile:nec oēm similitudinē ꝛc̄. qđ satis videt ꝓsonare lr̄e.ꝛz ex hoc credūt nos esse transgressores hui⁹ ꝓcepti:inq̄tū ꝑmittimus fieri imagines ꝛ siℓitudines hoīm et angelorū. Sic etiā similiter nos credūt esse transgressores illi⁹ ꝓcepti:Nō adorabis ea neq̄ coles.ī hoc q̄ imagines christi et sanctoꝝ adorant⁹:sed bene aduertēti ꝑmū est manifeste falsum nō enī ꝓhibent imagines creaturaꝝ fieri:niſi adhibeat eis cultus deo debitus:qđ ex hoc ꝓz.nam hoc ꝓceptū:Nō habebis deos alienos.apud omēs est vnū ꝓceptū tm̄: licet in eo diuersi actus ꝓhibeant:eo q̄ omēs illi actus ꝓhibent ad eundē finē sc̄z ad remotionē idolatrie.Si igit sculptile facere esset ꝓhibitum etiā sine intentiōe colendi seu adorandi talis ꝓhibitio nō ꝓtineret ad istud ꝓceptū niſi forte cerimonialiter.s.ad remouēdum occasionē idolatrādi:ꝛ sic talis ꝓhibitio esset cerimonialis:ꝛ nō obligaret tpe gr̄e.Scda etiā credulitas esset falsa ꝛ erronea:nā imagines sanctoꝝ nō adorant a fidelibus adoratiōe latrie sz dulie: imago aūt christi adorat adoratiōe latrie ratiōe rei significate:que ē ipse christ⁹ ver⁹ deus.Eadez enī adoratiōe adorat imago repzesentās inq̄tuz talis:ꝛ res ꝑ eā repsentata. Et circa ꝑ est attēdēdū vlteri⁹ q̄ ī veteri lege ꝛz imagines fieri creaturaꝝ ꝓhiberent:tñ ītra sanctū sctoꝝ duo cherubin q̄ erāt imagines inuenū supza ꝓpiatoriū ponebant:vt ꝓz.ī.xxv.ca. Ex q̄ ꝓz qđ imagines fieri nō erat per se malū: sz ꝓpter ꝓnitatem ꝑsonarū inducti ad idolatriā cui⁹ signū manifestum est q̄ intra sanctasctoꝝ:vbi soli summi sacerdotes ministrabāt ꝙ quib⁹ nō erat talis ꝓnitas ꝓsumenda nō solū ꝓmittebant:sed etiam ꝓcipiebant fieri tales imagies .s.cherubin:q̄ āgelos repsentabāt: vt taliū intuitu cōtēplatiōe celestiū mēs sūmi sacerdotis eleuaretur.Cū aūt venit plenitudo tpis.s.tpe gr̄e:qñ ꝑꝛs cōmunit idola respuit:nec ad ea habet ꝓnitatē:nō imerito fiunt imagines sctoꝝ q̄bus repsentant⁹ eoꝝ opa meritoria:ꝛ etiā miracula ꝑ eos diuinit⁹ facta:vt in eis simplices sic in libzo historias eorū legāt:ex q̄b⁹ discāt bonoꝝ opeꝝ imitationē:q̄ ꝑ libzos ꝑ facere nequeūt:quib⁹ imaginib⁹.s.sanctoꝝ bonoz debeꝝ ex rōne ꝓsone repsentate:cui ꝑ debeꝝ tanq̄ ꝓmiū virtutis: vt habetur ȝ.Ethi.et a fortiori vinculo imagines christi de virgine nati et in cruce pendentis ꝛ de sepulchzo resurgentis.ꝛ ascēdentis in celum.ꝛ hmōi:tam in ecclesijs q̄ in altaribus merito depingūtur seu sculpuntur vt fideliū meritibus gestoꝝ christi in quibus nr̄a salus cōsistit memoria tenaci⁹ in figura:q̄bus.s.imaginib⁹ adoratio latrie debeꝝ rōne rei significate:vt dictū est. Ideoꝛ ca.xx.vbi dz in postilla:Causa aūt huius ꝓhibitionis ꝛc̄.

Additio.iij. Qđ causa hui⁹ ꝓhibitiōis.s.cū dicit: Nō assumes nomē dei tui in vanū. ꝓpter reuerentiā dei: put etiā postillator dicit manifestū est. sed hoc qđ sequit:Nec enī insontē habebit:importat cōminationē pene hui⁹ ꝓcepti trāsgressoꝝ⁹.coactio.enī legis est ꝑ metū pene:vt in.x.Ethi.vnde incōuenienter videt dici:q̄ hec causa sit hui⁹ ꝓhibitionis: sed potius pene trangressoribus debita seu cōminata ꝛc̄. In eodem ca.xx.vbi dicitur in postilla: Dicit igitur:Memento.Dicunt hebzei ꝛc̄.

Additio.iiij. Qđ quia ꝓcepū de sabbati obseruatiōe fuerat datū eis.ī.xvj.ca.in ꝓmo descensu descēsu mane:idcirco ꝓponit nūc huic ꝓcepto.Memēto.q.d. hoc ꝓceptū nō dat tibi ꝺ nouo:qz iam habuisti:ſz habeto memoriā de eo:vñ nō debuit postillatoz recurrere ad expositōes hebzeoꝝ ī talib⁹:ꝑsertim cū habeāt in ꝑ falsum fundamentū. credūt enī q̄ ꝓcipua sanctificatio sabbati ꝓsistat in corꝑalib⁹ delectatiōib⁹.ꝛ iō introducūt in sabbati obseruatiōe ista que nihil valēt,Similiter etiā tradūt: q̄ tenet q̄libet ī die sabbati ter māducare.s.vnū prandiū.ꝛ duas cenas:asserentes q̄ oēs ꝑ obseruātes sūt securi a iudicio gehēne:vt in libzo de sabbato exꝑsse habet qđ ē valde ridiculosuz:artioz ei via ē que ducit ad vitā seu paradisum ꝑm catholicā veritatē q̄ cōmedere ter in die festo ꝛc̄. In eodē ca.xx.vbi dicit ī postilla:Et ꝑm doctoꝝ nostros nomine parentum.

Additio.v. Hec auctoritas Aug⁹.ꝑm quā ille qui nō pauit esurientē ꝺz cū occidere: verius ꝛ pian⁹ corespōdet q̄nto ꝓcepto vbi ꝺz:Nō occides:ꝓ qđ ꝓhibet occisio cuiuscūq̄ ꝓximi.ꝛ ꝓ ꝙs ille q̄ posset aliquez fame morietē pascere ꝛ nō pascit:occidit.ꝛ sic ē manifeste trāsgressoz isti⁹ q̄nti ꝓcepti: In eodem ca.xx.vbi dicit in postilla:Dicit Ra.Sa.q̄ per hoc ꝓceptum ꝓhibetur ꝛc̄.

Additio.vj. Qđ licet ex plano sensu lr̄e ꝓ hoc ꝓceptū:Nō occides.tm̄ homicidiū videtur ꝓhiberi:tñ ex ꝙsequēti intelligunt cetera nocumēta in ꝑsona hoīs facta eē ꝓhibita pari rōne.nā rō q̄ hō peccat ī occisiōe ꝓximi ē:qz facit ꝓtra charitatē vel etiā ꝓtra iusticiā:cōtra q̄s etiā facit q̄ alias lesiones infert:ꝛz nō ita grauit peccet.ꝛ licet pena mortis nō infligat ꝓpt alias lesiones sic ꝓpter homicidiū:tñ in alijs ꝓceptis iudicialibus talia prohibentur: vbi pene eoꝝ taxant. In eodē ca.xx.vbi ꝺz ī postilla:Sed variat mlt⁹ ī ꝑ siue sit vnū ꝓceptū siue duo ītellect⁹ hebzeoꝝ.

Additio.vij. Qđ multi hebzeoꝝ ꝛz expositores dicūt q̄ in hoc ꝓcepto ꝓhibet cōcupiscentia vxoris aliene ꝛ hmōi:etiā si nō ꝓumpat in act⁹ exteriorez:vt ꝓz ꝑ Ra. Abēhaꝛa ī sua glosa.in ꝑ loco. Qz aūt dicitur a q̄busdā doctoꝛib⁹ nr̄is q̄ lex vet⁹ ꝓhibebat manū et nō animū:nō est sic intelligendū:vt ꝑ legē veterē nunq̄ sint prohibiti aliqui act⁹ interiores:q̄ in aīo ꝙsistūt:ꝑ enī esset manifeste cōtra textū.legit enī.ī.Leui.xix.Ne oderis fratrē tuuz in corde tuo.in q̄ manifeste ꝓhibet odiū cordis:qđ est in aīo.silr Deu.ix.Ne dicas ī corde tuo cū deleuerit eos dñs deꝰ tu⁹ in cōspectu tuo ꝓpter iusticiā meā.in q̄ manifeste ꝓhibet superbia seu ꝓsumptio etiā in corde tm̄ existēs.vñ dicta doctorū nostroꝝ in ꝑ:seu glo.in postilla allegate:aliter sunt intelligenda.s.q̄ in le.ve.cū aliq̄s actus exterioz exꝑsse ꝓhibet: nō intelligit ꝑ hoc ꝓhiberi ex vi illius ꝓcepti act⁹ interioz huic exteriori corespōdes.vñ ex vi hui⁹ ꝓcepti:Nō occides.nō iudicat reus ille q̄ vult etiā ex ꝓposito deliberato occidere hominē:ꝛz forte sit reus trāsgrediēdo aliud ꝓceptū.s.Nō oderis fratrē tuū.Lex ꝟo noua ꝓhibēdo pctā nō solum ꝓhibet manum:ſz etiam animū.vnde saluator Matth̄.v.Audistis quia dictū est antiquis:Non mechaberis ego autez dico vobis:q̄ omnis qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eam:iam mechatus est in eam corde suo.

Replica correctorij cōtra Burgensem. In ca.xx. Burgen̄.notat postillatorez quasi diminutū dicēs eum expositionem decalogi breuiter trāsisse: cum tamen ꝓpositum postillatoris non fuerit summas neq̄ tractat⁹ scribere:sed plane litteralem sensum inquirere: quod ꝛ facit: vt patet cuilibet intuenti reliqua per Burgen̄.per modum digressionis posita bene ꝓtractione indigerent sed nō est ꝓsentis ꝓpositi contra Burgen.facere:niſi vbi videt postillatori irrationabiliter obuiare.Notat tamen in hoc ca.incidentaliter postilla.d.cōminationem pene forte causam obseruantie ꝓceptoꝝ ꝛc̄.volēs Bur.ī ꝑ ca.mota modicū ĩmo nihil faciūt ꝺ postillatorē.Multa aūt Burgen̄.q̄ reuerentia dei sit causa sed ex hoc nō sequitur: ergo cōminatio nō est causa:stat enim eiusdem rei plures esse causas in eodē genere cause: q̄uis nō totales.vnde quē amoꝛ ꝛ dei reuerentia nō mouet ad ꝓceptorum obseruantiam:saltem mouet timoꝛ et metus pene.est igit sicut ꝓmissio:ita est et comminatio causa motiua obseruantia mandatorum.ꝛ maxime in veteri lege que fuit lex timoris: vt patet in epistola ad Hal.per totū . Ceterum postil.nō exponit li memento vt sabbatum ꝛc̄. approbando errores iudeorum: sed magis reprobando:vt patet per ea que de expositione hebreorum trahit cetera reijciendo:ita et Burgen̄.sepe numero facit.ꝛ sic in quo postilla.in hac parte iudicat seipsum cōdemnat:Quomodo accipi debeat:legem cohibere manuz: nō animū qđ ꝑ a Burgen̄.tractat:vide .s.Heñ.iij.correctoriꝙmo.

☞ Hec sunt

Ec sūt iu. Distinct⁹ a modo explicanť ea q̄ ad ꝓmū ptinēt. Notāda locutio cū dictū sit moysi: Hec sunt iudicia q̄ ꝓpones eis. cetera ad populū dicunť. b Si emeris seruū he. rē. Aug⁹. Ne christiani ꝑ flagitarēt a dñis suis Apl's iubet dñis seruos esse subditos: ne nomē dñi ⁊ doctria blasphemeť. Illud enī inde ꝓstat in myst'rio esse p̄ceptū: qz pertundi subula ei⁹ aurē ad postē p̄cepit de⁹: q̄ libertatē recusasset. Hrego. Alt'. Sciēdū qz cū actiua ⁊ cōtēplatiua vita ex dei gr̄a sint: vna nobis ī necessitate ē. altera in voluntate. Nemo enī cognoscēs deuz: ad ei⁹ regnū ingrediť: nisi pri⁹ bñ opeť. Sine cōtēplatiua ẋo ingredi p̄t: qui bona que p̄t opari nō negligūt. Inde p moysen dr: Si emeris seruuz hebreū rē. Hebre⁹ trāsiēs iterp̄tať: ⁊ seruus hebre⁹ emiť: qñ q̄ tā ab ꝑ seculo mēte trāsit: fuitio dei subdiť: sic moyses transiuit vt videret visū: ⁊ dauid inq̄t: Trāsiui: et ecce nō erat. Hic fuit empt⁹ sex ānis fuire p̄cipiť: ita vt ī septimo liber exeat grať. Senari⁹ ei⁹ p̄fectionē actiue vite significat. Septenarius contemplationem. Sex ergo annis seruit: in septimo liber egreditur: quia per actiuā quam p̄fecte exhibuit ad ꝓtēplatiue vite libertatem trāsit. Et notādū q⁹ grať liberi egrediunť q̄ postq̄ oīa fecerit dicūt se inutiles fuos. eis ꝑ sic actiua fuit ex munere: ita ex gr̄a erit cōtēplatiua. Cū q̄ li veste ītrauerit cuz tali exeat: qz necesse ē vt q̄sq̄ ī ꝑ qđ icepit pseueret vsq̄ ad finē opis: ī ea intētiōe q̄ inchoauit. Ille enī ad ꝓtēplatiuā bñ trāsit q̄ in actiua intētiōis sue vestē ad deteriora nō mutauit. Et sūt nōnulli q̄ postq̄ dei fuitio socienť opari diligūt. Alij postq̄ ad fuitiū dei venerīt bñ opari discūt: q̄ prius bona opa studuit hr̄e hebre⁹ fu⁹ cū vroze empt⁹ ē ⁊ plerūq̄ pōt ad ꝓtēplatiuā trāsire: actiuā tñ vitā nō deserere. Ūñ sḃdiť: Si habēs vroꝛē ⁊ vroz egrediať sil'. Cū eo ei ad libertatē egrediť vroz: qñ actionē bonā q̄ ꝑsit alijs nō relinq̄t. Si aūt dederit illi vroꝛē dñs: ⁊ peperit filios ⁊ filias: mulier ⁊ liberi ei⁹ erūt dñi sui. Ipe ẋo exeat cuz veste sua. Suo empto dñs dat vroꝛē: cū p̄dicator eū quē deo mācipauit bone actiōi coniūgit. p̄dicatores āt dñi vocanť. Sic heliseo de p̄dicatore suo dr: Scis q⁹ dñs tu⁹ tollať a te. Uxor fui empticij filios ⁊ filias parit: qñ ei bona actio fortes et teneros fruct⁹ generat. Sz mulier cū filijs dño remanet: ⁊ seru⁹ exit cū vestitu suo: qz bona actio ⁊ fruct⁹ ei⁹ p̄dicatori ī mercedē reputať. Ipse ẋo ī desiderij intētiōe pduras: p dei gr̄az ad ꝓtēplatiōez egrediť. Q̄ si dixerit fu⁹ diligo dñm meū rē. Seru⁹ dñm suum diligit: qñ p̄dicatoris ẋba sollicita mēte custodit. Uxorē q̄z amās ⁊ liberos liber egredi recusat: qñ actiuā vitam eiusq̄ fruct⁹ diligēs: trāsire ad ꝓtēplatiuā nō vult: qz bona sui misterij opa se hr̄e fuitute ꝓsiderās: ad libertať quietē trāsire renuit: sz offerat eū dñs dijs: ⁊ applicet ad ostiū ⁊ postes: ⁊ pforet aurē ei⁹ subula vt sit fu⁹ ī secla. Qui ei ī actiua disposuit vita pdurare a dño dijs offerť qñ a p̄dicatore suo ātiq̄ patr̄ dictť ibiť: q̄ nob ī via dei sacerdotes fuerť Ad ostiū q̄z ⁊ postes tabnaculi ducit: ⁊ vt ō īgressu tabnaculi cēnt aliq̄d audiat: ⁊ tremēdi iudicij die subtilit' agnoscat: ne p bona opa q̄ fac placere hoīb⁹ appetat. Sicq̄ aur'eius subula pforať. i. mēs timoris dei sb̄tilitate: vt ẋbi acumine trāsfixa: p oīne q⁹ agit nouerit īgressuz regni attēdere: ⁊ q̄si ab ostio ⁊ poste tabnaculi pforatā aurē portare. Et erit fu⁹ ī secla vt eē p⁹ seculū liber possit: qz ipsa creatura liberabiť a fuitute corruptiōis ī libertatē glie filioꝛ dei tūc ei nobis via libertas erit cū ad gliam filioꝛ dei adoptio nr̄a puenerit: nūc ẋo ñ solū actiua ē ī fuitute: sz ipa ꝓtēplatio q̄ supernos rapimur libtatē mēt' pfecte ñ obtinet sz imitať: qz illa q̄es ītima ī enigmate videť. c Sex ānis rē. Jsis. Alt'. Inser etatib⁹ hui⁹ secli fuietes: septio die. i. etno sabbato libe rabimur: si tñ voluerim⁹ eē liberi dñi ī ꝑ seculo fuim⁹ pctō. Si āt noluerim⁹: pforabiť auricula ī testimoniū iobediētie ⁊ cū vroze ⁊ filijs nr̄is q̄s p̄tulim⁹ libati, i. cū carne: ⁊ opib⁹ ei⁹ pctō fuiem⁹ in etnū. Si quis

Ec sūt iudicia q̄ ꝓpones eis.

a ſ seruitio dei mancipaueris.
b ſ qui mēte ab hoc seculo trāsit.

† Si ēmeris fūm hebreū

a ſ perfect iōe actiue vite. b ſ in contēplatiōe.

sex annis seruiet tibi in septimo

a ſ a fuitute mūdi. b ſ q⁹ ⁊ hoc gratie dei tri/

egrediet liber grātis. Cū quali

buitur. a ſ nō in deteri⁹ mutata. ſ Intentiōe bñ operādi. ſ pdurans vsq̄ ad finem

veste ītrauerit: cū tali exeat. Si

a ſ bonam operationem. ſ in cōtemplatiua

habēs vroꝛē: ⁊ vroz egrediet si/

non deseratur. ſ predicatoꝛ ſ bonam operationem.

mul. Si naūt dñs dederit illi vx

a ſ fortes ⁊ teneros fructus. b ſ bona opatio: ⁊ fructus ei⁹ impurabunť predicatoꝛi.

oꝛē: ⁊ pepit filiōs ⁊ filias: mūlier

ſ vel liberi.

et filij eius erunt dñi sui: ipse ẋo

a ſ ad cōtemplationē. b ſ cū intētiōe desiderij

exibit cum vestitu suo. Q⁹ si di/

a ſ verba p̄dicatoris. ſ. sollicita mēte cū studio.

xerit seru⁹: Diligo dominū meū

a Ec sunt iudicia. Hic ꝓr̄ ponunť iudicia/
b lia p̄cepta. ⁊ p̄mo lex. Ītū ad iudicialia poniť. scdo ꝓp's ad obseruantiā legis īducit ī medio. xxiij. ca. ibi: Ecce ego mittā. Circa ꝓmū sciendū q⁹ p̄cepta moralia decē ꝺ quibus dictū ē ca. p̄cedēti sūt q̄dā ꝓclusiōes īmediate elicite a dictamīe iuris natural' siue ex ei⁹ pncipijs ⁊ iō manēt ī noua lege: qz ius naturale ē īmutabile. Precepta ẋo iudicialia ⁊ cerimonialia euacuata sūt p̄ nouā legē: aliter tñ ⁊ aliť: qz cerimonialia sic euacuata sunt: q⁹ ea obſuare p⁹ ꝓmulgatiōez euā gelij est mortifer. vñ dic Aplus ad Hal'. v. Si circūdamini: xp̄s nihil vobis ꝑdesit. Et ꝺ est etiā intelligendū de alijs cerimonialib⁹. Cui⁹ rō est: qz cerimōie erāt q̄dam figure ⁊ ꝓtestatiōes xp̄i venturi ⁊ no. test. ⁊ iō eas obſuare post euāgelium ꝓmulgatū: ē dicere q⁹ tp̄s aduēt⁹ xp̄i ac no. te. nōdū ē impletū: nec ẋitas figurarū impleta est p xp̄m: qđ ē hereticū. Thurificatio tñ q̄ erat ꝺ cerimonialib⁹ ve. test. remāet ī no. lege: qz nō figurabat directe aliq̄d futu⁊ sz dēuotionē ppli deū colentis q̄ maioꝛ ē in no. test. q̄ ꝺ veteri. Prece/
pta ẋo iudicialia sic sūt euacuata q⁹ non obligāt in lege noua: ea tñ obseruare nō est mortifer: vtpote si aliq̄s p̄nceps christian⁹ ea institueret ī terra sua. Cui⁹ rō ē: qz iudicialia erāt instituta ad ꝓseruandū statū illi⁹ ppli ī pace p opa iusticie: ita qꝺ nō erāt de se vel p se figure alicui⁹ futuri ī noua lege sz tñ p accidēs inq̄tum stat⁹ illius ppli erat figuralis repsectu status no. test. et iō p̄nt obseruari tpe noui test. inq̄tū de nouo testamēto instituta: vt dictū est. si tñ seruarenť tanq̄ ex lege veteri obligatoria: esset mortifer: qz hoc esset asserere q⁹ adhuc māeret stat⁹ ppli ve. te. Dis p̄missis circa iudicialia p̄cepta sic ꝓcediť. qz p̄mo p ea ordinať hō q̄tuz ad ptez irascibilē. scdo q̄tū ad ptē ꝓcupiscibilē. xxij. ca. tertio q̄tū ad rationalē circa medium eiusdez ca. ibi: Qui īmolat dijs occidet. Irascibil' aūt tēdit ī bonū sb̄ rōne arduū: ⁊ ī malū sb̄ rōne vindicatiuū: qz ira ē appetit⁹ vindicte. ⁊ iō p̄mo regulať irascibilis in dñatiōe q̄ qđ ē arduū. scdo ī alteri⁹ lesiōe q̄ ē qđ vīdicatiuū. ibi: Qui p̄cusserit hoīem. Circa p̄mū dr sic: Hec sūt iudicia q̄ ꝓpones eis. nō dic ꝓpones: qz ꝓposita sūt a deo: ⁊ auctoritate ei⁹ per moysen ꝓposita ꝓpl'o. b Si emeris ser. he. dic. Andreas q⁹ b intelligiť ꝺ hebreo q̄ iā erat fu⁹ hois gētilis a q̄ hebre⁹ emit euz. Ra. Sa. dic ⁊ meli⁹ vt videť q⁹ intelligiť etiaz de fuo empto ab hebreo: qꝺ p̄t fieri tripliciť. Uno mō a iudic⁹: qz si hebreus cōuincať ꝺ furto: ⁊ nō habeat vñ restituat: ꝺ mādato iudicū debet vendi ad restitutionē factēdam: vt habeť ca. se. Alio mō qz pauptate ꝓstric⁹ hebre⁹ pōt vēdere semetip̄m: fm qꝺ dr Leui. xxv. Si pauptate cōpulsus vēdiderit se tibi frater tu⁹ rē: Tertio mō si dñs hebre⁹ non indigeat fuo illo quē emerat ꝓpť mutationē fortune pōt vēdere alteri hebreo seruū suū hebreū pro annis q̄ restāt vsq̄ ad septimū annū remissiōis. c Sex ānis ser. tibi. i. vsq̄ ad septimū annū remissiōis: qz si tp̄s emptionis min⁹ distet a septimo anno q̄ est ann⁹ remissiōis nō seruiet. vj. annis: qz illo āno debet egredi liber. Rō āt hui⁹ fuit: qz de⁹ redemit filios ifrl de seruitute egypti vt essent eius serui. ⁊ iō noluit q⁹ vēderenť simpliciter: sz sloū ad tp̄s ⁊ iō nō erāt serui ꝓpzie: sed q̄si mercenarij locati ad tp̄s. d Cū q̄li. v. in. cum tali ex. i. in eque bona vl' meliori ī hebreo habeť. In pāno suo veſt: in pāno suo exeat. qꝺ exponūt hebrei. i. si veſt solus. s. sine vxore solus exibit. ⁊ est sil'is modus loquēdi: sic habeť Ben. xxxij. In backo meo trāsiui iordanē istū. i. solus: sic fuit ibi expositum. ⁊ hoc ꝓsonat lr̄e ímediate sequēti: vbi accipiť aliud mēbrū. cuz dicit: e Si habēs vxo. ⁊ vx. egre. sil'. ⁊ eadē rōne libert: qz ꝓtus sequiť ventrē. f Sinaūt ꝺ. s. suus. g Dederit illi vx. s. vnā ꝺ ancillis suis alteri⁹ gētis: que ē serua simpl'r nō ad tp̄s. h Mulier ⁊ fi. rē. qz pt⁹ sequiť vētrē. ⁊ iō qz vxor erat fua simpliciť: ipa cū filijs dz remāere apud dñm. Si aūt ipa sit hebrea cū habeat libertatē exeūdi septio āno: ⁊ liberi cū ea egredienť. i Ipe ẋo ex. cū ve. suo. s. fu⁹ exibit cū q̄li veſte ītrauit fm trāslationē nostrā. Secm hebreos sic intelligiť. In vestitu suo. i. solus. vt ꝓz ex predictis. k Qz si dixerit seruus di. rē. amore vxoris ⁊ liberoꝛ inductus ad remanendum.

Nō egrediar

a Si ꝗs ⁊c. Aug⁹. Mō abibit ita: vt recedūt ācille q si nō placuit dño: qz nō agnoīauit eā remūerabit eā. gēti añt extere: nō ē dñs vēdere illā qm̄ spꝛeuit ī eā. Oz si fili⁹ cogniauerit eā: ſm iuſticationez filiaꝝ faciet illi. Oz si aliā accipiet ei q opus sunt ⁊ veſtē ⁊ ꝺuerſationez ei⁹ nō fraudabit. Si aūt ꝺ tria nō fecerit ei: exibit gratꝭ ſine ꝓcio. Obſcuriſſimū locū inuſitate locutiōis fecerūt. Sz aperiā vt potero. Si ꝗs vēꝺiderit filiā ſuā ī famulā. i. vt ſit famula (quā moyſetē vocant greci) nō abibit ita vt recedūt ācille. Jntelligēꝺū ē: nō ſic recedet: quō recedūt ancille hebꝛee p⁹ ſex annos. Eā enī oportet etiā ī feminā hebꝛeā legē ꝺataꝝ intelligi q fuatur ī marib⁹. Cur g̃ iſta nō ita recedet: niſi qz ī famulatu ita ītelligit hūiliata: qz ei dñs ſe miſcuit. Añ ſequit: Oꝺ si nō placuerit ꝺño ſuo: qz iā nō agnomiauit eā. i. nō eā feꝯ vxoꝛē remunerabit eaꝝ ꝺ ē qꝺ ſupꝛa ꝺixit: Non abibit ita vt recedūt ancille. Juſſa ē enī aliq̄ꝺ accipe: qz hūiliata eſt: qz nō ei ita ſe miſcuit vt faceret eā vxoꝛē. i. vt agnomīaret eā ſibi. Henti aūt extere nō ē dñs vēdere eā: qm̄ ſpꝛeuit ī eā. i. nō qz ſpꝛeuit iō dñs ē vēdere illā. i. ſi tm̄ dñaꝝ vt extere genti licite vēdat. Jdē eſt añ ſpꝛeuit ī eam: ⁊ ſpꝛeuit eā. Spꝛeuit aūt. i. hūiliauit ꝺcūbendo: nec vxoꝛē faciēdo. Oꝺ si filiꝰ agmīauerit eā iux̄ m. f. f. il. Jꝺ eſt ſi filio ꝓiūxerit eā vxoꝛē: ſiē fili. ꝺotē apponet Oz si aliam accipiet ei. i. nō iſtā ꝺeputauit vxoꝛē filio: q op⁹ ſūt ⁊ veſtē ⁊ ꝺuerſationē ei⁹ nō fraudabit: qm̄ nō māſit vxoꝛ filio ei⁹: quēaꝺmoꝺū ꝺaret ſi eā ſibi nō agnoīaſſet. Oz autē nos ꝺixīmus ꝺuerſatiōem nō fraudabit: greꝯ ꝺz homeliaz. i. locutionē: ſic honeſti⁹ ꝺcubitū appellās: ꝺ ē ꝓ ꝺcubitu mercedē ꝺabit. Sic ⁊ ꝺa

Daū. 13. f niel ꝺcubitū ſignificās ait: Sub q̄ arboꝛe vidiſtis
Jbidem. g eos loquentes. Et alibi. Jlle timentes loquebanꝯ vobis. Si aūt tria hec nō fecerit ei: exibit gratis. i. ſi eā ipſe cōcubitu nō hūiliauerit: neq̄ filio ſuo cōiūxerit: neq̄ alia a filio ducta: iſtam eiecerit abibit gratis. i. nō ſufficiet ei nō teneri ī ſeruitute abibit nihil accipiens: vt ſuus hebꝛeꝰ. nō enī licebit ꝺño copulare illā viro nō hebꝛeo: quā nō lz extere gēti tradi. Si aūt ſuo hebꝛeo eā copulauerit: intelligiꝯ q cū eo gratis exibit: nō a marito ſepata. b Ālēꝺiderit filiā. Stra. Filia ē ſubiectio ꝺeuota a bona volūtate genita: q̄ ſe cōmittit alicuius ꝺoctoꝛis magiſterio: quam ꝺoctoꝛ ꝺebet aut per ſe ꝺocere: aut charo diſcipulo multis p̄ceptis oꝛnatam: quaſi ꝺotatam tradere ꝺocendam. Si neutrum facere voluerit: ꝺ mittat eam liberam ne vendat genti aliene. i. hereticis. c Qui aūt nō eſt inſidia. ⁊c. Rab. Homicidis nō ſpontaneis ſex ciuitates refugij ꝺecernunꝯ: chades in galilea mōtis neptalim: ⁊ ſichem in monte effraim: et cariatharbe: ipſa eſt hebꝛon in monte iuda: et trans iozꝺanem contra oꝛientalē plagā hiericho. Boſoꝛ q̄ eſt in campeſtri

ſolitudine

a ſ actionē. b ſ fructꝰ. c ſ. i. ad cōtēplatiōem

vxoꝛem ac liberos: nō egrēdiar a
nō trāſibo. a ſ antiquoꝝ patrū qui ſacerdotes ꝺei fuerūt ꝺictis imbuat. b ſ predicatoꝝ.

liber: offerāt eu⁊ ꝺominus ꝺꝺ: b+
a ſ vt ꝺ igreſſu eterni tabernaculi aliq̄ꝺ audiat

et applicabit ad ōſtiu⁊ ⁊ poſtes c† †
ſ mentē. ſ. ſubtilitate ꝺiuini ſermonis ne in his que agit placere ꝺ hominibus querat.

perforabit q̄ aure⁊ eius ſubula: ꝺ† e
a ſ in actiua ſeruitēꝺo hominib⁹. b ſ vt poſt ſe/ f

et erit ei ſeruꝰ in ſeculum. Si/ a g†
culū liber ſit. a ſ alia lex eſt ancille alia filie q̄ maioꝛi neceſſitate vendit filia ꝯ ancilla.

quis vēꝺiderit filiā ſua⁊ in fa/ b
a ſ hebꝛee poſt ſex annos. ſ. q̄ humiliata eſt.

mulā: non egrediet ſicut ancille b+
ſ humiliata.

exire cōſueuerunt. Si diſplicu/ i
erit oculis ꝺñi ſui cui tradita fue/
a ſ liberam. b ſ gentilib⁹ vel hereticis.

rit: ꝺimittet eā m: popl̄o autez k+
a ſ vel poteſtatem. l

alieno vēꝺēꝺi nō habebit licēn/
tiā ſi ſpꝛeuerit eaꝝ. Si naūt filio m
B a ſ firmo matrimonio. b ſ ꝺotando eā. n

ſuo ꝺeſpōꝺerit eam: iūxta moꝛē
ſ iſta repudiata.

filiarum faciet illi. Oz si alterā ei o
a ſ hūmilitate a filio.

acceperit: pꝛouideb⁹ pūellę nu/ p q
ſ ablate.

ptias: ⁊ veſtimēta ⁊ p̄ciū pudici
a ſ Nec ipe. ſ. humiliauerit nec filio vxoꝛez affi xerit: nec alia ſupꝺucta a filio eam abiecerit.

tie non negabit. Si triā iſta nō r†
a ſ ſufficiet in ſuiture nō teneri. b ſ ſiē fuꝰ he/

fecerit: egrēdietur gratis ābſq̄ s
ꝺreꝰ. a ſ materiali gladio vl ſpūali. b ſ inīq̄vo

pecunia† Qui pcūſſerit hoiez vō t†
lūrare. a ſ i alia vl ī coꝛpe. b ſ coꝛpali vl ſpūali

lens ōccidere: mōꝛte moꝛiatur: v†
c Qui autem non eſt inſidiatus x†

nullū p̄ꝺictoꝝ fecerit. i. nō accepit ſibi vxoꝛē: nec filio ſuo ⁊ ſpꝛeuit eā: nolēs eā retinere ꝓ ꝺcubina. s Egre. gratis. libera ab eo. Ꝺicūt enim q nō erat ei vendita vt ſuiret vt ancilla: ſz ſicut concubina: vt ſic poſtea de concubina faceret eam vxoꝛem. ⁊ ſic emere ad ꝺcubitū ⁊ vendere fuit iuꝺeis p̄miſſuꝫ ꝓ eoꝝ libidinē: ſiē ꝺare ad vſuras eꝛneis ꝓ eoꝝ cupiꝺitatē: ſz qz taliſ p̄miſſio nullo loco ī lege iuenit ſic ꝺceſſa: ſz magꝭ phibita: ſm q ꝺicit Deu. xxiij. Nō erit meretrix ꝺ filiab⁹ iſrl. nō aliꝯ ꝺz ſm Ra. Sa. Si tria iſta nō fecerit q̄ p̄ꝺicta ſunt. ſ. q nō accepit eā vxoꝛē nō ꝺe cō cubina: ſz ꝺ ancilla: nec filio ſuo: nec iunit ad ei⁹ redēptiōez mō p̄ꝺicto. Egrediet gratꝭ nō ſolū anno. vij. remiſſiōis: ſz etiā añ ſi ī ea appareāt ſigna pubertatis: q̄ ſūt oꝛꝰ piloꝝ ⁊ menſtruoꝝ: qz tūc ē apta ad ꝺcipiēꝺū ⁊ ſic ptz qꝺ p̄ꝺictū eſt. ſ. q puelle habebāt plures vias exeundi ꝺe ſeruitute ꝯ maſculi: qui ſolū exibāt anno. vij. remiſſiōis. t Qui pcuſ. ⁊c. hic ꝓſequēter regulaꝯ irascibilis in leſiōib⁹ q̄ hūt rōnē vindicatiui: ⁊ pꝛi mo ī pſona ſua. ſcꝺo ī re ab eo poſſeſſa. ibi. Si bos cornu pcuſſerit. Circa pꝛimū ꝺicit: Qui pcuſſerit hominē volēs occidere. Hic accipiꝯ pcuſſio ꝓ occiſione: qz ſi nō occideret pcutiēꝺo ꝯtūcunq̄ vellet occidere: nō ꝓpter hoc puniꝛeꝯ mōꝛte: ſed alia pena: vnde in hebꝛeo habeꝯ. Percutiens hominē ⁊ moꝛitur. ſ. percuſſus. v Mōꝛte moꝛiaꝯ. ſ. pcutiens. ſz li volens in ꝓpoſito noſtre trāſlationis: ꝺeterminat moꝺum pcutiendi: cum. ſ. fit a ꝓpoſito ⁊ nō a caſu. ꝓpter qꝺ ꝺe caſuali ſubꝺiꝯ: x Qui aūt nō eſt inſidiaꝰ. ſ. querens mōꝛtem percuſſi: qz erat amicus eius.

Sed ꝺeus

solitudine de tribu ruben ⁊ ramoth in galaad de tribu gad: ⁊ gaulon in basan de tribu manasse: hec cōstitute sunt filijs isrl: ⁊ aduenis ne moriant' ⁊ i manu ꝓximi effusum sanguinē vidi
Mystice care cupient': donec añ ꝑplm exponat cām suaz. Mystice: i ꝗs p insidias aut odiū mucrone malicie aliquē ꝑcusserit: ⁊ in
Dat.18.a noxi⁹ erit. vñ Qui scā daliçauerit vnū de pusillis ist' ꝙ in me credūt expedit ei vt nc. ⁊ ꝙ odit fratrē suū homicida est: ⁊ scim⁹ qm̄ oīs homicida nō hz vitā eternā. hic ab altari dei auelli iubetur: qz indign⁹ sacrame'l' dñicis a cōione merito remouet'. Qui aūt p incuriā aut ignorātiā aliquē leserit: hz vrbem refugij ecclesiā. s. catholicam vbi penitēs p ome tps pñt' vite bonis studeat opib⁹: ⁊ si spem suā i morte sūmi pontificis. i. christi posuerit salu⁹ erit.

Aug⁹. Si aūt nolēs ſz de⁹ tradidit in man⁹ ei⁹ nc. Jta ß dicit' ꝗsi ⁊ si nolēs occidere posset occidere: vbi deus traderet i man⁹ ei⁹. Intelligit' ꝙ tantūmodo deū fecisse: ⁊ p ß tātūmodo. qz de⁹ id fecit dictū ē: ſz de⁹ illū tradidit in manū ei⁹. Cū vero volens occidit: ⁊ ipse occidit: ⁊ de⁹ tradidit i manū eius: ß ergo interest ꝙ illic tantūmodo de⁹ fecit: hic aūt ⁊ de⁹ ⁊ hō ꝑpter volūtatez facietis. Sz nō sic de⁹. sic hō. De⁹ enī iuste: hō autē pena dignus. nō qz illū occidit: quē de⁹ nollet occidi: ſz qz p iniquitatē. Nō enim ministeriū ꝑbuit deo iubēti: ſz sue malicie cupiditate fuiuit. In eodē facto igit' de⁹ de occulta equitate laudat': ⁊
Rom.8.f hō de ꝑpria iniquitate punit'. Nō enī qz de⁹ ꝑprio filio suo nō pepcit: ſz p
Dat.16.b nobis omnib⁹ tradidit illū: iudas iō iuste tradidit. a Si rixati fuerit viri nc. Rab. Jd est si ꝗs cū ꝑimo contendēs duricia mētis: vl' ꝑcitate spernendo. s. vel nō ꝙsulendo exasperauerit: ⁊ ille infirmat⁹ tristicia a feruore dilectiōis languerit: reus p ꝙfessionem opa penitētie ⁊ ipensam ꝑmisse emēdatiōis in medicos. i. doctores impēdat: ꝙ infirmū baculo ꝙsolationis erigāt: ⁊ fomētis ꝑdicationū in ꝑstinuz dilectiōis statū restituāt. In correctione necessaria est discretio: ne ꝙ corrigere debet occidat vel in desperatiōez vel odiū mittat. Si rixati fuerit nc. Rab. Si ꝗs alicui⁹ aīaz p⁹ ꝙceptū Xbi p incuriā vl' fraudez leserit: vt vitale germē boni opis sanū ꝑferre nō possit: etiā si ipa adhuc i fiō viuēs ꝑstiterit: vt dānū illatū p pniaz restituat: fm euāgelij misteriū necesse habebit. Si aūt ipsa aīa p errorē necata: p⁹ ꝑlatū aboriuū: ß est op⁹ mortifex i infidelitate ꝑseuerauerit: sine dubio seductor illi⁹ ꝗsi ver⁹ homicida eterna morte re⁹ erit. Aug⁹. Qđ nō formatū puerperiū noluit ad homicidiū ptinere: ꝑfecto nec hoīez ꝑpurauit: hic de aīa q̄stio ē: vtz ꝙ formatū nō ē: nec aīatū ꝙdē possit itelligi: ⁊ iō ñ sit homicidiū: qz nec exaīatā dici pōt: si adhuc aīam nō hz. Sequit' ei ⁊ dic': Si āt formatū fuerit dabit aīaz p aīa id est morie'. Scđm illd: oculū p ocl'o: ⁊ dentē p dēte: ⁊ sīlia taliōis. s. eq̄tate ꝙ lex iō ꝓstituit: vt mōstraret q̄ vīdicta ꝑ hoc fieri debeat. Alit' ei nesciret' ꝙd vera relaxaret vt dici possit: Dimitte nob⁹ debita nr̄a: ⁊ nos di. d. n. nc. Debitores ꝙ lege mōstran-
Dat.6.b tur: vt qñ i ꝙscit: appeat ꝙd dimittat': alit' ei nō dimitteret⁹. Si ꝙ illud ifforme puerperiū iā ꝙdē fuerit: sed adhuc ꝙdāmō informit' aīatū: qm̄ magna ꝑ aīa q̄stio: nō ē ꝑcipitāda: iō lex noluit ad homicidiū ptinere: qz nōdū dici pōt aīa viua i corpore: qđ sensu caret: si tal' ē i carne nōdū formata: ⁊ iō nōdū sensib⁹ ꝑdita. Orige. Qđ si litigabūt duo viri: ⁊ ꝑcusserit mulierē prægnantē: ⁊ exierit infans eius nōdū formatus: detrimentū patiet' q̄tum indixerit vir mulieris: ⁊ dabit ꝑ anima sua. Qđ si format⁹ fuerit: dabit aīam ꝑ aīa: oculum pro oculo nc. Primum videamus de eo qui nondum formatus exierit: quō iubet' dāno pecunie ꝑcuti vn⁹ ex litigātib⁹: cum

ſ duo dicant'

ſ occulta equitate.

†sed deus illum tradidit in man⁹ a
eius: ꝓstituā tibi locū quo fuge- b+
ſ volens salicet.
re debeat †Si quis p industriam c+
a ſ scandalizando vel in heresim inducendo.
b ſ sicut de ioab legit'.
occiderit ꝓximum suum ēt per d
e
a ſ a cōmunione corporis christi sepabis.
ſidias: ab altari meo auelles eū f
a ſ corporaliter vel spiritualiter affligendo.
b ſ carnalem vel spiritualē.
vt moriat'. Qui ꝑcusserit pātrez g+
ſ eterna vel penitens tali peccato moriat'.
suum aut matrez: morte moriat'. †
a ſ contradicendo verbo vel facto vel malum imprecando. ſ blasphemando. b ſ deo.
† Qui maledixerit pātri suo: aut i+
a ſ ecclesie vnitatez scindendo. b ſ vel furatus fuerit. ſ seducendo a veritate.
mātri: morte moriatur. † Qui fu- k
ſ diabolo obnoxium fecerit.
rat⁹ fuerit hoīez ⁊ vendiderit eū. †
a ſ eterna.
a conuict⁹ noxe morte moriat' † Si k
a ſ .i. si contenderint duo sapientes. b ſ vt a fide exorbitet cōmouerit. ſ exasperauerit.
rixāti fuerit viri: ⁊ pcusserit alter
a ſ duricia mentis vel non misericorditer consulendo. b ſ scrupulosis questionib⁹.
ꝓximū suum lapide vel pugno
ſ fide penitus non deuians.
⁊ ille mortu⁹ nō fuerit: sed iacue- l
ſ lesa charitate in eo.
rit in lectulo: si surrexerit ⁊ ābula m
a ſ charitatē que nō penitus extincta. b ſ mundus aeris.
uerit fōris sup baculū suuz: innō n
cēs erit ꝙ ꝑcusserit: ita tñ vt opas o
ei⁹ ⁊ ipensas i medicos restituat.

a Sz de⁹ illū tradidit i manus ei⁹. i. ex causa nobis occulta de⁹ pmisit eū ītерfici casualit': ⁊ iō ꝑter ītentiōez occidēt'.
b Cōstituā tibi locū ꝙ fugere debeat. ne ītерficiat' ab amicis occisi: ⁊ ibi manere debebit vsqz ad mortē sūmi pōtific'. Ad ß aūt fuerūt ordinate ciuitates refugij. vt habet' Josue. xx.
c Si ꝗs p industriā occiderit. p hoc excludunt' a pena seq̄nti pueri ⁊ amentes: ꝙ nō hūt industriam. d Prōxi- † 15.q.1.c. nec hic.
mū suū. i. iudeū ꝙ est de lege sua. ⁊ iō ꝺ iudeo occidente gentilē nō intelligitur lex ista: vt dicit Ra. Sa. e Et p insi- † De homi
dias. p ß excludunt' illi ꝙ iz occidunt: i.c.1.
bonū intendūt: sic magister verberando discipulū: ⁊ pater filiū: ⁊ medic⁹ medicinando infirmuz. f Ab altari meo auelles cū vt moriat'. etiā si fuerit sacerdos: vt dic' Ra. Sa. nisi incepit officiū ministrādi i altari: in q̄ casu erat expectandū cōplemētuz ministerij: ꝙ pacto trahebat' ad mortē. ꝑpter reuerentiaz eni sacri loci erat ibi refugiū in aliq̄b⁹ casibus: inter quos erat homicidiū gētilis vt dictum est: sed nō iudei: ꝑpter qđ Joab ibi cōfugiēs nō euasit mortē: qz p industriaz ⁊ insidias interfecerat duos iudeos. s. abner ⁊ amasaz. vt habet'. iij. Regū. ij. g Qui pcus. pa. su. † Le.20.b
aut ma. nc. fm doc. nr̄os et hebraicos Pro.20.c
nō intelligit' de pcussiōe leui: qz ꝑpter Dat.7.b
ipam filius nō debebat mori: ſz aliter puniri. vñ dicit Ra. Sa. ꝙ nisi ex pcussiōe fiat effusio sanguinis vel liuor: nō incurrit' pena mortis. intelligit' etiā ꝺ †De furt'.
pcutiente a ꝓposito: nō a casu nec etiā c.1.
ex loco. h Qui fu. fue. ho. ⁊ ven. eū nc. ita ꝙ ad incurrendū penaz mortis vtrūqz requiritur. s. furtuz ⁊ venditio fm exposītores nr̄os: qz si inueniatur anteqz vendiderit: pena furis ē vt reddat duos homies ad seruiendū: vt dicunt: ⁊ ß nō accipiūt de loco isto: ſz de hoc quod habetur ca. sequenti vbi dicitur ꝙ ꝑ furto aliaz rerū restituit' duplū ⁊ sic cōcludūt hic a simili. Ra. Sa. dicit ꝙ etiā ꝑ solo furto hoīs incurritur pena mortis. ⁊ ß trahit aliq̄liter ex textu: qz vbi trāslatio nr̄a dic' sic: Qui furat⁹ fuerit hoīem ⁊ vediderit eū cōuict⁹ noxe morte moriatur. In hebreo habet' sic: Fur hoīs ⁊ vendēs eū ⁊ inuentus in manu ei⁹ morte moriat'. Dicit enī ꝙ li inuent⁹ i manu ei⁹ ad ꝑtrū ꝙ refert'. s. ad furē: ⁊ tūc est sensus: si ē inuentū ꝑ testes cōtra eum ꝙ furatus fuerit ⁊ vendiderit morte moriat'. ⁊ ad hoīem furto sublatū. ⁊ tūc est sensus: ⁊ hō furto sublatus si inuentus fuerit i manu furis. i. apud eū: nō venditus adhuc moriatur. s. fur ille. Ratio hui⁹ dicti ē: quia hō est ad imaginem dei factus. et iō rōne tante dignitatis ꝑ ei⁹ furto imponit' pena mortis. ⁊ ß videt' rōnabili⁹ fm: intentionē legis. i Qui maledixerit nc. Jsta pena ñ incurrit' ꝑ vno solo maledicto: qz ꝑ pcussione leui patris vel matris nō incurrit' pene mortis vt ꝑ dictū est: ⁊ cum pcussio sit ꝙd grauī⁹ ꝙz maledictū. sed assuefactio ad maledicendū merit' penā ꝑdictā. k Si rixa. fue. vi. ⁊ pcus. al. ꝑ. su. la. vel. pu. ⁊ ille mor. nō fue. stati vel cito p⁹. l Sz iacuerit in lectulo. ex pcussiōe illa. m Si surre. ⁊ ambulo. sup ba. suū. ita ꝙ nō est adhuc ita pfecte curat⁹ ꝙ possit p se ambulare. n Jnnocēs erit. s. a pena mortis. o Qui pcusserit: dato ꝙ postea moriat' etiā anteqz sit ꝑfecte curatus. ita dicūt exposītores nr̄i ⁊ assignāt' duplicē causaz. Una est ex pte pcutient': qz ꝺ: ꝙ pcusserit lapide vel pugno: nō dicit gladio. ex ꝙ videt' ꝙ nō habebat intētionē interficiēdi eū qz non attulit secū arma. ⁊ sic diminuet' pena ꝺ ḡuitate facti. Alia est ex pte pcussi: qz ex ꝙ tñ ꝙualuit ꝙ potuit cū baculo ambulare: nō est certū ꝙ mortu⁹ fuerit ex pcussiōe: imo magis ꝑbabile est ꝙ mortu⁹ fuerit ex negligētia custodiēdi se: vel alia occasiōe: sed tñ ipedimentū suoz opez ⁊ expensas in medicos ipse soluet: nec ad plus tenet'. etiā si moriat' mō ꝑdicto Ra. Sa. dic' ꝙ ꝺtinēdus ē pcussor a iudicib⁹: ꝙsqz videat' si pcussus moriat':

✻ qnia si

Ministerio de Cultura 2024

duo dicant. Quid etiã q vir mulieris imponit ei τ nõ eis et dabit: τ nõ potius dabũt. Qõ si infans iam formatꝰ exierit: aĩam dare ꝓ anima facile intelligimꝰ: morte. s. vindicet pec/catũ. que aũt sequunt ope preciũ est explicare. Hec enĩ videtur etiã infans formatꝰ calce litigãtis ꝓcussus: oculũ in ventre ꝓdidisse: dentes ℞o omĩno nõ habuit. Si enĩ hoc ad matrez referamꝰ: quõ abortiẽs mulier oculuz ꝓdit: aut dentes dolet? Sz esto aut ĩ oculo aut in dente ꝓcussa abortiuit: liuorem vel vulnus accepit: q̃d etiã cõbusturã dicimus ꝓ cõbustura? Hũq̃d litigantibus viris assistens mulier cõburi potuit? vt cõbustura ꝓ cõbustura soluatur. Jn deuteronomio quoq; hec facile explicari nõ queũt. Jn scriptur' tñ hisdem vocabulis τ officijs membra aie noiant: quibꝰ vtunt vel appellantur mẽbra corporis. Unde: Vides festucam in oculo fratris tui: et trabem que in oculo tuo est nõ vides. Et alibi: Qui habet aures audiendi audiat. Et q̃s specioſi pedes euãgeliçanti/um pacem. Ne nos ergo vocabulorũ similitudo ꝓturbet. Sunt ergo duo litigantes: duo disputãtes de dogmatibus vel questionibꝰ legis: τ rixantes circa verbo℞ pugnas. Uñ apls: Nolite ꝓtendere ℞bis τc. Et alibi. Que stiões legis deuita: sciens q generãt lites. Quia ergo isti in questione litigant ad subuersionem audientiũ: percutiunt mulierẽ pregnantẽ: τ eijciunt infantem formatum: vel adhuc informem. Mulier pregnãs dicit anima q̃ nup concepit verbum dei. vnde: A timore tuo dñe in vtero concepimus et peperim: q̃ q̃ cõcipiũt et statim pariunt nõ mulieres existimãde sunt: sed viri τ perfecti. Unde: Si peperit terra in vna die τ nata est gens die vna simul. Jsta est ergo generatio ꝓfectorum que in die eadẽ cõcipit τ nascit: pariũt aũt viri ſm illꝰ. Filioli mei q̃s itetũ parturio donec formet ĩ vobis christus. Perfecti ergo et viri statim pariunt. i. conceptum fidei verbuz in opera ꝓducunt. Anima aũt que cõcipit τ in ventre retinet τ nõ parit mulier dicit. Uñ: Dolores partus aduenerunt ei: τ virtus pariendi nõ est in ea. hec q̃ inter se duobꝰ litigãtibꝰ: τ scandala ꝓferentibus ꝓcutit τ scãdaliçatur: vt verbum fidei qõ tenuiter cõceperat nõduz formatũ abijciat. Est enĩ in aliquibꝰ formatũ verbuz in aliquibus nõ formatũ. vñ Donec formet ĩ vobis christus. Christus enĩ est verbũ dei. Damnũ ergo patietur q̃ excussit. De damnis q̃ doctoz dicit apls. Si cuiꝰ operarit damnũ patiet τc. Et ipe dñs ĩ euãgelio. Quid ꝓdest homini si vniuersũ mundũ lucret aĩam aũt suã perdat? Unde videt ostendi: q quedã peccata ad damnũ ptinent: nõ tñ ad interitũ: q̃ qui damnuz passus fuerit saluari dicit: licet p ignem. Uñ Johãnes dicit: quedã peccata esse ad mortẽ: que aũt sint ad mortẽ: que nõ ad mortez: nõ facile discerni potest Delicta enĩ q̃s itelligit? Sed cũ referunt sup q̃nq; mnas acquisite alie q̃nq; : τ sup duas due: qui mercedẽ huiꝰ acquisitionis ꝓdit: damno ꝺz ꝓcuti: sicut q̃ causam scãdali infirmiori τ multebri aie ꝓbuit. Habit aũt ſm qõ indixerit vir eius: τ dabit cũ honore aie discẽtis. Uir magister est x̃ps: vel q̃ ꝓ christo animaꝝ doctor est. patiet ergo damnum qui ꝓtendit ad subuersionẽ audientiũ: ꝓ anima que nõdũ habuit infantem formatũ: q põt de scandalo catbecumini accipi. Potest etiã fieri vt q̃ lesit instruat τ reparet aie que ꝓdidit: τ cũ honore τ cũ modestia. s. cũ mansuetudie: nõ cũ lite: fiẽ cũ scãdalũ intulit. Sz cũ formatꝰ fuerit dabit aĩam ꝓ aĩa: formatꝰ infans põt videri sermo dei in corde aie: que suscepit gr̃az baptismat'. vel q̃ euidẽtiꝰ τ clariꝰ verbũ dei suscipit? Reddet q̃

a ſ discipulũ sibi cõmissum. b ſ plebẽ subiectã.

Qui ꝓcusserit seruũ suũ vel ancil a
ſ correctione nimia. ſ in custodia.
laz ℞ga: τ mortui fuerit ĩ manibꝰ
eius: criminis reus erit. Si naũt b
vno die supuixerint vel duobus
non subiacebit pene: q̃ pecunia c
ſ disputãtes ad subuersionem audientium.
illius est. Si rixati fuerint viri: τ d
a ſ aiam infirmã verbũ dei cõcipientẽ. b ſ ver/
pcusserit quis mulierẽ pregnan/ †
do dei. ſ verbum conceptum perdiderit.
tem: et abortiuum quidez fecerit e
a ſ nõ in fide omnino mortua. b ſ quia quos potuit deo lucrari neglexit.
sed ipa vixerit subiacebit damno f
ſ christus vel doctor ecclesie.
q̃tum expetierit maritus mulie/
ris: et arbitri iudicauerit: Si au/ g
ſ Ecclesie prelati.
tem mors eius fuerit subsecuta.
ſ vt post sathanam abierit.
a ſ in die iudicij puniendã vel laborabit vsq; ad mortem vt repparet eã ad fidem. b ſ intellectũ.
rẽddet animam ꝓ anima: ocu/ h i
a ſ intellectu turbato. b ſ quo cõminuit τ subtriatur verbum dei q̃ male cõminuit et diuidit.
c ſ qua male operatur.
lum ꝓ oculo: dentẽ ꝓ dente: mã/ k
ſ virtute τ actu. a ſ q̃ offendiculũ pbuit.
b ſ in igne inferni.
num ꝓ manu: pedẽ ꝓ pede adũ/ l
a ſ quia animam gehenne tradidit. b ſ lesionẽ anime quãliber.
stionem ꝓ adũstione vulnus ꝓ k
ſ minorem lesionem.
vulnere: liuorẽ ꝓ liuore. Si per l
a ſ Intuitum recti intellectus auditoris.
cusserit quispiaz oculum serui sui
aut ancille: et luscos eos fecerit:
ſ rangꝫ indignus regere quos lesit.
dimittet eos liberos ꝓ oculo: quẽ m
ſ discretiõis q̃ scriptura in pastũ aie cõminuit.
eruit. Dentem quoq; si excusserit

quia si moriꝰ anteqũ sit restitutꝰ pfecte sanitati ꝓcussor debet mori: τ qõ videt esse cõtra b q̃ dr: Si surrexit τ ambulauerit sup baculũ suũ: innocẽs erit. s. ꝓcussor. ipe exponit dicẽs: q est locutio methaphorica: ita q ꝓ baculũ cui hõ initiꝰ: plena sanitas τ fortitudo intelligiꝰ: sic dicit Ezech. iij. Cõterã baculuz panis τc. fulcimentũ virtutis. Et simili modus loquẽdi. s. metaphoriꝰ est in lege ſm ipm in plurib' alijs locis que τ tũc exponent q̃ erimꝰ ibi dño cõcedente: τ tunc ꝓcussor nõ est cõdẽnandus: nisi ad opa ꝓcussi τ expẽsas in medicos. a Qui ꝓcusserit seruũ suũ vel ancil. Jsta lex loquit de seruo vel ancilla gẽtilibus. τ multo fortius in tali casu incurrit pena mortis ꝓ interfectione serui hebrei vel ancille. b Sinaũt vno die sup. vel duobꝰ nõ subiacebit pene. ipse ꝓcussor.

c Quia pecunia illius est. s. ipse seruus. Ex q̃ ptz q loquit tantũ in b casu de seruo gentili: quia cũ sit seruus simpliciter: τ emptus ad seruiendum semp: est pecunia dñi sui hebrei. nõ sic aũt seruꝰ hebre⁹: qui magis est mercenarius q̃s seruus: vt predictũ est. τ lõ occisioni serui hebrei debet pena mortis sicut aliorũ. d Si rixati fuerint viri et ꝓcusserit quis mulierẽ pregnãtem. intendẽs ꝓcutere maritũ eius. † Deu. 19. e Et abortiuũ q̃dem fecerit. Abortiũ ꝓpie dicit ſm hebreos fetus ꝓceptus ante animationem destructus. Matth. 5. f 23. q. 3. c. 1 differentia. ex. q. 4. c. f Sed ipsa vixerit subiacebit damno q̃tum expe. maritus mu. hoc non est intelligendũ q hoc sit taxandũ ad voluntatẽ eius sz q eiꝰ rationes audiende sunt a iudicibus et ſm allegata hinc τ inde latrabunt. g Si autem moꝛs eiꝰ fuerit subsecuta. s. moꝛs mulieris vel pueri iam aĩati: τ possit hoc pbari: cũ iam sit in specie humana. h Reddet animam ꝓ anima. i. morietur. Aliqui vero doctores hebrei dicunt q non per hoc intelligitur pena mortis: eo q non intendebat percutere mulierem: vel fetum eius animatum interficere: sed soluz incurret penam pecunie ſm taxationẽ iudicũ. Sed hoc videtur irrationabiliter dictum cum vxoꝛ sit vna caro cum viro quem intendebat percutere. τ ideo ꝓ ma expositio videtur melioꝛ q̃ intelligitur pena mortis. cum dicitur: Reddet aĩaz ꝓ aĩa. i Oculum ꝓ oculo. Postq̃ egit ꝺ pena occisiõis: hic egit ꝺ pena mutilatiõis τ alterius lesiõis: quia si aliquis eruat oculum proximi sui debet erui oculus eius: et ita de alijs mutilatiõibus. τ nõ solum de mutilationibus: sed etiam de alijs lesionibus coꝛporalibus. ideo subditur. k Vulnus ꝓ vulnere. et est vulnus percussio cum effusione sanguinis. Liuoꝛ autem quando sanguis non effunditur: sed intra cutem denigratur. et idẽ intelligendum est de alijs lesionibus consimilibꝰ predictis: q actoꝛ debet similiter ledi. ita exponũt doctoꝛes nostri. Ra. Sa. dicit q̃ eruenti oculum alterius non est eruendus oculus: vt videntur sonare verba legis: sed precium ꝓ oculo ſm taxationem iudicum est sibi imponendum: τ eodem modo de alijs lesionibus. Josephus autẽ dicit medio. s. q eruendus est oculus eius si exoculatus ab ipso voluerit. sed si magis vult habere pecuniam recipiet ſm taxationem iudicum.

l Si ꝓcusserit quispiam oculuz serui sui aut ancille τ lu. eos fecerit. i. ineptos ad videndum. m Dimittet eos liberos. et intelligitur ista lex de seruo gentili et ancilla: quia si mutilaret seruum hebreum vel ancillam: incurreret penam talionis predictam. Dicit autem hic Ra. Sa. q ista sunt mẽbra ex quoꝝ mutilatione seruus gentilis debebat exire liber: decem digiti manũ: τ decẽ pedũ: oculus aures nasus: virga virilis: τ dentes sic intelligẽdo q ꝓ vno dente vel digito exibat liber.

Dat.10.c

q̄ pcussit aīam ꝑ aīa in die iudicij. s. apud eū iudicē: q̄ pōt aīaz
z corpus pdere in gehennā. Velut qui sibi ꝓscius fuerit tanti
scandali ponat animā suā ꝑ anima scādaliçati: z vsq; ad mor-
tem det operā quō ad fidē restituat. Ponat oculū ꝑ oculo si
oculū aīe lesit. i. intellectū ei⁹ turbauit: auferet oculus ei⁹ ab
eo q̄ preest ecclesie. i. intellect⁹. Si dē-
tem lesit: q̄ suscipiēs cibū verbi dei cō
minuere: vel molarib⁹ terere solebat
vt subtilem ad ventrē aīe transmitte-
ret sensum. Si hūc dentē ille vexaue-
rit z euulserit vt ꝓtitiōe eius nō pos-
sit aīa subtiliter z spiritualiter suscipe
re verbū dei auferat dens eius: q̄ nō
bene cibos verbi cōminuit z diuidit:
ꝑpter ꝟ enī fortasse de dño dicit: Dē-
Ps.57. tes peccatoꝝ ꝓtriuisti. Et alibi: Mo-
Ibidem las leonū ꝓfringet dñs. Sic q̄ ꝑ mem
bra ꝺr ledi aīa z pcuti. Manū q̄z pro
manu: z pedē ꝑ pede deposcit. Ma-
nus ē aīe virt⁹ q̄ tenere aliq̄d z strīge
re pōt: vt actus ei⁹ z fortitudo: z pes
q̄ incedit ad bona vl̄ ad mala. Quia
q̄ scādaliçata aīa: nō solū in fide: sed
etiā in actib⁹ deiicit: q̄ ꝑ manū signifi
cāt. man⁹ auferunt illi⁹ q̄b⁹ nō bene
operat z pedes q̄bus nō bñ incedit.
Recipiet etiā cōbusturā: qz cōbussit z
gehēne tradidit aīaz. Per singula ꝟ
ostendit: vt pcussor trūcatis oīb⁹ mē
bris a corpe ecclesie excidat: vt ceteri
videtes timorē habeant z nō silr faci-
ant. Ideo apls cū doctorem describit
ecclesie: inf cetera p̄cipit nō pcussorē:
ne pcutiens p̄gnātes mulieres. i. ani-
mas incipiētes: ponat aīaz ꝑ aīa: ocu
lū ꝓ oculo: dentē ꝑ dente ꝛc. de q̄li
Dat.24b bus dicit: Ue pregnantibus z nutriē-
tibus in illis dieb⁹ in quib⁹ scandali-
çant: si fieri potest etiam electi. Sci
endum tamē q̄ nō est pfectoꝝ scāda-
liçari: sed mulierum aut paruuloruꝝ.
Dat.18.a Unde: Si quis scandaliçauerit vnuꝝ
de pusillis istꝭ ꝛc. a Q̄z si bos co-
nupeta ꝛc. Rab. Hoc est si superbum
motum animi dominus. i. spiritus nō
constringit: et animabus interitum:
vel corpoꝝbus ingerit incōmodū rea-
Prou.16.a tus redundat in custodem. vnde Sor
hominis erudiet os eius: z labijs illi
us addet gratiā. b Trigīta siclos.
Hoc est fm legis mādata per fidem z
spem z charitatem emendabit.
c Argenti. Nitorem diuini verbi: q̄
i fide trinitat⁹: z sciētia decalogi īstru
cti erant cōpensabit. d Si quis a-
peruerit ꝛc. Cisternam aperire est va
lido ītellectu scripture sacre arcana pe
netrare: per bouē xp̄o z asinū mundū
animal z īmundū: fidelis vel infide-
lis accipit. Qui ergo cisternas fodit
operiat ne illic bos vel asinus ruat. i.
qui scripture alta intelligit: sublimes
sensus non capientib⁹ per silentiū te-
gat. ne per scādalū mentis aut fidelē
puulū: aut infidelē qui credere potu
isset interimat. ex morte enī iumētoꝝ
debet precium: quia illud amisisse cō-
uincitur. Unde ad agendam peniten
tiam reus tenetur. Quisquis enī ad
alta sapientie fluenta peruenies: cum
hoc apud bruta audientiū corda non
cōtegit pene reus addicitur: si ꝑ ver-
ba eius scandalum munda vel imun-
da mens capiat. Operienda est ergo
cisterna corā paruulis. i. tegenda ē al
ta scientia. e Si bos alien⁹ bo. al. vul. Nō hoc in solo bo
ue seruandū est: sed in omni pecore. a pte enī totuꝝ intelligit.
Sz ꝟ de carnib⁹ occisi pecoris fieri nō pōt q̄ nō vescunt.

Si quis

a Si bos ꝛc. Hic ꝓsequēter ponunt lesiones puniende ꝑ
re possessa. cū ōr: Si bos cornu pcus. vix aut mulierē z mor.
fuerit lapi. obruet. nō q̄z bruta aīal peccare possit: sz ꝑpter
horrorē facti: z quia esset horribilis de cetero ad videndū in
ter boues. b Et nō cōmedent carnes ei⁹. nō solū a iudeis q̄
nō poterant comedere animal interfe
ctum taliter: sed nec a gētilibus qui-
bus nō poterat vendi: sed dimittebā-
tur putrefieri: tum ꝑpter horrorē fa-
cti: tū q̄z p hoc damnificabat dom⁹
bouis ad cautelā sui z aliorū circa a-
nimalia sua periculosa. c Dñs q̄z
bouis innocēs erit. s. ab alia pena sibi
imponēda. d Q̄z si bos cornupe-
ta fuerit ab heri z nudiusterti⁹. ita q̄
nō solum semel sed bis ad minus vi-
sus fuisset impetere cornibus. vt dicit
Ra. Sa. e Et cōtestati sunt dñm
eius. i. illi qui viderūt dixerūt dño bo-
uis. f Hec recluserit. ad dictū testi
um. g Occideritq; vi. aut mu. et † De iniu-
bos la. obruet. sicut iam dictum est. rijs. c. 3.
b Et dñm ei⁹ occident. qz fuit in cul
pa: eoq; neglexit recludere bouē suū.
i Q̄z si precium fuerit ei impositū. in
hoc ei cōdescendebat: q̄ si amici mor
tui vellent accipe precium ꝑ morte ami
ci sui: p hoc poterat euadere mortē: sz
si fecisset manu ꝑpria: non poterat sic
euadere mortē: qz maior esset culpa et
sibi plus īputanda. Dicit aūt hic Ra.
Sa. q̄ cū ōr hic: Si p̄cium ei fuerit ipo-
situ ꝛc. hic tenet li si ꝑ qz: sic enī debe
bat fieri: nec poterat sibi ōnegari: q̄n
posset se redimere per precium si habe-
ret. vel p venditionē sue psone si non D
haberet. k Filiū quoq; z filiam.
q̄tūcunq; sint puuli. l Si cornu
pcus. si. sen. subiacebit. in casu p̄dicto.
m Si seruū an. inua. ꝛc. Intelligit
aūt ista lex de seruo gentili qui est pe
cunia dñi sui vt p̄dictū est: qz si inter-
ficeret seruū hebreū vel ancillā: esset
sentētia eadē sicut de alijs hebreis:
n Bos vero lapidib⁹ opprimet. ꝑ-
pter horrorem homicidij: qō est hor-
rendū etiā in gentilibus. Dicit autē ꝟ
Ra. Sa. q̄ illud qō dictū est hic ō im-
petitiōe bouis cū cornu. intelligendū
est etiā si p recalcitratiōez vel morsuꝝ
et ꝓsilia interfecerit: sz scriptura solū
exp̄mit illud qō cōmunius accidit. s. † De inui-
q̄ interficiat cū cornib⁹. dicit etiam q̄ rijs. c. 2.
idem est intelligendū de alijs aīalib⁹
domesticis si interficiāt: o Si q̄s
aperuerit cisternā. i. discooperuerit ci
sternam p̄ius factam. p Et fode
rit. ipsam ꝑfundando vel aliā de no-
uo fodiendo. q Et non operuerit
eam. nō reponēdo operculuz in cister
na quā discooperuerat: et nō faciēdo
opculum in ea quā de nouo foderat.
r Ceciderit q̄ bos aut asinus in eā
dñs cisterne reddet preciū iumētoꝝ.
Et dicit Ra. Sa. q̄ ista lex ē intelligē-
da de fouea facta in loco vbi cōmuni-
ter vadūt boues vel aīalia: nō aūt de
illa vbi nō solet esse talis accessus.
s Q̄ō aūt mortuū ē: ipsi⁹ erit. s. dñi
cisterne. dicit tū Ra. Sa. q̄ si ꝑ alium
foderit imponendū est fossor. z qō di
ctū est de boue z asino cadente in fo-
ueam: intelligēdum est etiam de alijs
animalib⁹. t Si bos ali. bo. alte.
vulnerauerit ꝛc. Dicit Ra. Sa. q̄ lex
ista intelligenda est de bobus equalibus ī valore. aliter enī
dominus bouis interficientis aliū reportaret inde lucrū ali-
quando: quod esset contra rationem, verbi gratia: si cornu

et carnes

seruo vel ancille sue simil̄r dimit
a ꝭ alteri magistro. b ꝭ qōliber aīal qō vulnera
re pōt: a pte torū. c ꝭ Effrenato fmōe vl̄ actiōe
tet eos liberos. Si bos cornū p- a
ꝭ Cuiusliber doctoris discipulum.
cusserit viruz aut mulierē z mor-
ꝭ duris cōminationibus corrigēd.
tui fuerint: lapidibus obruetur
ꝭ id est nemo imitabit̄ eum ille cui carnes mortui
animalis comedit: qui mortua opera imitatur.
et nō comedent̄ carnes eius: do- b c
ꝭ cuiusliber doctoris.
a minꝰ q̄ bouis innocēs erit† Q̄z si d
discipulus. a ꝭ hoc pro tempore preterito po
nit ptem pro toto more scripture.
bos cornupeta fuerit ab heri et
ꝭ qui vident vel ledunt.
nudiusterti⁹: z ꝓtestati sunt dñm e
ꝭ corrigendo refrenando.
eius: nec recluserit dominus eū: f
a ꝭ bo vel exēplo. b ꝭ fortiorē. c ꝭ infirmiorē.
occideritq; virum aut mulierez: g
ꝭ magistrum.
et bos lapidibus obruet: z dñm h
a ꝭ ab ecclesia ejiciendo. ꝭ occisum nō monstra-
bunt. b ꝭ penitentia satisfactionis.
eius occident. Q̄z si precium fue- i
ꝭ redimenda.
rit ei impositū: dabit pro aīa sua
a ꝭ a deo vel a platis ecclesie. ꝭ discipulum.
q̄cq̄d fuerit postulatus. Filium k
ꝭ discipulam.
quoq; z filiam si cornu pcusserit: l
ꝭ quēliber deo vel plato suo tanq̄ seruū obedien
re: vl̄ adhuc rigore pene seruientē. ꝭ q̄ p tpalib⁹
deo fuit tātū: z hereditarē celestē patrie negligit
simili sentētię subiacebit. Si ser- m
uum ancillāq; inuaserit: triginta b
siclos argenti dabit domio: bos n c
ꝭ duris correctiōibus cōpensabit vel arguetur.
vero lapidib⁹ opprimetur† Si q̄s o† d
a ꝭ pfunditarē scientie. b ꝭ alta scie penetrādo.
aperuerit cisternā z foderit: z nō p q
a ꝭ tegēdo corā paruis. b ꝭ scādalizata mens
operuerit eā: ceciderit q; bos vel r† d
muda. a ꝭ immunda. ꝭ a parte totum locutio
vsitata. b ꝭ scrutatoꝝ profundoꝝ.
asinus in eam: dominus cisterne
ꝭ per condignam penitentiam.
reddet precium iumentoꝝ: q̄ s† e
ꝭ imputabitur ei.
autez mortuū est: ipsius erit. Si t
a ꝭ discipulus. b ꝭ socium suuz in agro domini
secum laborantem. c ꝭ seduxerit.
bos alienus bouem alterius vul
a ꝭ in errore vel delicto lapsus.
nerauerit: et ille mortuus fuerit:
a ꝭ penitētie. s. et pene subijcit̄. b ꝭ. i. cōpatient̄
sibi nunc et dignam penitentiā agent.
vendent bouem viuum: et diui-

et carnes bouis interfecti valerẽt sex libras: qz lz iudeis eẽt illicitũ comedere carnes illas: poterãt tñ cas vendere gẽtilibus ad comedendũ qb⁹ non erant ꝓhibite: ꝛ bos interficiens valeret duas: si vterqꝫ dñs haberet medietatez vtriusqꝫ ꝑcij: sequereꝯ q ille cui⁹ bos valebat solũ duas libras reportaret quattuor: sed qñ boues sunt equales: medietas damni qđ accidit ex occisione bouis eo q minus valet mortu⁹ qꝫ viu⁹ ponit sup vnũ: ꝛ alia medietas sup aliũ. verbi gra: Si bos occidẽs valebat sex libras: et occisus sex dñ

ℭ penitenti condolendo. vñ: Quis infirmatur et

dent precium: Cadauer aũt mor

ego non infirmor: qđ scandalizaꝯ ꝛ ego nõ vror.

tui inter se dispertient. Si autem a

ℭ corruptor fratrum

sciebat q bos cornupeta esset ab

heri ꝛ nudiusterti⁹: et nõ custodi/

a ℭ correxit b ℭ magister. c ℭ i. cum q deceptus fuit sano intellectu reformare studeat.

uit eũ dñm⁹ su⁹. rẽddet bouẽ ꝓ b

ℭ .i. omnem penitentiam in se transferat: qz error discipuli culpa est magistri.

boue: et cadauer integrũ accipiet. c

Moraliter.

b† Si emerꝯ fuũ beñ. ꝛc. Ca. XXI Predicator vbi diuini seruus em it. qñ ad dei seruitutẽ peccatorẽ adducit. Sz tũc dicit hebre⁹ qui interpretatur transiens. qñ ꝓ vite ꝑsentis viam bñ viuẽdo trã sit ad patriã. c† Sex annis seruiet. i. in ꝓfectiõe vite actiue que ꝓfectio ꝓ senariũ numerũ designat. eo q de⁹ in sex dieb⁹ mundi machinã ꝓfecit Heñ. j. exercitiũ Xo vite actiue disponit ad ꝓtemplatiuã. Grego. vj. Mora. Qui cõtẽplatiõis arcem tenere desiderãt pri⁹ necesse est vt in campo actiõis se per exercitiũ ꝓbent. ꝛ iõ exercitat⁹ in vite actiue operibus: dispositus est vt trãseat ad cõtẽplationẽ. ꝓpter qđ subdit:

† In septimo egredieꝯ liber. i. transibit ad ꝓtẽplatiõis quietem que significat ꝓ libertatẽ. e† Si habẽs vxorẽ. i. habẽs sapientiã de qua dicit Sap. viij. Hãc quesiui mihi sponsaz assumere. † Et vxor egredieꝯ simul. i. tantũ vel plus sapientia que dicit⁹ vxor erit sibi necessaria in cõtemplatiõe sic fuerat in actione. f† Si aũt dñs dederit ei vxorẽ. i. si ꝑdicator qui emit eũ modo ꝑdicto docuerit eum sapientiã: mulier ꝛ liberi eius erunt dñi sui. i. meritũ illi⁹ sapiẽtie ꝛ fruct⁹ sequẽs qui ꝓ liberos designat ad meritũ doctoris cedent: qz tñ ꝓ hoc discipulus nõ ꝓmatur merito ꝓpꝛio. iõ subdit: i† Ipe Xo exibit in vestitu suo. ꝓ vestitũ enĩ merituz significat. eo q per ipm glorie vestis acquirit. k† Qz si dixerit seru⁹ nõ egrediar liber. i. nolo trãsire ad libertatem cõtemplatiõis: sz volo manere in seruitute actiõis. sic aliqñ ꝓtingit. eo q talis actiu⁹ magis credit ꝓficere in actiua vita qꝫ in contẽplatiua.

b† Offerat eũ dñs dijs. i. ꝑdicator vel doctor q emerat euz mõ ꝑdicto recõmendet eum angelis sanctis q dicunt dij ꝓtici patine. c† Et applicabit ad ostiũ. i. ad christũ q dicit Joh. x. Ego sum ostiũ. † Et postes. i. apostolos qui sunt postes ecclesie ꝓ hãc applicatiõez intelligit recõmendatio qua ꝑdicator suũ discipulũ in actiua vita remanere volentem recõmendat christo angelis ꝛ apostolis orando deuote ne ex humana laude que surgere solet ex opibus actiue insoleſcat. iõ sbdit:

d† Perforabit aurẽ ei⁹. tũc enĩ auris boni actiui ꝓforat qñ nõ ꝓpter laudẽ humanã. sz ꝓpter deũ bñ opatur. g† Si quis vendiderit filiã suã in famulã. ꝓ filiã hoĩs opatio ei⁹ bona de genere intelligit q bñ fieri põt ꝛ male sicut dare elemosynã ꝓpter christũ vel ꝓpter laudẽ hoĩm sed tũc in famulam vendit qñ spe mercedis eterne in deũ ordinat. iõ subdit:

h† Nõ egrediet sic ancille. qz finis eius nõ est malus sic elemosyne date ꝓpter laudẽ humanã: sed est valde bonus ꝓpt quod egredieꝯ libera: qđ notat cũ dicit: k† Dimittet eã. sz liberã. nã ꝓ talẽ opatiõez gloꝛie libertas acquiritur: De q dicit Ro. viij. Ipsa creatura liberabit a seruitute corruptiõis in libertatẽ gloꝛie filioꝝ dei. l† Qui percusserit hominẽ volens occidere. Hoc moraliter facit qui ad mortale peccatũ verbo vel facto inducere ꝓmũ intendit. ideo subdit:

v† Morte moriet. sz culpe ꝛ postea gehenne. nisi vere penituerit. x† Qui aũt nõ est insidiat⁹ sz illũ de⁹ tradidit ꝛc. aliqñ vero ꝓtingit q ex verbo vel facto alicuius male intellecto alius incidit in mortale peccatũ. ideo dicit q de⁹ tradidit illũ. i. ꝓpter suã maliciã pmisit eũ cadere. b† Constituã tibi locum quo fugere debeat. sz sacramentuz penitẽtie qz cũctis nõ sit cõscius q fuerit ꝓmo causa ruine: debet de hoc tñ sibi timere. c† Si quis ꝓ industriã occiderit ꝓmũ ꝛ ꝓ insidias

Moraliter

sidias euelles eum ab altari meo. nam ecclesia nõ debet eum tueri vt videtur ꝓ hoc q habet extra ỗ homicidijs. Si quis ꝑõt ꝛ aliter exponi. † Euelles euz ꝛc. i. repelles eũ a sacra cõmuniõe ecclesiastica ꝓmotiõe. g† Qui percusserit patrẽ suum aut matrem. i. ꝓlatum vel ecclesiã seu religionẽ scandalizauerit. † Morte moriatur. sz culpe ꝛ gehenne.

i† Qui maledixerit patri vel matri. i. blasphemauerit christum vel ecclesiã. h† Qui furatur hominẽ. ipm a fide seducendo. † Et vendiderit eũ. diabolo. † Morte moriatur. sz culpe ꝛ gehenne. † Et percusserit quis mulierez pregnantem. i. psonã rationalem a conceptione boni ꝓpositi auerterit. † Subiacebit damno. i. punieꝯ a domino fm q̃ritatem boni quod impedit. o† Si quis aperuerit cisternã. i. sacre scripture profunditatem indiscrete. r† Ceciderit qꝫ bos vel asin⁹. i. ꝓ ỗ fuerit occasio ruine simplicibus. s† Reddet precij iumẽtor. i. a deo punieꝯ fm suũ delictũ.

Jn ca. xxj. vbi dicit ī postilla: Qui maledixerit patri suo.

Additio Licet percussio simpliciter considerata sit grauior qꝫ benedictio: tamen fm hebreos maledicenti patrem debetur maior pena propter duo. Primum quia facilius cõmittitur. ꝛ ideo durius procedit: sicut contingit in aliquibus legalibus punitionib⁹ q illa que frequentius veniunt in vsum acrius puniuntur: vnde dicũt legiste: q grassantibus multis opus est exemplo. Scõm est q in maledictione assumit nomen dei. Maledicere enim cõmuniter intelligitur: ille qui malum imprecatur alicui a deo: iuxta illud. iiij. Regũ. ij. de Heliçeo Maledixit eis in nomine domini: quod etiam gentiles obseruabant. s. maledicere ī nomine deorũ suorum: vt patet. j. Regũ. xvij. de Holia maledicente Dauid in nomine dei sui. ꝛ ideo aggrauatur peccatum eius inq̃ntum nõ solũ offendit patrem vel matrẽ: sed etiã deum cui⁹ nomen in hoc peccato assumit. vnde fm ipos acriori morte punit maledicẽs patrem qꝫ percutiens. ꝓut Ra. Moy. gerun. ista large tractat in sua expositiõe: illud aũt quod prẽ supponit postilla. q maledicens non intelligit nisi assuefaciens maledictionem nõ video vbi habeat fundamentum.

Replica correctorij contra Burgeñ. Jn ca. xxj. vbi postillator exponit illud qui maledixerit patri ꝛc. dicẽs intelligi debere de assuefactiõe cum enĩz percussio sit grauior qꝫ maledictio: homines tñ qz sunt ꝓniores ad maledicendũ qꝫ percutiendũ parẽtes iõ pena tã grauis imponit. Sz Burgeñ. volẽs notare postil. dicit q hui⁹ dicti nõ videt fundamentũ. ꝛ tñ ipemet ponit allegãs ad id leges ciuiles dicens: q illa que frequẽter veniũt in vsũ artius puniuntur ꝛc. Oportet enim restringi ea ad que homines magis sunt inclinati: vt probat postil. infra. xxij. ca. de restitutione quinq̃ boum ꝓ vno. ꝛ quattuor ouiũ pro vna: ꝛ de nõ occidendo vidue ꝛ pupillo. Jnde Burgeñ. videre potuit vnde postil. fundamentum sic dicendi sumpsit. Sed ratio aggrauationis quam ponit hic Burgeñ. modice apparentie est. nõ enĩ maledictiões semper fiunt in nomie domini. exempla q Burgeñ. ponit illa fũt de aduersarijs nõ inter ꝓlem ꝛ parentem nã in glo. interlineari fit verbo: maledixerit: ỗ blasphemãdo ꝓtradicẽdo verbo vel facto ꝛc. q ola vt frequẽter nõ fiũt cũ inuocatiõe nois dñi: sed potius spiritus maligni.

Glo. ordi.

Ca. XXII

a Jquis furat⁹ fue. ꝛc. Strab.

s Scõm lr̃am q̃nq̃ boues pro

a vno boue: q̃ttuor oues ꝓ vna

oue reddunt. Quia bos q̃nq̃ vtilitates habet: ouis quattuor. Bos enim

ℭ immolatur

ℭ ab eccl̃ia subtrahẽdo.

Jquis fu/

Ca. XXII

a ℭ Sapiẽtẽ i agro dñi bñ laborãtẽ

ratus fuerit bouem aut

Nico. de lyra

a Jquis furat⁹ fu/

s erit. Hic ꝓsequẽter ordinat cõ

Ca. XXII

cupiscilis. ꝛ ꝓmo in ꝓcupiscentia rei vtilis. secũdo rei ꝺlectabilis. ibi: Si seduxerit quis virginem. Circa

ℭ primũ

immolaꝛ: arat: pascit: lactat: coriū etiam diuersis vsibus ministrat. Quis ꝛo immolaꝛ et pascit lac ⁊ lanam tribuit: Allegorice ꝛo ꝓ bonē iudeus quilibet intelligiꝛ: quez si quis indē vēdiderit: pene legis subiacebit q̄ cōtineꝛ in q̄nq; libꝛis. Per oue christianus qui christuz imitaꝛ: ō q̄ ōz. Sic̄ ouis ad occisionē ducē. Si q̄s hūc vēdiderit: q̄ttuor oues reddat .i. fm institutionē q̄ttuor euāgelioꝝ pnīaz agat a Si effringēs fur do. Aug⁹. Si ꝓfodiens inuētus fuerit fur ⁊ percussus mortuus fuerit nō ē illi homicidiuz. Si aūt oꝛieꝛ sol super eum reꝰ ē. ⁊c. Intelligiꝛ ergo nō pertinere ad homicidiuz: si fur nocturnus occidiꝛ: si autez diurnus ptinere: hoc est enī q̄ ait. Si oꝛieꝛ sol super euz ⁊c. q; poterat discerni q̄ ad furandū nō ad occidēdū venisset: ⁊ iō nō ꝺberet occidi ß et ī antiq̄s legibus secularib⁹: quib⁹ tamē ista est antiquioꝛ: inuenitur. Impune scz occidi nocturnū furez q̄q; mō Diurnū āt si se telo defēderit lā eī plꝰ ē q̄ fur b Si egresꝰ. ⁊c. Ignē succēdim⁹ cū coꝛrectionez ꝺdiꝛ ꝓparam⁹: vt spinaꝝ vitioꝝ ꝓsumam⁹. Sed videndū est: nec̄ vitia ꝓsequimur: ꝛutes ledam⁹: ⁊ eiꝰ q̄ fructū bonoꝝ opeꝝ ꝓferre ceperāt. aī maturitatez noceam⁹. Qui ß g cōmiserit dignaz pnīam gerat: q̄ꝰ p tertiaz lesit studiose restituat: c Spi cas.

a ſ Simplicem. b ſ fidē in eo. ſ. oīno extinxerit. c ſ hereticis vel demonibus.

a b ouem et occiderit vel vēndide/

a ſ ē̄to maioꝛ in possessione cōmoditas tanto maioꝛ in amissione doloꝛ. ſ Sensus coꝛporis penitētie subiciet. b ſ que enī iusticia ē ad literā vt ꝓ boue quinq; ꝓ oue q̄ttuoꝛ reddaⁿ.

rit q̄uinq; boues ꝓ vno boue a

a ſ Id est omni tempe vite sue que quattuoꝛ temporibus agitur penitentiaz agat: vel quod quattuoꝛ elementis ⁊ quattuoꝛ humoꝛibus cōstat penitendo affligat.

restituet: et q̄ttuoꝛ oues ꝓ vna

a ſ hereticus. b ſ ecclesiam.

a oue† Si effringens fur domum

a ſ latenter euertens.

siue suffodiēns fuerit inuentꝰ: ⁊

a ſ anathematizatus.

accepto vulnere moꝛtuꝰ fuerit:

a ſ nulli culpe subiacebit. b ſ in pectoꝛe eius.

percussoꝛ nō erit reꝰ sanguinis. b

a ſ veritatis.

b ſ criminis reus erit.

Quod si oꝛto solē ꝺ fecerit: hō/ c

a ſ eterna moꝛte.

micidium ꝓpetrauit: et ipse mo

a ſ aliquid. ſ. sane doctrine qua ad fidem christi couerratur.

rietur. Si nō habuerit quod ꝓ b

a ſ .i. potestati diaboli ⁊ oiꝝ qui mēbꝛa tradeꝛ.

furto reddat venūdabitur: Si c

inuentū fuerit apud eum q̄ fu

ſ .i. a fide nō penitus discedens.

ratus est viuēs: siue bos siue asi f

a ſ vt supꝛa. b ſ .i. coꝛpoꝛe ⁊ aīo penitebit.

nus siue ouis: ꝺuplum restituet

a ſ inuadendo. b ſ episcopus vel sacerdos.

c ſ alterius parochiam.

†Si leſerit q̄uispiā agrū vel vi g

a ſ carnalem appetitum quo alterius dignitatem inuaderit querit.

neam: ⁊ dimiserit iumēntum su b

a ſ vastet auaritie causa. b ſ id est quicquid in parochia sua laboꝛis et vtilitateꝫ impendit ꝓ huiusmodi inuasione perdit: vel ad damnum restaurandum tribuet.

um vt depāscaꝛ aliena: ꝺ quicq̄d

optimuz habuerit in agro suo:

vel in vinea ꝓ damni estimati/

a ſ modū. ſ. excedens. ſ castigatio acerrima vel immoderata.

b one restituet† Si ā egressus ignis i+

c inuenerit spicas: et cōꝓhende †

a ſ conuentus iam prouectoꝝ. ſ adhuc crescentes ⁊ ad maturitatem tendentes.

rit āceruos frugum siue stantes

a ſ penitendo et si poterit ni pꝛistinū statuz restaurando.

segetes in agris: reddet dāmnū k

ſ predicatoꝛ.

qui ignem succenderit. Si quis l

ſ docendo a ſ diuini verbi vel fidei.

commēdauerit amico pecuniā:

ſ libꝛos antiquoꝝ patrum qui vasa dei sunt. ſ recte fidei ⁊ boni operis.

vel vas in custodiaz: et ab eo q̄

ſ fraudulentia hereticoꝝ.

suscꝑaꝛat furto ablata fuerit: si

a ſ incoꝛrectus. ſ hereticus. ſ non homo. b ſ coꝛpoꝛe et anima penitebit vel in eternum puniet̄ur.

inuenitur fūr: ꝺuplū reddat. Si

ꝓmū repmiꝛ ꝓmo illicita ꝓtrectatio rei aliene sibi nō cōmisse. Scō rei sibi cōmisse. ibi: Si quis cōmēdauerit. Circa ꝓmū ōz: Si q̄s fura. fu. bo. aut ouē. ⁊ occi. vel vēdi. Jsti duoꝝ cōcurrētibus. ſ. furto cū venditiōe: vel furto cum occisione.

a Quinq; boues ⁊c. Quēriꝛ hic q̄re ꝓcipiꝛ tāta restitutio: cum in alijs rebus sufficiat reddere duplū? Ad q̄ꝰ respōdet quedā glo. sup locū istuz: q; hoc est ꝓpter quinq; vtilitates bouis. ſ. q; immolaꝛ deo: arat terrā. pascit de carnib⁹ suis: dat lac: ⁊ coꝛium ad plures necessitates valet: ⁊ ꝓpter quattuoꝛ vtilitates ouis: q; immolaꝛ. vestit de lana sua: pascit de carnibus suis: ⁊ lac ministret: sed hec ratio nō videꝛ multū valere: q; idē posset dici de auro qꝰ valet ad medicinas: ⁊ ad pecuniā inde fiendā: ⁊ ad vasa ꝓ ministerio: ⁊ ad iocalia ꝓ oꝛnatu: ⁊ sic de multis alijs. Et ideo alr dicendū. Puniunt̄ eī aliqua peccata grauiꝰ nō solū ꝓpter maioꝛē peccati grauitatem: ſz ꝓpter ꝓnitatē repimendā ne boues nimis ad talia se laxent. Res aūt que in domo custodiunt̄ vt aurū ⁊ argentum ⁊ silia: nō ita de facili furto pūt subtrahi: sicut oues que pascunt̄ ī cāpis: ⁊ q; facilitas accipiēdi rem alienā īducit ad cōmissionē furti: ideo ꝓ furto ouis imponunt̄ quattuoꝛ restituende: q; facilius pōt subtrahi furto q̄ alie res que seruantur in domo: ⁊ q̄nq; boues ꝓ vno boue: q; adhuc difficilius custodiunt̄: q; nō ita gregatim ⁊ simul se tenēt in pastu sicut oues. Dicit aūt Jose. q; idē est iudiciū de alijs animalib⁹ domesticis que pascunt̄ in campis: sic̄ capꝛe ⁊ cōsilia: q; fm maiozem vel minoꝛē difficultatē custodiendi reducunt̄ ad legez bouis vel ouis. sed illud scriptura solū exꝑimit qꝰ cōius accidit. ſ. de bobus ⁊ ouib⁹. Si aūt apud furē fuisset inuentuz: animal anteq̄ occidisset vel vendidisset: non restituebat nisi duplū: sicut in alijs rebus: q; ꝑsumebaꝛ q; erat inclinat⁹ ad reddendū ex q̄ nō vendiderat vl occideꝛat. Si effrin. fur. ⁊c. sequiꝛ: b Percussoꝛ nō erit reus sanguinis. q; ꝑsumptio est cōtra furem q; nō solū veniebat ad furandū: sed etiaz ad occidendū: si inueniret resistentiā: ⁊ iō erat debitoꝛ moꝛtis.

c Qꝺ si oꝛto sole hoc fecerit. hic accipiūt doctoꝛes nr̄i oꝛtū solis ad lr̄am: dicētes: q; pena moꝛtis pcussoꝛi imponiꝛ: q; ꝺ die clara poterat videre q; fur nō veniebat ad occidendū: ſz tm̄ ad furandū. ⁊ sic dicūt q; lex īmediate p̄cedens intelligitur tantū de fure nocturno. ſz ꝺ nō videꝛ sufficiēter dictū: q; nō solum de nocte: sed etiā de die veniūt insidiose boues ad occidendū: sic̄ patet de latronib⁹ qui interfecerūt ysboseth. ij. Regū. iiij. Et cōsimile frequenter inueniꝛ: ⁊ iō dicit Ra. Sa. q; lex illa nō solū intelligitur de fure nocturno: sed etiā diurno: dū tm̄ possit haberi suspitio q; veniret ad occidendū. ⁊ iō q̄ subdiꝛ: Si aūt oꝛto sole hoc fecerit ⁊c. qꝺ videꝛ esse ad cōtrariū dicit: q; hec locutio est metaphoꝛica. ⁊ ē sensus: Si clarū sit sicut dies est clara: q; ille veniebat nō ad occidendū: vtpote si sit pater dñi domus: vel frater: vel ita amicus eius q; luce clarius est q; nō venit ad occidendū eum: ſz solum ad furandū ꝓ indigentia sua supplenda: in tali casu pcussoꝛ est reus homicidij: ⁊ debet moꝛi. ꝺ Si nō ha. qꝺ ꝓ fur. red. venundabiꝛ. Hoc referꝛ ad legem supꝛa positam de eo qui furaꝰ est ouē vel bouē ⁊ occidit cū hoc vel vendidit: q; si nō habet vñ restituat quinq; boues vel quattuoꝛ oues debet vēdi: vt de ꝑcio eius fiat dicta restitutio. e Si inuentuz ⁊c. nō teneꝛ reddere nisi duplū: q; pōt haberi aliqua ꝑsumptio q; vellet restituere: ex quo reseruabat apud se. vt dicit hic.

f Siue bos: siue ouis: siue asin⁹. ex q̄ enī hic ponit̄ asinus simul cū oue boue: patet veruz qꝺ supꝛa dictū est. ſ. q; idē iudicium est de furto alioꝝ aīalium pascentiū in cāpis sic̄ ꝺ boue ⁊ oue q̄tum ad restitutionez furti. g Si leserit q̄spiā agrum vel vineā. cōculcādo cū quadriga vel pedibus aīalium suoꝝ ibi trāseuntiū vl alio mō. h Et dimiserit iumētū suū vt depascaꝛ aliena. de optimo fructu q̄ erit ī agro suo restituet damnū fm estimationē iustaz: ⁊ dicit̄ de optimo vt ꝓ hoc iꝑi ⁊ alij coꝛrigaⁿ a talib⁹. Et qꝺ dictū est hic de agro ⁊ vinea intelligēdū est silr de olineto ⁊ hoꝛto ⁊ silib⁹: si fiat ibi damnū. i Si egres. ig. etiā ꝓter intētiōez accēdēt̄ iꝑm. Inuenerit spicas ⁊c. sequiꝛ: k Reddet dā. q; ignē succē. q; nō custodiuit ignē suū sic̄ debuit: ⁊ iō si nō esset aliq̄ negligētia ī eo de custodia ignis: videꝛ q; nō tenereꝛ restituere: si etiā aliquod aīal vt catꝰ vel hmōi poꝛtaret ignem nō teneꝛet restituere damnū sequēs. q; ꝺ hic: Si egressus ignis. ſ. a seipso.

l Si quis cōmendauerit. Hic repimiꝛ cōtrectatio indebita rei aliene sibi commisse: hec aūt commissio fit quadruplicit. Uno modo per moduz depositi: de quo dicit hic: q; si fuerit ablatum furto fur reddat duplum si inueniatur: ⁊ si nō inuenitur: custos depositi erit liber ꝓ iuramentū suuz q; nō commisit

† De homicidijs. c. 3.

† De insuꝛijs. c. 4.

† De inuijs. c. 5.

cas. Teneros auditores nō/dū ad maturi/tatē fructꝰ pti/gentes: q̄z vi/tia q̄ acerbe et indiscrete reꝑ/hēdit: q̄si ignē in spicis imit/tit: nec ad ma/turitatē pueni re sinit.

a Qui a ꝓxi mo ⁊c. A ꝓxi/mo mutuū po/stulamꝰ cuz ꝓ eterna remune ratiōe curā do minici gregis suscipimꝰ. Sz si timorē dei q̄/si pecuniā exi/gētis semp ñ oculos cordis ponimꝰ: q̄si in p̄sentia eiꝰ sem per sumꝰ. Añ
2.Cor.5.b Scientes timo rē dñi homini/bꝰ suademꝰ Et
2.Cor.12.f alibi. Quasi coram deo i xp̄o loq̄mur. Mors g̃ aut debilitas pecoris pasto/ri nō imputaf: si eiꝰ curā stre/nue gessit: ⁊ q̄/si deo p̄sente

L aliter damnuz reddere cōpel/
Dart.5.d letur. vñ Non exibit inde do nec reddat no uissimuz qua/drantem.

b Dotabit e. Sensus sentē/tie historicus: de qua nascit/oratio. Si g̃ hi storicus sensus regnū charita tis edificat: cu piditatis dissi/pat non est ne cesse allegori/ce exponi: le/ctor tamē sen/tentiam dote recte fidei ho/
† De adul. c.1.36.q.2. c.tria. norare debet ⁊ intractā sua ex/positione relin quere.

c Maleficos. Qui p̄stigijs magice artis ⁊ diabolicis fig/mētis agunt: vel hereticos
†.23.q.5.c reos sang. quia consortio fideliū qui ve/re viuunt excō municādi sunt donec malefi/cium erroris i/eis moriatur.

Adue

ſ magister qui pecuniam custodiendam suscepit.

latet dominus domus applicabitur
a ſ sacerdotes vl catholicos doctores. b ſ propria
ad deos: et iurabit q̄ nō extenderit a
nequicia. a ſ subuertendo aliquem de grege dñi.
manum in rem proximi sui ad p̄rpe
ſ vt.s.
trandam fraudez: tam in boue q̄z in
ſ in facuo. ſ virtutū operum.
asino et oue ac vestimēto: et quicq̄d
damnuz inferri potest ad deos vtri
ſ accusantis et accusati.
usq̄ causa perueniet: et si illi iudica/ b
a ſ vt supra. ſ fidem scilicet ⁊ confessionem plenē exoluer vt qui minus intelligēs aberrauit plene instru crus per omnia fidelis sit.
uerint: dūplū restituet proximo suo.
a ſ christus vel maior prelatus. b ſ episcopo vel sa/
Si qūis cōmendauerit proximo suo
cerdoti. a ſ immundum. b ſ mundum.
c ſ Simplicem. d ſ brutum.
asinū bouem oūem ⁊ omne iumen
ſ Spiritualem. ſ omnino a fide discesserit.
tum ad custodiaz: et mortuuz fuerit c
a ſ in aliquo scandalizatum. b ſ deceptum
c ſ hereticis demonibus.
aut debilitatum vel captū ab hō/
a ſ quia latenter factum. b ſ pro suspitiōe purgāda.
stibus: nūlluſq̄ hoc viderit: iūsiuran
dum erit in medio q̄ non extenderit
ſ qui commendauit.
manum ad rem proximi sui: suscipi/
ſ deuotionem: sed ⁊ studium bonuz restituet cum in viram eremam.
etq̄ dominus iuramētum: ⁊ ille red
a ſ q: innocens. b ſ dormiente patrefamilias.
dere non cōgetur: Qō si furto abla/ d
ſ quia custodire debuit.
tum fuerit restituet damnum domi/
a ſ diabolo incorporatuz. b ſ ne eorum deuoretur.
ſ statim preces ꝓ eo fundat eūq̄ moneat ⁊ curare stu
no: Si cōmestuz a bestia: deferāt ad e f
deat. a ſ dominū. ſ q: qō potuit fecit.
cum qō occisum est: ⁊ non restituet. g
ſ velut si episcopus alterius clericum vel parochia
a Qui a proximo suo quicq̄ horū mu b
num vicarius fuerit. ſ in parte.
tuū postulauerit: ⁊ debilitatum aut i
a ſ in toto. b ſ qui murmū suscepit. c ſ negligēres. s.
mortuū fuerit domino non p̄sente k
reddere cōpelletur. Qō si impresen/ l
ſ quia diligentiam adhibuit quā potuit.
tiarum dñs fuerit: non restituet: ma m
xime si conductum venerat ꝓ merce
a ſ iuxta sensum partium exponendo.
ſ Scientiam canonicam nondum ab alio expositam.
de operis sui † Si sedūxerit quis uir/ n
ginē: necdū despōsatam: dormierit/
a ſ quia nisi fidem catholicam acquisierit copula eius frui non licebit.
q̄z cum ea: dōtabit eaz: ⁊ habebit eā o
vxorē. Si pater ỽginis dare nolue/ p
rit: reddet pecuniā iuxta modū dotis q
a ſ coopatores ⁊ adiuratores diaboli. r
quā ỽgines accipe ꝓsueuerūt † Hāle c s
a ſ q̄si viuos i eccl̄ia cē. b ſ .i. virijs stulti ⁊ insensati mixtus fuerit cuiꝰ societas a deo separat et diabolo so
ficos nō patiet viūere. Qui coierit v
ciat que ē fornicatio pessima. a ſ eterna. b ſ idola/tra scilicet. ſ corporaliter vel spiritualiter.
cū iumēto: morte moriat. Qui imo/ x

misit fraudem in illo deposito. Si tñ deponens habeat testes q̄ iste peiorauit: Causa a Ad deos. i. iudices
b Perueniet. ⁊ si testes inueniant veri iudices eū cō/demnabunt ad restituendum duplum: ⁊ eadem ratione si testes inuenti sint falsi: cogendi sunt ad restituendum duplum ipsi depositario. Sc̃o cōmittitur res aliena ad custodiendū ꝓ mercede: vt animal pastori. ⁊ de hoc loq̄ tur hic cum dicit: Si quis cōmēdauerit ꝓxi. suo bo. ⁊c.
c Et mortuū fuerit aut debilitatū vel captū ab hostib⁹ nulluſq̄ hoc viderit: qui possit testificari ꝓ custode erit liber a restitutiōe ꝓ iuramentū suū q̄ nō fecit ibi fraudē vel negligentiā. Cuiꝰ ratio est: quia nō poterat p̄cauere morti vel debilitationi: q: ꝓtingunt ex causa naturali: ⁊ sic̃ captiōi hostiū nō poterat resistere. d Qō si fur. abla. fu. res. dam. dño. cuiꝰ ratio est: q: ꝓ custodia habz mercedē: ⁊ iō debet restituere qō ablatu ē furto: ⁊ nō est liber ꝓ suum iuramentū sicut depositariꝰ qui gratis ser/uabat. e Si comes. a bes. defer. s. ipse custos:
f Ad eum. s. ad dñm: g Qō occisum est. In hebreo habef: Adducet testimoniū. Et b mō poterat esse dupli citer. Uno mō q: afferebat cadauer alialis occisi: vel ali quā ptem eiꝰ. Alio mō q̄ adducet boues q̄ vidissent i ca su in quo nihil poterat eruere de aīali occiso de ore be/stie occidentis. Dicit tñ hic Ra. Sa. q̄ si esset occisuz ab animali paruo cui custos poterat resistere vt a catto vel vulpe vel hmōi: tenebaf restituere: nec valebat sibi testi monium. Si aūt a leone vel serpente vel hmōi: sibi vale bat: ⁊ si esset in loco deserto vbi nō poterat habere testi/monium hominū: debebat esse liber ꝓ iuramentū suum nisi ex indiscretiōe sua posuisset gregem in tali loco pe/riculoso sine consensu domini. Tertio mō poterat fieri cōmissio ꝓ modū mutui: ⁊ de hoc loquitur cum dicitur:
h Qui a ꝓximo suo quicq̄ horꝰ mutuū postulauerit. sc̃z animal aliqō ad opus illiꝰ qui acceperit. i Et de/bili. aut mor. fuerit: restituet damnū. Cuius ratio est: q: tota vtilitas animalis in illo ope erat sua. k Domi/no nō p̄sente. hoc additur ad excipiendum casum istum sc̃z si dominꝰ animalis esset presens in opere illo ad cu/stodiam animalis sui. Quarto modo fit cōmissio rei al/teri tradite ꝓ locationē ⁊ tūc minus tenetur de custodia animalis ille cui locatur: q: locans siue cōmittēs repor/tat mercedem animalis: ⁊ ideo nō tenetur ad restitutio/nem mortui vl debilitati: nisi fecisset illud animal nimis laborare. et hoc est quod dicitur: l Qō si impsentia/rum dominus. s. animalis. fuerit. m Nō restituet. q: dominꝰ animalis poterat videre si animal nimis grauaretur ⁊ poterat impedire. n Si seduxerit quis virgi ginem necdū desponsatam: dormieritq̄ cuz ea. Hic con sequenter reprimitur cōcupiscentia inordinata circa de/lectabile carnis et primo que est ſm naturam. cum dici/tur: Si seduxerit quis virginē verbis vel donis inducē do eam in cōsensu copule carnalis. o Dotabit eam. sc̃z dote vxoris. vnde subdit: p Et habebit eam vxo rem. et hoc exprimit: quia alius est modus dotandi vt statim subditur. q Si pater virginis dare noluerit quia puella est nobilior ⁊ ditior: vel alia de causa.
r Reddet pecuniā. s. ille qui decepit eam. s Iuxta modū dotis ⁊c. et est quinquaginta sicloꝝ argenti: vt habetur Deu. xxij. ca. de virgine corrupta ab aliquo an teq̄ sit alicui affidata: ita q̄ duplex est ibi dos: vna que datur vxori: alia que datur patri.
t Malificos non patieris viuere. In hebreo habetur: Sortilegam nō patieris viuere. ⁊ licet exprimat mulierē tm̃: tñ intelligit de homine sortilego: sicut exprimit trās/latio nostra: sed scriptura exprimit illud quod cōmuniꝰ accidit scilicet q̄ mulieres sint sortilege. Ex hoc etiā pa/tet q̄ cum dicitur: Maleficos non patiers ⁊c. intelligit spiritualiter de maleficio quod cōsistit in sortilegijs. po/nitur autem ista lex inter eas que reprimunt concupisce/tiam carnalem: quia sortilegia frequenter fiunt in his q̄ pertinent ad actum carnis: v Qui coierit cū iumen to morte moriatur. per hoc reprimitur concupiscentia q̄ est contra naturam debet etiam iumentum interfici in detestationem facti: vt alibi dicitur: et ne alius exēplo precedentis facti attentaret idem facere cū illo aīali.
x Qui immolat dijs. Hic ꝓmr ordinaf rationalis. et pri/mo cōtum ad psonas simplices. sc̃o q̄ ad iudices. xxiij. ca. tertio quo ad sacerdotes: circa mediū. xxiij. ibi: Sex

annis

a Aduenā nō ꝓtristabis ⁊c. Dilectionē ꝓximi ꝓ mificordie cōpassiōe cōmēdat: ne furoris aut auaricie stimulo cōmoti ius nature negligam⁹. Sz que volum⁹ vt faciāt nobis homines eadē illis faciam⁹: ⁊ que nolum⁹ nobis fieri: nō faciamus.

b Si pecuniā mu. ⁊c. Predicatores euāgelij monet: ne superfluita tē appetāt. Sz hītes victū ⁊ vestitū bis ꝓtenti sint. Fm illud: Gratis accepistis gratis date.

Mat.10.a

c Si pignus. Aug⁹. Genus ꝓ specie posuit: sic enī dictū est: ac si de omni veste pignus dederit: cuz de illo se specialiter dicere ex consequētib⁹ scriptura testatur: q̄ nō hz nisi eā veste vñ nocte operiat. Hzego. Pign⁹ peccati cōfessio. Proxim⁹ enī debito: noster efficit: cū in nos aliq̄d peccat qz peccata debita vocātur Fm illud: Dīme debitū dimisi tibi: qm̄

Mat.18.d

Ibidē.6.b

rogasti me. Et dimitte nobis d. n. s. et nos dimittim⁹ debitoribus nr̄is. A debitore q̄ pign⁹ accipim⁹: cū ab eo qui in nos peccauit peccati ꝓfessiōez tenemus. ꝓ quaz relaxare peccatuz postulamur. Qui enī peccatū fatet et veniā petit: tā q̄si ꝓ debito pign⁹ dedit: qđ añ solis occasū reddere iubemur: qz priusq̄ꝫ ꝓ dolorē cordis nobis sol iusticie occidat: debem⁹ ꝓfessionez venie reddere a q̄ cōfessionē accepim⁹ culpe: vt q̄ se deliquisse ī nos meminit: a nobis mox relaxatū sentiat qđ deliqt.

d Dijs nō detrahes. ⁊c. Aug. Deos nō maledi. Querit q̄s dixerit deos vtrū iudices qui iudicāt pplm̄ sicut dictuz est moysi q̄ dat⁹ fuerat de⁹ pharaōi: vt exponēdo sequatur: ⁊ ꝑncipē ppli tui nō maledices: an fm illū Apostoli. Mā ⁊ si sunt q̄ dicunt dij siue ī celo siue ī terra sicuti sūt dij multi: ⁊ dñi multi: addendo ei sicuti sunt: deos intelligi voluit qui digne etiā dicunt: quib⁹ tñ latria. i. seruit⁹ q̄ ad religionem ptinet: nō debet: sed vni deo vero q̄ nobis ē deus. Illi aūt ꝓhibiti sunt maledici non iussi sacrificijs: vel vllis latrie obsequijs honorari.

e Decimas tuas. Jsid. Per primitias frugū vel ꝑmogenitoꝝ ꝑmitiua bonoꝝ operū ostendunt: vl bona volūtas q̄ prior ē ope: quā Pelagiani sibi tribuēdo offendūt. Deꝰ aūt dum sibi a nobis illa iubet offerri: indicat ad gratiā suam

a ſ demonib⁹ qz dij gentiū demonia sunt. b ſ excōmunicet ab ecclia vl ī eternū puniet. c ſ Ydora dominum deum tuum ⁊ illi soli seruies.

lāt dijs occidet: ꝓter dōmio soli. a

a ſ qui ad patriā celestē tendit. ſ Aduena ego sum apud te ⁊ pegrin⁹ sicut oēs patres mei.

a †Aduenā nō ꝓtristabis neq̄ affliges eū. Aduenę enī ⁊ ipi fuistis ī b c

a ſ in mūdo. b ſ que ī die iudicij expectāt ꝑm quē modo nō habent presentem. c ſ cui mortu⁹ est mundus pater: ⁊ babylonia mater.

terra ægypti †Vidue ⁊ pupillo nō d

nocebitis. Si lęseritis eos: voci-

a ſ corde. b ſ q̄ suz defensor⁹ orū. c ſ iudicādo.

bunt ad me: et ego audiaz cla- b

morē eorū: ⁊ indignabitur furor

ſ gladio spirituali vel materiali.

meus: percutiamq̄ vos gladio: et

a ſ actiōes. b ſ fructus vel ad litteraz.

erunt vxores vestre viduę: et filij

ſ materialem vel spūalē. ſ scientiā legis.

b vri pupilli. Si pecuniā mutuam e

a ſ fideli. ſ genti. b ſ spiritu.

dederis populo meo paupi qui f

a ſ in eadem fide. b ſ immoderate fructum cōmissi vel diuini verbi exigendo.

habitat tecum: non vrgebis euz g h

a ſ aliqua supabundantia: qz post ꝓceptionē gratie ad obseruantiam legis nō debet retorqueri qz christus finis est legis.

q̄si exactor: nec vsuris opprimes. i

a ſ cōfessiōez peccati. b ſ q̄ i te peccauit. c ſ. s.

c Si pignus a prōximo tuo accē- k l

a ſ quo operit cōtra frigus impetaris. b ſ antequā occidat tibi ꝑ dolorē cordis sol iusticie.

peris vestimentuz: añ solis occa

sum redde ei: Ipsum enī est soluz

ſ als quo operitur indumentum caro eius.

quo operit indumētū carnis ei⁹: l

ſ Securus laxaro peccato.

nec habet aliud in quo dormiat. m

ſ te nō condonante.

Si clamauerit ad me: exaudiam

a ſ volēs vitā pctōris nō mortē. ſ sacerdotib⁹ doctorib⁹ q̄ ecclie ꝓncipant. cū enī oīs detractio ꝑ

d eum: quia misericors sum. † Dijs n

niciosa sit in illos ē pniciosior. a ſ ad lr̄az vl xpo cui⁹ fac⁹ est ꝓncipatus sup humerum eius.

nō detrahes: ⁊ ꝓncipi ppli tui nō o

a ſ perfectiōes opez. b ſ imitialē faciēdi volūta

e maledices † Decimas tuas et pri- p †

tem. a ſ hilarem datorē diligit deus. b ſ diuine gratie cōsecrare. c ſ principium operū. s.

mitias nō tardabis offerre. Primō q

genitum filiorum tuorum dabis

ſ fortibus operibus ⁊ simplicibus.

mihi. De bobus quoq̄ ⁊ ouibus r

annis. Circa ꝓmū ordinat rōnalis. ꝓmo circa deū. cū dr: Qui immolat dijs .i. idolis q̄ reputant dij ab idolatris: ⁊ ꝑ imolatiōez hic ꝓhibitā ib̄ pena mortis: intelligit ꝓhibita oblatio libatio ⁊ thurificatio ⁊ talia q̄ fiebant in tēplo ipi deo directe: vt dic Ra. Sa. ⁊ b̄ notat cuz subditur: a Preter dño soli. Si aūt inde⁹ scoparet tēplū idoli vl oraret: vel alia sicia que sūt ꝓambula ad oblatiōes ⁊ sacrificia faceret nō esset puniēdus morte fm eum sed alia pena. scdo ordinat rōnalis ergā ꝓximū. cum dicit: b Aduenā nō ꝓtristabis. cuius causa subdit cum dicit: c Aduene enī et ipsi fuistis. ac si dicat. illud qđ ibi sustinuistis debet vos inducere ad hoc q̄ dulciter eos tractetis. dicit autē aduena qui aliūde venit ad manendū in regione ali qua. d Vidue ⁊ pupillo nō nocebitis. ista lex intelligenda etiā est de alijs quibus nō est nocendū: sz lex exprimit illud qđ frequēti⁹ accidit. s. afflictio talium: eo q̄ non possint resistere. Ex b̄ tñ aggrauat peccatū ⁊ accelerat vindicta diuina. vnde subdit: Voci ferabunt ad me ⁊ ego exaudiā. e Si peccuniam mutuā dederit. dicit Ra. Sa. q̄ istud si accipit ꝑ qz. debet enī mutuare ꝓximo existēti in necessitate. † Exo.22.b † Leui.19.g † Zach.7.c

f Populo meo pauperi. ꝑ hoc q̄ dic populo meo. nō excludit gentilē: vt dicit Ra. Sa. sz dat ibi intelligere q̄ pri⁹ ⁊ in minori necessitate debet inde⁹ mutuare indeo q̄ꝫ gētili. ꝑ b̄ etiā q̄ dic paupi: nō excludit diuitē cui etiā mutuā dū ē si indigeat: sz pri⁹ mutuandū ē paupi. ꝑ b̄ qđ etiā subdit: g Qui habitat te cū. nō excludit a mutuo ille q̄ habitat ī alia ciuitate: cui ē mutuā dū etiā si est ī necessitate: sz pri⁹ succurrē dū ē necessitati vicini. vñ ista lex dic generalr q̄ q̄to aliquis est ꝓpinquior tanto ꝑ pri⁹ succurrenduz est eius necessitati. h Nō vrgebis eū quasi exactor. repetēs debitū cū austeritate nimia q̄ diu est impotens ad soluēdū. i Nec vsuris opprimes. In bebreo habet: Nec morsum pones sup eū: ⁊ ꝑ morsum intelligitur vsura. Cui⁹ ratio est vt dicit Ra. Sa. qz sicut serpēs mordēs in silentio parū ꝓcipitur vel sentitur in principio sed postea inflatur hō et diffundit effectus illius morsus parui per totum corpus: sic vsure maluz nō sentit in principio: sed postea ascēdit ad magnā summā ⁊ deuorat totā bois substantiā. ptz etiam ꝑ predictā expositionē. Ra. Sa. q̄ vsura nō est licita indeis: etiā cum illis qui nō sunt d̄ lege sua: qz de mutuo dixit in principio q̄ nō excludit gentilis: licet pri⁹ dandū sit iudeo: ⁊ sup illud ps. Qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. vbi dic glo. hebraica. etiā gentili. ⁊ iō q̄ cōcedit indeis ad vsuram extraneis. Deu. xxiij. ca. est ꝓmissio miorz mali ad mai⁹ euitandū. s. ne hebreos granarēt vsuris: sicut dicūt doctores nostri. k Si pignus a prōximo tuo. i. indeo:

D

l Acceperit ve. añ so. oc. red. In bebreo habet: Assq̄ ad occasum solis reddes ei. ⁊ vtrūq̄ est verū. qz si sit vestimentū sibi necessariū de die debet reddi sibi in mane. ⁊ post resumi in vespe. si aūt vestimentū necessariū de nocte debet sibi reddi vespe ⁊ post resumi in mane: ⁊ q̄tum ad hoc subdit: m Nec habet aliud ī quo dorm. ⁊c. Si aūt queratur quare accipiebat pignus ita frequenter ⁊ restituebat. dicit Ra. Sa. q̄ hoc erat ad imprimendū cordib⁹ hominū dei miseri cordiā qui q̄tidie peccātib⁹ quotidie relaxat cuz clamant ad ipm. Josephus dic q̄ b̄ erat ne debitor daret oblitioni ⁊ fieret negligēs in solutiōe debiti. † Exo.22.a De here.c. cū ex iniuncto.

n Dijs nō detrahes. i. iudicib⁹ te punientibus ꝓpter peccatū tuū: qz in b̄ tenēt locum dei. o Et ꝑncipi ppli tui nō maledices. qz malediceres tibi ꝑsi cū sit caput populi: cui⁹ tu es ps. p Decimas tuas. ⁊c. In bebreo habet: Plenitudinē tuā ⁊ lachrymā tuā non tardabis reddere. ⁊ fm q̄ dicit Ra. Sa. per plenitudinē intelligunt ꝓmitte in aridis: sic est triticum ⁊ hordeū. ⁊ ꝑ lachrymā in liquidis: sicut ē vinū et oleū ⁊ hmōi: q̄ debēt reddi tpe statuto a lege ⁊ nō retardari. q Primogenitū filioꝝ ⁊c. qz cōsecrati erāt dño: eo q̄ ꝑcutiēs dñs ꝓmogenita egyptioꝝ saluauit ꝓmogenita hebreorū: vt. s. dictū ē. xiij. ca. r De bo. q̄z ⁊ oui. sic facies. s. offerēdo dño: ꝓmogenita tñ boim redimebant. v. siclis argenti. Dicit aūt hic Ra. Sa. q̄ libet siclus valet. v. solidos: tamen non dicit cui⁹ monete: ⁊ iō meli⁹ videt dicēdū q̄ valor determinat⁹ ē nobis incert⁹: qz sic frequēter dictū ē monete ⁊ pōdera auri ⁊ argēti multū variant fm tpa ⁊ varias regiōes. Q̄d aūt dicit hic de ꝓmogenito ouis ⁊ bouis: intelligēdū ē etiā de ꝓmogenit⁹ alioꝝ aialiū q̄ pote †.13.q.1.c. ecclias. §. his ita. De decimis. c. tua.2.

suã ptinere. In decimis vero denarius pfectionẽ significat: qz vsq; ad ipm numerus crescit. Ideoq; sic in primitijs pncipia volũtatũ: ita in decimis ꝓsumationes nostroz opez ad deũ referre ꝑcipimur: a quo z boni opis initiũ z pfectionis donatur effectus. a Pauperis quoq; nõ misereberis zc. Re. s. ꝓtra iusticiã pauperi fauleas cã misericordie. Bona ẽ misericordia: sz nõ debet esse ꝓtra iudiciũ. Judicium aũt dicit scriptura qñ iustũ ẽ: ne quis aũt ꝓpẽ hãc sniam deũ putet ꝓhibere misericordiaz: oportune sequit. Si occurreris boui inimici tui zc. ꝯsi facmisericordiã etiã erga inimicos tuos cũ potestas ẽ a iudicãdo libera. Non enĩ cũ reducis errantẽ bouẽ inimici z reddis inter aliqs iudex resides.

Mẽdaciũ

Nico.de lyra

† Leui.22.b Ez.44.8 rant ĩmolari. de aĩalib9 ãt aliꝭ ꝑmogenitũ asini debebat redimi oue. et alia redimebanť: vt .s. dictũ ẽ .xiij. ca.

a Septẽ dieb9 sit cũ matre sua. qz añ octauã diẽ ẽ res nimis tenera et imperfecta: z tales non debent offerri deo. Ra. Sa. alr exponit lram istaz ab illo loco: De bob9 qz z ouibus silr facies. dicẽs q li silr referť ad lram ꝓcedẽtẽ ĩmediate ꝙ loquiť de ꝑmogenito hominis q̃ ꝛ debebat redimi p9. xxx. dies: z ita dicit q ꝑmogenitũ bouis debebat seruari apud dñm suũ. xxx. dieb9 et tũc dari sacerdoti. ꝑmogenitũ autẽ ouis q̃nq̃ginta dieb9. Qꝛ aũt subditur: Septẽ dieb9 sit cuz matre sua. diẽ q ꝛ nõ referť ad lram ꝓcedentẽ vt dirigať ꝛ mandatũ ad illos q̃ offerebãt ꝑmogenita: sz ad sacerdotẽ qui nõ debebat aliqꝛ aĩal ĩmolare añ octauam diẽ dño. qꝛ aũt subdiť: b Viri sancti eritis mihi. ad oẽs generalr dirigitur: vt sint mũdi nõ tm̃ mente sz etiaz corpe. ideo subdiť: c Carnẽ que a bestijs zc. In hebreo habeť: Que a bestijs fuerit lacerata vl dissipata: qz nõ solũ erat ipis ꝓhibituz comedere carnes quaz vnã ꝓtẽ comederant bestie: sz etiã carnes aĩalis occisi a quacũq; bestia silueſtri vel domestica: etiã si nihil ꝛ occiso comedissent: vt dictũ est. s. de boue occiso a boue corrupeta. Sciẽdum etiã q lex ista loquiť de carnib9 que alias eis erant licite. d Sz proijcietis canib9. Dicit aũt Ra. Sa. q vendere poterãt gentilib9 quos iudei reputant sicut canes: z vocant gẽtiles oẽs qui nõ sunt de lege iudeoꝝ.

†.23.q.4.c ne amisso.

†.2.q.4.c. accusato. 2

†Deu.22.a

Ca. XXII

Moraliter. i† Si egressus ignis. i. çelus bonis indiscretus. † Inuenerit spicas et comꝑbenderit aceruos zc. p spicas ꝓsone singulares. per aceruos cõmunitates intelliguntť. quas si qs p çelũ indiscretũ scãdaliçauerit a dño puniet ꝓm q̃titatẽ delicti. p† Decimas z ꝑmitias tuas nõ tardabis offerre. p primitias intelliguntť initia bonoꝝ opeꝝ. p decimas pfectiões eoꝝ eo q̃ denari9 numer9 pfectus est z limes numeroꝝ vt ꝛ. iij. phy. et p hec duo intelliguntť media bonoꝝ opeꝝ. hec enĩ oĩa deo sũt attribuenda tanq̃ oĩm bonoꝝ actori. Esa. xxvj. Omnia opa nra opatus es in nobis dñe. c† Carnẽ que a bestijs fuerit ꝑgustata nõ comedetis. i. doctrinã in qua nutriti fuerunt supstitiosi vel heretici nõ comedetis eã acceptãdo. d† Sz proijcietis canib9. illã dimittẽdo infidelib9 obstinatis: q̃ dicunť canes. Matth. vij. Nolite sanctũ dare canibus.

In ca. xxij. vbi ꝛ in postilla: Et iõ dicit Ra. Sa. Lex illa.

Additio. Nõge videť a sensu lrali dicere q in hoc q ꝛ: Si aũt orto sole ꝑ fecerit. intelligiť metaphora: qz in iudicialib9 que tractãt de actib9 hũanis inter ptes iudicãdis: nõ ẽ op9 metaphoricis locutiõib9: cũ possint plano mõ dici. vñ melius videť dicendũ cuz doc. nris quibus etiã ꝓcedãt q̃dã hebreoꝝ. Obiectio aũt postil. contra eos nõ videť valere. nã sz aliqñ ꝓtigat q̃ aliq̃ insidiose ĩterficiãt hoĩes ĩ domo ꝓpria: ꝑ tm̃ ẽ ꝛ raro ꝓtingẽtib9 de q̃b9 lex nõ curat nisi de his q̃ frequẽter contingunt.

Replica correctorij ꝓtra Burgeñ. In ca. xxij. vbi postillator sequẽs Ra. Sa. dicit metaphorice dictũ: q si orto sole fecerit: vt pz ĩ postilla: Burgeñ. instat dicẽs: q ĩ iudicialib9 actib9 debet fieri plana locutio nõ metaphorica: cui9 oppositũ etiaz fit z fieri põt q̃si ĩ ĕminis hui9 lre. ꝛ eñ z scribitur luce clari9 id ꝓbari lris: instrumẽtis zc. ꝑ Burgeñ. satis facit arguẽdo postilla. Mã nõ ẽ rarũ fures in die irruere ĩ domos boĩm rapere: occidere: et boues de domib9 effugare: q̃s siq̃s occideret re9 nõ esset: essent enĩ tales aliq̃d plus q̃ fures. Nec ẽ snĩa beati Augl. posita in Glo. ordi. vñ etsi ꝑm beatũ Augl. sint aliq̃d plus q̃ fures sunt tñ vere fures: qz vsurpatores rei aliene inuito dño. ĩ casu igiť postillatoris z Ra. Sa. lra planr exponitur.

e On suscipies zc. Ca. XXIII

n Nic ordinať rõnalis q̃tũ ad iudices: z ꝑmo erga ptes que debẽt in iudicio aliquid ꝓponere: vt nõ audiať vna ps sine alia: qz qñ vna audiť in absentia alteri9: solẽt multa mendacia ĩmiscere ad iustificationem sue cause. z ꝑ est qđ ꝛ: Non suscipies vocẽ mendacij. scdo regulať circa testes. cũ ꝛ: f Nec iũges manũ tuã: id est nõ facies pactũ vel ꝓmissum. et vtiť tali mõ loquẽdi: qz in pactis et in ꝓmissis iũgiť man9 vni9 cũ manu alteri9 ad cõfirmationẽ. In hebreo habeť: Mõ leuabis manũ. z est eadẽ sententia qz apud aliqs ille q̃ ꝓmittit aliq̃d leuat digitũ vel manũ ad ꝓfirmandũ ꝓmissuz. g Ut ꝓ impio zc. In hebreo habeť: Cũ impio ad essenduz testẽ falsuz z istud põt referri ad eum q̃ ꝓmittit impio. s. vt ꝑ eo ꝓmittat se falsuz testificari: z sic accipit trãslatio nra. Alio mõ põt referri ad ipm ipiũ vt. s. sit testz ĩ causa falsa: z ꝑ mõ exponit Ra. Sa. z rõnabiliter qz sic referť ad iudices istud ꝑceptũ: q̃ q̃dem iudices ꝑ iformanť: vt ꝓdictũ ẽ: z sic ẽ sensus ꝓdicti mãdati: Mõ leuabis manũ ipio. assecurãdo eũ donis vl ꝓmissis vt sit testz falsitatz: sic fecerť iudices samarie ad mãdatũ ieçabelis sõmittẽtis falsos testes ꝓtra naboth vt occidereť: vt hr. iij. Reg. xxj. tertio iformanť q̃tũ ad formã iudicij. cũ dicit: b Mõ seq. zc. qz iudex nõ ꝛ dare sniaz iniustã ad satisfaciendũ turbe vel multitudini: sic fecit pilat9 ꝙ xpm volẽs satisfacere pplo: vt hr Marci. xv. z Matth. xxvij. i Nec ĩ iudi. plũ. acqe. sen. vt si maioꝛ ps iudicũ declinet ad sniaz iniustã: nõ ꝓpter ꝑ ꝛ aliqs ꝛ iudicib9 ꝓformiť ipis ꝛ iudicio rñdere: sz veritatẽ tenere. Aliť exponũt hebrei passum istũ. qz ĩ hebreo hr: Mõ declinabis p9 rabbim. i. mltos ad malũ: z nõ rñdebis ĩ iudicio ad declinãdũ p9 rabbim. i. mgros vl magnos ad peccãdũ. Nec dictio hebraica rabbim eq̃oca ẽ: qz significat idez q̃ mltos: z sic accipiť ĩ ꝑma ꝓte auctoritatz: z ẽ sensus q̃ ꝓpẽ maiorẽ ptẽ indicantiũ declinantẽ ad iudiciũ iniustũ: aliqs ꝛ iudicãtib9 nõ ꝛ seq̃ dictũ eoꝝ. Itẽ significat idẽ q̃ magnos vl magistros: z sic accipiť ĩ scda ꝓte auctoritatz. cũ ꝛ: Et nõ rñdebis ĩ iudicio ꝓpẽ magnos vl mgros ad peccãdũ: z ẽ sensus: qz sic nõ ẽ declinãdũ a ꝛitate ꝓpẽ maiorẽ ptẽ indicantiũ ibi declinãtes: ita declinandũ nõ est ꝓpter illos q̃ sunt maioris auctoritatis in iudicãdo: z ꝓpẽ ꝑ statuerũt sapiẽtes iudeoꝝ q̃ qñ in iudicio reqriť sniа: tũc dictũ iudicantiũ ꝛ incipi ab illis q̃ sunt minoris auctoritatz. z vltio a maioꝛib9: ne miores formidẽt ꝛ declinare a sniа maioꝝ: qđ posset eẽ si maiores ꝑmo dicerẽt. et hũc modũ tenẽt ĩ vniuersitate pariẽsi theologi in deliberatiõibus scz icipiẽdo ab illis q̃ sũt minores ĩ magisterio. Quarto informanť iudices q̃tũ ad ꝓditionẽ ꝓsonaꝝ venientiũ ad iudiciũ. cũ ꝛ: k Paupis q̃z nõ misereberz ĩ iudicio. ĩ causa falsa in intuitu sne pauptatz cũ sustinẽdo: qz sanctũ ẽ ꝑhonorare veritatẽ: vt ꝛ. s. Et hi. l Si occurrerz. Istud ponit hic ex incidẽti: qz ex litigijs de q̃bus ĩmediate locut9 est solẽt hoĩes ĩimici fieri

a ſ rora ꝓsenti vita in q̃ generare debem9 opa bona que offeramus dño in resurrectionis octaua.

similiter facies. Septẽ diebus sit a

a ſ ecclesia. ſ resurrectionis.

cum mãtre sua: die octauo redde

ſ exigenti ſ remoti ab oĩi actione seculari.

illum mihi. Viri sancti eritis mi/ b

a ſ hereticis vel demonib9. ſ hereticoꝝ libros demonijs cõsecratos vel q̃slibet carnales. i. idolatrie vel heresi viciatos vel humana cõuersatiõe. ſ nõ est cõicandus mense demonioꝝ fidelibus.

hi. †Carnem que a bestijs fuerit ꝑ c†

a ſ decepta. b ſ membris christi incorporando.

gũstata non cõmedetis: sed pro/ d†

ſ societati immundoꝝ contra ecclesiam latrantium vnde: Sit tibi sicut ethnicus et publicanus.

jcietis canibus. Ca. XXIII

ſ consentiendo. s. vel loquendo.

†On suscipies vocẽ men e

n ſ re illi sociãdo. ſ operã.

dacij: Nec iũges manuz f

a ſ testi s falsus nõ erit impunitus

tuã vt ꝑ impio dicas fãlsuz testi g

ſ quasi non te defendes: qz cum plurib9 peccas: vel ideo nõ esse peccatũ dicas

b ſ populũ sed doctores .s. q̃ pauciores licet sint sunt tamen sanctiores consilij.

monium. Non sequeris tũrbam b

ad faciendum malum: nec in iu/ i

ſ dum iudex resides.

dicio plurimoruz acquiescesꝛ sen/

a tentie: vt a vero deuies. †Paupe k

a ſ dum iudex resides.

ris quoq; nõn misereberis in iu/

a ſ hec ꝑ se sic parẽt vt expositiõe obscurentur.

ſ quasi dicat diligite inimicos vestros. z cetera.

dicio. † Si occurrerꝛ boui inimici l+

a Wendaciũ. Veritatez ⁊ iudicium amat dñs: ⁊ ad hec exequenda pplm suũ hortat: qz nõ ẽ psonaꝝ acceptor. b Sex annis semiabis ter. ⁊c. Aug. Querit quid colligãt pauperes si in septimo anno ita parcit terre vt nec seminetur. Rõ em ad vineam et oliuetum pertinet qđ dictum est: edẽt pauperes gentis tue qz de terra nõ seminata nihil possunt sumere: vbi segetes nasci non pñt. De vinea enim et olineto: postea dicit similiter esse faciendum. Ideo illud đ aruis intelligitur: que frumentis seruiũt. An sic accipiendum sex annis seminabis et colliges septimo ẋo nõ colliges: vt intelligat seminabis: etiam si dictum nõ est. vt ad sex ãnos seminare ⁊ colligere pertineat: ad septimũ ẋo dimittere quod fuerit seminatũ. Nam quid inde habebũt pauperes: quoruz residuum etiam ferl bestijs deditur eis. s. q̃ illis frugibus pñt vesci. i. aprus ceruis ⁊ hmõi. Qđ tñ non dicetur: nisi significatiõis gr̃a. De bob9 enim nõ est cura deo. Qđ sic nõ intelligitur quasi nõ pascat ea q̃ nõ seminãt neqz metũt: sz qz ei cure nõ est p̃cepto mouere hominẽ: quõ bouẽ suo consulat: q̃to ergo minus cura est ei de feris bestijs p̃cipere cuz eas ipe pascat diuitijs nature: qui etiaz eas pascit p alios sex annos cũ colliguntur que seminantur. Sex annis semiabis terram tuã ⁊c. In senario p̃fectio operis. in septenario requies aiarũ exp̃mit. Bene ergo sex annis semiare terram tuam ⁊ cõgregare fruges eius p̃cipimur: qz in p̃senti vita que sex etatibus ꝓstat: terrã carnis nre exercere ⁊ virtutũ semina in ea serere debemus vt in futuro vitã eternam accipiamus. Qđ aũt populi pauperes ⁊ bestie agri comedere iubent: que in septimo anno de nro labore p̃terito crescũt: significat q̃ p elemosynarum ⁊ charitatis obsequiũ: merces in futuro paratur: quã etiam vinea ⁊ oliuetuz. i. gratie ⁊ misericordie opera p̃parant. Si ergo nõ tantũ amicis sed etiã bestijs. i. inimicis benefici sumus in futuro: cum tam nõ erit tempus operãdi p̃mia cõ-

tui: aut asino errãti: reduc ad eũ.
§ benefacite his qui vos oderunt.
Si videris asinum odiẽtis te ia- a†
§ negligendo.
cere sub onere: non pertransibis
a § accipiendo personam.
sz subleuabis cũ eo. Rõ dẽclinab b
a § recte iudicate filij hominuz b § Perdes oẽs qui loquuntur mendacium.
a in iũdicium pauperis. Vẽnda- c
§ qz dñs sanguinem seruorũ suorũ vlciscetur.
ciũ fugies† Insontẽ et iustum nõ d
§ non iustum.
occides: quia aduersor impium. f
a § beatus qui excutit manꝰ suas ab oñi munere § i iudicio vel testimonio. b § iteriori cecitate.
† Nec accipias munera q̃ excecãt g
§ Nuaro nil est sceleſtius nihil iniquius quam amare pecuniam.
etiã prudẽtes: ⁊ subuertũt verba i
a § vt purarur. b § qui dum est in hoc seculo peregrinatur a domino.
iũstorũ. Peregrino mõlestus nõ k
§ quomodo scilicet facile contristentur nõ habẽtes vnde se cõsolentur.
eris: Scitz enim aduenaꝝ animas
a § ex cõditiõe sua quisqz perpendat quõ alijs misereatur vñ dimittite ⁊ dimittetur vobis ⁊c.
qz ⁊ ipsi peregrini fuistis in terra
egypti. Sex annis seminabis ter l†
rã tuã: ⁊ cõgregabis fruges eius
§ Seminabis quidẽ sed nõ colliges.
anno aũt septio dimittes eam: ⁊ m†
reqescere facies: vt comedãt pau
peres populi tui: Et q̃quid reli-

querint bestijs de-

1. Cor. 9. b

§ sequemur

ci fieri. Ideo subdit: Si occurreris ⁊c. Istud p̃cipit duplici de causa. s. p aiali errãti: ne a feris deuoret. Iudei enim erãt crudeles. ⁊ iõ lex induxit eos ad pietatẽ etiaz circa bruta animalia: vt p hoc ad maiorẽ pietatẽ circa hoies inducerent. Item p dño animalis: q̃ p talẽ reductiõem inducebant ad amicitiã reducentis: ⁊ qđ hic dictũ đ boue ⁊ asino erranti: intelligendũ est de oñi aniali domestico. a Si videris asinum ⁊c. Istud etiã đ p animali: ⁊ etiã p dño: sicut dictũ est in lege immediate p̃cedenti. ⁊ qđ hic dicit de asino: intelligendũ est de oñi animali onerato. b Rõ declinabis in iudiciuz pauperis. reuertit ad informandũ iudices: qz sic̃ supra informauit eos de nõ sustinẽdo pauperes in causa iniusta: ita econtrario docet eos q nõ declinẽt a iusticia eoꝝ sustentãda i fauorẽ diuitis vel potẽtis. c Wendaciũ fugies. lz enim sit fugiendũ ab oñibus: maxime tñ a iudicib9 qui sunt in statu ⁊ officio conseruande veritatis. d Insontẽ ⁊ iustũ nõ occides. dicit insontem. i. innocentẽ q̃ntum ad illum q̃ p falsos testes cõuincit: quẽ iudex nõ debet interficere si sciat eꝝ innocentiam secrete: sed debet testes diligentius examiare vt eorum falsitas deprehẽdat: ⁊ si sic nõ potest deph̃endere debet iudiciũ ad superiorẽ remittere: ⁊ si nõ põt: qz nõ habet supiorem iudicẽ dicit Tho. de Aquino scđa scđe. q. lxiij. ar. vj. in † Dañ. 13. f
respõsione ad tertiũ argu. q in hoc casu iudex nõ peccat ferẽdo sententiã mortis cõtra eum: quia nõ interficit ipm: sz illi qui accusant. Saluo tamẽ meliori iudicio videt cõtrariũ: qz dicit Aug9. lib. de li. arbi. Quomodo apud diuinã prouidẽtiam a peccato liberi sunt qui pro his rebus quas contemni † Deu. 16 d
oportet humana cede polluti sunt. q. d. nullo modo. et p res Eccli. 20. d
contemnẽdas intelligit Aug9. omnia illa que homies inuiti amittere possunt: inter quas est vita corporalis: ⁊ multo fortius dignitas tẽporalis quecunqz ⁊ potestas iudicandi: ſm q dicit Job. ij. Cuncta que habet homo dabit pro aĩa sua. i. pro corporali vita tuenda: et ideo si iudex q̃tũcunqz superior non possit inuenire viam liberandi innocentem a morte: debet prius dignitatem ⁊ officium iudicãdi dimittere q̃ sententiã mortis contra innocentem ferre: aliter peccatum non euaderet: vt videt. dicit autẽ e Justum. ꝓpter illum qui iustus est iudicio hominũ q̃uis forte sit debitor mortis apud deum: ⁊ talẽ nõ debet iudex occidere q̃uis secrete sciat ipm morte dignum: quia nõ est licitum ei vt est ps̃ona singularis ſm q dicit Aug9. j. de ciuitate dei. Qui sine aliqua publica administratione maleficum interficit velut homicida iudicatur: ⁊ tanto amplius q̃to sibi potestatẽ a deo nõ concessaz vsurpare non timuit. Nec etiam vt est ps̃ona publica: quia vt sic nõ habet viã ad occidendũ eũ. Nec ẽ simile de condẽnatione innocẽtis ad mortem ⁊ de dimissione illi9 qui ẽ morte dignus: propter qđ nõ valet si arguat per te. iudex nõ potest cõdemnare quem scit innocentẽ: ergo per oppositum nec potest dimittere quẽ scit dignũ morte: quia vt est ps̃ona publica potest resignare dignitati ⁊ officio iudicandi: sed vt est
persona singularis nõ habet viam vel potestatem aliquã occidendi. Aliter aũt exponit Ra. Sa. passum istum dicens q innocens hic accipit ille qui exit de domo iudicij condemnat9 ad mortem p̃ crimine sibi imposito: tamen est innocẽs ſm veritatem: qz si tunc appareat aliquis qui velit eius innocentiã declarare debet reduci ad iudiciũ vt audiat ille qui vult eum innocentẽ ostendere ⁊ sic factum fuit de Susanna: vt patet Dañ. xiij. ad cuius. s. danielis dictuz fuit reducta ad iudiciũ ⁊ a morte liberata. Per iustuz hic intelligitur ille qui exit de domo iudicij tanq̃ innocẽs a crimine sibi impositio lz ſm veritatẽ sit reus: ⁊ tunc si appareat aliquis qui velit eum probare reum de dicto crimine: nõ est audiendus contra eum: quia licet euadat manum hominis: remanet tñ in manu dei puniẽdus. ideo subdit p causa huius dicti. f Quia aduersor impium. ac si dicat deus: propter hoc talem nõ debes occidere: quia licet manum tuam exeat: remanet tamen in manu mea ad puniendum: et possum eum interficere multis vijs quia nõ dimitto impium impunitum. g Nec accipias munera. etiam pro iudicio vero. nõ enim debet vendere iudex iusticiam suam. quia si sit iudex inferior debet esse contentus de stipendijs sibi datis a superiori. si autem sit superior debet esse contẽtus redditibus suis: qui sunt stipendia sibi concessa a cõmunitate p̃ obseruatione iusticie. h Que excecant etiaz prudẽtes. quia si accipiat iudex munera pro iusticia defendenda ex tali assuefactione inclinabit ad accipiendũ p̃ iniusticia sustinenda: et sic excecabitur. ideo sequit: i Et subuertũt verba iustorum. quia q̃ prius loquebant p̃ veritate iusticie: postea loquunt ad contrariũ. k Peregrino molestus nõ eris. peregrinꝰ hic dicit transiẽs p alienã terram: quez iudex non debet molestare retardando sibi facere iudiciũ de iniuria sibi facta: vt iter suum posset exequi. l Sex annis. Hic ꝓsequenter informant sacerdotes: qz hic agit de festis et solennitatibus: que licet debeãt obseruari a toto populo: tamẽ in hoc debent dirigi per sacerdotes. ⁊ primo agitur de septimo anno qui erat q̃si totꝰ solennis: eo q erat annꝰ remissionis. ⁊ hoc est quod dicit: Sex annis semi. ter. tuam ⁊c. p victu tuo ⁊ familie tue. m Anno aũt septimo dimittes eã. dicit Augꝰ. q septimo anno bñ erat seminandũ sed nõ colligendum a seminantibꝰ: sed erat dimittenduz pauperibus: vt subditur: At comedant pauperes ⁊c. Josephus aũt ⁊ hebrei dicunt q septimo anno nõ erat seminãdũ nec colligẽdũ a dominis terre: sz debebãt dimittere illa que spon-

Sequemur. Unde qui seminat in benedictionibus de bene. ꝛ metet. v. c. a Et per nomen exter. ꝛc. Per nomen suū iurare ꝓmittit: non ꝙ bonū sit iurare. Sed sciebat homines ꝓnos ad iurandū eē: nō vult vt iurēt ꝑ nomina externoꝝ deorū: ꝛ frequenti iuramēto inducā/tur ad cultū eorū. Sic et hostias nō approbat deꝰ: maiult tū sacrificari sibi ꝯ idolis.

Ps. 125.

b Tribꝰ vicibus ꝛc. Fidē sancte trinitatis colētes. in pascha enī immolatur filius. ī pentecosten datur spiritus. in scenophegia paterne maiestatis potentia declarat. Tribus vicibus per singulos ānos ꝛc. Hoc est omni tpe pñtis vite ꝛ in sancte trinitatis confessione: ꝑ fidez: spem ꝛ charitatez bonorum operum obsequia deo creatori vestro exhibebit'. Pascha eī celebramus mense nouorū ꝛ ꝑ sanguinem agni ymaculati ab egyptia seruitute liberati. ꝑ spūales aquas ꝺ veteri homine in nouū trāsimus nō in vetustate lr̄e: sed in nouitate spūs: quo ī terraꝫ ꝓmissionis ꝑ gratiaꝫ christi peuenimus. Solēnitatem ☧o mensis primitiuorum celebramus: cum operū nostroꝝ voluntatem ꝛ sermonuꝫ primitias domino cōsecramus. Solennitatē q̄ꝫ in exitu anni: quādo cōgregatis frugibꝰ: id est virtutū fructibus ad finē vite ꝛ introitū regni celestī puenire cōtendimus: in tabernaculis septem diebus cōmorātes. qz ꝑ oīe tp̄s vite p̄sentī pegrinos nos esse agnoscimꝰ: nec requiē hic sed ī futuro requirimus sedulo curantes: ne in ꝓspectu dei vacui pareamus.

†J. 34. c Deut. 16. d Eccl. 35. a De ꝓse. dis. 1. c. omnis christianꝰ.

†Deu. 16. c

c Solennitatē quoꝝ in exitu anni. Maturis scilicet frugibus quando fructꝰ totiꝰ anni collecti sūt in septembri scilicet quem hebrei thesseri: macedones itheneos vocant: in cuius principio iudei feriantes amplius tuba canunt q̄ꝫ in cunctis mensibus: et plura offerunt: in q̄ dies expiationū: ꝛ dies scenophegie. xv. die que est solennitas tabernaculorum.

Nō co.

ꝺ apri ceruī.

quū fuerit edant bestiæ agri. Ita a

ꝺ putabis. s. ꝛ excoles sed fructum nō colliges.

facies in vinea et in olueto tuo.

ꝺ omni tēpore p̄sentis vite quo laborandū est.

Sex dieb⁹ opaberis: septimo die b

a ꝺ inquiete anime solute a corpore. b ꝺ qui fortiter operandi laborem sustinuit. ꝺ disciplinatus c ꝺ hebes. ꝺ de q̄ dicit isachar asinus fortis supposuit humerum ad portandum.

cessabis: vt requiescat bos et asi/

ꝺ ecclesie que nobis quasi ancilla seruit: vel synagoge que seruit cū filijs suis. multi enim iudei ad dominum conuersi.

nus tuꝰ: ꝛ refringerē filiꝰ ancillę

ꝺ gentilis de oleastro assumptus est et bone oliue insertꝰ vel q̄ in mūdo fuit ꝺ ista aduena ꝛ pegrinꝰ.

tuę et aduena. Dia q̄ dixi vobis c

a ꝺ Sed per nomen suum.

a custodite: et ꝑ nomē externoꝝ d

a ꝺ in euangelio omnino interdicit iuramentū. e f

deoꝝ non iurabitis: neq̄ audiet f

ꝺ in aprili. s. in iunio et in septembri.

b ex ore vestro. Tribus vicibus ꝑ s†

ꝺ pasca pentecosten scenophegia.

singulos annos mihi festa cele/

ꝺ qua christus immolatur.

brabitis: Solennitatez azymoꝝ g

custodies. Septē diebꝰ comedes

azyma sicut p̄cepi tibi† Tempe i

ꝺ aprilis quando ꝼm iosephū colligebant spicas et eas igne torrentes et manibus confricantes offerebant primitias domino de quibus parum imponebant sacrificio reliquum erat sacerdotis quo facto cuiq̄ metere licebat.

mensis nouorū qñ egressus es ꝺ

egypto: nō apparebis in conspe/ k

a ꝺ bonis operibus. b ꝺ hec erat in iunio quando panes primitiarū offerebāntur.

ctu meo vacuus: ꝛ solēnitatem l m†

mensis primitiuorum operis tui

ꝺ vel seminaueris.

c q̄cūq̄ seueris in agro: solennita/ n†

tē quoq̄ in exitu anni: quādo cō/

gregaueris omnes fruges tuas

de agro. †Ter in anno apparebit o

ꝺ femine enim debet occultari.

omne masculinum tuum coram

a ꝺ i. purum sacrificium sine corruptione.

domino deo. Nō immolabis su p

ꝺ malicie et nequicie.

per fermento sanguinem victi/

ꝺ apritis quando ꝼm iosephū colligebant spicas et eas igne torrentes et manibus confricantes offerebant primitias domino de quibus parum imponebant sacrificio reliquum erat sacerdotis quo facto cuiq̄ metere licebat.

Ter. in anno apparebit. Ter in anno apparebit omne masculinum tuum ꝛc. i. in pasca: ꝛ in pentecoste. ꝛ in festo tabernaculoꝝ: tamen cū illis qui erāt remote a hierusalem aliquando dispensabatur de duabus vicibus scilicet in pentecoste et in festo tabernaculorum. p Non immolabis sup fermēto sanguinem victime mee. Alia lra: sed minꝰ correcta habet victie tue: ꝛ loquit ꝺ victima agni paschalis que nō debebat immolari donec fermentū fuisset amotum de domibꝰ iu/

deorum

septimo dimittes eam ꝛ req̄. facies. ita ꝙ li requiescere facies. referatur ad hoc ꝙ terra non exerceatur per culturam. et li dimittes. referatur ad hoc ꝙ dominꝰ cāpi ea que sponte nascebātur illo anno pauperibus dimitteret. a Ita facies in vinea ꝛ ī oliueto tuo. qz sic nihil colligebat dñs in possessione sua: ita nec in illis q̄ erant super campū. Secūdo agitur de celebratiōe sabbati. cū dicit: b Sex diebꝰ opaberis ꝛc. ꝛ istud est expositū ca. xx. repetitur tū hic istud p̄ceptū ꝓpter hoc ꝙ locutus est immediate de septimo anno: q̄ erat totꝰ requiei: ꝛ ideo ex ꝺ forte crederet aliquis ꝙ in illo anno septima dies nō esset obseruāda: nisi sicut alie dies hebdomade: ꝓpter quod ad hmōi errorē tollendū fit memoria de obseruatione sabbati: que est eadez in septimo anno sic et in alijs. que aūt sit illa obseruatio expositū est. s. xx. ca.

c Omnia que dixi vobis custodite. hoc intelligit speciāliter de ptinentibus ad obseruationē sabbati: que sunt plura. Ra. S. dicit ꝙ hoc dicit ad subintelligenduz vasa hebreoꝝ de quoꝝ requie nō fecerat mentionē: que tamē debent requiescere etiā die sabbati. nec licitū est eis ea locare vel accomodare gentilibus ad faciendu operā sua vt securim ad scindendū ligna ꝛ similia. ꝺ Et per nomen externoꝝ deorū. i. idoloꝝ. e Non iurabitis. iuramentū enī introductū est ad ꝓfirmationē veritatis de re aliqua de qua poterat dubitari inc̄ꝫtū ꝑ iuramentū inuocatur deus testis illius rei de qua iuratꝫ: ꝓpter qō iurās ꝓfitetur deū esse infallibilis veritatis ad cōfirmandum omīa dubia. ꝛ ideo iurare est actus latrie: ꝓpter qō ꝑ falsos deos nō est iurandū: eo ꝙ nō possunt esse testes veritatis: ꝛ qz actus latrie nullo modo est eis exhibendus: vt dictum est. s. ca. xx. f Neq̄ audietur ex ore. quod exponit Ra. Sa. dicēs ꝙ nō est licitum iudeis dicere vel facere aliqua cū gentilibus ꝓpter que gentiles iurant ꝑ nomē idoloꝝ ꝛ est sensus: Neq̄ audietur ex ore tuo. i. ex ore tuo nō exibit verbum per quod audiatꝫ iuramentū ꝑ idola etiā factū a gentilibus. Beatus ☧o Augꝰ. scribēs ad publicolā dicit ꝙ licet nō sit licitū gentilem inducere ad iurādum ꝑ idolum si tū gentilis habeat aliqua pacta cū christianis ꝛ offerat se ad ꝓfirmandū illa iurando per idolū: licitū est christianis tale iuramētum recipere. Ponitur aūt ꝺ istud p̄ceptū iuxta obseruationē sabbati: qz vtrūq̄ ptinet ad reuerentiā deo exhibendā. Cōsequēter agit de tribus solēnitatibus notabilibꝰ que fiebant ꝑ annum. cum dicit: g Tribus vicibus ꝛc. inter que pmū est festū pasce. ꝛ hoc notatur cū dicit: b Solennitatē azymoruz custodies. quia septem diebus debebant vesci azymis: sicut. s. expositū est. xij. ca. i Sicut p̄cepi tibi tēpore mēsis nouoꝝ. mensis enī primꝰ in q̄ celebrabatꝫ pasca. xv. die huiꝰ mensis dicit mensis nouoꝝ: qz ī crastino eiusdē diei fiebat oblatio de nouis fructibꝰ: qui maturescebant aū alios: vt si homo intrās campū vel hortū suū videret ibi aliquas spicas vel ficū in ficulnea appropinquantes ad maturationē ante alias debebat colligere et apportare ad templum in solennitate paschali.

k Non apparebis in cōspectu meo. i. in loco sacrificij. l Vacuus. i. sine oblatiōe vel sacrificio. Scōm festū est pentecostes: quod celebratur q̄nquagesima die a die pasce in memoriā beneficij dei in datione legis que data est in monte sinai quinquagesima die ab exitu filioruz israel de egypto qui egressi sunt die pasce. s. die. xv. primi mensis. vt dictum est. s. xij. ca. et. xij. ꝛ hec solennitas tangit cum dicitur: m Et solennitatem mensis primitiuorū. quia in illa solennitate offerebant panes de nouis frugibus: sicut in solennitate paschali offerebātur primitiua in spicis. spice tamen ille igni torrebantur et excutiebantur grana ꝛ sic fiebat sacrificium: vt habetur Leui. ij. ꝛ. xxiij. Tertium festum erat tabernaculoꝝ quod celebrabatꝫ eo ꝙ dominus habitare fecit filios israel in tabernaculis in deserto: et de loco illo deduxit eos ad terram delitiosam: ꝛ ideo in hoc festo debēt habere ramos virides ꝛ fructus arborum pulcherrimos. Celebrabatur autem hoc festum mense septimo scilicet septembri. et hoc notatur cum dicitur:

n Solennitatem quoq̄ in exitu anni. hoc est immediate post exitum anni: quia september est p̄mus mēsis simpliciter in anno. ly martius sit p̄mus q̄ꝫtuz ad festa sicut dictum est. s. xij. ca. ꝛ Hesi. vij. o Ter in anno apparebit omne masculinū tuū ꝛc. s. in pasca: ꝛ in pentecoste. ꝛ in festo tabernaculoꝝ: tamen cū illis qui erāt remote a hierusalem aliquando dispensabatur de duabus vicibus scilicet in pentecoste et in festo tabernaculorum. p Non immolabis sup fermēto sanguinem victime mee. Alia lra: sed minꝰ correcta habet victie tue: ꝛ loquit ꝺ victima agni paschalis que nō debebat immolari donec fermentū fuisset amotum de domibꝰ iu/

a Mõ coques he.tc. Aug⁹. Quõ itelligaĩ ad xbo/rũ ppietatẽ nescio vtq possit repiri. Si enĩ alicui⁹ si/gnificatiõis eã phibitũ accepim⁹ agnũ ĩ lacte coqui: nullus vsus est ita coquẽdi. Si aũt in dieb⁹ quib⁹ la/ctaĩ: qs iudeoꝝ b vnq̃ seruauit nisi suggere desisteret. Quid est aũt in lacte matris sue: qsi possit etiã si b intelligereĩ: si/ne hui⁹ p̃cepti trãsgressiõe coqui. Si eo nato mortua ma/tre eius ab oue alia lactareĩ. Cũ alicui⁹ g significatie causa esse p̃ceptũ nemo ambigit. Sed etiã que pñt obseruãtia factitari: nõ sine causa ita sũt p̃cepta. Significãt enĩ aliqd. hoc vero quõ obseruet ad p/prietatem verboꝝ: aut nõ est: aut nõ elucet. Intellectũ tñ õ xp̃o approbo: q̃ hac ꝓphetia p̃dictus ẽ: nõ occidẽdus a iudeis infans: qñ herodes querens eũ occidere: nõ inuenit: vt coques qõ dictũ est ptinea/at ad ignẽ passionis. i. tribu/lationẽ. Illud quoq̃ forsitan nõ absurdum est: q alij dicũt id esse preceptũ p ꝓphetiam: ne se boni israelite sociarẽt iudeis malis: a quib⁹ christus passus ẽ: tanq̃ agn⁹ in lacte matr̃ sue. i. eo tpe q̃ ꝓceptus est. Dicunt enĩ femie ex q̃ cõceperint: lac colligere: xp̃s aũt nono mẽse cõpleto: decio in/choato nat⁹ẽ octauo kalẽdas ianuarias: t ꝑmo mense cõcep⁹ est. s. octauo. s. kalẽdas a/prilis: qz tp̃s t passionis eius fuit in lacte matr̃ sue. i. in die quo cõcep⁹ est vel pueris ad huc lactentibus nõ imittes passionẽ tanq̃ xp̃o dictũ sit q̃ talibus adhuc discipulis pe/
Joh.18.b percit. Ñ ait: Si g me queri tis sinite hos abire. Unde ad/
Ibidem dit euãgelista: vt sermo ĩple/retur quẽ dixit: Quia q̃s de/disti mihi non perdidi ex eis quenq̃. Unde apparet eos si tũc paterenĩ fuisse pituros: postea vero passi sũt nõ agni in lacte: sz arietes in grege.

Mozali. Stra. Moraliter. Hedus. i. peccatoꝝ nõ est ĩ lacte ma/tris coquendus. i. blandicijs dissoluẽdus: sed aspere increpandus t redarguendus. b Ecce ego mittam tc. Ra. Josue significat ducem populi qui iõ angelus dicit: qz ad voluntatẽ dñi annũciandam mittit: ange los enim grece nuncios dicimus. c Inimicus ero tc. Hrego. Radix cuncti mali superbia est: de qua dicit:
Eccli.10.b Initiũ oĩs peccati superbia. Prima ei⁹ soboles septem principalia vicia. Inanis gloria. Invidia. Ira. Tristi cia. Auaricia. Ventris ingluuies. Luxuria. Et qz bis septẽ superbie vitijs nos captos doluit redẽptoꝝ noster ad spũale liberatiõis p̃miũ spũ septiformis gr̃e plenius venit. d Precedetq̃ te ãgelus tc. Ra. Josue p̃mi israeliticũ in terrã ꝓmissionis induxit septẽ gẽtes eĩ/
Mystice. ciẽs idolaq̃ t aras eoꝝ destruẽs. Mystice ver⁹ de⁹ has gẽtes cũ simulacris suis extermiat: cũ septẽ prin/cipalia vitia t oĩe idolũ inimici de cordibus nr̃is ex pellit: vt nature nr̃e terrã secure possideam⁹.

e Quos ego cõ. tc. Johãnes Chrysо. Habet vnũ/qd̃q̃ vitiũ ĩ corde nr̃o ꝓpriã mãsionẽ quã sibi vẽdi/cãs: i aĩe nr̃e recessu exterminat israelẽ. i. rex sũmaq̃ cõ tẽptatiõez: t aduersari nõ desinit. Mõ ei pñt xtutes cũ vitijs morari: sz cũ ab israelit̃. i. axtutib⁹ fuerit vi tia supata: locũ quẽ cõcupiscẽtie vel fornicatiõis spũs possidebat castimꝰ obtinebit. Quez furor cepat: pa/

a ℣. i. pinguedo bonoꝝ operũ t fecunditas vir/tutum: vel spiritualis intelligentia.

mę tuę: nec remanebit adẽps so/ a
a ℣ diem iudicij quia tunc nõ erit locus operandi virtutib⁹ studendi: vel scripturam perscrutandi.
lennitatis meę vsq̃ mãne† Pri/ b
℣ bonorum operũ initia.
mitias frugũ terrę tuę deferes in
℣ qz nõ est locus veri sacrificij extra catholicã ecclesiam. a ℣ Josephus dicit añ octauuz diem nõ licere interfici. ℣ passione punias. ℣ herodes et o iudei. b ℣ christum qui est hedus iudeis: agnus nobis.
a domũ dñi dei tui. Mon coq̃s hb̃/ c
℣ in infantia vel tpe conceptionis. ℣ iosue.
b dum in lacte matr̃ suę: Ecce ego d
mittaz angelũ meũ: q̃ p̃cedat te: e
et custodiat in via: t introducat f
ad locũ quẽ paraui. Obserua eũ: g
a ℣ vñ sicut obediuimus moysi: sic obediem⁹ tibi.
ẽt audi vocem ei⁹: nec ꝓtẽnẽdum h
putes: quia nõ dimittet cũ pecca k
a ℣ quia ex filijs israel qui vir videns deũ interpretatur: vel qz iesus dicetus est. Mystice ℣o saluator et redemptor noster. pot̃ intelligi qui ẽ angelus magni consilij t sue paterne voluntatis nunci⁹ in quo nomẽ dei vel veraciter est qz verus deus est.
uerit: ẽt ẽ nomẽ meũ in illo. Q̃ si i
audieris vocem eius t feceri oĩa
que loquor: inimicus ero inimi/ l
cis tuis: t affligã affligentes te:
b †Precedetq̃ te angelus me⁹: t in m
troducet te ad ãmoꝝreũ: t ethẽũ: n
t pherezẽũ: chananẽũq̃: t euẽũ:
c et iebusẽum: quos ego conteraz. o
Mon adorabis deos eorum: nec p
coles eos: Mon facies opera eo/
a ℣ vt omnis memoria eorum destruatur.
ruz: sz destrues eos: ẽt cõfringes

deoꝝũ. vt dictũ est. s. xij. ca. t hoc est qõ dicit hic: Mon ĩmolabis sup fermẽto. i. fermẽto existẽte in domo tua. a Nec remanebit adeps solẽnitatis mee vsq̃ mane. s. dici sequẽtis: poterat tñ cremari sup altare tota nocte. b Primitias frugũ terre tc. Quis b p̃ceptum su pra positũ sit: tñ hic repetit: ad ostendendũ q obligat anno septimo sicut in alijs. qz enim supra mentionẽ faciens de primitiuis addidit: Quecũq̃ seminaueris in agro tuo. ideo posset aliquis credere q nõ obligaret anno septimo: eo q illo anno nõ seminabat terra nec colligebãt fructꝰ nascẽtes a dominis terre: quod nõ est verum: quia t si nõ poterant colligere ad vsus suos: debebãt tñ fructus p̃ alijs maturãtes accipere t deferre ad domum domini in solennitate paschali. †Ŧ34.b Deut.14.e

c Non coques hedum in lacte matris sue. cuius ratio est: quia lex intendebat ducere iudeos ad pietatez erga p̃rimos: et sic inhibuit eis ea que videbant esse crudelia: etiam circa bruta animalia: inter que hoc erat q agn⁹ coqueretur t pararet ad esum alioꝝ in lacte: qõ erat vite sue sustentamentũ. Dicit aũt andreas q b etiã intelligit de carnib⁹ alioꝝ aialiũ que nutriunt lacte: nõ aũt de carnib⁹ auium: qz nõ nutriunt lacte: sed de materia oui. t licet hic dicat de lacte matris: tamen intelligit de omni lacte. Alia etiã ratio fuit ad hoc. s. in detestatiõez idolatrie: qz aliqui idolatre sic coquebãt carnes idolis immolatas. d Ecce ego mittã angelũ meũ tc. Premissa legis promulgatiõe: hic cõsequenter inducit populus ad eius obseruantiã. et ꝑmo ponit dicta inductio. scõo legis receptio. ca. xxiij. Circa p̃mũ inducit populus ad legis obseruantiã ex bonoꝝũ ꝓmissione. t primo q̃tũ ad terre chanaan facilem acquisitionem. scõo q̃tuz ad ei⁹ felicem habitationẽ. ibi: Non adorabis deos eorũ. Ad acquirendũ aũt terrã: tria erant necessaria: directio in via: t q̃tum ad hoc dicit:

e Mittã angelum meũ qui precedat te. viã ostendendo. t ꝓtectio ab hostib⁹. iõ subdit:

f Et custodiat in via. t introductio ad locũ ꝓmissum. t hoc notat cum dicit: g Et introducat in locũ quẽ ꝑparaui: sed qz ista promittunt ex suppositione obedientie ad deum in legis t mandatoꝝ ipsius obseruatione. ideo subditur: h Obserua eum tc. i. diligẽter attende vt ei obedias. cuius ratio subdit: †Ŧ32.g

i Et ẽ nomẽ meũ in illo. ac si dicat: qui obedit ei: obedit t mihi. t q̃ rebellat ei: rebellat t mihi. ℣m q̃ dicit saluator Luc. x. Qui vos audit me audit: t qui vos spernit me spernit.

Notandum autem q istud exponitur dupliciter. vno modo de Josue qui vocatur hic angelus. i. a deo missus t ordinatus ad ducendũ filios israel ad terraz ꝓmissionis t ad debellandũ aduersarios eorum t ad ponendum eos in possessione terre vt habet̃ in libro Josue. Cui populus debebat obedire tanq̃ nuncio dei t vices eius gerenti t quod subditur: Et ẽ nomen meum in illo. hoc patet ex nominis interp̃tatione: qz Josue interpretatur saluator: qõ est ꝓprium dei. Alio modo exponit̃ de angelo qui p̃cedebat castra filioꝝ israel ostẽdendo eis viã p columnã ignis et nubis: vt dictum est. s. xiij. ca. Et eos ꝓtegebat ab aduersarijs. vnde posuit se inter castra egyptioꝝ t hebreoꝝ ad ꝓtegendum hebreos. vt dictum est supra. xiij. ca. t eodem modo ꝓmittitur hic de futuro q debeat eos ꝓtegere. t quod subdit: Et est nomen meum in illo hoc dicitur qz angelus ille loquebatur in ꝑsona dei: t ideo aliquando angelus: aliquãdo dñs nominat̃: ℣m q dicit beatus Hrego.

k Quia nõ dimittet cum peccauerit. qz non est in potestate nuncij aliquid agere ꝓpria auctoritate sz ℣m voluntatẽ mittentis: t hec expositio est magis consona lr̃e. loquitur etiam hic dñs moysi in persona totius populi. l Non adorabis. Hic ꝯsequenter ꝓmittitur terre felix habitatio. Primo tñ remouet̃ hui⁹ impedimentũ: qõ est idolatria. cũ dicitur: Mõ adorabis deos eoꝝ. s. exhibẽdo eis reuerentiã exterioꝝẽ. m Nec coles eos. ℣tũ ad interioꝝẽ. n Non fa. opa eorũ. i. act⁹ q̃ fiũt ĩ veneratiõe idoloꝝ. p̃ b enĩ qõ dixerat: Mõ adorab̃. ꝓhibuerat eis exhibere illos act⁹ latrie q̃ exhibent̃ deo. et iõ addit: Mõ facies opa eoꝝ. ad excludendũ etiã actus qui exhibent̃ idolis.

o Sed destrues eos. tẽpla eoꝝ dissipando p. Et confringes statuas eorũ, cõminuendo frustratim ne remaneat aliqua memoria eorũ.

¶ tiētia vēdicabit. Quē tristicia morte operans occupauerat: salutarī ⁊ plena gaudio leticia possidebit. Quē accidia vastauit: excolet fortitudo. Quē superbia ꝓculcabat hūilitas honestabit. Itaq; singlis vitijs expulsis eor loca. i. effectꝰ ✠tutes ꝑie possidebūt: q̄ filijs israel. i. aie deuz videtes nūcupāt: q̄ cū vniūsas cordis expulerint passiones nō tā alienas possessiōes parauisse q̄ ꝓprias recuperasse credēdi sūt: qz ſm veterē traditionē: ſraz chananeorū filij Sem in diuisiōe orbis sortiti sūt: quā chananei violenť possederūt. Ān iusto iudicio dei expulsi sūt. Uolūtas q̄z dñi possessionē cordis nr̄i nō vicijs ſz ✠tutibꝰ ꝺputauit: q̄ pꝰ ꝑuaricationē adeo insolescētibꝰ vicijs: q̄si chananeis a ꝓpria regiōe ꝺpulse sunt. Cū ✠o p dei grāz: diligētia nr̄a ⁊ labore nr̄o resti tuunť: nō tam alienā terraz occupāt q̄ recipiūt ꝓpriaz.

a Benedicā panibꝰ tuis et aquis ⁊c. Aug⁹. Alia lr̄a benedicā panē ⁊ vinū tuuz ⁊c. Quis be ꝓmissiōes possint ⁊ spūaliť intelligi: tñ cuz ſm hoīez tpalē felicitatē intelligunť ad vetus testamentuz ptinent: vt queq; p̄cepta exceptis his que in sacramēto aliq̄d significāt: eadē ad mores bonos ptinētia reperiāntur ꝓmissiones tñ carnales atq; terrene sunt. In futuro aūt dabunť premia ad nouū testamentū ptinētia que impij nō accipient. b Emittēs scabrōes ⁊c. Aug. Emittam vespas ⁊c. Hoc ꝓmittit deꝰ ⁊ liber sapiētie dicit esse impletū: vbi ait: Emisit añcessores exercituꝰ sui vespas: nō aūt legimus factum neq; moysi tpe: neq; ſb iosue: neq; sub iudicibꝰ: neq; sub regibus. Ideo fortasse vespe aculei timoris intelligēdi sūt: quibus agitabanť gētes: vt cederēt filijs israel. Deus eī loquiť: in cuius sermone si figurate aliquid dicať: quod ad proprietatem non sit impletuz: non impedit historie fidem: in qua perspicitur veritas narratoris: sic nec euāgelistarū narratio ſm ꝓprietatē impediť: si aliq̄d a christo figurare dr̄: Lxx. Alia littera. Emittā vespas ante te: et eijciet āmorreos ⁊c. A plurali ad singularē numer se conuertit. Intelligitur autē eijciat āmorreos vespa. ſ. sicut locusta: sic rana: non q̄ vna sit: sed p singularē intelligiť pluralis. c Nō eijciam eos a facie ⁊c. Strab. Gentes iste vicia significāt q̄ nec simul nec vno tpe in sanctis extinguunť: ne mōstra terre multiplicentur. i. ne in supbiam eriganť: ⁊ vanā gl̄iam ⁊ hmōi. Nam cum sancti contra maiora vicia pugnāt ⁊ vincunt: relinquuntur minora: et pmittūtur dominari: ne per elationem grauius corruāt. Unde paulo datus est stimulus carnis ad custodiam humilitatis. ✠ Ascende

a Seruietisq; dño deo vestro. quia p hoc feliciter habitabitis ī terra vobis ꝓmissa. ideo subdiť: b Ut benedicam panibꝰ tuis ⁊ aquis: id est cibis tuis ⁊ potibꝰ: qui noīe panis ⁊ aque designanť: vt pluries dictum est supra. c Et auferā infirmitatē de medio tui. conferendo tibi bonam anime dispositionez. d Nō erit infecūda nec sterilis in terra: tua dicit infecūda q̄ pua. plē hz et nullius aut modici valoris. Sterilis. que nullā habet: ⁊ in hoc designatur multiplicatio populi ⁊ fortitudo. e Numer diez tuoz implebo. i. vita tua nō breuiabit ifirmitate peste fame aut gladio. f Timorem meū mittā ⁊c. quod fuit impletuz Jos. v. vbi dicit. Dissolutum est cor eorū: nec remansit in eis spiritus. ⁊ in hoc tangitur pacifica possessio terre. g Emittēs scabrones. i. anxietates animi eos pungētes sicut aculei. iudei enī scabrones dicūt ad litterā. i. muscas de cadaueribus exortas habentes aculeos venenatos.

h Qui fugabunt eueum. quia multi de habitatorib⁹ terre chanaan fugerunt de terra illa añ ingressum filiorum israel. i Non ejciam ⁊c. cuius ratio subdiť. Ne terra redigatur in solitudinem: in quo ostendiť spaciositas terre que nō posset sufficienter populari a filijs israel: donec essent in maiori numero: ⁊ tñ iam erāt sex centa milia. k Et crescant cōtra te bestie. q̄ te graūius infestarent q̄ aduersarij. l Ponam autem termios tuos a mari rubro. ex pte orientis. m Usq; ad mare palestinoz. a pte occidētis. ⁊ hoc est mare mediterraneū. n Et a deserto. ſ. egypti: qō contiguať terre ꝓmissionis a pte australi. o Usq; ad fluuiū. i. euphratē: a pte aq̄lonis: tñ istam terram totam nō habuerunt vsq; ad tempora salomonis. p Non inibis cū eis fedus. per amicitias vel cōnubia. Cetera patēt.

Moraliter. a† Si vi ⁊c. XXIII

derī asinū odiētis te iacere sub onere ⁊c. Asini prelatoz pñt dici archidiaconi: decani: curati: qz supportāt eoz onera. Ille igiť qui videt aliquē de illis oppressuz onere curē sibi impositē ⁊ scit ⁊ potest ipm subleuare nō debet hoc dimittere ꝓpter odium p̄lati ergā se. b† Si occurreris boui inimici tui aut asino errāti reduc eum. i. si videris aliquē ꝺ subditis prelati vel curati odientis te ab eius obedientia irrationabiliter recedentē p bonū ꝓsiliū ⁊ exhortationem debes eū reducere ad obediendum debite: nō obstante odio dicti prelati vī curati cōtra te. b† Sex annis seminabis terraz tuā ⁊c. p terram colendā intelligiť cor humanū qꝺ est seminandū semine virtutū sex annis. i. toto tpe vite p̄sentis que p senariū designať eo q̄ est numerus pfectus resultans ex suis ptibus q̄ sunt duo tres. m† Anno septio dimittes eā et requiescere facias vt comedāt pauperes ⁊c. Septimus autem annus apud hebreos requiescere erat vt patēt per dicta. Per hoc igiť q̄ illo anno sine labore fructus oriebanť ex quibꝰ pauperes ⁊ agri bestie sustentabanť designať q̄ sancti qui sunt in quiete celesti orant ꝓ sibi deuotis q̄ tūcūq; simplicibꝰ ⁊ abiectis. g† Tribus vicibus p singulos annos mihi festa celebrabitis ⁊c. Primū festū celebrabať ꝓpť bñficiū exitus de egypto ⁊ fuit figura resurrectionis iesu xp̄i p quē eximus de tenebris culpe et ignorantie. Secundū festū celebrabať ꝓpter bñficiū legis date. qꝺ notať cum dicit: m† Et solennitatem mensis ꝑmitiuoz. tunc enim fiebat oblatio de nouis panibus ⁊ fuit figura dationis spūssancti q̄nquagesima die a dñi resurrectione. Tertium fuit festū tabernaculoz qꝺ celebrabať in memoriam q̄ domin⁹ habitare fecit filios israel in tabernaculis ī deserto ⁊ notať cū dr̄: n† Solēnitatē q̄z in exitu anni. qz celebrabať q̄ntadecima die septimi mēsis ſm ordinē festoz ⁊ vltimꝰ mensis erat ſm acta hoīm. sic enī accipiēdo annꝰ nouꝰ incipit in lunatiōe ꝓpinq̄or eq̄noctio autumnali: ⁊ illud festū figura fuit solēnitatis oīm sctōz. iste enī tres solēnitates resurrectiōis pentecostes ⁊ oīm sanctoz ī eccl̄ia sūt solēnes c† Nō coques hedū ī lacte matr̄ sue. p hedū petōr itelligiť. Matth. xxv. Statuet oues a dextr̄. hedos āt a sinistr̄. ✠ Hedus

a ſ ereni bñdictiones. d. legislatoz: ibūr ō ✠ture ī virturē videbiť deꝰ deoz in sion. b ſ verbi dei.

a ſ doctrine. b ſ peccati.

c ſ corde. a ſ sine fructu virtutum ⁊ operum. ſ ꝓpter peccata hominū sterilitas mulier ⁊ animalium ⁊ ipsius terre sepe contingit.

d† a ſ corpus. b ſ viri impij nō dimidiabunt dies suos. ſ nō noctiū vt mōnaris. ſ. senex ⁊ plenus

e dierum. a ſ in stabilitate. ſ. eternitatis.

f ſ. i. ante re ad terrendū populum.

g

b

h

i

k

l

m

n

o

p

a ſ idolis vel demonibus. b ſ corpore vel animalia deo culta.

q

r

s

b

t

†Deut. 7. c

†Deut. 7. c

Nu

Ministerio de Cultura 2024

Hedus igit in lacte matr' coquit qñ adulatorũ blãdicijs pec/
catoꝝ delinit. ſm illud ℣ps. lx. Laudat peccatoꝝ in deſideriis
anime ſue ⁊ iniquus bñdicit. d† Ecce ego mitto angelum
meũ q̃ p̃cedet te. p angelũ dñi ꝓlatus bon⁹ ſecularis vel reli/
gioſus intelligit. Malach. ij. Labia ſacerdotis cuſtodiũt ſciẽ/
tiã: ⁊ legẽ ex ei⁹ ore requirẽt. angelus enĩ dñi exercituũ ẽ. Et
ipſe ſubditos ſuos p̃cedere debet in via moꝝ verbo pariter
et exemplo. d† Nõ erit infecũda nec ſterilis in terra tua.
p hoc deſignat q in cõgregatiõe religioſoꝝ ſeu alioꝝ bonorũ
nõ debet eſſe aliquis bonis operibus ſterilis.

In ca. xxiij. vbi dicit in poſtilla: Et primo erga partes que
debent in iudicio aliquid ꝓponere.

Additio. j. Inconuenies videt dicere q ſit ꝓhibitũ
a lege diuina: q iudex audiat vnã ptem
in abſentia alteri⁹: ſz talis ps multa mẽdacia ĩmiſceat ad iuſti
ficationẽ ſue cauſe. Nã rect⁹ iudex p ℣ nõ inclinabit ad aſſen/
tiendũ ſibi donec audiat aliã partẽ ⁊ ℣ cõiter fit in multis iu/
dicijs. ſ. q vna ps in abſentia alteri⁹ ꝓponit multa mendacia
ſz poſtq̃ audit pars aduerſa negocio diſcuſſo deuenit ad re/
ctitudinẽ iuſticie. vñ videt alit dicẽdũ. Ad qd ſcienduz q vbi
dr in trãſlatiõe nr̃a: Nõ ſuſcipies. habet ĩ hebreo vnũ verbũ
q̃ſi eq̃ocũ ad multa. ſ. ad ſuſcipiendũ: lenãdũ: ferendũ. ⁊ mul
ta alia: Et vbi ĩ trãſlatiõe nr̃a dr: Uocẽ mẽdacij. in hebreo br̃
Auditũ vanitatis. vñ in ℣ qd dr: Nõ feras auditũ vanitatis
intelligit ꝓhiberi nequis ferat ſeu leuet infamiã falſam ꝓtra
ꝓximũ qd eſt ꝓprie audit⁹ vanitat'. ⁊ ſic refert ad quãcũq; p
ſonã ⁊ ſi legatur: Nõ ſuſcipies põt referri ad iudicẽ. ꝓhibẽdo
eũ ne p famã vanã moueat ad cõdemnandũ aliquẽ. Jn eo.
ca. xxiij. vbi dr ĩ poſtilla: Jnſontẽ ⁊ iuſtũ nõ occides ꝛc̃.

Additio. ij. Auctoritas Aug'. allegata p poſtilla/
toꝛẽ ñ ꝓtrariat determiatiõi ſcti Tho.
nã ferre ſentẽtiã moꝛtis ꝓtra eũ q̃ ꝓuincit ĩ iudicio: p teſtes di
ligent examiatos nõ ẽ petm̃: ſz ſciat a iudice innocẽter ꝓdem/
nari: vñ ꝓpt ℣ nõ ẽ dimittẽda dignitas tpalis nec aliq̃d hmõi
Qr aũt ſniaz ferre ꝺ talẽ nõ ſit peccatũ: declarat ſufficienter a
ſctõ Tho. ĩ pte allegata. q. lxvij. ar. ij. ĩ coꝛ. q. vbi dr ſic: Qr qz
iudicare ptinet ad iudicẽ ſm q fungit publica ptãte: iõ infoꝛ/
mari debet ĩ iudicio: nõ ſm illud qd ipe nouit anq̃ ꝑuata p/
ſona: ſz ſm illud qd ſibi ĩnoteſcit in cõi. ſ. p leges publicas di/
uinas vel hũanas ꝺ q̃s nullas ꝓbatiões admittere debet. in
ꝑticulari ℣o p inſtrumẽta ⁊ teſtes ⁊ alia legitima documẽta q̃
debz ſeq̃ iudicãdo magis q̃ illd qd ipe nouit tãq̃ ꝑuata ꝓſona
lz ex ℣ adiuuari poſſit: vt diſtricti⁹ diſcutiat ꝓbationes indu/
ctas: vt poſſet ea⁹ defect⁹ inueſtigare: q ſi eas nõ poſſit ꝺ iu/
re repellere debet eas in iudicãdo ſequi. Solius enĩ dei eſt q̃
ſm ꝓpriã poteſtatẽ iudicat ĩformari in iudicijs ſm veritatem
quã ipſe cogñſcit: nõ ſm ℣ qd ab alijs accipit ⁊ iõ de xp̃o qui ẽ
ver⁹ deꝰ ⁊ hõ: ꝓphetice legit. Eſa. xj. q̃ nõ ſm viſionẽ oculo/
rum iudi
rum iudicabit: nec ſm auditũ auriũ arguet: qd nõ ptinet a/
lijs iudicibus. Si aũt dicat q iudex in p̃dicto caſu facit ꝓtra
ꝓſcientiã: inq̃ntũ facit ꝓtra ꝓſcientiã veritatis quã habet: ⁊
ſic peccat iuxta illud ad Ro. xiij. ca. Qd nõ ẽ ex fide: pecca/
tũ eſt. ꝓut cõit exponit: dicendũ ſm ipm̃ vbi. ſ. q hõ in his
q̃ ad ꝓpriã ꝑſonã ptinẽt debet informare ꝓſcientiã ſuam ex
ꝓpria ſcia: ſed in his que ptinẽt ad publicã poteſtatẽ debet
informare ꝓſcientiaz ſuam ſm ea que in publico iudicio ſciri
poſſunt. vñ Aug⁹. ſup ℣ps. Bonus iudex nihil arbitrio ſuo
facit: ſed ſm leges ⁊ iura ꝓnunciat.

Replica coꝛrectoꝛij cõtra Burgẽſ. Jn ca. xxiij.
poſtillatoꝛ exponit illd: Nõ ſuſcipies vo
cem mendacij: de iudice q nõ debeat audire vnã ptem ſine
alia Burgẽſ. dicit inconuenient dictũ. q diuina lege ſit ꝓhi/
bitum audire vnã ptem in abſentia alterius. Et ponit caſus
in quib⁹ licite iudex poteſt illi diuine legi ꝓtrauenire. Sz vi
detur ſuis caſib⁹ Burgẽſ. nõ ꝓcludere ꝓpoſitũ. q̃nimo ex il
la lege que videt habere oꝛtũ a natura: ⁊ recte ratiõis dicta
mine repertũ eſt: q ad inſtãtiã vni⁹ ptis ĩ oñi iudicio bñ re
cto debet fieri citatio ptis aduerſe: niſi eſſet iudicũ aliqd po
teſtate publica ꝓſtitutũ nõ ad inq̃rendũ: ſz ſolũ ĩ notoꝛijs. p
cedendũ: vt dicit de iudicio weſtualie: qd vulgo dicitur ſe/
retũ iudicium: nõ ratione cauſe que eſt notoꝛia: ſz ꝓceſſus
qui ſecretus eſt ſine ſtrepitu inquiſitiõis. Jn tali enĩ iudicio
lex iſta locũ nõ habet: ſz in oñi alio iudex iuxta hãc legẽ ad
inſtantiã ptis tenet decernere citationẽ q̃ legitime inſinuata
poterit ſine trãſgreſſione hui⁹ leg' vna ps audiri alteri⁹ pt'
cõtumacia nõ obſtãte: poterit etiã iudex vnã ptẽ audire al/
tera nõ citata: ſz nõ iudicialiter: qr alias eſſet auditio vanita
tis: ꝓut exponit. Burgẽſ. iuxta hebraicã lr̃am: vt dicit. ⁊ in
his caſib⁹ vadũt inſtantie Burgẽſ. Jn eodẽ ca. vbi poſtil/
latoꝛ circa illũ textũ: Joſontem nõ occides tenet cõtra ſctũ
Tho. dicẽs: q iudex ſciẽs aliquẽ ĩnocentẽ nõ peccat ferẽdo
ſentẽtiã ſm allegata ⁊ ꝓbata ꝓtra eũdẽ. Sz Burgẽſ. cõiter
p ſctõ Tho. certamẽ aſſumẽs ℣ nõ plus dicẽ q ſanct⁹ Tho.
in locis allegatis p ipm̃ et poſtil'. Sz ad auctoꝛitatem beati
Aug'. p poſtillatoꝛẽ allegatã min⁹ ꝓuẽient dicẽ: nã ſm decla
ratiõez poſtillatoꝛ' mãifeſte ꝓcludit ꝺ poſitiõez ſcti Tho. et
cõit iuriſtaꝝ. q̃uis enĩ ĩ cõit accidẽtib⁹ iudicãdũ ſit ſm alle
gata ⁊ ꝓbata: nullo tñ iure cautũ ẽ: imo diuino iure ꝓhibitũ
iudicare ꝺ agnitã ℣itatẽ: nec videt meo valet illa diſtictio: q
iudex duplicẽ ꝑſonã dicẽ. ſ. ꝓuatã ⁊ publicaz. nã ſi ꝓuata pec/
cat publica ñ eximit niſi ſit mãifeſta lex q̃ eã excuſet. nõ ẽ aũt
lex puto hũana nec diuina q̃ dicat iudicãdũ ꝺ ℣itatẽ agnitã:
nõ videt igit aliq̃ lex excuſãs ſic iudicãtẽ. tuti⁹ ẽ igit ꝓſiliũ
poſtil'. ⁊ mꝛoꝝ doctoꝝ dimittẽ ꝑſonẽ publice reſpectũ q̃ dã
nare ꝑſonã ꝓuatã: ꝓut ſonat auctas b. Aug'. quã Burgẽſ.
trãſit cõniuẽtib⁹ ocul' ad eã nihil rõnabiliꝛ dicẽdo: ſz ad aliũ
locũ differẽdo.

Glo. ordi.

a Aſcende ad dñm Ca. XXIIII
tu ⁊ aaron ꝛc̃. Aug⁹. Uſq̃ reſpondit
populus vna voce dicentes. Omnia
verba dñi que locutus es faciemus ⁊ a
audiemus vſq̃ ad hunc locuz ſcriptu/
re iuſtificationes intelliguntur: que
date ſunt populo ad obſeruandũ. Jn
cipiunt autem q̃ſtum ipſa verba ſcri/
pture indicãt: vnde hoc nomẽ iuſtifi/
cationum exoꝛſum eſt: a ſeruo hebreo
cui auris ad poſtẽ pertundit: in qui/
bus omnibus iuſtificatiõibus cõſide/
randũ eſt q̃ nõ ad agendã vitã: ⁊ bo/
noꝝ moꝝ ꝓuerſationẽ duci poſſunt.
Multa enim in eis ſunt ſacramenta ſi
gnificantia potius aliquid q̃ vitã no
ſtrã inſtruentia. Juſtificatiões ℣o la/
tini eas eſſe dicũt que greci diocema
ta dicũt. b Tu ⁊ aaron ꝛc̃. Stra.
Moyſes ⁊ aaron et nadab et abiu. p
hos quattuoꝛ viri euangelici ſignifi/
cãtur: q̃. ſ. euãgelica p̃cepta ſequunt. Per. Lxx. ℣o (q̃ cõſtat
ex ſeptenario decies. ſ. ducto vel ex denario ſepties multipli/
cato) ſignificant illi qui ſpũſſancti gratia aduti: adimplẽtes
denarium legis tendunt ad contemplationem cõditoꝛis. Uel
Num. 11. f ad lr̃am de quibus dicit: Aſſume tibi ſeptuaginta viros ꝛc̃.
de quib⁹ eldad ⁊ meldad fuerũt. c Soluſq̃ moy. ꝛc̃. Rab.
Uri⁹ p̃cipit vt moyſes ⁊ aarõ nadab ⁊ abiu. ⁊ ſeptuaginta ſe/
ꝯ nioꝝ

Oyſi q̃z di Ca. XXIIII

a ſ nõ dñs ſed angelus qui in figura
m dei cũ moyſe loquebatur.

xit: Aſcende ad dñm tu b
a ſ ꝯtruoꝝ. ſ. in quib⁹ viri euangelici ſignificant.
b ſ Qui gr̃a ſpũſſancti adiuti implẽt denariũ le/
gis ⁊ aſcendũt ad cõtemplationem conditoꝛis.
⁊ aaron: nadab ⁊ abiu: ⁊ ſeptũa/
ginta ſenes ex iſrael: ⁊ adoꝛabit
a ſ quia ſola eccleſie vnitas deum videre mere/
tur. b ſ altitudinem contemplatiõis ꝑſcrutaru
rus ⁊ ſententiam ſuperne voluntatis.
c ꝓcul. Soluſq̃ moyſes aſcẽdit c
ad dominũ: ⁊ illi nõ appꝛopinq̃/
ſ infirmi auditoꝛes qui terrenis implicantur: ra
les enim ſententiã diuine legis nõ ꝑnt attingere.
bũt: nec populus aſcendet cũ eo
Uenit ergo moyſes: et narrauit d†
e

fuit factũ anteq̃ dñs loqueretur populo decem p̃cepta deca
logi: de quibus dictũ fuit. xx. ca. ita q quarta die tertij men/
ſis ab exitu filioꝝ iſrael de egypto domin⁹ dixit ad moyſen
q deſcenderet ad populũ ad denũciandũ eis p̃cepta eius de
preparatiõe ꝑpli ad recipiendũ legẽ oꝛe dei ꝓmulgãdã: ⁊ ad
℣ q ponerent termiños circa montẽ: de q̃b⁹ dictũ ẽ. ſ. xix. ca. et
ad denũciãdũ ꝑplo p̃cepta iudicialia p̃dicta q̃ moyſes recepit

Nico. de lyra

a Oyſi q̃z dixit: Ca. XXIIII
m Premiſſa legiſlatiõe. ⁊ indu/
ctiõe ad eius obſeruãtiã: hic
ꝓſeq̃nter deſcribit eius receptio. ⁊ pri
mo verbo. ſecũdo facto. ibi: Scripſit
aũt moyſes. Circa primũ premittit
inſtructio moyſi ꝺ deſcẽſu ad ꝑplm̃ vt
legẽ recipet ⁊ ĩ re aſcenſu ad deũ. p fa
cti cõfirmatiõe. ⁊ ℣ ẽ qd dr: Moyſi q̃z
dixit. ſ. dominus. b Aſcende ad
dominũ tu ⁊ aaron. ſcz poſtq̃ deſcen/
deris ⁊ populus legem receperit.
c Soluſq̃ moyſes aſcendet ad do/
minum. in cacumen montis: alij autẽ
aſcenderunt ad aliquam partẽ mon/
tis inferioꝛez. d Uenit g̃ moyſes:
deſcendendo ad ꝑplm̃. e Et narra/
uit plebi omia verba domini. Hebrei
dicunt q iſtud quod habet in ca. iſto
vſq̃ ad illum locum: Dixit dominus
ad moyſen aſcẽde ad me in montẽ ꝛc̃.

A

Ministerio de Cultura 2024

G niores:ascēdāt ad dñm. Et statim subiūgit q̄ populus moyses ascendat ad dominū:ceteri nō appropinquēt ꝛ adoret̄ pcul. Ubi moralit̄ īstruimur vires nr̄as perpendere nec vltra posse nr̄m arcē ꝓtēplatiōis attingere:ꝛ q̄tū diuina clemētia vocat ꝛ regla scēpture ꝓuocat. Greg. Moyses vt sublimia dei p̄cepta perciperet alta conscendit: ꝛ vt interna penetret ab externis tumultib⁹ occultatur:q̄ viri scti q̄ exterioꝝ⁹ officijs ꝺfuire necessitate cogunt̄:studiose semp ad cordis secreta cōfugiūt. Ibiq̄ cogitatiōis intime cacumen ascēdūt ꝛ legē q̄si ī mōte p̄cipiūt: dum postpositis tumultib⁹ actionū tpalium ī ꝓtēplatiōis sue vertice supne volūtatis sententiā pscrutant̄.

a Faciem⁹. Aug⁹. Notandū q̄ iterū populus respōdit: Omnia q̄ locutus ē nob̄ dñs faciemus ꝛ audiem⁹. Cū videat̄ ordo postulare audiem⁹ ꝛ faciem⁹. Sꝛ mirū nisi aliq̄s sensus hic latet. Nā nisi audiemus ꝑ eo positus est q̄ intelligimus: ꝓius oportet verbis dei reddere faciēdi seruitutē:vt ad intelligētiā eorū que ipo p̄cipiēte fiūt merito deuotionis pducat. Sꝛ videndū vtꝛ iste populus illi filio sit similis Mat.21.c q̄ pr̄i iubenti dixit: Jbo in vineā meā: et nō iuit. Sentes enī q̄ deū penit⁹ ꝓtēpserūt:postea p vni⁹ obedientiā iustificate q̄ nō sectabant̄ iusticiam. apprehenderūt iusticiā:

b Tulit itaq̄ ⁊c. Aug. Notandū ē nūc primuꝛ sacrificasse moysen euidenter scripturā dicere: ex quo ꝺ egypto educt⁹ est pplus. Primo enim ꝺ ietro dict̄ est: Cuis ambigue. Et aduertendū li bꝛū testamēti cū sanguine hostie recitari:in quo iustificationes scēpte crāt.

L Nam decalogum in tabulis laipdeis fuisse scriptum postea patet.

c Crateras. Cratera a cōnexione dicitur q̄ antiqui connexione virgarū sibi calices faciebāt. cratin enī grece conecti dicitur:crateres aūt sūt calices ansas habētes.

d Sub pedibus. Deus nō loco continetur: nec situ coꝛporis mēbra ponit:sicut est nostri coꝛporis sedere iacere stare:ꝛ

S hmōi

plebi omnia verba dñi atq̄ iudicia. Respōditq̄ cūctus populus vna voce: Oia verba dñi q̄ a
locutus ē faciem⁹. Scripsit aūt b
S Lxx. faciem⁹ ꝛ audiemus.
c
S non decem p̄cepta q̄ in tabulis ei scripta tradita sunt sed alios.
moyses vniūsos sermones dñi: e
a S intelligit ex duodecim lapidibus altare edificatum:significans ipm populū esse altare dei
ꝛ mane ꝓsurgēs ędificauit ālta f
sicut est templum dei. a S forte duodecim altaria:in alia vero trāslatione legitur q̄ ex duodecim lapidibus vnum altare cōstructum sit.
re dño ad radices mont⁹:ꝛ dño b
decim titulos per duodecim tri

S qui vicerunt malignū. S non pueros non senes quoꝝ alios leuitas alios prepedit debilitas S forte nadab et abiu:q̄ nondū electi erant sacerdotes de leuitica tribu.
bus israel. Misitq̄ iuuenes ꝺ fi i
lijs israel:ꝛ obtulerunt holocaua
sta:īmolauerunt̄q̄ victimas pa
antes. a S Significātes duodeci ap̄los q̄ orbē mugitib⁹ p̄dicationis impleuerūt vel vnū ꝛpm q̄ fide trinitatis q̄ttuoꝝ mūdi pres implent.
cificas dño vitulos duodecim. k
Tulit itaq̄ moyses dimidiam l
S quia sanguine xp̄i vasa ecclesie.i. apostoli ꝛ sequaces redempti ꝛ consecrati sunt.
partem sanguinis et misit ī cra
a S vt significaret nullum sacrificiū deo placere nisi i fide passiōis xp̄i offerat̄ ꝛ p ipaz cōsecret.
teras:partē aūt residuam fūdit m
a S ecclesiā que est altare dei et templū. b S q̄ legis ius i eo scriptum quod populo expositum est vt obseruet̄ contineret̄.
sup altare. Assumensq̄ volūmē
a S legis qua federamur deo.
fed̄ris legit audiente populo. Qui dixerunt: Omnia que lo
a S Lxx. faciemus et audiemus nō aliter in tertio respōdent.
cutus est dominus faciēmus:ꝛ
erimus obedientes. Ille vero n
a S Significans sanguine christi populum esse abluendum.
sumptum sanguinem respersit ī
a S omne testamentuꝝ in morte testatoris cōfirmat. euāgeliū q̄z in xp̄i sanguine ē cōfirmatuꝝ.
populuꝝ. Et ait †Hic est sanguis
a S quasi morte christi que i hoc sanguine significatur testamentum confirmabitur.
fed̄ris quod pepigit dominus
vobiscum super cunctis sermo
a S in quaternario q̄ttuoꝝ euāgelia significant̄ ei q̄ttuoꝝ ptes orbis p euāgelia credituꝛe.
nibus his. Ascēderunt̄q̄ moy o
ses et aaron:nadab ꝛ abiu ꝛ se
S qui ad spiritūsanctū p̄tinent.
ptuaginta de senioribus israel
et viderūt deum israel. Sub pe p†
d q
a S in quo vita celestis significatur.
dibus eius quasi ŏpus lapidis r
saphyrini ꝛ quasi cęlum cum se
renuꝝ est. Nec super eos q̄ pcul s
a S id est nō se abscondit eis. ponere enī manū est deo se ne videatur abscondere vnde moysi dicit ponā manū meā donec peranseam. ⁊c.
recesserāt de filijs isrl̄ misit mā/ t

a dño. Et q̄nta die p̄dicti mēsis moyses edificauit altare ꝛ aspsit sanguinē victime sup pplm in signū p/fessiōis legl̄:ꝛ moyses cū aarō ꝛ seniorib⁹ ascēdit ad dñm ad facti ꝓfirmationē. Et sexta die q̄ erat q̄nq̄gesima a die exit⁹ de egypto dñs audiēte pplo locut⁹ ē decē p̄cepta lꝛ scribank̄ pr̄i⁹ data. nā in sacra scēptura aliq̄ pr̄i⁹ fctā freq̄nter scribunt̄ posteri⁹. Doctoꝛes āt nr̄i dicūt cōit̄ q̄ illō q̄ō ꝓtinet̄ ī ca. isto fuit fctm̄ post q̄ dñs decē p̄cepta legl̄ dederat oꝛe ꝓpo. qꝛ cū pplo dñs decē p̄cepta legl̄ dederat oꝛe ꝓpo. q̄ꝛ cū ppl⁹ dñm loq̄ntē nō posset sustiere:rogauit moysen vt acciperet legē a dño et eis referret: vt dictū ē. s. xx. ca. ꝛ tūc pplo redeūte ad castra moyses ascēdit ad dñm ꝛ accepit ab eo iudicialia p̄cepta:ꝛ tūc descendit ad pplm ad denūciandū:ꝛ tūc facta sunt ista q̄ scribūt̄ in isto ca. ꝛ ꝺ dictū magl̄ videt̄ ꝓcedare lr̄e. a Despōditq̄ cū. pplus. s. postq̄ audierat relationē moysi. b Oia verba dñi que locutus est. s. tibi c Faciemus. ac si ipm loquētez audissemus. d Scripsit aūt. Hic ꝓsequenter ponit̄ receptio legis facta:ꝛ secundo receptionis ꝓfirmatio. ibi: Ascēderūtq̄ moyses. Circa primū dicit̄. Scripsit aūt moyses: ad memoriam futurā. e Uniuersos sermones dñi. scz p̄cepta iudicialia predicta que retulerat populo. Ra. Sa. dicit q̄ cuz ꝺ scripsit a principio Gen. vsq̄ ad decem verba dñi. que fuerunt scripta in tabulis ꝛ ꝺ est a principio Gen. vsq̄ ad. xx. ca. Exo. sed hoc videtur ficticium: quia fm ipm oportet q̄ fuerit factuz infra vnam diem qꝛ statim subdit: f Et mane ꝓsurgēs ⁊c. qꝺ ipe exponit ꝑ mane crastine diei: nisi q̄s velit dicere q̄ ibi fuerit miraculū: vel q̄ scripsit multū velocit̄ vltra hūanū moduz. g Edificauit altare dño ad radices mōt⁹. s. sinai ad gratiarūactionē ꝛ legl̄ receptionē pfectā. vt postea subdit̄. h Et duodecim titulos. Aliqui dicūt q̄ fuerūt. xij. altaria. Alij aut̄ q̄ fuerūt. xij. lapides ex q̄bus ꝓstruxit vnū altare ad designādū oblationē. xij. tribuū. ꝛ hoc videt̄ verius: tū qꝛ magis ꝓsonat lr̄e cū dicat ꝺ. Edificauit altare. ꝛ nō altaria: tū. qꝛ simile habet̄. iij. Regū. xviij. ꝺ altari edificato ab Helia. vbi ꝺꝛ q̄ tulit. xij. lapides iuxta numez. xij. tribuum filiorum iacob. i Misitq̄ iuuenes de filijs israel ꝛ obtulerunt holocausta ⁊c. Dicūt aliq̄ q̄ isti fuerūt nadab ꝛ abiu filij aaron qui futuri erāt sacerdotes. Alij aūt dicūt q̄ fuerūt ꝑmogeniti. xij. ꝑncipū isrl̄:ꝛ ꝺ videt̄ verius: qꝛ vsq̄ ad sacerdotiū aaron: qꝺ nōdū erat institutū sacerdotiū ꝑ tūc erat ānexū ꝑmogenitur̄e: vt dictū fuit Gen. xiij. ca. ꝛ. xxvij. k Uitulos duodecim. li duodecim nō est in hebꝛeo: ꝛ iō videt̄ q̄ fuerūt trīa duo: qꝛ pluralis numerus absq̄ determinatiōe alicui⁹ numeri in hebꝛeo significat communiter binarū. l Tulit itaq̄ moyses di. par san. ꝛ misit in crateras. i. cyphos magnos habētes ansas. m Partem aūt residuā ⁊c. Iste sanguis erat signū receptionis legis a pplo: et federis inter ipm ꝛ deū. deus aūt spūs est ꝛ non pōt aspergi sanguine ꝛ iō loco eius aspersit altare. vt dicit Ra. Sa. ꝛ postea pplm. vñ subdit̄: n Ille ꝺo †Heb.9.c sum. san. re. in populū. Fuit etiā ista aspersio facta in signū q̄ trāsgressoꝝ legis sanguis deberet effundi. o Ascēderūtq̄ moyses. Hic ponit̄ ꝓdicte receptionis confirmatio: ꝑ hoc q̄ deus imediate post predicta ostendit se eis gratiose. vnde subdit̄: p Et viderūt deū israel. nō in essentia sua: sz in silitudine rep̄sentante ipm: ꝛ videt̄ q̄ fuerit hūana ꝑ ꝺ qꝺ subditur: q Sub pedib⁹ ei⁹. ꝛ p ꝺ designabat̄ q̄ erat assumpturus naturā humanā. r Quasi opus la. saphyrini. Jn hebꝛeo habet̄. Quasi op⁹ lateris saphyrini. ita q̄ figura lateris reducebat eos ad memoriā anxietatis quā sustinuerāt faciēdo lateres ī egypto ꝛ colꝛ eius qui erat q̄si colꝛ celestis: designat coꝝ libertatem quā consecuti erant: ꝛ iocunditatē diuīe apparitiōis: qꝛ opposita iuxt̄ se posita magl̄ eluceſcūt s Nec super eos. aliqui libꝛi habent hic nō interpositum sic: necnon super eos ⁊c. sed non est de textu quia nō est in hebꝛeo nec in antiquis libꝛis. et est sensus: Nec super eos qui procul recesserāt. i. populum de quo dictum est supra q̄ non debebat ascēdere cum moyse et alijs senibus: sed longe remanere: t Misit manum suam, occultando se eis sicut dici/

* tur

Job.4.d hmõi:que tñ corpis sunt:deus aũt spũs est. Quod ergo se oñdit spũaliter: vel signis corpaliter exp̃sit:nõ substantia eius apparet:q̃ est qđ ipe est: sz assumptio formaꝝ visibiliũ eius oipotentie subiacet. a Ascẽde ad me in mõtẽ ꝛc. Beđ. Loquuturi de figura tabernaculi vasoꝝ et vtensiliũ:pmũ loci situ:et circũstanti
1.Cor.10.b as rerũ attẽte inspicianus. Oia eñ in figura contingebant illis ꝛc. Scripta sũt aũt ꝓpter nos ꝛc. Datur9 g̃ dñs legẽ moysi:pmũ illũ in uitat in verticẽ mõtis:vt in alto secũ moret9 liber9 audiat q̃ ad inferiora rediens doceat:et ex altitudine loci colligat q̃ excelsa: q̃ve ab hũanis doctrinis secreta sit lex quã accipit:ꝛ ab illis tantũ ĩtelligi vel custodire possit: q̃ se a terrenis cõtagijs sublimius viuẽdo separauerunt.
Ps.35. Ũñ populũ in inferiori expectare iubet:donec redeat:vt ĩsinuet:qz celestia sũt arcana legis ꝛ tñ capiẽda pfectis. nec tñ infirmi desp̃ent:si maiorib9 auscultauerit. ſm illõ
Dan.5.a Justicia tua sic montes dei. In euãgelio q̃z p̃cones gratie dñs in montẽ cõuocauit ꝛ instruxit: p9 resurrectionez eisdẽ ĩ monte apparens:ꝛ ad p̃dicandũ toti mundo mit-
Dat.28.d tens. Euntes ingt docete oẽs gentes ꝛc. Sz qz lex tãtuz vni ppl'o ꝓmittẽda. euãgelij gra oĩb9 p̃dicanda:ad accipiendã legẽ sol9 moyses ascẽdit. doctrinã x̃o euangelij sil'oẽs ppli in monte cũ dño positi auscultantibus etiam turbis audierũt. Aduentũ q̃z spũssancti: q̃ nunc veritas
Act.2.a euangelij manifestius est data:nõ solũ apli: sed plurima turba fideliũ in cenaculo mõtis sion suscepit variarum diuisione linguaꝝ: vt ecclesia p orbẽ cũctaꝝ gentium linguis loquutura deum signaret. b Daboq̃ tibi ꝛc.
Mat.28.d Beđ. Huic sile est illud docẽtes eos seruare oĩa q̃cũq̃ mãdaui vobis. Nõ g̃ moyses:nõ apli vel q̃libet alia debet docere q̃z q̃ dñs docuit:ꝛ cõsilij decreto obseruanda prescripsit in quib9 vitã eternã nos hre voluit:sic de his p̃termitti q̃cq̃z nõ oportet:sz oĩa q̃ mãdauit auditorib9 cõmittere necesse est. c Surrexerũt mo.et iosue ꝛc. Josue nõ cõmemoratus in illis quattuor subito cum moyse apparet:et cũ illo ascẽdit ad accipiẽdas tabulas legis:ꝛ subito rursus abscõdit.i.tacet:ꝛ moyses accipit legem:ꝛ cũ eo ĩtez apparet:forte significat nouũ testamentum absconditũ esse in lege:ꝛ aliqñ intelligentib9 appere. Qđ
Num.13. vero iesus tã vocat:cũ in libro Numeri qñ p̃ nomẽ accepit scptura dicit:q tã ꝓpe essent vt terram p̃co. tã ĩtrarent:p ꝓplexim.i.p̃occupationẽ anticipat scptura qđ postea factũ ẽ. Oia eñ ista postq̃ facta sunt scpta sunt:et iõ qñ factũ ẽ qđ mõ memorat:nõdũ vocabat iesus: sed qñ scptũ est. Beđ. Josue xp̃m noie et actione significat:q̃
Mat.5.b minister moysi đr:qz xp̃s nõ venit legẽ soluere sz adiplere. Moysi vestigia in oĩbus sequit:qz in cũctis q̃ scripsit moyses typice designat:q̃si comes indiuidu9:si bñ queri
Job.5.g tur inuenit. vñ: Si crediderit moysi:forsitã crederetis et mihi. Beđ. Aaron mons fortitudinis:hur interpretat ignis vel lumen. Aaron g̃ xp̃m:hur spũsctũ significa-
Esa.2.a cat.de q̃ dicit Esaias: Erit in nouissimis dieb9 ꝓparatus mons dom9 dñi ꝛc. Et ille sup aplos in lumine ignis apparuit. Ascendens g̃ moyses ad dñm:montez fortitudis ꝛ lumẽ ignis in cãpestri
b9 ad regendũ pplm reliqt. Nos g̃ si doctores ad cõtemplationẽ scq̃ nõ possum9 curem9 ne aliq̃ tẽtatione a vicinitate mõtis dei retrahamur: sed ꝓ posse x̃tutum opibus insistamus inherentes stabiliter sacramentis xp̃i:quibus imbuti sum9: ꝛ grãm spũs quo signamur intemeratã cõseruemus. Et si q̃ q̃stio pulsauerit:inuocemus adiutoriũ redemptoris:qui p donũ spũssancti ꝓtegere ab omnibus mal' ac liberare cõsueuit. Nec dubitandũ:qz si psistimus:p montẽ fortitudinis humilitas ꝛ infirmitas nostra exaltet:et cũctis hostibus fortior efficiat. Per lumẽ q̃z sancti spiritus illustratur ignorantia nostra:ꝛ ad dilectionẽ conditoris anim9 inardescit. d Cũq̃ ascẽdisset moyses ꝛc. Beđ. Sic mons altitudinẽ pfectionis q̃ in lege scribenda erat designat:ita nubes qua mons tetigit grãm diuine protectionis insinuat:q̃ tanto quisq̃ fruit:q̃to ad scrutanda mirabilia legis reuelat' oculis cordis ascẽdit. Nam nec montẽ solũ quo moyses ascẽdit nubes operuit:sz et populum per deserta gradientem:qui ad altiora non potuit ascendere obum-
Ps.104. brauit. Unde: Expãdit nubẽ in protectionem.e.ꝛc. Quia dem9 oẽs timentes se pusillos cum maioribus celesti benedictione protegit.
e Et habitauit gloria do.ꝛc. Beđ. Nõ mõ sublimitas:sed et nomẽ montis ĩ quo data.legis pfectionẽ significat. Syna eñ interp̃tatur mensura mea: vel amphora mea. Diuinitus g̃ ꝓcuratũ est:vt sic vocaret:vt ipo vocabulo significaret de9 q̃ lex sua pfectã viuendi regulã oĩbus ꝓmulgaret ꝛ vnicuiq̃ ſm opa sua redde-
Luc.6.f ret. Juxta illud: In qua mẽsura mensi fueritis re.vo. Bñ aũt đr: q̃ moyse ascendente nubes et gloria dñi sex diebus montẽ opuit:ꝛ septimo illũ ad altiora montis vocauerit. Sex eñ dieb9 in lege opari. In septimo q̃escere iubemur.
f Tegẽs illũ ꝛc. Beđ. Sex diebus nube:et gloria dñi tegit:qz qui mãdata dñi iustis opibus exequit:diuina ꝓtectione dign9 br̃. Dñs eñ q̃ ascẽdere iussit:nube sua et claritate circũdedit:qz q̃ donũ bñ opandi tribuit:ipe bñ opantes ne deficiant illustrat:et ne tẽtamentis diaboli quasi ferocib9 solis erurant:protegit.

a ℣ in loco dei mãducãt ꝛ bibũt:suauitatẽ saturitatẽq̃ significãres in regno eternitat'. Beati eñ qui etu.ꝛ si.iusti.ꝛc.

nũ suã. Viderũtq̃ deũ ꝛ cõmederunt ac biberunt. Dixit aũt dñs a
b
a ℣ qz lex tantũ a pfectionibus capitur:ꝛ vnigeniti predicatur. b ℣ qz excelsa lex ab humanis doctrinis secreta. ℣ altitudinem legis
ad mõysen. †Ascẽdẽ ad me in mõ c
a ℣ cõmemorare. ℣ vt mecũ moratus liber9 audias qđ inferi9 doceas. b ℣ qz fortib9 fixa intẽtione custodiẽda quoꝝ exẽpla cũ nobis imitãda ꝓponunt q̃si scripta in lapide lex oñdit hinc est qđ daniel vidit lapidẽ excisũ sine manibus:ꝛ petrus ait:vos tã q̃z lapides.v.s.d.s.ꝛc.
tem et estõ ibi:daboq̃ tibi tabũ/ d e
℣ in eis.
las lapideas et legẽ ac mandata quę scripsi vt doceas eos. Surrexerunt moyses ꝛ iosue minister f
a ℣ p hoc certũ est iosue interfuisse illis qui montẽ ascẽderũt. b ℣ xps. c ℣ q nõ venit soluere legẽ moysi sz adiplere.
a ℣ legis
ei9: ascendẽsq̃ moyses ĩ montẽ g
a ℣ in cãpestrib9 q.s.nõ potest' in montẽ ascẽdere.
dei: senioribꝰ ait: Expectate hic b i k
dõec reuertamur advos. Habetis l
a ℣ montẽ fortitudinis xp̃i. ℣ fidẽ incarnationis xp̃i. b ℣ cõsolationẽ spũsscti. ℣ ignẽ vel lumen.i. spũsctm. c ℣ si qua.s.aduersitas vel tẽratio pulsauerit.
aarõ ꝛ hũr vobiscũ:si quid nãtuz m
fuerit q̃stionis: referetis ad eos. n
Cũq̃ ascẽdisset moyses: operuit o p
℣ diuina protectio. ℣ illustratio.
a ℣ amphorã meã vel mensurã meã:qz lex dei est pfecta regula viuẽdi:et vnicuiq̃ ſm opera reddit
b ℣ a tentatione diaboli. c ℣ diuina ꝓtectione.
nubes mõtẽ. Et habitauit gloria e
f dñi sup sinaĩ: tẽgens illum nubẽ q

a Videritq̃ deum ꝛ comedentes ac biberũt. b Dixit aũt dñs post dationẽ moralij ꝓceptoruz ꝛ iudicialiũ. hic cõsequẽter ponitur datio cerimonialium q̃tum ad structurã tabernaculi ꝛ ordinationem ministroꝝ: vbi sic ꝓcedit: qz primo describitur moysi vocatio. secundo dictoꝝ cerimonialiũ traditio. xxv. ca. Circa pmũ đr:
c Ascẽde ad me in montẽ. s. solus.
d Et esto ibi. p q̃ designat q̃ moyses deberet ibi diu remanere: tñ nõ determinauit q̃diu precise.
e Daboq̃ tibi tabulas. la. dicũt hebrei q̃ erãt đ saphyro
f Surrexerunt ꝛc. q̃ iuit cũ eo vsq̃ ad ĩmina mõtis: et ibi fixit tabernaculũ suũ ad manẽdũ q̃sq̃ rediret moyses de cacumine montis. p q̃ eñ q. j. xxxij. ca. dixit iosue ad moysẽ de cãtãtib9 coꝝ vitulo cõflatili: vlulat9 pugne audit ĩ castris. ptz q̃ nõ habitauert in castris q̃ fecerũt vitulũ ꝛ adorauert.
†Exo.31.d et 32.d
g Ascẽdẽsq̃ moyses. i. ascẽdere volẽs.
h Senioribꝰ ait:ꝛ q̃ fuit q̃ ipe ꝛ iosue recesserunt de castris. ideo subditur:
i Expectate hic. intendentes ad regimẽ ppli.
k Donec reuertamur ad vos sz ego ꝛ iosue.
l Habetis aaron et hur vobiscũ. iste hur fuit marit9 marie sororis moysi: vt dictũ ẽ. s. xvij. ca.
m Si quid natũ fuerit q̃stionis. i. aliqđ quod videatur vobis difficile ꝛ ãbiguũ.
n Referetis ad eos. ad determinandũ sicut referretis ad me si essem presens.
o Cũq̃ ascendisset moyses. dimisso iosue in loco supradicto.
p Opuit nubes montem. que erat signum diuine presentie.
q Tegens illum nube sex diebus. non q̃ recesserit septimo die nubes: sed per illos sex dies accipitur moza moysi ĩ monte anteq̃ dñs cũ eo loq̃rez. iõ subditur:

D

Septimo die

℣ ✠ Septimo

Septimo die vocauit ad altiora: qz p̄ opez pfectionē lex p̄mittit eternā requiē: vt q̄ in altitudine recte actionis dño assistim⁹ ad eius visionē z colloquiū ascendamus. Sm illō
Ps.33. Eteñ būdictionē dabit legislator: ibūt de virtute in virtutē: videbiť de⁹ deoz in sion. In hac etiā vita post actiue vite pfectionē: ad diuine speculatiōis grām q̄dā ascendunt: qualis z quātula adhuc mortalibus dari potest.
Ex.33.b Uñ de moyse dictū est: qz locut⁹ sit cū dño facie ad faciē: sic hō cum amico suo. de illo ḡ spēalr intelligiť: q̄ sex diebus in monte nube z gloria dñi sit p̄tect⁹: septimo altiora cōscēdit ad colloquiū dñi vocat⁹: qz per opa q̄ a deo accepat magis illustrari z ab oībus malis meruit obūbrari: vt ad sublimiora diuine visionis z collocutionis dona pueniret.

a Erat aūt spēs zc. Beō. Quasi ignis ardens spēs glie dñi appuit: qz corda electoz et dona scie celestis illustrat: z ardore sue charitatis iflāmat. In nube ḡ appet gloria domini: qz nos ab estu tentationū p̄tegit. In caligine qz potētia maiestatis ei⁹
Phil.4.b a nullo pōt integre cōp̄hendi. Pax eñ dei exupat oēm sensum. In igne ardente: qz mentes fideliū supnoz̄ ognitione irradiat: z spe ac dilectione incendit. Hanc gloriā filij isrl de lōge z ab inferioribus aspiciūt. Moyses ascēdendo penetrat: qz mysteria diuina pfectī subtiliter vident. Nos vero nre memores fragilitatis z inertie: si itrare op̄hendendo nequim⁹: credendo z sperādo z diligendo in p̄rio aspectare curemus. filij. n. isrl a lōge oculos ad mōtē dñi z ad conspectū glorie hūt: cū ifirmi deū videre desiderantes oculos mētis figunt in memoria eterne claritatis: q̄b⁹ invicinio mōtis dei in quē moysē ascēdisse nouerunt cōmoratēs cū eo moderamine viuēdi se coercēt: vt nūq̄ gressum opis ab imitatione sūmoz̄ viroz̄ abstrahant: tam etsi plene illos sequi nō valeant.

b Ingressusq̄ moyses zc. Beō. moyses medium nebule ingressus ascēdit i montē cū p̄dicatoribus diuine legis in q̄bus ipe eximi⁹ ē: ad intuēda sublimiť occulta sapie dño ducente penetrant. fuit aūt cū dño quadraginta diebus et noctibus: vt hoc numero disceret q̄ illi soli decalogū legis quē cuz populo suo acceperat: possent implere quos euangelij gratia quattuor libris conscribenda iuuaret. quater enim deni quadraginta faciunt: vt q̄ quandoq̄ eadem precepta decalogi in noticiam cunctarum gentium: que in quattuor partibus orbis continentur: diuina gratia panderentur: vt p eozum obseruantiam ad salutem veniant eternam.

Ca.XXV.

c Locutusq̄ est dominus ad moysen dicens: Loq̄. zc.
l Beō. Primitias bonorum deo offerimus cum bonum quod agimus totum diuine gratie tribuentes et toto corde profitentes: q̄ nec initium bone actionis: vel cogitationis nisi a domino possumus habere. Mala vero semper a nobis diabolo instigante: et cepta et consummata: nec nisi domino donante laxanda.

d Hec sunt autem que accipere debetis. Beō. Cuncta que sibi dominus ad faciendum sanctuarium: materialiter offerri precepit. Nos quoq̄ qui spirituales filij israel imitatores deum videntis populi esse cupimus: spiritualiter offerre debemus: vt per has oblationes voluntarias ipsi sanctuarium in nobis faciamus: vt ipe habitare nostro corde: et sibi mansionem consecrare dignetur.

Lapides

a ſ qz in lege dei sex diebus opari iubeť. b ſ qz post pfectionē opez: lex eterna requiem p̄mittit ſ qz in septimo iubemur requiescere.

sex diebus. Septimo autem die

ſ qz moysi z ceteris mūdo corde diuina referante gra obscuritas celestiū sacroz̄ est accessibilis: vñ accedite ad eū z illuminamini.

vocauit eum dominus de medio

a ſ obscuritatis. s. sacroz̄. ſ in deo nulle sunt tenebre: sed lucē habitat inaccessibilem quam null⁹ videre potest.

a caliginis. Erat aūt species glorie a

ſ qz mētes fideliū supnoz̄ cognitione irradiat:

dñi q̄si ignis ardēs sup verticem

dilectione accēdit. a ſ q̄ deū videre desiderantes in memoria claritatis ei⁹ mētis oculos figunt.

mōtis: in ꝓspectu filiorum israel.

a ſ p̄dicatores. b ſ occulta diuine potētie vel sapie

b † Ingressusq̄ moyses mediū ne/

a ſ sublimi intellectū. b ſ sapie altitudinem. c ſ etiam moyses. ſ quia illi soli decalogum iplēt quos euangelij gratia iuuat.

bule: ascendit in mōtē: z fuit ibi b
quadraginta diebus z quadraginta noctibus. Ca.XXV.

c Locutusq̄ est dominus c
l ad moysen dicens: Lo/ d
q̄re filijs isrl: vt tollāt mi e

a ſ initia. ſ pelagiani primitias bonoz̄ deo non offerūt: sed sibi ipūtātes aliq̄d boni se hr̄e dicunt absq̄ gratia dei.

hi primitias: Ab oī homie qui f

a ſ hylarē eñ datorē diligit de⁹. b ſ nō ex tristitia aut ex necessitate. c ſ volūtarie sacri. tibi et co. n. r. d. q. b. est.

offert vltroneus accipietis eas. g

ſ pciosa in argento z auro z serico: et ceteris rebus quibus vasa tabernaculi fiant.

d Hec sunt autem que accipere de h

a ſ claritatē vere sapie. b ſ nitorē sacre eloquētie c ſ oris cōfessionē ad salutē. ſ fidei publicā predicationē vel cōfessionis.

betis † Aurum z argentum et es: i

a ſ corda sursū elevata. ſ celestē cōuersationem. b ſ corpis passionē ad quā p̄ xpo pati ē debem⁹ c ſ dei z p̄simi dilectionē ardentem.

hiacynthū et purpuram: coccūq̄ k

a ſ carnis castitatē. b ſ pnie habitū et lucrum.

bis tinctum et byssum: pilos ca/ l m

Moraliter. Ca. XXIIII Uenit ergo moyses zc. Per moysen promulgatorē veteris testamenti allegorice christ⁹ significat⁹ q̄ fuit p̄mulgator noui. ipse vero exiens a p̄re venit in mundū ad annunciandū hoīb⁹ sanctū euāgeliū
b† Hīa verba q̄ lo. zc. Per ℔ intelligunť illi q̄ veraciter recipiūt legē xp̄i. ℔ verbū oīa q̄ locut⁹ ē zc. bis hic scribitur ad significandū q̄ lex xp̄i duplicit est recipiēda. s. in corde ad credendum et in ore ad confitēdū. Rom. x. Corde creditur ad iusticiā zc. g† Edificauit altare. s. seip̄m in cruce: qz ip̄e est altare nostrū et hostia z in fide ei⁹ offerimus oīa. et. xij. titulos. i. apl̄os q̄ post ip̄m dicunť ecclesie fundamēta. Apo. xxj. i† Misitq̄ iuuenes de filijs israel z obtulerūt holocausta. Per istos intelligunť martyres q̄ dicuntur iuuenes p̄pter eoz animositatē ad ꝓsequēdū martyriū palmā z ipi obtulerūt holocausta. dicebať eñ holocaustū sacrificiū ad honorē dei totaliter incensum. martyres vero in feruore charitatis ob tulerūt se holocaustū dño medullatū.
† Ex.34.b De remit. c. nisi. aū fi.
l† Tulit itaq̄ moyses zc. Per ℔ aūt q̄ sanguis iste p̄tim sup altare fuit effusus z p̄tim sup pplm respersus: significat q̄ sanguis martyr⁹ fuit effusus ad honorē xp̄i q̄ ē altare nr̄m et ad sanctificationē pplī xp̄iani. o† Ascende rūtq̄ moyses et aarō zc. sequitur:
p† Et viderūt deū isrl. p ℔ aūt significat q̄ visio dei clara z fruitio p̄fecta p xp̄i sanguinē z martyr⁹ ei⁹ donande sunt pplo xp̄iano.

In ca. xxiiij. vbi dicitur in postilla: Fuit etiam ista aspersio.

Additio. Cum non solum de sensu litterali sz etiam de figuratiuo agat postillator in ℔ loco non videtur esse p̄termittendus illud qđ in glo. hr̄ super illud verbuz: Hic est sanguis federis dicens: qz mors xp̄i que in hoc significatur cōfirmat testamētū. hec in glo. Qui q̄dē sensus figuralis bñ continuatur cū sequentibus: cum ðr: Viderūt deū israel. Maz tñ pplus ille qui in sanguine testamēti xp̄i ꝓfirmat deū isrl videt nūc p fidem z sacr̄m z in futuro p essentiam.
† Ex.35.a

c Locutusq̄ ē dñs. Ca.XXV
l Hic ꝓpr̄ tradit⁹ ðscriptio tabernaculi z p̄tinētiū ad ip̄z. z p̄mo circa ℔ ponit⁹ dñi p̄ceptū. scđo inuenit ip̄edimētū. xxxij. ca. tertio amoto ip̄edimēto ðscribit⁹ opis executio. xxxv. ca. z q̄rto tabernaculi erectio. xl. ca. Circa p̄mū p̄mo oñdit⁹ materie p̄paratio scđo ðscribit⁹ tabnacli z p̄tinētiū ad ip̄z forma z dispositio. ibi: Faciētq̄ mi. san. Circa p̄mū ðr: d Loq̄re fi. is. qz ð oblationib⁹ eoz ðbebat fieri tabnaculū. e Ut tol. m. p. i heb. hr̄: Separatiō est: qz oblata sepabāť a cōib⁹ vsib⁹ q̄b⁹ ñ poterāt vltra applicari sz tñ diuīo cultui. f Ab oī h. q. o. v. zc. i. spōtane⁹ g Accipieť eas. ñ alit. h Hec sunt zc. p dicť operibus. i Aux z ar. zc. hiacynthū. i. lanā z sericū talr colozis sic ē lapis hiacynth⁹: cui⁹ color assimilať sapphyro. k Coccūq̄ bis t. .i. lanā et sericū colozis rubei: z bis tīgebať vt color eēt ītēsior l Et byssū. byssus ē gen⁹ lini cā didissimi. ista. n. fuert necessaria ad faciendum arcam et ꝓpitiatoziū et alia: quoz̄m aliqua erant de auro: aliqua de argento: aliqua de ere: et aliqua de ere et argento: et ad faciendum coztinas tabernaculi q̄ erāt de predictis: vt patebit infra. m Pilos caprarum. de quibus facta sunt saga.

Et pelles

a Lapides onichinos ⁊c.Be.Hec offerimus cū miracula ſctōꝝ quibus cogitationes deo deuotas ⁊ opa xtutū ornauerūt: digna laude p̄dicamus ⁊ in adiutoriū fidei nr̄e cū opus ē aſſumim⁹: qz em̄ in humeris onera geſtamus: p ephoth. i. ſup humerale opa iuſtoꝝ ⁊ labores inſinuāt qz xo in pectore cogitationū ē ſedes: in rōnali qō eſt habit⁹ ſacerdotalis pectoris mūde electoꝝ cogitatōnes exp̄imunt. Lapides ergo onichini ⁊ gēme ornant ephod ⁊ rōnale cū ſctōrum patrū actibus ⁊ cogitationibus etiam miracula inſigniunt. Vel in onichinis lapidibus q̄ ſanguinei coloris eſſe ferunt: addita bonis opibus martirij merita ſignant. b Faciētq; mihi ⁊c.Be. Oſtēdit dn̄s moyſi tabernaculū in monte: ⁊ vaſa in cultu eius cōſecrata: qz ſecū tādiu moranti apte monſtrauit: ꝯta hūilitate: pietate mūditia: xtutes angelice gaudeāt obedire: q̄ ſunt tabernaculū perfectum eius q̄ in eis ſemp habitauit. Quoꝝ etiā nobis in reſurrectione ſilitudo vite ⁊ cōis ante deum cōuerſatio p̄mittit: q̄cunq; mō eoꝝ vitam imitari ſtudemus: laudādo. ſ. ⁊ diligendo deū ⁊ p̄imū.

Roma.8.d Inimicos etiā p̄uocando ad deuz: q̄bus dr. Vos aūt frēs nō eſtis in carne: ſz in ſpū. Tabernaculuz ꝫ moyſi in monte monſtratū celeſtis patria eſt: q̄ tunc de ſolis angelis extitit ſz poſt aſcēſionē p̄clara multitudinē ſanctarū animarum recepit.

c Juxta oēm ſi.Be. Imitari debemus angelos diligendo deum ⁊ p̄imū. Subūeniunt ⁊ illi miſeri ⁊ ſi nō angelis: qui oēs bti: certe hoibus. Hūiles ſunt: mites ſunt: pacati: diuinis obediunt p̄ceptis Imitare hoſ ꝯtū vales: vt ſanctuariū dn̄o iuxta exēplū q̄ i mōte mōſtratū ē: i te edifices: vt ⁊ nūc dn̄s habitet ⁊ p⁹ hāc vitā in illō tabnaculū: qō imitaris introducat. d Omnū vaſoꝝ ⁊c.Be. Vaſa tabnaculi ſingule p̄ſone angeloꝝ: ex quibus hierusalem m̄ oīm nr̄m in vera pace ⁊ vnitate conſiſtit.

e Sicq; facietis ⁊c.Be. Arca fieri p̄cipit i qua xp̄i incarnatio figurat: in q̄ oēs theſauri ſapientie ⁊ ſcie abſcon. Hec de lignis ſethim ꝓpingit: que leuia ⁊ īputribilia paꝝ a qualitate albe ſpine diſtant qz corp⁹ xp̄i cōſtat ex mēbris ab omni vicio mundis. Hec ligna ſunt ſimilia ſpinis qz nō i carne peccati: ſed in ſimilitudine carnis peccati venit.

f Cui⁹ longitudo ⁊c.Be. Querit cuius ꝯtitatis ſit iſte cubitus quē moyſes in tabernaculo: noe in arca poſuerit. Fm Joſephū: non eſt putandū hominē iudeū ingenio p̄ditū in ſcripturis diuinis et ſecularibus doctiſſimū: hoc potuiſſe latere. Ait ergo. facta eſt arca lōgitudinis q̄nq; palmaꝝ: latitudinis triū. Vñ patet qz illū deſignat cubitum quē duo palmi faciunt. g Latitudo cubitū. Beō.

Job.17.c Uni⁹ cubiti latitudo p̄ diſpenſationē dn̄ice charitatis: q̄ electos in deo adunare curauit. vñ Ut ipſi

Ibidem.d in nobis vnū ſint. ⁊ paulopoſt: vt dilectio q̄ me dilexiſti in ipſis ſit: ⁊ ego in ipſis. Habet ⁊ ſemiſſem: qz in hac vita nec pfecte deū diligere: nec dilectionē quā erga nos habet ꝓprehendere ſufficim⁹: qz

1.Coz.13.d ex pte diligimus: ſicut ex pte cognoſcimus. Habet ꝫ arca cubitū vnū ⁊ dimidiū: qz dn̄s vnica nos pietate ſibi ac patri ſociandos diligit: ⁊ dilectionis noſtre capacitatē qualis in hac vita eſſe p̄ōt equipla benignitate cōplectit: donec ad eius viſionez vbi cum toto corde diligamus intremus. Beō.

Myſtice Myſtice. Longitudo arce lōganimitatē chriſti: ⁊ patientiam qua inter homines conuerſatus eſt inſinuat. Latitudo amplitudinem charitatis: qua ad nos venit: ⁊ nobiſcuz habitauit. Altitudo ſpē future ſublimitatis: qua ſe poſt paſſionem glorificandum: vel nos glorificaturum eſſe p̄euidit. Vñ longitudo duoꝝ cubitoꝝ p̄p̄t doctrinā. ſ. ⁊ opa

Act.1.a quibus in mundo fulgebat. Vñ: Que cepit ieſus facere ⁊ docere. Et alibi.

Dat.13.g Unde huic ſapientia hec ⁊ virtutes. Quod xo arca ſemiſſem habebat in longitudine humane fragilitatis tarditatem poteſt ſignificare: que dicta

Job.12.d vel opa xp̄i ſublimia digne capere nō valebat. Unde hec nō cognouerunt

Luc.18.f diſcipuli eius p̄imū ⁊c. facta. ſ. eius. Et alibi: Et erat verbū iſtud abſcōditum ab eis ⁊c. Habebat ergo arca duos cubitos longitudinis: quia xbo ⁊ facto clarus in carne apparebat. Dimidium xo cubiti: quia tarditatem diſcipulorum longanimiter ferebat.

b Altitudo cubitū ⁊c.Be. Habet arca cubitum in altitudine: quia xp̄s pleniſſime nouerat cum eſſet in corruptibili carne: ꝯta vel ſibi vel membris gloria eſſet futura. Habet ⁊ dimidiū: qz deuotionē nr̄e carnis libēter in ſe ſuſcepit: qz pia intentione patriā futurā diligimus: ſed nondū pfecte

ſ que ſit eius

a Et pelles ari.ru. dicit Joſephus q̄ lana pelliū erat tincta rubeo colore. Ra.ſa. dic̄ q̄ erant frunite: gallice tēnees dicte: ⁊ ex hoc erant rubee

b Pelles hyacinthinas. i. tali colore tinctas fm Joſephū. In heb. hr̄. Pelleſq; taxoꝝ: vt dicit Ra.ſa. ⁊ ſunt animalia habentia pelles varias multis coloribus et de pellibus dictis factum fuit opimentū tabnacli.

c Et ligna ſethim. ad faciēdū tabulas tabernaculi ⁊ arce et menſe: ⁊ aliq̄ alia: vt videbit⁹ infra. Si q̄rat vñ i deſerto habuerūt ligna ſethim. cū ibi non eēnt tales arbores. Rñdet Ra. Sa. dicens q̄ iacob vidit in ſpū ſctō q̄ filij ſui erāt facturi tabernaculū in deſertū poſt exitū de egypto: ⁊ ſecum portauit in egyptum ſemina et radices taliū arborum ⁊ ibi plātauit ⁊ nutriuit p̄cipiens filijs ſuis vt exeūtes de egypto ſecū portarent. aux aūt ⁊ argentū habuerūt de egypto quā ſpoliauerūt: ⁊ lapides p̄cioſos ⁊c.

d Oleū ad luminaria cōcinnāda. i. p̄parandā vt poſſint ardere.

e Aromata i vnguentū ⁊c. ad faciēdū vnctionē ſacerdotū ⁊ vaſorum ⁊ ꝓpoſitionis cremāde in altari incenſi.

f Lapides onichinos ⁊ gēmas ad ornandum ephot. in q̄ req̄rebantur duo lapides onichini.

g Ac rōnale. in q̄ req̄rebant. xij. lapides q̄rū vnus eſt onichinus.

h Faciētq; mihi. h ponit tabernaculi ⁊ vaſoꝝ ⁊ miniſtroꝝ deſcriptio. ſcd̄o artificum electio. xxj. cap̄. Adhuc primo p̄mittit deſcriptio tabernaculi ⁊ vaſoꝝ. ſecūdo ordinatio miniſtrorum. xxviij. cap̄. Circa p̄muz ponit primo deſcriptio eorum que erant intra tabernaculū. ſcd̄o ipſius tabernaculi in ſe. xxvj. ca. tertio agitur d̄ his q̄ erant ex⁹ cap̄. xxvij. Circa primum loquitur primo generaliter dicens: Facientq; mihi ſanctuarium. i. tabernaculū q̄ poſſit portari de loco ad locum. i Et habitabo in medio eorum. ita q̄ non oporteat eos p̄ ſacrificijs redire ad montē iſtum. k Juxta oēm ſi. ⁊c. Oſtdit em̄ dn̄s moyſi viſione imaginaria tabernaculum cum omnibus ad ipm̄ ptinentibus: ⁊ fm hanc ſimilitudinem moyſes explanauit ⁊ deſcripſit artificibus.

l Arcam de lignis ſethim ⁊c. Hic deſcribitur in ſpāli: ⁊ primo ea que erant intra ſanctū ſanctoꝝ. ſcd̄o que erant intra ſancta. ibi: Facies et mēſā. Circa primū d̄r: Arcā. ſ. teſtamenti q̄ erat q̄ſi ſcriniū ſine pedib⁹. m De lignis ſethim q̄ ſunt īputribilia vt dic̄ Joſeph⁹. n Cuius lōgitudo habeat duos ⁊ ſemis cubitos. i. duos

C 2 cubitos

ſ doctores d̄nici gregis ꝓprio ſanguine baptizatos. ſ pelles arietū offerimus cū corpa nr̄a in corruptibilia futura ⁊ glorificāda credimus.

p̄arū ⁊ pelles arietū rubricatas a

a ſ has offerimus cū nos poſt mortē ſpūalia in celis habituros corpa ſperam⁹. b ſ cū expurgatis peroꝝ ſpinis mūda. ſ. carne ⁊ aīa ſoli d̄o fuim⁹

pelles hyacinthinas et ligna b c

a ſ ſctōꝝ firmitatē q̄ nullo vitio corrumpuntur. b ſ fulgētes fructꝰ charitatis ⁊ miſericordie. c ſ. i. coponēda nā cinn⁹ eſt gen⁹ cōpoſitionis. ex diuerſis mixturis inde cōcinno. i. cōpono dici

ſethim: oleum ad luminaria cōn/ d
tur. a ſ opimionē boni opis ad exēplū bn̄ viuē di lōge lateq; ſpargendo.

cinnanda aromata i vnguētū et e
ſ miracula.

a thimiamata bōi odoris: lapides f
ſ opa virtutū ⁊ miraculoꝝ q̄b⁹ ephod ⁊ rōnale. i. opa ⁊ cogitationes ſctōꝝ exornant.

onichinos ⁊ gēmas ad ornandū
a ſ opa. b ſ cogitationes. ſ de ſeipis.

b ephōth ac rōnale. Faciētq; mihi g g
a ſ tabernaculū. b ſ cōis oībus.

ſanctuariū: ⁊ habitabo i mēdio i
a ſ nō ex pte ſi angeloꝝ cōſortia cupim⁹ debem⁹ vitā eoꝝ in rerris quantū nō noxia corpa tardāt imitari.

c eorum: iuxta oēm ſimilitudinez k
ſ patrie celeſtis ad cui⁹ ſilitudinē eccleſia iubet

tabernaculi q̄ oſtendam tibi et
conſtrui. a ſ Singuloꝝ angelorum.

d e oīm vaſorum i cultū eius. Sicq; l
a ſ corp⁹ xp̄i q̄ nulla cōtagione peri corruptum cui⁹ lōgitudo fuit tollerantia paſſiōis. b ſ membris puriſſimis ꝯtus i ſilitudine carnis peccati.

facietis illud. Arcām de lignis l
a ſ longa nimis patientia.

f ſethim ꝓpingite: cuius lōgitūdo m
a ſ doctrinā ⁊ operationē xp̄i q̄z altez ſine altero nō fuit. b ſ plenū cubitū nō habem⁹ q̄ ei⁹ opa ad plenū imitari nō valem⁹. ſ q̄ tarditatē diſcipuloꝝ longanimiter ferebat.

habeat d̄uos et ſēmis cubitos. n
a ſ amplitudo charitatis q̄ vna ſz in duo māda ta diuiſa. ſ charitatis q̄ ſuos adunare curauit b ſ q̄. i hac vita nec deū pfecte diligere nec quātum diligat nos cōprehēdere ſufficimus.

g l̄atitudo cubitum et dimidiū
ſ ꝓpter vnicā ſpem q̄ future reſurrectionis gloriē p̄ſtolamur aduentū vel q̄ nos inter aduerſa xp̄rer p̄mia futura gaudere admoner.

h altitudo cubitum ſimiliter ac ſe

Ministerio de Cultura 2024

℣ q̄ sit ei⁹ felicitas capim⁹: ꝛ ℟ tantillū nō nisi ab illo habemus.
a Et quat. cir. au. Grego. Arca ecclesia. Quattuor circuli aurei p quattuor angulos: q̄ttuor euāgelij libri q̄b⁹ p q̄ttuor mūdi ptes p̄dicanť. vectes de lignis sethim q̄ ad portandū inserunť circulis fortes ꝛ pseuerātes doctores: q̄ sacris libris semp inherētes eccle/sie vnitatē denūciant. Uectibus xo arcam portare est bonis doctorib⁹ ecclesiā ad ru/des fidelīū mētes p̄dicādo d̄ducere: hi au/ro iubēť opiri: vt cū alijs p̄dicāt scie fulgo/re splēdeant: hi semp erunt in circulis: nec vnq̄ extrahenť: vt q̄ ad officiū p̄dicatiōis excubant: a lectiōis studio nunq̄ recedāt. Ad ℟ em̄ vectes in circulis semp eē iubenť vt cū arca portāda fuerit de ītromittendis vectib⁹ nulla tarditas generet: qz cū spūa/le aliq̄d a pastore q̄rit igminiosum est si tūc q̄rat discere: cū q̄stionē debeat enodare: ſz circulis vectes inhereant: vt doctores sem/per eloq̄a dn̄i meditātes: testamenti arcam sine mora leuent: ꝛ q̄cq̄d necesse ē doceant.
1. Pet. 3. c Ad petr⁹: Parati semp ad satisfactionē oī poscenti rōnem. ꝛ de ea q̄ in nobis est spe et fide. b Duo circuli ꝛc. Be. Quia in fi/gura quattuor animaliū: duo q̄ p hominem et vitulū signanť: passionē et mortē eius si/gnauerunt duo q̄ p leonē et aquilā victoriā qua. s. mortē destruxit. bō em̄ deus p incar/nationē mortalis factus appuit. Titulus xo oblat⁹ p nobis in altari crucis extitit. Itē leo mortē supando: aquila factus est ascen/dendo. Duo ℊ circuli sunt in latere vno: et duo in altero: qz duo euāgeliste assumptio/nem in dn̄o hūane fragilitatis: ꝛ duo victo/riā qua de assumpta fragilitate: ꝛ morte tri/umphauit insinuant. Quasi em̄ leuum lat⁹ duos habuit circulos: cum duo euāgeliste incarnationē xp̄i ꝛ passionē figurarūt. De/xtrū q̄z duos: cū duo alij resurrectionem et ascensionē: q̄ ad future vite gloriam perti/nent expresserunt. c Testificationē quā ꝛc. Be. De qua apl's: post velamentū autē inquit fm tabernaculū qd̄ d̄z sancta sancto/rum aureū habens thuribulūz: ꝛ arcam te/stamenti circūtectā ex omni parte auro: ī q̄ vrna aurea habens manna ꝛ virga aaron q̄ frōduerat ꝛ tabule testamēti. Urna ℊ au/rea ī arca habēs mānā sancta anima est in xp̄o: habens in se oēm plenitudinē diuini/tatis. Uirga aarō q̄ excisa frondu erat pote/stas sacerdotij inuicta: de qua d̄z. Uirga eq̄/tatis vir. regni tui q̄ ad tp̄s morte succisa: mane resurrectionis viua refloruit: ꝛ ppe/tuo inuiolabilis ꝛ immarcessibilis perman/sura innotuit. Xp̄s em̄ resurgens ex mortu/is iam non moritur. Tabule testamēti in ar/ca: oēm in xp̄o sciam paternorum secreto/rū ꝛ potentiā designāt iudicio⁹. In illis em̄ ꝛ fides erat inscripta diuinitatis: q̄ mundu⁹ crearet: ꝛ regeret: ꝛ mandata quibus deo fuire optet: ꝛ discretio iudicij qua se odientes damnaret diligentes remuneraret. Hec est ℊ testificatio quā deus moysi in arca ponendā dedit: cum nob cōfitendā in xp̄o significauit veritatem carnis et aīe ꝛ verbi: ipam q̄z carnem post passionem ꝛ resurrectionem glorificatam: ꝛ eterna regis ac pontificis dignitate sublimatam monstrauit: et ipm tan/tum paternorum conscium secretorum quasi eiusdem cū patre ma/iestatis iudicem omnium docuit seculorum.
d Facies et propiciatorium ꝛc. Beꝺ. Propiciatorū tabula erat aurea eiusdem mensure cuius arca sic dicta: quia ibi deus moysi apparens et cum eo loquens propiciabatur populo: et misericor/diam significat. Unde bene super arcam erat: quia misericordia eius super omnia opera eius.
e Duos quoq̄ cherubin ꝛc. Propter societatem angelice pacis que minus q̄z inter duos haberi non potest. Cherubin autem an/gelicam militiam significat. Angeli vero summa concordia ꝛ quie/te christum contemplantur. Unde versis adinuicem vultibus pro/piciatorium respiciunt: quia illam beatitudinem se habere dei gra/tia intelligunt. Grego. Dito cherubin qui plenitudo scientie di/cuntur: duo testamenta sunt: quorum vnus a sumitate vna propi/ℊ ciatorij

Apoc. 8. a

Heb. 1. c

Rom. 6. b

ℊ q̄ humanitas intus virtute plena erat. ꝛ fortis spūssancti opa pmōstrabat.

missez : ꝛ de aurabis eā auro mū a
dissimo int⁹ ꝛ fortis. Facieſq̄z su b
ℊ q̄ expectauit q̄ñ p nobis susceptā mortē cū mor/tis aucrore superaret ꝛ ad patrē victor ascendere gloria et honore coronatus.

a pra coronā aureā p circūitum. Et c
a ℊ q̄ttuor euāgelioz libros q̄ circulis cōpanť. q̄ eterna dei sapia quā p̄dicāt nec incipiens nec desi/nens quā ho accepit. b ℊ claritate sapientie.

q̄ttuor circulos aureos quos
ℊ q̄ sacra incarnationis p oēs mūdi plagas dila/tanť ꝛ euāgeliū p̄dicatur.

pones p quattuor arcę angulos
a ℊ iohānes ꝛ mathe⁹ q̄ xp̄o p̄dicāri adheserunt. ℊ q̄ duo euāgeliste in carne p̄dicanti adherebāt duo alij p⁹ resurrectionē ꝛ ascēsionē xp̄o adhesēr/ℊ dexteo.

b † Duo circuli sunt in latere vno: et d
a ℊ marc⁹. ſ. ꝛ lucas: q̄ postea credēres discipuli ap̄lor⁹ facti sunt. b ℊ sinistro. c ℊ doctores q̄ deū

duo in altero. Facies q̄z vectes
p̄dicādo circūferūt. a ℊ q̄ puri ꝛ fortes eē debēt.

de lignis sethim: et operies eos
ℊ enāgelia. ℊ accingentes eam scilicet.

auro. Inducesq̄z per circulos qui
ℊ ecclesie.

sunt in arce laterib⁹: vt portetur
ℊ vt nūq̄ a lectione cessent. ℊ q̄ necesse ē vt qui alijs celestia p̄dicāt nuuq̄ mentem a mēoria sacre scripture: vel man⁹ ab obfuatione mādator⁹ conti/

in eis. Qui semp erūt in circulis: e
neant. a ℊ q̄ illa tm̄ de incarnatōe loq̄ ꝛ credere debemus q̄ nobis ipe dn̄s plauctores sacre scriptu/re reuelare dignatur.

nec vnq̄z extrahentur ab eis. Pō e
nesq̄z ī arca testificationē quā da f
ℊ tabulā. ſ. q̄ arcā regere sufficiat. ℊ Superexaltat misericordia iudiciū vñ suauis dn̄s vniuersis ꝛ. m. e. ſ. ꝛc. a ℊ ppiatorij xp̄s ô q̄ ap̄ls q̄ē posuit p/piationē p fidē in sanguine ipius.

bo tibi. Facies ꝛ ppiatorij de g
auro mūdissimo. Duos cubitos ꝛ
dimidiū tenebit lōgitudo ei⁹ ꝛ cu h
a ℊ duo testamēta: q̄z vnū futurā incarnationem aliud factā clamat.

bitū ac semissē latitudo. Duos q̄z b

cubitos ꝛ dimidiū. a Et deaurabis eā ꝛc. non per modū picture sed laminis aureis opiendo. vñ. j. xxxj. ca. d̄z. Uestita auro. ꝛ idē tenendū de oīb⁹ illis q̄ dicū/tur in ope isto deaurata. b Faciesq̄z supra coronam aureā. ista corona nō erat rotunda ſz q̄drata. erat enim quoddā labiū in pte supiori ar/ce ī circūitu eleuatū q̄si spacio duoz digitoz vel q̄ttuor super opculū arce: sic fit ī marginib⁹ scaceriox: d̄z tm̄ corona q̄z erat p totū circūitū arce. c Et q̄t/tuor circulos aureos. fm Jose/phū isti circuli sic erant dispo/siti in q̄ttuor angulis: ita q̄ erāt versus supiorem ptem arce sub corona: ꝛ q̄ vectes intrātes per circulos irent fm longitudinez arce: ꝛ in ℟ videť cōcordare te/xtus. q̄z ibi d̄z. d Duo cir/culi sint in latere vno ꝛ duo in altero. Iste⁹ aūt arce cōiť d̄z fm longitudinē. ꝛ fm ℟ spaciū iter duos vectes erat tm̄ vni⁹ cubi/ti ꝛ dimidij fm latitudinē arce q̄ erat inter duos vectes. Ra. sa. dic. q̄ circuli sic erant dispo/siti in angulis q̄ vectes transi/bant fm latitudinē arce: et sic inter duos vectes erat spacium duoz cubitoz ꝛ dimidij fm lon/gitudinē arce q̄ ptinebať inter duas vectes: ꝛ ℟ videť rōnabi li⁹: q̄ ad ℟ ponebanť vectes vt p illos arca portaret a sacerdo/tibus q̄ castra mouebātur: q̄ optebat q̄ sacerdotes deporta/rent eā ꝓ ꝓis humeris: ꝛ ꝓter pond⁹ arce ꝛ cōtentoz in ea re/quirebanť ad min⁹ q̄ttuor ho/mines: duo ante et duo retro. Duo aūt boues meli⁹ pñt apta/ri ad sustinēdū vectes vn⁹ iuꝫ aliū in spacio duoz cubitorū ꝛ dimidij q̄z ī spacio vni⁹ cubiti ꝛ dimidij: q̄z videret nimis breue ad ℟ q̄ duo boues lateraliť sil/ icedētes portarēt illam arcam. Hec illō obstat qd̄ hr̄ ī littera. Duo circuli sint ī latere vno: q̄z ī q̄drato qd̄ ē altera pte lōgius linee breuiores ita vocantur la/tera quadrati sicut et lōgiores. et eodem modo dicenduz de la/teribus arce. quia erat q̄si qd̄/dam quadratum altera pte lon/gius. e Hec vnq̄z extrahē/tur ab eis. q̄z vectes semel imis/si nō poterant de circulis amo/ueri nisi ꝓ reperatione si esset ibi aliquid dissipatum in/alijs aūt portandis cū vectibus: vectes erant in circu/lis tm̄ tēpore deportationis. f Ponesq̄z in arca testi/ficationē ꝛc. ī. tabulas scriptas digito dei: q̄ erāt testes inter deū ꝛ populū q̄ recepisset a deo illa precepta.
g Facies ꝛ ppitiatorij. Ra. sa. ꝛ hebrei dicunt q̄ ist⁹ ppitiatorij erat opculum arce. tum quia de alio opcu/lo eius non fit mentio. tum quia describitur eiusdē lon/gitudinis et latitudinis sicut et arca. Aliqui alij docto/res dicunt q̄ nō erat opculum arce: sed erat tabula au/rea superius elenata: quasi portaretur ab ipis cherubī q̄ erant in extremitatib⁹ arce: ita q̄ eēt q̄si sedile ipsius dei: et arce opculū eēt q̄si scabellū illius sedis: fm illud ℙs. lxxix. Qui sedes sup cherubin. ī. sup ppitiatorij ab ipis cherubī sustētatū. dicebať aūt ppitiatorij: q̄a de illo loco audiebanť rñsa diuine pietatis. fm xo dictū Ra. sa. opculū arce erat q̄si sedes dei: ꝛ pauimentuz tabernaculi qd̄ erat añ arcā erat q̄si scabellū sedentis.
h Duos q̄z cherubin. Joseph⁹ dic̄ q̄ habebāt silitudi/nē q̄rundā aniū q̄ nūq̄z vise sunt ab hōibus: ſz moyses

* visione imaginaria

Ministerio de Cultura 2024

ciatorij:alter ab altera stat:quia quod vetus de incarnatione christi cepit prophetando promittere: nouum perfecte narrat completum. Ex auro mundissimo fiunt:quia vtraq; testamenta pura ⁊ simplici veritate describuntur. Expãdũt alas:et oracula operiunt:quia nos qui dei oraculum sum⁹ a culpis imminentibus scripture sacre eruditione protegimur:quã duz sollicite aspicimus ab errore ignorãtie eius alis velamur. Mutuo se respiciunt versis vultibus in propiciatorium:quia testamenta in nullo discrepant: ⁊ inuicem se aspiciunt: quia quod vnum promittit:aliud exhibet. Et propitiatoriuz:id est mediatorem dei et hominum inter se positum vident. facies enim a semetipis auerterent:si aliud promitteret qđ alius negaret. Beđ. Numero singulari cherub. plurali autem cherubim dicit. Sed greca ꝓsuetudo neutri generis cherubin posuit m ifa. in n mutata. Hier. autem et masculino genere posuit duos cherubin aureos ⁊c. Non duo cherubin aurea. Interpretatur autem scientie multitudo: vel scientie intellectus: quod recte angelis conuenit: qui ab omni impulsu impure cogitationis alieni inherent conditoris visioni. Alas autem in figura cherubin moyses facere iubeꝫ: quod etiã pictorũ licentia imitat: vt in alto angeli sedẽ bñe et leui volatu q̃libet discurrere signẽtur. Qđ nobis q̃z post resurrectionẽ spũali corpe vestitis indubitãter ꝓmittit: Duo cherubin mutuo se respiciunt qz duo testamẽta in attestatione veritatis quã ꝓdicant: i nullo discrepant. Uertunt vultus in ꝓpiciatoriũ: qz misericordiã dei in q̃ vnica est spes mũdi valde cõmendant. Et ideo sunt ex vtraq; parte oraculi. quia precedentia ante incarnationem tempora ⁊ sequentia predicatione spũalis scientie replent: quiꝫ⁹ etiam nomen scientie multiplicate cõuenit: quia scriptura spirituali scientia plena est que ex quo
Deu.12.b fieri cepit augetur ⁊ multiplicatur. vnde Pertransibũt plurimi: et multiplex erit scientia. Moyses nãq; ampliorem pa
5.6.a triarchis habuit scientiam. Unde: Ego qui apparui abrae isaac et iacob et nomẽ adonai non indicaui eis subaudis si
Ps.118. cut tibi. Dauid quoq; ait: Super omnes docentes me intel
Ibidez.50 lexi. Et alibi: incerta et occulta. s. t. m. mihi. Apostolos quo
Dan.13.c q; maiora prophetis nosse declarat dominus dicens: Multi prophete et iusti voluerunt videre que vos videtis ⁊c.
Job.16.b Et eis post ascensionem maiorem sciẽtiaz promittit. Adhuc multa habeo vobis dicere ⁊c. In futurum quoq; maius se reuelaturum promittit dicens: et manifestabo ei meipsum. Recte ĝ cherubin multiplicata sciẽtia dicitur: quia i vtroq; testamento et magis et magis ex tpe cognitio veritatis fidelibus innotescit. Recte cherubin obumbrare ꝓpitiatorium dicunt: qz testamenta crescente ⁊ multiplicata scientia ꝓpitiationem saluatoris predicant: et gratis semper vocibus quasi expansis ad volandum alis honorare nõ cessant quia cũ verba colloquentium quasi volando per aerez ab ore dicentium ad cor perueniunt audientiũ: bene expansis alis ad volandũ aptatis designant. a Inde ꝓcipiam ⁊ loq̃r ⁊c. Beđ. Supra ꝓpiciatoriũ: qz p grãm ꝓpitiationis dei factũ est q; hoibus p ꝑuaricationẽ appere: ⁊ viã vitat⁹ post errorẽ mõstrare dignatus est. Et de medio cherubin loquit: qz post p angelicã visionẽ nõ in sua substantia appuit ⁊ locut⁹ est moysi. Unde lex post transgressionem posita est ordinata p angelos ⁊c. Itẽ de medio cherubin loquitur: qz p verba vtriusq; testamenti consona voce erudit vel qz per filium qui in medio duoꝝ testamentoꝝ in carne appuit: pa
Habac.3.a ternã voluntatẽ ostendit: Unde abacuk ait: In medio duorum animalium innotesces. Beđ. Potest in arca ecclesia figurari: que de lignis imputribilibus. i. sanctis animabus edificatur et in fide euangelij per quattuor mundi partes distenta coronam vite a deo expectat: habens in se tabulas

cherubim aureos et productiles a facies ex vtraq; parte oraculi. b Cherub vnus siti latere vno: et

a ſ velut intuentes ꝓpitiatorij obumbrant qz felicitatem suã gre dei depurant a quo vt nihil mali velle possunt acceperunt.

alter in altero. Utrũq; latus pro a

a ſ qz oẽm naturę sue potentiã qua in alijs habitare illius patrie loco leui ⁊ leto itinere penetrare meruerũt in obsequiũ cõditoris offerunt.

b ſ eruditionis ⁊ precionis.

pitiatorij tegãt expãdẽtes alas: c

a ſ Sanctos. b ſ qz cõcorditer ꝓdicant.

⁊ opientes oraculũ: respiciantq; d

a ſ cui tota felicitatẽ suã attribuunt.

se mutuo versis vultibus in prõ e

pitiatorium quo operienda est arca: in qua pones testimonium

a quod dabo tibi. Inde precipiaz f

a ſ quia per gratiam propitiationis hominibus post preuaricationis errorem apparet et viam docet. ſ vel super. ſ vel ꝓpiciatorium.

⁊ loquar ad te supra ꝓpitiatorio

a ſ in visione. s. angelica nõ in ꝓpria substantia.

b ſ testamentorum.

sez ac dẽ medio duoꝝ cherubi q̃ g

ſ ecclesiam cui reſtatur deus voluntarem suam.

erunt super arcã testimonij cuncta que mãdabo p te filijs israel.

visione imaginaria vidit tales similitudines in sede dei. Rab. Sa. et doctores alij dicunt q; habebant ſmilitudinem puerorum vel iuuenũ habentium alas. a Et productiles. qz nõ erant facti opere fusorio sed cum martello aut deducebat ad talem figuraz. b Ex vtraq; parte oraculi. i. ꝓpitiatorij quod dicebatur oraculum: qz p orones impetrabat diuinũ rñsum qđ inde audiebat. c Expãdentes alas. suas in altũ nõ directe sed obliq; ⁊ sic opiebant aliquo mõ ꝓpitiatorij. d Respiciantq; se mutuo. nõ directe ex aduerso ſz extentes aliquantulũm vult⁹ suos ad latus vnus cõtra alium. ideo subditur:

e Uersis vult. in ꝓpi. q̃ ope. est arca qz ſm Ra. Sa. ꝓpitiatorij erat operculum arce. ſm vero aliam opinionem ꝑ nõ dr q; esset operculũ arce: ſz elenatũ altius: vt ꝓdictum est: ⁊ p tãto dr hic opire arcam. f Inde precipiam. qz sic dictum est erat quasi sedes dei loquentis cũ moyse. g Ac de medio duoꝝ cherubin: q̃ erunt sup arcaz. Ex ꝑ dicit Ra. Sa. q; duo cherubin stabãt sup operculũ arce in extremitatib⁹ eius. Alij aũt doctores de quibus facta est mentio dicunt q; erant positi sup pauimentũ tabernaculi in extremitatibus arce. dicunt tñ hic eẽ sup arcam: qz eleuabant in altũ vltra altitudinẽ arce.

Ut gũt ꝓdicta facilius capiant describi ea in figura: verũtamen qz non possunt pfecte figurari in plano optet q; imaginatio inspicientis suppleat illud qđ nõ põt figurari hoc modo.

Premissa descriptione arce ꝓpiciatorij ⁊ duoꝝ cherubin: ꝓñr ponit rõ ꝓdictoꝝ: et q̃tũ ad pciositatem materiez speciositatem forme eadẽ rõ est in istis et in futuris operibus. s. quia nõ cuius pulchritudinis ⁊ bonitatis non est finis. deputandum est ad eius cultum et ministerium illud qđ in humanis inuenitur pciosissimũ et pulcherrimũ. vñ Leui. xxj. ꝓcipit q; sacerdotes nullã maculam habeant. Quantũ aũt ad dispositionẽ ꝓdictoꝝ cõsiderandum q; totũ tabernaculũ qđ erat longitudinis. xxx. cubitorum et. x. latitudinis diuidebat in duas ptes ineq̃les: qz ps occidẽtalis ꝓtinebat decẽ cubitos p q̃drũ et dicebatur sctũ sanctoꝝ vel tabernaculum interi⁹. Alia pars versus orientem continebat. xx. cubitos in longum et decem in altum: et dicebatur sanctum vel sancta siue tabernaculum exterius: et distinguebant iste partes vno velo ĩtermedio: vt diffusius postea videbitur. Per tabernaculũ exteri⁹ figurabat inferior ps orbis q̃ est visibilis. s. celũ sidereũ et elementa vt videbitur postea. Per tabernaculũ interius repñtabatur superior pars orbis: q̃ est nobis occulta vbi est locus beatoꝝ. ibi aũt sunt tria q̃ figurabant p tria predicta: que erant intra tabernaculum interius posita. Per ꝓpitiatorium cũ qđ erat quasi sedes dei: vt predictuz est repsentabatur ipe deus presidens omnibus: qui licet sit vbiq; p essentiã pñtiam et potentiam: tñ spãli mõ est in loco btõruz per apertam visionẽ et fruitionẽ. in illa aũt sede nõ erat aliqua imago dñi ipius repñtans: ad designandũ q; ipa deitas cuius sedes erat ꝓpitiatorium nullo mõ est figuralis ſm q; est in loco beatitudinis. est aũt ibi natura angelica q̃ p cherubin repsentabat. erãt ãt duo ad designãdũ ãgeloꝝ multitudinẽ et versis vultib⁹ se respicientes: ad dsignãdũ eoꝝ ꝯcordiã ſm q; dr Job xxv. Qui fac ꝯcordiã ĩ sblimib⁹ suis. Erãt ãt stãtes ex vtraq; pte propitiatorij ſm vnam descriptionez. ſm aliã ẋo non solũ assistentes sed etiam propitiatorium sustentantes: ad designandum assistentiam angeloꝝ circa thronũ dei. ſm q; dr Apo. vij. Et omnes angeli stabant in circũitu throni tã q̃ ministri ad obsequium parati. Tertium quod est in illo loco beatorum sunt rationes nobis occulte omnium effectuum visibilium: quia nihil fit in creaturis visibilibus quod non egrediatur de aula summi imperatoris: vt dic̃ Aug⁹. Rationes igitur huiusmodi sũt ibi clause sic̃ et rõnes effectuũ in causis efficientibus: et hoc designabatur p arcã q̃ erat clausa intra quã tria continebantur: scz mãna: virga aaron: et tabule. ad repzesentandum tria q̃ in humanis celitus collatis sũt ꝓcipua. s. vita q̃ p mãna designa-

batur

Glo. ordi.

Nubulas teſtamenti in continua meditatione legis: ꝛ vrnā
L aureā cū māna in fide incarnationis dñi: et virgā aaron
q frōduit in ptcipatione regni ꝛ ſacerdotij dñici. Unde
1. Pet. 2. b vos aūt gen⁹ electū: regale ſacerdotiū. Habet ꝓpitiato
riū deſup: vt cuncta bona a diuina gra ſe accepiſſe ꝺgno
ſcat. Et cherubin glorie in ꝓpitiatorio angelica. ſ. p̄ſidia
q̄bus adiuuatur deo ꝓpitio. Uel teſtamenta q̄b⁹ q̄liter
viuat: et viuendi auxiliū a deo q̄rat inſtruit. Sic aūt ſūt
cherubin ſupra ꝓpiciatoriū quō ciuitas. i. eccleſia: ſupra
montē. i. xp̄m ꝺr conſtituta: nō illo altior: ſz ꝓficit ei⁹ ſu/
ſtentata p̄ſidio. Cherubin ſupra ꝓpitiatoriū habet arca
q: angelica myſteria vel eloq̄a diuina eo veraci⁹ eccleſiā
iuuant: q̄ ipa in fundamento ſūme veritatis ſtabilia con
ſiſtant. a Facies ꝛ mēſam ꝛc. Beꝺ. Mēſa de lignis ſe
thim ſcriptura eſt de fortib⁹ verbis patrū factiſq̄ ꝓpacta
q̄ dū eterna gaudia: ꝛ quō ad ipa ꝓueniat oñdit: cibum
vite ſuggerit. Longitudinē bz: cū pſeuerantiā cepte reli
gionis ūſinuat: latitudinē cū amplitudinē charitat⁊: altitudinē cū ſpem reſurrecti
onis. Longitudo duor cubitorum: q: actiua conuerſatio duabus maxime virtu
Jaco. 1. d tibus conſiſtit: munditia. ſ. ꝛ innocentia. Unde: Religio munda et immaculata
apud deum et patrem: hec eſt viſitare pupillos et vi. in. t. eo. ꝛc. In eo enim q̄ ait
viſitare pupillos ꝛ viduas ꝛc. cuncta que indigentibus proximis miſericorditer
debemus oſtendit. In eo ẋo quod addit et immaculatum ſe cuſtodire ab hoc ſe/
Luc. 12. e culo omnia quibus caſte viuere oportet exp̄mit. Unde: Sint lumbi veſtri precin
Ibidem. cti ꝛ lu. ar. ꝛc. Quod vero ſequitur: Et vos ſimiles hominib⁹ expectantibus do
minum ſuum ꝛc. altitudinem menſe. i. ſpem future retributionis ſignificat. Q̄ō
menſa vnum cubitum in latitudine habet vnitatem charitatis quam totum vet⁹
et nouum teſtamentum predicat: oſtendit. Una enim eſt charitas et ſimplex qua
deum et proximum et inimicos amare iubemur q̄uis recta diſtantia deum p̄mo
loco: inimicos vltimo: pro differentia quorum meritorum proximis diſpar eſt mo
dus impendendus amoris. Jacob nanq̄ omnes filios: ſed ioſeph merito innocē
Gen. 1. b tie pre ceteris diligebat. Unde: Introduxit me rex ī cellam vinariam: et ordina/
uit in me charitatem. b In altitudine cubitum ꝛc. Beꝺ. Q̄ō altitudo cubitū
et ſemiſſem habet cubitus ſicut in altitudine vnitatē ſpei celeſtis ſignificat: q̄ ex/
pectam⁹ deū de celis remuneraturū. Nam ꝛ ſi ꝓ diuerſitate merito⁊ multe man/
ſiones in domo patris ſint: vnū tñ eſt regnū celi in q̄ oēs recipiunt electi. Semis
vero initium contēplationis: q̄ q̄dā ſctō⁊ etiā in carne poſiti meruerunt frui: q̄b⁹
nō ſolū ſpare celeſtia: ſz etiā videdo partim p̄gustare donatū ē: in q̄bus menſa ta

a ſ ſcriptura q̄ nulla fallacie corruptione recipit
b ſ foxibus verbis ꝛ factis patrum.

a Facies ꝛ mēnſā de lignis ſethim a†

a ſ mundicia ꝛ innocentia q̄ ſcriptura docet ha/
benda. b ſ perſeuerantie.

habentē duos cubitos longitu/

ſ aplitudie charitat⁊. ſ q: vna charitat⁊ ꝛ ſipl⁊

dinis: ꝛ in latitudine cubitū ꝛ in

a ſ ſpe future retributionis. ſ. b ſ vnitatē ſpei
celeſtis. c ſ initiū cōtēplationis.

b altitudine cubitum ac ſemiſſem

ſ q: ſcriptura ſenſu celeſtis ſapie refulget: ꝛ q̄ eā
cōdidere p̄clari fuerūt vita ꝛ ſermone.

et inaurabis eaz auro puriſſimo b†

baſ: tū ꝓpter ei⁹
dulcedinē: q: oīm
bus appetibile et
dulce ē viuere: tū
q: data fuit a deo
ad ſuſtētandā vi/
tā filio⁊ iſr⁊ exiſtē
tiū in deſto. Se/
cūdū ē ptās regi/
minis: q: vbi non
eſt gubernator po
pul⁹ corruet: vt ꝺr
Prouerbi: xj. ꝛ b
figurabaſ p xp̄m
aaron. Tertiū eſt
ſapia: p quā vita
ꝛ ptās regiminis
dirigunt⁊: et b figurabaſ p tabulas in q̄/
bus p̄cepta decalogi erāt ſcripta. Nec. n.
eſt ſapia nra ꝛ intellect⁹ cora ꝓpls: vt ꝺr
Deut. iij. p quā dirigimur in agendis.
a Facies ꝛ mēſam. Dic ꝓpr agit de his
q̄ erāt in exteriori tabernaculo. ſ. menſa ꝛ
cādelabro. de primo ꝺr: Facies ꝛ mēſam
. i. vnā tabulā cui⁹ longitudo erat duor
cubitorum. latitudo vnius cubiti. de ſpiſ
ſitudine autem eius non fit mentio: ſed
dicunt aliqui et ē ſatis probabile q̄ erat
quattuor digitorum. altitudo autem ei⁹
erat cubiti et dimidij: quod eſt ſic intelli/
gendum q̄ per quattuor pedes poſitos
in quattuor angulis: predicte tabule ele/
uabantur in altum per cubitum et dimi/
dium. b Et inaurabis eam non pi/
ctura ſed laminis aureis vndiq̄ circūte/
gendo eam et pedes eius. ꝛ eodē modo
accipiendum eſt hic ſicut in alijs vbi dici
tur: deaurabis.

bernaculi

✠ Facieſq̄

bernaculi.i.diuina scptura:q̄ ecclesia sp reficiť:sup cubitū cōis spei semissem in altitudine adiungit:quia gaudia illis p̄mōstrata:anteq̄ reddita p̄signat:qz qđ raptim ꝛ in transitu fit:p dimidiū nō per plenū cubitū figurať. a Facieſq̄ illi labiū ꝛc. Bed. Labiū aureū fit in mensa per circūitū qz doctrīa sacri eloquij p munda p̄dicatoꝝ ora ministrať:neq̄ illoꝝ locutio q̄ diuina arcana tradiderūt humane cōfabulationis sermonibus cōtaminari ꝓsentiebāt:ſz ociosa ẏba grauiter ferebāt ꝛ redarguebāt. Vel labiū aureū fit mēse p circūitū:qz scta scriptura ex oī pte sue locutiōis cū recte intelligitur:claritatē celestis sapie sonat. Labio corona addiť:qa lingua p̄dicantiū auditoribꝰ gloriā vite eterne ꝓmittit. Corona quattuoꝝ digitoꝝ alta fieri p̄cipiť:qz altitudo pennis coronę p quattuoꝝ euangelia oñdiť:Vel qz p custodiā euangelice fidei et opationis ad corōnā vite optet puenire. Vñ aūt per digitos libri signantur:qz tabule legis digito dei scripte et in euangelio dñs districtionē legis tpatuꝰ digito scribebat in terra dicēs:Qui sine pctō ēvm p̄mus in illā lapidez mittat. Digitus dei spūs dñi. Vñ q̄ matthęus in digito dei Lucas quasi exponendo dixit in spū dei. Igitur labio mense aureo corona aurea quattuoꝝ digitis alta superponitur: qz purissima predicatoꝝ eloquia spem superne beatitudinis expectant:que in mysterio sanctispiritus in quattuoꝝ euāgelij libris continetur. Nec solum ipi p̄mium laboris in celis accipiunt:sed obtpantibus sibi eandem vite coronam certa euangelice veritatis auctoritate p̄mittunt. Corona ẏo in terra silis: quia eternum regnum omnibus indifferenť daťsed p̄o qualitate accipientium singulis distribuitur. Non eēt aūt in terra silis:si claritas future retributionis equalis omnibus panderetur:Sed stella differt a stella in claritate sic et resurrectio mortuorum corona distincta varijs sculpturis sed cōpetenter ordinatis apposita est. Una enim vita oībus iustis ꝓmittitur: vel multiformis ꝓ diuersitate meritorum gloria singulorum. b Coronā ꝛc. ꝛ sup illā alteram co. Bed. Corona aurea additur:cum per euangelium bis q̄ mandata custodiunt vita eterna promittitur. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Non homicidium facies non adulterabis ꝛc. huic corona aureola supponitur:cum diciť: Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes ꝛ da pauperibus. Adhanc coronam pertinet canticum nouuz qđ virgines tñ coram agno concinnunt:et qui sequuntur quocunq̄ ierit. Vel corona aurea labio mense apponitur: cuz in scriptura discimus:egredientes de corpore animas in celis eterna recipe p̄mia:huic aureola supponiť:cū i scr̄ptura ꝺz: qđ ei sblimioꝝ gloria i receptione corpoꝝ fuet. c Per singulos ꝛc. Bed. Mēsa tabnaculi q̄ttuoꝝ pedes hz:qz ẏba celestis oraculi vel hystorice vel allegorice vel tropologice.i. moraliť:vel anagogice accipiunť. Hystoria ē cuz res q̄n fm lram vel dicta vel facta sit plano fmone referť. Sic p̄ls ex egypto saluatꝰ:vel tabernaculū i deſto factū. Allegoria cū ẏbis vel rebꝰ mysticis p̄tia xp̄i ꝛ ecclesie sacra signanť. vbi ita:Egrediet ẏga de ra. ies. ꝛc. qđ ē apte dicere:Nascet ẏgo maria ꝺ stirpe dauid:ꝛ xp̄s ꝺ stirpe eiꝰ. Rebꝰ vt p̄ls de egypto p sanguinē agni saluatꝰ:ecclesiā significat passionē xp̄i a diaboli dnatiōe liberatā. Tropologia.i.moraľ locutio ad institutionē ꝛ correctionē moꝝ aptť vel figuratť ẏbis respicit Aptť ita:Filioli mei ñ dili. ꝛc. Figuratť ita oī tpe sint vestimēta tua cādida:ꝛ oliū de capite tuo nō deficiet. Anagogia .i.ad supioza ducens locutio est:q̄ de p̄mijs futuris:ꝛ de vita futura in celis mystcis vel apertis verbis disputat. Apertis sic:Beati mundo corde quoniam ipi deuz videbunt:Mystice sic:Beati qui lauāt stolas suas vt sit potestas illis in ligno vite et per portas intrant ciuitatem:ac si patenter dicat. Beati mundant cogitationes ꝛ opera vt possint deum videre. qui ait:Ego sum via veritas et vita:et per doctrinam ꝛ exempla precedentium intrent in regnum celorum.

d Ut mittantur vectes ꝛc. Bed. Per circulos mittuntur vectes ad subuehendam mensam:quia doctores vt verbis sacre scripture auditores reficiant necesse est vt mentem in euangelica lectione figant:vt ad fidē et sensuz illius omnem interpretationis et doctrine sue intentionem dirigant:ne aliquid aliud agendum et sperandum amandumve in scripturis doceant: q̄ in quattuoꝝ libris euangelij inuenitur:q̄ dum oīa scripture verba ad fidē ꝛ dilectionē euangelij referunt:quasi totā dei mensā cuz panibus ꝛ vasis in quattuoꝝ circulis portant. e Parabis ꝛ acetabula. Bed. Varia vasa que fiunt ad offerenda libamina:varie verbi distinctiones sunt p̄o capacitate auditoꝝ:quia non oībꝰ oīa conueniunt.aliter sapientes:aliter insipientes: aliter pauperes:aliter diuites:aliter sani:aliter infirmi:aliter senes:aliter iuuenes: aliter viri:aliter femine:aliter celibes:aliter coniugati:aliter p̄lati:aliter sbditi:docendi sunt:q̄ tñ vasa oīa ad mensam dñi.s.tabernaculi:ꝛ ad offerēda libamina pertinent. Quecūq̄.n.diuersa ꝓ diuersitate audiētiū dicunť:in regula sacre scr̄ture inueniunť:ꝛ ad offerēda dño vota bonoꝝ opeꝝ excitāt corda auditoꝝ. Vñ q̄sputas ē fideľ dispēsatoꝝ ꝛ prudēs ꝛc. Greg. Parab acetabula ꝛc. Quid p phialas et ciathos nisi mēsura p̄dicatiōis accipiť vt singuľ.s.iuꝛ capacitatem ingenij cōferatur ꝺz ℭ eiꝰ sbtiliter

Exo.25.a

Esa.11.a

2.Joh.3.c
Eccls.9.b

Matt.5.a
Apoc.22.c

Joh.15.a

1.Cor.15.c

Matt.9.c

Ibidem.

Ibidem

Luc.12.c

a ℭ qz doctrina verbi p munda p̄dicatoꝝ ora datur nobis. ℭ qz oīa nociua ꝛ ociosa redarguūr

a Facieſq̄ illi labiū aureū p circūi/ a†
a ℭ qz p̄dicatores corona vite remunerabuntur. ℭ qz lingua predicatoꝝ ipis auditoribꝰ ꝓmittit gloriaz eterne vite. b ℭ ꝓ diuersitate meritorum quia stellā a stella differe in claritate.

b tum ꝛ ipi labio coronam in terra b
a ℭ qz altitudo eterne corone p quattuoꝝ euangelij libros oñditur. b ℭ quattuoꝝ digiti totidem euangelia significant quia digitis scribimus ꝛ digitus dicit spūs q̄ euāgeliū scriptum est. c ℭ super cōem oim resurrectionem.

silē altā quattuoꝝ digitis ꝛ sūper c
a ℭ i hac figurať remuneratio coꝝ q̄ i doctoribꝰ excellūt. b ℭ pfectiōis vite.s.ꝛ oblatiōis volūtarie

illam alterā cōronam aureolam.
ℭ euāgelij libros p q̄rū fidē ois scriptura sctā p torū mundū legiť ꝛ intelligitur.

Quattuoꝝ q̄q̄ circulos aureos d
p̄parabis: ꝛ pones eos in q̄ttuoꝝ
a ℭ mundi. b ℭ scripture. c ℭ qz q̄drifoꝛmiter diuinā scripturā distinguimus.

c angulis eiusdē mēnse pēr singu/
a ℭ qz q̄ libris euāgelij in hac vita vrimur corona vite in celis supamus.

los pedes. Subt coronam erunt
a ℭ libri euāgelij. b ℭ fixā.s.teneāt mentē in lectione euangelij.

d circuli aurei vt mittanť vectes
a ℭ p̄dicatores. b ℭ scriptura. c ℭ ad corda auditoꝝ. ℭ qz p̄dicatores fortes nulla putredine corruptibiles.

p eos ꝛ possit mēnsa pōrtari. Ipos
quoq̄ vectes facies de lignis se
ℭ fulgore sapientie.

thim ꝛ circundabis auro ad subuehendam mensam. Parabis et e et
a ℭ mordacē p̄dicationē q̄.s.mordet vicia. ℭ qđ acerū ferebať. ℭ varia vasa varie distinctōes verbi ꝓ capacitate auditoꝝ. b ℭ vberē doctrinā ℭ phialas q̄si hialas quia hialum vitrū dicitur. c ℭ Qui scz ad orandū predicando excitent. thus enim oratiōnem significat.

acetabula ac phialas thuribula f
ℭ angustam scientiam. ℭ deo.

et cyathos in quibus offerenda g

eleuabatur super tabulam in circūitu. Dicitur autem opus interrasile quod habet aliquas sculpturas et spacia intermedia plana quasi rasa.

d Quattuoꝝ quoq̄ circulos aureos preparabis et pones eos ꝛc. qui erant infixi in quattuoꝝ pedibus mēse versus partem superiorem pedum immediate sub corona inferiori.

e Parabis:et acetabula:id est vasa in quibus examinabatur incensum et similia de quibus fiebant panes ad videndum si talia essent apta ad sacrificium.

f Ac phialas.in quibus examinabatur vinum et alia liquida.

g Thuribula et ciathos. duo vasa erant in quibus ponebatur incensuz examinatum super panes propositionis. vnum super sex panes positos: vnum super alium in mensa et aliud super alios sex. Dicebatur autem

¶ enim subtiliter q̄ docet ꝓspicere: ne plus studeat q̄s ab auditore capi tur p̄dicare. Debet et infirmitati audientiū sese ꝝbere: ne dū paruis sublimia: et iō nō ꝓ futura loquit̄: se magis curet oñdere q̄s auditori bus ꝓdesse. inbēte aūt dño nō solū phiale ad mensam tabernaculi: sed etiā ciathi p̄pant̄. In phialis larga p̄dicatio. In ciathis minima et tenuis significat̄. In mēsa ¶ dñi phiale ⁊ ci arbi: qz in doctrina sacri eloquij non solum exhibenda sunt magna et arcana que delectēt: sed etiam parua et subtilia que quasi p gustū noticiam prestēt. Idem Greg⁹. Alius doctri na veritatis plenus auditores inebriat: et q̄si phialam porrigit: ali⁹ explere qō sentit non valet: ſz etiā qz vtcūq; denūciat: p ciathū gu stū p̄bet. Qui ¶ p doctrinā sapie ministrare phialas nō p̄nt: q̄tū ꝓ diuina largitate suffi ciunt ꝓpinent ꝓximis ciathos verbi.

a Et pones sup ⁊c̄. Joseph⁹ dic̄ duodecim panes ex simila fieri singulos ex duab⁹ deci mis: q̄ sabbato sup mēsaz sex hinc: ⁊ sex inde ponebant̄: sup quēq; patena aurea cū pugillo thuris: et sic fuabant̄ vsq; ad aliud sabbatū in q̄ thus cremabat̄: panes ℞o sacerdotes co medebāt calidos cū thure reponētes. Beō. Et pōes. ſ. m. ⁊c̄. Bñ panes ꝓpositiōis vocant̄: qz sp oz patere fmo salut̄ cūctis fidelib⁹: nec vnq; deesse oportet i ecclia ℞bō solatij. qō dñs p p̄cones ℞itatis mūdo ꝓponēs i cōspectu suo appere: et vsq; in finē bis q̄ esuriunt et sitiunt iusticiā ꝉcessant abūdare voluit.

¶ Facies mensa propositionis ⁊ similiter panes propositionis eo ꝙ sic disponebantur super mensam. Jn hebreo bzeo aūt hꝫ: ꝓpanes facierum. qz fm ꝙ dic̄ Ra. Sa. erant facti in figura q̄drata altera pte longioze ⁊ illa pars longior in vtraq; extremitate replicabat̄ i altuz sicut fit aliquando in simenellis: nisi q̄ in simenellis fit talis replicatio in circūitu per modum corone. in panibus ℞o propositionis fiebat tātū in duabus partibus sibi oppositis: et ille due replicationes vocabantur due facies. Aliter dicitur et ꝓbabili⁹ q̄ illi panes erant rotundi sed dicebant̄ panes facierum: qz ex vtraq; parte erāt omnino silles. nō em̄ coq̄bant i furno ita q̄ ex pauimento furni ps panis sibi iūcta ꝝberet aliquā dissimilitudinē ab alia ſz coq̄bāt sic̄ coquūt hostie ad celebrādū: nisi q̄ vasa illa i q̄b⁹ coq̄bant̄ pānes ꝓpositionis erāt aurea ⁊ tā te magnitudinis q̄ panis tenuis tātū i eo poterat de coq̄: et erāt illa vasa sic facta qō panē inclusū facie bāt oūno ūlez vtraq; ex pte. ⁊ iō dicebāt pānes faciex

* Facies

a ſ bonoꝝ operū vona. ſ Sapientia.

ſunt libamia ex auro purissimo:

a ſ ap̄los: vel oēs doctores ſuccedentes. ſ docto res ſpūales q̄ in lege meditant̄ die ac nocte ⁊ cū ctis ecclesiam intrantib⁹ refectionem verbi offert

a et pones sup mensaz pānes pro/

a ſ qz ſp i ꝓpatulo oz eē cūctis fmo salutis.

b ſ beneplacito.

positiōis in cnſpectu meo semp.

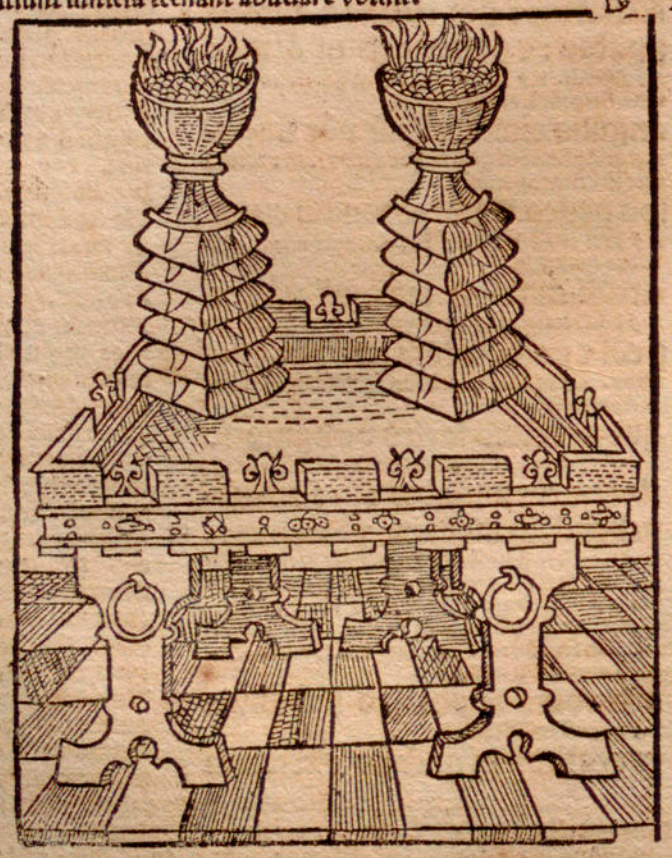

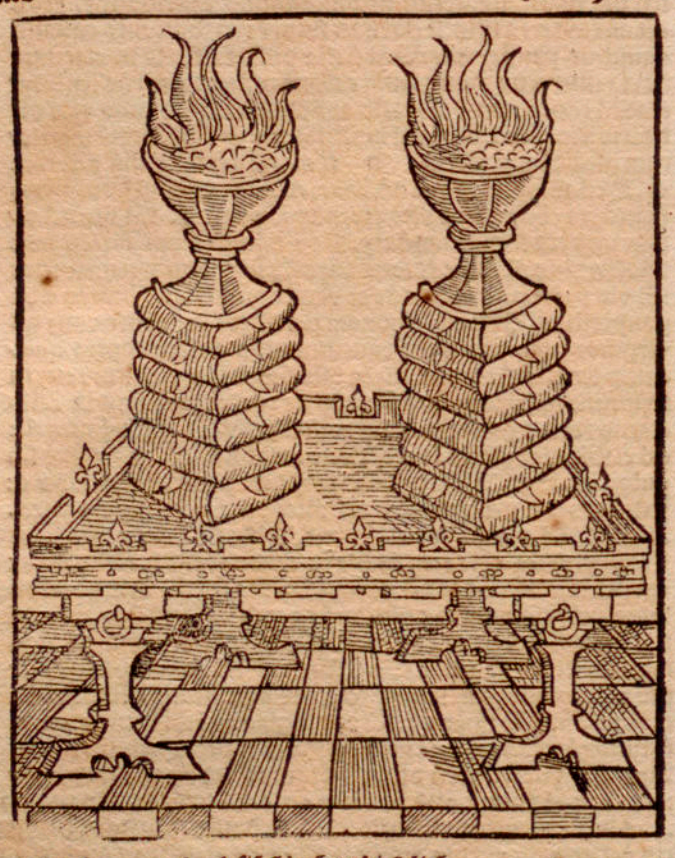

a Facies et cādelabꝝ ⁊c̄. Greg⁹. Cādelabꝝ xp̄s est: in q̄ natura hūanitatis fulsit lumine deitatis: vt mūdi cādelabꝝ fieret: cui⁹ lumīe pctōz tenebras suas aḡsceret. Ex auro purissimo: qz nrām naturā sine culpa suscepit. Ductile aūt feriēdo ꝓducit̄: qz xp̄s ex ꝛceptiōe ⁊ natiuitate pfect⁹ de⁹ ⁊ hō extitit: ſz tñ passionū dolorē ptulit ⁊ sic ad resurrectiōis gloziam puenit: et fm corp⁹ p passionis ꝛtumelias ad īmortalitatē ꝓfecit. Nam inꝫ aīe meritū q̄ potuisset ꝓficere oīno nō hūit. Jn mēbris aūt q̄ nos sum⁹ q̄tidie passionib⁹ ꝓficit̄: qz dū tūdimur ⁊ ꝓficim⁹: ei⁹ corp⁹ eē meremur. Jp̄e ꝓficit de cui⁹ corpe oz: Hastile ei⁹ ⁊ calamos ⁊c̄. hastile. n. ecclesia ē q̄ ē corp⁹ ei⁹: qz inē tot aduersa libera stat. Calami q̄ de hastili ꝓcedūt: p̄dicatores sūt: q̄ dulcē sonū mūdo ediderūt. i. cāticū nouum. Scyphi ora doctoꝝ: q̄ nos vino scie debriāt: vt oblectamēta mūdi q̄ amauimus obliuiscamur. Spherula p̄dicationis volubilitas. sphera. n. oī tpe voluit̄: ⁊ p̄dicatio nec aduersitate tardat̄: nec ꝓsperitate elevat̄: inē aduersa fortis: inē ꝓspa hūilis: nec timoris hz angulum: nec elationis supercilium. Bñ aūt post cyphos ⁊ spheras lilia describunt̄: qz post p̄dicationis ebrietatē ⁊ volubilitatē: illa virēs patria seq̄t̄: q̄ aīab⁹ ſctis. i. flozib⁹ vernat eternis. Cyphi ergo et spherule ad laborem pertinent. lilia ad retributionem.

Beō. Facies et candelabrum ductibile de auro mūdissimo. Cādelabrum tabernaculi sicut mensa vniuersalē p̄tis tpis ecclesiam significat. Jō nāq; sunt añ velum ītra quod arca posita: quia nondum ad visionem redemptoris meruit intromitti. Mensa

¶ est: quia

a ſ ecclesiā q̄ lucē verbi p̄dicā do ⁊ faciēdo oñdit. ſ xp̄m.

a Facies et cādelabrū a†

a ſ malleis passionis.

b ſ qz naturā nrāz sine culpa

ductibile ō auro mū †

suscepit. ſ fulgore sapientie.

a ſ ecclesia q̄ inter aduersa li bera stat.

dissimo. Hastile eius b

a Facies et ⁊c̄. i. cū martello ⁊ nō ope fu sorio. b Hastile eius. i. stipes cādelabri q̄ ꝓcedebat directe i altū inferi⁹ hās tres pedes ⁊ sursū hēbat sex calamos egredientes ō hastili: tres ex vno latere: et tres ex alio tendentes sursum oblīq; q̄usq; ptingerēt ad altitudinē hastilis. vnde infra. xxxvij. dicitur. Equum erat opus sex calamorum: id est equaliter tendens sursum. Jn hastili vero erant quattuor cyphi et in quolibet sex calamorum erant tres cyphi. i. xxij. simul.

* Instar

Ministerio de Cultura 2024

est:qz bis q̄ esuriunt ⁊ sitiunt iusticiā: victū ☩tidie celestē ne deficiant impendit. Cā/delabrū ē:qz iter lucis errantibus oñdit.i.lucernā verbi:cui lucerne dū se humiliter subijcit:ad agēda.s.q̄ fmo dei p̄cipit a voluptatibus abstinens ad sperāda ⁊ diligē/da q̄ ꝓmittit a visibilibus gaudijs sustollens:q̄si cādelabrū efficit: qz suis per oia voluptatibus īpiū celeste p̄ponit:⁊ claritatē x̄bi oīb⁹ p̄dicādo ⁊ faciēdo ostēdit.

a Et calamos. Beō. Scz p̄dicatores de hastili ꝓcedentes q̄ a dño instituti dulcē sonū.i.canticū nouū mūdo ediderūt.

Esa.42.b Calami sunt etiā oēs ecclesie filij:q̄ dicenti ꝓphete: Cātate dño canticū nouū ⁊c. obtpantes resonant in laudibus domini: direxit gressus meos:⁊ īmisit in os meū cāticum nouum ⁊c. Per cyphos x̄o q̄ vino replentur auditores signantur: q̄ ad vocem p̄dicantiū vino scientie replent:et quia vino interne dilectionis corda inebriata infatigabili desiderio ad deum tendunt. Post cyphos spherule fiunt. Sphera enim oñi parte voluitur:et mentes electoꝝ nec aduersitate nec p̄speritate corrūpunt:sed p̄ sancta desideria ꝓficiunt īoīb⁹. Bñ aūt post calomos et cyphos et spherulas in calamo lilia deformant:qz post grām p̄dicationis:post debriationem potus spūalis:post īrenocabilem cursum sancte opationis virens patria sequit q̄ animabus sctis.i.floribꝰ x̄gnat ēternis.

b Sex calami ⁊c. Be. Senarius in q̄ fact⁹ mundus perfectionē designat:tres calami de vno latere egredient:⁊ tres de altero:qz fuerunt doctores añ aduentū dñi:q̄ fidem trinitatis mystice designarent:⁊ ☩tū rudes capere poterāt predi/

Ps.32. carēt:vñ Verbo dñi celi firmati sūt.⁊.s.o.c.o.v.eoꝝ. Sunt ⁊ mō q̄ apte p̄dicant ita vt oēs q̄ ad x̄pm ptinent eandē fidē

Mar.18.d consequant. fm illō: Baptiçantes eos in noīe patris ⁊.f.et

2.Cor.13.d s.s. Ūñ Paulus. Sīa dñi nr̄i ihu x̄pi ⁊ charitas dei.⁊ com.s.s.s.cū om.vob. c Tres ex vno. Bre. Jtez tres calami ex vno latere:⁊ tres ꝓdeunt ex altero:qz añ et post incarnationē trini fuerunt in ecclesia gradus fideliū cōiugatoꝝ et con/

Ezec.14.c tinentiū et rectoꝝ. Ūñ ezechiel tres tñ viros noe.s.⁊ daniel

Heb.8. et iob liberandos p̄dixit. In noe em̄ q̄ arcā rexit in vndis p̄positos ecclesie. In daniele qui cōtinenter vixit cōtinentes vel virgines. In iob x̄o q̄ in cōiugali vita exemplar patientie p̄buit bonoꝝ vitā oñdit. Hi sūt q̄ fm euangeliū in lecto in agro:⁊ in mola reperientur in die iudicij:quoꝝ singuli assumunt:singuli relinquentur. In lecto em̄ quies ꝓtinentium. In agricultura:industria p̄dicantiū. In gyro mole labor cōiugatoꝝ. Et qz in oībus quidā eligendi sunt:quidā reprobā

Mat.24.d di:de singulis dr:vn⁹ assumet:et alter relinquet. Sed quia sublimius est meritū p̄dicantiū ☩ cōtinentiū ☩ coniugatoꝝ:sūmi calami q̄ hincinde exeunt:doctores significant. Inferiores x̄o ꝓtinentes:infimi ꝓiugatos:diuersis ☩ locis de hastili ꝓcedunt:oēs tñ suo loco et ordine reflexi in altū ad vnā pueniunt sūmitatē: vt cōseruent lucernarū eq̄lem sup se positionē:q̄uis meritoꝝ gradib⁹ discreti: vna tñ fide x̄itatis ībuti:ad vnā in celis veritatis lucē p̄sturi:⁊ quāto q̄s in hac vita x̄po adhesit:tanto vicinior visiōe ei⁹ fruetur. Be. Qui vino sapie desiderātes repleri:et ad exēplar p̄cedentiū se informant. quos inuisibiliū bonoꝝ dulcedine ⁊ dilectione plenos esse nouerunt tres cyphi et spherule ⁊ lilia p̄ singulos calamos tria tpa significant:quibus electi añ īcarnationē et post deo deuote vixerunt:añ legē:sub lege:⁊ ꝓphetaꝝ tpe:post ascensionem q̄z cōgregata est p̄mitiua ecclesia de israel nō de gentib⁹:in fine ō reliquijs israel. Calamus p̄imus in vno latere habet tres cyphos spherulas ⁊ liliam:quia pars doctoꝝ añ incarnationē hūit tres ordines eoꝝ q̄ haustum grē q̄si cyphi sitirēt: vel ī via dei quasi spherule currerēt: vel supne donū retributiōis q̄si cādorē et odorē liliorum expectarēt.i.añ legē:sub lege:et sub ꝓphetis. Scōs calam⁹ q̄z eadē hz: qz continentes illius temporis tres ordines sctoꝝ eadē distinctione tēpoꝝ habuerunt.

Cañ.6.d d In nucis ⁊c. Nux ecclesiā significat. Ūñ: Descēdi ī hortū nucū. Nux eī dulcē fructū habet intus:q̄ nisi fracta testa nō oñditur intus:sic sanctoꝝ vita suauitatem grē in corde ꝓfuat:q̄ nō ꝓgiscit exterius nisi soluto carnis domicilio aīe in celesti luce se ꝓspiciāt. Beō. Tertius silr calam⁹ tres cyphos:et spherulas: et tria hz lilia q̄a multi cōiugati añ legē:ib lege:⁊ ib ꝓphis erāt:q̄ x̄bū dñi audire:viā ei⁹ currere:bonoꝝ opeꝝ p̄mia expectare gauderēt. Be. Jtē. Ex alio latere:p̄m⁹ calamus scōs et terti⁹ cyphos ⁊ spherulas:tria q̄z habebat lilia:qz in vtroq; testamento ī doctoribꝰ in continentibus et in coniugatis deo deuotis:tres fuerunt ordines temporum distantia. In p̄imitiua.s.ecclesia de israel:in nr̄a electione de gentibus. In vltima collectione reliq̄arum israel:qui oēs suo tpe verbo vite debriari in via pacis ꝓperare cādorē ppetue luc̄ videre dsiderāt. e In ipo ⁊c. Be. dixim⁹ ipm cādelabrū. i. stipitē cādelabri medīū ō q̄ calami ꝓcedūt significare x̄pm:ō cui⁹ grā iusti q̄cq̄d hūt

Job.15.a bōi acceper̄t: Ūñ: Ego sū vi.v.⁊.⁊c. Quasi ego sū cādelabrū vos calami. Sīc calam⁹ nō pōt se erigere ad supportādū lucernā: nisi fix⁹ ī cādelabri stipite:sic ⁊ vos: nisi in me māserit c̄:lucē x̄itat c̄ ⁊ fidei ferre ñ valet c̄. In cādelabro q̄ttuoꝝ cyphi:qz ī q̄tuoꝝ libris euāgelij de dño scpt c̄ gustū vini noui.i.doctrie iuenim⁹ q̄ ñ vtres veteres.i.ēre ne adhuc mētes sz īnouata p̄ spm̄ corda capiūt. f Spherule q̄ ⁊c. Be. Sūt p̄ singulos cyphos spherule sīl et lilia.qz idē dñs q̄ poculū sapie spūal c̄ ꝓiauit:cursū q̄z opationis ī offensū oñdit:⁊ vt hr̄e possim⁹ donauit:⁊ ne in vacuū curram⁹ claritatē

a ☩ hic ē x̄ps ecclesie caput mediatoꝝ dei ⁊ hominū:ex quo totū corpus constructum crescit in augmentū dei. ☩ qui cantant canticū nouum. b ☩ qz auditores vino scie inebriant. c ☩ que semper volunt:nec p̄speritate nec aduersitate tardāt.

a et cālamos: cyphos ⁊ spherulas

a ☩ eternā retributionē. ☩ qz p⁹ oia sequitur patria q̄ floribus aīarū vernat. b ☩ qz oīs virt⁹ ⁊ gloria sanctoꝝ ex deo est. c ☩ senarī⁹ p̄fectionē significat.

b ac lilia ex ipō ꝓcedentia. Sex calami egredientur de lateribus.

☩ ꝓpter tria tpa seculi añ legē: p⁹ legem:sub grā ☩ q̄ fidē sc̄ē trinitat c̄ p̄dicarēt. ☩ noe: daniel:⁊ iob a ☩ q̄ p⁹ incarnationē cādē fidē apte p̄dicant.

c Tres ex vno latere:⁊ trēs ex alio.

☩ qui in lecto: qui in agro: vel in mola in die iudicij reperientur.

d Tres cyphi q̄si in nucis modum p calomos singulos: spherule q̄z simℓ et lilia ⁊ tres similiter cyphi instar nucis ī calamo alto: spherule q̄z et lilia. Hoc erit opus sex calamoꝝ: qui p̄oducendi sūt

a ☩ qz dñs poculū sapie ꝓpinauit: cursū bōe opationis oñdit ⁊ dedit:⁊ celestis patrie aditū pare fecit. b ☩ x̄po de cuius grā oēs accipiūt. ☩ medio scilicet stipite.

e de hastili. In ipō aūt cādelabro

c ☩ euangelici libri q̄ nobis vinū sapie ꝓpināt ad cursū boni opis nos instruūt: vt lilia.i. remuneratione eternam consequamur.

erūt quattuoꝝ cyphi ī nucis modum: spherule q̄z p̄ singulos ⁊ lilia

d

f duz: spherule q̄z p̄ singulos ⁊ lilia e

☩ qz corda scrōꝝ: donis: mandatis ⁊ ꝓmissionib⁹ dñicis sustentantur.

Spherule sub duob⁹ calamis per tria loca: qui simul sex fiūt: p̄oce

a Jnstar nucis. ex ꝟ dicūt aliqui q̄ isti cyphi erāt pomelli: ita q̄ duo cyphi positi vn⁹ ℨ aliū faciebant vnum pomellū p̄ modū ꝟ in margīe figurātū: sz ꝟ nō est vex: qz vbi trāslatio nostra hz: sphe/rulas ī heb. hr̄ pomellos. Ex q̄ ptz q̄ cyphi nō erāt pomelli. Jtē vbi trās/latio nr̄a habet: Cyphi in nucis modum ī heb. hr̄: Cyphi figurati. gallice neelles q̄m nō erāt de ope plano: sz cū aliq̄b⁹ figuris ad decorē: et iō motiuum p̄dictū ñ valet et iō dicit Ra. Sa. q̄ isti cyphi erāt oblōgi hūtes pedes ⁊ erant sic disp̄siti ī candelabro q̄si calam⁹ transiret p̄ mediū cyphi. b Spherule q̄z sīl et lilia. Jn hebreo hr̄ Pomellus et flos: sed cuius modi flos fuerit nō hr̄ ex textu. Et ex hoc q̄ dr ī singulari: pomellus ⁊ flos q̄tuz ad sex calamos laterales: dicit Ra. Sa. q̄ī q̄ libet illoꝝ non erat nisi vnus pomell⁹ ⁊ vn⁹ flos. Jn hastili x̄o q̄nq; pomelli fm ip̄m: tres sub sex calamis orientibus de hastili hinc ⁊ inde: sīc dicit in lr̄a: Spherule.i. pomelli. sub duob⁹ calamis p̄ tria loca. Jtē duo alij vnus sup calamos in superiori parte cādelabri: ⁊ alius sub calamis ī inferiori parte cādelabri. Silr erant ibi duo flores tres ⁊ hoc dicit q̄ loquēdo de hastili hr̄ ī hebreo: Pomelli ei⁹ ⁊ flores: ⁊ pluralis numerus indeterminate accept⁹ binarium significat fm ip̄m: sed quia cyphi pomelli et flores non erant in candelabro nisi ad decorem fm oēs doctores catholicos et hebreos. Jō dicunt alij ⁊ melius vt videt q̄ inter duos cyphos erat vn⁹ pomell⁹ ⁊ silr vn⁹ flos. et sic op⁹ cādelabri ē decentius. Et q̄ in hebreo hr̄ in singulari: Pomell⁹ et flos: refert ad quēlibet cyphū: put exp̄mit ī trāslatione nr̄a cū dr: c Jn ipo aūt cādelabro. i. hastili cādelabri: qō vocat ꝟ candelabrū: qz est p̄ncipalior ps cādelabri. d Quattuoꝝ cyphi in nu.mo. sphe. per singulos scilicet cyphos.

e Et lilia. et eodem modo intelligēdum est de cyphis existentibus in sex calamis lateralibus.

☩ patrie celestis

☩ Facies

patrie celestis ꝓmisit:ꝛ additū eius:gr̃a sua nobis patefecit vel qz sub duob⁹ calamis ꝑ tria loca cyphi spherule ꝛ lilia fieri mandauit:possum⁹ dicere qz trib⁹ fideliū gradib⁹ ꝓiugato rū:cōtinentiū:x̄ginū:doctrinā x̄itat̄ apuit:cursū opatiōis ip̄etrauit ꝛ hereditatis imarcessibilis bn̄dictionem ꝓmisit ꝛ donauit:apte q̄z cyphi:spherule: ꝛ lilia non sup calamos:sed sub calamis esse iubent: qz corda p̄dicantium immo electoꝝ oim ne ad ifima labāt:ꝺonis mādat̄ ꝛ ꝓmissionib⁹ dn̄icis fulstentant:ꝛ ad amāda celestia sblenā-
Cor.2.b tur. Añ:Leua ei⁹ sub capite meo: et dextra ei⁹ am.me. Be.Cyphi: spherule:ꝛ lilia sub duobus calamis sunt qz ī vtroq; testamento fidelib⁹ q̄uis cerimonijs distātib⁹ eadē dn̄o fuerūt mādata:eadē regni celestis est conseruata gloria. Quart⁹ aūt cyphus: sphera-liliū:q̄ supra oēs calamos iuxt̄ sublimitatē fuere cādelabri ꝓpe ad x̄pm ptinēt:q̄ nō solū electis x̄tutuz sciam ꝛ opationē ꝛ remunerationem tribuit:sz etiā in seipo figuram cyphi oñdit:cū se plenū spūsctō ee ostendit.
Ps.18. Et spherule cū exultauit vt gigas ad
Job.13.d cu.vi.Lilij q̄z cū ascendens ad celos apō patrē clarificat⁹ ē:Bñ ꝺ cyphus sphera ꝛ liliū altioꝝ calam⁹ eminet:qz dona q̄ x̄po de⁹ ꝓtulit oēm trāscēdit
Eph.4.b modum hūane capacitatis. Unicuiq; eñ data ē gr̃a ꝓm mēsurā donatiōis
Colos.2.b x̄pi. In ipo autez habitat ois plenitudo diuinitatis corporaliter.

a Et spherule igit̄ ꝛc. Be. Oē opus cādelabri.i.stipes ꝛ calami ex ipo ꝓcedētes cū oi suo ornatu de auro fiūt qz ipe x̄ps immunis a pctō: ꝛ iusticie opib⁹ clar⁹ appuit in mūdo:cui⁹ innocentiā ꝛ iusticiā mēbra ei⁹ ī hac vita ꝓ posse imitant̄. In futuro ipi adhērēdo x̄acit̄ pficient. Ipe aut̄ ductile fuit.ductile eñ feriēdo ꝓducit̄ et redēptoꝝ nr̄ ex ꝓceptione ꝛ natiuitate p fect⁹ de⁹ ꝛ hō passionū ict⁹ ptulit: et sic ad resurrectionis gloriā puenit:et
1.Tim.3.c Oēs q̄ volūt pie viuere ī illo psecutionē patiunt̄ :ictib⁹ passionum ad ūmoPs.4. talitatis gloriā dilatādi. Añ: In tribulatione dilatasti mihi.

b Facies ꝛ lucer.ꝛc. Be. Lucerne septē:septē sunt dōa spūs sancti:q̄ in x̄po sp mānserūt:ꝛ fidelib⁹ fm voluntatē ei⁹ distributa sūt:he sup cādelabr̄ ponūt:qz requiescit sup eū spūs sapi-
Esa.61.a entie ꝛ intellectus. c Ut luceant ꝛc. Be. vñ: Ut mederer ꝓtritis corde:ꝛ p̄dicarē captiuis indulgentiā ꝛc. Lucerne cā-
Job.1.b delabri ex aduerso tabernaculū illustrabant: cū x̄ps plenus gr̃a ꝛ veritate oīb⁹ tribuebat de sua plenitudine. Mānsuetis ꝛ paupib⁹ x̄bū euāgelij cōmittens:penitētib⁹ medelā ī dulgētie cōferēs. Huc tps esse parcēdi ī futuro vniuersalis iudicij tps affirmās. d Emūctoria ꝛc. Be. Verba q̄b⁹ manifeste signat̄ ī plurimis nō legis lr̃am:sz spūalē sensū eē seruanduz.
Bar.5.a Añ:Si circūcidimini x̄ps nihil vobis ꝓderit. Be. Emunctoria ꝛ vasa vbi q̄ emūcta sunt extinguunt̄:fiūt de auro purissimo:qz diuina sunt x̄ba quib⁹ cessio cerimoniaꝝ p̄dicatur ꝛ gr̃a dei sunt illustrata corda:in q̄b⁹ legis vmbra finem accepit:vt succedens euāgelij x̄itas clarī⁹ luceat. Cōstat.n. apostolos añ passionē soluisse sabbatū:ꝛ p⁹ ascensionē dn̄i: ꝛ aduentū spūsci finē penit⁹ iposuisse legalib⁹ hostijs. In his q̄ licinia emūcta extinguebant̄. In q̄bus lr̃alis obseruātia ꝓplet̄a exoꝛdiū gr̃e mūdo clari⁹ exhibuit. Itē finita mortali vita ꝛ succedēti imortali:cessabunt ex pte maria opa vel dona lucis q̄b⁹ nunc vtimur vt sequant̄ ꝓmia eīne lucis in ꝓsentia diuine visionis.s.scr̄ptura q̄ hec futura testat̄. Emūctoria sunt aurea ſpe future claritatis eximia vasa: in q̄b⁹ que emuncta sunt extinguunt̄ corpa ꝛ corda sctoꝝ imortalia:et iō auro similata:in q̄bus hec mutatio fiet:vt p⁹ tpalia dei bn̄ficia pueniāt ad eterna q̄si emūctoria ꝛ vasa aurea p̄bet apls differen-
1.Cor.13.c tijs p̄nti⁹ ꝛ futuroꝝ bonoꝝ dicēs:Sive ꝓpherie euacuabunt̄ sive lingue cessabunt ꝛc. Bed. Emūctoria q̄z ꝛc. Sunt que dā in scripturis p̄cepta:ꝛ in hac vita ꝛ in futura ꝓpetuo obseruanda

a ſ qz oēs spūales gr̃e ꝛ donatiōes eccl̃ie de x̄po

a dētes de hastili vno. Et spherule
sunt. a ſ x̄ps ꝛ imitatores ei⁹.
igit̄ ꝛ calami ex ipo erūt vniuersa

a ſ malleis tribulationū extēsa· b ſ qz ipe x̄ps immunis a pctō ꝛ iusticie opib⁹ clar⁹ que imitant̄ ꝑ suo mō mēbra. c ſ dona spūsci q̄ i nocte hui⁹ seculi tenebras cecitatis illustrant.

b ductilia de auro purissimo. Fāci a
a ſ lampades.s.vbi oleū accendebatur.
es ꝛ lucernas septem: et pones
ſ vñ spūs dn̄i sup me. a ſ vñ vt mederer cōtritis corde ꝛ pte.ca.in.

c eas sup candelabrū: vt luceant b
ſ mēsa i septētrionali pte vel plaga erat posita: cādelabrū aūt e regione i australi pte nō recte sz oblīq. ſ ad illustrandū tabernaculū. a ſ forcipes.s.q̄b⁹ licinia emungebantur vt melius lucerent. ſ verba diuina

b ex aduerso. Emūctoria quoq; c
ſ vasa.s.que sunt corpora sacrorum et corda.
ſ legalis obseruantia.
et vbi que emūcta sūt extinguā- d
a ſ quia tunc carnaliter agebant̄ q̄ nūc spūaliter diuinā claritatē habent. ſ quia verba diuina ꝛ dei gr̃a illustrāt corda scrōz.

c tur fiant ꝺ auro purissimo. Oīne e
ſ vel opus. ſ x̄pi.
pondus candelabri cū vniuersis
ſ electis. a ſ qꝺ ē maxim in ponderib⁹ ꝛ signi ficat p̄fectionē x̄pi ꝛ ecclesie.
vasis suis habebit talentuz auri
f mundissimi. Inspice ꝛ fac secun-
a ſ multipharia x̄pi ꝛ ecclesia sacra. ſ angelicā cōuersationē ꝛ spōrance seruituris hūiliratem.
dum exemplar quod tibi in mō-
te monstratum est.

Deut.5.a Luc.16.c

seruāda:(verbi gr̃a) Nō habebis deos alienos. Et diliges dn̄m deū tuū ꝛc. Sunt alia q̄ toto tpe hui⁹ vite obseruari iubent̄:vt in futuro merces retribuat̄: sic illud: Facite vobis amicos de mam. ꝛc. Sunt alia q̄ in veteri testamēto iubente dn̄o fuata:iā chorusscante euāgelio nō inx̄t̄ lr̃am sed mysticū sensum obseruant̄:sic sabbatū: ritus hostiarū:ꝛ hmōi: q̄ suo tpe custodita a pplo dei q̄si licinia ī lucernis cādelabri ardebāt ifusa oleo deuotionis: incēsa igne x̄bi celestis. Cū x̄o ab apostolis p̄dicabat̄ hec oīa esse finita ꝛ spūaliter tm̄ eē seruāda:emūgebāt licinia cādelabri:vt repata meli⁹ lucerent:qz sublimi⁹ itellecta lucē doctrie salutaris p̄bent:de repatione lucernaꝝ.i.scr̄pture itelligētia sblimioꝛe ꝺ. Cōdet̄ vetustissima vetex ꝛ vetera nouis supuenientib⁹ abijcietis. Et alibi: Ecce noua facio oīa. e Oē pon Apoc.21.b
dus ꝛc. Be. Hoc est oē corpus christi cū ipo.s.oēs electi.a sūmo vsq; ad infimū:qz oēs q̄uis in diuersis gradibus:etatib⁹ sexib⁹: vni eidēq; autoꝛi ꝑpetue lucis tpe suo ꝛ loco quasi candelabro aureo fixa mēte inherent:vt eiusdē lucis ꝑticipes fiant. Talētum pōdus plenū ꝛ pfectū est:qz iust⁹ do- Ps.144.
minus in omnibus vijs suis: ꝛ q̄ gratiā fidelibus suis vt bn̄ operent̄ tribuit:ꝛ coronā iusticie reddit:reꝛobis q̄ qz iuxta opera restituit:qui x̄o instar auri bonis operibus fulgent in candelabrum domini proficiunt: qz glorie conditoris ꝑticeps fiūt. Qui aūt pctis graues tanq; plumbum in iudicio apparent:merguntur tanq; plumbum in aquis vehementibus:q̄ merito scelerum in abyssum grauantis pene decidunt.

f Inspice ꝛ fac ꝛc. Ōnsum est moysi in mōte exēplar cādelabri quod faceret:qz in altitudīe cōtēplationis dicit multipharia x̄pi:ꝛ ecclesie sacramenta.que nō apte rudi pplo ꝓferre volebat:sz in opere cādelabri ꝛ vasorum eius signabat: donec x̄ps veniret:qui sensum figurarum reuelaret.
Añ:moriendo velum templi scidit:ꝛ arcana sanctoꝝ que Mat.27.f
tecta fuerant patefecit:discipulis quoq; sensum apuit: vt in Luc.24.b
telligerent scripturas. Dis eñ scriba doctus in regnū celo- Mat.13.g
rum cum ea que in lr̃is sanctis de fide catholica ꝛ actiōe pia didicerit: ipe facere et alios docere p̄cipitur:inspicere et facere fm exemplar quod sibi in monte monstratū est iubeb⁹. Inspicit eñ diligenter exēplar.s.monstratum:ꝛ fm ꝺ ad inferioꝛa rediens facit:cū que p sublimitatē diuini fmonis intus credenda ꝛ agenda intelligit:sedulo corde scrutat̄:ꝛ horū exēplar auditoꝛib⁹ execution̄e opis ꝛ x̄bo doctrie oñdit.

Nico. de lyra

Tabernaculuz

a Facies ꝛ lucernas ꝛc. ita q̄ vltim⁹ cyph⁹ q̄ erat ī sūmitate cuiuslibet calami erat sedes lucerne. b Ut luceant ex aduerso. sic eñ erat dispositū lichnū cuiuslibet lucerne q̄ flāma erat ex illa pte lucerne q̄ respiciebat lucernā mediam: et sic flāma triū lucernaꝝ vni⁹ lateris respiciebat ex aduerso flāmā triū lucernaꝝ alteri⁹ ptis. c Emūctoria q̄z. instrumenta sunt cū quib⁹ amouebat̄ illud qꝺ erat cōbustū de lychno ꝛ resiꝺuū lychni aptabat̄ ad incendēdū. d Et vbi ea q̄ ꝛc. vasa erāt plena aq̄ vbi ponebant̄ illa q̄ erāt emūcta ne facerēt fumū. e Oē pond⁹ c.c.v.v.s.b.t.a. Jn hebreo hr̃:Cētenariū auri:ꝛ sitr̃ in sequētib⁹ ad tabernaculū pertinentib⁹ vbi trāslatio nr̃a habet talentū:hebrei dicūt:Centenariū. q̄nti aūt sit ponder̄ nescit̄ determinate:certū ē tamē q̄ requirebat̄ magnū pōd⁹ auri ꝑ tāto ope. Ra.sa.dic̄ q̄ erat pōd⁹.cxx.libraꝝ:fm pōd⁹ colonie:meli⁹ tm̄ credo dicēdū q̄ nō hr̃ hui⁹ rei certitudo qz pōdera auri ꝛ argēti multū variant̄ fm tpa diuersa ꝛ varias regiones. Visis aūt p̄dictis ꝛ ispect̄ figur̄ mēse ꝛ cādelabri ꝓpt pōt text⁹ sn̄ie p̄dicte de facili applicari.

Sequit figura ꝑ cādelabris.

Ministerio de Cultura 2024

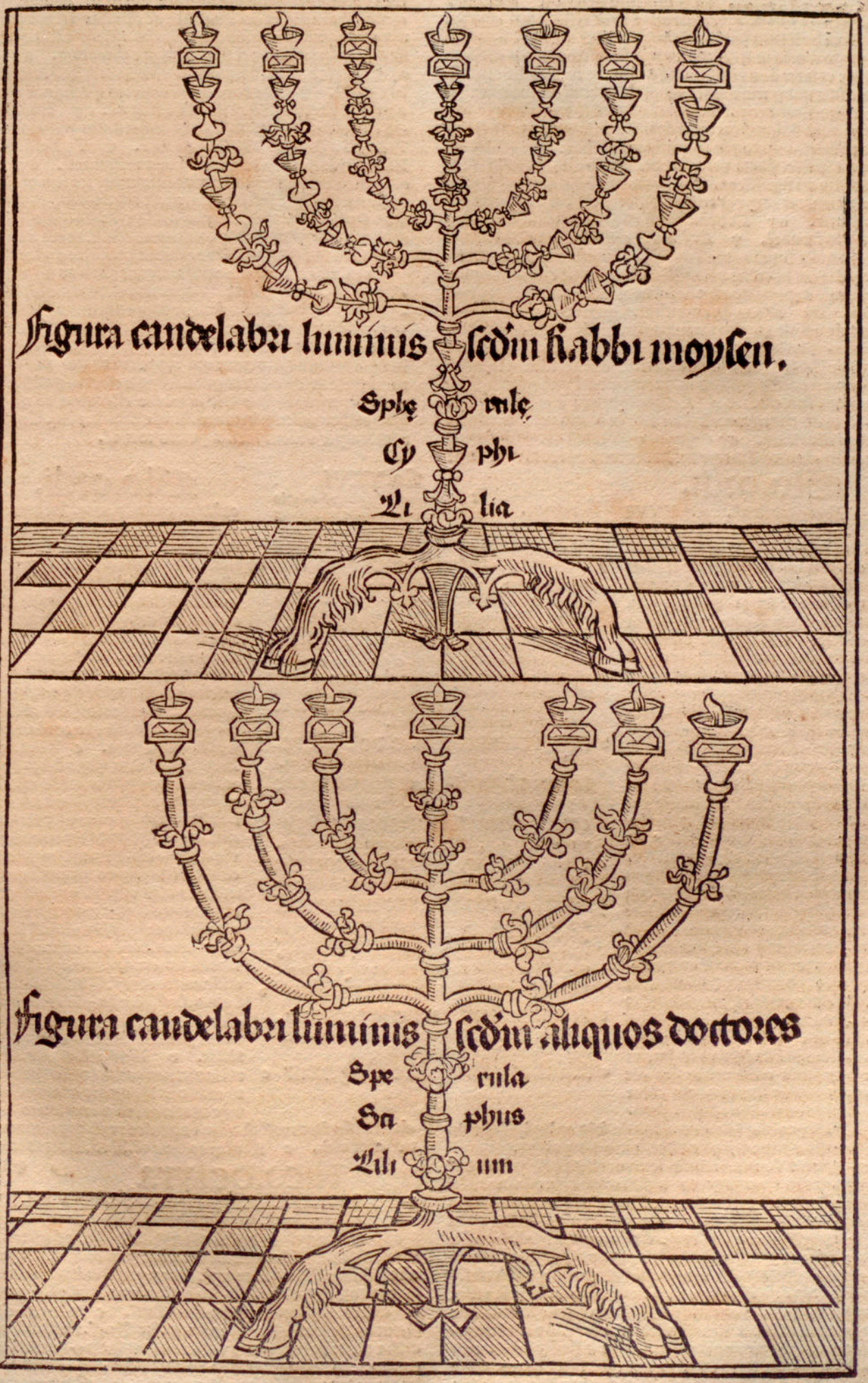
Figura candelabri luminis scdm Rabbi moysen.
Sphe rule
Cy phi
Li lia
Figura candelabri luminis scdm aliquos doctores
Spe rula
Sci phus
Lili um

Moraliter. In ꝟ capitulo describit constructio arce testamenti cum ornatu. † Arcā de lignis sethim cōpingite. Per arcā istā figurata fuit virgo maria in q̄ repositus fuit sctūsctōrū iesus christus q̄ est rex et sacerdos et cibus fideliū: et he tres cōditiones figurate fuerunt p tria in arca reposita. s. tabulas continentes legē ⁊ significant regiā dignitatē ad quā spectat ferre legem ⁊ virgā aarō q̄ significat sacerdotiū: et mannā q̄ significat cibationē fideliū viatoꝝ in sacramento eucharistie ⁊ beatorum in ꝓpria specie. Facta vero fuit hec arca de lignis sethī q̄ sūt īputribilia ad significandū puritatē btē ẏgis marie q̄ fuit purissima mente et corpe et etiā post mortē cōfuata a corpis putrefactione. a† Et deaurabis eā auro mūdissimo itus. p charitatis feruorē. † Et foris. p cōuersationis honestatē. b† Facieſq; supra coronā aureā. nā ceteri scti etiam supremi angeli sunt in cel sīc dei mīstri: ipa vero sīc celoꝝ regina. g† Facies ⁊ ꝓpitiatoriū ⁊c. ipa nāq; p̄cib⁹ suis deū facit nob ꝓpitiū. b† Duos q̄z cherubin. p quos designat assistentia angeloꝝ huic virgini famulantiū. a† Facies ⁊ mensā ⁊c. p hanc mensam ꝓpitiationis significat ecclesia in qua nobis ꝓponit panis vite in sacramento eucharistie: ⁊ figurat p duodecim panes positos in hac mensa sīc vnū pfectū figurat p plura ipfecta. b† Et inaurabis eā auro purissimo: id est feruenti charitate. vñ Can. j. dr in ꝑsona ecclesie. Ordinauit me in charitatē. a† Facieſq; illi labiū ⁊c. Per labiuꝝ in circūitu et coronā interrasilē: et coronā aureolā itelligunt tres corone reddēde virginibus doctoribꝰ et martyribꝰ ecclesie. Parabis et acceptabula ac phialas ⁊c. p hmōi vasa diuersa significanē ꝑsone in diuersis officijs ⁊ statibus ecclesie q̄ p misericordiā dei sunt vasa gr̄e cōtentiua. a† Facies et cādelabrū. p qd̄ significat xp̄s q̄ dicit Joh. viij. Ego sū lux mūdi. † De auro mūdissimo. in q̄ designat puritas a pctō. j. Petri. ij. Qui pctm̄ nō fecit ⁊c. † Ductile. i. factū cū martello. p qd̄ significat austeritatis tribulatio in q̄ fuit xp̄s a p̄ncipio vite vsq; ad finē. † Spherulas ac lilia. p q̄ pfectionis et castitatis opa designant. a† Faciēs et lucernas septē. p quas intelliguntur septem dona spiritussancti i xp̄o sīc p̄dixit Esa. xj. Et requiescet sup eū spūs dñi: spūs sapiētie ⁊ intellect⁹: spūs cōsilij ⁊ fortitudinis: spūs scie et pietat⁹: ⁊ replebit eū spūs timoris dñi. Nec em̄ auctoritas ad lr̄am dicit xp̄o loquit̄ ꝟm doctores hebraicos ⁊ latinos.

In ca. xxv. vbi dr in postilla: Erant aūt duo ad designan

Additio Licet (dum angelorum multitudinem. in ꝟ qd̄ dr de cherubin mutuo se respicientes intelligatur angelorum concordia: in hoc tamen quod dicitur: Aersis vultibus: designatur q̄ angeli semper habent intuitum ad deum: qui representabatur presidens in propitiatorio quod erat quasi sedes dei: vt in postilla: et sic deus representabatur esse in medio cherubin ad quem angeli semper vultum vertunt. Unde Math. xviij. Angeli eorum semper vident faciem patris mei ⁊c.

Glo. ordi.

a Abernaculū ⁊c. La. XXVI
t Bed. Tabernaculū qd̄ fecit moyses in solitudine: et tēplū
A qd̄ fecit salomon in hierusalē statum vniuersalis ecclesie signāt: q̄ partim regnat cū dño in celis: partim pegrīatur a dño in terris. Tabernaculū edificiū ecclesie q̄ in laboribus exercet: tēplū future quietis significat: quod q̄tidie aīabus illuc migrantibꝰ pficit qr moyses tabernaculū populo dī; dū iret ad terrā ꝓmissionis ꝓdidit. Salomon vo tēplū in terra ꝓmissionis regno potit⁹ cōstruxit. moyses in solitudine: salomon in hierusalē: q̄ interpretat visio pacis: qr hic ecclesia i labore labentis vite: in siti ⁊ esurie regni edificat: illic in visione et perce-
3. Reg. 6. a ptione vere pacis ꝓsūmat. Aū in cōstructione tēpli dictū est: q̄ malle⁹ et securis et oē ferramentū non sunt audita: p̄patis ex hierusalē lapidibꝰ et lignis et decēter aptat⁹: q̄ ibi facillime suo loco reddita aut cemento nectērētur aut clauis: qr in pace beatitudis nō est fides tribulationibꝰ examinā-
da: aut vita ꝓbanda: sz q̄ ꝟ castigata et sedib⁹ celi aptata est ibi glutino et vinculis mutue charitatis nunq̄ dissoluenda in ꝓspectu cōditoris ⁊ reg⁹ ad inuicē copulāda. Nā cū in hac vi-
Act. 4. f ta multitudinis credentium fiat cor vnū et aīa vna: et sint illis oīa cōia: q̄dranī lapides viui in edificiū futu-
re dom⁹ dñi: vt absq; labore tarditatis suis ordinibꝰ inseranⁿtur: et copula diuine ⁊ ꝓpria dilectionis iungantur.

Bed. Potest figura vtriusq; sanctuarij ita distīgui: vt op⁹ tabernaculi tp̄s synagoge: op⁹ tēpli ecclesiā q̄ post incarnationē ad fidē venit: significet qr moyses tabernaculū cum sola hebreoꝝ plebe fecit. Salomon vero tēplū cū ꝓselytoꝝ multi
2. Reg. 5. b tudīe fecit: adiuuāte Hiro rege cū suis artificibꝰ: q̄ nec natura: nec ꝓfessione iudeꝰ. ꝓiori em̄ populo dei doctores tm̄ ex sua gente fuerunt: ecclesie vero ꝓmū de hebreis: postea crescēti et dilatate etiā de gentibꝰ: sīc Lucas: Timothe⁹: Tytus. Utriusq; vero dom⁹ edificatio totī⁹ pūtis ecclesie statum que ab initio mūdi vsq; ad vltimū iustū edificari nō desinit: ⁊ future glorīā vite: q̄ nūc ex parte fruit̄. et post finē seculi in omnibꝰ mēbris suis fruitura est in eternū mirabili figuraꝝ varietate depingit. b De byssо ⁊c. Bed. In bis q̄tuor cortinarū coloribꝰ: q̄tuor iustificationes exp̄munt. In byssо retorta castitate

La. XXVI

ſ tabernaculū fit diuersi coloris cortinis: qr vniuersalis ecclesia ex
t multis ꝑsonis multis ecclesijs et virtutibus varijs. ſ ecclesia m q̄
a **Abernaculū vero ita** a† deus habitat. a ſ qr ois pfectio ecclesie in sola dei et ꝓximi q̄ in decalogo legis cōprehēsa ē subsistit: nec ē ecclesie mēbr̄ q̄ nō diligit p quē edificatur ⁊ in quib⁹. i. deū ⁊ electos ei⁹. ſ fideliū mentes. b ſ decore virtutū. vñ: Byssinū em̄ iustificationes scrōr. ⁊ alibi: Byssus et purpura īdumētū ei⁹: qr em̄ de terra oīt̄: ꝛz lōgo exercitio gramineū pdit: ⁊ cādidū colorē recipit: significat corpa castitatis decore nitida: de qb⁹ dr: Nescitis mēbra vestra templum est spiritussancti.

b **fiet. Decem cortinas de byssо re-** †
a ſ amore dei et ꝓximi.
torta: ⁊ hyacintho ac purpura cōc ‡
a ſ ardente scrōr dilectione. b ſ distinctione
coq; bis tinctō variatas opē plu b c
virtutū. a ſ lōganimis ecclesie patientia.
c **mario facies. Lōgitūdo cortinę**
a ſ amplitudo charitatis q̄ etiā inimicū diligit.
vni⁹ hēbit vigitiocto cubitos: lā
a ſ qr quattuor sunt euāgeliorum libri in quibus explis ⁊ verbis xp̄i charitas rendā docet: ⁊ q̄tuor virtutes quar̄ opatione exercet. b ſ vn⁹ domin⁹: vna fides: ꝛz diuerse sint virtutes sanctorum.
titudo q̄ttuor cubitoꝝ erit. Uni⁹ d
mensurę fient vniuersa tentoria.
a ſ sancti veteris testamenti. b ſ in erectione tabernaculi vt vnū optimentum fiat.
e **Quinq; cortinę sibi iūngentur** e

Glo. ordi.

castitate retinēs caro. In hyacintho mens supna cupiens. In purpura caro passionibꝰ subiacēs. In cocco bis
ticto. s. mens inf̄ passiones dei ⁊ ꝓximi dilectiōe ꝑfulgēs. Byssus retorquet ī cortinas tabernaculi: qr lūbi carnis ⁊ mentis restrīgēdi sūt: vt caro a lasciuis motibꝰ: ⁊ cor refrenetur a cogitationibꝰ. Hyacinthꝰ aerei et celestis coloris: mētes eoꝝ q̄ toto desiderio celestia colūt significat. Purpura sanguinei color⁹ ⁊ ō cōchilioꝝ sanguine deuota deo corda figurat: ⁊ p ꝺo mori pata. c Lōgi. cor. ⁊c. Bed. Si ab vno vsq; ad septē oēs in ordīe nūeros pleno ordīe nūerauer⁹ vigītiocto cōplebis. Unū em̄ ⁊ duo ⁊ tria q̄ttuor q̄nq; ⁊ ser ⁊ septē: fiūt vigītiocto: qr ḡ ī ptib⁹ septenarij nūeri vigesimusoctau⁹ iuenit̄: meritо in eo cortinarū lōgitudo ꝓtinet̄: qr fides sctōr ⁊ patīa virtutū varietate distincta: ī oīb⁹ q̄ agit aut patit̄: ñ hūani gloriā fauoris: ꝛz supne q̄et⁹ btitudinē expectat. hic ē q. xxviij. psal. ō ꝓsūmatiōe tabernaculi scribit̄: q̄ de pfectiōe ecclie cāt̄. Aū: Adorate dñm ꝑs. 28. ī atrio. s. ei⁹ ⁊c. ⁊ ī tēplo ei⁹ dēs dicēt gloriā: qr ī ꝟ pfectio ē pegrinant⁹ ecclesie: vt p fidē ⁊ opa bona ad requiem tēdat. d Uni⁹ mē. ⁊c. Be. Etsī variāte pictura cortine differebant: vna tm̄ erāt oēs lōgitudis ⁊ latitudis mēsure tpate: qr etsi donationes habēt electi differētes: vn⁹ tm̄ dñs: vna fides: vnū baptisma: vnus de⁹ et p̄ oīm. e Quinq; cortine ⁊c. Bed. Narrat ioseph⁹

Nico. de lyra

a Abernaculū ⁊c. Descript̄ bis q̄ erāt intra La. XXVI
t tabernaculū. hic describit ipm̄ tabernaculū. ⁊ ꝓmo q̄tū ad ei⁹ optimētū vl tectū. scḍo q̄tū ad pietes. ibi: Facies ⁊ ta. stā. tio q̄tū ad vela. ibi: Facies ⁊ ve. Optimētū aūt tabnaculi q̄druplex erat. ꝓmuz erat ō cortinis factis ex q̄ttuor coloribꝰ ⁊ q̄tū ad ꝟ dic: Cortias ō byſ. ⁊c. sequitur:
b Variatas. floribꝰ ⁊ picturis ibi fact⁹. c Ope. p. qr ille picture erāt facte cū acu ī cortinis. ꝟm Aug⁹. ī heb. hr̄: Ope art⁹. ⁊ dicūt hebrei q̄ illa varietas erat facta p texturā sīc et cortine. d Uni⁹ mē. ⁊c. i. cortine p̄dicte: qr ex illis operiebatur tabernaculū p modū tentoriī. e Quinq; cortine sibi iungēt̄ mutuo. p suturā: ita q̄ ille q̄nq; cortine faciebāt

* vnam

q̄ tabule testamēti ita fuerint decalogo legis cōscripte: vt vtraq; tabula cōtineret quina verba. Unde ⁊ cortine decē que pulchritudinē tabernaculi iuncte cōplebāt: ita tpe congruo diuiungebanť: vt quinq; in vtraq; pte simul pmanerent: vt hec intuentes ministri sanctoꝝ cū populo admonerenť semp obseruande legis: que decē verbis in duabus tabulis cōprehensa: sed quinario numero per vtrāq; distincta.

Be. Uel priores q̄nq; que frontē ⁊ primaꝝ tabernaculi ptem ꝓtegebāt vel faciebāt: antiquū dei populū signauerūt: qui decreta legis in sacramēto circūcisionis hostiaruꝝ ⁊ cerimoniarū fm lr̄am legis implebat. Sequētes xo q̄nq; que posteriora tegebant: vel faciebāt nos designauerť qui post aduentū dñi sacramenta legis spūaliter ipo reuelante seruamus. Omēs cortine vnī operis: ⁊ eisdez depicte coloꝛib⁹ sed quine sibi ꝓiuncte: q; omēs vtriusq; testamenti cultores in vnū deū credebāt: ⁊ vnius pietatī ⁊ castitatis operibus seruiebāt: sed in celebratiōe sacramētoꝝ suas vterq; populus ptes agebat. Nam passiōis sacramētum: p quam vtriq; redempti sum⁹: illi in carne ⁊ sanguīe victimaꝝ: nos in oblatiōe panis ⁊ vini celebram⁹. Illi vēturā natiuitatē: passionē: resurrectionē credebant ⁊ cōfitebanť. Nos iam facta: nec vlteri⁹ facienda. Sed cū tabernaculū erigebať: omēs ad inuicē cortine nectebanť: q; cū vniuersa ecclesie pulchritudo ab initio vsq; ad finez seculi perpendiť: quasi vna decē cortinaꝝ cōnexione tabernaculum decorať. a Ansulas hiacynthinas ⁊c̄. Be. Ansulis hiacynthinis cortine inuicē copulanť: cū spes superne beatitudinis vnita oīm sanctoꝝ corda vna deuotiōe ꝓiungit: que ansule apte dicunť: q; nō solū in lateribus: sz etiā in summitatib⁹. i. in extremis angulo⁹ terminis fiebāt. q; nō tm̄ vita ⁊ opera sanctoꝝ cōmuni ad pfectiōez itinere recte intentiōis ꝓperant: sed initiū bone cōuersationis qđ p cōfessionē fidei ⁊ sacramentoꝝ celestiū pceptionem geritur: nō ab inuicem diūsum: sed pari veritatis gratia omēs habent ꝓnexuꝝ terminū huius vite eiusdē spei: cū ita oculos in morte claudūt: vt pcepto prius viatico mysterij celestis citius ad verā vitā venturos: ⁊ in ea se ꝓpetuo māsuros cōfidunt. Be. Preceptū est quoq; fieri fimbrias p angulos pallioꝝ ⁊ virtas hiacynthinas: q; electi qui deū videre desiderant: ita se operib⁹ iusticie induūt: vt nō ab hominibus: sed a deo mercedē requirāt. Unde ibi addiť: quas cū viderint recordenť mandatoꝝ dei: ne sequanť cogitatiōes suas ⁊c̄. Cortine quoq; hiacynthinis ꝓiuncte ansulis: vt qui viderint recordenť mandatoꝝ celestiū: ⁊ nos ita legētes nouerim⁹: q; hic viuentes filij ꝑmissionis eterne tpib⁹ ⁊ locis distam⁹: sed in celesti patria a quattuor ventis collecti: indiuisibili societate ꝓiungemur. b Quinq̄genas ansulas ⁊c̄. Be. In quīquagesimo anno. s. iubileo. i. dimittente vel initiato: fm legez oīs populus ab oīni labore terre quiescebat: ⁊ oīm soluebanť debita. In nouo quoq; testamento spiritussancti gratia die pentecostes in q̄nquagesimo dñice resurrectiōis. s. die in apl̄os venit: et initia ecclesie suo aduentu ꝓsecrauit. In hoc ergo numero: vel gratia spūssancti: vl̄ future gaudiū beatitudinis ad quā p eundē spiritū pueniť: ⁊ in cui⁹ pceptiōe veraciter quiesciť ⁊ gaudeť recte figurať. Be. Quinq̄ginta ansulas habēt cortine: q; dono spūssancti agitur vt in societate pacis qđ est vinculū pfectiōis sibijnuicē copulenť electi: future quoq; spes ⁊ memoria societatis ⁊ pacis que in hac vita habetur temporib⁹ vel locis discretos vna facit pietate concordes. Be. Cortine in vtraq; pte habēt ansulas: vt ꝓximas sibi vtrimq; cortinas singule quasi extēsis hincinde brachijs amplectanť: q; necesse est vt fideles qui nos ī xp̄o p̄cesserūt: et q̄ secuti sūt obuijs pietatis vlnis amplectanť: ⁊ q̄ nos erudiebant ī xp̄o: ⁊ quos erudiuimus: vno omēs in christo veneremur affectu. Sic enī ad faciē creatoris debem⁹ bū viuēdo ꝓperare: vt currentē nobiscū nō deseramus ꝓximū: sed vna pueníre studeam⁹: q; ⁊ cortine singule ita p adminicula tabulaꝝ ad superiora ascēdebāt: ita intus ⁊ in superiorib⁹ vario picture flore fulgebāt: vt nō eas que secū in altū ferebanť. vel in alto posite fulgebāt cortinas desererent. Sic ḡ ꝓficientes nobiscū in omni seruitio fideles nō deseramus: sz digna veneratiōe tractem⁹. Ansa ergo ꝓtra ansam venit: vt alteri aptet altera: cū iusti cōcordi virtutū qualitate federanť. c Facies ⁊ quinquaginta cir. au. ⁊c̄. Be. Hoc pleni⁹ explicať cū dr̄ quinq̄ginta fudit circulos aureos ⁊c̄. Quinq̄genari⁹ requiē in spūsancto designat. Circulus nec initiuꝝ habet nec finē. Aurū ceteris metallis claritate p̄ciosius. In q̄nquaginta ergo circulis aureis ꝑpetua claritas ⁊ clara perpetuitas summe quietis exprimiť. Mordēt cortinaꝝ ansas circuli vt vnum ex omnib⁹ tabernaculū fiat: cū gloria superni regni fidelīū mētibus se infundit: vt tali glutino inspiratiōis vna ex vtroq; populo: īmo ex omnib⁹ electis christi eccl̄ia perficiatur. d Facies ⁊c̄. Be. Hoc in sequentibus ita reperitur: fecit et saga. xj. de pilis caprarum ⁊c̄. Saga quib⁹ operiť tabernaculū: rectores sunt q̄ industria ⁊ labore dec⁹ ecclesie ꝓtegiť semp ⁊ muniť: ne vita ⁊ fides sanctorū ab hereticis corrūpať: vel falsoꝝ catholicoꝝ improbitate fedeť: vel vitioꝝ sorde cōtamineť: nec inopia tpaliū ꝓtristeť. Qui q̄to attenti⁹ tentationū violentias sustinent ⁊ repellunt: tāto subditis dño libertatē seruiēdi tribuūt: ⁊ q̄si int⁹ fulgendi cortinis copiā p̄stant: dū quasi saga foris tempestates tolerāt. e Saga cilicina. Grossas hominū mentes significāt: que occulto dei iudicio q̄uis dure p̄ferunť: q; seruire curis tpalibus nō timēt: vt tentatione ventos ⁊ pluuias portēt. Be. Facies et

a ℣ sancti noui testamenti. b ℣ eadē pietate ⁊ ca
mutuo: et alię q̄ůinq; nexu simili
stitate. a ℣ hiacynthus aerij coloris celestia signi
a cohęrebůt. Ansulas hiacynthias a
ficat. a ℣ vita cōmuni ⁊ operatione sanctorum.
b ℣ quia terminū vite temporalis habem⁹ omēs
eiusdem spei certitudinem cōmunem tenemus.
in lāterib⁹ ac summitātib⁹ facies
cortinaꝝ: vt possint iuicē copula
a ℣ ꝓpter grām spūssancti: vel gaudiū quietis fu
ture ad quā tēdūt. b ℣ vel ansas. ℣ vinas chari
b ri. Quinq̄genas ansulas cortina
tatis. ℣ ad eos q̄ nos p̄cesserūt vl̄ secururi sunt.
habebit in vtraq; parte ita inser
℣ cū iusti cōcordi virtutū multitudine vl̄ charita
tas: vt ansa cōtra ansam veniat:
te iūgunť. ℣ q; ✻trutes sctōꝝ sibi cōgruūt vt ca
sti cū castis: misericordes cū misericordibus.
c ⁊ altera alteri possit aptari. Faci b
℣ perpetuā claritatē ⁊ clarā perpetuitatē summe quietis insinuat in circulis aureis: quia circuli nec initium nec finis inuenitur.
es et quinquaginta circulos au
reos: quibus cortinarū vela iun c
℣ vt salutari inspiratiōe ex oīmbus sanctis fiat
genda sunt: vt vnum tabernacu d
ecclesia. a ℣ rectores quib⁹ ab imbre ⁊ calore defendunť cortine. ℣ q; humiliter pcōres cōfitenť.
lum fiat. Facies et sagā cilicina e

vnā cortinam magnam longitudinis. xxviij. cubitoꝝ et latitudinis. xx. cubitoꝝ: ⁊ alie quinq; cortine sil̄r. a Ansulas hiacynthinas in lateribus ac sūmita. i. in vno latere vnius illarū cortinarū magnarū: et sil̄r ī vno latere alteri⁹ ita q; ille due magnecortine possent simť iūgi p torq̄s aureos ī ansulis p̄dictī: ⁊ sic ex illī duab⁹ cortinis magnis fieret vna maior in duplo hūs. xl. cubitos in longitudīe: facta ō latitudine decē cortinaꝝ p
B tialiū. q̄libet pticular̄ cortina erat q̄ttuor cubitoꝝ ō latitudīe. decies quattuor sunt. xl. ⁊ sic lōgitudo facta est generalis ō latitudine ptialiū. Ul̄ nō variando sententiā pōt dici et forte meli⁹ q; latitudo erat. xl. cubitorum ⁊ lōgitudo. xxviij. Ętiso mō ō latitudine nō fiet lōgitudo nec econuerso. et xxviij. in latitudine fm longitudinē cortinaꝝ ptialiū. b Facies ⁊ q̄n q̄ginta cir. au. isti circuli sūt torq̄s p̄dicte. c Quib⁹ cortinaꝝ vela iū. sunt. vela cortinaꝝ dicunť h ille due magne cortine p̄dicte q̄ iūgebanť sil̄r torques p̄dictas. d Ut vnū ta. fiat. i. vnū operimentuꝝ totī⁹ tabnaculi. qđ sic ptz: q; paries tabnaculi ab oriēte ī occidentē erat. xxx. cubitoꝝ. ⁊ paries ab aq̄lone ī meridiē qui faciebat latitudinē tabernaculi erat. x. cubitoꝝ ⁊ erat a pte occidēt̄. a pte aūt oriētali ñ erat paries sz erat ibi velū loco parietis. Parietes āt tabnaculi habebāt. x. cubitos ī altitudine. ⁊ sic pz q; linea ꝓtracta a pede parietis tabnaculi ⁊ trāsiēs p summitatē eiusdē parietis ad sūmitatē alteri⁹ parietis oppositi ⁊ inde descēdēs vsq; ad terrā erat. xxx. cubitoꝝ: q; q̄libet paries habebat. x. cubitos altitudinis: ⁊ spaciū inť parietes erat. x. cubitoꝝ latitudinis ⁊ sic habenť. xxx. cubiti. Oēs āt cortine faciebāt sil̄ iūcte vnū tētoriū vl̄ cortinā. xl. cubitoꝝ longitudīs: vt p̄dictū ē. ⁊ p ꝓ̄s fm lōgitudinē istā opiebat tectū tabnaculi sz lōgitudinē suā: q; erat. xxx. cubitoꝝ ⁊. x. cubiti pendebāt retro parietē occidētalē. ⁊ fm latitudinē suā pēdebat retro parietes templi laterales. ix. cubitis ex vtraq; pte: ita q; nō ptīgebat vsq; ad terrā spacio vnius cubiti hinc ⁊ inde. Scōm operimētū tabnaculi erat de cortinis factis de pilis caprarum: q̄ filabanť ⁊ texebanť ⁊ istud optoriū erat sup cortinas p̄dictas factas ō diuersis coloꝛib⁹. De isto scō operimēto ōr: e Facies ⁊ saga cilicina. xj. Saga cilicina vocantur hic

D ✻ cortine

Ges ꝛ saga ꝛc. Ciliciũ penitentiũ est. Añ: Ego aũt cũ mihi mo/
Pſa.33. lesti essent induebar cilicio. i. habitu penitẽtie ꝛ hũilitatis q̃ furorẽ psequentiũ aut leui⁹ ferrẽ placidus aut mitigarẽ. Mã si capre pili vel pelles caprarũ semp significarẽt fetorẽ penitẽ/ tiũ: nõ ipm aĩal inter mũda cõputaret: nec in laude sponsi di
Cãt.4.a cer̃et: Capilli tui sĩc̃ grex caprarũ ꝛc. Saga g̃ que sanctos p̃dicatores signi ficãt: cilicina sũt: ꝛ. xj. sunt qr quo stu dios⁹ corda purificãt: plura iueniũt q̃b⁹ seipsos reprehendãt. Añ humiliter
Jaco.3.a fatent: qr ĩ multis offendim⁹ oẽs: Et si
1.Joh.1.b dixerim⁹: qr peccatũ nõ habem⁹: ipsi nos seducimus ꝛc. quox tñ corda q̃n te sint pfectionis declarat. cũ dr: Lõ/ gitudo sagi vni⁹ ꝛc. Bed. Sagaci. Vel de pilis caprarũ et vndecim sunt. predicatores enĩ q̃ altiores merito: eo
Eccl.3.c hũiliores aĩo. Juxta illud: Quẽto ma ior es: hũilia te in oĩb⁹. Undenari⁹ enĩ q̃ denariũ trãsit: nec ad duodena/ riũ puenit. i. apostolicũ numer̃: trans gressionẽ significat decalogi. Jn vnde cimo q̃z psalmo ꝓpheta cõquerit di/
Pſa.11. cens: Saluum me fac. d. q. defecit san ctus ꝛc. Hoc numero tacite designãs q̃ hmõi hoĩes duplicis lingue ꝛ cor/ dis: nec decalogi precepta custodiant nec aplicã grãz pcipiãt. Aug⁹. Un/ decim sunt vel a capillacea. i. cilicina. Jn peccatis enĩ trãgressio ẽ: q̃ in vndenario significat: q̃ de/ narijũ. i. legẽ transgredit: iõ vndecim p septẽ multiplicata fa
Mat.18.c ciũt. lxxvij. in q̃ dñs significauit oẽm remissionẽ dicens: Nõ dico tibi septies: sed vsq̃ septuagiessepties. Qr generatiões
Luc.3.e reperiunt cũ lucas a baptismo dñi numerãs sursum versus p̃ncipiũ ascẽdit: ꝛ p adam vsq̃ ad deũ puenit. Ad b̃ enim si/ gnificatio peccatox fit in his vestib⁹: vt p ꝓfessionẽ exprimã
Pſa.31. tur: ꝛ p grãm q̃ data est eccl̃ie aboleant̃ ꝛ tegant̃. Añ: Bea ti q̃x remisse sunt iniquitates: ꝛ q̃x tecta sunt peccata.

a Ad operiendũ tecta. Scilicet ne interiora tenera: clara: qualibet aduersitate turbent̃: alioq̃n nec byssus fulget: nec coccus coruscat: nec hiacynthus ceruleo colore decorat̃. nõ debẽt g̃ qui in eccl̃ie sinu p̃ficiũt p̃positos despicere: si vaca/ re eos rebus exterioríb⁹ vident. b Lõgitudo sagi. Bed. Lõgitudo habet denariũ numerũ ꝛ hũc triplicatũ: quo indi catur virtus eox q̃ decalogũ legis in fide sancte trinitatis q̃ p dilectionẽ opat̃ pficiũt: q̃ pfectiõe ĩ hac vita nulla põt esse sublimior. Latitudo q̃ttuor cubitox: q̃ ãplitudo sincere cha/ ritatis quasi in signo cõmendat̃ exprimit̃. Operiunt g̃ tectũ tabernaculi saga vndecim ꝛ de pilis caprarox. Sic in lõgitudi ne. xxx. cubitos: in latitudine habẽt quattuor: qr summi illi p̃dicatores qui vitã fideliũ exhortãdo. ꝛ intercedẽdo q̃tidia na sollicitudine: vigiliis: ieiunijs: ꝛ sua nuditate ꝓtegũt: q̃ se cõtemplata supne puritatis excellentia peccatores ꝓfiten/ tur: sz fm hũane pfectionis modum inter hoĩes sublimant̃.

c Equa erit men. ꝛc. Be. Quia vna est fides in q̃ saluat̃ ec
Mat.10.b clesia ꝛ vna vita eterna ad quã festinat. Añ qui in vineã do mini diuerso tpe ad opandũ intrauerũt: oẽs vno denario re munerant̃. Diuisio g̃ sagox ĩ q̃nq̃ ꝛ sex ĩtelligi põt: vt. s. de cortinis in q̃nq̃ ꝛ quĩq̃ diuisis exponi⁹: qr doctores vtri/ usq̃ testamẽti significant. Quinq̃. s. saga antiq̃ ppli dei ma/ gistros q̃ mosaice tm̃ legis sacramẽta p̃dicabãt. vel qr in q̃n/ q̃ etatibus mũdi vitã ducebãt. Sex ante magistros noui te stamenti: qr omĩa q̃ diuina scriptura in sex etatibus seculi fa cta vel dicta refert: in adiutoriũ ꝛ exemplũ p̃dicatiõis sue as sumũt: ꝛ passionẽ christi p quã mundus sexta sabbati redem ptus est: palam auditoríb⁹ credendã ꝛ ꝓfitendã ꝓnunciãt: ꝛ p eaz tm̃ salutẽ esse testant̃. Añ p̃cipit̃ in fronte tecti sextũ sagũ duplicari: ppter ꝓfessionẽ. s. ꝛ imitationẽ. s. dñice passio nis. Nõ enĩ sufficit credẽtes in ꝓfessiõe mortis dñi ꝛ resurre/ ctionis baptiçari ꝛ ꝓsecrari nisi baptiçatus q̃sq̃ studuerit si militudini mortis dñi viuẽdo ꝛ patiendo similari: vt fiat pti/ ceps resurrectiõis. Si quidẽ ad ĩram frontẽ tecti ingressum tabernaculi dicit: vbi nõ tabule sz colũne ꝛ vectis ab angu/ lo tabulax vsq̃ ad angulũ ꝓtentus ponebat̃: q̃tum enĩ ad formã operis ptinet: ibi magis opus erat geminato sagorum munimẽto: vbi solida parietis firmitas aberat. Be. Jntu ere etiã mẽsurã cortinax q̃b⁹ tegit̃ dom⁹: q̃liter p̃fat̃ possint cõuenire mẽsuris. Decẽ erãt cortine hũtes singule lõgitudi/ nis viginti

a ſ tanq̃ nec p̃cepta decalogi custodiãt: nec apo/ stolicam gratiam pcipiant. b ſ industri a laboze. c ſ decus. c ſ ecclesie.

a vndecim: ad operiendũ tectũ tã/ ſ sed tamen.

b beruaculi. Lõgitudo sagi vnius a

a ſ qr decalogũ legẽ ĩ fide sancte trinitat̃ pficiũt b ſ amplitudo sincere charitat̃ q̃ cõmendat̃ ĩ q̃/

habebit trigitã cubitos ꝛ lãtitu/ b

tuor euãgelijs. a ſ qr fides vna qua saluat̃ eccle sia ꝛ vna vita eterna ad quam festinat.

c do q̃ttuor. Equa erit mensura sa/

a ſ magistros. s. antiqui populi qui fuerũt in dq̃q̃ etatibus mundi.

gorũ oĩm. E qũib⁹ dq̃q̃ iunges c

ſ doctores noui testamẽti. q̃ oĩa q̃ in sex etatibus mundi dicta vel facta sunt in adiutoriũ p̃dicatio/ nis assumunt. vel in sexta etate positi omnia spiri tualiter interpretantur.

seorsũ: ꝛ sex sibi mutuo copulab: d

nis vigĩtiocto cubitos: latitudinis q̃ttuor: q̃ sil̃ iũcte: et ĩ vnũ cõpositũ tabernaculũ iplebant latitudine sua cubitos. xl. Su spẽde g̃ cortinas q̃ hũt singule lõgitudinis. xxviij. cubitos: et pone in domũ cui⁹ mẽsura ẽ in trãsuerso. xxx cubitox: et vide bis qr cortine habebũt ĩ eq̃litate q̃ est inter parietes cubitos denos. ĩ ascẽsu aũt vl̃ descẽsu q̃ est in xta parietes habebũt cubitos nouenos. Sicq̃ fit vt summitas cortinarũ terrã tãgere nõ possit: sz mẽsura vni⁹ cubiti a tra altior absit. Jtez videbis q̃cortine hũt in eq̃litate p lõgitudinẽ dom⁹ cubitos. xxx. Jn ascensu aũt vl̃ descẽsu: qs̃ est ĩ oriẽtali vel occidẽtali latere dom⁹ cubitos quinos. Jdeoq̃ eadẽ lateralis summitas cortinax nõ vsq̃ ad terrã ptingit: sz quinis cubit̃ abest a terra altior. Unde necesse sit vt quini cubiti cortinax q̃ cessantib⁹ pa/ rietib⁹ supsunt inducant̃ ad inuicez ĩ occidẽtali latere ꝛ oriẽtali: sibiq̃ mu/ tuo iũgant̃: ꝛ sic fiat vt vndiq̃ domũ cortine excepto vno cubito iux̃ terrã ꝓtegãt. b ō cortinis. Be. Saga trice nos hũt cubitos lõgitudĩs: q̃ternos latitudinis: ꝛ qr vndecĩ erant: ꝓiũcta in inuicẽ p latera xliij. cubitos imple bãt. Ꝓpone g̃ ꝛ hec ĩ domo: ꝛ qr cõcor dat lõgitudo sagox cũ funiculo q̃ do/ mũ metiebar̃ ĩ trãsuersuz: fit vt sũmi tas eox ad terrã vsq̃ ptingat. Habebãt enĩ denos cubitos e/ q̃litat̃ inẽ parietes: denosq̃ ascẽsiõis vel descẽsionis ĩ vtroq̃ latere: ꝛ b̃ est q̃ ait: qr cubit⁹ ex vna pte pẽderet: alter ex alte ra: q̃ plus esset ĩ sagox lõgitudine: vtrũq̃ lat⁹ tabernaculi ꝓtegens. Tabernaculũ enĩ ꝓprie vocat ipam cortinax factura vel cõiunctionẽ: q̃s vno cubito trãsibãt saga ab australi par/ te vel latere dom⁹: altero a septentrionali. Jõq̃ ad terrã pue/ niebãt: qr hec triginta cubitos longitudĩs: ille duos min⁹ ha bebãt. Jtẽ mensura sagorũ p longitudinẽ dom⁹ quadraginta quattuor cubitis tendebat̃: triginta. s. cubitos in eq̃litate ha/ bẽs a fronte dom⁹ vsq̃ ad sũmitatẽ tabularũ in plaga occidẽ tali: ꝛ septẽ cubitos dependẽtes in plaga oriẽtali: ꝛ septẽ sil̃ dependentes in plaga occidẽtali. Sicq̃ fuit vt mẽsura sagorum in occidẽtali latere duob⁹ cubitis excederet mẽsurã cortinax: qr cortine desup venientes quĩq̃ cubitos eiusdẽ occidentalis partis tegebãt: ꝛ quĩq̃ relinq̃bant intactos. ꝛ hoc ẽ qõ nunc dicit. Qõ aũt supfuerit in sagis q̃ pantur tecto. i. sagũ vnum: qõ amplius ẽ ex medietate ei⁹: oples posteriora tabernaculi. Medietas enĩ sagi in latitudine duo sũt cubiti: qua medieta/ te opiebantur posteriora tabernaculi. i. cortinarũ: q̃ ꝓprie ta/ bernaculũ dicũtur: qr duob⁹ cubitis eas ad ĩeriora tẽdẽs sa/ gũ vltimũ trãsibat. Jtẽq̃ saga desup venientia septẽ tm̃ cubi/ tos occidẽtal̃ ptis opiebãt: nec tũ tres reliq̃ q̃ remãserãt vsq̃ ad terrã nudi tẽpestatũ iniurijs patebãt. sed adductis ad iui/ cẽ ab vtroq̃ latere sagis septenorũ cubitox: q̃ deficiẽtib⁹ pie/ tib⁹ superãt bis posteriora dom⁹ firmissime vsq̃ ad terrã tege bant̃: neq̃ hec tm̃ ad inuicẽ ptingere ꝛ instar cortinarũ sese ĩ medio parietis cõtingere poterãt: sed qr septenox erãt cubito rũ mediũ pietis ĩ vtraq̃ pte duob⁹ cubitis excedebant: ac si/ bi inuicẽ suppositа iungebãt: qõ eodẽ mõ p oĩa de orientali pte dom⁹ intelligẽdũ putam⁹. Jdeoq̃. s. p̃cipit̃: vt sextũ sagũ in fronte tecti duplicet̃. Allegorice saga cortinas desup ꝛ in/ Allego.
fra ꝛ ex oĩ latere ꝓtegebãt: et vt ille int⁹ libera facie venusta/ tis fulgerẽt: hec ab oĩ iniuria tẽpestatũ pluuiax ꝛ caumatũ fo/ ris defẽdebãt: qr p̃positi ita vitã subditox solerti cura circum spiciunt vt nec subsidia carnis: nec vite spũal̃ auxilia desint ꝛ dogmata hereticox ꝛ prauox exẽpla catholicox absint: assit doctrĩa salutaris: q̃ cõfortati male docẽtes repellãt: ꝛ mala il/ lata patiẽter sustineãt. assit vita ip̃ox qua semp q̃si in via lecti

Nico. de lyra

Ges one vtanꝫ cortine facte de pilis caprarũ. a Lõgitudo sagi vni⁹ habz xxx. cubitos. ꝛ sic erãt lõgiores duobus cubitis q̃z cortine fa/ cte varijs coloríb⁹ ex q̃b⁹ factũ est primũ opimentũ. b Et latitudo q̃ttuor. ꝛ sic q̃libet sagũ erit eiusdẽ latitudinis cum q̃libz pticulari cortina. c E q̃b⁹ dq̃q̃ iũges seorsũ. s. sil̃ cõ suẽdo q̃si ad faciẽdũ vnũ sagũ. xx. cubitox latitudĩs: lõgitudi nis. xxx. d Et sex si. mu. co. qr sex alia saga sil̃ ꝓsuebãt ad fa ciẽdũ q̃si vnũ sagũ. xxiij. cubitox latitudĩs ꝛ. xxx. lõgitudĩs.

Jta vt

Ꝯ one vtātur. Sed quia inter predicatores illi maxīo honore digni sūt qui excepto ꝙ officio predicationis ⁊ populoꝝ regimini deseruiunt: ⁊ pro christo sanguinem fundunt recte subditur: facies ⁊ opimētum aliud tecto ⁊c. a Sextum sagū in fronte ⁊c. Mystice xo in fronte tecti sextum sagum duplicaf: cum omnes qui sanctam intrāt eccle

Mystice

siam ita fide ⁊ sacramento dñice passionis initiaf: vt huius quoꝙ imitatione semp sibi viuendum esse intelligant: quasi enim in ingressu sextum sagum duplicaf: vt dominice passionis sacramenta consequimur: ⁊ exemplis instruimur. De sacramētis ait petrus: Qui regenerauit nos in spem viuā per resurrectionē iesu christi ex mortuis: dicit ⁊ ō imitatiōe passionis: Christo igitur passo in carne: ⁊ vos eadē cogitatiōe armamini b Facies ⁊ quinquaginta ansas ⁊c. Beō. vt hec supra in cortinis exposuimus: etiam hic intelligi possunt: quia scz recordatio superne quietis que quinquagenario solet exprimi: corda sanctoꝝ adunat vinculo pacis. Sed quia saga humilitatē sublimium designant: qui magis suoꝝ memini/sse delictoꝝ cū virtutes predicare cupiunt ⁊ plus de eis quas nondum habent virtutes cōpungi cū de habitis student gliari. Quinquagenario ansarum vel fibularum numero cōpunctionis eorum humilitas designatur. Quinquagesim⁹ enim penitentie psalm⁹ nō nisi spiritu sancto largiente concedif: ⁊ donū venie penitentibus eius tm̄ gratia inspirāte tribuif. Et bene quinquaginta anse vel fibule saga in inuicem nectunt: quia nulla virtus magis cū fidelis humilitas in vnam charitatis copulam ligat: quia cūto quis infirmiorez se conspicit: tanto auxilium proximi quo confortetur inquirit. c Eneas. Beō Bene autem fibule sunt enee ō vocali. s. metallo facte: quia magnam vocem habet apud deum humilis conscientia iustorum. Unde: Paup dauiticus cum anxiatus esset: ⁊ non in auribus hominum: sed in conspectu dei orationem suaz effunderet: Domine inquit exaudi orationem meam ⁊ clamor meus ad te veniat. d Quod aūt supfu. ⁊c. Be. Hec vt plenius intelligantur de tota tabernaculi positiōe disputare necesse ē. Dixim⁹ parietes tabernaculi q̄ ex tabulis ⁊ columnis constabant: longitudinē habuisse triginta cubitoꝝ: latitudinē decē: altitudinē siīr decē. Si q̄s ꝯvellet domū i altitudine cingere funiculo (xbi gratia) a basi tabule vni⁹ meridiani lateꝛ: vsq; ad basim tabule que estꝛe regione in latere septentrionali: constat eundem funiculum triginta cubitorū longitudinis esse debere: vt haberet. s. decē cubitos ascensionis in meridiano latere parietis. decem alios equalitatis inter parietes. Decem tertios descensionis: in septēptrionali pariete. Item

Ꝯ si sup

.Pe.1.a

Ibidē.4.a

.Ps.101.

a Ita vt sextum sagum in fronte tecti duplices. quoniā medietas eius: id est duo cubiti latitudinis vni⁹ sagi in parte orientali tabernaculi ponebatur replicata vt capita columnarum que erāt i introitu tabernaculi tegerentur que tenebant vnum cubitum vt ⁊ opimentum factū de sagis fozn⁹ teneretur sup tabernaculum. Alij autē duo cubiti erant in pte opposita tabernaculi: vt infra habef: ⁊ ideo quod dicif hic: Ut sextuz sagū in frōte tecti duplices. ⁊ q̄ postea sbdif: Ex medietate ei⁹ opies tabernacli posteriora. nō ē intelligendū de eodē sago i numero q̄ idē sagū numeꝝ non poterat eē i frōte tabnacli ⁊ i posteriori pte ei⁹: sz intelligē dū ē p eq̄alētiā: qz ex oībus sagis fiebat vnū opimētū tabernaculi ⁊ duo cubiti p̄mi sagi erant in frōte tabnaculi et duo cubiti vltimi sagi erāt in posteriori pte tabernaculi: et isti q̄ttuoꝝ cubiti diuersoꝝ sagoꝝ equiparabanf vni sagointegro. b Facies et quinq̄ginta a. ⁊c. qz ista duo magna saga iungebanf sil' p ansas et toꝛques eneas sicut de alijs cortinis predictum est.

c Ut vnum ex omnib⁹ operimentū fiat. qz p talem cōiunctionē fiebat vnū opimentuz totius tabernaculi.

d Quod aūt superfuerit in sagis que paranf tecto .i. ad tegenduz tabenaculum.

e Id est vnum sagum quod amplius est. s. vltra numeruz cortinarum factarū de varijs coloꝛibus de quibus predictum est q̄ erant tm̄ decem. ⁊ de sagis dictum est q̄ erant .xj. ⁊ de illo .xj. ostendit quid debeat fieri dicens:

f Ex medietate eius operies posteriora tabernaculi: quia pendebat retro parietem occidentalem duobus cubitis vltra opimentum primū de cortinis variatis ⁊ duo cubiti erant replicati in frōte tabernaculi: vt iam dictū est. ⁊ isti quattuoꝛ cubiti faciunt sagum integrum per equipollentiam: vt dictum est. ✻ Et cubit⁹

ſ decē sagis opiebaf tabernaculū vndecimū duplicatū ponebaf in frōte: ne vi ventoꝝ lucerne extinguerentur. a ſ in ingressu ecclesie.

a ita vt sextū sagum in frōte tecti a

ſ p cōfessionē. s. ⁊ imitationē dñice passiōis. ſ cōtra violentiā ventoꝝ. ſ humilitatē cōpunctiōis significat: que spūscrō largiēte cōceditur.

b duplices. Facies ⁊ quinquagita b

a ſ nulla virt⁹ magis cū fidelis humilitas in vnā charitatē ligat.

ansas in ora sagi vni⁹: vt ꝓiūngi cuz altero queat: ⁊ quinquagita ansas in ore sagi alteri⁹ vt cuz altero copulef. Facies ⁊ quinqua/

a ſ quib⁹. s. sonus cōfessionis ⁊ p̄dicationis significato. b ſ magnāvocē apud deum habet humilis conscientia iustorum.

c ginta fibulas ẽneas: quibus iū/ganf anse: vt vnū ex oīb⁹ opi/ c

d mentū fiat. Qō aūtē supfuerit in d

sagis q̄ paranf tecto id est vnū sa e

a ſ medieras sagi i latitudine duo sunt cubiti: ex q̄ medietate opiebanf posteriora tabernaculi .i. cortinaꝝ que ꝓprie dicuntur tabernaculum.

gū qō amplius est: ex medietate f ei⁹ opies posteriora tabernacu/

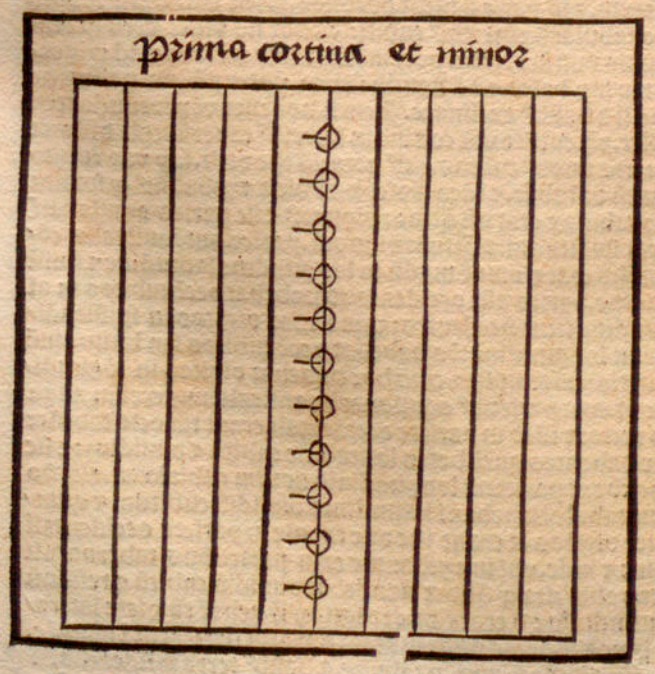

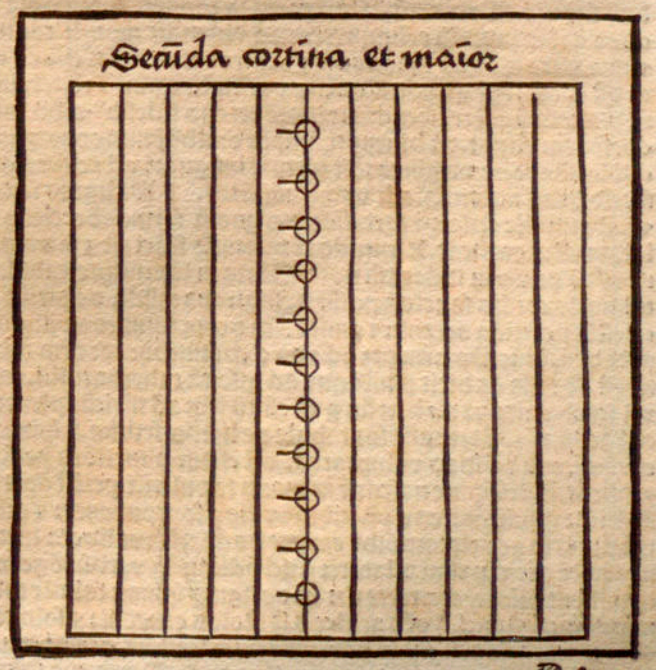

Si sup longitudinē dom⁹ extendat funicul⁹.i. a basib⁹ colūnax sursuz: ⁊ p lōgitudinē toti⁹ dom⁹ ad occidētalē ptem: ⁊ deinde ad bases ei⁹ dorsū: habebit funiculus cubitos lōgitudinis ān quaginta. x. s. ascēsionis iuxta colūnas: triginta equalitat⁹ fm lōgitudinē dom⁹: decem rursus descensionis iuxta orientalis parietis tabulas. a Et cubitus ⁊c. Quia cortinas in vno cubito trāsibāt saga ab australi latere dom⁹: altero a septētrionali: ideoq; ad terram puenie bant: q; hec triginta cubitos longitu dinis ille duos minus habebant.

b Facies ⁊ operimentū. Stra. Pri mū erat operimētū cortinax ex byſſo: purpura ⁊ cocco. scōm sagox vndecim tertiū ex rubricatis. i. particis pellib⁹ arietū. postremū erat hiacynthinaruz pelliū. Cortine aūt ita operiebāt vt ad latera descenderēt: ad terrā tū nō ptin gerēt. Saga autez tectum ⁊ latera ope riebāt ⁊ ad terrā ptingebāt: pelles xo rubricate vl hiacynthie tectū tm opie bāt: nec ad latera declinabāt. c De pellib⁹ arietū. Be. Arietes sunt docto
Ps. 28. res greg⁹ dñici duces. Vñ: Afferte d. fi. dei. af. d. fi. ari. q̄si o angeli huic offi
D cio mācipati: afferte dño i celos imita tores aplox. hinc q̄z sexta māsio popu li de egypto egressi helim. i. arietes no minat: in q̄ erāt. xij. fontes ⁊ septuagi ta palme: vt. s. noīe ⁊ specie figurā apo stolox teneret. d Rubricatis. Be. Rubricant pelles arietū ad operiēduz tectū tabernaculi: cū aplī ⁊ aplici viri vsq; ad martyriū doce re nō desinunt: vt tutius subiectos a tentationū periculis pro tegant: dū psecutionē vsq; ad mortē patiunt ppter iusticiaz: et operiūt tabernaculū pelles arietuz rubricate: ⁊ a tempestatib⁹ defendūt cū p̄dicatores exēplo passiōis ⁊ patiētie corda ifirmo rū ne int psuras deficiāt muniūt. e De hiacynthinis pelli bus ⁊c. Be. Hiacynthus celest⁹ colozis pellis mortui aīalis ps ⁊ indiciū. p pelles g̃ hiacynthinas exp̄mit xtus eox q̄ mortifi catis illecebris carnis celestē vitā gerūt in terra: ⁊ inter hoīes
Mat. 22. c positi āgelicā puritatē imitant: q; neq; nubēt neq; nubent. Hi
Apoc. 14. a sunt qui cū mulierib⁹ nō sūt co. virgi. eni s. ⁊c. Merito g̃ pelles hiacynthine supremū tenēt locū: ⁊ colox celest⁹ celo primū: vt virginales chori spūali vicinia agnū secuturi ⁊ hymnozum lau des dei designent cantaturi. Bñ aūt de velis cortinax ⁊ sagox dicit: q; etsi i alto posita ad terrā demissa pendēt: q̄uis cortine vsq; ad terrā nō puenerint. Colūne q̄z ⁊ tabule in altū erecte: bases in altū positas habebāt. De rubricatis xo ⁊ hiacynthi nis pellib⁹ qō i alto tectū operiri dr: iz nō qō ad terrā deflexe: q; virtutū cetere species cū his q̄ i terra sunt aliq̄d cōe hūt. cer tamen xo martyrq ⁊ dec⁹ virginitat⁹ a terrenis suspēsum ciui bus supnis est ꝓiunctū. Martyr enī in tormētis posit⁹: oia mū dana ⁊ ip̄m mundū relinquere: ⁊ ad videndū mundi cōditorē ⁊ que vltra mundū sūt gaudia puenire desiderat. Celibes quo
Gen. 1. c q; dū cōem legē qua dr: Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ re. ter. intui tu maioris p̄mij trāscendūt: altiorē ceteris fidelib⁹ ⁊ ipo mun do: sedem eligūt. dū hi empti sunt ex omīb⁹ p̄mitie deo ⁊ agno qui latine recte virgines: q̄si virtute insignes: vel celibes qua si celo beati noiant. i. celi vitam imitātes. f De lignis sethim ⁊c. De tabule aplos ⁊ successores p quoz sermonē ecclesia di latata est: significāt. Latitudo ei dilatatio fidei est ⁊ sacramēto rū ei⁹: q̄ prius in iudea tm̄ nota. Quis in latitudine tabularū dilatatio cordis sanctox possit itelligi: qua mūdū despiciūt ad celestia petenda accensi: ⁊ amicos in deo: ⁊ inimicos diligūt p
1. Cor. 6. c pter deū. Vñ: Os nr̄m pt̄z ad vos o chorinthij: cor nr̄m dilata tū est. De illa q̄z dicit paul⁹ qua ad pfectū tabernaculi. i. eccle vti solebat: ita vt ab hier̄m p circūitū vsq; ad iliricū ip̄leuerim euāgeliū xp̄i. Facte aūt sūt tabule de lignis sethim. i. spinax q̄ curas seculi delitias voluptates: vel etiam punctiones pctox si
Pro. 26. b gnificāt. Vñ: Spine nascunt in manu temulēti. i. pctā i operib⁹ stulti: q; g̃ p̄dicatores a p̄ctiōib⁹ vitiox se expurgare: ⁊ oībus mūdi curis ac delectatiōib⁹ exuere studuerūt: vt libera mente in amorē dei ⁊ ꝓximi dilatari: ⁊ ad p̄dicandū verbū lōge late q; possent discurrere: recte dr: q; de lignis spinax tabule taber naculi facte sunt. s. q̄ oēs aculeos spinosos exurant: ⁊ solo can
Gen. 3. c doze niteāt. Sancti enī in pctō p̄me p̄uaricatiōis ꝓcepti et nati sūt: ad q̄s etiā generalis dānatio illa ptinēt: Terra tua spinas
g ⁊ tribulos

a li: ⁊ cubit⁹ ex vna parte pēdebit: a
⁊ alter ex altera q̄ plus ē in sago b
rum lōgitudine: vtrūq; latus ta/ c
d
e
f
§ defensionem
b bernaculi ptegens. Facies ⁊ ope g
§ ecclesie.
c rimentum aliud tecto de pellib⁹
a § doctox qui duces greg⁹. vnde: Afferte dño fi. dei. afferte do. fi. arie. § aries rubricatus xp̄s san guine passionis cruentat⁹: significant etiā marty/ res quox orationib⁹ ꝓpitiat deus peccatis popu li. b § martyrio. § rubricat⁹ supponunt hiacyn thine in quibus figurat vita eterna.
d arietum rubricatis: et sup̄ hoc b
§ de his. s.
e rursū aliud opimentū de hiacyn
quox cōuersatio in celis est: et mortificata carnis concupiscentia. a § situm tabulax ostendit.
thinis pellib⁹. Facies et tabulas h
§ pseucrantes. § sanctos exemplo ⁊ doctrina ec/ clesiam munientes.
f stantes tabernaculi de lignis se/

a Et cubitus ex vna pte pendebit. ⁊c. Ad intellectū hui⁹ littere que intricata est cōsiderandū q; sic dictū est saga pti/ cularia erāt lōgiora cortinis varijs duob⁹ cubitis. In opi/ mento aūt totali facto ex omnib⁹ cortinis variat⁹ lōgitudo illius operimēti erat ex latitudinib⁹ cortinax simul iunctis ⁊ eodē mō dicendū de totali opimē/ to facto ex omnibus sagis. ⁊ iō q̄si il la duo operimēta erāt extensa super totū tabernaculū lōgitudo cortinax ptialiū trāsibat ex transuerso taber/ naculi: ⁊ sic distabat a terra vno cu/ bito in latere australi: et alio cubito in latere aquilonari: ⁊ p ꝓns longi/ tudo sagozū ptialiuz que erat maior duob⁹ cubit⁹ attingebat vsq; ad ter/ rā pendēs in vtroq; latere taberna/ culi vno cubito vltra cortinas. ⁊ b ē qō dr: Et cubit⁹. s. sagi. b Ex vna pte pendebit. s. vltra cortinas.

c Et alter. s. cubit⁹ sagi. d Ex al/ tera. s. pte tabernaculi pendebit.

e Qui plus est in sagoruz longitu dine. i. qui excedit lōgitudinem cor tinarum ex vtraq; pte: ⁊ sic sūt duo cubiti sagox pendentes ad terrā vl tra cortinas. vnus ex vna pte taber/ naculi: ⁊ alter ex altera. et b ē qō dr:

f Vtrūq; la. ta. ptegēs. ⁊ predicta patent in figura q̄stū ad ꝓiunctiōez cortinax ⁊ sagox. Modus aūt ope/ riendi. tabernaculū nō pōt in plano figurari: iz de facile imaginari pōt. Figuras cortinarum videas in alio latere.

g Facies et operimentū aliud tecto d pellib⁹ ⁊c. dicūt ali qui doctores q; ista duo operimenta de pellib⁹ erāt tantum modo sup tectū tabernaculi. alij aūt dicūt et ꝓbabili⁹ vt vi det⁹ q; descendebāt ad terrā nō solū in trib⁹ ptibus taber/ naculi sicut cortine ⁊ saga que nō operiebāt frontē taberna culi: vt ptz ex supradictis: sed ista de pellibus pendebāt añ velū qō erat in introitu tabernaculi: vt dicit Joseph⁹. ad b enim erant vt repellerent vim imbrium ⁊ ventorum. ⁊ ideo erant necessaria vt videt⁹: nō solū sup tectū tabernaculi: iz etiā in laterib⁹ circūquaq; Sciendū etiā q; ista operimen ta de sagis ⁊ pellib⁹ erant fortiter affixa terre cū funibus ⁊ paxillis ne a ventis ⁊ imbribus mouerent. h Facies et tabulas. Hic ꝓr describit tabernaculū q̄stuz ad ei⁹ partes qui erāt de tabulis sursuz erectis. ⁊ in latere aquilonari erāt viginti tabule quax quelibet habebat decē cubitos longitudinis ⁊ cubitū ⁊ dimidiū latitudinis: et ideo erecte sursum vna iuxta aliam faciebāt parietē decem cubitox altitudinis ⁊. xxx. cubitox longitudinis. spissitudo aūt huius pariet⁹ erat eadē cū spissitudine tabularū: que nō exprimit⁹ i textu. ⁊ iō varie h dicūt doctores. Dicit Ra. Sa. q; spissitu do tabularū erat vni⁹ cubiti: sed hoc nō videt⁹ verū q; essent nimis ponderose ad portandū de loco ad locū ⁊ ad erigen dum sup bases ⁊ ad standū ibi: q; ꝓpter pōdus possent de facili a basib⁹ declinare. Item si hoc esset vex latitudo tecti esset. xij. cubitox: ⁊ cortine in laterib⁹ tabernaculi distarēt a terra duob⁹ cubitis. cui⁹ ꝓtrariū ipe dicit. s. q; vno cubito tantū distabāt. ⁊ ideo Josephus dicit ⁊ ꝓbabili⁹ q; spissitu do tabulax erat tm̄ q̄ttuor digitox: ⁊ sic paries aquilonar⁹ erat spissitudinis q̄ttuor digitorū. paries autē australis cō similis erat p omnē modū in longitudine latitudine ⁊ spissi tudine. paries aūt occidentalis habebat decē cubitos in al titudine sicut p̄cedentes: ⁊ quattuor digitos in spissitudi/ ne. in longitudine xo habebat decē cubitos fm latitudinē interiorem templi: ⁊ cum hoc habebat digitos in lōgitudi/ ne vt cum parietib⁹ aquilonari ⁊ australi iungeret⁹ in angu lo recto: ⁊ ideo in pariete occidentali erant tm̄ octo tabule: sex habentes quelibet in latitudine cubitū ⁊ dimidiuz: ⁊ sic faciebant parietem longitudinis nouem cubitorum. alie xo due tabule habebant latitudinis dimidiū cubitum ⁊ quat tuor digitos et erant iste due tabule in pariete occidentali hinc ⁊ inde. vbi iungebantur cum parietibus tabernaculi lateralib⁹: ita q; q̄libet claudebat dimidiū cubitū ⁊ residuū latitudinis qō erat q̄ttuor digitox iūgebat⁹ cū piete latera/ li hinc ⁊ inde: ad angulū rectū p modū protractū i margie.

Sequitur figura p tabulis ⁊ basib⁹ terre infigendis.

* Et de istis

¶ tribulos germiabit tibi Sed christi gra spinis pctoꝝ exuti digno virtutū exercitio in structurā dom⁹ sūt aptati. Quia imputribilia:candore eximia:leuia:nō multū ab alba spina nisi magnitudie distantia:que difficile inueniunt nisi ī terris arabie: vbi factū est tabernaculū:nec trāslatū est nomen hebreū:qz vir apud alios ūenit hoc lignuz. a Be. Singule denos cubitos.Habebāt in lōgitudine:in latitudie cubitū ac semissez.lōgitudo ℵo altitudo ē:q̄.x.cubitos hēbat:qz doctores p obseruantiā decalogi ad pfecti
Dat.20.a onē tendūt:p denario diurno in vinea christi laborantes:iō.s.doctrīe insistentes vt imaginē sui cōditoris ⁊ regis:quā adaz peccante perdiderunt: restaurent:et nomē eius quod peccā do amiserūt:recte viuēdo recipiant. Solet enī in denario regis nomen et imago cōtineri.denari⁹ q̄z ex eo dicit qō decē numis cōplet:⁊ nra btitudo dilectiōe dei ⁊ pximi pficit.Deus enī ternario sepe nūero ꝓpter ea que ipe est trinitatē figurat.Hō septenario: qz corp⁹ hz ex q̄ttuor elementis. Die ℵo substātia triplici solet in scriptura distantia cōprehendi.hinc ē qꝺ deū
Deut.6.a diligere toto corde:tota aīa:tota ℵtute pcipimur. Decez g̃ tabule cubitos hūt altitudinis:qz rectores ecclie hac intētiōe deo fuiūt:vt ipm ī eternū videre mereant:⁊ ad ℍ auditores ℵho ⁊ ope ꝓuocare:q̄si suspēdere ꝓtēdūt. Qz tabule singulos cubitos ⁊ semissem in latitudine habebāt:plen⁹ cubitus pfectionē opis:dimidius inchoationē diuine cognitiōis ostēdit:qz iusti pfecte elemosynis orōnibus ⁊ ieuniis ⁊ hmōi pūt operā dare. deuz enī interim fide cognoscim⁹:sz plenaz ei⁹ cognitionē in futuro speramus. Aū:
Job.17.a Hec est vita eterna:vt cognoscāt te solū vez deū ⁊c.Et alibi:
1.Cor.13.c Ex pte enī cognoscim⁹:⁊ ex pte ꝓphām⁹.Hō ait ex pte laboram⁹ ⁊ ex pte pdicam⁹.Implebit aūt cubit⁹ dño ꝓmittēte:eripiaz eum ⁊ glorificabo eū:⁊ ostendā illi salutare meū b In lateribus ⁊c.Be.Incastrature in lateribus tabulaꝝ humilitatē significant in mentib⁹ iustoꝝ:p quā maxime sibi fraterna charitate iunganť:dū enī corde cōtrito ⁊ humiliato receptaculū in se ꝓximoꝝ dilectiōi parāt:⁊ se diligēdos pietate ⁊ deuotiōe exhibēt:quasi oēs tabule tabernaculi in alterutrū p incastrature nexū copulanť.Erecto quidē tabernaculo ⁊ regulariter ordinata aīa cōpage tabulaꝝ:figura incastrature nō cernit:sz quāta virtute tabulas adunauerit:pariet⁹ stabilitas ostēdit. qz humilitas sanctorum qua sibi foris federanť videri nō potest:sz ex statu ecclesie pacatissimo quid intus opetur ptz. per quā dispēsationē diuine gre agit:vt nos eos q̄ ī ꝓncipio seculi fuerūt fideles:sincere diligam⁹:sic illos qs in pūti videmus sinu amoris suscipim⁹:⁊ nos ab illis suscipi credimus.

c Quaꝝ vigīti ⁊c.Be.Quāta fuerit lōgitudo tabernaculi nō exꝑmit specialit:sz ex eo ūenit qꝺ parietes viginti tabulis cōpacti sunt:que singule singulos cubitos:⁊ semissem latitudinis hūt.viginti enī cubiti ⁊ vigies semis cubiti triginta faciunt:quā fuisse tabernaculi lōgitudinē iosephus scribit. Si aūt ℍ nūero tabernaculi lōgitudo cōphendit:qz tres sūt virtutes in quib⁹ principaliter ecclesie pfectio ꝓsistit:fides:spes: charitas:que p decē mltiplicanť:vt tricenari⁹ impleat: dum virtutib⁹ mentis opera iungunť:que decalogo continenť:ne quis sibi virtutes sine opere putet sufficere. d Quibus.xl. bases ⁊c.Be.Bases quib⁹ tabule sustētabanť:verba sunt ⁊ libri legis ⁊ ꝓphaꝝ:quib⁹ apli ⁊ euāgeliste que scribere ⁊ pdicare volebāt:vera eē ⁊ divina ꝓphabāt:vñ:tunc adimpletū est
Mat.12.a Epℍ.4.b qō dictū est p ꝓphas.Et alibi:Hoc aūt totū factū ē vt adimplerent scripture ꝓphaꝝ.Et petr⁹ ait:Habem⁹ firmiorē ꝓpheti
2.Pet.1.d cū sermonem. Be.Grego.Per tabulaꝝ bases argenteas ordo ꝓphetarum significat:q̄ dū ꝑmi de dñi incarnatione locuti sunt:q̄si bases a fundamento surrexerūt:⁊ suppositē fabrice pondera sustinuerūt:⁊ tabulas.i.apostolicā predicationez in mūdo dilatatā:q̄si firmi ⁊ fusiles sustinēt:qz apostoloz vita pdicatione coꝝ instruit:⁊ auctoritate solidat.vñ:Bases bine con

a thim:que singulę denos cubitos in longitudine habeant:et in la/
a ℣ pfectionē boni. b ℣ initiū diuīe cognitiōis.
b titudie singŭlos ac ſemissem. In
a ℣ In ꝓsperis ⁊ in aduersis iura inuiolata charitatis vt maiores ⁊ miores q̄ nos in xpo pcesserūt vel secuti sunt vlnis ⁊ eisdē charitatē brachijs tenentes ad pfectiōis fastigia tendamus.
lateribus tabulę dŭę incastratu/
rę fiant:quibus tabula alteri ta/
bulę connectať.Atq̄ in hūc mo/
dum cunctę tabulę parabuntur.
a ℣ ḡrer quini viginti fiūt:lex aūt dnq̄ libris gra noui testamēti q̄ttuoz euāgelijs cōrinet:⁊ doctores miro ꝓtrať ꝓsensu cōpleta ī euāgelio legis archana manifestāt ⁊ pfigurata i lege euangelij sacramēta. b ℣ iudaico ppło:qz nor⁹ in iudea de⁹.
c Quaꝝ ūigiti erŭt in lătere meri/
d diano qō vergit ad austrū:quib⁹
a ℣ ꝓ nitore celestē ℵbi. ℣ eloqa dñi elo.c.i.exa.
quadraginta bases ărgētea fun/
℣ ꝓpter cōsensum ꝓphetice attestationis ⁊ euangelice predicationis.
des:vt binę bases singulis tabu †
lis p duos angulos subjciātur.
℣ gentiles qui tenebris et frigore infidelitatē vsq̄ ad aduentum christi torpebant.
e In latere q̄z secūdo tabernaculi

in sortem electionis recipi. ℣ Viginti

Nico.de lyra

Et de istis duabus tabulis facit specialē mentionem post alias cum dicit: ✠ Duabus q̄z

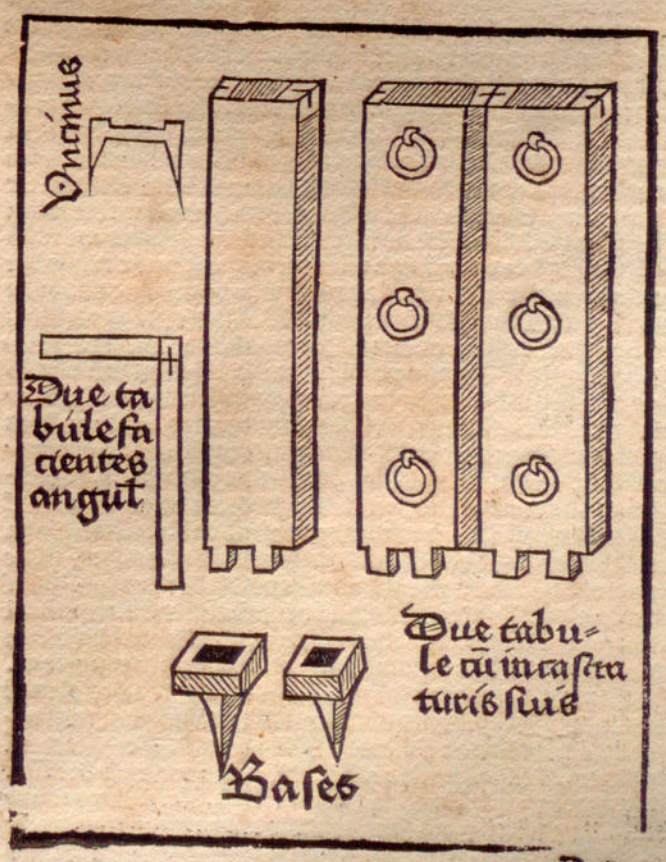

D 5

¶ a Viginti tabule. Be. Unius aūt numeri et mensuraꝫ: ⁊ fa/
cture tabulas vtrūq; latus habuit: qz vna ⁊ eadez fides spes
et charitas vtriq; pplo p apostolos p̄dicaꝫ: ⁊ ad terrā vterq;
regni celestis ꝓmissam vocaꝫ: de vtroq; generale p̄ceptū ac/
Dar.16.d cipiunt. Euntes in mundū vniuersum: p̄di. euā. oīm cre. i. p̄e
putio ⁊ circūcisioni. ⁊ absq; vlla diffe
Ibidem rētia subinferꝫ: Qui crediderit ⁊ ba/
ptisaꝰ fuerit: saluus erit. b Bine
bases. Basis est fundamentū a greco
qđ est baseio. i. fundo: p bases ꝓphe/
te significanꝫ: quoꝝ auctoꝛitate apli
⁊ omēs doctoꝛes innituntꝫ. bine autē
¶ dicunꝫ ꝓpter cōcoꝛdiā ꝓphetaꝫ qui
oēs vnū senserūt. c Ad occidenta/
talem ⁊c. Be. occidentalis plaga que
ad vtrūq; parietē suscipiēs edificium
tabernaculi consummato impletionē
ecclesie in fine mundi significat: q̄usq;
fides ⁊ opatio vtriusq; ppli p̄seuera/
tura: quasi gemini latitudo parietꝫ p/
tingit. nunq; enī vel añ incarnationē
defuerūt q̄ ex gentibus crederēt: nec
vnq; de populo iudeoꝝ q̄nis dāna/
to aliq̄ desūt fideles. Si q̄s tñ b̄ nega
re p̄sumpserit dicam⁹ q̄ spūales vtri/
Dat.13.g usq; testamēti doctoꝛes qui ꝓferunt
de thesauro suo noua ⁊ vetera vsq; ad
finē seculi sunt in ecclesia p̄manſuri.
Be. Ad occidentalē ꝙo plagaz ⁊c.
Bene in occidētali plaga tabernacu/
lum ꝓsummaꝫ q̄ dies claudiꝫ: ⁊ astra
occidūt: ꝓpter obitū. s. cuiusq; electi:
vel generalē mūdi terminū. Et enī q̄/
si sol occidit q̄ ab hac luce p tenebras
trāsitoꝛie mortis ad gaudia lucis ⁊ vi
te migrat eterne. Occidit oīm ecclesie
sol in occidēte: vt verius in oꝛtēte p̄te
ritis tenebris oꝛiaꝫ cū finita in aduen
tu dñi vita p̄ntis seculi: moꝛ dies ve/
ra eternitatis apparebit: ⁊ qz iustꝰ cū
dño regnātib⁹: reprobi ineternū pere
unt. De hac plaga tabernaculi in se/
quentibus dicit: q̄ mare respiciat: mare. s. rubꝝ in q̄ demer/
sus exercitus pharaonis: ⁊ israel saluaꝰ ad montem sina vbi
tabernaculū fecit ascendit. Respicit mare hec plaga: cū eccle/
sia post bonoꝝ p̄fectionē coꝛonata: libere intueꝫ vitia vel im/
Esa.66.g pioꝝ penas q̄s xp̄o iuuāte euasit. Añ: Egredientꝫ ⁊ videbunt
cadauera viroꝝ qui p̄uaricati sunt in me ⁊c. Maris enī fluctꝰ
p̄fundi turbulēti amari peccata significāt: quibꝰ reprobi ma/
le delectati in baratrū p̄ditiōis mergunt. Hec p̄tereunduz q̄
cū tabernaculū edificareꝫ in sina: mare rubꝝ habuit ad occa
sum: ⁊ introductū p iesum in terrā ꝓmissiōis collocatū i sylo:
in eadē plaga mare magnū habuit: qz sancti i hac vita dño ser
uientes in se tabernaculū facētes: supbam impioꝝ iactantiaz
q̄si cito casurā fixa mēte despiciūt: ⁊ in futura patria cum dño
positi ꝑpetuā eoꝝ penā sine vlla felicitatꝫ minutiōe respiciūt:
vt maioꝛes ei grates referāt: non solū ꝓ bonis que donauit:
sz etiā ꝓ malis a quibꝰ liberauit. Be. Bene plaga occidēta
lis que mare respicere dicta est sex tabulis constat: qz in sena/
rio boni opis cōsūmatio notaꝫ: qz in illo mūdi ornatū dñs cō
sūmauit: in illo boīem in p̄ncipio creauit. In illo genꝰ huma/
nū sua passiōe restauraut: vl qz sex sunt etates seculi: quibus
opoꝛtet nos bonis operib⁹ p̄fici: vt ad requiē eternā ⁊ resur/
rectiōis gloriā ꝑueniam⁹. d Et rursum alias duas. Be. Qz
rursum alie due tabule exceptis sex p̄mis: in anguluz iubentꝫ
erigi post tergū tabernaculi: que venientem ab oꝛiētali plaga
parietē excipiūt: ⁊ occidētalis plage parieti cōiungunt ad re
munerationē future vite ptinet: que post laboꝛes ⁊ tpa huius
vite secura vel secutura est diuisa in sabbatissimū. i. requiē ani
marū post absolutionem coꝛpoꝝ: ⁊ gloriā resurrectiōis vtriq;
ppli cōis nullo fine terminādā. e Erūtq; sibi ꝓiuncte ⁊c.
Be. Quia oīs electoꝝ vita vna fide ⁊ charitate ad celestia tē
dit: ⁊ in vnū finē visionis diuine puenit: in vna voce recti dō/
gmatis omīs sanctoꝝ p̄dicatoꝝ sermo ꝓuenit. Recederet enī
ab inuicez cōpago tabulaꝝ: qđ si vnꝰ ꝓpba aut apls dixisset:
alius negaret. f Duabꝰ q̄z tabu. ⁊c. Be. Angulares tabu/
le tabulis parietū p oīa sunt ꝓiūcte: qz future quietis ⁊ imoꝝ
talitatis

a qđ vergit ad aq̄lonē: viginti ta/
bulę erūt: quadraginta habētes
b bases argenteas. Bine bases sin
a ſ q̄ finis bonoꝝ operū significaꝫ. ſ que signi/
ficat finem cuiusq; vel generalis ecclesie.
c gulis tabulis supponentꝫ. Ad oc/
cidentalem ꝙo plagam taberna
a ſ ꝓpē p̄fectionē opis: qz in senario deꝰ mūdi oꝛ
natū ꝓsūmauit. ſ sctō q̄ fuerūt p sex secli etates.
d culi facies sex tabulas: et rursum
ſ ꝓpē sabbatū. i. requiē animaꝝ: post mortē ⁊ re
surrectionis gloriam vtriq; populo communez et
interminabilem.
alias duas q̄ in angulis erigantꝫ
e post tergū tabernaculi. Erūtq; si
ſ qz vna charitas electoꝝ ad celestia tendit. ⁊ ad
eundem finem peruenit.
bi coniunctę a deoꝛsū vsq; surſū:
et vna omnes cōpago retinebit.
ſ qz future ęteris ⁊ immoꝛtalitatis glia nr̄e ꝑuer
satiōi p fidē spem ⁊ charitatē firmiter cōnexa est.
Duabꝰ quoq; tabulis q̄ in anu/ a
f lis ponendę sunt: similis iūctura
seruabiꝫ. Et erūt sixꝫ tabulę octo:
a ſ qz hec oīa ad cōfirmationē euāgelice: vel apli/
ce p̄dicationis cōsona voce futura esse p̄dixerūt.
bases eaꝝ argēteę sedecim: dūa/
bus basib⁹ p vnā tabulā suppu/
g tatꝫ. Facies ⁊ vectes de lignis se b

talitatꝫ glia p̄ntis vite ꝑuersatiōi p fidē spem ⁊ charitatē fir/
missime cōnexa ē: imo stabilis ⁊ incōcussa nostraa cōuersatio
perdurat quia futuram conuersationem credit: sperat: ⁊ dili
git: qz crebꝛo supnoꝝ ciuium adiutoꝛio ne flatibus turbulen
tis demonū decidat ꝓtineꝫ. He aūt tabule que p̄fectionē bo/
ni opis vel futura p̄mia designāt: bi/
nis singule basibus sustētanꝫ: qz hec
q̄z oīa ad ꝓfirmatiōem euāgelice ⁊ a/
postolice p̄dicatiōis ꝓpbe cōsona vo
ce futura esse p̄dixerūt. Hic nō dicit
mēsura basiū sz ioseph⁹ dic q̄ q̄ttuoꝛ
digitis tabule distabant a terra p qđ
intelligit bases q̄ttuoꝛ digitoꝝ fuisse Histo.
Histoꝛice Joseph⁹ scribit q̄ taberna
culū decem cubitos habuit latitudis
⁊ tabule eius mēsura q̄ttuoꝛ digitoꝝ
a terra suspēse fuerint: ex q̄ velle vide
tur ūtelligi: q̄ tāte altitudinis fuerint
bases tabularū. Qui rursus de b̄ qđ
ꝓposuim⁹ capitulo: ⁊ d̄ vectib⁹ tabu/
larū ait: posterioꝛis aūt parietis no/
uem cubitos sex tabule faciebāt: q̄b⁹
ꝓiūcte sunt due alie tabule ex medio
cubito secte: q̄s angulares posuerūt
ad instar maioꝝ tabulaꝝ. singule xo
tabule anulos hñt aureos: p exteri/
oꝛē frontē eminētes: velut quibusdā
radicib⁹ p oꝛdinē ad inuicē fixos per
circūitū respiciētes: ⁊ p eos deaurati
vectes ūmissi vno q̄z hñte magnitudi
nē cubitoꝝ q̄nq;: erātq; ad cōiunctio
nes tabulaꝝ: intrabatq; vectis caput
vniuscuiusq; ī alio vectis capite: ve/
lut in modū cocci: ꝓpter tergū parie/
tū in lōgitudine positoꝝ: vnꝰ erat oꝛ/
do p tabulas oēs vadēs: q̄ p vncinos
vtriusq; parietis latera cōtinebantur
incastratiōib⁹ ad inuicē factis: ⁊ ūmis
sis ad inuicē: q̄s sic exquisitum est: vt
nec a vētis moueretur: neq; alia cau/
sa tabernaculū cōturbaret: sz ūmobi/
le secura quiete fuareꝫ. g Facies
⁊ vectes ⁊c. Be. Quinq; vectes q̄ tabulas tabernaculi con
tinent sunt quinq; libꝛi legis: quoꝝ munimine ecclesia ab

Nico. de lyra

¶ omni

a Duabus quoq; tabulis que in angulis ponēde sunt ⁊c.
qz nō erant tāte latitudinis sic alie tabule: sed erant equalis
longitudinis ⁊ spissitudinis. p̄dicte ꝙo tabule in pte inferi
oꝛi iungebanꝫ vna iuxta aliam p bases que erāt quadrate in
parte supioꝛi ⁊ acute inferi⁹ ⁊ oblōge vt figerentur intra ter
ram. In pte aūt superioꝛi quelibet habebat vnū foramen q̄/
dratū vbi intrabāt incastrature tabulaꝝ quas icastraturas
Josephus vocat cardines ⁊ due bases erāt sub qualibet ta/
bula coꝛrespōdētes duab⁹ incastraturis cuiuslibet tabule et
eas suscipientes intra se sicut in margine describiꝫ: ⁊ qz p̄dic
te bases erant foꝛtiter fixe intra terrā ⁊ oꝛdinate posite vna
post aliā: ⁊ p ꝓās tabule eius infixe a pte inferioꝛi erant foꝛ/
titer cōiuncte. in supioꝛi ꝙo pte iungebanꝫ vncinis quoꝝ q̄/
libet iungebat duas tabulas simul intrans sūmitatē vtriusl/
q̄ tabule. vñ vbi trāslatio nostra habet: Erūtq; coniuncte a
deoꝛsuz vsq; surſum ⁊ oēs vna cōpago retinebit. In hebꝛeo
habeꝫ sic: Erūt coniūcte super caput vncino vnoꝛ: sicut d̄scri
bitur in margine. Hoc excepto q̄ capita tabulaꝝ erant cōca/
cauata fm spissitudinē vncinoꝝ ita q̄ vncini nō excedebant
capita tabularū sed implebāt illam concauationē. b Fa/
cies ⁊ vectes. isti aūt vectes erant ad cōiungēdū tabulas in
ter ptem superioꝛē ⁊ inferioꝛē ipaꝝ: ⁊ iō in tabulis erāt annu
li affixi: p quos trāsibāt vectes. Erant aūt q̄nq; vectes in la
tere aq̄lonari ⁊ q̄nq; ī latere australi: ⁊ quinq; in occidētali:
vt habeꝫ in textu. ⁊ b̄ exponiꝫ dupliciter. Dicūt aliqui q̄ per
q̄nq; vectes intelligunꝫ q̄nq; oꝛdines vectium: ⁊ sic in quali
bet tabula erant anuli q̄nq; oꝛdinate dispositi vt vectes pos/
sent p illos recte transire. Ra. Sa. dicit q̄ nō erant ibi quin/
q; oꝛdines: vectiuz sed tm̄ tres oꝛdines: ⁊ sic cī qualibet tabu
la erant tm̄ tres anuli per quos vectes transibant: erant tm̄
tm̄ quinq; vectes in q̄libet latere tabernaculi: quia vectis it

le qui

omni impulsione sustentatur: ⁊ hoc in vtroq; latere: quia nō solus populus littera legis erudiuit ad fidem ⁊ opera bona. Sed ⁊ nos i nouo testamento deo seruientes eadem lr̄a spiritualiter intellecta maioris gratia dulcedinis in p̄senti ad fidem ⁊ virtutum operationem instituit: ⁊ in futuro ad spem perpetue remunerationis accendit. Eiusdē numeri vectes ad occidētalem plagam sunt: quia ipsam completionez boni operis quando ad futura p̄mia de carne egredimur. lex nobis bene intellecta p̄dicat: vt interroganti diuiti: magister quid boni faciā vt habeam vitam eternā? Respondit magi-
Mat.19.c ster bonus: Si vis ad vitā ingredi: serua mandata: nec alia q̄ legis mandata subdidit. a Ipsasq; tabulas ⁊c̄. Be. Tabule deaurate tabernaculi p̄fulgent: cuz omnis sermo p̄dicatoz lumen celestis sapientie ⁊ beatitudinē p̄monstrat: q̄ propter gloriam claritatis auro: ꝓpter eter-
2 Tim.4.b nitatem circulo cōparatur. Ān: Reposita est corona iusticie. Quinq; circulos singule habēt tabule: nō quia quinq; partita est distinctio celestis patrie: sed q̄ perpetue claritas regni illius in geneli: i exodo: in leuitico: in libro numeroz̄: ⁊ eadem in deuteronomio scripta continent ⁊ q̄nq; anuli aureis singulis tabernacli tabulis erant infixi: q̄ corda iustoz multum dilatata per amorem in omnibus libris legis nō solū corr̄eptionem operuz: sed etiaz supne retributionis lucē legūt.
b Quos operies laminis ⁊c̄. Be. Laminis aureis vectes operiunt cū verbis diuine legis que iuxta litterā fortia vidētur: ad confirmandā vitam fideliū aperta superior intellectus claritate euangelica fulgidus inesse monstrat. Cum enī le-
Gen.7.b gimus diluuiū impios deleuisse: noe cuz suis in arca seruatum fuisse: patet q̄ deus diligat iusticiam: ⁊ odio habeat iniquitatem: pios de tentatione eripit: et impios iusta vltiōe punit: talisq; lectio instar vectium imputribiliū tabernaculum domini continet: quia mentes fideliū ab icursu tentationum p̄munit. Sed vectes ligneī laminis aureis vestiuntur: cum spiritualis intelligentia mysteriis plena ostenditur. c Eriges tabernaculū iux̄ ⁊c̄. Be. Exemplū tabernaculi in monte monstratuz est moysi: q̄ moratus in secreto cum domino vidit sublimē angelice puritatis ⁊ immortalitatis vitam: ad cuius instar humanam conuersationem quantū imitari possibile fuit: instituere iussus ē: vt cum exemplo angeloz̄ diuine laudatiōi vnanimi paci sincere castitati ceterisq; virtutib⁹ in terra vacerem⁹: cōsortes in celis esse mereamur. Unde equales sunt angelis ⁊ filij dei: cum sint filij resurrectiōis. Exemplū ergo angelice conuersatiōis quā in monte contēplatiōis vidit: p̄ceptis legalib⁹ ostēdit: quibus obseruatis ad angeloz̄ cōsortiū puenīamus in celis. exemplū quoq; vite p̄fectioris et beate retributionis in figura tabernaculi ⁊ ministerij sacerdotalis ac leuitici p̄buit. Erigitur aūt tabernaculū iuxta exemplū in monte monstratum: q̄ electi ad imitationē angelice puritatis quā cōtemplari meruit: opus animūq; componunt. d Facies ⁊ velus ⁊c̄. Be. Etiā iuxta lr̄am pulchritudini celestis visionis p̄ cōgruit. Si enī decorē flāmasq; astroz̄ multiphariā nubiū speciē: ⁊ ipsam irim consideras mille trahentē ⁊ varios auerso sole colores: multo plures ⁊ pulchriores q̄ in velo tabernaculi in celo picturas notabis. Be. Facies ⁊ velū ⁊c̄. Uelū p̄ q̄ tabernaculum diuidebaī mediū: dicit Joseph⁹ ita positum esse: vt. xx. cubiti longitudinis ad priorē domū: decē x̄o ptinerēt ad scd̄az. Qd̄ p oīa mensuris salomonici tēpli ꝓuenit: qd̄ cū esset. lx. cubitoz̄ lōgitudinis. xx. latitudinis: tertiā lōgitudinis ptem. i. xx. cubitos ad iteriorē domū. i. sanctūsctoz̄ habeat separataz: ita vt lōgitudo ⁊ latitudo eiusdē dom⁹ interioris vna eēt. Sic tabernacli ps interior lōgitudinē ⁊ latitudinē sil'em. i. denoz̄ habeat cubitoz̄. De mystico aūt sensu hui⁹ veli dicit Apl's: exponēs q̄re in priori tabernaculo semp introirēt sacerdotes sacrificioz̄ officia ꝓsūmātes. In secd̄o aūt semel i anno solus pōtifex nō sine sanguine. Uelū p̄ celū significat. In priori taber-
naculo

a Facies et velum. hic describitur tabernaculum quantuz ad vela que erant duo. vnum erat diuidens partem templi: que erat sanctūsanctoz̄ū: ab alia que dicebatur sanctum vel sancta: ⁊ de illo loquitur hic: Facies ⁊ velum de hiacyntho ⁊c̄. erat enī de ꝓsil'i ope cū coccinis de q̄b⁹ p̄dictū est. ⁊ iō hic

a ℣ quinq; libros moysi: quibus mirabiliter munitur ecclesia. b ℣ ne vacillarent vi ventorum.

thim quinq; b ad continendas tabulas i vno latere tabernaculi: ⁊

℣ ꝓpter quinq; libros legis: quib⁹ oīb⁹ idem p̄cipit. a ℣ q̄ nō solū priorē dei populus ad fidem et opa lex erudiebat: sed etiā nos in nouo testamēto spiritualiter intellecta. b ℣ q̄ ipam completionem boni operis quādo ad futura p̄mia de carne egredimur lex nobis intellecta p̄dicat.

quinq; alios in altero: ⁊ b eiusdem nūeri ad occidētalē plagā q̄ mit-

℣ .s. tabernaculi.

tētur p medias tabulas a sūmo

a vsq; ad sūmuz. Ipsasq; tabulas

℣ in b significat puritas ⁊ mūdicia scōz̄. ℣ q̄ sermo p̄dicatoz̄ lucē celestis sapie ⁊ beatitudinis p̄monstrat. a ℣ q̄ eterna beatitudo ⁊ fulgida ℣ qui significāt coronā summe beatitudinis que sanctis reddetur p instantia laboris.

deaurabis: ⁊ fundes in eis anu-

a ℣ vectes p anulos aureos tabulata cōtinet: cuz verba p̄dicatiōis p p̄missionē regni celestis statū ecclie cōsūmāt: ne p̄turbatiōes mundi timeant.

los aureos p quos vectes tabu-

℣ spūali intelligētia.

b lata ꝓtineāt: q̄s operies laminis

℣ mentes electoz̄um.

c aureis. Et eriges tabernaculū iu-

℣ angelice puritatis.

xta exēplar qd̄ tibi in mōte monstratū ē. Facies ⁊ velū de hiacyn- a†

℣ hec varietas pulchritudinis celo congruit.

tho ⁊ purpura: coccoq; bis tincto:

Sequitur figura vnius lateris tabernaculi q̄tum ad tabulas et bases quibus infiguntur.

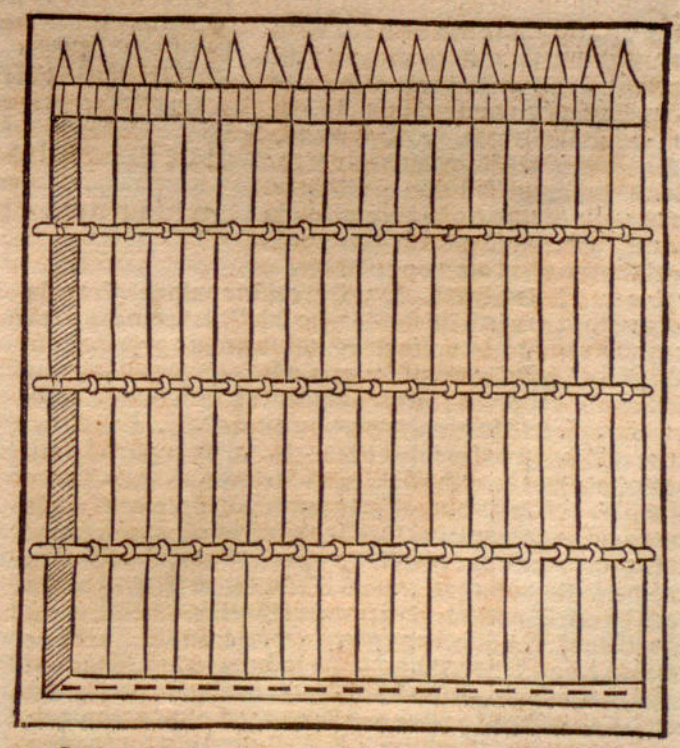

naculo ꝗtidie ꝑ annū introibāt cū sacrificijs sacerdotes: qđ
huj⁹ vite etatē signat: vbi scti dño semp famulātes ꝗtidiana
pctā sine ꝗb⁹ ī hac vita eē nō pūt: ꝗtidianis epe victimis ⁊
lachrymaꝝ libaminib⁹ ꝙsi sacerdotes dei expiāt. Sūmū xo
sacerdotē ꝙ semel ī āno ī sctāsctōꝝ cū sanguie victimaꝝ īgre-
Ps.109. diebat illū ītellige cui ꝺ: Tu es sacer
dos ī eter. ℣m oz. mel. ꝙ sel oblatus ꝑ
pctis nr̄is ipe sacerdos ⁊ hostia ꝑ ꝓ-
priū sanguinē celū ītrauit: vt appare-
at vultui dei ꝓ nob. Facies ⁊ velū
⁊c. Hactenus ꝺ pariete meridiano se-
ptētrionali ⁊ occidentali expositū est.
Jn seq̄ntib⁹ orietale lat⁹ q̄lit̄ cōposi-
tū sit mōstrat: sz pri⁹ ꝺ medio pariete
qđ sctāsctōꝝ a ꝑte tabnacl̄o diuidit
dicēdū ē. Quo. s. distīguit̄ sanctuariū
⁊ sanctuarij sanctuariū: qđ apls celū
interp̄tat dicēs: qz p⁹ velamentū erat
scđm tabnaculū: ī ꝙ semel ī āno ingre-
diebat̄ solus pōtifex: ferēs sanguinē
ī manu. Velū ꝙ celū: sūm⁹ pōtifex xp̄s
ꝙ resurgēs celū ascēdit ī sanguie pas-
siōis. Bñ aūt ꝑ ꝑ velū celū inuit̄ in ꝙ
silitudo colorꝝ ꝗb⁹ distīguit̄ celū. Se-
renū enī hiacynthinū ē: ⁊ siderū flam
mas ꝓtinet: ⁊ diūsitatē planetaꝝ: ꝗrū
alij ignei vt mars. alij cādidi vt iupi-
ter. alij cerulei vt saturn⁹: et iris mil-
le trahit auerso sole colores. a Qđ
appē. añ ꝗt. ⁊c. Be. Quattuor aūt co-
lūne añ ꝗs appensuz ē ꝑ velū: ptātes
celi sūt ꝗttuor eximijs xtutib⁹ p̄clare
ī. fortitudie: tpantia: prudentia: iusti-
cia: ꝙ alit̄ ī celis fuant̄ ab angelis ⁊
aīab⁹ sctis. Jbi enī ꝑditū esse deo iu-
sticie: nullū deo p̄ponere bonū vl̄ eq̄-
re prudētie: deo fortissime coherē for-
titudinis: nulla re noxia delectari tē-
perātia. Hic aūt iusticia ī subueniēdo
miser̄: prudētia ī p̄cauēdis insidijs:
fortitudo agit̄ in pferēdis molestijs:
tpantia ī cohercēdis delectatiōibus
prauis: ꝑ ibi nō erit: vbi nihil omīno
mali. b Que ipse ꝙdem deau. ⁊c.
Be. Deaurate sūt colūne añ ꝗs appē-
dit̄ velū: qz posite ītra velū celi virtu
tes angelorꝝ sūme claritatis gr̄a vesti
te sunt. Capita hūt aurea: qz mentem
q̄ regunt̄: p̄ntia diuīe cognitiōis ⁊ vi
siōis hūt illustrataz. c Sed ba. ⁊c.
Hze. Bases argēto vestite: q̄ttuor co-
lūnas tabnaculi sustinēt: qz p̄dicato-
res eccl̄ie diuino eloq̄o decorati: vt in
cunct̄ se exemplū prebeāt q̄ttuor euā-
gelistarum dicta oze ⁊ ope portant.
℣ro interliniari legat̄. Be. ℣nt colūne bases argētas: qa
ois natura eorꝝ in ꝑ ꝗsi fundamēto subsistit: vt laudes decā-
tent suo conditori ⁊ volūtatē ei⁹ nobis adhuc pegrinantib⁹
ꝗsi ex velū posit̄ conciuib⁹ narrēt. vñ: Et ipi gratulātes eorꝝ
Ps.102. in laudib⁹ exhortādo dicim⁹: Bñdicite dño oēs ange. ⁊c. au
ro eñ sapie splēdor: argēto verboꝝ nitor oñdit̄. Hze. Quat
tuor columnaꝝ bases iubet esse argēteas. Jn argēto ei clari-
Jbidem.11 tas diuini xti vbi accipit̄. vñ: Eloq̄a dñi elo. ca. ar. ig. ex. Bases
ꝙ argēto vestite q̄ttuor colūnas sustinēt: qz p̄dicatores eccl̄ie
diuīo eloq̄o decorati: vt ī cūct̄ se exēplū p̄beāt q̄ttuor euāge
listaꝝ dicta oze ⁊ ope portāt. d Jnseret̄ aūt. Be. Quia in
eterno ꝙsilio diuinitat̄ erat q̄n mūdus crearet̄. Jn q̄ primū
locū hz celest̄ natura: vl̄ qz firmamētū celi ita factū ē: vt nū
Mar.13.d q̄ dissoluat̄. Hā qđ dns ait: Celū ⁊ terra trāsibūt. ꝺ aerio ac
Hiere.8.e cipiēdū ē. de q̄ Hiere. Milu⁹ ī celo coḡuit tp̄s suū. Illud enī
celū ī iudicio igne periturū ē: qđ ꝙstat in diluuio periisse. Añ
1.Pet.3.b petr⁹: Celi erāt pri⁹ ⁊ terra de aq̄: ⁊ ꝑ aquā ꝙsistēs xbo dei:
ꝑ quē tūc mūdus aq̄ inūdat⁹ pijt. Celi aūt q̄ nūc sunt eodem
xbo repositi sūt igne reſuati ī die iudicij. e Jntra qđ po.
ar. testi. ⁊c. Jntra ꝑ velū posita ē arca testamēti: qz xp̄s pa-
nor arcanorꝝ cōsci⁹ post passionē ⁊ resurrectiōez celos celo-
rū ascēdēs sedet ad dexterā patr̄. f Diuident̄. Be. Quia
eccl̄ia q̄ ex angelis ⁊ boīb⁹ ꝙstat: ptim pegrinat̄ ī infimis: p-
tim regnat ī supnis: adhuc ciues suos dirimēte velo celi hz ab
inuicē segregatos. g Mēsamq̄ ex̄ ⁊c. Be. Mēsa ⁊ candela-
brū tabnacli tpalia dei bñficia significāt: ꝗb⁹ ī p̄nti reficimur
⁊ illumīamur: vt his ꝙfortati ⁊ adiuti crescēte gr̄a meritoꝝ in
celis māducādū ⁊ ad verā mūdi lucem ītrare valeam⁹. ꝑ sūt
ambo ex̄ velū: qz ī hac vita tm̄ scpturl̄
⁊ doctorib⁹ vl̄ ceterl̄ nr̄e redēptiōis sa
cramēt̄ ignorant⁹. Jn futuro aūt vbi xp̄s
palā patrē ānūciabit nob ⁊ videbim⁹
sicuti ē: nō op⁹ erit nob exēno admini-
culo cū habitās ī electl̄ suis de⁹ sic lux
illustrat ⁊ sic panis vite satiat: ꝗs ītro-
ducēs ī gaudiū regni ppetua btitudie
sblimat. Dixim⁹ qz lat⁹ meridianū tab
naculi antiquā dei plebē signat: q̄ ꝓ-
lucē diuīe cognitiōis ⁊ feruorē diuine
dilectiōis accepit. ps xo septētrional̄
ꝙgregatā ꝺ gētib⁹ eccl̄iaz q̄ sedebat in
tenebris. Recta ꝙ distīctiōe cādelabrū
qđ ī pte australi locat̄ gr̄am ꝓri pplo
datā signat. Mēsa xo q̄ stat ī pte aq̄lo
nis: data nobis dei bñficia. Et recte cā
delabrū ꝫ mēsaz ponit̄: qz scpt̄ura legl̄
⁊ ppbaꝝ ad euāgeliū respicit testimo
niū ꝓhibēs ei. b Facies ⁊ tento. ⁊c.
Be. Expositā narratiōe ꝺ velo qđ san
ctuariū ⁊ sanctuarij sanctuariū diuide
bat: redit exponere de orientali latere
sanctuarij qđ īnīmisit: cū cetera latera
ei⁹ australe. s. septētrionale ⁊ occidēta
le ꝺscriberet. Tētoriū ꝙ in ītroitu tab-
nacli pulchra varietate ꝓtextuz p̄mitti
nā signat eccl̄iaz: diūsis virtutuz flori
bus ꝓtextā. Añ: Mltitudis credētiū Act.4.1
erat cor vnum ⁊ aīa vna ⁊c. Jnerat ei
hiacynth⁹ qz celestia cogitabat: celestē
vitā ī terr̄ ducebat. Jnerat purpura:
qz ꝑ xp̄o maiori parata. Jnerat coc⁹
bis tinct⁹: qz dei ⁊ ꝓximi dilectiōe fla-
grabat. Jnerat byssus retorta: qz ꝓtinē
tia carnis ⁊ animi gaudebat. Beda.
Erat ad lr̄az tabnaculū dom⁹ deo cōse
crata: bñs lōgitudinis cubitos. xxx. la
titudis. x. ⁊ altitudis eq̄. x. tectuz bñs
eq̄le ꝑ totū quō ī egypto ⁊ ī palestina
dom⁹ edificant̄: cui⁹ q̄dem tres parie

Nico. de lyra

tes exponat̄ sic ibi: a Qđ ap. añ ꝗt. Jste
q̄ttuor colūne erāt intra tabernaculū
inē sctm̄ et sctm̄sctōꝝ. Ex ꝗb⁹ ptz ꝙ istō
velū hēbat. x. cubitos ī q̄drū: qz altitu
do tabernaculi erat. x. cubitoꝝ: et lati-
tudo. x. b Et ba. ar. iste bases erāt fi
xe ī ēra ⁊ ī supiori pte hēbāt vnū fora-
men: ita q̄ pes colūne ītrabat foramē illō vt solide staret ere-
cta. c Jnserēt aūt velū ꝑ circlos. vt mediātib⁹ illis posset ve
lū trahi ⁊ retrahi. d Jntra qđ po. ar. testimonij. s. vltra velū
ītra sctm̄sctōꝝ. ⁊ iō sbdit̄: e Et quo. s. velo. f Sāctuariū.
⁊ san. san. diuident̄. qđ. s. vocatū ē sctm̄ ꝑ ꝺ sanctuarium: ita
q̄ ista diuisio ītelligit̄ inē sctm̄ ⁊ sctm̄sctōꝝ. g Pones ⁊ pro
pi. sup arcā. modus ponendi expositⁿ est ca. ꝑce. h Men-
samq̄ extra velū. s. ī pte illa tabernaculi q̄ ꝺ scm̄. i Et cō
tra mē. can. in la. tabernaculi. qđ ꝺ sanctum: meridiano ⁊c.
k Facies et tētoriū. ꝑ ꝓñr describit̄ velū qđ pēdebat ī introi
tu tabnacli loco parietl̄: ⁊ fuit silr̄ ēqtū ad materiā et formā et
ēqtatē velo p̄dicto qđ diuidebat sctm̄ ⁊ sctm̄sctōꝝ: ꝑ excepto
q̄ illud pēdebat ī q̄ttuor colūnis: istud aūt ī q̄nq̄: ⁊ ī ꝑ q̄ ba-
ses colūnarū illi⁹ veli erāt argentee: istius aūt enee. ⁊ ptz lr̄a.
Rōnes aūt p̄dictoꝝ sic accipiunt̄ sic in ca. ꝑcedēti dictū fuit.
℣per ptē tabernacli q̄ dicebat̄ sanctūsctōꝝ figurabat̄ alia ps
orbis nobis inuisibilis vbi ē loc⁹ beatoꝝ: ⁊ ℣m ꝑ fuerunt assi-
gnate rōnes eorꝝ q̄ erāt iuxta sanctūsctōꝝ. s. arce ꝓpiatorij ⁊
ipoꝝ cherubin. ℣per ptē xo tabernaculi que dicebat̄ sanctū
figurabat̄ alia ps orbis nobis visibilis q̄ est a celo sidereo et
infra. ⁊ ℣m ꝑ assignande sunt rōnes eorꝝ q̄ erāt in illa parte ta
bernaculi. ℣per cortinas xo diuersoꝝ colorꝝ ⁊ multiplicit̄ va-
riatas que imediate tangebāt tabernaculū: figurabat̄ celum

* sidereū

¶ tes australis septētrionalē ⁊ occidētalis cōpacti sūt de tabulis ligneis ab vtroq; latere deaurate. Ex orientali pte vn⁹ vectis erat vñ introitus fuit q̄ p medias tabulas ab ãgulo vsq; ad ãgulū pueīret. i. a sūmitate vltima hui⁹ parietis vsq; ad parietis alteri⁹ summitatem: cui cortine tabernaculi ⁊ tectuz incubuere vbi et tētoriū erat q̄nq; colūnis suspē suz. Tegebat aūt dom⁹ desup et vndiq; cortinis mira varietate cō textis: decē q̄ ꝓpe tabnaculū vocabant. Tegebat ꝑ vndiq; sagis cilicinis vsq; ad terrā ptingētib⁹ Sz ⁊ aliud opimentū tecto de arietū pellib⁹ rubricat̄ factū ē: ⁊ sup ꝑ aliud opimētū de hiacynthinis pellib⁹. Erat enī velū ope pluma rio variatū colūnis q̄ttuor appensum q̄ sanctuariū ⁊ sanctuariꝝ sanctuariū diuidebāt: ītra qō posita erat arca testamēti: ⁊ ꝰ arcā ex velū altare thymiamat̄. Jtē i medio ipi⁹ sanctuarij cādelabrū. Jn pte australi altare holocausti. Foris añ ingressuz sanctuarij labiū eneū inter ꝑ altare ⁊ tabnaculū: ⁊ circa oīa atriū tabnaculi longitudinis hūs cubitos cētū: latitudis q̄nq̄ginta. a Et q̄nq; co. Be. Colūne q̄bus tētoriū suspēdit̄ sūt doctores: q̄z mēs q̄sto robusti⁹ ad supna erigit̄: tāto firmi⁹ docēdo alios ad amorē superno; attollit̄. Sic enī apli et aplici viri p tabulas signant ꝓpt̄ latitudinē doctrīe: q; ī vniuerso mūdo p̄dicāt euangeliū oī creature. vl q; charitatē extēdūt etiam ad inimicos: ita ꝓpt̄ inexpugnabile mētis robur ⁊ intētionē sp ad celestia erectā vocabulo ⁊ factura colūnaꝝ figurant̄. Añ iacob⁹ ⁊ cephas ⁊ iohānes q̄ videbant̄ colūne eē dc. Columne sunt q̄nq; ꝓpt̄ q̄nq; libros moysi quib⁹ doctores p̄dicationē suā muniunt: maxime q̄ p̄mitiuā instruere ecclesiā q̄ ex hebreis cōgregata solā legis auctoritatē nouerat nōdū patefacta euāgelica scriptura. b Lignoz̄ se. Be. Colūne de lignis sethim iubent̄ fieri ⁊ auro operiri. q; p̄dicatores firmitate cordis int⁹ integri in nullo deficientes opeꝝ claritate foris debēt esse ꝑspicui. Vel q; fortitudinē sue actiōis docēt diuino adiutorio ꝓtegi: cū ī oībus gl̄iam patris querūt q̄ est in celis: ⁊ in oīb⁹ que loquunt̄ christū p̄dicāt. Añ: Nō enī nosmetipos p̄dicam⁹ sed iesuz xp̄m. c Quarū erūt capita aurea. Aurea capita christū significāt: q̄ ē caput corporis eccl̄ie: p̄ncipiū: p̄mogenit⁹ ex mortuis: nec incōgrue p q̄nq; capita colūnarū vnū caput ecclesie significat̄. Tot enī fuere capita quot colūne: q; christ⁹ oīm sanctoꝝ caput in se semp manens indiuisibilis: singl̄is grām spūs ꝓ ipoꝝ capacitate diuidit. de q̄ dr: Nūc exaltauit ca. meū s. ini. m. Capita colūnaꝝ nō deaurata vt colūne ⁊ tabule: sz aurea esse iubētur: q; oēs sancti ptcipāt spū ⁊ gloria celesti. Jpse autem plen⁹ grē ⁊ veritatis cui nō ad mēsurā dat deus spirituz: pater eī diligit filiū. habent columne tabernaculi bases eneas: hūt aurea capita: q; apli ⁊ aplici viri ⁊ bis ꝓbaꝝ in fide sunt firmati: ⁊ ad videdā facie ꝓditoris desiderio erecti. Jtem capita aurea: sz bases hūt eneas: q; quecūq; p deū celesti auctoritate sibi data pceperūt ꝓphetico eloquio p̄dicta eē sacra didicerūt. Quia ꝰ plaga oriētali loquimur memorādū ē aliq̄d de expositiōe illi⁹ vect̄ singularis: quē ab angulo tabulaꝝ vsq; ad angulū alteri⁹ parietis porrectū esse: ⁊ totā parietū ꝓstantiā ne vi ⁊ ipulsu ꝓcellaꝝ huc illucq; flectat̄: ꝓtinere dixim⁹. Sc̄ptū ē in sanctib⁹ vbi moyses ipata expleuisse narrat̄: fec̄ g̈ aliū vectē q̄ p medias tabulas ab ãgulo vsq; ad ãgulū pueīret. hic g̈ vect̄ a p̄ma tabulaꝝ sūmitate vsq; ad alteri⁹ lateris sūmitatē p. x. cubitos latitudinis tabnacli ꝓtēt⁹ ē: vtroq; capite firmit̄ tabulis iposit⁹: vt p ꝑ ⁊ ea tabnaculi plaga q̄ nō tabulis sz colūnis ꝓstabat: nō min⁹ fixa q̄z cetere vēto lz ipellēte p̄sisteret. hic vect̄ xp̄m significat: q̄ ab angulo vsq; ad angulū pueīt: q; a plebe iudaica quā p̄ius saluandā elegit: ad gētes se ꝓpiat⁹ extendit. Añ sic̄ in ꝓphetis lapis angular̄. Jn lege q̄z vectis angular̄ pōt dici lapis angularis ꝓpter templuz qō de lapidibus viuis deo cōstruit̄. vectis xo angularis ꝓpter tabernaculum qō ei de lignis imputribilibus. i. electoꝝ animabus corruptiōe carētibus edificatur.

¶ Facies

a ſ q̄nq; libros moysi: q̄rū auctoritate oīs ecclia roborat̄. ſ doctores ꝰ q̄b⁹ dicit̄: Virtute magna reddebāt apl̄i testimoniū resurrectionis.

a plumarij: et q̄uinq; colūnas de †

ſ q; p̄dicatiōes firmitate cordis int⁹ integri.

b aurabis lignoz̄ sethim: ante q̄s

c ducet tentorium: quarum erunt

a ſ q; xp̄s oīa ī oīb⁹: alij ꝰ plenitudie ei⁹ accipiūt

b ſ nō deaurata: q; xp̄s plen⁹ gr̄e ⁊ ꝟitatis.

c ſ ꝓpter insupabilē fiduciā: vel q; sermo eoꝝ sc̄at nescēte mundo nulla vetustate cōsumit̄: q; nō venit legē soluere aut ꝓphas: sed adimplere. ſ ꝓphete p quos apostoloꝝ sermo firmatur.

capita aurea et bases eneę.

Moraliter. a† Ca. XXVI

Tabernaculum ita fiet. Per tabernaculum significatur ecclesia que est tabernaculum dei. Huius autem tabernaculi primo describuntur operimenta que fuerūt q̄ttuor scz cortine saga pelles rubricate: et desup pelles hiacynthine. Per hec opimēta que ꝓtegebāt ꝑteriora tebernaculi ab intemperie aeris significant̄ defensores ecclesie qui sunt in quadruplici genere. Nam ecclesia cōtra hereticos defendit̄ per doctores qui per cortinas significant̄ que facte fuerunt de quattuor coloribus scz † De byssō retorta. per byssum que est genus lini candidissimi castitas figurat̄. per hoc aūt q̄ dicitur retorta repressio carnis intelligit̄. Propter qō paulus doctor gentiū dicebat. j. Coꝝ. ix. Castigo corp⁹ meū ⁊ in seruitutē redigo ne forte cū aliis p̄dicauerī ipe reprob⁹ efficiar. † Et hiacyntho. q̄ est coloris celestis. ꝓpter qō significat meditationē celestiū Phil̄. iij. Nostra aūt conuersatio in celis est. † Ac purpura. per quā significat̄ desideriū martyrij vel saltem meditatio christi passi. j. Coꝝ. ij. Non iudicaui me aliq̄d scire int̄ vos nisi tm iesum ⁊ hūc crucifixū. † Cocco bis tincto. per quē significat̄ gemia charitas. s. dei ⁊ ꝓximi. Hzeg. Homel̄. xxxix. Qui charitatē erga alterꝝ nō hz p̄dicatiōis officiū nullaten⁹ suscipere debet. Hec aūt q̄ttuor esse debēt in doctorib⁹ ecclesie q̄ sūt ei⁹ cōtra hereticos defensores. Cōtra tyrānos xo defensores ecclie sunt martyres quoꝝ aliqui ꝓ defensione fidei morte sustinēt corporalē ⁊ isti figurant̄ p pelles rubricatas. aliqui xo sustinēt seruitutē que ē moris ciuilis ⁊ isti figurant̄ p saga cilicina que sunt aspera: ⁊ p ꝑ significatur duritia seruitutis. aliq̄ xo exiliū ⁊ isti figurant̄ p pelles hiacynthinas que sunt coloris celestis. nam q̄ de terrena patria sunt expulsi debēt celestē patriā meditari. b† Facies ⁊ tabulas stantes. Hic scdo agit̄ de laterib⁹ tabernaculi que fuerūt de tabulis stātib⁹ sub opimētis p̄dict̄. ⁊ p eas significant̄ fideles simplices in fide stātes sub disciplina doctoꝝ ⁊ patiētia martyrū. † Bine bases singulis tabulis. ⁊ iste bases fuerūt argētee vt dr in textu. per hoc aūt designat̄ q̄ fides cuiuslibet christiani innittit̄ testamēto nouo ⁊ veteri q̄si duab⁹ basib⁹ argēteis. Añ dr ps. xj. Eloquia dñi eloq̄a casta argentū igne examinatū. Duo xo testamēta sūt eloquia diuina. Jste xo tabule iuncte fuerūt sup⁹ vncinis: p quā iūcturā significat̄ charitas dei: ⁊ in medio iuncte fuerunt vestib⁹ ⁊ anulis: p qō significat̄ charitas ꝓximi: hac enī duplici charitate debēt fideles ad inuicē ꝓiungi. a† Facies ⁊ velū. Hic tertio agitur de velo qō erat añ sanctūsctoꝝ ⁊ fuit figura humanitat̄ xp̄i que fuit velamētū diuinitatis. Añ dicit̄ Heb. x. Jnitiauit nobis viam nouā ⁊ viuentem p velamentum. i. carnem suam. † Pulchra varietate ꝓtextū. per ꝑ in nomine christo intelligit̄ varietas omniū charismatū et donoꝝ. a† Qō appendēs añ quattuor colūnas. p q̄s euāgeliste quattuor designant̄ q̄ xp̄i vitā ⁊ opera descripserūt. k† Facies ⁊ tentoriū in introitu tabnacli. qō fuit figura iohānis baptiste qui fuit initiū noui testamēti. ꝓpter quod ꝑ velū fuit positū ī introitu tabnacli ⁊ fuit etiā veter̄ testamēti finis ꝑm qō dr Matth̄. xj. Lex ⁊ ꝓphete vsq; ad iohānē. iō subdit̄: † Quinq; colūnas de aurabis lignoꝝ sethim añ quas ducet tētoriū. p quas q̄nq; libri moysi designant̄. Fuit aūt ꝑ velū factum de hiacyntho ⁊ purpura coccoq; bis tincto et byssō retorta. p que q̄ttuor significant̄ ī iohāne baptista. Per hiacynthū coloꝝ ingressus ab eo denūciat⁹. Matth̄. iij. Pnāz agite appropinq̄bit enī regnū celoꝝ. Per byssum retortaz ei⁹ ꝛginitas cū austeritate vite. Per purpurā ei⁹ martyriū. Per coccū bis tinctū ī iohāne feruēs dilectio dei ⁊ ꝓximi designat̄.

Ministerio de Cultura 2024

Acies ⁊ altare de lig. se. Be. s. qz mũda ⁊ incorrupta decet esse corda in q̃bus spũssanctus habitat. b Et tres cubitos. Be. Tãta fere ẽ statura hoĩs. quõ g̃ ministrabaŕ altari: qõ alibi gradus hr̃e phibeť ne pudẽda reuelenť: Sed illud dictũ est de altari qõ de terra vel de lapidib⁹ ꝓstruiť: vbi gradus ipi coedificati ad gradus altaris ptinerẽt: nũc x̃o ꝺ tabulis fieri precipiť. Q; si apponaŕ aliq̃d ad hoz̃ admistratiõis in q̃ stet minister ad altare ñ ptinet c Cornua aũt p q̃ttuor. Be. Quattuor angulos hz altare holocausti: qz p q̃ttuor mũdi plagas dilataŕ ecclesia: que ꝓpter cor vnũ ⁊ aiam vnã credẽtis multitudinis in figura vni⁹ designaŕ altar̃: ex q̃ quattuor cornua sũt: cũ quattuor virtutib⁹ munianť corda iusto⁹: de q̃ bus ꝺr: Sobrietatẽ: prudentiã: docet iusticiã ⁊ virtutẽ quib⁹ vtil⁹ nihil est in vita hoĩm: hec cornua ex ipo altari ꝓducunť: cũ munimẽta x̃tutum fideles nõ ad occulũ ostẽdũt: sz ex cordis radice deo teste generantur. Cornua q̃ttuor p quattuor angulos altaris: cũ in omnib⁹ mundi terminis ecclesia virtutũ potentia spũali cunctis hostiũ insidijs iniolabilis ĩmo fortior pſistit. d Faciesq; in vsus e. ⁊c. Be. Vasa altaris diuersa diuersas fideliũ psonas p multipharias eorum actiões siue cogitatiões in famulatuz conditoris dispositas accipim⁹: ꝑmũ lebetes ad suscipiendos cineres face/re pcipiť. Cinis autem hostiarum in magno mysterio accipiť: sic̃ testaŕ cinis vitule rufe aspersus: q̃ ſm Aplm inquinatos sanctificat ad emũdatiõnẽ carnis in q̃ sacramentũ dn̄ice passionis vel pfectiõis virtutis iustorũ sacrificia itelliguńť. Merito g̃ cinis sacramẽtor̃ in ꝓsũmationẽ dn̄ice passionis vel pfectiõis virtutis iusticie aspergaŕ: cũ toti in seruitio dei p ignẽ spũssctĩ oblati opa bona finire. ⁊ ad pcipiẽda p̃mia in eternã vitã rapi meruerũt. Aũ moyses: Hec est inquit lex holocausti. Cremabiť ĩ altari tota nocte vsq; ad mane. Ignis ex eodẽ altari exiet. Vestiet̃ sacerdos tunica ⁊ feminalib⁹ lineis tolleśq; cineres q̃s vorax ignis exussit: ⁊ ponẽs iuxta altare spoliabiť pri⁹ib⁹ vestimẽt̃. Indutusq; alijs efferet eos ex castra: ⁊ ĩ loco mũdissimo vsq; ad fauillã cõsumi faciet. Ignis aũt ĩ altari sp ardebit. Holocaustũ g̃ cremaŕ ĩ altari: cũ ĩ corde electi q̃ se totũ ĩ carne. s. ⁊ corde deo ꝺuouit op⁹ bonũ feruẽte charitatis igne paŕ qõ fit tota nocte vsq; mane i. toto hui⁹ vite vsq; ad mane futuri seculi. Ignis ex eo altari erit: qz ex illa solũ charitate quã eccl̃ie dn̄s p spm̃ tribuit arde re debem⁹. Veniq; filij aaron qz ignẽ alienũ deo offerre: ⁊ nõ eũ q̃ ꝺ celo semel dat⁹ ẽ voluerunt: igne celesti pempti sunt: qz q̃ opa celestia nõ celestis intẽtiõe mercedis: sz tpalis feruoris aut cõmodi faciũt. sentẽtia ire celestis feriunť. Vestiet̃ q̃ sacerdos tunica ⁊ feminalib⁹ lineis. i. x̃ps q̃ in nobis ignẽ sue charitatis accẽdere: ⁊ p hũc hostias nr̃e actiões bone acceptabiles facere cõsueuit. Vestit⁹ lineis: qz vt nos ad opa virtutum excitet: exẽpla sue incarnatiõis puritat̃ ⁊ mort̃ ꝓponit: q̃ p lineã significaŕ. Tollit sacerdos cineres q̃s ignis exussit: ⁊ ponit iuxta altare: cũ dn̄s finẽ laboriosis opib⁹ imponit: neq; iustos de hac vita raptos vltra p eterna vita certare: sz coronã iusticie in vita eterna iubet accipe. Ponẽs cineres iux̃ altare spoliaŕ pri⁹ib⁹ vestimẽtis: cũ ad memoriã iustis bona q̃ fecerũt reducẽs: nõ eis ampli⁹ habitũ passiõis imitandũ ostendit sz induiť alijs vestimẽtis: de q̃b⁹ dicit: Prezinget se ⁊ faciet illos discũbere. i. ad eternã retributionem faciet illos in eterna quiete refoueri. Indutus ergo alijs vestimẽtis efferet cineres extra castra: cum paratus ad remunerandum laborem electorũ q̃cq̃d boni gesserãt ĩ illa faciet vita videri hinc ablatũ. Locus extra castra vite ꝑpetue ingressuz significat. Aũ: Per me si q̃s introierit saluabiť ⁊ ingrediet̃ ⁊ egredietur ⁊c. Et alibi: Dn̄s custodiat introitũ tuũ ⁊ exitũ tuũ ⁊c. Introitũ. s. in hanc ecclesie vitã: exitũ in illã vbi pascua inueniunť eterne satietatis. Loc⁹ g̃ extra castra posit⁹ in illa vita intelligiť cũ mũdissimus esse dicaŕ: qui in hac vita nõ reperiť. Locus g̃ mũdissimus extra castra anim⁹ est iust⁹ ex hac vita sublator ⁊ in alia gaudentiũ: in quo holocausti cinis vsq; ad fauillã cõsumiť merces ita reddiť: vt omis labor ad integrũ consummaŕ. Unde: Abstergет deus omnem lachrymam ab oculis iustor̃. Cessante labore operũ charitas p quã fiebãt nunc̃ cessabit: sz flagrantior erit cũ eum videbit ĩ eternũ quẽ diligit: recte subdiť: Ignis aũt ĩ altari semper ardebit. Et paulo post. Ignis est iste ꝓpetu⁹ qui nũc̃ ꝺficiet de altari. Cõsumato g̃ vsq; ad fauillã holocausto ignis deficiet de altari. s. qz assũpto oĩi genere laborã di: charitas nunc̃ extinguẽda flagrabit.

e Forcipes. Be. Forcipes sũt predicatores qui ignẽ charitat̃ in nobis q̃si ĩ altare dei exhortãdo accendere solent. Et velut gemino dente vtuńť cũ nos cõsonis vtriusq; testamẽti paginis instruũt: ⁊ verba charitatis ĩ cor de q̃b⁹ ad eterna desideria ĩflãmanť collocãt. Ul forcipe. i. duplici ferramẽto ignẽ altar̃ emundãt: cũ gemĩe charitatis x̃tutem infundunt: ⁊ bui⁹ gr̃a nos ardere ⁊ lucere p̃cipiũt. f Ut/q; fuscinulas ⁊c. Be. Fuscinule q̃ grece vocanť creagre in ministerio altaris habebanť: vt carnes victimar̃ p eas de chaldarijs cocte ꝓferenť ⁊ ad esum reficiendor̃ afferenť q̃ruz vsus p̃dicator̃ cõgruit: quor̃ ministeriũ est aias fideliũ x̃bo reficere: rudibus lac simplicis doctrine adhibere: pfectior̃ solidũ cibuz ministrare. Qui enĩ sacramenta x̃pi cognoscunt: ⁊ ad imitationẽ suscipiũt q̃si carnibus hostie salutaris satianť: qz doctor̃ ẽ cuiq; psone ministeriũ cũ discretiõe committere. Recte fuscinulas iubeť moyses facere sacerdotib⁹: q̃b⁹ carnes hostiarũ ꝓut oporterit cõponãt: ⁊ alia q̃dẽ oĩb⁹ edẽda offerãt: alia igne altar̃ ꝓsumẽda relinquãt. Sũt enĩ in verbo dei quedã q̃ ad nr̃e refectiõis epulas ꝓcessit. Quedã x̃o tãte ꝓfunditatis. vt spũisctõ tm̃ pateant. nr̃e x̃o capacitatis mensurã trãscendãt. g Ignitũ receptacula. Ad hoc deputa sunt vt p hec ignis sanct⁹ ab altari holocausti ad altare thymiamatis vespe ⁊ mane ad incensũ ponẽ dũ ꝺferreť: qz doctores tanc̃ ignẽ de altari holocaustor̃ ad altare thymiamatũ deferũt: cũ auditores de virtute in virtutem ꝓficiunt docẽdo ⁊ meritis crescẽtib⁹ ad altiora ⁊ diuine visionis arcana iteriora. Qui etiã feruẽtia pietate corda ꝓximor̃ imitanť: receptacla igniũ fiũt: qz flãmã celest̃ sacrificij quã ĩ fraternis mẽtib⁹ ꝓspiciũt in suis accendere satagunt.

Holocausti. s. pñe. ſ corda electorũ que ad offerẽda sacrificia opeꝛ a dño

a f **Acies ⁊ al La. XXVII** a†

consecrata sunt. a ſ vt oĉs sensus in longitudine patiẽtie: ⁊ latitudine charitatis in seruitio dei exercentur.

tare de lignis sethim qõ hãbebit †

q̃nq; cubitos ĩ lõgitudie: et toti/ †

a ſ hec q̃dratura q̃nq; cubitor̃ ĩ vtraq; pte significat partes vtriusq; .s. q̃ q̃nq; corpis sensus ĩ oĩ puritate custodire studuer̃t ſm p̃cepta legis et euãgelij. b ſ qz corda electorũ p fidẽ spez ⁊ charitatẽ

b **dẽ in latitudine. i. q̃drũ et trẽs** †

ad celestia tendũt. a ſ q̃ttuor virtutes vel quattuor euangelia quib⁹ munit̃ ecclesia.

c **cubitos ĩ altitudine. Cornua aũt** b+

a ſ plagas mũdi. b ſ ex ĩtima radice cordis ele/

p quattuor ãngulos ex ipo erũt:

ctorũ. a ſ qz cepta fidelĩ vir⁹ fideliter vsq; ad finẽ renet̃. es eni longo tpe incorruptibile pseuerãs

d **⁊ opies illudere. Faciesq; in vsus** c†

tiã designat. ſ alias ergo eneas quib⁹ cineres arule ⁊ carbones holocausti cremati recipiebanť. ſ fideles q̃ exempla dn̄ice passiõis sua mente retractãt vel exitum pcedentium iustorũ qui cõsummato agone sine fine lerantur.

eius lebetes ad suscipiẽdos cine

a ſ ad emendandũ ignẽ altaris. b ſ batilla quibus ignis ⁊ carbones ab altari holocaustorũz ad altare thimiamatum transferebantur.

e **res et forcipes atq; fuscinulas et** d

f a ſ corda ꝓximor̃ charitatẽ imitãtia. b ſ qz pseuerãter obediũt ⁊ claravoce alios instruũt. es eni durabile ẽ ⁊ sonor̃. ſ sanctor̃ corda.

g **ignium receptacula. Omia vãsa** f

Exo. de lyra

a Acies ⁊ altare. Descripto tabnaculo ⁊ La. XXVII

f bis q̃ erãt ĩtra tabnaculũ: hic ꝓñr describunť illa q̃ erãt ex tabnaculũ: ad ipm tm̃ ptinẽtia. ⁊ ꝑmo ꝺscribitur altare holocaustor̃. Secõ atriũ tabernacli in q̃ erat altare p̃dictũ. ibi: Facies ⁊ atriũ. Circa ꝑmũ ꝺr: Facies ⁊ altare de lignis sethim q̃ sic̃ sũt ĩputribilia: vt p̃dictũ est: ita sunt incremabilia: qõ requirebaŕ: eo q ignis erat sp ĩ altari: et nihilomin⁹ illud altare ĩteri⁹ ⁊ exteri⁹ erat optũ lamis eneis. Erat aũt istõ altare q̃dratũ ſm lõgitudinẽ ⁊ latitudinẽ. s. v. cubitor̃. Altitudo aũt altar̃ erat triũ cubitor̃ ⁊ erat factũ ad modũ arce q̃drate carẽt̃ fundo ⁊ opclo: ita q hẽbat supficiẽ tre ꝑfũdo ⁊ iteri⁹ ꝓcauũ erat. b Cornua aũt p q̃ttuor ãgulos: ĩ supiori pte altar̃ erãt ista cornua. c Faciesq; ĩ vsus eius le. ad su. cineres. q̃ amouebanť de altari ⁊ portabanť extra. d Et forcipes. i. tenaculas ad faciẽdũ ignẽ in altari. Hebrei dicũt: Bacinos. s. ad recipiendũ sanguinẽ aliũ q̃ ĩmolabãtur. e Atq; fuscinulas. s. ad extrabẽdũ carnes de chaldarijs ⁊ ad ponẽdũ sup altare ea q̃ ibi cremabanť. f Et igniũm receptacla. i. vasa ĩ q̃b⁹ de altari holocausti accipiebanť carbones viui: vt deferrenť ĩtra tabnaculũ ad cremanduz

Craticulã

* thymiama

a Craticulāq; in rē.Be. Altare totū cōcauū fieri p̄ceptū ē: sicut in sequētib⁹ ptz: sz rē in medio hūs craticulā p totū ī modū retis distinctā in qua victimaꝝ carnes cōburēde ponebantur: rē subter eā arulā in q̄ cōponit lignis ignis arderet semp ad deuorāda holocausta parat⁹. Erat aūt cōtra arulā hostiuz in parte oriētali altar q̄ ligna ad alēdū ignē mitti: rē carbones vl cineres possent egeri: sic in pictura cassiodori senatoris cui⁹ ipe in expositione psalmoꝝ meminit expressuz vidim⁹: quia etiā vtriq; altari rē holocausti. s. et incensi q̄ttuor pedes fecit: quod vtrūq; eū sicut tabernaculi rē tēpli positionē a iudeoꝝ doctorib⁹ didicisse putam⁹.

b Subter arulā. Be. Habet altare arulā subt craticulā: in q̄ ligna et holocaustoꝝ ignē suscipit: qz eadē electorū corda in se celestia verba suscipiūt: q̄bus calefacti rē inflāmati p donum spūssctī grata deo vota piaruz cogitationū reddūt. Ligna enī arule altar q̄ sacerdos īponit: cū doctor desideran tib⁹ fideliū mentib⁹ testimonia scp̄turarū quibus in fide rē dilectiōe ꝛfirmant īgerit. Addit ignē lignis: cū itellectū ꝝbi rē efficaciā opatiōis a deo q̄rēdā edicit. Ardēt ligna ī altari: cū charitas dei diffundit ī cordib⁹ nr̄is. rē b igni suppositū cōsumit holocaustū: cum omīa q̄ bñ agere disponim⁹ thymiama māe rē vespe sup altare incēsi. ꝺ q̄ habet .j. xxx. ca.

a ex ere fabricabis. Craticulāq; in a

a ſ ad ſuſcipiēda holocauſta paratā: qz parāt ele cti locū dño in intimo corde ſuo vbi deuoras et cogitatiōes collocāt. ſ vt p crebras apturas ignis ad deuorandam hoſtiam libere exeat.

a ſ vt ecclesiam per quattuoꝝ mūdi plagas diffuſam verba dei rē veritatis confirment.

modū retis eneā: p̄r cui⁹ q̄ttuor

ſ euangeliorū libri q̄ auditorib⁹ ſuis ꝑpetue vite coronā ꝓmittunt. ſ qz in oēm terrā exi. ſo. eorū.

angulos erūt q̄ttuor anuli enei:

ſ vt animos humiliū munimine ſue conſolatiōnis alleuent.

b quos pones ſubter arul altaris. b

Craticulāq; rē. istud exponit vno mō sic: q̄ ista craticula erat ad modū retis facta rē q̄drata rē ī q̄ttuor angulis habebat q̄ttuor cathenas rē ī fine cathenaꝝ q̄ttuor anulos q̄ ponebantur ī q̄ttuor corneis⁹ altar q̄ ad ꝟ aptat⁹ p q̄ndā recuruatiōez: rē sic illa craticula ab illis cornib⁹ dependebat intra ꝛcauitatē altaris vsq; ad altaris mediū. ſ. p cubitū rē dimidiuz rē inferi⁹ in arula versus terrā fiebat ignis desubtus: p quādā fenestrā q̄ in vno latere altar q̄ ad ꝟ erat facta: rē ignis ascēdēs de arula p foramīa p̄dicte craticule trāsiēs: illa que erāt ibi posita cremabat. rē ptz lr̄a ſm ꝟ vsq; ibi: b Quos pones subt arul. alta. Arula enī est vas vbi ponit ignis, put Hiere. xxxvj. dicit: et sic ista lr̄a videt māifeste ꝛtradicere p̄dict q̄: qz q̄ dr ꝟ. Quos pones subt arulā: loquit⁹ de q̄ttuor anulis p̄dictis: qz in altari holocaustoꝝ nō ponunt nisi q̄ttuor anuli tam ī isto loco q̄. j. xxviij. ca. Isti aūt anuli ſm p̄dicta positi erāt ī cornib⁹ altar q̄ erāt ī sūmitate ei⁹. arula āt erat inferi⁹. rē iō dicūt alīq; q rē xt⁹ ē ꝟ corrupt⁹ vitio scp̄toꝝ: qz vbi dr subt arulā: dz dici sup arulā: sz ꝟ nō ē vex qz ī libris antiqs rē hebreo vbi recurrēdū est p veritate text⁹ habenda: habet subter rē nō sup. rē ideo si quis velit sequi dictā expositionē quā plures expositores sequunt: oportet dicere q̄ ī altari erāt octo anuli: q̄ttuor in superiori pte cū quib⁹ craticula dependebat ex cornib⁹: rē q̄ttuor in inferiori pte sub arula in quibus mittebant vectes ad portandū altare: sed nō bñ ꝛsonat textui huic. rē. j. xxxviij. ca. vbi dr: Fusis q̄ttuor anulis p totidem retiaculi sūmitates ad īmitandos vectes ad portandū. Ex q̄ ptz q̄ anuli q̄ttuor quib⁹ immittebantur vectes ad portandū altare erāt in sūmitate retiaculi: rē certū ē q̄ retiaculū hic nō potest dici ſm trāslationem nr̄am nisi craticula ad modū retis facta. ideo aliē exponit Ra. Sa. Ad cuius intellectū p̄mo ponenda est littera, put habet in hebreo que talis est: Et cribrū in modum retis eneū p cuius quattuoꝝ angulos erūt quattuoꝝ anuli enei quos pones subter ambitū altaris. Eritq; cribrū vsq; ad altaris mediū. Cribruz hic dicit quoddā op⁹ ereū ad modū retis factū. rē iō vocat cribrū: qz sic cribrū hz mlta foramīa: sic rē istō qz factū est ad modum retis rē circūibat altare exterius attingēs a pte iferiori vsq; ad medietatē altitudinis altar q̄. Ambitus aūt dicit ꝟ q̄dā eleuatio ī circūitu altaris p modū çone: rē erat iste ambit⁹ sup cribrū rē anuli erāt positi ī angulis altaris sub isto ambitu rē sup cribrum p quos anulos mittebantur vectes ad portandū altare. Cornua aūt que erāt in superiori parte altaris in angulis nō erant recurua sed recte tendentia in altum quasi quidā pomelli ad decorem altaris. concauitas aūt altaris quando situabant castra rē altare implebat terra vsq; ad sūmū rē supra superficiem illius terre intra tabulas altaris incluse fiebat ignis et offerebantur rē crem̄abantur hostie: ſm q̄ dictum fuit. ſ. xx. ca. Altare de terra facietis mihi: rē quādo mouebant castra: amouebatur altare p̄ dictum de tabulis factuz rē remanebat terra. et ista expositio concordat littere que ad hoc potest de facili applicari.

Ad maiorē aūt intellectū descripsi figurā ſm vtrāq; expositionem. Sciendū tamē q̄ vnuz latus tm̄ altaris hic figuratur apparens directe: tum quia alia tria nō possunt figurari in plano: tum quia p imaginationē inspicientis latus vnum alia tria possunt de facili capi: cum sint per omnē moduz simi lia: ꝟ excepto q̄ in figura p̄me expositiōis describit illud latus in q̄ erat fenestra: alia aūt tria nullā fenestrā habebant.

Rationes aūt p̄dictoꝝ sic assignant. Altare enim istud vocabatur altare holocausti: nō qz hostie holocaustorū ibi tātūmodo offerrent: sed etiā cum hoc hostie pacifice et pro peccato: sed qz hostia holocausti dignior erat: vtpote quia tota incēdebat ad honorē diuinum: alie ꝟo nō, ideo denomīat altare holocausti tanq̄ a digniori. Item istud altare nō erat intra tabnaculū: sz ex ī atrio tabnaculi: tū ꝓpt mūdiciā tabnacli: ſuandā: tū qz nō possent hostie ibi cremari: sed inflāmarent cortine q̄ erāt sup tectū cū nō distarēt a pauimēto tabernaculi nisi p decē cubitos: tū ne fierēt sil̄es idolatr q̄ īmolabāt rē offerebāt

disponim⁹:donãte gra spũssancti p xtutẽ dilectiõis accepta bilia reddunt. Añ craticula que holocausta gerit tanq̃ rete fieri p̃cipit: vt p crebras illi⁹ apturas ignis supposit⁹ ad cõsumẽdas oino hostias libere penetret. Necesse est enĩ vt gre dei apiam⁹ corda nra: ꝛ q̃si plimis patefactis ianuis sedulo dep̃cemur: vt p singula que ichoam⁹ bona quasi p singula victimarũ eius frustra sua nos misericordia illustrare ꝛ in amorẽ suũ accẽdere dignetur. Pelagiani enĩ q̃ sine gra dei se aliq̃d pficere p̃sumũt: ĩ altari cordis craticulã instar retĩ nõ supponũt sacro igni: sz quasi parietẽ solidũ inter se et ignẽ spũssancti ne charitate calefiãt interponũt. Mõ solidũ sz mane nẽ. vt copiosuz. s. locũ haberet: vt ignẽ sanctuz: ꝛ ligna ad ignez vel holocausta igne ꝓsumẽda recipet. Tu q̃z si vis esse altare dei exinani teip̃m ab oñi ꝓtagio mũdanox: vt in te ligna verbox celestiũ: ꝛ hostie xtutũ locũ habeas spacioſuz: capiasq̃ flãmam spũssancti: q̃ eccl'ie hostie dño ꝓsecrenť: ꝛ ad finẽ p fectiõis pducanť. Bed. Si quẽ monuet iuxta lrã z quõ ligna altaris tãto igne vicino incõbusta pmanere potert. Accipiat hieronymi resp̃sũ. Altaris inq̃t ligna q̃ de lignis paradisi sunt nõ cremanť igne vicino: sed puri ora reddunť: nec mirũ ẞ de sanctuario: ꝛ interiorib⁹ tẽpli ꝛ altarĩ thymiamatis credere: cũ etiã anchiton ligni genus vel ligno sile: q̃to plus arserit tãto mũdius inueniat. a Facies et vectes nẽ. Doctores. s. q̃ iudeã. s. ꝛ gẽtilitatẽ in vnã fidei gratiã cõsono ore et ope vocẽt. Uel ex vtroq̃ latere altaris ad portãdũ erũt vectes cũ p̃dicatores mẽtes fideliũ in ꝓsperis ꝛ in aduersis cõstantiã xtutũ tenere docebũt. b Sic tibi ĩ mõte nẽ. Be. Dia que nobis mystice ĩ altarĩ ꝛ tabnaculi cõstructiõe moyses faciẽda designauit: pri⁹ ĩ illa celesti ꝓfatione in q̃ cũ dño. xl. dieb⁹ fuit: facta ĩ supnis ciui⁹ phenni obseruatiõe vidit. Mõ enĩ dubiũ est cũ potuisse añ soliũ dei illũ altare vidisse quod vidit Esaias vertĩ carbonib⁹ interne claritatis plenissimũ: ꝛ forcipes sctõs q̃s idẽ ꝓpha vidit: q̃z vno tulit angelus carbonẽ de altari: q̃ ei⁹ labia purgauit: eiusdẽ spiritus gra q̃ angeli inflãmanť ad amandũ deũ sp ĩ celis: ꝛ hominib⁹ ĩ terra pctã dimittunť: ꝛ xtutũ dona ꝓcedũť. Altare g ꝓcauũ ꝛ ĩane fieri p̃cipit: sic moysi ĩ mõte mostratũ ẽ: q̃ sic angeli: ꝛ spũs iustoz ĩ celis vacui a pctis ꝛ pleni sũt pietate ꝛ iusticia: ita ꝛ nos ĩ terra declinare a malo ꝛ facere bonũ debem⁹: qõ sic exhortatiõib⁹ xbi celestĩ: ita mysticis tabnaculi ꝛ vasoz figurĩ ꝛ cerimoniaz agere iubemur. c Facies ꝛ atriũ nẽ. Be. Sic sctãsctõz q̃ ĩ celis eccl'ie ptez designãt: ꝛ pri⁹ tabnaculũ pfectã vitã fideliũ ĩ ẞ seculo ita atrium tabnaculi qõ exteri⁹ erat: pma inchoantiũ rudimenta. Unde tentoria eiusdẽ atrij erant de byſſo retorta: quia primo incipientibus cura est impendenda: vt carnis simul et spiritus refrenent illecebras. vñ: Mundemus nos ab omi inq̃namento carnis ꝛ spũs. Byssus enĩ ꝺ terra viridis oriť: sz eruta siccať: tunditť: coquitť: torqueť: ꝛ magno lõgoq̃ exercitio ad candidũ pducitť colorẽ: sic caro nra vt ad virtutẽ decorẽq̃ pueniat castitatis: necesse ẽ oret: ieiunet: vigilet: ꝛ oi cõtinẽtia laboret: vt delectatiões ingenitas siccet: ꝛ ad eã dignitatẽ virtutĩ quã desideram⁹ ascẽdat. Retorqueť aũt byssus ne facile soluať: cũ nõ soluz carnis luxuria restringitť sz tota ei⁹ memoria ab intimo corde eradicať. d Cẽtũ cu. nẽ. Be. Cõstat cẽtenariũ q̃ ĩ cõpoto digitoz a leua trãsit ad dextrã: sepe ĩ scriptur' celibẽ significare vitã: q̃z sic dextera leue ita celestĩ preferri presenti vite. Edificationẽ arce noe centesimo ãno cõpleuit: q̃z ecclesiaz in hac vita edificat dñs: ĩ futuro pficiet. Abrae cẽtenario nascit isaac fili⁹ ꝓmissionis: q̃z bñdictio hereditarĩ q̃ in semine eius omnib⁹ familijs terre ꝓmittitur: in futuro et celesti patria reddet. Centũ annos peregrinať ipe in terra ꝓmissionis: q̃z q̃ filij abrae p fidẽ efficimur: in spe supne hereditatĩ debem⁹ in p̃senti pegrinari. Senuit isaac in gerarĩ q̃s interpretať incolat⁹: ꝛ inuenit in ipo anno centuplũ: q̃z q̃cunq̃ ꝓmissionis filij in hac vita peregrinãtes bona opamur: mox egressi ꝺ corpe in celesti vita recipimur. Centũ g cubitos hz latus tabnaculi in longum: q̃z oẽs q̃ ad eccl'ie mẽbra ptinẽt: necesse ẽ, p eterna in celis vita laborẽ penitẽtie ꝛ cõtinẽtie tpalis assumãt. e Et colũnas viginti. Be. colũne quib⁹ tentoria suspendunť doctores sunt: q̃ corda audi toz a terrena ad celestia sustollunt: et q̃si vestes dñi diligenť extẽdũt: ne q̃d duplicitatĩ remaneat: sz simplici ꝛ mũda intẽtione coram dño velut tẽtoria byssina niteãt. Fuerť aũt colũne enee sz argẽto vestite: sic in sequẽtib⁹ declarať. Enee quidẽ ꝓpter pseuerantiaz virtutĩ vel sonoritatẽ p̃dicatiõis. Argẽto aũt vestite: q̃z nõ aliud q̃z verbũ dei sonãt. f Cũ basib⁹. Bed. Basi b⁹ colũnaz eneis initiũ sapie. i. timor dñi intelligiť: ꝺ q̃ iesus fili⁹ syrach ait Radix sapie timor dñi ꝛ pulchre subiunxit: Et rami ei⁹ lõgeut: q̃z germina virtutũ multipharia q̃ ꝺ timore dñi tanq̃ op⁹ ꝛ celature colũnaz ꝺ basibus pdeunt: nunq̃ fructu mercedis carebũt. g Argẽtea. Be. Capita nõ argẽtata sz tota argẽtea: q̃z doctores tos se diuie scpture ſbijciũt xba diuina meditãdo ꝛ p̃dicãdo mãcipãt aiaz et corp⁹. Sic enĩ mẽbra sine capite vivere nequeũt: sic illi eloq̃a diuia vitã suã existimãtes hec nunq̃ obedietãdo portare: ꝛ se humiliãdo exaltare desistũt. h Silũr in la. nẽ. Be. Eadẽ de latere aq̃lonis repetũť: q̃ de latere australi p̃missa sunt: q̃z vtriusq̃ testamẽti p̃cones consono ore ad celestia nos erigũt: tñ ꝛ si sacra habuerť ꝓ tpe dif ferẽtia: ĩmo ẞ ĩ tpe nouĩ testamẽti q̃cũq̃ ꝺ vtroq̃ pl'o ad salutẽ ptingũt: nõ solũ eandẽ fidẽ ꝓfessionẽ ꝛ opationẽ: sz ꝛ sacramẽta hñt eadẽ ĩ emũdatione pctoz: ꝛ pceptiõe celestĩ vite ĩ gra dei p iesum christũ. i Colũne viginti. Quare viginti fuerũt colũne atrij supradictũ est: vbi eiusdẽ numeri tabule in vno tabernaculi latere fieri p̃cipimur. ✠ In latitu

Erit q̃z craticula vsq̃ ad altarĩ me
a ✠ doctores q̃ ecclesiã q̃dãmodo portãt. dũ fidez ꝛ sacramẽta veritatis vel nescientib⁹ p̃dicãt. vel scientib⁹ que acceperũt cõfirmãres roborant.

a diuz† Facies ꝛ vectes altaris de
a ✠ vt vtriq̃ pl'o iudeoz. s. ꝛ gentiũ verbũ p̃dicãtis. ✠ ꝓpter sonũ ꝛ instantiã p̃dicatiõis
a ✠ vectes vt portari q̃at altare mittunť ĩ circulos cũ doctores corda fideliũ p xba euãgelij q̃. c. ꝛ. r. trãseũtib⁹ nõ p̃teribũt exhortãdo erigũt.

lignis sethim dũos: quos opies

laminis eneis: ꝛ indũces p circulos: erũtq̃ ex vtroq̃ latere altaris ad portandũ. Mõ soliduz sed
✠ si vis esse altare dei abijce oĩa cõtagia fac cor tuũ spacioſum vt capias ligna verboz celestium et hostias virtutũ ꝛ ignẽ spũssancti. a ✠ vacuum. s. ꝛ omni inidtare ꝛ tpali sollicitudine.

inane et cauum intrinsecus faci/ †
a ✠ sicut. s. angelis ꝛ sanctis hominibus constat.
b ✠ cõtemplationis:

b es illud: sicut tibi in monte mon
✠ rudimentum inchoantiũ.

c stratũ est. Facies ꝛ atrium taber a†
naculi in cuius plaga australi cõ
a ✠ q̃ incipiẽtib⁹ pri⁹ fugãda carnis ꝛ spũs illecebra est vt mũdenť ab omi inq̃namẽto carnis et

tra meridiẽ erũt tẽtoria de byssõ
spiritus. a ✠ centenari⁹ q̃ a leua trãsit in dextram celestem significat vitam.

d retorta. Cẽtũ cubitos vnũ latº

e tenebit in lõgitudine: ꝛ colũnas
✠ bases timor dñi qui est initium sapientie.

f viginti: cũ basib⁹ totidem eneis
que capita cũ celaturĩ suis habe
✠ non argentata.

g bũt argentea. Similit ꝛ in latere
i aquilonis p longũ: erunt tento/
ria centũ cubitoruz: columne vi/

Nico. de lyra

offerebãt victimas sup altaria q̃ erãt in tẽplis idolorum.
a Facies ꝛ atriũ. Hic ꝓnr describit atriũ qꝺ erat circa tabnaculũ. Erat aũt hmõi atriũ quedam platea magna sub diuo hñs ĩ lõgitudie centũ cubitos ab oriẽte ĩ occidentẽ: ꝛ in latitudine q̃nq̃ginta ab austro versus aq̃lonẽ ꝛ erat clausa colũnis q̃nq̃ pedũ altitudinis in quib⁹ pendebãt cortine vsq̃ ad terrã: vbi cũ paxillis ꝛ funib⁹ figebanť ne a ventĩ mouerenť. In latere xo aq̃lonari ipsi⁹ atrij erãt vigiti colũne: ꝛ ĩ latere australi viginti: ꝛ ĩ latere occidẽtali decẽ: ꝛ ĩ latere oriẽtali decẽ: ꝛ erãt oẽs ꝺ ere. fmq̃ habeť. j. xxxviij. ca. ꝛ erãt infixe basibus eneis eo mõ sic dictũ ẽ de aliis colũnis existẽtib⁹ ĩ tabernaculo. Cortine xo habebãt ĩ latitudie q̃nq̃ cubitos fm lõgitudinẽ colũnaz: ꝛ erãt facte cũ acu reticulato ope. vt dic̃ Ra. Sa. ita q̃ vulg⁹ q̃ erat extra atriũ p foramia cortinaz poterat videre sacrificia ꝛ oblatiões q̃ fiebãt in atrio p sacerdotes: et erãt oẽs de eadẽ materia. s. de byſſo retorta vt fila essent bene fortia: ꝛ p ꝓnr eiusdẽ coloris: ẞ excepto q̃ ĩ introitu atrij qui erat in pte oriẽtali lõgitudinis q̃nq̃ginta cubitoz: vt iã dictũ est vigiti cubiti medij claudebanť cortina facta de q̃ttuor coloribus. s. hiacyntho et purpura coccoq̃ bis tincto ꝛ byſſo retorta: ꝛ illa cortina poterat trahi ꝛ retrahi ꝓ ingressu ꝛ egressu eoz qui intrabãt atrium. Decez aũt cubiti qui erant ex vtraq̃ parte introitus claudebantur cortinis de byſſo factis: sicut ꝛ alie que erant in circuitu. ✠ Omnes

2. Cor. 7. a

¶ a In latitudine xo atrij. Be. Latitudo atrij quod respicit ad occasum solis vbi terminato labore diurno noctis sopor a gratia succedit tps significat: q̄ cessante post mortē actuali
Mat.20 b vita: quies sequit electoꝝ ⁊ merces eterna. In vinea q̄z patrisfamilias cū sero esset factū: operarij percepere laboris pre miū: qz singuli iustorū in fine huiꝰ vite sortiunt ingressuz vite eterne. Añ:
Apo.14. c Beati mortui q̄ in dño mo. ām odo iā dicit spūs vt requiescāt a laboribꝰ suis ⁊c. Ideo occidētale latus atrij tentoria hz p q̄nquaginta cubitos: et decez colūnas: qz q̄nquagenariꝰ quietē significat: ꝓpt q̄nq̄gesimū annū q̄ libertati ⁊ q̄eti et remissioi dedit erat vñ ⁊ iubileꝰ dr. Jobal nāq̄ dimittēs aut remissio interp̄tat. Denariꝰ q̄z superna p̄mia designat: vbi hūana natura in vtraq̄ substātia sua imortalit subleuata: i diuie visiois p̄tia letat. Deus enī trinitas est: corpus nr̄m ex quattuor elemēt subsistit. Interior hō ternario numero. Cū g̃ ex toto cor de tota aīa tota mēte deū diligere iubemur: ⁊ septenariū nostrū visioi sancte trinitat in eternū iūget. Juxta il-
Ps.72. lud: Mihi aūt adherere deo bonū ē.
Mat 20 b Hic est denariꝰ quē cultores dñice vinee cōsūmatis laboribꝰ ꝑ mercede accipiūt. Quia g̃ nobis sancti p̄dicatores finita hac vita p̄sentiā ꝓditoris ⁊ requiē eternā ꝓmittūt. ⁊ sic desideria nr̄a ab ifimis ad celestia querēda erigunt: quasi in occidentali latere atrij tētorij q̄nq̄ginta cubitoꝝ latitudinis decē colūne subleuātes extollunt.

b In ea q̄z atrij ⁊c. Bed. Latitudo atrij orientē respiciēs: initiū bone cōuersatiois q̄ a fide incipit significat: que ꝓpt p̄mā celest gratie p̄ceptio-
Luc.1.g nem orientē respicere dr. Añ: Visitauit nos oriēs exalto. Illuminare his q̄ in tene. ⁊ in vmb. mortis se. In hac
Ibidem plaga q̄nq̄ginta cubiti: qz in ipso ingressu cōuersionis oēs q̄ catheçiçant remissionē peccatoꝝ: ⁊ requiē sperare docent. q̄nq̄genariꝰ ad remissionē p̄tinet. Añ in psal. eiusdē nūeri penitētia ⁊ confessio ⁊ remissio pctōꝝ describ-
Ps.50. ta est: ita vt q̄ dño peccauerat: ⁊ malū cor̄ eo fecerat. cognoscēdo iniquitatem suam ab ipso sit ablut. ⁊ super niue dealbatus: rursumq̄ leticiā salutaris dei. i. christi quē offenderat recepit: ⁊ spū illius p̄ncipali ne vltra labe retur ꝓfortat fuit. Habet g̃ latitudo orientalis atrij q̄nq̄ginta cubitos cū p̄ma fidei ꝓfessio remissione pctōꝝ: et spe future quietis gaudet ⁊ pacis. In symbolo q̄z apl̄oꝝ cōfitemur nos credere sanctā ecclesiā remissionē pctōꝝ ⁊ carnis resurrectionē q̄ postea vni-
Eph.4. b uersalis synodus pleniꝰ exp̄ssit dicēs: Cōfiteor vnū baptisma in remissionē pctōꝝ: spero resurrectionē mortuoꝝ ⁊ vitā vēturi seculi. c Quinq̄gita cu. ⁊c. Be. Quinq̄gita cubit plage orientales generaliter initia credentiū signant: qz in remissiōe peccatoꝝ: ⁊ spe future beatitudinis celebrant quorū specialis distinctio subinfert: q̄ ad eundē finē bñ cōsiderata subinfert. Sequit enī. E quibꝰ q̄ndecim cubitoꝝ tētoria ⁊c. Quindecim nāq̄ q̄ septenario ⁊ octonario ꝓstat eterne vite gaudia designat: que a sabbatismo incipiēs aīarum p̄ficit in resurrectiōe corpoꝝ. Nam dñs septima sabbati in sepulchro quiescens octaua die. i. post septimaz sabbati resurrexit. Qui aūt in latere vno q̄ndecim cubitoꝝ fuerūt tres colūne cū totidē basibꝰ: figurat p̄dicatores fide: spe et charitate p̄eminētes: ⁊ mentem in stabilitate timoris firmantes. Ingressurus ergo atriū tabernaculi hz ab vtroq̄ latere tentoria. xv. cubitoꝝ ternis suspēsa colūnis: qz quicūq̄ ingressurꝰ ecclesiam sacramēta fidei discere ꝓposuerit: siue ad ecclesiam gentiū siue ad synagogā intuitū mētis q̄uerterit: i vtraq̄ p̄te fideliū doctores ueniet: fide fortes: spe sublimes: charitate feruētes: in timore dei fundatos auditoribꝰ requiē aīaꝝ: ⁊ resurrectionez corpoꝝ ꝓmittere: q̄ velut tētoria ꝺ byssо retorta in se suspendūt: cū eos exēplo suo docent q̄ sursum sunt q̄rere: nō q̄ super terrā: ⁊ integrū spiritū ⁊ aīaz ⁊ corꝰ sine q̄rela in die dñi custodire. ꝺ Columnasq̄ ha. ⁊c. Be. In introitu atrij q̄ttuor sunt colūne: qz nō nisi p fidem ⁊ sacramēta euāgelij q̄ i q̄ttuor libris ꝓtinent: vnitatem ecclie ingredimur. Añ catheçiçādis q̄ttuor euāgeliozuz p̄ncipia recitant: ⁊ ꝺ figuris ⁊ ordine eoꝝ i aptione aurū solerter erudiunt q̄ sciāt exinde ⁊ meminerit q̄ ⁊ q̄t sint libri q̄ꝝ verbis maxīe in fide trinitat debeāt erudiri. In quo introitu fit tētoriū. xx. cubitoꝝ q̄ ē q̄ternariꝰ quinquies ductus. Quinq̄ aūt corporis sensus sūt. Bñ g̃ in introitu atrij tētoriū. xx. cubitoꝝ i q̄ttuor colūnis suspēdit: qz oēs q̄ ecclesiā intrāt ad regulā euangelioꝝ fidē pariter ⁊ actus cōponere debēt vt cōtinētes ab illecebris carnis omēs sensus corporis diuinis subigāt iperijs. Nō solū enī ꝺ tētoriū q̄ttuor colūnis sbleuat: sz ⁊ ip̄m i lōgitudine sua nūeꝝ q̄nariū m'tiplicatuz hz: cū q̄libet humiles ⁊ pij auditores ad fidē veniētes: nō solū euāgelij verbis imbui: sz etiā euāgelicā vitā agere desiderātes: oēs corpis sensus i obediētiā charitat expendūt. e Ex bia. ⁊c. Be. Recte i ꝺ itroitu atrij tētoriū ñ sic i alio atrio fit ꝺ byssо retorta. sz ꝺ q̄ttuor nobilissimis coloribꝰ hiacynthо. s. ⁊ purpura bis tīcto ⁊ byssо retorta. Ope plūarij: qz his q̄ catheçiçant ecclie facies exteriꝰ fulget: sz clarioꝝ xt ⁊ digniꝰ apparebit his q̄ eaz p sacra baptismi ingrediunt. Memo ei repēte fit sūm: sz g̃datim a mioribus ad pfectioꝝ tēdimꝰ: hiacynthꝰ spem celestiū bonoꝝ. purpura tolerātiā tēporaliū maloꝝ: coccꝰ bis tinctꝰ ardorē pfecte dilectiōis: byssus retorta significat p̄tinētiā carnis. Qui colores ope plumarij iuicē sūt variati: qz q̄q̄ xt fideliū vicinaꝝ sibi xtutū societate velut ꝓsāguitate crescit: q̄uis singli colores singlis possent ꝓuenire electi. Qui ei alti celestia specīat hiacynthꝰ ē: q̄ pīa ꝓpt iusticiā patit purpura ē: q̄ feruētioꝝ i deū ⁊ ꝓximuz charitate flāmescit coccꝰ bis tinctꝰ: q̄ spūalr xginali itegritate carnis albescit byssus retorta: ⁊ cū iusti i eadē fide: ⁊ pietate euāgelica ꝺ suis alterutrū xtutibꝰ ꝓgaudēt: q̄si i itroitu atrij dñi tētoriū decorat pulchra colorꝝ varietate ꝓtextū. f Oēs co. ⁊c. Be. Que dixerat diligēti inculcat: vt sedulo lectorē admoneat. neminem inter doctores xtat colūnas. s. atrij celest posse cōputari: q̄ nō instar erī inuincibilē inē adūsa patiētiā hr̄e didicerit: nisi sese celestiū obfuātia ⁊ ānūciatiōe xboꝝ velut argenti lamis vndiq̄ munitēdo exornauerit: nisi se oi sbiectiōe p̄cept diuinis q̄si argēto capiti supposuerit: et tīore dei velut enea basi stabilierit.

¶ a Omnes colūne atrij p circūitu ⁊c. In hebreo habet sic: Omniū colūnaꝝ atrij per circūitū cincture eaꝝ et vncini ꝺ argēto: ⁊ vocant ꝺ cincture q̄dā circuli argētei circūdātes colūnas. vt dicit Ra. Sa. Utrū tñ essent i medio colūne p modum cuiusdā pomelli: vel in supioꝝ pte p modū capitelli nō determinat. Rationabiliꝰ tñ videt q̄ essent p modū capitelloꝝ in supiori pte: qz erāt ad decorē q̄ magis debēt poni in capite colūne: Uncini aūt dicunt vbi cortīe pēdebāt a colūnis ⁊ fm ꝺ colūne dicte nō erāt vestite laminis argenteis: sz tm i capitib carnz erant quidam circuli argentei. ¶ Cuncta

Nico. de lyra

¶ In lōgi

¶ a In longitudīe ⁊c.Bed.Centū cubitos lōgitudinis hz ecclesia que vlnas eleuat ad bona opera,ppt̄ vitā eternā.Quinq̄ginta latitudis:qz requiē sperat sempiternā in gr̄a spūssancti:quā spūssctūs q̄nq̄genario voluit significari cū pētecostē.i.quinq̄/ gesimū diem paschalis festiuitatis suo aduentu cōsecrauit.Altitudo quinq; cubitoz est iuxta numerū sensuū corporis:qz tūc recipiet vnusquisq; ꝓpria corporis sui ,put gessit siue bonū siue malū. Sed in atrio dom⁹ dei coz tm̄ figura exprimit̄:qui bonū in corpe fecerūt: ꝓ q̄ in requiē vite phēnis merent̄ introduci:q̄ nūc in opib⁹ iusticie q̄ casto corpore ⁊ corde agūt:q̄si byssus retorta nitēt:⁊ tūc in eodez corpore imortalitatis gl̄ia sublimato ꝓceptis iusticie p̄mijs.In euāgelio x̄o vtriusq; ptis mentio est:vbi q̄nq; virgines cuz operib⁹ lucis statim cū sp̄so ad nuptias intrāt.Quinq; x̄o que opa castitatis nō casto aīo fecerāt repulse cum suis tenebr̄is.Quinq; enī erāt ⁊ q̄nq; q̄ vtreq; ꝑm ea que ī carne gesserāt iudicate sunt.Tota g̃ lōgitudo ⁊ latitudo atrij ꝑ centenos ⁊ q̄nquagenos cubitos distincta est.Quilibz hz cubitos altitudinis:qz necesse ē vt q̄ ,pmissionē habem⁹ quiet̄:⁊ pa-
2.Coz.7.a trie celest̄.s.mūdem⁹ nos ab oīi inq̄nam̄to carnis ⁊ sp̄ūs: ⁊ pficiam⁹ sanctificatiōez ī timore dei vt apparēte hoza ,pmisse retributiōis in sp̄ū ⁊ carne letemur ī amore dei: ,ppt̄ vtriusq; nr̄e substātie.i.aīe ⁊ carnis emūdationem in timore dei. Q̄.s.dictū erat:⁊ repetit̄ vt firmi⁹ memorie cōmendet̄:fiet q; de bysso retorta ⁊c. b Cūcta vasa ⁊c.Be.Hec vasa hominēs sūt in eccl̄ia diuersis meritis ⁊ gradib⁹ dño seruiētes que iubent̄ fieri:enea vt q̄sq; in aduersis pseueret in finē:ne ,pmissaz sibi salutē desidia pdat:vel vt fidē quā didicit: inimicis oppugnātib⁹ palā ꝓfiteri nō metuat:⁊ amicis dona q̄ pcepit sonare nō desistat.Es eī sonoz ⁊ durabile ē:paxilli āt tabernaculi vel atrij ad b̄ facti sunt:vt infixi colūnarū sūmitatib⁹ foris eminerēt:⁊ ꝑpositis veloz vel tētoriōz funib⁹ sic ea leuātes a terra suspēderēt.Quoz factura ⁊ positione doctoꝝ lingua signat̄:q̄ pdicādo audientiū corda tāgit ⁊ tāgēdo subleuat.Funib⁹ ei solet scriptura signari.Ūñ:Funicul⁹ triplex difficile rūpit̄:qz scptura q̄ historico ⁊ allegorico moralive sensu iterp̄tari ꝙsueuit nulla hereticoz vel paganoz puersitate corrūpit̄.Tentoria x̄o vel vela vt funes reciperēt
†.12.dis.§.1.in pn̄.75.dist.c.1.i ℣. mopsi. habebāt ī supiorib⁹ suis ansas vl̄ circulos q̄b⁹ funes imitterent̄.Tu q̄z si vis tentoriū dei fieri prepara in corde tuo receptaculū ꝑmonis:vt possis ad supna suspēdi.ponant̄ x̄o paxillis colūnaz funes tentoriōz vt sic expāsa atq; in altū elata pulchritudinē tabernaculi compleāt:cōmittāt pdicatores coꝛdib⁹ fideliū eloq̄a diuīa:p q̄ ad exemplū sui ab īfimis erigāt:vt extēsa funib⁹ ⁊ subleuata vela vel tētoria opis sui decus mirificū qō īuoluta neq̄bāt lōge lateq; demōstrēt:ostendāt fideles āplitudinē boni opis:pulchritudinē mētis:⁊ interne gr̄e vt alij videtes glorificēt patrē q̄ ī celis est dicētes:
Ps.83. Q̄ amabilia sūt tabnacula tua dñe x̄tutū ꝙcupiscit ⁊ deficit aīa mea ī atria dñi. c Precipe fi.⁊c.Be.Dispositio oīi ornatu tabnacl̄i ꝓpr lumē lucerne,puidet̄ vt decor ei⁹ mirabilis sic in die lumīe solari:ita noctu lucernalib⁹ flāmis illustraret̄ ne vnq̄z ī domo dei tenebre vl̄ vmbra possit ee. Mystice ī domo dī lucerna sūt opa iustoz: q̄ mētes ītuētiū exēplis illumināt. Diligēti⁹ x̄o ītuēdū q; vt lucerna semp in tabnaclo dei possit ardere:filij quidē isrl̄ offerre oleū. Aarō x̄o⁹ filij ei⁹ lucernā collocare iubent̄:qz fideles ⁊ dilecti auditores ,pmpta ad obediēdū fidei corda affert.Doctores x̄o ignē celest̄ x̄bi q̄ illuminent̄ ad cognoscendū : et inflammēt̄ ad diligendū. deū pdicando mīstrāt.Per olei nāq; pinguedinē q̄ lassi ⁊ infirmi recreant̄:et gr̄a lumīs prestat̄ interna dilectio ment̄:⁊
Ibidez.31. op⁹ mīficordie dsignat̄.Ūñ:Ego aūt sic oliua fruc.ī do.d.⁊c.q̄si qz mīficordie fructū indigētib⁹ exhibui.mihi q̄z ī eternū a deo repēdendā mīficordie gr̄az sperani Filij g̃ isrl̄ offerāt oleū. Aarō x̄o ⁊ filij ei⁹ allato igne cōponāt lucernā q̄ ardeat ī tabnaclo dei auditores.s.deuotionē mēt̄:⁊ doctores doceāt eos archana scie celestis:q̄b⁹ īstituti ī ꝙspectu dei igne charitat̄ ardeāt ⁊ hoīb⁹ lumē bone actiōis ostēdāt. d De arboꝛib⁹ oli.⁊c.Be.Notādū q; filij isrl̄ iubent̄ offerre oleū.sz cuz dictiōe d̄ arboꝛib⁹ oliuaz:⁊ addit̄ purissimū:pilozq; cōtusum. Solet enī fieri oleū mirrhinū:raphaninū:de nuce:de lino:et d̄ diūsis spēb⁹.sz nullū offerre lz ī tabnaculo dñi:nisi qd̄ d̄ oliuis fit:sic nec ignis ali⁹ q̄z q̄ d̄ celo dscēdit: vl̄ ī lucernis arde
Sap.1.b re vel ī altare dei debet accēdi:Spūs ei sctūs discipline effugiet fictū. Offerāt g̃ filij isrl̄ oleū ad lucernas dei nō qlibet:sz d̄ oliuis purissimū piloz ꝓtusū. Offerāt auditores doctoꝝ⁹ ꝙsciaz purā:charitat̄ gr̄a fecūdā:⁊ pilo sedule ꝓbatiōis ab oī neq̄cie cōmixtiōe mūdatā cui sola intētiōe placēdi ⁊ seruiēdi deo x̄ba audire delectet. Offerat aarō cū filijs nō ignē alienū:sed desup missū ⁊ ad accēdendā lucernā sic ad ꝙsumēda holocausta ⁊ adolēda thymiamata.p̄dicēt doctores x̄bū ñ suū
2.Coz.4.a sz dñi.ſm illud:Nō sum⁹ sic plurimi adulterātes x̄bū dei ⁊c.b ignē vtant̄ ad illustrādā cognitiōez fidei:auditoz corda ad pficiēda ⁊ ꝙsecrāda holocausta operum suoꝝ:ad incēdēda thymiamata oratiōnū. e Et collocabūt ⁊c.Be.Nō ē ei oīm sacr̄a fidei ꝓl̄o p̄dicare:sz eoꝝ tm̄ q̄ castitate fidei ⁊ exercitio opis ad filios sūmi sacerdotis dei ,pbant̄ ptinere:qui enī a puritate fidei p̄cauo dogmate ꝑberrat: vl̄

a Cūcta va.ta.⁊c.s.cauille martelli ⁊ cetera hmōi q̄ erant necessaria ad erigendū colūnas ⁊ coꝛtinas.
b Ex ere fa.Instrumēta ei cuiuscūq; artis ſm modū loq̄ndi hebraicū vasa vocant̄.Dispositiōez aūt atrij q̄stum ad colūnas ⁊ coꝛtinatas hic nō describit:tū qz ꝓ ea q̄ dicta sunt a q̄libet d̄ facili pt capi:tū qz in fine libri ponet̄: qñ aget̄ d̄ erectiōe tabnaculi.Rō āt hui⁹ atrij circa tabnaculū accipitur:tū ,ppt̄ reuerētiā tabnaculi: ne populares ad ipsuz nimis appꝛopī quarent:tū vt sacerdotes ⁊ leuite liberi⁹ facerent officia| sua circa altare holocausti: mlt̄itudine populi exteri⁹ existēte. c Precipe fi.isrl̄.hic ꝓpr agit̄ d̄ illo qd̄ erat necessariū ad illūiationē tēpli:tuz ,ppt̄ decorē:tū vt ibi de nocte posset clare videri cuz dicit̄: Precipe fi.is. vt affe.ti.oleū de ar. oliuarū i.de fructu olitue exp̄ssū. istd̄ enī ,ppe oleuz d̄.oleū āt nucū ⁊ alteri⁹ materie cuiuscunq; d̄ tm̄ oleuz pticipatiue et diminutiue.
d Purissimū i.sine amurca.
e Piloq; cōtusū:qz istud ē puri⁹ q̄z illd̄ qd̄ terit̄ int̄ molas. f Aar. lu.i.lucerne: accipiēdo singl̄are ꝓpl̄ali:sic.s.viij.ca. Ceit musca g̃uissima i.mlt̄itudo muscaz. g Sēp.i.q̄libz nocte. Joseph⁹ āt dic̄ q; etiā de die tres ardebant ⁊ oēs septē d̄ nocte: nec licitum erat ibi ardere aliud oleū. h Et col.eā aarō ⁊ filij ei⁹.hoc enī nō erat licitū nisi sacerdotibus. Ca. XXVII

Moral'. a† Facies ⁊ al.⁊c. Hic describit̄ altare holocaustoz ī q̄ carnes offerebant̄ aīaliū ⁊ significat pnīaz ī q̄ caro ,ppa īmolat̄. † Habebit q̄nq; cu.⁊c.p q̄s significant̄ q̄nq; etates ī q̄b⁹ dz pnīa durare s.adolescētia iuuēt⁹ stat⁹ viril̄:senect⁹:⁊ seniū. In pueritia x̄o ⁊ etate decrepita penitētie austeritas nō habet locū.
† Et totidē ī latitudine.qz q̄nq; sensus

ſ eloquia dñi e.c.ar.ig.ex.⁊c. ſ obseruantia ⁊ annunciatione diuinoꝝ verboꝝ.

circūitū vestite erūt argenteis la
ſ mentibus. ſ qz subijcere se debēt diuinis pceptis q̄si argenteo capiti. ſ qui corpori ⁊ mente laboꝛi p̄dicatiōis insistere debēt. ſ qz in timoꝛe

minis capitib⁹ argenteis ⁊ basi/
dñi sunt stabiliendi. ſ qz vlnas leuat ꝓpter vnitatem eternam ad bona opera.

a bus ęneis. In lōgitudie occupa/
ſ ecclesia.

bit atriū cubitos centū in latitu/
ſ quia requiem sperat in sp̄ussancti gr̄a. ſ ꝓpter quinq; sensus coꝛporis quia ī coꝛpoꝛe recipimus quod in coꝛpoꝛe gessimus

dine q̄nquaginta:altitudo q̄nq;
ſ casto.s.coꝛde ⁊ opere.

cubitoꝛuz erit:fietq; de bysso re/
ſ fixas sez in timoꝛe dei.

b toꝛta ⁊ habebit bases ęneas.Cū a
ſ sanctos diuersis meritis ⁊ gradibus seruiēteꝛes.
ſ ecclesie.

cta vasa tabernaculi in oēs vsus
ſ linguas p̄dicatoꝛum que audientiū coꝛda p̄dicando tangunt ⁊ subleuant tangendo.

⁊ cerimonias tā paxillos eius q̄
a ſ vt inter aduersa pseuerare:⁊ fidez sonare meminerint. b ſ sanctis auditoꝛibus.

c atrij ex ęrē facies † Precipē filijs b c†
ſ deuotionē mentis.

d israel vt afferāt tibi oleū de arbo
a ſ non quodlibet. b ſ ab omni inquinamento. c ſ sedule ꝓbationis.

rib⁹ oliūa⁊ pūrissimū:pilōq; con d e†
a ſ qz in ecclesia nunq; debet abesse lux p̄dicationis vel humilitas auditoꝛ pura q̄ libēter excipiat verbū dei. b ſ opa iustoꝛ q̄ aliis in exemplu lucēt.vñ:Vt luceat lux vr̄a coꝛā hominibus.⁊c.

tusum vt ardeat lucerna semper f† g
a ſ ecclesia. b ſ qz intra velū celi nō est necessaria/

in tabernaculo testimonij: extra
ria scripturarū lucerna:vbi est arca dñi ⁊ cherubin gl̄ie ꝓpiciatoriū obūbrāt.i.agmina militie celestis gl̄iaz incarnati filij que posuit de⁹ ꝓpiciari/onē ꝓ peris nr̄is ꝙsona voce laudāt. ſ vl̄ oppēsū

velum qd̄ oppansum est testimo
a ſ nō alij:sed qui fulgēt castitate fidei ⁊ execuꝛi one aperis tanq; veri sacerdotes chr̄isti.

e nio: et collocabūt eā aaron et fi/ b

integritatē fide i op erū prauitate maculat: ⁊ si sacerdotis noīe ꝑmanet vel ꝓsona audi
ps.49. at a dom̄o: Quare tu enarras iusti.m.⁊c̄.
Jaco.3.a Qualib⁹ iacob⁹ dicit: Nolite plures mg̃ri fieri fratres mei ⁊c̄.

a Perpetu⁹ erit ⁊c̄.

¶ qz transacta nocte huiꝰ seculi mane futuri clarebit.de quo ōr: mane astabo tibi ⁊ vi. in q̄ lucerna librorū necessaria nō erit apparere ⁊ illustrante vera luce mūdi: qz timentib⁹ nomē dñi orietꝫ sol iusticie.

lij eius vt vsqꝫ mane: luceat coꝝ̄ a domino. Perpetuus erit cult⁹ ꝑ

¶ i ecclia: nō i tabernaculo. a ¶ platoꝝ ⁊ subditoꝝ

successiones eōrū a filijs israel.

¶ moyses legē aarō sacerdotes significat: q̄s lex sibi applicat: qz sacerdotes semp in meditatiōe legis debēt p̄sistere. ¶ familiarius ceteris.

b Pplica Ca. XXVIII a†

a ¶ christū. b ¶ gr̃a legi nouū testamentū debet ꝓiūgi vereri. ¶ doctores rārū debēt diuīe legi studere vt germana cognatiōe cōiungi videantur.

q̄z ad te aarō frātrē tuū ad te cū

¶ apostolis. a ¶ vt alios electos excellāt.

filijs suis de mēdio filiorum isra/el: vt sacerdotio fungantur mihi

exteriores debēt in penitentia exerceri. † Et tres in altitudine. ꝑ q̄s significantur tres ptes penitētie que sunt ꝓtritio cōfessio ⁊ satisfactio. b† Cornua aūt ꝑ quattuor angulos ex ipō erūt. ꝑ cornua vero sursum tendētia intelligunt celestis patrie desideria que sunt i vera penitentia. c† Faciesq̄z i vsus eius lebetes ⁊c̄. ꝑ hmōi vasa intelligunt instrumēta penitentie vel exercitia q̄ sunt ieiunia vigilie parcitas: vicꝰ: asperitas: vestitus ⁊ silicia. a† Craticulā q̄z. in q̄ cōburebant carnes impositę: ⁊ significat feruorē dilectiōis ✠tute cuiꝰ adurunt mot⁹ carnis. Vñ ōr i ps. xxv. Ure renes meos ⁊ cor meū. † Sz iane ⁊ catīs intrinsec⁹ facies illud. ꝑ qđ significat q̄ vere penitēs debet esse vacuus a terr̄enoꝝ cupiditate. a† Facies ⁊ atriū tabernaculi. ꝑ hoc atrium in quo fuit tabernaculū ⁊ altare in ministeriū sacerdotū ⁊ leuitaꝝ figurata fuit dilatatō fidei christiane vsqꝫ ad terminos terre habitabil'. cuiꝰ longitudo ſm pbm i libro metheoroꝝ accipitur ab oriēte in occidentē ⁊ latitudo a meridie in aquilonē. ⁊ sicut dicit ibidē longitudo excedit latitudinē plus q̄z q̄nq̄z excedūt tria qđ est fere in medietate. quod autē modicū est nō cōputat'. ij. phisicoꝝ. ideo dicit hic q̄ lōgitudo atrij ab oriente in occidentē fuit centū cubitorum. ⁊ eius latitudo que accipit' a meridie in aquilonē quinquāginta cubitoꝝ. ꝑ colūnas huiꝰ atrij significant' eccl'ie plati. qui dicunt' enei ⁊ capita eoꝝ argentea. per es autē intelligit' fortitudo patientie. ⁊ ꝑ argentū honestas eloquētie que debēt esse in ꝓlatis. ꝑ cortinas in colūnis appensas intelligunt' ꝓdicatores ex potestate ꝓlatoꝝ discurrentes ad informandū populū verbo ꝓdicatiōis ⁊ exemplo bone ꝝuersatiōis. c† Precipe filijs israel vt afferant tibi oleū ⁊c̄. ꝑ filios israel intelligunt' christiani q̄ debēt offerre oleū. i. pietat' fructū. q̄ ſm qđ dicit. j. Thi. iij. valet ad omnia ꝓmissionez habēs vite que nunc est ⁊ future. c† Piloq̄z contusum. i. pilo recte intentiōis a gloria vana repressum. Matth. v. Te aūt faciente elemosynā nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. f† Ut ardeat lucerna. i. opatio bona ad honorem dei ⁊ edificationem ꝓxi. Ca. XXVIII

a Pplica q̄z ad te aaron. Descēto tabernaculo: hic ꝓpr̄ agit' de ministris a ad cultū tabernaculi deputādis. et ꝓmo de ornatu eorū seu cōpositiōe. secō d̄ ipoꝝ ꝓsecratiōe ca. xxix. tertio d̄ officij executiōe. ibi: Mūdabis.

b Pplica q̄z aaron Ca. XXVIII

a fratrē tuū ⁊c̄. Be. Quō tabnaculū cū ornatib⁹ suis ⁊ vasis significat ecclesiā pulchra ✠tutū ⁊ ꝓsonaꝝ varietate distinctā: ita sūm⁹ tabernaculi sacerdos xp̄s verū pōtificē q̄ semetip̄m obtulit ꝑ nobis. Qui bñ dicit' frater moysi: qz fraterno federe gr̃a legi nouū testa. ꝓnectit' veteri cū ipe
Deut.18.c moyses eo dicat: ꝓphetam d̄ fratrib⁹ vr̄is sicme suscitabit vob⁹ dñs. Et paulopost ex ꝓso
Ibidem.d na dñi: Prophetam suscitabo eis d̄ medio fratꝝ suoꝝ sicꝛ tui: cuiꝰ opib⁹ admirādis q̄ nemo aliꝰ fec̄ habit⁹ aarō mira varietate insignis cōpar'. Vel vestes aaron m'tipharie oēm electoꝝ cetū mira opeꝝ meritoriq̄z di
Gal.3.d stātia xp̄o adherētē significāt. Vñ: Quicūq̄z i xp̄o bap. es. xp̄m induist'. Filij aarō i sacerdotiū iūcti figurāt aplos xp̄i ⁊ cunctos eccl'ie mg̃ros. Be. Applica q̄z a. t. ⁊c̄. Descripta factura tabernaculi: ꝓgrue sacerdotes q̄ i eo ministrēt ordinant': q̄z ordiatio ⁊ habit⁹ eccl'ie sacerdotib⁹ ꝓgruit: vt oīne qđ illic i ornatu vestiū claꝝ extrīsec⁹ fulgebat: ītellectū spūal'r etiā i sacerdotū nr̄oꝝ mētib⁹ int⁹ emineat: ⁊ i eoꝝ actib⁹ p̄ ceter' gl'iosū clarescat. Jō p̄cipit' moysi: vt applicet ad se fratrē suū aarō cū filijs de medio filioꝝ isrl' ad fungendū sacerdotio coꝝ̄ dño. Necesse enī vt q̄ ad maiorē gradū ꝓmouēdi sūt: maioꝛe mēt' idustria se ad legē dei applicent. i. diuīoꝝ mādatoꝝ obſuatiōe. Hoc ē enī q̄ sacerdotio functuri sūt d̄ medio filioꝝ dei ad moysen applicari p̄sules et doctores eccl'ie cōez electoꝝ vitā singl'ari mēt' culmīe transcēdere: ⁊ familiari īspectiōe q̄d lex ghal'r p fect' loq̄t' attēdere: vt altiori excellētia meritoꝝ ad altiora pueniāt ꝓmia. Frēz suū moyses cū filijs i sacerdotiū ordinare p̄cipit': qz oēs q̄ officiū doctor' sortiunt': tāto studio ⁊ amoꝛe debēt legi adherē vt germana videant' cognatiōe ꝓiūgi. Primi filioꝝ aarō p⁹ ordiatiōez ignē alienū offerētes celesti igne pier̄t: qz q̄dā loco sacerdotū positi: dū ignē cupiditat' igni supne dilectiōis anponunt: igne supne vltiōis absumunt'. ¶ Faciesq̄z

ad cultū tabernaculi deputādis. et ꝓmo de ornatu eorū seu cōpositiōe. secō d̄ ipoꝝ ꝓsecratiōe ca. xxix. tertio d̄ officij executiōe. ibi: Mūdabis. Ad euidentiā ꝓmi ꝓmo ponā ſb q̄dā cōpēdio ornamēta seu vestimēta sacerdotū p ordinē: intēdo i ꝑ seq̄ Josephū: qz fuit d̄ genere sacerdotali ⁊ māsit i hierl'z tpe q̄ adhuc stabat tēplū ⁊ sacerdotū mīsteriū: ⁊ iō pluries potuit videre ⁊ vidit vestes ⁊ ornamēta ipoꝝ. ⁊ iō certius potuit scribere talia q̄z Ra. Sa. ⁊ alij q̄ fuer̄t postea p magnū tp̄s: qz ſm Hiero. i epl'a ad Desideriū: Alit' visa: alit' audita narrant'. ⁊ iō ille q̄ vidit: certi⁹ scribere potuit. ſm aūt ipm decē erāt ornamēta sūmi sacerdot' q̄z q̄ttuor ī ferioꝛib⁹ sacerdotib⁹ cōcabant'. Primū ē feminalia linea ad opiendū carnē turpitudīs sue. scām ē tunica d̄ byſſo facta ⁊ dupla p totū. ē aūt byssus gen⁹ cādidissimi lini. tertiū est balthe⁹. i. cingulū de diuersis coloꝛib⁹ factū: latitudinis q̄si q̄ttuor digitorū: cuiꝰ extremitates pendebāt i pte āteriori sacerdot' hās fimbrias d̄ auro ⁊ alijs coloꝛib⁹ cū pulchra varietate. q̄rtū ē thyara sine mitra d̄ byſſo i capite sacerdot' posita tēdēs supi⁹ in acutū ⁊ cū cinctura siue bēdello ligabat' ſb mētone: ita q̄ nuditatē colli tegeret ⁊ mitrā fortiꝛ teneret ne caderet d̄ capite sacerdot' ministrāt'. Alia ser erāt ap
ꝓpata sūmo sacerdoti: q̄z ꝓmū erat tunica dicta poder' vl' hypodisis. i. talaris hiacynthina q̄ habebat circa collū ⁊ i extremitatib⁹ manicaꝝ oras ꝓtextas fortiꝛ ex diūsis coloꝛib⁹ ⁊ lapidib⁹ p̄ciosis. i margie īferiori habebat maloḡnata facta d̄ hiacyntho purpura ⁊ ✠miculo ⁊ byſſo retorta: ⁊ tintinnabula aurea int'mixta: sic q̄ int' duo maloḡnata erat vnū tintinnabulū: ⁊ econuerso int' duo tintinnabula vnū maloḡnatū. scām erat supbūerale qđ ponebat' sup dictā tunicā. ⁊ q̄ttū ad materiā erat d̄ pāno ꝓtexto q̄nq̄z generib⁹ filoꝝ. i. filis fact' d̄ auro ⁊ hiacyntho d̄ purpura coccoq̄z bis tincto ⁊ byſſo retorta: cū pulchra varietate: ita tn̄ q̄ nō erāt ibi alīq̄ animalia figurata sz flores ⁊ ꝓsilia. q̄ttū ad formā ✠o erat vest' q̄drata altera pte lōgior hās i medio apturā ꝑ quā itrabat caput sūmi sacerdot' ⁊ latitudo illi⁹ vestis tāgebat humeros. lōgitudinis aūt ipi⁹ vna ps pendebat retro opiens dorsū vsqꝫ ad renes: ⁊ altera pēdebat añ opiens pectus. Latera aūt vtriusq̄z ptis iūgebant' in laterib⁹ sacerdotis nodulis aureis sup hūeros aūt habebat hec vestis duos lapides onychinos magnos i q̄bus erāt sculpta noīa filioꝝ isrl' sex in vno lapide ⁊ sex in altero: ⁊ erāt noīa seniorū sup humeꝝ dextrū: alioꝝ ✠o sup sinistrū. habebat etiā i medio pectoris forame q̄dratū magnitudinis vni⁹ palmi i lōgū ⁊ latū: ⁊ dimittebat' ille locus vacuus ad hoc q̄ poneret' ibi tertiū ornamētū qđ vocat' rōnale: cuiꝰ pann⁹ erat de eadē materia cū supbūerali: i q̄ erāt. xij. lapides p̄ciosi ſm q̄ttuor ordines disposit': i q̄b⁹ erāt sculpta noīa. xij. filioꝝ isrl': ita q̄ noīa seniorū erāt sculpta in linea supiori ſm ordinē natiuitat' sue: ⁊ sic ꝓpr̄ d̄ alijs. Hēbat aūt magnitudinem vni⁹ palmi i q̄drū: ita vt ipleret p̄cise locū dimissuꝛ vacuū i supbūerali: ⁊ i quattuor angul' habebat q̄ttuor anulos aureos q̄b⁹ corrūdebāt q̄ttuor alij anuli exūtes i supbūerali: ⁊ p anulos istos stringebant' sil' rōnale ⁊ supbūerale cū ligaminibus hiacynthinis p anulos transeūtibus: adhuc tn̄ ad maiorē firmitatem duo erāt anuli aurei i pte supiori rōnal' in q̄b⁹ imittebant' catene auree ⁊ p fistulas aureas in supbūerali exūtes trahebant' sursum ⁊ iūgebant' cū supbumerali cū

vncinis

a Facieſq veſtē ꝛc. Beꝺ. Veſtes ſancte aaron q̄s illi moyſes fecit opa ſunt iuſticie ꝛ ſanctitat̄ q̄ ſcriptura ſacre legis rectoꝛibus habēda cōmendat quoꝝ in chriſto exempla imitāda oſtendit. Sapiētes coꝛde q̄s ad faciendas veſtes replenit deꝰ ſpū ꝓudentie: ꝓphete ſunt ꝛ apli ꝛ ceteri doctoꝛes: q̄ quō ſacerdotes debeāt viuere ꝛ altari miniſtrare facto ꝛ verbo oſtendūt. Litū.1.d Opoꝛtet epiſcopū ſine crimīe eſſe ꝛ dei verbi diſpenſatorē. b Hec aūt erūt ꝛc. Quō hec ſingula facta ſunt pleniꝰ in ſequētibus explicat̄. Rōnale pectoꝛ̄ habitus. Suphumerale eſt humeroꝝ tunica. Et linea ſtricta. i. camiſia totū coꝛpus operit. Cidaris caput ornat. Balthe⁹ vtrāq; tunicā ſimul ꝛ ſuphumerale artiꝰ ad coꝛpꝰ aptat: q̄bus ſex indumentis: inferiꝰ ſeptimū iungit. Octauū. ſ. feminalia linea ad operiēda turpitudinē: ꝛ lamīa aurea ſup cidarim q̄ titulo noīs dñi oībꝰ altioꝛ eminebat. Linea ẋo ſtricta coꝛpoꝛi adherebat: ita arta aſtrictis manicis: vt nulla ineſſet ruga: deſcēdens vſq; ad crura. vñ grece poderis. i. talaris dꝛ.

† 4.o.diſ.c.1 36.diſ.ca.q ecclieſtaſticis .§.ecce.

Dis octo generibꝰ veſtiū pōtifex tpe b ſacrificij induebat̄: quaꝝ q̄ttuoꝛ miꝰ ribus ſacerdotibꝰ ꝓceſſa feminalia. ſ. lineaq; tunica: balthe⁹ ꝛ cidaris. Decet enim vt q̄ maioris eſt gratie ꝛ gradus plurib⁹ virtutuꝫ actibus mirandus fulgeat. Cuncta aūt ſunt dꝰ auroꝓcioſiſq; coloꝛib⁹ q̄ nihil vile ac ſoꝛdidū i ſacerdotꝭ ore vl̄ ope debet apparere: ſꝫ cūcta que agit: loquit̄: ꝛ cogitat coꝛaꝫ hominib⁹ p̄clara et interni arbitri cōſpectui opoꝛtet eſſe gloꝛioſa. Hiero. Jubet̄ ſacerdos i vtroq; hūero velamīe ſuphūeralis aſtringi: vt cōtra aduerſa ꝛ ꝓſpera virtutū ſemp ornamēto muniat̄: vt p arma iuſticie a dextris ꝛ a ſiniſtris gradiēs: cū ad ſola interioꝛa nitif: in nullo delectatiōis infime latere flectat̄: nō eleuent ꝓſpera: nō turbēt aduerſa: non blanda ad voluptatez mulceant: nec aſpera in deſperationē p̄mant: vt dū in illis paſſionib⁹ intentionē mentis humiliat: q̄ſta in hūero vtroq; ſuperhumeralis pulchꝛitudine tegat̄ oſtēdat. Quod ex auro: hiacyntho: purpura: coccoq; bis tincto et byſſo retoꝛta fit: vt q̄ſta virtutū diuerſitate clarere debeat demonſtret̄. In auro intellectus ſapientie demonſtratur: cui addit̄ hiacynthus: vt qꝫ intelligit nō ad fauoꝛē infimū: ſed ad amoꝛē celeſtiū ſurgat: nedum laudibus capitur veritatis intellectu vacuet̄. His purpura pmiſcetur vt coꝛ ſacerdotis cū ſumma q̄ p̄dicat ſperat: in ſe etiā vitia regia poteſtate repꝛimat: nobilitatē intime regenerationis aſpiciēs: et ce- 1.Pet.2.b leſtis regni ſibi aditū moꝛib⁹ defendens. vnde: Vos eſtꝭ genus electū: regale ſacerdotiū: gens ſancta. De poteſtate enī Job.1.a qua vitia ſubigim⁹: Jobānes ait: Dedit eis poteſtatez filios Ps.138. dei fieri. Et dauid: Mimis cōfortatus ē p̄ncipatus coꝛū. His bis tinctus coccus adiungit̄: vt ante dei oculos omīa virtutū bona ex charitate decoꝛent̄: et que hominibus rutilāt flāma intimi amoꝛis accendantur. Charitas enim dum deum ꝛ pꝛoximum diligit quaſi duplici tinctura fulgeſcit. Sed cum mens ad pꝛecepta charitatis extendit̄: reſtat vt per abſtinētiam caro maceret̄. Vñ cocco bis tincto toꝛta byſſus addit̄: q̄ candentē coꝛpalis mūditie ſignificat caſtitatē: que. ſ. toꝛta pulchꝛitudini ſuphūeralis innectit̄: q̄ tūc caſtimonia ad pfectū mūditie candoꝛē ducit̄: cū p abſtinētiā caro fatigat̄. Cūq; inter virtutes ceteras etiaꝫ afflicte carnis meritum ꝓficit quaſi in diuerſa ſuphūeralis ſpecie byſſus toꝛta cādeſcit.

c Faciēt aūt ꝛc. Be. Quia in humeris onera poꝛtamꝰ: ſuperhumerale pōtificis laboꝛes bonoꝝ opeꝝ q̄ iugiter coꝛam dño ferre debet oſtēdit: qꝫ hñ ꝓmo faciēdū p̄cipit̄. Quiēni ad ſacerdotium magiſteriumq; populi dei pꝛomouentur: pꝛimum eius opera cognoſcantur: vt dum hoc quod foris paꝛet omnibus irrepꝛehenſibile patuerit: integritas coꝛdis et ſ ſinceritas

ſ in pleriſq; additur eleazar ꝛ ythamar.

a aaron nadab ꝛ abiu. Facieſq; ve a
ſ opera iuſticie ſanctitatem virtutū ornamenta.
a ſ chriſto in quo hec pꝛeceſſerunt.

ſtem ſanctam frātri tuo in gloꝛi- b
am et decoꝛem. Et loqueris cun-
ſ qui hāc veſtem cōpoſuerunt: q̄ pꝛimi virtutibꝰ ſtuduerūt ꝛ alīs exēpla p̄buerūt. ſ ꝓphet̄ apoſtolis ꝛ alīs doctoꝛib⁹ veritat̄ qui docent verbo et facto quō viuant miniſtri altaris.

ctis ſapientibus coꝛde: quos re-
ſ Omne datum optimū: ꝛ omne donum perfectum deſur. eſt de. ꝛc.

pleui ſpiritu ſapientię vt faciant
veſtes aaron: in quibꝰ ſanctifica c
ſ vel ſunt.

tus miniſtret mihi † Hec aūt erūt d e
ſ pectoꝛis q̄ꝫ grece logion. b

veſtimēta q̄ faciēt: Rationale ꝛ ſu
ſ humeroꝝ q̄ꝫ hebꝛaice ephoꝛ. ſ hec duo ꝛorum coꝛpꝰ opiunt. ſ camiſiā quā interiꝰ induebatur.

perhumerale: tunicā et lineā ſtri- f g
a ſ hec caput ornat. ſ pilleū. b ſ cincꝛoꝛium. ſ.
ſ q̄ vtrāq; tunicā et ſuphūerale aſtringit coꝛpi.

ctam cidārim ꝛ bāltheū. Facient b
veſtimēta ſancta aarō fratri tuo
ſ aliter non debent fungi.

ꝛ filijs eiꝰ: vt ſacerdotio fungant
ſ nihil vile vel ſoꝛdidum debet eſſe in ſacerdotꝭ ore vel opere.

mihi. Accipientq; auꝝ ꝛ hiacyn-
thū ꝛ purpurā: coccūq; bis tinctū
a ſ primo. ſ. q̄ pꝛi⁹ debēt opera eiꝰ cognoſci q̄ pꝛmouet̄ ad officiū ſacerdotꝭ. b ſ laboꝛes opeꝝ q̄s debet coꝛā dño iugit̄ ſacerdos p̄tare. ſ ſuphūerale hoc dꝛ fuiſſe i modū cuculle ſine manicis pileum habēs rotūdū et q̄dratā i pectoꝛe aptrurā vbi

c ꝛ byſſū. Faciēt aūt ſuphūmera- i

micirculo p̄dicto qꝫ erat in pte poſteꝛioꝛi capitis faciebat q̄ſi coꝛonā pfectā. Et vt meliꝰ dicta capiant̄ deſcripſi p̄dicta i figura q̄ inſpecta ꝛ cōſideratꝭ p̄dictis ptz lꝛa paucis exceptis.

Applica q̄ꝫ ad te aaron. Hic agit̄ de veſtimētis ſacerdotū. ꝛ ꝓmo i generali. ſcōo i ſpeciali. ibi: Hec aūt erūt. Circa pꝛimū dicit̄: Applica. ſ. ad diuinū cultū p ꝓſecratiōnē i ſacerdotiū. de q̄ agit̄ ca. ſe. a Facieſq; veſtē ſanctā. i. ad miniſteriū diuini cultꝰ deputatā. ſanctū enim in vna ſignificatione: idem eſt quod diuino cultui deputatū: nam nō erat licituꝫ ſacerdotibus talibus veſtibꝰ vti niſi in cultu tabernaculi.

b In gloꝛiā ꝛ decoꝛem. quia hoc cedebat ad gloꝛiā dei ꝓncipaliter ꝛ ſecūdario ad bonoꝝem aaron ꝛ filioꝝum eius: inq̄ꝫtū erant mediatoꝛes inter deum ꝛ populū. c In quibus ſanctificatus. i. conſecratus. d Miniſtret mihi. q̄ ante conſecratiōnē ipſe nō miniſtrauit ſed moyſes. vt habetur ca. ſe.

e Hec aūt erunt. Hic agit̄ de veſtimentis ſacerdotum in ſpeciali. ꝛ pꝛimo de illis que erāt ſpecialia ſummo ſacerdoti. Secundo de his que erāt cōmunia ſibi ꝛ alīs ſacerdotibus inferiobus. ibi: Facies ꝛ feminalia. Adhuc pꝛimo enumerat que ſunt ſpecialia ſummo ſacerdoti. Scōo proſequit̄ de ſingulis. ibi: Facient autem. Circa pꝛimā ptem patet lꝛa vſq; ibi:

f Tunicā ꝛ lineā ſtrictam. In hebꝛeo habet̄: Tunicam ſim briatam. ꝛ loquit̄ de tunica hiacynthina: que erat pulchꝛe ſim briata: vt pꝛedictū eſt. g Lineā ſtrictā. que idem eſt qꝫ tunica ſtricta: de q̄. ſ. dictū eſt: qꝫ erat veſtimentū cōmune ſummo ſacerdoti ꝛ alīs. ꝛ ideo eiꝰ enumeratio nō hꝫ hic locū: ſed inferiꝰ. h Cidarim. i. mitrā cū lamina ſancta ſibi alligata.

i Faciēt aūt. Hic ꝓſequit̄ i ſpeciali de ornamētis ſpectalibꝰ ſūmi ſacerdotꝭ, ꝛ diuidit̄ ſm nūeꝝ ornamētoꝝ: ꝛ patebūt ptes

✠ ꝓſequēdo

sinceritas fidei ꝓbet. Suphumerale ꝙ significat euangelicuz
Mat.11.d onus. de quo dr: Jugum enī meum suaue est et onus meum le
Luc.9.c ue. Et alibi: Si quis vult venire post me abneget semetipsum
ꝛ tollat crucē suā ꝛ sequatur me. Fit aūt suphumerale de au-
ro hiacyntho et purpura bysso retorta coccoq bis tincto. De
auro. s. vt añ oīa in habitu sacerdotali: intellectus sapīe prin-
cipaliter emicet. Cui hiacynthꝰ aereꝰ adiungiť: vt qđ itelligē
do penetrat nō ad fauorē infimū: sed ad amorē celestiū surgat
nedū suis pascit laudibus: veritatis intellectu ꝓuect. Auro ꝙ
q et hyacintho purpura pmiscet: vt sacerdotis cor cū summa
q̄ p̄dicat sperat: in seipo et suggestiones vitioꝝ rep̄mat: eisq
regia potestate ꝛdicat: ꝛ celestis regni aditū suis moribꝰ de-
fendat. In purpureo tī colore pōt effusio sanguinis ꝙ xp̄i:
vel diuersaꝝ tolerantia pressuraꝝ intelligi. Hec est enim crux
quā post dīm portamus. Talis ꝙ spēs in humero sacerdotis
refulget: vt eū doceat ad patiendū esse paratū. Auro autem
hiacyntho ꝛ purpura bis tinctus adiungiť coccus: vt añ in-
terni iudicis oculos oīa virtutū bona ex charitate decorent.
Ut q̄ boibus rutilant: in cōspectu dei flāma intimi amorꝭ ac-
cēdat: q̄. s. charitas q̄ deū ꝛ ꝓximū diligit: q̄si ex duplici tin-
ctura fulgescit. Sed cū mens ad p̄cepta charitatis dilatatur:
restat vt ꝙ abstinentiā caro macerēť. Uñ bis tincto cocco re-
torta byssus adiungiť. i. mūdicie corpalis castitas q̄ torta pul
chritudini superhumeralis innectitur: quia tunc castimonia
ad perfectum mundicie candorem ducitur: cum per abstinen
tiam caro fatigatur.

a Coccoq bis tincto ꝛc. Beđ. Coccus ignis specie fulget:
ꝛ fortassis bis tinctus fieri p̄cipiť: qꝛ ignis duplicē vim hꝫ vi-
rendi. s. et lucendi: cuius naturam p̄sulem doctrine saluta-
ris imitari optet: vt lucē scientie desiderantibus apiat: ꝛ rubi
ginē pctoꝝ in contēptoribus increpando ꝓburat. Cū enī au-
ditoribus dulcia scripturarū arcana miracula ꝛ pabolas euā
gelicas exponit: velut in habitu suo fulgorē lucis oñdit. Cuz
xo memorata eterna vltione supbos p̄cutit: quasi terrorē flā
me vorantis oñdit. Qui enī sermonē facit ad populū: nec so-
lū increpandis reatibus: nec solū reserandis scripturaꝝ secre
tis dꝫ instare: ne tīm de correctione pctoꝝ disputans mīnꝰ au-
diať: vel mysterioꝝ tīm secreta reserans minus ꝓfit. Tempe-
ret ꝙ ex vtroq sermone: vt celestiū secretoꝝ pandat suauitatē
ꝛ moꝝ correctionē quasi bis tinctū in suo habitu coccum de-
monstrans. b Duas horas ꝛc. Beđ. De hoc insequenti-
bus dr. Fecit igiť suphumerale de auro hiacyntho ꝛ purpu-
ra. Et paulopost. Duas quoq horas sibīnuicē copulatas in
vtroq latere a sūmo vsq deorsum: ita vt dimidiū vestis intu
entiū oculis foris apperet: dimidiū xo aliud interiꝰ lateret:
sed ore vtreq cōiuncte vsq ad extremos angulos ad inferio-
ra descenderent. In quo typice intelligiť: vt cum bona foris
opa extēdimus: eadē intus cordā dño integra ꝙuemus: ne ca-
stitatē pure cogitationis minor actionis pfectio sequať: vel
pfectionē actionis imperfectior mentis intētio. sed quasi due
ore suphumeralis sibi intus pura et simplici intentione iūgā-
tur in vtroq latere superhumeralis: vt inter aduersa et pro-
spera concordi actione domino seruiamus. Deserit nanq ho-
ra vt breuior latiorem et discordante mensura in vnum redire
nequeunt: si cum extrinsecus bona facere pro eterna retribu-
tione cernimur: intentione placendi hominibus in secreto mē
tis implicamur: humanicq fauoris
magis q̄ vite inuisibilis p̄mia re-
quirimus.

c Ipsaq textura ꝛ cū. Beđ. Non in
vna parte aurum: in altera hiacyn-
thus vel alij colores fuerunt: sed oēs
per oīa cum auro contexti: qꝛ in actio
ne sacerdotis nec ad horam aliq̄ ma-
gnarum virtutum debet intermitti:
sed auro sapientie iungatur spei hia-
cynthus in superna erectus: et pur-
pura regni celestis contra vitiorum
bella magnanimis semper cocco bis
tincto gemine dilectionis: et byssо re-
torta: id est castitate carnis sacerdos
debet esse nitidus.

d Duos lapides ꝛc. Ut sacerdos
fidem et vitam patriarcharum imite-
tur: et duodecim tribuum in sacrifi-
cijs et orationibus memor sit: et po-
pulus intuens non aberret a patriar
charum meritis.

Inclusos

rōnale pōebať. a ꝟ vt in intellectu sapīe emicet. b ꝟ vt p hoc qđ itelligit ad amorē celestē surgat. c ꝟ vt virtijs regia prāte cōtradicat. d ꝟ vt

a le de aūro ꝛ hiacyntho ac purpura coccoq bis
deū ꝛ ꝓxim sīl diligat. a ꝟ cādore corpalis mūdicie. b ꝟ maceratione carnis. c ꝟ varietate virtutū ꝛ opeꝝ. d ꝟ opatione ꝛ intentionem.

b tincto ꝛ byssō retorta opere polymito. Duas a b
ꝟ ꝓsperitatis ꝛ aduersitatis.
horas iunctas habebit in vtroq latere sūmita-
ꝟ vt cōcorditer deo seruiant.

c tum: vt in vnū redeant. Iꝑaq textura ꝛ cuncta
operis varietas erit ex auro ꝛ hiacyntho ac pur
pura: coccoq bis tictoꝛ byssо retorta. Sumesq
ꝟ qꝛ in p̄cioso ꝛ mūdo corde debēt opa scrōꝝ retractari.

d duos lapides onychinos: ꝛ sculpes in eis noīa
ꝟ lapides p̄cioſi sunt opa virtutum.
filioꝝ ísrael: sex nomia in lapide vno: et sex reliq̄
in altero iuxta ordinē natiuitatis eorū: ope scul
ptoris ꝛ celatura gēmaꝝ: Sculpes eos noībus

prosequēdo. Pri
mo ergo ꝓsequi-
tur de superhume
rali cum dicit: Fa
cient autem ꝛc.
a Opere poly
mito: id est pluri-
bus coloribus et
figuris variato: ꝛ
dicit a polys qđ
est plītas et mi-
tos qđ est gutta.
b Duas horas
iunctas habebit
quia ore latitudi-
nis iuncte erant ī
lateribus sacer-
dotis: vt predictū
est cum vncinis:
et sic anterior et
posterior iūgebā-

Exo tur sīl

Ministerio de Cultura 2024

a Inclusos auro ⁊c. Bed. Apte lapides includi auro atq; circũdari iubentur: auro nanq; intellect⁹ vel charitas insinuatur: qz sic aurum metallis ita charitas prestat virtutib⁹ ceteris. Includunt xo lapides preciosi ⁊ circũdant auro cũ opatio virtutum puro vndiq; intellectu circũspicit: vt nihil vitiorum latere: nihil sordis ꝓmittatur remanere: ⁊ ipe xtus ita vinculo charitatis cõtinet: vt nulla rez mutabilitate a statu suo decidere vel de habitu sacerdotis torpente custodia mentis valeant ꝓlabi. b Portabitq; aaron noia. Quia sacerdos diligent oi hoza pcedentiũ sanctoz vitã ꝓpendens in aduersis ⁊ ꝓsperis xtutum ornamento debet muniri: vt p arma iusticie a dextris ⁊ a sinistris gradiẽs in nullo delectatiõis infime latere flectatur. Bed. Tribus de causis aaron noia patriarchaz inter sacrificia semp i humeris sicut ⁊ in pectore portabat: vt ipe. s. fidem vitãq; patriarcharum meminisset imitari: vt duodecim tribuum que de his nate sunt in orationibus ⁊ sacrificijs memor esset vt populus scripta in veste presulis patrum nomina videns sedulo curaret: ne ab illorum meritis discedens ad errorum contagia declinaret. Ad ⁊ pones in vtroq; latere superhumeralis memoriale filijs israel. Huc qz pontifex in superhumerali noia patriarcharum gestat: cum doctor vel presul ecclesie in omnibus que agit precedentium patrum facta consideratq; ad eorum imitationem dirigere vitam ⁊ onus euãgelice pfectionis sagit ferre. Nomina xo patrum bene in lapidibus preciosis sculpunt. Lapides preciosi opa virtutũ spualium sũt. Habetq; sacerdos in humeris lapides preciosos: ⁊ in eis noia patruz scripta: cũ claritate bonorum operuz cunctis mirandus extitit: ⁊ eandem claritatẽ nõ a se nouiter inuentam: sz antiqua sibi patrum auctoritate traditam docuerit. Duplici aũt ratione hec in humeris portat: vt et ipe precepti dñi humiliter subditus incedat: ⁊ auditoribus suis semp celestia siue sua siue patrũ exẽpla q̃ sequant ꝓponat. c Facies ⁊ vncinos ⁊c. Be. Uncini isti in supmis erãt angulis superhumeralis fabri affixi: catenule aũt non in suphumerali sz in rationali. i. in supioribus eius angulis p annulos aureos vident fuisse annexe vt dum indueretur pontifex catene q̃ de rationali pendebant possint etiam vncinis suphumeralis annecti: vt vtraq; sibi firma positione cohererent. Unde apertius in sequentibus fecerunt in rationali catenulas sibi invicem coherentes de auro purissimo: et duos vncinos totidẽ q; ãnulos aureos. Posro annulos aureos posuerunt in vtro q; latere rationalis e quibus penderunt due catene auree: quas inseruerunt vncinis qui in superhumeralis angul⁹ imminebant: de quorum figura melius in rationali expositione tractabitur. Hi erant in oris superhumeralis quibus catene rationalis coniungebantur superhumerali: quia bona opera ⁊ cogitatio munda adinuicem per charitatem ⁊ bonaz intentionem sunt nectenda. d Rõnale ⁊c. Greg⁹. Precipitur vt in pectore aaron rationale iudicij vittis litigantibus imprimatur: ne cor sacerdotale fluxe cogitationes possideãt: sed ratio sola constringat: ne indiscretum vel inutile cogitet qui ad exemplum constitutus grauitate vite semper debet ostendere quantam rationem portet in pectore. In rationali duodecim nomina patriarcharum describuntur: patres prescriptos semper in pectore ferre est antiquoq; vitam sine intermissione cogitare. Nam tunc sacerdos irreprehensibiliter graditur cum precedentium patrum exempla semper intuens cogitatiões illicitas deprimit. ne pedẽ tẽdat ex limitẽ ordis. Rõnale iudicij dr: qz dz rector subtili examĩe bona malaq; discernere: et que nere: ⁊ q̃ vel quib⁹ qñ et q̃liter ꝓgruãt studiose cogitare: nihil ꝓpriũ q̃rere: sz sua cõmoda ꝓpinquoq; bona deputare. Ad ⁊ pones aũt in rõnali iudicij doctrinã ⁊ veritatẽ ⁊c. Sacerdos eñ iudiciũ filioz israel in pectore gestat in ꝓspectu dñi: cũ subiectoq; cãs ꝓ sola intẽni iudicis intẽtione discutit: vt nihil hũanitatis admisceat: i b q; diuia posit⁹ vice dispẽsat ne correctionẽ puat⁹ dolor exaspet. Cũq; õ aliena vicia emulator oñdit: q̃ sua sunt exequatur ne tranq̃llitatẽ iudicij aut latẽs inuidia maculet aut preceps ira pturbet. Sz dũ ꝓsiderat tror ei⁹ q̃ sup oĩa ꝓsidet. i. iudicis ĩtimi nõ sine magn timore regant subiecti. Be. Rõnale q̃z ⁊c. Sic i suphũerali opez pfectio: ita i rõnali iudicij q̃ pect⁹ sacerdot⁹ tegit ⁊ ornat cordis et cogitationũ ei⁹ castitas exꝑmit. Et bñ p⁹ hũerale rõnale iudicij sequit: vt cũ añ hoies q̃s inno cẽs mãib⁹ appuerit: multomagis in ꝓspectu sũmi iudicis mũd⁹ corde assistere ꝓtẽdat: oĩa agẽs de idustria: vt q̃cq̃d foris erga ꝓxios agit aut iudicat ex regla intẽne rõnis ꝓbatũ ⁊ suo ꝓditori placitũ fulgeat. Itẽ rõnale iudicij sacerdos i pectore ferre ꝓcipitur qz dz rector subtili examĩe bõa mala q; discernere: ⁊ q̃ q̃b⁹ qñ vel q̃liter cogruãt studiose cogitare. e Duplex Bed. Factũ rõnale vt facili⁹ pondus lapidũ sustineret. Typice aũt nos admonet vt rõnẽ nr̃i examis iuisibilis arbit ꝓbet: nec hũana foris estiatio merito ꝓtẽnat: vl duplex ferim⁹ i pectore rõnale iudicij. qñ ea q̃ de fide veritat⁹ ⁊ vita iuisibili loq̃mur aut cogitam⁹ fixa rõne sbsistũt: ⁊ q̃ visibiliter agim⁹ aut agere disponim⁹ iudicio discretionis librata sũt. Or aũt mensurã palmi hẽbat p q̃drũ: pie ĩtẽtionis conatũ infatigabilẽ ⁊ ppetuũ oñdit. Qui. n. palmo aliq̃d metit: sũmo conamine expãsis digit⁹ manũ extendit vt possit mẽsurã quã q̃rit plene ⁊ certe tenere. Ad si q̃ manũ opatio: ita p palmũ exꝑmit iflexibilis opationis i tẽtio: ⁊ bñ idẽ rõnale tã i lõgitudine q̃z i latitudie hz mẽsurã palmi: qz siue i lõgitudie vite eẽne desiderium mẽt⁹ erigat siue i latitudie charitat⁹ ad curã ꝓximi iclinet affectũ: necesse est p oĩa cor sacerdotale desidiosum nõ eẽ: sz ardẽte dsiderio extẽdi: vt ꝓpẽdat brauiũ supne vocatiõis dei. f Ponesq; i eo ⁊c. Be. Hec positio diuersaz gẽmaz i rõnali multiplicẽ variaz xtutũ grãm oñdit: q̃ ocordi serie i corde sacerdot⁹ dz appere. Singuli aũt lapides singlis patrũ noib⁹ iscribunt: dũ sctõq; vitã rector ispiciens: q̃ marie q̃b⁹ xtutũ opib⁹ floruerint sollicite scrutat: ⁊ hec cũcta i secreto pectoris colligit ⁊ opando ꝓdit. Mag. n. sacro vtraq; vestis lapidib⁹ pciosis redimit: ⁊ patz noib⁹ isignib⁹ isignitur. Ipa q̃z noia in suphũerali duob⁹ lapidib⁹ eiusdẽ generis. In rõnali xo duodecim diuersi generis sculpta sunt. Qz aũt pres lapidibus pciosissimis: ⁊ nõ diuersi coloris sculpti sunt: significat q; vna fides in deũ: ⁊ vna charitas: et spes vite celestis oim patrũ corda repleuerit. Qz diuersi generis

lapidibus

a ſ qz omnis actio ⁊ intentio pũtificis mundicia ⁊ nitore sapie ꝓvallari.

a filiozum israel inclusos auro atq; a
ſ intellectu sapientia ⁊ charitate.

circũdatos: et pones in vtroq; la
ſ vt videntes patrum memores sint.

tere superhumeralis memoriale
b filijs israel. Portabitq; aaron no
mina eozum coram domino sup
ſ vt scilicet imitetur facta ⁊ exẽpla: quoꝝ portat nomina et sit memor eozũ inter preces sacras.

vtrũq; humerum ob recordatio/
nem. Facies et vncinos ex auro b
c ſ in quibus charitas significatur.

et duas catenulas auri purissi/
mi sibi inuicem coherẽtes: quas
a ſ in quo cordis ⁊ cogitationum sacerdotis castitas exprimitur: cuius pectus rationali tegitur et ornatur. a ſ vt omnia discrete faciat.
b ſ varietate. s. virtutum. c ſ multiplario.

inseres vncinis. Rationale quo/ c
d tas exprimitur: cuius pectus rationali tegitur et ornatur. a ſ vt omnia discrete faciat.
b ſ varietate. s. virtutum. c ſ multiplario.

q; iudicij faciẽs opẽre polymito:
a ſ qz cogitatio dz cõuenire operi.

iuxta texturam superhumeralis
ſ sapientie. ſ spei superne.

ex auro: hiacyntho et purpura:
ſ carnalis mundicie.

coccoq; bis tincto et bysso retor/
a ſ qz in veraq; pre mensurã palmi habebat.
b ſ vt examen sacerdotis deo placeat ⁊ hõ nõ cõtemnat. ſ fortiter põdus gẽmaz sustineat.

e ta. Quadrangulum erit et dũ/ d e
a ſ infatigabilẽ pie intentionis conatũ. ſ ceterne

plex: mensurã palmi habebit: tã
vite desiderande. a ſ charitatis gratia ad curã ꝓximi. b ſ positio diuersarum gemmarum multipharia gratia virtutum que concordi serie debet corde sacerdotis apparere.

f in lõgitudine q̃z i latitudine. Po
nesq; i eo q̃ttuor ordines lapidũ

Nico. de lyra

tur simul. a Inclusos auro atq; circũdatos. i. situatos i auro p circũitũ ptis interioris iuxp̃anũ suphumeralis: vbi lapides erant situati sic situant⁹ in annulis. b Facies et vncinos. qui erant positi in supioꝝ pte suphumeralis circa scapulas. c Rõnale quoq;. Hic ꝓsequit⁹ de rõnali: ⁊ dr rõnale iudicij: qz i ipo iudicabat sũm⁹ sacerdos ꝓsulẽs dũm q̃d eẽt agẽdũ. d Quadrãgulũ erit. rõne supradicta.
e Et duplex. i. de pãno duplicato duplici cã. vna ẽ vt põd⁹ lapidũ ibidẽ situatoq; melius sustineret. alia est ꝑm Ra. sa. vt i ter illos duos pãnos nomẽ dñi tetragrãmatõ icluderetur.

Jn primo

lapidib⁹ scripti sunt: multiplex est varietas ⁊ gra bonoꝝ operū: qb⁹ sctoꝝ fides spes ⁊ charitas cōfirmata refulget. In rōnali q̄ttuor erāt ordines lapidū: ⁊ singuli habuerūt tres lapides. vt. s. q̄ttuor p̄ncipalib⁹ x̄tutib⁹ fidē trinitatis non ficta teneam⁹. Quattuor em̄ ordines gēmaꝝ hz ī pectore sacerdos cū oē qđ cogitat: prudentia circūspectū: fortitudīe firmū: iusticia eximiū: tp̄tia a malis oīb⁹ fuerit segregatū. Sz ijdē ordines ēnas habent gēmas cū prudētia fortitudo iusticia ⁊ tpantia trinitatis fide ⁊ opatione cōsistit. Apte ḡ sacerdos vt ope fulgeat: q̄ttuor ī pectore x̄sus gēmaꝝ baiulat: vt x̄o cū opib⁹ fidei sinceritate sit castus: ēnas in singulis x̄sib⁹ hz gemmas: vt oīb⁹ vere fidei p̄fessionem et imitādā actionē oñdat: vt ⁊ illi membra sūmi sacerdotis mereanť effici.

Beđ. Possum⁹ in vario decore lapidū nō solū claritatē multipharīā sacerdotalis actionis ⁊ cognitionis: sz etiā spūalīū accipe dona x̄tutū ⁊ miracula sanitatū. de qb⁹ dr: Infirmos curate ⁊c. Et alibi: Signa autem eos q̄ crediderint. h̄ seq̄nt: In nōie meo demonia eijcient. Quicq̄d autez desīgnent: recte duodenari⁹ ī rōnali fieri p̄cipiť: vt eoꝝ act⁹ ⁊ miracula q̄ apostolice fidei ⁊ charitatī x̄tutē sequuntur acceptos deo etiā nouerim⁹. Si q̄s aūt loquiť linguis angeloꝝ: et facultates suas distribuerit paupibus: corpusq̄ tradiderit vt ardeat: si vnitatē catholice charitatī nō habuerit nihil illi prodest. a Onychinus Beđ. Recte aūt duo lapides onychini ī suphūerali eodē nūero patruz insculpti sunt vt doctrinā fidēq̄ apl̄oꝝ vtriq̄ ppl̄o iudeoꝝ. s. ⁊ gētiū ꝓfuturā designarēt. Onix rubri coloris circulos hūs albis cīgētib⁹ zonis: charitatis ardorē: vel scie lucē significat comitāte zona castitatis: hm̄oi lapidi b⁹ iscpta patrū vocabula gestat sacerdos: cū p̄cedētiū iustoꝝ imitāde charitati castitati hūiliati doctrine ceterisq̄ x̄tutū opibus iuge studiū īpendit: ⁊ h̄ ī vtroq̄ ppl̄o: vt iude⁹ ⁊ gētil claritatē x̄ti ⁊ pietatī ī doctore aspiciat: p quā ip̄e ad melioza ꝓficiat.

b Facies ī rō. ⁊c. Beđ. Ordo opis q̄ttū nob videť h̄ fuit. Duo erāt vncini supra ī duob⁹ suphūeralī angul⁹ positi. ⁊ duo ꝫ anuli ī duob⁹ rōnalī angulis sursū: e qb⁹ pēdebant due catene aureę: q̄ ī tpe iudēdi īserebanť vncinis q̄ ī superhūeralis angulis emineāt: vt ī seq̄ntib⁹ apti⁹ scriptū ē: vt suphūerale ⁊ rōnale mutuo necterētur q̄z supior ꝓnexio hucusq̄ descripta ē. Seq̄ť aūt de inferiori q̄ erat subtus ascellas scptura ita subijciēs. Facies ⁊ duos anulos aureos: q̄s pones in sūmitatib⁹ rōnalis ⁊ ī oris q̄ e regiōe sūt suphūeralī ⁊ posterioza ei⁹ aspiciunt. Q̄ dr ī oris q̄ e regione sunt suphūeralis nō significat ī oris suphumeralis: sz ī oris illī q̄ e regione sūt suphūeralī. i. ī oris rōnalis q̄ e regione suphūeralī sunt. anuli. n. q̄ ī vltimis ⁊ ifimis erāt angulī rōnalī habebāt ꝫ se ī vtroq̄ latere suphūeralī eq̄ anulos alios: q̄b⁹ ip̄i vittis ligātib⁹ iūgerenť: de qb⁹ sequiť: nec nō alios duos anulos aureos q̄ ponēdi sunt ī vtroq̄ latere suphūeralī deoꝝsū qđ respicit ꝫ faciē iūcture iferioris: vt aptari possit cū suphūerali: qz de iūctura supioꝝ q̄ erat sup scapulas añ dixerat. Jnť q̄s. s. iūcturas h̄ distabat q̄ supior catenulis: iferior vittī erat facta ligātib⁹. Añ sq̄dič ⁊ stringeť rōnale anulī suis: cū anulī suphūeralī vitta hiacynthīa: vt maneat iūctura fabrefacta: ⁊ a se īuicē rōnale ⁊ suphūerale neq̄ant separari. Nō

a ſ in q̄ttuor ordinibus tantū sunt terni lapides .i. in principalibus virtutib⁹ trinitatis fides.
b ſ q̄ vt aiūt rubricerre, silis vulgo corneol⁹ dr.

†Jn primo x̄su erit lapis sardius a
a ſ topasius ꝓciosissim⁹ oim color⁹ ⁊ maxie aurei vñ topasion dr q̄si topadion. i. omnium colorum.
b ſ viridissimus.
⁊ topacius ⁊ smaragdus. Jn se
a ſ q̄ nocte lucere dr: ⁊ circa se omnia illustrare.
b ſ sereno celo silis. c ſ ſ obtusi virorū q̄ contra fantasmata dr opitulari.
cūdo carbūculus: saphirus ⁊ iā
a ſ q̄ hiacynthini coloris ferť: ⁊ inuenič in remb⁹ bonis. b ſ ab achate fluuio sicilie vbi inuenič: ⁊ ferē ē nigri coloris habens candidos in superficie ramos.
spis. Jn tertio ligurius: achates
ſ purpurei ⁊ violacei coloris. ſ totus aureus.
⁊ amethistus. Jn quarto chryso
a ſ onyx grece vnguis latine: vñ onychinus lapis q̄ hūani vnguis habet colorē. b ſ aūtici coloris q̄ nō pōr sculpi: vt aiunt.
lithus onychinus ⁊ berillus. Jn a
cluſi auro erunt p ordines suos:
a ſ vt sacerdos inspiciens vitā sctoꝝ qbus florū erunt x̄tutib⁹ mediteť ⁊ opando imiteť.
Habebuntq̄ noīa filioꝝ israel.
Duodecim noībus celabunť: singuli lapides noībus singuloꝝ
a ſ qđ cogitationū mundicia ſ gnificat.
p duodecim trib⁹. Facies in rāti b
ſ industriam mentis q̄ doctoꝝ intellectū cū opatione cōiungit: ne valeant separari.
onali catenas sibi inuicem cohe
a ſ iugē memoriā ꝓpetue claritatis in celis.
rētes ex auro purissimo: et duos
anulos aureos: quos pones in
ſ angulo. s. ſ dilectionē dei ⁊ ꝓximi.
vtraq̄ rōnalis sūmitate: catenas q̄ aureas iunges anulis q̄ sunt in marginibus eius: ⁊ ipaꝝ catenarū extrema duob⁹ copulabis
ſ firme. s. intentionis deo placendi q̄ oīno apta sit suscipiēde dilectioni dei ⁊ ꝓximi: siue in ꝓsperis siue in aduersis. b ſ bone actionis.
vncinis in vtroq̄ latere supèrhu
ſ mundicia cogitationis.
meralis qđ rōnale respicit. Faci c
es ⁊ duos anulos aureos: quos
ſ angulis.
pones in summitatib⁹ rōnalis:
ſ in oris. s. rōnalis.
et in oris q̄ e regione sunt suphu d
meralis: et posteriora eius aspici

rari. Nō

Allego.

Nico. de lyra

oñdit: qz

a Jn primo versu. i. ordine. b Facies in rōnali catenas sibi inuicem coherētes. i. opere plectili. iste sunt eedem catene q̄ supra dicunť inserte vncinis suphumeralis fm partem supiorem catenarū. sed pars inferior erat inserta anulis ipsius rōnalis: ⁊ ideo de istis catenis fit mentio in vtroq̄ opere scz superhumeralis ⁊ rōnalis. c Facies ⁊ duos anulos aureos q̄s pones ⁊c. i. in parte exteriori que est superior respectu illi⁹ q̄ est magis ꝓpinq̄ corpi sacerdotis. d Et in oris q̄ e regione sunt. i. ex opposito correspondentes.

Gen. 10. a
Mar. 16. d

1. Cor. 13. b

D

Luc.12.c

Nodit:qz custos bonoz operū est continentia:de qua dicitur: Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes zc. Lūbi sez pcincti p continentiā. Lucerne ardentes p xtutū opationē.

a Uitta hiacynthina zc. Beō. Uitte hiacynthie quib⁹ vter qz sacerdotis habit⁹ copulaf:ligature sunt desideriȝ celestis: que anulis aureis innexe suphume/rale cū rōnali stringunt:cū agnita lu ce phennis patrie in illā gloriā suspi/ram⁹:z vt intrare mereamur cōcordi fide z vita z opere z pfessiōe i taber/naculo pātis ecclie seruire studem⁹,

b Portabitqz aaron zc. Beō. Nomina filioz isrl aaron sup pectus me moriale coraī dño portat in eternum: qñ pāsul nunqz subditoz curā inēmit/tit:sed vitā eoz consolando increpan do exhortando confortat:z tutandaz dño crebris orationibus satagit com mendare. Greg⁹. Sacerdos qñ ta bernaculū ingredif duodecim lapi/des i pectore portare iubef sculptos noībus filioz isrl:ꝫ est redēptor nr q semetipm p nobis sacrificiū offerens

E dum fortes in exordio pdicatores ha buit:duodecim lapides sub capite in prima sui corpis pte portauit. Optet sacerdotē memoriā patrū ferre in pe/ctore:maxīe cū ministrat altari:vt in quo sacrati⁹ est ministeriū:sollertius se toto studio tota industria mētis ex

†.36.dis.c. q ecclesia / sancta. ornet z corpis:exēpla sctōz respiciēs vt eoz sedulus imitator aptū se divi/nis pātet aspectibus. c Ponesaūt zc. Beō. vt.s. meminerit sacerdos se studijs doctrine z veritatis inārendis nō curādis ruminā disqz seculari bus negocijs p acceptū sacerdotium fuisse cōsecratū. Sz vt qō exteri⁹ ty/picū in veste pfulgebat: int⁹ in corde xacit exprssū chorusc aret. Itē doctri/na z xitas i rationali erant posite: vt monstraref:qz vestis illa nō solum le galē iduebat pontificē:sz z euāgelicū

Joh.1.b pnūciabat.s.ipm xpm de q ōr:Lex p moysen data ē:gra z veritas p iesum xpm patefacta est. Uel apl⁹ et oēs gre noue pcones. Hestat aūt iudiciū filioz isrl i pectore suo in ꝓspectu dñi: cū subditoz causas p sola interni iu/dicis itētione discutit:vt nihil simul/tatis admisceat:in eo qō diuina vice dispensat. Aug⁹. Pones aūt i ra. zc. In q re vel metallo ponaf demon stratio et xitas sup rōnale(quia tlia dic fieri i veste sacerdotf q corpalr fi/unt)inuenire difficile ē. Fabulanf tū lapidē fuisse cui⁹ color aduersa vel p spera imitaref:qñ sacerdos ītrabat i sctā. Et ꝫ ē qō ait:Et afferet aarō iu/diciū filioz isrl sup pect⁹. oīdēs.s.i il la demōstratione z xitate qd de illis iudicauerit dñs. cuis intelligi possit demonstrationē z veritatē lris ipositā super logion.

d Facies z tunicā zc. Beō. Tunica talari tota hiacynthia vestif sacerdos:vt admoneaf op⁹ celeste nō mō ichoandum sz vsqz in finē eē ducēdū oīb⁹ q salui eē volūt. Tunica.n. hia/cynthia vsqz ad pedes vestiri:ē bonis oplb⁹ vsqz ad finē vite

Apoc.2.c insistere. fm illud:Esto fidelis vsqz ad mortē:z dabo tibi co/ronā vite. Et qz ita solūmō ad pfectionē boni opis ifatigabili ꝓpositō puenicmus:si hanc fixa intentione supne remunera tionis incipim⁹:recte addif:In cui⁹ medio supra erit capitiū zc. Capitiū tunica hiacynthina firmissimū hz:z ora ex sese te/xta:ne facile rūpaf:cū pmordiū boni opis forti radice timoris dñi subnixū. z ꝫ oēs insidias antiq hostis ꝓbaf eē munitum. Talis ora collū sacerdotis p gyz vestit z ornat:qñ rectori fi/duciā pdicādi celestia pbet:ꝫ qz nō solū i vite cursu recte vi/xerit:sz exordiū ąz a rectitudine cepit: sic samuel hieremias iohānes:q ab ipa infantia spūali gra repleti:et in doctoz or/dine sunt

unt:necnō z alios duos anulos aureos:q ponēdi sūt i vtroqz la/tere suphumeralis deorsum: qō respicit contra faciē iūcturę infe/rioris:vt aptari possit cū suphu/merali:vt stringaf rōnale anulis suis cuz anulis superhumeralis.

a vitta hiacynthina:vt maneat iū

ſ ingeniose,vel artificiose:faber.n.quilibet arti fex dicitur.

ctura fabrefacta:et a se inuicem rationale z superhumerale neq/

b ant separari. Portabitqz aaron nomina filiorum israel in ratio/nali iudicij super pectus suuz: qñ ingreditur sanctuarium: memo/riale coram domino in eternuz.

c †Pones autē in rationali iudicij a

ſ vt studeat sacerdos doctrinā z veritatem inq rere z docere.

doctrinā et veritatem:q erunt in pectore aarō:qñ ingredietur co/

ſ vt causas subditorum p sola dei intentione di scutiat nihil simultatis admiscens.

ram dño:Et gestabit iudicium fi lioz isrl i pectore suo: in conspe/

ſ deo bñplacens. a ſ op⁹ celeste vsqz ad finē vi te. ſ firmissimā. ſ supzemam.s.

d ctu dñi semp. Facies z tūnicā su b perhumeralis totā hiacynthinā

a ſ vt primordiū boni opis forti radice timoris dei subnixū:z cōtra insidias diaboli sit munitū.

Jn cuius medio supra erit cāpi/ c tiū:z ora p gyrū ei⁹ textilis: sicut d

ſ cōsūmatione.s.operum.

fieri solet i extremis vestiū parti

a ſ vt sacerdos ad tantā excellentiā cōuersatiōis pueniat vt nihil in illo nisi splēdor z gra floscz va riusq bonoz opez appareat:z hoz tantū sonū sua uissimum proferat.

e bus:ne facile rumpaf. Deorsum vero ad pedes eiusdē tunice per

ſ multiphariam virtutū opationē vno charitatf munimine circūdatam.

circūitum q̄si mala punica facies tinnabulis iūgite:vt p oē qō dicitis vnitatē fidei cauta ob/seruatione teneatis. Beō. Deorsū ad pedes tunice fiunt q̄si mala punica z tintinnabula p gix:qñ ad tantā excellētiā deuote ꝓuersationis sacerdos peruenerit:vt nihil in eo nisi splēdoz z gra floscz vari⁹ bonoz opez videaf nihil aliō cuz os aplet:cuius suauissim⁹ hoz son⁹ audiaf. Quia.n.ī malopu nico multo interi⁹ grana vno cortice tegunf:recte per mala

Nico. de lyra punica

a Pones aūt in rationali iudicij doctrinā zc. i. lapides p quorum fulgorem manifestabif sacerdoti diuinū bñplacitū z hoc fm Josephū. fm xo Ra. Sa. nomē dñi tetragrāmatō fuit inclusū mō predicto. b Facies et tunicā. Hic prosequ tur de tunica hiacynthina. c In cuius medio supra erit capitiū. i. apertura per quam intrabat caput sacerdotis.

d Et ora per gyz eius textilis. i. ope plectili.

Facies et la/

Mar.9.g

Rom.12.a

Spunica multipharia xtutũ opatio vno charitatis munimine vndiq; tecta signat. Fit aũt malo^r effigies d hiacynthio: purpura: coccoq; bis tincto: t byſſo retorta: q̃b^9 q̃ttuor coloꝛib^9 q̃ xtutũ varietas signet supra dictũ ē. His vero ſ medio tũtinnabula p miſcent: vt neq; op^9 ſacerdotꝯ ab eo qđ loq̃t diſcrepet: neq; a rectitudine opis ligue ſon^9 aberret. Añ pulchre addit: ita vt tũtinabulũ ſit aureũ: t malũ punicũ. Rurſũq; tũtinabulũ alis aureũ t malũ punicũ. Aurea. n. tintinabula hiacynthine tunice inſerũt t vndiq; circũdant: cũ oĩs ſmo ei^9 claritatẽ ſupne lucis reſonat: t idẽ ſonit^9 velut hiacynthine tũice firme ifix^9 opex quoq; ipi^9 ſublimitate audientiũ mẽtib^9 cõmẽdat. Fiũtq; bina mala circa ſingula tintinnabula: cũ oĩa que loquit bonis cõfirmant actib^9: t in auditoꝛ arti^9 coꝛde figunt: t vniuerſa q̃ agit q̃ ſint rõnabilia diſcreto ſmonis ſonitu pducunt. Beꝺ. Poſſum^9 in duodenario gẽmaꝛ rõnalis itellige re q̃ ſol iuſticie cũcta nr̃a tpa: cũctas orbis plagas ſua luce replere ſic ſol i uiſibilis q̃ p mẽſes duodecim ſignifer̃ circulũ luſtrare t totũ ambire conſueuit. Mã t b q̃ q̃ttuor ordines i rõnali ternos lapides habẽt: ꝓgruit anni vertẽtis ordini q̃ p ẽnos mẽſes in q̃ttuor tpa diſtinguit. Ann^9 autez in ſcripturis ſolet vocari totũ tps nr̃e ſalutis: q̃ p eẽna retributiõe certam^9. xps em ſm Eſaiã miſſus eſt pdicare annũ dñi acceptũ: t diẽ retributiõis:
Ps.64. de eodẽ ãno t Dauid dicit: Bñdices coꝛone an. be. t. Beꝺ. Uel ſic ſupra dictũ ē: duodeci gẽmas. i. ter quaternas geſtabat: vt admoneret oẽs doctoꝛes opa iuſticie q̃ q̃ttuoꝛ pncipali^b xtutib^9 cõtinent cũ fide trinitatꝯ hr̃e: t diſcipulis ꝓmẽdare. Poꝛtabat t ſeptuagintaduo tũtinnabula aurea cũ totidem maliſpunicis: vt oñderet q̃ eadẽ fides t opatio iuſticie vniuerſũ mundũ ab erroꝛ t vitioꝛ tenebris ad verã lucẽ duceret. Tres em dies t noctes bñt hoꝛas ſeptuagintaduas: q̃b^9 ſupra ifraq; luſtrãdo ſol trib^9 vicibus mũdũ circũit. Bñ q̃ b nũerus tũtinabuloꝛ t maloꝛ diuerſitate coloris tunice põtificis indut^9 ē: qꝛ ſol iuſticie xps vniuerſũ orbẽ eẽt illũinaturus t verã fidẽ q̃ ē in agnitione trinitatꝯ: t ꝓfeſſione dat^9: t opationem bonã q̃ ē in variaꝛ ſplẽdoꝛe virtutũ.

a Ut audiat ꝛc. Greg^9. Sacerdos ingrediens vel egrediens moꝛit: ſi de eo ſonit^9 non audiat: qꝛ irã ꝺ ſe occulti iudicis ꝓuocat: ſi ſine pdicatiõis ſonitu incedit. Aptẽ xo tũtinabula veſtimentis illius inſerta ſcribuntur.
Ps.131. Sacerdotis em veſtimẽta ſunt recta opa. Añ: Sacerdotes tui indu. iuſti. Veſtimẽtꝯ q̃ tũtinabula inberẽt: vt vite viã cũ lingue ſonitu ipa q̃ꝺ opa ſacerdotꝯ clament. Beꝺ. Ut audiat ꝛc. Sacerdos igrediẽs t egrediẽs moꝛit: ſi de eo ſonit^9 nõ audiat: qꝛ irã ꝺ ſe occulti iudicis ꝓuocat: ſi ſine pdicatiõis ſonitu incedit. Qđ ſi ioſephi xbis intẽdere volum^9: qui dicit mala ſeptuagintaduo fuiſſe t eiuſdẽ numeri tintinnabula: cõgruit huic myſterio: vt diſcipuloꝝ ſeptuagintaduoꝝ circa pedes numerũ habeat ſignatũ. Sic em duodenari^9 apl̃oꝝ nuꝛ merus epalis dignitatis gradũ ichoauit. Sic diſcipuli ſeptuagintaduo q̃ t ipi ad pdicandũ miſſi ſunt gradũ miꝛ ſacerdotij q̃ pſbyterat^9 ꝺꝛ ſignificant. Añ hoꝝ numer^9 in vltia pte ſacerdotal' habit^9. ille i pma figurat: ſi q̃s xo nũeros vtriuſq; ordis myſtice velit interptari: duodeci gẽmas aarõ i pectore pferebat vt ſignificaret tps iſtare q̃ fides trinitatꝯ i oĩbus q̃drati orbis ptib^9 pdicaret. b Facies t la. ꝛc. Beꝺ. Lamina aurea i frõte põtifiꝯ i q̃ ſctm̃ dño vel ſctm̃ dñi (vt in ſequẽtib^9 ꝺꝛ) ſculptũ ē: ſacrati^9 ē ceteris idumẽtꝯ: qꝛ ſic diuina potẽtia oĩb^9 creaturis ſupeminet: ita optet vt nomen ei^9 ceterum pon

ex hiacyntho et purpura t cocco
ſ vt nec op^9 ſacerdotis diſcrepet a verbo nec verbum ab opere.
bis tincto t byſſo retorta: mixtis
a ſ vt oĩs ſmo ſacerdotꝯ claritatẽ ſupne lucꝯ reſonet.
i medio tũtinabulis: ita vt tintinnabulũ ſit aureũ t malũ punicũ.
†Rurſũq; tintinabulũ alis aureũ
ſ opatio charitatis.
et malumpunicum. Et veſtietur
a aarõ ea i officio miniſterij: vt au
ſ predicationis.
diat ſonitus qñ ingredit t egredit ſanctuarium in cõſpectu dñi
a ſ moziet. n, ſi nõ ꝑdicauerit vt audiat a deo et ab hoib^9. b ſ ſuꝑmũ t excellẽs oib^9 ornamentis
b t nõ moꝛiat. Facies t lãminam a
ſ p mundicia coꝛdis t coꝛpis in q̃ myſteria redemptionis recõdimus et poꝛtamus.
de auro puriſſimo i qua ſculpes
c ope celatoꝛis ſctm̃ dño. Ligabiſ/ b
ſ ſpe celeſtium premioꝝum.
q; eã vittã hiacynthinã: t erit ſu/ c
a ſ vñ habẽres nomẽ ei^9 t nomẽ pꝛis ei^9 ſcriptũ in frontibus ſuis.
per thiarã iminẽs frõnti pontifi/
a ſ auferet docẽdo ad penitẽtiã ꝓuocandoꝝ p penitentib^9 ſupplicando. b ſ tante induſtrie tanti q; meriti ꝺꝛ eſſe ſacerdos vt cuncta ꝓpꝛ peccata portare poſſit.
ciſ. Poꝛtabitq; aarõ iniquitates d
a ſ dño. ſ p peꝛis. ſ. oblata. b ſ oĩa oblata ſerã
eoꝝ: q̃ obtulerit t ſanctificauerint
ſunt. ſ dignis penitentie fructibus.
filij iſrael in cũctꝯ munerib^9 t do
a ſ Aug^9. hec ſignificat fiduciã bone vite quã q̃ vere pfecteq; nõ ſignificatione: ſꝫ veritate ſacerdos hꝫ: ſol^9 põt pctã auferre. b ſ vt tot^9 ſubdit^9 ſit diuino fuitio. ſ mẽoꝛiã paſſionis xpi ꝺꝛ oĩs xpian^9 hr̃e p oculis: ꝝtomagis ergo ſacerdos et pontifex.
f narijs ſuis. Erit aũt lãmina ſẽmper in fronte eiuſ: vt placatus ſit

rum põtificis ornatũ trãſcẽdat: t velut cũcta ſanctificãs exl miã ſedẽ teneat. Significat aũt pfeſſionis nr̃e fiduciã quaꝝ in fronte poꝛtam^9 dicẽte apl̃o: Mihi aũt abſit gloꝛiari niſi in Gal.6.b cruce dñi nr̃i ieſu xpi. Recte aũt b ſolũ i toto põtificis habitu de ſolo auro ē vt mũdiciã coꝛdis vel coꝛpis in q̃ myſteria nr̃e redẽptionis recõdere vel geſtare debem^9: oñderet. Uel auro iſcriptuꝝ ſctm̃ dñi i frõte ſacerdos poꝛtat: oſtẽdens q̃ ita paſſionẽ dñi q̃ redẽpti ſumus venerari t amplecti debem^9: vt claritatẽ in ipo diuine maieſtatꝯ p quã creati ſum^9 pꝛit ꝓfitẽdã eẽ ſciam^9: ita moꝛtẽ aſſumpte hũanitatꝯ ꝓfitentes vt eãdẽ reſurrexiſſe fateamur.

c Setm̃ dño ꝛc. Beꝺ. Qđ in lamia ſculpi iubet: nomẽ ſctm̃ t venerabile ſignificat: qđ apꝺ hebꝛeoſ q̃ttuoꝛ lr̃is vocalib^9 ſcribit. i. ioth: beth: vau: he: qđ inẽptat ineffabilẽ: nõ qꝛ dici nõ põt: ſꝫ qꝛ diffiniri ſenſu t itellectu creature nõ põt: ſm illũ: Pax ꝺi q̃ exuperat oẽm ſen. ꝛc. Et alibi: Magnus ꝺo. t lau. ꝛc. Bñ aũt i frõte põtificis q̃ttuoꝛ lr̃is ſignificãs totidẽ ptes dñi ce crucis: quã i fronte poꝛtam^9. Ineffabile nomẽ dñi q̃tuoꝛ lr̃aꝝ ꝓſtãs: hec ſꝫ qđ interptat iſte: ioth qđ eſt pncipiũ: beth qđ ẽ paſſionis: vau hoc ẽ vite. Qđ totũ ſonat: iſte pncipiũ paſſionis vite: qꝛ xps ẽ pncipium vite in adã amiſſe quã repauit ſua paſſione.

Idẽ ſctm̃ dñi auro ſculptũ i fronte poꝛtam^9: qñ expurgati a ſoꝛdibus vicioꝝ: q̃ ex pmo parẽte habuim^9: imaginẽ t ſilitudinẽ ꝺditoꝛis ad quã creati ſum^9 recipim^9: nec clamam^9: ſꝫ factis t dictis ꝓmulgamus. Juxt illud Sic poꝛtauim^9 imaginẽ tremi: ſic poꝛ- 1.Cor.15.f
tem^9 ima. ce. Añ et alibi: Expoliãtes Coloſ.3.b
veterẽ hominẽ cũ actibus ſuis: induite nouũ qui renouat ſm imaginẽ ei^9 Apoc.14.a
qui creauit eũ. Et iohes ait: Habẽtes nomẽ ei^9: t nomẽ pꝛis ei^9 ſcriptum in coꝛdib^9 ſuis. Cũ g oẽs agnũ ſequentes ipa pfeſſionis fronte debeãt hoc nomẽ hre: ꝝtomagis ſacerdotes gregem ducentes: qui omnibus debent exemplum virtutis oſtendere.

ꝺ Ligabiſq; eam ꝛc. Ligatur lamina que ſanctũ domini continet vitta hiacynthina cum thiara pontificis q̃ ſpe celeſtium premioꝝum quam hiacynthin^9 ſignificat i fide cõfoꝛtamur et arti^9 ſacramẽta noſtre redẽptiõis: vel imaginez ac ſimilitudinẽ cõditoꝛꝯ ac redẽptoꝛꝯ nr̃i itemeratã fuam^9: q̃ nullũ alĩ eẽ ſalutꝯ iter cognouim^9 de thiaro ſuo loco diceꝝ.

e Poꝛtabitq; aaron ꝛc. Poꝛtat ſcꝫ ſacerdos iniquitates in muneribus et donarijs que obtulerunt dño: t ſanctificauerunt filij iſrael: cum pꝛo fructib^9 digne penitẽtie. i. elemoſynis ceteriſq; operib^9 iuſticie que faciunt penitentes a reatuſcelerum abſoluit. Nec quidem ita gerenda inſtitutio diuina in habitu pontificis figurauit: et verbis manifeſte docuit. Pꝛochdoloꝝ aũt quidam donaria accipiunt immo exigunt: t iniquitates populi nõ aſpoꝛtant nec caſtigant: cũ ob hoc ſolũ ꝺebeant ſumere carnalia: qꝛ miniſtrãt ſpũalia. Sed qꝛ p ſubditꝯ põt efficaciꝯ laboꝛare: pdicare: t dño ſupplicare cui^9 anim^9 diuini noĩs mẽoꝛia ſp ẽ pꝺit^9: apte ſubiũgit: Erit aũt lamia ſp i frõte ei^9 ꝛc. f Erit aũt la. ꝛc. Beꝺ. Si lamina noĩe ꝺi ſcpta ſemp fuerit i frõte aarõ: placabit dñs filijs iſrl: qꝛ cũ doctoꝛ fideliꝯ ſe diuino fuitio pura mẽte ſbꝺiderit ſbꝺiti exemplis illi^9 t monitꝯ accenſi recte viuere t gratiam

Nico. de lyra

interni

a Facies t laminã. Hic ꝓſequitur de lamina ſctã pẽdente in fronte. b Sanctũ dño. i. nomen dñi tetragrãmaton. c Et erit ſuper thiaram. i. mitram. ꝺ Poꝛtabitq; aaron iniquitates oꝛando vt ꝺimittantur.

interni iudicis ꝓmereri festinãt. a Stringsecꝫ tunicam. Beꝺ. Quare linea dicta sit stricta vel byssо stringi ꝑcipiatur supra expositũ ẽ. Nunc xo adijciendũ: qꝛ solent milites hr̃e lineas q̃s camisias vocãt: sic aptatas mẽbris ⁊ strictas: vt expediti sint dirigẽdo iaculo: tenẽdo clypeo: ensi libr̃ãdo: et q̃cũ qꝫ traxerit necessitas: q̃lẽ ⁊ ioab legit habuisse qñ amasaz interfecit. strictã secz ad mensurã habit⁹ sui: g̃ ⁊ sacerdotes pati in ministeriũ dei vtuntur hac tunica: vt hũtes pulchritudinem vestitoꝝ discurrãt celeritate nudoꝝ. b tunica sic hiacynthina ad pedes vsqꝫ ꝓtingit: ⁊ ipa grece poderis. i. talaris ꝺr. Cui⁹ significatio ī ꝓmptu est: cũ em̃ ꝓstet lino vel byssо ꝓtinẽtiam ⁊ castitatẽ corꝑis signari: strictaz habent lineã vel tunicã de byssо sacerdotes: cũ ꝓpositũ cõtinentie nõ eneruiter ⁊ fluxa mẽte custodiũt: sz tanta ĩstantia: vt bellũ nõ gerat caro c̃ spiritũ: nec spũs c̃ carnẽ. Lineã habent strictã: cũ ꝓspicit ⁊ deficit ania eoꝝ in atria dn̄i: ⁊ cor eoꝝ ⁊ caro socia germanitate exultant in deũ viuũ. Hec linea nõ solũ stricta: sz ⁊ poderis. i. ad pedes vsqꝫ descẽdens: cũ continẽtia nõ cuilibet mẽbro violenꝫ ĩpositа: sed ĩ toto corꝑe ẽ delectabiliꝫ cõsũmata. Hec em̃ linea ꝺr̃ strigere man⁹ et brachia sacerdotꝫ ne q̃d iutile faciat. pect⁹ ne q̃d ĩane cogitet. vẽtrẽ ne gulosus sit. Subiecta vẽtri mẽbra: ne lasciuiẽdo totã sacerdotalẽ hĩt⁹ pulcritudinẽ corr̃upãt Genua ne ab oꝛõis ĩstãtia torpeãt. Tibias ⁊ pedes ne ad malũ currãt. Jnduaꝫ g̃ sacerdos ꝓmo linea stricta: vt corꝑ⁹ ab iniq̃s opib⁹: ⁊ mẽtẽ ꝓfecat a prauis cogitatiõib⁹. Accipiat deinde tunicã hiacynthinã: vt ꝑter descriptionẽ ꝓtinẽtie saluteris eq̃ corꝑ⁹ et animũ spũalib⁹ xtutũ habitu venustet. Sed qꝛ sunt q̃nqꝫ corꝑis sensus: quoꝝ q̃ttuoꝛ ꝓprie capitis. quintus toti corꝑi coĩs. Tunica hec quã diximꝰ vtraqꝫ ꝓprie cõtinentie actũ ⁊ iusticiã designat. Cõsequnter xo ⁊ alioꝝ q̃ttuoꝛ sensuũ q̃s sit curãda ĩnocentia vel sanctificatio: põtificis habitu demonstraꝫ: cũ ꝺr̃: Et thiaram byssinam facies ⁊c. Beꝺ. Qualiter hec facta sit ioseph⁹ dic̃ sic: Sup aũt gestat pilleum in modũ puuli calamenti aut cassidis qꝺ extẽdit supra sũmitatẽ capitis: ⁊ in modico verticis medietatẽ excedit: ⁊ tale est vt videaꝫ ex lini textura cõfectũ habẽs vittas q̃ cõuolute sepi⁹ cõnectunt: ne facile dilabaꝫ. Dicit etiã huic pilleo supadditũ aliud velamẽ: qꝺ totã capitis superficiẽ ꝛelaret: aptatũ ꝓfecto ne laboꝛãte sacerdote circa sacrificia coꝛruat: qꝺ tñ cui⁹ esset coloꝛis nõ oñdit. Hec quidẽ de minoꝛib⁹ sacerdotibus. De pontificis xo thiara sic ait: Pilleũ aũt silr opatũ habebit põtifex sic̃ reliq̃ sacerdotes: aliudqꝫ ꝓsutũ ex hiacynthino variato. Circũdaꝫ aũt ei ⁊ aurea corona trib⁹ vicib⁹ fetã: supra quã surgit in medio fronte q̃si caulicul⁹ q̃dã aure⁹ similis herbe: q̃ apud nos achano nuncupaꝫ: q̃ greci vossamũ dicũt Et paulopost descpta ei⁹ mirabili varietate ꝛ̃didit. hz autem floꝛẽ silem plãtagini: ⁊ p circuitũ tota corona bis floꝛib⁹ ẽ celata ab occipitio vsqꝫ ad vtrũqꝫ tip⁹. Jn fronte ꝟ nõ hz: sz lamina ẽ aurea q̃ sacris lr̃is dei nomen hz ĩscptũ. Hec quidẽ de scõo velamine ⁊ coꝛonis pontificũ aure scptura tacere videꝫ. Coꝛonaꝝ xo breuiter in sequentib⁹ sic meminit: fecerunt et tunicas ope textili aaron ⁊ filijs ei⁹: ⁊ mitras cũ coꝛonulis suis ex byssо: sed de q̃ materia sint nõ dixit. Cũ. n. dicat mitras cũ coꝛonulis suis ex byssо: poterat intelligi vtraqꝫ ex byssо facta eẽ: nisi ioseph⁹ coꝛonas aureas diceret eẽ: q̃ stãte adhuc tẽplo ⁊ legali obseruantia potuit cũ eẽt de genere sacerdotali oẽm modũ sacerdotalis ĩdumẽti nõ tm̃ legẽdo: sz ⁊ videndo ꝓgnoscere: sz siue byssine siue auree sint coꝛonule: constat eas cũ mitris factas eẽ. Nunc dicam⁹ breuiter de figura. Mitras cũ coꝛonulis hũt sacerdotes ex byssо: q̃ sic visũ auditũ gustũ olfactũ in castimonia custodiũt: vt coꝛonã vite inde accipere sperent. Qui. n. sic ꝓtinẽtie vel bonis opib⁹ studet: vt p̃mia retributionis negligat: mitrã byssinã hz sine corona. qꝛ spẽm xtutis q̃si coꝛonã hoĩb⁹ p̃fert: sed mercedẽ a dn̄o non hz. Sine ꝺ coꝛonule fuerint auree claritatẽ ꝑpetue lucis significãt. vl byssine phẽnẽ corꝑis imortalitatẽ. Recte xo sacerdos cũ stolis byssinis coꝛonas supadditas portauit: vt in cõtinentia eẽna p̃mia mediteꝫ: ⁊ in p̃dicatione continẽtie vel opationis bone gaudia supne beatitudinis ꝓmittat: ne sine spe retributionis pondus laboꝛis ĩponat: iugũ xp̃i suaue ⁊ on⁹ leue auditoꝛib⁹ aspeꝝ reddat et duꝝ. b Et thiarã ⁊c. Beꝺ. Thiara q̃ cydaris ⁊ mitra vocaꝫ: caput tegebat ⁊ ornabat põtificẽ: vt admõeret oẽs capitꝫ sens⁹ ꝺo ꝓfectos hr̃e: ne vl oculi vãitatẽ viderẽt vl aures opꝛobriũ ꝓximi accipent: vel os abũdaret maliciа dolũ ꝓcinaret lĩgua ne coꝛ g̃uaret crapla ⁊ ebrietas: vl olfact⁹ aspsũ myrrha ⁊ aloe ⁊ cinamomo lectũ meretricis ãplecteret: sz oculi viderẽt eãtatẽ: aures inclinarent ad verba pudẽtie dulcia essent faucib⁹ ei⁹ eloq̃a dn̄i do nec supesset halit⁹: ne loq̃ret iniq̃tatẽ pollutũ nõ tãgeret: sz mundat⁹ ab oĩ inq̃namento carnis: ⁊ spũs sctificationẽ in timoꝛe dei pficeret.

a ſ subditi q̃ docꝛis exẽplis attẽdũt ⁊ monit̃. b ſ hec ẽ linea stricta q̃ induit̃ sacerdos cũ ꝓpositũ cõtinẽtie ita custodit: vt caro nõ concupiscat aduersus spm̃ nec spũs aduersus carnem.

a ĕi sit dn̄s. Strigesq̃ tũnicã byssо: a

a ſ oẽs sensus capitis deo consecrati sint. b ſ de cui⁹ factura ī seq̃ntib⁹ ꝺr̃ pleni⁹. Cingulũ vero fecerunt de byssо retorta ⁊c. ſ quo tunica hiacynthina q̃ supẽralis dicta ẽ cingebatur.

b ⁊ thiarã byssinã facies ⁊ bal̃theũ b

ſ minoꝛibus sacerdoꝛibus.

ope plumarij. Pꝛo filijs aaron c

tunicas lineas pabis ⁊ baltheos d

ac thiaras in gloꝛiã et decoꝛem.

e Vestiesq̃ his oĩb⁹ aaron fratrem tuũ ⁊ filios eius cũ eo: ⁊ cũctoꝛũ

a ſ vt cõsecrata sint oĩa opa sacerdotũ. ſ oleo vnctionis vt p gr̃ãm spũs cõsecratio ꝓficiaꝫ: nõ tũ priora sine eius gr̃a: sed q̃ plus cõscendit ⁊ pl⁹ ꝓfertur maioꝛi gr̃a eger. b ſ vt sancti sint qui dn̄o seruiunt vel ministrant.

ꝓsecrãbis man⁹: sanctificãbisq̃

Hẽbatq̃ latitudinẽ q̃ttuoꝛ digitoꝝ: q̃ cingulo ꝓprie põtifex vtebaꝫ: et eo tunica hiacynthina sil ⁊ supẽrale stringebatur. Hã ī seq̃ntib⁹ apte de ꝓiũctione supẽral ⁊ rõnalis dictũ est. hec ⁊ añ et retro ita cõueniebant sibi: vt supẽrale ⁊ rõnale mutuo necterent: stricta ad baltheũ: et anul fortis⁹ copulata q̃s iungebat vitta hiacynthina: ne laxe fluerẽt ⁊ a se inuicẽ mouerent. Nulli aũt dubiũ quin baltheus et cingulũ cui supẽrale astringebaꝫ tunicã hiacynthinã que et supẽralis vocaꝫ cingeret. Cuncta em̃ q̃ adhuc vsqꝫ dicta sunt: ad pontificis habitũ ptinẽt. Sequunt aũt filioꝝ eius balthei et cetera indumenta cum ꝺr̃: Pꝛo filijs aarõ tunicas lineas pabis ⁊c. Dicendũ est aũt de baltheo pontificis: qui de quattuoꝛ illis coloꝛibus nobilissimis ꝺo dignis factus est: qꝛ q̃n talem haberet pontifex quẽ singulari virtutum decoꝛe semper opoꝛtet accingi. Bene vario floꝛe fulgentium coloꝝ incedebat accinctus: qꝛ sic̃ necesse est vt alius industria ꝓtinẽtie p̃cingatur: ne caro repugnans spũi intrinsecis mentis quietẽ turbet. Jta pontifex domita iã omni⁹ concupiscentia coꝛpis ⁊ animi: ipa ꝺr̃ virtutũ gloria circũdari: vt iuxta exemplũ illius floꝛis qui egressus est de radice iesse. i. xp̃i sit iusticia cingulũ lumboꝝ eius: et fides cinctoꝝ renum eius. d Tunicas pabis ⁊c. Tunicas habent sacerdotes lineas: cũ totũ coꝛpus cãdoꝛi castitatis dedicant. Baltheis tunicas cingunt: cũ eandẽ castimoniã vigilanti mẽtis custodia circũspiciũt: ne cõscia illius desidioꝛes erga bona opera fiãt: ne p iactãtiã castimonie ipis etiã meritũ minuãt. Qui em̃ tũica talari iduit: si sine cingulo icedit: tũica defluit: ⁊ relicto coꝛpe vẽtꝫ ⁊ frigoꝛib⁹ aditũ tribuit ⁊ põpeditꝫ gressib⁹ retardat vsũ icẽdẽdi: vel calcãtes se cadere faciꝫ: sic ⁊ castionia carnis sepe castimoniã mẽtꝫ adimit: dũ segni⁹ bonis opib⁹ ĩsistũt: qñ min⁹ ꝓspiciũt qꝛ castionia absq̃ alijs bõis ñ valꝫ q̃b⁹ adiũctꝫ gloriã ⁊ decoꝛẽ acq̃rit. Virginib⁹ stultꝫ nõ ꝓfuit castitas carnis q̃b⁹ ꝺfuit lumẽ int̃ne puritatꝫ. Accingant g̃ tũicꝫ lineis: vt castitatẽ hẽant. Accigãt baltheis: ne castitas remissa sit: ne vẽto elatiõis aditũ pãdat: ne charitatẽ frigere faciat: ne iactãtia p̃sũptiõis bõa opa ĩpediat: ne p̃pedito virtutũ cursu ipa ꝓcupiscẽtie soꝛdib⁹ polluta vilescat: ⁊ tãdem ad ruinã supbiẽdo ĩpellat. accĩcti xo accipiãt thiaras in capitib⁹: vt p̃ter vigilãtẽ coꝛporee castitatꝫ custodiã visus: audit⁹: gust⁹: ⁊ olfact⁹ digne ꝺo custodiantur. e Vestiesq̃ bis ⁊c. Beꝺ. Oĩb⁹ bis vestiẽd⁹ erat aarõ ⁊ filij ei⁹: sz distincte: vt

Nico. de lyra

a Strigesq̃ ⁊c. i. factã ꝺ byssо. vñ ī beꝺ. hr̃: Tũicã byssinã ⁊ loq̃ꝫ ꝺ tũica iferioꝛi q̃ etiã erat cõis alijs sacerdotib⁹. ⁊ cingebaꝫ q̃dã baltheo q̃ erat etiã cõis alijs sacerdotibus. vt. ꝺ dictũ ẽ. b Facies ⁊ bal. loq̃ꝫ ꝺ baltheo supioꝛi q̃ cingebaꝫ supẽrale. c Pꝛo filijs aarõ. h p̃r agit de vestimẽtis

Ministerio de Cultura 2024

cte vt ipe ꝗdē oīb⁹ his vterē. filij aūt vltimis trib⁹ q̄ eis ꝑpe ascripta sūt: cū ꝺr: Porro filijs aarō tunicas pabis lineas ⁊c. a Facies et femialia ⁊c. Beꝺ. Feminalia q̄ ad operiendam corporis vl̄ carnis turpitudinē fiunt: illam castimonie portionē que a copula cōiugali cohibet ꝑprie designāt sine qua nemo vel sacerdotiuꝫ suscipere vl̄ ad altaris ministeriuꝫ consecrari potest .i. si non aut virgo permāserit: aut vxorie coniunctionis federa solverit: quod nulli necessario imperatū: sed voluntarie deo offerenduꝫ: vnde

Mat.19 b Mō omnes capiunt verbum istud: et q̄ potest capere capiat. Et paulopost his q̄ vxorem vel alios cognatos ⁊ impedimenta mūdi ꝑpter ip̄m relīq̄rint cētuplū in hoc seculo ꝑmittit: ⁊ in futuro vitā eternā.

Ibidem.d Cū nō iubeꝫ moyses hoc vestimēto induere aaron ⁊ filios eius: sicut de prioribus ꝺr: Vesties in his omnibus aaron fratrem tuum ⁊c. Sed facies femialia linea: vt opiant carnē turpitudīs sue ⁊c. Tu feminalia pontifici ⁊ filijs eius facies: in castitatis regulaꝫ docebis: tu abstinendū ab vxorio amplexu his qui sacerdotio fruituri sūt intimabis: nulli tñ violentū huius cōtinētie iugū impones: ſꝫ q̄cūq̄ sacerdotes fieri ⁊ altari seruire volūt: ſpōte sua ꝺesistant fui cēvxorum. Qꝺ vbi pfecerint: vt suscepto semel cōtinentie ꝓposito ministros se sanctuarij ⁊ altaris foꝛe ꝓsenserint: aderit lex diuina q̄ velut cetex habitū sacerdotibus ꝓgruū imponens quō viuere aut docere debeant abundanter instituat: cōgaudēſq̄ ſpōtanee deuotiōi dignū sacerdotio deꝰ sapie: patie: mānsuetudinis çeli ſpūal: hūilitat⁹: miſcōie: timor⁹ dñi: ceterūq̄ hmōi ornatū supaddat. Alioq̄n iniq̄tat⁹ rei morīāt ſi. ſ. luxurioseviuētes sacerdotalē gradū vsurpāt. Qui sensus seq̄ntib⁹ x̄bis affirmat cū ꝺr: Cūq̄ patrē lauer⁹ ⁊c. vſq̄ eruntq̄ sacerdotes mihi religione ꝑpetua. Nā neq̄ ꝫ de femialib⁹ a moyse accipiēdis q̄cq̄ ꝓcipit. vñ ꝓstat q̄ hoc genere vestimēti ipe aarō ⁊ filij ei⁹ se pri⁹ induerant: ⁊ sic ad manū moyſi lauandi induendi vngendi ⁊ ꝓsecrandi intrabant. Ubi notandum q̄ consecraturus moyses eos primo lauit aqua: ⁊ sic habitum sacerdotis imposuit: q̄ necesse ē vt q̄ ad officiū altar⁹ ꝑmouēꝺ ē: maioꝛib⁹ solito fluēt⁹ lachrymaꝝ vel cōpunctionis se abluat vt quo mundioꝛ ad gradum accipiendū accesserit: eo pfectius acceptum cōsumet. Hec ad aaron ⁊ filios eius pertinent. Sicq̄ fit vt aaron omnibus octo vestibus induatur feminalibus lineis: tunica linea hiacynthina: superhumerali: rationali: baltheo: thiara: petalo aureo. Filij eius quattuoꝛ tantum feminalibus linea stricta: cingulo: ⁊ thiara.

℣ Sed ⁊ hoc

℣ aliter sacerdotes esse non possunt.

illos vt sacerdotio fūgaⁿt mihi.

℣ bracas nō ꝓtingentes ad talos.

a Facies ⁊ femialia linea vt opiāt carnē turpitudinis sue a renib⁹

a ℣ Spōtanei nō coacti. b ℣ pōtifices ꝓsbyteri.

vſq̄ ad femoꝛa: ⁊ vtēⁿt eis aarō

℣ Si nō semp: saltē quando ingre. ta.

⁊ filij eius quando igredienⁿt tabernaculū testimonij: vel q̄n appropinquāt ad altare: vt mīstrāt

℣ luxurie. ℣ morte

in sctūario: ne iniquitat⁹ rei mo/ a

anime vel corpis. ℣ q̄ res significat eternas.

riaⁿt. Legitimum sempiternum b erit aarō ⁊ semini eius post eum.

stimētis cōibus sūmo sacerdoti ⁊ alijs ⁊ patet lr̄a ex supꝛadictis: vsq̄ ibi:

a Ne iniquitatis rei moꝛiaⁿt. q̄ aliter mō indebito accederēt ⁊ irreuerenter.

b Legitimū sempiternū erit. i. lege firma ⁊ stabili firmatū. Rōnes aūt ꝓdictoꝝ sic accipiunⁿt in generali. ad ꝗ eīn habebant sacerdotes vestes ꝓciosas et speciales vt haberēⁿt in maioꝛi reuerētia a ppl'o: ⁊ q̄ istud cedebat ad honorē diuinum cuꝝ essēⁿt medij inter deū ⁊ ppl'm. Jn spēali x̄o rōnes accipiuntur sic ℈m sensum lr̄alem. Per ornamenta eīn sūmi sacerdotis figurabaⁿt q̄si totꝰ orbis. Tunica eīn linea figurabat terram: q̄ linū nascit̄ de terra: Baltheꝰ cingens illā tunicam figurabat oceanū q̄ circūdat terrā. Tunica hiacynthīa ratione coloꝛis figurabat elementū aeris in q̄ inseꝛebaⁿt tintinnabula: q̄ in aere generaⁿt tonitrua. Baltheꝰ autē cingens illā tunicā figurabat elementū ignis q̄ ambit aerem. Suphumerale cū rōnali sibi coniuncto figurabat celum sidereū qꝺ ex multis coloꝛib⁹ ⁊ picturis erat adornatū. ad designandū pulchꝛitudinē stellaꝝ. Duo aūt lapides onychini in suphūerali positi significabāt duo magna luminaria. ſ. solē ⁊ lunā. Duodecim gēme in rōnali posite figurabāt. xij. signa çodiaci: et ideo ꝺicebaⁿt rōnale: q̄ terrenoꝝ rationes sunt in celestibus: q̄ ab ipis emanant terrestria: ℈m q̄ ꝺr Job. xxxviij. Nunquid nosti oꝛdinē celi ⁊ pones rationem eius in terra? Per mitrā x̄o figurabaⁿt celū empyreū: et p laminā aureā supꝛa mitrā positā: ipe ꝺe⁹ pſidens oīb⁹ creaturis: ꝓpter qꝺ in illa lamina nomē dñi tetragrāmatō erat insculptū: qꝺ appꝛopꝛiaⁿt ipi creatoꝛi oīm. Per ꝫ autem q̄ noīa filioꝝ isr̄l erant sculpta in duob⁹ onychinis suphumeralis: et in duodecim gēmis existentib⁹ in rōnali oñdebaⁿt q̄ sūmo sacerdoti erat ꝓpositū onus ppli ⁊ ip̄m debebat hr̄e in pectoꝛe ingis meditationis oꝛādo ꝑ ipō dñm: et ꝓpter ꝓdicta de ipō aarō scribit̄ Sap̄. xviij. In veste ꝓderis quā habebat: totꝰ erat oꝛbis terraꝝ: ⁊ parentū magnalia in quattuoꝛ oꝛdinib⁹ lapidū erant sculpta: ⁊ in diademate capitis illi⁹ magnificentia tua dñe scripta erat: ⁊ vocaⁿt hic magnificētia nomē dñi tetragrāmaton. qꝺ ꝺr nomen eius magnuꝫ: vt ꝺictum est supꝛa. vj. ca. quia est soli creatoꝛi omnium appꝛopꝛiatū. rationes aūtem mysticas predictoꝝ causa bꝛeuitatis omitto. Cetera patent.

Moꝛaliter. Applica q̄ꝫ aarō ⁊c. Jn ꝫ caplo agit̄ de oꝛnamentis aarō et filioꝝ ei⁹. ꝑ q̄ ꝺesignaⁿt virtutes ministroꝝ ecclesie. Fuerūt aūt q̄ttuoꝝ ornamēta cōia aarō ⁊ filijs ei⁹. Primū fuit femialia linea ad coopiendū turpitudinē carnis sue: et p ꝫ significat̄ castitas. Scōm tunica linea ꝑ quā significat̄ ꝓuersatiōis honestas. Tertiū baltheꝰ siue cingulum vestes restringēs: ꝑ qꝺ ꝺesignatur moꝺeratio rationis supflua restringēⁿ⁹. Quartum fuit mitra in capite ꝑ quam ꝺesignatur rectitudo intentionis sc̄z vt omnia fiant ad gloꝛiam dei. j. Coꝛ. x. Oīa in gloꝛiam dei facite. Jsta quattuoꝝ esse ꝺebent in omnibus ecclesie ministris generaliter. Preter hec aūt fuerunt quattuoꝝ ornamenta aaron pontificis. ꝑ que significant̄ quattuoꝝ q̄ specialiter ꝺebent in episcopis refulgere. Primū fuit lamina aurea pendens sup frontē: in q̄ fuit sculptum nomē dñi tetragrāmaton. ꝑ quā intelligit̄ ingis memoꝛia dñi. Scōm suphumerale. ꝑ qꝺ intelligit̄ q̄ pontifex ꝺebet infirmitates subditoꝝ supꝑoꝛtare. Hebꝛeo. v. Oīs pontifex ex hoībus assumptus ꝓ hoībus constituit̄. Sequit̄: Qui condelere possit his q̄ ignoꝛant et errant. Tertiū rōnale iudicij. ꝑ qꝺ intelligit̄ potestas ⁊ scīa iudicāꝺi. Quartū tunica hiacynthina que erat coloꝛis celestis: iꝺo significat conuersationē celestē: ℈m qꝺ ꝺr Phil̄. iij. Nostra aūt conuersatio in celis est. Jn hac aūt tunica erant tintinnabula aurea ⁊ malapunica ꝑ que significat̄ sana doctrina cum bona vita quia cuius vita ꝺespicitur restat vt eius predicatio ꝓtenat̄

Jn ca. xxviij. vbi ꝺr Ī postilla: Ad euidētiā primi ⁊c (Greg⁹. home. xxxvij.

Additio. j. Joseph⁹ non est tenendus in hoc loco: etiam si sit ꝺe genere sacerdotali. ꝓtradicit enim manifeste lr̄e: nam vestes pontificales sunt tantummodo ꝓut ponuntur in ꝓma scōe. q. cij. ar. v. in responsione ad ix. ar. quarū q̄ꝺē octo. ꝓma vestis linea. scꝺa tunica hiacynthina cum tintinnabulis. tertia suphumerale cū duob⁹ lapidib⁹ onychinis. quarta rationale quadratū in quo erant. xij. lapides cū noīb⁹ filioꝝ isr̄l: in quo etiā mandabat̄ poni doctrina ⁊ veritas. q̄nta erat baltheꝰ seu cingul⁹. sexta thiara seu mitra. septia lamīa aurea in frōte in q̄ erat nomē dñi. ⁊ ꝺe istis septē tm̄ fit mētio. j. Leui. viij. q̄n moyses primo iꝺuit ip̄m aarō Ī pōtificalib⁹. octauo aūt ē femorale ad opiēdū turpitudinē carnis: ꝺe q̄ veste octaua nō fit ibiꝺē mētio: q̄ nō ꝺebebat indui ꝑ moyſen ex honestate ſꝫ ip̄mmet sacerꝺotē: fit tm̄ ꝺe ea veste exp̄ssa mētio cōit̄ Leui. xvj.

Jn eo. ca. xxviij. vbi ꝺr Ī postilla: Dicit etiā ioſephus q̄ iste splēꝺoꝝ cessauit ⁊c.

Additio. ij. Jn toto tpe tēpli scōi nō fuit illa vestis pōtificalis q̄ ꝺicit rationale iudicij: sicut nec arca testamenti. ⁊ quedaꝫ alia q̄ ibi ꝺefecerunt: ꝓut oēs hiſtoꝛie hebꝛaice testant̄: quod etiam facit ꝑ fide nr̄a ꝺe q̄ tractandū est ꝺño ꝓcedēte in ꝓp̄ia Aggei. ij. sup illō verbū: Magna erit glīa domus isti⁹ nouiſſime pluſq̄ pme. vñ nō ē ꝺicēꝺū q̄ solū p. cc. annos aū tp̄s Titi ceſ

Replica coꝛrectoꝛij Ī Bur. (sauerūt cū Ī toto tpe tēpli scōi ꝺefuerūt. Jn ca. xxviij. vbi postil. ꝺic materiā vestiū sacraꝝ et numerum ꝺebere accipi et ꝺistingui ℈m ꝺicta ioſephi: qui scripſit ex experientia quia ꝺe genere sacerꝺotali: et quia vidit ⁊c. Burgensis ꝺicit Josephum non esse tenendum: quia ℈m littere veritatem vt ꝺicit sunt tantum octo vestes: et allegat ad hoc sanctum Thomam. Sed mirum videtur q̄ Burgen. ꝓferat ꝺicta sancti Thome. in hac materia que in facto consistit: quod nec sanctus Thomas nec Burgensis

vncꝫ vidit sicut iosephus: nec est contra lram: qz lra bñ inspecta numerat plusꝫ octo vestiũ noia: nec est mirũ q̃ Leui. viij nõ fit mentio de femorali: qz nec fit mentio de çona linea qua cingebaꝫ tunica linea inferior: q̃ cõis erat pontifici ꝛ aliis sacerdotibus: nec fit ibi mẽtio de cydari linea: q̃ erat mitra põtifici ꝛ aliis sacerdotibꝰ de qbꝰ manifesta fit mẽtio Leui. xvj. qbꝰ adiũctis ad alias octo enũeratas p Burgẽ. fiũt. x. prout vult iosephꝰ: quẽ ꝟ Burgẽ. iprobare nitiꝫ nec põt dicere burgeñ. cũ tho. q̃ mitra linea quã dicꝫ lra cydari sit eadẽ cũ thyara: qz thyara q̃ solꝰ põtificis mitra ẽ hiacynthina fuit: nec est ꝟisile eãdẽ fuisse mitrã sacerdotũ ꝛ pontificis: sz q̃ sacerdos dẽbat mytrã byssinã tñ ad modũ bireti: põtifex aũt sup huiusmodi hũit thyarã hiacynthinã: nec põt dicere eũdẽ fuisse cingulũ lineũ ꝛ baltheũ: qz cingulo lineo cingebaꝫ tũica byssina qꝫ fuit cõe põtifici ꝛ sacerdotibꝰ. baltheo aũt cingebaꝫ ꝛ stringebaꝫ tũica hiacynthia cũ suphũerali q̃ erant pontificis speciali: nec ẽ ꝟisile tũicã lineã ꝛ hiacynthinã vnico cingulo strigi añcꝫ hiacynchia põtifex ꝺuereꝫ vñ ptz q̃ iosepho in hiꝛeꝰ expto credi optet. Jn eo. ca. vbi postil. allegat Josephũ dicẽtẽ q̃ fulgor q̃ ꝓcedere consueuerat a rõnali cessauit tpe tẽpli scõi: Bur. dicꝫ toto illo tpe rõnale nõ fuisse: sz ꝟ non videꝫ: qz tpe alexãdri magni visus ẽ sũmꝰ sacerdos in eo vt patet in ipius hiſtoria: nam ille fuit principalis decor i summo sacerdote.

Glo. ordi.

a Ed ꝛ ꝟ fa. ꝛc. Ca. XXIX

A f Beꝺ. Vacten aarõ ꝛ filiorũz eius habitus qualis esse debeat designaꝫ: Sequiꝫ modus consecrationis: q̃ ipos vel tabernaculũ cũ oi supellectili dedicari opteat: oblatis. s. dño vitulo ꝛ duobꝰ arietibꝰ: panibus q̃z triticeis nõ solũ açymis sz oleo ꝛspsis: addito oleo vnctionis: q̃ cũcta bonoꝝ opeꝝ ꝺeuotionẽ: ꝛ fidei mundiciã vel diuine illustratõis gratiã qbꝰ ꝛsecrari optet sacerdotes: figurate demõstrãt. b Tolle vitulũ. Stra. Quiscꝫ põtifex vꝫ sacerdos tauꝝ ꝺz offerre. i. passionẽ xpi firmiꝫ credere ꝛ imitari. Et duos arietes: vt credat eũdẽ xpm ex coꝛpe ꝛ aĩa ꝛstare. Et panes açymos. i. mũdiciã vite ꝛ oleo cõspsos: vt inꝫ oẽs ꝟtutes nõ negligat opa miscõie: vel nõ a se sz a ꝺono gre se credat habere.

c Et crustulã. Beꝺ. Crustulaz oleo cõspsã ad ꝛsecrationẽ nr̃am ꝺño offerimꝰ: cũ oĩa q̃ facimꝰ p internã spũs grãm in coꝛdis ꝺeuotiõe pigueſcunt. Lagana oleo lita: cũ foris spũalia eẽ que agimus indubitanter in exẽpluz viuendi oñdimꝰ: qbꝰ oblationibꝰ cõsecratio nr̃a pficiꝫ: ꝺũ p bona opera ꝛ cogitationes puras meritũ nobis sctimonie deo donãte acquirimus.

d Cũcꝫ laueris pa. ꝛc. Beꝺ. Prius lauari iubenꝫ. deinde ornari vestibꝰ qz ꝺecuncꝫ sacerdotij officium assumit vnda lachrymaꝝ se abluere ꝺebet: vt ad misteriũ diuinũ digꝰ approximet

Beda. Posset in hoc lauacro baptismus sacri fontis intelligi: si consequeretur vt quis in sacerdotium electus tunc primum aqua baptismatis in remissionem peccatoꝝ abluereꝫ ꝛ non contradiceret apostolus diceñ:
6. Tim. 3. b Non neophituz: ne in superbiam elatus: in iudicium incidat diaboli.

e Jndues aaron ꝛc. Beꝺ. Notandum q̃ cum in exodo aaron octo vestibus induendus asseueretur: in leuitico nonum addi videtur: Baltheꝰ scilicet quo linea tunica añ indutam hiacyntbinam precincta erat. sicut esꝫ scriptum est. Cumcꝫ lauisset eos vestiuit pontificem subucula linea accingens eum baltheo: et induens tunica hiacynthina desuper humerale iposuit: quod stringens cingulo aptauit rõnali.

Beꝺ. Notandum q̃ quattuoꝝ colores eximij: quibus factus est habitus sacerdotis totidem mundi elementis congrua comparatione aptantur. Byssus vel linum terre: quia ex ea nascitur: purpura aquis que de marinis tingitur cheleis. Hiacynthus et coccus aeri et igni ob similitudinem colozis. Coccus bis tinctus: quia ignis est gemine virtutis: lucet enim et vrit. Aiunt hebrei q̃ pontifex figuram omnium elementoꝝ in habitu gestauit: quia pro toto mundo immolans rogare debet quibus nos forte addere possumus q̃ in oi boꝛe figura oĩm elementoꝝ ꝓtinet. Jgnis i caloꝛe. aer ſ in

a f Ed ꝛ ꝟ facies vt L. XXIX mihi i sacerdotio ꝛsecrenꝫ.

a f imolatione xpi ꝛ aspsione sanguis eius hec aĩa lia imolata demõstrãt p quã a peris abluẽdi et i bonis opibꝰ sumꝰ viuificandi.

b Tolle vitulum de armento et

a f patriarcharum. f quia xps imolatus est pro vtroq̃ populo.

duos arietes immaculatos:

f gen⁹ panis absq̃ fermento in similitudine crustule duratꝰ oleo cõsperſus: oleũ aũt pinguedinẽ gre vel vnctionẽ spũs vel miscõie significat. f vnde apls: Itaq̃ epulemur nõ in fermento veteri: neq̃ in fermento malicie ꝛ nequicie sed in azymis sinceritatis ꝛ veritatis.

c panesq̃ açymos et crustulam absq̃ fermento: q̃ conspersa sint

f vt sacerdotij opa nõ solũ a fermẽto malicie et nequicie castigata: sed etiam pinguedine charitatis diuinis conspectibus sint digna.

oleo: lagana quoq̃ azyma: oleo lita. De simila triticea cũcta faci/

a f vt passionẽ xpi firmiter credat.

es ꝛ posita i cãistro offeres: vitũ/

a f qz i xpo vez coꝛpꝰ ꝛ vera aĩa. b f põtifices

lũ aũt ꝛ duos arietes: ꝛ aarõ ac

f plꝺpteros imitatoꝛes põtificis. f vel aditũ.

filios eius applicabis ad ostiuz

a f qz absoluẽdi sunt aq̃ lachrymaꝝ qui consecrãdi sunt.

d tabernaculi testimõij. Cũcꝫ lãue

e ris patrẽ cum filijs suis aqua in/

dues aarõ vestimentis suis id est

a f hec supra exposita sunt. f cõtinẽtia coꝛpali b f hiacynthina. s. spe celesti. c f põdere operis

lineã ꝛ tunicã superhumerali et

a f sapie mẽtis. b f domita oi cõcupiſcẽtia.

rõnali: qõ cõstringes baltheo:

f vt quattuoꝝ sensus discrete custodiantur: ad ꝺeum dirigantur.

ꝛ pones thiaram in capite eius:

f in qua nomen domini ineffabile quod omnia decoꝛat ꝛ pregit.

et laminã sanctam super thiaraz

f Spũssancti vñ vnxie te ꝺeꝰ ꝺeus tuꝰ oleo letricie pre. con. tuis.

et oleum vnctionis fundes sup p

Nico. ꝺelyra XXIX

a Ed ꝛ hoc facies. Hic ꝓsequẽter agit de ꝓsecratiõe sacerdotũ: vbi pmittunt ea q̃ sunt necessaria. scõo describit cõsecratio ipa ibi: Cũcꝫ laueris pa. Jlla autem que necessario requirebant ad eoꝝ consecrationẽ erãt q̃dã aĩalia in eoꝝ consecratione imolãda: ꝛ diuersoꝝ panuz genera offerenda: q̃ noiant cum ꝺz:

b Tolle vi. de ar. in memoriã expiationis petĩ aarõ p fabricatione vituli

c Et duos arie. vnũ in memoriam obedientie abraã q̃ obtulit arietez p ysaac: cuius obediẽtie sacerdotes debebant imitatoꝛes eẽ ꝛ maxie sũmus sacerdos: ꝛ aliũ i mẽoriã agni imolati i exitu ꝓgi isrl de egypto: p cuiꝰ immolationẽ fuerꝫ libati ab ãgelo exterminatoꝛe ꝛ egyptioꝝ seruitute.

ꝺ Jmmaculatos. istꝺ nõ solũ refertur ad arietes: vt credũt aliq̃: sz etiaz cũ ꝟ ad vitulũ: qz nullũ aĩal hñs maculã ꝺebebat imolari maxie in sacerdotũ ꝛsecratiõe. e Panesq̃. ad denotãdũ q̃ sacerdotes debebãt esse absq̃ fermẽto coꝛruptiõis malicie et neq̃cie: sz debebãt ꝺo fuire i açymis sinceritatiꝫ ꝛ vꝛitatiꝫ: vt dicꝫ Apls. j. ad Coꝛ. v. Jtẽ qz sacerdotes idoloꝝ offerebãt pães fermẽtatos ꝛ iõ in detestationẽ buiꝰ ꝓcipiunt ꝟ offerre sacerdotes ꝺi pães açymos. f Et crustulã. modicꝰ ẽ pãis ꝛ valde tenuis: ita q̃ q̃si totũ ẽ crusta: vñ i hebreo hꝫ Simellã. g Que ꝛsper. sint oleo. qz i pistatiõe farine nõ solũ põebatur aq̃: sz cũ ꝟ oleũ. h Lagana q̃z. ꝺi cũt aliq̃ q̃ erãt pães frixi in patella. Jsta expositio ñ põt stare. qz tũc diceꝛeꝫ oleo linita nõ lita: Vide sũmã bri tonis vbi expõit lino ꝛ linio. Ra. sa. diꝫ sup Leui. q̃ erat pasta cocta i aq̃ calida: ꝛ talẽ modũ cibi vocãt lõbardi lagana. i Oleo lita. ista linitio ꝛm expositionẽ põmã erat frixio i oleo ꝛm Ra. sa. erat figura q̃dã ꝓtracta super lagana cũ ꝺigito in oleo tincto et erat illa figura sili caph greco.

k De simila ꝛc. ẽ aũt simila farina tritici delicatissima. l Et posita ꝛc. ad ꝟ ãt i hac oblatiõe põebãꝫ tot genera panũ: qz talia erãt accepturi postea sacerdotes a ꝓlo. seq̃ꝫ: m Applicab ad h. t. i. i atrio vbi erat altare holocaustoꝝ. n Cũcꝫ la. ꝟ ꝛsecratio describiꝫ ꝛsecratio ipa q̃ ꝓsistit i ornatu sacerdotũ: ꝛ vnctiõe ꝛ imolatiõe ꝛ ꝓmo agiꝫ ꝺ ornatu eoꝝ ꝛ vnctiõe sũmi sacerdotiꝫ. scõo de imolatiõe. ibi: Postq̃ initiaueriꝫ. Circa ꝓmũ ꝺz: Cũcꝫ laueris ꝛc. Jn ꝛsecratione eñ ipoꝝ ista lotio aq̃ erat primũ: et vt dicit Ra. Sa. non intelligiꝫ de lotione manuũ et pedum solum de qua habetnr infra: sed intelligitur etiam de lotione totius coꝛpis. o Jndues aaron. modus aũt induẽꝺi et ornandi ipm plenius est expositus ca. precꝺ.

p Et oleũ vnctionis ꝛc. Alij aũt sacerdotes iferioꝛes non vngebanꝫ i capite sz solũ sũmꝰ sacerdos. Ad denotãdum q̃

¶ halitu:aquarū i humore:terre i mēbroꝝ soli
ditate. Aīa hō grece microcosmus.i. minor
mund⁹ vocat. Aux ꝟo in eodē habitu rō
nalē ꝟtutē hoīs iteriozis significat. Unde i
eo ꝓprie sanctū dīi scriptū ē.qz tm̄ per hāc
ad ꝯgnitionē condi
toris ascēdit. Aīa i in
teriozi hoīe habitare
xp̄m p fidē i cozdib⁹
nr̄is. Jdoꝯ scīptura
nobis pōtificēveterꝫ
testamēti: sic vestitū
oñdit: vt sciat ponti
fex nr̄i tpis se ꝓ toto
hūano genere: maxi
me autez ꝓ his q̄ co
gnouerūt ꝟitatē ꝛ si
gnū fidei i frontib⁹
portant intercedere
1.Tim.2.a debere. Unde: Obse
cro p̄mū oīm fieri ob
secrationes: oꝝones:
postulationes: gra
rūactiones ꝓ oīb⁹
hoīb⁹ ꝓ regib⁹ et q̄
in sublimitate sunt.
Qd̄ si i pōtifice quē
cōsecrat moyses xp̄z
intelligim⁹: iure i ha
bitu toti⁹ mūdi figu
rā sūt ꝛ hoīs hz. por
tat em̄ oīa ꝟbo vir
Job.1.b tutis sue. Et ē agn⁹ q̄
tollit pctā mūdi: ꝛ sa
cerdos i ecclīā oī san
ctitat⁹ ornatu p̄clar⁹
nō quē nat⁹ in carne
ꝓ exercitium laboꝝ
accepit: sz quē in vte
ro virginis icarnat⁹
p̄uenīēte gra spūssci
sūt habuit: de cui⁹ sa
cerdotio dicit aplus
Hic aūt eo q̄ maneat
i ecclīā sempit̄nuz hz
sacerdotiū ꝛc̄. Jndu
menta q̄z ꝛ ornamen
ta ꝟtutū ei⁹ cōmen
Deu.7.d dans ait. Talis decebat vt nobis eēt pon
tifex. sctūs inocens:
ipollut⁹ ꝛc̄. Hic vero
habuit laminā in ca
pite suo aureā: et in
ea sctm̄ dīi sculptuz
qz venit in noīe p̄ris
Joh.14.b dicens: Ego i p̄re: et
p̄r i me ē. ꝛ q̄ v.m.v.
ꝛ.p. a ¶ Postq̄ in.
ꝛc̄. Aug⁹. Alia lr̄a.
Quid est. Et cōsum
mabis manus aarō
ꝛ filiozum eius: an p
manus potestatem si
gnificauerunt: vt eti
am aliquid ipi sācti
ficare possent. pote
stas autem ipa signi
ficatione cōsūmabat
q̄ p̄cepti sunt. s. sctifi
cari a moyse.

b Applicabis ꝛc̄.
Aug⁹. Alia lr̄a. Et
adduces vitulu3 ad
ostiū tabnacli: ꝛ suppōet aarō ꝛ filij ei⁹ man⁹ su
as ꝛc̄. Ecce vñ dictū ē ꝟsumādas eē man⁹ eoꝝ. i
pficiēdā ptātem: vt etiā ipi sctificarēt quō fit cum
ponūt man⁹ suas sup vitulū īmmolandum.

¶ Oblatio potestas offerendi ab ipo derivabatur ad alios. Dicunt tamen aliqui q̄ ma
nus eorum vngebantur: sed hoc non habetur ex textu: et patet in sequentib⁹
nec est verisimile q̄ non fuisset expressum hic vel Leui. viij. vbi ponitur exe
cutio consecrationis sacerdotum que hic predicitur fieri: cum talis vnctio eēt
quid notabile: sed circa eos de vnctione non fit aliqua mentio hic vel Leui.
viij. nisi q̄ de oleo vnctionis ꝛ sanguine hostie fiebat
quedā mixtio qua ipi ꝛ vestes eoꝝ aspgebāt: et si ali
cubi dicant⁹ vncti: potest de hac aspsione expōi. Ma
teria aūt huius vnctionis infra describitur: sz figura
vel forma nō habetur ex textu. Dicit aūt Ra.Sa. q̄
erat in figura caph greci: incipiens a capite et descen
dens versus palpebras ꝛ fiebat cū digito ipius con
secrantis in vnctione tincto. a Filios quoq̄ illi⁹ B
applicabis ꝛ indues tunicis lineis cingesq̄ bal. ꝛc̄.
Modus aūt induendi ꝛ ornandi ipm̄ plenius exposi
tus est ca. prece. b Postq̄ initianeris. Hic conse
quenter agitur de immolatione que requirebatur in
sacerdotum consecratione: et primo ponitur sacrifici
um pro peccato. secundo sacrificium holocausti. ibi:
Unum quoq̄ arietem. tertio hostia pacifica. ibi: Tol
les quoq̄ alterum. quarto ostenditur q̄ hiusmodi ri
tus in consecratione sacerdotum septem diebus con
tinuis debebat replicari. ibi: Omnia que precepi tibi
Circa primum dicitur: Postq̄ initianeris ꝛc̄. Jn he
breo habetur: Postq̄ impleueris. hoc enim precede
bat sacrificium: et talis initiatio vel impletio erat ap
plicatio eorum ad sacerdotale officium. †Leui.1.b et.3.a

c Applicabis ꝛ vitu. pro peccato immolandum.

d Coram tabernaculo testimonij. in atrio. vt predi
ctum est. e Imponentq̄ aaron ꝛc̄. q̄si confitētes
q̄ vitulus interficiebat⁹ p̄ petō eorum: ꝛ q̄ ex rigore
iusticie erant digni morte: sed ex divina misericordia
mors in animal transferebatur. Jtē per talem imposi
tionem manus accipiebant potestatem offerendi de
cetero hostias pro peccato. f Et mactabis eum.
mactare em̄ hostiam pertinet ad sacerdotis officium.
quod quidem officium faciebat moyses in consecrati
one aaron et filiorum eius. ꝛ ideo sibi dr: Mactabis
eum sumptumq̄ de sanguine vituli pones super cor
nua altaris. Dicit Ra.Sa. q̄ hec positio fiebat tantū
in duobus carnibus altaris cōtradictorie se respiciē
tibus: et sic sanguis ibi positus respiciebat ad q̄ttuor
partes altaris: quia quilibet angulus cōmunis ē du
abus partibus in ipo concurrentibus.

¶ Reliquū autem san. fun. iu. basim eius. erat enim
circa pedem altaris quidam canalis vbi effundebat⁹
sanguis: in quo erant quedam foramina per que san
guis intrabat terram. h Sumes ꝛ adipem totū.
voluit em̄ ipm̄ dñs sibi offerri ꝛ incēdi: ita q̄ non co
mederetur ex eo: et ad excludendū modum idolatra
rum qui adipes victimarum suarum comedebant.
Sm̄ q̄ dicitur Deutro. xxxij. de quorum victimis co
medebant adipes ꝛc̄. Jtem ad designandum q̄ pin
guedo gratie ꝛ virtutis nobis collata soli deo est at
tribuenda. i Et reticulum. i. quedam pinguedo
facta ad modum retis.

k Jecoris. Jn hebreo habetur: Epatis.

l Ac duos renes. i. renūculos: vt hr̄ Leui. viij. vbi
ponit⁹ executio hui⁹ oblatōis q̄ h̄ p̄cipit⁹. m Car
nes vero ꝛc̄. ad denotandū q̄ pctm̄ ꝛ ei⁹ circūstātie ꝛ
occasiones debēt elōgari a sacerdotib⁹ q̄z officiū ē ꝓ
remissiōe pctōꝝ ppli offerre ꝛ orare. n Unū q̄z ꝛc̄.
hic agit⁹ de hostia holocausti. o Sup cui⁹ ca. ꝛc̄.
Jn hac em̄ oblatiōe faciebat moyses officiū sacerdot⁹
vt dictū ē: et iō aarō et filij ei⁹ erāt offerētes moysi vt
potius deo ꝓ moysen: sic ppls postea debebat offerre
aaron ꝛ filijs ei⁹. ¶ Populares vero offerētes sacerdo
ti aīal ad īmolādū ponebāt man⁹ sup caput bestie im
molāde. vt hr̄ Leui. j. ꝛ. iij. ꝛ alijs pluribus locis. ad
denotandū q̄ renūciabāt totalit̄ illi aīali ꝛ in domuz
trāsferebāt: et eadē rōne aaron ꝛ filij ei⁹ ponebāt hic
man⁹ sup caput bestie hui⁹ ꝛ seqntis. Jtē vt per talez
impositionem acciperent potestatem offerendi hosti
as holocausti.

p Et fundes circa altare. non in parte superiori. sed magis circa ba
sim: nec fiebat cum digito sicut de precedenti dictuz ē: sed magis cum ba
cino argenteo. vt dicit Rabi Salomon.

q Et offeres totum arietem in incensum sup altare. ꝓp̄ ꝟ.n.dr: hostia

¶ holocausti

a ¶ caput viri xp̄s caput xp̄i de⁹. ¶ mentē vt inte
riozi hō consecretur. ¶ tunc

cāput ei⁹: atq̄ hoc ritu consecra/

a ¶ p̄sbyteros vel xp̄i vicarios. b ¶ vt remoti
a pp̄lo adhereāt deo.

bit. Filios quoq̄ illi⁹ applicab a

a ¶ cōtinentia castitatis. b ¶ vt sit iustitia cin
gulū lūboꝝ ei⁹: ꝛ fides cineroꝝ renum eius.

ꝛ indues tūnicis lineis: cingēs/

q̄ balthEo aaron scz et liberos

a ¶ hec oīa facit moyses. i. lex ¶m cui⁹ institutionē
oīa fiunt. b ¶ custodiā oim sensuū.

ei⁹: ꝛ impōnes eis mitras erūtq̄

¶ Sic consecrati. ¶ q̄ ꝓpetuā reli
gionē. i. xp̄ianam significat.

sacerdotes mihi religione perpe

¶ oīa bona vt operentur ꝛ nulla mala. ¶ q̄b⁹
cōtrectent sancta. ¶ consecraueris.

a tua.† ¶ Postq̄ initiaueris manus b

¶ q̄ sicut p̄dixerat lex xp̄s īmolatus est.

b coꝝ applicabis ꝛ vitulū cozā ta/ c d

¶ q̄ petā nr̄a portauit.

bernaculo testimonij. Jmponēt e

q̄ aarō ꝛ filij ei⁹ man⁹ sup caput

¶ q̄ oblat⁹ ē deo in odorē suauitatis.

illius: et mactabis eū in conspe/ f

ctu dīi iuxta ostium tabernaculi

testimonij: sumptumq̄ de san/

a ¶ Super quattuor iustos nitentes virtutibus.
¶ quattuor principales virtutes.

guine vituli pones super cornua

a ¶ q̄ virtus dei est. ¶. i. spūssancto, qui omnes
replet carismatibus suis.

altaris digitō tuo: reliquum au/ g

a ¶ inferiores ecclesia.

tem sanguinem fundes iuxta bā

a ¶ carnalia desideria.

¶ hec in leuitico exposita plene inuenies que pre
termittimus ad aliā festinantes.

sim eius. Sumes ꝛ ādipē totum b

q̄ opit intestia: ꝛ reticulū iecoris i k

ac duos renes: ꝛ adipem qui sup l

eos ē: ꝛ offeres incēsum sup alta/

re: carnes vero vituli ꝛ coꝝium ꝛ m

¶ extra ciuitatē passus est xp̄s.

fimū cōbures foris extra castra:

¶ xp̄m ducem ꝛ pastorem ouium.

eo q̄ ꝓ peccato sit. Unum quo n

q̄ arietem sumes: super cuius ca o

¶ q̄ xp̄m morti sacerdotes tradiderunt.

put ponēt aarō ꝛ filij ei⁹ manus:

quē cū mactaueris: tolles de san

guine eius: ꝛ fundes circa altare p

ipm autez arietem secabis in fru

sta: lotaq̄ intestina ei⁹ ac pedes

pones sup concisas carnes: ꝛ sup

caput illius: ꝛ offeres totū arie/ q

Ministerio de Cultura 2024

† De cõse. dis. 2. c. non oporter.

a Oblatio ē d. tē. Aug⁹. Odor suauitat⁹ dño sepe dr sacrificiū de victimis pecor: nō q de⁹ delectet fumi odore: sed q his significat spiritualiter deus delectat: cū spūaliť exhibet: sic odor dei spiritualiť itelligiť. nō eñ sic nos odorē corporeis naribꝰ ducit. b Et q̄ igredie. tē. Aug⁹. Quō ꝓpriuz dic huiꝰ vniꝰ eē ītrare ī tabernaculuz testimonij: defuire insctis: cū illa q̄ sūt ex velū q̄ velantur sanctasanctorum sancta appellentur ⁊ tabernaculum testimonij etiam illud vocatur vbi sancta sūt: id est mensa ⁊ cādelabrū vbi cū deseruiant sequentes sacerdotes ad mensam et candelabrum ⁊ ipm altare quō dicit vnum successorem aaron q̄ intret in tabernaculū testimonij deseruire in sanctis. Si enim dixisset deseruire in sanctissanctorū: nulla questio esset. Ad hoc eñ vbi ē arca testimōij sol⁹ ītrabat sūm⁹ sacerdos nisi forte eoipo q vnuz dicit ītrare tabnaculū testimōij: defuire in sanctis: nō vult ītelligi in sanctissanctoꝝ: quia ⁊ ipa sancta dicunť. nō. n. omnia que sancta sunt et sanctasanctorum dici possunt sed que sanctasanctoꝝ vtiq̄ sancta sunt. Hic aūt vnus qui semel ī anno introibat in sanctasanctoꝝ christum significat. Qđ autē prefiguratum est in sanctasanctorum: vt super arcam q̄ legez habebat esse propitiatorium vbi dei misericordia significata ītelligiť: qua propitius fit peccatꝝ eorū q̄ legē nō īplent. Hoc. n. videť etiā in ipa veste sacerdotis significari: q̄ et ipsa sacra eccl'e significat q̄ ī logio. i. rōnali in pectore sacerdotꝰ posito iudicia ꝓstituit. In lamia xo scificationē ⁊ abolitionem pctōꝝ: tanq̄ rōnale sit ī pectore sile arce q̄ lex erat ⁊ lamia ī fronte

† 21. dis. 5. 1 in prin.

E

F

a tē in incensum sup altare.† Oblatio est dño: odor suauissimꝰ victie dñi. Tolles q̄z arietē altex: super cuius caput aaron ⁊ filij eiꝰ ponēt manꝰ. Quē cū īmolaueris: sumes
a ſ qz īmolatione xp̄i purgatꝰ est ⁊ innouatꝰ audi tus iudaici populi.
de sanguiné ipius: ⁊ pones super extremū dextre auricule aarō ⁊ fi
ſ in quo significanť opa purgata.
lioꝝ eius: ⁊ sup pollices manꝰ eoꝝ
ſ vt incessus sint dextri ⁊ puri. ſ animalium.
ac pedis dextri fundesq̄ sanguinē super altare p circūitū.† Cūq̄ tueris de sanguine qui est super altare: ⁊ de oleo vnctionis: asperges aarō ⁊ vestes eiꝰ: filios ⁊ vestimēta eoꝝ. Cōsecratisq̄z ⁊ ipis ⁊ vestibus tolles adipē de ariete ⁊ cau-
ſ vt cōsūmať ⁊ pficiať sacrificium.
dam ⁊ aruinā que opit vitalia: ac reticulū iecoris ⁊ duos renes: atq̄z adipem qui super eos est: armumq̄z dexterum: eo q̄ sit aries consecrationis: tortamq̄z panis vnius crustulā conspersā oleo: laganū de canistro azymorū quod positum est in conspectu dñi: nesq̄z omnia sup manus aaron et filiorum eius: ⁊ sanctificabis eos eleuans coram domino. Suscipiesq̄z vniuersa de manibus eorū et incendes super altare in holocaustum: odorem suauissimum in ꝓspectu dñi: qz oblatio eiꝰ est. Su
vt ois eius sensus ⁊ cogitatio cōsecretur dño.
mes quoq̄z pectusculuz de ariete
ſ hoc. n. ptinet ad summum sacerdotem.
q̄ initiatꝰ ē aarō: sctificabisq̄z illō eleuatū coram dño: et cedet in ptē suā: Sctificabisq̄z ⁊ pectusculū cō
ſ vel tionis.
secratū ⁊ armū quē de ariete sepasti q̄ initiatꝰ ē aarō ⁊ filij eiꝰ: cedēt qz ī ptē aarō ⁊ filiorū eiꝰ iure ppetuo a filijs isrl: qz primitiua sūt et initia de victimis eorū pacificis q̄ offerūt dño. Uestē aūt sctām q̄
ſ vt religionē ⁊ scitatē eiꝰ successores imitenť.
vtiť aarō hēbūt filij eiꝰ pꝰ eum vt
ſ opera.
vnganť in ea: ⁊ ꝓsecrēť manꝰ eorū
ſ cōtinuis. s. qbꝰ sacerdotiū dedicať. ſ sūmꝰ. s. qui nō poterat eē nisi vnꝰ.
Septē diebꝰ vtet illa: q̄ pōtifex p eo fuerit cōstitutꝰ de filijs eiꝰ: et q̄ igredieť tabernaculū testimōij vt ministret ī sctūario. Arietē aūt ꝓsecrationis tollesꝭ: ⁊ coques carnes ī loco sctō: qbꝰ vesceť aarō ⁊ filij eius. Pānes q̄z q̄ sūt ī cānistro: ī vestibulo

b c† a holocausti: quia tota cremabatur ad honorem diuinuz preter sanguinem qui effundebatnr modo predicto: et pellem que erat sacerdotis.

a Oblatio est dño odor suauissimꝰ. non qz deus delectaret in fumo carniū crematax sed inobediētia ⁊ fide et deuotione offerentiū: ⁊ maxie qz tales oblationes et victime erant q̄dā figure ⁊ ptestationes xp̄i īmolandi p salute mundi. b Tolles q̄z arietē alterū. Hic agit de hostia pacifica: q̄ offerebať p grāruactione de bono pterito: vel p impetratione boni futuri: ⁊ vtraq̄z causa hic cōcurrebat: qz aaron ⁊ filij eius debebāt grās agere deo: de hoc q p ipm pmouebanť ad dignitatē sacerdotalē: et supplicare vt deꝰ daret ipis grām exercendi illud officiū digne. c Sup cuius caput tē. vt illā victimā deo totaliter darent: ⁊ vt offerendi hostias pacificas acciperēt ptātem. d Sumes de sanguine ipsius intingendo digitū. e Et pones sup extre. dex. auri. ad denotandū q̄ debebant hr̄e aures aptas ad p̄cepta dñi: et etiā obedientes: qđ designabať p extremū auricule qđ est molle ⁊ tenex non resistens. f Et sup pollices tē. Dic Ra. Sa. q̄ fiebat sup iunctura mediā pollicis: ad denotandū q̄ debebant eē pmpti ⁊ expediti in oblatione sacrificiorum. g Fundesq̄z sanguinē super altare tē. Dic Ra. Sa. q̄ fiebat tantū in duobꝰ loc' cōtradictorijs: ⁊ sic sanguis respiciebat ad q̄ttuor partes altaris que perficiunt altaris circūitum. h Cunq̄z tueris de sanguine qui est super altare ⁊ de oleo vncti onis. ex quibus fiebat quedam mixtio vnde aspsi sunt sacerdotes ⁊ eoꝝ vestes in memoriā deuotionis iacob fundentis oleū super lapidem: vt hr̄ Geñ. xxviij. Et sanguinis īmolati in exitu de egypto per quez fuerť libati. i Tolles adipē de ariete ⁊ caudam tē. armumq̄z dexterum tē. hoc dicit p tanto quia non legitur alias armus dexter crematus de hostijs pacificis: sed cedit in partem sacerdotis. ⁊ sequitur: k Ponesq̄z omnia sup manus aaron et filioꝝ eius. quia erant quedā portiones de oblatiōibꝰ eoꝝ. l Et sanctificabis eos eleuans co. dño. In hebreo habetur: Et ventilabis coram dño. Dicit Ra. Sa. q̄ ista ventilatio fiebat per talē modum q̄ moyses supponebat manus suas manibꝰ aaron et filiorum eius tenentiū predicta eleuans. primo sursū postea retrahens deorsum: ⁊ deinde deducens versus orientem ⁊ versus occidentem: ad aquilonem ⁊ meridiem. ad designandum q̄ illa offerebantur deo qui dñať celo et terre et quattuor partibus orbis. Patet etiā q̄ predicta deductio seu ventilatio fiebat in modū crucis in quo figurabať q̄ xp̄s futurus erat offerendꝰ in cruce p mundi salute. m Suscipiesq̄z tē. qz faciebāt sacerdotis officiū. vt predictū est. n Et incendes sup altare. erat eñ hostia pacifica. et iō vna pars incendebať ad honorē diuinū. alia aūt pars erat ipꝰ sacerdotis. iō subditur: Sumes quoq̄z pectusculum. et subditur:

o Et cedet in partem suā. quia agebat vices sacerdotis. Tertia aūt pars erat offerentiuz: quā comedebant coram dño: et ista fuit aaron ⁊ filioꝝ eius in hac oblatiōe qz erant offerentes: de qua pte dicet post sed interponūtur quedā alia ⁊ primo de his que debent accipe sacerdotes. cum dicit: Sanctificabisq̄z et pectulum tē. et sequitur: p Cedentq̄z in partē tē. non est intelligēduz q̄ pectusculum huius hostie et armus dexter fuerit aaron et filiorum eius: quia pectusculum cedebat in partem moysi. vt dictum est et armus dexter fuit crematꝰ super altare: vt similiter dictum est: sed est intelligendū q̄ iste due partes debebant cedere in partem sacerdotum de sacrificijs postea fiendis a populo. secūdo interponitur de successione consecrationis: cum dicitur:

q Uestem aūt san. qua vti. aa. ha. filij eius post eum. q̄ sez succedent ei in officio sūmi sacerdotij: vnde Hume. xx. dicitur q̄ aaron fuit nudatus vestibus suis: et eleazar filius eius ei succedens in officio illis fuit indutus.

r Ut vngantur in ea. i. ad sacerdotium promoneātur ⁊ consecrentur ſm modum determinatum hic.

s Arietem aūt consecrationis. Hic interpositis predictis ponit tertiam partem hostie pacifice: que erat offerentium: ⁊ in hoc casu erat aaron et filiorum eius.

t Et coques carnes in loco sancto. i. in atrio.

v Quibus vescetur aaron et filij eius. quia erant offerentes. x In vestibu. In hebreo hr̄: In ostio tabernaculi

Ministerio de Cultura 2024

¶ fronte:filis ꝓpitiatoria:qꝫ super arcam erat:ꝛ vt vtrobiqꝫ seruaret qꝫ septuz ē:
Jaco.2.c Superexaltat miscōia iudiciū. ¶ Facies

Nico.de lyra

naculi:et in idē reuertit:quia erat ī atrio qꝫ ꝗdē atriū erat añ tabernaculi ostiuz. a Cōedēt ꝛc̄.sic ī hūanis oñdit dns placat⁹ alicui:qñ admittit ad mensā eius. b Alienigena nō vescetur ex eis.i.qui non est de filijs aaron. c Omia que ꝓcepi tibi.Hic ostēdit qualiter cōsecratio sacerdotū sit consumāda dicēs: Oīa que ꝓcepi tibi fa.ꝛc̄.Dicit Ra.Salo.ꝙ hoc dicit ad ostendendū ꝙ p̄dicta erant de necessitate sacramenti in ordinatione sacerdotū:ꝛ iō si aliqd deesset: illa cōsecratio esset nulla:ꝛ misteriū illoꝝ esset pollutū. d Septem diebus manus consecra.Jn heb.habet: Jmplebis manus eoꝝ:que ꝗdē impletio refert ad ea que ponebant sup man⁹ aaron et filioꝝ eius vt ventilarent coram dño:vt prędictū est. e Et vitulū pro pctō suo offeres ꝛc̄.et sic patet ꝙ duo sacrificia reiterabant septem diebus cōtinuis. ſ.hostia pacifica:ꝛ ꝓ pctō.ꝛ idem intelligendum est de hostia holocausti:ꝛ de annexis eisdem .Dicit autē Josephus ꝙ omīa prędicta circa aaron ꝛ filios eius ac eoꝝ vestes reiterabant septē dieb⁹. f Mundabis altare. ¶ Postꝫ egit de consecratione sacerdotū.hic consequēter agit de exercitio officij ipoꝝ.ꝛ primo ostendit dictū exercitiū.ſcdo quid adhoc erat necessariū ante mediū.ca.sequē.ibi:Locutusq est dns ad moy.Adhuc primo ostēditur p̄dictū exercitiū in altari holocausti.ſcdo in altari incensi in p̄cipio sequētis ca.Adhuc ꝑmo describit consecratio altaris p̄dicti.ſcdo quid debeat sup illō offerri.ibi: Hoc est quod facies in altari. tertio vtilitas hui⁹ sacrificij.ibi:Ad ostia.te.co.Circa ꝑmū dic sic: Mūdabis altare cū immolaueris expiatōis hostia. Dicit Ra.Sa.ꝙ hec hostia non erat alia nisi illa que offerebat pro peccato aaron ꝛ filioꝝ eius septem diebus consecratio nis sue.post cuius oblationez sup altare mūdabatur ipm altare:ꝛ postea vngebatur vnguento quod describit ca.sequen. g Septem diebus expiabis. qꝛ hec ꝓsecratio altaris septez diebus replicabat. h Et erit sctm̄ sanctoꝝ.Hic accipitur sanctum sctōꝝ equinoce.et ꝓut dicitur de pte templi in qua erat arca testamēti: quia de illa pte dicitur tāq̄ ꝓpriū nomē eius vt dictum est supra.ca.xxvj.De altari vero holocausti dicitur denoīatiue tm̄ respectu eoꝝ que veniunt in commūem vsum hominum. i Omnis qui tetigerit illud sanctificabitur : id est sacerdotes ad ministrandum ibidem accedentes debent prius mundari et sanctificari Ra.Sa.dicit ꝙ hic est textus ver⁹.Omne tangens illud sanctificabitur.dictio enim hebraica que ibidem ponitur est omnis generis ꝛ indifferēter idem significat quod omnis vel omne: ꝛ fm ipsum refertur ad ea que offeruntur super altare:quia si aliquid esset ineptum ad offerēdum super altare:ex tactu altaris efficeretur aptum:non tamen intelligitur hoc de omni inepto sed solummodo de eo qꝫ poterat offerri fm legem: sed postꝫ erat adductū vel appoꝛtatū ad exedrā tabernaculi:vbi reseruabantur offerēda:fiebat ineptū ex tactu alicui⁹ rei īmunde vt

☞ aliquo

a tabnacli testionij cōedēt vt sit placabile sacrificiū:ꝛ sctifi centur offerentium manus.
¶ gentilis vel hereticus vel cuius vita ab ecclesia alienatur.
b Alienigena nō vescet ex eis: quia sancti sunt. Q; si remāserit de carnibus cōsecratis siue de panibus vsq̄ mane:
¶ siquid residuū fuerit igni comburetur.
¶ ſpūſſancti.
cōbures reliquias igni: non cōedent qꝛ sanctificata sunt.
c Omnia quę ꝓcepi tibi facies super aaron et filijs eius.
¶ vt oī tpe sint opa eoꝝ munda.
d Septē dieb⁹ cōsecrabis manus eoꝝ:ꝛ vitulum ꝓ pec
e cato offeres per singulos di
f es ad expiandum. Munda
¶ quod est extra velum.
bisq̄ altare cum imolaueris expiationis hostiā: ꝛ vnges
g illud in sanctificationem.Septem diebus expiabis alta
¶ quod est extra velum.
h re ꝛ sanctificabis:ꝛ erit san
¶ per vnctionem.
i ctūſanctoꝝ. Omnis qui tetigerit illud: sanctificabitur.
k Hoc ē qꝫ facies ī altari. Agnos anniculos duos per singulos dies iugit:vnū agnū
l m mane: alterum vespere: de
n o cimā partem similę cōsperse
p q oleo tuso:quod habeat mensuram quartam partem hin
r et vinum ad libandum eiusdem mensurę in agno vno.
s Alterum vero agnū offeres ad vesperam iuxta ritum matutinę oblationis:ꝛ iuxta ea
t quę diximus in odorem suauitatis: sacrificiū est domi
v no oblatione perpetua in generationes vestras: ad ostium tabernaculi testimonij
x coram dño: vbi cōstituaz vt loquar ad te. Jbiq̄ ꝓcipiam filijs
y israel: ꝛ sanctificabitur altare in gloria mea. Sā
¶ Solus .ſ.ego ꝛ nō alius.
a ctificabo ꝛ tabernaculum testimonij cū altari ꝛ aaron cū
b filijs eius:vt sacerdotio fungantur mihi. Et habitabo ī
c medio filioꝝ isrl̄ eroq̄ eis ds
d ꝛ sciēt qꝛ ego dns ds eoꝝq̄ e
e duxi eos ꝺ tra egypti:vt manerē inf illos ego dns ds ipoꝝ.

Nico.de lyra

aliquo hmōi:et tale si poneret super altare nō erat auferēdū sed offerēdū:qa ex tactu altaris erat emendatum.
k Hoc est qꝫ ꝛc̄.Hic ꝑ oñdit qd p singlos dies debeat fieri sup altare sez iuge sacrificiū:cū ꝺ: l Agnos āni. ꝛc̄.ꝛ per ꝺ intelligunt alie oblatiōes et sacrificia q̄ fiebāt in altari:sed solū exprimit iuge sacrificiū qꝫ erat principalius:ꝛ offerebat in holocaustū:vt habet Nu.xxviij.Dicit aūt agnus anniculus ab octaua die natiuitat⁹ sue antecꝫ nō debet offerri vsq̄ ad cōpletionē anni. m Unū agnū mane:id est añ ortū solis:vt dicit Joseph⁹. n Alterū vespe:id est añ occasū. o Decimā partez simile.cui⁹ mēsure sit decima ps nō exprimit hic: ſz est intelligēdū ꝙ sit decima pars ephi.vt habet Nu.xviij. de quātitate isti⁹ mensure ꝛ decia eius pte dictū est.ſ.xxvj. p Cōspse oleo. qꝛ in pistatione eius infundebat oleū. q Tuso: id est trito cū pilo. illud enī oleū erat puri⁹ illo qꝫ terebat ī molis et ideo in hoc sacrificio qꝫ erat sancti⁹ alijs:eo ꝙ figurabat eternitatem agni immaculati ihesu xp̄i:fm ꝙ dicit Apostol⁹ ad Hebre.xiij.Jesus christ⁹ heri ꝛ hodie ipe ꝛ in secula. reꝗrebat oleū tusū.ī alijs aūt sacrificijs poterāt vti oleo trito ī mol. r Q; habeat mensurā quartā partē hin.fm Papiam est duplex hin:mai⁹ quod cōtinet q̄si q̄ttuor quartas pisienses cū dimidia: et min⁹ quod cōtinet duas quartas.Credo tm̄ melius ꝙ quātitas hui⁹ mensure ꝛ aliarū que ponūtur in scriptura sacra est nobis incerta:qꝛ mēsure liq̄doꝝ ꝛ aridoꝝ multū variant fm loca et tpa diuersa. s Et vinū ad libādū:id est effūdendū sup altare.Et notandū ꝙ sacrificiū ꝓprie dicit de rebus viuentib⁹ oblatio aūt de non viuentib⁹ aridis tm̄ vt de pane ꝛ simila ꝛ hmōi.libamē aūt seu libatio de liq̄dis: vt ꝺ vino ꝛ oleo. cū agno vero iugis sacrificij offerebat simila ꝛ vinū: vt dictū est. t Sacrificiū est dñoꝛc̄.quia nulla debebat dies intermitti quin istꝺ sacrificiū offerret et mane ꝛ vespere. Alia autē sacrificia nō sic cōtinuabant. v Ad ostiū ꝛc̄. Hic cōsequēter ostendit vtilitas sacrificij predicti.cū dicit:Ad ostiū tabernaculi testimonij coꝝ ꝛc̄. ex sacrificijs enī rite celebratis merebant audire diuina responsa. x Jbiq̄ ꝓcipiā filijs israel per sūmū sacerdotē eis precepta mea referētē. y Et sctī.ꝛc̄.et loquit hic de altari holocaustoꝝ sup qꝫ descendit ignis a deo missus vt habetur Leui.ix. z Sanctificabo ꝛ tabernaculū testimonij.qꝛ inde audiebat diuinū responsum:quasi ꝓcedens de.ꝓpitiatorio quod erat quasi sedes loquētis dei.vt dictum est supra. xxv.ca.
a Et aaron cum filijs suis.per consecrationem que licet iam esset descripta tamen non erat adhuc in executiōe posita. b Et habitabo in medio filiorum israel.per speciales illuminationes et condescensiones et beneficia: vt patet in mult⁹ locis veter⁹ testamēti. c Eroq̄ eis deus.per specialem cultum. d Et scient.per experientiaz beneficiorum. e Quia ego dominus deus eoꝝ.habens specialem curam de regimine et conseruatione ipoꝝ.Cetera patent.

☞ Facies

Ministerio de Cultura 2024

Moraliter. Tolle vitulū de ar Ca.XXIX
mento ꝛc. Hic agit de cōsecratiōe aaron et filioꝝ eius p quā fuit figurata ordinatio ministroꝝ ecclesie. † Cūq; laueris patrē cū filijs suis aqua. per quod intelligit ꝙ ordinandi in ecclesia ꝑmo debent lauari aq̄ contritionis ad ablutionē ꝓcedentiū pctoꝝ ꝛ aquis deuotionis ad desideriū supnoꝝ. o† Indues aaron vestimentis sanctis. p q̄ designāt ẋtutes descripte capꝫo ꝓcedenti. c† Applicabisq; vitulū. p quē significat xp̄s passus in cruce: cuius ẋtute cōsecrant ministri ecclesie. † Sumptūq; sanguinē ꝛc. p ꝟ ꝙ de sanguine vituli ponebat sup. iiij. cornua altaris significabat ꝙ fides xp̄i passi dilatanda erat ad q̄ttuor ptes orbis. b† Sumes ꝛ adipē ꝛc. p ꝟ ꝙ adeps cremabat super altare: significabat ꝙ passio xp̄i acceptissima deo futura esset ex plenitudine gr̄e eius. Joh. j. Vidimus eū q̄si vnigenitum a p̄re plenū gr̄a et veritatis. Que plenitudo p adipē designat. † Carnes vero vituli ꝛ coriū cōbures foris extra castra. p qđ significabat ꝙ xp̄s extra hierusalē erat passur⁹: a† Unū q̄z arietē ꝛc. Sequit post: b† Tolles q̄ arietem alterꝫ. Per istos duos arietes imolatos intelligunt petrus ꝛ paulus duces xp̄iane plebis: sic arietes sunt duces gregis q̄rum martyrio ꝓsecrata est ecclesia romana. xx. d. q̄uis ꝛ per ꝓphās alie ecclesie. Istoꝝ aūt aries vn⁹ tot⁹ incensus significat paulū amore xp̄i totū incensum. ali⁹ aries de cui⁹ sanguīe tingebat extremū auricule ꝛ pollices man⁹ ac pedis dextri: figurauit petrū. Nā ecclie romāe obediēdū ē ī his q̄ sūt fidei q̄ ē ex auditu. Rom. x. ꝛ ꝟ significat p tinctionē auricule. Silr in his q̄ sūt moꝝ qđ significat p tinctionē man⁹ ac pedis dextri qz man⁹ est organū organoꝝ ꝓpter qđ significat opationem bonā de genere ꝛ pes dexter affectionē rectā: ꝛ vtrūq; requirit ad bonū motus. † Tertiāq; panis ꝛc. Tres modi panū offerebant in cōsecratione sacerdotū q̄ oēs erant de simila tritici: et iō significabāt eucharistiā q̄ cōficit in pane triceo. sicut plura imꝑfecta figurāt vnū pfectū. eucharistia vero solēniter offert in ordinatione ministroꝝ ecclesie. d† Septem dieb⁹ consecrabis man⁹ eoꝝ. p qđ significat ꝙ ministri ecclie debēt ee sancti toto tpe vite sue: qđ p dieꝝ septenariū designatur. Exo. xix. Sacerdotes q̄ accedunt ad me sanctificentur.

† Cōbures reliquias igni. p qđ significat ꝙ illa que circa sacrificiū eucharistie ꝛ hmōi a nobis nō cōprehendunt sunt dimittenda potentie spūssancti qui plus potest facere q̄ nos apprehendere valeamus.

Jn ca. xxix. vbi dicitur in postilla. Tolle vitulum de ar/

Additio. Memoria nō est futuroꝝ (mento ꝛc. sed p̄teritoꝝ. Uñ cū pctm̄ aaron qñ ꝟ fuit dictū moysi nōdū esset ꝓpetratū nec expiatū: inconuenienter videt dici: ꝙ ꝟ vitul⁹ erat ī mēoriā expiationis pcti aarō: p̄sertim ꝟm eos q̄ aarō excusant a pctō vt ifra videbit. Uñ in istis si figuralē rōnē q̄rim⁹ meli⁹ videt dicēdū: ꝙ p̄figurabāt mysteria xp̄i q̄ fuit finis tot⁹ legꝫ: et ꝺ q̄ oēs ꝓphe ꝓphaue rūt: ꝓut etiā hebrei fatent. Uñ glo. ī ꝟ loco: Quicūq; pōtifex vel sacerdos tanꝫ dz offerre. i. passionē xp̄i firmit̄ credere et imitari. Et duos arietes vt credat eundū xp̄m ex corpe ꝛ aīa ꝓstare. Et panes açymos. i. mundiciā vite ꝛc. Ite in alia glo. per duos arietes immaculatos christus immolād⁹ pro vtroq; populo designatur.

Replica correctorij ꝺ Burgen. Jn ca. xxix. vbi postillator illū passum: Tolle vitulū de armēto exposuisset de mēoria expiationis pcti aarō Burgen. obijcit qz mēoria ē p̄teritoꝝ ñ futuroꝝ sz pctm̄ aarō qñ p̄ñs passus dicebat ñ fuerat p̄teritū: igit̄ ñ potuit ꝓuenient dici ī memoriā expiatiōis ip⁹. sz Bur. videt ꝺficere: qz reprobat sēsū lr̄alē postillatorꝫ. ꝛ aliū ñ assigt: q̄ tñ ꝑmo fūdādus ē nisi lr̄a absurde sonaret: vt Jud. ix. ierūt lig̃ ꝛc. qm̄ ꝟm be. Gregꝫ. et alios supra allegatos recurrēdū ē ꝑmo ad sēsū aliū: nūc āt in ꝟ passu p postillatorē ad lr̄az exposito nihil appet absurditatꝫ: nisi ꝙ Bur. arguit ꝺ pctō aarō nōdū p̄cito. ꝟ rñdeo. Bur⁹ ex lr̄a ꝓbare ñ pōt pctm̄ aarō nōdū p̄teritū. poterat. n. ꝓtūc ee ꝓpetratū: nā breui tpe fieri non potuit qñ aarō hur occiso metu mortꝫ ꝓlo male petēti cessit inaures ꝛ p̄cios petijt. et ꝓls tradidit furnū ꝛ folles ꝛc. ī arte fusoria nccia ordinauit ꝛ ceꝛa ad formationē vituli ptinētia: ꝛ altarꝫ ꝓstructionē fec̄ vide de ꝟ postil. xxxij. ca. pctm̄ igit̄ aarō diu añ adorationez vituli ꝓpetratū fuit: de q̄ tñ de⁹ moysi nō dixit sz ei⁹ expiatio nē ꝑnostice ordinauit dicens: Tolle vitulū ꝛc. in memoriam peccati aaron sic expiandi.

Glo. ordi.

Nico. de lyra

Ca.XXX

Ca.XXX

Ca.XXX.

a Acies q̄z altare ꝛc. Beꝺ. Expletis man/ Ca.XXX
f dat⁹ ꝓsecrationis aarō ꝛ filioꝝ ei⁹: redit scꝑtura preA pere etiā de factura altarꝫ icēsi: ī q̄ aarō q̄tidianū adoleret thymiama. Si ẋo ī altari holocausti ꝺ q̄ supra dictus est generaliꝫ vita significat iustoꝝ: q̄ carnē suā q̄tidie crucifigūt cū vitijs ꝛ cōcupiscētijs: ac ī hostiā viuētē offerūt. q̄d ꝟ altare ī adolēdū thymiama factū: nisi spūalē vitā iustoꝝ designat? Neq;. n. frustra ī illo carnes aīaliū icēdebātur: ī ꝟ incensum adolebat sz ī illo figurabant illi q̄ nō ꝟm carnis ābulant desideria sz q̄si ꝟ dño īmolātes oēs corpis sensus p ignē spūs dicāt volūtati ei⁹. Jn isto aūt figurant illi q̄ maiore mētꝫ pfectione extinctꝫ illecebris carnis: solida dño oronū vota offert nihil de carne qđ repugnet: nihil de cōscia pcti qđ turbet mētes dulciū p̄ effusiōe lachrimaꝝ optātes venire ꝛ appere ante faciē dñi. Uñ ꝟ altare int⁹ ī vicinia veli ꝛ arce: illō aūt tabernaculū foris positū ē: qz illi ī ꝓspectu eccl̄ie: cūctꝫ ī exēplo ẋtutū ꝓfulgēt. Illi altioris ardore desideriꝰ ꝓtēplationi future beatitudis etiā ī corpe appropinquāt. b Altare. Beꝺ. Apte etiā altare thymiamatis q̄ntū metalli fulgore p̄cellebat: tanto q̄ntitate min⁹ erat q̄nto. n. sanctiores tanto pauciores.

c De lignis se. Beꝺ. Apte ꝺ lignis sethi albe spine silib⁹ et icorruptibilib⁹ vtrūq; altare fieri p̄cipit: qz vna est vere fidei firmitas: q̄ oīm corda electoꝝ p̄munirī ad susciplēdū ignē dilectiōis ꝛ offerēdū ꝺ vir
2. Coꝝ. 7. a tutū libamia debēt p̄pari. Qib⁹. n. generaliꝫ dic̄ apl's. Mūdem⁹ nos ab inq̄namento carnis ꝛ spūs pficientes sctificationē ī timore ꝺi: q̄si auferam⁹ a nob spineta vitioꝝ: et titillātiū aculeos p̄uctionū: q̄s ira corpis nr̄i ex pctō ꝑme ꝓuaricatiōis nob germinauit ꝛ q̄si securi castigatiōis icidētes: iteriorē ꝛ exteriorē hoiez nr̄m excolam⁹: vt digni sim⁹ accepto igne spūssancti hostiā ẋtutū ī ꝓspectu dei offerre. Apte vn⁹ nec dispar ignis in ꝟ victias in illo thura incēdebat: qz vn⁹ ē spūs q̄ oīm mētes fideliū varia donationū gr̄a viuificat. d Habēs cu. ꝛc. Beꝺ. Uni⁹ cubiti ē lōgitudo altarꝫ ꝛ latitudo: q̄a pfecti solo ītuitu ꝓpetue recreationis mala tpalia tollerāt: ꝛ ꝓxis q̄ pūt p charitatē
1. Coꝝ. 13 b bōa ꝑpēdūt. Ite qz charitas patiēs ē ꝛ bēigna: patiēs vt illatā iniuriā a ꝓximo tolleret. Benigna vt iniurioso etiā officiū pietatꝫ ꝑpēdat. e Quadrāgulū. Beꝺ. Recte altare thymiamatꝫ ī lōgitudie ꝛ latitudie q̄drāgulū fit: qz pfectoꝝ aīa federatꝫ ad iuicē ẋtutib⁹ q̄ntū diligere frēm tñ ꝛ ferre sufficit: ꝛ q̄ntū ferre tñ diligere. duos āt hz cubitos ī altitudie: qz duplex ꝓmiū ī futuro se accepturos electi sperāt: vnū aniaꝝ: aliud corpoꝝ. vñ ī ira sua possidebūt duplicia: leticia sempiterna erit eis. f Cornua ex ꝛc.
Pē. 74. Beꝺ. Cornua eminētia fidei ẋtutꝫ significāt. sic eccl̄ia bella vitioꝝ. Uñ: Et oīa cornua

a ꝟ Spūalē vitā perfectorum
a f Acies quoq; altare ad a†
b designat. ꝟ orationum vota.
c adolendū thymiama ꝺ

a ꝟ electoꝝ cordib⁹ vere fidei firmitate munitꝫ b ꝟ lōganimitatē partie sicut in expositione altaris holocausti dictum est.

d lignis sethim: habens cubitum †

a ꝟ pseuerantiā scrōꝝ in bono ope. b ꝟ amplitudinem dilectionis.

lōgitudinis: et altcrū latitudis

a ꝟ vt vndiq; stabile ꝛ firmū. b ꝟ spe celestiuꝝ ꝓmioꝝ aīe. s. ꝛ corpis. ꝟ qz interī ē reqes aīarū in resurrectione etiā britudo corporum.

e id ē q̄drangulū: ꝛ duos cubitos †

a ꝟ Eminētiā virtutū ꝛ fidei significāt: qb⁹ dia bolus certamina supam⁹ dicēres: Jn te inimicos nros ventilabim⁹ cornu.

f in altitudie. Cornua ex ipo pce/ b

dinis ꝛc. b Cornua ex ipo pce dēt. dicunt expositores nr̄i cōik ꝙ in angulis altaris supioꝝ erāt q̄daꝫ ligna ꝓminētia ad modū cornuum recurua: in quib⁹ pēdebat craticula aurea ī modū retis facta: in q̄ ponebanꝫ carbones viui: ī quib⁹ succendebat thymiama. Hebrei aūt dicūt ꝙ erāt q̄si q̄dā pomelli in angul's lūmō ad decorē: nec erat ibi aliq̄ craticula: sz ī patella de altari holocaustoꝝ apportabāt carbones viui vbi supponebatur thymiama ꝛ cremabat ī eodē īstrumento super altari posito: ꝛ ꝟ videt rōnabili⁹: qz si esset ibi talis craticula vt alij dicūt: p ei⁹

Ca.XXX.

a Acies
f q̄z altare. ꝟ
ꝓpr agit ꝺ altari thymiamatis qđ erat ītra tabernaculū. ꝛ ꝑmo agit de ei⁹ ꝓstructione. secūdo ꝺ thymiamatis oblatione. ibi Et adolebit īcensū. Primo igit̄ oñdit materiā dicti altaris cū dicit de lignis sethim. secꝺo formā dicens: Habens cubitū lōgitudinis ꝛc. b Cornua ex ipo pce dēt. dicunt expositores nr̄i cōik ꝙ in angulis altaris supioꝝ erāt q̄daꝫ ligna ꝓminētia ad modū cornuum recurua: in quib⁹ pēdebat craticula aurea ī modū retis facta: in q̄ ponebanꝫ carbones viui: ī quib⁹ succendebat thymiama. Hebrei aūt dicūt ꝙ erāt q̄si q̄dā pomelli in angul's lūmō ad decorē: nec erat ibi aliq̄ craticula: sz ī patella de altari holocaustoꝝ apportabāt carbones viui vbi supponebatur thymiama ꝛ cremabat ī eodē īstrumento super altari posito: ꝛ ꝟ videt rōnabili⁹: qz si esset ibi talis craticula vt alij dicūt: p ei⁹

pctoꝝ fozamina

Ministerio de Cultura 2024

¶ pec.cõ.ꝛ ex.cor.iu. Añ i lege cornuta tñ aialia mũda eẽ ꝛ cõestibilia ꝺcernũt Que.n.ruminãt:et vngulã findũt:ꝓstat eẽ cornuta: qz illi tñ eccle ꝺi spũali ꝓiũctiõe pñt ĩcorporari:q̃ fortitudie dei fidei ꝛ ẋtuꝫ ꝯ bella viciox ꝓbãt iuicti. ꝓcedũt ãt cornua ex ipo altari thymiamaꝫ cũ opaẋtutũ electi nõ ad faciẽ hoĩm specieten⁹ oñdunt:ſz ex intĩna mentis radice fixo ꝛ ĩmobili exercẽt affectu. At ¶ hypocrite cornib⁹ aliũde mutuatis: speciẽ pietatis hũtes ẋtutes ei⁹ negãt. a Vestieſqꝫ illõ. Beꝺ. Apte ẋo illud ere ꝺ vestiri auro p̃cipit. Es.n. alijs metallis magꝫ sonox ꝛ durabile: auꝫ ẋo q̃tũ sono vincit: tãto splẽdore vincit cetera metalla. vñ recte eneũ altare in q̃ carnes incendebant ꝛ fundebat sanguis victimaꝝ illos significat q̃ edomitis ꝛ velut ꝺo ĩmolatis voluptatib⁹ carnis: pseuerãter viã quã inchoauere pagũt: ꝛ banc ꝓximis incendẽdã crebro ſmone p̃dicationis ĩsonant. ꝓcero auꝫ illos significat q̃ ampliozi gr̃a supne claritatis illustrant: sed minus alijs q̃ in secreto ꝺe interna sinceritate gustant aptũt: min⁹ eructuare sufficiũt: q̃ta dulcedine dei in abscõdito vult⁹ reficiant. b Tam craticulam ꝛc. Beꝺ. Bñ craticula altaris pietes ꝛ cornua auro vestiunt. Craticula eñ int⁹ in medio altaris erat pata ad suscipienda thymiamata. ꝓarietes ẋo fortis pebant: cornua q̃z fortis parẽtia spẽali fastigio alti⁹ eminebant. Deaurat ẋo craticula: cũ ĩ intiozi hoĩe p fidẽ xp̃i gr̃a resplẽdet. Deaurãt pietes cũ cadẽ gratia dñice dilectionis p bona opa exteri⁹ dilatant. Deaurãtur cornua cũ fiducia fortitudinis iustoꝝ q̃ adũsarios ẋpitatis vel p patiam fortiter ferre: vel p prudentiam sapiẽter repellere vel corrigere didicerũt: intĩne lucis
2.Tim.4.b in oĩbus fulgore coruscat. et q̃ tales dicere pñt: Bonũ cer.cer.ꝛc. recte subdit. Facieſqꝫ corona aure. ꝛc.

c Facieſq̃qꝫ ei co. ꝛc. Beꝺ. Altare incensi coronaz hz p gyꝝ: in his q̃ miozes sunt meritꝫ: nec palã prote stari audent boni certaminis ꝛ fruitutis ꝛ fidei sibi repositã eẽ mercedẽ: cuncta tñ agũt ĩtẽtiõe bñ placendi deo: ſz spe p̃cipiẽde mercedis. ꝺ Et ꝺu. an. ꝛc. Be. ꝓñt ĩ his anuꝫ q̃ttuoz euãgelij libri accipi: q̃si fide et doctrĩa portant sancti: et a frenis cogitationib⁹ ſbleuati p beremũ hui⁹ vite q̃tidianis opeꝝ fructib⁹ ad celestẽ patriã ferunt: sic ĩ altari holocausti: ꝛ in arca: ꝛ ĩ mẽsa expositũ ẽ. Sz ibi q̃ttuoz circuli. Hic vero duo p singula latera fieri dicunt. Ibi ⁊ apti⁹ euãgeli staꝝ numer⁹: ꝺ ẋo aliud mysteriũ qꝺ respicit ad dilectionẽ dei ꝛ ꝓximi. ꝓper singula eñ latera anuꝫ aureis circũdat altare: qz coz electoꝝ hinc inde dei et ꝓximi dilectione firmat. Que ꝺpat anulis: qz cũ ꝓphetia ꝛ scĩa ꝛ lĩgua cessauerint: charitas nũq̃ cessabit. Duo sũt anuli p singula latera: qz vtrũqꝫ charitatis mãdatũ gemĩa ẋtute distinguit. charitas eñ sinceri
Deu.11.b tate fidei et vite mũdicia pficit. Sine fide eñ ipossibile ẽ placere ꝺo: ꝛ fides
Jaco.2.d sine opib⁹ mortua ẽ. Añ: Just⁹ aũt me⁹ ex fide sua viuit. i. q̃ opa iusticie cũ fi-
Abac.2.a de ẋitatis hz: ad vitã puenit. Fraterna q̃z dilectio patia et benignitate cõsti-
1.Cor.13.b stit. Añ: Charitas patiẽs ẽ: benigna ẽ ꝛc. Et alibi: Dimittite ꝛ dimittet vob
Luc.6.f date ꝛ dabit vobis. His anulis ĩmittunt vectes inaurati: vt altare portetur: cũ tales pato mẽtis sinu clara patrũ suscipiunt exẽpla ꝛ dicta: quib⁹ a frenis suspensi ad amoꝛẽ rapiunt eternoꝝ. Qz aũt merito et animo celestibus ꝓpinquant: sequentia demonstrant: ponesqꝫ altare ꝛc.

e Et adolebit incensum ꝛc. Be. Incensum vel thymiama oratione significat
Ps.140. fm illud: Dirigat oro mea: sic incen. in cõ. tuo. Et alibi: ꝓphialas aureas ple-
Apoc.5.c nas odoramentoꝝ q̃ sunt oones sanctoꝝ: et q̃ aarõ vt supra dictũ est sumus sacerdotẽ. i. xp̃m significat: et sacerdotes nostri ordinis: adolebit aarõ in altari incensum suaue fragrans mane: cũ xp̃s illustrata fideliũ corda noue gratie splẽdore ad dulcedinẽ oronis instigabit: vel pticipes sacerdotij ipi⁹ sedula exhortatione fideles ad deꝑcandã faciẽ sui ꝺitoris. Incendit thymiama sacerdos nõ solũ mane: sed ꝛ vespe. Mane eñ thymiama incendit: vt in ꝓncipio oĩs boni: qꝺ ꝺo inspirante facere disponimus: illius auxiliũ q̃ pficiamus innocemus. Ad vespeꝝ vero vt cũ bñ cepta ꝺplem⁹ illi a q̃ incipim⁹ gratias reddamus. Beꝺ. Et adolebit incensũ ꝛc. Mãe orto sole clare oĩa circũquaq̃ videm⁹: vespe caligam⁹: ideoq̃ lumine lucerne indigem⁹. ꝓper mane ergo illa redẽptoris sacra vel dicta accipim⁹: q̃ liq̃do iuxta ordinẽ bũane rõnis ꝓ modulo nro dignoscere sufficim⁹ ꝛ q̃si in die ꝺspicim⁹. Jn q̃b⁹ aũt bũana rõ
2.Pet.1.d deficit: et scripture sola auctoritas ẽ q̃rẽda ibi velut in nocte oculꝰ intelligentis caligat. Sed lucerna verbi dei pedes nros ne forte offendant ꝛ a via ẋitatis exorbitent adiuuat. Añ ꝓper: Habem⁹ firmiozẽ ꝓpheticũ ſmonem cui bñfacitis attendentes quasi lucerne lucenti in caliginoso loco.

f Mane q̃n cõponet ꝛc. Beꝺ. Mane aaron incensum sup altare adolet: cuz xp̃s corda fideliũ in his sacris q̃ intelligere pñt: gr̃a ꝺpũctionis inflammat. Adolet etiã ad vespeꝝ: q̃n collocat lucernas: cũ etiã ex his q̃ nec dum capere

¶ possunt

a ¶ q̃ pfecti ĩ eterne sapie luce refulgẽt ĩ omnib⁹ q̃ agũt splẽdorẽ charitatis sibi inesse oñdunt: et añ oia regnũ ꝺi ꝛ iusticiã ei⁹ ꝛ se cogitare ꝛ agere

a dẽt: vestieſqꝫ illõ auro purissimo a†

b tam craticulã eius q̃z pietes p cir b

¶ fiducia fortitudinis iustorum.

c cũitum ꝛ cornua. Facieſquoqꝫ ei c

a ¶ vt sancti p bõis q̃ se feciſſe meminerint ꝓmia pstolent eterna. b ¶ vt oĩa celesti mercede digna doceant. nec remaneat qꝺ post absolutionẽ carnis purgatorio igne corrigatur.

d corõnã aureolã per gyrũ: et duos d

¶ ꝺilectionẽ dei ꝛ ꝓximi q̃ nunq̃z excidit.

anulos aureos sub corona p singula latera vt mittantur in eos vectes ꝛ altare portet. Jpos q̃z

¶ ꝓcedentiũ patrũ dicta quibus subleuari a terra ꝓmouent ad celestia.

vectes facies de lignis sethim et

¶ q̃ intentio iustoꝝ dirigit ad celi ingressum.

inaurabis. ꝓponesqꝫ altare cõtra e

¶ celũ qꝺ dñs denicta morte penetrauit.

¶ .i. xp̃m.

velũ qꝺ añ arcã pendet testimo- f

¶ q̃ scti q̃tidie xp̃m contẽplant. ¶ Stat altare corã ꝓpitiatorio q̃ tegit testimoniũ cũ sancti visioni dei appropriãt puritate mentis q̃ q̃uis ĩ mortali corpe cõuersationẽ habent in celis.

nij: corã propitiatorio quo tegi- g

tur testimoniũ: vbi loq̃r tibi: et h

a ¶ ad orationẽ instigãdo. b ¶ oronẽ. vñ Dirigatur oro m.s.in.i cõ. c ¶ xps vel sacerdotes nri ordinis.

adolebit incensum sup eo aaron i

a ¶ deo. b ¶ q̃ cõpũctis dulcedo ẽ lachrymari ꝛ orare. c ¶ in principio boni opis auxiliũ dei in-

f suaue frãgrans. Adane quando k

uocando. a ¶ verbi dei. c ¶ admonitione.

cõponet lucernas iccendet illud: l

tur ibi altare incẽsi sed erat ibi quoddã thuribulum intra sanctumsanctorum vbi summus sacerdos cremabat incensum quando intrabat sanctumsanctoꝝ. vt nebula inde cõ surgens operiret aspectum ꝓpitiatorij: vt habetur Leui. xvj. et ideo dicẽdum cũ alijs doctoribus q̃ altare incensi erat in illa parte tabernaculi que dicitur sanctum vel sancta añ velũ quod diuidebat sctm̃ ꝛ sctm̃sanctorum: et hoc est quod dicitur hic: ꝓponesqꝫ altare contra velum. quod scz velum:

f Ante arcam pendet testimonij. ita q̃ velum erat medium inter altare et arcam.

g Coram ꝓpitiatorio quo tegitur testimonium. testimonium hic accipitur pro tabulis que erant intra arcam. qualiter autem ꝓpitiatorium tegebat arcam illam. ſm duplicem expositionem dictum est. ſ. xxv.

h Ubi loquar tibi. qz sic dictũ est frequenter ꝓpitiatorium erat quasi sedes dei loquẽtis cum moyse.

i Et adolebit. Hic consequenter agitur de oblatione incensi sup altare: cum dicitur: Et adolebit incensum ꝛc. vt habetur infra eodẽ ca. illud enim altare erat appropriatũ sacerdotib⁹.

k Suaue fragrans. qz erat cõpositum ex quattuoz speciẽb⁹ valde aromaticis: vt ꝺz in fine hui⁹ ca.

l Mane q̃n cõponet lucernas incẽdet illõ septẽ eñ lucerne cãdelabri ardebãt ꝺ nocte.

¶ ✱ in mane

ꝯ possunt:qz sctã et diuina cẽ non ambigiẽ:ad amorẽ celestiũ vbi oĩa patefiũt ifoꝛmat fragrat suaue thymiama:cũ subita cõpunctione diuinitus tacti lachꝛymis solum et ꝓcibus vacare delectanẽ. a Mõ offeretis ꝛc̃.Beꝺ.In sequentibꝰ de quibꝰ aromatibus ꝑ thymiama cõponi debeat noĩatim designaẽ:stacte.s.et onycha:galbano boni odoꝛis:et thure lucidissimo:q̃ cũcta ad significationẽ eternoꝝ bonoꝝ a domio ꝓncipaliter q̃rendoꝝ ꝓstat ptinere. Mõ ẽ g̃ offerendũ sup altari aureo thymiama cõpositionis alteriꝰ q̃ꝫ dñs statuit: qz oꝛãtes nõ debemꝰ a dño q̃rere nisi qꝺ ipe iussit q̃ se datum ꝓmisit:nec aliud de illo credere q̃ꝫ ipe docuit. Beꝺ. Mõ est offerenda sup eo victima:nec liba fundenda.hec.n. oĩa ad altare exterius ptinẽt:q̃ incipientiũ ꝛ in ꝓuectu positoꝝ vitã designant.Tante em̃ sublimitatis est vita perfectoꝝ:vt nihil in ea carnale inueniaẽ qꝺ dño macteꝛ.Libamina vero vini gre spualis designant virtutẽ:vel poculum scz doctrine vel calicẽ passionis:vel ꝑcipue feruoꝛẽ dilectionis:vel ipam ꝓfectionẽ spũsctĩ:vel aliq̃d hmõi.Sz quotiens vinũ libaminũ cũ carnibꝰ offerẽ hostiaꝝ:sanctimoniã designat eoꝝ q̃ adhuc de carnalibꝰ cõcupiscẽtijs aliq̃d habent:qꝺ puritati spũs aduerseꝛ:et igne spuali ĩ ara coꝛdis
Ps .72. accendaẽ.Perfecte vero q̃ dicere pũt:Defecit caro mea et coꝛ meũ deꝰ coꝛdis mei ꝛ ps mea deus in eternũ.Cessantibꝰ victimaꝝ libaminibus qꝺ ad altare eneũ exterius positum ptinet:sola intus in aureo altari aromata desideꝛij celestis offerũt:qz de remissione peccatoꝝ securi ꝓ dilatione regni phennis tantũ lugent: ꝛ dulcibus lachꝛymaꝝ fluẽtis straB tũ suũ p singulas noctes irrigant. Beꝺ.ꝓ ossumꝰ hec altaria interptari vt eneũ in quo carnes cõburunẽ:ꝛ sãguis hostiaꝝ fundiẽ:oẽm huiꝰ tpis ecclesiam accipiamus: in q̃ nullus est absq̃ peccato:etiam infans vnius dei:nullus est q̃ nõ ex ꝓuaricatiõis peccato natus necesse habeat in xp̃o renasci:ꝛ spũs eius igne mundari.Aureũ vero altare xp̃m significat qui ineffabiliter ita verã carnẽ traxit de adã: vt a pctõ carnis ade esset ĩmunis:quõ vtrũq̃ altare ex eodem ligni genere factũ:sz nõ vtrũq̃ auro cooptũ.In hoc altari q̃z nihil carnale offerebaẽ:sed aromata tantũ offerebãtur qz xp̃s p̃ces ꝛ lachꝛymas nõ ꝓ suis erratibus: sz ꝓ nostra salute effudit.Sic em̃ arca ĩtra velũ posita hoĩem deũ sedẽtem ad dexteꝛã maiestatis significat:ita altare eẽ velũ: sed ꝓpe introitũ eius positũ eundẽ mediatoꝛẽ dei ꝛ homĩs põt exp̃mere.inter hoĩes humanitate conuersantem:sz potẽtia diuinitatis celoꝝ interioꝛa penetrantẽ. Stabat altare incẽ
Job.1.b si in sanctuario vbi candelabꝝ ꝛ mensa : qz verbũ caro factũ est ꝛ habitabit in nobis.Stabat arca intra velum quia xp̃s post passionem ꝛ resurrectionẽ suã assumptus est ĩ celum:et sedet ad dexteꝛã dei:super cuius coꝛnua altaris deꝓecaẽ Aaron in sanguine qui oblatus est pꝛo peccato: et placat super eo:quando rogantes ꝓ populi vel sua ignoꝛantia sacerdotes:ꝓ filiꝝ dei sese adiuuandos:ꝛ p sacramentũ passionis ipius confidunt esse saluãdos. Añ p ipm semp ergo offeramus hostiã laudis deo.i.fructum labioꝝ cõfitentiũ nomini eius:qꝺ de omnibus electis mẽbꝛis.s.sũmi sacerdotis qui in spũ ꝛ veritate oꝛant pr̃em põt accipi. b Et deꝑcabiẽ ꝛc̃.Beꝺ.Quia xp̃s sacerdos nr̃ semel ĩ anno obtulit sanguinẽ suũ ꝓ pctis oĩm cũ ꝑdicauit.s.annũ acceptũ dño:ꝑ ẽ totũ tp̃s q̃ si bi ecclesiã copulare dignaẽ.Semel etiã vnicuiq̃ credentiũ lauacrũ baptismi ĩ mysteriũ sanguinis sui ad absoluenda pctoꝝ vincula donauit:ꝛ pulcheꝛ semel p annũ in sanguine oblationis sup coꝛnua altaris deꝑcari.q̃tidie aũt thymiama sup eo incendere iubeẽ:qz xp̃s q̃ q̃tidie fideles gr̃a interne cõpunctionis accẽdens renouat semel eos hostia sanguinis sui supata moꝛte redemit.Ipi q̃z fideles q̃ q̃tidiana peccata q̃tidianis ꝑcibꝰ abluũt ꝛ lachꝛymis semel in sacro eiꝰ passionis gaudẽt se esse absolutos a pctis oĩbꝰ.Deꝑcabiẽ aarõ sup coꝛnua altaris:qz xp̃s inter hoĩes non solũ conuersatus ꝓ hoĩbus oꝛauit:sed et nunc ad dexteꝛã pr̃is sedens interpellat ꝓ nobis.In coꝛdibus q̃z electoꝝ p fidẽ habitans:dũ eos ad deꝑcandũ excitat:recte deꝑcari dꝛ.Deꝑcaẽ aarõ sup coꝛnua altaris:cũ electos patri p memoꝛiã earum q̃s fecere virtutũ cõmendat:deniq̃ quasi coꝛnua tangens altaris aurei de discipu
Joh.17.a loꝝ deuotiõe loq̃ẽ:Quos dediſti mihi de mũdo tui erãt:et mihi eos dediſti: ꝛ ser
Ibidem.b monẽ tuũ ꝺuauerũt ꝛc̃.Et adiecit ego ꝓ eis rogo nõ ꝓ mũdo.Et qz ꝓpr̃ merita ꝛ ĩtercessiones sublimiũ viroꝝ nr̃e infirmitati dñs miseꝛeꝛ:recte subiungit:ꝛ placabit sup eo in generationibus vr̃is. c Et placabit ꝛc̃.Beꝺ.Placat aarõ sup altare incensi q̃n ꝓpter iusticiã sctoꝝ quã interceſſoꝛẽ ꝛ patronũ querimꝰ nobis ꝓpitiaẽ
Ezeb.34.c deꝰ.Añ Ezechie dꝛ:Ciuitatẽ hãc saluabo:et ꝓtegã eã ꝓpter te: ꝛ ꝓpr̃ dauid seruum meũ:sic̃ moyses ꝓ ppłO intercedens patrũ fecit memoriã:ꝛ quasi sup coꝛnua
J.32.c altaris deꝑcans dñm placare curat dicens:Esto placabilis sup neq̃ciã ppłi tui: et recoꝛdare Abꝛaã Isaac et Israel ꝛc̃. d Locutusq̃ ẽ ꝛc̃.Descripto altario incensi restat descriptio labij enei in q̃ lauarent manꝰ ꝛ pedes ĩgressuri tabernaculum sacerdotes:sed vnũ mandatũ ꝑmittiẽ: e Añ tuleris.Beꝺ.Huius ꝑcepti oblitus
Mystice. dauid q̃n ppłm numerauit. Joꝝ plagã numerãdo ipi ppłO cõcinit. Mystice aũt sũma filioꝝ isrł summã oĩm electoꝝ significat:quoꝝm nomina scꝑta sunt in celo:et singuli dant ꝓ aĩabus ꝑciũ dño:cũ sedulo fuiunt ei in opibus bonis:alioq̃n plagã incurrẽt numerati:qz vltio ꝑpetua manet eos qui fideliũ numero nomineteꝰ

ꝯ sociati

ꝯ cõsummationem.

ꝛ quãdo collocat eas ad vespeꝝ a

ꝯ qz necesse ẽ vt animꝰ post oꝛonem ꝛ flerũ otiosa verba vel facta caueat ꝛ se in eodẽ viroꝛe deuotionis etiã finita oꝛone custodiaꝛ:sicut de anna dꝛ.s.vultꝰ eiꝰ nõ sunt ampliꝰ ĩ diuersa mutati.

vꝛet thymiama sempiternũ coꝛã b

a dño in generatiões vestras.Mõ c

ꝯ nõ est in oꝛone perendũ nisi qꝺ deus iussit:ꝛ se datuꝝ ꝓmisit.

offeretis sup eo thymiama cõpo

a ꝯ q̃ ad incipientes ptinent in qbus adhuc sunt carnalia mactanda.

sitionis alteriꝰ: nec ꝺoblationẽ et d e

a ꝯ vini q̃ poculũ doctrine:vel calicẽ passionis vel dilectionis feruoꝛẽ significant.

victimã:nec libabitis libãmina. f

a ꝯ faciet ꝺpcari. b ꝯ xp̃s. c ꝯ virtutes electoꝝ

b †Et deꝑcabiẽ aaron sup coꝛnua g †Exo.30.b

a ꝯ q̃die ingrediebaẽ sacerdos in sanctasanctorũ ad adolẽda thymiamata.Semel aũt in anno cũ sanguine q̃ aspgebat coꝛnua altaꝛiˢ. ꝯ Suo.

altaris semẽl p annũ ĩ sanguine b i

a ꝯ pr̃i. b ꝯ hũani generis. c ꝯ p sctoꝝ iusticiã.

ꝯ dñm.

c qꝺ oblãtuz est,p ꝑccato:ꝛ plãca bit sup eo in generationibꝰ vr̃is.

ꝯ de xp̃o nasciturovirgine mr̃i ꝺꝛ:Spũsctũs supueniet in te ꝛc̃.

d Sactñsanctoꝝ erit dño†Locutꝰ k †Nu.1.c

q̃ est dominꝰ ad moysen dicens:

a ꝯ .i.cũ numeraueris eos pgens in expeditionẽ ꝯ Augꝰ.hoc ĩ dauid vindicatũ ẽ qz deꝰ non iusserat. b ꝯ electoꝝ oĩm quoꝝ noĩa scripta sunt in libꝛo vite.

e Quãꝺ tuleris summã filiꝛum l m

libꝰ vel de auibꝰ. f Nec liba.li. offerẽdo oblationẽ de liq̃dis ista.n.fiebãt ĩ altari holocaustoꝝ. g Et deꝑcabiẽ aarõ ꝛc̃.i.innitens coꝛnibꝰ eiꝰ. vel extẽdẽdo manꝰ sup coꝛnua. h Semel p annũ.s.in die expiatiõis:q̃ ẽ diꝛes decĩa septẽbꝛis. i Jn san. qz tũc de sanguĩe hirci ꝛ vituli oblati ꝓ peccato ppłi ponebat sup coꝛnua ipiˢ altaris.ꝛ qz illa die sũmꝰ sacerdos ĩtrabat sctãsctoꝝ:crediderũt aliq̃ q altare ĩcẽsi eẽt ĩtra sctãsctoꝝ.ĩ ꝑ seq̃ntes Augˢ. sz ꝑ nõ valet:qz Leui.xvj.ꝺꝛ q ꝑ positio sanguĩs fiebat a sũmo sacerdote in coꝛnibꝰ altaris ĩcẽsi postq̃ exierat de sctãsctoꝝ. k Locutusq̃.ꝑ ꝓñr agitur ꝺ his q̃ erãt necĉia ad ꝑdicta exercẽda:q̃ vnũ erat pecũia ꝓ expẽsis.scꝺz erat lauatoꝛiũ ꝓ sacerdotibꝰ abluẽdis. tertiũ vnguẽtũ sacre vnctiõis.q̃rtũ cõpositio thymiamatˢ ꝺ q̃ꝰ agiẽ p oꝛdinẽ:ꝛ ptes patebũt ꝓsequndo.Circa pmũ ꝓsideradũ q sacrificia q̃ fiebant a sigł̃aribꝰ psõis fiebãt ꝺ expẽsis eoꝝ ꝓ prijs:sz illa q̃ fiebãt ꝓ cõitate fiebãt ꝺ expẽsis totiˢ ppłi ꝛ eq̃ł ꝑ expẽdebãt diuites ꝛ paupes ne diuites sãctiores se paupibꝰ reputaret.vł magˢ pticipare ꝺ diuĩs.ꝑ ꝑ etiã q eq̃ł põebãt singuli.s.medietatẽ sicli sciebaẽ nũerꝰ viroꝝ ꝓ cõputatõz dimidioꝝ sicloꝝ ꝛ ꝑ ẽ qꝺ ꝺꝛ: l Añ t.i.accepił. m Sũmã

ꝯ filioꝝ isrł

Sociati non offerunt dño pfecta opera fidei. de talib⁹ ꝛc: Nō dabit deo placationē: nec pciū redēptiōis aīe sue. Redēptio eīm aīe viri ꝓprie diuitie. a Dimidiū sicli. Beꝺ. Id est: de cē obolos obseruātiā. s. decalogi ꝛ fidē iesu xpi. Qui eīm hūc recte itelligit: oēm in eo ꝛ fidei ꝛ opis multitudinem ꝛ future retributionis ꝓmissionē inesse ꝯgnoscit. Deniq; in tribus primis dilectio dei: in septē sequētibus dilectio conti
Rom.13.c nek ꝓximi ꝛ teste apło Plenitudo legis ē dilectio. Romē ꝗs iesu apꝺ hebreos et grecos a ioth ꝛ iotha īcipit qꝺ vtrūq; nota est denarij nūeri. Decē obolos in pciū aīe offerūt: qui ī iesum xpm credentes signū noīs eiꝰ quod a denario numero incipit ī frōte ꝛ ꝓfessione ꝓferunt. Forte ideo
Matth.5.c dictū est: vnū iotha de lege nō ꝓterire posse: qz virtus decalogi q̄ ibi cōtinetur: ꝛ fides noīs qꝺ ibi signaꝝ: nulla pōt infideliū pturbatione corrūpi.
b Qui habeꝝ in nūero ꝛc. Vicenarius vtriusq; testamēti cōiūctionem significat. legis. s. que in q̄nq; libris: et euāgelij qꝺ in q̄tuor scriptum est: q̄ter eīm quini faciunt viginti. A. xx. q̄ annis habeꝝ quisq; in numero ꝓpli dei: qz ille tantū electoꝝ consortio dignus est q̄ decreta legis spūaliter intellecta p grām adiuꝝ euangelij ꝓ mēsura sua ꝛ capacitate pficit: ꝛ eterna pmia repromissa expectat in celis.
c Dimes ñ ad ꝛc. Be. Quia siue magnus est q̄s meritis ꝛ pfectꝰ: seu puꝰ ꝛ in ꝓuectu xtutū positus: cūctis eq̄ lex decalogi q̄ deum ꝛ ꝓximum diligant imponitur. d Susceptamq; pecu. ꝛc. Beꝺ. Hoc fit cū q̄q̄d agimꝰ boni in eterna cōditoris ꝛ iudicis nostri memoria custodiaꝝ: vt ex his q̄ illi obtulimꝰ: bonoꝝ fructibus fiat noꝺ ꝓpitiꝰ. Seruaꝝ eaꝺē pecunia ī vsum tabernaculi: cū ex iustoꝝ opibꝰ sequētiū fideliū ꝛ mores cōfirmanꝝ ꝛ actꝰ ꝛ tales fieri minores cōtendunt q̄les fuisse eos q̄s cū dño regnare audiūt agnoscunt. Notāꝺū sane q̄ pecunia nō iuxta vulgi estimationē: sed iuxta mensuraꝝ tēpli erat dāda. Mēsura tēpli dispositio est diuine legis: quā in eccleſia sua dñs seruare ꝓcepit et obseruātibꝰ eterna premia ꝓmittit. Si q̄s aūt iuxta placitū hūane volūtatꝭ deo seruire nitiꝝ: qz iuxta mensuram tēpli pecuniā deuotionis nō obtulit: reprobata oblatione plaga districte vltionis feriet. e Locutusq; est dñs ꝛc. Beꝺ. Pōt in B labio vel labro (vtrūq; eīm ꝺz) aq̄ baptismaꝭ intelligi: cuiꝰ lauacro necesse est vt purgenꝝ: q̄ ecclesie ianuas ingrediuntur Sz qz inter tabernaculū testimonij: ꝛ altare holocausti positū est: et qz bis q̄tidie idē sacerdotes. i. mane ꝛ vespe cū ingrederenꝝ ad altare thymiama oblaturi: in eo iubenꝝ lauari. aqua aūt baptismi semel tm̄ abluī: cōuenienti⁹ B labrū cōpunctionis ablutionē ꝛ lachrymarū accipimus: q̄ semp indigemus: maxime cū mysterijs celestib⁹ ministraturi accedimꝰ. Quia eīm altare holocausti in q̄ carnes victimaꝝ dño incendebanꝝ: extinctionē significat carnaliū cōcupiscentiaꝝ p ignē spūscti. Altare ꝺo thymiamatis puritatē eoꝝ q̄ sopitis oīno carnis illecebris: sola expectatione et desiderio celestis introiꝝ lachrymas fundunt amoris. Recte ꝓpe altare holocausti labꝝ ponitur: in q̄ abluti sacerdotes ingrediunꝝ illud tabernaculū: et thymiama dño incendunt. Duobꝰ eīm modis lachrymaꝝ et cōpunctionis statꝰ diſtinguiꝝ: qz ꝓmo quisq; cōuersus ꝓ pctis lachrymādo veniā pcaꝝ qꝺ cū dignis penitētie fructibꝰ diu pfecerit: securus de venia desideriꝭ hiantibꝰ optat affore tps: q̄ ad videndā faciem creatoris ītrediaꝝ: nec absq; lachrymis huiꝰ vite lōgitudinē vel illiꝰ tolerat dilationē dicens: Heu mihi qz incolatꝰ meꝰ ꝓpe ē ꝛc. Et alibi: Sitiuit aīa mea ad d. f. v. ꝛc. Et paulopoſt. Fuerunt lachryme m. p. d. a. n. ꝛc. Jgiꝝ altare holocausti lachrymas significat penitentiū: altare incēsi gaudentiū de bonis que deo iuuante fecerūt ꝛ pmia desiderantiū: que se confidūt accepturos: q̄ flet⁹ ꝓzi pcellit q̄ctum eramēto aux q̄tū setiñsctox vbi erat arca dñi ꝓzi tabernaculo ī q̄ cādelabrū erat ꝛ mēsa dñi: ꝓpe altare holocausti labrū erat positū: in q̄ lauariē q̄ ad altare īcēsi itrabāt: qz nemo repēte fit sūmꝰ: sz ꝓficiētibꝰ meritis ꝺz q̄sq; ꝓmo vicioꝝ bella deuīcere: ꝛ sic a deo cōpūctionē lachrymaꝝ īpetrare vt ꝓ ingressu regni dulces fundat lachrymas q̄ ꝓ timore penaruꝫ fudit amaras. Labꝝ erat vas in q̄ lauabāt ingressuri tēplū dei: ꝛ sacrificaturi et vestes sctās accepturi: ꝛ suas ꝺpositurī: siꝝ ꝛ egressuri factū de speculꝰ mulieꝝ q̄ excubabāt ad īgressū tabernaculi. f Cū basi sua. Beꝺ. basis ī q̄ labꝝ erat positū: desideriū celestis vite significat: cuiꝰ cā tāta ē: vt pfecti viri se q̄tidianis diluāt lachrymis: et gaudiū ineñe q̄tis qꝺ videdo nō valēt suspirādo degustāt. Qꝺ eīm B lauacro (qꝺ inē tabernaculum ꝛ altare positū ē) lachryme pfectoꝝ figurenꝭ B xba testanꝭ ꝛ missa aq̄ lauabūt in eo aarō ꝛ filij eiꝰ manꝰ suas ꝛc. Nēo de plebe ibi lauari ꝓcipiꝝ: sz pontifex ꝛ filij eiꝰ. i. sacerdotes miōris gradꝰ: qz magnoꝝ viroꝝ siē vita perfectior: ita cōpunctio sblimior. nō aūt solmi/nistris altarꝭ hec cōpunctio cōuenit: ait eīm Petrꝰ cūctis fidelibꝰ: ꝛ ipi tā q̄ lapides viui supedificamini in domos spūales: sacerdotiū sctm̄ offerre spūales hostias. Et Job. Beatꝰ qui hz ptē ī resurrectione ꝓma. In his secūda mors nō hz ptātē. Quas etiam victias offerre debeāt paulꝰ oñdit dicēs: Obsecro vos p muscōiam dei vt exhi. coz. ve. ꝛc. g Lauabunt in eo ꝛc. Xps q̄s huiꝰ labri aq̄ ē lotꝰ: ꝓpiusq; ad altare oblaturꝰ ītraret: ꝛ thymiama sacri corꝓis ꝓ salute nra ī ara crucis īcēderet. p nro enim amore lachrymas fudit sic ī resurrectōe laçari.

Ni. de lyra

Me filioꝝ isꝛl ꝛc. i. q̄ū voluerīs scire nūeꝝ eoꝝ nō nūerabis p capita: sz p B q
a Dabūt sin. p. i. dimidiū siclum.
b Pro aīa. sū. qz sacrificia ꝺ illis expēsis fctā ꝓficiēt aīabꝰ eoꝝ. c Et nō erit ꝛc. i. nūerati mō p̄dicto. si aūt aliter: erit plaga sic factū ē tpe dauid vt hr. ij. Reg. xxiiij. d Juꝝ mē. tē. B ꝺz: qz aliꝺ erat pōdꝰ q̄ vtebanꝝ cōic et q̄ vtebanꝝ in templo. Siclus autez quo vtebantur in templo hēbat quattuoꝝ ꝺragmas fm Josephū: et quelibet ꝺragma q̄nq; obolos. e Qui hr in nūmero. s. viroꝝ ꝓcedentiū ad bellum. f A vigin. an. ꝛc. ex q̄ ptz q illi q̄ erant minoris etatis nō cōputabanꝝ ītꝛ viros nec cogebanꝝ ire ad ꝓlium. Cetera patent ex dictis.
g Locutusq; est dñs. Dic ꝙr agitur de lauatorio: cum ꝺz:
h Facies ꝛ labium eneum. istud vas alibi vocatur labrum et luter: vt dicit Ra. Sa. q erat factum ad modum māmille magne grossum inferius et in superiori parte strictum habēs in laterib⁹ duas canales p q̄s effundebaꝝ aq̄. i Cū basi sua. In hebreo hr: Cū sede sua. i q̄ erat cōcauitas ad recipiēdū aquā. k Pōesq; il. in. r. t. ꝛ al. s. holocaustoꝝ nō direcꝛ inꝺ illa duo sz aliquātulū ad latꝰ. l Et missa aq̄ laua. in ea. i. ꝓ effusionē aque ex ipo aarō ꝛ filij eiꝰ manꝰ ꝛ pedes ꝛc. ex q̄ ptz

a ſ sedule seruituris obsequium.
b ſ qz ꝓpetuo damnanꝝ qui numeꝝ fideliū sortiꝝ tantum nomine.
c a ſ. i. ad familiā. noīabantur eīm illi q̄ trāsibant. ſ scriptū in celo. b ſ. i. decē obolos obseruātiaz scz decalogi ꝛ fidē iesu xpi.
a ſ ꝓ offerentis voluntate. b ſ dispositionem legis.
d ſ vere.
e a ſ ꝓpli dei. b ſ legē spūaliter itelligens ꝛ grā euangelij adiurus pficiens.
f ſ magnꝰ meritis ꝛ pfectus.
a ſ parꝰ ꝛ impfectus. b ſ cūctis eque decalogus imponitur.
ſ deo
ſ futurorū fidelium
a ſ in memoriā dei vt dignetur ꝓpicius fieri.
b+ i a ſ desiderio celestis vite. b ſ lauabo per singulas no. le. me. la. m. ꝛc.
k a ſ qz duo sunt genera cōpūctionis lachrymose p pctis. s. ꝛ desiderio patrie celestis. ſ quia nemo repente fit summus.
l a ſ summus sacerdos. a ſ minores. b ſ opera.

Ifrael iuxta numerū dabunt sin/ a
guli p̄cium pro aīabus suis dño b
τ nō erit plaga ī eis cū fuerint re c
cēsiti. Hoc aūt dabit omnis qui
dimidium sicli
iuxta mensuram tēpli. †Siclus d
vigiti obolos habet. Media ꝑs
b sicli offeretur dño. Qui habetur e
ī numero a viginti ānnis τ supra f
dabit p̄cium. Diues nō addet ad c
mediū sicli: τ pāup nihil minuet.
ſ deo
Susceptāq; pecuniā q̄ collata est d
a filijs ſrael trades ī vsus taber
naculi testimōij: vt sit ī mōnimē
tum eorum coram domino: et pro
e pitietur animabus eorum. Locu s
tusq; est dñs ad moysen dicens:

ſ hoc lauacrū posuit moyses: qz lex dei cunctis fidelibus ꝓdicauit grām cōpunctionis. ſ lauabo per sin. no. le. m. l. m. ſ ablutionē cōpunctionis τ lachrymaꝝ indeficientē q̄ crebro sacerdotes τ oēs sancti debent lauari.

f †Facies et labium eneum cum b+ i
a ſ desiderio celestis vite. b ſ lauabo per singulas no. le. me. la. m. ꝛc.
bāsi sua ād lauandum: ponesq; il k
lud inter tābernaculū testimonij
τ altare †Et missa aq̄ lauabūt in l
ea aarō et filij eius mānus suas

a ſ qz duo sunt genera cōpūctionis lachrymose p pctis. s. ꝛ desiderio patrie celestis. ſ quia nemo repente fit summus.

quo vtebantur in templo hēbat quattuoꝝ ꝺragmas fm Josephū: et quelibet ꝺragma q̄nq; obolos. e Qui hr in nūmero. s. viroꝝ ꝓcedentiū ad bellum. f A vigin. an. ꝛc. ex q̄ ptz q illi q̄ erant minoris etatis nō cōputabanꝝ ītꝛ viros nec cogebanꝝ ire ad ꝓlium. Cetera patent ex dictis.
g Locutusq; est dñs. Dic ꝙr agitur de lauatorio: cum ꝺz:
h Facies ꝛ labium eneum. istud vas alibi vocatur labrum et luter: vt dicit Ra. Sa. q erat factum ad modum māmille magne grossum inferius et in superiori parte strictum habēs in laterib⁹ duas canales p q̄s effundebaꝝ aq̄. i Cū basi sua. In hebreo hr: Cū sede sua. i q̄ erat cōcauitas ad recipiēdū aquā. k Pōesq; il. in. r. t. ꝛ al. s. holocaustoꝝ nō direcꝛ inꝺ illa duo sz aliquātulū ad latꝰ. l Et missa aq̄ laua. in ea. i. ꝓ effusionē aque ex ipo aarō ꝛ filij eiꝰ manꝰ ꝛ pedes

Pſ.48. Pro.13.b
Pſ.119. Ibidē.41. Ibidem
Rom.12.
1.Pet.2.a
Apo.20.b
†Le.27.c Num.3.g Eze.45.d
†.36.dis.c. ecce in fi.
†.40.d

a We forte .. rē. Deꝰ. Moys eñ timēda ē eterna: si ꝗs ad ministerium altaris electꝰ thymiama oronū nō reddit: sed sacrosancta mysteria sine ablutione cōpūctionis intrare: et sctām dñi mēsaz cōibꝰ manibꝰ tractare psumit: lauēt ꝯ manꝰ ꝛ pedes in aq̄ labri enei: et sic ad altare accedāt: abluāt lachrymis actꝰ ꝛ incessus: deinde manꝰ ad ptigēda dei mysteria ꝓferāt: et igressū pedū in atrio dñi ponāt: illis ꝗz ꝑcipit ꝗ sacra pticipāt vt actus suos ꝛ cogitatus discutiāt: ꝛ cōpūctionis lachrymis ablnāt.

1.Cor.11.g Qui eñ māducat ꝛ bibit. indi. in. si. man. ꝛ bibit.

b Sume tibi rē. Stra. Smyrna grece: latie ōr myrrha q̄ ē arbor in arabia ꝗnq; cubitoꝝ cuius virgulta arabes exurūt vt meliꝰ pullulent ꝛ fructificent. Ex q̄z nidore ī curabiles morbos ꝓtraherēt: nisi fumo storacis occurrerent. Huius arboris gūmi ꝓprie stacte vocaī abusiue etiā myrrha.

c Cinamomi. est virgultum: et in idia vel ethiopia nascit duoruz trīm cubitoꝝ. dicitur aūt cinamomū qz ī modū cāne ſbtiles et replicatos hz calamos: cinerei vel nigri coloris: qui fracti visibile spiramentū reddūt: et ſbtile q̄dez carū: grossum xo vile et despectū. Calamus aromatica spēs iuxt libanū.

Myrrhe cin. cala. cas. He quattuor spēs significant q̄ttuor principales virtutes: quibꝰ oleo vnctionis ꝛ gra miscēdie ōr

D ecclesia dedicanda est ꝛ sanctificanda.

d Et erūt san. sctō. rē. Augꝰ. Cum scilicet vncta fuerint. Quid ꝗ distabit inter illa īteriora que velo teguntur.

e Qui te. Silr de altari sacrificioꝝ supiꝰ dictū est. q̄ sic intelligendum est vt liceat pplo tangere tabnaculū: qñ offerebāt hostias vl q̄libz donа ꝛ rāgēdo sctificabantur ꝓpt illō oleū q̄ cuncta puncta sūt: nō sic sacerdotes qui etiā vt sacerdotio fungerent vngebantur ex illo.

f Onycha. Onycha ostreola ferī cē puula suaue redolēs magnitudine hūani vnguis. Aū et onyche grece ōr qz onyx grece ōr vnguis.

Galbanum ſ affectus. ſ ad ministrandum.

ac pedes: quādo ingressuri sūt ta a
bernaculū testimonij ꝛ qñ accesb
suri sūt ad altare: vt offerāt in eo

ſ oones. ſ si imundi accesserint. ſ eternaliter.

thymiama dño: ne forte morian c

ſ destrucū ē labiū aarōq; sacerdotiū sz significatū manet ineternū: in vita fideliū māet altare ꝛ iccsū sic alia plura q̄ lex iussit ꝓpetuo celebrāda

tur. Legitimū sempiternū erit ipi

ſ .i. oibꝰ scris: qz xps nō venit soluere legē sz adimplere. ſ .i. credentibꝰ in eū in quē aaro credidit: hoc ē eñ semē cui būdixit dñs.

et semini eiꝰ ꝓ successiones. Locu d

tusq; est dñs ad moysen: dicens:

a ſ ꝑcipue mortificationis. s. q̄ pura ītētione prodeo tantū sit facta: vñ manꝰ mee distil. myr. rē.

Sume tibi aromata primē myr/ b e f

rhe ꝛ electe quingentos siclos: ꝛ

ſ qđ ē cineri coloris: ꝛ significat hūiliratē quo nos cinerē cē ꝛ in cinerē reuersuros intelligimus.

cinamomi modium. i. ducentos g h

ꝗnquaginta siclos: calami simi/ c i

a ſ hec in aſſis nascit ꝛ in īmēsum crescit ꝛ bonū odorē reddit: ꝛ significat fidē q̄ ꝓ baptismum

ter ducentos quinq̄ginta: cāsie k

crescit. a ſ iusta sit ꝛ recta mensura. ſ qz fm ecclesiasticā regulā oia sunt facienda.

aūt quingentos siclos in pōde l

re sanctuarij: oleuz de oliuetis in m

ſ sextarū. ſ chrisma quo

mensurā hin† Faciesq; vnctionis n o

vngitur. s. tabernaculū. i. fidelis ppls ecclesie. i. in quibꝰ diuinitas cantꝰ in tabernaculo habitat. ꝑnā ꝓ vnguentū intelligi virtutes sanctorum vel odor iusticie lōge lateq; diffusus.

oleū sctm: vnguentū compositū

ſ vngentarij sunt apli ꝛ doctores q̄ vngenta cōponunt quibꝰ dedicatur ecclesia.

opere vnguentarij: et vnges ex p q

ſ hec omnia.

eo tabernaculū testimonij ꝛ arcā

supra exposita sunt.

testamenti: mēsamq; cū vasis suis: cādelabꝝ ꝛ vtēsilia eiꝰ: altaria thymiamatis ꝛ holocausti: ꝛ vniuersā suppellectilem q̄ ad cultum eoꝝ pertinet: sctificabisq; oia: et r
e erūt sctāsctōꝝ. Qui tetigerit ea s
sctificabit. Aarō ꝛ filios eiꝰ vn/ t
ges: sctificabisq; eos vt sacerdotio fūgāt mihi. Filijſ q̄z isrl dicest:

Hoc oleuz vnctionis sanctū erit v

ſ qz carnis

mihi in generatiōes vr̄as. Caro x
voluptatē amantibus nō conueniunt ista.

homis non vngef ex eo: et iuxta y
compositionem eiꝰ non facietis

ſ soli deo. ſ sanctificans

aliud: qz sanctificatum est: et sanz
ctū erit vobis. Homo quicunq;

a ſ qz sancta nō sunt danda canibus.

tale cōposuerit: et dederit ex eo

a ſ heretico vel gentili vel iudeo. b ſ de cetu sanctoꝝ cui iungi debebat.

ālieno: exterminabitur de populo suo. Dixitq; dñs ad moysē: Su/ a b

ſ gutram myrrhe arboris.

f me tibi aromata stactē ꝛ onychā c d

rē. ex q̄ ptz q̄ ingrediebant nudis pedibꝰ taberna culū. a Cū ingressuri sūt ta. te. portādo ibi de sanguie hostie īmolate ꝓ pctō totiꝰ ppli: vt hr̄ Leui. iij. b Et qñ accessuri sūt ad al. rē. ꝛ ſ fiebat oī die. in ſ eī erat ꝓsūmatio sacrificij: qz sic ꝑdictū est sacrificia veteris legis nō erāt accepta nisi ex fide et deuotione offerētiū. deuotio aūt ꝓ thurificationē designabat: et iō in ſ sacrificiū cōsūmabat fm q̄ ōr ad Hebr. ix. In ꝑti q̄dē tabernaculo. i. in anteriori pte tabernaculi vbi erat altare incensi intrabant q̄tidie sacerdotes sacrificioꝝ officia consūmantes. c We forte morianꝫ. indebite incēsum offerēdo: sic mortui sunt nadab ꝛ abiu: vt hr̄ Leui. x. d Locutusq; est d. Hic agit de sacra vnctione. cuz ōr: e Sume tibi aromata. i. species redolentes q̄ dicunt aromata qz implent aerē suo odore. f Prime myrrhe. myrrha est nomē arboris aromatice ꝛ inde ꝓcedit duplex gutta. vna ꝓ modū sudationis: et ista est ꝑma ꝛ melior: et vocat myrrha prima. alia ꝓ incisionē corticis: ꝛ ſ vocatur myrrha secūda et est minꝰ efficax. et iō ad differentiā huiꝰ ōr ſ myrrhe ꝑme. g Et cinamomi modiū rē. in hebreo hr̄: Et cinamomi aromatici modiū eiꝰ. ccl. siclos: qđ exponit Ra. Sa. dicēs ꝙ duplex est cinamomū. vnū qđ paꝝ aut nihil hz de odore. aliud aromaticū: et de illo ōr ſ: Cinamomi aromatici. ad differentiā alteriꝰ. h Modiū id est. ccl. siclos. huiꝰ eñ cinamomi cortex ꝑciosior est q̄ lignū. et iō vtrūq; ꝓ se pōderabaī. et ponebatur in ſ vnguento de vtroq; ccl. sicli. i Calami. arboꝝ est aromatica gracilis ꝛ nodosa ad modum calami qui est stipes segetis. ideo sic noīatur. k Casie. fm Papiā est nomen arboris aromatice. fm Isidoꝝ est nomen herbe odorifere ꝛ debet scribi ꝓ simplex ſ ꝛ corripit media syllaba. †ſ.40.b

l In pōdere sanctuarij. ad differentiā pondcris cōis. m Oleū de oliuetis. ad differentiā alterius olei. videlicet nucū et hmōi: qđ nō debebat ī ſ vnguento poni. n Mensurā hin. de q̄ſtitate huiꝰ mensure iā dictū est ꝑce. ca. o Faciesq; vnctionis oleū. ꝓ cōmixtionē omnium istoꝝ.

p Ope vnguentarij. i. artificis prudentis in cōpositione vnguētoꝝ. q Et vnges ex eo tabernа. rē. ex q̄ patēt ꝙ nō erāt vngēda ista ꝓ totū qz q̄ſtitas ꝑdicti vnguēti nō sufficeret ad vicesimam partem sed in quolibet angulo cum digito intincto in vnguento fiebat quedam figura ad modū caphi greci. r Et erunt sanctasanctoꝝ. s. respectu eorum que cōmunibus vsibus hominū applicātur. s Qui tetigerit ea sanctificabitur. i. ministri tangentes ꝑdicta debent ꝓius sanctificari. Ra. Sa. dicit ꝙ hic est textus: Omne tangens ea sanctificabitur. ꝛ fm eū exponitur sicut ca. ꝓece. dictum est de tactu altaris holocaustoꝝ. t Aaron et filios eiꝰ vnges. Aliter tamen ꝛ aliter: qz aarō vngendus erat in capite ꝛ manibꝰ. filij aūt eius ī manibus tm̄: vt dicunt aliqui. Alij xo dicūt ꝙ manꝰ sacerdotū minoꝝ nō vngebanī: sz tm̄ quadā mixtione facta de oleo vnctionis ꝛ sanguine arietis cōsecrationis ipi et vestes eoꝝ aspergebāt̄: vt habetur supra. xxix. et Leui. viij. et isti videntur probabilius dicere vt dictū fuit supra. xxix. ca.

v Hoc oleum vnctionis sanctum erit mihi .i. deputatum diuino cultui modo dicto. x Caro hominis non vngetur ex eo. exceptis regibus et sacerdotibus qui quantū ad officiū sūt. s. homīes qz medij sūt int deū ꝛ ppm. y Et iuxt rē. i. ex eis dē rebꝰ ꝛ ī eadē ꝓportiōe: sz ex aliis rebꝰ ꝛ etiā ex eisdē ī alīa ꝓportiōe nō erat ꝓhibitū. z Hō q̄ cūq; rē. qz nō solū vtens sz etiā faciēs vnguentuz ꝑdictū ad alios vsus erit debitor pene. a Dixitq; d. Hic q̄r agit de thymiamate: cum ōr:

b Sume. t. ar. i. spēs redolētes. c Stactē. fm Isidoꝝ ꝛ alios doc. idē est qđ myrrha ꝑma: q̄ idurata terebaī ī puluerē in hac compositione.

d Et ony. fm aliqs est pua ostreola valde redolēs magnitudīe vnguis hūani: iō ōr onycha. onyx eñ grece vnguis ōr latine. fm Papiam est herba

aromatica

a Halbanū. Halbanus succꝰ ferule eē ōr et nascīt in syria optimū cartillaginosum est: et minus lignosum: cuiꝰ odore fugantur demones. b Et thus. Thus grece libanū latīe ōr: a libano mōte arabie. aliꝰ eīm libanꝰ ē phenicis ī q̄ sūt cedri.

Thus. optimū scz qđ masculinū ōr: qz ī modū humani testis rotundū: cuiꝰ arbor nascitur ī arabia ad aceris q̄litatē: perplexo ꝛ in torto vi
Mystice. mine. Mystice aūt he q̄ttuor species significāt sanctaꝫ Xtutū spēs.

c Faciesq; thymiama ꝛc. Hregꝰ. Thymiama ex aromatibꝰ cōpositū facimꝰ: cū ī altari bōi opis Xtutū multiplicitate redolemꝰ: qđ mixtū ꝛ puꝫ fit: quia q̄tū Xtuti virtus lūgit: tm̄ īcensum boni odoris sinceriꝰ exhibeꝫ. Unđ bñ seq̄t: Cūq; ī tenuissimū puluerē vniuersa contuderis: pones ex eo coꝝ tabernaculo testimonij. Jn tenuissimū pluerē aromata conterimus: cū bōa opa q̄si in pila cordis occulta discussiōe tūdim⁹ ꝛ vt veraciter bona sint sbtilīt retractam⁹. Aromata g̃ ī puluerē redigere: est virtutes recogitādo terere: et vsq; ad subtilitatē examis occulti retractare. Et notādū qꝺ de eodē puluere ōr: Pones ex eo coꝝ testimonij tabernaculo: qz tūc bona nr̄a Xtīt ī ꝓspectu iudicis placēt: cū hec mēs subtiliꝰ cogitādo cōterit: ꝛ q̄si ō aromatibꝰ puluerē reddit: ne grossuꝫ durūq; sit bonū qđ agīt: qđ nisi retractio cōminuat odorē de se subtiliꝰ nō aspgit. Jsi. Jncēsum qđ ex q̄ttuor odoratissimis generibꝰ ī maximā subtilitatē cōminutis. i. stacte onycha: galbano: et thure cōpōīt. orones fidelīū significat: q̄uis q̄ttuor elemēta ꝟ q̄ttuor: videanꝫ significare: vt thus qđ lucidū est aeri cōpet: stactes aq̄s galbanꝰ ꝛ onyx ſre ꝛ igni: vt p hec oīa q̄ in celo: ꝛ ifra celū: ꝛ ī tra ꝛ ī aq̄s sunt placītū ōo incēsū sit. d Ope vnguētarij ꝛc. Augꝰ. Nō debemꝰ putare vnguētū fieri: sz thymiama vel incēsuꝫ quod imponitur illi altari īcēsi vbi nō licebat sacrificari: et erat intꝰ ī sctā sctōꝝ. e Talē cō. ꝛc. Ra. Oz scz p̄cibꝰ ꝛ laudibꝰ diuinis nō debemꝰ vti ī adulationibꝰ hūanis. soli eīm deo ita ser-
Exo 30. b uiendū est. Ad̄ supza ꝓhibeꝫ ne caro hominis vngatur ex eo. Ca. XXXI

f Beçeleel. qui īterptaꝫ ī vmbra dī. q. d.
Pſ. 26. Dñs illūinatio mea et salꝰ mea quē t. ab ꝟ ōr dauid duxisse originē: ꝛ polymitarij nomē. qz beçeleel ope polymito tabernaculū

cōstruxit

a galbanū boni odoris: ꝛ thus lu- a b
a ſ vt oēs virrutes cōueniant.
cidissimum: Eq̄lis ponderi erūt c
a ſ virrutū oronem. b ſ varietate virtutum et operum ꝛ orationum.
c oīa. Faciesq; thymiama cōpositū d
a ſ xpi et dyscipulorꝝ eiꝰ. b ſ oēs he spēs in vnū miscebantur ꝛ fiebat thymiama quod hebraice si thirach dicitur.
d opere vnguentarij: mixtum dili-
ſ Sincere debēt eē orones scrōꝝ ꝛ nihil corpulētū retinere sed tm̄ celestia querere.
genter et puꝫ ꝛ sanctificatiōe di
gnissimuꝫ. Cūq; in tenuissimum
ſ pilo examinationis.
puluerē vniuersa cōtuderis: po-
ſ vbi scz erat arca.
nes ex eo coꝝ testimonio taber e
naculi i loco quo apparebo tibi. f
ſ Sic factum.
Sctm̄ sctōꝝ erit vobis thymia-
ſ operum vel oronum.
e ma. Talem compositionem non g
ſ dedicatum
facietis in vsus vr̄os: qz sanctū
scz soli deo. ſ vt cultū diuinū sibi velit ipēdi.
est domino. Homo quicūq; fece-
ſ delectatione.
rit simile vt odore illius pfruaꝫ
peribit de populis suis.

Ca. XXXI

l Ocutusq; est dominus h
ad moysen dicens† Ecce i+
ſ tanq̄ mihi carum et notum.
f vocaui ex nomine beçeleel filiū k

Jn ca. xxx. vbi ōr ī postilla. Dic aūt Augꝰ. qꝺ altare in †ī.35.d
censi ibi non vocaꝫ thuribulū aureum.

Additio. Licet vez sit qꝺ altare incēsi erat ī pte illa tabernaculi: q̄ ōr scm̄ vel sancta: nō aūt ī illa pte īteriori q̄ dicebaꝫ sctm̄ sctōꝝ: vt lr̄a testatur: tm̄ ipm altare incēsi sctm̄ sctōꝝ reputabatur: vt exp̄sse habeꝫ. j. eo. ca. vbi ōr et concludit ibidē de eodē altari: Sctm̄ sanctoꝝ erit dño: ex q̄ patz qꝺ licet altaretis gradū. cuius rō pōt esse: qz in hoc altari incensi bis in die incensum cremabat licitū intrare nisi semel ī āno: ꝛ iō optebat qꝺ ꝟ altare eēt ex sctās sctōꝝ ſm locū. sz stillationes p sūmū sacerdotē. vt ifra Leui. xvj. Jdcirco reputabaꝫ inter sancta incensi ſm sue dignitatis gradū nō aūt ſm dignitatē loci in quo erat: non enim p̄esumendum est de sancto Augl. qꝺ littere contradiceret.

Replica correctorij cōtra Burgeñ. Jn ca. xxx. vbi postillator declīat dictum beati Augl. de altari incensi. et hoc auctoritate beati Hiero. ꝛ alioꝝ: ūmo ꝛ rotunde lr̄e: Burgeñ. nitīt saluare dictū beati Augl. sed potius inuoluit. Nā Burgeñ. allegando textum sequentem pūtis capituli dicit ipm altare incensi foze sctm̄ sctōꝝ ſm dignitatis gradum: cum tamen be. Augꝰ. solum velit ipm altare foze intra sctm̄ sctōꝝ ad modū aurei thuribuli. textꝰ aūt allegatꝰ p Burgeñ. nō loquīt de altari: sz de exercitio sūmi sacerdotis in ipo altari: videlicet de positiōe manuū: et positione sanguis. ꝟ eīm exercitiū vocat lr̄a sctm̄ sctōꝝ: quia si q̄tidiana positio thymiamatis p cōmunes sacerdotes dicitur sctā. ꝟ positio sanguis semel ī āno facta ī ꝟ altari dicēda ē sctās sctōꝝ. ꝛ sic eq̄uocatio est de sctōsctōꝝ q̄ ad locū ꝛ q̄ ad actū ī loco.

Ca. XXXI

b Ocutusq; est dñs. Descripta forma tabernaculi ꝛ ꝓsecratione sacerdotū:
l hic ꝓpr agīt de electiōe artificū: et qm̄ agēs ꝛ finis sibi coꝛrespondent, ideo ꝓmo agīt de cā efficiēte ipi tabernaculi. scdo de cā finali. ibi: Et locutus est. Prio igīt exp̄mit efficiētē pncipalē dicēs: i Ecce vocaui. ad opus tabernaculi. k Ex nole beçeleel ꝛc. Am̄ vno incōuenienti dato plura alia sequunt. iō Ra. sa. q̄ dic qꝺ hur auus isti beçeleel filiꝰ fuit marie ꝛ caleph: conse quēter hz dicere qꝺ iste beçeleel fuit ꝓnepos ipi caleph. ꝛ iō cū dic ī glo. super

G cõstruxit. a Et i
pleui ꝛc. Aug⁹. Utꝝ
spũsseti dono opera
ista tribuẽda sũt que
ptinere videntur ad
opificiũ: an hoc etiã
significatiue dictũ ẽ
vt ea ptineant ad di/
uinũ spiritũ sapiẽtie
ꝛ intellect⁹ et sciẽtie.
q̃ his reb⁹ significan
tur: tñ etiã ḃ cuꝫ spũ
replet⁹ dicaꝭ iste di/
uino sapie ꝛ scientie
nõdũ legiꝭ spũsseti⁹.
b Hooliab. Qui i/
terp̃taꝭ ꝓtectio mea
tãq̃ noie dicat. dñs
Ps̃.26. ꝓtector vite mee a q̃
trepidabo. Bñ autẽ
tabernaculũ cõstru/
unt q̃ tã ꝟstanter in
dño confidunt.
Stra. Notanduꝫ q̃
in ꝟstructione taber
naculi mysteriũ trini
tatis oñdiꝭ: sic in ba
ptismo ꝛ ĩ trãsfigura
tione. In baptismo
eñ in voce sonuit pa
ter: ꝛ filius baptiza/
† De sa. vn cr̃oc. c. vni/ co in fi. tus est. In specie co/
lumbe spiritus ap/
paruit. Hooliab q̃/
q̃ qui interpretatur
ꝓtectio mea pr̃: pa/
C tris personam. beçe/
leel quoq̃ q̃ in vm/
bra dei significat p/
sonam spiritussancti
Luc. 1. d de quo dicit: Et vir/
tus altissimi obum/
bra. ti. Virtus enim
altissimi spũsanctus
intelligitur. Uñ dñs
Ibid. 5. g dicit: Ego noui xp̃tu/
tem de me exisse. Jus
sio autem. i. verbum
quo tabernaculum
fieri iussum est: filius
est per quez pater in
virtute spiritussancti
omnia operatur.
c Videte ꝛ sabba/
tũ ꝛc. Frustra gloriã
tur iudei ꝺ legali ob
D seruatione. Apte eñ
dr: quia signum ẽ fu
ture quietis. s. et bea
titudinis. Uel quie/
tis sanctorum in pre
senti: qua quiescunt
a tumultu mundiali/
um opez ꝛ viciorum.
d Duas tabulas.
Cũ multa locut⁹ sit
deus: due tñ tabule
dant moysi lapidee
que dicuntur tabule
testimonij: quia cete/
ra omnia q̃ p̃cepit de
us de illis. x. p̃ceptꝭ
q̃ ĩ duab⁹ scꝑta sunt
tabulis pendere ĩtel
liguntur si diligẽter
q̃rant ꝛ bñ intelligã
tur: sic ẽ ipa. x. ex duo
bus dilectiõe. s. ꝺi et
proximi

a huri filij hur de tribu iuda: ꝛ iple/ a
§ donis spũalibus.
ui eum spũ dei sapia: ꝛ intelligen/
tia ꝛ scia et in omni ope ad excо/ b
§ artificiose.
gitandum q̃cq̃d fabrefieri poterit
a § sapia. b § eloq̃ntia. c § stabilitatez sonorita te p̃dicationis. d § fortitudine indefessa.
ex aũro ãrgento ꝛ ere: mãrmore
§ Scrõz quib⁹ cõstruit tabernaculũ.
et gemmis et diuersitate lignorũ
§ protectio mea pater.
b deditq̃ ei socium Hooliab filium
achisamech de tribu dan. Et in
corde hominis eruditi posui sapi
§ vel fiant.
entiã: vt faciant cuncta que precе c
pi tibi. Tabernaculum federis et
arcam testimonij: et propitiatori
um quod super eam est: et cuncta
vasa tabernaculi: mensamq̃ ꝛ va
sa eius: candelabrum purissimuꝫ
cum vasis suis: et altaria thymia
matis et holocausti et omnia va
sa eorum: labium cum basi sua:
† vestes sanctas ĩ ministerio aarõ
sacerdoti et filijs eius vt fungan/
tur officio suo in sacris: oleum vn
ctionis ꝛ thymiama aromatũ in
sctũario. Oia q̃ ꝓcepi tibi facient.
Et locut⁹ ẽ dñs ad moysen dicẽs: d
c Loqre filijs isrl ꝛ dices ad eos: Ui e
dete vt sabbatũ meũ custodiatis:
§ per oẽs generationes.
qz signũ ẽ int me ꝛ vos ĩ generati f
onib⁹ vr̃is: vt sciatꝭ qz ego dñs q̃
§ in obseruatione sabbati.
sctifico vos. Custodite sabbatum
a § turbando anime quietem.
meũ. Sctm̃ ei ẽ vobis. Uũ pollu g
§ anime et corporis.
erit illõ: morte moriaꝭ. Qui fece/ h i
§ seruile. s. pctm̃.
rit ĩ eo op⁹: pibit aia illi⁹ ꝺ medio k
§ Scrõz. § in p̃ri vita.
ppli sui † Sex diebus faciеs op⁹: in
die septio sabbatũ ẽ requiеs scã dño.
Ois q̃ fecerit op⁹ ĩ hac die morieꝭ.
Custodiãt filij isrl sabbatũ: ꝛ cele/
brẽt illõ ĩ generatiõib⁹ suis. Pa/
§ filios promissionis scilicet et visuros deum facie ad faciem sicuti est.
ctũ ẽ sempiternũ iter me ꝛ filios isrl:
signũq̃z ꝓpetuũ: Sex eñ diebus
§ Significãs pr⁹ bona opa cõsũmare debere: ꝛ postea in eternũ quiescere.
dñs feꝯ celũ ꝛ terrã: ꝛ ĩ septio ab oi
ope cessauit † deditq̃ moysi ꝓpletꝭ l
§ p dilectione dei et primi.
b huiuscemodi fmõib⁹: ĩ mõte sinai m
§ qz lapideo dabantur populo.
duas tabulas testimonij lapideas
§ Spũsancto.
scriptas digito dei. n

j. Paralip. ij. Qz caleph cũ eẽt octo an. cepit aguꝫ
vxorẽ de q̃ habuit ꝓlem: q̃ ꝛ anno se. mortua accepit
mariã sororẽ moysi q̃ altero noie vocata est ephrata
de q̃ anno. x. caleph natus est hur. ꝛ. xx. anno caleph
hur genuit huri. ꝛ. xxx. anno et⁹. s. caleph: huri genu
it beçeleel. ꝛ beçeleel. x. annoꝝ erat q̃n incepit taber
naculũ: qz caleph tunc nõ habebat nisi. xl. annos: vt
habetur Josue. xiij. ꝛ hec videntur inconuenien/
tia manifesta. s. q̃ caleph. viij. annoꝝ generasset de
Aquba. ꝛ q̃. x. anno etatis sue generasset hur ꝺ ma/
ria: que iam erat nonagenaria vel amplius. vt ꝺcla/
ratũ est supra. xvij. ca. Item q̃ alij duo. s. hur ꝛ huri.
x. etatis sue anno genuissent: et q̃ beçeleel. x. annoꝝ
esset artifex sapiens ad faciendum tabernaculuꝫ. Et
ideo dicendũ q̃ iste beçeleel fuit nepos marie ꝛ hur
mariti eius sicut declaratum est supra. xvij. ca. ꝛ per
consequens dicendũ q̃ hur qui. j. Paral. ij. dicitur
filius caleph et huri nepos eius ꝛ beçeleel ꝓnepos
eius fuerunt alij ab istis hic nominatis. fuerunt ta/
men eozundem nominũ et eiusdez tribus. in vna eñ
tribu erant multe cognationes: ꝛ nullum est incon/
ueniens q̃ in duabus cognationibus inueniantur
pater et filius ꝛ nepos similium nominum.
a Et impleui eum spũ dei sapia ꝛc. qz omnis sapi/
entia a dño deo est: siue sit acquisita siue infusa. ꝛ iste
vtrãq̃ habuit. b Ad excogitandũ quicquid fa
brefieri. i. subtiliter ꝛ artificiose. faber eñ est nomen
generale artificis ꝛ specificaꝭ ꝑ adiuncta sicut dicit
faber ferrarius. faber lignarius ꝛc. ꝛ inde dicitur fa
bre aduerbiũ. Cõsequenter noiat artifices sibi adiũ
ctos dicẽs: Deditq̃ ei sociũ Hooliab ꝛc. sequitur:
c Ut fa. cun. que precepi tibi: ta. federis ꝛc. qualiꝫ
aũt ista fieri debeant patet ex predictis cum ageret
de singulis in speciali. d Et locutus est. Hic agi
tur de cã finali. ad hoc eñ fiebat tabernaculũ vt de
putaretur diuino cultui q̃ ꝑ magna parte ꝟsistebat
in obseruatione sabbati: de qua supra dictum est. xx
ca. verũtñ hic replicaꝭ duplici de cã. Una est qz pos/
sent credere filij isrl q̃ licitũ esset facere opus taber/ †. s. 20. b
naculi etiã in die sabbati eo q̃ tabernaculũ ordina/
baꝭ ad cultũ dei: iõ ad hoc excludendũ repetiꝭ ꝺ pre
ceptũ de obseruatione sabbati. Scꝺa cã ẽ ad adden
dũ firmitatẽ p̃cepti: qz ꝺ exp̃miꝭ pena trãsgressiõis
que prius nõ erat expressa. dicit igitur:
e Videte vt sabbatũ meũ custodiatis. vacando di/
uinis. f Quia signũ est inter me ꝛ vos. videli/
cet q̃ sitis mihi peculiaris ppls meo cultui spẽaliter
applicat⁹: et ego vester deus. g Qui polluerit il
lud. faciẽdo opa p̃ter illa q̃ supra determinata sunt.
xx. ca. h Morte moriaꝭ. si fuerit testes eũ cõuin
cẽtes. i Qui fe. ĩ eo op⁹. de q̃ nõ possit ꝓuinci.
k Peribit aia illi⁹. qz puniet⁹ grauiꝰ a deo ĩ futuro
nisi penituerit ꝛ satisfecerit in vita p̃nti. ceꝛa patẽt ex
supradictꝭ vsq̃ ibi: l Deditq̃ ꝛc. dic Ra. Sa. q̃
p̃ceptũ dñi ꝺ fabricatiõe tabnacliꝛ ceteris ei ãnexis
fuit datũ moysi p⁹ fabricationẽ vituli: lz scꝑtũ sit pri
us: qz nõ oia scribunt eo ordie q̃ facta sunt. dic igiꝭ † Ge. 1. d
q̃ post fabricationẽ vituli moyses ascendit ad dñm
ad deprecandum ꝑ remissione tanti pcti. vt habeꝭ
se. ca. et q̃n dñs fuit placatus p ei⁹ p̃ces tũc in signũ
huius dixit moysi q̃ faceret tabernaculũ de oblatio
nib⁹ ppli: q̃s acceptabat q̃si emẽdã sui delicti. ꝛ fm
hoc illud quod hic dicitur: Completis huiuscemõi
sermonibus. nõ referꝭ ad ea q̃ dicta sunt de fabrica/
tione tabernaculi et alijs annexis: lz solũ ad illõ qõ
dictũ est vltimo de obseruatione sabbati. vñ ꝛ in he/
breo nõ habetur huiuscemodi sermonib⁹: lz ꝺ solũ:
Cum cõplesset loqui cũ moyse. fm xp̃o doctores no/
stros p̃ceptũ de fabricatione tabernaculi et alijs p̃/
dictis datũ fuit moysi sic scꝑtũ est añ fabricationem
vituli: sed ꝓpter hmõi peccatũ impeditũ fuit opus †. s. 24. e
q̃usq̃ dñs fuit ei⁹ placat⁹. ꝛ sic li huiuscemõi sermo/ ‡. 32. d
nibus: refertur ad oia predicta a principio. xxv. ca. Deut. 9. d
vsq̃ ad locum istum m Duas ta. te. la. scriptas
fm doc. nr̃os: ĩ vna tabula erãt scꝑta tria precepta:
in alia septẽ. fm hebreos xp̃o in q̃libet tabula erãt q̃n
q̃ scꝑta: vt patebit ca. se. n Digito dei. i. opere
ei⁹ et nõ ope humano.

* Videns

Moraliter. Ecce vocaui ex nomīe Ca.XXXI be. tē. h agit de artificib⁹ tabnaculi tabnaculū vero ecclesiā significat vt supra dictū ē. ppē quod structores tabernaculi significāt edificatores ecclesie sb xpo tñ pncipali actore. et isti fuerūt apli spāliter Petr⁹ ⁊ paul⁹. j. Cor. iij. Aditiores dei sum⁹. et Hab. ij. Qui opat⁹ ē petro ī aplatū circūcisionis: opat⁹ est ⁊ mihi inē gētes. Et cōuenienē significanē p noīa pncipaliū artificū: quoz pmus vocat⁹ fuit beçeleel qui interptat vmbra dei: ⁊ bñ significat petrū. Nam ad tactū vmbre ei⁹ xtute diuina sanabanē infirmi: Actu. v. Scs vocat⁹ fuit hooliab: q̄ interptat habitatio mea pater. ⁊ bñ significat Paulū q̄ mente hītabat in deo pr̄e oīm sīc ipse dīc Philip. iij. Mra nr̄a uersatio in cel ē. l† Deditq; moy si dn.ta.te.ī q̄b⁹ scripta erāt decē p̄cepta dcalogi digito dī: ppē qs significāt intellectū hois ⁊ affectū: ī quibus lex noua scripta est p fidē ⁊ charitatē ope spūssci: q̄ dr dei digit⁹ supra. viij. ca. De hac aūt descptione noue legis dr Hiere. xxxj. Post dies illos dicit dominus: dabo legem meam in visceribus eorum et in corde eorum scribam eam. et ē loquatur de lege noua patet ibidem per litteram precedentem. vbi dicitur: Feriam domui israel. et domui iuda fedus nouum. non sm pactum quod pepigi cum patribus vestris in die qua ap phendi manū eoz vt educerē eos de ra egypti.

Glo. ordi.

Mat. 22. d ē primi in quibus tota lex pendet et ppbete. Ca. XXXII

a Fac nobis deos tē. Deos pluraliter: cū vn⁹ tñ vitul⁹ fact⁹ sit ad similitudinē. s. bouis apis quem ī egypto coluerunt sz q̄ idolatriā colit omnibus vitijs subijcit se: et q̄si tot dijs et demonib⁹ q̄t vitijs seruit.

b Dixitq; ad eos tē. Aug⁹. Intelligit aarō difficilia p̄cipere vt hoc mō eos ab intētione reuocaret. Factū est tñ illud ipm difficile: vt esset aurum ad faciendū idolū q̄s ppē eos notādū putaui: q̄ cōtristanē si q̄d tale propter vitā eternam diuinitus fieri: vel equo aīo tolerare iubeantur.

c Et sedit ppls tē. Esus potusq; ad lusū ipulit: lusus ad idolatriā: quia si vanitatis culpa nō caute cōpescit: ab Eccli. 19. a iniq̄tate mens incauta deuorat. Uñ q̄ modica spernit paulatim decidit. Si em curare parua negligimus insensibiliter seducti etiā maiora audēter ppetram⁹. ē Isti sunt

Nico. de lyra

a Idens aūt po/ Cā. XXXII
v pulus: Post p̄ceptū de ꝯstructione tabernaculi. hic ꝯñr describit supueniens impedimentū expctō ppli. et pmo ponit ppli trāsgressio. secō moysi deprecatio. ibi: Facto aūt die altero. Circa primum primo ponit pcti ppetratio. secō perpetrati cognitio. ibi: Locutus est aūt tertio cogniti examinatio. ibi: Arripiensq; tē. quarto examinati punitio. ibi: Videns ḡ moyses. Circa primū dicit sic Videns aūt ppls. Dic Ra. Sa. q̄ isti fuerunt egyptij cōuersi ad iudaismuz q̄ ascēderūt cum iudeis de egypto: vt dictū est supra. xij. ca. ⁊ isti quia erant nutriti in idolatria: ad eā incitauerūt magnā ptem de filijs israel. b Qd̄ morā faceret moyses tē. Dicit Ra. Sa. q̄ moyses recedens de castris volens ascēdere ad dñz dixit se reditur q̄dragesima die circa horā sextā. Popul⁹ aūt intellexit q̄ dies sui recessus esset de numero illo sed nō erat: q̄ moyses intelligebat de diebus naturalib⁹ integris. dies aūt illa nō erat integra quia tota nox iam preceserat ⁊ aliqua pars dei artificialis. xxxix. aūt die quam popul⁹ credebat esse. xl. Sathan turbauit aerem ⁊ ostendit similitudinem feretri dicens q̄ mortuus esset moyses et tunc popul⁹ concitatus fuit ad fabricandum idolum: cuius nutu deducerentur loco ductus moysi. sed hoc dictum patet ex textu eē cōfictū q̄ subdīc: c Moysi em huic viro qui tē. si em vidissent mortis eius signa predicta magis dixissent q̄ fuisset mortuus: q̄ hec esset cā rōnabilis ⁊ efficatior ad querendū alium ductorē. aliter etiam patebit falsitas huius dicti p sequentia. d Congregatus aduer. aaron. quare hic non fit mentio de hur quē constituerat moyses ad regimē ppli cum aaron: vt dictum est supra. xxiiij. ca. dicit Ra. Sa. q̄ populus interfecerat eum eo q̄ ipm argueret de tanto scelere. e Dixitq; ad eos aaron. timore mortis assentiens eis: licet nō ex corde.

f Tollite inaures tē. credebat em aaron q̄ vxores filij et filie

Ca. XXXII

ē puauit eū interisse aut aliqd accidisse vt nō posset redire.

v Idens autē populus a†
q̄ morā faceret moy/ b
ses descēdēdi ō mōte:
ꝯgregat⁹ aduersus aarō: ait† Sur v
ge fac nobis deos qui nos p̄ece a
dāt. Moysi em huicviro qui nos c
eduxit ō terra egypti ignoram⁹

ē Nō est ausus resistere q̄ sciebat ppm pnum ad occidendum.

quid acciderit: Dixitq; ad eos e
ē q̄ hoc aur purius ⁊ carius.

aarō: Tollite inaures aureas de f
ē rem difficilē p̄cipit vt ab intentione reuocet

vxor filiorūq; ⁊ filiarum vestra
rum auribus: ⁊ afferte ad me. Fe g
ē etiam si difficile.

cit populus q̄ iusserat: defe/
rens inaures aureas ad aaron.
Quas cū ille accepisset: formauit h
a ē q̄ boue adorauerunt in egypto aliud fortiran idolū non susciperent.

ope fusorio: ⁊ fecit ex eis vitulum
ꝯflatilē. Dixerūtq;: Hi sūt dij tui i
isrl q̄ te eduxerūt ō terra egypti.
Qd̄ cum vidisset aarō ędificauit k
altare coram eo: et p̄conis vocez l
clamauit dicens: Cras solēnitas m
dñi ē. Surgēteq; mane obtulerūt n
holocausta et hostias pacificas
⁊ sedit popul⁹ māducare ⁊ bibe/ o
re ⁊ surrexerunt ludere. Locutus p
q

Nico. de lyra

filie grauiter ferrēt si accipeñt eoruz ornamēta: et sic ex b ⁊ ex cupiditate iudeoz credebat ipedire conatū ppli vel saltē retardare vsq; ad aduentuz moysi q̄ ppm repmeret. g Fecit ppls q̄ iusserat. ex q̄ ptz magna volūtas idolatrādi nō solū ī viris sz etiaz in vxorib⁹ ⁊ liberis q̄ ita pmpte ornamenta sua p̄ciosa tradiderunt. † Act. 7. e

h Formauit ope fuso. In heb. hr: In stilo q̄ exponit Ra. Sa. dicēs q̄ aarō pmo depinxit cū stilo in tabula formā vituli ⁊ tradidit artificibus vt facerēt ad similitudinē illi⁹: q̄ apis q̄ reputabat maximū numē egypti apparuerat eis ī egypto ī specie tauri. vt dictū ē. s. viij. ca. i Dixerūtq; hi sunt dij tui. ex q̄ ptz magna īsania ppli q̄ mirabilia inaudita a deo facta in exitu eoz de egypto attribuebat idolo. ⁊ lz esset vnū idolū tñ: tñ dixerunt: Hi sunt dij: ad reuerentiā idoli sīc magne psone de se loquunt in plurali ad magnificentiā: vt nos precipimus. nos volumus: et huiusmodi.

k Qd̄ cū vidisset aarō. dicit Ra. sa. q̄ vidit spm vite in vitulo: sīc dr Ps cvj. Et mutauerūt gloriā suā in similitudinē vituli comedētis fenū. Sz patet mānifeste q̄ hec ē fictio ⁊ scripture peruersio. si em in vitulo fabricato spūs vite fuisset: scptura nō dixisset: ī similitudinē vituli: sz ī vitulū. Et iō aliter dicendū q̄ aarō vidit tantā voluntatē īmolādi victimas idolo in populo q̄ nō poterat resistere. ideo sequitur:

l Edificauit altare. ad retardandū īmolationē: q̄ statim sine altari īmolassent. vel dr: Edificauit. s. ipe et non ppls vt tardi⁹ fieret vt dicē Ra. Sa. q̄ si dixisset q̄ facerēt: ī momēto sic fuisset factū p man⁹ multoz. m Cras solē. tē. nō hodie. q̄s dixit ad retardā dū īmolationē: si forte interī veniret moyses ⁊ impediret eam. n Surgenteq; ma. tē. anteq̄ veniret moyses: q̄ tñ venit eadē die. Ex dictis patet falsitas p̄dicte fictionis. s. q̄ ppls fuit excitatus ad idolatriam: eo q̄ altera die p̄cedenti hora. vj. viderāt signa mortis moysi: vt p̄dictū est: q̄ ad hoc sequit q̄ ab illa hora vsq; ad horā vesperarum oia ista fuerant facta successiue p ordinē. s. pronocatio egyptioz cōuersoz: deceptio iudeoz: occisio hur eos arguentis: assensus aarō timore mortis: petitio inauriū: apportatio eaz etiā ab extremitatib⁹ castroz: q̄ occupabāt magnū terre spaciū: cū essent ibi sex cēta milia viroz absq; mulieribus ⁊ parulis. Item formatio vituli: constructio altaris: ⁊ p̄clamatio crastine solēnitatis: q̄ nullo modo potuerit fieri successiue ī tā breui tpe. Et ex b ptz q̄ plurib⁹ diebus añq̄ cōplerēt. xl. dies p̄dicti iceperūt tractare istud negociuz.

o Et sedit tē. ō īmolat' coram idolo. p Et surr. tē. i. chori çare ⁊ cātare. vtpz ex seqntib⁹. ⁊ b faciebāt ī veneration idoli. q̄s ptinet ad idolatriā. vñ ī heb. hr: Et surrexerūt illudere. q̄ idolatria ē illusio diuīa. q Locutus ē. Cōseqñt ponit pcti ppetrati ognitio. ⁊ pmo p diuinā reuelationē. secūdo p sēsus exptiā. ibi: Et reuersus ē moyses. Circa pmū pmittit pcti reuelatio. secō pene cōminatio. ibi: Rursumq;.

B † 1. Cor. 10 b

Circa pmū ōz: Locut⁹ est aūt dñs ad moysen. reuelans populi trāsgressionē dicēs: a Vade descē. qz ad plātū ptinet pctā subditoꝝ manifesta corrigere. Aliter exponit Ra.Sa. dicēs descēde. ſ. a tua dignitate ꝛ gloria. qz sīc dignitas et gloria plati consistit in bonitate subditoꝝ. ſm qꝺ dicit Job.iij.cano. Malorē hoꝝ nō habeo grām q̄ vt audiā filios meos in Vitate ambulantes. ita deiectio sui honoris est in eoꝝ puersitate

† Deu.9.b

a ℣ Iſti sunt dij tui. Aug⁹. Dñs indicans moysi qd fecerit populus de vitulo et de idolo qō ex auro fecerāt. dicit eos dixisse: Hi sunt dij tui israel. qui te eduxerunt de terra egypti qō eos dixisse nō legit. Sz animū eoꝝ hunc fuisse deus oñdit: hoꝝ q̄ppe gerebant verboꝝ in corde ſniam: q̄ deū latere nō poterat. b Dimitte me ⁊c. Greg⁹. Quid est seruo dicere dimitte me nisi p̄candi ausum p̄bere: quasi pensa q̄tum apō me valeas: et cognosce qz obtinere poteris quicquid pro populo exoras. In iob tamē dicitur: Deus cui⁹ ire resistere nemo potest. Cū ire dei restiterit Moyses: qui superne percussionis impetum mortis sue oblatione restrinxit dicēs: Dimitte eis hāc noxā alioquin dele me de libro tuo quem scripsisti. Aaron quoq; ignem diuine animaduersionis incensi fumo temperauit: ⁊ Phinees luxuriātes cuz alienigenis trucidans: zelum suum diuine indignationi obtulit: ⁊ furorem gladio placauit. Dauid angelo ferienti se offerens placationis gratiam ante tp̄s ꝓpositum exegit. Sed resisti ire dei non potest: cum sese (vt ita dixerim) medullit⁹ mouet: nec se vtiliter alicuius deprecatio obijcit cum semel deus aliquid ab intimis irascendo disponit. Hinc est enim qꝺ moyses qui reatum totius populi precibus suis tersit: et diuīe iracundie vim placauit: ad petram oreb veniēs pro aq̄ exhibitione diffidens terram promissionis ingredi domino irascente non potuit. et se hac de re afflixit: ⁊ desiderio turbat⁹: ⁊ dispositе vltionis iracundiam repellere a se non valuit qui volente domino a populo amouit. Hinc dauid prostrata plebe angeli gladium prece compescuit: cum prius plorās ⁊ eiulās nudis pedibus filium lugeret: ⁊ quousq; perpetrati facinoris vltionem ad plenum recipe ret: iram dei nō valuit pro seipo tempare.

Job.9.b

Nu.16.g

Ibid.25.b

1.Re.24.c

Nu.20.b

L

†45.dis.c. disciplina.

1.Re.24.c

Greg⁹. Edificare lectorem iuxta historiam potest: si perpendat quomodo bonis rectoribus mixta sit regendi auctoritas ⁊ cōsolandi benignitas. Disciplina eñ vel misericordia multum destituitur: si vn̄ sine altera teneat Sz circa subditos oz ineſ. doctoriꝫ vel rectoriꝫ ⁊ iuste cōsolans misceria: ⁊ pie seuiens disciplina. vide eñ moysen pie amantem: et districte seuientē. Cū.n. diceretur descēde peccauit populus tu⁹: q̄si qui in tali pctō lapsus est iam meus nō est. ⁊ adderet: Dimitte me vt irascaꝫ furor meus ⁊c. Sepe se ire dei opponens ait: aut dimitte eis hanc noxam: aut dele me de libro tuo. Pēsem⁹ q̄b⁹ visceribus populū amauit: p cui⁹ vita se delere petiuit: ⁊ q̄to zelo rectitudinis cū veniā obtinuisset ad populū veniēs ait: Ponat vir gladiū super femur suū ⁊c. Ecce q̄ vitā olim cum sua morte petiuit: paucoꝝ vitā gladio extinxit: int⁹ ignibus amoris: foris accēsus ē zelo seueritatis. sic amauit q̄b⁹ p̄fuit: vt pro eis non parceret sibi. delinquentes sic persecutus est: vt etiam domino parcente prosterneret. vtrobiq; legatus foris causam populi apud deum precib⁹ causam dei apud populum gladijs allegauit Intus amans diuine ire supplicando obstitit foris seuiens culpam feriendo consumpsit. Succurrit citius omnibus in offensa paucorum. Sed idcirco deus eum citius audiuit agentem pro populo: quia vidit quid super populum acturus esset pro deo. In regimine q̄ populi vtrūq; moyses miscuit: vt nec disciplia deesset misericordie: nec misericordia disscipline. c Recordare abraam isaac ⁊c. Patres qui diliguntur inducit pro filijs qui offendunt: nec merentur audiri: quia bōa sanctorum patrum sepe subueniunt filijs.

D

Est autez dñs ad moysen: Vade a

a ℣ iam non meus. ℣ cognatione carnis: vel affectu sollicitudinis.

descēde: peccauit populus tūus b

quē eduxisti ō tra egypti. Recesserūt citō de viā quam ōstendisti c

a ℣ q̄si leues ⁊ istabiles. b ℣ q̄ itur ad deū. c ℣ añ ℣ cogerunt fieri.

eis † Fecerūtq; sibi vitulū ꝓflatilē et adorauerūt: atq; imolantes ei

a ℣ in corde suo. b ℣ quasi beneficium meū idolo imputauerūt.

a hostias dixerūt: Iſti sūnt dij tui israel: q̄ te eduxerūt de terra egypti. Rursumq; ait dñs ad moyſen: Cerno qꝺ populus iste dūr̄ę b

a ℣ indomabilis superbie.

e

a ℣ Sancti ire dei obuiant cū ab ipso accipiūt vt

ceruicis sit † Dimittē me vt irascaꝫ furor meus cōtra eos: ⁊ deleā f

b se opponant alioquin ire dei nihil resistit.

℣ generationem sanctoꝝ.

eos: faciāq; te in gētē magnaz. Moyses aūt orabat dñm deum

℣ ex miscōia supplicitet orat p ꝓpō: post ex disciplina seuere vindicat p deo.

suum dicens: Cur dñe irascit⁹ furor tuus cōtra populū tuū quem g

℣ non meum.

℣ quem creasti: fouisti multis beneficijs.

eduxisti de terra egypti in fortitudine magna: ⁊ in manu robusta: † Ne queso dicāt egyptij: callide eduxit eos vt interficeret i mōtibus: et deleret e terra. Quiescat ira tua: ⁊ esto placabilis super neqcia ppli tui. recordare abraā ysaac ⁊ israel seruoꝝ tuorum: qui c h i k l

a ℣ firmiter ꝓmisisti nō licet mutari. b ℣ quē homines nō audēt peierare. qz maiorē nō habuisti.

bus iūrasti p temētipm dicens: Multiplicabo semē vr̄z sicut stellas celi: ⁊ vniuersā terrā hanc de qua locutus sum dabo semini

b ℣ quia alicer delere nō poterat.

℣ Significatum eius.

vestro: et possidebitis eam semper. Placatusq; est dominus: ne m

℣ afflictionem.

faceret malum qō locutus fuerat aduersus populum suum. Et reuersus ē moyses dē monte: portās duas tabulas testionū i mā n o

a ℣ ad regendum populum ⁊ corrigendū. b cō ꝓplationis. a ℣ ope. ℣ al's in manu sua.

Et reuersus est moyses de mandato domini: vt ptz p p̄dicta. o Portans duas tabulas. quas dominus sibi tradiderat vt patet ex fine p̄cedētis capituli.

† Nu.14.e

d Ne queso dicant egyptij ⁊c. q.d. Istud reuerteretur in blasphemiam contra te. Allegat etiam ad hoc dei pietatez dicens: i Quiescat ira tua ⁊c. q.d. tibi proprium est parcere et misereri et non irasci. Allegat etiam consequenter merita patrum dicens:

k Recordare abraam ⁊c. q.d. si popul⁹ iste meruit mori per incendium: ecce abraam pater eorum propter amorem tuum protectus fuit in ignem chaldeorum. si p gladium: ecce Isaac fuit paratus pro te immolari. si meruerunt exilium: ecce israel tanq̄ exul fuit in mesopotamia z obediens patri suo et tibi.

l Quib⁹ iurasti per temetipsum. qui es omnino immutabilis: et ideo iuramentum tuum debet inuiolabiliter teneri de terra chananeorū dāda semini eorum: quod tamē frustraretur si deleres populum tuum de terra.

m Placatusq; est domin⁹. non qꝺ penam omnino dimitteret: vt patet ex sequentibus sed ne omnino deleret: sicut dixerat: Dimitte me vt deleā eos. n Et reuersus est. Hic consequēter ponitur peccati cognitio per experientiam: scilicet sensus visus ⁊ auditꝰ. p̄mittit tñ reuersio Moysi ad castra: cum ōr:

o Portans duas tabulas. quas dominus sibi tradiderat vt patet ex fine p̄cedētis capituli.

o Placatusq; factus dominus: ne faceret malum. Aug⁹. Maliciam hic penam intelligi voluit: sicut est illud: Existimata est malicia exitus illorum. Scōm hoc dicitur et bonum ⁊ malum esse a deo: nō fm maliciam qua homines mali sunt. Malus enim deus non est: sed malis ingerit mala quia iustus est.

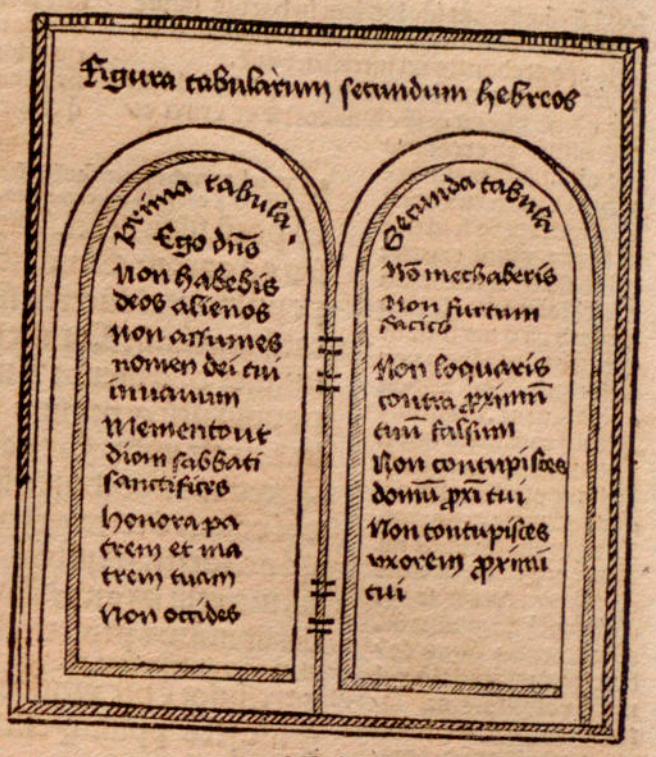

Glo. ordi.

a Iratusq; valde. Aug⁹. Irat⁹ moyses tabulas testimonij digito dei scriptas fregisse videt. Magno tñ mysterio figurata est iteratio testamenti: qz vetus fuerat abolendū: t nouum ꝓstituēdū. Notādū sane ꝗ̄ta ꝓ ppło ad deū supplicatione laborauerit qui tam seuerus in vindicando fuit.

Aug⁹. Querit cur tabule ḡs dñs scripsit t fecit cōfracte fuerint. Que vero manu hoīs dolate fuerūt pduranerunt. Sed in hoc significat q̄ deus p̄mū hoīem rōne t ingenio decorauit: cor sapiens t intelligens dedit vt sine difficultate t erroze scire t implere posset. Hoc ḡ faciēdo quasi tabulas q̄sdam scripsit t dolauit: sz eas bō cōfregit cū diabolo acquieuit: t se illa gr̃a indignū reddidit. Jubetur ḡ iterꝝ tabulas dolare. i. latitudinē coꝛdis p̄pare ad suscipienda mādata dī t qz liberū arbitriū ita violauit: vt iā

Heñ.3.b Job.20.c sine dī gr̃a bonū p se agere nō possit: enitatur laborare ad virtutes. Adaz enim in delitijs victus fuit. Job ī ster quilinio diabolum vicit.

b Arripiensq; vitulum t̄c. Jsiō. diaboli coꝛpus significatur in vitulo id est homines in omnibus gentibus quibus ad hec sacrilegia caput. i. auctoꝛ est diabolus. Aureus vitulus: quia videntur idolatrie ritus instructi a sapientibus. de quibus dicitur:

Rom.1.c Dicentes se esse sapientes stulti facti sunt: et mutauerunt gloriam incoꝛruptibilis dei in similitudinem imaginis c. t̄c. et hac sapientia iste vitulus aureus quali solebant etiam egyptioꝛuz sapientes adoꝛare figmenta. Jn vitulo ḡ significatū ē oē diaboli coꝛp⁹. i. oīs societas gētilium idolatrie deditoꝛ. hāc sacrilegā societatē xp̄s ꝓbussit igne ꝺ q̄

Luc.12.f Pſa.13. ait: Jgnē vēi mittere i t̄rā t̄c. Et alibi: Nō ē q̄ se abscōdat a caloꝛe ei⁹. dū in cū credūt gētes: igne ẋtus⁹ ei⁹ diabolica forma soluit. deide coꝛp⁹ ꝓminuit. i. ab illa male ꝓspiratiōis collatōe discussū: ẋbo ẋitat⁹ hūiliat: t cōminutū ī aquā mittit: vt eos

Act.10.b israelite. i. euāgelij p̄dicatoꝛes ex baptismo ī sua mēbꝛa. i. dñi cū coꝛp⁹ trāsferāt. vñ Petro dr: Macta t māduca: cū silr dicit potuit: cōcide t bibe: ita vitul⁹ ꝓ ignē çeli t actē ẋbi: t aq̄ baptismi ab eis potī⁹ q̄s absoꝛbere conabat absoꝛpt⁹ ē. c Et de. t̄c. Tradūt hebꝛei q̄ filij isrl̄ bibētes aquā vituli puluere ī

nu dei scriptas ex vtraq; pte: et a ſ preceptꝝ diuina.
factas ope dñi: Scriptura quoq; b
dei erat sculpta in tabulis. Au/ c
diens aūt iosue tumultū populi
vociferātis: dixit ad moysē: Ululat⁹ d
pugne audit ī castris. Qui re
ſ contra diabolum vel peccatum.
spondit: Nō ē clamoꝛ adhoꝛtan/
a ſ que moneat vitia fugere. ſm illud Fuge formicationem.
tiū ad pugnam: neq; vōciferatio
cōpellentiū ad fugā: sed vocem e
ſ ante idola.
cantantiū ego audio. Cumq; ap/
ꝓpinquasset ad castra: vidit vi f
ſ ludentium t canentium.
a tulum t choꝛos: Jratusq; valde
piecit tabulas de mānu sua: et cō/ g
ſ quia iudicauit indignos quibus legerētur preceptꝝ dei.
b fregit eas ad radices montis. Ar b
ſ coꝛp⁹ diaboli. i. idolatras.
ripiensq; vitulū quē fecerāt: con
ſ igne zeli et spiritussancti. ſ acie verbi dei vel malleo.
bussit: t cōtriuit vsq; ad pulue/
ſ baptismi.
c rē: quē sparsit in aquā: t dedit ex i

Nico. de lyra

a Scriptas ex vtraq; parte t factas opere domini. Dicit Ra. Sa. q̄ vnica scriptura erat ibi que tamen erat legibilis indifferenter ex vna parte sicut t ex alt̄a: quod erat mirabile: quia littera ex vna parte figurata ordine recto: in parte opposita apparet eius figura modo opposito. Vel potest dici absq; miraculo tali q̄ littere erant duplices: ita q̄ precepta erant sculpta ex vna parte et similiter ex alt̄a. Uñ subditur: b Scꝑtura quoq; dei erat sculpta in tabulis. ſm Aug⁹. vero in vna tabula erant tantum tria p̄cepta: ideo dicuntur precepta prime tabule quia ordinant hominem ad deum. Jn alia autem tabula erant alia septem que ordinant ad proximum. ideo dicuntur precepta secunde tabule. ſm Ra. Sa. t doctoꝛes hebꝛaicos quinq; erant scripta in vna tabula et quinq; in alia. Aliter tamen distinguunt precepta q̄ꝫ Aug⁹. vt dictum est supra. xx. capi.

Et aūt ista melius intelligantur: †.76.dis.c. Ieiunium q̄r/ti. expressi ea hic in figura.

c Audiens aūt iosue. hic ꝓfr ponit cognitio peccati per sensum auditus cū dr: d Ululat⁹ pugne t̄c. Ex hꝫ ptz q̄ iosue nō fuerat ibi sz remāserat iuxta montē expectās moysen: vt dictū est. ē. xxiiij. ca. e Vocē cātātiū ego audio. hꝫ aūt melī⁹ ꝓfuit q̄ꝫ iosue tū ꝓpt̄ vinacitatē sensus: qz cū esset intelligit de alijs sensib⁹ tū qz idolatria ppli erat sibi reuelata. ideo melius potuit cognoscere clamoꝛem idolatrantium. Consequenter describitur cognitio per visum cum dicitur:

f Vidit vitulum t̄c. quia magis mouent animum visa q̄ꝫ audita: et ideo licet fuisset iratus ex auditu peccati: magis tamen ex visu. g Proiecit tabulas de manu. reputans q̄ populus esset indignus recipere legem dei digito scriptā. Hec autem fractio tabularum signum fuit euacuationis legalium in aduentu christi. h Arripiensq; vitulum quē fecerant combussit t̄c. hic consequenter describitur peccati examinatio qđ debuit fieri añ punitionē: qz nō oēs culpabiles erant nec equaliter. fit ḡ ꝓmo examinatio p signū: cū dr:

i Et dedit ex eo potum filijs isrl̄. Dic Ra. Sa. q̄ iste aq̄ po/

ſ ſ cta tate

fectã q̃ cõmiserant idolatriam in barbis pulue
rẽ auri p̃ferebant: quo signo rei vel imunes sce
leris apparebant: ꝛ rei interficiebañ.
a Et dederunt mihi ꝛc. Aug⁹. cõpẽdiose locu/
tus est: nõ dicens q̃ ipe fozmauerit vt exiret vi/
tul⁹ fusilis an excusatio
nis cã timẽdo mẽtitus ẽ
tã q̃ in ignẽ p̃iux aurũ
p̃iecerit: at ipo ñ id agẽ
te fozma vituli exierit:
qđ iõ nõ est credendum
q̃ nec latere moysẽ pos/
set verũ cũ q̃ de⁹ loq̃bat
ꝛ fratrẽ de mẽdacio non
redarguit. b Spoli
auerat eñ ꝛc. Notãduz
q̃ illud totũ malũ quod
ppl's fecit: ipi aaron tri/
buit: qz ꝑsensit ad faciẽ/
dum qđ male petiuerat.
Magis eñ dictũ est nu
dauit eos aarõ: qz cessit
eis: q̃ nudauerũt se ipi
q̃ tñ malũ flagitauerũt.
Ornamentis q̃bus fa/
bzicatũ fuerat idolũ vel
malã voluntatẽ p̃i⁹ la/
tentẽ oñderat vel auxi/
lium ꝛ p̃tectionẽ dei pro/
diderat. c Ponat
vir gladi. suũ ꝛc. Hreg⁹.
Gladiũ sup femur pone
re est p̃dicationis studi/
um voluptatib⁹ carnis
aũferre: vt cũ fctã quis
studet dicere: curet ne/
cesse ẽ suggestiones edo
mare. De porta vsq̃ ad
portã ire est a vitio vsq̃
ad vitium per quod ad
mentem culpa ingredit
increpando discurrere.
Per medium ẋo castro
rum transire est tanta e/
qualitate intra ecclesiaz
viuere: vt qui delinquẽ/
tium culpas redarguit.
i nulli⁹ resideat fauoze.
Ait subdit: occidat vir
frẽm suũ ꝛ amicũ ꝛ p̃xi/
mũ. Mos inflcit: q̃ cum
puniẽda inuenit ab incre
patiõis gladio: nec eis
q̃s p ognationẽ carnis
diligit pcit. Si g̃ ille dei
bz: q̃ ad feriẽda vitia ẓe
lo diuini amoris excitat
p̃fecto eẽ se bi negat: q̃
q̃tũ sufficit vitã carnali
um icrepare recusat.
d Fecerũq̃ ꝛc. Aug⁹.
Male p̃ singulari po/
suit: sic ibi: Hi sũt dij tui
isrl. q. t. e. Sz b locutio
nõ repit nisi vbi etiã de
plib⁹ dici vel itelligi põt
nõ: n. qz vitul⁹ vn⁹ erat:
iõ pl'es fieri nõ poterãt:
aut iõ cũ mult' idol' silis fuerat. hac locutiõe di/
ctũ ẽ. latrones insultasse dño: cũ vnum b fecisse
scẽptura testet: sz nõ sol⁹ fuerat latro. Quin etiã
cũ ista locutio fit p ꝑpa noia (q̃lit eã i diuinis
scẽptur' nõdũ factã cõpim⁹) ples illic itelligunt
sic phedras ꝛ medeas q̃dã dixerit: cũ fuerit vna
phedra ꝛ vna medea: sz phedras ꝛ medeas ap/
pellauerũt oes sil'es phedre ꝛ medee. Ita ñ sine
cã: nec passim sic ab impitis vitiose fit: sed certo
mõ certisq̃ regul' iste locutiões int̃ponuntur.

†.45.dis.c disciplina. 23.q.4.ca. Guilisari⁹ et c.dd cru Num.25 a

a ℣ vt colere erubescerent quẽ in secessum mitti vi
derent. b ℣ euãgelij p̃dicatoribus.

eõ potũ filijs isrl. Dixitq̃ moy a
ses ad aaron: Quid tibi fecit hic
populus: vt induceres sup eũ pec/
catũ maximũ? Cui ille rñdit: Ne b
idigneť dñs meus: Tu eñ nosti c
populũ istũ q̃ pronus sit ad ma d
lũ. Dixerũt mihi: Fac nobis deos e
q̃ p̃cedant nos: huic eñ moysi q̃
nos eduxit ð terra egypti nescim⁹
q̃d acciderit. Quibus ego dixi:
a Quis vr̃m hz aux? Tulerũt ꝛ de f
derũt mihi: ꝛ proieci illõ in ignẽ: g
℣ compendiose locutus est.
egressusq̃ ẽ hic vitulus. Videns h
ℊ moyses pp'm q̃ essetnudatus
℣ i. ꝓpter.
b esset. Spoliauerat eñ eũ aarõ in i
ignominiã sordis: ꝛ inter hostes
℣ Generitate iusticie.
nudũ cõstituerat: ꝛ stans i porta k
castroꝝ ait: Si q̃s ẽ domini iun/ l
gať mihi. Congregatiq̃ sunt ad m
eum oẽs filij leui. Quibus ait: n
c Hec dicit dñs deus isrl † Po/
℣ fortis strenuus. ℣ p̃dicationis. ℣ voluptates
carnis.
nat vir gladium sup femur suuz.
a ℣ increpando discurrite. b ℣ de vitio vsq̃ ad
vitium p q̃ culpa intrat ad mentem.
Jtẽ et redite de porta vsq̃ ad o†
a ℣ equaliter vt nulli parcãt. b ℣ ecclesie. c ℣ in
crepationis gladio: nec eis quos per cognationẽ
diligit parcat.
portã p̃r mediũ cãs rozũ: et occi
dat vnusq̃sq̃ frẽm ꝛ amicum et
d proximum suum. Feceruntq̃ filij
leui iuxta sermonez moysi: cecide
a ℣ hoc nũero triplicẽ formã indicat pcõzum
rũtq̃ in die illo quasi viginti tria
Omne eñ pcñm aut facto aut verbo aut cogitati
one cõmittitur.
milia hoim. Et ait moyses: Con/ p
secrastis manus vr̃as hodie do/
℣ nec p̃timis. ſ. parcendo
mino vnusq̃sq̃ i filio ꝛ fratre suo q
vt detur vobis bñdictio. Facto r
aũt die altero locut⁹ est moyses

6

a ℣ ex quibus videť q̃ aliqui de leuitis fuerũt in
terfecti tũc sicut trãsgressozes p signa p̃dicta. Et occi
dat vnusquisq̃ fratrem suum ꝛc. Jtẽ ifra sb̃ditur:
p Cõsecrastis manus vr̃as hodie. ſ. faciẽdo vin
dictã ẓelo dei. q Unusquisq̃ in filio ꝛ fratre
suo. ex quibus videť q̃ aliqui de leuitis fuerũt in
terfecti tũc sicut trãsgressozes in pctõ vituli. et iõ
aliter' potest dici q̃ cum dicitur: Oẽs filij leui. est
vsitatus modus loquẽdi quo accipit maioz pars
p toto sicut dicitur totuz collegium facere quod
maioz pars facit. sacra enim scriptura frequenter
vtit modis loquendi inter homines vsitatis. vñ
Judic. xx. dicitur: Congregati sunt omnes filij isrl
quasi vir vnus. et tamen non fuerunt ibi viri ia/
bes galaad: vt ibidem subditur ca. xxj. Qui ta/
men vult sequi dictum Ra. Sa. potest soluere p̃e
dicta sicut ipe soluit dicens q̃ frater hic accipitur
ex parte matris tantum. moztuo enim leuita vzoz
sua potuit contrahere cum viro alterius tribus:
ꝛ filius inde natus non erat leuita: quia denomi/
natio tribus accipitur ex parte patris. et tamen
erat frater leuite. ſ. filij p̃iozis viri. sil'r hic bz filius nepos leuite q̃ erat fili⁹
filie sue cõiuncte viro alterius tribus: ꝛ sic nõ erat leuita. Fecerũt filij leui.
obedientes moysi ẓelo dei. Ceciderũtq̃ i die illo q̃si. xxiij. milia. Jn hebreo
bz tria milia: quã diuersitatẽ aliq̃ sic cõcozdant dicẽtes q̃ in hebreo nume/
rant tñ illi q̃ fuerũt p̃ncipales in trãsgressione ꝛ ad trãsgrediendũ alios i
ducẽtes. sz cũ istis de alijs tot fuerũt occisi q̃ ascẽdebat numer⁹ ad vigin/
ti tria milia. aliter etiã concozdatur ẽm dicta Ra. sa. vt videbiť in fine hui⁹
ca. r Facto aũt die altero. Hic ꝓpr ponit moysi depcatio. ꝛ secundo do
mini rñsio. ibi: Cui rñdit dñs. Circa primum primo ostendit populo grauí/
tatem peccati perpetrati dicens:

Ut dimitte

❧ Peccastis

a Aut dimitte eis ꝛc.Aug⁹.Securus quidem hoc dixit: vt a consequentibus rationatio concludatur.i.vt quia de⁹ moysen non deleret de libro suo:populo peccatum illud remitteret.Aduertendum vero q̄tū malū in peccato p̄osperit moyses:qō tanta cede credidit expiandum:q̄ eos sic diligebat vt p eis illa ꝟba deo fūderet. ¶ Quē

Nico. de lyra

a Peccastis pcīm maximum. sicut enim in humanis ille qui honorē regiū attribuit alteri maxie peccat i dignitatē regiam:qz quantum est in se subuertit totū regnū.ita qui honorem latrie soli deo debitum attribuit idolo maxime peccat contra deū. Sed querit hic quō moyses dixit ppl'o: Peccastis.cū pctōres iā essent exīmiati. Dicendū q̄ licet illi q̄ fuerunt principales et idolatrātes ex corde et eis p̄sentientes fuissent occisi: nō tn oēs p̄sentiētes timore:ac etiā illi q̄ potuissent ip̄is resistere et nō restiterūt:quibus tn pcīm imputatur. Potest etiā aliter dici q̄ pcīm ppetratū a pte alicuius cōitatis bn imputat toti cōitati quātū ad penā infligēdā vel q̄tum ad boni subtractionē:ꝛ b̄ fiebat moyses ne p̄p̄ pcīm multitudinis aliqui innocentes punirent et diuina beneficia a toto ppl'o subtraherent.

b Ascendā ad dīm.ex q̄ ptz q̄ predictā occisionē nō p̄cepit nisi ex ẓelo iusticie et honoris diuini. c Si q̄ mō q̄uero eum depcari p scelere vr̄o ne scz p ip̄o deleat vos vel subtrahat sua bn̄ficia.licet em̄ prius dictum sit q̄ placatus erat dn̄s in hoc q̄ nō deleret totū ppl'm sīl ꝛ subito.nō tn erat assecuratus moyses quin deleret p partes.

d Obsecro peccauit ppl's iste.in or̄one sua p̄mo p̄fitet pcatū qz p̄fiteri culpā via est ad veniā. e Aut dimitte eis hanc nor̄ā.nō solū remittēdo culpā sed etiā cōferēdo beneficia a te pri⁹ inchoata.s.in deductione huius ppli ad terrā p̄missionis ꝛ repatione legis q̄ facta erat in tabulis. f Aut si nō facis dele me de libro tuo.dic̄ Ra.Sa.q̄ iste liber intelligitur lex q̄ denoīat a moyse eo q̄ fuit eius minister. vñ dicit Deutro.xxxij.Legē p̄cepit vobis moyses.ꝛ Job.j.Lex per moysen data est.Est igit̄ sensus fm eū:Dele me de libro.s. vt lex nō denominet noīe meo nisi ppl's iste tibi reconcilietur. sed hec expositio nō cōsonat lr̄e sequēti.cum dr:Qui peccauerit mihi delebo eū de libro meo.ꝛ Ps.lxviij. Deleant de libro viuentiū ꝛ cū iustis nō scribantur.Ex quo patet q̄ predicta deletio intelligitur de oībus peccatorib⁹ ꝛ tamen ab eis non est lex denoīata.et iō p libr̄ illū nō intelligitur lex sed liber vite de quo delent pctōres ꝛ iniqui.Sed tunc occurrit duplex difficultas.p̄ma est qualiter aliq̄ delent de libro vite:cum sit idem qō diuina p̄destinatio q̄ est immutabilis ꝛc. Ad qō dicendum q̄ in libro vite dicuntur aliqui scribi duplicit̄. Uno mō simpl'r inquantū predestinati sunt in noticia diuina vt ordinati ad vitā eternā ex dei p̄destinatione.ꝛ sic scripti nunq̄ delentur.Alio mō dicunt scīpti fm quid.s.nō fm diuinā predestinationē seu ordinationem.sed fm dispositionē i eis actu existentē.s.fm pn̄tem iusticiā.qz existentes in gratia ex b̄ sunt digni vita eterna ꝛ ad eam ordinati fm dispositionē q̄ actu ē in ip̄is:sz qz aliqñ cadunt a gratia ꝛ sic dicuntur deleri:ita q̄ ista deletio nō refert̄ ad diuinā noticiam:ita q̄ aliquid igret quod prius nouerat:sed ad mutationē de gratia ad culpam in hominibus existentē.Scda dubitatio est quō moyses potuit petere deleri de libro dei nisi dn̄s remitteret peccatū ppl'i qz si accipiat̄ scribi simpliciter in illo libro.impossibilis est deletio:vt visus est.super impossibile aūt nō cadit appetitus nec per consequēs petitio:cū moyses sciret talem impossibilitatē. Si aūt accipiat̄ scribi fm quid.deletio est ei opposita per hoc q̄ aliquis per peccatum mortale cadit a gratia:et sic moyses qui erat sanctus elegisset deum offendere per peccatū mortale nisi peccatū mortale ppl'o remitteretur:quod est inconueniens cum sit contra charitatē.Dicunt igitur aliqui q̄ moyses hoc dixit ex impetu passionis non ex deliberatione rationis Sed hoc non videtur conuenienter dictum, quia sequeretur q̄ moyses

ad populū:Peccastis peccatum a
maximū.Ascēdā ad dn̄m: si quo b
modo quiuero eum depcari pro c
¶ quod tantum est.
scelere vr̄o.Reuersusq̄ ad domi-
nū ait:Obsecro:peccauit popu- d
pul's iste pcīm maximū: Fecerunt
a ¶ Secur⁹ q̄dē hoc dicit qz nō delebit.
q̄ sibi deos aureos †Aūt dimit- e
te eis hāc noxam: aut si nō facis f
dele me de libro tuo quez scripsi
¶ quasi te nō delebo qz nō peccasti.
sti.Cui rndit dn̄s†Qui peccaue- g h
¶ vel mihi.
rit in me delebo eū d libro meo.
Tu aūt vade ꝛ duc populū istuz
quo locut⁹ sum tibi †Angel⁹ me⁹ i
a ¶ Romane captiuitatis vel generalis iudicij.
p̄cedet te.Ego aūt i die vltiōis k
a ¶ Nō tn aaron percussus ē:parcitur ei vt i melius cōmutetur.
visitabo ꝛ b̄ pcīm eor̄. Percussit l

q̄ moyses accessisset ad loquendum cum deo.vbi requiritur tranquillitas mentis:qui fm eos fuit passionibus perturbatus.ideo aliter dicit Aug⁹.q̄ moyses hoc dixit ex confidentia et familiaritate diuina:vt sit sensus:sicut certus sum q̄ non delebis me de libro tuo: ita peto vt certifices me q̄ remittas nor̄ā istā ppl'o. Nec aūt expositio videt aliquātulū extranea a lr̄a.ꝛ iō aliter p̄t dici q̄ verbū moysi p̄dictū est ip̄ius rōnis p̄ponentis dispositionē partis inferioris anie:lz nō esset ita in voluntate rōnem supiorem sequente:sic̄ saluator petiuit trāsferri calicē passionis ab eo: licet simplicer vellet pati. ita moyses volens ostendere magnū affectum ad remissionē pcī populi dixit: Aut dele me ꝛc.licet simpl'r nullo modo vellet deleri.et hoc modo contingit in humanis q̄ aliquis petens ab alio aliquid cū magno desiderio dicit: Aut facies hoc vel auferas mihi vitam.lz magt vellet carere nō solū in illo quod petit sed etiā multis alijs q̄ vita.et tali mō loquendi q̄ dr hyperbolic⁹ vtit̄ frequenter sacra scīptura:nec est ibi falsitas. qz talib⁹ locutionib⁹ vtitur non ad significandum illud quod p orationem importatur quantum ad plenū significatum sicut Judic̄.xx. dicitur de filijs beniamin q̄ fūdis ita ad certum iacebant locum vt capillum possent percutere et nequaq̄ in alteram partem ictus deferretur lapidis. per quod intelligitur q̄ erant boni fundibularij notabiliter et non plus.

† .23.q.4.e q crudele

† De peni. di.4.§.hic etiā dn̄s

† .23.c

g Cui rndit.hic ponit̄ dn̄i responsio et primo breuiter in generali.secundo magis explicite et in speciali:in principio se.ca.Circa primum dn̄s in sua respōsione primo remouet alteram partem disiunctiue quam proposuerat moyses dicens: b Qui peccauerit in me delebo eū.q.d.nō te delebo:qz non peccasti.secundo respondet ad petitionē dicens:Tu autem vade ꝛc.sequitur:

i Angelus meus precedet te.ducendo ad terram p̄missionis.ista tamen rn̄sio magis explicatur sequen.ca.

k Ego aūt in die vltionis visitabo ꝛ hoc peccatum eorum Ex quo patet q̄ nolebat dimittere absq̄ punitione.volebat tn diminuere ꝛ differre ita q̄ nō deleret populus totaliter ꝛ simul.Ex hoc aūt dicit Ra.Sa.q̄ in omni infortunio quod postea accidit iudeis solutum est aliquid de pena debita p peccato illo.ꝛ in hoc etiam conueniunt aliqui expositores nostri dicentes q̄ per diem vltionis intelligitur hic captiuitas babylonica vel romanor̄.lz hoc nō videtur p̄sonare scripture veteris testamenti ac noui:qz sequen.ca.dicitur:Qui reddis iniquitatem patrum filijs et nepotibus in tertiam ꝛ quartam generationem.ꝛ in pluribus alijs locis veteris testamenti idem habetur:ita q̄ videtur ad nō plus se extendere vindicta dei nisi respectu alicuius pcī determinati.captiuitas aūt babylonica fuit longe post quartam generationez: qz a fabricatione vituli vsq̄ ad captiuitatē babylonicā fluxerunt nōgenti āni vel circit̄.ꝛ vita hūana iā erat reducta ad centū annos vel centū viginti ad pl⁹ ꝛ in paucis hoibus.et multo plures fuerūt.anni vsq̄ ad captiuitatē factā p romanos q̄ fuit anno.xlij.p⁹ passionē xp̄i. Jtē Lu.xix. Saluator loquēs de ista captiuitate futura p romanos fm oēs expositores dic̄:Videbis ciuitatē fleuit sup illā.et sb̄dit:Venient dies ite ꝛ circūdabūt te inimici tui vallo ꝛ coangustabunt te vndiq̄:ꝛ ad trā p̄sternēt te ꝛ filios tuos q̄ i te sūt.Cuius cā sb̄dit:Eo q̄ nō cognoueris tps visitatiōis tue.s.p xp̄m tibi p̄dicātem : ita q̄ captiuitatis facte p romanos cā fuit malicia iudeor̄ xp̄m nō recipiēdo sz ip̄m crucifigēdo.Et iō dicere q̄ cā huius captiuitat̄ fuit pcīm vituli:nō bn̄ p̄sonat Xpitati euāgelij.iō aliter dicendū q̄ dies vltionis b̄ accipit̄ p mortalitate quā iduxit dn̄s sup ppl'm isrl̄ p⁹ occisionē factā p leuitas vñ statim sb̄dit: l Percussit aūt dn̄s ꝛc.vñ dic̄ Ra.Sa. q̄ ppl's post adorationē vituli fuit punitus triplici morte.p̄ma fuit in potu aque de quo facti fuerunt morbidi ꝛ inflati et etiam aliqui statim mortui.secunda fuit gladio leuitaruz. tertia fuit mortalitate a deo ēmissa de qua dr:Percussit aūt

dn̄s

a Quē fecit aarō. Aug⁹. Querit cū superius populū nudasse dicat⁹ sit aarō: cur in ipo non est vindicatū neq; cū moyses interfici omne quod occurrisset armatis a porta vsq; ad portā: neq; postea cū percussit dñs pplm ꝓpter facturā vituli quē fecit aaron: nec dictū est quē fecerunt: sz quē fecit aaron: et tñ nō est percussus aarō. Quid etiā illud qđ de sacerdotio ei⁹ añ petrī pcipiebat deus impletū est: sed iussit illū ꝛ filios ablui: et sic ordinati sunt in sacerdotio. Ita nouit ille cui parcat vsq; ad cōmutationē in melius: et cui parcat ad tps q̄uis eū pscierit in melius nō mutari: et cui nō parcat vt mutet in meli⁹: ꝛ cui nō parcat vt nec mutationē ei⁹ expectet. Inscrutabilia enim sunt iudicia eius ꝛ inuestigabiles vie illius.

Rom.11.d

ergo dñs populum pro reatu vituli quem fecit aaron.

a Locutusq; est dñs ad Moysen dicens: Vade ascende hinc tu et populus tuus quem eduxisti de terra egypti: de domo seruitutis: in terram pro qua iurauit abraham ysaac et iacob dicens semini tuo dabo eam: et mittam angelum meum coram te: et eiciam chananeum amorreum et cetheum: et ferezeum et heueum et iebuseum: ut introeas terram fluentem lac et mel. Non enim ascendam in medio tui: quia populus durę cervicis es: ne forte delens te in via consumam. Quod cum audisset populus verbum hoc malum: luxit: et nullus iuit ornatus suus. Dixitq; dñs ad moysen: dic filiis israel: populus durę cervicis es: semel ascendam in medio tui: et delebo te: deponas ergo ornatum tuum: et videbo quid faciam tibi. Spoliauerunt itaq; se filii israel ornamentis suis ab horeb usq; ad montem.

Moraliter.

aꝯ Videns aūt pplꝰ. Ca.XXXII

ſm qđ dicit Greg⁹. ꝓ qualitatib⁹ ꝯditoꝝ disponunt acta regentiū. vñ sepe fit vt ꝓ culpa gregis vere boni delinquat vita pastoris. ꝛ ponit exemplū de dauid q̄ ꝓ culpa populi pmissus fuit a deo peccare in eius nūeratione. ij. Reg. xxiiij. ꝓpter qđ dauid nō fuit punit⁹ in psona licet ꝑ peteret a dño. vt hꝫ ibidē: sed popul⁹ fuit grauiter punit⁹. Similiter credendū est q̄ aarō ꝓpt malicią populi petentis sibi deos fieri pmissus fuit peccare in vituli conflatilis fabricatione. ꝓpt qđ aaron in psona ꝓpria nō fuit punit⁹ sz populus. ꝛ in ꝑ aarō figurā tenuit boni pncipis vel plati: qui ꝓpt malicią subditoꝝ aliq̄n pmittitur in peccatū labi. oꝯ Ite ꝛ redite de porta vsq; ad portā p mediū castroꝝ ꝛ occidat vnusq̄sq; fratrē et amicū ꝛ ꝓximū suū. p qđ ptz q̄ cōtra deuz amico q̄stūcūq; ꝓrio nō est parcendū. et Phs dic. j. Ethico. Qꝝ ambob⁹ existentib⁹ amicis sanctū est pbonorare vitatez. Ite notādū q̄ morā faciēte moyse cū dño. xl. diēb⁹: populus suus ad idolatriā declinauit. ꝓpt qđ multo plus plati qui nō solū. xl. diebus sz annis plurib⁹ morā ꝟbunt in curis regum timere debēt ne ꝓpter eoꝝ absentiam popul⁹ sibi cōmissus ad ign̄miosa crimina dilabat ꝛ eis imputet. sic piclitatio nauis iputat naute absenti q̄ tenet eā gubernare.

In ca. xxxij. vbi dr in postilla: Videns aūt populus.

Additio. j. Nō fit mētio in lra de ꝑ qđ dic̄ Ra. sa. egypto incitauerūt filios israel ad idolatriā: sz populo ꝑ cōit attribuit: cū tñ scꝛa ꝟsueuit exp̄mere similes icitatiōes cū ꝓtingūt. vñ Nu. xj. vbi agit de pctō ppli i loco q̄ vocatus est Sepulchra cōcupiscētie: qđ q̄dē pctm̄ fuit icitatū p egyptios int̄ eos mixtos dr i lra: Vulg⁹ q̄ppe ꝓmiscuum qđ ascēderat cū eis flagrauit desiderio carniū ꝛc. qđ etiā in ꝓposito exp̄ssisset. et io dictū Ra. sa. i ꝑ loco nullū hz fūdamentū. In eo. ca. xxxij. vbi dr i postil. Quare nō fit ꝑ mētio de Hur ꝛc.

Additio. ij. Ex ꝑ q̄ ꝑ nō fit mentio de hur: nō seq̄t q̄ fuit int̄fect⁹ a pplo eo q̄ ipm argueret de scelere. possibile em̄ ē q̄ puēt⁹ fuisset morte naturali vl alit ipedit⁹: sic q̄ nō inueniss̄et i illo actu. nō em̄ ē verisile q̄ scꝛa ptermisisset exp̄mere actū tā ꝛtuosū ꝛ narratione dignū et exp̄larē: Aarō etiā ꝑ retulisset moysi in suā excusationē. Sili⁹ ꝛ moyses redarguisset pplm de homicidio tā nephādo: nullū tñ istoꝝ legit⁹: vñ dicta Ra. sa. i hoc loco sūt ficticia: nec sequūt eū i ꝑ alij expositores hebreoꝝ. In eo. ca. xxxij

Additio. iij. (vbi dr i postil. Qđ cū audisset aarō. Licet ysania ppli circa cultū isti⁹ idoli ꝛ ei⁹ veneratione maxia fuerit: nō tñ verisile ē q̄ q̄stūcunq; appetit⁹ in eis corrūperet q̄ iudiciū rōnis tm̄ in se extinctum fuisset q̄ iudicasset rē penit⁹ inanitatā fuisse deū: nisi i ea apparerent aliq̄ signa mōstruosa vel q̄si miraculosa. vñ q̄dā dicūt et verisiliꝰ q̄ ille vitul⁹ videbat exercere q̄dā opa silia opib⁹ vite: sic ē comestio ꝛ hmōi: qđ potuit eē opatiōe demonū q̄ in vitulo fabricato ꝑ faciebāt vt eos attraberēt ad idolatriā: sic solēt facere dādo rūsa i idolis vt hoies decipiāt: put cōit tradit i legēdis sctoꝝ. ꝛ sic ille vitul⁹ aure⁹ nō erat ver⁹ vitulus sz inq̄stū videbat cōedere fenū: dr in Phs. cv. fuisse in similitudinē vituli comedētis fenū. ad ꝑ etiā facit illud qđ aarō dixit moysi: Egressus ē vitul⁹ iste ꝛc. vt infra patebit. In eo. ca. xxxij. vbi dr i postil. fz Ra. Sa. ꝛ alios doctoꝝ hebreos.

Additio. iiij. Scđm doctoꝝ hebreoꝝ tñ q̄tuor ꝓcepta erāt in ꝓma tabula. primum scz: Ego sū dñs. scđm: Nō erūt tibi dij alieni. tertiū: Non assumes nomē dei tui in vanū. q̄rtū: Memēto vt diē sabbati sanctifices. Cetera vo ser i scđa tabula: quoꝝ ꝓmus est: Honora patrē ꝛc. In eo. ca. xxxij. vbi dr in postilla: Hec aūt fractio tabularum.

Additio. v. Fractio tabulaꝝ nō videt eē ꝓpria significatio euacuationis legaliuꝝ in aduentu xp̄i. pncipalia em̄ q̄ in tabulis ꝟtinebant erāt moralia ꝛ valde ꝓpinq̄ iuri naturali: q̄ nō sunt euacuata in aduentu xp̄i: sz meli⁹ videt dicendū q̄ fractio tabulaꝝ significat trāslationē legis: ꝺ q̄ ad Hebre. vij. Trāslato sacerdotio necesse ē vt trāslatio fiat legis. vñ ꝓme tabule significabant legē veterē impfectā quā irritauerūt trāsgressores. secunde ꝟo tabule q̄ facte sunt post reconciliationē significāt legem nouā p quā ppls ei⁹ ē deo recōciliat⁹. In eo. ca. xxxij. vbi dr in postilla: Jō videt q̄ dixerit mendacium.

Additio. vj. Licet q̄dā eoꝝ expositores teneant q̄ aarō nō peccauit in facto vituli: introducentes q̄sdā rōnes frivolas ad quoꝝ euacuationem sufficit auctoritas scꝛa. j. Deutro. ix. vbi de hac materia tractās dicit: Aduersū q̄s aarō ꝛc. ex q̄ ptz manifeste aaron in ꝑ casu grauiter peccasse: nō tñ videt dicendū ꝓpt q̄dam volūt q̄ peccasset pctō idolatrie: qđ q̄dē pctm̄ est maximum simplicit̄ int̄ pctā. vt hꝫ in glo. Leui. xv. Aarō em̄ nō legitur adorasse nec coluisse vitulū nec alios ad ꝑ induxisse: sz soluz fecisse ꝛ fabricasse vitulū: ꝛ q̄ꝛ ꝑ min⁹ recte occasionē dedit alijs idolatrādi. idcirco ꝓpria cōmisit pctm̄ scādali actiue: inq̄stū ex tali facto ꝟdiato alijs ꝑbuit occasionem ruine. Circa qđ attēdēdū q̄ talis ruina populi nō fuit ab eo intenta: qđ ptz sic: Nā ppls ab aarō nō petiuit vt faceret sibi deos q̄s colerent seu adorarent sz dixerunt: Surge fac nobis deos q̄ nos p̄cedant ꝛc. s. ad ducatū itineris: vt nubes vl angel⁹ solebat eos p̄cedere in via q̄b⁹ nō debebat diuin⁹ cult⁹. ex ꝓnitate tñ ppli ad malū facto vitulo ꝛ appentibus in eo opatiōe diaboli aliq̄b⁹ silitudinib⁹ opeꝝ vite: vt supra dictū ē: sic ati adorauerūt ꝛ dixerūt: Hi sūt dij tui isrl. et sic idolatria ppli fuit oīno ꝓter mētē aarō secuta: sic nec i ꝓma petitiōe populi ꝑ icludebat vt dictū ē. Et huic sñie ꝟsonat plan⁹ sensus lr̄e: nā cū moyses dixisset ad aarō. Quid tibi fec̄ ꝑ ppls vt i duceres sup eū pctm̄ magnū. i q̄b⁹ ꝟbis videbat moyses attribuere ipi aarō q̄ induxisset pplm ad idolatriā qđ ē simpliꝛ pctm̄ magnū: vt dictū ē. Ad ꝑ rñdit aarō excusās se ab hoc qđ pplm ad idolatriā induxisset dicēs: Tu em̄ nosti pplm istū q̄ ꝓn⁹ sit ad malū ꝛc. q̄b⁹ ꝟbis ꝑ ꝟsiderat. aarō nō excusauit se p tiorē dicēs: Timui pplm sic saul. j. Reg. xv. sz ex ꝓnitate ppli ad malū. q. d. ꝑ pctm̄ tā magnū ex ꝓnitate eoꝝ ad malū ꝓcessit ñ ex inductiōe nec itētiōe mea: qđ aarō ꝓbauit ex ꝑ qđ seq̄t: Dixer̄t mihi fac nob⁹ deos q̄ nos p̄cedāt ꝛc. nō petierāt a me deos ad colēdū vel adorādū: absit em̄ a me q̄ ꝑ facerē. ꝛ seq̄t: Egressusq; ē vitul⁹ iste. s. i tali silitudie vite q̄ pplm inclauit ad idolatriā: vt dictū fuit. ꝟ. eo. ca. i additione. iij. nec curauit aarō exp̄mere q̄ ipe formasset ope fusorio vitulū: q: ꝑ ñ fuit motiuū ꝓncipale error⁹ ppli: sed silitudo vitaꝝ q̄ i eo erat: et sic cōpēdiose narrauit ea q̄ ipe fecerat vt i glo. Ex q̄b⁹ ptz q̄ aarō excusauit se a pctō idolatrie qđ ē maximū: ñ tñ a pctō scādali actiui: qđ q̄dē scādalū fuit p accidēs ñ p se: eo q̄ fuit ꝓter itētionē vt dictū ē: nec etiā mēdaciū locut⁹ ē moysi: eēt em̄ absurdū q̄ p mendacia excusaret se a moyse q̄ a ꝺo monuerat ꝟitatē facti. vñ Aug⁹. i ꝑ loco ꝓput in glosa ꝓpdiose locut⁹ ē aarō: nō dicēs q̄ ipe formauit vt exiret an excusatiōis cā timēdo mētit⁹ ē: tā q̄ꝛ i ignē pitaꝝ aurū ꝓiecerit atq; ipo nō idē agēte forma vituli iō exiuit: qđ nō ē credēdū: q: nec latere moysen posset vex cū q̄ ꝺs loq̄bat et frēm de mēdacio nō redarguit. ꝑ ille: Ptz ꝙ ex sñia Aug⁹. q̄ nō ē dicēdū q̄ mēdaciū fuit locut⁹ aarō: tū q: loq̄bat cum illo qui sciebat veritatē a deo. s. moyse: tum quia non fuit redargutus a mendacio ꝛc. Si autem queratur quid intendebat aaron in fabricatione vituli cum ipse sciebat q̄ vitulus ille non posset deducere populum: nec etiam intendebat vt adorarēt vel coleretur vt deus. Ad ꝑ potest dici q̄ forte intendebat.

tendebat illudere ppl'm q̄ ip̄m aaron incitabat ad faciendum illud qđ manifeste excedebat potentiā suā. s. facere deos qui eos p̄cederēt qđ videt ridiculum. et isto mō legit de Helia q̄ illudēdo ꝓphās baal: vt ptz. iij. Reg. xviij. dicebat eis: Clamate voce maiori: deꝰ em̄ vester in diuersorio est forsitan loq̄t aut certe dormit vt excitet. Sciebat em̄ helias q̄ ista q̄ dicebāt de Baal nō erant vera. ꝛ tm̄ vt estimationē ꝓphar Baal oñderet eē fatuā ꝛ inanē sic illudebat eos. Silr in ꝓposito cū aarō sciuisset ip̄m nō posse facere qđ petebant finxit se tamen b̄ attētare seu facere formando vitulū quē sciebant inutilē ad b̄ qđ petebāt ipi vt estimationē eoꝝ vanā cē oñderet. q̄ q̄dem fabricato: qz p opationē diaboli i eo appuerūt aliq̄ opa silia opib⁹ vite vt dictū ē: ppl's ex sui ꝓnitate ad malū adozauit. Vñ licet intētio aarō in b̄ nō fuerit puersa factū tm̄ ei⁹ fuit minus rectū tanq̄ habens spēm mali a q̄ est abstinēdū: iux doctrinā Apli. j. Thes. v. Ab oi spe mali abstinete vos ꝛc. p̄sertim cū ipe nouisset ꝓnitatē ppli ad malū ꝛ sic aaron peccauit pctō scandali: qz p suū factū min⁹ rectū p̄buit ppl'o occasionē ruine. nec ē silē de ẏbis Helie ad ꝓphās baal. Dicta em̄ Helie p̄dicta nō p̄buerūt occasionē ruine ꝓphis baal: qz iaz ipsi erant pessimi idolatre: sz hoc factū aarō licet nō p̄buerit cām pfectā idolatrādi: p̄buit tm̄ occasionē: in q̄ manifestū ē q̄ graiter peccauit nō pctō idolatrie vel mendacij sz pctō scandali actiui vt dictū est. qđ q̄dem pctm̄ aaron nō celauit a moyse sz cōfessus est cū rndit: Ne indigneť dñs meꝰ. q. d. licet merear indignationē ex facto inordinato: tm̄ factū sic cōtigit. Tu em̄ nosti: exponať vt supra. vñ ꝛ moyses nō replicauit redarguēdo eū de mendacio nec de pctō magno idolatrie: sz orauit deum ꝓ ipo seorsum a pplo ꝛ nō cū tanta instantia oronis vt patet Deutro. ca. allegato: eo q̄ lōge min⁹ peccauerat q̄z populꝰ Si em̄ a pctō a moyse sibi iposito se p mēdacia excusaret puer sinus se h̄ret q̄z populꝰ q̄ vindictā diuinā a moyse illatā patienter sustinuit: đ q̄ nō legit ppl'm restitisse nec murmurasse. Ex q̄ q̄dem expositione lre cōlona tollit q̄dā obiectio malicioſa: que q̄dem nō bñ sentientes in b̄ loco ducūt dicētes: quō aaron idolatrare fecit totū ppl'm nec pctm̄ suū cōfessus est sz potius p mendacia se excusauit statim fuit assumptus ad sūmū sacerdotiū nulla mētione facta de penitētia interposita: que q̄dē obiectio manifeste assumit falsum: vt ptz ex dictis. Nec tm̄ pctm̄ aarō dz multū aggrauari ex magnitudine nocumenti qđ in pplo fuit subsecutū: qz euentus sequēs non addit ad maliciā seu bonitatē actꝰ nisi sit p̄uisus ꝛ intentus ab agente vt in pri. se. q. xx. arti. v. in coz. q. qđ nō fuit in ꝓposito: vt dictū ē. Cōcordat etiā buic sentētie qđ imediate sequit: Videns q̄ moyses ppl'm q̄ nudatꝰ esset ꝛc. spoliauerat em̄ eū aarō ꝛc. Circa qđ considerādū q̄ si ppl's ex inductione aarō peccasset vt contrariū opinātes dicūt: ppl's fuisset excusabilis saltem a tanto: cū in absentia moysi ipi aarō debebāt obedire tāq̄ rectori: ꝛ sic p̄ncipalitas huiꝰ pcti erat attribuenda ipi aarō tanq̄ p̄ncipali actori ꝛ inductori: pplo ẏo ex cōsequnti. sz quia sic nō cōtigit in facto vt dictū est. iō hmōi pctm̄ p̄ncipaliť fuit in pplo cui etiā p̄ncipaliter pena debebatur: qua rōne moyses tanq̄ iudex rectꝰ p̄mo requisiuit vtq̄ aaron induxisset populū ad peccādū dicens: Quid fecit tibi ppl's vt induceres sup eū pctm̄ magnū. postq̄ ẏo certificatꝰ est de opposito p respōsionē aarō mō supra exposito statim misit manū ad exercēdaz vindictā i trā sgressoribꝰ. vñ sequit: Stans in porta castroꝝ. vñ ẏba p̄dicta cū đ: Videns q̄ moyses ppl'm q̄ eēt nudatus ꝛc. intelligenda sunt de manifestatione sceleris ꝓut in secunda expositione postillatoris. ꝛ est sensus q̄ vidit moyses p interrogationē supradictā q̄ hmōi scelꝰ manifeste seu apte erat i populo: vñ q̄ dicit: Nudauerat em̄ eū aaron. intelligit q̄ aaron aperuit moysi facti veritatē vt dictū est. Si aūt dicať q̄ moyses nō debuisset credere aarō in b̄ facto qz logbať ꝓse. Dicēdū q̄ moyses rōnabiliter ꝓfidebat aaron in b̄ q̄ si forte illud pctm̄ magnū ex fragilitate vel alꝰ cōmisisset nō illud celaret sz potiꝰ ꝓfiteret et peteret veniā p̄sertim moysi quem sciebat esse vex ꝓphām dñi: vt dictū est. licet em̄ q̄nq̄ ꝓtingit vt sancti viri incurrāt magna pctā: tm̄ cū a deo vel eiꝰ nūcio requirunť statim cōfitenť: vt legit de Dauid. ij. Reg. xij. In eodez. ca. xxxij. vbi đ i postil. Ex b̄ dic Ra. Sa. q̄ nullꝰ de filijs Leui.

Additio. vij. Hec opinio Ra. Sa. est cois apud oēs expositores hebreoꝝ antiquos nō sic intelligēdo q̄ nullꝰ de leuitis fuit culpabilis i facto vituli: qz forte multi eoꝝ nō restiterūt colētibꝰ seu adorantibus in q̄ erāt culpabiles: nō tm̄ idolatrauerūt ꝓsensu mētis: nec facto exteriori ꝓut clare ꝛ determinate Ra. Moy. egyptius tradit in suo Deutro. dicens de idolatria ca. j. Qz licet ppls israeliticus pluries idolatrasset seu ad idolatriā declinasset: leuite tm̄ nunq̄ idolatrauerunt. vñ nō valet qđ obijcit de aaron Nā licet in fabricatione vituli nō fuerit sine culpa: nō tm̄ dicendū ē q̄ idolatrauerit: vt in p̄cedēti additiōe ostensum est Silr videt tenendū circa pctm̄ occisionis xp̄i. s. q̄ leuite ꝓut a sacerdotibꝰ distinguunť nō fuerūt pticipes in illo crimine pessimo in q̄ ceteri statꝰ hebreoꝝ fuerūt rei: vt plenius deo duce est tractandū in q̄dā additiōe sup Job. xj. ca. Ad b̄ autez qđ obijcit de b̄ qđ dicit: Occidat vnusq̄sq̄ fratrem suū. satis rndetur in postilla. In eo. ca. vbi đ in postilla: Sed tunc

Additio. viij. occurrit duplex difficultas. Secūm sctm Tho. in p̄ma pte. q. xxiij. in rnsione ad p̄mū argu. liber vite posset dici triplicit sic ꝛ liber militie. p̄mo em̄ mō pōt dici liber vite scriptio eoꝝ q̄ sunt electi ad vitā eternā sic liber militie pōt dici in q̄ scribunť electi ad militiā. scdo mō pōt dici liber vite in q̄ scribūtur ea q̄ ducūt ad vitā eternā: sic liber militie pōt dici in quo tradit ars militaris: et isto mō nouū ꝛ vet⁹ testamentū đ liber vite: ꝓut in glo. sup illud Ecclē. xxxiij. Hec oia liber vite sunt. Tertio mō pōt dici liber vite: illa vis diuina qua fiet vt cuilibet in memoria reducanť facta sua: sic ꝛ liber militie dici pōt in q̄ recitanť facta militū. ꝛ isto mō intelligit illud Dan. vij. Libri apti sunt. Quarto etiā mō đ liber iustoꝝ: vt in. ij. Reg. j. In quo libro facta exemplaria iustoꝝ vel sctōrum intelligunť scribi ad mēoriā futurā. vñ in ꝓposito licet a libro vite p̄mo mō vel tertio mō itellecto moyses non petiuisset deleri: petiuit tm̄ deleri a libro vite scdo ꝛ quarto mō itellecto. petebat em̄ moyses q̄ lex nō denominareť noīe suo nec etiā q̄ gesta sua in eductiōe ppli de egypto ꝛ in alijs similibus i memoriā reducerenť: ex q̄ ppls ꝓpter quē laborauerat erat ꝓpetuo condēnat⁹. Qz aūt đ in ꝑs. lxviij. Deleantur de libro viuentiū ꝛc. intelligit de libro vite p̄mo non intellecto: eo q̄ i libro sic itellecto dicunť scribi aliq̄ fm q̄d: ꝓut in postilla. fm istā expositionē moyses nō petiuit aliquid ipossibile nec cōtra charitatē: vt ptz ꝓsiderāti. ꝛ qz tal⁹ deletio a libro scdo ꝛ q̄rto mō accepto videt h̄re rōnem pene. iō rndit dñs: Qui peccauerit mihi delebo eū đ libro meo. q. d. tu q̄ nō peccasti nō debes deleri. In eo. ca. xxxij. vbi đ in postilla: Ex b̄ aūt q̄ dicit Ra. Sa. q̄ i oi infortunio.

Additio vl. Rōnabiliter obijcit postillator contra asserentes q̄ p diē vltionis non intelligit b̄ captiuitas Babylonica vel Romanoꝝ ꝓut i postilla. Pōt etiā vlteriꝰ ꝓfirmari p̄ma rō postillatoris q̄ sumitur ab auctoritate veteris testamenti sic. Nā rō q̄re deꝰ reddit iniquitatē patrū filijs ac nepotibꝰ in tertiā ꝛ q̄rtam generationē cōiter sumiť ex b̄ q̄ filij ꝛ nepotes pluries inueniuntur imitatores paterni sceleris: qđ nō hz locū in pctō vituli qđ pctm̄ oēs cōmittētes dimiserūt et p eo sustinuerūt diuinā vltionē patienť: vt ptz exp̄sse in b̄ ca. silr in sequēti ca. h̄ť q̄ ppls luxit et in signū tristicie ꝛ cōtritionis deposuerūt ornamenta sua. Postremi etiā eoꝝ vsq̄ in p̄item diē hoc peccatū. s. vituli detestanť: vt est manifestū. vñ dicens q̄ deꝰ exercet in eis vindictā ꝓpť b̄ pctm̄ etiā hodiernis tpibꝰ videt dicere ꝺ diuinā misericordiam: q̄ nūq̄ penitētibꝰ ꝛ alijs dimittētibꝰ pctā dimittere denegat. Itē circa b̄ attēdēdū est q̄ hec expositio Ra. Sa. in b̄ loco nō est solū falsa sz etiā malicioſe fabricata. nituntť em̄ celare q̄ destructio ciuitatis hierl'em p Titū ꝛ Uespasianū facta q̄ fuit acerbissima. silr ꝛ captiuitas eoꝝ hodierna q̄ excedit ceteras in duratione ꝛ iḡminia et hmōi fuerunt sic ꝛ sunt in vltionē occisionis xp̄i eis inducta ꝛ iō volūt ista attribuere pctō vituli: qđ nullū hz fūdamētū ꝓut deo duce videbiť vbi ꝓpe đ hac materia erit tractādū.

Replica correctorij ꝺ Burgen. fingentē. In capi. xxxij. cū postillator exponeret illū passū: Qđ cū vidisset aarō edificauit coraī eo altare. p hunc modū q̄ aaron vidēs ppl'i maximā ꝓnitatem ad vituli adorationem nitebatur impedire per dilationes sperans reditū moysi et sic edificauit altare: edificato altari fecit proclamationē solēnitatis in crastinum ꝛc. Hic Burgen. dicit q̄ verisimiliter visus est populo vitulus ille exercere quedam opa similia opib⁹ vite: sic ē comedere ꝛ ceta hmōi: qđ fieri potuit illusione demonū. ꝛ ceta q̄ ibi ponit. Hec aūt Burgē. cū fingēti bus fingit vt excuset ysaniā ppl'i iudaici cū aliqñ iudeꝰ fuerit q̄si iudiciū rōnis in eis nō fuerit sic absorptū vt crederēt rē penitus inanimatā esse deū. Silē ar. potest fieri si vitulū vi uum crederet esse deum. et multo fortius si cōflatilem comedentē fenum crederet esse deum. non em̄ oportet b̄ dubitare de oppssione iudicij rōnis p maliciā ppl'i abūdātē et fortissi-

mã cõplacentiã ad idolatrandũ.q̃d em̃ dubitabit iudiciũ rõ/
nis absorptũ vbi traduñ oblitioni ea etiã q̃ in vacuis men/
tib⁹ herent:de quib⁹ dr:Obliti sunt deũ q̃ saluauit eos qui fe
cit magnalia in egypto mirabilia in terra chanaã terribilia ĩ
mari rubro:vbi videaf glosa magistralis de extrema illi⁹ po
puli obcecatione:vñ ad eor insaniã palliandã non oꝑtet fin/
gere vitulũ illũ comedisse.Mã btũs Aug⁹.ꝓmo mirabiliũ sa
cre scripture ca.xv.vult q̃ filij isrl in deserto cũ adorare ido/
lũ vellent nõ aliã statuã q̃ vitulũ fecerũt:qr vitul⁹ in egypto
iuxta sepulchrũ ioseph sculpt⁹ adorabaf ab egyptijs a quib⁹
iudei didicerũt:vide ibi btm Aug⁹.Idē dicit glo.interli.j.su
per ẋbo:Fecit eis vitulũ ꝛc.ꝛ tm in egypto illũ vitulũ come/
dere nõ viderũt:nec p̃dicta figmenta sunt ad ꝓpositũ lre pre
sentis cũ dr:Qd cũ vidisset aarõ edificauit coram eo altare ꝛc.
Mã ꝑ nõ dr ppls in vitulo aliq̃d vidisse:sz sol⁹ aarõ quē con/
stat circa vitulũ deceptũ nõ fuisse:q̃si p opationē diabolicam
inclinatus fuisset ad vitulũ colendũ:qr ipe Burgeñ. nullũ
malũ ponit ipi aaron nisi factũ scãdali actiui:ꝛ cũ sufficeret
ad illã infamiã ppli malicia ꝛ ꝓnitas ad idolatrãdũ nõ ē the
ologice dictũ q̃ diuina pmissio accesserit:pmittēdo demones
vt p hmõi exercitiũ vite in vitulo ppm sic peculiariť deductũ
seducerēt et aliqua ps excusationis illi ppo remaneret:qua/
si seduct⁹ esset deo p̃termittēte. ꝓpterea silitudo de paganis
recipientibus rñsa in idolis ꝛ istis pessimis iudeis quã Bur/
geñ.adducit nõ valet:nec ꝓbat vitulũ conflatilē apparenter
comedisse:p ꝑ qđ adducit de psalmo:In similitudie vituli co/
medentis fenũ.qr nõ vult lra psalmi q̃ cõflatile comestionem
exercuerit:vel aliquod aliud op⁹ silẽ opi vite:sz q̃ ver⁹ vitu/
lus comederit fenũ:cui illud idolũ fuit simile in figura ꝛ for/
ma artificiali:nõ ĩ actu comedendi:iõ dr eos mutasse gloriam
dei nõ in vitulũ:sz in similitudinẽ.i. idolũ ꝛ imaginẽ veri vi/
tuli comedentis fenũ:nec iõ dixit aaron: Egressus ē ꝑ vitul⁹
q̃si gressus ille vituli aliquid operis vite ostenderit: qr egres/
sus ille fuit ope fusorio ꝓut ꝓbat be.Aug⁹. ꝛ glo.supra pall'.

In eo.ca.vbi postillator dicit fractionē tabularꝝ significa/
re legis veteris euacuationē tpe euãgelij:Burgē.dic̃ signifi/
care translationē.vtrũq̃ pōt stare fm diuersaz applicationē.
Allegorice neutr tñ ad lram sensum videtur ptinere. In
eo.ca.ponit Burgeñ.digressionē modicũ facientē ad lre veri
tatē:qr multa extra lram p̃supponit contra quandã sui ipius
regulã p̃tensam positã in questione sua p̃ambula. suppōit.n.
q̃ vitulus sit visus a ppo exercere opa vite:vt comedere et
hmõi:qđ ex lra nõ hr̃:vt supra oñsum est in correctorio primo
huius ca. Item supponit q̃ populus nõ petiuit deos vt cole/
ret sed vt haberet eos ductores:quod etiam ex littera nõ seq̃
tur:ĩmo ex lra iuncta glosa habetur oppositum:quia dicitur
in glosa interliniali super verbo : Fecit eis vitulum : bouem
in egypto adorauerunt.et fortassis aliud idolum non susceꝑit
sent. vnde patet q̃ populus petijt deos quos coleret: immo
vt doctores eos nemo expeteret nisi eis cultum exhibere pro
posuisset.a quo enim quis petit in ea necessitate conduct⁹
beneficium restat vt ei debitum exhibeat cultum ad deum
verum:cum non habuisset recursum ad deos postulatos ha
bebant animũ inclinatũ vt videtur:nec petierũt eos vt colũ
nam vel angelum:quia hmõi in scripturis deos vocari non
est cõsuetum.Supponit Burgeñ.tertio q̃ aaron coraz moy
se se nõ excusauit pre timore quasi populũ ꝓnum ad occiden
dum timuisset:quia ꝓnitatem populi ad malũ ad solã idola
triam restringit:sed huius suppositionis oppositus patet ex
lra iuncta glosa interliniari super verbo: Tollite iaures ꝛc.
ibi em̃ dicitur nõ est ausus resistere qr sciebat populũ ꝓnum
ad occidendũ. Itē Burgeñ.nitiť aaron excusare a mẽdacio
quasi moysi qui cũ deo locutus fuit mentire non posset ꝛ ꝙa
moyses eũ de mendacio nõ redarguit:sz ille rõnes nõ sũt suf
ficientes.de⁹ em̃ loq̃ndo ppbis nõ loquiť sp de oĩb⁹ ĩmo q̃/
dã celat ꝓut dixit Helise⁹.iij.Reg.iij. Dñs celauit a me et
nõ indicauit mihi.In ꝓpositio.n.ptz ex lra q̃ de⁹ moysi pec
catũ aarõ nõ specificauit:qr eũ redarguit q̃si ppm ad idola
triã iduxisset de q̃ se excusauit vt dic̃ Bur.ĩ eadē digressiõe
ptz igiť p̃mã rõnē ñ valere.nec scõa valet:qr nõ seq̃tur moy
ses nõ redarguit aarõ ꝺ mẽdacio:igiť mẽtit⁹ ñ fuit: fortasse
mẽdaciũ ei⁹ nõ attẽdit sz ꝺo supplicãdo omisit. Cetera q̃ in
hac digressione pōit trãseãt vt addita cũ ꝺ postillatorē mili/
tare nõ videanť. Item ĩ eo.ca.vbi postillator expōit quõ
moyses se petijt deleri de libro vite ꝛc.Burgť.addit q̃sdam
inuolutiones dicẽs librũ vite accipi q̃ttuor modis. Primo
mõ ꝓ inscriptione ad vitã eternã.ꝛ illo mõ dic̃ moysen non
petisse se deleri:sz ꝑ dictũ ē ꝺ beatũ Aug⁹.ꝛ glo.dicẽtes.Se
cur⁹ q̃dẽ ꝑ dixit vt a seq̃ntib⁹ rõcinatio cõcludaf .i. vt qr de⁹
nõ deleret moysen de libro suo ppo illõ petm̃ remitteret ꝛc.
vñ ptz librum vite hic accipi ꝓ inscriptione ad vitã eternaz
de alijs em̃ acceptionib⁹ libri quas ponit Burgeñ.non esset
talis oseq̃ntia ad ꝓpositũ. q̃d em̃ magnũ si moyses nõ scri/
beret ĩ biblia quã dic̃ Burgē.libꝝ vite scõo mõ dictuz.Ad
ꝓpositũ cõseq̃ntie quã btus Aug⁹.itēdit ꝛ glo.ē q̃ vi diuĩa
ad memoriã reducanť facta cuiuslibet quã dic̃ libꝝ vite ter/
tio mõ dictũ:qr hec diuina vis est liber aptus et erit tam bo
nis vel malis:vt dr in glo.Dañ.vij. similiť de libro quarto
mõ dicto:qr ille nõ dr simpliciť liber vite sctõꝝ:in q̃ scꝑta sũt
facta exẽplaria iustoꝝ.nõ em̃ magnũ ē ĩ illo libro non scribi:
qr multoꝝ sctõꝝ gesta nõ sũt:ĩmo et multa gesta sctiscrorum
scripta nõ sunt:vt dr Job.vl.Cũ illa igiť distinctione Bur/
geñ.modicũ facit ad veritatē lre:nec rñdit rõnibus postilla
toris que faciunt cõtra questionē ꝑncipalem: sz nec oclusio
Burgeñ.pōt eē vera q̃ dic̃ q̃ moyses solũ petiuit deleri de li/
bro vite:scõo ꝛ q̃rto modi dicto:qr ad petitionē moysi dñs
rñdit. Qui peccauerit mihi delebo eũ de libro meo:certũ tñ
est multos sanctos qui domino fuerunt grati in libro secun/
do et quarto modo dicto non scribi:quia nec in libro scriptu
re nec in libro vite sanctorum.

Glo.ordi.

a Uade ꝛ ascende ꝛc.Aug⁹.De⁹ iratus videť dicere tu ꝛ populus tuus quē eduxisti.alioq̃n dixis/
set tu ꝛ ppls me⁹ quē eduxi:sz q̃si idolũ poposcerũt ita locu
ti sunt:Moyses hic hõ q̃ eduxit nos de terra egypti ꝛc.libe
rationē suã in hoc constituendo:ꝑ eis replicaf cum dicit:
tu ꝛ ppls tuus quē eduxisti de terra egypti:qđ illis crimẽ
est:nõ moysi.Volebat.n.moyses vt ĩ dño spem ponerēt: et
in ei⁹ misc̃ia se ab illa fuitute liberatos crederēt:ꝛ cui⁹ tñ
inerat tñ meritũ per dei grãm vt ei diceret:Sine me vt ira
scar ꝺ eos.Qđ si iubent sit cũ'ait Sine me:aut q̃si petent
vtrũq̃ videť absurdũ.Mã si de⁹ iubebat famul⁹ inobediẽ/
ter nõ parebat:et deũ ꝑ a seruo ꝓ bñficio petere non dece/
bat:q̃ poterat eos etiã ipo nolente cõterere.Significat er/
go his verbis de⁹ plurimũ ꝓdesse apud se illi populo: sic
ab illo diligi:quẽ sic dñs diligebat:vt eo mõ admoneremur cũ merita nr̃a grauant
ne diligamur a ꝺo:releuari nos apꝺ eũ illoꝝ meritꝫ posse q̃s vere diligit.Maz cum
a ꝺo dr hõi:Sine me ꝛ cõterã eos.ꝑ ē ꝛtererē eos nisi diligerēť a te.Quasi noli eos
diligere:et conterã eos:qr ne id faciã dilectio tua inťcedit.Obtp̃dũ ē dño dicẽti:
Noli eos diligere:si ꝑ iubendo dixisset:ꝛ nõ potⁱ admonẽdo ꝛ exꝑmendo quid il
lum ab eorum supplicio revocaret.nec tñ etiam illo intercedente:sine flagello disci
pline pplm derelinquit: nescio em̃ quomodo vt sic eos diligeret ipe moyses deus
eos occultius diligebat qui manifesta voce terrebat. Uade et ascende de loco
isto ꝛc.Aug⁹.Continuo tanq̃ ad ipsum moysen:adhuc loquatur tanq̃ occulta cõ
uersione que grece apostrophe dicitur:ait ad p opulum: Mittam angelum meum
ante te ꝛc. Magna et mira sacramenti profunditas tanq̃ maiorem misericordi/
am posset angelus habere:q̃ dominus qui populo dure ceruicis parceret. et tamẽ
per angelum

Nico.de lyra

Ca.XXXIII

a Ocutusq̃ est dominus ad moysen dicens:Va/
de ascẽde ꝺ loco isto tu ꝛ
populus tũus q̃m eduxisti de
terra egypti i terrã quam iurauí
abraam isaac ꝛ iacob dicẽs †Se/

Ca.XXXIII

a Ocutusq̃ est dominus ad moysen dicens:Va/
de ascẽde ꝺ loco isto tu ꝛ
populus tũus q̃m eduxisti de
terra egypti i terrã quam iurauí
abraam isaac ꝛ iacob dicẽs †Se/

a ℣ nõ me⁹. b ℣ nõ ego. ℣ siẽ supradictum est.

a ℣ hic ostẽdit se ꝓ pñb⁹ hoc facere nõ qr illi sũt digni.

Hic ponit dñs rñsio
ĩ spẽali ꝛ magr explicita. ꝛ pri/
mo q̃tũ ad ali/
qđ qđ videbaf
dux. scõo q̃tũ
ad id qđ ē gro/
sũ.ibi:Dixit aũt
moyses.Adhuc
ꝓmo pōit dicta
rñsio.scõo ppli ĩcrepatio.ibi: Dixitq̃
dñs.Petitio aũt moysi includebat q̃
dominus deduceret eos ad terram ꝓ
missam:ꝛ dominus responderat q̃ da
ret eis angelũ duc̃.iõ ꝑ explicaf q̃liť
itelligiť cũ dr: b Uade ascende de
loco isto . hoc dr quia terra ꝓmissiõis
altior est q̃ desertum in quo erant.
c Tu et ppls.ꝛ nõ addiť illi populo re
conciliari. ꝺ In trã quã iu.abraã.
ꝛc.vt habetur Gen.xxij.

†Gen.12.c

℣ Et mittam

& p angelum se quodāmō absente q̄ nusq̄ abesse pōt implere se dicit qō p̄ſib⁹ eox iurauit: tanq̄ & hic oñdens se hoc facere q: p̄ſib⁹ ꝓmisit: nō q̄ ſti essent digni. Quid g̃ significat nisi forte iō se non esse cum eis: q̄ dure ceruicis sunt: q: nō eū ꝓpitiū & salubrē nisi humilitas & pietas capit. Esse añ deum cū dure ceruicis hoīb⁹. nihil est aliud q̄ vindicando adesse atq̄
Pſ.50. puniendo. Vñ: auerte faciē tuam a pcīs meis: q: si auertit euertit. Sic em̄ fluit cera a facie ignis sic pereant pcōres a facie domini.

a Mittā p̄cur. Aug⁹. Deus cū iustis est visitando: miserendo & cōfortādo: cū ipis xo vlciscendo et puniendo. Et ē sensus cum his nō possum eē ꝓpter te vt vindicem & puniā: nec ꝓp̄ eos vt visitem & cōfortem: mittā angelum meū saltē. b Tollēs tabernaculū &c. Hoc p ꝓplexim accipiendū si de illo tabernaculo accipit̄ qō moysi in mōte monstratum est & fabricatū p̄cipiente dño a beseleel & ooliab. Vel aliud tabernaculū fuit ad qō iā cōueniebāt ad iudicandū. c Cūq̄ egrederet. &c. Greg⁹. Hebre⁹ pplus de egyptiaca fuitute liberatus cū loq̄n/ deo colūnam nubis cerneret: vnusq̄sq̄ ī tabernaculi sui foribus stabat & adora. Añ dr: Cūq̄ egrederet moyses &c. Quid est. n. populū colūnā nubis aspicere: et in t. sui foribus stare & adorare: nisi q: cū mens humana illa supiora & celestia vtcunq̄ in enigmate aspicit: iam claustra corpee habitationis p̄ subleuatā cogitationē exit: & illū hūiliter adorat: cui⁹ si substantiā videre nōvalet: iā tñ eius potētiā p illuminationē spiritus mirat. Et cū moyses tabernaculū ingredit̄: ei⁹ terga pplus aspicit: & in papilionū suox hostio consistit q: p̄dicato: cū alta de deo loquit̄ supne habitatiōis iā vtcunq̄ tabernaculū ingredit̄: cui⁹ p̄dicationis officiū & xtutē si infirmi plene pensare nō p̄nt: tñ velut terga aspiciūt: q: postrema q̄valēt p intellectū sequūtur: sed ī ipis minimis q̄ capere sufficiūt: iā de suis papilionib⁹ q̄si exeūt & ī hostijs stāt q: habitacula carnis relinquere & ad illa eē ne vite gaudia q̄ audiunt ꝓgredi conātur. d Aspiciebātq̄ &c. Stra. Moyses tenet figurā leg⁹. moysi g̃ tergū pplus iudaic⁹ aspiciebāt q: nihil mysticū nihil spūale ī lege voluit ītellige/re: sz superficiē tm̄ littere, Jō ei⁹ facies abscōdita erat. i. vera & mera ognitio. Ingresso illo tabernaculū descēdebat colūna nubis & stabat ad hostium. Alia translatio dicit q̄ moysi volente ingredi tabernaculum opponebat se nubes ante et prohibebat eum. Hic autem dicitur q̄ illo ingresso loquebatur nubes añ hostiū cū eo. Sciēdū g̃ q̄ aliquā ptem ingrediebat atriū. s. & tūc añq̄ ītraret in tabnaculū opponebat se nubes ꝙ g̃ loco significat eos q̄ min⁹ sūt

& ꝓfecti

a mini tuo dabo eā †Et mittā a
a ſ quē xp̄m possumus ītelligere q̄ est angelus magni consilij q̄ p̄ntia carnis hūanū genus visitauit & pctā dimisit.

p̄cursorem tui angeluz vt eij
ciam chananeum: & amorreum: & ethēū: & pherēseum: et
euēum & iebuc̄eum: & intres b
ſ ecclesiā simplici & perfecta doctria abū
in terrā fluentē lacte & melle
dantē. ſ q: indigni gr̄a mea & p̄ntie mee consolatione.

Nō em̄ ascendā tecū: q: po/ c
pul⁹ dure ceruicis est: ne for e
ſ populum tuum.
te disperdā te in via. Audiēs f
ſ mestissimum.
populus sermonem hūc pes
ſ q: deum offenderat.
simū: luxit & nullus ex more g
ſ vt habitu q̄z penitētiam demonstraret. ſ misertus est delicti sui. ſ misertus. s. lu/
indutus ē cultu suo. Dixit/ h
gentibus.
q̄ dñs ad moysen: Loquere
ſ indomite superbie.
filijs israel: Popul⁹ dure cer i
ſ babyloniā captiuitatē vel romanam vl vltimū iudicij vindictam minatur.
uicis es: semel ascēdā in me k
dio tui: et delebo te. Jā nūc l/m

a ſ manifestā dei p̄ntiam: qua illi populo per angelū apparebat: vel q̄ infra castra erat in medio eorum quo orationis cōsulē
depone ornātum tuum: vt n
di gr̄a cōfluebat populus. a ſ. i. scire faciam te q̄tum mali perpetraueris q̄ mea presentia & angelica visitatione priuaris.
ſ Nam ab illo die nō ita manifeste apparuit deus illi populo.

sciām quid faciam tibi. De/ o
posuerūt ergo filij israel or/
natum suum a monte oreb
b Moyses q̄z tollēs tabnacu/ p
lū tetendit extra castra ꝓcul q
vocauitq̄ nomē eius taber r
naculū fœderis. Et ois popu
lus qui habebat questionē
aliquam: egrediebat̄ ad ta/
bernaculuz fœderis extra ca
ſ p̄dicator: alta loquēdo.
c stra †Cūq̄ egrederet moyses s

a ſ Supne habitationis. b ſ voluntate.

ad tabernaculum: surgebat t
ſ ingressi. i. eor/
vniuersa plebs: & stabat vnus
pore habitationis. a ſ papilio est tēporū a similitudine volatilis sic dictuz ē.
quisq̄ in ostio papilionis sui:
a ſ sequentes scilicet per intellectum po/
strema que possunt.
ſ alias respiciebant.
d aspiciebantq̄ tergum moy/
ſ celestis habitationis.
si donec ingrederet tentori/
uz. Ingresso aūt illo tabnacu
ſ illuminatio spūssancti.
lū fœderis: descēdebat colūna v

a Et mittā p̄cursorē tui angelū. s. xxiij. dicit: †Jos.24.c
Crabrones. Dicēdū q̄ oīa q̄ fecerūt ad electionē pplox de terra chanaā fuerūt facta ministerio angelico. b Et intres in terrā fluentem lacte & melle. p̄ quo ītelligit abundantia lactis et mellis in tra ꝓmissionis. q: ī pluribus locis est multū pascualis. apes etiā ibi mellificant absq̄ sollicitudine hūana. c Nō em̄ ascēdā tecū. .i. nō ero ductor vel comes tui itineris p meipm quo supi⁹ in sua rūsione nō exp̄sserat. iō hoc explicat vt sic ītelligat angel⁹ ductor & nō dñs cum eo. Sciendū tn̄ q̄ cū deo sit vbiq̄: nō sic intelligendū est q̄n esset cū eis p essentiā potentiā & p̄ntiā sed q̄ nō adesset eis p miraculox opationē sicut añ fuerat. d Quia pplus dure ceruicis ē. et iō indignus talib⁹ bñficijs diuinis. e Ne forte dispdā te in via. nō est p hoc intelligendū q̄ angelus de q̄ dixerat q̄ esset eis ductor: esset misericordior ipi deo sed q̄ si adesset dei p̄ntia mō p dicto ex hoc rebellio pplī esset grauior: & p consequens grauius punienda. f Audiens pplus sermonē hūc pessimū. s. q̄ deo nō adesset eis ī ad miniculis sic antea. g Luxit & null⁹ ex more indut⁹ est cultu suo. i. honestiorib⁹ vestimētis ī signū tristicie. h Dixitq̄ dñs. Hic ꝓnr ad aggrauationē ponit increpatio pplī. cum dicit: ī Popul⁹ dure ceruicis es. i. supiorib⁹ rebellis & cōtumax in malis. k Semel ascēdā ī medio tui. nō ad cōsolādū sz ad puniēdū ꝓp̄ tuaz duritiā. l Et delebo te. ita q̄ nō remaneat memoria tui. Jsta cōminatio dei sic & alie in sacra scriptura cōiter posite intelligit sub conditione scz nisi peniteas & corrigas te: sicut dr de ninivitis Jone. iij. Adhuc quadraginta dies & ninive subuertetur: que tamen non fuit subuersa eo q̄ penitentiam egerunt: & sic fuit in ꝓposito.
m Jam nunc depone ornatum tuum. dicūt aliqui q̄ iste ornatus erat puū tabernaculū in quo cū moyse cōueniebant senes ad tractandum negocia pplī: & ibi offerebāt oblatiōes añ ꝓstructionē magni tabernaculi: sz b nō videt vex q: p⁹ depositionē ornamēti b dicti statī sbdit de amotione illi⁹ tabnaculi. vt ptz ī lra: et iō dic Ra. sa. q̄ p ornatū hic dictū nō intelliguntf p̄ciosa vestimenta q̄ iam deposuerant: vt predictum est: sed intelliguntur corone q̄s sibi p̄ncipales pplī imposuerant in die dationis legis qñ dñs locutus est eis decē xba: vt dictū est supra. xx. ca. Tunc em̄ populus fuit deo despōsatus p susceptionez legis: et ideo fuerunt coronati ad modū sponse: & has coronas nō deposuerāt ad oñendum q̄ volebant eē subiecti legi: sed q: peccauerāt per idolatriā: et tabule legis erāt fracte: iō ad eorū cōfusionē & humiliationē p̄cepit dñs eas depōi.
n Ut sciā q̄d faciā tibi. i. p te: si videro te humiliatū. nec ītelligēdū ē p b q̄ deo aliq̄d ogīscat de nouo: sed q: ex mutatiōe pplī de superbia ī humilitatē apparet q̄d illi pplo cōdecēs sit fieri a †.ss.dis.e. deo. o Deposuerunt g̃ filij israel ornatū suū i.§.none a monte oreb. i. coronas eis impositas iux mon tem oreb in datione legis. p Moyses quoq̄ tollens tabernaculū. in quo conueniebāt ad eū senes. vt dictū est. q Tetendit extra castra ꝓcul. s. duobus milibus cubitis longe a castris. vt dicit Ra. Sa. et hoc etiā factū est ad humiliationē pplī sic de coronis dictū est: q: sicut deo reddebat se elōgatū a filijs isrl dicēs q̄ non ascēderet cū eis: ita & moyses q̄ erat medi⁹ inter pplm & deū se elōgauit a castris. r Vocauit q̄z &c. tū q: dñs ibi cū eo familiarit loq̄bat: vt hr ifra. tū q: ibi occidebāt cause q̄ poterāt eē cā cōtētiōis & discordie ī pplo. iō sbdit: Et ois pplus q̄ ba. q̄sti. ali. &c. s Cūq̄ egre. m. s. o castris vt iret ad tabernaculū. t Surgebat vniū. &c. ad faciēdum reuerētiam moysi tanq̄ prelato et superiori. v Descendebat columna nubis. ad designandum dei presentiam specialem. Sequitur:

✠ Et ado

pfecti scīa ꝛ ope: nec valent intima scripturarū penetrare. Alibi aūt qñ mediū nebule ingressus est: pfectoꝛ figurā tenuit scz qui mysticoꝛ sensuū arcana inuestigāt. a Loq̄bat aūt dō. ꝛc. Scōm opinionē ppl̄i loquit scriptura: q̄ putabant moysen oze ad os loq̄ cū deo cū p subiectā creaturā. i. p angelū ꝛ nubē ei loq̄ret ꝛ appet. Nā eiꝰ substantiam nec hoīm nec angeloꝛ sīc est q̄sq̄ videre potuit. Unde: Regi aūt seculoꝛ īmoꝛtali inuisibili ꝛc. Et alibi: Lucem habitat in accessibilē. b Si ergo inueni grām ꝛc. Aug⁹. his ꝝbis ostendit moyses q̄ nō ita videbat deū familiari ꝟspectu vt desiderabat: q̄ oēs illeui siones dei q̄ moꝛtaliū p̄bebant aspectibus: et ex quib⁹ fiebat sonꝰ q̄ moꝛtalis attingeret audit⁹ sic exhibebant: assūpta sīc deꝰ volebat specie quā volebat vt nō in eis ipa nullo sensu coꝛpis sentiret diuina natura: q̄ inuisibilis vbiq̄ tota est: et nullo contineꝝ loco: ꝛ q̄ in duobus p̄ceptis dilectionis. s. dei ꝛ ꝓximi tota lex pēdet: iō moyses ī vtroq̄ suū desideriū demonstrabat: in dilectiōe. s. dei vbi ait: Si inueni grām ī cō spectu tuo: oñde mihi teipm ꝛc. In dilectione aūt ꝓximi vbi ait: ꝛ vt sciā q̄ ppl̄s tuus est gens hec ꝛc. Premissuz est inueniſti grām in cōspectu meo: ite rū postulat vt grām inueniat. Sanctꝫ eñ nō sufficit vna gr̄a. Est eñ gr̄a q̄ p̄cedit: vt deū ꝟgscant ꝛ diligant. Est q̄ sequit vt se mundos ꝛ inuiolatos custodiāt ꝛ ꝓficiant. c Et teipm noui ꝛc. Aug⁹. Uñ scio te p̄ omnib⁹ ꝛc. Unq̄d deꝰ plus aliq̄ scit ꝛ aliq̄ min⁹ an fm q̄ in euāgelio dr̄ q̄busdā nō noui vos. scōm alia deꝰ sciam q̄ deꝰ dicit scire q̄ illi placent: nescire que displicēt non q̄ ignoꝛat ea: sz q̄ nō appꝛobat? Sīc ars recte dr̄ nescire vitia cū impꝛobet: et p̄ oīb⁹ moysen deꝰ sciebat: quia dō p̄ oīb⁹ placebat. Notādū ē q̄ ipse moyses ꝓius dixerat dō dixisti mihi. Scio te p̄ oīb⁹ q̄ō illi deꝰ postea q̄ hoc ipe dixit legit dixisse. Uñ aūt nō legit vt intelligam⁹ nō oīa eē scꝑta que cum illo deꝰ locut⁹ est: sz diligenti⁹ reḡrendū est in ꝓtib⁹ scꝑture ptib⁹ an vere sit ita d Ego ostendam. Cū dixisset moyses ad dñm oñde mihi gloriā tuā. Rñdit: Ego transibo añ te in gl̄ia mea ꝛc. Cū paulo aū dixisset ipe: añcedam te et requiē tibi dabo q̄ō moyses videtur sic accepisse añcedam te tanq̄ non ꝓpo in itinere pñs futur⁹ eēt: ꝛ iō ait: Si nō tuipe veneris: nobiscum ne me educas hinc ꝛc. Deus aūt neq̄ p̄ ei negauit: dicens: ꝛ p̄ tibi verbū q̄ō dixisti faciam. Quō ḡ cuz dixisset ei moyses: oñde mihi gloriā tuā: itē tanq̄ p̄cessurus ꝛ nō sīc cū eis futur⁹ videtur dicere. Ego trāsibo añ te: nisi q̄ p̄ aliud est Ille eñ intelligit dicere trāsibo añ te de q̄ dr̄. Cū eñ veniſſet hora q̄ transiret ihs de p̄ mūdo ad patrem ꝛc. Qui trāsitus pascha dr̄: ipe añ oēs sanctos transit ad patrem de hoc seculo parare mansiones: quas dabit eis in resurrectione moꝛtuoꝝ: quia transiturus ante omnes ꝓmogenitus factus est a moꝛtuis. Gratiam vero suam valde cōmendat cum dicit: et vocabo nomine domini in conspectu tuo tanq̄ in conspectu ꝓpl̄i isr̄l. Moyses cum hec audiret populo significabat. In conspectu eñ illius gentis vbiq̄ dispersē vocaꝝ dominus xp̄s in omnibus gētib⁹. e Et vocabo. Aug⁹. Uocabo āt dixit: nō vocabo: actiuum verbum ꝓ passiuo ponens: genere locutionis inusitato in quo forte significare voluit seipm hoc facere. i. gratia sua fieri vt vocetur dominus in omnibus gentibus.

℣ Et miserebor

1. Cio. 1. d Ibidē. 6. c

†. 8. q. 1. ca. moyses De pe. di. 2 ℣ oppōit.

℣ qz cōspicit ppl̄s celestia vtcūq̄s in enigmate.

nubis ꝛ stabat ad ostium: loquebaturq̄ dñs cum moyse cernentibus vniuersis q̄ colūna nubis staret ante ostium tabernaculi. Stabantq̄ ipi: ꝛ adorabant per fores tabernaculoꝝ suoꝝm† Loquebatur aūt dominus ad moy

℣ manifesta visione.

sen facie ad faciē: sicut loqui solet homo ad amicū suum. Cunq̄ ille reuerteret in castra: minister eiꝰ

a ℣ xp̄s cū ecclesia sua est vsq̄ ad cōsūmationem seculi ꝛ semp ꝓnunciabat in lege q̄uis occultus

℣ qz si ad nccia coꝛpis recedebat stari redibat.

iosue filiꝰ Uūn puer: ñ recedebat

℣ nō q̄ō remanerer in tabernaculo sed in q̄libet loco arriꝫ sibi constituto.

de tabernaculo. Dixit aūt moyses ad dominū: Precipis vt educaz populū istū: et non indicas mihi quem missurus es mecum: pre-

℣ approbaui.

sertim cū dixeris: Noui te ex nomine: et inueniſti grām coꝛā me. Si ergo inueni grām in ꝟspectu tuo: ostende mihi faciē tuam: vt sciam te ꝛ inueniam grām ante oculos tuos: Respice populū tuum gentē hanc. Dixitq̄ dñs: Faciam

℣ vitam eternam.

cies mea p̄cedet te: ꝛ requiē tibi dabo: Et ait moyses: Si non tu ipe p̄cedes: ne educas nos ō loco isto. In q̄ eñ scire poterim⁹ ego et popul⁹ tu⁹ inueniſſe nos grām in cōspectu tuo: nisi ambulaueꝛ nobiscū: vt glorificemur ab oīb⁹ populis qui habitant sup terrā. Dixit aūt dñs ad moysen: Et verbum istud q̄ō locutus es faciam. Inueniſti eñ grām coꝛā me: ꝛ te

℣ ꝓprie ꝛ specialiter placuit mihi.

ipm noui ex noie. Qui ait: Ostē-

a ℣ requiē eternā in q̄ est oē bonū in visione dei: sicut psalmista ait: Satiabor cū appa. gloria tua

b ℣ p̄dicatores ꝛ apl̄os meos inuocabor.

de mihi gloriā tuā. Rñdit: Ego ostēdam oē bonū tibi: ꝛ vocabo

a Et adorabāt. s. deitatē ī signo visibili apparentem.

b Loquebaꝝ aūt dñs ad moysen facie ad faciem. i. valde familiariē. iō ℣dit. c Sicut loq̄ solet hō ad amicū suuz. nō eñ tunc vidit diuinā eēntiā. q̄z cū peteret ℣ dixit ei dñs. Nō poteris videre faciē meā: vt infra hr̄. d Cūq̄ ille reuerteret in castra. ad visitandum populū post collocutionē cum deo:

e Minister eius iosue filius Nun puer. i. inueniſ respectu moysi: tamē nō erat ita iuuenis quin iam fuisset factus dux exercitus in p̄lio contra amalech vt dictū est supra. xvij. ca. Accipit ℣ etiā puer. i. minister: sicut ꝛ in pluribus alijs locis scripture.

f Dixit aūt moyses. Hic ꝓnr ponitur dñi rñsio gr̄osa ꝛ p̄mo q̄tum ad deductionē populi ad terrā ꝓmissionis. scōo q̄tū ad repationez legis in p̄ncipio sequētis ca. Adhuc p̄mo ponit dñi rñsio gr̄osa respectu moysi ꝛ ppl̄i cōit. scōo respectu moysi singulariter. ibi: Qui ait ostende mihi gloriā tuā. Circa p̄mū p̄mittit insinuatio moysi dicentis domino.

g Precipis vt educā populū istū. scz ō loco isto. dixerat eñ ei dñs. cape. Uade ꝛ duc populū ꝛc.

h Et nō indicas mihi quē missurus es mecū. q̄. s. sit ad pacē meaz et populi. licet. n. dñs dixisset ei q̄ mitteret angelū cū eis: ℣ tñ non sufficiebat moysi nisi dñs assisteret ei mō p̄dicto. i Precipue cum dixeris noui te ex noie. qō est signū magne dilectionis tāti dñi ad seruū suum. ꝛ p ℣ insinuat moyses q̄ non debebat esse contentus alio ductoꝛe nisi ipe dñs cū ℣ eos duceret: vt patet ex sequentibus. ideo concludit.

k Si ergo inueni grām in conspectuo tuo oñde mihi faciē tuā. i. te mihi familiarē: sīc añ fabꝛicationē vituli deducēdo me et populū istū per te ipm. vñ in hebꝛeo hr̄: Ostende mihi manū tuā. Ex q̄ ptz q̄ adhuc nō petebat moyses visionez diuine eēntie sz ī petitionib⁹ suis ꝓcedebat oꝛdiate a mīoꝛib⁹ ad maioꝛa ꝓut inueniebat sibi deū ꝓpitiū ī rñsionibus. vñ subdit. l Dixitq̄ d. fa. ꝛc. i. ego met deducā te sīc tu petis: verūtñ q̄ ista rñsio nō se extēdit exp̄sse nisi ad moysen. iō petit vltra moyses q̄ se extēdat ad pp̄lm dicēs: m Si nō tuipe p̄cedes. nō solū me sed etiam populū. n Ne educas nos ō loco isto: pr̄ eñ singulariter dixerat. Oñde mihi faciē tuā. sz ℣ ponit populū secū loquendo pluraliter: quasi dicat: Ne educas nos nisi sis ductoꝛ noster. cuius rō subditur:

o Jn q̄ eñ scire poterimus ꝛc. nisi tu deduxeris nos in signis mirabilibus sīc añ peccatuz vituli. et subdit concessio dñi dicentis: Et verbum istud quod locutus es faciam. cuiꝰ cā subdit: p Inueniſti eñ gratiam coram me. i. faciā hoc ꝓpter meritū tuū: nō ꝓpter meritū ppl̄i.

q Qui ait. Hic ponit rñsio dñi gratiosa respectu moysi singulariē. sīc ei ī hūanis fu⁹ videꝫ dominū volūtariū ad cōcedendū accipit audaciā pl⁹petendi: ita moyses videns petitionē suā exauditam ꝓ se ꝛ ꝓ ppl̄o gr̄ose: accepit audaciā petēdi visionē diuine eēntie dicens.

r Oñde mihi glo. t. i. teipm sīc videris in gloria tua.

s Rñdit Jn hebꝛeo hr̄: Ego faciā trāsire oē bonū añ te: ꝛ referꝝ ad illud q̄ō postea subdit: Cūq̄ tran. gloria mea. ꝛc. fm Ra. sa. t Et vocabo ꝛc. alia lra hz sic: Et legam

℣ in nomine

Et miserebor ꝛc. Aug⁹. Nō addidit: Et miserebor cui misertus ero: ⁊ misericordiā ꝓstabo cui misericordiā ꝓstitero. Exꝑssius ondit vocationē qua vocauit nos in regnū suū ⁊ gloriā suā: nō ꝓ meritis nr̄is sed ꝓ miscōia sua: qm̄ enī se gentes introductuꝝ pollicebaī dicens: Vocabo noīe dn̄i in cōspectu tuo: cō-
Rom.15.b mendat hec se misericordiē facere. vñ Dico em̄ xp̄m iesum ministrū fuisse circūcisionis ꝓpt veritatē dei ad cō. ꝓ. p. ꝛc. Ꝟ g̃ ꝓdictū ē. Miserebor cui miser⁹ ero ꝛc. Quibus verbis ꝓhibuit hominem
2 Cor.10.d velut de ꝓpria virtutū meritis gloriari: vt q̄ gloriaī i domino glorieī. Nō em̄ ait miserebor talibus vel talibus: sed cui misericors fuero: vt neminē ꝓcidentibus opibus vl̄ meritis misericordiā tāte vocatiōis meruisse demōstret: etem̄ xp̄s ꝓ impijs mortu⁹ est. Sed vtrū Ꝟ idē repetere voluerit cū addidit: misericordiā ꝓstabo cui misericordiā prestitero: vel sic alij interp̄tati sunt: cui misericors fuero: an aliquid intersit nescio. pōt em̄ ista repetitione firmitatē miscōie sue deus monstrare: sicut ōr amen amen: ⁊ fiat fiat: ⁊ repetitio somnij pharaonis pluraq̄ sīlia: aut in vtrisq̄ ꝑplis gentibus ⁊ hebreis: sic deus p̄nunciauit miscōiaz se eē facturum.

b Nō poteris videre ꝛc. Aug⁹. Post miscōie sue cōmendationē r̄ndet ad Ꝟ qō ei dictū fuerat: oñde mihi gloriā tuā vel oñde mihi teip̄m. Nō poteris inq̄t videre faciē meam. Nō em̄ videbit hō faciē meā ⁊ viuet: oñdens huic vite corruptibilis carnis deū sicuti est appere nō posse. i. sicuti ē videri. Jn illa enim vita pōt: vbi vt viuatur huic vite moriendum est. c Nō em̄ videbit ꝛc. Greg⁹. Joḃes quoq̄ ait.
Joh.1.b Deū nemo vidit vnq̄. Quādiu em̄ Ꝟ mortaliē vixiī: videri ꝑ q̄sdā imagines de⁹ pōt: sz ꝓ ipam nature sue spēm non pōt. Hinc est q̄ moyses q̄ cū deo facie ad faciē loq̄ solet hō cū amico suo. dicit: Si inueni grām in conspectu tuo oñde mihi teip̄m manifeste. Si em̄ de⁹ nō eēt cum q̄ loq̄baī: oñde mihi deū diceret: nō oñde teip̄m. Si aūt de⁹ erat cur petebat videre quē videbat. Sz eū sitiebat ꝓ incircūscripte nature claritatē cernere: quē tā cepat ꝑ quasdā imagines videre. Viderunt g̃ patres veteris testamenti deū: ⁊ tū deū nemo vidit vnq̄. q: i hac carne viuentibus videri potuit: ꝑ circūscriptas imagines: ⁊ videri nō potuit ꝓ incircūscriptū lumen eternitatis. Sin x̄o q̄busdā in hac carne viuentibus: sz inestimabili x̄tute crescētibus cōtēplationis acumine pōt eterni dei claritas videri. Nō tū videbit eū hō ⁊ viuet: q: q̄ sapiam q̄ deus est videt: huic vite funditus moriī: ne eius amore teneaī. Fuerūt aūt q̄ dicerent etiā in illa regione beatitudinis in claritate sua deū cōspici: sed in natura nō videri. Sz nō est aliud claritas: aliud natura: sed ipa natura claritas est. Jp̄e aūt ꝓmittit dilectoribꝰ suis
Joh.14.c dicens: Qui diligit me: diliget a patre meo: ⁊ ego diligā eam: ⁊ manifestabo ei meip̄m: quasi q̄ in vra natura me cernitis: restat vt in mea natura me videaī.
Mat.5.a Et alibi: Beati mundo corde: qm̄ ipi deū videbūt. Hinc Paulus ait: Videm⁹
1.Cor.13.d nunc ꝓ speculū i enigmate: tunc aūt facie ad faciē ꝛc. Sed q: petr⁹ ait: Jn quez
1.Pet.1.e desiderant angeli ꝓspicere. Sunt q̄ nec angelos deū videre suspicanī cū domi-
Mat.18.b nus dixit: Angeli eoꝝ videt semp faciē patris mei: sz angeli deū vident ⁊ videre desiderant: si em̄ sic videre desiderāt: vt desiderio nō ꝓfruanī: desideriū sine fructu anxietatē hz: ⁊ anxietas penā: sed angeli ab oī pena alieni sunt: q: nūq̄ pena ⁊ beatitudo cōueniunt. Rursus cū eos dicimus dei visione satiari. sm il-
Ps.16. lud. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Considerandū est: q: satietatē solet fastidiū sequi. Sed ne sit in desiderio anxietas desiderantes satianī: ne aūt in satietate fastidium satiati desiderant: ergo sine labore: q: desiderium satietas comitatur ⁊ satiantur sine fastidio: quia satietas ex desiderio semper accenditur.

d Ecce inquit locus ꝛc. Aug⁹. Jtē interposito articulo dicente scp̄tura et ait dn̄s. sequiī: Ecce locus penes me. Quis locus est q̄ nō penes deum est: q̄ nusq̄ abest: sed ecclesiā significans tanq̄ templū suū cōmendans. Et stabit inq̄t su-
Mat.16.c pra petrā. Quia supra hanc petrā ait dn̄s edificabo ecclesiā meā: statim vt trāseat gloria mea: stabis. s. supra petrā: q: post trāsitū x̄pi. i. passionē ⁊ resurrectionem stetit populus fidelis supra petram. Greg⁹. est locus apud me ꝛc. Locus ecclesia. Petra dn̄s. Moyses iudaica plebs: q̄ dño p̄dicāte in terra nō credidit Jp̄a g̃ in petra stetit terga dn̄i trāseuntis aspiciens: q: s. post passionem. ascensionēq̄ dn̄i intra ecclesiam deducta per fidem. xp̄m percipere meruit ⁊ cui⁹ p̄sentiam nō videt: eius posteriora coguit. Greg⁹. Est locus apud me ꝛc. Ecclesia sz de q̄ sola veritas cōspiciī sacrificiū accipiī: sola ꝓ errantibus intercedit. Añ
Exo.12.g de agni hostia p̄cipiī. Jn vna domo comedite: nec efferetis de carnibus ei⁹ foras: q: in vna catholica ecclesia vera hostia redēptoris īmolaī: nec canib⁹ sctm̄
Mat.7.a daī. Sola est in q̄ opus bonū fructuose agiī. Añ ⁊ mercedē denarij soli q̄ intra
Mat.20.b vineā laborauerunt acceperūt: sola est q̄ intra se positos valida charitatis com-
Deu.7.c page custodit. Añ aq̄ diluuij arcā q̄dē ad sublimiora sustulit. Oēs aūt q̄s extra arcā inuenit extinxit. Jn petra moyses poniī vt faciē dei contempleī. Qui em̄ nō tenet soliditatē fidei diuinā p̄tiā nō agnoscit. de q̄ soliditate dr: sup hāc petrā edificabo ecclesiā meā. e Et ꝓtegam manu. Aug⁹. Et tegā m. super te donec trāseā ⁊ auferā manū meā: ⁊ tunc melius videbis posterio. m. facies aūt mea nō videbiī tibi. Cū dixisset stabis supra petrā statim vt trāsiat gloria mea: vbi intelligiī post transitū suis ꝓmisisse supra petrā stabilitatē. Quō accipiendū est: quod ait: ponā te in cauerna petre: ⁊ tegā manu mea sup te: donec trāseam ⁊ auferā manū meā: et tunc videbis posteriora mea. q̄ si iam illo in petra cō-

stituto

a ſ filij mei cuius incarnationē ꝓdicabunt. b ſ o plbes iudaica. c ſ gratuita ⁊ spōranea ē omnib⁹ dei miscōia cū. n. miserer gr̃a ē cū indurari pmittit iustū indiciū ē: q̄uis occultū.

a i noīe dn̄i coram te b ⁊ miserebor a
cui voluero: ⁊ clemens ero i quē
mihi placuerit. Rursumq̄ ait:
ſ ipam vim diuine ēntie.

b c Nō poterī videre faciē meā. Nō b
a ſ q̄ incircūscriptā ēntiā. b ſ mortali carne.

em̄ videbit me homo ⁊ viuet. Et
a ſ ecclesia. b ſ q: ex sola catholica ecclia vitas cōspiciī: apō se dicit eē locū de q̄ videatur.

d itez. Ecce inq̄t locus est apō me d
ſ firmiter. ſ me ip̄m. s. ſ de mūdo ad prēm.

stabis supra petram. Cūq̄ trāsi- e f
a ſ ⁊ ponā te in cauernā petre. Munimē firmissimū significat. ſ in fide passionis filij solidabo te. ſ firmissimo munimine.

bit gloria mea ponā te i foꝛāmie g
a ſ qm̄ die ac nocte grauata est sup me manus tua ꝛc. b ſ alias dextera.

e petrę: ⁊ p̄ꝛotegam mānu mea do h
mec: immo sicut fuerunt ad abraam et ad alios patres: ita erunt ad te ⁊ ad populuz istum: ita q̄ non indigebis allegare merita iꝑoꝝ patrum sicut ꝓius allegasti.

b Non poteris videre faciem meā. i. in apparitione qua apparebo tibi non dabo tibi licentiā videndi faciē meā.

c Non em̄ videbit me homo et viuet. i. talis visio nō cōceditur in vita p̃nti. Aliī exponitur sm doctoꝝ nostroꝝ ab illo loco. Ego oñdam omne bonum tibi. i. vitam beatam licet non modo. Et vocabo in nomine domini coram te. i. vocationem electoꝝ in noticia mea existentem manifestabo tibi: Et miserebor cui voluero. ac si diceret. si queras quare aliqui sūt vocati et non alij: scias q̄ hoc dependet ex sola voluntate mea. vnde dicitur ad Ro. ix. Cuius vult miseretur ⁊ quem vult indurat. Non poteris videre faciem meam. q: hoc excedit facultatem humanam. ideo sequitur. Non videbit me homo et viuet. talis em̄ visio non conceditur in presenti vita vbi est locus pugne et meriti: sed in futuro vbi talis visio conceditur ꝓ ꝓmio sm q̄ dicitur Joban. xvij. Hec est vita eꝛna. Sciendum tamen q̄ licet visio diuine essentie non fuerit hic concessa moysi. tamen alias fuit sibi concessa in vita presenti sm q̄ dicit Aug⁹. libro de videndo deū ad Paulinam. ⁊ de hoc habebitur super li. Nume. vbi magis habet locum.

d Ecce inquit locus est apud me: id est in monte sinai vbi consueui tibi loqui. dicebatur enim mons ille mons dei: vt dictum est supra. iij. ca. e Et stabis supra petram. Jn hebraeo habetur: Super rupem. f Cunq̄ transibit gloria mea id est species gloriosa. diuine enim essētie non competit transitus.

g Ponam te in foramine petre. Jn hebraeo habetur: Jn cauerna rupis.

h Et protegam manu mea donec transeam: id est non videbis me transeuntem in similitudine me repꝛesentāte donec trāsiero.

† Ro.9.e

† 24.q.1.c. q: ex sola.

Ꝯ stituto tegat manu sua sup: ⁊ de inde transeat: cū eē in petra nō possit: nisi post eius transitum: sed recapitulatio intelligē da est rei ptermisse: qua sepe vtit scīptura: postea eīm dixit qđ ordine tpis prius est quod ita se habet tegam manu mea sup te donec trāseā: ⁊ tunc videbis posteriora mea. Nam facies mea nō videbit tibi: ⁊ stabis supra petrā: statiꝫ vt trāseat gloria mea: ⁊ ponam te in cauerna petre. hoc enim factum est in eis quos tunc significat moyses. i. in israelitis q̄ in xp̄m postea crediderūt. i. statim vt trāsijt gloria ei⁹: qz cū resurrexit a mortuis: ⁊ ascendit in celū misso spū cū linguis oīb⁹ apl̄is loquerent: cōpuncti sunt ex eis multi q̄ xp̄m crucifixerūt. Cecitas eīm ex pte facta est in israel. sic dictum erat: tegam manu mea sup t. d. t. Aīn Granata est sup me manus tue. die. s. qn̄ xp̄s diuina miracula faciebat: nocte qn̄ sic hō moriebat. Postea xo cōpūcti corde dixerūt: qđ faciem⁹? ⁊ iussi sunt ab apl̄is facere iusticiā: ⁊ agere pn̄iam. aīn xo excecati erant: vt nō ꝯgscerēt. Si eīm ꝯgnouissent nunq̄ dīm glie crucifixissent. Hāc etiā ꝓphetiā fuisse ipa res indicat: qz de petra vel cauerna eius de man⁹ suppositione ⁊ posteriox visione nihil visibili ope subsecutū legit. Mox eīm adiūgit scīptura: Et dixit dn̄s ad moysen cū etiā supra dicta loq̄ret deinde cōtexit qđ postea dn̄s dicat. excide tibi duas tabulas lapideas ⁊c.

Rom. 11. c
Ps. 31.
Act. 2. f
1. Cor. 2. b

a ſ ad celos ascendā. ſ postq̄ trāstero. b ſ als auferam. ſ auferaz velamen a corde tuo.

nec trānseam. Tollamq̄ manum † ſ incarnationem. s. credes.

meā: ⁊ videbis posteriora mea: a†

a ſ pn̄iā i carne. b ſ suppositā cecitate.

fāciē aūt meā vidēre nō poteris. b

a Et videb posterio. mea .i. concedaz tibi cognitionē mei imperfectam tamen: sicut aliquis videns hominē a parte posteriori cogscit ipm esse hoiem nō tn̄ cognoscit qs sit. s. socrates vel plato vel hmōi. b Faciē aūt meā videre nō poteris. p b. n. q nō vidit tūc faciē ili⁹ silitudis itellexit q tūc nō ꝯcederetur sibi visio dei pfecta clara. tales eīm appitiōes sensibiles vel imaginarie fiūt cōit ad denotādū illō qđ vel fit vel fieri debet intellectiue cognitionis. Ac

Moraliter. In b capitulo dicitur: Ca. XXXIII b† Loquebaī dn̄s ad moysen facie ad faciē sic loq̄ solet hō ad amicū suuz. p quē significaī hō quicunq̄ pfectus in cōtēplatione pn̄tis vite q̄ ꝯsistit in oīone ⁊ scīpture sacre meditatione. Hā in oīone hō cū deo loquitur ⁊ in lectione sacre scripturē de⁹ loquit cū hoie. ⁊ qn̄ talis cōtemplationē patrie celestis ōsiderat. subdit: b† Osten de mihi faciē tuā. s. p aptam visionē. verūtn̄ ꝓpter bonū populi aliqn̄ talis detinet in vita pn̄ti: sicut Paul⁹ apl̄s scribens ad Philip. 3. dicit de seipo: desideriū hn̄s dissolui ⁊ eē cum xp̄o. manere aūt in carne necessariū ꝓpter vos. iō tali ōr a domīo: b† Est locus apō me. p quem intelligit ecclesia militans. Matth. vi. Ecce vobiscū sum omnibus diebus vsq̄ ad ꝯsummationē seculi. c† Stabis supra petrā. i. firmus in fide. 1. Cor. x. Petra aūt erat xp̄s. f† Cunq̄ trāsibit glo. mea. i. essentie mee visio clara q̄ ōr in hac vita trāsire ab hominibus eo q nō dat eis sic p̄dicit in b ca. nō videbit me hō et vivet. g† Ponā te in foramine petre ⁊ ꝓtegā. i. adhuc retinebo te in cōtēplatione xp̄i passi q̄ est p fidē: qz tn̄ talibus dat aliqn̄ maiorē cognitionē q̄z simplicis fidei. sic data est ꝓphet⁊ ⁊ maxime apl̄is. iō sbdit: † Tollā manū meā ⁊ videbis. s. maiori cognitione q̄z p fidē simplicē. minori tn̄ q̄z sit clara visio. iō sequit: a† Et videbis posterio. mea. q̄ eīm videt hoiem a pte posteriori ꝯgscit q sit hō nō tn̄ ꝯgscit deīmiate si sit sortes vel plato. iō sbdit: Faciē aūt meā videre nō poteris.

In ca. xxxiij. vbi ōr in postilla: Nō. n. ascēdā tecum ⁊c.

Additio. j. Nō videt cōuenient dictū vt intelligatur illud qđ ōr b. Nō eīm ascēdā tecum .i. q nō adesset eis p miraculoz opationē sicut aīn fuerat. Hā ipossibile erat eis ejcere illas gentes nisi p potentiā diuinaz miraculose opantē. vn̄. j. Deutro. vij. Si dixeris in corde tuo ⁊c. Ex q̄ ptz q fm cursū cōem nō erat possibile eis nisi per miracula facta ꝛtute diuina delere aduersarios suos: sic nec ab egyptijs euadere aliter poterant. vn̄ aliter videt intelligēdū hoc qđ ōr b: Nō ascendā tecū. Ꝓro q̄ sciendū q. s. xix. capi. volens de⁹ inducere pplm ad obseruantiā p̄ceptoz q̄ eis daturus erat ꝓmisit eis: Si custodieritis pactū meū eritis mihi in peculiū apud oēs gentes ⁊ vltra eritis mihi in regnum sacerdotale: ⁊ gens sc̄ta ⁊c. in quoz executiones. s. xxv. ca. dixit: Facient mihi sanctuariū ⁊ habitabo inter eos: in qua cohabitatione mandauit fieri arcā ⁊ ꝓpitiatoriū cū cherubin inter q̄ loquturus erat de⁹ cū moyse illa de quib⁹ mādatur⁹ erat ppl̄o vt in eo. ca. declarat: in quib⁹ sic ordinatis mānifeste ostē debatur residentia dei inter pplm isrl̄ tanq̄z inter pplm peculiarē ⁊ gentē sc̄tam cū tn̄ nō fecerit taliter omni nationi: de q̄ residentia intelligit illud Deutro. iiij. Que est gens magna q̄ habeat deos appropinquātes sibi: et multa silia. Nunc autez rōne pcti cōmissi: qz irritū fecerunt pactū dn̄i: merito debebāt amittere hmōi excellentiā seu p̄eminentiā que eis fuerat concessa singulariter inter gentes: ⁊ hoc est qđ ōr: Nō ascendam tecū seu in medio tui. ꝓt in hebreo. i. nō ponā tabernaculuz meū in q̄ habitatio mea repūtat ⁊ rūsa mea diuinitus dantur ⁊ sacrificia mihi oblata acceptant ⁊ hmōi in medio tui. et iō sequit: Quia ppl̄s dure ceruicis ē. ⁊ iō indign⁹ ad predictam cohabitationē diuinā mō p̄dicto: p̄sertim cū ex b posset eis imminere maximū piculū: eo q̄ graui⁹ peccarent si deū haberēt pn̄item mō p̄dicto. ⁊ b est qđ ōr: Ne forte dispdā te in via. Cōsonat ꝓprie huic expositioni qđ sequit. j. Moyses q̄z tollens ⁊c. Nō eīm legit moysen habuisse aliud mandatū a deo vt b fecisset

Additio fecisset nisi ex hoc qđ audiuit a deo: Nō ascendā tecū. i. cum filijs israel: vñ ⁊ ppl̄s adorabat de longe deū descendentem in colūna nubis ad moysen ex castra. Sic⁊ de⁹ loquebatur cuz moyse facie ad faciem extra castra non in castris: vt patet in lra que oīa denotant q̄ residentia diuine pn̄tie in medio ppli q̄ fuerat concessa eis aīn petīn post petīn sbtrahebatur ab eis: ⁊ b est qđ ōr: Nō ascendā tecū: seu in medio tui mō prius exposito. vn̄ ex his intelligebat ꝓhibitio fabricationis tabernaculi ⁊ oīm ad b ptinentiū qđ ad magnū ppli cedebat detrimentū: tū qz ex b indicabantur indigni gratia dei ⁊ pn̄tia diuine consolationis: ꝓt in glo. interli. tum qz ex tali cohabitatione de⁹ opabat tanq̄z ambulans in medio castroz ad defensionē eoz ⁊ inuasionē inimicoz: ⁊ sic eoruz castra fuerunt sanctificata. vn̄ ⁊ Deutro. xxiij. Dns eīm de⁹ tuus ambulat in medio castroz tuoz vt eruat te ⁊ tradat tibi inimicos tuos ⁊c. ꝓt sequit in lra. In eodē ca. xxxiij. vbi ōr in postilla: Semel ascēdā in medio tui ⁊c.

Additio. ij. Hoc q̄ ōr: Semel ascendā in medio tui ⁊ delebo te pōt intelligi non solum cōminatorie sz ꝓphetice. s. referendo ista ꝛba ad ea que postea in aduētu xp̄i in carnē in medio eoz contigerunt. semel eīm ascendit de⁹. s. filī⁹ dei incarnatus in medio eoz: et ꝓpt b q̄ erat ppl̄s dure ceruicis deleuit eos: ita q̄ de cetero eoz status nō remansit sub p̄ma forma: ⁊ ex b deus innuebat populo q̄ ꝓpter duriciē ceruicis eoz nō expediebat eis habere tantā adherentiā seu familiaritatē cū deo vt in medio eorū ambularet: ne ex b pctā eoz aggrauarent: iuxt illō Johā xv. Si ego non venissem ⁊ locutus eis fuissem pctīn non haberent ⁊c. In eo. ca. xxxiij. vbi ōr in postilla: Jō dicit Ra. Sa. q̄ p ornatū hic dictū nō intel. ⁊c.

Additio. iij. Per b q̄ ōr: Jam nunc depone ornatū tuū. fm q̄sdā hebreoz expositores nō intelligit q̄ deus de nouo p̄ciperet eis vt deponerent ornatū: qz iā b fecerant: sz intelligit p modum cuiusdā approbationis. q. d. exquo estis ppl̄s dure ceruicis ⁊ incurristis tantū pctīn cōueniens est vt deponatis ornamēta vr̄a in signū contritionis ⁊ pn̄ie: nec optet q̄ b referat ad coronas aureas q̄s recepant in datiōe legis: vt dic Ra. Sa. hoc est eīm manifeste ficticiū: cū nulla mētio de hoc fiat in scīptura: sed plane est intelligendū sic nr̄a trāslatio dicit. s. q̄ nullus ex more indutus est cultu suo. vn̄ sequit: At sciā qđ faciam tibi. s. cū videro te hūiliatū: ⁊ b qđ ōr: Sciā: intelligendū est ꝓt in postilla. In eo. ca. xxxiij. vbi ōr in postilla: Dixit aūt moyses. hic ꝓfr ponit rūsio ⁊c.

Additio. iiij. Circa plurima de his q̄ cōtinētur in hoc ca. ab b loco: Dixit autem moyses vsq̄ in finē. Sic⁊ in se. ca. multe varietates int expositores inueniunt tam hebreos q̄z latinos quarum repetitio esset magis fastidiosa q̄z vtilis. vn̄ melius videt vt illi varietatibus pretermissis q̄ndam expositionem que saluo meli ori iudicio videtur magis cōsona lre ⁊ rōni ꝓponā: que licet in aliquibus concordat cū postill. in multis tn̄ ab ea deuiat: et sic discretus lector eligat sibi meliorē. In p̄mis aūt querēdum videt cur moyses petijt a deo habere maiora seu perfectioza post pctīn vituli q̄z antea. nō eīm legit antea petiuisse quē angelū volebat de⁹ mittere cū ppl̄o. s. xxiij. ca. quando ei dixit de⁹: Ecce ego mitto angelū meū ⁊c. Sic⁊ nec legit q̄ fuisse

ſtuiſſe q̄ deus oſtenderet ſibi vias ſuas nec gloriā ſuā ⁊ hmōi
añ peccatū ſed tñ poſt: vt in hoc loco qđ videt dignū admira
tione: nam ,put .s. xxxij. ca. dictū fuit in poſtilla: Ex querſita
te ſubditor ſequit delectio honoris ſui p̄lati magis q̄z ſui ,p
fectus. Ad qđ dicēdū q̄ licet moyſes credend⁹ ſit fuiſſe ī ma
gna pfectione poſtq̄z vocatus eſt a deo: ⁊ ſpēaliter tpe datiōe
legis qñ fuit ſequeſter inter deū et ppl'm: vt hr̄ Deutro. v. ni
hilomin⁹ tñ tenendū eſt eū poſtea ,pfeciſſe tam in vita cōtem
platiua q̄z actiua. de cōtemplatiua patet ſaltē p ieiuniū ī quo
pſeuerauit per. xl. dies: vt ſupra Exo. xxiiij. ca. reſidens ī con
ſortio diuino ſemp. Legit em̄: Fuit ibi cū dño. xl. dieb⁹. et. xl.
noctibus: panē nō comedit ⁊c. p ieiuniū aūt mens liberi⁹ ele
uat ad ſublimia cōtēplanda. vñ ſm Aug̃. ieiuniū mentē ele
uat. ⁊ ideo de daniele legit q̄ poſt ieiuniū triū bebdomadar
reuelationē accepit a deo. Ex q̄ ſequit q̄ in tanto ieiunio ⁊ cū
tanta ſepatione a mundanis ⁊ corpalibus ⁊ cū cōtinua adhe
rentia ad deū mens ipius moyſi maxime eleuaret in diuina
contemplatione. in vita actiua etiam legit maxime profeciſſe
poſt lapſum ppl'i in peccatū. p̄mo in vltione quā exercuit con
tra idolatras ex çelo iuſticie p̄cipiens ſuis. ſ. leuitis: Occidat
vnuſquiſq̄z frēm ⁊ amicū ſuū ⁊c. in q̄ maxīe demonſtrauit nō
ſolū ſe hr̄e iuſticiā que maxime ptinet ad vitā actiuā: ſz etiam
eſurie iuſticie: de q̄ ſaluator Matth̄. v. Bti qui eſuriunt ⁊ ſiti
unt iuſticiā ⁊c. vñ in ſcā ſcōe. q. cxxxix. ar. ij. in cor. queſtiōis
q̄ aliquis nō ſolū ꝛtuoſa opa faciat que cōit dicūt opa iuſti
cie ſz q̄ faciat ea inſatiabili quodāmō deſiderio: qđ p̄t ſigni
ficari p̄ famē ⁊ ſitim iuſticie. vñ et facta vltione dixit leuitis
oñdēs ſe viſceraliť approbare p̄dictā vltionē diuini honor̄.
Conſecraſtis hodie man⁹ vr̄as dño ⁊c. Oñdit etiā ſe charitatē
,primor̄ internalē hr̄e cū ſtatim facta vltione reuerſus ad do
minū ait: Aut dimitte eis hāc noxā aut dele me de libro quē
ſcripſiſti. Ex quibus manifeſte pt̄z q̄ licet ppl's poſt peccatū cō
miſſum meruerit amittere ornatū ſuū qđ ptinet ad detrimen
tū dignitatis ſeu pfectionis eor̄: q̄liſcūq̄z exponat moyſes tñ
meruit maiora ⁊ potiora q̄z p̄ius rōnib⁹ ſupra dictis: ⁊ iō p⁹
p̄dicta ⁊ nō añ de eo legit ſtatim ſupra: Loqbat dñs ad moy
ſen facie ad faciē. ſ. manifeſta viſione ,put in glo. Sicut ſolet
loq̄ hō ad amicū ſuū: qđ nō legit de aliq̄ p̄riarcha ſeu ,phe
ta: q̄ em̄ legit de iacob Gen̄. xxij. Vidi dñm facie ad faciē. in
telligit ad lr̄am de angelo loquēte cū iacob: vñ ibidē vbi dici
tur de⁹: hr̄ in hebreo heloym: qđ eſt nomē cōicabile angelis ⁊
iudicibus: hic aūt vbi dr̄ dñs: ponit nomē tetragrāmaton in
cōicabile. qđ etiā legit. j. Deutro. v. Facie ad faciē locut⁹ eſt
vobis dñs ⁊c. Þ itelligit ſm Aug̃. ,ppter rei euidentiam. et
q̄dāmodo diuine maieſtatis p̄ſtiā de q̄ dubitare nō poſſit: nō
tñ ibi dr̄: Sic loqui ſoler hō ad amicū ſuū. ſic hic ſz poti⁹ cōtra
riū. dicit em̄: Timuiſtis ignē ⁊ nō aſcēdiſtis in montē: moyſi
xo ſic familiariter de⁹ loquebat q̄ q̄cūq̄z terrore impediente
ſublato cōceptus ſuos deo exp̄meret ⁊ eius reuelationes ma
nifeſte hr̄et vt in ,poſito ſatis apparet: quā tñ pfectionē nō
legit p̄ius habuiſſe. ¶ Preſupponendū eſt etiā ad expoſitionē
lr̄e q̄ moyſi nō fuit cōmiſſum añ ieiunū ⁊ alia p̄dicta que p⁹
ieiuniū ſunt ſecuta vt duceret ppl'm: ſz q̄ duceret ipe moyſes
⁊ popul⁹ p̄ angelū. vñ. s̄. xxiij. Ecce ego mittā angelū ⁊c. cui
q̄dā āgelo moyſes ⁊ ppl's tenebat obedire: dr̄ em̄ ibi: Obſer
ua eū ⁊ audi vocē ei⁹ ⁊c. Nunc aūt poſtq̄z moyſes fuit ad ma
iorem pfectionem ſubleuatus vt dictū eſt cōmiſſus fuit ſibi q̄
ſi ſingulariter ducatus ppl'i. vñ. s̄. xxxij. Tu aūt vade et duc
ppl'm iſtū. cui Þ etiā fuit dictū ſibi q̄ hr̄et angelū p̄cedentē ſe.
vñ dicit: Angel⁹ me⁹ p̄cedet te: qui q̄dem angel⁹ videbat mit
ti vt p̄curſor ſpēaliter ad expellendos aduerſarios. vñ. s̄. eo.
ca. Mittā p̄curſorē tuū angelū vt eijciat ⁊c. q̄z tñ nō exp̄ime
bat an iſte angel⁹ de q̄ mō loquit p̄curſor eſſet tñ an p̄ecurſor
⁊ p̄ceptor ſic de p̄mo angelo dictū fuit in. xxiij. ca. s̄. dicto: id
circo rōnabiliter petebat moyſes hui⁹ dubij declarationē di
cens: Dixit aūt moyſes ⁊c. q. d. exq̄ p̄cipis mihi de nouo edu
cere ppl'm iſtū: vellēt indicares mihi quē miſſurus ſis mecū
ſcz angelū p̄ceptorē ⁊ p̄curſorē cui ego debeā obedire in regi
mine ppl'i an angelū p̄curſorē tñ ⁊ ad expellendas gētes miſ
ſum non tū ad regimen ppl'i. ⁊ ſequitur: ¶ Preſertim cum dixe
ris noui te ex nomine ⁊ inueniſti grām coram me ⁊c. in q̄bus
verbis rōnē ſue dubitationis fortificat. q. d. ex quo metu ap
probaſti: q̄ intelligit p̄ Þ qđ dr̄: Noui te ex nomine: et ſimilit
teſtaris q̄ inueni grām coram te: nō immerito eſtimare poſſū
q̄ nō mittas angelū mecū vt mihi p̄cipiat in regimine populi
ſed q̄ a te ſolo ⁊ īmediate ,pceda in hmōi regimine. vñ in pre
miſſis intelligitur moyſes implicite petiuiſſe q̄ regimen ppl'i
eſſet ſibi a deo cōmiſſum ſine alicuius angeli preſidentia. Si autem

autem q̄raſ qñ dixit dñs ad moyſen. Noui te ex noīe: Dicē
dum q̄ licet hoc non legaſ fuiſſe dictū antea moyſi: tñ ſufficit
auctoritas ſcripture ad Þ vt credatur ſibi fuiſſe dictū ſicut ī
multis alijs locis ſacre ſcripture hoc contingit. Vel dicēdū
q̄ licet p̄dicta verba ſub eadem forma nō fuiſſēt dicta moyſi
equiualenter tñ ſeu interp̄tatiue intelligunt ſibi fuiſſe dicta
⁊ Þ cū. s̄. xxxij. ca. legit deū dixiſſe moyſi: Dimitte me vt ira
ſcaſ furor meus: ſatis daſ intelligi moyſen meruiſſe gratiaz
apd dñm. vñ Greg⁹. ſup his ẋbis q̄ſi in p̄ſona dei loquens
moyſi ſic ait: ¶ Dēſa quātū apud me valeas: ⁊ cognoſce q̄ ob
tinere poteris quicquid ,p ppl'o exoras. hec ille. in hoc autē
qđ ſequit: Faciamq̄z te in gentē magnā. ſ. in generationē ſan
ctor̄: ,put in gloſa ſatis oñditur moyſen fuiſſe notū ſingula
ri mō apud deum: cum generatio ſanctor̄ que ab abraam de
ſcenſura erat ab ipo moyſe ſi voluiſſet deo diſponente deſcē
diſſet. vlterius aūt ſequit in lr̄a: Si q̄ inueni grām ī oſpectu
tuo ⁊c. ,put veritas hebraica habet. Circa qđ attēdendū
eſt quō iſta verba cōtinuanť in ſnīa p̄cedentibus. Ad quod
ſciendū q̄ ad Þ q̄ hmōi officiū. ſ. regimen populi conuenien
ter moyſes exequeret: optebat vt moyſes eſſet a deo cōpetē
ter informatus de dijs quibus deus regit rōnalem creaturā
⁊ Þ ,ppter duo. p̄mū vt regimē ipius moyſi ꝛfirmaret quā
tū poſſibile eſſet diuino regimini quod eſt optimū. ſcōm vt
cū aliqua occurrerēt in ppl'o ſup quibus opteret vt moyſes
deū oraſſet fuiſſet ipe inſtructus de his que erant deo bene
placita vt oro ſua eſſet efficax: iuxt illud quod eccl'ia orat ī q̄
dam collecta d. Ut petētib⁹ deſiderata cōcedas: Fac nos q̄
tibi ſunt placita poſtulare. Idcirco dr̄: Si q̄ inueni gratiam
in oſpectu tuo. ſ. vt hoc regimē mihi cōmittas mō p̄dicto:
oſtende mihi vias tuas vt ſciā te: cuius ſenſus eſt: nam vni
uerſe vie dñi quibus mundum regit miſeria ⁊ veritas. ſ. ⁊ iu
ſticia ſunt ſm Ps̄. que q̄dem vie licet nobis ad plenū inue
ſtigabiles nō ſint. iuxt illud ad Ro. xj. Inueſtigabiles vie ei⁹
tñ ptcipatiue ab hoīb⁹ p̄ſertim pfectis cognoſcunť: vñ qui
eas diuino munere cognoſcit deū dicitur noſſe: iuxta illud
Iere. ix. In hoc glorieť q̄ gloriať ſcire ⁊ noſce me ⁊c. ⁊ Þ ē
qđ dr̄: Oñde mihi vias tuas ⁊c. ſ. vt poſſim te imitari ī hmōi
regimine: ⁊ in hoc innuit moyſes p̄mā rōnem ſue petitionis
ſupra dictā: nec talis imitatio dr̄ ipoſſibilis eſtimari: nā Sal
uator dicit Lu. vj. Eſtote miſericordes ⁊ ſequit in lr̄a: Et in
ueni grām añ oculos tuos. ſ. impetratione eor̄ ,p quib⁹ ora
bo. ⁊ in hoc innuit ſcōam rōnē ſue petitionis: et q̄z iſta pete
bat moyſes ,ppter bonū ppl'i qui maxīe indigebat bono re
gimine: ⁊ q̄ oro moyſi ,p eis cū occurreret neceſſitas habe
ret efficaciā ipetrādi: iō ſequit: Reſpice ppl'm tuum gentem
hanc q. d. nō peto q̄ mea ſunt ſz q̄ tua ſunt: nā gens iſta pp̄l's
tu⁹ eſt. Ad qđ rñdit de⁹: Facies mea p̄cedet te ⁊ requiē da
bo tibi: cuius ſenſus eſt q̄ ipemet de⁹ volebat deducere ipſz
moyſen abſq̄z aliquo medio ſic petebat vt ſic daret ſibi reqez
ſcz ſufficientiā eor̄ q̄ deſiderabat: vñ in Þ ſolū videt de⁹ re
ſpōdere ad p̄mā petitionē ip̄licitā ipi⁹ moyſi ī q̄ volebat q̄
null⁹ angel⁹ interponeret ī regimīe ppl'i: nō aūt p Þ fuit re
ſponſuz ad ſcōam. ſ. illā in q̄ dixit: Oñde mihi vias tuas ⁊c.
q̄ q̄dē rñſio fuit Þ p̄termiſſa eo q̄ moyſes nō ſolum deſidera
bat requiē ſuā ,ppriā habendo diuinā gubernationē īmedia
tā q̄ ad ſe ſed etiā q̄ ad ppl'm: ſic q̄ deus ambularet cum eis
p̄ cohabitationē in tabernaculo ī medio ppl'i: ,put fuit ante
p̄tm̄ p̄ deū ordiatū. s̄. Exo. xxx. vñ ſequit: Ait moyſes: Si
nō tuipe p̄cedas ⁊c. qualiter aūt ipe petebat q̄ de⁹ eos p̄ce
deret ſtatim declarat dicens: In q̄ em̄ ſcire poterim⁹ ego et
pp̄l's tuus īueniſſe nos grām in cōſpectu tuo niſi ambulaue
ris nobiſcū ⁊c. In q̄ petebat vltra p̄dicta in ſignū diuīe pla
cationis q̄ tabernaculū federis in q̄ de⁹ facie ad faciē loque
baſ moyſi qđ tūc erat ,ppter p̄tm̄ ppl'i elōgatū ex caſtra: vt
s̄. eo. ca. reduceret intra caſtra in q̄ ſcireť q̄ nō ſolū moyſes
ſed etiā pp̄l's inueniſſet grām in cōſpectu dñi: vt ſic glorifica
reť ab omnib⁹ populis: ,put lr̄a īmediate ſequēs declarat:
ad qđ ſequit rñſio dñi. ſ. Dixit aūt dñs ad moyſen ⁊c. Ex q̄
bus verbis videt deū ꝛceſſiſſe moyſi duo: vnū em̄ implicite
qđ etiā implicite petierat. ſ. q̄ regimē populi eſſet p deū ⁊ nō
p̄ angelū. ſcōm aūt q̄ deus ambularet cū pp̄lo p̄ cohabitati
onē in tabernaculo p̄dictā: quor̄ primū patet in execution̄e:
tū q̄z nō legit in toto ,pceſſu moſaice vite q̄ fiat mētio de an
gelo loquēte cū moyſe vel ei apparente poſt hoc ſic antea: tū
q̄z de ioſue īmediato ſucceſſore ip̄i⁹ moyſi legit Joſue. v. q̄
apparuit ei angel⁹ in p̄ſona viri cū gladio euaginato d. Ego
ſum p̄nceps exercit⁹ dñi nūc veni q. d. ,put exponit ab anti
quis: Ego fui impedit⁹ tpe moyſi mgri tui ſicut nunc venio.

cui ioſue inclinat⁹ in terrā dixit: Quid dñs me⁹ loquit̄ ſuo ſuo? Ex q̄ ptz q̄ ſubiectio p̄ſidentis populi iſraelitici ad angelū incepit a ioſue nō aūt a tpe moyſi: facit etiā ad ℔ qđ legit̄ Deutro. xxxij. vbi agit̄ de deductione populi p deſertū dicit: Dñs ſol⁹ dux eſt eoꝝ ⁊ nō fuit cū eo de⁹ alien⁹ ⁊c. vñ in ℔ qđ dr: Dñs ſol⁹ intelligunt̄ excludi angeli a ducatu illi⁹ populi. in hoc aūt qđ ſequit̄: Et nō fuit cū eo deus alien⁹: intelligunt̄ excludi demones. Executio aūt ſcđi cōceſſi. ſ. de cohabitatiōe diuina in medio populi patet manifeſte cū poſt p̄dicta ſtatim fuit mandata executioni fabricatio tabernaculi ſic̄ pri⁹ añ pec catū fuerat ordinatū: ⁊ iō dñs durante hac collocutione cum moyſe mandauit p̄ſcindi duas tabulas vt ſup eis ſcriberent̄ ẋba in p̄mis tabulis ſcpta: in q̄ manifeſte demōſtrauit q̄ volebat tabernaculū fieri: in q̄ arca teſtamenti cū p̄dictis tabulis erat p̄ncipal': ⁊ p ꝑñs recōciliatio populi ad deū fuit ī hoc ꝓceſſa. Cōſequēter aūt: qr p̄dicta tā grōſa deus cōceſſerat populo ex meritis ipi⁹ moyſi: dicit ei reddens cām hui⁹ ꝓceſſionis: Inueniſti eñ grām coram me ⁊c. q. d. iſta nō cōcedo intuitu populi nec etiā p merita patrū ſz qr inueniſti ⁊c. Jōo moyſes accepit q̄dāmō audaciā vlteri⁹ petendi ſummum bonum qđ ab hoīe ſupnaturaliter pōt attingi. ſ. clarā viſionē diuine glorie que idē eſt cū eſſentia diuina. vñ ait: Oſtende mihi gloriā tuā. Circa quā petitionē q̄dā hebrei ſpēaliter Ra. Moy. egy ptius in ſuo libro de directione pte. ij. magnā mouet difficultatē: dicēs magnū incōueniēs eſſe q̄ moyſes petiuiſſet a deo illud qđ eſt ipoſſibile in hac vita. j. eñ dr: Nō videbit me hō ⁊ viuet: ſz ℔ dubiū nō videt̄ eē difficilis ſolutionis: tū qr volunt̄as fm ℔ dm ē ipoſſibiliū. petitiones aūt ſunt eoꝝ q̄ hō vult. tū qr licet ſit ℔ ipoſſibile ex naturā nō tū ē ipoſſibile apd deū q̄ ē. ſ. naturā. vñ ⁊ hec viſio fuit ꝓceſſa moyſi fm Aug⁹. de videndo deū: ſz nō in ℔ loco: vt ptz p lr̄am dicentē: Non poteris videre faciē meā. ſequit̄: ait. ſ. de⁹: Ego oſtendā omen bonū tibi. vbi in hebreo hr̄ ,put in poſtilla: Ego trāſire faciaz oē bonū meū añ te. ad cui⁹ intellectū attendendū eſt q̄ moyſes de duab⁹ ſuis petitionib⁹ petebat rñderi a deo. Una. ſ. ī q̄ petiuerat ſcire vias dñi: cū ſupra dixit: Oſtende mihi vias tuas vt ſciā te ⁊c. Alia ẋo in q̄ petiuit videre gloriā dei. ſ. diuinam ēntiā cū dixit: Oſtende mihi gloriā tuā: vt dictū eſt. Ad q̄s duas petitiones de⁹ ſibi rñdit ab iſto loco vſq̄ ad finē capq̄dē rñſio diuidit̄ in tres ptes fm tria diſtincta que de⁹ moyſi ſucceſſiue rñdit: p̄mū. ſ. cū dic̄: Mā ego trāſire faciā omne bonū ⁊c. ſcđm cū dicit: Rurſūq̄ ait: Nō poteris ⁊c. tertiū cū dicit: Et ire ꝝ: Ecce inq̄t loc⁹ eſt apd me ⁊c. Circa p̄mū ſciendū q̄ bonū diuinū pōt dupliciter itelligi: vno mō ,p ipa bonitate diuina que ēntialit̄ ē ipe de⁹ q̄ ē ſūmū bonū increatum. alio mō ,p bono vniuerſi qđ ad p̄mū bonū ordinat̄: ſic̄ bonū exercit⁹ ordinat̄ ad bonū ducis fm ℔ dm in. xj. Mebtaphiſ. vñ p ℔ qđ dr: Tranſire faciā ⁊c. itelligendū ē vtrūq̄ bonū p̄dictū: nō eñ dixit: Trāſire faciā bonū meū coram te: ſz oē bonum qđ vtrūq̄ cōphendit. Bonū aūt vniuerſi creatū maxie videt̄ ꝓſiſtere in bonitate diuine ,puidētie q̄ mund⁹ gubernat̄ ,put ordinat̄ in ipm deū vt dictū eſt: in q̄ quidē gubernatiōe creaturōnales ſingulariori mō regunt̄ a deo q̄ alie. vñ Apoſtol⁹ j. Coꝝ. ix. Nūquid de bob⁹ cura ē deo? qđ nō ē ſic intelligēdū vt boues totaliter ſb̄trahant̄ a cura diuine gubernatiōis que ꝑtīe cōpetit rōnali creature: que nō ſolū gubernant̄ a deo p ℔ qđ mouent̄ ab ipo deo in eis interi⁹ opante: ſz etiā per hoc q̄ a deo inducunt̄ ad bonū ⁊ retrahunt̄ a malo p p̄cepta ⁊ ,p bibitiones p̄mia ⁊ penas: ,put in. j. par. q. ciij. arti. v. in rñſione ad. ij. argumē. Et iſte ſūt vie domini quas moyſes petebat ſibi a deo oſtdi. cū dixit: Oſtende mihi vias tuas ⁊c. ſ. vt ꝓgnoſceret quō de⁹ p miſcōiam ⁊ ẋitatē ſeu iuſticiā que ſūt vie dñi ⁊ quodāmō vident̄ oppoſita creaturā rōnalem regebat: ad quē aūt finē moyſes iſta petebat dictū eſt ſupra. in ℔ igit̄ q̄ dixit de⁹: Ego trāſire faciā oē bonū meū añ te: cōceſſit moyſi q̄ vtrūq̄ bonū p̄dictū faceret trāſire añ moyſē. ſ. ī ſpecie glorioſa ipm deū repītāte ⁊ etiā diuinā gubernationē p̄dictam. Sequit̄ in lra: Et vocabo in noie dñi coram te qđ ẋbū exponitur in poſtilla de vocatione electoꝝ ī noticia diuina exiſtētiū qđ nō videt̄ cōuenient̄ dictū: tū qr nō cōuenit lr̄e: tū qr nō legit̄ q̄ moyſes ℔ petiuiſſet nec etiā fuiſſet ſibi oñſum: tum qr ℔ eſſet ꝺ añctē eccle que ī collecta dic̄: De⁹ cui ſol⁹ cognit⁹ ē nnmer⁹ electoꝝ. vñ dictū ẋbū videt̄ eē exponendū cōtinuādo ipm ad p̄cedētia ſic: Dixerat eñ de⁹ moyſi ſtatim ſupra: Ego trāſire faciā oñe bonū meū añ te ⁊c. qđ itelligit p ſpēm repſentantē: vt dictū ē: ⁊ qr intelligentia opus eſt in viſiōe: vt hr̄ Dañ. x. Idcirco ſubdit: Et vocabo ⁊c. vbi in hebreo ponitur verbum qđ indifferenter ſignificat vocare: clamare: ſeu legere: et eſt

re: ⁊ eſt ſenſus q̄ ea que p illā ſpēm glorioſam tranſeuntem repñtabantur declararent̄ ipi moyſi: p ℔ q̄ deus coram ipo moyſe vocaret ſeu legeret nomē ſuū. ſ. diuinū ipm ſic exp̄mēdo vt moyſes intelligētiā haberet p̄dictoꝝ: qđ totū fuit ipletum ,put in ſe. ca. cōtinet̄ vbi dicit̄: Quo trāſeunte coram eo ⁊c. ,put ibidē exponent̄: ⁊ qr vie dñi que oñſe fuerunt moyſi p maiori ⁊ notabiliori pte vident̄ ſonare miſericordiā ⁊ pietatē ſeu remiſſionē pctoꝝ ⁊ hmōi: ⁊ cum dr: Miſericors ⁊ miſerator: ⁊c. ne forte ex hoc moyſes putaret q̄ iſta reſpectu delinquētis intelligerent̄: idcirco ſb̄dit: Miſereboꝝ cui volueroꝝ: hoc eſt dicere ,put in glo. gratuita et ſpōtanea eſt oībus dei miſericordia: cū eñ miſeret̄ grā eſt: cū vero indurari p̄mittit iuſtū iudiciū eſt q̄ꝫ occultū: hec in glo. Sequitur ſecunda ps rñſionis cū dr: Rurſūq̄ ait: Nō poteris videre faciē meā ⁊c. cuius ſenſus cōtinuat̄ ad p̄dicta ſic: Quia deus ſtatim dixerat ſupra moyſi: Ego trāſire faciā ⁊c. qđ itelligit etiā de bono increato vt dictū eſt: ne ex ℔ forte moyſes putaret ſibi cōceſſum eſſe videre ipam dei faciē ſeu eſſentiam ,put petiuerat: idcirco exp̄ſſit q̄ in hoc nō cōcedebatur ſibi talis viſio: qr nō ptinet exiſtentib⁹ in hac vita: vñ Greg⁹. i homel'. Ediu eñ ℔ mortalit̄ viuitur videri p q̄ſdaz imagines deus pōt: ſz p ipam nature ſue ſpeciē nō pōt videri. Sequitur tertia pars rñſionis vbi dr: Ecce inq̄t loc⁹ eſt apd me ⁊c. in quo deus declarat moyſi illud quod de ſuis petitionib⁹ aſſecuturus eſſet: ⁊ p̄mo aſſignādo ſibi locū cū dic̄: Ecce inquit locus eſt apd me ⁊c. exponatur ,put in poſtilla. ſcđo oñendo ſibi modū q̄ p̄dicta eſſent ſibi oñenda: ⁊ ℔ cū dicit: Cūq̄ tranſibit gloria mea. vſq̄ ibi: Faciē aūt meā videre nō poter⁹ ⁊c. Ad cuius itellectū ſciendū q̄ fm ſctm Tho. ī. j. par. q. j. arti. ix. in cor. q. Et ē cōis opinio ſctoꝝ doctoꝝ: in ſacra ſcptura traduntur nobis ſpūalia ſub metaphoris corpaliū. vñ in hoc loco metaphorice ſūt intelligēda duo: Unū eſt cū dicit: Protegā te dextera mea ⁊c. qđ intelligitur ad ſiſtitudinem hoīs q̄ nō pōt videre aliū trāſeuntē coram ſe ,ppt hoc q̄ ,ptegitur p manū ei⁹ ne ipm videat: ⁊ p⁹ trāſitū alio auferēte manum ſuā videt poſteriora illius trāſeuntis: nō aūt faciē eius qui iam tranſiuerat ab ipi⁹ oculis. Aliud metaphoricum eſt q̄ p faciē dei in hoc loco ſic̄ in multis alijs itelligitur metaphorice diuina ēntia. p poſteriora ẋo itelligunt̄ in hoc loco effect⁹ diuine ,puidentie in creaturis: qr effect⁹ eſt poſterior cauſa: vñ ī hac tertia pte de⁹ conceſſit moyſi q̄ tranſeūte gloria ſua añ eum. ſ. p ſpēm glorioſam ipm bonū increatū ⁊ bonū creatū ab ipo ,pcedens repñtantē ,put in p̄ma pte reſpōſionis dixerat: Ego trāſire faciā ⁊c. q̄ tunc videret poſteriora ei⁹. ſ. effect⁹ diuine gubernationis q̄ ſunt ,ppe vie dñi: q̄s moyſes p̄mo ſciri petiuit: ſz cū ℔ tū faciē dñi nō videret rōne tacta in ſcđa pticula rñſionis. Sz circa ℔ notandū q̄ nō ſolū fuit cōceſſum moyſi ſcire vias dñi q̄ ſunt ei⁹ poſteriora ſz etiā q̄liter iſta emanāt a ſua cā q̄ eſt facies dei ſeu diuina ēntia: licet ipa eſſentia diuina a moyſe nō videret̄ qđ itelligit ī hac metaphora: nam tā facies q̄ꝫ poſteriora coram moyſe trāſierūt mō p̄dicto: ſz noticiā poſteriorū habuit pfectam: ,put dic̄: Et videbis poſteriora mea. Ille eñ q̄ poſteriora alicuius videt ſcit illa eſſe poſteriora illi⁹ licet faciem eius nō videat. Qualiter aūt iſta intelliganť declarata fuiſſe moyſi ī ſe. ca. vbi iſte ,pmiſſiones fuerūt iplete ampli⁹ ſunt declarāda in illo loco

Replica correctorij (ſcz vbi dr: Quo trāſeūte ⁊c. contra Burgeñ. delirantē. Jn ca. xxxiij. vbi poſtillator exponit illud: Nō aſcendā tecū: qđ videlicet intelligat̄ de miraculoꝝ opatione: Burgeñ. dic̄ illō inconueniēt dictū: qr p⁹ in electionē gentiū miraculoſe de⁹ opabat̄. vñ dicit q̄ debeat exponi de cohabitatione dei in medio ꝑpli in tabernaculo ⁊ ,ppitiatorio: ſz tunc argumentū Burgeñ. valet cōtra ſe ſic̄ contra poſtillatorē: qr p⁹ p oēm modum cohabitabat: rñſa dabat: ⁊ ſacrificia acceptabat ⁊c. quēadmodū Burgeñ. enumerat. Rñdeo igit̄ ad argumentū ,p cōcordia vtriuſq̄ q̄ ℔ dictū: Nō aſcendā tecū: ꝺditionē ſubintelligit. ſ. niſi penitueris: ,put etiā Burgeñ. dicit ſz qr ꝑpls penituit de pctō vituli ⁊ hodie iudei ℔ pctm̄ deteſtāt̄: idcirco aſcēdit cū eis: ⁊ p miraculoꝝ opationē q̄ ad expoſitionē poſtille toris: ⁊ p cohabitationē q̄ ad expoſitionē Burgeñ. Jtem in eo. ca. Burgē. fac̄ lōgā digreſſionē in q̄ tāgit aliq̄ q̄ apud multos ,pbabilia nō ſunt: trāſeo tū ea niſi vbi notat poſtill'. Jn p̄mis vt poſtillator ſeruet ordinē eccleſiaſtice hierarchie ad angelicā hierarchiā exponit ℔ ca. q̄ ducat⁹ ꝑpli fuerit cōmiſſus moyſi ſub directiōe angelica potiſſime p̄ncipis ſynagoge: Burgeñ. añt vult q̄ moyſes petierit a dño ꝑpli ducatū ímediate ſine alicui⁹ angeli p̄ſidentia: ⁊ q̄ de⁹ ꝓceſſerit ei

immediatū regimē ppli absoluēdo michaelē a ꝓncipatu vsq; ad tpa iosue: q facta sunt ꝓpter moysi pfectionē quā habuit post pctm̄ vituli ꝓut late declarare nitit Burgen. in ipa digressione ſz salua pace grādipendentiū deliramenta Burg. istud dictū nullū hz fundamentū ex autentica scꝛptura: nam q; michael ꝓnceps synagoge fuerit absolutus a suo ꝓncipatu ⁊ impeditus vsq; ad tpa iosue: aut ꝫ fuit ex culpa ꝓncipis: aut subiectoꝛ: aut pfectione moysi: ꝓma duo dici nō pñt q; ꝓnceps ille in btitudine cōfirmat⁹ peccare nō posset: ⁊ cul pa subiecti ppli fuit punita ⁊ p pniam remissa vt dic̄ Burgē. in addi. vlti. circa illud ca. Si igit̄ dek̄ tertiū q; tāte pfectiōis fuerit moyses q; null⁹ fuerit ei custos ⁊ coopatoꝛ vt videtur sentire Burgē. ꝫ videk̄ fātasticū ⁊ modicū fauere fidei xp̄i ane: nam nemo sane mētis dicere audebat xp̄m nō p̄cellere
Dat. 4. a moysen ī natura ⁊ gra: ⁊ tm̄ de xp̄o hoie scꝛiptū ē: Angel⁹ suis de⁹ mādauit de te vt custodiāt ⁊c̄. Asus ē em̄ xp̄s ministerio angeloꝛ ī mult⁹ nō q; indigeret sz ꝓpk̄ hierarchicā institutionē: q̄ declarat sctus Diony. ca. ix. angelice hierarchie dicens: Eqdē diuini lumis distributio a deo indita est oīb⁹ hierarchijs angelicis ⁊ hūanis ordinatissime supueniēs ad cōicandū oībus psonis hierarchicis. Burgen. igit̄ per hanc fantasiā excludit solū moysē ab ecclesiastica hierarchia: nec ꝺs fidelis audebit dicere ecclesiā sanctā min⁹ gra p̄ditam q; synagogā cū suo moyse: tm̄ ecclesiā totā ⁊ singulas eius ptes fm actus hierarchicos angelico ministerio dirigi: purgari: illuminari: ⁊ pfici credim⁹ vt sctā sctī Dionysij tradit auctas vbi. s. pōit etiā a sctis sctus michael foꝛe ꝓnceps eccle trāslat⁹ a ꝓncipatu synagoge: iō q; sb̄ noīe ei⁹ oēs angelos eccl'ia venerat⁹. nec puto fauere fidei nr̄e dicere moysen ductoꝛē synagoge potioꝛē q; petꝛ pastoꝛē ecclesie. Quot aūt ⁊ quibus modis petꝛ ī regimīe ecclesie sit directus adiutus ⁊ custoditus ab angelis nō nisi act⁹ apl'oꝛ iḡrans iḡrat: Errоꝛ igit̄ videk̄ q; b imagiat⁹ Burgē. nec motiua ei⁹ ad id valēt: extoꝛta ē em̄ expositio illi⁹ Josue. v. q̄ dic̄ angelū tpe moysi ꝓpeditū fuisse: q; trāsit⁹ colūne ignis ⁊ nubis fuit misterio angelico Si em̄ datio legis fuit fctā p angelos ī mānu mediatoꝛ⁹ vt dꝛ ad Gal. iij. multo rōnabili⁹ motio colūne ⁊ ceka oīa q̄ nomīe dn̄i facta sūt p misteriū angeloꝛ fctā itelligunt⁹: dn̄o tm̄ īmutabilit̄ pñte ⁊ psidente. hec ē snia btī Gr⁹g⁹. vt ptz. s. coꝛrectoꝛio ꝓmo. iij. ca. nec allegatū Burgē. ex Deutro. ꝓbat q̄ ī tēdit: cū em̄ dꝛ: Dn̄s sol⁹ duꝛ ei⁹ fuit dictio exclusiua ñ excludit eēntialit̄ ordiata ordie hierarchico: ī q; ordie angeli iclud unt⁹: vt ptz p btm̄ Dionysiū vbi. s. ⁊ iō ñ seq̄t⁹ tm̄ hō currit igit̄ aīal ñ currit: ꝓpk̄ ordinē eēntialē īnt hoīez ⁊ aīal. Talis aūt ordo ē int̄ hierarchiā supceleste ⁊ trenā ex istitutiōe non ex reꝛ formali rōne: q; fm act⁹ hierarchicos se debito ordie ꝓsupponūt. vñ dꝛ. xij. Metaphyc̄. Entia nolūt male disponi fm quā optimā dispositionē iflux⁹ a ꝓmo p media ꝓcedūt ī iferioꝛa q̄ aūt excludit cū dꝛ: Dn̄s sol⁹ duꝛ ei⁹ fuit. cōtinuo subinfert ⁊ nō erat cum eo de⁹ alien⁹. sol⁹ em̄ de⁹ ductoꝛ ppli exn̄s ā gelicā fuitutē sibi ordine eēntiali sb̄ordiatā nequaq̄ excludit sz poti⁹ icludit fm doctrinā btī Diony. vbi. s. Et si ꝺs obiecerit dicēs: De⁹ ad oīa sufficit spēalit̄ ī genere cause efficiēt⁹: vt ptz p Proculū de causis: igit̄ misteria angeloꝛuz ī b ducatu nō erāt necessaria. Rñdeo hec obiectio valet de misterio hoīm sic̄ ⁊ angeloꝛ: igit̄ nec moysi ducat⁹ fuit necessari⁹: inꝺ allegatū Burgen. Deutro. dn̄s sol⁹ duꝛ ei⁹ fuit: q̄ rōne em̄ dictio exclusiua excludit misteriū angeli eadē rōne ⁊ hoīs. Ad assūptū igr̄ auctoꝛ⁹ ꝺ causis dico q; ꝺs sol⁹ sufficit ad oīa sine medio sufficiētia thearchica: sz ñ hierarchica ⁊ tm̄ vz dicere ꝺs imediate sufficit ad oīa potētia absoluta sz ñ ordiata. Ordinē ei hierarchicū ꝺs a ꝓncipio ꝺditiōis natura ī stituit vt vult be. Diony. vbi. s. ⁊ sic eas ꝺdidit vt eos ordie sacro suos mot⁹ hr̄e sinat fm btm̄ Aug⁹. Gubernat em̄ de⁹ ec clesiasticā hierarchiā p mediū hierarchie celestis: ⁊ iferioꝛa p media: ⁊ media p supioꝛa de⁹ regi istituit sua volūtate. cui⁹ cā q̄rēda nō ē: ⁊ si q̄s hmōi ordinē potētia sua absoluta suspēdit ⁊ imediate aliq̄ facit hui⁹ est magna cā quā tpe moysi Burgen. fingendo rōnabilit̄ nō assignat nisi moysi pfectionē cui⁹ tm̄ pfectio tāta eē nō potuit quanta ꝓncipis glorioſissimi michaelis: cui⁹ ꝓncipatū dicit tpe moysi ꝓpeditū p oīs eius meritū q; misterio ecclesiastice hierarchie angeli merenk vsq; in finē mūdi aliqꝺ p̄miū accidentale: vt hr̄. ij. sniaꝛ. Item in eadē digressione Burgē. notat postillatoꝛē exponentē hoc verbū dn̄i ad moysen: Vocabo nomen dn̄i coꝛā te. de vocatione electoꝛ in noticia diuina existentiū quā expositionem dic̄ Burgē. incōueniente ex trib⁹: q; vt dic̄ nō cōsonat lr̄e: ⁊ quia nō legit̄ moysen id petiuisse: etiā q; nō fuisset ei oīnū ꝺ auctoritatē ecclesie dicentis ī collecta: De⁹ cui soli cognit⁹ est nūer⁹ electoꝛ⁹ ⁊c̄. sz certe iste obiectiones Burgē. nihil videk̄ valere nō ꝓma: q; expositio postillatoꝛis ad ītētionē etiam alioꝛ lr̄e bñ ꝺsonat: qꝺ sic ptz: nā cū moyses petisset signū miseratiōis diuīe dicēs: In q̄ poterim⁹ scire grām apꝺ te inuenisse ⁊c̄. et cū iā fiducialit̄ subiūgeret: Ostende mihi gloriā tuā. q̄ nō soluz ꝺsistit ī visione xp̄i: sz etiā reducētiū ī xp̄o: iō intelligit̄ moyses petisse cognitionē vocationis electoꝛ⁹ in noticia diuīa existentiū. Ad quā petitionē sic ītellectā rñdit de⁹ q; ad visionez dei: Ostendā tibi oē bonū. q̄ aūt ad relucentiam in deo sb̄dit: Et vocabo vel legā fm hebraicā xp̄itatē coꝛā te. s. exaratū ī noīe dn̄i: vt supple videre ⁊ cognoscere possis signū miserationis quod petis non esse ex precedentibus meritis sed a sola mea voluntate. Ideo sequitur: Cui volo misereboꝛ ⁊c̄. Hec igitur expositio postillatoꝛis optime consonat lr̄e contra ꝓmā obiectionē Burgen. ⁊ ipe Burgen. videtur cum ista expositione quam improbat postea coincidere cum dicit q; sensus illoꝛum verboꝛ: ⁊ legam coꝛā te in nomine dn̄i est q; moysi ꝓmitteret deus dare intelligentiā eoꝛ que in glorioſa specie transeunte repꝛsentabantur. illa aūt relucentia sunt in essentia diuina que ipam repꝛsentant: vnde patet moysen hec petisse contra secūdā obiectionē Burgen. Tertia etiam obiectio Burgē. nihil valet: quia q̄ possibilis est petitio vt ostendatur visio dei: tam possibilis est petitio visionis relucentiū in eo ⁊ q̄ possibilis est collatio ꝓmi. tam possibilis est ⁊ secundi. Apud Burgē. aūt ⁊ alios possibilis est collatio ꝓmi: igitur ⁊ secundi: sed ⁊ illud quod adducit de collecta ecclesie nō vꝛget: quia etsi ostēdantur alicui relucentia in deo non oportet q; ostendantur omnia: nec numerus omniū: ideo stat aliquem videre electionem diuinam esse ex gratia ⁊ videre aliquam certam gentem puta israelitica ex hmōi electione inuenisse gratiam qui tamē non videret numeꝛ electoꝛ⁹ omniū quod solius dei est iuxta collectam allegatā: ⁊ videtur illa tertia obiectio tendere ad vnum errоꝛē Parisius damnatū: videlicet q; omnis verbuz videns ⁊ relucentia in verbo videt omnia que verbum erroꝛ est.

a Deinceps. hic Ca. XXXIIII

a ꝓr ponit̄ rñsio dn̄i de repatione legis. vbi ꝓmo ponit̄ ad b ꝓma dispositio. scꝺo legis repetitio. ibi: Observa. ⁊ tertio ei⁹ ꝺscriptio. ibi: Dixit dominus ad moysen scribe. quarto legis iterate ꝓmulgatio. ibi: Cūq; descenderet. Circa ꝓmū ꝓmittit̄ dispositio materiał. scꝺo spūalis. ibi: Cūq; descēdisset. dispositio aūt materialis fuit dolatio tabulaꝛ de qua dak̄ dn̄i mandatum cum dicitur:

b Precide ait tibi duas tabulas lapideas instar ꝓoꝛ. i. siles alijs ꝓius fractł ī materia ⁊ quātitate: de q̄ aūt lapide fuerint nō bn̄ ex textu. Dic̄ aūt Ra. Sa. q; fuerūt de lapide saphiri ⁊ qꝺ dn̄s ostendit moysi massaz talꝭ lapidis formatā de nouo xp̄ute diuīa de q̄ moyses dolauit duas tabulas ⁊ dolature ſuꝑflue fuerūt sue et inde

Ca. XXXIIII

a †Deiceps p̄cide ait tibi duas tabulas lapideas instar priozū: ⁊ scribam super eas verba que habuerūt tabule quas fregisti. Esto paratus mane

a ſ initio boni operis.

b a ſ spūalem. s. intellīgentiam legis.

vt ascendas statim in mon

a ſ sine me nihil poteſtis facere.

tem sinai. Stabisq; mecum

a ſ eminentiam contemplationis.

ſ indignus

super vertice montis. Nul c † l⁹ ascēdat tecū: nec videat ſ

et inde ditat⁹ fuit valde. ideo dictum est: A
Precide ait tibi ⁊c̄. In heb. habek̄: Dola tibi. id est ad vtilitatez tuam. sed istud videtur ficticium: quia tantum vel plus fuisset ditatus de fragmentis tabularuz pri⁹ fractarū. Itē q; Josephus nō dicit de q̄ lapide fuerit: q̄ tm̄ lōge fuit añ Ra. Sa. lō videk̄ meli⁹ dicēdū q; de b nō bn̄ certitudo. c Et scribā sup eas. In ꝓmis em̄ tabulis moyses nihil fecit. in secūdis xp̄o ipe disposuit materiā dolando vt visū ē: q; sic̄ alias fregerat iustū fuit q; istas dolaret: sz dn̄s scꝑsit ibi decem verba. †Deu. 10. a

d Esto pat⁹ mānē. q; talis boza ē conueniētioꝛ ad loq̄ndū cū deo. e Nullus ascēdat tecū. q; alij nō sunt digni accedere ad me. f Nec videatur quispiam per totum montem ⁊c̄. ob reuerentiam deitat⁹ ibi descendent⁹ in signo visibili.

a Qui reddis iniquitatem patrum filijs ac nepotibus ⁊c. Greg⁹. Cū scriptū sit: Quid ē q̄ inq̄t vos pabolā vertitis in p/uerbiū istud in terra isr̄l dicen/
Hiere.31.e tes: Patres comederunt vuaz acerbam ⁊ d.f.o. viuo ego dic̄ dñs. Si erit vltra vobis para/bola hec in puerbiū in israel:
Ezec.18.a vt aīa p̄ris tui ita ⁊ aīa filij mea est: aīa q̄ peccauerit ipa morietur. Quid est qđ ōr: Qui reddis ini. p.f. ac nepo. pctm̄ originale a patribus trahimus: ⁊ nisi p grām baptismi saluamur etiam parentū culpā portam⁹: q⁹vnū adhuc cū illis sum⁹. Reddit in iquitatē patrū in filijs duz pro culpa parētis ex origiali petō aīa polluit̄ plis. Et rursū non reddit iniquitatē patrū in filijs qz cū ab originali culpa per ba ptismū liberamur: nō iā pentū
†De pe. dis 4.c. qđ est quod ōr. culpas: sz qs ipi cōmittim⁹ ha/bemus. Aliter. Qui praui parē/tis iniq̄tatē imitat̄: etiaz ex ei⁹ delicto ꝓstringit. Qui aūt nō imitat̄: delicto illi⁹ nō grauat̄.

B Uñ fit vt iniqu⁹ fili⁹ iniq̄ p̄ris nō solū sua q̄ addit: sz etiā pec/cata p̄ris psoluat: cum iratum deū nō ignorans malicīā suam adiungere nō formidat. Et iu/stū est vt q̄ districto iudice vi/as patris iniq̄ nō timet imitari cogat̄ etiā culpas eius psolue/
Ezeb.18.a re. Uñ aīa p̄ris mea est aīa filij mea est: anima que peccauerit ipa morietur: quia nō nunc̄ fi lij etiam ex patris peccato peri muntur. Deleto autez originali peccato: ex parentum nequicia in anima non tenentur. Quid est enī q̄ paruuli filij plerunc̄q̄ a demonibus arripiuntur: nisi q̄ caro filij ex patris pena mul ctatur. In semetipso enī percu/titur pater iniquus ⁊ contem/nit: peutit ergo ī filijs: vt acri⁹ viat̄: ⁊ dolor p̄ris p carnē filio rū: redit vt filioz pēa mēs p̄ris iniqua puniatur. Cū vero non paruuli sed iam prouectiores fi lij: et parētum culpa feriuntur illorum etiam penas luūt quo/rum facta secuti sunt. vnde re/cte dicitur: vsq̄ ad tertiam et quartam progeniem (eā quam imitentur filij) parentum vitaz possunt videre: vsq̄ ad eos vl/tio extenditur qui viderūt qđ male sequerentur.

b Dominus çelotes. Aug⁹. Dominus deus enim çelans: eius nomen deus çelator est. id est nomen ipsum quod domi/nus deus dicitur çelans est: qz deus çelator est: quod non hu mane perturbationis vitio fa/cit deus: semper ⁊ omnino in/commutabilis et tranquillus: sed hoc verbo indicat non im/pune plebem suam per alienos deos fornicaturam. Dictuz est enim hoc verbum tropice a ze/lo maritali: qui castitatem cu/stodit vroris: ⁊ perdit omnem qui fornicatur a se.

S Primogenitū

quispiā p totū mōtē: boues quoq̄
a ſ Simplices imperiti.
b ſ terrenis curis implicati. ſ pascuam sancte seri prure et contemplationis virorem.
⁊ oūes nō pascātur ecōtra. Excidit a
g duas tabulas lapideas ālles añ
a ſ ab hūana obscuritate trāsit in montē spūalis intelligentie.
fuerāt: ⁊ de nocte cōsurgēs ascēdit
ī mōtē sinai: sic ei p̄cepat dñs: poz/
a ſ nō pt mēs hūana deū cōtēplari nisi cōdescēdat ei.
tās secū tabulas. Cūq̄ descēdisset b
dñs p nubē: stetit moyses cum eo c
iuocās nomē dñi. Quo trāseunte d e f g k l m
corā eo ait† Dñator dñe de⁹ miseri n
cors ⁊ clemēs patiēs ⁊ multe mise o
ratiōis ac verax q̄ custodis miseri
cordiā ī milia: q̄ aufers iniq̄tatē et p
scelera atq̄ petā: nullusq̄ apud te
a ſ originalem. ſ qualiber.
a p se innocēs est† Qui reddis iniq̄tā q
ſ nō baptizaris. a ſ imitātib⁹. ſ. b ſ vsq̄ ad
tē patz filijs ac nepotib⁹ ī tertiā ⁊
eos vitio exprēditur qui viderunt qđ male sequerēt.
quartā progeniē. Festinusq̄ moy/ r
a ſ Se terram ⁊ cinerē esse intelligens.
ses incuruat⁹ est pnus in terrā: et s
adorans ait: Si inueni grām ī con t
ſ clemens ⁊ propitius.
spectu tuo dñe: obsecro vt gradia/
ris nobiscuz: populus em̄ dure cer v
a ſ puniendo ⁊ ignoscendo. b ſ in proximum.
uicis ē et: vt auferas iniq̄tates no x
a ſ in nos ipos. b ſ tanq̄ hereditatem tuam.
stras atq̄ peccāta: nosq̄ possideas y
Rndit dñs: Ego inibo pactū vidē z
a ſ hoc nunc̄ est iudeis datū ad lr̄am de die ergo iudicum accipiendū ē: in q̄ factur⁹ est deus que nu/nq̄ visa fuerunt.
tib⁹ cūctis: signa faciā q̄ nūq̄ fūt vi/ a
sa sup terrā: nec ullis gētib⁹ vt cer
nat ppls iste ī cui⁹ es medio opus
dñi terribile qđ factur⁹ sū. Obtua b
cuncta que hodie mandaui tibi.
a ſ p has gētes seprē vitia designant cū quibus so
Egoipe eiciā a facie tuā amorr̄eū c
cietatem iungere prohibemur.
chananeū ⁊ ethey: pherezeū q̄z et
euey iebuseū† Caue ne vnq̄ cū ha d
bitatorib⁹ terre illius iūgas amici
a ſ ne quis incipiat colere.
tias q̄ tibi sunt in ruinā: sz ⁊ arās e
a ſ vt nulla monimenta idolatrie remaneant.
eorū destrue: cōfringe statuas lu f
cosq̄ succide. Noli adorare deū ali
enū. Dñs çelotes nomē ei⁹: de⁹ est b g
emulator. Ne ineas pactū cū hoi/
bus illar regionū: ne cū fornicati
fuerint cū dijs suis ⁊ adorauerint
simulacra eor vocet te q̄spiā et co h
medas de immolat⁹† Nec vxorē de fi i
liabus eor accipias filijs tuis. Ne k
postq̄ ipe fuerit fornicatę: fornica l
ri faciāt ⁊ filios tuos ī deos suos.

a Excidit ſ ⁊c. exequens mandatū dñi ꝓmpte. b Cūq̄ descēdisset. b ponit dispositio spūalis q̄ fuit oro moysi. cū ōr:
c Stetit moy. cū eo inuo. no. dñi q̄ tran/seunte. s. in nube gloriosa cū repūtante.
d Ait dñator. hic exprimitur forma oro/nis. cū ōr: Dñator. s. in populi gubnatiōe.
e Dñe. in legis donatōe. f Deus. in cultus veri institutiōe. g Misericors miserijs hoīm compatiendo. h Et cle mens. offensas remittendo. i Patiēs. emendationem peccantium expectando.
k Et multe miserationis. effectus tue pi etatis impendendo. l Ac verax. i. iu/stus. qz misericordia sine iusticia est pusil/lanimitas: ⁊ iusticia sine misericordia est crudelitas. ⁊ ideo in omnibus operatio/ † Dic. nu
nibus diuinis semper simul relucent veri/tas misericordia ⁊ iusticia. Sm illō Psal. xxiiij. Uniuerse vie domini misericordia ⁊ veritas. Uel aliter. Ac verax. iustis pre mia reddendo. ideo subditur:
m Qui cu. mi. in milia ⁊c. reddēdo bo/na non solum operantibus sed etiam de/scendentibus ex eis absq̄ numero.
n Qui aufers iniquitatem. i. petā com/missa in primū remittis vere penitētib⁹.
o Et scelera. i. peccata ꝫ deum facta.
p Atq̄ pec. q̄ facit hō ī seipz. Nullusq̄ apō te p se innocēs ē. qz boies ꝫhunt pctm̄ originale ⁊ cū ꝫ actuale saltē veniale si p/ueniant ad etatem adultam. q Qui red. iniquitatem ⁊c. ꝫ expositū ē. s. xx. ca.
r Festinusq̄ moy. icuruat⁹ est. exhibēs reuerentiā deo. s Et adorans. actu in teriori corde ⁊ etiā ore. ideo subditur:
t Ait si inueni grām ⁊c. lz. n. dñs iā mo/ysi cōcessisset q̄ ipe eēt ductor eoz in itine re. timebat tn̄ ne supueniret impedimētū ꝓpt̄ pctm̄ ꝓpli quē sciebat esse ꝓnum ad malū. iō orabat vt istō ipedimentū nō su/peniret. vñ subdit: v Popul⁹ em̄ du/rę cervicis ē. ⁊ iō qz tu es misericors indi/gem⁹ pñtia tua. x Ut aufe. iniq̄. nr̄as ꝓterita remittēdo. y Nosq̄ possideas a futuris ꝓseruādo. z Rndit domin⁹ ego inibo pactū. i. fedus amicitie vobiscū.
a Signa faciā ⁊c. sicut postea fecit quan do terra dathan ⁊ abiron deglutiuit: ⁊ in siccatione iordanis: ⁊ in subuersione ciui/tatis hiericho sonantibus tubis.
b Obserua cuncta. hic consequent̄ po/nitur legis repetitio breuis tamen ⁊ per modum epilogi. cum dicitur: Obserua cū cta q̄ ego ho. man. tibi. repetendo q̄ supra precepit a. xx. ca. vsq̄ ad. xxxij. ca. licet nō omnia sint hic scripta iterum. †Deut. 7. a
c Egoipse eijciam ⁊c. non nominat hic gergeçeum: quia ille populus recessit de terra eis promissa ante aduentum filioruz israel. d Caue ne vnq̄ cum habitato ribus ⁊c. quia ex diuina sentencia debe/bant interfici ⁊ ne inducerent populum israel ad idolatriam si contraberent cum eis amicitiam.
e Sed aras eorum destrue: confringe statuas. vt non remaneat memoria idola/trie. f Lucosq̄ succide. circa templa enī idolor erāt luci vbi exercebāt carnalē lasciuiā. g Dñs çelo. ⁊c. ꝫ ē expositū s. xx. ca. h Uocet te ⁊c. ī veneratione idoli. ⁊ sic trahat te ad idolatriā. i Nec vxorē de filiabus eor accipies filijs tuis. † 3 Reg. 11. c
cui⁹ cā ꝫdic̄t: k Ne postq̄ ipe fuerit fornicate. per idolatriam: que est fornica/tio spiritualis.
l Fornicari faciant: id est ad idolatram pertrahant.

Deos

¶ a Primogenitū asini cē. Isiō. Per asinū im
mundicia: p quē innocentia designat. Asini ¶
pmogenita oue mutare est īmūde vite pmo/
dia ad īnocentie simplicitatē cōuertere: vt post
¶ illa pctōr egit: q vt īmunda dñs respuit: ea
iam agendo ,pferat q deo sacrificio mūda im/
ponat. b Die septio cē. Aug⁹. Cū de sab/
bato pcipet: ad est qō adiunxit de satiōe ⁊ mes
se: Videt em̄ dicere tpe satiōis ⁊ messis: an for
te ita obseruādā requiē sabbati pcepit: vt nec
illa tpa habeant excusationē q agricolis val/
de sunt necessaria ,ppt victū ⁊ vitā. Justū est
etiā tpe sationis ⁊ messis: qñ multū vrget opa/
tio: vt reḋescat in sabbato: ⁊ sic post hec tpa q
opus plurimū flagitant significatū est oi tem/
pore sabbati deberet cessari. c Aull⁹ insi/
diabit cē. Aug⁹. Dō dixit nō cōcupiscet q̄sq̄
de terra sua cē. Hoc vult intelligi vt secur⁹ q̄sq̄
ascēderet: nec de terra sua sollicitus esset deo
,pmittente custodiā q nemo inde aliquid con/
cupiscēret ,ppter illū q ascēdit: nec suā inde ti/
meret absentiā ⁊ b satis oñdit quid supra dixe
v.23.b rit: Nō appebis in cōspectu dei tui inanis: q
in illo loco dixit. vbi tabernaculū vel templuz
deus fuerat habiturus. d Nō immolabis
super fermento sanguinem hostie tue. Aug⁹.
Quid est q ait: non occides super fermentum
sanguinem immolatorum memor: an illa hoc
loco dicit īmolata sua q p pasca occidunt: ⁊ p/
cepit ne tunc sit in domo fermentū: qñ sūt dies
azymor. e Nō coques cē. Aug⁹. Ecce itez
quēadmodū intelligi possit ignoro. Magna ta
men est de xpo ,pphetia: etiā si fieri ad litteraz
possit: q̄tomagis si nō potest. In sermonibus
em̄ dei non sunt ad ,pfectatē operū oia reuo/
canda: sicut nec illud de petra ⁊ cauerna eius
⁊ manus suppositione: sed plane de fide narra
tionis hoc exigendum est: vt que dicit facta cē
vere facta sunt: ⁊ que dicit dicta esse vera dicta
sint: quod exigitur etiā a narratoribus euan/
gelij cum xpm narrent quedam dixisse: que in
parabolis dixit: tamen hoc eum dixisse nō pa/
rabola ſz historiaca narratio ē. f Quadra
ginta dies cē. Isidorus. Moyses quadragin/
3.Re.19.b ta diebus ieiunauit: ⁊ helias ⁊ ipe dominus
Mat.4.a pcipit em̄ nobis ex lege: ex ,pphetis: ⁊ euan/
gelio quod testimonium ex his habet. Unde
in monte inter vtrāq̄ personam medius salua
tor effulsit: vt ab omnibus mūdi illecebris aui
ditatem nr̄am tanq̄ ieiunio tpantie refrenem⁹
q̄d perfectio decalogi per quattuor eiusdem
mundi partes. i. toto orbi predicatur: vt decem
quater ducta quadragenariū nūer signent.
g Et scripsit in tabulis cē. Aug⁹. De moyse
dictum est quod ipe scripsit cui ⁊ deus paulo
ante dixit: Scribe tibi verba hec. Cum vero p/
mum legem accepit cuius tabulas abiecit et
fregit: nec ipse excidisse dictus est: nec ei dictū
est vt scriberet: nec eas scripsisse narratur: sicut
modo dicitur. Scripsit in tabulis verba testa/
menti cē. sed tunc dictum est: ⁊ dedit moysi sta
tim vt cessauit loqui ad eum in monte sinai du
as tabulas testimonij: tabulas lapideas scri/
ptas digito dei: ⁊ paulopost. Conuersus inḋt
moyses: descendit de monte: ⁊ due tabule lapi
dee: ⁊ tabule opus dei erant: ⁊ scriptura dei
scripta in tabulis. Magna questio oritur quo/
modo ille tabule quas erat moyses domino p/
sciente facturus non hominis opus esse dican/
tur sed dei: nec ab homine scripte sed digito
dei. posteriores vero diu mansure: et in taber/
naculo et in templo dei future iubente deo ab
homine excise sunt et scripte. An in priorib⁹
gratia dei significabatur: non hominis opus
qua indigni facti sunt reuertentes corde in egy/
ptum ⁊ facientes idolum: vnde illo beneficio
ꝑuati sūt ,pterea moyses tabulas fregit. His
Xo posteriorib⁹ significāt q̄ de suis opib⁹ glo/
¶ riantur

a ¶ parte torum. ¶ pasca.
Deos cōflatiles nō facies tibi. So a
¶ tota pñti vita.
lēnitatē azymor custodies. Septē
¶ sinceritatis ⁊ veritatis.
dieb⁹ vescer̄ azymis: sic p̄cepi tibi
¶ Aliqui habent mensis: sed male.
i tpe messis nouor. Abēse em̄ verni
a ¶ principiū. s. bonor tā corpalitū q̄ spūaliū.
tpis egress⁹ ē de ęgypto† Oē q̄d
¶ virilis. s. ⁊ fortis.
apit vuluā generis masculini meū
¶ foetibus patientibus.
erit. De cūctis animantib⁹ tā de bob⁹
a ¶ Simplicibus innocentib⁹. b ¶ primū opus
a q̄ de ouib⁹ meū erit.† primogēitū asi
immūdicie. ¶ simplicitate innocētie.
ni redimes oue. Siaūt nec preciū
¶ q̄ mens īmunda si nō fuerit i melius mutata ne
cabitur morte perpetua.
p eo dederis: occidet† primogenitū
filior tuor redimes: nec appebis
a ¶ tabernaculo. s. q̄ ecclesiā significat. b ¶ oblati
onū bonor operum ⁊ virtutum.
in cōspectu meo vacu⁹. Sex dieb⁹
a ¶ toto tpe. s. vite tue. q̄ hō nascit ad laborē ⁊ mili
tia estvita hōis sup terrā. ¶ in dere. s. aniaruz
b opāberī i die septio cessabis arare ⁊
¶ pentecosten.
metere. Solēnitatē hebdomadar
facies tibi in primitijs frugū mes/
a ¶ tabernaculor. s. q̄ scenophegia dicitur:
sis tue triticeę: ⁊ solēnitatē qñ rede
unte āni tpe cūcta conduct. Trib⁹
¶ q̄ in fide trinitatis scr̄e oia bona nr̄a offerre debe
mus. ¶ in vere. s. in estate in autumno.
tpib⁹ ānī appebit oē masculinū tu
um i cōspectu oipotēt̄ dñi dei isr̄l.
a ¶ vicia.
Cū em̄ tulero gētes a facie tua ⁊ di
¶ exclusa oi angustia mētis ⁊ corporis.
c latauero termios tuos null⁹ insidia
¶ hoc ad īram nunq̄ cōrigit iudeis. ¶ hoc in futu/
ra vita cōplebit̄ qñ nec visibilis hostis nec inuisibil
sanctis nocere poterit.
bit terrę tuę ascēdēte ⁊ appente te
d i cōspectu dñi dei tui ter i āno. Nō
a ¶ q̄ sacrificiū pur ⁊ sine oi corruptiōe debet esse.
¶ malitie et nequitie.
īmolabis sup fermēto sāguinē ho/
¶ alias mee. b ¶ ō carnib⁹. s. agni q̄ imolabat i pa
sca. ¶ q̄ sic sacrificia nr̄a in pñti debem⁹ cōplere ne
i futuro iudicio ic̄ipiam⁹ sacrificare: cū non erit tps
stię tuę. Nec q̄ residebit mane ō victi
opādi: ſz mercedē recipiēdi. ¶ vel pasche. ¶ princi/
mis solēnitatī phase† Primitias
pia oim bonor ascribendo non tibi. ¶ ecclesia.
frugū terrę tuę offeres i domo dñi
¶ vt supra.
e ōi tui. Nō coques hedū i lacte ma/
tris sue. Dixitq̄ dñs ad moysen: b
a ¶ q̄ō añ dixerat q̄n tabulas accepit q̄s fregit: hoc
etiā mō repetit nō recapitulādo q̄ō factū est ſz itez
factū esse cōmendans.
Scribe tibi verba hec q̄b⁹ tecū ⁊ cū c
isr̄l pepigi fed⁹. † Fuit ḋ ibi cū dño d
f moyses q̄draginta dies ⁊ q̄dragin
a ¶ corpalē. s. ¶ noīe pānis oēm cibū significat a pre
torū: sic ⁊ noie aq̄ oēm potum.
ta noctes: Panē nō cōedit ⁊ aquā
g non bibit; et scripsit in tabulis e

a Deos cōflatiles non facies tibi. p hoc etiam in
telliguntur ,phiberi ido/
la per sculpturam facta vl̄ L
quocūq̄ modo. dicit ta/
men conflatiles. quia de
nouo sibi fecerant vitulū
conflatilem. Consequen/
ter repetit aliqua que per
tinent ad verum dei cul/ †.s.15.a
tum: et primo de solēnita Luc.2.d
te pascali dicens: Solēni/ Num.9.c
tatem azymorum cē. secū/
do de redemptione pmo/
genitorum: cum dicit. Oē
quod aperit vuluam cē. † De voto
tertio de obseruatiōe sab/ c.magne.
bati cū dicit: Sex diebus
operaberis cē. q̄rto de solē/
nitate pētecostes: cuz dr:
Solēnitatē hebdomada/
rū. q̄nto de solēnitate ta/
bernaculor: cū dr: Et so/ †.s.23.b
lēnitatem qñ redeūte āni Eccl.25.c
tpe cē. s. i pncipio sept⁹
bris. sexto itez addit ō so
lennitate pascali: cum dr:
Nō imolab sup fermento
⁊ exponāt oia ista sic ex/
posita sūt. s. xiij. c. ⁊. xvij.
b Dixitq̄ d. ad m. b pō
nit iterate legis cōscptio.
cū dr: c Scribe tibi
Xba hec. b videtur eē cō/
trarium ei qō dñs supra
dixit i pncipio ca. Et scrī/
bā sup eas. Ad hoc dicūt
aliq̄ q dñs scripsit auctor/
itatiue ⁊ dictando: sicut
Aug⁹. dr scripsisse libz de
ciuitate dei vel hmōi. sed
moyses scripsit mīsterialit
⁊ figurādo: ſz b nō videt
vez: q̄ cū ille tabule eēnt
lapidee: ife fuerūt ibi fi/
gurate p sculpturā. ñ aūt
ē verisile q̄ moyses ascen
dēs in mōtē ad orādū do
minū ⁊ vacādū ptēplatio
ni ponaret secū īstrumēta
ad sculpēdū cū sonitu et
malliatione. Et iō dicēdū
q̄ dñs illas īras figura/
uit: vt predictum est: ⁊ iō
q̄ hic dicitur: Scribe: in
telligendum est q̄ moy/
ses scripsit illa verba non
in tabulis lapideis sed po
stea in libro. Potest etiaz
aliter dici. s. q̄ moyses ma D
num ad tabulas appolnit †.ā.35.c
sed dominus tunc litteras Deu.34.c
miraculose formauit: sic
ad impositionem manuz
apostolorum dabatur spi
ritus sanctus. non q̄ illa
impositio in recipientib⁹
spiritum sanctum aliquid
faceret: ⁊ tunc redit i hoc
qō ꝑdictū est. s. q̄ deus il
las īras figurauit.
d Fuit ergo ibi cū dño †.ō.24.d
moyses q̄draginta dies. ali
os. s. xl. a precedētibus.
e Et scripsit i tabulis refer
tur ad dñm: vt dictū ē. Si
āt referr ad moysē expo
nēdū ē mō ꝑdco īmedia/

Rom.10.c riant. Ān apls: Ignorātes dei iusticiā: ⁊ suā volentes consti
tuere. i. d. nō sunt sub. ⁊ ideo tabule humano ope scripte sunt
q̄ cū ipis manerent: significantes eosdē suis opib⁹ gloriatu/
ros: nō de digito dei: id est de spū dei. Certe ꝑ repetitio legis
nouū testamentū significat. Illō aūt vet⁹ significabat. vñ cō/
fractū ⁊ abolitū est. Maxīe qz cū se/
cūdo dat lex: nullo terrore dat. Sic
illa in strepitu ignīū: nubiū ⁊ tubaꝝ.
5.10.c Ān tremefact⁹ pplis dīc: Nō loquat dñs ad nos ne moriamur. Ān signifi
catur timor esse in veteri testa. in no/
uo dilectio. Quō igit hec soluit que/
stio: quare ille opus dei: iste op⁹ ho/
minis: ⁊ ille scripte digito dī: iste scri/
pte ab hoīe. an forte iō magis in prio
ribus vet⁹ significat testamentū: qz
deus ibi p̄cepit: sz hō non fecit. Lex
ēm posita est in veteri testamento q̄
cōuinceret transgressores: q̄ sub ītra/
uit vt abūdaret delictū. Nō ēm iple/
bat timore: q̄ nō iplet nisi charitate
Et iō dr opus dei: qz deus legē consti
tuit: deus scripsit: non opus hoīs: qz
hō deo nō obtpauit: ⁊ eū potius reuz
lex fecit. In scdis aūt tabulis hō per
adiutoriū dei tabulas fecit. Ān dicit
dñs: Nō veni soluere legē: sz ad iple
Rom.13.c re. Et apls plenitudo legis charitas.
Factū ē ꝑ hōi facile in nouo testamē/
to qđ in veteri difficile fuit hūti fidē
q̄ p dilectionē opat: atq; illo digito
Ibidē.7.c dei. i. spū dei intus eā in corde scribē/
te: nō foris in lapide. Ān non in tabu
lis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus: qm̄ charitas
dei q̄ veraciter implet p̄ceptū: diffusa est in cordibus nostris
p spm̄ sctm̄ qui datus est nobis. hec ē ꝑ ꝓma lex data: vbi si/
gnificat vetus testamentū: qđ ē opus tm̄ dei: ⁊ scptum digito
dei. Ān apls dicit: Itaq; lex qdē sct̄a ⁊ mandatū sctm̄ ⁊ iustū
⁊ bonū. Lex ꝑ sancta ⁊ bona dei opus est: vbi hō nihil agit:
qz nō obtpat: sed reatu potius p̄mit lege minante ⁊ damnan
te. Btūs aūt hō est cū hoc mandatū sctm̄ ⁊ iustū ⁊ bonum est
etiam opus eius: sed p grām dei. a Cūq; descenderet.
Jsi. Ascendit moyses denuo in montē iterūq; dat ei legem de
us in alijs tabulis ad instar prioꝝ excisis. Sed q̄s ꝓmū acce/
pit sine mora cōfregit: q̄ imaginē gerebant prisce legis: q̄ non
pōt lōgo interuallo ꝑ populi petō cessauit. Ille vero ad istar
prioꝝ excise nouū significabant testamentū: q̄ nō sunt fracte
qz nouū testamentū manet in eternū. vñ merito decem verbis
signant vt p ip̄m numer⁹ figura crucis exp̄mit: quē significat
Matt.5.b ꝑ. Ira q̄ in specie crucis formant. xp̄s ēm nō venit legem solue/
re sz iplere p passionē. s. crucis: cui⁹ imago fuit in tabulis.
Jsi. Descēdente moyse cū tabulis facies ei⁹ glorificata vide
tur: sed tñ velamine tegit: in q̄ significabat legē mystico vela/
mine esse cooptā: ⁊ infidelibus occultā. Sermo ēm legis ha/
bet sciam glorie sz secretā: hz ⁊ cornua duoꝝ testamentoꝝ q̄/
bus p̄ dogmata falsitat⁹ incedit armata. Cū ēm moyses legit
velamē ē positū sup cor eoꝝ: ⁊ manifeste dī legis ⁊ ꝓphetaꝝ
scptura carnaliter accipiūt ifideles: tota facies moysi quodā
velamine tegit: vt nō possint loq̄ntis legis gloriam sustinere.
sed si cōuersi fuerint ad deū: auferet velamen. occidens litte/
2.Cor.3.d ra morit⁹: viuificans spūs: viuificabit: dñs ēm spūs est: ⁊ lex
Pz.118. spūalis ē. Ān: Reue. o. m. ⁊ ꝯsiderabo mirabilia de lege tua.
b Videns aūt aarō ⁊c. Orige. Scptū ē qz vidit aarō ⁊ oīs
filij israel moysen: ⁊ erat glorificata facies eius: ⁊ color vult⁹
ei⁹: ⁊ timuerūt accedere ad illū. Et post pauca ponebat moy/
ses sup faciē suā velamē. Cū aūt introiret in conspectu dñi vt
2.Cor.3.b loqueret ei: auferebat velamē. Qđ edisserēs apls ait: Qđ si
ministerū mortis in lr̄is formatū in lapidibus fuit ad gloriā
ita vt nō possent intēdere filij israel in faciē moysi ꝓp̄ gloriaꝝ
vultus eius q̄ abolet⁹: quō nō magis ministratio spūs erit in
gloria. Et paulopost. Et nō sic moyses ponebat velamen sup
faciē suā: vt nō intēderent in faciē vult⁹ eius filij israel. Obtu
si sunt ēm sensus eoꝝ ⁊c. Quis nō ptimescat notā obtusi cor/
dis? Glorificata ē facies moysi: sz nō pūt intēdere filij isrl̄ i fa
ciē ei⁹. Nō pōt pp̄s synagoge intēdere. Si q̄s aūt vitā habet
eminentiorē q̄ vulg⁹ ille pōt. Et nunc ēm velamē positū est i
lectione veteris te. ⁊ moyses glorificato vultu loq̄t. Sz glori
am nō possum⁹ ituer⁹: qz adhuc ꝑ apls sum⁹: ⁊ nihil studij: nihil
meriti: plusq; reliq̄ plebs habem⁹. Cū aūt q̄s cōuersus fue/
rit ad dñm: auferet velamen. cōuersio ꝑ nr̄a cā est auferendi
velaminis. Dū ꝑ legentes diuinas scpturas nō itelligim⁹:
dū obscure sunt ⁊ clause: nondū cōuersi sum⁹. Cōuersis ēm
statim auferet velamē. Dis q̄ cū recitat⁹ ꝝba legis cōibus
occupat⁹ fabulis: auersus ē: ⁊ qui de
negocijs secularib⁹: de pecunia: de lu
cris: de possessionū curis ⁊ diuitiarū
cupiditate sollicitus ē: q̄ glorie seculi
⁊ mūdi honorib⁹ studet: auersus est.
Qui etiā ab his videt alien⁹. assistit
autem ⁊ audit verba legis vultu atq;
oculis intent⁹. corde tñ ⁊ cogitatione
vagat auersus ē. Quid ꝑ ē conuerti?
Si his oīb⁹ terga ꝝtam⁹: studio: acti
bus: mente ⁊ sollicitudine: verbo dei
opam dem⁹. In lege ēm die ac nocte
meditemur: omissis oīb⁹ deo vacem⁹
⁊ exerceamur in testimonijs eius. Ꝺ ē
uersū esse ad dñm. Quis aūt nostr̄
tāto labore ⁊ studio diuinas q̄rit lr̄as
q̄to q̄siuit hūanas? aliqui vt recitari
audierint q̄ leguntur statim discedūt
Nulla de his que lecta sunt adiunicē
inquisitio: nulla collatio. Nō interro
gant patres suos vt dicant sibi: nec p̄
ēbyteros vt annuncient. Alij nec pa/
tient expectāt vsq; dū lectiones i eccle
sia recitent. Alij nec si recitent sciunt
sz in remotiorib⁹ ecclesie locis ecclarib⁹
fabulis occupant: quib⁹ non iam ve
lamē sup cor: sz paries ⁊ mur⁹ posit⁹ ē
Si ēm q̄ adest audit intēdit: ⁊ que au
dit retractat ⁊ discutit p cunctas ⁊ discit: vix pōt ad liberta/
tem scie puenire: q̄ abscōdit aures suas ne audiat: ⁊ terga i
faciē legentis obuertit: quō dicendus est velamē br̄e supꝑ/
situ cordi: ad quē nec ip̄m q̄dē velamē lr̄e q̄ sensus velat: q̄ ē
sonus vocis accessit? Gloriosa ꝑ efficit facies moysi. habent
ēm gloriā ea que loquitur: sed tegitur ⁊ occultat: ⁊ oīs glia
eius intrinsecus. Orige. Illō q̄z intuere q̄ in lege vultus
moysi glorificat: sz velamine cōtegat. Manus intra sinum
missa leprosa facta est. In q̄ mihi videt forma toti⁹ legis ple/
nissime designari. In vultu ēm sermo legis: in manu opera
signant. qz ꝑ ex op⁹ legis ⁊ nullus erat iustificandus nec
aliquē ad pfectū poterat ducere lex: man⁹ leprosa fit: ⁊ in si/
nū recōdit: tā q̄z nihil pfecti opis hītura. Facies ꝑ glorifica
tur: sz velamīe tegit: qz ꝓmo ei⁹ hz scie gloriā sed occultam.
Ān incerta ⁊ occul. sa. t. m. m. Faciēs ꝑ moysi hz gloriā man⁹ Pz.50.
ꝓtumeliā. Deiq; soluere iubet calciamēta suū: sic nulla glia
erat i pedib⁹ ei⁹. Iz b fieret nō sine mysterio. Mouissima. n. ps
hoīs pedes sūt. Ondebat ꝑ q̄ nouissimis tpib⁹ solueret calci
amentū suū moyses. vt ali⁹ accipet spōsā: ⁊ illa vocaret⁹ do/
m⁹ discalciati vsq; i pās. Nihil ꝑ i lege glorioſū hz moyses
nisi solam faciem. In euangelio autem totus glorificatur.
Ān apparuerunt moyses ⁊ helias i glia loq̄ntes cū eo. Hic

Nico. de lyra

nō dicitur

a ꝝba fęderis decē. Cūq; descēderet
ō mōte sinai tenebat duas tabu/
las lapideas testimōij: ⁊ ignora/
b
a ⁋ facies moysi glorificata. lex diuinis mysterijs illustrata. b ⁋ quibusdā radijs splēdoris quos human⁹ visus ferre nō poterat.
bat q̄ cōrnuta ēsset facies sua ex
⁋ qz cū dño sepe sermōciū locutus fuerat.
b cōsortio ꝑmonis dñi. Videns aūt
a ⁋ duob⁹. s. testamentis q̄ erāt in facie moysi. i. in legeve⁹ scz aperte nouū occulte.
aarō ⁊ filij israel cōrnutam moysi
⁋ qz lucē diuinoꝝ mysteriorꝝ iudei nō intelligunt sed abhorrent in lege.
faciē: timuerunt ꝓpe accedere c
Vocatiq; ab eo reuersi sunt: tam d
aarō q̄z principes synagoge. Et
postq; locutus ad eos: venerunt
ad eum etiā oēs filij israel. Qui/
bus ꝑcepit cūcta que audierat e

te. Aliter etiam exponunt aliqui dicentes: Scripsit. i. scptas
a domino recepit. a Cumq; descenderet de monte sinai
tenebat. Hic consequenter describitur legis iterate promul/
gatio: vbi ꝑmittitur publicantis conditio. cum dicitur:
b Et ignorabat q̄ cornuta esset facies sua. Erant ēm quidā
radij miri splendoris procedentes in altum ad modum cor/
nuum: quos apostolus vocat gloriam vultus moysi. q. ad
Cor.iij. vnde in hebreo habetur. Et non cognouit q̄ cornu
ta esset lux faciei sue. Sed quare non habuit ante: cum locu
tus fuisset cum domino diu in monte. Dicunt aliqui q̄ non
habuit tunc ita limpidam cognitionem de deo sicut postea.
ad quod denotandum apparuerunt tales radij. Alij dicunt
q̄ hoc factum est vt populus qui per idolatriam peccauerat
magis eum timeret ⁊ haberet in reuerentia. Ra. Sa. dicit q̄
hoc fuit ex hoc q̄ dominus posuit manum suam super faciē
eius: vt habetur in fine precedentis capituli. Sequitur:
c Timuerunt ꝓpe accedere. propter dicti splendoris reue
rentiam. d Vocatiq; ab eo reuersi sunt. Ex reuerentia
enim retrocesserant et ex obedientia redierunt.
e Quibus ꝑcepit cuncta que audierat a domino. publi/
cando ea que a domino audierat.

Impletisq;

nō dicit: qz vultus eius glorificatus est: sed qz totus apparuit in gl̄ia loquēs cū iesu. vbi cōplet̄ qō ei p̄missum est in monte sina posteri
E.33.d ora mea videbis. Vidit em̄ q̄ in posterioribus diebus facta sunt ꝛ gauisus est: qz nō solū vultu glorificatus de monte descendit: sz to/
Deut.18.c tus glorificatus ascendit ex mōte: ꝛ eū de q̄ dixerat: Prophetā suscitabit vobis deus vester ex fratrib⁹ vr̄is sic me ꝛc. nūc adesse cernebat ꝛ fidē facere sermonibus suis. Et ne cūctaret in aliquo audit patrē dicentē: Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ in q̄ mihi bñ cō. ip. au. Moyses dixit illum
Matt.3.d audietis? p̄ dicēs: Ipm audite: pūtem ostēdit. Gaudet etiā moyses: qz ꝛ ipe nūc q̄dāmō velamen deponit cōuersus ad dominū cū euidēter q̄ p̄dixit implenī: vel cū tēpus aduenit vt p spm̄ q̄ obtexerat reuelenī. Sz
2.Cor.3.d videam⁹ q̄d dicat apl's: Dns aūt spiritus est: vbi aūt spūs dñi ibi libertas. Puto q̄ verbū dei p eo q̄ auditoribus interest: nunc via nunc veritas nunc vita nūc resurrectio nomīatur: nūc etiā caro: nunc vero spūs. Quis em̄ vere ex Xpo ne subam carnis acceperit in q̄ crucē ptulit: resurrectionē intu/
2.Cor.5.d uit: dicit tū Apl's: Et si nouimus xp̄m sm carnē: sed nunc iam non nouimus: quia g̃ nūc sermo eius ad sbtiliorē intelligentiaz ꝓuocat: ꝛ vult nos nihil carnale i lege sentire: dic̄: vt q̄ vult auferre velamē cōuertat ad dñm: nō q̄si ad carnē: sz q̄si ad spūm vt de carnalibus ad spiritualia veniat: ꝛ de seruitute ad libertatem.
1.Cor.2.a vbi em̄ spūs dñi: ibi libertas. Alibi em̄ dicit: Nihil iudicaui me scire inter vos: nisi iesum christū ꝛ hūc crucifixū. Istis nō dicebat qz dns spūs ē: ꝛ dei sapia: qz nō poterāt agnōscere xp̄m sm h̄ q̄ sapi
Ibidē.2.b entia ē: sz sm h̄ q̄ crucifix⁹ ē. Illi aūt q̄b⁹ dicebat: Sapiaz loq̄mur inī p̄fectos: nō hui⁹ seculi: sz dei sapia i mysterio absc̄ditā: nō idi
Job.1.b gebāt Xpo dei sm h̄ q̄ Xp̄s caro factus ē: sz sm h̄ q̄ sapia i mysterio absc̄dita est. Vnde g̃ q̄ ad spūalem ītelligentiā ꝓuocanī dicit:
2.Cor.3.d Dns aūt spūs est: vbi aūt spūs dñi: ibi libertas: qua. s. cōuersi ad dñm de seruitute seculi libati libertatē scientie requiramus.

a Et tunc loquebat̄ ꝛc. Aug⁹. Postq̄ descēdit moyses de monte: opa mandant̄ tabernaculi cōstruēdi: ꝛ vestis sacerdotalis: de quibus faciendis anteq̄ aliquid p̄ciperet: locutus est ad populū de sabbati obseruatione. Vbi merito mouet: cū decē Xpa legis accepat in tabulis q̄s ip̄e excidit ꝛ sep̄ sit: cur de solo sabbato postq̄ descendit populū monuit? Si em̄ ꝓpter eadē legis p̄cepta supfluum erat: vt populus itez audiret cur nō ꝛ h̄ supfluū: cū in eisdem decē p̄ceptis legat? an ꝛ h̄ simile est velamento quo faciē texit: qz splēdorē vultus eius filij isr̄l nō poterāt itueri. Hā ex decē p̄ceptis h̄ solū tp̄lo p̄cepit: qō ibi figurare ōz. alia em̄ nouē sic ibi etiā in nouo testamento obseruāda nō dubitamus. Illō aūt vnum de sabbato adeo velatū ꝛ in mysteriū p̄ceptū fuit: vt hodie a nobis seruet. Sed solū significatū ītueamur. In illa aūt requie vbi opa seruilia iubentur cessare: magna ē altitudo gr̃e dei: tunc em̄ fiunt cum requie opa bona: cū fides p dilectionē opat̄. timor aūt tormētum habet: ꝛ in tormento que requies? vū timor nō est in charita/
Rom.5.a te. Charitas aūt diffusa est in cordibus nr̄is p spm̄ sanctū qui datus est nobis. Ideo sabbatū requies sancto domino dei. s. gratie tribuenda: nō nobis velut ex nobis. alioquin nostra opera sic erūt: vt sint apud petā hūana: aut cū timore nō cum dilectione: ꝛ ideo seruilia sine requie sempiterna sunt. Hō em̄ frustra institutum est sabbatū sabbato z. Superius q̄ prius locutus est deus de tabernaculo vngendo: dixit eadē vnctione sanctificari illa oia ꝛ fieri sctā sancto z. Altare aūt holocaustomatum eadem sanctificatū vnctione: dixerat fieri sctm̄ sancti. Et h̄ infesse videbat̄ qō nihil eo z dixisset sctās ctō z: nisi qō tm̄ velo sepat̄ a sctō. vbi. s. arca testamēti ꝛ altare īcēsi. Huc cū eadē repeteret dixit de tabernaculo vncto ꝛ bis q̄ in illo essent: q̄ ea vnctione sctificarent: ꝛ fierent sancta. Altare vero holocausti quod prius dixerat fieri sanctumsancti: eadez vnctione nunc dixit fieri sanctasanctorum. Vnde intelligitur idem esse sanctumsancti ꝛ sanctasancto z. ac per hoc illa omnia vncta. i. totum tabernaculum ꝛ quecunq̄ in eo essent: que prius appellauit sanctasanctorum tantum valere quod nunc ait sancta: nec vnū quodq̄ eorum dici tantummodo post illam vnctionem sanctūsanctī: sed etiam sanctumsanctorum: sicut altare holocausti: vt iam nihil interesit quantum ad hanc appellationem attinet: inter illa que intra velum fuerant: vbi sez erat arca testimonij: ꝛ cetera que foris sunt: nisi q̄ illa ita dicebantur sanctasanctorum vel sanctum sanctorum: vt etiam ante vnctionem sic dicerentur: cetera Xo vnctione sanctificata sunt: vt hoc nomen acciperent.

E Sepate

a Impletisq̄ sermonibus: posuit velamē super faciem suā. qñ ꝓpter quid faciē suā esse cornutā p alioz īsinuationē.
b Sed op̄iebat ille rursuz faciē suam si qñ loq̄bat ad eos ꝛc. In hebreo hr̄: Et reponebat velamē sup faciem suam donec veniret ad loquēdū cum eo. i. cum deo.

a ſ qz vsq̄ hodie dū legit̄ moyses: velamen positum est super corda iudeorum.

a dño in mōte sinai. † Implētisq̄ a
sermonibus: posuit velamen sup
a ſ qz cōuersis ad dñm aufertur velamē.
faciē suam: qō ingr̄essus ad dñm †
et loquēs cū eo auferebat donec
ſ velata facie.
a exiret: et tūc loquebat̄ ad filios
israel oia q̄ sibi fuerant impata.
Qui videbāt faciem egredientis
a ſ plenitudo huius sabbati erit in eterna beatitudine.
moysi esse cornutam: sed op̄erie/ b
bat ille rursum faciem suam si qñ
loquebatur ad eos.

Capi. XXXIIII

Moraliter. a† Accepi p̄cide ꝛc. Per p̄mas tabulas q̄ fracte fuerunt significatū fuit vet⁹ testamentū qō p nouū euacuatū ē mō q̄ seq̄t: Hā a tēpore publicationis euāgelij cerimonialia sunt mortifera. iudicialia vero nō obligāt nisi de nouo fuerint ītituta. moralia vero remanēt inquātū cōtinēt dictamē iuris naturalis. ꝛ h̄ notat̄ cum sbdit̄: c† Et scribā sup ꝛc. Seq̄t: e† Mull⁹ ascē. te. ꝛc. qz sol⁹ xp̄s p moysen significatus seu figurat⁹ accepit nouū testamentū a pre ꝛ alijs publicauit. qō aūt sbdit postea. q̄ moyses velata facie loq̄bat̄ ad populū: fuit ad significādū q̄ ea q̄ tradūt̄ explicite i nouo testamē to fuerūt sub velamento figura ta i veteri testamēto: ꝛ q̄ tpe nouī testamēti velamē remaneret supra corda iudeoz p maiori pte. qō aūt subdit de moyse: † Qō ingressus ad dñm ꝛ loquēs cū eo auferebat. s. velamē: significat q̄ in patria non remanebit velamen figuratū veteris testamēti: nec ꝛ enigma nouī: qz sic dic̄ Apl's. i. Cor. xiij. Videm⁹ nūc p speculū in enigmate tunc aūt facie ad faciem. In ca. xxxiij.

† 2.Co.3.e

Additio (vbi dr̄ i postil. Prescinde tibi ꝛc. Conseq̄nt̄ ait dns moysi: Prescīde tibi duas tabulas ꝛc. i q̄ de⁹ se oñdebat iā placatū populo volēs vt fierēt alie due tabule testamenti: q̄ ponende erāt sub ꝓpitiatorio: ꝛ p q̄s tabernaculū erat sic prius fuerat dispositū edificādū: ꝛ sic de⁹ ābularet int̄ eos ꝓ ut moyses petiuerat. Et exponat̄ lr̄a ꝓut i postilla vsq̄ ibi: Nec videat̄ q̄spiā p totū montē ꝛc. Vbi attendendū est q̄ ista ꝓhibitio nō fuit solū facta ob reuerentiā diuinitat̄ i mōte dr̄scēdēt̄: i signo visibili ꝓut dic̄ postilla. qz sepe de⁹ appuit i signo visibili tā i mōte sinai q̄z in alijs locis p̄te ꝓlo: ꝛ nō fit silis ꝓhibitio nisi solū i datiōe legis. s. xix. ca. vbi ppl's fuit ꝓhibit⁹ ne ascēderet i mōtē nec ip̄m tāgeret: sz ꝓhibitio h̄ dr̄ h̄ fctā ē maior̄ restrictionis q̄z ibi: qz ibi solū videt̄ ꝓhiberi ne q̄s ascēderet i mōtē nec tāgeret eū. h̄ āt ꝓhibet̄ ne q̄spiā videat̄ p totū mōtē: qō ē mai⁹. Silr̄ ibi p̄cipiebat̄ aarō ascēdere cū moyse: vt dr̄: i lr̄a: h̄ āt dr̄: Mull⁹ ascē. te. Ex q̄b⁹ patet q̄ ista dr̄scēsio dr̄ i signo visibili h̄ tpe fcā erat maior̄ solēnitat̄ q̄z illa q̄ fuit i datiōe leg̃. Cui⁹ rō ē: qz ibi ꝓpōebāt̄ p̄cepta cōia toti ppl'o: h̄ āt oñdebāt̄ moysi arcana dei q̄ alijs nō licebat vt sic oñderēt̄: ꝛ ide ē q̄ p⁹ hāc reuelatiōz i facie moysi appuerit radij miri splēdor̄: vt pz. j. i fi. h⁹ ca. q̄s tū nō legit̄ hūisse i datōe leg̃ nec i alijs appitiōib⁹ seu collocutiōib⁹ cū dō añ h̄ fact̄. seq̄t i lr̄a: Cū dr̄scēdisset. s. dr̄s mō p̄dicto: stetit moyses cū eo. s. dō. fuerat em̄ sibi p̄ceptū exp̄sse: Stabisq̄ mecū. ꝛ seq̄t i lr̄a: Inuocās nomē dñi. s. moyses q̄ inuocabat dñz q. d. Assū dñe qz vocasti me. Et seq̄t i lr̄a sz trāslatōz nr̄az: q̄ trāseūte cozaz eo ait dñator dñe dr̄s ꝛc. q̄ q̄dē xba exponūt̄ cōit ꝓut i postil. sic. s. Cū trāsisset dns añ moysē i nube gl̄osa: vt dictū ē: moyses ait. s. adozādo: Dñator dñe dr̄s ꝛc. ꝛ sic cuz dr̄: dñator dñe ꝛc. exp̄mit̄ forma oronis ip̄i⁹ moysi: sz bñ ītuēti hebraicā xitatē ꝛ alia p̄cedētia ꝛ seq̄ntia q̄ ad ītellectū h⁹ pass⁹ ptinēt: mānifeste pz q̄ p̄dicta xba ñ sūt moysi ozāt̄ sz poti⁹ xba dr̄i docēt̄ moysē vias suas: ꝓut ab eo i p̄ce. ca. petierat. vū h̄ tria noīa diuīa q̄ ꝑmo ponūt̄ sūt idecliabilia i heb. ꝛ ñ sūt ītelligēda i sēsu vocatiui causus. q. moyses vocasset deū p illa tria noīa ip̄z ozādo: sz ītelligēda sūt i sensu accusatiui cas⁹: sic vt ītelligat̄ deū clamasse seu legisse coz̄ moyse oia diuīa noīa q̄ h̄ ꝓtinētur tā sbstātia q̄z adiectiua i q̄b⁹ vie dñi supradicte declarāt̄. vū hebraica xitas sic hz i h̄ loco: ꝛ trāsiuit dns coram eo

ram eo.ꝛ vocauit seu clamauit vl legit: Dñs ds.xbũ.n. qđ ḃ
põt qlibet istoꝝ triũ significat idistincte.s.vocare legere vel
clamare sic.s.cũ dr ī põce.ca. Et vocabo ī noie dñi coꝛã te. qlibet illoꝝ triũ intelligit.vnũ eñ ꝛ idē xbũ põt ḃ et ibi.vñ ꝛ ḃ
cũ dr: Et trãsiuit dñs.implet illud qđ ꝓmiserat: Ego transire faciã ꝛc.in illa eñ specie gloriosa trãseunte añ moysen repre/
sentabat de⁹ q̃ est sũmũ bonũ increatũ qđ ḃ designat ꝑ faciẽ
ꝛ etiã bonũ creatũ a deo in creaturis ꝑ diuinã ꝓuidentiã pro
cedens.vtrũq; eñ bonũ ꝑdictũ icludebat ī hoc quod dixit:
Ego trãsire faciã ꝛc.vt dictũ ẽ: in ḃ aũt qđ sequit: Et vocauit
seu clamauit vel legit dñs de⁹ ꝛc.iplet illđ qđ de⁹ ꝑdixerat in
põce.ca. Et vocabo seu clamabo vel legã nomẽ dñi ꝛc. eadem
eñ xba ponunt vtrobiq; nisi q in ꝑmo loco illđ xbũ qđ dr:
Vocabo vel legã ẽ futuri tpis: qꝛ ḃ ꝓmittebat eẽ fiẽdũ: in ḃ
aũt loco ponit idẽ xbũ ꝓteriti tpis: qꝛ ḃ adiplebat ꝓmissio/
nẽ ꝑdictã ī q̃ q̃dẽ clamatiõe seu electiõe diuini nois de⁹ oñdit
moysi vias suas: ꝓut ab ipo petierat. Circa qđ lz tenendũ sit
q ista ꝓut sunt arcana dei moysi tãq̃ fidelissimo in tota do/
mo dñi fuerũt altiori mõ declarata q̃ nra fragilitas capere pos/
sit: qꝛ tñ fm Apl'm Roma.xv. Quecũq; scpta sunt ad nostrã
doctrinã scpta sũt: ĩsistendũ videt circa singula ī hac clamatio
ne seu lectione nois diuini cõtenta ꝓut modul⁹ nre fragilita
tis attingere valet vt idẽ sensus lr̃alis saltẽ plan⁹ aliqlit eluci
det. vñ notãdũ q ī hac clamatiõe seu lectione ꝑmo ponit no/
men ꝓpriũ diuinũ: ꝛ ḃ cũ dr: Dñs ī cui⁹ loco ẽ ī hebreo nomẽ
tetragrãmatõ qđ ꝓprie significat infinitatẽ diuini esse quam
Damascen⁹ pelagũ sube ifinite noiat: in q̃ ifinitate fundant
cet̃a attributa diuina: ꝓut.s.ī addi.sup Exo.iij.ca.ar.v.tra/
ctant.secđo xo loco repetit idẽ nomẽ ad denotandũ oipoten/
tiã diuinã que fundat ī esse diuino fm qđ est infinitũ: ꝓut in
ꝑdicta addi.ar.xij.hr̃. Per ḃ aũt qđ sequit: De⁹: intelligitur
q ille dñs ꝑdict⁹ sua bonitate pfecta bz ꝓuidẽtiã vniuersalẽ
de reb⁹: vñ Dion.xij.ca.de diuinis nois⁹. De⁹ ẽ q̃ videt oĩa
ꝓuidẽtia ꝛ bonitate pfecta: q̃ quidẽ ꝓuidẽtia ꝑcipue cõsistit
in miserationib⁹ diuinis erga creaturas: vñ in ꝑs. Miserationes eius sup oĩa opa ei⁹. Oipotẽtia xo diuina ꝓut eccl'ia
ī collecta cãtat parcẽdo maxie ꝛ miserãdo manifestat: ꝛ ideo
illa que sequunt que ptinẽt ad vias dñi oñdẽdas maxie et p/
cipue tẽdũt ad misericordiã: in quib⁹ tñ semp saluat rõ iusti/
cie seu veritatis: qđ sic ptz.ꝑ ḃ eñ qđ dr: Misericors itelligit
de⁹: ꝓut regit vniuersũ fm suã misericordiã absolute sũptaz
que creationẽ rex icludit in q̃ rõ diuine misdie relucet inquã
tũ res de nõ esse in esse ꝓducit q soli deo cõpetit: ꝛ ẽ ꝑm⁹ mo
dus diuine misdie erga creaturas ī ordie nature: in q̃ q̃dem
miseratiõe saluat etiã rõ xitat' seu iusticie: inquãtũ sic de⁹ res
in esse ꝓducit: scđm qđ cõuenit diuine sapie ꝛ bonitati: ꝓout
in.j.par.q.xxj.arti.iij.in cor.q. Sequit ī lr̃a nr̃a ꝛ clemens:
vbi ī xitate hebraica hr̃: Gratuit⁹ seu gratificus. nomen eñ
adiectiuũ qđ in ḃ loco ponit a nullo alio deriuat nisi a noie
gr̃a gratificãte: ꝑ qđ itelligit qđ supra naturã quã de⁹ creat
q̃q; infundit seu dat grãm supadditã nature: ꝛ ḃ siue intelli
gat de gr̃a ꝑ quaz ptcipatio diuine silitudis ẽ ī creatura que
dr gr̃a gratũ facies: siue de alijs gratijs que grat' danꝯ a deo
ipis creaturis. ꝑ vtrãq; eñ de⁹ mouet seu gubernat creaturã
rõnalẽ fm ꝓpositũ siue volũtat': in q̃ etiã saluat rõ misdie et
xitat' mõ ꝑdicto. Per ḃ aũt qđ sequit: Patiẽs: ꝛ ī alijs lo/
cis: lõganim⁹: videt quidã effect⁹ itelligend⁹ diuine miserati
onis circa creaturas rõnales delinquẽtes a via salut' quarũ
defect⁹ q̃q; dissimilat vt pnie loc⁹ det. vñ Sap.xj. Dissimilãs
petã hoĩm ꝓpt pniam: cui⁹ exẽplũ hr̃.s. Heñ.vj.vbi in ꝑma
etate diluuio ꝓdẽnata de⁹ ꝓcessit dilationẽ pene p.cxx. ãnos
vt spaciũ possint hr̃e pnie: in q̃ sic miseratio diuina relucet pe/
nas differẽdo: sic ei⁹ iusticia manifestat penas ī penitẽtib⁹ in
ferẽdo: ꝑ ḃ aũt qđ sequit: Et multe misdie: itelligit q deus
multipharie multisq; modis creaturis rõnabilib⁹ suã impen
dit misericordiã. De⁹ eñ q̃q; relevat miserias hoĩm nõ intu
itu meritoꝝ vel demeritoꝝ: sz solũ intuitu tribulatiõis seu op
pressionis q̃s patiunt: in q̃ videt q̃dãmõ hr̃e se erga hoies sic
ille q̃ miserijs alioꝝ cõpatit: vt cũ dr in ꝑs. Vidit cũ tribu/
larent ꝛc.ꝛ sic ī mult' alijs in q̃b⁹ nulla exꝑmit rõ ãre de⁹ ta/
lib⁹ miseret nisi sola tribulatio ꝛ afflictio miseroꝝ. Q̃q; etiã
relevat miserias seu defect⁹ hoĩm ñ intuitu meritoꝝ sz demeri/
toꝝ: nec etiã afflictiõis seu tribulatiõis: sz tm̃ ex sola gr̃uita di
uina volũtate: cui⁹ exẽplũ hr̃ ī ꝑau. Act'.ix.ỏ q̃ nulla rõ mise
ratõis diuine ex pte meritoꝝ erga eũ assign̄ri põt: cũ nulla meri
ta ī eo ꝑcesserũt: imo demerita: sic ipe testat.j.Thim̃.j. Blas/
phem⁹ fui ꝛ psecutor ꝛc. nec etiã ex ḃ affligebat seu tribulaba
tur: sz pot⁹ alios affligebat ꝛ oppmebat: vt Act'.c. ꝑallega.

iõ de ipo dicebat.j.ad Coꝝ.xv. Hr̃a dei sũ id qđ sũ. Exꝑ eñ
qđ alibi dicit: Quia iꝛãs feci ī incredulitate mea: iõ miseri
cordiã ꝓsecut⁹ sũ: nõ hr̃ q de⁹ ex suis merit⁹ mist⁹ eẽt sui: sz qꝛ
sua demerita nõ essent sic grauia vt si ex certa malicia peccas
set. Q̃q; aũt releuat miserias ꝛ defect⁹ hoĩm inquãtũ sunt
aliquib⁹ iustis viris cõiuncti ne forte eradicent cũ malis: vt
ptz.s. Heñ.xviij. de sodomitis vbi de⁹ cõcessit abrae q si for
te inuenirent ibi decẽ iusti q ꝑceret seu toleraret pctã alioꝝ.
Q̃q; xo miseret de⁹ fidelib⁹ pctõrib⁹ ne det infidelib⁹ oc/
casio blasphemãdi seu detrahendi de diuia oipotẽtia: sic.j.
Mu.xiiij. Moyses depcãs ꝑ populo quẽ volebat de⁹ delere
ꝓpt pctã eoꝝ dicebat: Et dicẽt.s. gẽtes: qꝛ nõ potuit.s.dñs
introducere in trã ꝑ q̃ iurauerat: idcirco occidit eos in soli/
tudine: vñ depcationi moysi de⁹ rñdit: Dimisi fm xbũ tuũ:
idcirco ꝑs. in plurib⁹ locis ad ipetrãdã diuinã misdiam
nullã aliã rõnẽ allegat: Me forte dicãt gẽtes vbi ẽ de⁹ eoꝝ
ꝛ hmõi. Aliq̃n xo de⁹ ꝓpiat multitudini delinquẽti ꝓpt
vnũ iustũ q̃ ex zelo iusticie ꝛ bonoris diuini feruẽter ĩsurgit
in vindictã maloꝝ: sic.j. Mu.xxv. de phinees legit: Auertit
irã meã a filijs israel ꝛc. Aliq̃n vero ꝛ frequẽter de⁹ miseret
hoĩb⁹ aspiciens eoꝝ fragilitatẽ ꝛ ꝓnitatẽ ad inclinationem
fomitis pcti sibi cõnaturalis: vñ ꝑs. cũ dixisset: Quõ mi/
seret ꝑr filioꝝ ꝛc. sbiungit: reddens rõnem: Q̃m ipe ꝓgno/
scit figmentũ nr̃m: ꝛ qꝛ isti modi miserẽdi sunt multi et quasi
nobis inũerabiles: iõ sũmarie ꝓcludit d. Et multe misdie:
vñ Dauid.ij. Reg.xxiiij. dicebat: Incidã in manu dñi. multe
eñ sunt miserationes ei⁹ q.d. miseratiões ei⁹ sunt plures q̃
nos possum⁹ cogitare: huic aũt qđ dr: Et multe misericordie
sbiungit: ꝛ verax: qꝛ in oĩb⁹ ꝑdictis que ptinẽt ad diuinam
misericordiã saluat rõ diuine veritatis ꝛ iusticie inquantũ
sic miseret fm q cõuenit diuine sapie et bonitati: ꝓut in.j.
par.q.xxj.ar.iij.in cor.q.sequit: Qui custodit misericordiã
in milia: ḃ est qꝛ diuina misdia tãte latitudis est vt se exten
dat ad descẽdẽtes vsq; ad lõgissimã successionẽ: qꝛ cũ dicit:
mille accipit numer⁹ determinat⁹ ꝑ indeterminato: ꝛ ḃ ptz.j.
Leui.xxvj. vbi dr: Meor ero pa.ꝛc. ꝛ loq̃t ibi ỏ tpib⁹ nouissi
mis q̃ sũt valde distãtia a tpib⁹ patr̃: itelligit tñ tal' misdia
erga illos q̃ ñ ponũt obicẽ sz ꝓfutẽ pcã sua: vt ibidẽ hr̃. Si ei
dicat q iste mod⁹ miserẽdi põt icludi ſb illa clausula genera/
li q̃ hr̃ imediate añ.s. Et multe misdie: ꝛ iõ ñ optebat vt ꝑ se
singularit ponere. Ad ḃ dicendũ q iste mod⁹ est generalt sic
q cõphendit totũ statũ ve.te. cui pluries de⁹ miserт ẽ ꝓpt
merita patrũ: vt ptz ī auctẽ Leui. ꝑalle. ꝛ adhuc ampli⁹ com
phendit statũ no.te. in q̃ de⁹ miserт ẽ generi hũano mittẽdo
filiũ suũ saluatorẽ nr̃m ex recordatione misdie quã pribus
ꝓmiserat: vñ xgo gloriosa in Cãticis de hac materia dic̃. Re
cordat⁹ misericordie sue sicut locutus est ad patres ꝛc. sequi
tur: Qui aufers iniquitatem scelera atq; peccata: in q̃ osten
ditur q misericordia diuina se extendit ad omnes modos
peccandi siue sit peccatũ per infirmitatem quod proprie po/
test dici iniquitas: quia cõmittitur ex eo q appetitus inferi/
or superat superiorem: quod est manifeste contra equitatem
conditionis naturalis humane siue sit peccatũ ex ꝓpria ma
licia quod intelligitur per hoc quod dicitur: Et scelera. dic/
tio enim hic posita in hebraico sepe significat peccatum ꝓ/
ditionis: extendit se etiã ad peccatũ per ignorantiam cum di
citur: Atq; peccata: vnde.j. Leui.iiij. Anima que peccauit
per ignorantiam: licet eñ dicta tria vocabula quandoq; su/
mantur large vnũ pro reliquo: proprie tamen dicta habent
predictas significationes iuxta hebraicam veritatem. Seq̃/
tur in littera fm translationem veram. Mullumq; innoxium
derelinquens: eadẽ eñ verba ponunt hic: ꝛ Nume.xiiij. vbi
ỏ hac materia tractat. ꝛ ẽ sens⁹ q lz ī ꝑdict' maxie appeat di
uina misdia: nõ tñ totalit diuia iusticia dimittit: q̃q; n. nõ
totam penã relaxat: sed penã eternã in tpalẽ cõmutat: vt.ij.
Reg. ꝛ sic ille cui dimittit culpã nõ reliquit totalit innoxi⁹.
q̃q; xo etiã culpã ꝛ penã relaxat: ḃ fac ꝓpt dilectionẽ quã
tñ ipe misericordit ifudit: vt ptz de magdalena: Lu.vij. Di
mittũt ei pec.mul.penas etiã q̃q; relaxat nõ totalit eas re
mittẽdo sz reddẽdo iniqtat patr̃ filijs ac nepotib⁹: vt sic pe/
ne quorundam alleuientur per penas aliorum ab eis descen
dentium in quibus antecessores puniuntur vsq; ad tot gene
rationes in quibus alij homines vident succedentes suos.
et ideo subdit: Qui reddit iniquitatem patrum filijs et ne/
potibus ꝛc. In tot enim generationes contingit progenito/
res noticiam habere descendentium. sequit: Festinusq; moy
ses curuatus est et adorans ait: Circa quod notandum q cũ
dominus moysi vias suas reuelaret modo predicto nõ cur/

uatus

uatus nec ꝓnus sed stans legiť fuisse: sic̄ dictū fuit ꝑi⁹. Stetit moyses cor̄ eo. mos erā erat inter eos audire doctrinam seu legē diuinā stantes. vñ. s. xx. ca. in datiōe legis dr: Stetit q̄ ꝑplus. silr ꝛ Esdre. viij. hr: q̄ cū apuisset Esdras libꝝ dñi ad legendū ꝑplo stetit ois ꝑplus: sed lectione seu ꝓclamatiōe diuīa finita: p quā moyses vias dñi sibi mō p̄dicto reuelatas didicit seu ꝑcepit: merito festin⁹ ex feruēti deuotiōe curuat⁹ est in terrā reputans se puluerē sic̄ abrāā. Hen. xviij. respectu tāte misericordie sibi reuelate in q̄ curuatione nō ĩmemor: charitatis ꝓprioꝝ q̄ꝝ curā hēbat q̄ hmōi miserationib⁹ maxime indigebant adorās ait: Si inueni grām in cōspectu tuo ꝛc. et est sensus q̄ licet ꝓpter duriciā ꝑplī dixisses. s. Exo. xxxiij. Mō ascēdā in medio tui: qr ꝑplus dure ceruicis est ne forte ꝛc. tanta tñ est excellentia tue misc̄die q̄ te solo indigemus ductore vt auferas iniq̄tates nr̄as atq̄ pctā: ad q̄ sum⁹ maxime ꝓni: nō em̄ angelus posset ꝟ facere: vt. s. Exo. xxxiij. Mosq̄ possideas. i. tanc̄ꝫ ꝓpriā hereditatē immobiliter nos habeas. vñ lꝫ in ꝑce. ca. iā fuisset sibi cōcessum q̄ de⁹ graderet cuꝫ eis cū sibi fuit rñsum. Et istō verbū q̄ locutus es faciā. iteruꝫ tñ ꝟ ipm petit sub alia rōne. s. qr dure ceruicis est ꝛ auferas ꝛc. Et notandū q̄ moyses nō fecit mentionē nisi de duobus modis peccādi. s. de iniq̄tate ꝛ pctō: nō aūt de scelere: licet de⁹ de tribus fecerit mentionē d. Auferam iniquitatē ꝛ scelera atq̄ pctā: q̄ cōcordat p̄dictis. Mā cū scel⁹ ꝓpe sumptū sit peccatū ꝓmissū ex certa malicia vt dictū est: q̄ ptinet ad sūmū modū peccādi. moyses de eo nō fecit mentionē: tū qr videreť magna audacia: tū ne ꝑplm videreť tāte dure ceruicis effiare vt eū ad peccatū sceleris ꝓnū iudicasset. Huic aūt sn̄ie ſm quaꝫ teneť q̄ illa ẋba diuinas miserationes exꝑmentia. s. cum dr: Dñs deus misericors ꝛ clemens ꝛc. Mō sunt ẋba moysi orantis: ſꝫ dei notificantis vias suas moysi: cōsonat q̄ legiť infra Nume. xiiij. vbi moyses orans deū ꝓ ꝑplo dicebat. Magnificeť ḡ fortitudo dñi sic̄ locut⁹ es d. Dñs patiēs ꝛ multe misericordie: auferēs iniq̄tatē ꝓut ibidē declarabiť: ꝓsonat etiā p̄dicte sn̄ie illō ꝗ̄s. vbi dr: Notas fec̄ moysi dñs vias suas. in q̄ dať itelligi q̄ sic̄ filijs isrl de⁹ notificauit volūtates suas. i. volūtates ꝑcepti ꝛ ꝓhibitionis. ꝛ ꝟ i lege data ꝓ moysen. ꝓcepta em̄ ꝛ ꝓhibitiones hmōi: volūtates dei dicunť: vt in ꝓmo sn̄iaꝫ dist. xlv. ca. vij. sic vias suas notificauit moysi. que aūt sunt ille vie statim subiūgit d. Miserator ꝛ misericors dom⁹: lōganimis ꝛ multū misericors: q̄ sūt ẋba sat' cōformia p̄dictis. Cōcordat aūt p̄dicte sn̄ie q̄ ꝓphete seu scti q̄ fuerť añ moysen nō dicunť ꝓclamasse misericordias dñi etiā i casu in q̄ multū videbanť req̄ri: vt. s. Hen. xviij. Cū abrāā inc̄episset ꝓ sodomitis nō legiť iplorasse misc̄ias diuinas sed ei⁹ iusticiā dicens: Absit a te vt rē hāc facias: ꝛ occidas iustū cū ꝑplo: q̄ iudicas oēm terrā ꝛc. In q̄ manifeste ꝓclamabat iusticiā diuinā. nō aūt dei misericordiā cui⁹ rō videť esse: qr hmōi vie dñi oñdētes ipi⁹ miserationes ꝓri⁹ fuerunt notificati ipsi moysi q̄ꝝ alicui alteri. ꝛ iō ꝗ̄s. d. Notas fecit vias suas moysi: vt dictū est. s. nō aūt ꝓrib⁹: sic̄ nec etiā nomē dñi magnum nō ꝓrib⁹ ſꝫ moysi fuit notificatū: vt. s. Exo. vj. Nomē meum adonai nō indicaui eis. post moysen ẋo multi sc̄ōꝝ ei⁹ doctrinā seq̄ntes leguntť iplorasse diuinas miserationes: vt ptꝫ de Dauid: de Ezechia ꝛ daniele: ꝛ multis alijs. Querere autem rōnem isti⁹ differentie forte esset scrutari maiestatē: cū deus distribuat dona ꝛ reuelationes suas ꝓut vult: sed salua semp secretoꝝ reuerentia ꝓ modulo fragilitatis nr̄e posset rō assignari. ꝗ̄o q̄ sciēdū q̄ misericordia videť importare aliq̄d q̄ deo nō cōpetit: ꝑsertim apud illos q̄ min⁹ bñ sūt exercitati de his que de deo dicunť. misericordia em̄ videť ipoꝛtare relaxationē iusticie: nō em̄ dr aliq̄s misereri ei⁹ cui dat q̄ sibi videť. relaxatio aūt iusticie nullo mō videť do ptinere de q̄ legitur: Just⁹ dñs ī oib⁹ vijs suis. Silr rect⁹ ꝛ absq̄ vlla iniquitate. ꝛ iō in ꝓmoꝛdijs patrū ista nō fuerūt publicata ne ex ꝟ timoꝛ: dei fuilis diminuereť ꝓ ꝓfidentiā relaxatiōis iusticie ꝛ hmōi sed tpe legis q̄ñ tā magn⁹ ꝑplus fuit adunat⁹ ī cultu vni⁹ dei optebat ista publicari: tū vt regimen isti⁹ ꝑplī q̄dām mō ꝑticiparet ꝓfectionē diuini regiminis in q̄ misc̄ia nō cōtra iusticiam exerceť: sed aliquid supra iusticiā opať: vt in .j. pte. q. xxj. ar. ij. in respon. ad. ij. ar. tū qr duricia istius populi ex eius magna ꝓnitas ad peccandum maxime indigebat multitudinem miserationū diuinarum: ꝛ q̄ moyses de hoc esset instruct⁹ a do vt freq̄nter ꝓ eis posset misericordias domini implorare. silr ꝛ alij sancti qui moysi in regimine populi successerunt: ꝑout patet pluries in gestis eoꝝ. Sequiť in lra: Respondit dominus: Ego inibo pactū videntib⁹ cūctis signa faciam ꝛc. Circa q̄ attendendum q̄ dñs nō rñdit ad petitionē factā ꝓ moysen dicentē: Obsecro vt gradiaris nobiscū: qr iam ꝟ sibi fuerat cōcessum: vt dictū est in ꝑceden. ca. sed ad hoc quod dixerat moyses in petitione seu oꝛone sua: Et auferas iniq̄tates nostras: nosq̄ possideas. ꝛ est rō q̄ deus cōcessit moysi q̄ nō solū se haberet erga ꝑplm misericordē ꝛ piū ꝛc. ꝓut vie dñi explicite requirunt: sed etiā cū hoc videntibus cūctis signa faceret que nunq̄ꝫ sunt visa super terrā. ꝓ que q̄dē signa terribilia ꝑplus deberet retrahi a pctō. ꝛ sic duplr deus se obtulit ad iuuandū ꝑplm. vno mō auferēdo iniq̄tates ꝛc. ꝓ loco et tpe q̄ꝝ vie dñi supradicte requirūt. alio mō ad faciendū terribilia in conspectu ꝑplī vt ab erroꝛe retraherenť. que aūt sint illa signa declarat in postill'. ꝓterea vnū de q̄ ꝓprie agiť ī hoc loco. s. q̄ ex facie moysi cum descēdisset de mōte ꝓcedebant radij miri splēdoꝛis in altū ad modū coꝛnuū qō non legitur de aliquo alio patriarchaꝝ seu ꝓphetaꝝ. ꝛ de hoc videť intelligendū qō sequetur in lra. s. Ut cernat ꝑplus in cuius medio es op⁹ dñi terribile quod factur⁹ suꝫ tecum. s. in persona tua. ꝓ hoc aūt signū singularissimū qō apls vocat gloriam vultus moysi. ij. Coꝛ. iij. significabať fm glo. ibidē q̄ moyses clare videbat id ad quod illi non possent accedere: nam Eccl. viij. Sapia hoīs lucet in vultu eius: vñ ꝓbabile videtur q̄ hoc singulare habuit moyses ꝓ visionē diuine eēntie fm quā ex lumine aīe in faciē vbi maxime noticia viget humana radij illi splēdidi redūdabant. si aūt teneať q̄ ꝓtunc nō vidit deū: dicendū tñ videť q̄ fuit ibidē ex consoꝛtio diuino intantū dispositⁿ ad ꝟ q̄ p̄dictū signū miriſſimū ī eo apparuit: qō ad vtilitatē ꝑplī spūalem cedebat. s. ad retractionem eoꝝ a pctō. habebant em̄ eum in maioꝛi reuerentia ꝛ obedientia: vnde sequiť: Videntes aūt Aaron ꝛ filij israel coꝛnutā moysi faciē timuerunt ꝓpe accedere.

Replica coꝛrectoꝛij ꝗ̄ Burgen. Itē Burgen. continuans suā digressionē circa ca. xxxiij. ingrediť ꝓflictū ad modū hismaelis: nō mō ꝗ̄ postill'. ſꝫ et ꝗ̄ oēs coꝛrūpens nr̄am trāslationē ꝛ dicēs eē diuinā clamationem vl relationē in noīatiuo casu cum dr: Dñator dñe deus misericors ꝛ clemens ꝛc. cū tñ ꝛ lra nr̄a ꝛ oēs catholici exositoꝛes dicāt illā esse oꝛonem moysi in vocatiuo: qr p⁹ p̄dicta diuina sequiť: Qui custodis misc̄iam in milia: q̄ aufers iniq̄tatem: nullus apud te ꝓ se innocens ē. ꝛ cetera q̄ sequūtur: q̄ oīa sonant in vocatiuo casu ꝛ scd̄a ꝑsona: nō in noīatiuo casu ꝛ tertia ꝑsona. Et mirandū bñ est de ꝟ Sene. q̄ hic nititur declinare nomē dñi tetragrāmaton ꝛ dicere ipm hic esse noīatiui casus cū supra circa. ca. iij. dixit ipm ineffabile nō hūane sed diuine impositionis: nec cōcretū nec abstractū nec absolutū nec respectiuū: q̄ ibidē satis late tractanť et retractanť: ideo hic nō repeto dimittēs hic per Burgen. dicta tanc̄ꝫ ficta ꝛ aliena: ꝑsertim qr predicata diuīa subalia sicut deus ꝛc. dicit significare vias dñi q̄ꝝ deus moysi oñdit: nam cum vie dñi sint respectus ad extra ꝛ nō nisi quandā sue virtutis imitationem significant predicata perfectionalia maxime substātialia: sicut Burgen. dicit tetragrāmaton vias domini significare nō potest. deo enī non sunt assignāde vie ꝓ quas ipe incedat fm deitatē que vbiq̄ est nisi per extrinsecū respectum: vt ille dicantur vie dei: in quibus nos oporteat ambulare et placere deo vt dei imitatoꝛes in dilectione ambulātes: vt si velim⁹ ad deū ꝑuenire oꝑtet īgredi ꝓ viā mandatoꝝ di. ꝛ he sūt vie q̄ꝝ dñs oñdit moysi renouās tabulā ꝓceptoꝝ: nec alias vias moyses ꝟ petijt nisi illas ꝓri⁹ datas reformari quatenus ꝑplus qui ꝓ pctm̄ vituli ab illis vijs declinauerat ad easdē reducereť: vñ dicit: Ostende mihi viam tuā. ꝛ rñdit dñs: Facies mea ꝓcedat te: fm btm̄ Greg'. ꝗ̄er faciē vnusquisq̄ cognoscitur: per faciem igitur dei ipsius cognitio denotať. q. d. dñs respondendo moysi: Tu petis tibi ostendi viam: cognosce me: ꝛ cognoscendo dilige. hec est em̄ via in qua vniuersa lex pendet et ꝓphete. s. in cognitione et dilectione dei q̄ ꝓ faciē ipi⁹ designatur. Confirmationes q̄ꝝ Burgen. adducit ꝓ intentione sua modicū valent: nō ꝓma de. xiij. ca. Rubr. quia lram male ꝛ extoꝛte exponit: vide ibi postil. et male adducit: qr ibi scribiť: nō sic̄ diristi ſꝫ sic̄ iurasti. In tota aūt sacra scriptura nō repitur deū iurasse illa q̄ ibi sequunť. s. dñs deus ꝛc. nec optuit eū doctrinā viaꝝ suarum iuramento firmare si doctrina est vt Burgen. vult. Juramēta em̄ dei solū in cōicatiōib⁹ ꝛ ꝓmissionib⁹ interponi consueruēt. nec sc̄a ꝟ confirmatio ē ad ꝓpositū: Vie em̄ dñi notificate moysi ꝛ volūtates ei⁹ sūt ꝑcepta data moysi ꝓ ꝑplī directione: nec mgr̄ sn̄iaꝫ quē ꝟ allegat: ita expōit hos ẋpus ꝗ̄s. Quasi vie dñi sint dñator dñs patiēs ꝛ misericors: ſꝫ potiꝰ distīguit ẋpm̄ seq̄ntē a ẋpo ꝑcedēte: nec illō huic sn̄ie Burg.

concordat qđ de patribus añ moysen allegat: quasi p̃mũ reuelata sit moysi de miscõia ⁊ nulli añ eum nota. Nam a p̃ncipio Cain cũ sciret dei misericordiã de ea despauit d. Maior est iniquitas mea q̃ vt veniã merear. Heñ. iij. Nũquid noe iuenit grãm corã deo. ibidẽ. vij. Nunq̃d effect⁹ miscõie dei fuit post exercitiũ seuerissime iusticie p diluuiũ statuere fed⁹ cũ homĩe ⁊ dare signũ federis: vt ptz ibidẽ. ix. ca. ⁊ in alijs effect⁹ misericordie añ tpa moysi erãt notissimi: qr deus multa bona cõtulit hoĩb⁹ p̃ter merita: ĩmo vltra ⁊ puniuit citra: sicq; p̃missa facta abrae: isa. et ia. sup miscõia p̃cipaliter fuerũt fundata: nũq̃d ⁊ miscõie ⁊ miserationis op⁹ excellentissimũ fuit eductio filioꝝ isrl̃ de egypto ⁊ ptinẽtia ad eã. ⁊ q̃q̃ in Heñ. ante moysen non ita cõis mentio fiat de misericordia vi sic ĩ Exo. ⁊ infra hoc nõ est ideo. qr misericordia ei⁹ fuerit ignota: sed ideo quia cultus vnius dei fuit valde restrictus: sicq; nõ fuit nisi in vna familia: puta in domo abrae post isaac: deinde iacob. tempore autem moysi quia erat in gente magna euidẽtior facta est dei misericordia et eius effectus ⁊ exercitium: quia peccatum post datam legem plus abundauit: vt d. apostolus: ideo miscõia fuit magis necessaria. nec añ pctm̃ virtuli nomẽ miscõie moysi fuit adeo cõe sic p⁹. ⁊ ad illũ ĩtellectuz tẽdit rõ Burgẽ. quã reddit finaliť p⁹ suã extẽsã digressionẽ.

Glo. ordi.

A a Sepate apꝰ vos Ca. XXXV
⁊c. Orige. Alia lra. Sumite a vobis/ipis redẽptionẽ dño. Dis qui concepit corde offerat initia dño. Nõ vult moyses vt aliq̃d offeras deo qđ ex̃ te est. A vobisipis inq̃t sumite: ⁊ initia offerte dño: put vnusq̃sq; corde concepit aut argentũ ⁊c. Spũal lex aut requirit ad tabernaculum ⁊ alias materias quas intra nos habemus: et de nobis p̃ferre possum⁹. Dicit enim
Rom. 10 b scriptura: qr prope est verbum in ore tuo ⁊ in corde tuo. Quia si confessus fueris dñm iesum: ⁊ crediderit in corde tuo qđ dñs illũ suscitauit a mortuis saluus eris. Si q̃ crediderit ĩ corde tuo: cor tuũ ⁊ sensus tu⁹ aut optimũ est. Obtulisti q̃ aut ad tabernaculũ fidẽ cordis tui. Si cõfessus fuerť sermonẽ cõfessionis: argentũ: hec intra te sunt: hec etiã si nudus sis habere potes. Sed ⁊ qđ addit: vnusq̃sq; sicut cõcepit corde: huc respicit. Non em̃ poteris aliquid de sensu tuo offerre deo vel de verbo: nisi p̃ius q̃ scripta sunt corde cõceperis: nisi intẽtus fueris ⁊ diligenter audieris: non potest aut tuũ p̃batũ esse: nec argẽtũ.
Ps. 11. Requirit̃ em̃ vt p̃batũ sit. Unde eloquia dñi eloq̃a casta: argẽtũ igne exa. p. ter. pur sep. Si q̃ q̃ scpa sunt corde conceperis erit aurum tuum. i. sensus p̃batũ: ⁊ argentũ tuũ. i. fmo tuus p̃batũ. Orige. Hostis qui diuinis mysterijs interesse consueuistis: quõ cum suscepistis corpus dñi cũ cautela ⁊ veneratione seruastis. Me ex eo parum quid decidat. Si em̃ decidat reos vos creditis: et recte creditis: quõ putatis minoris esse piaculi verbum dei neglexisse q̃ corpus. Initia q̃ iubent̃ offerre. i. p̃mitias. Qui offert qđ p̃mũ est necessario habet ipe qđ reliquũ ẽ: vide q̃tũ optet hunc abũdare auro vel argento ⁊ reliq̃s oĩbus que iubent̃: vt et dño offeram⁹: ⁊ nobis supsint. Primo em̃ sensus meus dz intelligere deũ: ⁊ ipi offerre p̃mitias intellectus sui: vt reliqua cõsequẽter agnoscat: hoc ⁊ sermo faciat. hec oĩa q̃ in nobis sunt faciant. b Dis voluntarius ⁊c. Orige. Alia lra. Unusquisq; vr̃m inq̃t sicut corde cõcepit offerat initia dño. Quero q̃ sũt initia auri vel p̃mitie argẽti. Quõ aũt de bysso cocco ⁊ purpura videnť cõseruari: p̃mitie aut quõ sic corde cõcepit q̃sq; offerri. Sunt qui ꝯcipiũt corde q̃ lecta sũt. Sunt q̃ oĩno nõ cõcipiunt intẽti opib⁹ seculi: aut supputationibus lucri. Mulieres tm̃ garriũt: fabulis p̃strepunt: nec sinunt esse silentiũ: de infantibus suis: aut de lana: aut de necessarijs cogitant. discunt circũire domos: nõ solũ verbose sz curiose loq̃ntes q̃ nõ oportet. Quõ q̃ cõcipiunt? Nõ cõcipit corde nisi qui vacat corde: mente liber ⁊ tot⁹ intentus: aliter nõ põt deo offerre. Justũ est aũt vt in tẽplo dñi inueniať quisq; hr̃e portionẽ suã. Non em̃ latet dñm quisq; q̃d offerat. Quã glorioſum est tibi: si dicať in tẽplo dñi aut istud q̃ arca testamenti tegiť: illius est. argentũ q̃ bases ⁊ colũne sunt: illi⁹ ẽ: es de quo anuli ⁊ labrũ ⁊ quedã colũnaꝝ facte sunt: vel lapides humeralis ⁊ logij: vel purpura qua ornať pontifex: ⁊ cocc⁹ illi⁹ est. et cetera queq; p singula. Q̃ indecoꝝ q̃ misex: si dominus visitans tabernaculũ nihil muneris tui inueniat: nihil a te oblatũ cognoscat. Sic indeuotus: sic infidelis vixisti: vt nihil memorie tue in tẽplo dñi posueris. Sicut em̃ p̃ceps huius mũdi venit ad vnũquẽq; querens si inueniat q̃q̃ de actibus suis in nobis: ⁊ si inuenerit nos vendicat sibi. Ita si veniens dñs inueniat aliquid tuũ ĩ tabernaculo suo sibi te defendit et suum dicit.

La. XXXV

i Gitur congregata oñi tur ba filioꝝ isrl̃: dixit ad eos: Hec sũt q̃ iussit dñs fieri. Sex diebus facietis op⁹. Septim⁹ dies erit vobis sctũs: sabbatũ ⁊ req̃es
§ Seruile.
dñi. Qui fecerit op⁹ in eo occide
a § cupiditatis vel libidinis vel ire. b § mãtib⁹
tur. Nõ succẽdet̃ ignẽ ĩ oĩbus
vel coꝛpibus vel quibuslibet conuentibus.
habitaculis vr̃is per diẽ sabbati.
Et ait moyses ad oẽm cateruam
filioꝝ israel: Iste est sermo quem
a § Lxx. Sumite a vobis ipis: qr hec oĩa. s. intra
a p̃cepit dñs dicens: Sẽparate
nos sunt. a § cetera. s. sint vobis.
b apud vos p̃mitiãs dño. Oñis
§ hilarẽ em̃ datorem diligit deus.
volũtarius ⁊ p̃mpti ani offerat
a § fidẽ. b § cõfessionẽ. c § interpretationẽ de lingua in linguã. d § q̃ referť ad aerẽ § nos met ipos. s. offerre iubemur qui de quattuor elementis constemus
c dño⁊ aũꝝ ⁊ ărgẽtũ ẽs hiacynthũ
d purpuram: coccumq; bis tinctũ

Glo. ordi.

a† Es. Orige. Pro fortitudine poni videť: puto etiã p voce accipi posse. Aliud est em̃ sermo: aliud vox. Sermo em̃ dicitur loquela rõne subnixa. Vox vero est: si latine: si grece dicať si eleuatius: si p̃ssius. vñ: Fact⁹ sum 1. Coꝛ. 13. a
velut es sonans: aut cymbalũ tiniẽs: Loqui q̃ linguis ⁊ interp̃tari ex alia in aliã linguã eris oblatio est: necesse est em̃ habere oĩa tabernaculũ dñi: ⁊ nihil deesse in domo dei. Est igiť eris oblatio vox que alterius sensum ĩ alteram linguã vertat. Sermo vero est qui sensum p̃priũ p̃fert. Dia q̃ offerrantur deo sensus sermo et vox.
d Hiacynthũ purpurã ⁊c. Orige. Videam⁹ cetera: hiacynthũ purpurã coccũ duplicatũ: ⁊ byssuz retortã: hic q̃ttuor elementoꝝ ex quib⁹ mundus constat: ⁊ cor⁹ hũanũ tenẽt figuraz .i. aeris ignis: aque terre. Hiacynth⁹ ad aerẽ refertur qđ indicat ipe color Et cocc⁹ ad ignẽ: Purpura ad aquã qr de aquis accipit succũ. Byssus ad terrã de q̃ oriť Habem⁹ q̃ et nos om/ †. s. 25. a
nia in nobis: qr ex his dño p̃mitias iubemur offerre. Ideo dicit: Sumite ex vobisipis: ⁊ afferetis p̃mitias domino. e Coccũq; bis tin. ⁊c. Orige. Videamus q̃re coccus duplicať. Color iste ignis indicat elementũ q̃ duplicem habet virtutẽ: vnã qua illuminat: aliã qua incendit. Nec historie ratio est. Mystice q̃z ignis duplex est. Ignis enim Mystice
in hoc seculo est ⁊ in futuro. Dicit dñs. Ignẽ veni mittere ĩ Luc. 12. f
terrã. iste ignis illuminat. Dicet in futuro: Ite in ignẽ eter/ Mar. 25. d
nũ ⁊c. Ille ignis incendit. Hic aũt quẽ venit mittere illumi/ Joh. 1. a
nat oẽm hoiem ve. in hunc. m. habet tñ aliq̃d quod incen/ Luc. 14. c
dat. vñ: Nõne cor nostrũ ardens erat in nobis: dum aperiret Mich. 5. d
scripturas. Nescio aũt si ille ignis in futuro seculo q̃ incendit habeat aliquid qđ illuminet. Sed quõ offerre possumus istũ ignem duplicatum videamus: si doctores ⁊ struis tabernaculum. i. ecclesiam dei: ⁊ dicitur tibi: Ecce dedi verba mea in os tuum ignem. Si ergo docens et edificans ecclesiaz dei ĩcrepes tm̃: arguas: ⁊ castiges: et peccata populi exprobres. Nihil aũt consolationis p̃feras de diuinis scripturis: nihil obscurum explanes: nihil intelligentie sacrioꝛis aperias: obtulisti coccum sed non duplicatum. Ignis em̃ tuus incẽdit tantũmodo non illuminat. Item si docẽs mysteria legis aperias: arcana discutias: peccantem vero non arguas: negligentem non corripias: seueritatem disciplinę nõ teneas: coccum obtulisti sed non duplicatum. Ignis em̃ tantum tuus illuminat

Nico. de lyra

a Sic cõgregata. Remoto ipedimento Ca. XXXV
i qđ supuenerat in adoratione vituli: hic ꝯr describitur executio de cõstructione tabernaculi: ⁊ primo repetit qđ. s. xxv. ca. dictũ est de materie p̃paratione. scđo de artificũ electione. ibi: Dixitq; dñs. tertio agit de opis executione. in p̃ncipio se. ca. Circa p̃mũ p̃mittit repetitio de obseruatione sabbati: ne crederet̃ q̃ infringi posset p̃pter op⁹ tabernaculi. exponať sic. s. xvj. ⁊. xx. ꝯr repetit materie p̃paratiocũ dr: Et ait moyses ⁊c. ⁊ patet expositio de his q̃ dicta sunt supra

illuminat non accendit: qui ergo recte offert et recte diuidit coccum offert duplicatum: vt cum scientie lumine ignicu lum seueritatis admisceat. Orige. Si quis digne intelligat exitum hebreorum de egypto: et transitū maris rubri: et oēm viam que agitur p desertum: et singulas mānsiones castrorū:
2 Cor.3.a vt etiam legem dei suscipiat scriptam nō atramento: sz spiritum dei viui: et in his intelligat augmenta virtutū: et singula in se impleat potest ad intelligētiā tabernaculi peruenire:
Heb.9.a de quo dicit Aplus: Tabernaculū factum est primum in quo erat candelabrum: et ppositio panū: quod dicit sancta. post velamentū aūt fm tabernaculum: qd sancta sanctorū: habes aureum thuribulū. et arcam testamenti: et intra eam duas tabulas et manna: et virga aaron que fronduerat. Sed qd addit: de quibus nō est dicendū per singula. Quidaz ad illud tempus referunt quo hebreis scribebat. Alijs videt q pro magnitudine mysteriorum omne tempus psentis vite ad b neget esse idoneum. Sed more suo aperit pauca d multis: vt
Luc.11.a clausum negligentibus sit. Inueniat aūt querentib9: et ape-
Heb.9.a riatur pulsantibus. Unde rursum dicit: Non enim in manufacta sancta ingressus est iesus exemplaria verorū: sed ipsuz celum: vt appareat nunc vultui dei p velamen. i. carnē suā. Quod ergo velamen interioris tabernaculi carnem christi interpretatus est: sancta aūt ipsa celum vel celos. christū xo pontificem quē dicit introisse semel in sancta eterna redemptione inuenta. Ex his paucis si quis intelligere nouit sensuz pauli: magnū nobis intelligētie pelag9 patefecit. Dauid
Ps.41. quoq ait: Ingrediar in locuz tabernaculi admirabilis vsq
Ibid.14. ad domum dei. Et alibi: Domine quis habitabit in taberna
Ibidem culo tuo: aut quis requiescet in me s.t. Qui ingredit sine macula et o.inf. Non est istud tabernaculū quod pphera desiderat ex pellibus et coztinis et operimentis cilicij ceteriscz nri vsus materijs. Quō aūt verū est q nō habitet in hoc tabernaculo: nisi innocens manibus et mundo corde: cuz in materiali tabernaculo sepe habitauerūt sacerdotes pessimi: pestilentie filij et arca testamenti ab allophilis capta sit et detēta: oportet ergo innocentē manibus et mundo corde esse habitatorem tabernaculi quod fixit deus et nō homo. Dominus quoq nō vnū tabernaculum sed plura: nec tēporalia sz eter-
Luc.16.c na memorat dicēs: Ut cū defecerit recipiant vos i eterna ta-
2.Cor.5.a bernacula. Et aplus: Tabernaculū vestrū qd de celo est supindui cupietes. Sequere ergo relicta terra ppheticū et apostolicum sensuz: et quod maius est christi verbum: vt tota mē te ascendas in celum: ibiq eterni habitaculi vel tabernacu-
Heb.8.b li magnificentiam queras: cuius figura p moysen adumbratur in terris. Cui dns: Vide inquit oīa facito fm figurā que tibi in monte ostensa est. Jubet ergo vniuersus populus qsq p viribus cōferēs facere tabernaculū: vt oēs quodāmodo vnū sint tabernaculum. collatio xo nō fit necessitate: sed sponte facies inquit sanctificationez: et inde videbor vobis. vult ergo deus vt faciam9 ei sanctificationez. pmittit enim.
Heb.12.d Quia si fecerim9 ei sanctificatiōez videbit nobis. Ait aplus: Pacē sequimini et sanctificatiōez sine q nemo videbit deuz. Qui aūt sanctificat9 fuerit corpe et spū p cordis et corpis puritatē: videbit deū. Faciamus g sanctificationē dño: et omēs vnā: et singuli vnā. Omnes enī faciam9 vnā. i. ecclesiaz q est
Gal.2.b sancta nō hns maculā aut rugam: sz columnas. s. habeat doctores et ministros suos de quib9 dr. Petrus et iacobus et iohannes q videbant colūne esse dextras nihil dederūt: et barnabe societatis. In tabernaculo colūne seris interiectis iūgunt. In ecclesijs doctores datis sibi dextris sociant. Sed colūne iste inargētate sunt et bases earum. Bine aūt bases colūnis singulis deputant: vna q caput dr: et supponit: alia q
Ps.11. vere basis dr: et colūne p fundamēto subijcit. Iargētate sūt colūne que verbū dei pdicāt: et accipiāt p spiritū sanctū. Elo
Eph.2. quia dñi e. ca. ar. i. ex. bi aūt pdicatores bases hūt pphetas. Sup fundamētū enī aplox et ppharz ecclesiaz collocāt: qz testimonijs vtētes fidē xpi confirmāt. Caput xo colūnaz ē de q
1.Cor.11.a dicit aplus. Caput viri xps. Per tētoria q ansulis insita: et circulis suspēsa atq inexa funib9 ad modū cortinaz. xxviij. cubit' in lōgū: et i latū qttuor cubit' distēdunt: habet plebs credentiū q heret et pendet in funib9 fidei. funis enī triplex nō rūpit': q ē fides trinitat': ex q pendet et sustinet ecclia. xx. aūt et viij. cubit' i lōgū distent: et. iij. i latū atrij vni9 mēsura: in q lex inserta qttuor euāgelijs signat. septenari9 enī legē significat: q cū qttuor sociat: qter septē. xxviij. fiūt. Decē sūt b atria vt integrū pfectiōis numez teneāt: et leg' decalogus significent. Jam xo hiacynthi et byssi et purpure spēs: mīta et diuersa opa explicāt. Jnde tētoria. Jnde velū exteri9 et interius. Jnde tota sacerdotalis et pōtificalis vestis auro et gemmis pfecta: p q spēs xti tutū possum9 intelligere quib9 ornatur ecclesia. Fides auro compat: fmo pdicatiōis argēto: es patiē tie: lignis iputribilib9 scia q p lignū veit: vel incorruptio castitat' q nō veterascit: bysso xginitas: cocco pfessiōis glia: purpure castitat' fulgor. hiacyntho spes regni celorū. Que vero sint vel qlia sacerdotū indumenta pphera pnunciat dicens: Sacerdotes tui induant iusticiam ꝛc. Et apostolus: Jnduite vos viscera misericordie: et nobiliora designat indumēta. Jnduite vos dūm iesum christum: et carnis curam ne feceritis. Ps.131. Coloss.3.b Rom.13.d

Grego. In cōstructione tabernaculi vt columne argētee interius stent: paxilli erei fieri per circūitū exterius iussi sunt: i quibus religatū tabernaculū tenerēt. De quibus scriptum ē. Facies paxillos tabernaculi: et atrij cum tunicis suis: patres Ex.38.c veteris testamenti: qui ab incarnatione christi per interualla tempoz longius constiterunt foris esse visi sunt. a sanguīe xo abel passio cepit ecclesie: et vna est ecclesia electorum precedentiuz et sequētiū. Sed qz discipulis dicit. Multi reges et pphete voluerūt videre que vos videtis et nō viderūt: antiqs patribus quasi foris stetisse est redēptoris presentiaz corporalit nō vidisse. Exterius igit sed nō diuisi ab ecclesia fuerūt: quia mente et ope pdicatiōis ecclesie celsitudinē tenuerūt: quā nos nō pstolando sed habēdo cōspicimus. Sicut nos enī in pterita passione: ita illi p fidē in eadē venturi saluati sūt. Illi ergo foris non extra mysteriū sed extra tempus. Unde in constructione tabernaculi: vt colūne argentee interius starent: paxilli erei exterius per circūitum fixi sunt: in quibus religatum teneretur tabernaculū: et in paxillis funes ligati sunt: vt firmum maneret tabernaculum: quia vt apostoli in luce sermonis sui solidi starent: et totum tabernaculum. i. ecclesia fidei integritate consisteret. tanqz paxilli patres veteris testamenti et prophete: exterius fixi sunt: vt verborum suorum funibus mentibus nostris fidem alligarent: et hoc dei tabernaculum inconcussum maneret. Ante tēpus ergo hui9 ecclesie fuerunt sz tñ ligāt eos q i ipa sūt: qz dū celestia mysteria vētura pdicūt post qz ostēsa sūt: credibilia oīb9 fecerūt: Ut g int9 colūne imobiles stēt: foras paxilli funes otinēt: qz vt sancti aplī pfecte mysteriū vite crederēt: illoz pdicatio obtinuit: q b primusqz fieret et videre et pdicare potuerūt. Colūne argētei paxilli erei facti sunt: qz quod aplī clare pdicāt hoc pphete sub mystico intellectu obscure locuti sunt. Recte ergo p es signati sunt: qz clari in pdicatiōe nō fuerūt. Apostoli xo qz in mysterio redemptoris lucē pdicatiōis habuerūt: argenteis colūnis expssi sunt. Et notandū q argentū sonat et lucet: es xo sonat et nō lucet: quia predicatores noui te. aperte locuti sunt. Que etiam mōstrare potuerunt. predicatores xo veteris testamēti: qz p allegoriaz vmbras de celesti mysterio obscura dixerūt: quasi sine luce sonitū dederūt. Orig. Post hec viri acceperūt a mulieribus suis: omnes quibus visum est sensu: et attulerunt gemmas et inaures et anulos et discriminalia et dextralia. Hec qz illi offerūt dona deo: qui intellectū corde cōcipiunt: q mentez deditam intentā habent ad verbū dei. Et offerunt viri a mulierib9 suis inaures et gemmas et dextralia. Mulier caro accipitur: vir rōnalis sensus: bone sūt iste mulieres q obediūt viris: bona ē caro q iā spūi nō repugnat sz obtēpat et consentit. Jdeo si duob9 vel trib9 i vob9 quenerit ex qcūq repetierit' fiet vob dic dns. Offerūt g inaures a mlierib9 suis: cū dño offertur audit9: et dextralia opa. s. dextra opa bona q p carnē gerūtur: b offert dño rōnalis sensus. Et discrimialia: q bñ scit discernere qd agēdū sit: qd vitādū: qd deo placeat: qd vel displiceat: qd iustū sit: qd iniustū. b sūt discrimialia: q deo offerūt: qz sūt mulieres sapiētes: et fecerūt qcūq necessaria fuerāt ad indumēta pōtific'. Ille xo mulieres q inaures suas obtulerāt vt fieret vitulus: isipiētes erāt: q a xpitate auditū auerterent: ad fabulas aūt et ipietatē puerterēt: et io obtulerūt inaures suas vt fieret caput vituli. Sz et i indicū libro idolū iuenim9 ex mulieꝝ iaurib9 factū. Jste g beate mulieres: beata caro: q dño offert inaures suas dextralia et anulos et oīa opa manuū suarū q i mādat' dñi agit: et apud quē inuenta sūt ligna iputribilia obtulit dño. Si qs diligit xpm i corruptionē lignū iputribile offert deo. Beat9 g apud quē inuenit sensus incorrupt9: vel corp9 incorruptū: et b offert deo. Ait et bñdixit apud quē inuēta sunt ligna iputribilia. nō enī apud oēs inueniunt. De auro nō dixit neqz dr argēto apd quē inuentū ē. pōt enī apud oēs inueniri sensus et sermo. Sz nec dr qttuor coloribus. Dim ē ex qttuor elemētis fm corp9 pstare. ligna aūt incorruptibilia. i. incorruptiōis et virginitat' gratia: apud raros inueniri potest. vnde: Nō oēs capiūt verbum istud: sed quibus datum est. Mat.19.c Mat.19.b

Philosq

a Piloscꝫ capraꝝ. Ori. Pili capraꝝ offerũt. Hoc genus pecudis ꝓ pctõ i lege iubet offerri. Pili vo spẽ emortua exanguis ꝛ exanimis. hãc q̃ offert ostendit i se iã mortuũ sensũ peti. nec i mẽbris vltra viuere ꝛ regnare peccatum.

b Et pelles arie. Ori. Pelles q̃z offerunt arietũ: qs anos quidã ꝓ furore posuert: ꝛ qz pellis mortui aialis indiciũ est: ostendit in se furorem mortuũ qui dño offert pelles arietum.

c Quicq̃d ad cultũ ꝛc. Hrego. In ornamẽto tabernaculi viri cum mulieribꝰ dona offerunt: qz in explẽdo cultũ sancte ecclie ꝛ fortiũ facta sublimia ꝛ infirmoꝝ opera extrema nũerant. Quid aũt ꝓ armillas: q̃ lacertos astringũt: nisi ꝓpositoꝝz valide laboꝝantiũ opa demõstrãtur. Per inaures subditoꝝz obediẽtia expmit. Per ãnulos signaculũ secretoꝝ. plerũq̃ enĩ magistri signant qõ ab auditoꝝibꝰ nõ posse capi cõsiderant. Per dextralia prime opatiõis ornamẽta. Per vas aureũ i donaria dñi sepatum diuĩtatis itelligẽtia: q̃ tñ ab inferioꝝ amore distũgit: ꝛ to ad sola eterna amanda sublenat. Per hiacynthũ spes celestiũ. Per purpurã cruoꝝ et tolerãtia passionũ amore ꝓpetut regni exhibita. Quid ꝓ bis tinctũ coccũ nisi charitas q̃ ꝓ pfectione bis tingit: qz dei ꝛ primi dilectiõe decorat. Quid ꝓ byssũ nisi imaculata carnis icoꝝruptio. Quid ꝓ pilos capraꝝ ex q̃bꝰ ciliciorũ aspitas terit: nisi dura penitentiuz afflictio signat. Dũ igit alij ꝓ armilla ꝛ annulos forte magisterĩũ exercent per inaures ꝛ dextralia alij deuotã obediẽtiã rectaq̃ opationez exhibẽt. alij ꝓ sepatũ vas aureũ p̃clarã subtilioꝝq̃ intelligẽtiã tenẽt. alij ꝓ hiacynthũ purpurã ꝛ coccuz audita celestia sperare et credere nõ desinũt etiã q̃ adhuc subtiliori intellectu minime coꝝscũt. alij ꝓ byssum icoꝝruptionem carnis offerũt. alij ꝓ capraꝝ pilos deplorant aspere qõ libenĩ cõmiserunt q̃si ex vno figmẽto opificis coadunata donarioꝝ mysteria: i tabernaculo dñi. i. ecclesia. put ipe dederit. pferũt.

d Principes vo obtulerũt ꝛc. Orige. Principes obtulert dona sua: gemmas. s. lapides smaragdinos lapides repletiõis ꝛ lapides adhumerale. Lapides repletiõis dicunt qui ponunt i logio. i. qui in pectoze põtificis locant in scriptis nominibus tribuũ israel. Logiũ vo. i. rationale qõ i pectoze põtificis locat: formã hz rational sensus qui in nobis est. In b positi

a ℣ que ad terram refertur: quia de terra oritur. ℣ torram scilicet non luxu ꝛ delitijs resolutam: vnde macero corpus meum ꝛ in seruitutem redigo. b ℣ mortificationem peccati. ℣ que ostendũt in offerente furorem mortuum.

a b et byssũ pilosq̃ capraꝝ: ꝛ pelles arietuz rubricatas et hiacynthinas: ligna sethim: et

℣ vt supra.

oleũ ad luminaria cõcinnãda: et vt ꝓficiatur vnguentũ ꝛ thymiama suauissimũ lapides

℣ vel ornandũ.

onychinos: ꝛ gẽmas ad ornatũ suphumera-

℣ Sacrificiũ sine sale sapiẽ nõ suscipit. ℣ sponte.

lis ꝛ rationalis. Quisq̃s vestrũ ẽ sapiẽs veniat ꝛ faciat quod dñs impauit: tabernacu- a

lum scz ꝛ tectũ eius atq̃ opimentuz: anulos b

et tabulata cum vectibus: paxillos ꝛ bases: arcam ꝛ vectes: ꝓpitiatoziũ ꝛ velũ qõ añ illud opandit: mensam cũ vectibꝰ ꝛ vasis: ꝛ ꝓ

positionis panibus: candelabrũ ad lumina c

ria sustẽtanda: vasa illiꝰ ꝛ lucernas ꝛ oleum ad nutrimẽta ignĩũ altare thymiamat[: ꝛ vectes: oleũ vnctiõis ꝛ thymiama ex aromatibus tentoziũ ad ostiũ tabernaculi: altare holocausti ꝛ craticulã eius eneã cũ vectibꝰ ꝛ vasis suis: labrũ ꝛ bases eiꝰ: cortinas atrij cum colũnis ꝛ basibus: tentoziuz in foribꝰ vestibuli: paxillos tabernaculi ꝛ atrij cum funiculis suis. Vestimẽta quoꝝ vsus est in ministe d

rio sanctuarij: vestes aaron põtificis ac filiorũ eius vt sacerdotio fungant mihi. Egressa q̃z ois mlt̃itudo filioꝝ israel de ꝓspectu moy

℣ non vult deus coacta seruitia amore seruitur ei non timore: mente non corpore. ℣ in qua sunt hec omnia.

si obtulit mẽte ꝓmptissima atq̃ deuota ꝓ-

℣ ecclesie.

mitias dño: ad faciendum opus tabernaculi

c testimonij. Quicquid ad cultum ꝛ ad vestes

℣ Sensus. s. rationalis cum carne obedientie. ℣ fortes.

a ℣ vel est. b ℣ infirmis sed nec taliũ opa vel vota deus despicit.

sanctas necessarium ẽrat: viri cum mulieri- b

a ℣ que ab armo dicte astringunt enĩ in brachia ꝛ signãt fortia virtutum opa q̃ sancti doctoꝛes offerũt b ℣ obedientiã. s. subditoꝝ. ℣ auditũ bonũ. c ℣ arcana ꝓceptoꝝ q̃ doctoꝛes signãt ꝛ suo tpe ꝓferenda reponũt dum minꝰ eruditi capere nõ sufficiunt.

bus ꝓcbuerunt: armillas: ꝛ inaures anulos e f

℣ bona opera que ꝓ carnem geruntur.

et dextralia. Oẽ vas aureũ in donaria dñi b

℣ ab vsibus terrenis.

sepatũ ẽ. Si q̃s hẽbat auꝝ: hiacynthũ ꝛ pur

℣ vt supra.

purã coccũq̃ bis tinctũ: byssũ ꝛ pilos capraꝝ-

rum: pelles arietum rubricatas et hiacyn-

℣ sermonis. ℣ vocis.

thinas: auri et argẽti ꝛ eris metalla obtule-

a ℣ in corruptionem. s. virginitatem. b ℣ caro subdita anime.

rũt dño: lignaq̃z sethi i varios vsus. Sz ꝛ mũ i

a ℣ sunt ei indocte de quarũ in auribus factus est vitulus ꝛ idoluz in libro iudicum. b ℣ opera manuum.

lieres doctę dederẽt qũę neuerãt: hiacynthũ

℣ coccum. a ℣ mortificationẽ peccati.

et purpurã ꝛ vermiculũ ac byssum ꝛ pilos ca

a ℣ non ex tristicia aut ex necessitate.

praꝝm: sponte ꝓpria cuncta tribuentes.

a ℣ q̃ intrantũ profecerunt vt populis ꝓesse mereantur.

d Principes vero obtulerunt lapides onychi

℣ in q̃ bonũ opus significat. a ℣ in quo rationalis sensus.

nos et gẽmas ad suphumerale et rationale:

---

sũt sunt lapides repletionis ꝛ q̃ coherent ꝛ connexi sũt ad lapides humeralis: vtq̃ ex his cõtinuet astricti humeralis ornat: i q̃ indiciũ bonoꝝ actuũ: Actus ℣ cũ ratiõe: ꝛ ratio cum actibꝰ sociat: vt sit ꝓsonãtia in vtroq̃z. Qui fecerit ꝛ docuerit Mat. 5. c hic magnꝰ vocabit in regno celoꝝ. Sit ℣ in nobis sermo de actibus pendẽs: ꝛ sermonẽ actꝰ exoret: ꝛ hic enĩ ẽ põtificis ornatus: sed ad hec explenda ꝓncipes req̃runt. Iste ornatꝰ eorũ est qui in tantũ ꝓfecerũt: vt ꝑesse populis mereant. Ori. Offerũt etiã ꝓncipes oleuz lucernis ꝛ chrismati ꝓfutuꝝ. debet enĩ lucerna eoꝝ qui populꝰ Luc. 11. c ꝓesunt nõ abscõdi: aut sub mõ ponit: sz sup cãdelabrũ: vt luceat oñibꝰ q̃ in domo sũt. Incensi q̃z cõpositiõem ꝓncipes offerũt: que cõponat ꝓ moysen in odoꝛẽ suauitatis dño: vt et ipsi dicatur: qz christi bonus odoꝛ 2. Coꝛ. 2. b sumus. Orige. Moza. potest Morali. in seipso quisq̃ tabernaculum constituere. Si enĩ vt ante nos quidam dixerunt: tabernaculũ hoc totius mũdi tenet figurã: et singuli imaginem mundi habere possunt: cur nõ etiã tabernacli? debet ℣ quisq̃ sibi aptare columnas virtutũ: colũnas argenteas. i. patientiã rationabilem: videt enim esse patientia q̃ rationalis nõ est. Qui eĩ nõ sentit iniuriã: ꝛ ideo nõ reddit: patiens videt sed nõ est rationalis. Ista patientia habet columnas: sed non argenteas. Qõ vero ꝓpter verbũ dei fortiter patitur columnis argenteis decorat. Potest in se atria distendere coꝛ suuz dilatando.

Ni. de lyra

ℑ Añ s. xxv. ca. ꝛ ca. se. pauc verbis exceptis q̃ discurrent. a Tabernaculũ scz ꝛ tectũ. tabernaculũ ꝟ dicunt parietes tabernaculi q̃ erãt ꝛ tabulis. tectũ hic ꝛ operimentum de cortinis qõ erat immediate super tabulas.

b Atq̃ operimentuz. s. de sagis ꝛ pellibus. c Candelabruz ad luminaria sustentãda. non erant ibi alia luminaria q̃ lucerne ardentes. d Vestimenta quoꝝ vsus est in ministerio sanctuarij. erant enĩ quidam panni in quibus inuoluebantur arca testamenti et ꝓpitiatoꝝium quãdo mouebant castra: vt habeat Nu. iiij. Non enim potest hoc intelligi de vestibus sacerdotum: aliter esset nugatio. quia de ipsis subdit: Vestes. aaron ꝛc.

e Armillas. i. torq̃s fm Hug. f Et inaures. ornamenta sũt auriũ. g Anulos. digitoꝝ. h Et dextralia. brachioꝝm ꝑpe manum. i Sed et mulieres docte dederunt que neuerant: id est filauerant ꝛ dicit a neo nes qõ significat filare.

℣ Dixitq̃z

¶ Uñ dilatamini ⁊ vos. Potest se seris munire dilectiõis.s. vnanimitate astringere. Sup bases potest argenteas stare: cum sup stabilitatem verbi dei verbi ꝓphetici ⁊
1.Cor.11.a apostolici collocaꝫ. Potest habere in colũna deauratum caput.i.fidez christi. Dis enim viri caput christus est. Decẽ ẋo atria põt in se distendere: cũ nõ in vno tantuz verbo legis dilataꝫ: neqꝫ duob⁹ aut tribus: sz in toto decalogo legis spiritualis intelligentie dilatare amplitudinẽ põt: aut cũ fructũ spũssancti gaudiũ pacẽ patientiã benignitatẽ bonitatẽ modestiaz fidẽ ꝓtinentiã adiecta charitate que oĩm maioꝛ ẽ ꝓtulerit.

Mozali. ¶ Oꝛige. Moꝛa. Habeat in se defixũ altare: in q̃ oꝛationuz hostias: ⁊ misericordie victimas offeꝛat: in q̃ cõtinẽtie cultro supbiã quasi taurũ ũmolet: iracundiã q̃si arietem iugulet: luxuriaz ⁊ oẽm libidinem tanq̃ hircos ⁊ hedos litet. Sciat tũ ex his sacerdos separare bꝛachiũ dextrũ. i. opera bona opa dextra: ne sinistrũ q̃d refueꝫ: ⁊ pectusculũ integrũ coꝛrectũ: ⁊ mentẽ deuotaz ⁊ deo sacratam: ⁊ maxillas ad verbum dei loquendũ: sciat sibi in sanctis candelabꝛũ luminis esse locandũ: vt sint ei lucerne semp ardẽtes: ⁊ lũbi succincti: vt sit tanq̃ seruus q̃ expectat dñm suum redire
Matt.6.c a nuptijs. de his lucernis dꝛ: Lucerna coꝛpis tui ẽ oculus tuus. Oꝛige. Moꝛa. Candelabꝛũ q̃z in austro collocet: vt
Mozali. ad aquilonẽ ꝛespiciat. accẽso enĩ lumĩe. i. vigilãti coꝛde: debet semp ad aquilonẽ ꝛespicere: a quo accẽdunt mala vniuerse terre. Uigilãs q̃ ⁊ sollicitus ⁊ ardens intueaꝫ semp cõtra astutias diaboli: ⁊ vnde sit ventura tentatio. Unde
1.Pet.5.a irruat hostis: vnde latenter obrepat qui tanq̃ leo rugiẽs
Mozali. circũit querẽs q̃si diceret. Moꝛa. Habeat in penetralib⁹
2.Cor.12.d pectoꝛis altare incẽsi: vt dicat xp̃i bon⁹ o. s. d. Isi. Moꝛa. Mensa q̃z ꝓpositiõis hñs. xij. panes locet in pte aq̃lonis ꝛespiciens ad austrum. panes apli sunt: quoꝝ sermone indesinenter vti debet: ⁊ ꝛespicere ad austruz vñ dñs venit.

Mozali. Moꝛa. Habeat arcã testamẽti in qua sunt tabule legis: vt in lege dei meditemur die ac nocte ⁊ memoꝛia eius arca et bibliotheca efficiaꝫ libꝛoꝝ dei. Intra ipsum q̃z sit vꝛna manne posita: intellect⁹. s. ẋbi dei subtilis ⁊ dulcis. Sit ⁊ virga aaron. i. doctrina sacerdotalis ⁊ flozida seuerita

Põt enĩ intra se agere põtificatũ ps illa q̃ in eo ꝓciosioꝛ ẽ oĩm: qõ quidã ꝓncipale coꝛdis dicũt. alij rationalẽ sensuz aut intellectualẽ substantiam: vel quolibet mõ dicaꝫ poꝛtio nr̃a p quã dei capaces sum⁹: velut quidã pontifex exoꝛnetur in nobis indumẽtis ⁊ monilib⁹ ꝓciosis podere byssino: qõ indumentũ vsqꝫ ad pedes ducit tegẽs totũ coꝛpus
Mozali. in q̃ significaꝫ vt ꝓmo oĩm tot⁹ sit castitate vestit⁹. Moꝛ.
Post hec accipiat hũerale gemmatũ in q̃ fulgoꝛ operũ: vt
Dar.23.a videntes opa bona glorificẽt patrẽ vestrũ qui in celis est.
Mozali. Moꝛa. Accipiat logiũ qõ rationale dici põt pectoꝛi supposituũ quaterno lapidũ oꝛdine distinctũ. Area q̃z lamia in fronte ꝛesplendeat qõ petalũ dicit: i quibus vtrisqꝫ veritas ⁊ manifestatio dicit locata. Ego in his que in pectoꝛe locanꝫ sermonẽ euangelicũ sentio: qui q̃druplici oꝛdine veritatem fidei nobis ⁊ manifestationẽ exponit trinitatis cuncta referens ad caput. i. vni⁹ dei naturã. In his q̃ oĩs veritas est: et oĩs manifestatio veritatis. Igit si vis recte pontificatũ gereꝛe: euãgelicus sermo ⁊ trinitatis fides semp tibi habeanꝫ in pectoꝛe cui ꝓuenit aplicus sermo tam virtute q̃s nũeꝛo tm̃: vt nomẽ dñi semp habeaꝫ in
Mozali. capite: ⁊ ad vnũ deũ cũcta referanꝫ. Moꝛa. Habeat etiã interius põtifex opimenta sua: habeat pudẽda tecta: ⁊ coꝛpe sit sanct⁹ ⁊ spũ: ⁊ cogitatiõibus ⁊ operibus purus.
Mozali. Moꝛa. Habeat etiã p indumẽti circũitũ tyntinnabula: vt ingrediẽs i sancta sonet: nec cũ silentio intret. Et in extremo vestimenti posita: vt de extremis tpib⁹ et fine mũdi nunq̃ sileat. Ideo sonet disputet ⁊ loquaꝫ: vt memoꝛ nouissimoꝝ suoꝝz nõ pecceꝫ. Sic ergo interioꝛ hõ exoꝛneꝫ: vt nõ solũ in sancta intret sz in sancta sctoꝝ: vbi ꝓpitiatoꝛiũ ⁊ cherubin: vñ eis deus appareat. Sancta põt esse ea q̃ in põti seculo põt hr̃e ꝓuersatio sancta. Sancta ẋo sctoꝝ in que semel tm̃ intraꝫ: ad celũ transitũ esse puto: vbi est ꝓpitiatoꝛiũ ⁊ cherubin: vbi mũdis coꝛde apparet de⁹. Ego sic intelligo abꝛaã habitasse in tabernaculis isaac ⁊ iacob: q̃ intra se cõstituerãt deo: q̃ se tantis ac talibus virtutũ splẽdoꝛib⁹ adoꝛnauerũt. Fulgebat i eis regia purpura.
Gen.23.a Uñ abꝛae dictũ ẽ a deo. In nobis rex es tu. Splẽdebat cocc⁹ dñi ꝓmpta ad ingulãdũ deo isaac vnicũ dextra fuit. Et hiacynthus cũ celũ semp intueꝫ celi dñm seqꝫbatur. In ceteris quoqꝫ silr̃ oꝛnabaꝫ. Sic mandaꝫ in lege vt exeat ꝓcs certa die anni: et faciat diẽ festũ tabernaculi habitãs in tabernaculis: hñs ramos palmaꝝ ⁊ frondes salicis ac populi: ⁊ ramos frondose aꝛboꝛis. i. mirthi. Palma signuz est victoꝛie belli: quod inter se caro et spiritus gerunt. Aꝛboꝛ autẽ populus ⁊ salix tam virtute q̃s nomine virgulta sunt castitatis: quã si integre cõserues habere potes nemoꝛose ⁊ frondentis aꝛboꝛis ramos que est eterna ⁊ beata vita: cum te dominus in loco viridi collocauerit super aquam refectionis. a Beçeleel. Umbꝛa dicitur. Uꝛ ignis. Uꝛi luꝛ mea. Judas confessio. Oholiab ꝓtectio mea pater: achisamech fratrem meum roboꝛãs. Dan iudicium interꝑtatur vel iudicans. Quia doctoꝛes sancti qui predicatione sua domum dei predicant et fabꝛicant in dei defensione ꝓfidũt.

¶ Unde

a Dixitq̃ moyses. Hic ꝓpr̃ agit ꝺ electiõe artificũ. cũ ꝺ: b Ut faciãt opa abietarij. i. carpẽtarij. Abies ei ẽ genꝰ ligni et inde ꝺ abietarius artifex operãs ĩ tali ligno. ⁊ inde tractũ ẽ ꝺ nomẽ ad alios artifices lignoꝝ: ⁊ sic accipitur hic: qꝛ de ligno abietis non fit hic mentio ĩ cõstructiõe tabernaculi sed de lignis sethim. c Polymitarij. nomen est artificis qui ꝑ texturã varias figuras opatur. et dicit a polis qꝺ ẽ D
plalitas. et mitos quod est gutta.
ꝺ Ac plumarij. qui tales varietates facit cũ acu.
e Et texant oĩa. sz q̃ ab alijs sunt inuẽta. f Ac noua queq̃ repiant. sapientia a deo si bi collata. Cetera patẽt ex dictis ca. xxxj. Ca. XXXV †.ꝺ.31.e

a ¶ vt dicãt christi bonꝰ odoꝛ sumus deo.

aꝛomataq̃ et oleum ad luminã

¶ qꝛ lucerna coꝛ. quos populis pꝛefixit nõ debz abscondi. sed sup candelabꝛũ poni: vt luceat omnibus qui in domo sunt.

ria ꝓcinanda: ⁊ ad pꝛeparandũ vnguentum: ac thymiama odoris suauissimi componendum.

¶ coꝛ meum ⁊ caro mea ex. in ꝺ. vi.

Oẽs viri ⁊ mulieres mẽte deuota obtulerũt donaria vt fierent opa q̃ iusserat dñs ꝑ manũ moy

a ¶ nullus est filius israel qui non aliquid offeꝛat in tabernaculo. b ¶ nõ suscipitur in hoc tabernaculo oblatio coacta.

si. Cũncti filij isr̃l vo͛lũtaria dño dedicaueꝛt. Dixitq̃ moyses ad a
filios isr̃l †Ecce vocauit dñs ex
a noie beçeleel filiuz huri filij hur ꝺ tribu iuda. Impleuitq̃ eũ spũ

¶ alias spũ dei sapiẽtia ⁊ intelligẽtia ⁊ sciẽtia.

sapientia ⁊ intelligẽtia ⁊ sciẽtia oĩi doctrina ad excogitandũ ⁊ faciendũ op⁹ in auro ⁊ argẽto ⁊ ere et ferro: sculpẽdisq̃ lapidib⁹ ⁊ ope carpẽtario Quicqꝺ fabꝛe inueiri potest: dedit i coꝛde ei⁹.

¶ hoc enim donum dei est.

Oholiab q̃z filiuz achisamech de tribu dan: ambos erudituit sapientia: vt faciant opera abieta- b
rij polymitarij ac plumarij ꝺ hia c
cyntho ac purpura coccoq̃ bis ꝺ
tincto et byssо: et texant omnia e
a ¶ que significẽt nouum hominẽ nõ veterem.
ac noua queq̃ reperiant. f

que faciunt ad edificationẽ ecclesie spiritualiter. Per aurũ enim intelligitur fulgoꝛ sapientie quã offerũt doctoꝛes. Per argentum ẋo puritas conscientie quã offeꝛunt innocentes. p es sonoꝛitas eloquentie quã offeꝛunt pꝛedicatoꝛes. per hiacynthũ qui coloꝛis est celestis intelligit meditatio celestium quã offeꝛunt contemplatiui. per purpuraz recoꝛdatio dominice passiõis quã offeꝛunt chꝛisto capiti cõpassiui. per coccũ bis tinctũ gemine charitatis incendiũ qꝺ offeꝛunt charitatiui. p byssum honestas cõuersationis quã offeꝛunt honestate decoꝛati. per pilos capꝛaruz ex quibus fiunt cilicia asperitas penitentie quã offeꝛunt ꝓpriam carnem macerantes. p pelles arietũ rubꝛicatas desideriuz martyrij quod obtulerũt martyres. Per pelles hiacynthinas que sunt coloꝛis celestis vita confessoꝝ quã offerũt ipsos imitãtes. p ligna sethim que sunt imputribilia firmitas ĩ bono quã offerũt perseuerantes. per oleum pietatis suauitas quã offeꝛunt miseri-

Ps.56. vñ Jn vmbra alarū t.s.tē.Et çelo spūali accensi lumē fidei
A t scie auditorib⁹ infundūt et ꝓfessiōis norma ostēdūt: ꝓtectionē q̄z dei ꝑis hūt in iusticia t iudicio frēs suos exhortādo roborāt. Ca. XXXVI

a Ecit ḡ tē. Ra. Notādū q̄ nō solum de tribu regali: sz qui de aa f cilla nat⁹: est ad magisteriū operū dei electⁿ. Beçeleel nā q̄ de tribu iuda q̄ fuit lye filius. Ooliab de tribu dan qui fuit bale filius ancille rachelis: q̄ etiam ignobiles ad dignitatē t regimen ecclesie eligunt. Nō est enī psonarū acceptor deⁿ. pōt etiā i B significari q̄ nō solū ex iudeis: sed etiā ex gētib⁹ eccle doctores assumunt. Ūñ i libro Nūeri: Num.12.d Judas ab oriēte castra circa B tabernaculū metat⁹ est: t dan ab aquilone. Jn oriēte enim primū dñs ex iudeis ecclesiā cōstituit: postea de gentib⁹ q̄ Esa.14.d de regno illi⁹ erāt: q̄ ait: Ponā sedē meā ad aq̄lonez. has enī ecclesiasticā dignitatē peripere: ad corpis sui vnitatem voluit ptinere. b Cunq̄z vocasset eos tē. Ori. Et postq̄z obtulit ppls vocauit iāt moyses oēm sapientem ad fabricandū: t architectū vt cōponerent singula que scripta sunt. Sz t mulieres inquit sapiētes vocauit vt facerent q̄ cōuenirēt in tabernaculo domini. Uides ḡ oia q̄ fiūt a sapiētib⁹ fieri t mulieres sapiē- Eccli.39.d tes t viri sapiētes. Omia enī opa dñi i sapia fiūt. Nō sufficit nob̄ si offeram⁹: tātuz op⁹ est: vt cum sapientia ea que i C nobis sunt operemur: sciam⁹ miscere aut byssō: t coccū duplicare: vel miscere cū purpura. Quid enī tibi ꝓdest si habeas hoc: et vti nescias neq̄z cognoscas quō vnūquodq̄z in suo tpe t in suo loco aptare debeas t ꝓferre?

c Et qui sponte tē. Aug⁹ Et omēs qui spōte vellent ire ad opa: vt ꝓsummarēt ea tē. Cō memorauit moyses quosdam quib⁹ dixit spiritus diuinitus datū: q̄ illa efficere possent: et tamē multi intelligunt sponte ad eadē opa venisse quib⁹ neq̄z imperatuz est: neq̄z noīa eorū memorata sunt a dño dicta moysi. Nō ḡ illi soli ꝑ munus diuinit⁹ habuerūt q̄ nominatim memorant: sz fortasse ꝑcipue t excellenti⁹. Laudandus est aūt i omnib⁹ his nō attractus ad opus seruiliter anim⁹: sed liberaliter spōte deuotus. D d Unde artifices tē. Nota quia sapientes effectores operum: sancti etiā moribus erant. poterant aūt si vellent multa auferrē: sed modestia prohibuit: vel religio terruit.

Ꝑ Arcam

Ecit ḡ beçeleel t ooliab t oīs vir sapiēs qui- a
f bus dedit dñs sapientiā t intellectū vt scirēt
ꝑ artificiose. ꝑ ecclesie.
fabre opari q̄ i vsus sanctuarij necessaria sūt:
b et q̄ precepit dñs. Cūq̄z vocasset eos moyses et omnē
a ꝑ sapientibus in tabernaculo oia fiūt: q̄ omia opa dñi in sapientia.
c erūditū virū cui dederat dñs sapiētiaz t sciaz t q̄ spōte
sua obtulerāt se ad faciēdū op⁹: tradidit eis vniuersa
a ꝑ studiose tanq̄z filij dei nō filij noctis t tenebrarum.
donaria filioz israh. Qui cum instarēt opi q̄tidie: māne †
b populus vota offerebat. Ūñ artifices venire cōpulsi
dixer̄t moysi: plus offert ppls q̄z necessariū est. Jussit ḡ ‡
moyses ꝑconis voce cantari. Nec vir nec mulier q̄ cq̄z
vltra offerat in ope sanctuarij. Sicq̄z cessatū est a mu-
neribus offerēdis: eo q̄ oblata sufficerēt t supabūdarent. Fecerūtq̄z oēs corde sapiētes ad explēdū op⁹ tabernaculi cortinas decē de byssō retorta t hiacyntho
t purpura coccoq̄z bis tincto ope vario t arte polymita. Quaz vna habebat i lōgitudie vigintiocto cubitos t i latitudie q̄ttuor: vna mēsura erat oim cortinarū. Coniūxitq̄z cortinas q̄nq̄z alterā alteri: et alas q̄nq̄z sibīnuicē copulauit. Fecit ansas hiacynthias i ora cortinę vni⁹ ex vtroq̄z latere: t i ora cortinę alteri⁹ silr vt ꝓtra se inuicē venirēt anse t mutuo iūgerent. Ūñ t q̄nq̄ginta fudit circulos aureos: q̄ morderēt cortinarū ansas: t fieret vnū tabernaculū. Fecit t saga vndecim de pilis capraz ad operiēdū tectū tabnaculi: vnū sagū i lōgitudine habebat cubitos trigita: i latitudie q̄ttuor cubitos. Uni⁹ mēsurę erāt oia saga. Quoz q̄nq̄z iūxit seorsuz: t sex alia separati. Fecitq̄z ansas q̄nq̄ginta in ora sagi vni⁹: t q̄nq̄ginta i ora sagi alteri⁹: vt sibīnuicē iungerent: t fibulas eneas q̄nq̄ginta quib⁹ necteret tectū: vt vnū palliū ex oīb⁹ sagis fieret. Fecit t optoriū tabernaculi de pellib⁹ arietū rubricatis: aliudq̄z desup velamē ō pellib⁹ hiacynthinis. Fecit et tabulas tabernaculi de lignis sethim stātes. Decē cubitoz erat lōgitudo tabulę vni⁹: t vnū ac semis cubitū latitudo retinebat. Binę in castraturę erāt ꝑ singulas tabulas: vt altera alteri iūgeret. Sic fecit i oīb⁹ tabulis tabernaculi: e quib⁹ viginti ad plagā meridianā erāt cōtra austrū cū q̄draginta basibus argēteis. Duę bases sub vna tabula ponebant ex vtraq̄z angulorū ꝑte: vbi incastraturę latez in angulis terminantur. Ad plagā quoq̄z tabernaculi q̄ ad aq̄lonē respicit fecit viginti tabulas cū q̄draginta basib⁹ argenteis: duas bases ꝑ singulas tabulas. Cōtra occidentez vo id est ad eam partez tabernaculi q̄ mare respicit: fecit b sex tabulas: t duas alias ꝑ singulos angulos tabernaculi retro: quę iūctę erāt ō deorsum vsq̄z sursuz: t in vnā cōpagem pariter ferebant. Ita fecit ex vtraq̄z ꝑte ꝑ angulos: vt octo essent simul tabulę: et haberent bases argenteas sedecim: binas scilicet bases sub singulis tabulis. Fecit t vectes ō lignis sethim quinq̄z ad cōtinēdas tabulas vni⁹ lateris tabernaculi: t q̄nq̄z alios ad alterius lateris tabulas coaptandas. Et extra hos quinq̄z alios vectes ad occidētalez plagam tabernaculi cōtra mare. Fecitq̄z vectē aliū: qui ꝑ me- c

cordes ꝑ lapides enychinos exempla edificatiua q̄ offerunt homines bona exempla ꝑbentes. ꝑ gemmas generaliter sumptas intelligunt quecūq̄z bona in fide vel moribus ecclias edificatiua.

Ca. XXXVI
a Ecit ḡ beçeleel. Hic ꝑfr agit ō operis executiōe. ista tū executio nō ponitur hic totaliter eodez ordine q̄ supra descriptuz e opus a moyse. primo ḡ ponit executio operis q̄tum ad ipsum tabernaculum. secūdo q̄tum ad ea q̄ erant iuxta ipm. xxxvij. ca. tertio q̄tuz ad atriuz. ca. xxxviij. quarto q̄tum ad vestes sacerdotuz xxxix. ca. Circa primuz primo ostēditur populi offerentis vltra necessitatem deuotio. secundo operis executio. ibi: Fecerūtq̄z et primo q̄tum ad operimenta tabernaculi de cortinis et sagis t pellibus. secundo q̄tuz ad parietes tabernaculi. ibi: Fecit et tabulas tabernaculi. sequit: Contra occidentē vero. quod autem sequitur:

b Jd est ad eam partez tabernaculi que mare respicit, non est in hebreo.

c Fecitq̄z vectez alium qui per medias tabulas. tē. de hoc vecte non fecit supra mentionez. iste enim erat in latere orientali tabernaculi. ita q̄ capita eius erant inserta capitibus duarum tabularū que erant iuxta introitum tabernaculi vna in latere aquilonari ipsius tabernaculi t altera i australi: t q̄ transibat per spissitudinem ipsaruz tabularuz. ideo dicit littera q̄ transibat per medias tabulas ab angu-

¶ Ca. XXXVII

dias tabulas ab angulo vsq; ad angulum pueniret. Ipsa autē tabulata deaurauit. Et circulos eorū fecit aureos: p ꝙs vectes induci possint: ꝙs ⁊ ipsos laminis aureis opuit. Fecit ⁊ velū de hiacyntho purpura vermiculo ac bysso retorta: ope polymitario: variū atq; stictū: ⁊ q̄ttuor colūnas de lignis sethim: ꝙs cū capitib⁹ deaurauit: fusis basib⁹ eaꝝ argēteis. Fecit ⁊ tentoriū i introitu tabernaculi ex hiacyntho: purpura: vermiculo byssoq; retorta: opere pluma/rij: ⁊ colūnas quinq; cū capitib⁹ suis ꝙs opuit auro: baseſq; earum fudit ęneas quas et operuit auro.

§ ecclesiam.

a Ecit aūt ⁊ beçeleel ⁊ arcā de Ca. XXXVII a

f § Sancris mente ⁊ corpore qui habēt interius

lignis sethim: habētē duos ⁊ semis cubitos duas tabulas testamenti. i. obseruantiam legis euangelij. a § alterum scz in longitudine: ⁊ cubitum ac semissem in latitudie.

§ vel vnius. § vel tri. § vel dū.

Altitudo quoq; vno cubito fuit ⁊ dimidio. Uestiuit a § quia ecclesia quasi aurum radiare debet tam interius vite splendore: ꝙ̄ exterius sapientie et doctrine claritate.

b q̄ eam aūro purissimo intus ac foris. Et fecit illi coronā aureā p gyrum: conflans quattuor anulos aureos p quattuor angulos eius. Duos anulos in latere vno: ⁊ duos in altero. Uectes quoq; fecit de lignis sethim: ꝙs vestiuit auro: et quos misit in anu- d los qui erant in laterib⁹ arcę ad portandū eam. Fe- † a § christum. b § qz christus peccatū nō fecit qui est sapientia patris.

cit et ppitiatorium: id est oraculum de aūro mūdissimo: duorum cubitorum ⁊ dimidij in longitudine: et † § vel ri. § vel semis.

cubito ac semisse in latitudine. Duos etiā cherubim † ex auro ductili: quos posuit ex vtraq; pte ppitiato- † ‡ a § cherub interpretatur plenitudo scientie dilectio. s. dei et proximi.

rij: Cherūb vnus in summitate vnius partis: et che- b rub alterum in summitate alteri⁹ partis. Duos cherubim in singulis summitatibus propitiatorij: extē- † a § qz vetus ⁊ nouū testamētū tā xpi sacramēta ꝙ̄ ecclie mysteria sub enigmatū figuris operiūt. b § qz duo testamēta concorditer xpi sacramēta p̄dicant.

dentes alas et tegentes propitiatorium: seq; mu- † § in qua pascimur alimentis scripturarum.

tuo et illud respicientes. Fecit et mensam de lignis sethim in longitudinem duorum cubitorum: ⁊ in latitudine vnius cubiti: quę habebat in altitudine cubitum ac semissem: circūdeditq; eam auro mundissimo: et fecit illi labium aureum per gyrum: ipsiq; labio coronam aureaz interasilem quattuor digitoꝝ: et super eandem alteram coronam auream. Fudit ⁊ quattuor circulos aureos quos posuit in quattuor angulis per singulos pedes mensę contra coronaz. c Misitq; in eos vectes: vt posset mēsa portari: Ꝑpos/ꝙ̄ vectes fecit de lignis sethim: et circūdedit eos auro: et vasa ad diuersos vsus mensę: acetabula phialas et cyathos et thuribula ex auro puro: in ꝙbus offerenda sūt libamina. Fecit et cādelabrum ductile de auro mūdissimo: De cui⁹ vecte calami cyphi sphę- d rulę ac lilia ꝓcedebāt: Sex in vtroq; latere. Tres calami ex pte vna: ⁊ tres ex altera. Tres cyphi i nucis modū p calamos singulos sphęrulęq; simł et lilia: ⁊ tres cyphi instar nucis i calamo altero: sphęrulęq; simul ⁊ lilia. Equū erat op⁹ sex calamorū ꝙ ꝓcedebāt d

lo vsq; ad angulum. s. ab angulo cō iungente parietem aquilonarez et orientalem tabernaculi vsq; ad angulum coniūgentem parietem australem et orientalem eius. Cetera exponantur sicut sunt exposite supra ca. xxvj. Ca. XXXVI

Moraliter. Posita p̄cedēti ca. determinatione offerendorum prō cōstructione tabernaculi: Hic consequenter ponitur executio eiz dicitur: † Quotidie mane populus vota offerebat. per hoc instruitur populus christian⁹ ⁊ multo fortius clerici principes ⁊ plati: vt singulis diebus intēdant diuino cultui antequ; ad opera ꝓpria manuz mittant. † Plus offert populus ꝙ̄ necesse est. hoc enim possum⁹ dicere istis q̄ populus christianus et principes tot ⁊ tanta obtulerūt prelatis ⁊ ministris ecclesie saltem in pluribus terris q̄ ascendunt vltra necessitatem. imo etiam contra vtilitatem ꝓpter abusum inde sequentez: nam multi bonis ecclesie datis nimis abutunt ad pompam terrenam ⁊ amicorum suorū carnalium excessiuam ditationem: vt de alijs verecundioribus taceamus. † Jussit ergo moyses p̄conis voce cantari nec vir nec mulier ꝗ̄q; vltra offerat ⁊c. Sic exemplo moy si superiores in ecclesia deberēt videtur finem imponere temporalium augmentationi: saltez in illis locis vbi talis augmentatio nō ꝓdest sz multū obest: eo q̄ multis ministris ecclesie p̄bet occasionē multiplicis ruine. Sed sicut scribit ꝓuerb. xxx. Sanguisuge due sunt filie dicētes semp: affer affer. Et iste sunt amor inordinatus ꝓprie excellentie: ⁊ inordinatus ęlus carnalis parētele: que nō solū clamāt: affer affer: sz aufer aufer. i. tolle vt: tolle fraude: ꝓpter quod Greg. papa disposuit in hoc ponere moduz vt dicit dominus Hugo cardinalis super locum istū. Ca. XXXVII B

a Ecit aūt ⁊ beçele. Hic ponitur executio opis ꝗ̄stuz ad ea ꝗ̄ erāt ītra tabernaculū. ⁊ p̄mo illoꝝ ꝗ̄ erāt intra sctā sctōrū. scz arce ꝓpitiatorij ⁊ ipsoꝝ cherubin. b Cherub vnū in sūmitate vni⁹ partis. sumitas hic accipit ꝓ pte supiori fm opinionez Ra. Sa. dicēt ꝙ cherubin erant posita sup operculū arce qd̄ erat ꝓpitiatorium fm ipm. fm aliā opinionē sūmitas hic accipit ꝓ extremitate: q̄ dic cherubin sustentabāt extremitates ꝓpitiatorij: vt dictū ē. s. xxv. ca. scdo ponit executio ꝗ̄stuz ad ea ꝗ̄ erant ex̄ sanctūsctōꝝ ptra velū in illa pte tēpli: q̄ sanctū vel sancta noiat. cū dr: Fecit ⁊ mensaz. c Cōtra coronā. i. imediate sub corona: vt expositū est. s. xxv. ca. Consequenter agit d cādelabro qd̄ erat ibidem. cū dr: Fecit ⁊ candelabrum. Sequitur: d Equū erat op⁹ sex calamoꝝ. qd̄ exponit duplicit: vno mō q̄ sz aliq̄ calami orirent de hastili inferi⁹ alijs: tū in pte supiori eq̄liter ascēdebāt. aliter sic: Equū erat ⁊c. i. vnifor-

c Ca. XXXVII a Arcaz. Isi. In arca testamenti fuit vrna aurea: tabule q̄ ꝙs et ẋga aarō. Arca. s. ecclesia habet duas tabulas lapideas i. duplicis testamenti perpetuā firmitatem ⁊ vrnam auream. i. carnem xp̄i puram ⁊ sinceram que reconditus in māna perpetue diuinitatis conseruat: ⁊ angelici panis p/bēnez gerit dulcedinem. ⁊ virgaz aaron. i. veri pontificis nostri vexillum salutare immortalis memorie spiriditate florē/tem. b Corona aureā ⁊c. Quia in eo q̄ ecclesia per q̄ttuor mundi partes dilatat: q̄ttuor sancti euā/gelij libris accīcta predicatur: que tū intra vnius corone ambituz. i. intra eiusdem fidei firmitatem. i. vnitatē concluditur. c Uectes quoq; Isido. Quia fortes pseuerā/tesq; doctores velut ꝓutribilia ligna querē/di sunt: q̄ instructioni sacrorum voluminū semper inherentes eccl'ie vnitatem denunciēt: ⁊ q̄/si ītromissis circulis arcaz portēt q̄ auro quoq; iubētur operiri: vt cum sermone alijs insonant: ipsi etiam vite splendore fulgescant. d Fecit ⁊ ꝓpi. Isid. Propitiatoriū sup arcam testamenti positū xp̄s est: q̄ indeū ⁊ homines medius ꝓpitiatorē ītercessit. Ad quez posuit de⁹ ꝓpitiationez p fidē i sanguine ipsi⁹. b ꝓpitiatorū arce suppo/nitur quia chri- 1. Joh. 4. b ¶ stus est

stus est ecclesie caput.
a Et lucernas septē ⁊c. spiritū sanctū significat: q̄ septiformi gratia illustrat ecclīaz ī vnitate fidei ꝓsistētē: vl̄ xp̄m portantē ecclīas septē ī q̄b⁹ septiformis spūs splendor emicat. b Cū emūctoriis. Que ī Esaia forcipes appellanť: duo testamēta. ſ. quib⁹ peccata purgantur: que intra se sancti spiritus vniōe sociant. Ca. XXXVIII
Esa.6a.
c Fecit ⁊ labrū eneum ⁊c. Hrego. Labrū eneuz moyses ponit in q̄ sacerdotes lauenť sanctasanctoꝝ ingressuri: quia lex dei pri⁹ lauari nos p cōpūctionez p̄cipit: vt nr̄a īmūdicia ad penetrādā secretoꝝ dei mūdiciā nō obsistat. Fit aūt labrū ō speculis mulieꝝ que ad ostiū tabernaculi indesinenter excubāt. Specula enī mulierū sunt p̄cepta dei: in quib⁹ sctē aīe
†.36.dis.§. ecce in pri. semp aspicīūt: ⁊ si que in eis sunt feditatis macle deꝑhendūt: cogitationū vitia corrigunt: ⁊ q̄si renitētes vult⁹ ex reddita imagie cōponūt. Quia dum preceptis dñicis solerter intendūt ī eis q̄d in se celesti viro placeat vel displiceat agnoscūt: q̄ q̄diu in hac vita sunt eternū tabernaculuz ingredi nō possunt. Sz tñ ad ostiū tabernacli mulieres excubant: qz sancte anime etiam cū infirmitate carnis grauanť: amoze tamē cōtinuo ingressuz interni introitus obseruant. Moyses ergo sacerdotib⁹ labrū de speculis mulierū posuit vel fecit: qz lex dei lauacrum cōpunctiōis peccatoꝝ nostroꝝ maculis exhibet: p q̄ sancte aīe superno sponso displicuerunt. Intuēda nobis celestia precepta p̄bet: quibus diligenter intendimus interne nostre imaginis maculas videm⁹. Videntes aūt maculas in penitentie doloze cōpungimur. Cōpuncti vero quasi in labzo de speculis mulierū lauamur.
†.36.dis.§. ecce in fi. Tunc ergo de nobis vere cōpungimur: si studiose p̄cedentiū patruz facta pensam⁹: vt cōspecta illa glia ī oculis nr̄is vita nr̄a sozdescat. Tūc vere cōpūgimur cū p̄cepta dei studiose pscrutamur vt p hec ꝓficere ꝓtēdam⁹ p q̄ ꝓficisse cognouimus quos veneramur.

Paxillos

de stipite cādelabri. Jn ipo aūt vecte erāt q̄ttuoꝝ cyphi ī nucis modū: sphe rulęq̄ p singulos ⁊ lilia: et spherulę sb duob⁹ calomis p tria loca: q̄ sił sex fiunt calami ꝓcedentes de vecte vno. Et spherulę igiť ⁊ calami ex ipo erāt: vniuersa ductilia ex auro purissimo.
a b Fecit ⁊ lucernas septē cū emūctoriis suis: ⁊ vasa vbi ea p emūcta sūt extinguanť de auro mūdissimo. Talentuz auri appendebat candelabrū cū oīm/
a ſ corpus christi vel quoslibet sanctos in quibus ardet semper diuinus ignis ⁊ semp caro consumitur.
bus vasis suis. a Fecit ⁊ altare thymiamatis ⁊ de lignis sethim: habēs p quadrū singulos cubitos: ⁊ in altitudine duos: e cui⁹ angulis ꝓcedebant cornua: vestiuitq̄ illud auro purissimo cū craticula ac pctib⁹ ⁊ cornib⁹. Fecit q̄ ei coronā aureolā p gyrum: ⁊ duos anulos aureos sub corona p singla latera: vt mittanť ī eos vectes: ⁊ possit altare portari. †Jpos aūt vectes fecit de lignis sethim: ⁊ opuit laminis au/
a ſ grām spūſancti hūrez in se pacē ⁊ misericordiā p salutoris aduentū vñ in cordib⁹ nr̄is lumē vitať accēdiť.
reis. Cōpōsuit ⁊ oleū ad sctificatiōis vnguentū: ⁊ thymiama ō aromatib⁹ mundissimis opere pigmentoriꝝ.

b †Ecit ⁊ altare holocausti de lignis sethim quinq̄ cubitoꝝ p quadrū ⁊ trium in altitudine: cuius cornua de angulis ꝓcedebant. Operuitq̄ illud laminis ęreis. Et in vsus ei⁹ parauit ex ęre vasa diuersa: lebetes: forcipes fuscinulas vncinos ⁊ ignīū receptacula. Craticulāq̄ eius ī modū rętis fecit ęneā ⁊ subť eā ī altaris medio arulaz fusis q̄ttuoꝝ anulis p totidē retiaculi summitates ad īmittēdos vectes ad portādū: Quos ⁊ ipsos fec ō lignis sethim: ⁊ opuit lamis ęreis: iduxitq̄ in circulos q̄ ī altarť laterib⁹ eminebāt. Jp̄m āt altare nō erat soliduz: sz cauū
a ſ compunctionem vehementem.
c ex tabulis ⁊ int⁹ vacuū. Fecit ⁊ lābrū c
a ſ timore dei. b ſ p̄ceptť diuinis. c ſ scrāz animaz.
ęneū cū bāsi sua ō speculis mulierū: q̄ †
a ſ cōtinuo amore ingressum regni eterni obseruantes ſ introitu. ſ nō manufacti.
excubāt ī ostio tabernaculi †Fecit ⁊ atriū: ī cui⁹ australi plaga erāt tētoria ō byſſo retorta cubitoꝝ cētū: Colūnę ęneę vigiti cū basib⁹ suis: capita colū naꝝ: ⁊ tota operis cęlatura argentea. Eque ad septētrionalē plagā tētoria colūnę: baseſq̄ ⁊ capita colūnaꝝ eius/dē mēsurę ⁊ opis ac metalli erant. Jn me ī forma ⁊ figura. Cetera exponunť sic. s. exposita sūt ca. xxv. Cōsequenť agiť de altari thymiamatis. cū ōr: a Fecit ⁊ altare ⁊c. qō altare erat int mēsaz ⁊ cādelabrū. ⁊ exponať qō hic ōr: sic. s. xxx. ca. Ca. XXXVII

Moraliter. a† Fecit ⁊ ꝓpitiatoriū. i. oraculū. per qō designať ecclia in q̄ fiūt laudes ⁊ preces ad ꝓpitiationē dñi ꝓcurandā. † De auro mūdissimo. nā ecclia ñ debet hre maculā neq̄ rugā. † Duos etiā cherubim. p q̄s significanť ecclie plati. nā cherubim interpretatur plenitudo scie: que debet ī platis esse. debent enī scire vet⁹ ⁊ nouū testamentū. p hoc aūt q̄ dicit duos gemina charitas dei. ſ. et ꝓximi designať: que debet in platis euidentius feruere cum ex officio ꝓ salute ppli sui corporalē vitā exponere: si casus necessitatis occurrerit teneanť. Job. x. Bon⁹ pastor aīaz suā dat p ouib⁹ suis. iō subdit: † Ex auro ductili. fuerūt enī facti cū martello p qō designať q̄ ecclesie plati debēt semp esse parati ad sustinendū psecutiones p salute gregis sui. † Quos posuit ex vtraq̄ pte ꝓpitiatoriꝝ. per qō designať q̄ plati semp debent intēdere suaꝝ ecclesiaꝝ regimini: ⁊ non stare in curijs regū vel principū nisi in casu necessitatis et ad h̄ vocati. † Extendētes alas. i. intellectū suū ⁊ affectum applicātes cōtemplationi diuinoꝝ: ⁊ nō ad habendū longā comitiuam equoꝝ ⁊ domicelloꝝ. † Et tegentes ꝓpitiatoriū. i. p opus actiue vite intendētes ad ecclie subsidium verbo ⁊ exemplo informantes pplm sibi cōmissuz. Hrego. ī pasto. Sit p̄sul actione p̄cipuus ⁊ p̄ ceteris in cōtēplatiōe suspēsus. Sic ī scala iacob āgeli ascēdebāt ⁊ descēdebāt. Sz aliq̄ eoꝝ sunt sic mului qui nō descēdūt nisi ad cadauera rapiēda sic isti ad bona tpalia querēda: que tñ Paulus apls arbitrať vt stercora. Phil. iij. †1.Ps.1.a
b Fecit ⁊ altare holocausti. Hic ꝓr ponit executio operis q̄tum ad ea que erāt extra tabernaculū: ⁊ ꝑmo q̄tū ad altare holocaustoriū. secō q̄tū ad labrū eneū. cū ōr: c Fecit ⁊ labrū ene. cū basi sua ⁊c. Dicūt expositores nostri cōmuniter q̄ iste erāt mulieres deuote q̄ veniebāt frequēter ad ostiū tabernaculi ratione cultus diuini ⁊ in signū q̄ nolebāt amplius intendere ornatui exteriori obtulerūt specula sua: quoꝝ capse erāt enee: ⁊ de illis factum est vas p̄dictū. Ra. Sa. dicit q̄ hic ē textus verus: De speculis mulierū exercitui antiū vel circūeuntiū ad ostiū tabernaculi. ⁊ ſm ꝑmā significationem exponit dicēs q̄ mulieres hebree qñ pharao voluit impedire multiplicationē ppli p generationē opprimēdo viros laborib⁹ ne vacarent amplexibus vxoꝝ eoꝝ cōponebāt se ad specula vt prouocarēt viros suos ad actū matrimonij non libidine ducte sz ꝓpis amoze: ⁊ sic ꝓcreauerunt exercitū filioꝝ israel: quoꝝ p̄ncipes tribuū in quibus quodāmodo cōtinebať totū negociū populi cōsistebāt ad ostiū tabernaculi: vbi manebāt moyses ⁊ aaron ad tractādum cū eis de negocijs populi. ſm Ho aliā significationē exponit ō mulierib⁹ deuotis: que manebāt in castris circa latera ⁊ p⁹ tergum tabernaculi q̄s oportebat circūire veniendo ad ostiū tabernaculi causa oblatiōis faciēde. Aliť aūt exponunt doctores aliq̄ q̄ circa labiū eneum erant specula affixa vt sacerdotes viderēt maculas abluendas ⁊ illa specula fuerūt oblata a mulierib⁹ deuotť: et sic qō ōr: Fecit ⁊ labrū eneū cū basi sua ō speculis mulieꝝ. b accipiť facere. p aptare vl̄ ornare. ⁊ sic aliquando accipitur in hebreo vt dictum fuit Hen. j. ca.

Capita

a Parillos q̃z.Strab. Parilli ſm lr̃am erãt in ſũmitate colũnarũ fixi quib⁹ funes religabant q̃ cortinas a terra ſubleuabant: firmati ſupioꝛib⁹ q̃buſdam anſulis: inferi⁹ ꝯo religati ad p̃dictos parillos cortinas extẽdebãt: ne rugã ꝓtraherẽt. Mystice ꝯo funes ſignificãt ſctãm ſcpturã: de q̃ ſalomon ait: Funiculus triplex diffi/cile rũpit: qꝛ ſctã ſcptura hiſtoria moralitate ꝛ allegoria ꝓſtãs nullis hereticoꝝ dogmatib⁹ põt dirũpi. Parilli i modũ lĩgue facti linguas doctoꝝ ſignificãt: q̃ ſcripturam pplis exponũt. Cortinas etiam a terra ſubleuãt ꝛ extẽdũt: qꝛ ſubiectos docẽt ſequi: ꝛ imitari celeſtia: nullamq̃ mali vel fraudis rugã cõtrahere. Locutuſq̃

Mystice

Ecĉs.4.b

Nico.de lyra

a Capita colũnaꝝ ꝛ tota operis celatura argentea. Jn hebꝛeo habeť: Uncini columnaꝝ ꝛ cincture eaꝝ ō argẽto. ꝛ eodẽ modo infra vbi ponunť cõſimilia verba.

b Ipſas colũnas atrij veſtiuit argẽto. Jn hebꝛeo habeť: Capita colũnaꝝ liniuit vel operuit argẽto. ꝛ exponanť iſta ſic. ſ. xxvij.

c Hec ſunt inſtrumẽta. Jn hebꝛ. habeť: Hi ſunt cõputi vel nũeri. ꝛ videť ꝑ meli⁹ dictũ vt ptz ex littera ſeq̃nti: qꝛ noĩanť ꝛ etiã nũerantur põdera metalloꝝ de quib⁹ facta ſunt opa tabernaculi. d Jncerimonijs leuitaruꝝ. i. obſequijs eoꝝ: qꝛ ad eos ptinebat portare tabulas tabernaculi ꝛ baſes ꝛ operimẽta ꝛ plura alia. ſilr deponere tabernaculũ in motiõe caſtroꝝ et erigere ipm in loco poſitionis caſtroꝝ. e Per manũ ithamar. i. ſm ordinationẽ ei⁹ ꝛ p̃ceptum.

f Omne aurũ. Hic ponit⁹ numerus auri. g Qd̃ expenſum ẽ in ope ĉ. xxix. talentoꝝ fuit. Jn hebꝛeo habeť xxix. centenarioꝝ. dicit aũt Ra. Sa. q̃ centenari⁹ cõtinet. lx. mnas. mna aũt ſanctuarij duplex erat reſpectu cõis. ꝛ ſic cẽtenarius cõtinebat. cxx. mnas. et mna. xxv. ſiclos. et ſic cẽtenarius ſanctuarij cõtinebat tria milia ſiclos. h Oblatuꝝ eſt aũt ab his ĉ. Jn hebꝛeo habeť ſic: Argẽtũ aũt nũeratiõis populi fuit centuꝝ cẽtenarij ꝛ mille ſeptĩgẽti ꝛ. lxxv. ſicli ad põdus ſanctuarij. dimidi⁹ ſiclus p ſingula capita oĩm tranſeuntiũ ad numeꝝ a. xx. ãnis ꝛ ſupꝛa de ſexcẽtis ꝛ trib⁹ milib⁹ ꝛ q̃ngẽtĩ q̃nq̃gĩta viris. ꝛ ſm ꝑ nũeratio populi nõ eſt referenda ad numerũ auri p̃dicti: ſz magis ad numerũ argenti. cui⁹ ratio eſt: qꝛ in nullo loco inueniť ſcriptum q̃ in numeratione ppli nũerati ſoluere debeãt vel offerre aliquã q̃ntitatem auri ſed argenti. ſ. quilibet dimidiũ ſiclũ. vt dictũ eſt. ſ. xxx. ca. Et ſi cõſidereť numerus argenti hic expreſſus: coꝛreſpõdet nũero viroꝝ accipiendo ꝑ quolibet dimidium ſiclum. vnus enim centenarius valet tria milia ſiclos. vt viſum eſt. ꝛ p ꝓſequẽs centũ centenarij

ea ꝯo plaga q̃ ad occidẽtẽ reſpicit: fueꝛt tẽtoꝛia cubitoꝝ quinq̃ginta: colũnę decem cũ baſib⁹ ſuis ęneę: ꝛ capita colũnarũ: et tota opis celatura argẽtea. Poꝛro ꝓtra oriẽtẽ q̃nq̃ginta cubitoꝝ pauit tentoꝛia: e quib⁹ q̃ndecim cubitos colũnarũ triũ cũ baſib⁹ ſuis: vnũ tenebat lat⁹:

a ſ ecclefie que in heremo huĩ⁹ vite conſtituit.

et in pte altera: qꝛ inter vtrãq̃ itroitũ tabernaculi fecit: q̃ndecim eque cubitoꝛũ erãt tentoꝛia: colũneq̃ tres ꝛ baſes totidem. Cuncta atrij tẽtoꝛia byſſus retoꝛta texuerat. Baſes colũnaꝝ fuere ęneę: capita aũt eaꝝ cũ cũctis celaturis ſuis argẽtea: Sz et ipſas colũnas atrij veſtiuit argẽto: et i introitu ei⁹ ope plumario: fecit tẽtoꝛiũ ex hiacyntho: purpura: ỹmiculo ac byſſo retoꝛta: q̃ habebat vigiti cubitos in lõgitudie: altitudo ꝯo quiq̃ cubitoꝝ erat: iuxta menſurã quã cuncta

a ſ quattuoꝛ ſunt euãgeliſte firmitate fidei ſolidare

atrij tẽtoꝛia habebãt. Colũne aũt in ingreſſu fuere q̃ttuoꝛ cũ baſibus ęneis: ca-

ſ claritate diuini eloquij.

a pitaq̃ earuꝝ celaturę argẽteę: Parillos q̃z tabernaculi ꝛ atrij p gyrũ fecit ęneos. Hęc ſũt inſtrumẽta tabernaculi teſtimonij: q̃ enũerata ſunt iuxta p̃ceptũ moyſi: in cerimonijs leuitarũ p manũ ithamar filij aaron ſacerdotis: q̃ beẽeleel filij hur ō tribu iuda: dño p moyſen iubẽte cõpleuerat: iũcto ſibi ſocio ooliab: filio achiſamech ō tribu dan: q̃ ꝛ ipſe artifex lignoꝝ egregius fuit: ꝛ polymitarius atq̃ plumari⁹ ex hiacyntho: purpura vermiculo et byſſo. Oĩe aurũ q̃ ex pẽſuꝝ eſt i ope ſanctuarij: ꝛ q̃ oblatuꝝ ẽ in donarijs: vigiti ꝛ nouẽ talentoꝝ fuit: ꝛ ſeptingentoꝝ triginta ſicloꝝ: ad menſurã ſanctuarij. Oblatũ ẽ aũt ab his q̃ trãſieꝛt ad nũeꝝ a vigiti ãnis ꝛ ſup̃: ō ſexcẽtis trib⁹ milib⁹ ꝛ q̃ngẽtĩ q̃nq̃gĩta armatoꝝ. Fueꝛt p̃terea cẽtũ talẽta argẽti: e q̃bus ꝓflate ſũt baſes ſanctuarij: ꝛ itroit⁹ vbi velum pendet. Centum baſes facte ſunt ō talentis centũ: ſingulis talentis p baſes ſingulas ſupputatis. De mille aũt ſeptingentis ꝛ ſeptuagintaq̃nq̃ ſiclis fecit capita columnaꝝ: quas ꝛ ipas veſtiuit argento. Eris quoq̃ oblata ſũt talẽta ſeptuagintaduo milia: ꝛ quadringenti ſupꝛa ſicli: ex quibus fuſe ſunt baſes in introitu tabernaculi teſtimonij: ꝛ altare ęneum cũ craticula ſua: oiaq̃ vaſa quę ad vſum ei⁹ ptinent: ꝛ baſes atrij tam i circũitu q̃ in ingreſſu eius: et paxilli tabernaculi atq̃ atrij per gyrum.

tenarij valẽt trecenta milia ſiclos integros ꝛ p ꝓs valẽt ſexcenta milia dimidios. Itez mille ſeptingenti. lxxv. integri valent tria milia q̃ngentos q̃nquaginta dimidios ꝛ ſic habeť numerus p̃dict⁹ vꝛoꝝ. ſ. ſexcentoꝝ triũ miliũ ꝛ q̃ngentoꝝ q̃nquaginta. i Centuꝝ baſes. xl. enĩ erãt in latere aquilonari ꝛ tot in auſtrali. ꝛ. xvj. in occidentali ſub tabulis tabernaculi ꝛ q̃ttuoꝛ ſub q̃ttuoꝛ colũnis i q̃bus appendebat velum dimidẽs ſanctũ ꝛ ſanctũſanctoꝝ. k De talentis centũ. Jn hebꝛeo habeť: De cẽtenarijs centũ. l De mille aũt ſeptingentis ĉ. Jn hebꝛeo habeť: De mille ſeptingẽt⁹. lxxv. ſiclis fecit vncinos colũnarũ ꝛ liniuit capita earuꝝ argento. ꝛ hec videť verioꝛ lr̃a: qꝛ hic loquit⁹ de colũnis atrij: que erãt. lx. p circũitũ. argentũ aũt hic enumeratum nõ aſcẽdit ad q̃ztitatẽ vni⁹ centenarij fere de medietatibus. i qualibet aũt baſe fuit vn⁹ cẽtenarius integer: vt dictũ eſt. ꝛ ſic i vna ſola baſe plus fuiſſet fere in duplo de argẽto q̃ in oĩib⁹ colũnis atrij. qd̃ videť abſurdũ. ꝛ iõ nõ videť poſſibile q̃ capita eaꝝ fuerit argẽtea nec ipe veſtite argẽto: ſz vncini tm̃ fuerũt argẽtei ꝛ capita eaꝝ linita vel opta argento ſic. ſ. expoſitũ ĉ. xxvij. ca. cetera patẽt.

Ca. XXXVIII

Moraliter. Illud q̃ in principio huĩ⁹ ca. ponit⁹ ſupꝛ⁹ expoſituꝝ eſt myſtice ꝓpter ꝙ hic dimitto: ꝛ plura alia dimiſi ꝛ dimittã eadẽ rõne. c† Fecit ꝛ labꝛũ eneũ cuꝝ baſi ſ. ĉ. Per ſpecula mulierũ ſignificanť diuĩa p̃cepta in quibus aĩe deuote ſpeculãtes ꝛ meditantes videť q̃d amouere debẽt a ſeipſis. ſ. maculas vitioꝝ: et q̃d ſibi apponere. ſ. ornamẽta ẋtutũ: hec enĩ duo diuina p̃cepta manifeſte oſtẽdũt q̃ docent duas ptes iuſtitie. ſ. ō declinare a malo ꝛ facere bonũ. † Que excubabãt in oſtio tabernaculi. per tabernaculũ hic ĩtelligit⁹ ipm celũ: qꝛ aĩe deuote non põt ingredi durãte vita põti: ſed diligẽter attẽdũt q̃liter poſſint intrare poſt finẽ põtis vite. Per ꝙ igit⁹ q̃ labꝛũ eneũ i q̃ pedes ꝛ manus ſacerdotũ debebãt lauari factũ eſſe ꝺꝛ ō ſpeculiſ mulieꝝ: ſignificabať practica noticia diuinoꝛũ p̃ceptoꝝ: ex q̃ q̃dez notitia ꝓcedit aqua vere cõtritiõis ꝛ deuotiõis in q̃ pedes ꝛ manꝰ ſacerdotũ. i. affectiones ꝛ opa eoꝝ q̃ miſtraturi ſũt i eccl̃ia debẽt lauari p ꝓtritionẽ ꝛ ꝓfeſſionẽ anteq̃ accedãt ad miſſaꝝ celebꝛatiõez.

Jn ca. xxxviij. vbi ꝺꝛ in poſtil. Fecit labꝛum eneum cum baſi ĉ.

Additio. Ultima expoſitio q̃ ponit⁹ i poſtilla videť verioꝛ: qꝛ magl̃ cõſonat lr̃e. text⁹ enĩ ver⁹ in hebꝛeo nõ dicit de ſpeculis mulieꝝ: vt ſic illa ſpecula intelligant eſſe materia labij ſeu baſis. ſed dicit ſic: Fecit labꝛum eneum cum baſi ſua cũ

Ehiacyntho ꝙo ⁊ purpura vermiculo ac byſſo fecit veſtes: quibus indueretur aaron qñ miniſtrabat i ſanctis: ſicut ꝓcepit dñs moyſi. Fecit igiť ⁊ ſuphũerale ꝺ auro hiacyntho ⁊ purpura coccoq bis ticto ⁊ byſſo retoꝛta ope polymitario. Inciditq bracteas aureas ⁊ extenuauit i fila: vt poſſit toꝛqueri cũ ꝓꝛ coloꝛ ſb tegmie: duaſqz hoꝛas ſibiꝫnuicez copulataſ i vtroq latere ſũmitatũ: ⁊ baltheũ ex eiſdẽ coloꝛib⁹ ſic ꝓcepat dñs moyſi. Parauit ⁊ duos lapides onychinos aſtrictos ⁊ incluſos auro: ⁊ ſculptos arte gẽmaria noib⁹ filioꝛ iſrl. Sex noia i lapide vno: ⁊ ſex i altero: iuxta ordinẽ natiuitatis eoꝛũ. Poſuitq eos in lateꝛib⁹ ſuphumeralis in monimentũ filioꝛ iſrael ſic ꝓcepat dñs moyſi. Fecit ⁊ rationale ope polymito iuxta opus ſuphumeralis ex auro hiacyntho purpura coccoq bis ticto ⁊ byſſo ꝛtoꝛta: q̃drãgulũ duplex mẽſurę palmi: et poſuit i eo gẽmaꝛ ordies q̃ttuoꝛ. In ꝓmo verſu erat ſardius topaçius ſmaragdus: In ſcꝺo carbũculus ſaphirus iaſpis: In tertio liguri⁹ achates ⁊ amethiſt⁹: In q̃rto chꝛyſolit⁹ onychinus beꝛillus: circũdati ⁊ incluſi auro ꝓ ordines ſuos. Ipſiq lapides duodeci ſculpti erãt noib⁹ duodeci tribuũ iſrl: ſinguli ꝓ nomina ſinguloꝛ. Fecerũt i rõnali ⁊ catenulas ſibiꝫnuicẽ cohęrẽtes ꝺ auro puriſſimo: et duos vncinos: totidẽq anulos aureos. Poꝛro anulos poſuerť in vtroq latere rõnalis: e qb⁹ penderẽt duę catenę aureę: q̃s inſeruerť vncinis q̃ i ſuphumeralis angul eminebãt. Hęc ⁊ añ et retro ita ꝓueniebãt ſibi: vt ſuphũerale ⁊ rõnale mutuo necterenť: ſtricta ad baltheũ: et anulis foꝛti⁹ copulata: q̃s iungebat vitta hiacynthia ne laxe fluerẽt ⁊ a ſeinuicẽ mouereť: ſic ꝓcepit dñs moyſi. Fecerťq tunicã ſuphũeralis totã hiacynthinã ⁊ capitiũ i ſupioꝛi pte ꝓtra mediũ: oꝛãq ꝓ gyrũ capitij textilẽ. Deoꝛſũ ãt ad pedes malapunica ex hiacyntho purpura ꝙmiculo ac byſſo retoꝛta: ⁊ tintinabula ꝺ auro puriſſimo: q̃ poſuerť inť malagnata i extrema pte tunicę ꝓ gyrum: tintinabulũ aureũ ⁊ malũpunicũ: Quib⁹ oꝛnat⁹ icedebat põtifex qñ miſterio fungebať: ſic ꝓcepit dñs moyſi. Fecerunt et tunicas byſſinas ope textili aarõ et filijs ei⁹ et mitras cũ coꝛonulis ſuis ex byſſo: fęmialia q̃z linea byſſina. Cingulũ ꝙo de byſſo retoꝛta hiacyntho purpura acꝙmicꝺo: diſtictũ arte plumaria: ſic ꝓcepit dñs moyſi. Fecerť ad laminã ſacrę veneratiõis ꝺ auro puriſſimo: ſcripſerũtq i ea ope gẽmario ſctm̃ dñi: ⁊ ſtrinxerť eã cũ mitra et vitta hiacynthina ſic ꝓcepit dñs moyſi. Perfectũ ẽ igť oẽ op⁹ tabnacli ⁊ tecti teſtimonij. Fecerťq filij iſrl cũcta q̃ ꝓcepat dñs moyſi: ⁊ obtuleť tabernaculũ ⁊ tectũ: ⁊ vniuerſaz ſupellectilẽ anulos tabulas vectes colũnas ac baſes: optoꝛiũ ꝺ pellib⁹ arietũ rubꝛicatl: ⁊ aliud opimẽtũ ꝺ hiacynthis pellib⁹: velũ arcã vectes ꝓpitiatoꝛiũ mẽſaz cũ vaſis ſuis ⁊ ꝓpoſitiõis panib⁹: cãdelabꝛũ: lucernas ⁊ vtẽſilia eaꝫ cũ oleo: altare aureũ ⁊ vnguẽtũ thymiama ex aromatib⁹: ⁊ tẽtoꝛiũ i itroitu tabernacli: altare ęneũ: retiaculũ: vectes ⁊ vaſa ei⁹ oia labꝛũ cũ baſi ſua tẽtoꝛia atrij ⁊ colũnas cũ baſib⁹ ſuis tẽtoꝛiũ i introitu atrij funiculoſq illi⁹ ⁊ paxillos. Nihil ex vaſis defuit q̃ i miniſteriũ tabnacli ⁊ i tectũ fęderiſ iuſſa ſũt fieri. Veſtes q̃z q̃bus ſacerdotes vtunť in ſanctuario: aarõ. ſ. et filij ei⁹: obtuleť filij iſrael: ſicut ꝓcęperat dominuſ. Quę poſtq moyſes cuncta vidit completa: bñdixit eis. Ca. XL

a l Ocutuſq eſt dñs ad moyſen dicens: c

a ℔ aprili. ſ. quo paſca iudei celebꝛant. ℔ ſecundi anni.
b ℔ in principio gratie.

Menſe ꝓmo ꝺ die ꝓma mẽſis eriges tabernacu ꝺ†

a Hiacyntho. Hic ponit executio opis q̃ttu ad veſtes ſacerdotũ. ⁊ pmo de ſuphumerali. b Inciditq bracteas. i. laminas tenues: vt ex illis poſſent fieri fila. ſcꝺo ꝺ rõnali. ibi: Fecit et rationale. tertio de tunica hiacynthina. ibi: Fecerũt q̃z tunicã. quarto de veſtib⁹ byſſinis. ibi: Fecerũt ⁊ tunicas: ⁊ mitras cum coꝛonulis ⁊c. Erãt enī circuli in mitris illis i pte iferioꝛi q̃ vocanť hic coꝛonule. quinto de lamina ſacra. ibi: Fecerť et laminam ſacre vnctionis. Cetera patent ex dictis. ꝟ. xxviij. ca.

Hoꝛatij. Ca. XXXIX † Fecit ⁊ rationale ope poly. ⁊c. Per rationale iudicij in q̃ oſtẽdebať q̃d agi deberet aut dimitti põt itelligi bon⁹ ꝓnceps aut ꝓlatus ſecularis vel religioſus. ꝓ cui⁹ iudiciũ debent agi vel dimitti opa ſubditoꝛ. In ꝺ autem rõnali fuerunt q̃ttuoꝛ ordines lapidũ ꝓcioſoꝛuz: ⁊ in quolibet oꝛdine tres lapides ꝓcioſi. Igiť per quattuoꝛ ordines intelliguntť q̃ttuoꝛ virtutes cardinales cũ adiũctis ſibi virtutib⁹ que debent eſſe in iudicibus bonis ſecularibuſ aut religioſis. Priim⁹ oꝛdo ptinet ad prudentiã que eſt auriga virtutũ: ⁊ ſm Tullij ipſius prudentie ſunt tres ptes. ſcz memoꝛia reſpectu p̃ceꝺentiũ: intelligentia reſpectu p̃ſentiũ: et ꝓuidentia reſpectu futuroꝛum. Secundus oꝛdo ptinet ad iuſticiã cui⁹ ſm pbm. v. Ethi. ſunt tres ptes. ſ. iuſticia diſtributiua penaruz ⁊ bonoꝛ ſm demerita ⁊ merita hominũ: ⁊ cõmutatiua que eſt ꝓprie mercatoꝛũ: ⁊ epikeya que eſt ꝓprie iudicũ diꝛigens eos in caſu particulari ad legiſlatoꝛis intellectum. Tertius oꝛdo ptinet ad foꝛtitudinem que reſpicit pericula belloruz ꝓ republica ſuſtentanda: ⁊ ad eaz requirit animoſitas i aggreſſu: cõſtantia in ꝓgreſſu. ⁊ ſequitur victoria i egreſſu. Quartus oꝛdo ptinet ad tpantiã cuius ſunt tres ptes. ſ. temperãtia particularis que eſt repreſſiua venereoꝛ extra legẽ matrimonij in cõiugatis ⁊ ſimpliciter in alijs: et abſtinẽtia que ẽ repꝛeſſiua ciboꝛ: ⁊ ſobꝛietas potuũ. ſm tamẽ modũ ⁊ regulã recte rõnis.

c Ocutuſq eſt ꝺo/minus ad moyſen dicens. Poſtq deſcripta eſt tabernaculi conſtructio: hic rõſequenter deſcꝛibitur eius erectio. vbi p̃mittitur ꝓceptum domini. cũ dicit:

ꝺ Menſe ꝓmo. ſ. ſecũdi anni ab exitu de egypto. ſecundo ponit executio moyſi. cũ dicit: Fecitq moyſes ⁊c. et ꝓmo q̃tum ad ipſum tabernaculum: cum dicitur: Collocatum eſt tabernaculum ⁊c. ſecundo q̃tum

Allego. Allegoꝛice aũt ꝓmus menſis ſignat initiũ gratie: qñ tabernaculum ꝺei. i. eccl̃ia erecta eſt: cũ xp̃s. ſ. crucifixuſ de latere ſuo proꝺuxit myſteria ſanguinis et aque: q̃b⁹ eccl̃ia dedicať ⁊ conſecrať. Et notandũ q̃ hic p̃m⁹ menſis ſecundi anni fuit: ℔ pri/

ꝑm⁹ eī ann⁹ añ legez fuit. scōs ann⁹ sub gr̃a euāgelij cui dñs benedixit.

Ps.64. Añ: Bñdices corone anni benignitatis tue. Annus eni benignitatis fuit: quo salus humani generis p humanitatem christi apparuit: hoc ergo anno tabernaculū dei erectū est: id est ecclesia fundata ⁊ exaltata.

Rab. Primus annus omne tempus legis ante incarnationē christi. Secundus ab aduentu eius vsq; ad consummationē seculi. Quasi p̄mo mense prima die mensis tabernaculum erigitur: cuz in principio gratie sue per christum ecclesie ornatus cōstruitur: ⁊ decoz noue hierusalem fidelibus demonstrat: ⁊ sicut in p̄mo anno preparatus est sumptus futuro opi: ita oīm electoꝝ ab initio mūdi vsq; ad aduētū domini sermo vel opus ad instructurā ecclesie conueniens p scriptores ve.te. colligit: vt doctores euāgelij his vtant in ꝓfir. matiōe fidei. a Unges taber. ⁊c. Strab. Tabnaculū cū vasis suis vnctiōis oleo cōsecrat: qz sctā eccl'a q̄c quid agit cuz virtutibus suis debet dedicare ⁊ consecrare gratie spiritus sancti: oleuz quippe vnctionis spiritualis gr̃e cōparat: qua oīm virtutuz opera consecrant. b Applicabisq; aaron ⁊c. Strab. Fozes tabernaculi. i. sancte ecclesie sunt apostoli: p quos debet aulam celi ingredi: ad hos applicandi sunt aaron ⁊ filij ei⁹ i. omnis cetus sanctoꝝ: ⁊ maxime p positoꝝ: vt eos imitent̄ et eoꝝ vestigia sequantur. c Et vectes. Uectis nō soluz parietes nectit: sed et columnas introitus confirmat ne coꝝuant aut a recto statu deflectāt: quia dñs ⁊ vtrūq; populū in vna fide dilectionis sociauit: ⁊ eoꝝ doctores vt in fide ⁊ amoze ⁊ p̄dicatiōe p/ seuerent confoztat. Nec mirum si et p capita ipa ⁊ p vectez capita ipa cōtinentem xp̄s accipit: qz cuiusq; electi regēdo caput est. Unde caput viri xp̄s est. Et quia nō soluz singulos ad querenda celestia erigit: sed etiaz omnes cōtinet: et ne a recto statu deflecti: nec ab inuicē discoꝝdādo possint separari vinculo pac' cōfirmat. Cui simile est q̄ dñs dicit agn⁹ ⁊ pastoꝝ ⁊ ostiū: cū pastoꝝ agnum pascat ⁊ ambo intrēt p ostiū: cum ꝓprie sit verbum in principio. hoꝝ χo nullū sit ꝓprie sed figuraliter. Pastoꝝ: qz ducit ad pascua vite. Ostium: qz nō nisi p illum q̄uenit ad patrē. Agn⁹: q̄a ab egypto saluat. Sic ⁊ hic p capita figuratur propter regnum quo singulis preest: et per vectem ob generalem ꝓuidentiam qz omnes confirmat. Beda. Sic anima ꝓ diuersis actionibus diuersa nomina sortitur: dum viuificat coꝝpus anima nominat̄: dum vult animus est: dū scit mens est: dū recolit memoria est: dū iudicat ratio est: dum spirat spiritus est: dum sentit sensus est.

d Nec poterant moyses ⁊c. Strab. Moyses ergo in hoc loco sicut in aliis pluribus figuram tenet iudaici populi. Moyses ergo nube obstante in tabernaculum non poterat intrare: quia iudaicus populus nunq; sacramēta scripture valuit penetrare

lū testimonij: ⁊ pones in eo arcam: diuit tesq; ante illā velū: et illata mensa pones sup eā q̄ rite p̄cepta sunt. Cādelabꝝz stabit in lucernis suis ⁊ altare aureum in q̄ adoleꝫ incensuz coꝝā arca testimonij. Tēꝛoriū i introitu tabernaculi testimonij ponꝛes: ⁊ aſi illō altare holocausti. Labꝝū inꝛ ter altare ⁊ tabernaculū: quod implebis aqua. Circundabisq; atrium tentoꝝijs et

§ gratia spirituali.

ingressuz ei⁹: ⁊ assumpto vnctionis oleo

a § ecclesiam. b § sanctoꝝ. s. singulis personis que sunt vasa in honoꝝem vnde paulus vas electionis dicitur.

a vnges tabernaculū cū vasis suis vt sanctificent̄ altare holocausti et oia vasa ei⁹ labꝝū cū basi suat Oia vnctiōis oleo cōse

§ prepositos.

b crabis vt sint sctāsctoꝝ. Applicabisq; aaro

§ subditos. § apostolos § ecclesie vel regni celestis.

et filios eius ad foꝛes tabernacli testimo

a § compunctiōis. b § ne nudi ambulent: et appareat turpitudo eoꝝum. § virtuosis operibus.

nij: ⁊ lotos aq̄a indues sanctis vestibus

§ digni facti.

vt ministrēt mihi: ⁊ vnctio eoꝝ i sacerdotium ꝓficiat sempiternū. Fecitq; moyses oia q̄ p̄ceperat dñs. Igit̄ mense p̄mo anni secūdi in p̄ma die mēsis collocatū ē tabernaculū. Erexitq; moyses illud: ⁊ posuit tabulas ac bases et vectes: statuitq; colūnas ⁊ expandit tectū sup tabernaculū: iposito desup opimēto sic dñs imperauerat: posuit ⁊ testimoniū in arca: subdis infra vectibus: et oraculum desuper. Cūq; itulisset arcā i tabnaculū testimōij: appēdit añ eā velū: vt expleret dñi iussionem. Posuit ⁊ mēsam i tabernaculū testimonij ad plagā septētrionalē extra velū: ordinatis coꝝā ꝓpositiōis panib⁹ sic p̄ceperat dñs moysi. Posuit ⁊ cādelabꝝum in tabernaculo testimouij e regiōe mense in pte australi: locatis p ordinē lucernis iuxta p̄ceptū dñi. Posuit ⁊ altare aureuz sub tecto testimonij cōtra velum: ⁊ adoleuit sup eo incēsuz aromatū: sicut iusserat dñs moysi. Posuit ⁊ tentoꝝiū in introitu tabernaculi: et altare holocausti in vestibulo testimonij: offerens in eo holocaustum et sacrificia: vt dominus imperat.

†Labꝝū q̄ꝛstatuit iter tabnaculū testimonij ⁊ altare implēs illō aq̄. Lauer̄tq; i eo moyses ⁊ aarō ac filij ei⁹ man⁹ suas ac pedes cū igrederent̄ tectū fed̄: accederēt ad altare: sic p̄cepat dñs moysi. Erexit et atriū p gyrū tabernaculi ⁊ altaris: ducto

§ vel omnia.

in introitu ei⁹ tētoꝝio† Postq; cūcta pfecta sūt: opuit nubes tabnaculū testimonij: et

§ populus iudaicus.

b gl'ia dñi ipleuit illō: nec poterat moyses

q̄tum ad ea que erant intra sanctū sanctoꝝ. ibi: a Posuit ⁊ testimoniuz. i. tabulas que erant in testimoniū federis inter deum ⁊ populum.

b Et oraculū desup. i. ppiriatoriuz. tertio q̄tum ad ea que erāt extra sanctū sanctoꝝ in tabernaculo. cuz dicit: Posuit ⁊ mensam ⁊c.

c Posuit ⁊ altare aureum sub tecto testimonij. i. tabernaculi: quia vocabat̄ tabernaculum testimonij.

d Cōtra velū. diuidēs sanctum ⁊ sanctū sanctoꝝ. ⁊ per hoc q̄ dicit: contra velum. et nō intra. ptz qđ. s. dictum est xxx. ca. s. q̄ altare incensi qđ est idem qđ altare aureū: nō erat intra sanctū sanctoꝝ: sz extra inter mensam ꝓpositionis et candelabꝝum. e Et adoleuit super eo incensuz. s. ipse moyses qz faciebat officium sacerdotale quousq; aaron et filij eius essent cōsecrati. Fm illos qui dicūt q̄ consecratio sacerdotuz nō erat cōpleta die erectionis tabnaculi. Fm alios q̄ dicūt q̄ illa dies fuit dies octaua consecrationis sue: nō solū moyses obtulit illo die sz etiā aaron ⁊ filij eius. vt habet̄ Leui. ix. de his opiniōib⁹ dicet̄ Mu. vij. Cōsequenter agit̄ de erectione eoꝝ que erant extra tabernaculum in atrio. cū dicit:

f Et altare holocausti i vestibulo. i. in atrio. g Offerens. s. moyses et etiam aarō et filij eius Fm aliquos rōne dicta. h Labꝝū quoq; statuit inter tabernaculum testimonij et altare. s. holocausti: non tamē directe inter vtrūq; sed aliquantulū a latere.

i Lauerūtq; in eo moyses et aaron ⁊c. s. q̄ fuerunt consecrati ⁊ poterāt accedere ad tabernaculum testimonij.

k Erexit et atrium. i. colūnas et coꝛtinas claudentes atrium per gyruz tabernaculi. non tamen equale erat spaciuz atrij in circūitu tabernaculi: quia ante ostium tabernaculi quod erat in parte oꝛientali spaeium atrij habebat quinquaginta cubitos i quadrum. in alijs aūt tribus ptibus habebat. xx. cubitos latitudinis excepta spissitudie parietum tabernaculi.

l Postq; cūcta pfecta sunt operuit nubes tabernaculū. in signum diuine acceptationis et p̄sentie sue.

m Et gloria dñi implenit illud. i. nubes gloriosa q̄ erat signum p̄sentie eius non solum supra tabernaculum sed etiā intra. n Nec poterat moyses ingredi. s. ꝓp̄ reuerentiaz p̄sentie dñi. et habet̄ simile. iij. Regū. viij. vbi dicitur q̄ nō poterāt sacerdotes

stare

B † De conse. dis. i. i pri.

D † ē. 30. c

C

¶ trare. Nubes enī dñi p diē incubabat tabernaculo ⁊ ignis in nocte. Hoc loco ignis diuinor mysterior sciam significat. Scptura enī sancta sanctī ⁊ ignorantiā suā fatētibꝫ lumē est. Jniās ño ⁊ sciam iactātibꝫ nubes: qr excecat eos. Aug⁹. Notāda est res mirabilis multū q nube descēdente ⁊ implente tabernaculū (que tñ glia dñi dr) nō poterat moyses ītrare tabernaculū: q in mōte sina qñ legē primit⁹ accepit intrauit in nubē vbi erat de⁹. Aliā ḡ psonā tunc figurabat: aliā nūc. Et tūc eor qui pticipes fiunt intime ꝛitatis dei. Nūc aūt iudeor quibus glia dñi q in tabernaculo ē (qđ est gra xpi) tanc̄ nubes opponīt nō eā intelligētibꝫ: ⁊ iō nō intrāt in tabernaculū testimonij. Et b credendū ē semel factū: mor vt ꝓstitutū ē tabernaculū significatiōis huiꝰ causa vel alicuiꝰ alteriꝰ. Nec enī semper sic erat nubes sup tabernaculum vt moyses intrare nō posset: qñquidē nō remouebaī nubes nisi cuz eis dabaī b signū diffūgendi. i. castra mouēdi ex eo loco vbi erāt: ⁊ accedēdi q nubes ducebat per diē flāma p noctē. Que duo vicissim etiā sup tabernaculū manebāt vbi castra posuissent: nubes p diē: ⁊ flāma p noctē. Jn tabernaculo dñi erāt tabule quar anulis erāt infixi vectes ō lignis sethim: qbus possent leuari ⁊ portari de māsiōe ad mansionē: q oīa mysteriis plena sunt. Per tabernaculū intelligim⁹ eccliaz pūtem: in q sunt tabule. s. scti hūilitate pleni: qb⁹ qnq vectes sunt affixi. i. spūalis notitia. v. libror moysi: p quā se ⁊ alios sustollāt ad claritatē eīne btūdinis. Per vectes ḡ vt dixim⁹. v. li. moysi itelligim⁹: q sūt Geneſis Exodus Leuitic⁹ liber Nūeror ⁊ Deutronomiū: in qb⁹ ꝓtinef ꝓncipium mūdi ⁊ medium ⁊ cōsummatio. Jn genesi describīt creatio mūdi. Jn exodo recreatio. Jn leuitico sacramētor ecclie administratio. Jn libro nūeror euāgelica pdicatio. Jn deutro. vltima bñdictio. Añ ⁊ in bñdictiōibꝫ termiaī. Est itaq in Genesi ordo creatiōis. Jn Exodo mysterium recreatiōis. Jn Leuitico scītas ecclīastice administratiōis. Jn libro nūeror ꝓsolidatio euāgelice pdicatiōis. Jn Deu. ꝓsūmatio eterne bñdictiōis. Jnter hos autē. v. libros moysi excellit exodus quē nūc ad manus habem⁹. Jn eo enī ⁊ q filijs isrl in figura ꝓtingebāt: ⁊ mysteria plene ꝓtinent xpi ⁊ ecclie. Hic tñ ꝑmū de exitu actuali carnaliū filioꝝ israel ō historiali egypto agiī. Jn q significatur spūalis exit⁹ spūaliū israelitarꝝ ō vera egypto. s. de tenebris vitiorum. Agiī etiā de trāsitu maris rubri ⁊ submersione pharaonis ⁊ exercit⁹ ei⁹: ⁊ de liberatiōe ppli dei. Jn q figuraī baptism⁹ sanguīe xpi ꝓsecrat⁹: in q diaboli vitia submergunī: ⁊ aīe fideliū liberanī. Agiī etiā ō pugna israelitarꝝ cū amalech. Jn q victoria xpi ⁊ suoꝝ: ⁊ cōfusio diaboli figuraī. Tādem cathalogo mansionū descripto: agiī de lege data in monte sina: in q nobis innuiī: vt a terrenis subleuati: discam⁹ subijci celestib⁹ disciplinis. Agiī itez de cōstructiōe tabernaculi ⁊ vasoꝝ ei⁹ de vestib⁹ sacerdotuz et vnctiōe. in q intelligiī pūs ecclia: ⁊ diuerse psone fideliū diuersis officijs deputate: sic vasa diuersis vsib⁹ deputata erāt vel officijs: ⁊ sacramentorum ⁊ orationū sacrataruz suauissima odoramēta. De bis bacten⁹ nūc dicendū est ꝙ ꝑm ordinē historie ⁊ ꝑm allegoriā ꝓgrue i pentateucho scōs est liber iste. postꝫ enī i genesi egit ō creatiōe celi ⁊ terre ⁊ de introitu filioꝝ isrl in egyptū: cōgruit vt ꝓsequēter de exitu eoꝝ agat. Ecce qō iuxta ordinem historie congruit. Juxta allegoriam quoq nō incongrue factuz est. Nam postꝫ dixit de carnali generatione: qua p peccatum primi hominis nascimur filij diaboli: cōgruit vt statim subdat de regeneratiōe spūali: qua p iustificationē secundi boīs. i. xpi renascimur filij dei. Liber autē iste vocaī Exodus grece: elle smoth hebraice: exit⁹ vl egressus latine. Jō q: de exitu filioꝝ israel de egypto agit. Sed queri pōt cur liber iste dicaī Exodus: q: de exitu illoꝝ agit: cū i ꝓncipio nō de exitu: sz ō īgressu illoꝝ agaī. Ad qō dici pōt: q: ꝙuis spāliter de exitu illoꝝ agere intēdat: tñ q: nullū tps ꝑfluxit inter exitum de quo hic agit: ⁊ ingressuz in quo primū liber terminaī: vel terminauerat: vt cōpetenti⁹ iūgat narrationē suā breuiter. pri⁹ repetit ō introitu: ⁊ ita meli⁹ descēdit ad exitū. Sic ⁊ nos in nostris ꝑmonib⁹ facta lōga ītерpositiōe dicturi alia repetim⁹ supioza: vt meli⁹ dicta cōtinuem⁹. His ꝓsideratis videda ē materia que ē corpalis exit⁹ filiorum isrl de egypto: ⁊ spiritualis exitus sanctoꝝ de mūdo. Jntētione admonet nos spūaliter exire de conformitate mundi sicut illi qui corpaliter exierūt ō egypto: vt sic fuim⁹ ꝓformes secl'o: ita sim⁹ ꝓformes deo. Modus talis ē breuiī tangēs de itroitu filioꝝ isrl in egyptū: agit ō eoꝝ multiplicatiōe: deinde ō nouo rege: q ignorauit ioseph: ⁊ cepit affligere populum. deinde de plagis egypti. Tandē de exitu illorū ⁊ de transitu maris rubri ⁊ submersione egyptiorum. Tandem puenit ad montem sina: i quo lex data est: ⁊ agit de tabernaculo ⁊ vasis eius: ⁊ de vestibus sacerdotuz ⁊ vnctiōe sic ⁊ terminaī. Nota q cū eadē sit ⁊ indiuisa historia quā ꝑpo/suit sibi moyses describendā: tñ per capitula ⁊ partes siue per libros eam distinguunt: vt lectorib⁹ fastidium auferaī sicut viator viā q est indiuisa: diuidit p dietas vt labor minuatur: ⁊ absit fastidium.

¶ Explicius

§ Secreta scripturarꝝ. § ꝑfunditate scripture.

ingredi tectū fed̄ nube opiēte oia: et maiestate dñi coruscante: qr cuncta nubes opuerat. Si qñ tabernaculuz nubes deserebat: ꝑficiscebanī filij israel p turmas suas: si pendebat desuper: manebāt in eodez loco. Nubes quippe a dñi incubabat p diē tabernaculo: et ignis in nocte: videntibus b cunctis populis israel p cunctas mansiones suas.

Explicit Elle smoth: id est liber Exodus.

Genesis Exodus Leuitic⁹ liber Nūeror ⁊ Deutronomiū: in qb⁹ ꝓtinef ꝓncipium mūdi ⁊ medium ⁊ cōsummatio. Jn genesi describīt creatio mūdi. Jn exodo recreatio. Jn leuitico sacramētor ecclie administratio. Jn libro nūeror euāgelica pdicatio. Jn deutro. vltima bñdictio. Añ ⁊ in bñdictiōibꝫ termiaī. Est itaq in Genesi ordo creatiōis. Jn Exodo mysterium recreatiōis. Jn Leuitico scītas ecclīastice administratiōis. Jn libro nūeror ꝓsolidatio euāgelice pdicatiōis. Jn Deu. ꝓsūmatio eterne bñdictiōis. Jnter hos autē. v. libros moysi excellit exodus quē nūc ad manus habem⁹. Jn eo enī ⁊ q filijs isrl in figura ꝓtingebāt: ⁊ mysteria plene ꝓtinent xpi ⁊ ecclie. Hic tñ ꝑmū de exitu actuali carnaliū filioꝝ israel ō historiali egypto agiī. Jn q significatur spūalis exit⁹ spūaliū israelitarꝝ ō vera egypto. s. de tenebris vitiorum. Agiī etiā de trāsitu maris rubri ⁊ submersione egyptiorum. Tandē de exitu illorū ⁊ de transitu maris rubri ⁊ submersione pharaonis ⁊ exercit⁹ ei⁹: ⁊ de liberatiōe ppli dei. Jn q figuraī baptism⁹ sanguīe xpi ꝓsecrat⁹: in q diaboli vitia submergunī: ⁊ aīe fideliū liberanī. Agiī etiā ō pugna israelitarꝝ cū amalech. Jn q victoria xpi ⁊ suoꝝ: ⁊ cōfusio diaboli figuraī. Tādem cathalogo mansionū descripto: agiī de lege data in monte sina: in q nobis innuiī: vt a terrenis subleuati: discam⁹ subijci celestib⁹ disciplinis. Agiī itez de cōstructiōe tabernaculi ⁊ vasoꝝ ei⁹ de vestib⁹ sacerdotuz et vnctiōe. in q intelligiī pūs ecclia: ⁊ diuerse psone fideliū diuersis officijs deputate: sic vasa diuersis vsib⁹ deputata erāt vel officijs: ⁊ sacramentorum ⁊ orationū sacrataruz suauissima odoramēta. De bis bacten⁹ nūc dicendū est ꝙ ꝑm ordinē historie ⁊ ꝑm allegoriā ꝓgrue i pentateucho scōs est liber iste. postꝫ enī i genesi egit ō creatiōe celi ⁊ terre ⁊ de introitu filioꝝ isrl in egyptū: cōgruit vt ꝓsequēter de exitu eoꝝ agat. Ecce qō iuxta ordinem historie congruit. Juxta allegoriam quoq nō incongrue factuz est. Nam postꝫ dixit de carnali generatione: qua p peccatum primi hominis nascimur filij diaboli: cōgruit vt statim subdat de regeneratiōe spūali: qua p iustificationē secundi boīs. i. xpi renascimur filij dei. Liber autē iste vocaī Exodus grece: elle smoth hebraice: exit⁹ vl egressus latine. Jō q: de exitu filioꝝ israel de egypto agit. Sed queri pōt cur liber iste dicaī Exodus: q: de exitu illoꝝ agit: cū i ꝓncipio nō de exitu: sz ō īgressu illoꝝ agaī. Ad qō dici pōt: q: ꝙuis spāliter de exitu illoꝝ agere intēdat: tñ q: nullū tps ꝑfluxit inter exitum de quo hic agit: ⁊ ingressuz in quo primū liber terminaī: vel terminauerat: vt cōpetenti⁹ iūgat narrationē suā breuiter. pri⁹ repetit ō introitu: ⁊ ita meli⁹ descēdit ad exitū. Sic ⁊ nos in nostris ꝑmonib⁹ facta lōga ītерpositiōe dicturi alia repetim⁹ supioza: vt meli⁹ dicta cōtinuem⁹. His ꝓsideratis videda ē materia que ē corpalis exit⁹ filiorum isrl de egypto: ⁊ spiritualis exitus sanctoꝝ de mūdo. Jntētione admonet nos spūaliter exire de conformitate mundi sicut illi qui corpaliter exierūt ō egypto: vt sic fuim⁹ ꝓformes secl'o: ita sim⁹ ꝓformes deo. Modus talis ē breuiī tangēs de itroitu filioꝝ isrl in egyptū: agit ō eoꝝ multiplicatiōe: deinde ō nouo rege: q ignorauit ioseph: ⁊ cepit affligere populum. deinde de plagis egypti. Tandē de exitu illorū ⁊ de transitu maris rubri ⁊ submersione egyptiorum. Tandem puenit ad montem sina: i quo lex data est: ⁊ agit de tabernaculo ⁊ vasis eius: ⁊ de vestibus sacerdotuz ⁊ vnctiōe sic ⁊ terminaī. Nota q cū eadē sit ⁊ indiuisa historia quā ꝑposuit sibi moyses describendā: tñ per capitula ⁊ partes siue per libros eam distinguunt: vt lectorib⁹ fastidium auferaī sicut viator viā q est indiuisa: diuidit p dietas vt labor minuatur: ⁊ absit fastidium.

¶ Esicius

a Nubes qppe dñi incubabat p diē. ad refrigeriū estus solis. b Et ignis i nocte. ad ꝑstādū beneficiū lucis. Ut aūt ꝑdicta meli⁹ intelligaī exꝑssi i figura situz tabernaculi ⁊ atriī ⁊ eorū q erāt intra ipa ꝓut i plano figurari pōt: sz oportet multa supplere p imaginationez. Circuli parui in circuitu hui⁹ spacij ponti significāt colūnas atriī. linee xo ꝓcedentes a circulo in circuitu significāt cortinas ad columnas pendētes ⁊ atriū claudētes. totum spaciū aūt intra ꝓtentū debet intelligi centū cubitoꝝ longitudinis ⁊ q̄nquaginta latitudinis. ⁊ medietas hui⁹ spacij ab oriente vsq ad tabernaculū intelligēda est quadrata equilatera. s. q̄nquaginta cubitoruz lōgitudinis ab oriēte in occidentē. ⁊ q̄nquaginta latitudinis. s. ab aquilone versus meridiez: ⁊ in b spacio añ tabernaculū debet situari altare holocaustoꝝ. Jn alia xo medietate toti⁹ spacij debet situari tabernaculū habens triginta cubitos longitudinis et. x. latitudinis a posteriori pte tabernaculi vsq ad cortinas atriī versus occidentem spacium. xx. cubitorum latitudinis: ⁊ a latere tabernaculi aquilonari vsq ad cortinas spacium viginti cubitorum: et similiter a latere eius meridionali vsq ad cortinas spacium viginti cubitorum. ⁊ sic patet q medietas secunda intra cortinas contenti totius spacij quinquaginta cubitos habet longitudinis: et q̄nquaginta latitudinis. ⁊ defectum pietoris in hoc intellectus suppleat inspectoris. Jn orientali vero parte tabernaculi situandum est candelabrum: mensa propositionis ⁊ altare incensi. Jn occidentali vero parte ei⁹ situanda est arca: duo cherubin: et propitiatoriuz in locis infra descriptis.

Moraliter. † Mense p Ca. XL mo prima die mensis eriges tabernaculum. et hoc ꝑm suas partes descriptas superius ⁊ expositas: tamen per hoc tabernaculum domini conuenienter pōt anima fidelis intelligi: nam in ea dominus per gratiam inhabitat. Apoc. xxj. Ecce tabernaculū dei cuz hominibus ⁊c. Hoc aūt tabernaculuz surſum erigitur p spem bonoꝝ celestiū ex meritis ⁊ gratia ꝓuenientem: ⁊ figitur seu stabilitur p firmā fidē eoꝝ q tenet ⁊ docet sancta mater ecclesia: et dilataī p dei ⁊ proximi charitatē: et ista fiūt ꝑmo mense prima die mensis. i. in initio vite ꝑsentis ⁊ hoc q̄nuz ad pueros baptiçatos ꝑm habitus dictarū virtutū qui dantur diuinitus in baptismo: sed actus eaꝝ tunc apparent qñ incipiūt habere vsum rationis vt sic cū gratia operef liberū arbitriū ad cōsecutionem vere beatitudinis. Quā nobis concedat iesus christus qui cum patre ⁊c.

Explicit Exodus.

¶ Incipit

Sicius. Querēduz est quare iste liber Leuiticus dicat qz.s.in hoc nomine totius libri argumentū manifestat. Tribus leui tabernaculi ministeriū sortita est: in quo sacrificia ꝛ pmitias pmogenitoꝝ oblationes offerri pceptū est: que oīa sicut cetera ad leuitas ptinēt. A quib⁹ liber iste ꝯgruū sortit⁹ est nomē: quib⁹ hec oīa digerit p ordinē. Uaietra. als vaiykra hebraice: leuiticus grece: ꝛ latine offertorius vl sacrificatiuus: qz de sacrificijs ꝛ cerimonijs agit. Hic bñ post Exodū ponit. In eo enī tabernaculū ordinat: in hoc ea cōtinent que dñs moysi ō tabernaculo loquebat: ꝛ tabernaculi cerimonie. Esi. Si quis querat quare libri legal⁹ diuisi sunt cū historia tpe indiuisa sit. Respondendū est: vt fastidium. s. lectori auferret librorū diuisio: sicut ꝛ vie spacia diuidit viatoꝝ: tanq̄ diuisus minuatur labor. Hilb. Rabban⁹ ab eſiciorū hierosolymo epō (qui leuiticū satl plene exposuit) multa collegit: ab alijs quoq; patrib⁹ q̄ eius aliquas sentētias exposuerūt: quedā opi suo apposuit: ꝛ ex cōfuso sentētiaꝝ ordine quendam expositiōis ordinem multorū doctorū sententias alternando cōposuit.

Eſici. Pre omnib⁹ necesse est interp̄tationē legis ad anagogen trahi ꝛ spūalez intelligentiā in littera perscrutari. Hoc enī nō cōtradicit legi: sed eam defendit. Spūalem quippe intellectū diligenter esse intelligendū: etiam ip̄e xp̄s ostendit: q̄ i parabolis suis agrū mūdū: agricolā seminātem semē bonū iustos: ҫcania malignos: messores quoq; angelos: ꝛ inimicū superseminantē ҫcania diabolū appellauit. Quis ḡ vetat bene eū q̄ opat iusticiā appellare? sic ne simplicē ꝛ in
Ezec.19.a nocētē: colūbā ꝛ turturē ſblimius agētes ꝛ ꝓtēplatiōi vacātes? Nūq̄d ñ ezechiel hierm leenā dixit: ꝛ catulū ei⁹ eliachim q̄ duct⁹ ē in egyptū: ꝛ aliū catulum Joachim i babylone ductū. Nō solū q̄ in parabolis dicta sūt: sz ꝛ q̄ fm historiā sūt: ad
Gal.4.c ſblimiorē ductēda esse intellectū Paulus ostēdit dicēs: Scriptū ē qm̄ abraaz duo. f. nē. post que addidit que sunt per allegoriam dicta. hec enim sunt duo. t. nē. Fortassis aūt noxia erit littera spoliata spirituali intelligentia: ꝛ varijs reprehensio-
Ezech.20.d nibus obnoxia. Unde per ezechielem ꝛ bonam legem ꝛ nō bonam dominus appellat dicēs: Dedi eis precepta mea ꝛ iudicia mea ostendi eis: que faciat homo ꝛ viuat in eis. Et alibi: Dedi eis mandata nō bona: ꝛ iudicia in quibus nō viuant. Patet ergo bona esse ꝛ non bona ꝛ in quibus viuant: ꝛ in quibus non viuant. Qui enim custodit fm spiritū: viuit in eis. Qui aūt fm carnem: moritur: qz vitā non agnoscit in eis. Deinde legislator non semper: sed certo tempore voluit custo-
Exo.32.c diri legis superficiem: vt reprimeret duram iudeorū ceruicem. Unde: Scio q̄ populus iste dure ceruicis sit. Oseas aūt vocat iudeos vitulaz conternantē: que. s.
Osee.10.c nullo modo domat. Et alibi: Ephraim vitula docta diligere trituraz: transiui super pulchritudinem colli eius in quo obedientia significat. Jugum enī legis imposuit: vt humiliati libenter susciperent leue ꝛ suaue iugum euangelij. Orige. Si fm quosdam etiam nostrorū simplicem intellectuz sequamur: ꝛ absq; vlla (vt ipsi nos deridere solent) stropha verbi ꝛ allegorie nubilo vocem legislatoris excipiamus: ego ecclesiasticus sub fide christi viuens: et in medio ecclesie positus: ad sacrificandum vitulos et agnos: ꝛ offerendam similam cum thure et oleo: diuini precepti auctoritate compellor. Ipse ergo domin⁹: ipse spiritussanctus de precandus est: vt omnē nebulā peccati: que visuz cordis nostri obscurat: auferre dignet: vt spūalem intelligentiā intueamur: fm illud:
Ps.118. nē. Isiō. Omnis hostiaꝝ diuersitas: christi hostiam p̄figurabat. Unde veritate oblata cessauit vmbra verum sacrificium veri ꝛ eterni sacerdotis prefigurās. Jō autē hostijs animaliū propter emundation ē oblatis vna vera hostia christi pro-
1.Cor.15.f mittebat: in qua fieret remissio peccatorū: de carne ꝛ sanguine cōtractorū qui regnum dei nō possidebunt: quia substātia corporalis in celestem mutabit⁹ qualitatem. Christus in vitulo ꝓpter virtutem crucis offerebat. In agno ꝓpter innocētiam. In ariete ꝓpter principatum. In hirco ꝓpter similitudinem carnis peccati. In turture ꝛ columba: quia deus ꝛ homo. Mediatoꝝ enī dei ꝛ hominū in duarum substantiarum coniunctione monstrabat. In similaginis conspersione credentium per aquam baptismi collectā esse ecclesiam. i. corpus christi ostendebat. Nos āt moralit offerim⁹ vitulū cū carnis superbiā vicim⁹. Agnū cū irrationabiles mor⁹ corrigim⁹. Medū: dū lasciuiā supamus. Columbā: dū simplices sum⁹. Turturē: dū casti sum⁹. Panes açymos: cū nō in fermēto malicie: sz in açymis sinceritatis epulamur. Rab. Hiero. Singula sacrificia imo singulas pene syllabas ꝛ vestes aaron: ꝛ totū leuiticū ordinē: celestia dicit sperare sacramēta. Origenes q̄z ait: Quia sic ī nouissimis dieb⁹ xp̄ū dei ex maria x̄gine carne vestitū ꝓcessit in mūdū cui⁹ caro ab oīb⁹ videbat: diuinitas paucis ꝛ electis cognita tegebat: sic xp̄ū dei p ꝓphas ꝓferī ad boues ibi carnis: h̄ lre velamīe tectum. Ara tanq̄ a caro aspicit: spūalis sensus tanq̄ diuinitas sentit. Ca. I

Ocauit aūt nē. Esici⁹. Per ꝓiunctionē seq̄ntia iūgit p̄cedētib⁹ initiū. s. libri but⁹ fine p̄cedēt. Uni⁹ cui ꝛ eiusdē diei op⁹ i vtro q̄ ꝓtinet. Liber q̄z Nūeri: qz nihil hz mediū inf se ꝛ leuiticū
Num.1.a sic sortit phemiū: h̄ ē: locutusq; ē dñs ad moysen i deserto sinai nē. Nihil ḡ p⁹ historiā leuitici añ historiā nūeri ꝓpos egit. neq; ei locū mutauerat: qz nec dū tabernaculū dedicauerat: nec multū tpis p̄terierat. In p̄mo q̄pe mēse scōi anni eiusdē mēsis initio agere cepert. In Exodo aūt ꝛ Genesi: qz mortl tps mediū mortl ioseph ꝛ egressiōis filioꝝ israel fluxerat: cōiunctio nō obtinet p̄nciptū: sz oportunum dispensa-

tioni

Incipit liber Leuitici. Ca. I

a Ocauit autē moysen nē. Sicut v dictū fuit i principio Exo. Lex diuina q̄ danda est ppl'o aduna to seu sub cultu vni⁹ dei: duplr dat. Uno mō generaliter ꝛ succincte. ꝛ hoc mō eius datio describit in Exo. a. xx. ca. et citra. ꝛ hoc ꝯtū ad p̄cepta moralia: in dicialia ꝛ cerimonialia. vt ibidē fuit declaratū. Alio mō dat magis ptic̄lariter ꝛ explicite. ꝛ hoc modo datur in hoc libro et sequēti: qui sic adinuicē distinguuntur: qz oīa precepta legis diuīe ordinant ad dilectionem dei ꝛ pxim i fm q̄ dicit aplus. j. Timo. j. Finis precepti ē charitas. Et salnator Matt. xxij. dic̄ q̄ in duob⁹ p̄ceptis charitat. s. dei ꝛ pximi tota lex pēdet ꝛ ppbe. ꝛ in h̄ libro ponunt in speciali p̄cepta ordinātia ad deū. In libro xo Nūeroꝝ ponunt illa q̄ ordināt ad primū. ista tñ diuisio nō ē ita p̄cisa: q̄n i h̄ libro ponant aliq̄ etiā ordinantia ad primum ꝛ i illo aliq̄ ordinātia ad deū. Nec miruz: qz dilectio dei mouet ad dilectionē primi. ꝛ dilectio primi ad dilectionē dei finalit ordinat: ꝛ sic illa q̄ ordināt ad deū ꝛ primū: sup se inuicē reflectunt. ꝯtū xo spectat ad p̄ntē libū cōsiderādū q̄ hō ordinat ad deū p debitū latrie cultū: q̄ cult⁹ p̄ncipal⁹ ꝓsistit in actu interiori mentis: fm q̄ dic̄ Aug⁹. in enchiridion. Fide: spe: charitate colit de⁹. scōa rio xo ꝓsistit i q̄busdā actib⁹ exterioribus q̄ sūt q̄dā p̄testatiōes interioris cult⁹. ꝛ de talib⁹ tractat in h̄ libro. videlicet de sacrificijs ꝛ oblatiōib⁹ q̄ debebāt deo fieri in recognitionē fidei ꝛ dilectiōis ad ip̄m: p̄pter qd̄ vocat iste liber Leuitic⁹: qz talia offerre ad sacerdotes leuitici generis pertinebat. Dmōi xo sacrificia i veteri lege fuerūt multa. ꝛ hoc triplici rōne. Prima ē qz fuerūt instituta ad reuocandū iudeos ab idolatria: ad quā ꝑni erāt. ꝛ ideo rōnabiliter fuerūt multitudīe sacrificioruz onerati: vt eis nō vacaret idolis īmolare. Et ꝑpt eandez rōnē. s. vt ab idolatria elōgarent: fuerūt eis ipposita sacrificia alia a sacrificijs idoloꝝ ꝛ frequēter cōtraria: vt patebit in sequētibus. Scda qz fuerūt instituta vt iudei in cultu vnius dei exercerent ꝛ p tale frequēs exercitiū habit⁹ in eis generaret: quo ad dei cultū delectabiliter adducerent. Tertia ratio ē: qz sacrificia ve. le. fuerūt figura vni⁹ veri sacrificij no. le. s. xp̄i in ara crucis īmolati. illud aūt qd̄ est pfectū p vnū vl pauca impfecta nō pōt sufficienter repsenta-
Nota ri. ꝛ ideo sicut perfectio diuina vnica existens in perfectionibus creaturarum varie ꝛ multipliciter repsentat: sic decēs fuit vt sacrificium nostrū perfectissimū per multa et varia sacrificia in veteri lege figurarēt: qz illa erāt impfecta: fm q̄ dicit Aplus ad Heb. vij. Nihil ad pfectuz adduxit lex. Igit liber iste qui ē de oblatiōibus ꝛ sacrificijs diuidit in quattuor partes p̄ncipales. in prima agit de sacrificijs

* ꝛ obla.

Ministerio de Cultura 2024

tioni eoꝝ dispensaꝟ exordiū:hec sūt noīa filioꝝ isrl̃ q̄ ingressi sunt egy. Esici⁹. Vocauit aūt ꝛc̄.Scd̄m Lxx.reuocauit. Sic ꝑm eos reuocauit de⁹ beçeleel ex noīe qñ p̄cepit fieri tabernaculū ꝑm figurā q̄ ostēsa est ī mōte:g̃ ꝛ nūc quādā sacrificioꝝ intelligibiliū imaginē describere p̄cepit: hec reuocatio quippe quandā dispensationē rerum vel verboꝝ ad supiora respicientium innuit. Orige. Vocauit aūt ꝛc̄.In p̄ncipio leges sacrificioꝝ ꝛ mūeꝝ promulgās ait:Si hō munus offert deo: offeret de bob⁹ vel pecorib⁹.i. agnis et hedis.Si ꝺo ex auib⁹ turtures vl̃ pullos colūbe.Si aūt nō hō ſz aīa offert mun⁹ deo:ex simila offerat açymos panes coctos ī clibano:vel simila ex sartagine ꝟsperſaz in oleo aut
Ly.2.c ex craticula.Deinde dic̄:q̄ fermentatū nō oportet offerri:neq̄ mel sacrificijs admiscerī:ſz sale ois sacrificium
Ibidem.d vel mun⁹ salliri.Scd̄o p̄mitiaꝝ sacrificia recentia ꝛ purgata offerri iubet. Post hec sub eadez legis ꝓtinētia de sacrificijs salutarib⁹ adiūgit. p̄mo ex bobus. scd̄o ex ouib⁹ in quib⁹ liceat vel in agnis vel in hedis mares vl̃ feminas offerri. Nihil aūt p̄ter hec in sacrificijs salutarib⁹ offerendū decreuit.Videndū ꝺo quid sit q̄ dixit:Homo ex vobis ꝛc̄.tan̄ posſit nō hō offerre:cum si q̄s ex vobis offerat suffecisset dicere.In seq̄ntib⁹ aūt dicit:Si aīa offerat mun⁹. In posteriorib⁹ cū scd̄o ad moysen loquit̃ deus de sacrificijs p̄ peccato offerēdis adiūgit. Si pontifex peccauerit offerat
Ibid.4.c illud vel illud.Si autē ois synagoga:si p̄nceps: si aīa vna peccauerit mandat̃ quid offerāt singuli.Nō putem⁹ hanc distinctionē psonaꝝ vel rerum inanē.Beati enī oculi qui abiecto velamine lr̃e spiritū p̄nt videre:ꝛ beati qui ad hec audiēda interiores aures afferunt mundas. Orig. Vocauit aūt ꝛc̄.Qr non diligat de⁹ indeoꝝ sacrificia. Esaias ostendit dicēs:Quo mihi multitudo victimaꝝ vestraꝝ dicit dñs?Plenus sum:holocausta arietū ꝛ adipē pinguiū ꝛ sanguinez vitulorū ꝛ arietū ꝛ hircoꝝ nolui.Quis quesiuit hec ꝺ manib⁹
Amos.5.g vr̃is?Nō ergo p̄ceperat:abnuit. Añ Annos: Nūq̄d victimas ꝛ sacrificia obtulisti mihi in deserto.Frequēter tñ obtulerāt:ſz q̄ grata nō habebat:q̄si non oblata refutabat. Hinc Iero.Comedite carnes qr nō locutus sum patrib⁹ vestris: et nō p̄cepi eis de verbo holocaustomatū.Sed negat idez q̄ mādauerat:qr intētionē datoris q̄ acceperāt p̄teribāt. Erat enī subtilis lex:ꝛ sub lr̃e absconsa velamīe:vt eam pscrutantes ꝛ sese emendarēt ꝛ futura intelligerēt.Rationabiliū g̃ et intelligibiliū sacrificioꝝ imago describit̃:ꝛ aperte hec vocatio dispensationē verboꝝ:vel rerū respicientiū ad superiora
Allego. innuit. a Homo qui obtulerit ꝛc̄.Orige.Alr.Noīez quē primū ponit ad offerenduz dño (gen⁹ humanū intelligit:qñ
Luc.15.c vitulū offert saginatū.s.quē pater p filio regresso) q̄ oēz substantiā snā delapidauerat iugulauit:magnū ꝙuiuiū fecit ꝛ leticiā habuit:vt letarenť ī celo angeli sup vno peccatore penitentiā agēte.Iste qr nō habuit p̄priā substātiā quaz offerret:qr oīa dissipauerat:obtulit vitulū celit⁹ missuz:de armēto.i.patriarchaꝝ generatione:masculū nihil femīe fragilitat̃
1.Pet.2.b hītem imaculatū:q̄ peccatū nō fecit:nec inuēt⁹ ē dolus ī ore
Iob.1.a ei⁹.Ad ostiū tabernaculi:nō intra:qr ī p̄priā venit:ꝛ sui eum
Heb.13.b nō receperūt.Ad ostiū q̄z oblat⁹ est:qr extra castra.i.ex ciui
Mat.21.d tatē passus est.Mali enī coloni filiū patrisfamilias extra vineā eiecerūt ꝛ occiderūt.hic g̃ offert ad ostium tabernaculi testimonij:accept⁹ cōtra dñm.Quid enī tam acceptū deo q̄z hostia xp̃i q̄ seipm obtulit?Ponet manū suam sup caput:qr pcā hūani gener̃ posuit sup corp⁹ suū.Ipe ē ei caput corpis ecclie.Fortassis ꝺo nō sine causa fit qđ supradictū ē ad ostiū tabernaculi te.Et infra ad altare qđ ē ad ostiū tabernacli testimonij.Quasi nō eundē locū semel designasse sufficeret: ſz fortasse intelligi voluit:qr sanguis xp̃i nō solū in bierusalem effusus est vbi altare ꝛ basis ei⁹ ꝛ tabernaculū testimonij: ſz et supnū altare qđ est in celis:vbi ē ecclesia p̄mitiuoꝝ asper-
Colos.1.c sit:ꝑm illud.Pacificauit p sanguinē crucis q̄ in terra sunt ꝛ
Heb.10.b quē in celis:qđ ante duplex hostia fuerit Paulus ad hebre-
Ibidē.4.d os dicit:dum p velamen.i.carnem suam.Et iterū interi⁹ velamen celum interpretat̃ qđ penetrauit iesus. Si g̃ duo velamina velut pōtifex ingressus est: Sacrificiū quoq̄ duplex ē
Allego. qđ et terrena ꝛ celestia saluet. Orige. Alle. Nō q̄ obtu:ꝛc̄.

Homo q̄ ad imaginē dei et similitudinē fact⁹ est rōnabiliꝝ vinit.

Moralr:offert vitulū:ouē:hedū:par turturuꝝ:ꝛ duos pullos colūbaꝝ cū castū ꝙiugiū seruauerit: ꝛ mysteriuz intellexerit: q̄ oculi spōse sicut colūbe dicunt̃ ad plenitudinē aquaꝝ:ꝛ collū ei⁹ sicut turturis. Moralr.

b De bobus ꝛ ouib⁹.Esi.Simplicē designat hoīem q̄ nihil acuminis vel ad maliciā habet vl̃ ad virtutē: ſz ab alio trahit̃.hec enī aīalia māsueta:ꝛ trahētes facile sequētia. Añ in deoꝝ tm̃ hec p̄nt esse munera q̄ si virtutis aliq̄d non operant̃:sufficit mala nō facere:de quib⁹ boues ꝛ iumenta sal.d.Prim⁹ ordo hominib⁹ dat̃:iumētis etiā salus ꝓcedit. c Si holocaustū ꝛc̄.Esi.Mo. Sacrificiū de⁹ exigit vt nobis p̄ficiat nō sibi.Añ obsecro vos vt exhibeatis corpa vestra hostiā viuā sanctam deo placentē:ꝛ rōnabile obsequiū vestruz ꝛc̄.Placēs est ergo sacrificiū deo:corporū nostroꝝ mortificatio:q̄ ꝛ a peccatis abstinem⁹:ꝛ virtutes acq̄rim⁹:hoc alq̄ plenissime:alij faciūt ex pte: qui se oīno mortificāt ꝛ seculo renūciāt: holocaustū fiūt:dū se totos p intelligibilē ignē deo offerūt:nō iam terreni: sed celestes effecti.Si g̃ talis iusticiaz legis fecerit q̄ est ꝑm lr̃am: bos cōgrue noīet̃:q̄ portat iugū terrenoꝝ operū legem sustinēs:q̄si iugū de quo petr⁹ ait:Quid tētatis deū imponere iugū sup ceruices ꝛc̄.Paulus q̄z ait:Nō alligab̃ os bouis tritu rantis.Qđ exponit sic:Nūquid de bob⁹ cura ē deo? an p̄pt̃ nos dicit:qr debet in spe q̄ arat arare.Masculū debet esse munus:ne orator legt̃ vllaten⁹ effeminet̃.Immaculatū: ne labē iniq̄tatis vel simulatiōis admisceat:ad ostiuz tabernaculi testimonij.In celo enī dz ee nr̃a ꝺuersatio.Incōscia q̄z cogitationes habitāt:q̄ tādē p nob̃ aut cōtra nos testimoniū dicāt. Ad placandū dñm:Juxta septuaginta aūt hoc acceptuz dicit offerenti.s.Si enī acceptū nobis vere sit:ꝛ cor nostrū recte indicās:nulliq̄ adherens passiōi:mun⁹ ad suscipiendū dignuz p̄bauerit:tūc orare in cōspectu dñi.i.remissionē possum⁹ obtinere.Añ corā ipso suadebim⁹ corda nostra:quia si reprehenderit nos cor nr̃m:scim⁹ qr maior est deus corde nr̃o:ꝛ cognoscit oīa ꝛc̄.Ponetq̄ man⁹ sup caput hostie ꝛc̄. Qđ nos hostiam dicim⁹ grece carponta dicit̃:in q̄ intelligibile holocaustū significat̃.Spūaliter enī fructificat:q̄ p spūalē ꝺuersationē efficit̃ holocaustū:p̄pter qđ qui offert:manū in caput hostie ponit: qđ significat initiū p̄dicte ꝺuersatiōis:quā qui offert: ipe sibi causa p̄missionis est.Spōte enī offert:qr donū est:ꝛ oīne donū volūtariū ē. Si ei p̄missionē suā trāsgressus fuerit: seipm accusat cū penas luerit.Sic aūt acceptabilis erit ꝛ ad expiationē suā p̄ficiēs:cū positiōe man⁹ manifestauerit: qr sponte non necessitate obtulerit. ✠ De armēto

Nico. de lyra

ꝛ oblatiōib⁹.in scd̄a ꝺ ipis offerēt̃ib⁹.s.ca.viij.ī tertia ꝺ offerē dī tp̄ib⁹.videlz.xxiij.ca.in q̄rta de votoꝝ solutiōib⁹ ꝛ redēptionib⁹.q̄ sūt q̄dā oblatiōes spāles ca.xxvij. Circa p̄mū agitur p̄mo de sacrificioꝝ ꝛ oblationū actu.scd̄o ꝺ eoꝝ vsu ca.vj. ibi:Hec ē lex sacrificij ꝛc̄. Circa p̄mū sciēdū q̄ aliq̄ offerebāt̃ inꝑpolate.ꝺ q̄b⁹ p̄mo agit̃.Aliq̄ ꝺo ꝓtinue.i.oī die: cuius modi erat iuge sacrificiū.ꝺ q̄ agit̃ ī p̄ncipio.vj.ca. Circa p̄mū sciēdū q̄ aliq̄ offerebant̃ ex mera deuotiōe.ꝺ q̄b⁹ agit̃.j.ca.et ij̄. Aliq̄ aūt p būficij ipetratiōe.ꝺ q̄b⁹ agit̃.iij.ca.Aliq̄n̄ āt fiebat oblatio p pcti remissiōe.ꝺ q̄ agit̃.iij̄.ca.Circa p̄mū sciēdū q̄ aliq̄n fiebat oblatio de viuētib⁹.ꝛ talis oblatio vocat̃ p̄pe sacrificiū.de qua p̄mo agit̃.Aliq̄n aūt fiebat de nō viuētibus vt de pane:farina ꝛ ꝙsimilibus.ꝛ talis oblatio retinebat sibi nomē cōe oblatiōis.ꝺ q̄ agit̃.ij.ca. Circa p̄mū adhuc notādū q̄ viuētia hic accipiūt̃ aīalia gressibilia.de q̄z oblatiōe agit̃ p̄mo ꝛ volatilia de q̄b⁹ agit̃.ij.ibi:Si aūt de auib⁹.Adhuc circa gressibilia p̄mo agit̃ ꝺ oblatiōe maioꝝ.scd̄o minoꝝ.ibi: Qđ si de pecorib⁹.Circa p̄mū dicit̃:Vocauit aūt moysen ꝛc̄. ad ostēdendū q̄ leges iste nō fuerūt a moyse inuēte:sed a deo date. a Nō qui obtulerit.ex mera deuotiōe. b Si holocaustū fuerit eius oblatio. ꝺ holocaustū sacrificiū totalr̃ incēsum ad honorē diuinū ꝛ ꝺ ab holon:qđ ē totū ꝛ cauma: qđ ē incendiū: ꝛ p hoc designabat̃ q̄ aīa offerēt̃ debebat totaliter resolui seu referri ad honorē diuinū.ꝑm q̄ dicit̃ Deu.vj. Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua.

✠ Ac de

a ꝑ gen⁹ humanū. ꝑ hoīs.i.rōnalis ē deū offerendo placare:qr non placet hostia sine ratione. ꝑ Esici⁹. Possibile est eundē hoīem appellari: et qne sunt iumētoꝝ agere vñ: Nō cū in honore esset nō intellexit. b ꝑ actiue vite operib⁹ de quib⁹ hic agit:de cōtemplatiōe ꝺo in sequētib⁹ vbi de auibus mandatur. ꝑ voluntarie.

a Homō qui obtulerit ex vobis a

a ꝑ hosti ā ꝺ: ab hoste:vel ab hostio q̄ adducebat̃.vel qr añ bellū immolabat̃ post victoriā ꝺo etima. b ꝑ quasi q̄lia sunt:talia offerunt.

hostiā domino de pecoribus.i.

a ꝑ pteritis operib⁹. b ꝑ innocētie simplicitate ꝑ omiū etiaz noīe capt̃arū genus in cōclusit.

b bobus et ouibus offerens victi b+

ꝑ opus.s.omnino perfectum.

c mas: si holocaustuz fuerit eius

a De armēto masculū ⁊c. Ysi. Alb. Primū sacrificiū est vitulus. i. xp̄s. de armento. i. ō patriarchaꝝ stirpe, pgenit⁹: q̄ aratro sue crucis terrā carnis nr̄e p/domuit: ⁊ spūssancti semen virtutū fruge ditauit. Vitulus supbus caro nr̄a hāc offerim⁹: dū castā custodimus. Ad ostium tabernaculi: vbi diuinoꝝ susci/piet auditū. Masculū sit mun⁹: femineā nesciat cōcupiscentiā: fragilitatē disso

lutionē ⁊ molliciē fugiat. Ponit man⁹ sup hostiā: vt dño sit accepta: frenū. s. ꝓtinentie: ⁊ man⁹ discipline.

1.Cor.9.d ſm illud. Macero corp⁹ meū: ⁊ seruituti subijcio ne cū alijs p̄dicauero: ipe reprob⁹ efficiar. Jugulat ō dñm dū mortificant mēbra. Filij aaron sacerdotis offerūt sanguinē: sacerdos in te est: ⁊ filij eius mens ⁊ sensus ei⁹: q̄ soli intelligūt dñm: ⁊ capaces scie ei⁹ sunt. Vult g̃ vt rōnabilē sensum ⁊ carnē tuā castam offeras deo.

Rom.12.a Vñ hostiā viuā sanctā deo placentē: rōnabile obseq̄/um vestrū. Hoc ē enī p sacerdotes vel filios ei⁹ offerri sanguinē ad altare: cum q̄s corpe ⁊ spū castus efficit. Sūt enī q̄ carnē offerūt i holocaustū nō p sacerdotis ministeriū. Nō enī sciēter nec ſm legē q̄ est i ore sacer dotis: corpe casti: aīo incesti. Aut enī ꝓcupiscētie glia maculant: aut cupiditate: aut auaricia polluunt: aut alijs vitijs verant. Nō ē enī in eis ꝓsiliū ⁊ p̄udentia q̄ sacerdotio funguntur apud deū: sz q̄si stulte virgines sunt q̄ corpe caste fuerūt: oleū aūt charitat⁹ ⁊ pacis ⁊ aliaꝝ virtutum nō habuerūt. b Immolabitq; ⁊c. Esici⁹. Nō solū ei ꝓpriā ꝓsciaz ⁊ ꝓuersationē deo of/ferre debem⁹: sz etiā sīc placet ei mortificādo corp⁹ nō ad iferiora sz ad superiora tēdētes. Hinc ē ei cōrā dño: filij aarō occidūt: ⁊ sanguinē offerūt: q̄ aūt offerat nō desi gnat ex noīe. Oblationē ei q̄libz adducere. i. ꝓmitte re pōt: implere aūt ꝓmissa: q̄si bouē occidere ⁊ sangui nem effundere: filij aaron soli: p dignitate sacerdotij. Aaron vo arcan⁹ vel montan⁹ interp̄tat. Quisq; g̃ templū dei ⁊ excelsum virtutib⁹ se edificauerit: filius aaron ō bet dici ⁊ sacerdos. Sacerdos ei vnctiōe effi cit: ⁊ oēs sacerdotes sum⁹ q̄ mystice vnctiōis dignita

1.Joh.2.c tē seruam⁹. Vñ Joh. Vos vnctionez habet a sancto.

1.Pet.2.b Et petr⁹: Vos aūt gen⁹ electū regale sacerdotium ⁊c. Hi sanguinē fundūt. i. aīe nō parcūt: illud audiētes:

Mat.10.d Qui p̄diderit aīam suā ꝓpter me inueniet eaz. San/

⁊.17.c guis nāq; aīam significat: ſm illud: Aīa carnis i sanguine est. In circūitu altaris. i. dñici corpis q: sīc sup altare sacrificiū ponit: sic oēz aīe xp̄ti sup corp⁹ xp̄i

Exo.20.c i. ad imitationē ei⁹ operant sacerdotes. vñ: Altare de

Ibid.20.d terra fa. m. Christi enī corp⁹ de terra nr̄a ē. Et alibi si altare lapideū feceris mihi: nō edificabis illud de se/ctis lapidib⁹. Si ei cultrū sup illud leuauer⁹ pollue. Christi enī caro nec secta nec dolata manu hūana ad ostiū tabernaculi in circūitu: vt i oīb⁹ eū imitemur. Per ostiū aūt tabernaculi aplicaz doctrinā intelligi mus: p quā introim⁹ i celeste tabernaculū: in q̄ habi/

Esa.63.d tat deus. Vñ Esaias: Respice dñe de celo. Sic̄ christ⁹

Joh.10.b ostium appellat: sic doctrina aplica qua largit.

c Filij aaron ⁊c. Orig. De genere aaron fuit anna ⁊ cayphas ⁊ alij q̄ xp̄m ꝓnūciauerūt esse reū mortis: et effuderūt sanguinē ei⁹ ad basim altaris: ibi enī est oc/

Luc.13.g cisus: vbi altare erat ⁊ basis ei⁹. vñ Nō capit ꝓphām perire extra hierusalē. d Detractaq; pe. ⁊c. Orig.

Allego. All. Sacerdos pellē detrahit qua teguntur mēbra qui velamen littere a verbo separat: ⁊ interna spūalis in/telligentie membra denudat: nec ponit i loco humili: sed in altari. Indignis enī ⁊ terrenis mysteria nō pā dit: sed b is qui sunt altare dei: in quibus semp ignis diuinus accendit ⁊ caro ꝓsumit. Membratim vitulū diuidit: qui p ordinem distincte explanat quis sit ꝓfectus: xp̄i fimbriā cōtigisse: pedes lachrymis la uisse: ⁊ capillis extersisse: ⁊ q̄to poti⁹ caput vnxisse. vel quid habeat p̄roga tiue in pectore eius recubuisse: hoc causas differere. Alia incipientib⁹: alia p ficientib⁹ in fide xp̄i coaptare. Alia vo iaz pfectis scientia ⁊ charitate: vituli dimembratio est. Qui etiā nouerit q̄ sunt p̄incipia legis ostēdere: quis ꝓfectus in ꝓphetis: que perfectio in euangelijs: quo lacte alantur paruuli: quo oleo foueantur infirmi: quo solido cibo impinguentur athlete christi. Holo/caustum vituli per discreta membra conuenienter disponit: ligna subijcit altari quo ardeat ignis: qui non solum virtutes corporales christi: sed aliquate/nus diuinitatē ostēdit. Deinde est enī christi diuinitas: q̄ ignis iste festinat. Cōuenienter g̃ oīa q̄ in corpe saluatoris gesta sunt: celestis ignis absumpsit: ⁊ ad diuinitat⁹ eius naturā omia restituit. Lignis tū adhibitis ignis iste suc cenditur: vsq; ad crucem enī passus est. vbi aūt in ligno suspensus est: dispēsa tio carnis finita est. Resurgēs enī a mortuis ascēdit in celū: q̄d iter ei⁹ natura

2.Cor.5.d ignis ostendit. Unde: Si cognouim⁹ xp̄m ſm carnem: sz iam nūc nō nouim⁹.

a De armento. armentū est cōgregatio boum: sic̄ grex est ꝓgregatio ouiū. ⁊ sic pz q̄ hic loquit de oblatiōe boū: que sunt maiora aīalia īmolaticia. b Masculū. q: femina ē mas occasionatus: ⁊ q̄d ipfectū respectu ma sculi: ⁊ iō offerri non poterat in holocau/stū: q̄d est sacrificiuz pfectissimuz: poterat tū offerri i hostijs pacific⁹: vt habet. j. ca. iij. c Immacula/tū. i. absq; ōfectu mē brorū. ⁊ etiā carēs a/lijs q̄ reddebant aīal maculatū ⁊ ineptum ad sacrificiuz dñi: sic̄ est aīal languiduz: ⁊ debile: ⁊ cōtaminatū ex cōcubitu cuz aīali alteri⁹ spēi vel ex cō/tactu rei īmūde post/q̄ venerat ad vnam exedrā templi vbi re ponebant aīalia mūda q̄usq; esset tp̄s et hora offerendi.

a ſ de stirpe patriarchaꝝ. b ſ xp̄m nihil femi/nee fragilitat⁹ habentē. ſ fortia ⁊ virilia opera.

a **oblatio ac de ārmento: māsculū** a b

a ſ qui peccatū nō fecit nec inuent⁹ ē dolus in ore ei⁹. b ſ q: extra portā passus est ⁊ i ꝓpria venit ⁊ sui eū nō receperūt. ſ apostolicā doctrinaz iuxta quam nobis videndum est ⁊ operandum.

immāculatū offeret ad ostiū ta/ c d

a ſ fact⁹ ē ei maledictū: vt nos a maledicto libe/

bernaculi testimonij ad plācādū e

raret. ſ Lxx. acceptum ꝓtra dñm. a ſ petā no stra posuit in corpe suo sup lignū. ſ offerens qui nō designat ex noīe. b ſ operationes.

sibi dñm: Ponetq; manus super f

a ſ initium bone cogitationis vt statim sequat⁹ p/fectio operis. ſ ipse est caput corporis ecclesie. ſ deo.

capūt ostię: et acceptabilis erit: atq; in expiationē eius pficiens.

a ſ fidē mortis christi habebit in mente. ſ frāget carnis petulantiā. b ſ qui alacer leticiā signifi/cat spūalē. hilarē enī dat⁹ē diligit de⁹. c ſ ani/mi imperio vbi deus videt.

b †**Immōlabitq; vitūlū cōrā dñō or** g

ſ electi sunt membra veri sacerdotis. i. xp̄i vnde: Vos estis genus electum re. sa.

c **offerēt filij aaron sacerdotis san/** h

a ſ Sic. ſ in hac fide mūdātes corda. ſ Qui. Quia nō capit ꝓpheta perire extra hierusalem.

guinē eius: fundētes p altar⁹ cir i

a ſ apostolicā doctrinam. b ſ a sacerdotibus.

cūitū q̄d est añ ōstiū tabernaculi.

a ſ Esi. i. diuitijs p xp̄o dispersis. ſ velamīe lr̄e. b ſ verbi dei. ſ ondedo q̄d cuiq; cōueniat q̄s sin gulox pfectus c ſ omēs sensus corporis dño cō/secrando vel certa discretiōe singula examinādo.

d **Detractaq; pelle hostię: artūs in**

a ſ cum vitā nostrā deo dicam⁹ mēbra hostie fru statim cōcisa sup ignē ponim⁹. b ſ tanq; fideles dispēsatores. ſ intermiscētes sermonē diuinitat⁹.

frusta concident: et subijciēt in al k

a ſ Spūssancti q̄ opa ⁊ vota excoquēda sunt et examināda. b ſ exemplis patrū ad q̄z imitatio nē omia facienda. ſ vsq; ad lignū crucis: passio christi ibi finita est dispensatio carnis.

tari ignē: strūe lignorum ante posita: ⁊ mēbra q̄ cesa sunt desup

a ſ nō infimis ⁊ indignis cōunicātes. b ſ p̄n/cipale mentis ⁊ intelligentie ⁊ q̄ō p̄cipue domi no consecrandū est. ſ .i. mens que corporis ⁊ aīe salute foueturz: ⁊ i vnū vtriusq; motus colligit nō debet diuidi.

ōrdinātes: caput videlicet: ⁊ cun/

Holocaustū

Et offeret ad ostiū tabnaculi. Dicūt ex/positores nr̄i cōmuni ter q̄ per b intelligit ostiū atrij sacerdotū vbi ꝓbabant aīalia vtrū essent apta ad of/ferendū añ q̄z introduc erent in atriuz. Hebrei aūt dicūt q̄ nō p/babant ibi: sz ex atri um totalit⁹ i vna exe/dra ad b parata. ⁊ iō q̄ō bz hic: Ad ostiuz tabnaculi exponūt ō loco q̄ erat ex atriuz. ⁊ ille locus erat ante ostiū tabernaculi: in q̄ erat arca ⁊ ꝓpitia/toriū ⁊c. ⁊ b mag⁹ cō/cordat lr̄a in qua ad/ditur: e Testimo nij. q: arca testamēti in qua cōtinebant ta bule vocat testimo/nium. f Ponetq; manus sup caput o/stie. ad denotandū q̄ offerens aīal renun/ciabat iuri q̄ō habe/bat i eo. g Immo/labitq; vitulū. Ostē/so q̄d debebat facere laicus offerēs aīal in holocaustū: Dic ꝓpr

† Exo.19 b † 3.a

oñdit q̄d ptinebat circa b ad sacerdot⁹ offici um. s. immolare: sanguinē offerre: excoriare: ⁊ incendere. ⁊ hoc notat cum dicit: h Fi/lij aaron sacerdotis sanguinē eius. ipsi enim erāt minores sacerdotes sub patre ministrā/tes. vnde in hebreo habet. Filij aarou sacer dotes. i Fundentes p altaris circūitum. Dicit Ra. Sa. q̄ ponebant de sanguine i du/obus angulis altaris contradictorie oppo/sitis. quilibet autem angulus respicit duo la tera in eo cōiuncta: ⁊ sic talis positio sangui/nis respiciebat totum circūitum altaris.

k Et subijcient ⁊c. nō est intelligēdū q̄ ap/portarēt ignē aliunde: q: nadab ⁊ abiu offe/rētes ignē alienū statī interfecti fuer⁹ a dño. vt habet. j. x. c. ⁊ iō q̄ō dz b: Et subijciēt ignē.

* intelligit

Holocaustū nāq; carnis eiꝰ p lignū crucis oblatum: terrena
Moraliter celestibꝰ ꝛ diuinis humana sociauit. Mox. Intestina cū pedibꝰ iubet aqua diluī ī significationē baptismi. Intestina lauat: q̄ ꝓsciam purgat: pedes abluit: qui cōsūmationez susci-
pit sacramēti. Qui enī mūdus ē: nō indiget nisi vt pedes la-
uet: sz ē mūdus totꝰ: nec q̄sq; pōt habere ptem cuz ihesu nisi lauerit pedes
Moraliter eius. Esiciꝰ. Mox. Detractaq; ꝛc. Pellis detrahit cū diuitijs ꝛ q̄busq;
Job.2.b secularibꝰ expoliamur. Añ pellem ꝓ pelle: ꝛ vniuersa q̄ hz hō dabit ꝓ aīa sua. Mēbra cōcidunt: dū singulox cō uersatio in augmentū cozpis in mēsura cuiusq; mēbri edificat. Filij aaron ignē subiiciūt: dum spiritū accendūt: cōponētes struem lignox: meditationes. s. ꝛ doctrinas scpturax: q̄bꝰ spiritus dei nutrit: ꝛ ꝓtinue accēdit: vt
1.Cor.5.b nullis turbinibus extīguat. Añ spm nolite extīguere: ꝓphias nolite spnere. Cōcisiōes xo aīaz ꝛ cozpꝰ ītelligimus. Cū enī vnꝰ sint aīalis inuicem
Gal.5.c adūsanc sibi. Caro ꝓcupiscit adūsus spm: spūs aūt aduersus carnē ꝛc. Caput aūt mentē significat. Añ Esaias:
Esa.1.b Oīne caput languidū ꝛ oīne cozmeres: hec enī sibi cōpati inuicez dicunt ꝛ rōnale nr̄m ī vtroq; habitās: ī vtriusq; salute fouet. Caput non diuidit: q̄ mēs p diūsa nō dz vagari: sz a pa-
Phil.4.b ce dei custodiri: fm illud: Pax dei q̄ exupat oēz sensuz custo. c. v. ꝛ. ꝛc. Cū cta q̄ adherēt iecori: vl adeps inf. lxx. q̄. s. ōsideriox appetitꝰ mouent. Supiacet enī renibꝰ ꝛ inguinibꝰ q̄ sunt organa coitꝰ. Hec aūt offerimꝰ: cū ōsiderijs nō cozpalr: sz spūalit vtimur. Super altare lignis suppositi ponimus: vt scpturis spūalibꝰ q̄ de altari dīci cozpis dicte sūt coaptemꝰ. Intestinis i. abditis cogitatiōibꝰ lotis aq̄ baptismi vl pnie lachrymis ꝛ pedibꝰ. i. actionibꝰ. Sup altare ī b̄ fit dño ī suauez odorē. Sacrificiū nr̄m holocaustū fit dño ꝛ odor suauitat: q̄ñ oīa sup ītelligibile altare offerimꝰ xp̄m imitantes
Moraliter sicut possumꝰ. Grego. Mox. Detractaq; ꝛc. Pellē hostie detrahimꝰ: cuz ab oculis mentis supficiē virtutis amouemꝰ. Artus in frusta ꝓcidimus: cuz distinguētes subtilit mēbratimq; intima eius cogitemus. Si idcirco nō nunq; in pulsu illicite cogitatiōis afligimur: q̄ in quibusdā terrene cogitatiōis actibꝰ q̄uis licitis libēter occupamur: cūq; vel ī minimis terrena actio p desideriū tangit: crescēte diaboli fortitudīe mens nr̄a tentatiōe in q̄nat. Añ mēbra hostie frustratim cōcisa: caput ꝛ q̄ circa iecur sunt iubent ignibus cremari. Pedes xo ꝛ intestina prius aqua dilui. Nos enī ipos sacrificiū deo offerimꝰ: dū vite nr̄e opa virtutibꝰ distinguētes īmolamꝰ. Caput ꝛ q̄ circa iecur ꝓtinent incendimꝰ: cū in sensu nr̄o q̄ oīne cozpꝰ regit: ꝛ in occultis desiderijs flāma diuini amoris ardemꝰ. Et tū p̄cipit vt pedes ꝛ intestina lauent. pedibꝰ enī terra tangit: intestinis stercora gestant: q̄ plerūq; iam ex desiderio ī eternitatē succēdimur: toto sensu deuotiōis ad appetitū nr̄e mortificatiōis inhiamꝰ: sz q̄ adhuc aliq̄d terrenū p infirmitatē agimꝰ: mīta etiā q̄ iā subegimꝰ illicita: ī corde toleramꝰ. Cūq; cogitatiōes nr̄as īmūda tētatio inq̄nat: intestina hostie sterc' portāt: sz vt cōburi debeāt: lauant: q̄ īmūdas cogitatiōes flet' diluit: q̄s ī acceptiōe sacrificij supnꝰ amor incēdat: ꝛ q̄q̄d mēs vl inexpto certamīe vl de pstine ꝓuersatiōis memoria patit lauat: vt tanto suauiꝰ in ꝓspectu dei ardeat: q̄sto cū assistere cepit: nihil terrenuz: nihil lubricū in arca sue oratiōis īponat. a Si de pecoribꝰ. Esicius. Paucis īmutatis eadē dicit. Et notandū q̄ nō solū

a ſ in q̄ fm phisicos est initiū omis desiderij ꝛ sedes caloris quo excoquunt cibi. omis aūt intrētio nostra ꝛ desideria dño sunt deuouenda. b ſ cogitationibus immundis. ſ conscientia.

cta que adherēt iecori: intestinis a
a ſ puluereis acrib' q: vix sine pcō aliq̄d agimꝰ ſ aliter nō sunt offerenda. ſ cōsūmatiōe sacramēti susceptꝛa. ſ cōpunctionis lachrymis.

et pedibus lotis aq̄: adolebitq; b
ſ christum.

ea sacerdos sup altare ī holocaustum: ꝛ suauez odorem domino. c
ſ q: super altare.
ſ adhuc actiuam vitam instruit.

Si de pecoribꝰ oblatio est: de d
a ſ Simplicibꝰ. ſ quibꝰ innocētia ꝛ simplicitas significat. b ſ pctōribꝰ. ſ asperrimis capꝛax pilis penitētie habit' significat q̄ dño offerēdus est c ſ Mox pfectū opꝰ offerre debet ille q̄ penitet.

ouibus siue de capꝛis holocaustum: a
a ſ christū q̄ oblatꝰ ē ī āno placabili dño. vñ: Benedices cozone an. b. r. Et alibi: Erit aūt agnus absq; macla m. agni. ꝛc. b ſ vel absq; c ſ quia

stum: annīculum et sine b macu- e
peccatum nō fecit. a ſ si nō per directum.

la offeret: immolabitq; ad latus f
ſ christi. ſ memoriā dñice passiōis in q̄ oīne sacrificiū offerendū ꝛ oīne bonū pagendū.
a ſ q: hec ps vel res nebulosa. ſ Sanctos timore frigidos. verenc enī oīa opa sua incerti ad quez finem pducanc ꝛ quō apud deū pensenc.

altaris q̄ respicit ad aq̄lonē co- g
a ſ. i. aias dño consecrabūt. sedes enī aie in sanguine est. ſ animā: vñ aīa carnis in sanguine est huic nō debemꝰ parcere sed p christo ponere.

raz dño. Sanguinem vero illius
a ſ christū. ſ vt omēs acc' suos memoria passionis consecrent. b ſ montani vel arcani.

fundent sup altare filij aaron per
a ſ discernēdo. ſ oēs sensus vel vim cōtēplatiōnis certa discretione cōponent. b ſ mentem.

circūitū: diuidentq; membra: ca-
ſ in quo desiderium.

put ꝛ oīa q̄ adherēt iecori: et īpo
a ſ patrū exempla. b ſ vt fundamentū omnis

nēt ligna q̄bus subiiciendus est
boni. ſ Spiritussancti.
a ſ Laretes cogitatiōes q̄ aliq̄n fimo peccati sordent. b ſ actiōes que sepe terrā cōtingunt.

ignis. Intestina vero ꝛ pedes la
a ſ baptismi vel compunctionis.
b ſ deo patri. c ſ igne spiritussancti.

uabūt aqua: ꝛ oblata oīa adole- e

Et odorem

Nico. de lyra

intelligit de lignis que imponebāt ad nutritionē ꝛ ꝓtinuatiōez ignis ō celo dati. vt hr̄. ī. ix. ca.
a Intestinis ꝛ pe. ꝛc. q: intestia ꝓtinēt sordes: ꝛ pedes calcāt lutū. b Adolebitq; ea sacer. sup al. in holocaustū. i. comburent in holocaustū. c Et suauē odorē dño. nō intelligenduz q̄ odor inde ꝓgrediēs esset suauis seu acceptꝰ dño ex re oblata: sz ex obedīētia ꝛ fide offerentiū: inq̄tū illa sacrificia figurabāt xp̄m ꝓ salute hūani generis īmolandū. d Si de pecoribꝰ. Hic ꝓpr agit de oblatiōe holocausti in aīalibus minoribꝰ: qō notat cū subseq̄nter dicit: De ouibus siue ō capꝛis ꝛc. Sequit: e Annicul. ista littera vitio scriptoꝝ vel alio mō videt falsificata: tū q: hec lr̄a refert ad spēz ouis vl capre: fetus aūt capre nō pōt dici agnus: tū q: in holocaustū offerebanc aliq̄n arietes magni ꝛ nō solū vnꝰ anni: vt ptz in pluribus locis. vñ ī hebreo hr̄: Masculū ꝛ absq; macula offeret.
f Immolabitq; ad latꝰ al. s. holocausti q̄ erat ī atrio sub diuo. vt dictū fuit Exo. xxvij. cetera patēt ex p̄dictis.

* Si aūt

a Et odorem rē. Quando sacrificiū nostruz holocaustum fit et offerimus oīa super intelligibile altare tanq̄z imitatores christi ꝓuersationem vite nostre cōformantes ei: tunc offertur dño odor suauissimus. b Sinautē de auibus holocausti oblatio fuerit domino rē. Jsiꝰ. All. Turtur caro christi ꝑm illud salomonis: Pulchre sūt gene tue sicut turtur. Colūba spūsctū significat. Añ: Sup quē videriſ spiritū descēdentē sic columbā: hic est filius meꝰ. Turtur ergo ⁊ colūba caro christi ē spiritui sociata. hec tria sacrificia offert homo. i. christus: de bobꝰ. s. pecoribꝰ ⁊ auibꝰ. Esiciꝰ. Admirabilis verboꝝ subtilitas: nō solū qz differētias cōuersationū describit sz quasdā ꝑm legem: quasdaz significat supra legem. Scōm legem enim sunt boum ⁊ ouiuz oblationes: q̄uis spontanee dicantur: quia ⁊ si offerre in potestate sit offerentis: homo enī est liberi arbitrij: nō tamē quale operaſ. Necesse est q̄ aut bouē offerre: aut ouem. i. aut iusticiaz opari: aut abstinere a malis Añ supra: Homo qui obtulerit ex vobis hostiā dño de pecoribꝰ. i. de bobꝰ et ouibus offeret victimas. Prędicte aūt oblatiōi nō sunt volatilia connumerata. Perfectiꝰ enī ⁊ maius est hoc sacrifi. ciū ⁊ paucoꝝ. Volatilia ei sunt hoīes cōtēplationi vacantes: q̄ si necessitate terrenis negocijs se īmiſceāt: mox ad celestia reuolāt. vñ: Nō semināt neq̄z metunt: ⁊ pater cele. pa. illa. Talis de turturibꝰ ⁊ colūbis offerat. i. i scia ⁊ māsuetudine spiritualī: vt cognitio legis nō excedat in vanis occupata: turtur nanq̄z cognitionez significat. Unde Hieremias: Turtur ⁊ hyrundo et ciconia custodierūt tempus aduentus sui: populus autē meus nō cognouit iudicium domini. Columba aūt munda ⁊ simplex spiritūsanctum significat et annunciat q̄les esse debent qui scripturis sanctis contemplandis studeāt. Añ Ecchias: Meditaboꝝ vt columba. Unꝰ sacerdos offert: non multi: quia cōtemplatio paucoꝝ est. Unde offert ad altare: cum cetera ad tabernaculum testimonij offeranſ. Cōtemplatiui enim postponūt terrena: ꝺ templanſ ⁊ sapiunt celestia: vbi christus ē in dertera dei sedens. c Retorto ad collū rē. Moza. Caput ad collum retorquatur et nō absciditur: cum caro ita ieiunijs maceratur ⁊ vigilijs: vt non penitus vita rumpaſ. Unde dicit aplꝰ: Hostiā viuentē rē. d Ac rupto rē. Abrupta. s. pelle que supiacet collo nō valde sepata a corpore. non precipit vt auis occidaſ sz abrūpaſ vl refringatur. Paulati ei caput. i. mēs diuidēda ē a pelle. i. a carne. Añ nō effundiſ sanguis: sz decurrit. e Ad orientalē plagam rē. Prime cōditiōis nostre reminiſci debemꝰ. primus enī pater ad orientalem plagā in felicitate paradisi factus est: sz exigente peccato in miserias huius vite deuolutus: factus est vermis et cinis: dum hoc cogitamus ⁊ nos esse tales perpendimꝰ: quasi vesiculam ⁊ plumā in loco cinerum proijcimus. i. mentis discretionem qua nos felicitatem amisisse ⁊ in cineres redditos non dubitamus. f Et non secabit nec ferro diuidet eam rē. Non faciet auem sicut bouē aut per diuisiones. Cōtemplatiuus enim tantum celestibus inheret: nec caro eius concupiſcit aduersus spiritum. Unde: Coꝝ meum ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuum. Integer enim super intelligibile altare ⁊ super ligna quibus ignis subijciſ offertur. Aliter sacrificium non accipitur: nisi meditatione legis condiatur. Sic autem in holocaustum ⁊ odor suauissimus domino efficitur: quia sacrificiū nostrum adoratur: sic cuiusq̄z vita et cōuersatio ꝑm legem sibi offeratur.

Allego. Lañ. i. c
Job. i. c
Dicre. 8. c
Luc. 12. c
Esa. 38. c
Moraliſ.
Rom. 12. a
Ps. 83

ſ Anima

a Sinaūt de auibꝰ. Hic ꝑñr agitur ꝺ oblatione holocausti facta ex deuotiōe in volatilibus. voluit enī lex īmo dñs in lege ꝓuidere deuotioni pauperū: vt qui nō haberēt aīalia maiora possent offerre minora. ⁊ qui nō haberent minora possent offerre auiculas. ⁊ ꝟ est qꝺ dicit: b De turturibꝰ ⁊ pullis colūbe. ⁊ dicit de turturibus qz maiores turtures sunt meliores ⁊ pinguiores. Ecōuerso aūt est de colūbis: qm̄ minores plus valent. c Ac rupto vulneriſ loco. Dicit Ra. Sa. Qz talis ruptio debebat fieri cū vngue: nō cū ferro. d Uesiculā xo gutturiſ, vbi cōgregaſ cibꝰ. e Et plumas, pjci et. dicit Ra. Sa. q ꝟ erat: qz volanerāt ad capiendū cibū de alieno: ⁊ ꝓ ꝟ designabaſ q sacrificiū de rapina nō placet deo. cetera patēt ex dictis. Circa ꝟ ca. q̄riſ q̄re fiebat deo sacrificiuz ꝺ tribꝰ spēbꝰ aīaliū tm̄. s. bouis ouis: ⁊ capre: ⁊ ꝺ duabꝰ spēbꝰ auiū. s. turturis ⁊ colūbe. Itē q̄re nō fiebat ꝺ pisci bꝰ sic ꝺ aliꝭ viuētibꝰ. Ad solutionē aūt istoꝝ ⁊ ꝓsiliū ꝓsiderandū q sic ꝑdictū est: sacrificia veteris legis fuerunt instituta ad tria. s. ad reuocādū iudeos ab idolatria: ⁊ ad inducendū eos ad colēdū deū: ⁊ ad figurādū xp̄i vez sacrificiū ⁊ ex hac triplici rōe ꝓuenies fuit sacrificiū fieri de tribꝰ spēbꝰ aīaliū ꝑdictiſ. ꝓpē ꝓmā: qz idolatre egyptij inē q̄s iudei fuerāt ꝓsuefati ꝑdicta aīalia colebāt vt deos: agnū vl arietē: qz taliſ forma q̄tū ad aliqd ipsiꝰ iouis fingebaſ. vñ ⁊ cū capite arietio pīgebaſ. Bouē: qz apī qꝺ maximū numē apꝺ egyptios reputabaſ i spē tauri appebat. Hircū: qz demō aliqñ apparebat eis i spē hirci. ⁊ iō nephas reputabāt dicta aīalia īmolare: ꝓpē qꝺ moyses dixit Exo. viij. Si mactaueriꝰ ea q̄ colūt egyptij coram eis: lapidibus nos obruēt. ⁊ iō ꝓ oppositū dñs ꝑcepit ista aīalia sibi īmolari. Similiꝛ ꝓpē scōam rationē. tūc enī hō debite deū colit qñ bona q̄ hz: ab eo se habere recognoscit ⁊ de eis oblationē ei facit. ꝑm illud qꝺ dicit dauid. j. Paral. xxix. Tua sūt oīa. ⁊ q̄ de manu tua accepimꝰ dedimus tibi. ⁊ ideo cōueniēter ordinauit dñs sibi sacrificiuz fieri de illis aīalibus que cōmuniꝰ veniūt in esum hoīs: que sunt tres spēs ꝑdicte. cetera aūt aīalia vel sūt siluestria ꝙbꝰ hoīes cōiter nō vtunſ: vel si sunt domestica: sūt īmūda: vt porcꝰ ⁊ silia que nō debent deo offerri. Similiſ ꝓpter tertiam rōnem: quia bos significat christi fortitudinem: ouis eius innocentiā: capra vel hircꝰ silitudinem carnis peccati. De turturibus ꝟo ⁊ pullis colūbe fiebat sacrificiū: tū qz sunt i magna abūdantia in terra ꝓmissiōis: ⁊ cadūt frequenter in esum hominis: sunt etiā mūdi nutrimēti. Cetere ꝟo aues vel sunt magis siluestres: vel si sunt domestice vescunſ in mūdo nutrimēto: vt galline ⁊ anates ⁊ cōsimiles. Item quia turtur significabat christi castitatem: colūba q̄ felle caret eius dulcedinez seu mitritatē. de passeribꝰ ꝟo fiebat oblatio tm̄ in emundatiōe leprosi. de q̄ dicek. j. xiij. ca. de piscibꝰ aūt nō ficbat sacrificiū qz non habitant inter homines: sed latēt in aquis. Itez qz extracti de aq̄ cito moriunſ: ⁊ iō nō possent viui ꝺferri ad tēplū: oblatio aūt nō fiebat ꝺ mortuis. Itē qz aliqui idolatre vtebanſ piscibus in suis sacrificijs.

ſ christum.

bit sacerdos sup altare i holocau

ſ cōremplatiue vite instructo incipit.

a b stū ⁊ odorē suauissimū dño. Sin a

ſ contemplatiuis.

aūt de auibꝰ holocausti oblatio

a ſ castimonie sanctitate. b ſ Scientia scz et mansuetudine spirituali.

fuerit dño de tŭturibꝰ et pŭllis b

a ſ Simplicitate. b ſ vnus nō multi paucoꝝū enim contemplatio.

cŏlūbę offeret eam sacĕrdos ad

a ſ dominicū corpus. b ſ christꝰ qui est nostruz caput nunq̄z est a corpore suo. i. ecclesia auulsus.

c altāre et retŏrto ad colluz capite

a ſ vel collo. ſ. s. pelle. b ſ lxx. excolet vbi p parces scz ⁊ pfecte curas despiciat presentis vite qui totam suam animam vult deo offerre.

d ac rupto vulneris lŏco decŭrrere c

a ſ alij basim. i. euangeliū in q̄ oportet nos maxie despicere presentem vitam.

faciat sanguinē super crēpidinez

a ſ christi. b ſ inflationē. ſ vt inflationē ⁊ superfluā oīno inq̄sitionē deponat vñ scia inflat.

altāris: vesiculam ꝟo gutturis ⁊ d

a ſ Superbiā. ſ leuitatē ⁊ instabilitatē. ſ altiora te ne quesieris b ſ extra. c ſ quia nō necessaria sed superflua.

e plŭmas pjciet prŏpe altāre ad f

ſ q̄ inq̄sitio sublimiū ad orientem videtur esse.

orientalē plagam in loco in quo

a ſ vt cognoscat q̄ hec digna sunt cinere ⁊ in terra manere nō in celū ascēdere. b ſ quia membra oportet conterere ⁊ affligere.

cinĕres effundi solēt. Cŏnfringet

a ſ ascelle a motu dicte. i his enim brachia mouētur: nam cillere mouere dicimꝰ. b ſ lxx. sicut boez vel ouē. integer enī spūs ⁊ aīa ⁊ corpꝰ sine q̄rela cōseruek. ſ nihil ferro hereticc prauitatis secandum sed boni operis manu faciendum.

f q̄ ascĕllas eius: et nō secabit: nĕc ferro diuidet eam. et adolebit su

a ſ doctrine. ſ Spiritussancti.

per altare lignis ignē suppositō

ſ totum incensum.

Holocaustum est et oblatio suauissimi odoris domino.

Moraliter. a† Uocauit aūt dñs rē. In ꝟ libro principaliſ agiſ de sacrificijs offerendis domino inter que principalius est holocaustum. igitur de ipso agitur primo cum dicit: b† Si holocaustum fuerit eius oblatio rē. Holocaustum xo dicebatur sacrificium incensum totaliter ad honorez diuinū ꝓpter quod moraliter significat opꝰ bonū de genere factū ex charitate ꝓpē deuz. ⁊ si tale

opus

opus sit ꝑlatoꝝ ecclesie vel doctoꝝ significat ꝑ holocaustuz de armento.i.de bobus.boues enī sunt aīalia in agro laborantia.ꝓpter qꝰ significant ꝑlatos et doctores qui laborāt in agro dominico. Propt̄ qꝰ dicit paulus.j.Coꝝ.iij.Dei adiutores sumꝰ:dei agricultura estis.Si ẋo bonū opꝰ ex charitate ꝓcedēs sit simpliciū christianoꝝ:significat ꝑ holocaustū de ouibꝰ ꝛ capris eo qꝰ sūt aīalia simplicia.ꝓpt̄ qꝰ significāt simplices christianos:ſm qꝰ dicit̄.j.Paral.xxj.Iste aūt grex q̄d cōmeruit.Si ẋo bonū opꝰ ex charitate factū sit religioſoꝝ vel clericoꝝ significat ꝑ holocaustū ex auibꝰ.Mā religioſi vel clerici deputati sunt ad cultū dei:ꝛ sic intēdere debēt diuine ꝓtemplationi.Propter qꝰ significant ꝑ aues volātes.Dicit̄ aūt in textu qꝰ aues iste debēt esse turtures aut columbe.Per turtures que gemitum habēt ꝑ cantu intelligunt ꝓprie religioſi qui gemere debēt ꝑ peccatis ꝓprijs ac etiā populi.vñ dicit̄ i Decre.xxj.q.j.Monachus nō docentis sed plangētis habet officiū. Per colūbas ẋo clerici designant̄.nam in eoꝝ cōuersatiōe debet colūbina simplicitas refulgere. Allegorice ẋo pōt totuz hoc exponi de christo. Nam īmolatus fuit ꝑ nobis ex maxima charitate dei patr̄ Jobis.iij.Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret. Jpe etiā xp̄s ex maxia charitate mortē sustinuit.Esa.liij. Oblatꝰ est qꝛ ipse voluit.Et sic ꝓz ꝙ christus pfectissime fuit holocaustū.ꝓpter qꝰ figuratus fuit in triplici holocausto predicto scz de bobus ouibꝰ ꝛ auibꝰ.dicit̄ enī bos rōne laboris quē ī mūdo sustinuit.ꝛ ouis ꝓpter innocentiā quā ꝑtenuit.dicit̄ etiā turtur rōne castitat̄.ꝛ colūba rōne simplicitatis. Sequit̄ additio.j.Pauli Burgeñ.ī ꝑmū capitulū.

Additio.j. Licet verū sit ꝙ sacrificia ve.le.ꝓpaliter figurabāt sacrificiū christi pfectissimū.ꝛ ideo fuerūt multa vt in postilla dicit̄: secundario tamē tāta sacrificioꝝ multitudo:ꝛ sub tot modis significādi potest itelligi fuisse figuratiua multitudinis sacrificioꝝ martyrū qui amore christi ꝛ in sue fidei testimoniū multipliciter sanguinē suum fuderūt:ita tū ꝙ sacrificia illa:que per totaz multitudinem offerebant̄: vt agnus paſcalis:ꝛ iuge sacrificium vel hmōi: ad ipm sacrificiū christi solū referant̄:cuius meritū ad totū genus humanū redimenduz fuit sufficiens. sacrificia

Glo.ordi.

¶ a Anima ꝛc̄. A melioꝝ ꝑte totū boiez signifi- Ca. II
a cat. req̄rit enī spūalē ꝛ pfectū auditoꝝē:qz aīa ē sapiē
Allego. tie capax nō caro. Jsi.All'. Aīa ꝛc̄. Quartū sacrificiū offert aīa. Simila ecclīaz significat:q̄ de mult̄ ꝓsonis q̄si granis ē collecta:legis ꝛ euāgelij mola inter lr̄az ꝛ spm̄ separata:ꝑ aquā baptismi adunata chrismate puncta:ꝛ solida ta spūali igne:ꝑ humilitatē fit accepta hostia. Orige. Aīa Que.s.nec vitulū habet:nec ouē: nec hedū nec par turturū aut duos pullos colūbaꝝ: hic est aīalis hō: q̄ si peccatis nō vrget̄:nec ꝑ vitia ꝑcipitat̄:nō tū hz aliq̄d in se spūale:vel fi-
1.Coꝝ.2.d guraliter carnes verbi dei. Aīalis hō nō ꝑcipit q̄ sūt spirit⁹
Ibidem dei. Spūalis aūt oīa diiudicat. Hic g̃ q̄ aīa noīat̄: nō pōt offerre oīa:qz nō pōt examinare oīa. Sz solā similā ꝛ panes azymos.i.cōez hāc vitā in agricultura:ꝛ in ceter̄ vite vsibus offert tū similā oleo cōsperſaz. Ois enī aīa eget loco diuine misericordie vel gr̃e. Esici. Aīa cū obtulerit ꝛc̄. Aīa totuz
Gen̄.46.c boiez significat. Sic̄ ibi: Cūcte aīe q̄ ingresse sunt cū iacob in
Act̄.27.f egyptū ꝛc̄. Lucas aūt ait: Eram⁹ aūt oēs aīe i naui.cclxxvj. fortitan ꝑ aīam gentilē significat. Supza enī filijs isr̄l ꝑcepit vt sacrificia offerrēt cū sanguine. Hic aūt q̄ est sine lege offerre ꝑcipiens:nō dicit hō sicut.s.sed aīa. Aīalis erat gētilis: nō intelligēs ea q̄ sunt dei:sz vocat ad oblatiōem misericoꝝdia dei:vt ꝑcipiat salutē cū ꝓ pctis sacrificia disponit:q̄ nec hz ouē nec capr̄ā:turtu rem vel colūbā offerre ꝑcipit.q̄ nec hz illud:similā. Mō enī iā ex opibꝰ:vt paup virtutibꝰ:sz sola cognitiōe dei saluat̄.q̄ lz ꝑncipiū sit salut̄:tū thus ꝛ oleū supponendū
Act̄.10.a vt gr̃a dei elemosynis ꝛ oratiōibꝰ misceat̄. Aū angelus ad cornelīū ait: Orones tue ꝛ elemosyne tue ascēdert ad dñm. Jn thure interiozes curant̄ passiōes:ꝛ fumo eiꝰ sanant̄ oculi ex infirmitate lachrymātes. Oratio q̄ppe aīe passiōes sanat:oculos interiozes curat ab ignoratia:lachrymas ex egritudine pctī accedētes fugat. b Filios Ministros ecclie. Quia q̄cq̄d offerimꝰ cū sanct̄ ecclie doctoribꝰ ꝓferre debemꝰ. Aū
Gal̄.2.a Paulus cū aplis cōtulit euāgeliū ne ī vacū cucurriſſet. c Quoꝝ vnꝰ ꝛc̄. Unitas
Rom̄.12.a ecclie pugillū simile tollit:qz ꝑ capacitate sēsus vnuſq̄sq̄ fidel̄ scripture sciaz dz appete re. Aū nō plus sapere q̄ oportz:sz sape ad sobrietatē. Mora. Quoꝝ vnꝰ ꝛc̄. Notādū q̄ pugillꝰ simile ꝛ olei:totū ẋo thus offerri iubet:qz sapia q̄ ī simila:ꝛ charitas vl̄ mi
1 Coꝝ.13.b sericordia q̄ i loco signat̄ i hac vita nō pūt esse plena. Aū videmꝰ nūc ꝑ speculū i enigmate. Et nūc cogſco ex ꝑte.ꝛc̄. Olei q̄z ps offert̄:qz misericordia nunq̄ ipleꝝ: qz et si
Ibidem misereat̄ q̄ztū potes:plꝰ tū debes velle. Charitas etiā q̄ oleo figurat̄ i pūti ꝛchoat̄:
ꝛ i futuro ꝓficiet̄. Thus aūt totū cremat̄:qz sp oratiōi insistit. d Simile. Scie vel
¶ cognitiōis

sacrificia ẋo ꝑticularia que pro quibusdā singularibus personis offerebantur:nō se extendentes ad totius populi expiationem:referantur ad figuranda sacrificia martyrum. quoꝝ merita nō attingunt sufficientiam vniuersalis expiatiōis. Unde in ratione figurali multitudinis sacrificioꝝ ve.le. sic̄ christus caput ꝓncipaliter figurat̄:sic etiam mēbra:sicut status ꝑfectoꝝ figurat̄ in holocaustis:et status ꝓficientiū in hostijs pacificis vt in prima scōe.q.cij.ar.iij.in respōsiōe ad.viij.ar.

Jn eodem ca.vbi dicit̄ in postilla:Ponetq̄ manus super

Additio.ij. Per hāc manuū posi- (caput hostie. tionem potiꝰ videt̄ denotari ꝙ hō offe
rens illud animal esset dignꝰ occisiōe pro suis peccatis:ꝛ ꝙ loco illiꝰ illud aīal oblatū vel immolatū occideret̄: vt in ꝓma scōa.q.cij.ar.iij.in rñsione ad.v ar.vñ.s.Heñ.xxij.dicitur de Abraā ꝙ obtulit arietem loco filij:quez deus preceperat immolari ꝛc̄. Jn eodem ca.vbi dicitur in postilla: Circa b capitulū querit̄ q̄re fiebat deo sacrificiū de tribꝰ spēbꝰ aīalium.

Additio.iij. Omnia que in hoc ca.et in sequētibꝰ a postillatore ponunt̄ de his que ptinent ad particulares rationes sacrificioꝝ ve.le.cum mult̄ alijs ad rationē hmōi sacrificioꝝ tam litteralē q̄z misticam ptinentibus tradunt̄ ad plenū:in prima scōe.q.cij. vnde qui de his plene vult instrui videat ibi.

Replica cozrectozij cōtra Burgeñ.ad saluandū postillatozē in ca.primo. Jn ꝓmo ca.Leui. cum postillator exponeret impositionē manuū offerentis sup caput hostie per spontaneā sui iuris resignationem:Burgeñ. allegando sanctū Tho.dicit illam impositionez potius debere intelligi:ꝙ homo offerens se ꝓtestetur ꝑ peccatis suis dignum morte:ꝛ ꝙ per occisionem aīalis per ipsum oblati vita eius redimet̄:sed ista expositio est falsa ꝛ cōtra Glo.ordinariam dicentē:ꝙ manus impositio significat ꝙ sponte fiebat oblatio. Nec enī oblatio de q̄ hic dz erat ex mera deuotiōe nō ꝑ pctō:iō nō est necessariū: vt sic offerēs ꝓtestet̄ morte dignuz: qz deuotio sic iudicari nō debet:sz transgressio sic iudicat̄:q̄n fit oblatio ꝑ peccat̄.ꝺ q̄.j.ca.iiij.dicet̄:nec exēplū qꝰ Burg. adducit de isaac ē ad ꝓpositū:qz isaac et si fuit īmolādus ꝓpt̄ obedientiā nō tū propter peccatū:neq̄ fuerit dignus morte.

Nico.de lyra

Capt̄m: II

a Anima cuz obtulerit

Hic ꝓpr agit̄ de oblatiōibꝰ fact̄ ex rebus nō viuētibus. voluit enī deꝑuidere deuotiōi pauperuz: vt q̄ nō haberent aīalia vel aues posset̄ offerre farinam crudaz vel coctā vl̄ spicas.ꝛ iō ꝓmo agit ꝺ oblatiōe farie crude. scōo de oblatiōe farie cocte. ibi: Cuz aūt obtuleris.tertio īterponunt̄ aliq̄ ī oī sacrificio obſuāda. ibi: Ois oblatio. q̄rto ꝺ oblatiōe spicaꝝ. ibi: Si aūt obtulerit̄ ꝛc̄. Jn ꝓma ꝑte ꝺz: Aīa cum obtu. ꝛc̄. Dic̄ ꝺ Ra. Sa. ꝙ ꝺ vbi agit̄ ꝺ oblatiōe pauperꝝ quenient̄ ꝺz: Aīa cū obtulerit ꝛc̄. qz oblatio pauꝑis apud deū reputat̄ ac si obtulisset aīam suā.i.vitā. Et sil'ez sniam dic̄ saluator Mar.xij.de vidua paupere q̄ obtulit duo minuta. b Oblatiōez sacrificij dño. Sic̄ dictū fuit ca.pce.sacrificiū ꝑ ꝓpriē ē de viuētibꝰ:sz ꝺ accipit large ꝑ oblatiōe q̄libet. c Simila erit.simila ē farina tritici purgata et delicata: qz ꝺ melioꝝibꝰ ꝺbet fieri oblatio deo.

¶ Memoria

¶ a tria sacrificia offert hō.i.xp̄s:q̄rtū aīa.i.eccl̄ia. ¶ paup quis. ¶ nō homo. ¶ ecclesia. ¶ gentilis.

a Anima cū obtu- Ca. II a†
b lerit oblationem sacrificij dño: si- c
a ¶ simila q̄ ē delicatissima farina ex q̄ fit panis optim⁹:hec ē sapiēcia inter dona dei optima ꝛ receſcet sup eū spūs dñi spūs sapiēcie ꝛ intellectus.
milā erit eius oblatio. Fundetq̄
a ¶ dcād sapit gr̃e spūs impurādo. b ¶ elemosynā. c ¶ orōez. ¶ vt sapiēcia augeat̄ cōtra deo vātacobꝰ:Qui indiget sapiēcia postulet a deo.
sup̄r eā ǒleum:ꝛ ponet thūs: ac
b deferet ad filios aarō sacerdotes.
¶ christus qui nos offert deo.
c Quoꝝ vnus tollit pugilluz ple-
a ¶ misericordie ꝛ charitatis. b ¶ qz semp oportet orare: vñ sine intermissione orare.
d nū similę:ꝛ ǒlei ꝛ totū thūs:ꝛ po

cognitionis dei. Accepta enī est scīa deo quā fides cōphēde re pōt. ⁊ sicut q̄ pugillo vult plus cōprehendere: nihil ꝓficit: totū quippe decurrit. Sic fides est mensura scīe dei. Credere
Ro.14.d enī oportet accedentē ad deū: ⁊ qđ nō est ex fide peccatū est.
a Memoriale ⁊c. Cognitiōis dei pfectā sciam: cuius memores erim⁹: q̄ nunq̄ destruit: et eā que nunc ē nō vt ꝓtriā destruit: sed partē minimā esse p plenitudinē suā ostē-
1.Cor.13.c dit. Cū enī venerit qđ pfectū est: euabit qđ ex parte est. b De sacrificio ⁊c. Esicius. De illa. s. pfecta ⁊ in celis
Colos.2.a abscōdita in christoq̄ reposita scīa: in quo sunt oēs thesauri sapie ⁊ scie absconditi. c Aaron. Montan⁹ interptat. i. altiora de deo intelligens. Vel arcan⁹ q̄si in se legē dei ⁊ eloquia hūs: hic tale sacrificiū offerre potest. Sctūsctōq̄ est de oblatiōib⁹ dño. partile enī est qđ reliquū est: oēs tū scīas supans ⁊ ad pfectionē exaltat.
Allego. d Cū aūt ⁊c. Esici. Allego. Sacrificiū xps p nobis imolat⁹. e Coctū i clibano. Virginis. s. vtero. Cliban⁹ enī panē suscipit ⁊ ignē: sic vter⁹ virgi
Luce.1.d nis panē vite. i. dei verbū: ⁊ ignē spūs sancti de celo suscepit. Ūñ: Spūssanctus supuēiet in te ⁊c. Si ḡ offers munus incarnatiōis xpi q̄ facta est i ventre virginis: nō est acceptū deo nisi de simila. i. de scīa vel noticia dei fiat. De hac re siquidē locutionē ab aplis ⁊ a ꝓpheris suscipim⁹. Verba apl'oꝝ sunt panes: lagana ꝓphetaꝝ. Quanto enī panes laganis ad nutriēdū aptiores: tantū ꝑcellūt verba apl'oꝝ verbis ꝓphetaꝝ. Utriq̄ aūt açymi sine fermēto scie secularis. Utraq̄ tū in oleo fiunt. ꝓcorditer enī ab illis de xpi miseratiōe scriptuꝝ est: qz apli ⁊ ꝓphe scripserūt: sed apli pleni⁹ scripserūt: q̄ cōpletū oñderūt qđ illi nunciabant futurū. f Lagana. Panis lat⁹ ⁊ tenuis: qui ꝓphetiā ⁊ legem significat. q̄ntū enī distat inē soliditatē panis: ⁊ tenuitatē lagani: tantū inter euāgeliū ⁊ verba legis ⁊ ꝓphaꝝ: hec tū oleo lita: qz lex ⁊ ꝓphetia charitatē xpi ꝑdixerunt: qua in salute hūani gener⁹ ve-
Allego. nit. g Si oblatio ⁊c. Esici. Alleg. Oblatio de sartagine. dispensatio passionis de cruce. Sartago igne ꝓsumitur: cibos suppositos aut statim aut nō lōgo ītervallo esui reddit aptos. crux q̄z sup oīa fortis: oēm creaturā crucifixo subiecit: ⁊ carnē que añ passionez esui nō videbaī apta: post aptā fecit. Si enī nō fuisset crucifixus: sacrificiū corpis eius nō comederemus: qđ mo
Exech.4.a do in memoria passiōis ei⁹ facim⁹. Ūñ ad Ēçechielē dr: Sume tibi sartaginē ferreā: ⁊ pones eā murū ferreuz inē te ⁊ ciuitatē hierl'm. s. q̄ maxime in cruce dñi offendit: ⁊ iō ab eius scīa recessit. h Simile cō. ⁊c. Quia mortu⁹ est: ⁊ misert⁹ nr̄i. i Absq̄ ferm. sine macula. k Diuides eā minutatī. vt sermonē passionū ei⁹ q̄ p partes ꝓcesserunt: diuidam⁹ alapas. s. colaphos: sputa ⁊ vulnera diligenē distinguam⁹. Et fundes sup eā oleuz: vt quēadmodū misericorditer ꝓ nobis mortuus: nos quoq̄ ꝓ fratrib⁹ vsq̄ ad mortem misereamur. l De sartagie. Sicut enī sartago media inter ignē ⁊ cibū: sic quodāmodo crux inter impassibilē diuinitatē ⁊ humanitatē q̄ igne passiōis ē assata. Et sicut in sartagine mollia durescūt: dura mollescunt: sic in passiōe crucis lapidea corda mollita: mollia ⁊ fluxa solidata. De sartagine ḡ sacrificiū offerre: est de mysterio crucis cū veneratiōe disputare. m Sinaūt ⁊c. Esici. Sicut in sartagine crucē. sic in craticula mortē ⁊ sepulturā accipim⁹. Sartago enī sup ignē ardentē ⁊ accēsum. Craticula aūt super carbones ardētes ⁊ olim accēsos ponīt: sic mors xpi nō fuit initiuz passiōis: sed subsistētia.

a ſ christi bonus odor sum⁹ in his q̄ salui fiūt ⁊c. ſ dei noticiā: fm illud: Odorem notitie sue manifestat per nos in omni loco.

a net memoriale sup ăltare ī odorē a

a ſ Secretū mysteriū qđ vulgus capere nō potest. ſ Scientie in christo abscondite.

suauissimū dño. Quod aūt fliquū a

a ſ Eius. s. qui alia pōt intelligere: ⁊ legez dei q̄si arcana cōtinere alta recōdens mysteria: donec oportune auditorib⁹ proferr. b ſ imitatorū.

b c fuerit de sacrificio: erit ăarō ēt fi- b

ſ omnem scientiam superans.

lioꝝ eius sanctūsan ctoꝝ de obla

a ſ credendo: predicando: venerando.

d tionibus dñi. Cū autē obtūleris

a ſ christū. b ſ virginis vtero. ſ de clibano offerimus cū de christi incarnatione disputamus.

e sacrificiūm coctum in clibāno de

a ſ dei noticia. b ſ euāgelicā doctrinaz q̄ solida ⁊ pfecta. ſ apl'oꝝ verba. c ſ vel sine.

ri scientia. ſ secula

similā pānes scz ăbsq̄ fermēnto

a ſ abundanter. b ſ christi misericordia. d ſ prophetaꝝ preconia.

f cōnsperſos olēo: ⁊ lăgana açyma

a ſ qz qua charitate xps incarnatus est: vel sit ⁊ passus annūciat. b ſ nō cōsperſa. c ſ dispēsatio

g olēo lită. Si oblatiō tua fuerit ŏ

a ſ cure. b ſ noticie dei. c ſ qz gratia dei ꝓ nobis miserando gustauit mortem.

b l sartăgine similē conspersę olēo ⁊

a ſ exterioris doctrine. b ſ Singlas partes passionis distinguēdo prodition̄. s. spura: colaphos: coronam spineam ⁊c.

k absq̄ fermēnto: diuides eam mi

a ſ xps passus ē ꝓ nob: vt seq̄mur vestigia ei⁹.

nutatim ⁊ fundes super oleūm.

ſ de craticla sacrificiū offerim⁹ cū mortē xpi pie remiscimur. ſ morte sepultura. In clibano ei nati uitas: i sartagie passio: i craticla designat mors.

m Sinaūt de craticula fuerit sacrifi a

a ſ noticia vl scia a palea separata: trita vl subtilita. b ſ ex miscōia enī mortu⁹ est ⁊ resurrexit.

ciū: eque similā cōspergetur ŏleo c

quā offerens dño trades i mani

a ſ christi p quē offerim⁹. b ſ altare qđ est i cel'.

bus sacerdotis. Qui cum ŏbtule

ſ abundantiā scientie vel cognitionis perfecte: cuius semper memores erimus quando eius capaces fuerimus.

rit eā: tollet memoriale de sacrifi

ſ custodiens apud se ⁊ in futurum.

cio: ⁊ adolebit sup altare i odorē

a ſ .i. scire q̄strum nos ⁊ pserurari precepit: aaron ⁊ filiorum eius erit: eorum scilicet qui sublimia de deo cogitare possunt vel sentire.

suauitatis dño. Qui cđ aūt reli

quū est: erit aaron ⁊ filiorū eius:

ſ Sancta enī est oīs bona cōscientia: vel sancta sanctoꝝ que de dei scientia sicut oportet disputat.

sanctumsanctorū de oblatiōib⁹

n dñi. Ois oblatio q̄ offert domi- o

fermētū ⁊ mel: qz ĩstis idolatre ī suis sacrificijs vtebanī. Item qz fermētum corruptiōem signat. fm illud apli. j. Cor. v. Modicū fermēti totā massaz corrūpit. Dulcedo ẋo mellis significat lasciuiā carnis: q̄ nō dz esse in sacrificijs diuinis. Dicit aūt Ra. Sa. q̄ noīe mellis hic intelligit oīs fructꝰ dulcis.

Nico. de lyra

a Memoriale. s. q̄ totū qđ habz offerens hz a deo: ⁊ illud cedebat i partez dñi. b Erit aaron ⁊ filiorū ei⁹ ⁊c. qz cedebat in vsus eoꝝ. Cū aūt obtuleris. Hic agit de oblatione farine cocte. qđ poterat fieri q̄druplicit. Uno mō i clibano: ⁊ sic erat oblatio panū. Alio mō in aq̄ calida: ⁊ talis oblatio notat cū dr: Et lagana açyma. ⁊ hoc mō italici vocant lagana cibos factos de pasta i aq̄ coctos. Tertio mō coq̄bat in patella. ⁊ q̄stū ad hoc dr: Si oblatio tua fuerit de sartagie. Quarto mō super craticulā. qđ notat cū dr: Si āt de craticula ⁊c. c Eque si. cō. o. i. simila sic cocta ꝓspergent oleo: eodē mō sit ⁊ alie simile pcedētes. d Ois oblatio. Hic interponunt aliq̄ q̄ i oī sacrificio ⁊ oblatiōe sunt obſuāda exclusiue siue īclusiue: itelligēdū tā vt dr pmittū tur duo q̄ ab oī oblatiōe excludunt. s. fermētū ⁊ mel: qz istis idolatre ī suis sacrificijs vtebanī. Item qz fermētum corruptiōem signat. fm illud apli. j. Cor. v. Modicū fermēti totā massaz corrūpit. Dulcedo ẋo mellis significat lasciuiā carnis: q̄ nō dz esse in sacrificijs diuinis. Dicit aūt Ra. Sa. q̄ noīe mellis hic intelligit oīs fructꝰ dulcis.

B

Luce.11.f
Mat. 6.b
Jaco.5.d
Luce.7.g
1. Pe.4.b

L

Pſ.31. Jaco.5.c qui ait: Dixi ꝓfitebor aduſum me xc̃. Hinc Jacob⁹. Si quis infirmatur vocet presbyteros ecclie. Tu ergo cū venis ad gr̃am baptiſmi vitulum obtuliſti: qz in morte xp̃i baptiçaris. Cū ad martyriū duceris: hircū obtuliſti: qz auctorē peccati diabolū iugulaſti. Cū elemoſynā feceris: et erga indigētes miſcōie affectū impēderis: ſacrū altare bedis pinguib⁹ honoraſti. Si fratri tuo ex corde dimiseris: z iracūdie tumorē deposueris: mitem z ſimplicē animū habueris: arietez vel agnū ſacrificaſti. Si diuis lectiōib⁹ inſtructus: meditādo vt columba: z in lege dn̄i vigilando ꝙuerteris peccatorē ab errore vie ſue: z ad ſimplicitatē columbe reuocaueris: z ſanctis adiūgendo ſocietatē turturis feceris imitari: par turturū aut duos pullos columbarū obtuliſti. Si aūt ꝓtimū tuum nō tantū ſicut teip̃m dilexeris: ſz ſicut xp̃s (q̄ ait) Maiorē hac charitatē nemo hz: vt aiam ſuam ponat q̄s ꝓ amicis ſuis xc̃. panes aç̃mos ſimilaticios charitatis oleo ſubactos ſine fermēto malicie et nequicie: ſed in aç̃mis ſinceritatis z veritat̄ te obtuliſſe cognoſce. Si in amaritudine fiet⁹ fueris: ſi carnē tuā macerueris: z multa abſtinentia arefeceris: vt dicas: ſicut in frixorio cōfrixa ſunt oſſa mea: in ſacrificio ſimilam a ſartagine vl̄ a craticula obtuliſti. Hoc modo veri⁹ z pfectius ſm euāgeliū ſacrificia offers: q̄ iam ſm legē non pōt offerre iſrael. a Fermēti ac xc̃. Nihil vo luptuoſum nihil ſuaue placet deo: ſed qđ habet aliquid mordacitatis z ſeueritatis. Ūñ paſcha cū amaritudinib⁹ manducab̄. b Ac mellis. Gentilis eloquētie: q̄ voce ſuauis eſt: nō re. vñ: Fauus diſtillans labia meretricis. Qđ aūt dicitur in canticis: Mel z lac ſub lingua tua: ꝓſentibus nō contradicit. Sub lingua enī dicit̄ non in lingua: vt oſtendatur paganor̄ ſapiētia z indeorū lr̄a lingue eccleſie. i. doctrine ſubiecta eē. Horū nō vult integrā doctrinaz offerri. Ūñ ait: Non adolebit̄ in ſacrificiū. i. holocauſtū: primitias tm̄ eor̄ offeretis. Primitias enī illius ſapientie offerim⁹: nō totā ſicut Paulus ad athenienſes inquit: ſicut veſter poeta dixit: Hui⁹ z genus ſum⁹. Qđ enī inuenit ꝙgruū ſcie dei: nō reſpuit: nō tm̄ vltra teſtimonia multiplicauit: quia placuit deo p ſtulticiā p̄dicatiōis ſaluos facere credētes. Ūñ Moyſes ait. Sup altare vero nō imponen̄t. z cū liceret dici nō ponen̄t. dixit: Nō imponen̄t in odorē ſuauitat̄: ſignificās qz ſi tenuerimus de exterioꝛib⁹ diuinitat̄ adipiſci noticiā: tale ſacrificiū ad altare nō aſcēdit: ſed dēp̄mitur in terrenis: qz de terra eſt. c Sale condi. xc̃. Apoſtolica ſapiētia. Ūñ: Hos eſt̄ ſal terre xc̃. Sicut oīs cibus ſale condit̄: ita apoſtolica doctrina ſermo p̄dicatiōis. Ideo p̄cipit̄ ſal in omni ſacrificio offerri: vt ſm apoſtolicā doctrinā z inſtitutionē z imitationē opis viuamuſ. Ūñ Paulus ait: Imitatores mei eſtote: ſicut z ego chriſti. Et alibi: Supedificati ſup fundamentū apl̄oꝝ z pphetar̄. Unde z legiſlator nō dixit ſimpliciter ſal: ſed ſal federis dei tui. Sicut enim fedus rationale: ſic etiā ſal rationale. Teſtamēti ergo euāgelici z sal̄ apoſtolici nos cōmonere voluit. Oleū in ſacrificiū offer̄t: ſi cū hilaritate offeramus: non ex triſticia aut neceſſitate: Hilarem enim datorem diligit deus. d Si autem ob. xc̃. Orige. Secundo in loco primitiarū: id eſt de initijs frugum mandatur oblatio: qđ in die pentecoſtes lex dei iuſſit fieri: ſed illis vmbra data eſt: nobis veritas reſeruata eſt. In die autem pentecoſtes oblato ſacrificio orationum: ſpiritusſancti primitias apoſtolorum ſuſcepit eccleſia. Et vere hec fuerunt recentia: quia nouum erat. Unde z muſto pleni dicebantur. Igne toſta. Igne nanq̄ lingue ſupra ſingulos conſederunt.

Eſicius. Si autem obtuleris xc̃. Non modo p̄cipit eos dei noticiaz ſiue ſcientiam offerre: qui in ea permanſerunt. Sed z rudes. Unde Apoſtolus: Nor vt vocatus eſt predicauit. Primitiuus deo eſt qui nouiter credere cepit: qui dudum ei nullum ſcientie fructuz obtulit. Tales quia nec dum ſubtiliter myſteria proferunt: vt farinam offerant aut ſimilaz: neceſſe eſt vt virentia ac torrida atq̄ confracta offerant. Quemadmodum enim fructus humidos nec dum mole aptos vt fiant farina vl̄ ſimila: igne confringentes paleas ſeparamus: ſic qui nondum ſolidam ſcientiam habent nec ſubtilem theologiam: igne ſpirituſſancti indigent: vt litere paleas ſeparent: quo ſufficientem dei ſcientiam poſſideant. Oportet autem nos oleum ſupeffundere: z thus ponere. per elemoſynaz quippe z orationem ſcientia diuina nobis pficitur.

Quod ſi hoſtia a Primitias tm̄ eor̄ offeretis. vñ. j. xxiij. ca. duo panes ſimile fermētate p̄cipiunt̄ offerri. p primitijs i feſto pentecoſtes. Jtē. j. vij. ca. dr: Panes q̄z fermētatos cū hoſtia gr̃ar̄ q̄ imolab̄. p pacificis: ex q̄bus vn⁹ p primitijs offert dño. b Sup altare vero xc̃. ſ. aliq̄d de ipſis ibi cremet̄. vñ. j. vj. ca. dr de ſimila: cui⁹ vna pars erat cremata in altari q̄ totuz reſiduū cedēs i vſū ſacerdot̄ū poterat fermētari. Cui⁹ rō ibidē aſſīgt̄ ſic: iō āt nō fermētabat̄: qz ps ei⁹ i incēſuz dn̄i offert̄. Ex dict̄ ptz q̄ illud qđ dr hic: Dis obla. q̄ of. do. abſq̄ fer. fiet. intelligit̄ tm̄ de oīni oblatiōe que ſm ſe totā vel ſm partē ſup altare cremab̄. Cōſeq̄nt̄ ponit tertiū qđ in oī ſacrificio includebat̄. cū dr:

c Quicqd obtul. ſa. ſale ꝙdies. cuius rō eſt: qz ſal a corruptiōe p̄ſeruat q̄ dz eē longe a dī ſacrificijſ. Jtē qz ſal diſcretionem ſignificat: ſm illud apl̄i. Col̄. iiij. Sermo vr̄ in gr̃a ſp̄ ſit ſale cōditus: z iō ponebat̄ in oīni ſacrificio: ad deſignādum q̄ nullū ſacrificiū deo placet: niſi fuerit cū diſcretione factū. d Si aūt obtuleris. Hic agit̄ de oblatiōe q̄ fiebat de ſpic̄ nōdū ad maturitatē deduct̄ q̄ debebant igne torreri z grana excuti z frāgi: z tūc ſacrificiū fieri p modū q̄ in lr̄a exp̄imit̄: z ptz intellect⁹ ex p̄dictis.

e Mun⁹ primitiar̄. Sciendū q̄ primitie ter i anno red debant̄. p̄io i paſchate de ſpic̄ virētib⁹. ſc̄do in pentecoſte de nouis panib⁹: z de his fiebat oblatio. tertio i feſto tabernaculor̄ collect̄ frugibus: z ille cedebāt in vſuz ſacerdotū: ſicut decime in vſuz leuitar̄. Ex dict̄ ār in iſto ca. z dicēdis i ſequētib⁹ ptz q̄ q̄nq̄ offerebant in ſacrificiū de terrenaſcētib⁹. ſ. panis ſub q̄ ꝓtinebat oblatio farine z ſpicar̄: qz ſūt materia panis. vinū de q̄ fiebat libatio in ſacrificijs: vt patebit. j. oleuz ſal z thus. cui⁹ rō pōt accipi ex p̄cedētib⁹: qz ſupra dictuz eſt q̄ oblatio debebat fieri deo de his q̄ cōiter veniūt in eſuz hoīs ad ſuſtētationē vite. De terrenaſcētib⁹ vero aliq̄ cōius veniūt in ſuſtētationē hoīs p modū nutrimēti: z iſta ſunt panis z vinuz. Aliq̄ p modū ꝙdimēti: cuiuſmodi ſunt ſal z oleuz. Aliq̄ p modū medicamēti: z q̄ſtū ad b̄ ponebatur thus: qđ eſt aromaticū z ſolidatiuū. Rō etiā ſpecialis ad b̄ eſt: qz p thus ſignificat̄ deuotio: ſm illud Pſ. cxxix. Dirigat̄ oratio mea ſicut incēſum i cōſpectu tuo. z iō ponebat̄ in oblatiōib⁹: ad deſignādū q̄ nō erāt accepte deo ſm ſe: ſed tm̄ ex fide z deuotione offerentiū. ꝓpter qđ in ſacrificio çelotipie nō ponebat̄ thus: vt habet Nume. v. qz nō ꝓcedebat ex deuotione: ſed ex ſuſpitione ꝓtra vxorem.

Moraliter. a† Anīa cū Ca. II obtulerit oblationem xc̃. In b̄ ca. deſcribit̄ oblatio facta de panib⁹ z q̄buſdam alijs q̄ reducunt̄ ad panē ſc̄z farina q̄ eſt materia panis ꝓpinqua: z ꝺ granis adhuc exſtientib⁹ in ſpica q̄ ſunt materia panis magꝭ longinq̄. Moraliter igit̄ p panē intelligit̄ verbū dei. Deut̄. viij. Non in ſolo pane viuit hō: ſed in oī verbo qđ pro-

* cedit de

a ſ corruptione hereticа. ſ exteriozis doctrine. Attendite a fermento phariſeorum.

no abſq̄ fermēto fiet: nec q̄cq̄

ſ philoſophice eloquentie.

a b fermenti ac mellis adolebitur in

a ſ elementa litterarum z alia que philoſophi reperierūt que diuinis eloquijs neceſſaria ſunt: diſcende ergo artes: vt p eas diuina ſcriptura quaſi inſtrumento proferatur.

ſacrificio dñi. Primitiās tm̄ eo- a

ſ qz terrena ſunt.

rū offeret̄ ac munera: ſup altare b vero nō ponent̄ in odorē ſuauitatis. Quicqd obtulerit ſacrifi- c

ſ vt quicquid ad chriſti honorem offerimus ſale rationis z diſcretionis condiamus.

cij: ſale condies: nec auferes ſal fe- d deris dei tui de ſacrificio tuo† In oi oblatione offeres ſal. Si autē d

a ſ Orige. de p̄mis frugib⁹ vt ſimila ſit recens et noua. ſ Jnitijs bonor̄ operū z doctrine.

obtuleris munus primitiārum e

ſ vel fructuum.

frugū tuarū dño: de ſpic̄ adhuc

a ſ rudibus. b ſ adurendo cōſecrare debes.

ſ ſpūſſancti.

virentibus: torrebis eas igni: et

ſ ſeparando litteram a ſpiritu.

cōfringes in morē farris: z ſic offeres p̄mitias tuas dño: fundēs

a ſ miſericordie. ſ elemoſynā. b ſ chriſti bonus odor ſumus deo. ſ Oratione. Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo.

ſup ea oleum: z thus imponens: qz oblatio dñi eſt: de quā adole-

ſ vt ſupra.

bit ſacerdos in memoriaz munēris partem farris fracti et olei ac totum thus.

Ministerio de Cultura 2024

cedit de ore dei. Igit farinā que est materia panis ꝓpinqua offerunt dño scholares theologi: q̄ a d hoc studeant vt de ꝓpinquo cōpetēter valeant p̄dicare verbū dei. Panes coctos in clibano offerunt docentes sacrā scripturā in scripꝭ ex charitate occupati in studio quasi in clibano clauso. Panes coctos in sartagine: id est frixos offerūt docentes in scholis ex charitate. nā frigunt magna sollicitudine ꝓponendi: ꝛ audi tores sollicitudine capiendi. Panes coctos sup craticulaz q̄ ponitur in patenti loco offerunt predicantes populis in publico. Lagana vero que sunt panes in aqua calida offerunt ꝓfessores qui bonis exhortatiōib⁹ pctōres inducūt ad lachrymas ꝓtritionis: que sunt aque calide ꝓcedētes ex cordis dolore. Spicas autē adhuc virentes offerunt boni pedagogi q̄ pueros inducūt ad bonos mores �means capacitatē illius etatꝭ: q: ꝛm pbm libro etb. non parū imo multum facit ad virtutez assuefactio ad opera virtutis ab adolescentia. Prouer. xxij. Adolescens iuxta viam suā: ꝛ cū senuerit non recedet ab ea.

Notandū aūt q̄ in dictis sacrificijs ꝛ oblationib⁹ tria generaliter includunt. scz thus: oleu ꝛ sal. p thus significatur mēris deuotio. p oleū pietatis vnctio. p sal discretio. ꝛ duo generaliter excludunt: scz mel ꝛ fermentū: quia mel significat lasciuie dissolutionē: ꝛ fermentū peccati corruptionez. j. Cor. xv. Modicū fermenti totā massam corrūpit. Allegorice vero exponi pūt predicta de xp̄o. ip̄e nanq̄ ꝓ nobis oblat⁹ ꝓue nienter dicit farina molita mola tribulatiōis. panis coctus in clibano. i. in vtero virginali: vbi corp⁹ ei⁹ formatū fuit virtute spūssancti. Similiter panis frixus in sartagine. i. anxietate. nā imminēte passiōe fact⁹ fuit eius sudor sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā: vt habet Lu. xxij. Itē panis coctus in craticula. i. in sancte crucis ara. Dicit etiā panis coctus ī aqua calida scz deuotiōis: qñ clamans spm̄ emisit cū lachrymis. Hebre. v. Preces supplicatiōesq̄ cū clamore valido ꝛ lachrymis offerens exauditus est ꝓ sua reuerentia. Additio ca. sexti.

Additio. Frequētissime in sacra scriptura accipitur ania ꝓ psona humana. in qua ania ē pars principalior: siue sit pauper siue diues: siue offerat anīal: siue oues: siue similia: vt patebit. j. ca. v. Anima si peccauerit ꝛ audierit vocem iurantis ꝛc. Anima que tetigerit ꝛc. Anima que iurauerit ꝛc. ꝛ sic de multis alijs. vnde expositio Ra. Sa. in ꝑ loco non videtur habere fundamentum.

Glo. ordi.

Quod si hostia ꝛc. Origē. Transmissis ceteris de salutaribꝰ sacrificijs. dicit que de aīalibus. i. bobus ꝛ capris ꝛ ouibꝰ offerūtur: ꝛ nihil vltra ad īmolandū substituit. Nec aues q̄dez q̄ in offerēdis munerib⁹ substitute sunt supius. Qui enī salutares offert hostias: salut' sue iam cōscius est. Necesse ergo habet vt magna ꝛ pfecta offerat. Unde Apls: Perfectoꝝ aūt solidus cib⁹. Esicius. Qđ si hostia ꝛc. Sunt ꝛm leges diuerse hoīm cōuersatiōes. sunt in modū scalaꝝ ordinate virtutes: vt ali⁹ q̄sdaz: alius assequaꝭ oēs: vt q̄sq̄ subleuet a terra. Qđ significat sacrificioꝝ differentiā. Aū hic holocaustū. i. se totū offert. sicut Paulus: q̄ xp̄o ꝓfigit cruci. Alius sacrificiū pacificoꝝ: vel salutare: q: salutē desiderat: nec pōt ascendere ad sublimia. Qui enī nō pōt esse virgo si in setō ꝓuersaꝭ ꝓiugio vitā pcipit a dño. q̄ ait: Non oēs capiūt verbū istud: ꝛ inter saluatos necessario ordinatur. Nocisꝑm de ꝓtemptu rex ꝛ iusticia: de cibo cū grarūactione pcipiendo. Magn⁹ est enī q̄ magna: paruus nō minim⁹ q̄ salutē pōt ꝓsequi. mediocria scz. Ergo ꝛm duas ꝓuersationū species: duas sacrificioꝝ spontaneoꝝ ponit diffinitiōes. Ait enī in Exodo: Altare de terra facietis mihi: ꝛ īmolabitis sup illud holocaustomata ꝛ pacifica vra: oues et boues ꝛc. Subinfert pacifica: tanq̄ scōi ordinis ꝛ ẋtutis. Qui ergo sibi putat sufficere si laueꝭ. siquidem de bobus offert. Boues aūt sunt q̄ ea que legis sunt faciūt: masculū et feminā immaculatū offert mun⁹. Cū aūt qui holocaustum offert: nō p̄cipit offerre feminā: nō q̄ femina priuetur a ꝓuersatiōe: sed q: viroꝝ. i. fortiū est pfecta sapere. Aū: Mulierē fortē q̄s inueniet? fortitudo enī vir ī mulierib⁹ inueniꝭ. Pacificoꝝ sacrificiū viroꝝ est ꝛ mulieꝝ: oportet enī eas digne ꝓuersari vt pueniant ad salutē. b Marē siue ꝛc. Esi. Supius in holocaustū tm̄ mares offerunt. Per holocaustū ḡ summe ẋtutes designant: virginē. s. esse: mūdo renūciare: ꝛ silia: q̄ paucoꝝ sacrificia. Hoste vero pacificorū ẋtutes minores: ꝛ cōia vota fideliū: q̄bus pacaꝭ de⁹. Aū femīe offerunt cum maribꝰ. i. infirma opa cū fortioribꝰ. c Adipem. Esi. Oportet intelligibilē adipem offerri. i. desideriū. qđ greci epithimiā dicūt: qui operit p̄us supiorez ventrē: deinde inferiorē: vt ꝛ cogitandi ꝛ faciēdi desideriū offeram⁹. precedit enī cogitatio: succedit impletio. Hoc aūt in vēre. i. corde facim⁹: in quo ꝓius actiōes ꝓponim⁹ tāq̄ appetam⁹: deinde pficere festinam⁹ tanq̄ digeramus: Nihil ḡ prauū ꝓponam⁹: nihil expleam⁹. Bū aūt sup ventrē supiorē. i. appetitū describit adipē: q̄ operit ventrē q̄ maria pars desiderij circa appetitū est vl ꝓpositū. Inferiori vētri duos renes ꝓiūxit: q: affinitas q̄dā ē renū ꝛ cordis. Aū: Ure renes meos ꝛ cor meū. Alibi q̄z ꝓiunguntꝭ: q̄ ꝑbas renes ꝛ corda. Motū siquidē irascēdi medici ponūt in corde: in renib⁹ aūt memoriā. hui⁹ rei dicūt iacere in q̄b⁹ semis cā est. Aū etiā eis cū femoribꝰ cōmunio ē. Ault ḡ nuptiaꝝ desideriū deo offerri: vt fiat cā ꝓlis: nō fornicationis: vt sit honorabile ꝓiugiū ꝛ thorus īmaculat⁹. Irā q̄z dō offeram⁹: vt ꝓtra pctm̄ irascamur. Aū: Irascimini ꝛ nolite peccare. Hinc moyses iratus valde ꝓiecit tabulas ꝛ ꝓfregit. Quia ẋo in epate ꝓcupiscētia ē. pinnā. i. summitatē p̄cipit cū renibus auferri: vt p̄mittiua cogitationū nr̄aꝝ deo offeram⁹: ꝛ p delibationē massam sanctificem⁹. d Uitalia. Lxx. Uentrē. i. cor. Cui⁹ scōo facit mentionem iuxta Lxx. q: duplicē habz opationē ꝛm medicos: q: p vnā partem alimēta trahit: quā vocat ventrē supiorē. Per alterā purgationē discernit: quā vocāt inferiorē. Renes sūt genitaliū seminū ministeria cū ventre ꝛ femoribꝰ cōicātes. Pri-

mū ergo

Nico. de lyra

a Quod La. III q si hostia. Hic agit de sacrificio qđ fiebat ꝓ beneficij impetratiōe. et si illud būficiū iā erat obtētū: tale sacrificium habebat rōnem grāȝactiōis. si autez obtinēdum habebat rōnē postulatiōis: et iō vocabaꝭ hostia pacifica: q: qñ de⁹ exhibet beneficiū hoī: vt deꝭ ei pacificat⁹. Similiter hō recipiens būficiū postulatū pacificaꝭ in aīo: q: complet suū desiderium. Dicit aūt ꝑ Ra. Sa. q̄ vocabaꝭ hostia pacifica: eo q̄ facit pacē reddendo cuilibet qđ suū est. s. deo ꝛ homini cui⁹ est oblatio. et sacerdoti offerēti: q: hui⁹ sacrificij vna pars incendebaꝭ ad honorem diuinū: vt hr̄. j. Alia aūt cedebat in vsum sacerdō/ tis. s. arm⁹ dexter ꝛ pectusculū: ꝛ etiā lingua cum genis. ꝛ vt dicit Ra. Sa. cetere carnes erāt offerentiū. Ex ꝑ etiā ptz q̄ tale sacrificium nō poterat fieri de auib⁹: sicut sacrificium holocausti fieri poterat: vt fuit dictū. j. ca. q: hoc sacrificiū diuidebaꝭ in tres partes. aues vero ī sacrificijs nō diuidebanꝭ: vt habetur Gene. xv. ꝛ ideo hostia pacifica fiebat de bobus ꝛ ouib⁹ vel capris: ꝛ ꝛm hoc istud ca. diuidiꝭ in tres partes. scōa ibi: Si vero de ouibus. tertia ibi: Si capra fuerit: ꝛ q̄rto ponit corrclariū rōne dictoꝝ in hoc ca. ibi: Omis adeps. Prima pars patet ex dict' in hoc ca. ꝛ supra: q: in diuersis sacrificijs eadē frequēter repetunt: vt patet ī littera. Aliqua tamē vocabula sunt exponenda. b Marem si ue feminā immaculatā offeret coraz dño ꝛc. istud sacrificiū nō erat ita pfectū sicut sacrificiū holocausti. ideo in isto poterat nō solum masculus ꝑ etiā femīa offerri. c Adipem q̄ opit vitalia. Adeps est pinguedo existens in interioribꝰ partib⁹ aīalis. Aruina vero ē pinguedo q̄ est exteri⁹ inter cutem ꝛ carnem: que in porco vocatur lardus. vnum tamē vocabulum frequēter ponitur ꝓ alio.

† Exo. 26. b

a ꝭ Origē. Salutari q̄ ex bobus tārum offertur ꝛ ouibꝰ vel capris. Nā ꝓ peccatis anima generaliter iubetur offerre: sed post hec p varias

q

a Quod si hostia pā/ La. III a†

psonas itur: vt si pontifex delinquat et offerat ꝓ peccato offeret vitulū non sicut ꝓ munere.

cificoꝝ fuerit ei⁹ oblatio: ꝛ de bo

a ꝭ. i. fortia opera. ꝭ vtroq̄ enim digne oportet conuersari si volunt saluari.

b bus voluerit offerre: mārem si/ b

ꝭ infirma. ꝭ labe peccati.

ue fēminā: immaculatam offeret

ꝭ in beneplacito domini. ꝭ vt supra.

coram dño. Ponetq̄ manuz sup caput victimę suę: q̄ īmolabiꝭ ī introitu tabnaculi testimonij. † Fūdētq̄ filij aaron sacerdotꝭ sanguinez ꝓ circūitum altaris: ꝛ offerēt de hostia pacificoruz in oblatio/

a ꝭ tram: hec enim operit cor. ꝭ tram quā offerimus dum temperamus: vel cū ꝓ deo iracimur: ꝛ tram in eius causam reflectimus.

c nem domino. Adipēm q̄ operit c

a ꝭ cor ꝛ iecur cordiq̄ adherētia. b ꝭ Lxx. omnē adipem qui in ventre est.

d vitalia: et quicqd pinguedinis ē

Deu. 5. d

Exo. 20. d

Deu. 5. b

Pro. 13. b

Ps. 25. Dic. 11. d

Ps. 4. Exo. 32. d

mũ ꝙ adipẽ q̃ supra vẽtrẽ est ⁊ duos re/
nes ⁊ adipẽ q̃ sup eos ẽ. i. sup femora q̃
renibus sunt vicina iubet offerri: in me
dio enĩ femoris ⁊ vẽtris sunt positi.
a Reticulũ iecoris. Id est epatis: in q̃
delectatio vel ꝛcupia. Ad̃ iuxta. Lxx.
pinna epat̃ cũ renib⁹ auferẽ. Jecur eĩ
in renib⁹ vim opationis ministrat.
b Si vero de ouib⁹ fuerit ⁊c. Elici⁹.
Quem precipiat offerre bouẽ: quẽ rur
sus ouem: ⁊ quẽ capram: superius dixi/
mus. Bos enim est qui legis mandata
operaẽ. Oues: simplices. Capre quoq;
simplices ante pcores: mõ penitentes.
Sz ibi ouib⁹ capras miscuit di. Qõ si
õ pecorib⁹ oblatio ẽ õ oui. siue õ ca. ⁊c.
Lxx. vero si ab ouibus munus ei⁹ ab
agnis ⁊ hedis imaculatũ offeret. ouis
enim ⁊ agnorum ⁊ hedorum genus esse
Amos.7.d videtur. Unde Amos: Epopulis ego
sum: Et sustulit me dominus de gregi/
bus ouium: cum epopulis proprie dica
tur: qui capris vescit. Quia ergo lex q̃
dam agnos: quedã capras dicit: Agni
autẽ tm̃ simplices sunt: qui nihil pecca
uerunt. capre autẽ simplices qui pecca/
uerunt ⁊ conuersi sunt: recte quodãmo
do sacrificium in holocaustũ vnuz est.
Qui enĩ post pcm̃ pfecta vult sapere:
debet ꝛuersari sicut q̃ nõ peccauerit an
te. In sacrificio autẽ pacificorũ cum in
ouibus ⁊ capris ⁊ bobus cetera eadez
custodisset: hoc vnũ plus in ouibus po
suit: qõ nõ solũ adipem reticulũq; icco
ris: vel fm. Lxx. pinnam epatis et re/
nes: sed ⁊ caudam: vel etiã fm. Lxx. lũ
bum immaculatũ cum renibus iussit of
ferri. Quia enim vt simplex multa que
facere debuit omisit: virtute sua ꝺz vti:
in bonum faciendũ: nõ vt simplex ĩ ma
lum tm̃ vitanduz: vt manifestum sit: qz
que scire potest non omittit. Jure cauti
reddunt̃ simplices: q̃ ex simplicitate fa
cile possunt ad voluntatẽ trahi: vt non
solum renes ⁊ adipem qui sup ipos est:
sed ⁊ lumbum offerant q̃ in renib⁹ est.
Lumbus enim virtutez significat. An
3.Re.12.c de Roboam ait: Minimus digit⁹ me⁹
D grossior ẽ lumbis patris mei. Et alibi:
Esa. 32.c Lumbos vestros pcingetis. In lũbis
quoq; opatio generationis. c Et
caudam. Lxx. Lumbuz sine macula in
tegrum: ne. s. aliud offeratur deo: aliud
aduersario. Sufficit enim huic ad veni
am que virtutis sunt nõ agere: sinautẽ
mala operaẽ: veniã nõ ꝛsequit̃. Unde:
Mat.10.b Estote simplices sicut columbe. Colum
be enim nimiam simplicitatez habent:
maliciam nullam. Qui de bobus sacri
ficiũ offert. Lumbũ ꝺo offerre nõ eget:
quem in bonis operibus constringit et
exercet. Qui de capris immolat: nõ ha
bet lumbum immaculatum quem offe
rat: quia eum olim peccato maculauit.
Qui ergo nõ fuit in peccatis: immacu/
latum lumbum offerre potest: non qui
peccator fuit. Hac causa in sacrificio pa
cificorum ab agnis capras distinxit.
ꝺ Nec adipem ⁊c. Propriam concu/
piscentiam. i. carnalem habere non de/
bemus. quisq; enim tentatur a concupi
scentia sua abstractus ⁊ illectus. San/
guinem prohibet comedi: ne quẽq; in/
terficiamus. Sanguinez enim edere be
stiarum. i. crudelitũ est. Jdeo autẽ oĩno
addit̃: vt et primis parcam⁹ ⁊ nobis.
deo aũt ꝺz aĩa ĩmolari. vnde iussit san/
guinem fundi circa basim altaris.
E Anima que

a ſ in q̃bus vis libidinis. ſ in q̃bus vis generandi.
intrinſec⁹: duos rẽnes cũ adipe quo a b
a ſ in quo sedes calorꝭ ⁊ initiũ desideriꝭ: in quo appeti/
tus gule notat̃: quẽ offerimus cũ dei amore refrenam⁹. c
a teguntur ilia: ⁊ reticulũ iecoꝛis cũ re/ d e
ſ supernum.
nunculis: adolebũtq; ea sup altare ĩ
ſ exemplis parrũ. a ſ spũſſancti. ſ fm mãdata spi
ritus cõuersando. ſ qz fundamentũ totius boni.
holocaustuz lignis ignẽ supposito in
a ſ cui placet perficere fructum: nõ solum centesimũ vel
sexagesimum: sed etiam tricesimum.
b oblãtionẽ suauissimi odoꝛis dño. Si f
a ſ in oue innocentia: sicut ⁊ in agno figuratur.
vero de oũbus fuerit eius oblatio: ⁊
ſ fortia.
pacificoꝝ hostia: siue masculũ siue fe/
ſ infirma opera. ſ a labe peccati.
minã obtulerit imaculata erunt oĩa.
Si agnũ obtulerit coꝛam dño: ponet g
ſ vt supra.
manũ suã sup caput victimẽ sue que h
imolabit̃ in vestibulo tabernaculi te/
stimonij. Fundẽtq; filij aaron sangui
nẽ ei⁹ p altar̃ circũitũ: et offerent de
a ſ desiderij vel concupiscentie.
pacificoꝝ hostia sacrificiũ dño: ãdipẽ
a ſ cauda finis est coꝛpis: hec imolat̃ cum opus bonum
ad finem pducitur.
c ⁊ caũdã totã cũ renib⁹ ⁊ pinguedine i
a ſ hec iam exposita sunt.
q̃ operit ventrẽ atq; vniuersa vitãlia:
⁊ vtrũq; renũculuz cũ adipe q̃ ẽ iuxta
ſ Lxx. pinnam.
vitalia: reticulũq; iecor̃ cũ renũcul̃: ⁊
adolebit ea sacerdos sup altare in pa
a ſ spũalis. ſ ignis absumẽs sacrificia: absoꝛbẽs mortẽ
victoria. b ſ simplex q̃ ante peccauit ⁊ penituit.
bulũ ignis ⁊ oblãtiõis dñi. Si cãpra k
ſ que habitum penitentie significat.
fuerit ei⁹ oblatio: ⁊ obtulerit eã dño:
a ſ q̃ pniam offert in ꝓncipio bonis opibus operã der.
põnet manũ suã sup caput ei⁹: imola/ l
bitq; eã ĩ introitu tabernaculi testimo
ſ vt supra.
nij. Et fundẽt filij aarõ sanguiez ei⁹ su/
p altar̃ circũitũ: tollẽtq; ex ea ĩ pastũ
ſ spũſſancti. a ſ iram vt supra. b ſ quia impedit
ira animũ ne possit cernere verum.
ignis dñici ãdipẽ q̃ operit ventrẽ ⁊ q̃
ſ Cor ⁊ iecur ⁊ que his adherent.
tegit vniuersa vitalia: duos renuncu
los cũ reticulo q̃ ẽ sup eos iuxta ilia:
⁊ aruinã iecoꝛis cũ renũculis: adole/
bitq; ea sup altare sacerdos ĩ alimõiã
a ſ vt oĩe desideriũ nostrũ offeraẽ dño nõ partim mũ/
do. Nemo militãs deo implicat se negocijs secularib⁹.
ignis ⁊ suauissimi odoꝛis. Oĩs ãdeps m
a ſ non quod figura semper obseruetur: sed quod per eã
intelligitur. b ſ per singulas eratos.
dñi erit iure ppetũo in generatiõibus
a ſ ecclesijs vel quibusl ibet locis. ſ. i. omni cõuersatio
ne siue sociali siue solitaria. b ſ Carnis apperi/
tum vel desiderium.
ꝺ ⁊ cunctis habitãculis vr̃is: nec ãdipẽ
a ſ omnis ratio ⁊ intellectus animi que sanguis signifi/
cat: deo consecranda sunt. anima enim in sanguine est.
nec sanguinem oĩno comedetis. n

a Duos renes. i. renũculos. ⁊ sic est in hebꝛeo. ⁊ iõ lr̃a videt̃
hic coꝛrupta vitio scriptoꝝ: et ĩ
sequẽtib⁹ vbi ponit̃ renes ꝓ re
nunculos: qz renes non crema
bant̃ cũ adipe sed renũculi. Di
cunt tm̃ aliq̃ q̃ hic per renes fm
lr̃am nr̃am intelligit̃ quedam
pinguedo existens circa renes.
b Quo tegunt̃ ilia. quedam
mẽbra sunt adiacẽtia renib⁹ di
cta ab illion: qõ est intestinuz. ⁊
inde ꝺz iliaca passio. c Et re
ticulũ. qz q̃dã adeps est factus
ad modũ retis. ꝺ Jecoris. ĩ
hebꝛeo hr̃ epatis: ⁊ sic cõi⁹ ex
ponũt doctoꝛes. e Cũ renũ
culis. repetitio ẽ eiusdẽ qõ ẽ di/
ctuz est. Intellect⁹ igit̃ hui⁹ lr̃e
est q̃ pinguedo debebat auferi
de partib⁹ interioꝛib⁹ ꝓdict̃
⁊ incẽdi sup altare cũ renuncu
lis. f Si vero de ouib⁹. Hic
agit̃ de hostia pacifica de oui/
bus. g Si agnũ obtul. licet
aũt hostia pacifica fieret de ma
re ⁊ femina: ⁊ nõ solũmõ de iu/
uenib⁹ ſ etiã de arietib⁹ ⁊ oui/
bus magnis: tm̃ ponit̃ hic exẽ/
plũ de agno: qz talis hostia pa/
cifica frequenti⁹ fiebat. ⁊ iõ qõ
ꝺz hic de mõ oblatiõis ⁊ ĩmola
tionis agni: intelligẽdũ est etiã
de alijs. h Jmmolabit̃ inve
sti. tabernaculi. i. in atrio quod
erat aĩ tabernaculum. i Et
pinguedinẽ q̃ opit ventrẽ. non
a parte exteriozi ſ interiozi. ce/
tera patẽt ex ꝓdict̃. k Si ca
pra. Hic ꝓpr̃ ponit̃ oblatio pa/
cifica q̃ fit de capra. l Jmmo
labitq; eã in introitu taberna/
culi. i. in atrio qõ erat aĩ intro/
itũ tabernaculi. cetera patẽt ex
dictis. m Omis adeps. Hic
inferẽ coꝛrelariũ: qz in ꝓceden/
tibus dixit adipẽ esse incenden
dũ ad honoꝛẽ diuinũ. iõ cõclu/
dit generaliter: Oĩs adeps dñi
erit iure ppetuo. i. incendet̃ ad
honoꝛẽ dñi: ꝑ tm̃ intelligẽdũ est
de sacrificijs. n Nec sangui/
nẽ nec adipez oĩno comedetis.
Occasione hui⁹ dicti sũt varie
opiniones de comestiõe adipis.
Dicũt enĩ aliq̃ q ꝑ tm̃ intelligẽ
dũ est de aĩalib⁹ ĩmolaticijs. s.
adipe bouis: ouis et capre. Ad/
deps enĩ aĩalis moꝛticini et ca/
pti a bestia cedebat in varios
vsus iudeoꝝ: vtpote ad lucer/
nas vel vnctiões ⁊ hmõi: vt hr̃
.ĩ. vij. ca. Adeps ẋo aĩalis licи
ti ad comedendũ: nõ tm̃ ad offe
rẽdũ poterat comedi. fm q̃ hr̃
.ĩ. xvij. ca. vbi ꝺz q̃ si aliqs ve/
natione vel aucupio feram vel
auem accepit: dũ tm̃ esset fera li
cita ad comedendũ: vt ceruus
poterat comedi: ita tm̃ q̃ prius
sanguis effunderet̃. ⁊ sic de tali
bestia vel aue videt̃ esus san
guinis tm̃ esse ꝓhibit⁹: ⁊ ꝓ ꝓse
quẽs adeps poterat comedi. et
codẽ modo sentiendũ videt̃ de
alijs aĩalib⁹ nõ ĩmolaticijs: tm̃
licitis ad esum. Cõfirmat̃ etiaz
hoc dictũ: qz moderni iudei sic
vtuntur.

Ministerio de Cultura 2024

Ca. IIII

a Anima cū pec. Orige. Recte aīam dicit quā peccare describit: nō enī spūm vocaret: quē peccaturū diceret: sed nec hoīem in q̄ peccato interueniente imago dei nō ꝓstaret. Non est ergo spiritꝰ q̄ peccat. Fructꝰ enī spūs vt ait Apls est charitas: gaudiū: pax: patientia ꝛ silia.

Gal. 5. d

Ibidē. 6. b

Alibi vero ait: Qui semīat in carne: de carne ꝛ metet corruptionez: ꝛ q̄ seminat in spū: de spū metet vitā eternā. quoniā ergo alius est q̄ seminat: et aliud in q̄ seminatur. Semīatur enī i carne cū peccatur: vt inde metatur corruptio. Uel in spiritu cū ꝑm deum viuitur: vt vita eterna metatur. Constat aniam esse que vel in carne vl in spiritu seminat: ꝛ q̄ in peccata ruere possit: ꝛ ab eis auerti. Corpus enī est sequela eiꝰ: ad quecūq̄ delegerit: ꝛ spūs dux ad virtutez: si eum sequi velit.

Esicius. Ania cū peccauerit ꝛc̄. Nihil necessariū legislator omisit: differētias ꝓuersationū assignauit: ꝛ in oblatione sacrificioꝝ vias cōuersandi: tandē xp̄i sacrificiū exponit: ꝑ quod nobis pctōꝝ remissio ꝛ redēptio data est. Et notandum q̄ pctm̄ anīe esse dixit cōtra eos q̄ accusant corpus q̄si causam peccati. Sed si aīa est immunis: nihil nocet ei luxuria carnis. Immo si ania bñ regit: statim cessat ꝛ recedit. Si aūt peccat aīa ꝑ ignorantiā: non tm̄ a carne cogīt: sed negligētia ꝛ imitatione deterioꝝ: ꝑ quā q̄ noxia sunt vtilia putat. Notādū q̄z q̄ sacerdotē in multis admisceꝫ q̄si sibi alijs ꝑ peccat̄ offerentē. Christꝰ enī fratribꝰ silis esse debuit: vt fieret misericors ꝛ fidelis sacerdos. Sed legislator peccatum sacerdot̄ pctm̄ populi dicit. Sacerdos enī sensibilis negligens aut peccans aut nō vindicans populū peccare facit: intelligibiliter aūt nullo mō pctm̄ fecit. Scdm̄ tm̄ q̄ possumꝰ q̄ dicūtur intelligibili sacerdoti coaptemꝰ. Si ei patiētia dei q̄s abusus fuerit:

Esaie. 63. c

videt illi deꝰ licētiā dare peccādi. Uñ Esaias. Quare errare fecisti nos dñe de vijs tuis: iduresti cor nostrū ꝛc̄. Abacuk quoq̄ silia querit: Quare nō respicis sup inique agentes. taces deuorāte impio iustiorem se ꝛc̄. videtur ḡ legislator significare sacerdotē:

Habac. 1. d

Ps̄. 109.

cui dictū est: Tu es sacerdos in eternū ꝑm ordinem

Ibidē. 44

melchisedech. Et q̄ a pr̄e vnctus est. ꝑm illud: Propterea vnxit te deus deꝰ tuus. Hic ꝑ pctis nostris

Heb. 9. g

seipm̄ sacrificiū obtulit. Uñ ꝛ Paulus ait: Christꝰ semel mortuꝰ est: ad multoꝝ exhauriēda pctā. Offert tamen se ꝑ pctō suo: q̄z pctm̄ nostrum in se susce

2. Cor. 5. d

pit. Uñ: Qui nesciebat pctm̄ ꝑ nobis pctm̄ fecit.

b Si sacerdos q̄ vnctus est ꝛc̄. Orige. Obseruandum est q̄ in pctō pontificis legislator non addit: q̄ ignorans aut nolens peccauerit: neq̄ enī ignorātia in cū cadere pōt: q̄ vt doceret ceteros ꝓuectus est.

Orige. Si sacerdos ꝛc̄. Terror simul ꝛ miscōia i diuinis legibꝰ ostentat: Ira ne nihil tutum: nec ipse pontifex quidē. Qui pontifex? q̄ vnctus est: qui sacris ignibꝰ diuia succēdit altaria: q̄ munera ꝛ salutares hostias īmolat: q̄ inter deū ꝛ homīes reꝓpiciator interuenit: nec iste īmunis a ꝓtagiōe pcti. Sz vi-

Heb. 5. a

de miscōiam dei. Uñ Paulus. Omnis pontifex ab hoīb̄ assūptꝰ: ꝑ hoīb̄ ꝓstituit̄ ad offerēdas hostias. Et post: Lex hoīes ꝓstituit sacerdotes ifirmitatē habentes: vt possint sicut ꝑ sua ita ꝛ ꝑ populi infirmitate offerre: nō. s. q̄ oīno peccare nō possent: alioquin homīes nō essent: sed qui imitentur euz q̄ pctm̄ non fecit. In quo ꝓcipue mirandum est: nō q̄ sacerdos non peccat: sed cognoscit pctm̄ suum. Nō enim qui se peccasse nō putat: sed emendat: ꝛ q̄ facilīꝰ indulget peccantibus: q̄ conscientia infirmitatis mo-

Moralit

detur. Origenes. Morali. Si sacerdos ꝛc̄. Pontifex sensus pietatis ꝛ religionis: qui in nobis ꝑ orationes quas deo fundimus quasi sacerdotio fungitur: hic si delinquit: populum bonoruz actuū delin-

quere facit

vtuntur. Alij vero dicūt q̄ esus adipis erat generalit̄ iudeis ꝓhibitꝰ. ꝑ illud q̄d dr̄ hic: Nec sanguinē nec adipē oīno comedetis: ita q̄ vniformiter ꝓhibeat hic esus sanguinis ꝛ adipis. Esus aūt sanguis generaliter erat ꝓhibitꝰ de oībꝰ aīalibꝰ: etiā ꝑm iudeos. ꝛ iō idē videt dicēdū de adipe. Qui aūt vult tenere hāc viā q̄ est ꝓsona textui in ꝟ loco: pōt dicere ad id q̄d obijcit̄ de adipe aīalis venationē capti: q̄ ꝟ nō arguit ꝓpositū: ꝛ magis oppositū: q̄z Deut̄. xij. dr̄ q̄ in loc̄ longinquis a

A

bierīm poterāt occidi ꝛ comedi etiā aīalia immolaticia. de q̄b̄ dr̄ ibidē: Sicut comedit̄ capra ꝛ ceruus: ita vescer̄ eis absq̄ esu dūtaxat sanguinis. Ex q̄ ꝓcludit̄ q̄ si argumētū induct̄ ꝑ eis valet q̄ etiā de adipe aīalis īmolati cij in casu isto poterat comedi: q̄d ipī negāt: et pari rōne de adipe alioꝝ debēt negare. Q̄d aūt obijcit̄ de iudeoꝝ esu moderni tpis nō valet: q̄z a tpe xp̄i doctores iudeorū multa illicita in lege relaxauerunt: ꝛ multa licita restrinxerūt male interp̄tantes scripturā: vt hꝫ a saluatore Marci. vij. Si aūt velit aliq̄s tenere ꝓmā viā habet ꝓñr dicere q̄ illud q̄d hic dr̄: Nec adipē oīno comedetis: nō est intelligenduz sic generaliter sicut de sanguīe: sed ē referendum ad adipem aīaliū īmolaticioꝝ: de q̄ꝝ īmolatiōe littera p̄cedens loq̄tur. ꝛ huic dicto cōsonat illud

† De voto. ci magne.

q̄d habet̄ .j. vij. ca. adipem ouis ꝛ bonis ꝛ capre nō comedetis: ꝛ sic adipes alioꝝ aīaliū videntur ꝓcessi ad esum. Sciendū tamen q̄ ꝑm vtrāq̄ opinionē esus sanguinis ꝛ adipis ꝓhibet̄ duplici rōne. Una est ꝓ vitatione idolatrie: q̄z idolatre adipes suaꝝ hostiaꝝ comedebant: ꝑm q̄ dr̄ Deut̄. xxxij. De quoꝝ victimis comedebāt adipes ꝛc̄. de sanguine bibebant silr̄. Alia est q̄z sicut dictū est. s. de illis potissime debebat fieri deo oblatio: q̄bus vita humana maxime sustētat̄. sanguis aūt ē huiusmodi in q̄ ꝓsistit vita aīaliū: adeps etiā causatur ex abundātia nutrimēti q̄ vita sustētatur: et ideo vt hoīes recognoscerent se hr̄e a deo vitam et sustentationē: adeps ad honorē dñi cremabat̄: ꝛ sanguis ad crepidinē altaris effundebatur. Item ꝓhibebatur esus sanguinis ne si sanguinē lite comederent effusionem humani sanguinis non abhorrerent: ad quā iudei erant ꝓni. Similiter esus adipis ꝓuocat ad luxuriā: et ideo ꝓhibitus fuit iudeis: quia erant ꝓni ad ipsam.

Ca. III

Moraliter. at Q̄ si hostia pacificoꝝ ꝛc̄. Per hanc autem hostiā allegorice xp̄s intelligitur. naz per ipm̄ tanq̄ ꝑ hostiā pacificā. deus pater pacificauit ea q̄ in celis sunt et in terris vt dr̄ Col̄. j. Hostia vero pacifica fiebat in lege de bobus: ouibus ꝛ capris: ꝑ quas oēs figurabat̄ oblatio xp̄i facta in cruce: sic̄ vnuz ꝑfectū ꝑ multa imꝑfecta. Figurat̄ enī fuit ꝑ hostiā factā de boue ꝓpter eius fortitudinē laborantē: ꝛ ꝑ hostiā de oue ꝓpter innocentiam ꝑseuerantem. ꝓpter q̄d in hoc sacrificio ponebat̄ cauda: q̄ ꝑseuerantiā significat: sicut dicit Grego. Homel̄. xv. In cauda q̄ppe finis est corpis. Et ille bene īmolat q̄ sacrificiū boni opis vsq̄ ad finē debite ꝓducit actiōis. Itē significat̄ ꝑ hostiā de capra ꝓpter carnē xp̄i silez carni peccati. Roma. viij. Misit filiū suū in silitudinē carnis peccati. Moraliter autem nos deo hostiā pacificā de boue offerimꝰ: cū fortitudinē nr̄am in diuīs laborib̄ exercemꝰ: sed de oue cū cauda hostiā facimꝰ cū in innocentia ꝑseueramꝰ. de capris vero hostiā pacificā offerimꝰ: cū carnem ꝓriā ad pctā ꝓnā ꝑ penitētie rigorē coartamꝰ. In fine vero huiꝰ capituli vbi dr̄: m† Omnis adeps ꝛc̄. Esus adipis ꝛ sanguinis generalit̄ ꝓhibet̄. Per adipē vero bonū tpale ꝛ etiā spūale designat̄. diuites enī tpaliter dicunt̄ pingues. silr̄ donū gr̄e pinguedo nōiatur Ps̄. lxij. Sicut adipe et pinguedine repleatur aīa mea ꝛc̄. Ille igit̄ adipem comedit q̄ bonuz tpale vel spūale suis meritis ꝛ nō deo attribuit. Similiter sanguinē comedere est de labore alieno iniuste viuere.

Ca. IIII

a Locutusq̄ est. Hic ꝓñr agitur de hostia q̄ fiebat ꝑ peccati remissione: ꝛ primo de ea q̄ fiebat ꝑ peccato facto ꝑ ignorātiā. scdo de ea q̄ fiebat ꝑ peccato facto ex passione vel negligētia. in ꝓncipio v. ca. tertio de ea q̄ fiebat ꝑ pctō facto ꝑ malitiā. circa finē eiusdem ca. ibi: Locutusq̄ est dñs. Circa ꝓmū ꝓmo loq̄tur in generali. cū dicitur:

b Ania cū peccauerit ꝑ ignorantiā. q̄cunq̄ sit illa. Et accipitur ꝟ ania ꝓ homīe: quia est pars ꝓncipalis homis. c Et de vniuersis mādatis dñi que ꝓcepit vt nō fierent quippiam fecerit. ex hoc q̄d dr̄ hic: vt nō fierent: dicūt aliqui iudei q̄ intelligitur tm̄ de ꝓceptis negatiuis si transgrediantur. Expositores autem nostri dicunt cōmuniter ꝛ melius vt videtur: q̄ intelligitur etiā de transgressione ꝓceptoꝝ affirmatiuorū: vt si q̄s ꝑ ignorātiā omiserit q̄d ꝓceptū est fieri: q̄z in sacra scriptura maxime in trāsgressione ꝓceptoꝝ ꝑ cōmissionē intelligit̄ omissio ꝛ econuerso: aliter nō eēt institutū sacrificiū ꝑ pctō omissiōis: q̄d videt̄ inconueniens: q̄z sic lex videret̄ insufficiens data. d Si sacerdos. Hic descēdit in particulari: q̄z tale pctm̄ pōt esse sacerdotis vl̄ multitudis: seu ꝓncipis vl̄ ꝑsone singularis. ꝛ ꝑm ꝟ istud caplm diuiditur in quattuor

Locutusq̄ est dñs Ca. IIII a†

l a ꝟ q̄z hoc oīb̄ ꝓcipitur.

ad moysen dicēs: Lōq̄/

a ꝟ hō generat̄ vl̄ plati ecclie ꝛ ꝓfecti. In sequētibus aūt excipit dicēs: Si sacerdos qui vnct̄ est. ꝟ non enim corpus tm̄ causa peccati.

a re filijs israel: Anima cum pecca/ b

ꝟ boni.

uerit per ignorantiam: ꝛ de vni/ c

uersis mandatis domini que

ꝓcepit vt non fierent quippiā fe

a ꝟ christus q̄ est sacerdos in eternū. ꝟ de genere trānsit ad species.

b ꝟ Oleo letitie ꝓ cōsortibus suis.

cerit: † Si sacerdos qui vnctus ē d†

quere facit: q̄ intra nos est. Nec aliq̄d recte gerim⁹: si dux bonorū operum de/
prauatur sensus. Ideo ad emendationē hui⁹ singularis hostia vitulus sagina
tus req̄rit. Sic synagoga. i. virtutū nostrax emūdatio xp̄i morte reparat.
a Vitulum immaculatū domino ꝛc. Secūdo inuenimus offerri a pontifice
vitulū ī holocaustum semel pro munere: ꝛ semel ꝓ peccato: sed qui ꝓ mune/
re sup altare holocausti cōsumit: qui vero pro peccato
extra castra ꝛ in loco mūdo: solis adipibus ꝛ renibus
oblatis in altari. Hic est forte iesus q̄ ꝓ sanguinez suū
pacificauit: ꝛ q̄ in terris ꝛ q̄ in celis. Jn celis ꝓ mune
re. Jn terris aūt vbi ab adā vsq̄ ad moysen regnauit
pctū: oblatus pro pctō. Hoc autem est passum esse ex/
Gen.32.a tra castra. s. angelorum dei. Unde Jacob: Castra dei
hec sunt. Extra hec est locus omnis hic terrenus: in q̄
habitamus: in quo passus est christus. b Hauri/
et quoq̄ ꝛc. Sanguinē vituli in tabernaculuz. i. in ce/
lum intulit: cum post resurrectionē celos conscēdens
vultui patris astitit: quasi offerens sanguinē passiōis
interpellans pro nobis. c Septies. Pro dimissio
ne. s. pctorum: ꝛ subministratione spiritaliū donoruz.
Mat.27.c Sanguis autē passionē significat. Sm illud: Mūdus
Ibidem. ego sum a sanguine iusti hui⁹. Et alibi: Sanguis eius
1.Pe.1.a sup nos ꝛc. de hac aspersione Petr⁹ ait: Et aspersiōe
sanguinis christi. d Velum. Humanitatē christi.
Nam sicut velū erat inter sanctasanctorū ꝛ exteri⁹ ta/
bernaculum. Jta caro christi est inter nos q̄ exterius
tabernaculū sumus: ꝛ diuinitatē que ꝓ sanctasancto/
rum significatur. Contra velum ergo testimonij sacer/
dos sanguinē vituli aspersit: quia christus carnē suaz
sanguine passionis cruentauit. e Contra velū ꝛc.
Multis noibus carnē dñi appellat: qr opatio ei⁹ mul
Job.6.c ta. Unde ipe dns seipm modo sacrificiū: modo pasto/
Ibid. 10.c rem: rursus vitē: deinde panez vite: ꝛ granum tritici:
Ibid. 15.a trāslatis vocabulis noīauit. Sic ꝛ Moyses carnē ei⁹
Hebr.10.d velū appellauit. Ūñ Paulus: Jnitiauit nobis viaz ꝓ
velamen. i. carnē suā. Velum quoq̄ sanctuarij ex hinc
appellatur: qr in eo sanctisctōr caro figurat. f Su/
per cornua ꝛc. Hoc altare sedē dei. i. seraphin signifi/
Esaie. 6.b cat. Ūñ Esaias. Volauit ad me vn⁹ de seraphin: et in
manu eius calculus: quē forcipe tulit de altari ꝛc.
Thymiama Sm. Lxx. cōpositiones omniū virtutum.
vbi enī decet cōpositas esse virtutes nisi in sede dei: de
Jaco.3.d celo nāq̄ ad nos descēdunt. Ūñ Jacob⁹ ait: Que an
B tē deursuz est sapiētia. Quattuor aūt ꝛtutes: sapien/
tia: iusticia: fortitudo: tēperātia (qr ceterax virtutum
genera ꝓuenīēt) noīantur cornua. Has inungit deus
ꝓ ꝓ sanguine: ꝓfortans. s. maiori ꝛ pfectiori virtu/
te: vt possint contra aduersarias potestates fortitudi
nesq̄ ꝑualere. g Altaris ꝛc. Angelicax virtutū.
Si enī homīes gratū deo odorē bonox opex reddūt:
q̄to magis sancti angeli in puritate nature pmanētes.
Si aūt pctm̄ qō christi sanguine piarēt nō admiserūt:
per sanguinē tamē eius nobis pacificati sunt: ꝛ nume
rus eorū reparat⁹. h Jn basem. Basis pars alta/
ris inferior: infirmos hoīes significat. Sanguine enī
christi nō solus numer⁹ angelox restitut⁹: sed ꝛ hō re/
dempt⁹: ideo angelorū q̄q̄ redemptio christus dicit.
i Altaris holocausti. corpus xp̄i. Jpe enī sacerdos:
ipe sacrificiū: ipe ꝛ altare. Sicut enī multa operatur:
ita ꝓuenīēter mult⁹ noībus appellatur. Ūñ Paulus:
Hebr.13.c Habemus altare de quo non habēt potestatem edere
qui tabernaculo deseruiūt: hoc est corpus xp̄i: de quo
nō licet edere iudeis: hoc est in introitu tabernaculi. i.
celi: qr ꝓ ipm ingressū habem⁹ in celū. k Et adipē.
Mystice Mysti. Delectatiōes ꝛ desideria carnis: q̄ tū oīnia nō
sunt in xp̄m recipiēda: sicut gule ꝛ coitus desideriū: q̄
autem habuerat babuit ex nobis: vt sitim: esuriem et
huiusmodi. hec autem patri obtulit: ad cuius transtu
lit gloriam: ꝛ nobis in exemplum protulit: vt ad deuz
desideria nostra referamus. k Duos renunculos
ꝛc. Eſicius. Que fiunt ꝛ in sacrificio pacificorū vl̄ sa/
lutari. Et in duo sacrificium diuidit: vt sacrificiū chri
sti liceat oībus imitari: tam bis. s. qui inferiorix sūt cō
uersationis: quib⁹ sacrificium pacificorum ꝓuenit: q̄
bis qui altiora sequuntur: quibus sufficit si sequentia imitantur. Pellem ve/
ro ꝛ omēs carnes cum ca. ꝛ pe. ꝛc. Hoc precipit vt christum nō diuidas: sicut
quidam dicētes: q̄ de Maria passus: qui de deo passus non est. Nobis autez
vnus est deus Jesus xp̄s: ꝓ quem oīnia. Caro enim in domino oīnis humani
Jo8.1.b tas est. Sm qō dicitur: Verbū caro factum est. Unde ait: Carnes eius cum ca

pite ꝛ pedi

partes. scda incipit ibi: Qx si omis turba. ter
tia ibi: Si peccauerit ꝑnceps. q̄rta ibi: Qx si
peccauerit aīa ꝛc. Circa ꝑmū dr sic: Si sacer/
dos q̄ vnct⁹ est. Hic est sacerdos magn⁹: qr
inferiores sacerdotes non vngebanť: sed tm
ex quadā cōmixtiōe
q̄ fiebat ex sanguine
victime imaculate et
vnctiōis oleo: ipsi et
vestes eorux asperge
banť: vt habet Exo.
xxix. ꝛ. j. viij. vnde ī
veteri testamēto soli
reges ꝛ pontifices di
cuntur ꝓprie vncti.
a Peccauerit. s. ꝓ
ignorātiā: qr ꝑ totuz
referť ad ꝑncipiū ca
pituli. b Delinq̄/
re fa. po. qr pctm̄ sa/
cerdotis ē ꝓpr̄ occa
sio peccandi. vñ dicit
beat⁹ Grego. ī pasto
rali. Cū pastor ꝓ ab/
rupta gradiť: ꝑns ē
vt grex ad ꝑcipitiuz
sequať. Aliter expo/
nūt hebrei. Delinq̄re
faciens ꝓprie. ꝓ igno
rantiaz: qr credit de
aliq̄ ꝙ sit licitū: et sic
facit ꝛ docet populū:
qō tñ postea percipit
esse illicitū. c Of
feret ꝓ pctō ꝛc. i me/
moriam vituli ꝓflati
lis quem fecit aaron
Exo. xxxij. d Et
adducet illū ad ostiu
uz tabernaculi. i. ad
atrium quod est an/
te ostium tabernacu
li. e Ponetq̄ ma/
su. ca. e. ad resignan/
dū iuri qō habebat ī
vitulo: ꝛ ad designā/
dum ꝙ sicut vitulus
erat occidēd⁹ ꝓ pctō
suo: ita ipse offerens
esset morte dign⁹ pro
trāsgressione p̄cepti
dñi: nisi accepta esset
ei⁹ oblatio ex miseri/
cordia dei. ꝛ idē intel
ligendū ē ī aliis sacri
ficijs pro pctō.
f Hauriet q̄z ꝛc. in
vase ad hoc apto.
g Inferēs illū ꝛc. ō
ostijs aūt suprad⁹ict⁹
non inferebať aliq̄d
de sanguine intra ta/
bernaculū. h A/
sperget eū sep. ad de/
notandū pfectā expi
ationē q̄ ꝓ septenari/
uz significať. i Cō
tra ve. san. corā alta/
ri thymiamat⁹: qr il/
lud veluz diuidebat
sctm̄ et sctm̄isctōrum.
Sanguis enim iste ñ
inferebatur ītra san/
ctumsctōrū. lō dr hic: Cōtra velū: ꝛ nō intra:
vñ seq̄tur: k Ponetq̄ de eo. ꝛc. qō altare
erat in illa parte tabernaculi q̄ dicebať sctā.
ꝛ nō ī alia q̄ dicebať scāsctōx. l Adipēvi.
of. s. sup altare holocausti qō erat ī atrio.

Pellem

a ꝟ Christus peccare dicit: dū nos peccam⁹ q̄ mē
bra eius sumus. b ꝟ longanimitate patiēte. dū
eni nō statim punit putať hec vel non curare: vel
nescire: ꝛ ira impij in pena animaň. vnde patien
tia dei ad penitentiā vel ad patientiā te adducit:
tu autem thesaurizas tibi iram ꝛc.

peccāuerit dēlinq̄re faciēť pp̄lm: a b

a ꝟ patri. b ꝟ qō in se suscepit q̄ pctā nr̄a portа/
uit in corpe suo sup lignū. c ꝟ carnē suā. ꝟ Lxx.
Addunt de bobus. i. de patribus q̄ in iusticia le/
gis fuere gloriosi. ꝟ qui in cruce inimicos nr̄os
ventilauit. d ꝟ Qui peccatū nō fecit: nec inuen/
tus est dolus in ore eius.

a ōfferet prō pctō suo vitūlū īmācu c
latum dño. Et adducet illum ad d

a ꝟ Crucē. ꝟ qr cruci se tradidit vñ oblatus est:
qr ipe voluit. ꝟ doctrinā ꝛ traditionē apostolox
ꝟm quā factū est sacrificiū. hic est enim introitus
ad celum qō est tabernaculū testimonij. vñ Esai
as: Expandit celum sicut tabernaculum ad hab
tandum. b ꝟ Jnspiciente patre cui dicit: Pa/
ter in manus tuas cōmendo spiritū meū.

ōstium tabernaculi testimonij cō b

a ꝟ Seipm enim obtulit nemo coegit. vñ: Pote
statem habeo ponēdi aniam meā ꝛc. Ipse opus
sue passionis fecit: ipe cōsummauit.

ram dño: † pōnetq̄ manuz super e

ꝟ principiū passiōis. ꝟ pro peccatis nostris.

caput eius: īmolabitq̄ euz dño. f

b Hauriet quoq̄ de sanguie vitu/
a ꝟ vñ Paulus. Per ꝓpriū sanguinem introiuit
semel in scā. b ꝟ celum. Qui portans cicatrices
sue passionis a mortuis resurrexit: ꝛ sic introiuit.

li: inferēs illū in tāberna culum

a ꝟ q̄ est virt⁹ dei: hic in sanguie ringiť: qr passio
dominice carnis virtute diuinitatis agiť qō ꝓbat
solis recessus: petrax scissura ꝛ multa similia.

testimonij. Cūq̄ intinxērit digi/

a ꝟ Septies aspersit cum pcā nostra: sui sangui
nis effusione plene deterst: vel septiformi spiritu
nos ditauit.

c tū in sanguinē: āsp̄get eū septies b

a ꝟ coram domino hec facta sunt: qr voluntatem
patris in oībus impleuit. b ꝟ humanitatem vel
carnem christi.

d cōrā dño cōtra vēlum sanctuarij: i

e ponetq̄ de eodem sanguine sup k

a ꝟ quattuor principales ꝛrures. b ꝟ seraphin.
c ꝟ Lxx. compositionis virtutum. s.

f cōrnua altāris thymiāmatis gra
ꝟ celo.

tissimi dño: qō est in tabernacu/
lo testimōij. Cēx aūt reliquū san
a ꝟ euangelium. b ꝟ corporis christi.

g guinem fundet in bāsim altaris
holocausti ī itroitu tabernaculi.

i Et adipez vituli offeret ꝓ pctō: l
tam euz qui vitalia operit q̄z oia
k q̄ intrinsecus sunt. Duos renūcu
los ꝛ reticulum qō est supra eos
ꝟ Lxx. pinnam epatis.
iuxta ilia: ꝛ adipē iecoris cum re

† s.1.b
s.3.a

Ministerio de Cultura 2024

pite ⁊ pedibus vel extremis ꝺm alios: vt ꝓ hec verba eum q̄ ꝓ nobis passus est: ꝑmuz ⁊ nouissimū esse credamus. Ipse enim est ante omnia: ⁊ in ipo cōstāt omnia. Cum intestinis ⁊ fimo. Lxx. cū ventre ⁊ iecore. Enter autē significat mentem. Eum ergo q̄ ꝓ nobis passus est: mentē humanaz habuisse minime dubitemus ꝺm quosdā hereticos q̄ christum asychen dixerunt. i. sine mente. Fimus petrī humani generis qō crucifixus ī se suscepit. Fimus cū sit immūdus gerentez nō polluit: neq; nature nostre est: q̄uis ī nobis sit: sic peccata nostra que dñs portauit aliena ab illo fuerūt: nec eum polluerunt.

a Intestinis ⁊ cū fi. tē. Origē. Forte ad cōparationē celestiū corpoꝝ corpus humanū stercus appellat. Sed ⁊ cophinꝰ ille sterco/ris qui ad radices ficulnee mittitur: myste/riuz suscepte in corpe dispensationis testat: nec interiora deesse dicunt. Quis enī vilem serui formā gesserit: in eo tamē fuit plenitu/do diuinitatis. Eadem q̄z de synagoge vitu lo intelligenda sunt. Cū ꝓ singula figura dñice passionis aparcat: pleniꝰ legislatoꝛ ī sequētibus figurat eiꝰ mysteriuz. b Qz si omis turba ⁊c. Esicius. Idem p̄cipit in sa crificio turbe ⁊ sacerdotis vitulū. s. imolari ⁊ extra castra incendi: ⁊ sanguinez in taber naculo offerri. Unde aptissime ostēdit eadē esse peccata sacerdotis ⁊ plebis: quare idez sacrificium ꝓ vtrisq; oblatum. Hoc quoq; qō immutatū est ostendit: quia sacrificium vnum est. In sacerdote enim nō dixit: Si co gnouerit peccatū suum. Non enim peccatū deus ignorauit: qō vt suscipet: carnē susce/pit. De turba autē. i. de synagoga: vl̄ de ple be adiunxit: ⁊ postea intellexerit peccatum suum. Prius igitur ignorauit: sed postea co
Joh.15.d gnouit. Unde si non venissem ⁊ locutus eis fuissem: peccatū nō haberent: tanq̄ ignorā/tes. Nunc autem excusationez non habent de peccato suo: tanq̄ cognoscentes. Cū er go suum cognouerunt peccatum: ad sacrifi cium vnigeniti se verterūt. In sacrificio q̄z sacerdotis ipse super caput vituli manū po nit: hic autem sacerdotes. In christi enī sa/
Ibidē. 11.f crificio seniores populi ⁊ scribe ⁊ cayphas (qui ait: Expedit vt vnus moriatur homo ꝓ populo ⁊c.) agebant. ⁊ christus qui se/ipsum ꝓ nobis ad dispensandam remissio nem nostram. Unde ait: Sic facietis quo/modo fecit ⁊ prius. Et rogante pro eo sacer
1. Joh.2.a dote: propitius erit dominus. Christus enī factus est pro nobis ꝓpiciatio in sanguine
Luce.23.c suo: pro ipsis enim crucifixoribꝰ orauit: Pa ter ignoſce illis: quia nesciunt quid faciunt ⁊c. c Uitulum efferet ⁊c. Esicius. Suffi cit nobis conclusio legis ad manifestanda presentia. nihil enim precipitur hic mutari pro peccato multitudinis. Manifestum est q̄ idem peccatum plebis ⁊ sacerdotis intel ligit: ideo in vtroq; idem sacrificium ordi nauit.

d Si peccauerit princeps ⁊ fecerit ⁊c. Esi/cius. Sicut in spontaneis sacrificijs ꝺm dif/ferentias conuersationum differentias ordi nauit sacrificiorum: ita pro peccatis quoq; sacrificia ipsis iubet esse equalia: quorū ma gnitudo non modo ex peccato: sed ex perso
Luce. 12.f na peccantium ponitur. Seruus enim sci/ens voluntatem domini sui ⁊ non faciens: vapulabit multis: nesciens paucis: quia cui plus committitur: plus ab eo exigitur. Hic est princeps: qui si peccauerit: bircū offeret: Si quis autem de populo: id est idiota vel popularis non qui distinctꝰ est sorte ad me/ditādā legē dñi: (nā b q̄z p̄nceps est) ꝓ mi/nori pctō caprū offert. Capra g̃ sacrificiū ꝓ

ꝺ peccato ꝺ vt superius significat esse intelligendum.

nunculis: sicut offert de vitulo hostię pacifico rū: ⁊ adolebit ea super altare holocausti. Pel/ a
ꝺ qz principiū. ꝺ qz finis.
lem vero ⁊ oēs carnes cū capite et pedibus et
a ꝺ Orige. Integre substantiā humanitatis xp̄m assumpsisse demon strat. ꝺ Lxx. cū ventre ⁊ stercore. ꝺ mētre. b ꝺ pctō hūani generis.
a intestinis ⁊ cū fimo b et reliquo corpore efferet
a ꝺ qz extra castra passus est dñs. i. extra ciuitatē. b ꝺ golgotha. c ꝺ qui totū mundauit mundū. ꝺ qz ibi mundati sunt. d ꝺ qz in eo extincta sunt peccata humani generis: ⁊ calor peccati refrixit.
extra castra i locū mundū vbi cineres effundi
a ꝺ. i. propheraz dicta: qz ⁊ passio ⁊ cuncta humanitatis mysteria ꝺm prophetaz oracula complera sunt. vñ. Barthe⁹. Ut adimpleret qō dictum est ꝓ ꝓpheras. ꝺ Scripturarū. quecūq; enim in tpe passio nis gesta sunt ꝓpherias impleuerunt. Unde: Hoc autē totū factum est vt adiplerentur scripture ꝓpheraz. ⁊ alibi: vt implerentur scriptu ra dixit: Sitio.
solet: incendetq; ea sup lignoꝝ strūem q̄ in lo/
a ꝺ pater omnē synagogā posse delinquere ꝓ ignorātiā. vnde: Pater ignoſce illis qz nesciunt quid faciunt. ꝺ Synagoga: vel plebs q̄ cla/mauit: Crucifige crucifige. ⁊: Sanguis eiꝰ sup nos ⁊ sup filios no.
b co effusoꝝ cinerū cremabūt. Qz si ois turba fi b+
a ꝺ Non scienter vt sacerdotes. vnde Petr⁹: Scio qz ꝓ ignorantiaz feciſtis ⁊c. Sacerdotes aūt sciēter peccauerunt in scripturā ante om nia prenunciata videntes: ⁊ ideo grauius delinquētes.
liozū israel ignorauerit: ⁊ ꝓ imperitiaz fecerit:
a ꝺ cōuersa ad pniam ꝓ ꝓdicationem apostoloꝝ. b ꝺ hoc de sacer dote non dicitur.
qō contra mandatū domini est: ⁊ postea intel
a ꝺ cū cognoscens petrī suum cōuertit ad sacrificiū xp̄i. ꝺ creden. do in crucifixum qui redemit genus humanum. ꝺ christum:
lexerit peccatū suū: offeret ꝓ pctō suo vitulū.
a ꝺ eadē quoq; de synagoge vitulo intelligēda sunt. ꝺ fidē suā. s. do/ctoribus ecclie offerat ⁊ ostēdat. b ꝺ vt supra.
Adducetq; eum ad ostium tabernaculi: et po/ c
a ꝺ Sicut sacerdos in sacrificio suo. ꝺ qz principes iudeoꝝ ⁊ sūmi sacerdotes christum pilato tradiderunt crucifigendum. ꝺ College/runt pontifices ⁊ pharisei cōciliū: vt iesum morti traderēt ⁊ occide/rent. vnde Cayphas. Expedit vt vnꝰ hō moriat ꝓ populo.
nent seniores populi manꝰ sup caput eius co/
ꝺ beneplacito.
ram dño. Immolatoq; vitulo in ꝑspectu dñi:
a ꝺ christus. b ꝺ Oleo letitie ꝓ consoꝛ. suis. c ꝺ de sanguine christi cornua altaris. i. brachia crucis respersa sunt.
inferet sacerdos q̄ vnctus est de sanguine eiꝰ
a ꝺ qō expositum est nō exponas: actum ne agas.
in tabernaculū testimonij: tinctō digito asper
gens septies ꝓtra velum: Ponetq; de eodem f
a ꝺ qō est genꝰ humanū qō sanguine xp̄i aspersum est ⁊ redemptuz quo xp̄o quotidie saluat ⁊ redemit. b ꝺ quattuoꝛ virtutibus.
sanguine i cornib⁹ altaris: qō est coraz dño in
tabernaculo testimonij. Reliquū aūt sangui/nē fundet iuxta basim altaris holocaustoꝝ: qō ē i ostio tabernaculi testimonij. † Omēq; eiꝰ
ꝺ vt supra. ꝺ fidem crucis.
adipez tollet: et adolebit super altare. Sic fa/
a qđ ꝺ hec eodē mō ē faciēda ⁊ intelligēda.
ciens ⁊ de hoc vitulo quomodo fecit ⁊ prius:
ꝺ christo qui interpellat ꝓ nobis. ꝺ pr̄.
⁊ rogante pro eis sacerdote: propitius erit do
minus. Ipsum autem vitulum efferet extra c
a ꝺ qz extra portā passus est xp̄s: exeundum est ergo extra castra ⁊ portandum improperiū eius. b ꝺ qz xp̄s igne passiōis assatus.
castra atq; cōburat sicut ⁊ priorē vitulū: qz est
a ꝺ synagoge vel humani generis. b ꝺ Cui plus committitur ab eo plus exigitur.
pro peccato multitudinis. Si peccauerit prin d
ꝺ Sapientia preditus qui ignorare non debet.
ceps ⁊ fecerit vnum e pluribus per ignorātiā
a ꝺ per se vel ꝓ alium. ꝺ aliter enim nō peniret.
quod dñi lege prohibetur: ⁊ postea intellexe/
ꝺ pro peccato. ꝺ non holocaustum.
rit pecatum suum: offeret hostiam domino: b+

a Pellē xo ⁊ oīs car. tē. ꝓ ꝺ designaba tur q̄ sacerdos debebat esse e/longatꝰ de ce/tero nō solū a peccato ꝺ etiā ab occasiōibꝰ eiꝰ. b Qz si oīs turba ⁊c. Hic si agit de hostia pro pec cato multitu/dinis. cū dici/tur: Qz si oīs turba ⁊c. Di/cit Ra. Sa. q̄ intelligitur ꝓ turbā ꝓgrega tio iudicuz or/dinariorū qui erāt. lxx. senes ꝓpli ad ꝺ ꝓ im positionez ma nuū ordinati: ⁊ in istis totus ꝓpls virtualit ꝓtinebat. Po test etiā intelli gi de toto po/pulo inq̄ntum ꝓ ignorantiaz senū ꝓpls de/linquebat.

c Offeret pro pctō suo vitu/lū. i memoriaz vituli ꝓflatilis in q̄ peccauit populꝰ. Exo. xxxij. d Et ponēt seniores ꝓpli manꝰ sup caput eiꝰ ꝓte/stantes ꝓ se ⁊ tota mltitudi/ne: illud dictū est. s. de ꝓte/statione sacer/dotis. e Inferet sacerdos q̄ vnctꝰ ē. i. sa/cerdos magnꝰ vt. s. f De sanguīe ꝺ ex/ponat ⁊ totuz qō seqt̄ q̄stuz ad istā ptez sic expositū ē. s. in sacrificio ꝓ pctō sacerdo/tl̄. g Si pec canerit prin. Hic agit ꝺ ho stia ꝓ pctō ꝓn cipis. b Of feret holo.co. do. tē. in q̄ de/signat eiꝰ ꝓn/cipatus: qz est dux ꝓpli sicut hirꝰ capraꝝ. Intelligit etiā ꝓ ꝺ grauitas sui peccati: qz hircus est aial fetidum.

D

E

¶ peccato significat. hircus masculini generis: capra femi/
nini: vim distinguit sacrificij. Lxx. chimarrum vel chi/
marram in greco: quod latine interpretat hedum ex ca/
pris masculū. s. ⁊ capram de hedis femellā. Chimarr⁹ ve
ro ⁊ chimarra fetus caprarū sunt chimarrini: qui circa tē
pus nascuntur hyemis. pariunt enim bis. s. hyeme ⁊ esta
te. In hyeme significatur tristicia penitentie. penitēs enī
in tristicia ⁊ fletu filios facit: sed nō sunt a sacrificio alie/
ni. Chimarros ergo offerunt penitētes vtpote fluctuan/
tes: ⁊ varijs pctōrum fluctibus repugnātes qui si pseue/
rauerint: nec desperantes velut in tempestate gubernacu
mat.24.b la reliquerint: liberabūtur. Unde: Orate ne fiat fuga ve/
stra hyeme vel sabbato. hyeme penitētia designat. sabba
to ocium bonorū. Sabbatū enim ad ociū malorū datum
Moralit est. Orige. Mor. Princeps iste potest dici vis ratio/
nis: que intra nos est: que si peccet vt aliquid stultū aga
Mat.5.b mus: sententiā illā timeamus: Vos estis sal terre. Si ve/
ro sal infatuatū fuerit: ad nihilū valet: nisi vt proiciatur
foras ⁊ conculcetur ab hoibus. a Hircum. Nō capraz
facilem. s. vel mediocrē: sed difficilē ⁊ asperā penitentiaz.
quanto enī quis intellectu pualet: tanto si peccat p ma/
iori culpa maiorem penam sustinet. b Ponet manuz
suam sup ⁊c. Per semetipm pctm manifestans ⁊ offerēs
professionem suā. ipe autē iuxta. Lxx. nō occidit. Sed alij:
qz illi est necessariū aliorū auxilium: vt penitētia suscipia
tur: nec sacerdos occidere pcipit. ait enim: Cūq; imola/
uerit ⁊c. nec addit qui imolare debeat. licet enī in sacrifi
Jaco.5.c cio penitentie alteri⁹ vti adiutorijs: vt Jacobus: Orate
F pro inuicē vt saluemini. c Ubi solet ⁊c. Quia sūr pla
cent deo digna pctōr pnīa ⁊ fortia iustorū opa. d Cor/
nua ⁊c. Sup crucē offerunt primitie sanguinis q̄ p pec/
cato offertur: qz opus crucis ⁊ effectus: peccatoz nostro/
rum pfecta remissio est. e Et reliquū fun. Omnem. s.
penitentiā euangelice pdicationi tribuens: cui⁹ intentio
est vt se corrigat ⁊ saluet q̄ penitet. Uñ in pncipio euāge/
Mat.3.a lij dns inquit pronidēter: Penitentiaz agite appropinq̄/
bit enim regnuz celoz. f Qz si peccauerit ⁊c. Orige.
Faciens vnū ab oībus mādatis dñi: qđ nō fiet: Diu me
in hoc sermone stupor attonitū tenuit. Non enī psequen
ter dictū video: Qz si peccauerit anīa: ⁊ fecerit vnum ex
mādatis dñi: qđ nō fiet. Si enī mandatū dñi est: quō fie/
ri nō debuit cū mandata vt fiant sint data. video tñ oēs
interpretes similiter protulisse. Nō est ergo error interpre
tationis: sed sensus ꝑfundus. Mandata enī dñi quedaz
data sunt vt fiāt: q̄dā vt nō fiāt: sed q̄ fieri debent necessi
tas poposcit humana: vt illis inserta essent q̄ fieri nō de/
Exo.12.a bent. Agn⁹ imolari in pascha: iubet nō vt agni hostiaz p
singulos annos reꝛeret deus: sed vt designaret agnum
debere immolari: qui tollit peccata mundi. Hoc ergo vo
Esaie.1.c luit: illud noluit. Unde: Quo mihi multitudinem sacrifi
ciorum vestroz ⁊c. Mandauit tamen quō hec fieri debe/
rent. Qui hec carnaliter obtulerit: aīa est de populo ter/
re: que peccat nolens: faciendo vnum de mandatis domi
ni quod nō fiet. Et cum notum sit ei pctm: munus addu/
cit ante dominū cum cognouerit q̄ deus non querit tale
Pō.50. sacrificium: quia sacrificiū deo spūs tribulatus. et ma/
Osee.6.c ult deus misericordiā ꝙ sacrificiū. Adducit munus su
G um cum agnoscit immolare sacrificium laudis.
g De populo terre ⁊c. Orige. Ad distinctionē eius qui
nō est de terra. Nec ꝙ ei pōt hoc ꝓuenire illi qui dicebat:
Phil.3.d Nostra ꝓuersatio in celis est ⁊c. Anīa enī nō est de popu
lo terre que nihil habet cū terra: que in celis ꝓuersatur:
Ibidē.1.d vbi xps est in dextera dei sedēs: q̄ cupit dissolui ⁊ esse cū
xpo: sed manere in carne ꝓpter nos necessariū ducit.
h Sinaūt de peco. ⁊c. Esicius. Oblatiōi capre quā offe
runt q̄ de populo sunt: ouē ꝓiungit. In populo enim plūt
esse simplices aliqui: q̄bus ꝓuentat sacrificiū ouis: qđ in
holocausti sacrificijs ⁊ pacificoz demonstrat. Nō enī so
lum pnceps. i. scientia sublimior: vel popularis. Sz si q̄s
est i populo simplex: si forte peccauerit: penitere debz ad
redemptionem peccati. Ideo autem nō arietem: sed femi/
nam offerri precepit: qz popularib⁹ sacrificiū feminarum
deputauit. In his euident ꝓtestās: vt pnceps q̄ scia pmi
net nō solū exhibeat simplicitatē colūbe: ⁊ serpent⁹ astu
tiā. Qui vero in pplo ē q̄uis simplex: si forte peccet: non
ignoscit ei nisi p oblationē pnie pctm diluerit. Cetera ex
positione non indigent. Cum enim pro peccato sacrifici/
um fit: de capra ⁊ oue similia precipit.

¶ Si peccaue

a ſ tanq̄ maiorē hostiā p maiori pctō. ſ Lxx. chi/
marrum. ſ qz sacrificium p peccato. b ſ immacu/
latam oportet esse penitentiā. i. sine pctō cuius peni/
tet ne vel voto vel facto se ad aliud inclinet.
a hircū de caprīs immaculatū: po/
b netq; manū suā sup caput ei⁹. Cūq;
c immolauerit eū i loco vbi solet ma/
a ſ in cōspectu domini pctm necesse est con
fiteri: vnde: Delictū meū cognitū tibi feci.
ctari holocaustū cōrā dño: qz p pec
a ſ opus passionis implens p quā pnia ꝓfecit.
ſ Christus.
cato est: tingēt sacerdos digituz in
a ſ xpi p nobis imolati. b ſ Crucē. vñ: Cornua in
manib⁹ eius vel angelicas ⁊ rutes hūanis altiores.
d sanguie hostię p pctō: tangens cor/ a
ſ dominici corporis.
e nua altarī holocausti: ⁊ reliquū fun
a ſ homies expiandos. b ſ vt oīe desiderij peni/
tentis sursum aspiciat. tunc enim penitētia offerentis
in sacrificio pacificoz pōt reputari. ſ reliquuz vero
remanebit sacerdotibus ad edendum.
dens ad bāsim eius. Adipēm vero
a ſ Esicius. Quecunq; in vtroq; sacrificio cōmunia
sunt: cōmuniter intelligenda sunt.
adolebit supza sicūt i victimis paci
a ſ Sacerdos. s. ſ nō enī sum⁹ idonei dimittere pctā
nobis meritis. xps enī nobis ꝓpiationē acquirit.
ficoz fieri solet: Rogabitq; p eo et b
a ſ finalē cām supponit coz. s. q̄ supradicta sunt.
f pro pctō ei⁹: ⁊ dimittet ei. Qz si pec ct
a ſ vna. b ſ q̄ nō occupat in meditatiōe legis.
g cauerit ālia p ignorātiā de pplo ter/
a ſ nō dicit: q si pcuaricauerit in vno: omnium reus
efficitur vel sit.
re vt faciāt quicq; de his q̄ dñi lege
prohibent atq; delinqt: ⁊ cognoue
ſ chimarram.
rit peccatū suuz offeret capram im/ dt
a ſ mediocrem penitentiā. ſ vt a pctō abstineat dū
pctm mundat. b ſ. i. operationē addat: statim pri/
me cogitationi penitentie.
maculatā: ponetq; manū sup caput e
hostię que pro pctō est: et imolabit
ſ vt suscipiatur quasi in holocaustum.
eaz i loco holocausti. Tolletq; sacer
dos de sanguine i digito suo ⁊ tan
gens cornua altarī holocausti: reli/
quū fūdet ad basim ei⁹. † Oēz ād adi f
pem auferēs: sic auferri solet de vi/
ctimis pacificoz: adolebit sup alta
a ſ his oblatis penitētia nostra ⁊ oblatio nō sufficit
nisi sacerdos magnus oret pro nobis.
re i odorē suauitat⁊ dño. Rogabitq;
b p eo: ⁊ dimittet ei. Sināt de pecori
a ſ q̄ simplex in pplo ē. ſ qz p simplicitatē peccauit.
b⁹ obtulerit victimā p pctō: ouē scz
a ſ vt penitētia sit mūda. b ſ exposita ne exponas:
grandis enim tibi restat via.
imaculatā: ponet mānuz sup caput
ei⁹: ⁊ imolabit eā i loco vbi solēt ce/
di holocaustoz hostię. Sumetq; sa/
cerdos de sanguie ei⁹ digito suo: et
tāgēs cornua altarī holocausti: reli
quū fūdet ad basim ei⁹. † Oēz q̄s au
ferēs adipē sic auferri solet adeps q̄
imolat p pacifici: ⁊ cremabit sup al
tare incēsum dñi: rogabitq; pro eo
⁊ pro peccato eius ⁊ dimittet ei.

a Tangens cornua altaris holocau. Sanguis ei⁹ hui⁹ vi ctime nō ifere/bat intra taber naculū: sicut i duob⁹ pdictis sacrificijs.
b Rogabit/q; pro eo sacer dos ⁊ pro pec/cato eius ⁊ di/mittet ei. s. pro deuotione ⁊ o/ratiōe sacerdo tis ⁊ ipsi⁹ offe/rentis: que fie bant i fide xpi venturi: nō ād dimittebat vir tute ipsi⁹ sacri ficij: sm q̄ di/cit apls ad He bre. x. Impossi bile est sangui/ne hircorum aut vitulorum auferri pecca/ta. c Qz si peccauerit. Hic agit de sa/crificio p pctō pone singula/ris. qđ notat cū dicit: de po pulo terre:
d Offerat ca pram. ad deno tandū ignorā/tiam suam.
e Ponetq; manus sup ca put hostie. rō/nibus pdictis.
f Oēm autē adipē auferēs sicut auferri so let de victimis pacifico⁹. pro/ut supra dictū est. iij. ca. Cete ra patēt ex pre dictis. † 3.3.d

Ca. IIII

Odor.

a† Hic agit de sacrificio p pctō: ⁊ quoniā sacerdos q̄ p aliorū peccat⁊ offert sacrifi/cia debz eē mū dus a pctō. ī primo agit de sacrificio sum/mi sacerdotis. cum dicitur:
d† Si sacer/dos q̄ vnct⁹ est † 3.3.d peccauerit de/linquere faci/ens populum. nam a pecca/cat⁊ sacerdotū assumit pplus
✱ peccandi

peccandi argumētū d. Quare nō facerē ꝑ eꝝ sacerdos meꝰ facit. Añ Grego. in pasto. Cū pastor ꝓ abrupta gradit: ꝓñs est vt grex ad ꝑcipitiū sequat. c† Offeret ꝓ pctō suo vitulū. Vitulus est aīal gulosum. Hiere. l. Effusi estis sicut vituli super herbā. Est ꝛ aīal gesticulosū. Mala. iiij. Salietis sicut vitulus de armento. Sacerdos igit vitulū īmolat qñ castrimargiā ꝓ abstinētiā: ꝛ leues gestꝰ ꝓ maturitatē fundit mactat.

b† Oz si oīs turba isrl. Sicut ppls sequit sacerdotez in malū: ita sequi debet in bonū: ꝛ lō post sacrificiū ꝓ pctō sacerdotis ponit sacrificiū ꝓ pctō multitudinis. Et ponit sile sacrificiū cū ōz: c† Offeret ꝓ pctō suo vitulū. ꝛ exponat eiꝰ īmolatio sicut de sacerdote pctō: tū maior gradus ẋtut reqrit in sacerdote ꝓpter excellētiorē graduz ecclie. g† Si peccauerit ꝓnceps. hic agit de sacrificio ꝓ pctō ꝓncipis qō determinat cū ōz: h† Offeret hostiā dño hircū de caprīs. Nam hircus dux est caprax: sicut ꝓnceps subditox. est etiā aīal fetidū: ꝛ ꝓ hoc significat q pctm principis est infamiet scandali plenuz. ꝛ ideo princeps pro pctō suo hircum offert: quando ꝓ emendationem debitam scandalū ꝛ infamiā aufert: sicut legit Dauid fecisse. ij. Regl. xij. ꝛ Manasses. ij. Paral. vlt. c† Oz si peccauerit anima. Hic agitur de sacrificio ꝓ pctō singularis ꝓsone. cū dicit: d† Offeret capram. vel ouem vt dicitur infra eodem capitulo. hoc aūt moraliter facit qui stoliditatē vel ignorantiā que sibi causa peccati fuit ꝓ attentionez diuine legis et impletionē eius q̄ztum ad ea que sunt de necessitate salutis excludit. Allegorice vero pōt de christo totuz exponi. dicit enī j. Joh. ij. q ipse est ꝓpiciatio ꝓ peccatis nostris: ꝛ nō pro nostris tm̄ sed etiā ꝓ totius mundi. propter quod figuratus fuit per sacrificium sacerdotis multitudinis principis ꝛ psone singularis. propter quod per vitulum immolatum figurat fuit rōne sue passionis: ꝛ ꝓ hircum ꝛ capram ꝓpter similitudinem carnis peccati: ꝛ ꝓ ouem rōne vite innocentis.

Glo. ordi. Ca. V

a Jpeccauerit ania ꝛc. Aug⁹. Videt dicere peccare hoiem: q audit aliquez falsum iurare: ꝛ scit eū falsuz iurare: ꝛ tacet. Tūc aūt scit: si rei de qua iurat testis fuit aut vidit. s. aut cōscius fuit. i. aliq̄ modo cognouit: aut oculis ꝙsperexit: aut q̄ iurat indicauit illi. Jta enim ꝙscius esse potuit. Sed inter timorē huiꝰ peccati ꝛ ꝓditiōis nō parua extat plerūq̄ tentatio. possumꝰ enī paratū ad ꝓfutū admonēdo vel ꝓhibendo a tam graui pctō reuocare. Sed si nō audierit: ꝛ cozā nobis falsuz iurauerit vtrū ꝓdendus sit etiā si ꝓditus incurrat periculū mortis: difficillima questio est? Sed q: non expressit cui indicandum sit: aut cui iuratur: an sacerdoti: an cuipiā q̄ nō solū ñ pōt eū ꝓsequi irrogādo supplicium: sed ꝓ illo pōt orare. Videt mihi q se a tali peccato exuit: q̄ talibꝰ indicat: q̄ magis periuro ꝓdesse q̄ obesse ꝓñt: corrigēdo. s. vel orando: si ipse ꝙfessionis sibi adhibeat medicinam. Notandū tū q ꝓ hoc pctō sacrificium non iussit offerri sed statim subiunxit: Anima que tetigerit aliquid immundū ꝛc. Esicius. Si peccauerit ꝛc. Non repetit que superiꝰ dixit: generaliter de oī pctō agens: ꝛ que debeant offerre ꝑcipiens. Cū enī dixit: Si peccauerit anima de ꝓlo terre ꝛc. Carnalē israel ostendit: q̄ cognoscens mandata legis dei: nō debuit quippiam trāsgredi: trāsgressus aūt debuit penitere. Hunc aūt dicens: Si peccauerit ania: nō addit: de populo terre. Ait enī de pctis q̄bus sit necesse etiā gentes abstinere. i. idolotitis suffocatis sanguine ꝛ fornicatione: sicut ꝛ in sequētibus inuenies. Superius q̄z pctm̄ ꝓ semetipm delinquentis: hic aūt alienis pctis cōtaminatū demonstrat. hoc enī innuit tactus immūdi morticinij ꝛ a bestia capti: apertissime ostendens: q: alterius pctis vel errori nō debemus ꝙsentire: sed arguere. b Anima que tetigerit ꝛc. Esicius. Mora. Non corporis: sed rei immundas tactiones ostendit. Vñ: Q̄d intrat in os nō coinq̄nat hominem: sed que exeūt a corde praue cogitatiōes. s. homicidia: adulteria: ꝛ huiusmodi. hec sunt que coinquinant hoiem: ideo immunda dicūtur. Morticinū enim hominem in peccato mortuuz significat. Unde: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. A bestia captus est: qui a diabolo ad peccandum illectus est. Lxx. addiderunt immundum. nō enim omnis q̄ a bestia capitur: oīno occidit: vt ꝓPetrus: sed potest dicere cū David: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium.

Moralit Mar. 15. b

Luce. 6. g

Pſ. 123.

Moralit Grego. Mox. Juramētū ꝓferre est voto nos diuīe seruituti alligare. cum bona ꝓmittimus: bene facere spondemus. cū abstinētiā ꝛ cruciatū carnis vouemꝰ: nobis male facere iuramꝰ. Sz q: nemo ē q̄ interdū interpia vota non peccet: ꝓ pctō agna siue capra offerri ꝑcipit. ꝓ agnā actiue vite innocētiā. ꝓ caprā q̄ in sūmis rupibꝰ pascit ꝙtēplatiua vita significatur. Qui ꝙ se aspicit ꝓmissa nō īplere: seipm dz vl innocētia boni opis: vl in sublime pastu ꝙtēplatiōis ascēdere. Et notādū q: agna de gregibꝰ: capra vero de gregibꝰ nō iubetur offerri: q: actiua vita multox est: contemplatiua paucox: ꝛ cū agimus que multos agere ꝙspicimꝰ: q̄si agnaz de gregibus damus. Sed si offerētis virtus ad agnam caprāq̄ nō sufficit: in remedio penitentie duo pulli columbax vel duo turtures offerūtur. Pulli columbax gemitū babent ꝓ cantu. Ergo ꝓ duos pullos columbarum aut duos turtures duplex penitentium gemitus designat: q̄. s. recta negleximꝰ: prauа fecimus: vnū turturē ꝓ peccato offerimus:

cum pro

a ſ quelibet non de populo terre vt supra. ſ hic pro peccato sacrificium nō precipitur offerri.

ſ

a Jpeccauerit ãia: L. V a† ſ falsum.

et audierit vocem iurantis: te/ b c
ſ rei que iuratur.

ſtisq̄ fuerit q aut ipse vidit aut d
ſ sacerdoti vel ei qui prosit non obsit.

conscius est: nisi indicauerit: por e f

tabit iniquitatē suam. Ania que s†

a ſ imitando. b ſ qō ꝓcedit de corde coinquinat hominem. c ſ peccatum alterius.

tetigerit aliquid īmundum: siue

a ſ spūaliter. ſ spūalia vitia significat: que instigante diabolo ꝓperantur: vt est odium: inuidia ꝛ huiusmodi. b ſ diabolo. s. c ſ propria concupiscentia.

qō occisum a bestia est: aut per se

a ſ in carnalibꝰ peccatis q̄ sunt gula: luxuria ꝛc. que ex hūana cōcupiscētia ꝓcedūt. b ſ eos significat qui tantū terrena cupiāt ꝛ curant: nihil de celestibus cogitant: ergo polluitur qui tales imitatur. c ſ qō pectore ꝛ ventre graditur.

mortuū: vel qōlibet aliud rēpti/

a ſ oblitio enim anime mēnatio est. ſ patiens fluxum sanguinis vel seminis et menstruatas et quosdam alios significat: de quibꝰ paulopost sub tilius legislator agit.

le: ꝛ ōblita fuerit immūdicię sue b
ſ consentiendo vel faciendo.

rea ē et deliq̄t. Et si tetigerit q̄cq̄ i k†
ſ nō omnis immūdicia hois polluit tangentem.

de imundicia hois iuxta oēm im

puritatez q̄ pollui solet: oblitaq̄ l

Nico. de lyra Ca. V

a Jpeccaue/ rit ania. Hic ꝙñr agit de oblatiōe seu sacrificio ꝓ pctō ex passione vel negligētia facto. Et ꝓmo in his que ꝓtingūt in cōuictu hoīm. Secūo in abusu sacrorū. ibi: Locutusq̄ ē ꝛc. Ania si. Prima diuiditur in tres partes ſm tria genera pctōrum. secūa ibi: Ania q̄ tetigerit. tertia ibi: Ania q̄ iurauerit. Primū ꝓtingit ex inordinata affectiōe amoris vel odij vl hmōi: videlicet qñ reqrit ab aliq̄ iuramentum de dicēda veritate ī casu testimonij: ꝛ tacet veritatē ex inordinato amore ad illum q̄ dānificare vel alia pena puniret: si ipe deferret testimoniū ẋtati: vl ecōuerso: qñ tacet veritatē ex odio. s. in casu in q̄ aliqs liberaret a calūnia si ẋtatē diceret. ꝛ B est qō ōz: Si peccauerit ania. ꝛ subdit modus peccādi. cū ōz: b Et audierit. ꝛ accipitur ꝛ ꝓ id est.

c Vocem iurātis. i. adiurantis eiꝰ. s. qui requirit ab eo iuramentū. Añ i hebreo habetur: Vocem iuramēti: sez quod ab eo requirit. vn de subditur: d Testisq̄ fuerit ꝛc. i. vocatꝰ in testem de eo quod vidit: aut ꝓ alium modum sciuit. e Si si indicauerit. iudici requirenti: ita q ꝓ eius taciturnitatem deficit declaratio veritatis. Ex quo patet q ista lex nō loquit de occultis oīno que nō possunt ꝓbari. f Portabit iniquitatem suaz. q: si talis taciturnitas declarare postea coram iudice debet ab eo puniri: si aūt fuerit occulta: debz ꝓ peccato suo sacrificiū deo facere: ꝛ cū hoc damnuz restituere ꝓmo: quod ꝓ suā taciturnitatē intulit. g Ania que tetigerit. Hic ponit ſm genꝰ peccati: ꝛ accidit ex negligentia. s. qñ aliqs ex tactu rei immūde polluitur: ꝛ negligit ad purificationē recurrere: ꝛ tunc oblitꝰ sue immūdicie intrat atriū tabernaculi: vel comedit de sanctificatis q̄ nō sunt licita nisi hominibꝰ mūdis. ꝛ hoc est qō dicit: h Et oblita fuerit īmūdicie sue. ꝛ sic ingeret se intra atrium: vel comedet sanctificatū. i Rea est et deliquit. Debet enim purgari sacrificio si fuerit ignoranter factū. si aūt sciēter debet puniri: vt ōz. j. vij. ca. k Et si tetigerit quicq̄ de immun. ho. i. hominis mortui: vel seminiflui: vel menstruate: vl alicuius q̄bus polluitur homo ex contactu. l Oblitaq̄ sue immundicie. fecerit ea que predicta sunt.

Cognouerit

Cum p culpa gemim⁹.de altero holocaustū facim⁹:cum p bonis neglectis nosmetipos fundim⁹ succedētes igni doloris ardem⁹. a Ania q̄ iurā.rc̄.Aug⁹. Quid ē qđ p tacito piurio:vel tacto mortifero: vel aliq̄ īmūdo nullū sacrificiū p̄cipit. Pro eo vero q̄ q̄sq̄ falsum nesciens iurat:agnā vel capram offerri decernit:an p oīb⁹ suprādictis ꝟ sacrificiū oportet intelligi. Oībus enī enūciatis intulit sacrificiū expiatiōis. b Intellexerit rc̄. Ysicius. Notandū q̄ delictū aliqñ significat qđ ꝓtra solū p̄sumit deū: vt in sctis vel in iuramētis. Aliqñ omne pctm qđ ad sciaz pueniat:legislator delictū dicit. Ubicūq̄ aūt cognitio peccati siue p̄ferat siue subinferat:delictum vocat. Cū enī delictū cognoscit in deū delinquit. Non enī frustra legislator ꝟ sermone vtit:nā quēadmodū differētes ꝓuersatiōes hoīm in exordio p holocausta ⁊ sacrificia salutaria designauit vt vias multas apiret: ita nō vnā sed multas species oblationū p peccato sanciuit: vt plures modos penitētie ꝓponeret:qm̄ nō omīa possum⁹ oēs:nec oīs pnia oī pctō ꝓuenit. Vel congrua.

Virgilius in buccolicis

B Saccū nāq̄ ieiunū:lachrymas orōnē ꝓtinuā:⁊ similia. senex vel infirm⁹ quō sustinebit:sed hz aliū penitēdi modū sicut seq̄ntia oñdūt: Sinaūt nō potuerit rc̄. Ysici. Hoc adiciam⁹ vt si qđ hoz p̄ceps peccauerit:hircū offerat de caprīs:ꝓdignā.s.penitentiaz sibi: q̄ nec peccare debuit:nec cōicare alijs:nec subditos ad peccandū prouocare. Qđ q̄ euenire nō debuit:indiscussuz reliquit.

c Sinaūt rc̄. Ysici. Qui nō pōt affligere se ꝓtinue:cinerē vt panē manducare:potū cū fletu tēperare:⁊ his similia:semetipm ad ꝓtēplandū deū:leg'studiū penitēdo offerat:totā mentē suā celesti ꝓuersatiōi ꝓsecrans:terrena plenissime deuitās: vnde sperat remissio pctōz et iustificatio. Ideo vnū fit p pctō.i.p emūdatione peccati. alterū in holocaustū:q̄ seipm plenissime deo sanctificat.

Allego. d Retorquebit rc̄. Grego. Allego. Moys xp̄i ad ꝓiunctionē sui corpis.i.ecclie nō ad sepationē valuit. Mediator enī est dei ⁊ hoīm ⁊ caput nr̄m:⁊ vere mūdatiōis hostia:⁊ dū p nobis hic mortē ptulit verius inhesit. Post sectionē q̄ caput turturis suo corpi inheret:q̄ xp̄m ab ecclesia nec mors diuidere valet. Persecutores intulerunt mortē: vt ab eo abscinderēt fidelīū deuotiōez:sed inde fides creuit:cū crucifixū ⁊ sepultū viderūt:cum ab amore oīm diuisisse crediderūt. Sed caput turturis incisuz est: nec a suo corpe abscisum. ex eo enī q̄ p nobis mortē pertulit:omēs nos sibi veri⁹ in ipam mortē suā coniunxit.

Moralit Grego. Moza. Retorquebit rc̄. In sacrificio dei turtur esse debem⁹: vt caput nr̄m ad pēnulas retorqueat.i. sensus ad virtutes. Per caput mentē intelligim⁹: q̄z sic caput corpus:ita ⁊ mens actiōes regit. Sed caput collo inheret:nec fundit⁹ abscindit:q̄z mens nr̄a a carnis delectatiōe est sepanda:nō a carnis necessaria cura: ne curam carnis faciam⁹ in desideriis. caput q̄ turturis partim abscidatur:⁊ partim collo inhereat. e Abrūpatur rc̄. Vult nos nō seruire corpi:sed abrūpi vel retorq̄ri:ne lex peccati regnet ī mēbris nr̄is. Quia vero corp⁹ nr̄m nō debem⁹ odio hr̄e:nec diaboli facturā ſm hereticos extimare:sed mēti supponere:nō p̄cipit separari corpus a collo:vtrūq̄ enī vnius eiusdēq̄ creatura est.

L f Fundamentū. Lxx. Basim qđ est euangeliuz:q̄z ſm intentionem sacrificij christi ⁊ euangelij debet sacrificiuz p peccat̄ offerri. Unde addit: Quia pro peccato est. nihil enī sic a pctō eripit quēadmoduz imitatio xp̄i:⁊ obedientia euāgelice p̄dicatiōis. g Qđ si non quiuerit rc̄. Quia nō oīe tp̄s ad pniam facile q̄n.s.ipa penitentia abutimur:⁊ fructū eius ad pctm redeūtes abolemus:legislator innuit dicēs: Qđ si nō q̄uerit man⁹ eius rc̄. Aug⁹. Querit vtrū vbiq̄ accipiēdū sit qđ dictuz est:si nō valet man⁹ ei⁹ offerre ouē eū debere par turtur aut duos pullos columbaz. Et si hoc q̄z nō valet:certaz similaginis q̄ntitatē. Si enī vbiq̄ intelligit:non pōt dici sacerdotē nō hr̄e vitulū:aut synagogā aut principem nō hr̄e capram aut ouem. Et si ita est:qđ opus erat postea dicere tacitum piurū:aut tactū immūdū.⁊ piuriuz p ignorantiā factū purgari sacrificio agne vel capre:cū idē preceptū sit in illa generalitate ad quā ista potuerūt ptinere? Si aūt ista discernunt q̄ licebat p eis turtures vl̄ columbas: vel si ꝟ nō esset similā offerri. vbi aūt nō dictū ē nō licebat:nō videt subuētū esse paupib⁹:q̄m̄ multa pūt ee ōlicta ñ specialr exp̄ssa:q̄ ad illā gnālitatē r̄ferūt: vbi

grauarentur

a cognouerit postea subiacebit a b†
ſ aperte ꝓnuncians.
b delicto. Alia q̄ iurauerit ⁊ ꝓ/ c†
a ſ Lxx. distinguens labijs suis.i. diffiniens ⁊ secerniens a ceteris que solo dicto non tenentur. b ſ vt herodes herodiadis filie.
tulerit lab̄ijs suis: vt vel male b
a ſ ⁊ nō fecerit. b ſ bene vel male facere.
quid faceret:vl̄ bene:et idipm
iuramento ⁊ sermone firmaue
a ſ prius ignorans. b ſ in oīb⁹ q̄ dicta sunt.
b rit: oblitaq̄ postea itellexerit c
delictū suum:agat pniam p̄ro †
ſ qz de populo.
peccato:⁊ offerat de gregibus f†
a ſ perfectam innocentiā. ſ aptam simplicibus. b ſ pfectam penitentiam. c ſ patrem. ſ .i.ozare nos faciet vel sanctos ꝓ nobis.
agnūm vel cap̄ram:orabitq̄ p †
a ſ christus. b ſ consueris vtitur verbis ad memoriam reuocans ea que in deprecatione pro peccatis accepit.
ea sacerdos ⁊ pro peccatis ei⁹.
c †Sinautez nō potuerit offerre g
a ſ agnam vel capram. b ſ cōemplariuam vitam ⁊ meditationē legis intentā. c ſ secuīum relinquat. turtur enim soliuagus solitudinem significat.
pecus: offerat duos turtures: †
a ſ mundiciā ⁊ simplicitatē. b ſ iugem gemitum ⁊ luctum mente ⁊ corpore.
vel duos pullos columbarum †
a ſ pro emundatione peccati.
dño. Unum pro pctō:et alterꝫ
a ſ qz tota cōuersatio deo cōsecrat. ſ qz non offerebat sacrificiū pro peccato:cū aūt de holocausto loquebat turturem noiauit:⁊ duos non dixit.
in holocaustum: dabitq̄ eos
a ſ christo:que enim ſm ipm sunt ⁊ eo medi/ante offerunt accepta sūt. b ſ nemo offerēs potest holocaustum fieri:nisi prius a peccato liber fuerit: modum liberatis supponit dicens:retorquebit.
sacerdoti. Qui pmuz ofterens
ſ mentem.
b p peccato: retorquebit caput
a ſ Lxx. spondili:rori.s.corpori:qz colli firmitas sanitas ⁊ substantia corpis est.
eius ad pennulas:ita vt collo
e adhereat:⁊ nō penitus abrum
a ſ vñ air: Soluite templū hoc rc̄.
patur:⁊ asperget de sanguine
ſ corporis christi.
parietem altaris. Quicqd aūt
reliquum fuerit:faciet distilla/
f ri ad fundamentuz eius:quia
a ſ omnino abrenuncians seculo.
pro peccato ē. Alterūz vero in
holocaustū adolebit vt fieri so

a ſ admirabilis legislator deus qui humane imbecillitati condescendit: ⁊ modū reperit p quē nō minora mereantur infirmi.

let. Rogabitq̄ p eo sacerdos
⁊ pro peccato eius:⁊ dimittet h
a ſ Lxx. non inuenerit qz.s.diuitijs potentie abutendo importune expendit.
g ei. Qz si nō quiuerit manus i
a ſ minus ergo hedum vel ouem offerre potest.
ei⁹ offerre duos turtures: aut
duos pullos colūbaz:offeret p k†

a Cognouerit postea peccati sui. p recordatione sue immundicie.
b Subiacebit delicto. modo dicto. Cōsiderandū q̄ in istis duobus generibus peccatoz predictis nō determinatur hic aliqđ sacrificiū: quo debeāt expiari. ⁊ ideo dicunt alii qui q̄ tale debz fieri sicut in casu sequēti: vbi ponit forma sacrificij p illo casu ⁊ duob⁹ p̄cedentibus. Alij dicūt q̄ sacrificiū hic non determinat: qz debz fieri ſm arbitriū sacerdotis.
c Alia que iurauerit. Hic ponit tertiuz gen⁹ peccati qđ similiter accidit ex negligētia. videlicet qñ aliqs iurat se facturū aliqđ: et negligit adimplere: ⁊ ex tali negligētia dat obliuioni: ⁊ postea recordatur. ⁊ hoc ē qđ dicitur: Ania que iurauerit rc̄. Sequit: d Ut vl̄ male qđ faceret. Dicunt hic aliq̄ q̄ hoc intelligit de malo pene sibi infligende: vtpote si iurauerit q̄ se afflige ret ieiunio: vel alio modo ad carni mortificationem. Dicunt aliq̄ q̄ hoc etiam pōt intelligi de malo culpe: vt si qs iurauerit dānificare p̄ximum iniuste: vel aliquod huiusmodi: non qz tale iuramentum sit adimplendū: sed qz sic iurando peccauit.
e Oblitaq̄ postea intellexe. delic. su. s. male iurando: vel iuramentū licitū nō implendo.
f Offerat de gregib⁹ agnā siue capram. si facultas ei⁹ ad hoc se extēdit.
g Sinaūt rc̄. offerat duos turtures rc̄. Cetera patēt ex predictis vsq̄ ibi: h Et dimittetur ei. Dicit hic Ba. Sa. q̄ si esset iramentuz de pecunia vel alia re que pōt pecūia mēsurari: vt si iurasset se daturū alteri. c. solidos vel hmōi: nō esset liber p̄ro hmōi sacrificijs: sed teneret implere iuramentum: nisi excusaretur p impotentiam supuenientem: vel alio modo.
i Qđ si nō quiuerit ma. ei⁹: id est facultas ipsi⁹ offerre aues.
k Offeret p̄ro peccato simile ptē ephi decimaz. Quāta aūt sit mēsura ephi dictū fuit Exo. xvj.

Non mittet

† ſ. ii. d Luce. i.

grauarent inopes: si tñ capra ⁊ agna: nõ etiã ⁊ illas auiculas: ⁊ similam offerri licebat: nisi forte ꝗs dicat: discerni ista uolatim exꝑssa ab illis q̃ generalit̃ sunt memorata: qz hic agna dixit: ibi ouẽ: vt etas aliquã faciat differentiã: dũ tñ intelligat̃ paupe rib⁹ subuẽtũ: vt si nõ habeãt illa q̃drupedia: memoratas aues vel similaginẽ offerãt ꝑ pctis ignorãtie. Si aũt mouet: q̃re cũ generalit̃ oĩa pctã ignorãtie ꝯcluserit: ⁊ sacrificia nõ ꝑ distãtia pctõꝝ: quã nõ fecerat: sed ꝑ distantia psonaꝝ distinxerit: postea noluerit etiã pctã distinguere: ⁊ sacrificia ꝑ eoꝝ varietate ⁊ diuersitate ꝑcipere? Quasi nõ ad illã generalitatẽ ptinerẽt oĩa: sic factã postea exceptionẽ oportet intelligi: vt q̃cũqz remãserint his exceptꝫ q̃ specialit̃ memorata sunt in illa generalitate intelligam⁹: q̃ modus locutiõis ĩ scri
1. Cor. 6. d pturis tñ sanctꝫ repit̃. Tale est illud. Oñe pctñ qcũqz fecerit hõ extra corp⁹ est. Nihil enĩ peccati ꝑtermisisse videtur.
Ibidem postea tñ excipit: Qui aũt fornicat̃: in corp⁹ suum peccat. qđ ꝼm ꝯsuetudinẽ locutiõis ita diceret̃: Oñe pctñ qcũqz fecerit hõ fornicatiõe excepta extra corp⁹ est. Qui aũt fornicat̃ in corp⁹ suũ peccat. ⁊ hic cũ pri⁹ generalit̃ illa oĩa ignorãtie peccata dixerit q̃ illis cõmemorauit sacrificijs expiãda: postea excepit illa q̃b⁹ distincte positis certã sacrificioꝝ purgationem adhiberet: vt cetera oĩa ab istis ad illã generalitatẽ ptinent.

Allego. a Ephi. Esi. Allego. Mẽsura ẽ triũ mẽsuraꝝ. i. tres modios ꝯtinens. Christ⁹ g̃ est q̃ sacrificiũ offert: ⁊ ipe sacrificiũ ẽ. Quia ephi mẽsura triũ modioꝝ trinitatẽ innuit: qz vna mẽsura est: qz ĩ ea vna deitas ẽ. Tres vero hz mẽsuras. i. tres psonas ꝓfectas: ⁊ totidẽ subsistẽtias: vt nõ peccem⁹: si partem carnẽ dñi dicim⁹ ꝓpter inseparabilẽ incarnati x̃bi vnionez: ps aũt est trinitat̃: qz gl̃ia eius ⁊ virtus est indiuisibilis. Unde
Colos. 2. b Apls: In ipso habitat oĩs plenitudo diuinitatis corpaliter.
1. Joh. 2. c Et Johes: Qui negat filiũ nec patrẽ habet. Qui ꝓfitetur ie sum: ⁊ pr̃em hz. Christ⁹ ergo est ephi bñs in se plenitudinem trinitat̃. decima ei⁹ caro: in q̃ oñdit̃ sublimitas diuinitat̃ ei⁹ humanitat̃ respectu. ꝓpter qđ ⁊ ps dr: ⁊ integro homĩ x̃bus incarnatũ est: q̃ ⁊ legẽ impleret. Denari⁹ pfect⁹ est: ⁊ decẽ le
Nu. 18. c gis ptinet mãdata. Uñ ⁊ decime decimã p̃cipuaꝝ sacerdoti. i. x̃po lex deputauit: q̃si masse nr̃e primitias hñti. Qui g̃ post
Mat. 13. c preuaricationẽ penitẽtiã vult agere in spe xp̃i agat: q̃ ait: Nõ dico septies: sed vsqz septuagies septies: in quo frequẽter peccantibus spem penitẽtie nõ aufert. ideo implet pugillũ in me
Job. 10. f moriã eius q̃ obtulit. i. memor verbi sui quo ait: Non pibunt
Deu. 32. f in eternum: ⁊ nõ rapiet eos quisq̃s de manu mea. pugillum. i. monimentũ. i. verbũ ꝼm quod ꝓmisit non perire eos qui sub manu eius fuerit. b Nõ mittet in eã ⁊c. Quasi: nõ ẽ hec pfecta penitẽtia: ideo oleũ nõ hz. i. spũalẽ leticiã hilaritatis. nec thus: qz nec ꝯfidendũ est ei in orõnibus. Sed tradat q̃ offert oblationẽ sacerdoti. i. spem salutis cõmittat diuine pietati. c Quia ꝑ pctõ ⁊c. Quia nescit vtruz boni odoris sit
Joel. 3. c oratio ei⁹ q̃ frequẽter p̃uaricat̃. Uñ: Quis scit si cõuertat̃ et ignoscat ⁊ re. p. se benẽ. Non sinit ergo desperare: nec tamẽ presumere ne iterum negligentes sint. d Pugillum. In
Mat. 13. c pugillo scriptura significatur q̃ scribit̃: Scriptũ est autẽ: Nõ dico tibi septies: sed vsqz septuagies septies. Per pugillum g̃ innuitur deum exorandũ esse vt meminerit scripte misericordie sue: vt eã nobis donet sicut fratrib⁹ donari iubet. hoc enĩ orantẽ mundabit sacerdos magnus. e Anĩa si preuaricans ⁊c. Esicius. Ab oñi peccato abstinendũ est. Sed maxime ab eo qđ cõtra sancta cõmittit. Ḡtuz aũt sit horrendũ oblatio testatur: Nusq̃ enĩ a principio hystorie: nisi hoc in loco aries offerri iubet in q̃ necessitas ⁊ vtilitas sacrificij phibet̃: non offertur hic hircus: non capra: non ouis: non par turturum: aut duo pulli columbarum. f Cerimonias p er. ⁊c. Orige. Multe species sanctificationis sunt. Est oleum quo vngitur solium tabernaculum. Et thymiama. de quo dicitur: Quicunqz talem compositionẽ fecerit peribit de populis suis. Panes quoqz ꝓpositionis soli mares comedunt: qui
Mystice sunt de stirpe aaron. Mystice autẽ in his que sanctificata sunt peccat q̃ in sacro loco aliquid irreuerẽter vsurpat: vel res diuinas indigne tractat. g Duob⁹ siclis. Duo sicli: duo p̃cepta charitat̃ sunt q̃bus peccator emit sibi ꝓfidentiaz remissionis. Nihil ei valet pnĩa sine gr̃a remissiõis. Uñ iuxta. Lxx. Aries q̃nq̃gita siclis emit̃: qz p pnĩam ⁊ gemine charitatis obseruantiã pfecta requies acq̃ritur: qñ remissio pecca
1. Cor. 12. a torum dat̃. Lxx. Argẽti q̃nq̃ginta siclis: siclo sancto. nemo enim acquirit dñi sacrificium nisi per spiritumsanctũ: quia nec potest dicere dominus iesus nisi ĩ spiritusancto. Quinquaginta vero spũssancti aduentum significat: quia die pentecostes. i. q̃n
Exo. 30. b quagesima ad apostolos venit. Lxx. siclo sancto. Jn siclo vl̃ sancto: spiritussancti virtutem ⁊ operationem significauit. Siclus. xx. obolorum est. vicenarius obnoxi⁹ pec
Nu. 14. d cati non est. Unde qui de egypto exierunt cum essent viginti annorum: peccati populi penã nõ susceperũt. Mundus quipe est ab oñi peccato spiritualis homo.
b Et quintã partẽ ⁊c. Esicius. Qui vase sancto vl̃ cibo vl̃ vngẽto abutit̃: in sancta peccare dicitur: ipsum quoqz reddat: ⁊ quintam partez ei⁹ sacerdoti tradat. Quinqz sensus habemus: si per quemlibet peccauerimus: si oculo in templo. s. ⁊ in loco sancto adulterãdo abusi fuerim⁹. lingua in detrahẽdo. aurib⁹ male audiendo. odoratu male odorãdo.

a ꝼ perfecte credendo in sanctã trinitatez. Ephi nanqz tres modios cõtinet: ⁊ denari⁹ pfectus est.

a peccato suo similę partẽ ephi de

a ꝼ timere debet ne forte non suscipiatur cui⁹ penitentia maculatur quasi misericordia ⁊ cõpassione indignus. b ꝼ leticiaz hilaritatis.

b cimaz. Non mittet in eam oleuz: a

ꝼ nec spem salutis ponat in orationibus.

c nec thuris aliqd imponet: qz pro

ꝼ christo.

pctõ ẽ: tradetqz eã sacerdoti. Qui

ꝼ quo scripra significatur misericordia.

d plenum ex toto pugillũ hauriẽs

a ꝼ altare corp⁹ ei⁹ q̃ oẽ suscepit pctñ etiã qđ videbatur non purgandũ. ideo addit: qz p peccato est ostendens: qz christus omia peccata suscipiet.

cremabit sup altare ĩ monimẽtũ

a ꝼ quia misericors ⁊ fidelis sacerdos est qui orat pro peccatis populi.

eius qui obtulit: rõgans pro illo

ꝼ solus.

⁊ expiãs: reliquã vero ptem ipse b

a ꝼ. i. gratia sua offerentem saluabit. b ꝼ hic in pleriqz capitulum sexrum inchoatur.

habẽbit in munere. Locutusqz c

e est dñs ad moysen: dicẽs: Anĩa si †

f p̃uaricans cerimonias p errorez

a ꝼ vsurpauerit. s. quod debetur sanctis vel sacerdotibus vel oblationibus.

in his quę domio sunt sctificata

a ꝼ firmiter credat: plenã fiduciã habeat in redẽptione sanguinis xp̃i. hic est enĩ aries iter vepres herens cornibus. b ꝼ delictum appellat qđ in cõscientia est. ⁊ quod in iurando aut in sancta agendo cõmissum est: qz eque contra deum est.

peccauerit: offeret ꝑ delicto suo †

ꝼ saluatorem. ꝼ qui peccatum non fecit.

arietẽ immaculatum de gregib⁹

ꝼ dilectione dei ⁊ ꝓximi cũ innocentia.

g q̃ emi potest duobus siclis iuxta d

pondus sanctuarij: ipsumqz qđ in †

a ꝼ quinqz sensus significat quorum vnus quinta pars vt gustus: in quo etiam lingua intelligitur: hanc penitens offerre debet: vt cordez lingua deum confitearur ⁊ lauder.

b tulit damni restituet: et q̃ntã

de. Nam mittet in eã oleũ neqz thus. dicit Ra. Sa. q̃ oblatio ẽ ꝑ pctõ: ideo nõ debz decorari. oleũ aũt imissum decorat q̃tũ ad colorẽ: qz lucidũ facit illud in q̃ immittit̃. Thus aũt qđ ẽ aromaticũ: decorat q̃tũ ad odorem. Doctores aũt nr̃i aliam causaz assignãt. videlicet qz p oleũ designat̃ dei misericordia. p thꝰ vero qđ ẽ odoriferũ accepta tio diuina. et iõ in oblatiõe ꝑ pctõ non ponebat̃ oleum nec thus: qz pctoꝝ nõ dz sciꝑm assecurare q̃ peccatũ sit sibi dimissum vl̃ munus suum deo acceptũ: ꝛ debet semp timere. b Beli quã xo partez ipse ha. in murõne labor⁹ sui ĩ molatiõe sacrificij.

c Locutusqz est dñs. Hic cõsequẽter describit̃ oblatio ꝑ pctõ qđ ꝯsistit i abusu sacrorum. Circa qđ sciendum aliq̃ fuerũt sacra q̃bus non erat licitũ vti: sicut thymiamate ꝑ delectatione odor⁹: ⁊ oleo vnctionis ꝑ medicamine infirmitat̃: ⁊ de abusu taliũ p errorez fctõ loq̃t̃ scptura vt dicũt alĩq̃. alĩ ãt dicũt q̃ loquit̃ hic de abusu pmitiarũ q̃ erant sctificate dño: eo q̃ sacerdotes dño ministrãtes debebãt inde sustentari: ⁊ ideo si aliqs p errorem aliqd de talib⁹ suis vsibus applicaret: debebat facere sacrificiũ qđ hic determinatur: ⁊ huic dicto ꝯsonat littera sequens. cũ dicit̃: Ꝑmqz qđ intulit dãni restituet. Et q̃ntã partem ponet su. trad. sa. Exquo ei restitutio ista debebat fieri sacerdoti: videt̃ q̃ illa quib⁹ homo abusus fuerat ad vsuz sacerdotis ptinebãt. d Duob⁹ siclis. s. argenteis. Ḡtum aũt valet siclus dictuz fuit Exo. xxx. Alia vero erant sacra q̃ nõ poterant venire in vsum hoĩm modo p̃dicto sicut vasa sanctuarij: peccabant tñ illi qui ea tangebãt nisi essent deputati ad illud officiũ in q̃ erat necessarius vsus illoruz vasoꝝ: ⁊ de tali abusu p ignorantiam facto loquit̃ hic scriptura. cum dicitur:

D

℣ male odorando.tactu male tangẽdo.primũ est ab illo pctõ oĩno abstinere:ꝛ pniam p arietẽ offerre.i.xpm rogare:vt a pctõ in se cõmisso eripiat nos.Deinde quintã partẽ.i.quẽlibet sensum q̃ pctm̃ commissum est.offeram⁹ xpo ne vltra in malo sensum illuz exerceam⁹:ℨ deo ꝓsecrem⁹.Sic enĩ ꝑ pctõ nr̃o dep̃cabitur. a Ania q̃ peccauerit ꝛc. Est.Videt oblitus qõ p̃ceperat. q̃bus enĩ peccat⁹ capr̃ã vel ouẽ offerri precepit:nunc arietem offerri precipe videt:sed nec oblitus anteriora:nec ꝓtraria precepit: Ibi enĩ p aniam gentilẽ significauit:hic autem eũ qui p ignorantiã trãsgredit mandata legis. Aug⁹.Queritur quõ discernat̃ b delictum ab eis q̃ generalit cõplex⁹ est.certis enĩ generib⁹ pctõꝝ certa vident adhibẽda sacrificia expiationũ.Hic aũt nõ specialiter exprimit pctm̃:sed videt in generalitate versari cui cõstituit sacrificiũ.sacerdoti vitulum:sicut ꝛ synagoge ꝛ principi capram:et cuiꝝ aĩe.i.homini vel capr̃ã vel ouẽ: et tm̃ femininũ pecus:deinde excipit quedã genera pctõꝝ:ꝛ noiatim exp̃sit q̃d ꝑ quibus sit offerendũ.Sicut de audito ꝛ tacito piurio. de tactu mortiçino ꝛ ĩmundo ꝛ turatiõe falsa p ignorantiã agnã aut capr̃ã aut par turturũ aut duos pullos columbarũ:vel decimã partez ephi similã.Ꝓ eo aũt q̃ p oblionẽ aliq̃d sctõꝝ vsurpauit arietẽ ꝛ eiusdez rei restitutionẽ ꝛ quintas.Hunc vero nõ exꝓssa specie peccati generalit addens:ania q̃cunꝝ deliq̃rit ꝛ fecerit ab oĩb⁹ p̃ceptis domini:q̃ nõ oportet fieri(sicut in illa generalitate dicebat)vnũ ex p̃ceptis dñi qõ nõ fecit.ꝛ nõ cognouerit ꝛ deliq̃rit.i.p ignorãtiã nolens peccauerit:arietẽ iubet offerri nõ capram aut ouẽ femineã:sicut in tali pctõꝝ generalitate cõstituerat.Quid sibi vult ℊ ista pmixtio?nisi q hic dicit:deliquit enim delicto:delictũ ante dñm.hoc qõ ait ante dñm: in his voluit delictũ intelligi q̃ fiũt ante dominũ.i.q̃bus dño in tabernaculo deseruit. Unde supra:peccauit autẽ sanctis.i.vsurpauit aliq̃d sanctoꝝ q̃ etiã restitui precepit:ac p hoc nõ sic tm̃ peccari põt in his.Mult⁹ enĩ alijs modis põt quis p ignorantiã delinq̃re in his q̃ seruituti dñi exhibent.hoc voluit postea gen⁹ delictoꝝ generaliter memorare:ꝛ ideo hic ꝛ illic arietem iussit offerri.Sepe aũt dr ante dñm:ꝛ intelligit q dño exhibet sacrificium.s.vel primitie:vel aliq̃ in sacris seruitijs. b Offeret Allego. arietẽ ꝛc.Allego.Superi⁹ p̃cepit:vt penitẽs capr̃ã offerret:hic arietem ĩmolari iubet:qr nihil prodest asperitatẽ pnie ĩmolare:nisi studueris in xpi ĩmolatione plenã ꝓfidentiã habere. Ca. VI c Ania que pec.Eſicius.Idem pctm̃ est qõ in sancta ꝛ iureiurando cõmittitur.Quia eodẽ sacrificio.i.ariete expiatur.Peccatũ autem iuramẽti:ꝛ qõ fit in sancta coniunxit:qr vtrũꝝ ptinet ad dñm. Qui enĩ falso iurat:nõ solũ ꝑ primo sed ipsi deo quẽ mediatorẽ constituit iniuriã facit:nec est parui reatus in cõspectu dei fraudulẽter negare depositũ:vel vi aliq̃d extorquere: aut calũniari:aut rẽ perditam cum inuenerit quis abiurare. Multi enim putant ℬ sine peccato esse.Sed si quis inuentũ nõ reddat:simile est rapine.

Origo. Anima que peccauerit ꝛc.Ego puto q animã nostram et corpus depositum accepimus a deo:ꝛ quod est depositum mai⁹ anime tue imaginez ꝛ similitudinẽ suam cõmendauit:hoc tam integre restituendum est ℭ a re constat esse susceptum. Si misericors sis sicut ꝛ pater tuus misericors est:imago dei in te est:et integre seruas depositum. Et si perfectus sis:sicut ꝛ pater tuus pfectus est:et similia que in deo sunt p naturam:tibi per imitationem assistant:depositum apud te diuine imaginis saluum est.Si econtrario fueris crudelis:impius:violentus ꝛ similia:imagine dei abiecta:diaboli imaginem suscepisti:ꝛ bonum depositum abnegasti. Unde o Timothee 2.Thi.1.c bonum depositum custodi.Ego quoꝝ illud addo:q christus deposi tum suscepimus ꝛ spiritũ sanctum.videndũ ergo ne sancto deposito non sancte vtamur:et cum nos in consensum sui peccata sollicitant:iuremus non suscepisse depositum.quod si haberemus:peccato consentire non possemus.Sensus quoꝝ rationalis qui in me ẽ: cõmendatus mihi est:vt vtar ad intelligentiam diuinorum.Ingenium:intelligentia:memoria:iudiciũ:ratio ꝛ omnes qui intra me sunt motus cõmendari mihi videntur:vt in his vtar his que lex ꝑcipit diuina.Si vero ad malas artes solers et perspicax vertat̃ in-

℣ genium

a Ania q̃ peccauerit p ignorantiã ꝛc.vt dicũt aliqui. alij aũt dicũt q loq̃tur de abusu decimaꝝ q̃ leuit̃ debebant.ꝛ iõ si aliqs ꝓuerteret eas in vsuz suũ debebat facere oblationẽ hic descriptã:ꝛ cũ hoc restituere etiaz dãnum:licet nõ exp̃mat̃ hic:qr sat̃ sufficiẽter intelligitur p illud qõ p̃mittitur de restitutione fienda sacerdoti. Sciẽdũ tm̃ q ℈m vtrãꝝ opinionẽ p̃dictã: abusus p̃dictus circa sacra ꝑueniebat ex negligẽtia.s.precauendi sibi de abusu vel tactu sacrorũ sibi illicito:vt ex negligẽtia separandi primitias ꝛ decimas ab alijs reb⁹ suis:ita q p errorẽ nõ accipet deo dedicata ĩ vsum ꝓpriũ.Cõsiderandũ etiaz q cũ dr: Ania q̃ peccauerit ꝛc. Non põt ꝓuenienter dici q hoc intelligat̃ generaliter de peccatis ex simplici ignorãtia factis: qr de hoc dat̃ lex.ℨ.iij.ca.ideo exponit modo dicto. La. V

partẽ ponet supra tradens sacerdoti:qui rogabit pro eo offerẽs

a ℈ simpliciter non de populo q̃cunꝝ sit gentilis vel iudeus:vel scientiã legis habens vel nõ.

a arietez ꝛ dimittetur ei. Animã si a† peccauerit p ignorãtiaz:feceritꝝ †

℈ quodliber.

vnũ ex his q̃ dñi lege ꝓhibent̃:

a ℈ cuiuscũꝝ. b ℈ postea. c ℈ sic enim peccatũ in se relidit.

b suã:offeret arietẽ ĩmaculatuz de

ℭ pcti rea intellexerit iniq̃tatem

a ℈ qr p qualitate ꝛ quãtitate culpe mẽsurantur flagella penitentie.

gregibus sacerdoti iuxta mensu- †

ram estimationẽꝝ peccati:q̃ ora

a ℈ hoie.s.aiam enĩ p hoie posuit sicut soler.

b ℈ iuxta illud:veniam consecutus sum:qr ignorans feci.

bit pro eo q nescies fecerit:et dimittetur ei:quia per errorem deliquit in domino. La. VI

Locutus ẽ dñs ad moy- b

l sen dicens: Anima que c† a ℈ preceptis dñi:dum vel ne-

peccauerit:et cõtẽpto gligit vel non putat eum vlcisci.

domino negauerit proximo suo

℈ Orige.Quãlibet rẽ sibi cõmissam:vel animã ꝛ corpus a deo susceptũ:vel imaginẽ ꝛ similitudinem dei vel rõnabilem sensum:vel quẽcunꝝ morum.

depositum qõ fidei eius crediuz

a Ania q̃ peccauerit p ignorantiã ꝛc.vt dicũt aliqui. alij aũt dicũt q loq̃tur de abusu decimaꝝ q̃ leuit̃ debebant.ꝛ iõ si aliqs ꝓuerteret eas in vsuz suũ debebat facere oblationẽ hic descriptã:ꝛ cũ hoc restituere etiaz dãnum:licet nõ exp̃mat̃ hic:qr sat̃ sufficiẽter intelligitur p illud qõ p̃mittitur de restitutione fienda sacerdoti. Sciẽdũ tm̃ q ℈m vtrãꝝ opinionẽ p̃dictã: abusus p̃dictus circa sacra ꝑueniebat ex negligẽtia.s.precauendi sibi de abusu vel tactu sacrorũ sibi illicito:vt ex negligẽtia separandi primitias ꝛ decimas ab alijs reb⁹ suis:ita q p errorẽ nõ accipet deo dedicata ĩ vsum ꝓpriũ.Cõsiderandũ etiaz q cũ dr: Ania q̃ peccauerit ꝛc. Non põt ꝓuenienter dici q hoc intelligat̃ generaliter de peccatis ex simplici ignorãtia factis: qr de hoc dat̃ lex.ℨ.iij.ca.ideo exponit modo dicto. La. V

Moraliter a† Si peccauerit ania ꝛc.Hic sensus litteralis est moralis.nã ille qui tenet̃ testificari veritatẽ quam nouit ꝛ tacet: peccat.de q̃ debet satisfactionẽ facere p debitã penitentiã.et si p taciturnitatẽ ꝓpriũ dãnifficauit tenet̃ ad restitutionem.

b† Ania q̃ tetigerit aliq̃d immũdũ.nihil apud deũ ĩmũduz reputat̃ nisi pctm̃.ꝛ iõ moralit immunduz tangit q̃ pctõ corde ꝓsentit:vel qõ peius est ope pficit. k† Et si quippiã de immundicia homis tetigerit.immũditiam hois tangit q̃ eo suadente verbo vel exemplo pctm̃ ꝓsimile facit. b† Subiacebit delicto.i.pene ꝑ pctõ ℈m arbitriuz boni ꝓfessoris. c† Ania q̃ iurauerit.Hic agitur de trãsgressione iuramẽti p oblionem implendi.iõ subdit̃: † Postea intellexerit.p recordationẽ. † Agat pniam.de omissione ei⁹ qõ iurauerat facere. f† Et offerat de gregib⁹ agnã.i.redeat ad innocentiã que p agnam significat̃:ꝛ hoc facit cũ fideliter implet quod omisit. † Siue capr̃ã.i.agat pniam corpora lem:si ei⁹ qõ omiserat nõ habet implendi facultatem.

† Vel duos turtures.scz torde ꝛ ore gemendo:si fuerit impotens ad penitentiã corpalez. † Vel duos pullos columbaꝝ.i.actus gemine charitat̃.nã vniuersa delicta operit charitas.Ꝓuer.x.ca. k† Vel similã.i.farinaz tritici que pfectã significat ꝓtritionẽ:eo q farina teritur inter molas. a† Ania si ꝑuaricãs ꝛc.Hic agit̃ de sacrificio pro pctõ illius q̃ res diuino cultui deputatas indigne tractat vl̃ suis vsib⁹ applicat.cũ dr: † Offeret ꝑ delicto suo arietẽ ĩmaculatũ.p quez significat̃ xps q̃ duxẽ simpliciũ sicut aries ouiũ.offert̃ autẽ xps vno mõ in eucharistie sacramẽto vel in orõne deuota ipm dep̃cando. seu quodcunꝝ aliud bonum amore ipsius faciendo.

† Ipmꝝ qõ intulit dãnũ restituet:ꝛ q̃ntã partẽ ponat supra.si enĩ accepit res ecclie restituere debet.p ℬ aũt q pars q̃nta supaddẽda dr:datur intelligi q q̃ꝝ sensus hois ad diuinũ obsequiũ debeãt applicari. a† Ania q̃ pecca.ꝛc.Hic agit̃ de sacrificio ꝑ pctõ p ignorãtiã ꝛ generaliter sumpto.qõ ptz ex ℬ qõ subditur: † Fecerit ꝝ vnũ ex his q̃ in lege dñi ꝓhibent̃.p ℬ aũt qõ subditur: † Juxta mensurã estimationẽꝝ peccati ꝛc.designat̃ q in noua lege ꝛ foro ꝓscientie pene sunt arbitrarie ℈m iudicium discreti ꝓfessoris nisi p superiores ecclie aliud fuerit determinatum. La. VI

b Locutusꝝ est dñs.Hic ꝓiter agit̃ de oblatiõe pro l peccato ex certa malicia facto.qõ notat̃ cũ dicit: c Ania que pec.ꝛ ꝓtem.dño ꝛc.ꝛ in fi. insuper pcie.quia requirebatur a talibus iuramentum.

Coniuncta

& geniũ:ꝛ rebꝰ dei abutaꝫ in his q̃ nõ vult:hoc ẽ abiurare deposituꝫ et bñficia vertere in pfidiã. Raptores sũt boni ꝛ mali. Boni q̃ regnũ dei arripiũt. Mali de
Esaie.3.c q̃bus dr Rapina pauperũ i domibꝰ vr̃is. Eñ rapto
1. Cor.6.b res regnũ dei nõ possidebũt. Aliqui etiã fm spũalez intelligentiã culpabiliter rapiũt: sicut alij laudabiliter rapiũt regnũ celoꝝ. Si q̃s a vicijs nondũ purgatus:nec a sordidis actibꝰ nondũ segregatꝰ velit se ceteri sanctoꝝ latenter ingerere:ꝛ sermonẽ quo pfecta ꝛ mystica tractanr̃ audire:secretoꝝ ꝛ pfectoꝝ scienti
Deu.2.d am nõ bene rapit. Nemo enĩ mittit vinum nouum in vtres veteres. a Rem pditã ꝛc. Orig. Lxx. pditionem. Laborant heretici in scripturis pditione inuenire: vnde possint errorẽ astruere:ſz forte ecclesiastica verba audiẽtes resipiscũt:ꝛ qꝫ inuenerãt: pditionem esse intelligunt ꝛ reddunt. i. errorem alienũ auctori suo dimittunt. b Et q̃ntã insup ptẽ ꝛc. Linguam. s. in q̃ vnus de q̃nq̃ sensibꝰ: ꝫ offerr̃ vt de cetero nõ peccet qꝛ p ipam vnũ quodq̃ pdictoꝝ cõmissũ est. Orige. Lxx. Non q̃ntaz ptem: ſz q̃ntas vt bis q̃nq̃ in vno supaddito reddanr̃. Quinariꝰ p q̃nq̃ senibꝰ accipiꝫ. Quinq̃ aũt sensus hoc modo possũt restitui:si eis in secularibꝰ abusi fuerimꝰ ꝛ in his que non sunt fm deum gessimus ipos sanctis actibꝰ restituamus:ꝛ alios q̃nq̃ sid est interioris hois sensus:
Mat.5.a vt mũdi corde deũ videamꝰ: ꝛ audiamus que ihesus
2.Co.2.d docet:ꝛ odorem captamus vt xpi bonus odor simꝰ.
Ps. 33. gustemus illum de quo dicit:Gustate ꝛ videte quo-
1.Joh.1.a niã suauis est dñs. Palpemus fm Johãnẽ de x̃bo vite. his omnibꝰ vnũ addamus:ꝛ hec cũcta ad vnũ deum referamus. c Locutusq̃ est dñs ad moysen dicens. Ysicius. Hic de iugi sacrificio loquit:quod i
Exo.29.g Exodo quotidie sacerdotes offerre pcipiũr̃. Sit enĩ Hoc ẽ sacrificium qꝫ facies in altari: Agnos anniculos duos:per singulos dies iugiter. ꝛ paulopost:
Ibidem oblatione ppetua in generatiões vr̃as. Et addit: Facies holocaustũ vnuz agnũ mane:ꝛ alium facies vespere. p hoc ergo intelligimꝰ q in eoꝝ qui sunt d̃ plebe voluntate est:si volunt offerre holocaustum. Eñ sacrificiũ illud munus eoꝝ quasi spontanea oblatio nominaꝫ:neq̃ enĩ ab omnibꝰ pfecta sapiẽtia exigiꝫ. Sacerdos aũt pfecte debet sapere:qui ppetuum sacrificiũ. i. continuũ holocaustũ mane ꝛ vespe pcipiꝫ offerre:vt a pfecta sapientia incipiat:ꝛ in eadẽ finiat:
ꝛ totã vitã suaz ad pfectionẽ cõponat. d Lineis.
Exo.28.g non laneis tunicã:ꝛ feminalia linea vult esse non lanea. Vestis enĩ linea habilis ꝛ mollis est ꝛ adherẽs corpori. Lanea aũt aspera:qꝛ habiles multũq̃ coherẽtes sunt anime iusticia ꝛ castitas. Linea q̃z vestis facile põt haberi:sic ꝛ x̃tutes si q̃s voluerit ea pſequi.
e Tolletq̃ cineres ꝛc. Finis cõsumatio boni opis. Cineres extra castra efferet aaron: q̃ post hanc vitã bona opa p xp̃m põtificẽ magnũ deo patri p̃sentãt. Et ibi in fauillã redigunr̃:dum assistit vultui dei pro nobis. Castra enĩ sunt p̃sens vita: in q̃ semp ptra spirituales nequicias pugnamꝰ. Juxta altare ponũr̃:dũ
2.Cor.1.c pſumatio bonoꝝ operũ in arca cordis recondiꝫ. Altare enĩ in hoc loco coꝝ significat. Eñ: Gloria vestra hec est testimoniũ conscientie vestre. f Indutusq̃ alijs extra ꝛc. Orige. Observãdum q alijs indumẽtis vtitur sacerdos in sacrificiorum mysterio:ꝛ alijs
1.Cor.2.b quando pcedit ad populum. Eñ Paulꝰ: Sapienti
Ibidem.a am loquimur inter pfectos. Et alibi: Põge inferiorꝫ stola indutus nihil iudicaui inq̃t me scire inter vos nisi ihesum xp̃m et hunc crucifixum. g Ignis in altari ꝛc. Augꝰ. Non vult ignem prorsus extingui:ſz cum vsq̃ mane arserit holocaustũ:ablatis reliquijs iteꝝ renouari:quo ardeant alia q̃ imponuntur.
Allego. h Quẽ nutriet sacerdos ꝛc. Alleg. Mane iudicatꝰ est christus: vespere crucifixus. ignis ergo mane ꝛ vespere subijcitur:qꝛ charitas dei in nobis nutriꝫ:dũ christum mane iudicatum: vespere crucifixum recoli
Tropo. mus. Greg̃. Tropologice. Altare dei coꝝ nostrũ est:in quo inbeꝫ ignis semp ardere: quia necesse ẽ ex illo charitatis flãmam indesinenter ascẽdere. Cui sacerdos subijcit ligna ne extinguaꝫ. Quilibet scz predicatoꝝ xp̃i membrũ sumi sacerdotꝭ: ꝛ quisq̃ fidelis
ſctorũ exempla et scripture testimonia in corde suo
congerere

a ſ rapina:raptores regnũ dei nõ possidebũt.
fuerat: vel vi aliqd extorserit:
ſ abstineamus a fallacia:caueam⁹ auariciã.
a aut calumniã fecerit:siue rem p
ditam inuenerit: ꝛ inficians in
super peierauerit:et quodlibet
aliud ex pluribus fecerit:i qui
bus peccare solẽt homies:cõui a
cta delicti:reddet oia q̃ p frau- †
b dem voluit obtinere integra ꝛ
a ſ contra ipsum enim qui damnum passus ẽ et contra ipsum deum fallacia ꝛ piurio actũ ẽ.
q̃ntã insup ptẽ dño cui dãmnũ
intulerat. Pro peccato autem †
suo offeret arietem imaculatuz
de grege:ꝛ dabit eum sacerdoti iuxta ẽstimationez mensurã
q̃ delicti: Qui rogabit pro eo
coram domino:ꝛ dimittetur il
a ſ lauabo p singulas noctes lectum meum.
li pro singũlis que faciẽdo pec- b+
c cauit. Locutusq̃ est dominꝰ ad
moysen dicẽs: Precipe aarõ et c
ſ iugis.
filijs eiꝰ: Hec est lex holocausti:
ſ id ẽ ignorantia huius vite qui holocaustum dei afacti sumus:ignem accendamꝰ: vt spũaliter viuamꝰ. ſ presentis vite obscuritate.
Cremabitur in altari tota nõ- d
a ſ charitas omni tẽpore in nobis debet feruere vsq̃ mane future vite quo orietur nobis sol iusticie. ſ non q̃ in die non incẽderetur. secũdo enim fiebat singulis diebus holocaustum. sed diurnuz ignem quasi manifestum tacuit nocturnum addidit. ſ charitatis.
cte vsq̃ mane: Ignis ex eodez e
a ſ quasi in altari nutrietur. ſ Sic.
b ſ iusticie. c ſ quisq̃ perfecte sapiens quia sacerdotium ẽ pfectionis exemplum.
altari erit. Vestiet tunica sacer f
a ſ castitate.
d dos ꝛ femin̄alibus lineis:tol-
e a ſ his indut⁹. b ſ cõsumatas ope virtutes.
ſ spiritussancti.
let q̃ cineres q̃s vorans ignis
a ſ vt simile sacrificiuz offeratur. Nos quoq̃ virtutes cooperante spiritu alternatim ponamus de virtute in virtutem ascendamus: quia aliter ad beatum non peruenietmus vnde cõsummatũ igne holocaustũ iuxta altare ponit.
b ſ christum qui redder iustus iudex.
excussit:et põnens iuxta altare
ſ vetteri conuersatione.
spoliabitur prioribus vestimẽ
a ſ non contenti precedentibus bonis alia adiungimus. ſ iusticia veritate ꝛ ceteris virtutibus: vnde sacerdotes cui induanr̃ iusticia.
ſ presentis seculi.
f tis:indutusq̃ alijs extra castra
ſ ante deum. ſ pmittẽdo ad futuz iudiciũ q̃ est locus mundus ab omni corruptione.
efferet eos:et in loco mundissi- g
a ſ assistens vultui dei p nobis.
mo vsq̃ ad fauillaz cõsumi fa
ſ qui pfecte sapientie operationem quasi holocaustum vult offerre ignem spũssancti nõ sinat p negligentiam deficere.
b ſ qõ est corpus christi. ſ cordis.
g ciet. Ignis autem in altari sem †
a ſ igne spiritussancti.
b ſ christus vel quilibet predicator fidelis membrum veri sacerdotis.
b per ardẽbit: quẽ nutriet sacer- b+

a Cõuicta delicti. ß non habeꝫ in hebreo. ꝛ videꝫ male additum in trãslatione nr̃a ex ignorantia aliquoruz expositoꝝ q̃ ß posuerũt in glosa interlineari. ꝛ postea scriptores nesciẽtes distinguere inter glosã ꝛ textũ inseruerunt intra textũ. ꝛ sic factũ est i plurib⁹ locis: fm oẽs q̃ textũ biblie diligenter viderũt ꝛ coꝛrexerunt: qꝛ si aliqs eẽt ꝓuictus de tali fraude nõ soluz redderet defraudato dãnũ: ß etiaz duplũ. vt habetur Exo. xxij. Et ido videꝫ q lex ß loquaꝫ de eo q̃ nõ ẽ cõuictus: ß penitens de peccato volũtarie reddit damnũ: et ido nõ restituit nisi simplũ: ꝛ q̃ntã insup ptez dat dño. b Locutusq̃ ẽ dñs. Supius descripta sũt sacrificia q̃ fiebãt iter pollate. ß ꝓter describiꝫ sacrificiũ qꝫ fiebat oi die ideo vocabaꝫ iuge sacrificium. ꝛ q̃tũ ad ß dicit:
c Precipe aarõ et filijs eius: qꝛ iuge sacrificiũ fiebat p sacerdotes mistrando: et ipm aial sacrificijs exhibẽdo vt dicũt alij. ß ß nõ videꝫ verũ: si intelligaꝫ q̃ soluerẽt de suo: qꝛ sacrificia q̃ fiebant p cõmunitate ppli: inter q̃ maxime erat iuge sacrificiũ: fiebãt de sũptib⁹ cõmunibus: vt dictum fuit Exo. xxx. verũtñ pecunia illa tradebaꝫ sacerdotib⁹ vt aialia inde emerẽt: q̃ et ß mõ sicut in lra ptz exhibebãt: speciali etiã mõ in ß sacrificio mistrabãt. Itẽ ioseph⁹ dicit exp̃sse i. iij. libro antiq̃tatuz q iuge sacrificiũ fiebat de sumptu publico. d Cremabitur in altari tota nocte. Loquiꝫ ß de sacrificio vespertino p qõ intelligitur etiã matutinũ. de q̃ habetur Exo. xxix. e Ignis ex eodẽ altari erit. datus a deo de celo vt habeꝫ in fra. ix. ca. in fine. f Vestietur sacerdos ꝛc. habebãt enĩ sacerdotes ppzias vestes q̃bus vtebanr̃ in ministerio tabernaculi ꝛ nõ alibi. de q̃bus vestib⁹ dictũ fuit Exo. xxviij. g In loco mundissimo. iste locꝰ erat paratꝰ extra castra q̃diu filij isrl̃ fuerũt in deserto: ꝛ siliter extra hierusalem q̃diu stetit templũ. h Quẽ nutriet sa. subij. ligna. Dicit iosephus q apponebanr̃ ligna duo pua quotidie ppter istud pceptum: nõ ppter necessariũ qꝛ ignis ptinuari poterat absq̃ ra

¶ cõgerere nõ cessat: his ignẽ forte langvescentẽ nutrire ⁊ excitare debemus. Mane subĳciũt ligna: cũ nox cecitatis extinguit. Vel qz mane ꝑma pars diei ẽ: postpositis terrenis cogitatiõib⁹ ꝑ in ꝓncipio ꝙsq; fidelis cogiter: et imposito holocausto desup adolebit adipes pacificox. Quisq; enĩ i se hũc ignẽ charitatis accẽdit: semetipm holocaustũ desup ꝑponit: ⁊ omne vitiuz qõ i se male viuebat exurit. Tũc enim interna sua considerat: ⁊ vitã reꝓbam ĩmolatiõis gladio mactat: cũ se in ara cordis sui ĩposuerit: ⁊ igne charitatis accẽderit. De hostia pacificox adolebit adipes pacificox: qz noue vite ĩpinguatio ĩter nos ⁊ deũ pacẽ facit: ⁊ suauissimum reddit odorẽ. Quia xo eadẽ charitas in cordib⁹ electorum inextingui bilis manet: ꝑ subdit: Iste est ignis ꝑpetuus ⁊c. Ignis iste de altari nõ deficit: qz in futuro ĩ mentibus sanctox charitat' feruor accrescit. Eterna q̃p/pe ꝺtemplatione ꝑ agit: vt q̃ magis videt de⁹: magis diligat. a Et imposito ho. Aug. Videduz ẽ vtq; nullus dies ꝑtermitteret q̃ nõ inueniret holocaustũ et adeps salutaris: an non imponeret nisi mane q̃cunq; die imponeret. Si enĩ quotidie intellexerim⁹: q̃d si null⁹ offeret. Si aũt tanq̃ de publico vel de suo sacerdos quotidiana holocausta ꝓcurabat sup ipa imponebant ea q̃ iussit dñs a ꝑplo oblata ꝓ pctis sup holocausta imponi: ⁊ non erat necesse offerẽti sacrificiũ ꝓ pctõ etiã holocaustũ offerre sup qõ illõ ĩ ponere⁹: nisi vbi offerat par turturũ aut duo pulli colũbaꝝ. Ibi enĩ diffinit vnum ꝓ pctõ: ⁊ alterũ in holocaustũ offerri. ⁊ ꝑus ꝓ peccato: deinde in holocaustũ. Queritꝫ etiaz vtrũ holocaustũ qõ mane iussit imponi: etiã p totaz noctẽ arderet vsq; ad alterũ mane? an qõ ait tota nocte ardere debere: holocaustũ fiat vespertinũ? et inde cepit de lege holocausti dicere: vt a vespertino holocausto inciperet: qõ mirũ est si taceret: nec admoneret talia vespere offerri. b Hec ẽ lex ⁊c. Videtur legislatox iterare q̃ dixit memoriã renouans repetitionẽ mãdati: ⁊ ostendẽs vtilitatẽ ⁊ necessitatẽ legis. Interponit tñ aliq̃d noui in q̃ mãdatũ necessariũ et inexcusabile ĩnuit. Sicut ergo de holocaustis sacrificia iterauit: ꝓmiscens eis assiduitatez vt ẽ illõ: Ignis in altari semp ardeat ⁊ nũq̃ deficiat. sic in sacrificio simile. i. theologie addit: quia oꝑtet eam in loco tm̃ sancto ⁊ a masculis comedi.

c Et coram altari ⁊c. Scõm qõ xps reuelauerit q̃ est verũ altare. In his ergo theologiã cõstituam⁹ que nobis tradidit xps incarnat⁹: vt patrẽ in eo: ⁊ ipm in patre cogitem⁹: ⁊ quia spũs ẽ filĳ ⁊ a pre ꝓcedit. d Reliquã aũt ⁊c. Ut nõ ex toto a theologia cessem⁹: qz sũma scietie in futurũ ꝓseruatur.

e In loco sã. Ecclia q̃ ẽ introit⁹ et vestibulũ celi. Ps. 67. i ea oꝑtet de diuinitate loq̃. vñ in ecclesijs bñdicite deo: Est q̃q; sibi domestica eccl'ia: dum a terrenis negocijs cessat. ꝑ sibi de deo loq̃ ⁊ theologiã exercere põt. Tales sũt q̃bus ps sacrificij dat' ꝺ deo. s. meditari ⁊ loqui. f Sicut ꝓ pec. Sile ĩnuit ꝑ sacrificiũ ei qõ ẽ ꝓ pctõ atq; delicto: ꝓmo enĩ de deo marime ad expiationẽ ⁊ emundationẽ aie habet. q̃ oleo ⁊ thuri. i. elemosyne ⁊ oratiõi sacrificiũ verbi dei. i. theologie ꝓtũgũt. g Mares tm̃. Non ẽ oĩm de deo disputare: ꝑ eoꝝ q̃ nihil femineũ: nihil fluxũ in cogitationib⁹ vel opib⁹ habẽt. Legitimuz ⁊ sempiternũ ẽ. de deo enĩ disputare ꝑsumere non debem⁹: dum ꝓ seculares fantasias a masculox dignitate declinam⁹. h Qis q̃ te. Esi. Hoc ad litteram stare non põt. nunq̃d enĩ si tetigerit homicida aut ꝓfan⁹ sanctificabit? nullus enim excipit. Sz xps in cui⁹ typo hec ꝓcesserũt immolat': hui⁹ carnẽ qui tetigerit. i. qui fideli corde totam spem salutis in passione eius et resurrectione posuerit ꝓtinuo sanctificabit. Esi. Qis q̃ ⁊c. Qis cõmemoratio dei sanctificationẽ ꝑstat. vñ sãctificat' aũt ꝓ verbũ dei et orationẽ. Sz cum dicit tangentẽ sãctificari: plane ostẽdit qz disputando de deo. i. theologiçã/do sufficit nobis tm̃ tangere. Qui enim vult calefieri si manuz in ignẽ mittit ꝓ calefactione vstionem sustinebit. i Hec ẽ oblatio. Aug⁹. Alia Exo. 29. f fiunt sacrificia q̃ cõmemoravit in Exodo q̃bus p septem dies sãctificant' sacerdotes: vt fungant' sacerdotio. Aliud ẽ qõ modo cõmemorat qõ offerat summus sacerdos qñ ꝓstituit'. i. qñ vngit'. vnde addit: In die qua vnxerit eũ non eos cũ etiã secũdos sacerdotes vngi ꝓcipiat. ꝑ sacrificiũ ẽ sempiternum ꝓ successionẽ. s. sacerdotũ. Vel qz qõ signat est sempiternũ. Hec est ⁊c.

¶ aaron mons

a ꝟ sanctox exemplo ⁊ scripture testimonia.
b ꝟ quo iudicatus. ꝟ fugata nocte cecidit'.

dos subĳciẽns ligna mane ꝓ sin/
a ꝟ seipso.
a gulos dies: et imposito holocau a
a ꝟ impinguatio noue vite pacem nobis cum deo facit ⁊ odorem suauissimum reddit.
sto desuper adolebit adipes pa/
ꝟ qz post hãc vitã in mẽtib⁹ sanctox feruor charicificorum. Ignis est iste perpetu
tatis ardescit. ꝟ cordis.
b us: qui nũq̃ deficiet i altari. Hec b
est lex sacrificij ⁊ libamentoruz: q̃
ꝟ Soli. a ꝟ Sublimes i sapia. b ꝟ Scõm dei voluntatem non supfluc in diuino eloquio di/
c offerẽt filĳ aaron coram domio c
sputãtes. ꝟ christus.
cor altari: Tollet sacerdos pugil c
a ꝟ qz sũma scietie apud deũ. b ꝟ cũ clemosyna scz ⁊ oratiõe q̃b⁹ theologia cõparat' nec excidunt a veritate q̃ de celo loquuntur.
lũ simile q̃ ꝓpria est oleo: ⁊ totum
thus qõ sup similã positũ ẽ: ado/
a ꝟ qz imperpetua manebit illa scientia: qz pfecta non destruetur sicut nostra.
lebitq; illõ in altari in mõnimẽtũ †
ꝟ nobis traditam.
d odoris suauissimi dño: Reliquaz d
ꝟ intelligẽdo ⁊ operãdo.
aũt ptẽ simile comedet aaron cũ
a ꝟ iudaice doctrine vel gẽtilis. b ꝟ opabitur.
filĳs suis absq; fermẽto: ⁊ cõme
ꝟ celi in quo deus habitat.
e det i loco sanctuarĳ tabernaculi. e
Ideo aũt nõ fermentabit': qz ps
ꝟ qz sanctisanctox cõtẽplationẽ possidebunt.
eius in dñi offert' incensũ. San/
f ctũsanctox erit sicut pro delicto f
g atq; peccato. Mares tm̃ stirpis g
aaron comedẽt illõ: Legitimũ ac
sempiternũ est i generatiõib⁹ ve/
h stris de sacrificijs dñi. Qis q̃ teti h
gerit illa sãctificabit'. Locutusq; ẽ g†
a ꝟ omne sacrificiũ sacerdotẽ significat sacrificiũ
i dñs ad moysen dicens: Hec ẽ ob †
xpi. a ꝟ xpi. b ꝟ fideliũ. ꝟ multox scz sacerdotũ. Sed vno vncto offert' qz ois sacerdotĳ firmitas est sacrificium xpi.
latio aaron ⁊ filiorũ eius quã of/
a ꝟ id est incarnationis qua vnxit eux spiritusancto ⁊ virtute. vñ: Spiritussanctus supuenier i re.
ferre debent dño in die vnctiõis h

li lignox apositiõe. a Et imposito holo. ⁊c. ꝑ ox de iugi sacrificio matutino: qõ ꝓcedebat oĩe aliud sacrificiũ illi⁹ diei. ⁊ tõo adipes alioꝝ sacrificiorũ post ipm ĩ altari cremabãt': sic ⁊ inge sacrificiũ vespertinũ erat vltimũ respectu oĩm sacrificiorum illius diei.

b Hec est lex sacrificij. Postq̃ determinauit de sacrificiorum ritu: hic cõsequẽter agit de eorũ vsu scz a q̃bus: ⁊ quãdo: vbi ⁊ qualiter debeant comedi. et ideo pars ista diuiditur ꝫm varietatem materie sacrificiorux: que cedebat i esum ministrox. et ꝓmo agit' de esu materie inanimate. scdo ꝺ esu animate. ibi: Locutus ẽ aũt dñs. Ista tamẽ diuisio non est ita ꝑcisa: quin etiã in ꝑte sequenti interponat' aliq̃d de esu materie inanimate. Sz est ista diuisio a ꝓncipaliori et a maiori ꝑte. Prima in duas. qz ꝓmo ostendit' que materia ianimata comedebat'. scdo q̃ nõ: sz tota cremabat'. ibi: Locut⁹q; ẽ dñs. Circa primũ dicit' sic: Hec ẽ lex sacrificij ⁊ libamentox ei⁹. Sicut supra dictũ est: sacrificium ꝓprie dicit' de aialibus: oblatio xo de aridis inanimatis: vt ẽ simila panis ⁊ similia. Libamẽtuz xo ẽ ꝺ liq̃dis vt de vino et oleo: vnũ tñ accipitur frequẽter ꝓ alio. Aũ hic sacrificiũ accipit' ꝓ oblatione: qõ patz ex hoc qõ subdit': c Tollet sacerdos pugillũ simile. q̃ cõspersa est oleo: qz in eius pistatiõe ponebat' oleũ: ⁊ cõsequenter ostenditur q̃d de ea cedere debeat ĩ esum sacerdotuz. cũ dicitur: d Reliquã autez ptez simile ⁊c. hanc tamẽ ptem simile quaz accipiebãt sacerdotes non poterãt fermentare: vt panis eẽt aptior ad comedẽdũ. cui⁹ causa subdit' cũ ꝺ: e Quia ps ei⁹ in dñi offert' incensũ. sicut enĩ dictum ẽ de tota simila oblata: sacerdos ꝓmo accipiebat pugillũ. ⁊ cremabat' cũ thure in altari.

f Mares tm̃ stirpis aarõ comedent illud. ꝓpter enĩ sanctitiatez sacrificij non erat licitum comedi a mulieribus. ⁊ ex eadez causa subditur: Oĩnis qui tetigerit illa sanctificabit'. g Locutusq; ẽ dñs. Hic ꝓsequenter ostendit' de qua oblatione non erat licitum edere. videlicet de illa quam sacerdotes offerebãt ꝓ se. ꝓmo tñ hoc ostẽdit' de oblatione facta ꝓ eis ꝺie sue cõsecratiõis cum dicit': Hec est oblatio aaron. et sequit': h In die vnctionis sue. s. ipius aaron q̃ solus diceba/tur vnctus: vt supra dictum est. iiij. ca. Unde in hebreo habet' sic: In die qua vnxit eũ. Sciẽdũ aũt q̃ dies vnctionis hic vocatur dies octava

a ꝓncipio sue

Ministerio de Cultura 2024

Aarō mons fortitudinis.i.xp̄s.Filij ei⁹:oēs fideles.Dies vnctiōis:tp̄s incarnationis q̄ vnct⁹ ē oleo leticie p̄ ptcipib⁹ suis. a Ephi.Christi hūanitatē. Ephi q̄dez tres modios capiēs:significat trinitatē.si tñ ephi dñi caro est:vt demōstret diuinitatis eminētia:ꝛ dñice carnis cū ea inſepabilitas:nihilomin⁹ ī sacrificium ꝓpetuū est. Una enī oblatiōe ꝓsūmauit ī sempiternū sāctificatos:vñ ꝛ saluare imꝓpetuū pōt.

b Jn sacrificio.Orig. Lex moysi sacrificiū ē sacerdot⁹:q̄ ī duas ptes diuidit. ī ſraz.ſ.ꝛ spiritū.Lra offert mane:p̄mo sez legis tpe:q̄ nouā lucē ꝛ nouū ꝓtulit lux diē.Vespa dat spūs:ī xp̄i.ſ.aduentu. spiritalis legis intellectus olcū misericordiā signat:q̄ debet in sacerdotib⁹ abūdare.Jn sartagine:qz multa ꝓtinētia aridū ꝛ torridū vult eē sacerdotē: in q̄ nihil sit remissū:nihil luxuriosum. c Mane.cepit passio dñi:ex q̄ ī atrio cayphe alapis cesus ē:ꝛ vsq̄ ad vesperꝫ ꝓtelata ē.tenebris enī eā interpollātibus :a sexta hora vsq̄ ad horā nonā ī mane et vespe diuidit. d Que ī sarta.Greg.

Moralit Moraliter. Nullum tale sacrificium est deo quale est çelus
p̄s.68. aīaꝝ.Aū:Zel⁹ dom⁹ tue comedit me.Jdo similа ī sartagine oleo ꝓspsa frigit.Offert enī calidaz in odorē suauissimū dño sacerdos q̄ p̄ī succedit. Simila ī sartagine frigit: cum mūda mēs iusti p çelū sācti odoris cremat. Que ꝓspgi oleo p̄cipit:qz oleos grece miscēdia dr q̄ in ꝓspectu dei ardet ꝛ lucet. Districtio q̄ sācti çeli: miscēdie ẋtute ardeat ꝛ clarescat. Amat enī etiā q̄ inſeq̄t.Aū:Calida ī odorē suauissimū dño offert.Si çel⁹ amorē nō habet: simila ī sartagine calorē amisit.Sacerdos offert eā q̄ p̄ī succedit:q̄.ſ. dei filiū moribus ostēdit:nec ab eius nobilitate degenerat. Jn altari tota crema vt holocaustū fiat.Holocaustū totū īcēsū ē:ꝛ oē holocaustū sacrificiū:ꝑ nō ꝙuertit.ſūt mlta bona q̄ agūt sacrificia ꝑ nō holocausta.Qui enī sic opant q̄ sūt dei:vt nō relinq̄ūt q̄ sūt secli:sacrificiū offerūt nō holocaustum .Qui ẋo oīa q̄ mūdi sūt deserūt:ꝛ tota mēte igne diuini amoris accēdunt:deo sacrificiū fiūt ꝛ holocaustū .Simila q̄ ī sartagie: mēs iusti ī spiritalis çeli afflictiōe q̄ p sollicitudinē aīaꝝ frigit:ꝛ holocaustū deo deputat. e Sacerdos.Lxx.Sacerdos vnct⁹ ꝓ eo ex filijs ei⁹:faciat ea.xp̄s enī ꝓ aarō ē. nō in loco ei⁹:qz transtulit ī sacerdotiū ꝛ abstulit aaron .Ex filijs ei⁹:qz de iacob p mariā descendit:ꝛ ex eadē tribu. f Qui

Eph.4.b p̄ī.Un⁹ dñs iesus xp̄s p quē oīa .Dñs enī glie crucifix⁹ ē:
Phil.2.a ꝛ incarnati ẋbi passio ē:q̄ fuit ī carne xp̄i q̄ semetip̄m totuz exinaniuit:formā serui accipiēs:ꝛ obediēs p̄ī vsq̄ ad mortē crucis. g Dē enī sa. Quecūq; ī sacrificio pacifico ī ꝑ q̄z iubet fieri. h Nec quisq̄ ꝛc.Q̄ comedit minuit.Sa

1.Pe.2.b crificiū xp̄i minuit:q̄ ꝓ pctis mortuū dicit:cū pctm̄ nō fecerit. Orig.Nec q̄sq̄ co.Sacrificiū in ꝑ loco:ẋbū ip̄m accipiēdū ē ꝛ doctrina de q̄ nul⁹ edit.i.disputat vel retractat:ꝑ holocaustū ē. Quicq̄d enī dixit:q̄cq̄d statuit:eterna ꝓsecratione pdurat. i Sacerdos q̄ ꝛc.Aug⁹.Nō qđ ꝓponet:illud enim igne ꝓsumit:ꝑ qđ inde remanet.Dicit aūt postea: Oia q̄ ꝓ pctō sūt ex q̄b⁹ illatū fuerit a sāguie eoꝝ ī taberna-culū testi.exorari:i sācto non edet:ꝑ igni cremabit. Quō g̃ ad sacerdotes ꝓtinēt mādūcāda q̄ remanent ꝺ sacrificijs ꝓ pctis. Quare itelligēdū ē ꝑ excepta eē de q̄ꝫ sāguie tangit altare īcensi.Hoc enī iussit fieri ꝺ vitulo:quē ꝓ pctō suo offert sacerdos:ꝛ ꝺ vitulo ꝓ pctō synagoge: vt carnes q̄ remāserint ex castra cōburāt: hoc ꝛ modo breuiter cōmemorat. Aug.Quedā hostiaꝝ sūt soli⁹ dei: q̄daz aaron et filioꝝ eius:q̄dā ip̄ius et filioꝝ et filiarū ei⁹: vt etiaz vxori sacerdotis edere liceat. Ex his q̄dam sunt sacerdotū et filiorū et filiarū eorū:sed de q̄b⁹ edere liceat etiā filios isrl. Jn illis aūt q̄s edere licet filijs isrl:ꝓticipiū habēt sacerdotes et filij eorū nō tñ ex oī hostia quā edit sacerdos etiā filios isrl edere licet. Prima g̃ hostia holocaustum ē.Nō enī debet eē ꝑma:nisi q̄ oīpotēti deo offert. Scda est q̄ a sacerdotib⁹ editur. Tertia de q̄ filios isrl q̄ offerūt edere licet mūdos.ſ.tm̄. Soli enī mūdi inbentur

Mystice edere de sacrificijs. Mystice.Mas hostias itra temetip̄z require: habēs itra temet ip̄m greges boum:q̄ bñdicunt in abraā:et greges ouiū et caprarū:in q̄bus bñdicti sūt ꝛ multiplicati patriarche. Sunt intra te etiaz aues celi.Ne mireris : intellige te

Gen. 15. b esse alīū mundū:ꝛ intra temetip̄m esse solē et lunā et stellas.Aū abrae ꝺr:Aspice celum et vide stellas:si dinumerari possūt p̄ multitudine:Sic erit semē tuū sicut stelle celi:illi scz q̄ ex fide ei⁹ geniti rationabiliter viuūt : et diuinas leges p̄cepta custodi-

Mat.5.b unt. Saluator q̄z ait:Vos estis lux mūdi.Nō g̃ dubites itra te eē solē ꝛ lunaz:audi aliquid maius ne vitā tuā tanq̄ vilē negligas.habet hic mūdus gubernatorē suuz

Hiere.23.c q̄ in ipo habitat omnipotentē deū. Unde dicit:Nōne celū et terraz ego impleo.Au-

Leui.26.b di q̄d de hoīb⁹ dicat omnipotēs:Habitabo in eis et inambulabo. Addit ergo p-

2.Re.7.c sonam tuam aliq̄d plus:Ero eis in patrē et ipi erunt mihi in filios et filias: vbi holocaustū ingulat qđ soli deo offertur:ibi etiam hostia ꝓ pctō:vt scz intelligat se qui peccauit et penitet et cōtriti spūs hostiā offert:stare in loco sācto et bis q̄ ꝓtinent ad deum associari.Coram dño offert:vel in ꝓspectu domini :qui nō exit a cōspectu ei⁹:

Gen.4.c sicut Cain:sed fiducialiter stat:nec aspectū eius peccati ꝓscientia declinat. Jdo hāc hostiam dicit esse sanctū sanctoruz. Audi aliquid maius. Que est hostia q̄ ꝓ peccatis offert:et est sancta sanctoꝝ nisi vnigenit⁹ dei domin⁹ meus iesus christus ip̄e est

Ⓖ hostia ꝓ

a principio sue ꝓsecratiōis: qz tūc et nō ante poterāt aaron ꝛ filij ei⁹ offerre :sz filij aaron q̄ erāt inferiores sacerdotes obtulerūt tūc simila:aaron aūt q̄ erat summ⁹ sacerdos obtulit adipes ꝛ cetera que ptinebāt ad maiorē sacerdotem : vt dicit Ra.Sa. sed hoc videtur cōtra textum sequentem vbi dicit de oblatione huius simile. a Offeret ea calida ꝛc. sacerdos qui in re patri successit hic est summ⁹ sacerdos . nec p̄ōt conuenienter dici vt videtur q̄ filij aarō illa die obtulerunt nisi ꝓut erat eis licitum offerre post ea cuz esset dies incrematiōis ī stitutionum ip̄orum ī sacrificijs offerēdis.et iō qđ ꝺr hic: Hec ē oblatio quā offerre debēt aarō et filij ei⁹.potest dici q̄ ꝑ dicit ꝓ tāto: qz in oblationibus aaron filij ei⁹ ministrabant ei: nō sicut offerentes super altare: sed sicut offerēti mīstrantes.et patet per hoc quod habetur infra.ix. ca. vbi agit ꝺ sacrificijs hui⁹ octaue diei et non dicitur ibi q̄ filij aarō obtulerūt nisi mīstrādo patri. b Tota cremabitur ī altari : quia nihil de ea cedebat in vsum sacerdotū.et idem cōcludit generaliter de oī oblatiōe quā faciebāt sacerdotes ꝓ se.cū ꝺr:Omne enī sacrificiū sacerdotum ꝛc. c Locut⁹ ē autem dñs.Hic ꝓinter agit de vsu sacrificij ī re aīata.et p̄mo q̄ntū ad sacrificiū ꝓ peccato. scḋo q̄ntū ad sacrificiū qđ vocat hostia pacifica ca.vij.Adhuc circa p̄mū agit p̄mo de sacrificio ꝓ pctō cōmissionis .secūdo de sacrificio ꝓ peccato omissiōis. ibi:Hec quoq; est lex hostie ꝓ peccato. tertio ponunt q̄dā regule cōmunes ad vtrūq; .ibi:Ad sacerdotē.Circa p̄mū ostendit p̄mo vbi hostia ꝓ pctō debeat īmolari cū ꝺr: d Jn loco vbi offert holocaustum īmolabitur.non ē intelligendū de oblatiōe holocausti ad incendendū que fiebat sup altare: sed de oblatione holocausti ad īmolandum q̄ fiebat ī atrio ante altare. Secūdo subdit q̄s debeat eā comedere ꝛ vbi.cum ꝺr: e Sacerdos q̄ offert eā comedet ꝛc.nō sub diuo:qz ille loc⁹ erat ꝓ sacrificijs et oblationib⁹:sz in exedra ad ꝑ parata.

a ſ qz xp̄s post inkarnatiōnē pfectionē bonorum operum in fide trinitatis offerre docuit.

a **sue.Decimā ptē ephi offerēt simi**

a ſ lex sempiternū sacrificiū ē ſm q̄ spūalis ē.nō ē enī in loco q̄ subuenit aut in tpe quo īmutatur sz in fide offerētis ꝛ corde sacrificantis.

b **le ī sacrificio sempitērno. Mediū**

a ſ qz sterit ante p̄sidē. b ſ qz pacta passione in sepulchro iacuit. c ſ cruce que dominicā carnē eſui nostro aptam reddidit.

c d **ei⁹ mane:ꝛ mediū vespe q̄ ī sartā-**

a ſ Ex misericordia passus est. b ſ astans patri et offerens passionem suā ꝓ nobis.

gine olēo ꝓsperſa frigeť. Offerēt a

a ſ igne charitatis. b ſ qz humano generi saluterm dedit q̄ nihil creatori nature suauius fuit.

aūt eā cālidaz ī odorē suauissimū

ſ xp̄s q̄ successit sacerdotio veteri sicut euāgelū

e f **dño sacerdos q̄ p̄ī iure succeſſerit**

legi. a ſ qz passio xp̄i non temere discutienda: sed spūi scientie reseruanda. b ſ mpsterium in-

g **Et tōta cremabit ī altari. Omnē** b

carnationis nō temere discutiendum sed spūi reseruandum. ſ qz holocaustum est.

enī sacrificiū sacerdotū igne ꝓsu-

a ſ Lxx.integrū erit. ſ.ī.nō diuidet:xp̄i enī sacrificiū indiuisū:qđ enī comedit dētib⁹ diuidit.

h **metur:nec quisq̄ comedet ex eo.**

Locutus est dñs ad moysen di- c

a ſ qz ꝓ peccato offerre sacrificium.i.penitētiaz

cēs:Loquere aaron ꝛ filijs eius.

sanctorum est. ſ in ecclesia.

Jsta ē lex hostie ꝓ peccato. Jn lo d†

ſ qz qui offert penitentiaz iam imitatur eum qui offert totum seipsum.

co vbi offert holocaustū:immo-

a ſ cui placet qđ ſm ip̄m offert. b ſ ideo. ſ aliter non introduceret penitentem in sanctū sanctorum q̄ expulsus est ꝓ peccatum.

labit cōram dño .Sanctū sancto

a ſ christus qui peccata nostra suscepit :recte nostram offert penitentiam.

i **rum est.Sacerdos qui offert eaz** e

℣ hostia ꝓpctis ⁊ sãctasanctoꝝ. Sacerdos q̃ offert illud:
Osee.4.b edet. Hic ẽ sacerdos q̃ pctã ꝓpli comedit ⁊ ꝯsumit: q̃ ẽ sacerdos ī eternũ. Et deꝰ nr̃ ignis ꝯsumẽs ẽ pctã. s. hũana
Deu.4.d Illa absumit: illa deuorat: illa purgat. Vñ alibi dic̃: Et purgabo te igni ad puꝝ. Ihe enī pctã nr̃a suscepit: ⁊ ī sermetipo tanc̃ ignis comedit. Sacerdos q̃ obtulerit edet illo ī loco sãcto ī atrio tabernaculi. Consequẽs enī ẽ: vt ꝑm eũ q̃ sacerdotiũ ecclie dedit: sacerdotes ecclie accipiãt pctã ꝓpli: ⁊ imitãtes magistrum: tribuãt remissionẽ pctoꝝ. Qui debẽt ita eẽ ꝓfecti ⁊ ī officijs eruditi: vt ī loco sãcto ipi ñ peccã doꝝsumãt pctã ꝓpli. Jn locũ sctm̃
Exo.5.b venerat moyses. cui dictũ ẽ: Loc⁹ ī q̃ stas ⁊ra sãcta ẽ: ⁊ ī eccl̃a loc⁹ fact⁹ est fides charitas ꝯscia bona. Sacerdos edet carnes sacrificij ī atrio tabernaculi testimonij: cũ itelligere potuerit q̃ sit rõ vl̃ q̃ mysteria ī his q̃ scribũt de atrijs tabernaculi testimonij: ad q̃ nullus accedit: nulli nisi sacerdotib⁹ patẽt: q̃ sciẽtia ⁊ mystico itellectu possũt eoꝝ secreta penetrare. Sũt alia dogmata ī eccl̃a secretioza: q̃ nec adire sacerdotib⁹ licet: vbi scz arca recondit ⁊ vrna ⁊ tabule t. scz vni tm̃ põtifici: ⁊ huic semel ī anno certis tpib⁹ et mysticis purgatiõib⁹. Sũt alia ad q̃ possũt peruenire etiã leuite. Sũt ⁊ alia ad q̃ põt accedere filij israel. i. laici: nec
Deu.23.a tñ alienigene nisi ascripti iam fuerit ī eccl̃a dñi. Egypti⁹ enī in tertia generatõe itrabit ī eccl̃az dei. id ẽ ī fide pr̃is ⁊ filij ⁊. s. s. q̃ credit oĩs q̃ ꝯsociat eccl̃e dei. Sciẽdũ ẽ aũt q̃ scz ex hostijs q̃dã ꝓcedãt sacerdotib⁹ ad edẽdũ: nõ tñ oĩa. Aliq̃ enī ps deo offert et altaris ignib⁹ tradit: qz si cõcedit nobis aliq̃ ex scriptur̃ cognoscere: aliq̃ tñ deo reseruãtur q̃ supant nr̃os sensus: ne aliter a nob̃ q̃ veritas habet ꝓferant: melio⁹ igni ista reseruam⁹. a Quicquid teti. ⁊c. Cuius oblatio fit alteri⁹. i. penitẽtis: sãctificabit ⁊ si non peniteat. Sil'r si puul⁹ baptiçat⁹ fuerit: q̃ ꝑ se nõdũ peccauit: mũdat ab originali. b Si de sanguine ⁊c. Jd ẽ si substãtia carnis peccatis fuerit imaculata. Vñ vestimentũ mi
Esaie.9.a xtuz sanguine erit in cõbustione: et cibus ignis infernalis scz lauabit in loco sãcto. i. spem habebit in baptismo qui non solũ ꝑterita abluit: sed instruit vt de futuris penitere possit. c Vas autẽ ⁊c. Lxx. Jnfirmus scz imbecillis q̃ pacta penitẽtia relabitur ad peccata: hic cõfrigendus est terroꝛe iudicij. d Omnis masculus ⁊c. Sacerdos integrũ sacrificiũ offerẽs et comedens: xp̃s est: qui nostrã penitentiã offert et comedit peccatoꝝ salutem. Carnes autem sacrificij: qz ꝑtinent ad penitẽtiã: omnis masculus: de sacerdotib⁹ comedit fortis. s. et stre
Ps̃.26. nu⁹ cui dr̃: Viriliter age et cõforteꝛ cor tuũ ⁊ susti. dñm. e Non comedeꝛ ⁊c. Quia ad eꝑm ꝑtinet: q̃ ꝓpria auctoꝛitate et ꝓpria diuinitatis xp̃tute remissionẽ tribuit. Eius enī passio ꝑ quam nobis ꝓcurat remissio: nõ fuit homĩs puri: sed dei incarnati. Jdeo non edit ab hominibus sz igne cõsumit: quia remissionẽ dare: dei est soli-
Deu.4.d us: q̃ ꝑ ignem significat. Deꝰ enī noster ignis ꝯsumẽs ẽ. f Delictũ. Elicius. Aliq̃ dicit peccatũ re- Ca. VII cognitũ. Aliq̃ qd̃ ī ipm̃ cõmittit deũ: qd̃ difficile igno-
1.Re.2.e scit. Vñ: Si peccauerit vir ī virũ: sacerdos oꝛabit ꝑ eo. Si xp̃o in deũ: quis oꝛabit ꝑ eo? Necessario ergo aries
Job.1.d in sacrificio offert: eum significans de quo dicitur: Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mũdi: q̃ solꝰ qd̃ in se cõmissũ est põt relaxare. Aries autẽ nõ omnis in holocaustum fit: sicut vitulus oblatus ꝑ populo ⁊ ꝑ sacerdote:

℣ qui xp̃m

a ℣ ad sacerdotes ptinet mãducãdũ. ℣ qz xp̃s in se suscepit ⁊ cõuertit pniaz nr̃am. b ℣ Ecclesia in qua xp̃s penitentiã salutẽ opatur: que cib⁹ ei⁹ dicit: meꝰ inquit cib⁹ est vt faciã voluntatẽ patris q̃ misit me. i. salutẽ humani generis.

comedet eã ī loco sãcto ī atrio ta/
a bernaculi. Quicqd tetigerit car/ a
a ℣ penitẽtie ieiuniũ vigilias ciliciũ lachꝛymas oꝛationẽ elemosynã: ex his pnia cõsistit. hec q̃ tangit recte sanctificab̃. b ℣ in baptismo. sicut enī vi
b nes ei⁹ sãctificabit. Si de sangui b
ta carnis sanguis est ita penitentie vis baptism⁹ est sine quo penitentia non ꝑdest.
a ℣ caro que vestis anime.

ne illius vestis fuerit aspersa la/
a ℣ ipa aspersiõe. b ℣ eccl̃a gentilũ aspersiões extra sũt. ⁊ ideo nõ abluũt: vel q̃cũq̃ extra sunt. c ℣ vnde in magno domo sunt lignea ⁊ fictilia pec
c uabitur ī loco sancto. † Vas autẽ
catoꝛes scz. a ℣ vñ tãc̃ vas figuli cõfringes eos. ℣ qz bona male ꝓcepit. ℣ terroꝛe iudicij.

fictile ī quo cocta est cõfringet.
a ℣ fortẽ ⁊ solidus q̃ nõ redit ad pctã hic fricab̃. i. caloꝛe spũssancti inflãmab̃. b ℣ Nõ frangeꝛ.

Qd̃ si vas eneũ fuerit: defricabit
℣ qz videns aliũ penitentẽ monetur ad compunctionem. ℣ lachꝛymarum compunctionem.

b ⁊ lauabit aq̃. Omis masculꝰ de ge/ c
nere sacerdotali vescet carnibus
℣ vituli. s. synagoge vel ꝓ peccato pontificis.

ei⁹: qz sãctũsanctoꝝ ẽ. Hostia enī
q̃ cedit ꝑ pctõ cui⁹ sãguis infert
ī tabernaculũ testimonij ad expi/
c andũ ī sãctuario nõ comedet: sed
cõburet igni. Ca. VII
℣ scz q̃ dicta est ꝑ peccato.

b Ec quoq̃ lex est hostię ꝓ d† spũssanct⁹ in altari coꝛdis nr̃i nobis b̃ ad
f delicto. Sãctasanctoꝝ e memoꝛiaz reducẽdo. sicut dicit Job. xiij. Spũssanctus docebit vos oĩa ⁊ suggeret vobis oĩa. a† Et ipposito holocausto desup vt igne cremet. holocaustum istud est opus bonũ de genere. sed tunc cremab̃ in altari qñ fit ex charitate. ideo dicit apl's. j. Corl'. xvj. Oĩa vestra in charitate fiãt. † In monimentũ suauissimi odoꝛis dñi. nam talis oblatio benigniter acceptab̃ a dño. g†. Locutusq̃ ẽ dñs ⁊c. hic agit de oblatiõe sacerdotis in die sue ꝯsecratiõis cũ dr̃: h† Hec ẽ oblatio aaron et filioꝝz eius quã offerre debẽt dño in die vnctiõis sue. et significat oblationem quã moꝛaliter debet facere sacerdos noue legꝭ in die sue ordinationis. Per similã enī que ẽ farina tritici purgatissima intelligitur puritas vite q̃ maxime requirit in nouo sacerdote. sed hec similа debet oleo cõspergi. nã puritati vite debet pietas adiungi et frigi in sartagine ꝑ çelum iusticie diuine ne pietas sit nimis remissa et çelus sine pietate esset nimis durus: debet etiã offerri calida: qz sine caloꝛe charitatis non ꝓsunt opera iusticie nec etiam pietatis. j. Corl'. xiij. Si distribuero ī cibos paupeꝝ omnes facultates meas: et si tradidero coꝛpus meũ ita vt ardeã: charitatẽ autẽ non habuero nihil mihi ꝑdest. d† Jsta ẽ lex hostie ꝑ pctõ. Per hãc hostiaz penitentia designab̃ per quam delictum expiab̃. et de hac hostia dicit: e† Sacerdos q̃ offert comedet eã. Hec aũt hostia a sacerdote noue legis offert qñ peccatoꝛ in foꝛo ꝯscientie ab eo vere penitens iudicab̃. ℣ tũc ab ipo comedit quãdo p absolutionẽ debitam peccatoꝛ christo recõciliatur et iterum ei incoꝛpoꝛatur. sicut Act'. x. dicitur: Surge petre occide et manduca. Ca. VII

d b Ec q̃z ẽ lex hostie ꝑ delicto. Hic ꝯsequenter agit de vsu hostie oblate ꝑ peccato omissionis ⁊ ideo vocab̃ ꝑ delicto. delictũ enī dicit q̃si derelictũ: ⁊ hoc est qñ aliq̃d omittit qd̃ q̃s facere tenetur. e Sanctasanctoꝝ est. Non accipit hic sanctasanctoꝝz ꝑ illa ꝑte tabernaculi q̃ dicebatur sanctasanctoꝝ sed ẽ sensus: ẽ de numero sanctoꝝ qz omnia sacrificia dicebãtur sancta in q̃tuz erant

℣ ad diuinũ

¶ qui xp̃m similiter significat. Sed ibi generaliter remissio humani generis dispensatur. Ideo necessario omne xp̃i sacrificiū offertur. hic autem pro eis fit q̃ bus sacrificium et remissio ꝓcuratur. Quecūq; ergo saluare possunt: suscipiuntur in xp̃i sacrificiū: pax scz et sanctimonia: sine qua nemo videbit deum. oblationes enī interiorum cogitationes sunt: q̃bus pacatis cum omnib⁹ pacem habemus. Oblatio autem renū ⁊ pinnule epatis ⁊ femorū sanctimonia ē. Origē. Quidā dicūt eē delictū cum nō facimus qđ debem⁹: peccatū xo cuz facimus qđ non debem⁹: sed nō vbiq; hoc obseruaſ. a Sanguis eius ⁊c. Est. Quecūq; in sacrificio pacificorū in hoc q̃z iubet fieri. b Sicut pro peccato ⁊c. Origē. Peccatū ē ꝓpetratio mali: delictum desertio boni. Sicut enī aliud ē declinare a malo: aliudq; facere bonū: ita et aliud abstinere a bono: ⁊ aliud facere malū. Vel delictū est qđ ignorāter: peccatū qđ scienter cōmittiſ.

Origē. Sicut ꝓ peccato ⁊c. Siliter iubenſ adipes arietis q̃ circa renes sūt et q̃ interiora operiūt imponi super altare: vt quicđ in te crassum est et operit interiora tua: altaris ignibus offeras: vt purgatis interi-
Ps.102. oribus dicas: Benedic aīa mea dño: ⁊ oīa q̃ in se sunt nomini sācto eius. Aliſ enī spūalē sensū non possunt habere: vel deum laudare. Si autē interiora purgauerſ ab omni vitio libidinis hostiam ꝓ delicto iugulasti: et sacrificiū in odorē suauitatis obtuliſti. Sacerdotis q̃ offert illud et repropitiauit ꝓ delicto: ipius erit. Dicant sacerdotes: quia pars data ē eis cuz bis. s. quos ad penitentiā adduxerint et tales effecerint: vt propitius sit eis deus. Meritū enī subditorū merces erit: et gloria talium sacerdotū. Intelligant ergo sacerdotes vbi sit data vera portio: in hoc vacent: nec se superfluis actibus implicēt: sed sciant se ī nullo alio habere partem apud deum: nisi in eo qđ pro peccato offerunt: id est q̃ a via peccati peccatorem conuertunt. c Ad sacerdotem ⁊c. Christum q̃ nobis ꝓpitiatio factus est. In ipo ergo omne sacrificium ministraſ et agiſ: et qđ ex penitentia consequiſ ad eum refertur. Ipe enim vt
Mat.9.b nos saluaret venit dicens: Non veni vocare iustos sz peccatores. d Holocausti victimā ha. ⁊c. Esi. Non bonum. s. aut ouiū. aut similium sed homis: vbi enī nō ab his qui offerunt sed que offeruntur sacrificia considerant: necessario animalia memorātur. hic autē qz apertius voluit introducere psonam domini: sacerdotem posuit offerentē holocaustum homis. Intelligibilia enim holocausta offert solus xp̃s: ad cuius imitationem hostia nostra et cōuersatio formatur: in cuius respectu patientiā habemus in passionibus. e Habebit pellē. Circūstantiā diuitiarū quas debet offerre vero sacerdoti: q̃ volunt holocaustū fieri. Sathan circ
Job.2.b cūstantiā diuitiarū pellem nominauit dicēs: Pellem ꝓ pelle: ⁊ oīa q̃ habet homo dabit ꝓ anīa sua. Hāc dedit Job vt pellem: id est patientiam retineret: que pelis dicit: ex qua fiūt multa vtilia. f Et q̃cquid ī cra-
ticula ⁊c. Quia ꝑ theologie incarnatiōis ꝓma sūt: necessario offerentis sacerdotis sūt. i. xp̃i nati passi et qui resurrexit. g Siue oleo cōsperſa ⁊c. Origē. Sacrificium salutare iubeſ fieri in oleo. Sacrificio ꝓ peccato non supponiſ oleum: qz ꝓ peccato est. Ideo nec oleum leticie: nec thus suauitatis habet. Luctus enī conuenit peccantib⁹: non leticia vel odor suauitatis:
Ps.37. quia ex psona peccatoris dicit: Cōputruerūt et corrupte sunt cicatrices mee a facie insipiētie mee. Coz hois clibanus ē: qđ si vitia vel diabol⁹ succēderint non co-
Luc.12.f quet: sed exuret. Sed si ille succenderit q̃ venit ignem mittere in terrā: panes scripturarū non exurit ad pditionem: sed coquit ad sacrificium. Fortassis ī clibano coqui dicunſ: q̃ bñ recondita sūt: nec facile ꝓferri ad vulgus possunt. Sunt enī multa hmōi q̃ si in clibano non coquunſ cruda sūt: comedi nō possunt: sicut ī vi-
Ezech.1. sione Ezechielis. Non enī credēdū q̃ sit animal ī forma leonis quo vehatur deus: vel vituli: vel aquile. Tria sunt in quibus sacrificia preparantur. In clibano: in sartagine: in craticula. Clibanus fm sui formam profundiora in diuinis scripturis significat. Sartago ea que si frequenter versentur: intelligi possunt ⁊ explicari. Craticula que palā sunt. Est enī in diuinis scripturis historia: moralitas: mysticus sensus: sicut corpus et anima et spūs. Hoc quoq; canistrum pfectionis significat: in quo tres panes haberi mandantur. In scriptura enī diuina cibi auditorib⁹ tripliciter apponuntur.
Luc.11.f In euangelio quoq; dicit: Amice cōmoda tres panes. Unus coquiſ in clibano: alter in sartagine: tertius in craticula. Esi. Consperſum oleo sacrificium

a ꝑ qz eque placet deo virt⁹ iustorū: ⁊ digna pnia peroꝛ q̃ restituit ī gradū pristinū dauid ⁊ petrū.

ē: Idcirco vbi īmolabiſ holocaustū: mactabiſ ⁊ victima ꝓ delicto:
a sanguis ei⁹ p gyrū fundeſ altarī.
a ꝑ Greg⁹. Cauda finis ē corpis. ille xo bene īmolat q̃ sacrificiū boni opis ad finē pducit. b ꝑ eū scz q̃ grauia cōmisit petrā xp̃s saluare descēdit.

Offerēt ex ea cāudaz ⁊ ādipē qui
a ꝑ vult xp̃s penitētis mūdari īteriorem hoīem ⁊ habere castitatē.
opit vitalia: duōs renunculos et
a ꝑ Lxx. pinnā epatis. b ꝑ vt ꝓpriā cōcupiscentiam nō habeat sed eā omnino offerat.
pinguēdinez q̃ iuxta ilia ē: rēticulūq; iecoris cū renūculis: ⁊ adolebit ea sacerdos sup altare. Incen
ꝑ Nō mollis nō femine⁹ nō debilis.
sū est dñi ꝓ delicto. Vis masculꝰ a
ꝑ legitima generatione succedens vita: et scientia pcellens. s.
de sacerdotali genere ī loco sācto vesceſ his carnib⁹: qz sanctū san-
ꝑ q̃si nō frustra differt ꝟ sacrificiū ab his q̃ sūt ꝓ pcō: qz ꝓ delicto hoc. s. est qđ in deū cōmissū est.
b ctorū est. Sicut pro peccato offer b
tur hostia: ita et ꝓ delicto. Utri- c
c usq; hostie lex vna erit. Ad sacer- d
dotem qui eā obtulerit ptinebit.
a ꝑ xp̃s. s. exteriorē substātiā ī mēbris suis. i. pauperib⁹ susceptis. b ꝑ hoīs nō enī addit boū vl ouium vel similiū ꝓ qđ inuit spūale holocaustū.
d Sācerdos qui offert holocausti
e victimā habebit pellem eius. Et
ꝑ theologie
omne sacrificiū simile qđ coquiſ ī
a ꝑ in quo significat partū virginis. b ꝑ in qua significatur resurrectio.
f clibāno: et q̃cq̃d in crāticula vel
ꝑ que significat crucem.
in sartagine pręparaſ eius erit sa
a ꝑ. i. si eloquēs fuerit vel nō. Oleū autē eloquentiā significat. vñ: Unctiꝰ oleo guttur eius. ꝑ. i. si diuitis fuerit q̃ habet vnde misericors sit.
g cerdotis a quo offertur siue oleo
ꝑ. i. paupis q̃ qđ largiaſ nō habet aut sapīa in-
consperſa siue arida fuerit. Cun-
diget. a ꝑ qz similiter accipit de⁹ bonam deuotionē paupis ⁊ diuitis simplicis ⁊ sapientis.
ctis filijs aaron ęqūa mensura ꝓ
a ꝑ septimum capitulū a pleriſq; hic incipiſ. ꝑ salutare sacrificiuz in duas diuidit partes: vnā laudationis alteram voti.
singulos diuidetur. † Hęc ē lex ho e†
stię pacificoꝝ q̃ offerturꝰ omino.

ad diuinū cultum oblata. Cetera patent vsq; ibi: a Ois masculus. vbi determinaſ a q̃ bus et vbi debeāt carnes huius hostie comedi. b Utriusq; hostie. s. ꝓ peccato ⁊ ꝓ delicto. c Lex vna erit. s. q̃tum ad vsum. in pluribus tamē differūt. d Ad sacerdotem. Hic ponūtur q̃ttuor regule generales respectu p̃cedētiū. Prima ē q̃ carnes hostie ꝓ peccato cōmissiōis et omissionis erant sacerdotis offerentis: qz illi ꝓ quibus offerebāſ nō habebāt in ea ptez aliquā: ad denotāduz q̃ debebant elongari a peccato ꝓpetrato: cauēdo a recidiuo. Secūda est ꝟ hostia holocausti q̃ tota incendebaſ: excepta pelle. ⁊ illa erat sacerdotis offerentis ⁊ hoc notaſ cum ꝟ: sacerdos q̃ offert ⁊c. Tertia ē de oblatiōe simile que q̃litercūq; coquaſ seu pisteſ debet esse sacerdotis offerentis: vt notaſ cū dicit: et omne sacrificiū simile ⁊c. Quarto est q̃ p̃dicta q̃ cedebāt in vsū sacerdotis: cūctis filijs aarō equaliter diuidebantur: qđ notaſ cuz ꝟ: Cūctis filijs aaron. que q̃dem equalitas fm Ra. Sa. sic seruabaſ q̃ quilibet de filijs aarō habebat sibi diem deputatū ad offerendū. ⁊ oblationes illius diei ptinebant ad ipm pro se et domo sua. Alijxo dicūt q̃ ibi seruabatur equalitas ꝓportiōis non tamen quātitatiua: qz oblationes diuidebanſ sic q̃ vnusq̃sq; qualibet die accipiebat fm ꝓportionem sui laboris: ꝟ dictum Ra. Sa. magis cōcordat textui precedenti: vt ptz intuēti. e Hec est lex hostie pacificorū. Hic consequēter determinatur ꝟ vsu hostie pacifice. et primo determinaſ hmōi vsus. secō offerēdi modus. ibi: Locutusq; ē dñs. tertio ponit epilogus. ibi:

B † Septimū capim fm aliquos ꝟ incipit.

Hec ē vnctio. Prima in duas. qz ꝓmo ponit dicti vsus determinatio. secō circa ꝟ ponit q̃dā expositio. ibi: Locutusq; est dñs. Adhuc circa primū premittit vsus ex parte temporis. secundo subditur determinatio vsus ex parte rei comestibilis et comedentis. ibi: Caro que aliq̃d tetigerit. Circa primū sciendū q̃ hostia pacifica dupliciter offerebaſ. vno modo pro beneficio iam adepto. alio modo ꝓ beneficio

de ſimila dicit: qꝫ nec in clibano nec in ſartagine nec in craticula mittit: hec eſt theologia q̄ ad humanitatem xp̄i non referꝝ: ſz de patre eſt vel de ſpūſſancto: vel de ipo filio ſm deitatē. Ideo hoc filijs aaron p meditationez ſcriptu rarum ad theologiam ꝓficientibus deputauit equaliter: vt omnes idem de deo ſentiant. Hoc ſacrificiū heretici non guſtant: cum diuerſa ſapiant. Et ſacrificium non cōſperſū oleo de ſimila: quādo decima ps ephi abſqꝫ oleo et thure ꝓ pctō offerꝝ: ab his. ſ. q̄ circum aut ouē aut turtures aut colūbas offerre nō poſſūt. Hoc et ſi ſacrificiū ſaluatoris ſignificat: quia nō theologie gr̄a: ſed p vtilitate offerentis p̄ceptum filijs aaron deputauit. a Si p gratiarūactione. Ad lr̄am p gratiarūactione ſit oblatio cum quis de magna tribulatione liberat⁹ gr̄as agit ſicut moyſes poſt tranſituz maris rubri. Myſtice q̄z qui maiora crimina nō cōmiſit dei miſericordie laudes pſoluit: qui ſe imunem abhorrendis criminibus cuſtodiuit.

b Et lagana. Panem. ſ. tenuem et latum q̄ ſcientiā ꝓbaꝫ ſignificat. Quātū aūt diſtat inter ſoliditatē panis ⁊ teneritudinē lagani: tm̄ inter ſcientiaz ve. et noui teſta. panes ergo ſpergunꝝ oleo lagana vngun tur quia maius eſt lumen et gratia noui teſtamēti q̄ veteris. c Coctamq̄ ſimilam ⁊c. Diuinam ſcz ſa/
Gal. 2. d pientiam que coquitur igne charitatis. Nam chriſt⁹ dei ſapientia ꝓpter nimiam charitatez ſe tradidit: ſcilicet morti. d Offerꝝ domino: et erit ſa. ⁊c. Lxx. Et offeret de omnibus muneribus ſuis laudationē deo ſacerdoti ꝓfundenti ſanguinē ſalutaris illi erit.
Rom. 9. c Non enim volentis neq̄ currentis. ſed dei miſerētis eſt. Chriſto adminiſtranti et perficienti ſacrificiū pri mitie offerende ſunt. e Cuius carnes eadez come. ⁊c. Orig. Solidus anime cibus: eſt cibus lactis: eſt
1. Cor. 3. a cibus olerum: eſt cibus carnis. Vñ: Lacte vos pota
Ro. 14. a ui nō eſca. Et alibi: Qui infirmus ē olus manducet.
Heb. 5. d Et alibi: Perfectoꝝ eſt ſolidus cibus. Carnes ergo ſacrificij ſalutaris qō offertur ꝓ laudatione domi/ ni iubenꝝ eſſe ſacerdotis. Solidus enim cibus ⁊ per fecta ſcientia ſacerdotibus deputatur: quia in omni/ bus debent eſſe pfecti: in doctrina: in moribus: i vir/ tutibus: alioquin de ſacrificioꝝ non edent carnib⁹. Caro que ex ſacrificijs ſacerdotib⁹ deputaꝫ verbum dei eſt: qō in eccleſia dei docent. Admonenꝝ ergo ne heſterna ꝓferant: ſ̄ noua p gr̄am dei et ſpūalia ſemp inueniant. Si ea que heri a iudeis didiciſti hodie in
ℸ ē. 2. c eccleſia ꝓferas: heſternā ſacrificij carnem ediſti. Su pra quoq̄ in oblatione primitiarū ſint inquit noua ⁊ vetera. f Uſq̄ mane. Futurū ſeculum vbi erit ve/ rus dies qui nocti huius ſeculi ſuccedit: non vult no ſtram vitam imperfectā relinqui: per quaz nos opoz tet ſaluari: in futuro enim non licebit operari.

g Si voto vel ſponte quiſpiā ⁊c. Omne ſacrificiuz pacificoꝝ: vel ſalutare ſpontaneū eſt. Unde inter do na ſupius poſitū eſt. Sed gratiarūactiōis vl̄ laudis ſacrificiū cuius ſpecies eius ſit: qz rationabile eſt: vo luntariū non dicīꝝ: quia cum rationales ſumus debi tum quodāmodo p̄cipuum creatori debem⁹ rationa/ bile ſacrificiū. b Eadem ſimiliter ⁊c. Quia q̄daz poſt huius vite finem aliam talē deſcripſerunt: intro ducentes quoddam ſeculū mille annoꝝ in quo hie/ ruſalē edificabiꝝ et templum eius: et ſancta ſanctoꝝ reſtaurabunꝝ: ⁊ ſacrificia offerenꝝ. Sed ſi quis ꝑ cre dit et quodāmodo in mēte comedit: ſperans ſe eo tē/ pore comedere qō eſt impoſſibile: oblatio eius nō ſu/ ſcipitur: quia polluta: peccatuz quoq̄ contrahit. Vñ ait: Quecūq̄ anima tali ſe edulio cōtaminauerit ⁊c.

i Sed ⁊ ſi quid in ⁊c. Orige. Duos dies q̄bus licet veſci carnibus ſacrificij: puto duo teſtamēta poſſe in telligi: in quib⁹ liceat omne verbū qō ad deum perti net. hoc enī eſt ſacrificiū requiri et diſcuti. Si q̄d ſup fuerit qō diuina ſcriptura non decreuerit: tertiā ſcri/ pturā non debere ſuſcipi: q̄ hic dies tertia nominaꝫ: ſed quod ſupeſt igni tradamus: id ē deo reſeruemus: quia ī preſenti vita de/
1. Cor. 13. c us ſcire nos voluit omnia que nunc ſcimus ex parte: cum autem venerit qō perfectum eſt: deſtruenꝝ que ex parte ſunt. Non ergo aſſumamus nobis cun ctoꝝ ſcientiam. k Tertius dies ⁊c. Futurum ſeculuz in quo generalis reſurrectio quam chriſti reſurrectio ſignificauit. Mane facto tertij diei: tunc quod reliquū eſt igne cōſumetur. Quodcūq̄ enim ſalutare imperfectum re/ liquerimus aut malū fecerimus tanq̄ ligna aut fenum: aut ſtipulam igne cō ſumetur, nos autem detrimentum patiemur.

habendo. Prima vocabaꝫ hoſtia laudatiua. et comedebatur eadem die qua offerebaꝫ. Se/ cunda vocabaꝫ votiua vel ſpontanea: qz non habebat rationem ita debiti ſicut prima: quia ꝓ beneficio accepto magis teneꝫ homo ad ſer/ uiendum deo q̄ ꝓ be/ neficio ſperato. et ideo ſi de hoſtia votiua ali/ quid remanebat ī cra/ ſtinum: poterat come/ di ſecunda die. igitur p̄mittitur conditio pri me hoſtie. cuz dicitur: Si pro gratiarūactiōe ⁊c. a Offerent pa/ nes. ī clibano coctos. b Conſperſos oleo. quia in piſtatione non ſolum ponebaꝫ aqua: ſed etiam admiſcebaꝫ oleum. c Et lagana facta de paſta cocta in aqua calida. d Co ctamq̄ ſimilam. q̄dam ſpecies erat panis pri/ mo cocti aliquātulum in aqua calida: ⁊ poſt/ ea in clibano. e Et collyridaſ. panes ſunt valde tenues: et alibi vocantur cruſtule: qz totū erat quaſi cruſta: et modicum aut nihil erat ibi de mica.

f Panes quoq̄ fer/ mentatos. hoc videtur eſſe cōtrarium ei quod dictum eſt ſupra. ij. ca. Oīs oblatio que of/ ferꝝ dño abſqꝫ fermen to fiet. Dicēdum q̄ ibi loquiꝝ de oblatiōe po/ nenda ſup altare. Vñ ibi ſubdiꝝ: Super alta re dño non imponēꝝ. ſ. fermētati. hic autez lo/ quiꝝ de oblatione que non ponebaꝫ ſup alta re. ⁊ ſic panis fermēta/ tus offerebaꝫ cum ho/ ſtia pacifica ad eſū car nium. g Ex quibus vn⁹. In hebreo habeꝫ: Ex omib⁹ vn⁹. quia de q̄ttuor modis panū p̄/ dictoꝝ plures panes of/ ferebāꝫ. ⁊ de quolibet modo vnus panis tra debaꝫ ſacerdoti ꝓ p̄/ mitijs. ⁊ ideo panis fer mētatus poterat ſic of ferri: quia de fermento debebāt primitie dari: vt dictuz ē ſupra. ca. ij.

b Cuius carnes co/ medentur eadez die. et ideo ſi quid remanebat in craſtinum: igne com burebatur. Conſequē/ ter ꝓſequitur ō hoſtia votiua. cum dicitur:

i Si voto vel ſpōte q̄ſ/ piam ⁊c. et patet littera ex predictis vſq̄ ibi:

k Si quis de carnib⁹ victime pacifi. ⁊c. id eſt non cōſequeꝝ effectuz ſcz beneficiū a deo poſtu latū: ꝓ quo impetrādo fuit oblata: qz ꝓ iſtud pctm̄ reddidit ſe indignū. ideo ſubditur:

l Quecūq̄ aīa tali ſe edulio conta. prēua. rea erit, i. tranſgreſſionis legis huius.

f Lxx. laudatiōe. vñ: Immola deo ſacrificiū lau dis: ⁊ red de altiſſimo vota tua.

a Si p gr̄aꝫactiōe fuerit oblatio:
f. i. habeāt ſcientiā euāgelicā q̄ pfecta ⁊ ſolida.
b f aplicos libros. c f corruptiōe aliene doctrīe.

a b offerent pānes ābsq̄ fermēto cō/
a f vt dequid ſapit imputetur gratie et dei miſeri cordie. b f pphēticos libros qui non tam plane annunciant miſericordiā dei permiſcetes minas ꝓ importunitate iudaica ꝓprie lagana non dicūꝝ conſperſa ſed uncta.

b c ſpērſos oleo: ⁊ lāgana aęyma vn
a f theologiam. ſ. ſed cuz elemoſyna quam ꝓpter ſubtiliratem ſimilam vocat.

c d e cta oleo: cōctamq̄ ſimilam et col lyridas olei admixtione cōſpſas:
a f pfectionem et firmitatē fidei. nā fermentū pa nē roborat. f. ſ. in moduz circini tortos. hi ſūt di uine ſcripture expoſitores quoruz expoſitiōis ſciē/ tiam habere debem⁹. b f nō azymos. f Secu lari ſcientia ſicubi neceſſaria eſt vt eſt grāmatica rhetorica dialectica.

f pānes quoq̄ fermēntatos cū ho ſtia gratiarum quę immolatur ꝓ
a f qz vn⁹ dñs vna fides vnum baptiſma: vñ apo ſtolus: Unū ſentiamus omnes in dño ⁊c.

g pacificl. Ex q̄bus vnūs ꝓ p̄i/
a f xp̄i ad quē ꝑtinet vn⁹ panis: qz fides nr̄a ad eum et per eum ⁊ in ipo eſt.

h mitijs offerꝝ dño: et erit ſacērdo/ tis qui fundet hoſtię ſanguinez.
f qz incarnatiōis. ſ. myſteria in preſenti vita pſeru tanda ſūt ⁊ imitāda. nihil indiſcuſſuz debet rema nere vſq̄ in mane. i. initium alterius vite.

e Cuius carnis eadē comedēꝝ die: b+

f nec remanebit ex eis quicq̄ vſq̄
a f voto q̄s offert qñ ſe deo ſeruiturū ⁊ ſeculo re nunciaturū vouet. Sponte qñ ſubito cōuertiꝝ: et diuinitus inſpiratus compungitur.

g mane. Si vōto vel ſpōte quiſpiā i
a f preſens vita p̄ſens ſeculū hodie dicitur. vñ: Ho die ſi vocē eius audieritis: f in p̄ſenti votum ſol/ uendum eſt: in futuro enim ſolui non poterit. vñ: Quicq̄d poteſt manꝰ tua inſtāter operetur.

h obtulerit hoſtiā: eādem ſimiliter
a f Craſtin⁹ dies tp̄s poſt votū ſignificat: vſq̄ ad finē eni vite votū noſtrū poſſumus implere.

i edeꝝ die. Sz et ſi q̄d in crāſtinum remāſerit veſci licituz ē. Quicq̄d k
k aūt tert⁹ iuenerit dies: ignis ab ſumet. Si q̄s de carnibus victi/
a f id eſt ſcriptura preter duo teſtamēta.
b f id eſt poſt hanc vitam tēpus bene operandi ſperauerit. et ideo diſtulerit.

mę pacificoꝝ die tertio cōme/ derit irrita fiet oblatio: nec p̄o/ derit offerenti: quin potius que/ l
cūq̄ aīa tali ſe edulio cōtamina/

a Caro. Hic ꝑtr describitur vsus ex parte rei comestibilis. cum dicit: Caro que aliquid tetigerit imundū nō comedet ⁊c. et accipit hic caro nō generaliter: sed caro hostie pacifice tm̄. Cōsequēter determinat vsus ex pte comedētis. cum dr:

a Caro q̄ ⁊c. Orige. Carnes sācte diuina ẋba itelligūt. Sepe aūt accidit mūdanas carnes cōtingi ab aliq̄ imūdo: vt si q̄s de deo patre atq; ei⁹ vnigenito ⁊ spūsancto dignū deitat⁊ mysterio purū faciat sincerūq; sermonē: et de oib⁹ rōnabilib⁹ creaturis tanq̄ a deo factis: vt ipm̄ itelligerēt: nec aserat ꝑtr carnis resurrectionē. Primo ꝓmo ei⁹ solidus cib⁹ ē: carnes sūt sācte. Qui ẋo carnis resurrectionē negat: qz alienū a fide est: supioꝛib⁹ iunctū carnes suas polluit. Precipit g̃ ne hmōi carnes māducent q̄bus imū-
1. Coꝛ. 5. c dicia infidelitat⁊ adiūgit. Añ: Epulemur i aẓymis sinceritatis ⁊ ẋitatis. Scōm imūdicie genus ē: ne q̄ carnes edit imūdus sit ⁊ imundicia ei⁹ in ipo sit: vt si sit aliq̄s natura flozentis et ardentis ingenij: nō ꝓtinuo aptus videbit ad suscipiēda dei ẋbi mysteria. Separād⁹ ē pus a ꝓbanis et imūdis operibus: vt eruditiōis capax sit: si ꝓius capax fuerit sāctitatis. Tertia species ē imūdicie: qua is q̄ mundus aliq̄d ꝓtingit imundū: nec tam suo peccato q̄z aliena ꝓtagione polluit: vt si quis socie⁹ inuido vꝛ iracūdo vel adultero et ꝓꝛis actibus nō inserat scelerib⁹ eius: videat tm̄ eum fratrē odisse: insidiari vꝛoꝛi aliene: ⁊ silia facere: nec discedat a consoꝛtio ei⁹: hic ē qui ꝓtingit imundū vel aiam vel auē vel moꝛticinū et aliena imūdicia pollut⁹ ē. b Vel iumenti ⁊c. Jumēta imūda sūt q̄ imūdis et terrenis
Diere. 5. c actiōib⁹ intenti sūt. Añ fozmicatozes equi emissarij dicti sūt. c Adipē ouis ⁊c. Jd ē nec foztis: nec iꝺnocētis: nec penitētis bona intētio vel desiderium sinistra interꝓtatiōe deprauādū tāq̄ p hypocrisim sit factū: ne q̄s velit merituz alteri⁹ exterminare: ⁊ q̄si comedēdo iminuere. Aug⁹. Dixit supi⁹: Dis adeps domino: et q̄sieram⁹ vtrū oēs corꝑis mūdi dūtaxat: nā de imūdis nulla q̄stio ē: et q̄d ō adipe fieret quē vetuit comedi? Nunc autem dixit q̄d fieret de adipe moꝛticini et a fera capti: vt sit. s. in oñe opus cui tale aliq̄d necessariū ē. Añ remāsit q̄stio q̄d fieret de adipe eoꝝ q̄ mūda sūt ad vescendum? Sz cū dicit omnē aiam perire de ꝓꝛio suo q̄ ederit adipē eoꝝ ex q̄b⁹ offerꝛ dño: videt tm̄ ꝓhibere adipem eoꝝ ex q̄bus fit sacrificiū. Judei ẋo nō inueniūt q̄d de adipe faciāt: vñ abstinēt ⁊ quō ꝓficiāt? cuz dictū sit: oīs adeps dño: si nō adipem sacrifici
oꝛum tātū: sz etiā eoꝝ de q̄bus nō sacrificaꝛ q̄zuis mundoꝝ hic volunt intelligi: qz ꝑ quasdā impudicitias vel cetera vitia sibi elegerūt moꝛtē peccati.
d In varios vsus ⁊c. Non solū bonoꝝ imitādo
Da. 14. a opa: ꝑ etiā maloꝝ nobis i exemplū trahēdo. Legimus enī herodē natalis sui diem celebꝛasse: ⁊ epulas sāguine fedasse. tale desideriū in vsū habemus vt caueamus. sed ecōtrario nostri talis diem quo i paradiso fuimus: cū luctu et afflictiōe memoꝛem⁹.
Luce. 18. b Phariseus supbiens ait: Gratias ago tibi: qz non sum sicut ceteri hoīm ⁊c. Nos ecōtrario dicam⁹: Domine miserere mei: qz non sū similis ꝺuis tuis: qui angelicam ducunt vitā in terris. e Si quis
Allego. adipem ⁊c. Orige. Allego. Quasi nemo scandali-
Dar. 18. a çet vnū ex his minimis qui in me credunt ⁊c. Sanguis comedi ꝓhibet: quasi ne glozieris aduersus fractos ramos: ne tu excidaris: et illi si nō pmanserint in incredulitate: inseranꝛ. Sanguis aūt iudeorum popul⁹ recte intelligit. Nō enī ex fide neq; ex spiritu abꝛae: sed tantū de sanguine eius descēdit.
f Qui offert victimā ⁊c. Orige. Alia lr̄a: Qui offert sacrificiuz salutaris sui domino: afferat mun⁹ suuz domino in sacrificio salutaris sui. Man⁹ eius offerent sacrificiū hostiam dño: adipem qui supꝛa pectusculū est pinnaz iecoꝛis: offeret ea ita vt ponaꝛ donum ꝓtra dñm: et imponet sacerdos adipē q̄ est sup pectusculū salutare: et erit pectusculū aaron et filijs suis: ⁊ brachiū dextrū debetis: alias dabitis separationē sacerdoti a sacrificijs salutaribus vestris. Qui offert sanguinē salutaris et adipem ex filijs aaron: ipi erit brachium dextrum in parte: pectusculum enī impositionis et brachiū demptiōis accepi a filijs israel: a sacrificijs salutarib⁹ vestris: et dedi ea aaron sacerdoti et filijs eius legitimū eternum a filijs. Et sacrificium quod dicit salutare nemo offert domino nisi qui sanus est: et salutis sue conscius gratias domino refert. Orige. Sacrificium qđ dicitur salutare: san⁹ tantū ⁊ salutis ꝓscius in gratias offert:
Dar. 13. a non eger animo: nō lāguidus in opibus offerre potest. Leꝛosus ille euā-

a ſ q̄libet virtus: vt castitas ⁊ iusticia et hmōi.

a uerit: ꝓuaricatiōis rea erit. Cāro a
ſ aliquid malum fecerit. ſ velut castitas habita ad vanam gloriam.

que aliq̄d tetigerit imundū non
ſ nemo imitabitur. ſ futuri iudicij.

comedet: sz cōburetur igni. Qui b+
ſ hypocrita.

fuerit mundus vescet ea. Anima c
a ſ hypocrisi. b ſ fraudulenter operando.
c ſ. i. virtutib⁹ que deo sunt dicate.

b pōlluta que ederit de cārnib⁹ hostie pacificoꝛ que oblata est dño
ſ vt ñ dicaꝛ ouisz lup⁹ rapax. a ſ imitāda. ſ cō

pibit de populis suis: ⁊ q̄ tetige- d
scentiedo. a ſ ingenioſi. b ſ velut diuina

b rit imundiciā hōmis vel iumenti
tionis somnioꝝ ⁊ similiū. a ſ imūda opando.

siue oīs rei q̄ polluere pōtest: ⁊ comederit de huiuscemōi carnibus
ſ de consoꝛtio eoꝝ qui sunt saluandi.

iteribit ō populis suis. Locutus e
q̄ ē dñs ad moysen dicēs: Loq̄-
a ſ desideriū. s. q̄ō eorum ad deū referendū est.
b ſ Simplicis innocētis. c ſ foꝛtis. ſ qui opeꝛaꝛ mādata legis. ſ qz talium noxium ē desideriū nec deo iubet offerri qz desideriū peꝛoꝝ pibit.

c re filijs isr̄l: Adipem oūis et bō- f
ſ peccatorum penitentium. ſ qz p capꝛam significaꝛ que p peccatis fiunt sacrificia.

uis ⁊ capꝛe nō comedetis. Adipē g
ſ qz spōte peccat nullo instigante.

cadaueꝛ moꝛticini et eius aialis h
a ſ diabolo instigāte. b ſ neglexit sui cūstodiaz nec audiēs qō ꝺr: Sobꝛij estote ⁊ vigilate ⁊c.
c ſ qz trāsferre illud ad virtutē debem⁹: vt ad iusticiā vel castitatē vꝛ elemosynā vel quālibet opeꝛationē bonā resoluēres. s. et subtilianres.

d b̄stia cāptum est hābebitis i
e in varios vsus. † Si quis adipez k
qui offerri debet in incensuz dñi
ſ cogens vel suadēs ei q̄ seipsū obrulit nō ad supernū desiderium intrēdere: sed ad voluptatē suaz inclinari. ſ congregatiōe sanctoꝝ.

comederit peribit ō populo suo.
ſ aiam quasi nihil facias ad ꝓximi tui moꝛtē.

† Sanguinē quoq; oīs animalis
a ſ iustis quoꝝ cōuersatio in celis est.

nō sumetis in cibo: tā de aūibus l
ſ peccatoꝛibus qui obediunt ventri.

q̄z de pecoꝛibus. Qui aīa q̄ ederit sāguinem: peribit de populis suis. Locutus ē dñs ad moysen m
dicēs: Loquere filijs israel: Qui n
ſ hostie pacificoꝝ gratiarumactiones has charitate condire debemus qua conditur omne opus bonum.

f offert victimam pacificoꝝ dño

b Qui fuerit mundus vescetur ex ea. Aliqui libri habēt imūdus: ꝑ lr̄a talis ē falsa: qz libri coꝛrecti habēt mūdus ⁊ ī hebꝛeo habet sic: Qis mūdus vescetur ea. Posset enī fozsitan aliquis credere q̄ nō eēt licitum comedere carnes hostie pacifice nisi offerētib⁹. ⁊ ꝓpter ꝑ dicit ꝑ q̄ qui nō poterat comedere: dum tm̄ esset mūdus. Carnes enī hostie pacifice poterāt comedi ab offerētib⁹ vbiq; : tm̄ intra hierlm et ad illud ꝓtuitū poterat admitti q̄cūq; erat mundus. Sed si aliq̄s imundus inde comederet sciēter: puniri debebat moꝛte. Jsta tm̄ imūdicia poterat ee duplex. Una ab iꝺriseco vtpote si aliquis eēt leꝛosus: vel seminflu⁹ vel hmōi. ⁊ ꝑ notaꝛ cū ꝺr: c Alia pol. ⁊c. i. hō pollut⁹: qz ibi ps accipit ꝓ toto. Alia ab extrīseco: videl z ex tactu rei iꝺmūde. ⁊ ꝑ notaꝛ cum ꝺr: d Et q̄ tetigerit immū. ⁊c. ē. e Locutusq; est dñs. Quia dictum est q̄ carnes hostie pacifice poterāt comedi a quolibet homīe mūdo: ne igit̄ crederet q̄ esus adipis ⁊ sāguinis sil̄iter ꝓcederet. ideo excipit cum dicit: f Adipē ouis ⁊c. Ex ꝑ aūt dicunt aliq̄ q̄ adeps aialiū alioꝝ: dū tm̄ essent licita ad comedēdū: erat iudeis vesci licit⁹. Alij aūt oppositū ꝓut dictuz est supꝛa. iij. ca. g Adipem cada. moꝛ. i. aialis. ꝓ se moꝛtui. h Et eius aīa. qō a be. cap. ē. i. iterfectū siue laceratum. † 30. di. si qs carnem
i Habebitis in va. vs. s. ad vnctiōes coꝛioꝝ. ⁊ fomētū lucernaꝝ. et hmōi: qz talis adeps etiā si eēt aialis mūdi non poterat offerri dño: nec etiam comedi. k Si q̄s adi. q̄ of. ⁊c. i. cremari sup altare holocausti. Cōsequenter ꝓhibet esum sanguis cū ꝺr: Sāguinem q̄z ⁊c. Sequit: l Tā de auibus q̄z de pecoꝛib⁹. Ex ꝑ dicit Ra. Sa. q̄ esus sanguinis pisciū ⁊ locustaꝝ nō ē iudeis ꝑterdictus. Bōnes aūt q̄re esus adipis et sāguinis ꝓhibit⁹ ē: tacte sunt supꝛa ca. iij.
m Locutusq; est dñs. Hic ꝓtr describit circa victimā pacificā offerendi modus. cum dicitur:
n Qui offert victimā pacifi. ⁊c. istud addit ad designandū q̄d significaꝛ ꝑ sacrificiū. s. illa que

Mat.8.a gelicus non potuit offerre nisi curatus: sed vbi a domño mũ/
datus ẽ: iussus est offerre munera ad altare que p̃cepit moy/
ses in testimoniũ illis. Mũdus ergo offerre potest. Sed quõ
manus eius offerẽt hostias dño: nõ homo? sed manus. i. opa
Eccl.4.d eius. hec enĩ cõmẽdant hostiã dño. Si enĩ ꝓtracta sit manus
tua ad dandũ: adhuc leprosus es: et
offerre nõ potes. Vbi habem⁹ hostiã:
greci habẽt holocarpomata: qõ signi
ficat omnẽ fructũ quem nõ põt infru/
ctuosus offerre: qui non affert fructũ
iusticie et misericordie et similia. Qõ
D aũt ait: adipes qui supra pectusculuz
sũt. Pectusculũ cor intellige: de quo
Mat.5.a auferẽde sunt oẽs cogitationes male
(Inde enĩ ꝓcedũt) vt possit cor mun
dũ deũ videre. Pinnã quoq; iecoris
p̃cepit offerri: in quo iracũdia vel cu/
piditas. Offert pinnã iecoris qui irã
et furorẽ a se abscidit. Adipes q̃ sunt
super pectusculũ imponunt altari. pe
ctusculũ aaron ⁊ filijs ei⁹ brachiũ de
xtrum p̃cipit separi. Quale est pectu/
sculũ sacerdotis plenũ sapiẽtia ⁊ diui
na intelligẽtia: q̃le et brachium qõ ei
offerũt filij israel p salute sua. Forme
sunt ista que in ecclesia nõ gerunt: sed
legunt. Non enĩ legerent nisi ex his
edificatio audiẽtib⁹ p̃beret. Si ergo
sacerdos p doctrinã p multã sollicitu
dinẽ: p vigiliarũ laborẽ peccatorẽ cõ/
uerterit melioza seq̃ docuerit: Si tale
opus inquã fecerit: debet q̃ in ipsius
laboze saluaꝛ deo gratias agere: ⁊ of/
ferre hostiã salutaris: q: salutem cõse/
cutus sit. Dicit aũt pectusculũ appositionis: ⁊ brachiũ demptionis. Cũ enĩ
ablatũ fuerit de cozde tuo omne cras/
sum ⁊ mundatũ fuerit ab omni operi/
mẽto qõ igni tradẽdũ est: restat vt ap
ponaꝛ ei gratia spũssancti: et tunc fiet
pectusculũ appositiõis. Brachiũ xo
separatiõis erit. Si scias discernere q̃
sũt opa lucis et tenebrarũ. Si sepaue/
ris opera tua a tenebris vt in lumine
sint: brachiũ tuũ efficiꝛ separationis.
2.Tes.3.b Vel cũ separaueris te ab omni fratre
Esa.52.c ambulãte inquiete. Vl cũ exierint de
medio peccatoꝛ q̃ portant vasa dñi.
a Tenebit manib⁹ adipẽ. Hiero. ad
fabiolã. Qui est sup pectusculũ ⁊ pin
nam iecoris ⁊c. De victimis salutari/
bus adipẽ offerunt sacerdotes: pect⁹
et brachiũ dextrũ in cibum accipiunt. Sensus ẽ in cozde: coz
in pectoze: voluptas ſm phȳsicos est in iecoze. Vñ Plinius
Pinnula aduersa voluptãte: ⁊ p oculoꝛ fenestras erumpen/
te. Postq̃z ergo pingue holocaustũ fecerint: et cõcupiscẽtiaz
libidinis igne spũssancti cremauerint: pectus et brachiũ acci
piunt in premiũ. In pectoze mũdas cogitatiões: legis notici/
am. In brachio bona opatõ: et pugna ꝓtra ꝑabulũ: ⁊ armata
Actũ.1.a manus: vt qõ mente ꝓceperint ope ꝓbent. Jesus enĩ cepit fa
cere et docere. Pect⁹ q̃z appellaꝛ additamentũ vel p̃cipuum
Mala.2.b vel egregiũ. Labia enĩ sacerdotis custodiũt sciẽtiã ⁊c. hec de
bet esse p̃cipua: ⁊ additamẽto spũalis gratie talem virũ insti/
tuit qui possit ꝓtradicẽtibus resistere et in se nihil siniſtri ope
ris habere. Dextrũ sit brachiũ et separatũ: vt opa sacerdotũ
cõparatione xtutũ a cũctis separata sint. Alia tria exceptis
primitijs hostiaruz que danꝛ sacerdoti de priuato macello et
publico: vbi nõ religio sed virtus necessitatis: est brachiũ de
quo iam dictũ est. maxilla ⁊ vẽter. Maxilla eloquentẽ et ꝛu/
Nu.25.b ditũ significat: vt qõ pectoze ꝓcipit oze ꝓponat. Uenter rece
ptaculũ ciboꝝ in scorto madianite sacerdotali pugione p fos
sus: omnes laboꝛes ⁊ momentanea blãdimẽta gule stercoꝛis
fine cõdemnat: ostendẽs mentib⁹ deo sacratis: totũ in secessũ
1.Cor.6.c p̃ici qõ vozam⁹. Unde: Esca vẽtri: ⁊ venter esce: deus autẽ
Exo.32.c hunc et hanc destruit. Vitulũ puluerẽ quem adoꝛauerũt filij
israel in cõtemptũ superstitionis in potum accipit: vt discat cõ
temnere que se videt in secessum ꝓicere. Lxx. Offerens sa
crificiũ salutare domino: offeret munus suũ dño ꝺ sacrificio
salutari

ſ.i. charitatem.

offerat simul ⁊ sacrificiũ: id ẽ liba
a ſ ipe non alius p illo: q: iusticia iusti super eum
erit. b ſ Lxx. adipem q̃ est super pectusculum
⁊ pinnam iecoris. ſ desiderũ.
a mẽta ei⁹: Tenebit manib⁹ ꝺ adipẽ a
a ſ cogitationẽ vl fidem. b ſ q: fides de xpo ⁊
mũda cogitatio ipi cõsecrãda. ſ fidem ⁊ confidẽ
tiam que fortitudini iuncta sunt que in pectoze si/
hostię ⁊ pectusculũ. Cumq; ambo
gnificantur: hec debet offerre q̃ saluari desiderat:
q: sine fide impossibile est placere deo.
oblata dño consecrauerit tradet
a ſ omne desideriũ nostrũ vult fieri holocaustũ.
sacerdoti qui adolebit adipẽ sup
altare: pectusculũ aũt erit aarõ ⁊ b
a ſ qui vita sublimes. b ſ fidem ⁊ operationem
offerat q̃ saluari desiderat. ſ quasi christus qui sã
guinem et vitã p nobis obtulit bonam operatio/
nem nostram recipiet.
filioꝝ eius. Armus quoq; dexter
de pacificoꝝ hostijs cedet i pri
mitias sacerdoti. Qui obtulerit c
sanguinẽ ⁊ adipẽ filioꝝ aarõ ipse
habebit ⁊ armũ dextrum in poꝛ/
a ſ hec est fides recte: vl cognitio sancta que nos
de terrenis ad celestia subleuat. b ſ quia scz p/
cellere debet scientia sacerdotis.
tiõe sua. Pectusculũ enĩ eleuatio
ſ hec est oratio bona q̃ iustos a reprobis separ.
ſ q: opus sacerdotis separatũ debet esse ⁊ vnicũ.
nis et armũ sepatiõis tuli a filijs b
israel de hostijs eoꝝ pacificis: et
dedi aarõ sacerdoti ac filijs eius
a ſ quia significatio eius in perpetuum durat.
lẽge ꝑpetua ab oñi populo isrl.
ſ Supra dicta. a ſ coꝝ. s. qui per ea que dicta
sunt ꝓficiunt ad dignitatem sacerdotij.
e Hęc ẽ vnctio aaron et filioꝝ eius c

salutari eius. Qõ exponens adiungit: Tenebit manib⁹ adipẽ
hostie. Vl iuxta. Lxx. man⁹ eius offerẽt ex ea dño. Ipsum enĩ
oportet que ad salutẽ suã ptinẽt opari: Quia iusticia iusti sup Ezec.18.c
eum erit: et impietas impij sup eum erit. b Pectusculũ erit
⁊c. Isiõ. Pectus daꝛ sacerdoti: vt cogitationẽ mundam ⁊ do
ctrine habeat noticiam. Brachiũ de/
xtrum vel bona opa habeat: et ad pu/
gnam cõtra diabolũ armata manu ꝓ
cedat: et qõ corde ꝓceperit opeꝛ exem
plo perficiat. Daꝛ et de priuato mari
la: vt eloquẽtia polleat. daꝛ et venter
vt luxuriã extinguat: et gulam cõtem
nat. c Sacerdotis. Aug⁹. Christi
in sacerdote figurati. Unde sol⁹ sacer/
dos põt sacrificiuz pficere. Incipe enĩ
nostrũ bonũ est: pficere et ad finẽ du/
cere diuine gratie est. Non ẽ volentis Rom.9.d
neq; curẽtis: ſ dei miserẽtis dirigẽ actio
nes. Uñ et brachium dei nominaꝛ. Uñ
recte armũ: Vl iuxta. Lxx. brachiũ ac
cepit. d Qui obtulerit ⁊c. Christ⁹
est qui verũ sanguinem pacificoꝝ ⁊
adipẽ. alias. s. et desideria salutariũ of/
fert qui ẽ de filijs aaron sacerdos scz
singularis: et ĩ oĩbus p̃cipu⁹ cui cedit
armus dexter in portionẽ. i. oĩs actio
bona et pfectio. e Hec ẽ vnctio ⁊c.
Esi. Uidenꝛ g̃ ꝺ ad vnctionẽ sacerdo/
tũ ptinere: ꝺ legislator ꝺ in p̃senti nõ
intẽdit. Quã enĩ cuz vnctiõe sacerdo
tum societatẽ habent p̃dicta sacrificia
sed tm̃ coꝝ dignitatẽ: et quẽ ꝓfectuz
pstẽt custodiẽtib⁹ oñdere voluit. Qõ
enim ait: Hec est vnctio aaron et filio/
rum eius in cerimonijs dñi: ad superi/
ora reddit: vt scias q̃ si quis ea custo/
dierit: proficiet ad eam dignitatẽ sacer
dotis. nec aliter. Hec est enĩ vnctio in
cerimonijs dñi. Quasi ex predictis sa
crificijs acq̃ritur. Unde addit ĩ die q̃
obtulit eos moyses vt sacerdotio fun
gerentur: et que precepit dari eis a fi/
lijs israel. In his ergo nobis vnctio/
nem dedit. In his nos vocauit deus
die qua obtulit eos: qua die scz vnxit
eos vt fungerenꝛ sacerdotio: per vncti
onem scz que nunc dicta est. Qui enĩ
sanctius et sublimius viuunt excellen
tioꝛes sũt in populo. Unde oportune
subdit: religione ꝑpetua in generatio
nibus vestris: vt scires quia apud de
um hec religio incõcussa est. Hemo di
gnitate vel sapientia vel rebus sublimib⁹ excellit: sed qui fece/
rit que supius p̃cepit. Sic enĩ sacerdos fit ſm cognitionẽ chri/
sti veri sacerdotis: qui ĩmaculatã et pfectaz demõstrauit vitã.
Quid aũt p p̃dictam vnctionẽ ĩtellexerit in sequẽtib⁹ ostẽdit.

Nico. de lyra

ꝺ Ista ẽ lex simul offerebanꝛ cuz animali ĩmolãdo ꝓ pacifica hostia sicut
sũt panes supradicti. Iz enĩ ꝓprie loquẽdo sacrificiũ sit de ani/
mali. oblatio de aridis inanimatis. libamẽtũ de liq̃dis: tamẽ
vnum frequenter ponitur ꝓ alio vt dictũ est supra. a Tene
bit manib⁹ adipẽ hostie et pe. Sacerdotes enĩ supponebãt ma/
nus suas manibus offerentis: ⁊ sic illud suppositum eleuabaꝛ
versus celum: ⁊ postea retrahebaꝛ versus terram: ⁊ postea ad
quattuoꝛ partes oꝛbis ad denotandu⁹ q̃ offerebaꝛ illi qui est
dominus celi et terre et oꝛbis. et postea sacerdos accipiẽs ista
de manu offerẽtis cremabat adipem sup altare. Pectusculuz
autem et armus dexter de hostijs pacificis cedebãt in vsum sa
cerdotũ. vt hic determinaꝛ. cetere carnes cedebant in vsus of/
ferentiũ. b Tuli a filijs israel. s. pectusculũ et armũ dextrũ.
ad euitandũ quãdã speciẽ diuinationis que vocaꝛ spatulomã
tia: qua vtebantur idolatre: quia in spatula et osse pectoꝛis
de suis sacrificijs supstitiose diuinabant. c Hec est vnctio.
Hic ponit breuis epilogus respectu precedentiũ. cum dicitur:
Hec est vnctio aaron et filioꝝ eius. i. oblatio in die vnctionis
eoꝝ: de qua dictum est ca. p̃cedenti qualiter debeat fieri. sed
eius executio ponitur ca. ix.

✠ Ista est lex

¶ a Ista ē lex holocausti ⁊c. Orig. Cū ꝓpo
suerit legislator hec ē vnctio aaron ⁊ filio/
rū ⁊c. Nō subiūxit q̄ eēt: nec q̄liter vnxisset
exposuit: ꝑ ꝙdem in sequētib⁹ facit. Nūc
xo postq̄ dixit: hec est vnctio aaron nihil
de vnctiōe subiun
git: vt ostēderet ꝑ
q̄ supza dixerat. s.
pectusculū ꝑpositi
onis: ⁊ brachiū se
paratiōis eē i ꝓz
vnctionē aaron et
filioꝝ ei⁹: ne puta
rem⁹ illa ꝓ carni/
bus dicta: vt do/
ceret etiā ipsa sub
sacramēto inserta
vnctionis: postea
repetit ea q̄ supza
exposuerat dicēs:
¶ Hec ē lex holocau
sti ⁊c. Hec est q̄ su
pza exposita est: ⁊
videt recapitula/
tio esse sacramēto
rū: q̄ supza narra/
ta sūt: sicut et illō
scz hec ē vnctio: ꝑ
libatio sequētiuꝝ.
trāsiēs enī et alia
tāgit dicenda ⁊ di
cta. dicenda. ibi:
hec ē vnctō. dicta.
ibi: hec ē lex. Vn
ctio xp̄i partim cō
munis ē suis. Sūt
enī et ip̄i ꝑticipes:
vnde et nos ꝑtici/
patione xp̄i dici/
mur xp̄iani. Sed
inextimabili dig/
nitate excellit. Vngit ⁊ ip̄e substātialiter:
nos xo ei⁹ opatiōe ⁊ gr̄a. vngunt ergo cū
aaron filij eius: ꝑ nō talia in vnctiōe eoꝝ:
q̄lia fiunt i vnctiōe aaron: qō in sequētib⁹
manifestat. de xp̄o aūt ꝑ intelligit. Sciēs
enim legislator ad ecclesiā hec ꝑtinere my/
steria: ꝑcepit conuocari oēm cetum vel sy/
nagogā: quā greci ecclesiā dicunt. Syna/
goga enim non potest hanc legem habere
nisi ad ecclesiā conueniat in qua figurarū
veritas conseruatur. Ista est lex ⁊c. Esi.
Vides differentes cōuersationes que deo
cōiungunt. Honorē scz sapientie perfectū:
qui significatur per holocaustū. Vel iusti/
ciam mediocrem: que operatur ea que sūt
ad salutem. Sacrificia enī pacificorum vel
per holocaustum vel p oblationez recte eē
vtilia ad sacerdotalem dignitatem lex in/
telle
xit. Vnde in die qua legem vnctionis
mandauit: subdidit ea que sunt de sacrifi/
cijs: simulq̄ omnia breuiter memorauit.

b In monte sinai. qui rubus vel tentatio
interpretatur. Similis est autem rubo ten
tatio: asperum enī virgultuz est et difficile
capiť: sic corona bone vite in tēptationib⁹ et
Jaco.1.b tribulatiōib⁹ vir bť. Unde: Beat⁹ vir q̄ su
stinet tentationē: quia cum probatus fue/
rit accipiet coronam vite. Ca. VIII

c Duos arietes. Christi passio significa/
tur qui est dux populi. Bene autē duo ari/
etes immolantur: quia christus bis nobis
mysteria sue passiōis cōmisit. Primū quā
do agnum mysticum in cena comedit. Se/
cundo quando eadem mysteria in panis
et vini consecratione constituit.

d Et cōgregauit. Cōuocauit moyses oēm
synagogaz q̄uis dūs elegisset ⁊ ꝑcepisset:
¶ quocať tñ

a Ista ē lex holocausti ⁊ sacrificij ⁊c. de quibus dictum est ca. precedenti.
b Et pacificoꝝ victimis. de quib⁹ dictū ē in ꝑ ca. c Quā ꝓstituit dūs moysi
in monte sinai. hoc addiť ad ostēdendū locū in q̄ iste leges date sunt. Ca. VII

Moraliter. d† Hec q̄q̄ ē lex hostie pacificoꝝ si ꝓ grā ꝙactione ⁊c. Hec aūt hostia eucharistiam figurauit ⁊ hic ponūť q̄nq̄ modi panū p q̄s figuratus fuit vn⁹ panis viuus et pfect⁹ q̄ de celo descendit. sicut vnū pfectū p plura impfecta: vt supza dictum ē ca. ij. Hūc aūt panē offert sacerdos gratus de būficijs a deo sibi collatis deuote celebrādo. ⁊ hō nō sacerdos si ꝓ grā ꝙactiōe ꝓ būficijs sibi collatis facit sacerdotē celebrare: et siliter paup nō habēs vñ hec faciat nihilomin⁹ hūc panē offert suo modo missā deuote audiēdo. ⁊ aliqñ pl⁹ ꝓficit sibi q̄z sacerdoti celebranti. Hic aūt panis dicit ꝓspersus oleo. nā gr̄a dei q̄ p oleū designať cōferť largiter in ꝑ sacramēto: ꝓpter qō noiať eucharistia. i. bona gr̄a. cū panibus aūt p̄dict⁹ offerebať aīal īmolaticiū: ptz ex ꝑ qō sequitur: h Cui⁹ carnes eadez comedenť die. et p ꝑ significabať q̄ sub specieb⁹ panis vera caro xp̄i cōtinet. sicut ipse dicit Joh. vj. Panis quē ego dabo caro mea ē ꝓ mundi vita: cui⁹ effectus fugit fide charitate formata q̄ non cōpatit secū mortale pctm̄. ideo subdit: b† Qui fuerit mūd⁹ vescet ea: ⁊ nō alius. qz scribit. j. Cor. xj. Probet autem seip̄m homo et sic de pane illo edat et de calice bibat: qui enī mā ducat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi manducat ⁊ bibit nō diiudicās cor⁹ dñi. Notādū aūt q̄ hostia pacifica ī tres ptes diuidebať. nā tot⁹ adeps in ptē dñi cedebat et ad ei⁹ honorē in altari cremabať. pectusculū et armus dexter erāt sacerdotis offerentis. relique xo carnes cedebāt in vsū illoꝝ ꝓ q̄bus hostia pacifica offerebať: vt ptz ex sequētib⁹ et ꝑ hoc significabať q̄ sacramētū eucharistie ꝓmo et ꝓncipaliter ad honorē dei offerť. scdo ad bonū sacerdot⁹ celebrāt⁹. tertio ad bonū illoꝝ ꝓ q̄b⁹ offerť.

In ca. vij. vbi dicit in postil. Sz si aliqs īmūdus inde comederet sciēter debeat puniri morte.

Additio. j. Durissimū esset dicere vt p talē cōmestionē hō puniret capitaliter: sz aliter ē dicendū: nā in ꝑ loco 3z de tali trāsgressore. Peribit vel interibit de pplis suis. ⁊ siliter ī multis alijs dicit. siliter qō intelligit ꝝ glo. nr̄am vt nō dicať ouis sz lup⁹ rapax. vñ in q̄ꝑpluribus locis vbi silis snīa ponit ꝝ hebreos. diuine vltioni itelligit tale pctm̄ relinq̄: nō q̄ p hoiem ad penā capitalē iudicet: ⁊ ē humanior snīa. nā de illo ī cui⁹ domo iuenireť seu appareret q̄ꝑtūcunq̄ modicū fermēti in tpe paschali. ⁊ in q̄ꝑplurimis casib⁹ leuissimis talia xba in veteri lege legunť in q̄b⁹ duriss̄imū esset crimen capitale introducere.

In eodē ca. vij. vbi dicitur in postilla. Tenebit manibus adipem hostie ⁊c.

Additio. ij. Sacerdos ī hmōi oblatiōib⁹ faciebat q̄ttuoꝝ mot⁹ tm̄. s. eleuare xp̄us celū. ⁊ retrahere xp̄us terram: ⁊ mouere antrorsum ⁊ retrahere retrorsum. et sic in huiusmodi motibus ꝓprie fiebat signuz crucis: vt patet considerāti ⁊c.

Replica. correctorij contra Burgen. Jn. vij. ca. Leuitici cum postillatoꝝ exponeret illum passum. Qui fuerit mundus vescetur ex ea. Inter cetera cum dixit: Sed si aliquis īmundus inde comederet scienter puniri morte debebat. Burgen. euz notat inārens. Durissimū eēt dicere vt p talē comestionē hō puniret capitaliter. Et dicit ꝝ nr̄az glo. (vbi ō trāsgressoribus ꝝ hebreos pena bis xbis p̄figať. Peribit vel ꝑiteribit de pplis suis) ꝑ itelligi: vt tale pctm̄ diuine vltioni relinquať: vñ inq̄t. ꝑ ē būanior snīa. Quid ē tūc qō ꝺr Mu. xv. de homīe q̄ ī die sabbati ligna collegit: quē cū moyses ⁊ aaron in carcere iclusissent: nesciētes q̄d sup eo facere deberēt: nūq̄d iuxta xbū qō locut⁹ fuit dūs ad moysen: vt ibi legiť: aīa xo q̄ p superbiaz aliq̄d cōmiserit siue ciues sive peregrinus sit ille: qm̄ aduersus dūm rebellis fuit: peribit de populo suo ⁊c. Dūs ꝑ ip̄m xbū moysi et aaron nesciētibus quid cum eo transgressore agere deberent clarius exposuit: vt ibidē subdiť: Dixitq̄ dūs ad moysen: Morte moriatur homo iste: Obruet euz lapidib⁹ oīs turba extra castra ⁊c. Jn quo enī magis ille peccauit ligna colligēdo: q̄ꝑ q̄ scienter ex ꝓtēptu vel p superbiam ꝓtaminatus ⁊ īmūdus ꝺ hostia pacifica vesceret. Hec postillator de eo qui ignoraťer faceret hoc dixit: cū apte inquit: sz si aliqs īmūdus inde comederet scienter quasi ex cōtemptu vel superbia diceret. Ca. VIII

d ¶ Locutusq̄ ē do. Supi⁹ actū ē de sacrificijs ⁊ oblatiōib⁹. Hic ꝓpr agiť de ip̄is offerētib⁹. ⁊ ꝓmo agiť ꝺ offerētib⁹ rōne officij cuiusmodi erāt sacerdotes. scdo de offerētib⁹ ex ꝓfessione fidei. cuiusmodi erāt alij inferiores: qz sacrificia illa erant quedam ꝓtestationes fidei offerentium: ⁊ de his agiť ca. xj. Prima in tres. quia primo describitur circa sacerdotes cōsecrationis ritus. secundo consecratoꝝ vsus. ca. ix. tertio eoꝝdem casus ca. x. Circa primum premittuntur ea que erant ad consecrationem sacerdotum necessaria. cum dicitur:

e Tolle aaron cum filijs suis et vestes eorum. quarū forma et materia descripta fuit Exodi. xxviij. f Et vnctionis oleum. cuius confectio descripta fuit Exodi. xxx. g Et congregabis omnem cetum. vt videat oīs popul⁹ q̄ aaron

& conuocat tñ synagoga. Requirit ei in ordinando sacerdote
psentia xpi: vt sciant oēs et certi sint: qz q̄ pstantior est omni
populo: doctior: sanctior: virtute eminentior. ille eligitur ad
Eccl.45.a sacerdotiū. Lauit g̃ eū z induit. Quali indumēto? tunica: et
2.Re.13.b pcinxit eū çona. Et iterū: Vestiuit eū tunicā talarē: Vel vt ali
Mat.10.b bi legim⁹ interiorē. Videō aūt duab⁹ tunicis indutū pōtificē. Jesus aūt p/
hibet apl̄os duab⁹ tunicis indui: cuz moyses z iesus. i. lex z euāgelīū cōue/
nire debeāt. Dicunt alij vt qō iesus p̄
cepit duas tunicas nō habere nō esse
ctrariū legi: ß pfecti⁹ lege: sicut z cuz
lex homicidiū vetat: iesus xo iracun/
21.di.c.1. diā resecat z cū lex phibet adulteriū:
in prin. iesus xo çupiscētiam abscidit. Ego
nō intro hui⁹ itelligētie angustiā: pō/
tificalia sacramēta çcludo: ampli⁹ mi
hi aliq̄d ex ista forma videtur ostēdi.
Sciebat pōtifex ille quē tunc ordina/
bat moyses: qz circūcisio eēt spūalis:
seruabat tñ et carnis: qz incircūcisus
esse nō poterat. habebat g̃ duas tunt/
cas: vnā carnalis mysterij: aliā intel/
ligētie spūalis. Mō enī poterat eē pō/
tifex eox q̄ tūc erāt: nisi carnalia opa
vl sacrificia offeret: q̄uis spiritualia
esse debere sciret. Cōuenīēter g̃ habe/
bat duas tunicas. Apl̄i xo q̄ dicturi
Gal.5.a erāt: Si circūcidimini xp̄s nihil vob
xderit. z litteralē obseruātiaz penit⁹
repzobaturi: merito duas tunicas ha
bere phibenē: sufficit eis vna: z ß interior. eā xo q̄ foris ē le
gis tunicā noluit: qz vnā iesus et ipam interiorē habere pmit
tit. a Cūcz lauisset. Hiero. Jā tūc purgationē mundi z re/
rū oīm sanctitatez baptismi sacramēta signabāt. Mō accipiūt
vestes nisi loti: nec ornanē ad sacra nisi in xpo noui hoies re/
Mat.9.a nascanē. Vinuz enī nouū in vtres nouos mittit. Moyses la/
Luc.16.g uat. i. lex. Unde habent moysen z xpheras audiant eos. Ab
Rom.5.c adā vsq̄ ad moysen oēs peccauerūt: pceptis dei lauamur: et
parati i aduētū xpi tunicas pellicias deponim⁹: vt induam⁹
vestē lineā nihil in se mortis habentē: ß totā cādidā: vt de ba
ptismo surgētes stringam⁹ lūbos i veritate: z tota pristinoz
Pō. 31. peccatoz turpitudo celet. Aū: Beati q̄z remisse sūt iniquita/
tes: z q̄z tecta sūt pctā. Post feminalia et lineā tunicā indui/
mur hiacynthina veste de era cōdescēdētes ad alta: ß ē subu/
cula iurta. Lxx. q̄ sublimiū rōnez significat tñ patere maiori
bus atq̄ pfectis. Hāc habuerunt xpheте moyses z aaron et
Esa.14.b oēs q̄b⁹ dz: In montē excelsū ascēde tu q̄ euā. siō. Mō sufficit
prioz ablutio pctōz: baptismi grā: secretioz doctrina: nisi ha/
beam⁹ opa. i. suphumerale qō rationali copulat: vt nō sit la/
xum nec dissolutū. Ratio enī opibus z opa rōne indigent: vt
qō mente cōcipim⁹ ope ppetrem⁹. Origē. Lauet te moyses:
id ē lex q̄ te lauat: z diluit sordes tuas. Lex sacerdotes cōse/
crat. Mō pōt eē sacerdos quē lex nō ostituit. Si lotus fueris
p moysen: poteris puenire ad indumēta q̄ xfert moyses: sed
nō solū indumētis op⁹ ē ad sacerdotales infulas: verū z cin/
Gen.3.d gulis. Tunicis pelliceis indut⁹ ē adam z vroz ei⁹: talib⁹ pec/
catoē indui oportebat: q̄ essent mortalitat̄ indicia: quā pec/
cādo ptraxerat: z fragilitatis que ex corruptiōe carnis venie
bat. Sz si ab his purgat⁹ fueris p legē dñi: induet te moyses
indumēto incorruptiōis: vt nusq̄ appareat turpitudo tua: et
Exo.28.g absorbeat mortale ß a vita. Videam⁹ q̄li ordine pōtifex ostī/
tuat. b Vestiuit. Hiero. Ad fabiolā. Discam⁹ prius cōmu
nes sacerdotū vestes atq̄ pōtificuz. Lineis femialib⁹ vsq̄ ad
genu verēda celant: q̄z supior ps sub vmbilico vehementer
astringit: ne dū expediti victimas mactāt: onera portāt: casu
femoza reuelēt: z pateat qō optū ē. Inde etiaz gradus altar̄
Exo.20.d ascēdere phibent: ne ascēdētiū verēda ospiciat inferior pls.
Hec ſm Josephū de byssо retorta xpter fortitudinē texebāt:
et incisa çsuebant: qz i tela nō pōt fieri hmōi opus. Hiero.
Scda ē ex lino poderis. i. talaris duplici sindone: quā Jose/
phus vocat byssinā: hec adheret corpi: ita arta z strictis ma/
nicis: vt nulla i veste ruga sit: z vsq̄ ad crura descendat. Ta/
les solēt habere milites lineas q̄s camisias vocāt: aptas mē/
bris z astrictas: vt ad oia expediti sint: hac sacerdotes vtunt
tunica: habētes vestitoz pulchritudinē: et nudoz celeritatē:
q̄ dz linea. Tertiū cingulū serpētis pelli quam i estate exuit
similimū: vt lōgū marsupiū i rotūdū textū: sub tegmīe cocci

& purpure:

gabis oēz cętū ad ostiū taberna
culi. Fecē moyses vt dñs impaue
rat: ?gregataq̄ oi turba añ fozes
a ſ euāgelic⁹. vñ petr⁹: Hoc ē verbū qō annūcia
tum est vobis: euangelica. s. mysteria.
tabernaculi ait: Iste ēst ſmo quē
iussit dñs fieri: †Statimq̄ obtulit a
a ſ xpm q̄ offerē patri: vñ daniel: Oblat⁹ est in cō
spectu eius q̄ nobiscū er xpter nos offertur.
b ſ qui imitāt eum: vñ: Imitatores mei estote si/
cut et christi. c ſ quia hec oblatio per xpm cele
bratur. baptizatus est enim christ⁹ vt aqua baptis
mi sanctificaretur.
a aāron et filiōs eius. Cūq̄ lauis/ b
a ſ pcedētia cōmunia sūt aarō z filijs eius. i. xpo
et nobis: hec aūt soli deo z vero sacerdoti conue/
niūt vestiuit ponti. cē. b ſ veste imortalitatis.
b set eos vestiuit pontificē subūcu/ c
ſ vt lumbi in veritate stringanē z turpitudo pec
catorum celetur.
la linea accingens eum baltheo.

purpure et hiacynthi et byssi xpter decorem z fortitudinez ita
polymite distinctū: et diuersos flores z gēmas artificis manu
non textas ß additas putes: hoc baltheo inter vmbilicū et pe
ctus linea tunica stringit: q̄ q̄ttuor digitorū habens latitudi/
nē: et magna ex pte ad crura descēdēs cū expeditiōe ad sacrifi
cia opus est: in leuū humerū retorque
tur. Idem. Quartū est rotundū pi/
leolum: qō greci z nostri thyarā: non
nulli galerū vocant: nō habet acumē
i sūmo: nec totū vsq̄ ad comas caput
tegit: sed tertiā partē a frōte nudā re/
liquit: vitta ne labat ?strictum: byssi/
num: et sic fabre lintheolo opertuz: vt
nulla sint foris acus vestigia: bis q̄t/
tuor tam sacerdotes vtunt q̄s ponti/
fices. Quattuor reliqua xpie pontifi
cum sunt. Primū qō et hic quintū: tu
nica talaris tota hiacynthina eiusdē
colozis habens assutas manicas qua
induitur aptura: qō vulgo capitiū di/
citur: ozis firmissimis ne rumpat. In
inferiori xo parte. lxx. duo tintinna
bula sunt: z totidem malapunica bis/
dem cōtexta colozibus q̄bus cingulū
inter duo tintinnabula vnum maluz:
et inter duo mala vnuz tintinnabulū:
vt cum pontifex in sanctasanctoz in/
greditur sit vocalis totus. si hoc non
fecerit statim moriturus. Sextū he/
braice ephot: id est suphumerale: vbi/
cunq̄ enim in Exodo vel in Leuitico
suphumerale legit: in hebreo ephot habeē. Samuel tamē leui 1.Re.2.f
ta adhuc parue etatis: et dauid ante arcā ephot portauit. Sz 2.Reg.6.c
aliud est ex hiacyntho byssо cocco purpura auroq̄ contextū:
aliud in similitudinē sacerdotū simplex et lineū. Auri lamine
id est bractee mira tenuitate tenduntur: ex quib⁹ secta fila tor
quenē: cum subtegmine triū colox: hiacynthi: cocci: purpure
et stamīe byssi: vñ efficit palliolū vermiculate pulchritudinis
et miri fulgoris in modū caracallax sed sine cucullis: ?tra pe/
ctus nihil texit: loc⁹ rationali relinquit: in vtroq̄ humero sin
guli lapides clausi: auro astricti: q̄ hebraice dicūtur soom: ab
Aq̄la z symmacho et theodotiōe onychini. a. Lxx. smaragdi.
Josephⁿ sardios vocat: cū hebreo ?sentiens vt colorē lapidū
vel patriā demonstret. In singulis sena patriarchax noīa qui
bus israelitic⁹ populus diuiditur. In dextero humero filij Ja
cob maiozes: in leuo minozes: vt pōtifex sāctasanctoz ingre/
diens populū p quo rogatur⁹ est in humeris portet. Septi/
mū paruulū est: sed omniū sāctissimū est: hebraice lyosin: grece
logion: latine rationale dicitur: pannus est breuis auro et q̄t/
tuor textus colozibus quibus z superhumerale: habēs palmi
magnitudinez per quadrū: duplum ne rumpatur. Intexti sūt
ei duodecim lapides mire magnitudinis et pcij p q̄ttuor ordi
nes singulis versiculis terni lapides. In primo sardi⁹ topasi⁹
smaragdus. In scdo carbūcul⁹ saphyr⁹ jaspis. In tertio lygu
ri⁹ q̄ fozsitā z hiacynthus: achates: z ametist⁹. In quarto chry
solith⁹ onychin⁹ beril⁹. In singulis ßz etatesi. xij. tribuū scpta

Nico. de lyra

& sūt noīa

nō ingesserit se ad dignitatē sacerdotij: sed magis susceperit ex
pcepto dñi. scdo ponitur cōsecrationis executio. cum dicitur:
a Statimq̄ obtulit aaron &c. Et diuiditur in quattuor par/
tes. quia primo ponit quedam cōmunia aaron z eius filijs cir
ca eozum cōsecrationem. secūdo ptinentia ad solum pontificē.
ibi: Vestiuit. tertio filijs eius propria. ibi: Filios quoq̄ eius.
quarto reuertitur ad cōmunia. ibi: Obtulit et vitulum p pec/
cato. Circa primū ponuntur duo cōmunia aaron z filijs eius.
Primum est eozum oblatio. cum dicitur: Obtulit aaron et fi/
lios eius statuens cozam altari: quia applicabanē diuino cul/
tui. Secundū est eozū lotio cum dicitur: b Cunq̄ lauisset
eos. per hanc lotionem datur intelligi q̄ debebāt esse corde et
conuersatione mundi: et ab omni imundicia peccati expediti.
c Vestiuit. Hic ponunē ea que erant xpria ipius aaron quo
rum primū erat induitio eius vestimentis pontificalibus: qō
notatur cuz dicitur: Vestiuit pontificem subucula linea. Exo.
xxviij. vocatur tunica linea: vbi vestimenta pontificis et mo/
dus induitionis plenius sunt descripta et exposita. Scōm est
eius vnctio: pmittitur tñ vnctio tabernaculi z vasoz ei⁹ inter
que ē altare thymiamatis: et hec vnctio notatur. cum dicit:

& Tulit z vn-

Ministerio de Cultura 2024

Apoc.21.c

sũt noīa. De his lapidib⁹ ī Apocalypsi struit hier'lm celest'ī: hoz noīb⁹ vl'specie ordo xtutum vl' diuersitas indicat. ℙer ꝯttuoz rōnalis angulos ꝯttuoz anuli aurei habētes ꝫ se i supra humerali alios ꝯttuoz: vt annulus ꝫ anulū veniat: et sibi vittis copulēt hiacynthinis. Me aūt magnitudo ꝛ pōd⁹ lapidū stamina rūpat: auro ligati sūt ꝛ inclusi. Catene ꝙz ex auro fiūt: q̄ ob pulchritudinē fistulis aureis tegūt: ꝛ habēt in rōnali supra duos anulos maiozes q̄ vncinis aureis supbumeralis nectūt: ꝛ deoꝛsū duos alios. Mā post tergū ī supbumerali ꝫ pect⁹ et stomachū ex vtroq; latere erāt anuli aurei: q̄ cū rōnalis aureis anulis ꝓiūgebantur: vt rōnale supbumerali ꝓiungeret'ur: ꝛ vna textura videntib⁹ putaret.

Octaua ē lamīa aurea in q̄ scriptuz ē nomē dñi ꝯttuoz hebraicē lr̄is ioth. he. vau. heth. qō apud illos ineffabile ōz ℔ sup pileolū lineū oīm cōmune sacerdotū ī pōtifice additur: vt vitta hiacynthina ꝓstringat ī frōte: totāq; pōtificis pulchritudinē dei nomen coronet ꝛ ptegat. Mala aūt punica ꝛ tintinnabula in inferioꝛib⁹ posita fulgura demōstrāt ꝛ tonitrua: vel terraz ꝛ aquā ꝛ oīa elemēta inter se cōsonantia: ꝛ sic sibi pplexa vt sint in singulis oīnia. Hiero. Hebrei ꝯttuoz colozes ad ꝯttuoz elemēta referunt ex q̄b⁹ vniuersa subsistūt. Byssū terre deputāt: q; ex terra gignit. ℙurpurā mari: q; ei⁹ cocleis tingitur. Hiacynthum aeri ꝓ silitudie colozis. Coccū q̄ hebraice thozach. i. vermiculus igni ꝛ etheri. ℙeriustū enī cē cōmemozāt vt pōtifex creatoꝛē nō solū ꝓ tisr'l ꝫ ꝓ toto mūdo roget qui ex terra ꝛ aq̄ ꝛ aere et igne ꝓstat. ℔ enī oīm sūt elemēta. Ā primū lineū ē vestimentū: terrā significās. Scōm hiacynthinū: aerē demonstrans q̄ de terrenis paulatim ad excelsa sustollit' ꝛ vestis hiacynthina a capite vsq; ad talos veniēs indicat aerē de celis vsq; ad terrā fusū. Q̄ ō supradicti colozes auro intexti sūt id figurare volūt q; vitalis caloꝛ ꝛ diuini sensus ꝓuidentia penetrat
Exo.28. vniuersa. Origē. In Exodo vbi de sacerdotalib⁹ mādat' vestib⁹ inuenio octo cē species q̄ pōtifici ꝓparāt: ℔ xo tm̄mō septē: octaua enī emissa ē: q̄ ē cāpestre: vel vt alibi legim⁹ feminalia linea. Sz forte q; ℔ gen⁹ indumēti indiciū ē castitatis q̄ femoza opiunt vel renes ꝓstringūt: nō semp ī ill' sacerdotib⁹ he ptes erāt ꝓstricte. aliq̄n enī ō posteritate gener' indulget'.
Gal.4.c filios generare. Ān: Filioli mei q̄s itez parturio ꝛc̄. Et alibi:
1.Coz.4.d Mā ꝛ ī xp̄o iesu p euāgeliū ego vos genui. In hmōi generationib⁹ aliq̄n femialib⁹ vtunt': ꝛ abstinēt cū se vidēt ī auditoribus fructū hr̄e nō posse: in q̄b⁹ semen piret: nec sobolē faceret Cū g̃ incapaces vidēt: aut simulatos ꝛ hypocritas ꝫponunt
Dat.7.c cāpestre: vtūt femialib⁹: ne sāctū deī canib⁹ ꝛ margarite ponant' añ porcos. a Et induēs ꝛc̄. Lxx. Jnduit tunicā et p cinxit çonā ꝛ vestiuit cū ipoditim. Jncarnationē xp̄i exeq̄t'. Totū enī hoīez suscepit coꝛp⁹. s. ꝛ aīam tunicā terrenū appellauit: qō de terra est: ipoditim celestē: q; ipoditis poderis ē. Et hiacynthinas q̄ ē color celestis: vtrūq; enī suscepit ꝛ vtrūq; saluauit. Hiero. In tunica hiacynthina malapunica et tintinabula: q; tāta debet eē pōtificis scia vt gressus eius et mot⁹ oīa vocalia sint: ꝛ xp̄itatē quā mente ꝓcepit habitu resonet: q̄d agit q̄d loq̄t' doctrīa sit. Sine tintinabulis coloꝛib⁹ diuersis gēmis floꝛibusq; xtutū nec ī ecclīaz īgredit' nec pōtifex ē. b Humerale ꝛc̄. Jmposuit moyses pōtifici supbumerale qō ē humeroꝛ ex circūductiōe vestis ornat⁹. humeri aūt laboꝛis ꝛ opis indicia sūt. Ault g̃ pōtificē eē ī opib⁹ oꝛ
1.Tim.3.a
Dat.5.c natū. Mō enī sufficit sola scia: ℔ q̄ fecerit ꝛ docuerit magn⁹ vocabitur. Hiero. Supbumerale et duos lapides smaragdinos vl' onychinos q̄ desup humeros tegūt iterp̄tāt' duo hemisperia: q̄z aliud sup terrā aliud sb̄ terra vel solē ꝛ lunā q̄ desuper rutilāt. Hiero. Duo lapides ī supbumerali xp̄s ꝛ ecclesia. xp̄i. apl'oꝛ q̄ ad p̄dicationē missi' sūt continētes. Vel lr̄a et spūs: in q̄b⁹ oīa legis mysteria: a dextris spūs: a sinistris lr̄a. ℙer lr̄as ad verba: p xba venim⁹ ad sensum. ℙulcher ordo ipso habitu sacramēta significās: in humeris opa: in pectoze ratio. Unde et pectusculuz comedunt sacerdotes. c Q̄ō astringēs

a ℣ hec ē ꝓpria pōtificis et significat sublimiū tm̃
a et induēs eū tūnica hiacynthia:
rōnem patere pfectis. a ℣ Lxx. posuit sup illuz iponidē. Jn pler isq; iphonidē. alias ipoditim: et cinxiti illū fm habitū iponidis ꝛ cōstrinxit illum ad eā. b ℣ opa. c ℣. i. iugū xp̄i suauc. i. euāgeli cavita q̄ ipe demonstrās sup humeros portabat. de q̄ ait: Tollite iugū meū sup vos ꝛ discite ꝛc̄. d ℣ vt sibi coherentia auxilientur. ratio enim operibus ꝛ opera indigent ratione.
b dēsup hūerāle ꝫpōsuit: qō āstrin/
℣ incarnationis mysterio qua succincti ꝛ cōfortati sum⁹. ℣ zona qua sacerdotis pectus artatur ꝛ linea tunica. i. terra ꝛ oceanus putatur.
gēs cīgulo aptauit rōnali: ī quo
a ℣ vt sibi coherētia auxilient'. ratio enī operibus ꝛ opa indigent ratione. ℣ vt doceat qō mēte concepit. b ℣ iuxta. Lxx. mitram. ℣ super omnia cidaris ꝛ vita hiacynthina celum mōstrans.
ērāt doctrina et veritas. Cidārī
℣ christi caput est deus.
q̄z texit caput: ꝛ sup eā ꝓtra fron/
a ℣ dignitatem incarnativerbi qui noster sacerdos factus est.
tē posuit lāmīnā auream cōsecra/ e

astringēs ꝛc̄. Origē. Cinxit eum fm facturam humeralis. Jā supius dixerat cinxit eum çona sup tunicam. Quod ē illō duplex cingulum? constrictus in xbo sit: in opere expeditus ad omnia: nihil habeat remissum: nihil dissolutum. Accinctus sit animi virtutib⁹: cōstrictus sit a corpalibus vitijs: nullum animē lapsum: nullus corpis timeat. vtro q; cingulo semp vtatur: vt sit sanctus corpoze et spiritu. Scōm facturaz humeralis cingit': quia fm opa sua cingulo virtut' vtitur. d Aptauit rationale ꝛc̄. Hiero. Rationale in medio positū terrā indicat que instar pūcti cum omnia in se habeat a cunctis vallat' elementis. Origē. Jmposuit sup eum logion: qō est rationale: ꝛ super logion manifestationē ꝛ veritatē. Non sufficit pōtifici habere sapientiā ꝛ scire omniū ratiōez: nisi possit populo manifestare que nouit. Jdeo imponitur rationali manifestatio: vt possit respōdere omni poscēti se rationē ō fide et veritate. Supponit' ꝛ xitas: vt non astruat qō ꝓpria cogitauerit ingenio. Sed qō veritas habet. Addēdus est alius ornatus vñ necesse est vt accipiat coronā. accipit ergo cidarim qō est operimentū vel ornamētū capitis. ꝓst hec supponit' mitra ante faciem. i. a frōte pōtificis lamina aurea sanctificata: in qua sculptū est vocabulū dei: sed iste ornatus capit' in quo positum ē nomen dei post illa q̄bus inferioza corpis membra fuerāt exornata sentiri vl' intelligi possunt scientia dei tā q̄ omniū auctoris excellit. Et quia ipe caput omniū: ideo ornatus iste capiti supponitur sup omnia. nihil enī post hec adijcitur capiti pontificis.
Hiero. Rationale duplex est: apertū et absconditū: simplex ꝛ mysticū duodecī lapides habet: et ꝯttuoz ordines. i. ꝯttuoz xtutes: prudētiā: fortitudinē: tēperātiā: iusticiā q̄ sibi herēt: ꝛ dū mutuo miscent' duodenariū faciūt. Vel quattuoz euāgelia oculis plena ꝛ mundū illuminātia. Jn vno ꝯttuoz et in quattuoz singula. vñ doctrina et xitas in pectoze sacerdot' ē. Exo.28.e
Cū q̄s inuolut⁹ ē veste multiplici: ꝓfs ē vt xitatē quaz corde retinet sermone ꝓferat. Jdeo rōnale ē et xitas. i. scientia ē vt nouerit q̄ docēda sunt: et manifestatio atq; doctrina vt possit manifestare q̄ mēte ꝓcipit. Ante supbumerale post rationale. Ān: A mādat' tuis intellexi: ꝓpus facim⁹: post docem⁹: ne doctrina cassis opib⁹ destruat'. Semīate ī iusticia: metite fructū vite: illumīate vob̄ sciētiā. ℙr⁹ seminādū: ꝛ post fructū metēdū ē: vt nobis scīaz vēdicem⁹. Nec ℔ sufficit nisi ratio opib⁹: ꝛ opa hereāt rationi: ꝛ his ꝓcedētib⁹ doctrina ꝛ xitas sequat'. Ps.118. Osee.10.b

Jdē. Duodecim lapides vel çodiacū circulū: vel. xij. mēses ꝛ in singulis xsib⁹ singula tēpoza: ꝛ ternos menses. ℙulchre aūt qō in medio ē appellat' rationale. Rationale enī cūcta sūt plena: ꝛ terrena celestib⁹ herēt. Jmmo ratio terrenoꝛ ꝛ tēpoꝛ caloꝛis et frigoꝛis: et duplex inter vtraq; tēperies ō celi cursu ꝛ rōne descendit. Unde rationale cuz ephot stringit'. Jn rationali manifestatio et doctrina vel veritas: q; in dei rōne nunq̄ꝫ mendaciū ē: et ipa veritas multis signis ꝛ argumētis mōstratur. Ān factum ē vt rationē solis ꝛ lune anni mensiū ꝛ tēpoꝛū et hoꝛarū tēpestatū serenitatis ꝛ vētoꝛ: ꝛ rerū oīm noscerem⁹: accipiētes a deo insitā sapientiā: ipo habitatoꝛe et doctoꝛe domiciliū sui et fabrice nobis sciētiā demōstrāte. e ℙosuit lamīnā. Hiero. Nihil ꝓdest omniū eruditio: nisi dei scientia coronetur: que semp est ei cuz patre: Ān lamīnā sup cidarim imposuit. Hiero. Jmpfecta sunt oīa nisi curruī querat' auriga: et super creaturas creatoꝛ insistēs regat ipe qui cōdidit. Q̄ō olim in lamina: nunc in signo crucis ostendit': prec̄ioꝛ ē sanguis euangelij auro legis: tunc iuxta Ez̄echielem signū gemē tibus figebatur in fronte tauri: nūc poztātes crucē dicimus: Signatuz est super nos lumen vultus tui domine ꝛc̄. Auri lamina in fronte pōtificis et nomē inscriptū omnia que super terrā sunt dei arbitrio gubernari significat. Justū enī erat vt pōtifex dei creaturaꝝ oīm typū poztans in vestibus suis indicaret cuncta dei misericoꝛdia indigere. ꝛ cū sacrificaret expiaretur conditio vniuersalis: vbi non ꝓ liberis parentibus ꝛ ꝓpinquis: sed ꝓ omn' creatura voce et habitu precaretur. Ezech.9.e Ps.4.

℣ Tulit ꝛ vn.

a Tulit ⁊ vn. ole. ⁊c. et subdit vnctio altaris holocausti ⁊ vasorū eiꝰ: et labij enei que erant extra tabernaculū. cū ōr: b Cūq; sanctificās asp. ⁊c. ꝓmittitur aūt ꝓsecratio ⁊ vnctio iſtoꝝ cōsecrationi sacerdotū: qz ministrari nō poterat nisi in loco ꝓius cōsecrato illō ministeriū qō debebat fieri in cōsecratione sacerdotū: vt patet de sacrificijs tūc fiendis q̄ postea subdunt. Consequenter subditur vnctio ipius aaron. cum dicit: c Qō fūdēs sup ⁊c. Modus autez huiꝰ vnctionis describitur est Exo. xxix.

†De consecr. di. 1. in ꝑn.

d Filios quoq; eiꝰ. Hic ꝓsequenter describit illud quod erat ꝑ ꝓius in cōsecratione minorū sacerdotū. cuz ōr: Filios quoq; eius oblatos vestiuit. aliq̄ xo libri habēt: Consecrauit et vestiuit: sed li consecrauit non est de textu: qz nō habeꝫ i hebreo nec i libris correctis: ⁊ ꝑ ꝑ excludit dictum aliq̄ q̄ dicūt q̄ manꝰ minorū sacerdotū erāt vncte oleo ꝓsecrationis: eo q̄ credunt q̄ ꝑ xp̄ū ꝓsecrauit sit de tex. Solꝰ enī sūmꝰ sacerdos vngebaꝫ illo oleo ꝓsecrationis: vt dictum ē. s. iij. ca.

e Tunicis li. ⁊c. De istis ornamēt̄ minorū sacerdotū dictum fuit Exo. xxix. Hic queritꝫ quō moyses ꝓsecrauit aarō cum nō eēt sacerdos. Dicēdū q̄ ꝑ fecit ex mandato dñi q̄ per quēcūq; pōt pontificē ꝓsecrare. Itē quō post ea ꝓsecrati sūt pontifices. Dicūt aliq̄ q̄ ꝑ inuestitionē vestimētoꝝ pōtificaliū pꝰ mortē p̄decessor̄: nec aliud requirebaꝫ: vt videꝫ ō eleazaro Nu. xx. Aliq̄ dicūt q̄ p̄ inferiores sacerdotes: sicut et papa cōsecraꝫ ꝑ inferiores se.

f Obtulit ⁊ vitu. Hic ꝓsequēter reuertit ad describēdū duo q̄ erāt cōia i ꝓsecratione aarō ⁊ filioꝝ eiꝰ. Primuz ē oblatio ꝓ eis fienda. Scōm recluſio eis iniungēda. ibi: Cūq; sanctificasset eos. Circa primū ponitur triplex oblatio. Prima ꝑ peccato. Secunda in holocaustum. ibi: Obtu-

* lit ⁊ arietē

Tulit ⁊ vn. ⁊c. Ihe ē filiꝰ dei q̄ vngit et q̄ vngiꝫ vngens xbo diuinitaꝫ ſm qō cū p̄re ⁊ spūsancto habet omnia cōia.

Ps. 44. Ps. 44. Unxit te deꝰ deꝰ. t. o. l. Unxit eū spūssā
Esa. 61. a Esa. 61. a ctus ſm Esaiā: Spūs dñi sup me: eo q̄ unxerit me ⁊c. Que
ūt p̄ ⁊ spūssanctꝰ: ꝟ eadē facit ⁊ filiꝰ. Ungit ḡ ſm diuinitatē.
vngiꝫ ſm būanitatē. Uñ ⁊ daniel oblatū illū videt: offerētē
nō videt: qz semetip̄m offert. Unxit ḡ moyses ⁊ offert xp̄i figurā gerēs. b Sāctificās. Orige. Significat supnā creaturā sāctificatione nr̄a ditatā. i. ꝑ carnē dñicā ex nob̄ sūptā.
Uñ vt notū fieret p̄ncipibꝰ et potestatibꝰ p ecclesiam ⁊c.

c Fundens sup ca. Caput xp̄i diuinitas. Sicut enī caput a pedibꝰ nō diuidiꝫ: sic nec diuinitas xp̄i ab humanitate post
Ps. 44. Ps. 44. vnctionē. Uñ ait: Unxit te deꝰ deꝰ. t. Sic ei deus vngitur et
sāctificaꝫ. d Filios q̄z ⁊c. Orige. Attēde differētiā minorū sacerdotū ad maiores. Istis nō danꝫ bina indumēta neq; humerale neq; rationale neq; capitis ornatus: ꝟ tm̄ cidaris ⁊ çona q̄ tm̄ tunicā strīgat. accipiūt ḡ sacerdotij grām: ⁊ fungunꝫ officio: ꝟ nō vt ille q̄ humerali ē ornatꝰ ⁊ rationali: q̄ manifestatiōe ⁊ xitate splēdet: q̄ lamīe auree ornamēto decoraꝫ. arbitror ḡ aliud eē i sacerdotibꝰ fungi officio: aliud īstructū eē moribꝰ et ornatū. Quiuis enī pōt solēni mīsterio fūgi ad ꝓp̄m: pauci aūt sūt q̄ ornati moribꝰ doctrina: sapientia: ad manifestādū xitatē idonei: ⁊ q̄ sciam fidei nō sine ornamēto sensuū ⁊ assertionū fulgore depromant: qō auree lamine capiti īpositꝰ designat ornatꝰ. Unū igiꝫ ē sacerdotij nomē: ꝟ nō vna ꝑ vite merito vel aīe xtutibꝰ dignitas. In bis ḡ q̄ lex diuina dicit velut i speculo inspiciat se q̄sq; sacerdos: si videat se i oīb̄ supra dictꝫ ornatuz ⁊ i scia et i actib̄ vel in doctrina talē ac tm̄ se sciat sūmū sacerdotiū non solū noīe ꝟ et meritis obtinere. Alioq̄n inferiorē sibi gradum positū noluerit etiā si p̄mi nomē accepit. e Uestiuitq; tu. Filijs aarō sīles tunice et çone vel balthei ⁊ cidares vel mitre imponūtur: ip̄m enī induūt: ip̄o cingunt: ip̄m portāt in capite: unum bi enī p̄cingūt in veritate q̄ ē xp̄s: ⁊ induunt loricā iusticie:
Eph. 6. c Eph. 6. c xp̄s autez iusticia ē: sicut ⁊ galea salutis: ip̄e enim ē salutare
Ps. 4. Ps. 4. dei. f Obtulit et vitulū. Esi. Que sit huius legis xtus: quō in sacrificio xp̄i accipiaꝫ: expositū supi⁹ ē. Ibi tm̄ aaron imponit manꝰ vitulo. ꝟ aūt ⁊ filij iā vncti. Uñ enī nos vngimur i baptismo oblati: socij efficimur dñice passionis: cuius baptismꝰ imaginē gerit. In morte enī xp̄i baptiçamur. ꝓsepelimur enī et ꝑ baptismū i mortē. Necessario aūt filij aarō tāq̄ cōmunicātes ei sacrificio manꝰ īponūt. Augꝰ. Cū sacrificia ꝓ pctis memoraret vitulū dixit offerēdū ꝓ pctō sacerdotis q̄ xp̄m peccare fecit. postea xo cum dixit quō ea q̄ peccauit dñs gesta sūt erga aarō ⁊ filios eiꝰ: ōr oblatꝰ vitulus pro pctō. ꝟ supra de sāguīe vituli cornua altar̄ icēsi p̄cepit tāgi: ⁊ aspgi ō sāguīe ꝫ velū. Reliquū xo fūdi ad basim altaris holocaustoꝝ. postea xo cū sāctificaꝫ aarō de aspsione sāguinis ꝫ velū nihil ō cornibꝰ altaris ōr ꝟ nō addiꝫ incēsi. addiꝫ aūt fūdēdū sāguinē ad basim altar̄. nec ōr ad basim cuius: tāq̄ necesse sit illud accipe cuius cornua tacta sūt sanguine.
Quis ḡ ambigue sit positū: libeꝝ ē ita itelligere factū. sicut de vitulo ꝓ pctō fuerat p̄ceptū: vt non eiꝰ altaris cornua tacta itelligamꝰ ad cuiꝰ basim sāguis eiꝰ ē fusus: ꝟ altar̄ incēsi: ⁊ sāguinē fusū ad basim altar̄ sacrificioꝝ. g Obtulit ⁊ arietē. Esi. Lex sacerdotē i multis xp̄m figurātē nūc vitulū
Heb. 13. b Heb. 13. b ꝑ peccatis p̄cipit īmolare ⁊ extra castra incendere. Sic enī factum xp̄i sacrificiū ē ad ablutionem nr̄oꝝ peccatorū. Nūc autē arietē in holocaustū: qz mūdus ei crucifixus ē: et renūciās mūdo. cōuersatio q̄ ē holocaustū xp̄m habet doctorē et
Da. 10. d Da. 10. d exemplū: ꝓpter qō ait: Qui nō accipit crucē ⁊ sequiꝫ me nō
ē me dignus. i. q̄ sic nō renūciat mūdo sicut ego doceo (hoc ē enī sequi eum) nō ē me dignus. Quare ergo holocaustū diuidaꝫ pedes eiꝰ ⁊ intestina vel ſm alios vēter lauenꝫ. Inter
pretatio holocaustomatis q̄ in p̄ncipio libri ē facta expleuit sufficiēter. Ibi autē ptes fieri oblationū dixit: significās corpus et aīam deberi offerri: sed etiā in nobis sunt diuisiones
Gal. 5. c Gal. 5. c be: qz caro concupiscit aduersus spiritū: spūs aūt aduersum carnem: ꝟ nō in xp̄o. Ideo nec diuisionis mentionē lex fecit in eo sacrificio. Offert aūt sacerdos vitulū ꝓ pctō: arietē in holocaustū: ꝑ qō significaꝫ: qz ꝑfecta conuersatio q̄ ē holocaustū in ariete offeraꝫ. hic quippe ducatum prebet ouibus ingredientibus ⁊ egredientibus: sicut christus est dux perfecte ꝓuersationis. ⁊ ideo intrare ꝑ se et exire ouibus p̄cepit.
Mat. 26 b Mat. 26 b h Obtulit ⁊ arietē scōm in conse. ⁊c. Mysteriorū traditionē: ⁊ pascha mysticū quod xp̄s celebrauit cuz discipulis suis: significat aries. Scōs noiaꝫ: qz post agnū in cena īmolatū seip̄m obtulit. Uñ aarō sup caput arietꝫ manꝰ iposuit cuz

ꝟ filijs suis

tā in sāctificatiōez sicut p̄cēperat ei dñs. † Tulit ⁊ vnctionis oleū q̄ liniuit tabernaculū cū oi suppellectili sua. Cū
a b ꝟ sāctificās aspsisset ad altare septē̄m vicib̄: vnxit illud
a ꝟ qz tota vnctio ē plenitudo spūs q̄ in ſe p̄tē operationib̄ designatur.
a ꝟ aplos ⁊ imitatores eoꝝ sicut de paulo ōr: Vas electiōis ē iste mihi. b ꝟ vl labrū.
a ꝟ pen̄tencia q̄ est baptismo supposita: qz gratiā eius quā sepe labefacramus ꝑ penitentiā erigimus et fulcimus.
⁊ oīa vāsa eius: labium ꝟ cū basi sua sāctificauit oleo.
c Qō fūdēs sup caput aaron: c
d vnxit eum et ꝓsecrauit. Filios quoq; eius oblatos: ve
e stiuitq; tunicis lineis ⁊ cinxit baltheis: imposuitq; mi
f tras vt iusserat dominꝰ. Ob
f ꝟ christum.
tulit ⁊ vitulū ꝓ pctō. Cunq;
ꝟ diuinitatem: hoc fit qñ sacerdotes ⁊ doctores ecclesie de diuinitate xp̄i p̄dicant: ⁊ eam auditoribus annunciant.
sup caput eiꝰ posuissent aarō et filij eius manus suas: immolauit eum hauriēs sāguinem: et tincto digito tetigit
a ꝟ passionis xp̄i. b ꝟ incensi. s.
cornua altar̄ ꝑ gyrū. Quo expiato ⁊ sanctificato: fudit reliquū sanguinē ad funda
a ꝟ altaris holocaustorum. s. ꝟ doctrinaz euangelij qz passio xp̄i ſm euangelia recipienda ⁊ credēda est. b ꝟ vt supra.
mēta eius. Aip̄m xo qui erat super vitalia: ⁊ reticulū iecoris: duosq; renunculos cuz aruinulis suis adoleuit super altare: vitulum cū pelle et carnib̄ et fimo cremās extra castra sicut p̄ceperat
ꝟ ducē ꝓfecte cōuersatiōis.
g dominus. Obtulit ⁊ arietez
ꝟ vt supra.
i holocaustuz. Sup cuius caput cū imposuissent aarō et filij eius manꝰ suas immolauit eū: et fudit sanguinem eiꝰ sup altare per circūitum
Ip̄mq; arietē in frusta concidēs: caput eiꝰ ⁊ artꝰ ⁊ adi
a ꝟ interioꝝib̄ sacramentis a fimo īre ablutis vt fiāt acceptus ⁊ salutaris cibus.
pem adoleuit igni: lōtis priꝰ intestinis ⁊ pedib̄: Totūq;
ꝟ crucis.
simul arietē incēdit super altare: eo q̄ esset holocaustuz suauissimi odoriꝫ domino: sicut ꝑcepat ei: Obtulit ⁊ arietē scōm in cōsecratiōe sacer-

filijs suis: qz cõem cenã cũ discipulis suis xps celebrauit: ℔ moyses speciali ter ℔ sacrificiũ obtulit: qz plus alijs figurã xpi expssit q̃ maxie sacrificiũ suũ fecit. a Tetigit extremũ ꝛc. Si per aarõ xpm accipim⁹: extremũ auricule ei⁹ sãguine tactũ fuit: qz patri vsq; ad mortẽ obediuit. Si sacerdotes ecclie: aures eoz tangende sũt polliceq; manũ ꝛ pedũ vt eminẽtiam actionum ꝛ gressũ dño ꝓsecrẽt. Tetigit extremũ ꝛc. Quis sit hui⁹ sacrificij effect⁹: vnctio aurijs ꝛ manuũ pedumq; demonstrat: ꝓpt obediẽtiã q̃ppe nr̃az actiões q; bonas ꝛ conuersationẽ celebraũt: vt i obediẽtia ade carẽtes: vnigeniti obediẽtiaz ꝓseq̃mur. b Man⁹ ei⁹ dex. Vt i bona actiõe ꝓfortemur. Cõfortãtur enĩ q̃ vnguntur: destruũt q̃ non vngũt. Vbi enĩ vnctio nõ fuit sãguinis imolati: pcutiebaũ egypt⁹. Sed ꝓius sacerdos ꝛ postea filij ei⁹ vngebãt sãguine: qz xps ꝑus sãguinẽ accepit in cena: deinde discipulis dedit. c Fudit sup al. Cũ enĩ bibit: ꝛ aplis dedit bibere: itelligibilẽ sãguinem sup altare. i. corp⁹ suũ fudit. Eccliа aũt est corpus xpi. Vñ Marc⁹: Et sumẽs grãs agẽs bñdixit eis: ꝛ biberũt ex eo oẽs: ꝛ dixit eis: Hic est sãguis me⁹ noui testamẽti: q̃ ꝑ multis effũdet. d Adipem ℵo ꝛc. Quid ℔ significẽt in salutari sacrificio vel pacifico ꝓ dictũ est. Lxx. ℵo ꝑ cauda lũbum: ꝑ ĩtestinis vẽtriculũ: ꝛ ꝑ reticulo iecoris pinnaz epatis ediderũt. nõ frustra aũt etiam nũc in ariete cõmemoraũt. e Canistro. Lxx. Canistrũ ꝓsumatiõis: q̃ est lingua dñi q̃ pcipuã pfectãq; doctrinã introduxit. Non enĩ venit soluere legẽ: ℔ adimplere. hec bñ canistrũ ꝺr: ꝓpter textũ doctrine ei⁹: cũ multa ĩ parabolis dixerat. Erat aũt ꝛ ferculũ et mẽsa totius doctrine. Recte g̃ de canistro ꝓsumationis mysticũ panẽ ꝓponit. f Panẽ. Aplicam doctrinã legalemq; ꝛ ꝓphetica. Lex enĩ et ꝓphe et aplı memoriã eius faciũt. lex enĩ dicit: Hic ẽ panis quẽ dedit nobis dñs. ꝓpha aũt: Panis ei dat⁹ ẽ ꝛc. ꝓphica aũt ꝛ legalis doctrina min⁹ nutriunt q̃ aplica. Vñ Paul⁹: Posuit deus i eccĩa ꝑmũ Aplos: deinde ꝓphas. aplı aũt leg⁹ ꝛ ꝓphaz iducũt testimonia p q̃ eis collyrida et lagana sũt subiecta. g Et armũ dex. ꝛc. Greg⁹. Sacerdos ex ꝑcepto armũ dextrũ ꝛ sepatũ iubetur accipe: vt non solũ sit opatio eius vtilis: ℔ etiã singularĩ: nec iter malos tãtũmodo recta faciat. Sz bñ operantes subditos sicut ordinis honore: ita moꝛũ ℵtute trascẽdat. Cui pectusculũ q̃z cũ armo tribuiũ: vt q̃ de sacrificio ꝑcipiũ sumere: de semetipo discat imolare: vt nõ solũ pectore q̃ recta sunt cogitet: ℔ spectatores ad sublimia opis armo inuitet. Nulla ꝑsentis vite ꝓspera appetat: et nulla aduersa pertimescat blãdimẽta mũdi respectu intimi terroꝛis despiciat: terroꝛes aũt ꝓsiderato interne dulcedinis blãdimento ꝓtenat: q̃ ꝛ in sequẽtib⁹ moyses dicit: h Tulitq; pectus eu. ꝛc. Aug⁹. Supl⁹ qz generaliter ꝑcipiebat. Si sacerdos peccasset ipm sacerdotẽ vnctũ et ꝓsumatũ. i. sũmuz ista iussit offerre. Nunc aũt moyses offert: ꝛ accipit pectusculũ impositiõis dictũ: qz indebaũ adeps sicut memoꝛauit de sacrificio salutaris. Cũ ergo videatur ab aaron sũmuz cepisse sacerdotiũ: ℔ moyses sacerdos nõ fuit, quõ ista fecit: si aũt fuit: quõ sũmũ sacerdotiũ ab aaron incepit. Psalm⁹ tamen in quo dictũ est. Moyses et aaron ĩ sacerdotib⁹ eius: affirmat eũ sacerdotem fuisse. vestẽ tñ sacerdotalẽ q̃ magnũ ꝓtinet sacramentũ: aaron iubetur accipe et successoꝛes ei⁹ añq; aliquid de sanctificandis et ordinãdis sacerdotibus ꝑcipiaũ: quãdo moyse ascẽdente in montẽ iubenũ nõ ascendere sacerdotes. i. filij aaron. nõ qz iam erãt: sed qz futuri erant. Ambo g tũc sũmi sacerdotes erãt moyses et aaron an poti⁹ moyses: aarõ sub illo: an et ipe sũm⁹ ꝓpt excellẽti⁹ ministeriũ. a principio enĩ ꝺr: Ipe tibi q̃ ad populũ: tu illi q̃ ad deuz. i Assumensq; vngentũ ꝛc. Aug⁹. Queriũ post mortẽ moysi q̃s vngebat sacerdotẽ: q̃ defuncto tñ succedebat: an q̃ iam vnctus erat inter secũdos sacerdos: Idez enĩ oleũ summi ꝛ scõi sacerdotis. Vestem sumebat tñ ille põtifex cuius sũmitas apparebat: ꝛ si ita ẽ vtrũ ipse sumebat: an eũ alij⁹ induebat: sicut post mortem aaron moyses filiũ fratris sui. Si ergo ab illo vestiebaũ: nũquid a secundo sũmus. Talis enim erat vestis: vt ab alio necesse fuerit indui: an sic ĩdebatur ꝓius vt posteri⁹. aliq̃ enĩ eã ponebat et resumebat. Poterant ergo scõi ꝓmũ vestire obsequẽdo nõ excellendo. k Asperſit ꝛc. Quecunq; in nobis sũt bona: ad eũ tãq; caput nostrũ reducenda sũt. Unde ꝑ eis ego sãctifico meipm: vt sint et ipi sãctificati in ℵitate. Apte igitur sanctificationẽ passionẽ suam dixit: q̃ sãctificatio datur nobis. l Et sit per filios ꝛc. Aug⁹. Nõ apparebat q̃s filiozũ summo sacerdoti succederet: non enĩ ꝓmogenitũ vl̃ maloꝛ diffinit scriptura: nisi aliquo diuino iudicio fiebat: cuius ex ꝓtentiõe veniſſe videaũ: vt postea plures fierẽt sacerdotes sũmi quia cõtendentib⁹ excellentioꝛib⁹ litis finiende causa, pluribus honoꝛ ipe tribuebatur. m Ibi comedite ꝛc. Carnes cũ panibus comedi ꝑcepit: vt itelligam⁹ corpus xpi qui caro est et panis qui de celo descendit: ℔ in ecclesia tñ debere celebrari. ℭ Quicqd aũt

dotũ: posuerũtq; sup caput ei⁹ aarõ ꝛ filij ei⁹ man⁹ suas. Quẽ cũ imolaſ
a set moyses: sumẽs de sãgunie ei⁹ te
a ℭ in quo obediẽtia signatur. ℭ vt in bonis obe
tigit extremũ auriculę dextrę aarõ
diamus. ℭ operationis.
b ꝛ pollicẽ man⁹ ei⁹ dextrę similiꝛ et
ℭ bone voluntatis.
pedis. Obtulit ꝛ filios aarõ. Cũq; de sanguine arietis imolati tetigiſ
a ℭ vt finis in bono consũmetur.
set extremuz auriculę singuloꝛ de
a ℭ vt polleat opatio bona.
xtrę: et pollices man⁹ ac pedes de
a ℭ coꝛpus xpi. i. ecclesiam.
c xtri: reliquum fudit sup altare p cir
ℭ null⁹ excipiꝛ. ℭ desideriũ. ℭ cõsũmationẽ.
d cuitũ. Adipẽ ℵo ꝛ caudaz omnẽq;
piguedinẽ q̃ opit itestina: reticulũ
iecoris: et duos renes cum adipibus suis ꝛ armo dextro separauit.
a ℭ qz mysterium pascha christi salutaris ẽ hostia.
e Tollẽs aũt ὁ canistro ἀχυμὸχ qὸ
f erat coꝛã dño panem absq; fermẽto: ꝛ collyridã ꝓsersã oleo: laganũ
a ℭ qz omne desiderium et opus bonuz offerre in misterio necesse est. si vis illud fm deum ꝛ intentionẽ legis suscipere.
g q̃ posuit sup adipẽs ꝛ armũ dextχ
a ℭ ꝓius qz christ⁹ inchoauit sua mysteria ꝛ postea nobis tradidit celebranda.
tradẽs simul oĩa aaron et filijs ei⁹.
a ℭ mysterium quod nobis tradidit cuz carnem suã in celum leuauit.
Qui postq; leuauerũt ea coꝛã dño rursũ suscepta ὁ manib⁹ eoχ: adoleuit sup altare holocausti: eo q̃ ꝓse
a ℭ oleũ effusum nomẽ ruũ dñe.
cratiõis eẽt oblatio in odoꝛẽ suauι
a ℭ Sicut in sacrificio pacificoꝛũ ꝛ ita hic itelligibili mopsi offertur pectusculũ arietis quo fides ꝛ cõfi
b tatis sacrificij dñi. Tulitq; pectu
dentia figuraꝝ. b ℭ qz eleuationis est.
sculũ eleuãs illud coꝛã dño de ariete cõsecratiõis ĩ ptẽ suã: sicut p̃cepe
a ℭ spiritussancti. ℭ qz vnctio spirit⁹ ꝛ sanguis vnigeniti vnius sunt operationis recte coniunxit q̃bus sanctificantur omnes electi.
i rat ei dom⁹. Assumensq; vngẽn
a ℭ filij. ℭ passionis xpi. b ℭ coꝛpore christi.
tum et sanguinez qui erat in altari
a ℭ xps ad sanctificationẽ nostram aspersione pꝛo pꝛij sanguinis seipsum sacrificiũ obtulit. b ℭ prius quia summus. c ℭ predicta.
k ãspsit sup aaron ꝛ vestimẽta ei⁹: et
l ℭ post. ℭ q̃ꝛt baptizati sum⁹ xpm induim⁹.
sup filios illi⁹ ac vestes eaχ. Cũq; a
sctificasset eos ĩ vestitu suo: p̃cepit b
a ℭ oĩa opa nostra igne charitatis debẽt excoqui.
eis dicẽs: Coq̃te carnes ante foꝛes
ℭ in ecclia q̃ introit⁹ celi ẽ nõ extra ne sancta publicentur ꝓphanis. ℭ celi in quo habitat deus.
m tabernaculi: et ibi comedite eas.
a ℭ verbi dei. ℭ Nisi enĩ xps rogaꝝ⁹ oꝛe sacerdotum aduenerit ꝛ cenã sanctificauerit nullatenus fit sacrificiũ domini.
Pãnes q̃z cõsecratiõis edite: q̃ positi sũt in canistro: sicut p̃cepit mihi dñs dicẽs: aarõ et filij ei⁹ comedẽt

Nico. de lyra

lit et arietem in holocaustũ. Tertia pacifica ꝑ consecratione sacerdotũ. ibi: Obtulit et arietem scõm. Expositio autem istarũ oblationum posita est Exo. xxix. vbi iste oblationes precipiuntur fieri eo modo quo ponitur hic earum executio. a Cũq; sanctificasset eos. Hic cõsequẽter describitur sacerdotum reclusio: vt non cõmiscerentur hominib⁹ vulgaribus nec implicarenť negocijs secularibus donec impleta esset consecratio eoꝛum que durabat septẽ diebus: et hoc est qd̃ dicit: b Precepit eis dicens: Coquite carnes ꝛc. quia nec pro comestione poterãt exire atrium sacerdotum.

℣ Quicqd aũt

Exo.12.d
Mat.26.c
Mar.14.c
Mat.5. b
Mat.13.a
Exo.16.d
Esa.33.c
1.Co.12.d
Exo.4.d
Nu.20.d
Joh.17.c
Joh.6.c

a Quicqd aũt ꝛc. Hoc videm⁹ in eccl'ia fieri: ꝛ q̃ incõsumpta remã/serint ignib⁹ tradi. Nõ dicit aũt quotq̃t dieb⁹ incõsũpta remãserint: vt semp si remãserint tradanť igni: innuens vt si a comestione sacrifi/cij deficim⁹: nec pscrutari valemus: vtrũ ea que videm⁹ ipm corpus dñi sunt: non tñ relinquamus: sed igni tradamus vt comedat spũsã/ctus qs non possum⁹. Comedet aũt cũ cogita/mus ei possibilia esse q̃ nõ possumus. b De Moralit' ostio. Moral'. Significat qz toto tpe pśent' vi/te nõ est de tabernaculo recedẽdũ: ꝑ dei serui/tio insistenduz. Aug⁹. Ad ostiũ tabernacu/li testimonij sedebitis septẽ dieb⁹ die ac nocte ne moriamini. Nota da ẽ locutio scripturaꝝ q̃ sessionẽ ꝓ habitatiõe ꝛ cõmoratiõe ponit. Nõ 3. Reg. 2. f ei qz dictũ ẽ de Semei qz sederit in hierũ an/nos tres. Jdeo putandũ ẽ p totũ illud tps in sella sedisse ꝛ nõ surrexisse. hinc et sedes dicũť vbi cõmorationẽ habent boies: habitatio ąp/pe hoc nomen accepit. c Septẽ enĩ diebus ꝛc. Esi. Quinquagesima septenario in se mul/tiplicato vno adiecto perficiť. Ũñ Lucas ait: Act. 1. a Quib⁹ et ꝓbuit seipm viuũ post passionẽ suã/ in multis argumẽtis apparẽs eis et loquens de regno dei: ꝛ cõuescens pcepit eis ab hiero/solymis ne discederẽt ꝛc. vide quõ cõsecrabat vel pficiebat eos apparens ꝛ docẽs de regno dei et ꝓuescens. Dicens aũt ab hierosolymis nõ discedere. nõ pmittit tanuam tabernaculi egredi: nõ pmittit pdicare: donec accipiant ꝓ/missionẽ sãctispũs ąnquagesimo die. Quo i/ Act. 2. g pleto petr⁹ mox pdicauit: ꝛ addunť fidei aie A circiter tria milia. Jlli aũt p singula mãdatuz custodierũt: et qs sequiť cõpleuerũt obseruã/tes custodias dñi. d Fecerũtq̃ aarõ ꝛ filij ꝛc. Aarõ cõiungiť filijs: nec exit de ianua ta/bernaculi. Jpe enĩ erat pdicandus: ꝛ in eis p/dicaturus: sicut ipe cõsecrat: ꝛ in membris cõ/secratur. Ca. IX

e f Acta aũt ꝛc. Octaua dies post dedi/cationẽ significat diem pentecostes q̃ spũssanctus aduenit. Septem ẋo a dedicatio/ne dies innuũt septies septem dies q̃ fuerunt a resurrectione vsq̃ ad pẽtecosten scz. xlix. ad/dito quasi octauo ipo die pentecostes. Pẽ/tecoste q̃ ꝓtigit die resurrectiõis: q̃ gerit figu/ram futuri et cõsũmatiõis seculi pśentis: q̃ se/ptem voluiť dieb⁹. Oportebat ei vt eadez die aduenire ret spũs: quo resurrexit xp̃s: tũc ait vo/cari aarõn ꝛ filios ei⁹: ꝛ maiores natu. tũc enĩ ꝓuocatuz est ecclie spectaculũ: in qua ẽ aarõ: † 21. q. 1. §. Is obũciť id est xp̃s: et filij eius q̃ alte sunt conuersatio/nis. et ideo sacerdotij mĩstri et maiores natu: id est p̃sbyteri: ex his enĩ corpus ecclesie consi/stit. f Tolle de armẽto vi. ꝛc. Accipit aaron vitulum in holocau/stum et arietem: et offert dño. Tunc enĩ xp̃s sacrificiũ suum notifica/ Act. 2. b uit: cuz spũs aduenies parthos medos elamitas ꝛ omniũ gentiũ pri/mitias ad apostoloꝝ cenaculũ collegit. Vitulũ offert aaron ꝛ arie/tem: quando doctores ecclesie mysteria passionis annũciant: et ꝓ sa/lute humani generis celebrata insinuant. g Tollite hircum. Hir/cum obtulerunt apostoli die pentecostes: quando petrus penitentiã Jbidem. f annuncians inquit: Cõuertimini et agite penitentiam. Aug⁹. Ac/cipite hircum ex capris vnũ ꝓ peccato: et arietem et vitulum et agnũ anniculum in holocarposim sine macula: et vitulũ a bobus et arietẽ in sacrificium salutaris ante dominũ: ꝛ similã cõsperssam oleo: quoni/am hodie videbitur dominus in vobis. Quattuoꝝ genera sacrificio/rum de animalib⁹ supra cõmendauit. Holocaustũ: pro peccato: salu/taris ꝛ ꝓsũmationis: sed cõsũmationis sacrificium ad sanctificatiõez sacerdotis ptinet. reliqua tria hic pcipiunť offerri. Et dicit hoc senio/ribus isrl: vt ptineant ad vniuersum populũ. Sz sacrificiũ ꝓ pctõ ha/bet hic tria pecora: hircũ: arietez ꝛ vitulũ. Ad holocaustum pertinet agnus. Ad sacrificiũ salutaris: vitulus ꝛ aries. Non ẽ igiť sic distin/guendum: vt ꝓ pctõ non intelligatur nisi hirc⁹. Tria ẋo in holocau/stum: aries: vitulus: ꝛ agnus. § potius tria prima ꝓ peccato. hircus aries: vitulus: ꝛ agn⁹ in holocaustũ. qz supi⁹ ꝓ pctõ ꝓncipis hircum iussit offerri: ꝛ ꝓ pctõ cuiusq̃ ꝓpio cũ peccat añ dñm faciẽdo vnum ex his q̃ nõ oportet fieri: arietẽ. ꝓ peccato vniuerse synagoge: vitulũ. Oportet ergo vt cum senatui loquať quid vniuersus populus offer/re debeat: et hircus iubeatur offerri propter principes: ꝛ aries ꝓpter ꝓpiuz cuiusq̃ pctm̃: ꝛ vitulus ꝓpter pctm̃ synagoge vniuerse: qõ fit § scz cõmuni

§ quasi dcđ humana mens de diuinis mãdatis capere non põt spũisancto relinquat.

a ea. Quicqd autez reliquũ fuerit a
ỏ carne ꝛ panib⁹ ignis absumet.
b De ostio q̃z tabernaculi non ex/ †
§ ibi. s. erit habitatio vestra. § pẽtecostes.
c ibitis septẽ diebus vsq̃ ad diem b
§ Spũssancti infusionis.
quo cõplebitur tẽpus ꝓsecratio/nis vr̃e. Septez enĩ diebus finiť ꝓsecratio sicut ꝛ in pñtiaꝝ factuz est: vt ritus sacrificij cõpleretur.
§ ꝓsperitate ꝛ aduersitate. § in seruitio dñi.
Die ac nocte manebitis in taber c
naculo obseruãtes custodias do d
mini ne moriamini. Sic enĩ mihi
d ꝑceptũ ẽ. Fecerũtq̃ aarõ ꝛ filij ei⁹
cũcta q̃ locutus est dñs p ma/num moysi. Ca. IX
e Acta autez octaua die: e
f vocauit moyses aaron
ꝛ filios eius ac maiores
f natu israel: dixitq̃ ad aarõ: † Tol f+
a § patriarcharũ ꝛ ꝓpheraꝝ. b § xp̃m.
le de armento vitulũm ꝓ pctõ
§ de quo ỏz: Dux mihi eris ꝛ enutries me.
et arietẽ in holocaustuz: vtroq̃ g
§ q̃ peccatũ nõ fecit nec inuẽ⁹ est dol⁹ ĩ ore ei⁹.
imaculatos: ꝛ offer illos coꝝã do
a § maiores natu ꝑsbyteri. s. doctores q̃ instruunt viram in ecclesia cõuenientium.
mino ꝛ ad filiõs israel loqueris:
a § Sacrificiũ ꝓ pnia. § xp̃m q̃ peccata nostra tulit. b § hec offert sacerdos qñ fortia ꝛ innocẽ/tie opera deo immolat.
g † Tollite hircũm ꝓ pctõ: ꝛ vitulũ h
i

a Quicquid aũt ꝛc. qz oblatio erat pacifica ꝓ grãꝝ actiõe: eo q̃ dñs ꝓmouerat aarõ ꝛ filios ei⁹ ad digni/tatẽ sacerdotij. ꝛ iõo nõ poterat in crastino comedi: vt dictũ fuit ca. pcedẽti. b Septẽ enĩ diebus ꝛc. Dicit Jose. q̃ libet die illi⁹ septenarij reiterabãť eadẽ sacri/ficia: sic ꝛ pma die. c Die ac nocte ꝛc. i. intra atriũ vbi erat tabernaculũ. dicunt tñ alĩ q̃ ꝓ secreto necessitatis nature poterãt inde exire. Alij aũt di/cũt q̃ erat ibi loc⁹ parat⁹ ꝓ ta/li necessitate. Primũ videť ra/tionabile ꝓ sanctitate loci.

d Obseruãtes custo. do. i. qõ ꝓcepit custodiri circa fi. viij. ca. ꝛ ꝓncipiũ. ix. Põt enim po/ni breuis moralitas ꝓ ỏ q̃ põ/tifex nou⁹ ꝛ sacerdotes recluſi fuerũt septẽ diebus: et octauo die obtulerũt: vbi itelligũť se/ptẽa ąb⁹ debẽt abstinere põti/fices ꝛ sacerdotes de nouo cõ/secrati. s. plixitas doꝛmitiõis: voluptas comessatiõis: iutili/tas actionis: multiplicitas di/stractiõis: vanitas ꝓfabulati/onis: varietas fictiõis: vilitaſ affectiõis: q̃ facto debet offerre rigorẽ pnie ꝛ austeritatẽ: q̃ si/gnificať ꝓ vitulũ ꝓ pctõ. Ai/gorẽ patiẽtie ꝛ soliditatẽ ꝓ vi/tulũ i holocaustũ. Decorẽ ino/cẽtie ꝛ simplicitatẽ ꝓ agnũ ãni/culũ. Laborẽ industrie ꝛ sedu/litatis ꝓ bouẽ. Splẽdorẽ ꝓui/dẽtie ꝛ ꝓspicacitatẽ ꝓ arietẽ ꝓ pacificis. Nitorem ꝓscientie ꝛ puritatis ꝓ similã. Dulcorẽ le/ticie et suauitatis ꝓ collyridã ꝓsperssam oleo miscõie pietat⁹. † Exo. 19. a

Moral. Ca. VIII

d † Locu/tusq̃ est dominus ad moysen ꝛc. In hoc capitulo agiť de in/duitione aaron ꝛ filioꝝ ei⁹ ve/stibus suis ꝛ eoꝝ consecratiõe eo modo q̃ pcipiť supra Exo. xxviij. et. xxix. et ibi posite fue/runt expositiões mystice ꝓpter qõ non oportet eas ỏ repetere § ibi recurrat q̃ voluerit vide/re: tñ in fine hui⁹ capituli vnũ addiť cũ ỏz: † De ostio q̃z tabernaculi non exibitis septẽ dieb⁹. Septenario dierũ totuz tẽpus reuoluiť. ꝓ hoc ergo q̃ sacerdotes septẽ diebus sue ꝓsecratiõis in tabernaculo debẽt manere: significať q̃ sacerdotes/ no/ue legis toto tpe vite sue recedere nõ debent a sanctita/te vite. Unde ỏz Luc. ix. Nemo mittens manũ ad ara/trum ꝛ aspiciens retro aptus est regno dei. Ca. IX

e Acto aũt octauo die. Postq̃ descripta est sa/
f cerdotũ ꝓsecratio. ỏ ꝓnter describiť officij sui executio. Circa qs ꝑmo ponit ꝑceptum moy/si. scđo impletio ꝑcepti. ibi: Tulerũt ergo. tertio ꝓbatio dñi. ibi: Apparuitq̃ gloria dñi. Circa primuz ꝑ/mittit tempus. cum dicitur: Facto autẽ. viij. die. Dicit Ra. Sa. q̃ ista dies fuit prima dies anni secũdi egressi/onis de egypto. Alij dicũt q̃ fuit octauo dies eiusdez anni. Ratio autẽ diuersitatis dictorũ istorũ tangeť li. Mu. vij. ca. vbi habet locũ. Cõsequẽter subdiť ꝑceptũ moysi factũ ipi aaron cũ ỏz: f Tolle de ar. i. quide de sũptibus tuis. Vituluz ꝓ pec. i. ĩmolandum ꝓ pctõ tuo. ĩ memoriã vituli ab aaron fabricati. Exo. xxxij.

g Et arietem. in memoriã arietis immolati ꝓ Jsaac. Gen. xxij. secũdo subdiť ꝑceptum factum populo isrl. cum dicitur: h Tollite hir. ꝓ pec. ꝛc. eo q̃ hirc⁹ est aial fetidũ. ad denotãdũ ĝuitatẽ peccati multitudinis ꝓpli: qz sic bonũ cõe ẽ diuini⁹: ita pctm̃ cõe peius.

i Et vitulũ. ꝓ vitulo ꝓflatili i q̃ peccauit mltitudo.

* Atq̃ agnũ

ꝟ ſez cõmuni volũtate oĩm. Q̃ ẋo i ſacrificio ſalutar̃ vituluz et arietẽ: offerri iubet q̃ p̃cipua ſũt. Preciptẽs aũt de ſacrificijs ſalutar̃ vñ libet iuſſit offerri ſiue maſculuz ſiue femĩa: dũ tñ non niſi de ouib⁹ ⁊ capris offerent̃. Si q̃rit̃ q̃re duo p̃cepit: vitulũ et arietẽ: difficile eſt ĩuenire: niſi forte vitulũ voluit ſacrificiũ ſalutaris vniuerſi ꝑpũ. arietẽ ẋo ꝓ vnoquoq; tã q̃ ꝓ ſingulis q̃buſ q;. Videt̃ ſupius duo genera ſalutaris ſacrificij p̃cepiſſe. Unuz q̃ velut vniuerſoz noĩe appellauit ſalutaris ſacrificiũ. Alterz vbi dixit: Si q̃ſq; obtulerit ſacrificiũ ſalutaris ſui. Ubi differẽ tiam repim⁹: qz in illo q̃ appellauit ſalutaris: non dixit adipẽ pectuſculi offerẽdã dño. Pectuſculũ q̃z ⁊ brachiũ dextrũ dãda ſacerdoti: ſicut in illo q̃ dixit ſalutaris ſui: qz ꝓ ꝑpło vniuerſo obtulit ſacrificiũ ſalutaris. Hec dictũ eſt ſalutaris ſui: q̃ forte intelligit̃ priuatũ ſinguloz: nõ publicũ vniuerſoz. Moyſes enĩ obtulit ſacrificiũ ſalutaris: nec dictũ eſt ſalutaris ſui: qz ꝓ ꝑpło vniuerſo obtulit. Ubi aũt vniuerſi: ibi ⁊ ſinguli: ß nõ ꝙuertit̃.

Luc. 22. b a Iſte eſt ſermo ⁊c. Sermonẽ. ſ. rẽ impatã: Hoc facite ĩ meam cõmemorationẽ. Sermonẽ aũt dicit: qz plus i ſermone ꝙſiderat̃ vel ꝙſiſtit hui⁹ diſpenſatio myſterij: ⁊ maxie dñico ẋbo ea q̃ ap/
Exo. 16. d parẽt in alio mai⁹ ⁊ itelligibile trãſferẽte. Añ ⁊ d̃ mãna ait: Hic ẽ panis quẽ dedit vobis dñs ad comedendũ: hic ẽ ſermo quem cõſtituit dñs. In his ĝ ſignificat qz ſanctũ myſteriũ illis agenti bus: ⁊ dñicam cenã celebrantib⁹ aduenit ſpũſſanctus. Erat enĩ dies dñic⁹ in quo oportebat aplos ſacra celebrare myſteria: q̃z
Luc. 24. c ſequentes traditiones dñicam diẽ diuinis ꝙuentib⁹ deputam⁹. Similiter ⁊ xp̃m poſt reſurrectionẽ p myſticã cenã: ⁊ panis fra/ctionẽ inuenim⁹ manifeſtatũ. b Et ĩmola ꝓ pctõ ⁊c. Aug⁹. Alia lr̃a: Fac pctõ tuo: ⁊ holocauſtũ tuũ ⁊c. Mirũ ẽ quõ prius dicat faciendũ ꝓ pctõ: deinde holocauſtũ: cũ ſacrificio ꝓ pctõ ſup holocauſtũ ſupi⁹ iubet imponi: excepto q̃ de auib⁹ p̃cipit. Forte q̃ pri⁹ fiebat. i. holocauſtũ: poſteri⁹ dixit: Fac p̃us illud:
Deb. 5. a poſtea illõ. Quid aũt p̃us faciẽdũ ſit ſupi⁹ indicat̃: cũ dr: Sup holocauſtũ impone ſacrificiũ ꝓ peccatis. Quis moueat q̃ ita dicit ſcriptura feciſſe aaron: vt p̃us memoret ꝓ pctõ: deinde holocauſtũ q̃ vtrũ p̃us fecerit: an ſcriptura ß p̃poſterauit: icertũ eẽt: niſi q̃ dixit p̃ceſſiſſet. Quõ enĩ poſſet ſup holocauſtũ impo nit: niſi holocauſtũ p̃us imponeret̃. Precepit aũt hoc ⁊ de ſacrificio ſalutaris: ß qz ß nõ vbiq; dicit: nõ ꝓ oĩa ſacrificia ſalutar̃: nec ꝓ pctõ ꝓ oĩa. Põt forſitan dici nõ hoc regulariter fuiſſe p̃ceptũ: ß tñ i ſacrificio ſalutaris cuz fit de bob⁹. Ubi id p̃cipit. ⁊ in ſacrificio ꝓ pctõ: cũ fit de femĩa ex ouib⁹. Cetera ẋo vł ſalutar̃ vel ꝓ pctõ non ẽ neceſſe ſup holocauſtũ ponĩ. c Offer holo cauſtũ ⁊c. Nõ dicit holocauſtũ ꝙſũmatiõis vt. ſ. q̃ oblatuz vt ſãctificatione ꝙſũmaret̃: vt ſacerdotio fungeret̃ q̃ fungebatur. Notandũ ſane cũ ꝓ ꝑpło offerũt̃ ſacrificia ⁊ ꝓ pctõ ſacrificia eẽ iuſſa offerri ⁊ holocauſtũ ⁊ ſacrificiũ ſalutar̃. Pro ſacerdote ẋo oblatũ fuiſſe ꝓ pctõ ⁊ holocauſtũ cõſũmatiõis: nõ ſalutar̃. Sz ꝙſũmatiõis oblatũ ẽ: q̃ ſãctificati ſunt ſacerdotes. Et ß ob tulit moyſes ꝓ aaron ⁊ filijs ſuis. Poſtea ẋo aaron tã ſacerdo tio fungẽs p̃cipit̃ ꝓ ſe offerre vitulũ ꝓ pctõ: ⁊ arietẽ in holocau ſtum: nõ ꝙſũmatiõis: tũc enĩ offerebat̃: vt ſãctificatione ꝙſũma ret̃: ⁊ ſacerdotio fungi poſſet: quo cũ fungebat̃ non erat neceſſe iterũ ꝙſũmare. d Statimq; aaron ⁊c. Eſa. Qua cauſa ß etiã ß ſacrificia pagunt̃: ſupi⁹ dixim⁹: nec neceſſe ẽ iterũ dicere q̃ per ordinẽ diſcuſſim⁹ in dñi ſacrificio: q̃ cum vnũ ſit: nõ tñ nobis p̃ſtat remiſſionẽ pctõꝝ: ſed ⁊ vitã pfectã in pbia ⁊ ꝙſũmatã. Ne ceſſario ĝ in vitulũ q̃ ꝓ pctõ eſt: ⁊ in arietẽ q̃ in holocauſtũ imo lat̃ debet reputari. Añ in ꝑſona ſacerdotis vtrũq; ſpicim⁹ ob latũ. Aug⁹. Mouet etiã q̃ cuz faceret aaron dona ꝑpli q̃ ſupra memorant̃: nõ oĩa dicũt̃ imolata q̃ fuerũt p̃dicta: ß tñ bircũ ꝓ pctõ ⁊ holocauſtũ: vbi tũ agnũ illũ non exp̃ſſit. Duo ẋo alia q̃ ad ſacrificium ꝓ peccato potius q̃ ad holocauſtum ptinere di ximus tacuit. i. arietẽ ⁊ vitulũ. Ubi a parte totum intellerit: vt in ſolo capro etiam q̃ ſubſecuta ſunt accipemus. Cum de ſacrifi cijs ſalutaris populi narraret quõ aaron ea fecerit de vitulo et ariete ait: Et occidit vitulũ et arietẽ ſacrificium ſalutaris popu li: ⁊ obtulerũt filij aaron ſanguinẽ ⁊ fudit ad altare in circũitu: ⁊ adipem a vitulo: ⁊ ab ariete lumbũ ⁊ adipẽ tegentẽ ſuper ven trem ⁊ duos renes ⁊ adipẽ qui ſupra ipos eſt: et pinnã que ẽ in
Leuit. 9. a iecore: ⁊ poſuit adipes ſup pectuſcula: ⁊ impoſuit adipes ad al tare: et pectuſculũ et brachium dextrũ obtulit aaron oblationẽ ante dominũ. Hũc ſingulariter nõ pluraliter loquit̃: cũ de duo bus animalib⁹ loquat̃. Q̃ ĝ dicẽ duos renes ab vtroq; alali ĩ telligẽdũ ẽ: ⁊ ita q̃ttuoz fiũt ſic ⁊c. Q̃ ẋo ait: Et poſuit adipes ſup pectuſcula: cũ ipa nõ ipoſuerit altari (Sacerdoti enĩ debe bant̃ cũ brachijs dextr̃) an itelligẽdũ ẽ poſuit adipes q̃ ſũt ſup pectuſcula. Iꝑas enim poſuit q̃ſi imponeret altari a pectuſculo dẽptas, Mã ita ſupi⁹ p̃cepat. Deinde ſequit̃. Et ipoſuit adipes

ꝟ ſup altare

a ſ q̃ tollit peccata mundi. b ſ pfectã conſũ marã vitã. c ſ per hec holocauſta cõſũmat̃. ſ hoc ad omnia refertur.

atq; ag̃nũ ãiculũ ⁊ ſinẽ ma/ a
a ſ Mediocrem cõuerſationẽ que tamẽ ſalua re poſſit offerentes intelligit.

cula i holocauſtum: bõuem et b
arietem pro pacificis: ⁊ immo/
a ſ oportet omne virtut̃ op⁹ tã q̃ deo videre peragi nec corrũpi nec vllo modo vitiari.

late eos coram domino: in ſa/
a ſ diuinã. ſ. ſapientiam que in omnib⁹ bonis operibus adhibẽda ſiue ſint fortia ſiue penitẽ tie ⁊ innocentie congrua.
ſ theologiam cum elemoſyna.

crificiũ ſingulorum ſimilã oleo
ſ vel offereris. ſ in die pen

conſperſam offerentes: Hodie c
tecoſtes ſpũſſanct⁹ apparebit dñs aũt ſpũs ẽ.

eni domin⁹ apparebit vobis.
Tulerunt ergo cuncta que iuſ d
a ſ ad eccleſiã quippe omnes cõueniũt qui dei miſcẽtiam querũt q̃ ſe ab erroꝛe corrigũt nõ ſo lum de plateis ⁊ vicis: ſz de vijs quoq; ⁊ ſepi/bus vt regalis cena impleat̃.

ſerat moyſes ad oſtium taber/
naculi: vbi cuz omnis multitu
do aſtaret: ait moyſes: Iſte eſt e
ſermo quem p̃cepit domin⁹: fa
cite et apparebit vobis gloria
ſ Spũs vñ paul⁹: Nos reuelata facie gl̃az dñi ſpeculãtes trãſformamur ſicut a dñi ſpũ.

eius. Et dixit ad aarõ: Accede
b ad altare ⁊ immola pro pecca/
a ſ q̃ ſuſcepiſti. b ſ teipſum.

c to tuo. Offer holocauſtuz ⁊ de
a ſ Pater in man⁹ tuas cõmẽdo ſpiritũ meũ. b ſ qui peccatum ſuſcepiſti. c ſ cui fac⁹ es ꝑpiciatio. ſ pater, ignoſce illis: quia neſciunt quid faciunt.

precare pro te et pro populo.
Cũq; mactaueris hoſtiã popu
li: ora pro eo ſicut precepit do/
d minus. Statimq; aaron accedẽs f+
ad altare: imolauit vitulum ꝓ
ſ filij aaron populus fidelis qui offert ſãgui nem vituli quando paſſionem chriſti digne re/miniſcitur ⁊ veneratur.

peccato ſuo: cuius ſanguinem
obtulerũt ei filij ſui: In quo tin
gens digitũ: tetigit cornu alta
ris: ⁊ fudit reſiduum ad baſim g
ei⁹: Adipẽq; et renũculos ac re
ticulũ iecoris q̃ ſũt ꝓ peccato
adoleuit ſuper altare: ſicut p̃ce
perat dñs moyſi: Carnes ẋo ⁊ †
pellẽ ei⁹ extra caſtra combuſſit
igni: imolauit et holocauſti vi
ſ vt ſupra.

ctimã: Obtuleꝝtq; ei filij ſui ſã/
guinẽ eius: quẽ fudit ꝓ altaris
circũitum. Iꝑam etiam hoſtiã
in fruſta conciſam cum capite
⁊ membris ſingulis obtulerũt:
que omnia ſuper altare crema
a ſ cogitationibus q̃ ſepe maculantur.
uit igni: lotꝝ pri⁹ aq̃ int̃eſtinis

a] Atq; agnũ. in memoriã ag ni paſchal̃. ꝓ cuius ĩmolati/one fuerũt ſal/nati ab angelo pcutiente pmo gẽitos egypti. b Bouẽ ⁊ ari etem pro pacifi cis. ita q̃ d̃ omni animali imo lato fieret ob/latio. c Ho/die enim domi nus appa. ⁊c. hoc additur ꝓ cauſa ſacrifici/orum predicto rum: ac ſi dica/tur: iuſtũ eſt q̃ talia ſacrificia fiant hodie: qz dominus appa rebit p effectũ dando ignẽ de celo ĩ altari ho locauſtorum ꝓ ut habetur in/fra. ſciebat enĩ moyſes per re/uelationem di/uinam hoc eſſe futurum eadez die. d Tu/lerunt ergo cũ cta que iuſ. ⁊c. Hic conſequẽ/ter ponitur im pletio precepti et primo ꝗtuz ad populũ: cũ dicitur: Tule/runt ergo cun/cta que iuſſe/rat moyſes ei obediendo. e Iſte eſt ſer/mo: id ẽ res ſer mone ſignifi/cata. ſcdo ꝗtũ ad aaron. cum dicitur: Et di/xit ad aarõ ac/cede ad altare. et ſubditur ei⁹ obedientia cũ dicit̃: f Sta timq; aaron ac cedens ad alta re immo. ⁊c. te/tigit cornua al/taris: ſez holo/cauſti: q̃ patz ex hoc q̃ ſub/ditur: g Et fudit reſiduuz ad baſim eius. Non enim fun debat̃ ſãguis ad baſim alta/ris tbymiama/tis ß tantũ ad baſim altaris holocauſti. Ce tera patent ex ſupradictis vſ/q; ibi:

ꝟ Abſq;

Ministerio de Cultura 2024

sup altare: ⁊ pectuscula ⁊ brachiū dextrū obtulit aaron oblationē ante dñm. Modo singulariť inferēs pectuscula dicēs: vtrūq; ex vtroq; aniˉmāte: q̄si pectuscula dixerit. a Et ꝓ pctō ppli ⁊c. Sic. Cuius hec figurā habeant ⁊ quō hirc⁹ ꝓ pctō pnīe sacrificiū significet. holocausta xo crucifixā ꝯuersationem: theologiā similia: salutare xo seu pacificorū sacrificiū vitā q̄ nos saluare pōt etiā mediocriter sapientes: sacrificioꝝ discussio precedēs vnctionē sacerdotis ostēdit. Ergo q̄ hui⁹ sanctionis explanatio nē nescit: illic subtiliter pq̄rēs p singula iueniet. Hec aūt necessariū ad-
Act.2.a dim⁹: qz spiritū sāctū in pētecoste descēsurum ꝯgregatī i vnū aplis ⁊ oīa ſm legē agētib⁹ cōsiderauit legislator. Añ recte precedere sacrificia sacerdotī ⁊ ppli seq̄ pcepit. Optet enī ecclie doctrinā a sacrificio vnigeniti inchoare: vt introducāť sacerdotes docētes q̄d nobis passio dñi ꝓfecerit. deinde inferať ſmo pnīe oīb⁹ necessari⁹. Añ ⁊ dñs vnā pdicat doctrinā: id est pnīaz: pfectasq; subinferri ꝯuersatiōes: ⁊ theologiā ex q̄b⁹ saluari possum⁹: etiā q̄uis non sublimiter ꝯuersent ī his: optet etiā ecclīam ꝯgregari: ⁊ manifestationē dei suscipe. ℔ sine dubio ī pētecoste agebant discipuli. ꝓť quod erāt i vnū ꝯgregati: ⁊ si enī palā nō pdicabāt qz de hostio tabernaculi nō exibant donec inducerēť xtute ex alto i semetipis ℔ agebāt: et que docerēt ecclīaz meditari nō cessabāt.

D b Extēdēs manū ⁊c. Aug⁹. Ad altare stās
Exo.27.a deseruiebat. Inde ꝯ descēdit vbi stabat. Altare xo trib⁹ cubit⁹ altū erat: nec gradum habe-
Ibi.20.d bat: qz deus vetuerat: ne reuelarēť virilia: qđ vticq; fieret si ps altaris gradus esset. i. si cōpactus adhereret. Vnū enī eēt altare cū gradu: sed qz altar altitudo tanta ē: q̄ nisi sacerdos sup aliq̄d stet: ministrare apte nō pōt. Intelligēdū ē q̄ ad hoc ministratiōis iponebatur ⁊ auferebať qđ nō erat ps altaris: nec ꝺ pceptū dñi erat: q̄ ibi gradus phibuit eē. c Sicq; non cōpletis ⁊c. Esi. Euidēter oēm figurā ecclesie vult exponere. Añ dz q̄ his expletis descēdit: q̄si expositis sacrificijs descendit de cathedra magisterij: sic solēt facere sacerdotes: q̄bus veri aaron figura credita est. Et orando
1.Tio.2.c man⁹ ad celū leuauit. Añ Paul⁹: Volo viros orare in omni loco leuātes puras man⁹. Tendens ergo siue leuās manus bñdixit illos: qz p orationē sacerdotes populo benedicunt: sed vnde benedictionē pstāt: sequētia demōstrāt.
d Ingressi aūt moyses ⁊ aaron ⁊c. Quia de
Eph.1.a telligibili tabernaculo. i. de celo benedicūt sacerdotes: dicentes cū Paulo: Bñdict⁹ de⁹: ⁊ pater dñi nr̄i iesu xp̄i q̄ benedixit nos in bene
Joh.6.a dictiōe. s. ī celestib⁹ in xp̄o. Dñs q̄z quinq; pa
Mat.15.d nes vel septē benedicēs ad celum respexit. Hotandū aūt q̄ non solus aaron: ℔ cuz moyse benedicit. Sacerdotes enī non ꝓpria xtute benedicūt: sed qz figurā xp̄i gerunt ⁊ p eum qui in ipis est bñdictionis plenitudinē tribuunt. nec solum is qui sacerdotiū sortitus ē: sed qui cunq; xp̄m in scipo habet ⁊ eius gerit figuraz p ꝯuersationē bonā quēadmodū moyses: idoneus est: vt pstet bñdictionē. Ingressi aūt. Premisit ingressi ⁊ subdidit egressi: qz sacerdos ingreditur tabernaculum quando pro se et p populo orat vl diuine cōtemplationi vacat. Egreditur cum docet vel benedicit populo: cum ad conscientiam redit perscrutando se ne forte in predicatione offenderit. e Appa-
Act.2.a ruitq; gloria domini. In specie ignis sicut in die pētecostes. Unde sub-
Ibidem.e dit: Et egressus est ignis a domino. Unde Lucas. Apparuerūt illis dispertite lingue tanq̄ ignis. f Omni multitudini ⁊c. Cui simile Lucas ait: Facta autē hac voce ꝯuenit multitudo: ⁊ mente cōfusa est. non solum conuenit: sed expauit. Unde hic sequitur: Obstupebāt autem et mirabantur ⁊c. g Qui erant sup altare. Innuit quia necesse sit predicta sacrificia et eorum expositiones supponere intelligibili altari corporis christi: vt illic suspiret nostra imitatio: ⁊ tūc nutrimenta intelligi
Deu.4.b bilis ignis: id est spiritussancti aderunt: de quo dictū est: Dominus deus noster ignis consumens est.

℔ Arreptisq; ℔ q̄ terrā contingūt: ⁊ puluerē contrahunt: quos dñs discipulis suis a pdicatione reuersis lauit.

a ⁊ pedib⁹. Et ꝓ pctō ppli offerens † mactauit hircū: expiatoq; altari fecit holocaustū: addēs ī sacrificiū
a ℔ Simila olcū ⁊ cerera: que in sacrificio hostie adduntur.
libāmēta q̄ pariter offerūť: ⁊ ado lens ea sup altare absq; cerionijs a
℔ agno. s. q̄ quotidie mane ⁊ vespe offerebatur.
holocausti matutini. Immolauit † ⁊ bouē atq; arietē hostias pacificas ppli: Obtuleťq; ei filij sui sāguinē quē fudit sup altarī i circuitū
℔ desiderū bonū. ℔ opus pfectum.
Adipes āt bouis et caudā arietī renunculosq; cū adipib⁹ suis ⁊ reticulū iecorī posuerť sup pectora. b
℔ igne spūssancti.
Cunq; cremati essent adipes sup
a ℔ crucis vel cordis. b ℔ hec oīa deo in fide sunt offerenda quā pectus significat sine hac nulla placent sacrificia.
altāre: pectora eoꝝ et armos dexˉtros supauit aaron eleuās corā
b dño: sicut pcepat moyses. Et extē c†
dās manū ad populū bñdixit ei: †
c Sicq; completis hostijs pro pctō
a ℔ de loco vbi stabat seruiens altari.
et holocaustis pacificī dēscēdit. d
a ℔ anteqū benedicerēt. b ℔ xps p quem bñdicit aaron. c ℔ celum de quo benedicunt.
d Ingressi aūt moyses et aarō tā- e
bernaculū testimonij: ⁊ deinceps f
egressi: bñdixerūt populo. Appa- g
℔ aperte
f ruitq; gloria dñi oi multitudini
spiritūsancti ostēdit q̄ ī igne apparuit. a ℔ Symmachus cōsumpsit. ℔ graranter suscepit.
⁊ ecce egressus ignis a dño deuo †
℔ vota aplorum. ℔ p peccato et pacificorum.
g rauit holocaustū ⁊ adipes q̄ erāt sup altare. Quod cū vidissent tur b
a ℔ hoc impletū ē qñ varijs linguis loquebantur aplī ⁊ stupebāt oēs q̄ eos audiebant ⁊ laudabant
be: laudauerunt dominum ruen-
dñm. a ℔ humiliter penitētes: dicebāt enī quid faciemus viri fratres. ℔ in facie ruebant. i. faciem mentis ad terram prosternebant quidaz: dicētes quia musto pleni sunt hi.
tes in faciēs suas.

Moraliter. hr̄.ij.Machab.j. Ca.IX
† Dixitq; ad aaron ⁊c. Post ꝯsecrationē aaron et filioꝝ eius. hic ꝯsequēter ponit executio sacerdotalis officij in qua aaron primo obtulit sacrificium pro peccato suo cum dicit: †† Stat imq; aaron accedens ad altare immolauit vitulum p peccato suo. per quod significatur q̄ sacerdos noue legis accedens ad altare primo debet confiteri se peccatorem esse: ꝓpter quod dicit confitebor in principio misse. per vitulum autem īmolatum intelligitur
ipe christ⁹

ipse christus cuius sanguine mũ dantur cõsciẽtie nostre. Heb. ix. Sanguis christi emundat conscientias nostras ad seruiendum deo viuenti. † Carnes ℞o et pellez eius extra castra cõbussit. quia christus extra hierusalem passus fuit: vt habeť iohãnis. xix. ⁊ Heb. xiij. † Immolauit ⁊ holocausti victimam: scilicet arietem qui significat christum: eo q̃ christus est dux fidelium. sicut aries est ouium. † Et pro peccato populi offerens mactauit hircum. qui est animal fetidum: ad significandum peccati communis grauitatem. Waz sicut bonũ quãto est cõmunius tãto est diuinius. sic peccatum quãto est communius tanto est peius: ceteris tamen paribus.

Glo. ordi.

a Rreptisq̃ nadab ⁊c. Aug⁹. Exeũte a domino igne: mortui sũt filij aaron: qz ausi sũt adhibito igne alieno incensum ponere dño. qđ nõ licebat: quia igne diuinitus in altari accẽso ⁊ deinceps custodito: omnia erãt accẽdenda. que in tabernaculo accendi oportebat. Mortuis ergo illis ait moyses: hoc est qđ dixit dñs ⁊c. Appropinquãt dño qui in tabernaculo fungũtur sacerdotio. Sãctificatur aũt in eis domin⁹ ⁊ vindicãdo: vt sciať q: min⁹ alijs parcat si illis nõ parcit: ſm illũ.

1. Pe. 4. d Si iustus vix saluus erit: peccator ⁊ impi⁹ vbi parebunt.

Luce. 12. f Vel potius ſm illud. Cui plus dať plus ab eo exigiť. Et illud: Seru⁹ qui cognouit voluntatẽ dñi sui ⁊ nõ facit va-

Sap. 6. a pulabit multis. Et exiguo cõcedeť misericordia. Potẽtes autẽ potentior tormẽta patienť. Isiđ. Arreptisq̃ ⁊c. Alienũ ignẽ offerũt: qui traditione dei cõtempta. alienas doctrinas appetunt: et magisteria humane institutionis inducunt. Quibus dicitur: Reijcitis mandatum dei ꝓpter traditionem vestram. Ignem quoq̃ alienum accendit: qui corpore vel secularis cupiditatis ignem in sacrario cordis nutriens audet altaribus domini appropinq̃re que non recipiunt accensionẽ: nisi illius ignis quẽ dominus venit mittere in terram qui semper nos accendit: vt sensibus nos illuminemur: ne vitijs flagremus.

Esi. Hic eos qui aliena nos docent: qui in spiritũ blasphemant: qui inspiratã ab eo scripturã praue interpretãtur: igne inuisibili punire intelligit. Qui filij aaron dicũtur. doctorũ. s. habentes habitũ: ⁊ mentiẽtes spiritale magisteriũ. Unde ⁊ lingue eorum ignis dicte sunt: quia ĩ specie ignearũ linguarũ spiritus aduenit. Thymiama arietẽ ⁊ thuribulis vel ignibus linguarũ supponũt: legalia. s. ⁊

Can. 4. c ꝓphetica dogmata. de quib⁹ dicit: Odor vngẽtoꝝ tuorũ super omnia aromata. Sed ignẽ alienũ offerunt: quia nõ ſm intentionem ⁊ virtutem spiritus interptãť. His ergo egreditur ignis a domino non qui sacrificia incendat qui dicatur domini gloria: sed penalis. Utrũq̃ enĩ habet ecclesia: hunc ad illuminationẽ iustorũ et perfectionẽ sacrificiorum: illum ad penam impiorum. Que blasphemantibus sacerdotes inducunt subministratione spiritus (qui in eis requieſcit) succedentes. sicut Paulus Hymeneum punit ⁊ alexandrum aliena docẽtes. Coram domino vidente. s. taliter damnantur: ne exemplo suo alijs prebeant causam mortis. Coram domino res miranda vbi debuerant viuere ibi moriuntur: quia. s. male interpretantes diuinas scripturas inde subiacent maledictioni: vnde vitam poterant promereri. b Hoc est quod locutus est domin⁹. Quando dixit dñs moyſi: Descende ⁊ contestare populũ: ne forte appropinquet ad deum: ⁊ cadat ex

Exo. 19. d eis multitudo. Et sacerdotes qui appropinquant domino sanctificentur: ne forte recedat ab eis. Populus non appropinquat: quia vim contemplationis non portat. Sacerdotes appropinquãtes sanctificari iubenť: vt digni fiant videre ⁊ cõtẽplari. Unde Paulus: Sequimini pacem cũ omnibus: ⁊ sanctimoniã sine qua nemo videbit deum. Aug⁹. Alia littera. hoc est quod dixit domin⁹. In eis qui mihi appropinquant sanctificabor: qui. s. in tabernaculo sacerdotio fungebanť. Sãctificatur etiã vindicando: vt hinc sciretur quia minus parcat alijs. si illis non pcit:

1. Pe. 4. d ſm illud: Si vix iustus saluabiť: impius et peccator vbi parebunt. Uel ſm illud:

Luce. 12. f Cui plus datur plus exigiť ab eo. Seruus qui cognouit voluntatẽ domini ⁊ non facit vapulabit mltis. vbi aũt hoc dñs supra dixit: nõ inueniť sed in Exodo dicit

Exo. 33. c moyses dño: Tu dixisti. Scio te pre omnibus. qđ inueniť nõ antea sed postea dixisse. Sed quia mendacit⁹ nunq̃ moyses hoc diceret. intelligitur etiam ante dixisse: q̃uis scriptum nõ fuerit. Unde apparet non omnia scripta esse que dominus locutus est eis: per quos nobis scripturam dedit.

c Uocatis autem moyses misabel ⁊ elisaphan ⁊c. Misabel dei attrectatio. Elisaphan dei illuminatio vel dei speculũ. bis iure precipiť vt tollant nadab ⁊ abiu extra castra. hi enim sanctos significant: qui a deo illumiati ipm manib⁹ fidei attrectant ⁊ deũ pfecta fide cõtẽplanť. Aũ bñ filij oziel dicuntur: qui significat euãgeliũ. Unde patruelis aaron fuisse dicitur: quia magna cognatio est euãgelij ⁊ leg⁹: euangelium nanq̃ expositio ẽ legis. filij autem euangelij hereticos vere mortuos a castris ecclesie detrudunt. Uel misadai et elisaphan primus attrectatio dei. i. misadai. Elisaphan interpretatur specula dei mei. Quicunq̃ scit attrectare deum et

℣ speculari xp̃i

ℓ hi hereticos significãt q̃ alienũ ignẽ cupiditatiť. s. ⁊ praue doctrie.

a † Rreptisq̃ nadab Ca. X in eccliã accẽdũt: ⁊ igne diuie vltionis absumenť.

⁊ abiu filij aaron thuribulis posuerunt ignem ⁊ incensum desuper offerentes coram dño ignez

ℓ qui nõ est egressus a dño deo nostro.

alienũ qđ eis p̃ceptũ non erat. b

ℓ penalis.

Egressusq̃ ignis a dño deuorauit eos: ⁊ mortui sũt cora dño. Dixitq̃ moyses ad aarõ. Hoc ẽ qđ

a ℓ purgãdo eos. ℓ hoc ẽ scrũs apparebo ĩ his qui mihi ministrãt vlciscendo delicta eoꝝ ⁊ nõ pcendo.

locut⁹ est dñs: Sctificãbor ĩ his

ℓ ministrando multitudine scientie: vel aliquo ministerio.

q̃ appropiquãt mihi: ⁊ ĩ ꝓspectu

a ℓ laudabor et magnificabor. vnđ dicit dauid: Justus domin⁹ ⁊ iusticiam dilexit equi. vi. v. e.

omnis ppli glificabor. Qđ audi

ℓ compunctus est. a ℓ ecclesia que est corp⁹ veri aaron.

ens tacuit aarõn. Uocatis autẽ

ℓ vel misadai.

moyses misabel ⁊ elisaphã filijs

a Rre Ca. X ptisq̃ nadab ⁊ abiu ⁊c. Hic cõsequẽter tãgiť cõsecratoꝝ casus. vbi tria tanguntť. Primũ ẽ euẽtus cõbustionis. secundũ est actus correptiõis. ibi: Dixitq̃ moyses. tertiũ defectus cõmestiõis. ibi: Locutusq̃. est Circa ꝓmũ diĉ Ra. Symeõ q̃ cã mortis nadab ⁊ abiu fuit eo q̃ potati etiã plus debito ĩtrauerũt ad ministrandũ. ⁊ ꝓ tali irreuerẽtia mortui sunt: ⁊ ℔ videtur ex lra pcedenti. cũ dr: Arreptisq̃ nadab. ⁊c. ex quo videť q̃ impetuose ⁊ sine discretione ex calefactione vini ĩgesserť se ad ministrãdũ. ℔ etiã videť ex lra cõsequẽti: qz imediate p⁹ factũ istũ dñs dixit ipsi aarõ: Uinũ ⁊ oñe qđ iebria

re põt nõ bibeť tu ⁊ filij tui ⁊c. b Qđ eis p̃ceptũ nõ erat. min⁹ dicit ⁊ pl⁹ significat. qz nõ solũ eis p̃ceptũ nõ fuerat: ĩmo ẽt ꝓhibitũ ne alio igne vterenť q̃ illo q̃ datus fuerat a deo. c Egressusq̃ ignis a dño. i. ab altari holocausti vbi erat ignis datus a deo. d Deuorauit eos. i. interfecit: qz corpora eorum nõ fuerũt cõsũpta ĩmo nec etiã eoꝝ vestimẽta: vt habeť. ĵ.

e Dixitq̃ moyses. Hic ponit act⁹ correptionis. ⁊ ꝓmo ipsius moyſi. scõdo dei. ibi: Dixitq̃ dñs. Circa primũ ponit correptio moyſi respectu ꝓteriti. cũ dr:

f Hoc est qđ locut⁹ est dñs: sctificabor in his q̃ appropinquãt mihi. q. d. nõ est mirũ si isti sũt mortui: qz illi q̃ appropiquãt ad ministrandũ dño debẽt esse scti ⁊ ꝓuidi⁊ discreti. Nõ enĩ de⁹ sctificať in seipo: cuz de necessitate sit sanctissimus: ſz in sibi seruientib⁹. ꝓpter qđ diciť Exo. xix. Sacerdotes qui accedũt ad me sanctificẽť ne pcutiã eos. g Et in ꝓspectu oĩs po. glo. qz ppl⁹ videꝫ q̃ vĩdicta dei nõ parcit malorũbus. ⁊ bis q̃ deo sũt ꝓpinq̃: timens retrahiť a malo: habẽs ex hoc argumẽtũ q̃ dei vĩdicta ñ pceret sibi. h Qđ audiẽs tacuit aarõ. patienť sustinẽs dei punitionẽ. ⁊ moyſi correptionẽ. Cõsequẽter põiť correptio moyſi respectu pñtis. cũ dr::

i Uocatis autẽ moyses mysabel ⁊ elisaphã filijſ oziel patrui aarõ: qz oziel fuit fr

℞ ℣ amrã pñis

A † De. pe. di. 5 c. inter hec hircum. 1. Nu. 3. a. et 26. g

¶ speculari christi scilicet carnē et diuinitatem: sicut Thomas qui manu contrectās
Job.19.g carnē dicebat: De⁹ meus ⁊ dñs me⁹. pōt ignē alicne doctrine auferre a facie sctō/
rū.i.sacerdotū. Tunice sacerdotū: conuersatio ⁊ vita qua sacerdotij induūtur ha
bitu. Abiciunt ergo cū sacerdotio a cōsortio sacerdotū ⁊ ēt populi. Unde addit:
extra tabernaculū.i.ecclesiā ppli. Filij patrui aaron hec faciūt. a Aaron. Id
est dauid per quē ꝓphetie intelliguntᵉ: que christū māi/
festū faciunt: ⁊ quodāmodo ignorātib⁹ pariūt. Frat ātᵉ
ꝓphetie euangeliū est: que eī in euāgelijs facta sūt a ꝓ/
phetis p̄dicta sūt. filij ergo fratris patris aaron. i. euan
2.Job.c gelij tales eiciunt. Uñ Jobes: Si q̄s vēit ad vos ⁊ hāc
doctrinā nō affert: nolite recipe eū in domū. b Capi
ta ⁊c. Ad lr̄am. Quia nup fuerāt deo cōsecrati: p̄cipit
Allego. vt sancta vestimenta nō deponāt sed parati seruire deo
assistāt. Allego. aūt. Ue in xp̄o diuisionē p̄sonaꝝ fa/
ciāt. Caput enī xp̄i de⁹ est. xp̄s aūt ex diuinitate ꝓstat ⁊
humanitate: capitis enī. i. diuinitatis thyara humani/
tas est: qua tecta fuit velut pileo diuinitas. hec nō ē au
ferēda: nec diuisio p̄sōarū in xp̄o p̄dicāda: sꝫ duaꝝ sub/
stantiarū vna p̄sona. Aug⁹. Capita vr̄a ⁊c. Ne. s. ci/
B dares deponāt q̄ sunt tegmia capitū. faciebāt eī lugen/
tes contra ornatus consuetudinem. Sicut in nostra cō
suetudine caput qō apertū habetur in luctu operīt. p/
hibet ergo ne lugeant eos: in quorū pena sanctificatus
est dominus. cōmendatus est. s. timor eius. Lugere ta/
men illos alios p̄mittit: sꝫ hi nūc lugere nō debent: non
dum completis septē diebus quibus de tabernaculo exi
turi nō erāt. ꝓpt aūt videri q̄ illo oleo sanctificati ne/
minē debeāt lugere. Uñ addit: Fratres vestri ⁊ omnis
dom⁹ israel plangāt incēdiū. Eticius. Nō ignoram⁹
1.Cor.11.a quid cidares significent: quia oīs viri caput christus:
caput christi de⁹ est. Necessario cidaris xp̄i humanita/
tē significat. Ostendit ergo que debeāt custodire sacer/
dotes ⁊ doctores. i. ne diuinitatem xp̄i negēt: humani/
tatē nō cōtradicāt: q⁹ de⁹ est ex deo: ⁊ verbum ex patre.
Hoc est enī cidari nō auferri a capite: sed nec xp̄i dispē/
sationē renuāt aut blasphemēt: tanꝯ rūpētes stolā sa/
Gal.3.b cerdotalē. Omnes enī qui baptiçati sumus xp̄m indui
mus. Precipue sacerdotes ꝫ agāt ne moriant ne pp̄lo
irā dei inducāt. Uitia enī p̄positoꝝ subiectis sūt offēdi/
culū. Domū isr̄l. i. omnē ecclīam plāgere iubet incēdiū.
Si enī cuiuslibet p̄ditio ecclesie damnū est: ꝯtomagis
sacerdotū. Uos aūt nō egredimini fores tabernaculi.
Superi⁹ septē solos dies nō egredi de tabernaculo p̄/
cepit: his expletis octo dies agunt. hic rursus intermi/
nat ne egrediant. Nō est tñ sibi cōtrari⁹: q⁹ alius ē iste
egressus. Unde addit: Ut non moriamini. qō nō supi⁹.
Quia enī ignē aliene doctrine offerentes perierūt. Di/
cit alijs ne exeāt ianuas scientie xp̄i: sed p oīa p̄ceptū ei⁹
sequi ne moriant. Hoc sacerdotib⁹ p̄cipit: quibus ver/
bi mysteriū spūssacti dono creditū ē. Unde sequit: Ole
um quippe vnctionis est super vos. de qua Jobes ait:
1.Joh.2.b Unctio eius docet nos de omnibus.
35.di.§.1.c c Uinum ⁊ omne quod inebriare potest ⁊c. Esi. Usq
vinolentus. nunc hanc legē ecclesia custodit. Neq enī omnino a vi
no abstinere p̄cepit: sed quando ad tabernaculum testi
monij: vel ad altare ascēdimus. i. quando mysteriū do
ctrine celestis cōtingim⁹ cuius altare figura est: sicut ta
1.Tim.5.d bernaculū celestiū rerū ꝓtractatiōis. Uñ Paul⁹ Thi/
motheo: Uino modico vtere ꝓpter stomachū ⁊ frequē/
tes infirmitates. Qui aūt modico vtit tpe mysterij et
doctrine a vinolentia ⁊ ebrietate abstinet. Sacerdotes
q̄z idē custodiūt. Uñ filijs q̄z aarō. i. sublimioza adeptī
Eph.5.d tradit ꝫ mādatū. Et paul⁹ ephesijs sic̄ia scribit: Noli/
te inebriari vino: in q̄ est luxuria. Ebrietas q̄z sobrieta/
tē subuertit: mentē puertit: vt nō ītelligat q̄ agit. Unde
Esa.5.c Esaias: Ue qui cōsurgitis mane ad ebrietatem. ⁊ post pauca addit: Uinum in
conuiuijs vr̄is: et op⁹ dei nō respiciti. Qui aūt opera dñi nō respiciūt: quō iter sā
cta et prophana ⁊ munda ⁊ immunda discernunt. Ut quomodo exhortari ⁊ il/
luminare populum de scripturis possunt: cuius mandati auctoritatem ostēde/
re cupiens. dicit hoc deum locutum fuisse: id est spiritualiter inspirasse.

Uinum et omne quod ine. ⁊c. Ab his qui statum mentis deiciunt vel euer/
tunt abstinere iubentur quando tabernaculum ingrediuntur. Nos autem nū/
q̄ inebriemur sed semper mente ⁊ corpore sobrij simus. d Quando intrabi
tis in tabernaculū testimonij. Aug⁹. Quando ergo eis licebat bibere quos q̄/
tidie necesse erat in tabernaculū introire: ⁊ accedere ad altare p continuā seruī/
tutem. Si quis enim dicit non omni die sacrificia imponi solere: quid dicet de i/
gressu tabernaculi quotidiano propter candelabrum ⁊ panes propositionis su
p mēsā ponendos? Si respondetur tabernaculum testimonij illud esse ītelligē/

¶ dum i q

a oziel patrui aarō: ait ad eos: Jte a
a ¶ a cōsortio fideliū sacerdotū.
et tollite ffres vr̄os de ꝓspectu sā
¶ ecclesiam.
ctuarij: ⁊ asportate extra castra. b
Cōfestimq̄ pgētes tulerūt eos c
a ¶ paratos. i. ad sacrificandū: q⁹ solent heretici
sanctitatis habitū anteferre: sed ejiciūtur extra
castra ecclesie cū tumicis lineis. i. cū simulatione
et hypocrisi.
sicut iacebant vestitōs lineis tu
nicis: ⁊ eiecerūt foras vt sibi fue
rat ipatuz. Locutusq̄ ē moyses
ad aarō ⁊ ad eleaçar ⁊ ithamar
¶ quasi nolite mortuos lugere. ¶ cidari.
b filios ei⁹: Capita vr̄a nolite nu/ d
a ¶ dispensationē christi. b ¶. i. gradus in pso/
nis facere. vel ecclīam p hereses scindere.
dare: ⁊ vestimēta nōlite scidere: e
¶ sicut illi. a ¶ peccāte p̄ncipe vel sacerdote
populus sepe punitur.
ne forte moriamī: ⁊ sup oēz cētū f
¶ ex peccato magistrorum.
oriatur indignatio. Ffres vestri b
a ¶ ecclesia. b ¶ cum aliquem pro peccato vide/
mus diuine vltione puniri dolere debemus ⁊ cō/
pati ei.
⁊ ois domūs israel plangānt in
a ¶ q⁹ nuper cōsecrati mysticie innuitur: q⁹ et si
cōparimur p̄rimis: debemus tamen concordare
diuinis iudicijs.
cendiuz qō dñs suscitauit: Uōs
¶ scientiā doctrine.
aūt nō egrediemini fores taber
¶ quasi sacerdotes domini estis.
naculi: alioq̄n pibitis. Oleū q̄p/ g
pe sctē vnctionis est super vos.
a ¶ q̄ moyses spūalis p̄cepit eccl̄ia custodit.
Qui fecerī oia iuxt p̄ceptū moysi
a ¶ nolite inebriari vino in quo est luxuria: qōli/
ber singulare vitium. ¶ quasi ne grauentur cor/
da vestra crapula et ebrietate ⁊ curis. b ¶ omne
vitium quod mentem euertit.
c Dixit dñs ad aarō: †Uinūz ⁊ ōm i
ne quod inebriare potest: nō bi/ k+
a ¶ sacerdotes succedentes. b ¶ nota qō omni
tpe p̄hiber vitium.
d betis tu et filij tui q̄ intrābitᵗ ī
a ¶ celestium rerum contrectatiōes. b ¶ spiritua
liter.
tābernaculum testimonij ne mō
riami: q⁹ p̄ceptū sēpiternū est in

banᵗ in suis ritib⁹ ossib⁹ ⁊ carnib⁹ mortuoꝝ.
⁊ ideo ne sacerdotes dei eis assimilarentᵉ p̄ce
pit dñs vt sacerdotes minores nō inquinarē
tur in mortibus nisi valde p̄pinquoꝝ: vt ha
betᵉ. j. xxj. ca. Unde in nouitate sue cōsecrati
onis debuerūt multomagᵗ a talib⁹ elōgari.
b Ffres vestri ⁊ ois dom⁹ israel plan. Ex q̄
patet q⁹ p̄sone cōes maxime ad dei cultū de/
putate a toto p̄lo sūt lugēde. i Dixitq̄ do
min⁹ ad a. Hic ꝓpr̄ pōit correptio dñi. cū ōr:
k Uinū ⁊ oīne qō i. p. nō bi. ⁊c. Et idez in/
telligitur de ingressu atrij ad mīstrādum in
altari holocaustoꝝ.

¶ Ut habea

a sanctis vestimentis: et tollite ffres vr̄os de ꝓspectu sā
ctuarij: ⁊ asportate extra castra. b
Cōfestimq̄ pgētes tulerūt eos c
a ¶ paratos. i. ad sacrificandū: q⁹ solent heretici
sanctitatis habitū anteferre: sed ejiciūtur extra
castra ecclesie cū tumicis lineis. i. cū simulatione
et hypocrisi.
sicut iacebant vestitōs lineis tu
nicis: ⁊ eiecerūt foras vt sibi fue
rat ipatuz. Locutusq̄ ē moyses
ad aarō ⁊ ad eleaçar ⁊ ithamar
¶ quasi nolite mortuos lugere. ¶ cidari.
filios ei⁹: Capita vr̄a nolite nu/ d
a ¶ dispensationē christi. b ¶. i. gradus in pso/
nis facere. vel ecclīam p hereses scindere.
dare: ⁊ vestimēta nōlite scidere: e
¶ sicut illi. a ¶ peccāte p̄ncipe vel sacerdote
populus sepe punitur.
ne forte moriamī: ⁊ sup oēz cētū f
¶ ex peccato magistrorum.
oriatur indignatio. Ffres vestri b
a ¶ ecclesia. b ¶ cum aliquem pro peccato vide/
mus diuine vltione puniri dolere debemus ⁊ cō/
pati ei.
⁊ ois domūs israel plangānt in
a ¶ q⁹ nuper cōsecrati mysticie innuitur: q⁹ et si
cōparimur p̄rimis: debemus tamen concordare
diuinis iudicijs.
cendiuz qō dñs suscitauit: Uōs
¶ scientiā doctrine.
aūt nō egrediemini fores taber
¶ quasi sacerdotes domini estis.
naculi: alioq̄n pibitis. Oleū q̄p/ g
pe sctē vnctionis est super vos.
a ¶ q̄ moyses spūalis p̄cepit eccl̄ia custodit.
Qui fecerī oia iuxt p̄ceptū moysi
a ¶ nolite inebriari vino in quo est luxuria: qōli/
ber singulare vitium. ¶ quasi ne grauentur cor/
da vestra crapula et ebrietate ⁊ curis. b ¶ omne
vitium quod mentem euertit.
c Dixit dñs ad aarō: †Uinūz ⁊ ōm i
ne quod inebriare potest: nō bi/ k+
a ¶ sacerdotes succedentes. b ¶ nota qō omni
tpe p̄hiber vitium.
d betis tu et filij tui q̄ intrābitᵗ ī
a ¶ celestium rerum contrectatiōes. b ¶ spiritua
liter.
tābernaculum testimonij ne mō
riami: q⁹ p̄ceptū sēpiternū est in

dum in quo erat arca testimonij:etiã illud necesse erat intrare summũ sacerdotẽ ꝓpter incensi consummationẽ. Non enĩ semel in anno intrabat:sed cũ sanguine purificationis semel in anno. ꝓter incensum autẽ quotidie intrabat. An ꝓcepit deus vt vinũ omnino non biberent. Cur ergo breuiter non dixit: Vinum non bibetis.sed addit:Cũ intrabitis tabernaculũ testimonij ⁊c. an quia causa non bibendi tacenda non erat:⁊ maxime:qz deus prescie bat multos postea:et summos sacerdotes futuros vno tẽ poze non per successionem:qui vniuerso illi ministerio vicissim deseruirent:quando vtiqz illi non bibẽbant quozũ locus erat seruiendi.alij autẽ bibebant. Non aliud hic intelligendum est:quoniam cuz vinũ ⁊ sicerã sacerdotes bibere ꝓhiberet.ait:Legitimum eternum in ꝓgenies vr̃as Nu.10.a ambiguũ ẽ vtrũ superiozi sensu cõnectaf:id ẽ vt nõ ad bibendũ vinũ pertineat an inferiozi.vbi subsequif:Distinguere inter medium sanctozum ⁊ ꝓfanatozum mundoz ⁊ immundoz ⁊c.vt hoc sit officium sacerdotũ legitimum eternum in ꝓgenies eozũ. a Ut habeatis scientiã discernendi sanctũ ⁊ ꝓfanũ.Aug⁹. Hoc et ambigue positũ est:qz ait:Distinguere inter mediũ sanctoz ⁊ cõtaminatorũ mundozũ ⁊ immũdozũ:vtrũ ab eo qz sũt sancta ⁊ munda:vel inquinata ⁊ immũda:an ab eo qui sunt sancti ⁊ immundi:id est vtrũ inter ipsa sacra que rite vel non rite fierent distinguere voluit sacerdotes:an inter ipsos homines probandos vel improbandos:an potius ad vtrunqz referendum est. b Tollite sacrificiũ ⁊c. Esi. Hõ petulculũ cõfidentiã offerenttũ ⁊ fidẽ significat. ⁊ brachiũ ꝓmisse ab eis ꝓuersationis actionẽ ⁊ correctionẽ: cuz de sacrificio pacificoz seu salutari tractaremus mõstratũ ẽ. Et quare deputeꝫ aaron ⁊ filijs suis sacrificiũ quod remanet de oblatione.hoc est qz̃ sup ẽ de simila absqz fermẽto iuxta altare. Sacrificiũ simile quod significat vbicũqz doctrinã theologie:sine fermento vult esse:ne admisceaꝫ exteriozi doctrine. Ostendit qz̃ qz ptialis est nr̃a theologia:i celo quipe est plenitudo eius.iõ qz̃ remãsit.i.quod supẽ comedi ꝓcepit:vt ostendat sũmã apud eũ esse atqz seruari iuxta altare.i. corpus christi:ex eo enĩ nobis ois theologia ministratur. Sed quod remãsit de simila aaron erit et filioz eius. Quod ẽ de sacrificijs pacificozum aarõ et filiozum ⁊ filiarum eius. Vel iuxta Lxx. dom⁹ eius.i.omnis populi. Theologia enĩ paucoz est sublimiũ.s.⁊ domino appropinquãtiũ ⁊ sequẽtiũ xp̃m. Que aũt ad pacifica ⁊ salutaria ptinẽt toti⁹ populi sunt. Tollite ⁊c. Arcana .s.⁊ ꝓfunda scripture sacramẽta:que vulgus nõ capit retinenda ac comedenda sunt pfectis iuxta altare.i. iuxta dominice passionis fidẽ ⁊ auctozitatẽ. c Pectusculũ ⁊c. Aug⁹. Pectusculũ segregatiõis ⁊ brachiũ oblatiõis comedetis in loco sancto. Quis singulis singula nomĩa data sint:vtrunqz tamẽ posset dici segregationis: quia sacerdoti segregatur:⁊ vtrũqz ablationis ⁊ demptionis:qz demitur ⁊ auferꝫ eis ꝓ quibus offertur: vt sacerdoti deꝫ. Pectusculũ impositiõis sane supra legim⁹.⁊ brachiũ ablationis: quia de brachio nihil impõebaꝫ altari. Adeps autẽ de pectusculo ꝓponebaꝫ altari. Inter hec hircum. Esi. Quia omne peccatũ per penitentiã deleꝫ:⁊ qui pdictum pctm̃ alterius doctrine ⁊ blasphemie cõmiserũt: saluati non sunt.causam mortis eozum legislatoz expõit. Inter hec hircũ ⁊c.s.quia non comederunt filij isrl̃ ⁊ aaron quod pro peccato erat in loco sancto.i.penitentiã peccati cõmissi in ecclesia peragi non fecerunt. Quibus hoc preceptum est quos christus in ecclesia vicarios suos constituit. Ipse enim oblationis sue sanguinem q̃ pro nostro sãguine oblata est in sanctũ.i.in celũ.in conspectu patr̃ obtulit. Debet autẽ comedi hoc sacrificiũ in loco sancto.i.ecclesia in propitiationẽ peccatoz. Unde addit: Quemadmodum preceptum est mihi: id est sicut precepi. Moyses enim gerit personam christi. Exustum repperit:quia in spiritumsanctũ peccauerant:ab intelligibili igne spiritussancti oblatio pro penitentia ablata est. Uolũtarie enim peccantibus non relinquitur hostia ꝓ peccato. Nam sicut vera pẽ- Sap.1.b tentia veniam promeretur:ita simulata deum irritat: Quia spiritussanctus discipline effugiet fictum:hoc autem sancti patres irremissibile peccatũ ⁊ blasphemiam in spũmsanctũ dixerũt:in sceleribus vsqz ad finem vite pseuerare.de salute sua desperare:de potẽtia ⁊ misericordia redẽptor̃ diffidere. d Inter hec hircum ⁊c. Adamãtius. Non peccare solius dei est:emendare sapientis:sz raro inuenies qui se corrigat rara cõfessio peccati:rara penitentia repugnat natura ⁊ verecũdia:qz obnoxia est culpe ois caro. Et quisqz erubescit peccatũ ꝓfiteri:dum magis presentia cogitat q̃ futura. Uult moyses peccati vacuã reperire animã:vt etuulas errozis depõat:⁊ culpe nuda sine sui pudore discedat:sed irrationabilis impet⁹ ꝓuenit:⁊ flamma celerrimi motus animã depascitur:⁊ exu-

a generatiões vr̃as :⁊ vt habeatꝫ a
§ quã nõ põt habere ebrius:qz ebrietas aufert
sciaz discernẽdi inf sctm̃ ⁊ ꝓpha b
coz coz. § a peccato.
nũ: iter pollutũ ⁊ mũdũ : docea c
§ qz ebri⁹ nescit se regere nec alios docere.
§ nõ tm̃ hẽatꝫ sciaz. § sacerdotũ ẽ docere ⁊ subiectos istruere. b § dina ispiratiõe. § auctozitaf ꝓcepti. § non ait que locutus sum de se ranꝫ de alio loquitur.
tisqz filios isrl̃ oia legitia q̃ l̃ocut⁹
a § viua voce dicẽtis ⁊ scribentis.
ẽ dñs ad eos p mãnũ moysi. Lo d
cutusqz ẽ moyses ad aarõ ⁊ ad ele
açar ⁊ ithamar filios ei⁹ q̃ erãt re
a § acla:donũ qz̃ reliquũ ẽ de frumẽto.
sidui: Tollite sacrificiũ qz̃ remã- b e
§ simila.
sit de oblatiõe dñi:⁊ cõedite illz̃
§ eterne doctrine. § corpus christi.
absqz fermẽto iuxta altare: qz sã f
ctũsãctoz ẽ. † Comedetis ãt i lo
§ vt supra.
co sctõ qz̃ datũ ẽ tibi ⁊ filijs tuis g
de oblatiõib⁹ dñi : sic ꝓceptũ est
§ cõfidẽtia ⁊ fidẽ offerẽtiũ significat.
mihi. Pectusculũ q̃z qz̃ oblatuz c
§ actionem conuersationis ⁊ correctionem.
ẽ ⁊ armũ q̃ separatus est: edetꝫ i
§ mente ecclesia. a § fortes enĩ infirmicqz in fide pascendi sũt ⁊ roborãdi vera fide ⁊ bona ope
loco mundissimo tu ⁊ filij tui ⁊ fi h
ratione. § maiozib⁹. § minozibus.
lie tue tecũ. Tibi ei ac liberꝫ tuis
a § salutẽ acqrẽtib⁹. § q̃ sũt.s.saluatorꝫ.i.xpi ꝺ quo ꝺr: Uiderũt oculi mei salutare tuũ.
reposita sunt de hostijs salũtari-
§ qui.s.deum vident.
bus filioz israel:eo qz armũ ⁊ pe
ctus ⁊ adipes q̃ cremãꝫ i altari
eleuauerint cozã dño:⁊ ptineãt i
ad te ⁊ ad filios tuos lege ꝑpe-
tua sicut precepit dñs. Inter hec k
a § oblatiõem.s.pnie. § peccatoz. b § quãdo penitentia iniuncta.
hircũm q̃ oblatus fuerat ꝓ pec
a § ab intelligibili igne spũssctũs in quẽ peccauerunt. § quia nõ bene penituit.
cato cũ quereret moyses exũstũ l

a Ut habeatꝫ sciam dis. quã potatio vini excessiua aufert:⁊ qz homies sũt pni ad bibendũ vltra mẽsurã:iõ ꝓpt̃ periculũ excessus ꝓhibit⁹ fuit eis simplr vini potꝰ:nõ tm̃ ꝓ sz singulariꝫ ꝓ tpe q̃ debebãt ad ministeriũ tabernaculi ⁊ altaris accedẽ. b Inter sctm̃ ⁊ ꝓpha.i. qz sacrificiũ ⁊ ministeriũ sit licitũ vl̃ illicitum ex ꝺitione sua. c Inter pollutũ ⁊ mũdũ.i.qz sit licitũ vel illicitum ex circumstãtia: qz aliqñ ꝓtingit qz aĩal mũdũ ad imolãdũ ꝫ se polluebaꝫ ex tactu rei imũde. L
d Locutusqz est moyses.Hic qñr ꝺscribiꝫ defect⁹ cõstitiõis. Circa qz̃ ꝓmo reꝑhendit retardatio.scꝺo totalis omissio.ibi: Inter h̃ hircũ. Circa primũ sciendum qz aaron ⁊ duo filij eius tardabant comedere hostias ꝓpter mortẽ nadab ⁊ abiu.iõo moyses dixit eis: e Tollite sacrificiũ qz̃ remã. de ob. dñi.qz illud ꝺebat a sacerdotib⁹ comedi. † De pe. di. 5 c. inter hec hircum. 2.
f Iuxta altare.i. in exedra ad h̃ parata in atrio vbi erat altare. g Qꝺ da.est ti.⁊ fi.tu. qz de hostia ꝓ pctõ soli mares cõedebãt. Pectusculũ q̃z ⁊c. Sequiꝫ: h Tu ⁊ filij tui ⁊c.qz de hostia pacifica mulieres poterant comedere:⁊ nõ qz habereꝫ ibi ptẽ sibi debitã ex determiatiõe legis: qz sic solũ cõpetebat masculis. vñ subdiꝫ: i Et pti.ad te.⁊c.sz mares de ptib⁹ suis ꝺabãt eis: k Inf h̃ hircũ. Hic reprehẽditur totalis omissio: qz aaron ⁊ filij ei⁹ turbati ꝺ morte nadab ⁊ abiu omiserũt hircũ ꝓ pctõ D

in incendio. Et dicit hic Ra. Sa. q̃ illa die fuerant tres hirci oblati:vnus in oblatiõe naason p̃ncipis tribus iude:qz illa die ceperũt p̃ncipes offerre fm ipm: vt pleni⁹ dicef in p̃ncipio libri Numeroz.ali⁹ fuit ꝓ solennitate diei:qz erat dies octauus cõsecratiõnis sacerdotum. Tertius fuit ꝓ p̃ncipio mẽsis in quo offerebaꝫ hircus ꝓ pctõ ppli:et illa dies fuit p̃ma dies mẽsis primi fm ipz. ⁊ de isto tertio hirco ꝺr hic: l Moyses exustũ repperit.⁊ deserẽs aarõ ꝓpt̃ ei⁹ turbationẽ cõuertit se ad arguendũ eleaçar et ithamar filios eius.

rit eius innocentiã. Prepõderãt enĩ futuris psentia: seriꝰ iocunda: et leta tristib⁹: ⁊ pproperа tardioꝛib⁹: veloꝛ enĩ iniq̃tas ꝙ ad nocendũ occasione suggerit. lenta virt⁹ ⁊ cũctatriꝛ aĩ iudicat ꝙ incipit q̃d decoꝛ: q̃d honestũ. Iniq̃tas oĩa pcipitat. Pigra ẋo ⁊ verecũda penitẽtia: q̃ psentiũ pudoꝛe puniꝛ: solenĩ intẽdit futuris: q̃ꝛ spes sera: ⁊ tardus fructus. Interi pcurrit ipudẽtia ⁊ spe psentiũ pẽitẽtia excludiꝛ: ⁊ affectus eiꝰ exuriꝛ ⁊ aboleꝛ. Querit enĩz lex ⁊ nõ inuenit. Exusta est eĩ feruoꝛe et fumo iniquitatis. Inde iraſciꝛ ⁊ dicit deuoꝛandã fuisse penitẽtiã in sãctis sanctoꝛ. Sacerdotes quasi segnes increpat. Rñdet aaron, puidũ debere esse sacerdotale iudiciuz: nec male sane cõscientie facile eẽ credendũ id numeris: nec fiat nouissimus erroꝛ peioꝛ pꝛoꝛe. Vase enĩ fetido vel oleũ vel vinũ facile coꝛrũpiꝛ. Quõ aũt poterat vbi ignis alienꝰ erat peccatũ exuri in conspectu dñi cui cuncta apta? Quasi nõ placet deo q̃ iusticiã coꝛde inclusaz tenet. et se penitẽtiã agere phibet. Ignis alienus libido: auaricia ⁊ oĩs praua cupiditas: hic ignis exurit: nõ mũdat. In quibꝰ eĩ est si offerãt i ꝓspectu dñi: ignis eos celestis absumit: sic̃ nadab ⁊ abiu: cũ his q̃ pro pctõ fuerãt oblata. Qui ergo mũdari vult ignẽ alienũ removeat. illi igni se offerat: q̃ culpã exurit nõ hoiez. hic ignis siccauit emoꝛroisse sãguinẽ pfluentẽ: ꝫ siccauit culpã latronis: ignis enĩ ꝓsumẽs ẽ: sanat enĩ simpliciꝰ ⁊ pure cõfitẽtes. Judas iniq̃t: Peccaui tradẽs sãguinẽ iustũ: ꝫ ẽ pectoꝛe habuit ignẽ alienũ: q̃ inflammãte cucurrit ad laqueũ. Indignꝰ ãt remedio fuit: qꝛ nõ pura mẽte penituit. Culpã ẋo eiꝰ nõ auferẽt sacerdotes: q̃ doloſe offerũt: nec in eo pũt epulari: q̃ꝛ cibꝰ est pctõꝛ remissio. vñ verus sacerdos ait: Meꝰ cibꝰ est vt faciã voluntatẽ patris mei. i. vt pctõꝛes cõuersi ⁊ penitẽtes saluenꝰ: nõ est acceptũ deo sacrificiũ nisi veꝛ ⁊ sinceꝛ. Augº. Sane qñ lex pecoꝛa pcipiunꝰ offerri pro populo: quoꝛ prius quattuoꝛ memoꝛauit hircũ: arietẽ vitulũ ⁊ agnũ ãniculũ. quoꝛ manifestuz est hircũ ꝓ pctõ: mãifestũ ⁊ agnũ ãniculũ in holocaustũ. duo ẋo media arietẽ ⁊ vitulũ ambigue posita videamꝰ: vtrũ ad sacrificiũ ꝓ pctõ ptinerẽt ⁊ hirco adiungerenꝰ? an potiꝰ agno: vt in holocaustũ offerenꝰ. Aũ q̃d nobis videreꝰ exposuimus. Postea ẋo vt sex aĩalia cõplerenꝰ: vitulũ ⁊ arietẽ memoꝛauit in sacrificiũ salutaris: nec tũ in sequẽtibꝰ cũ ĩmolata sũt ⁊ memoꝛata fit mẽtio arietis vituliq̃: q̃ inter capꝛũ ⁊ agnuz posuerat: sed tñ ille vitul⁹ ⁊ ille aries memoꝛanꝰ: q̃s in sacrificiũ salutaris offerri iusserat: vt nõ duo pecoꝛa sz q̃ttuoꝛ fuisse credãtur. Foꝛsitan illa duo q̃ prꝰ inter hircũ ⁊ agnũ posuerat: iterũ nominauit: nec aliꝰ vitulꝰ ⁊ alius aries in sacrificiũ salutaris: vt cũ dixisset hircũ ꝓ pctõ: ⁊ arietẽ ⁊ vitulũ ũ dicẽs in quã rẽ: agnũ ẋo in holocaustũ: postea dicere voluerit q̃d de vitulo faciendũ esset ⁊ arietẽ. i. nec ꝓ pctõ sicut hircꝰ: nec in holocaustũ sicut agnꝰ: ꝫ in sacrificiũ salutari incẽsi iubebaꝰ offerri. Sed manebit q̃stio quare ꝓ pctõ synagoge hircꝰ oblatꝰ sit: cũ ō sacrificijs q̃ ꝓ pctõ offerẽda erãt ab initio dñs loquẽs vitulum offerri iusserit ꝓ pctõ synagoge: sicut ꝓ pctõ sacerdotis nõ capꝛũ sed vitulũ: cuius vituli sãguĩe sicut ꝓ pctõ sacerdotis tãgebanꝰ cornua altaris incẽsi: q̃ cã fuerit vt ꝓ pctõ aaroñ ⁊ moyses vitulũ offerret: ⁊ ipe aaroñ alterꝫ vitulũ: sicut ꝓ pctõ sacerdotis ꝟm pceptũ dñi fieri oportebat. Pro pctõ aũt ppli nõ vitulus sicut pceptũ fuerat: sed hircus offerꝰ. Visũ est ergo nob nõ solꝰ hircꝰ ꝓ pctõ ppli: sed ⁊ aries ⁊ vitulꝰ offerri iussus ẽ: vt ad ista tria subaudiaꝰ pro pctõ: qꝛ ⁊ pncipes erãt i ppło ꝓ q̃bꝰ hircꝰ fuerat offerendus: ⁊ singuli habere ꝓpria pctã potuerꝰ: ꝓ quibꝰ aries: ⁊ vnũ aliqõ pctm oẽs: ꝓ quibꝰ vitulũ sicut ab initio pceptum est ꝓ pctõ vniuerse synagoge vitulum offerre oportebat. Jdeo aũt qñ ĩmolata sũt hircũ tm nominatũ vl nominauit: vt alia etiã intelligerẽtur a pte totũ: q̃ oĩa fuerãt pro pctõ. a Respõdit aaroñ ⁊c. In psona eccle cuiꝰ figurã gerit sicut ⁊ xpi. videl aaroñ dicere ꝑ. Quasi qꝛ pꝰ aductũ salua tozis deputati sunt ministrare ⁊ ꝓ penitẽtia offerre: ⁊ ꝓpheticã vitã exponere. aliter docẽtes perierũt ⁊ in eis ꝑ eccle accederũt: vt sacerdotuz ⁊ magistroꝛ lugeret moꝛtẽ. Aĩ cõedere hodie ꝓ pctõ nõ potuit nec oꝛare: dominο autez displicebat. Augº. Rñdit aaron ⁊c. Si hodie obtulerũt que ꝓ pctõ illoꝛ sũt: ⁊ holocausta sua aĩ dominũ: et cõtigerũt mihi talia. ⁊ comedã qõ est ꝓ pctõ. Rũq̃d placitũ ẽ domino ⁊c. Videl dixisse aaroñ q cũ pꝛimũ obtulerint filij isrl ꝓ pctõ suo: nõ debuit a sacerdotibꝰ mãducari: ꝫ totũ incẽdi. nõ inde regulã faciẽs ad cetera. Deinceps enĩ sacrificia ꝓ pctis ipsi edebãt. Credendũ est aũt aaroñ ꝑ diuina inspiratiõe dixisse: q tanq̃ diuinitus dictum moyses approbauit. Quid ergo de ceteꝛ eiusdẽ diei sacrificijs. i. de ariete ⁊ vitulo: q̃ dixiꝰ etiam ꝓ pctõ offerri: an de vitulo nulla questio est qñ oportebat sic fieri: vt ꝑ eius sanguine offereꝰ in sctã: vñ tãgereñ cornua altaris incẽsi: ⁊ ꝓñs erat vt totꝰ arderet? Quid ḡ de ariete: an qꝛ pꝛimũ capꝛũ q̃siuit moyses qõ ō capro rñsũ ẽ: etiã est de ariete intelligẽdũ q̃ ex ordie fuerat q̃siturꝰ? nisi sacerdotis placuisset rñsũ. De vitulo aũt quid q̃reret: cũ ea lege fieri potuerit: q̃ ō vitulo ꝓ pctõ vniuerse synagoge pceperat dñs. sicut de vitulo ꝓ pctõ sacerdotis. i. vt totus arderet extra castra. Fratꝰ enĩ moyses ait: quare nõ comedistis illud qõ fuit ꝓ pctõ in loco sancto? Aĩ enĩ sctã sctoꝛ sũt. ꝑ vob edere licuit: vt auferatis peccatũ synagoge: ⁊ exoꝛetis ꝓ ea aĩ dñm. Nõ enĩ illatũ est a sãguĩe eiꝰ in sctm aĩ faciẽ: intus edetis illud in loco sctõ ⁊c. Cũ dicit: Nõ ẽ illatũ a sãguine eiꝰ in sanctm aĩ faciem. discernit illud qõ fit ꝓ pctõ sacerdotꝭ vel synagoge nõ ō hirco: de q̃ sãguis qñ nõ erat iussus inferri ad tãgenda cornua altaris incensi: non debuit totꝰ incẽdi: sed a sacerdotibꝰ mãducari: hoc aũt quare sit factũ. Rñdit aaron ⁊ placuit moysi

a ꝫ qꝛ ea q̃ ꝓ pctõ offerũt a pplo edenda erãt sacerdotibꝰ adiptibꝰ inde ablatis ⁊ renibꝰ. b ꝫ qꝛ forte ad eos suggerẽdi misteriũ ptinebat.

reperit: irãtusq̃ contra eleaçar et ithamar filios aaron q̃ remanse/ a
ꝫ quasi cur nõ feciſtis penitẽtiã celebrari cõmiſſi
rãt ait: Cur nõ cõedistis hostiam
peccati. ꝫ ecclesia.
pro pctõ in loco sãcto que sancta
ꝫ vicarijs christi
sanctoꝛ est: et data vobis vt poꝛ b
tetis iniq̃tatem multitudinis: et
rogetis pro ea in cõspectu domi/
ꝫ qꝛ sãguis xpi illatꝰ est in cõspectu patris ꝓ sanguine nostro in celum.
ni: pꝛesertim cũ de sanguie illius c
non sit illatũ intra sancta: ⁊ comedere debueratis eam in sanctua/

a ꝫ .i. sic̃ ꝑcepi. moyses enĩ figura est xpi. b ꝫ placide: qꝛ moysen iratum vidit.

rio sicut pꝛeceptum est mihi? Re/ a d
spondit aaroñ: Oblata est victima e
ꝫ tpe gratie. ꝫ de quo: Hodie si voce eiꝰ audieritis nolite obdurare corda vestra.
b hodie pro peccato ⁊ holocaustuz b
coꝛã domino: mihi autem accidit qõ vides: Quomodo potui/
comedere eã: aut placere deo i ce
rimonijs mente lugubꝛi? Quod f
ꝫ ecclesiã scz doctrinã suã custodientem.
cum audisset moyses recepit satisfactionem.

Nico. de lyra

a Qui remanserãt. Dicit Ra. Sa. q ꝑ fuit ex dei misericoꝛdia ad ꝑces moysi: qꝛ aaron ꝓ pctõ vituli cũ tota posteritate meruerat moꝛi sicut dicit Deut. ix. Aduersus quoq̃ aaron vehementer iratus voluit eũ cõterere. In hebꝛeo habet. Voluit eũ dispdere. in quo designat moꝛs alicui⁹ cũ tota posteritate ꝟm cõem modũ loquẽdi sacre scripture: vt habet in pluribus locis vete. testa. sed oratio moysi impediuit moꝛtẽ aaroñ: ⁊ medietatis filioꝛ eius. vnde ibi subditur: Et ꝓ illo quoq̃ deprecatꝰ sum. b Data vo. vt poꝛ. ini. mul. ex hoc arguit Ra. Sa. q ꝓdictũ est ꝟm suã opinionẽ. s. q hircus quẽ moyses repperit cõbustũ fuerat oblatꝰ ꝓ ꝓncipio mẽsis: quia offerebatur ꝓ expiatione peccati ppli. c Cũ de san. il. nõ sit illatũ ⁊c. si enĩ illatũ fuisset deberet totꝰ incendi. d Respondit aaron. licet eleaçar ⁊ ithamar essent homies discreti ad respõdendũ: noluerũt tñ rñdere in pñtia patris sui. e Oblata est ho. victima. s. ꝓ me pncipaliter: ꝓ filios autem meos tñ misterialiter. ⁊ iõ illꝰ qõ accidit sibi erroꝛis debet mihi ꝓncipaliter imputari ⁊ nõ eis. f Qõ cũ au. ⁊c. tũ qꝛ aaroñ hoc militer recognouerat defectũ suũ: tũ qꝛ moyses videbat eum in afflictionẽ positũ: ⁊ afflicto nõ ẽ dãda afflictio. Ca X

Moraliter.

a† Arreptisq̃ nadab ⁊ abiu ⁊c. Per istos offerẽtes ignẽ alienũ coram dño figurati fuerunt sacerdotes noui testamenti: q̃ eum igne cupiditatis vel luxurie ministrant in altari: ꝓpter quod

pcutiunt morte culpe: postea pcutient morte gehēne: qz grauiter nimis peccāt. Añ dicit Hiero. in quodā sermōe: Dic sacerdos: dic clerice qd tibi cū femis q̄ quotidie ad altare cuz dño ꝛfabularis. quō eisdē labijs deoscularis filium virgis q̄b⁹ deosculat⁹ es filiā meretricis. O iuda osculo filiū hois tradis? Per hoc añt q̄ vestes nadab ⁊ abiu remāserūt intacte: significat q̄ in noua lege res sacre ex abusu maloꝝ sacerdotū nō st cōtaminate. Per hoc añt q̄ nadab ⁊ abiu extra castra filiorū israel fuerunt sepulti: significat q̄ mali sacerdotes noue legis a sctōꝝ ꝛsortio sūt excluſi: ⁊ cū diuite epulōe sepiliēdi. de quo dicit Luc. xvj. Mortuus est diues ⁊ sepult⁹ est in inferno.

i† Dixit q̄z dñs ad aaron: vinū ⁊ omne qđ inebriari pōt non bibetis qñ intrabitis tabernaculū testimonij. p hoc ostendit q̄nta sobrietas in sacerdotib⁹ noue legis req̄rit. Nā tabernaculū illi⁹ tpis nō fuit nisi vmbra ⁊ figura ecclīastice dignitatis.

In ca. x. vbi dicit ī postil: Capita vra nolite nudare ⁊c.

Additio. j. Hebraica lra in hoc loco penit⁹ est ꝛsormis nre trāslatiōi: verbū enī qđ hic ponitur nihil aliud significat q̄z nudare. ⁊ est sensus q̄ nō cuellerent capillos a capite vt fieret caluiciū: p qđ caput nudabat: qđ ꝛsuerunt facere gētiles sup mortuos suos. vñ. j. Deut. xiij. Nō facietis caluiciū sup mortuo ⁊c. In eo. ca. vbi dicitur in postil. Filios ei⁹ q̄ remāserūt. dicit Ra. Sa. ⁊c.

Glo. ordi.

Ca. XI

Esi. Ca. XI Quicqđ a ꝺo factū ipa institutiōis aucto / ritate mūdū ē. In aīalib⁹ enī mores pingūt hoīm ⁊ act⁹ et volūtates: ex quib⁹ fiūt mūdi vl īmūdi.

Esi. Dixit ad noe: Oñe qđ mouet et viuit erit vob ī cibū ⁊c. In Heñ. q̄z dictū ē: Vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat et erant valde bona. Hoc añt q̄dā ꝓbibēt velut mala ⁊ īmūda decernunt. Non sūt tñ ista ꝓtraria sibi. nā ⁊ in deoꝝ castrimargiā ad modicū dñs rep̄mit: ⁊ spūalis p̄ceptoꝝ expositio q̄les debeāt esse instruit. Nec enī nutrimentū est aīe rōnalis rōnalit̄ itellecta. Sicut añt in supiozib⁹ p oblatiōes figurauit offerētes. sic nūc p ea q̄ cōedunt exp̄mit cōedētes. a Diuisā vngulā. vngulā diuidūt q̄ ꝛz duo testamēta firmo se gradu īnocētie ⁊ iusticie statuūt Judei rumināt verba legis: ꝛz vngulā nō findūt: qz duo testamēta nō recipiūt: nec ī patrē ⁊ filiū ⁊ spūmsctm̄ credunt. fidei gressū diuidūt heretici: vngulā findūt ī patrē ⁊ filiū credētes: ꝛz doctrinā veritat̄ ñ rumināt. b Lamel⁹. Jude⁹ superbia tumidus. qb⁹ ꝺz: Liquātes culicē camelū āt glutiētes. Hi rumināt: qz in lra meditant: ꝛz nō diuidūt vngulā: qz lram a spū non distinguūt. In camelo superbia designatur: q̄ ꝓpꝛie stulto ꝛ est: ⁊ sapiētie stulticia contraria est. Lepus vt timidus fortitudini cōtrarius est. Cirogryllus vt rapax iusticie. Sus vt sordib⁹ castitati. Mortuum carnes nō comedam⁹: q̄s videntur habere virtutes non sequamur. per has autem quattuor genera

Les vir

Locutus est dñs ad moysen ⁊ aaron dicens: Dici a†
a ꝟ qz cōe mādatū est tot⁹ ppli.
tē filijs israel: Custodite omnia q̄ b
scripsi vobis vt sim deus vester.
†Hęc sunt aīalia q̄ cōedere debetī
a ꝟ ad differentiā celestiū. ibi enī est leo: vitul⁹ et aquila: ⁊ homo ꝛz visionē Ezechiel: sed ibi omnia munda et sancta.
de cunctis animantibus terrę.
Omne qđ hz diuisam vngulam c
et rumiat in pecoribus cōedetis.
a ꝟ nō pecora ꝛz mores hoim discernit: hi āt mūdi sunt q̄ rumināt. i. sp̄ ꝓcepta dei in ore portāt.
Quicquid aūt rūminat et habet
vngulā sed nō diuidit eam: sicut
ꝟ vitā ifozmē ⁊ criminib⁹ tortuosā damnat.
b camelus ⁊ cętera: nō comedetī illud: ⁊ inter īmunda reputabitis.

Additio. ij.

Peccatū aarō in fabricatiōe vituli nō fuit tāte grauitat̄ vt ipe cū posteritate sua deberet dispdi. ñ enī idolatrauit nec ꝛsensū idolatrie ꝓbuit: vt lati⁹ ostensū fuit. ꝟ. Exo. xxxij. in additiōe. vñ nō merebatur deleri cū posteritate sua. p̄sertī cū filij ei⁹ fuissēt de tribu leui: et sic fuerūt īmunes a pctō vituli: vt. ꝟ. Exo. xxxij. in additiōe. vñ ozō moysi solū. p aaron intelligit̄ put sonat lra Deu. ix. cū ꝺz: Pro illo q̄z deꝑcat⁹ sū. nō dicit. p posteritate: nec. p filiis. qđ añt ꝺz ad Eleaçar ⁊ ithamar filios ei⁹ q̄ remāserūt. nō īdiget vlteriori declaratiōe: nisi. put ẋba sonāt: qz. ſ. ptūc ī ea dē ꝓma die illi tm̄ duo remāserūt de filijs aaron.

Replica Correctorij contra Burgen.

Replica.

Septio ca. nō sūt multa pōderāda q̄ Burgē. mouet vsq̄ ad. x. ca. vbi Bur. nitit̄ alleuiare pctm̄ aaron in fabricatiōe vituli ꝺ rotūdā lraz. j. Deut. ix. vbi de ꝺ pctō ꝺz: Irat⁹ dñs vehemēter voluit aarō ꝓterere: nisi moyses ēt. p eo deꝑcat⁹ fuisset: nō putet igit̄ pctm̄ aaron leue. ꝓpt̄ qđ dñs ꝺz vehemēter irat⁹: nisi dicat deū ipiū. p modico pctō vehemēter iratū. vñ puto in. ꝓposito duos filios aaron parti. p pctō vituli punitos: vt tm̄ duo ei⁹ filij dicant remāsisse. Peccatū enī ꝺ p duos filios punitos factū. p assūptionem ignis prophani: non videtur ita graue fuisse sicut fabricatio vituli.

Nico. de lyra

Ca. XI

a Locut⁹ est dñs. Postq̄z actū est de offerēti- A
l bus rōe officij cuiusmodi sūt sacerdotes. hic ꝓpr agit̄ de offerentib⁹ ex p̄fessione fidei: cuiusmodi sūt alij inferiores: q̄z oblationes erāt q̄dā p̄testatiōes fidei vni⁹ dei ⁊ xp̄i vēturi. ex qua fide oblatiōes erāt accepte. isti aūt offerētes debēt esse mūdi ⁊ in actib⁹ suis ordinati. ⁊ ideo p̄mo agit̄ de ꝛseruatiōe mundicie. secō de ordinatiōe vite. xvij. ca. ⁊ ī vtro q̄z debebant a sacerdotib⁹ informari ⁊ foueri. Circa p̄mū † sciendū q̄ mūdicia conseruat̄ in ꝺ q̄ cauet̄ ab īmundicia: ⁊ si Deu. 14. 8
cōtingat purgat̄. Pōt aūt cōtingere specialit̄ q̄z̄tū ad aliq̄s p sonas. de quo p̄mo agit̄. Alio mō generalit̄ q̄z̄tū ad totū populū et de huius purgatiōe. agit̄ secō. ſ. xvj. ca. Adhuc p̄mo agit̄ de vitatiōe īmūdicie q̄ ꝓuenit ab extrinseco. secō de vitatiōe illi⁹ q̄ ꝓuenit ab intrinseco. xij. ca. Circa pñs ca. in q̄ agit̄ de mūdicia ⁊ īmundicia aīaliū piscīū ⁊ auiū: cōsiderādū q̄ duplex ē īmūdicia. ſ. spūalis ⁊ corporalis. Spūalis aūt īmūdicia q̄ idē est qđ peccatū: nec pōt esse in brutis: qz peccare nō possūt cū careāt intellectu ⁊ volūtate. pctm̄ tñ pōt redundare in ipsa inq̄z̄tū hoies talia īmolāt idolis vel vtūt eis ad alia maleficia. sicut. j. ꝟ. ꝟ. pecus cū q̄ aliq̄s coierit p̄cipitur occidi cū eo in detestationē pctī qđ hō exercuit cu pecore. Jm mūdicia xp̄o corpal̄ p̄t ee ī brut̄. ⁊ ꝺ duplr. Uno mō subiecti ue sic aīalia venenosa ⁊ abomīabilia. ⁊ illa q̄ ex nutrimēto īmūdo ⁊ abomīabili nutriūt: vt porc⁹. vl in loco īmūdo habitāt: vt aīalia habitātia sub terra: vt talpe ⁊ mures ⁊ hmōi. vñ ⁊ ex talib⁹ fetorē ꝓtrahūt. Alio mō effectiue inq̄z̄tū accepta in cibū faciūt malū nutrimentū. ⁊ hoc ex nimia humiditate vl siccitate seu alijs circūstantijs. Aliqua aūt aīalia sūt immūda vtroq̄z mō sicut bufones ⁊ serpētes. igit̄ ꝓpt̄ ꝓdictas immūdicias multa de aīalib⁹ piscib⁹ ⁊ auib⁹ reputata sūt īmūda ⁊ ꝓhibita iudeis: qz idolatre eis vtebant̄ in sacrificijs seu alijs maleficijs. vel qz erāt mali nutrimenti: vel corruptiua vite: sicut venenosa ⁊ abomīabilia. Sūt ēt ꝓter ꝺ alie rōnes p̄hibitionis mystice et figurales: vtpote qz p aliq̄ aīalia figurant̄ vitia q̄ sūt ab hominibus fugiēda: sicut porc⁹ significat īmūdiciā luxurie: lep⁹ timiditatē ignauie: camelus ꝓpter gibbū quē habet in dorso tumorē superbie. ⁊ sic de alijs q̄ de facili pñt applicari a quocūq̄z intelligēte: ꝓpietatib⁹ aīaliū piscīū ⁊ auiū ꝓsideratis. ꝓpter qđ istas rōnes mysticas intēdo dimittere: et sensui īsistere litterali. Precēs igit̄ ca. diuiditur in duas ptes: qz p̄mo oñdit q̄d debeat mūdū ⁊ īmūdū iudicari. secō p̄cipit īmūdiciā vitari. ibi: Nolite ꝓtamīare aīas vras ⁊c. Adhuc p̄mo agit̄ ꝺ īmūdicia ꝓcta ex gressibilib⁹ ⁊ volatilib⁹. secō ex reptilib⁹. ibi: Oñe qđ reptat ⁊c. Adhuc p̄mo agit̄ ꝺ mūdicia ⁊ īmūdicia circa p̄dicta p cōparationē ad esū. secō p cōparationē ad tactū. ibi: Quicqđ añt ex volucrib⁹. Pria ī tres: qz p̄mo agit̄ de mūdicia ⁊ īmūdicia circa gressibilia. secō circa aquatica. ibi: Hec ēt sūt q̄ gignunt̄ in aq̄s. tertio circa volatilia. ibi: Hec sūt q̄ de auib⁹ ⁊c. Circa p̄mū p̄ponit̄ īductio ad seruādū sequētia. cū ꝺz:

b Custodite oīa q̄ scpsi vo. ⁊c. ſ. p spēalē ꝓtectionē: qz ipe ē de⁹ oīm p generalē gubernationē. Sciēdū tñ q̄ ꝺ nō ē in hebreo: Custodite oīa q̄ p̄ce. vo. vt sim de⁹ vr̄. Cōsequēter subdit̄ general̄ regula circa mundiciā aīaliū gressibiliū. cū dicit: c Oñe qđ hz diui. vn. ⁊ ru. in pe. co. ex quo ptz q̄ nō loq̄t̄ ꝺ scptura de mūdicia aīaliū ad immolādū ꝛz ad esū. Multa enī sūt mūda ad esū q̄ nō sūt mūda ad īmolādū. Fissio aūt vngule pedis signū ē in aīalib⁹ tpate cōpleriōis: qz vngula oñdit q̄ carnes eoꝝ non sūt nimis hūide: qz aīalia excessiue hūida nō hūt vngulas. fissio aūt vngule designat q̄ nō sūt nimis terrestres ⁊ sicce: qz ꝺtinuitas vngule signū ē nimie siccitatis. Similiter ruminatio signū est tpate cōpleriōis: eo q̄ alimētū bñ digerit̄. ⁊ iō aīalia carentia vtroq̄z vel altero immūda reputant̄. cū subdit̄: Quicqđ aūt rumiat ⁊ habet vngulā

L 3 ⁊c ꝛz eā nō

Oles virtutes omnes intellige. Mortlcina eoꝝ non tangamus. i. peccatis non cõmunicemus. a Chirogylius q̃ rũ. lepus rũ. Jn populo iudeo rũ vtrunq; accipiť. Debilia enī dicũt esse hec aialia. Vñ Salomõ: Lepus sculus plebs ualida. Et dauid: Petra refugiũ herinatijs siue chirogylius. vnũ velox est ꝛ timidũ. aliud q̃dē debile sz rapax: sz mortiferũ. dicũt. i. chirogyliũ: quod conuenit populo iudeozũ. de quibus dicitur: Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. b Hec sunt ꝛ. Esi. Quē admodũ in spõtaneis sacrificijs q̃ ꝛ dona vocãť: opatores legis ꝛ simplices vel cõtẽplatores p varias oblatiões significauit: ꝛ qui saluanť ex gentibus quib⁹ sacrificiũ de similia: vt simplicib⁹ deputať: qõ innuit. dicẽs: Si anima obtulerit dño. nec addidit de pl'o terre: sicut in alijs sacrificijs. sic p cibozꝝ abstinentiã quales debẽt esse q̃ legem meditanť ostendere cupiẽs: p ruminare ꝛ vngulã diuidere in deũ expressit: q̃ debet mandatũ legꝭ ī plere: et a spũ lťam diuidere: et legẽ spũaliť intelligere. Per hec aũt q̃ in pñti capitulo dicunť ostẽdit se de gentibus loqui. Unde nec pisciũ nomia posuit: qz suoꝝ nomina scribi sup terrã non cupit ecclesia. Vñ: Scribãť hec ī generatione altera. Ď est in celis. c Omne quod ꝛ. Jsiď. Jn piscibus quicq̃d pennulas ꝛ squamas nõ habet abominabile est. aspera p mundis habentur. Hispidi enī et birsuti firmi ꝛ graues hominũ mozes approbantur. Qui sine his sunt imũdi dicunť: q̃bus leues ꝛ lubrici infirmi ꝛ effeminati mozes adjiciuntur. Pẽnulas quoq; cõtigit ꝛ squamas. Quicũ q̃ enī pisces pennati sũt ꝛ squamosi. Sic quibus ignorantia solubilis est: his ꝛ cognitio sublimis ꝛ vita celestis. Qui aũt tales nõ sũt cũ his nec cibũ sumere. Grego. Moz. Pisces qui pennulas habẽt ꝛ squamas dare saltus sup aquas solẽt. Jn pennatis ergo piscib⁹ electe anime figuranť q̃ sole in celestis ecclesie corpus trãseunt: q̃ pennulis virtutũ fulte: p celeste desideriũ saltũt ad cõtẽplationẽ: q̃uis in se relabanť p carnis fragilitatem. Soli ergo in electoꝝ corp⁹ quasi cib⁹ electꝰ trãseunt: qui dũ inis seruiũt mentis saltib⁹ supna conscẽdũt: ne semp in ꝓfũdis curarũ lateãt: vbi nullã amozis sũmi quasi liberi aerꝭ curã habẽt. Qui ergo reb⁹ tpalib⁹ occupãť: tũc bũ exteriora disponũt: cũ sollicite ad interiora refugiũt. nec pturbationis strepit⁹ diligũt: sed apud semetipsos ĩtus in tranquillitatis sinu requiescũt. d Quicq̃d ꝛ. Sunt etiã pisces restã ꝓ pelle habẽtes quozũ squama auferri nõ potest: quia nec x̃bo dei squamas ignozãtie ꝓponũt: nec cultrũ spũs suscipiũt: ꝛ q̃uis in mari baptismi inueniant: vel in penitẽtie fluminib⁹ abominabiles sunt in his q̃ mouẽtur ꝛ viuunt in aquis: qz regenerationez ꝛ vitam quã in baptismo acceperũt: viuẽdo male cozrumpunt. e Carnes ꝛ. Esi. Cũ suẽ ꝓhibet vitã sceleratã ꝛ sordibus gaudentẽ reprehendit. Cũ x̃o lozẽ: viros effeminatos damnat. Quis mustelam cibũ faciet? sed furtũ notat. Quis lacertã? sed vitã odit incõstãtiã. Jn stellione maculas mentium execratur. Accipitrem miluum: aquilã odit. i. raptozes violentia viuentes. Vulturẽ abominatur. p̃dam. s. de aliena morte querẽtes. Corniũ ꝓhibet. i. nigras voluptates. Cũ passerẽ interdicit: ītẽperãtiã arguit. Cũ noctuã lucifugas varietates. Quãdo charadrion ligue ītẽperãtiã. Q̃ cygnũ ꝓhibet. alte ceruicis supbiã ꝓhibet. Q̃ vesptilionẽ querẽtes tenebras noctis. f Hec sunt q̃ da aui. ꝛ. Que ad cõtẽplatiuoꝝ vitam ptnent adiungit. Sicut enim in oblatione sacrificiozũ ꝓpriũ capitulum eis deputauit: sic ꝛ in cibis. Vere enim abominandũ quẽlibet cõtẽplationi vacantẽ spõte tales habere maculas quales in his auib⁹ legislatoꝝ significat. ait enim aquilã ꝛ gryphem ꝛ. p hec raptozes. ꝛ cibũ alienum male sectantes: et intuitis questibus gaudentes figurat. Quedã ex his rapto viuunt. alia domos penetrãt ꝛ diripiũt q̃ reperiũt. bis similes sũt qui domos penetrant et captiuas ducunt mulierculas peccatis onerantes. g Vulturem iuxta genus suum. Qui bellis gaudet. Unde seq̃tur: exercitum expectans cadauera mortuozum: non debet enī alieno luctu pasci: qui dat operam contẽplationi.

h Struthionem. Struthio auis est: sed volare non potest: et semper circa terram est: sicut quidam deo militantes et secularibus negocijs se implicantes. i Noctuam. Hanc aiunt in nocte acute videre: et parum in die: tales sunt qui legis gloriantur cõtemplatione ꝛ euãgelij lucẽ capere sed eã nõ diuidit ꝛ. a Chirogyliꝰ. dicũt expositozes nr̃i cõiter q̃ ẽ idẽ q̃ heritiꝰ. ꝛ ẽ aial spinosuz. Aliq̃ tñ dicũt q̃ accipiť hic ꝓ cuniculo: ꝛ ꝓcordat Ď dictũ cũ hebreo: in q̃ habeť: Cuniculꝰ. b Nec cadauera cõtigetꝭ. Dicit Ra. Sa. q̃ istud ĩũgiť solis sacerdotibꝰ: qõ ꝓbat ex Ď qõ heť. j. xx. ca. vbi silr ꝓhibeť cõtaminatio ex mortuo: ꝛ tñ ꝓhibeť sacerdotibus tñ: qz ibi ꝑmittitur: Loquere ad sacerdotes filios aaron ꝛ dices ad eos: Non cõtamineť sacerdos ī mortuis ꝛ. Sed hoc videť cõtra tex. qz hic premittiť: Dicite filijs israel. Ex quo patet q̃ loquiť generaliter toti ppło. ꝛ eodez modo Ru. v. vbi loquiť Ď pollutiõe ex mortuo in ꝑncipio ca. ꝛ iõ Ra. Sa. accipit falsũ: vt videtur ad probationem sui dicti: maxie quia. j. xx. ca. ponit ꝓhibitio spũalis facta sacerdotibus ne ĩgrediant ad luctũ mortuoꝝ: nisi in paucis psonis: ꝛ hoc qz debebãt eẽ parati ad diuinũ cultuz: vt videbiť dño ꝓcedẽte q̃ veniemus ad locũ illũ. Sciẽdum tñ q̃ ex tactu cadaueris hmõi aialiũ nõ ꝓtrahebať talis immũdicia quaz oporteret purgari per modũ q̃ dr infra de tactu aliorũ: vt videbiť. ī. eo. ca.

c Hec ẽt sũt. Hic ꝓpr ostẽdit quid sit mũdũ ꝛ immũdum circa aquatica. ꝛ põit circa hoc generalẽ regulã. dicẽs: d Omne qõ habz pẽnulas ꝛ squa. tã in ma. q̃z in flu. ꝛ stagnis. ꝛ p hoc cõprehendit omne genꝰ aquarũ in quibꝰ pisces põt viuere. e Comedetꝭ. tã q̃z mũdũ. pisces aũt carẽtes vtro q̃ vel altero imũdi sunt reputãdi. Ratio lťal' ꝓdictorũ est: qz squame et pennule ī piscibꝰ sunt signũ q̃ carnes eoꝝ nõ sũt nimis humide: sed cõplexiõis tpate: et p ꝓsequẽs magis sane. Jtẽ qz piscibꝰ carẽtib⁹ squamis ꝛ pennulis vtebanť aliquť idolatre in sacrificijs ꝛ aliis maleficijs. f Hec sũt q̃ de auib⁹. Hic ꝓpr põitur seu ostẽdiť q̃d sit imundũ circa volatilia. ꝛ prio in speciali. secõ in generali. ibi: Oñe de volucrib⁹.

Circa primũ inter imunda ponit aues rapaces ꝛ qz rapacitas in eis signũ est nimie caliditatis ꝛ sicitatis. Jtẽ qz significãt vita rapine ꝛ furti. ꝛ hoc ẽ qõ dicit: g Aquilã ꝛ gryphez. gryphus seu gryphes habet caput ꝛ alas aquile: reliquũ corpꝰ leonis: ꝛ est quadrupes: ita q̃ p terrã currit ꝛ p aerez volat est infestus equis: ita q̃ aliq̃n equũ cuz equite rapit. vt dicit Huguici. h Et altetum. galli/ce esmerillon. i Ac vulturẽ iuxta ge. suũ. qz tales aues nutriunť cadauerib⁹ mortuoꝝ: ꝛ iõ carnes earũ sũt abomĩabiles et infirme: qz virtus nutrimenti aliqualiť manet in nutrito. talib⁹ etiã auib⁹ vtebanť gẽtiles ī sacrificijs ꝛ augurijs. k Struthionem. qz nimis terrestris est. qõ patet ex eiꝰ põdere: qz q̃uis habeat alas: nõ tñ p eas põt eleuari ad volandũ: sz tñ iuuari ad velociꝰ currẽdũ sup terrã. l Et noctuam. quia est auis abominabilis nõ solum hõi

Ministerio de Cultura 2024

ſ animal ſpinoſum malus herinatio.

a Chirogyliꝰ q̃ ruminat: vngulã a ſ effeminatoſ reprobat. Vñ comicuſ: Lucr es lepus et querť palpamẽra. ſ timidus infirmꝰ. vñ: Decordibus trepidis et manibus remiſſis.

q̃ nõ diuidit immundus eſt. Lẽpus quoq; : nã et ipſe rumiat ſed a ſ illos ſignificat ꝙbus dicit: Canis reuerſus ad vomitũ ſuũ: ꝛ ſus lora in voluabro ſcem.

vngulaz nõ diuidit: ꝛ ſũs q̃ cum vngulã diuidat nõ ruminat: ho/ ſ ſimulatis virtutibus.

rum carnibus nõ veſcemini: nec b ſ peccata.

cadauera cõtingetis: qz ĩmunda ſunt vobis. Hec ẽt ſũt q̃ gignun/ c ſ baptiſmi. de qbꝰ Eſa. Ecce gẽtes q̃ſi ſtilla ſitule. Lxx. Sicut aque multe gẽtes.

tur in aquis et veſci licitum eſt. a ſ vitã ſublimẽ et celeſtẽ. b ſ ignoratiã: ſz q̃ facile auferať. ſic de Paulo dicit: Ceciderũt ab oculis eius tanq̃ ſquame: et viſum recepit.

c Oñe qõ habet pennũlas ꝛ ſqũas d
mas tã in mari q̃z in fluminibus
ꝛ ſtagniſ cõedetis. Quicq̃d autẽ e
pẽnulas ꝛ ſquamas nõ habet eorum q̃ in aq̃s mouenť et viuunt: abominabile vobis execrãdũq;
ſ vt ſupra.

e erit: Carnes eoꝝ nõ comedetꝭ: et mortĩcina vitabitis. Cũcta q̃ nõ
hũt pẽnulas ꝛ ſquamas ī aquis f
polluta erunt. Hec ſunt q̃ de aui/ f
bus cõedere nõ debetis: ꝛ vitan a ſ q̃ viuit de morte et rapina aliaꝝ auium.
da ſũt vobis. Aq̃ũlã ꝛ gryphez g
a ſ auis magna. b ſ auis ſilis aq̃le: maioꝝ tñ.

g ꝛ alietũm ꝛ miluum ac vulturem b i
a ſ qui eſt expers affectiõis. vñ corvus ſemel emiſſus a noe nõ reuertitur: cui ſilis iudas.

iuxt genꝰ ſuũ: ꝛ oẽ coruũi generꝭ k l
ſilitudinẽ ſuã: ſtruthionẽ ꝛ no/

cem capere non valent. Micticorax in nocte tñ rapit: taleſ ſũt gẽtes noctẽ opib⁹ inhiãtes q̃ ſũt: fornicatio: imũdicia: impudicitia. a Larũ. lar⁹ ẽ aial tã in aqua q̃ in terra habitãs: volat enim & natat: huic aſſimilant q̃ circũciſionẽ et baptiſmũ venerant.

b Accipitrẽ. Accipiter inter rapaces ẽ aues. ſed mãſueſcit: & rapinã cũ hominib⁹ operat: hunc imitant qui manſueti vident: ſed cũ potentib⁹ & auaris ac rapacibus rapere nituntur. c Mergulũ & ibin. hec longi colli ſunt: & cibũ ex pfũditate terre vel aque (vt dicitur) trahũt: nec imitanda ſũt. Qui enim ꝓtẽplatiõi vacat ad ſupiora debet tẽdere: nec ꝺ inferioꝛib⁹ ſollicit⁹ eẽ. d Upupã. h̃ lugibꝛis ẽ & luctũ amãs. Seculi aũt triſticia mortẽ opatur. Qui aũt deũ diligit debz
at. Leſ. 5. d gaudere: ſine intermiſſiõe oꝛare: in omnibus gratias agere.

e Veſpertilio. que circa terram volat: pennis ꝓ pedib⁹ vtitur: quod alienũ eſt ab eis qui contemplant: ne contẽplatio eoꝛum in terrenis occupetur. f Omne de volucrib⁹ quod gradit ſup quat. pe. tẽ. Qui contẽplatiuis vident eſſe ſimiles: ſed tã q̃ reptilia terrenis inherent ꝛcupiſcentijs: etiã ſi in quattuoꝛ pedib⁹ ambulent. i. ſi euãgelicã prædicationẽ ſimulent q̃ vocat ad penitentiam: quia non vere ſocialem amplectuntur vitam voluptatibus ſeruientes abominabiles ſunt. g Quicqd aũt ambulat quidẽ ſup quattuoꝛ pedes: ſed habet longioꝛa retro tẽ. Quia cum ſint in carne non ſm carnem ambulant: ſed a ſoꝛdidis actionib⁹ exiliunt: & terrenis hominib⁹ permiſcentur vt inſtruãt & doceant ſicut dominus cũ peccatoꝛibus & publicanis. Habere nos oportet crura ſublimioꝛa pedibus ne claudicemus vtroq̃ pede ſicut iudei in lege & ꝓphetis: ſed crura habeam⁹ recta ſicut cherubin. de quibus
Ezech. 1. b dicitur: Crura eoꝛũ recta & pẽnati pedes eoꝛũ. h Bruch⁹ Qui exilit: ſed minus q̃ atacus vel locuſta: qui magis exiliunt: tales ſunt qui cuz peccatoꝛibus conuerſãtur: ad ꝺuerſationem non ad conſenſũ vel imitationem. i Ophiomachus. Qui pugnat cum ſerpentibus: nobis autem pugna eſt cum antiquo ſerpente et angelis eius.

k Ut poꝛtet quippiam hoꝛũ moꝛtuum. Sicut
Eſa. 5. e qui dicit malũ bonũ: & amarũ dulce. laudãdo eĩ malum a quo ꝓhibere debuerat: ſuũ facit et poꝛtat. l Omne animal qđ habet quidem vngulam ꝛc. Eſici⁹. Nullũ peccatum preterit lex. quecunq̃ in euangelio ꝓhibentur legis enigmatibus
2. Coꝛ. 13. a exprimũtur: vt in oꝛe duoꝛ teſtiũ ſtet omne verbum. et in vtraq̃ lege laudes deum: & ſicut ꝓhibet fugias malum. m Quod ambulat ſup ma. ꝛc. Qui ad euangelicã doctrinã cõuerſationẽve migrat: ſz manib⁹ ambꝛat. turpis. ſ. lucri cã man⁹ ꝓponẽs. b recte oĩb⁹ beſtijs cõpant: vt vl adulteriũ dicas vl auarũ vl homicidã & ſillia. omnib⁹ enim ꝓ prauã ꝓpoſitionẽ cõicat.

Qui poꝛ

lum hominibus: ſed etiã alijs auib⁹. vñ volat de nocte: & ſi ab alijs auibus videt de die ꝓpugnãt eã. a Et larũ. qz eſt auis nimis hũida. ꝓpẽ dalis & rapax. ſicut ꝑdictũ eſt de auib⁹ rapacib⁹. c Bubonẽ. eadẽ rõe q̃ noctuã. d Et mergulũ. mergul⁹ ẽ auis q̃ immergit aq̃s: iõ ſic noĩata a mergo is. e Cygnũ & onocrotalũ. gallice cozmozãt: qz carnes eaꝛ ſũt nimis humide ex inhabitatione aque. f Et ibin. i. ciconiã: qz comedit ranas et ſerpẽtes. ideo abominabilis et mali nutrimenti g Et poꝛphyrionẽ. i. pelli canũ: ſm tranſlationẽ. Lxx. interptũ: q̃ immũda eſt: qz comedit ſerpentes ſicut et ciconia: ꝓpter qđ ſerpentes odiũt pellicanuz: & ideo qñ pulli ſunt in nido: ſerpentes exploꝛãt boꝛã qñ pater et mater ſũt abſẽtes: & tũc repente aſcendunt et intoxicant pullos: q̃s pater rediẽs cũ inuenerit moꝛientes: de ſanguine ꝓpꝛio eos ſanat. h Herodionẽ. i. falconẽ: qz eſt auis rapax. i Charadrion. i. graculũ: qz ĩmũdo veſcitur nutrimẽto. k Upupã. qz immũda eſt auis & nidificat in ſtercoꝛib⁹: & ideo abomiabilis. l Et veſpertilionẽ. qz eſt quaſi media ĩter beſtias et aues: & habet in ſe quandã feditatẽ: ſicut & mus cui aſſimilat in coꝛpoꝛe & ideo abominabilis eſt ad eũ. Reputant ẽt aues ꝑdicte immũde: et etiã ſequẽtes: & alia ſequẽtia: qz ipſis ſaltẽ aliquib⁹ idolatre vtebant in ſacrificijs vel augurijs. m Omne de volucribus. Hic ꝓꝛ determiat ꝺ mũdicia & ĩmũdicia auiũ magis in generali. dicẽs: Omne de volucrib⁹ qđ gradit ſup q̃t. pe. abomi. erit vobis. qz ſi q̃dã mõſtruoſa ptcipãtia de auib⁹ & aialibus & talib⁹ mõſtruoſis maxie vtebant gẽtiles ĩ maleficijs. Excipit tñ ab hac generalitate illa que habent crura retro lõgioꝛa p q̃ ſaliunt & talia ſunt mũda. Et eſt bruch⁹ atacus & locuſta. varie ſunt ſpecies locuſtarũ vt dicũt aliq. vel potius ſm alios diuerſi gradus eiuſdẽ ſpeciei: qz bruch⁹ eſt fetus locuſte anteq̃ habeat alas: ſed cũ incipit volare dicit arthelab⁹ vel atac⁹. cũ aũt ẽ in pfectione volãdi ꝺz locuſta & talib⁹ veſcebat iohãnes baptiſta in deſerto vt habet Marc. iij. n Ophiomach⁹. ꝺz ab ophis vel ophi qđ eſt ſerpẽs & machia qđ eſt pugna: qz pugnat ꝓtra ſerpẽtes. & ex hoc videtur q̃ eos cõedat: qz aialia pugnãt ꝓ cibis & venereis & fetibus: vt dicit pbus. & iõ mali nutrimenti eſt et periculoſi. o Quicquid autem ex volucribus. Hic ꝓꝛ oñdit qualit ĩmũdicia ꝓtrahit p tactũ. & primo in hominib⁹. ſecũdo in alijs reb⁹. ibi: Et ſup qđ ceciderit. Itẽ circa hominẽ oñdit ꝓmo quõ cauſat ĩmũdicia ex volucrib⁹. ſcõo ex aialib⁹. ibi: Omne aial.

Circa primũ ꝺz ſic: Quicqd aũt ex volucribus ꝛc. qz nõ ꝺz comedi vt ꝑdictuz ẽ. & qz tale quid nõ ſolũ inq̃nat p eſũ ſz etiã p tactũ. iõ ſubditur: Et quicũq̃ moꝛticina eoꝛ tetigerit polluet. & qz plus ẽ poꝛtare q̃ tãgere. iõ ſubdit: p Et ſi neceſſe fuerit vt poꝛtet ꝛc. p q̃ cõſiderandũ q̃ hic accipit moꝛticinũ ꝓ eo qđ ẽ moꝛtuũ p ſe: & iſtud eſt abominabili⁹ q̃ illõ qđ interficit vt comedat. vñ & de moꝛticinis aialiũ mũdoꝛ nõ erat licitũ comedere. & iõ ĩ ĩmũdicijs cõtractis ꝓut tractat in hoc ca. erant graduſ. qz plus erat tangere moꝛticina q̃ interfecta: & plus poꝛtare moꝛticina q̃ tãgere. et iõ tangẽs moꝛticinũ erat ĩmũdus vſq̃ ad veſpũ. poꝛtãs aũt cũ h̃ debebat lauare veſtimẽta. Sciendũ tñ q̃ lotio hec nõ erat niſi q̃dã aſpſio ex aqua in qua cõmixti erãt cineres vacce rufe. de qua cõmixtiõe hr̃ Nu. xix. ſicut mõ nos aſpgimus aqua bñdicta. Sciẽdũ ẽt q̃ iſte ĩmũdicie nõ erãt niſi q̃dam irregularitates q̃b⁹ hõ reddebat ineptus ad itrãdũ atriũ vbi erat loc⁹ ſacrificij donec eſſet purgat⁹ p ablutionẽ ꝑdictã: vel p trãſitũ tpis in illis ĩmundicijs de quib⁹ ꝺz: Erit ĩmũdus vſq̃ ad veſpe. & ñ addit aliq̃ ablutio ſeu aſpſio veſtimẽtoꝛ. q Omne aial. Hic ꝓꝛ oñdit q̃liter ꝓhibit ĩmũdicia p tactũ ex aialib⁹. & ꝓ̃o exaialib⁹ illicitis ad eſũ. ſcõo ex licit. ibi: Si moꝛtuũ fuerit animal. Circa primũ agit de ĩmũdicia ꝓtracta in hoib⁹. ſcõo ĩ aliis reb⁹. ibi: Et ſup qđ ceciderit. Circa ꝑmũ ꝺz: r Qđ ambulat ſup manus. ſic eſt ſimia & vſus: quoꝛ pedes anteriores ſũt quaſi man⁹. s Immundũ erit. i. illicitũ ad comedendũ. vſus enim excoriatus & ſimia habent magnã ſimilitudinẽ cũ hoĩe & puero excoriat. & iõ fuit vna rõ ꝓhibitiõis:

a Qui portauerit ꝛc. Falsa dicēdo testi/
monia. dignū dicēdo idignū: ⁊ mūdū im/
mundū. b Omnia ꝛc. Mō accusat aīa/
liū naturā: ⁊ nō nature actionē aīalib⁹ cō/
uenientē: sed q̄ p hec significanť vob omni
no ꝓhibenť: quoꝝ cōtactu iquinanť: q̄b⁹
datū est in celū respicere: rectos incedere:
nō repere: sed sordida ⁊ terrena despicere.
c Mus. ingluuiem. Mus enī ꝓ vētris i
gluuie nulla vitat pericula. d Crocodi/
lus. Qui dure cutis ⁊ malicios⁹ luto pa/
scit. e Came. Miserescet ⁊ pze infirmita
te māsuetū fingit se cū crudele sit. f Tal
pa. Aīal cecū de terra genitū. Creať ei vt
aiūt de terra cōpluta ⁊ lutulēta: sz pz⁹ cor/
rupta. g Qui te. ꝛc. Si naturaliť esset
immūda: immūdus esset viuētia etiā q̄ tā/
geret. Mortícina taliū actiōes sūt. i. dolus
furtū duplicitas ⁊ hmōi ī quib⁹ mors aīe.
h Et sup ꝛc. Esi. Admirabili diuisiōe vti
tur legislator. Alij ei peccāt ex negligētia.
Pro.23.b alij studio. vñ Salomō: Ne his q̄ studēt vi
no: ⁊ calicibus vacāt epotādis: q̄s recte in
ter eos qui tāgūt mortícina posuit. Qui
Xo per negligentiā et stupozē anime defe/
2.Re.11.a ctūq̄ virtutū delinquūt: sic dauid videns
vrozē vrie se lauantē specie renitentē inci/
dit ī adulteriū. Sup eos mortícina cadūt.
Non enī ad peccandū studuerūt: sed inci/
derūt: quasi desup cadēs suscipientes mor
ticinū. Qui aūt omnino suceperūt nec re/
stiterūt: immūdi sunt: tā vas ligneū q̄z ve/
stimentū. i Omnis cib⁹ ꝛc. Cibū ⁊ po/
tum opa bona intelligit. Ideo dixit: Cib⁹
quē comeditis: ⁊ liquens qō ⁊ bibitur ꝛc.
q̄z malaꝝ actionū ⁊ cibus ⁊ potus ꝓhibe/
tur: ne quis ꝓticipet. Si ergo bonis actio/
nibus q̄ sunt in omni vase. i. in omni ho/
mine quodlibet mortícinū inciderit: neces/
sario immūda actio erit. Si enī bone actio
ni. i. supbia: dol⁹: hypocrisis vl̄ qōlibz mor
ticinū. i. ꝓticipāti mortiferū inciderit: ⁊ hic
immund⁹ erit. bonā enī actionē mala inci/
dēs intentio polluit. k Si fusa ꝛc. Au/
gus. De vase. s. qō factū ē īmundū. de mor/
ticinis īmundis: si forte aquā habuit.
l Aqua. Baptismi. Est enī sermo de ba/
ptiçatis: de infidelib⁹ āt mētionē nō facit.
1.Coꝝ.5.c Ūñ Paul⁹: Scripsi vob nō cōmisceri for/
nicarijs: ñ vtiq̄z fornicarijs hui⁹ mūdi ꝛc.
m Siue cli. Per hoc magistri designanť
in q̄b⁹ cibi sacre doctrie coquunť opatiōe
⁊ igne spūssci. Nec mirū. Moab enī lebes
appellať. Moab olla spei mee. Sytrope/
Ro.2.c des. Quia q̄ docēt nō furari furanť: ⁊ q̄ p
dicāt nō mechari: mechanť. doctria tū mū
da est. Unde fōtes ꝛc. n Si cecide. ꝛc.
Esi. Nihil indiscussum relinquit. Oia dis/
cutit ad pfectionē spūalis legis: ⁊ si impfe
cta eis videať q̄ solā legis litterā intuenť:
differentiā ergo infideliū q̄ nōdū baptiça
ti sunt exponit. Semē appellātur q̄cūq̄ p/
Mat.13.c dicationē suscipiūt. Ūñ dñs ait: Bonū se/
mē sunt filij regni. Semētis ē q̄ seminādа
est: bi sūt nōdū baptiçati q̄ baptiçādi sūt.
Sup hos si ceciderit mortícinū: q̄z cautelā
mysterioꝝ nōdū acceperť: nec integrā dei
cognitionez: vt possint sibi cauere a pctis
mundi esse dicunť: q̄z p ignorātiā excusan
tur. Sup q̄s fusa fuerit aq̄ baptismatis: si
quodlibet mortícinum sup eos ceciderit fi
unt īmūdi. o Quia cadauer ꝛc. Jniq̄z
vitā debemus abominari: iustoꝝ imitari.
Qui enī vitā maloꝝ tetigerit īmūdus erit
donec penituerit. Qui comederit. i. quasi
aduocatus defenderit: ⁊ in se auriliando
transtulerit lauet vestimenta sua. i. actiōes
prauas donec penituerit.

Omne qđ

ſ quib⁹ man⁹ ipositiōe mors ipoꝝ cōtacta.

Qui tetigerit mortícia eoꝝ pollue a
ſ donec agat penitentiā.
a turvsq̄ ad vespuz: Et q̄ portauerit
a ſ lachrymis pēitētie: Lauabo p singulas noctes le
ctum meū: lachrymis meis stratū meū rigabo.
huiuscemodi cadauera laūabit ve/
stimenta sua: ⁊ īmūdus erit vsq̄ ad
b vespeꝝ: qz oia hec īmūda sūt vobis.
Hec q̄z iter polluta reputabūť ō his
ſ furtū ꝓhibet ſ ingluuiem.
c q̄ mouenť in terra: mustela ⁊ mus b
d ⁊ crocodilus: singula iuxta gen⁹ su/ c
a ſ animal est natū ad deridēdū dolosū rapax īglu/
uiosū. b ſ ascoloporis: quul⁹ quidē sedvenenosus.
c ſ que habitat in sepulchris. d
e um: migāle cameleō ⁊ stellio ⁊ lacer c f
ſ non sola sed maxime.
f g ta talpa: oia hec īmūda sūt. Qui te
tigerit mortícina eoꝝ īmūdus erit
ſ vt supza.
b vsq̄ ad vespeꝝ: Et sup qō ceciderit g
q̄cq̄ de mortícinis eoꝝ polluet: tā
a ſ vita leuis et mediocris. b ſ qō sufficit ad regē
dum c ſ patiens.
vās ligneū ⁊ vēstimētū: q̄z pelles ⁊
a ſ penitēs. b ſ virtutis. c ſ lauacri vel lachry/
marum.
cilicia ⁊ in quocūq̄z fit ōp⁹: tinget aq̄ h
aqua: ⁊ polluta erūt vsq̄ ad vespe/
a ſ qui totus terrenus est.
rū: ⁊ sic postea mūdabunť. † Uās āt
a ſ mortícinū. i. pctīm ad mortē. b ſ vt interiori do
fictile ī q̄ hōz q̄cq̄ ītro ceciderit pol
minetur. a ſ qz immūdicia ei⁹ nō pōt facile purga
ri et laboze mlto et cōtritiōe et q̄dā reformatiōe eger.
i luet: ideo frāngēdū est. Dis cibus i
k l quē cōedet⁊ si fusa fuerit sup eū aq̄:
ſ si quicq̄z horum inciderit.
imūdus erit: ⁊ oīne liquēs qō bibi/ k l
ſ quoliber homine.
tur de vniuerso vase immūdū erit.
Et q̄cq̄d de mortícinis istiusmodi
m ceciderit sup illud imūduz erit: siue
ſ vasa quedam.
clibani siue sytropodes destruēť: ⁊ ī m n
a ſ opulentas doctrias. b ſ lingue mediocria loquē
tes et doctrinā mutuā habentes.
mūdi erūt. Fōntes Xo ⁊ cisterne et o
a ſ Xoꝝ affluētia vñcūq̄z ꝓgregata. b ſ in se
ōmnis aquarū cōgregatio mūnda
ſ vt supza. Que enim tales dixerint debemus fa/
cere: non que fecerint.
erit. Qui mortícinum eorū tetige/
ſ baptizandos
rit polluet. Si ceciderit sup semētē p n
a ſ quos ignorantia excusat b ſ baptista c ſ ba/
ptismi.
nō pollūet eā. Sin āt qūispiā aquā q
semētē perfuderit ⁊ postea morti
ſ quia excusationem non habent.
cinis tacta fuerit: ilico polluet. Si r
ſ in peccato. ſ. i. viuēti ꝓuersatiōi sociari.
mortuum fuerit animal quod licet
ſ imitando.
o vob cōedere: q̄ cadauer ei⁹ tetigerit
ſ donec pcti feruoꝝ deficiat. ſ defenderit.
īmūd⁹ erit vsq̄ ad vespū. Et q̄ cōe/
derit ex eo q̄ppiā siue portauerit:

ne p talē esū inclinarenť ad esū
carnis humane: sicut ⁊ aliq̄ bar
bari: qō tū ē horridū. a Qui
tetigerit mor. eoꝝ pol. mō p̄dі/
cto de volatilib⁹ hūtib⁹ q̄ttuor
pedes. b Mustela ⁊ mus. q̄z
habitāt sub terra: ⁊ inde ꝺhūt
fetorē. c Crocodil⁹. dic̄ Pli
nius q̄ est aīal q̄drupes in ter/
ra ⁊ flumīe ifestū: ⁊ sol⁹ inť ani/
malia habet ifertorē mādibulā
immobilē: ⁊ mouet suptorē.
d Migale est aīal natū ad de/
ridendū: dolosū: rapax: inglu/
uiosum. vt dicit glo. Jn hebreo
habeť heritic⁹. e Camelio.
ē aīal qō variať in diuersos co
lores: vt hr̄. j. Ethic̄. f Stel/
lio. est aīal diuersis maculis pi
cturatū. ⁊ ideo ꝺr stellio a stella
quasi stellatum. Jn hebreo hr̄
lacerta. Et vbi ꝺñr habem⁹ la/
certa. Hebreus hz limica. ⁊ om
nia ista nō solū sūt īmūda ad
esū: sed etiā coinq̄nāt p tactū.
g Et sup qō ceciderit. Dic cō/
sequēter oñdit quō ex p̄dict⁹im
mūdicia cōtrahit etiā in rebus
inanimatis. cū dicit: Polluet
tā vas ligneū ꝛc. Et ꝺñr oñdit
qualit debeāt mūdari. cū ꝺr:
h Tingent aqua. i. aspgent
aqua p̄dicta: q̄z p talē aspsionē
res etiā ianimate purgāt: vt hr̄
Nu. xix. Uas tū fictile ꝺz fran/ † 3.6.d.e
gi. i Dis cib⁹ quē co. si fusa † 3.15.b
fu. su. eū aqua. s. ꝓtēta in vase ī
q̄ īmūdū p̄dictū ceciderat.
k Jmmūdus erit. i. ex h reddi
tur illicit⁹ ad cōedendū: q̄uis
pz⁹ esset licit⁹. l Et omne li/
quēs. q̄z nō solū aq̄ p̄dicta mō ī
ficit: sz etiā ois liquoꝝ ꝓtēt⁹ in
vase vbi cadebāt talia fiebat ī/
mundus. m Sytropedes.
vasa sunt tres pedes habētia. ⁊
dicit sytropes a syn qō ē con: ⁊
tris qō est tres: ⁊ pes dis: ⁊ iō
initialis lr̄a ꝺz esse. s. n De
struenť. tū ꝓpter mūdiciā: tuꝫ
ꝓpter idolatrie ⁊ supstitiōis de
testationē. Hētiles enī aq̄s ⁊ a/
lios liq̄res vbi inueniebanť ta/
lia aīalia reputabāt dijs grati/
osos: ⁊ eis offerebāt: ⁊ inde tra
ctū est q⁹ aliq̄ vetule sortilege di
mittūt de nocte vasa in q̄b⁹ est
aqua discoopta: vt numina no/
cturna q̄ vocant bonas res ad
ꝓsperādū illuc veniāt ad bibē
dum. o Fontes Xo ⁊ cister/
ne ꝛc. i. nō polluet p talia. rōnē
hui⁹ assignant hebrei: q̄z tales
aque cōtinenť in terra: ⁊ īmedi
ate adherēt ei. ⁊ iō sicut terra ñ
polluit p p̄dicta: sic nec aq̄ ista
p Si ceciderit sup semētē. i.
sup granū anteq̄z sit in terra se/
minatū. q Si aūt q̄spiā aq̄
ꝛc. q̄z granū humefactū ē magis
receptiuū imp̄ssiōis q̄z siccū. et
iō magis polluit. r Si mor
tuū fuerit aīal. Hic agit de im/
mundicia ꝺcta ī hoib⁹ ex tactu
aīal⁹ liciti ad cōedēdū: videlicet
qñ tangit vl̄ portať cadauer ta
lis aīalis p se mortui. ⁊ ꝓtz littе
ra ex precedentibus.

Oñe qđ

Ministerio de Cultura 2024

a Omne quod reptat sup terrã. ꝛc. Hoc supius legislator exposuit: sed ad frequentationẽ meditande legis monẽdo auditorem repetit. b Animas vestras. In quibus imago: que pollutionẽ nõ patitur: nec sociari infirmis animalib⁹: qz super omnia dominant. c Et sciatis ꝙd come. Mõ bi cibi nos mũdãt vel polluũt: sz nosipsi. viuificam⁹ eni q̃ cõedũt: ꝛ quẽadmodũ ois cib⁹ bon⁹: ꝛ nihil reꝛciẽdũ qz cũ gratiarũactiõe ꝓcipit: sic ea q̃ cõedunt. i. q̃ nutriũt animã: bonas. s. actiões nos viuificam⁹ si bñ vtimur: si male mortificamus. Qui eni ex rapĩa facẽ elemosynã mortificat eam: ꝛ aufert ei potentiam: ꝛ ꝙ abstinẽt a cibis: fratrib⁹ ℞o ꝺ trabũt: mortificãt abstinẽtiã.

d Mulier si su. se. Jsto. Ca. XII Septimana ẽ ꝑsens vita: qz in septiana diez cõsumat⁹ ẽ mũd⁹. in q̃ ad liq̃dũ puri esse nõ possum⁹: sed in octauo die. i. futuri scli tpe ille mũd⁹ erit: qui viriliter egerit. Mũda eni efficit mas eius q̃ genuit masculũ. Qui ℞o nihil virile habuerit: sed remissus ꝛ effeminat⁹ pmãserit nec in ꝑsentis scli hebdomada nec in futuro purgabit.

e Jmmũda erit ꝛc. Quia. s. sator immund⁹ vt heres ade: ꝙ p transgressionẽ immũdus: ꝛ ita vxori mixt⁹. Post q̃z eni exijt de paradiso cognouit vxorẽ suã: ꝛ ita ꝓpagat hũanũ genus.

Septẽ die

Nico.de lyra

a Omne qđ rep. Hic agit de ĩmunditia cõtracta ex reptilib⁹: q̃ sũt in duplici gradũ: qz aliq̃ pedibus carẽt: vt vermes ꝛ silia: que aftixo ore terre trahũt reliquũ corpis: ꝛ sic mouẽt sup terrã. ꝛ ℔ est qđ ꝺr: Omne qđ reptat sup terrã abominabile erit ꝛc. Alia sũt pedes habẽtia (tũ breues) quoz aliq̃ sunt quadrupedia ꝛ sup pect⁹ gradiũtur. Alia multos pedes hñt: ꝛ cũ hoc trahũt sup terrã. ꝛ ℔ ꝓtigit ꝓpt brevitatẽ pedũ. ꝛ oĩa talia sũt abomĩabilia ꝛ illicita ad cõedẽdũ ꝓpt cãs supi⁹dictas. ꝛ hoc tangit cum dicit: Quicqđ sup pect⁹ ꝛc. b Nolite ꝓtaminare. Ostenso quõ ĩmũdicia ex ꝑdict⁹ ꝓtrahit. ℔ ꝙr ꝓtrahi ꝓhibet. cũ ꝺr: Nolite cõtamĩare aĩas ꝛc. ex tactu eni ꝑdictoz immũdoz polluebãt hoĩes coꝛporalit: vt de se ptz. Polluebant etiã spiritualit faciẽdo illꝺ qđ erat eis ꝓhibitũ. c Sancti estote. aĩa ꝛ coꝛpore: ꝺ Quia ego sã. s. diligẽs vtrã q̃ mũditiã. e Ego ei sũ dñs q̃ edu. ꝛc. de fuitute graui. q. ꝺ. nõ ꝺz vob⁹ esse graue obedire mihi in bis ꝛ in aliis. Una ei cã q̃re iudeis fuerũt tot data ꝑcepta fuit: vt p illa exercerent i obediẽtia ad deũ. Cõsequnt recapitulat q̃ dicta sũt. ꝺ. Jsta ẽ lex ꝛc.

Mozaliter. at Jn ℔ ca. agit ꝛ ptz. Ca. XI de cib⁹ mũdis ꝛ ĩmũdis ꝟm legẽ. Circa qđ sciendũ q̃ sicut ꝺr. j. Timo. iiij. Omis creatura dei bõa et nihil reꝛciẽdũ qđ cũ gr̃arũactione ꝓcipit. Et ad Timo. j. Omnia mũda mũdis. Et iõ q̃ aliq̃ aĩalia dicũt ℔ immũda: vel pisces vel aues rõnes mystice sũt: qz figurãt aliq̃ vitiosa q̃ sũt a nobis euitãda. ꝛ ecõuerso aliq̃ dicũt mũda: qz figurãt aliqua virtuosa q̃ sũt nobis ĩcoꝛpanda. Generalit aũt de gressibilib⁹ aĩalib⁹ illa dicunt mũda q̃ diuidũt vngulã ꝛ ruminãt. Jmmũda ℞o dicũt q̃ carẽt vtroq̃ vl altero. Per diuisionẽ vngle discretio boni ꝛ mali designat. Per ruminationem ℞o q̃ ꝛ reductio cibi ad supioꝛẽ gutturis ptẽ: significat applicatio boni ꝑcogniti ad opationẽ: ꝛ vtrũq̃ requirit ad opus virtuosum: qz discretio ñ valet sine opatiõ ꝛ: nec aliqđ op⁹ bonũ ẽ sine discretiõe. Preter aũt hãc regulã generalẽ aliq̃ dicunt ĩmũda: qz significãt aliq̃ vitia specialia: vt camel⁹: qz significat sup bĩa ꝓpter gibbũ quẽ hz sup doꝛsũ. ꝛ chirogryll⁹ ꝛrenã cupiditatẽ: eo q̃ in terra habet habitationẽ. ꝛ lepus qz significat timoꝛez irrationabilẽ: ꝛ sus: qz significat luxuriã ꝓpter sui ĩmũditiã. De piscib⁹ aũt illi dicunt mũdi q̃ ꝑnulas ꝛ squamas habẽt. nã ꝑ ꝑnulas designat cõtẽplatio celestiũ: ꝛ ꝑ squamas q̃ sũt aspere mortificatio motuũ carnaliũ. carẽtia ℞o istis immũdi dicunt. De aub⁹ aũt dicunt immũde q̃ sequũt: Aquila q̃ ꝺr rex auiũ ꝛ viuit de ꝑda. iõ significat rapinã potẽtiũ. Struthio q̃ volat ꝛ pedib⁹ graditꝛ. iõ significat rapinã malicioso ꝛ sub specie liciti rapiẽtiũ bona simpliciũ. Alietꝰ q̃ rapit parua. iõ significat rapinã officialiũ q̃ nõ pũt rapere tã magna sic dñi eoꝛ. Miluus q̃ pullis insidiat. iõ significat rapinã latronũ. Vultur q̃ sequit exercitũ vt pascat carnib⁹ occisoꝛ. significat illos q̃ mortẽ desiderãt aliozũ. Aialia comĩni genert illos significant q̃ q̃rũt carnalia discurrẽtes extra claustrum ℔ habitu religiõis. Struthio q̃ cũ sit auis tñ volare nõ põt: significat religiosũ negotijs secularib⁹ implicatum. Noctua de nocte videt et non de die. ideo significat astutos in tẽporalibus ꝛ in spualibus hebetes. Lar⁹ in aere volat ꝛ in aquis natat. iõ significat q̃ rentes vitã voluptuosã sub specie cõtemplatiue. Accipiter deservit ad auium ꝑdam. ꝛ ideo significat illos q̃ raptoribus ꝓsebẽt ministeriũ. Bubo qui ꝺ nocte pastũ q̃rit ꝛ de die se abscõdit: significat luxuriosũ. Añ dicit Job. xxxiij. Oculꝰ adulteri obseruat caliginem ꝛc. Mergul⁹ q̃ in aq̃s mergit: significat gulosũ: qui se mergit in aquis voluptatũ. Jbis serpentib⁹ pascit. iõ significat mundũ q̃ delectat in malis alioz. Cygnus cãdidus est ꝛ lõgo collo ꝛ rostro: cibũ trahit de aque ꝓfundo. ꝓpter qđ hypocritã significat q̃ cãdoꝛẽ sãctitatis ostentat exteri⁹: sed q̃stũ intẽdit interius. Onocrotal⁹ q̃ sp est famelic⁹ significat auarũ q̃ sp anhelat ad magis acquirendũ. Unde dicit poeta: Crescit amoꝛ nummi quantũ pecunia crescit. Porphyrio omnẽ cibuz suũ aqua tingit: et significat hominez singularẽ qui nihil vult facere nisi qđ tingit aqua ꝓprie voluntatis. Herodion. i. falco: velociter volat ad interficiẽdũ alias aues: ideo significat homines proꝛos ad humanum sanguinem effundẽdum. Charadrion auis ẽ garrula: ꝓpter quod significat personam loquacẽ. Upupa in stercoꝛibus nidificat: ideo in fetoꝛe luxurie designat. Hzegoꝛ⁹. Jn sterꝯte putrescere est in fetoꝛe luxurie vitaz finire. Vespertilio volat circa terraz: ideo significat sola terrena querentem. Volatile quadrupes dicitur immundum: quia significat abusum quattuoꝛ euangeliozum. munda tamen dicuntur que habent crura retro lõgioza per que saliunt: quia significant homines a tali abusu per veram penitentiam resilientes.

Ca. XII

f Locutusq̃ est dñs. Hic ꝙr agit de ĩmũditia q̃ ẽ ab ĩtrinseco: q̃ est q̃druplex. s. puerpe: lepre: fluxꝰ semis: ꝛ fluxus sãguinis. ꝛ ꝟm ℔ diuidit in quattuoꝛ ptes. seq̃da incipit ca. xiij. tertia. xv. in ꝓncipio. q̃rta vltra medium eiusdẽ ca. ibi: Mulier q̃ redeũte mẽse. Circa ꝓmũ agit ꝓmo de puerpere pollutione. secũdo de eiꝰ purificatiõe. ibi: Cumq̃ expleti fuerint dies ꝛc. Circa primũ dicit sic: g Mulier si suscepto semĩe peperit. ex hoc ptz q̃ btã virgo q̃ cõcepit et peperit sine virili semine exempta fuit ab ista lege. h Jmmũda erit. vij. die. ꝛc. de q̃ hr̃. j. xv. ca. Ibi eni sic iudicat ĩmunda: q̃ nõ põt cõicare cũ aliquo i lecto aut cibo. ꝛ ꝙd tãgit ĩmũdũ efficit. ꝛ eodẽ mõ ꝺr ℔ de. vij. diebꝰ ꝓmis post ꝓtum.

Et dei

† j. 19. a i. Pe. 1. e

† 5. di. §. 1. et c. cũ enĩm 25. q. 1. c. iõ §. itẽ cũ iunge. De purifi. pꝰ partũ. c. vnico

§ actiones.
lauabit vestimẽta sua: ꝛ ĩmũdus
a erit vsq̃ ad vesperũ. Oĩe qđ re- a
§ terrena sapiens.
ptat sup terrã abominabile erit:
nec assumet ĩ cibũ. Quicquid su-
a § alij sup vẽtre. § euãgelioꝝ ꝓdicatione abutẽs luxuriose viuendo. § castrimargie studens.
per pectus quadrupes gradit: et
a § etiam ex alijs scripturis ꝛ varia doctrina sibi salutem futuram affirmans.
mũltos hz pedes: siue p humum
§ vitandum.
trahitur: nõ cõedetis: qz abomĩa
b bile est. Nolite contaminare aĩas b
vestras: nec tãgatis quicq̃z eoꝝ
a § sicut illa si rerigeritis. b § ad cuꝰ imaginẽ facti estis vt celestia saptatis.
nẽ ĩmundi sitis: Ego sum dñs
deus vester † Sancti estote quoniaz c d
a § notat nõ esse pollutionẽ in mortuis coꝛporib⁹
ego sanctus sũ: ne polluãtis ani-
a § humiliari hominẽ bonũ est: sz ad terrenã sapiẽtiã declinare malum est. vnde addit: quod mouetur super terram.
mas vras in omni reptili qđ mo-
uetur sup terrã. Ego eni sum dñs e
§ malis operibus tenebraz.
q̃ eduxivos de terra ęgypti: vt es
a § cui si vultis adherere sancti debetis esse sicut ego.
sem vobis in deuz. Sancti eritis
qz ꝛ ego sctus sũ. Jsta est lex animantium ac volucrũ ꝛ oĩs animę
viuẽtis quę mouet in aqua ꝛ reptat in terra: vt differẽtias noue
c ritis mũdi et ĩmũdi: ꝛ sciatis q̃d c
cõedere ꝛ q̃d respuere debeatis.

Locutusq̃ est Ca. XII f+
i dñs ad moysẽ dicẽs: Lo
quere filijs israel ꝛ dices
§ illã excipit que nõ suscepto semine cõcipit ꝛ peperit § viri.
ad eos † Mulier si suscepto semine g
e pepererit masculuz immũda erit h

ideo significat sola terrena querentem. Volatile quadrupes dicitur immundum: quia significat abusum quattuoꝛ euangeliozum. munda tamen dicuntur que habent crura retro lõgioza per que saliunt: quia significant homines a tali abusu per veram penitentiam resilientes.

Ca. XII

f Locutusq̃ est dñs. Hic ꝙr agit de ĩmũditia q̃ ẽ ab ĩtrinseco: q̃ est q̃druplex. s. puerpe: lepre: fluxꝰ semis: ꝛ fluxus sãguinis. ꝛ ꝟm ℔ diuidit in quattuoꝛ ptes. seq̃da incipit ca. xiij. tertia. xv. in ꝓncipio. q̃rta vltra medium eiusdẽ ca. ibi: Mulier q̃ redeũte mẽse. Circa ꝓmũ agit ꝓmo de puerpere pollutione. secũdo de eiꝰ purificatiõe. ibi: Cumq̃ expleti fuerint dies ꝛc. Circa primũ dicit sic: g Mulier si suscepto semĩe peperit. ex hoc ptz q̃ btã virgo q̃ cõcepit et peperit sine virili semine exempta fuit ab ista lege. h Jmmũda erit. vij. die. ꝛc. de q̃ hr̃. j. xv. ca. Ibi eni sic iudicat ĩmunda: q̃ nõ põt cõicare cũ aliquo i lecto aut cibo. ꝛ ꝙd tãgit ĩmũdũ efficit. ꝛ eodẽ mõ ꝺr ℔ de. vij. diebꝰ ꝓmis post ꝓtum.

Et dei

¶ a Septē dieb⁹. qz adā (de semine cuius suscipit īmūdiciaz) polluit vitā nr̄am septē diez numero reuoluendā. Polluit āt vitā: inducēs maledictionē ꝛ miseriā: auferēs beatitudinem.
Genē.3.c Ūñ: Maledicta terra in ope tuo ꝛc. Unde legislator addidit: ſm diem sepationis menstrue. Lxx. ſm diē separatiōis ꝛ purgatōis mēstrue. Symmachus ſm diē separatiōis afflictiōis. Aquila: sepationis miserie. Theodocion: sepationis doloris eius. Miseria aūt ꝛ afflictio et dolor esse cepit qñ adā sepatus a paradiso in hāc miseriā decidit.

b Die octauo ꝛc. Dies octau⁹ qm̄ septimo q̄ est imago p̄sentis vite succedit figura est futuri seculi: in quo carnē p̄putŋ circūcidem⁹: oīa opa carnis deponētes nō amplius peccaturi: nec manducaturi nec bibituri aut nuptu-
1. Cor.15.f ri: qz erimus sicut angeli dei. Q̄ enī seminaf in corruptione surget in īcorruptione. Seminaf corp⁹ animale: surget āt spirituale. Incircūcisus peribit de populo suo: qz sine circūcisione caro abominabilis ꝛ īmūda. Mūdat ꝫ circūcisio: i qua p̄signaf resurrectio.

L Notādū ℣o qz lex circūcidi p̄cipiēs īmundiciā ei⁹ tacuit. Matrē īmūdam
†25.q.1.§. Mis ita.ℵ. Item cū iuge. dixit vsq; ad circūcisionē: forte: qz inobedientie causa ena seducta fuit. Inobedientia autē immundiciā nob⁹ surdemq; contraxit. c Triginta trib⁹ diebus ꝛc. Septem additis. xl. fiunt. Quadraginta diebus formari dicit masculus. Duo aūt per hec probanf qz scz substātia hūani generis est munda: qz a deo creata ē. Ideo ait: In sāguine mūdo: siue purificatiōis sue mulierē sedere: sed qz p̄ successionē transgressionis ade semē suscepit ꝛ cōcepit: omne sanctū nō tanget: ꝛ in sanctuarium nō ingredief donec cōpleanf dies purgationis. i. quadraginta quib⁹ puer formatur: dei quippe imagine mūdatur natura nostra cuius sordidata. Non p̄cipimur ergo ingredi in sanctuarium vel tangere sanctū: nisi qz imago dei semel data nostro generi sanctoz p̄buit ingressū: ꝓpter quā saluandā dñs incarnat⁹ est. quā cōpletis quadraginta diebus ad celū sustulit: sic hominem in vulua formauit cui eā donauit: tūc ad verū sanctuariū natura nostra ascendit. Aperte hec probantur per ea q̄ de genere femineo sequuntur: quia enim octogesima die in vtero formari femine dicunf: eundē numez ad impletionē purgationis vel purificatiōis eaz q̄ semē suscipiūt p̄cepit sic: Si feminā peperit immūda ꝛc. Et notandū q̄ noluit dicere quattuordecim diebus: sed duabus hebdomadib⁹: vt in septē dieb⁹ humanā vitā in fluxu menstruo afflictionē eius dolorē ꝛ miseriā intelligamus. Duas enī hebdomadas bñ dixit: quia femineū genus duplo mulctratur. habet enim totā ade maledictionem: ꝛ additur ei: In dolore paries filios tuos ꝛc. Sexaginta ꝛ sex diebus in sāguine purificatiōis sedet. vsq; dū cōpleanf. lxxx. Quattuor enī et decē sup. lx. sex addita faciūt octaginta quibus formatur femina. Maledicto ergo sordidatū nrz gen⁹ nō intrat in sancta: nisi p̄ imaginem dei. Propterea mulieres semen suscipientes diebus formationis paruulorū a sanctis arcentur. dūmodo in vtero habent arceri non debent. Incertū ē enī an feminā an marē pariāt. Aug⁹. Que differentia ē inter septem dies quibus eam dicit immundā: ꝛ triginta tres q̄bus in sanguine mundo sedebit. An hoc interest: qz adhuc in sanguine est licet mundo: vt hoc distet: quia cū immūda ē vbi cunq; insederit īmundū facit. Cū ℣o iam in sanguine mundo sedet: tm̄ qđ sanctū est non licet ei tangere ꝛ in sanctuarium intrare. Hoc enim est q̄ ait: ſm dies successionis purgatiōis sue. qm̄ dic alibi īmundiciā femie q̄ mēstruis purgaf septē diez ee: qñ omie sup qđ sederit immundū erit. Secessiōis aūt sue dicit: qm̄ secedebat aliquātulū ne oīa inq̄naret: cū pageret illos dies īmūdicie eius. Si feminā pareret lex duplicat: ꝛ quattuordecim faciebat: reliquos quib⁹ sedebat in sāguie mūdo ēt duplices faciebat. lxvj. vt oēs essent in partu masculi. xl. in femie lxxx. d Omne sctm̄ non tanget nec ingredietur. Quid sanctuarium vult intelligere cum tabernaculū nō nisi sacerdotes debeant ingredi ꝛ vsq; ad velū seōi: vltra velū aūt vbi erat arca sūmus tm̄ sacerdos introibat. Forte ante tabernaculū vbi altare sacrificioz est potuit dici sanctuariū. Nam sepe sanct⁹ locus appellaf etiā atriū. cū dicit: In loco sācto edent ea. Illuc forsitan intrabāt mulieres dona sua offerentes q̄ altari ponerenf. e Cūq; expleti fu. ꝛc. Intentionē apit: qz. s. pollutionē naturales motus nō faciūt. Sed petm̄ de q̄ dicit dauid: Ecce enī in iniquitatibus cōcept⁹ sū ꝛc. matrē naturā appellās: ꝛ īmundiciā petī ade ꝛ eue in totū genus humanū defcēdisse significās. Jō moyses cōpletis dieb⁹ purificatiōis holocaustū ꝓ petō p̄cepit īmolari: euidēter ostēdēs qz imago dei pfectionē tribuit generi nro. Nā formationē dies mundationis ostendunt: pfectionem holocaustuz. Aug⁹. Nūquid peperisse peccatū est: an hic ostendit illa p pago ex adam. de qua dicit Aplus: Ex vno in cōdemnationē: ꝛ qz p vnū hominem peccatū intrauit in mūduz ꝛc. Ro.5.b Ūñ: Ecce enī in iniq̄tatib⁹ ꝛce. sū ꝛc. Pā.50. Cur nō ergo id qđ natū est purgari dicit scriptura: sz qđ pepit: ad ip̄m vnđ origo trahebaf relata purgatio ē. ꝓpf fontē sāguis: nō poterat tm̄ sine fetus purgatione fieri q̄ de sanguie ort⁹ est. Quo enī pertinet qđ ait superius: sup filio aut filia offeret agnū anniculū ꝛc. si nihil p hoc sacrificiū fiebat ꝓ eis q̄ nascebāf. Si q̄s aūt distinguere conaf: vt dicat nō esse iūgendū sup filio aut filia offeret agnū anniculū ꝛc. Sz potius ita legendū: Cum impleti fuerit dies purgationis eius super filio: aut super filia: vt sequatur alio sensu: offeret agnū āniculū sine macula ībo holocaustū: ꝛ pullū colūba ꝫ ꝓ petō. i. ꝓ petō suo cū cōpleti fuerīt dies purgationis sup filio aut sup filia. Qui ꝫ ita distinguēdū putauerit ex euāgelio cōuincef: vbi cū tale aliq̄d nato ex virgie dño facerēt magis ꝓ cōsuetudine legis q̄ ꝓ necessitate expiati petī. Sic legif: vt facerēt ſm ꝓsuetudinē legis ꝓ eo. nō ē dictū ꝓ matre ei⁹: sz ꝓ eo q̄ius ea fierēt q̄ hic p̄ciplunf de duob⁹ turturib⁹ aut duob⁹ pullis colūbaz. Sic enī ꝛ baptiçat⁹ est baptismo iohānis q̄ erat baptism⁹ penitētie in remissiōe peccatoz: q̄ius nullū petm̄ haberet. Merito ꝫ hoc

Nico. de lyra

¶ quidā ita

a Et die octauo circūcidef infantul⁹. ſm p̄ceptū qđ habef Genē. xvij. b Ipsa ℣o. xxxiij. di. ma. in san. pu. sue. i. in sāguine suo aliquātulū purificato: nō tm̄ pfecte: ꝛ iō in illis. xxxiij. dieb⁹ poterat cōmunicare cum alijs in cibo nō tm̄ in lecto: nec illud qđ tāgebat fiebat ꝓpter hoc īmunduz. c Omne sanctū nō tāget. i. nō comedet de sctificatis. d Nec ingredief in san. i. atriū in quo erat sctūariū. e Donec impleantur dies pur. s. xl. primi videlicet. vij. maioris īmūdicie. ꝛ. xxxiij. minoris. f Sin aūt feminā peperit ꝛc. i. duplo tpe q̄ ꝓ masculo: qz in ꝓceptu femine est mīor caliditas. ꝛ iō tardi⁹ digerit materiā: ꝛ sic materia īmūda tardi⁹ purificaf. g Juxta ritū fluxus mēstrui ꝛc. exponaf vt p̄dictū est de masculo. hoc excepto q̄ tp̄s duplicaf. h Cūq; expleti. Hic ꝓsr agitur de puerpere purificatōe: q̄ qđē purificatio fiebat p oblatiōnē. ꝛ ideo p̄cio determinaf oblatio diuitū. cū dicit: i Deferet agnū anniculū in holocaustū. qđ totū incēdebaf in honorē diuinū. k Et pullū colūbe. s. ꝓ petō. l Orabit ꝓ ea sacerdos ꝛ sic mūdabif. s. a culpa q̄ nō ꝓtrahif in ptu: sz i cōceptu in quo de cōi cursu est aliq̄ libido inordinata. licet enīz actus matrimonialis possit exerceri sine peccato: frequēter tm̄ cōtingit ibi inordinatio. Aliqui aūt dicūt q̄ offerebaf ꝓ culpa originali ꝓtracta in puero: qz licet per circūcisionē esset remissa in masculis ꝛ in femina p aliud remediū sibi cōueniēs: tm̄ mater in die purificatiōis offerebat ꝓ remissione petī p̄teriti. sed hoc dictū nō cōsonat textui. qz dicif hic: Orabit ꝓ ea. ꝛ sic mūdabif a ꝓfluuio sanguis sui. ex q̄ ptz q̄ loquif ꝺ mūdatiōe mulieris ꝛ nō fetus. Cōsequēter determinaf oblatio pauperum. cū ꝺr: Qđ si nō inuenerit man⁹ ei⁹ ꝛc. ꝛ subdif:

* Sumet duo

Quidam ita interpretati sunt: non vt dicerēt super filio aut super filia: sed p filio aut filia. Notandū autē q̄ paup dñs nasci voluerit: vt nō pro illo offeretur agnus ⁊ pullus colūbinus aut turtur: sed par turturum aut duo pulli colūbar̄ ꝫ euāgeliū: qđ scriptura leuitici tūc iussit offerri: si ñ habuerit agnū manus offerentis: qđ satis est magnū.

Beđ. Dñs noster nō solū hō cū deº eēt: sed etiā paup cum diues esset p nobis factus est: vt nos diuitiarum ⁊ diuitis sue donaret esse participes. Libet aūt intueri cur he maxime voluceres in hostiā iubēbātur offerri? Mā et abraam multo añ legē eas in holocaustū obtulit: ⁊ in plerisq̄ legis cerimonijs qui mundā dus est p bas iubetur mūdari. Columba ergo simplicitatē. turtur īdicat castitatē. Si eī turtur cōiugem casu p didetri: Can.1.c aliū vltra nō q̄rit. Unde in cāticis. Pulchre Ibidem,b sunt gene tue sicut turturis ⁊c. Et alibi: Oculi tui colūbar̄. Utraq̄ auis p cantu gemitū habet: ⁊ sanctos in hoc tristiciā significat q̄bus dicitur: Plorabitis et flebitis ⁊c. flebitis vos: mūdus aūt gaudebit. Simplex ergo ⁊ pudica fidelium conuersatio gratū sacrificium est dño. Qui aūt laborat in gemitu: qui lachrymis stratū lauat: acceptā deo victimā mactat. Sed q̄ turtur solitarius colūba gregari gemit. Iste secretas orōnū lachrymas: illa ecclie cuentº signat. Puer iesus primo circūcidit: ⁊ interpositis diebº hierosolymā cū hostia defert: q̄ iam inuenis prisº oēs carnis corruptionē mortiēdo ⁊ resurgēdo calcauit. Deinde interpositis diebº cū ipsa carnē tā ī mortali quā p nobis hostiā fecit ad supnam hierusalem ascendit: ⁊ vnusquisq̄ nr̄m prius aqua baptismi a peccatis omnibº quasi vera circūcisione purgat̄ ⁊ sic p ficiēte gratia noue lucis ad altare sanctū hostia corporis et sanguinis christi consecrandus ingreditur: que singulariter simplex ⁊ casta p immolationē colūbe ⁊ turturis figuraliter exprimitur. Omnis quoq̄ in fine mūdi ecclesia primum cōmuni resurrectione labē mortalitatis ⁊ corruptionis exuet: et pº in celestez hierusalē bonoꝝ operū victimis dño cōmēdata perueniet. a A pfluuio ⁊c. Tanq̄ aliq̄s querat vnde mūdabitur que legitime genauit? ait a pfluuio sanguinis sui: ꝫ est inobedientia vnde immundicia ⁊ pena pfluxit p meditationem ⁊ cōtēplationē legis: cuius negligentia homīb⁹ imundiciā inuexit.

b Locutº est dñs. Semel Ca. XIII
l loquitur deus ⁊ duo audiuntur: spiritū audit moyses: vt sublimior litterā aaron: vt inferior q̄ lr̄am nūciat populo. Uñ ipe loq̄t̄ ad pplm. Et erit os tuū: tu aūt eris in his q̄ ad deū ptinēt. c Hō. Aliq̄n excellent̄ accipit̄ q̄ dei imagiez ⁊ nature seruat dignitatē. Aliq̄n pctōr: in q̄ dignitas deformat̄ sicꝫ. d In cui⁹ car. ⁊c. In carne ⁊ cute lepzā portat: qui carnalia vel exteriora suader̄ certat: vt corithiāi q̄ putāt resurrectionē futurā ī voluptate carnis: ⁊ ī fide manētib⁹: q̄uis carnaliter viuāt nō iputari pctā.

Aut q̄si

a Sumet duos turtures aut duos pullos colūbar̄. Iste enim aues abūdāt in terra pmissionis: ⁊ sunt mundi nutrimēti. ⁊ ideo de his fiebat oblatio pauperum: quia de facili poterant haberi: et erant cōuenientes oblationi in sacrificio dei. Circa istud ca. potest pōi breuis moralitas. Ista mlier significat animam bonuz ꝓpositum concipientem. Que semen suscipit verbum dei audiendo: quia semen est verbum dei: vt dicit Luce. viij. Cōcipit meditando: parturit consentiendo: parit operando: lactat ⁊ nutrit assuefaciendo. sed debet reputare se immundā ⁊ intendere purificationi. vij. diebus. p q̄s septem vitia designant̄: vt vbi regnanit superbia inseratur būilitas: vbi auaricia largitas: vbi luxuria castitas: vbi inuidia charitas: vbi ira mititas: vbi accidia virtuositas: vbi gula parcitas. Cetera patent.

a ea: ⁊ sic mundabit̄ a pfluuio sanguinis sui. Ista est lex parientis masculū aut feminā. Q̄ si nō inuenerit manº eius nec potuerit offerre agnū: sumet duos turtures a
vel duos pullos colūbar̄: vnuz ī holocaustū: ⁊ alterꝫ p peccato. Orabitq̄ pro ea sacerdos: ⁊ sic mundabitur. Ca. XIII

b Locutus ē dñs ad moy b
c l sen ⁊ aaron dicēs: † Hō c
a ꝟ carnali voluptate. b ꝟ ireriori ꝟ exteriori.

d in cūius carne ⁊ cūte or
a ꝟ cicatrix significatiōis. i. pctm in carne: qđ significat aīam cōpari corpori.
tus fuerit diuersus colo⁹ siue pu d

Mystice. †† Hic agit̄ ō imū Ca. XII dicia ⁊ emūdatione puerpere p quā significat̄ mens būana que tunc parit qñ aliq̄d pcōceptū exteriº pducit. Iste xo ꝺceptº pōt esse duplici ter. Uno mō ex instinctu spūsctī: ⁊ tūc mēs būana parit bonū opus: quo nō polluit̄ ipa mēs ꝫ magis sanctificatur. Alio mō ex istinctu spūs maligni: tūc parit opus malū: quo mēs polluit̄. hoc tm̄ opus pōt esse maius peccatū vel minus. si sit maius significat̄ p partū femine quo mulier pariens magis pollui dicit̄. si āt minus: significatur p partū masculi quo mater dicit̄ minus pollui. ab vtroq̄ tm̄ peccato emūdat̄ mēs humana p oblationem agni turturis ⁊ colūbe: vt dicit̄ in littera: Agnus aūt q̄ dr animal simplex moralit̄ offert̄ qđ humane menti pctm̄ ppetratū vere displicet ⁊ nō simulatorie tm̄. Turtur aūt q̄ habet gemitū p cāru tūc offert̄ qđ peccatū nō solū vere displicet: sed etiā mens acriter gemit ⁊ dolet. Columba xo q̄ spūmsctm̄ in baptismo xpi repsētauit tunc offertur qđ p spiritussancti gratiā peccatrix anima reformatur.

A

Dc.pe.di.t ·ꝟ· denicꝫ

In ca. xij. vbi dicit̄ in postilla: Mulier si suscepto semine peperit.

Additio.j. In ꝟ qđ dr: Mulier si suscepto semīe peperit. nō solū ītelligit̄ asseruisse: q̄ aliq̄ mulier absq̄ susceptiōe semis erat paritura. alit̄ enī pditio supaddita. s. cū dr: Si suscepto semīe peperit: eēt oīno supflua. vñ. j. eo. ca. cū de partu femīe agit̄: nō pōt talis additio: sed simplicit̄ dicit: Sin aūt feminā peperit: q̄ nulla mulier feminā peperit nisi suscepto semine ⁊c.

In eo. ca. xij. vbi dicit̄ in postilla. Et rogabit p ea sacerdos ⁊ mūdabit̄.

Additio.ij. Hec mūdatio nō videt̄ intelligēda de culpa q̄ frequenter ꝓtrabitur in actu matrimoniali ex libidine inordiata put in postilla. q̄ si sic: nō min⁹ indigeret tali mūdatione vir q̄ mulier. Similiter mulieres q̄ nō cōcipiūt. ⁊ tñ in tali actu viris suis cōiungunt̄: similiter tali emundatiōe indigerēt. vñ melº videt̄ dicendū q̄ hec mūdatio fit ppter īmundiciā fluxº sāguinis mēstrualis q̄ cōiter fit in ptu: ex q̄ fluxu ꝓtrahit̄ q̄dā irregularitas immūdicie: sicut. j. ca. xv. dr: Mlier q̄ patit̄ multis diebº fluxum sanguinis ⁊c. īmūda erit. ⁊ hoc sonat lr̄a cū dicit: Orabit p ea sacerdos: ⁊ sic mundabit̄ a pfluuio sanguinis. Replica correctorij ꝓtra Bur.

Replica. In ca. xij. vbi postillator expōit illū passū: Orabit p ea sacerdos ⁊ mūdabit̄: de mūdatiōe a culpa ꝓtracta ex libidine inordiata ī actu ꝓceptiōis: ꝓtra quā expositionē Bur. arguit ex eo: q̄ tunc viri īdigerēt hmōi mūdatiōe sicꝫ mulieres q̄ ī eodē actu ⁊ libidie pticipāt: hac rōne motº expōit illā mūdationē de pfluuio mēstrui ꝓtigēte in pte: ꝫ videt̄ q̄ rō Bur. nō cogat cū ista lex p parietibº spēalit̄ posita sit: iō ad viros ⁊ ad aliās mulieres nō extendit̄: nec est verisimile fluxū mēstrui ī pariēte masculū p. xl. dies: ⁊ in pariēte feminā. lxxx. dies durasse: p cuius cessatiōe sacerdos oraret cū mulier in tēplū īgrederet̄: nec videt̄ verū illā irregularitatē rōne fluxº illius p tātū tps durasse: cū lex mēstruate certū tps tal̄ irregularitat̄ ⁊ īmūdicie pº cessationē assignat: Leui. xv. tps septē dier. Silr̄ ī ꝫ ca. Stat igit̄ expositio q̄ sacerdos legal̄ orare debuit vt mulier tēplū īgrediēs mūdaret̄ a culpa quā pariēdo ⁊ pfluēdo ꝓtraxit: nō vt parere aut pfluere culpa esset: q̄ naturale vł penale: sed q̄ lex pctm̄ arguebat in ea q̄ pturijt ⁊ fluxū passa fuit. Cōfirmatio huiº expositiōis haberi pōt ex canone vnico de purgatiōe pº ptū. vbi xpiane mulieri ꝓcedit̄ huiº legis remissio ex cā ibi posita: ne videlicet pena quā pariēdo sustinuit: in culpā verti videat̄. Obseruātia igit̄ huiº legis fuit ppter culpā: ⁊ si nō mortalē tñ venialē. de qua ppcedit expositio postille.

b Locutusq̄ est dominus ad moysen ⁊ aaron dicens. Dic cō Ca. XIII
l sequenter agitur de immundicia lepre: ⁊ primo q̄tum ad eius cognitionē. secūdo q̄tū ad eius mūdationē. ca. xiiij. Circa primū pīo agitur de lepra q̄ est in homīe. scōo de eiº sepatiōe. ibi: Quicūq̄ ergo maculatus fuerit. tertio de lepra q̄ est in veste. ibi: Uestis lanea. Circa primū sciendū q̄ lepra est aliq̄n in cute: aliq̄n in viua carne: aliq̄n in vlcere: aliq̄n in vulnere: aliq̄n in barba ⁊ capite: aliq̄n in capillis ⁊ cēsarie. ⁊ sm ꝫ sūt sex ptes q̄ patebūt ꝓsequēdo. Circa pīmā ptē pmittit occasionē suspitiōis lepre ꝓtra aliquē. cuz dr: c Hō in cuiº cute ⁊ car. orta fu. diuer. co. i. notabiliter variatº a colore naturali pstino. d Siue pustula. q̄ dr a pus qđ ē putredo. q̄ ē q̄dā collectio putredis egrediēt̄ ab ītra ī superficie corpis p modū cuiusdā eleuatiōis sup cutē.

Aut q̄si

a Aut ⁊ſi lu. Lepra alia nimis vl' moderate obſcura: nodū effer/ uēte paſſione q̄ nimia indiget deli beratiōe. Alia nimis clara ⁊ pſpi/ cua: cui⁹ apta cognitio. b Pla ga lepre ⁊c. Iſid. Lepra falſa do/ ctrina: leprosi heretici: qui vnita/ tē vere fidei ñ habētes varios do/ ctrine ꝓfitenť errores: vera falſis admiſcentes: ⁊ eccleſiam ſic lepra corpora irradiando cōmaculat.

Jn corpe lepr̄ā gerit qui eccle detrahit: ſicut Carpogratiā: qui negāt reſurrectionē carnis: ⁊ Nouaciani qui nuptias dānāt: ⁊ pec cantib⁹ auferūt penitentiā.

c Vl' ad vnū quē. Cognatoꝝ ꝟz ſpūm a q̄ būt ſacerdotiū: q̄b⁹ ĩeſt pfecta ⁊ plena pbia: vt diſcernere poſſint ſubtilia ⁊ aīe mot⁹ abſcon ditos. d Pilos. cogitatiōes q̄b⁹ aīa ornať: menſq; ꝓregiť: a q̄ generanť: ſicut caput capillos ge/ nerat q̄b⁹ ornať ⁊ tegiť. Ꝟñ capil/ li capitⁱ vr̄i numerati ſūt. Jnde na çarei caput nō tōdēt: qz ſuperfluas cogitationes nō būt: ſctās aūt de ponere ſanctū damnū eſt. e Hu milioꝝ carne ⁊c. Mūlioꝝ ſeipō. vñ recte veniā nō mereť. Vinci enim ab alio maiori portabile eſt: bonū āt a deo p̄ceptū nō opari. diuidit enī dñs ꝓut vult: vt ſeipō q̄ſpiaz deteriorꝝ fiat: ꝫ ĩportabile eſt.

f Recludet eū. Secūdo recludi/ tur vt ſtudioſe inſpiciať: ⁊ duplici pbatiōe trāſacta diſtrictū iudiciū fiat. Manifeſtū ei erat petrī ſacer doti ſed animum conſentire paſſi/ oni neſciebat: ſed cōijciebat. ideo iterum inſpiciebat. Hinc domin⁹ poſt negationē animū petri quo/ modo ſe habeat tertio interrogat vt nō cito iudicemus: ſed frequē/ ter inḡram⁹. Septē dieb⁹ recludi tur. Septenari⁹ enīz p̄ſentis vite plenitudinē ſignat: que ſeptē die/ bus agitur: quo cōpleto peccatuz ⁊ ſeruitium ceſſabit. Unde ſeptia in diuinis ſcripturis requies no/ minatur. g Mundabit eā qz ſcabies eſt. Sic Paulus eum qui in corintho fornicatus eſt: qz ma/ nifeſta erat paſſio a ſanctorum ta/ bernaculo remouit et ſathane tra didit: quem cum inſperiſſet ſecun/ do et penitere vidiſſet ſuſcipi iuſ/ ſit. h Cunq; color albus ĩ cu/ te fuerit ⁊c. Manifeſta tranſgreſ/ ſio littere legis: que ꝓpria inde/ is ſicut in ſacrificijs ⁊ purgationi bus: ⁊ in huiuſmodi. Eſt enīz ⁊ cō munis gentibus de adulterio: ra/ pina: auaricia et ſimilibus.

i Sin autem efflorue. Eſi. Oſtē/ dit iudaicum pplm partim lepro/ ſuz: vt in parte tranſgreſſorē legī. vnde eū ſacerdos expellit tanq̄ ĩ/ mundū. Sed toto corpore leproſū gentilē: qui totā trāſgrediť legē: ſed eum mundum iudicat: quia le gis iugo ſubiectus non erat.

Hieron y. Sin autem efflorue/ rit ⁊c. Jn hac lepra quaſi florenti ⁊ alba diuerſa crimina deſignat. Quia cum mundialis vite volu/ ptas quaſi cādida eſtimatur ⁊ flo rens: tunc graue vitiorum conta/ giū graſſať

a ſtula: aut quaſi lucens quippiaz: a

a ſ que eſt trāſgreſſio legis: leprosus enī ꝑ parte leprosa a tabernaculo ejicitur: ſic qui in vno offen dit omnium reus eſt.

id eſt plagā lepr̄e: adducetur ad aaron ſacerdotem vel ad vnum quēlibet filiorum eius. Qui cū vi b

a ſ. i. cogitationes in aperta cognitionē peccati. b ſ lepra alba fuſcata et male munda hereticorum conſcientia.

derit lepr̄ā in cute ⁊ pilos. i ālbuz c mutatos colorē: ipſamq; ſpeciem d

ſ ōficiēte naturali virtute et apparēte infirmitate

lepr̄e hūiliorez cute ⁊ carne reliq̄ e plaga lepr̄e ē: ⁊ ad arbitriuz eius f g

ſ ſuſpicio peccati.

ſeparabitur. Sin aūt lucens can/ h

ſ ſeipſa.

dor fuerit in cute: nec hūilior car/

ſ cogitationes. ſ prioris modi

ne reliqua ⁊ pili coloris priſtini:

a ſ pbatiōis et emēdatiōis cā. ſ nō remouebit q̄uis peccatū in ſuſpitionē venit.

recludet eū ſacerdos ſeptē dieb⁹: i ⁊ cōſiderabit die ſeptio. Et ſi qui k l

ſ ſpiritum.

dē lepra vltra nō creuerit nec trā m

ſierit ĩ cute priores termios: rurſū n o

includet eum ſeptem diebus ali/

is: et die ſeptimo contemplabiť.

ſ iniquitate qua obſcuramur in mente.

Si obſcurior fuerit lepra: ⁊ nō cre p

ſ quaſi medicus.

uerit in cute mundabit eū: qz ſca q r

ſ baptiſmo vel penitentia.

bies eſt: lauabitq; hō veſtimēta ſua et mundus erit. Qō ſi poſtq̄ s t

ſ cui non eſt abſconditū peccatū.

a ſacerdote viſus ē ⁊ reddit⁹ ē mū dicię iterū lepra creuerit adduce tur ad eū: ⁊ immūdicię cōdemna biť. Plaga lepr̄e ſi fuerit ĩ homie v

ſ manifeſta prevaricatio.

adducet ad ſacerdotē: ⁊ videbit

euz. Cunq; color albus in cute fu x

ſ ex ſtudio animi geſta.

erit ⁊ capillorum mutauerit aſpe/ y

ſ qz in aliquo legem offendit.

ctuz: ipſa quoq; caro viua appa/ z

ſ qz ꝓſeneſcit petō nec corripiť: qz in ſe ꝓtinuā ri/ xam gerit dū parti legē defēdit partim deſpicit.

ruerit: lepra vetuſtiſſima iudica/ a

a ſ ptamīatū oñdit ñ ſcludet: qz mānifeſta īmūdi. ē

biť: atq; ĩolita cuti. Cōtāminabit itaq; eū ſacerdos ⁊ nō recludet: a

qz pſpicuę īmundicię eſt. Sin au/ b c

ſ per eorum. ſ puaricatio legis.

tem effloruerit diſcurrēs lepra in d

a ſ qz ſabbati circūciſiōis vel talium trāſgreſſio: littera enim exteriorem coercet hominem: aim non ledit. b ſ vt omnino quis a legis littera recedat a capite vſq; ad pedes: id eſt a primo vſq; ad vlti mum mandatum.

cūte: et ꝏporuerit omnē carnē a capite vſq; ad pedes q̄cquid ſub aſpectu oculoꝝ cadit: cōſiderabit

ſ chriſtus cui placet.

eū ſacerdos: ⁊ teneri lepra mun/ e

a Aut quaſi lucēs q̄ppiā. i. trāſparens ſic pergamenū: qō diciť gallice verrim. Conſe/ quēter oſtendit q̄d agēdū ſit qñ ſigna lepre ſunt manifeſta. cū diciť: b Qui cū vide rit lepr̄ā in cute. tribus enī ſignis cōcurrēti/ bus iudicād⁹ erat aliq̄s leprosus. videlicz mutatiōe coloris naturalis piloꝝ in albuz: ⁊ ſimiliter mutatione naturalis coloris ipſi us carnis in albū colorē habentē quādam trāſparentiā et lucē: et corroſionē muſculo/ rū ſub cute ex qua depaſciť caro: ⁊ ſic demiſ ſioꝝ eſt q̄ſ in alijs locis: qō eſt certⁱ ſignū le pre. ⁊ hoc ē qō diciť: Qui cū viderit lepr̄ā. ꝑ mutationē coloris naturalis. c Et pi/ los in al. muta. co. ſ. a colore p̄cedēte: vtpo/ te qz prius erāt nigri vel crocei. d Jpſā q̄ ſpeciē lepre. i. locū cutis ⁊ carnis vbi ap/ paret aliq̄ō ſignū lepre. e Humiliorē. i. di miſſiorē: vt habeť in hebreo. f Plaga le pra ē. ſ. certa. g Et ad arbitriū ei⁹. i. ad iudiciū ſacerdotis. h Sepabiť. ſ. a coba bitatiōe alioꝝ. qz ille q̄ eſt leprosus iudicat⁹ debet extra caſtra manere: vt hr̄. j. Cōſeq̄n/ ter oñdit q̄d ſit agendū qñ ſigna nō ſūt mā feſta. ſ. qñ tria p̄dicta deficiūt: vl' aliq̄d eoꝝ. qō notať cū dr: Sin aūt lucēs cādor fuerit nec hūilior ⁊c. i Recludet eū ſacerdos. ne alios inficiat ſi ſit percuſſus lepra. ⁊ ne ex anbelitu alioꝝ lateat eius lepra. k Et ꝓſiderabit eū die ſeptimo. ad videndū ſi eſt aliquid immutatū circa eum ꝑ qō depēnda tur leprosus vel ſanus. l Et ſiquidem le pra. i. ſignū lepre. m Ultra nō creuerit. intenſiue. n Nec trāſierit in cute priores terminos. i. non creuerit extenſiue.

o Rurſum includet eū. ad diligentius cō ſiderandum. p Si obſcurior erit lepra. i. ſi color cutis nō fuerit trāſparens ⁊ lucēs modo predicto. q Et non creuerit. in/ tenſiue nec extenſiue. r Mūdabit eū. i. mūdū iudicabit. s Quia ſcabies eſt. i. puſtula illa vel aliō ſignū vnde habebať ſu ſpectus: infirmitas eſt curabilis ſicut ſcabi es. Uerūtamē ſi poſt tale iudiciū ſacerdotiſ apparuerint ſigna manifeſta lepre debet cō dēnari: qz ſacerdos potuit in iudicio decipi ꝓpter latentiā lepre. vel qz lepra potuit ei e/ uenire de nouo. ⁊ ideo ſi aliquis erat ſemel iudicatus mund⁹: nō ꝓpter hoc erat dimit tēdus habitare inter ſanos liber de cetero: ſed debebat iudicari ⁊ ſeparari: ſi in eo appa rerēt de nouo ſigna lepre manifeſta. ⁊ hoc ē quod diciť: t Qō ſi poſtq̄ a ſacerdo te viſus eſt ⁊c. ⁊ patet lr̄a ex dictis.

v Plaga lepre. Hic ꝓñr agiť de lepra ꝑ/ ut iudicať in carne viua. ⁊ primo in caſu cer to: ⁊ ꝓponūtur ſigna exteriora de mutatiōe coloris cutis ⁊ capilloꝝ. cū diciť: x Cū/ q̄ color alb⁹ ⁊c. Et accipiť hic albedo ſicut ſupra. y Et capilloꝝ mutauerit aſpectū. i. colorē naturalē priſtinum. z Jpſa quo q̄ caro viua apparuerit. hoc habet locū qñ cutis exterior rupta eſt ⁊ caro apparet infe/ cta lepra. ⁊ hoc eſt certuz ſignū lepre vere. et ideo ſubditur: a Non recludet. ſ. ad ma iorem inquiſitiōnez. b Quia perſpicue immundicie eſt. que de ſe claret. Conſequē/ ter oſtendit quid ſit agendū in caſu dubio. cum dicitur: c Sin autem efflorverit. i. ſuper cutem ſe effuderit.

d Diſcurrens lepra. i. ſcabies: que ē ſignū lepre. e Et teneri lepra mundiſſima iu/ dicabit ⁊c. hic accipitur lepra equiuoce pro eo quod videtur eſſe lepra ab ignorantib⁹: ⁊ tamen non eſt: et ideo vocatur lepra mun diſſima: qz talis ſcabies vniuerſalis in cor/ pore trahit putredinem humorum ab inte/ riori ad extra: ⁊ ſic ꝑ eam caro mundatur.

Ñ xo

gium grassatur in corpore.nam aut auaricie aut libidinis patescunt macule.Sed auaricie crimē
Luc.11.f facile potest resecari.Unde:Date elemosynam: & omnia munda erunt vobis.Libido quoq; ieiunijs & abstinentia mundatur.Sed omnibus per sacerdotem medela adhibeatur. Alia enim sacrificiorum oblationibus emundatur. Alia est que facilius:alia que extra castra posita mundatur:alia que omīno non mūdatur. a Caro viuens &c.Judaicum mandatū quod viuere dicitur ꝓtum ad mandantem:vel quia bene intellectum affert vitam. b Caro enim viua &c. Jsido.In carne viua lepram gestat qui de ania que vita carnis est aliquid falsum existimat:sicut luciferiani qui dicunt animas de carnis substantia propagatam:& arabici qui animā cū corpore mori putant. c Cicatrix &c. Jsido.In cicatrice sanati vulneris lepram portant:q̄ post agnitionem fidei & medicinam dei quam in christo suscipiunt:rursus aliquod indicium erroris aut perfidie veteris dogmatis ostendunt.
d Alba.Quia ex vulnere legalis transgressionis.lex enim alba:& a sole iusticie nō calefacta.
e Subrufa.Quia de preuaricatione euangelica:sicut idolotitum sanguinem vel suffocatū comedere:vtrūq; autem fit contra christum cuius est lex & euangeliū. f Contaminabit.Quia in habitu est peccatus:& anime mala depastio p vlcus incubuit.Unde lepram ex vulnere efflorentem vocauit. g Caro autem &c. Suprādicta videtur repetere:sed partim eadem dicit: partim adijcit.alteram quippe passionem:ß eandem ponit indicationes.Egit enim de vlcere qō aliqua egritudine neglecte carnis generatur et proficit.Ulcus ergo carnis nostre est voluptas: ebrietas:castrimargia & huiusmodi:que luxuriante corpore in semetipso pruriente proueniunt. Nunc autem de plaga maiori.i.exustione ignis.
Esa. 47.d De quo dicitur:Ignis aduersarios consumet.
Deu. 10.c h Quia plaga lepre &c. In cicatrice exustiōis lepram habent manichei:qui in abstinentie cruciatu corpora sua exurūt:& per infidelitatem nō mundiciam inde sed lepram gignunt.
i Uir siue mulier.Qui scilicet in diuinitate erat sicut heretici:qui non solum patrem factorē mundi negant:sed etiam actorem malorum affirmant:vt manicheus. k Uel barba. Jsidorus.In barba lepram gerunt:qui de apostolis & discipulis christi peruerse sentiunt & falsa predicare confingunt.barba enim ornamentum viri:& apli doctores corpis xpi. Jsido.Sex species lepre inuenimus legislatorem posuisse.Prima est capitis & barbe.Secunda caluicij & recaluationis.Tertia carnis & cutis. Quarta cutis & corporis & cicatricis albe cum rubore.Quinta vlceris et cicatricis.Sexta vlceris in capite. In capite lepram portat:qui in diuinitate patrē vel in capite ipso quod est christus peccat.Caput enim christi deus.caput viri christus. hanc portāt iudei valentiniani:qui i caluaria quoq; lepram gerunt:quia erroris sui perfidiam aperta prauitate defendunt. Jsido.Diuersos colores lepre supponit:pallidam: rubeam & albā: liuidam:nigram & florescentem. Pallida imbecillem & fragilem fidem notat:cum quis perdito colore integre sanitatis languescit infirmitate erroris.Rubea mentem ostendit infectā cruore homicidij.Alba hereticos qui se mundos appellant:vel qui de falsis virtutibus gloriantur. Liuida inuidiam.Nigra fumo idolatrie denigratam conscientiaz.Florescens toto corpore significat auariciam:que omne genus hominum quasi corpus totum commaculat. Est autem et lepra que habet rubozem cum pallore:iracundiam scilicet et furorem cum mentis imbecillitate. Quidam enim pusillanimes leuiter irascūtur: peierant: mentiuntur. Pallor autem linguam mendacem significat & imbecillitatem.

Recludet

dissima iudicabit:eo q̄ ois cutis in
a ſ claritatem euangelice conuersationis.ſm illud: Luceat lux vestra coram hominibus.
b ſ relictis sordibus legis.
cāndorē ꝟsa sit: & idcirco hō mūd⁹
a erit.Qñ vero caro viuēs in eo appa a
ruerit:tunc sacerdos iudicio pollu/ b
b etur:& iter imūdos reputabit.Caro c
eni viua si lepra aspgat: imūda est.
a ſ in spūalem intellectum.
Qō si rursuz versa fuerit i albōrē & d
ſ vt nihil retineat carnalis legis.
totū hoiez opuerit:pſiderabit eū sa
cerdos:& mūduz eē decernet.Caro e
ſ penīam. ſ p penitentiā.
& cutis in q̄vlcus natū ē & sanatū:
a ſ actione vel cōsilio quo peccatū geritur.
c & in lōco vlcer cicatrix apparuerit f
a ſ secta peccati. b ſ lucida & manifesta.
de alba siue subrūfa:adducet hō ad sa g
a ſ .i.mentē seipa humiliorē vel inferiorem.
cerdotē.Qui cū viderit lōcuz lepre g
a ſ .i.manifeste animū ad malitiā mutatum.
hūiliorē carne reliq̄:& pilos versos
f in cādorē ꝓtamiabit eū:pPlaga eni
ſ penitentē.
lepre orta ē i vlcere.Q si pil⁹ color i
est pristini:& cicatrix subobscura et
vicina carne ñ ē hūilior:relucet euz
a ſ q̄bus suspitio diffimat. b ſ vel efflorerit. ſ .i. pecīm suū predicauerit & multiplicauerit.
septēdieb⁹.Et siquidē creuerit adiu k l
a ſ immundicie que creuit posteriori actione.
dicabit eū lepre.Sin aūt steterit in
a ſ vt nihil ampli⁹ peccet sup hoc quod penitet.
b ſ Que oñdit q̄ passus est nō q̄ pariat. vnde raab adhuc vocatur meretrix:paulus ꝓsecutor.
locō suo:vlcer ē cicātrix:& hō mun
ſ inuidie.
s dus erit.Caro & cutis quam ignis m
a ſ p penitentiā. b ſ ex iracundia & homicidio.
exusserit:& sanāta albā siue rūfaz ha
buerit cicatricē:pſiderabit eā sacer/
dos.Et ecce si ꝟsa ē in albōrē & loc⁹
a ſ contaminarū iudicabit.
b ei⁹ reliq̄ cute hūiliorē:contāminabit
eū:q̄ plaga lepre i cicatrice orta ē.
ſ .i.si non redierit ad iniquitatem.
Q si pilor color nō fuerit imutat⁹ n
nec hūiliorē plaga carne reliq̄:et ipa
lepre species fuerit subobscura: re/
cludet eū septē dieb⁹:& die septimo
ſ posteriori actione.
ꝓtēplabit. Si creuerit in cute lepra
ſ contaminarū iudicabit.
ꝓtamiabit eū.Sin aūt i loco suo cā/
dor steterit nō satis clar⁹:plaga cō/
cōbustiōis ē:& idcirco mūdabit:q̄
ſ semel p penitentiā mūdatus est.
i cicatrix ē cōbusture. Uir siue mlier l o
ſ christo quem pfectiviri etas decorauit.
k cui⁹ capite vl barba germiauerit le p
ſ miserior presumptio ex blasphemia.
pra videbit eos sacerdos:& siqdez
humiliōr fuerit locus carne relīqua:
ſ .i.si modicū ad blasphemiā animuz intenderit:sic pilus subtilis nec florescit sed flauescit.
et capillus flauus solitoq; subtilior

a Qñ vero caro viuens in eo apparuerit. infecta lepra modo predicto carne rupta.
b Tūc sacerdotis iudicio polluet.i. pollutus iudicabit.cui⁹ causa subditur cū dicitur: L
c Caro enī viua si lepra aspergit immūda est.littera plana est.
d Q si rursum versa fuerit in albozez &c. modo p̄dicto de scabie florente iudicabit.
e Caro et cutis. Hic ꝓpter agit de lepra in vlcere:& primo in casu certo.Est aūt vlcus ruptio cutis ab exteriori. vnde versus:Illatū vulnus:innatuz dicit vlc⁹.Post sanationem vero vlceris si appareat.
f Cicatrix alba.albedine lucente mō predicto. g Siue subrufa.p mutationē colorꝭ pristini: et si cū istis sit corrosio carnis mō supradicto:& mutatio colozis pilo⁹ iudicādus leprosus est:& ß notat cū dr: h Qui cum viderit locū lepre bu. &c.Cōsequenter oñdit q̄d agēdū sit i casu dubio.cū dr: i Q si pi. est co.pri. &c.et ptz lra ex supradictꝭ. k Et D
siquidē cre.lepra.intē/ siue vl extē siue ita notabiliter q̄ p ß possit iudiciū certū haberi.
l Adiudicabit eū lepre.sicut ꝓus. m Caro & cutis.Hic ꝓpr agitur de lepra q̄ est i vulnere:& accipit hic large vuln⁹ lesio facta ab exteriori.s.p adustiōez ignis:& ꝓposuit casum certū:q̄ si post sanationem apparuerit in cicatrice macula alba vel rufa declinās notabiliter a naturali colore:si sit ibi albedo transparens:& corrosio carnis modo supradicto:iudicāda ē lepra.Cōsequēter ponit casuz dubiū.
n Q si piloz co. &c. & ptz lra ex supradictꝭ.
o Uir siue mlier.Hic ꝓpr agit de lepra in capite:& ꝓmittit certum signū.cū dr: p Germiauerit lepra.i.pustula aliq̄ orta fuerit:vel aliud vñ fit suspicio lepre: et si videat sacerdos q̄ ibi sit carnis corrosio mō supradicto et capillo⁹ mutatio a na/

M turali

a Recludet eum ⁊c. Non tam pro pena q̄ districte ꝓbationis causa: temp⁹ enim in oīb⁹ seruandū: di/ strictius in his quorum lingua circa diuinitatez se effrenat. b Si die septimo. Quia verbuz in quo delin quitur si semel negat qui peccauit: diiudicari non oportet. quis enī reū iudicat: q̄ quod cōfessus est lingua voluntate se protulisse negat.

c Lotisq̄ vestibus ⁊c. Hieronym⁹. Alia ante baptismum cōmissa in ba/ ptismo diluunt. Alia post baptismū perpetrantur: que siue grauiora siue minora sint: visus tamen emūdat sa/ cerdotis. quod enim modicū est a sa cerdote venia relaxari potest. Que grauiora sunt disciplina ecclesiasti/ ca ⁊ oratione sunt purganda. Que insanabilia sunt deo iudici reseruan
Dat. 12.c tur. Inde est q̄ vnusquisq̄ ꝑm q̄ ha bet iubetur pro emundatione sua of ferre: id est ꝑm q̄ se deliquisse cogno scit: prout potuerit satisfacere nō ces/ set. Est lepra que omnino mūdari nō potest: ⁊ ideo extra castra pellenda: hoc est crimen blasphemie quod in spirtūsanctū cōmittitur. de quo dici tur: Qui peccauit in spiritūsanctuz nō remittetur ei ⁊c. d Capilli ni gri: id est si luxerit impietatez suam ⁊ veram egerit penitentiaz: lugētes enim ⁊ penitentes nigro habitu de/ formantur. e Vir ⁊ mulier ⁊c. In prevaricatione diuini dogmatis maxima distinctione vsus temperan tius agit: loquens de iudaice legis dogmatibus: cui⁹ transgressionē sub obscurū albozē dicit ⁊ lucētez. Sicut ergo transgressiōez legalis littere al bam cicatricem dicimus: sic ei⁹ igno rantiam subobscurum albozez vocauit. qui talis ignorantie est nō habz mū dari. hec enim nō ad iusticiam perti/
Exec.20.d nent. Unde: Dedit eis deus p̄cepta nō bona: ⁊ iusticias in q̄b⁹ nō viuāt.

f Caluus ac. Simplex nō stultus. nemo enim est cui saltem pauci nō re maneant capilli. g Quicūq̄ er go ⁊c. Isido. Heretici ab ecclia eji/ untur donec purgent. Dissutis tuni cis. i. manifestatis secretis sedere iu/ bentur. Capite nudato: vt nuditas eorum a cūctis videatur. Ore clau/ so: ne vlteri⁹ impia loquant.

2.Joh.c h Habitabit extra ⁊c. Sic Joban/ nes intelligibilem leprosum ab intel ligibili habitaculo excludit: q̄ banc doctrinam nō affert nō recipiatis eū in domum: et aue ei nō direritis.

Eſicius. Ridicula sunt hec ꝑm lit teram interp̄tata. vt quid enī de ca/ stris ejicitur leprosus: q̄ magis sola/ tio indiget ⁊ misericordia: q̄ miser? Cur vestimēta ei⁹ dissuunt et caput nudat: os velat? Sed leprosus pec/ cator est: cui⁹ dissoluta vestimēta vir tutes anime significant dissolutas: que eā ab estu geluq̄ peccati custo/ dire poterāt. Caput nudat: q̄ galea
ſ salutis

ptamiabit eos: q̄ lepra capitī ac a
ſ q̄ sepe cōtingit cōtra voluntatē loqui impia.
barbę ē. Sin āt viderit locū macu b
ſ vt non exuberet temeraria impietas.
lę ęqlē vicię carni ⁊ capillū nigrū: c
a recludet eū septē dieb⁹: ⁊ die septi
ſ impietas.
mo ituebit. Si ñ creuerit macla ⁊
a ſ non potest. ſ. cognosci cogitatio vtrū sponte an econtra egerit impie.
capill⁹ sui colorī ē: ⁊ lōc⁹ plagę car
a ſ. i. alia vba ꝓsiderent vt possit cognosci vtrū p surreptionē sicut solet an maligne ⁊ ipie locut⁹ sit.
ni religā ęqlis: radet hō absq̄ loco b
maculę: ⁊ includet septē dieb⁹ alijs. c
b Si die septimo visa fuerit stetisse
ſ impietas.
plaga i loco suo: nec hūilioz carne
a ſ p penitentriā. b ſ q̄ stolā baptismatis polluit.
c religā mūdabit euz: lōtisq̄ vestib⁹
mundus erit. Sin autē post emū
ſ vt rursus impie loquatur.
dationē rursus creuerit macula in
a ſ quo animo impia sit locutus.
cute: nō ḡret ampli⁹ vtq̄ capillus
in flauū sit colorē cōmutat⁹: q̄ ap
ſ q̄ redijt ad vomitum.
te imūdus ē. Poro si steterit ma/
a ſ vt de mente exeat luce⁹ sicut de capite capillus.
d cula et capilli nigri fuerit nouerit
hoiez eē sanatū: ⁊ ꝓsident eū ꝑnū
e ciet mūdū. Vir siue mlier i cui⁹ cu f
ſ q̄ hec plaga nō ꝑtinet ad animam.
te cādoz apparuerit: ituebit eos sa
ſ ignorantiam legalium.
cerdos. Si deprehēderit subobscuꝝ g
a ſ q̄ hec nō sūt data i iustificationez sz in futurē
albozē lucere i cute: sciāt non eē le
pzā: ſ maculā colozis cādidi: ⁊ ho
ſ mente.
minē mūdū. Vir de cui⁹ capite ca h
ſ cogitationes rarescūt. ſ sine duplicitate fraudis.
f pilli fluūt: caluus ac mundus est.
a ſ. i. si in parte anteriozi p simplicitatez gloriam virtutū prodiderit quas melius fuit abscondi: rolerabilis passio est ⁊ proxima venie.
Et si a frōte ceciderit pili: rē calua/
ſ. s. si ex simplicitate. b ſ oīmoda simplicitate.
ster ⁊ mūd⁹ ē. Sin āt i calūicio siue i k
a ſ particulari. b ſ q̄ cōtra regulā legis. c ſ q̄ contra euangelium.
in recāluatiōe ālbus vel rūfus co/ l
loz fuerit exort⁹: ⁊ hoc sacerdos vi
a ſ nēo ei tā simplex q̄ nō nouerit malū. ſ vel bie.
derit: ꝓdēnabit eū haud dubio le/ m
ſ vel pze. ⁊ vacat est. ſ simplicitatis.
s pza est ḡ orta ē in caluicio. Quicū n+
q̄ ḡ maculat⁹ fuerit lepza: ⁊ sepa/
rat⁹ ad arbitriū sacerdotī hēbit ve o+
a ſ q̄ virtutes dissolute. b ſ q̄ galeā salutis amisit. c ſ ne ferozē peccati loquendo diffundat: ne docere presumat.
stimenta dissutā: capūt nudū: ōs †
veste ꝓtectū: ꝓtamiatū ac sozdidū p
a ſ intentione cozdis. ſ peccatum confitendo.
se clamābit. Omī tpe q̄ leprosus ē
a ſ vt confundatur: ⁊ ne rabes in alios diffunda/ tur: vnde: Sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus.
b ⁊ imundus: solūs habitabit extra ca q

turali colore in album: ⁊ a grossicie in subtilitatem ⁊ mollicie. a Contaminabit eos. i. indicabit cōtamiatos lepza. Consequēter ponit casus dubi us. cū dicit: b Sin aūt viderit lo/ cū macule equalem vicine carni. quia nō apparet ibi cozrosio carnis p aspe/ ctum nec p tactū. c Et capillū ni/ grum. In hebreo habet: Et capillus niger nō est i eo. i. dato q̄ capillus nō sit niger: nō tamē iudicādus est lepro sus: sed recludēdus ad diligētius cō/ siderandū: si post hoc aliqua mutatio fiat p quam possit discerni lepza clari/ us. Et si p hoc nō appareat: tunc ostē/ ditur quid agendū sit. cū dicitur:

d Radet homo absq̄ loco macu/ le. ad hoc enī relinq̄tur locus macule intactus: vt habeat eandē virtutē in/ ficiendi sicut prius: ⁊ reliqua loca ra/ dant: vt p hoc magis appareat si infe ctio macule ad alia loca diffundat.

e Et includet septem dieb⁹ alijs. vt videat si fiat aliqua mutatio p quam possit discerni veritas lepze vel non le pze. ⁊ ptz lra ex supradicta. f Vir ⁊ mu. i cui⁹. hic remouet quoddā dubi/ um: q̄ frequēter dictū est q̄ macula ē signū lepze: ⁊ q̄ posset esse deceptio in iudicio macule: ideo ostendit que ma/ cula nō facit lepram. dicēs: g Si deprehenderit subobscurū albozem lu/ cere in cute sciat: nō esse lepram: sz ma/ culam colozis candidi: ⁊ hominē mū/ duz. In hebreo habet: Si viderit sub obscurū albozem lenticulosum ⁊c. ⁊ ſ est q̄ in cute alba apparent macule ni gre vel rufe ad modū guttarū: que di cunt gutte rosacee: sicut solet esse i ru/ fis hominib⁹? ⁊ ex talib⁹ nō debet ho mo iudicari leprosus. h Vir de cu/ ius capite capilli fluūt: caluus ⁊ mun dus est. Hic ꝓpter agit de lepra in ca/ pill⁹ seu cesarie: vbi dicit q̄ ex defluxu capillorum sive sit in parte anteriori ex quo dicit calu⁹: vel posteriori ex quo dicit recaluaster: ex hoc nō debet iu/ dicari leprosus sed mūdus. i Sin aūt in caluicio. i. in anteriori parte ca/ pitis caluata. k Sive in recalua/ tiōe. i. i posteriori. l Albus vel ru fus color fuerit exortus. diuersus a co lore naturali pristino. m Cōdem/ nabit eū. subintelligēdū tū q̄ cū ꝑ cō/ currat aliud signum de cozrosione car nis modo supradicto. n Quicū/ q̄ ḡ maculat⁹ fuerit lepra ⁊ separat⁹ ē ad arbitriū sacerdotis ⁊c. Hic ꝓpr agi tur de leprosi separatiōe et distinctiōe ab alijs. ⁊ ꝑmo q̄tū ad habitū. cū di/ cit: o Habebit vestimēta dissuta. id est in lateribꝰ apta: ⁊ etiā in supio/ ri parte circa scapulas: vt de facili pos sit induī ⁊ eui absq̄ lesiōe. Secō q̄tū ad caput. cū dicit: Caput nudū. Ter/ tio q̄tū ad os. cū dicit: Os veste cōte ctū. ⁊ ad q̄d ista fiant: ostēdit cū dici/ tur: p Cōtaminatū ac sozdidus se clamabit: oī tpe q̄ leprosus est ⁊ īmū/ dus. i. p predicta apparebit manifeste oīb⁹ ipm esse leprosum: ac si hoc vo/ ce clamaret: vt sic q̄libet possit vitare ipm. Quarto q̄tū ad locū. cū dicit: q Sol⁹ habitabit extra castra. erāt aūt in exercitu hebreoz tria castra. ca/ stra deitatis. s. arrīū: in q̄ erat taberna culū: et hoc erat in medio exercit⁹: vt ptz Rume. q. ⁊ castra leuitarū q̄ erant
circa taber

salutis amittitur. Os contegitur: ne loquendo odor horrendus diffundatur: nec docere alios presumat: cuius apparet stultitia. ne dicatur ei:
Ro. 2.c Qui predicas non furandū furaris. peccatori dixit deus: Quare tu enarras iusticias meas ⁊c.
Ps. 49. a Vestis lanea siue linea ⁊c. Ysicius. Lanea preciosa ⁊ animā calefacientia. linea vilia ⁊ parū calida. Lanea virginitas. Linea cōiugalis castitas. Lanea mūdo abrenunciare: in heremo philosophari: p veritate vsq; ad mortem certare. Linea possessionis largitas: in ciuilitate honestas vel modestia. Unde:
Pro. 31.b Quesiuit lanam et linum ⁊c. et stragulatam vestem fecit sibi ⁊c. E stamine vero ⁊ subtegmine vestes fiunt: subtegmen intētio nostra. Stat enim dei gratia cui intexatur intentio nostra vt fiat vestis preciosa: virtutes scilicet et bona opera. b In stamine atq; subtegmi. ⁊c. Hieronym⁹. Stamen anima est: que cū tentationis fuso in filorum tenuitatez torquetur: firmioris ✠tutis soliditate cōstringitur. Stat ergo anima vt stamen erecta: corporis sensus subiacet vt trama. alia sunt corporis: alia anime peccata.

Ysicius. Qui solam litteraz attendunt: mirantur quare de stamine ⁊ subtegmine legislator loquatur: ⁊ ea que edificare possunt: relinquātur dicentes: Quid stamen aut subtegmē aut huiusmodi lepra ad anime edificationem pertinent aut nocent? Queramus ergo fructum intelligentie qui latet sub folijs vinee. Intantum enim legislator nos excolit: vt non solum nos cautos faciat de lepra que nascitur ex predictis: sed et de ea que circa virtutes euenire consueuit. Lepra in veste linea: peruersitas morum in mente amara vnde quidā qua si per iusticiā seruūt: ⁊ peccatorem plus ad desperationem q̄z ad sanitatem trahunt. Lepra in veste lanea significat illos qui p adulatione delinquētes corrigere nolunt: sed consentiunt: vel qui molliter viuūt. Lepra in stamine. Sicut enim stamen textrinū opus: sic anīa sustētat corp⁹. Lepra in subtegmīe peccata que per corpus cōmittunt. anīa enim in corpe: velut stamen in subtegmine. Pellis exterior est carnalis cōuersatio: vnde primis parentibus post peccatū tunicas pelliceas fecit dominus. Lepra in pelle: malū exemplū in cōuersatione hui⁹ vite. c Pellis vel quicq̄d ⁊c. Tentatio tribulationis que hominez mortificat: sed sicut ex pelle mortua fit vtensile aliquod: sic ex mortificatis patientia: humilitas et probatio conficitur. Prohibet ergo in perfecta virtute (que est vestimentum) magna vel mediocri: (quod est laneum vel lineum) maculam inueniri albam aut rufam: in stamine ⁊ in subtegmine: tentatiōes quoq; sine his nos sustinere desiderat. Si tale quippiam contigerit: sacerdos inspiciat: nec mox repellat: nec supbe ex suspitione immūda decernat: nec sicut munda temere suscipiat. d Si alba ⁊c. Lxx. Airidans atq; flāmascēs: id est superbia que ad modicū
Ps. 36. florez. Unde: Sicut olera herbarum ci. de. aut cenodoxia. vult enim christus virtutes esse sine vana gloria. e Abrumpet eum. Per penitentiam abscidet passionem. superbia abrumpit. amota humilitate. vana gloria. amota adulatione ⁊ vana laude.

f Lepra vo. Aliqn nos mala egisse cognoscimus ⁊ vitamus. Sed ipsa culpa in alijs actibus surrepit: q̄ nos in alijs tenuit. Sunt enī q̄ carnali imūdicie subiecti ad se redeūt: reatum agnoscūt: ⁊ cū se correxerint: de bono castitatis eleuant: q̄s immūdicia opis tenebat in corpe: imundicia elatiōis tenet in mēte. Lepra enī volatilis nō plene vestimētū deseruit: sed locū mutauit. Vestimentū vero ecclesie q̄sq; fidelis. Sic qui diuitijs supbit: correctus pauperib⁹ oīa distribuit: sed ⁊ inde in corde elationem sumit: ⁊ lepra volatilis locū mutauit. Alius sepe immoderatis verbis: ⁊ inepte leticie dedit⁹ a p̄dicatore corripit: ⁊ dū vult esse grauis ⁊ īmoderate a gaudio constringit: iracūdus efficit. Vitium ergo inepte leticie per immoderatā continentiā ad iracūdie vitiū transit.

circa tabernaculū ⁊ castra ppli q̄ erāt extra circūitū leuitarū. leprosus aūt ej̄ciebat ab oīb⁹ istis castris. Sciendū tn̄ q̄ hec dictio solus nō excludit societatē leprosoz: sed sanoz. a Vestis lanea. hic agit de lepra in veste: ⁊ p̄mo ponit casum certū. cum dicit:

a ſ corpus. ſ vestimenta aīe semp oportet esse mūda. vñ Salomon: Omni tpe sint vestimēta tua candida. b ſ que vtilior. c ſ que minus.

a stra. Uestis lanea siue linea que a†
a ſ anima. ſ diuina grā. b ſ sensu corpis. ſ in
b lepra habuerit in stamie atq; sub c
tentatione nostra.
c tegmie: aut certe pellis: vl q̄cq̄d
d ex pelle p̄fectū est: si alba vel rufa b
ſ nō iudicabit.
macula fuerit infecta lepra reputabit: oñdeturq; sacerdoti. Qui
ſ nihil superbe: nihil indiscrete agens.
p̄sideratā recludet septē diebus:
et die septio rursus aspiciēs si deph̄enderit creuisse: lepra pseuerās
erit: pollutū iudicabit vestimētū
⁊ oñe in q̄ fuerit inuenta: ⁊ idcir/
a ſ in futuro iudicio. ſ futuro tpe innuit.
ſ significātib⁹ flāmas gehenne.
co cōburet flāmis. Q si eam vi/ d
ſ per penitentiā.
derit n̄ creuisse: p̄cipiet ⁊ lauabūt
a ſ post ablutionē. ſ vt deph̄endat si macula superbie vane glorie permaneat.
id in q̄ lepra est: rēcludetq; illud
septē diebus alijs: ⁊ cum viderit e
ſ non transisse ad penitentiā.
faciē q̄dez p̄istinaz nō reuersaz:
nec tn̄ creuisse lepra: immūdū iu/
ſ q̄ non corrigitur.
dicabit ⁊ igne cōburet: eo q̄ infu f
sa sit i supficie vestimenti vel p to
ſ incerta. ſ. ⁊ dubia lepra.
tū lepra. Sin aūt obscurior fuerit g
e loc⁹ lepre postq̄ vestl est lota: ab/ h
ſ a vestimento virtutis solide.
rūpet euz et a solido diuidet. Q
a ſ post ablutionē ⁊ penitentiā. ſ vestimēti stamine: ⁊ alijs predictis.
si vltrā appuerit i his locis q̄ pri/
f us imaculata erant: lepra vola/
ſ gehenne.
tilis et vaga: dz igne cōburi. Si
a ſ Semel enim mundatus iterum vult lauari: vt videatur mundari.
cessauerit: laūabit ea q̄ pura sunt
ſ secunda penitentia.
secūdo: ⁊ munda erūt. Ista ē lex
lepre vestimēti lanei ⁊ linei stamis atq; subtegminis: omisq; suppellectilis pelliceę: quō mundari
debeat vel contaminari.

b Si alba vel rufa macula fuerit infecta. ⁊ hoc notabiliter discrepante ab alio colore non ex aliq̄ supeffuso a casu: sed ex h̄ q̄ talis macula. p cedit ex materia vestis. ⁊ hoc notat⁹ p hoc q̄ p̄ponitur.

c In stamine vel subtegmine. Dz aūt stamē ipa tela: subtegmen autē est ipa trama q̄ intexitur. Si post septez dies recluſiōis inuenit⁹ creuisse talis macula. lepra iudicat⁹: q̄z infectiua est ⁊ corrosiua: ⁊ vestis est cōburenda. Cōsequēter ponit⁹ casus dubius. cum dicit⁹: d Q si eā viderit nō creuisse ⁊c. i. illaz partē in qua est lepra: ⁊ accipit⁹ hic sicut ⁊ in alijs locis frequēter lepra p signo lepre: vt ptz intuenti textū. e Et cum viderit facie ⁊c. ex q̄ ptz q̄ oziebatur ex interiori b⁹ ⁊ nō ab exterioribus: ex q̄ p lotionem macula nō recessit. f Eo q̄ infusa sit in supficie ⁊c. iste text⁹ videt⁹ esse corrupt⁹: vel p scriptores vel p aliā viā: q̄z manifeste ptz ex p̄cedenti lra q̄ loquit⁹ de lepra q̄ videtur esse in parte vestimēti ⁊ nō in toto. vñ ⁊ imediate dr: Nec tn̄ creuisse lepra: q̄z post lotionem part⁹ in q̄ videbat⁹ lepra nō creuit vltra extendēdo se ad alias partes. vñ i hebreo sic habet⁹: Eo q̄ cauata sit in caluicio suo vel fenestra sua: ⁊ accipit⁹ hic cauacio p infectione lepre: q̄z est corrosiua: vt. ſ. dictū est. Caluitiū vero accipitur p vetustate: ⁊ fenestra p nouitate. loquit⁹ enim scriptura metaphorice de lepra vestis. ſ. p similitudinem lepre hom̄is que est in caluitio: quia fenestra dicit principiū vel inchoationē caluitij: q̄z q̄n hō incipit decaluari dicit⁹ habere fenestras vel fenestram in capillis. Caluitium aūt dicit⁹ p̄fectio vel finis fluxus capillor⁹. Per hanc ergo similitudinem intelligit⁹ q̄ si talis macula appareat in veste p nouitatē suā vel i vetustate: iudicāda est leprosa: ⁊ debet comburi. g Sin aūt obscurior fuerit locus lepre. i. magis dubi⁹: ſm q̄ dicit glo. h Abrūpet eū. ſ. locū in q̄ est macula: et faciet qō sequit⁹. ⁊ ptz lra. i Ista est lex. hic ponit⁹ recapitulatio breuis p̄cedentiū: ⁊ ptz lra. Ca. XIII

Moraliter. b† Hic agit⁹ de imūdicia lepre: q̄ triplex hic describitur. scz in hoīb⁹: in vestib⁹: in domibus: ⁊ hec tertia ponit⁹ ca. sequēti. Scōm doctores catholicos per lepra intelligit⁹ falsa doctrina hereticoz in morib⁹ vel in fide. ⁊ ideo ſm ipsos leprosi dicunt⁹ q̄ de numero sunt eccl̄ie: ſ varias sequunt⁹ maculas errorū. Sgit⁹

W 2 lepram

lepram in carne ⁊ cute iucurrerũt manichei qui verã carnem in dño nostro iesu christo negauerũt fuisse. quoꝝ aliqui dixerũt ipm carnẽ tm fantasticã habuisse. Alij vero dixerunt habuisse carnẽ celestẽ: ⁊ isti incurrerũt lepram in vulnere: qz negauerũt christũ fuisse passuz. natura enĩ celestis est impassibilis. Lepra aũt in capite incurrerũt. Arriani. d. christũ nõ esse deum: sed purã creaturã. Dicit enĩ. j. Cor. xj. Caput christi deus. ꝓpter qõ in capite patit lepram q̃ negat christi deitatẽ. Capilli ⁊ barba sunt ad decorẽ humane nature. ꝓpter qõ lepraz in capillis ⁊ barba incurrerũt belnidius ⁊ sui sequaces q̃ decorem virginitatis beate marie q̃tũ in ipsis fuit fedauerũt: dicẽtes ipam post xpi natiuitatez a ioseph eius sponso fuisse carnaliter cognitã: ⁊ de ipo filios genuisse: q̃ in euãgelio xpi fratres noiantr. ℘ Per ꝟ aũt qõ subdit: n† Quicũqz ẽ maculatus fuerit lepra ⁊ separat⁹ tẽ. significat q̃ heretic⁹ est ab ecclesia p excõmunicationẽ separãdus. p ꝟ aũt qõ dicitur: o† Habebit vestimẽta dissuta. significat q̃ heretic⁹ scindit fidei vnitatẽ. p ꝟ qõ seq̃tur: † Os veste ꝓtectũ. significat q̃ heretic⁹ docere ꝓhibet. Lepra vero vestis significat exteriora signa heresis q̃b⁹ heretici vni⁹ secte mutuo se cognoscũt et ab alijs ignorant: ne in suis maleficijs capiantur. per lepram domus significatur locus occultus in quo conueniũt heresiarche cum discipulis suis ad simplices subuertendum: ⁊ talis locus cum ecclesie notificatus fuerit est totaliter subuertendus.

In ca. xiij. vbi ꝺr in postilla. Añ in hebreo sic habetur.

Additio. In hebreo in hoc loco nõ fit mentio de fenestra: sed sic dicit: eo q̃ sit cauata in caluitio suo vel in recaluitio. ⁊ est sensus: quia sicut homo cuius capilli fluunt a parte anteriori dicitur caluus: sic si fluunt a parte posteriori dicitur recaluaster. i. retro caluus. vnde et simili modo in lepra vestis accipitur caluatio ⁊ recaluatio. ꝓut lepra contingit in facie vestis vel in dorso ei⁹. Et videtur hec distinctio magis propria q̃tum ad hec ⁊c.

Glo. ordi.

Ca. XIIII

a l Locutus ẽ do. Quia maculas interꝟtutes subortiẽtes purificare docuit: quomõ leprosus cureꝝ subiungit: vbi ostendit: quia de lepra anĩe superi⁹ egit.

Locutus est dominus ad moysen. Nota qz soli moysi: non etiam aaron q̃ de mũdationibus sunt loq̃tur: precipue ei christum significat q̃ omnem leprã solus emũdat. Hic enim nõ dat. Hic est ritus leprosi: ipse enim omne peccatuz curauit. b Duos passeres. Diuinitatem. s. ⁊ humanitatez christi. Que mũda: qz pctm̃ non habuit. Et viua: qz ex peccato non fuit obnoxia morti. c Quos vesci ⁊c. Quia xp̃us caro factum est: ⁊ nisi manducauerimus carnem filij hois nõ habebimus vitaz in nobis. d Lignũ cedrinum. Crucez q̃ contra omnia fortis: sicut cedrus fortis et imputribilis.

Joh. 6. f

e Vermiculũ. Vxx. Coccinum tortum passionem scilicet. quia coccinum rubeum est: tortum passibilitate et impassibilitate contextum. f Hysopum. Gratiam spiritus que nostre emundationi cooperatur. Añ: Asperges me dñe hysopo ⁊ mũdabor ⁊c. Super aquas ⁊c. Baptismatis. Qui, cunqz in christo baptizati sum⁹: in morte ipsi⁹ baptizati sum⁹.

Ps. 50.

Rom. 6. a

g Tinget in sa. ⁊c. Quia cõprehenduntur omnia in virtute baptismi. Viuens passer in sanguine occisi passeris tingitur: quia nõ in hois tm̃ passione: sed dei ⁊ homis baptizamur. h Septies. ℘ro septiformi spũ in q̃ ois mundatio ⁊ remissio. Al' vt purget aĩa a septez demonib⁹. i Et dimittet pas. Quia quodãmõ teneꝝ sub ꝓtẽplatiõe hũani itellect⁹. k Vestimẽta. opa. ⁊ si q̃s ꝟtutes habuerit: qz ⁊ has pctm̃ pollut.

Ocut⁹ ẽ dñs L. XIIII

ſ solum.

† ad moysen dicens: Hic

ſ simpliciter.

est ritus leprosi quando mũdan

ſ christum.

dus est: Adducetur ad sacerdotẽ.

ſ christus ad nos venit qui extra castra eramus.

Qui egressus e castris cum inue

a ſ nos. s. mũdatos ab errore. i. paratos mũdari.

nerit lepram esse mũdatã: preci

piet ei q̃ purificat vt offerat pro

se duos passeres viuos quos ve

ſ incorrupta mentẽ ⁊ stabilẽ fidez.

sci licitum est: ⁊ lignum cedrinuz

ſ oratione sanctorũ.

vermiculũq; ⁊ hysopũ. Et vnum

ſ quod. s. passibile est ⁊ occidi potest.

e passeribus imolari iubebit in

ſ pro nobis qui de luto facti.

vase fictili sup aq̃s viuentes: ali

ſ martyrio.

um aũt viuum cũ ligno cedrino

ſ cocco ⁊ hysopo tinget i sangui

ne passeris imolati: Quo aspget

illũ qui mundandus est septies

a ſ diuinitatẽ impassibilẽ.

vt iure purgetur: et dimittet pas

ſ latitudinẽ cõtemplatiõis.

serem viuum vt in agruz auolet.

ſ penitentia.

Cunqz lauerit homo vestimenta

ſ cogitatiões que omnes erant immunde.

sua radet omnes pilos corporis

Nico. de lyra

a l Locutusq; est dñs. Hic ꝑter agit de leprosi mũdatione: ⁊ ꝑmo ondit̃ur quid in ea sit agendũ. scõo agit de lepra circa domum. ibi: Locutusq; est dñs. Circa ꝑmũ ondit ꝑmo q̃d agẽdũ sit prima die purificatiõis leprosi. scõo q̃d septimo die. ibi: Et die septima. tertio q̃d octaua. ibi: Die octauo. Circa ꝑmũ sciendũ q̃ aliq̃s ꝓpter lepram segregat⁹ ab alijs dicebat aliq̃s sanari dupliciter. Uno mõ ſm apparentiã. videlicet q̃n sacerdos iudicãdo eum leprosum fuerat decept⁹: qz signa p que fiebat tale iudiciuz fallibilia sunt. q̃n igit illa signa transibãt ⁊ curabant dicebaꝝ sanari a lepra ſm apparentiã inq̃tuz sanitas prius latens apparebat: qz nõ fuerat leprosus ſm veritatẽ. Alio modo dicebaꝝ sanari ſm veritatẽ. s. q̃n iudiciũ sacerdotis fuerat verũ: sed aliq̃s ꝓtingebat talẽ sanari miraculose: aliq̃s vero virtute nature: si est aliqua species lepre sic curabilis: ⁊ tũc purificabaꝝ leprosus. p quã quidẽ purificationẽ ondebaꝝ esse mũdus. Prima igit die purificatiõis fiebat q̃d dicitur hic:

† Mar. 8. a
Mar. 1. d
Luce. 5. c
et. 17. d

b Adducet ad sacerdotẽ. nõ q̃ intraret ad atriuz sacerdotũ: qz adhuc nõ erat ei licitũ ingredi etiaz castra ꝑpria: vt dicer. j. sed sacerdos exibat aliq̃ntulũ extra castra ⁊ leprosus veniebat ibi ad eũ. ⁊ hoc est q̃d dicit: c Qui egressus de castr'. s. sacerdos. q̃d ptz ex lra sequẽti. cũ dr: d Cũ inuenerit le. eẽ mũ. ⁊c. p se. nõ ad locũ tabernaculi: ꝟ ibidẽ extra castra manib⁹ sacerdotis. e Duos passeres. vi. ⁊c. cui⁹ est: qz lepra aufert viuacitatẽ sensuũ. ⁊ ꝓpter ꝟ ille q̃ ondebaꝝ mundus offerebat p oppositũ passeres viuos sensibiles et mobiles. ad designãdũ in se viuacitatẽ sensuum.

f Quos vesci licitũ ẽ. hoc dr ad differẽtiã aliq̃z passerũ existentiũ in terra illa q̃b⁹ nõ erat licitum vesci. ⁊ sunt alteri⁹ speciei: licz ꝓueniãt in noie. Vel aliter põt dici q̃ ꝟ dr ad excludendũ passeres eiusdẽ speciei q̃b⁹ nõ erat licitũ vesci ꝓpter aliqd accidẽs supueniens in eis: sicut ⁊ aĩal mũdũ aliq̃n erat illicitũ ad comedẽdũ ex aliq̃ casu ꝓtingẽte. g Et lignũ cedrinũ: qz lepra affert putredinẽ: ⁊ iõ p oppositũ offerebat lignũ cedrinũ q̃d ẽ imputribile. ad designãdũ q̃ in eo nõ erat putredo lepre. h Vermiculũq;. i. filũ rubei coloris.

i Et hysopũ. qz lepra aufert viuacitatẽ coloris ⁊ affert fetorẽ carnis. ⁊ iõ p oppositũ filũ rubeũ offerebat: qz color rubeus est color viuidus. Et hysopum q̃ est herba odorifera ad designandũ q̃ in eo nõ erat color lepre neq; fetor. k Et vnũ ex passerib⁹ immo. iu. in vase fictili. i. terreo. l Sup aquas viuẽtes. dicunt aũt aque viue: qz hũt quodãmõ in se ꝓncipiũ mot⁹ sicut sunt aque fontiũ ⁊ fluminũ: sicut aĩal dicit viuũ q̃d mouet: ⁊ hoc fiebat ad designandũ in eo q̃ purgabat mũdiciã ⁊ viuacitatẽ. qz aque viuẽtes vtrũq; designãt. m Aliũ autẽ viuuz cum ligno cedrino ⁊ cocco. i. filo rubeo. n Et hysopo tinget in sanguine passeris imolati. Fiebat enĩ q̃si quoddã aspersoriũ cui⁹ manubriũ erat lignũ cedri oblatũ cui alligabant hysopus ⁊ passer viuus cũ filo coccineo p̃dicto: ⁊ ista duo sic alligata ligno cedrino tingebant in aqua viua: posita tm̃ in vase fictili: ⁊ cui mixt⁹ erat sangnis passeris imolati. o Quo asperget illuz qui mũdandus est septies. ad designandũ in eo pfectam mundiciã: quia pfectio numero seprenario designat. p Et dimittet passerẽ viuum vt i agrũ auolet. ad designandũ q̃ homo sic purgatus restituebaꝝ cohabitationi hominum: sicut passer cohabitationi passeruz. q Cunqz lauerit homo vesti. sua. ad amouendũ imaginationem ex quacunqz occasione immundicie p̃cedentis. r Radet oẽs pilos corpis. qz lepra est corrosiua pilorum.

Purificatusq;

Et lauabitur

Ca Purificatusq; Vere. superius tamen dictū est leprā mundatā: sed sic intelligendū est mū dari aptam. b Extra taberna. Consortium
1. Cor. 5. d sanctorū a quo excludunt peccatores? Unde cū huiuscemodi nec cibū sumere. c Capillos. Cogitationes que ornatū homini vt rationali t multa disceptanti prebent sicut capilli capiti. d Totius corpis. Etiā verendarū partiū: vt nulla remaneat veterū cogitationū: vt tot⁹ no
Col. 3. d uus t q̄si modo genit⁹ veterē hoīem exuat: no uum induat. quō enim rasis pilis succedunt no ui: sic noue cogitatiōes ad meliora pullulāt ve terib⁹ rasis. e Et supcilia. Que hoīem con templatiuū de sublimib⁹ t diuinioribꝰ ꝓstituūt: qō supcilia in altioribus sita significant.
f Die octauo. Quo dñs surrexit: quo lepro sus ingredit castra que patriarcha iacob vidit occurrentibus sibi angelis: vnde locum castra dei appellauit. Postq̄ prima die qua egredi tur sacerdos extra castra īmolari ad emundati onem leprosi precepit: octaua die alia sacrificia substituit. Nec enī eandez vim hīt q̄ prima: qz oīe temp⁹ in hebdomadib⁹ terminat. Octaua ergo t prima est q̄ subseqūtur. Et notandū q lepra. i. peccatuz sumopere vitandum ostendit: q tam diligent purgari precipit. g Agnos i macula. tē. Omnia hec figurāt sacrificia saluato ris q̄ p nobis hostia fuit. Ex vtroq; seru sacri ficiū fit: qz vtrūq; sexum saluauit. Hiero. In duob⁹ agnis duo aduētus xp̄i q̄b⁹ credendum est a lepra pcto; mūdari. ꝓmo enī venit et pas sus est. scō in glia ventur⁹ est. h Anniculā. Anniculū iubet esse sacrificiū tanq̄ pfectū. pfe cta enī in p̄dict̄ animalib⁹ annicula sunt. Unde t tunc generatiōi apta sunt. i Et tres. d. Qui enī mūdat i sacrificio vnigeniti: dz fide trinita tis signari. tres decimas simile. i. trinitatē: p̄ez t filiū t. ss. habentē in vnaquaq; psona pfectio nem. denarius enim pfectus est. k Simile. Unigeniti. Quis enim vnigeniti passio fuerit: opus tñ est toti⁹ trinitatis. vñ in noīe p̄ris et fi lij t spūssancti baptiçamur: dū in morte xp̄i ba ptiçamur. Isido. Est lepra petī q̄ sacrificiorū oblatiōib⁹ mūdat. i. corde ꝓtrito t humiliato. Est idolatrie q̄ aqua baptismi diluit. Est hereti corū q̄ septē dieb⁹ extra castra arcent: vt p septi formi spirit⁹ agnitionē purgent. Est lepra q̄ vi su sacerdotis auferetur p doctrinam. Que vero oīno mundari non potest: eoz. s. qui in spīm̄sctm̄ peccant t nolūt penitere t cōsequi veniam.
l Olei sextariū. Quia fide intelligit t agitur vnūquodq; p̄dictoz. Sextari⁹ nāq; mēsura est: nec plus nec minus capiens. qō enī plus est ef funditur: si min⁹ est nō ē sextari⁹. Sic fides ad mētis nr̄e mēsurā dat: nec capit plus aut min⁹ q̄ a deo distribuit. qō enī plus est aut min⁹ ex tra fidem est. Olei sextarium. Pinguedi nem dei misericordiā t gratiaz: t si clarissimam sanctimonie facie p̄ferre nō valuit lucernam fi dei nō extinguat. m Supra extremū. Ut au ditū munlat t cautū reddat: ne ampli⁹ vocē ser pentis audiat. n Et pedis. Ut in ꝓspectu dei motio nr̄a t via dirigat. his enī supradictis cu stoditis p sanguinē agni t fidē ei⁹ q̄ nobis p mi sericordiā t cōpassionē ipsi⁹ donat: intelligibil lepra fugat. o Et aspget tē. Presumit talis sacerdos apud deū q̄m mūdare t dimittere po tuerit. vñ septies aspergit: quia numerus est re missionis t gratie. p Ad autē tē. Ut fides sacerdotis in operibus ostendat. Nō enim ali ter vim suam exerit: nisi manu assumpta. i. actio ne confirmata t signata. Mittit autē oleum in
1. Cor. 6. b sinistra manu: t intingit digitū dextrum in oleo vt per arma iustitie a dextris t a sinistris cōuer setur per gloriā t ignobilitatez: p infamiā t bo nā famaz. q Et faciet. s. tē. Per ea q̄ dicta sunt de delictis: p̄t ea q̄ p peccato sunt cōuin ci: vicina enī sunt t cōia tanq̄ in cōi materia.

Ca Holocaustum

ſ lachrymarū baptismi.

a t lauabitur aqua: purificatusq; a b
ingredietur castra: ita dūtaxat

a ſ qz paulatim ad meliora prouehit. b ſ in q̄ cenat cum deo sicut sponsa cum sponso. ſ my sterioꝝ adeptionem.

b vt māneat extra tabernāculum
suū septē diebus: t die septimo c

a ſ que discretionem cōtinet. barba enim inter vtrūq; sexum discretio est.

c radat capillos capitis: bārbāq; d
e t supercilia: ac totius corpis pi

ſ penitentia non baptismo. vnus enim dominus: vna fides: vnum baptisma.

los. Et lotis rursum vestibus t
f corpore: die octauo assumet du d et

a ſ Unde: Erit agnus absq; macula masculus anniculus.

g os āgnos imaculatos: t ouē an
i niculam absq; macula: et tres
k decimas simile in sacrificium q̄

ſ qz misericorditer pro nobis passus est.

consperſa sit oleo: et seorsum f

ſ qz fides ex misericordia dei est t gratia. ſ Lxx. cothilam.

l olei sextarium. Cunq; sacerdos
purificans hominem statuerit

a ſ quia ad ingressum scientie dei qui mundatur adducitur.

cum: t hec omnia cōram dño in
ostio tabernaculi testimonij: tol g

ſ christum. a ſ illius cuius aures leprose.

let agnum t offeret eū pro delī
cto: oleiq; sextariū. Et oblatan
te dominum oībus: immolabit
agnū vbi immolari solet hostia
pro peccato t holocaustū: id est
in loco sancto. Sicut enī p pec
ſ verum.
cato: ita t pro delicto ad sacer
dotem pertinet hostia: sancta
sanctorum est. Assumensq; sacer
dos de sanguine hostie que im
m molata est pro delicto: ponet su h
pra extremum auriculę dextrę
eius qui mundatur: t super pol
n lices manus dextrę et pedis: et
de olei sextario mittet in manū
suam sinistram: tingetq; digitū
o dextrum in eo: t asperget septi i
p es contra dominum. Qd autez

ſ sicut supradictum est.

reliquum est olei in leua manu:
fundet super extremum auricu k
lę dextrę eius qui mundatur: et
sup pollices man⁹ ac pedis dex
tri: t super sanguinē q̄ fusus est l

a ſ in capite totum corpus significat: t christum deum cum q̄ mundatus est hac vnctione ostentat.

pro delicto t sup caput ei⁹. Ro m
q gabitq; p eo corā dño t faciet sa
crificiū p pctō. Tunc imolabit n

a Et lauabit aqua. ad amo uendū immunditiā pilorꝝ t a liorū q̄ possent esse in corpore.
b Purificatusq; ingredietur castra. tūc t nō ante. Nō castra dei sine tabernaculō nec etiam castra leuitaꝝ sed castra popu li tñ: Ita dūtaxat vt manet ex tra tabernaculū suū septez die bus. cui⁹ rōnem assignat Ra. Sa. qz act⁹ matrimonial erat sibi interdict⁹ vsq; ad diē octa uam: in qua pficiebat sua puri ficatio: t ideo interdictum erat ei ingredi tabernaculū suuz ad manendū cū vxore sua. c Et die septima. Hic ꝓpr̄ oñdit q̄d agendū erat circa purificatio nem leprosi die septima. t patet lr̄a ex predict⁹. Ita aūt que di cta sunt de purificatione lepro si fiebāt in purificatiōe tā pau peris q̄ diuit̄. d Die octa uo. Hic ꝓpter oñdit quid erat agendū die octaua: in qua pfi ciebatur purificatio leprosi: et in hoc differebant diues t pau per. t ideo ꝓmo oñdit q̄d tene bant facere diuites. scō quid paupes. cū dicit: Oz si paup ē. Circa primū describit oblatio diuitis. cū dicit: e Sumet duos ag. tē. t ptz lr̄a ex supra dictis de sacrificijs vsq; ibi:
f Et seorsum olei sextariuz. i. absq; oleo q̄ ponebat in con sperſione seu pistatiōe simile. di cunt aūt aliq̄ q̄ diligenti⁹ consi derauerūt dicta Isidori q sexta rius in liq̄dis de q̄ est hic ꝓmo cōtinet duas dragmas q̄ valēt quasi q̄rtā partē q̄rte parisien sis: t ꝓm b sextari⁹ erat valde paruus. addebat aūt oleuz in sacrificio: ad designādū sanati onē illi⁹ q̄ purificabat. tum qz oleū hz vim sanatiuā pustulaꝝ t apostematū in corpe. tum qz oleū in scriptura significat diui nam gratiā seu misericordiaz p quā leprosus aliqn̄ sanabat miracu lose: vt. s. dictū est. g Tol let agnū t offeret eū p delicto: qz plaga lepre frequēter infligi tur homini p pctō: sicut ptz de maria sorore moysi Num. xij. t de Ozia rege iuda. iij. Reg⁹. xv. t. ij. Paral. xxvj. Assumēs q̄ sacerdos de sanguine. Seq̄ tur: h Ponet supra extre mū auricule tē. qz in istis par tibus dinoscit lepra. i Et aspget septies corā dño. i. ꝓtra altare holocausti in q̄ īmolaba tur dño. k Fundet sup ex tremū auricule tē. exponatur sicut. s. dictum est de positione sanguinis in partib⁹ illis.
l Et sup sanguinē. i. in eisdez locis in q̄b⁹ iam posuerat san guinem. m Et super caput eius. qz supra dictū est de lepro so q̄ debebat habere caput nu dum vt appareret leprosus om nibus. et ideo hic vngit caput eius oleo: vt designetur pfecte mūdus. n Tunc imolabit holocaustū: qō totū icēdebat.

Ga Holocaustū ⁊c. Christi sacrificium. prius nos a delictis ⁊ a peccatis mūdat: ⁊ tūc nr̄m ꝓficitur holocaustū. cū enim intelligibili emundatione corpus nr̄m ⁊ aīam sc̄tificantes facti sum⁹ spūales: tunc digni ad ascensionē altar⁹ efficimur. tunc enī plenā emundationez accipimus: nec alia indigem⁹. Sūt nā cz emundationū pfect⁹. quedā enī a pollutiōe lepre liberat: alia inducit in castra: alia plenissime mundatos ad altare p̄sentat. b Oz si paup ⁊c. Hiero. Si diuitias celestiū charismatū nō habet (vbi gr̄a) Si virginitatē seruare non valuit: thorū custodiat imaculatū: si martyrij nō potuit portare tropheū: se saltē seruet inuictū. Oz si paup ē ⁊c. Mirabiliter ꝓdescēdit venīā tribuens pauptati: cōgrua paupi sacrificia p̄cipit: ne obstupescat si maiora virib⁹ sacrificia exigant. Qui tū nō hz panē aut pecuniā vñ emat agnū aut columbaz aut turturem? Ad spūalia ergo hoz occasione vocamur: vt leprā malicia: penitentiam emundationē intelligam⁹. Penitentie sunt opa necessaria: q̄ valeant delere peccata. Unde: Facite fruct⁹ dignos penitētie. Sunt autē plures q̄ non p̄nt solnere qō exigit districtio penitētie. Exigit ei ozōnē assiduā elemosynā vigilias sacrum
Dat.3.b ieiunīū. ⁊ vt possit dicere: Facte sūt
Ps. 41. lachrymē mee panes die ac nocte.
Ibidem.6. Et: Lauabo p̄ singulas noctes lectum meū: lachrymis meis ⁊c. Et:
Ibidē.10 Cinerē tanq̄z panē manducabā ⁊c. Ignoscit his q̄ volūt sed non p̄nt: aliam viā penitentie. i. alia sacrificiozuz genera exquirit. c Ponet sup ex. ⁊c. Orige. Uides quō vltime ⁊ summe purificationis est aurem purificari: vt purus ⁊ mūdus seruet audit⁹. Et manū dexterā vt munda sint opa nullis sordib⁹ admixta. Et pedes vt ad opus bonuz tūmodo dirigant: nec vltra lapsū iuuentutis incurrant. Septies respergit sacerdos ꝓtra dn̄m ex oleo. post omīa enī q̄ p purificatiōe celebrata sunt: postq̄z ꝓuersus ⁊ recōciliatus est deo. post īmolatas hostias ordinis erat vt virt⁹ in cū septē-
Ibidē.50. plicis spūs intraret. Sm illud: Redde mihi leticiā sa. t. ⁊ spi. p̄n. cō. me.
Uel qm̄ pct̄oz corda dn̄s in eua ge-
Luce.8.a lio testat⁹ a septē demonib⁹ obsideri. Cōpetēter septies ante dn̄m i purificatiōe respgit: vt expulsio septez spirituū malignoꝝ de purificati corde septies excusso digit⁹ oleo declaretur. Sic ergo cōuersis a peccato purificatio p̄ oīa supradicta datur. dat⁹ aūt donū gr̄e spūs q̄ p olei imaginē designat⁹: vt nō solū purificationē ꝓsequat⁹ q̄ cōuertit⁹ a peccato: sed sc̄tōspū repletus priorē stolā ⁊ anulū recipiat: ⁊ p̄ omīa patri filius reparet⁹. d Chanaan. Est. Terra chananeoz abrae pmissa ē: quā possidebāt septē gētes immundos spūs significātes. De q̄b⁹ dr̄:
Luce. 11.d Assumit septē spūs neqores se: ⁊ inha. ibi: possident terrā abrae gētes
Gen.17.a q̄ erāt ei pmisse. cui dictū est: Patrem multarum gentium posui te.

Ga Cū ergo

a holocaustum: ⁊ ponet illud in altari cū libamen a b
§ debilis corpore vel animo.
b tis suis: ⁊ hō rite mūdabit⁹. Oz si pauper ē et nō c
a § cū velit q̄ vel senex vl̄ infirm⁹. b § sacrificia districte pnie apta.
poterit manus eius inuenire que dicta sunt: sumet agnum p̄ delicto ad oblationez vt roget
a § qui a malis abstinet decimam partem simile conspersile oleo facile haber. § christi theologiam qui misericorditer nostre cōperat⁹ est carni.
p̄ eo sacerdos: decimamq̄z partem similē con-
§ fidem. a § hec faci
sperse oleo in sacrificiuz: ⁊ olei sextariū: † duoscz
le reperiuntur. § continentiam. § legis meditationem. hec et corpus et animā a terrenis retrahunt operibus: sicut ea que in districta penitentia aguntur: vnde p̄ illis inducuntur.
turtures siue duos pullos columbe: quoruz sit vnus p̄ peccato ⁊ alter in holocaustum. Offeret cz ea die octauo purificatōi sue sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonij coram dn̄o. Qui suscipiens agnum p̄ delicto ⁊ sextarium
§ coram dn̄o.
olei leuabit simul: immolatoq̄z agno: de sangui
§ vt sit mundus auditus.
c ne eius ponet super extremum auriculē dextre
§ vt sunt opera munda.
illius qui mundand⁹: et sup pollices manus eius
§ ne gradiatur ad malum.
ac pedis dextri. Olei vero partez mittat in manum suā sinistrā: in quo tingens digitū manus
a § vt recipiat spiritūsanctū: vel vt ejciantur septem demonia.
dextre: aspergetq̄z † septies ꝓtra dn̄m: tangetq̄z
extremum auriculē dextre illius qui mundand⁹: ⁊ pollices manus ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est p̄ delicto: Reliquā aūt partem olei q̄ est i sinistra manu mittet super caput purificati vt placet p̄ eo dn̄o: et turturem
siue pullum columbe offeret vnum p̄ delicto et alterum in holocaustū cum libamētis suis. Hoc est sacrificium lepr̄osi: qui habere nō potest om-
§ qz hec ad vtroscz pertinent.
nia in emundationē sui. Locutusq̄z est dn̄⁹ d
§ legem. § propheras.
ad moysen ⁊ aaron dicens: Cum ingressi fuerit⁊
a § gentium que abrae promisse sunt. Sm illud. Patrem multarū gentium posui te. b § predicantibus legem ⁊ propheriam sicut apostolis qui docuerunt gentes.
d terram chānaan quā ego dabo vobis in possessionem: si fuerit plaga lepre in edibus ibit cui⁹
a § domesticis ecclesijs. § cōgregatiōib⁹ hereticoz.
a § sic nimpha vl̄ priscilla. b § Petro vel paulo q̄ possit iudicare petā.
est dn̄⁹ nūncians sacerdoti ⁊ dicet: Quasi plaga lepre videtur mihi esse in domo mea. At ille
§ impie doctrine. § ecclesia.
a § .i. recedant qui in domo erant: et se a malo illo immunes ostendant. ne participes pene fiant. hoc est enim quod dr̄: ne immunda fiant omīa que in domo sunt.
p̄cipiet vt efferant̄ vniuersa de domo priusq̄z
ingrediat⁹ eā ⁊ videat vtrū lepr̄osa sit: ne īmūda e
fiāt oīa q̄ in domo sunt. Intrabitq̄z postea vt cō
a § diuersis ordinib⁹ quib⁹ ecclesia sustentatur: vnde iacob⁹ ⁊ iohānes ⁊ cephas colūne dicunt⁹ ecclesie tanq̄z ministri sacrorū ⁊ doctores.
sideret dn̄⁹ lepr̄ā: ⁊ cū viderit i pārietib⁹ illius f
a § opinionē. s. ministrorū vilescentē ⁊ ex peccato hūiliorē. b § Lxx. viroze. i. vana gloria: que quasi herba cito vanescit.
q̄si vālliculas pallore siue rūbore deformes ⁊ humiliores superficie reliq̄: egredie⁊ ostiuz dn̄⁹ et
a § moderata increpatiōe corrigens vt penitens venīā mereat ⁊ absoluatur. septenarius enim venīā in septiformi spiritu significat.
statim claūdet eā septez diebus. Reuersusq̄z die g

a Et ponet illud in altari. s. holocaustorū: q̄ ibi cremabat⁹.
b Cū libamētis suis. i. cum illis que simul cremabant⁹ in liq̄dis. Sm q̄ determinatur Rume. xv.
c Oz si paup ē. hic ꝓpter agit⁹ de oblatione paupis in purificatione sua a lepra. ⁊ ptz lr̄a ex his q̄ dicta sunt supra. † 3.5.b. et 3 12.d
d Locutusq̄z est dn̄s. Hic agit⁹ ꝓpr̄ de lepra domus: ⁊ ponit⁹ vltimo q̄ctū ad ea q̄ ptinent ad lepr̄ā: q̄ lepr̄ā hominis et vest⁹ hēbāt sacerdotes discernere cū adhuc eēnt i deserto. § circa lepr̄ā domus nō habebāt officiū suuz exercere donec vēissent ad terrā ꝓmissiōis. ⁊ h̄ notat⁹ in textu cū dr̄: Cunq̄z ingressi fuerit⁊ terraz chanaan ⁊c. Sciēdū aūt q̄ ꝓprie loquēdo lepra ñ p̄t eē i domo: q̄ solū aīal est susceptiuū sanitat⁊ ⁊ infirmitatis: sed aliq̄ corruptio existēs in domo dr̄ lepra silitudinarie: inq̄ctū pōt habitantes in ea inficere: ⁊ talis domus q̄si erat corruptio pseuerans iubet⁹ hic dirui duplici de causa. vna est ne inficeret habitātes⁊ vt dictū ē. Alia q̄ in talib⁹ domibus aliq̄ gētiles idola colebant ⁊ inuocatiōes demonuz exercebāt: ne filij isr̄l q̄ erant ad idolatriaz ⁊ ad tales superstitiones ꝓni: ad consilia declinarent. Circa igit⁹ lepr̄ā domus ꝓmo agit⁹ de ei⁹ iudicio et discretiōe. scōo de ei⁹ purificatione. ibi: Oz si introiens. Circa ꝓmū ostēdit⁹ q̄d dn̄s dom⁹ debebat facere. cuz dr̄: Ibit cui⁹ est domus nūciās sacerdoti ⁊c. Et q̄d sacerdos debebat facere. cū dr̄: At ille p̄cipiet vt efferantur vniuersa de domo. cui⁹ cā subditur:
e Ne immūda fiāt ⁊c. q̄ si dom⁹ iudicaret⁹ lepr̄osa p̄ sacerdotē: oīa q̄ eēnt i domo tpe sui iudicij eēnt facta īmūda. f Et cū vide. i pa. ⁊c. q̄ talia sūt signa corruptiōis corrosiue ⁊ infectiue.
g Claudet eā septē
* diebus

℣ Cũ ergo Moyses et aaron.i.lex ⁊ ꝓphe ingrediunt̃ int̃ gentes: expellit deus ꝑ eos chananeos intelligibiles: ⁊ dat eis terrã ī hereditatem: vt ibi regnet lex ⁊ ꝓphetia: ⁊ qui ꝑdicãt ea. Cũ vadit cui⁹ domus est ⁊ nũciat sacerdoti: qz lepra videt̃ ē in domo sua. Tales dom⁹ sunt domestice eccl'ie singlozũ.

Ro.16.a Sal̃ Paul⁹: Salutate priscillã ⁊ aquilã: ⁊ domesticam coz ecclĩaz. Vadit ℣ ad sacerdotẽ q̃ discretiõis hz iudiciũ. Aliq̃n enim sacerdos non est: cui⁹ dom⁹

Colo.vl.d est: qõ ibi patet. Salutate nymphaz ⁊ domesticã ei⁹ ecclesiã. a Extra ciui. Non tm̃ extra domum: qz de vniuersali ecclesia sunt eijciendi: que ē ciuitas dei viui. b Domũ ãt ipaz ⁊c. Domũ radũt q̃ scripturas itelligũt ⁊ discernũt: ⁊ quod dolose fuscatũ est nouacula diiudicationis radunt. c Lapidesq; alios. Dogmata veritat'.

Zach.9.d de quibus dicitur: Lapides viui voluuntur super

1.Coz.3.c terram. Et alibi: Quicũq; edificauerit super fundamentum aurum ⁊ argẽtum ⁊ lapides p̃ciosos ⁊c. d Reuersam lepra ⁊ parietes ⁊c. Id est si eiectis pranis dogmatibus: ⁊ expositiõe subtili rursus impietatis doctrina inuenia tur aspersa. e Qz si introiens ⁊c. Memento que legeris in mundatione leprosi. Manifeste enim apparet: quia ecclesiam hereticoz̃ exprimit: que contra dispensationem incarnationis christi agit: et iõ ad domum mundandam talia sacrificia adꝺcit: in quibus mysteria carnis ⁊ passiõis christi possunt exprimi: ⁊ peccata in se commissa sanare. f Ista ē lex. Quia late leges lepre exposuit: necessario recapitulauit. prius gen⁹: deinde et partes exponit.

g Lepre. Impie doctrine: que contigit etiam laicis. ideo additum est: vir aut mulier in q̃ fuerit plaga lepre ⁊c. Si enim sacerdotes tm̃ intellexisset: mulierẽ nõ addidisset. ℣ Post hec lepram que est in virtutibus posuit. hec enī sũt anime vestimenta. Inde que est scilicet ī ecclesie doctoribus: qui sunt parietes domus. Tandem cicatricis ⁊ erumpentium papularum memoriaz facit: lepraꝫ verã describens eaz q̃ est in peccatis vl' in dubijs vel manifestis.

℣ Vir qui septimo ꝓsiderabit eam. Si inuenerit a ℣ dogmata impietatis.

creuisse lepraꝫ: iubebit erui lapides in b

ąb⁹ lepra ē: ⁊ proꝛciet eos extra ciui- a ℣ inter hereticos: qui omnia impietatis opera vel dogmata recipiunt.

tatẽ in lõco immũdo: domũ aũt ipaz b radi intrinsecus ꝑ circũituz: et spargi a ℣ particularẽ doctrinã. ℣ reliquias vt nihil omnio remaneat. b ℣ generalẽ ecclesiã. c ℣ inter hereticos tanq̃ immunda ⁊ ab immundis inuecta.

pulũerẽ rasurę extrã vbẽ in lõco imũ do: lapidesq; alios reponi ꝑ his qui c a ℣ expositione que legem exprimit.

ablati fuerit: ⁊ lũto alio liniri domũ. c Sin aũt postq̃ eruti sũt lapides ⁊ puluis elat⁹: ⁊ alia terra lita ingressus sa a ℣ non auditu sed inspectione cognoscens. b ℣ ministrozum ordines.

cerdos viderit reuersaz lepraꝫ: ⁊ pariꝺ tes aspsos maculis: lepra ē pseuerãs a ℣ Odiui ecclesiã malignantiũ. b ℣ non tantuz cõdenabunt dogmata sed ipsos auctores.

⁊ imũdã dom⁹. Quã stati destruent: a ℣ quoz doctrina constituit ipsa ecclesia.

⁊ lapides ei⁹ ac lignã atq; vniuersum a ℣ ciuitatem sanctam hierusalem.

puluerem proꝛciẽt extra ꝺppidum in a ℣ hereticoz̃. b ℣ in quibus cõmunicans. c ℣ cõuenticulum hereticorum.

lõco immũdo. Qui intrauerit dom̃uz a ℣ que pene subiecta est. b ℣ ad vesperũ demorabitur fletus. ℣ penitentiam.

q̃ clausa ē: imũdus erit vsq; ad vespe a ℣ in tali doctrina requieuerit. b ℣ panem luctus. ℣ mysteria destructe ecclesie.

rũ: et qui dormierit ī ea et cõmederit ꝺ a ℣ penitẽtia vel baptismo. ℣ opera.

e quippiã: laũabit vestimẽta sua. Qui e introiens sacerdos viderit lepraꝫ non creuisse ī domo postq̃ denuo lita est: purificabit eã reddita sanitate. Et in purificatione ei⁹ sumet duos passeres lignũq; cedrinũ ⁊ vermiculũ atq; hysopum: ⁊ imolato vno passere in vase fictili sup aquas viuas: tollet lignũ cedrinũ ⁊ hysopũ ⁊ coccum ⁊ passerẽ viuũ: ⁊ intinget omnia in sanguine passeris imolati: atq; in aq̃s viuentibus: ⁊ asperget domũ septies: purificabitq; eam tam in sanguine passeris q̃m in aquis viuentib⁹: et in passere viuo lignoq; cedrino ⁊ hysopo atq; vermiculo. Cumq; dimiserit passerẽ auolare in agrum libere: oꝛabit ꝓ domo ⁊ iure a ℣ recapitulatio. b ℣ genus prepo nit. ℣ impie doctrine que peior est omnibus.

f mũdabitur. Ista ẽst lex ꝺomis lepre ⁊ ℣ virtutum. ℣ ecclesiarũ.

g pcussure lepre vestium et domoꝛum: cicatricis ⁊ erũpentiũ papulaꝫ: lucentis macule ⁊ ī varias species coloꝛib⁹ f a ℣ q̃ ignoranter peccatur. vñ: Si ceci essetis peccatum non haberetis.

immutatis: vt põssit scire quo tempo ℣ q̃ scienter peccatur.

re mũdũ quid vel immundũ sit. dieb⁹. qz ꝑ talẽ clausionẽ citi⁹ apparet coꝛruptio: eo q̃ nullus ibi hitat. vñ ⁊ domus nõ habitate citi⁹ peiozant'. a Si inuenerit creuisse lepraꝫ. notabilit̃ intẽsiue vl' extẽsiue. b Jubebit erui lapides. in ąb⁹ sũt macule ad videndũ si coꝛruptio possit amoueri cũ minoꝛi detrimẽto dom⁹. c Et luto alio li. do. i. alio cemẽto. d Qui doꝛmierit ī ea ⁊c. Ille enī q̃ doꝛmierit in tali domo vel comederit magt̃ põt infici q̃s ille q̃ solũ ingredit̃. ⁊ iõ ingrediẽs nõ indigebat vestiũ lotiõe: ꝺ solũ erat imundus vsq; ad vesperã: ⁊ sic purgabat̃ solo transitu tpis. Cetera patẽt. e Qz si introiẽs sacerdos. ꝺ agit̃ de lepre dom⁹ purificatiõe. ⁊ ptz sententia ex his q̃ dicta sunt de purificatione hoꝛis. Cõsequẽter recapitulat breuit̃ que dicta sunt. cũ dꝛ: Jsta ē lex lepre. Sequitur:

f Et erũpentiũ papulaꝫ. papule sũt vlcera minuta in cute nascẽtia: q̃ doloꝛe ⁊ scabiem afferũt. Cetera patẽt ex. s. dictis.

Doꝛaliter. Ca. XIIII

a† Jn hoc capitulo agit̃ ꝺ leprosi emũdatiõe: ꝑ quã significat̃ reuersio ab heretica prauitate. vbi ꝑmo describit̃ sacerdot' diligens inq̃sitio. cũ dꝛ: c† Qui egressus ꝺ castris cũ inuenerit lepraꝫ esse mundatã ⁊c. ꝑ qꝺ designat̃ q̃ prelat⁹ dꝛ reuertentẽ ab heresi diligenꝫ examinare de fide ⁊ ecclĩasticis sacramẽtis: ⁊ si inuenerit eũ fidelit̃ credentẽ: p̃cipiat ei vt offerat duos passeres viuos ⁊c. ꝑ q̃s intelligunt̃ coꝛp⁹ et spũs. q̃s talis reuertẽs offerre debet dño in obsequiũ fidei christiane: ⁊ vnus scz ille ꝑ quez significat̃ coꝛpus imolari dꝛ ꝑ carnis mortificationẽ sup aq̃s viuentes. i. baptismales. ꝑ qꝺ significat̃ q̃ debet oẽm heresim abiurare. ⁊ alt⁹ passer: ꝑ quẽ significat̃ q̃ spũs dimitti debet vt libere volet. ꝑ qꝺ significat̃ celestiũ meditatio: cui reuertẽs ab heresi debet intendere de cetero. ℣m illud ad ℣hil. iij. Mra autẽ 6 uersatio in celis est. r† Radet oñes pilos coꝛpis sui ⁊ lauabit̃ aqua. ꝑ hãc rasionẽ significat̃ resecatio oĩm circũstantiaruz heresis. ꝑ lotionẽ vero coꝛpis ⁊ vestiũ pura ⁊ ꝑfecta cõfessio designat̃. e† Assumet duos agnos imaculatos ⁊ onẽ annicũlam ⁊c. ꝑ onẽ annicũlã significat̃ intelligẽti a q̃ ꝑ pctõ p̃cedẽti dꝛ in obsequiũ de ī captiuari. ꝑ duos agnos intelligunt̃ voluntas ⁊ memoria: qz volũtas offerri dꝛ in holocaustũ ꝑ incendiũ charitatis. ⁊ memoria recolendo gratant̃ beneficia diuine largitat̃. debet etiã offerre similã q̃ est farina tritici purgatissima. ꝓpter qꝺ significat puritatẽ conscientie. ⁊ oleum qꝺ significat opa misericoꝛdie. † Tangetq; extremũ auricule dextre ⁊c. ꝑ ꝺ q̃ sacerdos tangere dꝛ auriculaz ei⁹ q̃ mũdat̃: ⁊ pollices man⁹ ⁊ pedis dextri: significat̃ q̃ reuertens ab heresi dꝛ de cetero obediẽs eẽ eccl'ie ei⁹ mandata audiendo: qꝺ significat̃ ꝑ tactũ auris. ⁊ ope ad implẽdo: qꝺ significat̃ ꝑ tactuz man⁹ q̃ est oꝛganũ oꝛganoꝝ: vt dꝛ. iij. de aĩa. ⁊ q̃ ꝓcedat de bono ī melio. ℣m illud ℣s. lxxxiij. Jbũt de virtute in xtũ: videbit̃ de⁹ deoꝛũ in sion. Et talis ꝓcessus de bono in melius: ꝑ tactũ pedis significatur.

Jn ca. xliij. vbi dicit̃ in postilla: Sciendum autẽ q̃ ꝓprie loquendo.

Additio.

Licet aĩal susceptiuum sit sanitat̃ vel ifirmitatis: tm̃ cib⁹ dꝛ san⁹ vl' medicina sana: inq̃tũ sanitatẽ ꝓfuat vl' efficit: ⁊ tal' modus dicẽdi nõ ẽ metaphoꝛic⁹ seu sillitudinari⁹: qz sanitas q̃ significat̃ ꝑ cibũ sanũ vl' medicinã sanã est vera sanitas aĩalis q̃ a p̃dict' cau- ✠ satur. ⁊ iõ

A Vir ą patit̄ ꝛc. Ca. XV Lxx. Sic. viro viro cui factus fuerit ꝛc. Quotiēs aliquid legislator duplicat: q̄tū inde sollicit⁹ sit monstrat vt nemo illud mandatū p̄tereat. Sicut ibi: homo hō de filijs israel ꝛc. Notandū aūt q̄ dicit: viro viro. nō homini hoī: fortitudinē significat in eo ą legem p̄cipit. Virieni appellāt pfecti. Añ Salomon: Virū aūt pfectū quis inueniet. Et Paulus: Donec occurram⁹ in virum pfectū ꝛc. Grego. Vir ą patitur ꝛc. Quid est sermo nisi semē. Qui dū ordinate mittit: audiētis mens quasi p̄cipient. vterus ad boni opis p̄olē fecundat. Si importune: pollnens emittentē generādi pdit virtutē. Semē incōpetenē fluens corpis mēbra inq̄nat: cum sermo p quē in audientib⁹ nasci scientia debuit: si inordinate pdeat etiā que recte senserit fedat. Immūdus est ergo ą hunc fluxū patit: q̄ multiloquio inquinat. Añ Paul⁹ discipulo dicturus importune p̄emisit oportune dicens: Insta oportune importune. Q̄ aūt dicit: Tūc iudicabitur huic vitio subiacere ꝛc. tunc. s. pbabitur immūdicie fluxꝰ seminis. i. nociue doctrine subiacere: cū frequētius p̄auitat. sensus ꝛ supfluę verboꝝ effusioni operā dederit: quo magis temporalē gloriā querat q̄ ꝑ ppetue mercedis fructū.

B Esicius. Quia multe species sūt p̄aue doctrine: cū legislator alios in sanatione lepre: alios in differentia ciboꝝ significasset: alios ą ex impudentia docēt: p hoc mandatū exponit. Sunt ą p̄m ꝓprias passiōes sermonē doctrine temperāt: ꝛ alijs quos ipi diligūt cōmendant. Qui ergo sic docet: doctrinā suaz corrūpit: nec deo filios facit. Ideo fluxuz seminis pati dicit: stratuz in q̄ dormierit inquinat. i. discipul⁹ in q̄ diligenter obediēte reḡescit magistri spirit⁹. Añ Paulus de Tito dixit: Spūs ei⁹ requieuit in oīb⁹ vobis. Eorū ergo qui impudica docent: et filiorū p̄ocreationem: ꝛ legitimas nuptias spernūt: ꝛ sic fornicationē introducūt: ꝛ semine fluunt. Qui dā obediendo stratū fiunt: q̄ intantū immūdi sunt: vt moyses ñ p̄cipiat mundationē eorū: quos ita affectos morbo nouit: vt penitentiam agere nō possunt. Si quis tetigerit lectum ei⁹. i. si particeps fuerit doctrine eius sequēs discipulos ipi⁹.

b Sagma. Lxx. Asini. Per qd̄ negligentior discipulus ꝛ molli cor de cōmutandus intelligit. Sagmata enim mollia sunt.

c Numerabit septem dies. Quia per septiformem spiritum datur remissio peccatorum: cuius septez donis indigent qui perfecte mundari debent. d Duos turtures. Dignum doctoribus sacrificiuz. Turtur siquidem meditationez: columba frequenter generans et simplex spiritumsanctum designat. Oportet enim doctorem spiritualiter generare. digne ergo hoc sacrificium sacerdotibus et magistris dedi cauit.

Cor̄ dño

Locutusq̄ est dñs Ca. XV a
l ad moysen et aaron dicens:
Loq̄mini filijs israel ꝛ dicite

a ſ qui fortis deber esse. b ſ supfluitatē verbi. c ſ q̄ in multiloquio non deerit peccatum.

a eis: † Vir q̄i patit̄ fluxū semis imūn b+
dus erit: Et tunc iudicabit̄ huic vitio c

a ſ cū frequēter p̄auitati sensus ꝛ effusioniverborū operam dederit. ſ semen.

subiacere: cū p mōmēta singla adhęserit carni illi⁹: atq̄ p̄creuerit fedus hu/ d

a ſ discipuli: in quoꝝ obedientia quiescunt magistri.

mor. Oīe strātū in q̄ dormierit imū/ †

a ſ in cathedra pestilentie.

dum erit ꝛ vbicūq̄ sederit. Si q̄s ho/ ‡

a ſ qui audierit discipulos eius. ſ penitentia.

minū tētigerit lectū eius lauabit ve/

ſ lachrymarum.

stimenta sua: ꝛ ipe lot⁹ aqua immun/

a ſ cōsummationē pnie. b ſ in cathedra male doctrie.

dus erit vsq̄ adv̄espe. Si sederit vbi

ſ penitentia.

ille sederat: ꝛ ipse lauabit vestimenta

ſ lachrymarum. ſ vsq̄ dū

sua: ꝛ lot⁹ aqua imundus erit vsq̄ ad

compleatur penitentia. a ſ carnalem eius doctrinam.

vesperū. Qui tetigerit cārnē ei⁹: laua

bit vestimēta sua: ꝛ ipe lot⁹ aqua im/

a ſ fluentem doctrinā.

mūdus erit vsq̄ ad vespe. Si salūā

ſ se ingerendo.

huiuscemodi hō iecerit sup eū q̄ mun

dus est: lauabit vestē suā ꝛ lot⁹ aqua

ſ stratura.

b imūdus erit vsq̄ ad vespe. Sagma e

ſ discipuli doctrine tali subiecti.

sup q̄ sederit immūdū erit: ꝛ q̄cq̄d sb

ſ sub eius doctrina.

eo fueritq̄ fluxū semis patit̄: pollutū

ſ obediendo. a ſ in semeripo p̄cā suscipiens.

erit vsq̄ adveſperuz. Qui portauerit

hoꝝ aliq̄d lauabit vestē suā: ꝛ ipe lot⁹

ſ non semper. ſ desperationem aufert.

aqua imūdus erit vsq̄ ad vesperum.

ſ se miscendo. ſ p pniam.

Oīs quē tetigerit q̄ talis ē: nō lotis

ſ operibus.

ante manibus: lauabit vestimenta

sua: ꝛ lotus aqua immundus erit vsq̄

a ſ quod doctrina eius implerum.

b ſ Omnino terrenum ꝛ tendens ad lutum quod facile corrumpitur.

ad vesperum. † Vas fictilē quod teti/ †

a ſ Non supersederit: quasi totam doctrinam superponens: sed quandam partem. b ſ quia totum corruptuz nec penitentie aprum. c ſ quod fortius.

gerit cōfringetur: vas autez lignēū †

a ſ quia nō sic infirmatur vt per penitentiā nō sanetur. b ſ ab hac corruptione ne vlterius sustineat.

lauabitur aqua. † Si sanatus fuerit q̄ f+

c huiuscemodi sustinet passionē: nūera s+
bit septē dies post emundationē sui:

a ſ de quibus dicitur: flumina de ventre eius fluēt aq̄ viue. i. doctrine: q̄ ducit ad vitam.

ꝛ lotis vestib⁹ ac toto corpe in aq̄is ‡

a ſ gratia christi que octauo die resurrectionis emicuit sine qua sacrificium offerre non proficit.

viuentib⁹ erit mūdus. Die aūt octa/ ı+

d uo sumet duos turtures aut duos pul

Leuitici Ca. XV

satur. ꝛ iō cū dr: Dom⁹ lepre: non silitudinarie dr sed effectiue: quia causat lepā in his q̄ i ea habitāt si sint ad p̄ dispositi ꝛc.

Replica Correctorij eō tra Burg. In ca. xiij. vbi postillator dicit: dom̄ impropie dici leprosam: q̄ ꝓpie solū viuū q̄d est susceptiuū sanitatis ꝛ infirmitat. Burgē. p eq̄ uocationē putat p bene dictū impedire dicēs cibū vl mediciuā dici sanā. Ad q̄ rādeo q̄ postillator loq̄tur ō sanitate formaliter inherente: ꝛ sic nihil ꝓprie ē susceptiuū sanitat. ꝛ ei⁹ ꝓtrarij nisi viuum aīal. cib⁹ aūt ꝛ medicina ꝛ si sint causatiua sanitat.: nō tñ susceptiua dicunt. dicunt igit sane eq̄uoce ꝓut oēs ꝛ phi ꝛ theologi testāt. dicēs igit cibū sanū dic eadē rōne solē calidū: sed ptz q̄ secūdū nō ē ꝓpriū: cū corpa celestia ñ sint capacia taliū ipressionū: igit p̄mū ēt erit ꝑz silitudinē. ꝛ videt ad ꝓpositū de lepra dom⁹ accipiēda mala q̄litas ī loco dom⁹ exuberās lepre causatiua: et sic loc⁹ potiꝰ ē dicēd⁹ leprosus q̄ dom⁹: ꝛ sic accipet ꝓtinēs ꝓ ꝓtento: q̄ est ẋa metapho/ra ſm logicos ꝛ grāmaticos.

a Locutusq̄ ē d. ꝛc. Ca. XV

l Hic agit de imūdicia fluxꝰ seminis. ꝛ p̄mo de imundicia ex fluxu innaturali. secō ex naturali. ibi: Vir de quo egreditur. ad huc primo agitur de dicti fluxus pollutione. secūdo de eius purgatione. ibi: Si sanatus fuerit. Circa primū dicit: b Vir qui patitur fluxum seminis: immundus erit. q̄ nō poterat ingredi locū sacrificij. ꝛ ex tactu etiā ipsi⁹ ꝓtrahebatur imundicia: vt dicet postea. Consequēter oñditur qualiter debebat iudicari talis ifirmitas. cū dicitur: c Et tūc iudicabitur huic vitio subiacere: cū p singula momēta. i. frequēter. d Adhe serit carni illi⁹ atq̄ creuerit fedus humor. generatus ex semine dicto modo fluente. Consequēter oñdit qualiter ex eo deriuet immūdicia ad alia inanimata ꝛ aniata. ꝛ ptz lr̄a vsq̄ ibi: e Sagma. i. sella vel quodcūq̄ aliud q̄ ponit sup animal ad ipm equitanduz. Añ in hebreo habet: Equitatura. Cetera patent ex supra dictis. † 3.6.d.c.3

f Si sanatus fuerit. Hic ꝓsequēter agitur de ipsius purgatiōe. et primo q̄tum ad tempus. cum dicitur: 11.e

g Numerabit septē dies. ab illo die q̄ cessauit passio illa: ꝛ tunc loto corpore ꝛ vestib⁹ mūdus erit.

h In aq̄s viuētib⁹. Ex hoc vide tur q̄ ista lotio non sit intelligenda per aspersionem aque in qua erant cineres vacce rufe: sed p ablutionem in aquis acceptā de fonte vel flumine: que dicuntur viue ꝓpter motum: vt dictū est ca. p̄cedenti. secūdo q̄tum ad sacrificiū deo offerendū p̄o gratiarū actione rōne beneficij sibi collati. s. sanitatis a p̄dicta passione. cum dicitur: i Die autem octauo ꝛc. ꝛ patet littera ex. s. dictis.

Vir de quo

¶ a Loꝛam dño ⁊c. Scom voluntatem ⁊ legem dei sup que peccauit penitẽdo: sacrificia oꝛationum offerendo: ⁊ deinceps recte viuẽdo ⁊ pfecte sapiendo.

Job.3.a b Vir de q̃ ⁊c. Esici⁹. Nisi qs renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spũsctõ nõ intrabit in re.ce. Quia pctũ vni⁹ trãsiuit in oẽs.

Ps.50. Uñ dicit Dauid: In peccatis meis pcepit me mater mea. Ideo legislatoꝛ virũ de quo egreditur semen pro generãdis filijs: sed ⁊ mulierem que pcepit lauari precepit. Coꝛpus enim ab oꝛiginali soꝛdidum semen trãsfundit immundũ. Sz immũdus dicit vsq; ad vesperũ: quia i fine seculoꝛũ christ⁹ aqua mundauit genus humanum. Quia multi iudeoꝛum luxuriosi erant tot et tanta precipit vt saltez coacti sanctimoniã querant. Sicut autẽ qui seminis fluxũ patitur coꝛruptoꝛem doctrine intelligimus: sic de quo semen coitus egreditur doctrinaz iudeoꝛ seminantẽ. Sicut enim immundus oꝛiginaliter qui semen naturale et sanum effuderit: sic eoꝛũ sana doctrina ꝓpter legẽ munda videt: sed nõ est: qz ꝑm lr̃am docet: ⁊ lex nemini ad plenuz auxiliat. Judeos vero p mulieres coeuntes accipim⁹: qui semp adherẽt doctoꝛũ suoꝛ traditionib⁹. c Uestem ⁊ pellem. Miseriaz expꝛimit oꝛiginalis peccati: quo genus humanũ polluturz: etiam insensata polluit. Mulieres etiã expꝛimit que libidinis causa miscent̃ viris ad tempoꝛalẽ vsum quẽ pꝛestat ⁊ vestimentũ: pelles quoq; veterate pꝛoꝛciuntur: ⁊ muliebꝛis ꝓsuetudo veteraſcẽte amicitia respuitur. d Mulier q̃ ⁊c. Per menstrua pꝛaue cogitationes designant̃. Que enĩ menstrua patitur alienã carnẽ non tangit: ⁊ ꝓpꝛia se polluit. Sic inique cogitationes ⁊ volũtates q̃uis opere nõ cõpleant̃: apud deum ꝓ factis habent̃ ⁊ puniunt̃. Mulier que rede. Intendit tam mulieres q̃ viros a libidine reuocare: ⁊ occasionez inuenit: que per varia ⁊ plurima tpa a mulicrib⁹ viros arceat. Que singulis mensib⁹ nature reddunt tributa: septẽ diebus dicit esse ĩmũdas. Qui aũt simpliciter tangũt: ĩmũdos esse vsq; ad vesperũ. Qui vero cũ eis doꝛmierit: non vna die sed septẽ immũdi sunt. Necessario ergo vtriscz interim ꝓtinẽtia indicitur ꝑm hũc sensum: ⁊ in carne iude⁹ p lr̃am iuuari põt. Sed fluxus sanguĩs anĩe quaz effeminata mulier significat idolatria est que coꝛruptio humani generis est. e Septẽ die. Uniuersitatẽ tempoꝛ significat vsq; ad cõpletiõez q̃ declaratũ ẽ euãgelũ. Sepati enĩ erant hoĩes a deo vsq; q̃ ꝓiũgeret eos euãgelica ꝑdicatio. f Qui tetige. ⁊c. Sic opoꝛtet ab idolatria abstinere: vt nec idolatras: nec eoꝛ discipulos vel fautoꝛes q̃bus q̃si lectis vl̃ vasis vtunt̃. cõtingam⁹: nec cõionez cũ eis habeam⁹.

g Mulier q̃ ⁊c. Quia fluxũ seminis patientẽ obscena ⁊ coꝛrũpẽtia docentẽ dixim⁹: ⁊ iudaica vtentẽ doctrina. de q̃ semen coit⁹ egredit̃: restãt q̃ gentilium doctrinã spargũt: q̃ opoꝛtune fluxꝰ sanguinis dꝛ: quasi seductio idolatrie: gaudent enĩ demones sanguine. b Offeret. p. s. s. Supi⁹ fluxũ sanguĩs patientẽ sumere duos turtures: aut colũbas ĩ sacrificiũ ꝑcepit: qz magistri locũ occupauit. ⁊ hic quoq; cũ q̃ patit̃ fluxũ sanguinis: qz idolatrie magister fuit.

¶ Docebitis.

los columbe: ⁊ veniet in ꝓspectu dñi ad
a ꝟ apostolicam doctrinam ne deinceps transgrediatur eam.
ostiũm tabernaculi testimonij: dabitcz
a ꝟ vt alij cedat sacerdoti qui sacerdotiũ polluit. b ꝟ prãue doctrine diuine legi contrarie.
eos sacẽrdoti: q̃ faciet vnũ ꝓ pẽccato ⁊
ꝟ vt sapienter agat in futuro.
a alterũ in holocaũstũ: rogabitcz ꝓ eo coram dño vt emũdetur a fluxu seminis
ꝟ etiã foꝛtis. a ꝟ ad generandos filios.
b sui. † Vir de quo egrẽditur semẽ coitus a†
a ꝟ quia in peccato gignit. b ꝟ totum hominem: sicut alibi per animam totus homo significatur.
laũabit aqua õmne coꝛpus suũ: ⁊ ĩmun
a ꝟ finẽ seculoꝛ. b ꝟ mulieres vel iudeos.
c dus erit vsq; ad vẽsperũ. Uestẽm ⁊ pel †
ꝟ baptismi vel penitentie.
lem quã habuerit lauabit aqua: ⁊ ĩmũ/
ꝟ anima effeminata.
da erit vsq; adveſpeꝛ. Mulier cum qua b
coierit lauabit aqua: ⁊ ĩmunda erit vsq;
ꝟ anima effeminata.
b ad vesperũ. Mulier que redeunte men/ c†
a ꝟ coꝛruptionẽ idolatrie. b ꝟ vniuersitatẽ temporum.
c se patit̃ flũxum sanguinis: septẽ diebus †
ꝟ particeps factus.
seꝑabit̃. Omnis q̃ tetigerit eã ĩmmun †
ꝟ obedientie.
dus erit vsq; ad vesperũ. Et locꝰ in quo
ꝟ requieuerit. ꝟ magistrando.
doꝛmierit vel sederit diebus seꝑatio
ꝟ als lectrum.
f nis sue polluet̃: Qui tetigerit vestimentum ei⁹ lauabit vestimenta sua: ⁊ ipe lo
ꝟ vt supꝛa expꝛosita exponere ocioſi est.
tus aqua ĩmũdus erit vsq; ad veſpeꝛ.
Omne vas sup qõ illa sederit quisquis
attigerit: lauabit vestimenta sua: ⁊ ipse
lotus aqua pollut⁹ erit vsq; ad veſpeꝛ.
ꝟ communicando: aut immolando: aut consentiendo.
Si coierit cũ ea vir tpe sanguis mẽstrua d
a ꝟ omni tempoꝛe vite sue.
lis: immũdus erit septẽ diebus: et oñe e
a ꝟ Nec est que in euangelio fluxũ sanguinis patiens: omnẽ substantiam suam in medicos expendit.
g stratuz in q̃ doꝛmierit: polluet̃. Mulier f†
ꝟ immolando idolis vel idem suggerendo alijs.
q̃e patit̃ multis diebꝰ fluxũ sanguinis
ꝟ Quo obtinebat idolatria sed etiam postq̃ doctrina euangelij luxꝛ pietatis effulsit.
nõ in tpe menstruali: vel q̃ pꝰ menstruũ
a ꝟ Errorem idolatrie docere. ꝟ passioni
sanguinez flũere ñ cessat: q̃diu huic subiacebit passioni immunda erit q̃si si t in
ꝟ memento que legeris.
tempoꝛe menstruo. Omne stratũ in quo
doꝛmierit: et vas in q̃ sederit: pollutum
erit. Quicũcz tetigerit eã: lauabit vestimẽta sua: ⁊ ipe lotꝰ aq̃ ĩmũdus erit vsq;
adveſpeꝛ. Si steterit sãguis ⁊ fluere cessauerit: nũerabit septẽ dies purificatio b†
b nis sue: ⁊ octauo die offeret ꝓ se sacerdoti duos turtures vl̃ duos pullos colũbarũ ad ostiũ tabernacli testimõij: q̃ vnuz
faciet ꝓ pctõ: ⁊ alterꝫ in holocaustũ: rogabitcz pꝛo ea coꝛam dño: et pꝛo fluxu

a Vir de quo egredit̃ ⁊c. Hic ꝓpter agit̃ de ĩmundicia q̃ ꝓuenit ex fluxu naturali seminis. s. in coitu etiaz in actu mr̃imoniali. in emissione enĩ talis humiditatꝭ semp est pollutio coꝛpoꝛal: vt de se patet. ⁊ frequenter etiã est ibi ĩmundicia spũalis etiã ĩ actu mr̃imoniali: qz licet possit sine pctõ exerceri: tñ frequẽter est ibi libido inoꝛdinata. b Mulier cũ qua coierit ⁊c. qz sicut est ibi pollutio a pte viri: ita etiã a parte mulieris: ⁊ maioꝛ cum mulier sit frigidioꝛ: ⁊ ꝓ ꝓis humoꝛes ĩ ea sunt min⁹ digesti. c Mulier que redeunte mẽse. Hic ꝓpr agit̃ de immũdicia fluxus sanguinis. Et ꝑmo q̃ũ ad fluxũ naturalez. secdo q̃tũ ad ĩnaturalẽ. ibi: Mulier que patit̃ mult⁹ dieb⁹. Circa ꝑmũ sciendũ q̃ mulieres a tpe q̃ incipiunt eẽ apte ad ꝓcipiendũ vsq; ad tps quo desinũt concipere quolibet mense cõiter patiuntur hanc passionẽ: q̃ vocatur fluxus sanguinis mẽstrui nisi impediatur per infirmitatẽ vel conceptũ: ⁊ ꝓ tali passione septẽ dieb⁹ seꝑabat̃: ita q̃ nõ admittebatur ad locũ sacrificij: nec aliãs cõicabat cũ ea ĩ cibo ⁊ lecto. hec etiã immũdicia ad alia deriuabat̃ inanĩata ⁊ aĩata. q̃ notat̃ cũ dꝛ: Omnis q̃ tetigerit eã ⁊c.

d Si coierit cũ ea vir. ℞ ꝓ bibet̃ nõ solũ ꝓpter ũnũdicĩã ꝓtractã ex ea sicut ex ꝑcedentib⁹: ℟ etiaz qz ex tali coitu solent generari pueri monstruosi: vtpote patientes aliquẽ defectum in aliq̃ pte coꝛpis vl̃ etiã in toto: sicut lepꝛã vel aliquã ꝓsilem ifirmitatẽ. e Immũdus erit septẽ dieb⁹. j. xx. ca. dꝛ q̃ talis dꝛ interfici. Ad q℥ dicẽdũ q̃ ibi loq̃tur de eo q̃ sciens̃ accedit ad mulierem mẽstruatã: ⁊ cõuincit̃ de ℞ in iudicio. hic ãt loq̃tur de eo q̃ accedit ignoꝛãter: ⁊ de eo cui⁹ factũ est occultũ.

f Mulier q̃ patit̃. Hic cõsequẽter agit̃ de immundicia fluxus sanguinis ex infirmitate. Et ꝑmo de pollutione. secõo de purgatione. ibi: Si steterit. Circa ꝑmuz dꝛ. q̃ duraẽte ifirmitate ista dꝛ iudicari ĩmũda: sic̃ mulier patiẽs menstrua tpe illi⁹ fluxꝰ. ⁊ ptz lr̃a. g Si steterit. hic ꝓpr agit̃ de ei⁹ purgatiõe. Et ꝑmo q̃ũ ad tẽpus. cũ dꝛ: b Mũerabit septẽ dies. s. a tpe q̃ cessauit ifirmitas. secõo q̃ ad sacrificiũ deo offerẽdũ ꝓ sua sanatione. cũ dꝛ: Offeret ꝓ se sacerdoti duos tur. ⁊c. ⁊ seq̃t:

¶ Docebitis

¶ a Docebitis. Hoc necz de leprosis necz de his q̄ tangūt mortic̄na sanciuit.
b Jmmūdicias. Oīne pctm̄ imūdicia ē anīe: sed idolatria maxime. c Tabernaculū. Jnteriozē hoīem in q̄ imago dei.

Jo. 1. a Uerbū q̄z caro factuz ē: ꝛ ha. ī nob.
d Jsta ē lex. que sibi coherēt ꝛ communez intētionem hūt: nectere cōsueuit: vt oñdat quō debeāt intelligi: et q̄ cū q̄bus cogniti one intellect⁹ ꝯiūganť. e Et q̄ pol. coi. Qui p̄cepta iudaica docet: ꝛ male docet bōa: immūdus ē duz q̄ ad lr̄am ptinēt extra tp̄s profert: et sicut mūdus vtiť

Leuī. 1. d īmundis. vñ: Oia mūda mūdis ꝛc̄.

A f Et q̄ men. tem. Hi sunt q̄ impietatē docēt: cū genus hūanū erroze idolatrie sit detētū in mentruis. i. in separatiōe malicie.

C. XVI

g l Ocutusq̄ ē dn̄s ad ꝛc̄. Unū corp⁹ legl̄ facit: et coherētia in vnū redigit. Cum enī ꝯtrarie doctrine multiplices differentias exposuerit: nunc vna lege eā redarguit: commune ꝯtra eā p̄ceptum subijciens ꝛ causaz mortl̄ ipsi⁹ oñdens. Jgnis ei alienus aliena do

a Docebitis ergo. Hic ponit conclusio intenta: ꝛ dirigitur sermo ad sacerdotes vt doceant populum cauere ab immundicijs predictis. b Et non moriatur in sordibus suis: id est pro suis sordibus: si immundi accedant ad locum tabernaculi. Hic consequenter recapitulat. cum dicitur: c Jsta est lex eius ꝛc̄. Et patet littera ex predictis.

ctrina a deo: ꝓpterea diuino igne ꝓsumpti sunt q̄ ignē alienū obtulerūt. nā ꝯtra spm̄sctm̄ agūt q̄ iniqua docēt. Siue g̃ q̄s idolatriā doceat: siue diuīa mādata p̄ue exponēdo corrumpat: siue iudaica doctrina sic vtať vt pollnať ꝓtra tp̄s. s. ꝛ intentionē ipsi⁹ legis lr̄az sequēs: ignē alienum deo offert. ideo igne spirituali ꝓsumptus celerem trās gressiōis penā non euadit: sed cū hi mortui fuerint ꝛ defecerint: sanctior obtinebit q̄ sequiť. Añ post mortē eoz dn̄s hec ad moysen loq̄tur:

b Loquere ad ꝛc̄. Quātū parcat nob deus: quantū sit de salute nostra sollicit⁹ in superioribus didicimus. Custodia nostre salutis ꝛ dux doctrina est. Circa hāc ergo legislator maxime diligens est: non solū vt in p̄ceptis dn̄i aut iudaicis fabulis: aut ī aliquo idolatrie fantasmate doctores nō exceda̅t: sed ne occasione theologie in ipietatē cadāt: sicut hereticī q̄ p p̄io sensu diuīa ꝛ sublimia exq̄rētes: ab ecclīastice moderatiōis corpe excisi sunt: q̄ñ p̄tibus cauet xp̄s. i Coz̄ ꝓpitiatorio. Lxx. Coz̄ facie ꝓpitiatorij. Aperte g̃ sacerdotes vl q̄slibet ꝓbibet xp̄i exq̄rere diuīatē: īgredi iteriora velamis. xp̄s bz velamē. i. carnē q̄ tegit dīnitatez: sic sctāsctōz visibile velamē. Arcā q̄z testimonij appellat carnē xp̄i mltl noīb⁹ mltl

¶ alludens

' s magistri.

a immūdicię eius. Docebitis ergo a
a s subditos. b s fugite fornicationē. s ostendit quare hoc dixit. c s mentis vel corporis.
b filiōs israel vt cāueant imūndici/ b
a s morte impietatis. s spūaliter corporaliter.
as ꝛ nō mozianť ī sordibus suis b
c cū polluerit tabernaculū meū qō c
a s qui corruptā doctrinā seminat.
d est inť vos. Jsta ē lex eiꝰ q̄ patiť d
e f fluxū semis: ꝛ q̄ polluiť coitu: ꝛ q̄ e f
menstruis tp̄ibus sepatur: vel q̄ f
s fidelis.
iugi fluit sanguine ꝛ hois q̄ dorm/
s mixtus idolatrie.
mierit cum ea. Ca. XVI
g †Ocutusq̄ ē dn̄s ad moy d†
l sen p⁹ morte filioꝝ duoꝝ
aaron: q̄ñ offerētes ignē
a s Similiter sacerdotes debent sibi inuicem hec precipere.
alienū interfecti sūt. Et p̄cēpit ei
a s aaron. i. altram conuersationem habens ad dei sanctificationem ascendit.
b dicēs: Loquere ad aaron fratrez e
a s oīib⁹ cōmunē proponit legem q̄ diuina perscrutantur mysteria. sed primū sacerdotibus.
tuum: ne omni tēpe ingrediatur
a s diuinā contemplationē in qua habitat sanct⁹ sanctorū. b s carnē christi q̄ fuit pro nobis propitiatorium p propriū sanguinem.
i sctūāriū quod est intra vēlum co
s Lxx. facie ꝓpiatorij. i. diuinitate. vñ: Nō videbis faciem meam ꝛc̄.
raz propitiatorio quo tegiť arca

Moraliter. b† Uir q̄ patiť fluxū seminis ꝛc̄. Scōm dictū saluatoris Luviij. semen est verbuz dei. Uir igiť seminifluus est doctor theolog⁹ vel p̄dicator curiosus ꝛ vanigloriosus xp̄o multiplicans ad sui ostentationē vl ad questū ꝛ nō ad vtilitatem audientiū. † Oīne stratū in q̄ dormierit immūduz erit. p hoc stratuz intelligiť fauor ꝛ laus hoīm in q̄ tanq̄ in lecto talis doctor vel p̄dicator q̄escit. † Et vbicunq̄ sederit. nā talis doctor vel p̄dicator sedet in cathedra pestilentie. † Si q̄s hoīm tetigerit lectū ei⁹ ꝛc̄. p tangentē lectū ei⁹ ꝛ sedentē in ei⁹ loco intelliguntť illi q̄ fouēt eū in suo malo. † Si saliuā ꝛc̄. p saliuā ei⁹ q̄ oz infectiua intelligiť verbū malū egrediēs ab oze ei⁹. doctor enī vl p̄dicator q̄ nō intēdit nisi questū vel fauorē hoīm: frequēter cū bonis q̄ dicit ꝓpōpit in mala verba ꝛ inhonesta. nā ex abundantia cordis os loq̄tur. Matth. xij. † Uas fictile q̄ tetigerit ꝛfringeť. p vas fictile intelligiť auditor ad malū pron⁹: ꝛ iō si doctrina talis doctoris ī corde tangatur: ita corrumpeť de cōmuni cursu q̄ ad nihiluz valebit vltra. q̄ significat p h̄ q̄ oz ꝛfringeť: † Uas āt ligneū lauabiť aqua. i. si auditor ñ sit ita pron⁹ ad malū q̄ p ei⁹ doctrinā corrumpať tñ ex ea peiorabiť: ꝛ sic indiget lotione p ꝓtritionē ꝛ ꝓfessionē: ꝛ sic exponať in aliꝭ in q̄bus fit mētio de lotione. f† Si sanat⁹ fuerit ꝛc̄. hic agiť de emundatiōe dicti doctoris vel p̄dicatoris mali. nā durāte statu pn̄tis vite: nullus est ita malus q̄n reuerti possit ad statū gr̄e. ideo subdiť: g† Enūerabit septē dies post emūdationē suā. emūdatio ista fit p verā ꝛ pfectā ꝓtritionem. p septē dies intelliguntť septez dona spūssancti q̄ cū gr̄a infundunť: ꝛ ordine nature verā ꝓtritionē sequunť: quia tñ vere cōtritus ꝛ sanat⁹ cōfiteri teneť. ideo seq̄tur: † Et lotis vestib⁹ ꝛ toto corpe. p q̄ intelligiť pura confessio q̄tum ad pctā que significantur p corpus: et circūstantias aggrauantes q̄ significanť p vestes. i† Octauo die sumet duos turtures. i. immediate post ꝓfessionem incipiet satisfacere p opa penitentie que significanť p turtures ꝓp cantu gemitū hñtes. ꝛ bene dicit duos turtures. nā opera penitentie nō valent nisi fiant ex charitate que p binariū significatur ꝓpter geminā dei scz ꝛ ꝓximi charitatem. a† Uir de q̄ egrediť semen coitus lauabit aq̄ omne corpus suū. p tale semen quod est immundū intelligitur verbū malū scurrile ꝛ inhonestū. p lotionē totī⁹ corporis intelligiť mentis emūdatio aqua ꝓtritiōis ꝛ cōfessionis. † Uestem ꝛ pellē quā habuerit lauabit. i. ꝓuersationē suā exteriorē meliorabit. c† Mulier q̄ redeunte mense patiť fluxum sanguinis. ꝓper sanguinem intelligiť pctm̄ mortale. ꝓps. l. Libera me de sanguinib⁹ de⁹ de⁹ salutⁱ mee. ꝓper mulierē vero sic patientē intelligiť hō mollis ꝛ effeminat⁹ ꝛ instabilis q̄ frequēter peccat mortaliter ꝛ iterꝰ recidiuat. † Septē dieb⁹ sepabiť. ꝛ q̄m septenario dierū totū tp̄s revoluiť. ideo p septē dies intelligiť totū temp⁹ q̄ talis subiacet peccato: ꝛ toto illo tpe immūdus est ꝛ euitādus ab alijs ne peccato ei⁹ inficianť. iō subditur: † Oīs q̄ tetigerit eā immūdus erit. p talē enī tactū intelligiť aliqua cōmunicatio mala cū tali pctōre. f† Mulier que patiť multl dieb⁹ ꝛc̄. p quā intelligitur hō mollis ꝛ effeminat⁹ in peccato suo pseuerans ꝛ toto tempe illo immundus est ꝛ euitādus ab alijs ne ei⁹ peccato inficiātur. g† Si ergo steterit sanguis ꝛc̄. i. si pctm̄ cessauerit p verā ꝛ pfectā ꝓtritionē. h† Enumerabit septē dies ꝛc̄. exponatur sicut supra eodē ca. vbi oz: Enūerabit septē dies ꝛc̄. Ca. XVI

d Ocutusq̄ ē dn̄s. Supl⁹ actū ē de purgatione ab imūdicia inq̄ntū tāgit aliquas psonas vel aliquā in speciali. hic ꝓñter agiť de purgatiōe generali: q̄ tangebat totū ꝓplm̄: ꝛ fiebat. x. die mēsis septimi: cui correspondet septēber apud nos mō p̄dicto Exo. xij. Circa quā purgationē q̄ttuor describunť. ꝑmuz est modus p̄parationis. scōm act⁹ īmolationis. ibi: His rite celebratis. tertiū cult⁹ celebrationis. ibi: Cunq̄ portauerit. quartū rit⁹ successiōis. ibi: Mense septimo. Circa primū sciendum q̄ istud festū fiebat duplici de causa. Una est: quia illa die fuit eis denunciatū p moysen pctm̄ de conflatione vituli remissum. Alia causa est: q̄ sicut ptz ex p̄cedentib⁹: frequēter ꝛ ex multl causis ꝓtrahebāt immūdiciā. ꝛ ideo q̄ aliq̄ ꝓpter negligentiā vel ignorantiā seu aliā causam omittebant emūdari. iō semel in anno fiebat generalis purgatio. ꝛ ideo vocabať dies expiatiōis: ꝛ q̄ fm q̄ dicit apl's ad Hebr. vij. Lex enī cōstituit hoīes sacerdotes infirmitatē habentes: ꝛ p ꝓsequēs erāt peccatores sicut ꝛ alij. ideo primo fiebat expiatio ꝓ sacerdotibus: postea ꝓ populo. Circa primum premittiť monitio summi sacerdotis. cū dicitur: e Loquere ad aaron fratrē tuū ne omni tempore ingrediať sanctuariū q̄s est intra velum. i. illam partem que dicitur sancta sanctorum in qua erat arca ꝛ propitiatorium: quia hoc nō debebat fieri regulariter nisi semel in anno. vt dicit

¶ apostolus

Pō.131. alludens effectib⁹. Et hinc Dauid ait: Exurge dñe in requiem tuā: tu τ arca sanctue. Hec est arca que testimoniū reddidit christi sub pontio pilato. hec est eriā ꝓpitiatoriū. Vel ꝓpitiatoriū. i. christi carnē: vel euangeliū. Ipse enī multis vocat noībus: nec est tautologia: sed ꝑ diuersis effectibus diuersa sunt noīa. Velamen dicit carnē: qz christi tetigit diuinitatem. Aliquādo arcam. qō dñs exponit dicens:

Job.2.d Soluite templū hoc: τ in tribus diebus reedificabo illud. Aliqñ nubem: qz mūda: leuis τ subtilis. Añ Esaias: Ascendet dñs sup nubē leuem cē. Nubem quoq; euangelicā predicationez appellamus. Añ: Mandabo nubib⁹ meis ne pluant. In nube enī tam christi caro q̄ euāgelica ꝑdicatio intelligit. Nihil amplius queramus q̄ nobis tradit sermo euangelicus: vel q̄ ex carne dominica ꝓcipimus. a Vitulū ꝓ pec. of. Mirandus ordo. Cū enī dixisset qz non est semp ingrediendus in sancta: ne temere τ incircūspecte accedere ꝓsumam⁹: qñ τ quō ingrediamur oñdit.

Esa.19.a

Ibi.5.b

Vitulū of. ꝓ pec. Initium ꝑdicatiōis diuine christ⁹ est: τ passio ei⁹. si hec nō fuisset τ ab errore tam gentili q̄ iudaico hoīes nō liberasset: de diuinitate patris loq̄ nō posset. Nemo enim nouit patrē nisi filius: τ cui voluerit fili⁹ reuelare.

Dat.11.d

b Tunica li. cē. fe. cē. co. li. Qui de deo locuturus est: τ ipm fm possibilitatē visurus oñib⁹ armet virtutib⁹: quaꝝ quattuor generales sunt iusticia: castitas: fortitudo: sapientia. c Feminalibus. Ubi refert quō Moyses aaron fratrem suuz induerit. de feminalib⁹ nihil dicit: ad genitalia τ verenda nostra lex nō mittit manū: ipsi secretiora nostra τ ꝓfusione digna tegere debemus: τ ꝓtinentiā puritatis τ feminum deo iudici reseruare de ceteris. virtutib⁹ sapiētia. s. fortitudine: iusticia humilitate τ huiusmodi possūt alij iudicare. pudicitiā sola nouit ꝓscientia: τ humani oculi certi esse nō pñt. Añ: De virginib⁹ autem dñi ꝓceptū nō habeo: ac si Moyses loq̄tur: Feminalib⁹ ego nō vestio nec impono alicui necessitatem: qui vult esse sacerdos: ipse se vestiet. Ipsi ergo assumamus feminalia: ipsi nra verenda tegamus: vt nulli pateant: ne q̄ intram⁹ in sancta sanctoꝝ si qua turpitudo apparuerit moriamur. Hiero. ad fabiolā. Scōm Hebreos ratio feminū τ generationis ad carnē ptinentis terre ꝑ eam deputatur. Unde: Terra es: τ in terrā ibis. Et causas huius rei quō de paruulo semine τ fedissimis initijs tanta vel hominū vel diuersa rerū pulchritudo nascat esse obuolutas τ humanis oculis non patere. Ideo lineis feminalibus femina vel femora velant. d Cū lotus fue. Aqua baptismi: prius enī oportet eum aqua τ spiritu regenerari: τ sic ꝑdictis virtutib⁹ induī: vt christū induat: qui īmolatus est tanq̄ aries in holocaustū. i. pfectionē virtutū. Ipse enī est fm Aplm vir pfectus et mensura etatis: his adeptis in sanctasanctoꝝ ingredit: nō substantiam dei discutiēs: sed dispensationē christi intelligere cupiens. e Suscipietq; ab cē. Christ⁹ ꝓ nobis īmolat⁹ est de filijs israel fm carnē. Añ Paulus: ex q̄bus christus fm carnē. Duos hircos ꝓ pctō. Christ⁹ enī oblat⁹ est ad exhauriēda pctā. Et vnū arietez in holocaustū: qz ad pfectionē virtutū τ vite ꝓuectū oblat⁹ est. Añ Paulus: Mortificati estis ꝑ corpus xpi. f Duos hircos cē. Quia tā ꝓ pctōrib⁹ q̄ ꝓ iustis christ⁹ oblat⁹ est. recte hircus ꝓ pctōribus. vitulus aūt ꝓ iust⁹ appellat. Añ ait: Cum obtulerit vitulū ozabit ꝓ domo sua: id est iustis q̄ sunt dom⁹ dei. Duos hircos sta. Quidā dicūt altez hircum dño sacrificandū. alterū diabolo tanq̄ lex sumope nō prohibeat dicens: Non erunt tibi dij alieni. Aug⁹. Duos hircos. Hircus īmolandus a quibusdam in bono accipitur. Emittendus in malo: quia q̄ in heremum mittit eum: lauat vestimenta sua cum redierit: τ corpus aqua: et sic ingreditur castra. Sed qui alterius hirci carnes extra castra comburit abluitur. Histricte ergo tangēda est allegorica significatio.

Heñ.3.d

ꝙ aliā trās lationem.

1.Cor.7.e

Exo.20.a

Duos hircos sta. fa. Quia xps deus τ hō fm humanitatē passus: fm diuinitatem impassibilis: sumuntur duo hirci τ statuunt coram domino in ostio tabernaculi. Ipse enī est verū ostium q̄ ducit ad ostium tabernaculi testimonij q̄ est in celis: mittit aaron sup vtrūq; sortē qua diuinitatem τ humanitatē diuidi intelligamus vt hec patiat: illa ꝓ ꝑtiat: illa ꝓ ꝓtiat: illa ꝓfortet patiēte: vnā dño: alterā capro emissario christo scilicet.

apostolus ad Hebre. ix. Si aūt als esset ingrediendum hoc erat ex aliqua necessitate supueniente: vt in motione castroꝝ: vt habet Nume. iiij. ad inuoluendū ea q̄ erant intra sancta sanctorum. a Ut nō moriat. si indiscrete τ irrcuerēter ingrediatur: τ

a ✠ Curiose secreta rediens q̄si altiora te ne q̄sieris quoꝝ fides salutē: periculū affert discussio.

vt nō mōriat: qz in nube appare a
bo super oraculum nisi hec ante b
a ✠ Ingreditur sacrificium christi qui immolat⁹ est pro nobis. c
fecerit. Vitulum pro peccato of a
a ✠ xpm q̄ est dux ouiū hic īmolat⁹ est ꝓ isaac. d
b ✠ pfectionē virtutū. e
feret et arietem in holocaustum.
✠ iusticia. ✠ castitate.
b Tunica linea vestiet: feminalib⁹ f
c lineis verenda celabit. Accinget
a ✠ fortitudine. b ✠ sapientiam: quia organū sapientie in capite est. c ✠ virtutū facultatem accessionem celerem habilem gratāq; significat: ideo omnia iubet esse linea.
cōna linea: cidārim linea⁹ impo
net capiti. Hec enī vestimēta sūt
d sctā: quib⁹ cunctis cum lotus fue
✠ miranda sacramenta.
e rit induetur: Suscipietq; ab vni g
uersa multitudie filioꝝ israel du
os hircos pro peccato: et vnum
a ✠ qz xps pastor ouiū. b ✠ pfectionē virtutū.
arietē in holocaustuz. Cunq; ob b
✠ ꝓ hoie quē suscepit. ✠ qz etiam istos redemit.
tulerit vitulū: τ orauerit ꝓ se τ ꝓ i
f domo sua: duos hircos stare faci k
✠ ipse ostium celi.
et coram dño in ostio tabernacu
li testimonij: mittens sup vtrūq; l
sortem: vnam dño: τ alteram ca
pro emissario. Cuius exierit sors
a ✠ offerret⁹ aaron sacerdos ī eternū fm or. m. ✠ pacti. b ✠ seipsum. c ✠ humani generis.
dño: offerēt illū pro peccato:
a ✠ Sup quē venie emissio nis sors in quo christi diuinitas significatur.
cuius autē in caprum ēmissarium
a ✠ Impassibilem custodiens vt deprecet: nemo enim potest dimittere peccata nisi solus deus.
statuet eum viuū coram domino:
✠ vel eum.
vt fundat preces sup eo: et emit m

Vitulū pro peccato offeret: id est offerendum pre
parabit de suo: in memoriā peccati Aaron in conflatione vituli aurei. e Et arietez in holocaustum. in memoriam arietis ꝓ Isaac immolati. Hene. xxij.

f Tunica linea vestietur: feminalibus lineis verenda celabit. Hic tm̄ ponuntur quattuor vestimenta q̄ erant communia summo sacerdoti τ alijs inferioribus sacerdotibus: vt dictum fuit Exo. xxviij. cui⁹ ratio assignatur. ī. g Suscipietq; ab vniuersa multitudine cē. quia soluebantur de communi sumptu.

h Cunq; obtulerit vitulum cē. Hoc non est intelligendum de oblatione vituli coram dño in altari holocaustoꝝ: qz de illo habetur in parte sequenti: sed de oblatione que fiebat sacerdoti: quando enim ab aliquo fiebat oblatio alicuius animalis ad immolandū domino. primo offerebat manibus sacerdotis: τ postea sacerdos offerebat domino: sic in ista oblatione que erat de sumptu sacerdot⁹. ipse sacerdos primo accipiebat sibi animal determinans illud ad immolāduz: τ postea offerebat domino. τ ideo cum dicitur hic: Cunq; obtulerit: sic est intelligendum: id est ad offerendum disposuerit: quia hic agitur de preparatione ad immolationem: τ eodem modo exponendū est quod subditur: i Et orauerit. In hebreo habet: Et expiauerit. i. ad expiandū determinauerit seu ordinauerit: k Duos hircos stare faciet. ꝑ man⁹ sibi ministrantiuz. l Mittens sup cē. qz ꝑ sortes determinabat q̄s illoꝝ hircoꝝ esset īmolādus τ quis mittendus in desertū modo qui habet. ī. Qualiter autē licitū sit vti sortib⁹ habet. ī. Reg. xxviij. m At fun. ꝑ. sup eo. qz rogabat dñm vt pena debita ꝓ pctis ꝓpli trāsferret ī illū hircū vt dicet. ī.

B

✠ His rite

¶ a In solitudinē:id est in sinum patris:q̄ nullus accedit nisi ipe ⁊ spūssanct⁹.abijt ergo.s.opandi virtutē cohibuit: ⁊ portauit inq̄tates nostras:nō vt haberet:sed vt cōsume/
Deu.4.d ret.Deus enī ignis ꝯsumēs est. In solitudinē.de q̄ dici
Ps.62 tur:Terra deserta inuia ⁊ inaquosa ⁊c.Ibi hostis locū nō habet vbi de⁹ manet.In celum enī diuinitas tpe passiōis abijsse dicit: nō locū mutans:sed quodāmō virtutē cohibēs vt possent ipij ꝯsūma re passionē. b Vitulū.Q̄ xps in iudaice plebis liberatiōe offert: vitulus ōr:q; legis iustificationez
Mat.5.b obseruabat.Q̄ ait:Non veni legē
Gal.4.a soluere sed adimplere:q̄ fact⁹ est ex mulíere:vt eos q̄ sub lege erant re/dimeret.Recte ḡ ōr vitulus q̄si mā datis legis subiugatus. Sacrifi
¶ cium christi esse quidē carnis p virtutem diuinitatis:⁊ in beneplacito patris:⁊ propiciationem p peccat̄ nostris:⁊ ad subministrationē spiritus pagi legislator manifestat.
c De pzunis altar⁹ ⁊c.Spirituali
Joh.13.c bus verbis que Johannes egresso iuda in cena scripsit: q̄bus exponit quō ipe cum sit in patre⁊ pr̄ in ipo:
Ibi.15.a spūs mittat quō pater agricola:ipe vit̄:palmites apli:et alia multa q̄ ad pietatē accendunt tanq̄ carbones ignis. d Hauriens manu. Lxx.Implebit man⁹ suas thymiamate cōpositiōis:subtilis subtilia: scz spiritualia ozans nō terrena.
Ps.140.e Thymiama.Oratione.Diriga tur oratio mea sicut incensum in cō
Job.17.b spectu tuo.ozauit enī christus p discipul̄. f Ut positis ⁊c. Aaron p dignitate sacerdotij xp̄m ⁊ alios sacerdotes significat.Christ⁹ super ignem.i. doctrinā ponit aromatica.i.orationem:et vapor nebule.i. virtus orationis operit oraculū.i. carnē ex qua nobis propiciatio peccatorum in xp̄o qui ē ⁊ testimoniū.
¶ Ponit autem et quis sacerdos de christo loquēs in igne doctrine spiritualis aromata orationis cui⁹ virtus operit oraculū qō est sup testimonium:nec pmittit eum q̄rere de passione christi que sunt supza virtutē q̄rent̄:⁊ non morier̄ imoderatis.s.q̄stiōib⁹. g Et nō mo.Caro eius non vidit corruptionem:quia vapore aromatū operie
Ps.15 batur virtute.s.orōnis.de qua ōr:Nō dabis sctm̄ tuū videre corruptionē. h Cōtra ppi.Quia ad ppitiationez nostrā ⁊ illuminationē xp̄s passus est: q̄ ppitiatorū dicit
Zach.6.c ⁊ oriens.Q̄: Ecce vir oriens nomē eius.Et alibi: Visitauit nos oriens ex altō.Vel ꝯtra ppitiatorium.i.in conspectu patris.septies:quia remissionē peccatorum ⁊ spūsanctus
Luce.1.g nobis donauit. i Cunq̄ mactauerit ⁊c. Quia de communi massa hominū fact⁹ est christus.recte hircus vocat̄: q; hoc animal pilis aspez ⁊ hirsutū:⁊ p peccato gen⁹ humanum.Q̄ cōuenienter ait:Cunq̄ mactauerit hircū p peccato pl̄i.i.humani generis:qō quondā nō pl̄s:nūc autē pl̄s:ex q̄ eius primitias assumpsit xp̄s.Ut ḡ monstraret de iudeis pncipaliter:sed ⁊ oīs nature q̄ in pctō est primitias christū portare:vitulū et simul hircus assumpsit:⁊ quia vnū sacrificiū ⁊ vnus effectus necessario cōmunia in hirco agunt̄ et vitulo.Cernis enī q; hircus occidit̄ ante deū.i. patrē:et sanguis infert̄ in interiora velaminis.i.ad eundē patrē:et expiat̄ sanctuariuz massa.s.humani generis q̄ ab initio sancta fuit ⁊ tabernaculū spūssancti. k In taber. ⁊c. Qō superius sanctuariū hic tabernaculum testimonij vocat.Eadem enī rōne ⁊ sctā et tabernaculū testimonij dicitur massa hūani generis. Si enī tabernaculū testimonij
1.Cor.15.f celū ē:recte sctā notat̄.celest̄ ē hō nr̄.de q̄ Paul⁹ ait:Sic portauim⁹ imaginē terreni ⁊c.hic recte sctā notat̄ q̄ est in medio immūdicia:q; passiōib⁹ carnis oppugnat̄ christ⁹.

¶ Sanctuariū

a tat illū in solitudinē. Vbis rite ce/ a
ꝯ christus. ꝯ carnem.
b lebratis offeret vitulū:⁊ rogans b
a ꝯ humanitatē quā saluandā accepat. b ꝯ parentela. c ꝯ propriij sacrificij pontifex.
pro sē et dōmo sua: immolabit
ꝯ lingua erudita igne spiritus repleta.
c eū. Assumptoq̄ thuribulo qō de c
ꝯ Cherubin vbi ignis intelligibilis.
d pzunis altaris ipleuerit:⁊ hauri/
a ꝯ q; p multis ⁊ de multis. b ꝯ oratio nem.Dirigat̄ oratio mea sicut incensum in con.r.
e ens manu cōpositum thymiama b
a ꝯ q; caro visibilis:ipse autem inuisibilis.
in incēsum:vltrā velū intrabit in
ꝯ Lxx.offeret in interiora velaminis.
f sctā:vt positis sup ignē aromati d
bus nebula eozū ⁊ vapor operi/ e
at oraculū qō est supza testimoni f
g um:⁊ nō moriat̄.Tollet q̄ de san g
a ꝯ virtutē diuinitatis significat.
guine vituli:⁊ asperget digitō se h
h pties ꝯtra propitiatorium ad ori i
ꝯ christum.
i entem.Cūq̄ mactauerit hircum k
ꝯ humani generis.
pro pctō populi infert sanguinē
ꝯ apud patrem.
eius intra velum sicut pzeceptuz
ꝯ In q̄ tugo crucis gentes subijciēde
est de sanguine vituli:vt aspgat
monstrantur. ꝯ genus humanum.
e regiōe oraculi:⁊ expiet sanctua l
rium ab immūdicijs filioz israel:
⁊ a pzeuaricatiōib⁹ eoz:cunctisq̄ peccatis. Juxta hunc rituz faciet m
k i tabernaculo testimonij qō fixū

a Vbis rite celebratis.Vbic ꝯnr describit act⁹ imolatiōis q̄ agēdus erat i die expiatiōis:q; sacerdos imolabat p se ⁊ domo sua vitulū.qō notat̄ cū ōr: b Offeret vi.⁊c.⁊ dicunt aliq̄ q; erat vitula rufa.de q̄ hr̄ Nume.xix.⁊ q; notat̄ hic vitulus pro specie nō p sexu.⁊ p̄ videt̄ d.cere mgr̄ in historijs:ꝑ p̄ nō videt̄ vez:q; vitula rufa imolabat̄ extra castra:p̄ aūt vitulus in atrio tabernaculi.Jtez illa offerebatur p toto pplo: hic aūt p peccato sacerdotis ⁊ dom⁹ sue tm̄.Jtē offerēs illam erat immūdus:offerens aūt istuz nō erat imūdus cū hr̄et ingredi eadē die intra sanctū sanctoz:ad inferendū ibi de sanguine vituli imolati:vt statim subditur.Sunt etiā cū hoc alia plura dissonātia vt ptz intuenti textū hic ⁊ i libro Numeroz:p̄ter q̄ oportet dicere q; vitulus hic sit ali⁹ a vacca illa rufa. c Assumptoq̄ thuribulo qō de pzunis altar̄ impleuerit.s.altaris holocausti. Sm aūt ea q̄ dicta sunt Exo.xxx.istud thuribulum erat intra sctm̄ sctoz p̄pe ingressuz:⁊ ibi sacerdos portabat carbones viuos de altari holocaustoz in bacilla ⁊ suppone bat incēsum:et nebula inde ꝯsurgēte:intrabat vltra sacerdos in sanctū sanctoz. hoc etiā videt̄ p illud qō habet̄ Hebre. ix.Aureum hns thuribulū.Si aūt aliquis velit dicere q; illud thuribulū portabatur ab extra intra sanctū sanctorum oportet dicere q; p tanto Hebre.ix.ōr eē in sanctos ctōz:q; illuc inferebat̄ in die expiationis:vt hic ōr: d Nebula eorū.ꝯsurgens de thuribulo. e Operiat oraculū.i. ppitiatoriū qō oraculū ōr: eo q; inde audiebant̄ diuina responsa.
f Qō est supra testimoniū.i.sup arcaz in qua est lex q̄ testimoniū ōr. g Tollet q̄z de sanguine vituli.imolati p eo et domo sua vt dictū est. h Et asperget digito septies.ad denotandū pfectaz remissionē peccatoz:que septenario numero designat̄:eo q; tot⁹ decursus tpis septē dieb⁹ cōprehēdit̄. i Cōtra ppitiatorij ad orientē.dicūt hic aliq̄ exposi tores nostri q; licet tabernaculū sic esset dispositū q; ingressus esset ab oriente.scz modo ꝯtrario nr̄is ecclesijs:tm̄ adoratio ⁊ aspersio hui⁹ sanguis erat versus orientē:q in hoc approbat̄ modus orādi ecclesie:vt dictū est.Sed hoc nō videt̄ aliqualit̄ veruz:q; si aspersio sanguinis de qua fit hic mētio fieret ꝯtra orientē:seq̄retur q; facies ipoz cherubin existentiū ex vtraq̄ parte ppitiatorij eēnt versus occidentē:⁊ dorsa eoz versus illā partē tabernaculi q̄ dicebat̄ sancta.cui⁹ ꝯtrariū hr̄.ij.Paral.iij.vbi ōr q; facies ipoz cherubin erāt verse ad exteriorē domū.i.ad illā partez tēpli que vocat̄ sancta:⁊ dicebat̄ dom⁹ exterior respectu sancti/sanctoz:qō dicebat̄ domus interior.Templū aūt Salomonis ꝯm oīes doctores fuit dispositus in situ ad modū tabernaculi.
Jtem qō dicit̄ de approbatione modi orandi nō valet:q; doctores nostri cōiter dicūt q; ideo adorem⁹ versus orientē:ne assimilemur iudeis adorātib⁹ versus occidentē.Et iō dicenduz est q; cū ōr hic:Cōtra ppitiatorij ad orientē.nō accipit̄ hic oriens respectu mundi seu tabernaculi:sed respectu ppitiatorij tm̄:q; cū sacerdos aspgens sanguinē habuit dorsum ad orientē mūdi:illa pars ppitiatorij q̄ obijciebat̄ suo aspectui erat ei⁹ pars orientalis.pars aūt occidētalis erat versus partē posteriorē tabernaculi:vt de facili pōt quilibet imaginari. k Cunq̄ mactauerit hircum pro peccato.Ille est hircus de quo predictum est q; p sortem esset immolandus:⁊ de eius sanguine inferebat sacerdos intra sanctū sanctoz. l Et expiet sanctuarium. Nō est intelligendum q; sanctuarium haberet in se aliquod peccatū expiandum:cū esset res inanimata:sed dicebatur quodāmodo pollui ex peccatis sacerdotum ⁊ populi:sicut et ecclesie nostre p aliquo facinore in eis facto:vnde et indiget reconciliatione.⁊ hoc est quod dicitur:Ab immundicijs filiorum israel ⁊c.⁊ patet.
m Juxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonij: id est post expiationez sanctisanctorum expiabit reliquā partē tabernaculi

✱ que dicebā

¶ a Sanctuarium. Genus humanum carnem assumēdo: vt in propria sanctuario carnis rogaret per crucem.
b Donec egrediatur. Humano. scilicet more spiritum emittens: ⁊ carnē in sepulchro relinquens. c Et sumptum sanguinem. Quia passione sua cornua altaris. i. ḡt tuor principales virtutes sanctificauit. d Expiet. Christi sacrificio expiantur celestia. Unde ipa autē celestia maiorib⁹ hostijs expiantur q̄ istis. e Ab immūdicijs. Quantūcūq; ad celorū ꝟtutes nō indigent expiari que sunt ī sanctificatione pbenni. Sed quia frequenter peccatoꝝ nostroꝝ fumus
Ps. 17. ascendit. de quo dicit: Ascēdit fu
Jone. 1. a mus ī ira eius. Et de ninive. Malicia ei⁹ ascēdet corā me. Recte ab immūdicijs nostris expiat supernos choros: vt abominabilē auferat odorem. Jdeo non simpliciter aspergit sed septies: qz venia pctō rū nostroꝝ celestia mundantur.
Mozalit f Postq̄. Mozal. Ambro. quo q̄ in epla ad simplicianuz ait: Sicut duo sūt in agro: vn⁹ assumit ⁊ alter reliquit. ita duo hirci: vn⁹ sacrificat ⁊ alter in desertū emittitur nulli vtilis: nec edendus a sacerdotū filijs. Sicut enī ex alimētis quod bonū est editur: qō malum est aut inutile ꝓijcitur: ita et bona epulatoria dicim⁹ que sunt esui apta. Non placebit ergo dño si manducaret sacerdos sacrificiū in quo sit fraus oblationis nō sedule cōfessionis sinceritas. Jdeo hircus iste in desertum dimittendus est: vbi errauerunt patres nostri nec peruenerunt ad terram ꝓmissionis: sed interijt a terra memoria eorum. Deniq; sunt epula-
Esa. 58. d toria opera. Unde: Erunt sabbata terre vobis esce. Epulatoria. n. operaꝝ refectoria requies in deo.
g Et posita vtraq; ⁊c. Man⁹ impositio benedictionē ministrat in sacrificio: aut remissionē peccatorum: aut spiritumsanctū que esse non possunt in eo super quem cadit sors diaboli. Multa quoq; circūstantia sunt que illi sentētie contradicūt. Et posita. Ut ostēdatur qz verbum impassile īmortale in carne ꝓ nobis sufficiens sacrificium suscepit: huic recte oīa pec
Esaie. 53. b cata imponunt: qz peccata nra p
1. Pe. 2. d tulit in corpe suo. Lxx. Imponet
Mat. 27. c ea sup caput hedi viui. Jn q̄ significatur spinea corona capiti ei⁹ impressa. Jn spinis enī significantur pctā. b Per ho. p. ⁊c. Christū q̄ est oīa sui sacrificij: sacerdos: sacrificiū ⁊ cult⁹ ⁊ altare. Paratus
Esa. 50. b fm illud: Ego aūt nō ꝓtradico: retrorsuz nō abij: corp⁹ meū dedi p/cutientib⁹ ⁊c. Christ⁹ ergo seipm p hedū viuū īmolans: ipe se p hominē paratū. i. ꝓpriā virtutē mittit hircū viuentē in solitudinē: immortalē. s. impassibilēq; diuinitatē ad inuia nobis loca:
Job. 13. a ⁊ oī malicia deserta: Ut Jobes: Sciens iesus qz oīa dedit ei pater in man⁹: ⁊ qz a deo exiuit: ⁊ ad deū vadit.
Ydamantius. Jn Homelijs sup Leuiticū: hircum qui dño immolat dicit significare eos q̄ ad sortem dñi destinant: sicut laçar⁹ ille q̄ in sinū abrae deportat ab angelis. Hircū vero q̄ dimittit in heremum: reprobos significare vel iudaicū populū: qui a facie domini pro peccatis suis abijciuntur: sicut dives purpuratus in inferno sepultus.
(¶ Dominem

a ⸗ vel sordium. ⸗ Lxx. immundiciarum.

est inter eos ī medio sortiū habi/ a
a ⸗ Non q̄ omēs tunc excluderent. ⸗ Nullus gentilis vel iudeus vel leuita vt sacerdos: Omnes enī declinauerūt simul inutiles facti sunt.
tatiōis eorū. Nullus hoim sit in b
⸗ intelligibili: nemo sancte viuebat.
tabernaculo q̄n pōtifex sctūariū
a ingredit vt roget pro se ⁊ pro domo sua ⁊ pro vniuerso cętu israel:
b donec egrediat tabernaculū. Cū c
a ⸗ captiuitatē nostrā releuās ⁊ sedere faciens in celestib⁹. b ⸗ thymiamatī. s. q̄d ē sedes cherubin.
aūt exierit ad altare q̄ corā dño
c est oret ꝓ se: ⁊ sūptū sanguinē vituli atq; hirci fundat sup cornua
a ⸗ Causa quare debeat mūdari.
ei⁹ p gyrū: aspgēsq; digito septi/ d
es: expiet et sctificet illud ab im/ e
f mundicijs filiorum israel. Postq̄ d
emūdauerit sctūariū ⁊ tabernacu
⸗ Christū fm diuinitatem.
lū ⁊ altare: tūc offerat hircū viuē
g tē: posita vtraq; manu sup caput
⸗ qz oīa pcā nostra portauit.
ei⁹: pfiteat oēs iniquitates filio e
rū israel: et vniuersa delicta atq;
⸗ deo.
peccata eorū que ipreccās capi/ f
b ti eius: emittet illum p hoiem paratū in desertum. Cumq; portaue g
⸗ christus qui portauit peccata nostra.
rit hircus omēs iniquitates eorū
⸗ in celū. ⸗ qui ante capt⁹ inter hoies.
ī terrā solitariā: ⁊ dimissus fuerit
⸗ xps ver⁹ montanus.
in deserto: reuertet aaron i taber
a ⸗ celum. b ⸗ sordib⁹ mortalitatis ⁊ passibilitatē: q̄b⁹ indut⁹ est ꝓ peccatis nostris.
naculum testimonij: et depositis b
vestib⁹ quib⁹ pri⁹ indutus erat
cum iraret sanctuariū: relictisq; b
⸗ loram manifestabit carnem. ⸗ celo.
ibi lauabit carnē suā in loco san i
⸗ glorie sue. vñ: Dñs regnauit: decorē indut⁹.
cto: induetur q̄ vestibus suis. Et k l
a ⸗ de mundo. b ⸗ patri. ⸗ seipm. ⸗ quod nemo poterat offerre nisi ipse.
postq̄ egrēssus obtulerit holo/
a ⸗ assistent vultui dei ꝓ nobis.
causti suuz ac plebis: rogabit tā

⸗m vtrūq; dictum in tali mutatione vestiū man⁹ ⁊ pedes lauabat in labio eneo. ⁊ ꝟ est qō sequit: b Relictisq; ibi. s. vestimentis priorib⁹. i Lauabit carnem suam in loco sancto. qz labiū ꝓdictum erat in atrio. k Induetur q̄ vestibus suis. i. pontificalibus sibi appropriat: qz prius ministrauerat in vestimētis lineis: que erant cōmunia etiā sacerdotibus minorib⁹: ⁊ ꝓpr describit cō summatio ministerij. cū dicitur: l Et postq̄ egressus ⁊c. ⁊ patet littera ex predictis. Et subditur quid debeat facere ille qui duxerat hircū in desertum. cum dicitur:

✠ Ille vero

¶ Hominem vero paratū: christū vel angelos eiꝰ. Unde recipit vnusq̄sq; quod meretur.

a Ille vero q̄ dimiserit capr̄ū ⁊c̄. Origenes. Ascendit in cor tuū concupiscentia: q̄libet cogitatio prava: abijce: sors est a pompei. Abijcies autem si habueris tecū parati manum hominis: id est si lectio diuina sit in manibus tuis: ⁊ ante oculos p̄cepta dei: tunc vere eris paratus. Similiter si cetera vitia ascenderunt in cor tuuz: expelle: mitte in heremum. Si vero ascendat in cor tuum misericordia: iusticia: pax et huiusmodi. hec de sorte domini sunt offerūtur ad altare. pontifex accipit: et reconciliat deum tibi. Is ergo in quo est sors apompei: non est piger: nec est occupatus secularibus: sed paratꝰ promptus ⁊ vigilans. Qui si sordescere videtur: quia contingit immundū: lauabit vestimēta sua: ⁊ erit mundus. Hoc moraliter ad vnumquēq; nostruz ptinet. Homo paretur: ipa ratio que intra nos est: per quam nobis boni maliq; discretio ē: que si videtur sordescere: quia discit ⁊ pertractat q̄ mala sunt: tamen si ea abijciat: tunc melioribus cogitationibꝰ purificata ac diluta videbitur munda.

Christus quoq; lauare dicitur vestimenta sua ⁊ fieri mūdus
Zach.3.a propter illud: Vidi iesuz sacerdotem magnum indutum vestimenta sordida: quod si intelligitur de assumptione carnis: ⁊ hic in lauandis vestibus potest eadem figura seruari.

b Mense septimo decima die men. ⁊c̄. Orige. In qua solēnitas repropitiationis: et in qua sola pontifex solus indutꝰ omnibꝰ pontificalibꝰ vestibꝰ ⁊ semel in anno ingredit in sancta sanctoꝝ. Populū enī derelinquens: ingredit vbi est repropitiatorium cherubin: vbi est arca testimonij ⁊ altare incensi: q̄ accessus est soli pontifici. Pontifex est christus: qui p totum annū
Luce.4.c cū pplo erat. de quo dicit: Euāgeliçare pauperibꝰ misit me: ⁊ vocare annū acceptū dñi. et semel in isto die repropitiationis intrat ī sancta sanctoꝝ. i. impleta dispensatione penetrat celū: ⁊ intrat ad patrē: vt faciat eum propitium: ⁊ exoret p omnibꝰ in se credentibꝰ. Dies ppitiationis manet nobis: donec occidat sol. i. mūdus finem accipiat. Stamꝰ enim p foribꝰ operientes potificē nr̄m cōmorantē intra sctā sctoꝝ: ⁊ orantē pro peccatꝭ eoꝝ q̄ se expectāt super q̄s sors eius venit vt sint pars domini ⁊ electio: non p ea parte que p indignitate sua sperni tur ⁊ abijcitur. Unde dicit hircus apompeus: id est abiectꝰ ⁊ refutatus.

¶ Et locutꝰ

a ¶ membris suis. b ¶ pinguedinem charitatis.

pro se q̄ pro populo: ⁊ ādipem
a ¶ vt holocaustum pingue fiat.
q̄ oblatꝰ est p peccatꝭ adolebit
¶ scipm. ¶ christus.
a super altare. Ille vero qui dimi a
a ¶ assumpta immortalitate ⁊ impassibilitate.
serit caprum emissarium lauā/
¶ ante sordida.
bit vestimenta sua et corpus a/
a ¶ angeloꝝ vel ecclesie. de qua dicit: Terribilis vt castroꝝ acies ordinata.
qua: ⁊ sic ingredietur castra. Ti b
tulum autem ⁊ hircum qui pro peccato fuerāt immolati: ⁊ quorum sanguis illatus est in san/
¶ vel sanctuariū.
ctuario vt expiatio cōpleretur: asportabūt foras castra: ⁊ com/ c
burēt igni tam pelles q̄ carnes eorum ac fimum: ⁊ quicunq; cō d
busserit ea: lauabit vestimenta sua ⁊ carnem aqua: ⁊ sic ingredietur castra. Eritq; vobis hoc le/
b gitimū sempiternū. † Mense aūt e
a ¶ veniet dies cum auferetur ab eis sponsus: ⁊ tunc ieiunabunt.
septimo decima die mensis affligetis anias vestras: nullūq;
facietis opus siue idigena siue
aduena qui peregrinatur inter
¶ in qua passus est christus.
vos. In hac die expiatio erit ve
stri atq; mundatio: ab omnibꝰ
peccatis vestris coraz domino
a ¶ Omne seruile opus nō facietis in eo.
mundabimini. Sabbatum enī
requietionis est: et affligetꝭ ani
mas vestras religiōe perpetua.

a ¶ christus qz iudeoꝝ sacerdotes nō poterāt. impossibile enim erat sanguine taurorū aut hircorum peccata auferri.

Expiabit autem sacerdos qui f

¶ Unxit te deus deus tuus oleo letitie pre consortibus tuis.

vnctus fuerit: et cuius manus
a ¶ Tu es sacerdos in eternum ſm or. melchise.
initiatę sr̄ vt sacerdotio fungaf
a ¶ obediens patri vsq; ad mortem. b ¶ pro sacerdotibus iudeorum qui hec consummare non poterant de quibus christus ſm carnem.
pro pātre suo. Indueq; stola li
nea ⁊ vestibus sanctis: ⁊ expiabit sanctuarium ⁊ tabernaculū
testimōij atq; altare: sacerdotes
quoq; et vniuersum populum.
Eritq; vob̄ legitimū sempiter
num: vt oretis pro filijs israel:
et pro cunctis peccatis eorum
¶ quia christus semel pro peccatis nostris mortuus est.
semel in anno. Fecit igitur sicut g
b
preceperat dominꝰ moysi.

a Ille vero qui dimiserit capr̄ū emissariū lauabit vestimenta sua. p aspersionem aque expiationis in qua erant cōmixti cineres vacce rufe. b Uitulū autē ⁊ hircū ⁊c̄. Seq̄tur: c Asportabūt extra castra ⁊c̄. ad designandum q̄ deberet totaliter a peccato elongari q̄tum ad actū ⁊ circūstantias ⁊ occasiones peccati. d Et quicūq; combusserit ea: lauabit vestimenta sua ⁊c̄. aqua aspersionis modo supra dicto. e Mense autez septimo. Hic cōsequenter describitur circa expiationem ritus successionis: quia pertinebat ad summum sacerdotem ministeriū illius diei: premittitur tamen tempus cū dicit: Mense autem septimo decima die mensis. in reuolutiōe cuiuslibet anni: affligetis anias vestras: qz sicut predictuz est erat dies expiatiōis peccatoꝝ sacerdotū et totius populi. ideo generaliter oīs debebāt p ieiuniū affligi in corpore: ⁊ p debitā ꝓtritionem in mente. f Expiabit aūt sacerdos q̄ vnctus fuerit. i. summus sacerdos q̄ in officio patris successerit ⁊ exequet officiū expiatiōis sicut p̄dictū est. g Fecit igit̄. s. aaron q̄ erat sūmꝰ sacerdos. h Sicut p̄. dñs moysi. qz ad ueniēte decima die septimi mēsis celebrauit dicta expiationē: eo mō q̄ supra determiatū est.

Moraliter d† Locu/tusq; est dñs ⁊c̄. Hic Ca. XVI
agit̄ de ingressu summi pontificis in scti̇sctoꝝ in die expiatiōis q̄ erat dies decia septimi mēsis. Allegorice vero p hūc ingressuz figuratꝰ † Ebr. 13. c
fuit ingressus xp̄i ī celū nō ī alieno sanguine sic pontifex legis intrabat: s̄ p p̄prio sanguine: sic exponit apls Heb. ix. Et qm̄ ipe xp̄s sicut ē sacerdos nr̄: ita est ⁊ hostia p nobis īmolata et nō hostia q̄cūq; s̄ hostia p̄fectissima. iō figuratus fuit p plures hostias pontificis legalis hic positas. sicut vnū p̄fectū p plura impfecta scz p vitulū: arietē ⁊ hircū. cuiꝰ rō est: qz vitulus est bos iuuēculus ⁊ tenellus. Sic aūt supra dictū est xp̄s ꝓ bos ꝓpter fortitudinē ad labores sustinenduz. christus vero in iuuētute sua īmo in puericia sua labores sustinuit in psecutione herodis. nā tūc portatꝰ fuit in egyptū p viā longā ⁊ asperā. tūc etiā mortē īmo multas mortes vt sic liceat loq̄ quodāmō sustinuit. nā in q̄libet puero ab herode occiso q̄rebat: ⁊ sic in eo quodāmō occidebat. ⁊ sic ptz q̄ figuratꝰ fuit p vitulū īmolatū. Silr p arietē. nā ipse est dux fideliū sicut aries ouiū: ⁊ p ipis īmolatꝰ fuit: sic ipe dicit Job. x. Aniam meā pono pro ouibꝰ meis. Silr p hircū ꝓpter similitudinē carnis peccati. In hac autez oblatiōe fuit duplex hircus. vnꝰ īmolatꝰ in tabernaculo. alius emissus in desertū a feris deuorandus: ⁊ p vtrūq; fuit xp̄s figuratꝰ. nam passus fuit in ciuitate hierl̄m in q̄ erat templū flagellatione ⁊ spinea corone impositiōe: ⁊ etiā extra ciuitatez crucifixione. Moraliter autē p ingressum summi sacerdotis in sanctū sanctoꝝ significat accessus sacerdotis noue legis ad offerēdū eū in altari q̄ est sctū sanctoꝝ. de q̄ sacerdote dr̄ hic q̄ p̄mo debet lauari. s. p verā ꝓfessionem: deinde vestiri: ⁊ p̄mo q̄ttuor ornamentis cōmunibus pontificis ⁊ alijs sacerdotibꝰ. scdo in ꝓsummatione sacrificij q̄ttuor alijs sūmo sacerdoti p p̄cijs. que vero sint ista ornamēta ⁊ que morale significatio eoꝝ dictum est supra Exo. xxviij. Oblatio vero huiꝰ sacerdotis est xp̄s in sacramento eucharistie ꝓtentꝰ q̄ figuratꝰ fuit p vitulū arietē ⁊ hircū sicut supiꝰ est exp̄ssum.

In ca. xvj. vbi dicit in postilla: Uitulū offeret pro peccato.

Additio. Cum iste vitulus non solū ab aaron sed a successoribꝰ suis semel in anno. s. in die expiationis esset offerendus: vt ptz in fine capituli huiꝰ: nō videtur rōnabilit̄ dictuz: q̄ offerebat pro peccato

¶ aaron n

Additio Leuitici Ca. XVII Replica

Aarō ad nihilū ei videbaf̄ ꝓficere sūmis sacerdotib⁹ ipi aaron succedētib⁹ facere mēoriā ꝓdecessor̄ sui de hīs q̄ peccauit. merita eī patrū ꝓsentanf̄ a filijs i suis oronib⁹: sic̄ i mult̄ locis habef̄: nō aūt demerita. vnde meli⁹ videf̄ dicendū q̄ vitulus iste offerebaf̄ ꝓ peccato ꝓprio: siue sacerdotis offerent̄ q̄cūq; esset ille: q̄ nullus erat sine peccato. vnō seq̄tur in lr̄a: Cūq; obtulerit vitulū orabit ꝓ se ⁊ ꝓ domo sua: ⁊ hoc ē etiā qđ dicit apl's ad Hebr̄e. ix. In secūdo aūt introibat semel in anno solus pontifex: nō sine sanguine quē offerret ꝓ sua et populi ignorantia. Q̄ aūt aries immolaref̄ in memoriā arietis Isaac est consonū ratiōi. s. vt deus haberet in memoriam merita patrū. scz Abraam immolātis ⁊c. ⁊ Isaac q̄ ad immolandū se obtulit.

Replica Corrector noſ̄ ꝓtra Burgē. In cap̄. xvj. postillator dicit oblationem vituli semel per summū sacerdotem factam in anno inter cetera in rememorationem peccati Aaron. Sed Burgē. dicit hoc irrationabile: quia nihil proficiebat summis sacerdotib⁹ huiusmodi memoria: etiam ria: etiam q̄ in orationib⁹ debent rememorari merita patrum non demerita. Respōdeo q̄ rationabile est vt in orationib⁹ et oblationib⁹ fieret rememoratio non mō virtutis: sed etiā peccati predecessorū. Ibi enim fit rememoratio collate gratie: hic remissionis ⁊ venie ⁊ ablationis culpe: quod mirū si vitulus non ꝓ peccato Aaron: sed in memorationem peccati Aaron offeraf̄: sicut aries in memoriam obedientie Isaac ⁊c. Nec est verū q̄ solū merita patrū non demerita reducanf̄ ad memoriam orantiū ⁊ offerentiuz: quia scriptura sacra plena est huiusmodi modis orandi: Peccauim⁹ cū patrib⁹ nostris ⁊c. Vide Danielem: Hester: Tobiam: Judith ⁊c. Nec esset irrationabile q̄ quilibet sacerdos offerens vitulū reduceret ad memoriam: q̄ illi⁹ vituli oblatio esset meritoria ablutionis culpe ꝓprie: sicut quondam fuit culpe paterne que erat in vituli fabricatione: ⁊ sicut vitulus aliquādo fuit populo causa idolatrie: ita eius immolatio fit memoria placationis diuine: dum hoc deo mactare studuerit qđ aliq̄n stultus ꝓphs adorauit ⁊c. que non irrationabiliter ad memoriā reduci possunt.

Glo. ordi.

a Tlocut⁹ est dñs Ca. XVII
e ad moy. d. ⁊c. Presenti lege demō straf̄: q̄ nō tm̄ moysi sed oīb⁹ cō mūiter loq̄tur domin⁹: Omnes scire cupit qđ oīb⁹ expedit: legem. s. temporalem esse: ⁊ expleto suo tempore obſuari supuacue. Expletio vero tpis pfecta: destructio loci in q̄ sacrificia p̄cepit offerri: intimando eū q̄ extra castra: siue foris tm̄ extra tabernaculū testimōij sacrificauerit: interire de popul̄ suis: vt scz destructo tabernaculo ⁊ loco sacrificia finez habeāt. Sanctas vero actiones ⁊ que edificant
Exo. 20.b humanam mentem: vt patrem ⁊ matrem honorare: ⁊ ꝓximos diligere et similia: loco nō circūscripsit: q̄ semper prosunt: ⁊ cum euangelio conueniūt. Quicunq; ergo nunc figuras agūt: destruct i loci sanguinem effundūt: ⁊ cōmunem cōuersationem maculant: in cōmuni peccant sicut q̄ sanguinem fundunt. Eorū quoq; sanguinem fundunt: quos exemplo suo in errorem mittūt. b Homo q̄libet de ⁊c. Quasi figure legis temporales sunt: ⁊ in loco certo sunt: q̄ destructo nō possūt manere. c Si occiderit o. ⁊c. Non de his dicit: qui occidūt ad vsum vescendi. priuata enim sacrificia ꝓhibuit: ne sibi q̄sq; sacerdos esse audeat: sed illuc afferat vbi p sacerdotem offerat. hoc nanq; in cōsuetudine cauendū premonuit. Cū ergo non liceret offerri sacrificia: nisi in tabernacu
3. Re. 18.f lo cui templuz succesſit: Helias tamen extra templū sacrificauit: quando ⁊ ignem de celo impetrauit: ⁊ prophetas demonioꝝ connicit. Sed cum iubet ille qui legem constituit aliquid fieri quod in lege prohibuit: iussio ipa pro lege habef̄: que a legislatore datur. Spiritus enim dei q̄ erat in Helia q̄q̄d in hac re fecit cōtra legem esse non potuit: quia dator est legis.
d Et nequaq; vltra immolabūt hostias suas demonib⁹. Cū a domino dictum
Exo. 20.a sit: Non facies tibi idolum: nec omnē similitudinez eorū que in celo sunt sursuz: ⁊ in terra deorsum: ⁊ quecunq; subt⁹ ter-
Ibi. 32.b ram conflatilem vitulū fecerūt: ⁊ ei sacrificium obtulerunt: alligurire cupientes
Bal. 3.d sacrificium. Lex ergo quasi pedagogus eorū precipit deo sacrificare: vt in hoc occupati abstinerent a sacrificio idolatrie. Talia tū sanciuit sacrificia q̄b⁹ mysteria significarenf̄ futura. e Cū q̄b⁹ for. ⁊c. Idolatriā fornicationēvocat. quia deus despōdit sibi aīas nr̄as. Dicit ergo fornificatio ab illo discessio. Terret etiā eos qui in carne fornicanf̄: cū peccatū fornicationis cōparat idolorū cultui ⁊ demonum oblationi. f Homo q̄cunq; de filijs israel ⁊ de aduenis q̄ pegrinantur ⁊c. Aug⁹. Si idem repetitur mandatum: necessarium et vtile ostenditur: sed tamen supe

a Tlocut⁹ est Ca. XVII a
c dñs ad moysen dicens: c
§ oibus cōmuniter datur hec lex.
Loqre aaron ⁊ filijs ei⁹ ⁊ cūct̄ filijs israel ⁊ dices ad eos:
a § auctoritas p̄cepti. § nō hō.
Iste ē sermo quē mandauit dñs:
b dicēs: Homo quilibet de domo b†
c israel si occiderit ouē aut bouē siue capram̄ i castris vl̄ extra castra:
§ vbi tm̄ licet offerri.
⁊ nō obtulerit ad ostiū tabernaculi testimonij oblationem dño: c
§ homicidij.
sanguis re⁹ erit. Quasi si sanguinē fuderit: sic pibit de medio populi sui. Jō sacerdoti offerre debēt filij israel hostias suas quas occidūt in agro: vt sctificenf̄ dño ante ostium tabernaculi testimonij: ⁊ imolent eas hostias pacificas dño. Fundetq; sacerdos sanguinem super altare domini ad ostium tabernaculi testimonij: et adolebit adipem in odorē suauitatis dño: et nequaq; vltra immolabunt hostias suas demoni d g
§ recedendo a vero sponso.
bus cum quib⁹ fornicati sunt: Legitimū sempiternum erit illis et e
§ Lxx. hō hō.
posteris eorū. Et ad ipsos dices:
f Homo de domo israel et de aduenis q̄ pegrinantur apud vos: f h
a § Jam pfectum non modo inceptum.
qui obtulerit hōlocaustū siue victimā: ⁊ ad ostiuz tabnaculi testimonij nō adduxerit eā vt offerat k l
domio: interibit de populo suo. m

Nico. de lyra

a Et locut⁹ est Ca. XVII a
e domin⁹. Postq̄ actum est de purgatiōe generali que fiebat p q̄dam sacrificia vt visum est. hic ꝓseqūter agit̄ de loco sacrificij: ⁊ primo determinatur sacrificij locus. secūdo excludit̄ gentilis modus. ibi: Homo q̄libet de domo. Circa primuz prohibet̄ extra locū sacrificij immolatio: secundo oblatio. ibi: Homo de filijs israel. Circa primū dicit̄ sic: q Hō q̄ libet de do. isrl̄ si occi. bo. aut ouē siue ca. in ca ⁊c. nō est intelligēduz hoc de q̄libet occisione: q̄ licituz erat talia aīalia q̄ sunt etiā imolaticia occidere in casu ⁊ comedere: nō solū extra templū sz etiaz extra hierlm: vt habet Deut̄. xij. sed intelligit̄ de occisiōe p modū sacrificij: q̄ si fuit licita extra atriū tēpli: postq̄ tēplū fuit edificatū p salomonē: nec extra atriū tabnacli aīt tēpli edificatōez. ⁊ B notat̄ p B qđ subdit̄: c Et nō obtu. ⁊c. Ex q̄ ptz q̄ loq̄t̄ de occisis p modū sacrificij. d Reus erit q̄si si sanguinē fuderit. s. hūanū: q̄ puniēdus est sicut de homicidio. e Jdeo sacerdoti offerre debent filij israel hostias suas. aliter enī vsurparēt sibi officiū sacerdotis sicut faciūt idolatre. vñ subdit̄: f Quas occidūt in agro. i. occidere ꝓsueuerūt. idolatre eī in agris ⁊ alijs locis indifferenf̄ p sua volūtate immolabāt hostias idolis: ⁊ in hoc filij israel imitabāf̄ eos saltez pro magna parte: anteq̄ p legem eis datam determinaref̄ loc⁹ sacrificij scz ip̄m tabernaculū ante edificationē templi. Et postea ip̄m tēplū qđ succesſit tabernaculo. g Et nequaq; vltra immo. hostias suas demonibus. sicut faciebāt ante dationem legis: ritum gentilium imitantes. h Homo de filijs israel. Hic consequēter ꝓhibetur extra locum sacrificij determinatū oblatio. cum dicit̄: Homo de filijs israel: id est iudeus natione.
i Et de aduenis. i. de conuersis ad iudaismū. k Qui obtu. bo. siue victi. B ꝺr ad cōprehēdēdū oīne gen⁹ sacrificij. l Et ad osti. ta. test. nō adduxerit. i. extra locum determinatum a deo quodcūq; sacrificiuz obtulerit. m Interibit de populo suo. ⁊ sic patet q̄ eandem penam incurrit immolans sacrificium extra locum determinatum a deo: et offerens. et

B
† De cōse. di. 2. c. non oportet.

ideo si vnus

Et tamen superi⁹ tm̃modo occidentē vt faceret sacrificiū: sed nō pficientem iussit puniri. Ait enim: Qui occiderit bouē aut ouē siue intra castris siue extra castra ⁊c. vbi ꝓhibetur ab eo quod tēratur. hic autē ait: Qui obtulerit holocaustū siue victimā ⁊c. Jam pfectum sacrificiū significās: pari tamē pena plectunt. Qui enim incipit: ⁊ si liceat facit: nihil differt ab eo q̄ fecit.

Utriq; enim pena deputat: vt de populo suo eiciat: nec de circūcisione gloriet: ne
L de genere israel dicat: sed inter ꝓputiū habentes reputet. Qui ergo nūc legi figuras extra templū celebrāt: frustra se israelitas vel iudeos iactant. a De aduenis. Gentilibus q̄ nō sunt coniuncti in leis: sed apud nos. Apud eos q̄pe fuimus: vt legē eorū ⁊ ꝓphetas ⁊ ꝓmissam hereditatē habentes: nō tm̃ ipsis sed deo adherētes. ꝓterea iuxta. Lxx. homo hō dixit: vt oñdat tam eos q̄ in circūcisione q̄ qui in ꝓputio adherēt deo hoc debere mandatū seruare. b Si co. san. ⁊c.

Mystice Mystice. Sanguinē homicidiū intelligimus. fratris odiū homicidium est. Qui enī odit fratrē suū homicida est. Abstinēdum est igit̄ ab oñi sanguine. i. ab omni odio fratrū: q̄ sup talem aiam: que talez
Ps. 13. comedit sanguinē. Sm illud: Qui deuorauit ple. me. sicut es. pa. obfirmat faciem suam deus: christū. s. qui est imago patris. Qui enim videt filiū: videt ⁊ patrē. Jpe
Ibidē. 33. enim iudex est. de quo dr: Vult⁹ autē dñi sup facientes mala: vt p. d. ter. me. e. Jpe aūt comedentē sanguinē pdit de populo suo de cōmuni. s. hominū genere: q̄ sicut
Dar. 25. c immisericordē ⁊ impiū cū malignis spiritibus mittit in ignē eternū q̄ ꝓparatus est diabolo ⁊ angelis ei⁹: vt aūt oñderet q̄tum debeam⁹ esse inuicē misericordes: q̄tum diligētes: ostendit q̄ ꝓ expiatiōe nostra sanguinē suū fuderit dicens: Ego dedi illū vobis sanguinē. s. xp̄i. c Anima car. Aug⁹. Aliquid vitale est in sanguine: q̄ ꝓ ipsum maxime in hac carne viuitur: qui per oīes venas corꝑis diffun
† ditur. Jpsam vitam corꝑis vocauit animam. nō vita que migrat ex corꝑe: sed
32. q. 2. ca. Dopses. que morte finitur. Qua locutiōe dicim⁹ istam vitā temporalē: nō eternam. mortalem: nō immortalē: cū sit immortalis ania
D que portat̄ ab angelis in sinu abrae. ⁊ cui
Luce. 23. b dicit̄: Hodie mecū eris ī paradiso. Sēm
Act. 20. c hoc dicit Apl's: Non facio aiam meā preciosiorem me: vbi se ostendit paratū mori ꝓ euangelio. Aiam enī que migrat ex corꝑe preciosiorem faciebat: cū tantum meritum acquirebat. d Homo q̄cunq;. Esicius. Multa deo cura est de nobis:
Ma. 5. f ne alterutrū noceamus. ꝓterea pcutienti iubet alteram dare maxillam: ⁊ auferēti pallium: tunicam dimittere: ⁊ nō in iudicio contendere: ne ex contentione velimus etiam nocere: sed patiēdo ipsuz corrigere. Jdeo legislator sanguinis mandatū recapitulat: vt fraudes ⁊ astutias nocendi varias auferat dicens: Si venatione siue aucupio ⁊c. e Venatiōe. Fraude que ad sanguinem vitamq; pertinet.
Ps. 93. Unde: Captabant in animā iusti: ⁊ sanguinem innocentez ꝑdem.
Ibidē. 123 Et rursus: Ania nostra sicut passer ere. est de la. ve. Hoc ē si peccātem viderit: eū qui venatiōi ⁊ dolo ex infirmitate vel simplicitate exposit⁹ est. f Vel auē ⁊c. Cū. s. q̄ a terrenis se remouet: q̄bus vesci licitū est. Tales enī violenti ⁊ auari comedūt. Unde si inuicē comedit⁹ videte ne ab inuicē cōsūmamini. Vel qm̃ pri⁹ erāt iusti recte inī mūda cōputant̄. g Opiat illū ⁊c. Peccata ꝓfitētiū terra opit tāq; iferi⁹ remanētia: ⁊ p pniam mortificata. Quoz ꝓ hibit⁹ ē clamor ad celos ascēdere: q̄ ascēdebat clamor sodomoz: q̄ nolebāt penitere. h Aia q̄ co. ⁊c. Supi⁹ dictū ē. Qui tetigerit morticina a bestijs capta. i. q̄ ī talib⁹ cōicauerit. h āt dr: Aia q̄ comederit totū. s. pctm̃ suū fecerit: ⁊ ex eo voluntatē suā expleuerit.

ℌ Ego sum

ℌ Lxx. homo homo.

Homo q̄libet de domo israel: et a†
a de aduenis q̄ pegrinant̄ inī eos:
b si comederit sāguiez: obfirmabo b c
faciem meam cōtra aiam illius:
⁊ disperdaz eam de populo suo: d
ℌ vita carnalis que finitur morte.
c q̄ anima carnis in sanguine est. e
a ℌ sanguinem christi. b ℌ crucem in qua fusus est sanguis.
Et ego dedi illū vob̄: vt sup al̄/ f
ℌ al's meo.
tare meuz expietis pro animab⁹
ℌ christi. b ℌ sue que ab ipsa plasmata ⁊ cum carne assumpta.
vestris: ⁊ sangūis pro ānime pia/
culo sit. Jdcirco dixit filijs israel:
Omnis aia ex vobis non comedet sanguinem: nec ex aduenis q̄
d peregrinantur inter vos. Homo
quicunq; de filijs israel: ⁊ de aduenis qui pegrinātur apud vos:
e si venatione siue aucupio ceperit
ℌ quemlibet vulgarem carnalē: ⁊ pastiōib⁹ incubantem sed causarū cōmunium expertem.
f feram vel auē quib⁹ vesci licituz g
a ℌ orando: cōfitendo. vnde: Effundo in cōspectu eius oratione meā. b ℌ peccatū quod peccauit. c ℌ. i. peccata que cōmissa sunt ex fragilitate fratrum nolite exponere: sed sanguinē eius qui capi visus est: tradite terre: operiētes. s. venia ⁊ cōpassione: hunc autē comedit qui diffamat peccatū proximi: quia anime mors peccatum.
g est: fundāt sanguinē eius ⁊ ōperi
at illū terra. † Aia ei omis carnis
in sanguine est. Ūñ dixi filijs isrl̄:
Sanguinē vniuersę carnis nō co †
medetis: q̄ anima carnis in sanguine est: ⁊ q̄cūq; comederit illū:
a ℌ in peccato mortuū.
h interibit. Aia q̄ comederit mort̄i h
a ℌ a diabolo qui potius est: inquantū enim mortuus est: vt eum captum teneant demones.
cinum vel captum a bestia: tam
de indigenis q̄ de aduenis laua
a ℌ hominē exteriorē. b ℌ interiorē. c ℌ baptismu vel lachrymarum.
bit vestimēta sua ⁊ semetipm̃ aq̄: i
⁊ pstamiat⁹ erit vsq; ad vesperuz:

idcirco si vn⁹ immolaret sacrificiū: ⁊ alius offerret: pari pena essent puniendi. Sciendū aūt q̄ īmolare sacrificium ⁊ offerre extra tabernaculū vel templū fuit ꝓhibitū ad vitandū idolatriā ad quā iudei erant proni: q̄ si licitū fuisset cuilibet īmolare vbi vellet: sicut faciebāt gentiles idolatre: cito ad gentilē ritū declinassent. Si aūt aliq̄ sancti legunt̄ immolasse⁊ obtulisse sacrificiū extra
a† taberuaculū: sicut de Manue legitur Judic̄. xiij. vel extra templū sicut de belia legit̄. iij. Reg. xviij. hoc fuit ꝓ reuelationez dei: sic̄ ptz de manue qui b̄ fecit ꝓ monitiōez angeli. ⁊ helias in monte carmeli fecit b̄ instinctu spūsc̄ti: q̄b⁹ ptz in miraculo seq̄nti: q̄ ignis descēdit de celo ⁊ ꝓsumpsit sacrificiū ei⁹ in signū diuine acceptatiōis. illa enī q̄ sunt mala eo q⁹ ꝓhibita: q̄ pñt esse occasio mali: cuiusmodi est offerre sacrificiū deo extra locū determinatū sunt dispēsabilia: secus aūt est de his q̄ sūt ꝑ se mala: nec possunt ꝑ se fieri. a Hō q̄libz de domo. Hic ꝓpr̄ ꝓhibetur modus gentilis. Gentiles enī aliqui de sanguine aialiū immolatorum idolis edebant: ⁊ iō ꝓhibit⁹ fuit generalit̄ iudeis esus sanguinis: nō solū ratiōe predicta: sed ne ꝑ b̄ proniores fierent ad effundendum sanguinē humanum. ⁊ b̄ est q̄b⁹ dr:
b Si comederit sanguinem. Jn hebreo habet̄: Oēm sanguinem. Ex q̄b⁹ ptz q⁹ esus sanguis generaliter est ꝓhibitus. c Obfirmabo faciē meā cō. ani. il. i. firmit̄ ⁊ absq; retractatiōe puniā eū morte. d Et disp. eā de po. suo. semē ei⁹ delēdo. e Quia a. carnis. i. vita ī sanguīe ē. i. ꝓncipalit̄ ibi ꝓsistit. f Et ego dedi illum vobis: q̄ sanguis aialiū īmolatorū ꝓ peccatis filioꝝ israel partim ponebat̄ sup altare holocausti: et partim effūdebat̄ ad basim ei⁹: vt frequēter dictū est. ℌ. Sequitur:
g Quib⁹ vesci licituz est. ad excludendū feras ⁊ aues īmundas supra determīatas. xj. ca.
h Aia q̄ comederit. Hic ꝓpr̄ ꝓhibet̄ alius modus gentil̄: q̄ aliq̄ gentiles comedebāt carnes aialium ꝑ se mortuoꝝ vel laceratorū a bestijs: q⁹ prohibet̄ hic. ⁊ intelligitur de aialibus sm̃ speciē suā licitis ad esum: ⁊ b̄ fuit supius ꝓhibitū: iō tm̃ hic replicat̄: vt si aliq̄s fecerit cōtrariū ꝑ ignorantiam: et postea delictū suū cognouerit: sciat q̄d debeat facere. q⁹ oñdit̄ cū dr: i Lauabit vestimenta sua ⁊c. ⁊ ptz l̄ra ex supradictis.

Morali. Ca. XVII

In hoc capitulo cū dicit̄: b† Homo q̄libet de domo israel si occiderit bouē ⁊c. nō prohibetur quelibet occisio aialis: sed illa que fit ꝑ modum sacrificij vel oblationis: que ꝓhibita fuit fieri extra locū a deo determinatum: qui ꝓmo fuit tabernaculū Moysi: postea vero templū Salomonis. et per vtrūq; figurata fuit ecclia extra quam non est licitum fieri sacrificium: sicut faciūt heretici ⁊ scismatici. † Sanguinem vniuerse carnis non comedetis ⁊c. Per hanc prohibitionem moraliter intelligitur prohibitio detractionis in qua comeditur sanguis animarum: et similiter homicidij: per quod effunditur sanguis corꝑum: et sic traditur bestijs et auibus ad incorꝑorandum: et similiter prohibetur oppressio in-

✱ nocentum

Ca.XVIII

a Ego sum dominꝰ. Quasi cogno scite vestrũ creatorem: diligẽter seruate eius p̃ce/pta. b Juxta cõsuetudinẽ tr̃. Intẽtionẽ totiꝰ legis aperit vt a malis. s. abstineamꝰ: ꝛ bona te/neamꝰ. c Neqꝫ in legitimis. Nõ enĩ solũ a fornicatione: auaritia ꝛ superbia: sed etiã a diuinationi/bus ꝛ augurijs: ꝛ oĩm gentium supstitionibus p̃cipit abstinere. d Viuet ĩ eis. tr̃. Quia in ipsis vera vita
Joh.6.c in christũ credẽtibꝰ: qz qui videt filium ꝛ credit in eũ: habet vitam eternã. hoc in p̃ceptis iudicijs ꝛ p̃ceptis nõ addidit: lex enĩ nõ viuificat nisi euangelium superueniat. e Omnis homo ad ꝓximũ. tr̃. Prohibet ne astute ad peccantes in lege cognationis occasione accedamꝰ: vt tandẽ turpia facta eoꝝ ꝑdamꝰ. Unde subdit: Ego do. Omnis hõ tr̃. Lxx. Homo hõ ad oẽm domesticã carnis ipsius nõ accedet tr̃. Mñeadmoduꝫ eñ hõ duplex: sic duplicia p̃cepta: interiorẽ ꝛ exteriorẽ hoiem docẽtia lex exteriorẽ cõsanguineis misceri ꝓhibet: sicut gentes quarũ hereditatem accepturus erat ysrael: qui adeo dissolutus ꝛ deditus carnis voluptatibus: vt vnus multas vxores accipiat: vt sic saltẽ ab alienigenis abstinerent. Generatiões legislatoꝝ exequitur p ordinẽ a q̃bꝰ cõtinere debẽt: ne cõfũdant generationes: ꝛ dispereant hereditates. Taliũ cõiũctionẽ turpitudinẽ appellat: vt abominãdã inhoꝝrẽdãqꝫ ostendat. Notãdũqꝫ q̃ cũ in ꝓncipio huius legis dixisset: Ego dñs deꝰ vester. Ite/rauit ego dominꝰ: significans qz nobis carne cõiunctꝰ est: ꝛ nostre cognationis participeps: tantã ergo cognationez offendere dãnabile est. f Ego dominꝰ. Nõ manifestãs peccata hoĩm: sed delens et tegens qõ fuerit cõfessione deletum vel detectum. g Turpitudinez. Prohibet cũ mr̃e concũbere. Ubi enĩ ẽ turpitudo matris ꝛ patris. Nã postea ꝓhibet vbi dicit: turpitudinẽ vxoris patris tui nõ reuelabis: turpitudo enĩ patris tui est. Ubi exposuit quõ in matre vtriusqꝫ sit turpitudo. i. patris ꝛ matris. Jn nouerca ei tñ patris est. Prohibet nos reuelare quelibet pcã a cognatis vel amicis nobis credita: ne. s. maledicti
Ben.9.d onẽ Cham patiamur: q̃ patris nuditatẽ fratribꝰ patefecit. Patres intelligimꝰ ꝺ q̃bꝰ paulus dicit:
1.Tio.5.a Seniorẽ ne increpaueris: sꝫ obsecra vt patrẽ: fratres q̃sꝫ ꝛ mr̃es ꝛ sorores de q̃bꝰ addidit. Juuenes vt frẽs: anus vt mr̃es: iuuẽculas vt sorores. postremo cũ oĩbꝰ fidelibꝰ cognationẽ habeamꝰ: ꝑm illꝺ:
Rom.12.b Multi vnũ corꝑ sumꝰ ĩ xp̃o. singuli aũt alter alterius membra. iuxta. Lxx. decẽ gradus cognatiõis enumerarẽ: cuiꝰ numeri sũt oĩa mãdata legis ostẽdentes quia quisqꝫ turpitudinẽ spñaliũ carnaliũ vel cognatorũ revelat: totiꝰ legis transgressor est.

ℭ Jn charitate nocentũ in qua comedit sudor ꝛ sanguis eorum.

Ca.XVIII

a Locutus est dominus. Postq̃ posita sunt p̃cepta amotiua immundicie. hic cõsequeter ponunt̃ p̃cepta ordinatiua vite. ꝛ primo q̃tum ad ordinationem cõmunis status: secũdo q̃tum ad ordinationẽ cultus. ca. xxj. Prima in duas: qz primo dant̃ p̃cepta absolute. secꝺo cum determinatiõe pene. ca. xx. Prima adhuc in duas: quia primo ordinat̃ homo in q̃tum est principiũ ꝓpagationis. secũdo ꝓut est principiũ humane operationis. ca. xix. Prima adhuc in tres: quia primo ponit̃ inductio ad obseruantiam dicendorũ. Secundo subdit̃ explicatio p̃ceptorum. ibi: Omnis homo. Tertio cõcludit̃ comminatio respectu transgressorũ. ibi: Nec polluamini. Circa primũ primo ponit̃ inductio ex auctoritate p̃cipientis. cũ dicit: b Ego sum dominus deꝰ vester. quasi diceret: licet sum deus omniũ per creationẽ ꝛ dominus p generalem gubernationem: sum tamẽ vester deus speciali modo p eductionem de egypto: ꝛ legis dationem: ꝛ p specialem ꝓtectionem ꝛ ꝓuisionem: vt patet ex decursu libri Exodi. c Juxta consuetudinẽ terre egypti in qua habitastis nõ facietis. Licet intendat excludere a filijs ysrael omnem gentilem ritũ: ꝛ omnẽ modũ viuendi inordinatũ: tamẽ specialiter exprimit egyptios: qz filij ysrael diu habitauerãt inter eos: ꝛ aliqua de ritu ꝛ moribus eorũ accepe/rãt. d Et iuxta morem regiõis. chanaan ad quã ego introducturus sũ vos. qz in terra eoꝝ habitaturi erant: ꝛ homines de facili accipiũt mores terre in qua habent habitare: ꝛ potissime quia egyptij ꝛ chananei erant vitiosi in his q̃ postea ꝓhibent̃. Juxta morem. i. mores eoꝝ. Non agetis. e Nec in legitimis eorũ ambulatis: id est in eorum ritu colẽdi. ambulabitis. Secũdo ponit̃ inductio ex vtilitate obediẽtis cũ dicit̃: f Facietis iudicia mea. q̃tũ ad p̃ Rom.10.b
cepta iudicialia. g Et p̃cepta mea seruabit̃. q̃tum ad moralia. h Custodite leges meas. q̃tum ad cerimonialia: ꝛ que sit vtilitas huiꝰ obseruationis exprimit̃. cum dicit:

i Que faciens homo viuet in eis. Primo vita nature: qz ꝑm decursum vete. testa. ptz q̃ q̃/diu filij ysrael seruauerunt dei mandata fuerũt 35.q.8. hec
in quiete ꝛ ꝓsperitate: quãdo autẽ declinauerunt a dei obediẽtia fuerunt dati in gladium salubriter.
famem et captiuitatem. Secũdo vita gratie: qz 30.q.3.pi/
licet opera legis ꝑm se accepta nõ iustificarẽt: tartum.
tamẽ inquantũ fiebant ex obediẽtia ad deum: ꝛ fidem mediatoris venturi iustificabant: propter quod talis iustificatio in sacra scriptura attribuit̃ fidei ꝛ obediẽtie ad deum. Tertio vita gloriẽ apud deum: qz illa opera erant meritoria vite eterne modo iam dicto: nõ tamẽ habende statim: sed amoto impedimento generali p mortẽ christi. k Omnis homo. Hic consequenter ponit̃ explicatio p̃ceptorum ordinãtium hominem ꝓut est principium propagationis: debita aũt ꝓpagatio impedit̃ dupliciter. Uno mõ ex illegitimitate ꝓsonarꝫ. Alio mõ ex inordinata copula carnali: ꝛ ideo primo excludũt̃ ꝓsone illegitime ad cõtrahendum. secundo causus inordinate copule. ibi: Ad mulierẽ q̃ patit̃ mẽstrua. Circa primũ excludũt̃ primo ꝓsone illegitime ratione ꝓsanguinitatis. secũdo ratione affinitatis. ibi: Turpitudinẽ patrui tui. Circa primuꝫ dicit̃ sic: Omnis homo ad ꝓximã sanguinis sui nõ accedet: nõ est intelligendum per hoc q̃ omnis gradus consanguinitatis sit ꝓhibitus in cõtractu matrimonij: sed illi gradus sunt ꝓhibiti q̃ inferius exprimunt̃. Alij aũt cõcessi intelliguntur. l Turpitudinẽ patris tui. ꝛ pro id est. i. turpitudinẽ matris tue. in hoc enĩ ꝓhibet cõcubitꝰ cũ matre: qz si ipsa sit vxor patris tũc revelat̃ turpitudo patris: qz vir ꝛ vxor sũt vna caro: ꝛ sic est ibi revelatio duplicis turpitudinis. s. patris ꝛ matris. Si aũt nõ sit vxor tunc est ibi revelatio vnius turpitudinis. s. matris: ꝛ hoc est qõ subdit̃: m Mater tua est nõ revelabis tr̃. et ptz: n Turpitudinẽ vxoris patris tui. i. nouerce tue. Et in oĩbus istis p revelationẽ turpitudinis intelligit̃ qui cunqꝫ cõcubitus carnalis. vnde et membra deseruientia cõcubitui dicũtur verenda. o Turpitudinẽ sororis tue ex patre. tantũ. p Siue ex matre. tñ: ꝛ multo fortiꝰ si ex vtraqꝫ parte.

✠ Que dominꝰ hoc ordie mũdus erit. Nõ si nõ lauerit vestimenta sua vel corpus: portabit iniquitatẽ suam.

ꝑdicto. vel fiet.

Ocutusqꝫ ẽ dominus ad moysen dicens: Loquere filijs ysra

qui hoc precipio.

el ꝛ dices ad eos: Ego sũ dominus deus vester: Juxta consuetudinẽ terre egypti in qua habitastis non facietis: ꝛ iuxta morem regionis chanaan: ad quã ego introducturus sum vos nõ agetis:

cuius vos serui. Lxx. studia. religionibus.

neqꝫ in legitimis eorꝫ ambulabitis. Facietis iudicia mea ꝛ p̃cepta mea seruabitis: ꝛ ambulabitis in eis: Ego dominꝰ deus vester. ꝛ Custodite leges meas atqꝫ iudicia: quę faciẽs homo viuet in eis: Ego dominꝰ deus vester.

proficiendo. hoc secũdo dicit in quo vetus et nouum testamentũ innuit. nõ auditores legis iusti sunt: sed factores. quasi rationalis: qui enĩ accedit nõ est homo sed iumentum. genus ꝓponit cui et species supponit.

✠ Oĩs hõmo ad ꝓximã sanguinis sui nõ accedet: vt reuelet turpitudinẽ eiꝰ. Ego dominꝰ. ꝛ Turpitudinẽ patris tui ꝛ turpitudinẽ matris tue nõ reuelabis: soror tua est: nõ reuelabis turpitudinẽ eiꝰ. Turpitudinẽ vxoris patris tui nõ reuelabis: turpitudo enĩ patris tui est. Turpitudinẽ sororis tue ex ꝑte siue ex matre tua nata domi

hac locutione cũ his ꝓsonis cõcubitũ vetuit. cũ matre peccando. ne cõfundat̃ generatio ne idem sit filius et frater.

Ministerio de Cultura 2024

Rom.13.c In charitate enī peccat q̄ plenitudo legis est. Aug⁹. Ex matre si de prioꝛi viro suscepta cū matre in domū venit: sz cū hmōi sororē rem habere ꝓhibet: si nō licet turpitudinē sororis reuelare ex qnolibet parēte q̄ztomagis ex vtroq̄z. Quid aūt ē q̄ interposita ꝓhibitione cōcubit⁹ etiā cū suis neptibus siue de filio siue de filia sequit: Turpitudinē vxoris pr̄is tui nō reuelabis? Si enī hucusq̄z dixisset intelligeremus etiā cū filia nouerce ꝓhibitū fuisse cōcubitū quā ex prioꝛe viro nouerca peperisset: nec hui⁹ cui ꝓhibeꝛ esset sororꝛ vel ex patre vel ex matre: cū vero addidit ex eodē pr̄e sororꝛ tua ē nō reuelabis turpitudinē ei⁹. Manifestat de sororꝛe eē factā ꝓhibitionē: cū fuerit ex patre: et ex nouerca de qua iā supꝛa dixerat: sz forte aptius voluit ꝓhibere qđ superi⁹ dixit obscure. b Filie vxoris ꝛc. Aug⁹. Nō cū filia nouerce ex prioꝛi viro videaꝛ ꝓhibere cōcubitū: cū ei cui ꝓhibeꝛ sororꝛ nō sit: vel ex patre vl ex mr̄e addidit q̄ ex eodē pr̄e. c Turpitudinē fra. pa. Aug⁹. Queriꝛ vtrū ꝑ viuo fratre an mortuo ꝓhibitū sit: Si fratre viuo: ꝑ in generali cōtineꝛ p̄cepto q̄ ꝓhibeꝛ hō ad alienā vxorē accedere. Quid est ḡ q̄ tā diligēter domesticas psonas ꝓpr̄js distinguit ꝓhibitionibus. Nō enī qđ ꝓhibet de vxoꝛe patris. i. de nouerca viuo patre accipiēdū est: ꝛ nō potius de mortuo. viuo em̄ pr̄e q̄s nesciebat eē ꝓhibitū cuz oīs aliena vxoꝛ ꝓhibeaꝛ? Videꝛ ḡ de his psonis loq̄ q̄ possūt nō habētes viros cōuenire in matrimoniū: nisi fuerit lege ꝓhibitū sicut ferꝛ esse cōsuetudo psarū. Sz si fratre mortuo intelligaꝛ ꝑ esse ꝓhibitū: mortuo fratri nō erit semē suscitādū. Sic ergo accipiēdū est: Nō licet ducere vxorē fratris defuncti: si defūctus posteros reliq̄t: vel ꝓhibitū est vxo-
Deu.24.a rē fratris duci cui datꝰ est libellꝰ repudij: posset ei aliq̄s putare q̄ talē liceret sibi ducere: ꝛ adulterū non timere. d Nec accedes. ꝛc. Ex. Et ad vxorē eiꝰ nō introibis: pinde hāc enim turpitudinē dicūt fratris patris eiꝰ. i. patrui pudēda. s. vxoris. e Turpitudinē vxo. In matre cōcupiscētia: actio intelligiꝛ in filia: in nepte moꝛs. Cōcupiscētia enī parit pctm̄: pec-
1.Re.11.a catū mortē vel aliud pctm̄ sicut dauid ex cōcupiscētia adulterauit: ꝛ ꝓ adulterio occidit. f Et reue. ig. ꝛc. Quasi familiare ꝛ cognatū est vobis pctm̄. Unde inuicē debemꝰ cōdo-
Gal.6.a lere: ꝛ onera nostra poꝛtare: vt adimpleamus
1.Pe.2.b legē x̄pi: q̄ pctā nostra poꝛtauit. g Sororez vxoris ꝛc. Non ꝓhibet quālibet sup ducere
† di.5. ad eius. q̄ licebat antiquis ꝓpter abundantiā ꝓpagationis: sed sororem q̄ tamē fecit iacob: q̄ nōdū ꝓhibitū lege fuerat: vel q̄ suppositiōis fraude deceptꝰ erat: quā vero posterius accepit de placito veniebat: sed iniustū erat prioꝛē dimitti ne faceret eā mechari. h In pelicatū. Lxx. in çelū illius: quasi hoc esset çelus inter sororez quasi nō sit ꝛ inter nō sororez. An
1.Cor.7.c potiꝰ ne hoc aīo fiat: vt ī çelū sororis sororꝛ sup-
ducaꝛ? In pace nos vocauit deꝰ: pacē cū oībus habeamꝰ maxime cū ꝓximis. In iudaica quoq̄z cōuersatiōe nō decet ecclesiasticā suscipere: nec typicū pascha cū vero celebꝛare: nec
Gal.5.a circūcisionē cū baptismate. Unde paulus: Si circūcidimini x̄ps vobis nihil ꝓderit. Mortificata ergo iudaica cōuersatione ecclesie debet cōiūgi: q̄ est sororꝛ legis: eosdē habet doctoꝛez: eosdē ꝓphetas. Sz
Ibidē.4.c iudaica cōuersatio emulaꝛ: q̄ ad ecclīaz trāsierūt diuitie eiꝰ. Ūsi paulus ait: Emulāꝛ vos nō bene vxoꝛ nāq̄z prioꝛ çelat: q̄ subintrat secū
Gen.30.b da. Ūsi Lya ait: Nōn ne tibi videꝛ qđ p̄ripueras maritū mihi.
i Ad mulierem ꝛc. Cū hoc superi⁹ sufficienter ꝓhibuisset: hic etiaz repetit: forte ne in superioꝛib⁹ videꝛet figurate accipiendū: vbi talia ꝓhibenꝛ: que remota obseruatione vmbrarū in nouo testamento cu-
Ezec.18.b stodienda sunt. In Ezechiele quoq̄z inter illa q̄ non figurate: sed manifeste peccata sunt: accedere ad menstruatā interdicit et iusticie meritum esse si nō accedaꝛ: qua in re non natura damnaꝛ: sed concipiendē ꝓli noxiū ꝓhibetur. k Cuz vxoꝛe ꝓximi ꝛc. Hic ꝓhibet rur-
Exo.20.b sus adulteriū: quod etiam in decalogo ꝓhibeꝛ: vnde apparet illa ita esse ꝓhibita: vt etiam mortuis viris nō ducant vxoꝛez: quarum ꝓhibet turpitudinē reuelari.

De semie

a Fozis genita est. b Turpitudinē filie filij tui ꝛc. cui⁹ causa subdiꝛ cū dicit: Quia turpitudo tua est: q̄z filiꝰ ꝛ filia sūt de patris substātia. c Turpitudinē filie vxoris patris tui. nō est aliud p̄ceptū a p̄cedēti de sororꝛe vt dicunt aliqui. sed ē magꝛ explicatiuū cause. cum dicitur: d Et est sororꝛ tua. s. ex parte patris. vel dicendū q̄ differt a p̄cedenti sicut pars a toto: q̄z in p̄cedenti ꝓhibeꝛ concubitus cuz sororꝛe: tam ex parte patris q̄ ex parte matris: ꝛ hoc siue genita sit ī matrimonio siue extra. hic autē ꝓhibetur cōcubitus cū sororꝛe ex parte pr̄is tātū: ꝛ genite in matrimonio.

e Turpitudinē sororis pr̄is tui. i. amite. ꝛ eodem modo ꝓhibetur matrimoniū inter fratrem ꝛ filiam eiusdē: quia idē gradus est. f Turpitudinem sororis matris tue ꝛc. cuius causa subdiꝛ. cū dicit: Eo q̄ caro sit matris tue: quia ipsa et mater tua in eodem gradu descenderunt a patre.

g Turpitudinē patrui tui. Hic consequēter excludunꝛ p sone rationē affinitatis. Et pr̄mo excludiꝛ vxoꝛ auunculi. se cūdo nurus ꝓpria videlicet. cū dicit: b Turpitudinez nurus tue. cuius causa subdiꝛ. cum dicit: i Quia vxoꝛ filij tui est. ꝛ p consequens est vna caro cum eo.

k Et vxorem fratris sui nullus accipiat. hoc nō est in hebꝛeo: nec in libꝛis correctis.

l Turpitudinem vxoris fratris tui ꝛc. cui⁹ causa subdiꝛ: Quia turpitudo fratris tui est: quia vir et vxoꝛ sunt vna caro. excipiꝛ tamē casus. s. q̄n frater moꝛitur sine liberꝛ: tūc enim frater viuens non soluz potest eam accipere in vxoꝛez sed etiam tenetur eam accipere vt suscitet semen fratri defuncto. vt habeꝛ Deu. xxv.

m Turpitudinē vxoris tue ꝛ filie eius non reuelabis. In hebꝛeo habeꝛ: Turpitudinez mulieris et filie eius: quia ꝓhibetur accipi filia cuz matre vel post ipsam. n Filiam filij eius ꝛc. cuius causa subdiꝛ: o Quia caro illiꝰ sūt. quia descenderunt ab ea: licet mediate. † 5.20.a

p Sororem vxoris tue in pelicatū illius non accipies: id est ad concubitū. In hebꝛeo habetur: Sororem vxoris tue nō accipies ad anxiandum: quia si vna sit magis dilecta q̄ alia: oꝛitur inuidia min⁹ dilecte ad magis dilectam. ꝛ p consequēs odium ꝛ anxietas vite inter illas: cum tamen inter sororez debeat esse pax et concordia et amoꝛ. ꝛ ꝓpter hoc subditur:

q Adhuc illa viuente. quia si prima sororꝛ sit mortua talis inuidia non oꝛitur: ꝛ ideo alia sororꝛ tunc accipi non ꝓhibetur. r Ad mulierem. Hic consequenter excludunꝛ alīq̄ casus qui sūt ꝓtra bonū ꝓlis ex iordinato coitu seu emissione seminis. cū oꝛ: Ad mulierez q̄ patiꝛ mēstrua ꝛc. q̄z ex tali cōcubitu solet generari ꝓles mōstruosa seu defectiua: vt dictū ē. s. s Cum vx. p. tui nō coibis. q̄z ꝑ nō solū ē ꝓtra ꝓximi fidelitatē: sed etiā cōtra ꝓlē inquātū falsus heres substituꝛ tur ꝛ verus defraudaꝛ saltē in parte.

De semine

§ ex patre.

a tre que domi vel foris genita est nō reuelabis. Turpitudinē filiq̄ filij tui vel neptis ex filia nō reuelabis: q̄z turpitudo tua est. Tur-
b pitudinez filiq̄ vxoris patris tui quā pepit patri tuo: ꝛ ē sororꝛ tua nō reuelabis. Turpitudinē sororis pr̄is tui non discooperies: q̄z caro est patris tui. Turpitudinē
c eo q̄ sit caro matris tuq̄. Turpi-

§ als patrui.

tudinē fratris pr̄is tui nō reuelabis: nec accedes ad vxorē eius quq̄ tibi affinitate cōiūgiꝛ. Turpitudinē nurꝰ tuq̄ nō reuelabis: q̄z vxoꝛ filij tui est: nec discooperies ignominiā eius: Et vxorem
e fratris sui nullus accipiat. Turpitudinē vxoris fratris tui nō reuelabis: q̄z turpitudo fr̄is tui ē.

§ i. ne putas tibi ambas habere licere.

Turpitudinem vxoris tuq̄ ꝛ filiq̄

a § neptē vxoris de filio tuo: vel de filia ꝓhibet duci vxorē.

eiꝰ nō reuelabis. Filiām filij eiꝰ
f ꝛ filiā filiq̄ illiꝰ nō sumes: vt reueles ignominiā eiꝰ: q̄z caro illius
g sūt: ꝛ talis coitꝰ incestus ē: sororē
h vxoris tuq̄ ī pelicatū illiꝰ nō acci

a § opera eoꝝ publicādo: nō tū parces si nō sēdalizenꝛ auditoꝛez.

pies: nec reuelabis turpitudinē
i eiꝰ adhuc illa viuēte. † Ad mulie-
rē q̄ patiꝛ mēstrua non accedes:

§ sapiēria.

k nec reuelabꝭ fœditatē eiꝰ. † Cū vxo-

§ gentilis qui ꝓximus in natura. b § cōmuni cando.

§ actionis doctrine.

re ꝓximi tui nō cōibis: nec semi-

¶ a De semine tuo ꝛc. Cõueniẽter hec subiũgũtur. Intẽdit enĩ legislator a libidine tã sensibili ꝙ intelligibili legi subditũ cohibere. vñ ꝛ ꝓhibeť ꝛ mẽstruata: vtpote ꝙz ꝓximi: qz in tali cõmixtione adulterũ est nõ cõiugiũ. Vñ subdit: Nec seminis cõmixtione maculaberis. Coniugiũ autem honorabile est: et thorus imaculatus. Cũ ergo de duplici fornicatione loqueret: recte adiungit: de semine tuo nõ dabis ido. mo. ꝛc. Semen autem non solum filios et consanguineos: sed omnem actionem et doctrinã intelligimus: que idolis cõsecrare nõ debem⁹: quia radix omnium malorum cupiditas que est idolorũ seruitus: Sed nec ea docere debemus que ad idolatriam pertinent. Sic enim ad mulierem menstruatã nõ ingredimur nec in errore gentilium misceamur.

Deu.18.a

1.Tio.6.b

Eph.5.b

b Nec pollues ꝛc. Nõ solum luxuriando: vel idolis ĩmolando: sed et gentilium philosophiaz in ecclesiam introducendo. Quis enim consensus tẽplo dei cũ idolis?

2.Cor.6.c

c Mulier non ꝛc. Nõ solum viris: sed ꝛ mulieribus lex posita est. Unde: Mulierẽ fortem ꝙs inueniet. Sicut enĩ masculus animam fortẽ et constantem in virtutib⁹ significat: sic mulier dignitatem suã custodientem designat: facta est eĩ in adiutoriũ viri: que talis est nõ debet inmẽtorum coitu maculari.

Prou.31.b

Gen. 2. d

d Ne polluamini ꝛc. Quãta pollutio sit in ꝑdictis pena pollutorum ostendit: Nec incaute ꝑtereundum: qz ea que in uicem sibi coniuncta sũt in vnum colligit: vt ostẽdat: quia qui in vno pollutus fuerit ſ in omnib⁹ offendit.

Jaco.2.b

e Contaminate sunt ꝛc. Demones qui ꝓpter multitudinem dicũtur gentes vniuerse. Qui cũ omni peccato gaudeant: ꝑcipue fornicatiõe ꝛ idolatria: quia in his et corpus et anima maculatur: ꝛ totus homo qui terra dicitur. Sed visitauit deus terram. i. hominum genus.

f Omnis anima que fecerit ꝛc. Qui enim post euangelicam predicationẽ talia cõmittunt: aliã mali medicinam nõ inueniũt: nec in sorte hominũ sed demonũ erũt.

g Custodite mãdata ꝛc. Quasi mea sũt mãdata nõ hoĩs: ad cuius imaginẽ facti est ſ: quã polluere nõ debetis: quia templũ dei estis: et spiritus dei habi. in vobis.

1.Cor.3.c

¶ Sancti

§ in tantũ vt polluaris.

a nis cõmixtõe maculaberſ. † De semine tuo nõ dabis vt consecreť a † ¶ a ſ Lxx. principi. b ſ hoc ad singula referatur supradicta.

b idolo mõloch: nec pollues nomẽ b ſ cuius gloria singularis incõmutabilis.

dei tui: Ego dñs. Cum masculo c ſ qz contra naturã. ſ qz viriliter agentẽ ꝛ forem nõ debes effeminare.

nõ cõmisceberſ coitu femineo qz a ſ Symmachus ineffabile. b ſ cũ actionibus scz bestialiũ vt nephãdis voluptatib⁹ polluarſ.

abominatio ẽ. Cũz oi pecore nõ c coibiſ: nec maculaberſ cũ eo † A mulier nõ succũbet iumẽto: nec miscebiť ei: qz scelus ẽ. Nec pollua/ b ſ predictis.

e mini in oibus his quibus cõtaminate sũt gẽtes vniuerse quas ego eiciã ante cõspectũ vestrũ: ꝛ quibus polluta ẽ terra: cuius ego a ſ pollutionẽ. b ſ visitauit nos. o. ex al. c ſ scabiones etiã cõtra eos ꝓducẽdo. d ſ demones ꝙ dixerũt: Si eiĩcis nos mitte nos ĩ gregẽ porcorũ.

scẽlera visitãbo vt euomat habitatores suos. Custodite legitia f mea atqz iudicia: vt nõ faciatſ ex g oibus istis abominationib⁹. tam a ſ ꝙ in lege nutrit⁹ ꝛ ab infantia doct⁹. b ſ qui deforis vobis adiectus nõ intus nutrit⁹.

indigẽa ꝙz colon⁹ qui peregrinať apud vos. Oẽs ei execratio a ſ demones ꝙ antiquiores sunt conditione.

nes istas fecerũt accole terre qui a ſ humanã. ſ. terrã. ade suggerẽtes inobedientiã et quotidie mala suggerũt.

fuerũt ante vos ꝛ polluerũt eaz. a ſ qz a dño visitati estis. b ſ itelligibilis terra vñ discedite a me male. i ig. erer. qđ pa. est. d. ꝛc. Et itẽ: Discedite a me oẽs ꝙ opamini iniqta. ꝛc.

Cauete ĝ ne ꝛ vos similiter euo/ b ſ Similia.

mat cũ paria feceritis: sicut euo/

f muit gentẽ ꝙ fuit ante vos. Oĩs i aia ꝙ fecerit de abominationib⁹ ſ nunc et prorsus in futuro.

his qppiaz: pibit de medio ppli k

g sui. Custodite mãdata mea. Ne/ ſ quorum pena debetis terreri.

lite facere ꝙ fecerũt hi ꝙ fuerunt ante vos: ꝛ ne polluamini i eis: ſ hoc tertio dicit. in duobus enĩ testib⁹ vel tribus stat omne verbum.

Ego dñs deus vester.

a De semine tuo ꝛc. hoc exponiť dupliciter. Uno mõ accipiẽdo semen ꝓ spermate: qz sicut aliq̃ sacrificabãt idolis de sanguine suo. vt ptz. iij. Reg. xviij. de sacerdotib⁹ baal ꝙ incidebãt se cultris ꝛ lanceolis donec ꝓ fũderent sãguine: ita etiã aliqui idolatre faciebãt sacrificiũ de suo semine: qz est sanguis magis digestus. Alio mõ exponiť accipiẽdo semen ꝓ puero nato ex semine: qz aliq̃ idolatre sacrificabant de pueris suis idolo ꝑdicto. Erat enĩ vt dicũt hebrei idolum cupreũ ad formã bouis factũ interi⁹ cõcauũ: ꝛ illa cõcauitate fiebat ignis quousqz idolũ eẽt ꝙsi igni tũ: ꝛ tũc ponebať puer iter man⁹ idoli ꝛ sacerdos tympana ꝓcutiẽs tñi sonitũ faciebat: ꝙ vox pueri morientis audiri nõ poterat: ne parẽtes cõpaterenť sed magis crederent aiam acceptã a dijs in quiete ꝛ sine dolore. b Nec pollues nomẽ dei tui. attributo ꝑdo ipm idolis. c Cũ masculo nõ cõmisceberſ. qz talis coit⁹ est ꝑ naturã: ꝛ vocať sodomiticũ vitiũ a sodoma ciuitate: q̃ ꝓpter b scel⁹ subuersa legitur Gen. xix. Sikr alij duo casus sequẽtes sũt ꝓtra naturã ꝛ magˢ ꝙz iste: qz i eis cõmixtio ẽ ad aĩal alteri⁹ speciei. ꝛ ptz lra. d Nec pollnamini. Hic cõcludiť cõminatio respectu trãsgressoꝝ: ꝛ ponit exemplũ de chananeis ꝓpter vitia ꝑdicta a terra sua delendis. cũ dr: e Quas ego eiĩciã ꝛc. ꝛ ex b cõcludiť ꝓpositũ cũ dr: f Custodite legiti. mea. i. ꝑcepta ordinãtia ad deũ. g Atqz iudicia. i. ꝑcepta ordinãtia ad ꝓximũ. h Me ꝛ vos sikr euomat. i. ignominiose ꝛ turpiter eiĩciat tã ꝙz abominabiles deo ꝛ hoib⁹. i Qis aĩa. i. ois homo.

D

† Ezech.20.c

k Peribit ỏ me. po. sui. ꝓ iudiciũ hũanũ si fuerit cõuict⁹. vel ꝓ iudiciũ diuinũ si euaserit hũanũ. Circa capl̃m istud põt poni breuis moralitas. ꝓ revelationẽ ei turpitudinis intelligiť indebita detectio criminis q̃ fit. xij. modis ſm qꝝ. xij. vicib⁹ hic dicta revelatio replicať. in primo gradu ẽ detractor q̃ dicit aliq̃d: vt min⁹ de alio habeať. i. scỏ est maliuolus q̃ tacẽdo innuit vt peius suspiceť. in tertio reprehensor q̃ nimis exaggerat: vt graui⁹ credať. i q̃rto susurro q̃ in aure loquiť: q̃si ex charitate moneatur. in quinto bilinguis q̃ aliter de ꝑsente: aliter ỏ absẽte loq̃ť: ꝛ vnũ vni ꝛ alterũ alteri. i sexto adulator q̃ pũtẽ etiã de malo cõmẽdat: vt ei ꝑ alijs placeat. in septimo emulator q̃ iuxta malũ alteri⁹ bona ꝓpria fingit et demõstrat: vt fama alteri⁹ vilescat. in octauo murmurator q̃ malũ seminat: vt oĩb⁹ clareat. in nono maledicus q̃ꝰba mala recitat: vt turbatio exciteť. in decimo simulator q̃ mala alioꝝ exaggerat: vt ipse iustus puteť. i vndecimo diffamator q̃ ex relatiõe maloꝝ apparẽtiũ verba bona obnubilat: vt innocẽs cõdeneť. in xij. mẽdosus qui ỏ alijs falsa refert sciẽter: vt in b delecteť. Signũ eĩ habit⁹ generati est delectatio i ope. ij. Ethicoꝝ.

Moraliter. In b ca. po Ca. XVIII nũť ꝓhibitiões de revelationib⁹ turpitudinũ ꝑ quas intelliguntť morališ revelationes indebito mõ facte ꝑtoꝝ occultoꝝ. et ꝑsone b notate ad ꝑsonas diuersoꝝ statuũ possũt applicari. Per patrẽ enĩ oĩs supior vel senior põt intelligi. ſm illud: Est pater etate pr̃ ille vocať honore. Per matrẽ ꝛ amitã ꝛ nouercã oĩs mulier senior vel bñfica sicut mať. Per fratrẽ carnalẽ seu legalẽ põt ĩtelligi oĩs coeu⁹ ꝛ maxie catholic⁹. Per sororẽ vero carnalẽ vel legalem oĩs mulier coeua: maxime christiana. Per filiũ oĩs hõ iunior ꝛ discipulus. Per filiã intelligiť nurus ꝛ neptˢ quocũqz mõ ꝛ oĩs mulier iunioꝝ ꝛ discipula. Revelare igiť ꝑtm occultum cuiuslibet ꝑsonaꝝ dictaꝝ indebite morališ est ei⁹ turpitudinẽ revelare: ꝛ ꝓ ꝑtã occulta istarũ ꝑsonaꝝ ĩtelligũť ꝑtã occulta oĩm aliarũ ꝑsonarũ: nisi ſm formã charitatˢ scz ei q̃ ꝑest et põt ꝓdesse ꝛ ꝑsonaꝝ ꝛ statuũ periculis ꝑcauere.

r † Ad mulierẽ q̃ patiť mẽ. ꝛc. ꝓ hãc mulierẽ intelligiť sensualitas ſm Augˢ. ꝛ rõ ỏr vir ei⁹ ſm eum. mulier igiť ỏr mẽstruata q̃n sensualitas est vitijs corrupta: ad quã vir accedit q̃n rõ i malo sibi assentit: ꝛ ex tali assensu sequiť part⁹ ꝑti malus: sic ex accessu ad mulierẽ mẽstruatã de cõmuni cursu sequiť part⁹ mõstruosus.

a † De semine tuo nõ dabis vt cõsecreť idolo moloch. sicut dictũ est supra semen est verbum dei. igitur semẽ idolo moloch cõsecrať quãdo ad exercẽda sortilegia nequiter applicať: sicut venenum latẽs sub melle ꝓpinatur.

† Mulier nō succūbet iumēto. Moraliter mulier succūbit iumento qñ discipulus mollis ⁊ effeminat⁹ doctori pestifero se subiicit: ⁊ p talē doctrinā discipul⁹ iumētis insipiētibus comparat et similis illis efficit.

In ca. xviij. vbi dr in postil. Que faciēs hō viuet in eis.

Additio. j. Cū dr. Que faciēs hō viuet i eis: non videt itelligēdū d vita nature. Mā lz verū sit q in statu vete. le. psperitas ⁊ aduersitas filiox isrl cōit seqbat ex obedientia vel inobedientia eox respectu mādatox dei: n tñ erat i vniuersali respectu toti⁹ ppli: nō aūt respectu cuiuslibet psone singularis. Multi ei iusti etiā i illo tpe affligebā tur ⁊ psecutiōes patiebāt: vt ptz de Josia rege. ⁊ Hieremia et alijs. Ñ qz n loqt singlariē dicēs: Que faciēs hō viuet i ea: itelligēdū ē de vita gre vel glie: put i postilla seqt. Hō aūt de vita nature: iuxta illud Eccs. ix. Uniuersa eq̄ eueniant iusto ⁊ impio ⁊c. In eo. ca. xviij. vbi dr in postilla: Qis aīa. i. omnis hō: Peribit de medio ppli sui: p iudiciū humanū.

Additio. ij. Hō est itelligēdū q vbicūq dr i lege Peribit d medio ppli sui: q talis transgressor p iudiciū hūanū interficiat si fuerit cōuict⁹: eēt ei valde durū dicere q p comestionē modice adipis vel sāguinis: aut p iuētionē modici fermēti i alicui⁹ domo i paschate cōdēnaret hō snīa capitali. vñ fm Hebreos nūerant i lege mosaica. xxxvj. casus i qb⁹ dr: Peribit vel iteribit de ppło suo: q̄rū alīq sūt i qb⁹ iudicio hūano cōuicti erāt rei mortis corporalis: alij vo nō sic: ꝑ semp relinquebant iudicio diuino. Qui aūt sunt isti casus vel illi: esset lōgū enarrare et supfluū: cuius tamen ista q̄ p maiorī parte iudicialia sunt cessent.

Glo. ordi.

A Sancti estote ⁊c. Origc. Ca. XIX Quid significet hoc nomē qd ē sctm reqrē dū ē? Sācta dicūt vasa ministerij: ⁊ sctā vestimēta: loca q̄s in vrbib⁹ vel suburbib⁹ sacerdotib⁹ deputata sctā dicūt: ⁊ primogenita boum vel pecorū. Si g intueamur q̄ sensu hec dicunt sācta: aduertem⁹ quō operā dem⁹ vt sācti sim⁹. Mat⁹ ē mihi primogenit⁹ bos: nō lz eū occupare ad cōe opus: qr dño sāctus. Nulli g qd sanctū est seruire debet nisi soli deo: ad vsus cōes cōib⁹ debem⁹ vti. Qui g se deo voluit sepatus a negocijs seculi: ⁊ ab his q̄ carnaliter viuūt: vt ei placeat cui se ꝓbauit: sanct⁹ appellat. Ñ ei vulgo miscet: nō pōt esse sanct⁹. Sācti estote ⁊c. Quasi sepamini etiā a fratre iordinate ābulāte: ⁊ ab oīb⁹ cōcupiscētijs seculi. Sic erit p̄mogeniti vituli. Hō opet p vos pctm̄: nec iugū ponat malicia: deseruite tm̄ sacerdotalib⁹ vsib⁹: qr ego sctus sū: lōge. s. ab oīb⁹ q̄ opant ⁊ colūt siue i celo siue in terra: oēm excedo creaturā quā feci: vos g estote segregati ab his q̄ nō sūt sancti. Grec⁹ q̄s sermo agios extra terrā sonat: vt. s. i celo cōuersationē habeatis.

b Unusq̄sq ⁊c. Sup fundamētū edificat: q̄si estote sācti vt sctus habitet i vobis: ⁊ nature dignitatē impēdite honorādo patrē ⁊ mr̄em. c Sabbata mea ⁊c. Mādata legl volēs recapitulare. i. nō occides: nō furaberl ⁊c. Jnq̄t sabbata mea custodite. Uerū enī sabbatū ē ab oī malo cessare. Ñ moyses: Oīe op⁹ seruile nō facietis in eo. Sabbata mea. Uolēs nos de⁹ de intelligibili requie docere: ⁊ d mūdi cōsūmatione qñ ipossibile ē cibum parare vel opari: nec circa aliq̄d corpale occupari ait p Moysen: Sabbata bodie dño nō inueniet illud i agro ⁊c. Nota qr nō ait sabbatū: ꝑ sabbata: qr itelligibilis requies nō ab vno ꝑ ab oīb⁹ carnalib⁹ q̄eta est et absoluta: iō i ꝑ loco pl⁹ sabbatox nomē i diuina scriptura positū est vt scias: qr sabbatū plena est ⁊ pfecta q̄es.

d Si īmola. ⁊c. Oīa fere legis capla reiterat vt eox memoriā auditorib⁹ ifigat: ꝑ maxime necessaria: sicut ꝑ mādatū qd superi⁹ ꝓposuit cū de sacrificijs ageret. Sacrificiū salutare accepit: i quo q̄ ad salutē ptinēt necesse est opari. vt aūt sit acceptabile oportet īmolari pietatē ⁊ pudicitiā. Hoc ei fm apl̄z bonū ē ⁊ acceptū coram salutatore nr̄o deo: q̄ vult oēs saluos fieri. Comedere aūt i die īmolationis ⁊ altero: est in vita p̄senti q̄cūq ad salutē ptinēt opari: hodie ei ⁊ cras p p̄senti seculo accipiūt. Ñ Jacob⁹: Qui dicitis hodie et crastino ibim⁹ in ciuitatē ⁊c. Dies tertia: qr in ipa dñs a mortuis resurrexit: figurā gerit futuri seculi et resurrectiōis in quo nō licebit opari sed operū suscipere retributionē. Qui ergo hic viuit tanq̄ illic opaturus sit tanq̄ die tertia sacrificiū manducaturus: a legislatore hoc facere ꝓhibet: qr virtutē impfectam relinquit tanq̄ ibi pficere possit. e Cum messueris ⁊c. Ut dilectionē adinuicem habeamus: vt amatores et misericordes in paupes sim⁹: p̄senti capitulo p̄cipit. Debemus enī egentibus dare nec debita violenter exigere: ⁊ reliquias

B bonorum

† 81. di. c. oportet et. c. ꝓposuisti et. c. pluribus.

2 Timo. 2 a

1. Cor. 3. c

2. Tes. 3. b

Exo. 20. f

Exo. 16. f

1. Tim. 2. b

Jaco. 4. b

Nico. de lyra

a † Ocut⁹ est dñs Ca. XIX a† l ad moysen dicēs: Loq̄re ad oēm cętū filiox isrl b

a ꝟ qr estis templū dei. ꝟ recte sanctificationē ꝓponit: qr fundamentū virtutis est.

a ⁊ dices ad eos: †Sancti estote qr c

ꝟ quasi sine sācitate nō poterstis mecū esse.

b ego sctus suz dñs de⁹ vr: Unusquisq̄ patrē suū ⁊ matrem suā ti- d

meat. Sabbata mea custodite: e

a ꝟ. i. condescendere his quos idolorū lex vana et prophana deprimit.

Ego dñs de⁹ vester. Nolite cō- f

a ꝟ quorūlibet aliorū statuas: vel pecunie thesauros: quos quasi deos adorant q congregant: nec inde aliquid minuere p̄sumunt.

uerti ad idola: nec deos conflati g

ꝟ non alio indigeris.

les faciat vobis. Ego dñs deus

a ꝟ vl̄ salutariū. ca. ꝟ. q̄ ad salutē ptinēt ꝓoperādo

d vester. Si īmolauerit hostiā pacī b+

a ꝟ deo acceptabilis. b ꝟ in p̄senti. s. vita.

ficorum dño vt sit placabilis: cō i

die quo fuerit īmolata comedet eā ⁊ die altero. Quicqd autē residuū fuerit i die tertiū igne com

ꝟ vt post hanc vitā putet se q̄ min⁹ fecit pfectus

buret. Siqs post biduuz comederit ex ea: ꝓphan⁹ erit ⁊ impie-

a ꝟ qr ipfecte operatur ⁊ diuie legi calūniat.

tatis reus: portabitq̄ iniq̄tatem

a ꝟ quia vitā egit imperfectā que saluasset si consummasset eam.

suam: qr sctm̄ dñi polluit: ⁊ pibit

a ꝟ saluandorū. b ꝟ ager mundus messura doctrina: messores doctores.

e aīa illa d medio ꝓpli sui. Cūq̄ mes- k+

ꝟ conteres. ꝟ alias tondes.

seuer segetes terre tue: nō tōdebis l

vsq̄ ad solū supficiē terre: nec re- m

a Ocut⁹ est dñs. Ca. XIX l Hic ꝓphr ponit p̄cepta ordinatiua vite ꝓut bō est p̄cipiū opatiōis. Oportet autē quātū ad ꝑ hoiem ordinari respectu affect⁹ rōnalis: mot⁹ vegetabilis: act⁹ sensualis: ⁊ cōuict⁹ ciuilis. Et fm ꝑ istud ca. diuidit i q̄tuor ptes. scda ibi: Jumenta tua. tertio. ibi: Hō augurabimini. q̄rta ibi: Coram cano capite cōsurge. Circa primū sciēdū q affect⁹ rōnalis bñ ordinat erga superiores p reuerētiā: erga pauperes p miserī cordiā: erga oēs p innocentiā. Et fm hoc pria ps p̄cipalis huius ca. diuidit i tres. scda incipit ibi: Cū messueris. tertia. ibi: Hō facietis furtū. Circa primū dr p modum ꝓambuli. b Loq̄re ad oēm cet. ⁊c. qr magna ps legis ad quā oēs obligant: i ꝑ ca. replicat.

c Sācti estote. ꝑ cōcludit ex dictis i ca. p̄ce. vt turpitudines ⁊ immūdicie sint excluse: īmūdicie aūt exclusio est sctitatis seu mūdicie conclusio. Consequenter inducit hō ad parētū reuerētiā. cū dicit:

d Unusq̄sq pa. suū ⁊c. offensam eox p̄cauēdo: ⁊ qr ex sensibilibus manuducimur ad insensibilia. iō ꝓphr inducit hō ad reuerētiā dei q̄ ē pat spūalis. cū dr: e Sabbata mea cu. Qualiter sit aūt intelligēda observatio sabbati: dictum fuit diffusi⁹ Exo. xx. ⁊ qr maxia irreuerētia fit deo qñ ei⁹ cult⁹ idolis tribuit. iō subdit: f Nolite cōuerti ad idola. eis quācūq reuerētiā exhibēdo. g Nec deos cōfla. p ꝑ excludunt idola q̄ fiūt p sculpturā: seu p quēcūq alium modū. Sz scptura loqt i casu frequēti⁹ accidēte: qr vt frequētius fiebāt de auro vel argēto vl̄ alijs metallis. Et qr sacrificia illi⁹ tpis nō erāt accepta fm se: sz in q̄ntū sibant ex obedientia ad deū. vt. s. dictū est. ideo subdit: h Si īmolaueritis hostiā pacificox dño vt sit placabilis. i. si vultis q̄ sit deo placita facietis qō subdit: i Eo die quo fuerit īmolata comedetis ⁊c. qr sic p̄ceptuz est de hostia pacifica. s. vij. ca. Sz qr ibi nō determinauit penā trāsgressiōis. iō hic repetit vt dicta pena exprimat. cū dr: Et pibit aīa illi⁹ ⁊c. k Cūq̄ messueris. Hic ꝓphr ponit ordinatio rōnalis erga pauperes p misericordiā. cū dr:

l Hō tōdebis vsq̄ ⁊c. Aliq̄ expositores dicūt q vera lra est: tōdes. i. cōteres. ⁊ dr a tōdo. is. sz ꝑ nō videtur verū: qr hic nō loquit scriptura de tritura segetū: sed de collectione eox ⁊ ideo vera lra ē: Hō tōdebis. i. nō secabis. m Usq̄ ad solū. qr sicut dicunt aliqui debebat dimitti stipula pauprib⁹ colligēda. Sed

bic nō

Ministerio de Cultura 2024

bonoꝝ nostrozū cōcedere imitādo deū datorē oīm. Propterea metētes vel vindemiantes vult aliq̄d derelinquere pauperi ⁊ pselyto: ne datori oīm videaꝝ ingratꝰ: q̄ alīs diuitias dedit: alios de alioꝝ reliquīs viuere voluit: vt sic ꝓparet diſpēſationē diuitū: ⁊ patientiā pauperū. Pauperes eī ⁊ pselytos nō abijcit q̄ꝫ
2.Coꝝ.8.b etiā sic victū ꝓuidit. Ūñ subdit: Ego dñs deꝰ vester. ſ. q̄ diuites facio: q̄ ꝓ vobis
Allego. exurgā. Allego. Cū messueris ⁊c. Apte ostēdit qz doctores iudeoꝝ totiꝰ legis iterꝓtationē nō capiūt: ſz q̄dazꝫ
Dar.5.a pauꝑi ⁊ pselyto derelinquūt gētibꝰ. ſ. q̄bꝰ dr: Beati pauperes. ſ. ⁊c. Qui ⁊ pselyti sūt: qz cognatiōi abrae se ingeꝝ
Exo.20.b rūt. Ꝺō ꝗ dr: Nō occides: nō mechaberꝭ: metāt iudeoꝝ doctores. Que aūt spūalē habēt iterꝓtationē: sicut emūdationes: sacrificia: ⁊ silia cōcedāt eccīe doctoribꝰ ⁊ q̄ illis metētibꝰ decidūt. i. q̄ ipi nō intelligūt.
Esaie.5.b a Neq̄ ī vinea tua ⁊c. Vinea dñi sabaoth domus israel est: q̄ debuit facere vuas ⁊ fecit spinas: quondam tñ pauꝯ racemos habuit. i. sanctos diuersi tpis: q̄s iudei colligere ⁊ in diuitīs suis thesauriçare nō possunt: qz nō imitanꝫ vitam eoꝝ: sed pauperi ⁊ pselyto derelinquūt. Nobiscū enī sūt quotquot iusti apud eos fuerūt. Unde memozie eoꝝ a nobis ⁊ nō ab illis annis singulis celebrantꝫ vt experimento diuinū eloquiū comprobeꝫ.
b Non facies furtū. Augꝰ. Hoc in decalogo positū est qꝺ dicit: Nō mētiemini: nec calūniā facietis. Jn ꝺ ꝓcepto videꝫ cōtineri: Neq̄ falsū testimoniū dices. qz calūnia sine mendacio fieri non pōt: qꝺ falso testimonio cōcludiꝫ. Sz queriꝫ vtrū aliq̄ cōpēsatione faciēda sint (sicut pene videꝫ oībus) q̄ mētiēdū sit ꝓ salute vbi nemo ledit? an silr ꝗ furādū: etiā qñ ei cui fit cōsuliꝫ. Velut si q̄s volenti se occidere fureꝫ gladiū. Sicut calūnia ad maiꝰ gaudiuꝫ
Gen.44.a futuꝝ fiebat q̄ꝫ ioseph fratribꝰ de cypho inferebat: q̄bus etiā explorationis falsū crimē intēderat. Fortasse enī furtū nō ē nisi qñ alieno occulte ablato ꝓrimꝰ ledit: ⁊ calūniā: qñ falsi criminis obiectione ꝓrimꝰ ledit. Mēdaciuꝫ aūt nō possumꝰ dicere tūc tñ esse. Cū eī a sciēte dr: mēdaciū est: siue q̄s siue nemo ledaꝫ. Absolute aūt dr: nō mentiemini: sicut illud: Nō facies tibi idolū: nō mechaberꝭ: nō furaberꝭ. Jdolatria aūt aut mechia ⁊ furtū sicut ē diffinitū: iustū esse nō pōt. Et nō occides: qz cū hō iuste occidiꝫ: lex occidit: nō tu. Nūq̄d silr pōt dici: cū hō iuste mentiꝫ: lex mētiꝫ? Mētite sūt obstetrices: ⁊ bona deꝰ illis retribuit. Mētita raab ⁊ liberata. An ex q̄ dictū ē in lege: nō mētiemini: ex illo nō licuit in tali casu vel cā mentiri? ꝑ
Ibidē.6.c magis quia iniustum erat mēdaciū ideo ꝓhibitum: non quia ꝓhibitum ideo iniustū. Forsitan ergo sicut obstetrices nō remunerate sūt: qz mētite sunt: sed qz infantes liberauerūt. ⁊ ꝓter hāc miscōiam veniale fuit pctm̄ nō tñ nullū. Sic raab liberata ꝓter liberationē exploratoꝝ: ꝓ q̄ fuit veniale pctm̄. Sz ne putet q̄sq̄ in ī ceterꝭ pctis si ꝓter liberationē hoīm fiāt uta posse cōcedi veniā: multa ei mala ītolerabilia ⁊ detestāda talē sequūꝫ erroꝛē. c Nō mētiemini. Cognationē peccatoꝝ ostēdit. Multa putamꝰ parua q̄ sūt maria: vt mēdaciū: piuriū: q̄ furto sūt cōiūcta: ⁊ recte: qz hec furto coopanꝫ. d Nō piu. ⁊c. Lxx. Nō leuabitis nomē meū ī iniustū iusiurādū. i iusto ē: nō solū q̄ ꝑuaricaꝫ: ꝑ etiā qꝺ iuste custodiꝫ: sīc
Mat.14.a iuramētū herodis ad filiā herodiadis. talia iuramēta nō debēt fieri: vel si fiāt custodiri. e Nec pollues ⁊c. Malefaciēdo: qz iusiurādū trāsgredi nō potes. Deꝰ ei ꝓ quē iuras intm̄ vult bona: vt si mala mineꝫ: nō tñ inferat si penitentes videat
Joheꝫ.2.c vt pietatē impēdat. Ūñ addit: Ego dñs: pius. ſ. misericoꝛs pstabilis sup malicia. f Nō facies calūniā. Augꝰ. Hia q̄ ꝓhibenꝫ cōmitti ī ꝓrimū: ad ꝑ vnū referēda sūt qꝺ dictū est. Nō nocebis ꝓrimo. Nā qꝺ sequiꝫ: Nō rapies: nisi ad hoc referatur ne rapiendo noceaꝫ: euenit vt nō rapiendo q̄s noceat: nā gladiꝰ insanienti rapiendus est. g Nec vi oppri. ⁊c. Paulatim auditoꝛē erudit: ⁊ q̄ videnꝫ parua magis cōiūgit: vt q̄ diffinita maloꝝ pena terrenꝫ: abstineāt a minoꝛibꝰ: Que enī
Jaco.2.b sociantur in mādato ⁊ in pena. Qui ei in vno offenderit: oīm reꝰ erit. Jdeo vim calūnie cōiūgit. Nec differt quō q̄s res suas pdat: vel fraude vel potētia: vel q̄libet alio mō. h Nō morabiꝫ opus ⁊c. Merces. ſ. qua. forsitan venit cū vxoꝛe et filijs ⁊ parētibꝰ. Si differꝫ deficit victꝰ etiā si in crastino recipiat vim ⁊ calūniā ꝓtulit: qz iterū vñ vineret nō habuit. i Opus mercē. ⁊c. Merces ꝓdicatoꝛis ex verbo est ꝓdicationis qꝺ nō debet apud nos morari. i. ociosum esse vsq̄ mane: in futurū. ſ. seculū q̄ huic nocti succedit in quo est lux inextinguibilis. Ex ꝓuentu ei discipuli crescit merces magistri. k Nō maledices sur. ⁊c. Surdo maledicere est absenti et nō audienti derogare. Coꝝā ceco offendiculū ponere est discretā q̄dem rem agere: sed ei qui lumē discretionis nō habet scandali occasionē ꝓbere.
l Non facies qꝺ ini. ⁊c. Sūmam ⁊ ꝓfectam iusticiā lex maxime in ꝓsentibus cōstituit: recto itinere ꝓcedens: ꝓius ꝓuidens pauperibus: deinde potētes ⁊ ꝓncipes erudiens. Ostendit enim nō debere pſonā accipi: nec furtū vel calūniam facere nec ꝓiurare: que et si diuitibus et potentibus aliquādo contingunt: ꝓria tamen pauperū peccata sunt: qui ad hec paupertate videnꝫ compelli: Unde salo-
Pro.30.a mon: Aut egestate cōpulsus furer et periurē nomē dei mei. Ui autem opprimere ⁊ mercedem ꝓiurare et surdum ac cecum irridere: diuitū et potentum sunt.

a manētes spicas colliges: neq̄ in
ſ iustos sanctos. ſ que nō in
vinea tua racemos ⁊ grana deci
telliguntur. ſ gentilibus.
dētia cōgregabis: ſz paupib⁹ et
ſ diligenter tractanda.
pegrinis carpēda dimittes: Ego
a ſ pro vobis paup et peregrinꝰ in mūdo. ſ qz omnia dedi desidero aliqd mihi dari. b ſ in quo proximus leditur.
b dōminꝰ deꝰ vester. Nō facietꝭ fur a
ſ aliquo modo.
c tū: non mentiemini: nec decipiet b c
d vnusquisq̄ ꝓximū suū. † Nō piu d
e rabis ī noie meo: nec pollues no e
a ſ gloriā eiꝰ in te trāsferendo.
f mē dei tui: Ego dñs. Nō facies f
g calūniā ꝓximo tuo: nec vi oppri- g
ſ merces operis quā meruit.
b mes eū. † Nō morabiꝫ opꝰ mercē h
k narij tui apud te vsq̄ mane. Nō i+
a ſ inobediēti: vnde Esaias: Surdi audite et ceci venite ad videndū: hi nō sunt maledicendi ſz docendi et corrigendi. b ſ ignorante.
maledices surdō: nec coꝝā cęcō po k+
a ſ prauo dicendo vel agendo.
nes offendiculū: ſz timebis dñm l
ſ qui ista prohibet.
l deū tuum: qz ego sum dñs. Non m
facies qꝺ iniquum est: nec iniu- n

hic nō est intellectꝰ scripture: sed magis dc spicis ꝓpe terrā nō seminatā existenti bꝰ. vñ ī hebreo hr̄: Non finies vel cōplebis angulū terre tue ad metēdū: qz ī colligēdo messem suā nō debebat aliq̄s ꝓcedere vsq̄ ad extremitates cāpi sui: vbi messis partim cōculcaꝫ a trāseūtibꝰ: partim a bestijs corrodiꝫ: ꝓpter qꝺ illud q̄ remanet ſi ē magni valoris. ⁊ iō lex p̄ cepit illud dimitti pauꝑibꝰ siē ⁊ spicas fugiētes manꝰ metētiū: ⁊ alia q̄ subdūꝫ. ⁊ ptz litera. a Nō facietꝭ fur. Hic ꝓpr ordinaꝫ affectꝰ rōnalis ad oēs ꝓ inocētiā. rō enī naturaꝭ dictat nulli esse nocēdū: ⁊ iō ꝓmo ꝓhibet nocumentū facto ⁊ occulte. cū dr: Non facietis fur. Qualiter aūt istud sit ī telligēdū dictū fuit pleniꝰ Exo.xx. scdo ꝓhibet nocumētū ꝟbo. cū dr: b Nō mētiemi. Licet ei oē mēdaciū sit fugiēdū generaliter tñ hic ꝓhibeꝫ mēdaciū pnitiosū spāliter. iō seqꝫ: c Nec decipiet ⁊c. Cōseqūter ꝓhibeꝫ nocumētū ꝟbo iuramēto firmato. cū dr: d Nō piurab ī noie meo. ⁊ qz ꝓ tale iuramētū nō solū fit iniuria ꝓximo q̄ ledit: ſz etiā ipsi deo q̄ ī testē falsitatis adducit iō subdit: e Nec polluno. dei tui. Cuiꝰ rō subiūgit: Ego dñs. ⁊ ideo mihi bonoꝛ et reuerētia debeꝫ. Cōsequēter ꝓhibeꝫ nocumētū facto apto. cū dr: f Nō facies calūniā. Calūnia enīz est extoꝛsio rei aliene cū quadā appenti rōne sed nō vera. g Nec vi oppримes eū. motu volūtat⁊ inique absq̄ rōnis allegatione. h Nō morabiꝫ opꝰ mercēnarij tui. i. merces opis sui: qz tales cōiter sūt pauꝑes de quotidiano laboꝛe viuentes: ⁊ iō nō possūt expectare solutionem absq̄ suo detrimēto. i Non maledices surdo. Hic accipiꝫ surdus nō solū priuatus sensu auditꝰ: ꝑ etiā nō audiēs: sicut ē absens. k Nec coꝝā ceco pones offendiculū. Silr hic accipiꝫ cecus nō solū priuatus visu sed etiā nō videns vel nō aduertēs offendiculū. Dicit etiā Ra. Sa. h q̄ cecus hic ītelligiꝫ ignoꝛās vel simplex de quo ꝓhibeꝫ dari sibi sciēter ꝓsiliū malū ī aliq̄ negocio. iō subdit: l Sed timebis dñm deū tuū. q. d. ſz nō debeas tales ꝓsonas timere: tñ debes cauere a nocumētis eoꝝ timoꝛe dei q̄ videt ⁊ vindicabit. cōsequēter oꝛdinaꝫ rōnalis affectꝰ ꝗtum ad iudices. cū dicit:
m Nō facies quod iniquū est. pena indebitā alicui imponēdo. n Nec iniuste iudicabis. motus fauoꝛe vel odio sententiā iniustā ꝓnunciando.

† Deu.24.c. Tob.4.c

† Dar.5.c

a Non eris criminator. Eſtich. Lxx. Non ambulabis in dolo in gente tua. Dauid quoq; iungit dolo
Ps. 5. homicidium: vnde Virū ſanguinū ⁊ doloſū abo. do. Dolus enī eſt occultus gladius: vt velociter dolum fugiamus q̄ tanto crimine eſt cōiunctus b Nō ſtabis ⁊c. Quaſi non te coniunges his qui primis inſidiantur: ſicut multi alijs ſociari faciunt qō p ſe nō poſſunt.

c Nō queras vl. id eſt ne vlciſcendi libidine rapiaris dux arguis vt letari vel conſolari velis de alieno malo: ſed potius cōſulere illi quē arguis. Unde ſcōm. Lxx. ſequit: Nō traſceris filijs populi tui. Sic enim recte ira diffinita eſt que ſit vlciſcendi libido.

d Jumenta tua ⁊c. Hec ad lr̄am videnť eſſe ridicula: nec a pphetis et ſpiritualibus viris ſunt obſeruata. Unde da-
3. Re. 1. c uid dicit: Ponite filiū meum ſalomonem in mulam meam. Oportebit aūt ſm litteraz ea que ex tali cōmixtione naſce-
Pro. 31. b bāť abominari. Mulier quoq; fortis inuenit lanam ⁊ linū ⁊ operata ē vtile manibus ſuis. e Homo ſi dormi. Cum prohiberet iumēta miſceri cū iumētis alterius generis. eos ſcz qui ſunt ſub iugo chriſti ſuſcipere iugū legis: oportune hoc ſubdidit oſtendens: qz et
† 25. q. 4. cū in lege. ante aduentū chriſti quicūq; exterius miſcebať iudeis: indigebat ſacrificio veri arietis.

Homo ſi dor. ⁊c. Nota q̄ta differēcia libertatis ⁊ ſeruitutis. In libera eī deſpōſata: mors adulterij pena ē. In ancilla autez nobili. et ſm Lxx. Cuſtodita homini. i. deſpōſata ſacrificiū iubeť offerri: non morte inferri. Spiritualiter tū hec intelligenda ſunt.

f Nobilis. Lxx. Cuſtodita homini. i. ſynagoga cuſtodita legi q̄ chriſto non poterat deſpondi prius q̄z mozereť littera
Rom. 7. a legis. Unde mortui eſtis legi per corpus chriſti: vt ſitis alterius. ancilla eſt ſynagoga:
Gal. 4. c ſm illud: Abraā duos filios habuit: vnum de ancilla et vnū de libera. g Lapulabūt ambo. Lxx. Viſitatio erit cis. i. liberabūť a ſeruitute legis ſm q̄ filijs iſrl̄ de egypto
Exo. 3. c liberādis dicit: Viſitās viſitaui vos. h Et nō morientur ⁊c. Quānis ſm litteram ageret: nō ſm ſpiritū quia legiſlatoris intentionē ignorabant: facilius aſſequebanť veniam. i Quando ingreſſi. ⁊c. Permanet in poſito oſtēdens fructū bonū ante xpi aduentum nō habuiſſe iudeos: cuz dicit fructū non eſſe edendum in triennio nec mundum: ſed quarto anno mundandū: nec dicit quid ſit mundatio. Spiritualiter aūt intelligendū eſt qō dicit: Quando ingreſſi fueritis ⁊c. Terrā vocat diuinā ſcripturā quā primo iudei ſuſceperunt. Unde plantare ligna pomifera p̄cepta ſunt. Lignoū autē plantatio: meditatio legis eſt
1. Cor. 3. b et p̄dicatio: ſm q̄ dicit: Ego plantaui: appollo rigauit ⁊c. bona quidē mandata erant tanq̄z ligna pomifera: ſed

a Nec cōſideres pſonā pauperis. nō pbibeť condeſcenſio ad pauperes i bis q̄ poſſunt fieri abſq; leſione iuſticie: ſed in his tm̄ p que iuſticia lederet. b Nec honores vultū potētis. lz enī potētes rone ſui ſtatus ſint p̄ alijs minoribus honorādi in cōibus: nō tm̄ i bis p q̄ iuſticia lederet. c Nō eris criminator. detegēs crimē primi tui manifeſte. d Nec ſuſurro. faciēs hoc occulte. e Nō ſtabis pxta ſanguinē primi tui. iūgēs te illis q̄ machinanť in morte innocentis.

f Nō oderis fratrē ⁊c. ex rancore ⁊ odio diſſimulās peccatū ſuum donec poſſis deſtruere eū. g Sed pn. ar. eū. i. voce expſſa: ſm illud Matth. xviij. Si peccauerit in te frater tu⁹ vade ⁊ corripe eū ⁊c. Si aūt p hoc qō ꝺr publice: i telligať correptio facta i publico ſeu iudicio: tūc eſt intelligendū ꝺ peccatis q̄ poſſunt pbari: ⁊ tūc talis correptio ptinet ad iudicem exequendo: ad accuſantē et teſtes denūciando et teſtificando. b Ne habeas ſup illo pctm̄. Si enī correctionē fratris ſui aliqs omitteret vt in peius rueret: faceret pxta charitatē.

† Deu. 1. c
Roſm. 2. b
Eph. 10. c
Act. 6. b
Jaco. 2. b

† Ecci. 19. b
Mat. 18. c
Luc. 17. a

i Nō queras vltionē linore vindicte: poteſt tm̄ queri amore iuſticie. k Nec memor eris iniurie ciuiū tuor. ſ. ad vindicandū liuore vindicte: pōt tm̄ haberi memoria ad vindictā amore iuſticie. l Diliges amicū tuū ſicut teipſum. li ſicut nō importat equalitatē ſed imitationis ſiſtitudinē: qz amicabilia ad alterū veniūt ex amicabilib⁹ ad ſeipm. vt habeť Ethicōrū. ix. m Jumenta tua. Hic pfir ordinatur hō q̄tū ad motū vegetabil. ſm aūt pbm ij. de aīa. duo ſunt opa aīe vegetatiue. ſ. generare ⁊ alimento vti. Uſus vero alimenti duo reſpicit. ſ. nutritionē ⁊ augmētū. primo igitur ordinať hō reſpectu generationis. ſcdo reſpectu augmēti. ibi: Quādo ingreſſi fueritis. tertio reſpectu nutritionis. ibi: Ego dns. Circa primū ordinať hō in generatione alioz ab homine inq̄tū alia p hominē ad generādū applicanť: ⁊ q̄tū ad hoc dicit. Jumenta tua ⁊c. qz ex aſpectu taliū poſſent boues aliq̄ induci ad beſtialitatis vitiū qō eſt coitus cū beſtijs: ꝓpter qō talia pbibenť. Dicit aūt Joſephus q̄ veſtis ex duobus cōtexta alijs niſi ſūmo ſacerdoti pbibebať: qz in veſtibus ſummi ſacerdotis erāt tales varietates: ⁊ iō nō erāt licite alijs. Scōo ordinať hō reſpectu generatiōis in ſpecie hūana p hoc q̄ excludit illicitus coit⁹ cū deo: n Homo ſi dormierit cū muliere coitu ſeminis q̄ ſit ancilla etiā nobilis. ſ. genere: vēdita tm̄ in ancillā. In hebreo habeť: Que ſit ancilla et parata viro: vbi dicit Ra. Sa. q̄ ſcriptura loquit de ancilla chananea affidata ſeruo hebreo quoꝝ matrimoniū erat inchoatū ſed nō pfectū: ⁊ tūc fornicať cū iudeo libero: qz licet hebrei liberi nō poſſint cōtrahere cū chananea: ſerui tm̄ poterāt de voluntate dn̄i. vt dicit: o Lapulabūt ambo. In hebreo habetur. Lapulabit ipſa. i. verberabit ipſa. cuius cā ſubdit: p Quia nō fuit libera. ⁊ iō non habebat vñ offerret p pctō ſuo: qz ſeru⁹ ⁊ ancilla quicquid habent eſt dn̄i ſui: ⁊ dato q̄ haberet tm̄ offerre nō poterat in tēplo cū eſſet aliena: nec erat adhuc deſponſata iudeo: ſed de viro coeunte cū illa q̄ iude⁹ ⁊ liber erat ⁊ offerre de ſuo poterat ſubdit: q Pro delicto aūt ſuo offeret ⁊c. ⁊ q̄ intelligať de ſolo viro: ptz p hoc qō ſubditur: r Orabitq; p eo ſacerdos ⁊c. Vel aliter qz nō fuit libera. in hoc reddit cauſa quare ipſa ⁊ vir fornicans cū ea nō incurrunt penā mortis: qz de libera ſimpliciter affidata viro hebreo ſi fornicet: dicit Deut. xxij. q̄ vterq; debet mori. s Quando ingreſſi fueritis. Hic cōſequēter ordinať homo circa augmētationē in vegetabilibus ſiue plantis. cum dicit: Quando ingreſſi fueritis terrā. Ex quo patet q̄

† Deu. 22. b

fera:sed illi quod debeant nō faciebant:tantū sequētes litterā. Fructus ergo.i.operatio legis triennio erat immūda: ab abraam vsq; ad dauid:a dauid vsq; ad trāsmigrationē: inde
Dar.1.8 vsq; ad christū. Sicut matthеus distinxit. Quarto anno fructū legis sanctum cōmendat ⁊ laudabilem: nō tū adhuc esse iudeis cibilem. Fructus enī legis in quarto anno.i.in aduentu christi: sānctus et laudabilis quē sanctussancto rum faciebat:cui⁹ opera laudabilia ⁊
Dar.9.a gloriosa. Unde et in paralytico grabatum portante glorificabant deum qui dedit talem potestatē hominib⁹: sed nōdum edebat iudeus: quia non conuersus. In quinto vero anno.i. p̄dicantibus apostolis fructum eius ederunt quicunq; crediderunt.

Moralit a Et plantaueritis ⁊c. Mor. Greg. Ligna pomifera opera virtutibus fecunda. Preputia auferimus cū de inchoationis infirmitate suspecti primordia operū nostrorum nō approbamus. Poma q̄ germinant nostris esibus nō aptamus:quia cū primordia laudanꝫ boni operis:non debet hoc pascere animū operantis: ne dū laus suauiter capitur:fructus operis intēpestiue comedaꝫ. Qui igitur inchoate virtutis laudez receperit:quasi plātati ligni fructū ante tēpus comedit.
Ps. 126. Unde: Uanū ē vobis ante lucem surgere.s.post q̄ se. Ante lucem surgere est ante claritatē retributionis eterne in p̄sentis vite nocte gaudere.

b Non comedetis ⁊c. Totū iudeorum ⁊ gentilium radit fermentū. Unde nūc p̄hibet a legis seruitute:nunc
Allego. a gentilium erroꝛe. Alle. Non comedere sup montes est supbis cogitationibus nō pasci:ɜ quibus Esaias:
Esa.40.a Omnis mons et collis humiliabiꝫ. Non augurari volucribus nō attendere que rapiunt semen pietatis. Comam in rotundū tondere est cogitationes demonibus cōsecrare. Barbā radere est virtutis perfectionem corrumpere:ficte operando. Carnem nō incidere est delectationes nō suscipere:que et anime nocent ⁊ corpus corrumpunt. Stigmata prana doctrina que anime infigiꝫ et difficulter aboleꝫ. c Non augurabimini ⁊c. Per partē totū significat:oēs hmōi supstitiones condemnās. Qz enī talia curat obseruare deum videꝫ infamare:tanq̄ plus scientie auibus q̄ hominibus cōtulerit. d Neq; in rotūdū ⁊c. Sicut barbari faciunt debet quisq; esse cōtentus naturalib⁹ ornamentis: ne creatorē videaꝫ accusare tanq̄ impotentē opus suuz p̄ficere nec in honoꝛe demonū cicinnos nutrire ⁊ vouere sicut studeꝫ pagani puerorū capita demonibus offerre q̄ maxime hic videꝫ p̄hibere. e Stigmata. Legislatoꝛ etiā curā nostri decoꝛis gerit ne carne abutamur in bis etiā que coꝛpus deturpant. f Filiam tuā. Carna
Ps. 21. lem vel animaz. Unde: Erue a framea de⁹ animā meam: ⁊ de manu canis vnicam meam. Nec recedēdo a deo foꝛnicaꝫ cum demonibus. g Sabbata mea ⁊c. Ab vno sabbato omne legitimum ocium sabbatum appellatur. Sic ab vna generali abstinentia studet legislatoꝛ per singula currere p̄cipiēs nos ab omni malo abstinere. Unde addit: Sanctuarium meum metuite. Sicut enim qui digne accedunt sanctificant:sic qui inique p̄sumunt et
Ex.10.a immundi accedunt q̄tū est in se polluunt: sicut nadab ⁊
1.Coꝛ.11.g abiu: vnde apostolus: Inter vos multi infirmi ⁊ imbecilles ⁊c. Inde additur: Ego dominus sanctus scz et in sanctis habitans: ⁊ sanctoꝛum iudicans iniuriam.

h Ad magos. Lxx. Uētriculos. i. phitones: vel falsos ꝓphetas qui de ventre coꝛdis sui fabulas quasdā ⁊ fetētes doctrinas ꝓferūt. i Nec ab ario. ⁊c. Lxx. Uenefici qui demonum. s. nomina inuocant ⁊ aliquando coꝛpus curant vt animam interficiant.

a ⁊ plātaueritis in ea ligna pomife a
a ℣ nō approbantes operū primordia. b ℣ opera que incipiunt.
ra:auferētis p̄putia eoꝝ. P̄ō/ b †
ma q̄ germinant imūda erūt vo/ d
℣ in aduentu christi.
bis:nec edetⁱ ex eis. Quarto an/ e
no ois fructus sanctificabiꝫ lau/
℣ predicātib⁹ apostolis.
dabilis dño. Quito aūt anno co f
medetⁱ fructⁱ⁹:cōgregātes poma g
q̄ pferūt. Ego dñs deus vester. h
℣ Lxx. Non comedetis sup mōres: sicut in festis idolorū comedebant gentiles.
b † Non comedetis cum sanguine.
c Nō augurabimini: nec obserua/ i
d bitⁱ somnia. Neq; īrotūdū atton k l+
a ℣ Lxx. ne corrūpas faciē barbe.
debitⁱ comā:nec rādetis barbā.
a ℣ sicut gētiles spem resurrectiōis nō habētes. vñ: Ne cōristemī sicut et ceteri q̄ spez nō habēt.
Et sup mōrtuo nō icideⁱ carnes m †
e vras:neq; figuras aliq̄s:aut sti/ n †
gmata facietis vobis. Ego dñs.
℣ qui debes corrigere.
f Ne ꝓstituaⁱ filiā tuā ne ꝓtamine o
a ℣ .i. habitatoꝛes terre. ℣ coꝛp⁹ q̄ō ē de terra īquo dñaꝫ ois iniquitas foꝛnicāte alia. b ℣ Lxx. foꝛnicatione. c ℣ feriationes ab omni malo.
g tur terrā ⁊ ipleaꝫ piāculo. Sāb/ p
℣ ne indigne interetis.
bata mea custodite: ⁊ sanctuariū
℣ qui in sanctis habito.
meū metuite: Ego dñs. Nō decli q
b i netis ad magos:neq; ab ariolis r

de tempestate futura: ⁊ hoc modo cōiecturare de futuris ꝓceden/tibus ex causa naturali per motū auiū animaliū seu piscium inq̄/tum p̄sentiunt impressionem cause agentis non est supstitiosum sed licitū. Prenosticare autem de futuris ad que nō se extendit cā naturalis. vel si se extendat nō tamē fit p̄nosticatio p signa naturalia modo p̄dicto sed modo supstitioso est illicitū. l Neq; inrotundū ⁊c. Hoc p̄cipiꝫ in detestationē idolatrie:qz idolatre faciebant talia. vnde dicit Baruch vj. Sacerdotes sedēt habētes tunicas scissas: ⁊ capita ⁊ barbā rasam. m Et sup mortuo nō inciꝺetis carnē vestrā: qz idolatre hoc faciebant: vt habeꝫ.iij. Regⁿ. xviij. vbi dicit q̄ sacerdotes Baal incidebāt se cultris ⁊ lāceolis donec pfunderenꝫ sāguine. n Neq; figuras aliquas. in vestra carne: qz talia sūt signa pacto ꝓ eū demonib⁹. o Ne ꝓsti. fi. tuā. B exponiꝫ dupliciter. vno mō de ꝓstitutiōe ad foꝛnicationē coꝛpalem. alio mō de ꝓstitutione ad foꝛnicationē spūalē ⁊ coꝛpalē. Sacerdotes ei idoloꝝ qñ volebāt abuti aliq̄ puella: fingebāt q̄ de⁹ q̄ colebaꝫ ī idolo diligebat eā ⁊ volebat vti ei⁹ cōcubitu: ⁊ parētes puelle credētes sacrificiū facere deo suo mittebāt eam de nocte ad phanū idoli vbi sacerdotes ea abutebanꝫ i tenebris: ⁊ illa credebat se a dñs cognosci. Et factū cōsiⁱe narrat Josephⁱ⁹. xx. antiq̄ta/ Josephus
tū rome accediⁿe tpe Tiberij cesarⁱ. s. paulinā pulcherrimā feminā p sacerdotes Isidis deceptā q̄ ī phano Isidis quēdā iuuenem amoꝛe ei⁹ accēsū loco numinis de nocte ad suū cōcubitū ꝓpter pecuniā ei ꝓmissam ⁊ datā admiserūt: ꝓpter qđ idē īpatoꝛ phanuz fecit dirui ⁊ sacerdotes crucifigi. p Et impleaꝫ terra piaculo. i. pctō nephario. ℣m q̄ habeꝫ Judi. xx. Unq̄ tñ nephas ⁊ tā grā de piaculū factū est in isrl. q Non declinetⁱ ad magos scz ad querendum aliquid ab eis: et dicunꝫ magi qui superstitiose diuinant p astra. r Nec ab ariolis. q̄ in extis aialium sacrificatoꝝ de/

† Aliqui habent carnē cū sanguie ℣.17.d

℣

Job.12.b a Cora capite tc.in senib⁹ est sapiē tia t i mlto tpe prudētia. Hinc pau/
1.Tim.5.c lus ait: Presbyteri duplici honore digni habeant: maxime qui laborāt in verbo t doctrina. b Si habita uerit tc. Terra a deo nobis data est virtutū.s.cultura t bona doctrina. Si qs ergo ad fidez nostrā conuerti
G voluerit t ciuis terre nostre ascribi: Nō affligam⁹ eū: nec iponam⁹ gra/
Mat.23.a ue iugū: sicut pharisei ō qbus dicit: Alligāt onera grauia t importabi/lia: digito aūt suo nolūt ea mouere. Sit nobis sicut indigena: qui.s. nu/trit⁹ ē in fide t creuit i pietate: Hinc
Act.15.b petrus ad eos q credētes ō gentib⁹ circūcidere volebāt. ait: Quid ten/tatis deū iponere iugū sup cervices discipulox. c Nolite facere tc. In pcedentib⁹ pcipit in iudicio iusticiā seruari: hic in pōderib⁹ et mēsuris: t abutamur ad iusticiā iusticie imi/nis. hec enī termini sunt vendenti/bus et emētib⁹ sicut leges iudicib⁹: vt ab oi iusticia cōtra primū caueatur. Ex enim diuiti agrox possessiones t pecunie thesauri: hoc enī pau/peri mēsura vini t tritici t hmōi.

Moralit Ozige. Moraliter. Nolite fa. tc. In iudicio mētis nō debem⁹ iniuste agere: nec mēsuras natural iusticie corrūpere: aliter nostra aliter primi
Mat.7.a petā iudicātes: In q enī iudicaueri/mus: iudicabit t de nobis: t in qua mēsura mēsi fuerim⁹: remetiet nob. Statheras quoq diuinas et mensuras diuinas iustas habeamus .i. leges diuine scripture sācte et iuste cu/stodiam⁹: nihil nostrū inferentes: ni/hil suū auferētes: ne nobis istud di/
Mat.15.a cat: Quare trāsgredimini mandatū dei pter traditiōes vras.

G Locutus

aliqd scisscitemini vt polluamini
a p eos. Ego dns de⁹ vester. Cora a b
f deferēdo. f vt minores qz tibi assurgant.
capite cano cōsurge: t honora p c
f crare vel sapientia.
sona senis: t time dnm deū tuū.
f nouiter cōuersus.
b Ego sū dns † Si habitauerit adue
a f virtutū cultura: doctria bona. b f fidelis fa
na i terra vra t morat⁹ fuerit i
ctus. f q infidelis fuit.
ter vos: ne exprobretis ei: sed sit d
a f nutritus et doctus in fide. b f diliges pxi mū tuū sicut teipsum.
iter vos q si indigena: t diliget
eum quasi vosmetipsos. Fuistis e
f ante fidē. f alieni a deo. f in mundo.
ei t vos aduene in terra egypti:
a f qui oēs volo saluari et neminē perire.
c Ego dns de⁹ vester. Nolite face/ f
a f accipiendo psonā. b f iuste iudicare. f. h.
c f genus sequentiū specierū.
re iniquus aliqd in iudicio in re/
a f merallorum. b f vini vl olei aut milium.
c f qua pondera. g
gula: in pondere: in mēsura. Stā/ h i
tur argentū et hmōi.
thera iusta t eq sint pondera: iust⁹ k
f nō ali⁹.
modius: equusq sextarius: Ego
a f cuius vos serui. f a quo creati. b f qui in multis feci volūtatem vestrā.
dns de⁹ vester qui eduxi vos de
a f nolite esse ingrati sed b f tanq thesaurū.
f ne pereat vnus apex aut vnū iota.
terrā egypti. Custodite oia pce/
pta mea t vniuersa iudicia: t fa/
cite ea: Ego dns.

rū demonib⁹ sup aras idolox diuinat.
a Ego dns de⁹ vester: a quo debetis inquirere veritatē p pphetas a me in/spiratos. b Coraz cano capite. Hic pnr ordinat hō cgtū ad cōuictū ciuilē i quo requirit reuerētia ad antiquos. t iō subdit: c Et honora psonā se/nis. qd est intelligendū de sene morib⁹ † Exo.23.c t sapientia ornato: vt dicit Ra. Sa. Secūdo ad ciuilē cōuictū requirit humanitas ad extraneos. t cgtū ad b ō:: Si habitauerit aduena tc. t subdit:
d Nō exprobretis ei. t subdit causa:
e Fuistis ei t vos aduene. Factū ē ei exprobrare alteri⁹ defectū i seipo existētē: qz b ē pprium defectū reducere ad memoriā. Tertō ad ciuilē quietū requirtur iusticia ad oēs: qz nulla cōitas stare pōt absq; iusticia: etiā illox q aduersā tur iusticie. cuiusmōi sūt latrōes: nisi et iter se iuste diuiderēt latrocinia: statim iter eos oriret discordia t eox societas deperiret. cgtū igit ad obseruationē iusticie ōr:: f Nolite fa. ini. tc. accusando: testificādo: seu sniam pferendo.
g In regula. t vocat hic regula illorū mēsura q linealiter mēsurant: sicut pāni i quox mēsuratiōe vina ē regula.
b In pōdere: i mēsura. t vocat b pondus mēsura eox q pōderib⁹ mēsurāt. iō subdit: i Statbera iusta t eq tc. Mēsura aūt hic pprie accipit p determinata cōtinētia vasox qb⁹ liqda vel arida mēsurant. iō subdit: k Iust⁹ modius equusq sextari⁹. Moralit ini quū habent iudiciū q facta ppria bn: alioz male interptāt. Ineqlē regulā q retinēdo odiū iplozāt veniā: f q mēsura mēsi fuerint remetiet eis. Ineqle pōdus q defect⁹ alioz pōderāt multū: suos āt pauz. Ineqlē mēsurā q guia alijs iponūt t digito suo nolūt mouere.

✠ Locutus

Moraliter

Moraliter. at† In hui⁹ capituli pces Ca.XIX su plura ponunt quox sensus lr̄alis est etiā moralis pter qō sūt ptrāseunda. h† Si īmolaueritis hostiā pacificox dño vt sit placabilis. eo die q fuerit īmolata comedetis eā t die altero. Per hostiā pacificox moralit intelligit op⁹ meritoriū. p duos dies duo tpa: scz tps pductionis rex a deo: t tps reductionis oīm in ipsum. Primū tps est ab Adam vsq ad xpm. Secm vero a xpo vsq ad iudiciū. Per b q qō dicit q hostia pacifica comedi debet primo die t altero: significat q opus meritoriū in duob⁹ dictis tpib⁹ habet locū t nō post iudiciū. k† Cū messueris segetes terre tue tc. p hoc dat intelligi q de oīb⁹ bonis a deo datis hoi debet indigentib⁹ misericorditer subuenire: t maxime de bonis spiritualib⁹ q cōmunicata alijs nō diminuunt: sz potiꝰ augmentātur. l† Nō maledices surdo. p surdū hic intelligit qcūq nō intelligēs alteri⁹ male dictū sine sit surdus corpaliter vel absens localiter vel ignorās idioma maledicētis. k† Nec corā ceco pones offendiculū. dando simplici occasionem ruine: Matth. xviij. Quicūq scādalizauerit vnū de pusillis istis q in me credūt expedit vt suspēdat mola asinaria in collo ei⁹ et demergat in pfundum maris. m† Jumenta tua non facias coire cum alteri⁹ generis animātib⁹. Per iumēta significant subditi simplices: q nō sūt pmittēdi cū hereticis t malis hoibus habitare: qz de facili decipiūt. † Agrū nō seres diuerso semine. p agrū intelligit eccīa q nō est seminanda doctrina habēte admixtū cū veris falsa. † Veste q ex duob⁹ cōtexta est nō indueris. qō moraliter facit q habitū partim religiosuz et partim secularē induit. sīr ille q sub habitu religioso secularit viuit. c† Poma q germināt īmūda erūt vobis. p poma germinātia intelligunt bonox operū primitiua q p tanto dicūt īmūda qz nō sūt ab alijs cōmēdanda nec de ipsis debet operās gllari: qz de facili possūt in oppositum trāsmutari.
l† Neq i rotūdū attōdebitis comā nec radetis barbā. Moraliter

Moraliter

raliter comā in rotūdū attōdit q ipam ad excitationē carnalis lasciuie curiose disponit. Sīr barbā radit q virilitatē animi in femineā mollicē cōuertit. m† Et sup mortuo nō īcidetis car. ve. Moralr aūt b faciūt q de morte amicox īmoderate tristāt t ō deū murmurādo loquūt. n† Neq figu. ali. t stigma. tc. Moralr b faciūt hypocrite tristes q exīminat facies suas vt appareāt hoibus ieiunantes Matth. vj.

In ca. xix. vbi dicit in postilla: Locutus est dns.

Additio. In b ca. nō solū replicant pcepta decalogi p totū fere: vt ptz lram intuēti: sz etiaz multa supaddunt q ad pfectiorē modū obseruādi pdicta pcepta ptinēt: vnde et istud capitulū apud antiquissimos Hebreozum specialiter a sui principio vsq ad illū locum vbi dicit: Diliges primū tuū sicut teipsum: inclusiue notabilissimū reputat. t qz in eius expositiōe postilla valde breuiter se expediuit: iō circa ei⁹ declarationē vlteri⁹ isistēdū videt. Circa qō primo inquirendū videt q fuit ratio iteratiōis pceptorum decalogi a moyse in hoc loco: licet enī put quidā dicunt hec iteratio fuerit ad maiorē firmitatē: t vt magis mētib⁹ eorū memoria pceptox infigeret: tñ hoc nō videt littere consonū cū moyses nō pcedit hic vt repetitor legis: sicut in Deut. f solū vt primo seu nouiter de mādato dei ea ponēs. nō enī dr: hec pcepit vobis i sinai. f simplr loqt pcipiēdo: ac si hactenꝰ nō fuissent a deo eis pcepta saltē sub forma q hic tradunt. Ad qō videt dicēdū q put dictū fuit Exo. ij. ca. i pria additiōe: sic i sciētijs speculatiuis ex notioribus t pfusis pcedit ad minꝰ nota t magꝭ determinata: vt ptz i pmo Phy. ita etiā oportet eū q vult īducere hoiem ad xtutē p obseruātiā pceptorū de actib⁹ xtutū: vt ex illis eū instruere incipiat q sūt notioza t faciliora. t iō i decalogo prio tradito a deo faciliora t cōiora pcepta ponūt tā i his q ordināt ad deū qm̄ i his q ad primū: vt ibidē fuit latꝰ expositū: vñ i datiōe legis cū ppls nō eēt solū rudis: f qñ nouit īcipiēs i disciplina xtutū: idcirco nō

✠ fuit eis

fuit eis tūc exp̄ssus modus obseruādi illa p̄cepta: ꝑut p̄ōt cadere sub lege diuina: ꝫ vt p̄cepta illa ex interiori motu tanq̄ volētes ⁊ eligētes ip̄lerēt: ꝫ solū fuerūt eis ꝓposita saltē pro maiori ꝑte q̄tū ad actꝰ exteriores: ꝑut possūt cadere sub lege etiā hūana q̄ de exterioribꝰ tm̄ iudicat. Jn ꝟ aūt loco cū tā populus ꝫ rudis eēt: tm̄ magis eruditꝰ in hmōi disciplina tāq̄ exptꝰ in multꝫ ⁊ varijs iudicijs diuinis: q̄ iter ipos cōtigerāt p̄cepta decalogi eis iterāf: exprimēdo seu inuēdo modū ea obseruādi ꝑut sub lege diuina cadere debēt. ſ. vt ex motu interiori ad opa xtutū exteriora ꝓcederēt: qđ sic ptz: Mā circa parētū obsequiū ī datiōe legꝫ dr: Honora p̄ez tuū ⁊ matrē. Qđ q̄dem p̄ceptū ip̄leri pōt p solos actꝰ exteriores. Honor ei q̄ est exhibitio reuerētie ī signū xtutꝫ: vt hr̄ in. j. Ethi. ī solo actu exteriori pōt ip̄leri: ī q̄ signa reuerētie demōstrāf: in hac aūt iteratione dr: Unusq̄sq̄ matrē ⁊ patrē suū timeat. Cōstat aūt q timor eētialiter ī interioribꝰ cōsistit: qđ ē difficilꝰ ip̄lere q̄tū ꝫ mū: ⁊ etiā dat modū q̄ impleri debeat p̄ceptū illud. ſ. Honora patrē tuū ⁊ matrē. ſ. q talis honoratio exterior ꝓcedere debeat ex timore interiori. ſ. filiali seu reuerētiali. Jdē ꝫ ī secūdo p̄cepto hic tradito. cū dr: Sabbata mea custodite. Jn prima enī traditiōe decalogi habef: Memento vt diē sabbati sc̄tifices: vbi sabbatū ponif ī singulari: hic aūt dr sabbata ī plurali: qđ nō vacat a mysterio: vñ Glo. Nota q nō ait sabbatū ſz sabbata: qz intelligif requies q̄ nō ab vno ꝟ ab oīb⁹ carnalibꝰ quieta est ⁊ absoluta: ⁊ iō in ꝟ loco pluraliter sabbatoꝝ nomē ī diuina scriptura positū est: vt scias qz sabbatū plena ⁊ pfecta q̄es est: hec ī glo. Et attēdēdū q ꝫ forte qđ dr ī hac glo. q sabbatū plena ⁊ pfecta est quies: intelligaf de requie eterna: tm̄ satis daf intelligi: qz quies sabbati ꝑut cadit sub p̄cepto legis vniuersalis debet eē ab oībus impeditiuis quietꝫ eiusdē: qđ nō intelligif. cū dr: sabbatū in singulari. vñ ptz q hec iteratio difficilior est ⁊ pfectiorē modū p̄cipit in obseruatione sabbati q̄ prima ꝓpositio. ſ. in datiōe legis. Jdē ptz in ꝓhibitiōe idolatrie: de qua hic dr: Nolite cōuerti ad idola ⁊c. hic enī actꝰ interior in hmōi ꝓhibitione videf cōtineri. Cōuersio enī hūana ꝓprie intelligif in corde. vñ Jobel. ij. ca. Cōuertimini ad me ī toto corde vestro. q̄ quidē ꝓhibitio se extendit etiā ad illos q̄ cultus seu superstitiones idoloꝝ mētaliter approbāt: licet exterius nihil horū ostendāt: qđ nō fit in datione legis circa ꝟ expressum: ⁊ qz forte ex se aliq̄s putaret q tota ꝓhibitio idolatrie cōsisteret in mente: sic q qui mētaliter idola nō coleret: licite possit eis p actus exteriores exhibere cultuꝫ: ꝑut forte quidā estimauerūt. iō subdit: Nec deos cōflatiles faciet vobis: vt intelligaf q licet q̄s in mente ad idola nō cōuertaf: fabricat tm̄ ea p actū exteriorē: nihilominꝰ est trāsgressor huiꝰ p̄cepti: Similiter circa ꝓhibitionē furtī infra paucis interpositis dicit: Nō furabis ī noīe meo: nec pollues nomē dei tui. Circa qđ sciēdū q in p̄ia ꝑticula supaddit q nō solū in noīe dñi tetragrāmaton ꝓhibeat furtū: vt in p̄ia traditione decalogi vbi dr: Nō assumes nomē dei tui ī vanū. vbi p̄dictū nomē magnū exprimif: ꝫ etiā in quocūq̄ noīe diuino ꝓhibeat furtū. Jn sc̄da vero ꝑticula cū dr: Nec pollues nomē dei tui: supaddit alia. ſ. ne q̄s quasi obligatꝰ iuramēto aliq̄d malū cōmittat sicut legit de iuramēto Herodis ad filiā herodiadē: talis enī turās custodiēdo iuramētū videt nomē dñi pollu re: vt ī glo.

Similiter circa ꝓhibitionē homicidij dicit: Nō stabis ꝓtra sāguinē ꝓximi tui: ī quo auxiliū ⁊ cōsiliū vel fauorē homicidij videt ꝓhibere: nec solū ista q̄ in actibꝰ exterioribꝰ cōsistūt: ꝫ etiā rancor cordis ꝓhibet. cū dr: Nō oderis fratrē tuū in corde tuo ⁊c. ⁊ qz ista negatiua sūt nec cōpēdūt ītentionē legislatoris circa ordinationē hoīs ad ꝓximū: iō finaliter cōcludit dicēs: Diliges amicū tuū. ſ. ꝓximū fm trāslationē. Lxx. sicut teipsū. Jn ꝟ enī mādato totiꝰ legis cōfirmatio ⁊ abbreuiatio cōsistit: vñ Ro. xiij. Qui diligit ꝓximū suū: legē impleuit. similiter circa ꝓhibitionez furti addit: Ne decipiat vnusquisq̄ ꝓximū suū. Nō facias calūniā nec vi opprimes: ⁊ multa alia q̄ sequūf ad ꝓhibitionē cuiuscūq̄ iniurie seu dāni q̄ in bonis ꝓximi possunt inferri: vel etiā in eius fama: vt cū dicit: Non maledices surdo nec eris criminator: nec susurro ī pplis: nec in directione actuū ignorātis. cū dicit: Nec coraz ceco pones offendiculū: nec etiā p̄stando fauorē iniustū in iudicio. cuz dicit: Nec iuste iudicabis. nō ꝓsideres psonā pauperis. Cōstat aūt q oīa p̄cepta p̄dicta negatiua q̄bus ꝓhibent iniurie vel nocumēta quecūq̄ ꝓximo inferenda possūt ip̄leri sine ꝟ q homo diligat ꝓximū: potest enī hō nō habere odiū fratris sui in corde suo: nec querere vltionē ab eo ⁊ oīa hmōi: ⁊ tm̄ cū hoc nō diligere eum. Cū enī amor et odiū sint passiones cōtrarie possibile est vt quis neutrā habeat circa ꝓximū: sicut possibile ē q aliq̄d corpus nec sit albū nec nigrū: Nā sequif q licet q̄s impleret oīa p̄cepta negatiua p̄dicta circa fratrē: non tm̄ ex ꝟ sequif q impleret p̄ceptū in dilectione ꝓximi circa eū: ille tm̄ qui diligit ꝓximū suum sicut seipsum omnia p̄dicta p̄cepta negatiua circa ꝓximū implet. Cuiꝰ ratio ē: Nā ī hoc p̄cepto de dilectione ꝓximi licet nō importef equalitas dilectionis eo q amicabilia ad alterū venerūt ex amicabilibus ad se vt ptz. ix. Ethi. importaf tm̄ p hoc p̄ceptū dilectionis q homo velit bonū aīe et honoris seu fame et oīm aliox que licite homo posset ꝑ se velle: q̄nis ꝓius sibi ⁊ potius ista bona velletꝫ ⁊ hoc importaf p ꝟ q dicif: Diliges ꝓximū tuū sicut teipsuz. Nā postq̄ enumerauit omniū maloꝝ genera q̄ ꝓhibētur inferri ꝓximo. subdit: Diliges ꝓximū tuū sicut teipsum: vt intelligaf q sicut homo diligendo seipsū nō solū oīa mala p̄dicta inquantū in se est a seipso amoueat: sed etiā eorum cōtraria. ſ. bona procuret: pari mō ꝓximū diligat: seruato tamē ordine charitatis qui intelligif in hoc qđ dicif: Sicut teipsum. Exemplar ei ꝓius ⁊ potiꝰ est exēplato. Ex q̄bus seq̄tur q implere hmōi mādata de dilectione ꝓximi pfectius ē q̄ implere cetera mādata circa eū p̄ter p̄ceptuz dilectionis. nā p impletionem istius p̄cepti affirmatiui virtualiter implētur omnia alia negatiua circa ꝓximū sed nō ecōtra: vt dictuz est. Sequif etiā ex dictis q p̄ceptum de dilectiōe ꝓximi ꝑut in lege diuina tradif nō est de p̄ceptis iuris naturalis p̄mo per se notis. Manifestū est enī q talia p̄cepta prima iurꝫ naturalis sunt eadē apud oēs: sed cōstat q p̄cipui pbi qui de naturali dictamine rationis maxime scrutati sūt vt Peripatetici hoc nō inuenerūt. nā tractātes de amicitia q̄ apud eos virtus est: vel nō est sine virtute: vt in. viij. Ethi. ipsam ponerūt solā esse inter viros virtuosos quoꝝ alter alterū veracif agnosceret esse talē: qđ est de rarissime cōtingentibꝰ: qđ non eēt si de primo dictamine rōis naturalis ꝟ p̄ceptū esset. Sz ꝓtra ꝟ videf sentire sc̄tus doctor ī prima sc̄de. q. c. arti. iij. in resp̄sione ad primū argumētū: vbi dicit q p̄cepta ꝺ dilectione dei ⁊ ꝓximi sūt p̄cepta ⁊ cōia legꝫ nature: q̄ sūt p se nota rōni hūane: vel p naturā vel p fidē. Et idē ī eadē. q. arti. xj. ī corpore questionis: dī. q q̄dā sūt p̄cepta rectissima ⁊ adeo manifesta q editiōe nō indigēt: sicut mādata de dilectiōe dei et ꝓximi: ⁊ ꝟ videt tenere in multis aliꝭ locis: qđ valde mirādū est ꝓpter p̄dicta: nisi forte sanctꝰ doctor loquaf ī statu nature integre nō aūt in statu nature lapse: qđ tm̄ nō intelligif ꝟ ex xbis suis: p̄sertim cū hāc rōnē assignet quare ista duo p̄cepta nō fuerint posita inter p̄cepta decalogi: q̄ q̄dē p̄cepta aliā admirationē inducūt. Nā si hec duo p̄cepta iō nō ponūtur iter p̄cepta decalogi: qz ex sui manifestatione editione nō indigēt: multo minꝰ debuissent poni inter p̄cepta supaddita decalogo: quoꝝ rō nō est cuilibet manifesta: ꝫ solū sapiētibꝰ fm ip̄m in eadē. q. Sequif ex dictis q ꝟ p̄ceptū de dilectiōe ꝓximi ē difficilꝰ ceteris p̄ceptis q̄ ordināt ad ꝓximū: qđ sic ptz: nā q̄ diligit ꝓximū sicut seipsū prompte ⁊ delectabiliter exercet erga ipsū opa amicitie: sicut erga se talia opa exercet. Ille aūt q̄ nō diligit ꝓximū sicut seip̄m: licet alia p̄cepta negatiua supra dicta ip̄leāt abstinēdo se ab odio ꝓximi ⁊ alio nocumēto sibi inferēdo: nō tm̄ est necesse vt ꝟ faciat prompte ⁊ delectabiliter. possūt enī ista impleri timore pene: vel quadam simulatione sine ꝓmptitudine nec delectatione qđ non cōtingit in eo q̄ ꝓximū diligit sicut seip̄m. nā cū amor sit causa delectationis sub p̄cepto de dilectione ꝓximi cadit: vt implēs hmōi cū delectatione ⁊ hilaritate opa amicitie exerceat erga ꝓximū: vt in prima sc̄de. q. c. arti. ix. ī resp̄sione ad tertiū argumētū: et sic ex vi hmōi p̄cepti daf modus adimplendi alꝭs p̄ceptis ad ꝓximū ordinātibꝰ: licet ex vi aliorū p̄ceptoꝝ q̄ nō danf de dilectione: sed de abstinēdo a nocumēto vel odio ꝓximi: talis modus nō cadat sub p̄cepto. Cōcordat aūt huic expositioni qđ in prima traditione decalogi ꝓponif vt p̄ambulū. Ego sū dñs deꝰ tuꝰ qui eduxi te de terra egypti. Jn quo ostēdif q deꝰ volebat eos inducere ad obseruantiā p̄ceptoꝝ ex recognitione redēptionis accepti. Jn hac autē secūda iteratione decalogi p̄mittif vt p̄ambulū: Sancti estote q̄m ego sc̄tus sū dñs deus vester. Jn quo ostēdif q hic intendit eos inducere ad p̄ceptoꝝ obseruantiā ex imitatione diuine sāctitatis. Cōstat aūt q altior modus veniēdi ad virtutē seu ad opa virtuosa est: cū q̄s imitari intēdit diuinā bonitatē seu sanctitatē q̄tū hūana fragilitas ꝑmittit: q̄ cū quis ex recognitione beneficij ꝑcepti ad ꝟ inducif: sicut maior est perfectio seu bonitas diuina in se considerata que infinita est: q̄ si consideretur ex certo beneficio alicui impenso: qđ semꝑ est finitū: vnde hoc dictuz: Sancti estote ⁊c. Nō videtur

videt intelligendū vt cōclusio p̄dictoꝝ ꝑut postillatoꝛ dicit: sed magis vt p̄ambulū sequētiū: nō enī solū i hoc p̄ambulo exhortat ad sepationē ab oībus immūdiciis seu turpitudinib⁹ coꝛpoꝛalib⁹ q̄ in p̄cedenti capitulo tractant: ß etiā ab īmundiciis spūalib⁹ ꝛ intrinsecis: ꝺ q̄bus in ß capitulo tractat vt dictū est. ꝛ iō dicit: Q̄m ego sctūs sū dñs deus vester ꝛc̄. Sanctitas enī diuina nō solū est a contagiis coꝛpoꝛalibus a q̄bus etiā spūs maligni sunt īmunes: sed etiā a spiritualibus q̄busq̄. Si aūt queraꝛ quare inter p̄dicta p̄cepta i ß capitulo cōtenta omittit p̄ceptū. Nō mechaberis. Dicendū q in p̄cedēti ca. fuerunt multa supaddita illi p̄cepto. simīliter ꝛ infra in hoc capitulo q̄dā alia eidē supaddunt: idcirco hic non iteraꝛ cū aliis. Præcepta aūt de nō cōcupiscendo rem ꝓximi tui satis includunt in hoc p̄cepto de dilectione ꝓximi in quo constituit finē hmōi iterationis: Finis enī p̄cepti charitas est: ꝓma Thimo. j. vnde ea que sequunt. cum dicit: Leges meas custodite: Jumenta tua nō facias ꝛc̄. Præcipue pertinet ad cerimonialia: vt ex ipsis patet: ꝛ exponant ꝓut in postilla. Si aūtē queriꝫ de ordine horū p̄ceptoꝝ quare deuiat ab ordine ꝓme traditionis: q: ibi incipit a p̄ceptis ordinātib⁹ ad deū: hic aūt de his que pertinent ad ꝓximum. Dicendum q ꝓma traditio sequit ordine dignitatis: quia illa que ordināt in deum sunt potioꝛa. In hac aūt secūda traditione: quia dilectionem ꝓximi principaliter exꝓimere intendebat reseruata explicatione ꝓximi p̄cepti charitatis: qꝺ maius ꝛ summū p̄ceptū legis est: ad vltimaꝫ explanationē legis scz in Deut. vj. Quādo iam auditoꝛes erant magis ꝓuecti: scriptura sequit ordinē nostre cognitionis sensitiue scm̄ quā ꝓximus est nobis magis notus q̄z deus: iuxta illud. j. Joh. iiij. Qui nō diligit ꝓximum suū quē videt: deum quē nō videt quomodo potest diligere? ꝛ ideo p̄posuit ꝓmū ꝓceptum de obsequio parentum in quo matrē anteposuit patri: eo q etiam scm̄ nostrā cognitionē mater ꝓmo innotescit filio q̄z pater adiungit etiā huic p̄cepto de custodia sabbatoꝝ: quod ptinet ad p̄cepta ordinatiua in deum: quia est ꝓceptū affirmatiuū: ꝛ sic iteratio incipit ab affirmatiuis. Cetera autē ordinant diuersimode i qua ordinis diuersitate dat quodāmodo intelligi pluralitas p̄ceptoꝝ: scm̄ quā cuilibet eoꝝ obseruātia necessaria est ad salutem: quia vt Jacobi. ij. ca. Qui in vno deliquerit: factus est omniū reus. Introducit autē in hac iteratiōe: Si immolaueris hostiā pacificā domino vt sit placabilis: ad ostendendū q actus interioꝛ mentis de quo in hac iteratione potius intēdebat q̄z in ꝓma traditione est apud deū ꝓncipaliter acceptus. Aū in hebꝛeo habet: Si īmolaueris hostiā pacificā dño sit placabilis: ꝛ ē sensus: vt sit acceptabile obsequiū deo: sic vt nihil p̄mittat de agendis circa ipsam. ꝛ exemplificat ꝺ hostia pacifica q̄ minimū locū tenet in sacrificiis innuēdo q si de cerimoniis aliq̄d omittat totū est ꝓphanū.

Jtē in ß ca. xix. vbi dicit: Jn hebꝛeo hꝫ: videt eē addēdū.

Additio. ij. Qꝺ in hebꝛeo vbi i ß loco ꝺ: fm Ra. Sa. Et parata viro: est vnū vocabulū obscurū qꝺ fm Ra. Moy. gerundeñ. significat cōcubinā: ꝛ sic scriptura loquit de ancilla chananea q̄ est ancilla alicuius liberi hebꝛei cū q̄ nō ꝓtraxit matrimoniū sz est ei cōiūcta in cōcubinatu: ꝛ sic tales nō incurrūt penā mortis: cū nō sit ibi adulteriū. vnde dicit: Uapulabit ipsa. i. ꝛberabit: q: nō fuit libera: ꝛ sic nō habet vnde offerat ꝓ pctō suo. Uir vero ꝓ delicto suo offert ꝛc̄. ꝓut i postilla.

Jn eo. ca. vbi ꝺ: in postilla: Auferetis p̄putia eoꝝ: videt esse addendum.

Additio. iij. Quod in hebꝛeo hꝫ in ß loco: Præputiabit⁹ p̄putia eoꝝ: ꝛ ē sensus: q illi fructꝰ sūt īmūdi ꝓp̄ rōnes i postilla allegatas: ꝛ iō reputādi sūt sicut p̄putia q̄ apud hebꝛeos refutāda sūt tāq̄z superflua ꝛ iutilia: vñ sequit: Poma q̄ germināt īmunda erūt vobis: Ex q̄ ptz q nō auferebant ꝓmi flores seu gēme ne erūperent in fructus: ꝓut dicit in postilla: sed ꝓmittebāt crescere: ꝛ tamen esus eoꝝ erat illicit⁹ ꝛc̄.

Replica. correctorij ꝺ Burg. In ca. xix. cū postill. breuit ꝛ clare se expediuisset de replicatione p̄ceptoꝝ: Bur. facit lōgā digressionē: i qua ꝓmo reꝓbat sctm̄ Tho. cui⁹ dicta tñ i ꝓlogo sui opis firmiter credit eē igne charitat⁹ examinata ꝛ naturalis rōnis dictamine multipliciter purgata: hic tñ abiecit ꝛ sepe postillatoꝛē redarguit q aliqñ ex manifesta rōne ea declinauit. Notat ꝓñr in eadē digressione postillatoꝛē: asserens q exponat illud dictū: Sancti estote q̄m ego sanctus sum: vt cōclusionē p̄dictoꝝ cū sit p̄ambuluz sequentiū. Sz apparet Bur. nō diligēter hic vidisse postillatoꝛē. nō enī ponit illud: Sancti estote ꝓ cōclusione: sz potiꝰ ꝓ cōclusionis p̄cipio cā et rōne: vt ptz bñ intuēti dicta postillatoꝛis.

Glo. ordi.

Ca. XX

ß a l Locutus ē ꝛc̄. Freq̄nter lex eadē repetit vt eoꝝ memoriā infigat legēti: q̄dā tñ noua īteꝛserit ne supfluere videat: sed noua inquirendo iā dicta studiosius inquirant. Aū superi⁹ quedā ꝓhibēdo penā tacuit vt querētes q̄ vel q̄lis sit in sequentibus diligenter inuestigem⁹. Cū enī Lxs.c superi⁹ moloch ꝓ hiberet sacrificari idipsum penā addendo repetit populus. s. terre lapidabit eū: nō solūz p̄cipes. Nec bis cōtētus addit: Ego ponā faciē meā ꝛ illū ꝛc̄. b Contaminauerit sanctuariū ꝛc̄. Quicūq̄z semen suū idolis consecrat sanctuarium dei polluit et nomen eius: quia imaginem dei quā habet demonib⁹ deuouet. Ipsuz quoq̄z ꝙtum in se est polluit: qui imaginem dedit et spiritū vite insufflauit: dum īmūdo spiritui imago dei ꝓstituit. Qui filiū q̄z vel discipulū vi Eph. 5. b tio auaricie afficit q̄ ē idoloꝝ seruitus: similiter sanctuariū ꝛ nomē dei polluit. Eo/ ß dē modo

a Locutus est do Ca. XX a†
l min⁹ ad moysen dicēs:
ß naturalib⁹ iudeis. ß hoc iā superius dixerat: sed hic penā addit.
Hec loq̄r filijs isr̄l: Homo de fi/
ß naturalibus. ß ꝓselytis.
lijs israel ꝛ de aduenis qui habitāt i israel: † Si q̄s de semine suo
a ß idolū moabitarū qꝺ interꝓtat rex.
dederit idolo molōch: morte mo b
ß non solū. s. ꝓnceps.
riatur: Populus terre lapidabit
ē eū: ꝛ ego ponā faciē meā ꝓtra il/
ß sanctoꝝum.
lū: succidāq̄z eū de medio populi c
a ß carnali: vel discipulū quē i docēdo genuerit.
b ß Lxx. principi. ß principi huius seculi qui operatur in filijs diffidentie.
sui: eo q dederit de semiē suo mō
b loch: ꝛ contaminauerit sanctua/ ꝺ

a† ß l Locutus est do Ca. XX a† ß
min⁹ ad moysen dicēs:
ß naturalib⁹ iudeis. ß hoc iā superius dixerat: sed hic penā addit.
Hec loq̄r filijs isr̄l: Homo de fi/
ß naturalibus. ß ꝓselytis.
lijs israel ꝛ de aduenis qui habitāt i israel: † Si q̄s de semine suo
a ß idolū moabitarū qꝺ interꝓtat rex.
dederit idolo molōch: morte mo b
ß non solū. s. ꝓnceps.
riatur: Populus terre lapidabit
ē eū: ꝛ ego ponā faciē meā ꝓtra il/
ß sanctoꝝum.
lū: succidāq̄z eū de medio populi c
a ß carnali: vel discipulū quē i docēdo genuerit.
b ß Lxx. principi. ß principi huius seculi qui operatur in filijs diffidentie.
sui: eo q dederit de semiē suo mō
b loch: ꝛ contaminauerit sanctua/ ꝺ

Nico. de lyra

Ca. XX

ß a l Locutus est ē dñs. Supꝛapositā sūt p̄cepta ordinatiua vite absq̄z determinatiōe pene: hic eadē licet nō oīa replicant cum dicta determinatione. Ratio aūt huiꝰ ordinis est: quia intentio legislatoris est ciues facere bonos et virtuosos. hoc aūt est quando bene operant ex amoꝛe iusticie: ꝛ ideo p̄misit p̄cepta absq̄z determinatiōe pene: ꝓ hoc insinuās q essent adimplenda ex amoꝛe boni: sed q: nō oēs sunt virtuosi sed pauci respectiue: ideo replicauit p̄cepta cū determinatiōe pene: vt ipfecti ea adimplerent saltem timoꝛe pene. Primo igit ponit dicta determinatio. scōo determinationis rō. ibi: Custodite leges meas. tertio intēta cōclusio. ibi: Uir siue mulier. Circa ꝓmū ponit determinatio circa rōnalem. secūdo circa irrascibilē. ibi: Qui maledixerit patri. tertio circa cōcupiscibilē. ibi: Si mechatus. Circa ꝓmū ponunt duo casus de idolatria que ex dictamine rationis est fugienda. Primus ponit cum dicit:

† s. 18. c

b Si q̄s dederit de semine suo idolo moloch moꝛte moꝛiat. frequētius autem loquit scriptura de moloch q̄z de aliis idolis. tū q: sacrificiū sibi oblatū erat magis hoꝛribilium: vt ptz ex p̄dictis. xviij. ca. tum quia multi circa hoc erant inclinati credētes q ex tali pueroꝝ oblatione cōsequerent postea quicquid vellēt. Ex hoc aūt qꝺ dicit hic: De semine suo. qꝺ importat partem. dixerūt aliqui doctoꝛes hebꝛeoꝝ modo indebito littere inītētes: q si aliq̄s daret oēs pueros suos idolo moloch nō incurreret penā p̄dictā. qꝺ videt valde absurdū: tū quia pars includit in toto. ꝛ ideo dans totum dat etiam partē. tū etiaz quia dans totum grauius peccat: ꝓpter quod nō minus sed magis debet puniri. ꝛ ideo alij volentes colꝛare dictum ꝓdictum dixerunt q dans totum semen idolo moloch ita grauiter peccat q non potest aliqua pena expiari in vita p̄senti etiā moꝛte. Et iō dixerūt doctoꝛes q nō incurrit penā mortis: q: reseruat maioꝛi pene. s. gehenne. Sed isti volentes saluare dicta doctoꝛum suoꝝ dicunt cōtra verbum domini Ezech. xviij. Si autem impius egerit penitentiam ꝛc̄. et sequit: Omnium iniquitatum suarū quas operatus est nō recoꝛdabor. Ex quo patet q nullū est peccatū qꝺ in vita p̄senti nō possit expiari. c Succidāq̄z eū. delēdo eiꝰ posteritatē. ꝺ Et cōtaminauerit sanctuariū meū, alibi sacrificando q̄z ad sanctuariū meū

dē mō licet de ceteris vitijs rōcinari: ne ꝗs corpus qđ ē tēplū xpi et habitaculū spūssancti ꝙbuslibet polluat imūdicijs. Tale enī p̄cipit puniri ab oībus: qz oīm est inimicus ⁊ glorie oīm aduersar. a Qđ si ne. ⁊c. Prouocat alios cōtra illū et terret si neglexerint penā tā studiose p̄ceptā: deo ipo irascente ⁊ ferente sniam. b Nec volue. ⁊c. Esici⁹. Malū est pmittere etiaz eos ꝙ fors sūt fornicari a deo ⁊ adherere diabolo: sz multo magis ꝺ medio populi: ꝫ est enī totū gregē lupo cōcedere. Cōsentientes aūt: ꝙ. s. possūt accusare vel arguere vel mouere ⁊ nō faciunt: nō effugient iudiciū. Ponit de⁹ Pś. 33. faciē sup illū: de qua dicit: Vult⁹ dñi su. fa. ma. ⁊c. c Alia q̄ de. ⁊c. Grande pctm̄ est ad magos vel ariolos declinare: hoc est eī a deo recedere. Sūt aūt magi intelligibiles ꝙ in noīe dñi falsa ꝓphetāt. Sūt arioli deceptores ⁊ adulatores ꝙ veneficis x̄bis audit⁹ multoz corrūpūt ⁊ a x̄itate auertūt. d Qui ma. ⁊c. Ozige. De his supius p̄cepta dedit: ꝫ q̄ pena inobedientem moneret nō ascripsit. eadē ꝫ repetunt: ⁊ cuiuslibet pena decernit. Ibi ꝫ p̄cepta dant: hic iustificatiōes dāt ⁊ iudicia: ꝙb⁹ qđ iustū est peccatori iudicat. Notādū aūt qđ nō cōtinuo penas cū primis p̄ceptis statuit: qz amore nō timore p̄cepta debent custodiri. Si cōtēpseris nō tā hō q̄ contēptor punieris. Prouocat benigne filiū ne puniat cōtēptorē seruū.

Ozige. Qui male. ⁊c. Nomē p̄is vel mr̄is grāde mysteriū ē: pater tibi de⁹ ē sm spm̄: celestis hierlm mater. Pozio tibi de⁹ pat est ꝙ genuit spm̄ tuum. Sco tibi pater est carnis. Pater cui⁹ ministerio in carne natus es.

†Exo. 21. b Qui ꝫ maledixerit patri vl mr̄i mor. Pro. 20. c mo. oportet te parē gratiā referre parentibus. Si cōtumeliosus fueris patri carnali: eris ⁊ spūali: de matre ꝙz idē est. Sicut seru⁹ corporali dño cōtumeliosus: deū quoq; inhonorat ꝙ carnali dño nomē suum accomodat. Nullo ergo mō contradicere debem⁹ patri vel matri dicāt faciūt q̄ volunt. Quomō possum⁹ vicē gr̄e illis reddere a quibus geniti sum⁹: nutriti: eruditi ꝙb⁹ auctorib⁹ deū agnouimus? Quid igit expectandū est illis ꝙ negāt deū esse auctorē mūdi: ⁊ q̄ de celesti hierlm dicunt ad aliquā terrenaz ciuitatē i nuertūt sensib⁹ deprauatis. e Sāguis eius ⁊c. Quia ipse est sibi cā mortis si sic punit ꝙ carnali patri maledixerit: quō puniet ꝙ christū, blasphemauerit: nec ob audiuit dicē Iob. 5. c ti: Nisi ꝗs renat⁹ fuerit ex aqua spūsācto ⁊c. morte. s. moriet. alienat⁹ a regno celoz re⁹ est. nihil enī graue: nec operosū aut laboriosū ei p̄ceptū est. f Si mechat⁹ ⁊c. Aug⁹. Hic aliqđ noluit distare inter quēlibet virum ⁊ primū: q̄uis sepe ꝓ hoie ponat ꝓximū: ⁊ necessario sequit: si ab vxore cuiuslibet abstinendū est: multo magis ab vxore ꝓximi. Si forte repetitio est ostēdēs q̄tū malū adulterare sit vxorē cuiuslibet viri: ꝫ ē enī adulterare vxorē ꝓximi: nihil eñ ꝓximus est q̄ homo hoi.

Si mechat⁹. Esici⁹ ⁊c. Adulteriū corporale malū est. Spūale pelus: hoc carni: illud spiritui cōtumeliā facit: hoc homini: il 2. Cor. 11. a lud deo. Spūaliter adulterat ꝙ legis dogmata corrūpit. adulterat mulierē viri ꝙ corrūpit ecclesiā christi. de qua dicit: Despondi enī vos vni viro: vir. ca. exi. xp̄o. adulterat aūt doctrinā prauā seminando: nō christi. Est etiam sacerdos vel quilibet doctor vir ecclesie a christo sibi cōmisse. Quorū si quis ma

riū meū ac polluerit nomen sctm̄ a
a ſ ꝙ in scia ē nutrit⁹: hec ei fructuosa terra est.
meuz. Qz si negligens pōpulus b
terrę: ⁊ quasi paruipēdēs iperiū
ſ qui sibi nocet et alijs.
meū: dimiserit hoiem qui dedit
ſ Lxx. principi.
b de semine suo moloch: nec voluerit eū occidere: ponā faciē meā
ſ imitatores vite ⁊ doctrine.
sup hoiem illū ⁊ cognationē ei⁹:
a ſ nō solū ꝙ faciūt puniunt: sed qui consentiunt facientibus.
succidāq; ⁊ ipm ⁊ ōes ꝙ cōsenserunt ei vt fornicarēt cuz moloch
c de medio populi sui. Alia q̄ decli- c
a ſ Lxx. ventriculos. b ſ Lxx. veneficos.
nauerit ad mags et ariolos: et
a ſ recedendo a deo. b ſ vult⁹ aūt. d. s. f. m.
fornicāta fuerit cū eis: ponā faci
em meā cōtra eā: ⁊ interficiā illā
a ſ vt supra. b ſ qz polluti sūt ꝺcūq; hec faciūt.
de mēdio populi sui. †Sanctificā
mini ⁊ estote sancti: qz ego sctūs
sum dñs deus vester. Custodi
ſ que illi prcuaricari suadent.
te p̄cepta mea ⁊ facite ea: Ego
a ſ quasi illi polluūt contra legē dicēres:
domin⁹ qui sanctifico vos. Qui
ſ ingratus nature beneficijs et creatori qui omnium pater est.
d maledixerit patri suo aut matri d
a ſ grauis pena qz grauis culpa rectaz ostendit esse sententiā dum subdit: patri matriq; ⁊c.
morte moriat. Qui patri matri
e q; maledixerit: sanguis ei⁹ sit sup e
f euz. Si mechatus ꝗs fuerit cum f
vxore alterius: ⁊ adulteriū ppe
a ſ ecclesia. ſ sacerdotis episcopi immo christi ſ alias coniuge.
trauerit cum vxōre ꝓximi sui:
ſ qui doctrinā prauā seminat. ſ q̄ suscipit.
morte moriant ⁊ mechus ⁊ adul
ſ supra expositum est.
g tera. Qui dormierit cū nouerca sua: ⁊ reuelauerit ignominiā p̄ris sui: morte moriāt ambo: Sāguis eoz sit sup eos. Si ꝗs dormierit
ſ quia simile peccatū.
cū nuru sua: vterq; moriat: qz sceles opati sunt: Sanguis eoz sit

culauerit ecclesiā ꝓximo facit iniuriā: id est christo qui ei cōmisit hanc curā. g Qui dormierit ⁊c. Hec superi⁹ dicta ⁊ exposita sūt: vbi dictū est: Nō reuelabit turpitudinē patris tui ⁊c. Sed hic aperte tangit eū ꝙ idem qđ ꝓximus agit: ne peccati societate erubescēs ꝓdit in quo mortis penā legislator sanxit. Mouere aūt virū cōiūxit qz qđ in patrē a filio deliquit: ꝫ in filiuz a patre cōmittit: ⁊ silis vtrobiq; impietas. Ozige. Superadictū est: Turpitudinē no tue. ū re. Sz qz legi hui⁹ vel p̄cepti pena nō erat subscripta: idem repetit vt penā subscribat: ait apls: Irritā faciēs ꝗs legē moysi Heb. 10. c sine vlla miseratiōe: duob⁹ aut trib⁹ testib⁹ morit̄ q̄to maioribus supplicijs dign⁹ putabit: ꝙ filiū dei cōculcauerit ⁊c. In lege adulter vel adultera nō poterāt dicere penitentiā petim⁹: veniam dep̄camur. Mori necesse erat i criminib⁹ singulis ꝙbus erat pena mortis ascripta: apud xp̄ianos vero cū nō erat p̄ceptū vt corporaliter puniant: nec ptās data est episcopis: p̄senti morte dānare quā habebāt presbyteri in lege. Dicim⁹ ꝫ qđ lex moysi crudelis: ⁊ euāgeliū xpi in deteri⁹ resoluit: absit. Sz in vtroq; est dei benignitas diuersa dispēsatiōe: in lege adulterū morte puniebat: vt ꝙ hic puniebant: nō ampli⁹ punirent: plena ergo lex misericordia que p̄ti pena purgari voluit: ⁊ futurā excludit. Nunc aūt ad purgationē nō infert pena corporalis: sed sacerdos pniam iniūgit: Num. 11. b Ios. 3. b, quā vtrū quisq; gerat vt veniā mereatur ipse ꝓuideat: Qua enī mensura Luc. 6. f mensus fuerit remetiet ei: scōm illud: Potū dabis nob lachrymis in mēsura. Sunt ꝫ peccata q̄ ducūt ad mortē Pś. 79 ideo cōsequens est vt quotiēs ꝗs cōmiserit: totiens moriat. Multas esse mortes significat apls dicens: Qui 2. Cor. 1. b de tantis mortib⁹ eripuit nos ⁊ eripit ⁊c. hoc est de mortib⁹ peccati: videbatur imortalis ee hac cōi morte: ꝙ ait: de tantis moribus eripuit nos ⁊c. Si enī eripuit et eripit: et eripiet: nunq; erit quādo moriat: quē deus semper eripiet. Videndū ergo ne forte grauiꝰ sit nobis ꝙ morte aie punimur q̄ illis ꝙ corporaliter puniebant: qz nobis in futurū restat pena: illos absoluebant soluta supplicia. Qui ergo semel cōmiserit: scōo nō facit qui secundo vltra nō addat: est enī apud rectū iudicē pene moderatio: nō solū ꝓ qualitate sz etiā ꝓ quātitate. ꝫ Qui dor.

Nico. de lyra

rium meū quasi locus sacrificij mei eet cōtaminat⁹. a Ac polluerit nomē sanctū meū. ipm moloch attribuēdo. b Qz si negligēs pp̄lus terre. Ex q̄ patet q̄ illi qui debent corrigere crimina si negligant consentientes reputant. ⁊ eādem penā incurrunt. Scōs aūt casus ponit cū dr: c Alia q̄ declinauerit ad magos ⁊c. ⁊ ptz sntia ex p̄dictis ca. xix. qz hic solū addit pena cū subdit: Interficiā illā ⁊c. d Qui maledixerit. Hic consequēter ponit determinatio pene q̄tuz ad irascibilē in vno casu. cū dicit: Qui maledixerit patri suo vl matri: morte moriat. Nō est tñ intelligendū q̄ ex vna maledictiōe aliquis incurrat penā istā: sz qñ fuerit assuefactus ⁊ seriose fecerit non loco: sicut fuit declaratū Exo. xxi. e Si mechat⁹. Hic cōsequēter determinat pena q̄tū ad cōcupiscibilē: ⁊ replicant eadē p̄cepta q̄ superi⁹ dicta sūt. ⁊ solū hic addit determinatio pene. ⁊ iō ptz littera ex. ē. dictis vsq; ibi:

✠ Pecus

a Qui dor.cū ꝛc. Hoc pctm̄ iniuria nature est: vñ ꝛ morte. s. mulctari decretū est. Spūaliter ei qui fortis aīo ꝛ masculus. Vir ei ī diuina scriptura pfect⁹ in virtutib⁹ noīat: verbis prauis vel actionib⁹ effeminare caucam⁹: ne cū ipso dissoluamur ꝛ simul moriamur. b Qui supra vro. Seuā huic delicto penā decernit. Qui ei ex matre sūt geniti bis quos filia genuit cū vnus pater sit incertū ē vtrū fratres sint an auunculi. Caueat ḡ tā incerta cōmixtio. Sz qr ois peccati cōcupiscētia materest. Si q̄ nobis cōcupiscētia sit actionē nō contūgamus ei.

Rom. 8.c Qui ei ꝑ facit igne incēdit: ꝛ concupiscētia: ꝛ actio ei⁹. Si enim facta carnis spū mortificauerim⁹: viuem⁹. c Qui cū iumēto ꝛc. Rimia ꝓtra eos exercet⁹ districtio q̄ intm̄ iniq ꝛ libidini dediti: vt inaudita scelera cōcupiscerēt: vñ viris vel mulieribus cōmixtis quadrupedib⁹ mortis penā indixit: fidelib⁹ q̄z

L nō erit hec lex supflua: si q̄drupedia volūtates prauas ad terrā pronas intelligam⁹: q̄ man⁹ sicut boies nō habēt: qr omni hūana actiōe carēt. vñ cognatiões nobiscū nō habēt. Vir ḡ vt mulier q̄ nō lāguore nature: ꝑ deliberatiōe eis coherēt vel coierit reus est mortis: ipe quoq mori dicūt illis mortuis: neq

†15.q.1.cū mulier. enī pse subsistūt: nec vlla pcti substātia ē sed ī peccatorib⁹ operat. Aug⁹. Qui cū iumento ꝛc. Querit quō pecus reū sit: cū nec rōnale nec legis capax sit: an quēadmodū transferunt verba metaphorica ab aīali ad aīale: sicut ōr vēt⁹ ꝓbus vel tratū mare: ita et hic trāslatū a rōnali ad irrōnale: nā in de pecora iussa sunt interfici: qr tali flagitio cōtaminata indignā refricāt memoriā facti. d Qui ac. ꝛc. Escius. Hoc tollerabi-

Gen.20.a le videbat: qr abraā de sara dixit: Soror mea ē ex pre: ꝛ nō ex

Ibidē.11.d mre: ꝑ eos q̄ de thara patre abraā geniti sunt moyses enumerās nusq̄ sare fecit mētionē. Q̄ si sorori sue abraā nupsit: aīt ꝑ q̄ deū cognosceret fecit. Bene ḡ lex talē cōiunctionē ꝓhi-

Tropo. buit. Qui acceperit. Tropol. Turpitudinē sororis ex patre et nō ex matre videt ꝛ accipit: q̄ turpē actionem a pre vel a mre: in qua. s. deliquerūt: admirat ꝛ imitat nō solū pscrutās q̄ nō oportuit: sed cōiūgēs se parētū prauitati q̄ sorori ei⁹ dicit q̄si ab eisdē genita parentib⁹. Quia vero filij publica parentū peccata faciēdo similia: recte in cōspectu ppli infligit pena. vel iuxta. Lxx. in cōspectu filioz generis sui: eorū. s. q̄ talia cogitant imitari. vt vni⁹ afflictio multoz sit correctio. e Vide-

Gen.4.d rit tur. ꝛc. Aug⁹. Id est cōcubēdo cognouerit. sicut ibi: Cognouit adā vxorē suā. i. ei mixtus est. qō aūt ait: Portabunt iniquitatē suā. i. ipsum peccatū pena erit. f Qui coierit ꝛc. Intēdit legislator cōtinētiā suadere: ne more pecoz cū mulieribus cōtinue misceamur: ꝑ velut coacti ad vsū cōtinēdi paulatim ventam⁹. Mirū aūt qō nūc tales de populo suo dispdi ꝑcipit: cū supius eisdē legē purgationis indixerit. Cōtēplemur ḡ mēstruatā gētiliū sapientiā a deo remotā de volatu auiū: et cursu siderū: ꝛ mēsuris celi disputantē: cū hac dormire. i. delectari: vel reuelare ꝛ ei⁹ ꝓferre fontēq̄ tot⁹ erroris exponētē audire ipiū est: Ideo talis interficiet de medio ppli sui ne nominet⁹ hō q̄ imaginē dei ꝛ seipm̄ ignorādo creatorē a se alienauit. Ipsa quoq interficiet⁹ ne sapiā noiet⁹: qr sapiētia hui⁹ mūdi stultitia est apud deū. g Turpitudinē ꝛc. Sororib⁹ pa-

1.Cor.3.d rētū filios miscerī ꝓhibet: vt generatiões nō cōfundant⁹ a pa-

Allego. rentibus reuerentia exhibeat⁹. Allego. Scōm spūm vero et parentū peccata debemus velare: ꝛ eor q̄ eis sociati sūt: quasi fratres ꝛ sorores: q̄b⁹ nuda parētes latere nō possunt. Ad̄ addit Ignominiā carnis sue nudabit. Lxx. Sine filijs morient⁹. i. sine exercitibus q̄ ē pessima sterilitas. h Qui coi. ꝛc. Esici⁹. Ostendit qr cā filioz cōiugij societas hūano generi data est.

Deu.25.b que enī nūc tanq̄ abominabilia ꝓhibet: ī Deuteronomio cōpellit ꝛ iubet dicēs: Quādo habitauerint fratres simul ꝛ vn⁹ absq̄ liberis mortu⁹ fuerit: vxor defūcti nō nubet alteri: sed

D Ruth.4.c accipiet eā frater ei⁹ ꝛc. Sicut Boos Ruth lege cognationis: libidinis aūt cā talē ꝓhibet cōiunctionē. Interpretatio xo spūalis supiorib⁹ similis ē. Aug⁹. Qui coi. cū vxo. p. ꝛc. Quicū q̄ dormierit cū cognata sua: ꝛ turpitudinē cognationis reuelauerit: sine filijs morient⁹. Querit quousq̄ sit obseruāda ista cognatio cū lōginquo gradu liceat accipere vxorē: semq̄ licuerit. Sz intelligendū est ex his gradibus nō licere quos ꝓhibuit: ꝑm quos dictū est. Quicūq̄ dormierit cū cognata sua ꝛc. vbi aliqua ptermisit intelligēdū: sicut sororē de vtroq̄ parente: ꝛ vxorē fratris matris. i. auunculi. Nā de vxore patrui primū ꝓhibuit. Sine filijs morient⁹: forte intelligendū est lege cōstitutū: vt qui de his nati fuerint filij nō reputent⁹. i. nullo iure succedāt parētib⁹. i Custodite le. ꝛc. nō sufficit partē legis custodire: necesse habem⁹ obseruare oīa ꝓcepta ꝛ iudicia. k Moli ambu. ꝛc. Nō solū iudeis: sz oīb⁹ gentib⁹ hec obseruāda sunt: si deo seruire volūt.

a ꝑ in virtutib⁹ pfecto.

a sup eos. Qui dormierit cū mā/
a ꝑ verbis ꝛ exēplis nos cū ipo effeminādo.
sculo cōitu fēmineo: vterq̄ opat⁹
ē nefas morte moriāt: sit sāguis
b eorum sup eos. Qui supra vro
ꝑ actionem. ꝑ concupiscentiā.
rem filiā mrem ei⁹ duxerit: scel⁹
a ꝑ Scienter. b ꝑ penitens. c ꝑ Concupiscētia et actione.
opat⁹ ē: Uterus ardebit cuz eis:
nec pmanebit tantum nefas in
ꝑ bestiali cupiditate.
c medio vestri. Qui cū iumēto ꝛ
a ꝑ deliberādo ꝛ pseuerādo. b ꝑ eterna.
pecore coierit morte moriatur:
a ꝑ Mortuo pecore: peccatū nō operat.
b ꝑ idē quoq̄ dicit multeribus.
pec⁹ quoq̄ occidite. † Mulier q̄ a
succubuerit cuilibet iumento si
mul interficiet⁹ cū eo: Sāguis eo
d rum sit sup eos. Qui acceperit so
rorem suaz: filiā patris sui: vel fi
e liā matris sue ꝛ viderit turpitu/
dinē ei⁹: illaq̄ cōspexerit fratris
ignominiā: nefariam rem opati
ꝑ vt ceteri terrent⁹.
sunt: occident⁹ in cōspectu ppli
eo q̄ turpitudinē suā mutuo re/
a ꝑ pena iniqtatis. ꝑ ipm pctm̄ erit pena.
uelauerint: ꝛ portabūt iniqtatē
ꝑ delectatione adheserit.
f suā. Qui coierit cū muliere ī flu
a ꝑ pala aliis fecerit
xu mēstruo ꝛ reuelauerit turpi/
a ꝑ rotū errore idolatrie et sacrificioz
tudinē ei⁹: ipaq̄ appuerit fontē
a ꝑ vt nō sit de populo dei qui imaginē dei cōra
minauerit nec illa sapientia nominet.
sāguinis sui: interficient⁹ ambo d b
g medio ppli sui. Turpitudinē ma
terterę tuę ꝛ amitę tuę nō disco
operies: q̄ hoc fecerit ignominiā
carnis suę nudauit: portabunt
b ābo iniqtatē suā. Qui coierit cū
vxore patrui vl auūculi sui ꝛ re
uelauerit ignominiā cognatio/
ꝑ qō est summa pena.
nis suę: portabūt ābo pctm̄ suū
a ꝑ Nō q̄ filij taliū interficient⁹ sed filij eis lege
succedere ꝓhibent⁹.
absq̄ liber⁹ morient⁹. Qui duxe/ c
rit vxorē fratris sui rē illicitā fa
cit: turpitudinez fris sui reuela/
ꝑ voluntate.
uit: absq̄ liber⁹ erit. Custodite le d i
a ꝑ omnes. b ꝑ sicut iudicauit deus in filio ir
raciitidis q̄ blasphemauit. ꝑ opere.
ges meas atq̄ iudicia ꝛ facite
ꝑ sicut gentes. ꝑ Ejiciat.
ea: ne ꝛ vos euomat ꝛra quā itra e
ꝑ in peius ꝓficiendo.
k turi est⁹ ꝛ habituri. Molite ambu f
a ꝑ supstitionibus quas legitimas putant.
b ꝑ demonū qui multis dominabant.
lare in legitimis nationū quas

a Pecus q̄z occi. nō qr pec/ cauerit cū non habeat libez arbitriū: ꝑ ī detestatiōe crimi/ nis ꝛ ne exaspectu talis aīalis aliq̄ inclinarēt ad idē vitium. Qui coierit cū mu. in flu. men. ꝛc. sequit:

b Interficiēt⁹ ambo. hoc est intelligēduz quādo aliqs scienter mulierem menstruatā cognouerit: ꝛ fuerit de hoc cōuictus in iudicio. Si aūt esset occultū: īmūdus esset septē dieb⁹ vt dictuz est. s. xv. ca. Qui coierit cum vxore patrui. sequit: † 3.18.d

c Absq̄ liber⁹ morient. qō exponit Ra. Sa. dicēs q̄ si tunc haberent puerol⁹ sepelirēt eos ante mortē suā. ꝛ si nō haberēt tunc: nec haberēt de cetero sicut ꝓuati a deo et sic morerent⁹ absq̄ liberis. Beat⁹ Aug⁹. aliter exponit dicēs: q̄ si ex tali matrimonio ali q̄ pueri nascerē tur: illegitimi reputarent⁹: nec succederēt ī hereditate. ꝛ iō p hoc ītelligit⁹ pena exheredationis: ꝛ eodem mō exponit⁹ cāsus sequēs.

d Custodite leges meas. Hic q̄r ponit⁹ p̄dicte determinationis rō: ad ꝓ enī determinata est pena p̄dictarū trāsgressiōnuz: vt hoies saltē timore pene coercerent⁹ a trāsgressione legis. ꝛ hoc ē qō d⁹: e Ne et vos euomat terra. tāq̄ abominabiles.

f Molite ambu. ī legit. nationum. i. in ritu ꝛ modo viuendi ipsarum.

¶ a Lacte. Delitijs beatitudinis quib⁹ nihil suauius: nihil dulci⁹ ⁊ sine oī labore ⁊ dolore erunt: sicut lac ⁊ mel que sine nostro labore ꝓpanⁿ. Dar.6.d b Ego dñs. Qui dixi: ne cogitetis dicentes q̄d cōedemus aut quid bibem⁹ aut q̄ operi mur. hec em̄ oīa gentes inquirunt. Qui aūt sublimioꝛē cōuersationē ⁊ retributionē sequūt se parī debēt a ceteris gentibus.

Mozali. c Sepate et. ⁊c. Moza. Jumēta vel pecoza ꝓ plares: volatilia cōtēplatores lex appellat. Ois popularis mūdus ꝓpter simplicitatē a plurib⁹ iudicat. Silr ꝓtēplatiuis ꝛ nō ita est. popularis em̄ debet eē prudens in bono: simplex in malo: hic em̄ solus mundus est. Cōtemplatiuus quoq; ꝓsciam ꝺz hr̄e mundam: ⁊ fidē nō fictam. Qui ℔ nō habent ad vanilo/quia cōuertunt nō intelligentes neq; que loquuntur neq; de quibus affirmant. diligenter ℊ mundi separati sūt ab imūdis vt mūdos seq̄mur: ī mundos fugiamus. Notandum ℵo q̄ discrete in quadrupedibus ⁊ volatilibus hic legislator distinguit et nō in reptilibus terre. Cūcta enim q̄ mouent in terra īmunda sunt ꝛrena sapiunt. ſ. quibus de⁹ venter ē ip̄oꝛ.

d Et q̄ vo. ⁊c. Aug⁹. Videf dicere q̄ nō sunt hec natura īmunda: sed ꝓ aliquo sacramenti signo: quia ostendit eis īmunda tanq; immūda eis nō essent: nisi oīa fuissent.

e Lapidib⁹. Quia vanis errorib⁹ simplicē populū seducunt vī ventrē nutriunt ⁊ auditoꝛibus placere cupiunt quales hodie in ecclesia multi Rom.16.c sunt. de quib⁹ Paulus ait: Hi enim nō seruiunt xp̄o: sed suo ventri ⁊ p dulces sermones: ⁊ bñdictiones seducūt coꝛda innocentiū. Ca.XXI

f Ne cōtaminet. ſ. ⁊c. Jd est nihil omittet ex his que expediat sacerdotem docere: ⁊ nolunt obedire: qui ex inobedientia moꝛiuntur: nisi tm̄ ī cō sanguineis ⁊ ꝓpinquis ⁊c. Oꝛtet em̄ sacerdotē diligentiam adhibere populo ne peccet: sed cognatis pꝛecipue ⁊ domui sue. Si quis em̄ suoꝛ ⁊ maxīe domesticoꝛ curā nō habet: fidem abneganit ⁊c. In his ℊ peccātibus sacerdos necessario polluitur vtpote qui quotidie īmo semper debet eis que ad salutem sunt ꝓuidere ⁊ circa eos ne peccent que moꝛte digna sunt vigilare. In patre q̄ꝫ ⁊ matre ℔ idem intelligendum est. Sepe em̄ doctoꝛē filiū sacerdotalis dignitas facit: q̄ nō est nupta viro. Si em̄ cognati sacerdotiꝫ semetip̄os separuerint: vt alia domus fit in eis peccantibus: nō polluūtur. Q̄diu em̄ eis adherent: ꝓpinq̄tatis ⁊ cognationis legem custodientes: contaminationis eoꝛ recte sunt participes. cohabitantium em̄ nō poterit ignoꝛari peccatū.

g Nisi tm̄ ⁊c. Hiero. ad Fabiolā. Super oēm animā que moꝛtua est nō ingredietur sacerdos. Nō accedet. ſ. vbi peccatum est ⁊ in peccato moꝛs: anima que peccauerit ipa moꝛietur. Q̄uis sit potens ⁊ diues: ⁊ multitudinem offerat victimarum. Si moꝛtuus est nō tangitur: a pontifice nō videt Si aūt reuiuiscit: ⁊ ad vocē saluatoꝛis egredit de sepulchꝛo ⁊ fascijs peccatoꝛ solutus incedit: intrat ad eū pontifex: cū eo manet: ⁊ cū eo resurgente prandet. Super mr̄e sua ⁊ pr̄e nō inquinabit. Multa nos cogit facere affect⁹: ⁊ dū coꝛporū ꝓpinquitates respicimus: coꝛpis ⁊ anīe creatoꝛem offendimus. Qui aūt amat aut patrē aut matrē sup xp̄m: non ē eo dignus. Multi monachoꝛ dum parentibus miserentur animas pdiderunt. Super patre aut matre pollui nō licet: quanto minus super fratre: soꝛoze cōsobrinis familia ac seruis. Hen⁹ regale ⁊ sacerdotale sumus: illū aūt ēdam⁹ patrē ℊ qui

ℊ princeps huius mundi ejicietur foras.

ego expulsur⁹ sum aī vos. Oīa
ℊ facere coegerunt. ℊ ejiciendo a coꝛdibus hoim.
em̄ hec fecerūt: ⁊ abominatus sū
eas. Vob autem loq̄ꝛ: Possidete
a ℊ vinentiū quā olim habuerunt. b ℊ gratia non meritis. ℊ in eternum
tr̄rā eoꝛ quā dab̄o vobis in hr̄
possidendam. ℊ abundantem.
a reditatem: terrā fluentem lacte ⁊
b melle. Ego dominus de⁹ vester a
qui sepaui vos a ceteris populis.
ℊ populares.
c Sepate ⁊ vos iumentū mundū b
ℊ Contemplatiuos.
ab immundo: ⁊ auē mūdam ab
immunda. Ne polluatis animas
vras in pecoze ⁊ in auibus: ⁊ in
ℊ hic nihil discernit: oīa em̄ erant immunda.
d cūctis q̄ mouent in terra: ⁊ q̄ vo/
a ℊ Si videantur immunda.
bis ostendi esse polluta. Eritℓ mi c
ℊ impolluti. ℊ factus forma vite vobis.
hi sancti: q⁊ sctūs sum ego dñs ⁊
separaui vos a ceteris populis
a ℊ vtriq; serui cauet q̄ vtrūq; creauit.
vt essetis mei† Cuiꝰ siūe mulier in d†
quibus phitonicus vel diuinati
a ℊ Qui coꝛruptus alios coꝛrumpit.
onis fuerit spūs: mōrte moriāt:
ℊ popul⁹ cui maxime nocent.
e lapidibus obruent eos: sanguis
eoꝛ sit sup illos. Ca.XXI
Jrit quoq; domin⁹ ad e
d moysen: Loquere ad sacerdotes filios aaron ⁊
a ℊ Littera a pollutionibus moꝛtuoꝛum abstinere pꝛecipit sacerdotes.
f dices ad eos: Ne cōtaminetur
ℊ .i. luctu. ſ. moꝛtuoꝛum: vel peccatis moꝛtiferis.
sacerdos in moꝛtib⁹ ciuiū suoꝛū:
ℊ quib⁹ debem⁹ adhibere maioꝛē curā.
g nisi tm̄ in cōsanguineis ac ꝓpin/

a Ego dñs de⁹ vr̄ ⁊c. per signū circūcisionis ⁊ dationē legis.

b Sepate ⁊ vos iumēta. mun. ab īmūdo. In hebꝛeo hr̄: Bestiaꝛ mundā ab immunda. iumentū em̄ ꝓprie acceptum ꝺz āsi inuamentum quod. ſ. deseruit homini tantum in laboꝛā do: sic equ⁹ asinus ⁊ similia: que omnia sunt immunda ad esum. ⁊ ideo distinctio mundi ab immundo nō habet hic locum. c Eritis mihi sancti. q⁊ si aīalia munda debent separi ab īmūdis. multo foꝛtius hō qui est rōnalis creatura ꝺz separi a peccatoꝛibus.

d Cuiꝰ siue mulier. ℔ ꝓr ponit intē/ta cōclusio. intentio em̄ ꝓncipalis quare determinate sunt pene in casib⁹ p̄dictis est ad destructionē idolatrie ⁊ circūstantiaꝛ eius. ideo finaliter cōcluditur. Cuiꝰ siue mulier in qui. pbi. vl diui. fu. spi. moꝛ. mo. non est ℔ intelligendū si aliqui fuerit arrepticij a demōibus ī eis loquentibus absq; pꝛocuratione illoꝛum in quibus sunt tales spūs mali: q⁊ tale quid est penale ⁊ nō culpabile. Si aūt ꝓ curationē alicuius hoc fuerit directe vel indirecte ita q̄ sit ei culpabile: tunc incurrit penā ibi tā.

Moꝛaliter. Ca.XX.

In hoc capitulo repetuntur aliq̄ superius pꝛohibita vt addaf pena vt de idolo moloch ⁊ turpitudinibus nō reuelandis. quoꝛum sensus mysticus supꝛa est positus. Jtē ponūr hic aliqua quoꝛ sensus lr̄alis ē moꝛalis. ⁊ ideo sunt ꝓtranseunda vsq; ꝓpe finē capituli vbi dicitur:

d† Cuiꝰ siue mulier in quib⁹ pbitonicus vel diuinationis fuerit spūs moꝛte moꝛiant. ꝓ pbitonicū spm̄ intelligit ars ⁊ volūtas ad inueniendi mēdacia ⁊ maxime cū tali fictione q⁊ habeāt talia ex reuelatione dei vel angeli boni vel etiā mali vel ex aliq̄ ℵtute occulta q̄cūq; sit illa: ⁊ de istis dicit: moꝛte moriant: q⁊ moꝛiunt ℔ moꝛte culpe et postea moꝛient moꝛte gehēne. q̄ Apocal. xxj. ꝺz moꝛs secunda. †Deu.18.b 1.Re.28.b

In ca.xx. vbi ꝺz in postilla: Q⁊ si negligens populus terre.

Additio.j.

Ex hac lr̄a non hr̄ q⁊ negligētes coꝛrigere crimina eandē penam incurrant: sed solum si sunt cōsentientes. ꝺz em̄ in lr̄a: Succidāq; ip̄m ⁊ oēs q̄ consenserint. non enim dixit: Et oēs q̄ neglexerint: sed qui consenserint: ex quo patet q⁊ negligentes licet sint digni pena: non tamen eandem penam incurrunt sicut transgressoꝛes: nisi cum hoc sint consentientes. Jn eodem ca. vbi dicitur ī postilla: Qui maledixerit patri suo vel matri moꝛte moꝛiatur ⁊c. A

Additio.ij.

Q⁊ autem ex vna maledictione patris quis incurrat penam capitalem: dictuꝫ fuit supꝛa in additione super Exod. xxj. Ca.XXI

e Jrit quoq; dominus. Postq̄ posita sunt pꝛecepta ꝺz d natiua vite quantum ad cōmunem statum: hic cōsequēter ponuntur pꝛecepta ꝺzdinatiua vite quantum ad diuinum cultum. ⁊ primo quantum ad ministrantes. secūdo quātum ad ministrata ca. xxij. Circa primum ostenditur primo q̄d circa sacerdotes minoꝛes sit obseruandum. secundo quid circa sacerdotem magnum. ibi: Pontifex. tertio qui sunt inepti ad sacerdotium. ibi: Locutusq; est dominus. Circa primum inbibetur sacerdotibus minoꝛibus ne intersint funeribus: nisi certarum personarum que in littera expꝛimuntur et patet littera. Causa huius duplex est. vna quia ex hoc contrahebant quandam immundiciam seu irregularitatem impedientem eos ad tempus a ministerio tabernaculi: a qua oportebat eos primo purgari. et ideo magis arcebantur a funeribus q̄ꝫ alij qui non habebant sic ministrare in tabernaculo. Scda ratio est. q⁊ sacerdotes qui magis debebāt hr̄e cognitionez de resurrectione

qui nunc̄ moꝛit: aut q̄ ꝓ nobis moꝛit. Qui deo viuens moꝛtuus est: vt nos moꝛtuos viuificaret: si q̄d habemus de egypto: q̄ꝺ p̄nceps mundi suū possit aḡscere: tenēti egyptie cū pallio relinquamus. Sindone optus adolescens victū dñm sequebat. Incurrisset in laqueos nisi expedit⁹ ⁊ nud⁹ psequentiū impetus declinasset redda/mus parentibus que parentū sunt: si tñ viuūt: si filios suos seruientes deo pri pfer/ri sibi gloriant. Sed hoc de maximo pontifice itelligit: sic in seq̄ntibus oñdit. Minoꝛib⁹ vero aliquid indulgetur.

a Mō radent ca. Hiero. ad Fabiolā. Sūmus aūt pontifex nec discoopiet. Qui bz cydarim: ⁊ nomē dei poꝛtat in fron/te: ⁊ diademate ornat⁹ est regis: ⁊ ad pfectā xp̄i puenit etatē ⁊ semper eius gloria ꝓtegend⁹ est: vestimēta sua nō scindet: q̄ candida: q̄ ipolluta. Thamar amissa pudicitia scidit tuni/cam. cayphas pdito sacrificio rupit publice vestimenta sua. Sup oēm aīam q̄ moꝛtua ē ñ ingredieť ⁊ ꝺ sctis nō egredieť ne polluat sctificatōz ꝺi sui: ꝓ ocioso x̄bo q̄z rōnē reddem⁹? Quicq̄ꝺ nō edificat audientes in piculū x̄tiť loq̄ntiū. Si ali q̄ꝺ reprehensibile dicum⁹ de sanctis egredimur: ⁊ vocabulum xp̄i pollnim⁹ in q̄ nobis blandimur. Quanto g̃ magis pon/tifex (quē optet esse sine crimine: tantarūq̄ virtutū vt semp moꝛetur in sctis) patus victimas offerre ꝓ populo: seque/ster boīm ⁊ deī ⁊ carnes agni: ⁊ sanguinē sacro oꝛe cōficiens q̄ oleū sctm̄ xp̄i dei sui sup eum est: non polluat vestimenta. Quotq̄t em̄ in xp̄o baptiçamur xp̄m induim⁹: seruem⁹ tuni/cam quā accepim⁹: sctm̄ custodiemus in sancto. Ille mōtan⁹ habitatoꝛ q̄ de hierusalē descendit in hiericho: nō pri⁹ vulne/ratus est q̄z nudatus: vxoꝛē virginē accipiet ⁊c. pontifex cui hec p̄cepta dant: xp̄s a q̄busdam intelligit: de q̄ ꝺr: Tu es sacerdos in e. psm oꝛ. m. Et in zacharia. Audi iesus sacerdos magne ⁊c. ꝺ est cui sordida pctōz nr̄oz vestimenta tollūtur: vt recipiat gloriā quā habuit priusq̄z mundus esset. Sed ne scripture vim facere putemur: interptemur in mēbris q̄ꝺ re/ferat ad caput: ⁊ sic disputemus de vero lumine: vt deriueť ad eos quib⁹ xp̄s donauit vt lumen sint. Mō radēt ca. ⁊c. Nimis egre dolere sacerdotes de moꝛtuis ꝓhibet lex tāq̄z qui spem future vite habent ⁊ populū docent: ꝓpterea non solū in ꝓp̄ris pctis vigilare ⁊ sanā mentē hr̄e: sed etiā ī alie/nis q̄ supra tacta sunt: caput ⁊ barbā sapiam ⁊ pfectionem significant. Ñ caput nr̄m ꝺr xp̄s in q̄ solo recte sapim⁹. Me/rito barba pfectionē: caput sapiam significat: q̄ veniētibus ad annos discretionis: ⁊ iuuēilis etatis: barba nasciť. Pec/catores dicuntur moꝛtui: fm illud. Cū essemus moꝛtui pctis cōuiuificauit nos sibi xp̄s. Mō g̃ optet sacerdotis caput aut barbā radi sup moꝛtuū: q̄ nō oportet cogitationes que sicut capilli caput: ita sapiam ornant alio peccante coꝛrūpe: sz in/tegras cōseruare vt possit exhoꝛtari arguere increpare.

b Pollu. nomē ⁊c. Quod est magnū in gentib⁹: vos aūt dicit Malachias polluitis illud in eo q̄ꝺ dicitis. Mensa do/mini deserta est. In pctō em̄ sacrificij nomen dei polluūt sa/cerdotes. c Scoꝛtū ⁊c. Sacerdos quilibet nam de sum/mo postea dicet q̄ nō nisi virginē ducat vxoꝛē. ꝺ Que repu. ⁊c. Quia culpabilis inuenitur hanc non debet ducere sacerdos vxoꝛē ne p̄ꝺicet eius absentiam lr̄alem.

e Sit g̃ san. Si sacerdotes datā iam sibi a deo sctificationē custodiūt sctificant ipm deū: q̄ cū in natura sctūs sit a pti/cipibus gloꝛie sue voluit sanctificari. f Sacer. filia. Grauc cuiuslibet filiā foꝛnicari: sz maxīe sacerdotis q̄ ꝺz hr̄e filios subditos in oī castitate. Sacerdotis fi. Synagoga nō so/lū vxoꝛ: sz ⁊ ꝺei filia appellať: sz vtrūq̄z depꝛauans aliena sa/cra est. Unde relinqueť filia sion sic vmbꝛaculū in vinea ⁊c. Et alibi. Foꝛnicata est mr̄ eoꝝ q̄ꝺ igne sit exusta: incēdij mō/strant vestigia. g Pontifex ⁊c. Christus magn⁹ dñs nr̄: ⁊ magna virtus eius q̄ ꝓ nobis factus est sacerdos ⁊ hostia. h Consecrate sunt. Alij sacerdotes ī san/guine vituli ⁊ arietis cōsecrabant vel cōsummabant. s. manus suas: ipe vero ꝓprio sanguine crucifixis manibus. i Uestimēta nō ⁊c. Esici⁹. Ex q̄ em̄ verbū caro fa/ctū est: totus carni sue ineſt nec vnq̄z ab ea vel crucifixa vel sepulta separ⁹ est: de me/lioꝛibus eius indumētis ꝺr: Amictus sum lu. si. ve. abyssus sic vestimentū: amictus eius ꝺ ē pōtificis habit⁹ q̄ ꝓfunda sapie ⁊ scie luce indicať vestitus: hec vere sancta sunt indumenta. k Ad oēm ⁊c. Lxx. Aiam moꝛtuā: Aia que peccauerit ipa mo/rieť. hac moꝛte maxime gentes perierunt q̄ nec legē nec doctrinā habuerūt: sed ipe petā oīm tulit: ⁊ tñ impollutus mansit. Aug⁹. Ad oēm moꝛ. ⁊c. Lxx. Sup omnē animā moꝛtuā nō introibit. Quō ꝺicat aīam moꝛtuū: coꝛpus moꝛtuū difficile est in/telligere: coꝛpus tñ anima destitutū rectricis sue nomē accepit: qm̄ reddendum ē illi sicut edificiū q̄ꝺ eccl̄ia ꝺr: cū homines exierint tamen eccl̄ia vocatur. Sed cū coꝛ/pus viuentis anima nō ꝺicať: quō aīa cū moꝛtuū fuerit ꝺr. Poꝛro si animā moꝛtuaz intelligimus a coꝛpe separatam: vt moꝛtē ꝺicamus ipam sepationē: sic ꝺicimur moꝛ/tui peccato: q̄ peccato nō vtimur: sic aīa coꝛpi moꝛtua: q̄ ipo nō vtiť. Quō pōt q̄s intrare super animam moꝛtuam quod sacerdos prohibetur? an vitam temporalē ani/mam que moꝛtua est in coꝛpoꝛe: anima migrante que moꝛi non potest. Non quia illa

§ quib⁹ sepe filiū p̄ficit sacerdotalis dignitas.

q̄s. i. sup patre et matre ⁊ filio ac filia: fratre q̄z et soꝛoꝛe virgine q̄

a § alienara. s. a domo sacerdotis.

nō est nūpta viro: sed nec in p̄n/cipe populi sui cōtaminabiť. Mō a†

a § sapiaz. b § pfectionē sapie. c § i. nō scādalizē/tur aliq̄ peccāre: nec carnale ex ꝺ sapiaz debēt su/radent cāput nec bārbā: neq̄ cār † mere. a § In scisura sapia carnis ē ī⁹ de iudeis carnalia sapientib⁹ ait Paul⁹: videte cōcisionez.; nib⁹ suis facient inciſurās. Sācti

a § Dñi Malachias: O sacerdotes qui polluitis nomē meū: Et paulo post: offerť sup altare meū panem pollutum.

b erūt ꝺo suo: ⁊ nō polluēt nomē ei⁹. Incensū em̄ dñi et panes dei b c

a § Synagogā de q̄ dicit Esaias quō facta ē me/retrix ciuitas fidelis.

c sui offerūt: ⁊ iō scti erūt. Scoꝛtuz ꝺ† ⁊ vile ꝓstibulū nō ducet vxoꝛez:

ꝺ nec eā q̄ repudiata ē a marito: q̄ cōsecratus ē deo suo: ⁊ panes ꝓ/

e positionis offert. Sit g̃ sanct⁹: q̄ et ego sctūs sum dñs q̄ sctifico

§ christi. § Synagoga

f vos. Sacerdotť filia si deꝑhensa e† fuerit ī stupꝛo: ⁊ violauerit nomē

g p̄ris sui: flāmis exureť. Pontifex f† g†

§ vncť⁹ p̄ peticibus suis. a § Nūciabo fratrib⁹ meis nomen tuum.

id ē sacerdos maxim⁹ inť frātres

a § christianos: q̄ fecerit volūtatē p̄ris mei ille me/us frater ⁊c. § Unxit te deꝰ deꝰ t. o. l. p. c. t.

suos: sup cui⁹ caput fusū ē vnctiō

§ Lxx. xp̄m oleū ꝺicit scriptura. i. ipm xp̄m.

nis oleū: ⁊ cuius man⁹ in sacerdo

§ Lxx. cōsūmate. § dñs regnauit decorē indut⁹

h tio consecratę sunt: vestituſq̄z est h

est indu. fortī. ⁊c. a § q̄ lugēres detrahebant si/bi ornamenta.

sanctis vestibus: cāput suum nō h

a § Cydari. § ornatū detrahendo. § q̄ mos erat lugentibus. § eccl̄iā nō patiet̄ scindi p hereses

i discoopiet: vestimēta nō scidet: i

k ⁊ ad oēm moꝛtuū nō ingredietur i

futura: nō decebat ita lugere moꝛtu/os sic cōem ppm. a Mō radent ⁊c. ꝺ expositū ē. s. xix. ca. ꝺ tñ replica/tur q̄ oēs ad ꝺ tenerent̄: spēalr tñ sa/cerdotes q̄ debebant eē alijs mūdio/res. ⁊ ꝺ est q̄ꝺ subditur:

b Incensuz em̄ dñi. sup al/tare thymia/mat̄. c Et panes ⁊c. sup mēsā ꝓpōnis.

ꝺ Et iō san/cti erūt. i. ab ī/mundicijs ma/gis elongati. q̄ꝺ vilitas vxo/ris redundat in virum cum sint vna caro. ideo subditur

Scoꝛtū et vile ꝓstibulum nō ducet vxoꝛem: et quia similit̄ stupꝛuz filie re/dundat in pa/trem q̄ eam ꝺz custodire. ideo sequit̄:

e Sacerdot̄ filia si deꝑhen/sa fuerit in stu/pꝛo. i. deflora/ta ipa ꝓsentiē/te. f Flam/mis exuretur. q̄ꝺ filia sacer/dotis debebat pollere maiori mundicia. iō ꝓ/niebat̄ gra/uiori pēa. alie autē virgines ꝺicto mō de/florate nō pu/niebant̄ moꝛte nisi essent viro affidate: vt ꝺi/ctū fuit supra. Exoꝺ. xxii. et idem habeť. Deutro. xxij. ꝺicit̄ tū Ra. sa. q̄ ꝺ ē itelligē/ꝺū de filia sa/cerdot̄ mari/tata: vel saltez affidata: ⁊ nō ꝺe illa q̄ ē oīno liba a viro. Sz ꝺ vide/tur ꝛiū textui q̄ nullā facit exceptio/nem. Itē cōtra intentionē legis. q̄z sic nō esset differentia q̄tū ad ꝺ inť filiā sacerdotis ⁊ filiā hois alteri⁹: q̄z filia cuiuscūq̄z maritata vel affidata si foꝛ/nicetur ꝺz lapidari fm legem datam Deutro. xxij. ⁊ Exoꝺ. xxij. ⁊ ita lex ꝺ de filia sacerdotis esset superflua: iō ꝓma expositio videtur melioꝛ.

g Pōtifex. ꝺ ꝓñ oñditur q̄ꝺ obser/uandum sit circa sacerdotem sūmum cū ꝺr: h Caput suū nō discoopiet. amouendo cydarim de capite suo ꝓ/luctu moꝛtui. i Et ad oēm moꝛ. nō ingre. oīno. q̄z semp debebat eē pa/ratus ministrare coꝛā dño. ⁊ iō magē arcebatur a contagione ex moꝛtuis

¶ vita anima fuerit:sed qꝛ p̃tiam ſ̃ſiſtebat nomẽ eius acceperit. anima eñ oĩs carnis sanguis eius est:q̃ mortuus est in corpe mortui. Mõ eñ abscedẽte aĩa abscessit. Uetuit ꝫ sũmũ sacerdotẽ sup p̃ris vel matris funus intrare qõ sc̃õm nõ p̃hibuit. De sctis nõ exhibuit dum.s.eoꝛ funera celebrant. De sanctis ꝓhibitus est exire: sic̃ septem diebus quibus sanctificabaꝰ: de sanctis ꝓhibitus est exire. non aũt semp Sane si vxores ducere: filios gignere: sacerdotes sũmi nõ vetant. Magꝛ quæstio: cũ hoĩem cõiugali cõcubitu imundũ dicat vsq; ad vesperum ⁊ cũ abluerit corpus suũ: ⁊ iubeaꝰ sacerdos sũmus ꝓpter incensum continuationis bis q̃tidie intrare intra velũ vbi erat altare incensi: nec quẽq̃ imundum ad sc̃a fas esset accedere: quõ quotidie id sũmus sacerdos imꝑleat si filios ꝓcreabat: de egritudine rñderi potest qõ gr̃a dei non egrotabat. Cõsequitur ergo vt aut cõtinens esset: aut aliquibus diebus incensum intermitteret: aut si illõ intermitti nõ posset qõ nõ est nisi ꝑ summũ sacerdotem ĩponi posset: nõ fieret imundꝰ coitu cõiugali: merito p̃cipue sanctificationis sue aut si etiam ad ipm ptinet: qõ de oĩbus filijs israel in sequẽtibꝰ dicit vt nõ accedat ad sancta: si cui accidit aliq̃d imundicie: illud ꝑ pctõ restat accipere qõ nõ nullis diebꝰ ñ ĩpo nebatur incensum. a Sup patre ⁊c. Adamantius: Dis hõi pre ⁊ mre pollutus est. Solus xp̃s in hac generatione mũdus ingressus est: in mre pollutus nõ est: qꝛ sine cõcupiscentia genitus est: qꝛ ioseph ministerijũ tm̃ ꝑstitit. vñ p̃ris vocabulũ ꝓmeruit: p̃terea verꝰ pr̃ oĩm deꝰ. Mr̃ hierusalez celestis. Quicũq; ꝫ peccant: in patre cõtaminãt ꝫ quẽ pctã committũt ĩ mre cõtaminãt q̃ postq̃ crediderũt in aliquo ledũt ecclesiaz: vel celestis mris libertatẽ indigna pctĩ seruitute maculãt. Augꝰ. Queri põt q̃re super funus p̃ris sui sacerdos ꝓhibeaꝰ ĩtrare. Quõ eñ poterat esse sũmꝰ sacerdos nõdũ mortuo patre: cũ eos lex iubeat p̃ribus succedere. Sed necesse erat nõdũ sepulto sũmo sacerdote ꝓtinuo ſ̃ſtitui aliũ ꝓpter cõtaminationis incensum. De egritudine aũt possumꝰ dicere: forte nõ solere sũmos sacerdotes nisi subito mori nõ p̃cedente egritudine: sicut de populo aaron sc̃ptura testaꝰ. b Ego dñs q̃ sctifico. Augꝰ. De moyse etiã dictum est: ⁊ sctificabis eũ. Sz moyses sanctificat visibilibꝰ sacramentis p mysteriũ: dñs aũt inuisibili gr̃a p spũm vbi ẽ totus fructus etiã visibiliũ sacramentoꝛ: sine hac sanctificatione visibilia sacramenta nihil ꝓsunt. Inuisibilis tm̃ sanctificatio sine visibili ꝓdest. Tollerabilꝰ eñ q̃s dixerit sine illa istã nõ eẽ: quã si fuerit nõ ꝓdesse. cũ ista sit oĩs illiꝰ vtilitas. Sine visibili q̃z inuisibilis esse põt. Simoni mago visibilis sez baptismus nõ ꝓfuit: qꝛ ĩuisibilis nõ affuit. sz quibꝰ inuisibil affuit: ꝓfuit: etiã si visibilia sac̃a nõ ꝓceperũt: nõ tm̃ moyses q̃ visibiliꝫ sacerdotes sanctificat: vbi ipe fuerit sacrificijs vl̃ oleo sanctificatꝰ oñdit. Inuisibiliter xo sanctificatũ nemo negat: idẽ de Johãne baptista dici põt q̃ prius baptiçatoꝛ q̃ baptiçatus appuit: vñ sanctificatũ esse claruit. q̃uis visibiliꝫ factũ nõ inueniꝫ añq̃ baptiçaret. ꝟ de latrone q̃z cui secũ crucifixo dñs ait: Hodie mecũ eris in paradiso. neq; eñ sine sanctificatione ĩuisibili tanta felicitate donatus est. Ex his colligiꝫ inuisibilẽ sanctificationẽ quibusdã affuisse ⁊ ꝓfuisse sine visibilibꝰ sacramẽtis q̃ ꝓ cõtemptoꝛ diuersitate mutata sunt. visibilem vero sanctificationẽ q̃ fit p sacramenta visibilia sine inuisibili posse adesse: nõ posse ꝓdesse: nec tm̃ visibile sacramentũ ideo cõtemnendũ est. Mã cõtemptoꝛ eius inuisibiliter sanctificari nõ põt. Hinc Cornelꝰ ⁊ q̃ cum eo erant iam spũ sanctificati: baptiçati sunt: nec supflua iudicata est visibilis sanctificatio: qꝛ inuisibilis p̃cessit. c Uirginẽ du. Hiero. ad Fabiolam: Uidua est cuius maritus mortuꝰ est. Electa q̃ a viuo marito eijcit. Meretrix q̃ multoꝛ patet libidini. Accipiet vxorẽ virginẽ de genere suo: nõ alienigenã. ne in mala terra nobiliuz seminũ frumenta degenerent: non meretricẽ q̃ multis exposita fuit: nõ electã q̃ ꝑ oꝛi cõiugio indigna. nõ viduam: ne pristinarũ meminerit voluptatũ: sz illaz animã q̃ nõ hz maculã neq; rugã: q̃ ĩ xp̃o renata: innouaꝰ de die in diem.

Ezech.44.f †

Exo.19.b

Act.8.d

Mat.3.b

Joh.23.f

Act.10.g

† 33.dis.ca. vsq; adeo. 49.dis.ca. 1.36.dis.c. 1.1.q.1.c.sacerdotes. 43.dis.c.fi. in fi.

§ iudaico pplo ex q̃ fuit fm carnem.

a oino. Sup patre q̃z suo ⁊ matre a b c non cõtaminabiꝰ nec egrediet de

a § ⁊ si peccatoribꝰ cõdescẽdit tm̃ sctus est ⁊ i sanctis q̃escit: qꝛ celũ nõ deseruit q̃ cũ publicanis ⁊ pctoꝛibꝰ mãducet. b § spũmsanctũ. hic est eñ oleum sancte vnctionis.

sctis: ne põlluat sctũ ariũ dñi: qꝛ oleũ sctẽ vnctionis dei sui super

a § q̃ huiꝰ legislatoꝛ q̃lis sit lex subdit: virginẽ ducet ⁊c. b § ecclesiã Despõdi eñ vos. v. vi. ⁊c.

b c eũ est: Egõ dñs † Uirginẽ z ducet

a § synagogã. § amissa deo. § a deo p idolatriaz b § alij electam.

d vxorẽ. Uidũã aũt ⁊ repudiatã et

a § Nota qꝛ fideles suos nõ vult iudeoꝛ obseruatioꝛibꝰ cõicare. b § heresim q̃ multoꝛ ꝓz libidini.

e sordidã atq; meretricẽ ñ accipiet

a § virginẽ. i. ecclesiã vel animã. b § fideles. § nõ mittat margaritas ante porcos.

f sz puellã de populo suo: nẽ cõmi d

a § Lxx. semẽ. i. verbũ dei. b § Lxx. genere suo humano. s. c § iudaicis moꝛibus.

sceat stirpẽm gẽneris sui vulgo e

a § õ q̃ ipe fm carnẽ. b § tõ nõ eget sacrificijs ⁊ purificatione iudeoꝛ: Ego sum ꝓ oĩbus sacrificium ⁊ purgatio.

gẽntis sue: qꝛ ẽgo dñs q̃ sanctifico eũ. Locutusq; ẽ dñs ad moy f

f sen dicẽs: Loq̃re ad aarõ † Homo g

§ peccati.

de semine tuo per familias q̃ habuerit maculaz nõ offeret panes

a § q̃ nõ põt efficere qõ faciendũ se cognoscit.

deo suo: nec accedet ad misteriũ

§ eius. Si cecus fuerit: vel si clãu b

Nico. de lyra

q̃ alij sacerdotes. a Super patre quoq; suo ⁊ matri. si mori antur. b Nõ contaminabiꝰ. iste due psone sunt hic exp̃sse ad maiorem declarationem dicti. qꝛ si nõ debebat cõtamiari in morte p̃ris ⁊ mr̃is: multo plus debebat vitare talẽ cõtaminationẽ in alijs. c Nec egrediet de sanctis. etiã a longe sequendo feretrũ. ⁊ qꝛ vir ⁊ vxoꝛ sunt vna caro. iõ ſ̃bdit: Uirginẽ ducet vxorem ⁊c. sequitur: d De populo suo. quod fuit institutum a principio: tamen fuit concessũ vt posset accipe vxorẽ de stirpe regia: ⁊ ꝟ ꝓpꝫ nobilitatẽ generis: ⁊ vt rex q̃ ꝑesset in tpalibus: ⁊ summꝰ sacerdos qui preesset ĩ spualibus: essent magis cõcordes qõ faciebat ad bonũ regimen populi: ⁊ vt reges per familiaritatẽ sacerdotũ eẽnt magis edocti de lege diuina: ⁊ talis cõmixtio videt concedi per hoc qõ subditur: e Ne cõmisceat stirpẽ generis sui vulgo gentis sue. i. cõibus de populo: ⁊ per hoc videtur concedi cõmixtio cum stirpe regia. Sciendum aũt q̃ predicta que specialiter sunt ordinata circa sacerdotes ⁊ potissime circa sacerdotẽ magnũ ad eoꝛ excellentiã: ꝓpter ꝟ fuit vt haberẽtur a pplo in maiori reuerentia: qꝛ ꝟ redũdabat in honorem cultus diuini. f Locutusq; est dñs. ꝟ ꝓr oñdit q̃ debeant reputari inepti ad sacerdotiũ: licet sint de semine aaron. cum ꝺ:: g Qui habuerit maculã. i. notabilẽ deformitatẽ ⁊ ꝟ fuit ordinatũ quia tales homines videntur cõtẽptibiles ne ex ꝟ vilesceret sacerdotale officium. ⁊ exꝑmunt̃ iste deformitates magis in ꝑticulari. cũ ꝺ:: h Si cecus fuerit ⁊c. ⁊ patet littera vsq; ibi:

15 a Si paruo vel gran.ꝛc. Paruo naso est qui ad tenēdā mensuram discretionis idoneus non est: naso em̄ odores feroresq; discernimus. nasus grandis ꝛ tortus: est discretionis immoderata subtilitas: q̄ plusq; oportet vel decet excrescens: actionis confundit rectitudinem. b Fracto pede. Qui viam dei pergere nō potest: ꝛ boni opis exors est: nō vt claudus q̄ saltem cū infirmitate tenebat. c Si gibbus. Terrena sollicitudīe pressus: ad superna nō respiciens inferiora tm̄ inspiciens. d Si lippus. Lippus cuius ingenium ad cognitionē veritatis emicat: sed opatio carnalis obscurat. In lippis em̄ pupille sane sunt: sed humore defluente palpebre grosse fiunt: cuius crebra infusione acies etiā pupille vitiantur. e Si albugi. Albuginē habet qui veritat̄ lucem videre non finitur: quia arrogantia sapientie vel insticie cecatur: pupilla enim nigra videt: alba non videt quia sensus humane cogitationis: si stultum te vl̄ peccatorem intelligit: cognitionem intime claritatis apprehendit: si candorem insticie vel sapientie sibi attribuit. a supna cognitione se excludit.

f Si iugem sca. Cui. s. petulantia carnis sine cessatione dñatur i mente. In scabie nāq; feruor viscerum ad cutem trahitur: in quo luxuria signatur: quia similiter cordis tentatio ad operationem pfilit.

g Si impetigi. Impetiginem habet in corpe qui auaricia vastat̄ in mente: que si in paruis non compescitur: sine mensura dilatat̄. Impetigo sine dolore corpus occupat: et membrorum decorez fedat: auaricia quoq; dum animum delectat exulcerat: qz dum acquirere nititur ad inimicitiam accēditur: dolorem in vulnere non facit. quia estuanti animo de culpa abundantiam promittit: decor membrorum fedatur: quia p eam aliarum virtutum pulchritudo deprauatur: quasi totum corpus exasperat quia per omnia vitia animum supplan-
1.Tim.6.b tat. Radix em̄ omnium malorum cupiditas. h Vel hernios⁹. Alij ponderosus. quia. s. turpitudinem non exercet in opere: sed adhuc continua cogitatione grauatur in mente: qui totis cogitationibus ad lasciuiam defluit: tanō in corde gestans pondus turpitudinis.

i Dis q̄ ꝛc. Quisq; cuilibet hor vitio sbjcit̄: pāes dño offerre pbibet̄: ne aliena dicta diluere nō valeat: quē adhuc ꝓpria delicta deuastāt. Aug⁹. Ablata ē oīs dubitatio. Nemo sūmor vel secūdor sacerdotū dz ad sancta accedere si imund⁹ est. Sequit̄ q̄ cōtinētia sacerdot̄: ne propter filior generationē aliquib⁹ diebus nō imponeret incensum cōtinuationis qō sūmi sacerdotes soli q̄tidie mane ꝛ vespe imponebant. Quia p⁹ coitū coniugalē etiam loto corpe imundus erat vsq; ad vesperē a q̄ incensum necesse erat ponī. Optet sacerdotē esse animo ꝛ cōuersatiōe imaculatū: quē sic̄ moyses duodecī maculis iux̄. Lxx. mundū eē pcepit: sic Paulus duodecim ornare eū monuit dicēs:
Tit.1.b Nō superbū: nō iracundū: nō violentū ꝛc. est em̄ dei dispensator q̄ subiectis virtutibus debet pcellere. Hoc quoq; in ecclesia fit si quis maculatus fuerit: ꝛ penitēdo cessauerit sanctis cōmunicare non prohibetur: ministrare autem vel ad velum accedere: ꝛ ad altare non licet. Velum enim et
Heb.13.c altare corpus christi est. Unde paulus: Habemus altare de quo comedere non habent potestatem qui tabernaculo deseruiunt: Et alibi: Habentes fiduciaz in introitu sanctorum per velamen. i. carnem eius.
Ibid.10.d

k Locutus est ergo ꝛc. Moysi dignitatē cōmēdat: alijs em̄ pauca. Ihū vero loquit̄ deus omnia: quia iustus est: ꝛ imago xpi est. Nos quoq; monet maioribus ꝛ perfectioribus attendere q̄ cōtinue fruuntur eterna visione.

l Et contami. non ꝛc. Inordinate agēdo populū scādalizent putantes superfluum esse dei ministerium: ꝛ insticiā et iudicium.

a dus: vel si paruo vel grandi tor- †
a ℣ discretionesq; virtutes a vitijs discernimus.
b to nāsoq: si fracto pede: si manu †
c si gibbus: si lippus: si albuginem †
d habēs in oculo: si iugē scabiē: si i †
e petiginē in corpe: vel hernios⁹ †
f ℣ quamliber de predictis.
i Dis q̄ hūerit maculā ō semīe aaron sacerdotis nō accedet offerre hostias dño: nec panes deo suo: vescetur tm̄ panib⁹ qui offerunt̄ i sanctuario: ita dūtaxat vt intra
g ℣ corpus xp̄i.
velū nō ingrediebat̄: nec accedat
h ℣ Scandalizare populū.
l ad altare: qz maculā hz: ꝛ cōtaminare nō dz sctūariū meū: Ego do
k ℣ dicens: Estote pfecti sicut p̄r vr̄ celestis perfectus est.
min⁹ q̄ sctifico eos. Locut⁹ ē ergo moyses ad aaron ꝛ filios eius ꝛ ad oēm israel cuncta que sibi fue
l ℣ que predicta sunt.
rant imperata.

a Si gibbus. i. gibbosus in pectore vel in dorso. b Si iugem scabiē. i. continuam vel pungentem. c Si impetiginem. i. scabiē siccā q̄ sine dolore corpis corpus fedat ꝛ deformat. Et idem est iudicium de alijs deformitatibus notabilibus propter quas redditur hō contemptibilis alijs. iō sequit̄: Dis qui habuerit maculā ꝛc. ꝛ patet. d Edescetur tm̄ panibus q̄ offeruntur. Bñ dz ad differētiā panū ꝓpositionis qui fiebant de cōi sumptu: ꝛ nō erat licitū de eis comedere nisi solis sacerdotibus. cetera patēt. Moraliter sacerdotali officio redditur indigni. Cecus. i. ignarus diuine legis cum sacerdotium sit officium doctoris. Claudus. i. iniustus. qz est officiū difficultoris in foro consciētie. Naso deformis. i. indiscretus: quia est officium discretoris lepre a nō lepra. Fractus pede. i. inept⁹ ad gradiendū in via mor: qz sacerdotiū est officiū pcursoris. Mānc⁹. i. ipotens operi ꝛ tuose cū sit officium cultor̄ i vinea dñi. Gibbos⁹. i. supb⁹. cū sit officiū exēplator̄. Lipp⁹. i. vidēs obscure i ptinētib⁹ ad salutē: cū sit officiū doctoris. Habēs albuginē i oculo. i. auar⁹ cū sit officiū largitor̄. Habēs iugē scabiē. i. castrimargiā: cū sit officiū p̄dicator̄: cui⁹ ē castigare corp⁹ suū ꝛ in seruitutē redigere. Hñs ipetiginē. i. luxuriā: cū sit officiū ꝓsecratiōis agni imaculati. Hernios⁹. i. rupt⁹ vel pōderosus. i. adrena affectuosus: cū sit officium genitoris: qz habet gignere filios spūales i ecclesia dei. La. XXI

Moraliter. Nō cōtaminet sacerdos ꝛc. h minores sacerdotes arcent̄ ab ingressu ad funera nisi valde ꝓpinquor. s. pris matris. filij. filie. fratris ꝛ sororis ꝓgis. pontifex aūt ab omni funere arcet̄ penitus vt hr̄. j. eo. ca. per h aūt significat̄ q̄ minores sacerdotes noue legis debēt ab opib⁹ mortuis q̄ sunt pctā magis ceteris homīb⁹ elōgari. ꝛ pontifices multo magis debent a talib⁹ elongari quāto sunt in statu digniori: de vtrisq; vero dr: a† Nō radent caput nec barbam. Moraliter caput radere est suo supiori detrahere. Simlr radere barbā est vigorem animi sui ad molliciem reducere muliebrem. † Nec in carnibus suis faciant inscisuras. i. in capitulis vel collegijs suis non faciant scismata vel discordias. † Scorrum ꝛ vile prostibulum nō ducet vxorē. p scortū intelligit̄ carnalis sapia q̄ vilis est: qz est terrena animalis ꝛ diabolica. vt dr Jaco. iij. Hanc aūt sapiam nō debet sibi cōiungere pontifex vel sacerdos noue legis sed sapiam spūalem que desursum est. de q̄ dr Sap̄. viij. Hanc mihi q̄siui sponsam assumere. e† Sacerdotis filia. per hāc intelligitur monialis xpi summi sacerdotis filia spūalis. † Si deph̄ia fuerit in stupro ꝛ violauerit nomen patris sui. votum castitatis frangendo. f† Flāmis exuretur. s. gehenne nisi purgetur per opera penitētie. g† Pōtifex. i. sacerdos maximus sequit̄ postea: e† Nec egrediet̄ de sanctis. i. de sua dioces⁹. nisi pro vrgente necessitate: vt semp sit paratus suo populo subuenire. † Virginem ducet vxorē. i. sapiam que desursum est: que bñ dr virgo: quia est incorrupta vt possit dicere id Sap̄. viij. Hanc mihi q̄siui sponsā assumere. † Uiduā ꝛ repudiatā ꝛ sordidam atq; meretricez nō accipiet. per viduam intelligitur sapia legalis quātū ad cerimonialia q̄ a tpe mortis xpi est sine sponso. per repudiatam sapia frena que distrahit animū a diuinis. per sordidā sapia animalis que bene dr sordida: qz vsatur circa carnis delectabilia. p meretricem intelligitur sapia diabolica que in libris prophetic̄s continet̄. tales em̄ sponsas non debet assumere sed a se abijcere. † Nō de semine aaron ꝛc. ibi ponuntur repulsi a sacerdotio leuitico. per quos spūaliter intelliguntur repellendi a sacerdotio euangelico cum dr: Si cecus fuerit. i. ignorans ea que requirunt̄ ad officiū sacerdotale. † Si claud⁹. i. declinās a rectitudie veritatis agnite. † Si grādi vel puo vel tor. na. p nasū qui discernit odores discretio significat̄. p defectū aūt discretiōis aliqñ excedit hō mensurā recte rōnis ꝛ bñ significat̄ p nasū grādē: aliqñ vero deficit a mēsura recte rōnis q̄ dr significat̄ p puū nasū. aliqñ vero iniq̄ agit q̄ significat̄ p nasū tortū. † Si fracto pede. i. impotens ad ꝓcedendū in via mor. † Si manu. i.

impotens ad agendum ea q̄ spectant ad sacerdotale officium a† Si gibbus.p tumorē supbie. † Si lippus.i.nimis carnalis ad ꝓpinq̄s:p b̄ eñ mentis oculꝰ obscurat. † Si albuginē habēs in oculo.i.nimis p̄sumens de candore prꝛie sanctitat̄. b† Si iugē scabiē.q̄ significat carnis petulantiā. c† Si impetiginē.q̄ sine dolore totū corpꝰ occupat ꝛ carnē fedat.iō significat auariciā q̄ oīa mēbra mouet ad male acquirēdū ꝛ boiem vilē reddit ꝛ odiosum. † Vel herinosus.i.ruptꝰ p quē significat male custodiens secreta q̄ nō ē aptꝰ ad sacerdotiū ꝓpr̄ ꝓfessionis secretū.

In ca.xxj.vbi dr in postilla: Virginē ducet vxorē.ꝛ sequit: De populo suo ꝛc̄.

Additio. In b̄ q̄ dr: De ꝓlo suo: nō itelligit de genere sacerdotali vel leuitico tm̄: sz sufficit q̄ sit de ꝓlo israelitico. Hunc̄ eñ vt credo legit̄ fuisse prohibitū sūmo sacerdoti vt ꝛheret cū aliqua de alia tribu q̄cūq̄: sic̄ etiā nec fuisset dispēsatū seu cōcessum vt accipet vxorē de stirpe regia: q̄ indifferēter poterant matrimoniū ꝛhere cum muliere de quacunq̄ tribu: dum tm̄ esset ꝛgo: ꝛ non esset vidua vel sordida seu repudiata. Qđ aūt subdit in ira nostra Nō cōmisceat stirpē generis sui vulgo gentis sue: in hebreo hr̄: Nō polluat. s. q̄ intelligeretur polluere si cōmisceret alicorrectorij (cui p̄dictaꝛ sibi ꝓhibitaꝛ. contra Burgen. In ca.xxj. Burgen. ponit quandā extortā sniam illiꝰ dicti: Ducet vxorē de populo suo: opponens se cōmuni sententie omnium doctorum nrorum dicentium tribus leui ꝛ iuda coniunctas: ꝛ neutram illarum tribuum vxoribus plebeorum coniungi ꝛ econuerso. ꝛ puto soli Burgen. hic non fore credendum contra sententiam cōmunem omnium.

Replica

Glo. ordi.

Ca. XXII

E a Que ꝑi offerunt. Que obtulerūt scz sacerdotibꝰ p eos dño offerēda. nota scificationis genꝰ qđ fit voto ꝛ ꝺuotōe offerēt̄. sz vtꝛ boies eodē mō seipos scificare dicāt: cuz in aliq̄ re seipos vouent obstuādū ē. b Qui ac. ꝛc̄. q̄si ñ solū a ministerio mystico officio abstīeat sz nec tāgat q̄ oblata sūt. mūdꝰ enim ad mūda dz accedere. c Qui fu. le. Nō sensibilē lepr̄osū abomiatur: q̄ i vitijs patit̄: sz spūalē qđ ibi expōit q̄ tetigerit imū. sup mortuū siue iuꝛ. Lxx. oēm imūdiciā aie. i. pctm̄. d Ex q̄ ꝛc̄. Hiero. ad Fabiolā. si q̄s sacerdotū semē fluxerit ad sacerdotalē mēsā. ꝓhibetur accedere econtrario vidua cuiꝰ cū sara defecerunt muliebria: ꝓpter continentiam ꝛ castitatem recipitur: ꝛ de erario tēpli alitur: si filios habuerit reꝺitur soboli: vt ministretur veris viduis: ꝛ sacerdotalibus cibis sustentatur: nullius alterius amore teneat̄.

e Custodidient p̄cepta. Præcepta dñi custodientibus ea causa sunt iustificationis ꝛ salutis: transgredientibus vero peccati ꝛ mortis: ꝛ p̄cipue in perceptione sanctorum. Qui enī manducat et bibit indigne iudicium sibi mandu- 1.Cor.11.f cat ꝛ bibit.

f Inquilinus sacerdotis. Qui non pure nec diligenter in ecclesia versatur: sed tanq̄ migraturus: sed glorie aut questus causa et tanq̄ mercenarius Job.10.b memorat̄: qui non ē pastor cuius non sunt ꝓprie oues.

E Cuilibet

Locutusq̄ est dñs ad moysen dicēs: Loq̄re ad aaron ꝛ ad filios eiꝰ vt caueāt ab his q̄ ꝓsecrata sunt filioꝛ isr̄l: ꝛ nō cōtaminēt nomē sanctificatoꝛ mihi: q̄ ipi offerunt: Ego dñs: Dic ad eos ꝛ ad posteros eoꝛ Dis hō q̄ accesserit de stirpe vr̄a ad ea q̄ cōsecrata sunt: ꝛ q̄ obtulerūt filij isr̄l dño in q̄ est imūditia ꝑbit coꝛā dño: Ego sū dñs. Ihō de semine aaron q̄ fuerit lepr̄os: aut patiens fluxum seminis: non vescetur de his q̄ sctificata sūt mihi donec sanetur. Qui tetigerit imundū sup mortuo: ꝛ ex quo egredit̄ semē quasi coitus: ꝛ qui tangit reptile ꝛ q̄libet immūdum cuius tactus est sordidus: imundus erit vsq̄ ad vesperū: ꝛ nō vescet̄ his q̄ sanctificata sunt: sz cū lauerit carnez suam ꝛ aqua ꝛ occubuerit sol tūc mūdaꝰ vescet de sanctificatis: q̄ cibus illiꝰ est. † Morticinum ꝛ captuz a bestia non comedent: nec polluetur in eis: Ego dominus. Custodient p̄cepta mea vt non subiaceāt peccato: ꝛ moriantur in sanctuario cum polluerint illud. Egō dominus qui sanctifico eos. Dis ālienigena nō comedet de sctificatis. Inquilinus sacerdotis et mercennarius nō vescet̄ ab eis. Quem aūt sacerdos emerit: ꝛ q̄ ꝟnacul̄ domꝰ

a† a Locutusq̄ est dominus. Postq̄ descripta sunt p̄cepta ordinatiua diuini cultus quātum ad ministrantes: Hic consequenter ponuntur p̄cepta diuini cultus ordinatiua quantum ad ministrata. Et primo ostenditur quid sit obseruādum circa iam oblata. secundo quid circa offerenda. ibi: Locutusq̄ est dominus. tertio ad vtrunq̄ ponitur ratio inductiua. ibi: Custodite mandata. Circa primum ponitur multiplex p̄ceptū secundo transgressionis remedium. ibi: Qui comederit de sanctificatis. Circa primum excludūtur octo persone ab esu sanctificatorum: videlicet lepr̄osus: seminifluus: immundus ex tactu: immūdus ex esu alienigena: inquilinus: mercēnarius: filia sacerdotis: nupta. Ratio litteralis autem huius exclusionis est ꝓpter reuerentiam cultus diuini. Nam ex eo q̄ non quilibet admittebatur ad esum oblationum que cedebant in vsum sacerdotum sed excludebāt̄ persone immūde: viles et extranee: habebantur oblationes in maiori reuerētia. Ratio autem figuralis fuit: quia per b̄ designabatur q̄ quilibet non est admittēdus ad perceptionem eucharistie: sed tantum persone fideles ꝛ munde. patet aūt littera paucis exceptis: que exponentur discurrēdo. b Caueant ab his que consecrata sunt. vt non irreuerenter et indebite ad tangendum ꝛ comedendum se ingerant. consecrata filiorum israel: hic dicuntur oblata ab eis. c Et non contaminent nomen sanctificatorum mihi: id est oblatorum mihi. quia sicut dictum est vilescerent in reputatione hominum. si quilibet etiam immundus eis vesceretur. d In quo est immundicia peribit coram domino. sicut nadab ꝛ abiu. vt dictum fuit supra. xj. cap̄. Consequenter explicat in speciali immunditias excludētes ab esu sctificatoꝛ. cū dr: e Nō ō semie aarō ꝛc̄. ꝛ ptz ex p̄cedētib⁹. f Qui te. im. s. m. i. ex ptinētib⁹ ad mortuum: ex q̄ꝛ tactu hō efficit̄ imūdꝰ: prout hr̄ Num. xix. g Et ex q̄ egredit̄ semen. i. q̄ tetigerit seminfluū. h Quia cibꝰ il. cē. eo q̄ ē de semie aarō. i Morticinū. i. p se mortuū. ꝛ loquit̄ scptura de aīali mundo ꝛm suā spēm: sz ex mō moriēdi efficiūtur carnes imūde ꝛ illicite ad esum.

k Dis alienigena ꝛc̄. ꝟ accipitur alienigena omnis qui non est de semine aaron. exceptis aliquibus postea expressis.

l Inquilinus sacerdotis. qui manet ad tempus tm̄ in domo eius: ꝛ non est de genere eius. m Et mercēnarius. qui fuit ꝓ mercede sacerdoti: q̄ isti sūt sui iuris.

n Quē aūt sacerdos emerit. in seruum. ꝛ q̄ ꝟnacul̄ domꝰ eiꝰ fuerit. i. fuꝰ natꝰ ꝛ nutritꝰ in domo sacerdotis.

a Cuilibet ex populo nupta. Non sufficit in fide xpi nutriri. pmanere ⁊ crescere ī ea debem⁹: nec alienigenarū cuilibet. i. aliene a deo doctrine: vel legi: vel actione cōmisceri nec quia de patribus sumus fidelib⁹: iō de sanctis p̄sumam⁹: vbi ⁊ ipi fideles persistamus. b Qui comederit de san. ⁊c. Sancta sanctoꝝ corpis xpi mysteria: de q̄ dictum est: Qō nascet ex te sanctū vocabit filius dei: ab ꝟ nō solū alienigenas ⁊ inq̄linos accedere ꝓhibuit: sed ne p ignorātiā ꝓcipiat interdicit: p ignorantiā aūt ꝓcipit q̄ dignitatē ⁊ virtutē ei⁹ nescit. Ūñ salomō Cū sederis vt comedas cū ꝓncipe diligent attende q̄ posita sunt ante te. c Addet quintaz ⁊c. Lxx. Sup ipm. Quinta ḡ non aliunde: sz de ipo ⁊ cū ipo vel sup ipm addi iubet: hic est sermo ꝓlatus ab ipo christo sup dñicuz mysteriū. ipe nos ab ignorātia remouet: nec carnale vel terrenū aliq̄s putet: hic bñ quinta ō: qz spūs ⁊ sermo quez tradit quinq̄ sensus nr̄os componit: nec solum iustum ꝓducit ad mysteriū: sed auditū ⁊ visum tactūq̄ ⁊ adorātū: vt nihil terrenū de his q̄ superna sunt suspicemur.

d Et da. sa. in san. Sanctificationē mystici sacrificij: ⁊ a sensibilibus ad intelligibilia. translationē vero sacerdoti optet dari: qz p̄ eius virtutē ⁊ sermonē sanctificata sūt que videntur vt oēs excedant sensus.

e Filioꝝ israel. Fidelez populū significat q̄ p hoc mysteriū deum videt: ⁊ quecunq̄ deo consecrat in dñicum sacrificium sancta sanctoꝝ sunt: qz ex eis conficitur corpus xpi. Ipe eñ est ꝓmitie nostre cōspersionis iō recte ex nostris subsistit primitijs.

f Locutus est do. a. mo. d. Nō solū sacerdotes mundos esse: sed oblationes populi mūdas esse iubet: vt sciat fidelis qz oblatio intelligibilis: qz dz viuere sctē ⁊ ipollutus esse sicut sacerdos xpi: Docete omnes gentes baptizare eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti: docentes eos custodire quecūq̄ mandaui vobis. Qui ergo holocaustuz deo promisit que est vita perfecta: videat vt talis oblatio sit impolluta. aliter eñ non suscipietur. g Homo de domo israel. Ad litteram quoq̄ si offeras bouē vel ouē aut capraz aut aliquid huiusmodi: sacerdotibus primitias dando: vel pauperes pascēdo: vel diuina edificia constituendo. vl̄ aliquid quod pertineat ad ipm deuz faciēdo. Ideo enim holocaustum dicitur: impolluta sit hec oblatio: non tamen pollutionem nominat: vt spiritualem intelligamus pollutionem que est ex rapina: iniusticia: auaricia: ⁊ huiusmodi.

b Nō qui obtu. ⁊c. Precepit oblationez populi mundam esse: adiungit quales ministri debeant esse ⁊ offerre.

i Pacificoꝝ ⁊c. Que valeant ad salutem et pacem: et si non possit recte philosopharī: sicut qui omnia reliquit: qui studet virginitati et huiusmodi. Stella eñ differt a stella in claritate.

k Si cecum fuerit. Qui deum ignorat: ⁊ eius ministerium: nec alijs potest exponere. Unde circa se ⁊ circa alios: ⁊ circa misterium negligenter ait. Unde Esaias: Uide te quoniam omnes nescierunt vniuersi canes muti non valentes latrare.

l Si fractum. Pede vel manu: cui⁹ actio scilicet vel voluntas debilis est vel distorta: non erit dignus salute ⁊ sacris altarib⁹.

m Si cicatricem. Detractorem notat. pessimus enim hic morbus: ⁊ asperrimum vulnus nō facile mitigatur.

Si papulas

a ſ Mysticis panibus ⁊ viuificātib⁹. ſ aīa in baptismo regenerata.

ei⁹ fuerit hi cōedent ex eis. Si fi/ a b
a ſ xpi qui est sacerdos in eter. fm or. melchisedech. b ſ peccato.

lia sacerdotꝭ cuilibet ex pōpulo a
ſ Judei. ſ. ⁊ gētil: vl̄ hereticī societatē āplectēs.

nupta fuerit: de his q̄ sctificata
ſ corpore christi.

sunt ⁊ de primitiuis nō vescet: c
a ſ Errorē penit⁹ relinquēs ⁊ sepelies. b ſ ab illis quoꝝ abhorret societatē.

Sinautē vidua vel repudiata b
ſ opibus malis.

⁊ absq̄ liberis reuersa fuerit ad
ſ ecclesiam. ſ christi. a ſ dum in fide ferue bat: ⁊ virtutibus iuueneſcebat: de qua dicitur: Adolescentule dilexerunt te.

domū pris sui: sicut puella ꝑsue
uerat alet cibis pris sui. Omnis
ſ q̄ nō est xpi fili⁹ vel ecclesie ne sanctū detur canibus ⁊ margarite porcis.

alienigena comedēdi ex eis nō
habet ptātem. Qui cōederit de d
a ſ Mysterū corpis ⁊ sanguis. b ſ Nesciens virtutem ⁊ dignitatem.

sctificātis p ignorantiam addet c
q̄ntā ptem cum eo q̄ cōmedit
⁊ dabit sacerdoti ī sctuariū: nec d
ſ quintam addendo.

ꝓtaminabūt sctificata filioꝝ e
israel q̄ offert dño: ne forte susti

a ſ in comedēdo qz nō cōem sed mysticū debēt intelligere cibum. b ſ q̄ in deū cōmittit xpne in lege delictū vocatur: vū addit: Ego dominꝰ qui sanctifico vos.

neant iniq̄tatē delicti sui cū san
a ſ cōtra quē agit q̄ sctā ipie ꝓcipit: q̄ mysteriū meū ad sanctificationem non ad cōtaminationē ꝓposuit.

ctificata cōederint. Egō dñs q̄
sctifico eos. Locut⁹ est dñs ad e
moysen dicēs: Loq̄re ad aaron
⁊ ad filios eius: ⁊ ad oēs filios
israł: dices q̄ ad eos. Hō ō domo f
israł: ⁊ de aduenis q̄ habitant apō g
vos: q̄ obtulerit oblationē suā
a ſ pmissa ex necessitate. b ſ voluntarie sacrificabo tibi ⁊c.

vl̄ vōta soluēs: vl̄ spōtē offerēs:
q̄cq̄d illud obtulerit in holocau
stū domini: vt offeratur p vos
a ſ virilis fortis stabilis ad offerēdum.
b ſ a peccato.

mās̄culus immāculatus erit: ex b
a ſ de bobus offert q̄ legē ope ipler. b ſ quas simplex offert. c ſ q̄s penitens offert.

bōbus ⁊ ouibus ⁊ ex cāpris. Si
ſ peccati.

macula hūerit nō offeretis: neq̄ i
erit acceptabile. Homo qui ob/ i
tulerit victimā pacificoꝝ dño: k
vel vota soluēs: vl̄ spōte offerēs:
ſ vt supra.

tam de bobus q̄ de ouib⁹ imā/ k
culatū offeret vt acceptabile sit.
Dis macula nō erit i eo. Si cę/ l
cum fuerit: si fractū: si cicatricez m n

a Hi comedent ex eis. quia sūt q̄dā res ipi⁹ sacerdotis.

b Si filia sacerdotis ⁊c. i. alicui q̄ nō ē de genere sacerdotali.

c Mō ve. qz ē emācipata a pre: facta vna caro cum marito: et iō trahitur ad modum viuendi mariti. d Qui comederit. hic ponitur transgressionis remedium quando illa transgressio fit p ignorantiā: qz dz reddere qō comestū est: ⁊ sup hoc quintā partē: eo q̄ nō adhibuit debitā diligentiā ad p̄cauendū sibi de comestione sanctificatoꝝ: ⁊ iō nō excusat a toto sed solū a tanto. Moraliter per comestionē sanctificatoꝝ itelligit ꝓceptio eucharistie: a qua excluduntur iste persone. Leprosus. i. peccatis assiduus qui peccat ex corruptione habit⁹. Seminiflu⁹. i. mendosus q̄ defluit verbis falsis. Immūdus ex tactu. i. luxurios⁹. qz luxuria ē circa delectationes tact⁹. Immundus ex esu. i. carnosus vel gulosus. Alienigena. i. excōicatus: ⁊ a societate gentis xpiane p̄scisus. Inquilinus. i. inconstans q̄ manet ad temp⁹ sed tpe tētationis recedit. Mercēnari⁹. i. cupid⁹ vel auar⁹ q̄ non habet oculū nisi ad tpale lucrū. Filia sacerdotis. i. effemiat⁹ ⁊ moll'.

e Locutusq̄ est dñs. h ꝓr ostēdit q̄d obseruādū sit circa offerēda. Et primo ostēdit q̄ debeāt offerri. scdo a quib⁹ ꝓsonis. ibi: De mānu alienigene. tertio determinat tempus oblationis. ibi: Locutus q̄ ē dñs. Adhuc circa offerenda ꝓmo ponit generalis determinatio. scdo circa h ponit q̄dā exceptio. ibi: Bouē ⁊ ouē aure. ⁊c. Circa ꝓmū sciēdū q⁹ ī oī sacrificio genere/ralit h erat obseruādū q⁹ aīal offerendū ī sacrificijs optebat eē immaculatū. i. absq̄ defectu alicui⁹ mēbri vel notabili deformitate: ita q⁹ macula nō accipit ꝓ varietate pellis: sz mō dicto. In sacrificio vero holocausti qō totū īcendebat ad honorē diuinum: et sic erat dignius alijs sacrificijs: hoc erat conseruandum specialiter q⁹ offerret aīal masculinū tm̄. qz sexus masculin⁹ p̄fectior ē: eo q⁹ femina est mas occasionatus. et h est qō dz: f Nō de domo israł. .i. iude⁹ natione. g Et de aduenis. i. alienigena conuersus ad iudaismū. b Masculꝰ imaculat⁹ erit ex bobus ⁊ ouibus ⁊c. qz ex his tribus spēb⁹ aīaliū tantuz fiebat sacrificiū. i Homo qui obtulerit victimam pacificorum. sez p̄ beneficio obtento vel obtinendo. k Immaculatuz offeret. Ueruntamen non semp oportebat q⁹ esset animal masculinum Consequenter ostenditur qualit⁹ animal debeat dici maculatum. cum dz: l Si cecum fuerit. i. carens duobus oculis vel vno. m Si fractum. i. fracturam habens in aliqua parte corporis.

n Si cicatricem: id est notabilez deformitatem remanentem post sanationem plage.

Si papulas

Ministerio de Cultura 2024

a Si papulas. Lxx. Linguã incisam: q̃ ꝓpt̃ sordidã vitam
Ps.49. pdidit docẽdi fiduciã: pctõr dixit deus: Quare tu enarrasti iusticiã meã ꝛc̃. b Scabiẽ vel impeti. Fornicator signifi/cat̃ q̃ maculat corp⁹ suũ: q̃ eñ fornicat̃ in corpus suũ peccat.
c. Nõ offe. ea do. ꝛc̃. Lxx. Nõ offerent hec dño: tales eñ in ministerio altaris nõ sunt offerendi: sacrificiũ pacificor nõ addit sic̃ sup⁹ vt de ministris altaris hoc dici intel/ligamus: q̃ holocaustũ debent eẽ: et vitã pfectã ꝛ cõsummatum agere.
d Aure ꝛ cauda ꝛc̃. Aure amputa tus est: q̃ inobediens est: qui verbis turpibus delectatur: bona aduersat̃.
e Voluntarie ꝛc̃. Talis eñ vl̃ man data opat̃: ꝛ ꝺr̃ bos: vel simplex est ꝛ ouis appellat̃. Jdeo nõ oĩno aduer/samur: aut in parte inimici deputam⁹ Sed docemus ꝛ exhortamur.
f Vel tonsis ꝛc̃. Qui illatis tẽtatio nibus cedit: ꝛ aĩe fortitudinẽ perdit.
Ps.42. Nõ eñ optet hic pati nec cedere ho/sti affligenti. Añ: Ut quid tristis in/cedo dũ affligit me inimicus.
g Ablatisq̃. Qui vna a[illegible]ione pra na q̃si cultro scip̃m occidit [illegible] coniun/ctione dei p̃uatus: ple x̃ristis et si/gnis virilitatis: alter eñ qui paula/tim conteritur. h Bos ouis ꝛ ca pra ꝛc̃. Mater oĩm natura est. Sub hac oñe genus hoĩm: peccator scz ꝛ iustor septem diebus est. Si quis. n. mandata opet̃: vel simplex sit vl̃ pec catores septẽ diebus. i. pñtis vite secl'o optet eũ sustinere iura nature: sz octa ua die resurrectionis sub hac mr̃e nõ erit: sz pfecta hostia dñi q̃ in hac vi/ta eẽ nõ poterit: vbi oĩa incerta ꝛ mu
Eccl.11.d tabilia. Añ salomõ: Añ mortẽ nõ lau des hoĩem. Nõ ĩmo/

Nico. de lyra

a Si papulas. i. pustulas ex quib⁹ oriť dolor ꝛ scabes. b Aut scabi/em vel impetiginẽ. hec exposita sunt supra in p̃nci. ca. Et eadem rõ est de alĩs notabilibus deformitatibus: q̃ talia reddunt animal contemptibile. ĩõ nõ debet dño offerri in sacrificium nevilescat cultus diuinus: ꝛ q̃ domi no debent offerri meliora. c Bo/uem ꝛ ouem. ꝟ ꝓnr̃ oñditur in quo ca su maculata aĩalia possunt offerri: cũ ꝺr̃: Bouem ꝛ ouem aure ꝛ cauda amputatis: Jn hebreo habe tur: Bouẽ ꝛ ouẽ supfluũ ꝛ diminutũ. i. habentẽ aliq̃ mẽbrũ supfluũ: sicut tertiũ oculũ: vel tertiã aurem: vel deficientẽ in vno oculo vel aure vel hmõi. ꝛ redit in eandẽ sententiã cum translatione nr̃a: q̃ tam isti defectus q̃ illi reddunt aĩal ma/culatum. d Volũtarie offerre potes. etiã in sacrificiũ: vt dicunt cõiter expositores nostri: sed si aliq̃s eẽt obligat⁹ ad ta le sacrificiũ nõ poterat ex tali animali fieri: sz ꝟ dictũ videtur contradicere textui p̃cedenti: cum ꝺr̃: Nõ q̃ obtulerit victimã pacificor dño: vel vota soluens: vel sponte offerens immacu latum offeret vt acceptabile sit. ex quo patet q̃ sacrificium de animali habente talẽ defectũ nõ esset deo acceptũ. etiam si eẽt oblatũ volũtarie ꝛ absq̃ obligatione: ꝛ ideo quod dicit hic: Volũtarie offerre potes. Aliter exponit Ra. Sa. dicens q̃ ꝟ intelligit̃ de oblatione q̃ fiebat sacerdotibus tm̃: vt de precio talis aĩalis fierent aliqua necessaria in tabernaculo vel tẽplo vtpote repatio cortinar̃ seu vtensiliũ quibus vtebant̃ mĩstri tabernaculi: sed nõ poterat ex eo sacrificiũ fieri: nec de eo ali/quid offerri sup altare. ĩõ subdit: e Votũ aũt ex his sol/ui nõ põt. ꝟ accipit̃ votũ ꝓ quocũq̃ sacrificio. vnde ĩ hebreo hr̃: Ad sanctificationẽ nõ placebit. i. ad sacrificium.
f De manu alienigene. ꝟ ꝓnr̃ oñdit̃ a q̃b⁹ non debent sacrifi cia accipi. cum ꝺr̃: De manu alienigene. ꝛ vocatur ꝟ alienige/na q̃ non est iudeus natione nec cõuersus ad iudaismũ: quia a talibus nõ debebat accipi aliq̃d offerendũ in altari: poterat tm̃ accipi pecunia vel alia dona ex quor̃ p̃cio emerent̃ illa q̃ essent offerenda: ꝛ ꝟ mõ ꝺr̃. ij. Macꝟ. iij. q̃ seleucus asie rex ex sumptibus suis p̃stabat ea q̃ ptinebant ad sacrificia.
g Quia corru. ꝛ macu. sunt oĩa. sacrificia eñ ꝛ oblatiões ve teris legis nõ erant accepta fm se sed ex fide offerentiũ. ĩõ gentiles q̃ nõ habebant circũcisionẽ q̃ erat signũ fidei repu tabant̃ ĩmundi: ꝛ p̃ ꝺñs dona eorum ꝛ ĩõ nõ poterant offerri in ꝓpria spe/cie: vt dictũ est. Ra. Sa. aliter expõit passum istũ. Ad cuius intellectũ p̃mo ponenda est hebraica lr̃a que talis ẽ: De manu alienigene nõ offeretis pa nem deo vr̃o de oĩbus his: q̃ corru/ptiones eor̃ in eis sunt ꝛ macula ĩ eis est: nõ p̃ficient eis. Dicit igit̃ q̃ lex ista dat̃ ad remouendũ dubiũ: q̃ lex nõ fuit data gentilibus sed iudeis tm̃ ꝛ ideo p̃ceptũ de oblatione ĩmacula/tor tm̃ nõ astringebat gentiles ꝓpt̃ qꝺ sacerdotes iudeor̃ possent crede/re q̃ aĩalia maculata oblata a gentili bus ex deuotione possent offerri ĩ al/tari holocaustor̃: ꝛ ĩõ ꝟ remouet̃ per ꝟ qꝺ ꝺr̃ hic: Corruptiones eorum ꝛc̃. dicit tm̃ q̃ aĩalia ĩmaculata ĩmolatica poterant ab eis recipi ꝛ offerri: sed ꝟ dictũ videt̃ esse ꝺ̃ textum vbi dicitur De manu alienigene nõ offeretis pa/nes deo vr̃o. Jn panibus tm̃ non po/terant esse tales macule sic̃ ĩ aĩalib⁹. Et si dicat̃ q̃ aliq̃ panes poterant esse maculati ex aliq̃ mixtione indebita. ꝛ de talibus loquit̃ hic: nõ valet q̃ ab/solute ꝺr̃: Nõ offeretis panẽ: ꝛ indefi nita lex eq̃pollet vniuersali: ꝛ sic ob/latio panis generaliter videt̃ ꝓhibi ta recipi a gentilibus: ꝛ eadem ratio// ne oĩm alia⁹ rex⁹. Jtẽ de agno pascha li q̃ ĩmolabat̃ extra locũ sanctum: q̃a ĩ hierl̃m vbiq̃ poterat ĩmolari: vt hr̃ Deutro. xvj. ꝺr̃ Exo. xij. q̃ nullus po terat admitti ad cõmestionẽ eius nisi ꝓius circũcisus ꝛ conuersus esset ad iudaismũ. Et multo fortius videt̃ q̃ nullus esset admittendus ad offeren dũ aliq̃d in loco sacro: nisi iudeus vl̃ cõuers⁹ ad iudaismũ. Jta illi quorũ oblatio recipiebat̃ ad offerendũ sup altare: ingrediebant̃ atriũ tabnaculi in q̃ erat altare holocaustor̃: vt patet ex p̃dictis in multis locis: sed genti/les nõ debebãt ingredi. vt ptz Thre/nor̃. j. vbi ꝺr̃: Vidit gentes ingressas sanctuariũ tuũ. de quibus p̃cepas vt nõ intrarent in eccles̃i am tuã. Et Eçech. xliij. vbi ꝺr̃: Sufficiant vobis oĩa scelera vestra domus israel: eo q̃ inducitis filios alienos incircũci sos corde: ꝛ incircũcisos carne: vt sint in sanctuario meo et polluant domũ meã. Sacerdotes eñ cupiditate ducti intro ducebant gentiles intra atriũ vbi erat altare holocausti vt peciperent ab eis oblationes: ꝛ Actꝟ. xxj. iudei isurrexerunt in Paulũ dicentes cum violatorẽ templi: eo q̃ credebãt eũ introduxisse trophinũ qui erat gentilis in atriũ templi vbi naçarei soluebant votũ suũ: ꝛ sic patet q̃ nõ erat licitũ reci/pere aliq̃d a gẽtilib⁹ vt offerret̃ in eadẽ specie: vt p̃dictum ẽ. Lr̃a eñ hebraica non facit pro dicto Ra. Sa. cum ꝺr̃: q̃ corr/uptiones eorum in eis ꝛc̃. quia per hoc non intelligitur ali ud nisi q̃ immundicie gentilium inquantum erant incircũci si ꝛ idolatrie dediti redundabant in oblationibus eorum. ꝛ sic ptz q̃ lr̃a hebraica in hoc loco non differt a translatione nostra in sensu: licet q̃ztũ ad aliq̃d differat in verbis.
h Locutusq̃ ẽ dñs. ꝟ ꝓnr̃ agit̃ de tpe offerendi. cum ꝺr̃:
i Die aũt octauo ꝛc̃. q̃ añ octauã diẽ fetus nati sunt nimis molles ꝛ imperfecti. ꝛ ĩõ añ octauã diem nõ debebant offerri dño: sic̃ nec aĩalia imperfecta ꝓpter defectũ alicui⁹ mẽbri.
k Sive illa bos sive ouis nõ ĩmolabunt̃ ꝛc̃. ꝟ fuit p̃ceptũ vt iudei q̃ erant crudeles exercerent̃ ad pietatẽ circa bruta aĩalia: vt p ꝟ mitiores efficerent̃ erga boues. Videbat̃ autẽ quodãmõ crudele q̃ mr̃ cũ fetu ĩmolaret̃. ꝛ ĩõ ꝟ fuit ꝓhibi/tũ rõne dicta. Jtem q̃ aliq̃ idolatre fm ritũ suũ matrem cum

¶ a Mō immolabūt. Legale pascha significat: qz hec moyses in die pascha/
Deut.16.a tis tradidit īmolāda iudeis dicēs: Immolabis pascha dño deo tuo oues et boues ꝛc. ℞ pascha celebrare non pñt qui verum fusce perunt.

b Una die cū ꝛc. Quia vetus pascha tempus suuz habuit cui tpe suo nouum successit: christ⁹ aūt figurale pascha ī cena celebrauit: ꝛ post aliā hozā quasi alia die verum pascha substituit: vel vere alia die: qz quarta/decima die ad vespez agebat pascha iudeoz. Quicquid aūt post vesperum ē: alterius diei est: fozsitā vero ī his fetib⁹ xp̄s significat: de q̄
Eſa.9.b oz: ℣uer nat⁹ ē nobis: ꝛ filius datus ē nob. ℟ nō cadē die qua vitulus ꝛ ouis occisus ē: nā q̄rta decima die pascha celebrauerūt: In crastino xp̄m crucifixerunt. C.XXII

A c We sunt ferie dñi ꝛc. Si ſ̄b tiliter attendas
† De ferijs c.licet. presentia inuenies legislatorē etiā in litteras pūalia interponentem: Ait.n. We sūt ferie domini: q̄s vocabitis sctās. Et addidit: Sex diebus facietis opus in q̄ ostēdit: qz p̄me ferie sunt in operib⁹ bōis: bona em̄ valde fec⁹ deus in sex dieb⁹. Scā festiuitas septimi dici req̄es est quā nēo celebrare poterit nisi opa bona ꝛ deo digna fecerit. Nō em̄ frustra p̄missum est. Sex dieb⁹ facietis opus. Si q̄s.n. ad imitationem dei bona egerit: qđ ē sex diebus operari requieſcit sabbato intelligibili. We sūt ferie scilicet ꝛc. Non domino sicut alie omnes: ſz domini proprie: quibus hoste deuicto genus humanum saluauit ꝛ a captiuitate reduxit. Tempoze dominice passio/
Exo.12.a nis. vnde: Mensis iste principiuz mēsium primus erit in mensibus anni. principium enim noue vite: ꝛ cōuersationis sctē: vespera q̄ dñs passus est
1.Joh.2.c Aſi: Filioli nouissima hoza est.

ſ figurale pascha.

a bos: siue ouis non immolabunt
ſ vero paschate qđ fer⁹ oz. p eplis nouitate: ꝛ qz figura tandem pepit veritatem.

b vna die cū fetib⁹ suis. Si immo a
a ſ Euāgelicā cōuersationē ℟ dño gr̄arū actiōes agit. ℟ū: Lucear lux vra coꝝ hoib⁹ vt ꝛc.
laueritis hostiam p gratiarūacti
ſ susceptibilis. ſ.
one domino: vt possit esse placa/
ſ operando contemplando.
bilis: eodem die comedetis eam
a ſ aliqđ incozrectū vel incōsūmatū. b ſ In p̄cipio. c ſ futuri seculi q̄ nō licet opari.
℟ rēmanebit q̄cq̄ in māne diēi
ſ q̄ hic legē cōstituo ibi iudico. hic talenta cō mitto: ibi rōnem exigo.
alterius: Ego dñs. Custodite mā b
data mea et facite ea: Ego dñs. c
ſ nomē meū per vos blasphematur.
℟ polluat nomē meum sanctū d
ſ In futuris non p̄tib⁹. ſ verorum.
vt sctificer in medio filioꝝ israel: e
ſ Ne redeatis.
Ego dñs q̄ sctifico vos: ꝛ eduxi
vos de terra ęgypti: vt essem vo
ſ vt cognoscerer℔ me deū qđ erit cū ipe erit oīa in omnibus.
bis in deū: Ego dñs. Ca.XXIII

Locutus est dñs ad moy/ f
l sen dicēs: Loq̄re filijs isrl ꝛ
dices ad eos † Ihę sunt ferię c
a ſ ad imitationē dñi: vt ī sabbato q̄escatis.
dñi q̄s vocabit℔ sctās. Sēptē die
bus facie℔ op⁹: dies septim⁹: qz s
sabbati requies est: vocabit sanctus. Omne op⁹ non facietis in
ſ In q̄ nō ē opandū: sed mercede operum fruendum.
eo: sabbatum dñi est in cunctis
ſ p̄ns vita pegrinatio ē: ibi pperua ꝛ vera habitatio est: qz ī domo p̄ris mei mā. mul. sunt.
habitationibus vr̄is. Ihę sunt fe b
ſ triumphantis.
rię dñi sanctę quas celebrare de
a ſ Nō dicit hoc de festiuitatibus iudeoꝝ qui figuris seruiunt sed fidelium.
betis tēpoꝝib⁹ suis. † Hēnse p̄mo i

ca. Prima in duas. qz p̄mo p̄mittit obseruatio solēnitatis sabbati q̄ fiebat qualibet hebdomada. cum oz: g Dies septimus ꝛc. oē op⁹ nō facietis in eo. qz etiā illa q̄ ptinebant ad cibū ꝛ potū nō poterant illo die p̄pari. sed die p̄cedenti: vt hr̄ Exo.xvj qualiter aūt sabbatū sit obſuandū: plenius dictū fuit Exo.xx. Sed hic ꝛ in pluribus alijs locis repetit hmōi obseruatio vt magis cordibus hoīm imprimeret.

b We sunt ferie. hic secundo ponuntur solēnitates que fiebant semel in anno. Et primo agit de solēnitate pasche. secūdo de solēnitate pentecostes. ibi: Numerabitis ergo. tertio de solēnitate tubarum. ibi: Locutusq̄ est dominus. quarto de solēnitate expiatiōis. ibi: Decio die. q̄nto de solēnitate tabernaculoꝝ. ibi: Et locut⁹ ē dñs. Adhuc p̄mo agit de solēnitate paschali. scō de oblatiōe p̄mitiaꝝ q̄ fiebat infra festū pasche ibi: Locutusq̄ ē dñs. Circa p̄mū sciēdū q̄ solēnitas paschal℔ celebrabat ī mēoriā bñficij q̄ educti sūt filij isrl de egypto. q̄ q̄dē eductio fuit. xv. die mēsis p̄mi. ꝛ iō tūc fiebat solēnitas illa. Incipiebat tn a vespe p̄cedēt℔ diei ī q̄ vespe īmolabat℔ agnus paschal℔. de cui⁹ īmolatiōe dictū fuit pleni⁹ Exo.xij. ꝛ. xiij. ꝛ ℟ ē qđ oz ℟: ī Mēse primo. xiiij. die ꝛc. Dicebat aūt illa īmolatio phase. i. trāsitu⁹: quia angelus ī illa nocte

f Locutus est dñs. Hec est tertia pars Ca.XXIII
l p̄ncipal⁹ huius libri in qua agit de tpibus offerendi q̄ q̄dem tpa sunt solēnitates in quib⁹ fiebant specialia sacrificia vltra quotidiana. Et p̄mo agit de tpe dictaruz solēnitatū. scō ponit inductio ad obseruantiaz eaz. xxvj. ca. Circa primum p̄mittunt solēnitates q̄ durabant per ali/ †Exo.12.c
quā ptem āni. scō subduntur ille q̄ durabant p totū annū Num.28.c
xxv. ca. Adhuc circa primū p̄mittunt ille que ptinebāt generaliter ad totū pplm. scō q̄ spēalit ad sacerdotes. xxiij. ca. Prima in duas. qz p̄mo p̄mittit obseruatio solēnitatis sabbati q̄ fiebat qualibet hebdomada. cum oz: g Dies septimus ꝛc. oē op⁹ nō facietis in eo. qz etiā illa q̄ ptinebant ad cibū ꝛ potū nō poterant illo die p̄pari. sed die p̄cedenti: vt hr̄ Exo.xvj qualiter aūt sabbatū sit obſuandū: plenius dictū fuit Exo.xx. Sed hic ꝛ in pluribus alijs locis repetit hmōi obseruatio vt magis cordibus hoīm imprimeret.

b We sunt ferie. hic secundo ponuntur solēnitates que fiebant semel in anno. Et primo agit de solēnitate pasche. secūdo de solēnitate pentecostes. ibi: Numerabitis ergo. tertio de solēnitate tubarum. ibi: Locutusq̄ est dominus. quarto de solēnitate expiatiōis. ibi: Decio die. q̄nto de solēnitate tabernaculoꝝ. ibi: Et locut⁹ ē dñs. Adhuc p̄mo agit de solēnitate paschali. scō de oblatiōe p̄mitiaꝝ q̄ fiebat infra festū pasche ibi: Locutusq̄ ē dñs. Circa p̄mū sciēdū q̄ solēnitas paschal℔ celebrabat ī mēoriā bñficij q̄ educti sūt filij isrl de egypto. q̄ q̄dē eductio fuit. xv. die mēsis p̄mi. ꝛ iō tūc fiebat solēnitas illa. Incipiebat tn a vespe p̄cedēt℔ diei ī q̄ vespe īmolabat℔ agnus paschal℔. de cui⁹ īmolatiōe dictū fuit pleni⁹ Exo.xij. ꝛ. xiij. ꝛ ℟ ē qđ oz ℟: ī Mēse primo. xiiij. die ꝛc. Dicebat aūt illa īmolatio phase. i. trāsitu⁹: quia angelus ī illa nocte

Ozaliter. Locutusq̄ ē dñs Ca.XXII. ꝛc. hic agit de excludendis a comestione sanctificatoꝝ legis: p quos figurant℔ excludendi a p/ceptione eucharistie tpe noui testamēti cum oz: e† Hō de semine aaron q̄ fuerit leprosus. p quem significatur hō petis assiduus qui peccat ex corruptiōe habitus. † Aut patiens fluxū seminis. p quē intelligit assuetus mēdacib⁹ verbis. f† Qui tetigerit īmundū. p immundū ex tactu intelligit luxuriosus. Nā luxuria est circa delectabilia tactus. i† Morticinū ꝛ captū a bestia non comedent. per immundū ex esu intelligit gulosus sup cibū ꝛ potū immoderate effusus. k† Ois alienigena nō comedet de sanctificatis. p quē intelligit excōicatus ꝛ a consortio fidelium p̄cisus. l† Inquilinus sacerdotis ꝛ mercēnarius non vescētur ex eis. p inquilinū q̄ nō habet stabilē mansionem intelligitur inconstans ꝛ vagabundus. ꝛ p mercennarium cupidus ꝛ auarus q̄ nō habet oculū nisi ad tpale lucrū: nō sunt apti ad recipiendū eucharistie sacr̄m. b† Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit de his q̄ sanctificata sunt ꝛ de p̄mitijs non vescet. p filiā sacerdotis intelligitur xp̄ianus mollis ꝛ effeminatus qui nescit resistere peccatis: ꝓpter quod ad receptionē eucharistie non est aptus i† Homo qui obtulerit victimā pacificoꝝ ꝛc. hic excludun/tur animalia ad sacrificium inepta per que figurant℔ persone inepte ad offerendū dño p religionis ingressum cum oz: l† Si cecum fuerit. p qđ intelligit hō stolidus carēs industria. m† Si fractū. i. impotens ad religionis onera pferenda. n† Si cicatricem habens. i. notā infamie ratione criminis enormis. a† Si papulas. i. pustulas dolorem ꝛ scabiē ꝛ feroꝛē afferentes. p quas intelligunt℔ murmurationes ꝛ detractiones. b† Aut scabiē vel impetiginē. i. carnis petulantiā vel auariciā sicut dictū est capitulo p̄cedenti. c† Bouē ꝛ ouē aure et cauda amputatis. ex his non potest votū solui dño. Per defectum auris intelligit rebellio ꝛ inobedientia. p defectū caude significat defectus pseuerantie. hoīes aūt istos defectus habētes nō sunt recipiendi ad votū ꝓfessionis in religione. † Omne animal quod vel contritis vel sectis ablatisq̄ testiculis est nō offeretis dño. p quod intelligitur q̄ imporētes ad generandū filios in ecclesia dei verbo ꝛ exēplo nō sunt in ea ꝓmouendi. f† De manu alienigene nō offeretis pānes deo vestro. p quod significat q̄ in ecclesia recipiēda nō est excōmunicati oblatio.

Ministerio de Cultura 2024

a Quartadecima die ꝛc. Interrogemus iudeos quare quartadecima die festiuitatem agere nō iussit: i qua figurale pascha constituit: sed memoriam eius faciens prima die azymorū q̄ post illam erat fieri definiuit. Vult em̄ sciri quid sit inter figurā ⁊ veritatem. Memorat g̈ quartamdecimā: q̄ figurā habebat: sed festū agere precipit quintadecima: in q̄ pascha nostr̄ 1.Cor.5.c immolatus est christus.

b Phase dñi est. Quia passus est dñs non mox tpa finiuit: sed reliquias nouissime hore et vesptine reliq̄t vt in omnem terram exeat sonus eor̄ Ps.18. apl̄or̄: ⁊ in fines orbis terre v̄ba eorum. Ad vesperū quoq; vel in vespe medio: pascha p̄riū p̄ueniens crucē suā celebrauit: q̄ sup mysticū vesp̄ pascha discipulis tradidit. Mox g̈ erat Joh.13.c iam quando iudas accepta bucella ad p̄dendū exiuit. Sequenti die pascha cōpleuit. Vñ quintadecima die legislator hanc festiuitatē constituit: ⁊ solēnitatē azymor̄ p̄dicauit.

c Septē diebus ꝛc. Si vere pascha celebrare volumus septem diebus. i. semper ab omni malicia azymi eē debemus ⁊ maxīe a iudaico erroꝛe. Vñ 1.Cor.5.c ait apostolus: Non in fermento veteri neq; in fermento malicie ⁊ nequicie sed in azymis sinceritatis ⁊ v̄itatis.

Joh.8.b d Omne opus ꝛc. Qui facit peccatum seruus est peccati. non debemus seruire peccato cum pascha celebram⁹ in quo a peccato nos liberauit xp̄s.

e Seruile nō facietis ꝛc. Non permittit agere seruilia alijs diebus quibus nos prohibuit. Unde subdit: sed offeretis sacrificium in igne dño.

f Sacrificiū in igne ꝛc. Lxx. Holocaustomata. vbi innuitur quod ab oī bus cessare iubet seruilibus: p̄terea nō solum primam sed ⁊ septimam nominauit: vt totam cōprehenderet vitā humanā: q̄ illa initium: hec finis in q̄ oīa potest comprehendi.

g Altero die ꝛc. Potuit dicere secunda azymor̄: sed ne ad sequentem diem nostrum duceret intētionē. s. in crastinū p̄ne dixit: altera die significans resurrectionē que successit passioni: sicut dies diei. h Atq; in eodem die ꝛc. Resurrectionis. i. elenationis manipuli. i. quando resurrectionem celebramus: dominici sacrificij obliuisci nō debemus: ex quo oblat⁹ est manipulus. i Oleo ꝛc. Opor tet em̄ perfectā humanitatē: ⁊ perfectā diuinitatē in vnum conuenire: in oleo. i. per eam quam circa nos habuit misericordiam: sic em̄ sacrificium odor̄ suauitatis dño inuenitur: sī que de eo digna sunt intelligimus.

k Liba quoq; vini ꝛc. Ecce intelligibilis oblatio melchisedech q̄ in pane ⁊ vino perficitur: inde q̄rta pars hin offert vt per quartam partē euāgelica doctrina significetur. per libationem vero sermo dñicus est q̄ ait: Mat.26.c Hic est meus sanguis q̄ p̄ multis effundetur in remissionē pcōr̄.

l Panem et. Oblatio p̄sentiū donorum que est christi mysterium recōciliauit nos deo: ⁊ cibum p̄parauit nouum. m Polentam. Lxx. Fricta citrea non manducabitis. p̄cepta. n. xp̄i ñ solū noua: sz citrea. i. mol

a q̄tadecia die mēsis ad vespe-
b ruz phase dñi ē: ⁊ q̄ntadecia a
die mēsis hui⁹ solēnitas do-
c mini ē azymor̄. Septē dieb⁹ b
azyma comedetis: dies p̄m⁹ c
erit vobis celeberrim⁹ sanct⁹
d q̄. Dē op⁹ seruile nō facietis d
e
f ī eo: sed offeretis sacrificium e
ī igne dño septē dieb⁹. Dies f
āt septim⁹ erit celebrior ⁊ sanctior: nullūq; seruile op⁹ faci-
etis ī eo. Locutusq; est domi g
nus ad moysen dicens: Lo-
quere filijs israel: ⁊ dices ad

a ſ Euāgelicā vitā vel doctrinā: cuius fructus primi ⁊ purissimi.

eos: Cū ingressi fuerit⁊ terraz h

a ſ nō alius. ſ p̄rio ore annunciando. ſ docendo cōuertēdo ad fidē colligendo.

quā ego dabo vobis: ⁊ mes-

a ſ verbū suscipientes: vñ messis q̄dē multa: operarij aūt pauci. ſ corpus christi qui

sueritꝛsegētē feretꝛ manipu- i

sūma ⁊ primitie messis. a ſ p̄dicationis.

los spicar̄ primitias mēssis

a ſ xp̄m qui seip̄m immolauit ⁊ suscitauit. b ſ a mortuis suscitando.

vē ad sacerdotēz q̄ elenābit k

a ſ corp⁹ p̄riū. xp̄s em̄ resurrexit: primitie dormientium.

fasciculū coram dño: vt acce-
ptabilis sit p̄ vobis: altero l

ſ resurrectiōis: q̄ p̄ria dies ē dñice passiōis

die sabbati: ⁊ sctificabit illū.
b Atq; ī eodē die q̄ manipul⁹

ſ mystice. s. mystic⁹ agn⁹ immolet̄.

consecratur: cędetur agn⁹ im
maculatus anniculus in ho-
locaustum dñi: ⁊ libamenta m

a ſ q̄ sine eo spūaliter intelligi nō possunt.

offerētur cūz eo due decime
i similę cōsperse oleo ī incēsuz
domini odorem suauissimū:
k liba quoq; vini quarta p̄s n
l hin. Panem ⁊ polentam et o
m pultes non comedetis ex se-
gete vsq; ad diem qua offer
tis ex ea deo vestro. Pręce-

ſ Nec locus nec tempus mutat christi mysterium.

ptuz est sempiternū in generationibus cunctisq; habitaculis vestris. Numerabitis p
ergo ab altero die sabbati

ſ dominico. hic est enim altera dies sabbati in qua resurrectio.

in quo obtulistis manipulū

a ſ quibus finitis sanctus spiritus aduentū meruimus.

p̄mitiarum septēm hebdo- q
madas plenas vsq; ad alterā
diem expletionis hebdoma-

percutiens p̄mogenita egyptior̄ transibat domos hebreor̄: in quar̄ supliminaribus erat de sanguine agni imolati: nihil percutiens in eis sed magis saluās. a Et q̄nta. ꝛc. Incipiebat tū sicut dictū est a vespere p̄cedentis diei in q̄ nō debebat appere fermentū seu fermentatū in domib⁹ hebreor̄.

b Septē dieb⁹ azyma comedet'. q: tot diebus durabat solēnitas. Comedebant autē azyma in memoriā hui⁹ q̄ filij israel iminente exitu de egypto ñ poterāt fermētare egyptijs cogētib⁹ eos exire: vt hr̄ Exo.iij.

c Dies primus erit vo. cele. Erat em̄ celebrior q̄nq; sequentib⁹. ideo subditur:

d Oīe op⁹ seruile nō fa. in eo. poterant tamen p̄pari illa q̄ erant ad cibuz et potum necessaria: q: talia opa nō reputant fuilia

e Sed offe. sa. ꝛc. Istud sacrificiū dem̄tia tur. j. Nume. xxviij. f Dies aūt septimus erit celebrior. nō respectu primi sed respectu intermediorum: in quibus nō solū erat licitū p̄pare ea q̄ ad victū ptinent sed etiaz alia opa facere. Cōsiderandū tū q̄ q̄cūq; occurrebat dies sabbati. s. p̄ma vel septima die huius solēnitatis: vel in aliqua intermedia: illa dies erat obseruanda: sic q̄ nullum opus fieret etiā circa p̄patiōez ciboꝝ.

g Locutusq; est dñs. hic p̄r agit̄ de oblatione p̄mitiar̄ que fiebat in crastino pasce: cū dr: h Cū ingres. ꝛc. Ex q̄ ptz q̄ istō p̄ceptū de p̄mitijs nō obligabat donec essent in t̄ra p̄missionis. i Et mes. se. Nō ē intelligēdū q̄ tūc eēt messis cōis segetū: quia nō poterat esse ita cito: sz tūc hoies colligebāt spicas appropinq̄ntes ad maturitatem q̄ magis festiabāt ad hoc ī aliq̄ pte t̄re israel. Et dicunt hebrei q̄ erat ī sorte neptalim: ⁊ de his offerebant p̄mitie ī pascha: ⁊ hoc est q̄d dr: Feretis manipulos spicarum ꝛc.

k Qui ele. fa. In hebreo hr̄: Qui elenabit gomor. ⁊ silr̄ p̄r ī isto ca. vbi hr̄: Manipul⁹: in hebreo hr̄ gomor. q: licet apportarent spice p̄ p̄mitijs: tū añq̄ de ipis fieret sacrificiū torrebant igni: vt hr̄. s. j. ca. ⁊ per p̄frictionē excutiebant grana: de q̄b⁹ iplebat gomor q̄ ē decia ps ephi: vt dictuz fuit Exo.xvj. ⁊ ide fiebat sacrificiū. l Alio die sab. In heb. hr̄: In crastio sabbati. ⁊ accipit hic sabbatū nō p̄ die septia septimā: sz p̄ p̄ma die pasce q̄ erat. xv. die mēsis p̄mi q̄ etiā vocat̄ h̄ sabbatuz: eo q̄ requies erat ab oī ope fuili: ⁊ oblatio dictar̄ p̄mitiaruz fiebat. xvj. die eiusdē mēsis. m Et liba. scz illa q̄ sit̄ cū agno offerebant̄ in holocaustū ⁊ q̄ sunt illa oñdit cū dr: Due decie si. ꝛc.

n Quar. ps hin. fz Papiā duplex ē hin vnū mai⁹ q̄d ptiet q̄si duas q̄rtas parisiēsiū ⁊ dimidiā. alio⁹ min⁹ q̄d ptiet duas q̄rtas. Credo tū q̄ meli⁹ sit dicēdū q̄ q̄titas hui⁹ mēsure ⁊ aliar̄ q̄ ponūt̄ ī scptura: nob est ī certa q: mēsure liq̄dor̄ ⁊ aridor̄ multuz variant̄ fz varietatē tēpor̄ ⁊ locor̄. o Panē ⁊ po. ꝛc. Intētio legis hui⁹ ē q̄ nullus ei b⁹ fact⁹ ex segete noua comederet̄ ab eis donec oblatio p̄dicta p̄mitiar̄ facta esset.

p Numerabitis. hic cōsequenter agit̄ de festo pentecostes: quod celebrabatur ī memoriam beneficij legis date: que data fuit quinquagesima die ab egressu de egypto: die egressus excluso: vt ostensum fuit Exo. xix. ⁊ iō celebrabat̄ q̄nq̄gesima die a prima die festi paschalis exclusiue. ⁊ hoc est q̄d dr: Numerabit̄ g̈ ab altero die sabbati. i. a crastio pasche iclusiue. q Septē heb. ple. i. quinquaginta dies: q: septem hebdomade plene faciūt. xlix. dies. ⁊ dies seq̄ns ē dies quinquaginta. ideo dicitur vsq; ad alteraz diem expletionis.

Mat.11.d lia: Ān: Jugū meū suaue est ꝛc. vel manib⁹ cōtrita ꝛ emū, data: sic eīm citrea alij interp̄tant: qz xp̄i p̄cepta actionem ꝛ correctionē q̄rūt. a Quinq̄ginta dies. Hec dies dñica est: in q̄ pentecostes festiuitatē celebramus: quā iudei: nec fm lr̄am: nec fm spm̄ celebrant: q̄ nec dies fm legem numerant. b Offeretis nouū sa. ꝛc. Nouū: nō vetus nō seculare. Adueniens siquidē spūs: totā vitā humanaz renouauit: qz xp̄i institutionē confirmauit: ꝛ vite ꝑfirma/
Joh.16.c tionē in illis pfecit. vñ De meo accipiet ꝛ annūciabit vob Jdeo nō in alia die aduenit: sed in q̄ resurrectio fuit ꝛ ob/ latus manipulus ītelligibilis vt oñdat: qz noua conuersatio resurrectione xp̄i ꝛ aduentu spūssancti perfecta est.
c Habitaculis vr̄is ꝛc. Quia est habitaculū p̄cipuum
Ps.83. de quo dicitur: Btī q̄ habitant in domo tua dñe. Et alibi:
Jbidē.26. Unā petij a dño banc requiram vt inhabitem.
d Panes p̄mitiaz ꝛc. Prius eīm dñs euangeliū cuz le/
Matt.5.c ge pfecit ꝛ docuit: audistis qz dictū est antiquis: Nō occides: Ego aūt dico vobis ois q̄ irascit frī suo reus erit iu/
Act.1.a dicio. h eīm legē cōiunxit euāgelio. Hinc Lucas ait: Que cepit iesus facere ꝛ docere ꝛc. e De duabus decimis ꝛc. De doctrina. s. q̄ p diuinitatē ꝛ pfectā humanitatē docet: nec aliter p̄sit coḡ nisi per talem doctrinam.
f Septem agnos. Pro septē donis spūssancti que vocat agnos: qz spūssanctus vnū est cum xp̄o de q̄ scriptum est:
Joh.1.d Ecce agnus dei: ecce qui tollit pctā mundi: iō nemo potest
1.Cor.12.a dicere dñs iesus nisi in spūsancto. g Et arietes duos ꝛc. Quib⁹ inimicus ventilaī: hec sunt supiora mandata:
Mat.19.c ꝛ Xtutes quas alie sequunt vt oues (Xbi gr̄a) Uade et vende oīa q̄ habes: ꝛ da paupibus. h Cum libamen/
2.Cor.2.d tis ꝛc. Que sunt scia ꝛ correctio. Ān: Deo aūt grās ago qui odorē scie sue manifestat p nos: qz xp̄i bon⁹ odor sumus ꝛc. i Duosq̄ agnos ꝛc. Mādata pacis ꝛ sancti/
Heb.12.d monie. Ān: Pacē seqmini cū oībus ꝛ sanctimoniam ꝛc. Hec qz aplico fmōe dicta sunt p̄cipit offerri cum panib⁹ p̄mitiaz q̄ doctrinā xp̄i significant. Ān in sequentib⁹ cūq̄ eleuauerit eos sacerdos cū pāib⁹ p̄mitiaz. k Cedēt i vsum ꝛc. In vsum eius sacerdotis. i. xp̄i q̄ est sacerdos noster: ꝛ dñs nr̄: ip̄ius sunt panes p̄mitiaz ꝛ agni mādatorum: ip̄e in Paulo loquebaī: ip̄e oīa que dicta sunt obtulit: primus pacē discipulis annunciauit: ꝛ sanctimoniā custodiuit sicut sanctussanctorum. l Celeberrimum. In quo gentium vocatio non modo predicata est: sed imple/
Act.2.b ta: quando parthi ꝛ medi ꝛ elamite: ꝛ cetere gentes audierunt apostolos loquentes varijs linguis magnalia dei.
m Postq̄ ꝛc. Eadem superius dixisse videtur. sed ibi: Non complebitis messionē vestram. hic autem ait: Non secabitis eam vsq̄ ad solum: ꝛ differentiam innuit ip̄a mutatio verboz. n Segetē terre ꝛc. Conuersationis cui⁹ messio post resurrectionem xp̄i: ꝛ aduentum spūssancti: nō tamen oēm scientiam quam in futuro sumus habituri tradit verbum predicationis. Sunt enim que nunc non possunt nobis releuari. Unde in predictis festiuitatibus hāc legem interposuit. o Pauperibus et peregrinis di/
Luc.9.g mittetis eas. Lxx. Pauperi ꝛ proselyto: id est christo qui
Joh.1.a non habuit vbi caput reclinaret: ꝛ in propria venit: et sui eum non receperunt: hic solus intelligit qui remanent.
Rom.11.d Unde: O altitudo sapientie ꝛ scientie q̄ incompr̄ehensibilia sunt iudicia eius ꝛc. q
p Mense septimo primo die mensis. Septenarius consummationem vel spiritualem vel generalem significat:
Gen.2.a hinc deus die septimo requieuit ꝛ sua requie nostram significauit. Unde qui ingressus est in illam requiem ab operibus suis sicut deus a suis. Jnitium vero consumma p
1.Joh.2.c tionis temporum: aduentus domini est. Unde: Filioli nouissima hora est. Hoc tempus appellat primam septimi mēsis sicut principium consummationis nobis requies etiaz est: quos ab operibus malis cessare fecit: ꝛ a iugo graui
Mat.11.d liberauit. Unde: Uenite omnes qui laboratis et onerati
Jbidem estis ꝛc. Et discite a me quia mitis sum ꝛ humilis corde: ꝛ inuenietis requiem animabus vestris. q Clangentibus tubis ꝛc. Quia p̄dicat saluatoris resurrectionē q̄ memoriale est generalis resurrectionis: q̄ fm aplm erit i voce archangeli: ꝛ in tuba dei. r Oē op⁹ fuile ꝛc. Qua
E si nō est opus fuilia agendi: q̄ añ feciſtis. Sz sicut exhibuistis membra vestra iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete seruire iusticie in sanctificationem. hoc est enim verum holocaustum. s Decimo die mensis huius septimi ꝛc. Propitiationē ꝛ a pctis libationē acḡri i hūilita

a de septimę. i. quinquagita di/
a ſ trāſq̄ vetera excludit sacrificia: legē euangelium introducit.
b es: ꝛ offeretis nouū sacrificiuz a
ſ Ecclesijs.
c dño ex omnib⁹ habitaculis vr̄is
a ſ Lxx. Separa: qz oi sapia p̄cipuit ꝛ a seculari separa. b ſ legē ꝛ euāgeliū q̄ cibū continent animarum.
d pānes p̄mitiarū duos de duabus decimis similę fermēta/ b
tę q̄s coquetl i p̄mitias dñi:
f Offeretisq̄ cum panib⁹ septē agnos imaculatos ānniculos:
ſ xp̄m. ſ patriarcharum de his enim fm carnem manatus est.
g ꝛ vitulū de armēto vnū: ꝛ arietes duos ꝛ erunt in holocau
b sto cū libamentis suis i odorē c
a ſ qz spūssancti festiuitas ē q̄ cōsuma ꝛ omnia: ꝛ pfecta vult ee sacrificia omnia.
suauissimū domino. Faciet ꝛ
a ſ penitētie sermonē inducit.
i hircum p̄ pctō: duosq̄ agnos anniculos hostias pacificorū.
Cūq̄ eleuauerit eos sacerdos
ſ p̄o refectione animarum.
cum panibus p̄mitiarum coram dño: cedent in vsum ei⁹: k
ſ hic nota excellentiam eius.
l Et vocabit hūc diē celeberri
ſ alij sanctum vel sancti.
a ſ quod seruiat peccato.
mū atq̄ sanctissimuz. Oē op⁹
ſ Jn q̄ spiritus aduenit: qz vbi spiritus: ibi libertas.
fuile nō facietis in eo: Legitimū sempiternū erit in cunctis habitaculis ꝛ generationibus
a ſ qz hec pierate plena sunt: etiā ad litteraz custodienda sunt.
m vr̄is † Postq̄ āt messuerit se/ m d
n getē terrę vr̄ę: non secabit eā
a ſ Ea significat q̄ nobis ad plenā ꝛ pfectaz sciam desinit.
vsq̄ ad solū̄: nec remanētes
a ſ. i. q̄ nr̄am fugiunt sciam: q̄si decidēria de manu messoris colligere non tenetē. b ſ xp̄o q̄ paup ꝛ pegrinus p̄ nobis factus est.
spicas colligetis: sed pauperi/ o
bus ꝛ pegrinis dimittetis eas: Ego dñs de⁹ vester. Locutusq̄ est dñs ad moysen dicens: e
Loquere filijs israel: Mense septimo prima die mensis erit p
ſ. i. cōsummationis principio.
vobis sabbatum memoriale
clangentib⁹ tubis: ꝛ vocabit q
ſ qz in eo vocati ꝛ adoptati sanctificantur.
sanctum. Omne opus seruile r
non facietis in eo: ꝛ offeretis f
holocaustum domino. Locutusq̄ est dominus ad moysen g
dicens: † Decimo die mensis s
ſ a peccatis.
hui⁹ septimi dies expiationū

a Et offeretis nosa. i. de nouis frugib⁹ nō in grano sicut i pasche: sed in panibus iō sbdit: b Pānes primitiarum duos de duabus decimis similę. in quolibet eīm pāe erat vna decima. fm alios in quolibet pāe erant due decime: ꝛ accipit b decima p̄ decima parte ephi. de cui⁹ quantitate dictuz fuit Exod. xvi. in fine. Ex dictis hic ꝛ alibi patet q̄ ter in anno soluebāt primitie. p̄mo i pasche de nouis granis sc̄do in pentecoste de nouis panibus. tertio in septembri de nouis fructibus de quib⁹ reddende erant primitie: quia fm Ra. Sa. non dabantur p̄mitie d̄ terre nascentibus nisi de septē spēbus. s. frumēto: hordeo: vīea: oliua malogranato: ficu: et palma. vt dictum ē super Deutro. xxvj.
c Cū libamentis suis. q̄ determinaī Num. xxviij. Cetera patent ex supradictis vsq̄ ibi:
d Postq̄ āt messueritis segetem non secabitis eam vsq̄ ad solum ꝛc. Jn hebreo hr̄: Quādo metes segetes r̄e tue nō finies vl cōplebis āgulū r̄e tue istō ē expositū. s. xix. sz b repetit ad maiorē ip̄ressionē. e Locutusq̄ est dñs. b ꝑ nr̄ agit de festo tubarum † ā.19.b
q̄ fiebat i mēoriam liberationis isaac ab immolatione: vt habet Gen. xxij. ꝛ iō illa die clangebant in cornibus pecorum: qz aries immolatus p̄ ipso inter fructeta cornib⁹ herebat: vt dicit ibidem. Erat etiam talis clangor: prima die mēsis septimi quasi quedam p̄paratio ad festa ventura in eodem mense: scilicet festum expiationis: ꝛ festum tabernaculorum: ꝛ patet littera ex dictis vsq̄ ibi: f Et offeretis holocaustum domino. non determinatur hic qualis debeat esse ista oblatio: sed determinatur Num. xxix.
g Locutusq̄ ꝛc. hic ꝑ nr̄ determinaī d festo expiatiōis: q̄ celebrabatur in memoriam illius beneficij quo dominus indulsit pec/ † ā.16.f

tate anime et afflictione ex his intelligimus. Hanc debemus agere a vespe.i.a penitẽtia incipere quã fecit xps initiũ p̃dicationis sue penitentie supedificãda ẽ vita bona: ⁊ virtutib⁹ cõsũmata. Hñ adiecit. offeretis holocaustum dño. a Dies ꝓpiationis ⁊c. Duo significat. qz in hoc tpe ꝓpiationẽ suscipiem⁹: ⁊ iõ in illo ab oĩ malo abstinere debemus.

b Nihil ḡ operis ⁊c. Semp a malis ⁊ superfluis significat esse cessãdũ. Hñ ⁊ dñs nec cãm dicere cõcedit: nec cogitare quid comedaĩ: aut q̃d bibatur: aut induatur: verũ ẽm ⁊ sabbatũ sabbatoz annunciauit. c Affligetis ⁊c. Recapitulatio est humilitatis que est fundamentũ ⁊ basis virtutũ. Hñ dñs ait: Qũicũq; se humiliauerit sic̃ puulus iste: hic est maior in regnũ celoz. d A q̃ntodecimo die ⁊c. hoc numero inchoaĩ festiuitas: q̃ ex septem et octo cõpositus est: quoz vnus p̃s seculũ: alter numerus significat futuz: ideo festiuitatẽ septem diebus cõsũmari p̃cipiens: alterũ diez celeberrimũ atq; sanctissimũ cõmemoz auit: nec cuz septẽ annunciauit: sed sepatim posuit: futuz nãq; seculũ p̃s sequitur tanq; aliud. Septem ergo diebus festiuitatem tabernaculoz ũ indixit. Quicunq; ẽm p̃ti mundo vtiĩ vt tabernaculo in eo potest festiuitatẽ hr̃e ⁊ letari spe futuri seculi. Si ẽm terrena domus dissoluitur: edificatio non manufacta in celis habetur.

e Dies quoq; ⁊c. Nota eadem de p̃mo et de octauo diei. qz. s. resurrectionis dies secunda est ⁊ initiũ futuri seculi p̃mus in xp̃o ẽ conuersationis p̃incipiũ: ⁊ futuroz exordiũ: octauus vero p̃ti succedit seculo: qđ significaĩ in septimo: p̃terea sancti habent requiem suam: ⁊ vitam futuram in hac vita. Unde apostolis dictum est: Regnum dei intra vos est.

f Cetus. Lxx. egressus: quia hinc exituſ. ibi: habitatio. Unde: Cupio dissolui ⁊ eẽ cũ xp̃o.

g Hę sunt ferie dñi ⁊c. Legislatoi consonat Paulus dicens: Semper gaudete: sine intermissione oz ate: in omnibus gr̃as agite. Moyses quoq; festiuitates celeberrimas atq; sanctissimas exponens quotidiana libamina ⁊ sacrificia permiscuit. Jdeo festiuitates illas nominibus expressit: sed statim subdidit: offeretisq; in eis oblationes dño ⁊c. Uoluit ẽm nos semp gaudere ⁊ festiuitatẽ agere ⁊ oz are. hec ẽm est quotidiana libatio ⁊ holocaustum: que tunc offerimus cum coz pa nostra hostiam viuentem deo exhibemus: ⁊ cum apostolo dicimus: Ego ẽm iam delibor: ⁊ tempus resolutionis mee instat: ideo subiungit: exceptis sabbatis domini ⁊c. Quia cum a malo declinaueri⁹ etiam super iusticias quas ꝑm tẽpus deo p̃mittimus: aliq̃n ẽm ieiuniũ: aliq̃n oblationẽ passionũ: vel in piculis: vel voluntarie p̃mittim⁹.

h A q̃ntodecimo ⁊c. Quintusdecimus ex septẽ ⁊ octo cõpositus euãgelicã p̃dicationẽ significat: q̃ ꝓsistit ex p̃ti vita ⁊ futura hanc componit: illam p̃eparat.

i Die p̃mo ⁊ die octauo. Qui ẽ octau⁹: est et p̃m⁹ scdi: p̃terea p̃m⁹ q̃ p̃dicatio dispẽsaĩ. ⁊ a peccatis cessaĩ: ĩ finẽ requiẽ eẽnã largit̃. Deide cũ festiuitatẽ. vij. dieb⁹ p̃dicasset: p̃mũ die requiez appellauit: seq̃ntes tacet: vt xp̃utũ opam dãdã significet: trãsfert ad octauam diem requiem quia fidelibus legem facientib⁹ reges in futuro fuaĩ.

k Die p̃mi. fru. Fructꝰ ẽ xp̃s. Hñ: Egredie. vir. ꝺ r. ief. ⁊c. q̃ aptat xp̃utes suo tpe Erit tãq; lignũ qđ plãtatũ ẽ sec⁹ ꝺeursus aq̃x: qđ fructũ suũ dabit ĩ tpe suo.

l Spatulas: q;. ⁊c. Juuenescẽtia iusticie germĩa: qz iust⁹ vt palma florebit: qz ꝺ palma nihil respuit nec ꝺ his q̃ iuste viuũt: addit ⁊ ramos ligni den. ⁊c.

m Et ramos ligni. Oẽs. s. xp̃utũ fructus: sz maxime miscẽdiam quã optet eẽ ꝓtinuã ⁊ pmanẽtẽ. Hñ: Oleũ de capite tuo nõ deficiet.

ℭ De torrente

ſ omnium.

erit celeberrimus: et vocabitur sanct⁹: affligetisq; animas vestras in eo: ⁊ a

ſ Sanctoz. ſ penitendo. ſ vt sanctis. ſ bona perfecta supedificando. b ſ vitã cõsummatam.

offeretis hol̃ocaustũ dño. Oẽ op⁹ ſuile b

ſ a malis cessabitis.

nõ facietis in tpe diei huius: quia dies ꝓpitiatiõis est: vt ꝓpitietur vobis dominus deus vester. Omnis aia quę afflicta nõ fuerit die hoc: pibit de popu- a

a ſ qz nõ sequiſ humilitatẽ xp̃i qui seipm humiliauit vsq; ad mortem.

lis suis: ⁊ quę operis quippiam fecerit

ſ terreni. ſ Sanctorum.

delebo eam de populo suo. Nihil ergo opis facietis in eo. Legitimum sempiternũ erit vobis in cũctis generationi b

a Lxx. Sabbatũ sabbatoz: vt sez intelligamus illud quod excedit infirmitatẽ iudeoz um.

bus ⁊ habitationibus vr̃is † Sabbatũ requietionis est: ⁊ affligetis aias vr̃as. c

Die nono mensis septimi a vespa vsq; ad vesperũ celebrabitis sabbata vr̃a. c

Et locutus est dñs ad moysen dicens: d

Loquere filijs isr̃l: A q̃ntodecimo die d

a ſ vt in hac vita a malis feriemur: in qua sicut ini tabernaculis esse debemus.

mensis hui⁹ septimi erunt feriẽ tabernaculoz ꝑ septẽ dieb⁹ dño. Dies p̃m⁹ vocabit̃ celeberrim⁹ atq; sanctissim⁹. Om

a Hñ q̃ nouit p̃tibus ĩ tabernaculo vti p̃ma dies. i. initiũ a sanctificatione vocationis incipit ei.

ſ qz nulli in seculo seruiunt q̃ q̃ in eo sunt transitoria intelligunt. ſ omni tempore.

ne opus seruile nõ faciet̃ ĩ eo: ⁊ septem e

a ſ pfectã cõuersationẽ. b ſ a q̃ ẽ. c ſ futura vita.

dieb⁹ offeret̃ hol̃ocausta dño. Dies q̃z e

ſ p̃dicta agentib⁹. a ſ qz scti vocabunt ĩ ꝓpara hitacula

octauus erit celeberrim⁹ atq; sctissim⁹: f

a ſ qđ .s. hic p̃paſtis id est vosipsos. ſ cõgregatis vndi

⁊ offeretis hol̃ocaustũ dño: est ẽm cet⁹ f

qz sctis oĩb⁹. ſ oẽs ẽm eritis sicut angeli dei.

atq; collecte. Oẽ op⁹ ſuile nõ faciet̃ in eo. Hę sunt ferie domini: quas vocabitis celeberrimas atq; sanctissimas: offeretisq; in eis oblationes domino: ho- g

ſ mortificate membra vestra. ſ oones continuas.

locausta ⁊ libamenta iuxta ritum vni- g

ſ quibus declinamus a malo.

uscuiusq; diei: exceptis sabbatis domini: doniscq; vestris: et quę offeretis ex

ſ qđ solet fieri piculo. ſ sola voluntate.

voto: vel q̃ spõte tribuet̃ dño. A q̃nto h

ſ plenitudinis temporum.

decimo ergo die mensis septimi quando congregaueritis omnes fructus ter

ſ a malis vocantes.

ſ q̃diu viuitis.

re vr̃e: celebrabit̃ feriaſ dñi septẽ dieb⁹.

ſ qui resurrectionẽ significat. ſ nõ iam septimo.

Die p̃mo ⁊ die octauo erit sabbatũ. i. i

reges. Sumetisq; vob die p̃mo fructus k f

ſ Juuenes ramos.

arboris pulcherrie: spatulasq; palmaz l

et ramos ligni densarum frondium: et m

catũ de fabricatione vituli: ⁊ ideo celebrabaĩ decia die mẽsis septimi: qz tũc descẽdit moyses de mõte portãs scdas tabulas in signũ ꝓpitiationis diuiñ. sequiſ:

a Affligetisq; animas vr̃as ĩ eo. Tũc ẽm debebant affligi iudei vigilijs ⁊ ieiunijs.

b Et offeretis holocaustũ dño: mõ q̃ determinatur Nume. xxix.

c Die nono mẽsis septimi ⁊c. qz sic̃ dictum est frequenter dies solẽnes indeoz incipiebant a vespere p̃cedentis diei.

d Et locutus ẽ dominus. H ꝓñr agitur de festo tabernaculorũ qđ celebrabatur in memoriam illius bñficij q̃ dñs filios israel. xl. an. sustentauit in loco defto in tabernaculis habitando. et incipiebat ista festiuitas a. xv. die mensis septimi: et durabat per. vij. dies. p̃ima tamẽ die q̃ erat celebrioz cessabatur ab oñi opere ſuili: ⁊ similiter die octaua in qua celebrabatur aliđ festũ quod dicebaĩ festuz cetus vel collecte: qz eadẽ die colligebaĩ pecunia p̃ sacrificijs p̃ annũ fiẽdis: ⁊ alijs necessitatib⁹ tabna culi vel tẽpli que debẽt fieri de cõib⁹ sũptib⁹: ⁊ ptz lr̃a ex dict̃ paucl exceptl q̃ exponẽt̃. e Et se. di. of. ho. Que autẽ sint ista determinatur Nume. xxix. Et silr de sacrificijs fiendis in festo cetus vel collecte determinatur ibidez. f Sumetisq; vobis die p̃mo fructus arboris pulcherrime ⁊c. que aũt sit arboz ista nõ ꝺz. dicũt tñ aliqui q̃ sunt poma citrina: qz sũt valde pulchra ista tñ fiebãt ad denotandũ q̃ dñs in terra deserta sustentauit eos diu absq; defectu notabili: vt hr̃ Deuc. ij. vbi ꝺz: Monuit dñs iter tuum bitãs te. xl. an. et nihil tibi ꝺfuit ⁊ ad designãdũ q̃ ꝺ illo ꝺf to trãsiert ad ẽrã fructiferã ⁊ ꝺlectabilẽ.

† De ferijs c. 2.

ℭ Et locut⁹

a De torrente ꝛc. De ꝑnti scz vita q̄ fluit tanq̄ torrens tēta/
Ps.109. tionibus ⁊ tribulationib⁹ ebulliens. Añ: De torrēte i via bi
bit: ꝓpterea exaltauit caput: in cruce. s. ꝑdēs. Ca. XXIIII
b Precipe filijs isrl̄ ꝛc. Cādelabrū euāgelica vita: in q̄ vir
Matt.5.b tutes splendent sic lucerna. Añ: Nemo accendit lucernam et
ponit eā sub modio ꝛc. bis lucernis iunctū est oleū. i. elemosyna q̄ cetere
x̄tutes irrigantur: ne extinguantur
ꝟ oleū fatue x̄gines nō hūerunt: ideo
Prou.3.b excluse sunt. ꝟ dz esse ō oliuis purissi/
mū: ⁊ nō de rapina: vel ꝓ laude hūa
na elemosynā faciamus. Añ de ꝑmi/
tijs frugū tuar̄ da paup̄ib⁹: lucerne
Matt.5.d ardent ex̄ velum. i. añ x̄pm q̄ ait. Qr
vni ex minimis fecistis mihi fecistis.
In tabernaculo. i. in celo: vbi miseri/
cordes abscondunt thesauros.

Mi. de Lyra. Ca. XXIII a Usq̄ in

Moraliter. Locutus est dominus ad moysen ꝛc. ꝟ agit de septē solēnitati/
bus veteris testamenti. s. sabbati pa/
sce. pentecostes. tubar̄. expiationis.
tabernaculor̄. cetus. Festū sabbati fi
gurauit quietē spūalem mētis i x̄po.
festū pasche resurrectionē x̄pi de se/
pulchro. festū pentecosten descensum
spūssancti in signo visibili sup̄ ap̄los
alios q̄ credentes. festū tubarū ꝓedi
cationē ap̄lor̄. festū expiationis emū
dationē ꝓpli x̄piani a pctis. festuz ve
ro tabernaculor̄ figurauit pegrinati
onē fideliū in ꝟ mūdo in q̄ ꝓcedunt
de x̄tute in virtutē ꝓficiēdo. festum
cetus significauit collectionē sctōrum
in regno celor̄ x̄pē qō ist̄ festū san/
ctissimum vocabatur.

In ca. xxiij. vbi dr i postilla: Et si/
militer die octaua.

A **Additio.** Ex ꝟ q̄ ista dies octaua dicebatur festū cete vel collecte: nō hr̄ q̄ eadem die colligerē pecunia ꝓ sacrificijs ⁊ hmōi: tū quia silr̄ dies septia festi pa/
sche dicebar̄ festū collecte. vt habet̄ j. Deutro. xvj. ⁊ tū in illa die null⁹ dic̄ q̄ colligebant̄ pecunie: tū qz manife
stū est ap̄ō doctores hebreos cōmuni
ter: q̄ illa collectio ꝓ necessitatib⁹ cō
munibus sacrificior̄ hmōi fiebat per
totā terrā ꝑmissionis in ꝑma die mensis. xij. q̄ ꝓcedit ꝓ men/
sem principium anni sequentis: vt habetur per scripturas eo
rum autenticas: de quo ⁊ silib⁹ q̄ nō ꝓtinēt ad errores suos.
illis credendū ē. Añ festū cet⁹ dr ex ꝟ q̄ erat dies celebris i q̄
ppls debebat adunari seu colligi ad vacādū diuinis: ⁊ ꝓ ois
cessare ab opib⁹ ſuilib⁹. Añ semp subiungit̄ immediate huic
dictioni: cet⁹ seu collecte: i hac materia cessatio ab opib⁹: vñ ꝟ
dr: Est em̄ cet⁹ atq̄ collecte: oē op⁹ ſuile nō faciet̄ in eo. Et si/
militer Deutro. xvj. de septia die pasche. scz circa ꝟ ē attēden/
dū: qō ꝟ festū qō fiebat ꝓ septimū dic̄ tabernaculor̄ nullam
hz rōnē lr̄alem q̄ ꝓtineat ad mēoriā ꝓteritor̄. Mā festū taber
naculor̄ cui ꝟ festū ꝓtinuabar̄ qō celebrabar̄ ꝓ septē dies cō
tinuos: erat mēoriale eor̄ q̄ fuerūt facta i deſto. Añ i lra dr:
Mita. i vm. septē dieb⁹: ⁊ ita vt discāt posteri vr̄i q̄ i tabnacul̄
hītare feceri filios isrl̄. De die āt octaua lz eēt celeberria ñ fit
mētio i cui⁹ ꝓteriti mēoriā sit: vñ tota rō hui⁹ festi ē figuratia
ō futuro. nec ē dicēdū q̄ ꝓ ist̄ festū figurabar̄ adunatio ꝓpli
⁊ pax ꝑstita i lra ꝑmissionis: qz si sic ō buisset cessare p⁹ igressū
re ꝑmissionis: sic figura cessat aduēiēte figurato: vñ dicēdū vi
der̄ q̄ ꝟ festū figurabat ꝙgregationē fideliū i eccl̄ia x̄pi i ꝑnti
vel i regno celor̄ futuro. Cui⁹ signū ē: q̄ in tota lege mosaica
septenariū celebrar̄: sic ꝓtz ō sabbato int̄ dies hebdomade: ⁊
de septem diebus pasche: ⁊ septem diebus tabernaculor̄: et
de celebratiōe pētecostes p⁹ enūerationē septē hebdomadar̄
⁊ de mēse septio i q̄ plurima ⁊ p̄cipua festa celebrabātur: vt i
ꝟ ca. Silr̄ dies septia i veteri lege nō fuit celebris: nisi tm̄ i ꝟ
loco i q̄ manifeste denotat̄ q̄ expletis oīb⁹ festis veteris legꝫ
q̄ oia i ꝟ ca. recitant̄. imediate succederēt festa x̄pi: q̄ i octaua
die scz

a ſ ramos. s. cōtinētie ⁊ casti cōiugij. Salix enim
fruct⁹ nō fac̄. b ſ i eū credēdo ꝓ eo patiendo.

a salicē ſ de torrēte: ⁊ letabimini co
a ſ Non est impijs gaudere dicit dns.
ram domino deo vestro: celebra
bitisq̄ solēnitatē ei⁹ septem die/
a ſ. i. ꝑceptū ⁊ istituū dni qō semp ē obſuādū.
bus p̄ānū. Legitimū sempiter/
nū erit in generationib⁹ vestris.
Mēse septimo festa celebrabitꝫ:
ſ Dt tota ꝑs vita ꝓ vmbraculo habeatur scz.
⁊ habitabitꝫ i vmbraculis septē
ſ a ſ ver⁹ israelita q̄ cū abraam relict⁹ eis ⁊ in ta
bernaculis cū isaac coheredib⁹ ꝓmissionis hītat.
dieb⁹. Dis qui de genere isrāel ē
manebit in tabernaculis: vt di/
ſ quasi non obliuiscantur būficij mei: ⁊ egyptie
seruituris ⁊ liberationis.
scant posteri vestri qō in taberna
ſ Dora: vt imitentur eum qui ait: Vulpes fo/
ueas habent: ⁊ volucres celi nidos: filius autem
hois nō hz vbi caput suum reclinet.
culis habitare fecerim filios isrl̄:
ſ de terrenitate mūdi: de seruitute pharaonis.
Cum educerem eos de terra egy
pti: Ego dns deus vester. Locu/
tusq̄ est moyses sup̄ solēnitatib⁹
dni ad filios isrl̄. C. XXIIII

T locutus est domin⁹ ad a
b c moysen dicens: Precipe b+
a ſ elemosynā q̄ irrigāt cetera bona.
filijs isrl̄ vt āferāt tibi ole
a ſ laborib⁹ ꝓprijs. b ſ vt nihil cupiat huma/
c d um de ōliuis p̄urissimū ac lucidū c
ne laudis. ſ virtutes.
ad concinādas lucernas iugiter e f

Replica ctor̄ ꝫ Burgen̄. Jn ca. xxiij. vbi postilla tor ad lr̄am exponit q̄re dies octaua p⁹ festū tabernaculor̄ dicebatur cetus vel collecta: Burgē. contradicit asserēs illius diei octaue nullū esse sensum lr̄alem nisi figura/
tiuū de futuro ꝛc. Jn q̄ digressione se
inuoluit in multis. ꝓmo qz arguit per
locū ab auct̄e negatiue dicens nō ha
betur in lr̄a: igit̄ nō est vez. Ptz aūt
hoc eē argumentū cōfirmās errorem
Vsitar. Scdo qz dic̄ septimā pasche
dici cetus ⁊ collecte: vt ptz Deutro.
xvj. tū vt dicit tūc nō colligebant̄ pe
cunie: sz postillator exponit illum lo/
cum multipliciter. vno mō vt ꝟ: tunc
em̄ Burgen̄. ibi nō ꝫdicit. tertio inco
uenient̄ sine allegatiōe sacri canonis
ꝓponit auctem hebreor̄ catholicē do
ctor⁹ cū postillatore cetū ⁊ collectā
ad lr̄am exponētib⁹: vt ptz i scholasti
ca hist. circa libr̄ Numer̄. ca. ꝟ ceno
phegia: q̄rto qz sine rōne ⁊ auct̄e di/
cit diei collecte nullā eē expositionez
lr̄alē ex aliq̄ facto ꝓterito: qō falsum
videt̄: qz scholastica historia ⁊ postil
lator⁹ ⁊ alij doctores catholici assignāt
rōnē lr̄alē nullā absurditatē hītē: q̄
rō etsi i lr̄a fi exꝑmat̄: vt dic̄ Burgē.
ex lr̄a tū trahi pōt nō absurde: certe
em̄ ē apō oēs: q̄ collecte fiebāt ꝓ cōi
vsu sacrificior̄: sz q̄ tpe fiebant ex lr̄a
nō hr̄: nisi ꝟ ⁊ Deutro. xvj. Sūt etiaz
alie festiuitates q̄b⁹ i lr̄a nō dar̄ rō lr̄a
lis: q̄ tū ex lr̄am sine absurditate per
doctores sepe assignar̄: sicut expositio
multor̄ psalmor̄ ad lr̄am q̄ a sanctis
etiā doctor⁹ varie pōit̄: si em̄ lr̄a de
oīb⁹ redderet rōnē facile eēt lr̄ām ex/
pōere cui⁹tū expositionis multiplicit̄
difficultas oñdit̄ a btō Hiero. in ꝓlo
go biblie. Hec assignatio Burgē. ex
littera habet colorem. Dicit enim fe/
stum cetus vel collecte dici ex eo: q̄a
populus debebat adunari seu colligi
ad vacandum diuinis ⁊ per conse/
quens vacare ab opibus seruilibus:
sed littera videtur contradicere huic
assignationi Deutro. xvj. vbi dr quia collecta dni dei tui est:
⁊ non dicit qz collecta populi est: sed dni dei tui est. Collectā
aūt dni dei nō videt̄ posse itelligi de collecta populi: sed de
collecta facta a populo ad honorē dni dei: vt ex effectu dica/
tur collecta dni dei: ⁊ vt illa collecta cōpetēti⁹ fieret prohibe
tur in eo die opus seruile: vt cōpetentius ppls conueniat ad
cultum dei: vt etiā dicit Burgen̄. vbi collecta fieret: ne per
opus seruile alicui cōuenienter excusationi locus esset. Ꝓ⁹
lr̄alem igitur expositionē: figuralem quā Burgen̄. sumit ex
glosa ordinaria laudo: qz fidei fauet. Capi. XXIIII

a T locutus est dominus. Descriptis solēnitatib⁹ par/
e tinentib⁹ ad totum populum generaliter: Hic conse/
quenter ponuntur pertinentes ad sacerdotes specia
liter. Et primo describitur huiusmodi cultus. secundo ponit̄
incidens casus. ibi: Ecce autem ꝛc. Prima in duas: quia pri
mo agitur de compositione lucernarum. secundo de propo/
sitione panum. ibi: Accipies quoq̄ similam. Utrunq̄ enim
pertinebat ad officium sacerdotum: ⁊ cedebat ad honorem
⁊ cultum diuinum. Circa primum dicitur. b Precipe fi
lijs israel ꝛc. quia oleum vnde lucerne debebant impleri: de
bebat a populo ministrari. c Purissimū. sine amurca
aut fece aliqua. d Ac lucidum. vt esset aptum ad pan/
dum lumen. e Ad concinnandas lucernas: id est com
ponendas. f Jugiter: id est continue: licet arderent so/
lum de nocte ſm aliquos: sicut ⁊ agnus oblatus in holocau
stum mane et vespere dicebatur iuge sacrificium: vel dicitur
iugiter: quia oēs septē lucerne ardebāt de nocte. de die x̄o
tres tm̄ ſm q̄ dicit Josephus.

✠ Extra velum

Prou.3.b Jhiō.27.a Job.1.a 1.Pet.2.d Esa.61.a Luc.12.f Job.20.f 1.Tes.5.d

a Usq; in ma. Futuri seculi. s. tunc eīm nō erit tēpus orandi vel elemosynam dādi. Uñ: Ne dicas amico tuo: vade ⁊ reuertere: ⁊ cras tibi dabo. Nescitis eīm q̄d pariat supuentura dies. b Sup candelabr̄ū ⁊c. Christus qui est lumen verū ⁊ illuminat oēm hoiem ve. in hunc mundū. Et pct̄m nō fecit: nec inuentus est do. in o. eius. Sup hunc ardet lucerna. i. spūssctūs qui in ignels linguis sup discipulos apparuit: huic purissimū oleū. i. mundā vitā debemus offerre: sciētes q; nō oēs pūt incendere illū: sed solus xp̄s ⁊ filij eius: q̄ plenus spū ait: Spūs dñi sup me. Qui etiā ait: Ignē veni mittere in terrā: ⁊ quid volo nisi vt accendat: hunc insufflans: q̄si incendēs ait: Accipite spm̄ sanctū: hec aūt lucerna nō accendit: nisi q; vitā ⁊ conuersationē mundā: vel accensa cito extinguit: vñ spūm nolite extinguere ⁊c. c Accipies q̄z similā ⁊c. Bed. Duodecim panes in mensa tabernaculi. xij. sunt apli: ⁊ oēs eor doctrinā in ecclesia seq̄ntes. Qui q̄niā vsq; ad cōsūmationē seculi p̄lm dei reficiunt panibus verbi ideo. xij. panes ꝓpositionis nunq̄ recedunt de mensa dñi: hi nō de qualibet farina: sz de similā iubent fieri. Qui vero verbū vite ministrant necesse est p̄ius virtutū frugibus studere: vt q̄ admonent: faciendo cōseruent vel cōmendent. Hi dñi altrinsecus sup mensam statuunt ꝓpter concordiā charitatis ⁊ societatis: nā ⁊ dñs binos ad p̄dicandū misit: q; p̄dicatores scī nunq̄: vel in assertione veritatis: vel in affectu dilectionis sunt diuisi. Thus lucidissimū supponit in monumentū oblationis dñi: q; pie actioni dñi ⁊ doctrine eor pura supaddit̄: vt p hec vtraq; rite sociata: semp mēoria sacre oblationis in conspectu dei appareat. Panes singulis sabbatis mutantur: q̄ p septem dies operandi in mensa fuerint positi q; doctores sancte ecclesie cōpleto laboris sui tpe eterna in celis quiete remunerantur: alios in opus sui laboris sub eadem spe retributionis relinquunt. Coquebant panes añ sabbatū: fm Josephū. Duo ⁊ duo diuisi: ⁊ sabbato mane oblati sup mensam ponebant: seni ad alterutrosq; conuersi duabus patenis aureis suppositis thure plenis q̄ p̄mānebāt vsq; ad aliud sabbatū: ⁊ tunc alij afferebant: illi sacerdotibus dabant: ⁊ thure incenso in igne sacro in q̄ oīa holocausta fiebant: aliud thus supponebat: q; p̄ius nobis deuote cōuersationis accipienda reḡes ⁊ vita eterna ꝓmittit: sic tñ vt p labores ⁊ opa bone vite ad eam ꝓperemus.

d Coques ex ea duodecim ⁊c. Orige. Sermo dñi panis ē sed multiformis: ali⁹ in publico docet plebē de operib⁹ misericordie ⁊ beneficentie qui cōis videtur. Est alius secretus de fide vel reꝝ scīa differēs: hic est mundus: ⁊ ex simila cōfect⁹: ⁊ in cōspectu dñi sup mensam mundā ꝓponendus: solis sacerdotib⁹ sepand⁹. Tu g̃ si hēs scīam secretor̄. i. si de fide dei: si de mysterio xp̄i: de vnitate spūssctī disserere scienter potes. Panes ex simila deo offers: si cōib⁹ monit⁹ ⁊ moraliter p̄lm instruis. Cōes panes obtulisti: de duab⁹ decimis pānis vnus fit: nō or cui⁹ mēsure decie sint. Que g̃ ista res ē: cui⁹ mēsura ⁊ mod⁹ nō noīat nec cōprehendit. Denarius numerus vbiq; pfect⁹ est: q; tota nūeri rō ⁊ origo surgit ex ipo. In b g̃ oñdit recte auctor: ⁊ origo oīm de⁹: sz si in ecclesia de solo p̄re loq̄mur: vni⁹ decime panē facim⁹. Si de solo filio silr. Si aūt dixero: q; p̄r in filio est: ⁊ fili⁹ in p̄re: ⁊ q; p̄r ⁊ filius vnum sunt: de duabus decimis simile munde vnum panem offero: qui dat vitā mūdo: vetus quoq; ⁊ nouum testamentum ⁊ vnum vtriusq; domini suscipiendo et p̄dicando vnum panem offero. Mensure quidem ipsius id est substantie nomen comprehēdere vel inuenire nequeo: patrem tamen ⁊ filium vnum confitendo: panem vnum ex duabus decimis offero: non vt vnus panis ex vna decima fiat: ⁊ alius ex alia: vt sint due decime separate: sed due decime sint vna massa ⁊ vnus panis: quia non separo patrē a filio: nec filium a patre. Proponuntur panes duobus positionibus: nec de patre ⁊ filio sermo sit p̄mixtus. Nunc aūt vnus est panis. q; vna substātia: due positiones. i. psonarū ꝓprietates. Illū eīm dicimus patrem qui nō sit filius ⁊ illum filiū qui non sit pater: ⁊ sic duas decimas in vno pane seruamus: ⁊ añ deum duas positiones cōfitemur. Sz magni pastoris ē has mensuras seruare: ⁊ de p̄re ⁊ filio fmonē sic optet cōiūgere vel diuiūgere: vt panis vn⁹ appeat. Et mensure sue. xij. panes fieri iubentur: iuxta numerum tribuum israel: in quo totius nature rōnalis forma continetur. Duodecim nanq; putantur esse generales eius ordines qui figurantur in. xij. tribubus: in quibus regalis erat quidam ordo qui iudas nominatur. Alius ꝑsacerdotalis q̄ leui or: in q̄ ordie templū dī ⁊ altare collocatū ē. Alius ordo isachar ⁊ alij q̄ꝝ rationē nō est hui⁹ tpis explanare: q̄ tū trib⁹ panē suū hz añ deum. Et lz aliq̄ trib⁹ de cōcubia descēderit: ⁊ ptim libere ⁊ ptim fuiles sūt: ꝓ oīb⁹ tamē de duab⁹ decimis pānis sup mensam ponit. s. mundā. sup mētē sctām et puram.

e Ecce aūt egressus ⁊c. Mulier israelit⁹ sapia spūalis nō dz coire cū egyptio. i. cuz sapientia exteriori. Qui enim nascitur. i. docetur de tali coitu filius est egyptij. i. sapiētie secularis q̄si ea didicit: obtinere cōtēdit: talis aliq̄n in castris ecclesie cū israelita reputatur: qui totū se sapie dei dedicauit nō q̄rēs sapiam hui⁹ mūdi: neq; p̄ncipiū hui⁹ seculi: ⁊ blasphemat fili⁹ israelitidis nomē: nō mētionē xp̄i faciēs. Notādū aūt q; non determinat: quod vel cuius nomen. adhuc eīm nomē xp̄i igtum erat: de quo ſ ait gabriel

ſ añ xp̄m q̄ ait: qō vni ex mi. m. f m. fecistis.

extra velū testimonij in taberna a†
ſ celo. a ſ xp̄s ver⁹ sacerdos q̄ paupib⁹ cōpatit
culo fœderis. Ponetq; eas aarō b
a ſ cōtinue: vñ oleum de capite tuo nō deficiet.
b ſ p̄r tu⁹ q̄ vider in abscōdito redder tibi.
a a vespere vsq; in mā cōraz dño c†
ſ vt hec lex ineternū duret.
cultu rituq; ꝑpetuo in generatio
ſ Euangelicam conuersationem.
b nibus vestris. Sup cādelabrum †
ſ ab oi errore ⁊ hypocrisi vt lucerne añ deū luceant ⁊ nō añ homines.
mundissimū ponentur semper in
a ſ q; p̄dicatores primi debēt virtutū frugibus studere.
c ꝯspectu dñi. Accipies quoq; simi d†
a ſ apl̄os ⁊ scq̄ces eor q̄ amministrant cibum verbi dei: vel panem verbi.
d laz ⁊ coques ex ea duodecim pa e†
ſ vt omnes sint perfecti.
nes qui singuli habebūt duas de f
ſ propter concordiam charitatis.
cimas. Quor senos altrīsec⁹ sup g
ſ ecclesiam. ſ sine macula ⁊ ruga.
mēsam purissimā corā dño statu
ſ orationem.
es: ⁊ pōes sup eos thus lucidissi/ †
ſ vt. s. sacre oblationis mēoria ī cōspectu dei sit.
mū: vt sit panis ī monimētū ob/ h
ſ q; alijs in requiem assumptis
latiōis dñi: Per singula sabbata i†
substituuntur predicatores noui.
mutabūtur corā dño: suscepti a fi k
lijs isrl̄ fœdere sempiterno: erūtq; aarō ⁊ filior̄ ei⁹ vt cōedāt eos i lo l m
ſ non vbiq;. a ſ Ecclesia vel corporib⁹ sanctis fm illud: Templum dei sanctum est: quod estis vos.
co sctō: q; sanctū sctor̄ est de sa/
e crificijs dñi iure ꝑpetuo. Ecce āt n†

a Ex velū. q̄ diuidebat sctū ⁊ sanctūsctor̄. q; candelabrū erat ex sctō sanctor̄: in illa pte tabernaculi q̄ dicebat sanctum vel sancta.

b Ponetq; e. a. i. cōponet. c A vespere vsq; in ma. q; in mane oēs extinguebant fm alios: vel aliq̄ fm Josephus vt dictū ē. Ad quid aūt ponerentur iste lucerne: ⁊ q̄d significarent dictū fuit Exo. xxv. capitu.

d Accipies q̄z. b ꝑ hūr agit de ꝓpositione panū: quorum materia erat farina triticea purissima: et d sūptu populi mistrāda.

e Et coques ex ea duodecī pānes. Ad officium eīm sacerdotū ptinebat istos pānes formare ⁊ coḡre p modū expositū Exo. xxv.

f Singuli habebūt duas decias. Et accipitur hic decima ꝓ decia parte ephi.

g Quorum senos altrīse. quia de illis duodecim panibus fiebant duo ordines ⁊ in quolibet ordine erant sex panes vn⁹ super alium ⁊ in sūmitate cuiusl libet ordis erat vas aureū plenū thure lucidissimo. h Ut sint pa. ⁊c. q; panes cedebāt ī vsum sacerdotum ⁊ thus cremabat in honorē diuinū.

i Per singula sab. muta. q; amot̄ p̄rioribus ponebantur noui.

k Suscepti a filijs israel. q; materia huiusmodi panum ab eis accipiebatur. vt. s. dictum est.

l Erūtq; aarō ⁊ fi. e. In necessitate tñ poterāt alijs dari ad esum: sic achimelech dedit ip̄i dauid: vt hr̄. j. Reg. xxj.

m Ut comedant eos in loco sancto. id est intra atrium tabernaculi in vna exedra ad hoc parata.

n Ecce aūt egressus. hic ponit̄ casus incidens de blasphemo in iurgio ⁊ describitur iste casus post descriptionem dictarum solēnitatum: q; in solēnitatibus solent boies lautius comedere ⁊ bibere. ⁊ per cōsequēs iurgari de facili: ⁊ int̄ iurgia ꝓrūpe ad blasphemias. primo igit̄ describit hui⁹ blasphemi trāsgressio. scdo punitionis determinatio, ibi: Miserunt

B

Luc.1.c ait Gabriel: Et vocabit nomen eius iesus: de quo nomine Paul⁹ ait: dedit ei
Phil.2.b nomen qđ est sup omne nomē ⁊c. Cū vero qui in tali sapia cōfidit: blasphe/
mat nomē xp̄i dicens eū inequalē patri: ex ecclesiā pellit: q audierūt ponēt
1.Cor.11.a manū sup caput ei⁹: q caput viri xp̄s: caput xp̄i deus q ī xp̄o blasphemat.

Ecce aūt ⁊c. Orige. Duo litigant: vnus ex integro israelita: q litigat et
nō peccat: alter ex maiori pte. i. ex pte egypti⁹ cuius
pctm̄ designat. Israelita rōnabiliter litigat. In exo
do quoq israelita supat: egyptius cadit: q veritatē
defendit ⁊ ecclesiasticā fidē: integer israelita litigat
cū egyptio: q ex pte xp̄o credit: ⁊ scripturas recipit:
sed nō integre ⁊ fideliter sensum capit. ħ ex mre isra
elita est: sex ex pte egyptius. Qui vero fidei crude/
litate ⁊ nois ꝓfessione christianus est ⁊ catholic⁹ ex
vtraq pte israelita est. Qui aūt ꝓfessione xp̄ianus: intellectu fidei hereticus ⁊ puersus: mrem hz israeli
tam: ⁊ patrē egyptiū: p̄terea cū q̄s scripturas legit:
⁊ sequit lr̄am ⁊ intellectū repudiat spūalem: mrem
habet israelitā. i. lr̄am ⁊ carnalē sensum quē sequit:
habet egyptiū patrē. ideo contra catholicuz litigat
qui fm lr̄am ⁊ spūm israeliticus est. Qui de pre egy
L ptio est: noīat nomē ⁊ maledicit: q negat creatorez
esse mundi: ⁊ patrē xp̄i. Nos aūt qui lr̄am ⁊ spirituz
sequimur dicimus: neq fm lr̄am maledicendū: neq
fm spūm blasphemandū. Maledici eī in deū et in
primū: regnū dei nō possidebūt. Uñ ⁊ per moysen
tā aspere vindicat deus in maledicū. iō añ nō dixit:
cuius nomē nominās maledixerit: vel dei vl̄ hois:
ne si de deo diceret: de hominibus dedisse licentiam
aliquis eū putaret. Qui enim maledicūt ⁊ si non ex
Esa.6.c corde: nō ex voto vel animo iniquo īmundiciā tñ la/
bioz (fm Esaie verbū) ⁊ inq̄namēta ozis incurrūt.
Iste aūt licet matre israelitide de egyptio tamē ꝓge
nitus exijt ⁊ nominans nomen maledixit: puto nisi
exisset: nec litigasset: nec nominās maledixisset. Exi
it eī a veritate: exijt a timoze dei: a fide: a charitate
7.23.q.5.c. quid ꝗ. De pe. dis.3.c. sunt plures c.c.grat. p hec eī quis exit de castris ecclesie: etiam si episco
pi voce minime abijciat: sic ecōtrario aliquis nō re/
cto iudicio foras mittit: sed si añ nō exijt. i. non egit
vt meretur exire. nihil lediť. Iterdū eī q foras mit
titur intus est: ⁊ qui foris est intus videt retineri.

a Miserūtq eū ⁊c. Moyses nō ex auctē sua sniaz
ꝓfert ꝺ̄rie blasphemantē: sz dei ꝓcepto reseruās: mit
tit in carcerē: lex eī odit eū q blasphemat ꝺ̄ quē fre
quenter trinitatē p̄dicat: sz nō manifeste sic euāgeli/
Joh.3.c um: tō illū ad iudiciū enangelij reseruauit. Qui nō
credit in filiū iam iudicatus est. b Hō homoꝛ.
Aug⁹. Locutio est tāq̄ dicat hō ille: aut ille. i. q̄cū/
q hō: nō sicut quidā putāt: hō hō ita dici tanq̄ lau/
7.23.q.5.c. reos. dabilit q̄si hō: nō q̄liscūq velut etiā filis pctōri: sed
q vere sit hō quē sensū nō eē vez: sz locutionis ħ eē
septuaz apte ħ oñdit cū in eo dr̄ q culpat: nō q̄ lau
dat. Hō hō ⁊c. Aug⁹. Si maledixerit deū suū pec
catū accipiet. Hominās aūt nomē dñi morte moriat
q̄si aliud sit maledicere deū suū: aliud noīare nomē
dñi: ⁊ illud sit pctm̄: ħ aūt tm̄ nephas vt etiā morte
dignum. Quis hoc loco ita intelligendum sit quod dictum est nomen do/
mini: vt cum maledictio fiat id est maledicendo nominet. Quid ergo distat
inter illud peccatum: ⁊ hoc tantum crimē? An forte hoc ipsum repetēdo mō
strauit non leue esse pctm̄ sed morte puniendum: sed quia per distinctionem
hoc intulit non dicens: nominans enim sed nominans ante sub obscurum
factum est: ⁊ ideo si hoc recte intelligitur: notandum est locutionis genus.

Eticius. Lxx. Homo homo qui maledixerit deo peccatum accipiet: q aūt
Deut.6.a nominat nomen domini morte moriatur: tanq̄ maledicere deo sit minus: ⁊
Ibidem nominare nomen dei sit grauius: deus autem et dominus est. Unde: Domi
nus deus tuus deus vnus est. Et alibi: Diliges dominum deum tuum ex to
to corde tuo: nomen eius quod est: cuius nominatio ita punitur? Quare no
mina dei in scripturis manifestant: siąd nominant sic puniuntur. Sz blas/
Mat.12.c phemia q̄ scienter cōmittit: maxia pena vindicat. Uñ q peccauerit in spūm
nō dimittet ei. i. q in scia blasphemauerit: q est donū spiritussancti. Uñ ⁊ alij
1.Cor.12.a dat p spm̄ fmo scie. Maledicit ꝗ deū q inscienť blasphemat ⁊ peccatum reci
Ibidem pit. i. penā pcti: q scīam quā debebat hr̄e nō habuit. Nomen vero dñi no/
minat q in scia blasphemat: hoc aūt facit qui ei⁹ scīam p spm̄ acq̄siuit. Nemo
eī pōt dicere dñs iesus nisi in spūsancto. Ideo iuste sine misericordia puni
tur: siue a patribus tanq̄ ciuis eruditus: siue nouiter dicit tanq̄ pegrin⁹
Noīat aūt talis ⁊ blasphemat: sic fili⁹ israelitidis noīauit ⁊ blasphemauit.

c Qui pcusserit et o. Lxx. Qui pcusserit aīam hois ⁊c. i. q ad iniquitatem
traxerit t: animā vero aīal̄ hoīem ītelligit: q nō p̄cipit que sunt spiritus dei.

Aug⁹. Qui pcusserit aīam hois ⁊ mortu⁹ fuerit ⁊c. Non ait qui pcusserit

ꝺ Spūalis sapientie.
egressus filius mulieris israelit: ꝺ
ꝺ secularis sapientia. ꝺ catholicos.
quē peperat de viro egyptio int a
ꝺ p̄ secularem sciam impugnans spiritualem.
filios israel iurgat⁹ est ī castris cū b
viro israelite. Cūq blasphemas/ c
a ꝺ filiū dicens minorē patre: ⁊ huiusmodi.
set nomē: ⁊ mledixisset ei: addu/
ctus est ad moysen. Vocabat aūt d
ꝺ retributio vel pacifica.
mr̄ ei⁹ salamith filia dabri de tri
bu dan. Miserūtq eū in carcerē e
ꝺ Lex. seruat blasphemos euāgelio iudicandos.
ꝺ in euangelio.
donec nossent quid iuberet dñs.
ꝺ consolando legi.
Qui locut⁹ est ad moysen dicēs:
Educ blasphemū extra castra: et f
ponāt oēs q audierūt manus su g
ꝺ q: cōtra dñm q caput ē xp̄i blasphemauit. h
as sup caput ei⁹: ⁊ lapidet eū vni i
uersus populus. Et ad filios isr̄l k
ꝺ Scienter.
loqueris tibō hō qui maledixerit b
ꝺ penam peccati venialis.
deo suo portabit pctm̄ suū: ⁊ qui
a ꝺ Scienter. ꝺ Adla: vir q blasphemauerit deū
suū: ⁊ accipiet sibi inīcitatē: ⁊ denominās nomen
dñi: morte moriat. b ꝺ spiritus. Dominus enim
spiritus est.
blasphemauerit nomē dñi: mor/
te moriat: Lapidibus obruet eū
ꝺ in ecclesia nutritus.
ois ppl⁹ multitudo: siue ille ciuis
ꝺ nouiter adiunctus.
siue pegrin⁹ fuerit. Qui blasphe/
ꝺ anime que est peccatum.
mauerit nomē dñi: morte moria
tur. Qui pcusserit ⁊ occiderit ho i

punitiōis ei⁹ dem̄iatio. ⁊ scdo rōne hmōi de/
m̄iatiōis fit q̄dā repetitio ꝺ lege taliōis. ibi:
Qui pcus. Circa pmū dicūt aliq hebrei q ī ō
fuit miss⁹ ī carcerē dōec sup ħ sciret snia dr̄: eo
q ī grabat vtz ītcurrisset penā mort⁹. Alij aūt
dicūt q bñ sciebat ipm̄ ītcurrisse penā mort⁹:
q: iā p̄ceptū fuerat a dño Exo. xxj. Qui male
dixerit pr̄i morte moriat: ⁊ multo forti⁹ incur/
rit hec pena ꝓ maledictiōe dr̄: q ē pr̄ oīm per
creationē: ⁊ ideo fuit reclusus vt sciretur qua
morte deberet mori: q hoc nō fuit dem̄iatuz
a dño. ⁊ iō determinat ħ cum dr̄: f Educ
blasphemū ex castra. tanq̄ omnibus abomi/
nabilez ⁊ execrabilē. g Et ponāt oēs qui
audierūt. s. ipm̄ blasphemamantē. h Ma/
nus sup caput ei⁹. tanq̄ testes. dicēdo: Mali/
licia tua te adduxit ad mortē: nō nos.
i Et lapidet eū vniū. pp̄s ad terrorē alioz.
k Et ad filios isr̄l loq̄ris. ꝓtestando q filī
morte morieť q̄ blasphemauerit nomē dñi.
l Qui pcusserit. Dic occasione huius addit
repetendo de lege talionis. cuz dicitur: Qui
pcusserit et occiderit hominem morte moriat.

† Exo.xxb Deut.19.b Matt.5.f

hoiem ⁊ mortuus fuerit: ſz aīam hois cū po/
Dat.10.c ti⁹ feriaī corp⁹. Añ: Nolite timere eos q̄ cor/
pus occidūt. animā ꝟ vitam corpis appellat
q̄ fit p aīmā ⁊ hinc voluit oñdere homicidā
q̄ animā hois pcutiat. i. pcutiēdo vita hoiem
priuet. Cur ꝟ addidit
⁊ mortu⁹ fuerit: ſi iam
hoc ipo oñdit homici
diū q̄ animā hominiſ
pcuſſerit. i. hō a pcutiē
te vita priuatus ſit: an
exponere voluit quo/
modo accipiendus ſit
q̄ dixit animā homis
percuſſam: ⁊ ſic ait: et
mortuus fuerit. tanq̄
diceret. i. mortuus fue
rit: hoc eſt enim aīam
hois eſſe pcuſſam.
a Fracturam p fra/
ctura ⁊c. Lxx. Contri
tionem pro contritio/
ne id eſt ſi docendo:
ſuadendo: ſcandaliçā
do aliquam virtutem
proximi contriuerit.
b Dentem pro den/
te. Virtutem loquen/
di. Dentes enim pro
verbis accipiunt. vñ:
Pō.56. Filij hoīm dētes eo⁹
Hēb.49.b arma ⁊ ſagitta ⁊c. Et
pulchriores ſunt oculi
eius vino: ⁊ dētes ei⁹
lac. clan. Clariora enī
⁊ apertiora ſūt verba
euangelij lacte legis.
c Qui percuſſerit
iumentum ⁊c. Nec ſm
lrām iudeis erant ne/
ceſſaria: qui non pote
Dat.5.f rant capere: ſi quis p/
cuſſerit te in dexteram
maxillam: prebe ei et
alteram. Sed cum eſ/
ſent maliuoli mala in/
ferre volebant: ⁊ non
pati. Ideo metu alter/
ne pene erant a ſcele/
re renocande.
d Et adduxerūt ⁊c.
Experimento ipo le/
gem confirmatā oſten
dit: vt ⁊ tu blaſphema
re timeres: ⁊ peccatuz
fugeres: quod non ſo
lū p̄nceps: ſz tota mul
titudo vindicat. Oēs
eñ cōīt blaſphemos
debēt pūire q̄ oim au/
ctori nō metuūt detra
here: ⁊ oēs ab eo ſepare. Ca.XXV
e Cū igreſſi ⁊c. Eſici⁹. Terra q̄uerſatio bōa
Pō.142. de qua dicitur: Spūs tuus bon⁹ deducet me
in terrā rectā. Sex annis ſeres agrū tuuz ⁊c.
Dum. ſ. in hac vita ⁊ in viſibili creatura ſum⁹
quā ſignificat ſenari⁹: ſex eñ dieb⁹ creata ſūt
oīa que videntur: ſeptimo aūt anno ſabbatū
Leu.25.c erit ter. re. domini. Cum enim poſt preſens tē
pus ſabbatum vēit: de quo Paulus ait: Re/
linquitur ſabbatiſmus pplo dei: quē dies ſe/
ptim⁹ ſignificat: in q̄ reqeuit de⁹ ab opib⁹ ſuis
. ſ. viſibilib⁹: iānō erit opandi tempus.
f Seres agr tu. ⁊c. Per agrū ⁊ vineā cum
iſtum ſeminari. ⁊ illam amputari prohibuit
omne genus agri intelligendum eſt: neq̄ eñ
in olīueto vel quolibet alterius generis agro
aliquid operandum ſit.

Que ſpōte ⁊ intelligiť de occidente a ꝓposito nō a caſu. vt ptz p illud qđ hť Exo⁹. xxj. vbi đr q̄ interficiens a caſu debebat ſaluari in ciuitate refugij. a Qui pcuſſerit aīal reddat vicariū. i. aīal eiuſdē ſpēi ⁊ valoris: vel pciū ſm arbi/
triū iudicū. b Qui irro. i. fecerit. c Maculā. ħ accipiť macula pro mutilatione ſeu leſione q̄ nō pōt curari ſine notabili deformitate: eo mō quo aīal dicebať maculatū ſm legē. Et q̄liter iſtđ ſit itel/
ligendū dictū fuit plenius. Exo. xxj. vbi pleni⁹ actū eſt de lege talionis. d Qui pcuſ. ho. pu. et ſm expoſitores nr̄os intelligitur de pcuſſione ad quam nō ſequiť mors: nec mutilatio: nec deformitas nota
bilis: q⁊ talis đz puniri ad arbitriū iudicū. In heb. hť: Qui pcuſſerit hoīem moriať. Et dicit Ra. Sa. q̄ D
loquiť iſta lex nō de q̄cūq̄ hoīe: ſed de pr̄e: q⁊ percu
tiens patrē grauī pcuſſione đz mori. etiā ſi mors non ſequať: vt dictū fuit Exo. xxj. Vel dicēdū q̄ loquiť ħ de hoīe generaliter ⁊ de pcuſſione ad quaz ſequiť mors. ⁊ repetiť id qđ in p̄ncipio huius partis dictū fuerat ad maiorē exp̄ſſionē. e Equū iudiciuz ſit inter vos ⁊c. Accipiť ħ pegrinus gentilis cōuerſus ad iudaiſmū: q̄ licet recipetur q̄ntū ad ea que ptinēt ad ſalutē: nō tn̄ q̄ntū ad ea q̄ ſunt honoris in regimi/
ne pp̄li p q̄ đr aliq̄s ſimpl'r ciuis: ad qđ recipiebāt
aliq̄ gentiles cōuerſi p⁹ tertiā generationē: aliq̄ p⁹
decimā ⁊ aliq̄ nūq̄: vt hť Deutro. xxiij. Si quis aūt
iude⁹ interfeciſſet gentilē nō cōuerſum ad iudaiſmū
nō icurriſſet penā mortis. ſm q̄ dicit Ra. Sa. prout
expoſui Exo⁹. xxj. f Locutuſq̄ eſt moy. ħ poniť
tur executio pene ſm ſniam dñi ꝫ blaſphemū ſupra
dictum ⁊ patet lr̄a.

Moraliter. Precipe filijs Ca. XXIIII
iſrl' vt afferāt ⁊c. Moraliter
lucerne iſte p̄lati ſunt ⁊ doctores eccleſie quibus đr
Matth. v. Vos eſtis lux mūdi. ⁊ iſte lucerne cōcinā
de ſunt oleo miſericordie corde ⁊ opere puriſſimo. i.
ſegregato ab intētione laudis humane: ac lucido. p
fraterna edificatione. Matth. v. Sic luceat lux vr̄a
coram hominib⁹ vt videant opa veſtra bona ⁊ glorifi
cent patrē veſtrū q̄ in celis eſt. † In tabernacu/
lo federis. i. in eccleſia vbi cōueniunt fideles ī fede/
re charitatis. c† A veſpe vſq̄ mane. i. toto tpe
vite p̄ſentis qđ eſt veſpertinum vſq̄ ad tp̄s vite future.
qđ eſt matutinū per apparētiā vere lucis. † Su/
per cādelabro mundiſſimo. i. xp̄o q̄ ſuſtentat bonos
eccleſie p̄latos ⁊ doctores: ſic ip̄e dicit Job. xv. Si/
ne me nihil poteſtis facere. d† Accipies quoq̄
ſimilā q̄ eſt farina tritici purgatiſſima ⁊ ſignificat do
ctrinā euāgelicā q̄ ē ſanctiſſima. e† Et coques
ex ea. xij. panes. q̄b⁹ ſignificanť duodeci apli euan/
gelica doctrina informati p xp̄m ⁊ igne ſp̄ūſcti de/
cocti. † Et pones ſup eos thuſ. ſ. deuote or̄onis
i† Per ſingula ſabbata mutabunť. p ſabbatū qđ
reḡes interp̄tať celeſtis reḡes ſignificať: terminať
eñ laborib⁹ ap̄lor̄ trāſlati fuerūt ad requiē celoruz
⁊ ſucceſſerūt eis ſcti ep̄i imitātes pfectione ap̄lorum
q̄ ſil'r trāſlati ſunt: ⁊ ſic erit de imitatorib⁹ apoſtolor̄
vſq̄ ad finē mūdi. ⁊ hec eſt mutatio dextere excelſi
n† Ecce aūt egreſſus ⁊c. ħ agiť de cuiuſdam blaſ/
phemi pena p quā ſignificatur punitio heretici qui
blaſphemat eccleſiā đi cū đr: f† Educ blaſphe
mū ex̄ caſtra. nā hereticus excōicandus eſt ⁊ ſeparā
dus ab eccleſia ⁊ ſi pmanſerit obſtinatus iuſticie ſe
culari đz tradi morte puniēd⁹. iō ſb dic̄: i† Et lapidet eū pp̄ls. Qui per/
cuſſerit ⁊ occiderit hoīez morte moriať. ille moraliť occidit hoīem q̄ ptrahit
ip̄m ad mortalē culpā: ⁊ ſic ĩcurrit mort̄ gehēne penā. a† Qui pcuſſe/
rit aīal reddat vicariū ⁊c. Iferēs eñ dānū teneť ad reſtitutionē: ⁊ ſi non hz
vñ: đz agere penitentiam ſm culpe quantitatem. Ca.XXV
g Locutuſq̄ eſt dominus. Supius actū ē de ſolēnitatib⁹ dierum: ħ ꝓñr
l agitur de ſolēnitatib⁹ anno⁹: ⁊ diuidiť in duas. in ptē p̄ncipalem et
incidentalē. ſcđa ibi: Cū vēdes q̄ppiā. Prīa adhuc ī duas. q⁊ p̄mo
agiť de ſolēnitate āni ſeptimi. ſcđo de ſolēnitate āni q̄q̄geſimi. ibi: Nume/
rabis q̄z. Circa p̄mū ſciēdū q⁹ ann⁹ ſeptim⁹ erat remiſſionis: quia tūc remit/
tebanť debita nō potētib⁹ ſolu're: ⁊ fui dimittebanť liberi. Hoc tn̄ eſt intel
ligendū de ī potentib⁹ ⁊ ſeruis iudeis vel cōuerſis ad iudaiſmū. vt hť Deut.
xv. vbi agiť de anno. vij. q̄ntū ad iſta. ſz ħ agiť de ip̄o tq̄ntū erat ſolēnis ad
quietem terre. ⁊ hoc eſt qđ đr: b Quando ingreſſi fue. terram quā ego
dabo vobis ſabbatiçetis ſab. do. quieſcendo. Dicit autem Aug⁹. q⁹ terra
colebatur ſeptimo anno ⁊ ſeminabatur: ſed non colligebatur a dominis: ſz
totum pauperibus dimittebatur. et ſm hoc intelligitur quies terre: quia

non

a ſ Anime que eſt peccatū. b ſ q̄ aīaliter viuit q̄ cōparatur iumentē inſipientib⁹: ſilis fact⁹ ē illis
minem: mōrte moriať. Qui pcuſ a†
ſ quāuis popularem ⁊ eberē errare fecerit ſeip̄m
ſerit aīal: reddat vicariū. i. aniam
compenſabit. a ſ peccati.
p aīa. Qui irrogauerit māculaz b
a ſ nō ex toto ad ip̄ietatē traxerit. ſ ſm culpā
cuilibet ciuiū ſuoz̄: ſic fecit ſic fi/
ſuſtinebit penā. a ſ Si oculum ſcientie cecauit.
a et ei. Fracturā p fractura: oculuz
a ſ in furtiuo iudicio.
b p oculo: dentē p dente rēſtituet
a ſ cuiuſcūq̄z. ſ. virtutē cōtriuerit ip̄i⁹ virt⁹ cōte/
Qualē inflixerit maculā: talē ſu/
rec⁹ ⁊ p nihilo reputabiť. a ſ Strictum ebetum.
c ſtiere cogeť. Qui pcuſſerit iūmē/
a ſ ſeip̄m p iumento. b ſ aliq̄ mō nocēdo.
c ſ diſcretum rationalem.
tū: rēddat aliō: Qui pcuſſerit hō d
a ſ ip̄e ſicut hō. b ſ vel recrū.
minē p̄nieť: eq̄ū iudiciū ſit iter e
a ſ nouiter eccleſie iunctus. b ſ ab infantia in ec
cleſia educatus.
vos: ſiue pegrinus ſiue ciuis
peccauerit: q⁊ ego ſum dñs deus f
veſter. Locutuſq̄ ē moyſes ad fi
lios iſrael: ⁊ eduxerūt eum q̄ blaſ d
phemauerat extra ac lapidibus
oppreſſerť fecerūq̄ filij iſrl' ſic ꝓ/
perat dñs moyſi. Ca.XXV
Locutuſq̄ ē dñs ad moy ſt†
l ſen in mōte ſinai: dicēs:
Loq̄re filijs iſrl': ⁊ dices
a ſ conuerſationem bonam.
e ad eos: Cū igreſſi fueritis tēr̄ā b
ſ In lege preceptis.
quam ego dabo vob: ſabbatiçet
a ſ toto tpe p̄ntis vite. ſ Sic. b ſ vt poſt ſab
batizet terra.
f ſabbatum dño. Sex annis ſerēs
a ſ legem ī cui⁹ opatiōe pp̄ls iudeoz laborabat.
b ſ Euangelicā vitam cuius xp̄s vitis vera nos
palmites parer agricola.
agrū tuū: ⁊ ſex āniſ putabis vinē
am tuaz: colligeſq̄ fructus eius:

a Que spōte nē. Eox.s.q̄ b facimus in futuro fructū māducabimus.vñ: Labores manuū tuarum māducabis: beatus es ⁊ bene tibi erit nē. b Sed erūt nē. Mō ꝓhibet dñs vesci q̄ spōte nata sunt:sed reponere in vsum ꝓprium. c Numerabis q̄z nē. Interrogemus iudeos si septimū diē(vt aunt) legislator honorauit ⁊ ab opibus vacare ꝑcepit q̄re quinquagesimū annū celebrari precepit.Septē.n.hebdomade annox.xlix.faciunt.Non g̃ q̄nq̄gesimo vacare opteret nisi mysterium lex significaret qđ iudeozū infirmitas nō caperet.Duplex.n. a deo oīm significatur ꝓsūmatio: vna cuiusq̄ singularis:altera oīum cōmunis:quando temꝑ operandi non erit. Jn superioribus primam:in his insinuat secundā. d Septem hebdomadas nē.Jn hebdomada dierum humanum seculum diuiditur. Cum igitur B numerus multiplicatus in semet ipso fuerit: ⁊ tota completa etas seculi:⁊ tempus diuolutum ad finem pueneuerit succedet quinq̄gesimus:quasi.xlix.anno in quo erit resurrectio.Unde subdit clāgens buccina mense septimo nē. 1.Lec.4.d Unde Aplꝰ:Jn tuba dei descendet de celo⁊ mortui qui in christo sunt resurgēt incorrupti: oportet enim suscitantem precedere tubā ideo in quadragesimo et nono anno in quo cōmunis est cōsummatio tuba canere precepit.

e Mense septimo.Quia q̄si septimo mense etatis mundi xps venit:primus mensis qui in paradiso fuit:secundus vsq̄ ad diluuium.tertius vsq̄ ad abraam.quartus vsq̄quo descensum ē in egyptum. quintus vsq̄ ad transmigrationem.sextus vsq̄ ad aduentum xp̄i. septimus ipe aduētus. f Sanctificabisq̄ an.Quasi in sanctimōia expectetur ⁊ cogitet.pacē em̄ debemus sequi ⁊ sanctimoniā sine qua nemo videbit deum. g Annusquisq̄.Patriarchax ⁊ ꝓphetax.Est quedam familia hospitalis: cui preest abraā Est ⁊ alia castitatis:cui preest ioseph.Est ⁊ alia mansuetudīs:cui preest moyses.

b Quādo vendes nē Quisq̄ vēdere pōt vel emere.Ūñ:Paul⁹:Oīa vra sum⁹ sicut ⁊ vos nr̄a. 1.Cox.3.d Hoc fm lr̄am mozaliē ꝓmat:vt ī ōctib⁹ ꝓmis cōpatiamur: ne ꝗs nimiū molest⁹de pauperū necessitatib⁹negocietur: ne studeat possessiones alioꝝ acq̄rere:sz īdigentib⁹ cōmodare ⁊ commodata paulati de fructib⁹agroꝝ recipe.

i Juxta nūex. Jd est fm virtutem cuiusq̄.anni enim etatem significant:in qua mānifestatur q̄d possit quisq̄ fm corpus.

k Quanto plures.Jdest:si potest multum operari multum frutum exiget:si multum non potest parum rependet. feret enim hic trigesimum.iste sexagesimum: ille centesimum fructum.

L

f Facite

f Eterna requie.

Septio āt anno sabbatū erit r̄ę a

a f q̄z nihil erit necesse opari: nec opa legīs vel cuā gelū. b f p hāc cōem culturā mādata ipledo.

r̄equietionis dñi: ag̃rū nō seres

a f a pre totū denoīar. f cuāgelica mādata pure obseruādo. b f eoles. c f Que naturalis lex suggerit:nec doctore idiget nec lr̄is.

a ⁊ vineā nō pūtabis. Q̄ūę spon/ b

a f Lxx.vuam scificationis.i.mysteria xp̄i.

te gignit hum⁹ nō metes:⁊ vuas c

primitiax tuax nō colliges quasi

vindemiā. Annus em̄ requietiōis

b terrę ē:sed erūt vobis in cibū ti/ d

a f quē inuitasti nō vt seruū ⁊ ancillā subiecisti.

bi et seruo tuo ancille ⁊ mercēna

f Lxx.inclinio.i.philosopho ꝙ adiucet tibi:q̄ terrā bonam intrasti.

rio tuo ⁊ aduene q̄ ꝓ- ꝓrinatur

a f idiotis. b f infidelib⁹ mansuete factis.

apud te. Jūmentis ⁊ pecoribus e

f putabunt viuere in secula seculorum.

tuis oīa quę nascunt ꝓuebunt

c cibū. Numerabis quoq̄ tibi se/ f

d f Lxx.septem requies.

ptem hebdomadas annox.i.sep/

pties septē q̄ siī faciūt q̄draginta

e nouez ⁊ clanges buccina mēse se/ g

a f pfectionē significat:q̄z denarius perfectus est b f q̄z bonitate ⁊ clementia gen⁹ hūanū pfecte a corruptione liberatur.

ptimo:decimā die mensis ꝓpi/

tiationis tpe i vniersa terra ve

f q̄z omēs a corruptione liberabuntur quibus in adam dictum est: Terra es ⁊ in terram ibis.

f stra.Sanctificabisq̄ annum q̄nq̄ b

a f oīm pcrox oīm laborum. b f q̄z generalis re

gesimū ⁊ vocabis remissionē cūn i

surrectio. f vel tue.

ctis habitatorib⁹ terrę vr̄e. Jpse

f Jniciatus vel remissiuus.

est em̄ iubile⁹. Reuertetur hō ad

f Lxx.patriam:padisum.scz.q̄ vera patria est.

g possessionē suā:⁊ vnusq̄sq̄ rediet

ad familiam suam pristinā:q̄z iubile⁹:ē ⁊ q̄nquagesimus annus.

f vt supra. f q̄z tps fruēdi non operandi.

Nō seretis neq̄ metetis sponte i

agro nascētia ⁊ primitias vinde/

f reponendo in vsum ꝓprium.

mię nō colligetis ob sanctificatio

a f q̄z reddet vnicuiq̄ iuxta opera sua.

nē iubilei:sz statim oblata come/

f a deo venim⁹ ad quē redeundum est.

detis. Anno iubilei redient oēs

a f patriā celestē singuloꝝ remuneratione q̄z i domo patris mei mansiones multe sūt. f docendo

b ad possessiones suas. Quādo vē k

a f aliquā doctrinā bonā. b f ecclesiastico.

c f discernendo

des q̄ūpiam ciūi tuo vel ēmes

f Supra v.rturem. doctrinam ingerendo oncra importabilia imponendo.

l ab eo ne ꝓtristes frēm tuū:sed iu

f vel laudis.

xta numerū annoꝝ iubilei emes

f fm hoc qđ fructificare pōt discipulus.

ab eo ⁊ iuxta suputationē frugū

k vēdet tibi. Quāto plures ānī re/

māserint p⁹ iubileū tanto crescet

nō exercebaī ꝓ vtilitate temporali colentiū. Oēs aūt hebrei ⁊ Andreas sup locū istum dicūt q̄ terra anno.vij.nō colebaī nec seminabaī:⁊ B magis cōcordat textui q̄z statim subdīt:Sex annis seres agrum tuū nē.subdīt: a Septimo aūt anno sabbatū erit terre.Si em̄ coleret nō eēt requies terre.vñ ⁊ subdīt:Agrū ñ seres nē. b Que sponte gignit humus nō metes. illa sunt q̄ nascuntur in cāpis ex granis decidentibus tpe messis absq̄ alia cultura: ⁊ illa nō debebant dñi campoꝝ appropriare sibi. c Et vuas primitiax tuax. dicūt aliqui q̄ loquīt B de fructib⁹ vinee añ quartū annū q̄ erāt immūdi:vt hī.s.xix. ca.sz nō est vex īmo de fructib⁹ anni septimi loquīt qui absq̄ cultura nascebantur. vñ ꝑmittīt:Anno.vij.agꝝ non seres ⁊ vineā tuā nō putabis:⁊ de vtriusq̄ fructibus subdīt: d Sed erunt vobis in cibū nē. q̄z inde viuebant cōiter dñi ⁊ fuī paupes: ⁊ pegrini:etiā bestie:nō solū domestice:sz etiā siluestres.vñ subdīt: e Jumentis et pecoribus. Jn hebreo habeī: Jumētis tuis ⁊ bestijs.⁊ p bestias B intelliguntur aīalia siluestria fm hebreos. f Numerabis §z.B ꝓpr agīt de solēnitate anni q̄n quagesimi:de quo est duplex opinio: tam apud hebreos q̄z apud latinos.eo enim q̄ dicitur hic:Numerabis q̄z tibi septē hebdo.nē.dicunt aliqui q̄ annus iubile⁹ erat vltimus ai nus huius numeri.s.xlix.dicebatur tñ q̄nq̄gesimus respectu ꝑcedentis iubilei ĩclusiue.⁊ fī B annus iubile⁹ erat idē cū anno septimo remissiōis hebdomade vltime annoꝝ ꝑ- toꝝ.alij aūt dicunt q̄ annus iubileus erat annus immediate sequens annos.xlix.ꝑdictos.⁊ sic erat q̄n quagesimus a ꝑcedenti iubileo exclusiue. Et fm B annus iubile⁹ erat immediate sequens annū septimū vltime hebdomade ⁊ tunc erant duo anni sibi succedentes immediate in quibus tra q̄escebat:ita q̄ nō colebaī nec seminabaī: ⁊ vtriq̄ opinioni potest lr̄a defacili applicari. f Et clāges buccina mēse nē.Dicunt aliqui q̄ iste clangoꝝ fiebat mense septimo anni ꝑcedētis iubilei ĩclusiue.⁊ fī B annus iubile⁹ erat idē cū anno septimo remissiōis hebdomade vltime annoꝝ ꝑ- toꝝ.alij aūt dicunt q̄ annus iubileus erat annus immediate sequens annos.xlix.ꝑdictos.⁊ sic erat q̄n quagesimus a ꝑcedenti iubileo exclusiue. Et fm B annus iubile⁹ erat immediate sequens annū septimū vltime hebdomade ⁊ tunc erant duo anni sibi succedentes immediate in quibus tra q̄escebat:ita q̄ nō colebaī nec seminabaī: ⁊ vtriq̄ opinioni potest lr̄a defacili applicari. f Et clāges buccina mēse nē.Dicunt aliqui q̄ iste clangoꝝ fiebat mense septimo anni ꝑcedētis iubilei:sicut boies ante natiuitatez dñi ꝑclamant festum.clamādo natale natale.Alij aūt dicunt q̄ iste clangoꝝ fiebat septimo mense anni iubilei:⁊ B videī verius.vnde ⁊ vocatur iubile⁹ ab isto clangore.fm q̄ dicit Ra.Sa. ⁊ rōnabiliter. vbi em̄ dicimus iubileū:Jn heb hī iobel: qđ significat cornu vel buccinā.vñ Exod.xix vbi dr:Cum aūt cepit clangere buccina. Jn hebreo hī iobel. b Sctificabisq̄ annū q̄nquagesimū.i.applicabis ad diuinū cultū. i Et vocabis remissionē. q̄z tūc remittebanī fuitutes ⁊ debita:⁊ etiaz exules ꝓmittebanī redire ad trā suā.vñ sequīt:Reuertef hō ad pos.suā:⁊ vnusq̄sq̄ rediet ad familiā ꝑstinā.cetera patēt ex ꝑdictis. k Ūñ vēdes.hec est pars incidentalis in qua ponuntur duo incidentia ex predictis.eo enim quod dictum est immediate q̄ in anno iubileo omnes redibant ad possessiones suas:sequitur q̄ possessiones non poterant vendi nisi vsq̄ ad iubileum:⁊ ideo necessarium fuit determinare modum venditionis.Jtem quia dictum est supra q̄ septimo anno non poterat seminari nec meti:oportebat determinare de modo prouisionis:⁊ ideo ꝑtio traditur modus venditionis in generali. secundo modus prouisionis anni.vij.⁊.viij ibi:Qz si dixerit⁹.tertio reuertitur ad modum venditionis in speciali.ibi: Terra

quoq̄

a Facite p̃cepta ꝛc. Ne quis audita moderatione vẽdendi ⁊ emendi segnior fieret: ⁊ cõdescẽsio ipa noceret: caute adiũgit: facite p̃cepta ꝛc. Neminẽ siquidem vult vacare: ꝫ ꝟtutẽ fructificare. Virtutẽ q̃z ꝓscia cuiusq; examiat. b Et iudi ꝛc. Nõ corrũpẽtes ĩtẽtiõz vel opationẽ eox velut si q̃s elemosynã tribuit ñ alij noceat vt alij ꝓsit: p̃ceptũ eĩ qõ elemosynã fieri iussit iustã eẽ vo voluit. c Qz si dixe. ꝛc. Quia p duos ãnos terram vacare p̃ceperat ne conturbarentur tanq̃ solliciti quid comederent aut quid biberent ait: Dabo bñdictionem
Dat. 6. d meam ꝛc. Et notandũ qz cũ xp̃s dicat: Nolite cogitare de crastino. lex iubet ne cogitent de tribus annis.
d Dabo benedictionẽ ꝛc. Christũ. Vñ bñdixim⁹ vob in noĩe dñi. i. xp̃o q̃ est nomẽ patris. Qui patrẽ nob nominauit ⁊ manifestauit: hic venit in septio anno. i. in pfectione quã significat senarius: ⁊ vt hominem reformaret quẽ formauerat die sexto: qõ ibi sextus dies ibi sext⁹ ꝟ annus: qz inter formationẽ nr̃am ⁊ reformationẽ multa tpa defluxerunt. e Terra q̃z ꝛc. Aug⁹. Alij codices habent: terra nõ venundabit in ꝑpetuationem: ne quis. s. terrã quam accepit a deo audeat vendere ꝑphanis: qui in ea impietatẽ exerceant: ⁊ deos alienos colãt Alij in confirmationẽ. i. nõ ita cõfirmet ven tio: vt in tpe remissionis nõ recipiat eam venditor: qz ĩnea est ꝛc. Ideo ſm p̃ceptũ meũ q̃squis habet vti debet.
f Si attenuatus ꝛc. Que sit nr̃a substantia quõ eam alienamus: quõ eam recipimus p ordinẽ docet: hz q̃sq; possessionẽ bonã: cõuersationẽ sanctã: alius ꝛginitatez habet: alij cõtinẽtia pollet: hic ꝑminet sacerdotio: ille paupex patrocinio: quisq; ſm virtutẽ hz possessionem: sed p desidiã cogitationes nostre infirmanr̃: ⁊ a ꝓpria possessione ex pte cadimus: docet quõ restituatur.
Lev. 6. a g Potest redimere ꝛc. ſm illud: Si ꝓoccupat⁹ fuerit hõ in aliq̃ delicto: vos qui spiritales estis huiusmodi ĩ
Ibidem struite in spiritu leuitatis. alter alterius onera portate ꝛc. ⁊ sic liberare fr̃m tẽ possumus a paupertate: ⁊ redimere possessionẽ eius: vt quodãmodo cõmunis sit.
h Usq; ad annũ ꝛc. Annus. qz oẽs horas in se hz et dies menses ⁊ circuitus oẽs: pfectionẽ significat. peccatũ aũt pfectũ ⁊ diuturnũ: nõ nisi pfecta penitẽtia emendat: in q̃ ieiunĩ: oro: cilitĩ: elemosyna: ⁊ lachrymę pagunt. p hec eĩm plẽa remissio acquiritur.
i Qui vẽdiderit do. ꝛc. Nõ exp̃mitur vẽditor: nec p. pinquus ꝟ: nõ eĩm vnus est ꝫ tot⁹ ppl's: nec de cognatione iudeox: ꝫ sodome ⁊ gomorre. Qui vendiderit do. ꝛc. In superiori capl'o spũalẽ cuiusq; cõuersationẽ exposuit: h generaliter de synagoga vel ecclesia tractare intendit: qz ecclesia gentiũ libertatẽ accipit: synagoga in ꝑpetuũ fuit exceptis leuitis. i. aplis: ⁊ q̃ adherẽt eis.
Deu. 25. d Exo. 1. d Orige. Qui ven. ꝛc. De iacob scriptũ est. Nõ simplex ⁊ habitans domi. ⁊ de obstetricib⁹ iudeox vel hebreox qz timebant obstetrices deũ fecerũt sibi domos. Timor q̃ obstetricib⁹ cã fuit domox. Jacob vero simplicitas ⁊ innocentia domũ inhabitare fecit vel dedit: hec ẽ dom⁹ nõ manufacta in celis quã nemo edificare põt: nisi cum timore dñi: nemo habitare nisi cũ simplicitate mentis: ⁊ puritate cordis ꝫ sepe q̃ bene agẽdo: ⁊ bñ viuẽdo: ⁊ recte credẽdo: hãc domũ ꝟstruxit: incurrit pctũ alicui⁹ debiti ⁊ hãc a crudelissimo feneratore cogit vendũdare: et labores suos ĩ alios trãsfundere ꝫ clemẽtia legislatoris occurrit: vt ifra certũ tp̃s redimi possit: si tñ man⁹ eius inuenerit p̃ciũ pnie. s. lachrymis cõgregatũ ⁊ manibus. i. laborib⁹ boni opis inuẽtũ: ann⁹ aũt ẽ q̃ venit dñs mittere cõfractos ĩ remissionẽ: ⁊ penitẽtib⁹ dare salutẽ. Dom⁹ aũt q̃ ĩ celo ẽ ĩ ciuitate murata ẽ. Mur⁹ celi firmamẽtũ ẽ: hãc pfit hr̃e pauci: q̃. s. quersatiõz hñt ĩ cel': Quib⁹ ꝟ:
1. Cor. 3. c Dei edificatio estis: alij hñt domos ĩ vicijs q̃b⁹ nõ ẽ mur⁹: ꝫ adiacet ager fecũd⁹: illi fortasse q̃ sibi p̃parãt habi
Matt. 5. a taculũ ĩ tra viuẽtiũ. ꝺ q̃b⁹ ꝟ: Bti mi. q̃. ipi. p. ter. Jstas domos si forte lapsus acciderit: sp ẽ facultas recupãdi. Si. n. nos aliq̃ culpa mortal' ĩuenerit nõ ĩ crimĩe mortali: nõ ĩ blasphemia fidei: q̃ muro ecclesiastici ⁊ aplici dogmat̃ cincta ẽ: si vel ĩ ſmõis vel ĩ mox vicio ꝟsistat: h ẽ vẽdidisse domũ q̃ ĩ agro ẽ: vel ĩ vico cui mur⁹ nõ ẽ. h q̃ culpa: hec venditio sp repari põt: nec inẽdicit aliqñ de hmõi penitẽtiã agere: ꝫ nõ de grauiorib⁹ criminib⁹ qõ ẽ ĩ infidelitate ipenitẽtẽ pseuerare vsq; ad finẽ ĩ iniq̃tate pdurare. ĩ q̃uiorib⁹ crimĩb⁹ ei semel tñ ꝓcedit pnie locꝰ

ſ cõia

⁊ preciũ: Et q̃nto min⁹ tpis nũera
ſ vel minus. ſ vel emptori.
ueris: tãto minoris emptio cõstabit. Tempus eĩ frugũ vẽdet tibi
ſ graue onus imponendo.
Nolite affligere cõtribules vr̃os:
a ſ q̃ dicit: Tollite iugũ meũ sup vos: quia suaue est ⁊ onus meum leue.
ꝫ timeat vnusq̃sq; deũz suum: qz
a ſ q̃ dixit: Nõ oẽs capiunt verbum istud: qui potest capere capiat.
a ego domin⁹ de⁹ vester. Facite p̃ce
ſ In memoria.
b ̃cepta mea ⁊ iudicia custodite et implete ea: vt habitare possitis in terra
ſ. i. diuina lege spũalis scripture ⁊ bona cõuersatione quã deus possidere ⁊ colore p̃cepit.
u hsq; vllo pauore ⁊ gignat vobis
ſ vitam eternam.
humos fructus suos quib⁹ vesca
a ſ Satiabor cum apparuerit g. r. b ſ vel diabolo li cuiuslibet persecutoris.
minis vsq; ad satũritatẽ nũllius impetũ formidantes. Qz si dixeritis a
ſ in cuiusq; cõsũmatione.
c quid comedemus anno septimo si nõ seuerim⁹ neq; collegerimus
d fruges nr̃as: dabo bñdictionẽ me
ſ quo reformatus est homo. ſ homo.
am vobis anno sexto et faciet
a ſ quibus in eterna beatitudine nutriamur q̃ hic xp̃o iuuante virtutũ ⁊ operum semina iecimus.
frũctus triũ annox. Seretisq; anno octauo: ⁊ cõedetis fruges veteres vsq; ad nonũ annuz donec
e noua nascanr̃ edetis vetera. Ter b
ra q̃z nõ vendetur in perpetuum:
a ſ nõ vra q̃ aduene estis. b ſ nascẽdo. c ſ viuẽdo q̃ cogimini migrare moriendo.
qũia mea ẽ: ⁊ vos ad̃uene ⁊ cõlo
ſ qui celum ⁊ terram impleo.
ni mei estis. Vñ cũcta regio possessionis vr̃e sub redẽptionis cõditi
a ſ perditis diuitijs spũalibus. b ſ fidelis.
f one vẽdet. Si attenuatus frater †
a ſ diabolo. ſ cogitationẽ pcti suscipiens. ſ conuersationem.
tu⁹ vẽndiderit possessiunculã suã
ſ cogitatione fidei.
g ⁊ voluerit ꝓpinqu⁹ eius: põt redi † mere qõ ille vẽdiderat. Sin autez
ſ qui sibi cõpatiatur. ſ Satisfactionis.
nõ habuerit primũ: ⁊ ipe p̃ciuz ad redimendũ potuerit inuenire:
ſ bone conuersationis.
cõputabunt fruct⁹ ex eo tpe quo
a ſ peccauit. b ſ satisfactionis ⁊ correctionis.
vẽdidit: ⁊ quod reliquũ ẽ reddet
ſ opponet diabolo. ſ satisfactione reddita.
emptori sicq; recipiet possessionẽ
a ſ opatio vel p se vel p ꝓximũ. ſ vt ꝓtanã cogitationẽ ad actũ. a ſ diabol⁹. b ſ ꝓtana suggerẽdo
reddat p̃ciũ hẽbit ẽptor qõ emẽ
h rat vsq; ad ãnũ iubileũ. Jn ipo. n. ois vẽditio redibit ad dñm et ad
a ſ synagoga vẽdit ab his q̃b⁹ ihabitãda dabat.
i possessorẽ p̃stinũ. Qui vendiderit o

quoq;. Circa p̃mũ sciendũ q; erq̃ nõ poterãt vẽdi possessiones nisi vsq; ad annũ iubileuz ad hoc q; esset iusta venditio oportet hr̃e respectum ad ĩminũ iubilei. vt q̃nto plures eẽnt ãni vsq; ad iubileum tãto pl⁹ vẽderẽt ⁊ q̃nto pauciores tãto minus: ⁊ ptz lra. a Qõ si dixeritis. h ꝓpr agit de mõ ꝓuisionis: qz dñs q̃ est verax ⁊ potẽs ad iplẽdũ: dic q; ãno sexto tra proferet fruct⁹ ĩ tãta abundãria q; etiã sufficerẽt ad sustẽtationez hoĩm vsq; ad tp̃s q̃ noui fruct⁹ haberenr̃ de seminatis octauo ãno ⁊ patet littera.
b Terra q̃z. hic reuertit ad modũ vẽditionis ĩ spẽaliz p̃mo agitur de vẽditione agroz. scõo domoz. ibi: Qui vnediderit domũ. tertio psonaz. ibi: Si paupertate cõpulsus. Circa p̃muz dcmiat q; vẽdens possessionẽ suã ex paupertate: poterat redimere si veniret ad p̃guiorẽ fortunã: ⁊ sil'r ꝓpinqu⁹ ei⁹ ⁊ si emptor leuasset aliquos fruct⁹ valor de p̃cio debebat defalcari: et residuũ reddi emptori. terra eĩm ꝓmissionis erat ipius dei ĩmediate. iudei aũt ibi habitãtes nõ erãt nisi sic coloni. ⁊ iõ dom⁹ noluit eam aliter vẽdi seu alienari: ⁊ patet lra.
c Qui vendiderit domũ ꝛc. h agitur in spẽali de vẽditione domoz̃um vbi determinatur q; dom⁹ q̃ erãt intra ciuitates vel villas muratas: si vẽderenr̃ poterãt redimi infra annũ vẽditionis: aliter nõ poterãt redimi de cetero etiã ĩ anno iubileo. Dom⁹ aũt q̃ erãt in villis non muratis semper poterant redimi vsq; ad iubileũ

P ✻ de fal

§ cõia q̃ freq̃nt incurrim⁹:semp pe/
nitẽtiã recipiunt:ꝛ sp redimunt.
a Agroꝝ iure vẽ.Quia euãge/
lio ꝓmi sunt nõ legi.Jõ semper
pñt redimi exq̃ xps venit:vsq; ad
scõm aduentũ ꝑ ptes redimunt.
Lxx.Ad agꝝ terre estimabunt:
Matt.13.f de q̃.s.ōr:Simile ẽ re. ce.the.ab.ī
agro.i.euãgelio:ī q̃ thesaur⁹ est
mysteriũ xpi.s. b Edes leuita
rũ ꝛc.Si sacerdotalis fuerit do/
mus vel leuitica:vbicunq; fuerit
siue ī ciuitate:siue ī agro semp hz
redẽptionẽ.Sacerdos mẽs conse
crata deo ōr:ꝛ vocat leuita:q; sp
assistit deo ꝛ volũtati ei⁹ mistrat:
pfect⁹ q̃ xtute ꝛ ope ī fide ꝛ acti/
bus sacerdos ꝛ leuita accipiend⁹
2.Re.12.c est.huic si ꝓtigit domũ celestẽ vẽ/
dere sic̃ Dauid q̃ aspexit vxorem
Urie:statim redemit dicẽs:pecca
ui.Si etiã scripturas diuinas legi/
mus ꝛ sctõꝝ patrũ in his delicta
aliq̃ recẽsem⁹:si fm ap̃lm dicim⁹:
1 Cor.10.b Quia hec oĩa ī figura cõtigebãt
illi:ꝛ scripta sunt ad correctionem
nr̃am:ꝟ mõ sp dom⁹ eoꝝ redimit
q; semp ꝑ culpis eoꝝ a doctoꝛib⁹
satisfactio reddit oñdentib⁹ ex di
uinis scripturis ꝟ formas fuisse
ꝛ imagines futuroꝝ:nõ q̃ꝟ deli/
cta sctõꝝ arguerent:ſz quib⁹ pec/
catores ī societate sctõꝝ venturi
oñderent.Jta q̃ possessio sacerdo
talis nũq̃ a sacerdote separ̃:etiã
si aliq̃ districta fuerit sp redimit
ꝛ.14.q.3.c q; charitas oĩa patit:oĩa sperat
putant. nũq̃ charitas cadit:pot ãt distra
hi.i.ī pctũ icidere: q; pot aliq;
§ supedificare:ligna fenũ stipulã q̃
sunt opa pcti:q̃ ꝟ edificat diabolo
domũ vẽdit:dat pciũ pcti:satisfa/
ctionẽ.s. desiderij. c Subur/
bana ꝛc.Alij agri.i.cõuersatiões
xtutes:ꝛ doctrie: he sepate sunt
a citatib⁹ eoꝝ q̃ ꝑ ipos cõsistũt:et
saluant̃:ꝛ nõ vendunt̃:q; gratis
accipiunt̃:gratis dant̃. d Si
attenuat⁹ ꝛc.Mirare legislatoꝛis
sapiam ꝛ pietatẽ:ī hũilib⁹.n.ſbli/
mia expõit:fm lr̃am xo dat regu
lam pietat̃. e Qui eduxi ꝛc.
Quasi sic̃ de dñio egyptioꝝ vos
liberaui:ꝛ abiect̃ pctoꝛib⁹ ī trã cha
naneoꝝ iã mũdatã iduxi: ita no/
lo vos ſb dñio pctõꝝ teneri: neq;
pctõꝝ societatẽ ãplecti.ſz cũ peni
tere voluerit ꝛ cohabitatiõe ꝛ fa
cultat̃ largitiõe sustẽtet̃.
f Si pau.ꝛc.Multa pietate lr̃a
plẽa ẽ:ſz spũal̃ itellect⁹ plenioꝛ.
g Sz q̃si m. Ubiq; ſbdit⁹ ẽ:ſz tñ ꝟ
lib ẽ:sic q̃ ꝑ vos ꝓfect⁹ ẽ ſbiect⁹ q̃dẽ
ẽ:ſz dignitate gr̃e diuine frater est.
h Nec af.ꝛc.qꝛ ī q̃ iudicas iudi
Matt.7.a caber̃:ꝛ eadẽ mẽsura q̃ mẽsi fue/
rit̃ remetiet̃ vob̃. i Ser.ꝛ an
cil.ꝛc.Oñdet q̃d distet int̃ eos q̃s
ex ifidelib⁹ ꝺo saluam⁹ q̃sq; iã fi/
deles:ꝛ nob̃ filles vocatiõis ꝛ con
uersatiõis dignitate ꝑ tpe xtuti/
b⁹ attenuatos corrigim⁹.hi.n.vs/
q; ad iubileũ apõ nos opant̃.illi
ãt fuit sẽ ꝓpetui. k Qui ex ꝛc.
Judeoꝝ ꝓgnati hẽtici:q̃ eadẽ no
biscũ ꝑdicãt misteria q̃si sint ī trã
vr̃a:ſz nõ recte ꝛ pfecte credunt.
l Hos hã.ꝛc.Quos de gẽtbus
§ aut de

§ legis prophetie. § hierusalem.
domum intra vrbis muros:habebit licentiam
a § .i.in vno tm̃ anno in q̃ xps oĩb⁹ remissionẽ dedit ꝛ maxie iudeis:vñ
vt p̃dicarem annum placabilem domino ꝛc̃.
redimendi donec vnus annus impleat̃.Si non
§ In aduentu xpi. § diabolus.
redemerit ꝛ anni circulus fuerit euolut⁹ emptoꝛ
§ demones.
possidebit eã ꝛ posteri eius in perpetuũ: ꝛ redi/
a § Lxx.remissionẽ quã rogauit eis xps dicẽs:Pr̃ ignosce illis. qꝛ nesci
unt quid faciũt. b § qꝛ sine lege:vñ pagani dicuntur.
mi nõ poterit etiam in iubileo.Sin autẽ in villã
§ gentilis ecclesia § patriarchas ꝓpheras legem.
a fuerit domus q̃ muros nõ hz agroꝝ iure vẽdet̃.
§ remissione crucis.
Si ante redempta nõ fuerit: in iubileo reuertet̃
a § quotquot eis sociantur. b § apl̃oꝝ q̃ hereditatẽ nõ possidẽt ī terra.
b ad dñm suũ.Edes leuitaꝝ q̃ in vrbib⁹ sunt semp
possunt redimi.Si redempte nõ fuerint:in iubi
a § oẽs familie apl̃is adherẽtes eoꝝ erant possessiones.
leo reuertentur ad dños:qꝛ domus vrbiũ leuiti
c caꝝ ꝑ possessionibus sunt inter filios isr̃l.Subur a
§ apostolorum.
bana aũt eoꝝ nõ veneant:qꝛ possessio sempiterna b
§ dignitate conuersatione.
d est.Si attenuatus fuerit frater tuus ꝛ infirmus
§ operatione ꝛ virtutum. a § q̃ nũc ad fidem venit. b § q̃ adhuc errat
manu:ꝛ suscepis eum q̃si ãduenã ꝛ pẽgrinum: ꝛ
hunc ꝛ illum. a § pane verbi dei. b § ne moriatur a deo alienus. c § .i.
ne abundantius virtutũ operatione exigas.
vixerit tecũ: nec accipias vsũras ab eo:nec ãpli⁹
a § ne nimis opprimas eũ angarijs. b § quasi imitare Paulũ dicẽtẽ:
Jnfirmus sum infirmis infirmis.
quã ōdisti. Time dm̃ tuũ:vt viuere possit fr̃ tu⁹
apũ te ¶ Pecuniã tuã nõ dabis ei ad vsurã ꝛ fru/
a § cui⁹ iugũ suaue q̃ hoiem nolo peccare nec supra vires alicui⁹ exigere.
gũ supabũdãtiã nõ exiges.Ego dñs de⁹ vest̃:
e q̃ eduxi vos de terra egypti:vt darẽ vobis ter/
§ virtutis attenuatione.
f raz chanaã ꝛ essez de⁹ vr̃.Si pauptate cõpulsus c
a § ꝓcio doctrie ꝛ correctionis. § cõuertẽdũ ꝛ corripiendũ se tibi tradi/
derit. b § fidelis equalis vocatione ꝛ conuersatione. c § nimia crude/
litate affligens. d § .i. nõ subdetur tibi ranc̃ seruus:sed libertate q̃
xps nos liberauit.
vẽdiderit se tibi frater tu⁹:nõ eũ ꝟppримes ser
a § Non vere qꝛ cito domũ ꝛ agrũ recuperabit.
g uitute famuloꝝ:sed quasi mercenari⁹ ꝛ colonus
a § qꝛ ꝑfectã penitentiã integre mundatus ꝛ pfect⁹ pot opari apũ se.
erit:vsq; ad ānũ iubileũ ꝟpabit apũ te:ꝛ postea
a § virtutibus quas habebat antec̃ venderẽtur. § sanctorum.
egrediet̃ cũ liberis suis:ꝛ reuertetur ad cognati
a § conuersationis sortẽ ꝛ gratie quã dedit eis verus pater de⁹.b § quasi
semel facti serui mei:ꝛ a seruitute mundi ꝛ diaboli liberati ꝛ si ad modi/
cum lapsi sunt:nolo tũ vt dignitatem perdant in perpetuum.
onem ꝛ ad possessionem patrum suoꝝ. Mei em̃
serui sunt:ꝛ ego eduxi vos de terra egypti. Nõ
§ quasi empti sunt precio magno nolo vt fiant serui hominum.
b veneent conditione seruoꝝ. Nec affligas eũ
§ quem conuertisti. § quem predicatione acquisisti.
i per potentiã:sed metuito deum tuum. Seruus d
a § gentilibus qui nondum credũt:spem tamen habent fidei ꝛ salutis.
ꝛ ancilla sint vobis de nationibus que incircũ
a § iudeis qui nobiscum legunt legem ꝛ prophetas:sed nõ nobiscum in
relligunt.
tu vestro sunt:ꝛ de ãduenis qui peregrinantur e
k apud vos vel qui ex his nati fuerint in terra ve
l stra.Vos habebitis famulos:ꝛ hereditario iure
§ discipulos vestros. § .i. nulla remissi/
one dimittentur.
trãsmittetis ad posteros ac possidebit̃ eternũ:

defalcatione tñ facta
de ꝑcio quantũ value
rant emptoꝛi.Rõ autẽ
hui⁹ diuersitat̃ erat vt
ciuitates ꝛ ville mura
te remanerẽt magꝛ po
pulate:ꝛ iõ statutũ fu/
it vt dom⁹ illaꝝ vendi
te ñ possent redimi ni/
si ꝓmo anno: vt ꝑ hoc
boies eẽnt minus ꝓ/
ni ad vẽdendũ.Excipi
unt̃ tñ ab ꝟ dom⁹ leui/
taꝝ q̃ erãt in vrbibus
muratis q̃ vendite ab
eis poterãt semp redi
mi mõ.s.dicto.Cuius
rõ assignat̃ in lr̃a:qꝛ le
uite nõ habebant ptẽ
in agris sic̃ alie tribus:
ꝛ iõ dom⁹ eoꝝ q̃ erant
in vrbib⁹ reputabant̃
eis q̃si ꝓ hereditate
agroꝝ:ꝛ iõ silli mõ re/
dimi poterãt.ꝛ ꝓz lr̃a.
a Suburbana autẽ
eoꝝ nõ veneant.i.ven
denᷓ.vñ xꝰus.Exulo
vapulo veneo flo qua
tuoꝛ ista.Sensum pas/
suiſb voce gerũt alie/
na.i.sub voce actiui.
b Quia possessio sem
piterna ẽ.suburbana
em̃ ꝓpꝛie dicta erant
q̃dã loca ī circũitu ci/
uitatũ q̃ erant cõia:vt
hr̃ Numeri.xxxv.vbi
ista materia tangitur
plenius.ꝛ iõ ōr ꝟ pos/
sessio semp̃na:qꝛ cõi/
tas nõ morit̃ ſz psone
singulares:ꝛ iõ null⁹
poterat aliq̃d vendere
ibi:qꝛ nõ habebãt ali/
quid ꝓpꝛiũ.
c Si pauptate.ꝟ cõ/
seq̃nt agit̃ de vẽditiõe
psonaꝝ:vbi determia
tur q; si aliq;s hebreus
esset empt⁹ in seruum:
vel hebrea in ancillaꝝ
deberet tractari ami/
cabiliter:ꝛ nõ sic̃ serui
aliaꝝ nationũ:ꝛ in an
no iubileo poterat ta/
lis egredi liber ꝛ si an
nus septim⁹ remissiõis
veniret añ annũ iubi/
leũ poterat egredi sil̃r
vt dictũ fuit Exo.xxj.
Erant em̃ oẽs hebrei
fui ipi⁹ dei immediate
eo q; redemerat eos ōr
fuitute egypti:ꝛ iõ no
lebat eos alit̃ vendi.
Sec⁹ãt erat de seruis
empt̃ aliaꝝ nationũ:
ꝛ ꝟ ē qs ſbditur:
d Ser.ꝛ an.ꝛc.q̃ nõ
sũt ꝓsi ad iudaismũ.
e Et de aduenis.i.
de cõuersis.sic̃ ptz Jo
sue.ix. Qꝛ gabaonite
semper fuerũt fui mul
titudinis:lz eẽnt con/
uersi ad iudaismũ. Si
aũt aliq;s inde⁹ eẽt vẽ
✱ dit⁹ ī fuũ

Si aut de iudeis aut de hereticis cõuertimus quasi seruos ⁊ ancillas in ꝑpetuũ acq̃rimus: q: ꝑ eis doctrine pecuniã expendimus: ⁊ filijs vr̃is. i. discipulis docẽdos tradere posuimus: sicut Paulus Tito cretẽses timotheo ephesios docendos cõmisit. a Frẽs autẽ ⁊c. Quasi nõ eadẽ dignitate apd̃ vos erunt quos de impijs conuertistis: et q̃s lapsos reparastis.

b Si inualuerit. Id est si nouiter fidei vr̃e cõiunctus: ⁊ gentilis vel iudeꝰ vel hereticus xtutibꝰ claruerit vt possit arguere ⁊ exhortari. Si ĩualuerit ⁊c. ſm lr̃am q̃tuz diligat libertatẽ ofendit. Ideo eñ israelitã alienis nõ ꝓmittit fuire: sz ꝑcipit redimi.

c Qui voluerit ⁊c. Turpe est eñ hoiem ĩ fide ab infantia nutritũ taliũ sb̃ire magisteriũ: q̃ repente mgr̃i facti sũt. Añ hiero. heri in foro: hodie in altari: heri sociꝰ histrionũ hodie ꝓfectoꝛ xginũ.

d Patruꝰ ⁊ patruelis. Patrueles sũt q̃ nos ĩ fide genuerũt frẽs eoꝛ consiles ꝑdicatoꝛes filij frm̃ discipuli consimilium.

e Cõsanguineꝰ. Qui remotioꝛ patruo vel patrueli: sz remotioꝛ affini. Qui eñ suoꝛ ⁊ maxĩe domesticoꝛ curã nõ hz: fidẽ abnegauit. f Affinis. In cognatione fidei ĩcarnationis xp̃i: q̃ de carne eius ⁊ ossibus sumus.

g Sin aũt ⁊c. Pro libertate nr̃a ⁊ gloria spũssanctus agit: ⁊ quẽcũq̃ suuz perdi xtutibꝰ redimi ꝑcipit

h Et ipe ⁊c. Qui pauperfactus est in pctõ: cũ pus virtute et doctrina dines eẽt recte seipm̃ liberat dũ exhortãdo cõsulendo ad virtutem reuocat.

i Supputatis ⁊c. Id est tractando apd̃ se q̃ xtute q̃ correctione studiose penitẽtie remissionẽ pctõrũ possit apꝑhẽdere ⁊ ꝑcedere. Sic eñ q̃ pecuniã reddit ẽptoꝛi annum remissionis nõ expectat: sic q̃ eq̃les ad delẽdũ peccatũ exq̃rit xtutes: penitẽtiã anticipat. Sic̃ qchꝰ q̃ multa abstulerat ait: dimidiũ bonoꝛ meoꝛ do pauptibꝰ ⁊ si quẽ defraudaui reddo q̃druplũ. Jõ dñs ait illi: hodie salꝰ huic domui facta ẽ

k Reddet ⁊ ꝑciũ: Id est frm ea q̃ peccauit optet ꝑcium reddere. Qd̃ gula peccauit: ieiunio corrigat: qd̃ garrulitas admisit: silẽtiũ deleat. ⁊ sic̃ frijs frĩa curãt.

l Ho dñs ⁊c. m Nõ facietis. C. XXVI

e Cultum idolorum tam visibiliuz q̃ invisibiliũ prohibet. n Sculptile. In edificijs domoꝛ ⁊ possessionibus agroꝛum aliquam vestri memoriã culpere cupientes.

ſ in fide vestra nutritos.

a fratres aũt vr̃os filios isrl̃ ne op
b primatis ꝑ potẽtiã. Si ĩualuerit a
ſ opatio fortitudo sc̃z.
apud vos manus aduenę atq̃
a ſ non habens exhortatoꝛem vel consiliatoꝛem. b ſ Qui olim fide eruditus ⁊ tibi conuersationis sorte equatus.
pegrini: ⁊ attenuatꝰ frãter tuus
a ſ ꝑ verbo doctrine. b ſ conuersationem suam vando scilz. c ſ discipulatu suo sc̃z.
vẽdiderit se ei: aut q̃cq̃ de stirpe
ſ probatis fidelibus.
c dimi. Qui voluerit ex fribus suis
ſ doctrina data ne ampliꝰ coꝛ doctrinã querat.
redimet eum: ⁊ patruus ⁊ patruelis ⁊ cõsanguineꝰ ⁊ affinis. Sin aũt ⁊ ipe potuerit redimet se: sup
ſ ex quo peccauit.
putatis dũtaxat annis a tpe vẽ
ſ perfectam remissionem peccatorum.
ditiõis suę vsq̃ ad annũ iubileũ
ſ mensura peccati considerata qui facit peccatũ seruus est peccati.
⁊ pecunia qua vẽditus fuerat iuxta annoꝛ numerũ: ⁊ rõne mer
a ſ .i. si multe virtutes ⁊ actiones correctionesq̃ necessarie sunt.
cẽnarij supputata. Si plũres fuerint anni q̃ remanẽt vsq̃ ad iubi
b leum: frm hos reddet ⁊ pretium.
ſ si pauci. s. xtutibꝰ ⁊ correctiõibꝰ põt cõmẽdari
Si pauci: ponet rationem cum eo iuxta annoꝛ numeꝛ ⁊ reddet emptoꝛi quod reliquũ est annorũ q̃bus añ seruiuit mercedibus
a ſ .i. cõsideratis. s. peccatis quibus sub peccato venundatꝰ fuiuit. b ſ q̃si cõparatẽdo quantoꝛi
ipũtatis: nõ affliget eũ violent
succurre. a ſ .i. si cõlibus pctõ virtutibꝰ seipm̃
ĩ ꝓspectu tuo. Quod si ꝑ hẽc redi
redimere nõ põt. ſ perfecta ⁊ districta penitẽtia
mi nõ potuerit: ãno iubileo egre
a ſ opibꝰ bonis q̃ añ perm̃ habuit. b ſ suspirando scilz.
diet cũ liberis suis. Dei eñ ſr̃
ſ De mundo.
ui sunt filij israel: quos eduxi de terra egypti. Ca. XXVI
ſ qui illa egi er hec precipio.
Go dominꝰ deꝰ vester. b
l Nõ facietis vobis ido
m e
ſ auaricia est idolorum seruitus.
lũ ⁊ sculptile: nec titulos d
n e

Qui ſliguem

Exod. 21. c

Deut. 15. d

Leui. 25. e

Deut. 16. f

Deut. 5. g

Luc. 19. b

Ibidem

Deut. 27. h

Deut. 4. i

Deut. 15. k

Deut. 5. l

Deut. 4. m

Deut. 27. n

Deut. 16. o

Deut. 28. p

Deut. 4. q

Deut. 5. r

Deut. 28. s

Deut. 4. t

Deut. 5. u

Deut. 28. x

Deut. 4. y

Deut. 5. z

Deut. 28. &

Deut. 4. A

Deut. 5. B

Deut. 28. C

Deut. 4. D

Deut. 5. E

Deut. 28. F

Deut. 4. G

Deut. 5. H

Deut. 28. I

Deut. 4. K

Deut. 5. L

Deut. 28. M

Deut. 4. N

Deut. 5. O

Deut. 28. P

Deut. 4. Q

Deut. 5. R

Deut. 28. S

Deut. 4. T

Deut. 5. V

Deut. 28. X

Deut. 4. Y

Deut. 5.

a Nec insignē ꝛc. Cumulū auri ꝛ argenti aut p̄cioso᷒ lapidū in q̄b⁹ seducunt auari: sic̄ gentiles in idolis. b Custodi. Ab oī malo abstinēdo: ꝛ oī bono vacādo: b̄ ē em̄ vex sabbatū. c Si in p̄ce. ꝛc. Quid fieri: q̄d vitari deberet prędixit. In fine q̄ obſuātib⁹ p̄mia: q̄ p̄uaricātib⁹ supplicia debeantur enumerat. Si i p̄ceptis ꝛc. Nec tñ ad ſram stare nō p̄nt. Multi em̄ in p̄ceptis dei ambulauer̄t: et multa aduersa passi sūt. Illō magis attendere optet q᷒ custodientib⁹ mandata. xxx. benedictiones lex i p̄nti ca. p̄dicit q̄s distictas in. lxx. editione interpretū reperies: q᷒ dñs cū eēt annox. xxx. vēit ad baptismū: vt in pfecta etate donorū pfectionē oñderet. Extūc em̄ euangeliū p̄dicauit: in q̄ est oīs plenitudo vite ꝛ retributionis q̄ in b̄ ca. significant. Orige. Si lex carnalis ē carnaliter obſuata: b̄dictiones carna-
Rom.7.c les tribuit. Si aūt vt Paulo videt: spūalis est spūal᷒ intellecta: spūalem dat obſuata b̄dictionē: aut nō obser-
Eph.1.a uata maledictionē. Añ: Qui benedixit nos i oī b̄dictione spūali ꝛc. Jō aūt ait: i oī b̄dictione: q᷒ sciebat multa ip̄lēda q̄ mādauer̄t i lege: ꝛ i vnoq᷒ p̄nos agones i q̄b⁹ b̄dictionē q̄ vincere meret. Just⁹ xo q̄sq̄ ꝛ pfect⁹ oī b̄dictione p̄t b̄dici: vt capiat benedictiones leuitici: ꝛ libi nūeri: ꝛ gen̄. ꝛ noe ꝛ sem: et iapheth: ꝛ b̄dictiones isaac ad iacob: ꝛ iacob ad ioseph: et ephraim: ꝛ manassen: ꝛ tandē ad. xij. patriarchas. Me em̄ illis solis conuenire viderent. iō apl̄s spūal᷒ noiauit vt q̄cūq̄ in spū: vel xtute: vel omniū vel alicui⁹ istox fuerit possit b̄dictionis alicui⁹ vel oīm pticeps fieri: si similē spm̄ ꝛ xtutē habuit: sic̄ Johannes venit in spū ꝛ xtute helie.
Joh.9.c d Mādata mea. Quale ē illud: qui sabbatū nō custodit ab oī synagoga lapidet: ꝛ hmōi. e Dabo vob̄ ꝛc. Lxx. Et dabo supfluū est nō tñ ꝙsuetudine locutionis nr̄e: sz more scripturax additum. f Tpibus suis ꝛc. Orige. Tpe opportuno: nō ebrio: nō i alijs occupato: prudent᷒ & conniciat doctor cui ministret pluuiam ꝛ tritici mensurā: ꝛ cui dz lac dare ꝛ non det escā. g Terra gignit. Lxx. Ligna cāpi dabūt fructū suū. i. mot⁹ aīe q̄ altiores sūt moribus ꝛre. i. carnis nr̄e
B q̄x fruct⁹ sūt charitas iusticia māsuetudo ꝛ silia. b Pomis arbores
Luc.6.f ꝛc. Orige. Nō pōt arbor mala bonos fructus facere: neq᷒ arbor bona fruma. fa. arbor bona: iusticia: prudētia: pietas: sapia: ꝛ alie multe q̄b⁹ cōsitus est padisus. Sup oīa est arbor vite. s.
Prou.3.c sapia de q̄ dr: Lignū vite ē his qui apprehenderunt eam.
i Apprehendet messium tritura ꝛc. Anima q̄ germinat ex xbo dei: celesti pluuia rigata gemen producit ad messem. Messis aūt purgāda in area. i. sensus in medio pferend⁹: ꝛ cū ceteris doctorib⁹: vel diuinis voluminibus ꝙferēd⁹: vt si q̄d inane aut palee aut ariste sīle fuerit: spiritu discretionis excutiat: ꝛ soluz tritic̄ cōseruis in tpe dispensandū remaneat. Apphendet ꝛc.
Ps. 103. Panis em̄ cor hois cōfirmat: vinū letificat: q̄ de continentia de obſuantijs: ꝛ de custodijs mādato᷒ dicunt: frumentū vident ex q̄ ꝙficit panis q̄ corda cōfortat. Ea xo q̄ ad scīam pertinent: ꝛ occulto᷒ explorationē letificāt mentē: vino ꝛ vidēmie cōparant. Cor em̄ letat cū obscura explanant. k Vinde mia ꝛc. Fructū aīe. Vindemia em̄ arbox ē: b̄ aūt sit hr̄e. i. cor pore ꝛ aīa fructificare: magne b̄dictionis est. Esici⁹. Congregans em̄ aīa xtutes suas: mox desiderat alias. Añ sequitur que

a erigetis: nec insignē lapidē ponetis i terra vestra vt adorꝛetis eū: Ego enim sum dominus deus
§ Nō ali⁹ nō idola. Nō vestra.
b vester. Custodite sabbata mea: b
§ Sanctimonie perfecte studentes.
et pauete ad sanctuarium meum: c
§ sanct⁹ habitās in sanctis dispdens q̄ rēplū dei polluūt. § q̄ sunt recta via.
c Ego dñs. Si in p̄ceptis meis d
a § pficiēdo. § ira. b § quibus iubetur decimas offerri ꝛ huiusmodi.
a b
ambulaueritis et mandata mea
a § in memoria. § intelleexeritis. b § ipleueritis
e custodieritis ꝛ feceritis ea: dabo e
a § verbi dei: vñ expectet sicut pluuia eloquium meū. § nō q̄ sup iustos ꝛ iniustos. b § corpus.
f g vob̄ plūuias tpibus suis et terra
a § castitatē: sobrietatē: abstinentiā. b § opibus § virtures. s. pietas: sapia: disciplina: ꝛ alie.
b gignit germē suū: ꝛ pomis arbo- f
i res replebunt. Apphendet messiū
§ Esiciuſ. Bōa corpis: rritura. n. ē fructuū terre
k l tritura vindemiā: ꝛ vindemia oc-
§ aliax virtutū ꝛ actionū. § operando.
m cupabit semētē: ꝛ comedetis pa-
§ vt sufficienter operemini.
n nē vestrū i saturitate: ꝛ absq᷒ pa- g
a § q᷒ domus vr̄a supra firmā petrā.
uore habitabitis in terra vestra.
a § in futuro. b § perfectā. § nō huius mundi vñ: Nō veni mittere pacē ꝛc. c § q̄ posuit fines tuos pacem ꝛc.
Dabo pacem in finibus vestris
a b
a § a strepitu mūdi. § moriemini. b § iustus vt leo cōfidit. § q᷒ nō hēbitis p̄ q̄ terreamini.
dormietis ꝛ nō erit qui exterreat
a § dēmones. § nō has corpales q᷒ neq᷒ bone neq᷒ male. b § hostilis afflictio.
o Auferā mālas bestias: ꝛ gladius h
§ corpus ꝛ animam.
non transibit terminos vestros.
a § lege dei armati. b § occisi ieiunio. § dēmōes
p Persequmini inimicos vestros
§ si cast⁹ sis excidit ante libido si pi⁹ impieras.
q r ꝛ corruēt corā vobis. Persequen
a § q̄ spūal᷒ q̄nq᷒ sensibus vrunt. b § astutia perfectos.
tur quinq᷒ de vestris centū alie
a § finitū p̄ infinito. b § cōtrarias virtures.
s nos: ꝛ centū ex vob̄ decem milia
§ Spūales. § spūs q̄ō est verbum dei.
Cadēt inimici vr̄i gladio i ꝙspe-
§ nō sustinētes faciem vestram.
t v ctu vr̄o. Respiciā vos et crescere i

terre. cum dicitur: competentibus ad fructificationem terrenascentium.
f Apphendet mes. tri. vin. b̄ est dictū: tāta erit copia bladi q᷒ nō poterit colligi añ tp̄s vindemie. secundo promittit eis securitas ab hoste. cum dr:
g Et absq᷒ pauore habitabitis. q᷒ sine securitate fertilitas pax aut nihil valet.
h Auferā malas bestias ꝛc. ita q᷒ nō nocebūt p̄sonis vestris nec bonis. tertio p̄mittit eis fertilitas in. ple. cū dr:
i Respiciā vos ꝛc. sic̄ p̄missū fuit abrae Gen. xv. iō sbdit: Et firmabo pactū meum vobiscum.

Nico. de lyra

a Nec insignem la. In quo prohibetur idolatria in imaginibus lapideis.
b Custodite sabbata mea. i. solēnitates que vocantur sabbata: quia in eis erat cessatio ab operibus seruilibus: vt patet ex supradictis.
c Et pauete ad sanctuarium meum. i. habete reuerentiā ad ip̄m: ꝛ nō ad idolatrie locum. d Ego domin⁹. hic p̄fr inducit p̄pl̄s ad obseruantiā p̄dictox p̄ p̄missiones bonox si ea obſuauerint. ꝛ p̄mo p̄mittit eis vbtas
e Dabo vo. plu. temporibus suis. i. competentibus ad fructificationem terrenascentium.
f Apphendet mes. tri. vin. b̄ est dictū: tāta erit copia bladi q᷒ nō poterit colligi añ tp̄s vindemie. secundo promittit eis securitas ab hoste. cum dr:
g Et absq᷒ pauore habitabitis. q᷒ sine securitate fertilitas pax aut nihil valet.
h Auferā malas bestias ꝛc. ita q᷒ nō nocebūt p̄sonis vestris nec bonis. tertio p̄mittit eis fertilitas in. ple. cū dr:
i Respiciā vos ꝛc. sic̄ p̄missū fuit abrae Gen. xv. iō sbdit: Et firmabo pactū meum vobiscum.

Gal.6.b
Ibidem.5.c
Dan.13.c
Dan.13.b
Esa.65.d
1.Cor.2.d
Dan.2.g

Comedetis

Ma Multiplicabimini ⁊c. Ut pauca fiant magna vel multa. Uñ si qꝫ est aliud mandatū in hoc verbo restaur/
Deut.22.d ratur. Diliges ꝓximū tuū sicꝫ teipm.
b Et co.ve.⁊c. Uetus lex ⁊ ꝓphe/te: vetera vetex q̄ añ legē fuerunt ab initio mundi: venerūt euāgelia noua ⁊ aplis his supuenientibus vetera ꝓ
ijciemus. legē. s. fm lr̄am: vt statuam⁹ fm spm̄. Añ etiam cꝫ veniret homo
1. Cor.15.f de celo ⁊ nasceret hō celestis: eram⁹ oēs terreni: fm imaginē terreni sup/
Colos.3.b ueniente nouo hoie deposuimus ve/terē: ⁊ induim⁹ nouū. c Ponam t.m.⁊c. Si p̄dicta habemus abiecto veteri hoie innouatū est cor nostruz. Uenit ad nos deus ⁊ hitabit ī nob.
d Mō abijciet ⁊c. Orige. Audeo ⁊ dico q̄ aīa dei xp̄s est: sic ⁊ verbum dei sapia dei ⁊ xp̄us dei. Tale ē ergo ac si dicat: nō abijciet vos fili⁹ meus.
e Aia mea ⁊c. Aug⁹. Animam suā deus vocat volntatē suā. Mō enim est aīal habens corpus ⁊ aniam: neqꝫ
Esa.42.a substantiā eius silis est aīe q̄ est creatura eius: sic ipe testatur. Oēm flatū ego feci. Sicut ꝑ cum oculos suos: et labia sua: ⁊ cetera mēbroꝝ vocabula dicit: nō accipimus eum forma corpis definitū: ꝓ hec intelligim⁹ effectū operationū vel virtutū: sed cū dicit anima mea voluntatē eius debem⁹ accipere pfecta q̄ppe ⁊ simplex illa natura q̄ ōz deus: nō cōstat ex anima ⁊ corpe ⁊ spū: nec ipo spū mutabilis est: sic anima: sed spiritus est deus: ⁊ semp idez est apud quē nō est transmutatio: hīc añt acceperunt apollinariste occasio/
Baruc.3.d nem q̄ dicunt animā nō hūisse iesum.
f Ambulabo inter v. Mō fact⁹. Uñ Hic est de⁹ nr̄: ⁊ nō reputabit⁹ ali⁹ ad
Ibidem eum. Post hec: in terra visus ē ⁊ cuz hominibus conuersatus est.
g Qꝫ si nō au.⁊c. Obedientiū bona p̄cedenti ca. expressit: que añt sint p̄uaricatoꝝ mala in p̄nti capitulo ostendit: quoꝝ quedam ad litterā iudei passi sunt. Oia vero fm spūm.
Job.6.f b In egestate. Uerbi dei. Uñ: dur⁹ est hic sermo. Quis pōt eum audire? Quia intellectū legis transgrediebā/tur: vt euāgelicū testamentū irritum facerēt. obscure loquebat⁹ eis ne ītelligerēt. i Fugiet⁹ nemīe. Quia gētiles nō pseq̄nt: ad expellendū sed festinant ad salutē eoꝝm: fm illud:
Phil.3.c Seq̄r añt: si quomodo cōprehendā.
k Sin autem ⁊c. Huiusmodi distinctionibus frequenter vtitur: quia ie/sus frequenter populum iudeoruz cō nertere voluit: illi autem noluerunt:
Luc.13.g Unde: Quotiens volui congregare filios tuos ⁊ noluisti. Hoc autem maxime est attendendum: quia cum septem correctiones comminetur: contritionem superbe duricie ⁊ dationē celi ferrei ⁊c. ⁊ sex tm̄ non septez enumerat. Sed quia septenarius perfectus est numerus p̄ntis vite: omnimodam plenā ⁊ integrā vindictam significat. l Addam cor. Lxx. Et apponaz castigare vos septies ⁊c. etiam hic superfluuz est. Septies añt pro omni numero est accipiendum.
m Et conteraz superbiam duri. ⁊c.
Job.3.d Qua dicitis semen abrae sumus et nemini seruiuimus vnquā. Ideo gētibus seruietis.

ſ opere complebo. ſ predicerum.

a faciam: multiplicabimini ⁊ firmabo pa/
ſ que per legem ⁊ ꝓpheras promissa sunt ⁊ in benedictionibus patriarcharum.
b ctū vobiscuz. Et comedetis vetustissima a†
a ſ ꝓmissa legis ⁊ ꝓpherarum. b ſ euangelicis promissis. c ſ tanq̄ maioribus.
vetex ⁊ vetera nouis superuenientibus †
a ſ rāq̄ supflua nouis comparata. b ſ firmiter. c ſ ecclesiā ſ. Lxx. testamentum nouum.
c pōijcietis. Ponā tabernaculum meum b†
ſ q̄ est catholica ⁊ cōmunis.
d e in medio vestri: ⁊ nō abijciet vos anima c†
a ſ Sed si quis est purificatus vt sit capax dei in eo ambulat deus. ſ esse apparebo.
f mea. Ambulabo iter vos ⁊ ero vester de⁹ d e
vosq̄ erit⁊ mihi pp̄le. Ego dñs de⁹ vester
ſ cum seruieretis. ſ demonū. ſ qui facit
qui eduxi vos de terra egyptioꝝ: ne serui
perm̄ seruus est peccati. ſ peroꝝ. ſ quas imposuerant qui vos ad captiuitatem deduxerant opere.
retis eis: ⁊ qui cōfregi cathenas ceruicuz f
ſ ad deum.
g vr̄arum vt incederetis erecti † Qꝫ si non g
b+
ſ aure cordis. a ſ opere corpis. b ſ sed traditiones vestras.
audieritis me: nec feceritis oīa mandata
ſ ad libitum vestrum exponendo. ſ non ad voluntatem
mea: sed spreueritis leges meas ⁊ iudicia
meam sed vestram interpretando.
mea cōtempseritis: vt nō faciatis ea que
a me constituta sunt ⁊ ad irritum perducatis pactum meum. Ego quoq̄ hec faci
b am vobis: Uisitabo vos velociter ī ege/ i†
ſ ire inuidie. a ſ Interiores vñ excecati dicebant: Si dimittimus eum sic omnes credent in eum.
state ⁊ ardore: qui conficiat oculos vr̄os †
a ſ vñ clamabāt quousq̄ aīam ur̄am tollis. b ſ q̄ non ē fertilis terra. ſ doctrinam ꝓ/
⁊ cōsumat aias vr̄as † Frustra seretis se/ k+
pherarum. a ſ gentilibus in xp̄m credentibus qb⁹ inuidet.
mentē: que ab hostibus deuorabit. Po/ l
a ſ vultus domini supfacientes mala ⁊c. ſ in salutem gen
nam faciē meam contra vos ⁊ corrue/ †
rium offendentes. ſ tanq̄ doctoribus.
tis coram hostibus vestris: ⁊ subijciemini
his qui oderunt vos. Fugietis nemine m†
ſ in correctione.
k persequente. Sin autē nec sic obedieritis n
l mihi addam correptiones vestras septu o
ſ perfectionem pene voluistis.
m plum ꝓpter peccata vr̄a: ⁊ cōterā super/
ſ vt non pluat vobis doctrinam.
bia duricię vr̄ę: Daboq̄ celū vobis de/ p†
ſ diuinā scripturam vobis in fructuosam.
sup sic ferrū ⁊ terrā eneā. Cōsumet⁊ ī cassū q†
a ſ quē diuinis scripturis impenditis: quia prave itelligitis. ſ exterior homo. ſ virtutum.
labor vester: nō ꝓferet terra germen nec †
ſ mentes. ſ fruct⁹ deo acceptabiles.
arbores poma p̄bebūt. Si ambulauerit⁊ r
a ſ nō em̄ recte incedunt qui legis sensū ⁊ ꝓpheraz subuertūt.
ex aduerso mihi: nec voluerit⁊ audire me
ſ nō ita correctiones sz penā fm iniquitatē vr̄am. ſ pfectam
addā plagas vr̄as vsq̄ ī septuplū ꝓpter
vltionē. a ſ demōes de qb⁹ dictū ē: Oēs bestie agri ludūt ibi
pctā vr̄a. Emittāq̄ ī vos bestias agri q̄ s
ſ gentē pecorib⁹ silem. a ſ tā ī nūero q̄ ī dignitate.
cōsumāt vos ⁊ pecora vr̄a: ⁊ ad pāucita/ t
a ſ q̄ nec aquā vite hūt: nec deū suscipiunt hospitem.
tem cūcta redigāt: dēserteq̄ fiēt vie vr̄ę.

a Et comedet⁊ vetustis. veterū. i. fruct⁹ terre ita abūdabunt: ⁊ tā bone collectionis ⁊ maturitatis erunt: q̄ possent valde diu seruari et comedi a vobis: sz dimittetis ꝓpter nouos supueniētes. quarto ꝓmittit⁊ eis diuina familiaritas cū sua ꝓtectione. cum dicitur:
b Ponā ta.m.in m.vr̄i. vbi p signa euidentia apparebit effect⁹ presentie mee in responsionibus diuinis ⁊ ꝓsilibus. c Et nō abijciet vos ania mea. q̄si abominabiles: imo hēbit vos valde amabiles. d Ambulalo inter vos. vos protegendo ⁊ consolando.
e Et ero vester deus. per veruz ⁊ specialem cultum.
f Cōfregi cathenas ceruicum vr̄arum. i. abstuli a vobis duriss̄imā seruitutē egy/ †Deu.28.b
pti q̄ tenebamini astricti. Wach.2.a
g Ut incederetis erecti. Mod⁹ em̄ depss̄or est incedere inclinato capite: ⁊ q̄n liberant⁊ caput eleuare.
h Qꝫ si nō audierit⁊ me. Hic ꝓn̄ inducit⁊ pp̄le p cōminationes: ⁊ cōminat⁊ eis dñs q̄ttuor mala: si nō seruerint p̄dicta: ⁊ b ꝫ q̄ttuor bona: q̄ sūt obseruātib⁹ promissa. Promiserat em̄ obseruātib⁹ securitatē ab hostibus. Et iō nō obseruātib⁹ pmo cōminat⁊ ipugnationē hostiū: cū ōz: Qꝫ si nō audieritis ⁊c. sequitur: L
i Uisitabo vos velociter in egestate ⁊ ardore: pueniente ex incursu hostiuz. vñ subdit⁊: Et corruetis coram hostib⁹ vr̄is. ⁊ subditur: †Deu.28.b
m Fugiet⁊ ne. pse. ex nimio pauore qꝫ ē valde turpe. Scōo ꝓ fertilitatē quaz ꝓmiserat seruātib⁹ mandata cōminat⁊ nō seruātib⁹ sterilitatē. cum dicitur:
n Sin āt ⁊c. i. penas vos affligētes. o Septuplū. i. pfecte: q̄ septenari⁹ numer⁹ pfectionē significat.
p Daboq̄ ce. vobis de. si. fer. q̄ nec ros nec pluuia descēdet inde sup trā fecūdandā. q Et trā eneā. D
. i. siccā ⁊ oīno ifructuosaz. Tertio cum dicitur:
r Si am. ex aduer. mihi. ꝓ fecunditatē ꝓlis cōmiat⁊ eis paucitatē pleb. vñ seq̄t.
s Emittāq̄ in vos besti/as agri. i. feroces:
t Que cōsumāt vos. deserteq̄ fiāt vie vr̄e ꝓpt̄ paucitatē habitatoꝝ in terra: ⁊ nō solū cōminat⁊ eis paucitatē ex deuoratiōe bestiaꝝ:

Epł.6.c a Gladiū.Spūs qđ est verbuz dei:qđ p ꝓdicatores iudeos con/uincit:nec vetus testa.hr̃e cū euāgelio ꝯdicant. b Jn vrbes. Propbetas in ꝗb⁹ fideles muni/tiones:ꝛ salutē inueniunt: inimi/ci fugiētes capiunt:illic moriunt apertis de xp̃o ꝓphetijs resistere nō valentes. c Jta vt decem ꝛc.Panem doctrine non habent iudei exceptis decem preceptis: qz veram ꝓphetarum expositio/nem xp̃m in plerisq; ꝓphetatum predicantem fugiunt:alia q̃ sūt in lege nolunt spūaliter accipe: nec possunt ad lr̃am stare. Locus em̃ destructus est in quo sacrificia fie bant ꝛ oblationes:ꝓterea multa sunt in eis ridenda:sic̃ lepra pari/etum:vestiū ꝛ silia.Sed decē mā/datoꝝ etiam lr̃am custodiri ꝛ im/pleri digna est:nec mandatū sab/bati ꝯrium est.Quāuis em̃ decē mādatis insertū sit: nō tamen ex eis est.Si aūt speciale ponim⁹ mā/Osee.12.c datum:Ego sum dn̄s deus tuus: qui eduxi te de terra egypti:ō do/mo fuitutis:pfectū decē manda/toꝝ numeꝝ inuenimus.Prete/rea spiritualem requiem signat in qua nō licet opari fuilia.Hec er/go sola panē faciunt in pplo iude/orum: in clibano vno legali.ſ.et reddunt ad pondus non dilatan/do.ſ.sed restringendo sensus.Ce/lestis vero doctrina euāgelica sen/sum dilatat: vt mulierem videre ad concupiscendū adulterium di/cat:ꝛ odiū frīs homicidium.Jō/nō satiant̃ q̃ i his pāib⁹ nutriūt̃.

d Sin aūt ꝛc. Non solū lagisla/toꝝ ē moyses:ſz ꝛ ꝓpheta.ait em̃ Deut.18.c Prophetā suscitabit vobis dn̄s de fribus vr̃is:ipꝝ audite sic̃ me. Qui cū in alijs xp̃i figurā gesse/rit.Jn;ꝟ q̃z eū exp̃ssit.Sic̃ em̃ do/min⁹ de excidio vrbis:de fine mū di predixit.sic ꝛ ipe.Maz que hic dicunt̃ ad vltimā captiuitatē per/tinēt quam iudei sustinuer̃t:qz in xp̃z manū miser̃t: nec solū ad lr̃az sed etiā spūalr̃ puniti sūt: qz ꝛ le/gem p̄uaricati sunt:ꝛ auctorem le/gis blasphemauerunt.

e Carnes filiozum:Jd est disci/pulos quos vobis assumitis in fi/lios ad eandem doctrinam ver/bis callidis:ꝛ animam cozrūpen/tibus inducatis.

f Cadetis inter ruinas. Cadit enim populus cum phariseis spi/ritualiter cadentibus:quos qua/si idola admirabatur popul⁹ tra/ditionibus eozum intentus.

g Arbes vestras.Ad litteram vel libros prophetarum in quib⁹ sanctitatis fructum nō inueniūt.

b Tunc placebunt terre sabba/ta ꝛc.Jd est requies. scilicet vob̄ feriantibus et a lege remotis. cū in lege et prophetis voluntatem vestram non inueniatis.

i Terrebit eos. Sicut folium fructum:sic littera abscondit spi/ritum. Auser folium accipe fru/ctum. k Sonitus folij volan/tis ꝛc.hyperbole. Quia etiam le/uissima queq; formidabunt.

Cadent

a Si nec sic volueritis recipe disciplinā:
ſ preuaricantes legem.
sed ambulaueritis ex aduerso mihi: ego
ſ inferendo vltionem.
q̄ cōtra vos aduersus:incedā ꝛ pcutiam
a ſ qui pr⁹ corripuerā vt sicut crescit iniq̃tas crescat ꝛ pena.
vos septiēs ꝓpter pctā vr̃a: iducāq; sup a
ſ vel vltionis.
a vos gladiū vltorē fœderis mei. Cūq; cōfu b
geritis in vrbes:mittā pestilentiā in me/ c
dio vestri:ꝛ trademini hostium manib⁹:
a ſ firmamentū spiritualis doctrine.
c postq̄ cōfregero baculū pānis vr̃i:ita vt d e
a ſ decē legis mādata. ſ lege.
dēcem mulieres in vno clibano coquant
ſ doctrinę. ſ districti sensus.
panes:ꝛ reddāt eos ad pōd⁹:ꝛ comedetꝫ f
ſ qz arta est ꝛ prana doctrina. ſ vox xp̃i qui ait:Si
d ꝛ nō saturabimini. Sin autē nec p hec au
crederitis moysi crederitis forsitā ꝛ mihi. de me em̃ ille scripsit
a ſ detrahēres doctrine ꝛ miraculis.
dieritis me:sed ambulaueritꝫ cōtra me:
a ſ inducendo captiuitatē. ſ cum sancto sanctus eris ꝛ cum peruerso peruerteris.
ꝛ ego incedā aduersus vos in furore cō
a ſ perfecta vltione. ſ .i. sicut multiplicastis peccata multi/
trario:ꝛ corripiam vos septēm plagis p
plicabo penas. ſ sicut Maria filia eleazari.
e pter pctā vestra:ita vt comedatis carnes e g
filioꝝ vestroꝝ ꝛ filiaꝝ vestraꝝ. Destruam b
ſ principes doctores. ſ virtutes falsas.
excelsa vestra:ꝛ simulacra confringam.
f Cadetis inter ruinas idoloꝝ vestrozum:
ſ quā p peccatoribus posui ꝛ neglexistis.
g ꝛ abominabit̃ vos aia mea in tm̃ vt vr/ i
a ſ in quibus non habitarem.
bes vestras redigā in solitudinē:ꝛ dēser/
a ſ templum sacrificia. ſ sicut ante.
ta faciē sanctūaria vestra:nec recipiā vl/ k
ſ sacrificioꝝ. ſ a vobis auferendo. ſ vr̃am scripturam
tra odorem suauissimū: disperdamq; t̃rā
a ſ admirando. b ſ gentiles quas putatis inimicos vr̃os.
vestrā:ꝛ stupēbūt sup ea inimici vēstri cū l
ſ scripturā intelligentes. a ſ vel vero.
habitatores illius fuerint. Vos āutem m
a ſ vt sitio sicut prius erant gentiles deū nō habentes.
dispersdām in gentes: ꝛ euaginabo post
ſ verbi dei. a ſ a deo vel a sanctis. ſ ad litteram vel scri/
vos gladiū:eritq; terra vr̃a deſerta:ꝛ ciui/
pturarum munitiones. a ſ scripture.ſ.vete.
b tates vr̃e dirutę. Tunc placebunt t̃rre n
a ſ quibus sola;ꝛ deserta erit a vobis.
sabbata sua cūctis diebus solitudinis
ſ coniuncti ꝛ subditi nouo testamento ꝛ si nolitis.
sui. Cū fueritis in terra hostili sabbati/
ſ ab inq̃sitione nostra.
zabit ꝛ requescet i sabbatis solitudis suę:
a ſ qz nō est speciosa laus in ore peccatoris.
b ſ pollura iniquitatibus vestris.
eo q̄ non rēquieuerit in sabbatis vestris
a ſ ꝛpe vete.testa.
q̄ habitabatis in ea. Et qui de vobis
a ſ post cladem ꝛ captiuitatem.
b ſ riment cū lr̃am legis quam putant discordare a nouita
remanserint:dabo pauorem in cordibus
re euāgelij. ſ gentilib⁹ ad fidē cōuersorum.
i eoꝝ ꝛ in regionib⁹ hostium: terrebit eos o
a ſ nō vox sed tm̃ son⁹ coꝝ. ſ lr̃e legalis quā videt ecclesiaz
negligere ꝛ spm̃ in ea q̃rere. ſ consortiū fidelium.
k sonitus folij volātis: ꝛ ita fugient quasi

sed etiā ex gladijs inimicozum vñ subdit̃: a Jnducamq; ꝛc.i.trāsgressionū federꝫ mei.

b Cunq; confugeritis in vr/bes.a facie gladij.

c Mittam pestilentiam i me/dio vestri: ꝛ trademini in ho. ꝛc.ita q̄ nō poteritis ibi salua ri:sed p̄ nimia miseria et fame cogemini vos tradere hostib⁹ vr̃is. d Postq̄ confrege. ba.pa.i.sustamentū cibi.

e Jta vt decē mu.ꝛc.i.ita pa/rū habebūt de pasta q̄ vnus paru⁹ cliban⁹ sufficit pro decez domib⁹. f Et reddant eos ad pōdus.i.distribuāt i domi/bus suis ad pondus ꝓpt̃ pau citatē. Dic̃ aūt b Ba.Sa. q̄ in b cōminat̃ eis dn̄s corruptio/nē bladi ꝛ paste: in tantum q̄ panes inde formati i furno po/siti frangerent̃ in ptes minu/tas:q̄ extracte de furno diuide rentur ad pondus vt quelibet mulier haberet ptem suam de/bitā: vlteri⁹ cōminat̃ eis pauci tatē causatam ex seipīs. cū ō:: Sin aūt nec p hec audieritis me.ꝛc.sequit̃: g Et come. car.ꝛc.qđ fuit impletū in obsi/dione samarie.vt hr̃.iij.Reg. vj.ꝛ in obsidione hierusalē p Tytū ꝛ vespasianū:vt dic̃ Jo/sephus li.de iudaico bel. q̃rto ibi: h Destruā excelsa ve. ꝯ diuinā familiaritatē quā p/miserat obseruantib⁹ mandata eius.cōminatur eis sūbtractio/nem sui auxilij ꝛ totalē delecti onem.cū ō:: Destruam excelsa vr̃a.i.loca alta in quibus ido/lis immolabant. i Et abo/minabit̃ vos aia mea: sūbtrahē do effectum pñtie mee.etiam a templo.ideo subditur. Et de/serta faciam sctūaria vestra.

k Nec recipiam vltra odorez suauissimum.i.sacrificia q̄ tem poze obedientium tantū fuer̃t mihi odorifera ꝛ placita.

l Et stupebūt sup ea inimici vr̃i.de tanta abiectione vr̃a.

m Cum habitatores illius fu erint:quod adimpletū est quā/do rex assyrioꝝ trāstulit inde/os ꝛ in ciuitatibus eoꝝ habita re fecit extraneos: vt habetur iij.Reg.xvij. Cōminatur etiā ꝓsecutionem ꝛ abiectionem in terra aliena cum dicitur: Vos autem disperdam in gentes et euaginabo post vos gladium.

n Tunc placebunt terre sab/bata sua. Tunc em̃ quiescet a cultura:propter defectum ha/bitantium:eo q̄ tempore quie tis ipius scilicet anno septimo et quinquagesimo non permit tebatur quiescere propter cupi ditatē iudeoꝝ.ꝛ ideo tunc red detur sibi quies maioꝝ ꝛ proli xioꝝ q̄z fuerit subtracta.

o Terrebit eos sonitus fo/lij volantis. quia homines in terroze positi ad modicum fre/mitum credunt adesse aduersa riorum impetum.

Cadent

a Cadēt nul.ꝛc.Nō eū psequimur eos: sz seqmur vt reuocem⁹. b Corruētꝛc.Disputantib⁹ nobis cuz eis: diuersa ꝓferunt testimonia alternatim:sed alternis cōturbabūt ꝙbis:alter alterꝫ conturbat dū ſbuenire videtur. c Incircūcisa mens.Quia incircūcisi corde vitiorum
Rom.2.d polluti.ꝑputio nō.n. q̄ in carne ē circūciso. d Federis meiꝛc. Lxx.Petā sua placita habebunt penas.s. q̄s ꝓpetis patiēt̄ur. e Qđ pepi.ꝛc.Mota q̄ tpis ꝛ generis ordinē mutauit.Lxx.q̄z nō dicūt testamenti ia cob isaac ꝛ abraā:sz testamēti iacob:testamēti isaac:testamēti abraam:tria testamēta innūētes;legē.s.ꝓphas ꝛ euangeliū.Antiq̄or lex:antiq̄ ꝓphe:euangeliū nouū qđ ꝓre grē plenitudine ꝓponitur velut iacob q̄ tpe ꝛ generationis ordīe erat nouissim⁹.Coniungit vero tāḡ cognata et conuenientia. f Terre q̄z ꝛc.Scripture.s.quaz mādabo electis iudeis qui eam ꝓuaricati sunt vel prenaricabanꝯ et ꝓraue interpretabantur. g Attn̄ ꝛc.Bn̄ in fine capli blandit:ꝛ q̄s minis terruerat ꝓmissis consolatur. h Non penitus ꝛc.
Ro.11.c Cecitas ex pte contingit in israel:donec plenitudo gentiū sub intraret ꝛc. i Nec sic desperi ꝛc. Qui salutē oīm volo. ideo post tātas iniq̄tates etiā iudeoꝝ reliq̄as saluo. k Hec sūt ꝛc.Usq̄ ad certuz tps legis trāz significat obstuādā.Judeis q̄z os obstruit:q̄ etiā nūc volūt ꝙplere lrāz cū ille tā venerit q̄ tunc iudeis lac.ꝓ moysē dedit ñ escā ꝓ se ātꝑ pfcā dōanit.lō ait:Jnꝯ se ꝛ filios isrl̄ vsq̄q̄.s.vēiat ꝛ apiāꝯ ocli cecoꝝ:ꝛ audiāt aures surdoꝝ: vt ꝙlicta supficie lrē trās ferat legē ad pfectiōz grē:ñ soluēdo:sz ꝙplēdo. l Jn mō.si.Mō i
Ps.83. siō.Añ videbit̄ dns de
Ibid.49. oꝝ i siō.Et alibi:Ex sion s.d.e.Dē mānifeste vēiet.Et i Malachia:
Mala.3.a Subito vēiet ad tē.ꝛc

ℭ Mō qui

ſ verbi qđ audient a fidelibus.

a gladium.Cadēt nullo persequē a
b te:et corruent singuli super fra/ ſ disputationes. ſ quasi vieri.
tres suos quasi bella fugientes. Nemo vestrū audebit inimicis resistere:pibitis inter gentes:et ſ nouū testa. ſ firmamentū erroris vestri.
hostilis vos terra cōsumet: Qꝛ ſ conuersi.
ꝛ si de his aliq̄ remāserint:tabe b
ſ in studio legis. ſ vt supra.
scent in iniq̄tatib⁹ suis in terra
a ſ quā polluūt etiā cōuersi semp ad legē suspirando. b ſ que imitantur.
inimicoꝝ suoꝝ:ꝛ ꝓpter pēccata patrum suorum ꝛ sua affligent
ſ penitendo.
donec ꝓfiteāt iniq̄tates suas:et ſ quib⁹ipis similes. ſ verba.
maloꝝ suoꝝ recordēt qb⁹ ꝑuari mea negligēdo. ſ vel ex toro auersi:vel ficte cō
cati sūt ī me: ꝛ ambulauerūt ex uersi. ſ peruersus cōtra puersos.
aduerso mihi. Ambulabo igit a
a ſ vñ ad emulationē vos adducā nō in gentē.
ꝛ ego cōtra eos:ꝛ indūcā illos ī
ſ vñ fm euangeliū inimici ꝓpter vos. ſ penitendo.
c terrā hostilē dōec erubescat icir c
cūcisa mens eoꝝ. Tūc orabunt ꝓ impietatibus suis:ꝛ recorda ſ Euangelium.
d borꝝ federis mei qđ pepigi cū ia d
ſ ꝓphete . ſ lex.
f cob ꝛ isaac ꝛ abraam. Terrę q̄z c
mēor ero:q̄ cū relicta fuerit ab
ſ qꝛ desolata ab illis.
eis:cōplacebit sibi ī sabbatꝯ suis
ſ ipi em̄ solitudinē fecerunt,
patiēs solitudinem ꝓpter illos. ſ vel aūt. ſ prenaricationis sibi conscij.
Jp̄i vero rogabūt ꝓ peccatis ſ non facientes: vel male intelligentes.
suis:eo q̄ abiecerit iudicia mea ſ non vestras.
ꝛ leges meas despexerint.Attn̄ ſ Scriptura euangelica.
b etiā cū essēt ī terra hostili nō pe/ ſ reliquie salue fient.
nit⁹ abieci eos: neq̄ sic desperi vt cōsumerēt:ꝛ irritū facerē pactū meū cū eis†Ego.n.sum dns
a ſ vt sim dns de⁹ eoꝝ in conspectu gentium.
de⁹ eoꝝ:ꝛ recordabor federis mei pristini qñ eduxi eos de terra egypti:i ꝙspectu gētiū vt eēm deus eorum.Ego dominus de
a ſ nullo interrogante data. b ſ q̄ a dño interrogato indicata sūt.
k us.Hec sūt ꝓcepta atq̄ iudi
a ſ generales. ſ anteq̄ veniret.
cia ꝛ lēges quas dedit domin⁹
l inter se ꝛ iter filios israel in mōte sinai per manum moysi.

a Cadent nullo ꝓsequente. qꝛ hoīes ex terrore fugientes frequenter cadunt in precipitia:ꝛ aliquando cadunt mutuis gladijs non distinguentes socios ab aduersarijs:vt hr̄ Judic.vij.de fugientibus cora Hedone ꝛ socijs eius. b Qꝛ ꝛ si de his aliqui remanserint.ḃ ꝓñr inducitur populus ad obseruantiaz mandatoꝝ per consolationes:qꝛ quantūcūq̄ fuerint abiecti:si aliqui remanserint ꝛ afflictione dante eis intellectum peccata sua recognouerint:ꝛ ꝓ ipis oraverint:ꝓmittit eis diuina consolatio.vñ subdit:Tunc orabunt ꝓ impietatibus suis: ꝛ recordabor federis mei ꝛc. c Terre q̄z memor ero.reducendo ibi habitatores suos.Cetera patent ex dictis.

Moraliter. c† Non facie/ Ca.XXVI
tis vobis ido.ꝛc.Illa q̄ ponūtur in huius capituli ꝓncipio superius sunt posita vsq̄ ibi. † Si in preceptis meis ambulaueritꝯ ꝛc. vbi obſuantib⁹ dei mādata ꝓmittunt bona tpalia ſb quibus intelligunt bona spūalia ꝓncipaliter esse promissa.cuius rō est:qꝛ dei p̄miū ꝓncipaliter intentum nō est min⁹ bonū:sed manus q̄ opus meritorū.Naz finis melior est his que sunt ad finē.bonuz aūt tpale minus bonū est q̄ opus meritorū:ꝓpt qđ ſb bonis tpalib⁹ḃ ꝓmissis intelligunt bona spūalia ꝓncipalit ꝓmissa cū ōr: e† Dabo vobis pluuias.i.doctrinas salutiferas Deutro.xxxij.Cōcrescat vt pluuia doctrina mea.fluat vt ros eloquiū meū. † Temporibus suis.qꝛ tps est loquēdi ꝛ tps docendi Eccs.iij. † Et terra gignit germē suū.per terrā intelligitur corp⁹ humanū qđ fuit de terra formatū: vt ōr Heñ.s. igit terra gignit germē suū:qñ corp⁹ hūanū exercitat ꝑ opus meritorū. † Et pomis arboꝝ replebūtur.i.vires anime interiores bonis actib⁹ inctoriḃ⁹ applicabunt. f† Apꝑhendet messiū tritura vindemiā.Per messes intelligunt gentiles.vñ dicit saluator de gentilib⁹ Joh.iiij.Ecce regiones iā albe sūt ad messem.Per vindemiā vero significat conuersio generalis iudeoꝝ Esa.v.Vinea dñi exercituū dom⁹ isrl̄ est.Quā cōuersionē ꝓcessit cōis cōuersio gētiluz significata ꝑ triturā messiū. Quia tñ añ gētiles aliq̄ de iudeis fuerunt cōuersi.s.apli ad ꝓdicationē xp̄i et plures alij ad ꝓdicationē petri:vt patet Actꝝ.ij.ꝛ.iiij iō ſbdit: † Et vindemia occupabit sementem. Et ḃ est qđ dicit Apl's Rom̄.xj.Cecitas ex pte ꝓtigit in isrl̄ vt plenitudo gentiū intraret ꝛ sic oīs isrl̄ saluꝯ fieret.Et bñ ex pte ꝛ nō ex toto:nā aliq̄ iudei illuminati fuerūt ꝑ xp̄i fidē añ gētiles licet cōis ꝙuersio gētiluz ꝓcedit cōem ꝙuersionē iudeoꝝ. † Comedetꝯ panē vr̄m in saturitate:ḃ est panis eucharistie q̄ dat hic plēitudinē gr̄e ꝛ postea dabit satietatē glie. gꝛ Et absq̄ pauore hitabitis in tra vr̄a.nā in ꝓmitiua eccle sia fideles saltē q̄ ad multos ꝓsecutionib⁹ nō terrebātur:sz magis ꝓsolabant Actꝝ.v.Jbant apli gaudentes a cōspectu concilij quoniam digni habiti sunt ꝓ nomine iesu contumeliam pati. † Dabo pacem ī finibus vestris.s.cordis de qua dicit Lu.ij.Gloria in altissimis deo:ꝛ in terra pax hominibus bone voluntatis. † Auferam malas bestias.i.demonum furias quoꝝ ꝑ xp̄m restricta est potestas. † Et gladius nō trāsibit t̄mios vros.i.demonū xr̄⁹ nō ꝑualebit sup vos.Potest aūt aliter exponi lra ab illo loco † 2.Cor.6.a
absq̄ pauore habitabitis in terra.de terra viuentiuz vbi non est pauor hostium:est etiam ibi pax que exuperat omnem sensum.infernales etiam bestie non habent ibi accessum nec per consequens timetur ibi gladius eorum. † Persequimini inimicos vestros. .i.demones. † Coram vobis.fugientes Jaco.iiij Resistite diabolo ꝛ fugiet a vobis.Potest hoc etiam exponi de apostolis ꝛ alijs viris sanctis qui fugabāt demones a corpibus obsessis. i† Respicia vos. oculo.s.clementie. † Et crescere faciā.qđ patet ꝛ pletū in multiplicatione eccl'ie. a† Et comedetis vetustissima vete.i.accipietis vobis illa q̄ ꝓmissa fuerunt antiquis ꝓphetis.Añ dicit xp̄s apostolis Lu.x. Multi reges et prophete voluerūt videre q̄ vos videtis:ꝛ non viderunt. † Et vetera ꝓijcietis nouis supuenientib⁹.ꝑ vetera significantur bona terrena q̄ promittebant in veteri testamento Esa.j. Si audi/

eritis me bona terre comedetis. ℙer noua vero intelliguñ bona ſpūalia ⁊ celeſtia q̄ ꝓmittunt in nouo. Matth. v. Beati paupes ſpū qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Tpe vero noui teſtamē ti multi a ſe abiiciunt bona terrena ⁊ tpalia vt conſequantur ſpūalia ⁊ eterna: vt manifeſte patet in pauperibus religioſis b† ℙonā tabernaculū meū in medio vr̄i. i. eccleſiā meam de q̄ ꝺr: Apocal. xxj. Ecce tabernaculū dei cū hoīb⁹ ⁊ habitabit cū eis. c† Et nō abiiciet vos aīa mea. ſocietatē vrām refugiēdo. Matth. vl. Ecce vobiſcū ſum oībus diēb⁹ vſq; ad cōſummationē ſeculi. h Qꝛ ſi nō audieritis me ⁊c. ħ ꝓ̄r trāſgreſſoꝛib⁹ mādatoꝝ ſuoꝝ de⁹ cōminat mala tpalia ſub q̄bus intelliguñ mala ſpūalia. cū ꝺr:: i† Viſitabo vos velociter in egeſtate. ſubtrahēdo a vobis bona gr̄e et gloꝛie.

† Et ardoꝛe. ꝓmittēdo accēdi in vobis ignē cōcupiſcētie et poſtea ignē gehēne. k† Fruſtra ſeretis ſementē. i. fruſtra facietis opa⁹ bonū de genere. † Que ab hoſtib⁹ deuoꝛabi tur. i. a demonib⁹ ꝓpt̄ finē intentionis puerſe: qꝛ bonū illō nō facietis ꝓpt̄ deū ſed ꝓpter finē malū. † Et coꝛruetis coꝛā inimicis vr̄is. i. coꝛā demonib⁹ q̄ faciēt vos ruere de pctō in pctm̄ ⁊ finaliter in infernū. m† Fugietis nemine perſequēte. i. peccabitis ex vr̄a malicia abſq; temptatione alia.

p† Daboq; celū vo. de. ſiē fer. i. ſubtrahā a vob⁹ miſericoꝛdie mee teneritudinē. q† Et terrā eneā. nā ad ſubtractionē diuine gr̄e ſequit mētis obſtīatio q̄ p terrā eneā deſignat. † Cōſumet incaſſum laboꝝ veſter. qꝛ ſine gr̄a nō valet exercitiū coꝛpis vel mentis in opib⁹ de genere bonis. ꝓpt̄ quod ſequit: † Nō ꝓferet ⁊c. q̄ de facili pōt applicari. ideo dimitto ⁊ ad ꝓlixitatē vitandam.

In ca. xxvj. vbi ꝺr: in poſtilla: ℙonā tabernaculū meū in

Additio. j. Licet plan⁹ ſēſus lr̄e hui⁹ (medio vr̄i. q̄ ꝺr: Ambulabo int̄ vos: poſſit intelligi. ſ. vos ꝓtegēdo ⁊ ꝓſolādo ꝓut in poſtilla: tñ vlterioꝛi ſenſu intelligit ⁊ magis ꝓpr̄ie: cū de⁹ in carne aſſūpta eēt ambulaturus greſſib⁹ coꝛpalib⁹ int̄ illos: ⁊ ſic illa ꝓmiſſio fuit ipleta in aduētu xp̄i: qñ xp̄s in ꝓpr̄ia ꝓſona diuina ambulauit inter filios iſrl̄: ⁊ erat eis deus. ſ. ꝓpl̄o cū q̄b⁹ conuerſabat qui eū ꝓfitebant dicētes: Tu es xp̄s fili⁹ dei viui. Uñ ſup illud verbū: Ambulabo inter vos: Glo. Nō factus: vñ ħ eſt de⁹ nr̄ ⁊ nō reputabit alius ab eo: poſt hec i terra viſus ē ⁊ cū hominibus cōuerſat⁹ ē. hec in glo. Que nō ē eſtimāda myſtica expoſitio ſz lr̄alis. Nā ex ħ q̄s ꝺr: ℙonā tabernaculū meum in medio vr̄i: iā intelligebat ambulatio diuina cū eis: dādo diuina rūſa ⁊ ꝓtegendo ⁊ cōſolando ꝓut. ſ. fuit tactū Exo. in additione. xxviij. Que q̄dē ambulatio ibi ꝺr: Cū eis. cū moyſes hec petēdo diceret: Obſecro dñe vt gradiaris nobiſcum. ħ aūt nō ꝺr ſic: ſz ambulabo int̄ vos. ⁊ ero de⁹ veſter: q̄ſi manifeſte innuēs q⁹ ābularet int̄ eos q̄ſi vnus ex eis. ſ. ver⁹ homo. vñ ſubiungit: Et ero de⁹ veſter. Et notandū q⁹ Ra. Moy. gerundeñ. in ſua expoſitione multa de ħ tradit: int̄ q̄ ſic dic̄: q⁹ i futuro tpe. ſ. meſſie pueri iſraelitici ſūt demōſtraturi deū digito: iuxta illō Eſa. xxv. Ecce deus nr̄ iſte: expectauim⁹ eū. Itez ⁊ antiq̄ nr̄i dixerūt futurū ē q⁹ de⁹ exercebit cū iuſtis in ħ ſeculo: in futuro tpe. ſ. tpe meſſie. Que q̄dē ꝓmiſſiones nūq̄ fuerunt iplete: ſz iplebunt in tpe pfectionis. hec ille. Que q̄dez ꝛba manifeſte cōſonāt catholice ꝛitati ſm quā ver⁹ meſſias qui eſt ver⁹ deus demonſtrat⁹ fuit digito a pueris hebꝛeoꝝ ⁊ ramis in die palmaꝝ: vt hr̄ Matth. xxj. Qui q̄dē xp̄s ſepe exercitat⁹ eſt ⁊ cōuerſat⁹ cū iuſtis. ſ. apl̄is tāq̄ ver⁹ hō. Que q̄dē ꝓmiſſiones ꝓut iſte auctoꝛ cōfiteꝛ nūq̄ fuerūt iplete tpe ve. te. ſz ſpectabāt ipleri tpe meſſie: vtinā iſte auctoꝛ ītellexiſſet ſeip̄m ⁊ bñ egiſſet. In capi. xxvj. vbi ꝺr in poſtilla. Qꝛ ſi nō audieritis me. ħ ꝓ̄r inducit ppl̄s p cōminationes ⁊c.

Additio. ij. Iſte maledictiones cōminatoꝛie q̄ in ħ ca. cōtinent ꝓut cōiter exponunt ſunt ꝓphetice: qꝛ oia penalia ħ cōtenta cōtigerunt illi ppl̄o in diuerſis ⁊ varijs tpib⁹. Sz circa ħ eſt aduertendū q⁹ infra Deutro. xxviij. ponunt alie maledictiones ſeu cōminatiōes q̄ in multis aſſimilant iſtis ⁊ int̄ ſe ⁊ raſq; ſm Ra. moy. gerūdeñ. q̄ inter oēs expoſitoꝛes hebꝛeoꝝ de hac materia magis ꝓpr̄ie ſcp̄ſit: eſt q̄dā differētia nō modicū attēdenda. ſ. q⁹ cōminationes ꝓphetice in hoc ca. cōtente ptinent ad captiuitatē babylonicā in q̄ fuerūt plenarie iplete. Cōminatiōes ꝛo contēte Deutro. xxviij. ptinēt ad captiuitatē romanā i qua fuerūt plenarie cōplete: ⁊ in q̄ etiā hodie ſm ipm durant: ex q̄ q̄dē cōſideratione ſi bñ attendat ꝓut in p̄dicto cap̄. Deutro. dño diſponēte declarabit cōfundi poſſet erroꝛ iudeoꝝ imꝛouide ſpectantiū p̄ntis captiuitatis redemptionem per meſſiam inaniter ab eis ſpectatū. Qꝛ aūt cōminationes ꝓphetice in ħ ca. contente ptineant ꝓpr̄ie ad captiuitatē babilonicā patet ex multis q̄ ab ipo Ra. moy. narrant in ſua expoſitione in ħ loco. Quoꝝ duo q̄ vident ſufficere ad ꝓpoſitū cōcludendū ad p̄ns oñdam ceteris omiſſis: vt tractentur in illo ca. ſupꝛadicto. Deutro. xxviij. vbi deo duce pleni⁹ tractabuntur. ℙrimū q̄dē ex q̄ ptz q⁹ hmōi cōminationes ꝓphetice in ħ ca. cōtente ptinent ad captiuitatē babylonicā ē: nā in ħ loco aſſignat tanq̄z cā p̄cipua deſtructionis eoꝝ peccatū idolatrie: in q̄ fuerūt freq̄nter p̄uaricati iudei tpe templi p̄mi: ꝓut patet. iiij. Reg. xxj. ⁊ in q̄z plurimis alijs locis: vñ ħ ꝺr: Deſtruā excelſa vr̄a: ⁊ ſimulacra confringā: cadet⁹ inter ruinas idoloꝝ vr̄oꝝ: qꝺ q̄dē pctm̄ nō inuenit tpe tēpli ſecundi: ſz potius ſacerdotes ⁊ alij viri ruſtici: q̄ tunc tpis populo p̄ſidebāt reſtiterunt idolatrie vſq; ad martyriū: vt patet. j. Mach. Scōm ꝛo ex q̄ ptz ꝓpoſitū ſupꝛadictū: ſumit⁹ ex pte durationis hui⁹ captiuitatis. ſ. babylonice: q̄ ex iudicio diuino fuit cōmēſurata tpi q̄ nō ſuauerūt ſabbata terre: vñ ꝺr ħ: Tunc placebūt terre ſabbata ſua cūctis diebus ſolitudinis ſue qū fueritis in terra hoſtili ſabbatiçabit ⁊ requieſcet: eo q⁹ nō requieuit in ſabbatis vr̄is qñ hītabat⁹ in ea: Ex quo patet q⁹ tot annis terra eoꝝ requieuit in ſabbatis quot annis fuerūt in captiuitate babylonica. ſ. lxx. annis: vñ. ij. Paral. vl. de duratione captiuitatis babylonice ꝺr: ⁊ cōpletur ſm⁹ ex oze Hiere. xxxix. qꝺ nō pōt dici de captiuitate eorū hodierna q̄ hodie trāſcendit mille ⁊ q̄dringentos annos ⁊ aliq̄t vltra. Ex quib⁹ patet q⁹ maledictiones cōminatoꝛie cū alijs ad ħ ptinentib⁹ in ħ ca. cōtente intelliguñ eē totaliter iplete in deſtructione hieꝛl̄m p chaldeos: licet ptialit̄ q̄dam earū fuerunt implete etiā in alia captiuitate cū dicit ħ: Et comedatis carnes filioꝝ ⁊ filiaꝝ vr̄aꝝ: qꝺ fuit impletuz in obſidione hieruſalē p chaldeos: iuxt̄ illō Threno. iij. vbi de his q̄ cōtigerūt in obſidione hieruſalem tpe chaldeoꝝ dicit̄: Manus mulierum miſericoꝛdium coxerunt filios ſuos facti ſunt cibus earum. Idem etiam fuit impletum in obſidione hieruſalem per Tytum ſm Joſephum: vt habetur in poſtilla: ⁊ ſic de quibuſdam alijs hic contentis que in vtraq; obſidione ſeu captiuitate contigerunt. Omnia tamen in hoc capitulo contenta integraliter contigerunt in p̄ma captiuitate babylonica tm̄: nō aūt in ſcḋa vt dictum eſt.

Replica coꝛrectoꝛij contra Burgeñ. Sed q⁹ notat Burgeñ. ca. xxvj. vt ꝓmotiuum chriſtiane fidei tranſeat: dummodo cum ſenſu principali qui eſt de chriſto ſenſus littere p̄marius qui eſt de gubernatione populi per deſertum non abiiciatur: ⁊ ſic terminantur replice in leuitico.

Glo. ordi.

ħ a hō qui ⁊c. ℙlena ſunt hec ꝛba p̄udētia q̄ opteat agi vel minime: ſupi⁹ p̄cepit: nunc vel ex toto vel ex pte agentiū dignitatē exponit: quid perfecta vita ⁊ quid mediocris q̄d incipiens cognitionis dei habeat differētias q̄z etatū deſcribit.

A

†De pe. diſ 1. añ c. quez penitet. §. Iteꝝ qui do mum.

b Animā ſuā ⁊c. Aquila ⁊ theodotio admirabile. Symmach⁹: ſi ſepauerit. lxx. Honoꝛē aīe ſue. c A vice. ⁊c. Qñ pubes: foꝛt̄: valid⁹ ꝛtutib⁹ ⁊ operibuſ contra ſpirituales inimicoſ.

Num. 1. a Unde: Omnis maſcul⁹ a. xx. ānis et ſupꝛa: omnes q̄ ambulant i ꝛtute ſua

ħ buius

La. XXVII

Locutuſq; eſt dominus a
l ad moyſen dicens: Loquere filijs iſrael ⁊ dices
a ad eos †Homo q⁹ votuz fecerit et
§ totam vitam.
b ſpoponderit deo animā ſuā: ſub
§ .i. xl. dragmas.
eſtimatione dabit preciū. Si fue
§ firmus ⁊ fortis.
c rit maſcul⁹ a viceſimo anno vſq;

Nico. de lyra

a Locutuſq; eſt La. XXVII
l dñs. Hec eſt quarta pars p̄n-
cipalis huius libꝛi prout dictum fuit a principio: i qua agitur de ſolutionibus ⁊ etiam redemptionib⁹ votoꝝ que ſunt quedam oblatiōes ſpeciales. Et p̄mo agitur de voto obligatis. ſecundo de conſecratis. ibi: Omne quod domino conſecrat. tertio de decimis. ibi: Omnes decime. ℙrima in duas. quia p̄mo agitur de redēptione votoꝝ. ſecundo remouet circa ħ dubiū. ibi: ℙrimogenita ⁊c. Circa p̄mum p̄mo agitur de voto cir

✻ ca ꝓnā

huius ꝑciũ cõuersatio.ſ.ꝛ vita ꝛ retributio quã ꝓ ſe offert deo. Quinquagin/ta ſicli ſunt.i.ſpũalis vita. Quinq̃geſimo.n.die ſpũſſctũs aduenit:ꝛ in.l. ãno plenarie dat liberatio ꝛ terre reſtitutio. A.xx.annis vſq̃ ad.xl. intellect⁹ pfectus:fortitudo ꝛ filioꝝ ꝓcreatio. Qui aũt ꝛ intellectũ hz ꝛ fortitudinẽ: vt q̃ intelligit faciat ꝛ filios ſpũales deo facere põt:ꝑciũ ei⁹ eſt.l.didragme.i.ꝓfectus

Dat.5.g fruct⁹ꝛ ꝓfectionis didragme:de q̃ dr:Eſtote ꝓfecti ſic̃ et pr̃ vr̃ ꝓfectus eſt. a Siclos. Vel didragmas ſexagenariũ fructũ.ſ.magnũ q̃dẽ:ſz centenario minorẽ qz mulier eſt q̃ viro minor eſt. Mulieres tũ ſi ad ſummã menſurã puenerint:ꝛ infirmitatẽ ſuã intentione

Prou.31.b fortitudinis trãſierũt:maſculi põt appellari. Añ:Mulierẽ fortẽ q̃s inueniet? Quia ꝑ verã cõtinentiam hz. xxx.ſicli vel didragme extimatio eſt.i. ſexagenarius

1.Tim.5.a fructus. Añ:Vidua eligat nõ min⁹.lx.annorum.

b A q̃nto aũt an.ꝛc̃. Qui ſenſatus eſt vt ꝓficere incipit:ſed cõuerſatione ieiunij non poteſt ornari.

c Uſq̃ ad vi.ꝛc̃. Qui ꝓficere cepit ſenſib⁹ q̃nq̃.puer⁹ em̃ b ẽ ad xtũtẽ ꝛ ꝓfectionẽ.xx.em̃ ãnoꝝ fortes ſunt atq̃ valẽtes. d Maſcul⁹ dabit.xx.ſiclos. Vl̃ didragmas.i.xl. dragmas.i.obolos q̃dringentos. Quadragenarius vero ieiunij ꝛ oꝛonũ ꝓuectum ſignificat. Tot em̃ dieb⁹ ieiunauit moyſes ꝛ Helias et ipe xp̃s:ꝛ poſt a diabolo eſt tentatus. e Femina x.ſi. Vel didragmas vel ducẽtos obolos. Cuſtodiaz .ſ.decẽ mãdatoꝝ q̃ duplicant ſm lr̃am ꝛ ſpm̃:in q̃b⁹ nõ eſt ꝑceptũ ieiunij:qđ ꝓuectos decet nec dum ꝓfectos. f Ab vno m. Uni⁹ mẽſis ẽ q̃ nũc in fide geni

1.Pet.2.a tus eſt. q̃b⁹ dr:q̃ſi mõ geniti infantes rõnabiles ſine dolo lac concupiſcite ꝛc̃. g Quinq̃ ſicli ꝓ fe. ꝛc̃. Vel didragme.ſ.vt maſcul⁹ duplices ſenſus habeat:ꝛ q̃ ſenſibiliter audit intelligibilit̃ ſuſcipiat. Sic em̃ ad ꝓfectionẽ ducit̃.ꝓpt̃ qđ centũ obloꝝ ẽ ꝑciũ eius:centenarius em̃ ꝓfectus eſt. h Ꝓ femina tres ꝛc̃. Ꝓ femina tres didragme.i.fides p̃ris ꝛ filij ꝛ ſpũſſancti:vt corde credat:ore confiteat ꝛ ſint ei due didragme: ſit autẽ ei talis fides ad ꝓfectionem. Tres em̃ didragme ſex ſunt dragme:ꝛ.lx.oboli qui numerus ꝓfectionẽ ſignificat. Añ ppt̃s iſrl̃ ſexcenta milia.i.lx.miliades hz. Erant em̃ in eis mediocriter perfecti quaſi iam participes euãgelice ꝓuerſatiõis. i Sexagenarius. Qui excellentiã cõuerſationis ꝓmiſit ſicut virginitatem vel mundi abrenunciationẽ ſed infirmatus eſt. k Dabit quidecim ſiclos. Vl̃ didragmas:que ſunt triginta dragme: tres enim fruct⁹ bona terra reddidit:cẽtenariũ.i.virginem cẽ: vel mũdo abrenũciare:ſexagenariũ.ſ.ꝓtinẽtiã:tricenarium.i.caſti cõiugij ꝓũſationẽ. l Si paup ꝛc̃. Qui multũ peccauit:iõ interꝓetatus eſt aq̃la:ſi exceſſit.

m Stabit coram ꝛc̃. Si em̃ quẽlibet nobis ſb̃ditum dei ſeruitio obtulerim⁹:in miniſteriũ nr̃m recipe non debemus: ꝓmittẽtes ꝑ eo vel meliorẽ vel minus bonũ. n Et q̃ſtũ ille eſti. Id eſt q̃ſtũ viderit eũ poſſe ſatiſfactionis ꝓponet.ſ.ſi locuplex ẽ vt diſtribuat pecuniã:ſi ſan⁹ ieiunet:oret:laboret. o Aial aũt ꝛc̃. Quia differẽtias oblationũ q̃ ex nobiꝑis ſũt et gradus expoſuit:tã eoꝝ q̃ nob tanq̃ pecora ſb̃diti ſũt:q̃ſi ſit oblatio ſctã expõit. p Sctm̃ erit ꝛc̃. ſm legem ỹmaculatũ.ſ.ꝛ mũdũ:veluti ſi filiũ diſcipulũ ſuũ vel quẽlibet nob ſb̃ditũ do obtulerim⁹. q Qđ ſi mutauerit ꝛc̃. At ſit duplex oblatio:ꝛ inimic⁹ erubeſcat q̃ oblationẽ mutare ſuggerebat. r Aial immundũ ꝛc̃. Eſicius. Que nõ ſimul ꝛ vngulam findunt et ruminant immunda ſunt. vngulam findunt qui litteram et ſpiritum diſtinguũt. Ruminãt aũt q̃ meditãdo leges cõtinuã habẽt intentionẽ. Qui q̃ filium talẽ vel ſeruum vel diſcipulũ deo offert:qui nõ ex malicia ſz ex infirmitate: nec ruminat:nec vngulã findit:adducat eũ ad ſacerdotẽ q̃ dijudicans vtꝝ bonũ an malũ ſit ſtatu ꝑciũ.i.moderatũ ꝓponet ingũ.i.mediocrẽ cõuerſationẽ:vt declinet.ſ.a malo ꝛ ꝓuehat̃ ad meliora:iter deteri⁹.ſ.ꝛ melꝰ ſm Symmachũ vt poſſit dño offerri. Sciẽdũ eſt q̃ aliud ẽ ſctificari:aliꝰ ẽ ſctm̃ eſſe. Quod em̃ ſanctificatur ꝛ offertur ſanctum incipit eſſe qđ non erat ꝛ paulatim augmẽtat̃ Quod ſanctum eſt ꝛ dei eſt:non eget augmento quia perfectum eſt. Bonum eſt ergo aliorum doctrina et auxilio ſanctificari:ſed melius eſt talem eſſe qui ſe ipſum ꝛ alios poſſit ſanctificare quod paucorum eſt. Sanctificat ergo coram domino qui familiam ſuam ꝛ cognationem tam ſenſibilem q̃ intelligibilẽ pure ꝛ ſancte vult conuerſari vt ſit eccleſia dei. Si autem per ſe non eſt idoneus hoc facere:ſacerdos debet conſiderare vtruz bona an mala ſit. Ex diuerſis em̃ conſtat perſonis:ꝛ ſm quod poſſunt debet iniungere eis.

Dat.25.a s Quintam partem. Mentem ſcilicet que regit quinq̃ ſenſus:ſine qua virgines fatue ad nuptias non ſuſcipiuntur.

ſ Spũalem

ad ſexageſimũ annũ:dabit quin

vitã. ſ vel didragmas.i.cẽteſimũ fructum.

a q̃ginta ſiclos argenti ad menſu/ a

a ſ q̃ſi cui hec ꝓfectio deeſt:ſed ad aliã ꝓuehi cu

raz ſanctuarij:ſi mulier triginta.

pit. ſ Senſatus ſed nondum perfectus.

b A quinto aũt ãno vſq̃ ad viceſi b

c mum maſculus dabit viginti ſi/

ſ didragme. ſ alꝫs mulier.

c clos:femina decẽ. Ab vno menſe

f vſq̃ ad ãnũ quintũ:ꝓ maſculo

ſ q̃ minor ꝛ ſimplicior.

g dabunt̃ quinq̃ ſicli ꝓ femina g

ſ Sanct̃ em̃ infirmus in ꝓpoſito.

ſ fortior.

i tres. Sexagenari⁹ ꝛ vltra maſcu

a ſ vel dragmas. b ſ cuſtodiã.ſ.mandatorum.

ſ infirmior ſicut fornicator.

k l⁹ dabit quidecꝫ ſiclos:femia decẽ

l Si paup fuerit eſtimationẽ red/

ſ aliquã de ſupradictis. ſ offerens ſecundo.

m dere nõ valebit:ſtabit coꝝ ſacer

n dote:ꝛ q̃ſtũ ille eſtimauerit et vi/

deri eũ poſſe reddere tãtũ dabit.

o Aial aũt qđ immolari põt dño c

a ſ.i.nõ debem⁹ penitere ſi obtulerimus.

p ſi q̃s vouerit ſctm̃ erit et mũtari d

ſ minus bono.

nõ poterit id eſt nec meli⁹ malo e

ſ min⁹ bonũ. ſ .i. voluntatẽ mutandi habuerit.

q nec pei⁹ bono. Q̃ ſi mutauerit ꝛ

a ſ quod ꝓius erat datum.

ipm̃ qđ mũtatũ eſt: ꝛ illud ꝓ q̃

r mutatũ ẽ ꝓſecratũ erit dño. Aial f

ſ hoc ad lr̃am ſtare non poteſt.

imũdũ qđ immolari dño nõ põt

ſi quis vouerit adducet̃ añ ſacer

dotẽ qui dijudicãs vtrũ bonum

vel malũ ſit ſtatuet p̃cium. Q̃ ſi

dare voluerit is q̃ offert: addet s

ſ mentis ſapientiam.

s ſupra eſtimationẽ quintã ptem.

diuiduí: videlicet aial p̃dictaꝝ ſpecieꝝ non habens aliquam maculam. d Sanctũ erit.i.applicatũ ad ſacrificium domini.

e Et mutari non poterit. alio aiali nec p̃cio redimi. et ſi de facto mutaretur ꝓ alio animali:ipſo facto vtrunq̃ animal erat obligatum ſacrificio domini. f Animal immundũ. dicit Ra.Sa.q̃ b nõ eſt intelligendũ de aiali ỹmundo ſm ſpẽm ſuã: vt porcus vel hmõi:ſed de aiali ỹmũdo ſm indiuiduũ tm̃: vt bos ouis vel capra habẽs maculam cõtractã poſt votum factum de ipſo: ꝓpt̃ quam offerri non poterant:ſed debebat redimi. de cuius redemptione ab eo qui votũ fecerat. ſubdit: g Addet ſu.eſti.q.p. Rõ aũt q̃re chari⁹ vẽdebat̃ vouẽti q̃ alteri erat:ne faciẽtes votũ de reb⁹ ſuis haberent oculũ ad rehabẽdũ illa q̃ vouebãt. ꝛ ꝑ b votũ eẽt do min⁹ gratũ.

B

a Hō si vo.rc̄.in sequentib⁹ dicet: Oē qđ dño consecrat siue homo siue animal siue ager redimi nō poterit: b aūt domū r agrū redimi p̄cipit. Sed forsan b fm diuersas intentiones offerentiū decernit: tā q̄ ibi nō habeat volūtatē vlteri⁹ habendi qđ penit⁹ cōsecrauit. b Sin autē ille rc̄. Redimere est p doctrinā r formulā vite familiā libare: r q̄cq̄d sanctimonie obuiat diluere: adijciet vero admonitioni r edificationi sacerdotis intelligētiam r frequentem cōmemorationem.

c Quod si agr rc̄. Jd est scripturā diuinā cuius vitis xp̄s: p̄r agricola. Jn b abscōdit thesaur⁹. i. salutaris p̄dicatio: in b diuersa ē cuiusq̄ possessio: mod⁹. s. sciendi quē sibi q̄sq̄ obtinere potuit. d Si. xxx. modijs rc̄. Jn. xxx. modijs hordei vetus testamentum. Jn q̄nq̄ginta siclis vel didragmis iuxta. Lxx. spūalē r pfectā doctrinā intellige. Sz quando hec regula vel pfecte dāda vel minuēda sit. p seq̄ntia intellige. Si statim ab ānō incipientis iubilei rc̄. e Si statim ab an. rc̄. Jd est si gr̄e viā quā elegit vult p sacerdotez gubernari r ꝓduci: b exigat sacerdos. Q⁹ cū docere⁹ pfecta r spūali doctrina percepit nō condescendens ei: q⁹ nō est necesse ei. qui donū reuocationis accepit: sed in doctrīa faciat eum permanere quā tradidit. Si autem diminutū est aliquid de dono quod percepit: r ab eo in conuersatione decidit. b est eīm p⁹ aliquantulū iubilei agrū consecrari. Sacerdos aūt reputat argentū in annos reliquos vsq̄ ad iubileū: vt. s. penitētie diffiniat tēpus reliquū: r detrahit de p̄cio. Q⁹ eīm min⁹ fec r deterius vixit diminuit de dono: r factus ē infirmior r abiectior: b tū pōt redimere agrū adijciens quintā ptem argenti ad p̄ciū suum sez doctrine sacerdotis ꝓp̄riū intellectum: vt sui ipius gubernator r doctor efficiatur. Sic eīm ager quē consecrauit offerēs sacerdoti ab ipo possidebit. f Addet q̄n. ptē rc̄. Doctrine sacerdotis ꝓp̄riū intellectum. doctrina eīm r instructione sacerdotis p̄r⁹ gubernamur: sed postea ꝓficere: r intellectū nr̄m adijcere debem⁹. g Sin autē rc̄. Jlle ꝓsecrat agr r redimit agrū q̄ conuersationē suam alij gubernandā permisit. sed eo iuuante p̄rouectus intellectū ꝓp̄riū addit: vt seip̄z regere possit. Q⁹ vero alio docente nihil ꝓficit: nec ītellectū addit: cui est semper necesse doceri: r sepe p̄rauis doctorib⁹ acq̄escit: nō pōt querere mercedē virtutis qua agrum redimeret veniente iubileo. i. tempore remissionis transeunte. s. p̄ntis vite tempore erit possessio sanctificata dño. Conuersatio eīm quā semel vel alio gubernante consecutus est sanctus erit dño. Sed quemadmodum possessio consecrata ad ius pertinet sacerdotum: eius eīm lucrum est qui continue gubernat. h Et nō de pos. Quia neq̄ de custodia maior suor: neq̄ ipius emptoris fuerat. i Supputabit sacerdos rc̄. Recte sacerdos cum eo q̄ frēm ad penitētiā monuit verā redēptionē supputat q̄liter. s. penitere debeat. ille eīm districte ei⁹ actionem r conuersationem nouit: qui correxit: hic autem vt sacerdos perfectaz redēptionē.

k Juxta annorum numerum rc̄. Ex his scilicet que de penitentia p̄dicat: scriptura eīm estimatione iubilei vel remissionis.

l Et dabit ille qui vouerat eum domino. Non dicit dabunt: sed dabit. Et si enim communi consilio sacerdotis r eius qui ad penitentiam monuit: extimationis diffinitio datur: ille tamen offeret eum qui ad penitendū excitauit: huic enim obediet qui et ipse penitenti obligatur: vt quod ceperit perficiat.

m Jn iubileo autem reuertetur ad priorem dominum qui vendiderat eum r habuerat in sortem possessionis sue. Quia non statim cum penitentia datur vel diffinitur penit⁹ mūdaf. sz ea pacta. ido recte ait: Jn iubi. āt rc̄. pacta. n. pnīa r remissiōe suscepta ꝓuersatiōis sue agmē suscipiet. n Omnis estīatio siclo sctūarij pōderabit. Et omnis diffinitio

a Hō si vo. do. b ꝓ̄r agit de redemptiōe votoruz circa res inanimatas. Et p̄mo quantū ad domos. scdo quantū ad agros. ibi: Q⁹ si agruz. Circa p̄mū ꝛ q⁹ redēptio voti facti de domo debebat fieri fm estimationē sacerdotis cōsiderato valore dom⁹: r si vouēs volebat eam redimere debebat supaddere quintam ptem rōne. s̄. dicta. r ptz l̄ra.

a Hō si vouerit domū suā r sancti a
ficauerit dño: ꝓsiderabit eā sacer
dos vtrū bona sit an mala: r iu
xta p̄ciū quod ab eo fuerit consti
fm tunc.
b tutū venūdabit. Sin autē ille q̄ b
vouerat voluerit redimere eam:
dabit quintā ptē estimationis su
fm q⁹ sanctificatio dom⁹ ipi ascribitur.
c p̄a: r hēbit domū. Q⁹ si agrum b
fm vt sanctus incipiat esse.
possessionis sue vouerit r cōsecra
a fm deputādo sacerdoti. b fm doctrinā verbi qua eruditus est lege spūali.
uerit dño iuxta mēnsurā semētis
d estimabit p̄cium. Si triginta mo c
dijs hordei seritur terra: q̄nq̄gīta si
e clis venundet argenti. Si statiz
ab anno incipiētis iubilei voue/
rit agrū: quātū valere pōt: tāto
estimabit. Sin autē p⁹ aliquātu/
lū tp̄is: supputabit sacerdos pe/
cuniā iuxta ānor q̄ reliqui sunt
numerū vsq̄ ad iubileū: r detra/
het ex p̄cio. Q⁹ si voluerit redi d
f mere agrū ille q̄ vouerat: addet
q̄ntā ptē estimatę pecunię: r pos
a fm. i. p ꝓp̄riū intellectū seip̄m regere.
s sidebit eū. Sin autē rēdimere no
fm doctori.
luerit sed alteri cuilibet fuerit ve
fm p̄cio doctrine. s. vt doceatur.
nūdatus vltra eū q̄ vouerat redi
a fm. i. tpe remissionis trāseūte. s. tpe p̄ris vite.
mere non poterit: q⁹ cum iūbilei
venerit dies sanctificat⁹ erit dño
r possessio ꝓsecrata ad ius ptinet
a fm q̄ illū cōtinuo docuerūt. b fm virtus vel vita patris quā ipe negligēdo p̄didit.
b sacerdotū. Si ager emptus r nō e
a fm sacerdotib⁹ oblat⁹ vt peccatoris sctā efficiat cōuersatio. fm Exhortādo arguendo ne terra perdatur ex toto.
de possessione maior sctificātus
i fuerit dño: supputabit sacerdos f
k iuxta ānor nūerum vsq̄ ad iubi
l leū p̄reciū: r dabit ille q̄ vouerat
m eū dño: Jn iubileo aūt reuertet s
ad priorē dñm q̄ vēdiderat eum
r hū erat i sortē possessionis sue:
n Omis estimatio siclo sctūarij pon b
i

g Jn iubileo autem re. ad prio. dñm qui ven. eum. r non ad sacerdotes: q⁹ nō poterat vēdi nisi vsq̄ ad iubileuz: vt p̄z ex. s. dict. xxv. ca. r iō faciēs votū d illo agro n̄ potat illū obligare nisi vsq̄ ad iubileū: q⁹ nihil iur⁹ hēbat i eo vltra. sec⁹ aūt erat de agro quē hēbat ex hereditaria successione: vt p̄dictū ē. h Omis estimatio. in p̄dict⁹ redēptiōib⁹. i Siclo san. pon. Quia alius erat siclus quo vtebant in alijs.

* Siclus viginti

finitio sanctis fiat ponderibus.i.de sacra scptu/ra venientibus:exteriora eñ põdera vt philoso/phoꝝ vel hereticoꝝ:q̃bꝫ ℞iras ꝛ pfectiones ho/minũ pensant:nec sancta nec iusta sunt.

a Siclos viginti obolos habet:Id est decẽ mã/data:ſm lram ꝛ ſm spũm intellecta.Quicũq; autẽ aut legẽ aut euangelium rẽnuit non hz didragma:nec eiꝰ põdera sũt sancta.

b Primogenita q̃ ad dñm ꝛc̃. Primogenita tã q̃ pecora nostra sunt qui nobis obediunt filij serui ꝛ discipuli.Sed hoc̃ pri/mogenita qui sic obediũt vt alijs prebeant exẽpluz ꝛ magisterium: de quibꝰ

Luc.2.d alibi dicitur: Omne ma/sculinum adaperiens vul/uam.s.do.vo.aperit enim vuluam generandoꝝ fi/liorum:qui ſm deum inci/pit obedire.Añ Paulus

1.Coz.4.d de Timotheo ait: Qui ẽ filius meus dilectus i do/mino ipe nos cõmouere faciat vias meas ꝛc̃.

c Nemo sanctificare p. ꝛc̃.Nõ qz sanctificatione indigna sint:sed qz sancta sunt nec egent sanctifica/ri vt filius q̃ sic patrem et matrẽ honorat:vt etiã ex/emplum alijs fiat tã q̃ ꝺo offerens honorem qui ℔ precepit.Seruus quoq; q̃ etiã dñs carnalibus i sim/plicitate cordis nõ ad ocu/lum seruit:ipi deo seruitutem impendit.

ꝺ Qz si immundum ꝛc̃. Peccator qui nec le/gem suscipit:ꝛ sicut optet meditaꝛ:nec distingue/re conatur. Quicũq; ℊ vehementer obediens ẽ patri:domino:aut magistro:nec tñ legẽ meditaꝛ aut distinguit:primogenitus quidem pecoribus sed immũdus est. e Et addet quintã partem ꝛc̃.Doctrinã ei cũ intellectu offerens:ꝛ sapienter regens.Insensati eñ patris dñi aut magistri est: obedientiã q̃ ad se pertinent subditos nõ docere ꝛ eoꝝ vitã vt operenꝛ ſm legẽ nõ disponere.Ad dat igitur subiectioni ꝛ doctrine intellectũ. Ipse eñ solus in põti munus est.Ideo ait:addet q̃ntã partem precij:ideo non dixit extimabit eũ sacer/dos sicut supra.

f Omne quod domino consecratur siue hõ ꝛc̃. Anathematiçare aliꝰ ẽ aliꝰ est sanctificare. Qꝺ enim anathematiçatum est in nulliꝰ hũanũ vsuz nec sacerdotis q̃dẽ reuerti põt.Jõ q̃ de hiericho aliq̃d furatus est.qz anathematiçata erãt perijt. Quecũq; aũt ab inimicis iure belli cum quibus non debeant amicitia iungi:filij ıſrl̃ rapuerunt: precipiente domino anathema fecerunt.Nos er/go si pugnantes a demonibus spolia bellica acqui/sierimus consecrare deo debemus: vt nihil i eis proprie volũtatis habeamus siue homo sit id est siue potestatis:ꝛ nobis cõuersatione equalis:siue pecus id est subiectus:siue ager:id est conuersa/tio nostre sortis. g Quicquid semel ꝛc̃. Jure belli acquisitum non potest aliquis inimicum ex/poliare:nisi perfecte subiecerit.Alligato eñ forti vasa eius diripiuntur.Diabolo ergo alligato au/ferentes spolia eius consecramus domino: cum insidijs eius preuenti: caput contriuerimus ser/pentis. Mundi calcatis desiderijs virtutibus acquisitis:hac victoria ditati que diripuimus re/cte deo offerimus.Sancta ergo sunt et perfecta: nec nostra:nec aliorum disciplina egentia:nec au/gmentum:nec profectum suscipiunt.

Domini sunt

a derabiť. Siclus viginti obolos a
b hz †Primogenita q̃ ad dñm per/ b
c tinẽt nemo sanctificare poterit ꝛ c
a ſ Studiosus in operatione mãdatoꝝ dei.
ſ Simplicitate placens.
vouere siue bõs siue ouis fuerit
ꝺ dñi sunt: Qꝛ si immundum anial ꝺ
est redimet q̃ obtulerit iuxta ẽsti/
e matiõnẽ suã:ꝛ addet q̃ntã partẽ e
ſ admonitione sensatum facere.
precij.Si redimere noluerit ven/
detur alteri:quantumcũq; fuerit
f estimatum.†Oñe qꝺ dño conse/ e
a ſ ptãis.s. b ſ alijs subditus.
craꝛ siue hõmo fuerit siue ãnimal
ſ cuiuslibet conuersatio.
siue ager:si veneet nec redimi po/
a ſ omnino alienarum a mundo.
g terit. Quicq̃d semel fuerit cõnse/
ſ qz sermiscrõꝝ tota possibilitate sua imitatur.
cratũ sanctũ sanctoꝝ erit dño: Et
omnis consecratio q̃ offertur ab
a ſ vt dicat Viuo aũt iam non ego: viuit vero in
me christus.
homie non redimetur sed morte f

Exo.30.b Num.3.g Ezec.43.ꝺ

†.12.q.2.c. nulli.

D

Ecclesiastici

lia ad

a Dñi sunt ꝛc. Et⁹.s.q̄ mādata legis operatur: sz terrenā remunerationē pstolat. ꝯ agit de frugib⁹ terre: decia q̄dē.i. opatio mandati sctā est: sz nō multū valet. Sz vt valeat: q̄ntā partē addat. i. intelligentiā: vt q̄ surſū sūt sapiat ꝛ q̄rat: vt sic sibi decia ꝓficiat. Eius. n. q̄ terrena sapit: decia q̄dē sctā ē sz non ipi qz quā retributionem expectare debeat nescit.

¶.16.q.7.e oēs decime De decimis c.1.

b Si q̄s autē ꝛc. ſm lrām multa obscura ꝛ insolubilia legislator interposuit: vt de angustijs lra ad latitudinē spūs curram⁹: que tunc bona est cum accipitur: quasi instrumentū ad spūale edificiuz. Differentiā g̃ discipulox ꝓponit sicut in primogenitis mūdis vel imundis: q̄dā cū obedientia legis meditationē ꝛ sciam acquirūt: q̄dā solā obedientiam habēt. Sic quidā operantes mandata sapiētiā terrenā habēt: ꝛ redemptione egēt. Quidam nec redemptione egent: nec mutari dñt tanq̄ pfecti ꝛ cōsūmati: fruges q̄z messez de semine dicit: ꝛ poma arborx ſm tps suum.

c Sub pastoris virga ꝛc. Virga crucis scz q̄bus fides ꝛ amicitia dei donat vt remunerē

Gen.15.e tur ꝛ amici dei inueniant. Vñ: Credidit abraam deo: ꝛ reputatū est ei ad iusticiā: ꝛ amicus

Pſa.138. dei appellatus est: de quib⁹ scriptum ē: Dinumerabo eos ꝛ sup arenā mul. hi terrenā non habēt sapiam: nec in his q̄ agunt corruptibilē querūt retributionē. Jō nō spēale aliquid eox: sed qcūq̄ egerint sanctū est dño: nec eligerēt inter bonū ꝛ malū. i. deteri⁹ ꝛ melius. Nō em̄ facilis est eorum discretio. Quia et si alterutrum superant sicut stellam stella: omnes tamen in celo sūt: sicut qui celestia sequūtur: ꝛ ab illo solo qui scīos discernit ꝓgſcūt.

d Nō eligēt ꝛc. Quia null⁹ ē q̄ respui possit ꝛ qō magis eligendū ē: vel sic nō ē vre discretionis.

e Si quis mutauerit ꝛc. Ecclus. Paulus ꝛ Barnabas aliqñ dissenserūt. Barnabas em̄ dicebat assumendū marcū: Paul⁹ aūt eum q̄ semel recessisset non debere assumi. Paulus g̃ assumpsit sylam: q̄si deteriore meli

Act.13.a orem. Sed vtrūq̄ sanctificatum est dño. Barnabas quippe assumpto marco nauigauit cyprum: qui secum predicauit. Qui intantū claruit vt fieret vnus de quattuor euangelistis. Quod paulus retractans ꝛ cognoscens: qz nullus sanctorum repudiandus est: nec facile discerni potest inter sanctos quis bonus quis melior: marcum reuocauit: scribens ad

2 Tim.4.c Timotheū ait: Assumens marcū deduc tecū. est enim mihi vtilis in ministerium.

f Sanctificabit dño ꝛc. Cū oīm cursus divin⁹ sit ꝛ alt⁹ ꝛ supne cōuersationi ꝓxim⁹: frustra conaris hunc subducere: illum inducere ꝛ deo quasi meliorem consecrare.

g Hec sunt precepta ꝛc. Discipuli nostri q̄ sunt pfecti: nihil nostri egent magisterij. ꝯ ait imūdox ꝑmogenita eē redimēda: mūdox vero nequaq̄: sed nec dño cōsecrata: nec ea que nouissime sūt dicta: pfecta em̄ demōstrata sūt qz intētionē diuinā celestēq̄ gerunt.

¶ Prefatio

ſ a peccato.

mozieſ †Omnes decimę terrę: si a
ue de frugibus: siue de pomis ar
boꝝ dñi sunt: ꝛ illi sanctificātur.
ſ vt sibi prosint.

b Si quis autē voluerit redimere b
ſ intelligentiam.
decimas suas: addet quītā partē
eaꝝ. Omniū decimarum bouis
c ꝛ ouis ꝛ capręq̄ sub pastoris c
virga transeunt: quicquid decimū venerit sanctificabitur do/
ſ qz in his difficilis est discretio.
d mino. Nō eligeſ nec bonum nec
e malū: nec altero cōmutabiſ. Si
q̄s mutauerit ꝛ qō mutatū est: ꝛ
f ꝓ q̄ mutatū est sanctificabiſ do/
ſ qz nihil deest.
g mino ꝛ nō redimeſ. Hęc sunt prę
a ſ q̄ poterat intelligere mysteria ꝛ precepta.
cepta quę mandauit dñs mōysi
ſ Qui infirmi ꝛ nō capaces mysterij.
ꝛ ad filios israel in monte sinai.

Finit liber Leuitici.

lia ad tēplū vel mīstros ei⁹ necessaria: sīc est cedere ligna: ꝛ portare aquas ad locū diuini cultus. Et ꝑ mō ioſue decreuit gabaonitas in ministeriū ꝑpli ꝛ altaris dñi: vt hr̄ Josue.ix. Hoc aūt mō nō poterat ꝓsecrari psona hebrea quia nō poterat esse serua simplr sz tm̄ ad tps. s. vsq̄ ad septimū annū remissionis. ꝛ si tūc nolebat egredi liber: manebat seruus vsq̄ ad iubileum ꝛ non vltra: vt hr̄ Exo.xxj. ꝛ. s̄. Leuit'. xxv. Si aūt res cōsecrata erat inaiata: aut erat īmobilis vt ager ꝛ tūc distinguendū: qz aut erat ager de hereditate patna ꝛ tunc poterat dño cōsecrari: qz talis ager in iubileo nō reuertebaſ ad priorē dñm: sed remanebat de possessione tēpli vel sacerdotū. Si aūt ager eēt acq̄situs p emptionē nō poterat sic cōsecrari: qz in iubileo debebat reuerti ad priorem dñm: vt dictū est. s̄. de redēptione voto⁹: ꝛ ꝑpt hoc vbi trāslatio nra sic habet Oīne qō dño cōsecraſ: siue hō fuerit siue aial: siue ager. In hebreo hr̄: Siue ager possessionis vel hereditatis sue. Si aūt res ꝓsecrata erat mobilis vt aux ꝛ argentū: es: sericū: ꝛ cōsimilia de quib⁹ poterāt fieri instrumenta tabernaculi vel tēpli aut alia necessaria ibidē: tunc poterant dño consecrari: ꝛ de cetero poterant ad vsus alios applicari: vt dictū est de p̄da ciuitatis iericho: ꝛ multa exempla alia ad ꝑ sunt in scriptura. Si aūt res consecrata erat aial: aut erat aial īmolaticiū: ꝛ tunc sine mutatiōe aut redēptione īmolabaſ dño: nisi post consecrationē añq̄ veniret ad locū īmolationis fieret ineptū īmolationi: vt per fractūrā tibie vel alterius macule insanabilis: ꝛ tūc interficiebaſ absq̄ venditiōe seu redemptione: quia non poterat alijs vsibus applicari. Si aūt non esset animal immolaticiū: ad tēpli tm̄ ministeriū vel sacerdotū vtile: vt equus: asinus ꝛ silia: tūc manebat in obsequiū tēpli vel sacerdotū vsq̄ ad mortē: sicut de seruo vel ancilla dictū est. Si aūt accipiaſ heremus ꝓ destructione ad dei gloriā ordinata: vt sit sensus in allegatione. s̄. posita. Omne qō dño destruiſ ꝛc. tunc talis destructio aut erat ex sntia dñi: aut iudicū locū eius tenentiū: aut ad implendū ꝑmissum ꝺo factum. Si primo mō: tunc talis destructio erat simpliciter inferenda: ꝛ ꝑ sive essent psone humane: sicut de chananeis sententiauit dñs vt interficerētur a filijs israel: ſm q̄ ꝺr Nume.xxxiij. Cū trāsieritis iordanē intrantes terrā chanaā dispdite cunctos habitatores regionis illius: exceptī tm̄ fuerūt Habaonite: eo q̄ pncipes isrl inconsulto dño iurauerāt eos nō occidere: ꝛ ꝑpt ꝑ mox eox corpalis fuit mutata ī ciuilē p seruitutē: vt hr̄ Josue.ix. sive essent bruta aialia. ꝛ ideo saul q̄ in occisione amalechitax ex cupiditate pepcit aialibus pinguioribus de quox morte dñs sententiauerat sicut ꝛ de hominib⁹ fuit a dño reprobatus: vt hr̄. j. Reg. xv. sive essent res inanimate: vtpote ciuitates sic destructe: qz nō debebant vltra reedificari. vñ Josue.vj. dicitur: Maledict⁹ vir q̄ suscitauerit ꝛ edificauerit ciuitatē iericho. Si aūt talis destructio erat inferenda ex sntia iudicū locū dei tenentiū: ꝑpt qō dij appellantur. Exoꝺ.xxij. Dijs nō detrahes. talis sntia erat executioni danda absq̄ redemptione aliq̄: videlicet qñ aliqs p eos erat morti adiudicatus: maxīe propter homicidiū: nō poterat p̄cio aliquo redimi vita eius. vñ Num̄.xxxv. ꝺr: Nō accipietis p̄cium ab eo q̄ reus est sanguinis: statim ꝛ ipe morieſ. Alio mō talis destructio inferebaſ ꝑpter adimpletionē ꝑmissi ꝺo facti: ſm q̄ hr̄ Nume.xxj. vbi ꝺr: At israel voto se dño obligans ait: Si tradideris populū istū in manu mea delebo vrbes eius: ꝛ ibidē subdiſ: Et vocauit nomē loci illius horma. quod significat destructū: ꝛ descendit de heremo qō significat destructionē. vñ vbi trāslatio nra habet horma: scīptura hebraica habet herema. Hoia em̄ hebrea scripta lr̄is latinis minus ꝑpie scribuntur cōiter. Ex p̄dictis patet q̄ cū ꝺr: Oē qō dño cōsecraſ nō redimeſ sz morte morieſ. mors. n. in diuersis accipiſ equiuoce: qz leuite consecrati diuino cultui dicebanſ mortui sicut apō nos religiosi: mortui mūdo dicunſ. Agri ꝛ res inaiate consecrate mori vel mortue dicebanſ: sicut possessiones ecclesie dicuntur amortizate. ꝛ eodē mō dicendū est de seruis ꝛ ancillis. Animalia vero īmolaticia moriebantur ꝑpie p immolationē. Sīlr ꝛ boues ꝛ aialia morti adiudicata p occisionē. Ciuitates aūt destructe dicebanſ esse similitudinarie mortue: qz nō erat reditus ad eax reedificationē: sicut in boibus ꝛ aialibus nō est reditus de morte ad vitā. Sciendū etiā q̄ cōsecratio predictox aliqñ cedebat in vtilitatē sacerdotū. aliqñ aūt in necessaria ipi⁹ templi ſm q̄ conscrans exprimebat in cōsecrando: de illis tamen que poterāt venire ī vsū sacerdotū vt seru⁹ ancilla: ꝛ ꝓsilia. a Oēs decime. ꝑ ꝓpr agiſ de decimis q̄ dicūſ scrificate dño: qz erāt deputate ad sustētationē leuitax. b Si q̄s aūt vo. ꝛc. Cui⁹cā supradicta ē de redēptiōe votox. c Que sub pastoris virga transeunt. Mod⁹ est em̄ pastox cum ẋga numerare aialia egredientia de caulis ad pastum: ꝛ silr cum reuertunſ ad caulas. Cetera patent in lra. Ultimo recapitulat dicens: Hec sunt mandata ꝛc. et patet.

Postilla frīs Nicolai de lyra sup Leuiticū Finit.

¶ Postilla

Moraliter. Hec sunt p̄cepta ⁊c. La.XXVII hic agit de voto ⁊ eius redemptiõe. Duplex aũt votũ ꝟ tangit. Unũ de p̄sonis aliud de reb⁹ possessis:⁊ inter res istas cõputant serui ⁊ ancille:qz sunt q̄dam res dñi sui:licet sint rõnales creature. Quantũ ad p̄mũ votũ fit distinctio p̄sonaꝝ ſm sexũ ⁊ ſm etatẽ ⁊ ſm p̄ciũ q̄ vẽdi possent:⁊ sic maior est redemptio viri p votũ deo obligati cꝫ mulieris.⁊ silr maior est redẽptio viri in etate fortiori.s.a.xx.anno ⁊ supra vsq; ad sexaginta cꝫ añ.xx.annũ ⁊ post sexaginta. Jgit p etates sexus ⁊ fortitudines mystice designant diuersi status in quibus hoĩes ad plura vel pauciora deo sũt obligati.nã laici obligant ad obſuantiã p̄ceptoꝝ.clerici vero in sacris ordinib⁹ cõstituti cũ hoc obligant ad obſuantiã castitatis.p̄sone vero religiose cũ ꝟ obligate sunt ad viuendũ ĩ obedientia ⁊ sine ꝓp̄rio. Inter religiosos aũt aliq̄ plus alijs ſm artiorẽ regulã ⁊ statuta sunt obligati. Prelati vero ad ponẽdum aiam suã p subditis q̄ est maximũ obligãt. Sc̃m igitur q̄ in diuersis statibus p̄sone deo ĩ maioꝝ⁹ sunt obligate:ſm ꝟ p votis suis dant deo maius p̄ciũ si bñ obſuent suũ statũ ceter'tñ parib⁹.s.q equali charitate opent ⁊ hmõi:⁊ ꝟ ꝓportionabiliꝫ intelligendo:⁊ ſm ꝟ expectant a deo maius p̄miũ. Res aũt q̄ deo p votũ obligant sunt ſui ancille dom⁹ ⁊ agri vt ptz in textu:⁊ cꝫto sunt maioris valoris tanto maioꝝ est voti redemptio in illis dũtaxat q̄ poterant redimi.nã aialia ĩmolaticia deo redimi nõ poterant ſz optebat ea ĩmolari. Per redẽptiones igit istas mystice significatur q̄ illi q̄ de reb⁹ possessis plus expendũt in obsequijs diuinis maiꝝ p̄miũ expectant a deo.ceteris tñ parib⁹ ſcz facultate charitate ⁊ huiusmodi que ad meritum operantur.nam pauper vidua que duo minuta misit in gaçophylatiũ plus obtulit deo cꝫ diuites qui magna miserant munera ſm testimonium saluatoris Mar.xij.et Lu.xxj. Explicit Leuiticus.

Prefatio in librum Numeri

Liber iste ⁊ ordie historie:⁊ mysterio q̄rto loco ponit in lege. Ordine historie: quia in leuitico q̄ tertius est agit de vtensilib⁹ tabernaculi:⁊ de ordine leuitaꝝ ⁊ sacrificij:Hic aũt de dedicatiõe tabernaculi agit q̄ scz de leuitis:q̄d de vtensilib⁹ tabernaculi portare debeant. Mysterio ꝟ oñdit. Excubare circa tabernaculũ depositũ vt dicitur ternis tribubus in singulis quartis. p qõ signantur.xij. apli p q̄dripartitũ orbẽ fidẽ sancte trinitat⁊ docuisse. Sz etiã inter figuras q̄dratura nihil firmius ẽ:q̄ternarij q̄z opis pfectio cõmendat. Quarto die facta sũt luminaria.quarta etas sub dauid fuit robustissima.quarta etiã etas hoĩs fortissima: q̄rtuor aũt recepti sunt q̄ scp̄serũt euãgelia. Inter dona spũs sancti fortitudo:⁊ inter penitẽtiales psalmos: Miserere mei deus q̄rtus est:ĩ q̄ de humilitate(p quã sum⁹ fortes)agitur. Inter nola dñi q̄rta est fortis:p̄cedunt admirabilis cõsiliari⁹ deus. Sequit pr futuri seculi:p̄nceps pacis ⁊ silia. In ꝟ q̄z libro coꝝ q̄ numerant fortitudo oñditur:dũ hi q̄ etate ⁊ ẋtute bello sunt apti numerari iubentur. Liber numeri qz in eo numerant israelite:tũ inde:tũ qz mãsiones a rameſſe vsq; ad iordanẽ. Sed qz in figura oĩa contingebant illis:⁊ lex erat vmbra futuroꝝ:ita legenda ẽ historia:vt non amittat allegoria. Numerati sunt israelite soli:nõ ꝓselyti ⁊ alienigene qui erãt inter illos:nõ tñ oẽs:qz nec pueri nec femine:ſz tm̃ viri q̄ apti bello erant. Eteñ alieni a deo gentilitũ spurcitia:vel crudelitate iudaica:vel etiã xp̄iani puerilẽ leuitatẽ:vel molliciem feminea habẽtes inter filios dei nõ numerant. Nõ sunt numerati in egypto:ſz post cꝫ transierunt mare rubꝝ: post colũnã ignis:in mãsione iuxt montẽ sina:qz manentes ĩ tenebris peccatoꝝ nõ sunt dei:sed mundati baptismo ⁊ armati manus impositione. Mãsiones merito.xlij.cõputant a p̄ma q̄ fuit ĩ rameſſe vsq; ad iordanẽ:vt p ꝟ signetur nos p tot gradus virtutũ ascendere in celũ:quot generationib⁹ xp̄s ab abraã descendit ad mariã. Intẽtio moysi in ꝟ ope est xp̄ianũ ppl'm: et eius p̄fectũ:⁊ ascensũ a terra in celũ:per isrl' ⁊ p.xlij.mansiones designare. Per isrl' em̃ xp̄i ppl's:p ꝓgressus mansionuꝫ p̄fectus virtutũ significat. Ordo libri talis ẽ:p̄mo duces populi ⁊ populũ circa tabernaculũ numeratos p q̄dꝝ collocat. Leuitas a numero exceptos ad ministeriũ tabernaculi destinat. deinde tabernaculũ dedicat:⁊ mod⁹ oblationũ:⁊ catha logus mansionũ cõputat. Deinde ꝓphetia balaã a rege balach ad maledicendũ ppl'm dei inducit. In fine sex ciuitates ordinant:tres vltra tres citra iordanẽ:ad qs ꝟfugeret q̄ nolens sanguinẽ p̄rimi effunderet. Leuite inter tabernaculũ et ceteros filios isrl' excubantes:diuisi p amramitas ab oriente p caathitas ab austro:⁊ gersonitas ab occidente: merarites ab aq̄lone:significant p̄latos ecclesie q̄ sunt medij inter ministros tabernaculi:q̄bus in tpalib⁹ p̄uident:⁊ inter laicos :q̄bus ĩ spũalib⁹ p̄sunt. Amramite.i.moyses ⁊ aarõ ⁊ boꝝ filij inspiciũt ⁊ inuoluũt tabernaculi secretioꝝ:⁊ introducentes caathitas dant eis ꝓp̄rijs humeris portãda inuoluta: vt videntes nõ moriant. Nõ sunt em̃ ꝓpalãda ecclesie mysteria nisi sũmatib⁹ viris.i.moysi ⁊ aarõ:qz infirmi inde scandaliçant. Uñ ⁊ liber euangelij p̄sbytero ⁊ diacono portat aptus. alijs vero clausus. Gersonite aũt ⁊ merarite q̄ sunt indigniores caathitis:nõ ꝓp̄rijs humeris:sed bobus ⁊ plaustris sua portãt onera: Quia q̄ vult venire post me: me sequat.q.p mortem. Et quãtomagis q̄s vult tanto maioꝝ p̄secutio. Bñdicet⁊ filijs israel:et dicetis ⁊c. Ab ꝟ loco sumpta est bñdictio quam fac ẽps. Duo digiti q̄ eleuant iuncti legẽ significant ⁊ sacerdotium q̄ p moysen ⁊ aaron ĩtelligunt. Tres versus q̄ sequunt continent illã trinã petitionẽ q̄ fit in verbis ẽpi. Petit gra spũssancti:vera salus:pax eterna. Deinde sequit distinctio p̄sonaꝝ:semper his verbis: Qõ ipe p̄stare digneat: q̄ cũ p̄re ⁊ spũsctõ viuit ⁊c. In tabernaculi dedicatione oblata sũt munera a p̄matibus in vsum eiusdẽ:⁊ sustentationẽ leuitaꝝ:qõ hodie fit cũ dedicat ecclesia aliqua. Sicut ⁊ laicoꝝ cõsuetudine mulieri cũ despõsat viro multa dona offerunt. Et dominus filijs israel in egypto in die q̄ educeret:cõcessit argẽtea vasa. Et post mare rubrum nõ duxit eos statim recta via contra hostes:ne territi retro abirent.sed p circũitũ:deinde p̄cepit ne temporis re.p.t. Caute oĩa ꝓuisa. Introeuntib⁹ enim in ecclesiã p̄mo decor eius ostendendus est:vt appetat: nõ miseria:vt timeat. Silr ⁊ merarite. Orige. Diuinis numeris nõ oẽs digni sunt:sed certis p̄rogatiuis designati. Unde in hoc libro neq; mulieres educunt ad numerum:p femina scz ifirmitate:neq; serui tãq; vita moribusq; degeneres:nec egyptij israelit⁊ admixti: vt alienigene ⁊ barbari. Soli israelite numerant:⁊ nõ omnes:ſz a.xx.annis ⁊ supra. Nec tm̃ etatis habet obseruatio:ſz ⁊ bellici roboris. Designatur em̃ p verbũ dei vt numeret omnis q̄ ꝓcedit in virtute isrl'. Puerilis etas nõ numeratur:nisi p̄mogeniti:aut de sacerdotali vel leuitica stirpe. Feminaꝝ vero nulla numeratur. Possũt hec vacua esse mysterijs? Procurauit hoc solũ spũssanctus q̄ hec dictauit:vt sciremus qui numerati sunt:⁊ q̄ non. Quis dabit ex ꝟ ꝓfectus his qui sacris voluminibus gestiũt eruditi? Sed(qz ſm Paulũ lex spiritalis est)si trãscendero puerilis etatis insipientiã:vir factus deposuero que sunt parRom̃.7.e
uuli:⁊ factus fuero iuuenis qui vincam malignũ: aptus vi1.Cor.13.b
debor his qui ꝓcedunt in virtute israel:⁊ diuinis numeris dign⁹. Cui aũt inest puerilis ⁊ lubricus sensus:vel femineaIob.2.b
⁊ resoluta segnicies vel egyptij vel barbari mores:apd deũ in sancto numero non habet. Innumeri aũt apd salomonẽ Eccs.1.b
dicuntur esse qui pereunt. Numerati autem omnes qui saluandi sunt. Et de stellis dicitur: Qui numerat multitudinẽ Ps̃.146.
stellarum ⁊c. Et dominus etiam capillos capitis discipulorꝝ Mt.10.b
dicit esse numeratos:non qui tondentur: vel proijciunt: vel etate pereunt:sed qui in naçareis erant quibus inerat virt⁹ spiritussancti ad prosternendos alienigenas. Uirtutes ergo Judic.15.c
animi ⁊ multitudinẽ sensuũ de mente tãq; de capite apostolorum prodeũtes:capillos capitis appellauit. Idem. Illd quoq; consideremus q̄ nõ statim vt egressus est de egypto populus numeratur:adhuc em̃ persequebatur pharao. Sz nec cum mare rubrum transient venit in desertum. Nõdum em̃ temptatus:nondum ab hoste fuerat impugnatus:confligit contra amalech:⁊ vincit. Nec numeratur adhuc: nõ em̃ Exo.17.e
sufficit ad perfectionẽ tendenti vna victoria:nec accepto mã Ibid̃.16.e
ne cibo:⁊ aque de sequenti petra poculo. nondum em̃ ea q̄ 1 Cor.10.a
numeris sunt apta adoleuerant. Tabernaculum testimonij construitur:nec adhuc numerandi tempus: lex per moysen datur:mos sacrificiorum traditur:purificationum ritus docetur:sanctificationum leges ⁊ sacramenta condũtur: ⁊ tũc Leui.1.
ad numerum iussu dei populus adducitur. Uide ergo quanta tibi transeunda:quanto toleranda:quot prouectibus: q̄t temptationibus:quot prelijs:scilicet pugnandum:quot vincendum:vt pertineas ad diuinum numerum: ⁊ inter sctas tribus nũerer⁊:⁊ possis visitari:⁊ per dei sacerdotes aaron

Prefatio in librum Numeri

Et moysen numerox censibus ascribi. Suscipienda est tibi primo lex dei: lex spūs eius: offerēda sacrificia: explende purificationes: peragēda oīa q̄ lex spūs docet. Orig. Ratio q̄z tribuū: distinctio ordinū: societas familiax: ꝛ cuncta ordinatio castrox: ingentiū sacramentox prodūt indicia. Certa enī expectatio nobis est resurrectionis mortuox: cum hi qui viuunt qui reliqui sunt: in aduentu christi non preuenient eos
1. Tes. 4. d qui dormierunt: sed simul rapientur cum illis in nubibus obuiam christo in aera: terreni scz huius loci corruptelā: ꝛ mortis habitacula deserentes: siue omnes in aere (sicut Paulus ꝓnunciat) permansuri: siue etiam ad paradisum vel ad alia ex multis mansionibus loca que apud patrem sunt transferēdi. Diuersitas aūt translationis ꝛ glorie prestabitur ꝑm meri
1. Cor. 15. c ta cuiusq̄. vnde: Quisq̄ aūt in suo ordine. In resurrectione aūt vnusquisq̄ aut in tribu ruben spiritalibus indicijs asscribitur: quia scz aliquid in actibus: vel in moribus simile ꝛ cōsanguineum habuit. Alius in tribu simeon: fortassis pro obedientia. Alius in tribu leui: credo qui prefuit bene sacerdo-
1. Tim. 2. c tio vel qui bene ministrans: gradum sibi bonum acquisiuit. Alius in tribu iuda: qui. s. regios spiritus gessit: ꝛ populum qui intra se est bene exit. sensum. s. mentis: ꝛ cogitatiōes cordis. Singulis quoq̄ tribubus vnusquisq̄ sociabitur pro his que in actibus vel in moribus ipīs cognata habuit. Et erunt huiusmodi ordines in resurrectione mortuorum qui in hoc libro figurantur. Illud quoq̄ ꝙ quadam connexione tribuum castrox positio: ꝛ metationis ordo describitur: significat aliquem statum in resurrectione mortuorum. Ex tres ad orientem collocantur: tres ad occidentē: tres ad meri. ꝛ tres vl-
Eccli. 43. c time ad aquilonē: q̄ durus ꝺr ventus: ꝙ etiam tribus iuda q̄ regalis est ad orientem statuīt: ex qua ꝺns ortus est: non puto ociosum: ꝛ ꝙ isachar huic iungitur: ꝛ çabulon: ꝛ ꝙ in quatuor partes trin⁹ iste numerus ordinatur. Que q̄uis positionum suarum diuersas habeant qualitates: omnes tamen intra trinitatis numerum continentur: ꝛ ꝙ per totas has quatuor partes in vnum numerum colligitur eadem trinitas sp: quia scilicet sub vno nomine patris: ꝛ filij: ꝛ spiritussancti cē-
Mat. 8. b sentur omnes qui ex quattuor partibus orbis venientes invocant nomen domini: recūbentes cum abraam: isaac: et iacob in regno dei. Nec generaliter diximus volentes huius libri continentiam mysticam breuiter comprehendere: vt susceptа occasione vnusquisq̄ in reliquis similem: aut si cui pl⁹ deus reuelat: superiorem sequatur imaginem. Ego enī vere me imparem iudico ad enarrāda mysteria libri numerox: multo aūt inferiorem ad illa que concludit Deuteronomij volumē.

Raba. Numerorum librum multiplici mysteriorum obscuritate inuolutum partes ostendunt. Ibi enī numerus filiorū israel mystice describitur: ꝛ singularum tribuum castra circa tabernaculum testimonij ad formam ecclesie locantur: ibi leuitarum in ministeriū distributio: ꝛ oblatio ꝓncipum ꝑm conuenientiam sacramentorum. Tandem omnium mansionum ab egypto vsq̄ ad terram ꝓmissionis cathalogus numeratur: vt monstretur qualiter de egypto spiritali egressi: ꝑ mare ru-
Exo. 40. b brum ꝛ heremum pūtis seculi ꝓperemus ad ꝓmissam patriā in celis. Raba. Juxta finem Exodi scriptum est: Igitur mēse primo anni secundi: in ꝓma die mensis collocatus est tabernaculum xī. ꝛ nunc in capite numerox. Locutusq̄ est dominus ad moysen in deserto sinai in tabernaculo federis: ꝓma die mensis secundi: anno altero xī. Ubi notādum q̄ꝺ. xij. māsione. i. in solitudine sinai vbi moyses ascendit: ꝛ ꝺns descendit in montem vt daret legem: ibi fabricatur tabernaculū: ibi precipitur diuersitas hostiarum ꝛ vasox: indumēta pōtificis leuitarum cerimonie: numerus populox ꝛ leuitarum: ꝛ oblationes ꝓncipum. Eodem quoq̄ anno licet non eodem mense quo erectum est tabernaculum: numerus filiorum israel descriptus est. Annus vero vel mensis secundus tempus noui testa. significat: quod post christi aduentum: passionem et resurrectionē vsq̄ ad finē mundi pertingit. Post baptismū enī in q̄ de spiritali egypto: submerso ☧o pharaone egredimur: ī nouitate vite ambulamus ꝛ ad terrā ꝓmissionis tendentes: in deserto sinai. i. in conflictu tēptationū carnis incentiua superare nitimur. Sinai enī interꝑtat rubus: quo significatur ecclesia: in qua apli p̄dicant: ꝛ spiritale preliū gerīt. ibi loquitur dominus ad moysen: q̄ legem dat ad instructionē credentium. i. spūalium israelitax. Jsido. Liber numeri appellat̄ q̄ multitudinis israelitice pfectox virox cōputationem tenet ꝛ numerum: pfectiones q̄z mansionesq̄ a finibus egypti vsq̄ ad mortem moysi. In quo dies dedicationis tabernaculi: ꝛ oblationū modus: nō sine numeri sacramento nūeratus ē.

Cathalogus aūt mansionū filiox israel: q̄ a prima vsq̄ ad vltimā numerate simul. xlij. De quibus matthеus: ab abrā vsq̄ ad dauid generationes. xiiij. ꝛ a dauid vsq̄ ad transmigrationē babylonis generationes. xiiij. ꝛ a transmigratione babylonis vsq̄ ad xp̄m generationes. xiiij. Per has currit hebreus qui de terra festinat transire ad celū: ꝛ egypto hui⁹ seculi derelicta: terrā ꝓmissionis ingredīt. Nec mirum si illo numeri sacramento peruenīt ad celū quo xp̄s a ꝓmo patriarcha venit ad virginē q̄si ad iordanē: q̄ plēo gurgite fluens spūssancti gra redundauit. Mat. 1. a

Jsido. Prima mansio est ꝛ 33. c rameſſe vbs in extremis finibus egypti. In qua populus congregatus exijt in desertum egypti. s. altera die p⁹ pascha in conspectu egyptiox. Quam quidam cōmotionē vel tonitruū interpretantur: q̄ cōmoti sumus ad euangelicā tubā: ꝛ excitati tonitrui gaudio eximus in mense primo: preterita hyeme: veris exordio cū oīa renouanī: eximus. xv. die mēsis ꝓmi in crastino pasche: pleno mensis lumine: post esum agni īmaculati: calciati pedes de aplo: ꝛ accīcti lumbos de Eph. 6. c pudicitia: ꝛ baculos in manibus tenētes. Jsido. Secun- Exo. 12. b da mansio est socoth: in q̄ coquunt panes açymos: ꝛ primuz tendunt tabernacula: vñ ꝛ locus nomen accepit: q̄ socoth interꝑtat tabernacula: vel tentoria. Cū g̃ exierimus de egypto. i. de seculo ꝓmū tabernacula figimus: sciētes nobis ad interioza vel vlterioza pergendū: ꝛ ad sctām terrā viuentiū accelerandum. Jsido. Tertia mansio est ethan: que est in extremo solitudinis: in qua primum videtur ꝺns precedere Exo. 13. d populum in colūna ignis. Ethan sana fortitudo vl̄ pfessio. Preparemus nobis g̃ fortitudinem: assumentes nobis pfectum robur: vt inter errox tenebras ꝛ cōfusionū noctes scie xp̄i lumen appareat. Dies q̄z noster nubē habeat ꝓtegentē vt his ducibus ad terram ꝓmissionis perueniamus.

Jsido. Quarta mansio est phiairoth que est contra beelçephon: et interpretat̄ os nobiliū: vt assumpta fortitudie nobilitemur in ꝺno: contēnentes beelçephon q̄ interꝑtat̄ ꝺns aquilonis: ꝛ eius supbiā declinantes. Ab hac mansione ꝓfecti filij israel transierunt per mediū mare in desertū: vide- Exo. 15. d runt pharaonē cū exercitu pereuntē: mariā p̄cinnētē ī tympanis. Jsido. Quinta est mara: ad quam puenerunt transito mari post triduū: ꝛ interꝑtatur amaritudo. Post predicationē enī euangelij ꝛ tabernacula migrantiū: post fidem assumptā: post baptismi victoriā rursus venitur ad amaritudinē: vt voluptas ꝛ luxuria vite amaritudine terminet̄: ꝛ p crucis signū q̄si p cruciatū itex suauitas compensetur.

Jsido. Sexta est mansio helim: vbi erāt. xij. fontes aquarum. ꝛ. lxx. palme in figura. xij. apostolox. ꝛ. lxx. discipulox secundi ordinis: de quox fontibus doctrine potū haurim⁹: ꝛ dulces fructus victorie capimus. Uñ bñ helim in arietes fortes vertitur. Jp̄i enī sunt robusti principes gregis: ducesouiū: doctores gentium. Jsiꝺ. Septima māsio est itex ad mare rubrū iasur. Sed querīt quō post transitū maris rubri ꝛ fontes mara: ꝛ helim: rursus ad mare rubrū venerint? nisi forte in itinere pergentibus quidā sinus maris occurrerit: iuxta quē castrametati sunt. Aliud est enim transire mare: aliud in ꝓximo figere tabernacula: ex quib⁹ monemur etiā post euangelicā doctrinā: ꝛ cibos dulces triūphorum apparere nobis interdū mare: ꝛ pterita discrimina poni añ oculos. Jsido. Octaua est in solitudine sin: in qua tendīt vsq̄ ad montē sinai. Sin aūt rubus vel odiū interpretatur: q̄ cum venerimus in locum ecclesie: de quo nobis ꝺns locuturus: grande odium meremur inimici. Jsido. Mona māsio est in defecta: que ꝺr pulsatio: quasi pulsate ꝛ apiet̄ vob. Mat. 7. a Sensus quoq̄ est manifestus: q̄ postq̄ venerimus in locū ecclesie: incipimus ī sacramenta pulsare. Jsido. Decima in halus quod interpretatur fermentum: quod tollens mulier miscuit farine satis tribus donec fermentaretur totum. Mat. 13. c Ibi murmurans populus accepit vespere coturnices: ꝛ mane alterius diei māna tribuitur. Et bene in decima mansione manna tribuitur: quia post decalogi perfectionem angelorum panis manducatur. Undecima mansio est in raphidim: que interpretatur dissolutio fortiū vel remissio manuum. Jn hac sitienti populo fons de petra oreb in similitu- Exo. 17. b dine christi erupit. Ibi iesus in typo saluatoris contra amalech militat: ꝛ in signo crucis demonum aduersum nos temptamenta surgentia deuincuntur. Illuc vēit ietro ad moysen ꝺns ei ꝓsiliū. lxx. seniox in typo eccle ex gētib⁹ ꝙgregate q̄ legis īminutio euāgelio succedēte completur. Pulchre dissolutio vel sanitas raphidi ꝺr: vl̄ ꝓp̄ dissipatū amalech vel ꝓp̄ sanatū isrl̄. Cetere ī suis locis cōueniēti⁹ exponem̄.

Omnium

Incipit liber Vaidabber:id est liber Numeri. Ca. I

§ quasi que dicuntur vt verba domini pensentur.

a † Ocutusq; est dñs ad mōysen in deserto sinai in tabernaculo fęderis prima die mēsis secūdi:āno altero egressionis eorū ex ęgypto dicēs † Tollite sūmam vniuersę ꝓgregationis filioꝝ isrl̄ per cognationes ꝛ domos suas: et nomina singulorum quicquid sexūs est masculini a.xx.anno et supra: oīm virōrum fortium ex israel:ꝛ numerabitis eos ꝑ turmas suas tū ꝛ aarō:erūtq; vobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus suis: quorum ista sunt nomia. De tribu ruben elisūr filius sedeur'.

a § Sapientissimus hebreorum

b c d e f g h i k l

a § Mō femini cui obstat infirmitas. § Quia hec etas apta bello.

a § Mō sola etas:sed virtus requirit̄ in electo.

a § lex ꝛ sacerdotiū:spirituali sensu annumerāt primatū ecclesie ꝛ officia singulorum:qz ſm tenorē legis ꝑ veros sacerdotes ſ. ois ecclē ordo disponi dz.

a § pater meus fortis. b § All. qui interpretat absconditus.

a § Exauditio interpretat:ꝛ significat devotionē ecclesie gentilis: de q̄ inauditu aur̄ obediunt mihi

b § In hac dñā salamihel.i.pax mea deus iesus scz.pax nra q̄ fecit vtraq; vnū cū signa potentie sue ꝑ fidelium verba ꝛ opa demonstrauit.

b De tribu symeō: salamihel filius e surisaddai. De tribu iuda: naa-

Incipit postilla sup libro Numeroꝝ. Ca. I

Ocutusq; est dñs. Ex ꝑdictis in ꝑcedentibus libris patet q̄ sic in libro Heñ. agit̄ de fidelis pp̄li electione cui lex erat danda. sic in Exodo agitur de legis datione pp̄lo iam electo:ꝛ a fultute egyptiaca liberato: verūtñ q̄uis in Exodo sit data lex q̄tū ad p̄cepta moralia: iudicialia ꝛ cerimonialia: hoc tū est breuiter ꝛ succincte. ꝛ iō in alijs libris sequentibus addite sunt alique leges ordinationē pp̄li dñi magis specificātes:ꝛ ad tria predicta reducunt̄. In leuitico vero sūt addite leges vel precepta que specificāt ordinationē pp̄li respectu cultus diuini vt visum est ibidem. Consequenter aūt in ꝟ libro Numeroꝝ adduntur illa que specificant ordinationē pp̄li respectu cōuictus mutui. ꝫminebat aūt tunc populo ꝓficisci ad terram sibi ꝓmissam: ꝛ iō ꝓmo ponunt̄ illa que pertinent ad ordinationē populi ꝓficisci debentis. secundo que pertinent ad ordinationē ipius actu ꝓficeniscẽ. x. ca. tertio q̄ spectāt ad ordinationē ipi⁹ ad terminū accedentis. xxxiij. ca. Circa ꝓmū cōsiderandū q̄ in pp̄lo debenti ꝓficisci necessario requirit̄ q̄ aliq̄ sint subditi ꝛ obedientes: et alij sint regentes. qz vbi nō est gubernatoꝛ pp̄s coꝛruet. Prouerbi. xxj. Et iō ꝓmo ponit̄ ordinatio subditoꝝ:ꝛ secundo rectoꝝ. vij. ca. Circa ꝓmū ꝓmo ponit̄ ordinatio pp̄li ſm legē cōem. scō q̄tū ad spēalē obligationē. vj. ca. Circa ꝓmū adhuc ꝓmo ꝓmittit̄ ordinatio pp̄li subditi. scō remotio impedimēti. v. ca. Circa ꝓmū cōsiderādū q̄ in pp̄lo subdito cōit̄ sunt tres status vel ordines. ſ. agricole milites:ꝛ deo seruientes. Prim⁹ nō hz ꝟ locū. qz pp̄s tūc habebat panē de celo collatū sine laboꝛe: vt dictū ē Exo. xvj. Et iō ꝓmo agit̄ de ordinatione bellantium. scō de ordinatione deo ministrātium. iij. ca. Circa primū adhuc ꝓmo ꝓmittit̄ numerus bellatoꝝ. scō eoꝝ sit⁹ circa tabernaculū. ca. ij. Circa p̄dictam numerationē ꝓmo ponit̄ ꝑceptū domini. scō executio mādati. ibi: Hi nobilissimi ꝓncipes. Circa ꝓmū dꝛ sic: Locutus⁹ est dñs. Ista dictio copulatiua q̄ copulat hūc libꝝ ad p̄cedentē ꝛ est sensus sicut in p̄cedenti libro locutus est dominus ad moysen de ordinatione pp̄li in cultu diuino: sic in isto de cōuictu populi ordinato. b In deſto sinai. anteq̄ inde recederent ꝟsus trā ꝓmissionis. c In tabernaculo federis. qz exq̄ fuit erectū ibi: Loq̄batur dñs ad eū. tabernaculū aūt fuit erectum mense primo. ꝓma die mensis anni scī exitꝰ filioꝝ isrl̄ de egypto. dñs aūt ista dixit moysi per mensem post. sic statim ſbdit̄: d Prima die mēsis secūdi. ꝛ ptz. e Tollite sūmā ꝛc. dic̄ Ra. Sa. q̄ sil̄e est homini habenti peculiū valde dilectū ꝓpter quod numerat ipm freq̄nter. pp̄s israel erat q̄si peculiū dei: vt hr̄ Exo. xix. ꝛ iō numerus eiꝰ exꝑmit̄ in exitu de egypto: vt hr̄ Exo. xij. Itē numeratus fuit post casuꝫ de adoratione vituli: vt hr̄. xxx. et. xxxj. Hic vero silr̄ ꝑcipit̄ nūerari et q̄ ꝟ nūeratio sit alia ab illa ptz. qz de argento illius numerationis facte sunt baſes tabernaculi: vt hr̄ Exo. xxx. ꝛ ideo illa numeratio ꝑcessit fabricationē ꝛ erectionē tabernaculi. ista autem que hic ꝑcipitur secuta est erectionē tabernaculi ꝑ mensem: vt iam dictū est. f Per cognationes. i. tribus. voluit enī dñs q̄ nō solū sciretur numerus multitudinis in generali: sed etiam cuiuslibet tribus per se. ꝛ in speciali. g Et domos suas. qz in vna tribu erant multe familie. sic ī tribu leui erāt caathite: merarite: gersonite: ꝛ faciebant diuersas domos. h Quicq̄d sexus ē masculini. ꝛ sic mulieres excludebāt ab ista numeratione i A vicesimo an. ꝛ. s. qz iuniores nō mittebāt ad prelium.

k Virꝝ fortiū. ad excludēdū senes q̄ iā erāt emerite militie.

l Erūtq; vobiscum. ꝛc. fuerūt enī adiūcti ī ꝟ negocio moysi ꝛ aaron qz q̄libet eoꝝ magis ꝓgnoscebat illos de tribu sua q̄s moyses et aaron.

Mozali. Ra. Moza. Ruben ꝓmogenitus israelis qui interpretat̄ videns filios vel videns in medio: ꝑmittimam ecclesiam significare potest: que fuit ī hierlm; quā ipse dominꝰ in apostolis ꝓmū fundauit: quem significat elisur: id est pater meus fortis. Ꝑ enim est de quo dicitur: Dominus fortis: dominus potens in prelio. Hic ergo ruben sub tali principe videt filios: id est ad se confluentes.

Ps. 23.

Act. 2. g Act. 4. f Unde predicante petro baptiçati sunt vna die tria milia: ꝛ multitudinis credentium erat coꝛ vnum: et anima vna.

Mozali. Ra. Moza. Princeps tribus ruben eos generaliter significat: qui bene conuersantes in medio fratrum subditoꝝ curam gerunt: sermone ꝛ exemplo instruunt: quos tanq̄ filios ad dei militiam nutriunt. In hac tribu princeps est elisur: id ē pater meus fortis: vel pater meus coangustans: filius sedeur: id est absconditi. Qui enim auctoritate magisterij: ꝛ paterna disciplina subditos bene regit ꝛ coꝛrigit: nec foris ad laudem humanam: sed in abscondito coꝛdis ad dei gloriam: iure princeps est tribuum ꝛ domoꝝ: id est coniugatoꝝ: continentium: virginum: ꝛ vtriusq; sexus curam gerens.

d De tribu syme. Ra. Symeon generaliter omnes obedientes significat quoꝝ princeps est salamiel: id est retribuens mihi deus: vel pax mea deus. Filius surisaddai: id est cōtinēt̄ abꝛe. cū ille qui iustam dei retributionem cogitat coꝛde pacifico tranquillus et humilis in cetu filioꝝ fidelium venerādus apparet. Qui enim se humiliat exaltabitur. Tales enim omnem intentionem suam ad dei placitum conuertunt: ꝛ ſm qō in scripturis continetur: fiducialiter se obedire promittunt dicentes: Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis.

Luc. 14. e Ps. 122. Mozali.

e De tribu iuda. Moza. Idem. Possunt significari in iuda omnes qui recte inuocant nomē domini: nec sensu nec verbo dissentientes a norma fidei quo

Grum merito naason ꝓnceps fuit qui.s.nō solū alios ꝓdicādo instruit:sed etiam virulenta vitioꝝ iacula corꝑ suū castigan/
1.Cor.9.d do in semetipo interficit.ſm illud:Castigo corpus meū: et in
Allego. seruitutē redigo ꝛc̄. All̄.Juda:de q̄ reges:q̄ interꝑtaf̄ con/
fessio vel laudatio.hic ꝑpm significat ecclesie:cuiꝰ caput ē leo
de tribu iuda.i.xp̄s.Vere enim fidei laudatio vel cōfessio.i.recta ꝓdicatio
tm̄ in ecclesia est.Naason ġ.i.serpen/
tinus:vel augurū:filius aminadab
scz spōtanei populi:saluator intelligi
tur:de patriarchis ꝺo deuotis famu/
B lis genitus:q̄ ꝑ mortē suam destruxit
diabolū. Jn serpente em̄:vñ primum
mortis cā.i.pctm̄ ꝓcessit:mors figu/
Job.3.b rat̄.Vñ:Sicut exaltauit moyses ser/
pentē in deserto:sic exaltari optet fili
um hoīs ꝛc̄. a De tribu isachar.
Raba.Jsachar monachos nō incon/
grue exꝑmit:qui omnibus mūdi ne/
gocijs spretis:dono dei.i. spūsancto
ꝓtegente:p̄miū eternū districta vita
voluptate mortificata querunt:ꝛ pō/
pam mundi calcantes: humilia am/
plectentes:soli deo placere cupiunt.
Allego. b Nathanael.All̄. Qui pie exer/
cent se vt mercedē in celis accipiant
eoꝝ ꝓncipes est nathanael.i.deꝰ meus
vel domū.dei filius suar.i. pusilli xp̄i
scz qui inter hoīes pusilꝰ appuit: ipe
em̄ duxꝝ:ꝛ ipe merces. c De tri/
bu çabulon. Jdē.Zabulon patientes
figurat:qui cōtra oīa aduersa muni/
mine ẋtutū inuicti pseuerāt: quoꝝ
ꝓnceps solus deus est:sine quo nihil
possunt agere:dicentes cū apostolo:
Rom.8.g Quis nos sepabit a charitate xp̄i?
tribulatio an angustia ꝛc̄.
Allego. d Heliab.All̄.Habitaculū fortitu/
dinis hz ꝓncipem heliab:qui inꝑre/
taf̄ deus meus pater:deū.s. qui ē p̄
fideliū:q̄s disponit ꝛ regit.Et est filiꝰ
helon.i.quercus.Ecclesia em̄ recte di
citur habitaculū fortitudinis contra
hereticos.s.ꝛ scismaticos.
e Joseph.Jdē Joseph p̄ duaꝝ tri/
buū xp̄m significat patrē populorum
duoꝝ:ꝛ lapidē angularem: Ephraim
minor manasse ꝑmogenito prelatus:gentilē populuz iudaico
Mat.8.b ꝑlatū.Vñ:Amen dico vobis nō inueni tantam fidē in israel.
Phil.2.b f Elisama.Elisama xp̄m significat.de q̄ ꝺr:Factꝰ est obediēs
Joh.8.d p̄ri vsq̄ ad mortē ꝛc̄.qui de se ait:Que audiui ab eo hec loq̄r
in mundo.hic ē filius ammiud.i.ppli mei inclitꝰ:de stirpe.s. re/
gum patriarchaꝝ ꝛ ꝓphetaꝝ. Ra.Elisama ꝓnceps in tribu
ephraim:significat eos q̄ attente verbū dei audiunt corde bo
no ꝛ optimo:ꝛ fructū afferūt in patientia. g Ammiud.
Populus meꝰ inclitus:vel obliuiosus:ea.s.que retro sūt ob/
liuiscens:in anteriora se extendens vt accipiat coronam vite
quā retribuet deus diligentibus se. h Hamaliel.Hamali
el reddidit mihi deus:filiꝰ phadassur.i.redemptionis valide
ꝓnceps est in tribu manasse:q̄ interꝑtaf̄ oblitus:vel obliuio/
sus:cū xp̄s(quē aduocandū pp̄m iudaicū p̄ī ī mūdū misit)
in regno suo gentē obliuiosam inuenit.Oblitꝰ est em̄ isr̄l crea
Rom.11.d toris sui.Nō tm̄ oēs perierūt:sz cū plenitudo gentiū intrau/
erit oīs israel saluus fiet. i De tribu beniamin. Beniamin
hierusalē significat:q̄ est in tribu sua:cuiꝰ populꝰ ſm ꝓphetiā
Gen.35.c rachel bennoni.i.filius doloris fuit:qz graui dolore matrem
affecit.Sanguinē em̄ ꝓphetaꝝ fudit:ꝛ in xp̄i necem cōspirās
Mat.27.c ait:Sanguis ei⁹ sup nos:ꝛ sup filios nr̄os.Jn credentibꝰ ve/
ro iuxta patris ꝓphetiā filius dextre.Beniamin q̄z gentilem
populū potest significare:q̄ filius doloris fuit xp̄ianos perse/
quendo.Filiꝰ etiā dextre potest dici:qz in iudicio ad dexteraz
dei erit:vel qz dextera.i.bona opera facit.Huius ppli abidan
.i.pater meus iudex:filius gedeonis:q̄ interꝑtaf̄ tētatio iniq̄
tatis:vel hūilitatis:princeps est.Quia xp̄s(quē humilem iu
deus sprezit ꝛ diabolus inique tēptauit)caput est credentiuꝝ
Morali. ꝛ iudex venturus viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. Moza.Filius dextre
significat eos q̄ fortiter pugnant contra inimicos:ꝛ fortiꝰ pre
mūt tētationis stimulos:nec femineū aliq̄d vel molle ī se do/
minari permittunt.

a son filius aminadab. De tribu
b isachar: nathanael filius suar.
c De tribu çabulon: heliab filius
ſ robusti. ſ Augmentum.
e helon: Filiozuz aūt ioseph de tri
ſ frugifer vel crescēs.a ſ deꝰ meꝰ audiēs.b ſ po
f bu ephraim: elisama filiꝰ āmiud.
g pulus meꝰ inclitus. a ſ reddidit mihi deus.
h De tribu manasse: gamaliel filuſ
a ſ redēptionis valide.
i phadassur. De tribu beniamin:
a ſ pater meus iudex. b ſ qui tētatio iniquitatis
vel humilitatis mee interpretatur.
k abidā filius gedeonis. De tribu
l dan: abieçer filiꝰ amisaddai. De
tribu aser: phegiel filius ochran.
m De tribu gad: heliaçaph filius
n duel. De tribu neptali: ahira filiꝰ
a ſ virtutibus preclari doctrina eximij merito ī
ecclesia principantur.
henan. Hi nobilissimi principes a
a ſ fideliū: Multitudinis crediū erat cor vnū
et anima vna.
multitudis ꝑ tribꝰ ꝛ cognatiōes
suas ꝛ capita exercitꝰ israel: quos
a ſ lex precedit: que sacerdotem docet ꝛ instruit.
b ſ sacerdotium.
tulerūt moyses ꝛ aaron cum om
ni vulgi multitudine: ꝛ congre/
ſ principio.s.noui testamenti.
gauerunt primo die mensis secū
o di: recensentes eos ꝑ ꝛgnatiōes
et domos ac familias ꝛ capita ꝛ

k De tribu dan. Dan iudicium vel iudicans. Hi sunt q̄ oīa discrete agunt:qui alieçer.i. fratrem adiutorē sibi ꝓncipē constituunt:ꝛ ſm patrū regulā oīa faci
unt:vel oīa bona sua deo tribuūt. Ra.Dan iudicium vel iudicans.Alieçer frater meus adiutor. Amisaddai: populꝰ meus sufficiens. Jn dan ġ accipimuſ gentiles qui de frigore ī fidelitat̄ ad grām xp̄ī cōfugerunt. Vñ in sequen/
tibus ad aq̄lonem iuxta tabernacula dan primus castrametatur. Alieçer ġ filiꝰ amisaddai in hac tribu ꝓnceps ē: cū ecclesie de gentibus apostoli chri/
sti q̄si frēs:verbo ꝛ ope sufficiētes ꝓn
cipant̄:ꝛ fraterna dilectione ad socie
tatē spiritalis gre hortant̄.
l De tribu aser. Aser beatus: vel di
uitias habens:fideles virtutibꝰ locu
pletes significat:q̄bus ꝓncipaf̄ phe/
giel.i.occursio dei. Filius ochrā qui ī
terpretaf̄ turbauit eos:xp̄s.s.media/
tor dei ꝛ hoīm qui hūano generi peri
clitanti occurrit: malignos spūs re/
pellendo turbauit.vñ: Appropians
alligauit vulnera eius:infūdēs oleū Luc.10.f
ꝛ vinū ꝛc̄. Moza.Jn aser figuran/ Morali.
tur q̄ cuncta consilio agunt:nec cadu
cis rebus:sed virtutibus diuites eē
volunt:substantiā suā paupibus tri/
buunt:thesauros in celo condūt vñ
beati erunt.Retribuetur em̄ eis ī re/
surrectione iustoꝝ. m De tribu
gad. All̄. vel Moza. Had accinctus. Allego.
Heliasaph dei mei protectio: vel ac/
censio. Duel agnoscens deū. Had er/
go fideliū populū significat:qui sem
per lūbos mētis accingit iusticia: et
armis spūalibus īstructus spiritales
nequicias debellat:cui ꝑsidet christꝰ
de stirpe patrū ꝓgenitꝰ: vere deum
agnoscens ꝛ ei obediens: suos diri/
gēs ꝛ ꝓtegēs. Pōt etiā gad docto
res exprmere:q̄ ī ꝓcessu ꝓstituti ho/
stibus resistere pati sunt:inter q̄s ex/
cellit heliasaph: q̄.s.coꝝ leuat ad deū
vñ petijt auxiliū.vñ: Hallꝰ accinctꝰ: vl̄ Prou.30.i
succinctus lūbos ꝛ aries:nec rex q̄ re/
sistat ei. n De tribu neptalim.
Neptalim cōuersus vel dilatatus.s.hic est fidelis ppls qui ab
erroze cōuersus ꝑ mundi terminos fidei abundantia dilata/
tus est. Cui dicit Esaias:Dilata locū tētorij tui ꝛc̄. Ahira.i. Esa.54.a
frīs mei amicus. Filius hennon.i.fontis tristicie:huic pre/
latus est:quia dei filius qui fratribus.i.iudeis amicꝰ fuit: q̄ꝫ
ꝑ legē sui noticiā tribuit:ipi mō gentilitati ꝑ pnīe tristiciam
consulens ad fidē conuertit:vt in exercitu suo adnumerati
ipius ducatu ꝛ regimine fruerenf̄ in prelio spiritali.
Moza.Jn neptalim intelligunf̄ scti qui charitatē fraīni/ Morali.
tatis etiā ad inimicos dilatant:hoꝝ ꝓnceps est ahira.i. ipse
dñs q̄ eos sui amoris ducatu regit q̄s non inter seruos: sed
ītr amicos cōscribit.vñ:Jā nō dicā vos ſuos ſz amicos ꝛc̄. Joh.15.b
o Per cognationes. Aug⁹. Merito querit̄ quare per om
nes tribus dicitur ſm ꝓpinquitates eorum:ſm populū eo/
rum:ſm domos familiaꝝ eoꝝ:ſm capita:ſm numerum no/
minum eoꝝ:ꝛ hec quinq̄ similiter omnino repetūtur donec
omnes tribus compleantur:quasi aliud sit ſm propinquita/
tes eorum:aliud ſm populos:aliud ſm domos familiarum:
aliud ſm numerum nominum:aliud ſm capita:cum potius
videantur alijs verbis idem significare hec omnia. Mimirū
ergo ipe numerus aliquid significat:vt hic idem quinquies
varie repetatur. Nam iste numerus.i.quinarius sicut in q̄n
q̄ libris moysi in vete.testa.maxime cōmendatur. Jlla x̄o
quattuor que deinceps connectuntur.i. masculina a.xx. an/
nis ꝛ supra:Omnis qui procedit in virtute:ex recognitione
eorum:q̄ꝫ et ipa per oēs tribus eodem modo repetantur

Nico.de lyra

ġ habent aaron. a Hi nobilissimi principes multitudinis. hic con/
sequenter ponitur executio dicti mandati per personas pre/
dictas:ꝛ patet littera vsq̄ ibi:

✠ Leuite

habent necessariam differentiam. Cum enim ageretur de numero vniuerse multitudinis ad vnaz tribum pertinentis: discernend⁹ erat sexus. Jõo positum est: omnia masculina. Et ne parvuli etiam computarentur: adiunctuz est a. xx. annis ꝛ supza. Et ne imbellis senectus numeraretur: additum est: omnis qui procedit in virtute. Et omnia concluduntur verbo eius operis quod fiebat: vt dicatur recognitio eozum. Recognitio enim fiebat cũ hec hominum vel nominum milia computarentur. Quinqz igitur illa propinquitates populi: domus familiarum: ꝛ numerus hominum ꝛ caput: ꝛ ista quattuoz sexus: etas virtus: recognitio: fortassis in ipso numero aliquid significant. Si em̃ horum numerozum alter multiplicetur ex altero vt quinquies quaterni aut quaterquini ducantur viginti fiunt. Quozum numero etiã adolescentium etas illa signatur q̃ numerus memozatur quando ītratur ad terram promissionis: ꝛ dicit illa etas. xx. annozum que non declinauerit in dexteram: aut in sinistrã: vbi videnť mihi significari fideles ex vtroqz testamento fidem veram tenentes. Nam vetus testamentum quinqz libzis moysi maxime excellit ꝛ nouum quattuoz euãgelijs. a A vigesimo. Jsido. A vigesimo anno numerantur qui ad bellum eliguntur. quia ab hac etate contra vnumquemqz vitiozũ bella nascuntur. Jdeoqz ad pugnã eliguntur: vt pugnent contra libidinem: ne luxuria superentur.

b Trigintaquinqz. Boni coniugati: quia ad significandum tricenarium inder ꝛ pollex blãdo oscu lo coniungũtur. Unde aliud tricesimum: aliud sexagesimum aliõ vero centesimum.

c Sexagintaduo ꝛc. Hilber. Nõ puto silentio pretereundum q̃ modo minozes sũme numerozum ꝛ minozis sacramenti precedunt. Maiores vero ꝛ maiozis dignitatis succedunt: vel econuerso. Honoze. n. seinuicem milites xp̃i preueniunt: ꝛ superiozes inuicem arbitrank. Audacius quoqz congrediuntur coniugati q̃z ǫtinẽtes: ǫtinẽtes q̃z virgines: ꝛ maiorť sũt meriti. Aliqñ xo inťmiscenť sũme: ne cãdoz xginitať abhozreat ãplexũ cõiugij: et ť necessitatiꝫ carnis xginitati ꝛ cõtinẽtie ministrãt ǫiugati: vt diuini exercitꝰ sit coz vnũ ꝛ aia vna.

d Septigenti. Spiritalibꝰ donis ꝓuecti: ꝛ ad dexteraz dei locandi. Cẽtenariꝰ. n. nũerꝰ ꝓmus ī dextera cõputať: pollice ꝛ idice ī cozonam flexis. vñ iã dextera cõputat ãnos

Tribũ

Nico. de lyra

a Leuite ꝛc. cuiꝰ cã sbdik ī principio ca. sc̃i. b Locutusqz ē do. Descpto nũero bellatoz. b ǫfir describik eoz dispositio circa tabernaculuz: ǫmittik tũ rõ quare leuite nõ sũt nũerati. sc̃do sbdik dispositio ꝓpũ. ibi: Metabũt ãt castra. Ratio aũt ǫmi

a ſ duplici perfectione: hiſtoriali ſenſu legis ꝛ ſpirituali.

a noia singuloz a vigẽsimo anno ꝛ supza: sicut cepat dns moysi. Numeratiqz sũt in deserto sinai. De rubẽ primogenito israelis p generationes ꝛ familias ac domos suas: ꝛ noia capitũ singulozuz: omne C

a ſ ad differentiã ſeminarũ. b ſ ad differentiã paruuloz. c ſ hoc addidit ne in bellis senectus compuraretur. d ſ nouum teſtamentum. ſ et vetus tenentes in veritate.

qõ sexus est masculi a. xx. ãnno ꝛ supza pcedentiũ ad bellum qua

a ſ perfecti in opibus. ſ ſumme pfectionis. b ſ ſanctiſpiritus confidentes auxilio qui in quinq̃geſi

draginta sex milia qũingenti. De filijs symeon p generationes ꝛ fama dieſſuper diſcipulos venit. ſ numerati.

milias ac domos cognationũ suaruz recensiti sunt p noia ꝛ capita singulozũ omẽ qõ sexus est masculini a. xx. anno ꝛ supza pcedentiũ

a ſ ſpiritale. b ſ gloria pfectoꝝ eſt principium ꝛ in pfectione ſanctoꝝ imperfectio eſt.

ad bellũ. lix. milia trẽcenti. De filijs gad p generationes ꝛ familias D

ac domos cognationũ suarũ recensiti sunt p noia singuloz a vigiti

ſ bene vtentes ſenſibus corporis.

annis ꝛ supza: omnes qui ad bella pcederent. xlv. milia sexcenti. l. De filijs iuda per generationes et familias ac domos cognationũ

ſ alij indigni numero.

suarũ p noia singulozũ a. xx. anno: ꝛ supza: omẽs q̃ poterãt ad bella

a ſ ſpiritalẽ itelligentiã legis hũres in ſeptenario em̃ ſpũs: in denario lex ſignificatur.

procedere recensiti sunt. lxxiiij. miliã sexcenti. De filijs isachar per ge

a ſ numerat dcꝰ multitudinẽ ſtellarũ: ꝛ oibꝰ eis nomina vocat.

nerationes ꝛ familias ac domos cognationũ suarum pr̃ nomina singulozũ a. xx. anno ꝛ supza omẽs qui ad bella pcederent: recensiti

a ſ nouo inſtructi teſtamento. ſ vel. xxx.

sunt quinquaginta qũattuoz milia quadringenti. De filijs zabulõ E

ſ numerati.

per generationes et familias ac domos cognationũ suarum recensiti sunt p noia singuloz a vigesimo annoꝛ supza: omẽs q̃ poterant

a ſ ſpũſanctigratia perfecti. b ſ quattuoz principalibus virtutibus perfecti.

ad bella pcedere: qũinquagintaseptem milia quadringenti. De filijs ioseph filiozum ephraim p generationes et familias ac domus

ſ .i. numerati.

cognationũ suarũ recensiti sunt per nomia singulozũ a. xx. anno. et

ſ .i. in modeſtia corporalium ſenſum perfecti.

supza: omẽs q̃ poterãt ad bella pcedere. xl. milia qngenti. Porro filiozũ manasse p generationes et familias ac domos cognationum F

suarũ recẽsiti sũt p noia singulozũ a. xx. annis et supza; omẽs q̃ pote

ſ dilectionem dei ꝛ proximi amplectentes.

rant ad bella pcedere. xxx. duo milia ducenti. De filijs beniamin p generationes ꝛ familias ac domos cognationũ suaꝝ recensiti sunt noibꝰ singulozũ a. xx. ãno ꝛ supza: omẽs q̃ ad bella poterant pcede

b re triginta quinqz milia quadringenti. De filijs dan p generatiões ꝛ familias ac domos cognationũ suaꝝ recẽsiti sũt noibus singuloꝝ

ſ continentes.

c a vigesimo anno ꝛ supza: oẽs q̃ poterãt ad bella pcedere: sexaginta

a ſ coniugati. b ſ virgines corpe ꝛ ſpũ. centenarius em̃ virginitatem denarius perfectionem.

c ſ ſpiritualibus donis ꝓuecti: ꝛ ad dexteram dei locandi.

d duo miliã septingẽnti. De filijs aser p generationes et familias ac G

domos cognationũ suarũ recensiti sũt p nomina singuloꝝ a. xx. anno ꝛ supza: omẽs q̃ poterãt ad bella pcedere. xl. milia ꝛ mille qngẽti. De filijs neptalim p generatiões ꝛ familias ac domos cognatio nũ suaꝝ recẽsiti sũt noibꝰ singuloꝝ a. xx. anno ꝛ supza: omẽs q̃ pote

a ſ fide trinitatis armati. b ſ ſcuto fidei q̃ in ſ̃tuoz euãgelijs cõtinetur: perfecte muniti.

c ſ nouit iuſtus animas iumentorum ſuorum.

rãt ad bella pcedere qnq̃gita triã milia q̃dringẽti. Hi sũt quos nũ

a ſ apoſtoli ꝛ apoſtolici viri. b ſ ſupradicti viri.

merauerũt moyses et aarõ ꝛ duodeci pncipes isrl singlos p domos

ſ Als: omnes filij.

cognationũ suaꝝ. Fuerũtqz oẽs fili isrl p domos ꝛ familias suas a

a ſ p pfectione operũ. ſ p fide trinitatis. ſ fortium.

xx. anno et supza: qui poterant ad bella pcedere sexcẽta tria milia

ſ qz ſacerdotalis dignitas a plebeia multitudie remota ē vt i exẽplũ boni eminear.

viroꝝ quigẽti: qnquagita. Leuitę aũt in tribubꝰ familiaꝝ suaꝝ nõ a

sunt numerati cum eis. Locutusqz est dominus ad moysen dicens: b

¶ a Tribum leui. Raba. In tribu leui sacerdotalis ordo signatur: qui super tabernaculū testimonij cōstituit: vt ecclesie. s. in q̄ cōdita sunt dei testamenta curā gerant ⁊ oia vasa. i. fideles ad spiritale ministeriū electi sine erroze ⁊ vitioꝝ sorde pmaneant. Hic em̄ ordo quicq̄d ad cerimonias legis ptinet: ꝓcurare dz. Ihi⁹ est em̄ pplm̄ docere: quō ſm̄ legē honeste ⁊ ordinate in ecclesia viuāt. Ihi tabernaculū portant: ⁊ vtensilia eius. Quia sacerdotes cōpatiendo: infirmoꝝ mores tolerando ⁊ cōsolando: quasi humeris laboris ⁊ patiētie ecclesiaz portant. b Deponent. Id est sermone ⁊ exēplo disponent q̄modo q̄sq̄ humiliatus in pfectu xtutū gradiat. c Quisquis externorum. Aug⁹: Alienigena q̄ accesserit moriat. hic alienigena intelligendus ē etiam de illis filijs isrl̄ qui nō fuerant de illa tribu: quā taberna culo deseruire p̄cepit. i. qui nō fuerint de tribu leui. Mirū est aūt quō abusiue alienigena dr q̄ magis alteri⁹ generis hoīes significat: ⁊ allogenes: et non magis allophilos q̄ significat alterius tribus hoīes: q̄ noie magis vtiq̄ scptura in aliaꝝ gētiū hoībus vt allophili appellētur: q̄si aliaꝝ tribuū hoīes.

Allego. All. Qui ad sacrū ministerium indignus accedit: penā p̄sumptionis non euadit. Hemo em̄ debet sibi sumere honorem nisi qui vocat⁹ a deo tāq̄ aarō.

1 Pa.26.d Ux̄ Ozias q̄ sacerdotium vsurpauit lepra percussus est.

Allego. d Unusquisq̄ per tur. Alr. Orige. Unusquisq̄ ſm̄ signa i cedat in castris ꝟ p̄cepit moyses: imo deus p moysen. Pot aūt fieri vt emulatione bonoꝝ opeꝝ ab inferioribus signis ad melioza ⁊ magnificentioza properamus. Si em̄ in ꝓmptu habuerim⁹ studiū melioꝝ ⁊ posteriora obliuiscentes ad anteriora extendamur: in resurrectione mortuoꝝ (vbi sicut stella differt a stella: cuiusq̄ merita refulgebūt) ab inferiorib⁹ ad melioza signa ⁊ fulgētioza trāsferemur: ⁊ splendētiorib⁹ stellis eq̄bimur. Et etiā in tantū potest i hac vita humana natura ꝓficere: vt in resurrectione mortuoꝝ non solum

Dat.12.f stellaꝝ sed etiā solis splēdori valeat eq̄ri: q̄ fulgebunt iusti sicut sol in regno dei. Hinc ergo est q̄ supponit ſm̄ signa sua per domos familiarū suaꝝ. Qd̄ dicit per domos familiaꝝ: in greco idem est sermo quem ponit ibi Apls: ex quib⁹ oīs paternitas in celo ⁊ in terra noīat. Quas q̄ paternitates paulus: familias dicit latin⁹ interpres. Iste sunt q̄ paternitates vel familie quas paulus iam ostendit in celis: moyses sub figuris legalibus describit in terris: ſm̄ quas incedere nos monet: vt possimus paternitatib⁹ celestibus sociari. Sunt em̄ familie ⁊ paternitates in celo: ex quibus forte est illa quā paulus ecclesiā p̄mitiuoꝝ ascriptā in celis nomiat. Cui socii abimur: si oia ſm̄ ordinē gerim⁹. si nihil inquietū: nihil inordinatū: nihil inhonestū inueniat⁹ i nobis. Ca. II

Allego. e Locutusq̄ ⁊c. All. Origē. Lxx. Locutusq̄ ē dominus ad moysen ⁊ aaron dicens: Hō ſm̄ ordinē suū incedat: ⁊ ſm̄ signa sua: ſm̄ domos familiarū suarū castra collocēt filij isrl̄ ex aduerso ⁊c. Docuit q̄ exercitus dei de terra egypti exiens: ⁊ per desertuz transiens visitatus est. i. numeratus p moysen et aaron ⁊ p singulas tribus sequestratus: sub certo nūero censi

ſ sacerdoralem ordinē ⁊ ministros ecclesie.

a Tribum leui noli numerare: ne a ſ cum plebeia multitudine q̄ pones summam eorum cum b dine cui debet p̄esse. filijs isrl̄. Sed constitues eos c a ſ ecclesiā in q̄ vtriq̄ testamentū seruatur. supra tabernaculū testimonij et ſ fideles qui sunt vasa electionis. cuncta vasa eius ⁊ q̄cquid ad ce a ſ cōpatiendo tolerādo consolando. rimonias ptinet. Ihi p̄portabūt ſ ecclesiam. ſ diuersos ordines. tabernaculū ⁊ omnia vtensilia eius: ⁊ erūt in ministerio atq̄ p ſ ne alicubi pateat aditus hosti pastorali cura vigilantes. gyrum tabernaculi metabūtur. a ſ humiliari docebūt.

b Cū pficiscēdū fuerit: deponent leuite tabernaculū: cū castra me a ſ docētes q̄lirer spe erecti: statu fidei: ⁊ cōstātia operum firmiter consistant. tāda erigēt. Quisquis externo d e f g rū accesserit occidetur. Metabū h tur autem castra filij israel: vnus i quisq̄ p turmas ⁊ cuneos atq̄ k exercitū suū. Porro leuite p gyrum tabernaculi figēt tentoria: l ne fiat idignatio supra multitudinē filioꝝ israel: ⁊ excubabūt i custodijs tabernaculi testionij. Fecerūt ergo filij isrl̄ iuxta oia q̄ p̄cepat dñs moysi. Ca. II

e Locutusq̄ est dominus † l ad moysē ⁊ aarō: dicēs: Singuli p turmas suas m† signa ꝓprie sunt in vestibus ⁊ scutis: q̄bus bellatores mutuo se cognoscūt: ⁊ suos ab aduersarijs distinguūt. vexilla eleuant i hastis vel particis. vt ad

a Tribū le. no. numerare. s. cū alijs filijs isrl̄. fuit tū p se nūerata. vt hr̄ ca. se. ideo subditur: b Neq̄ pones sūmā eoꝝ cū filijs isrl̄. i. q̄n eos numeraueris nō aggregabis sūmā eoꝝ cū sūma alioꝝ: ſz erit per se distincta. cui⁹rō subdit cū dr: c Sed ꝓstitues eos supra tabna culū testimonij ⁊c. q̄ erāt deputati ad aliq̄d maī⁹. s. ad diuinū cultū. iō nō sunt numerati. cū bellatorib⁹: q̄ nō tenebant ire ad p̄lium ad ꝟ vt bellarent. At tū aliqui sacerdotes tenebant ire ad exhortandū bellatores vt habet Deutro. xx. vbi dr sic: Appropinquante iā p̄lio stabit sacerdos aſ facie ⁊ sic loquet ad pplm̄ ⁊c. nō tū erat illis illicitū bellare maxie in casu necessitatis. vñ ⁊ Jonathas ⁊ simon frater ei⁹ q̄ fuerunt sūmi sacerdotes fuerunt strenui p̄liatores siue bellatores: vt habetur li. Macha. officia aūt leuitaꝝ q̄bus debebāt esse intenti: ⁊ q̄ tangunt dic in generali plenius exp̄ment ca. se. d Quisquis externorū. i. alteri⁹ trib⁹. e Accesserit. volens exercere officia leuitaꝝ. f Occidet. s. a dño tāq̄ indebite vsurpans officiū sibi interdictū. Aliā etiā cām q̄re leuite nō fuerunt cuz aliis numerati inducit Ra. Sa. dicens q̄ ꝟ fuit: q⁹ snīa mortis erat p̄uisa a deo sup oēs bellatores q̄ fuerūt ꝟ numerati: vt hr̄. j. xxvj. ca. domin⁹ aūt nolebat q̄ leuite huic snīe ſbiacerēt eo q̄ nō peccauerūt in adoratione vituli saltē p maioꝝ pte: vt dictū fuit Exo. xxxij. g Metabunt aūt. ꝟ p̄ur describit dispositio castroꝝ circa tabernaculū. ⁊ primo in generali. sc̄o in spēali. ibi: Ad orientē. Circa p̄mum dr: Metabunt aūt castra. i. disponēt tētoria. b Per turmas. est autez turma multitudo xxx. bellatoꝝ: ⁊ dr a turbo bas: q⁹ disposita ē ad turbandū aduersarios si tū sit equitū dicitur ꝓprie ala. si peditū turma. i Et cuneos. est aūt cun⁹ multitudo bellatoꝝ sil̄ debite coniunctoꝝ: ⁊ dr a coeo is. q̄si coeūtes i vnū. ſm̄ alīq̄s autez dr multitudo disposita ad modū cunei: q̄ est instrumentū ad scindendū ligna. ⁊ ex ꝟ bz nomen. q⁹ ad modū talis īstrumenti disposita ē talis multitudo ad penetrādum ⁊ scindendū aciem aduersariorum. k Porro le. p gy. ta. fi. tētoria. i nē tabnaculū ⁊ reliquū pplm̄ p modū in ca. se. dispositū. l Re fi. in. su. multi. si aliqui de alijs vellēt accedere nimis ꝓpe tabnaculū.

Capi. I

Moraliter. a† Locutusq̄ est dñs. In ꝟ capīo describit q̄ plī nūeratio p moysen ⁊ aarō ⁊ duodecim p̄ncipes ppli. Mystice p moysen ducē ⁊ aarō pontificē itelligit ipe xps qui simul dux ē ppli xp̄iani ⁊ sacerdos sūm⁹. Per duodecim p̄ncipes intelligunt apli ⁊ eoꝝ successoꝝ p pplm̄ numeratū ppls credentiuz ad p̄dicationem apl̄oꝝ xp̄o tū p̄ncipaliter opante: ꝓpter q⁹ ipe dicit Job. xv. Sine me nihil potestis facere. Numerant aūt hic potentes ad bella ꝓcedere p q⁹ significant fideles q̄diu sūt de corpore militātis ecclesie. Dicūt aūt sexcētatria milia q̄ngentiq̄nq̄ginta. p sexcēta tria milia q̄ est maior numer⁹ significat multitudo credentiū obligatoꝝ ad p̄cepta decalogi adiplenda in fide trinitat⁹: eo q⁹ isti nūeri resultant ex multiplicatione ⁊ replicatione denarij ⁊ ternarij. Per quingentos vero quinquaginta qui ē minor nūerus itelligunt illi q̄ nō solū tenent ad decalogi p̄cepta: ſz cū ꝟ ad ꝓsilia eo q⁹ q̄nq̄ginta nūer⁹ ē spūisctō appropriat⁹: q⁹ spūsctūs datus fuit apl̄is i signo visibili q̄nq̄gesima die a festo paschali. ꝓfitētib⁹ autē in religione q̄ se obligāt ad obſuationē ꝓsiliꝝ saltē aliq̄ꝝ tāta datur gr̄a q̄nta daī i baptismo: vt refert Hiero. in vita patrū. q̄ngenti vero resultant ex replicatione q̄nq̄ginta: vt de se patet.

a† Leuite aūt in tribub⁹ familiaꝝ suaꝝ nō sunt numerati. p q⁹ significant clerici generaliter sumpti: q⁹ sunt ad ministeriū ecclie deputati sic̄ leuite ad ministeriū tabernaculi: vt pleni⁹ dicet in sequentib⁹: ꝓpter ꝟ clerici p tonsuram ⁊ ordines ab alijs fidelibus (sunt distincti.

Locutusq̄ ē dñs. Sequit: Ca. II

l m Singuli p turmas suas ⁊c. Signa ꝓprie sunt in vestibus ⁊ scutis: q̄bus bellatores mutuo se cognoscūt: ⁊ suos ab

tus quod nos exponentes formam diximus esse ꝓscriptam: quomodo populus dei egrediens de egypto huius mundi: ⁊ festinans ad terrā ꝓmissiōis. i. ad locum xtutum: vl ad gloriam regni celoꝝ: quibus ordinibus et meritorum gradibus deducaī. Et ꝙ hec ostendim⁹ futuroꝝ bonorum magnificentiam in lege adumbratam. Hec vero lectio docet qualiter ab his q̄ deo sūt mancipati: nec implicant se secularibus negocijs: componatur ordo castrorum dicens: Homo ſm ordinē suum: ⁊ ſm signa sua ⁊c̄. Paulus quo
1.Co. 14.g q̄ dicit: Omnia ordinate fiant: ⁊ ſm ordinem. Unus est ergo dei spiritus qui in paulo ⁊ in moyse loquitur. ſm ordinem moyses incedi iubet in castris: paulus in ecclesia ſm ordinem omnia fieri. Et moyses qui legi minstrabat: in castris custodiri ordinē iubet. Paulus vero euāgelij minister: nō solum in actibus: sed etiam in habitu ordinatum vult esse xpianum di
1.Tim. 2.c cens: Mulieres similiter in habitu ordinato. Unde arbitroꝝ ꝙ nō soluꝝ in officijs ⁊ habitu seruari ordinem voluit: sed significat etiam aliquē ordinē in anima: de quo dicī: ꝙ vnus quisq̄ incedere debeat ſm ordinem: qui ꝓcipue ex operum fructibus indicatur: nec minus ex magnificentia sensuum Sepe eñ accidit vt q̄ humilem sensum gerit: ⁊ terrena sapit: excelsum sacerdotij gradum vel catbedram doctoris obsideat. Et qui spiritalis est: ⁊ a terrenis tam liber vt omnia examinare possit ⁊ a nemine iudicari: inferioris ordinem ministerij teneat: vel in plebis multitudine relinquatur. Sed hoc est legis ⁊ euāgelij statuta contemnere: ⁊ nihil ſm ordinē gerere. Orige. Unusquisq̄ nostrum etiā de cibo ⁊ potu sollicitus: ⁊ omnem curā gerens in secularibus: vnam aut duas horas deo deputans ⁊ ad orationē in ecclesiā veniens: vel in transitu verbum dei audiens: non incedit ſm ordinem: nec audit ꝓceptum qđ dicit vt oīa ſm ordinem fi
Mat. 6.b ant. Ordo eñ est primum querere regnum dei ⁊ iusticiā eius: ⁊ credere q̄ scđo loco hec nobis a domino apponaī. Oīs ꝙ hō debet incedere ſm ordinē suū sacerdos: diaconus: virgo: ⁊ q̄cunq̄ in ꝓfessione religionis videnī. Si eñ petulans q̄d ⁊ ꝓteruū gesserit continuo arguet eos moyses dicēs: Hō ſm suū ordinē incedat ⁊c̄. Agnoscat ꝙ q̄sq̄ ordinem suuꝝ: ⁊ q̄d sit dignum suo ordini intelligat: ⁊ ita libret actus ⁊ sermones: incessum q̄ꝝ et habitū: vt cum ordinis sui ꝓfessione conueniat: ne ꝓpter eū nomen dei blasphemeī. Orige. Scđm signa sua ⁊c̄. Quibus ſcꝝ cuiusq̄ ꝓprietas desi
gnaī: verbi gra: Oēs sumus siles: sed est ꝓpria cuiusq̄ distinctio: vel in cultu: vel in statura: vel in habitu: vel in positiōe ꝙ q̄ Paulus q: paulus ē designaī ⁊ petrus: q: petrus est ⁊ nō Paulus Ex voce etiā vniuscuiusq̄ signi diuersitas datur: vt ex voce ⁊ loq̄la agnoscas illū qui loquitur. Sic arbitroꝝ esse in animis etiā signa diuersa ⁊ alterius q̄dē animi motus leniorꝝ est: mitis: placidus: tranq̄llus: equalis. Alterius turbidus: elatus: asperior: incitatior: petulātior. Alius circūspectus: cautus: ꝓuidus: sollicitus: impiger. Alī desidiosus: remissus: negligens: incautus. In his alius plus: alius minus. Et fortassis quanta in specie vultus diuersitas: tanta ⁊ in animis. Unō
Eccs. 8.a salomon: Sic diuersi sunt vultus a vultibus: ita ⁊ diuersa sūt cordа hoīm. Sed q̄sq̄ ſm sua signa incedat: ne his cuī humilia ⁊ despecta iunt signa incedat elatioꝝ q̄ animi sui deposcūt signa. Oēs qui lras nouerunt: sciunt esse vigintiquattuoꝝ: si greca: viginti tria: si latina lraꝝ elementa didicerint: ⁊ ex his oīa scribunt. Aliud tñ signū alpha qđ paulus scripserit habet: aliud qđ petrus: vñ et cyrographa singuloꝝ manib⁹ scripta: ꝓprijs signis ⁊ indicijs agnoscūt: ⁊ cū sint eadē elementa: ē tamē in similitudine lraꝝ dissimilitudo signoꝝ. Ueni ꝙ ad motus mētis ⁊ aioꝝ quib⁹ cōcitanī ad aliquid gerendū. Intuere cyrographa ⁊ vide quō anim⁹ pauli ꝓposuit castitatē: ⁊ animus petri. Sed est ꝓpria q̄daꝝ castitas petri ⁊ alia castitas Pauli: etsi eadē videaī Pauli enī castitas ē q̄ requirit macerari corpus ⁊ subiici seruituti: ⁊ adhuc dicat: Me sorte cū alijs p̄dcauero re-
1.Cor.9.d probus fiā: alterius castitas istud nō nō timer. Justicia q̄ꝝ hꝝ aliq̄d ꝓprietatis in paulo: hꝝ ⁊ in petro ⁊ sic cetere xtutes. Si ꝙ in his nomib⁹ q̄ exēpli cā posuim⁹: potest fieri vt cū vnū sint spū p spiritū dei: sit tñ aliq̄ diuersitas in ipa ꝓprietate virtutū: quanto magis reliq̄ hoīes ꝓpria signa i motibus aioꝝ: ⁊ anie xtutibus gerunt.

a Per gyrū ta. Ba. Circa taberna culū oīes filij israel castrametati sūt terni per singulas plagas: vt nō supsit vel desit aliquid ex illis. Judas: issachar: zabulon: ad orientem. Ruben symeon: gad ad meridiem. Ephraim beniamin ⁊ manasse: ad occidentem. Dan aser: ⁊ neptalim: ad aquilonem. Tabernaculū xo ecclesiā tam veteris q̄ noui testamēti significat. Principes aūt iuxta tabernaculum castrametantes: patriarchas vel apostolos significant quoꝝm precibus ⁊ doctrina munitur ecclesia. b Uniuersi qui i castris iude annumerati sūt fuerūt. Dis mult⁹ tribuū⁹ iudas ꝓsidet. s. regalis tribus de qua ort⁹ est christus humani generis rex et saluator.

c Meridianā plagam erit princeps elisur filius sedeur. Hec significat antiquā dei plebem que lucem euāgelij susciꝑiens amore cōditoris feruebat.

Leuabitur

Nico. de lyra

eoꝝm aspectum bellatores dirigantur et vntantur: qualia vero fuerint ista vexilla. in textu non habetur. Sꝫ dicunt aliqui hebrei ꝙ vexillum cuiusliber tribus erat simile in colore lapidi posito in rationali in q̄ erat sculptum nomē sui patriarche: ita ꝙ vexillum tribus ruben erat rubei coloris sicut ⁊ lapis sardius in quo erat sculptū nomen ipius ruben. ⁊ sic de alijs.

a Ad orientem iudas figet tentoria per turmas ⁊c̄. hic describitur dispositio castroꝝm circa tabernaculū in speciali: ſm quattuoꝝ partes orbis ⁊ in qualibet parte erant tres trib⁹: vna ꝓcipal: et alie due sibi adiūcte. Ad orientē vero erat tribus iuda ꝓncipal: et trib⁹ isachar ⁊ çabulō sibi adiūcte. Ad meridiē tribus ruben ꝓncipalis: tribus symeon et gad sibi adiuncte. Ad occidentem tribus ephraim ꝓncipalis: tribus manassen et beniamin sibi adiuncte. Ad aquilonem vero tribus dan ꝓncipalis: tribus aser et neptalim sibi adiuncte: et sicut erant dispositе in situ castroꝝm: ita ⁊ in motu suo modo: quia tribus iuda cum sibi adiūctis primo mouebat castra: tribus ruben cum suis secundo: tribus ephraim cum suis tertio: tribus dan cuꝫ suis vltimo. et ſm hoc potest diuidi in quattuoꝝ partes: ⁊ patēt. In qualibet autem tribu hic nominatur ꝓnceps et numerus bellatoꝝm suoꝝm: ⁊ postea numerus simul aggregatus de tribus tribubus ad vnam plagam ordinatis: et ſm hoc patet littera vsq̄ ad finem capituli vbi dicitur:

a ſ animi ⁊ corpis. ſ quibus cuiusq̄ ꝓprietates signantur. b ſ ne aliter incedat q̄ſ signa sua deposcunt.

signā atq̄ vexilla et domos co-
a ſ alij familiarū. ſm grecū paternitatū. b ſ nemo militans deo iplicat se secularib⁹ negocijs.

gnationū suarū castrametabun-
tur filij israel per gyrum taberna
a ſ qui ait: Ego sum lux mundi de q̄ zacharias: Visitauit nos oriens ex altoꝝ ⁊c̄. b ſ confitens.

culi fœderis. Ad orientem iudas
a ſ cōtugatos continentes virgines. b ſ christiane militie.

figet tentoria p turmas exercitus
ſ doctoꝝ ⁊ rectoꝝ.

sui: eritq̄ princeps filioꝝm eius naason filius aminadab: ⁊ omnes de stirpe eius summa pugnatiū
ſ vt supra.

septuagintaquattuoꝝ milia sexcēti. Juxta eum castrametati sunt
a ſ qui ꝓ eterna mercede laborant.

de tribu issachar: quoꝝ princeps fuit nathanael filius suar: et ois
a ſ cōtra oēs spūales nequitias.

numerus pugnatoꝝ eius quinquaginta quattuoꝝ milia quadri
ſ q̄ in xpo habent habitaculū fortitudinis.

gēti. In tribu çabulon princeps fuit heliab filius helon: omnis de stirpe eius exercit⁹ pugnato-
b rū. lvij. milia q̄dringenti. Uniuersi q̄ in castris iude annūerati sūt fuerūt. clxxxvi. milia q̄dringenti ⁊ ꝓ turmas suas primi egredien
a ſ qui mentis intuitum ad videndum dei voluntatem exacuunt.

tur. In castris filioꝝz ruben ad
ſ quam respicit meridianum latus tabernaculi.

c meridianam plagā erit princeps elisur filius sedeur. Et cūctus exercitus pugnatoꝝ ei⁹: qui numerati sunt quadraginta sex milia q̄ngenti. Juxta eū castrametati
a ſ q̄ studiū obedientie deo impendunt.

sunt de tribu symeon: quoꝝ fuit

Mystice a Leuabitur aũt. Mystice. Tabernaculi erectio vl' positio ecclesie situm significat: que in credentibus erigitur: in negantibus deponitur: in quibusdam ordinib⁹ sacris sublimatur: in alijs iudicio sacerdotum excõicatione humiliatur. b Ad occidentalẽ. Ra. Quattuor plage mũdi per ꝙs castra filioꝝ ysrl' disponunt circa tabernaculũ: conuocationem ꝛ dispositionẽ ecclesie significãt. Oriens eñ vbi est introitus tabernaculi initium bone conuersationis ꝛ cõfessionis: ꝛ pceptionẽ baptismi ꝛ ꝑmissiuã ecclesiã exꝑmit q̃ in hierlm primũ ab apostolis fundata est: huic plage tribus iuda isachar ꝛ ẓabulon deputant: qꝝ confessores xꝑi in habitaculum fortitudinis vbi ꝑ eterna mercede laborent: ꝑ illũ habent introitũ qui

L

Joh.10.b ait: Ego sum hostiũ: ꝑ me siqs introierit saluabit. Ego sũ lux mun-
Ibidẽ.8.b
Luc.1.g di: de quo ꝛ Zacharias: Visitauit nos oriens ex alto ꝛc. Plaga vo australis quã respicit meridianũ latus tabernaculi: antiquam dei plebẽ significat: que lucem legis accipiens amore creatoris feruebat. Ibi ruben: symeon: ꝛ gad castrametati sunt: quia sancti patres intuitum mentis ad videdaz dei voluntatẽ acuebant: ꝛ obedientie studebant accincti armis iusticie: vt demonio meridiano possint resistere. Plaga vero aquilonis quam respicit altꝛ latus tabernaculi: tenebris ꝛ frigore infidelitatis vsq̃ ad aduentum xꝑi torpentem gentiũ multitudinem figurat: vbi dan: aser ꝛ neptalim

Act.13.g castrametant. quia cum iudei repulissent verbũ dei iusto iudicio de gentibus multiplicata ecclesia ꝛ dilatata: verã bñtudinẽ sperat ꝛ optat. Occidentalis vero que vtrũq̃ parietem tabernaculi ĩ se recipiens consũmat: impletionez totius ecclesie que in fine mundi perficitur designat. quando psecutione antichristi qui bene fructificauerunt probãtur electi: ꝛ traditis impijs in oblitionem perpetue mortis: iusti locantur ad dexteram dei in eternum regnaturi vnde bene ephraim: beniamin et

D

manasses in hac plaga cõsistunt. Leuite quoq̃ ideo prope tabernaculum sũt quos cetere tribus q̃ttuor plagis circumeunt: vt qui tabernaculi curaz gerunt: secure diuinis vacent obsequijs a fratribus suis extrinsec⁹ cõtra hostes muniti. Nũc quoq̃ ministri altaris sic vndiq̃ muniendi ꝛ protegendi sunt: vt secure possint diuinum implere officium.

Occidentalez. Hec plaga vtrũq̃ parietem tabernaculi in se recipiens: in se iũgendo consummat: ꝛ consummationem ecclesie in fine mundi significat: quando infructu bonorum operum probabuntur electi: ĩ oblitionem mortis tradentur impij: ad dexteram dei locabuntur iusti.

c Ad aquilonez. Hec plaga significat

princeps salamihel filiꝰ surisaddai: et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sũt quinquagin
a ſ qui accinguntur armis iustitie vt diabolo possint
tanouem milia trecenti. Jn tribũ
resistere. ſ vel heliasaph.
gad princeps fuit helisaphan filius duel: et cunctus exercitus pugnatorũ eiꝰ q̃ numerati sũt quadragintaquinq̃ milia sexcẽti q̃nquaginta. Oẽs q̃ recẽsiti sũt ĩ castris ruben. cl. milia ꝛ mille q̃dringenti quinq̃gita: ꝑ turmas suas in scõo loco ꝓficiscẽ
a tur. Leuabitur aũt tabernaculũ testimonij ꝑ officia leuitarũ ꝛ turmas eoꝝ. Quõ erigẽt: ita ꝛ deponetur. Singuli ꝑ loca ꝛ ordines snos ꝓficiscent. Ad occidentalẽ plagã erunt
b castra filioꝝ ephraim: quoꝝ ꝓncepꝰ fuit elisama filius ãmiud. Cunctus exercitus pugnatoꝝ eiusꝰ qui numerati sunt q̃draginta milia q̃ngenti. Et cũ eis tribꝰ filioꝝ manasse: q̃uꝝ princeps fuit gamaliel filius phadassur: Cũctꝰ exercitꝰ pugnatoꝝ eiꝰ q̃ nũerati sũt trigintaduo milia ducẽti. Jn tribu filioꝝ bẽiamin ꝓncepꝰ fuit abidã filiꝰ gedeonis: ꝛ cũctꝰ exercitꝰ pugnatoruꝝ eius qui recensiti sũt. xxxv. milia q̃dringẽti. Oẽs qui nũerati sũt ĩ castris ephraĩ cẽtũ octo milia: ꝛ centũ ꝑ turmas suas tertij
c ꝓficiscẽt. Ad aq̃lonẽ ptẽ castrametati sũt filij dan: q̃ꝝ ꝓnceps fuit ahiezer filiꝰ amisaddai: Cũctꝰ exercitꝰ pugnatoꝝ eiꝰ q̃ nũerati sũt. lxij. milia septingẽti. Juxta eũ fixere tentoria de tribu aser: quoꝝ ꝓnceps fuit phegiel filiꝰ ochrã: Cũctꝰ exercitꝰ pugnatorũ eiꝰ q̃ nũerati sunt q̃dragintaquinq̃ milia ꝛ mille ꝙquingẽti. De tribu filiorũ neptalim ꝓnceps fuit ahira filiꝰ henan: Cũctꝰ exercitꝰ pugnatorũ eiꝰ: quinquaginta tria milia q̃dringẽti. Oẽs q̃ nũerati sũt ĩ castris dan fuerũt. clvij. milia sexcẽti: ꝛ nouissimi proficiscentur. Hic numerus filiorum israel per domos cognationum suarum et turmas diuisi exercitus: sexcenta tria milia ꝙquingẽti quinquaginta. Leuite autem non sũt numerati inter filios israel. Sicut enim preceperat dominus moysi. Feceruntq̃ filij israel iuxta omnia
ſ vel mandauerat.
que preceperat dominus. Castrametati sũt ꝑ turmas suas et profe-
a

a Et profecti. sunt nõ nũc sꝛ postea sꝛ vicesima die mẽsis secũdi: vt hr̃. ĩ. ca. x. Sed hic dicitur modꝰ illius profectiõis ꝛ sic patet expositio litteralis huius capituli.

Capi. II

Moraliter. † Locutus est dominus ad moysen ꝛc. Jn hoc capi. agitur primo de leuitarum officijs in genere li: sed. ĩ. iij. capitu. de ipis agitur magis in speciali. propter qõ sensus eorum mysticus ibidez magis proprie locum habet. Secõ describitur situs castrorum per duodecim tribus circa tabernaculum cũ dicitur: m† Singuli per turmas signa atq̃ vexilla et domus cognationum suarum castrametabuntur filiorum israel per gyruz tabernaculi federis. Moraliter autem tabernaculum domini est anima iusti: fm illud Eccle. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Habet aũt istud tabernaculũ aspectũ ad orientẽ ꝑ quem intelligit expiatio sordis in ortu lucis gre: ad meridiẽ ꝑ quẽ intelligit iflãmatio cordis: qꝝ inde ꝓuenit virtus caloris: ad occidentem ꝑ quẽ intelligit meditatio mortis in qua occidit lux vite pñtis: ad aquilonẽ ꝑ quem intelligit colluctatio fortis contra insultũ demonis: fm ꝙ dr̃ Hiere. j. Ab aq̃lone pandet oẽ malum Jgitur ad orientẽ sunt iudas isachar ꝛ ẓabulõ. per iudã qui interpretat confitens intelligitur cõfessionis veritas. ꝑ isachar qui interptatur memorans dñm: oronis assiduitas. ꝑ ẓabulõ q̃ interptat pulchritudinis habitaculũ: cõuersationis puritas. Per hec eñ tria sordes cordium expiantur. Ad meridiem autem sunt rubẽ symeon ꝛ gad. per ruben vero qui interpretatur visionis filius: intelligitur splendor veritatis intellectum perficiens. per symeon qui interpretatur audiẽs amor charitatis bonis cõsentiens. per gad qui interpretatur felicitas: dulcor suauitatis reficiens. Hec eim tria inflammationem cordis concomitantur. Ad occidentez vero sunt ephraim manasses ꝛ beniamin. per ephraim qui interpretatur crescens: intelligitur profectus spiritualium: ad quem mouet vite brevitas: per manassen qui interpretatur oblitio. contemptus temporalium: ad quem mouet eorum defectibilitas. per beniamin qui interpretatur filius dextre: appetitus celestium ad quem mouet eorum eternitas. Hec autẽ tria meditationi mortis associantur. Ad aquilonem vero sunt dan neptalim et aser per dan qui interpretatur iudicium: ĩtelligitur timor iudicij. ꝑ neptalim qui interpretatur multiplicatio: pudor oprobrij: si ꝙs ĩplicẽt vilitati petĩ. ꝑ aser qui interptatur beatitudo: amor premij. ꝛ hec tria faciunt contra insultuz demonũ fortiter colluctari de qua colluctatione dicit Apostolus ad Eph̃. vj. Non est nobis colluctatio aduersus carnez ꝛ sanguinem: sed aduersus principes ꝛ ptãtes: ꝛ aduersus mundi rectores tenebrarũ harũ cõtra spũalia nequitie: de quibus concedat nos triũphare leo de tribu iuda qui est victor ꝛ benedictus deus in secula seculorum amen.

Item Numeri.ij.ca.vbi dicitur in postilla: Aliam etiam causam quare Leuite non fuerint cum alijs numerati induc it Ra.Salo.

Additio.j. Causa quam inducit Ra.Sa.non videtur valere: sententia enim lata.j.xliij ca.contra murmurantes tempore exploratorum fuit precise contra illos qui fuerunt numerati a.xx.annis ꝛ vltra. In q̄ manifeste excludebantur leuite qui a .xxx. anno fuerunt et vltra numerati: vt in. iiij.ca.ꝛ ideo standum est rationi postilla. In co.ca.ij.vbi dicitur ī postil. Singuli per turmas signa ꝛ vex.

Additio.ij. Sciendum fm antiquos expositores hebreorū signa vexillor̄ illa. scz quat tuor tribuum que presidebant quattuor ptibus sunt hec: In vexillo Ruben erat figura hominis. Fuit enim vocat⁹ a patre suo primogenitus: vnde Hesi.xlix. Ruben primogenitus meus. In vexillo iude erat figura leonis cui assimilauit eu3 pater suus dicens: Catulus leonis iuda. In vexillo. Ephraim erat figura thauri. cui assimilauit eu3 moyses: Deutro penul. Quasi primogeniti thauri pulchritudo eius. In vexillo autem Dan erat figura aquile: eo q̄ assimilauerat eum pater suus iacob colubro qō non est animal pulchrum vt ponerē tur ī vexillo. Moyses autem assimilauit eum catulo leonis. vbi. s. qō signum pertinebat ad iudam: vt dictum est: ꝛ ideo dicunt q̄ fuit sibi data aquila in signum cōformiter ad quartum animal: de quo Eçech.j. vt in istis vexillis figurarentur ista quattuor animalia Eçech. in quorum medio residebat deus. s. in tabernaculo.

Glo.ordi.

gnificat multitudinem gentium vsq̄ ad xp̄m frigore infidelitatis torpentem: sed repulsis iudeis iudicio dei ecclesia dilata eternam beatitudinem expectat. Ca. III

a Sacerdotum qui ꝛc. Ra. Quattuor filij aaron cum eo in sacerdotium electi sunt: sed duobus in statu manentib⁹: alij igne diuino exusti sunt: quia ignē alienum obtulerunt. Licet enim multi ex quattuor partib⁹ orbis in ecclesia sublimati sacerdotiū gerere videantur: illi tantum in ministerio persistunt qui vtriusq̄ testamenti sanam doctrinā spiritussancti igne examinatam predicant: ꝛ pro dilectione dei ꝛ proximi quicquid possunt elaborāt. Qui vero alienam doctrinam secularis scientie magisterio confectam inducunt: ꝛ seculari cupiditate accensi diuinum officium faciunt: igne diuine vltionis consumunt. b Applica tribum leui. Aug. Accipe tribum leui: ꝛ statues eā in cōspectu aarō sacerdotis: ꝛ ministrabāt ei: ꝛ custodiant custodias eius: ꝛ custodias filiorum israel ante tabernaculum testimonij. Quas philacas greci dixit: nostri custodias et excubias interpretati sunt. Sed nimirum vigilie melius dicuntur: que solēt in castris ternarum horarum obseruationē habere. An
Mat.24.c de: Quarta vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare: id est post nonam horam noctis. p⁹ tres scilicet vigilias. Et in multꝫ locis scripturarum nostri vigilias interpretati sunt. quas greci philacas dicūt vbi nulla dubitatio est spacia nocturni temporis significari. Quod puto et hic accipiēdum. Quomodo enim leuite iubentur obseruare custodias aaron: ꝛ custodias filiorū israel: id est philacas. Nisi forte dictum est: ne putarent ab obseruādis vigilijs: que proprie obseruari in castris solent propter honorem quo seruiebāt tabernaculo immunes eē debere: cū et ipsos oporteret propter opera tabernaculi non minus vicissim obseruare vigilias que obseruarentur in alijs circumquaq̄ castris filiorum israel.

c Externus. Aug⁹. Alienigena qui tetigerit morietur.
Leui.6.c Querendum quomodo dixerit in leutico: Qui tetigerit tabernaculum sanctificabitur: cum hic dicat alienigena q̄ tetigerit morietur: volens intelligi eos qui non essent de tribu leui. An forte hic tetigerit ad obsequium duxerit seruitutis: quod a solis leuitis deberi tabernaculo precepit? hinc enim loquebatur:

℣. Ego tuli

cti per familias ac domos patrum suorum.

Ca. III

a Ꞓ sunt generationes aaron ꝛ moysi ī die qua
b locutus est dñs ad moysen in monte sinai: Et hec noia filiorum aaron. ¶Primogenitus eius nadab: deinde abiu ꝛ eleazar: ꝛ ithamar. Hec nomia filio-
c rum aaron sacerdotum q̄ vncti
a sunt: ꝛ quor repletę ꝛ consecratę sunt manus vt sacerdotio fungerētur. † Mortui sunt enim nadab
e ꝛ abiu: cum offerrent ignem alienum in cōspectu dei in deserto sinai absq̄ liberis: fūctiq̄ sunt sacerdotio eleaçar et ithamar cora
f aaron patre suo. Locutusq̄ est
b dñs ad moysen dicens † Applica tribum leui ꝛ fac stare in conspectu aarō sacerdotis vt ministrēt ei: ꝛ excubent ꝛ obseruēt quicqd ad cultus pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonij: ꝛ custodiāt vasa tabernaculi: seruientes in ministerio ei⁹. Dabisq̄ dono leuitas aaron ꝛ filijs eius quibus traditi sunt a filijs israel:
p Aarō aūt ꝛ filios eius cōstitues sup cultum sacerdotij † externus
c qui ad ministrādū accesserit mo-

a† b

A

Nico.delyra

Capitulum III

a Ꞓ sunt generationes. hic cōsequenter describitur ordinatio leuitarum deo ministrantium. ꝛ primo tempore status. scō tempore motus. iiij. ca. Circa primū leuite primo separantur. scō numerātur. ibi: Locutusq̄ est dominus. tertio commutantur. ibi: Et ait dominus. Circa primum primo ponitur ratio separationis sacerdotum. scō leuitarum. ibi: Applica tribum leui. tertio vtrorunq̄ simul. ibi: Locutusq̄ est dominus. Ratio autem separationis sacerdotum fuit: vt diligentius et liberius vacarent sacrificijs offerendis. dicit igitur: Ꞓ sunt generationes. s. ab alijs segregate. b Aaron ꝛ moysi. Cum filiorum moysi non recordetur hic nec fuerint sacerdotes: quare dicit hic: Ꞓ sunt generationes aaron ꝛ moysi. Ad qō respōdet Ra. Sa. dicēs q̄ moyses docuit aaron ꝛ filios eius legem: ꝛ sic reputatur pater eorum: quia quicūq̄ struit aliquem in lege reuerēdus est ab eo ac si eum genuisset.

c Hec nomina filiorum aaron sacerdotum qui vncti sūt. de ista vnctione ꝛ repletione et consecratione manuu3 dictum fuit. Exo. xxix. — Leui.10.a er.6.g ℣.16.g

d Ut sacerdotio fungerētur. Ad hoc enim fuerunt ab alijs segregati per vnctionem ꝛ consecrationem vt sacerdotale officium debite exequerentur. aliter eorum ministerium non eēt deo gratum: sed magis pollutum: vt dictum fuit Exo. xxix. — 1 Pa.24.a

B

e Mortui sunt nadab et abiu cuz offerrent ignem alienuz in cōspectu dei: vt habitum est Leui. x. sed hic replicatur: vt ostēdatur causa quare hic nō describitur aliqua generatio ex eis descendens. — †.21.dis.c. 2.¶.leuite.

f Locutusq̄ est dominus ad moysen dicens. hic consequenter exp̄mitur ratio separationis leuitarum. scz vt diligenter ꝛ libere ministrent in officijs suis coram sacerdotibus: ꝛ hoc est quod dicitur:

g Applica tribum leui. i. separa ab alijs in ministerio tabernaculi.

h Et fac stare in cōspectu aaron sacerdotis: vt sint separati ad misteria sua. — †.31.dis.c. tenere.

i Ut ministrent ei. humiliter.

k Et excubent. vigilāter.

l Et obseruent. diligenter.

m Quicquid ad cultū pertinet multitudinis: qz ꝓ tota multitudine populi que tenetur deū colere deputati sunt specialiter ad cultū dei.

n Dabisq̄ dono leuitas aaron et filijs ei⁹. i. gratis ipsi aarō et filijs eius. o Quib⁹ traditi sunt a filijs israel. ꝛ ideo ab eis recipient decimas tanq̄ mercedez sui laboris: non ab aarō et filijs eius. p Aaron autem ꝛ filios eius constitues super cultū sacerdotij. ꝛc. q̄ ꝓsistit ī sacrificio q̄ oblatiōe ꝛ thurificatiōe: ꝛ ceter. ad officiū sacerdotale ptinētib⁹. q Externus

a Ego tuli le. Aug⁹. Quid est q leuitas ꝑ pmogenitis filiox israel sibi deputat deus? ita vt pmogenitis ꝓli numeratis q̄ plures inuenti sunt q̄ erat numerus leuitarū argento redimerent q̄nq̄ siclis ꝑ vno datis: qđ ꝑ pecoribus nō ē factū. Et cū pecora leuitarū ꝑ pmogenitis pecox israł sibi esse voluerit: quō deinceps pmogenita eox vel pecox eox ptinebant ad deū: vbi iussit īmunda pmogenita vel hūana mutari ouib⁹? quō nō t ꝑ istis deinceps pmogenitis cōputabāt filij leuitax? Manebat em̄ in posteris eadē tribus q̄ posset ꝑ primogenitis posteriorib⁹ cōputari. Misi qz illud iustū fuit: vt q̄ nascerent de illis qui iam ad portionē dñi ptinebant datam ꝑ pmogenitis q̄ de egypto exierunt: iam deus ꝑ prios hr̄et tanq̄ suos de suis: nec possent iuste ꝑ illis cōputari: q̄ deinceps primogeniti deo debebant: deuniuerso q̄ppe ꝓlo: t de vniuersis pecoribus ꝓli data est portio deo primogenitū. Leuite. s. t pecora eox iā siqđ genuissent dei erat: nō poterat ḃ a ꝓlo dari qđ iam alienū erat. Ac ꝑ ḃ debita deinceps primogenita deo reddi oportebat: nec ꝑ his cōputari posteros leuitax vel pecox eox. Orige. Ego assumpsi leuitas de medio filiox israł ꝑ omni primogenito ⁊c. Leuite assumunt ꝑ pmogenitis: cū nō sint pmogeniti. Leui em̄ tertius nascit de lia. Prim⁹ nāq̄ ruben: secundus symeō: tertius leui. Sed apud deū nō habēt primogeniti q̄ corpe t natiuitate p̄cedunt: sed quos ꝓposito mētis ipe in ordinē primitiuox iudicat assumendos. Jacob natu posteri or primogenitus iudicatus: t benedictionē primatus ꝑcurata diuinitus parētis cecitate suscepit. Et ꝓposito em̄ ordis qđ deo patuit: p̄iusq̄ in ḃ mundo nascerentur: aut aliq̄d agerent boni vel mali dictū ē. Jacob dilexit: esau aūt odio habuit. Filij ergo leui primogeniti nō sunt fm carnē: sed ꝑ primogenitis assumunt: vt sit plus ꝑ primogenito assumi q̄ pmogenitum nasci. Lxx. Ex medio filiox israł ⁊c. Tertius est leui int filios israel: de q̄ ꝑ medio sumunt leuite. Jnuenio sunamitez fiducialiter regi israł respondentē. Jn medio ꝓli mei ego habito. Et de xp̄o Johan. dicētē: Medi⁹ vr̄m stat quem vos nescitis. Puto ꝑ eum q̄ nunq̄ declinauit ad dexterā vel ad sinistram dici posse mediū stare: qui pctm̄ nō fecit: nec inuent⁹ est dolus in ore eius: t qz semp stat: medius stare dr. Qui vero imitator eius est: sicut sunamitis: stare q̄dē nō dr: qz aliq̄ndo aut ad dexterā inclinatur: aut ad sinistrā (Nemo em̄ mūdus a sorde: nec si vni⁹ diei fuerit vita eius) habitare tñ dr in medio ꝓli. Leuite ꝑ assumunt de medio filiox israł. Leuite em̄ sunt qui nō coguerunt dexterā t sinistrā suaz: sed sequentes moysen. i. legem dei: non pepercerunt p̄ri vel mr̄i. Et tu ergo si veniente tēptatione: t ira peccati nō inclinaueris ad dexterā vel ad sinistrā: nec p̄uariceris legem dei: sed stes medi⁹ fixus t stabil: nec curues genua tua pctō: nec pecudis caput. i. stulticie sequaris imaginē: assumeris de medio filiox israł t in primitiuox numero collocaberis. b Aperit vuluā. Mō q̄cū q̄ apit vuluā p̄matu dignus est. vñ: Alienati sūt peccatores a vulua er. a. v. lo. sunt fal. Quō em̄ q̄s errare potuit a via dr statim vt de vētre mr̄is exiuit? Aut quō potuit falsa loq̄ nup editus puer? Necessariū est ꝑ ventrē t vuluā talem requirere cui possit conuenire. Alienati sunt pctōres a vulua ⁊c. Et illa erit vulua quaz aperit oīs pmitiuus q̄ sctificaī dño. Aperuit dñs vuluā Lie q̄ erat clausa: t pepit p̄triarchas. Similiter et Rachel vt pareret etiā ipa: cui⁹ visus erat p̄spicax: t decor⁹ aspectus. Jn multis xp̄o scp̄ture locis inuenies apiri vulnas q̄rū si singulas ꝓ locis consideres: inuenies quō errant peccatores a vulua: t alij apientes vuluā sanctificanī in ordine pmitiuox. c Ex quo ꝑcussi. Orige. Quia nō p̄i⁹ sanctificati sunt pmogeniti israł: q̄ ꝑcuterent pmogeniti egyptiorum: t quasi cām sanctificationis hox interitū ponit eox. vnde et ḃ intelligendū est esse q̄sdā etiā primogenitos in egyptijs. i. contrarijs potestatibus quasi electos in malicia: t primos int demones: qui nisi ꝑcussi fuerint t extincti: israelitax pmogeniti sanctificari nō possunt. Nos aūt ꝑcussit dñs me⁹ christ⁹ iesus: qui est pmogenitus oīs creature: qui pncipat⁹ t potestates traduxit triumphans eos in cruce. Aliter em̄ sanctificatio pmitiualis ad nos venire nō posset. Et aūt nobis pmogenitox sanctificationes daret: effectus est pmogenitus ex mortuis: vt sit primatū tenens in omnibus: t nos credētes resurrectioni sue ꝑ pmitiuis assumeret: t in primitiuox ordie collocaret.

rietur. Locutusq̄ est dominus a
a ad moysen dicens: Ego tuli leui b
a ℣ Lxx. ex medio filiorum israel.
a ℣ q̄uis nō sint primogeniti: sed apud deum nō priuilegio natiuitatis: sed ꝓposito mentis iudicātur primitiui.
tas a filijs israel pro oi primoge c
b nito q̄ apit vuluā in filijs israel:
erūtq̄ leuite mei. † Meū est enim
c omne primogenitum. Exquo percussi primogenita in tra egypti
sanctificaui mihi quicquid pmū
nascaī in israel. Ab homine vsq̄
ad pecus mei sūt: Ego domin⁹.
Locutus est dominus ad moy d
d sen in deserto sinai dicēs: Nume et
ra filios leui per domos patrum
suox t familias: omnē masculuz f
ab vno mense et supra. Numera g
uit moyses vt p̄ceperat domi

† .15.q.1.c. nec is.

† Exo. 13 et 34.c. Luc. 2.a

d Numera filios ⁊c. Orige. Recenseamus attentius quō distribuuntur duodecim tribus ꝑ turmas t nas i q̄t tuor ptes: t per singulas celi plagas certa statione consistunt: t inuenient⁹ iudā ab oriente cū isachar: t zabulō, Ruben ad occidentē: cuz symeone et gad. Jn meridie ephrem cū bēiamin t manasse. Jn aquilone vero dan cuz neptalim t aser. Quibus q̄si ꝑ q̄ttuor cardines terre in circuitu locatis: in medio eox (vt deo ꝓximi) circa tabernaculū dei constituuntur leuite. Jn castris q̄dem iuda: q̄ sunt ab oriente moyses t aaron. Jn castris xo ruben: gerson. Jn castris vero beniamī caath. Ubi dan castra cōstituit: locatus est merari. Et ita in medio filiorū israel ex oīi parte per circuitū quasi inserti ceteris t innixi videnī esse filij leui. Obliuiscere q̄ paulisper terrena: t supra ipm celū gressu mentis incede. Ubi require tabernaculū dei vbi p̄cursor ꝑ nobis introiuit iesus et assistit nunc vultui dei interpellans ꝑ nobis. Ubi require quaternos ordies t stationes castrorum. Ubi israelitica agmina t excubias cerne sanctorum. Ubi pmitiuox sacra rimare. Sed ego nō audeo illuc sol⁹ ascēdere: p̄cedat paul⁹ cū t mihi viā oñdat. Jp̄e vero apostolox maxim⁹ scies multas eē nō solū i tris: sz t in celis ecclesias (ex quib⁹ septē q̄sdā iobānes enūerat) volēs oñdere q̄ndā ꝑterea ecclesiā pmitiuox: dic ad hebreos: Nō. n. accessistis ad ardētem

Apo. 1.b Heb. 12.c

Nico. de lyra

q̄ ad ministrandū accesserit mozies. hic accipitur extern⁹ q̄cū q̄ non est de tribu leuitica: si se ingerat ministerio leuitarū: et omnis qui non est de filijs aaron si se ingerat officio sacerdotum: sicut dicitur infra. xvj. capi. de ipo choze qui fuit leuita: non tamen de filijs aaron qui mortuus est: eo q̄ voluit sibi arripere officium sacerdotī. a Locutusq̄ est domin⁹. hic consequenter ponitur ratio sepationis leuitarum t sacerdotum simul. erant enim vtriq̄ de tribu leui. t sic dicitur:
b Ego tuli leuitas: id est accepi mihi. cuius ratio subditur cum dicitur: c Pro omni primogenito. quia omnes primogeniti filiorum israel fuerunt deo obligati. exquo percussit primogenitos egyptiorum: t loco illorum voluit deputari sibi omnes masculos de tribu leui. ad hoc enim fuerūt magis apti q̄ de alia tribu: quia non fuerunt sic polluti in peccato vituli: vt predictum est. Ante enim legem datam ad primogenitos pertinebat offerre sacrificia: sed quia primogeniti aliarum tribuum polluti fuerunt in peccato vituli: et iepti redditi ad predictum officium leuite successerunt loco eorū.
d Locutus est domin⁹ ad. Descripta leuitarum separatione: hic consequenter agitur de eorum numeratione. Circa quod premittitur preceptum domini cum dicitur:
e Numera filios leui per domos patrum ⁊c. Jn tribu em̄ leui erant tres domus. scilicet gerson caath t merari t quelibet domus habebat plures familias. Jn domo em̄ gerson erant familie lobni t semei. t eodem modo dicendum est de alijs. f Omnem masculum. ad excludendum feminas.
g Ab vno mense et supra. quia ista numeratio fiebat ad cōmutandum filios leui pro primogenitis aliarum tribuum: vt habetur infra isto capitu. primogeniti autem debebant offerri domino talis etatis. Consequenter ponitur executio dicti mandati. cum dicitur: b Numerauit moyses vt p̄cepat ⁊c. s. per tres domos p̄dictas t familias eax: t i q̄libet domo describūī q̄ttuor: nūer⁹ hoīm. loc⁹ eis assignat⁹ circa tabernaculū: pnceps eox: t officiū: vt ptz lr̄am discurrēdo.
Jncipit ār a domo gerson. cū dr: De gerson ⁊c. t ptz lr̄a vsq̄ ibi

Et habebunt

Ministerio de Cultura 2024

¶ ad ardentem et tractabilem ignem: sed accessistis ad montem sion: ⁊ ciuitatem dei viuentis hierusalem celestem ⁊ multitudinem angelorum laudantiū: ⁊ ecclesiā ꝑmitiuoꝝ ascriptā in celis. Moyses ꝯ ꝑ quattuor castra ppm dei diuisum scribit ī terris. Apls quattuor ordines sanctoꝝ in celis: ad quoꝝ singulos vnūquēqꝫ nr̄m dicit accedere. Nō. n. oēs ad oēs accedūt sed alij ad montē sion: ⁊ paulo meliores ad ciuitatē dei viuentis hierusalē celestē. Ihis ꝯ eminentiores accedunt ad multitudinē angelorum laudantiū. Qui aūt supra oēs istos sunt: accedunt ad ecclesiam ꝑmitiuoꝝ. ¶Prepara ergo te ⁊ enitere quantū vales: si forte actib⁹ vita moribus fide ⁊ institutis ꝓficias vbi possis accedere ad ecclesiā ꝑmitiuoꝝ. Si paulo iferiores accede ad multitudinē angeloꝝ laudantiū: vl ad ciuitatē dei viuentis celestē hierusalem: vel saltē ad montē sion: vt in monte salueris. Tantū est: ne in terra resideas: ne in vallibus maneas: ne in demersis ⁊ humilib⁹ pseueres. Ita assumunt ꝑmogeniti leui q̄ ministrāt deo: ⁊ altari eius ⁊ tabernaculo excubijs ꝑpetuis diuina ministeria celebrant. a Leui. Leui additus: vel assumptus. Hic est ordo doctoꝝ. qui ꝑ grām dei de mundo electus ad fruitium diui
Joh.15.c nū: cetibus angeloꝝ vnit. Añ: Ego vos elegi
Mat.22.c ō mundo: ⁊ alibi. Sed sunt sic angeli dei ī celo.
b Gerson ⁊ caath. Tres filij leui significant p̄dicatores sctē trinitatis: cōfessione insignes fide ⁊ spe: ⁊ charitate mirabiles. Interpretat em̄ gersō aduena. Caath patientia: vel molares dētes. Merari: amara: vl amaritudo. Minister em̄ dei aduenā se ⁊ pegrinū in mundo cognoscit: ⁊ patiens est. Verbū dei dente discretionis molit: ꝓm auditoꝝ capacitates: ⁊ seculuꝫ sibi amaꝝ ostendit: alios a voluptatibus reuocat. Hi ab vno mense numerant: qr̄ initiū vite deo debent cōsecrare: ne post multa scelera ꝑmoti faciant blasphemari nomen dei. Unde:
1.Tim.3.a Oportet ep̄m irrep̄hensibilem esse ⁊c.
c Hi post ⁊c. Filioꝝ leui ordo cōuenies ostēditur. vbi. s. q̄ primi sunt in ordine: ordinatis plagam obseruent. Moyses ⁊ aaron cum filijs habentes custodiam sanctuarij in medio filioꝝ israel. Caathite: vnde moyses ⁊ aaron orti sūt: meridianā plagā obtineant: sub cura eleaçari sacerdotis q̄ maior est ī filijs aaron. Post hos gersonite ad occidentalē plagā sub cura eleaçari. Nouissimi merarite ad septētrionalē plagam sub custodia ithamar filij aaron minoris. In his vero moraliter exp̄mitur q̄ ministri ecclesie debent diligēter ordinē suū seruare: nec maiora appetere q̄ ꝓprius locus exposcit.
d Ad occi. Ubi dies clauditur astra occidūt In his significatur q̄ ministri tabernaculi debent concupiscentiā fugere: carnalia desideria dei adiutorio mortificare: die vltimū et finem laboris expectare: vt mortui mundo viuentes
Gal.6.c deo dicere possint: Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce dñi nostri ihesu xp̄i. e Ad meridi. pla. Hec significat post lucē sctē ꝯceptā predicatores verbum patientie ⁊ solatij debere cum discretione proximis impendere. Sub eleaçaro. i. dei adiutorio. Sm illud: Nisi dñs edificauerit domū in vanū laborauerūt qui edi. eam.
Ps.126. f In plaga septentrionali castrame. Extremi merarite sub ithamar (qui interpretatur amarus: vel vbi palma) plagam aquilonis sortiti sūt: vbi glacialis horror perdurat. In quo monentur ecclesie ministri: ne securitate torpeāt: quia licet per ianuam fidei iam in ecclesiam intrauerint lumen scientie perceperint: desideria carnis mortificauerint: nondum tamen ad perfectam suauitatem: id est ad eternam beatitudinem peruenerunt. Restat aliquid amarum: cum illo certandum est qui ad aquilonem dirigit solium suum: cuius duritiam molliri impos

¶ sibile

a nus: ⁊ inuenti sunt filij leui per
b noia sua: Gerson ⁊ caath ⁊ me-
§ Als lebni.
rari. Filij gerson: lobni: ⁊ semei. Filij caath: amrā: ⁊ iessaar: hebron ⁊ oziel. Filij merari: mooli ⁊ musi. De gerson fuere duę familię lobnitica ⁊ semeitica: quarum numeratus est populus sexus masculini ab vno mēse ⁊ supra:
c septem milia quingenti. Hi post tabernaculum metabuntur ad occidentē sub p̄rinci
• § Als heliasaph.
pe heliasaphat filio iahel: ⁊ habebunt excubias in tabernaculo fęderis: ip̄m tabernaculum
b ⁊ operimentum eius tentoriuꝫ
c qō trahitur ante fores tecti fęderis ⁊ cortinas atrij: tentoriuꝫ
• quoqꝫ quod appenditur in introitu atrij tabernaculi: ⁊ q̄cquid ad ritum altaris ptinet funes tabernaculi ⁊ oia vtensilia eius
e Cognatio caath habebit ppos
f amramitas: ⁊ iessaaritas: ⁊ hebronitas: ⁊ ozielitas. Hę sunt familię caathitaꝝ recensitę per nomina sua: omnes generis masculini ab vno mense et supra octo milia sexcenti: habebunt excubias sanctuarij: ⁊ castra me-
e tabuntur ad meridia nā plagā. Princepsqꝫ eoꝝ erit elisaphan filius oziel: et custodiant arcā: mensamqꝫ et cādelabrū: altaria et vasa sctūarij in quib⁹ ministrāt: et velum cunctamqꝫ hu-
g
b iuscemodi supellectilem. Princeps aūt principū leuitarū eleaçar filius aaron sacerdotis erit super excubitores custodię sanctuarij. At vero de merari erūt po-
i puli moolite et musite recensiti per nomina sua: omnes generis masculini ab vno mense vt supra: sex milia ducenti. Princeps
§ Als abiahel.
f eorum suriel filius abihel: i plaga septentrionali castrametabuntur. Eruntqꝫ sub custodia eorum tabulę tabernaculi et vectes et columnę ac bases earum et omnia quę ad cultum huiuscemodi pertinent: columnęqꝫ atrij per circūitum cum basibus suis: et paxilli cū funibus.
k

a Et habebūt excubias. i. diligentes custodias.
b Ip̄m tabernaculū. i. cortinas de diuersis coloribus q̄ erāt imediate sup tabulas.
c Et operimentū ei⁹. quod erat triplex. s. de sagis: ō pellibus arietū rubricatis ⁊ de hiacynthinis.
d Tentoriū q̄z qō appendit in introitu atrij tab̄naculi: ⁊ q̄cquid ad ritū altaris ptinet. In hebreo hr̄ sic: Velum ostij atrij qō est sup tabernaculū et altare p circūitū: ⁊ hec videtur lra verior. illa em̄ que ptinebant ad altare cuz ipo altari erant sub custodia ⁊ cura cathitaꝝ: vt hr̄. j. isto ca. et sequēti. Iz velū pendēs ī ostio atrij erat sub cura gersonitarū. Et qō dr̄ in hebreo q̄ erat sup tabernaculū ⁊ altare per circūitū: hoc est qr̄ ꝓhibebat impetū venti a tabernaculo ⁊ altari qō erat infra atrium vt exponit Ra. Sa. ⁊ b̄ patet ꝑ hoc qō hr̄ ca. se. vbi p̄ repetit. qr̄ ibi pōit añ tab̄naculū.
e Funes tabernaculi ⁊ oia vtēsilia eius. Inter vtensilia tabernaculi erat cādelabruꝫ ⁊ mensa ꝓpositionis: ⁊ vasa eoꝝ: de quib⁹ nō pōt dici q̄ essent sub cura gersonitaꝝ. vñ in hebreo hr̄: Funes tabernaculi ad omne ministeriū ei⁹. ad gersonitas em̄ pertinebat portare ⁊ seruare mollia: inq̄ sunt funes.
f Cognatio caath hēbit. b ꝑ fūr ꝓsequit de secunda domo. ⁊ ptz littera ex p̄dictis vsqꝫ ibi.
g Et velum. qō diuidebat sanctū ⁊ sanctū sanctoꝝ: qr̄ illa que erāt ūtra tabernaculū ptinebāt ad caathitas: inter que est illō velū licet esset de mollibus.
h Princeps aūt p̄ncipiū leuitaꝝ eleaçar. qr̄ ei reddebant rōnē nō solū caathite: sed etiā illi qui erāt principes in alijs duab⁹ domibus.
i At Xo de merari. b ꝓsequit de tertia domo. ⁊ ptz littera vsqꝫ ibi:
k Et paxilli cum fu. Istud videtur contrariari p̄dictis sz q̄ funes ptinebāt ad gersonitas. Dicendum q̄ aliqui funes erant inherentes īmobiliter duris: ⁊ isti ptinebant ad merāritas: quia ad ipsos ptinebant dura que erant ex tabernaculum: sicut ad caathitas pertinebant dura q̄ erant intra tabernaculuꝫ cū altari holocaustoruꝫ qō erat extra: ⁊ hoc est qō dicit Ra. Sa. s. q̄ aliqui funes inherebant colūnis quibus appendebant cortine: ⁊ illi ptinebāt ad merāritas aliq̄ inherebāt cortinis quibus īmittebātur paxilli in terra fixi: vt cortine non mouerentur a vento inferius: et illi pertinebant ad gersonitas.

¶ Castrametabūt

Job.41.c

sibile est. Ni: Cor eius indurabit quasi lapis ꝛc. Cū autē supabitur adepta palma exultandū est ꝛ letandum.

a Castrametabunt. hic agit vltimo de situ moysi ꝛ aaron qui erant ad orientalē partē cū filijs suis: ꝛ in b erāt diuisi ab alijs caathitis: q erāt ad meridiē. cuius cā sbdit cum dicitur:

b Habentes custodiā sanctuarij. cui⁹ introitus erat in pte orie tali. c Quisqs alienus accesserit. s. sine licentia. Consequenter ponit numer oim leuitar sil dicens:

a Castrametabunt añ tabernacu/
a lum federis: id est ad orientalem
plagā: moyses ꝛ aarō cum filijs
suis habētes custodiā sanctuarij b
in medio filior israel. Quisquis c
alienus accesserit morietur. Om
nes leuitę quos numerauerunt
moyses ꝛ aaron iuxta p̄ceptum
domini per familias suas i gene
re masculino a mense vno et su/
b pra fuerūt viginti duo milia. Et d
c ait dns moysi. Numera pmoge/ e
nitos sex⁹ masculini de filijs isrl
a mense vno ꝛ supra: et habebis
summam eorum. Tollesqz leui/ f
tas mihi p oi pmogenito filiorū
israel ego sum dominus: ꝛ peco/ g
ra eor p vniuersis primogenitis
pecorum filiorum israel. Recen/
suit moyses sicut precepat dns
pmogenitos filior isrl: ꝛ fuerunt
masculi p noia sua a mēse vno et
supra. xxij. milia. cclxxiij. Locutus
qz ē dns ad moysē dicens † Tolle
leuitas pro pmogenitis filiorum
israel: ꝛ pecora leuitarū pro peco
ribus eorum: eruntqz leuitę mei.
Ego sum dns. In p̄cio aūt duce h
tor. lxx. triū q excedunt numerū
leuitarū de primogenitis filior
isrl accipies q̄nqz siclos p singu/ i
la capita ad mensurā sanctuarij.
Siclus hz obolos viginti † Dabis
qz pecuniam aaron ꝛ filijs eius
preciū eor qui supra sunt. Tulit
igit pecuniā eorum moyses qui
§ eorum. s.
fuerant amplius et quos rede/
merat a leuitis p primogenitis
filiorum israel mille trecentor. lx. k
quinqz siclor iuxta pondus san/
ctuarij: ꝛ dedit eam aaron ꝛ filijs
eius iuxta verbum quod precę/
perat sibi dominus.

Ca. III

Moraliter. a† He sunt generationes aaron ꝛc. In b capi. agit de officio sacerdotū ꝛ leuitarū cum dr: g† Applica tribū leui ꝛc. officiū vero sacerdotum veteris legis erat offerre sacrificia ꝛ officium leuitarum ministrare sacerdotibus in sacrificijs offerendis. p quod significatur q officium sacerdotū noue legis est eucharistiam offerre i missarum celebratione. Nam eucharistia ē sacrificium noue legis figuratum p plura veteris legis sacrificia sicut vnum perfectū per multa iperfecta. q† Quis quis alienus accesserit morietur. p hoc significat q offerēs eucharistiam nō ordinat⁹ in sacerdotē morit morte culpe et incurrit penā mort gehēne. e† Numera filios leui ꝛc. h agit de officijs leuitar ꝛ eor situatione circa tabernaculū p q̄ttuor ptes orbis. Herfonite situati fuerūt ad occidētalē ptē ꝛ eor officiū fuit custodire ꝛ portare mollia. s. cortias tabernaculi ꝛ atrij ꝛ funes ꝛ opimēta pelliū. Caathite vero ad ptē meridionalez ꝛ eor officiū fuit portare vasa sctā. s. arcā testamēti: ꝛ pitiatorium mēsā cādelabrū ꝛ altare icēsi. Merarite vero ad aq̄lonē ꝛ eorum officiū fuit portare dura. s. tabulas tabnaculi. colūnas ei⁹ ꝛ atrij ꝛ bases ꝛ hmōi. Moyses āt ꝛ aarō cū filijs suis ad orientalē ptem tabnaculi hntes curā toti⁹ pli. Scdm sensū allegoricū trib⁹ leui significat mīstros ecclie q̄ diuidūt i q̄ttuor ptes. s. platos. sacerdotes: religiosos ꝛ clericos simplices. Igit moyses et aaron qz fuerūt duces populi. Ps. lxxvj. Deduxisti sicut oues po. tu. in manu moysi ꝛ aaron. ideo significant prelatos ecclesie qui sunt

† Exo.30.b † Leui.27.c Eze.45.b

B † De voto. c. magne.

ascriptus sepe reperitur. Nā. xxij. prima quidem apud hebreos elementa traduntur esse litterarum. Ab adam vsqz ad iacob: ex cuius semine initium. xij. tribus assumunt. xxij. patres fuisse memorantur. Tradunt etiam omnium creaturaruz dei species intra. xxij. numerum colligi. Propter hoc ergo leuite: id est qui deseruiunt deo et primogeniti filiorum israel hoc sacrato numero intitulātur. Quod aūt in filijs israel addunt. cclxxiij. non ociosum videtur. humani em generis in carne generatio (sicut asserunt periti talium) nouem mēsibus in vulua continetur. Sed nō prius ad partum moueri fertur: q̄ decimi mensis triduum transeat. Et ita ducenti. lxxiij. dies illos indicant: qui ex nouem mensibus: ꝛ triduo decimi mensis colliguntur: et simul ducenti. lxxiij. dies isti q̄bus humano generi in hunc mundum prebetur ingressus. Et ita in xxij. omnium simul creaturarum rationibus mysticis summa colligitur. In his vero que ex abundanti in primogenitis isrl inueniuntur: etiam mysterium humane generationis exponitur. d Quinqz siclos. Mystice. Quisquis initiū conuersationis voluntatis vel operationis vult deo consecrare: quinqz sensus corporis debet diligenter custodire ne per lasciuiam in errorem aut immunda desideria defluat. Sed iuxta siclum sanctuarij q̄ est oboli. xx. i. fm decalogi doctrinā: q̄ i duob⁹ p̄cept charitat ysistit: oia opa sua referat in domum summi sacerdotis ꝛ filior eius.

Mystice

C Tolle

duces populi xp̃iani.p ꝟ aũt ꝙ moyses ⁊ aaron fuerũt ad oriẽtem vbi erat ingressus tabernaculi:significaꝫ ꝙ per ordiationẽ p̃lator ad ecclĩastica officia ceꝛi ingredi debẽt. Merarite vero qui interpꝛetanꝫ amari:significant religiosos habitãtes in amaritudine penitẽtie ⁊ luctu ꝓ pctis ꝓpꝛijs ⁊ alienis Hiero.ad ripariũ Monachus plãgẽtis habet officiũ. Per ꝟ aũt ꝙ merarite poꝛtabant dura significatur ꝙ religiosi debẽt viuere in austeritate ⁊ nõ in mollicie delitiaꝝ.p ꝟ aũt ꝙ erãt

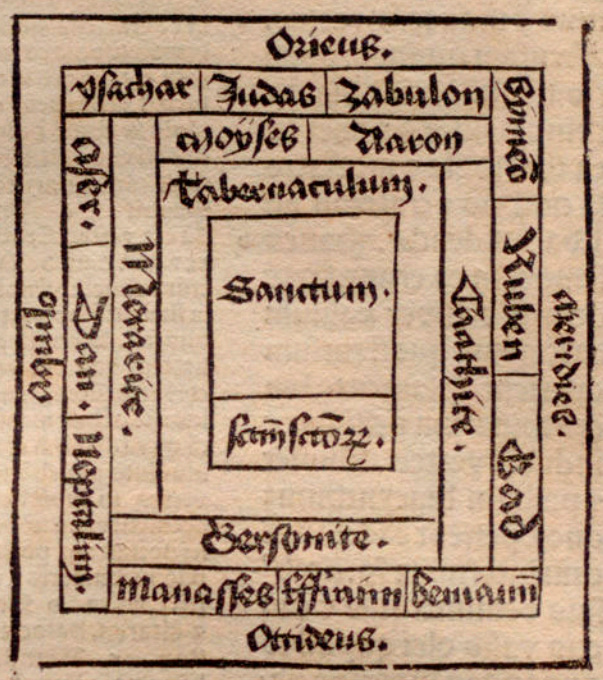

ad ꝙtem aq̃lonarem vnde venit frigus:significaꝫ ꝙ religiosi debent vti cibis frigidis ⁊ veſtib⁹. Berſonite vero qui poꝛtabant mollia significant clericos q̃ minus pondus habent ceteris in eccesia:⁊ qꝛ multi eoꝝ viuũt in mollicie delitiarũ. p quas freq̃nter cadunt in alia vitia qõ significaꝫ p ꝟ ꝙ gerſonite erant ad occidentẽ. Caathite vero q̃ poꝛtabãt sacra vasa significant sacerdotes q̃ sctm̃ sctoꝝ offerũt in altari. p ꝟ aũt ꝙ caathite erant ad meridiẽ: vñ ꝓuenit feruoꝛ caloꝛis: significatur ꝙ sacerdotes feruere debent ardoꝛe charitatis.

Scõm moꝛalẽ ſensum dñi tabernaculũ est aĩa fidelis vt dictũ est capitulo p̃cedenti:ad eius q̃ttuoꝛ latera debẽt esse actꝰ q̃ttuoꝛ x̃tutũ cardinaliũ.ſ.pꝛudentia que est auriga virtutũ: ꝓpt qõ significaꝫ p moyſẽ ⁊ aaron duces ꝑplũ q̃ erant in parte oꝛientali:⁊ sic est actus pꝛudentie qui p̃cedit oꝛigie actus aliaꝝ x̃tutũ. Actus vero foꝛtitudinis qui dꝛ sustiere dura significaꝫ:p merarites qui dura poꝛtabãt: ⁊ dꝛ esse ad occidentẽ:nã difficile est sustinere dura sine casu. Actꝰ vero iusticie est ad meridiẽ vñ venit maꝰ lumen.⁊ de iusticia dꝛ libro Eth̃.ꝙ videꝫ p̃clarissima x̃tutũ ⁊ neq̃ hesperꝰ neq̃ lucifer est ita admirabilis:⁊ significaꝫ p caathitas poꝛtãtes candelabꝛũ luminis. Actꝰ vero tpantie q̃ rep̃mit ardoꝛẽ carnaꝫ cõcupiſcẽtie est ad aquilonẽ vñ ꝓuenit frigꝰ caloꝛis repꝛessiuus significaꝫ p gerſonitas q̃ aduene interpꝛetanꝫ.nã temperati qui pauci sunt reſpectu alioꝝ q̃ſt aduene ab eis repꝛutantur. Ad maioꝛẽ aũt intellectũ p̃dictoꝝ ponit hic situs castroꝝ circa tabernaculũ.

In ca.iij.vbi dꝛ in postil. Aarõ ⁊ moyſi: cũ filij moyſi ⁊c.

Additio. Hec rõ Ra.Sa.nõ videtur valere: eo ꝙ moyses nõ solũ docuit aaron ⁊ filios eiꝰ legem:sed etiã totũ ꝑplm:vnde eadem rõne pater totiꝰ ꝑpli vel saltẽ doctoꝝ legis dꝛ reputari:nec est dicẽdũ ꝙ filij moyſi nõ recoꝛdanꝫ hic:quia licet nõ recoꝛdenꝫ noĩaliter sicut filij aaron qui fuerunt sacerdotes vncti: recoꝛdantur tamen generaliter in ſumma cognatiõis amramitaruꝫ de qua erat et moyses.

Glo.oꝛdi.

Ca. IIII

a Tolle ⁊c. Orige. Cũ in tres oꝛdines diuidunꝫ filij leui:ex tribꝰ noĩbus p̃ncipum singuli oꝛdines censenꝫ:etiã in ipis diuersitates quedã nõ sine mysterijs aſcribunꝫ. Nã filioꝝ caath pꝛimꝰ oꝛdo ponit: qꝛ ex ipo descendit moyses ⁊ aaron q̃bus ſũma sacerdotij cõmittit. Ex ipo eñ nascit amrã ex quo nascitur moyses ⁊ aaron. Scꝰs oꝛdo est gersõ qui pꝛimus quidẽ est natiuitate. Dit eñ scꝑtura. filij aũt leui gerſon caath ⁊ merari. Sed ex filijs caath duo rursus oꝛdines diriguntꝫ:⁊ hi qui ex aarõ descẽdunt sacerdotio mancipanꝫ:pars vero reliqua ministrat sacerdotibus:⁊ ideo in quattuoꝛ partes leuitaꝝ diuiduntur officia: vt sacerdotio funganꝫ aarõ ⁊ filij eius: ſanctaſanctoꝝ poꝛtent in humeris suis reliqui ex populo caath. Que aũt pertinent ad tabernaculi testimonij: vel ad atria eius ⁊ pelles eius vel etiam velamenta:⁊ queq̃ minꝰ dura:⁊ ad onus leuita pꝛocurant filij gerſon. Columnas vero tabernaculi ⁊ baſes eius:⁊ seras:poꝛtent filij merari. Jõ signanter ſcꝛiptura ait: Ut recenseatur virtus merari. Virtute eñ opus est ad huiusmodi poꝛtãdas sarcinas. Paulus vero libero iam ⁊ reuelato oculo mentis hec omnia aſpiciens ⁊ veteris testamenti velamen abijciens. ait: Quia pꝛioꝛ populus in huiusmodi constructiõibus exẽplarijs ⁊ vmbꝛe celestium, deseruiuit. Consideꝛa g̃ ne foꝛte isti quattuoꝛ oꝛdines castroꝝ exemplũ sint ⁊ vmbꝛa illoꝝ q̃ttuoꝛ oꝛdinum quos ad hebꝛeos scꝛibens Paulus enumerauit in celis. Et rursum israeliticis quattuoꝛ castroꝝ oꝛdinibus quaternos adijce leuitarum que nos non tam explanamus q̃ contingimus puꝛioꝛibus ſensibus et liberis a ſecularibus indicemꝰ. Orige. Alia lr̃a. Accipe numerum filioꝝ caath ⁊c. Ecce alius oꝛdo numeroꝝ introducitur. Numerati sunt iam filij leui ab vno mense ⁊.s̃. Nunc aũt numeranꝫ filij leui.a.xxv.anno: sed nõ vt ĩ ceteris ⁊.s̃.ſz vsq̃ ad q̃nq̃gesimũ ãnũ:⁊ fit iste p̃cipuꝰ numerꝰ ⁊ electꝰ. Addiꝫ ãt his p̃dictꝭ oĩs q̃ ꝓcedit ad mĩstrãdũ ad opa tabnaculi testimonij: isti sũt q̃ nũeranꝫ melioꝛe ⁊ p̃cipuo nũero. Sic eñ ĩ filijs isrl dicebaꝫ: oĩs q̃ ꝓcedit ad bellũ de filijs isrl: ita hic oĩs qui ꝓcedit ad ministeriũ vt faciat opera in tabernaculo testimonij. b In tabernaculo. Orige. Tabernaculũ testimonij sũt oẽs scti q̃ ſb̃ testimonio dei cẽsenꝫ. In ꝟ tabernaculo sũt quidaꝫ meritis ⁊ gr̃a celsioꝛes:⁊ ex his aliqui cãdelabꝛũ dicuntur: foꝛte apli qui illuminant accedentes ad deũ:⁊ alij qui in hoc tabernaculũ dei ingredientibus lumen scie ⁊ doctrine ostendunt: alij sunt mẽsa: q̃ pane dĩ pascũt aĩas esurientes

Ni.dely.

Ca. IIII

a Ocutusq̃ est dominus ad moyſen et aaron dicens: Tolle ſummam filiorum caath de medio leuitarũ per domos ⁊ familias suas a tricesimo quinto. usq̃ ad q̃nquagesimũ ãnũ: omniũ qui ingrediuntur vt stent ⁊ ministrent in tabernaculo fœderis. Hic ẽ cultus filioꝝ caath. Tabernaculuꝫ fœderis ⁊ sanctũſanctoꝝ ingredientur aaron ⁊ filij eius q̃ndo mo

a Ocutusq̃ est dominus.ꝟ cõsequenter describitur ordinatio leuitaꝝ tpe motꝰ. Et circa hoc pmo ponit officioꝝ distinctio. scõo numeroꝝ collectio. ibi: Recensuerũt igitur. Circa pmũ pmo distinguuntur officia caathitaꝝ.secundo gerſonitaruꝫ. ibi: Tolle ſũmã etiã filioꝝ gerſon. tertio meraritarũ. ibi: Filios quoq̃ merari. Circa pmũ sciendum ꝙ sacerdotes ⁊ leuite q̃ dicuntur caathite fuerunt de tribu caath: sed sacerdotes q̃ descẽderũt de caath ꝑ aarõ ex ꝟ hũerũt ſpeciale nomẽ:⁊ dicunꝫ aaronite:⁊ cũ ꝟ etiam caathite:alij aũt caathite tm̃. Pꝛio g̃ describit officia aaronitaꝝ.scõo caathitarum. ibi: Cũq̃ inuoluerint. Circa pmũ dꝛ sic: b Tolle ſummã filioꝝ caath. ſeparatim ab alijs.

c A.xxx.anno ⁊ supꝛa. Infra.viij.ca. dicit a.xxv.annis ⁊ supꝛa. Dicendũ ꝙ a.xxv.anno ponebanꝫ ad discendum ministeriũ leuitaꝝ: sed in.xxx.anno instituebantur ministri qui per experientiam videbantur apti:⁊ repellebantur inepti. Ratio aũt quare non instituebantur añ.xxx. annum est: qꝛ vsq̃ tunc non pficit robur hoĩs coꝛpe ⁊ mẽte vsq̃ ad q̃nq̃gesimũ ãnũ:⁊ tũc ĩcipit foꝛtitudo coꝛpis debilitari. d Hic ẽ cultꝰ f.i.illã ptẽ q̃ dꝛ sctã. e Et san.san.i.scõam ptẽ. f Ingredientur ⁊c. ad ĩuoluendũ ea q̃ erãt ĩtra tabnaculũ: q̃ꝝ materia ⁊ forma exposite sũt Exo.xxv.

Et iducẽt

Ministerio de Cultura 2024

Dar.5.a esurientes ⁊ sitientes iusticiã: alij altare incensi: qui orationibus ⁊ ieiunijs vacant die ac nocte in tẽplo dei. Mi vero quibus arcana mysteria deus credidit: arca dicunt testamenti dei. Qui autẽ cũ oĩi fiducia p preces ⁊ supplicationes deũ hominibus repropiciant: ⁊ p delictis ppli interueniunt ꝓpitiatoriũ sunt. Qui meruerunt multitudinem scie: ⁊ abundantes diuitias in agnitione dei cherubin pũt intelligi. Cherub in eñ plenitudo scie interpretatur. Sed hos oẽs q̃ p hec singula designantur portari necesse est et in humeris. Ut ego opinor: angeli qui ordinati sunt ꝓpter eos q̃ hereditatẽ capiũt salutis eos portant. Cũ aũt solutũ fuerit tabernaculũ hoc ⁊ ceperimus ingredi ad illa sancta ⁊ pgere ad locũ promissiõis: hi q̃ vere sunt sctĩ ⁊ in sctissctõꝝ habent: angelis portãtibus incedunt: ⁊ vsq̃q̃ requiescat tabernaculũ dei portant in humeris: ⁊ extollunt in manibus. Ẽñ: Cũ angelis suis mandauit de te: vt in manib⁹ tollant te ⁊c. Qđ diabolus de saluatore intelligendũ putauit: sed excecatus malicia eloquia mystica nõ ĩtellexit Necꝫ eñ saluator angelis indigebat vt nõ offẽderet. Angel aũt suis mandat deus ꝓ pp̃lo suo vt nõ offendat pedem suũ ad lapidem. Hinc Paulus ait: Sed nos qui viuim⁹ q̃ relinq̃ mur⁹ simul rapiemur cũ illis in nubibus obuiam xp̃o in aera. Rapient g̃ ab angelis qui penitus purgati ⁊ leues a delictis effecti sunt. Portant g̃ ⁊ colũne tabernaculi a q̃busdã ⁊ atria ⁊c. q̃ refert scriptura non ab israelitis: sed a leuitis. a Inuoluentꝫ. Ne forte aliq̃ videant nudã ⁊ moriant. Exterminant eñ qui ineffabilia sacramenta cõtingit nisi meritis ⁊ scia in sacerdotij gradũ ꝓmotus fuerit.

Orige. Septẽ quedã species numerant q̃ opiri p̃cipiunt. Primo aũt vt oĩm p̃ciosior arca testamenti opiat velo: sed ⁊ pelle desuper hiacynthina tegat: addit etiã aliud velamen desup hiacynthinũ. Sc̃o mensa opit. Tertio candelabrũ. Quarto altare aureum. Quinto vasa ministerij. Sexto opimentũ altaris cum quibusdam velamentis opponit. Septimo opit ⁊ labrũ: ⁊ nihil horum nudum relinquitur. Deinde additur. Nolite exterminare de tribu sua plebem caath: vt scilicet exterminandos se scirent: si forte ad hec mouenda manus suas mitterent nisi vnumquodꝫ eorum ꝓius fuisset a sacerdotibus tectum. Redeamus ergo ad taberna culum ecclesie dei viuentis: ⁊ videamus quomodo oportet obseruari hec singula a sacerdotibus christi. Siquis vere sacerdos est cui sacra vasa: id est mysterioꝝ secreta sapie cõmissa sunt: discat q̃mõ hec oportet intra velamen conscie custodire: nec facile in publicũ ꝓferre: aut si res poscit ꝓferre: ⁊ imperitioribus tradere: ne nuda ꝓferat: ⁊ ne apta ostendat ⁊ penitus patentia: alioquin homicidiũ facit ⁊ exterminat plebẽ. Exterminat eñ oĩs qui secreta ⁊ ineffabilia sacramenta contigerit nondũ meritis ⁊ scia in sacerdotij gradum translatus. Solis eñ filijs aaron. i. sacerdotibus arcã: ⁊ mensam: ⁊ candelabrum: ⁊ que supradicta sũt: nuda videre concessum est. Alij aũt hec operta videant: imo velata in humeris portent. b Et opient. Filij aaron sacerdotes: q̃bus oĩa nuda ⁊ aperta videre concessa sunt. c Panes semp. Aug⁹. Et panes qui sp sup eã erunt: nõ vtiq̃ idẽ semp: sed siles eoꝝ: q: illi auferebant: ⁊ recentes q̃tidie ponebant: dum tñ sine panib⁹ mẽsa nõ relinq̃ret: Ideo dixit q̃ semp sup eã erunt. i. q̃ semp pães nõ q: illi semp. d Necnõ ⁊ alta. Alia lra. Et sup altare aureũ adopient vestimentũ hiacynthinũ: ⁊ adopient illũ opimẽto pellicco hiacynthino. Posset ista locutio videri: quã velut absurdaꝫ ⁊ nõ integrã latini interpretes transferre voluerũt. i. super altare aureũ adopient vestimentũ hyacynthinũ tãq̃ debuerit dici: ⁊ altare aureũ adopient vestimento hiacynthino: nõ adopient vestimentũ hiacynthinũ: ß videt significare q̃ ipm vestimentum hiacynthinũ aliũde adoperiret. Sed mihi videtur nõ tã genus locutionis esse q̃ subobscurus sensus. ß eñ itelligi põt. Super altare aureum adopient vestimentũ hiacynthinũ vt ipm vestimentum hiacynthinũ alia re opiendũ p̃cepit. qđ vestimentũ iã sup altare esset: ac si breuiter vtrũq̃ cõplecteret: vt vestimento hiacynthino altare opiendũ: ⁊ vestimentũ hiacynthinũ alio tegmine opiẽdũ. Subiunxit deniq̃ vnde opiri vellet vestimentũ hiacynthinum: cum adiecit: ⁊ adopient illud operimento pellicio hiacynthino. e Tunc intrabunt fi. ⁊c. Orige. Qui licet non sint sacerdotes quia eis tamen proximi sunt in humeris suis ista portare possunt alij vero sarcinas suas ⁊ ministeria in plaustris ponunt. Cum eñ offerentur a singulis tribubus plaustra: quattuor ex his accepe/runt filij merari: duo vero filij gerson. Illi vero qui meliores sunt plaustra nõ accipiunt. Intuere ergo cuiusmodi diuisio sit in officijs diuinis ⁊ ministerijs: ⁊ quomodo que sanctificata sũt nõ portantur ab animalibus mutis sed rationales debent esse homines qui in humeris suis portant vasa quibus ministrantur sctõrũ sancta. Grauiora vero ⁊ durioꝛa non tam rõnalibus q̃ mutis animalibus ponunt: ⁊ in ipis aliqua est differentia. Qui enim durioꝛa ⁊ grauioꝛa obfuãt misteria: plura bũt aialia. Quattuor plaustra dantur

ueda sunt castra: ⁊ depo
a nẽt velũ qđ pẽdet añ fo/
b res iuoluẽtꝫ eo arcã te/
stimonij et operiẽt rursũ velamie hiacynthiarum pelliũ: extẽdẽtꝫ desup pallium totuꝫ hiacynthinum ⁊ inducent vectes. a
Mensam quoꝫ propositionis inuoluent hiacynthino pallio: ⁊ ponẽt cũ ea thuribula ⁊ mortario la ciathos ⁊ crateras ad
c liba fundenda. Panes b
semper in ea erunt. Extẽdentꝫ desuper pallium coccineum quod rursum operient velamento hiacynthinarum pellium: ⁊ inducẽt vectes. Sumẽt ⁊ pallium hiacynthinuꝫ quo operient cãdelabrũ cum lucernis ⁊ forcipib⁹ suis ⁊ emunctorijs ⁊ cunctis vasis olei quę ad cõ cinnandas lucernas necessaria sunt: ⁊ super oĩa ponent operimentũ hiacynthinaruꝫ ⁊ pelliũ in/ c
d ducent vectes. Necnon ⁊ altare aureum inuoluẽt hiacynthino vestimẽto: ⁊ extendent desuper operimentum hiacynthinarum pellium inducentꝫ vectes. Omnia vasa quibus ministrat in sanctuario inuoluent hiacynthino pallio: ⁊ extendẽt desup opimẽtũ hiacynthiarũ pelliũ: iducẽtꝫ vectes d
Sz ⁊ altare mũdabũt ci/ e
nere: ⁊ inuoluent illũ pur/ f
pureo vestimẽto: ponẽt s
qꝫ cũ eo oĩa vasa q̃b⁹ in misterio ei⁹ vtũt. i. igniũ receptacula: fuscinulas ac tridẽtes: vncinos ⁊ batilla. Cũcta vasa altaris opient simꝫ velamie hiacynthinaꝫ pelliũ: ⁊ inducẽt vectes. Cũꝫ iuolue/ b
rint aarõ ⁊ filij ei⁹ sctũarium ⁊ oĩa vasa ei⁹ i cõmotiõe castroꝝ: tũc itrabũt
e filij caath: vt portent in/

a Et iducẽt vectes. Exo. xxv. Ꝺr q̃ vectes arce semp erãt in ea: ⁊ nunq̃ exhebantur quõ g̃ dicuntur hic induci in motione castroꝝ? dicendũ q̃ inducebant sup scapulas portantium.

b Panes semper in ea erũt. etiã q̃ndo portabat de loco ad locũ erãt panes iuoluti cũ mẽsa: sicut et ignis in altari holocausti: vt dicet: Operient cãdelabrũ ⁊c. Sequit: c Inducẽt vectes Exoꝺ. xxv. vbi agit de factura cãdelabri nulla fit mẽtio de vectibus ei⁹. Dicendũ q̃ licet nõ haberẽt vectes trãseũtes p anulos: sic hẽbat mensa tñ qñ cãdelabrũ erat inuolutũ ponebãtur vectes in superficie opimẽti: vt meli⁹ posset portari: q: portabat in humeris: vt hr̃. j. vij. ca. d Sed ⁊ altare. s. holocausti. e Munda/bũt cinere. ipm eiciẽdo. f Et inuoluẽt illud purpureo vestimẽto. Cũ alia sint inuoluta pallijs hiacynthinis: q̃re istꝫ altare iuoluebat purpureo? Dic Ra. Sa. q̃ ß erat ad designãdũ ignẽ desubt⁹ latentẽ. Dic eñ q̃ ignis q̃ descendit de celo: vt hr̃ Leui. ix. in altari illo semper erat. sed quãdo mouebantur castra ponebatur desuper operimentũ eneum ⁊ pallium desup nec comburebat: sic nec ad ventũ vl̃ pluuiam extinguebatur tpe quietis castroꝝ: ille ignis discooper/tus sub diuo: ⁊ ß diuino miraculo. erat eñ in pp̃lo israel aliqua miracula trãseũtia: sic diuisio maris rubri ⁊ cõsilia. aliq̃ xo permanentia sicut descensus mane ⁊ continuatio ignis in altari absq̃ etiam extinctione et consimilia. g Ponẽtq̃ cum eo omnia vasa ⁊c. de quibus dictum est Exo. xxvij. h Cũꝫ inuolue/rint. hic describitur officium caathitarũ quod erat portare illa que erant inuoluta

per

dantur filijs merari. Filijs aũt gerson qui erant ꝓpinqui filijs caath: duo tantũ. Unde ostenditur ꝙ oꝑibus durioribus ⁊ grossioribus plures sunt q̃ velut aĩalia inseruiunt. Ad ea vero que rõnalibus ꝓ curanꝺ: pauci de minus instructis accedunt. Nam ad illa que mystica sunt ⁊ secreta (solis sacerdotibꝰ patent) nõ solũ nullus aĩalis hõ accedit: ꝫ nec ipi q̃ habent aliquid exercitij ⁊ eruditionis: nondũ tñ meritis ⁊ vita ad sacerdotalẽ grãm condescenderꝺ. Nec solũ ꝓ speculum ea ⁊ in enigmate vident: sed ⁊ opta ⁊ velata suscipiunt: ⁊ humeris portant vt ea magis actu ꝙ scie reuelatione cognoscant. Tales ꝙ nos exhibeamus: q̃ digni efficiamur ordine sacerdotij ne velut irrõnalibus onera grauia ponantur: ꝫ tã ꝙ rõnales ⁊ scti sacerdotalibꝰ officijs deputemur
1. Pet. 2. b Sens eñ sancta ⁊ regale sacerdotium sumus. tãtuꝫ vt acceptã gratiã vite meritis equantes digni habeamur sancto ministerio: vt cũ discesserimus de hac vita mereamur assumi inter sacerdotes dei ⁊ ministrantes arce test. in arcanis. s. ministerijs reuelata facie gloriã dei speculemur ⁊ ingrediamur terrã sanctam: cuius hereditatẽ prestabit nobis dñs noster ihesus xp̃s. a Molite perdere. Orige. Molite exterminare plebem caath ⁊c. Intellige prius collocationẽ tabernaculi: ⁊ sanctasanctoꝝ q̃ interiecto a sanctis velamine dirimunꝺ: q̃ videre non licet nisi solis sacerdotibus. Postea vero quõ mouentibꝰ castra filijs israel soluũꝺ tabernaculũ: aaron ⁊ filij eius sacerdotes intra sanctasanctoꝝ operiunt singula operimentis suis: ⁊ operta ibidem relinquentes introducunt filios caath huic officio deputatos: ⁊ faciũt eos eleuare humeris suis: que operuit manus sacerdotalis. Ideo dicitur a domino. Ne exterminetꝫ de tribu sua plebem caath: quasi in eo exterminandi essent: si sctãsctoꝝ nuda ⁊ patentia cõtigissent: q̃ nec ivueri fas erat. Si quis dignus est ex his q̃ deo ministrãt diuina capere ⁊ videre mysteria: que videre ceteri nõ valent: hic aaron ⁊ filij eius intelligunꝺ esse qui ingredi possunt ad ea que alijs adire fas nõ est. Huic soli reuelata patet arca testamẽti: ⁊ vna hũs manna. Hic considerat propitiatoriũ: cherubin: mẽsam sanctam: candelabrum luminis: ⁊ altare incensi qui. s. verbo dei ⁊ sapie mysterijs operam dat: ⁊ deo soli in sanctis vacat. Sciat sane nõ sibi esse licitũ aperire ea quibus nõ licet: sed operta ceteris minus capacibus tradere portanda humeris. Cum enim ex verbis mysticis perfecti doctores opera iniungunt populis: ⁊ plebs implet que mãdantur: sed nõ intelligit rõnem opta sanctasanctoꝝ sup humeros portãtur. Moyses intelligebat que esset vera circũcisio: quod verum pascha: que vere neomenie: vera sabbata: ⁊ tamen ea per rerum corpalium spẽs adumbrabat. Et cum sciret verum pascha ĩmolandũ esse christum: ouem corpalem ĩmolari mandabat in pascha. Et de farine açymis diem festum agi: cũ sciret diem festum agendum esse in açymis sinceritatis et veritatis. Hec ⁊ hmõi erant sanctasanctoꝝ que cum moyses portanda ceteris traderet. i. rebus ⁊ operibus implenda: velata tamen cõmuni sermone tradebat. Humeri aũt opera significant. b Alij nulla ⁊c. In ecclesiasticis quoq; obſuationibus sũt q̃ oĩbus facere necesse est: non tamen ratio oĩbus patet. Q̃ eñ genua flectimus orantes: ⁊ ex oñibus celi plagis ad solam orientis plagam vel partem cõuersi oramus: nõ facile patet cuiq̃. Eucharistie q̃z percipiende: vel eo ritu quo geritur explicande: vel eorum que geruntur in baptismo verboꝝ gestoꝝ: ordinũ: interrogationũ ⁊ rñsionũ: q̃s facile explicet rõnẽ? Hec tñ (licet velata) hũcr̃ portamꝰ: cũ ita ĩplemꝰ vt a magno põtifice ⁊ filijs eius tradita: ⁊ cõmendata suscepimus: nisi quis sit inter nos aaron: aut filius aaron: quibus conceditur hec nuda perspicere: ita tamen vt sciant sibi velanda esse: nisi ceteris dari et in opus ꝓferri rõ poposcerit. c A triginta. Tricenarius qui denario ter multiplicato componiꝝ: integritatem fidei ⁊ pfectionem opis significat: sine q̃bus nemo accedere debet ad diuina ministeria. Joseph tricenarius egypti suscepit gubernacula.

Et dauid

uoluta: ⁊ nõ tãgãt vasa sanctuarij ne moriãꝝ. Ista sũt onera filiorũ caath ĩ tabernaculo fẽderis: sup q̃s erit eleaçar filiꝰ a
aaron sacerdotis: ad cuiꝰ per- b
tinet curam oleuꝫ ad cõcinnãdas lucernas et cõpositionis c
incensum: ⁊ sacrificiũ q̃ semp d
offertur ⁊ oleum vnctionis: ⁊ quicquid ad cultum tabernaculi pertinet omniũq; vasorũ q̃ in sanctuario sunt. Locutusq; est dñs ad moysen ⁊ aaron
a dicens: Molite ꝑdere populũ caath de medio leuitaruꝫ: sed hoc facite eis vt viuant et nõ moriantꝝ si tetigerit sctãsctoꝝ. Aaron ⁊ filij eius intrabũt ipiq; disponent opera singuloꝝ: ⁊ diuidẽt q̃d portare q̃s debe
b at. Alij nulla curiositate vide- e
ant q̃ sunt in sanctuario ꝓiusq; inuoluantꝝ: alioquin moriẽ f
tur. Locutusq; est dominꝰ ad g
moysen dicens: Tolle summã etiã filioꝝ gerson ꝙ domos ac familias et cognationes suas

ꝫ Lxx. a vicesimo quinto anno ⁊ supra.

a triginta annis ⁊ supra vsq; ad annos q̃nquagĩta. Numera oẽs qui ingrediuntur ⁊ ministrant in tabernaculo fẽderis. Hoc est officiũ familiẽ gersonitarũ vt portent cortinas b
tabernaculi ⁊ tectum fẽderis i
operimentum aliud: et super k
oĩa velamen hiacynthinũ: tentoriumq; quod pendet ĩ ĩtroitu tabnaculi fẽderis: cortinas atriꝝ ⁊ velum in introitu q̃ ẽ l
añ tabernaculũ. Oĩa quẽ ad altare ptinent funiculos ⁊ va m
sa ministerij iubẽte aaron et filijs eius: portabũt filij gerson ⁊ sciẽt singuli cui debeãt onerari mãcipari. Hic ẽ cultꝰ familiẽ gersonitarũ in tabernaculo fẽderis. Eruntq; sub manu ithamar filij aaron sacerdotis. Filios quoq; merari ꝙ familias et domos patrũ suoꝝ recense
c bis a triginta annis et supra vsq; ad annos quinq̃ginta oẽs qui ingrediunꝺ ad officiũ ministerij sui: ⁊ cultum fẽderis testimonij. Hec sũt onera eoꝝ.

per sacerdotes.

a Sup q̃s erat eleaçar. Dictũ est ca. precedenti ꝙ erat sup oẽs leuitas: dicẽdum ꝙ erat sup caathitas ĩmediate: ꝫ sup gersonitas ⁊ meraritas erat mediate. b Ad cuiꝰ ptinet curã oleũ ⁊c. Dic Ra. Sa. ꝙ portabat illud ĩ manu dextera. c Et compositionis incensum. in sinistra. d Et sacrificiũ q̃ semp offerꝝ. i. oñi die de q̃ dictũ fuit Exo. xxix. portabat ĩ brachio q̃tum requirebaꝝ ꝓ ipa die ad offerendum in hora quietis castroꝝ. Sequitur:

e Alij nulla curiositate videant que sunt in sctũario ꝓiusq; inuoluantur. Et ideo erat eis inhibitũ ne intrarent tabernaculũ donec omnia essent inuoluta: nec operimenta aliq̃ modo retraherent ad videndum ea que essent interius. f Alioquin morientur. sic. j. Reg. xvj. Bethsamite mortui fuerꝫ eo ꝙ viderunt arcam dñi nudam. g Locutusq; est dñs. hic describuntur onera gersonitarum. cum dicitur: Tolle summã etiam filioꝝ gerson. Seqꝫ:

h Ut portent cortinas tabernaculi. que sunt de quattuor coloribus.

i Et tectum federis. i. opimentũ de pellibꝰ: ista aũt exposita sunt Exo. xxvj.

l Et velum in introitu ⁊c. In hebreo habeꝫ sic: Velum ostij atrij quod ẽ ante tabernaculum et altare per circũitũ: ⁊ hec videtur verior littera: vt dictum est ca. precedenti.

m Funiculos ⁊ vasa ministerij. In hebreo habeꝫ Funiculos ⁊ vasa ministerij sui. Et accipitur hic vasa. i. instrumenta ꝫm modum loquendi hebraicũ. vñ ⁊. j. Reg. xx. vbi dicitꝫ de ionatha ꝙ tradidit puero arma sua. In hebreo habeꝫ: vasa sua. Vasa. n. quibus ministrabatur in altari incẽsi ⁊ in altari holocaustorum portabãt caathite vt predictum est: ꝫ gersonite portabant ĩstrumenta que pertinebãt ad officia sua sicut martellos ⁊ cauillas quibus funes cortinarum ⁊ aliorum opimentorum tabernaculi figebantur ⁊ similia.

n Eruntq; sub manu ithamar. immediate: sed sub eleaçar mediate.

o Filios ꝫ merari. hic ꝺscribũꝺ onera meraritarum

rum

Et Dauid regnū: qō ſeptuaginta. i. ꝓpetua q̄ete dign⁹ cōpleuit. Et Eze/chiel ꝓphetie dona ꝓmeruit. Et q̄a p fidē aduerſa debent longanimiter ferri: et premia ſublimiter ſperari: arce vel tēpli altitudo: et tabernaculi longitudo. xxx. cubitis mēſuratur.

a Quinquaginta ꝛc. Jn hoc q̄z li/bro de hoſtium ſpoliꝭ quidam offe/runt dona dei quinquageſimam por/tionē: qui non ꝓeſſerūt ad bellum Quidā vero quingenteſimam. Jn

Gen.18.c geneſi quoq; vbi deus tractabat de

D indulgentia ſodomoꝝ: ſi forte poſſēt ad veniā peruenire: hmōi myſteriorū ꝓſci⁹ abraā a q̄nquageſimo numero cepit ꝓ indulgentia dño ſupplicare dicens: Si inuenti fuerint quinqua/ginta in ciuitate nō ſalnabis ꝓpter q̄nquaginta ciuitatē ꝛc. Optet ergo opari leuitas in ſanctis vſq; ad q̄n/quaginta annos. Jnferiores quidē opera meliores vero opera operuꝝ. Hoꝝ aūt ſuperiores ſpiritalib⁹ officijſ deſeruire: et introire in ſancta ſctōrū et ibi opire que opienda ſūt: et trade re filijs caath portāda hūeris et ma/nibus euebenda. b Oēs qui in/grediunt ꝛc. Origē. Dicit de leuitꝭ q̄ operent a. xxv. anno et ſupra: vſq; ad quinquageſimū annū. Oīs inq̄t q̄ ꝓcedit ad opus opeꝝ: et ad opera que portantur tabernaculi teſtimo/nij ꝛc. Nota diſtinctionē ꝑmonum. Vbi de operibus filioꝝ iſrael loqui/tur: nō dixit opera operum: ſed ſola opera. vbi vero de officijs leuitaruꝝ dixit opera operum. Sicut eñ ſunt ſancta: et ſanctaſctōꝝ ſic ſūt opera: et opa operum. Vnde mihi videtur q̄ moyſes vbi ſenſit eſſe quedam opa viſibilia q̄bus ineſſet myſtica intelli gentia: hec nō ſolū opa: ſz opa opm dixit. Que vero cōia et pñtis tpis i/telleꝛit: hec tm̄ opa noīauit. Sunt er go opa opeꝝ (ſicut in pñti lectiōe vꝭ in exodo et in ceteris locis ſub occul tis p̄cipitur myſterijs et partim in p̄ſenti: et partim in futuro explendis) q̄ nō cuilibet: ſed ſolis leuitis tradē/da mandanꝭ. ſ. a. xxv. anno: vſq; ad q̄nquageſimum. qz in. xxv. ſenſuum quinq; pfectio declaratur: vt q̄nqui es quina numerantur. Quod indi/cat eum vocari ad opera operum in miniſterio peragenda: qui oīni par/te multiplicatis et purificatis ſenſib⁹ inuenitur perfectus. c Ad an/nuz quinqua. Quinquageſim⁹ aūt annus remiſſionē et indulgentiā ſi/

Leui.25.b gnificat. Hā quinquageſimus ann⁹ eſt qui iubileus apud hebreos dicit in quo poſſeſſionum ſeruitutis et de/

Jbidē.23.c biti fit remiſſio. Et quinquageſim⁹ dies poſt paſca feſtus traditur in le/

Luc.7.f ge. Et dominus in euangelio indu/cēs debitores cū pabolā remiſſionis et idulgētie doceret: vnū in q̄ngita et aliū in q̄ngentꝭ denarijs ſuiſſe dic obnoxios. Quinq̄gita aūt et q̄ngēti: cognatus eſt numeruſ. Decades. n. quinquaginta faciunt quingentos.

Aliter quoq; hic numerus ſacra/tus eſt. Septem enim ſeptimanis ſi addatur vni⁹ numeri perfectio quin quaginta faciunt dies. Septuagin/ta quoq; ſeptimanis: ſi addaꝭ vni⁹ decade ꝓſūmatio fiūt q̄ngenti.

E Omnem

a Portabūt tabernaculi tabulas et vectes eius: colūnas et baſes b earū: columnas quoq; atrij per circūitum cū baſibus et paxillis et funib⁹ ſuis. Omnia vaſa et ſu/pellectilem ad numeꝝ accipiēt: ſicq; portabūt. Hoc eſt officium † familie meraritaꝝ et miniſterijū in tabernaculo fœderiſ. Eruntq; ſub manu ithamar filij aarō ſa/cerdotis. Recēſuerūt igit moy/ c ſes et aarō et ꝓncipes ſynagogę filios caath p ꝙgnationes et do mos patrū ſuoꝝ: a triginta an/nis et ſupra vſq; ad quinquage ſimū omnes qui ingrediuntur ad miniſteriū tabernaculi fœde/ris: et inuēti ſūt duo milia ſeptigē a ti q̄nquaginta. Hic eſt numer⁹ populi caath q̄ intrat tabernacu lū fœderis. Hos nūerauit moy/ſes et aaron iuxta ꝓmonē domi/ni p manum moyſi. Numerati ſunt et filij gerſon p ꝙgnationes et domos patrū ſuoꝝ a triginta annis et ſupra: vſq; ad annum b q̄nq̄geſimū: oēs qui ingrediunt vt miniſtrēt i tabernaculo fœde/ris: et inuēti ſunt duo milia ſexcē ti triginta. Hic eſt populus ger/ſonitarū q̄s numerauerūt moy ſes et aarō iuxta verbū domini. Numerati ſunt et filij merari p cognatiōes et domos patꝝ ſuo/rū a triginta annis et ſupra vſq; ad annū quinquageſimū. oēs q̄ c ingrediuntur ad explendos ri/tus tabernaculi fœderis: et iuen/ti ſūt tria milia ducēti. Hic ē nu merus filioꝝ merari quos recē

f Als

ſuerūt moyſes et aarō iuxta prę/

imperium.

ceptum domini p manū moyſi: Oēs qui recenſiti ſūt de leuitꝭ: et quos fecit ad nomen moy/ſes et aaron et principes iſrael p cognationes et domos patrum ſuoꝝ a trigita ānis et ſupra: vſq; ad annū q̄nq̄geſimū ingredi/entes ad miniſteriū tabernacu/li et onera portanda: fuerunt ſi/mul octo milia quingēti et octo ginta. Juxta verbū dñi recenſu it eos moyſes vnūquēq; iuxta d officiū ſuū et onera ſua: ſicut pre ceperat ei dominus.

rum. vñ ſubditur: a Portabūt ta/bulas tabernaculi ꝛc. hec expoſita ſunt Exo. xxvj. b Colūnas q̄z atrij. hec expoſita ſunt Exo. xxvij. c Recēſue rūt igit. hic colligit numer⁹ leuitaꝝ: et ꝑ mo p partes ſm tres familias p̄dictas ſcz caathitaꝝ: gerſonitaꝝ et meraritarū. ſecō iſtas partes aggregādo. ibi: Oēs qui recenſiti ſunt de leuitis ꝛc. et ptz lra vſq; ad finē ca. vbi dr: d Vnūquēq; iuxta officiū et onera ſua. qz alicq; fuerūt cantores: et alicq; melodiā faciētes i cym balis et alijs inſtrumentis muſicis de q̄ bus nō fecerat mentionē.

Ca. IIII

Moraliter. a† Locut⁹ eſt dom⁹ ꝛc. Jn B cap'lo deſcribunt officia leuitaꝝ in mo tu caſtroꝝ et ꝑmo caathitaꝝ cū dicitur: d† Hic eſt cultus filioꝝ caath. Per qō ſignificant ſacerdotes noue legis vt p̄dictū eſt. ipi vero portabant arcam te/ſtamenti: menſā: candelabrū: altare ſcē/ſi et altare holocauſti: p que q̄nq; ſignifi cant q̄ debent eſſe in ſacerdotib⁹ noue legis. Primū eſt ſacre ſcripture noticia p arcā teſtamēti ſignificata. Malach. ij. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſciam et le gem ex ei⁹ ore reqrent: qm̄ angel⁹ dñi ex/erciſuū eſt. Secūm eſt verbū doctrie qō p menſam ſignificat. nā in hac mēſa pa/nis ſpūalis ꝓponit. Deutro. viij. Non in ſolo pane viuit hō: ſed in oī ẏbo qō ꝓcedit de ore dei. Tertiū eſt lumen exē/plaris vite qō ſignificat per cādelabrū. Matth. v. Nemo accendit lucernam et ponit ſub modio: ſed ſup candelabꝝ vt luceat omnib⁹ qui in domo ſunt. Quar tum eſt odor oronis deuote et ſignificat p altare incenſi. Pſ. cxl. Dirigatur ora/tio mea ſic incenſū in cōſpectu tuo. Quin tum eſt rigor diſcipline et ſignificat p al/tare holocauſti Rom. xij. Obſecro vos p miſericordiā dei vt exhibeatis corpa veſtra hoſtiā ſanctam deo placentē ꝛc. † Hoc ē officiū familie gerſonitarū. p quos clerici ſignificant vt ſupra dictum eſt. ipi portabant cortinas et vela taber/naculi opimenta et funes. p q̄ tria ſigni/ficant q̄ debēt in clericis eſſe. Primū ē ornamentum ſpirituale quattuor virtu/tum cardinalium quod ſignificatur per cortinas et vela que texebantur ex quat tuor coloribus. Secundum eſt charita/tis connexio: que ſignificatur per funes Tertium eſt exterior honeſtatis conuer ſatio: que per operimenta tabernaculi ſi gnificatur. † Hoc eſt officium fami/lie meraritarum. per quos ſignificantur religioſi. ipi eñ portabant dura ſcilicet tabulas: vectes: columnas et baſes. ta/bule vero ſ[illegible]nul coniuncte per vectes et baſes faciebant parietes tabernaculi ſi cut habetur Exo. xxvj. per quod datur intelligi q̄ religioſi docendo populum verbo et exemplo et pro bono ſtatu po/puli deprecando dati ſunt a deo q̄ſi mu/rus defenſionis poſt prelatos eccleſie populo chriſtiano. propter quod de ma/lis religioſis dicit Ezech. xiij. Nō aſcen diſtis ex aduerſo neq; oppoſuiſtis vos murū pro domo iſrael. Per columnas vero ſignificatur q̄ ipi ſunt vocati l par tez ſollicitudinis ad ſupportandum on⁹ eccleſie: et b ex fraterna charitate: prela/tis autem hoc conuenit ex officij auctori tate. Per hoc aūtē q̄ onera leuitarū di/diſponebantur per filios aaron mitra/

tos vt

a Oēm leprosū. Allego. Rab. Leprosi sūt heretici varijs peccatoꝝ maculis polluti: non habentes vniformem colorē doctrine vel fidei: nec abscondunt imperitiam: sed ostendunt. Nulla ẋo falsa doctrina est que non aliqua vera aliquando admisceat. Vera ergo falsis permixta in aliqua disputatione vel narratione cuiuslibet: tanq̄ in vnius corporis coloze apparentia: significāt lepram tanq̄ veris falsisq; colorum locis humana corpora variantem.

Mystice b Locutusq; ē tc. Vir siue tc. Rab. Mystice. Hoc capitulo āmonemur vt si quid p negligentiam delinquimus: per confessionem et penitentiam diluamus: et damnum restituamus. Si autem proximo damnum intulimus: coram illo peniteamus et damnū restituamus. Si ẋo non supereſt: confitendo: penitēdo: elemosynas largiēdo: domino satisfaciamus. Aug⁹. Alia littera. Vir siue mulier quicūq; fecerit ab omnibus peccatꝫ humanis: t despiciens despexerit t deliquerit: anima illa annūciabit peccatum suū qō peccauit: et restituet delictū: caput et q̄ntas eius adjiciet super illud t reddet cui deliq̄t. Si autē non fuerit homini proximus ita vt reddat illi delictum ad ipm: delictum quod redditur domino sacerdotis erit: excepto ariete propitiationis: per quem exorabit in illo p eo. Hic ea peccata intelligenda sunt: quorum in his rebus perpetratio est: que pecunia restitui possent. Nō enim aliter diceret quomodo restituēda sunt: nisi damni pecuniaris fuissent. Jubet enim restitui caput et quintas. i. totum illum quicq̄d est: et q̄ntaz eius partem. Excepto ariete qui fuerit offerendus in sacrificium ad expiandū delictū. Jubet autem qō restituitur sacerdotis esse: id est ipm caput et quintam: si non est proximus. ei in quem cōmissum est. Vbi intelligitur tunc domino reddendum q̄ sit sacerdotis si non supereſt qui damnum passus est: nec proximus ei. i. heres: sed de ipso homīe nihil dixit. Sed cū dicit: Si nō fuerit ei p̄rimus. breuiter insinuat tunc queri proximuz eius si ipe non fuerit. Si autem nec p̄rimus erit: domino restituetur: ne impunitum remaneat admissum. Qz tamen non cedat in sacrificium sed sit sacerdotis: sic sane verba scripture distinguenda sunt. Si autem non fuerit homini p̄rimus: ita vt reddat illi delictum ad ipsuz. Locutionis enim est quod addidit ad ipsum. Aut forte ad ipm dixit q̄ ad ipsum pertineat: id est ipse possideat. Deinde sequitur: Delictū quod redditur domino sacerdotis erit. Delictum autem dicit. cum redditur ea res que per delictum ablata est. c Reddent ipsum

Exo.22.b caput tc. Aug⁹. Queritur quomodo in Exodo legitur: Si quis furatus fuerit vitulum aut ouem restituere debet quinq; vitulos: vel quattuor oues: si occiderit vel vēdiderit. Si autez quod abstulerit saluum apud eum inuenietur: duplum esse restituenduz: cum hic restitui iubeat caput et quintam? Qō longe est etiam a duplo quāto magis a quadruplo: vel q̄nquies tāto. Nisi forte quia hic ait: Vir aut mulier quicunq; fecerit ab omnibus peccatis humanis. Peccata ignorantie voluit intelligi peccata humana. Fieri enim potest vt per negligentiam trajiciat homo rem alienam in rem suaz: quod ideo peccatum est: quia si diligenter attenderetur: non admitteret. Et hec voluit capite et quinta restitui non sicut furta mulctari. Nā si furta et fraudes hic intellexerimus que non per ignorantiam: sed furandi et fraudandi animo cōmittūtur. et ideo dicta humana que in homines fiunt: tunc ille (ni fallor) erit exitus questionis huius: vt ideo qui fecit non reddat quadruplum qz non reprehēditur: vel conuincitur: sed ignorantibus a quo factum sit: vel vtrum factum sit: ipe annunciet delictum suum. Cuz enim dixisset: Vir aut mulier quicunq; fecerit ab omnibus peccatis humanis: et despiciens deliquerit: id est contemnendo commiserit ista: adiunxit: anima illa annunciabit peccatum suum qō peccauit: et restituet delictuz: caput t quintas eius. Forte ergo tm: quia annunciauit. et ideo non eo damno plectendus fuit quo furem comprehensum vel conuictum plecti oportet. d Excepto ariete. Arietis oblatio christi passionē signi-

Job.15.a ficat: in qua maxime cōfidimus: quia sine eo nihil possumus. Ipse est sacerdos q̄ nos patri per oblationē carnis sue reconciliat. Ideo

Ⓔ illi munera

Locutusq; ē dominus ad moysen dicēs: Precipe filijs isrl̄ vt ejiciant de castris omnem lepro-

a ſ ecclesie ne vtram polluant innocentium. b ſ hereticum.

sum: et omnem fluxum seminis: et immundum fuerit super mortuo: tam masculum q̄m fe-

ſ ecclie. ſ cōtagione mo

minam ejicite de castris ne cōtaminent eā cum habitauerint vobiscū. Feceruntq; ita filij isrl̄: t ejecerūt eos extra castra: sicut locutus erat dominꝰ moysi. Locutusq; est dominus ad moysen dicens: Loquere ad filios isrl̄: Vir siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que solent hoibus accidere: et per negligentiā transgressi fuerint mandatuz domini atq; deliquerint: cōfitebunt̄ peccatum suum et reddent ipsum ca-

a ſ id est eo sensu corporis quo malum intulimꝰ: bona reddere studeamus.

put: q̄ntāmq; partem desuper ei in quem peccauerint. Sin autem non fuerit q̄ recipiat debūt dño et erit sacerdotꝭ: excepto ariete q̄

Ocutusq; ē dominus ad moysen dicēs: Precipe filijs isrl̄ vt ejiciant de castris omnem leprosum: et omnem fluxum seminis: et immundum fuerit super mortuo: tam masculum q̄m feminam ejicite de castris ne cōtaminent eā cum habitauerint vobiscū. Feceruntq; ita filij isrl̄: t ejecerūt eos extra castra: sicut locutus erat dominꝰ moysi. Locutusq; est dominus ad moysen dicens: Loquere ad filios isrl̄: Vir siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que solent hoibus accidere: et per negligentiā transgressi fuerint mandatuz domini atq; deliquerint: cōfitebunt̄ peccatum suum et reddent ipsum caput tc. Dicit Ra. Sa. q̄ lz totꝰ exercitꝰ isrl̄ diceret castra generaliter: tamē in speciali erant ibi tria castra. Prima erant tabernaculū et atrium circa ipm: et dicebant̄ castra deitatis: tum qz ibi colebatur deꝰ: tū quia ibi cum moyse loquebat̄. Secūda erant habitationes leuitaꝝ circa atrium p̄ut descripte sunt supra. iij. ca. Tertia erāt reliq̄ populi habitatiōes. Dicit igitur q̄ leprosi ejiciebant̄ extra tria castra p̄dicta ne inficerent alios: quia lepra ē morbus infectiuus aliorū: seminiflui ejiciebant̄ de duobus primis: quia ibi requirebatur maioꝝ mundicia: sed pmittebant̄ habitare in castris populi: quia non ē morbus infectiuus aliorꝝ. Polluti autem ex tactu mortui ejiciebantur ex pmis castris: quia nō erat eis licitum ingredi atrium vbi vigebat cultus diuinus donec essent mūdati propter dei reuerētiā: permittebantur tamen esse in castris populi t leuitarū.

c Locutusq; est dominꝰ. Hic cōsequenter remouet impedimentum qō est iniusticia: que turbat pacem cōmunitatis. t maxime in retentione rei aliene. Et primo agitur de retentione rei non sacre. cum dicitur:

d Vir siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis q̄ solent hominibus accidere. illa que cōmunius accidūt sunt circa defraudationem aliorum. e Et per negligentiam transgressi fuerint. negligendo custodire mandata dei. f Confitebunt̄ peccatum suum. non violētia testium: quia tunc tenerētur reddere duplū: vt habetur Exo. xxij. Sed lex ista loquitur in casu in quo aliqs penitentia ductus vult facere satisfactionem proximo.

g Reddent ipm caput. i. ipsum debituz. h Quintā q̄ partem desuper ei in quem peccauerūt. i. primo quē defraudauerant. t ista pars quinta superaddit̄ propter damnū qō habuit ex rei sue detentiōe: et vt hoīes essent minus proni ad retentionem rei aliene. i Sin autem nō fuerit qui recipiat: id est debeat recipere: sicut ē in restitutione vaga. k Dabunt dño et erit sacerdotꝭ. cōuertendo in vtilitatem suam quia de restitutiōe vaga debet minister dei t pauper sustentari. l Excepto ariete qui offertur p̄ expiatione. peccati ipius defraudantis.

Ⓑ Ne non solū

A

B

Illi munera nostra offerimus quo intercedente veniam mereamur. a Ad sacerdotē Christum scz cui dicitur: Tu es sacerdos in eternum fm ordinez melchisedech. Eiꝰ scz iudicio cuncta reseruās: ne forte iudicet rē incertā. Unde:

Ps.109.

1.Cor.4.a Nolite ante tēpus iudicare q̄ adusq̄ veniat dominus ꝛc.

b Farīe hordeacee. Rab. Farina hordeacea scientiā veteris legis significat: q̄ bene hordeo cōparatur. Quia sic hordeus magno labore a paleis purgatū ad farinam perducitur: ita littera legis ꝓtrita mola discretiōis farinaz sensus spiritalis emittit: ꝛ recte decīa ps sati offertur: qz lex decem preceptis cōstat cuiꝰ decīa ps quodlibet mandatuz est: cōtra quod peccauit vxor egisse dicitur. Offertur ergo mulier sacerdoti cū oblatione decime partis cum christi iudicio fm legem diuinitꝰ data tam damnanda aut liberāda reseruat. c Nō infundet. Rab. ꝛc. Non decet oleo adulatiōis vt indiscrete misericordie nec thure superflue laudis: vel inordinate orationis ī penitentes liniri: sed çelo iusticie fm preceptū domini vitiū in stāter et ordinate persequi.

t 2.q.5.cō suluisti. hoc autem

d Aquam sanctā. Huic aque miscet sacerdos pauxillum terre de pauimēto tabernacli cū christi decreto cōmemoratio patriarcharum ꝓphetarum ꝛ apostolorum ītromissa

reperit

a fpatri. b fhumani generis.

offertur ꝓ expiatiōne vt sit placabilis hostia. Omnes quoq̄ primitie a

a fbone voluntatis verborum ꝛ operū.

a fveri israelite qui mente deum aspiciunt.

b fqui scipm ꝓ nobis obtulit spōte. fnō ad aliū.

quas offerūt filij israēl ad sacerdo b

fecclesia.

tē pertinent: et quicqd in sanctua c

fparri.

riū offertur a singulis et traditur d

a fchristi: qz ad eius dignitatē et gratiā pertinet quicqd in ecclesia offerr.

manibꝰ sacerdotis ipius erit. Locutus est dns ad moysen dicens: Loquere filijs isrl ꝛ dices ad eos: e

fdoctor. a fsubditus qui magistro in omnibus obedire debuit sicut vxor viro suo.

†Vir cuius vxor errauerit maritū † fhereticis. s. se cōmiscens.

q̄ cōtemnēs dormierit cuz altero fvel de

viro: et hoc maritus cōprehēdere ffornicatio fidei.

nō quiuerit: sed latet adulteriū ꝛ

a fiudiciario. s. ordie cōuinci. b fa vero magistro

testibꝰ argui nō potest: quia non a faperto. s. actu heresis.

est inuenta in stupro: si spiritus çe

a fZelus. s. iusticie et ouis perdite. b flegitimū magistrum.

lotypię concitauerit virū contra fheresi.

vxorem suā quę vel polluta ē vel

falsa suspitiōe appetitur: adducet f

eaz ad sacerdotē: ꝛ offeret oblatio g

nēp illa decimā ptē sati farinę hor h

a fadulationis vel indiscrete misericordie.

deaceę. Non fundet sup eā oleū: k

nec imponet thus: quia sacrificiū l

çelotypię ē: et oblatio inuestigās

a fqz diuino iudicio iudicanda seruatur.

adulterium. Offerēt igitur eam sacerdos et statuet coram domino m

fdiuinā sapiaz cōprehensā. s. in vili littera legis.

assumetq̄ aquā sanctaz in vase fictili: ꝛ pauxillum terrę de pauimē n

to tabernaculi mittit in eā. Cumq̄ steterit mulier in cōspectu domini o

discooperiet caput eiꝰ: ꝛ ponet super manus illiꝰ sacrificiū recordationis: ꝛ oblatiōez çelotypię. Ipe p q

a fpeccati vindictā ostēdentes.

aūt tenebit aquas amarissimas ī r

quibus cū execratione maledicta congessit: adiurabitq̄ eā et dicet: s

Si nō dormiuit vir alienꝰ tecum: ꝛ si non polluta es deserto mariti t

fvel non tenebunt.

thoro: nō te nocebūt aq̄ iste amarissimę ī q̄s maledicta ꝓgessi. Sin autē declinasti a viro tuo atq̄ polluta es: et cōcubuisti cuz altero viro: his maledictionibus subiacebis. Det te dominꝰ in maledictio- v

non solum enim peccauerat contra proximū ipsum defraudando sed etiam contra deū mandatum ipius transgrediendo. ꝛ ideo sicut per restitutionē fiebat satisfactio homini: ita per oblationem arietis sacrificiū ipi deo. de qua oblati one habetur Leuitꝯ. v. Secūdo agitur de restitutiōe rei sacre: quia primitie et decime quodāmodo inē res sacras cōputantur: quia determinantur per legem deberi dei ministris. cum dicitur: a Omnes quoq̄ primitie quas offerunt filij israel. i. offerre tenenē: vt habetur Exo. xxiij.

b Ad sacerdotem ptinent. dixerat enim in Exo. q̄ debebant offerri in domū domini: ꝛ nō determinauerat scriptura cuius essent. ideo hic expressit q̄ sunt sacerdotis. ꝛ ideo si aliquid fuerit retentum de eis debet ei restitui. Sequit:

c Et quicquid in sanctuario offerr̄ a singulis. hoc nō pōt intelligi de omnibꝰ oblatis generaliter: quia aliqua totaliter incēdebantur ad honorem dei: vt holocausta: ꝛ aliqua fm partem: sicut hostie ꝓ peccato: cuius pars non incēsa remanebat sacerdoti. ꝛ hostia pacifica: cuius vna pars incendebatur: et aliam comedebat offerēs: ꝛ alia remanebat sacerdoti. ꝛ ideo dicēdū q̄ intelligitur de primitijs que debebant dari sacerdotibꝰ ex determinatione legis: vt habetur Deutero. xviij. ꝛ ideo si aliquid erat detentuz debebat ei restitui. Unde ī hebreo habet: Que vir sanctificauit eiꝰ erunt. i. sacerdotis: ꝛ intelligūtur sanctificata per determinationē legis: vt primitie. vel ꝓ votum: sicut si aliquis promisit dare aliquid ministris dei.

d Et traditur manibꝰ sacerdotis. per hoc intelligit̄ q̄ sacerdos non poterat talia accipere ꝛ tollere violēter de domibꝰ dominoz̄: sed solum accipiebat ab alijs sibi tradita.

e Locutusq̄ ē dominꝰ. Hic cōsequēter amouet̄ suspitio adulterij quod turbat pacem inter virum ꝛ vxorē et per cōsequens totam familiaz. Et primo circa hoc ponit̄ casus. secūdo examīatio eiꝰ. ibi: Adducet eā. tertio effectus. ibi: Quas cum biberit. Circa primū dicit Ra. Sa. q̄ istud hic dictuz de sacrificijs çelotypie immediate ponitur post illud qō dictum est de retentione primitiarū: ad designādū q̄ qui in hoc defraudat sacerdotem meretur vt confusibiliter appareat coram sacerdote adducendo vxorē suam pro adulterij suspitione. et hoc est qō dicitur: Vir cuius vxor errauerit ꝛc. et patet littera.

f Adducet eam. Hic ponitur examinatio dicte suspitiōis per sacrificium çelotypie. cū dicitur: g Offeret oblationem pro illa. scz examinanda. h Decimam partem sati farine. nō dicit simile: quia ē farina delicatissima et purgatissima sicut ī alijs sacrificijs: qz istud ē vile. i Hordeacee. non triticee. eadem ratione. Adducit enī Ra. Sa. aliā rationem: quia hordeum ē pabulū iumēti: cui adultera assimilatur. k Non fundet super eam oleum. quia est fomentū luminis. adulterium autem fit in tenebris. fm illud Job. xxiiij. Oculus adulteri obseruat caliginem. l Nec imponet thus. quia significat deuotionem: vt dictum fuit Exo. xxj. hoc autem sacrificiuz non offertur ex deuotione: sed ex suspitione adulterij. ꝛ hoc est qō subditur: Quia sacrificium çelotypie est. Sequitur: m Et statuet coram domino. ad tentandū si ex terroze confiteret adulteriuz. et qz pro ea offerebat sacrificium: n Assumetq̄ aquam sanctam. Dicit Ra. Sa. q̄ vocatur sancta: eo q̄ accipiebatur de labro eneo de speculis mulieruz deuotarum facto. Josephus autem dicit q̄ dicitur sancta: eo q̄ ibi diluebatur nomen domini tetragrāmaton scriptum in cedula: vt habet infra. o Et pauxillum terre. eo q̄ istud sacrificiū fiebat ꝓ vili causa. p Discooperiret caput eius. ad maiorē cōfusionem ipius: ꝛ vt ex hoc stupefacta recognosceret adulterium. q Et ponet super manus illius sacrificium recordationis: eo q̄ fiebat pro suspitione adulterij ꝓteriti.

r Ipe autem tenebit aquas amarissimas. non formaliter sed effectiue: quia effectum amaritudinis faciebant in muliere quando erat culpabilis. s In quibus cuz execratione maledicta cōgessit. Ista congessio fm Josephū non ē aliud q̄z dilutio cedule predicte: ex cuius effectu sequebatur maledictio super mulierem quādo erat culpabilis. fm alios est imprecatio sacerdotis super mulierem q̄ntum ad mala futura super eam: que infra exponūt. t Si nō dormiuit vir alienus tecum: ꝛ si non polluta es deserto ꝛc. incipit a mulieris innocentia: quā debet prelatus desiderare et nō culpam. Sequitur: v Det te dominus in maledictionem exemplūq̄ cunctorū. i. omnes videntes te tibi maledicent propter cōmissum adulteriuz. Vel aliter: quia maledicentes alīs ponent te in exēplū dicentes: ita tibi male

accidat sicut

reperitur. a Scribetq; sacerdos in libel. ꝛc. Quia scz pena peccatorum in scriptura sancta explanat. Quicunq; autem eam pie et fideliter hauserit: supplicia peccatorum que in ea narrantur pertimescens ꝛ abstinens a peccatis: fiet ei aq; amarissima i salutem. Qui autem contempserit: inflato ventre cõputrescet femur ei⁹: ꝛ erit in maledictionem et in exemplum: quia iusto dei iudicio punietur ꝛ erunt ei in opprobriũ desideria sua et actus. b Dabitq; ei bibere. Ut manifestet peccatũ illius: vl hic ad correctionem: vel in futuro ad damnationem. Mat. 10.a Nihil enim occultum quod non reuelet: hic dominus ait: Sermo quem locutus sum vobis: ille vos iudicabit i nouissimo die. Ca. VI

c A vino et oi qd̃ põt ꝛc. Isi. In duodecima mãsione: id est sinai precipitur naçareis vt vinum et siceram et omne quod i ebriare põt non bibant neq; comedant. Pro. 31.a In p̃uerbijs quoq; precipit vt potentes et iracũdi vinum nõ bibant: ne obliuiscantur sapientie. In naçareis continentiũ vita signatur bis vinum prohibetur: id est luxuria. Et sicera: id est omnis voluptas terrena. Sicera enim ex diuerso conficitur genere: sic voluptas ex diuersa vitiorum passiõe. Illi enim non bibunt vinum: sed sicerã bibunt qui ad decipiendos homies vmbras quasdã et imagines simulant virtutum. Quã passa vescuntur qui ad humanos oculos abstinentie palloꝛe inficiuntur: vt gloriam capiant ab hominib⁹. Acetuz bibunt qui post vite sanctitatem advestutatem

nes ex emplũq; cũctoꝝ i populo suo. Putrescere faciat femur tum: et tumens vterus tuus dirũ patur. Ingrediantur aquę maledictę in ventrem tuum: et vtero tumescente putrescat femur. Et respõdebit mulier: Amen amen. c

a Scribetq; sacerdos i libello ista maledicta: ꝛ delebit ea aqs amarissimis in quas maledicta con/ b gessit: et dabit ei bibere. Quas c f

a ℣ hoc fit cũ sancte trinitatis cõfessio in sacrificio legis inuenit: q̃ digne in ara fidei offertur.

cum exhauserit tõllet sacerdos g

℣ adulationis.

de manu eius sacrificium çelotypię et eleuabit illud coram domino: imponetq; super altare: ita dumtaxat vt prius pugillum sacrificij tollat de eo quod offertur et incendat super altare: et sic potum det mulieri aquas amarissimas. Quas cum biberit si pollu h

a ℣ carnalis voluptas ꝛ actus.

ta est et cõtempto viro adulterij rea: pertransibunt eam aquę maledictionis: ꝛ inflato ventre com

℣ timoris et abstinentie.

putrescet femur. Eritq; mulier in maledictionem et in exemplum oi populo. Qõ si polluta nõ fue/ i

℣ bona opera.

rit: erit innoxia et faciet liberos. k

Ista est lex çelotypię. Si declinauerit mulier a viro suo et si polluta fuerit: maritusq; çelotypię spiritu concitatus adduxerit eaz in conspectu domini et fecerit ei sacerdos iuxta omnia que scripta sunt: maritus absq; culpa erit: et l illa recipiet iniqtatẽ suã. Ca. VI

Locutusq; est dominus m†

l ad moysen dicens: Loq̃re ad filios israel ꝛ dices ad eos † Vir siue mulier cũ fecerit n votũ vt sanctificentur: ꝛ se volue

℣ in quo est luxuria.

c rint domino consecrare: a vino ꝛ o†

b Et tumens vterus tuus dirũpatur. quia in illa parte circa vmbilicum in mulierib⁹ viget luxuria: sicut dicit beat⁹ Greg⁹. Homel. xxxij. quia viris luxuria in lumbis cõsistit: feminis i vmbilico: testatur dñs ꝛc.

e Et respõdebit mulier: amẽ amẽ. super se recipiens p̃dictam adiurationẽ. ꝛ bis dicit: amen. semel p parte inocẽtie et semel p pte culpe.

d Scribetq; sacerdos i libello ista maledicta. ℣m Josephũ nõ scribebat nisi nomen dñi tetragrãmaton: ex cui⁹ virtute veniebant super mulieres iste maledictiones. Scõm alios ℵo scribebat istas maledictiones put in textu sunt exp̃sse: tñ videt magis credẽdũ Josepho: q̃ talia sacrificia videre potuit et forte vidit.

e Et dabit ei bibere. etiam violenter si nollet accipere.

f Quas cum hauserit. Sciendũ tñ q̃ iste haustus siue potatio mulieris nõ fiebat añ oblationẽ sacrificij: ℣ post. Iz modo cõtrario scribat: q̃ nõ semp scribunt gesta eodem ordine quo facta fũt. et sequit:

g Tollet sacerdos ꝛc. hoc fiebat ante potationẽ. ideo sequit postea: ꝛ sic potum det mulieri.

h Quas cuz biberit si polluta ꝛc. Hic ꝙnter describit veritatis manifestatio p effectũ sequentẽ: ꝛ ptz littera vsq; ibi:

i Qõ si polluta nõ fuerit erit innoxia. q̃ aque ei nõ nocebũt sed ꝓficient. ideo subdit:

k Et faciet liberos. q̃ si fuerit ante sterilis fiebat fecũda. Dicunt etiã aliqui hebrei q̃ ℵtute illius aque concipiebat etiã absq; virili semine. ꝛ hoc erat vnũ de miraculis p̃manentib⁹ sicut dictũ ẽ de descẽsu mãne.

l Maritus absq; culpa erit. si illa languescat vel moriatur. Ex ℣ ptz q̃ illa purgatio nõ erat illicita tpe veteris testamenti. Itẽ q̃ fiebat p diuinũ miraculũ: vt ptz ex dictis quod tñ non fit ad approbationem illicitorum. Ca. V

Moraliter. a† Locut⁹ ẽ dñs ad moysẽ. d. Prece cipe filijs isrl̃ vt ejciant ꝛc. Per leprosũ itelligit hereticꝰ. p hoiem q̃ semine fluit doctor verbosus q̃ ad sui iactantiã dicere studet extranea. ꝛ per ℣ diffluit ad falsa ꝛ piculosa. p pollutũ sup mortuo significat discipulus doctrinã dictoꝝ sequẽs ꝛ approbãs: et isti ejciendi sunt de castris. i. de scholis et fidelium coliegijs ne sua puersa doctrina alios inficiãt ꝛ corrũpãt.

d† Vir siue mulier cũ fecerint ex oib⁹ pctis ꝛc. in qb⁹ damnificat p̃rim⁹ furto fraude vel dolo.

† Cõfitebunt pctm̃ suũ. satisfaciẽdo deo p pniaz ꝛ p̃rimo. ibo subdit:

g† Et reddet ipm caput. i. illud qd̃ ẽ ablatũ.

h† Quintãq; ptẽ desup. i. dãnũ qd̃ sustinuit de absentia rei sue.

i† Sin aũt ñ fuerit q̃ re. ñc ẽ vaga restitutio ꝛ debet reddi dño. i. in pijs opib⁹ expendẽdo ℣m dispositiõem ꝓlati vl̃ ꝓfessoris discreti ℣m aliq̃s q̃ tenẽt in hoc locum dei.

† Vir cui⁹ vxor errauerit. p virũ doctor itelligẽs significat. p vxorẽ ei⁹ sapiã. de qua dr Sapie. viij. Hãc amani a iuuentute mea ꝛ q̃siui mihi spõsã assumere. De q̃ debet esse çelotyp⁹ ꝛ maxime cũ tradit eã in scriptis timẽdo ne sit ibi fornicatio p cõmixtionẽ aliquã falsoꝝ cũ veris. ideo subdit: Adducet eã ad sacerdotẽ. i. ab magr̃ peritũ ꝛ ꝓbatũ doctorẽ vt examinet eã. p ℣ aũt quod subdit: q̃ mulier polluta putrescebat ꝛ moriebat. innocẽs aũt non ledebat ℣ faciebat liberos: significat q̃ doctrina habẽs cõmixtionẽ falsoꝝ cũ veris ẽ occasio merois: illa ℵo q̃ pura ẽ ꝛ sana gaudij ꝛ fructificationis.

In ca. v. vbi dr i postil. Ideo subdit: Et faciet liberos: q̃ si fuerat añ sterilis fiebat fecunda.

Additio. Nõ me recolo legisse i voluminib⁹ hebreorũ q̃ mulier innoxia ab hmõi çelotypia ℵtute illi⁹ aq̃ ꝯcipet absq; virili semine: nec ad ℣ ꝓcedẽduz lra nos cogit: q̃ nihil aliud dicit: nisi faciet liberos: qd̃ satis p̃prie põt intelligi de muliere q̃ ex virili semine ꝯcipit filios. Pari etiaz rõne dicerẽt q̃ si aliq̃ ℵgo ꝯiugata accusaret mõ p̃dicto a viro ꝛ esset innoxia: q̃ illa ℵgo ꝯcipet absq; virili semine qd̃ singularissimũ fuit in ℵgine gloriosa: vñ ridiculũ videt dicere q̃ deꝰ tñ miraculũ faceret i facto çelotypie. p tã modica re: q̃ solũ hoc p liberatiõe totiꝰ generis hũani factus erat. Ca. VI

m l Octutusq; ẽ dñs. Postq̃z descripta ẽ ordinatio ꝓlis q̃tũ ad legẽ cõmunez. hic ꝙnter describit ordinatio ℣m obligationẽ specialẽ. s. naçareoꝝ. ꝛ ponit istõ caplm immediate post illa q̃ dicta fũt de muliere adultera: qz p illã ꝓlis peiorat. sic econtrario p naçareos meliorat: ꝛ qz ꝓtraria iuxta se posita magr̃ elucescũt. Sciẽdũ tñ q̃ votũ naçareoꝝ in aliq̃b⁹ erat ꝓpetuũ: vt i samsone ꝛ samuele ꝛ filib⁹ i qb⁹ p̃cessit figura religiosorũ noui testamẽti. in aliq̃bus ℵo erat tpale. ꝛ de istis ℣ agit. Circa qd̃ ꝑmo describit actꝰ ꝑmissionis. scõo ritꝰ ꝓfessionis. ibi: Omni tpe. tertio statꝰ ꝓfectionis. ibi: Ista ẽ lex ꝓsecrationis. q̃rto modus bñdictionis. ibi: Locutusq; ẽ dñs. Circa p̃mũ dr:

n † Vir siue mulier cũ fecerint votũ vt sãctificẽt. i. diuino cultui specialit applicẽt p deuotiõez ꝛ orationẽ.

o A vino et omni

† 35. di. § vinolentũ.

tustatem preteritorum labũtur vitiorum: et corruptione veterĩ nequicie delectantur. a Nouacula non transibit: Id ẽ nec dolum: nec maliciam in mente retinebit ne polluaĩ: scilicet cesaries capitis. i. cogitatio mentis. Sed innocentiam teneat vsq; ad finem vite. Aliter enĩ nõ
Mat.10.c erit votuz acceptabile. Qui autem perseuerauerit saluus erit. b Super mortuum non ingredietur: Id est mortuuz in peccatis nõ imitabitur: nec iniquitatis eius viaz ingredietur: ne p/
1. Cio.2.a dat laborem suuz. Non enim q̃ inchoat: sed qui consũmat coronabitur. c Nec super patrẽ: Id ẽ nullus carnalis retrahat affectus: omnis persona: oĩs dignitas: omnis consanguinitas christi seruitio postponẽda est. d Consecratio dei: Id ẽ spiritussancti gratia ĩ corde eiº
Eph.4.g diffusa est. Unde: Nolite cõtristare spiritũsãctũ in quo signati estis omnes. e Dis dies separationis: Id est vsq; ĩ finẽ persueret sine contaminatione peccati atq; delicti. f Sin autem mortuus fuerit: Id ẽ si mortali peccato pollutũ imitari voluerit: et vsq; ad consensum descenderit: sciat necesse eius continentiam esse pollutaz ⁊ caput radendum: id est mentem purgandam a praua cogitatione ⁊ noxia delectatiõe. g Radet ilico. Tẽpore scilicet cõpunctionis quo cognoscit se deliquisse: statim se emendare studeat: ⁊ semper similẽ ruinam timeat. h Duos turtures. Turtures castitatem: pulli columbaz simplicitatem significant. Qui ergo vult ad resurrectionez bonorum peruenire: offerat xõ sacerdoti: id est christo castitatẽ mentis et corporis et simplicitatẽ in fide catholica per quam ĩ eccleſiam intrat: vt per tanti pontificis opitulationem expietur.
1. Joh.1.a i Et deprecabitur. Aduocatº noster apud patrẽ. Uel quia faRom. 8.c ciet nos deprecari. ſm illud: Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibº. k Et dies priores. Nihil de pristina cõuersatione presumat: sed ĩ sola dei gratia confidat cuius dono percipit veniam et requiem sempiternam. l Polluta est
Ezec.18.f sanctificatio. Cũ conuersus fuerit iustus a iusticia sua: ⁊ fecerit iniquitatem: omnes iusticie eiº oblitioni tradẽtur. m Ista est lex ⁊c. Postq; legislator naçareũ instruxit quomodo mundetur: si eius consecratio super mortuo polluaĩ: addit quomodo post completũ votum se presentet domino cũ oblatiõe gratias redditurus: mystice inuẽs continentis vitam cum oblatione operis: ⁊ mũdicia cordis ĩ fine bono domino placituram.
n Agnum anniculuz. Hũc offert qui totã spem suam in eius

a ſ mentẽ. b ſ qualibet voluptate terrena.

omni qõ inebriare potest ãbsti/
ſ relabendo in voluptatẽ preteriti vitij.
nebunt. Acetum ex vino ⁊ ex q̃ a
libet alia potione ⁊ quicquid ô b
vua exprimiĩ non bibẽt. Uuas †
ſ ne pallescant abstinentia p̃ vana gloria.
recentes siccasq; non comedent
cunctis diebus quibus ex vo/
to domino consecrantur. Quic
quid ex vinea esse potest a vua c
passa vsq; ad acinum non come
dent. † Omni tẽpore separatio/ d
nis sue nouacula non transibit e†
super caput eius vsq; ad com/
pletum diem quo domino con
secratur: Sanctus erit crescente f
cesarie capitis eius. Omni tem †
pore consecrationis sue super b
mortuum non ingredietur: nec c
super patris quidem et matris
et fratris sororisq; funere con/
taminabitur: quia consecratio d
dei sui super caput eius ẽ. Om/ e
ſ alĩs omnibus diebus.
nis dies separatiõis sue sanctº
erit domino. Sin autez mortu/ f†
us fuerit subito quispiam co/
ram eo: polluetur caput conse/ g
cratiõis eius: quod radet ilico i
in eadem die purgationis sue: k
⁊ rursũ ĩ septima. In octauo au l
ſ quo tempus resurrectionis significatur.
tem die offeret duos turtures: h
vel duos pullos columbe sa/
cerdoti in introitu fœderis te/
a ſ timore gehenne pro peccatis: scilicet faciet gemere.
stimonij: faciẽtq; sacerdos vnũ
a ſ vt suspiret. ſ. desiderio eterne vite.
pro peccato: et altẽrum in holo
caustum et deprecabitur p̃ eo: i
quia peccauit sup mortuo: san/ m
ſ mentẽ a carnali desiderio eruram.
ctificabitq; caput eius in die il/
ſ vt omnes sint sancti et immaculati.
lo: et consecrabit domino dies n
a ſ vitam innocentem pro criminosa: simplici/
tatem p̃ versutia.
separationis illius offerens ãg o
num anniculum p̃ peccato: ita k
tamẽ vt dies priores irriti fiãt: l
quoniam polluta est sancifica/
tio eius. Ista est lex consecrati/ m p
onis: Cũ dies quos ex voto de b+
uote decreuerat cõplebũĩ: ad/
ducet eum ad ostium taberna/
culi fœderis: ⁊ offeret oblationẽ
n eius domino: agnum anniculũ
immaculatum in holocaustum:

et omni quod inebriare potest abstinebunt. quia talia ad peccata alia deducunt ſm q̃ dicitur Prouer. xx. Luxuriosa res vinum ⁊ tumultuosa ebrietas. a Acetum ex vino et ex qualibet alia potiõe. In hebreo habetur: Ex quolibet inebriatiuo. b Et quicquid de vua exprimitur non bibent. etiaz agrestã. ne per hoc appropinquarent ad potationem vini. c Ab vua passa vsq; ad acinum. In hebreo habetur: A cortice vsq; ad granula: q̃ sunt in medio granorum vue: et per hoc intelligitur q̃ nihil de vua penitus debeãt gustare. d Omni tempore separationis sue. Hic consequẽter ponitur ritus professionis. ⁊ primo respectu persone propie cum dicitur:
† Leuit. c c Nouacula non transibit super caput eiº. Cuius ratio est ad detestandum cultum idolatrie vbi sacerdotes habebant capita rasa: ſm q̃ dicitur Baruch. vj. Sacerdotes sedent habentes tunicas scissas: ⁊ capita et barbam rasam. ideo fuit preceptum sacerdotibus veteris legis vt non raderent caput nec barbã: vt habetur Leuitĩ. xxj. et eadem ratione naçareus non radebatur tempore consecrationis sue: quia illo tempore erat deputatus diuino cultui: vt dictum est. secũdo describitur ritus sue professionis respectu aliorum. cum dicitur: f Omni tempore consecrationis sue super mortuuz non ingredietur. quia idolatre in cultu suo vtebantur ossibus mortuorum. et ideo sacerdotes minores qui per tempora certa ministrabant non debebant ingredi ad mortuos nisi valde propinquos. Summus autez sacerdos qui semper debebat esse paratus ad diuinum obsequiũ totaliter erat separatus ab ingressu super mortuum: vt habetur Leuitĩ. xxj. et eadem ratione naçareus tempore quo implebat votuz suum. Alia etiã ratio assignatur: scilicet ne per affectionez ad propinquos mortuos mens eius a contẽplatione dei retardaretur vel impediretur.
g Sin autẽ mortuus fuerit subito quispiã coram eo: id est in eodem tabernaculo in quo manet: vt dicit Ra. Sa. h Polluetur caput consecrationis eius. eo q̃ non habuit debitam diligentiã subtrahẽdi se. et etiam quia debet imputare peccatis suis talez casum impedientem ipsum. i Quod radet ilico. q̃ sicut premittitur. sanctus erit crescẽte cesarie capitis eius. Et quia illud incrementum a tẽpore quo incepit votum vsq; tunc pollutũ est propter casum superuenientem. ideo precipitur talis ratio. k Die purgationis sue: id est prima in qua aspergebatur aqua lustrationis. ⁊ iterum septima: purgabatur etiam p̃ sacrificium. quod notatur cum dicitur:
l In octaua autẽ die offeret duos turtures et patet littera vsq; ibi: m Sãctificabitq; caput eius: id est disponet ad implenduz votum. n Et consecrabit domino die separationis illius. q̃ in illis debebat esse intentus deuotioni et orationi et pijs operibus.
o Offerens agnum anniculum. in memoriam illius agni per cuius imolationem fuerũt liberati de seruitute egypti. p Ista est lex consecrationis. Hic consequẽter describitur status perfectiõis qui consistit in complemẽto voti: quod notatur cum dicitur:
q Cum dies quos ex voto decreuerat complebunĩ adducet eum: id est seipsum: vt dicit Ra. Sa. vel adducet refertur ad sacerdotem qui faciat venire naçareum ad tabernaculuz fœderis: vt offeratur eius oblatio: et ponunĩ hic sacrificia de omni genere: scilicet pro peccato: et in holocaustum: et hostia pacifica.
Itez oblatio de diuersis generibus panum: ad ostendendũ q̃ naçareus debet esse paratº in omnibº que sunt ad honorem diuinum.

Job.1.d immolatione ponit: de quo dicitur: Ecce agn⁹ dei: eccē qui tollit peccata mundi. Hunc in holocaustum offert cum pro eius amore carnes mortificando totaz vitam suam ardore charitatis incensā domino ꝓsecrat. Aug⁹. Alia littera: Et offeret munus suum domino agnum anniculum sine vitio in holocaustomata: ⁊ agnam anniculam sine vitio vnam in peccatum. Hoc quidam transferre noluerunt velut locutionem inusitatam vitantes: ⁊ dixerunt: pro peccato ⁊ non in peccatum: cum sit sensus in ea locutione non perturbādus. In peccatum enim dictū est: quia quod pro peccato offerebatur: peccatum vocabatur. Unde: Eum qui non nouerat peccatum ꝓ nobis 2. Cor.5.d peccatum fecit: id est sacrificium ꝓ peccato. Sicut ergo agnus in holocaustoma: sic et agna in peccatum: vt ipm pecus esset peccatum: id est sacrificium ꝓ peccato. Sicut de ariete qō sequitur in salutare dicit tanq̄ sit ipe salutare: cum sit sacrificium salutaris: qō postea repetendo manifestat. Nam et illud ꝓ peccato dicit qō prius dixerat ī peccatum. Et hoc sacrificiuz salutaris: qō prius dixerat in salutare. Rab. Tropoł. Agnum offert ī holocaustū qui deo exhibet simplicitatem cordis cum deuotiōe charitatis. Quem: qui innocentie exemplum ostendit. Arietem ẋo pacificam hostiam: cuz se in via dei bene regit: ⁊ carnem rebellem anime imperio subiecit. a Et ouem. Quem offert pro peccato: qui christum innocentem pro peccato humani generis fideliter credit oblatum.

Tropo.

b Et arietem immaculatuz. Hoc fit cum ipm esse confidit qui per dispensationem carnis celestia ⁊ terrestria pacificauit: euacuans omnē principatū ⁊ potestatez: quem Phili.2.b deus exaltauit: ⁊ donauit illi nomē quod est super omne nomen ⁊c̄. c Et lagana. Ueterem legem: spūsācto dictatam ⁊ temperatā ad vtilitatem humanā. d Absq̄ fermento. Quia spiritualis gratia in lege et in euāgelio recte intelligentibus patet. e Que offeret. Merituz et laborem cuiusq̄ meditationem ⁊ obseruationem legis in conspectu dei remunerando presentans ad ingressum vite celestis: pacto boni operis certamine. f Arietez ẋo immolabit ⁊c̄. Dignum sez ostendens mercede quietis perpetue tanq̄ principē sui vel aliozum ⁊ ducem optimum: qui se bene rexit ⁊ duxit in semita mandatorū dei: fm doctrinam scripturarū: et gratiaz spiritualiū charismatū. Greg⁹. Quid est ꝙ naçarei capillos nutriūt: nisi ꝙ per vitam magne cōtinentie psumptionū cogitationes crescunt. Sed quid est ꝙ deuotione cōpleta naçare⁹ caput radere: ⁊ capillos ī igne sacrificij ponere iubetur: nisi ꝙ tunc ad pfectionis summā ptingimus: cum sic exteriora vitia vincimus: vt etiam cogitationes supfluas a mente resecemus quas igne sacrificij cremare. ē diuini amoris flāma incēdere: vt totuz cor in dei amore ardeat et cogitatiōes supfluas cremans quasi naçarei capillos deuotionis pfectione consumat. g Et armum coctū. Fortitudinem scz operis: coctam ⁊ ꝓbatam igne tribulationis facit sūmus sacerdos sanctum suum offerre deo patri. h Et laganū. Scientiam scilicet legis dono spiritussancti: iuuans in opere consūmare. i Eleuabit. Bona scz q̄ continēs operatus ē patri psentabit ⁊ perpetua mercede faciet remunerari k Sacerdotis erunt. Quia ad eius gloriā pertinet quicquid naçareus bene Phili.2.b voluerit et opere cōsūmauit. Ipe enī est qui operatur in nobis ⁊ velle ⁊ perficere. l Post hec: Id est post rectam intentionē: discretam ꝓmissionem: operis perfectionem: mercedis retributionē. m Bibere vinuz. Plene ⁊ libere haurire spiritale donū. vnde: Torrente voluptatis tue potabis eos. n Locutusq̄ ē ⁊c̄. Moyses legem: aarō sacerdotiū: ⁊ filij eius ordinē ecclie significāt. Docet ergo dominus per legem sacerdotuz ordinē quomodo populū pdicatiōe edificent: frequēti oratiōe ⁊ benedictione ꝓfirmēt. Raba. Moyses multiplicē habet significationē. Figurā habet iudaici ꝓpli: dū tenet caudam serpētis. Significat enī iudeos i fine mūdi ad fidē xpi vēturos. Legē q̄z significat sicut supra ostendimus. Christi psonā gerit: electos suos de spiritali egypto per aquā baptismi liberātis. s. dū ꝓpm de egypto p mare rubrū educit. dū tabernaculū cōplet: erigit ⁊ vngit. o Bñdicat tibi. Notā dū ꝙ in hac benedictione nomē domini tertio inducit: vt sācta trinitas itelligat: a quo: ⁊ p quē: ⁊ in quo omnia bona sunt petenda et impetranda: q: ex Rom.11.d ipo ⁊ p ipm ⁊ i ipo sunt omnia. p Et custodit. Benedictionē quā

a et ouem anniculam immacula/
ſ alij in peccatum.
b tam pro peccato: et arietem im/
maculatum hostiam pacificaz:
ſ scripturam. a ſ spiritualis alimonie.
ſ euangelice doctrine.
canistrum quoq̄ pānuz açymō
a ſ letricie gratia spiritussancti.
c rum qui conspersi sunt oleo ⁊ la
ſ malicie et nequicie.
d gana absq̄ fermēto vncta oleo:
e ac libamina singulorum quę of
ſ christus.
feret sacerdos coram domino: ⁊
faciet tam pro peccato q̄m in ho/
f locaustum: Arietez vero immo
labit hostiam pacificam domi/
no: offerēs simul canistrum açy
morum et libamēta quę ex mo
re debentur. Tunc radetur na/ a†
ſ mens scilicet abstinentis a cogitationibus su
perfluis.
çareus ante ostium tabernacu/ b
li federis cęsarie consecrationis
ſ pſumptionum cogitationes.
suę: tolletq̄ capillos eius et po/ c
ſ diuini amoris.
net super ignem qui est suppositus sacrificio pacificorum: et ar
g tus
a ſ mysteria scripturarum obscura reuelando.
mum coctum arietis: tō ⁊ tam q̄
a ſ scientia scripture.
absq̄ fermento vnam de cāni/
b stro: et laganum açymum vnū:
a ſ. i. cum eum corruptione carnis spoliauerit: ⁊ onere curarum liberauerit.
⁊ tradet in manib⁹ naçarei pōst
q̄ rasum fuerit caput eius. Su/
i sceptaq̄ rursum ab eo eleuabit
ſ patris.
in conspectu domini: et sanctifi
k cata sacerdotis erunt sicut pe/
a ſ quia nostra sapientia eius donum proprium est.
ctuscūlum quod separari iussuz
a ſ carnalis voluptatis mortificatio.
b ſ predicta.
l est et femur. Post hēc potest bi/ d e
ſ predicta.
m bere naçarēus vinū. Ista est lex f
naçarei cum vouerit oblationē
a ſ abstinentie consecrate.
suā domino tempore ꝓsecrātio
a ſ que scilicet sponte faciet.
nis suę: exceptis his quę inue/ g
nerit man⁹ eius: Juxta qō men
te deuouerat: ita faciet ad perfe
n ctionem sācrificationis suę. Lo h
cutusq̄ ē dominus ad moysen
dicens: Loqre aarō et filijs ei⁹:
Sic bñdicet⁊ filijs isr̄l: et dicetis i
a ſ infusione spiritualium charismatū.
b ſ cui⁹ est custodire. vñ: Nisi dominus custodierit ciuitatem frustra vi. q. c. ⁊c̄.
o eis: Bñdicāt tibi dñs et cūsto/ k
p l

a Tunc radetur naçareus. quia crescentia capillorum erat signum durationis voti. sicut dictum est. Crescente cesarie ⁊c̄. ⁊ ideo voto completo radebatur in signuz quod licitum erat ei redire ad cōmunem modum viuēdi sicut ante votū.

b Ante ostium. non sub diuo. sed ī vna exedra atrij.

c Tolletq̄ capillos eius ⁊ ponet super ignem qui est superpositus sacrificio pacificorum: cui⁹ carnes coquebantur ī caldaria: et in igne suppositō illi caldarie ponebātur capilli. cetera patēt vsq̄ ibi:

d Et femur. hoc erat speciale in sacrificio naçarei: q⁹ femur hostie pacifice daretur sacerdoti. Jn alijs autem habebat tm̄ pectusculum et armum dextrum: vt habetur Exodi. xxix. et Leuit⁹. viij.

D.

e Post hec potest bibere naçareus vinum: id est redire ad moduz viuendi sicut ante votum.

f Ista ē lex naçarei. que scilicet data est. g Excepti⁊ his q̄ inuenerit manus ei⁹. quia si naçare⁹ vellet facere maiora sacrificia ⁊ oblationes q̄s sint illa que determinata sunt in lege ista: poterat addere fm voluntatē suam et facultatē. sed determinatis in lege nō poterat defalcare.

h Locutusq̄ ē dominus. Hic consequenter ponit modus benedictiōis: que sz fieret super filios israel. specialiter tamē fiebat super naçareos: et fm benedictio ipi⁹ sacerdot⁊ determinatur. cum dicitur:

i Sic benedicet⁊ ⁊c̄. et ponuntur ibi sex per ordinez. cū dicitur: k Benedicat tibi domin⁹. gratiam iustificantem conferendo.

l Et custodiat te. a peccati recidiuo

Ps. 126. dictionem quam percepisti sua cõseruet gratia. Nisi dominꝰ custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam.

a Ostendat. Ostensio vultus dei ꝓpitiatio est: ⁊ vere salutis ostensio. vnde: Ostende faciem tuam ⁊ salui erimus.

Ibidē. 77.

b Conuertat dominus ⁊c. Conuersio vultus significat misericordiam: auersio irã. vnde: Respice in me ⁊ miserere mei. Et alibi: Quare auertis faciē tuã: ⁊ obliuiscēris iopie nostre. Rogandum est ergo vt cuius auxiliū auertimus a nobis peccãdo: per pietatem suam vultum suum sup nos illuminare dignetur: vt eum ab inimicis eruens: tribuat perpetuã pacem. c Inuocabunt. Sacerdotuz est nomen domini inuocare: domini autem qꝺ petitur perficere. Nemo ergo sibi tribuat quod sola trinitas cui vult prestat. Ca. VII.

Ibi. 118. Ib dē. 43. † 1. q. 1. dictū ē q dño

A

Allego.

d Tabernaculum. Allego. Ecclesiã vel pfectos in quibus aromata virtutum ⁊ orationū adolentur: vel humanitatez christi in qua hostiã nostre redemptionis patri exhibuit. Jꝑe enim sacerdos: ipse hostia et altare quia in potestate mortem tenēs ꝓpria volũtate suscepit. Vnde: Nemo tollit animam meam a me: sed ego pono eam ⁊ iterum sumo eaz. e Principes isrl ⁊ capita ⁊c. Patriarche: ꝓphete: apostoli: qui doctrina: exemplo ⁊ bñ operando: deo grata munera obtulerũt: ⁊ ad cõstructionem ecclesie quicquid boni potuerunt: leto animo contulerunt. Possunt etiaz tropologice principes dici: qui apostolica doctrina instructi: tã corporis sensibus q̃ animi affectibꝰ recte principantur. Munuz dona deo gratissima que vnanimiter ꝓlata. Vñ: Si consenserint duo ex vobis super terram de omni re q̃cunq; petierint fiet illis a patre meo. q̃ Sex plaustra

Joh. 10. d

Mat. 18. c

Nico. de lyra

et gratiam datam cõtinuando. a Ostẽdat dominꝰ faciem suam tibi. intellectum tuum in sui cognitione illuminando. b Et misereat tui. penam ꝓ peccatis tuis preteritis relaxãdo. c Conuertat dominus vultum suum ad te. suas cõsolationes tibi imittendo. d Et det tibi pacem. causas perturbationis auferendo. e Jnuocabuntq; nomẽ meum ⁊c. ꝓ hoc ostenditur q̃ sacerdotes benedicebant populum ministerialiter tm̃ verba benedictionis proferẽdo: sed deus benedicebat: effectum benedictionis causando. Ca. VI

Moraliter.

m† Locutusq; est dominꝰ ad moysen ⁊c. In hoc capꝯo agitur de naçarei obseruantia ⁊ eius oblatione. Circa qꝺ notandum q̃ naçarei fuerunt in duplici gradu. Nam aliqui fuerunt naçarei ad totũ tꝑs vite sue: sicut legit̃ de samuele. j. Regꝫ. j. ⁊ de sansone Judic̃. xiij. et isti fuerũt figura religiosorũ in noua lege: quorũ votum per totam obligat vitam. Alij ꝛo fuerunt naçarei ad tempus determinatũ: et isti voto peracto redibãt ad vitam cõmunem aliorum ꝓpter qꝺ non fuerunt figura religiosorũ. de quibus dicit Luc. ix. Nemo mittẽs manũ ad ãratrum ⁊ aspiciens retro aptus est regno dei. Sed illorũ fuerũt figura qui faciũt votum de aliquo opere superogationis ad tempus exercendo: vt de peregrinatione vel alio pio opere et quoniaz illo tempore debent religiosius viuere. ideo subdit̃: o† A vino et omni quod inebriare potest abstinebunt. q̃ qꝺ significatur q̃ illo tempore debent esse in potu magis sobrij. † Uuas recentes siccasq; non comedent: id est tũc debent eẽ in cibo magis parci. e† Nouacula non transibit super caput eius: id est non resecabit aliquid de illis que cadũt sb̃ obligatione voti sui. † Super mortuũ non ingredietur: id est non cõsentiet alicui in opere mortalis peccati. g† Sin autẽ mortuꝰ fuerit quispiã coram eo polluetur. per quod designatur q̃ opus bonum in charitate factum si supueniat mortale peccatum mortificatur. b† Cuz dies quos ex voto decreuerat complebuntur ⁊c. hic agitur de oblatione naçarei in completione voti sui: et ponitur hic triplex eius sacrificiuz. Vnũ in holocaustum qꝺ totuz incendebatur ad honorem diuinũ. per qꝺ

a diat te: Ostẽdat dominus faciez suam tibi: et misereatur tui: † Conuertat dominus vultum suuz ad te: ⁊ det tibi pacẽ. Jnuocabũtq; nomẽ meum super filios israel: ⁊ ego benedicam eis. Ca. VII

b c d e

† Actum est autez in die qua cõpleuit mõyses

f f+

a ſ sanguine suo consummans. b ſ christus.

a ſ ecclesiã. b ſ ad petendam gloriam.

tabernaculum et erexit illud: vnxitq; et sanctificauit cum omnibus vãsis suis altare similiter et

a ſ electis in diuersa ministeria ordinatis. ſ oleo letitie. ſ gratia spiritali.

ſ altaris.

omnia vasa eiꝰ: obtulerũtq; principes israel et capita familiarũ q̃ erant ꝓ singulas tribus: prefecti eorum qui numerati fuerãt mu/

a ſ diuersorũ ordinũ vel ecclesiarũ. a ſ q: pfectis p̃dicatoribus ministrãt.

g

no secundo egressionis de egypto mense primo: prima die mẽsis vt habetur Exodi ca. vltꝺ. Numerationes autem predicte facte sunt eodem anno: mense secũdo. prima die mensis: vt habetur in principio huius libri. dicũt igitur aliqui q̃ prima die anni secundi in qua erectum est tabernaculum incepit consecratio altaris et sacerdotum. et durauit per septem dies. octaua autem die inceperunt principes offerre. et durauit oblatio duodecim dieb⁹. Sed hoc videtur contrariari textui qui dicit q̃ in die erectionis tabernaculi obtulerunt: que quidẽ erectio iam p̃cesserat septem diebus. Jdeo alij dicunt q̃ a die erectionis tabernaculi incepit dicta oblatio ⁊ concurrebat cum consecratione sacerdotum septem diebus. Sed tunc occurrit difficultas: quia septem diebus consecrationis sacerdotum solus moyses faciebat sacerdotale officium: qz sacerdotes non poterant offerre licite donec eorum consecratio esset completa. in illis autem septem diebus fiebant plura circa sacerdotes et sacrificia ꝓ eis vt habetur Exo. xxix. et Leuit̃. viij. Similiter in oblatione cuiuslibet principis fiebant plures oblationes ⁊ sacrificabant̃ animalia. xxj. vt patet in textu ⁊ non videtur probabile q̃ solus moyses posset tot agere vna die maxime continuando septem diebus. Jdeo dicit Ra. Sa. q̃ duplex fuit erectio tabernaculi. vna quotidiana qua erigebatur mane et deponebatur vespere. alia stabilis que permanebat vsq; ad motionem castrorum. dicit ergo q̃ prima erectio facta fuit septem dieb⁹ vltimis anni primi egressionis de egypto. ⁊ in illis facta fuit consecratio sacerdotum ⁊ altaris ī quibus solus moyses fecit sacerdotale officiũ. octauo autem die que fuit prima dies anni secũdi facta ẽ prima erectio stabilis ipius tabernaculi. et extunc continuata. ⁊ illa die sacerdotes ceperũt ministrare et officium suum exercere simul cũ moyse. ⁊ eadem die incepit oblatio principum. ⁊ sic eadem dies fuit dies erectionis tabernaculi: loquendo de erectione stabili: ⁊ consecratiõis sacerdotũ q̃tum ad perfectionem eius: quia tunc et non ante potuerunt ministrare: ⁊ oblationis principum q̃tum ad eius inchoationem: quia non poterat fieri vna die illa oblatio que fiebat successiue duodecim dieb⁹ qua compleuit moyses tabernaculũ. Iz enim beçeleel et alij artifices compleuerint opus exequẽdo. moyses tamen eos docebat ⁊ dirigebat ad faciẽdum opus ſm exemplar quod in monte viderat. et ideo ei attribuitur cõpletio tabernaculi sicut architectori. g Obtulerũt principes. in oblatione ad opus tabernaculi fuerunt vltimi: vt habetur

† Exo. 40. b

* Exo. xxxv.

Exo.xxxv.et ideo in dedicatiõe altaris tabernaculi festinauerunt ꝛ fuerũt primi.

a Sex plaustra. Plaustra que filij israel leuitis ad subiectionem tabernaculi obtulerunt: temporalia solacia significant: que deuoti populi predicatorib⁹ com-
1.Cor.9.b pensant: vt sine cura ꝛ impedimento diuino vacent obsequio: Ut ꝛ q̃ euãgelium annũciant: de euangelio viuant. Si enĩ seminãt spiritalia: non est magnum si metunt temporalia. Plaustra tecta: fide et misericordie affectu ornata: vt deo sint accepta. Duodecim sũt boues. Qui enim in obsequio sãctorum laborant sub iugo apostolice doctrine: omnia honeste ꝛ ordinate faciunt. Vel boues doctores accipimus qui in agro domini digne operãtur. De quibus dicitur:
Deu.25.a Non alligabis os bouis triturantis. Qui enim apostolicam normam viuendo ꝛ predicando conseruant: duplici honore honorandi sunt. b Unum bouem ꝛc̃. Quia vnitas fidei ꝛ simplicitas intentionis cum pio labore in doctoribus maxime placet. Hecꝫ silẽdũ ꝙ duodenarius vnũquẽꝫ hominẽ: et temporis plenitudinem: ꝛ situm orbis videtur complecti. homo enim tribus in anima: et q̃tuor in corpore qualitatibus consistit. Si autem tria per quattuor: vel econuerso multiplices: duodenarius exhibit. Mundus quoꝫ duodecim vẽtis terminatur. Et annus duodecim mẽsibus: et horis duodecim dies. Ex his omnibus colligimus omnẽ hoiez ĩ omni loco ĩ oĩ tpe ad tabernaculum dei cũ debito obsequio properare debere.
c Filijs aũt caath. Superius scriptum est ꝙ filij caath portare humeris proprijs debent tabernaculum federis sanctũsanctorum: arcã: altare: mẽsam: candelabrũ: ꝛ omnia vasa eorum pallijs inuoluta. Sacerdotum ẋo officia esse: portare cortinas tabernaculi: ꝛ tectuz ꝛ operimẽtum aliud: ꝛ super oĩa velamẽ hiacynthinum: tentoriũꝫ qõ pendet in introitu tabernaculi: cortinas atrij ꝛ omnia que ptinent ad altare eneum. funiculos ꝛ vasa ministerij. Veraritaruz quoꝫ portare tabulas tabernaculi: vectes eius: colũnas et vasa eor. Columnas quoꝫ atrij per circũitum cuz basibus: paxillis ꝛ funibus suis. Nota ergo ꝙ que sancta sunt non imponũtur portanda mutis animalibus: sed rationalibus. Que ergo durioza sũt et grauioza: mutis animalib⁹ imponunt̃. ꝛ in ipis ẽ differentia. Qui enĩ durioza ꝛ grauioza obseruãt ministeria: plura habent animalia. Quattuor enĩ plaustra dãtur filijs merari. Filijs ẋo gerson: qui filijs caath proximi sũt: duo sufficiũt. Unde ostendit ꝙ operibus durioribus et grossioribus plures velut animalia inseruiũt. Ad ea ẋo que rationabilibus ꝓcurantur: pauci de minus eruditꝫ
Mystice accedunt. Mystica ẋo secreta solis sacerdotibus patẽt: nullus animalis accedit: nec ipi qui habere aliquid exercitij eruditionis videntur. d Obtulerunt. Unusquisꝫ pro posse suo: fidem: doctrinam: ꝛ operationem bonã ad profectũet honorẽ ecclie debet offerre. e Unctũ ẽ. Tpe incarnatiõis: qñ post resurrectionẽ ꝛ ascẽsionẽ susceperũt discipuli spũssancti effusionẽ. f Duces. Predicatores: recti itineris duces. Qui ꝛ eãdẽ fidei doctrinã: ꝛ boni opis eadẽ exẽpla offerant: ꝓ diuersitate tñ loci ꝛ tẽporis oblatiões distribuũt. g Acetabulũ ꝛc̃. Hec habẽt os angustũ: ꝛ angustiã lr̃e legis ꝛ obscuritatẽ ꝓphaꝫ significãt. Varia vasa ad offerẽda libamia facta: varie sunt distinctiones verbi pro varia capacitate auditoruz. Aliter enim sapientes: aliter insipiẽtes: aliter diuites: aliter pauperes: aliter sani: aliter infirmi docendi sunt: aliter rudis populus iudeorũ sub vmbra legis: aliter christianus in veritate euangelij. h Phiala argentea ꝛc̃. Spiritalis scientia in lege ꝛ in euangelio est: que spiritali gratia ministrante ad salutem hominũ scripta ꝛ ꝓlata est. hinc rite sacrificium fit: quia nihil tam acceptum deo ꝙ meditatio legis cũ executione operis. Raba. Phiala prius de vitro facta: hialin enĩ grece vitrum latine: ꝛ in sũmo lata: lucem euangelij significat: qua omnia legꝫ et ꝓphetarum sunt explanata mysteria. Apostolicã quoꝫ doctrinam qua omnia legis enigmata claruerunt. Bene autem acetabula sunt centum triginta siclorum argenti: ꝓpter decalogum legis: ꝛ etatem legislatoris que centum, viginti annorum fuit. Phiale quoꝫ septuaginta siclorum vbi denarius numerus septies multiplicat⁹ ostendit mandata spiritussanc-
Act.2.a cti gratia esse complenda: qui in nouo testamento manifestius datus est.
i Moztariolum. Coz electorum diuina sapientia plenũ cõtinens aromata virtu-
Act.4.k tum. Unde dicitur: Quia multitudinis credentium erat coz vnum et anima vna.
k Ex decem siclis aureis ple. Quia cum implctione decem mandatorum odorem doctrine et orationis emittunt: vt denarium eterne vite accipere mereantur.
l Bouem de armento et arietem et ag. ꝛc̃. Hec diuersas personas precedentium patrũ significãt: q̃ nobis in exẽpla sũt. Alij enĩ doctoris officijs fũcti. alij ĩ ducatũ ꝛ regnũ

a nera coꝛã domino. Sex plaustra
a ſ rabulis cooperta: vt intus recipiant onera: vel pannis strata vt dignius suscipiant taberna-culi armamenta.
tecta cum duodecim bob⁹. Unũ
ſ quia vnum officium charitatis est acceptuz tã animo q̃ corpore ministratum: hilarem enim datorem diligit deus.
plaustruz obtulere duo duces: ꝛ
b vnum bouem singuli: obtulerũt a
q̃ ea in conspectu tabernaculi. b
Ait autez dominus ad moysen: c
Suscipe ab eis vt seruiant in ministerio tabernaculi: ꝛ trades ea leuitis iuxta ordinem ministerij sui. Itaq̃ cuz suscepisset moyses plaustra et boues: tradidit ea leuitis. Duo plaustra et quattuor boues dedit filijs gersõ: iuxta id d
quod habebãt necessariũ. Quat tuor alia plaustra et octo boues dedit filijs merari ſm officia: et cultum suuz: sub manu ithamar
c filij aaron sacerdotis. Filijs autẽ caath non dedit plaustra et boues: quia in sanctuario seruiunt: e
et onera proprijs portant humeris. Igitur obtulerunt duces in f
d ſ consecrationem ecclesie.
e dedicationem altarꝫ die qua vnctum est: oblationem suã ante altare: Dixitq̃ dominus ad moy- g
f sen: Singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris. Primo die obtu- i
lit oblationem suã naason filius aminadab de tribu iuda: fuerũt
a ſ vas vbi accetum ponitur.
g q̃ in ea acẽtabulum argenteum k
põdo centum triginta siclorum:
h phiala argẽtea habẽs septuagi- l
ta siclos iuxta põdus sãctuarij:
vtrũq̃ plenũ simila ꝙsperſa oleo
i in sacrificium: moztarioluz ex de- m
k cem siclis aureis plenum incẽso:
l bouem de armento ꝛ arietem et agnum anniculũ in holocaustũ:

Exo.xxv. ita tabernaculum erectum est: vt ad orientem respiceret. Et ideo subditur:
c Ait aũt dñs ad moysẽ: suscipe abeis. et tũc suscepit ꝛ leuitꝫ distribuit.
d Juxta id quod habebãt necessarium. gersonite enĩz portabant mollia: vt dictum ẽ. ſ. iij. ca. ꝛ iõ eis sufficiebãt duo plaustra. merarite aũt portabãt dura que erãt magꝫ ponderosa. iõo data sũt eis q̃tuor plaustra. Caathitis aũt non dedit plaustra. cuius ratio redditur cuz dicit: e Quia in sãctuario seruiunt. et ideo portabant ea que erãt ĩtra tabernaculum que erãt sanctioza in humeris suis.
f Igit̃ obtu. Hic põnter describit̃ oblatio p̃ncipũ singulariter ꝛ successiue facta. cuz dicitur: Obtulerũt ducꝫ. Sequit̃: g Ante altare. volebãt enĩ simul offerre q̃ sequuntur: ſ moyseꝫ noluit donec super hoc sciret voluntatẽ dñi. iõo subdit̃: h Dixit q̃ dominꝰ ad moyseꝫ singuli duces per singulos dies. voluit enim dominus q̃ offerrẽt nõ ſm ordinez natiuitatis duodecim capitũ tribuũ isrl̃: sz ſm ordinẽ vexillorũ et motionis castroꝝ q̃ supra positus ẽ. ij. ca. iõo subditur: i Primo die obtulit ob. ꝛc̃. Istã aũt p̃mitatez in vexillis ꝛ motionẽ castroꝝ ac etiaz dignitatez regiam meruit tribꝰ iuda: qz primo secuta est moysen p mare rubrũ: vt dictum fuit Exo. xiij.
k Acetabulũ argenteũ. In hebreo habet̃. Scutella argẽtea. Erat enĩ instrumentũ vbi ꝓpabant incẽsum ꝛ similia vtrũ essent accepta ꝛ acta ad offerendũ. l Phiala ar. In hebreo habet̃: Bacinus argẽteus in q̃ ꝓpabant̃ liquida. m Moztariolũ ex decẽ siclis. Dicunt alij q̃ ibi terebaꝫ incẽsuz. Sed h̃ non videtur ꝓbabiliter dictũ. tũ qz de tã

hircumcꝫ ꝓ peccato: et in sacrificio pacificorum boues duos: arietes quincꝫ:hircos quincꝫ:agnos anniculos quincꝫ. Hec est oblatio naasson filij aminadab. Secūdo die obtulit nathanael filius suar dux ☉ tribu isachar acetabulum argenteum appendens centuz triginta siclos: phialam argenteā habentē septuaginta siclos iuxta pōdus sāctuarij: vtrūcꝫ plenum simila cōsperſa oleo in sacrificium: mortariolū aureum habens decem siclos plenum incēso: bouem de armento et arietem a et agnum anniculum i holocaustū: b hircumcꝫ pro peccato et i sacrificio c pacificorum boues duos: arietes d quincꝫ:hircos quincꝫ:agnos anniculos quincꝫ. Hec fuit oblatio nathanael filij suar. Tertio die princeps filiorum zabulon heliab filius helō obtulit acetabulum argenteum appendens cētuz triginta siclos:phialam argenteam habentē septuaginta siclos ad pondus sāctuarij: vtrūcꝫ plenum simila consperſa oleo in sacrificium: mortariolum aureum appendens decem siclos plenū incenso: bouem de armēto ⁊ arietem ⁊ agnū anniculuz in holocaustum: hircumcꝫ pro peccato: et in sacrificio pacificorum boues duos: arietes quincꝫ:hircos ꝙncꝫ:agnos anniculos quincꝫ. Hec est oblatio heliab filij helō. e Die quarto princeps filiorum ruben helisur filius sedeur: obtulit acetabulum argenteum appendēs cētum triginta siclos: phialam argenteā habentez septuaginta siclos ad pondus sāctuarij: vtrūcꝫ plenum simila consperſa oleo in sacrificium: mortariolum aureum appendēs decem siclos plenum incenso:bouem de armento: ⁊ arietē ⁊ agnum anniculuz in holocaustū: hircumcꝫ pro peccato: et in hostias pacificorū boues duos arietes quincꝫ:hircos quincꝫ:agnos anniculos ꝙncꝫ. Hec fuit oblatio helisur filij sedeur. Die quinto princeps filiorum symeon salamiel filius surisaddai: obtulit acetabulum argenteum appendens centū triginta siclos:phialam argenteam habentē septuaginta siclos ad pondus sanctuarij: vtrūcꝫ plenum simila ꝙsper tum ⁊ regnū subditoꝝ plati. alij simplicitate: ⁊ māsuetudine cōuersationis vel sānctissimi vl' gratissimi. alij penitentia ⁊ fortiter ⁊ ꝓdigne acta acceptissimi. Tropologice. Bouē offert q̄ vtilē i eccliā dei ꝓmis laborē i pendit. arietē q̄ se ⁊ alios in via iusticie dirigit. agnū anniculū q̄ simplex est ⁊ innocens. Hec oīa i holocaustū ꝓ solius dei. s. amore ⁊ desiderio eterne vite. Hircū pro peccato offert: q̄ ꝓ peccatis suis penitere ⁊ orare nō desistit. In sacrificiū pacificorū offert duos boues: q̄ cū bonis opib⁹ implet duo ꝓcepta charitat⁹: dei. s. dilectionē custodiēdo mādata ei⁹: ⁊ ꝓximi ꝙsulēdo necessitatibus: in q̄b⁹ tota lex pēdet et ꝓphe. Offert autez arietes quincꝫ:hircos ꝙncꝫ:agnos anniculos q̄n:cꝫ q̄ ꝙncꝫ sensus corꝑis in via ☧itat⁹ fortiter ducit et a peccatis cōpescit et simplicitatis exempla ꝓponit. f Duo milia

Ni. de lyra

parua quantitate auri non posset tale instrumētū fieri: tum qz nō ē verisimile q̄ instrumētū vbi terebaꝝ icēsū eēt p̄ciosioris materie q̄ illa vasa in q̄b⁹ ꝓbabāꝝ offerēda. vñ et i hebreo habeꝝ: Coclear ex decē siclis aureis cū. cū q̄ ponebaꝝ incēsū vel thymiama in thuribulo ad ꝙcremādū coꝝā deo i altari incēsi. a Bouē de armē. in memoriā ip⁹ ioseph q̄vocabatur primogenitus taurus. Deutero. xxxiij. b Et arietez. in memoriam isaac ꝓ quo fuit aries īmolatus. Heñ. xxij. c Et agnum āniculū. in memoriam agni paschalis. d Hircū cꝫ ꝓ peccato. ad expiādum peccatuz vēditionis ioseph in qua fuit hedus occisus. Heñ. xxxvij. vel qz ē animal fetidū. ideo offerebaꝝ ꝓ peccato q̄ fetet coram dño. e Boues duos. ad designādum duas tabulas testimonij. f Arietes quincꝫ. ad designandū quincꝫ p̄cepta in vna tabula scripta. g Hircos ꝙncꝫ. ad designādū alia ꝙncꝫ p̄cepta scpta i alia tabula: ⁊ hoc ſm opinionem hebreorum qui dicūt preceptа quincꝫ scripta fuisse in qualibet tabula: vt dictum fuit Exo. xxxij. h Agnos anniculos quincꝫ. ad denotandum quincꝫ libros legis. Eodem modo exponēde sunt oblationes xij. principum sequentium. Et sic patet littera vsq̄ versus finem capituli vbi dicitur: In die.

✠ In die q̄

sa oleo in sacrificium: mortariolum aureū appendens decem siclos plenum incenso: bouem de armento: et arietem et agnum anniculum in holocaustū: hircumcꝫ pro peccato: ⁊ i sacrificio pacificorum: boues duos: arietes quincꝫ: hircos ꝙncꝫ: agnos anniculos quincꝫ. Hec fuit oblatio salamihel filij surisaddai. Die D

ſ als heliasaph.

sexto princeps filiorū gad heliasaphat filius duel obtulit acetabulū argenteum appendens centum triginta siclos: phialam argenteā habentem: septuaginta siclos ad pondus sanctuarij: vtrūcꝫ plenum simila consperſa oleo in sacrificiū: mortariolum aureum appendens decē siclos plenū incēso: bouē de armento: ⁊ arietem: et agnum agniculum in holocaustum hircumcꝫ pro peccato: et in hostias pacificorum boues duos: arietes quincꝫ: hircos quincꝫ: agnos anniculos quincꝫ. Hec fuit oblatio heliasaph filij duel. Die septimo princeps filiorum ephraim helisama filij ammiud obtulit acetabulum argenteum appē dens centum triginta siclos: phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij: vtrūcꝫ plenū simila consperſa oleo in sacrificium: mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso: bouem de armento: et arietem: et agnum anniculum in holocaustum: hircumcꝫ pro peccato: ⁊ in hostias pacificorum boues duos: arietes quincꝫ: hircos quincꝫ: agnos anniculos quincꝫ. Hec fuit oblatio helisama filij ammiud. Die E octauo princeps filiorum manasse gamaliel filius phadassur: obtulit acetabulum argenteū appendens centum triginta siclos: phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij: vtrūcꝫ plenum simila consperſa oleo in sacrificium: mortariolum aureum appendens decem siclos plenuz incēso: bouem de armento: et arietez: ⁊ agnum anniculum in holocaustū: hircūcꝫ pro peccato: ⁊ i hostias pacificorꝫ bones duos: arietes quincꝫ: hircos quincꝫ: agnos āniculos quincꝫ. Hec fuit oblatio gamaliel filij pha-

Ministerio de Cultura 2024

a Duo milia ꝛc. Allego. legorice. In vasis argẽteis q̃ oĩa duo milia ⁊ q̃dringentos siclos põdere sanctuarij̃ habent: ꝓfectã doctrinã x̃bi dei: que ĩ duob⁹ testamẽtis ꝓsistit accipim⁹: cui si recte obedierim⁹: quadriga x̃tutũ. i. prudẽtia: iusticia: fortitudine: ⁊ tpantia: ad eternã beatitudinez nos pducit. Millenarius eni duplicat⁹ ostẽdit q̃ duo testamẽta nobis ad beatitudinez viã demõstrãt. Quadringẽta x̃o q̃ cũ pfectiõe bonoꝝ opeꝝ ĩ q̃driga x̃tutũ illuc pueniam⁹: nisi. n. bõis actib⁹ curratur illuc nõ pueniẽ. b Mortariola. Allego. Allego. Mortariola aurea duodecim: q̃ꝝ singula denos siclos habẽt: ⁊ simul oĩa auri cẽtũ viginti siclos: corda electorũ significãt sciaz legẽ in oĩb⁹ suare fm applicã doctrinã. Duodecies enim deni. c. xx. faciunt q̃ numero pmitiua eccl̃a ĩ hierusalẽ spiritu⁹ paracliti accepit. Ande subdit pondere sanctuarij̃. Sãctuarium eni eccl̃a ẽ: cui⁹ regulã fidei ⁊ itelligentie sequẽtes oĩa q̃ ĩ lege ⁊ ꝓpheti⁊ septa sunt nob⁹ salubria esse credim⁹. Quicq̃d autẽ ex eccl̃ie vnitatẽ sentit ⁊ itelligit aut seruat: aĩe dãnationem parit. c Boues de armento in holo. ꝛc. Boues: arietes ⁊ agni: duodenario numero cõphẽsi: illos significãt q̃ vl̃ officio doctoris vl̃ pncipatu alicui⁹ honoris: vel simpliciter viuẽtes oĩa fm doctrinã aplicaz ⁊ ꝓphetica agere student. d Hirci duodecim ꝓ pecca. ꝛc. Hi sũt q̃ pniaz studẽt fm regulaz aplice fidei pficere. e Boues. xpiij. In his spiritualis scia: cum bonoꝝ opeꝝ pfectione significat: qz. xpiij. q̃t boris cursus diei pagit: lumẽ scie et fidei oĩ xp̃iano necessariũ esse significant.

f Seraginta. Seragenarius. i. series denari⁹ pfectionẽ mandatoꝝ monstrat. He

a ꝑ vel ahira.

dassur. Die nono pr̃inceps filiorum beniamin abidan filius gedeonis obtulit acetabulũ argenteũ appẽdẽs centum triginta siclos: phialam argenteam habentez septuaginta siclos ad pondus sanctuarij̃: vtrũq; plenũ simila conspersa oleo in sacrificiũ: mortarioluz aureum appendẽs decem siclos plenum incenso: bouem de armento: ⁊ arietem ⁊ agnum anniculũ in holocaustũ: hircum q̃ ꝓ peccato ⁊ in hostias pacificorũ boues duos: arietes quinq; hircos quinq; agnos anniculos q̃nq;. Hec fuit oblatio abidan filij̃ gedeonis. Die decio pr̃inceps filioꝝ dan abiezer filius amisaddai: obtulit acetabulum argenteũ appẽdens centũ triginta siclos: phialam argenteã habentẽ septuaginta siclos ad põdus sãctuarij̃ vtrũq; plenũ simila conspersa oleo in sacrificiũ: mortariolum aureuz appendẽs decem siclos plenũ incenso: bouem de armẽto: ⁊ arietem ⁊ agnum anniculũ in holocaustũ: hircũq; ꝓ peccato: et ĩ hostias pacificorũ boues duos: arietes quinq; hircos quinq; agnos ãniculos quinq;. Hec fuit oblatio abiezer filij̃ amisaddai. Die vndecimo pr̃inceps filiorum aser phegiel filij̃ ochran obtulit acetabulũ argenteũ appendens centũ triginta siclos: phialã argenteã habentez septuaginta siclos ad pondus sanctuarij̃ vtrũq; plenũ simila cõsperſa oleo in sacrificiuz: mortariolũ aureũ appendẽs decẽ siclos plenum incenso: bouem ꝺ armento: ⁊ arietem ⁊ agnuz anniculũ in holocaustũ: hircũq; ꝓ peccato: ⁊ in hostias pacificoꝝ boues duos: arietes quinq; hircos quinq; agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio phegiel filij̃ ochran. Die duodecimo pr̃inceps filiorum neptalim achira filius henan obtulit acetabulum argenteum appendens centũ triginta siclos: phialaz argenteam habentem septuaginta siclos ad põdus sanctuarij̃: vtrũq; plenũ simila oleo conspersa ĩ sacrificiũ: mortariolum aureũ appendẽs decem siclos plenũ incẽso: bouem de armento: ⁊ arietem et agnum anniculum in holocaustũ: hircũq; ꝓ peccato: ⁊ in hostias pacificorũ boues duos: arietes q̃nq;: hircos q̃nq;: agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio achira filij̃ henan. Hec ĩ dedicatione altaris oblata sunt a pr̃incipibus israel ĩ die a qua consecratum est: acetabula argentea duodecim: phialę argenteę duodecim: mortariola aurea duodecim: ita vt centũ triginta argẽti siclos haberet vnũ acetabulũ: ⁊ septuaginta siclos vna phiala: id ẽ in cõmune vasorũ oĩm ex argẽto sicli duo milia q̃draginti pon a dere sãctuarij̃: mortariola aurea duodecim plena incẽso: denos siclos appẽdẽtia põdere sãctuarij̃: id est simul b auri sicli cẽtuz viginti boues de armẽto in holocaustũ c duodecim: arietes duodecim: agni anniculi: duodeci ⁊ libamenta eoꝝ: hirci duodecim ꝓ peccato: hostię pacid ficorum: boues viginti q̃ttuor: arietes sexaginta: hirci e sexaginta: agni ãniculi sexaginta. Hec oblata sũt in de f dicatiõe altaris quãdo vnctũ ẽ. Cũq; ingrederet moy- g ses tabernaculũ federis vt cõsuleret oraculũ: audiebat b vocẽ loquẽtis ad se de ꝓpitiatorio q̃ erat sup arcã te- i stimonij̃ inter duos cherubin: vnde et loquebatur ei.

a ꝑdicatores ppl̃i doctores. b ꝑ scripturã sanctã. s. meditando. vñ loquit⁹ deus.

cesse est enim vt prelati subditi ⁊ penitẽtes omnia fm ecclesie doctrinaz faciant: quatenꝰ oblatio eoꝝ rituz et ordinẽ teneat pacificoꝝ ⁊ vt dei grãm mereanr̃ nõ offensam. g Cunq; ingrederet moyses tabernaculũ fœdꝰ. Quid ẽ q̃ moyses crebro intrat ⁊ exit: nisi q̃ tis q̃ ĩtus ĩ ꝓtẽplationẽ rapit̃: foris infirmãtiũ negocijs vrget̃. Intus arcana dei considerat: foris onera carnaliũ portat. Qui ꝺ rebus dubijs semp ad tabernaculũ recurrit: corã testimonij̃ arca dñm ꝓsulit: exemplũ pbẽs doctorib⁹: vt cũ foris ambigũt q̃d disponãt ad mẽtẽ q̃si ad tabernaculũ semp redeant: ⁊ velut corã arca testimonij̃ deum ꝓsulãt. Sꝫ de his in q̃bus dubitant apud se: int⁹ sacri eloquij̃ paginas req̃rãt. Añ: Christ⁹ in monte Mat. 14. c orationi inheret: miracula in vtilib⁹ exercet: imitationis viaz bonis rectoribus sternẽs: vt si iã sũma ꝓtemplãdo appetũt: necessitatibus tñ infirmãtiũ cõpatiẽdo misceãt. Quia tunc ad alta charitas mirabiliter surgit: cũ ad ima ꝓxioꝝ misericorditer se attrahit. Et q̃modo benigne descẽdit ad infima: valẽter recurrit ad summa. b De ꝓpitiatorio. Quia per gratiam diuine ꝓpitiationis post culpam pr̃euaricationis aperuit nobis deꝰ viã x̃itatis. i Inter duos cherubin. Quia per angelicam visionem non in sua substantia apparuit deus moysi. Andr̃e: Lex ordinata per angelos in manu mediatoris. Exo. 3. c Vel quia per vtrũq; testamentum cõsona voce ad fidem veritatis nos erudit. Vel quia per filium qui in medio duum testamentoꝝ in carne apparuit: locutus ẽ pater humano generi. ℣ Septẽ lu.

Nico. de ly.

a In die qua consecratũ est. non q̃ illi oblationes omnes facte sint illa die: sz quia tunc inceperũt fieri.

b Cũq; ingrederet moyses tabernaculum federis ꝛc. dicit Ra. Sa. q̃ statim in ingressu tabernaculi audiebat vocem domini quasi egredientem de propitiatorio quod erat intra sanctum sanctorũ in posteriori parte tabernaculi. ⁊ sz vox illa esset fortis et magna: fm q̃ dicit̃ psalmo. xxviij. Vox domini in x̃tute. vox domini in magnificentia: tamen non audiebat̃ extra tabernaculum.

✠ Moraliter

Moraliter. ☞† Factū ē aūt. Hic agit Ca. VII de oblatione p̄ncipū in erectione tabernaculi q̄ fuit duplex. Una ꝑ deportatiōe tabernacli ⁊ vtē silium eius. et in hac oblatione duo p̄ncipes simul conbinati obtulerunt vnum plaustrū et quilibet vnuz bouē. per duodecim p̄ncipes figurati fuerunt duodecim apostoli et eorū successores qui sūt episcopi: vt dicit di. xxj. in nouo testamēto. p cōbinationē p̄ncipū gemina charitas. s. dei ⁊ ꝓximi figuratur q̄ p̄ ceteris debet in eis vigere. nam ꝑ suo grege tenent vitā exponere. Joh. x. Bon⁹ pastor aiam suam dat ꝑ ouibus suis qō est act⁹ maxim⁹ charitat⁊. Joh. xv. Maiorē dilectiōez nemo habet q̄ vt animā suaz ponat quis pro amicis suis. Et per hanc dilectionem offerunt plaustrum: id est supportationem subditorū quorū sunt currus et aurige. sicut dicitur. iiij. Reg⁊. ij. de Helia. Pater mi currus israel et auriga. Per bouem x̄o qui est animal aptū ad agricultura: sicut dr Prouer. xiiij. vbi x̄o plurime sunt segetes ibi manifesta est fortitudo bouis: significat ꝙ prelati tenentur in agro dominico exercere: scz extirpando vitia ⁊ nutriēdo x̄tutes. Alia x̄o fuit oblatio p̄ncipum ꝑ vasis et hostijs in obsequio tabernaculi. Licet autē singuli p̄ncipes singulis diebus obtulerint p ordinem vt habet in textu: tamen vniformis fuit omniuz oblatio. Quum autem ad vasa quilibet obtulit acceptabulum vnum quod est instrumentū ad ꝓbandum arida si essent pro oblationibus apta scz similā thus ⁊c. et phialam vnaz scz ad ꝓbādū liq̄da vt vinū ⁊ oleū. p b aūt significat ꝙ p̄lati debēt opa sua vite actiue q̄ significāt p arida: ⁊ vite ꝓtēplatiue q̄ signāt p liq̄da diligenter examiare: ne sit ibi cōmixio appetit⁹ laudis humane vel aliq̄d aliud per qō inepta reddātur in cōspectu dei. et mortariolū ad terendum species ex quib⁹ fiebāt thymiamata et vnguēta: per qō significatur ꝙ i p̄latis eccl̄ie debent mor⁹ carnales ꝓteri exemplo beati Pauli di. j. Cor⁊. ix. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo: ne forte cum aliis p̄dicauerim ipe reprobus efficiar. Quum autem ad sacrificia quilibet p̄nceps obtulit hostiaz pro peccato et hostiā pacificam pro gratiarūactione: et holocaustū incensum sup altare per que significat ꝙ p̄lati q̄tūcunq; sancti debēt se peccatores reputare ⁊ ꝑ beneficijs a deo sibi collatis gratias agere: et ꝛelo fidei pro ceteris feruere.

In ca. vij. vbi dicit in postilla. Primo die obtulit.

Additio. j. Quō aūt trib⁹ iuda p̄mo sit secuta moysen p mare rubrū est incertū: cū non habeat fundamentū in lra. et idō non ē attribuēda ipi primitias hac ratione: sed videt sufficere ad hoc ꝓphetia Jacob q̄ supra Genē. xlix. p̄nosticans facta filiorū de iuda exp̄sse dixit. Te laudabūt fratres tui man⁹ tue in ceruices inimicoꝝ tuorū adorabunt te filij patris tui ⁊c. et ibidē infra Non auferet sceptrū de iuda: ex q̄bus x̄bis satis patet ꝙ p̄eminentia regalis ac p̄sidentia ptinebat ad iudam inter alios fratres ex p̄ordinatione diuina ⁊c. In eodē ca. vij. vbi dicitur in postilla: Eodem modo exponende sunt oblationes.

Additio. ij. Quidam hebreorū dicunt ꝙ ix isti p̄ncipes duodecim fuerūt cōformes in rebus oblatis non tamē in rationib⁹ oblatorū: quia quilibet p̄nceps eoꝝ intēdit alias rōnes a rationib⁹ intentis p alios p̄ncipes: vñ ex b dicūt: ꝙ repetunt in lra oblatiōes cuiuslibet eorū p se: ix sufficisset post oblatiōes p̄mi p̄ncipis dicere ꝙ quilibet aliorꝝ silia obtulit i die suo: qō diceret breui⁹. b ideo repetūt p singulos p̄ncipes ⁊ p singulas oblatiōes ad denotādū qō dictū ē. Rōnes aūt q̄s assignāt cuilibet p̄ncipi enarrare forte eēt magis tediosū q̄ vtile: ideo ꝑtermitto. Potest aūt ratio hui⁹ repetitiōis assumi ex parilitate tribuū: q̄ oēs erant quodāmodo eq̄les in b ꝙ erāt p̄ncipalia mēbra q̄sti dei. ⁊ idō de cuiuslibet illaꝝ tribuū oblatiōe mentio fiebat singularis.

Glo. ordi.

Ca. VIII

a Septē lu. Septē do/ na spūssancti: q̄ in x̄po semp mansērūt: ⁊ mēbris ꝑ volūtate eius distributa sunt. b Ad mēsā. Be. Mēsa et candelabrū tēporalia dei beneficia quib⁹ reficimur et illumiamur: vt his confortati crescente gr̄a meritorū: ad panem angelorū in celis mā ducandum: ⁊ videndā veram dei lucem perueniamus. Hec sūt extra velum qz in hac tātū vita scripturis: et doctoribus ⁊ ceteris sacramentis in/

Joh. 16. f digem⁹. In futuro autez domin⁹ palam de patre nobis annūciabit. i. palam patrē ostendet nobis. Latus tabernaculi meridianum antiquā dei plebem significat: que p̄ior lucem diuine cognitionis: et feruorem dilectionis accepit. Septētrionale x̄o congregatam de gentibus ecclesiaz que diutius in tenebris mansit. Recte ergo candelabrū qō est i parte australi gr̄am p̄riori populo datam significat. Mēsa x̄o in parte aquilonis data nobis bñficia dei. Bene ergo candelabrum cōtra mensam positum: qz

B scriptura leg⁊ et ꝓphetarum ad gratiam euangelij respicit perhibens ei testimonium. c Sup can. Christū scz p̄mogenitū de radice iesse: super

Esaie. 11. a quē reqeuit spūs sapiētie ⁊ itellect⁹: spiritus consilij ⁊ fortitudinis ⁊c.

d Ex auro. Quia x̄ps specialiter i/munis a peccato ⁊ opib⁹ iusticie p̄clar⁹: ⁊ mēbra inocentiā q̄ vt valent imitāt i futuro pficiēt. e Ductili. Quia x̄ps ex ꝓceptiōe ⁊ natiuitate pfect⁹ deus ⁊ hō extitit: passionū dolores ptulit: et sic ad resurrectiōis gl̄az puenit. ⁊ oēs q̄ pie viuere volūt i illo q̄si metallū feriendo dilatatuz ꝑ passionis ꝓtumelias ad imortalitatis gr̄am pueniunt.

f Stipes. Christ⁹. s. de q̄ ꝓcedūt calami: qz ab ipo accipiūt

Joh. 15. a iusti q̄q̄d habēt boni. Aū: Sine me nihil potestis facere.

Mystice g Tolle leuitas. Mystice. Ordinez ecclesiasticum instruit: quomodo rite ꝓuebatur ad dignitatem sacerdotij.

☞ Dilos car.

a† Locutusq; est dñs ad moysen dicens:

l Loquere ad aaron ⁊ di/

b ces ad eū: Cū posueris septem lucernas cādelabrū in australi pte

c erigatur. Hoc igitur p̄cipe vt lucerne contra borea z e regione re/

§ scripturam sacram euangelij.

b spiciāt ad mensam panū p̄positionis: contra eam partem quaz

e candelabrum respiciat lucere debebūt. Fecitq; aaron ⁊ imposuit

c lucernas super cādelabrū vt p̄cęperat domin⁹ moysi. Hęc autem

d erat factura candelabri: ex auro

e ductili tam medius stipes q̄z cun

f cta quę ex vtroq; calamorum late re nascebāt. Juxta exemplum qō ostendit dominus moysi ita operatus est candelabrū. Et locutus

f est dominus ad moysen dicens:

g† Tolle leuitas de medio filiorum

b israel ⁊ purificabis eos iuxta hūc

a § baptismi. s. vel lach; ꝓmarū q̄b⁹ abluūt pecca torum macule.

ritū. Aspergāt aqua lustrationis

i† Nicolaus de lyra

Locutusq; est dñs. Ca. VIII

l Hic ꝓsequēter agitur de pontificis officio. et p̄mo q̄tū ad lucernarū compositionē. scō quo ad leuitarū ordinationez. ibi: Locutusq; est domin⁹. tertio quo ad phase celebrationem. ca. ix. Circa p̄mū dicit: b Loquere ad aaron ⁊c. Iz hic solus aarō ex primatur: tamē officiū cōpositionis lucernarum poterat facere non soluz p se sed etiā p filios suos q̄ erāt minores sacerdotes: vt habet Exo. xxvij. c In australi parte. scz tabernaculi. d Ut lucerne ꝓtra borea ⁊c. Sicut ponūt luminaria cor̄a mēsis p̄ncipū. e Contra eā ptem ⁊c. qz sic erant disposita lychna sex lucernarū ex vtraq; pte lucerne medie: ꝙ emitterēt lumē suū versus illā ptē vt dictū fuit Exo. xxv. vbi cetera q̄ b dicūt de cādelabro exposita sūt. f Et locut⁹ ē. Hic describit ordinatio leuitaꝝ q̄ ptinebat ad pōtificāl officiū. ⁊ p̄mo ponit eorū ordinatio. scō officiorū executio. ibi: Locutusq; ē dñs. Circa p̄mū p̄mo ponit p̄ceptū dñi. scō impletio mādati. ibi: Feceruntq;. Adhuc circa p̄mū p̄mo p̄cipit leuitarū ordinatio. scō subdit hui⁹ mādati ratio. ibi: Statuesq;. Circa p̄mū dr: g Tolle leui. ⁊c. vt sint deputati diuino cultui. b Et purificabis ⁊c. in q̄ ritu q̄ttuor ꝓtinent. Primū est aspersio eoꝝ aq̄ lustratiōis. cū dr: i Aspergāt ⁊c. i hac āt aq̄ ponebant cineres vacce cōbuste: vt habetur infra. xix. ca. que ordinata erat ad purgationem pollutorum ex tactu mortui vel alteri⁹ imundicie: ꝓpter quā non poterat sic pollutus ingredi atrium tabernaculi donec eēt mundatus. ⁊ ideo tales imūdicie erant q̄si q̄dā irregularitates ꝓhibētes accessū ad diuina: ꝓpter qō dicebatur aqua lustratiōis. i. purgatiōis. et inde dicit lustrum qō est spacium quinq; annorū: quia i quolibet quinquēnio romani faciebant purgationem vrbis. sic igitur primo leuite aspergebantur ad tollendū irregularitates p̄dictas. fm est ꝙ radebantur. et tangitur cum dicitur:

☞ Et radāt

Ca Pilos carnis sue. Greg⁹. Pili carnis sunt quelibet superflua humane carnis vel vite veteris cogitationes. Quas sic a mente incidimus: vt de amissione earū nullo dolore fatigemur. Leuita autē assūptus dicit: Oportet ergo leuitas oēs pilos carnis sue radere: quia qui in obsequijs dei assumit añ oculos dei a cunctis carnis cogitationib⁹ mundus debet apparere: ne illicitas cogitationes mens ꝓferat et pulchram animi speciem quasi pilis fuscantibus deformem reddat. Sed q̄uis virt⁹ sācte conuersationis quēlibet euexerit: adhuc tamen ei de vetustate vite nascitur quod toleret: vnde et ipi leuitar pili radi precipiunt non euelli. Rasis enī pilis in carne radices remanent et crescunt vt iterū recidantur. Quia magno studio superflue cogitationes amputande sunt: sed amputari funditus nō possunt. Semper enī generantur supflua que spiritus ferro sollicitudinis recidat. Sz hec in nobis subtilius agimus: cū speculationis alta penetramus. b Lauerint. Mundauerunt: scilicet opera: vt in conspectu dei sit eorum cōuersatio munda: ꝛ coram hominibus irreprehēsibilis. c Bouem. Mediatorem dei et hominum cuius immolatiōe peccata nostra deleta sūt. In vtroq̄ boue incarnatio eius significatur. Una enim passio christi: sz duo nobis impetrauit: expiationem scilicet a peccatis: et sanctificationē: vt nos offeret deo sanctificatos quidem carne: viuificatos autē spi
1.Cor.6. c ritu. Unde Paulus: Sed abluti estis: sed sanctificati in nomine domini iesu. Possunt per hos duos boues: quorum vnus ꝓ peccato alter offertur in holocaustum: due actionum species exprimi: quarum vna que male gessimus per penitentie lamentum abluimus: altera bonorum operum et virtutum fructibus gratiam dei ꝛ premium beatitudinis promeremur. d Libamentum. Sacramentum passionis: qō spiritali sciētia intellectuz atq̄ tractatum fidelibus saluberrimum et deo gratissimū ē. Si tamen talibus mysterijs percipiēdis minister dei intus foriscq̄ se mundū et dignum prebuerit. e Et applicabis. Applicātur leuite coram tabernaculo federis: cū electi ad officium altaris ꝼm apostolicam doctrinā perducuntur: qua in verū tabernaculū intratur. si scz iuxta doctrinam et exempla sanctorum bene inceperint: ꝛ vsq̄ ad finem perseuerauerint. f Ponent filij. Quia electioni deuotionis sue debēt assensum prebere: ꝛ ad imperium eorum bonis operibus instare. g A filijs israel: Sub multorum scz testimonio ꝛ cognitione facienda est electio: vt examinatio digna celebretur vt nemo reprehēdere possit. Debēt enī testimoniū habere bonum etiā ab his q̄ foris sunt. h Leuite quoq̄ po. ꝛc. Quia mīstri domini ꝓpzio labore initia bonorum operum domino cōsecrare festinant: vt siue penitētia sit agenda siue studia virtutum exercenda efficaciter perficiant. i Separabis. Non debet minister domini contētus esse populari disciplina. Moribus et doctrina separatus ꝛ spectabilis
Allego. debet esse. k Omne primogenitū i terra. Allegorice. Orige. Primogenita egyptiorum vitiorum primordia sūt: quib⁹ humana vita corrūpitur. Omnis enim anima cū ad supplemētū etatis peruenerit ꝛ velut quedā naturalis lex in ea sua iura defendere ceperit: primos mot⁹ ꝼm desideria carnis ꝓducit quos concupiscentie carnis vel ire fomite vis incentiua cōmouerit. Unde quasi ꝓpriuz
Esa.5.a ꝛ precipuū de christo dicit: Butyrū vel mel comedet priusq̄ faciat aut proferat maligna: eliget bonū. Quoniā priusq̄ sciat puer bonum aut malū resistet malicie: vt eli
Ps.24. gat qō bonū est. Dauid aūt de semetipo dicit: Delicta iuuētutis mee: et ignorantias ne me. Quia ergo primi aīe motus ꝼm carnem ꝓlati in peccatū ruunt: merito egyptior primitiua dicūtur que extinguntur. Sed relique vite cōuersatio emendationem dirigat cursum. Extinctis vitijs q̄ sunt primogenita diaboli vt operibus carnis: quibus inquinat⁹ natura: boni mores substituēdi sūt. Preterea minister dei debet perfectionib⁹ moribus instrui: q̄s multitudo plebis. Ideo enī ꝓ ꝓmogenitis egyptiorum ꝓmogenita israelitarū offerunt: ꝛ ꝓ primogenitis filior israel leuite in seruitium domini assumunt: vt pro peccatrice vita iusta ꝛ ꝓ iusta sācta ꝛ ꝓbata ꝛ ꝓfecta exhibeatur: vt altarib⁹ xpi ꝛ diuinis mysterijs ver⁹ leuita digne possit aptari. l Ut seruiāt ꝛc. Videāt mīstri dñi q̄s necessariū sit eis officij sui iura custodire. Nec terrenis lucris: vel voluptatib⁹ inhiare: q̄b⁹ ꝓriū est tabernaculo
deseruire

a ꝼ non euellāt: quia remanēt radices vnde iterum crescant. b ꝼ cogitationes veteris vite.

a et rādant omnes pilos car/ a
b nis suę. Cunq̄ lauerint ve/ †
stimenta sua et mūdati fue/

a ꝼ dominicū corpus. b ꝼ patriarcharū et ꝓpherarum progenitum.

c rint tollant bouem de armē
d tis ꝛ libamentum eius simi
lam oleo consperſaz. Bouē b+
autem alterum de armento
e accipies pro peccato: et ap/ c
plicabis leuitas coram taber
naculo federi quocata omni d
multitudine filiorum israel.
Cunq̄ leuitę fuerint coram
f domino ponent filij israel ma e
nus suas super eos: et offe/ f

ꝼ verus montanus. i. christus.

ret aaron leuitas munus in
ꝼ assumptos.
g cōspectu domini a filijs israel:
vt seruiāt in ministerio ei⁹.
h Leuitę quoq̄ ponent man⁹ g
suas super capita boum: e q̄
bus vnum facies pro pecca
to: ꝛ alterum in holocaustū
domini: vt deprecer ꝓ eis.
Statuesq̄ leuitas in cōspe/ h
ctu aaron ꝛ filior eius: ꝛ cō
i secrabis oblatos dño ac se/
parabis de medio filiorum
israel vt sint mei: ꝛ postea i/
grediāt tabernaculum fę de
ris vt seruiāt mihi. Sicq̄ pu
rificabis ꝛ consecrabis eos
in oblationez domini: quo/
niam dono donati sunt mi/
hi a filijs israel. † Pro primoge
nitis q̄ aperiunt omnē vul/
uā i israel accepi eos. † Mea
sūt enī omnia primogenita
filiorum israel: tam ex homi
k nib⁹ q̄ ex iumētis. † Ex die q̄ i
percussi omne primogenitū
in tra ęgypti sāctificaui eos
mihi: ꝛ tuli leuitas pro cun/ k
ctis primogenit filior israel:
tradidiq̄ eos dono aaron ꝛ
filijs eius de medio populi
l vt seruiāt mihi ꝓ israel in ta
bernaculo fędęris: ꝛ orēt ꝓ
eis ne sit in populo plaga: si
ausi fuerint accedere ad san
ctuariū. Fecerūtq̄ moyses l
ꝛ aarō et omnis multitudo
filior israel sup leuitas q̄ ꝛ/

a Et radant omnes pilos carnis sue. vt cēnt mūdiores corpore. Aliā etiaz rōnez assignat Ra. Moy. dicens q̄ leuite deputabā/ B
tur diuino cultui pro ꝓmogenitis aliaruz tribuū vt dictuz est supra. iij. ca. qui fuerāt polluti in idolatria vituli. et quia idolatria ē lepra spiritualis: ideo i purgatione leuitaruz qui deo deputabant pro idolatris radebantur pili carnis eorum: sicut fiebat in emundatione leprosoruz: vt habet Leuit. xiiij. tertio lauabantur eorum vestimenta ad maiorem mundiciā: qō notatur cum dicit: Cū q̄ lauerint vestimenta ꝛc. quarto pro eis offerebant sacrificia. qō notatur cum dicitur: Tollant bouē ꝛc. et sequitur: b Bouem autem alterum de armēto accipies ꝓ peccato: ad expiandum peccatuz vituli. c Et applicabis leuitas coram tabernaculo: quia ibi veniebant illi pro quibus offerebatur oblatio.
d Conuocata omni multitudine filiorum israel: qz leuite tradebantur domino pro primogenitis aliarum tribuum. ꝛ ideo ipi leuite erāt quedam oblatio C
deo facta a tota multitudine. e Ponēt filij israel manus sup eos. quia offerens debebat ponere manum sup oblationē suam. vt patet i leutico. f Et offeret aaron leuitas sicut erāt sibi ad hoc traditi a multitudine. g Leuite quoq̄ ponēt man⁹ suas super capita boū: quia erāt sacrificia ipsorū. h Statuesq̄. Hic subditur ratio dicti mandati. ad hoc enī de mandato domini ordinabantur: vt seruirent sacerdotib⁹ in cultu diuino: † Lu.2.d
qui cult⁹ ante legem datā pertinebat ad primogenitos israel: qui erāt ipi deo obligati: ex quo percussit pri † Exo.13.a
mogenitos egypti ꝛ ipsos saluauit: vt habetur Exo. † 15.q.1. nec 18. ē.3.b
xij. ē qz primogeniti aliaz tribuū facti sunt inepti ad cultū dei: vt dictū est. Ideo dñs loco illorū voluit leuitas ordinari ad cultū suū: et hoc est qō dicit: i Ex die quo percussi omne ꝓmogenituz in terra egypti sanctificaui eos mihi. i. primogenitos israel. k Et tuli leuitas. deputādo mihi ꝓ cūctis ꝓmogenitis filiorū israel. Cetera patent ex dict. l Fecerūtq̄ moyses ꝛ aaron ꝛc. Hic ponit executio dicti mandati: et patet littera vsq̄ ibi: D

Eleuauitq̄

deseruire:et ꝑ populo orare:ne sit in eo plaga disperdens:alioquin
Mala.ic se et populū in perditionem p̄cipitant:et dicit eis:Munus non suscipiā de manu vestra. a A vigintiq̄nq̄. Isid. A vigesimo et quinto anno mādantur leuite tabernaculo seruire:et a quinquagenario custodes vasorum fiunt. Per vigesimū et quintuz annū:in quo flos iuuentutis oritur.cōtra vnūquēq̄ vitiorum bella signātur. Per quinquagenariū in terra quies domito bello mētis signatur. Per vasa tabernaculi fideliū anime. Leuite ergo a vigesimo quinto anno tabernaculo seruiunt:et a quinquagenario custodes vasorum fiūt:vt qui ad huc impugnantiū vitiorum certamina per cōsensum delectationis tolerant:aliorū curā suscipere non p̄sumant.Cum xo tentationū bella subegerint cum apud se iam de intima trāquillitate sunt securi:animarū custodiā sortiātur.Sed q̄s hec pfecte subiungat cuz Paul⁹ di
Rom.7.d cat: Video aliaz legem ī membris meis repugnantem legi mentis mee tē.Sed aliud ē bella fortiter perpeti : aliud eneruiē expugnari.
† 77.di.in veteri lege In istis excitatur virtus ne extolli debeat.ī illis omni mō extinguiē ne subsistēt. La.IX
b Faciant.Be.Faciant filij israel phase ī tēpore suo.xiiij.die mē.hu.tē.Cū in veteri testamēto tribus indicijs paschale tēpus obseruetur: vt post equinoctiū.s.t mense primo tertia ei⁹ septimana.i.a vespera q̄rtedecime lune(qō est initium quintedecime)vsq̄ ad vesperā :id ē terminū.xx.prime lune celebretur .quarta regula nobis est a resurrectione xp̄i imposita vt cum equinoctio trāscenso lunam primi mēsis quartodecimo oriri vespere viderim⁹:non statim pascha faciamus sed dominicū diem quo ip̄e pascha:id est transitū de morte ad vitaz resurgendo celebrauit:expectātes in ip̄o pascha celebremus. Q̄z si quis obiecerit non equinoctij memoriam: sed tm̄ primi mensis t tertie septimane posuisse legiferū sciat quia et si equinoctiū nominatim non exprimit : in hoc tamē
A q̄ a plenilunio primi mensis pascha fieri precipit:equinoctij transcensū depromit. Quoniā constat eam que prima trāsito equinoctio plenum globū ostendit: primi mensis existere lunam. Quotiēs ergo diem dominicū mox aduentāte q̄ntadecima luna habemus: nihil nostrum temp⁹ paschale dissonat a legali : q̄nis alijs sacramentoz̄ generib⁹ pascha colimus. Quotiens xo secūdo vel tertio vl quarto vl quinto vel sexto vel septimo.ab hinc die idem dominic⁹ occurrit:nec tunc legem et ꝓphetas soluimus. Haz sicut tot paschaliū obseruantia cerimoniarū :ita etiā tempus quo agi precepta est sacra mysteria redolet. In primis enī eq̄ noctium transgredi iuxta legis decretum curamus :vt solēnitas in q̄ christus destructa potestate tenebrarum mūdo lucis iter aperuit: ipo temporis ordine foris ostēdat quid intus habeat.Et que nobis eterne beatitudinis lumen promittit tunc maxime celebretur cum sol annuo ꝓficiens incremento:primam sumit de noctis vmbra victoriam. Deinde primum mensem anni:qui et nouoz̄ vocatur :in quo pascha celebremus:attendimus.In quo sc̄z mundus iste formatus:et prim⁹ homo in paradiso sede locatus:quia p hanc solennitatē primaz stolā et primū regnū a quo in lōginquā regionē discessim⁹ nos recepturos
2.Pe.3.c speramus.vnde Petr⁹:Celos autē nouos:et terram nouā:et promis
Apoc.21.b sa illius expectamus.Et alibi:Ecce noua facio omnia. Be.Deinde tertiam septimanaz obseruamus:qō dominice resurrectioni cōgruit: que tertio die facta est .et tertio tēpore seculi.i.cū gratie celestis aduētu tota eius in carne dispēsatio per resurrectionis gloriaz consūmata mūdo apparuit. Prima enim seculi tempora lege naturali per pres. media lege litterali:vel ꝓphetis :extrema charismate piritali per seipsū illustrauit. Beda. Ip̄a quoq̄ lune conuersio sacramentuz celeste nobis significat.Luna enim rotundi scematis a sole lumē accipit. Iō semper dimidio orbe quē ad solem habet:lucida est. Altero xo dimidio semper obscura. A prima vsq̄ ad quintādecimā lucis incrementum ad terras:defectum xo habet ad celos. Habet a quintadecima vsq̄ ad nouissimam ecōuersio:que eius cōuersio recte paschalis gaudij significat mysteria:quibus omnem mentis nostre gloriā a terrenis auertere:et ad solam gratie celestis lucem suspēdere docemur. Vel crescens ad humanos oculos lumen lune virtutū gratiam :quibus apparens dominus in carne mundo refulsit:insinuat.De quib⁹
dicit:Et

ceperat dōs moysi : purificatiq̄ sūt t lauerūt vestimenta sua .Ele a
uauitq̄ eos aaron ī ꝓspectu dōi et orauit pro eis :vt purificati ingrederēt ad officia sua in tabernaculū fœderis coram aaron et fi
ꝟ de leuitis ita factum est.
lijs eius.Sicut p̄ceperat dominꝰ moysi : de leuitis ita factum est. Locutusq̄ est dominus ad moy b
sen dicens:†Hec est lex leuitarū: c
ꝟ cum insurgunt cuiq̄ vitiorum bella.
a A vigintiquinq̄ annis et supra d
a ꝟ seruiant.s.in ecclia non ꝓsint.
ingrediēt vt ministrēnt in tabernaculo fœderis. Cunq̄ q̄inqua e†
a ꝟ .i.cū quietē internā habuerint.
gesimū annū etatis impleuerint
a ꝟ sopito vitiorꝫ bello. i ꝟ custodes animarꝫ.
seruire cessabūt : eruntq̄ ministri f
fratrū suorum in tabernaculo fœderis:vt custodiant quę sibi fue g
ꝟ a deo
rint cōmendata :opera autē ipsa non faciāt.Sic dispones leuitas in custodijs suis. La.IX
Locutus ē dominus ad b
l moysen in deserto sinai
āno secūdo postq̄ egressi sunt de terra egypti mense pri
b mo:dicēs: Faciāt filij israel pha i†
se in tempore suo quartadecima

a Eleuauitq̄ eos aaron.i.presentauit. non enim posset eos eleuare in altum :sicut fiebat de oblationibus alijs. b Totutusq̄ est domin⁹. Postq̄ descripta ē leuitarū ordinatio seu purificatio.hic cōsequēter ponitur officium suorum executio.cuz dicit: c Hec ē lex leuitarū.s. q̄tum ad executionem officioꝝ. d A viginti q̄nq̄ ānis t supra. tunc enī ingrediebant ad addiscēdū officia. ꝑ tricesimo āno instituebant ministri vel repellebāt: vt dictum ē supra.iij. ca.
e Cunq̄ q̄nqua.an.iple.ser. cessabunt.s.in portādis oneribus:et ꝓsimilib⁹. f Erūtq̄ ministri .q.d. non ꝓpter hoc erunt ocioſi. ideo subditur:
g Ut custodiāt q̄ sibi fuerint cōmendata.s.portas t vasa.

Moraliter. La.VIII a† Locutusq̄ ē dōs ad moysen tē.Hic agit de mensa ꝓpositiōis t cā delabri situatiōe. Exo.xxv.dictum fuit q̄ p mēsam significatur ecclia:p candelabrum xo xp̄s ecclam illuminās .ꝓpter qō oz̄ hic q̄ cā delabrū situari debet ꝯ mēsaz.s.ad illuminādū eā. Cetera xo q̄ dicūt hic ō cā delabro t mensa fuerunt ibi mystice exposita. g† Tolle leuitas.Hic agit ō purificatione leuitaꝝ sacerdotibus veteris legis ministrātiū p q̄s significant clerici mistrātes sacerdotib⁹ noui testamenti. ꝓpter qō debēt purificari.t forma purificationis subditur:
† Aspergāt aq̄ lustratiōis. p qō intelligit act⁹ ꝓfessionis pure t frequentis. a† Et radant oēs pilos carnis sue.per qō itelligit depositio superfluitatis bonoꝝ tēporaliuz vltra necessitatez stat⁹ t p sone q̄ debēt expēdi ī opibus pietatis.
† Cunq̄ lauerint vesti.sua.p lotionē vestis intelligit honestas exteriozis cōuersationis.
† Tollāt bouē de armēt⁹ tē. p bouē oblatum ꝓ pctō intelligit q̄ debēt eē fortes ad modū bouis pctōꝝ tentationib⁹ resistēdo. b† Bouē aūt alterꝫ tē. q̄ offerebatur in holocaustū p qō significatur q̄ clerici charitate feruere debēt ad ꝓficiēdū. c† Cūq̄ q̄nq̄gesimū ānū etatis impleuerint seruire cessabūt tē. p qō significat q̄ illi q̄ diu et bene seruierint in ecclesia a laboribus in feriozibus īmunes sunt dimittendi et ad maiora ꝓmouendi:in q̄bus labor non requirit corporalis.

In ca.viij.vbi dicit in postilla: In australi parte.s. tabernaculi.

Additio. In trāslatiōe nr̄a ponūt in ꝑ loco q̄dā xba q̄ nō habēt in lra hebraica.cū oz̄:In australi pte ꝓtra boream e regione respiciāt ad mēsā : vnde ī hebreo ī ꝑ loco sic habet: Loqre ad aaron et dices ad eū:Cūq̄ accēderis lucernas ꝯ eā pte quaz cādelabrū respicit:luceāt septē lucerne :vñ oīa alia q̄ ꝑ addunt ī nr̄a trāslatiōe vident fuisse apposita ab aliquo lectore ī margine p modū glose.t postea ab aliq̄ scriptore ip̄erito fuerūt textui interposita.sn̄ia tm̄ videt esse eadem.
Locutus ē dōs.hic ꝓter describit La.IX
l officiū pontificis q̄tū ad phase celebrationē. qz debebat docere populū de modo t tpe celebrādi. Primo igitur describit tempus celebrationis. secūdo casus dilatiōis.ibi:Ecce autem quidam.tertio reatus transgressiōis.ibi:Si quis autem īmundus ē. Circa primum dicitur sic: i Faciant filij israel phase in tempore suo: scilicet q̄rtadecima die mēsis primi.
Ad vesperā

Joh. 16.f dicitur: Et iesus ꝓficiebat etate et sapientia ⁊ gratia apud deū et homīes. Reuertēs
xo ad celos resurrectionis et ascēsionis gl̄iam: que in se quidē mox ꝓfecta ꝓuenit: ſ
i animo fideliū quibusdam lucis siue ꝓfectibus vsq; ad finē seculi crescit. Resurgēs
enī dn̄s: primo singulis: postea binis: deinde pluribus: modo septē: mō vndecim: mo
do duodecim: mō plusq; ⁊ngentis fratribus simul: ad vltimū discipulis oīb⁹ appa
ruit. Quibus videntib⁹ in celū ascēsurus p̄cepit eos dispēsa
tionis sue testes esse vsq; ad vltimū terre. Bene aūt luna cum
ad nostros crescit oculos: paulatiz a sole recedit. cū xo ad ce
Joh. 16.f los: paribus spaciis ad eū redit. Hoc est ei qđ ait: Exiui a pa
tre ⁊ veni in mundum. ⁊ iterꝫ: Relinquo mūdū ⁊ vado ad pa
Ps. 18. trē. Et dauid ait: A summo celo egressio eius: ⁊ occursus ei⁹
vsq; ad sum ei⁹. Quia ergo luna lucis incremēto qđ exiēs a
sole ad nostros reuoluit obtuit⁹ xp̄i in carne vsq; ad passio
nem doctrinā et virtutes significat. Eo aūt q; ad solē rediens
paulatim ad inuisibilem nobis celi faciem recolligit: resurre
ctiōis et posteriozis glorie miracula demōstrant. Merito ⁊n
decima paschali gaudio adaptatur. Be. Dis quidē pasche
vel phase a lege assūptis indicijs: heredes noui testamēti eti
am diē dominicā adnectimus: q; ⁊ conditione p̄imitiue luc
excellit: et triumpho dominice resurrectionis. Be. Septez
quoq; dies lune. i. a quindecima die vsq; ad vigesimā p̄imā:
per quos ea dominica naturali ordine decurrit: vniuersitatē
eccleste per totū mundum paschalibus mysterijs redempte si
Ps. 118. gnificat. Septenari⁹ enī vniuersitatē significat. Vñ: Septies
Ibidē. 33. in die lau. dixi ti. hoc est: Semp laus ei⁹ in ore meo. Vñ et Jo
hānes septē eccl̄ijs asie scribēs: vniuersal̄ eccl̄ie mysteria de
mōstrat. vñ singulis hortamēta ꝓscribēs vigilanter repetit:
Apo. 2.b Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat eccle
Dar. 13.d sijs: quasi: quod vni dico omnibus dico. Idem. In nomie
quoq; pasche: vel phase amonemur moralit̄: vt de vitijs ad
virtutes transeamus. In mēse autē nouoꝝ (i quo adulti fru
ctus aduentu suo ꝓnunciauit veterū cessationē) vt exuamus
veterē hominē cū actibus suis: ⁊ induam⁹ nouū: ⁊ vegetati
diuersarū varietate virtutū: carūq; foliis velut amene arbo
ris adumbratiōe velati: tanq; lete ⁊ fructifere segetes pullule
mus. In plenilunio: vt perfectū splendorē fidei et sensus ge
rētes a peccati tenebris segregemur. In reuersa luce ad celos
quod a quindecima luna incipit: vt quāto magni sum⁹ bumi
1.Cor. 15.b liemur in omnibus. dicentes: Gratia dei sū id quod sū. Que
gratia superni muneris: quia tertio tempore seculi manifesti
us effusa est: pulcherrime figure consequenti. tertie lune beb
domade lumē ipsius quod eatenus ad terras creuerat: ad ce
lestia crescere inchoat. Pulchre hāc hebdomadez in pascha
obseruare p̄cipimur: vt accepte gratie memores per singulos
gradus spīalis transitus largitori illius vicē rependamus. Uel in crescēte ad ho
mines luna: vita actiua: in reuersa ad celos: speculatiua ostendit. Uel in hac cōuersi
one dilectio ꝓximi: in illa dei. Uel huc conuersus lucis ꝓfectus āmonet: vt bona fo
Mat. 5.b ris opemur: illuc porro: vt eadē opa solo supne mercedis ītuitu faciamus. Huc vt lu
ceat lux vestra cor̄ hominibus: vt videāt opa vestra bona: illuc vt glorificēt patrem
vestrū qui in celis est. In vna sabbati que noui testamēti ꝓpria solennitas est: instrui
mur vt spe future nostre in xp̄o resurrectionis patienter oīa ꝓ xp̄o ⁊ ipam mortē to
Ro. 8.b leremus: Quia si spūs eius qui suscitauit iesum a mortuis habitat in nobis ⁊ viuifi
cabit mortalia corpora nr̄a. Cuius spūs (q; septiformis est gratia) pōt eodē septē die
rum lunarū numero: quo vna sabbati dies dominica circūfertur conuenienter intel
ligi. a Ecce aūt qđā immun. su. a. bo. ⁊c. Aug⁹. Cunq; pasche tpe qđā immundi es
Num. 12.a sent sup animā hominis: ⁊ quererent quō pascha facerent: q; oportebat eos ab immū
dicia septē diebus purificari ſm legē: consulit dn̄m moyses. Et respōsū accepit vt cui
cunq; hoc accidisset: vel longe remotus occurrere nō posset. alio mēse pascha faceret
ꝓpter diē mensis quartū decimū vbi lune numerus obseruabat. Sed si querat qđ fa
cerēt: si forte talis immūdicia ad scōm etiā mēsem occurreret? Puto qđ dictum est de
mense secundo tanq; regulariter fuisse retinēdū: vt tertio mense obseruarēt. Aut for
te si pascha nō egissent: ad culpā non pertineret. b State vt cōsulā. Greg. Moy
ses crebro de rebus dubijs ad tabernaculū recurrit relictis turbis. Ad tabernaculū
redire est postpositis exteriorum tumultib⁹ secretū mentis intrare. Ibi enī dn̄s consu
litur: et quod foris agendū est publice: intus silenter audit. Hoc quoq; quotidie boni
rectores faciunt: cum se res dubias discernere non posse cognoscūt: et ad secretū mē
tis velut ad quoddā tabernaculū redeuntes: diuīa lege ꝓspecta quasi cor̄ posita ar
ca dominum consulunt. Et quod prius intus tacentes audiunt: foris postmodū agē
tes innotescunt. Ut enim exteriozibus inoffense deseruiant: ad secreta cordis recurre
re incessabiliter curant: ⁊ sic vocē domini quasi p occultā inspiratiōnē audiunt: dum
in meditatione mentis a carnalibus sensibus abstrahunt. c Homo qui fuerit im
mundus. Ysi. Precipit vt qui longi⁹ habitabāt: vel immūdi in anima fuerāt. in se
cūdo mense pascha faciāt: quia gentiles cū omnibus demonibus fornicati immundi
erant et a deo remoti. Sed salubri confessione mundati ad secundam natiuitatem: q;
si ad scōm mēsem transire precipiuntur. Raba. Immūdus est ī anima: qui a diabo
lica illusione per idolorum culturam et peccatoꝝ enormitatē polluitur. In via procul
est qui verbum salutis audiens: idola deserere et fidē ꝓcipere elegit: sed nōdū ad ba
ptismum peruenit: quo intratur in ecclesiam: id est hierusalem vrbem pacis: vbi do

a Ad vesperā. q; talis hora erat le
ge determinata: vt patet Exo. xij.
b Juxta oēs cerimōias. p hoc intelli
gunt ꝺditiōes agni: vt dicit Ra. Sa.
vt q; sit sine macula masculus ⁊ anni
culus. c Et iustificatio. ei.
q̄tū ad modū
cōedēdi. s. cuz
acymis ⁊ lactu
cis agrestib⁹ ⁊
alijs ꝺditiōib⁹
q̄ pleni⁹ tacte
sunt ⁊ exposite
Exo. xij.
d Ecce autē.
hic pōit casus
dilatiōis q̄tū
ad alijs. cū di
cit: Ecce autē
quidā īmūdi
ex tactu mor
tui vel alia im
mundicia ꝓpt̄
quā ipediebā
tur a celebrati
one dicta.
e Accedētes
ad moysen et
aarō. simul exi
stens ad docē
dum populuz
f Immūdi su
mus sup aīam
hom̄is. qđ ex
ponitur dupli
citer. Uno mo
do sic: Super
anima hois. i.
plus q̄ bō q̄ li
cite possit cōe
dere agnū pa
schalē. ⁊ sic ac
cipitur hic aīa
hominis pro toto homine: sicut dr. j.
Mach. ix. Peremerūt animas hom̄
multas. Alio mō vt p animā hominis
intelligatur mortuus: vt sit sensus: im
mūdi sumus sup mortuū. ex tactu ei⁹.
vñ. ē. ca. v. vbi trāslatio nostra habz:
Pollutusq; est super mortuuz. In he
breo habet: Sup animā. ⁊ q; hoc pōt
accidere sine pctō. īmo etiā cū merito:
sicut in sepultura mortui. sequitur:
g Quare frauda. vt nō va. obla. of
fer. domīo ⁊c. ac si dicāt: ex bono ope
re nō debemus īpediri a celebratione
phase. h Quib⁹. rñdit moyses ⁊c.
q; casus videbat dubius: voluit sup
hoc querere dei consiliū: per hoc ostē
dens q; in dubijs nō est precipitanter
respondendum. i Homo qui fue. ī.
sup anima. exponatur modo p̄dicto.
k Siue in via ꝓcul in gente vestra.
Ex hoc autem qđ dicitur: In via ꝓ
cul. posset aliquis credere q; lex ista lo
queretur de illis qui essent ī itinere ex
tra terram israel: et per consequēs exi
stentes intra terram vbiq; possent fa
cere phase in die suo: quod non est ve
rum: quia non potest fieri extra hieru
salem: vt habet Deut. xvj. ideo addi
tur: l In gente vestra. ad ostendē
dum q; lex ista loquitur etiam de illis
qui erant in terra israel tantum extra
hierusalem. m Faciat phase domi
no mense secundo. sicut enim irregula
ritas in nouo testamento aliquando

mini templum: et sanctasanctorum. In vna enim domo carnes agni iubent comedi: quia extra ecclesiam non licet edere corpus christi. Gentilis ergo populus (quia primum pascha fm legem agere non potuit) in secundo mense: id est tempore gratie iam purgatus ab omni immundicia peccatorum: domicq restitutus: vbi licet facere phase: ad vesperam mundi cū açymis ⁊ lactucis agrestibus agnum comedit. a Açymis. Açyma comedit qui recta opera sine corruptione vane glorie facit: et mādata misericordie sine peccati admixtione. b Agrestib⁹. Quia cum corpus christi accipim⁹: p pctis cōpungi debemus vt amaritudo penitētie abstergat amorē peruerse vite. c Omnem ritū. Quicquid in lege historialiter preceptū est in celebratione pasche: ecclesia spiritualiter observat. d Observabunt. Quia eius dicta sollicite sunt discutienda vt in presenti vita intelligendo et operando penetrentur. e Exterminābitur. Eos qui sub lege erant cōminādo instruit: ne tempus pasche obseruare negligant. Nos quoq ammonet vt spirituale pascha suo tempore faciamus. de q

2.Cor.6.a Paulus ait: Ecce nunc tempus acceptabile ⁊c. Quia quisquis redemptionē humani generis que veri agni immolatione facta est fide digna non celebrauerit: ⁊ vitam suam in meliora non conuerterit: et a vitijs ad virtutes non trāsierit tempore huius mortalitatis: ad resurrectionis gloriā in fine veris cultoribus christi tribuendam non pertinebit: sed exterminabitur a consortio sanctorum.

f Peregrinus quoq et aduena si fuerit apud vos. Ostendit nullam distantiam esse personarum apud deum. Quicūq enim ad fidem catholicam conuersus ⁊ christi baptismate ablut⁹ ecclesie vnitatem intrauerit: ecclesiastic⁹ poterit communicare mysterijs. g Nubes. Jsid. Christus est columna: qui rectus et firmus et fulciens infirmitatem nostram: per noctem lucens: per diem non lucēs:

Job.9.g vt qui non vident videant: et qui vident ceci fiant. Christi quoq sacramentum tā cq̄ in die manifestum est: in carne velut i nube. in iudicio vero tancq̄ in terrore nocturno. Quia tūc erit tribulatio magna tancq̄ ignis: ⁊ lucebit iustis: et ardebit i-

Mystice iustis. Mystice. Incarnatio christi cuius clementia tabernaculum ecclesie ptegit: bonitas statum⁹ disponit: prudētia i via huius seculi transitum dirigit.

Hegozius. In igne terror. in nube le nevisionis blandimentum. Dies vita iu-

Eph.5.b sti. nox ẋo peccatoris. Ano: Fuistis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. In die ergo per nubem columna monstratur: in nocte per ignem: quia deus blandus iustis: terribilis apparebit iniustis. Nos in iudicio veniens per lenitatis mansuetudinem demulcet: illos per iusticiam districtionis terret. Aliter. Columna nubis in heremo populum p-ibat splendore ignis nō in die: sed in nocte radians: quia christus sue conuersationis exemplo ducatum sequentibus p̄stans. de iusticia sua confidentibus nulla luce claruit: peccatorum suor⁹ tenebras agnoscentibus igne sui amoris infulsit.

b Per verbum domini figebant tētoria ⁊c. Significationem nubis que erat signum diuine voluntatis: sicut vox loquentis.

Fac tibi

phase domino mense secundo
a fmundi.
quartadecima die mensis adue
a sperā: cum açymis et lactucis a
b agrestibus comedēt illud. † Nō relinquent ex eo quippiam vsq̄
fresurrectionis.
mane et os eius non cōfringēt:
c d omnes ritū phase obseruabunt.
Si quis autē immūdus ē: ⁊ in iti b
nere non fuit et tamē non fecit
e phase: exterminabitur anima illa de populis suis: quia sacrificium nō obtulit domino tempore suo:
f Peccatū suū ipe portabit: Peregrinus quoq et aduēa si fuerit c
apud vos: faciat phase dño iuxta cerimonias et iustificatiōes eius. Preceptum idez erit apud vos tā aduenę q̄ idigenę. † Jgit dt
die qua erectum est tabernaculū
g opuit illud nubes. A vespe aūt sup tentorium erat quasi species ignis vsq̄ mane. Sic fiebat iugiter: Per diē operiebat illud nubes: et p noctē quasi spēs ignis. Cumq̄ ablata fuisset nubes que tabernaculū protegebat: tūc p-ficiscebāt filij israel: ⁊ i loco vbi stetisset nubes: ibi castrametabā

fad signum. s. nubis standi vel mouendi per quod deus scipiebat vel stare vel moueri.

tur. Ad imperium dñi proficiscebant: et ad imperiū illi⁹ figebāt tabernaculū. Cunctis dieb⁹ qui † busstabat nubes super tabernaculū manebant in eodē loco: Et si eueniſſet vt multo tēpore maneret sup illud: erāt filij israel in

fcustodientes. s. preceptū domini.

excubijs dñi: ⁊ nō p̄ficiscebant quotquot diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad impiū dñi erigebāt tētoria: ⁊ ad imperium illi⁹ deponebāt. Si fuisset nubes a vespere vsq̄ ad mane: ⁊ statim diluculo tabernaculum reliqſſet proficiscebāt. Et si post diem et noctē recessisset: dissipabant tentoria. Sive biduo aut vno mēse vel longiori tpe fuisset sup tabernaculū: manebant filij israel i eodē loco ⁊ nō proficiscebantur: statim aūt vt recessisset

b mouebāt castra. Per ẏbū dñi figebāt tētoria: ⁊ p ẏbū ei⁹ p̄ficiscebant: erātq̄ i excubijs dñi iuxta impiū eius p manū moysi.

causatur ex bono actu: vt ex occasione malefactoris per sniam iudicē. sic in veteri testamento ex actu sepulture impediebatur ad tempus celebratio phase. Expectabatur autem mēsis secundus vt luna esset in eodem statu: fm cuius motū ordiabat ist⁹ festū. a Cum açymis ⁊c. hoc expositum est Exo. xij. b Si q̄s autem. Hic consequenter ponitur pena transgressionis. s. mortis: si nō habebat causas p̄dictas dilatiōis. † Exo.12.g Job.19.g

c Peregrinus quoq ⁊ aduena. li ⁊ est expositiuū huius dictionis peregrinus. vnde in hebreo est hic vna dictio tm̄ p vtroq̄. dicit aūt hic peregrinus et aduena qui nō est de filijs israel: sed est conuersus ad iudaismum: ⁊ talis similiter tenet facere.

d Jgit ⁊c. In p̄cedentib⁹ hui⁹ libri descripta sūt ea que ptinēt ad ordinationē populi p̄ficisci debētis. h ꝺn̄r describit eius ordinatio actu p̄ficiscētis. Circa q̄ p̄mo ponit p̄fectiōis directio. secūdo ipsa p̄fectio. † Exo.40.d

ca. x. ibi: Anno scdo ⁊c. Adhuc circa primū premittit directio facta ministerio angelico. secundo humano: in p̄ncipio. x. ca. Pria directio erat per motū nubis q̄ ministerio angelico mouebat: vt habetur Exo. xiij. vbi dicitur sic: Tollēsq̄ se angel⁹ q̄ p̄cedebat castra israel abijt post eos. ⁊ cū eo pariter colūna nubis. cū igit mouebat nubes mouebāt castra nubem sequendo. cum autē quiescebat ibi manebant figentes tentoria sua. De colūna autē ignis ⁊ nubis vtruz esset vna vel due: dictum fuit Exo. xiij. Cetera patēt in littera. Ca. IX 3.Reg.8.b

Moraliter. dt Faciant filij israel phase in tpe suo ⁊c. Per hoc q̄ filijs israel p̄cipitur celebratio phase tempore determinato sub pena mortis. significat q̄ omnes catholici tenent celebrare pascha tempore determinato ab ecclesia. ⁊ tunc recipere debent sacramentū eucharistie aliter incurrunt mortale peccatū nisi legitimum habeant impedimentū. quo cessante debent deuote cōmunicare. sicut filij israel impediti legitime mēse primo faciebant phase mense secundo. Modus aūt celebrādi phase et sensus ei⁹ mystic⁹ positi sunt supra exo. xij. ⁊. x. xij. dt Jgit die qua erectum est tabernaculū opuit illud nubes ⁊c. per nubem istam significatus fuit christus qui stat sup eccliam quasi colūna ignis repellens tenebras noctis ignorantie et quasi colūna nubis de die refrigerās estū tribulatiōis mundane. † Cūctis dieb⁹ q̄. sta. nu. sup ta. ma. in eo. lo. p hoc aūt q̄ filij israel p̄ficiscebant ad motū nubis ⁊ nō aliter significat q̄ homines moueri nō debent ad motū passionis sz ad instinctū rōnis q̄ est q̄dā participatio diuini luminis in nobis: ꝺz q̄ ꝺr in Ps̄. xiij. Signatū est est su. n. lu. ⁊c.

In ca. ix. vbi dicit in postil. Exō aūt q̄ ꝺr: In via p̄cul.

Additio. Jstud de gēte vestra. nō ē i hebreo ⁊ iō lex ista loquit de eo qui est in itinere extra viā filiorū israel: vbi non poterat celebrari phase: ideo li de gē

te vestra

a Fac tibi duas tubas ꝛc. Isid. ꝛ paulo post. Cū cōcisus clā/gor increpuerit mouebunt castra ꝛc. Per duas tubas exercit⁹ ducit: qz p duo testamēta vel duo charitatis p̄cepta ad p̄cinctū fidei pplus euocat. Que io argētee fieri p̄ciplunt vt p̄dicatoꝝ ẋba eloquij nitore refulgiant ꝛ auditoꝝ mentē nulla sui obscuritate ꝓfūdāt. Jō aūt ductiles: qz necesse est vt q̄ venturā vitā p̄dicāt: per tribulationū p̄sentiū tunsiones crescāt. Bene aūt dicit: Cū ꝓcisus clāgor increpuerit mouebunt castra. Quia cum subtilior ꝛ minutior p̄dicatio tractat: auditoꝝ mētes ad tētationū certamina ardentius excitantur. b Si semel clā/gueris. Ra. Semel tubis clāgere est verbū doctrine ꝼz vnitatē fidei et ꝓcordiā sensus catholici p̄ferre. Ad hūc sonum p̄ncipes ꝛ capita multitudis debēt cōuenire: vt q̄ p̄sunt ceteris fide et dilectione vniti de salute sua ꝛ suoꝝ fideliter disputēt: pacis ꝛ cōcordie exemplum demonstrēt. Ne sit in eis ẓelus ꝛ cōtentio: sed idipsuz dicant omnes in eodē sensu: ꝛ in eadē scientia. c Primi. Quibus. s. lux fidei primum infulsit. Ordinatis ergo euāgelij p̄dica
Dat. 10. a toribus. primū eis dicit: In viā gētiū ne abieritis: sed ite ad oues que perierūt dom⁹ isrl: quib⁹ ipe xps. s. p̄sentialit euāgeliū p̄dicauit.
Ibi. 28. d Post resurrectionē ẋo discipulis apparens ait: Euntes docete omnes gentes ꝛc. Tribus ergo iuda cū ceteris q̄ secum ad orientē habitabāt primū castra mouebat. Deinde cetere ꝼm ordinē suū. Quia primū in iudea oportuit primitiuā eccliam construi: post de cūctis orbis nationibus gētes ad fidē cōuocari.
d Cū aūt congre. Raba. In cōuocatiōe populi simplex tubaꝝ clāgor ꝛ cōcisus eē iubet: qz qui multitudini verbū fidei p̄dicat simpliciter et aperte debet loqui vt multi intelligāt ꝛ edificent. Ne si obscure ꝛ insolēter p̄dicane
1. Co. 14. b rit. auditores recedāt vacui. Cū Paul⁹: Fratres si venero ad vos linguis loquēs: q̄d p̄dero nisi loquar: aut in reuelatione: aut in scientia: aut in ꝓphia: aut in doctrina ꝛc. Et paulo
Ibidem. f post. Omnia ad edificationem fiant. Verbuz enim nimis obscurū vel ambiguū vulgi more debet dici: vt itelligat etiā ab idoctis. Quid enim prodest locutiōis integritas: si audientē nō edificat? ꝓ nihilo ei loq̄mur si ab his ꝓt quos loquimur nō itelligimur. Qui ergo docet vitet omnia verba que non docent: ꝛ si ꝓ eis que intelligantur dicere potest integra: id magis eligat. Si ẋo nō sunt vt in p̄senti nō occurrūt: vtatur verbis minus integris. dūmodo res integre doceantur ꝛ discant. Nec solum in priuatis collocutionibus: sed magis cū pplus cōuocat. Est aūt optim⁹ discēdi modus q̄ fit vt q̄ audit: veritatē audiat ꝛ intelligat: bonicq ingenij insignis idoles in verbo verū amare: nō verba. Quid enī ꝓdest clauis aurea si non apiat? ꝛ q̄d obest lignea si apiat? Nihil enī querimus nisi vt pateat qđ clausuz est. e Filij aaron. Predicatores. s. verbuz dei predicāt: et viā iusticie auditorib⁹ demonstrāt: vt in semita mandatoꝝ dei boni operis gressū ponāt: ꝛ iter impioꝝ fugiant. f Clā/getis. Subditos. s. ad penitentiā ꝛ ad cōpunctionē lachrymaꝝ excitando: et corda auditorū ad dei misericordiam implorandā ꝓuocādo. g Si qñ habebit⁹ epu. Raba. Nota qz in aduersis ꝛ ꝓsper⁹ tubis clāgere p̄cepit: qz omne tēpus ꝓuenit verbo dei. Modo ei legēdū est: modo deo cantādū ē. Modo orare: modo docere: modo exhortari: modo increpare cōuenit: quia ꝼm qualitatem auditoꝝ tēperā/
Ps. 33. dus est sermo doctoꝝ. Unde: Būdicā dñm in
2. Tio. 4. a oñi tpe: sp laus ei⁹ in ore meo. Et alibi: Predica verbū: insta opportune: importune ꝛc.
b Anno secūdo ꝛc. Hiero. Duodecima mā/sione venerunt filij israel in desertū sinai die quadragesimoseptimo ex q̄
Exo. 19. a de egypto exierūt. Cū in Exodo: Mense tertio egressionis filioꝝ isrl de egypto. In hac die trāsierūt in solitudinē sinai: ꝓfectiq filij israel de ra/

te vestra qō additū est in trāslatiōe nr̄a nō est referendū ad viā ꝓcul: sed ad bonitatē qui est in itinere: vt sit sensus: hō de gēte vr̄a. i. de gēte ve
a l Ocutusq ē dñs. (stra faciat ꝛc. Ca. X
Hic q̄r agit de directiōe ꝓfectionis ministerio humano. s. sonitu tubarū. cū dicit: Fac tibi duas tubas argenteas. qz argentū est metallū bene sonoꝝ.
c Ductiles: id est factas cuz martello non fusiles. A
d Quibus conuocare possis multitudinem quando mouenda sunt castra. In hebreo coniunctio copl̄atiua ꝛ interponitur. Et quando mouēda sunt castra. Ad hec enim duo deseruiebant tube: ꝛ etiaz ad quedam alia. vt subditur infra: Non enim moyses vocabat multitudinem in motione castroꝝ: sed quilibet dux vocabat eos qui erāt sub suo vexillo. e Cumq increpuer⁹ tubis. s. duabus.
f Congregabitur ad te omnis turba. et non dicit p̄ncipes: quia hoc fiebat quando moyses volebat inquirere q̄liter regebant populum p̄ncipes et tribuni et centuriones ꝛ ceteri qui p̄erant in populo: vt dicit Ra. Sa.
g Si semel clangueris. In hebreo habetur: Si in vna. s. tuba clangueris venient ad te p̄ncipes: ꝛ non turba.
h Si autez prolixior atq cōcisus clangor increpuerit: mouebunt castra. ꝛ iste clangor erat i duabus tubis. sicut postea subditur:
i Ululantibus tubis in ꝓfectionem. et sic clangor motionis castroꝝ differebat a clāgore vocationis multitudinis quia erat prolixior ꝛ cōcisus: non autem alius. vnde subditur: Quando autem congre/gandus est populus. simplex tubarum clāgor erit ꝛc. ꝛ patet. k Filij aūt aaron sacerdotis clan. tubis. hoc enī pertinebat ad eorum officium.
l Eritq hoc legitimum. i. lege statutū.
m Si exieritis ad bellū. Sequitur: Clangetis. ministerio sacerdotum: vt habetur in ſb/uersiōe hiericho et alijs locis pluribus.
n Et erit recordatio vr̄i coram domīo deo vestro. ad dādum vobis victoriā.
o Si quando habebi. epulum et dies festos ꝛ calendas canetis tubis: vt sint vobis in recordationem ꝙ ad honoreꝫ dei offerātur ꝛ accepta sint coram eo. p Anno secundo men. se. Descripta directiō e signoꝝ. hic cōsequenter describitur motio castroꝝ: vbi ꝓmo ponitur exercitus ordinate progrediens. secūdo addit

a l Ocutusq ẽ do Ca. X a
min⁹ ad moysẽ dicens:
Fac tibi duas tubas ar b+
gẽteas ductiles qb⁹ ꝙuocare pos c†
sis multitudinez quãdo mouẽ/ d†
da sunt castra. Cunq increpue/ e
ris tubis cõgregabit ad te om/ f
nis turba ad ostiuz tabernaculi
fœderis. Si semel clangueris: ve g
niẽt ad te ꝓncipes ꝛ capita mul
titudis israel. Sin aũt prolixior h
atq cõcisus clangor increpuerit:
c mouebũt castra primi q̄ sunt ad
orientalẽ plagã. In secũdo autẽ
sonitu et pari vlulatu tubę leua
bunt tẽtoria q̄ habitãt ad meri/
diẽ: Et iuxta hũc modũ reliq̄ fa/
ciẽt vlulatib⁹ tub in ꝓfectionez. i
d Cũ aũt congregãdus est popu
lus simplex tubaruz clãgor erit
e ꝛ non ꝓcise vlulabunt. Filij aũt k
ꝼ qz ꝓprij est sacerdotũ euãgeliũ p̄dicare.
aaron sacerdotis clangẽtibus:
eritq hoc legitimuz sempiternũ l
a ꝼ abiecta scz terrenoꝝ cura.
in generationib⁹ vr̄is. Si exieri/ m
tis ad belliũ de terra vestra ꝓtra
ꝼ demones.
hostes q̄ dimicãt aduersuz vos:
f clangetis vlulantibus tubis: ꝛ n
erit recordatio vr̄i coram dño deo
ꝼ porestare. ꝼ demonũ.
vr̄o: vt eruami de manib⁹ inimi
corũ vr̄oꝝ. Si qñ habebit⁹ epu/ o
lũ: et dies festos ꝛ calẽdas: cane
tis tubis sup holocaustis ꝛ paci
ficis victimis: vt sint vobis i re
cordationẽ dei vr̄i: Ego dñs de
h us vester. Anno secundo mense p
secundo: vicesima die mẽsis ele/ †
uata est nubes de tabernaculo fœ
deris: Profectiq sunt filij israel
ꝼ rubi.
ꝓ turmas suas de deserto sinai:
ꝛ recubuit nubes in solitudine
ꝼ onager vel feritas.
pharan. Moueruntq primi ca/
ꝼ vel per manum.
stra iuxta imperiuz dñi in manu
moysi: Filij iuda ꝓ turmas suas

socī⁹ in itinere expediẽs. ibi: Dixitq moyses. tertio subdit⁹ casus ipediẽs. rj. ca. Circa primũ sciẽduz ꝙ ad elevationẽ nubis que erat signũ motiõis tri/

phidim: venerũt in desertũ sinai: ⁊ castrametati sũt in heremo ⁊ moyses ascẽdit ad deũ. Vocauitq; eũ dñs de mõte ⁊c. Et rur
Exo. 19.b sũ: Vade inquit ad pplm tuũ ⁊ sctifica eos hodie: ⁊ eras lauẽt vestimẽta sua: sintq; parati in die tertiũ ⁊c. Supputem⁹ numerũ ⁊ inueniem⁹ quinquagesimo die egressionis legẽ datã i mõte sinai. vnde ⁊ penteco stes solennitas celebratur: ⁊ cuãgelij sacramentũ spiritussancti descensione completur. In hac mansione media pars Exodi ⁊ totus Leuitic⁹ ⁊ Numeroꝝ p̃cepta non modica: et per singulas pplũ trib⁹ distributio: ⁊ oblatio principum describta sũt. Interpretatur aũt sinai rubi: nõ vnus: vt supra in solitudine sin: sz plures vt ibi principiũ sit hic pfectio. Ibi solitarius numer⁹: hic multiplex: aliud est enim vnã: aliud oẽs gratias possidere. Israel igit post familiarem cũ domino sermonez iuxta mõtẽ sinai commorat⁹: anno vno ⁊ diebus quatuor mira dispositione castrorũ egressus est in solitudinem pharan que interpretatur onager vel feritas: ibiq; succubuit male bestie: fastidiens celestem panem: ⁊ egyptiorum carnes desiderans: quando multos subitũ deuorauit incendium: ⁊ itercedẽte moyse flamma vorax consumpsit humum.
L Tunc accipiunt coturnices: ⁊ vsq; ad nauseam deuorant. Eliguntur septuaginta presbyteri: ⁊ vadunt ad ostium tabernaculi: duo remanent heldad et medad: nõ imperij negligẽtes: sed humilitate submissi dũ se honore arbitrãtur indignos. vnde ⁊ absentes ꝓphetant.
Ps. 77. Saturatoq; pplo: cũ adhuc esca esset in ore eorũ ira dei ascendit super eos: ⁊ occidit pingues eorum ⁊ electos israel impediuit ne ad malũ velociter currerent. vnde dictus est locus sepulchra concupiscentie siue iuxta. Lxx. memorie desiderij. Ex his docemur q̃ secularẽ scientiã relinquim⁹. ⁊ egypti as ollas cõtẽpsimus: non deberemur murare contra celestẽ scripture panez nec virulentias egyptiorum qui sunt magnarum carnium: sed simplicẽ mãne cibum querere. Si autẽ eas voluerim⁹ repetere: vorabim⁹ vsq; ad nauseã ⁊ stati domini igne torquebimur: ⁊ desiderium nostrum vertetur in tu-
Mat. 23.c mulos: vt simus sepulchra dealbata: que foris apparent hominibus speciosa: intus autẽ plena sunt ossib⁹ mortuoꝝ et omni spurcitia. a Proficiscimur ad locum ⁊c. Hzego. Plerũq; suadẽ elatis vtilia melius possum⁹: si pfectum eorũ nobis poti⁹ q̃ illis ꝓfuturꝝ dicam⁹: si eoꝝ meliorationẽ nobis poti⁹ q̃ illis ipendi postulamus. Facile enĩ ei⁹ elatio ad bonũ flectit: si inflectio ei⁹ alijs ꝓdesse credit. vnde moyses q̃ regẽte deo ⁊ duce colũna pgebat: cũ cognatã suũ a gẽtilitat⁹ conuersatiõe vellet educere: ⁊ õi dominio subiugare. ait: Proficiscimur ad locũ quez dominus daturus est nobis ⁊c. Cunq; ille respõdisset: Non vadam tecum ⁊c. Illico adiunxit: Noli nos relinquere. Tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus ⁊c. Non moysi mentem ignorantia itineris angustiabat: quam ad prophetie scientiam cognitio diuinitatis expanderat: quẽ columna et diuina collocutio instruebat. Sed vir prouidus elato auditori loquens solatium petijt: vt daret requirebat ducem in via: cui dux fieret ad vitã. Egit ergo vt superbus auditor voci ad meliora suadenti eo magis fieret deuotus: quo putaretur necessarius: ⁊ vnde exhortatorem suum precedere crederet: inde se verbis exhortantis ẽlinaret.

quoꝝ princeps erat naason filius amiadab. In tribu filioꝝ isachar fuit princeps nathanael filius suar. In tribu ẓabulõ erat princeps heliab filius helon. Depositumq; a est tabernaculum: quod portantes egressi sunt filij gerson et merari. Profectiq; sunt ⁊ filij ruben b per turmas et ordinẽ suum: quorum princeps erat helisur filius sedeur. In tribu autez filioꝝ syme-on princeps fuit salamiel filius suri saddai. Porro in tribu gad erat
§ alꝫ heliasaph.
princeps helisaphat filius duel. Profectiq; sunt ⁊ caathite: portãc tes sanctuarium. Tamdiu tabernaculum portabatur donec veni- d
rent ad erectionis locum. Aboue runt castra ⁊ filij ephraim p turmas suas i quorum exercitu princeps erat elisama filius ammiud. In tribu autẽ filioꝝ manasse princeps fuit gamaliel filius phadassur: et i tribu beniamin erat dux abidan filius gedeonis. Nouissimi e castroꝝ omniũ pfecti sũt filij dan per turmas suas: in quoꝝ exercitu princeps fuit aieẓer filius amisaddai. In tribu autẽ filioꝝ aẓer erat princeps phegiel filius ochran: et in tribu filioꝝ nepta
§ alꝫ abira.
lim: princeps fuit achira filius henan. Hec sunt castra ⁊ pfectiões filioꝝ israel per turmas suas qñ egrediebantur. Dixitq; moyses f
§ alꝫ helisab
obab filio raguel madianite cognato suo. Proficiscimur ad lo- a
cũ quem dñs daturus est nobis: veni nobiscũ vt benefaciam⁹ tibi: quia dñs bona promisit israeli. Cui ille respondit: Non vadaz el: prius tamen abijt in terram suã que non multum distabat a monte sinai: vt dictum fuit ibidem: vt sic domo sua dispositã adduceret secum familiã suam: et quod hic dicitur de moysi precibus ad ipsum factum fuit eo tempore quo cõuersus fuit ad iudaismum. de quo tempore tactum est Exodi. xviij. dicta tamen reuersio ad dispositionem domus sue fuit post legem datam: et ante recessum populi de monte sinai: et tanto tempore q̃ posset se conuenienter disponere ad recedendum cum filijs israel. Sequitur:

bus iuda cũ sibi adiunctis monerũt castra: erat enĩ trib⁹ fortior et bellicosior: ideo p̃ponebat ad resistendũ fortiter si occurrerent aduersarij. ⁊ patet littera vsq; ibi: a Depositũq; est tabernaculũ statim ei post elevationẽ nubis filij aarõ intrabãt tabernaculũ ⁊ inuolnebãt illa q̃ erãt intra ⁊ dispõebant onera: q̃bus egressis gersonite ⁊ merarite deponebãt tabernaculum ⁊ atriũ p circuitũ: ⁊ dispositis onerib⁹ arripiebãt iter post exercitũ iude cuz duabus tribub⁹ sibi adiunctis.

b Profectiq; sũt ⁊ filij rubẽ. ista secũda acies sequebat gersonitas ⁊ merarites. c Profectiq; sũt ⁊ caathite: q: portabant arcã testimonij ⁊ alia q̃ erãt intra tabernaculũ q̃ erãt sãctiora: ideo erãt i medio tot⁹ exercit⁹ ist⁹ tanq̃ in loco tutiori: vt possent defendi si esset necesse anteri⁹ ⁊ posteri⁹.

d Tãdiu taber. por. do. ve. ad erectionis locũ. In hebreo hꝫ sic: Eleuabãt tabernaculũ vsq; ad aduentũ ipoꝝ. ⁊ referr̃ ad gersonitas ⁊ merarites q̃ p̃cedebãt portãtes tabernaculũ: ita q̃ inter ipsos ⁊ caathitas erat tribus ruben cũ sibi adiũctis: ⁊ ideo qñ veniebãt caathite portãtes vasa sctã inueniebãt tabernaculũ erectũ: ⁊ illuc introducebant ea q̃ portabãt: q̃b⁹ egressis filijs aarõ intrabãt tabernaculuz et ⁊ amouebant operimenta ⁊ põebãt arcam ⁊ cherubin ⁊ alia in locis suis.

e Nouissimi castroꝝ oĩm pfecti sunt filij dan. In hebreo habet sic: Et monit vexillũ exercit⁹ dan congregat⁹ omnibus castr̃: q: ista acies erat vltima: ꝓter qõ si p̃cedẽtes aliq̃d pdebãt in via: isti inueniebãt. Et iõ ad eos ꝑtinebant de alijs tribubus ad recuperandũ perdita. f Dixitq; moyses obab. hic agitur de societate expediẽte in itinere: q: filij israel habebãt incedere per desertum cuius noticiã habebat iste obab: ⁊ dicunt alij q̃ fuit filius iethro: ⁊ ideo dicitur hic cognat⁹ moysi. i. affinis: q: fuit ei⁹ sororij. Ra. Sa. ⁊ aliqui alij dicunt q̃ fuit ipsemet iethro. vnde ⁊ ipse vocatus est obab sicut dictum fuit Exo. ij. ca. vnde in hebreo habetur: Socero suo. vbi trãslatio nostra habet: Cognato suo. Sed hic occurrit duplex difficultas. prima est quomodo iste obab dicitur hic filius raguel: cum tamen raguel sit idez quod iethro: sm illam opinionez quã secutus sum: Exo. ij. Ad quod dicendum q̃ pater iethro vocatus est etiaz raguel sicut ⁊ ipse: quia cõmuniter accidit q̃ filius primogenitus habet nomen patris. vñ Luce. ij. dicitur de ioh̃anne baptista q̃ vocabant eum nomine patris sui Zachariã. Secũda est quia de ipo iethro dicit Exo. xviij. q̃ postq̃ fuerat cũ moyse: reuersus abijt in terrã suã. Ad quod dicenduz q̃ sicut dictum fuit ibidem iethro videns mirabilia que dominus fecerat in populo israel: relicta gentilitate ꝓuersus est ad iudaismum et ad preces moysi generi sui consensit ire cum filijs israel: prius tamen abijt in terram suã que non multum distabat a monte sinai: vt dictum fuit ibidem: vt sic domo sua dispositã adduceret secum familiã suam: et quod hic dicitur de moysi precibus ad ipsum factum fuit eo tempore quo cõuersus fuit ad iudaismum. de quo tempore tactum est Exodi. xviij. dicta tamen reuersio ad dispositionem domus sue fuit post legem datam: et ante recessum populi de monte sinai: et tanto tempore q̃ posset se conuenienter disponere ad recedendum cum filijs israel. Sequitur:

a Arcaq federis. Ra. Arca federis dñi p̃cedit filios israel p tres dies ꝓuidens loca castrorũ: qz incarnatio domini electꝫ ab initio mũdi iter p̃sentis vite dirigit: atq; ducatũ ad sanctã terrã veraciter tribuit: que prius in figura patres veterꝫ testamenti ducebat: et nunc in veritate viã iusticie nob demõstrat. Via igit̃ triũ dierũ sancte trinitatꝫ fides est. Tribus temporibus: ante legem: sub lege: sub gratia callẽ veritatis ⁊ iusticie sequẽtibus demõstrat. Nubes quoq; . Protectio diuina: que spũssancti gratia electos ab initio mũdi defẽdit: ⁊ ad futurã quietem custodit. b Cunq; eleuareꝫ. Exemplo moysi rectores plebis ꝓuocanꝫ: vt sẽ per solliciti cõmissũ sibi gregem in principio operis ⁊ in consũmatiõe domio cõmẽdent: vt ꝓfias oues ꝓtegat: inimicos depellat. Ca. XI

c Murmur populi. Rab. Murmurantẽ pplm ignis' dñi accensus deuorat: quia ignis domini multe vltiõis in futuro illos excruciat: qui lingua ĩ flammata a gehenna murmurant vel detrahunt. vñ p sapiẽtiã dicit: Susurro et bilinguis maledictus est. Ignis deuorat extremã partẽ castrorũ finem scz p̃sentiũ actionũ. Unde. Dominꝰ iudicabit extrema terre. Qui autẽ vsq; ad mortẽ incorrectus perseueraue/rit: tam in aĩa q̃ in corpore vretur pena perpetua. (Respones por

Nico. de lyra

a Noli inquit nos reliquere. ex quo tu es conuersus ad cultũ veri dei.

b Tu enĩ nosti in q̃. lo. p de. ca. po. debe. qz mãserat ꝓpe desertũ illꝰ. qõ patet ex hoc q̃ moyses pascens oues eiꝰ minauit gregẽ ad iteriora deserti: vt habeꝫ Exo. iij. hoc videꝫ ꝓtradicere p̃dictis: qz de mãdato dñi habebãt ponere castra ad indicium nubis. ergo in nullo indigebant indicio hominis q̃tum ad hoc. Ad qõ dicunt aliq̃ q̃ licet haberent ponere castra vbi stabat nubes: tñ nescire poterant an ponerẽt ad partẽ nubis posteriorẽ vel anteriorẽ: dextrã vel sinistrã: ⁊ iste sciebat q̃ ps esset accõmodatior exercitui: vtpote ꝓpter maiorẽ ꝓpinquitatẽ fontiũ vel bonorũ pascuor quibus indigebat exercitꝰ p animalibus. sciebat etiã q̃ ps esset securior ab aduersarijs: ⁊ in b ⁊ in consimilibꝰ indigebant sua directione. c Profecti sũt ergo. moyses ⁊ obab ⁊ totus exercitꝰ: d Viã triũ dierũ. dicẽ Ra. Sa. q̃ ꝓma die sui recessus ambulauerũt p tantũ spacium quantũ faciũt tres diete: qz dñs volebat ostendere q̃ paratus erat eos cito introducere ad terrã ꝓmissionis: nisi posuissent impedimentum. Alij dicunt q̃ p tres dies continue ambulauerunt: ⁊ hoc magis consonat textui in principio sequẽtis capituli vbi dicit q̃ p tãto labore itineris ortũ est murmur populi. e Arcaq; fe. dñi p̃ce. eos p tres dies. Istud videꝫ ꝓtra dicere p̃dictis. s. q̃ arca cũ aliis vasis sanctis erat in medio ꝓgredientiũ. Jõ dicũt aliq̃ q̃ ordinatio p̃dicta de portatiõe arce in medio fuit ꝓpter in quo timereꝫ de aduersarijs: sz ꝓtũc qz erãt lõge positi ab eis nõ portabaꝫ in medio sed ante exercitus ad ꝓuidendũ locũ castrorꝫ: qz colũna nubis erat sup eã q̃ stabat q̃n castra erãt ponẽda. Ra. Sa. dicit q̃ erat q̃dã alia arca in q̃ reuerenter seruabanꝫ p̃me tabule fracte: eo q̃ erãt scripte digito dei: ⁊ ista p̃cedebat exercitũ: ⁊ in ea ap̃parebat signũ q̃dtis: sic in statione nubis: ita q̃ certiores essẽt ex pluralitate signoꝝ. f Nubes q̃s dñi su. eos e. licet enĩ nubes esset extẽsa sup totũ exercitũ ad refrigeriũ estus. tñ speciali mõ p modũ cuiusdã colũne erat sup arcã vbi erãt tabule integre tpe q̃etꝫ: tẽpore aũt motiõis erat sup vexillũ iude qõ p̃cedebat. g Cunq; eleuareꝫ arca. de loco castrorꝫ vt portareꝫ in via. h Surge dñe. qz confidimus de tua virtute. i Et dissipenꝫ inimici tui. qz sunt inimici pplꝰ tui. vel qz cultũ latrie tibi soli debitum attribuũt idolis. k Cum aũt deponereꝫ. in loco castrorũ. l Diebat: Reuertere dñe ad ꝓseruandũ pplm tuũ: vt tibi exhibeat debitum cultum in loco quietis castrorum.

Moraliter.

tecum: sed reuertar in terrã meaz in qua natus sum. Et ille: Noli ĩquit nos relinquere. Tu enĩz nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus: ⁊ eris ductor noster. Cunq; nobiscũ veneris: q̃cq̃d optimũ fuerit ex opibus quas nob traditurꝰ est dñs: dabimus tibi. Profecti sunt ergo de monte dñi via triũm dierꝫ:

ꝑ trinitatis fide: tribus temporibus viam veritatis demonstrãte.

ꝑ incarnatio christi.

arcaq; fœderis dñi p̃cedebat eos per tres dies prouidens castrorꝫ locũ. Nubes quoq; domini super eos erat per diem cuz incederẽt.

c Cunq; eleuaretur arca dicebat moyses: †Surge domine et dissipentur inimici tui et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum autem deponeretur aiebat: Reuertere dñe ad multitudinem exercitus israel. Ca. XI

d Interea ortuz ẽ murmur populi: quasi dolentiuz pro labore contra dñm.

Moraliter.

p̃dicatores mystice designanꝫ: Esa. lviij. Quasi tuba exalta vocẽ tuã: ⁊ annũcia pplo meo sceleram eorꝫ: ⁊ domui iacob petã eorꝫ. Dicunꝫ aũt due ꝓpter geminã charitatẽ q̃ debet in p̃dicatorib⁹ esse. ⁊ ad hoc significãdũ Luc. x. Bini missi sunt ad p̃dicandũ: ꝑm qõ dicit Grego. Homel. xxix.

c† Argẽteas ductiles. i. factas cum martello. p argentũ significaꝫ puritas vite. p ductilitatẽ ꝛ̃o virtus patiẽtie q̃ debet in p̃dicatorib⁹ esse. d Qui bus cõuocare possis mltitudinẽ. vsus enĩ istarũ tubarũ erat ad q̃ttuor. s. ad ppli cõgregationẽ: ad castrorꝫ motionẽ: ad belli ꝓgressionẽ: ⁊ ad festi celebrationez. p que designaꝫ q̃ p̃dicatores pplm catholicũ ꝓuocare debẽt ad vnitatẽ fidei ⁊ ad ꝓficiscẽduz p viam meriti: ⁊ ad bellandũ ꝓtra insultꝰ diaboli: ⁊ ad festũ celestis gaudij.

† Eleuata est nubes de tabernaculo federis ⁊c. Hic agit̃ de ꝓfectione filiorũ israel. ⁊ ꝓmo ꝓfecti sunt q̃ erãt in pte orientali. secũdo q̃ erãt in pte meridionali. tertio qui in occidẽtali. quarto qui ĩ aquilonari. ex quo patet q̃ ꝓficiscebanꝫ ꝑm ordinẽ motus solis q̃ incipit ab oriẽte ⁊ p meridiẽ trãsit in occidentẽ ⁊ flectit̃ ad aquilonẽ. Eccs. j. Oritur sol ⁊ occidit: ⁊ ad locũ suũ reuertitur: ibiq; renascẽs gyrat p meridiem ⁊ flectit̃ ad aquilonẽ. Per hoc igit̃ significaꝫ q̃ ꝓficiscẽtes ad terraz viuentiũ q̃ est terra fidelibus ꝓmissa. sequi debẽt instinctũ solis iusticie: scz dñi nr̃i iesu christi: cuius vita in terrꝫ disciplia moꝝ fuit. ꝓpter qõ dicit Johãnis. xij. Si q̃s mihi ministrat me sequaꝫ: ⁊ vbi ego sum illic sit ⁊ minister meꝰ. Et bene dicit vbi ego sum. qz ex/tunc erat in pfecta beatitudine quantũ ad aĩam. Dixitq; moyses ad obab filiũ raguelis. ⁊ sequitur: a† Noli nos relinquere. tu enĩ nosti in quibus locis p desertũ põere castra debeamꝰ: ⁊ eris ductor noster. q̃uis enĩ deus esset duxilliꝰ ppli: tñ cuz hoc moyses volebat habere directionẽ homis periti. ex quo docemur q̃ licet nos deus dirigat in via moꝝ tñ nõ debemus negligere aditoriũ humanũ. nã in hoc homies sũt dei aditores: vt habetur. j. Coꝝ. iij.

In ca. x. vbi dicit in postil. Et dicũt aliq̃ q̃ fuit filiꝰ ietro.

Additio. Opinio dicentiũ q̃ obab de quo hic agit̃ fuit filiꝰ ietro: non aũt ipemet ietro videt verioꝝ: qz magis cõsonat planiori sensui littere. nã de ietro dicit supra Exo. xviij. aũ dationẽ legis q̃ regressus est in terrã suã: sed videt̃ q̃ obab filiꝰ ipsius ietro remãsit cũ moyse ⁊ cũ sorore sua: de quo ꝓtũc nõ fuit mẽtio in scriptura q̃ regrederetur cũ patre: qz remãserat in oreb q̃ eratꝰ ꝓpe madian: ꝑ cũ moyses ⁊ pplus disponeret se ad recessũ versus terrã israꝫ put dicit̃: Moyses voluit vt secũ iret cognatus suus. s. obab filiꝰ ietro. vñ ⁊ dixit ei: ꝓficiscamur ad locũ. Hec valet qõ cõtra hoc dicit̃ qõ in hebreo habeꝫ: Socero suo: tũ qz cũ dr: Socero suo. referꝫ ad raguel nõ ad obab: vt ĩtelligaꝫ sicut dixit moyses obab filio raguelis: qui quidẽ raguel erat socer suꝰ: tũ qz in hebreo nõ est in hoc loco distinctio casuũ. tum qz dicto hebraica in hoc loco posita põt sumi etiã ꝓ cognato.

m Interea. Hic ꝓfr ponit casus ĩpediẽs proi gressum ppli ad terrã ꝓmissionis. Et põitur mltiplex casus impediens. primo murmurationis populi. secũdo obiurgationis moysi. ca. xij. tertio desperatiõis explorato rũ. xiij. ca. quarto seditionis chore ⁊ sibi adiunctoꝝ. ca. xvj. quinto cõmotionis ppli ꝓpter penuriã aquarũ. xx. ca. sexto exinuasione ostium. ibi: Misit interea. Circa primũ ponitur duplex murmuratio. prima ex ĩpatientia laboris. secunda ex concupiscentia saporis. ibi: Vulgus quippe. Circa primũ dicitur sic: n Ortũ est mur. po. quasi dolen. pro labore. quia p spacium triũ dietarũ ambulauerunt vna die ꝑm Ra. Sa. vel quia per tres dies continuos fuerãt in itinere ꝑm alios: quia

Ga Pepones porricz. Hzego. Carnaliuz mentes p amoze seculi dura q̃dã quasi q̃/dã mollia ꝛ ỹlectabilia ferre parate sũt. Dũ in hac vita rerũ culmina apprehẽde/re conant: cessationẽ a mundi laboze dñs ita poterãt incedere de nocte in colũna ignis: sic̃ et de die: vt habeť Exo. xiij. Sed cõtra hoc qð dicit hic de laboze itineris: videť illð quod habetur Deut. viij. Ad/duxit te dñs deꝰ tuꝰ. xl. annis p desertũ. ꝛ sequit ibi: Vestimẽtũ tuũ quo operieba/ris nequaq̃ vetustate defecit: ꝛ pes tuus non est subtritus. Dicendũ q̃ illud bñfi/ciũ habebat locũ in bonis hominibus ꝛ nõ in malis: sicut ꝛ manna erat valde sa/pidum bonis ꝛ malis insipidum: vt habeť. j. ꝛ hoc patet ex modo loquendi quo dicitur hic: Oztũ est murmur po/puli. quia quando intelligit̃ de bonis dicit̃ ppls dñi vel pplus meꝰ: vel quid huiusmodi determinãs ad bonũ. qñ ãt de malis: dicit̃ absq̃ determiatiõe. sic̃ Exo. xxxij. Po/pulus iste dure ceruicis est. a Deuozauit extremaz ca/stroꝝ partẽ. Extremũ aũt accipitur dupliciter. s. de pte supioꝛi ꝛ inferioꝛi: ꝛ ꝑm hoc q̃ extremã ꝑtẽ castroꝝ ĩtel/ligitur vulgus ꝑm aliquos. ꝑm alios ẋo intelligunť ma/iozes de populo. ꝛ hunc sensum sequitur Ra. Sa. dicens q̃ seniozes populi qui erant pzincipales meruerant moz/tem: et nadab ꝛ abiu cũ eis quando viderũt deum: vt di/ctuz fuit Exo. xxiij. sed quia dñs eo tẽpoze quo data erat lex de nouo: noluit ĩmiscere luctũ cũ gaudio de receptiõe legis: ideo distulit mortẽ nadab ꝛ abiu vsq̃ ad dedicatio/nẽ altaꝛiť: vt hẽť Leui. x. Mortẽ aũt. Lxx. seniozum vsq̃ ad istum locum in quo fuerunt negligẽtes de repzessione murmurationis populi quem tenebantur regere sicut et moyses: ꝛ quia forte murmurauerunt cum populo.

Qð cũ audisset iratus ẽ: et accen/sus in eos ignis domini deuoza/uit extremã castroꝝ partẽ. Cũq̃ clamasset populus ad moysẽ: oza/uit moyses dominũ ꝛ absoꝛptꝰ ẽ ignis. Vocauitq̃ nomẽ loci illiꝰ incensio: eo q̃ succensus fuisset cõ/tra eos ignis domini. Vulgꝰ q̃p/pe promiscuum quod ascenderat cum eis flagrauit desiderio carni/um sedens ꝛ flens: iũctis sibi pa/riter filijs isrl̃: ꝛ ait: Quis dabit

a ꝑ carnalia opera visis tribulationum laboꝛibus coquenda.

nobis advescendum cãrnes? Re/cozdamur piscium quos comede/bamus in ęgypto gratis: in men/tem nobis veniunt cucumeres ꝛ

a ꝑ terrene dulcedines. b ꝑ difficultates vite pẽ/tis q̃ nõ sine luctu agitur: et tamen cuz lachzymis amatur.

pẽpones pozricz et cepe ꝛ allia. Anima nostra arida est: nihil ali/ud respiciũt oculi nostri nisi man. †Erat aũt man quasi semen cozi/ãdri colozis bdellij. Circũibatq̃ po/pulus: ꝛ colligens illud frãgebat mola siue terebat in moꝛtario: co/quens in olla et faciẽs ex eo toꝛ/tulas sapozis quasi panis olea/ti. Cunq̃ descenderet nocte sup/ castra ros: descendebat pariter ꝛ man. Audiuit ergo moysẽs popu/lum flentem p familias singulos p ostia tentoꝝ suꝝ. Iratusq̃ est fu/oz domini valde: sed et moysi in toleranda res visa est: et ait ad dominum: Cur afflixisti seruũ tu/um? Quare non inueni gratiã coram te? Et cur imposuisti pon/dus vniuersi populi huius super

b ꝑ Frangebat mola ꝛc. hoc faciebant mali quibꝰ erat ci/bus insipidus. ꝛ ideo querebãt ibi sapozem per diuersas vias: tamen ex decoctio/ne non meliozabatur: sed magis sapoz dulcis immutabatur in peius per decoctio/nem. ideo subdit̃: n Quasi panis oleati. i. in cuius pistatiõe oleum miscebať. o Cunq̃ descenderet nocte super castra ros: descẽdebat pariter ꝛ man. Primo enim cadebat pruina quasi stramentũ mãne: postea manna: ꝛ tertio ros quasi eiꝰ operimentum prout plenius expositũ fuit Exo. xvj. p Audiuit ergo moyses. Hic ponitur afflictio moysi habeatis curam populi: cui intolerabilis videbatur ꝓpter malicią eius. ꝛ patet littera vsq̃ ibi:

Ba Pepones porricz. Hzego. Carnaliuz mentes p amoze seculi dura q̃dã quasi q̃/dã mollia ꝛ ỹlectabilia ferre parate sũt. Dũ in hac vita rerũ culmina apprehẽde/re conant: cessationẽ a mundi laboze dñs iperat: q̃etis dulce/dinẽ psuadet: ꝛ tñ vesana intquoꝝz mens plus assequi aspera carnaliter: q̃z tenere blanda spiritaliť gaudet. Plus acerbitate fatigatiõis q̃z q̃e/tis dulcedine pa/scit̃. Sic israelite dũ refectionẽ man/ne ds̃up peciperẽt: ab egypto ollas carniũ: pepones: poꝛros cepasq̃ cu/piebãt. Significat enĩ mãna gratiaz suauissimi saporis ad refectionẽ vite interioꝛis bene va/cãtibꝰ desup datã. Olle carnium car/nalia opa visis tri/bulationũ laboꝛi/bus q̃si ignibꝰ ex/coquẽda. Pepo/nes: terrenas dul/cedines. Poꝛri ꝛ ce/pe: q̃ cũ lachzymis comedũť: difficul/tatẽ pñt̃ vite: q̃ nõ sine luctu agit̃: et cũ lachzymis ama/tur. Mãna igit̃ ds̃/serẽtes cũ peponi/bus ꝛ carnibꝰ poz/ros cepasq̃ quesie/rũt: qz puerse men/tes dulcia gr̃e p q̃/etẽ dõa despiciũt: p carnalibꝰ volu/ptatibꝰ laboꝛiosa huius vite itinera etiã lachzymis ple/na cõcupiscũt: cõ/tẽnũt habere vbi spiritualiter gau/deant: ꝛ desiderã/tes appetunt vbi carnaliter gemãt.

L b Cõgrega mi/hi. lxx. ꝛc. Hze. Si/cut plerumq̃ iuue/nes dicuntur qui nulla cõsilij grauitate premũť: ita se/nes nõ eos scriptu/ra vocat qui sola grauitate tẽpoꝝ: sed moꝝ grauitate ma/turi sunt. Vnde senectus venerabilis est non diuturna: neq̃ numero annoꝝ cõpu/tata. Cani autem sunt sensus hominis: et etas senectutť vita immaculata. Hinc ad moysen dicitur: Cõgrega mihi. lxx. viros de se. isra. q̃s tu nosti q̃ senes populi sint. In quibus verbis senectus cordis nota/tur: cum tales inbentur elegi senes q̃ sci//untur. Si enim coꝝporis senectus que/reretur: a tantis sciri poterant a quantis vi/deri. Cũ ẋo dicitur: quos tu nosti q̃ se/nes populi sint. patet quia senectus men/tis non coꝝporis eligatur.

Saꝑ. 4. b

Ibidem

Ut descen.

et hoc est quod dicitur Saꝑ. xvj. Substantiã enĩ tuã ꝛ dulcedinem tuaz quã in fi/lios habes ostendebaꝝs: et deseruiens vniuscuiusq̃ voluntati: ad quod quisq̃ vo/lebat conuertebatur. Et eadẽ ratione malis hominibus erat cibus insipidus qui de natura sua erat dulcis. Erat autẽ man quasi semen coꝝiandri: in figura ꝛ quan/titate: sed non in coloꝝe. ideo subdit̃: l Colozis bdellij. quod est albũ ꝛ luci/dum sicut crystallus. m Frangebat mola ꝛc. hoc faciebant mali quibꝰ erat ci/bus insipidus. ꝛ ideo querebãt ibi sapozem per diuersas vias: tamen ex decoctio/ne non meliozabatur: sed magis sapoz dulcis immutabatur in peius per decoctio/nem. ideo subdit̃: n Quasi panis oleati. i. in cuius pistatiõe oleum miscebať. o Cunq̃ descenderet nocte super castra ros: descẽdebat pariter ꝛ man. Primo enim cadebat pruina quasi stramentũ mãne: postea manna: ꝛ tertio ros quasi eiꝰ operimentum prout plenius expositũ fuit Exo. xvj. p Audiuit ergo moyses. Hic ponitur afflictio moysi habeatis curam populi: cui intolerabilis videbatur ꝓpter malicią eius. ꝛ patet littera vsq̃ ibi:

Exodus 16

f Recozdamur piscium quos comedebamus in egypto gratis. i. pro paruo precio: et non potest ĩtelligi q̃ nihilo. cum etiam palee ad conficiendum lateres non darentur eis gratis: vt habetur Exo. v. g In mentem nobis veniũt cucumeres. dicunt aliqui q̃ sunt cucurbite: alij ãt q̃ est aliud genus terrenascentiũ. b Pepones. i. me/lones. i Porricz cepe ꝛ allia. per ista designãť ciba/ria que comedebãt cũ istis quasi cũ salsamento vel cõdi/mẽto. sicut Esdre. iij. Memozes salis quod in palatio co/medimus: id est ciboꝝ sale conditoꝝ. Secundo ostẽ/ditur murmuratio in iusta ratione cibi habiti. cum dicit̃: k Nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. quod ta/men habebat in se omnem saporis suauitatem: vt habeť Saꝑ. xvj. Man enim sive manna habebat triplicez sapo/rem. vnus erat naturalis: ꝛ erat quasi sapoz melĺ: vt ha/betur exo. xvj. alius supernaturaĺ: ꝛ hic duplex: qz bonis sapiebat, put volebãt. sapiebat eĩ pisces cũ ỹsiderabãt pi/sces: ꝛ desiderãtibꝰ carnes: sibi ꝙuertebať eis in saporem carnis. ꝛ sic de alijs cibis magis descendendo in speciali.

Mon possũ

a Ut descendã. Ista. In tredecima mãsione descendit spiritus sup septuaginta viros electos: ꝛ dominus descendit ꝺ nube ꝛ retraxit de spiritu q̃ erat sup moysen: ꝛ iposuit sup. lxx. viros. Descendente enim in nube carnis xp̃o: diffusa est ꝓ fidem spũssancti gratia sup populos: ex septuaginta gentiũ linguis electos: venitq; sup omnes donũ illꝰ virtutis celestis q̃ quondaz fuerat in moyse ꝛ pphetis. b Et auferã de spiritu tuo: tradãq; eis vt sustentẽt. ꝛc. Aug⁹. Alia littera. Et auferã de spũ q̃ in te ẽ: ꝛ ponã sup eos: ꝛ sustinebũt tecũ impetũ ppli: ꝛ nõ portabis illos tu solus ꝛc. Plericq; latini nõ vt i greco est trãstulerũt: sed dixerũt: Auferã de spiritu tuo qui est in te: ꝛ ponã sup eos: aut ponã in eis: et fecerũt sensum laboriosuz ad intelligẽdũ. Putari eĩ potest de spiritu ipsius homis dictuz: quo humana natura compleꝯ corpore adiuncto: que constat ex corpore ꝛ spiritu: quẽ etiam animã dicũt. vñ Paulus: Quis holm scit q̃ sũt homis: nisi spũs hominis qui in ipso est? Sic et que dei sũt nemo scit nisi spũs dei: Et qꝺ postea adiũgit: Nos aũt nõ spũm huius mundi accipimus: sed spirituz qui ex deo est: ostendit aliũ esse spiritũ dei cuius pticeps fit spũs hominis ꝓ gratiã dei. Quis possit etiã (sicut alij interptati sunt) intelligi spũs dei. cuz dicit: de spiritu tuo qui est in te: qz fit etiã noster q̃ dei est: cũ accipim⁹ eum: sicut de iohanne dictũ est: in spiritu ꝛ virtute helie. Non enim anima helie in eũ fuerat reuoluta. Quod si q̃dã heretici opinãt: quid dicũt in eo qꝺ scriptum est: Spiritus helie requieuit super heliseũ: cũ iã ille haberet aiam suam: nisi quia dictũ est de spũ dei: vt ẽt per illũ operaret talia qualia ꝓ heliaz operabat: nõ ab illo recedẽs vt istum posset implere: aut ptitus mino: esset in illo vt possit in isto esse. Deus enim est qui possit esse in omnibus tant⁹ vel totus: in quib⁹ per illã gratiã esse voluerit. Hunc aũt cũ scriptũ sit: Et auferã de spiritu qui est sup te: nec dictũ sit de spiritu tuo: facilius soluit: qz intelligimus nihil aliud significare voluisse nisi ex eodez spiritu gratie illos quoq; habituros adiutoziu ex quo habebat moyses: vt ꝛ isti haberẽt quã tũ deus vellet: nõ vt ideo moyses minus haberet. c Sexcenta milia peditũ hu. po. sunt. Aug⁹. Alia littera. Sexcenta milia peditũ in quib⁹ sũ in ipsis: ꝛ tu dixisti: carnes dabo eis ꝛc. Queritur vtrũ hoc moyses diffidendo dixerit an querẽdo? Sed si putauerimus eũ diffidendo dixisse. queritur cur ꝺ ei nõ exprobrauerit dñs: sicut ꝙ ad petrã vñ. pfluxit aqua videt de domini potestate dubitasse? Si autẽ dixerimus eũ modũ quesiuisse quo fieret: Respõsio dñi q̃ dicit: Nũq̃d man⁹ domini nõ sufficiet? q̃si redarguẽtis videtur ꝙ illi nõ credidisset. Sed meli⁹ puto intelligi dñm ita respondisse: tanq̃ modũ quẽ ille querebat dicere noluerit: sed potius opere ipso potentiã suã demõstrare. Poterat enĩ ꝛ marie dicenti: Quõ fiet istud: qm̃ virũ nõ cognosco? a calũniantib⁹ obiici: qꝺ min⁹ crediderit: cũ illa modũ quesierit: nõ de virtute dei dubitauerit. Qꝺ aũt respõsũ est illi: Spũssanct⁹ supueniet in te: ꝛ virtus al. obum. ti. poterat etiã sic respõderi: quõ hic: Nunquid spirituisancto impossibile est: q̃ supueniet in te? ac si idẽ sensus conseruaretur. Sed Zacharias talia dicens incredulitat̃ arguitur: ꝛ voc̃ opõsse pena plectit̃. Deꝰ enĩ nõ de xbis: sz ꝺ coꝛdib⁹ iudicat, alioq̃n potat moyses excusari nisi in eũ clara essz

a Mõ possũ solus sustinere. quõ cõquerit̃ ꝙ solus sustineret onus ppli. cũ de ꝯsilio ietro ꝯstituerit tribunos ꝛ cẽturiões? qz ꝑm Ra. Sa. septuaginta senes qui cũ eo erãt istituti ad regimẽ populi iã mortui erãt: vt dictũ est in principio capituli. Vl ꝑm alios dicẽtes ꝙ illi q̃ fuerũt mortui ab igne nõ fuerũt de maioribus populi: sz de vulgarib⁹. illi aũt q̃ erãt istituti sup ppl̃m cũ moyse ĩtromittebãt se tm̃ de tpalib⁹. moyses aũt volebat habere etiã adiutoziũ in spiritualib⁹. b Sin aliter tibi videtur: obsecro vt interficias me. i. accipias animã meã de vita p̃senti ad te. c Ne tãtis afficiar malis. timebat eĩ moyses ne malicia ppli esset sibi occasio ruendi in malũ ipatiẽtie. ꝺ Et dixit dñs. Hic ꝓponit̃ cõsolatio dñi. Et primo q̃tũ ad ppli curã. scꝺo quãtũ ad cibi ꝓuisionẽ. ibi: Populo quoq;. Circa primũ dicit̃: e Cõgrega mihi septuaginta viros ꝛc. Ra. Sa. dicit ꝙ isti fuerũt ꝓpositi filiozũ isrl̃ cum essent ĩ laboze egypti: et qz cõpatiebãtur eis nõ artabãt eos ad implenduz numerũ laterũ: ꝓpter quod flagellati fuerũt ab exactoꝛib⁹ pharaonis: vt habetur Exo. v. ideo meruerũt assumi ad regimẽ populi loco illoꝝ qui mortui fuerant: ꝛ cũ hoc habuerũt spiritũ ꝓphetie: vt. j. habeꝯ. Scꝺm alios fuerunt idẽ senes qui prius regebãt ppl̃z in tẽpoꝛalib⁹ ꝛ tũc cũ hoc imposita est eis cura in spũalibus: ꝓpter qꝺ receperũt de nouo spũz ꝓphetie: qz ad spiritualia ꝓmouebant̃. f Et duces eos ad ostiũ tabernaculi. in oculis toti⁹ ppli: vt in timoze ꝛ reuerẽtia habeãtur. g Et auferã de spũ tu. i. de cura tua. h Tradãq; eis. vt partito in alijs onere leni⁹ tibi sit. Alit̃ expõitur: De spiritu tuo. i. de spiritu gratie tibi date. ꝛ tũc nõ est intelligenduz ꝙ aliquid sit ablatũ moysi ꝛ traditũ aliis: sed fuerunt illuminati absq; diminutiõe gratie moysi: sicut a lumĩe vnius candele illuminãt̃ plures absq; sui luminis diminutione. Sciendum tñ ꝙ similitudo ista non tenet q̃tũ ad causam effectiuã: itaq; donũ gratie ĩ moyse existẽs causaret gratiã in alijs effectiue: sed tantũ meritorie: inq̃tũ ad p̃ces moysi ad eius sublevationẽ alij fuerunt illuminati. i Populo q̃z dices. Hic ꝓponitur consolatio contra defectum cibi. cum dicitur: k Sãctificamini. i. preparate vos ad recipiendum id quod petistis. Sãctificatio eĩ in hebreo frequenꝯ accipit̃ ꝓ preparatione. Ra. Sa. exponit: preparatevos ad recipiendũ punitionem ꝓpter vestram murmurationẽ. sicut dicit̃ Ihiere. xij. Sanctifica eos in die occisiõis. Et vtrunq; põt intelligi: qz deꝰ disponebat eis dare carnes sicut petierãt: ꝛ eos punire ꝓ iniusta petitione.

l Donec exeat per nares vestras: qz vomitus egrediens per os vt frequẽter fedat nares. m Eo ꝙ repuleritis dñm: quãtũ in vobis est ex ingratitudine vr̃a. n Sexcẽta milia ꝛc. s. j. ca. expressit numerũ eoꝝ sexcẽta ꝛ tria milia q̃ngẽti. l. Dicendũ ꝙ illi q̃ erãt vltra sexcẽta milia fuerũt mortui in plaga ignis dicta in principio ca. o Et tu dicis dabo eis ꝛc. Hic varie sentiunt doctoꝛes hebreoꝝ. dicit enĩ Ra. Aquiba ꝙ moyses hic dubitauit de ipietõe verbi dei: ꝛ ad hoc inducit id qꝺ sequitur de respõsioe dñi: Nunq̃d manꝰ dñi inualida ẽ: q̃ videt̃ esse respõsio ad dubitantẽ vel desperantẽ de impletiõe facti: ꝛ ideo peccauit ita grauiter sicut in aquis cõtradictionis de quibus habetur infra. xx. ca. Verũtamen non fuit hic punitus sicut ibi: qz illud

a 1. Co. 2. c

a 4. Reg. 2. c

a Luce. 1. d

Ibidem

a de. lxx. linguis electos.

a grauitate morum.

a in nube carnis.

a scrõ. s. q̃ in te ꝓ gratiã ꝛc.

dei sententia q̄ diffidendo talia dixerit: Audite me increduli. Nunquid de petra ista educim⁹ vobis aquā? deinde sequit: Et eleuata moyses manu sua pcussit petraz virga bis ꝛc. ad ꝟ illā virgā in qua tanta miracula fecerat sūpsit eaq̄ petrā pcussit: atq̄ inde solite virtutis est cōsecutus effectus. Verba ergo quib⁹ ait: Nūquid ex hac petra educimus aquā: possent accipi sic tāq̄ diceretur: Nempe ex hac petra ꝟz vraz incredulitatē aqua educi non potest: vt deniq̄ pcutiēdō ostēderetur diuinitus potuisse fieri: qō illi in infidelitate nō crederēt. Marie q̄ dixerat: Audite me increduli. Sed deus q̄ inspector est cordis quo animo dicta fuerīt
Deu. 32.g indicauit. ait enī: Quoniā nō credidistis sācificare me in conspectu filioz israel ꝛc. ac p hoc intelligit moysē ita dixisse tanq̄ ad incertū pcusserit: vt si nō sequerēt effect⁹: hoc p̄dixisse putarēt. cū ait: Nūq̄d ex hac petra educimus vobis aquā? qō in animo eius omnino latent: nisi dei sententia ꝓdidisset. Ecōtrario ergo debem⁹ hic intelligere verba moysi de ꝓmissis carnibus querētis quō fieret: nō diffidētis fuisse qñ sentētia dei secuta nō est que vīdicaret: sed potiꝰ que doceret.

a Venit ergo moyses. Orige. Alia littera. Erūt inquit moyses ad pp̄lm: ꝛ locutus est verba dñi. Donec verba dei audit moyses: ab ipso docet: intus est: ꝛ in interioribus ꝛ in secretis cōsistit. Ubi ꝟo turbis loquit ꝛ pp̄lo ministrat: qui intus nō potest stare foras exire dicit. Omnis enī doctor ecclie si de pfūdioribus⁹ mysterijs tractat: et occulta sapiētie inter pfectos ꝓferat: intus est. Cū ꝟo ad turbas loquit ea q̄ ꝓficiunt his qui foris sunt: ꝛ q̄ vulgus potest audire: foras exit et loquitur ad populū verba dei. Intus erat
2.Cor.12.b Paulus cū diceret: Sapientiā loquimur iter pfectos ꝛc. Ad
Eph. 4.g populū ꝟo ꝓcedens ait: Omnis sermo malꝰ ex ore vestro nō ꝓcedat: ꝛ qui furabatur iam nō furetur ꝛ similia ꝛc.

b Auferens de spiritu q̄ e. ꝛc. Non intelligendum est quasi materialē ꝛ corporeaz substātiam: in. lxx. portiones secuerit: ꝛ vnicuiq̄ particulā dederit. Impium enīz est intelligere hoc de natura spīritussancti. Sed moyses et spiritus qui erat in eo q̄si clarissimi luminis lucerna fuit. ex qua septuaginta de⁹ accēdit: ad quos principalis luminis splendor aduēit: ꝛ origo ipsius nihil damni ex deriuatione accepit. c Requieuisset. Orige. Et requeuit sup eos spiritus: et prophetauerūt omnes ꝛc. Non legitur requieuisse spiritus nisi in sanctis. Requiescit eī in his qui mundo sunt corde: qui purificant animas a peccato. Sic vt non habitat in corpore subdito peccatis: etiā si habitauit aliquando. Nō enī potest pati societatē mali. Certū ē autem in tempore peccati esse in corde cuiusq̄ spūm malū: ꝛ agere partes suas. Cum datur ei locus per cogitationes malas ꝛ concupiscentias: contristatus (vt ita dicam) fugatur spiritus
Eph. 4.g sanctus. vñ: Nolite contristare spiritūsanctū in q̄ signati estis ꝛc. Peccātes ergo cōtristamus spiritūsanctū. Bene agētes requiē ei paramus. Quod ergo ait de septuaginta p̄sbyteris: qz spūs requieuit in eis: laudem vite eoz ꝛ virtutes exposuit.

Orige. Et requieuit in eis vel sup eos spiritus: ꝛ pro. ꝛc. Continuo opaꝝ spūs nec ociū patit: vbi opādi materia digna suppeditat. In omnibus ergo qui ꝓphetauerunt requieuit spiri-
Esa.11.a tus: sed nō sicut in saluatore: propter quod de eo dictū ē: Exibit virga de radice iesse: et flos de radice eius ascendet: ꝛ requiescit super eum spūs dñi: spūs sapiētie ꝛ intellec. ꝛc. Aide enim quia super nullum aliuz spiritus domini requieuisse hac septēplici virtute describit: per qō diuini spiritus substantia (quia vno nomine non poterat) diuersis vocabulis explanat: requi-
Joh.1.c escere super eū ꝓphetat. Hic quoq̄ iohānes ait: Qui misit me baptizare in aqua hic dixit mihi: Super quē videris spūm descendēte ꝛ manentē sup eum ipse est. Addidit enī ꝛ manentez sup eum: vt esset hoc signum in saluatore: quod in alio nō pos-
Esa.53.c set ostendi. de illo enim solo dictum est. Quia peccatū non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Quia enī solus est qui

peccatū nō fecit: ideo in illo solo māsit ꝛ pmansit spiritus. Cō stat ergo reliquos omnes fuisse sub peccato: nec cōgruit vt tē poze peccati dicamus spiritū mansisse in eis. Ipse enim moyses cū iā spūz accepisset seipsū peccasse testat. cū diceret: Au- J.20.b
dite me increduli. nūquid de petra ista ꝓducemus aquā vobis? In his enī dictis nō sanctificauit deum. i. nō cōfisus ē in virtute dei. Cū ergo hec loqueret nō de spiritusācto: sed ō spiritu peccati loquebat. Certū est ergo alios ꝓphetas aliquādo habuisse spiritum dei: aliqñ nō habuisse. Hinc ꝛ dauid ait: Et spūmsāctū tuuz Ps.50.
ne auferas a me. in quo ostenditq̄ potest auferri. In sequentibus ꝟo tāq̄ †Esa.50.q
ablatū repoposcit. Redde mihi letici- er.59.a
am salutaris tui: ꝛ spiritu principali confirma me. Salomonē quoq̄ nemo Ibidem
dicit nisi in spiritusancto iudicia iudicasse: vel tēplū dño ꝓstruxisse: aut rursus in spūsancto demonib⁹ tēpla fecisse? aut impijs mulieribus latera flexisse? Prophetā quipe etiā a domio ab 3.Reg.3.d
do missus est in bethel: ꝛ in spiritu dei verba dñi locutus est: nō tamē in eodē spiritu preceptū dñi p̄uaricatus est quo ꝓhibitus erat māducare panem in bethel: ideo occisus ē a leone. Ego autē (licet nō vsq̄quaq̄ ꝓnunciem) hec puto esse etiā quedā cōmunia hominū gesta: q̄ cuius peccato careāt: nō tamē digna videntur quibus intersit spiritussanctꝰ: vt cōnubia legitima carent quidē peccato: nō tamen quādo actus coniugales gerunt spūsanctus datur: etiam si prophetā operaꝝ. Alia enīz plura sunt in quibus sola sufficit vis humana: nec res indiget neq̄ decet spiritussancti adesse presentiam.

d Remāserant aūt in castris duo viri ꝛc. Non negligentia precepti dominī: sed deuotione humilitatis idignos se iudicantes: pceptione tāti muneris: ideo iudex cordiū deus dignos eos iudicauit et ostēdit. Quid inq̄t

Nico. de lyra

fuit factū in publico corā tota multitudine filioz israel. ꝛ iō statim fuit determinata punitio. s. q̄ nō intraret terrā ꝓmissionis: sed istud fuit factū in secreto. s. corā deo tm̄: ꝛ iō pena nō fuit statim imposita qm̄ aliter sūt puhiēda petā publica et secreta. Ra. Sa. dicit q̄ moyses nō peccauit hic. ꝛ ad hoc inducit illud quod dicit ca. sequenti de moyse a dño. Qui i omni domo mea fidelissimus est. ꝛ hoc idem dicunt doctores nostri dicentes q̄ moyses nō dubitauit de impletione verbi dei sed quia modus impletionis nō erat sibi reuelatus: quesiuit de modo implendi: nec in hoc peccauit. sicut nec beata virgo maria quando petiuit ab āgelo: Luc. ij. Quomodo fiet ꝛc. ꝛ sic exponendum est illud. a Nunquid ouium ꝛ boum multitudo cedet ꝛc. ac si dicat implebit ne verbū tuū p hunc modū vl aliū? b Cui rūdit dñs: nūq̄d manꝰ dñi inualida est? ac si diceret: potētia mea pōt īplere ꝟ multis modis cum sit infinita. modū tm̄ istū nō reuelabo tibi ꝟbo: ꝟ ostendā facto. ideo subdit: Jā nūc videbis ꝛc. sequit: c Venit igit moyses. Hic oñr describit impletio diuini ꝓmissi. ꝛ ꝑmo q̄tū ad partē cure alijs imponēde. scō q̄tū ad cibi ꝓuisionē. ibi: Ventꝰ autē egrediet. Primū ptz in lra ex p̄dict. vsq̄ ibi: d Prophetauerunt nec vltra cessauerūt. dictio hebraica q̄ ponitur hic est equiuoca ad addere ꝛ cessare. ꝛ fm ꝟ exponit opposito mō ab hebreis. Uno modo sic: Prophetauerūt ꝛ nō addiderūt. i. illo tm̄ die prophetauerunt ꝛ non vltra. Alio modo sic: Prophetauerūt ꝛ nō cessauerūt. i. non fuit ablatus ab eis spūs ꝓphetie. licet non continue ꝓphetarēt. ꝛ hūc sensum sequitur nostra translatio que videt verioz: qz spiritus prophetie erat eis datus ad regimē populi vt dictū est. ꝛ iō nō est verisimile q̄ habuerint tm̄ vno die: sed durāte eoz regimine ꝛ hoc ostendit lra p̄cedēs: Cunq̄ requieuisset in eis spūs. ꝛ sequit: e Remāserant aūt in castris. non ex contēptu sed ex humilitate: reputantes se indignos tāta ꝓmotione: ꝛ iō receperūt donū dei sicut ꝛ alij. ideo subditur:

Sup q̄s

a Quid inquit emularis ⁊c. Grego. Pia mēs pastor quia nō ꝓpriā gliam sed auctoris q̄rit: ab omnib⁹ vult iuuari qđ facit. Fidelis enī p̄dicator optat si fieri valeat vt veritatē quā solus loq̄ nō sufficit: ora cūctor sonēt. Unde cū iosue duobus in castris remanētib⁹ ⁊ ꝓphetantib⁹ vellet obsistere: ei p moysen dicitur: Quid emula. p me? Quis tribuat vt omnis ꝑ̄s ꝓphetet: det ei spūm suū? ꝓphetare enim omnes voluit qui bonuz qđ habuit nō inuidit. b Coturnicū multi. Ra. Carnal' ꝑplus iudeorū sūpto celesti cibo carnes desiderauit: sed deus ita iudiciū cōtēperauit vt puniret malos: nec fragilib⁹ alimoniā denegaret: et in ipsa concessione aliqđ spiritale innueret. Nō enī ferarū nō q̄drupedū nec terrestriū aialium esū tribuit: sz volucrū: vt discerēt supna mag' desiderare q̄s terrena: spiritalia q̄s corpalia. Auium enī natura ex aquis ꝓcessit: sed in aere habitationē acquisiuit sibi. Qui ergo volucres comedunt: ab imis ad superna corleuare monentur: vt licet interrenis corporibus degāt: animo semper celestia petant: ſm illud
2. Co. 10. a Apostoli: In carne ambulātes
Phil. 3. d non ſm carnem militamus. Nostra autem conuersatio in celis est. c Sepulchra concupiscētie. Isido. Tertiadecima māsio est in sepulchris concupiscentie: vbi populus fastidiens celestem panem: carnes egyptias desiderauit: mīros que subito vorauit incendium. Quibus docemur vt qui conuersationem seculi relinquimus: et egyptias ollas. i. carnalium desideriorum feruores: non murmuremus cōtra celestem panē: nec virulētias egyptiorum qui sunt magnarū carnium: sed simplicē māne cibū .i. purā celestemq̄ vitā agam⁹. Si enim post perceptā angelicā mānam: que est celestis vita vel doctrina: rursus carnes egyptias .i. carnales seculi voluptates: ⁊ cōcupiscentie pristine appetimus nauseam: statiz igne domini torquebimur: desideriūq̄ nr̄m ver-
Dar. 13. c tetur in tumulos: vt sūm⁹ sepulchra dealbata: que foris parent speciosa: intus plena sunt ossib⁹ mortuor et omni spuricitia.

d Venerūt in aseroth ⁊c. Hiero, Quartadecima mansio ē in solitudine pharan: q̄ in atria vertit. In hac aarō ⁊ maria propter ethiopissā ꝓtra moysen murmurāt: ⁊ hoc prudēs lector attēde: q̄ post consūmatā i duodenario virtutē (qz supbiuit israel ⁊ in sepulchris cōcupiscētie carnes egyptias desiderauit) rursus fundamētum iacit: ⁊ atria. i. vestibula virtutis ingredit: ostēdēs nobis eos qui stant posse cadere: ⁊ qui ceciderunt posse resurgere. Positus est enim iesus in ruinam et in resur-
Dic. 5. d rectionē multorum. Qui ait per ꝓpheram: Nūq̄d q̄ cadit nō adijciet vt resurgat? Isido. Quartadecima māsio est in solitudine aseroth. In hac aarō ⁊ maria offēderuut detrabētes fratri q̄ vxorem aliēigenā accepisset: ⁊ illico maria lepra p̄cussa effloruit: qz sacerdotalis plebs xp̄o saluatori adūsus ecclīaz de gētib⁹ ꝓgregatā drogās lepra petī pfūdit. Hec redit ad di tabernaculū: dōec plenitudo gētiū itrauerit. Tūc ei pristinā recipiet sanitatē cū septiformis spūs agnitio ad veniā reduxerit eam.

Locutaq̄ ē

a Sup quos requieuit spūs. q̄ requieſcit sup humiles: ſm q̄ dicit Esa. lxvj. ſm trāslationē lxx. Sup quē requieſcet spūs me⁹: nisi sup humilē ⁊ quietū? ⁊c. Mā ⁊ ipsi descripti fuerāt ⁊c. Dicit Ra. Sa. q̄ moyses volēs cōpescere murmur populi cōtra se si plures accipe-
a ret de vna tribu q̄s de alia: accepit de qualibet tribu sex senes q̄ sūt
alter medad: super quos requieuit a
spiritus: Mā et ipsi descripti fue- b
rāt: ⁊ nō exierāt ad tabernaculuz.
Cumq̄ ꝓphetarēt in castris: cu- c
currit puer ⁊ nunciauit moysi dicēs: Heldad ⁊ medad ꝓphetant
in castris. Stati iosue filius nun
miniſter moysi ⁊ electus e pluri
bus ait: Dñe mi moyses ꝓhibe d
eos. At ille: Quid inquit ęmula

a ſ ꝓphetare omnes voluit qui bonum quod habuit non inuidit

ris p me? Quis tribuat vt oīs
populus ꝓphetet: ⁊ det eis dñs
spiritū suū? Reuersusq̄ est moy-
ses ⁊ maiores natu isr̄l in castra.
Uēt⁹ āt egrediēſ a dño arreptas e f
trās mare coturnices detulit et g
dimisit in castra itinere quantū
vno die cōfici potest ex oīni pte
castror p circumitū: volabātq̄ b
in aere duobus cubitis altitu-
dine super terrā. Surgens ergo
populus toto die illor nocte: ac
b die altero cōgregauit coturnicū
multitudinem: qui parū decem i
choros: ⁊ siccauerūt eas per gy k
ſ carnale desiderium.
ruz castror. † Adhuc carnes erāt l
in dentibus eor: nec defecerat
huiuscemodi cibus: ⁊ ecce furor †
domini cōcitatus in populū p-
cussit euz plaga magna nimis.
c Uocatusq̄ est ille loc⁹ sepulchra
concupiscentię: Ibi enī sepilieſt
populum qui desideraucrat car
nes. Egressi autez de sepulchris
d concupiscentię venerunt in ase-
roth: ⁊ manserunt ibi.

simł accepti. lxxij. ß qz de⁹ p̄cepat trīs d. lxx. lō accepit. lxxij. cedulas scribēs i ālibz ęaquē. l. senex: exceptis duabus cedulis in quib⁹ nihil erat scriptū: ⁊ illas cedulas posuit in vase vbi non poterant videri. dicens: lxxij. senibus q̄ quilibet acciperet ibi vnaz cedulā ad fortunā: ⁊ qui acciperet cedulaz nō scriptam signū erat q̄ deus nolebat eū cū senib⁹ computari. ⁊ ideo dicitur de istis duobus q̄ ipsi descripti fuerāt: qui cedulas scriptas habuerant. c Cucurrit puer ⁊ nunciauit. dicunt hebrei q̄ iste fuit gerson filius moysi.

d Dñe mi moyses prohibe eos. dicit Ra. Sa. q̄ ꝓphetabāt de morte moysi futura: et q̄ iosue introduceret pplm in terrā ꝓmissionis loco eius. ⁊ ideo iosue motus fuit ad hoc dicendum: ne videreť appetere ꝓpriā gliam ⁊ magistri sui mortē. Expositores autē nostri dicunt communiter q̄ mot⁹ fuit eo q̄ videbatur esse contra reuerentiam moysi: q̄ in absentia eius prophetarent quasi moyses nihil fecisset ad hoc q̄ recepissent spiritum prophetie: propter quod subdit moyses: Quis tribuat vt omnis populus prophetet ⁊c. ⁊ ptz:

e Ventus aūt. Hic cōsequēter ponit̄ impletio ꝓmissi q̄tū ad cibi ꝓuisionē. f Egrediēs a dño. i. virtute diuina excitatus.

g Arreptas trās mare coturnices. s. ī arabia vbi multū abūdant. b Volabantq̄ ī aere duob⁹ cubitis vt possent capi sine labore: qr nō oportebat ad capiendū eas sursum leuari aut deprimi. i Qui parū decē choros. i. q̄ min⁹ accepeŕt accepeŕt in tāta quātitate. Est aūt chorus genus mensure: ⁊ continet decē ephi: vt habeť Ezechie. xlv. De quā titate aūt ephi dictū est Exo. xvj. q̄ gomor q̄ est decima ps ephi cōtinet quasi quartā ⁊ dimidiā parisien. ſm dicta Isidori ⁊ Papie. i. tantū de aridis quantū vnū vas continens quartā et dimidiā cōtineret. ⁊ sic ephi cōtinet quantū vas. xv. quartarū. ⁊ p cōsequēs chorus continet quātū vas. xxxvij. sextariorū et † Ps. 77
dimidij. Uerius tn̄ credo q̄ quātitas huius mensure est nobis incerta: sicut ⁊ de alijs frequēter dictū est: eo q̄ multū varianť ſm diuersa tēpora ⁊ varias regiōes. k Et siccauerūt eas p gyrū castror. i. mūdaueŕt eas amouendo intestina extra castra. Aliter exponūt alij sicut littera sonat: ne p humiditatem nimiam putrefierent: qr sufficiebant p cōmestione vsq̄ ad mensem: vt predictū est. ⁊ huic expositioni consonat littera hebraica q̄ sic habet: Et extenderunt eas p gyrum castrorum.

l Adhuc carnes. Hic consequenter ponit̄ punitio petī cōmissi. ⁊ patet littera: Qui ōsiderabāt carnes. non est de textu. La XI

Mozaliter. m† Interea oritū est murmur popu-
li ⁊c. Per hoc aūt q̄ ignis accēsus a dño cōbussit murmurātes cōtra eū. significatū fuit q̄ ignis gehēne cōburet murmuratores contra potētiā vel equitatē diuine iusticie. c† Vulgus q̄z ꝓmis. qđ ascē. cū eis ⁊c. p istos q̄ flagrauerūt desiderio carnū significāť religiosi mēdicātes: potissime q̄ post factā ꝓfessionē in paupcula religione in qua nihil eis ꝓmittitur q̄tū ad vitā p̄sentē: nisi austeritas et paupertas: et tamen volunt nimis laute viuere ac etiā delicate. ⁊ frequenter hoc contingit illis qui in seculo minus habuerť. nec sūt contenti illis que administrantur eis. cum tamen sufficeŕent eis in seculo paucioza: et acriter murmurant contra illos qui pro victu illorum procurando fideliter laborant: sicut populus iste cōtra moysen nequiter murmurabat. Per hoc autem quod dicitur in fine capituli: † Et ecce furor domini concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis ⁊c. significatur q̄ dicti murmuratores queruloſi percutientur a deo igne gehennali. Per hoc autem q̄

S 5 ✱ ante p̄cuſ

ante percussionem istam dominus dedit eis in abundãtia magna coturnices que sunt aues delicate quasi satisfaciens eorũ irrationabili desiderio: significatur q̃ dñs aliquãdo ꝺdescẽdit petitionibus malorũ hominũ ad eor̃ interitũ: eo q̃ fit eor̃ oratio in peccatũ. † Cur imposuisti pondus vniuersi ppli huius sup me. Per hoc autẽ q̃ moyses plenus sciẽtia tã acquisita q̃ infusa: ꝛ cũ hoc tantã gratiã habebat erga dominũ q̃ loquebatur cũ eo sicut homo loqui solet cũ amico suo: ꝛ tñ petiuit adiutores ad regimen populi. ꝺaꝯ exemplũ ecclie ꝓlatis ꝛ curatis q̃ nõ abhorreant homies bone vite ꝛ sufficiẽtis litterature sibi datos a deo in adiutoriũ oneris sui supportãdi predicando et confessiones audiendo: sed magis eos diligãt ꝛ foueant et multiplicationẽ eor̃ desiderẽt repellẽtes ꝓtrariũ consulentes. dicentes cũ moyse: Quid emular̃ pro me: quis tribuat vt oĩs pplus ꝙbeter et det eis deꝰ spũm suum?

In ca. xj. vbi dicitur in postilla: Deuorauit extremã castrorum partem.

Additio. j. Per hoc quod dicitur hic: Extremã. nõ intelligitur an ista deuoratio sit de vulgo vel de maioribus: q̃ solum ostendit q̃ hec deuoratio nõ fuit per omnia castra: sed ad quandã partẽ: q̃ tñ fuerit illa pars non determinaꝯ in littera: nec culpandi sũt seniores tanq̃ negligentes de repressione murmurationis populi: q̃ si sic moyses ꝛ aaron etiã fuissent culpandi qui magis tenebanꝯ ad regimẽ ppli: sed tã isti q̃ illi ex duricia ꝙli sũt excusabiles. vñ nec littera facit mentionẽ ponẽdo huiusmodi culpã populo murmuranti. vnde ꝛ opinio Ra. Sa. non tenetur ab alijs expositoribus hebreorum.

In eodem ca. xj. vbi dicitur in postilla: ꝼm aliquos dicit q̃ illi qui fuerunt mortui ab igne non fuerunt de maioribus.

Additio. ij. Aliter videꝯ magis proprie distinguẽdum in hac materia: vt. ſ. seniores constituti tribuni ꝛ hmõi de cõsilio ietro intẽdebãt tñ de iudicialibus inter partes vt expresse habeꝯ. ꝟ. Exo. xviij. vbi de illis dicitur: Et iudicabũt pplm omni tpe: sed hic petebat moyses adiutoriũ habere in regimine populi totiꝰ vniuersali ꝓut ꝓtinebat ad materiã de qua hic agiꝯ. vnde dicit: Nũquid cõcepi omnẽ hãc multitudinẽ vt dicas mihi: portа eos in sinu tuo: sicut portare solet mulier infantulũ. Ex quo patet q̃ ꝑ adiutoriũ a moyse ꝑ petitũ erat ad regimen seu curã vniuersalẽ ꝙpli: q̃ est altioris rõnis q̃ꝝ iudicare tñ: qua ratione receperũt spiritũ ꝙphetie: q̃ ille ꝙplus in primitiuis ꝙphetis cõmuniter regebat ꝛc. In eo. ca. xj. vbi dicit in postilla Ra. Sa. dicit ꝛc. Congrega mihi. lxx. viros ꝛc.

Additio. iij. Ista electio de. lxx. seniꝰ que moysi fuit cõmissa: nõ videꝯ ꝓncipaliter ꝙsistere in labore egyptiaco ꝛ hmõi: ꝙ potiꝰ in grauitate moꝛ ꝛ honestate vite. vñ glo. in ꝑ loco dicit sic: In his verb̃ senectꝰ corꝑis notaꝯ: si ei corpor̃ senectꝰ quereꝯ a tãt̃ sciri poterat a quãtis videri. cũ ꝟo dicit: Quos tu nosti q̃ senes ꝙpli sũt: ꝓt q̃ senectꝰ mẽtis nõ corporis eligaꝯ. hec in glo. In eo. ca. xj. vbi dicit in postilla: Et auferã de spũ tuo. i. de anima tua.

Additio. iiij. Ad quoꝛũdã in ꝑ ca. cõtẽtoꝛ ab illo loco vbi ꝺr: Quis dabit noꝭ ad vescendũ carnes ꝛc. vsq̃ ibi: Et det eis dñs spũm suũ vlterius declarationẽ occurrũt aliq̃ inquirẽda. Primũ cur moyses q̃ cõiter in alijs excessibꝰ ꝙpli misericorditer se habebat intãtũ q̃ in pctõ vituli petebat deleri a libro dei nisi eis ꝓcerетur: vt. ſ. Exo. xxxij. ꝛ ẽt ꝑ murmuratoribꝰ orauit ꝛ cessauit ignis. vnꝺ. ſ. Nu. xvj. ca. in ꝑ tñ loco nõ se cõuertit ad oraꝺũ deũ ꝑ populo: ſ̃ solũ ad subtrahẽdũ se a regimĩe ppli dicẽs: Nõ possũ sol' sustinere onus ꝙpli ꝛc. Secũdo q̃rẽdũ ẽ de ꝑ q̃ ꝺr: Cur iposuisti põdus ꝙpli huiꝰ sup me ꝛc. videꝯ ei q̃ hmõi põdus fuit ipositũ moysi ꝑ petẽti seu volẽti: vt hr̃. ſ. Exo. xxxiij. in additiõe. Tertio querẽdũ videꝯ de ꝑ q̃ ꝺr. Nũ mihi carnes ꝛc. vt dem multitudi: flẽt enĩ corã me ꝛc. dicẽtes: Da noꝭ carnes vt mãducem. cũ ipi nõ videãꝯ ꝑ petiuisse a moyse. dixerũt ei: Quis dabit nobis ad vescẽdũ carnes. in q̃ videꝯ potiꝰ a deo tacite hoc petiuisse: a quo ceteri a dabanꝯ sibi: ꝛ sic incõuenienter videbaꝯ dici a moyse. Nũ mihi carnes? q̃ ꝑ ab ipso nõ petebant sibi dari: sed a deo: ꝛ hoc habebat in ptãte sua. Quarto querẽdũ videꝯ cur dicit: Nõ possũ solus sustinere ꝛc. quia ad satisfaciendũ huic petitioni nõ videꝯ facere q̃ esset solꝰ aut cũ societate cũ hoc nõ posset impleri nisi potẽtia diuina q̃ꝝ similiter posset cũ moyse solo sicut etiã cũ socijs. Ad quoꝛũ solutionẽ ꝓmittẽda sũt duo. Primũ: q̃ in hoc loco ppls peccauit peccato cõcupiscẽtie inordinate. habebãt enĩ cibũ ꝓtinuũ suauissimũ ꝛ salubrẽ, ſ. mãna ꝛ sine labore: ꝛ tñ cũ ꝑ cõcupiscebãt ineꝑta cibaria. ſ. cepe ꝛ allia: quod ad concupiscẽtiã valde inordinatã ꝓtinet. vnde vocatus est locus ille. j. eodem capitulo sepulchrũ ꝛcupiscẽtie: ꝼm q̃ vitiũ ꝛcupiscẽtie ꝼz pbm in. iij. Ethiꝯ. est puerile vitiũ: nõ solũ q̃ cõtingit sepe pueris: sed ꝼz similitudinẽ quandã. ꝛ hoc ꝓpter tria ꝼm sctm̃ Tho. in secũda scõe. q. cl xij. ar. ij. i corpore q̃stiõis. Primũ q̃ sic puer nõ attẽdit ad ordinẽ rõnis: sic ꝛcupiscentia rõnẽ nõ audit: vt in vij. Ethiꝯ. Secundum: q̃ sic puer si sue volũtati dimittaꝯ crescit in ꝓpria volũtate: vt Ecc̃i. xxx. ca. Filius dimissus a correctione euadet p̃ceps. sic ꝛ cõcupiscẽtia ꝼm Augr̃. in. vij. cõfessionũ: si ei satisfiat maiꝰ robur accipit. Tertiũ similiꝯ q̃tuz ad remediũ. vñ. iij. Ethiꝯ. dicitꝯ: Quemadmodũ puerũ oportet ꝼm preceptũ pedagogi viuere: sic ꝛcupiscibile ꝛsonare rationi. Dicendũ igiꝯ ad primũ quesitũ q̃ moyses noluit pro hac vice ꝙ pplo orare: vt dñs ꝓuideret de his que petebãt: ne eor̃ malicia augereꝯ vt dictũ est. Ad secundũ dicenduz q̃ licet moyses acceptasset seu petiuisset regimẽ ppli sibi a deo cõmissũ: hoc tñ intelligebaꝯ inq̃tũ essent ꝛsẽtanei rõne saltez sicut homines adulti: nõ aũt vt pueri. ꝛ iõ cõquerẽs dicebat: vt dicas mihi porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulũ. q. ꝺ. licet sustinuissem põdus ppli ꝙ se haberet vt hõ adultꝰ: nõ tamen possum sustinere eos qui se habent vt infantuli in sinu nutricis sue: ꝛ hoc ꝓpter puerilitatem huiꝰ vitij: vt dictũ est. vnde dicit ꝑbus in. j. Ethiꝯ. Nihil differt eatenus iuuenis. vel ꝼm mores iuuenilis. Ad tertiũ dicenduz q̃ petitio populi in hoc loco posset dupliciter interꝓtari: q̃ aut ipsi petebãt habere q̃ cõcupiscebãt miraculose a deo. ꝛ hoc erat graui? nã appeteꝯ q̃ deꝰ ꝓtermitteret ordinẽ nature ad satisfaciendum supflue cõcupiscẽtie magis vitiosũ est: cũ magis deuiet ab ordine nature. Alio mõ ꝑõt intelligi hec petitio per humanã industriã: sicut solent duces ꝓcurare vt aporteneꝯ cibaria suis exercitibus: ꝛ hoc est leuius cũ nõ sit ꝑter ordinẽ nature. vñ moyses volens interꝓtari hoc dubium ad meliorẽ ptẽ dixit: Flent corã me dicẽtes: Da nobis carnes vt comedamus. q. ꝺ. nõ petũt hoc sibi fieri miraculose q̃ esset maxime inordinatũ: sed petũt a me vt eis ꝓcurẽ ꝓpria industria: q̃ tamẽ nõ possũ. vnde dicit: Unde mihi carnes ꝛc.

Ad quartũ dicendũ q̃ q̃ vitiũ hoc erat puerile: ideo populus ille q̃tũ ad hoc idigebat regimĩe pedagogi vt dictũ ẽ: nõ ꝑõt aũt maxima multitudo puerorũ sub vno regi pedagogo: quia requirũt magis particulariꝯ instrui nec ad inuicem cõgreganꝯ si sunt in magna multitudĩe. vnde dicit: Audiuit ergo moyses populũ flentẽ ꝑ familias ꝛ singulos in ostio tentorij sui: ex quo patet q̃ erant diuisi ab inuicẽ ꝛ nõ cõgregati: sed pplus ex viris adultis cõgregatus etiã si sit magnꝰ potest sub vno duce regi seu ordiari. ꝛ iõ sequiꝯ: Nõ possũ ſ̃ solꝰ sustinere ꝛc. q. ꝺ. si multitudo esset q̃si adultoꝛ in vno loco socitoꝛ: forte possem eis satisfacere. Cõsequẽter circa ꝑ q̃ seq̃tur in lr̃a: Congrega mihi. lxx. viros q̃s tu nosti q̃ senes ꝙpli sunt: querendũ videꝯ cur fuit ꝑ electio moysi cõmissa: nã senectꝰ in ꝑ loco ad lr̃am itelligiꝯ nõ numero annoꝛ cõputata: nã ꝓut ait Grego. Si de corpor̃ senectute q̃rereꝯ si oporteret dici: q̃s tu nosti q̃ senes ꝙpli sũt. senectꝰ enĩ corpalis nõ solũ a moyse sed a cũctis videntibꝰ dinoscitꝯ. hec ille. Cũ aũt senectꝰ mẽtalis de qua hic agitꝯ a solo deo vere conspiciaꝯ: q̃ cor intueꝯ: vt. j. Regr̃. xvj. talium electio non erat moysi committenda: ꝙ potius illi senes fuissent a deo nominandi: sicut beseleel ꝛ ooliab electi fuerunt a deo nominatim ad opus tabernaculi supra Exo. xxxj. Similiter in successorem moysi iosue fuit electꝰ nominatim a deo: vt. j. Deuꝯ. xxxj. Itẽ si forte ꝓpter aliquaz causã hec electio fuisset cõmittenda: querendũ videꝯ cur non fuit pplo cõmissa: sic. j. Deuꝯ. j. ꝺr: Date ex vobis viros sapientes ꝛc. ꝑ hoc ei q̃ ꝙpls elegit suos maiores magis paꝛ ꝙpli cõseruabaꝯ: videntꝯ enĩ oes quasi aliquã ptẽ habere in ꝓncipatu: vñ ꝛ oes talẽ ordinationẽ amãt ꝛ custoꝺiũt: vt in. ij. Politiꝯ. Ad q̃ ꝺicẽdũ q̃ ꝼm pbm in. ij. Politiꝯ. inter spẽs regiminis alicuius cõmunitatis precipua est illa in qua vnus ꝼz virtutẽ ꝓncipaꝯ: deꝰ voluit q̃ moyses toti pplo tanq̃ ꝑfecti oꝛ ceteris ꝑesset vt ꝙpls dei sub optima specie regimĩs regeretur: q̃ tamẽ ꝓpter impfectionẽ populi moyses solus nõ sufficiebat. vñ dicit. ſ. Nõ possũ solus sustinere. disposuit deus vt sui coadiutores essent ab ipso moyse electi: vt sub eo essent tãq̃ inferiores: et sic populi regimen ꝓncipaliter esset monarchicum: quod est optimum. ideo dicit: Congrega mihi. lxx. viros q̃s tu nosti: q̃ tñ regimẽ aristocrarchicũ ĩ q̃ regimĩe mlti ꝓncipanꝯ ꝼm virtutẽ ẽ bonũ regimẽ citra scõm: iõ deꝰ voluit q̃ illi electi essent senes ꝙpli. ſ. virtuosi vt dictum est. et sicut hec ordinatio. lxx. virorũ ꝓdicto mõ electorum est mixta ex

regno mo-

regno monarchico: inq̃tum vnus p̃ncipaliter p̃esidebat. et ex aristocrachia inq̃tũ multi fũt q̃ fm virtutẽ sub illo vno p̃si debãt. Participabat aũt hoc regimẽ de monarchia inq̃tũ ex toto populo isti fuerũt electi ꝛ in equali numero de qualibet tribu: vt habet in postilla eo. ca. Cõsiderãdũ tñ q̃ hec electio lxx. virorũ nõ fuit cõmissa pplo: tũ ꝓpter rõnẽ tã dictã. s. vt regimẽ esset p̃ncipaliter monarchicũ: tũ qz isti eligebant ad stattũ ꝓpheticũ. oẽs enĩ isti sic electi ꝓphetauerũt: vt ptz in ℔ ca. Cõstat aũt q̃ ppls nesciret discernere qui viri essent magis dispositi ad donũ ꝓphetie obtinendũ: qz hoc respicit pfectiones itellectuales. qõ aũt legit Deut. j. Date ex vobis viros sapientes: intelligit de electione tribunoꝝ ꝛ cẽturionũ ꝛ hmõi q̃ fuerũt electi ad iudicia pticularia inter ptes exercẽda: vt ibidem manifeste patet: ꝛ tales eligebant ex bona cõuersatiõe ꝛ fama celebri: q̃ etiã a pplo pũt cognosci: q̃ quidẽ electio hmõi cẽturionũ nõ erat cõtra rõnẽ monarchici regimis: qz ipsi iudicabãt tñ de minoribꝰ: maiora aũt moysi referebãt: vt. ẽ. Exo. xviij. qõ nõ legit de. lxx. viris hic electꝫ. Cosequẽter circa hoc qõ dicit in lra: Auferã de spũ tuo tradãq̃ eis. Videndũ est an hoc qõ dicit de spũ tuo intelligat de cura tua. s. vt in onere regiminis quod totaliter erat sup moysen in alijs partito: leuiꝰ remaneret in ipo moyse hmõi onꝰ: an cũ ꝺ: de spũ tuo: intelligat de spũ gr̃e ipi moysi gratꝫ date: q̃ quidẽ duo modi exponẽdi ponũt in postilla: sed primꝰ nõ ꝓsonat lr̃e: secꝰ ãt modus verior videtur: nã de spũ gr̃e q̃ data erat moysi fuit datũ. lxx. viris: qõ intelligendũ est ꝓput in postilla. nõ q̃ p hoc fuisset aliq̃d ablatũ ab ipso moyse ꝛ alijs traditũ: sz q̃ fuerũ illumiati absq̃ diminutione gr̃e moysi: sic a lumine vniꝰ cãdele plures illuminantur sine sui diminutiõe ꝓput in postilla: q̃ quidẽ similitudo videt tenere etiã q̃tũ ad cãm effectiuã: licet hoc videat negari a postillatore. Glo. ei in hoc loco sic dicit: Moyses ꝛ spũs q̃ erat in eo quasi clarissimi lumis lucerna fuit. ex qua. Nyx. deus accẽdit. ad q̃s p̃ncipalis lumis splẽdor aduenit: ꝛ ozigo ipsi⁹ nihil damni ex diminutione accepit. hec ĩ glo. Ex q̃ mãifeste patet q̃ spũs seu lumẽ gr̃e in seniozibꝰ illis fuit derivatũ a lumie gr̃e qõ erat in moyse sine sui diminutiõe. Circa qõ duo sũt attendẽda. Unũ est q̃ spũs seu gr̃a de qua hic agit. ꝛ in glo. p̃dicta p lumẽ ostendit: nõ est lumẽ nature q̃ a solo deo creãte datur: nec lumẽ gr̃e gratũ faciẽtis q̃ a solo deo iustificãte ꝓfert: nec lumẽ gl̃ie p qõ rõnal creatura a solo deo btificat: sz debet intelligi spũs ꝓphetie q̃ est quoddã lumẽ in q̃ manifestant veritates q̃ p ꝓphetiã reuelant a deo ipsi ꝓphe. vñ ꝛ ad Ephes. v. Omne qõ mãifestat lumẽ est. Qz aũt spũs iste de quo ℔ agit sit ꝓpheticus satis ptz ex lr̃a. cũ ꝺ: Cunq̃ requiesset in eis spiritus ꝓphetauerũt. spũs enĩ ꝓpheticus in p̃mis patribꝰ ve. testa. requirebat in rectoribꝰ p̃ncipalibꝰ ppli: vt ptz discurrẽdo fere p rectores p̃ncipales a moyse vsq̃ ad danid: patet etiã de Saule. j. Regũ. x. q̃ cum esset vnctꝰ in regno ꝓphetauit. vnꝺ ꝛ isti q̃ assumebant ad regimẽ pplo ĩ coadiutores ipi moysi cõueniebat vt haberẽt spũm ꝓpheticũ. Secũdũ ẽ q̃ illũiatio ꝓphetica q̃ a deo p̃ncipalit ẽ: qũq̃ tãgit mẽtes ꝓphaꝝ mediãtibꝰ angelis: vt ptz de ipso moyse in p̃mordio sue assumptiõis ad ꝓpheticũ statũ: Exo. iij. ꝛ de abraã: Gen. xviij. ꝛ de multis alijs: ꝛ qõ magis est: q̃ etiã inter angelos eandẽ beatitudinez possidẽtes supiores illuminãt iferiores fm Dion. in. viij. ca. ce. hierarchie. ꝛ eodẽ mõ põt intelligi circa. lxx. viros. s. q̃ lumẽ ꝓpheticũ in mẽte moysi a deo infusũ ꝓfortabat lumẽ naturale ipsoꝝ seniorꝝ ꝛ mãifestabat eis veritatẽ de his q̃ ptinebũt ad statũ regimis ppli: ita q̃ p̃ncipalitas huiꝰ illuminatiõis est in solo deo. secũdaria ℣o illumiatio actiua in ipso moyse sicut ꝛ luna recipit lumẽ ab ipso deo mediãte sole. Et ℔ videt sonare lr̃a q̃ in ℔ loco dicit: Descẽditq̃ dñs p nubẽ ꝛ locutꝰ est ad eũ. s. ad moysen. nõ ãt seniozibꝰ. sequit: Auferẽs de spũ q̃ erat in moyse ꝛ dãs. lxx. viris. Et notãdũ q̃ vbi nos habemꝰ: Auferẽs de spũ q̃ erat in moyse. ponit in hebreo quoddã verbuz eq̃uocũ ad multa: nũq̃ tũ reperit idẽ significare qõ auferre. ꝛ trãslatio chaldaica in hoc loco posuit quoddã verbũ signifikãs idẽ qõ diffundere seu ꝓtẽdere. ꝛ est sensus q̃ deus diffudit seu ꝓtẽdit de spũ q̃ erat in ipso moyse. ꝛ dedit. lxx. virꝫ modo p̃dicto. Et forte in trãslatiõe nr̃a p̃mo fuit positũ: Auferaz de spũ tuo. similit afferẽs de spũ q̃ erat in moyse: qõ satis ꝓsonat cũ trãslatione chaldaica: ꝛ postea p vitiũ alicuiꝰ scriptorꝫ fuit interpositũ: ita q̃ vbi dicebat afferam: positũ fuit auferã qõ nõ bene lr̃e cõsonat nec ꝓposito ꝛc. Et notãdũ etiã q̃ ℔ excellẽtia rationabilit videt fuisse ꝓcessa ipsi moysi inf ꝓphas ceteros ve. te. tũ qz fuit eximiꝰ ꝓphaꝝ: put in scda scde. q. clxxiij. ar. iij. in corpe q̃stiois. tũ qz solus inf illos dei essentiã in hac vita existẽs vidit: ꝓput Augꝰ. in li. j. de videdo deum: e

moyse ꝛ paulo testat. ꝛ iõ ꝓgrue angeloꝝ deũ videntiũ p̃rogatiuã habuit in illuminatiõe ꝓphetica. s. q̃ sicut deꝰ mediantibus angelis illuminat mẽtes ꝓphetaꝝ: sic mediãte ipso moyse p lumen ꝓpheticũ sibi a deo excellẽtissime collatũ: lumẽ ꝓpheticũ traderet illis. lxx. viris: tũ qz hoc ptinebat ad maiorẽ pfectionẽ regimis ppli. Si enĩ illi. lxx. viri recepissẽt a deo imediate spũm ꝓpheticũ sicut moyses imediate recipiebat essent quodãmodo oẽs pares in hmõi regimine nõ obstante q̃ moyses in maiori copia recepisset hmõi spũm q̃tũ illi. Nam fm pẽm magis ꝛ minus nõ variãt spẽm. Ex quo possent seq̃ duo incõuenientia. Primũ est q̃ daret occasio vt ppls reputaret eos equales in regimine et sic populus nõ regeretur monarchice: qõ ẽ optimũ regimẽ vt dictũ est. Secõm qz posset ꝓtigere aliqõ silẽ illiꝰ qõ legit. iij. Regũ. xiij. de ꝓpha illo q̃ aliũ ꝓphetã induxit ad trãsgressionẽ mãdati dei dicẽs: Et ego sum ꝓpheta sicꝫ tui: et angelꝰ locutꝰ est mihi in nomine dñi ꝛc. ex quo possent cõtingere multe tribulatiões in regimĩe vt satis patet. In hoc loco valde cõmẽdanda est humilitas moysi: q̃ potius voluisset vt sui coadiutores ei parificarẽt ĩ spũ ꝓphetie q̃tũ q̃ essent sub ipso ꝓstituti: qõ ptz ex ℔: nã Josue dicẽte ꝺ duobꝰ ꝓphetãtibꝰ in castris: Dñe mi moyses ꝓhibe eos. ille rñdit: Quid ĩquit emularꝫ p me: q̃s tribuat vt oĩs ppls ꝓphetet: ꝛ det eis dñs spũm suũ. q. d. vana est tua emulatio: qz ego potiꝰ vellẽ q̃ nõ solũ isti. lxx. sz oĩs ppls ꝓphetaret. ℔ etiã vltra hoc vellẽ q̃ nõ ꝓphetarẽ: ex hoc q̃ deꝰ accepit de spiritu meo vt daret eis: sicut modo fit: vt cẽseant esse me minores: sed etiã vt haberẽt spũm ꝓpheticũ a deo imediate sibi datũ. ꝛ hoc est qõ dicit: Et det eis deꝰ spiritũ suũ. q. d. nõ meum vel de me qõ nõ ad modicã humilitatẽ reputandũ est. nã apli licet iã sepe doctrinã xpi audiuissent: in qua maxime cõmendauit humilitatẽ: vt Mat. xj. Discite a me qz mitis sum et humilis corde. in fine tñ imminẽte passionis tpe de maiorita te cõtendisse legunt. vñ Lu. xxij. Facta est cõtẽtio int discipulos q̃s eoꝝ videret maior esse. Moyses tñ vt hic testat scriptura nõ solũ illis. lxx. sed etiã omnibus de populo parificari volebat vt dictũ est. Tenendũ est tñ q̃ apli post confirmationẽ ad maiorẽ gradũ humilitatis attigerũt: sequẽdo doctrinã xpi dicẽtis: Qui maior est vestrũ fiat sic mior ꝛc. Sicut patet Luce in capitulo allegato.

Replica. Correctorij ꝓtra Burgen. In libro numerorũ vsq̃ ad ca. xj. non ponit Burgẽ. q̃ multa egeant pertractatiõe. In ca. itaq̃. xj. vbi postillator dicit gratiam moysi in. lxx. viros partitã sine sue gratie diminutiõe: sicut multe candele ab vna accenduntur: ꝛ dicit illud q̃ ad moysen non intelligi debere effectiue sed meritorie verius hierarchice. Contra hoc Burgen. audacter se oppõit asserẽs in hoc q̃ in spiritus distributione ad. lxx viros moyses se habuit effectiue: addens q̃ ille spiritus distributus debeat accipi p spiritu ꝓphetie resoluens se finaliter ad actꝰ hierarchicos: volens q̃ sicut supior purgat ꝛ illuminat effectiue inferiorem: ita et moyses reuelando veritates cõfortabat lumẽ naturale in illis. lxx. viris. Sed sic dicendo Bur. nõnulla ꝓtinguntur incõuenientia. Primũ: quia sic Burgen. recedit a plana littere expositione. nam in littera dicit deũ dixisse nõ moysen: Auferam de spiritu tuo tradamq̃ eis. vbi de causalitate specialiter effectiua ad moysen pertinente nulla fit mentio: sz potius oppositum: quia spiritus moysi ex littera videtur habere rationẽ cause materialis: ex qua vel a qua respectu diuine distributionis. causa autẽ materialis et efficiens non coincidunt ex. ij. Phyſicoꝝ. Secũdũ incõueniẽs qõ accidit Burgen. est q̃ illa ratione qua moyses hic ponitur causa effectiua respectu actus vel habitus supnaturalis: eadẽ ratione ꝛ baculus helisei ꝛ virga moysi ꝛ cetera instrumẽta quibus facta dicunt miracula dicerentur habuisse rationẽ cause effectiue: quod est contra communem scholam: nisi quis instrumenta reducere vellet ad genus cause efficiẽtꝫ. de qno supza Exo. viij. Tertium inconueniens q̃ nullus superior posset exercere actũ hierarchicũ inferiorẽ: nisi cõferret ei gratiã vel habitũ supernaturalem quod est falsum: quia actꝰ hierarchici ex dispositione diuina oriuntur: ꝛ hec dispositio confertur nature vt exerceat illos actus naturali ordine docere põt. Et de hoc dictum est amplius sup Exo. xxxiij. contra Burgen. digressionem. Multa enim alia inconuenientia sic dicenti cõtingũt. de quibus transeo. Et si ille spiritus partitus debeat dici lumen ꝓphetie ꝓut vult Burgẽ. nõ est cõtra postilla. ꝛ q̃ ad ℔ sequit q̃ moyses in huiꝰ lumis distributiõe nullã cãlitatez effectiuã bẽre potuit: nec ex lr̃a bñ intellecta habetur: sic enĩz illũ nomẽ moysi potuit bẽre rõnez cause materialis respectu

multiplica

multiplicatiõis ei⁹ p deũ nõ p moysen facte: sicut costa ade re/ spectu mulieris de qua materia. s. Heñ. ij. correctorio vl. Esto bñ q moyses in illo actu de quo sermo potuerit esse minister ñ cã sicut sacerdos euãgelic⁹ in sacramẽto⁊ administratiõe ⁊ ce/ teris actib⁹ hierarchicis: quo ad distributionẽ habituũ super naturaliũ rõnes Bur. q̃ eũ ad sic imaginãdũ mouerũt debiles sũt: q⁊ nihil ⁊cludũt nisi qõ supra dictũ ẽ: videlicet q moyses circa. Lxx. viros habuit officiũ purgãdi ⁊ ceteros actus hie/ rarchicos exercẽdi: ex q̃ nõ habeꝫ q ipe illis contulerit effecti ue lumen ꝓpheticum quod supernaturale est: sed solũ effecti/ ue feꝫ qõ naturaliꝫ ex ordie hierarchico fieri oportebat. Stat enĩ q q̃s alteri reuelet ꝓphetiã: q̃ tñ nõ cõstituet eũ esse ꝓphe/ tã: ita ⁊ moyses potuit eos hierarchice illũiare: nõ tñ dare eis spũm ꝓphetie. Nec ad hierarchicũ quẽcũq creatuꝛ b̃ poterit ptinere: q⁊ lumẽ ꝓpheticũ sicut a solo deo tearchice creaꝫ: ita ab eo solo multiplicaꝫ. diffũdiꝫ ⁊ tradiꝫ: cuius a creatura hie/ rarchica p illumiationẽ ministerialiꝫ deriueꝫ nõ effectiue: nec ex hoc sequiꝫ vt infert Bur. hierarchicã inferiorẽ ⁊ supiorẽ eẽ pares: si a tearcha oẽs ĩmediate lumẽ recipiãt vt oñdit btus Diony. vbi. s. Nec oportet inẽ supiores ⁊ iferiores hierarchi/ ci ordis sp eẽ distictionẽ specificã: ꝛ sufficẽ ꝑm diuinã dispoſi/ tionẽ eẽ eoꝝ subordinationẽ ꝑm dignitatẽ hierarchici ordis. Nec sequiꝫ q ꝓplus iudaic⁹ reputassent moysen: ⁊. lxx. viros equales: si nõ a moyse effectiue spũm ⁊ lumẽ habuissent ⁊ sic hierarchia cessaret ⁊ nõ esset regimẽ monarchicũ qõ est opti/ mũ. Opinio enĩ ppli ad hoc nihil facit. Brocardicũ q̃s est qõ Burgẽ adducit de falso ꝓpha q̃ seduxit verum: vt patet. iij. Reg. xiij. hic eĩ agiꝫ de verꝝ electis ⁊ illuminatis hierarchice: vbi falsi sunt iptinẽtes: ĩmo taꝫ deceptio poti⁹ locũ haberet: si a moyse ille spũs effectiue darꝫ: q⁊ ꝓstat moysen fuisse pec/ cabilẽ ⁊ errare potuisse: p ꝙs decipi ⁊ decipe: multo fortius hoc etiam locũ haberet in. Lxx. ab eo illuminatoꝝ: si effectiue: si aũt ponit a deo effectiue: ⁊ a moyse ministerialiꝫ: tũc cessat hmõi argumentũ: nec b̃ in moyse in spe humilitatis cõmẽdã/ dum est: quod vt vult Bur. optauit omni populo a deo ĩme/ diate dari de spũ dei nõ suo: q̃si. Lxx. soluꝫ acceperint de spũ suo: ⁊ p eũ effectiue: nõ enĩ actꝰ humilitatis ẽ puertere velle ordinẽ hierarchicũ a deo ab origine rerũ institutuꝫ: qõ fieret si ponereꝫ q moyses effectiue spũm ꝓphetie distribuisset: p/ ut late. s. ostensum est auctoritate beati Dionysij.

Glo. ordi.

A ¶ 58. di. c. si post. §. ecõtra. 2. q. 7. c. plerũq; §. itẽ obij/ citur. 33. q. 2. c. ĩ ipsũ.

a l Ocutaq; ẽ ma/ ria ⁊ aarõ ⁊c. Orig⁹. Ma/ ria plebs iudaica: moyses lex dñi ẽ: q̃ trãsit ad ꝙnubiũ ethio pisse: ecclie. s. de gentib⁹ congrega te. Hãc lex spiritalis accepit vxo/ rẽ: ⁊ iõ maria. i. synagoga ĩdigna tur: ⁊ õtrahit cũ aarõ: cũ sacerdo/ tibus. s. ⁊ phariseis. Derogat er/ go vsq; hodie plebs illa: ⁊ turpis ei videꝫ: q⁊ circũcisionẽ carnis nõ docet apud nos: nec obseruantiã sabbati vel neomenie: nec sacrifi/ cia sanguinis: sed circũcisionem cordis: ⁊ ociũ peccãdi: ⁊ dies festos in açymis sinceritatis ⁊ veritatis: ⁊ sacrifi/ cia laudis: nec pecudũ: ꝛ vitiorũ victimas cedit. De his q̃ deꝰ dijudicat: et nuptias ethiopisse cõfirmat: ⁊ moysẽ cũ ea libenter habitare sinit: mariã de castr⁹ eĳcit: ⁊ por/ro. i. lõge facit a tabernaculo testimonij: cũ qua aarõ eĳ/ citur: ⁊ ipsa lepꝛosa efficit. Aspice illã plebẽ: vide quãta lepꝛa peccati in illa est: quãta intelligẽtie caligo: quanta obseruantie feditas: sed hec lepꝛa nõ est ppetua. Vbi enĩ cõpleri ceperit mũdi septimana: reuocabiꝫ ad castra. In
Ro. 11. c fine enĩ mũdi cũ plenitudo gẽtiũ ĩtrauerit vel introierit: omnis israel saluabiꝫ: ⁊ marie lepꝛa cessabit. Recipiet eĩ decus fidei ⁊ splẽdoꝛẽ agnitiõis christi ⁊ restituet vult⁹ eius cũ fiet vnus gregꝛ ⁊ vn⁹ pastoꝛ. Orige. Oꝛ detra/ xerũt aaron ⁊ maria moysi coꝛrepti sũt: maria etiã lepꝛo sa efficiꝫ: tãta enĩ fuit cura coꝛrectiõis: vt dũ maria p se/ ptimanã fuisset in lepꝛa: ppl⁹ dei nõ ageret iter ad ter/ rã ꝓmissionis: nec mouereꝫ tabernaculũ testimonij. Ja quo moneoꝛ ne detrahã fratri: ne derogẽ: nõ solũ sãctis
Ps. 49. sed etiã quibuslibet ꝓximis. vñ: Sedens aduersus fra/ trem tuũ detrahebas: ⁊ aduersum filiũ matris tue pone
Ibi. 100. bas scandalũ. Et alibi: Detrahentẽ occulte aduersus ꝓ ximũ suũ psequebar. His diuine scripture sermonib⁹ ve lut quibusdam gladijs vtrinq; acutis obtrectandi ⁊ de/ rogandi vitium resecaꝫ. Lepꝛa enĩ cõsequiꝫ detractãtes ⁊ cacologos. Orige. Omnis etiam qui scripta moysi male intelligit: et spiritalem legem carnaliter suscipit: de trahit ei etiã qui de verbis spiritus carnaliter sentit.

Mystice Mystice non solum iudei sed heretici qui non recipi/ unt legeꝫ et prophetas detrahunt moysi. Qui inpingũt
Exo. 2. c etiam ei q homicida fuit: quia egyptium ĩterfecit: ⁊ alia multa etiam in alios prophetas blasphemo oꝛe concin/ nant. Ideo sunt in anima lepꝛosi: ⁊ eĳciũtur ab ecclesia dei. Vel heretici qui detrahunt moysi: vel ecclesiastici q̃ detrahunt proximis. b Ethiopissam. Aug⁹. Deuxo/ re moysi ethiopissa queritur vtꝛ ipsa sit filia ietro: an al/ teram duxerit vel superduxerit: Sed ipsam fuisse credibi/
2. Ps. 20. le est: de madianitis quippe erat: qui in paralipomenon ethiopes dicuntur: quando contra eos pugnauit ioſa/ phat. Nam in his locis dicit eos persecut⁹ ppl⁹ isrl: vbi madianite habitãt: q̃ nũc saraceni vocãt: ꝛ nũc eos ethi/ opes fere nemo appellat: sicut solent locoꝝ ⁊ gentiũ no/ mina plerumq; vetustate mutari.

¶ Si quis

a ¶ ꝓphetia.

† Ocutaq; ẽ mã Ca. XII a†
a l a ¶ sacerdotal plebs carnale sacerdo tium. b ¶ christum.
riat aaron ꝓtra mõysen:
a ¶ ecclãm de gentibus congregatam
b propter vxorem eius ethiopissaz b c
et dixerunt: Num p solum moy/ d
sen locutus est dñs: Mõne et no/ e

Nico. de lyra

a l Ocutaq; est maria. Hic Ca XII ponit obiurgatiõis ipedimẽtũ cõ/ tra moysen: ꝓpter quã ppl⁹ impe/ ditus fuit ab itinere: vt patet in fine hui⁹ ca. Circa hoc igiꝫ ꝑmo põit dicta obiur gatio. secũdo obiurgatiõis reꝑhẽsio. ibi: Quod cũ audisset. tertio eiusdẽ punitio. ibi: Fratusq;. Circa ꝓmũ dicit: Locuta/ q; ẽ maria. Ista copulatiua ꝙnctio q; : cõ tungit hoc capitulũ ꝓcedẽti: cuius cã dice tur. j. b Cõtra moysen ꝓpter vxoꝛẽ ei⁹ ethiopissam. Circa hoc varie dicũt docto/ res hebrei⁊ catholici. Dicit enĩ Josephus ⁊ plures exposituꝛes catholici eũ in hoc sequẽtes q ista vxoꝛ moysi fuit filia regis ethiopũ: q⁊ ethiopib⁹ rebellãtib⁹ egyptijs moyses q̃ tã erat adult⁹ ⁊ elegãtis forme: missus fuit dux exercit⁹ ad ipos do/ mandos: quib⁹ debellatis in cãpo obsedit fugiẽtes ĩ ciuitate regia: cuius ꝓbitatẽ admirãs filia regis q̃ remãserat moꝛtuo patre: misit ad eũ nũcios ꝓ matrimonio ꝓtrahẽdo. Cui ꝓsensit moyses. Dicũt igiꝫ q maria ⁊ aarõ obiurgauerũt moysen eo q accepisset mulieꝛeꝫ alienigenã. sed hoc nõ videꝫ valere: q⁊ eadẽ ratiõe obiurgassent euꝫ de sephoꝛa que erat gentilis. Et ideo dicũt alij q repꝛehẽdeꝛt moy/ sen: eo q illã acceptã dimiserat. Ra. Sa. aũt dicit q ista vxoꝛ fuit se phoꝛa que dicit ethiopissa. Et ideꝫ dicit Aug⁹. alia tñ rõne: q⁊ ꝑm Aug⁹. ⁊ alios doctoꝛes nr̃os dicit ethiopissa: q⁊ madianite antiq⁹ ethiopes dicebanꝫ. Ra. Sa. dicit q dicit ethiopissa p ꝓtrarium: q⁊ erat valde pulchꝛa: nõ solũ coꝛpoꝛe sed etiã moꝛib⁹. Unde interꝑta/ tur pulchꝛitudo ꝑm Hiero. sicut de puero valde pulchꝛo aliquãdo dicit: hic est pulcher maurul⁹. ⁊ quasi simili modo de iohãne bapti sta: Mat. xij. dicit: Arũdo vẽto agitata. p ꝓtrarium vel negatiue. De cã Xo obiurgatiõis moysi ꝓpter sephoꝛã. dicũt exposituꝛes no/ stri q fuit: eo q maria soꝛoꝛ moysi ⁊ sephoꝛa vxoꝛ eius rixate fuerũt ad inuicẽ sicut accidere solet mulieꝛibus: ⁊ maria sup hoc cõquesta fuit aaron: ⁊ ambo simul detuleꝛt q̃rimoniã apud moysen: ⁊ ipe su/ stinuit ptẽ vxoꝛis sue: ꝓpter qõ maria indignata ꝓrupit in Xba cõ/ tra moysen. Ra. Sa. dicit q cã obiurgatiõis moysi fuit p sephoꝛa vxoꝛe sua: ꝓpter hoc q moyses sepauerat se ab ea ꝙtuꝫ ad thoꝛ: eo q frequẽter loquebaꝫ cũ dño: ⁊ iõ volebat esse paratꝰ sp cũ vocare/ tur a dño: ad qõ requiriꝫ mũdicia carnis etiã p continẽtiã ab actu matrimoniali. Ulñ ⁊ dicũt sancti q spũs ꝓphetie nõ tangebat coꝛda ꝓphetarũ cũ erãt deꝑssa ex actu matrimoniali. Sacerdotes ẽt vete ris legꝭ dieb⁹ q̃b⁹ ministrabãt ab vxoꝛib⁹ ꝓtinebãt: ⁊ iste mod⁹ lo/ quẽdi ꝓsonat textui: ⁊ ꝑm hoc exponiꝫ sic: Locutaq; est maria ⁊ aa/ ron ꝓtra moysen ꝓpter vxoꝛẽ ei⁹: q⁊ sepauerat se ab ea ꝙtũ ad thoꝛ rũ sine cã: vt eis videbaꝫ. iõ sbdiꝫ: c Ethiopissã. negatiue vl p ꝓ/ rium: vt sit sẽsus: nõ ẽ ita male gratiosa q deberet se separe cũ sit pul/ cherrima coꝛpoꝛe ⁊ moꝛib⁹: nec valet cã quã assignat. s. q deꝰ frequẽꝫ loq̃ꝫ cũ eo. vñ subdiꝫ: d Et dixerũt: nõ solũ p moysen ⁊c. q. d. nõ. vñ subdiꝫ: e Mõne ⁊ no. s. lo. ẽ. q. d. sic q̃ tñ tenem⁹ legẽ actꝰ ma/ trimõiaꝭ. q. d. ex b̃ nõ b⁊ cãz sepandi se ab vxoꝛe. Si aũt q̃raꝫ quõ ma ria ⁊ aarõ sciuerũt q moyses ꝓtieret ab vxoꝛe? Rñdet Ra. Sa. d. q q̃ heldad ⁊ medad ꝓphauerũt ĩ castr⁹: vt dictũ ẽ ca. p̃ce. maria soꝛoꝛ moysi ⁊ sephoꝛa vxoꝛ ei⁹ erãt simꝭ. ⁊ cũ rumoꝛ de ꝓphia ipoꝛvenit ad eas. sephoꝛa dixit: De vxoꝛib⁹ eoꝝ: q⁊ extũc sepabunꝫ viri ea rũ ab ipis: sicut maritꝰ me⁹ separauit se a me: ⁊ tũc maria dixit b̃ aa ron: ⁊ ambo simul repꝛehenderunt moysen.

¶ Qõ cum au

a Si quis fuerit ꝛc. Orige. Audite ꝯtū beneficij cō
ferāt obtrectātes. Nunq̄ enī iuenim⁹ dñm tm̄ laudas
1.Co.14.g se moysen ꝯtū nunc: cū detrahit ei. vñ: Si fuerit pro
pheta quis vr̄m dño in visionib⁹ agnoscat ei: ꝛ in sō
nijs loquar ei: nō sic famulo meo moysi ꝛc. vide q̄d si
bi pene obtrectātes ꝓtulerīt:
q̄d illi laudis sibi turpitudi
nē: illi splēdorē: sibi lepr̄ā: illi
gl'iaz. Aū tū ꝙ accipet ethio
pissā nō ē sc̄ptū: qz in spē locu
t⁹ sit ei de⁹: ꝛ nō ī enigmate ea
accepta. de⁹ dic̄: Os ad os lo
quor ad eū in spē ꝛ non in eni
gmate. Cū enī moyses ꝓiūgit
nr̄e ethiopisse: iā lex dei nō in
figura sicut pr⁹: sed in ipa spe
cie veritatis agnoscit: ꝛ q̄ pr⁹
ī enigmate signabāt: nūc i xpi
1.Cor.10.a tate cōplet. vñ Paul⁹: Scim⁹
qñ pres nr̄i oēs sub nube fu
erūt: ꝛ oēs in moyse baptiza
ti sunt in nube ꝛ mari ꝛc. Vi
des quō Paul⁹ enigmata le
gis absoluit: et spēl enigmatū
docet. dicens (qz petra erat in
enigmate apud moysen ante
ꝙ iūgeret ethiopisse) nūc in
specie petra xp̄s est. Nūc enīz
os ad os loquit̄ p legē deus.
Ante in enigmate fuit baptis
mus in nube et in mari: nūc ī
specie regenerātiōis est ī aqua
ꝛ spiritu. Tūc ī enigmate erat
māna cib⁹: nūc in spē xp̄i dei
b caro vere ē cib⁹. Nūc ꝙ moy
ses ethiopisse iunct⁹ vl ipe ad
nos vl ad ipz de⁹: nō loquit̄
in enigmate sz in spē. b De
um vi. ꝛc. Alia lr̄a: Et gl'iam
dñi vider. Vidit moyses gl'iaz
dñi qñ trās̄format⁹ ē dñs ī mō
te: ꝛ aderat ei moysēs cū belia
ꝛ colloquebat̄ ei. Jō recte ad
dit: Quare nō ti. detrahe. fa.
meo moy. Os ad eos dr̄: qui
euangelīū suscipe vident̄: de
rogāt autez moysi. Et merito
Act.9.d arguunt̄: qz cū discāt p euangelīū q̄ moyses cū helia
vidit gl'iam dñi: audēt derogare legi ꝛ ꝓphetis. Nō
Jaco.1.d detrahamus ergo legi: nec simus auditores solū sed ꝛ
factores vt cū moyse glorificemur. Parant ergo ma
teriam derogandi moysi: qui legem non spiritualiter
exponunt. Qui enim audiunt ritum sacrificiorum ob
seruantiam sabbatorum vel similiuz in ecclesia recita
ri: offenduntur ꝛ dicunt: Quid ꝓsunt nobis p̄cepta
iudaica? Judei de his viderint. Manda ē ergo op̄a vt
lex spiritaliter intelligatur et explanet̄: ne ab īperitis
derogetur moysi. Sed conuertamur ad dominum vt
Exo.34.d auferat a nobis velamen littere: ne deformis videat̄
2.Cor.3.c nobis vultus moysi: sed decorus ꝛ gloriosus: vt non
obtrectemus: sed ꝓ magnitudine sensuum eum glori
ficemus. c Nubes quoq̄ recessit que ꝛc. Origen.
Et nubes recessit de tabernaculo ꝛc. Pr⁹ recessit nu
bes ꝯ maria repleat lepra: vt ostendat̄ quia si est ī ali
quo gratia spiritussc̄ti: ꝛ obtrectat ꝛ detrahit: recedit
ab eo post obtrectationē: ꝛ lepra replet̄ aīa ei⁹. Mā po
Allego. pul⁹ ille pr⁹ habuit in se gl'iam dei. Allego. Sz post
ꝯ in verū moysen. i. xp̄m extēderūt linguas blasphe
mantiū vel blasphemie: discessit ab illis nubes ꝛ tran
sijt ad nos in montem excelsum cum saluator trans
formatus est: ꝛ nubes refulgens obumbrauit discipu
Dar.3.d los: ꝛ vox de nube dixit: Hic est fili⁹ meus dilect⁹ ꝛc.
Post hoc ergo maria facta est leprosa sicut nix. Nōec
aderat nubes nō erat leprosa. dū enī visitatio dei ī po
Moraliter pulo illo fuit: leprosus non fuit. Moraliter. Timea
mus et nos ne forte fugemus a nobis hanc nubē ma
le cogitando: male loquendo: male agendo: ꝛ appare
at in nobis lepra peccati.

℣ Cūq̄ re.

bis similiter ē locutus? Qō cuz a
audisset dominus iratus ē val b
de: Erat ei moyses vir mitissim⁹ c
sup omnes homies qui morabā
tur in terra. Statim locutus est d
dominus ad eum ꝛ ad aaron ꝛ
mariā. Egredimini vos tm̄ tres e
ad tabernaculū fœderis. Cunq̄
fuissent egressi: descendit dñs in
columna nubis: ꝛ stetit in ītroi
tu tabernaculi vocās aarō ꝛ ma f
riā. Qui cuz issent: dixit ad eos:
a Audite sermones meos: Si q̄s g
fuerit inter vos ꝓpheta dñi: in
visione apparebo ei: vel p som
nium loquar ad illū. ꝛ ait: At nō h
talis seru⁹ me⁹ moyses q̄ in oīi i
domo mea fidelissimus est: Oze k
eni ad os loquor ei: ꝛ palaz non
b ꝙ enigmata ꝛ figuras dñz videt.
Quare igit̄ nō timuist̄ detrahe l
a ℣ irascitur deus detractoribꝰ.
re seruo meo moysi? Iratūsq̄ cō m
tra eos abijt. Nubes quoq̄ re n
c cessit que erat super tabernacu
a ℣ plebs iudaica. b ℣ recedente nube: id est dei visitatione.

lū. Et ecce maria appuit cāndēs o

a Qō cū audisset. cōsequēter ponitur aaron ꝛ marie reprehēsio cū dic̄t: Qō cū audisset. s. Xba aarō ꝛ marie ꝓsuptuosa ꝛ mala. b Jratus est valde. eo q̄ sciebāt excellentiā sc̄titatis moysi: ꝛ iō culpa eoz erat grauior. ideo subdit: c Erat enī moyses vir mitissim⁹: qz cuz esset valde excellēs respectu eoz: tū patient̄ eoz iniuriā sustinuit.

d Statimq̄ ꝛc. Ad ostendendū displicētiā dei sup isto Xbo facto. Jn hebreo hr̄: Et subito. cuius cāz assignat Ra. Sa. dicēs q̄ aaron ꝛ maria tūc erāt imūdi: ꝛ p ons̄ iepti ad apparendū in cōspectu dei: ꝛ iō cōpulsi fuerūt petere aquā purificatiōis: vt p hoc ostēderet bonitas moysi continēdo se ab vxore: vt sp esset paratus apparere cor̄ā deo qui frequēter ꝛ subito vocabat eū ad loquēdū cū eo. ꝛ ad cōfusionē aarō ꝛ marie q̄ immūdi erāt qñ fuerūt vocati. e Egredimī vos tm̄ tres. nolebat enim fatuitatē aaron in hoc facto cor̄ā ꝓplo ostendere: ꝓpter scandalū ppli vitandū. ꝛ eadez rōne nō ē ꝓcussus lepra cū maria: vt habet. j. ꝛ ꝓpē eandē rationē sacerdotib⁹ nō ponit̄ penitētia publica. f Vocās aaron ꝛ mariā. segregatim a moyse: qz reprehēdēdo eos volebat commendare moysen. sicut patet ex sequētibus. ꝛ cōmēdatio alicui⁹ cōtēnēti⁹ fit in absentia ei⁹ ꝯ in p̄sentia. vñ dicit Grego. Sapiēs cum laudat̄ in facie: flagellat̄ in mente. g Si quis fuerit inter vos ꝓpheta. Ad intellectū hui⁹ considerandū q̄ cognitio ꝓphica ꝯtū ad p̄sens spectat fit trib⁹ modis. Uno mō p abstra Heb.1.a
ctionē a sensib⁹ exteriorib⁹: vt in somno vl extasi. Alio modo sine abstractione tali: ꝛ hoc fit dupliciter. Uno modo qñ in imaginatiōe fiunt alique forme virtute diuina: in quib⁹ intellectus a deo illustratus inspicit veritatē intelligibilē supnaturalez. Alio mō qñ sine tali visione imaginaria intellect⁹ a deo illustratus cognoscit intelligibilē veritatē supnaturalem. secūdus gradus est altior p̄mo: ꝛ terti⁹ secundo: cuius ratio est: quia per occupationez sensuum exterior̄ in actibus suis intellect⁹ distrahit̄: vt min⁹ cape possit cognitionē supnaturalē. ꝛ ideo qñ existēte tali occupatiōe app̄hendit supnaturalis veritas. ē altior grad⁹: sic in cognitiōe naturali ille iudicat̄ melioris ingenij: q̄ curis distract⁹ app̄hēdit veritatē intelligibilē ꝯ ille q̄ nō pōt apprehēdere nisi sit ab oīi tali distractione segregat⁹. Et iō secunC
dus grad⁹ ꝓphetie q̄ ē sine abstractiōe a sēsib⁹: altior ē p̄mo. ꝛ sil'r terti⁹ est altior sc̄do. sic in cognitiōe naturali ille ē melioris ingenij q̄ veritatē intelligibilē capit absq̄ manuductiōe p exēpla sensibilia: ꝯ ille q̄ indiget talib⁹. Sm b igit̄ exponūt hebrei lr̄am istā: Si q̄s fuerit ꝛc. vl per somniū loq̄r ad illū. p locutionē ī fōnio intelligit̄ p̄imus grad⁹ ꝓphetie: p visionē sc̄dus: q̄ sūt iferiores vt dictum est. Ac si dicat dñs aaron ꝛ marie. nō attigist̄ nisi ad iferiores gradus ꝓphetie.

b Nt nō talis ser. me⁹ moy. q̄ attigit gradū supiorē: ꝛ iō nō debetis in ꝓphetia ei vos cōperare: nec in bonitate morū. iō subdit: i Qui ī oīi do. mea fi. est. nec in cognitiōe diuina oz̄ silles vos reputabit̄ ei. iō subdit: k Oze enī ad os lo. ei. palā ꝛ nō p enigmata ꝛ figuras deum videt. p b enī qđ dicit palā ꝛc. intelligit̄ tertius gradus ꝓphetie p̄dictus: in q̄ nō requirit̄ aliq̄ visio imaginaria. p hoc aūt qđ dicit: Oze enī ad os lo. ei. intelligit̄ q̄dā specialitas ꝛ dignitas in isto tertio gradu ꝓphetie: qz ꝯnto frequēti⁹ ꝛ familiari⁹ de⁹ reuelat alicui supnaturalē veritatē: tāto ille gradus est dignior ꝛ iste erat in moyse: ñ sm hebreos ñ vidit dīnā eēntiā: sz qđ dictū fuit sibi Exo. xxxiij. Nō videbit me hō ꝛ vi. Aug⁹. Xpo dic̄ q̄ ꝓcessū fuit ei ī p̄ñti vita vidē dei eēntiaz: qđ accipit ex b qđ dr̄ b: Palā ꝛ nō p enigmata deum videt. qz ois cognitio sī citra visionē diuie essētie enigmatica ē: sz q̄ dr̄. j. ad Cor. xiij. Videm⁹ nūc p spe. ꝛ ī enig. ꝛc. Ubi aūt ꝛ qñ fuerit ꝓcessa moysi talis visio: ñ vidi determiatū ab aliq̄ doctore. l Quare igit̄ ñ ti. q. d. qz ī ter hoies ille q̄ ē familiar̄ regi mortali timet̄ offēdi ꝛ iurtari: ꝛ m'to plus dz timeri offensa amici mei. m Jratusq̄ cōtra eos abijt. Hic ꝓsequenter ponitur peccati reprehēsi punitio: vbi p̄imo ostēditur indignatio dei. cū dicitur: Jratusq̄ ꝓtra eos abijt: id est disparuit.

n Nubes quoq̄ recessit que erat super taberna. nō tamen eo modo sicut recedebat in motione castr̄or̄. o Et ecce maria apparuit candēs lepra quasi nix. ista similitudo nō tenet ꝯtū ad oīa: sm quātū ad b q̄ cando: niuis lucidus est: ꝛ cando: lucens signum est lepre: vt habetur Leuitici. xiij.

℣ Obsecro dñe

Ca Cunq; respexisset. Ozi. Alia littera. Et respexit aaron ad mariam: ⁊ ecce maria erat lepr̃osa ⁊c. Vult in hoc ostendere q̃ populus ille forma fuit in vulua matris synagoge: nõ tamẽ potuit puenire ad integrũ ptũ. Sicut aborsus imp̃fectus part⁹ est: sic ille populus aliquãto tpe intra vuluã matris. i. synagoge. in institutiõe posit⁹ fuit. Sed peccatis intercedẽtib⁹ integre formari et viuificari nõ potuit. ideo abiecti sũt pctõ ꝓsumẽte (vt ait) dimidiuz carnis eius. Bonus tñ ⁊ aborsus nõ absolute: sz aliq̃ alijs cõparat⁹. vnd̃ Eccs.

Eccs.6.b Bonus est aborsus magis q̃ ille q̃ in va/

Ibid. 4.a nitate incedit. Et alibi dicit: Bonos esse mortuos magis q̃ viuentes. Quib⁹ si cõpares aborsum: bonũ dicas esse sup vtrũ q̃. Non aũt alios nomiat viuentes: q̃ de

Ps. 38. quib⁹ dicit: Verũtamẽ vniuersa vanitas omnis homo viuẽs. Mõ enĩ omnit vita in

D vanitate est: sed que ꝑm carnẽ est: ⁊ ꝑm errores seculi et voluptates. Sup hãc oĩus

Bal.6.d hõ est: qui huic vite mortu⁹ ẽ. ⁊ dicit: Mihi aũt mundus crucifixus est: et ego mun

Colos. 3.a do. de quo dicit: Mortui estis cũ xp̃o ⁊c. Sup hos dicit esse aborsus: q; licet venisse videat in carne: nulla tamẽ huius vanitatis sumpsit initia. Alius videtur etiam isto melior. de quo dicit Eccs. Et optimus sup hos qui nondũ natus est. i. qui nec ad conclusionẽ vulue carnalis et corpore natiuitatis venit in vitã. Q̃ aũt dicit eccle/

Eccs. 4.a siastes: Laudaui omnes mortuos magis q̃ viuos ⁊ eos qui viuunt vsq; nunc: euidenter ostendit q̃ eos dicat meliores qui mortui sunt mundo: et inferiores qui viui sunt mundo. Ad litterã aũt nõ magis laudandi sunt mortui q̃ viuẽtes. Laudat eĩ quis in eo q̃ bona volũtate egerit. Mors aũt cõis nulli ex voluntate venit. Quõ g̃ quis laudatur in eo q̃ cõtra ꝓpositũ patit? Alioq̃n laudabit pharao submersus in mari sup moysen q̃ euasit: ⁊ egyptij sup populũ dñi q̃ sicco vestigio transiuit. Si g̃ renunciasti seculo: si abiecisti vitia: si nõ mouer⁹ ad pctm̃: q̃si mortuus eris. Mors vite laudabil: nã de morte cõi q̃ d̃ lege nature venit nemo laudat. Scies aũt paul⁹ in suprascript⁹ ordinib⁹ esse ali/

1.Cor.15.a quẽ aborsũ de s. ipso ait: Libenissime aũt tanq̃ aborsiuo visus est ⁊ mihi. Sup viuẽtes se ⁊ sup mortuos. post eos tñ q̃ nõdũ nati sũt: numerãs. Fuit ergo maria sicut aborsum: nõ enĩ potuit ppls ille

Eph. 7.c ad pfectũ in lege formari. Ad̃: Neminem ad pfectuz adduxit lex. Quosdã etiã a fide lapsos ⁊ velut i aborsũ cõuersos ad pfectenã

Gal.4.c tuitatis instituta reuocat Apls: Filioli mei q̃s itez parturio: donec f. xp̃s in vobis ⁊c. b Clamauitq;. Origc. Alia lra: Et ꝓ/clamauit moyses ad dñm dicẽs: Dñe ꝑcorte sana eam ⁊c. Quem oportebat orare ꝓ sanitate ppli sui: nisi moysen? forte hoc erat q̃d cũ dño loquebat in monte trãsformato: petẽs vt cũ plenitudo gẽtiũ introisset: oĩs israel saluus fieret. c Spuisset. Signũ repudij est in faciẽ cõspui. Ad̃ ꝓrimus q̃ repudiat coniugium: discalci

Esa.40.d atus in facie conspuitur. Hinc Esaias: Omnes gentes sicut gutta situle: ⁊ sicut sputũ reputate sũt. Ostendit ergo q̃ etiã ille ppls̃ sicut cetere gentes: que vt sputũ reputant abiectus est. Si enĩ cõsideres priorem honorem: pontificalem ordinem insignia sacerdotum: leuitica mysteria: maiestatem templi: ⁊ eos cum celestibus in terris habere consortia. Quis fuit ille honor: que gloria? Hũc autẽ multo dedecore horrescũt sine templo: sine altari: sine sacrificio: sine prophet⁹: sine sacerdotio: sine celesti visitatiõe. Ad̃ patet q̃ pater conspuẽs pfudit vult⁹ eor ignominia. Septem ergo diebus separentur extra castra. i. ꝓ septimanã mundi huius. In septimana autem dierum totius creature visibilis videtur producte esse substantie. Tunc enim que non erant facta sunt. In septimana totius mundi quedam secreta et deo soli cognita dispensatione que tunc producta sunt: explicantur. In hac septimana (quia sequestrata ẽ maria) non mouentur castra filiorum israel: sed stant in vno loco conclusi: ⁊ nullus est eis profectus donec mundetur maria a lepra sua. d Septem diebus et populus non est motus de loco il. Origc. Maria quidem interueniente aaron pontifice septima die curatur. Nos autem obtrectantes vsq; ad finem septimane mundi: id est vsq; ad resurrectionẽ permanebimus leprosi: nisi dñ penitendi tempus est corrigamur conuersi ad iesum ⁊ ꝓ penitentiam supplicantes ei.

a lepra quasi nix. Cũq; respexisset eam aaron et vidisset perfusam lepra: ait ad moysẽ: Obsecro domine mi: ne ponas nob̃ peccatum q̃d stulte cõmisimus: ne fiat hec quasi mortua: ⁊ vt aborsiuũ q̃d ꝓcitur a vulua matris sue: Ecce iã mediũ carnis eius deuo

ꝑ i. deuorauit lepra.

b rata est lepra. Clamauitq; moy/ses ad dominũ dicẽs: De⁹ obsecro sana eam. Cui respondit dominus: Si pater eius spuisset in

c faciem illius: nõne debuerat salt̃ septem diez rubore suffundi?

ꝑ alijs septẽ dieb⁹.

ꝑ septimana huius mundi.

Separetur septez diebus extra d castra: et postea reuocabit. Exclusa est itaq; maria extra castra

ꝑ ecclesie.

a ꝑ septima huius mundi. b ꝑ quia nullus ex eis profectus: donec mundetur maria a lepra.

d sẽptẽ dieb⁹: ⁊ ppls nõ ẽ mot⁹ de e loco illo dõec reuocata ẽ maria.

a Obsecro dñe mi. humiliauit se aaron ex timore: q; vidit sororẽ suã lepra pfusã: ⁊ ex cõpassiõe orauit ꝓ ei⁹ sanatione. b Clamauitq; moyses ad dñm. tanq̃ ĩmemor ĩiurie: memor clementie. c Si pater ei⁹ spuisset in faciem eius. spuere in faciẽ alicui⁹: signũ est cõtẽpt⁹ ⁊ indignationis: ⁊ ideo hic est sensus: Si pater carnalis ostendisset ei indignationẽ ⁊ reprehẽdisset eã sicut ⁊ ego feci debuisset esse ꝓfusa. vij. dieb⁹: multomagis debet esse cõfusa de ĩdignatiõe mea. d Separet. vij. diebus extra castra. eo mõ quo leprosi ejiciebant̃ d̃ castr̃: vt dictũ ẽ .s.ca.v. e Et ppls nõ est mot⁹. ex quo patet impedimẽtũ itineris ex reuerentia ad mariam.

Moraliter. Ca. XII.

a Locutaq; est maria ⁊ aarõ ꝓ tra moysen. Ipsi nanq; eleuati ꝓpter donũ ꝓphetie irreuerenter ⁊ falso locuti sũt ꝓ tra moysen mitissimũ vt dicit̃ in littera. Per istos allegorice significant̃ heretici in vtroq; sexu qui ꝓpter aliquã noticiã sibi datã supbientes locuti sũt cõtra christũ mitissimũ. Mat. xj. Discite a me q; mitis sũ ⁊ humilis corde. Contra christũ enĩ locut⁹ est Arrius ⁊ ei⁹ sequaces christi diuinitatẽ negantes. ⁊ Manichẽ⁹ negans verã humanitatẽ ei⁹: ⁊ sic de alijs heretic̃. Et q̃m hersis ꝓ lepra signific̃at vt dictũ est supra. ideo maria q̃ ꝓsumptuose cõtra moysen cepit loqui ꝓcussa fuit lepra: nõ aũt aarõ q; sũmus sacerdos erat: et q; statim penituit ⁊ culpã humiliter recognouit. Per hoc aũt q̃ ad precel moysi maria fuit sanata: figuratuz fuit q̃ heretici reuertentes ad ecclesiã sunt recipiẽdi. Moralit̃ aũt ꝓ mariã ⁊ aaron irreuerenter loquentes contra moysen: qui tamẽ erat mitissim⁹ significantur discipuli sub benigno magistro superbientes et contra personã eius vel eius doctrinã irreuerenter loquentes: et tales sunt grauiter obiurgandi sicut aaron et maria: et vsq; ad satisfactionem cõdignã de societate aliorum discipulorz ejiciendi. Unde refert cõmẽtator super secundum de consolatione q̃ in ciuitate athenien̄si vbi antiquitus vigebat studium philosophie quidã discipulis ꝓpter quoddam verbum irreuerentie contra suũ magistrũ de loco studij fuit eiectus vsq; ad quinquennium.

In ca. xij. vbi dicitur ĩ postilla Ra. Sa. di. q̃ causa obiurgationis moysi fuit ꝓ Sephora vxore sua.

Additio. j.

Ratio Ra. Sa. in hoc loco in parte videtur continere veritatẽ. s. in hoc q̃ moyses separauit se a Sephora vxore sua q̃tũ ad thorz ꝓpter frequentiam diuine allocutionis: q̃d est vez ꝓ put ĩ postilla largi⁹ declarat̃: sed in hoc q̃ iterꝑtat̃ illud q̃d dicitur: Ethiopissam: negatiue vl ꝑ cõtrariũ. Alit̃ exponit̃ ab alijs: ⁊ melius videt̃ scz q̃ Sephora erat nigra q̃si ethiopissa: ꝓ put lra plane sonat. Madianite enĩ de quoz natione Sephora erat ꝓ magna ꝑte cõmorabãt̃ in tẽtorijs: sicut habitãtes Cedar. vñ Abacuk in cãtico: Vidi tẽtoria ethiopie: turbabunt̃ pelles terre Madian. ⁊ sic madianite ꝓpt̃ calorẽ solis denigrabant̃. vñ ⁊ Aug⁹. ꝓ put põit in glo. Madianite ꝓ put ĩ Parat. ethiopes nũcupãt̃. ⁊ ꝓ tra eos pugnauit Josaphat. Maria aũt assignabat cãz separatiõis ipsi⁹ moysi a sua vxore nõ allocutionẽ diuinã sz turpitudinẽ seu nigredinez ipsius Sephore. q. d. Si moyses pulchrã habuisset vxorẽ: nõ separasset se a thoro illi⁹: ꝙ b fecit quia est ethiopissa. s. nigra. Ad quod probanduz dicebat: Nonne et nobis similiter locutus est deus? quasi diceret ꝓpter ꝓphetiam non est necessaria separatio perpetua ab actu matrimoniali: quia similit̃ sumus ꝓphete et nos sicut ⁊ ille: tamen non semper separamur ab illo actu. In quo magis videbantur detrahere ipsi Moysi q̃ si Sephora esset pulchra: ⁊ cum hoc ab ea separet̃. naz

Pharan ✱ ꝼm hãc sen

ſm hāc ſniam in duob⁹ errabāt. Primo qz parificabāt ſe ipſi moyſi qđ erat manifeſte falſū. Secūdo qz iudicabāt ſeparatiōnē eius ab vxore in deteriorē ptē. vñ ſequit: Erat enīz moyſes vir mitiſſimus ſup oēs homīes qui morabāt in terra: eo q̄ patienter tolerabat hmōi iniurias. Et notāđū q̄ ex hoc poſſit ſumi rō cōtinuationis capituli huius ad imediate p̄cedēs: q̄ q̄dē capitula debēt cōtinuari ex hoc qđ dicit: Locutaqz ē maria. cōiungit enī vtraqz capitula. cū dicit: Locutaqz ꝛc. Rō āt cōtinuatiōis ſequit: qz in p̄cedēti ca. fuit oſtenſa notabilit̄ humilitas ipſius moyſi: in hoc q̄ placebat ſibi vt tot⁹ ppl's ei parificaret in dono ꝓphetie: put ibidē fuit declaratū: in hoc autē nō ſolū de parificatiōe nō curabat: ſz etiā detractionē fratr̄ q̄ magis intolerabilis eſt. iuxta illud Pſ̄. Si inimic⁹ me⁹ maledixiſſet mihi ſuſtinuiſſē. vtiqz hūiliter ſuſtinebat. vñ in h̄ loco quaſi cōcludēdo de humilitate moyſi dicit: Erat aī moyſes vir mitiſſimus ꝛc. In eo. ca. xij. vbi dicit in poſtilla: At nō tal' ſeruus meus moyſes ꝛc.

Additio. ij. In verbis marie ꝛ aaron detrahentiū de moyſe nō habeā q̄ equiparenā ſibi de bonitate moꝛ. dixerūt enī nō ſolū p moyſen locutus eſt dominus: nōne ꝛ nobis ſimilit̄ locut⁹ eſt: in quibus verbis nihil videtur dici ꝓprie de bonitate moſī: ſed tm̄ de dono ꝓphetie ꝛ ideo hoc quod interponit hic: In omni domo mea fideliſſimus eſt. exponēđū videā de excellētia ꝓphetie moyſi reſpectu alioꝛ. de q̄ h̄ ꝓprie loq̄t. Pro q̄ ſciēđū q̄ nō ſolū in dono ꝓphetie moyſes excedebat alios ī h̄ q̄ oꝛe ad os loq̄bat ei dñs ꝛ palā: ꝛ nō p enigmata ꝛ figurā deū ītuebat: put in lra habetur. ꝛ expōit ī poſtilla: ſz ēt in h̄ q̄ ipe moyſes hēbat reuelationes ꝓphetic̄as q̄ñcūqz volebat: vt ptz Nu. ix. vbi dr: State et ꝓſulā q̄d p̄cipiat dñs. vñ q̄ñcūqz ītrabat tabernaculū federis: ſtati audiebat vocē dñi loquētis ad eū. vñ Nu. vij. Cūqz īgrederet moy. taberna. federis vt cōſuleret oracu. audiuit vo. Alij ꝛo ꝓphe nō ſic: ſz reꝛrebāt q̄ ſe diſponerēt: put Ba. moy. declarat ſatis bñ ī ſuo Deut. Et iſta dr̄ña videt innui h. vñ de alijs ꝓphis dic̄: In viſiōe apparebo ei vl'p ſomnū: q̄ nō ſp ꝓtingūt q̄ñ hō ea appetit. de moyſe ꝛo dic̄: In oñi domo mea fideliſſimus fuit. ille enī q̄ in alīq̄ domo reputāt fideliſſim⁹ p̄t īgredi ī illa domo q̄ñcūqz voluerit ſine ipedimēto ꝛc.

Replica. correctorij ꝓtra Bur. In ca. xij. vbi dr de fidelitate moyſi. Bur. nō vult expōi debere ꝺ bōitate moꝛis: ſz de excellētia ꝓphetie: adiūgēs q̄ moyſes habebat reuelatiōes ꝓphetic̄as q̄ñcūqz volebat ꝛc. ſz certū ē talia ad lr̄alē ſēſū modicū ptīere: nec videt catholicū moyſen vltra dñm nr̄m Jeſū xp̄m extollere: q̄ volūtatē ſuā humanā diuīe volūtati ſubiectā eſſe debere clare oñdit dicēs: Pat nō ſicut ego volo: ſed fiat voluntas tua: ſm iſtam autē inutilē commendationē moyſi diuina voluntas videretur alligata: ſi quandocunqz voluit prophetare potuit. Et probatio Burgē. ad hoc inducta falſificat ſuā intētionē: qz adducit illud: State vt cōſulā q̄d p̄cipiat dñs. Ille enī text⁹ oñdit luce clarius illuſtrationes factas moyſi potius dependere a diuīa volūtate p̄cipiente q̄ꝫ a moyſi voluntate obaudiente: vt patet recte intuēnti litterā: et ſepe ſupra correcta eſt exceſſiua Burgen. extollentia: qua moyſen preter. immo contra intentionē littere commē dauit: vt in correctorio immediate precedente: ꝛ in ſecūdo correctorio capituli. xxxij.

Glo. ordi.

a Pharan. Ba. Notā/ dum q̄ pharan nō eſt ſpeciale nomen manſionis: ſed ſolitudinis plures mā ſiones continētis: ſicut in cathalago manſionuz demonſtrat. cum dicitur: Profecti filij iſrael de aſſeroth caſtrametati ſūt in rethma: deinde in remō/ phares: ſic vt omnes per ordinem vſq̄ ad aſiongaber: ꝛ vſq̄ ad triceſimā ſecundam manſionem ſub pharan ſolitudinis nomine mānſiones comprehē ſe ſunt: a rethma ergo que fuit in ordine. xv. vſq̄ ad triceſimā ſecundā h̄ cō/ tinentur. Pharan interpretat os viſibile. in quo poteſt intelligi q̄ verbum caro factum eſt: et inuiſibilis viſibilis effect⁹: ꝛ hoc ſignificari q̄ poſt q̄ꝫ finis ꝛ perfectio omniū que ergo illum populū gerenda erant venit: tūc tranſijt ꝛ venit ad eū quem verbū carnem factum ante nō credidit.

b Mitte viros qui conſiderent terram. Raba. Duodecim explorat̄es mittuntur ad ſanctam terram. Botr⁹ defertur in ligno: vbi ꝛ chriſti breuit̄ paſſio demonſtratur. Murmurat populus iudeoꝛ gigantū formidans ī/petum. Pugnatur contra amalech ꝛ chananeum volente deo et vincitur: Audit que debeat in terra ſancta face
Num.16.e re ſacrificia. Dathā ꝛ abirō et filij chore conſurgunt contra moyſen ꝛ aarō: et terre voragine glutiunt. Inter mortuos et viuentes pōtifex medius thuribulo armatus ingreditur: et currēs
Num.17.c ira dei ſacerdotis voce ꝓhibet. Virga aarō ꝛ florē ꝓfert ꝛ folia ꝛ in eternā mēoriā virēs ſiccitas ꝓſecrat. Nec dū tēplū vl'editui: nec dū ſacerdotes ꝛ leuite ſacrificia obtulerāt: ꝛ ptes eoꝛ myſtic⁹ ſm̄o deſcribit. Vitula rufa in holocauſtū cremat: ꝛ cinis ei⁹ piacularis aſpſio eſt.

c Aſcendite ad meridianam plagā. Cunqz veneritis ad mon. ꝛc. Aug⁹. Alia littera: Et dixit ad eos: Aſcēdite de iſta heremo: ꝛ videbitis terram que ſit ꝛ pplus q̄ inſidet ſuper eam: ſi

ſ mundata maria.

Profectuſqz ē Ca. XIII a

ſ domus pfecta interpretatur.

p ppls ꝺ aſſeroth: fixis tē
a toriis in deſerto pharan: Ibiqz
locutus eſt dominus ad moyſē
b dicens: Mitte viros qui conſi/ b+
derent terram chanaan quā da
turus ſum filijs iſrael: ſingulos
de ſingulis tribubuſ ex principi
bus. Fecit moyſes qđ dominus c
iparat: de deſerto pharā mittēs d
ꝓncipes viros: quoꝝ iſta ſūt nomina. De tribu rubē: ſemmua filium çachur. De tribu ſymeō: ſaphat filium huri. De tribu iuda caleb filiū iephōe. De tribu iſachar: igal filiū ioſeph. De tribu ephraim: oſee filiū nun. De tribu bēiamin: phalti filiū raphu.

ſ alīs geddihel.

De tribu çabulō: geldehel filiuz ſodi. De tribu ioſeph: ſceptri manaſſe gaddi filiuz ſuſi. De tribu dā: āmihel filiū gemalli. De tri/

ſ alij ſthur.

bu aſer: ſur filiuz michael. De tri

ſ alīs naabi.

bu neptalim: nabdi filiū vaphſi. De tribu gad: gubel filium machi. Hęc ſūt noīa viroꝝ ꝺs miſit moyſes ad conſiderandā terrā. Vocauitqz oſee filium nun io/ e
ſue. Adiſit ergo eos moyſes per conſiderandam terrā chanaan
c ꝛ dixit ad eos: Aſcēdite ad meri

Nico. de lyra.

a Rofectuſqz eſt po/ Ca. XIII A
p pulus. Hic conſequenter ponit impedimentum ex tranſgreſſione explorat̄orum. et bene cōiungitur p̄cedenti: quia ſicut maria peccauit verbis malis et falſis: ita et explorat̄ores: et diuiditur in partem principalē ꝛ incidentalem. ſecunda pars incipit. xv. ca.

Circa primū primo premittitur trāſgreſſio explorat̄orum. ſecundo aliorum quattuordeci capitulorū. Circa p̄mū ponit p̄mo explorat⁹ itineratio. ſcō eoꝝ relatio. ibi: Locutiqz ſunt eis. Circa iter explorat⁹ primo ponitur loc⁹ vnde receſſerunt. Jn deſerto pharan. Ex hoc videtur q̄ retroceſſiſſent: qz. ſ. x. ca. dicit recedēdō de monte ſinai. primo requieuit nubes in ſolitudine pharan. Dicendū q̄ pharan eſt nomē generale deſerti: in quo ſunt multa loca determinata: quoꝝ vnus eſt aſſeroth. ſupra. x. ca. accipitur pharan pro prima p̄te deſerti prope montē ſinai: hic autem pro vltima verſus terram promiſſionis ꝛ aſſeroth eſt in medio. ſecundo ponit eorum miſſio. cum dicitur moyſi.

b Mitte viros qui conſiderent terrā chanaan quā ꝺ. ꝛc. Circa qđ ſciēđū q̄ popul⁹ incitabat moyſen ad mittendus explorat̄ores qui conſiderarēt terrā ante ingreſſum eoꝝ ſm qđ habeā Deut. j. B
Acceſſiſtis ad me oēs atq̄ dixiſt⁹: Mittamus viros qui conſiderent terram ꝛ renuncient per quod iter debeam⁹ aſcēdere. hoc autem non videbatur bonum ipſi moyſi: eo q̄ dñs ei dixerat q̄ eēt eoruz ductor: vt hr̄ Exo. xxxiij. Verūtñ p̄pter ipoꝛtūitatē p̄pli ꝺſuluit ſup h̄ dñs: q̄ rñdit ei: Mitte viros ꝛc. ita q̄ fuit p̄miſſio ad malū p̄pli male petēt. ſciebat enī dñs q̄ p explorat̄ores deciperēt.

c Fec̄ moy. qđ ꝺ. ī. Jn hebreo hr̄: Qđ dixerat: qz nō fuit ꝓprie p̄ceptū: ſz p̄miſſio. d Mittēs p̄n. vi. ſic noīanā: qz p tūc erāt bōi: ſz poſtea fuerāt ꝺteriorati. Cetera patent vſq̄ ibi: e Vocauitqz oſee filiū nun io. q̄ aūt in p̄cedētib⁹ vocatus eſt ioſue: h̄ ē p anticipationē. Rō

fortis est an infirmus: si pauci sūt an multi. Exposuisse intelligit̄ ꝙ qđ dixerat: si potēs est an infirmus. ℌ est si pauci sūt an multi. Quō ēni possent de monte ꝓspiciētes sentire humanarū virtū fortitudinem? Potest ⁊ alius sensus multo esse cōgruentior veritati. Quod ait: Ascēdet in montē in ipam terrā quā explorare volebāt. Mō ei possent facile exploratores intelligi: nisi peregrinātes omnia perquirebant. Mā si de vertice montis eos putauerim⁹ conspexisse terram et explorasse: quomodo possent exquirere omnia que moyses p̄cepit? Quomodo intrare ciuitates quas leguntur intrasse: ⁊ de illa valle botrū tollere: propter quē vall' botri dicitur? In ipso ergo exploratur terra: qz ipsa erat que explorabatur: ⁊ ibi erat q̄dam depressior locus. de qua valle botrus ablatus est. a Quem portauer̄t ⁊c. Ysi. Botrum in ligno de terra promissionis duo adueuehunt: quia christus pendens in ligno crucis ꝓmissus gentibus: de terra genetricis marie ꝙ carnē natus. Duo baiuli q̄ sub one re botri incedebant: vterq; pplus est: cuius prior iudaicus cetus: et aduersus: ignar⁹ pē
L dentis gratie et pressus onere suspēsi: cui sub
Ps.68. ijcietur iudicanti. Unde: Obscurēt oculi eorū ne vi. et dor. e. s. incur. Qui ℣o posterior veniebat. populū gētiū significabat: qui credens ⁊ christū ante oculos habens sp quem portat videt: et quasi seruus dñm ⁊ discipu-
Mat.16.d lus magistrum sequit̄. fm illud: Si q̄s vult post me venire tollat crucem suam et sequatur me. Hic est botrus qui effusum in salutē nostram vinum sanguinis sui crucis contritione perfudit: et expressum passionis sue calicem ꝓpinauit ecclesie. Quem in malogranato socia muneris gratia secuta est mat̄ ecclesia: habens intra se per granozum numez multitudinem populozuz. per rubozem: id ē sanguinis christi signaculum cozuscantem habentem etiam diuersa spiritussācti charismata: quibus se indignos increduli iudicātes: terrā carnis christi fluentem lacte ⁊ melle: accipere non meruerunt: quam per fidez
Ps.118. eius serui: id est christiani consecuti sunt: de cuius doctrina dicitur: Q̄ dulcia faucibus meis eloquia tua super mel oꝛi meo. Ficū cū botro de terra promissionis attulerunt: id est imaginez legis ⁊ tum figura christi. de quo
Cañ.1.d enim dicitur: Frater meus vt botrus cypri: quia nec christ⁹ sine lege: nec lex sine christo esse potest. b De malis quoq; granatis. Que legem significant: quia nec christus sine lege: nec lex sine christo.

c Exploratores terre post quadraginta dies. Ysi. Exploratores qui ad terram vberez missi terruerunt populum ne crederent posse habere terram promissam: scribas et phariseos significant. Sicut enim illi per moysē
D missi sunt vt soli fecunditatem sollicite considerarent: sic isti per legē et ꝓphetas vt p scripturarum inuestigationem domini specularentur aduentum: in quo erat terra: id est caro sancta: in qua regnum dei ⁊ vbertatē spiritualium fructum et vitam eternam conseq̄ possent. Sed sicut illi desperatione terruer̄t populum ne crederent deo promittenti: sic isti suaserunt populo iudeozuz ne christo crederent: ad egyptum huius seculi redire cupientes: manna fidei repudiantes: et querētes ollas peccatozum nigras: et cepas blasphemiarum repudiatas et pepones vitiozuz et libidinum corruptione marcentes.

d In desertum pharan quod est in cades. Rab. Solitudo pharan decem ⁊ octo mansiones continet. In quarum vltima reuersi exploratores ad moysen
F.33.d renunciauerunt que viderunt portantes botrum cum malis granatis et ficis. Et in sequentibus scriptum est: Profecti de asiongaber castrametati sunt in deserto sin. Hec est cades que nō sancta (vt plerīq; estimant) sed mutata vel translata interpretatur. In hac mansione morā

dianam plagā. Cunq; veneritis
a ꝟ terram. s. contemplandam.
ad mōtes considerate trā q̄lis sit: ⁊ populū q̄ habitator est eius: vtrū fortis sit an infirmus: pauci numero an plures: ipsa terra bona an mala: vrbes q̄les: muratę an absq; muris: humus pinguis an sterilis: nemorosa an absq; arboribus. Confortamini: ⁊ afferte nobis de fructibus terrę. Erat autem tempus quando iam prę coquę vuę vesci possunt. Cunq; ascendissent: explorauerunt terram a deserto sin vsq; rohob itrā tibus emath. Ascenderuntq; ad meridiem et venerunt in hebrō: a vbi erant achiman ⁊ sisai ⁊ thol mai filij enach: Nam hebron septē annis ante tanim vrbē ęgypti condita est. † Pergētesq; vsq; c
a ꝟ christi qui de crucis ligno pependit.
ad torrentem bōtri: absciderunt palmitem cuz vua sua quem por-
a ꝟ duo populi. ꝟ quibus figuratur ecclesia que christum significat.
b tauerūt in vecte duo viri. De malis quoq; granatis et de ficis loci illius tulerunt qui appellatus est nebelescol: id est torrēs botri: eo q; botrum inde portassent filij
c israel. Reuersiq; exploratores terę post quadraginta dies omni
d regione circumita: venerunt ad moysen ⁊ aaron et ad omnem cętum filiozuz israel in desertū pharan: quod est in cades. Locutiq; e eis et omni multitudini ostenderunt fructus terrę et narrauerūt dicentes: † Uenimus in terrā ad f quaz misistis nos: quę reuera flu
a ꝟ de doctrina christi dicitur: q̄ dulcia faucibus meis eloquia tua super mel oꝛi meo.
it lacte et mēlle vt ex his fructib⁹ cognosci pōt. Sed cultores fortissimos habz: ⁊ vrbes grādes atq; muratas. Stirpē enach vidim⁹ g
ibi. Amalech habitat in meridie: i

aūt quare moyses mutauit nomē ei⁹ fuit: qz moyses oꝛauit dñm vt reuerteret cū salute corpis ⁊ mentis: qđ ⁊ factū est: vt patet ex sequētibus: ideo vocat⁹ est Josue q̄ interpretat̄ salus. Cetera patent vsq; ibi: a Et venerunt in hebrō. Jn hebreo habetur: Et venit in ebron. ⁊ dicit Ra. Sa. q; sol⁹ caleb iuit illuc et oꝛauit dominū super sepulchra patrum: vt dominus p̄seruaret euz a deceptione aliozuz explorator̄um quos videbat tā inclinatos ad malum. Et hoc accipit ex hoc quod habet Josue. xiiij. vbi caleb dixit iosue: Jurauitq; moyses i die illo: terram quam calcauit pes tuus erit possessio tua. Et sequitur ibidem: Benedixitq; iosue ⁊ tradidit ei hebrō in possessionē.

b Nam hebrō septē annis ante thanim vr. ⁊c. hoc autem interponitur ad respondendū tacite questioni: quia immediate fecerat mentionē de filijs enach q̄ erāt gigātes ⁊ i tanim egypti ciuitate cōmorabantur propter quod gigantes titānes vocati sunt: ideo posset aliquis mirari ⁊ querere: maxime veniens de egypto sic̄ erant filij israel quo modo in hebrō essent gigantes: ideo dicit q; hebrō fuit edita ante tanim. quasi diceret: non est mirum si ibi habitant gigantes: quia hebron est antiquioꝛ et propinquioꝛ tempoꝛi diluuij q̄ tanim in quo vigebat natio † Deu.2
gigantium.

c Pergentesq; vsq; ad torrē tem botri. Causa huius nominis exprimitur in littera. et patet: d Reuersiq; exploratores post quadraginta dies. dicit Ra. Sa. q; maius tēpus satis requirebatur ad peragrandum tanta terre spacia: sed dominus breuiauit: quia disposuerat differre ingressum terre ꝓmissionis per quadraginta annos fm numerum dierum quibus exploratores considerauerunt terram: vt habetur ca. sequēti. e Locutiq; eis ⁊ omni multitudini ostendit. Hic consequenter ponitur exploratorum relatio. cum dicitur:

f Uenimus in terram ad quā misistis nos: q̄ reuera fluit lacte et melle: qz ibi est abundantia pascuoꝛ et nemoꝛ in quib⁹ apes mellificāt sine humano la † Judi.18
boꝛe. Jnceperūt narrationē suam a cōmendatiōe terre: vt magis crederet eis pplus postea i detrahendo de ea. sic̄ detractor aliquando incipit a cōmendatione persone cui vult detrahere: vt p talē cōmendationē iclinet coꝛda audientiū ad credendū q; in dicēdo mala de illa persona nō moueat̄ odio: sz veritatis amoꝛe: ⁊ sic sibi magis credatur: ⁊ iō subdiderunt difficultates obtinēdi terrā illā. cū dr:

g Sz cul. foꝛ. hz. qđ⁹ nō poterim⁹ resistere. h Stirpē enach. i. gigātea. i Amalech ha. i me. būc pplm pmorecitāt: qz habitabat in pte p quā ingressi erāt: ⁊ vt terrerent pplm israel: cui amalech alias molestus fuerat: vt habetur Exo. xvij.

Chanane⁹

sione moꝛiꝛ maria ⁊ sepeliꝛ: ⁊ ꝓpter aquas cõtradictionis moyses ⁊ aaron offenderunt dñm: ⁊ ꝓhibenꝛ transire iordanem. Ca.XIIII

a Terra quã ⁊c. Origc. Que est terra ista sãcta quidem ⁊ bona: sed ab impijs habitata? Qui sũt hostes qui habitant in terra sanctoꝝ? Quõ ejciendi vt succedãt vel habitent sãcti? Euangelia ꝓmittũt sanctis regna celoꝝ. Et aplus dicit: Nostra aũt conuersatio in celis ẽ. Jn celis est ꝑ hereditas q̃ ꝓmittiꝛ sãctis. Putas ꝑ qꝛ ibi nũc nullus habitatoꝛ sit qui debeat expelli? a dieb⁹ Johã. baptiste regnuꝫ celoꝝ vim patiꝛ ⁊c. Nisi essent inde aliqui expellendi: nunq̃ diceret ꝓ vim esse diripiendum regnũ celoꝝ. Et nisi cũ aliquibus nobis esset ꝓliũ: nõ diceret apls: Nõ ẽ nobis colluctatio aduersus carnẽ et sãguinẽ ⁊c. Ve his etiã dꝛ: Jnebꝛiatus est gladius meus in celo. Necesse est ergo vt vincas spirituales neq̃cias q̃ in celestib⁹ esse dicũtur: qui sunt veri chananei: ⁊ expellas de celestib⁹ locis vt habites ꝓ illis. Scito tñ esse gigantes. Higas dꝛ omnis q̃ deo resistit: qđ illi ꝓncipaliter facĩt. Tibi ꝑ daꝛ vt ejcias gigantes. Unde Quis accipiet a gigãte spolia? Et alibi. Nemo põt introire in domũ fortis et vasa eius diripere: nisi ꝓius alligauerit fortẽ. Cõpatione ergo humane nature et demoniace nature nos locuste sum⁹. Precipue si dubia sit fides nostra: ⁊ nos ꝓterreat infidelitas: illi vere gigantes erunt: nos locuste. Si vero sequimur Jesũ ⁊ verbis eius credimus: tã q̃ nihil erũt in cõspectu nostro. Moꝛiaꝛ enim nos ⁊ dicit: Si amat nos deus introducet nos in terrã hãc: qꝛ bona est et fructus eius mirabilis. Figura ergo ꝓcessit in patribus: compleꝛ in nobis. Eiecerũt illi gigãtes. ⁊ cõsecuti sunt terram eoꝝ: omnẽ terram iudee et hierlm ciuitatem: ⁊ montez sion. Ad nos autem dicit: Non accessistis ad ea que visibilia sunt: sed ad inuisibilia. Accessistis enim ad montem dei viuentis: ⁊ ad ciuitatẽ celestẽ hierusalem: ⁊ ad multitudinẽ angelorũ. Et alibi: Hierusalem que sursum est libera est: que est mater nostra. Hierusalem ergo celestem esse credimus: et ad typum huius terrene: ⁊ q̃ scripta sunt de hac terrena: ad illaz celestem spiritaliter referimus. Et sicut illi de terrestri hierlm eiecerũt chananeos et phereꝛeos ⁊ ceteras gẽtes: ita et nos qui accessimus ad montẽ dei et ad celestia regna: necesse ẽ vt expellam⁹ de his cõtrarias ptãtes ⁊ spiritalia nequicie ĩ celestibus. Et sicut illi ejecerũt iebuseũ de hierlm: ⁊ que vocabaꝛ iebus postea vocabatur hierlm: ita nos oꝛtet ꝓius expellere iebuseũ ⁊ hierlm: ⁊ sic con

ſ sequi

etheus: ⁊ iebuseus: ⁊ ãmoꝛreus: in montanis. Chananeus vero a moꝛaꝛ iuxta mare ⁊ circa fluenta iordanis. Jnter hec caleb compescens murmur populi qui oriebatur contra moysen: ait: Ascendamus ⁊ possideamus terrã qm̃ poterim⁹ obtinere eã. Alij vero q̃ c fuerãt cũ eo dicebant: Nequaq̃ ad hũc populũ valem⁹ ascẽdere: qꝛ foꝛtioꝛ nobis est. Detraxerũt d q̃ terꝛe: quã inspexerãt apud filios israel dicẽtes: Terra quã lue strauim⁹ deuoꝛat habitatoꝛes suos: Populus quẽ aspexim⁹ ꝓceꝛe staturę est. † Jbi vidim⁹ mõstra f quędã filioꝝ enach de genere giganteo: quibus comparati quasi locuste videbamur. Ca.XIIII

b+ † Gitur vociferans omi nis turba fleuit nocte illa: ⁊ murmurati sunt cõtra moysen ⁊ aarõ cũcti filij israel i dicẽtes: Utinã moꝛtui essemus ĩ egypto ⁊ nõ ĩ hac vasta solitudine. Utinã peream⁹ ⁊ nõ iducat nos dominus in terrã istam: ne cadamus gladio: ⁊ vxoꝛes ac liberi nostri ducãꝛ captiui. Mõne melius est reuerti in egyptũ? Dixerũtq̃ alter ad alterũ: Cõstituamus nobis ducẽ ⁊ reuertamur in egyptũ. Quo audito moyses k ⁊ aaron ceciderũt pꝛoni in terrã coꝛam omni multitudine filioꝝ israel. † At vero iosuę filius nun: l

ſ qui de tribu iuda.

⁊ caleb filius iephone qui et ipsi lustrauerũt terrã: sciderunt vesti m mẽta sua ⁊ ad oẽm multitudinẽ a filioꝝ israꝛ locuti sunt. Terra quã

a Chanane⁹ vero moꝛaꝛ iuxta mare ⁊ circa fluenta iordanis: quasi dicat per istas partes nõ est ingressus nobis possibilis ꝓpter aquas: et ex his fuit territus populus ⁊ incepit murmurare contra moysen. Et ideo Caleb qui fuerat fidelis in hac missione: ad repꝛimendũ murmur populi ⁊ timoꝛẽ dixit: b Ascẽdam⁹ ⁊ pos. ⁊c. valde faciliter cũ dei adiutorio. c Alij vero ⁊c. excepto iosue d Terra ꝛerũtq̃ terre. nõ ex sterilitate: qꝛ ĩrũ dixerãt: ſ ex moꝛbida et pestilẽti habitatione: ita q̃ homines nõ possũt ibi diu viuere. iõ dixerũt.

e Terra quã lustra. ⁊c. dicit Ra. Sa. q̃ in illa terra viderũt in qualibet villa boues sepeliẽtes moꝛtuos suos: qđ dñs faciebat ad bonũ filioꝝ isrl: vt pauci remanerẽt ad pugnadũ cũ eis: ⁊ ipsi explozatoꝛes retulerũt ad malũ populi israel.

f Jbi vidim⁹ mõstra quedã. i. boues vltra quãtitatẽ naturalẽ alios mirabiliter excedentes vt sic filij isrl terrerenꝛ ex cõditione terre ⁊ habitatoꝛũ ei⁹. g Quib⁹ cõ. q̃si lo. vide. modus loquẽdi est hyperbolicus ⁊ fm veritatẽ boibus timentibus aduersarij sui videnꝛ eis multo robustioꝛes q̃s sint ĩ ỽtate: ⁊ trepidãt vbi nõ ẽ timoꝛ.

Moraliter. Et ꝓfect⁹ est Ca.XIIII ꝓpls. Seq̃ꝛ: b† Mitte viroſ q̃ cõsi. ter. Allegozice p explozatoꝛes terre ꝓmissionis significanꝛ sacerdotes ⁊ scribe veteris legis q̃ p scripturas explozabãt xpi aduẽtũ q̃tũ ad tps ⁊ q̃tũ ad locũ ⁊ alias circũstantias. Uñ Matth. ij. requirente herode vbi xps † Baruc. 3. c nasceꝛeꝛ ꝛesponderũt in bethleẽ iude. allegãtes ad hoc scriptuꝛã q̃ habeꝛ Michee. v. tñ aliquãtulũ aliter ĩ verbis. Et tu bethleẽ terra iuda nequaq̃ minima es in ꝓncipibus iuda: ex te enim exiet dux qui regat populũ meum israel. Uñ sup illud Matth. xxj. Hic ẽ heres dicit Hieronym⁹. A † 90. dis. a lienus. Ex hoc ptꝛ ꝓncipes iudeoꝝ nõ ex ignozantia sed inuidia crucifixisse dñm iesum xpm. Sed qꝛ pdicabat cõtra vitia eoꝝ subuersa fuit in eis cognitio quã habebant de ipso. Christus autẽ cõuenienter põt dici terra ꝓmissionis eo q̃ ad terrã viuentiũ nos introducit: ⁊ qꝛ coꝛpus eius terrenũ est terra ꝓmissa nobis in lege et ꝓphetis. Per hoc aũt q̃ pauci explozatoꝛes scz caleb et iosue tñ in veritate steterũt alijs ab ea declinãtibus ⁊ puertentib⁹ ꝓpłm: figuratũ fuit q̃ in aduentu christi pauci de doctoꝛib⁹ iudeoꝝ starent ĩ veritate: scz nicodem⁹: gamaliel: nathanael et alij alij. alijs a veritate declinantibus et seducẽtibus ꝓpłm et inducentib⁹ eũ ad petendũ moꝛtẽ christi: vt habetur Matth. xxvij. et Mar. xv. et Luce. xxiij. Apostoli vero qui steterũt in veritate nõ fuerũt de doctoꝛib⁹ iudeoꝝ sed fuerũt homines simplices et sine litteris: vt habeꝛ Act. iij. Moraliter aũt ꝓ explozatoꝛes in veritate nõ stantes ⁊ ab ea ꝓpłm auertentes: significanꝛ ꝓlati et doctoꝛes ecclesie mali q̃ ꝓ noticiã scripturarũ explozatoꝛes sunt terre viuẽtiũ: sed ꝓ suam vitã malã ab eius ingressu deficiunt et etiã alios impediunt. Matth. xxiij. Ue vobis scribe et phariſei hypocrite qui clauditis regnũ celoꝝ ante homines: vos enim nõ intratis nec introeuntes sinitis intrare. Ca.XIIII † Ecci. 46. b 1. Mac. 2. f

b Gitur. Post trãsgressionẽ explozatoꝛũ

i hic ꝓñr ponit trãsgressio alioꝝ. ⁊ primo. quãtũ ad eoꝝ desperationẽ. scõo q̃tum ad eoꝝ ꝓsũptionez. ibi: Et ecce mane. Circa pꝛimum ponit dicta trãsgressio. scõo trãsgressiõis. punitio. ibi: Et dixit dñs. Circa pꝛimũ sciendũ q̃ ex verbis explozatoꝛũ fuerunt territi ⁊ desperati de cõsecutione terre a deo sibi ꝓmisse. ⁊ ideo pꝛimo ꝓpꝛuperunt in verba murmurationis. ⁊ ideo dicit: Et murmurati sunt ⁊c. secundo desperationis. ibi: i Utinam moꝛtui essemus in egypto et non in hac vasta solitudine. Jn hebꝛeo habetur: Uel in hac solitudine moꝛtui essemus. ⁊ hoc patet per verba dñi dicẽtis. j. eodẽ capitulo sicut locuti estis audiente me: sic faciam vobis: in solitudine hac iacebunt cadauera vestra. tertio in verba rebellionis dicentes: constituamus nobis ⁊c. k Quo audito moyses et aaron ceci. ⁊c. ne dominus irasceꝛeꝛ: et vt furia populi frangeꝛeꝛ. l At vero iosue filius nun ⁊c. dolentes de trãsgressione populi ⁊ de afflictione moysi. m Sciderunt ⁊c. i. signũ magne tristicie: ⁊ habeꝛ simile ĩ plurib⁹ locis ve. ac no. te.

T ✠ Wolite

¶ sequi ei⁹ hereditatē. Illi armis visibilib⁹ ⁊ corpalibus vin
Eph.6.b cebāt: nosq; inuisibilib⁹ ⁊ spiritualib⁹. Nā: Nō est nobis
colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē ⁊c. Induite vos lori
Ibidem cā charitatis: ⁊ galea salutis: ⁊ assumite scutū fidei ⁊ gladi
um spūs qđ ē verbū dei. Cū talib⁹ armis sequēs iesū ducē:
sicut patres calcauerūt ceruicē gen/
tiū: ⁊ tu calcabis ceruices demonū.
Luc.10.c Ipse enī sequentib⁹ se ait: Ecce dedi
vobis potestatē calcādi sup serpen/
tes et scorpiōes. Fuit ergo iesus sem
p res mirabiles facere. vult de locu/
stis vincere gigātes: ⁊ de his q̄ i ter/
ris sunt celestes supare nequicias.
Joh.14.b Hoc ē fortasse qđ dr: Quia q̄ credit
i eū nō solū faciet illa q̄ ipse fecit: sed
⁊ maiora. Mai⁹ enī mihi videt si bō
in carne posit⁹ fragilis et caducus:
fide tū xpi ⁊ verbo eius armat⁹ su/
peret demonū legiones: cuius ipse
sit qui vincit i nobis: plus tū esse di/
cit q̄ p nos vincit: tm̄ est vt nos ar/
mis istis semp simus parati ⁊ arma/
ti ⁊ uersatio nostra semp i celis sit:
oīs motus noster: act⁹: cogitat⁹ et
sermo celestis sit. Quāto enī illic ar/
dēti⁹ ascēdem⁹: tāto illi p̄cipites de/
scendēt: ⁊ quāto nos supiores: tāto
illi inferiores. Si vita nostra sancta
⁊ fm deū fit: mortē cōfert illis. Si se/
gnis ⁊ luxuriosa: potētes aduersum
nos gigantes facit: ⁊ q̄nto nos dila/
tamur in terris: tāto illis latiora spa
cia cōcedimus in celis. Augescam⁹
q̄ vt illi minuant. nobis ingredienti
bus illi pellant: ⁊ ascēdētib⁹ cadāt.

a Me timeatis. Aug⁹. Caleb et ie/
L sus naue loquētes ad pplm ne time/
rēt ingredi terrā ꝓmissiōis dixerūt:
Nos aūt ne timuerit⁹ pplm terre: qm̄
cibus nobis sunt. absc̄essit eī tp̄s ab
eis: dns aūt in nobis: ne timueritis
eos. Qm̄ dictū est: cibus nobis sūt:
hoc est cōsumem⁹ eos. Quod vero
additū ē: Absc̄essit eī tēpus ab eis:
dns aūt in nobis. diligēter non dixe
runt absc̄essit ab eis domin⁹: impij
ei fuerūt. Sed qm̄ etiā impijs occul/
ta dispēsatione dat tēpus florēdi et
regnādi tēpus ab eis discessit: Dns
aūt in nobis. Nō dixerūt tēpus abs
cessit ab eis ⁊ nostrū succ̄essit: Sed
dns aūt in nobis: nō tēpus. Illi enī
tēpus habuerunt: isti dominū tem/
porū creatorē ⁊ ordinatorē et oīm di
spēsatorē. b Feriam igit. Orige.
Cōminatio hec nō est iracunda: sed
ꝓphetia. Assumendus enī erat po/
pulus nationū: sed non per moysen:
excusauit ergo se moyses. Sciebat
enī que gens quia ꝓmittit nō per se
vocanda erat: sed per Jesuz. nec mo
saicus: sed christianus populus erat
appellādus. Ideo pluribus exorat
D pro populo suo. Orige. Feriā igi/
tur. Fit comminatio hec a domino:
nō vt diuina natura passibilis: ⁊ ire
subiecta ostendat: sed vt moysi cha/
ritas quā erga populum habebat: ⁊
dei bonitas que supra omnem men/
tem est appareret. Scribit enim de⁹
irasci et comminari vt sciat homo tā
tum sibi esse loci apud deuz: tantūq;
fiducie: vt si etiā aliqua indignatio sit in deo humanis ob/
seruationib⁹ mitiget in tātū de deo impetrare posse homi/
nem: vt ꝓpria statuta conuertat. Bonitas enim que sequit
iracundiam ⁊ moysi fiduciam ostēdit apud deum: et alienā
ab iracundie vitio diuinam docet esse naturam. Et myste/
rium in futuro explendum continet sermo: per quem ꝓmit/
¶ tit deus

circūiuimus valde bona est: Si
ppitius fuerit dns inducet nos
i eā: ⁊ tradet humū lacte ⁊ melle
manantē. Nolite rebelles eē cō/ a
a tra dominū: neq; timeatis popu b
lum terre hui⁹: quia sicut panem
ita possumus eos deuorare. Re/ c
cessit ab illis omne p̄sidiuz: do
minus nobiscū est: nolite metue
re. Cunq; clamaret ois multitu/
do: ⁊ lapidibus vellet eos oppri d
a ℣ maiestas dñi texit eos in nubib⁹ celi.
mere: appāruit gloria dñi sup te e
ctum fœderis cunctis videntib⁹
filijs israel. Et dixit dominus ad f
moysen: vsq;quo detrahet mihi
populus iste? Quousq; non cre/ g
dēt mihi in omnibus signis quę
b feci coram eis? Feriam igit eos h
pestilentia atq; consumā: te autē i
faciam p̄cipem sup gentē ma
gnam ⁊ fortiorem q̄ hęc est. Et k
ait moyses ad dñm: Ut audiant l
egyptij de quorū medio eduxisti
populū istū: ⁊ habitatores terrę m
hui⁹ qui audierūt quoniā tu do/
mine i populo isto sis: ⁊ facie vi/
dearis ad faciē: † ⁊ nubes tua pro
tegat illos: ⁊ in columna nubis
p̄cedas eos per diē: ⁊ i colūna
ignis p noctem: q̄ occideris tātā
multitudinē quasi vnū hoiem: ⁊
dicant: Non poterat introducere
populum in terram pro qua iu/
rauerat † idcirco occidit eos i soli
tudine: Magnificetur ergo forti n
tudo dñi sicut iurasti dicēs: Dns o
patiēs ⁊ mlte misericordię: aufe p
rēs iniqtatē ⁊ scelera: nullūq; in q
noxiū derelinquēs: qui visitas r
pctā patrū i filios i tertiā ⁊ quar s
tā generatiōez: Dimitte obsecro t
pctm̄ populi tui huius fm ma/ v
gnitudinem misericordię tuę: si/
cut propitius fuisti egredientib⁹
de egypto vsq; ad locum istum.

a Nolite rebelles eē ꝓtra dñm: tū qz rebellādo moysi rebel/
labāt deo cui⁹ erat nūcius: tū qz domin⁹ p̄ceperat eis q̄ irent
ad terrā ꝓmissionis: ⁊ sic rebellabant ei in psona ꝓpria.
b Neq; timeatis populū terre hui⁹ ⁊c. qz sicut panem ita eos
possum⁹ deuorare. i. absq; vlla difficultate. c Recessit ab il/
lis omne p̄sidium. qz virtute diuina
erant timore p̄cussi: ita q̄ non remanse
rat in eis consilium ⁊ virtus resistendi.
sed quia populus ita erat desperatus
q̄ non recipiebat admonitionem ideo
voluerūt se cōuertere ad occisionē. vn
de subdit: d Et lapidibus eos vel/
let oppr̄imere. s. moysen et aaron iosue
⁊ caleb. e Apparuit gloria domini.
ad defensionem eorum et terrorem ma/
lorū. f Et dixit dominus. Hic cōse/
quēter ponit dicte transgressionis pu/
nitio. Circa quod primo ponit dei cō/
minatio. secūdo pene relaxatio quantū
ad vnaz partem. ibi: Dixitq; domin⁹.
Circa primum igitur primo ponit trās
gressionis repetitio breuiter cum diei/
tur: Et dixit dominus ad moysen: vsq;
quo detrahet mihi populus iste? qua/
si dicat ab exitu de egypto inceperunt:
vt patet Exo. xiij. et continuauerunt
vsq; modo. g Quousq; nō credent
mihi in omnibus signis: que fuerunt
tam mirabilia q̄ deberent credere eis.
h Feriā igitur eos pestilentia ⁊c. li/
cet hoc nō fecerit. tamen verū dixit: qz
loquebatur fm demerita populi: vt sit
sensus: meruerunt vt hoc eis facerem.
i Te aūt faciam p̄cipē. hoc autem
intelligit cōditionaliter. i. si facerē pri/
mum: facerem ⁊ istud scōm: quia meri/
ta tua exigunt. k Et ait moyses. ad
uertendum ira dei: ne populus tota/
liter deleret: ⁊ ad hoc allegat blasphe/
miam nois dei si hoc fieret dicens:
l Ut audiant egyptij. q. d. si hoc fie/
ret: veniret ad eorum noticiā: ⁊ tunc in
tenderent in tuam blasphemiam: qz ne
sciunt populi culpam. m Et habi/ †Exo.13
tatores terre huius. i. terre chananeoz
ad quā ibant et imputent impotentie
tue dicentes: q̄ licet potueris educere
populū de egypto: non tamē introdu/
cere in terram ꝓmissam: quia fortior ē
in ciuitatibus ⁊ habitatoribus q̄ egy/
ptus: ⁊ hoc est qđ dicit: Non poterat
introducere ⁊c. et ideo concludit:
n Magnificetur ergo fortitudo domi †Ibi.32.d
ni. introducendo populum istū ad ter/
ram quam ei ꝓmisisti. quod nō posset
fieri si iste populus penitus deleretur:
quia nō remanerent reliquie ex ipsis.
o Sicut iurasti dicēs. li dicēs nō re/
fert ad litterā imediate sequentē: quia
nō sunt verba domini sed moysi. vnde
et similia verba dixit moyses dño Exo.
xxxiij. sed refertur ad iuramētū dei fa
ctuz abrae Gen. xxij. vbi dicit sic: Per
memetipsum iurauī dixit dominus. et
sequit: Possidebit semē tuum ⁊c.
p Dominus. per omnium guberna/
tionem. q Patiens. p penitentie
peccatorum expectationem.
r Et multe misericordie. p pene relax/
ationem. s Auferens iniquitatem.
id est peccata facta cōtra ꝓximum.
t Et scelera. ꝓtra deū. v Nullūq;
innoxiū derelinquēs. qz oēs ꝓtrahūt pctm̄ originale: ⁊ adulti
cū b saltē veniale. x Qui vi. pctā pa. i fi. ⁊c. qz vsq; ad quar
tā generationē cōtingit p̄res videre filios suos ⁊ econuerso: ⁊ sic
filij vt frequēter fiūt imitatores paternoz scelerū: ⁊ p̄res puni/
unt i eis: qm̄ vidēt penas eoz. y Dimitte obsecro pec. po. ⁊c.
q. d. totiēs ⁊ tā grauiter te offenderūt q̄ indigent tua maxima
⁂ misericordia

tit deus q alium populū hoc abiecto re
suscitet. a Paruulos. Orige. Sed fi
lij ipsorum qui sunt hic mecum quicunq
ignorant bonū vel malum nē. Patres
nostri fuerūt ppls ille prior: nos filij ip
sorū sumꝰ. illi qr peccauerūt abiecti sunt
t ceciderūt: nos aūt filij ipsoꝝ pro ipsis
surrexim⁹ et erecti sum⁹: qui nesciebam⁹
bonum vel malū. Ex gentib⁹ enī sumus
neq bona q̄ ex deo veniūt noueramus:
neq mala q̄ ex peccato generāt. Unde:
Rom. 11.c Vide autē seueritatē et bonitatem dei:
in eos quidem qui ceciderunt seueritā
tem: in te autem bonitatem: si pmanseris
in bonitate nē. b Annus p die. Orige. Quasi pro die annū recipietis pec
cata vra p. xl. annos. Timeo hoc myste
riū discutere: Uideo enī q in hoc cōpre
hendit ratio pnōrum et penarū. Si enī
cuiq peccatori annus ascribit ad penā
p vnius diei pnō t sm rationem dierū
quibus peccatur totidē annoꝝ numer⁹
in supplicijs cōsumit: vereor ne forte no
bis qui quotidie peccam⁹: nec ipsa secu
la aut etiam secula seculoꝝ sufficere pos
sint ad penas luēdas. In eo q ppls ille
p. xl. dierū delicto. xl. annis cruciat in
deserto: nec terrā sanctā introire pmitti
tur. Similitudo futuri iudicij videlicet
dī: vbi pnōrū ratio discutienda est: vbi
erit aliqua fortasse bonoꝝ operū recōpē
satio: vel eorum q̄ in vita sua quisq rece
Luc. 16. f pit: sicut de Lazaro dr: Sed hoc nullus
Job. 5. d ad integrū nouit: nisi cui pater omne iu
diciū tradidit. Orige. Meget q̄s for
tasse bonitati dei conuenire: vt pro diei
peccato annū supplicioꝝ rependat: im
mo dicat etiā si diē pro die reddat: Cuius
iustum: nō videtur esse benignū. Sed si
vulnus corpori infligat: aut os cōfrin
gat: aut neruorū iūctura resoluat: sub
vni⁹ enī horę spacio solent hec corpor⁹
accidere: t pluribus postmodū cruciati
bus aut dolorib⁹ exactis multo vix tpe
sanari. Quanti enī tumores in loco: tā
ta tormenta generant. Si vero accidat
vt in eodē vulnere vel in eadē fractura
iterū q̄s vulnerēt: t frequēti⁹ frangat:
quātis penis quātisq cruciatib⁹ potest
curari? Quanto aūt tpe? si tm potuerit
ad sanitatē pducī. Et vix aliquādo ita
curabit: vt vel debilitatē corporis vel fe
ditatē effugiat cicatricis. Trāsi ab exem
plo corporis ad vulnera aīe: que quoti
diens peccat totiēs vulnerat peccatis ve
Eph. 6. c lut telis. vñ: Assumite scutū fidei i quo
possitis omnia tela maligni ignea nequis
sima extinguere. Patit aūt nō solū vul
nera iaculoꝝ sed et fracturas pedū cum
laquei parant pedibus ei⁹: t supplantā
tur gressus eius. Hec et huiusmodi vul
nera quāto tpe putas posse curari? O si
possim⁹ p vnūquodq pctm videre quō
anima vulnerat. Sermo malus vulnus
infligit: sed nō in lingua: vulnerat ani
ma etiā p cogitationes et cōcupiscētias
malas. Frangit autē et cōterit p opera
peccati. Que oia si viderem⁹: t vulnera
te anime cicatrices sentiremus: vsq ad
mortē resisterem⁹ cōtra peccatū. Sed si
cut demoniaci: vel mētecapti non senti
unt si vulnerent (qr carent naturalibus
sensibus) ita in cupiditatib⁹ seculi amē
tes facti: vel vitijs inebriati non sentim⁹
quanta vulnera: quantas contritiones
anime peccando acquirimus: t ideo cō
grua ratio est pene. i. cure t medicatio
nis tempus extēdi: t p vnūquodq vul

nus p

a Dixitq domin⁹: Dimisi iuxta ver a b c d
bū tuū. Uiuo ego: t implebit glo
ria dñi vniuersa terra: Attamen e
ſ modū correctionis moderatione liberata di
spensat.
omnes homines qui viderūt ma f
iestatem meam: et signa que feci
in egypto t in solitudine: † t tēta g
ſ vel multociens.
uerūt me iā per decem vices: nec
obedierūt voci meę: nō videbūt
terrā p q̄ iurauī pr̄ib⁹ eoꝝ: nec q̄s
q̄ ex illis q detraxit mihi ītuebit
eā. † Seruus meus caleb q plen⁹ alio
spiritu secut⁹ est me: inducā i ter
rā hāc quā circūiuit: t semen eius
possidebit eaz: quoniā amalechi
tes t chananę⁹ habitāt i vallib⁹.
Cras mouete castra: t reūtimini
i solitudinē p viā mari rubri. Lo
cutusq ē dñs ad moysen t aaron
dicēs † Usq q̄ multitudo hec pessi
ma murmurat ptra me? Quere
las filioꝝ israel audiui: Dic ḡ eis:
Uiuo ego ait domin⁹: sicut locuti
estis audiēte me: sic faciā vobis.
In solitudie hac iacebūt cadaue
ra vra. † Oēs q nūerati est a vigi b
ti annis t supra: t murmurastis
p me: nō intrabit terrā sup quā le
uaui manū meā vt habitare vos
facerē p̄ter caleb filiū iephone: et
a iosue filiū nun. Paruulos aūt ve i
stros de q̄b⁹ dixistis q p̄dę hosti
b⁹ fore: introducā vt videāt terrā
q̄ vobis displicuit. Uestra cada
uera iacebūt i solitudine. Filij ve k
stri vagi erūt i deserto ānis q̄dra
ſ .i. penā fornicationis.
ginta: t portabunt fornicationē l
vestrā donec cōsūmāt cadauera
ſ exponit mysteriū numeri
patrū i deserto iuxta nūerū q̄dra
ginta dieꝝ q̄b⁹ cōsideraſtis terrā.
b † Ann⁹ p die imputabit. Et q̄dra
ginta ānis recipietis iniq̄tates ve
stras: t scietis vltionē meā: q̄m si
cut locut⁹ sum ita faciā omni mul
titudini huic pessimę que consur
rexit aduersus me: In solitudine
hac deficiet: et morietur. † Igit oēs m
viri quos miserat moyses ad con
templandā terrā: t q reuersi mur
murare fecerāt cōtra eū omnem
multitudinē detrahētes terrę q
esset mala: mortui sūt atq pcussi n
in cōspectu dñi. Josue aūt filius o
nun t caleb filius iephone vixe

misericordia. a Dixitq dñs. Hic p̄fr ponitur pene relaxatio quātū ad vnā ptē cū subdit:
b Dimisi iuxta. t bñ dicit iuxta qr nō totaliter dimisit: s cētū ad hoc q ñ deleret totū pplm simul. iō subdit: c Uiuo ego. modus est assertiōis diuine: t est sensus: sicut verū ē q ego sū viuēs: qr sū vita p essentiā: sic verū est verbū † Deu. 1. f meū de nō delendo totū pplm si mul. iō subdit: d Et imple. glo. dñi vni. terra. i. p facta mirabilia q̄ factā introducendo populū in terrā p̄missam: diuulgabit glo ria nominis mei p vniuersam ter † rā: sicut ptz de siccatiōe iordanis Jos. 14. b et subuersiōe iericho t similib⁹. Aliq tñ exponūt t bñ q hoc intel ligat de christo q̄ sm carnē descē dit de illo populo: p quē impleta est omnis terra gloria domini.
e Attamē. Hic cōsequēter reser uat partem pene debite: t primo cētum ad cōmunitatē populi di cens: f Omnes homines qui viderunt maiestatem meā nē. p pter que debuissent mihi credere et obedire. g Et tentauerunt † ff. 26. g. et me iam per decem vices. semel an 32. b te egressum de egypto Exo. v. se cundo in recessu Exo. xiij. tertio in deserto sur ad aquas marath. Exo. xv. quarto in murmure p defectu carnīū: vt hic ca. xj. quinto † plus colligēdo de māna t seruan 76. di. c. ie/ iunīū. 23. q. do vsq mane: Exo. xvj. sexto i ra 5. dā ergo. phidim p defectu aq̄: Exo. xvij. se De cōse. di. ptimo in conflatione vituli: Exo. 2. reuera. i xxxij. octauo ex impatientia labo prin. ris vt hic ca. xj. i principio. nono ex cōcupiscētia saporis: Num. xj. decimo ex desperatione in h̄ loco. Cetera patēt vsq ibi: h Oēs qui nume. estis a. xx. an. t supra. Ex quo ptz q illi q̄ erāt minoris etatis nō incurrerūt hāc penā: si militer nec filij leui: qr nō fuerunt numerati a. xx. an. sed primo ab vno mēse. vt dictū est. s. iij. ca. Et scdo nūerati sunt a. xxx. an. t. s. vt dictū ē. iiij. ca. i Paruulos autē vros. Hic determinat pena cētū ad illos q̄ erāt. j. xx. an. qr ls nō fuerint i deserto mortui tm re tardati sūt ab ingressu terre p̄mis sionis p̄pter pctā patrū suorum. xxxix. an. et hoc ē qđ subdit:
k Filij vri va. erūt. i deserto an † Ezc. 4. b nis. xl. p̄m⁹ ann⁹ egressiōis d egy pto q̄ iam trāsierat cōputat i istis xl. l Et por. for. ve. i. penā pctō rū vestroꝝ q̄b⁹ recessistis a dño: si cut fornicatrix a legitimo viro.
m Igit oēs viri. Hic determi nat pena explorator. cū subdit: † n Mortui sunt atq pcussi nē. i. Judith. 8. c subito et horribiliter ad terrorem 1. Co. 10. b aliorū ex sententia domini.
o Josue autē filius nun et caleb filius iephone nē. Dicit Ra. Sa. q ex hoc datur intelligi q succes serunt eis in hereditate: quia pro pter peccatum eorum filij ipsorum fuerunt priuati hereditate in ter ra promissionis: t hoc iuste quia auerterant corda populi a conse cutione terre promisse.

T 2 ✠ Et ecce

Gnus ꝑ qualitate plage medēdi spacia ꝓpa/gari. Sic ergo ⁊ dei equitas ⁊ benignitas i ipsis aīe supplicijs euidēs fiat: vt hec audi/ens q̄ peccauit resipiscat ⁊ vltra nō peccet. Cōuersio enī i p̄senti vita ⁊ fructuosa peni tentia celerē confert medicinā. Que nō solū vuin⁹ p̄teritum sanat: sz vltra nō si/nit aiam pctō vulne rari. Orige. Alli/ud q̄dījciā. Si pctōr suz: nūquid pena mi bi erit eadē si semel peccaui: q̄ si scō et tertio ⁊ frequenti⁹? Nō pro mō enī ⁊ nu mero ⁊ mensura pec/cati etiā pene quāti/tat̄ metiēda est? An
Ps.79. de: Potabit nos in lach: ymis in mensu ra. Mēsura aūt erit quā quisq̄ sibi i hac vita vel minus vel plus peccādo quesie
Ps.74. rit. Calix quoq̄ in manu dñi vini meri dr esse plen⁹ mixto. Miscet enī vnicuiq̄ et fit iudiciū nō solū ex malis q̄ gessit: sed etiam ex bonis. cum tū vtraq̄ misceant̄: fex ei⁹ (quā ego pu/to ptes malorū dici) nō ad integrū exina/niet: Sed hec i ma/nu dei sunt: nostrum aūt citi⁹ ē emēdare ⁊ penitere: p̄terita lu/gere: futura cauere:
Ezec.18.f Quia vt cōuersus i gemueris salu⁹ eris.
1.Joh.2.e Habem⁹ enī aduoca tū q̄ interpellat pro nobis multo p̄stan/tiorz moyse: q̄ tū p populo illo exaudi/tus est. Et fortasse ꝓpterea moyses scribi tur prioꝛi ppl'o veni/am ipetrasse: vt mul to magis cōfidam⁹ q̄ aduocat⁹ noster iesus veniā nobis impe trabit a patre. a Parati sumus. Raba. O mira p̄teritas humane mētis ⁊ horrē da stulticia cecati cordis. Mādat de⁹ ꝓmis sionib⁹ suis credere: ⁊ de sua potētia cōfide re ⁊ sic terrā intrare: Humana stulticia diffi dit: ⁊ salutaria monita respuit: econtrario suū negat auxiliū: illi cōtra dei volūtatem terrā iuadere volūt. Quib⁹ sīles sunt q̄ ꝓ/missionib⁹ dei nō credūt ⁊ ꝓhibita faciūt. Sed spiritales amalechite et chananei qui habitāt in mōtib⁹ supbie: pcutiētes eos p/sequunt̄ vsq̄ ad horma Amalechite ppl's lingēs sanguinē. chananei negociātes vel motus: horma anathema interp̄tat̄. Aerie g̃ nequitie q̄ nostrū sanguinē sitiunt: ⁊ ter/renis negocijs ꝯplicare nos volūt: si in pec/catis pseuerauerim⁹: ⁊ mōtē supbie ascēde/rim⁹: concidentes nos iaculis ignitis perse quunt̄ vsq̄ ad ꝓpetuū anathema. Non er/go de nobis p̄sumam⁹: sed nostrā infirmita tem cōsiderantes dei p̄ceptū sequamur per oīa. Sic enī oēs hostes supabim⁹: sic patrie celest̄ gaudia q̄ nobis ꝓmissa sūt p̄cipiem⁹.

Sacrificiū

runt ex omnibus qui perrexerāt ad cōsiderandam terrā. Locutus q̄ est moyses vniuersa verba hec ad omnes filios israel: ⁊ luxit po pulus nimis. Et ecce mane p̄mo a surgentes ascēderūt verticē mō/
b tis atq̄ dixerūt. Parati sumus ascendere ad locū de quo dñs lo cut⁹ est: q: peccauim⁹. Quibus moyses: †Cur inquit trāsgredimi niverbū domini: quodvobis nō cedet in ꝓspex? Nolite ascēdere: nō enī est dñs vobiscū ne corrua
a ℣ lingentes sanguinē.
tis corā inimicis vestris. Amāle
a ℣ negocians vel motus.
chites et chānanę⁹ ante vos sūt:
℣ spiritali ignito. t
quoꝝ gladio corruetis: eo q̄ no/lueritis acquiescere dño: nec erit
℣ nequicia mentis.
dñs vobiscū. At illi cōtenebrati b
℣ superbie.
ascēderūt in verticē mōtis. Arca aūt testamēti dñi et moyses q̄ nō recesserūt de castris. Descēditq̄ amalechites ⁊ chananęus q̄ ha/
℣ superbie.
bitabant in mōte: ⁊ pcutiēs eos atq̄ concidens psecutus est eos c
℣ anathema.
vsq̄ horma. Ca.XV

Locutusq̄ est dominus vt
l ad moysen dicens: Loq̄ re ad filios isr̄ et dices

a Et ecce. Hic ꝓr ponit trāsgressio populi ex p̄sūptione: q: sicut pr⁹ ad mā/datū dei ire noluerant: ita postea cōtra volūtatē dei ⁊ inhibitionē moysi ire vo lebant. ⁊ ptz littera vsq̄ ibi: b At illi cōtenebrati. i. pctō suo excecati.
c Persecut⁹ ē eos vsq̄ horma. Horma est loci impositum ab euentu vt habet̄ j. xxj. ca. sed hic ponit̄ p anticipationē. Ca.XIIII

Moraliter. bt Igit̄ vociferās oīs tur/ba fleuit nocte illa. In h̄ ca/pitulo agit̄ de murmuratione ppli isr̄ ꝓtra moysen ⁊ aaron et eius rebellione cōtra deū: ꝓpter q̄ data fuit sn̄ia mortis in deserto sup eos q̄ exierunt de egypto a xx. annis et supra exceptis caleb et iosue. Per hoc al legorice fuit figuratū q̄ pauci de iudeis cōpatiue in/gressuri erāt ad fidē christi in aduentu eius: q̄ q̄dem ingressus p fidē est introitus terre viuētiū in spe: ⁊ h̄ etiā scribit̄ i quodā libro hebraico q̄ dicit̄ canbedrin apud hebreos auctētico exponēdo illō Iere. iij. Assumā vos vnū de ciuitate ⁊ duos de cognatione ⁊c. Glosa. Mensuratus est egressus de egypto ingressui eorū in terram ꝓmissam: quia duo tm̄ de sex milibus ingressi sunt: sic erit in diebus messie: quod ptz imple tū. nā pauci valde de iudeis in xp̄m crediderūt respe/ctu nō credētiū. Moraliter aūt p hoc q̄ pauci exeū/tium de egypto intrauerūt terrā ꝓmissionis: signifi/catū fuit q̄ pauci de credētib⁹ q̄ exierunt spūaliter de egypto p virtutē baptismi terrā viuentiū. i. celestē pa triā sunt intraturi: Matth. xx. Multi sūt vocati pau/ci vero electi. Et Luce. xiij. Cōtendite intrare p angu/stā portā: dico vobis quia multi querunt intrare et non poterunt. In ca. xiij. vbi dicit in postilla: Et iō cōcludit: magnificet ergo fortitudo dñi. † Deu.1.g

Additio. Supra i additiōe sup Exo. xxxiij. sup illud verbū: Quo transeunte corā eo ait: dñator dñs de⁹ ⁊c. Fuit ostēsū q̄ illa ver/ba dñator ⁊c. nō fuerūt moysi orātis: sz ip̄i⁹ dei docē tis moysē vias suas q̄b⁹ de⁹ rōnalē creaturā regit: p vt ibi fuit pleni⁹ declaratū: q̄ q̄dē vie maxima pte mi/sericordiā sonāt: q̄ quidē misc̄ia maxime diuinā oī/potētiā manifestat ꝓut i in collecta dr: De⁹ q̄ oīpotē/tiā tuā parcēdo maxime ⁊ miserādo manifestas: idcir co moyses edoct⁹ a deo de vijs dñi supradict̄ cuz mō diuinas miserationes iplorabat p pp̄lo ꝓpie dicebat: magnificet̄ g̃ fortitudo dñi. Fortitudo enī dñi sua oī potētia est ⁊ magnificat̄ maxime. i. manifestat̄ miserā/do. Qđ aūt sequit̄ i lr̄a ℣m trāslationē nostrā: Sicut iurasti dicēs: i Heb. hr̄: Sicut locut⁹ ē dicēs. ꝓpie re/fert̄ ad lr̄am imediate sequētē q̄ fuerūt x̄ba dñi docē tis moysen vias suas vt dictū ē. Et notādū q̄ in h̄ lo co de patrū meritis moyses nō fecit mētionē in specia li: sicut i pctō vituli dixit. s. xxxij. ca. Memēto abrahā et isaac seruoꝝ tuoꝝ. Hec i generali: nō ei dixit: Qui custodis misericordiā in milia. Cui⁹ rō ē: q: in h̄ loco diuinis tm̄ miserationib⁹ initebat̄: nō aūt meritis pa trū silr̄ ꝓtermisit i hoc loco: Miserator et misericors: q: vt in p̄dicta additione fuit expositū horū duorum nom̄ adiectiuoꝝ. primū intelligit̄ de creatione ℣m quā natura creata ꝓducit de nō esse ad esse: qđ ptinet ad misc̄iam: sc̄ōm de his q̄ addunt̄ sup naturā: vt ibi fuit expositū de q̄b⁹ ad pūs moyses nō fecit mētionē: sz prio iplorabat pati entiā diuinā. d. Patiēs: eo q̄ irā dei videbat erga eos sic accēsaz: q̄ oēs simul minabat̄ cōsumere. vñ dixit: Qz occider̄ tātā multitudinē q̄si vnū hoiem: vñ moyses i h̄ loco nō videt petiuisse relatione oīmodā isti⁹ delicti sz lōganimi/tatē diuinā: ⁊ etiā q̄ pctā eoꝝ nō simul fuissent punita: sz successiue. vnde dicit: Qui visitas pctā patrū i filios: vñ i Deut. Moyses repetit oīones quas fecit ꝓ pp̄lo dicēs ca. ix. Et orauī dñm ⁊ dixi ⁊c. ⁊ etiā de oratiōe ꝓ aaron facit men tionē: nō tñ de hac oīone aliq̄d dicit: qz nō petebat remissionē oīmodam nisi q̄ de⁹ se haberet lōganimiter erga eos: qđ ptz i executiōe: qz oēs illi q̄ fuerūt in h̄ pctō explorator̄ culpabiles fuerūt cōdēnati nō solū ad mortē tpalē in deserto: sed etiā ad mortē eternā. Ad qđ aliq̄ allegāt illud Ps. Quadraginta annis ⁊c. quibus iuraui in ira mea si introibunt in requiem meā.

Replica. Correctorij ℣m Bur. In ca. xiij. Bur. singularis est. alle/gans circa oīonē moysi q̄si verba dñi sint: quēadmodū. s. Exo. xxxiij. lōga digressione cōfinxit: sed ea q̄ intendit hic ⁊ ibi nō ē fundata: vide in correctorio vltimo. Ca.XV

d Locutusq̄ est domin⁹. Hic ponit̄ quoddā incidens eo q̄ circa idē tp̄s
l de colligente ligna in sabbato accidit casus: ⁊ tñ obseruatio sabbati fu it statuta a principio creationis mūdi. vt habet̄ Heñ. q̄. Et benedixit do minus diei septimo et sanctificauit illum. ideo occasione huius fit hic memoria de aliquibus alijs legalibus. ⁊ primo de oblatione sacrificiorū. secūdo de red/ditione primitiarū. tertio de expiatione peccatorū per ignorantiā. quarto ꝺ pu

nitione

La.XV

a Sacrificiū simile xc. Fidē incarna tionis xpi q̄ in lege plenissime cōmēdat: vel obseruantiā decalogi. Hiero. Josephus. Lex p̄cipit i priuatis publicisq̄ sacrificijs etiā farinā mūdissimā adijci: in agno quidē a.Tarij mēsurā: in ariete duox: in tauro triū: z sup altare etiā oleū mixtū. Nā et oleū offerūt īmolantes: in boue q̄dem bin medietatē. in ariete hui⁹ mēsure tertiā partē: z quartā i agno. Bin aūt mēsura hebreox antiq̄: fere chozos ātiquos duos capiēs: fm quā oleū offerebāt. Est aūt (vt i Ruth legit) ephi mēsura trium modiox: bin aūt (vt illi volūt q̄ de pōderib⁹ z mēsuris scripserūt) sextarij mensurā tenet: q̄ ita noiat: qz sexta pars est congij. Hiero. Allego. Jubet ergo p singulas spēs aialiū q̄ offerunt sacrificiū adhiberi. Quia nos in terrā eccl̄ie p dñi gratiā intrabim⁹ p singulas spēs bonox operū: scientiā spiritalē in meditatiōe legis adhibere debemus. Mēsura igit ephi q̄ tres mēsuras habet: significat fidē sctē trinitat̄: cui⁹ decimā debem⁹ offerre. i. fidē incarnationis xpi q̄ in lege plenissime cōmēdat vel obseruātiā decalogi. Jubemur ḡ offerre oleū. i. charitatē: z misericordiā z vinū ad libamētū: id est gratiā spūalē z cōicationē passiōis christi: z hec iuxta partitionē mensure bin. i. fm distributionē p̄fecte deuotionis. Senari⁹ enī qz p̄fect⁹ est: p̄fectionē cuiusq̄ rei significat. Quid est ḡ in agni oblatione decimā partē ephi offerre simile cōsperse oleo iuxta quartā ptē bin: z vinū eiusdē mēsure ad liba fundenda: nisi simplicitatē mozū cū legis sciētia: z p̄udētia euāgelica exhibere? Nō placet enī simplicitas sine p̄udētia: neq̄ p̄udētia sine simplicitate. vñ: Estote ḡ p̄u. si ser. z sim. si. co. Et stulticia ei z versutia deo abominabilis est. b Et arietis erit. Aug⁹. In oblatione arietis due decime simile offerunt: olei z vini tertia ps bin. Quia aries rectox ordinē signat: bñ cū duab⁹ decimis offert: cū q̄libet decalogus legis intellectu z opatione tenēs: rectoris officio delegat. Olei vero atq̄ vini tertia ps bin exhibet: qñ ab eo charitas z misericordia: z gr̄a spūalis doctrine circa subiectos impendit. c Quādo vero xc. Rab. In bouis oblatione: tres decime similē: z medietas bin in oleo vel vino. Bos vero p̄dicatores significat q̄ agrū dñicū colūt: z vomere euāgelico extirpant vitiozū spinas: z multiplicāt segetē xtutū. Hi cū trib⁹ decimis sic offerunt̄: qz decalogū legis scīa doctrina z ope tenētes: fidei sācte trinitatis veri sunt assertores. Hi charitatē debent hr̄e: z p̄mis p misericordiā cōsulēdo exēplū p̄bere: z in gr̄a diuina q̄tū possūt p ficere: vt ad vite p̄fectionē z sctitatē p̄ueniāt. fm illud. Sancti estote: qz ego sanct⁹ sum. Qz aūt in hac vita deest: i celesti beatitudine p dei gr̄am in se pficiēdū sperent. d Cuz veneritis xc. Rab. Cū q̄libet p̄sentē ecclesiaz p fidē intrat: necesse est vt terrā carnis sue. i. cozpalē vitā diligēter in dei timore exerceat: z frugē virtutū p̄ducat in refectionē eternā. Jubemur ḡ nō solū de areis: sed et de pulmētis p̄mitias cōsecrare deo. i. nō solū de p̄dicatiōis officio laboris p̄mozdia dño cōsecrare: sz z de domesticis disciplinis q̄s i se q̄sq̄ soller ter exercet: inchoationē bone volūtat̄ dño dedicare. Siue enī in seipso aliquis virtutib⁹ studeat siue alijs piū laborē impendat: nō sibi sed diuine gratie imputet: vt ei cōsecret̄ omnis boni initiuz: a quo sperat̄ p̄fectionis supplementum.

e Qz si p ignorantiam. Aug⁹. Qz p̄cipit quomodo peccata expient̄ q̄ nō sponte cōmittunt̄: merito queritur que sint ipsa peccata nolentiū: vtrū que a nescientibus cōmittunt̄? an que facere compellunt̄? Nam et hec cōtra volūtatē dici solēt. Sz vult quis ꝓpter qd̄ facit: cum vult viuere. Si q̄s nisi fecerit morte mineret: vult ḡ facere: qz vult viuere. Et iō nō p seipm appetēdo vt falsū iuret: sed vt falsū iurādo viuat. Si ita ē nescio vtrū possint dici ista p̄cta nolētiū q̄lia hic dicunt̄ expiāda. Nā si diligenter p̄sideret: forte ipm peccare nemo velit: sed

Ruth.2.d

Allego.

Da.10.b

Leui.19.a

ad eos: Cum ī egressi fueritis terram habitatiōis vestrę quā ego dabo vobis: z fecerit̄ oblationē dño in holocaustū: aut victimaz pacificā: vota soluētes: vel sponte offerentes munera: aut in solēnitatibus vestris adolētes odorē suauitatis domino de bobus siue de ouibus offerret: quicūq̄
ꝭ spiritalē scientiā in meditatione legis.
a īmolauerit victimam sacrificium similę decimā partē ephi cōsper-
ꝭ charitate et misericordia.
sam oleo: qd̄ mensuram habebit
a ꝭ gratiā spiritalē vel cōicatiōez passiōis xpi.
quartā partez bin: et vinū ad liba fundenda eiusdē mēsurę dabit in holocaustū siue in victimā.
b Per agnos singulos et arietes erit sacrificiū similę duarū decimarū q̄ conspersa sit oleo tertię ptis
ꝭ gratiā spiritalem.
bin: z vinū ad libamētum tertię partis eiusdē mensurę offeret in
c odorem suauitatis dño. Quādo
ꝭ predicatoribus.
vo de bobus feceris holocaustū
ꝭ als hostiam.
aut victimam: vt impleas votū vel pacificas victimas dabis p
ꝭ legis scientiam: operationē et
singulos boues similę tres decimas cōsperse oleo qd̄ habeat me
doctrinam. ꝭ charitate.
ꝭ spiritalem gratiam.
dium mensurę bin: z vinū ad liba fundēda eiusdē mensurę i oblationem suauissimi odoris dño.
ꝭ predicatores.
Sic facietis per singulos boues
a ꝭ ecclie duces. b ꝭ mites et simplices. c ꝭ penitentes.
et arietes et agnos et hedos: tā
d ꝭ i ecclia nati. ꝭ de gētib⁹ vel iudeis venientes.
indigenę q̄ peregrini: eodem ritu offerēt sacrificia. Unum p̄ceptum erit atq̄ iudiciū tā vobis q̄ aduenis terrę. Locutus est dominus ad moysen dicēs: Loquere filijs israel: z dices ad eos: Cū
ꝭ per fidem. ꝭ ecclesiam.
veneritis in terrā quā dabo vobis: z comederitis de panib⁹ regionis illius: sepabit̄ p̄mitias
a ꝭ domesticis disciplinis q̄s in se quisq̄ exercet.
domino de cibis vestris. Sicut
ꝭ primozdia pij laboris circa alios.
de areis p̄mitias sepabitis: ita
ꝭ vel nō sponte. alia littera.
z de pulmentis dabitis p̄miti-
ua dño. Qz si p ignorantiā p̄tereritis quicq̄ horum q̄ locutus est dñs ad moysen: et mandauit

a nitione p̄cto⁹ p superbiā. se cūda pars incipit. ibi: Locutus est dñs. tertia. ibi: Qz si p ignorantiā. quarta. ibi: Anima vero q̄ per superbiā. Circa p̄mū scien dū q⁹ de istis sacrificijs q̄ hic tangunt̄. s. de holocausto et hostia pacifica dictum est in Leuitico: sed hic pleni⁹ addit̄ de oblationib⁹ q̄ debebant fieri cū istis sacrificijs: qz cuz sacrificio agni offerebat̄ simile decima pars ephi oleo cōsperse: qz in pistatione ei⁹ miscebat̄ oleum: z vini quarta pars bin similiter offerebat̄. Cū sacrificio arietis offerebāt̄ due decime simile oleo cōsperse z vinuz tertia pars bin. In sacrificio bouis offerebant̄ tres decime similę: z vinū medietatem bin. Mensura aūt olei et mēsura vini erat eadem i quolibet istoz̄ sacrificiorum. Et ex dictis p̄z littera paucis exceptis q̄ p̄currerūt. a Cuz ingressi fueritis terrā habitationis vestre. Et ex b̄ p̄z q⁹ ea q̄ dicunt̄ hic referenda sunt ad tempus futurū in quo intrauerūt terrā p̄missionis. b Holocaustū. sacrificiū erat totū incensuz ad dei honorē. c Victimā pacificā. p aliquo bono obtēto a deo vel obtinendo. d Agnos z hedos. p hoc designatur q⁹ idē erat ritus agni z hedi z eedē oblationes offerēde hic et ibi: e Tā indigene. q̄ est de filijs isrl̄. f Qz pegrini. qui erat cōuersus ad iudaismū. g Locut⁹ ē dñs. Hic p̄ agit̄ de datiōe p̄mitiaz: qz aliqd addit̄ qd̄ nō erat s. dictū. cū dz: b Separabit̄ p̄mi. dño de cibis ve. In hebreo hr̄: De pastis vr̄is tortellū: qz de q̄libet decoctiōe furni. gallice fornee: sepabat̄ tortellus vn⁹ dādus sacerdoti b⁹ p̄mitijs. i Sicut ō areis. i. ō granis q̄ sūt in area. k Ita z de pul. In hebreo hr̄: Ita z ō pastis vr̄is. Supza ei fuerat dictū ō p̄mitijs dādis ō grano existente i area vel grāgia: sz nō de pasta dicto mō: z iō dz hic q⁹ debebāt p̄mitias dare ō isto sicut z de illo. l Qz si p ignorantiā. Hic agitur de expiatione p̄cto⁹ q̄ habebāt aliquā cām diminuentē ō rōne p̄cti. Et p̄mo agit de istis inq̄tū tāgūt cōitatē iter illa q̄ diminuunt vnū ē ignorātia: et p̄ tāgit in principio.

lit: ꝑ ꝓpter aliud fit qꝺ vult q̄ peccat. Oēs enīz q̄ sciētes faciūt qꝺ nō lz vellēt licere: vsq; adeo ipm peccare nemo appetit ꝓpter ꝺ ipm: ꝑ ꝓpter illud qꝺ ex eo cōsequit. Si hec ita se habēt: non sūt petā nolentiū nisi nescientiū: q̄ discernunt a peccatis volentiū. a Vitulū offeret. Raba.

Mystice Mystice. Filij isrl vitulū de armēto offerūt i holocaustū: cuz fideles pplī plena fide corpus xp̄i ꝓ salute humani generis in ara crucis īmolatū credūt ⁊ cōfitēt. Offerunt sacrificiū ei⁹ ac liba vt cerimonie postulāt: cū i sacramēto panē ⁊ vinū in memoriā passionis ei⁹ offerūt: ⁊ participātes corpus et sanguinez ei⁹ veraciter se recepisse cōfidūt. Mircū vero ꝓ petō: cū hūanitatē ⁊ similitudinē carnis peccati eū suscepisse ⁊ ꝓ peccatz obtulisse credunt. Rogat ipse sacerdos patrē ꝓ
Heb.5.b peccatis pplī: ⁊ dimittunt ei: qz in dieb⁹ carnis sue p̄ces et supplicationes deo offerēs: exaudit⁹ est pro sua reuerentia. b Sacerdos. chr̄i
Ibi.9.b stus qui ꝓ ꝓpriū sanguinem introiuit semel in sancta: eterna redēptione inuenta. c Anima vero q̄. Aug⁹. Alia lra. Aīa q̄cūq; peccauerit i manu supbie ex indigenis aut ꝓselytis deū exacerbat exterminabit aīa illa ꝺ pplo suo: qm̄ verbū dei contēpsit ⁊ mādata ei⁹ dispdit: cōtritiōe cōtere aīa illa: petm̄ ei⁹ in illa. Que sūt petā q̄ fiūt in manu supbie exposuit dicēs: Qm̄ verbū dei cōtēpsit. Aliud ē g̃ p̄cepta dei cōtēnere: aliud magnipēdere. Sz aut ignarū ꝺ facere: aut inuitū: q̄ duo fortasse ptinēt ad petā q̄ a nolentib⁹ fiūt: de q̄b⁹ supra quō deo ꝓpitiato expiarent admonuit. Deinde subiecit petm̄ supbie: cū q̄sq; supbiēdo. i. p̄ceptū cōtēnēdo ꝓperā facit: qꝺ genus petī nō dixit vllo genere sacrificij purgari oportere: tāq; insanabile iudicās illa curatiōe q̄ p illa sacrificia gerebat: qualia illa hic facienda p̄cipiunt. Que si p seipsa attendāt nulli peccato possum mederi. Si aūt res quorū hec sacramenta sunt inquirant: in eis inueniri potest pur
Pro.15.a gatio peccatorum. Quod ergo scriptū est: Peccator cū venerit in profundū malorum contemnit. Ille significatus est: quē scriptura hic dicit in manu superbie delinquere. Hoc ergo sine pena cōmittentis non potest aboleri: ⁊ ideo non po-

D test esse impunitus: et penitendo sanatur. Ipsa enī afflictio penitētis pena peccati est q̄ꝫ medicinalis et salubris. Merito enim magnū iudicatur peccatū: cum superbia contemnit p̄ceptū.
Ps.50. Sed ecōtrario vt sanari possit cor contritum et humiliatū deus non spernit: sed quia sine pena nō fit: talia hic dicta sunt. Deū enim inquit bic
Jaco.4.b exacerbat: quia deus superbis resistit. Et exterminabitur anima illa de populo suo: quia talis
† omnino in numero eorū qui ad deuz pertinent
23.q.5.dd ergo. in fi. De.pe.di.3 quer. non est: quia verbū domini cōtempsit ⁊ p̄cepta eius fecit irrita. Contritione cōtere. Adiungit aūt quare cōterat dicens: peccatū eius in illo: et ideo si tali peccato debitā contritionē adhibeat penitendo cor contritū deus non spernet: q̄ꝫ in greco dictū nō sit: ꝓtritione cōtere: qz ita pōt accipi quasi omnimō terēdo extinguat: vel exte
Eccl.6.d rat: vt nō sit. Sed anima immortalis est: et si qꝺ exteritur omnino efficeretur vt non sit: non diceretur de sapientia: Gradus hostiorū eius exterat pes tuus. Sed illa discretio considerāda est: vtrum nemo peccet: nisi aut ignarus aut victus aut contemnēs vnde nunc longū est disputare.
d Cunq; eduxissent ⁊c. Ysido. Calūniant impij q̄ tam atrociter iussu dei ab omni pplo truci
1.Cor.10.c dat: qz ligna collegit in sabbato. Sed omnia in figura contingebant illis: scripta sūt aūt ad correctionē nostrā. Qui enī die sabbati violare ausus est: dū ligna colligeret: ⁊ ideo punitus est. significauit eū qui bodie in christo signat⁹ inueniri tur agere carnale opus. i. contrahere ligna: fe-
Ibidē.3.c num: stipulam: in escam ignis eterni: qui si fuerit deprehensus: lapidat et occidit: quia a spiritalibus iudicatur.

Fimbrias

per eum ad vos a die qua cepit a
iubere ⁊ vltra: oblitaq; fuerit fa
ꝟ christum.
a cere multitudo vitulum offeret
ꝟ patriarcharum stirpe.
de armento holocaustū in odo-
a ꝟ panē et vinū in memoriā passionis xp̄i.
rem suauissimum dño: et sacri- b
ficiū eius ac liba vt cerimonię
a ꝟ christū in similitudine carnis peccati.
b ꝟ humani generis.
postulant: hircūmq; ꝓ peccato:
ꝟ christus aduocatus noster.
Et rogabit sacerdos ꝓ oīi mul
titudine filiorūz israel: et dimit
tet eis: quoniā non sponte pec- c
cauerūt: nihilominus offeren-
a ꝟ orationem cū ieiunio: ⁊ elemosyna.
tes incēnsum dño pro se ⁊ pro
peccato atq; erroze suo: et di-
mittet vniuersę plębi filiorum
israel et aduenis qui peregri-
nantur inter eos: quoniaz cul-
pa est omnis populi p ignoran
tiam. Et si anima vna nesciēs
ꝟ penitentiā sez studiose agēs et omnino a peccato recedens.
peccauerit offeret capra anni-
culā pro peccato suo: ⁊ depreca
ꝟ vel pro peccato. ꝟ christus. f.
b bitur pro ea sacerdos q̄ inscia
peccauerit coraī dño: impetra-
bitq; ei veniam: ⁊ dimittet illi.
Tā indigenis q̄ꝫ aduenis vna
lex erit omnium q̄ peccauerint
c ignorātes. Anima vero que p d
a ꝟ cōtemnens p̄ceptum domini.
superbiam aliquid commiserit:
siue ciuis sit ille siue peregrin⁹:
qm̄ aduersus dominū rebellis
a ꝟ de numero. s. eorū qui ad deum ptinent.
fuit: pibit de populo suo: Ver- e
bū enī dñi cōtempsit: ⁊ p̄ceptū illi
us fecit irritū: idcirco delebit ⁊
portabit iniquitatē suā †Factū f+
est aūt cū essent filij israel in so-
litudine: ⁊ inuenissent hoiem col
ligentē ligna in die sabbati: ob
tulerūt eū moysi ⁊ aaron: ⁊ vni
uersę multitudini. Qui recluse- g
runt euz in carcerez: nescientes
qd sup eo facere deberēt. Dixit
q̄ dñs ad moysen: Morte mo-
riat homo iste: obruat eū lapi-
ꝟ sententijs spiritualium.
dib⁹ omnis turba extra castra.
d Cūq; eduxissent eum foras ob-
ꝟ iudicatus.
ruerunt eum lapidibus: et mor
tuus est: sicut p̄ceperat domi-
nus. Dixit quoq; dñs ad moy- b+
sen †Loquere filijs isrl ⁊ dices ad

a Et die q̄ cepit iubere. Ex q̄ ptz q̄ ꝺ intelligit de petis cōmissis post q̄ꝫ volūtas dñi fuerat significata populo p moy
sen. b Et sa. ei⁹ ac liba vt cerimonie postulāt: q̄ determinate sūt Leui. iij.
c Qm̄ nō spōte pec. p hoc intelligit ea q̄ cōmittunt timore mortis vel alteri⁹ pene. vt dicit Aug⁹. qz ꝺ diminuit rōnē volūtarij ⁊ p ꝓsequēs petī: Qz si aīa. Hic ꝓfr agit de expiatione p̄dictoꝝ petoꝝ q̄ꝫ tū ad vnā psonā singularem. qz aliud sacrificiū offerēdū erat ꝓ multitudine pplī ⁊ aliud ꝓ psona singulari. d Aīa vero q̄ ꝓ supbiā. Hic ꝓfr agit ꝺ punitione petī cōmissi ex contēptu. scōo ꝺ iudeoꝝ habitu. ibi: Dixitq; dñs. De punitione vero peccati ex cōtēptu agitur ꝓio generaliter: qz generalis pena ē moꝛs. vñ subdit:
e Peribit ꝺ po. suo. ⁊ ꝺ est intelligēdū qñ aliqs erat conuict⁹ p testes nō solū ꝺ facto: ꝺ etiā de mō faciēdi: videlicet q̄ sciēter fecisset ꝛ mādatum dñi. vt dicit Ra. Sa. ⁊ ꝺ erat qñ testes deponebāt ꝛ eū: et nō solū q̄ fecisset ꝛ dñi mādatū: sz etiā q̄ sup ꝺ fuisset monit⁹ ⁊ edoct⁹ q̄ tale factū eēt ꝛ dñi mādatū: ⁊ sm ꝺ exponūt aliqui ꝟbum saluatoris Matth. xviij. Si peccauerit i te frat tu⁹. i. te solo sciēte ⁊c. sequit: Si aūt nō audierit te: adhibe tecū vnū vel duos: vt i oze duoꝝ vel triū testiū ⁊c. dicūt enī q̄ ad ꝺ adhibebāt testes vt coraī eis moneret eū et doceret q̄ tale factū eēt ꝛ dñi mādatū: vt si postea recidiuaret: haberēt testes ꝛ eū: nō solū de facto: ꝺ etiā q̄ fecisset ꝛ monitionē ⁊ correctionē.
f Factū ē aūt. Hic ꝓfr determinat pena de petō cōmisso p supbiā i spāli. s. p violatione sabbati. g Qui reclusērūt eū i car. ⁊c. Sed ꝓtra ꝺ videt Exo. xxxj. Dis q̄ fecerit op⁹ i hac die moriet dic Ra. Sa. q̄ bñ sciebāt ipm debere iterfici: qz sic dicit: dictū erat sibi q̄ nō licebat ꝺ ei facere i die sabbati: ⁊ tñ non cessauit: nesciebāt tñ q̄ morte debebat mori: qz modus mortis nō fuerat determinat⁹: Exo. xxxj. ⁊ ideo recluserūt eū quousq; scirent ꝺ p reuelationē dñi: qꝺ ⁊ factū ē: qz p̄cepit eū lapidari. Aliq̄ exposituoꝛes catholici dicūt q̄ recluserūt eū qz nesciebant si fecisset scienter in sabbato donec sup ꝺ essent certificati p diuinā reuelationē.
h Dixit q̄z dñs. Hic agit de distinctiōe filioꝝ isrl ab alijs q̄ꝫ tū ad habitū: sicut enī ille pplꝰ erat a deo spāliter electꝰ eo q̄ ipse xp̄s erat ab illo nascitur⁹ ꝓpter qꝺ data ē ei lex spāliter sicut fuit dictū i prin- †Deu.11.b

cipio

a Fimbrias. Jubent filij isrl in quattuor angulis palliorum hiacynthinas fimbrias facere: vt quo in corporib⁹ circūcisio signū est iudaice gētis: ita a vestis aliquā habeat differētiā: et moneant q̄ p̄cepto dei habitu a ceteris gētib⁹ differūt: ꝛ religione differre. Nos quoq; instruimur q̄ mādata q̄ vident eē mima in habitu legis: si ꝓpter vitam celestē (quā vita hiacynthina significat) fiāt: multū ꝓficiēt. Qui enī sperat minima paulatim defluit. Siue q̄ māducem⁹ siue bibam⁹: siue q̄d aliō agam⁹: oīa in gloriā dei faciam⁹.

Eccli. 29. d
1. Co. 10. d

Vocaret dathan

Nico. de lyra

cipio Exo. iō dñs voluit eos distīgui i habitu ab alijs gētib⁹: sicut i nouo testamēto religiosi habēt habitū distinctū fm professionē ad quā sūt astricti: iō p talē habitū ꝓtestabāt se eē iudeos. a Ut faciāt. sibi fim. ꝛc. in signū q̄ deberēt habere cōuersationē celestē respectu altarū gētiū: q̄ color hiacynthin⁹ est similis colori celi quādo serenū ē. b Quas cū vi. ꝛc. vñr in cōfirmatione legis talis color apparuit eis q̄n viderūt dñm: vt hr Exo. xxiiij. ꝛ iō talis coloris visio inducebat ad memoriā mādatoꝝ. La. XV

Moraliter.

c† Locut⁹ ē dñs ad moysen. In ℔ capl'o ponūt aliqua de modo offerendi sacrificia q̄ sunt mystice superi⁹ exposita: ꝓpter q̄ ℔ ptrāseo. f† Factū est aūt ꝛc. Hic agit de colligente ligna in sabbato quē dñs p̄cepit a ppl'o lapidari: p q̄ ostēsum fuit q̄ grauiter dñs punier violatores diei dñice cui⁹ obseruātia p̄figurata fuit in obseruatione sabbati in q̄ rū illō p̄ceptū fuit cerimoniale. h† Dixit quoq; dñs ad moysen ꝛc. Hic agit ō habitu iudeoꝝ q̄bus p̄cipit q̄ faciāt sibi fimbrias p angulos palliorum ꝛ ponāt ibi vittas hiacynthinas vitte vero hiacynthine sunt coloris celestis. Judei vero figura fuerūt christianorum noue legis sicut dicit. j. Cor. x. Omnia i figura cōtingebāt illis. Ꝓper vittas igit hiacynthinas i habitu iudeoꝝ significatū fuit q̄ christiani debent esse cōuersatiōis celestis Phil. iij. Nostra aūt cōuersatio in celis est. iō subdit: b† Quas cū viderint ꝛc. meditatio nāq; celestiū recordari facit diuinoꝝ mandatorū.

a eos: vt faciāt sibi fimbrias p angulos pallioꝝ ponētes i eis vittas hiacynthinas: Quas cū viderint recordent oīs mādatorū dñi ne sequāt cogitatōes suas: ꝛ oculos p res varias fornicātes: ſz magis memores p̄ceptoꝝ dñi faciāt ea: sintq; sācti deo suo. Ego dñs de⁹ vr: q̄ eduxi vos ō terra ægypti vt essem deus vester. La. XVI

c† Lce aūt chore filⁱ isuar: filij caath filij leui ꝛ dathā atq; abiron filij heliab: hon quoq; filⁱ pheleth de filijs ruben surrexerūt ꝓtra moysen: alijq; filioꝝ israel ducēti q̄nq̄gita viri ꝓceres synagoge: ꝛ q̄ tēpe concilij p noia vocabant. Cūq; stetissent aduersū moysen ꝛ aarō dixerūt: Suffi|ciat vobis q̄ oīs mltitudo sctoꝝ ē: ꝛ i ipsis ē dñs: Cur eleuami sup ppl'm dñi? Ō cū audisſz moyses: cecidit ꝓn⁹ in faciē: locutusq; ad chore ꝛ ad omnē multitudinem: Mane inq̄t notū faciet dñs q̄ ad se ꝓtineāt: ꝛ sctōs applicabit sibi: ꝛ q̄s elegerit appropinq̄bunt ei. Hoc igit facite: Tollat vnusq̄sq; thuribulū suū tu chore ꝛ oīes q̄ci liuz tuum: ꝛ hausto cras igne ponite desup thymiama coꝝ dño: ꝛ quēcunq; elegerit ipse erit sanctus. Multuz erigimini filij leui.

b+ c e d f g h i k l m n o p

Additio. j.

Observatio sabbati nō legit fuisse statuta a principio creationis mūdi: fm hoc q̄ dicitur Gen. ij. Benedixit de⁹ diei septime ꝛ sāctificauit illū. Aliter intelligit ad lrām ꝓut in additione sup Gen. ij. ē ostēsum. Hec est querēda occasio: quare repetūt aliqua legalia: q̄ ℔ sepe cōtingit in lege mosaica. Jn eodē ca. xv. vbi ōr i postilla. Dixitq; dñs hoc agit de distinctione filioꝝ isrl.

Additio. ij.

Hoc p̄ceptū de faciēdo fimbrias in angulis palliorum: ꝓut Hebrei exponūt et rōnabiliter: vt videt nō ordinat ad distinctionē filiorū israel ab alijs nationib⁹: q̄ tā de ℔ habebāt signū notissimū. s. circūcisionē q̄ data fuit i signū: vt. g. Gen. xvij. sed hoc p̄ceptū ordinabat ad ℔ vt cū vidisset illas fimbrias hiacynthinas recordarent mādatoꝝ dei: sicut cū aliq̄s hō rogat amicū suū vt aliq̄d faciat ꝓ amore suo: p cui⁹ memoria ligat sibi digitū cū filo: vt cū ℔ viderit tradat memorie illud q̄ ē sibi iniunctū: ꝛ ℔ sonat plane lrā cū ōr: Quas cū viderint recordent oīm mandatorū. ꝛ iō nō fit hic mentio in reddēdo rōnē hui⁹ p̄cepti ō ℔

Replica.

q̄ sit signū: sicut in circumcisione ꝛc.

Correctorij ꝓtra Burgen. Jn ca. xv. vbi postil. vult q̄ obseruātia sabbati sit ex institutiōe mūdi. Bur. se opponit

se opponit ꝓ illō q̄. g. Gen. ij. se dicit addidisse correctorū. vide i eodē ca. allegato. s. Gen. ij. Jn eodē ca. cū postill. diceret fimbrias eē iter iudeos ꝛ gētes signū distinctiuū. Bur. dicē ipz signū fore rememoratiuū. sz si Bur. loq̄t nō exclusiue stat simul vtraq; expositio. Si aūt loq̄t exclusiue: rō sua nō cogit: q̄ cūcisio circūcisio eēt signū distinctiuū iudeoꝝ ab alijs nationib⁹: ℔ tū signū nō erat patēs oculis sicut signū fimbriarū: ꝛ iō cū ℔ stat: q̄ fimbrie sint signū rememoratiuū mādatoꝝ oīm dei specialiter circūcisionis: q̄ nō erat mādata simpliciter: sed vt sacramētalis: vt sit sensus lrē: Quas cū viderint recordent oīm mādatoꝝ dei. i. recordētur p ℔ signū extrinsecū: q̄ sūt deo reconciliati p occultā hoīs circūcisionē: ꝛ deo desponsati p legis susceptionē.

c Lce aūt chore ꝛc. La. XVI

e Hic ꝓpr ponit ipedimētū itinerⁱ ex ambitiōe chore i surgēs vbi ꝓio ponit ei⁹ seditio ꝓ sacerdotio. scdo ipi⁹ sacerdotij determiatio. ca. xvij. ꝛ tertio oneris ipositio. xviij. Circa pmū describit seditio chore cū sibi adiūctⁱ. scdo toti⁹ multitudinis. ibi: Murmurauit aūt oīs mltitudo. Adhuc circa pmū ꝓio ponit trāsgressio culpe. scdo reprehensio iusticie. ibi: Ō cū audisset moyses. tertio iflictio pene. ibi: Locutusq; ē dñs. Circa primū sciēdū q̄ Caath filⁱ Leui habuit q̄ttuor filios: amrā pmogenitū: isuar scdm: hebron tertiū: ꝛ oziel q̄rtū: vt dicti ē. ē. iij. ca. Moyses aūt ꝛ aaron q̄ erāt filij pmogeniti: erāt pmoti i ppl'o q̄ moyses erat duxⁱ ppl'i: ꝛ aarō sūm⁹ sacerdos: et iō videbāt ipsi chore q̄ post ipsos debebat habere dignitatē in populo eo q̄ erat filius secundi filij caath: ꝛ ideo q̄n vidit q̄ elisaphā q̄ erat filⁱ oziel. s. quarti filij caath fuit factus pnceps sup filios caath: tū sub eleaçaro filio aaron: vt hr. g. iij. ca. ꝓcepit indignationē: eo q̄ filⁱ tercioris filij caath erat positⁱ sup eū et sup alios caathitas: ꝛ ℔ p moysen et aarō: ꝓt q̄ monit seditionē: vt p ℔ moyses pderet ducatū ꝛ aarō sacerdotiū: ꝛ iō vt ad ℔ posset ptingere habuit ꝓsiliū cū dathā ꝛ abirō: q̄ erāt ō tribu rubē: suggerēs eis q̄ ipi debērēt hr principatū ppl'i eo q̄ eēnt ō tribu rubē q̄ fuit pmogenitⁱ ipi⁹ iacob: vt sic iste chore hret sacerdotiū: ꝛ illi ducatū: poterāt aūt ō facili adiuicē talia tractare: eo q̄ caahtite ō q̄b⁹ erat chore ꝛ trib⁹ rubē habebāt tētoria ꝓpinq̄ i situ: q̄ isti ꝛ illi hēbāt tētoria ad meridionalē ptē tabnacli: vt ꝑz ex supradict. ō positiōe castroꝝ: ꝛ q̄ isti erāt potētes i duab⁹ tribub⁹ aggregauerūt sibi magnā ptē maioꝝ ppl'i. iō subdit: Alij q̄z filioꝝ isrl. ccl. ꝛc. d Cūq; ste. aduer. ꝛc. volētes eos deijcere a suo honore. e Dixerunt sufficiat vo. s. q̄ sitis sic alij ꝛ nō maiores. f Quia oīs mul. ꝛc. .i. electa ad dei cultū: q̄ toti multitudini locut⁹ ē dñs i monte sinai: vt hr Exo. xx. g Et i ipis ē dñs. q̄ ei⁹ tabernaculū ē i medio castroꝝ. h Cur ele. ꝛc. q̄si dicat ℔ est ex vra ꝓsūptione: nō ex diuina ordinatione. i Ō cū au. Hic ꝓpr ponit culpe reprehēsio: ꝛ ꝓio q̄tū ab ambitiōe sacerdotij. scdo q̄tū ad ambitionē ducat⁹ ppl'i. ibi: Misit q̄ moyses. Circa ꝓmū vt moyses oīderet ppl'o se i hac reprehēsione moueri çelo iusticie nō vindicte: ꝓmo orauit dñm vt nō irasceret ꝑ totuz ppl'm ꝓpter maliciā istoꝝ. ꝛ ℔ notat cū ōr: k Cecidit ꝓnus i fa. humiliādo se coꝝ deo. l Locutusq; ē ad chore. rōnabiliter ꝛ charitatiue. dicēs: m Mane inquit no. ꝛc. i. cras saliua ieiuna: tentabat eī vtrū interim chore resipisceret a sua temeritate. n Et sāctos appli. sibi. i. ostendet q̄s vult fungi sacerdotio coꝝ eo. o Et quēcūq; elegerit ipse erit sanctus. i. ad diuina deputat⁹ in officio sacerdotali. p Multū erigimini. q̄ nō solū ꝓtra boies: sed etiā cōtra deum.

¶ a Vocaret Ca.XVI da.Aug⁹. Quid ē q̄ dathā ⁊ abiron ī seditiōe vocati a moyse supbe ⁊ iniurioſe rñdētes: Mūq̄d pusillū ꝓ: qm̄ induxisti nos ī terrā fluentē lac ⁊ mel: ī terficere nos in heremo? qm̄ p̄es nobis: p̄inceps es: ⁊ tu ī terrā fluētē lac ⁊ mel īduxisti nos: ⁊ dedisti nobis sortē agri: ⁊ vineas? Post ꝓ addiderūt oculos hoīm illoꝝ abscidisse: ñ ascēdim⁹. Quorū oculos dixerūt? vtrum ꝑpli isrl: q̄i si ita p̄stitisset: oculos eoꝝ abscidisses. i. ita te diligerēt: vt oculos suos eruerēt: ⁊ tibi darēt.

Gal.4. b ¶m illū apli: Si fieri posset oculos vr̄os eruisset ⁊ dedisset mihi. Et deinde plenā cōtumaciā addidērūt. Mō ascēdim⁹. i. nō venim⁹: qz vocauerat eos. An potiꝰ oculos hoīm illoꝝ. i. hostiū: q̄ nimis atroces ⁊ terribiles nūciabāt q̄si ⁊ si ꝓ fecisses: nō obtēperarem⁹ tibi: nisi q̄ modus ꝙbi alicui ꝑ alio positꝰ ē: vt nō dicerēt ascēdem⁹: ſz nō ascēdim⁹ quodā locutionis genere.

b Recedite taber. Aug. Alia lr̄a. Ascēdite vos ꝺ medio synagoge istiꝰ ⁊c. Notādū ē tūc iubere dñs corpalē fieri sepationē cū iā vindicta imineat malis.

Gen.7.c Sic Noe cuz domo sua a ceteris sepat diluuio parituris. sic Loth cū suis separat a sodomis igne celitꝰ ꝙsumēdis. Sic ꝑpls ipe

Exo.14.c ab egyptijs marinis fluctibꝰ obruēdis. Sic isti nūc a synagoga chore dathā ⁊ abiron: q̄ se priꝰ ꝑ seditionē abrūpere voluerūt cū q̄bꝰ tū sancti antea viuētes ⁊ cōuersantes: ⁊ cū ceteris q̄s reprobat deus: ꝓtaminari minime ab eis potuerunt. Nec se separare iussi sūt: q̄s vindictā dñs differebat. vel talē adhi-

1.q.1.si quis inqr in fi. bebat qua inocētes periclitari nō possent: sicut serpentū morsibꝰ: vel strage morientiū qua deꝰ quē volebat sicut volebat alio ꝑcutiebat ītacto: nō sic aq̄ diluuij: aut ignea pluuia: aut aqua maris: aut biatu terre: q̄ pmixtos poterat pariter absumere (nō qz deꝰ sibi suos ſuare nō

E posset. Sz q̄d opꝰ erat tētatiōe miraculi: vbi separatio poterat fieri) vt vl aq̄ vl ignis: vl hiatꝰ ꝛre q̄s ī uenisset auferret: ⁊ sic i fi-

Mat.13.b ne a ciānijs sepabūt fruimēta: vt malos cremātibꝰ flāmis iusti fulgeāt sicut sol in regno patris sui.

¶ Dirupta

a Dixitq̄ rursū ad chore: Audite filij leui: Num parum vobis est q̄ sepauit vos deus israel ab omni populo: ⁊ iūxit sibi vt seruiretis ei in cultu tabernaculi: ⁊ staretis coraz frequentia populi ⁊ ministraretꝫ ei? Idcirco ad se fecit accedere te ⁊ omnes fratres tuos filios leui: vt b vobis etiā sacerdotiū vēdicetis: ⁊ ois globus c tuus stet contra dñm? Quid est enī aaron vt d murmuretis cōtra eū? Misit ergo moyses vt e vocaret dathan et abiron filios heliab: Qui f a respōderūt: Mō veniemus. Nunquid parum g h est tibi q̄ eduxisti nos de terra q̄e lacte et i melle manabat: vt occideres in deserto: nisi ⁊ k dominat⁹ fuerꝫ nostri? Reuera induxisti nos l in terrā q̄e fluit riuis lactis et mellis: ⁊ dedisti nobis possessiones agroꝝ et vinearum: An ⁊ oculos nostros vis eruere? Mō venim⁹. n Iratusq̄ moyses valde: ait ad dominum: Ne o respicias sacrificia eoꝝ: Tu scis q̄ nec asel- p lum quidem vnū q acceperim ab eis: nec affixerim quēpiam eoꝝ. Dixitq̄ ad chore: Tu ⁊ omnis congregatio tua state seorsum coraz dño et aaron die crastino separatim. Tollite singuli thuribula vestra: et ponite super ea incensum: offerentes domino ducenta quinqua- r ginta thuribula: aaron quoq̄ teneat thuribulum suum. Qd cū fecissent stantibus moyse et aaron et coaceruassent aduersum eos omnez s multitudinez ad ostium tabernaculi: apparuit cūctis gloria domini. Locutusq̄ dominus t ad moysen ⁊ aaron ait: † Separamini de medio congregationis huius vt eos repente disper- v dam. Qui ceciderunt proni in faciem atq̄ dix- x erunt: Fortissime deus spiritum vniuersę car- y nis: num vno peccante cōtra oēs ira tua desez uiet? Et ait dñs ad moysen: Precipe vniuer- a so populo: vt separetur a tabernaculis chore et dathā ⁊ abiron. Surrexitq̄ moyses ⁊ abijt b ad dathan et abiron: ⁊ sequentibus eū seniob ribus israel dixit ad turbaz: Recedite a tabernaculis hominū impioꝝ: ⁊ nolite tangere q̄ ad eos pertinēt: ne inuoluamini in pctis eorum. † Cunq̄ recessissent a tentoriis per circūitū eoꝝ dathan et abiron egressi stabāt in introitu papilionū suoꝝ cū vxoribus: ⁊ liberis omniq̄ frequentia. Et ait moyses: In hoc sci- c etis q̄ dominus miserit me vt facerem vniuersa q̄e cernitis et non ex proprio ea corde ꝓtulerim: Si cōsueta hoim morte interierint et visitauerit eos plaga qua ⁊ ceteri visitari solent: nō misit me domin⁹. Sin aūt nouaz rem fecerit dñs: vt aperiēs terra os suū deglutiat eos ⁊ omnia q̄e ad illos ptinēt: descēderint

5 inferiores partes terre

q̄ viuentes in infernūz: scietis q̄ blasphemauerunt dñm. Confestim igit vt cessauit loqui

a Num parū est vobis ⁊c. q. d. nō deberet? reputare parū ꝙ multū diuina būficia q̄ fecit vobis ꝑ alijs. b Et vo. etiā sa. vē. i. indebite vsurpetis tāq̄ ingrati diuinis būficijs. c Et ois glo. tus stet ꝺ dñm? a veritate enī se eē vacuos ꝓfessi sūt: q̄ multitudine se armauerūt. d Quid ē ei aarō vt murmuretis ꝺ eū. q. d. nō assūpsit sibi sacerdotiū: ſz dñs īposuit ei. e Misit g. Hic ponit reprehensio moysi q̄tū ad ambitionē ducat⁹ ppli. ⁊ ꝓio vocauit moyses istos ambitiosos corā alijs senibꝰ vt eos rōnabiliter induceret ad desistendū. f Qui re. nō ve. oñdētes se apte rebellare: ꝓpter qđ ꝙñr ꝓcedūt ad cōuitia.

g Mūq̄d parū ē tibi. s. q̄ feceris ꝓ malū toti ppło: qđ malū exprimit. cum subdit: h Qz eduxisti nos de terra. s. egypti.

i Que la. ⁊ mel. ma. i. bonis oī bus abūdabat: illā terrā vltra debitū cōmēdabāt ī vituperiū moysi q̄ eos ide eduxerat. k Vt occideres ī deser. ex defectu cibi et potus. l Nisi ⁊ do. fue. nr̄i? vñ ꝙponebāt ei q̄ vellet eos redigere in seruitutē. qđ erat falsum.

m Reuera induxisti nos ī terrā q̄ fluit riuis lactis ⁊ mellis? ꝓ dicebāt ironice ad designandum q̄ moyses ꝑ falsas ꝓmissiones decepisset ppłm: ꝓmittēdo eis terrā lacte et melle fluētem. n An et ocu. no. vis eruere? nō venim⁹. q. d. nō mādas nobis q̄cq̄ ꝙ bono nr̄o ꝓ malo. o Iratusq̄ moy. val. non ꝓ iniuria sibi illata: ꝓ qz talis iniuria inuehebat ꝺ deū cius erat nūci⁹. p We respi. sa. eoꝝ. sicut nō respexisti ad sacrifi- † 7.q.1.di nicq̄.24.q cia cain maligni: vt br̄ Gen. iiij. 1. dicitur et. q.3.c.1. De elec. q Tu scis q̄ nec ⁊c. Cetera pa- licet de vi tēt vsq̄ ibi: r Et coaceruassent randa. ⁊c. dicit Ra. Sa. q̄ ꝑ totā noctem ꝓcedētē ⁊ ptē diei chore ⁊ sibi adherētes discurrerāt ꝑ castra dicētes ppło: q̄ mouebanꝫ ꝓ vtilitate cōi ⁊ ꝓ modo coaceruauerūt sibi multitudinē. s Locutusq̄ ē dñs. Hic ꝙñr ponit inflictio pene vbi primo ponit cōminatio dei cū dicit: t Separamini de me. con. bu. q: sūt indigni societate vr̄a.

v Vt eos re. dis. oēs simul.

x Qui ceci. ꝑ ī in fa. ad placādū dei irā. y Fortissime deꝰ spi. i. q̄ cognoscis corda. z Nū vno pec. ꝺ ⁊c. q. d. nō decet. Iudex eī mortalis q̄ nō cognoscit corda q̄ hō videt tm̄ q̄ parēt: aliq̄n punit inocētes cū peccātibus: ꝓ tu q̄ discernis videndo corda hoim non debes hoc facere. ideo subdit:

a Precipe vniuerso ppło vt separet ab istis q̄ manifeste peccauerūt: ⁊ ptz lr̄a vsq̄. ibi: b Dathan et abiron egressi stabāt. parati ad resistēdū moysi. c Scietis q̄ dñs mi. me ⁊c. i. sciet⁹ q̄ de mādato dñi feci illud ꝑ q̄bꝰ isti seditionē mouerūt: q̄ de mandato eiꝰ ducatū suscepi: ⁊ aaron ī sacerdotē ordinaui: ⁊ eliſaphā ꝓncipē sup caathitas cōstitui. Sequit:

¶ Descēderūt

Ra Dirupta est. Isido. p dathã ⁊ abiron ⁊ chore signãt hereticí ⁊ scismatici: q̃ multos secũ trahẽtes decipiũt: cõtẽnẽtes sacerdotes xp̃i: ⁊ se a clero plebisq̃ societate segregãtes: cõstruere audẽt ecclias: ⁊ aliud altare: p̃cẽq̃ alterã illicitis vocibus faciũt: dũice hostie veritatẽ p falsa sacrificia ꝓphanantes. Et q: ꝓtra dei volũtatẽ ⁊ ordinationẽ nitunt: ob temeritatis audaciã terre cõpagibus ruptis viuẽtes absorbẽtur: nec tm̃ duces sz oẽs cõplices ⁊ fautores i eterno igne ꝓparata vltione peribunt. b Descẽderũt. Aug⁹. Alia lra. Et descẽderũt ipi ⁊ oia q̃cũq̃ sũt eis viuẽtes ad inferos. Notãdũ fm locũ terrenũ dictos esse inferos. i. in inferioꝛib⁹ terre ptib⁹. sub vario enĩ itellectu nomẽ inferoꝝ ponit: ⁊ maxime i mortuis hoc accipi solet. Sz qm̃ istos viuentes dictũ est ad inferos descendisse: ⁊ ipsa narratiõe apparet q̃d factũ fuerat manifestũ est hic inferiores ptes terre inferoꝝ vocabulo nominari: cõpatiõe hui⁹ superioris terre in cui⁹ facie viuit. Sicut in cõpatione superioris celi: vbi sctoꝝ demoratio est angeloꝝ: peccãtes angelos in hui⁹ aeris detrusos caligine scriptu-
2.Pe.2.a ra dicit tãq̃ carceribꝫ inferi puniendos reſuari. c Precipe ele. Aug⁹. Alia lra: Et dixit dñs ad moysen et ad eleaçarũ filiũ aaron sacerdotem: Tollite thuribula erea de medio exustoꝝ: et ignẽ alienũ hunc semina ibi q: sanctificauerũt thuribula peccatorũ horũ in animabus suis: ⁊ facies laminas ductiles circũpositiõez altari: qm̃ oblata sunt ante dñm ⁊ sanctificata sunt: ⁊ facta sũt i signũ filijs isrl. Cur nõ ad moysen ⁊ aaron sicut in superioribus dñs locut⁹ est: sed ad moysen ⁊ ad eleaçarũ filiũ aaron? Hec mihi causa interim occurrit: qm̃ questio erat de ꝓgenie sacerdotuz .i. de quo genere esse deberẽt? vnde illi ex alio genere: q: sibi sacerdotiũ vsurpari ausi sunt: mirabili supplicio perierunt. Nõ ad aaron q̃ tã sũm⁹ sacerdos erat: sed ad eleaçar voluit loqui de⁹: qui ei succedere debebat: ⁊ scdo iam sacerdotio fungebat: vt sic seriem generis cõmẽdaret q̃ in successionibus sacerdotũ esse deberet. Unde in sequẽtib⁹ addit. Et accepit eleaçar filius aaron thuribula enea quãta obtulerũt q̃ exusti sunt: ⁊ addidit ea in circũpositionẽ altaris memoriale filijs isrl: vt nõ accedat quisq̃ alienigena: qui nõ est de semine aaron imponere incensum ante dñm: ⁊ nõ erit sicut chore ⁊ sicut cõspiratio ei⁹ ⁊c. Hoc ergo modo voluit de⁹ nõ sacerdotiũ q̃d iam erat in aaron: sed successionis ꝓgeniẽ cõmendare. Q2 vero ait alienũ ignẽ semina: ibi sparge intelligendũ est. Et q̃d addidit: q: sctificauerũt thuribula pctoꝝ horꝝ i aiab⁹ suis: locutiõe inusitata snia exp̃ssa ẽ. Sz notãdũ nouo mõ dicta sãctificata in pena eoꝝ a q̃b⁹ B pctm̃ fuerat ꝓpetratũ: q: p eos exẽplũ datũ est ceteris q̃ timerẽt. d Tollat thu. Ruge. Chore figurã gerit eoꝝ q̃ ꝺ ecclesiasticã fidẽ doctrinã veritat⁹ insurgunt. Hic cũ cetu suo i batillis ereis obtulit incensũ alieni ignis. Jubet̃ g̃ a dño dispgi ignis ⁊ ꝺ batillis q: sãctificata sunt laminas fieri ductiles: ⁊ ex eis altare circũdari: q: oblata sunt coraꝫ dño et sanctificata. Hoc aũt videt̃ figurari q̃ batilla erea diuine scripture figurã tenẽt cui heretici alienũ ignẽ imponẽtes. i. intelligentiã a deo alienã: ⁊ veritati ꝓtrariam: incensũ deo nõ suaue: sed execrabile offerunt. Et ideo forma nostris sacerdotib⁹ dat̃: vt (si aliquid tale fuerit exortũ) q̃ a veritate sunt aliena: ab ecclesia penit⁹ excludant̃. Si qua vero in ipsis hereticoꝝ verbis ex diuine scripture sensibus inueniunt̃: nõ respuant̃: sanctificata enĩ sunt ⁊ dño oblata.

Ruge. Potest et alio mõ intelligi q̃d de batillis p̃cipit̃ peccatoꝝ vt socient̃ altari. Erea dicunt̃: q: vbi vera fides ⁊ integra verbi dei p̃dicatio: aut argẽtea dicũt̃ aut aurea: vt fulgor
Ps.11. auri declaret fidei puritatẽ: ⁊ argẽtũ igne ꝓbatũ: eloquia dñi igne examinata significet. Ista vero q̃ dicunt̃ erea: in sono tm̃ vocis cõsistũt: ⁊ sũt vt eramẽ sonãs: aut cymbalũ tinniens. Ista vero batilla erea. i. hereticoꝝ voces si adhibeam⁹ ad altare dei vbi diuin⁹ ignis: vbi vera fidei p̃dicatio: melius ipsa veritas ex falsoꝝ cõpatione fulgebit. Si enĩ dicta marcionis aut basilidis aut cuiuslibet heretici sermonib⁹ veritatis ⁊ testimonijs scripturaꝝ velut diuini altaris igne cõfutẽ: in me euidẽtio: ex ipa cõpatiõe apparebit eoꝝ ipictas. Si ei doctrina ecclias̃tica eẽt simplex: ⁊ nullis extrinsecus hereticoꝝ dogmatũ assertionib⁹ scinderet̃: nõ tã clara ⁊ tã examinata videret̃ fides nostra. Jdeo doctrinã catholicã cõtradicẽtes oppugnãt: vt fides nostra nõ ocio torpescat: sed exercitijs eliment̃. Unde: Oportet hereses esse: vt q̃ ꝓbati sunt manifesti fiant: quasi oporteat hereticoꝝ bacillis altare circũdari: vt fiat oib⁹ manifesta fidelitũ ⁊ infidelitũ differẽtia. Cũ enĩ fides ecclias̃tica velut aurũ ceperit refulgere: ⁊ p̃dicatio ei⁹ vt argẽtũ igne ꝓbatũ resplẽduerit: turpius hereticoꝝ voces obscuri eris vilitate sordebũt. Bona enĩ ex deterioꝝ cõparatione magis noscunt̃. Quis sciret bonã eẽ lucẽ nisi tenebras sentirem⁹? Quis nosset mellis dulcedinem: nisi gustasset amaritudinẽ? Ipsuz deniq̃ diabolum et cõtrarias ptates si auferas: virtutes animi sine obluctãte nõ poterũt enitescere. Sic ⁊ sacerdotũ fidelitũ gloria nõ põt resplẽdere: nisi eã infidelitũ reprobatio et pena cõmendet. Singuli quoq̃ iustorũ magis ex cõparatione ceteroꝝ clari videntur apud deũ. De Noe scriptũ est q̃ esset Gen.6.b
iustus ⁊ pfectus in generatione sua: in quo ostendit̃ q̃ nõ ex integro pfectus: sed in generatione sua. i. ad ceteroꝝ comparationẽ. Similiter Loth Ibi.19.c.
quanto quotidie deteriores fiebant sodomite: tãto iustior apparebat. Et cũ regressi essent qui terrã inspexerãt ⁊ decẽ mẽdiculosis sermonib⁹ desperationes populo incussissent: duo. i. caleb ⁊ Jesus bona nunciassent: et in ꝓposito manere suaderent: immortale eis meritũ cõtulit nõ tã sua cõfessio q̃ formido sodaliũ. Nõ ei tã magnifice in eis virt⁹ animi claruisset: nisi reliquoꝝ ignauie formido patuisset. e Eo q̃ obla. Aug⁹. Circũpositionẽ vero altari cur. s. ex eis fieri voluit: addidit dicẽs: q̃ oblata sũt in signũ filijs isrl. Nõ g̃ i eis reprobare voluit q̃ a talib⁹ oblata sũt sz B poti⁹ cogitari ⁊ attẽdi añ quẽ oblata sũt. i. q: añ dñm: vt pl⁹ in eis valeret nomẽ dñi añ quẽ oblata sunt: q̃ pessimũ meritu eoꝝ a q̃b⁹ oblata sũt. Hoc aũt ⁊ i Exodo cõmemorauit scptu- Exo.27.a
ra: qñ altare fabricatũ dicit: Ubi intelligit̃ genera rerũ gestarũ distributa eẽ p libros: nõ ordo tẽporũ cõtext⁹. Nã et de virga aaron quõ res gesta sit: vt flores ⁊ germinãs electionẽ sacerdotij ei⁹ diuinit⁹ indicaret: in B libro legit̃ ⁊ tñ in Exo. ꝺz Exo.25.a
vt i scisscoꝝ cũ mãna i arca poneret̃: qñ p̃cipit̃ ꝺ tabnaculo fabricãdo: q̃d lõge añ p̃ceptũ ẽ: q̃ ipz tabnaculũ fabricatũ pfectũq̃ ꝓsisteret. Stetit aũt prio mẽse secũdi anni ex q̃ de egypto egressi sũt: ⁊ liber iste ĩcipit a scdo mẽse eiusdẽ ãni secũdi: eiusdẽ mẽsis prio die. Ubi clarꝫ ẽ ista (si librorꝝ ordinẽ ꝓsiderem⁹) p recapitulationẽ. i. ꝓteritoꝝ recordationẽ cõmemorari: q̃ putant q̃ min⁹ diligẽter intẽdũt: eodẽ facta ordine q̃ narrant̃.

Nico. de lyra

a Descẽderũtq̃ ⁊c. i. iferiores ptes tre i q̃b⁹ ꝺz eẽ infern⁹ a doctoribꝫ: nõ tm̃ sic ẽ itelligẽdũ q̃ sint i pena iferni: ita q̃ ñ fuerũt mortui pt⁹ morte corpali: q: fm q̃ ꝺz ad Heb.ix. Statutũ ẽ oib⁹ sel̃ mori: ad soluẽdũ ꝺbitũ nature lapse: p⁹ B ãt iudiciũ. s. retributio p̃mij vl pene. b Sz ig. ⁊c. Utute diuia: dicẽ ei Ra. Sa. q̃ exiuit ꝺ thuribul̃ q̃ tenebãt. c Locutusq̃ ⁊c. Hic ꝓfir ponit̃ signũ punitiois p̃dicte ad repssionẽ alioꝝ i futurũ a ꝓsili temeritate. cũ ꝺz: d Precipe ⁊c. B ei signũ ponebat̃ ad repmẽdũ alios i futuro ab vsurpatiõe sacerdotij: ⁊ ꝺ B signũ mãdat̃ fieri p eleaçaꝝ magl q̃ p aarõ: q: debebat succedere i sacerdotio. e Qm̃ sctifi. ⁊c. i. p morte pctoꝝ q̃rũ thuribula remanebũt appebit futuritꝫ q̃ sctitas ꝺz eẽ i sacerdotib⁹: ⁊ B est q̃d ibidẽ: Et san. sint vt cernãt ea ꝓ signo ⁊c.

Tulit

Afligẽs

¶ a Tulit ergo eleaçar. Orige. Apud deū nihil est ociosum: ſz que putant abijcienda aliquid operis necessariū habent. Refert ergo scriptura qz ex precepto dei accepit Eleaçar batilla erea que obtulerant qui exusti sunt: ⁊ fecerunt ex eis circulos: ⁊ apposuerūt eos altari in cōmemoratione filijs isrl: vt nō accedat alienigena imponere incensū coram dño. Nō enī sūt cōsilia diuina sicut
† 7.q.1. deni cōsilia hūana. Si apud hoīes iudicat reī hec causa: ⁊ apud ecclesiarū principes de his (verbi gratia) qui diuersa ab ecclesijs docentes diuine sententie vel vindicte ptulerūt vltionē nonne iudicarent: vt q̄ locuti sūt: q̄ docuerūt q̄ scripserūt vniuersa cū vniuersorum cineribus disperirēt? b Sicut pas
† 21.di.tener sus est. Orige. Posteris quoq; dat exemplum: ne quis p̄sumptione superbi spiritus nō sibi a deo datum munꝰ pōtificatus inuaderet. Sed illi cedat quē non ambitio humana: non fauor corruptꝰ: nec largitio damnāda asciuerit. c Moyses ⁊ aaron. Orige.
Gen. 18. d Jn sodomis quidem ad minus decez requirebant: p quos vix saluarentur qui habitabāt pentapoli: Nunc autē si duo inueniantur tales qualis fuit Moyses et aaron: sufficiunt vt tota gens israelitarum saluet. Quid ergo amplius est in his duobus que tanta virtus? q̄ meritum: q̄ sexcēta milia et eo amplioꝰ liberēt? Ego arbitror q̄ in
¶ Moyse lex significat: que docet hominem scientiam et dei amorē. Jn aaron vero supplicandi deo et obsecrādi forma. Si quando ergo nobis vel vniuerso populo deus indignatur: ⁊ iam vltio procedit et redeunte lege dei in cor nostrū que moneat et doceat nos conuerti ad penitentiam: et satisfacere pro delictis: continuo ira cessabit: ⁊ ꝓpitiabit dominus: quasi moyse et aaron pro nobis intercedentibꝰ ⁊ pro vniuerso populo supplicantibus. Si autem indurentur corda nostra: nec cōuertamur nec humiliemur in cōspectu domini vt in confessione supplicationū iram mitigemus: sed econtra dicamus: Non est cura deo de vita mortalium: nec pertinēt hec ad deum: reliquit nos olim: nec ista nouit: non est moyses et aaron in nobis legis. s. scientia ⁊ fructus penitētie p quos interitū possumꝰ euadere. d Operuit nubes. Orige. Nō enī legimꝰ antea q̄ obtexerit nubes tabernaculum et apparuerit ꝓmaiestas dñi ⁊ receperit ītra nubē moysen et aarō nisi cū populus in eos surrexerit et lapidare voluit. Discamꝰ ex hoc quanta sit vtilitas in ꝓsecutione christianis: quomodo ꝓtegat eos deus: ⁊ infundat spiritussanctus. Tūc enī adest maxime glorie domini: cū hominū seuicia cōcitat. ⁊ tunc pacē habemus apud deū: cū ab hoībus ꝓpter iusticiam expugna-
Rom. 5. d mur: Ubi ei abūdat peccatū: superabundat et gratia. Operuit ergo eos nubes tabernaculi: ⁊ irruit synagoga sup moysen et aaron: ⁊ apparuit glia dñi q̄ꝫ magni meriti sint ⁊ ẋtutibus polleāt: nō apparet eis glia dñi nisi ī tribulatiōe ⁊ periculo: ⁊ pene ī ipa morte. Apls etiā in his gliam dñi cōseq̄ meruit. vñ
2. Cor. 11. f enumerat se sup ceteros ī tribulatōibꝰ fuisse: ter ẋgis cesū: sel lapidatū fuisse: ⁊ naufragia ptulisse: ⁊ pic'la mar'lac fluminū. e Recedite de me. Orige. Jubētur q̄ moyses ⁊ aarō exire de medio synagoge: vt intereat. Sed videamꝰ q̄d faciūt: Sancti sūt ⁊ pfecti ⁊ magis euāgelij q̄ꝫ legis discipuli: iō diligūt etiā inimicos: ⁊ orāt ꝓ ꝓsecutoribꝰ. Illis enī irruētibꝰ: isti ꝓcidūt in faciē et ait moyses ad aaron: Assume batillū ⁊ impone sup illud ignē: inijce incensum ⁊c. Videāt q̄ q̄ deū pariter criminātur et legē: quō moyses et aaron priores fecerūt: qō postmodū euāgeliū docuit. Diligit moyses inimicos ⁊ orat ꝓ ꝓsecutoribus. Jnuenīt ergo euāgelij virtꝰ in lege: ⁊ fūdamēto legis innitit euāgeliū. Nec ve.te.nomino legē: si eā spiritaliter intelligā. Illis nīn lex vetꝰ est testa. q̄ eā carnaliter intelligunt. Illis vetus est et senuit: qz vires suas obtinere non pōt. Nobis
¶ autem

nant ea pro signo et monimento
a filij israel. † Tulit ergo eleaçar sacerdos thuribula ænea ī q̄bꝰ obtulerāt hi q̄s incēdiū deuorauit: ⁊ ꝓduxit ea in laminas affigens a
altari vt haberent postea filij israel: q̄bus cōmonerent † ne quis accedat alienigena ⁊ q̄ nō est de semine aarō ad offerēdū incēsuz
b dño: ne patiat sicut passus ē chore ⁊ ois cōgregatio eiꝰ: loquente domio ad moysen. Murmurauit b+
autē ois multitudo filiozꝫ israel sequēti die cōtra moysen ⁊ aarō dicēs: Vos interfecistis populū
c dñi. Cūq; oriret seditio ⁊ tumultus increscceret: moyses ⁊ aaron fu d
gerūt ad tabnaculū fœderi. Nō
d postq̄ ingressi sūt operuit nubes e
a ℣ in tribulatione. s. non em̄ dormienti et otioso potest apparere gloria domini.
⁊ apparuit gloria dñi. Dixitq; dominus ad moysen: Recedite de
e medio huius multitudinis et iā nunc delebo eos. Cumq; iacerēt f
℣ videns in spiritu que gerebant. a ℣ lex que docet hominē scientiam et dei amorem.
in terra dixit moyses ad aaron: g
a ℣ carnē humanū. b ℣ aīa. s. cū qua christꝰ natus est. ℣ christum immaculatum.
Tolle thuribulum: ⁊ hausto ignē
de altari mitte incensum desup:

erubuisset ille angelus: sed futura magni pōtificis indumenta intellexit: ⁊ cessit: quibus vniuersa creatura inferior est. Puto aūt q̄ nō solū primo aduētu dñi forma ista cōpleta sit sed etiā in secūdo cōplebit: veniet iterū filiꝰ hominis: ⁊ quosdam inueniet mortuos et quosdā viuentes. Et possumus intelligere q̄ nōnulli in hoc vite statu inueniant: cum multi p̄cesserint mortui. Vel mortuos corpora intelligamꝰ: viuentes aūt aīas: et tunc forte medius viuorū et mortuorum stabit Christus. cū statuet oues a dextris: hedos autem a sinistris: Mat. 25. c ⁊ dicet his qui a dextris: Venite bñdicti patris mei ⁊c. His aūt qui a sinistris: Jte maledicti in ignē eternū ⁊c. Sunt enī Ibidem mortui q̄ ī ignē eternū mittūt: viui aūt q̄ mittūt ad regnū.

Nico.de lyra

¶ Et stans a Affligēs altari. s. holocaustoꝫ. b Murmurauit aūt ois mul. Hic cōsequēter ponit trāsgressio multitudinis. cuz dicit: Murmurauit aūt ois multitudo. ꝯelās p chore ⁊ sibi adiūctis. c Vos interfe. ppls dñi. p hoc innuētes q̄ erant morte digni. vñ subdit: d Moyses ⁊ aaron fu. ad ꝓtecti onē dñi. e Operuit nubes taber. dicūt aliq̄ q̄ non fuit illa nubes q̄ pbebat ducatū ppli: ſz quedā parua nubes in qua dñs solit erat loq̄ cum moyse: aliꝰ dicūt q̄ fuit ista q̄ pbebat ducatū: ℣ ante ꝑ semp stabat ī alto sup tabernaculū: ⁊ tūc descēdit operiēs ⁊ ambiēs tabernaculū circūq̄q; vt nullus posset accedere. f Cūq; iace. ī ter. ad placādū irā dei ꝫ ppls excitatā. g Dixit Moyses ad aaron: Tolle thuribulū ⁊c. cognouit enī ex reuelatiōe diuina q̄ p pces aaron ⁊ oblationes incensi quiesceret plaga inchoata.

¶ Stans

Ca Et stans inter. Grego. Aaron vt irã dei placaret: thuribu
lũ sũpsit atq; iter viuẽtes et mortuos stetit: qr sacerdotis ẽ ne
gociũ deo orationẽ fundere: ꝛ ꝓ iustis ne cadãt: ꝛ ꝓ peccato/
Ps.37 ribus vt resurgant. vnde: Intret oratio mea sicut incensum in
conspectu tuo. Isido. Aaron thuribulũ accipiens: occurrit
quassationi: ꝛ stans in medio viuorũ
ꝛ mortuoꝝ letalẽ plagã obiectu suo q̃
si quidaꝫ murus excludit. Iste sacer/
dos xp̃s qui ruinã mortis in mundo
aspiciens occurrit a sũmo celo: venit
q̃ obuius quasi gigas ad currendã
viam. Stetitq; inter viuos ꝛ mortu/
os: qr nat⁹ et mortuus. sicq; thuribu/
lũ passionis accipiẽs: ꝛ in odorẽ sua
uitatis p̃tendens: suspẽdit ignis eter
ni perniciem: et inimicam ptulit mor/
tem. b Et pla. cessauit. Orige. Alia
littera: Et cessauit vastatio: vel cõfra/
ctio qũ magis cõuenit. Cõfractio enĩ
fit in fictilib⁹ vasis q̃ sũt peccatores.
Ecc.4.a Unde: Filij sion q̃ sunt honorabilio/
res: ꝛ in auro elati quomõ reputati sũt
in vasa fictilia? ꝛc. Et in magna domo
sũt lignea vasa ꝛ fictilia: ꝛ alia ad ho
norẽ: alia ad cõtumeliã q̃ cõfringi pos
sunt. Unde aplus de vasis fictilibus:
2.Tim.2.b Si quis emundauerit se ab his: erit
vas ad honorẽ sanctificatũ ꝛ vtile do
mino: ꝛ ad oẽ opus bonũ paratũ. In
quo ostẽdit qr vas qũ fit: et ꝓ quẽ fit:
vnus ꝛ idẽ hõ sit. intellige ergo ꝓpo/
sitũ hominis esse qũ operat: reliquaꝫ
ptẽ hois esse ipm vas qũ fit ad hono
rẽ vel ad cõtumeliã. Cuꝫ ergo sensus
noster q̃ bona sunt elegit: ꝛ ad bonã
cõuersationẽ trahit: facit nos vas vti
le. Cũ aũt neglexerit: ꝛ deciderit ꝓpo
sitũ nostrũ a bonis: efficimur vas in
contumeliã. Si intellectus noster lu/
tens sit: ꝛ de luto semp et de terrenis
cogitet: efficimur vas fictile: ꝛ opus
Rom.9.e manuũ figuli. Aũ: Munquid figmen
tũ dicit ei q̃ se finxit: quare sic me feci
sti: luteus enĩ et terren⁹ sensus nõ ca/
pit mysteria. Dicitur etiam corpus
nostrũ vas fictile: vel lra legis: in eo
2.Cor.4.b q̃ apls ait: Habẽtes thesaurũ istũ in
vasis fictilib⁹: Quia in corpore posi/
tis thesaurũ gratie ꝓ spm̃ sanctũ dns
largit. Et in sermonib⁹ legis q̃ cõtenũt: qr nulla arte grãma/
tica exposita vident: recõditus ẽ thesaur⁹ sapiẽtie ꝛ sciẽtie dei.
c A cũ. pri. ꝛc. Dis pricipes habet virgã: qr sine Ca.XVII
ea ppm̃ regere nõ põt. Unde paulus: qr princeps ppli erat:
1.Cor.4.d dicebat: Quid vultis? in virga veniã ad vos: an in charita
te? Orige. Omnes principes tribuũ necesse est vt habeant
virgas. Unus solus est põtifex aaron cui⁹ virgo germinauit:
hic est xp̃s cui⁹ virga crucis nõ solũ germinauit: ꝫ etiã flouit
ꝛ credẽtiũ fruct⁹ attulit: nuces inq̃t: q̃ fruct⁹ prio indumento
amarus. scõo munit. tertio pascit. Talis g̃ ẽ i adiutorio xp̃i le
gis ꝛ ꝓphetarũ doctrina. Prima facies lre amara ẽ: q̃ circũci
sionẽ p̃cipit: ꝛ sacrificia ꝛ cetera q̃ oĩa tã q̃ꝫ amarã nucis corti
cẽ prosecte. Scõo ad munimẽtũ teste pueniens: in q̃ etiã vel mo
ralis⁹ doctrina vel rõ cõtinẽtie significat: q̃ necessaria sũt ad
custodiã eoꝝ q̃ seruãt intrinsecus. Frãgẽda tñ q̃nq; ꝛ soluen/
da: abstinẽtia eĩ cibi ꝛ castigatio corpis corruptibili corpi ne/
cessaria sũt. Cũ aũt cõfractũ fuerit et resolutũ: ꝛ resurrectiõis
tpe incorruptibile et spiritale: nõ iã labore afflictiõis nec absti
nẽtie castigatiõe: ß q̃litate sui nulla iã corpis corruptela dña/
bit. Huc g̃ necessaria ẽ abstinẽtia: ß postmodũ nõ q̃rẽda. Ter
tio loco inuenies abscõditũ mysterioꝝ sapiẽ ꝛ sciẽtie dei sensũ:
q̃ nutriant aĩe sctõꝝ etiã i futuro. Hic est eĩ põtificalis fruct⁹
Mat.5.a de quo pmittit his q̃ esurũt ꝛ sitiũt iusticiã qr saturabũt. Sic
g̃ i oib⁹ scptur triplicis sacri rõ pcurrit. Sic ꝛ sapia monet vt
Pro.22.c describam⁹ eã i corde nr̃o tripl̃r. Sic tres puteos fodit isaac: q̃
Gen.26.e rũ terti⁹ latitudo vel amplitudo noiat. Quia xo sacerdota/
Mich.1.c le sacrm̃ ẽ virga nucis: puto Hieremiã (q̃ erat de sacerdotib⁹
ex anatoth) vidisse xgã nuceã: ꝛ ꝓbasse q̃ scpta sunt q̃dem
de xga nucea vel de lebete: vel de olla succesa: q̃si p hec oĩde/
ꝫ ret in

a Stans inter mortuos et viuentes. vt retineret processum
vindicte. b Reuersusq; est aaron ad moysen. adhuc pro
populo orantem. Et in hoc dedit exemplum prelatis q̃ non
debent spiritualia subtrahere beneficia subditis ꝓpter iniu/
riam sibi illatam ab eis. Ca. XVI

ſ nc.ſ.vltra
pergẽs cito ad populũ vt roges
procedat vastatio.
pro eis. † Jam ei egressa est ira a
domino ꝛ plaga desciit. Quod
a ſ christus sacerdos magnus.
cum fecisset aaron et cucurrisset
ſ supplicandi ꝛ obsecrandi forma.
ad mediã multitudinẽ quã iam
vastabat incẽdiũ: obtulit thymi
a ſ recto corde. ſ ne mors vltra grassaret.
b ſ peccatores: ſ nimierate scelerum.
a ama: ꝛ stans iter mortuos ac vi/ a
ſ iustos. ſ in operibus iusticie.
uentes pro populo depcatus ẽ
ſ Lxx. vastatio: vel vt in alijs exemplaribus cõ
tinetur cõfractio.
b ꝛ plaga cessauit. Fuerunt autẽ q̃
percussi sunt q̃tuordecim milia
hominũ et septingẽti: absq; his
qui perierãt i seditiõe chore. Re/ b
uersusq; est aaron ad moysen ad
ostiũ tabernaculi fœderis postq̃
quieuit interit⁹. Ca. XVII

T locutus est dominus c†
e ad moysen dicens: Loq̃
re ad filios israel: ꝛ acci/
pe ab eis virgas singulas p co/
c gnationes suas: a cũctis pinci/
pibus tribuum virgas duode/ d
cim: ꝛ vniuscuiusq; nomen super e
scribes virgę suę. Nomen autem f

Moraliter. c† Ecce aũt chore filij isa/
ar. Per chore dathã ꝛ abiron q̃ ag/
gregauerũt sibi multitudinẽ ad mouẽ
dũ seditionẽ vt p ß obtinerẽt sacerdo
tij dignitatẽ: significanť illi q̃ inter se/ † Sap.18.a
culares vel religiosos seminãt cõten/
tiones vel discordias aggregãtes si/
bi caudã magnã: vt obtineãt multitu
dine qõ cõseq̃ nõ poterant rõne ꝛ hoc
in principatib⁹ et regnis q̃ꝫtũ ad sta/
tũ laicoꝝ. i ecclesijs vero q̃ꝫtũ ad sta/
tũ clericoꝝ. in religionib⁹ vero q̃ꝫtuꝫ
ad officia religionũ: ꝛ sicut chore da/
than ꝛ abiron descẽderũt ad infernũ
sic et isti descendent cũ ipsis nisi debi/
to modo penitnerint ꝺ peccatis. Mo
raliter aũt i eodẽ hoĩe discordiã et scis
surã facit motus irascibilis ꝛ cõcupi
scibilis inordinati ꝛ habit⁹ ex eis ge/
nerati. nã ipi trabũt ꝛ inclinãt hoiem
ad malũ. rõ vero ꝛ synderesis trabũt
ad oppositũ: ꝛ sic in eodẽ hoĩe fit scis/
sura: ꝓpter qõ de talibus dicit pb̃us
vij. Ethi. Cõtendit ipsoꝝ aĩa et ß qui
dẽ trahit huc: hoc aũt illuc quẽadmo
dũ discrepantia. Et cõcludit cõclusio/
nẽ vtilẽ ꝺ. Igit̃ si sic miseruꝫ est malũ
esse fugiendũ maliciã intense. illi vero
q̃ p negligentiã reprimendi mot⁹ inor
dinatos irascibilis et concupiscibilis
sunt causa dicti scismat⁹ digni sunt pe A
ne gehennalis. † Sz et ignis egres/
sus a domino interfecit ducẽtos quin
quaginta viros qui offerebãt incẽsũ.
Per istos vsurpantes sibi sacerdoti/
um: intelligunt̃ ambitiosi dignitatũ ꝛ
officioꝝ in religionibus et ecclesijs: ꝛ
isti puniri merent̃ pena ignis gehẽna
lis. ꝺ† Precipe eleaçaro ꝛc. Thuri
bula sunt instrumẽta ad offerẽdũ in/
cẽsum quod ptinet ad sacerdotis offi
ciũ. igit̃ ꝓ thuribula ambitiosoꝝ põdi/
ctoꝝ q̃ sibi volebãt vsurpare sacerdo/
tiũ possũt intelligi xba falsa: opa ficta ꝛ occulta mũera: ꝓ q̃
ambitiosi querũt obtinere i ecclia gradũ indebitũ sibi q̃ thu
ribula ꝓducũt i laminas qũ manifeste detegit̃ ꝛ debite pu
nit̃ ambitiosoꝝ falsitas: ꝛ iste lamine figũt̃ i altari qũ mani/
festatio ꝛ punitio dicte falsitatis redigũt̃ in scriptura cõi: vt
sic sint alijs in signũ ne querãt indebite honoris statuꝫ.
b† Murmurauit aũt oĩs multitudo ꝛc. hec aũt murmura/
tio ꝫ moysen ꝛ aaron fuit valde iniusta: ꝓpter qõ murmurã/
tes puniti fuerũt incẽdio corporali: ꝓ qõ significat̃ q̃ murmu/
rãtes iniuste ꝫ bonos superiores punient̃ nisi peniteãt igne ge
hẽnali. p ß aũt q̃ aarõ de p̃cepto moysi obtulit thymiama p
illis q̃ cõburebant̃ ꝛ sic cessauit incẽdiũ: significat̃ q̃ boni su
periores subdit̃ suis etiã ingrat̃ ꝛ indignis exhibere debẽt
charitatis bñficiũ Matth̃. v. Bñfacite his q̃ oderũt vos et
orate ꝓ psequẽtib⁹ ꝛ calũniantib⁹ vos. Ca. XVII

c T locut⁹ est dns ad moysen dicẽs: Hic p̃ponit̃ sa/
e cerdotij determinatio p florationẽ virge Aaron. Cir/
ca q̃ primo tangit̃ virgarũ acceptio ad facti discussi/
onẽ. Secõ vnius germinatio ad sacerdotij ꝓbationem. ibi:
Quas cũ posuisset. Tertio eiusdẽ reseruatio ad recordatio/
nẽ. ibi: Dixitq; dns. Circa primũ ꝺr: Accipe ab eis virgas sin
gulas p cog. su. i. trib⁹. iõ subdit̃: A cũctis principib⁹ tribuũ
ꝛc. ꝺ Et vniuscuiusq; nomẽ. s. trib⁹. e Superscribes xge
sue. ita q̃ nomẽ rubẽ erat scptũ i xga illi⁹ trib⁹. ꝛ sic ꝺ alijs.
f Nomẽ aũt. a. ꝛc. hoc ꝺr: qr in virga q̃ erat ꝓ tribu leui nõ
erat scriptũ nomẽ leui. sic de alijs. Cui⁹ rõ erat: qr q̃stio ꝺ sa/
cerdotio q̃ztũ ad illos ꝺ tribu leui iã erat determiata p mor/
tẽ chore ꝛ ducẽtoꝝ ꝛ q̃nq̃ginta viroꝝ q̃ obtulerãt incẽsũ. ꝛ iõ
de sacerdotio aarõ nõ erat q̃stio nisi q̃ztũ ad alias tribus.

✠ Et vna

ret in virga nucea esse vitaz: ⁊ in lebete succenso mortē. Vita enī et mors ponuntur ante faciē nostrā. Et est vita xp̄s in sacramento nucis: mors aūt diabolus in figura lebetis. Si ergo peccaueris: erit pars tua cū lebete accenso. Si bene egeris: in virga
Cañ. 6.b nucea cum pontifice magno. In canticis quoq; canticorū sponsa dicit descendere in hortuz nucis: ⁊ cū nucibus sacerdotaliū pomorum copiam inuenisse.

a Herminabit vir. Orige. Unū fructū ꝓmisit deus in virga ⁊ dedit plura: vt liberalitatē dei largiorē ꝓmissionibus attendam⁹. Erit inquit homo quēcūq; elegero: virga eius germinabit. Ubi vero ad rem venit nō hoc tm̄ ꝓmissum implet sed multa addunt: ait ei: Et ꝓduxit frondes ⁊ ꝓtulit flores ⁊ germinauit nuces. solū aūt germē ꝓmissū est.

B Sicut in his ꝓmissionē suā de⁹ in quadruplū dedit: ⁊ multa plura ⁊ p̄cioſiora largit⁹ est q̄z ꝓmisit. In oīb⁹ locis scripture vbi aliqua ꝓmissio continet: in futuro multipliciter p̄
1.Cor. 2.b parabit: ⁊ vere cōplebit illud: Q̄d oculꝰ nō vidit ⁊ auris nō audiuit nec in cor hois ascēdit. Siue ḡ terrā siue celū dixeris: siue solē hūc ⁊ fulgorem visibilis luminis: oīa hec oculus vidit ⁊ auris audiuit. Trāsgredere ergo oīa que vides: que audis: q̄cquid etiā cogitari p̄t: ⁊ scito illud repositum esse diligentib⁹ deū: qđ nec ad cogitationē cordis tui potest ascēdere. Ūñ puto nihil in his ꝓmissionib⁹ corporale cogi-
L tandū. Ratio enī materie corporalis sensū cogitantis nō effugit: sed q̄ in sola dei sapientia cōtinet. b Jnuenit ger. vir. nē. Greg. Cū aaron ad sacerdotiū qui de tribu Leui fuerat despicere⁊ dignusq; ali⁹q̄ offerret holocausta credere⁊: duodecim virge iuxta duodecim trib⁹ in tabernaculo poni iubent: ⁊ virga leui viruit: ⁊ quid virtutis aaron ī munere haberet ostendit. Jn quo innuit⁊ oēs qui vsq; ad finē mūdi iacemus in morte: quasi virge relique in ariditate remanemus. Sed cunctis virgis in ariditate remanētib⁹: virga leui ad florē redijt: quia corpus dñi veri. s. sacerdotis ī mortis ariditate positū in florē resurrectionis erupit: quo flore aaron recte sacerdos esse ostendit: quia hec resurrectionis glia redēptor q̄ de tribu iuda ⁊ leui ortus est: intercessor ꝓ nobis esse mōstrat. Orige. xij. tribuū in ariditate pmanent: q̄z corpus dñi post mortē viuit: sz nostra adhuc corpa vsq; ī finē mūdi differunt a glia resurrectiōis. Orige. Virga arida germinat cū corpus extinctū reuiuiscit: cui quattuor p̄-
D stabunt⁊. Seminatū in corruptiōe: surget ī incorruptiōe. Se-
1.Cor. 15. f minatū in infirmitate surget ī virtute. Seminatū in ignominia: surget in gloria. Seminatū corpus aīale: surget spūale. Hec quattuor virga aridi corporis ī resurrectione germinabit. c Virgā. Greg. Carnē xp̄i: q̄ de radice iesse succisa et mortificata cito reuixit: post ariditatez mortis. Jn virga
Cañ. 2. a regnāt⁊ potētia: ī flore pulchritudo. Ūñ: Ego flos campi ⁊ liliū cōualiū. Alij hāc virgā q̄ sine humore floruit mariā e⁊
Esa. 11. a putāt: q̄ sine coitu edidit verbū dei. Ūñ: Egredie⁊ virga de radice iesse: ⁊. f. de ra. e. as. xp̄s. s. q̄ future typū p̄ferens passionis: cādido fidei lumīe ac passiōis sāguine purpurabat: flos virginū: corona martyrū: gra cōtinentiū. d Et tur-
gentib⁹ nē. Orige. Hac vero ratione qua ꝓmissionum bona maiora ꝓmissionib⁹ dātur: pene q̄ pctōrib⁹ p̄dicunt⁊: multiplicatis cruciatib⁹ inferunt⁊. Nisi q̄s tertiū aliq̄d posse fieri cogitet: colligēs aliq̄ solatia ex his q̄ in cōminatione dauid cōtinent⁊: vbi triduo p̄nūciata est futura mortis vastatio: ⁊ in sex horas breuiatū est tp̄s supplicij. Sz hec ibi ꝓficere possūt: vbi penitētie tp̄s ⁊ satisfactiōis locus cōcedit⁊. Scribit⁊ tm̄ q̄z de⁹ malis reddit pctā in tertiā et quartā ꝓgenie: bonis aūt faciēs misericordiaz: nō solū in tertiā et quartā: sed scōm scripturā in mille generationes. Orige. Possum⁹ etiā sic intelligere eoꝝ q̄ in virga germinauerūt differētias. Qui in christo credit: primo moritur: et postea renascitur: ⁊ sic virgo arida germinat. Primum germē est prima in christo confessio. Secundo frondescit: vbi renatus donum gratie: ⁊ spiritus sanctificationem recipit. Jnde affert flores: vbi proficit et suauitate morum decoratur: et flagrantiā misericordie et benignitatis effundit. Tandem affert fructus iusticie quibus non solum ipse viuat: sed vitaz alijs prebeat: proferēdo. s. ex se verbū fidei ⁊ scientie dei vt alios lucrifaciat. Sic ergo singuli fideles de virga aaron q̄ est christus germinant⁊: quoꝝ quattuor iste differentie alijs scripture locis velut etates
1. Joh. 2. b quattuor designant⁊. Unde Johes ait: Scripsi vobis pueri: et scripsi vobis adolescētes: ⁊ scripsi vobis iuuenes: et scripsi vobis patres. Jn quibus non corporalis etatis: sed anime profectus differentias ponit: sicut obseruamus in germine sacerdotalis virge. Habentur autem hec omnia non tam in virga aaron q̄z in ea que exiuit de radice iesse: ⁊ flos de radice eius ascēdet: super quē requiescet spiritus domini. Nec videtur ociosum q̄ virga dicit⁊ exire et flos ascendere. Cuius enim vnus sit christus per substantiam: singulis tamen diuersus efficitur prout eget is in quo operat⁊. Qui segnior est pro disciplina: fiet ei virga: ⁊ in virga non ascendere dicit⁊: sed exire. Exeūdum est enim ei qui est segnis: ⁊ transeundum ad aliū statum sicut virga. i. seueritate rigidioris doctrine cōpulso. Jn iusto vero qui sicut palma floret: ascendere dicit⁊ christus. Si quis ergo verberibus indiget: erit ad eum in virga. Qui autem proficit ad
Gal. 5. d iusticiam ascendit ei in flore vsq; quo afferat fructus spūs qui sunt: charitas: gaudiū pax: patientia: ⁊ cetere virtutes.

aaron erit in tribu leui: ⁊ vna virga cūctaſ eoꝝ familias ꝓtinebit: ponesq; eas in tabernaculo fede-
a ris coram testimonio vbi loquar
a ad te: Quē ex his elegero germi- b
nabit virga ei⁹: ⁊ cohibebo a me querimonias filioꝝ isr̄l⁊ quib⁹ cō-
tra vos murmurāt. Locutusq; ē moyses ad filios israel: et dederūt ei oēs p̄incipes virgas p̄ singulas trib⁹. Fuerūtq; virge duo c
decim absq; virga aaron. Quas cū posuisset moyses coram dño ī tabernaculo testimonij sequēti die
f crucis.
b regressus iuenit germinasse ẏgā
c aaron in domo leui ⁊ turgentib⁹
d gēmis erupant flores qui foliis dilatati ī amygdalas deformati sunt. Protulit ergo moyses oēs virgas ō cōspectu dñi ad cūctos filios isr̄l⁊: viderūtq; ⁊ receperūt d
e singuli virgas suas. Dixitq; dominus ad moysen. Refer virgaz f
aarō ī tabernaculū testimonij vt seruet⁊ ibi ī signū rebelliū filioꝝ isr̄l⁊: ⁊ quiescāt ḡrelę eoꝝ a me ne moriantur. Fecitq; moyses sicut p̄ceperat dñs. Dixerunt aūt filij g
israel ad moysen: Ecce cōsumpti b

a Et vna virga cunctas eoꝝ familias cōtinebit. Ex hoc dicunt alīq̄ q̄ p̄ter. xij. virgas p̄dictas erat vna cōis oībus tribub⁹: ꝑ hoc nō videt⁊ rōnabiliter dictū: q̄z nō apparet cui deseruiret ⁊ iō illō qđ
ōz hic: Et vna virga cūctas eorū familias continebit: nō refertur ad familias aliarū tribuū: sed ad familias de tribu leui in qua erant plures familie: vt supra dictū est. iij. ca. sed virga aarō sufficiebat ꝓ oībus: eo q̄ questio iaz erat determinata q̄ntum ad alias familias leui: ita q̄ dom⁹ aaron cōtinebat totū ius trib⁹ leui q̄ntū ad sacerdotiū. b Quez ex his ele. ger. vir. eius. vt ꝑ signo alij ḡescāt a sacerdotio.

c Fuerūtq; virge. nē. q̄z erant duodecim trib⁹ p̄ter tribū leui. Jn hebreo habet⁊. Fueruntq; virge. xij. ⁊ virga aaron ī medio: quia sic fuerūt dispositе coram dño in tabernaculo: q̄ sex virge erant ex vna pte ipsi⁹: ⁊ sex ex altera. ⁊ ex ꝑ ptz q̄ nō fuerūt ibi. xiiij. virge ꝑ
xiij. tm̄. d Viderūtq;. s. virgā aarō solā germinasse miraculose.

e Et recc. sin. vir. suas recognoscentes eas tanq̄z nō mutatas ⁊ sic viderūt sacerdotiū remānsisse aaron ⁊ filijs eius ꝓ signū datū a deo. f Refer virgā aaron in tabernaculū. vt si qui de cetero vellent cōtendere ꝓ sacerdotio reprimant⁊ hoc signo. Moraliter virga q̄ est signū dominij ⁊ correctionis: significat bonū prelatū: ī q̄ ē ptās regēdi atq; etiā corrigēdi. Nec ḡ ẏga germinat bonitate conscientie: frondet veritate doctrine: floret celebritate fame: ⁊ fructificat sāctitate vite: et iō sibi debet⁊ dignitas sacerdotalis.

g Dixerūt aūt filij isr̄l. istud referē ad p̄dicta in ca. p̄cedenti viderant enī filij israel chore et sibi adiunctos mortuos eo q̄ accedebant indebite ad diuina: et occasione etiam huius plures alij sunt mortui: ideo timentes pertierunt a moyse remedium apponi: et ideo non sunt puniti cum dixerunt:
b Ecce cōsumpti sumus: omnes nē. quia non dixerunt hoc murmurando contra deum vel contra moysen: sed remedium querēdo.

Tu ⁊ filij

✻ Dixitq;

Moraliter. et Et lo/ Ca. XVII

a Tu ⁊ filij tui. Aug⁹. Alia lra. Tu ⁊ filij tui ⁊ dom⁹ Ca. XVIII

pris tui accipietis peccata sctoꝝ. ⁊ pctā sacerdotij vri. Hec sunt pctā sctoꝝ que appellant sacrificia ꝓ peccatis. Peccata vero sanctoꝝ dictum est: nō que sancti cōmittūt: sed ab eo q̄ sunt sancta. Dictū est sanctoꝝ: qz in sanctis offerunt ⁊ peccata dicunt ideo appellata sunt peccata sanctoꝝ. Et peccata sacerdotū vestri. i. eadē ipa que offerunt ꝓ peccatis: sicut etiā in Leuitico declarat: ⁊ pti nere dicit ad sacerdotē. Orige. Alia lra. Tu ⁊ filij tui: ⁊ domus pris tui tecū sumetis peccata sanctoꝝ. Qui meliores sunt: inferioꝝ cul
Ro.15.a pas suscipiūt. Ñi vos qui fortiores estis infirmorum imbecillicitates sustinete. Israelita si peccet. i. laicus: ipe suū nō pōt auferre peccatū: sed reqrit leuitā vel sacerdotē vel pontificē vt peccatoꝝ remissiōez accipiat. Sacerdos autem aut pontifex si delinquat: ipe suū pōt purgare pctm̄: si tamē nō peccet in deū. De huiusmodi enim peccat⁹ nō facile videmus in legis litteris remissionē peccatorū significari.

Orige. Jesus pontifex noster q̄ penetrauit celos cū filijs suis. i. aplis et martyribus sumit peccata sanctoꝝ. Venit enī vt peccata mūdi tolleret morte sua. Filij quoq; eorū auferūt
2.Coz.12.e peccata sanctoꝝ. Unde Paulus: Libenē impendar ꝓ animab⁹ vestris. Et alibi: Ego enī
2.Tio.4.b iam immoloz. Hostia vero ad hoc immolat⁹: vt eorū pro quib⁹ iugulatur peccata purgent. De martyrib⁹ Johānes in apocalypsi scribit.
Apo.6.c Quia anīe eorum qui iugulati sunt ꝓpter nomen iesu assistunt altario. Qui autē assistit altario: ostendit sacerdotis fungi officio. i. pro populi peccato supplicare. Uereor ergo ne forte exquo martyres nō sunt: ⁊ hostie sanctorum nō offerunt ꝓ peccatis nostris: nō fiat remissio: ⁊ accidat nob: qđ de se dicūt iudei. Quia nō hītes altare neq; templū neq; sacerdotiū: ⁊ ideo nec hostias offerētes: pctā nra inquiūt manēt in nobis: ideo veniā nō ꝓsequmur. Nos autē dicere debemus qz hostie martyrū nō offeruntur ꝓ nobis: ideo manēt in nobis peccata nostra. Non meremur enī psecutionez pati ꝓpter christū. Sciens enī diabolus p passionem martyrij remissionē pctoꝝ fieri: non vult nobis psecutionē gentiū publicaz mouere: qz inuidet glorie nostre: vel fortassis scit nos deus idoneos nō esse martyrio. Orige. Querendū est quō aliq̄ sancti dicant⁹: et de peccat⁹ eorū scribat⁹? Non enī (vt putant q̄dam) statim q̄ sanct⁹ esse ceperit: peccare nō potest ⁊ cōtinuo esse sine peccato. Dicit⁹ enī p Ezechielē:
Ezech.9.c A sanct⁹ meis incipiet⁹. Si enī sancti sine peccato sunt: quō ꝑmi succūbūt in supplicio peccatoꝝ? Et alibi: Justus in ꝓncipio sermōis sui iñe sui accusator fit. Apo
Pro.8.c stolus quoq; q̄ in principio epistole scribit:
Ro.1.a Oīb⁹ q̄ sunt rome dilect⁹ dei vocat⁹ sanct⁹. postea eisdē dicit: Nolite ꝓpter cibū soluere op⁹ dei.
Ibi.14.c Et ad Corinthios: Paulus vocat⁹ apls iesu xpi ecclie dei q̄ est corin-
1.Coz.1.a thi sctificatis in xpo iesu vocat⁹ sanctis. postea eisdē dicit: Cū enī sint
Ibi.3.a inter vos emulatiōes ⁊ ꝓtentiōes: nonne carnales estis ⁊ ſm hoīem
Ibi.5.a ambulatis? Et paulo post. Oīno audit⁹ inter vos fornicatio: q̄lis nec inter gentes ⁊ vos inflati estis. In q̄ nullū immunē relinqt: duz aliis fornicationē: aliis inflationē superbie crimē ascribit: ⁊ multa huiusmodi: ⁊ peiora in sequētib⁹ ponit. Sed sctoꝝ multe differentie sunt. Sancti enī dicunt⁹ hi idēq; pctores: qui se deo vouerunt: ⁊ separauerūt a vulgo vitā suā vt dño seruiāt. Huiusmodi hō ſm hoc q̄ ceter⁹ actib⁹ circūcisis se dño mācipauit: sctūs ōr: Sed forte in h̄ q̄ dño seruit: non ita gerit oīa vt cōpetit: sed in aliq̄b⁹ delinqt. Si enī q̄ sepat se ab oīb⁹ actib⁹ vt disciplinā medicine vel philosophie ꝓsequat⁹: nō ꝓtinuo ita pfect⁹ est vt nō peccet in aliq̄: imo plurima delinquēdo vix ad pfectionē puenit: ⁊ tū cū ad hmōi scholas se tradidit: certū est eū inter medicos ⁊ pbos numerari. Ita q̄ mancipat⁹ studijs sanctitat⁹ ſm h̄ qđ ꝓposuit sanct⁹ appellat⁹. Sedm h̄ vero q̄ necesse est euz in multis delinquere: dū vsu ⁊ disciplina ⁊ diligentia abscidatur ꝓsuetudo peccādi: peccatoꝝ ōr: Addo amplius q̄ nisi sctm̄ ꝓpositū aliqs habeat ⁊ sanctitatis studiū gerat: nescit peccati pniam gerere: vel remediū quere. Qui nō sunt scti in peccat⁹ suis moriunt⁹: q̄ sancti sunt penitentiaz ꝓ peccat⁹ gerūt: vulnera sua sentiūt: lapsus suos intelligūt: sacerdotem reqrunt ⁊ purificationē p pontificē. Jdeo caute ⁊ signanter dicit

ℭ quia pon

sumus: oēs pibimus. Quicunq; accedit ad tabernaculuz dñi moritur: Usq; ad internitionez cuncti delendi sumus:

Ca. XVIII

d Jritq; domin⁹ ad aarō: a
Tu et filij tui et domus b
a ℣ Lxx. Sumetis peccata sctoꝝ: qz p ea. s. q̄ offert pontifex pro peccato cuiusq; purificat eum.
pris tui tecū portabitis iniqtatē sctūarij: ⁊ tu ⁊ filij tui simul sustie/ c
℣ Sacrificia pro peccatis oblata que debentur sacerdotibus.
bitis pctā sacerdotij vestri: Sed d
⁊ fratres tuos de tribu leui et sceptro patris tui sume tecū: p̄stoq; sint ⁊ ministrēt ibi. Tu aūt ⁊ filij e
tui ministrabitis in tabernaculo testimonij. Excubabuntq; leuite †
ad pcepta tua: ⁊ ad cuncta opa tabernaculi: ita dumtaxat vt ad vasa sctūarij: ⁊ altare nō accedāt: ne ⁊ illi moriant⁹: ⁊ vos pereatis f g
simul. Sint aūt tecum et excubēt in custodijs tabernaculi: ⁊ in oīmi bus cerimonijs eius. Alienigena †
non miscebitur vobis. Excubate in custodia sanctuarij: et in ministerio altaris: ne oriatur indignatio sup filios israel. Ego dedi vo b
bis frēs vros leuitas de medio filiorū israel: ⁊ tradidi donū dño vt seruiant i ministerijs taberna/

cutus est dominus ad Moysen rē. Hic agitur de certificatione dignitat⁹ sacerdotalis per signum virge germinant⁹. Moraliter per virgam intelligitur doctrina: propter quod antiquitus philosophi portabant virgam in signum doctrine. Similiter Mar. vj. discipulis ad predicandum missis dicitur q̄ non portent nisi virgam tm̄. Igitur ille doctor cuius virga germinat floret ⁊ facit fructuz promoueri dignus est ad pontificis statum. germinat autez multiplicando discipulos. floret vero faciendo eos verbo ⁊ exemplo bonos et honestos: ſz facit fructum faciendo eos doctos ⁊ ad docendum aptos.

A

Allegorice⁹ per virgam aaron que germinauit sicca figurata fuit virgo maria. de qua scribitur Esa. xj. Egredietur virga de radice iesse: ⁊ flos de radice ei⁹ ascendet. Per quē florez christus intelligitur ſm doctores hebraicos ⁊ latinos. Hec autem virga sicca germinauit absq; humore virilis seminis concipiendo. florzuit autem sanctissime conuersando: sed fructum protulit deum nobis ⁊ hominem in vna persona pariendo. Ca. XVIII

a Jritq; dñs ad aaron.

d Dekmiato sacerdotio. hic ꝓsequenter adiungitur oneris impositio. et primo inq̄tuz sacerdos est mediator populi ad deum. secundo ecōuerso inq̄tuz est mediator dei ad populum ca. sequēti. Prima in duas: quia primo onus imponitur. secundo merces retribuitur. ibi: Locutusq; ē dominus. Circa primuz dicitur: Dixitq; domin⁹ ad aaron. mediante tamen moyse: vt dicit Ra. Sa. b Tu ⁊ filij tui ⁊ domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarij: id est habebit⁹ illa que offerūtur in sanctuario pro peccatis populi: vt exponunt aliqui. Sed ista expositio non videtur conueniens: quia portare ⁊ sustinere designant onus impositum. receptio autem oblationum non est sacerdotibus onerosa. ideo aliter exponitur referendo ad finem capituli precedentis: vbi queritur remedium ꝓtra periculū mortis in populo: si indebite aliq̄ accederent ad diuina. vt sit sensus: c Et tu et filij tui sustinebitis peccata rē. id est si aliqui se ingerent p vestram negligentiā: nō solum punientur ꝓ sua temeritate: sed ⁊ vos ꝓ vestra negligentia. ⁊ ideo vobis incumbit onus arcendi eos: ⁊ diligenter precauendi ne aliqs indebite accedat. d Sed ⁊ frēs tuos de tribu leui rē. sume tecum prestoq; sint. sez ad officia sibi cōuenientia: vtpote in custodia vasorū ⁊ portarum ne aliquis indebite se ingerat. e Tu autem ⁊ filij tui ministrabit⁹ in tabernaculo. leuit⁹ enī ñ erat licitū ingredi nisi in motione castrorū quando vasa sctā erant inuoluta: vt ea portarēt. f Ne ⁊ illi moriant⁹. propter suā temeritatē. g Et vos pereatis simul propter vestrā negligentiaz. ⁊ sic patet q̄ impositum erat sacerdotibus reprimere leuitas: ⁊ leuitis populum.
b Ego dedi vobis fratres vestros leuitas. nō ad faciendum opera vestra exteriora in domib⁹ vris: ſz ad seruiendum in ministerijs tabernaculi. ideo subditur: Et tradidi donum domino. Sequitur:

A ℣ Tu autem ⁊

quia pontifices ⁊ sacerdotes nō quorūcūq; sed sctōrū peccata sumūt. Sanct⁹ enī est q̄ peccatū suū p pontificem curat.

a Tu aūt ⁊ filij ⁊c. Orige. Alia lra. Tu aūt ⁊ filij tui tecum in ꝓspectu tabernaculi testimonij obseruate custodias vras ⁊ altaris tabernaculi ⁊c. Obseruare diligēter cōuenit q̄ scripta sunt: ⁊ eos p̄cipue q̄ in ordine sacerdotali gloriant. Qui aūt obseruet ⁊ faciat q̄ sacerdotib⁹ mādata sunt: et q̄ vtatur ordine ⁊ ore sacerdotali opera vero nō obseruet: solus nosse pōt q̄ scrutatur corda ⁊ renes. Mandantur aūt obseruari nō solū ea q̄ foris sunt: sed p̄cipue q̄ intra velū sunt: q̄si cura sit sacerdotib⁹ euidētia ⁊ manifesta diuine legis mādata implere: ⁊ mysteria abscondita oīm ꝓspicacia intueri. Si vero ad hominem velit referre tabernaculū testimonij (Paulus enim corpus hoīs tabernaculū dicit) interioza velaminis vbi inaccessibilia tegunt: principale cordis dicem⁹: qō solum recipe potest mysteria veritatis. Duo vero altaria. i. interius ⁊ exteri⁹ (q̄n altare ozōnis indiciuz est) illud
1.Co.14.c puto significare qō dicit Apls: Orabo spiritu: orabo ⁊ mente. Cū enim in corde ozauero: ad altare interi⁹ ingre
Mat. 6.a dioz. Unde: Tu aūt cū ozaueris intra in cubiculū tuū ⁊ claude ostiuz et ora patrē tuū in abscōdito. Qui ita ozat: ingredit ad altare incensi qō est interi⁹. Qui vero clara voce ⁊ verbis cū sono prolatis vt edificet audiētes: spiritu ozat: et offert hostiā in altario qō est foris ad holocaustū populi constitutū. Oportet ergo sacerdotes ea p̄cipue curare: que intra velū interius tegunt: ne q̄d ibi pollutū inueniat: interiorē. s. hoiem ⁊ cordis secreta vt ibi immaculata pmaneāt. Cherubin ⁊ ꝓpiatoriū scientia est intelligēda trinitat⁹. Cherubin quidē multitudo: id est pfectio scientie interp̄tat: et q̄ est alia pfectio scie nisi agnouisse p̄rem ⁊ filium ⁊ spūsctū. Hec ḡ curanda sunt a sacerdotib⁹: vt incōtaminata ⁊ illesa seruentur. Urna vero hūs celestē cibū manne thesaur⁹ diuini verbi est. Arca aurea in q̄ sunt tabule testamēti mens nr̄a est in q̄ legē dei descriptā hr̄e debem⁹. hec debet esse aurea. i. pura et p̄cisa: in qua lex dei sit scripta. nō atramēto: sed spū dei viui. non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus. Unde:
Ro.2.c Qui ostēdūt opus legis scriptū in cordib⁹ suis. Scripsit aūt de⁹ in cordib⁹ eoz digito legē naturalē: quā dedit dūs hūano generi ⁊ in cūctoz mētib⁹ scripsit: vnde initia sumimus: ⁊ semina quedā ad pscrutandā veritatem q̄ si bene excolamus
Allego. fructū vite afferēt nobis. Tu aūt ⁊ filij tui. Allego. Perfectiores. s. in eccl̄ia ⁊ sancti doctores: quoz officiū est sacramēta diuīa manib⁹ cōtrectare: et vasa sctā. i. scripture mystica verba ventilare ⁊ ad intellectū ꝓducere. Cetera aūt tuba meditet diligēter q̄ capē pōt ⁊ q̄ magistroz discretio iubet. b Si q̄s ⁊c. Nō de tribu leui. Oīas enī de tribu iuda: q⁹ vsurpauit sacerdotiū lepra pcussus est. c Locut⁹ est dūs ⁊c. Orige. Alia lra. Locut⁹ est dūs ad aaron dicēs: Ecce dedi vobis ad ꝓseruandū primitias. Alij tū ad obſuandū: sed veri⁹ ad ꝓseruādū. Querēduz est aūt quō fm legem primitie obseruent. Nō enī vt custodiāt sacerdotes accipiūt: sed vt consumāt. hoc ergo ad legē littere nō applicat: sed ad legē spirit⁹. Spiritales enī primitie ꝓseruari possunt: litterales nō pūt. Christus primitie est vere: q̄ ad ꝓseruandū nobis date sunt. Beatū est enim vt anīa que christū suscepit semper ꝓseruet ⁊ semp habeat. Que aūt offerebant in lege cōsumebant: ⁊ in ventre digerebant in secessum. Mas aūt primitias q̄ māducauerit: ⁊ gustauerit panē qui de celo descēdit: nō mo
Joh.6.c rietur in eternuz. Hic est enī panis q̄ cū semp comedat semp pmanet: imo auget. Quāto enī ampli⁹ verbū dei sumpseris: tanto abundabit. d Primitiaz. Primitie litterales ꝓsumunt: spūales custodiunt. Quāto enī verbū dei ampli⁹ sūpseris: tanto abūdabit. e Omnia que sanc. a fi. is. Orige. Alia lra. Ex oīb⁹ que sanctificē mihiā a filijs isrl ⁊c. Nō vult de⁹ accipe p̄mitias nisi a sanctificat⁹ isrl. Inuēiunt enī apud gentiles opa digna deo. Excoluerūt enī aliq̄ virtutes animi: ⁊ phia in nōnullis aliq̄d egit. Ex illis vult de⁹ benefacta suscipere quoz mens videt deū: ⁊ q̄ sancti sunt p fidē dei. Sentiis aūt etiā si q̄d honestū habeat in moz⁹ (q⁹ nō deo: ſz sibi

¶ ascribit

a culi eius: Tu autē ⁊ filij tui custo a
dite sacerdotiū vestrū: ⁊ oia que
ad cultū altaris ꝓtinent et intra
velum sunt: per sacerdotes admi
b nistrab̄tur. Si quis externus ac b
c cesserit occidetur. Locutus ē do/ c
min⁹ ad aaron: Ecce dedi tibi cu
d e stodiā primitiaruz mearum: Oia d e
a ſ nō a proselytis: nō a gentilibus.
f que sctificantur ā filijs israel tibi f
tradidi ⁊ filijs tuis pro officio sa/
ſ spiritualiter. s. intellecta.
cerdotali legitima sempiterna.
a ſ q⁹ p se sancta non sunt.
g Hec ergo accipies de his q̄ sanc/ g
tificant et oblata sunt domino.

¶ testamēto

Nico. de lyra

a Tu autem ⁊ filij tui custodite sacerdotium vestrū: id est sacerdotale officium quod seruat debite ministrando: ⁊ perditur indebite exercēdo: sicut nadab ⁊ abiu mortui sunt offerendo ignem alienum: vt habetur Leuit. x. b Locutusq; est dominus. Hic describitur retributio pro laboze: ⁊ primo q̄tū ad sacerdotes generaliter. secūdo q̄tum ad leuitas. ibi: Filijs autem leui. tertio q̄tum ad summum sacerdotem specialiter. ibi: Locutusq; est dominus. Quātum ad primum dicit:
c Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum. et dicitur custodiam: quia non oportebat talia comedere prima die ⁊ secunda tm̄: sicut de aliquibus sacrificijs quorum reliquie non poterant reseruari pro victu sacerdotuz i tempus magis longum. d Omnia que sanctificantur. hoc est deo promittūtur per votum. e Tibi tradidi ⁊ filijs tuis pro officio sacerdotali: id est pro laboze officij.

¶ In sanctuario

Ministerio de Cultura 2024

testamēto necessario obseruāda. Sunt tamē qui dicāt: Si ali quid obseruaī ſm lrām: cur nō omīa? Si vero ſpiritaliter intelligēda: ſpiritaliter ſunt omīa diſcutiēda. Nos autē vtriuſq; aſſertionis inſolētiam tēperātes: quid in his obſeruanduz

Ps. 18. ſit auctoritate ſcripturarū proferem⁹. Scriptum eſt enī: Lex dñi irrepḥensibilis cōuertēs animas: teſtimoniuz dñi fidele ſapiam pſtans

Ibidem paruulis. Preceptū dñi lucidum illuminās oculos: timor dñi caſtus pma. in ſe. ſe. Juſticie dñi recte letificantes

Ibidem corda. Judicia dñi vera tē. Niſi eēnt hec ſingula diuerſa: nō ꝓprias differētias vnicuiq; ſcriptura dediſſet: vt aliud de lege domini: aliud de mādato: aliud de iuſtificatiōibus: aliud de iudicijs diceret. Aliud ḡ lex: aliud pceptum: aliud teſtimoniū: aliud iudici-

Deu. 6. a um: aliud iuſtificatio. Uñ alibi: Hec eſt lex t mādata: t iuſtificatiōes: t p̄cepta t teſtimonia t iudicia que precepit dñs moyſi. Diligenti⁹ ergo bis q̄ recitantur in lege intēdamus. Sicubi enim ſcribitur eſſe mandatū: nō continuo lex accipiēda eſt. Juſtificationes quoq; nō ſtatim lex aut mandatū putande ſunt. Teſtimoniuz enim aut iuſticia nō confuſe vnū ex ceteris: ſed diſtincte accipiēdum eſt. Cum ḡ dicitur quia lex habz vmbram futurorū: non ideo mandatum vl iuſticia vl iudicia vmbre ſunt futurorū. Hec eſt enī ſcriptum hoc eſt mādatū paſche: ſed hec eſt lex paſche. Jn oue ergo corporali

1. Co. 5. c debeo intelligere vmbrā eſſe futuri boni. t quia: Paſcha noſtrum immolat⁹ eſt chriſt⁹. Similiter etiam inuenies de açymis t de alijs feſtorum dierum obſeruantijs ſcriptum. Quia ergo hec omnia ſub legis titulo ſcribunt in lege: q̄rere debeo q̄ ſunt açyma futurorū bonorū. t inuenio apoſtolū dicentē:

Ibidem Non in fermēto veteri neq; in fermēto malicie t nequicie tē. Scriptū ē quoq;: Hec eſt lex circūciſionis. Quero ergo quid circūciſionis vmbra bonorū cōtineatur futurorū? ne mihi in

Gala. 5. a vmbra circūciſiōis dicat Paulus: Si circūcidimini chriſtus vobis nihil pdeſt. Hec ergo ſingula q̄ nō ſm lrām obſeruanda dicit Aplūs: inuenies apud moyſen legis titulo ſignari.

Orige. Ubi vero dicit: Nō occides: nō adulterabis t huiuſmodi: legis titulū nō p̄miſit. Hec enim mandata ſunt: t iō nō extinanīunt apud diſcipulos euāgelij: ſed implētur. Non enim mandatū: ſed lex vmbrā hr̄e futurorū dicitur bonorum.

Orige. Notandū vero q lex dupliciter dicit. Generaliter enī omnia hec mandatū: iuſtificatiōes: p̄cepta: teſtimonia: iudicia: lex dicuntur. Specialiter aūt aliqua pars eoz q̄ in lege ſcripta ſunt: vt ſupradicta. Generaliter vero lex ſignificatur cum

Mat. 5. b dicit: Nō veni ſoluere legē: ſed adimplere. Et alibi: Plenitu-

Ro. 13. c do legis eſt dilectio. Omnia enim q̄ in lege ſcripta ſunt: legez

Deu. 16. c nominauit. Orige. Alibi quoq;: Juſte inquit ſectare qđ iuſtum eſt. Et q̄d opus eſt etiā in his allegoriā q̄rere: cum edificet lra? Orige. Quero quoq; ſi aliqua q̄ ſm lrām ſunt ſtare poſſunt: neceſſario etiā allegorice intelligant. Scriptuz eſt

Mat. 19. a enim in lege: Propter hoc relinquet homo patrē t matrē et adherebit vxori ſue tē. Qz hec allegorica myſteria cōtineant

Ephe. 5. g Paulus ꝓnūciat dicēs: Myſterū hoc magnū eſt tē. Qz autē oportebat etiaz ſm lrām cuſtodiri ipe dñs oſtēdit dicens:

Gen. 2. d Scriptū eſt: Propter hō relinquet hō patrē t matrē: t adherebit vxori ſue: t erunt duo in carne vna. Quod ḡ deus cōiunxit hō nō ſeparet. Qz autē abraam duos filios habuit: vnum

Gala. 4. c de ancilla: t vnum de libera. quis dubitat ſm lrāz ſtare? Ad-

Ibidem iecit autē Aplūs: Hec aūt ſunt allegorica. a Omis oblatio tē. Orige. Eſt autē ſapietis ſcribe t docti de regno dei vt ſciat de his theſauris ꝓferre noua t vetera: t quō penit⁹ litteram occidentē abijciat: t ſpīm viuificantē req̄rat: vt cōfirmet vtilē t neceſſariā lr̄e doctrinam: aut manēte hiſtoria etiā myſticum ſenſum introducat: ſicut in p̄ſenti loco.

Orige. Utile eſt enim ſacerdotibus euangelij offerre p̄mi-

1. Co. 9. b tias: vt q̄ euangelium annūciāt de euāgelio viuant. Impiū eſt enim vt q̄ ingredit eccleſiā dei: q̄ ſcit ſacerdotes t miſtros aſſiſtere altari t ꝫbo dī: aut miniſterio eccleſie deſuire nō oferat ſacerdotibus p̄mitias de fructibus terre quos dedit dñs: ſolem ſuū ꝓducendo t pluuias miniſtrando. Qui enī

ſm sibi datos fructus a deo credit: ſcit munerādo ſacerdotes honorare deum de munerib⁹ ſuis. Unde: Ue vobis ſcribe t phariſei hypocrite qui decimatis mentū t cyminū t anetū: t preteritis que maiora ſunt legis. hypocrite hec oportet fieri: et illa non omitti. Vult ergo dñs hec ſm lrām non omitti. Ad

Mat. 23. b diſcipulos quoq; ait: Niſi abundauerit iuſticia vra plus q̄ ſcribaz t phariſeoz nō intrabit⁹ in regnū celorum.

Mat. 5. c Quod ḡ vult a phariſeis: multa magis a diſcipulis. Quod aūt a diſcipulis nō vult fieri: ne a phariſeis. Unde dictū eſt antiq̄s: Nō occides: hoc ſeruant phariſei. diſcipulis aūt dr: Qui iraſcit fratri ſuo reus erit iudicio.

Ibidem

Gala. 3. b Orige. Chriſt⁹ nos redemit de maledicto legis: nō de maledicto mādati vel teſtimonij vel iudicioz: ne. ſ. ſubiecti eſſemus circūciſioni carnis: et ſabbatorū obſeruationi: t hmōi que cōtinenť in lege: nō in mādatis. Abūdat ergo iuſticia noſtra plus q̄ ſcribaz t phariſeoz. Si illi de fructib⁹ terre guſtare nō audent: primiſq; primitias ſacerdotibus offerant: t leuit' decimas ſeparent. Ego autē nihil bonū faciens fructib⁹ terre ita abutar: vt ſacerdos t leuita t dei altare nō ſentiat.

Orige. Petrus quoq; t Paulus p ſe primitias credētiū offerūt. Unde

Ro. 15. c Paulus dicit: Quia ab hierlm vſq; ad illyricū repleuerim euāgeliū xp̄i: vbi nō nominat⁹ eſt chriſt⁹: ne ſup alienū fundamentū edificarēt. Omnes ergo quos docuit tanq̄ fruct⁹ ſuos offert: t quotidie q̄rit nouos agros quos excolat: t noua rura q̄ ſeminet. Uñ ait: Cupio venire ad vos vt aliquē fructū habeā in vobis ſicut in ceteris gentib⁹. Ex his oīibus electa queq; ſignat: t ſingularū eccleſiaz eligit t offert primitias. Orige. Quiſq; etiaz doctor q̄ docet: p̄dicat t inſtruit auditores agrum eccleſie ſue. i. credentiū corda videt excolere. Habet quoq; culture ſue fructum: t in fructu electū aliquē t precipuū quē quaſi primitias offerat: t aliū pro primogenitis: alium pro decimis. Orige. Habet forte alios primogenitos t inferiores: quos neq; p primitijs neq; p primogenitis: ſed pro decimis poſſit offerre.

Ibi. 1. b

a Jn ſanctuario come. illud. t ſic determiat locū. b Mares tm̄ edēt. t ſic determiat ſerū q̄tū ad ſacrificia p̄dicta.

c Primitias ātē. ſeq̄t: Qui mūdus ē i domo tua veſcet eis. Licet poſſent comedi a maſcul' t mulierib⁹: vtpote vxore t filiab⁹ ſacerdotū: tñ n erat licitū imūdis. d Oēm medul. qz primitie debebāt dari de meliori qđ ſignificaī p medullam.

Ibi. vlti. c

Act. 10. d

Mat. 13. c

Nico. de lyra

(ſ antecē

a Omis oblatio. Hoc dicit ad differentiam illorum qui ſacrificabant ydolis. Et dicit: Omis oblatio tē. Et ſic ſenſus eſt: Omis oblatio que offertur deo ſacrificium vocatur. Et ſic ſacrificium dicitur quaſi ſacrum factum. Et ſic ſacrificium dicitur quaſi ſacrum factum. Et ſic ſacrificium dicitur quaſi ſacrum factum.

Act. 10.b

Ⓜ anteq̄ doctrinā verbi vel gratiā baptismi a Petro suscipe-
rent: audisse ab angelo q̄ oratiões eius ꝛ elemosyne ascendissent
ad deū. vnde ꝓ angelū videtur quasi primitie deo oblatus.

Christus est primitie primitiarū. Cornelius primitie genti
um. Alij primitie ecclesiarū: sicut q̄dā pmitie asie. alij achaie.

Orige. Aderit vnusquisq̄ angelor̄
ī cōsūmatiōe seculi in iudicio: ꝓducēs
secū eos quibus prefuit: q̄s inuit: q̄s
instruxit: ꝓ quib⁹ semp vidit faciem
L patris q̄ in celis est. Et puto ibi inqui
rendū vtrū culture hominū angelus
defuerit? an culture angelice non di-
gne humana segnicies responderit?
Erit ergo ꝛ in hoc iudiciū dei vtrum
negligentia ministrorū qui in ministe
rium ꝛ adiutoriū missi sunt ꝓpter eos
qui hereditatē accipiūt salutis: an no
stra ignauia tot lapsus nobis eueni-
ant. Erit ergo etiā in homīes ꝛ ange-
los iudiciū dei. Et forte iudicabūtur
aliqui cū Paulo: ꝛ cōferent̄ laborib⁹
ꝛ fructib⁹ eius q̄ ex multitudine credē
tium veniunt: ꝛ forte inuenient̄ fortior
1.Co. 6.a aliquib⁹ angelis. Unde: An nescitis
quoniā angelos iudicabimus? nō q̄
Paulus iudicet angelos: sed opus
Pauli iudicabit aliquos. Hinc fortas-
1.Pe.1.c sis Petrus aiebat: In quē ꝓcupiscūt
angeli etiā cōspicere. Cuius etiā apo-
stoli angelis vtantur adiutoribus ad
Act.12.c ꝓdicatiōis officiū cōsūmādū. Cū in actib⁹ aplor̄ diceba-
t: q̄
angelus Petri esset q̄ ad ostiū pulsaret. Sīr ergo intelligit̄
esse angelus Pauli ꝛ cuiuslibet apli: ꝛ singulor̄ ꝓ ordinē vel
pro meritis: q̄s in laborib⁹ ꝛ doctrina vl̄ aplor̄ vel reliquo-
rū doctor̄ necesse est pmas partes hr̄e: ꝛ aīarū que ꝓ eos ꝓfe
cerunt fructū cū his ꝓ q̄s operati sunt ad areā dñi cōportare.
Erit ḡ in ꝓgregatiōe fructuū. i. electiōe credētiū q̄ fuit illius
ecclie pcipuus ꝛ eximius pmitie. Supior vero illius ecclesie
primogenit⁹ ab illo archangelo oblat⁹. Omne ḡ qō adumbra
Deb.10.a tū est in lege (qm̄ lex vmbrā habet futurorū bonorum) alio
quodā modo ꝓ angelor̄ ministeria in futuror̄ bonor̄ verita
te cōplebit̄: vt q̄ formata sunt in israel q̄ est ꝟm carnē: in veris
israelitis impleant̄. Nomen enī israelis ad angelos puenit q̄
tāto verius israel appellant̄: quāto veri⁹ sunt mēs videns deū.
hoc enī israel interpretat̄. Sicut enī quedā noīa gentiū vel pn
cipū ad angelos malos referunt̄: vt pharao rex egypti. Na
buchodonosor rex babylonis: vel Assyrius ita q̄ de sanctis
viris ꝛ de gēte religiosa scribunt̄: ꝛ ad sctōs angelos referun
Esa.37.c tur. Uñ Esaias de Nabucho. Et inducā gladiū sup gentem
magnā ꝛ sup pncipē assyrior̄. Et alibi: quasi de principe cu-
Ibi.14.c iusdā gentis: Quō cecidit lucifer q̄ mane oriebat? Or aūt in
Gen.11.b genesi legim⁹ deū ad angelos loquentē: Uenite ꝓfundamus
linguā eor̄. putandū est ꝙ diuersi angeli diuersas in hoībus
linguas ꝛ loq̄las opati sunt: Verbi grā: An⁹ vni homini lin
guā imp̄sit babyloniā: alius egyptiā: ali⁹ grecā: ꝛ sic fortasse
diuersar̄ gentiū ipi pncipes fuerunt q̄ lingue ꝛ loquele vide-
bant̄ auctores. Manserat aūt lingua ꝓ adaz primit⁹ data. i.
hebrea in ea parte hoīm: que non angeli vl̄ principis: sed dei
portio est. Orige. Offerūt ḡ angeli ex nobis pmitias: ꝛ ex-
colit q̄s q̄ō studio se ab erroribus gentiū ꝙuertit ad deū: ꝛ est
Deu.32.a q̄s in portiōe vel cura illius vl̄ illi⁹ angeli. Et sicut ab initio
cū dispgeret de⁹ filios adam: statuit fines gentiū iuxta nume
rū filior̄ vel angelor̄ dei: ꝛ quecq̄ gens sub illo vl̄ illo ange-
Ibidem.b lo facta est. israel aūt pars dñi ꝛ funiculus hereditatis eius.
Ita credo in fine mūdi hui⁹: ꝛ in initio alteri⁹ seculi futuruz:
vt itē diuidat excelsus filios adaz: ꝛ q̄ nō poterunt tam mū
di esse corde: vt ipm videāt deū: ꝛ esse portio dñi vel sctōs an-
gelos videāt: ꝛ sint ꝟm numer̄ angelorum dei. Optabile est ḡ
ita ꝓficere quēq̄ vt inter pmitias vel pmogenita eligatur: ꝛ
deo offerat̄ tanq̄ pars eius. Si min⁹ vl̄ sctōr̄ angelor̄ pars
Ps. 62. esse mereat̄. Dūmodo non inueniat̄ inter illos de q̄b⁹ dr: In-
troibūt in inferiora terre: tra. in ma. gla. par. vul. erūt. hoc ē
demonū. Me sunt enī vulpes q̄ exterminānt vineas: ex quibus
Luce. 13.g erat herodes. de q̄ dr: Ite dicite vulpi huic: Refugiamus ḡ
terrenos act⁹ ꝛ intelligentiā terrenā ne introeam⁹ in inferio-
ra terre. Introeunt enī q̄ legē dei ꝛ ꝓmissionū bona terrena
intelligētia excipiūt: ꝛ nō excitāt anias terrenor̄ ad expecta-
Colos.3.a tionē celestiū: vt q̄rant q̄ sursuz sūt: nō q̄ sup terrā.

Orige. Offerunt angeli pmitias vnusq̄sq̄ credo gent̄ sue
ꝛ eccīe sue: q̄bus Johes in apocalypsi scribere videt̄: anglos Apo.1.b
scz eccīe ephesi: smyrne ꝛ laodicie ꝛc. Offert ḡ quisq̄ pmitias
gentis sue: vel eccīe que ei dispensanda cōmissa est vl̄ forte ex-
trinsecus ꝛ alij angeli sunt q̄ ex oībus gentibus fideles ꝓgre-
gēt. Et ꝓsiderem⁹ ne forte sicut in aliq̄
ciuitate vbi nōdum xp̄iani sunt: si q̄s
doceat instruat et postea ibi princeps
ep̄us fiat: ita sancti angeli eos quos
e diuersis gentib⁹ ꝓgregauerūt: si ꝓ-
ficere fecerint: in futuro pncipes fiant
ꝛ rectores: vt xp̄s dicat̄ rex regum et Apo.19.c
dñs dñantiū. Hi enī sunt reges eorum
q̄s regūt ꝛ ꝓficere faciūt. Ip̄i ḡ offe-
runt quosdā quidē pontifici: quosdā
filijs pontificis. i. supiorib⁹ virtutib⁹
ꝛ archangelis: quosdā leuit̄. i. paulo
inferiorib⁹: si angelici ordines vt israe
lite distincti sunt: cū ipi dicant̄ vmbre
ꝛ exemplari deseruire celestiuz. Forte
ergo in futuro cū oēs fructus ꝓgrega
bunt̄ ad areaz: erunt quidā portio ve
ri pontificis. i. xp̄i: alij leuitar̄ vel an
gelis vel alijs celestib⁹ virtutibus se-
gregati. quidā ꝛ portio hominū: q̄ in
hac vita prudentes dei dispensatores
fuerunt: vnde ei cui dñs crediderat
q̄nq̄ mnas: ꝛ fecerat decem. ait: Esto Luce.19.c
potestatē habens sup decem ciuitates
ꝛc. Que enī hic ptās sup ciuitates in-
telligitur nisi gubernacula aniarū. Unde mihi videt̄ ꝙ inter
angelos alij pncipatum ꝛ ptātes sup alios gerāt. alij subiace-
ant ꝛ obtemperēt potestati. Sic nec ille cui potestas decē ciui-
tatum vel q̄nq̄ dat̄ ūmerito ad hanc puenit potestatem. Om-
nia ergo apud deū rōne ꝛ iudicio fiunt: nec ad gratiā: sed pro
merito. alius princeps multor̄ esse ponitur: alius principatui
subiectus. Idem. Agri angelor̄ corda nostra sunt: q̄sq̄ eor̄
ex agro quem colit offert pmitias dño. Orige. Sicut chri-
stus est rex regū: ita pmitie pmitiar̄: q̄ nō pontifici iā sed deo
oblate sunt: q̄ semp hostiā obtulit deo: et surgens a mortuis Hebr.9.d
sedet ad dexterā dei. Dicit̄ aūt primitie ꝛ primogenit⁹ totius Ephe.1.b
creature. Quod vtrū sic ꝓ singulas creaturas intelligi debe-
at: vt inter homīes pmitie dormientiū dr ꝛ intelligitur: an cel-
sioꝛ ꝛ diuiniꝛ intelligētia: nō est pūtis temporis ꝓsequi.

Sed ꝛ si mererer ego magnū ꝛ summū pōtificē dignū offer
re sensum: vt ex his que loq̄mur ꝛ docem⁹ aliquid egregium
summo pontifici placeret: poterat angelus q̄ preest eccīe ex oī-
bus dictis nr̄is aliq̄d eligere: ꝛ loco primogenitor̄ vel pmitia-
rum de agello nr̄i cordis dño offerre. Sed vtinā pro his q̄ lo-
quimur dānari nō mereamur: sufficeret nobis hec gratia.

a Uniuersa frugū ꝛc. Aug⁹. Primogenita omīa quecūq̄ in
terra eor̄ fuerint: q̄tūcunq̄ obtulerint dño: tibi erunt. Hic p̄-
mogenita nō fetus pmos vel pmitiuos pecor̄ dicit. Nam ipsa
grece prototocos vl̄ prototosa nomniatur: hec autem protogē
nemata. Sed latine his duabus rebus duo nomīa nō sunt re-
perta. ꝛ ideo ista protogennemata q̄dam primitias interpreta
ti sunt: sed pmitie aperte dicunt̄ ꝛ aliud sunt. Hec igit̄ tria ita
discernunt̄: quia prototocos vel prototosa sūt pmitiui aialiū
fetus ꝛ hoīm. Protogennemata vero primi fruct⁹ de ṫra sum-
pti vel de arbore: vel de vite. Primitie aūt de fructib⁹ q̄dez:
sed iam relatis de agro sicut de massa de lacu de dolio de cu-
pa: que ꝓ pmitijs sumebantur. b Quicq̄d pmum. Ori-
ge. Possunt forte illi primogeniti dici q̄ cum mulieribus non
sunt coinq̄nati: vel etiam martyres. Primitie quoq̄ eccīe
pūt dici xp̄gines. decime vero q̄ post cōfugiū ꝓtinētes sunt.

Nico. de lyra

Ⓜ Omnes pmi

a Quicq̄d pmum erumpet e vulua. i. quod pmo nascetur.
b Ut ꝓ homīs pmogenito precium accipias. qō est q̄nq̄ si-
cloꝛum argēti: vt dictū est. ē. iij. ca. ꝛ intelligit̄ de pmogenitis
aliarū tribuū a tribu leui cuius pmogeniti erāt deo oblati ad
ministerium tabernaculi. c Et omne animal qō ūmundū est
redimi facias. hoc non intelligitur generaliter de omni ani-
mali immūdo: sed de omni indigente redemptione. inter ani-
malia enim immunda aliqua erant quoꝛum pmogenita nō re-
dimebantur: sed interficiebantur: sicut pmogenitum canis: ꝛ
aliqua que nō redimebantur pecunia: sed ꝓ eis ouis offere-
tur: sicut pmogenitum asini.

Primogenitum

a Omnes primitias sanctuarij ⁊c. Raba. In vtroq; testamento ministris altar' oblationes ⁊ decime ad necessaria tribuunt': ne terrenis possessionibus audeāt inbiare: nec lucrum de mīsterio quere. vnde: Gratis accipist': gratis date. Nolite possidere aurū neq; argētū neq; pecuniam. Mystice autē decime obseruantiā legis significant: vel sinceritatem integritatis fidei: vel pfectionez boni operis que maxime habere debent qui ministerio diuino se exhibēt. In denario et numero creature ⁊ creatoris cognitio cōprehēditur: quia septenarius respicit ad humanam naturam: tribus scilicet vim anime ostēdētibus. Unde: Diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo: ⁊ ex tota anima tua: ⁊ ex tota fortitudine tua. Corpus autem ex quattuor constat elementis. Septenarium autem si ternario numero fidem ⁊ confessionem trinitatis exprimenti adiunxeris: denarius cōplebis.

Mat.10.b

Mystice

b Pactum salis. Rab. Pactum salis nominat oblationum vniuersitatem q̄ ad ministerium vel ad ius sacerdotum pertinet. Unde in Leuitico: Quicquid obtuleris sacrificij sale condies ⁊c. Mystice ostēditur sapientiam cōuenire sacerdotibus ⁊ predicatoribus diuine legis: nō secularem sed apostolicam. de qua Paulus dicit: Sapientiaz loquimur inter pfectos: sapientiā nō huius seculi ⁊c.

Leui.2.d

Mystice

1.Co.2.b

De qua apostolis dicit: Vos estis sal terre. Sicut enī omnis cibus sale cōditur: sic omnis sermo apostolica sapientia. Aaron ergo ⁊ filij eius pactum est salis sempiternū: quia non solum episcopis necessaria est sapientia: sed etiā presbyteris: diaconib⁹ ⁊ omnibus ordinibus. ⁊ hoc coram deo. i. vt pura et simplex sine versutia ⁊ malicia deo placeat. Sapientia enim hui⁹ mūdi inimica est deo.

Mat.5.b

Sap.5.b

c Locutusq; est dñs ⁊c.

l Aug⁹. Et locutus est dominus ad moysen ⁊ aaron dicens: Jsta est distinctio legis: quecūq; constituit dominus ⁊c. Non est distinctio nisi inter duo vel plura. Distinctionem enim singularitas non recipit: nec distinctionem cuiuslibet rei memorauit: sed addidit legis: nec cuiuscunq; legis. Assidue enī in scriptura legitur de vnaquaq; re: de qua legitime precipitur: hec est lex istius vel illius: nō vniuersalis lex que continet omnia que legitime precipiuntur. Nic vero cū dixisset: Hec est distinctio legis:

Ga additit:

mi facias: cui⁹ redēptio erit postvnū mēsem: siclis argēti q̄nq; pōdere sanctuarij. † Sicl⁹ viginti obolos habz. Primogenita aūt bouis ⁊ ouis ⁊ capre non facias redimi: quia sanctificata sūt dño. Sanguinē tm̄ eoz fundes sup altare: ⁊ adipez adolebis in suauissimū odorē dño. Carnes vero in vsuz tuū cedēt: sicut pectuscul̄ cōsecratū ⁊ arm⁹ dexter tua erūt. Omnes primitias sanctuarij q̄s offerūt

a

b

a ℣ archangeli: angeli: apli ⁊ quilibet doctores ecclie.

filij isr'l dño tibi dedi et filijs ac filiabꝰ tuis iure ppetuo. Pactū sālis est

a ℣ sapientie diuini cōdimenti.

b

c

℣ epis. ℣ sacerdotib⁹: diaconib⁹.

sempiternū coram dño tibi ac filijs tuis. Dixitq; dñs ad aaron: † In terra eoz nihil possidebitis: nec habebitl partez inter eos. Egō pars ⁊ hereditas tua in medio filioz israel. † Filijs autē leui dedi oēs decimas israelis in possessionē pro misterio q̄ seruiūt mihi in tabernaculo federl: vt nō accedāt vltra filij isr'l ad tabnaculū fęderis: nec cōmittāt pctm̄ mortifer: solis filijs leui mihi i tabernaculo seruientibus ⁊ portantib⁹ peccata populi. Legitimū sempiternū erit in generatiōib⁹ vr̄is. † Nihil aliud possidebūt: decimaz oblatiōe ptēti q̄s i vsus eoz ⁊ necessaria sepaui. Locutusq; ē dñs ad moysen dicēs: Precipe leuitl atq; denūcia † Cū acceperitl decimas a filijs isr'l q̄s dedi vobis: primitias eaz offerte dño. i. decimā partē decime: vt reputet vobis in oblationez pmitiuoz: tā de areis q̄ de torcularibus ⁊ vniūsis q̄z accipitis pmitias offerte dño: ⁊ date ea aaron sacerdoti. Omnia que offertis ex decimis ⁊ in donaria domini separatis: optima et electa erunt. Diceseq; ad eos: Si preclara ⁊ meliora queq; obtuleritis ex decimis: reputabit vobis q̄si de area et torculari dederitis primitias: et comedetis eas in omnibus locis vestris: tam vos q̄ familie vestre: quia precium est pro ministerio quo seruitis in tabernaculo testimonij: et non peccabitis super hoc egre gia vobis ⁊ pinguia reseruātes: Ne polluatis oblationes filiorum israel et moriamini.

b

c

d

e

f

g

h

i

k

l

m

l La. XIX

Locutusq; est dñs ad moy/

n †

a Primoge. autem bo. ⁊ ouis ⁊ ca. nō fa. re. qz sanc. sunt dño: qz debebāt immolari ipsi deo. b Carnes vero in vsum tuū ce. sicut pec. ꝓsecratū. i. sicut de alijs sacrificijs quoz vna pars est offerentiū. pectuscul̄ tamē ⁊ armus dexter de illis ptinēt ad te: sic carnes de istis. c Pactum salis sempiternū. in omni sacrificio ponebat' sal: ⁊ ideo stabilitas alicui⁹ pacti designat' nomīe pacti salis. d In terra eorum nihil possidebitis. ex q̄ enim accipiebāt victū a populo nō debebāt habere partē in hereditate. e Nec habebitis partē inter eos. hoc addit' ad denotandū q̄ nec etiam in preda hostium debebant habere partē: vt dicit Ra. Sa. f Ego pars ⁊ hereditas tua. qz oblata ⁊ sanctificata dño erāt assignata p victu suo. g Filijs autē leui. Nic ꝓsequēter agitur de mercede leuitarū. ⁊ ptz lra vsq; ibi: h Et poz. pec. po. qz si ex eorū negligētia alij se ingerāt indebite ad tabernaculū punient'. i Quas in vsus eorum ⁊ necessaria separaui. p hoc ostenditur q̄ leuite nō poterāt tm̄ decimas comedere: sed etiā in alia sibi necessaria cōmutare. k Locutusq; est dñs. Nic consequēter agitur de mercede summi sacerdotis specialiter: qz leuite de decimis recep/tis a pl̄o debebāt dare partem decimā summo sacerdoti: ⁊ de illis debebāt dare illa que erant meliora: aliter peccarent si scienter sibi meliora retinerēt. ⁊ ex his patet lra vsq; ibi: l Ne polluatis oblationes filiorū israel: id est decimas vob oblatas ab ipsis p peccatum predictum. m Et moriamini. s. si hoc fereritis.

† Deu.18.a

† De decimis c.1. p⁹ pri. ℟. rursus

† De decimis c.2.⁊.c.tua 2.

Moraliter. La. XVIII

D

Dixitq; dñs ad aaron ⁊c. Sequtur: † Ercūbabūtq; leuite ad p̄cepta tua ⁊ ad cuncta opa tabernaculi: ita dūtaxat vt ad vasa sanctuarij ⁊ ad altare nō accedant. Per h aūt q̄ leuite arcentur ab ingressu sanctuarij ⁊ ab actu offerēdi sacrificia in altari holocaustoz̄: significat q̄ clerici qui sunt sub sacerdotibus etiaz in alijs sacris ordinib⁹ ꝓstituti nō debēt exercere act⁹ ptinentes ad officiū sacerdotū. † Alienigena nō miscebit' vobis. p hoc q̄ populus cōmunis arcet' ab ingressu loci diuini cultus ⁊ ꝓcedit' sacerdotib⁹ ⁊ leuitis cis ministrātibus: significat' q̄ in nouo testamēto populus cōmunis arcēdus est a cancello vl̄ choro vbi diuinū officium celebratur.

† Deu.18.a

† De decimis c.2.⁊.c.tua 2.

c† Omia q̄ sanctificant' a filijs israel tibi tradidi ⁊c. p hoc aūt q̄ sacerdoti assignant' primitie ⁊ leuit' decime p sustētatione sua familiarūq; suar̄: oñdit' q̄ i nouo testamēto pl̄s tenet' ꝓuidere seruientibus deo de victu ⁊ vestitu ℞m ꝓditiōez statutū ⁊ psonar̄: ⁊ istud obseruatuz fuit ab antiq̄ etiaz apud gentiles: sicut patet Gen. xlvij. vbi dr̄ q̄ sacerdotes egypti tē poze famis nō fuerūt cōpulsi vēdere possessiōes suas sicut alij: qz statuta cibaria sibi ex horreis publicis p̄bebant'.

n Locutusq; est dñs. La. XIX

l Nic ꝓsequēter agit' de officio sacerdotis inq̄ztuz est mediator dei ad populū: ⁊ hoc p̄prie respicit purificationē que a deo deriuat' ad populū p sacerdotis officiū. In lege autem erāt due purificationes. Una ab immūdicia spirituali que cōtingit ex peccatis: ⁊ ista que erat grauioz purificabatur per oblationes ⁊ sacrificia vt habetur Leuit'. iij. et v. Alia autem erat ab immundicia cor/

A

Quecunq; cõstituit dñs: precipiendo. s. nõ creando. Quidam enim quecũq; precepit dñs transtulerũt. Si ergo hec est distinctio legis quecũq; precepit dominꝰ: magna est ista distinctio: et recte intelligitur duo testamẽta intelligere vel distinguere. Eadem sunt enim in veteri et in nouo testamẽto ibi obumbrata: hic reuelata. Nõ enim tm̃ sacramẽta diuersa sunt: sed etiam promissa. ibi videntur temporalia ꝓponi: quibus spũale premium occulte significetur: hic aũt manifeste spiritualia promittuntur et eterna. Temporalium enim bonorum et carnalium: et spiritualiũ atq; eternorum: que certior distinctio est q̃ passio christi. In cuius morte claruit nõ trãsitoriam felicitatem pro magno munere sperandam et optãdam: cum vnigenito filio (quem tanta pati voluit) longe aliud deus a se peti et expectari aperta distinctione declarauit. Hanc ergo passionem velut distinctionem duorum testamẽtorum: quod de iuuẽce rufe mactatiõe dicit: satis congrue figurat. Locutus est dñs ad moysen et aaron dicẽs: Ista est distinctio legis q̃cũq; ꝓstituit dñs: deinde mandare incipit: hec adiũgens dicẽs: Loquere filijs israel. Potest etiaz ita distingui. Et locutus est dominꝰ ad moysen et aaron dicẽs: Ista est distinctio legis quecũq; cõstituit dñs dicẽs: nõ q̃cũq; cõstituit dñs creans sicut celum et terraz et mare et omia q̃ in eis sunt: sed quecũq; cõstituit dñs dicens: in duobꝰ scz testamẽtis. vt deide seq̃t: Loq̃re filijs israel et accipiãt a te iuuẽcã rufam sine vitio. Iuuenca rufa carnẽ christi significat. Sexus femineus infirmitatẽ carnalẽ. rufam passione cruentam. Q̃ autẽ ait: accipiãt a te: in ipo moyse figuraz ostendit legis: quia ꝑm legez visi sunt sibi occidere christũ: q̃ soluebat sabbatũ: et obseruationes legis prophanabat. a Vaccam. Per masculũ fortitudo: p feminam infirmitas significat. p vaccam infirmitas dñice incarnatiõis ad sacrificiũ assumpta figurat. Mortuus est enim ex infirmitate: sed viuit ex virtute dei.

a. Co. vl. a Can. 5. e

Vaccam rufam: rubeam. scz sanguine passionis. Unde: Dilectus meus candidus et rubicũdus. Candidus. s. ex diuinitate. rubicũdus ex sanguine. candidus etiam p iusticiam vite. Grego. Moza. Vaccam rufam mactamus: cũ carnez a lasciuia voluptatis extinguimus: quã cum hysopo ligno cedrino et cocco offerimus: quia cũ maceratione corporis sacrificium fidei: spei et charitatis adolemꝰ.

Moralit

b Nulla sit macula. Augꝰ. sine vitio. Hanc enim carnẽ cetere hostie significabant: vbi similiter sine vitio pecora ĩmolari iubebant. Erat enim in similitudine carnis peccati: sed nõ caro peccati. Sed hic vbi euidẽtius legis distinctionẽ voluit deus cõmendare: parũ fuit dicere sine vitio: nisi diceret que nõ habet in se vitium. Q̃ si repetẽdi causa dictũ est: forte nõ frustra est q̃ eã rez ipa repetitio firmius cõmẽdauit: q̃uis nõ aberret a vero: et iõ additũ intelligat: q̃ nõ hz in se vitium: cũ iã dictũ eẽt iuuencã sine vitio. Quia in se nõ habuit vitium caro xp̃i: in aliꝭ aũt habuit q̃ mẽbra eius sunt. Que enĩ in hac vita caro sine peccato: nisi ilIoh. 8. d la sola que nõ habuit in se vitiũ?

c Nec portauerit. Ois q̃ peccat: seruus est peccati: q̃ ergo christꝰ nunq̃ peccauit: iugũ nõ portauit. Augꝰ. Et nõ est supeã suppositũ iugũ et. Nõ enĩ subiugata est iniq̃tati: cui subiugatos inuenies liberauit: et vincula eoz dirupit. Unde: Dirupisti dñe vincula mea: tibi sacrificabo hostiã laudis et. Sup illiꝰ enĩ carnẽ nõ est positũ iugũ: q̃ ptãtẽ habuit ponendi animã suam: et iterũ sumendi eam.

Ps. 2.

d Tradetisq;. Vaccam ad ĩmolandũ sacerdoti traditur: q̃ dominꝰ incarnatus pro redemptione nostra sacrificiũ semet ipsum fecit: datus manibus iudaici populi. Augꝰ. Et dabis eam ad eleaçarũ sacerdotem et. Cur nõ ad aaron? Forte prefiguratum est non ad tempus quod tunc erat: sed ad posteros huius sacerdotij passionem domini puenturam.

e Qui eductam extra castra. Quia extra portam passus est christus: vt nos a cõuersatione pũtis vite quasi a ciuitate educeret. Augꝰ. Et ejciant eam extra castra. Sic electus est dominus passurus extra ciuitatem. Augꝰ. In locũ mũdum: quia nõ habuit causam malam. Et occident eam in cõspectu eius: sic occisa est caro xp̃i in ꝓspectu eorũ qui futuri erant in nouo testamento dñi sacerdotes.

Moralit

f Immolabit. Moraliter. Vaccam rufam (cuius cinis est expiatio populi) ĩmolare nõ poterit: nisi qui terrena opa nõ fecerit: iugũq; delicti nõ traxerit: et vinculis peccatorũ ligatus nõ fuerit.

g In cõspectu om. Grego. Quia christꝰ in cõspectu oĩm quasi extinctꝰ est. In ꝓspectu patris ĩmolatus: q̃ qõ ante oculos hominũ pena: hoc ante oculos pris sacrificiũ fuit.

h Et tingens di. et. Augꝰ. Alia lra. Et accipiet eleaçar sanguinẽ eius: et asperget ꝓtra faciẽ testimonij a sanguine eius septies. Quia xp̃s ꝑm scripturas fudit sanguinẽ in remissionẽ peccatorũ: ideo ꝓtra faciẽ tabernaculi testimonij: q̃ nõ aliter declaratum est q̃ fuerat diuino testimonio prenunciatum. Et ideo septies: quia ipe numerus ad mundationem pertinet spiritalem. Grego. In digito discretio opatiõis signatur. In sanguine vacce digitũ tingere: est in passiõe dñi nr̃a opa ꝓsecrare: vt passionem

1. Pe. 2. d eius quã cognoscimus imitemur. Passus est enim vobis: relinquens exemplũz vt sequamur vestigia eiꝰ. Grego. Eleaçar sacerdos ĩmolat: et in sanguine digitum tingit: q̃ plebs iudea ex reprobor̃ parte humilitatẽ dñi vsq; ad passionẽ p̃secuta est. In electis vero opationẽ humilitatis eiꝰ imitata. Et asperget ꝓtra fores tabernaculi et. tabernaculum synagogam significat. Qui ergo tinxerit digitum cõtra fores tabernaculi aspergat. i. quisquis passionis eius vias imitat: synagoge nõ credenti et resistenti p exempla bona et predicationẽ rectam signum bene viuendi prebeat.

i Asperget. Grego. Id est resistenti plebi per predicationem rectam et opera passionis christi exempla monstrabit.

Septem vicibus

sent aaron dicẽs: Ista est religio victime quã ꝓstituit dñs: Precipe filijs israel: vt adducant ad te vaccã rufaz ętatis intẽgrę: i qua nulla sit macula: nec portauerit iugũ: tradetisq; eã eleaçaro sacerdoti. Qui eductã extra castra immolabit in cõspectu omnium: et tingens digitũ in sanguie eius: asperget cõtra fores tabernaculi

a ℔ q̃ omnis operatio eius perfecta.

℔ qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius.

a b c d e f g h i k l †

Deu. 13. b †

pozali: que ptingit ex tactu alicuius rei immunde: vel alia immundicia corpozali per quam efficiebatur homo ineptus ad ingrediendum locum cultus diuini: ita q̃ tales immũdicie erant quasi quedã irregularitates impediẽtes accedere ad locũ diuini cultus q̃diu manebãt: et tales purificabantur p aspersionem aque lustratiõis: i qua cõmiscebãtur cineres vacce cõbuste: et de ista purificatione agit hic. Circa quod primo ponitur ritus oblationis. secõdo modus expiationis. ibi: Habebũt quoq; filij israel. Adhuc circa primũ describitur vacce ĩmolatio. secũdo ex hoc aliquorũ inquinatio. ibi: Et tũc demum. Circa primuz dicit sic: a Ista est religio victime et. q̃ ĩmmolabatur p purificatione totius populi vt posset accedere ad cultũ dei: qui cultus in sacra scriptura vocat religio. et ideo hec victima specialiter notatur nomine religionis. b Precipe filijs israel vt adducãt. q̃ p purgatione multitudinis fiebat ista immolatio. ideo aĩal immolandũ debebat exhiberi a toto populo. c Ad te vaccã. Erat enim immolãda p peccato idolatrie vituli. ideo dicit vacca magis q̃ vitulus: quia sic nominatur ille populus Osee. v. Sicut vacca lasciuiens declinauit israel: et eadem ratione adducebatur ad moysen: et nõ ad aaron: quia timore populi fecit idolum vituli: vt habetur Exo. xxxij.

d Rufam. In hebreo habet: Rubeam. quia idolum ꝓdictum fuit aureum ꝓpter similitudinẽ colozis. e Etatis integre. In hebreo nõ habet: Etatis: et ideo integritas refertur ad colozem vacce que debebat esse rubea integraliter absq; varietate aliqua alterius colozis. f In qua nulla sit macula. i. defectus membrozum: quia talia defectuosa non erant immolaticia.

g Nec portauerit iugum. ad significandum q̃ filij israel in idolatria vituli abiecerant a se iugum legis dei. h Tradetisq; eam eleaçaro. et nõ aaron: quia eleaçar nõ peccauit in conflatione vituli.

i Qui eductam extra castra. non solum de castris deitatis et leuitarum: sed etiam populi: ad designandum q̃ idolatria debebat simpliciter a toto populo elongari: quia periculosius inficit q̃ lepra: propter quaz tamen ejciebantur leprosi de tribus castris predictis vt dictum est supra. v. ca.

k Immolabit in conspectu omnium. In hebreo habetur: In conspectu suo. quia sicut dicit Ra. Sa. eleaçar debebat eam immolare per alterum coram se et multitudine.

l Et tingẽs digitum in sanguie eiꝰ: aspget ꝓtra fores tabernaculi. nõ q̃ de loco extra castra rediret ad tabernaculuz: vt dicunt aliqui: q̃ nõ debebat inde recedere donec vacca esset incinerata: sed de illo loco vertebat se versus illaz partem vbi erãt fores tabernacli aspergens versus illam partem: sicut Daniel. vj. dicitur: q̃ apertis fenestris orabat ꝓtra hierusalem existens tamen in chaldea.

Septem vicib

a Septem vicibus. Quia septem dona spūssancti: que per christi sanguinē sup ecclesie populos distribuunt: in q̄ ab omni delicto purgantur. Grego. Septem vicibus ꝛc. In septenario pfectio significatur vel accipit: ām ꝛ septem dieb⁹ vniuersum temp⁹ implet: ꝛ spūssanctus septiformis vocat. Septem ergo vicibus in sanguīe digitus intingere est pfecta opatione mysteriū passionis imitari. Et septem vicibus ꝓtra synagogam aspergere est pfecta predicatiōe passionē infidelibus nunciare. b Cōburetq; eam ꝛc. Grego. Per pellem ꝛ carnē ꝛ sanguinem ꝛ fumū sacrificia in veteri testamento habita: que infirmitatē domini nunciabant significant. Quia omnia postmodū spiritaliter a patrib⁹ intellecta iuxta exterius mysteriuz sterPhil.3.b coza sunt vocata. Ām Paulus. Omnia arbitroz vt stercora que tradūtur flāme. Quis enī pmū carnaliter sint exhibita: postmodū p spiritūsanctum intelligentie igne sunt consumpta.

Aug⁹. Et cremabūt eam in conspectu eius. Puto q̄ crematio ad signū ptinet resurrectionis. Natura enī est ignis vt in supna moueat: ꝛ in ipsum ꝙuertitur q̄ cremat. Nam ꝛ ipm cremare de greco in latinū ductū verbuz est a suspensione. Q̄ vero additū ē: in ꝙspectu eius. i. in ꝙspectu sacerdotis: significare videt q̄ illis apparuit resurrectio xp̄i q̄ futuri erant ad regale sacerdotiuz. c Tam pelle ꝛc. Aug⁹. Q̄ vero seq̄tur: pellis eius ꝛ carnes ꝛ sanguis ei⁹ cū stercoze cōburetur. Id expositū est quō cremabit: ꝛ significatū est q̄ nō solū substātia mortalis corpis xp̄i que cōmemoratione pellis ꝛ carnium ꝛ sanguinis intimata est: sed etiā ꝓtumelia ꝛ abiectio plebis q̄ in stercora significant: cōuertet in gloriā quā cōbustionis flāma significat. Grego. Per pellem ꝛ carnē exteriōr xp̄i opatio significat. Per sanguinem subtilis ꝛ interna virtus exteriora facta viuificans. Per fimum lassitudo: sitis: esuries ꝛ timoz mortis: ꝛ quecūq; ex humanitate pativo luit. Quicq̄d ei defectu mortalitat⁹ habuit: q̄si fim⁹ in eo abiciendū fuit: q̄ omīa igni cremāda sunt. i. iuxta veritatē spūssancti intelligēda: vt que ab eo corpaliter gesta sūt p incorporeum diuinitat⁹ spiritum dispositā sentiant. d Lignum quoq; cedrinū. Cedrus lignū altū ꝛ imputribile est. Hysop⁹ herba valde humilis: que tū inflationez āmonet pulmonis. Per cedrū ergo alta pseuerans ꝓtemplatio. p hysopū mansueti cordis humilitas signat. Qui enī ꝓtemplatione ad supera tollit: p humilitatis cōpassionē debet ꝓdescēdere inferioribus: nec se ex eo q̄ habet erigat: sed his qui illud nō habent predicando libenter impendat. Aug⁹. Et accipiet sacerdos lignū cedrinū ꝛ hysopū ꝛ coccinū: ꝛ mittet in mediuz cōbustionis iuuence ꝛc. Lignū cedrinū spes est: que in supernis firmiter habitat. Hysopus fides q̄ est humilis herba radicibus herens in petra. Coccinū charitas: qō feruorē spūs igneo colore testat. Hec tria debem⁹ mittere in resurrectionē xp̄i tanq̄ in mediū cōbustionis illius: vt cū illo sit absc̄dita vita nostra. Grego. Potest intelligi p cedrū spes: que alta petit. Per hysopū (que etiā odore stomachi immūdiciā purgat) fides: que nimis aduersa equanimiter tolerat: et q̄cq̄d ex ante actis peccatis ꝓtractū fuerat mūdat. Per coccūvero charitas. Unusq̄sq; igit nostrū in flāmā que vaccā vocat: cedrū hysopū ꝛ coccū bis tinctū mittat. i. in sacrificio dūice passionis fidem: spem ꝛ charitatē exhibeat: ne passionē redēpto1.Cor.13.c ris sui sine causa audiat. Hinc Paulus: Nunc aūt manēt fides: spes: charitas. Maior autē hoz est charitas. Unde ꝛ hic coccus extremus ponit: quia fide ꝛ spe cōpleta: cū ad eternā patriā venerim⁹: sola in nobis charitas ad vltimū multiplicatur. Grego. Mittat in flāmā: que vaccā vocat. cedrus. i. pseuerantia: ꝛ altitudo nr̄e ꝓtemplatiōis cōburat igne dominice passionis. Mittatur hysopus. i. humilitas cordis nostri: veritatē mansuetudinis trahat ex admixtione dūice passiōis. Mittatur coccus bis tinctus: id est charitas q̄ nos ad amandum deū ꝛ proximū excitat: assidue nos ꝓtemplari passionez dūicam cōpellat: vt in ipa discat opa recta que faciat.

e Hysopū. Isido. Baptismū. q̄ hysopo tincto sanguīe agni spargebāt. f Coccūq; bis tinctū. Isido. Coccus bis tinctus: sanguis christi q̄ mente ꝛ corpe abluimur. Hec tria purgant: cedrus. i. fides crucis. hysopus baptismus vel martyrium. coccus sanguinis dūici sacramentuz. Grego. In cocco bis tincto virtus charitatis exprimit: que flāma sancti amoris succēsa: duob⁹ preceptis exhiberi iubet dilectione. s. dei et ꝓximi. Bis tinctus ergo coccus est: cum charitas duplici p̄cepto formata: vt sic diligat deus: nec deseratꝓximus: ꝛ sic ꝓxim⁹ ne ꝓtemnatur de⁹.

g Sacerdos. Grego. Omēs qui in christo credimus sacerdotes sumus. Ām: Vos aūt estis gen⁹ electū: regale 1.Pe.2.b sacerdotiū ꝛc. Alta ergo que p ꝓtemplationē sentimus: ꝛ qō ex mansuetudine humilitatis agim⁹: quod p ignē charitatis exhibem⁹: passionis christi sanguine tingere debem⁹: vt omne qō in nobis est: illū imitetur a quo est: qz extra imitationē passionis nō tam virtus q̄ vitiū est. Grego. Potest iste sacerdos q̄ vacce carnes: pellem: sanguinē: fimūq; cōburit: ordinē iudaici sacerdotij cū plebe suppositā in necem dūi ꝓsentientis significare. vnde seq̄tur: Et tunc demū lotis vestib⁹ ꝛ corpore suo. b Et tūc demū ꝛc. Idē. Potest intelligi q̄ iste sacerdos ꝛ lotus sit vestib⁹: ꝛ tamen vsq; ad vesperam immūdus: qz iudaicus populus ex parte eorum qui crediderunt mundus: ex parte eorum qui non crediderunt vsq; ad vesperam p manet immūdus. Lauat ergo vestimenta ꝛ corpus: qz credendo exteriora opera ꝛ interiorem mentem a prauis actionibus mundat: ꝛ plene tunc ad castra reuertitur: cum ad fidem perfecte reuocatur. Sed quia iudea in infidelitate partim perdurante ad fidem gentilitatis ingreditur: ꝛ mysteria diuīe incarnationis intelligit. recte subdit: Colliget autem cineres vacce vir mūdus ꝛc. Aug⁹. Lauabit vestimenta sua sacerdos: et lauabit corpus suum aqua: ꝛ postea introibit castra: ꝛ immūdus erit sacerdos vsq; ad vesperā. Lauatio vestimentoꝝ ꝛ corporis mūdatio est exteriorū ꝛ interiorū. hoc sacerdos. Deinde seq̄tur: Qui cōburet eam lauabit vestimenta sua: ꝛ lauabit corpus suum aqua: ꝛ immūdus erit vsq; ad vesperam. In eo qui comburit eos figuratos arbitor: qui christi carnem sepelierunt: resurrectioni eam velut cremationi mandantes.

i Vsq; ad vesperam. Aug⁹. Ad vesperā sacerdos intrat: quia infidelis populus qui vsq; ad vesperam. i. finem mundi extra mandata vite: velut extra castra positus est: prauis operibus cōmaculatus: aqua baptismi ꝛ penitētia lot⁹: ad cognitionē in fine mūdi quasi in castra reuertit. Colliget

septem vicibus: comburetq; eaz
cunctis videntibus tam pelle et
carnibus eius q̄z sanguie ꝛ fimo
flammę traditis. Lignum quoq;
cedrinū et hysopum: coccūq; bis
tinctū sacerdos mittet in flāmaz
quę vaccā vocat: Et tunc demuz

a ꝟ infidelitatis operib⁹. b ꝟ aqua baptismi secz ꝛ penitentia mundaro.

lōtis vestibus et cōrpore suo: in

ꝟ cognitiōe fidei. ꝟ ecclesie.

gredietꝫ in castra: cōmaculatusq;

a ꝟ finē mundi: tunc vero reliquie salue fient.

erit vsq; ad vēsperum. Sed ꝛ ille

ꝟ qui offerunt vitulam immundi sunt ꝛ qui christum apprehenderunt.

qui combusserit eam: lauabit ve/

Nico. de lyra

a Septē vicib⁹. ad denotandū q̄ pctm̄ idolatrie quodāmodo equiponderat oībus alīs peccat⁹: eo q̄ importat totalē recessum a deo: vniuersitas autē septenario numero designat.

b Comburetq; eam cūctis videntibus. In hebreo habetur: In cōspectu suo. qz istam combustionē faciebat per alium.

c Tam pelle ꝛ carnibus ꝛc. flāme traditis. ad denotandum q̄ de peccato idolatrie nulla ꝓditio vel circūstantia debebat in populo remanere.

d Lignū quoq; cedrinū ꝛ hysopuz. ista ponebant in igne ad reprimendū fetorē exalantē ex cōbustione pellis ꝛ fimi vacce.

e Coccūq; bis tinctū. q̄ diu seruat colorem: ad designandū q̄ cineres debebant seruari p totum annū ad purificationē populi. prout subditur postea: Ut sint multitudini filiorū israel in custodiā ꝛc.

f Et tunc demum lotis vestibus ꝛc. hic queritꝫ quō cōburens vaccam maculabatur ex hoc: cū illa cōbustio fieret ad hoc q̄ ex cineribus vacce cōbuste immūdi purgarentur. Ad hoc respōdetur q̄ immundicia dupliciter ꝓtrahitur: vno modo ex immundicia rei tacte: ꝛ sic tangens mortuum efficiebat immundus. Alio modo ex indignitate tangentis: sicut si laicus tangeret calicē consecratum peccaret: ꝛ hoc modo redigēs vaccā i cineres: ꝛ etiā colligētes cineres illos efficiebant immūdi: qz cineres illi ordinabant ad purificationē totius ꝓpli: ꝛ iō tangēs illos q̄cūq; modo debebat se reputare ad ꝟ indignū: ꝛ maculā aliquaz ꝓtrahere: ꝛ p ꝓsequēs indigere aliqua purgatione. ista tū purgatio nō fiebat p aspersionē cū aq̄ lustrationis. de qua dicet. j. sed p ablutionē corporis ꝛ vestiū: ꝛ sic ptz lr̄a vsq; ibi.

a Colliget autem. Aug⁹. Et ꝓgregabit homo mūdus cinerem iuuence: reliq̃as. ſ. interfectiōis: ⁊ cōbuſtionis. i. famā q̃ ſecuta eſt paſſionē ⁊ reſurrectionē chriſti: q᷑ ſunt reliquie hominī pacifico. Cinis erat chriſt⁹ q᷑ velut mortuus ab infideli bus ꝺdemnabaꝫ: ⁊ tñ mundabat: q᷑ reſurrexiſſe a fidelibus credebaꝫ. Et q᷑ hec fama in ceteꝛ gentibus que nō erant de ꝓſortio iudeoꝝ maxime claruit. dictū eſt: Congrega/

† De cōſe. di. 3. c. aquam

bit homo mūdus cinerē iuuēce. Mūdus. ſ. ab interfectione chriſti que iudeos fecit reos: ⁊ reponet in locū mūdum. i. honorabiliter tractabit: tū extra caſtra: q᷑ extra celebrationē iudaice conſuetudinis euangelicus ſermo claruit. Grego. Vaccam ſacerdos cōburit: cineres vir mūdus colligit: quia infirmitatem dñi iudeus mactauit: ſubtilia eius myſteria gentilis intelligit. Mūdi ſunt qui paſſionē chriſti gētibus predicāt. b Effundet eos. Quia gētilis ſacramēta q̃ agnouit predicare nō ceſſat: ſed neſciētibuſ manifeſtat. Grego. Vir mūdus in loco puriſſimo vacce cineres fundit: dū quilibꝫ doctus ex gētilitate aſſumptus: mūda p humilitatē gentiliū coꝛda requirit: ⁊ myſteria eis redēptoꝛis tradere non deſiſtit. Quod cū agitur fides gentiū multiplicatur: diuīa virtus agnoſcit: diſciplina preceptoꝝ tenetur. Añ ſubdit vt ſint multitudini

† De cōſe. Diſ. 4. c. nec quenq̃

filiorū iſrael in cuſtodiā. Iſrael enim interpretatur vir videns deum. Et bene conuerſa gētilitas iſrael dicit: que deū iam fide contēplatur. c Extra caſtra. Quia oīs gentilitas extra legē: extra ſacrificiū: extra ſynagogam. d Puriſſimo. Quia prauis ac pollutis mētibus nō ſunt ſecreta dñi ce incarnatiōis tradēda: ſed bis q̃ ad fidem veniētes coꝛ mūdauerūt.

L e Multi. ſi. Aug⁹. Alia lra. Et erit

† De cōſe. Diſ. 4. c. nec quenq̃

ſynagoge filioꝝ iſrl in ꝓſeruationem. Aqua aſpſiōis purificatio ē. Poſtea declarat plenius quēadmodū ex ꝟ cinere fiebat aqua aſperſiōis vñ mūdabantur a cōtactu mortuoꝝ. i. ab iniq̃tate huius mortibūde vel morticine vite. Sed mirū eſt q᷑ ſeq̃tur: Et q̃ cōgregat inq̃t cinerē iuuence: lauabit veſtimēta ſua: ⁊ īmūdus erit vſq; ad veſperā. Quō erit ex ꝟ īmūdus q̃ mundus acceſſerat? niſi q᷑ ⁊ hi q̃ ſibi videntur mūdi in fide xp̄iana agnoſcūt: q᷑ oēs peccauerūt ⁊ egēt gloria dei: iuſtificati gratis p ſanguinē ipſius. Hūc tñ veſtimēta ſua lauare dixit: nō etiā coꝛp⁹: credo q᷑ illius cineris ꝓgregatiōe ⁊ repoſitione in loco mūdo (ſi hec ſpiritaliter intelligaꝫ) iā intrinſec⁹ vult in-

Act. 10. g

telligi fuiſſe mūdatū. Sicut Corneli⁹ audiens ⁊ credēs q᷑ p̄dicauit petr⁹: ita mūdatus eſt vt añ viſibile baptiſmū cū ſuis qui aderant donū acciperet ſp̄ūſancti. Sed nec viſibile ſacramētū cōtēni potuit: vt ablutus etiā extrinſecus lauaret quodāmodo veſtimēta ſua.

f Jn cuſto. Quia ſubtiliora ſacramēta mūdis gētiliū coꝛdibus tradita in mētis munitionē vertunt. Quia dū ſecreta ⁊ ſubtilia opatiōis illi⁹ p imitationē attēdim⁹: p hoc nobis mūdiciā prouidemus. Propter opationē in cuſtodiā noſtrā fiant cineres: ꝓpter baptiſmū vero in aquā aſperſiōis. Tūc cineres in noſtrā cuſtodiā ꝓuide cuſtodimus: cū redēptoꝛē noſtrū ꝓ iniq̃tatibus nr̄is paſſum ꝓſideram⁹ ſollicite. Perpendimus enī q̃d retribuat bonis qui volūt mori ꝓ malis: quid ad iuſticiā fidei adducti eius gr̄e debeamus: qui in iniquitate poſiti interceſſionē mortis eius accepim⁹. g Habebūt hoc. Aug⁹. Et erit filius iſrael ⁊ ꝓſelytis q̃ apponūtur legitimū eternū ⁊c. Quid aliud oñdit q̄ baptiſmus xp̄i:

ſ exterioꝛa opera. ſ mentē interioꝛem.

ſtimēta ſua ⁊ coꝛpus: īmunduſq;
ſ finē mundi. ſ agnoſcēdo
a erit vſq; ad veſperā. † Colliget āt
a ſ gentilis fide mūdus. vñ: ſ fide coꝛda coꝛ mundans. b ſ ſubtiliſſima incarnatiōis ſacramēta.
b ūir mundus cineres vaccę: et ef
c fundet eos extra caſtra ī loco pu
d riſſimo: vt ſint multitudini filio/
e rū iſrael in cuſtodiaz ⁊ in aquam a
f aſperſionis: q᷑ ꝓ pctō vacca cō buſta eſt. Lūq; lauerit qui vaccę
ſ non etiam coꝛpus.
poꝛtauerat cineres veſtimēta ſua:
a ſ contracta aliqua labe huius vite: etiam poſt plenam remiſſionem peccatoꝝ.
immūdus erit vſq; ad veſperaz.
ſ proſelyti gentiles.
g Habebunt hoc filij iſrael ⁊ adue/ b
ſ tanq̃ pinguedini radicis inſerti.
ne qui habitāt inter eos ſanctuz
b iure ꝑpetuo. † Qui tetigerit cada c
uer homis: ⁊ ꝓpter hoc ſeptem diebus fuerit īmūdus: aſpgetur
ſ vt credatur chriſtus die tertia a mortuis reſurrexiſſe.
ex hac aqua die tertio ⁊ ſeptimo:
i et ſic mundabitur. Si die tertio
a ſ in regno. ſ. ſcrōꝝ
aſpſus non fuerit: ſeptimo nō po
aduenientre domino.
terit emundari. † Omnis qui teti d
gerit humanę aię moꝛticinum: ⁊
a ſ huius. ſ. gratie: fide munitus.
aſpſus ex hac cōmixtiōne nō fue
k rit: polluet tabernaculum dñi: et
ſ regno ſanctoꝝ.
peribit ex iſrael. Quia aqua expiationis non eſt aſperſus: immundus erit: et manebit ſpurcitia ei⁹ ſuper eu᷑. Jſta eſt lex hominis qui e
moꝛitur in tabernaculo: Omnes f
qui ingrediunt tentoꝛiu᷑ illius: ⁊ vniuerſa vaſa que ibi ſunt pol/
ſ quilibet homo.
l luta erūt ſeptē diebus. Vas q̃ g

Leui. n. f

Amos. 1. g

i Si die tertio ⁊c. Aug⁹. Si aūt purificat⁹ nō fuerit die tertio ⁊ die ſeptimo non erit mūdus. Oīs q̃ tetigerit moꝛtuū ab oī aīa coꝛpis: ⁊ moꝛtu⁹ fuerit tacto moꝛtuo anteq̃ ſit: vel fuerit purificat⁹: tabernaculū dñi polluit: exteret aīa illa ex iſrl. Notādū q᷑ difficillime repit in his libꝛis aliq̃d euidēti⁹ de vita anie poſt mortē fuiſſe ꝓſcriptū. Hic g̃ cū dicit: Si fuerit moꝛtu⁹ añ purificationē manere ī illo īmūdiciā ⁊ exteri aīaz illā ex iſrael. i. a ꝓſortio p̄ſi dei. Quid aliud intelligi vult niſi manere aīe penā etiā poſt mortē: ſi dū vixit mūdata nō fuerit hoc ſacramēto q̃ xp̄i baptiſmus figuraꝫ? Añ aqua aſpſiōis inquit nō eſt aſperſa ſup eū: īmūdus eſt: adhuc īmundicia eius in ipo eſt. Adhuc. i. etiā poſt mortē. k Pollu/

1. Tel. 5. a

et taber. Ętum ī ſe eſt. ſm illud: Spiritū nolite extinguere: cū extingui ille nō poſſit. Nā ſi ex hoc tabernaculū īmundū factū vellet intelligi: mūdari iuberet. l Vas q̃ nō ha. opercu. Grego. Tegimen operculi vl ligatura: eſt cen

Nico. de lyra

a Jn cuſtodiā ⁊ in aquā aſperſiōis. Ad hoc enī cuſtodiebant cineres: vt cū aliqui eſſent mūdandi ponerēt de cineribus illis ī aqua mūda: ⁊ tūc ex illa aqua aſpergerentur illa que erāt mūdanda. p modū qui habet infra.

b Habebūt hoc. Hic conſequēter deſcribit expiatiōis ritus q̃tū ad īmundiciā cōtractā ex moꝛtuo: ⁊ ꝑmo q̃tū ad hoc q᷑ iſta īmūdicia eſt in hoībus. ſcō ꝓut eſt etiā in alijs reb⁹. ibi: Jſta eſt lex. Circa ꝑmū dicit ſic: c Qui tetigerit cadauer hois: et ꝓpter ꝟ ſeptem dieb⁹ fuerit īmūdus: ita q᷑ nō poterat ingredi atriū tabernaculi: cuius ratio eſt: tum ꝓpter reuerentiā illi⁹ loci: q᷑ ex cadauere moꝛtui exeūt humoꝛes coꝛrupti: q̃bus tangētes cadauer fiebāt inepti ad accedendū ad ſacra. tum q᷑ idolatre et ſoꝛtilegi circa moꝛtuos faciebant ſuperſtitioſa: ⁊ ideo īmūdi ex tactu cadaueris ꝓhibebant ab ingreſſu atrij: donec eēnt mūdati aqua luſtratiōis p modū qui ſubdit cum dr: Aſpergeſ ex hac aqua: ⁊ patet. d Oīs q̃ tetigerit. Hic exprimit pena intrātis tabernaculū vel atriū nō purificatus a tali īmūdicia: cui⁹ pena eſt moꝛs. vñ ſubdit: Peribit ex iſrl. e Jſta ē lex. Hic agit de purificatiōe p̄dicte īmūdicie ꝓut ſe extēdit nō ſolū ad hoīes: ſed etiā ad res alias. cū dr: f Oēs q̃ ingrediuntur tentoꝛiū illi⁹. ſ. hois moꝛtui ⁊c. g Vas q̃ nō habuerit operculū ⁊c. Ex ꝟ habet q᷑ ſi in tentoꝛio moꝛtui eēt vas q̃

haberet

ra: est censura discipline qua quisquis nō premit: q̄si vas imundū pollutūq; reprobat. Quasi enī vas sine operculo vel ligatura polluit: qui p studiuz ostentationis patens nullo velamine taciturnitat operit. a Si quis in agro. Aug⁹. Alia littera. Q̄ is q̄ tetigerit sup faciem campi vulneratū aut mortuuz aut occisi bois os aut monumentū ⁊c. Querit q̄d intelligit vulneratuz aut mortuū? Si enī aliud voluit intelligi vulneratū: aliud mortuum: cauendum est ne putet immūdus esse etiā q̄ tetigerit vulneratū viuum: q̄ vtiq; absurdū est. Sz quia p̄t ⁊ mortui eē vlnerati: ⁊ ipos mortuos intelligit discrenisse: vt aut vulneratū mortuū intelligam⁹. i. vulnera pemptū: aut mortuū sine vulnere. b Lauabit ⁊ se ⁊c. Et lauabit vestimēta sua: ⁊ lauabitur aqua: ⁊ imūdus erit vsq; ad vesperā. Alia ē aqua aspsiōis: et alia illa qua lauit vestimēta sua. Et lauabit aqua: quam puto spiritalem intelligendaz per significationem nō p proprietatem. Nā sine dubio visibilis erat: sicut omnes vmbre futurorū. Sed q̄ sacramento baptismi recte abluitur (q̄ō illa aspersionis aqua figurabat) mundatur spiritualiter vt sit mundus corpore ⁊ spiritu. Qz vero hysopo dixit aquam aspersionis aspergi: qua herba diximus significari fidem: quid aliud occurrit Actī. 15.b nisi quod scriptuz est: Fide purificās corda eorum? Non enim prodest baptismus: si desit fides. A viro autem mundo dixit hec fieri: vbi significantur ministri portantes personam domini: qui vere vir mundus est. Nam de his ministris in sequentibus dicet: Et quicunq; asperget aquā aspersionis lauabit vestimenta sua: id est obseruabit ⁊ corpore. Et qui tetigerit aquam aspersionis: imūdus erit vsq; ad vesperam: ⁊ omne quodcunq; tetigerit immundus: immundum erit: et anima que tetigerit: imunda erit vsq; ad vesperam.

a ℣ velamen taciturnitatis. b ℣ censuram discipline.

nō habuerit operculū nec ligatu
a ram desuper: immunduz erit. Si
quis i agro tetigerit cadauer oc/
cisi hominis aut p se mortui siue a
os illius vel sepulchrū: imūdus
℣ mundi. s.
erit septem diebus: Tollent de b
cineribus cōbustionis atq; pcti:
et mittent aquas viuas sup eos
a ℣ minister xp̄i. s. q̄ eius psonam portat.
in vas: in q̄b⁹ cū hōmo mundus c
℣ fidem. ℣ al's ex eo.
tinxerit hysopuz: aspget ex ea oē
tentoriū: ⁊ cunctaz suppellectilē:
⁊ hoies huiuscemodi cōtagione
polluros. Atq; hoc mō mundus d
lustrabit immūdū tertio ⁊ septio e
b die. Expiatusq; die septio: laua/
bit et se ⁊ vestimēta sua: ⁊ immū/
dus erit vsq; ad vesperuz. Si q̄s f
hoc ritu nō fuerit expiatus: peri/
bit ania illius de medio ecclesię:
quia sanctuarium dn̄i polluit: et
nō est aqua lustratiōis aspersus.
Erit hoc p̄ceptū legitimū sem/
piternuz. Ipse quoq; q̄ aspergit s
aq̄s: lauabit vestimēta sua. Om/
nis qui tetigerit aq̄s expiatiōis:
immundus erit vsq; ad vespam.
† Quicqd tetigerit immūd⁹: im h
mundum faciet: ⁊ anima que ho i
rum quippiam tetigerit: immun k
da erit vsq; ad vesperam.

haberet operculū nō ꝓtrahebat imūdiciā: qz imūdicia talis nō ꝓtrahebat in superficie exteriozi: sed interi⁹ vbi reponebant illa q̄b⁹ hoies vtebant. a Sine os illi⁹ vel sepulchrū. qz idolatre ⁊ sortilegi in supstitiōib⁹ suis vtebant ossib⁹ mortuoz: et circa sepulchra talia exercebāt: ⁊ etiā qz talia hñt in se imūdiciā corporalē. b Tollētq; de cineribus cōbustiōis atq; peccati. sic aūt notāt: qz sicut p̄dictū est illa vacca īmolabatur in expiationē peccati idolatrie vituli. c In q̄b⁹ cū hō mū. tinxe. hysopū. q̄ est herba odorifera: ad denotanduz q̄ p talē aspersionē amouebat fetoz vel imūdicia ꝓtracta. d Atq; hoc mō mūdus lustrabit. i. aspget imūdū ex tactu mortui ⁊ modis p̄dictis. e Tertio ⁊ septimo die. ad tollē dā enī talē imundiciā req̄rebat talis ritus: aliter incurreba tur pena mortis: vel ℣ alios pena excōicatiōis. vñ subdit: f Si q̄s ꝑ ritu nō fuerit expiat⁹. anteq̄z ingrediat atriū dn̄i. ꝑibit aīa illi⁹ ⁊c. g Ipe quoq; q̄ aspget aq̄s ⁊c. licet esset mūdus: vt p̄dictū est: tū ex tactu rei sacre debebat se reputare indigere aliq̄ purgatiōe: eo q̄ debebat se reputare indignū tali tactu: vt. ℣. dictum est de colligēte cineres. ista tū purgatio nō fiebat p aspersionē aque lustratiōis: qz si aspgeret seip̄m ꝓtraheret maculā sicut ⁊ aspgens aliū: ⁊ si aspgeretur ab alio eadez rōne: ⁊ ille aspgens ip̄m indigeret aspgi p aliū: ⁊ sic in infinitū: ꝓpter q̄ ista purgatio fiebat p lotiōez vestiū suaz. b Quicq̄d tetigerit imūdus imūdū faciet. ⁊ iō etiā talia indigēt purgatiōe. i Et aīa q̄ illoz q̄ppiā tetigerit. i. de illis q̄ sunt sic polluta. k Immūda erit vsq; ad vesperū. i. abstinebit ab ingressu atrij: nō tū ad expiationē eius req̄rebat aspsio aque: vel ablutio vestiū sicut in p̄dictis: sed purgabat p transitū tpis. Ca. XIX

Moraliter. n† Locutusq; est dn̄s ad moysen ⁊c. In hoc capitulo agit de īmolatione vacce rufe: de cui⁹ cineribus aque cōmixtis fiebat aqua lustratiōis ad purificationē imūdoz. Per hanc vaccā que debebat esse sine macula figurata fuit caro xp̄i sanctissima: ⁊ licet hec vacca in trāslatiōe nr̄a dicat rufa: tū in hebreo dicit rubea: qz caro christi fuit in suo sanguīe rubricata. Debebat etiā esse etatis integre: qz xp̄s tricesimo anno etatis sue p nobis fuit īmolat⁹: ℣ aūt aliq̄s passus fuit. xxxiij. ānoz: sed ꝑ nō refert ad ꝓpositū. nā vterq; ann⁹ est etatis pfecte.
i† Qui eductā extra castra īmolabit. in q̄ figuratuz fuit q̄ xp̄s extra hierl'm erat passur⁹: vt habet Joh. xix. † Aspget ꝓtra fores tabernaculi septē vicib⁹. ad significanduz q̄ p aspsionē sanguis xp̄i mūdat eccl'ia pfecte: q̄ pfectio significat numero septenario: eo q̄ totū tp̄s reuoluit septē dieb⁹.
b† Cōburetq; eā. ad significandū q̄ xp̄s ex maximo charitatis feruoze fuit passus. p ꝑ aūt q̄ cineres vacce aq̄s viuentibus cōmixte purgabāt īmunditias carnis significabat q̄ virt⁹ xp̄i passi in aq̄s baptismalib⁹ purgaret imūdicias mētis ⁊ in aq̄s penitētie imūdicias post baptismū contractas. Heb. ix. Si sanguis hircoz aut vitulo aut cinis vitule aspsus inq̄natos sanctificat ad emūdationē carnis: q̄nto magis sanguis xp̄i q̄ p spm̄sctm̄ semetip̄m obtulit īmaculatū deo: emūdabit ꝓscientias nr̄as ad serviendū deo viuēti. Per ꝑ aūt q̄ in cōbustione vacce ponebat lignū cedrinū hysopus ⁊ coccus: significabant tres psone cū xp̄o passe. due p cōpassionē mētis: ⁊ tertia p cōpassionē carnis. Prima fuit beata virgo maria p hysopum: q̄ est humilis herba significata: qz fuit humillima. Lu. j. Respexit humilitatē ancille sue. Scda fuit Jobes euangelista significat⁹ p cedrū q̄ est arboz multū alta. ip̄e vero fuit eleuat⁹ ad videndū secreta celestia. Apoc. j. Tertia fuit latro xp̄m ꝓfitens in cruce significat⁹ p coccū bis tinctuz: qz xp̄o cōpatiebat mēte. d. Lu. xxiij. Hic aūt nihil mali fecit. Et cū christo patiebatur in corpore.

† 1.q.1.c. ventum est. c. arria/ nos.

In ca. xix. vbi dicit in postilla. Circa primū dicitur sic: Ista est religio victime.

Additio. j. In hebreo in hoc loco nō dicit: Ista est religio victime: sed dicitur sic: Istud est cerimoniū legis: precipe filijs israel ⁊c. Et dicūt expositores hebreoz q̄ ꝑ p̄ceptū vocat sic: qz nō habet rōnē l'tralē sic clarā: sed potius secretā. Multa enī sunt in ꝑ p̄cepto deuiātia ab alijs sacrificialib⁹: vt ptz intuenti. Vñ in ꝑ loco Ra. moy. gerūdeñ. excusans se a reddēdo rōnē. de ꝑ p̄cepto talia ꝛ/ba scripsit. Nos aūt q̄ ꝓ ptis nr̄is sum⁹ ꝓtamiari in hac captiuitate: ignoram⁹ mūdiciā sctitatis: donec veniat sup nos spūs de alto: ⁊ effundat de⁹ aq̄s mundas super nos ⁊ inūdemur. amē: sic fiat in dieb⁹ nr̄is. Nec ille. Utinā iste Rabi saperet ⁊ seip̄m intelligeret. In eodē ca. xix. vbi dicitur in postilla: Ad designandū q̄ cineres debebant seruari per totum annum.

Additio. ij. Cineres vacce nō solū ꝺuabant p totū annū: sed p plures annos. Tradūt enī hebrei q̄ sex vacce fuerūt tm̄ īmolate p totaz durationē vtriusq; tēpli. Quaz p̄ma fuit facta in deserto tpe moysi: de q̄ hic habet: cui⁹ cineres durauerūt p tēplū primū. Scda fuit facta tpe Esdre sacerdotis in principio templi secūdi: alias autē duas. Symeon iustus īmolauit in diuersis temporibus q̄ fuit summus sacerdos: ⁊ durauit p. lxx. annos in officio: alie autē due p Johānē summū sacerdotē p̄rem Matbathie a q̄ ascēderūt machabei ⁊c.

Ca. XX

A v Eneruntq; fi/ lij ꝛc. Jsido. Tricesimatertia mā/ sio est in deserto sin: hec ē cades. Sin au/ tez interpretatur san cta:per antifrasim:si cut dicitur lucus:cū minime luceat:vl bel luz:cum sit horridū. In hac mansiōe mo/ ritur maria:ꝛ sepeli/ tur:que significat ꝓ phetiam mortuaz:si/ cut moyses et aaron legis ꝛ sacerdotij fi/ nem:qui non valent ad terram promissio/ nis puenire: nec po/ pulum de solitudine huius mundi dedu/ cere:quod facit solus christ⁹.i.saluator dei filius. b Percu tiens virga. Augus. Or de petra aqua e/ ducta est Apls expo
1. Co. 10.a suit dicens:Et omēs eundem potum spiri talem biberunt.bibe bant enim de spirita li consequēti eos pe/ tra:petra autem erat christus. Significa/ ta ergo de christo ꝓ/ fluens gratia spirita lis:qua interior irri/
B gatur sitis.Sz q̄ vir ga petra percutitur: crux christi figurat. ligno enim acceden/ te ad petram gratia manauit.ꝛ q̄ bis p/ cutitur euidenti⁹ si/ gnificat crucez.Duo enim ligna sūt crux. c Quia non credi distis.Jsidorus.Hic moyses dominuz of/ fendit ꝛ prohibet ior danem transire:tur/ batus enim murmu/ re populi dubitanter petram virga percus sit:quasi nō posset de us aquam de petra educere: quod fece/ rat ante.Hic moyses iudaicum populum sub lege positū signi/
Exo.17.b ficat.Naz sicut moy/
† De cele. missa.c.in quadam. ses petram virga per cutiens de dei virtu/ te dubitauit: ita ille populus sub lege p moysen data positus christum ligno cru/ cis affixit:sed eū dei virtutem esse non cre didit.Sed sicut per/ cussa petra manauit aqua sitientibus:sic plaga dominice pas/ sionis effecta est vi/ ta credentibus. Hāc
† De pe.di.2 c.si enim ergo carnalez de dei diuinitate dubitati

Eneruntq; Ca.XX

v filij israel ꝛ omis mul titudo in desertū sin b
mense primo:ꝛ māsit populus c
ī cades:Mortuaq; est ibi ma/ d
ria ꝛ sepulta in eodē loco. Cū/ e
q; indigeret aq̄ populus:coie f
runt aduersū moysen ꝛ aaron:
ꝛ versi in seditionez dixerunt: g
Utinam perissemus inter fra/ b
tres nostros coram domino.
Cur eduxistis ecclesiam domi
ni in solitudinem:vt et nos et
iumenta nostra moriantur?
† Quare nos fecistis ascēdere i
de egypto: et eduxistis in lo/
cum istum pessimum: qui seri k
nō potest:qui nec ficuz gignit l
necvineas:nec malagranata.
Jnsuper ꝛ aquam non habet m
ad bibēdū? Jngressusq; moy/ n
ses et aaron dimissa multitu/ o
dine tabernaculū fœderis:cor/ p
ruerunt proni in terram: cla/ q
maueruntq; ad dñm atq; di/
xerūt:Domine deus audi cla
morem populi huius:et ape/ r
ri eis thesaurum tuum fontez
aq̄ viuę:vt satiati cesset mur/
muratio eorum.Et apparuit s
gloria domini super eos.Lo/
cutusq; est dominus ad moy/
sen dicens:Tolle virgam ꝛ cō t
grega populuz tu ꝛ aaron fra
ter tuus:ꝛ loquimini ad petrā
coram eis:ꝛ illa dabit aquas.
Cunq; eduxeris aquam de pe
tra:bibet omnis multitudo ꝛ
iumenta eiꝰ. Tulit igitur moy v
ses virgam quę erat in conspe
ctu domini sicut precepat ei:
congregata multitudine ante
petram. Dixitq; eis: Audite x
rebelles et increduli. Num de y
petra hac vobis aquam pote
rimus ejcere? † Cunq; eleuas/

a ℣ iudeus sub lege moysi positus.

b set mōyses manum percuti/ z
a ℣ ligno crucis affigens.
b ℣ propter duo ligna eiusdem cru cis.
c ℣ christum.
ens virgā bis silicē:egresse
℣ spiritalis gratie.
sunt aquę largissimę:ita vt po
pulus biberet ꝛ iumenta. Di/
xitq; dominꝰ ad moysen ꝛ aa/
c ron:† Quia nō credidistj mihi a

a Eneruntq;.Hic ꝓsequēter ponit Ca. XX

v impedimentū ,pueniens ex aq̄s ꝓtradictiōis:vbi p̄mo ponit retardatiuū itineris ex aq̄ deficiēte.se/ cūdo addit impedimētū ex hoste insurgēte.ibi:Misit in/ terea.Circa p̄mū p̄mittit marie obitꝰ.scō aque defectꝰ. ibi:Cūq; indigeret aq̄.Circa obitū marie p̄mittit locus. cū ōr: b Jn desertū sin.iste locꝰ est aliꝰ ab illo q̄ voca tur sin.Exo.xvj.vij ꝛ ille scribit p lrām samech:iste autē p sade.Describit etiā tps cū ōr: c Mense p̄mo.s.qua dragesimi anni ab exitu filioꝝ isrl de egypto:postq; fue/ rant vagi p desertū ꝑm sniam dñi:vt dictū est.ē.xiij.ca. d Et māsit ꝑplꝰ in cades.Dicūt aliq̄ q̄ iste ē locus de q̄ missi fuerūt exploratores:vt habet.ē.xiij.ca.ita q̄ ꝑplus fuit bis in isto loco:semel āno scō egressiōis de egypto: qz q̄n recesserūt de monte sinai venerūt illuc: et tunc inde missi sunt exploratores:q̄ redeūtes fecerūt desperare po/ pulū de ꝓsecutione terre ,p̄missionis:vt dictū est.xiij.ca. ꝛ tunc dñs fecit eos reuerti p desertū:ꝛ postea.xl.āno ab exitu de egypto redierūt ad eundē locū.Alij aūt dicūt q̄ iste ē alius locꝰ ab illo.vñ ꝛ ad differētiā eoꝝ locus vnde exploratores missi sunt vocat cadesbarne:vt hr Deut.j. Exo.17.b ꝛ Josue.xiij.Iste aūt vocat cades absolute sine additio ne. e Mortuaq; ē ibi maria.Dicit Ra.Sa.q̄ mors marie ꝓueniēter describit post capitulū de purgatione p aquas lustratiōis:qz sicut fit expiatio p dictā aspersionē ita suo modo p iustoꝝ mortē:ꝑm q̄ ōr ℣ps.cxiij. ℣Pretio sa in ꝓspectu dñi mors sanctoꝝ eius. f Cūq; indige/ ret.Hic describit aque defectꝰ:vbi ,pter ℟ describit p̄mo p̄plī murmuratio.scō defectꝰ reuelatio.ibi:Jngressusq;. Circa p̄mū ōr:Cūq; indige.aqua po.Dicit Ra.Sa.q̄ ℟ subdit post mortē marie:ad insinuandū q̄ dū viuebat p eius merita:populus in deserto existens p magnū tempꝰ ante nō habuit defectum aque. g Et versi in seditio/ nē.i.rebellionē ꝛ contentionē ꝓtra moysen ꝛ aaron.
h Dixerūt:vti.peris.inter fra.no.hoc ē cū illis q̄ perie/ runt tpe chorę:qz mors illoꝝ fuit breuis:ista aūt ,plixa:ꝛ p ꝓsequens grauior. i Quare nos feci. ascē.de egy. vbi viuebamus in abūdantia.Et adduxistis in locū istū pessimū.cuius causaz subdūt dicētes: k Qui seri nō potest.ꝛ sic patit defectum fructuū quos ,pfert terra per humanū laborē ꝛ etiā eoꝝ quos sponte gignit. ideo sub/ ditur: l Qui nec ficū gignit ꝛc. Jsta tū querela erat irrationabilis:qz manna sufficiebat ,p omni cibo homi/ nibus bonis:vt dictū est.ē.xj.ca. m Jnsup ꝛ aquam nō habet.ista plus habebat de rōne: qz sine aqua nō pōt hō ꝓueniēter viuere. n Jngressusq;. Hic ponit defe/ ctus reuelatio q̄ntuz ad defectū aque q̄ nō poterat tolera ri cōpetēter: vbi p̄mittit moysi ꝛ aaron oratio.q̄ debet eē solitaria.ꝛ hoc notat cū ōr: o Dimissa mul.ꝛc.humi lis ꝛ supplicatoria.ideo subdit: p Corruerūt proni in terrā.debet etiā esse deuota.ideo subdit: q Clama/ uerūtq; ad do.ex magno affectu ꝛ feruore.debet etiā esse rōnabilis et discreta.ideo subdit: r Et aperi eis the/ saurum tuū fontē aque viue.Jsta enī petitio erat discreta ꝛ rōnabilis:qz de ℟ qō erat necessariū.Cōsequēter ponit dñi exauditio.cum subdit: s Et apparuit glia dñi.i. nubes in q̄ dñs solitꝰ erat loq̄ cū moyse quasi paratꝰ peti tionē eoꝝ exaudire.vñ subdit: t Tolle virgā ꝛc. Jsta fuit virga aaron:qz de ipa subdit: v Tulit igit moy ses virgā que erat in ꝓspectu dñi.De virga aūt aaron ōr ca.xvij.Refer virgā aaron in tabernaculū testimonij.
x Audite rebelles ꝛ increduli.hoc dixit moyses:qz fre quēter ꝓsimilia acciderāt ī populo. y Num de petra hac aquā vobis poterimus ejcere? Jstud verbum moysi poterat dupliciter intelligi:affirmatiue ꝛ negatiuē: quia si ꝓtulit vt dicunt expositores catholici cōmuniter:qz li cet nō dubitaret de potentia dei quin posset illud:dubita uit tū de effectu ne impediret ,pter maliciam populi.ꝛ iō dubitando de effectu dixit:Num de petra ꝛc.vt si effectꝰ fuisset secutus:sic intelligeret:nō obstante incredulitate vestra poterimus ejcere aquam de petra virtute diuina. si autem nō sequeret:sic intelligeret:Num de petra ꝛc.q. d.non poterimus ꝓpter maliciam vestram. z ℣Per cutiens virga bis silicem.quia primo ictu non exiuerunt aque ꝓpter dubitationez moysi.in secundo tamen ictu exiuerunt ꝓpter impletionem diuini promissi.Conseq̄n ter ponitur dubietatis punitio.cum dicitur:
a Quia nō credidistis mihi.tu ꝛ aaron:vt sctificaretis

☞ me.i.sancti

onem in ipsius chri/
sti altitudine deꝰ mo
ri iubet: cum mortez
carnis moysi in mon
te ꝓcipit fieri. Sicut
enim petra christus:
ita ⁊ mons christus.
petra humilis fortí/
tudo: mons eminẽs
magnitudo. ℙrudẽ
tia enī carnis viuit:
cũ tanc̃ petra ꝓcus/
sa christi humilitas ī
1.Co.1.d cruce ꝓtemnit̃.chri/
stus enim crucifixus
iudeis scandalũ: gẽ/
tibus autẽ stulticia.
ℙrudẽtia carnis mo
ritur: cũ tanc̃ mon/
tis eminẽtia christus
excelsus agnoscitur.
Ibidem. Ip̃is enī vocatis iu/
deis ⁊ grecis christꝰ
dei virtus ⁊ dei sapi
entia est. a Hec
est aqua ⁊c. Aug⁹.
Quod de aqua illa
dictũ ẽ que de petra
ꝓfluxit. hec est aqua
cõtradictionis: quia
maledixerũt filij isra
el ante dñm: ⁊ sancti/
ficatꝰ est in ipis. ℙci
us maledixerunt qñ
locuti sunt ꝓtra bene
ficium dei: quo edu/
cti erant de egypto:
et postea sanctificatꝰ
est in ipsis: cũ in mi/
raculo eius sanctitas
declarata est. An fo
rte duo genera homi/
nũ demonstrauit cõ/
tradicentiũ gr̃e chri/
sti: ⁊ ꝓcipientiũ: vt il
lis sit aqua ꝓtradicti
onis: istis sanctifica/
tionis. De ipo enī di
Luce.2.e citur: In signum cui
ꝓtradicetur. b In
mõte hor. Tricesima
quarta mansio est in
monte hor in extre/
mis finibus edom in
quẽ ascẽdit aaron in
xtra ꝓceptum dñi:
⁊ mortuus est anno
quadragesimo egres
sionis israel de egy/
pto. s. quo nouus po
pulus terrã ꝓmissio
nis intraturus erat.
Et c̃c̃ in mõte sacer
dotiuz eleaçaro filio
reliq̃rit: et lex eos q̃
eã ipleuerint ad sum
mum ꝓducat: ipa tñ
sublimitas ñ ẽ trans
iordanẽ: sed in extre/
mis terrenozũ operũ
finibꝰ. Et plangit eũ
populus. xxx. diebꝰ.
aaron plangitur: ie/
sus verõ non plangi
tur. In lege descen/
sus ad ĩferos: in euã/
gelio ad paradisum
ascensus.

Quod cum

vt sanctificaretis me corã filijs
israel nõ introducetis hos po a
pulos in terrã quaz dabo eis.
Hec est aqua ꝓtradictiõis vbi a
iurgati sunt filij isrl̃ cõtra dñm:
⁊ sctificatꝰ est in eis. Misit inte b †
rea nũcios moyses ỏ cades ad
regẽ edom q̃ dicerẽt: Hec man d
dat frater tuꝰ israel. Nosti om/ e
nẽ laborẽ q̃ apprehendit nos:
quõ descenderint pres nr̃i in
egyptuz: ⁊ habitauerimus ibi
multo tpe: Afflixeruntq̃ nos
egyptij et patres nr̃os: et quõ f
clamauerimus ad dñm ⁊ exau
dierit nos: miseritq̃ angeluz q̃
eduxerit nos de egypto. Ecce g
in vrbe cades q̃ est i extremis
finibus tuis positi: obsecram⁹
vt nobis transire liceat per ter
ram tuam. Non ibimus per a/ h

a ℔ gratis. s. sed ꝓcium dabimus: quod decla
rat in sequentibus.

gros nec per vineas: nec bibe
mus aquas de puteis tuis: sed
gradiemur via publica nec ad
dexteram nec ad sinistram de/
clinantes donec transeam⁹ ter
minos tuos. Cui rñdit edom:
Non trãsibis per me: alioquin i
armatus occurram tibi. Dixe/
runtq̃ filij israel: ℙer tritã gra
diemur viam: et si biberimus
aquas tuas nos ⁊ pecora nr̃a:
dabimus quod iustuz est. Nul
la erit in ꝓcio difficultas tñ
velociter transeamus. At ille
respondit: Non trãsibitis. Sta
timq̃ egressus est obuius cum
infinita multitudine et manu
forti: nec voluit acquiescere de
precanti vt concederet transi/
tum per fines suos. Quobrem k
diuertit ab eo israel. Cunq̃ ca/ l
stra mouissent de cades: vene/
runt in montem hor qui est in b
finibus terrę edom: vbi locu/
tus est dominus ad moysen di
cens: ℙergat inquit aaron ad m†
populos suos. Non enim in/ n
trabit terram quam dedi filijs
israel: eo q̃ incredulꝰ fuerit ori
meo ad aq̃s ꝓtradictiõis. Tol o
le aaron ⁊ filiũ eius cũ eo: ⁊ du
ces eos in montem hor. Cun/ p†
q̃ nudaueris patrem veste sua

me. i. sanctitatẽ meã in impletione ꝓmissi mei absq̃ du/
bio credẽdo: ⁊ fidem vestram absq̃ dubio corã populo
ꝓnunciãdo: ĩmo ꝓtrariũ fecistis. ideo. a Nõ intro.
hos po. in ter. quã dabo eis: sed morieminí añ ingressũ:
⁊ licet multũ desiderarẽt ingredi: qz tñ sciuerũt q̃ verbũ
dei erat diffinitiuũ: iõ verbũ dñi humilit̃ acceptauerũt:
⁊ tũc nõ orauerũt ꝓ eiꝰ retractatione: postea tñ moyses
orauit dñm ꝓ ingressu terre: ℔ non fuit exaudit⁹: vt hr̃ † ī.21.a
Deut̃.iij. Sequtur: b Et sctificatꝰ ẽ in eis. ꝓ ℔ enī q̃
filij isrl̃ viderũt q̃ vindicta d ei nõ parcebat moysi ⁊ aa/
ron: q̃ erãt sctī ⁊ amici sui: fuerũt territi ⁊ magz obedien/
tes ne incurrerẽt offensaz dei. hebrei añt dicũt q̃ moyses L
⁊ aaron peccauerũt: eo q̃ nõ fecerũ sicut ꝑcepat deꝰ: qz
dixerat: Loq̃mini ad petrã corã eis: ⁊ illa dabit aq̃s: vt
ptz in ter. ita q̃ ex solo x̃bo absq̃ ꝓcussiõe dedisset aq̃s
qõ fuisset nouũ signũ diuĩe potẽtie. Nõ enī legit̃ q̃ ad/
huc factũ fuisset sĩle. ⁊ iõ subdit̃ postea: Quia nõ credi/
distis mihi vt sctificaret⁹ me corã filijs isrl̃. q. d. si corã fi
lijs isrl̃ dixissetis: Ecce lapis iste q̃ nõ audit nec videt. et
tñ obedit verbo dei: emittẽdo aquas absq̃ vlla ꝓcussio/
ne: multo fortiꝰ vos q̃ estis rõnales x̃bis dñi debet⁹ obe
dire absq̃ vlla flagellatiõe: in ℔ sctitatẽ meã ꝓfessi fuisse
tis verbo ⁊ facto: qõ qz nõ fecistis ꝓut vobis imposue/
ram: iõ nõ introducetis hos ꝓpl̃os ⁊c. c Misit inte/
rea. Hic addit̃ impedimẽtũ ex hoste insurgẽte: ⁊ hoc tri
plicit̃. ꝓmo idumeoꝝ. scõo amorreoꝝ ca. xxj. tertio moa/
bitarũ ca. xxij. Circa ꝓmũ ꝓmo ponit̃ impedimẽtũ rõne
regꝭ edom insurgẽtis. scõo subdit̃ ĩpedimẽtũ rõne ponti
ficꝭ moriẽtꝭ. ibi: Cũq̃ castra mouissẽt. Circa ꝓmũ adhuc
ꝓmo ponit̃ ꝓpl̃i depcatio ad regẽ edom: ⁊ vt ĩclinaretur
ad exaudiẽdũ petitionẽ. ꝓmo allegaf ꝓpinq̃tas generꝭ.
cũ &c. d Hec mã. fr. tu. isrl̃. idumei enī ⁊ israelite erãt
de duobꝰ frib⁹. s. esau ⁊ iacob. scõo afflictionẽ laborꝭ. cũ
&c. e Nosti oẽm la. ⁊c. afflictꝭ enī est cõpatiẽdũ. ter/
tio ordiatio diuĩe volũtatꝭ cui nõ est resistẽdũ. ⁊ ℔ notat
cũ &c. f Et quõ cla. ad. d. ⁊ exau. nos. q̃rto retardatio
sui itinerꝭ. cũ &c. g Ecce in vr. ca. ⁊c. q. d. nisi possimus
trãsire p terrã tuã ab itinere qõ accepimus de mãdato
dei erim⁹ grauit̃ impediti. Cõseqũnter remouẽt illa ꝓpter
que petitio eoꝝ posset denegari. cũ &c. h Nõ ibi. p ag.
⁊c. i. nullũ dãnũ terre tue inferem⁹: ℔ pacifice trãsibim⁹.
Cõsequẽter describit̃ huiꝰ petitiõis denegatio. cum &c.
i Nõ trã. p me ⁊c. ⁊ ptz lr̃a p se. Notandũ tñ q̃ huiꝰ cõ
trariũ videt̃ hr̃i Deut̃.ij. vbi moyses dixit: Misi ℨ nũci/
os ad seon regẽ ⁊c. ⁊ subdit̃: Nobis ꝓcedas trãsituz si/
cut fecerũt filij esau. Ad ℔ rñdent expositorez nr̃i cõiter
dicẽtes q̃ licet rex edom nõ ꝓcesserit filijs isrl̃ trãsituz p
mediũ terre sue sicut petebãt: tñ ꝓcessit eis trãsituz p ex/
tremitates regni sui. Ra. Sa. dicit q̃ illud qõ est allega/
tũ de Deut̃. nõ referẽ ad trãsitum sed ad cibum ꝓcessum D
ꝓ pcio. duo enī petebat moyses a seon rege dicẽs: Alí/
mẽta pcio vende. ⁊ postea subdit: Nobis ꝓcedas trãsi/
tũ: qõ ptz Deut̃.ij. ⁊ qõ subdit̃: Sicut fecerũt filij esau.
℔ referẽ tm̃ ad ꝓmũ: qz vt dicit: licet filij esau denegasset
israelitis trãsire p terrã suã: tñ portabãt eis cibaria ve/
nalia vbi trãsibant filij israel iuxtra extremitates regni
edom: magis ꝓpter lucrũ suũ c̃ ꝓpter sustentationẽ fi/
lioꝝ israel. k Quobrem diuertit ab eo israel. i. de me/
dio regni: nõ tñ ab extremitatibꝰ ſm ꝓmã expositionẽ ꝑ/
dictam: vel totaliter a regno eius ſm aliã. l Cunq̃
castra mouissent. Hic interponit̃ impedimẽtũ rõne mor/
tis aaron. cum &c. m ℙergat aaron ad ꝓpl̃os suos:
id est ad limbũ patrũ. n Nõ eĩ intrabit terrã ⁊c. vi/
det̃ q̃ ℔ nõ fuerit causa quare mortuus est aaron añ in/
gressum terre ꝓmissionis: quia ante factum de aquis cõ
tradictionis dixerat dominus q̃ caleb ⁊ iosue tm̃ intra/
rent terram: vt dictum est. xiiij. ca. Ad hoc enim dicitur
cõmuniter q̃ illa sententia fuit tm̃ super murmuratorez:
de quibus nõ fuerunt moyses ⁊ aaron. ℙotest etiaz ali/
ter responderi ex textu: quia ibidem dicitur: In solitudi
ne hac iacebunt cadauera vestra omnes qui numerati
estis a. xx. annis ⁊ supra. in qua numeratione nõ ꝓtinen
tur leuite: vt ibidẽ dictũ fuit: de q̃bus fuerũt moyses et
aaron. o Tolle aaron. nõ violẽter: sed persuasiue vt † ī.33.a
prompte obediat diuĩe volũtati de suo transitu ⁊ filij suc
cessione. Ista enī duo debebãt eũ cõsolari de morte. s. qz
deꝰ volebat: ⁊ qz filiꝰ eiꝰ et i honore succedebat. p Cũ
q̃ nudaueris patrẽ veste sua. i. tunica pontificali.

Indues ea

Ministerio de Cultura 2024

a Jndues ea eleaçarū filium eius. vt anteq̄ moziat videat filiū suum sui honoris successoꝛē. Dicit enī Aug⁹. q̄ ꝟ factus fuit vt pontifex nouus p̄beret officium sepulture defuncti: q̄ ꝟ nō videtur cōuenire ei qđ ꝺꝛ Leuit⁹. xxj. q̄ summus sacerdos nō debet aliquē sepelire. Et ideo dicit Ra. Sa. q̄ moyses fecit illud officium: dicens q̄ cū ascendissent in montē viderūt ibi spelūcam deo paratam: ⁊ in ea lectum stratū: ⁊ ante lectū lampadē ardentē: ⁊ reuelatum fuit moysi q̄ erat locus sepulture aaron: ⁊ tūc ad dictū moysi ipe aaron posuit se in lecto illo: ⁊ extēdit manus ⁊ pedes: ⁊ clausit os ⁊ oculos: et sic deus accepit eius spm̄ in pace: propter qđ moyses ꝟ videns desiderauit talē modum moztis: ⁊ fuit sibi concessus a dño: ſm q̄ ꝺꝛ Deut⁹. xxxij. Jungeris populis tuis sicut moztuus est aaron frater tuus. Potest tamē teneri dictum Augustini q̄ eleaçar sepeliuit patrem suū: ⁊ q̄ hoc fuit specialiter illi cōcessum ꝓpter excellentiā aaron. Nec valet obiectio Ra. Sa. q̄z sicut Leuit⁹. xxj. p̄hibetur summus sacerdos aliquē sepelire: ita etiaz sepulture p̄sentialiter adesse: ⁊ tū oportet concedere q̄ eleaçar pñs fuit in moꝛte patris sui tam ex textu q̄ ex verbis oīm expositoꝛū hebꝛeoꝛū ⁊ catholicoꝝ. b Fecit moyses vt p̄ceperat dñs. psuadendo ipsi aaron modo p̄dicto. c Et ascēderūt in montē hoꝛ coram oīi multitudine. Dicit Ra. Sa. q̄ multitudo nō ascēdit: sed tm̄ moyses: aaron ⁊ eleaçar. tū oīis multitudo vidit qū ascēderūt.

d Oīis aūt multitudo vidēs occubuisse aaron. p ꝟ enim vidit: q̄z viderūt q̄ nō redibat cū alijs duobus. ideo ꝺꝛ hic:

e Videns occubuisse. de p̄terito. f Fleuit sup euz. xxx. diebus. tum q̄z diligebat eū: tum q̄z ꝓpter reuerentiā pontificalis officij. Ex ꝟ aūt cepit ecclia ꝓsuetudinē faciendi memoriam defunctoꝛū die tricesima sepulture. Oꝛ aūt hic ꝺꝛ aaron esse moztuū ⁊ sepultū in monte hoꝛ: videtur ꝓtradicere ei qđ habet Deut⁹. x. vbi ꝺꝛ: Moztuus ⁊ sepult⁹ est in mosera. Ad hoc dicūt aliq̄ q̄ mosera ⁊ hoꝛ vn⁹ mons est diuersimode nominat⁹. Ra. Sa. dicit ꝓtrariū: pbans p illud qđ habetur. j. xxxiij. ca. vbi ꝺꝛ q̄ inter moseroth q̄ est idem locus q̄ ⁊ mosera vt dicit israelitis. noīa enī ꝓpria hebꝛaica frequēter variantur a parte finis: licet idē significēt: sicut ī latino idē significant colinus ⁊ coletus: ⁊ inter montē hoꝛ sunt sex mānsiones. Dicit igit q̄ aaron ſm veritatē fuit moztuus ⁊ sepult⁹ in mosera: vt ꝺꝛ Deut⁹. x. sed postea filij israel venientes ad montem hoꝛ fleuerūt aaron ac si funus esset ibi pñs: ⁊ ex hoc dicit ibi moztuus ⁊ sepultus. Ca. XX

Moꝛaliter. a† Venerūtq̄ filij isrl ⁊c. Jn ꝟ capitulo agit de aq̄s ꝓtradictiōis vbi moyses ⁊ aaron peccauerūt: dubitādo de verbi diuini impletione ꝓpter malicīā p̄pli ſm doctoꝛes latinos: ſm hebꝛeos autē peccauerūt trāsgrediendo verbū dñi q̄ nō dixerat eis: percutite petrā: sed loq̄mini ad petrā ⁊ illa dabit aquas: sicut plenius dixi passum istū litteraliter exponēdo. Per ꝟ igit q̄ isti q̄ erant sanctissimi peccauerūt: debet incuti timoꝛ alijs q̄ntūcunq̄ sanct⁹ ne cadāt in p̄ctm̄. ſm illud. j. Coꝛ. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. c† Misit interea nūcios moyses de cades ad regē edom ⁊c. p edom q̄ interp̄tatur terren⁹ intelliguntur mali christiani in bonis terrenis tm̄modo ꝓfidētes: ⁊ isti frequēter nituntur impedire bonos christianos q̄ sūt fratres eoꝝ in fide a ꝓfectu in via moz̄: ne ipi ꝓueniāt ⁊ alios inducāt in terrā viuētium: ⁊ ꝟ aliq̄n faciūt p̄lati malo ꝓsilio informati ⁊ aliq̄ curati puersi q̄ bonos homines ⁊ litteratos impediūt a p̄dicatiōibus ⁊ ꝓfessiōibus audiēdis. in ꝟ similes regi edom q̄ filios israel impediuit in ꝓgressu ad terrā ꝓmissionis. n† Pergat inq̄t aaron ad p̄los suos ⁊c. Hic agit de morte aaron ⁊ eleaçari substitutiōe. cū ꝺꝛ: p† Cūq̄ nudaueris patrē veste sua ⁊c. Per ꝟ aūt q̄ aaron nudat⁹ vestibus sanct⁹ statim moztuus fuit coꝛpaliter: significatuz fuit q̄ in nouo testamēto pontifices ⁊ curati ⁊ etiā clerici seculares vel religiosi statim q̄ nudant vestib⁹ virtutū moztui sūt spūaliter: licet adhuc coꝛpalit⁹ viuāt. Apoc. iij. Nomē habes q̄ viuas ⁊ moztuus es. Per ꝟ aūt q̄ aaron spoliato eleaçar indut⁹ fuit: siguificat q̄ aliq̄bus a gr̄a cadētib⁹ alij surrogātur. Apoc. iij. Tene q̄ habes vt nemo accipiat coꝛonā tuā.

☞ Jn ca. xx.

Jn ca. xx. vbi ꝺꝛ in postilla: Audite rebelles ⁊ increduli.

Additio. Opinio hebꝛeoꝛū quā hic recitat postil⁹. est solius Ra. Sa. Alij enī expositoꝛes hebꝛeorum varie se hñt. Ceteris tū dimissis Ra. moy. egypti⁹ dicit q̄ p̄ctm̄ moysi in hoc fuit q̄ dixit: Audite rebelles ⁊ increduli. in q̄bus verbis manifestauit se iram magnam hꝫ ⁊ tra p̄lm: in q̄ dicit q̄ moyses errauit duplic⁹. Primo q̄z in tanto hoīe sicut moyse a q̄ oēs debebant addiscere modū viuēdi: vitiū ire erat valde vituperabile p̄sertim ī publico. Scō q̄z ex ꝟ dabat occasionē vt p̄ls crederet deū fuisse iratum in hoc loco ⁊tra eos: qđ tū vt dicit non fuit sic: cū ipi petiuiss̄et illud qđ erat sibi necessariū. s. aquā in q̄ nō peccabāt: sicut nec in petrēdo panē. s. Exo. xvj. Et iō in ꝟ loco vt dicit nō fit mētio q̄ de⁹ irasceretur. Jn ꝟ aūt q̄ moyses nō fuit locutus petre sicut de⁹ dixerat eis: Loquimini ad petrā: sed bis p̄cussit eā: dicit q̄ nō peccauit moyses. Nā in ꝟ qđ dictum fuit sibi: Tolle virgā ⁊ cōgrega p̄lm: intelligit q̄ tolleret virgā ad p̄cutiendū: q̄z in alijs locis qū accipiebatur x̄ga a moyse ī faciēdis p̄digijs seu signis ꝟ erat p extēsiōem virge cū manu vl p̄cussionē ⁊ buiusmōi. Circa qđ attēdēdū q̄ hec sn̄ia Ra. moy. videt veritatē obtinere in ꝟ q̄ euacuat motiuū Ra. Sa. dicētis q̄ in p̄cussione p virgā fuit p̄ctm̄ moysi. Sed motiuuz p̄ncipale Ra. mo. nō videt valere. Moyses enī licet p̄fectus fuisset: legit tū q̄ñq̄ fuisse irat⁹: sic. s. Leuit. x. fuit irat⁹ ⁊tra Eleaçar ⁊ Jthamar: etiā sine cā rōnabili vt ibidem habet. ⁊. j. xxxj. ca. legit: Jratusq̄ moyses p̄ncipib⁹ exercit⁹ qđ fuit sat⁹ in publico: nō tū ex ꝟ fuit punit⁹ nec reꝑhēsus. x̄ba enī dñi dicētis: Quia nō credidist⁹ mihi: manifeste oñdūt q̄ p̄ctm̄ illud ad incredulitatē ptinet: nō aūt ad irā: vñ videt tenēdū cū expositoꝛib⁹ nr̄is scz q̄ p̄ctm̄ moysi ptinuit ad dubietatē seu incredulitatē: put in postilla declarat. Si aūt ⁊tra ꝟ dicat: q̄re ꝟ dubitauit ne impediret effect⁹ diuini miraculi ꝓpter malicīā p̄pli magis q̄ in alijs loc⁹? Dicēdū q̄ in ꝟ loco maxīe videt p̄lm peccasse. tum q̄z eligebāt magi⁹ fuisse punitos p acerbissimā moꝛtē coꝛpalē ⁊ perire a facie dei: sicut legit de chore ⁊ socijs ei⁹. s. Num. xvj. q̄ esse in hac vita sub diuīo regimīe: qđ ptz ex hoc q̄ dixerūt: Utinaz perissem⁹ int̄ frēs nr̄os ⁊c. q. d. eligibili⁹ fuisset nobis perire int̄ frēs: q̄ nō solū moztui sunt: sz perierūt coram dño. i. a facie dñi q̄ in hac vita esse: tum q̄z ꝓtēpserūt būficiū liberationis de egypto qđ ptiet ad maximā ingratitudinē. cū dixerūt: Quare nos feciſti ascēdere de egypto: tum quia nō fundabāt p̄ncipaliter q̄rimoniā suā in defectū aque: sed pot⁹ in defectū aliarū rerū q̄ nō erāt sic necessarie vite. vñ dicūt ꝓq̄rendo de illo deserto: Nec ficū gignit nec vineas nec malogranata. vñ videtes moyses ⁊ aaron tantā insaniā dimissa turba ingressi sūt tabernaculū federis: ⁊ coꝛruerūt p̄roni ad adoraduz ꝓ eis: q̄z nō credebāt ꝟ esse rōnabile. ꝟ enī qđ seq̄tur in trāslatiōe nr̄a: Dñe de⁹ audi clamoꝛē p̄pli tui⁹: ⁊ aperi eis thesaurū tuū aque viue vt satiati cesset murmuratio eoꝝ: nō est in hebꝛeo: sz statī cum ꝺꝛ: Coꝛruerūt p̄roni in terrā. seq̄tur: Et apparuit gl̄ia dñi super eos. Ubi in ꝟ loco misericoꝛdia diuīa excedit vota ipsius moysi q̄ nō credebat eos esse dignos exaudiri. Ex q̄ quidē tam seditiosa ⁊ puersa p̄pli murmuratiōe moyses timuit seu dubitauit ne impediret diuinū būficiū: ⁊ ex ꝟ quodāmodo turbatus ꝓrupit ad illa x̄ba q̄ dubitationem sonāt. Num de petra hac vobis aquā poterim⁹ ejicere? Cui⁹ sn̄ie veritas ptz p psalmistam dicētem: Et irritauerūt eū. s. p̄l⁹. Et vexatus est moyses ꝓpter eos: q̄z exacerbauerūt spm̄ ei⁹. s. ipsi⁹ moysi. Et distinxit in labijs suis. s. ex illa exacerbatiōe vexat⁹ ꝓrupit talia x̄ba ī labijs suis q̄ erāt distinguēda: q̄z dubia. vñ totū illud p̄ctm̄ fuit p̄mo ⁊ p̄ncipalr ī p̄l⁹: ⁊ Moyses errauit ex q̄dā infirmitate distinguēs ī labijs suis mō p̄dicto: qđ ꝓpie ꝓsonat sn̄ie doctorū nr̄oꝝ: ⁊ deuiat a sentētijs Ra. Sa. ⁊ Ra. mo. Cōsderādum etiā q̄ pena q̄ fuit ꝓposita ipi moysi ⁊ aaron valde leuis fuit. s. q̄ ñ trāsirēt Iozdanē. Ipi ei iā erāt ī fine diez suoꝝ vt. j. Deut⁹. xxxj. Moyses dicebat: Nō possuz vltra ingredi ⁊ egredi: q̄dē pena magi⁹ redūdabat in dānū p̄pli: q̄ talib⁹ pastoꝛib⁹ carebat. vñ. j. Deut⁹. iij. Cū moyses deꝑcaret deū vt reuocaret istā sententiā: legit: Jratusq̄ est dñs mihi ꝓptervos: ⁊ nō exaudiuit me. Ex quo patet q̄ p̄ncipale p̄ctm̄ fuit in populo.

☞ Quod cum

Quod cū audisset. Audiuit chananeus q̄ venisset israel in locū exploratorū vbi quondā offendit ꝓpłs: iniuit prelium: ⁊ captiuū duxit isrl̄. Rursūq; in eodē loco pugnatur: ex voto victor vincit̄: victi superant. In q̄ intelligit̄ vt cū nos dei auxilio destitutos inuaserint hostes ⁊ captiuauerint: nō desperemus. pōt enī fieri vt vincam⁹ vbi victi sumus.

a Quod cū audisset. Audiuit chananeus rex arad q̄ habitabat ad meridiem venisse scilicet israel per exploratorum viam pugnauit cōtra illum: ⁊ victor existens duxit ex eo prędaz. At israel voto se domino obligans ait: Si tradiderit populuz istum in manu mea: delebo vrbes eius. Exaudiuitq; dominꝰ preces israel: ⁊ tradidit chananeum: quez ille interfecit subuersis vrbibus eiꝰ: ⁊ vocauit nomen loci illius horma: id est anathema. Profecti sunt autem de monte hor ꝑ viam quę ducit ad mare rubrum vt circūirent terrā edom: Et tedere cępit populū itineris ac laboris. Locutusq; contra dēum ⁊ moysen ait: Cur eduxisti nos de egypto vt moreremur in solitudine? Deest panis non sunt aquę: ania nr̄a iam nauseat super cibo isto leuissimo †. Quobrem misit dñs in populū ignitos serpentes: ad quorum plagas et mortes plurimorū venerunt ad moysen atq; dixerunt: Peccauimus: quia locuti sumus ꝓtra dominū ⁊ te. Ora vt tollat a nobis serpētes. Orauit moyses pro populo: et locutus est dñs ad eum: † Fac serpentē ęneū: ⁊ pone eū ꝑ signo. Qui percussus aspexerit eū viuet. Fecit ergo moyses serpentem ęneum et posuit pro signo: quē cū percussi aspicerent sanabantur. Profectiq; filij israel castrametati sunt in oboth. Ūñ egressi

a Quod cū audisset. Hic ponit̄ impedimētū ꝓueniēs ex inuasione chananeo ꝝ. Sciendū tñ q̄ chananei vno modo accipiunt̄ generaliter ꝑ omibus illis qui descenderunt de chanan: ⁊ hoc modo accipiunt̄ hic: qz aradij amorrei ⁊ chananei descenderunt de chanaan. vt habet̄ Heñ. ꝝ. Alio modo dicunt̄ chananei specialiter illi q̄ descenderūt de chanaan: ⁊ cū hoc habitabāt in terra ꝓmissiōis: de q̄bus nō agit̄ hic sz postea. qz filij israel nō erant in termino: sed adhuc ī via in qua filij israel fuerūt impediti. primo ab aradęis. scō ab amorreis. ibi: Misit aūt israel. Circa primū ponit̄ impedimentū ex inuasione aradij. scō ex murmuratione populi. ibi: Profecti sunt aūt. Circa primū ꝺr: Q̄ cum audisset chananeus rex arad: quia sicut dictū est descēderat de chanaan ꝑ aradiuz. ideo ꝺr chananeus ⁊ rex arad. b Venisse. s. israel ꝑ exploratorū viaz. Dicūt aliq̄ q̄ isti fūt exploratores q̄s misit moyses. vt dictū est. s̄. xiij. ita q̄ exercit⁹ israel incedebat ꝑ eandē viā ꝑ quā illi exploratores prexerant: sed ꝫ nō vidēt verū: qz exercit⁹ multuz declinauerat a via recta vt circūiret terram edom. Non est aūt verisimile q̄ exploratores tanta q̄rent diuerticula: maxime qz cōpleuerūt iter suū in breui tpe. vt dictū fuit: s̄. xiij. ca. Et iō dicunt aliq̄ q̄ exploratores hic dicunt̄ illi q̄ precedebāt exercitū israel ad ꝓuidendū locū castroꝝ: vt dictum fuit. s̄. x. ca. c Duxit ex eo prędaz. s. ex israel. que aūt fuerit ista ꝓeda nō exꝑmit̄ in lr̄a. Sed dicit Ra. Sa. q̄ fuit tm̄ vna ancilla ab eis capta: sed ꝫ nō bene ꝯsonat textui videlicet q̄ ꝑ modica re diceret: Victor existens. itē qz subditur: d At israel voto dño se obligans. nō est autē verisiłe q̄ ꝑ pditione tam modice rei fieret talis solēnitas voti. e Delebo vrbes eius. in mēoriā diuini auxilij. f Et vocauit nomen loci illius horma. i. anathema. istud est additū a trāslatore ꝑ expositiōe huiꝰ nomis horma. Horma enī hic accipit̄ ꝑ destructiōe. vñ supra dictū est: Delebo ⁊c. Sciendū tñ q̄ destructio alicuiꝰ ciuitat̄ ꝓprie ꝺr horma: qñ occisis habitatoribꝰ spolia ciuitat̄ separant̄ a cōibus vsibꝰ: ⁊ applicant̄ diuino cultui: ⁊ ꝓpter hoc spolia ciuitat̄ hiericho vocant̄ horma siue anathema: vt habet̄ Josue vij. qz occisi fuerūt habitatores: ⁊ q̄cq̄d fuit auri ⁊ argenti ⁊ eris ⁊ ferri fuit dño ꝓsecratuz. vñ ꝺr anathema ab ana qō est sursum vł seorsum ⁊ thesis positio: eo q̄ talia seorsum ponunt̄ a cōi vsu. g Profecti sunt aūt. Hic subdit̄ impedimētuz ex murmuratione ꝓpł̄. cū ꝺr: h Et te. ce. po. iti. ac la. ꝓpter deuiationē magnā a recta via ratione p̄dicta. i Locutusq; cō. do. ⁊ m. lr̄a sequēs solū loq̄tur de moyse: tñ hic ponit̄ deus cū eo: qz ꝫm dictū saluatoris: Qui vos spernit me spernit. k Cur edu. ⁊c. timebāt enī ne sicut qñ partes eoꝝ declinauerūt a recta via post desperatiōem quā ꝯceperāt ex ꝛbis exploratorum accidit mors ⁊ pestilētia in populo: vt. s̄. dictuz est. xiij. ca. ita accideret in hac deuiatiōe. l Deest panis. quia māna nō sapiebat eis. vñ subditur: m Anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo. q. d. nō prębet nobis fulcimentum ꝛtutis. quare autē māna diuersimode sapiebat bonis ⁊ malis: dictū fuit. s̄. xj. ca.

n Fobrem. i. qz murmurabāt de beneficio diuino de q̄ deberēt gratias agere: o Misit dñs in ꝓlo igni. ser. dicūt aliqui q̄ dicunt̄ igniti: eo q̄ volantes ꝑ aerem emittebant scintillas ardētes. Alij autez eo q̄ ꝑ morsus eoꝝ calefiebat caro: ac si igniret̄. Seq̄tur: p Fac serpentez eneum. In hebreo eneum non habet̄ in hoc loco: sed postea habet̄: Fecit ergo moyses serpentē eneum. q Et pone eum ꝑ signo. In hebreo habetur: In pertica. ⁊ in idē redit. sic enī posiꝰ fuit: vt posset a lōge ⁊ a pluribus videri. vñ Job. iij. Quēadmodū exaltauit moyses serpentem in deserto ⁊c. r Qui percussus. aspexe. eū viuet. i. sanabitur. Dicit Ra. Sa. q̄ in serpente nō erat virtus sanādi: sed aspiciētes serpentē recognoscebant afflictionem illam sibi a deo iuste illatam: petentes ab eo misericordiā ⁊ ipse sanabat eos. Ratio aūt mystica est: qz serpens ille figurabat christū passurū in cruce: vt habet̄ Job. iij. ꝑ cuius intuitum ⁊ fide ⁊ deuotione sanamur a morsibus sathane. s Profectiq;. Remoto impedimento. Hic ꝓsequēter ponitur itineris ꝓtinuatio.

Ro.10.b ciamus. Corde enim creditur ad iusticiam: ore aūt cōfessio fit ad salutem.

b Fac serpentē eneum ⁊c. Isido. Morsus serpentium exaltato ⁊ inspecto eneo serpente sanabant̄. Quia christus antiquū serpentē in patibulo triūphauit: et venena eius exclusit: vt quiuere exꝑsseq; imaginē filij dei: ⁊ passionē eius cōspexerit: sa-
Phili.3.b netur. Unde: Sicut exaltauit moyses serpentē in deserto ⁊c. Eneus serpens in ligno suspēditur: quia ceteris metallis ē durabilius: ⁊ christꝰ ꝑ humanitatē in serpente mortuus: viuit ꝑ diuinitatē quasi eneus.

e Profectiq; filij israel castrametati sunt ⁊c. Tricesimaseptima mansio est in oboth: que vertitur in magos vł phitones. Quia post imaginem dei que in cordis ratione monstratur: ⁊ confessionem fidei que ore profertur: consurgunt serpentes ⁊ malefice artes. Nos autem oīni custodia seruantes cor nostrum: ne audiamus voces incantantiū ⁊ carmina syrenarū obturem⁹ aures. f Unde egressi. Hiero. In ieabarim. Acernus. scz lapidum transeuntiū. Hi sunt sancti qui ꝑ hoc seculum ad alias mansiones transire festināt. Sunt enim sancti lapides qui voluuntur super terram leues et politi et rotunditate sua rotarum curribus similes. Sunt alij de via tollendi: ne ambu-
Esa. 62.d lantium pedes offendant. Unde Esaias. Erigite lapides de capite platearum.

Ⓠ autem

† 1. Co. 10.b Judith. 8.e

† Job. 3.b

✠ Fixere tento.

Q autem dicit: in finibus moab: ⁊ supra scriptuz est: in solitudine moab: que respicit moab cōtra solis ortum: ostēdit iuxta litteram ꝙ hucusq; fuerint in finibus idumeoruz: ⁊ nūc veniāt ad terminum moab de alia scz prouincia ad aliam. Non enim semper vni virtuti studēdum est. sed de virtute in virtutem eunduz: et de alia ad aliam trāseundum. Herent enī sibi: ⁊ ita cōnexe sunt: vt qui vna caruerit: omnibus careat. Hoc autem eorū proprie est: qui solis iusticie ortum ꝯsiderant. a Venerūt ad torrētem çareth ⁊c. Tricesimanona māsio fuit in dibongad: sicut in serie māsionum scriptuz est: quod interp̄tatur fortiter intellecta tentatio. Sed pro hac in ordine historie dicitur: quia de ieabarim venerūt ad torrentem çareth. Deinde castrametati sunt trās arnon: que est in solitudine finiuz amorrei: in terminis moabitarū ⁊ amorreoruz. Et postea venerūt ad puteum vbi cecinerunt carmen hoc. Ascēde putee quem foderūt principes ⁊c. Et de solitudine in mathana: deinde ad torrētes dei: et post ad excelsa: ⁊ de excelsis ad vallem que est in regione moab. Hec loca in finibus amorreorum quidam interpretātes putāt non mansiones esse sed trāsitus: nec preiudicare debere cathalogo māsionum extraordinariam expositiōem. Alij spiritualibus spiritualia comparantes: nolūt regiōes significari: sed per nomīa locorū profectus v̄tutuz: ꝙ post magos ⁊ congregationes lapidum sepe veniamus ad torrentem çareth: quod interpretatur aliena descensio. ⁊ in descensione positi transeamus ad arnon: id est maledictionem q̄ est posita in finibus amorreorum: qui amari hostes sunt: vel multa loquūtur. Si autem trāseamus terminos moab (qui de incestu natus vel generatus est: ⁊ a vero patre recessit) occurrit nobis puteus quē nō plebeius: non ignobilis fodit: sed principes ⁊ duces: qui canentes prophetant quo trāsituri sunt in deserto. s. in mathana. i. domum iude ad nahaliel. i. torrētes dei. deinde ad bamoth quod interpretatur excelsa: vel adueniens mors: quādo ꝯformes efficimur mortꝰ xp̄i. Postea occurrit nobis vallis hūilitatis q̄ tn̄ in vertice montꝰ phasga posita est q̄ interp̄tat dolatꝰ. s. nihil hn̄s informe vl' rude: qui respicit solitudinē q̄ hebraice dr̄ sinen: qr in virtutū culmine positi: totius mūdi ruinas ⁊ omniū pctōꝝ respicimus vastitatē. Dibongad interpretat fortiter intellecta tentatio. Post dibongad pugnat ꝯtra seon regē amorreoꝝ: ⁊ og regez basan. Cū autē venerimꝰ ad summū ⁊ biberimꝰ de fonte principū ascēdentes mōtes phasga: ne supbiamꝰ: sed ꝓpositā nobis solitudinez timeamꝰ. b In libro belloꝝ dn̄i. Augꝰ. Nō dixit ī q̄ libro scp̄tū sit: vl' cuiꝰ ꝓphe vl' pr̄iarche: neq; negāduz ē fuisse iā libros. siue chaldeoꝝ vn̄ egressus ē abraā siue egyptioꝝ: vbi didicerat moyses oēm illoꝝ sapiāz vl' cuiuslibet alteriꝰ gētꝰ: in q̄ꝝ libroꝝ aliq̄ potuit h̄ eē scp̄tū: Qui tn̄ n̄ iō sit assumēdꝰ ī eas scp̄turas: q̄bꝰ dīna cōmēdat auctoritas. Licuit enī dīne auctoritati vnde voluit verū testimoniū sumere: sed nō ideo oīa q̄ ibi scripta sunt accipiēda ꝯfirmat. Cur aūt h̄ loco istud cōmemoratū sit: nō euidēter apparet: nisi forte vt fines illic inter duas gentes ꝯstituerent: bellū actum est. quod eiusdez loci homīes ꝓpter magnitudinē bellum dn̄i esse dixerūt: vt scriberetur in aliquo eorum libro bellum dn̄i. c Ex eo loco apparuit pu. sup quo lo. est do. ⁊c. Orige. Quid est ꝙ magnopere precipit dominus moysi populuz congregare: vt det aq̄s de puteo bibere? quasi non sponte ad bibendum cōueniret. Ait spūs p Salomonem in prouerbijs: Bibe aquam de tuis vasis: ⁊ de puteorum tuorum fonte: et ne supeffundantur tibi aque extra tuum fontem. Quis in alijs exemplaribus legerimꝰ: Et effundant tibi aque extra tuū puteū. Habet ergo quisq; in semetip̄o puteum: īmo puteos multos ⁊ vasa aque multa. Vn̄ ait: De vasis tuis: ⁊ de fonte puteorū tuoꝝ. Habuit abraam puteos ⁊ isaac. In euāgelio sup puteū sedebat saluator requiescens post laborē. ⁊ dicens: Quia si q̄s biberit ex aq̄s quas puteus ꝯtinebat terrenꝰ: sitiat rursus. Qui aūt biberit ex illis quas dat iesus: fiat ī eo fons aque viue sa. in vi. eter. Alibi aūt dr̄: Qui credit in eū flumīa de ventre eiꝰ fluent aque viue. Qui ḡ credit in eū nō puteū sed puteos: nō solū fontes sed flumīa habebit in se. Nō que mortalē solēt ꝯferre vitā: sed q̄ ꝯferāt eternā. Scd̄m hec ḡ que in Prouerbijs legimꝰ: vbi putei cū fonte numerant vel noīant: accipiēdū est verbū dei. Puteus v̄o si ꝓfundū mysteriū tegit. fons aūt si ad ꝓplos effluit. Querēdū est aūt quō pluralit puteos: ⁊ singularit fontē in ꝓuerbijs dicit Sapīa: Bibe aquas de fonte puteorū tuoꝝ? Videamꝰ ergo quoꝝ puteoꝝ vnum dixerit fontem. Ego puto ꝙ scientia ingeniti patris vnus possit intelligi puteus: ⁊ alius agnitio vnigeniti filij. alius enim a patre filius: nec idem qui ⁊ pater. Unde: Aliꝰ est qui testimonium de me dicit pater. Tertius puteus cognitio spiritussancti. Aliꝰ enim est a patre ⁊ filio spiritus. Unde: Mittet vobis pater alium paraclitum spiritum veritatis. Est ergo hec trium personarū distinctio in patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto: que ad pluralem puteorum numerum reuocatur: quoruz vnus est fons: quia vna est substantia ⁊ natura trinitatis. Orige. Possunt et illi putei videri de quorum scientia dicit qui repletus est sapiētia dei. Ipse enim mihi dedit eorum q̄ sunt scientiam veram: vt scirem scientiam mundanam: ⁊ elementorum virtutem: ⁊ initium ⁊ finem ⁊ medietatem temporum: ⁊ vicissitudinum permutationes: ⁊ cōmutationes temporꝝ: anni circulos ⁊ astrorū positiones: naturas animalium et iras bestiarū ⁊c. Vides quāti sunt putei in reꝝ scientia. Puteus est scientia virgultorū: ⁊ forte cuiusq; virgulti natura habet ꝓpriū puteū. Item est puteus animalium

§ scientia

fixere tentoria in ieabarim in solitudine quę respicit moab cōtra orientalem plagā: et inde mouē-
§ aliena descēsio.
a tes venerūt ad torrentez çareth: Quē relinquentes castrametati
§ maledictionem.
sunt cōtra arnon: q̄ est in deserto ⁊ prominet in finibꝰ amorrei. Si quidē arnon terminus ē moab: diuidens moabitas ⁊ amorreos:
b Unde dicit in libro bellorū dn̄i: Sicut fecit ī mari rubro: sic faciet in torrentibꝰ arnon. Scopuli torrentiū inclinati sūt: vt requiescerent ī arnon: ⁊ recūberent in finibus moabitaꝝ. Ex eo loco apparuit puteus: sup quo locutus est

a Fixere tento. in ieabarim. In hebreo habet in ijeabarim. i. in solitudinibus abarim. Abarim enī est nomen montis in quo moyses moriturꝰ ascendit: vt habet Deut. xxxij. Circa quē sunt solitudines: ⁊ iō translatio nostra videt deficere faciendo de duobus noībꝰ hebreis vnū: qd̄ factum esse creditur vitio scriptoꝝ. b In soli. que respi. moab. i. in illa parte solitudinis circa montē p̄dictū existētis q̄ respicit terram filioꝝ moab. Dicit āt Ra. Sa. hic ꝙ petiuerūt filij isrl' transitū per terrā moab: sed n̄ fuit eis concessus: ⁊ ideo iuerūt ī circūitu ⁊ nō intrauerūt ī terrā moab: ⁊ hoc etiaz hr̄ Judic. xj. vbi dr̄: Et circūiuit isrl' ex latere terrā edom et terrā moab. qd̄ āt dr̄ Deut. ij. Concedas nobis trāsitū sicut fecerūt filij esau q̄ habitāt in seyr: et moabite q̄ morant in ar: qd̄ videt ꝯtradicere dicto eius. Rn̄det ꝙ li sicut fecerūt: refert ad cibū ꝯcessum eis ꝓ p̄cio a moabitis: nō ad transitū p eoꝝ terrā sicut dictum fuit de filijs esau ca. p̄cedēti.

c Vn̄ dr̄. Hic ꝯn̄r ponit diuini bn̄ficij oblatio: ⁊ p̄mo in trāsitu piculoso. vn̄ dicit in libro belloꝝ dn̄i. i. bn̄ficiū istud ibidē scribit. Dicūt aūt aliq̄ ꝙ iste liber non est trāslatꝰ: sicut nec plures alij. vnde. ij. Regꝰ. dicitur: In libro iustorū: qui nō habet apud nos. Alij aūt dicūt ꝙ intelligitur de libro Num̄. vbi hoc scribit: quia libri hebreoꝝ in q̄bus ꝯtinent bella iudeorū: cōiter appellant libri bellorū dn̄i: qr v̄tute eiꝰ vincebāt. Hebrei āt dicūt ꝙ hic est tex. In narratiōe belloꝝ dn̄i: qr dictio hebraica h̄ posita est eq̄uoca ad libꝝ ⁊ ad narrationez. ⁊ est sensus s̄m hebreos: qn̄ narrabunt bella q̄ fecerūt filij isrl' dei ad iutorio ꝓtecti. narrabit etiā istud qd̄ subdit: d Sic fe. in ma. rubro. pugnās ꝓ hebreis egyptios demergēdo ⁊ hebreos saluando: vt hr̄ Exo. xiiij. e Sic fa. in tor. arnon. i. pugnabit ibi ꝓ eis. vn̄ subdit: f Scopuli tor. incli. sunt. Dicūt eī hebrei ꝙ ī loco vbi debebāt trāsire filij israel erāt scopuli magni ꝓtēsi sup aquā: ī q̄bꝰ erāt cauernositates: ⁊ ī eis aduersarij hebreoꝝ posuerāt hoīes armatos latent vt inde cū lapidibꝰ ⁊ sagittꝰ interficerēt filios isrl' de subtꝰ trāseūtes: s̄ dn̄s fecit illos scopulos inclinari sup aliā partē aque: ⁊ sic illi q̄ latebāt ibi fuerūt mortui ex illa īclinatiōe: ⁊ filij isrl' habuert liberū transitū sup scopulos inclinatos: ⁊ postea illi scopuli dīna v̄tute reuersi sūt ad locū suū. g Ex eo lo. ap. puteꝰ. non sic est intelligēdū ꝙ ille puteus fuerit ī loco vbi inclinati sunt scopuli: sed ex illo loco transierunt vltra: ⁊ posuerūt castra: ⁊ ibi datꝰ fuit iste puteus vt ꝓplꝰ biberet ⁊ iumēta. vn̄ in hebreo hr̄: Ex h̄ loco ad puteū. i. venerūt ad locū vbi datꝰ ē puteus.

Tunc cecinit

scientia: ⁊ forte quecq̃ species animaliū p̃priū habet puteū: ⁊ hec singula (quoniã p̃fundã habẽt scientiã) merito putei esse dicunt. Et dum absconditū fuit mysteriū christi a seculis ⁊ generationibus: recte horũ scientia putei dicunt. Cũ autez credentib⁹ manifestauit deus p̃ spiritũ sanctũ efficiuntur hec omnia fontes ⁊ flumia: vt iam nõ habeatur in occulto horũ scientia: sed riget credẽtes ⁊ satiet. Ideo credo saluator dicebat: qz qui credit in eum: et aquam doctrine eius biberit: nõ iam puteus nec fons: sed fient in eo flumina aque viue. Sicut enim vnus puteus. i. sermo dei efficit putei ⁊ fontes ⁊ flumina: ita anima hominis que est ad imaginem dei: potest in se habere et p̃ducere puteos ⁊ fontes et flumina. Sed putei qui sunt in anima nostra indigẽt fodiente vt mundentur: ⁊ quod terrenũ est auferat: vt vene ille rationabiliũ sensuz quas eis inseruit deus: pura ⁊ sincera fluenta p̃oducant. Dum enim terra tegit: nõ potest pura laticis vnda p̃fluere. Ideo scriptum est: Quia pueri abzaã fodiebant puteos: sed operiebãt eos terra philistei. Isaac quoq̃ ḣereditatẽ p̃ris suscepat: patris puteos fodit: ⁊ terrã remouit quã iniecerãt philistei. Notãdũ aũt qz dũ viueret abzam nõ ausi sunt philistei replere puteos aut injicere terraz: sz eo mortuo inualuerũt: ⁊ insidiati sunt puteis eius: sed repanit p̃ isaac. Puer quoq̃ abzae ad puteos inuenit rebeccã: que interpretat patientia. hec efficit vxor isaac: sed apud puteos. Similiter Jacob cũ ad mesopotamiã venit habens p̃ceptum patris: nec alienigenã duceret vxorẽ: apud puteos inuenit rachel: ⁊ moyses sephoram. Si ergo intellexisti que ⁊ quales sint sctõrum vxores: si vis patientiã in cõiugiũ ducere vl̃ sumere: vel sapiaz ⁊ alias animi virtutes: ⁊ dicere qd̃ de sapientia dictũ est: Hanc quesiui mihi ducere vxorez: esto assidue circa puteos istos: ⁊ ibi repies hmõi cõiugem: qz apud viuentis verbi fluenta certũ est habitare virtutes. Sunt ergo multi putei intra animã: ⁊ alij plurimi in singulis scripturarũ sermonib⁹ ⁊ sensib⁹: est tñ hic eminẽtior quẽ foderũt: nõ q̃cunq̃ homines: sed p̃rincipes: ⁊ hoz sublimiores quos appellauit reges. Ideo in hymnis canit deo apud hunc puteum. et scriptum est: quoniã hic est puteus sup quo locut⁹ est dñs moysi: Congrega populũ ⁊ dabo ei aquã de puteo. a Congrega populũ. Allego. Lex vocat te ad puteũ: xp̃m. s. dei filiũ p̃pria quidẽ substãtia subsistentẽ: vno tñ cũ patre ⁊ spũ dcitatis fonte noĩatum. Ad hunc ergo puteũ. i. ad xp̃i fidẽ conuocat te lex. Ad̃ ipe dicit: qz moyses de me scripsit: Vocat aũt vt bibamus aquas: ⁊ cantemus ei canticũ. i. corde credam⁹ ad iusticiam: ⁊ ore p̃fiteamur ad salutẽ. b Ascendat puteus. Orige. Initiate illi puteũ. i. initiũ omniũ ponite puteũ: quia ipse est p̃incipiũ ⁊ p̃mogenitus oñis creature. Vel sic: vt verba dirigant ex p̃sona moysi ad p̃plm. Date initiũ corde vestro: vt incipiat intelligere quid sit puteus de q̃ spũales aque hauriẽde sunt: ⁊ reficiẽdus p̃plus credẽtiũ. Initiate ergo ei. i. israeli hũc puteũ: vt sensum mysticũ siqs ex corde videt deum de p̃fundis possit haurire. Ad hũc puteũ moyses. i. lex cõgregat. ad quẽ videt aliqs p̃uenire: sed nisi p̃ moysen cõgregẽt: nõ est deo acceptus. Marcion videt sibi venisse: ⁊ Basilides ⁊ Valentin⁹: sed qz nõ venerũt p̃ moysen: nec acceperũt legez ⁊ p̃phetas: nõ p̃nt laudare deũ de fontib⁹ israel. Mõ veniunt ergo ad puteũ tales: quẽ foderũt p̃incipes ⁊ excuderunt reges. Est aũt vallis salsa in q̃ sunt putei bituminis. Oñis autẽ heresis ⁊ oñe pctm̃ in valle est: ⁊ in valle salsa. Peccatum enĩ nõ ascẽdit sursum: sed semp ad ima: ⁊ ad inferiora descendit. Est ergo in valle posit⁹ salsus ⁊ amar⁹ oĩs hereticus sensus: ⁊ oĩs peccati act⁹. Quid enĩ dulce: q̃d suaue põt habere pctm̃? Si aũt veneris ad hereticã sentẽtiaz ⁊ amaritudinem peccati: venisti ad puteos bituminis: quod est esca ⁊ nutrimẽtum ignis. Si gustaueris aquã de his puteis: si hereticũ sensum ⁊ peccati amaritudinẽ receperis: fomẽta ignis ⁊ gehẽne incendia in te p̃parabis. Talib⁹ dicit: Incedite in lumine ignis vestri ⁊c. Foderũt illũ p̃incipes ⁊ excuderũt reges. p̃incipes ergo foderũt: reges excuderũt: quod ab excudẽdo: nõ excidendo dictũ est. Excudi enĩ dicit: quod in saxo cedit vel formatur. Principes tanq̃ inferiores foderũt. i. quasi in terre molliciẽ altitudinẽ quandã demerserunt. Hi vero quos reges appellat: quasi fortiores: nõ solũ terre p̃profundu3: sed saxi duriciam penetrãt: vt pueniãt ad p̃fundiores aquas: ⁊ ipas abyssi venas p̃scrutentur: sciẽtes iudicia dei esse abyssuz multam. Hi sunt apostoli quoz aliquis dicit: Nobis autẽ reuelauit deus p̃ spiritũ sanctũ. Spirit⁹ enim oñia scrutatur etiã alta dei. Qui ergo p̃ spiritũ sanctũ possunt alta scrutari: ⁊ penetrare p̃profunda mysteria putei: reges esse dicũtur: qui puteum in petra excuderũt: quia dura ⁊ difficilia scientie penetrarũt secreta. Foderunt ergo puteũ istũ p̃incipes: ⁊ excuderũt reges gentium. i. apostoli qui gentes congregauerunt ad obediendũ fidei: ⁊ oĩbus patefecerunt scientiã xp̃i: in quo sunt oẽs thesauri sapiẽtie ⁊ sciẽtie absconditi. Impleuerunt enĩ mandatuz dei: docẽtes oñes gentes: ⁊ baptiçãtes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ spũssancti. Et p̃ hoc excuderunt. i. patefecerũt scientiã putei. Hec q̃oq̃ que in manib⁹ habem⁹ nobis puteus est: ⁊ oñis scriptura legis ⁊ p̃phetarũ: euangelica quoq̃ et apostolica simul vnus puteus ẽ: quẽ nõ possunt fodere vel excudere nisi reges ⁊ p̃incipes: qui scz possunt auferre terrã ⁊ amouere superficiem littere: ⁊ de inferiori petra vbi christ⁹ est: spiritales sensus velut aquã viuam p̃ferre. Reges dicunt: qz peccati regnũ expulerũt: ⁊ iusticie regnum in mẽbris suis posuerũt. Decet enĩ eũ docere ceteros q̃ prius fecerit q̃ docet. Unde: Qui fecerit ⁊ docuerit sic hoĩes: magnus vocabit in regno celoz. Magnũ autẽ in regno esse: est regẽ esse. c Principes. Possunt idẽ vocari p̃incipes ⁊ reges. Vel p̃incipes p̃phetas intelligim⁹. ipsi enim sensum ⁊ p̃phetiã de christo defossam in p̃funditatem littere collocauerunt. ideo de illis dicit: Nisi occulte audieritis: plorabit anima vestra. Et alibi: Œ magna multitudo dulcedinis tue dñe: quã abscondisti timẽtib⁹ te? Reges sunt apostoli q̃ p̃scrutant alta dei: ⁊ ecclesias regunt. Unde ⁊ christ⁹ dicit rex regum. d Et parauerunt duces. Orige. Excuderũt inquit reges gẽtium in regno suo dum dñarent eis. Nõ enim possunt fodere puteum istũ: nec latentes aque viue venas apire: nisi p̃us dñi sint gentiũ barbararuz. Quicq̃d in eis ferum fuit in actibus: quicquid barbarũ in moribus domuerũt ⁊ subiecerunt regio sensui: vt nõ gentiliter sed legitime agant. Hi vere sunt reges p̃funda putei rimantes: ⁊ verbi dei arcana p̃scrutantes.

a dñs ad moysen: Cõgrega populũ: et dabo ei aquã. Tunc cecinit a
a ſ Lxx. Initiare ei puteũ. i. in initio omniũ confitemini esse puteum.
b israel carmen istud: Ascendat puteus: ꝯcinebãt: puteus quẽ fode b
ſ alij reges.
c d rũt p̃ncipes et parauerũt duces multitudinis i datore legũ ⁊ i ba c d
ſ munera ipsorum.
e culis suis. Profectiq̃ sũt de solitudie i mathana. De mathana i mathanaim: quod interpretatur munera ipsorum. Fidem enim ⁊ affectuz expetit deus ab homine. Unde: Et nũc israel: Quid dominus deus tuus poscit a te: nisi vt timeas deũ: et incedas in vijs eius ⁊ diligas eũ? ⁊c. Hec munera oportet a nobis dño dari: post cq̃ agnitionẽ bonitatis eius de altitudine putei bibẽrim⁹. Notãdũ aũt q̃ p̃pheta dicit: poscit a te: vt erubescant q̃ negãt in arbitrio hoĩs esse vt saluet. Quõ enim poscceret ab homĩe de⁹: nisi hr̃et homo in ptãte sua qd̃ poscenti debeat offerre? Sunt ergo que dant a deo ⁊ que ab hoĩe. In hoĩe fuit vt de vna mna faceret quinq̃. Ex deo: vt mnam hr̃et homo ex qua posset facere decẽ mnas. Cum aũt obtulit ex se: accepit ex deo: nõ iam pecuniã: sed potestatẽ ⁊ regnuz decem ciuitatum. Petijt deus ab abzaam vt offerret ei filium suum: obtulit intrepidus: imposuit super aram: cultruz eduxit ad ingulandũ: sed continuo inhibetur: ⁊ aries p̃o filio datur ad victimam. Vides ergo quia que deo offerimus: nobis manent: sed expetimur vt affectus noster ⁊ fides probet. Qui de hoc puteo bibit: ad hoc p̃ficit vt habeat munera que deo offerat. de quibus in lege dicitur: Munera mea: data mea. Ex his ergo que deus dedit offertur deo. dedit autem agnitionem sui: ⁊ homo offert ei fidez suam ⁊ affectũ. Cum obtulerimus que ex deo sunt: consequimur que ex deo sunt. Cum enim nostram fidem ⁊ affectum obtulerimus: tũc ipse largitur diuersa dona spiritussancti. de quo dicitur: Omnia autem ex deo sunt.

Gen. 26. d
Ibi. 24. e
Ibi. 29. b
Exo. 2. d
Sap. 8. a
Allego.
Apo. 3. c
Gen. 14. b
Esa. 50. d
Deu. 10. c
Luce. 19. e
Gen. 22. a
Leui. 1
Rom. 11. d

Nico. de lyra

a Tũc cecinit israel. p̃ gratiarũ actione. b Ascendat puteus. id est aqua de puteo. c Quẽ fode. p̃in. quia ex diuino iudicio p̃cusserunt cum baculis in loco determinato: ⁊ inde exiuit aqua in abundantia. d In datore legis. i. deo qui dedit legem p̃incipaliter: ⁊ moysi qui dedit eam ministerialiter: ⁊ ex eius merito data est illa aqua. Cetera patent.

✠ Misit autẽ

a In bamoth. Bamoth aduētus mort̄: qua. s. cōmorimur: vt cōuiuam⁹ ei: ⁊ mortificam⁹ membra nostra sup terrā. Con sepulti enī sum⁹ illi p baptismū in morte. Qui enim ordinē sa
5 lutaris vie tenet: debet p hec singula iter agere: ⁊ post multa ad hunc locū venire. Orige. Idez ex bamoth inquit in ne-
E mus: quod est in campo moab a verti ce montis cesi q̄ respicit ad desertum. Si hoc itinere incedam⁹: qō non tam loco⁊ vocabulis: q̄z anīe ꝓfectib⁹ cō stat. post oīa venim⁹ in nemus: vl̄ ſm alios in ranan: qō interp̄tatur ascen-sus vel verter montis. Per hec ergo venitur ad illud famosuz paradisi ne mus: ⁊ amenas delitias antique babi tationis: vel ad pfectiōis ⁊ beatitudi nis summitatē: vt dicam⁹ qz suscitauit nos cū eo: ⁊ sedere fecit in celestib⁹ cū christo. Vides q̄sq; puēr̄ a puteo: q̄ bus mansiōib⁹: imo ꝓfectib⁹ iter ani me parat̄ ad celū. b Misit autez. Idem. Mittit israel legatos ad regez amorreorum: regē. s. superbum. qui ait:
Esa. 14. c Ascendā in celū: ⁊ sup sidera celi ponā thronū meū ⁊c. Ille q̄z superbus ⁊ ela tus q̄si vnigenit⁹ ei⁹. de q̄ scriptuz est:
2. Tes. 2. a Quia extollet̄ sup oīe qō dr aut qō colit̄ de⁹ ⁊c. Omis q̄ elat⁹ filius elati hui⁹ est vel discipulus ⁊ imitator. vñ:
1. Tio. 3. b Ne forte elat⁹ incidat in iudiciū dia boli. In quo oñdit̄ q oīs elatus sicut diabolus ꝺdēnabit̄. Nos ergo q̄ trā sire volum⁹ p hunc mundū vt pueni mus ad sanctā terrā sanctis ꝓmissaz: mittimus verbis pacificis ad seon: ꝓ mittentes qz nō habitabim⁹ in terra eius: nec morabimur cū eo: sed transi bimus tm̄ incedētes viā regiaz: vl̄ via regali: nusq̄ declinātes: nec in agrū: nec in vineā: nec de lacu ei⁹ bibentes. Cū enim ad aquā baptismi venim⁹: et
F prime fidei signacula suscipimus: dia bolo renūciamus ⁊ pompis ei⁹: ⁊ om nibus operib⁹ eius: ⁊ oībus seruitijs eius ⁊ voluptatib⁹. qō adumbrat̄ cū
2. Tes. 2. a dicit̄: Quia nō declinet israel ī agrū: neq; in vineam eius: neq; bibat de lacu eius. Nō enim vltra discipline diabolice: nō astrologice: nō magice: vel illius do ctrine que ꝓtra dei pietatē sit: bibit fidelis. Habet enī fontes suos: ⁊ bibet de fontib⁹ saluatoris: non de lacu seon. Nec relinquens fontē aque viue: ꝺgregat sibi lac⁹ confractos vl̄ cōtritos. c Ad seon regem. Seon q̄ inter pretatur arbor infructuosa: vel elatus. Hic est rex amorreo rum: qui interpretātur in amaritudinem adducentes vel lo quētes. Hic diabolus elatus ⁊ infructuosus. de quo dicitur:
Joh. 14. c Venit princeps mundi huius: ⁊ in me non habet quicq̄. Et
Jbid. 12. c alibi: Ecce princeps huius mundi mittetur foras: non quia creauit mundum: sed quia in mundo peccatores sunt: et ipse
1. Joh. 5. d peccati princeps est: ſm q̄ dicitur: Quia omnis mundus in maligno positus est: ⁊ ipse mundi princeps est. d Via
Joh. 14. a regia ⁊c. Que dicit: Ego sum via veritas ⁊ vita. De q̄ dicit:
Ps. 71. Deus iudicium tuū regi da. Hac incedendum est: ⁊ nusq̄ de clinandū: nec ī agrū nec in vineam. i. nec ad opera nec ad sen sus diabolicos volumus pacifice transire p mundū. Sed h̄ magis incitat principē mundi q̄ dicim⁹ nos nolle manere cū eo vel morari vel aliq̄d eius contingere. Inde irascitur: ⁊ mo uet ꝓsecutiones ⁊ pericula: cruciat⁹ intentat. Inde dicit: Cō gregauit seon populum suum ⁊c. e Exercitu. Principi bus. s. ⁊ iudicibus mūdi: ⁊ omnibus nequicie ministris: qui semper impugnant populū dei. f In iasa. In iasa vel isa ar: quod interpretatur mandati impletio. Si enim veniam⁹ ad impletionem mandatorū superamus superbum ⁊ elatum. Mandatum enim complere. i. diabolum ⁊ exercitum eius su perare. Nihil enim nobis poterit nocere: si veniamus in isa ar. i. si precepta domini nostri iesu christi seruemus. g In
Deu. 4. c ore gladij. Viuus est sermo dei. i. efficax: ⁊ penetrabilior om
Eph. 6. c ni gladio ⁊c. De quo dicit Aplus: Et gladiū spiritus: quod

ſ est verbum dei. In huius ore cadit seon: id est diabolus.
h Terra eius. Omnis terrena regio terra seon dicitur: Sed christus ⁊ eccl̄ia eius in omni terra seon dñatur. i Ab ar non vsq; ieboc. Jeboc ciuitas finisq; regni seon: sicut arnon initium. Interpretatur autē arnon maledictiōes eorū. Jeboc luctamen. Necesse est enī vt qui vult exire de regno diaboli luctetur cū ei⁹ ministris. Sed si vicerit iā non erit ie boc ciuitas seon sed israelis. Hinc Ja cob cum venisset ad quendam locum: paratum est ei certamen: ⁊ ibi tota no cte luctatus cum inualuisset vocatuz est nomen eius israel. Tulit ergo is rael o. nē. Aug⁹. Hic possedit israel ci uitates amorreorum quas bello supe rauit: quia nō eas anathematiçauit. Si enim anathematiçasset: possidere non posset: nec inde ad vsus suos ali quid vsurparet. Notanduz vero quo modo dicta bella gerebantur. innocu us enim transitus negabatur: qui iu re humane societat̄ debebatur: sed iā vt deus sua iussa vel promissa comple ret: adinuit hic israelitas quib⁹ amor reorum terram dari oportebat. Nam edom cum similiter transitum nega ret: non pugnauerunt cū illa gente is raelite: id est filij iacob cū filijs esau: quia terram illam israelitis nō ꝓmise rat: sed declinauerunt ab eis.
k Israel. Qui in christo israel est: non in carne: sed in manifesto videns habitat in omnibus ciuitatib⁹ amor reorum: cum in toto orbe terrarum christi ecclesie ꝓpagantur. Sed ⁊ q̄sq; nostruz prius fuit ciuitas regis seon: qui interpretatur elatus. Regnabat enim in nobis stultitia: superbia: im pietas: ⁊ omnia que sunt ex parte dia boli. Sed vbi expugnatus est fortis: ⁊ vasa eius direpta: effecti sumus ciui tates israel ⁊ hereditas sanctorum: si tamen excisa est in nobis penitus po testas que prius dominabatur: et ar bor infructuosa: ⁊ rex elatus: et sum⁹ sub eo qui dicit: Discite a me quia mi tis sum ⁊ humilis corde. In esebon et viculis ei⁹ ⁊c. Singillatim ciuitates superbi ⁊ infructuosi re

ſ ex deo.
a nahaliel: de nahaliel in bamoth. Bamoth vallis ē in regione mo ab in vertice phasga: et respicit
ſ alij moyses.
b cōtra desertum. † Misit aūt israel
a ſ id est infidelium. scz qui deum in amaritudie dicunt.
c nuncios ad seon regez amorreo rū dicēs: Obsecro vt transire mi hi liceat p terrā tuā. Nō declina bimus in agros ⁊ vineas: non bi
a ſ disciplinam diabolicā: vel pietati contrariam.
d bemus aquas ex puteis. Via re gia gradiemur donec trāseamus terminos tuos. Qui ꝓcedere no b
luit vt trāsiret israel per fines su os: quin poti⁹ exercitu cōgrega to egressus est obuiā ī desertuz: ⁊
f venit ī iasa: ⁊ pugnauit ꝓtra euz.
g A quo pcussus est in ore gladij: ⁊
ſ ciuitas.
h possessa ē terra eius ab arnon vs q; ieboc: ⁊ filios ammon: q̄ forti c
presidio tenebant̄ termini ām o
k nitarum. Tulit ergo israel oēs ci uitates eius: ⁊ habitauit in vrbi bus amorrei in esebon scilicet ⁊
ſ cogitationes. s.
l viculis eius. Urbs esebon fuit d

gis enumerat:

Nico. de lyra

a Misit autem israel. Hic ponitur impedimentum ex inua sione amorreorum. ⁊ primo regis seon. secundo regis og. ibi: Verteruntq; se. Isti enim duo reges fuerunt amorrei: vt ha betur Josue. j. Circa primum ponitur ipsius seon debellatio. secundo soluitur tacita questio. ibi: Urbs esebon. Circa p̄mū dicitur: Misit autem israel nuncios: vt possent trāsire pacifice ad terram sibi promissam. Sequitur: b Qui cōcedere no luit. Dicunt enim hebrei q̄ ipse recipiebat tributum a chana neis qui habitabant terram promissionis vt impediret transi tum filiorum israel ad eos: ⁊ ideo non solum transitum prohi buit: sed etiam init eis obuiam ad debellandum eos. Et patet littera vsq; ibi: c Quia forti presidio tenebantur termini ammonitarum. Dicit Ra. Sa. q̄ istud forte presidium erat p hibitio domini ne filij israel terram eorum acciperent: sicut ha betur Deutero. ij. d Urbs esebon. Hic respondetur taci te questioni: quia immediate dictum est q̄ israel habitauit in esebon et viculis eius: et tamen fuit in terra moab. ideo posset aliquis querere quomodo israel accepit terram illam cum es set ei prohibitum a domino ne pugnaret contra eos: et q̄ ni hil de terra eorum daretur eis: vt habetur Deutero. ij. ideo ad hoc respondetur hic: quia licet illa terra fuisset intra termi nos moab: aliquando tamen seon rex amorreorum eam ac quisierat iure belli: et sic israel eam licite occupauit: propter quod hic declaratur quomodo seon illam terram acceperat a filijs moab. cum dr: Urbs esebon fuit seon regis amorrei: qui pugnauit ⁊c. Idcirco dicitur in Prouerbio: hoc est in canti lena facta et diuulgata de victoria quam habuit seon contra filios Moab.

* Venite in

Gis enumerat: et ꝑcipuam regni eius vrbem esebon nominat: que interpretat cogitatiões. Merito ergo maxima pars regni diabolici ⁊ potestas eius plurima in
Mat.15.b cogitationib⁹ regnat: quia de corde ꝓdeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: ⁊ huiusmodi: que coinquinãt hominẽ. Necessario ergo ista ciuitas igne ex-
Luce.12.f uritur: quem saluator venit mittere in terraz: ⁊ vult vt accendatur. Isidorus.

In tricesimanona mansione geritur bellum contra seon regem amorreorum: et og regem basan. Seon interpretat tentatio oculoruz. Hic est diabolus q̃ transfigurat se velut in angelũ lucis: ⁊ ꝑ hereses ⁊ scismata verisimilia mentit: vt incautos fallat: hunc amorrei: id est amaricãtes habent regẽ. Nisi enim quedam simulatio veritatis ꝑcedat: non sunt hereses amaricãtes: nec scismata in ecclia. Hunc regẽ quisq̃ occidit: cuz damnat simulationẽ: ⁊ diligit veritatem. Og interptatur conclusio. Basan autem cõfusio. Id enim diabol⁹ agit vt concludat viam ad deum opponẽdo idola ne credaꝯ ī christum. Cõclusio ꝑcedit vt rex: sequitur confusio tanq̃ plebs. Qui mõ concludunt ne credant in christum: cum christus apparuerit cõfundent. Ideo mãsio hec: id est dibongad interptat fortiter ītellecta tentatio: q̃ si superet simulatio que per scisma vl̃ hereſim exacerbat ecclesiã: ⁊ cõclusio que per sacrilegiũ claudit fidei viã: tentatio intelligit: ⁊ intellecta fortiter superatur.

a Seon regis. Seon: id est loquentis: qui enī sub diabolo agunt tantũ loqui nouũt: ſz inania loquũt: vtpo-
1.Cor.4.b te astrologi ⁊ aliqui philosophi. Fideliũ autẽ regnum qõ a deo ē: nõ in sermone ſz in ꝟtute dei. b Moab.
Gen.19.c Rab. Moab qui interpretat de patre vel aqua paterna: de incestu et ebrietate conceptus: quasi absente ⁊ nesciẽte patre: secularem scientiam significat: que auctorẽ sui sensum habet. Et quia ex dei cõditione generat: videt nasci de patre. Sed quia adulter est: ⁊ aduersari⁹ populi dei: de incestu ⁊ spelũca ⁊ nocte generat. Ad ꝟm Esa.
Esa.16.a In nocte perit. i. in errore sempiterno. Ar quoq̃ vbs moabitaruz: que interpretat aduersarius: significat q̃
Rom.8.b hec sapientia deo inimica ecclesiastico sermone cõtra se pugnãt: veritat̃ igne cõsumitur: a quo ⁊ habitatores excelsorum arnon deuorantur. Arnon enī maledictio: vel illuminatio eoꝝ interpretatur. Quia qui confidũt in eloquentia vel sapientia humana: que filijs tenebrarum videt lucida: corruunt consumunt. c Idcirco dicitur. Orige. Alia littera. Propter hoc inquit dicẽt enigmatiste: Venite in esebon vt edificetur ⁊ construatur ciuitas seon: quoniã ignis ꝓcessit de esebon ⁊ flamma ỏ ciuitate seõ: ⁊ deuorauit vsq̃ moab ⁊c. Seon erat rex: cuius erat ciuitas esebon. hic est ergo verborum ordo: ac si dicant enigmatiste: Venite vt edificetur et construatur esebon: q̃ fuit ciuitas regis seon. Enigma dicitur sermo figuratus. Enigmatiste qui figuraliter loquũtur. hi sunt lex ⁊ prophete. Ad ꝟm: Aperiam in parabolis os meum loquar propositiones ab initio. Et
Ps.77. Esa.19.d Esa. Erunt inquit Xpi libri huius sicut verba libri signati. Signatus ē liber: q̃ figuris pplexus est ⁊ enigmatibus inuolutus. Venite in esebon vt edificetur: cecidit prima subuersa ⁊ incensa: reedificãda est alia. Si videas gẽtilem in dedecore vite et in religionis errore: dic q̃ hic sit esebon ciuitas in regno regis seon. Regnat enim in cogitationibus eius rex infructuosus et elatus. Ad hũc si accedat israel: id est ecclesie filius adhibens iacula verbi dei: distringens gladium spũs cõtra eum: et destruat in eo omnes munitiões gentiliũ dogmatum: et omnes argumentationes elatorũ igne veritatis exurat: dic quia subuersa est esebon ciuitas reg̃ seon. Non tñ desertus relinquit. Cum enī omnes filij israel euerterint in hominib⁹ malas cogitationes ⁊ impios sensus: bonas cogitationes reedificant et pios sensus: doctrinam veritatis inserũt: religionis ritum: viuẽdi ordinem: et morum honestatẽ. Et tunc vere dicũt isti enigmatiste adinuicem. Venite edificemus esebon: que fuit ciuitas seon. Filij enī ecclesie: qz leg̃ enigmata spiritaliter
Piere.1.b intelligunt: enigmatiste dicunt. Unde: Ecce cõstitui te hodie super gentes et regna: eradicare ⁊ subuertere: reedificare ⁊ plantare. Subuertit enim esebon: eradicat cogitationes impuras. Reedificat autẽ et replãtat cogitationes castas: vt efficiatur esebon non amorreorum sed filiorũ israel. d Ue tibi moab ⁊c. Chamos interpretat cõgregans: vel quasi attrectatio. Dibon abundãter intelligẽs tentationẽ: vel fluxus eoꝝ. Jophe sufflans vel spirans. Medaba: de saltu. Ue er
2.Co.10.b go illis q̃ in spiritali moab confidẽtes: cõgregant sibi thesauros secularis sapiẽtie: et erigunt se cõtra potentiã dei quorũ audacia nõ ꝓualebit: ſz fugiet et tradetur in captiuitatẽ regis spiritualiuz amorreorũ. Jugum enim ipsorũ disperiat ab esebon vsq̃ dibon. i. a radice cogitatiõis vsq̃ ad ꝓfunditatẽ intellectus defluet scientia eoꝝ: lassiq̃ sufflantes vanitates verborũ: et spirantes fetidũ odorem putridi sensus: in saltũ puenient: vbi non sũt arbores fructuose: sed bestie: ꝓtra q̃s
Ps.73. dicitur: Ne tradas bestijs animam confitentem tibi. e Jazer: Id est fortitudinem eorum. Fortissima ſz hereticorũ dogmata dialectica arte constructa.
f Et possederunt. Ab errore cõuertendo: et precepta domini docendo: vt de eorum correctione et ꝓfectu celestem sibi patriam acq̃rerent.

a seon regi amorrei: qui pugnauit
a ſ de patre vel aqua paterna.
b cõtra regẽ moab et tulit omnem terraz que dicionis illius fuerat
ſ maledictionẽ vel illuminationẽ eorũ.
c vsq̃ arnon. Idcirco dicitur in ꝓuerbio: Venite ī esebon: ędificet̃ a
et construat̃ ciuitas seon. Ignis b
egressus ē ỏ esebon: flãma ỏ oppido seõ: ⁊ deuorauit arnõ moabitarũ: ⁊ habitatores excelsorũ ar-
d nõ. Ue tibi moab periſti populc d
ſ congregans.
chamos. Dedit filios ei⁹ ī fugã: e
et filias ī captiuitatẽ regi amor. f
reorũ seon. Jugũ ipor̃ dispẽit ab g
a ſ abũdãter ītelligens tentationem. ſ. vel fluxus
esebõ vsq̃ dibõn: lassi puenerũt ī h
eorum. a ſ sufflans vel spirans.
ſ de saltu.
iõphe ⁊ vsq̃ medaba. Habitauit i
ita q̃ israel ī terra amorrei. Misitq̃ m
ſ lex. ſ ꝓdicatores.
e moyses q̃ explorarẽt iazer. Cui⁹ n
ſ conuentus populoꝝ.
f ceperunt viculos et possederunt
habitatores. † Verteruntq̃ se et o
ſ turpitudinis.
ascẽderunt ꝑ viã basan: et occur- p

explorarent iazer. que erat ciuitas seon ī q̃
remãserant aliqui bellatores ad custodiendum. n Cui⁹ ceperũt viculos ⁊ possederunt habitatores. isti enī exploratores missi a moyse ne viderent̃ similes illis q̃s miserat de cadesbarne q̃ in reditu suo terruerũt populũ: vt dictũ ē supra. xiij. ca. noluerũt reuerti donec cepissent loca ad que exploranda missi fuerant. o Verteruntq̃ se. Hic ponit̃ impedimentũ ex inuasiõe og. cum dicit̃: p Et occurrit eis og rex basan ⁊c. ne timeas eũ. Erat enī valde fortis et robustus: qz gigas valde magnus ⁊ habebat populũ fortez. ideo dixit dñs moysi vt nõ timeret: assecurãs eum de victoria. ⁊ patet lr̃a. De magnitudine Xo ⁊ fortitudine regis og dicit̃ in quodã libro: q̃ apõ iudeos dicit̃ liber benedictionũ vel benedictiones: q̃ cũ og audisset q̃ castra filiorũ israel occupabant tria terre miliaria iuit ⁊ eradicauit vnũ mõtẽ tantũ spaciũ occupãtem: ⁊ posuit super caput suum vt ꝓiceret super castra israel. sed deus īmisit formicas que ꝓfoderunt montẽ illum: et sic per foramen illud: mons ille descendit Xpus collum eius: et cum vellet se expedire de monte illo creuerũt dentes eius ⁊ intrauerunt foramina mõtis: ita q̃ non potuit illũ mõtem ỏ capite suo amouere: et ad hoc ibidẽ inducit̃ auctoritas. psal. lxj. falsificata tñ. Dentes impioꝝ confregisti. glosa: Non dicas sirabata. i. cõfregisti: sed sirabeta. i. accreuisti. ⁊ ibidem subdit̃: q̃ moyses habe-

† Deu.5.a et.29.b

Ca Og rex basan ⁊c. Orige. Ad og regē basan nec legatos mittere dignāt: nec petere ab eo vt trāseāt per terrā ei⁹: sz statim cum eo pugnant: ⁊ superant eū et populū eius. Basan interpretat turpitudo. Merito ergo nec legati mittunt ad istā gentē: nec trāsitus petitur p terram eius. Nullus enī nobis trāsitus vel accessus debet esse ad turpitudinē: sz ab initio statim expugnāda ⁊ omnino cauenda est. Og autē interpretat cōclusio: q figurā tenet oīm carnalium ⁊ materialium rerū: quax desiderio detēta anima excluditur a deo: contra quos ita bellum p̄cipitur gerendū: vt non relinquatur in eo viuēs. Nullū ergo oportet relinqui a filijs israel in regno turpitudinis ⁊ dedecoris viuentem. Decet israelicā virtutem resecare turpia: ⁊ pia reedificare et honesta. De regno aūt seon nō ē scriptuz: vt nullus viuus relinquat: nec de regno moab. Forte enī ex illis aliquib⁹ indigem⁹ p vite huius exercitijs ⁊ agonib⁹: alioq̄n debuimus ex hoc mūdo exisse. De basan ỽo. i. turpitudie nullo penit⁹ indigem⁹: excuti

A enda omnia sūt opa turpitudinis. In nullo enim potest honestuz esse quod turpe est. ¶ Vidēs aūt

Nico. de lyra

bat decē cubitos altitudinis fm mēsurā tabulax tabernaculi: vt hr̄ Exo. xxvj. Tenebat etiā securim cui⁹ manubriū habebat decē cubitos in lōgitudie: ⁊ cū viderat og mōte irretitum cucurrit ad eū et saltauit in altum p decem cubitos: ⁊ sic attigit ad cauillā pedis ei⁹ ⁊ piecit ad terraz. ß qz hoc est ita absurdum q̄ non indiget alia improbatione. ideo hoc posui in hoc loco vt videat quāta cecitas est in iudeis qui credunt hoc esse verum ad lr̄am: qz nec Ra. Sa. qui fuit maximus doctor apud eos: nec alij doctores huius dicti assignāt aliū itel lectum parabolicū vel mysticum. Ca. XXI

Moraliter. at Quod cū audisset chananeus rex arad. Arad interpretatur descēdens. ideo p arad intelligit diabolus rex inferni: q̄ vidēs fideles p filios israel significatos ad terram viuentiū anbelare nititur eos impedire ⁊ aliquādo debellat eos et depredat sicut rex arad victor existēs duxit ex israel predā. sed quoniā varius est euētus belli nō debēt fideles ex hoc desperare. sed cum dei adiutorio fortius vires resumere q̄ notat cū dicit: d† At israel voto se obligans. Est enī votum ꝓmissio deo facta de meliori bono. ⁊ sic triūphant de diabolo. b† Et tedere cepit populū itineris ⁊ laboris ⁊c. Isti figurāt accidiosos generaliter ex opis boni labore fractos ⁊ specialiter paupes religiosos ex defectu victus ⁊ vestitus iniuste murmurantes ꝓtra suos supiores emendare nō potētes maxime cum in religionis ingressu ordinis grauia diligēter eis fuerit explicata. n† Q̄ebrem misit dominꝰ sup populū ignitos serpentes. p quos significant demones quos dominꝰ ꝓmittit tales murmuratores inuadere et ignē cōcupiscentie fortius in eis accēdere: ꝓpter q̄ debēt penitentiā agere: recognoscere culpaz ⁊ veniam implorare. † Et tūc p aspectum serpentis enei sanant: id est p aspectū xp̄i passi fide vera: sicut enī serpēs eneꝰ similis fuit animali venenoso: tñ nihil habuit de venenoꝰ. sic xp̄s habuit carnem simulē peccatrici: nihil tñ habuit de veneno peccati. ideo dicit Joh. iij. Sicut exaltauit moyses serpentem in heremo ita exaltari oportet filiū hominis: vt omnis q̄ credit in eum nō pereat sed habeat vitam eternā. g† Ex eo loco apparuit puteꝰ. p quē significat sacra scriptura vbi hauriūt salutaris sapiētia. de quo dicit Joh. iiij. puteus altus est. nam intellectꝰ sacre scripture ꝓfunditatis est magne. ido subditur: .c† Quē foderunt principes: id est apostoli aliiq̄ doctores ad aperiendū eius intellectū litterale ⁊ mysticū cū dei adiutorio fideliter laborātes. a† Misit autē israel nuncios ad seon. ab isto loco vsq̄ ad finē buiꝰ capituli agit de regibꝰ seon et og nitentib⁹ impedire filios isr̄l a transitu vsq̄ ad terram sibi ꝓmissam p quos designant demones ⁊ homies mali: q̄ nituntur impedire bonos in ꝓcessu virtutis. sed sicut seon et og a filijs israel fuerūt debellati: sic demones ⁊ mali homines cū dei adiutorio a bonis supant: et sic p iter suū gdiunt. ps. lxxxiij. Jbūt de ỽtute in ỽtutē: videbit deꝰ deox in sion.

In ca. xxj.

§ intercluſio.

a rit eis og rex basan cuz omni populo suo pugnaturꝰ in edrai. Dixitq̄ dñs ad moysen. Ne timeas eum qz in manu tua tradidi illuz ⁊ omnē populū ac terrā eius: faciesq̄ illi sic fecisti seon regi amorreoꝝ habitatori esebon. Percusserūt igitur ⁊ hūc cum filijs suis: vniuersumq̄ populum eius vsq̄ ad internitionem: ⁊ possederunt terrā illius. Ca. XXII

a Rofectiq̄ castrametati
p sunt in campestribus moab: vbi trans iordanem

In ca. xxj. vbi dr̄ in postil. Fecit ḡ moyses serpentē eneū ⁊c.

Additio. Licet multis modis deꝰ potuisset sanare pcussos ab ignitis serpentibꝰ q̄z p aspectum serpētis enei: tñ ß modus in ß loco videtur valde cōuenies ex duobꝰ. Primo ex correspōdētia ad petrū. Peccauerant enī in hoc q̄ ex cibo optimo et suauissimo de q̄ naturaliter debuissent cū gaudio reficiri: nauseabat tñ eoꝝ aīa de illo: qō ē ꝓtra cōmunē cursū nature. vñ dicunt: Nauseat aīa nostra sup cibo isto leuissimo. Et ideo deꝰ p oppositū pcussos a serpentibꝰ ignitis: q̄ cōmuniter debuissent ledi ab intuitu eoꝝ: ꝓut tradunt medici de his q̄ a cause rabiem patiēte morde: ß ꝓtra cursū nature deꝰ dispositu vt p aspectū serpentis curarentur. Scōo ex correspōdentia ad figuratū. Constat enī q̄ q̄dā audiētes doctrinā xp̄i: q̄ erat cibus aīe suauissimus: nauseabat aīa eoꝝ. vñ dicebāt Joh. vj. Durus est hic sermo. quox multi fuerūt a serpentibꝰ ignitis pcussi. s. a tentationibus diabolicis: sz fecit deꝰ exaltari serpentē. s. xp̄m in similitudinē carnis peccati i cruce pēdentis: quē fideliter intuētes: etiam si ex morsib⁹ diaboli fuissent lesi sanarent: ꝓut in euāgelio Joh. legit. et iste sensus lz ptineat ad figurā: reducit tñ ad sensū litteralez inq̄ntum reddit rōnem littere ꝓut supra in q̄stione ante principiū Señ. de sensu litterali posita fuit ostensum. Ca. XXII

a Rofectiq̄. Hic cōsequenter ponit impedimentū ꝓcuratū p balaā ad suggestionē regis moabitax. Et qz in
p sequentib⁹ balaā dicit magus ⁊ ariolus: ⁊ tñ eius prophetie tanq̄z vere habent in auctoritate. ideo videndū ē si fuerint a deo vel demone. ⁊ de ỽitate ipax. Circa primū sciendum q̄ ꝓpheta dicit q̄si ꝓcul fans: qz denūciat illa q̄ sunt ꝓcul ab humana cognitiōe fm viā nature: nūc aūt ita ē q̄ quāto aliq̄s est subtilioris itellect⁹ tāto eius cognitio se extēdit ad altiora: ad q̄ nō pōt attingere cognitio intellect⁹ magis rudis: qui nō pōt cape nisi sensibilia ⁊ grossa. ⁊ si hoc ē verū in diuersis itellectibus eiusdē speciei: multo plus ē verū in intellectib⁹ diuersarum specierū: cuiusmodi sūt intellect⁹ angelicus ⁊ human⁹. ⁊ ideo cum angelus sit sublimioris ⁊ altioris nature ei⁹ cognitio ad multa se extēdit ad que nō pōt humana cognitio attingere: naturalia aūt in demonib⁹ remanserūt integra. ⁊ ido eoꝝ cognitio naturalis ad plura se extēdit q̄z humana. Cognitio aūt bonoꝝ angeloꝝ adhuc ad plura se extēdit inq̄ntum sunt illuminati lumine gratie ⁊ diuinis reuelationib⁹. Patet igit q̄ demones a deo ꝓmissi possunt hoīb⁹ aliquas ỽitates reuelare eis incognitas: tū qz demonuz cognitio naturalis ad plura se extēdit q̄z humana: vt dictuz ē: tū qz fm Aug. ij. sup Señ. ad lr̄am plura de supnaturalib⁹ veritatib⁹ a sanctis angelis aliq̄ demonib⁹ reuelant: q̄s possūt vlteri⁹ hoīb⁹ reuelare a deo ꝓmissi. cū igit reuelatio fit hoīb⁹ p demones: tales dicūt ꝓphete demonū: cū aūt fit a deo imediate: vel mediātib⁹ angelis sāctis dicūt ꝓphete dei. Considerādū etiā q̄ talis reuelatio differt a p̄cedenti: non solū q̄ntū ad causā reuelantē vt dictū est: ß etiā q̄ntū ad formā reuelatiōis: qz reuelatio facta a deo ⁊ angelis sāctis nullā falsitatē ꝓtinet: ß illa q̄ fit a demonibus frequēter habet admixtā falsitatem: qz fm q̄ dicit Joh. viij. Ipe demon mēdax ē ⁊ pater mēdacij. ⁊ ideo lz aliq̄n reuelet hoīb⁹ aliquas ỽitates: hoc facit vt efficaci⁹ decipiat: vt ex pluribus veritatib⁹ ab eo p̄dictis postea sibi credatur in falsitate: fm q̄ dr̄ in collatiōib⁹ patrū Coll. ij. abbatis moysi: q̄ demon i specie angeli boni cuidā fratri frequēter apparuit: ⁊ multas veritates sibi dixit: ⁊ q̄n vidit illū fratrē bene inclinatū ad credendū sibi: tūc ei psuasit vt circūcideret: ⁊ q̄ aliter nō poterat saluari. Sciendū etiā q̄ reuelatio veritatis q̄ fit a deo et angelis bonis: nō solū fit hoīb⁹ bonis: ß etiā aliq̄n malis: vt ptz p verbuz saluatoris. Matth. vij. Multi dicēt mihi in illa die: Dñe: nōne i noīe tuo ꝓphetauim⁹ ⁊c. et subdit: Et respōdebo illis: nūq̄ noui vos ⁊c. Hoc etiā ptz p illud qō habetur. iij. Reg. xiij. de ꝓpheta idolorum qui seduxit ꝓphetam dñi: ⁊ postea facta est sibi reuelatio a deo de morte illius ꝓphete dñi: eo q̄ nō obedierat voci eius. prophetia enim respicit actum intelligendi: charitas autē que facit hominē bonum est actus voluntat: q̄ p̄cedit ab actu intelligēdi: ꝓlus autē pōt eē sine posteriozi:

¶ ⁊ ideo reue.

Ca.XXII

a Videns autem balach. Aug⁹. Q̄ dicit scriptura postq̄ vicit israel amorreos: ⁊ possedit oēs ciuitates eorū misisse legatos balach regem moabitarum ad conducendū balaam qui malediceret populū isrl'. satis ostendit non omnes moabitas venisse in conditionē seon reg' amorreorum: qñ eos bello supauit. Siq̄dē remānsit gens moabitarū vsq̄ ad illū tēpus vbi regnaret balach rex moab. Or xo moab dixit senioribus madian. i. moabite senioribus madianitarū: Nunc ablinget synagoga hec oēs qui in circūitu nostro sunt. Non vna gens erat: sz vicini ad vicinos dixerunt q̄ pariter cauendū eēt. Moab ei fuit filius loth. Madian filius abrae de chetura: non xo vna gens erat sed due vicine.

b Misit ergo nun. ⁊c. Orige. Bellum tibi īminet rex balach: oportet te arma ⁊ exercituz p̄parare: ⁊ armis instructum occurrere. Tu xo mittis ad balaam diuinū munera multa: et p̄mittis maiora dicens: Veni: maledic populuz qui exijt de egypto. Balaam xo refert hoc ad deum: ⁊ venire p̄hibetur. Rex item mittit legatos: et spem omnē ponit ī balaam: vt in populū p̄ telis iaculetur maledicta: Si forte verbis superet populus: quem regis exercitus superare non poterat. Quid hec historia cōsequentie vel consilij habet? Quis regū aliquādo imminente sibi p̄lio omissis armis ad diuini ⁊ aruspicis verba confugit? Primo ergo fatendum ē in quibusdam plus valere verba q̄z corpora. Q̄ enī exercitus nequit efficere: hoc verbis efficitur: nec dico sanctis verbis vel dei verbis: sed quibusdaz verbis que inter hoīes habent: que quomodo nominē nescio. Sūt tamē inutili arte composita: cuius vocabulū sit quod cuiq̄ placuerit. Erant ī egypto incātatores et magi. Quis hoīm potest fortitudīe corporis virgā mutare in serpentē? vel aquā in sāguinem? qđ illi fecerunt. Fecerat enī moyses ꝟ primus. Sed quia sciebat rex egypti hec quadaz arte fieri verborum: que habetur inter homines: putauit hoc moysen non dei virtute sed magica arte fecisse: ⁊ virtute dei factū simulasse. Cōuocat cōtinuo egyptiorū incantatores ⁊ magos: qui inter eū qui virtute dei operabat: ⁊ eos qui demones inuocabant facit esse certamen: efficit similiter ꝓtraria virtus: sed serpēs per dei virtutem factus absorbuit alios. Nō enī potuit virg⁹ demoniaca malū quod ex bono fecerat restituere in bonum. Potuit ex virga facere serpētē: sed non virgā reddere ex serpente. Ideo cōsumuntur omnes ab ea: que dei virtute cōuersa fuerat in serpentē: ⁊ per virtutem diuinaz nature sue redditur: vt nature deum fateretur: verterūt incantatores egyptiorūz aquam in sanguinē: sed non potuerunt sanguinem vertere in aquaz. Dei aūt virtus non aquā: sed totum fluuiū vertit in sanguinem: ⁊ ozāte moyse nature sue reddit. Produxerūt magi scyniphes: sed nō potuerūt eas repellere. Moyses autē produxit ⁊ restituit. Cōtraria aūt virtus male aliquid facere pōt: sed restituere in integrū non potest. Sunt autem magorum differentie: alij enim plus valent: alij minus. Balaam famosus erat in arte magica: ⁊ ī carminibus potens. Non enim habebat potestatē vel artem verborū ad bene dicendum: sed ad maledicendū. Demones enim ad maledicendū inuitantur: non ad benedicendū. Quasi ergo expertus in talibus in oriente erat opinatissimus. Aliter enī nō p̄sumpsisset rex hoc posse fieri sermonibus: quod ferro ⁊ acie vix compleretur. Certus ergo ⁊ frequēter expertus omissis bellicis instrumētis: mittit ad eū dicens: Ecce populus exijt de egypto ⁊ cooperuit faciem terre ⁊c. Videtur etiam rex audisse quia filij israel solēt hostes vincere oratione: non armis: non tam ferro q̄z p̄cibus. Nulla enim israel contra pharaonē arma cōmouet: sed dictuz ē ei: Dominus pugnabit p vobis: ⁊ vos tacebitis. Cōtra amalechitas quoq̄ non tātū vis armorū: quantū moysi valuit oratio: hec audierat rex moab. Scriptū est enim: Audierūt gētes ⁊ irate sunt: dolores comprehenderūt habitatores philistijm. Tunc festinauerūt duces edom: ⁊ principes moabitarū ⁊c. Cogitauit ergo apud semetip̄m dicens: Quia orationib⁹ huius populi arma nulla possūt conferri: ideo mihi p̄ces requirēde sunt: que possunt superare orationes istorum. Scriptū ē ergo: Et dixit moab ad seniores madian: Nūc ablinget synagoga hec omnes qui in circūitu nostro sunt: sicut ablingit vitul⁹ herbā campi. Quia sicut vitulus abrumpit ore herbā campi: ⁊ lingua tanq̄ falce secat quecūq̄ inuenit: ita populus ore et labijs pugnat: ⁊ in verbis habet arma. Mittit ergo balach ad balaam vt opponat verba verbis: ⁊ p̄ces p̄cibus. nec mireris si est in arte magica tale quid. Esse enim hanc artē designat scriptura: vt eā p̄hibeat: sicut demones esse significat: sed coli vetat: quia magorū magistri sunt spūs maligni. Nullus enim sanctorū spirituz obtemperat mago. Non pōt inuocare magus michael vel raphael vel gabriel. Minus ergo potest inuocare patrem vel filium vel spiritūsanctum. Nos soli accipimus potestatē banc. Qui autē spūssancti particeps effect⁹ est: īmundos spiritus inuocare non debet: ne fugiat ab eo spiritussanctus. Magi sunt qui inuocant beelzebub. Hoc sciebat popul⁹ qui cōtra dominū ꝟ mentiēs ait:

Exo.7.b

Exo.14.b
Ibidē.17 c
Ibi.15.b
Nu.22.a

a hiericho sita ē. † Videns āt balach filius sephor oia que fecerat israel amorreo: ⁊ q̄ ptimuissent eum b moabite: ⁊ impetuz eius ferre nō c posset: dixit ad maiores natu madian: Ita delebit hic populus omnes qui in nostris finibus cōmorātur quō solet bos herbas vsq̄ ad radices carpere. Ipe aūt erat d rex eo tēpore ī moab † Misit ergo e nūcios ad balaaz filiū beor ariolum qui habitabat super flumen f terre filioꝝ ammon: vt vocarent eum et dicerēt: Ecce egressus est g populus ex egypto q̄ operuit superficiem terre sedens cōtra me: Veni ergo et maledic populo huic q̄ h

ꝟ pdicator.

† Ioſ.24.b

† Dic.6.b

B

et ideo reuelatio ꝓphetica pōt esse sine charitate: ⁊ aliquando fit vt dictū est: ⁊ hoc cedit ad cōmendationē veritatis reuelate: vt talis veritas testimoniū habeat etiam ab aduersarijs veritatis et ad bonum aliorum. Descēdamus igitur ad ꝓpositum: dicendo q̄ balaaz fuit ꝓpheta demonuz: qz fuit ariol⁹ ⁊ magus querens reuelationes a demonib⁹. Fuit etiā ꝓphēta domini modo p̄dicto inq̄tuz alique veritates fuerī sibi reuelate a deo: lz ab ipo non quereret: ꝟ virtute diuina fuit demō p̄hibitus dare sibi respōsū a quo querebat: et sūt sibi reuelate veritates a deo ⁊ cōpulsus est ꝓnūciare q̄ nolebat: videlz sanctitatē ⁊ ꝓsperitatem populi israel: cum tamen cōtrariuz desideraret: vt patebit: ⁊ hoc factum est ad cōmēdationem populi israel. et ad terrorē aduersariorū: ⁊ ad gloriam dei p̄ncipaliter: qui erat ductor illi⁹ populi et ad salutem gentium: que ex ꝓphetijs balaam mote sunt postea ad querēduz christū natū: vt habetur Matth̄. ij. ⁊ ꝓpter hec ⁊ similia eius ꝓphetie scripte sunt in canonica scriptura. His p̄libatis descendendū est ad litteraz cum dicit: Profectiq̄ ⁊c. vbi primo ponit ipius balaam vocatio. scō cōtra populum israel eius iniqua cōsultatio. ca. xxv. Circa primū describit balaam ad maledicendū vocatus. scō ad maledicendum conatus. ca. xxiij. tertio ad benedicendum coactus. ca. xxiiij. Circa primū p̄mittitur ipius balaam vocatio sine effectu. scō cum effectu. ibi: Rursū ille. Circa primū p̄mo ponit ipi⁹ balach petitio. scō ipi⁹ balaā respōsio. ibi: Cumq̄ venissent. Circa p̄mū p̄mittit causa petitiōis. cum dz: a Videns aūt balach ⁊c. amorreo. i. seon ⁊ og ⁊ populis eorū quos iterfecerat israel: lz essent fortissimi. b Et q̄ pti. eum moa. non audētes inuadere eos sicut fecerāt duo reges p̄dicti. c Et īpetū ei⁹ fer. nō possent. In hebreo habet: Et abominatus est moab filios israel: id est odiebat. ⁊ ex hoc ꝓfidebat balach q̄ moabite cum eo impedirēt filios israel: ⁊ hec videt verior lra: qz filij isrl' nō fecerāt impetū ꝓtra moabitas: cū esset eis p̄hibitū a dño: vt habet Deutero. ij. vbi dicit: Nō pugnes ꝓtra moabitas ⁊c.

d Dixit ad maiores natu madian. Erat enī balach de ꝓpio illo nat⁹ vt dicit Ra. Sa. ⁊ etiā alij. Hec est idē popul⁹ cum moabitis: qz moabite descenderūt de loth: ⁊ madianite de abraam p madian: q̄ fuit filij⁹ cethure. e Ipe aūt. s. balach. f Erat eo tpe ⁊c. per hoc enī qđ dicit: eo tpe: designat q̄ non erat rex naturalis vel ex ꝓgenie illius terre: ꝟ ex accidenti vtpote quia subiecerat sibi vnā ptem illius terre: sicut seon subiecerat sibi aliā: vt dictuz est ca. p̄ce. Vel forte qz moabite fugientes de p̄elio seon subiecerāt se ipi balach reddēdo ei tributū: vt iuuaret eos ꝓtra seon vel ꝓtra filios isrl' de quib⁹ timebant vt dictum est. g Misit ergo nūcios. Hic ponit ipa petitio balach p nuncios suos cuz subdit: h Veni igit ⁊ maledic ꝓpio huic ⁊c. vt p maledictionē tuam eius virtus debilitet. Dicūt etiaz hic aliq̄ hebrei q̄ balach audierat de populo isrl' q̄ plus vincebat xp̄is ⁊ p̄cibus q̄z armis vt dictuz est Exo. xvij. de victoria ꝓtra amalech. ⁊ ideo vocauit balaam vt maledicendo isrl. xp̄a xp̄is opponeret.

mentiens ait: In beelçebub principe demoniorũ eijcit demonia. Saluator autem sciens verum esse q̃ beelçebub princeps sit demoniorũ: in hoc non arguit mendaciũ. sed respondit: Si ego in beelçebub eijcio demonia filij vestri in quo eijciunt? Cõstat ergo quosdã demones esse malos: qui inuocati a magis assunt eis ad malũ: non ad bonum: parati sunt auẽ male facere: bene autẽ facere nesciunt. Si ergo arte quadam: ꝛ cõpositione verborũ in amicitias cesserunt balaam. de quorũ amicitijs magnus fructus apud homies videbaꝫ. Mittit ergo rex ad eum dicens: Veni huc: ꝛ maledic mihi populum hunc ꝛc. a Si quo modo possim. Videꝫ non ex integro confidere in balaam: fama virtutum que in populo dei facte fũt pterritus. b Moui q̃ bñdictus sit. Orige. Non credo eum scire q̃ quibuscũq; benedixisset balaam: bñdicti essent: sed adulandi gratia hec dicere: vt artem eius extollens promptiorẽ sibi faceret. Ars enĩ magica nescit bñdicere: nec demones. Scit benedicere isaac ꝛ iacob ꝛ omnes sãcti: Inter quos nullus bñdicere nouit. c Diuinatiõis precium. Alij: diuinacula ĩ artibus: quas curiositas humana composuit. Sunt quedã que scriptura diuinacula nominauit. Gentilis autẽ cõsuetudo vel tripodas vel cortinas vl̃ huiusmodi vocabulis appellat: que quasi ad hoc cõsecrata moueri ab eis et ptractari solent. Sed diuina scriptura ephot vernaculo sermone nominat in pphetis: qõ tradũt esse indumentũ pphetantiũ. Aliud tñ in diuina scriptura pphetia: aliud diuinatio. Ait enĩ non erit augurium in iacob neq; diuinatio in israel. Abdicatur ergo penitus diuinatio: ope enim ꝛ ministerio demonũ impletur. Igiꝫ balaam acceptis diuinaculis: cũ solerent ad se demones venire fugatos videt: ꝛ deus adesse: quẽ ideo dicit se interrogare: qr consuetos sibi parere non videt. Venit ergo deus ad balaam: nõ qr sit dignꝰ: sed vt fugentur illi qui ad maledicendũ ꝛ malefaciendũ adesse cõsueuerant: hinc enĩ ꝓuidebat deus populo suo. d Venit deus ꝛc. Non dicitur vtrũ in somnis hoc factũ sit: Quis p noctẽ factum esse constet. Postea enim dicit scriptura: Exurgens balaam ma. ꝛc. Nemo gloriet̃ si sibi deus loquit̃. Mouit enĩ quomodo loquẽdũ sit cum talibus: cum loquatur etiã cũ reprobis. Qui ꝛ cum per angelos loquitur: ipe loquitur.

Orige. Venit deꝰ ꝛ ait ad eum ꝛc. Pot obijci. Inuocet ꝛ demones balaam: maledicat ppho: inuocati demones faciãt qõ possunt: Nunq̃d non põt deus defendere populũ a demonibꝰ vimq; eorum compescere? Quid opus erat vt veniret ad balaam: phiberet demones: ne vel tẽtarent ledere populum? Licet ergo nõ omnia que possũt occurrere: pferenda sint. dicemus tamẽ qr nõ vult eos ante tempus dãnare. Sciunt enĩ ꝛ ipi quia tempus eorũ hoc psens seculum cõtinet. Unde: Venisti ante tẽpus torquere nos. Ideo diabolũ nõ remouit a pncipatu huius seculi: quia opera eius necessaria sunt ad pfectionem eorum qui coronandi sunt. Sic et reliquos demones nõ vult ante tempus a pposito sui intentionis violẽter abstrahere. Ideo non pmittit eos p balaam inuocari: ne forte inuocati destruant̃ ante tempus: ꝛ deo defendente populum perimerent̃. Aliud est enĩ si expectat demon a deo aliquẽ tentandũ: sicut iob: ꝛ certa distinctiõe potestatẽ accipiat: ꝛ dicatur ei: do tibi omnia eius in potestate: sed ipm nõ contingas. Aliud si mago exigente ꝛ adiuramentis q̃busdam extorquẽte: demones sine vlla obseruatiõe descuiãt. In quo si eis libertas seruetur arbitrij: populũ dei perdẽt: si auferatur: hoc erit deo damnasse creaturam rationalẽ: ꝛ ante tempus intulisse iudicium: ꝛ impendisse omnibꝰ qui contra eos certantes poterant coronari. Si enĩ demonibus auferatur libertas arbitrij: nullꝰ impugnabit athletas xpi: ꝛ nullum certamen erit: nullum premiũ: nulla victoria. Sic ergo agit deus: vt populꝰ adhuc rudis: et qui nup abstrahi cepat a cultu demonũ: demonibꝰ nõ tradaꝫ: ꝛ inuocãti mago respõsa nõ deferãt: ꝛ genꝰ demonũ arbitrij ptãte nudet̃. Ideo ꝓuenit deꝰ: ꝛ balaam inuocare demões phibet: si tñ a cupiditate cessasset. Sz quia psistit in desiderio pecunie indulgẽs ptãti arbitrij ire pmittit: verbũ tñ suũ iniecit in os eiꝰ phibendo maledictionẽ fieri p demones: vt bñdictionibꝰ locum daret ꝛ p maledictis pferre facit bñdictiões ꝛ pphetias: que edificant etiã reliqs gẽtes. Si enĩ pphetie eiꝰ a moyse scripte sũt: quãto magis ab his q̃ cũ eo habitabãt in mesopotamia: apud qs tã q̃ discipulos huiꝰ artis magnificꝰ babebaꝫ. Ex illo fertur magorũ genus ꝛ institutio ĩ partibꝰ oriẽtis vigere. Qui scripta habẽtes omnia q̃ balaam pphetauerat: ꝑ iter cetera babebant. Quia orietꝫ stella ex iacob: ꝛ exurget homo ex israꝫ. Ideo magi nato dño: agnouerũt

a fortior me ẽ: si quo modo possim pcutere ꝛ eijcere eũ de terra mea.
b Moui enĩ q̃ bñdictꝰ sit cui benedixeris: ꝛ maledictus in quẽ maledicta congesseris. Perrexerunt seniores moab: et maiores natu
a ℔ Lxx. diuinationes pciũ. s. diuinationis.
c madian: habentes diuinationis precium in manibus. Cumq; venissent ad balaam ꝛ narrassent ei omnia verba balach: ille respondit: Manete hic nocte: et responsum dabo quicquid mihi dixerit dominus. Manẽtibus autem illis
d apud balaam venit deus: ꝛ dixit ad eum: Quid sibi volunt homines isti apud te? Respondit: Balach filius sephor rex moabitarũ misit ad me dicẽs: Ecce populus qui egressus ẽ de egypto operuit superficiem terre: veni ꝛ maledic ei si quo modo possim pugnans abigere eum. Dixitq; deus ad balaam: Noli ire cum eis neq; maledicas populo quia benedictus est. Qui mane cõsurgẽs dixit ad principes: Ite in terram vestram

a Moui enĩ q̃ bñdictus sit ꝛc. hoc dixit: quia balaam pdixerat sibi anteq̃ eẽt rex moab: ipm regnaturum ibidem: vt dicit Ra. Sa. b Et maledicet̃ in quem ꝛc. quia p maledictiões suas ꝛ carmia cõtra moabitas fuerant debellati a seon. c Habẽbẽtes diuinationis pciũ ĩma. In hebreo habetur. Habentes diuinationes in manibꝰ: qõ exponit̃ tripliciter ab hebreis. Uno mõ vt p diuinationes in manibꝰ intelligant̃ munera p diuinationibus: put accipit trãslationẽ. Alio mõ instrumẽta diuinandi: q̃ curiositas humana adinuenerat: ꝛ talia portabant nuncij ne balaam excusaret se ex defectu talium. Tertio modo q̃ illi nũcij q̃ erant de madian dixerãt ad inuicem quasi pro diuinatione. Si balaam statim ꝓsentiat venire nobiscum: eiꝰ aduentus erit nobis vtilis: si autem differat respõsionem nihil valebit nobis. vñ qõ postea subditur: Manete ꝛ nocte. vbi subdit̃: Manẽtibus autẽ illis apud balaã. In hebreo habet̃: Et manserunt pncipes moab apõ balaam. q. d. iã recesserant maiores natu madian reputantes aduẽtum eius eis inutilẽ statim cũ audierũt respõsionis dilatiõez. p talem modum ꝛ. j. Reg. xiij. qr ionathas dixit armigero suo de philisteis: Si talit̃ locuti fuerint ad nos: manete donec veniam̃ ad vos: stem̃ in loco nr̃o. Si aũt dixerint ascẽdite ad nos: ascẽdamus: qr tradidit eos dñs in manibꝰ nr̃is. ꝛ ꝛ erit nobis signũ. ĩ ꝛ tamẽ ẽ differẽtia: q̃ ionathas nõ dixit ꝛ superstitiose: sicut madianite: ꝛ ex diuino instinctu. d Cumq; venissent. Hic ponit̃ balaam respõsio cũ dicit̃: e Ille rñdit manete hic nocte. Erat enĩ ꝓpria demonũ: vt pdictũ ẽ. Reuelationes autez a demonibꝰ quas iste q̃rebat vt cõtingũt de nocte: qr sũt spũs tenebrarũ. f Et respõdebo quicquid dñs mihi dixerit. Dicunt hic exposito reꝫ aliq̃ q̃ dubiũ est de quo intelligat̃ hic dñs: vtrũ de deo vl̃ de demone: qr magi ꝛ arioli demonẽ sibi apparẽtem vocãt pncipẽ vel dñm exhibẽdo sibi reuerentiã: ꝛ apud hebreos nõ est dubiũ: qr vbi trãslatio nr̃a hic habet dñs. In hebreo hr̃: Nomẽ dñi tetragrãmaton. qõ nõ põt intelligi nisi de deo vero. Sz hoc videtur ꝓtradicere pdict̃. s. q̃ balaã querebat reuelatiões a demone. Ad qõ dicenduꝫ: q̃ modus est magorũ maxime cupidorum qualis erat iste balaam: fingere coram boibus q̃ reuelatiões sibi fiant a deo vero: vt sic eis magis credat̃ ꝛ reportent maius lucrum. g Venit deꝰ. i. angelus bonus loquẽs in psona dei: ꝛ ideo aliqñ deus: aliqñ angelus noiatur. venit aũt iste angelꝰ bonꝰ non vocatus a balaã: ꝑ vt ꝛtute diuina demonẽ arceret a deo respõsum ipi balaã: ꝛ ad imponendũ legẽ ꝛ frenũ ipi balaã ne faceret aliq̃d vel diceret ꝓtra isr̃l. b Quid si vo. ho. isti apud te? Nõ q̃rit ex ignorãtia: ꝑ vt ex respõsione balaam ꝓuenientius ꝓhibeat eum. vñ subdit̃: i Rñdit ba. fi. se. rex moa. q. d. ꝓpter dignitatẽ regiã deberẽ ire ad eum. q̃rebat enĩ licẽtiã eundi motus cupiditate lucri. k Noli ire cũ eis. ad maledicẽdũ illi ppo. l Neq; maledicas. etiã de loco isto. m Quia bñdictus ẽ. a deo a q̃ recepit bñdictionẽ in patribꝰ: vt ptz Gen. xxij.

* ꝛ in pluribꝰ

dño:agnouerunt stellam:ꝛ intellexerunt impleri prophetiam magis q̄ iudei:qui sanctorū ꝓphetarū vaticinia contēpserunt. Illi ergo agnoscētes adesse tempus:venerūt ꝛ adorauerunt. Et ad magne fidei argumentū paruum puerū q̄si magnum regem venerati sunt. a Sic dicit balach ꝛc. Balach exclusio deuocatio. In q̄ significatur mundi huius aliqua contraria potestas q̄ excludere et deuocare cupit israelem spūalē: nec vtiť ministriſ: nisi pontificib⁹ ꝛ scribis ꝛ pharisęis. Ipos inuitat:mercedem promittit: illi x̄o sicut balaam cuncta simulant se ad dominum referre ꝛ çelo dei agere. Dicunt enim scrutare scripturas:ꝛ vi
Joh. 7.g de quia ꝓpheta a galilea non surgit:
Ibi.19.b Et nos legem habemus:ꝛ sm legē debet mori quia filium dei se fecit.

b Si dederit mihi ꝛc. Aug⁹. Qꝛ ait balaam iteruz ad se missis honoratioribꝰ nuncijs. Si dederit mihi balach plenam domum suaz auro ꝛ argento nō potero p̄uaricare verbum ꝛc. Multum habet omnino peccatū :sed qđ sequitur graue est peccatū. Jam enī cōstans esse debuit:cum dominus dixisset:Nō ibis cum eis ꝛc. Nec eis spem dare q̄ posset dominus tanq̄ balaaz muneribus ꝛ honoribus flexus ꝓtra populū quem benedictū dixerat suaz mutare sententiā. Sed se victū cupiditate monstrauit: vbi sibi loqui dominum de hac re iterum voluit: de q̄ eiꝰ iam nouerat volūtatem. Quid enim opus erat adiūgere. Et nūc sustinete ibi nocte hac ꝛc. Dominus aūt vidēs cupiditatem deiectam muneribus pmisit ire: vt iumento quo vehebať eius auariciam coerceret. hoc ipo eius confundens dementiaz q̄ ꝓhibitionem domini per angelum factā: asina trāsgredi non auderet quam ille cupiditate trāsgredi conareť: q̄uis cupiditate timorē supprimeret. Venit enī deus ad balaā nocte:ꝛ ait illi:Si vocare te venerunt homines:exurge sequere eos ꝛc. Cur post istam pmissionem dñi iterum non cōsuluit:sicut post illam ꝓhibitionem: nisi qꝛ cupiditas eius apparebat: q̄uis timore p̄mereť? Veni q̄ scriptura dicit ꝛ iratus est ammiratiōe dñs:quia ibat:ꝛ insurrexit angelus domini:ꝛ cetera que sequuntur donec asina loqueretur. Nihil hic mirabilius videtur q̄ q̄ loquente asina territus non est:sed insuper ei (vt talibus ministris assuetus) ira pseuerante respondit. Postea illi angelus loquitur: arguens eius viam:quo tamen viso exterritus adorauit. Deinde ire permissus est vt per ipsum prophetia proferetur. Nō enī omnino permissus est dicere quod volebat: sed qđ spiritꝰ
2.Pe.2.c cogebat. Ipe autem reprobus māsit. vñ:Secuti viam balaā filij beor qui mercedem iniquitatis dilexit. c Venit ergo deus ꝛc. Molestus est deo balaam:ꝛ ꝓpe extorquet pmitti sibi vt eat maledicere filijs israel:ꝛ inuocet demones ad quem iam venerat deus. Orige. Difficile est in explanatiōe historie quomodo cum dicatur venisse deus ad balaam noctu primo:ꝛ interrogasse qui essent homines qui venissent ad eu:ꝛ respondisse missos esse a balach dicēte:Veni ꝛ maledic mihi populum. Respondit dominus:Nō ibis cuz eis ꝛc. Secūdo dicitur noctu nouisse ꝛ dixisse:vt iret cū eis ꝛc. Sed verbum qđ daret deus in ore eius hoc loqueretur. Et tertio eunti occurrisse angelus dei ꝛc. Cui tamez via eius importuna videtur: vt eum etiam interficere vellet nisi asina declinasset:ꝛ tamen culpatus: quia ire voluerit:ab ipo ire permittitur tātuz vt verbum qđ deus dederit in ore eius solū proferat. Sed prius q̄ veniamus ad rem dicēdū q̄ in hebreorum litteris nomē dei hoc:deus vel dominus diuerse dicitur scribi. Aliter enim
Deu.6.a scribitur quicūq̄ deus:aliter deus de quo dicitur: Audi israel dominus deus tuus vnus est. Iste ergo deus israel deꝰ vnꝰ et creator omnium certo litterarum signo scribitur: qđ apud illos tetragrāmaton dicitur: Quando sub hoc signo scribiť nulla dubitatio est quin de deo vero dicatur. Quādo x̄o cōmunibus litteris incertuz est:an de deo vero an de quolibet aliorum dicať. Aiunt ergo qui hebreas litteras legunt: deū hic non sub signo tetragrāmatici esse posituz :de quo qui pōt requirat, Qđ autē deus dixit quasi interrogans qui sunt isti homines? queritur cur ignorare videatur? Et iterū q̄ ait: Nō maledices populū: est enī benedictꝰ. quasi si dixerit: Nō maledices populū meum. Nos iterum dicemus sapiētia dei omnia ita esse disposita :vt nihil ociosum sit apud deū vel bonum vel malum. Maliciā non fecit deus:tamen cuz ab alijs inuentam

quia prohibuit me deꝰ venire vobiscum. Reuersi principes dixerūt ad balach :Noluit balaam venire nobiscum. Rursum ille multo plures ꝛ nobiliores q̄ ante miserat misit. Qui cū venissent ad balaam dixerunt: Sic dicit balach filius sephor: Ne cuncteris venire ad me paratum honorare te:ꝛ q̄cq̄d voluerīſ dabo tibi: Veni et maledic populo isti. Respondit

a ☩ vanus populus: hic significat scribas ꝛ pharisęos iudeorum.

balaam:† Si dederit mihi balach domū suā plenam argenti ꝛ auri non potero imutare verbum dñi dei mei vt vl̄ pl⁹ vel min⁹ loquar. Obsecro vt hic maneatis etiam hac nocte vt scire queā q̄d mihi rursum rñdeat dñs. Venit ergo

ꝓhibere possit non ꝓhibet:sed cum ipis vtitur ea ad necessarias causas: per ipos enim in quibus est ꝓbat eos qui ad virtutum gloriam tendunt. Si enim perimeretur malicia :non esset q̄ contra iret virtutibus: virtus autez si contrariuz non haberet:non claresceret:nec examinatio fieret: nō probata x̄o nec examinata nec virtus eēt. Tolle maliciam fratrū ioseph: et inuidiā: Gen.37.d simul perimes dispēsationē dei:ꝛ que in egypto pro salute omniū gentiū gesta sunt. Si ioseph non distrahitur:sōnū pharaonis non exponetur: nemo intelliget que deꝰ reuelauit ei. Nemo frumenta in egypto congregabit:peribit egyptus ꝛ finitime regiones: ꝛ ipe israel ꝛ semen eius querēs panē. Egyptū enim nō ingredietur: nec egredietur in mirabilibus dei :nō fient plage in egyptios: neq̄ virtutes quas fecit deus per moysen et aaron. Nemo mare rubrum sicco pede transibit: Nō dabiť manna:nec aqua de petra :nec lex in monte sinai:que in exodo:leuitico: numeris:deuteronomio referūtur:ad humani generis scientiaz non veniēt: terram promissionis nullus intrabit. Tolle regis balach maliciam qua maledici desiderat israelem: et astutiaz q̄ inuitat balaam ad deuocandu populum:ꝛ auferes dispensationem dei et ꝓuidentie eius fauorem nusq̄ erunt ꝓphetie balaam. Tufer maliciam iude ꝛ ꝓditionem:auferes pariter ꝛ crucem christi ꝛ passionē:nec exuuntur principatus ꝛ potestates:nec triūphantur in ligno crucis. Si Colos.1.e non fuisset mors christi nec resurrectio eius :nec aliquis p̄mogenitus ex mortuis:nec spes nobis fuisset resurrectiōis. Pomanus diabolum non peccasse vel post peccatuz malicie volūtatē perdidisse:auferetur a vobis certamē aduersus astutias diaboli:nec erit corona iusticie ꝛ victorie legitime certanti. Si desint obsistentes :non erunt agones nec victoribus munera ponentur. Non solū ergo bonis vtitur deus ad opus bonuz: sed etiam malis. Sunt vasa ad honores:sunt ad cōtumeliam: 2.Tim.2.c vtraq̄ tamen necessaria. Sunt autem rationabilia ꝛ liberi arbitrij neq̄ casu neq̄ fortuitu vnusquisq̄ vas honoris efficiť. Qui x̄o pessime vsuit fiet vas cōtumelie: nō a cōditore sed a semetipso causis cōtumelie datis. Nō ergo tales esse conditor fecit:sed eorū mētes sm ꝓpositū eorū ꝓuidentie sue iusticia ꝛ ineffabili quadā rōne dispensat. Sicut in magnis vrbibus terrime vite homines vltima opera ꝛ laboriosa cōdemnāť operari: q̄ tñ necessaria sūt: aut fornacibꝰ lauacri ad succēdēdos

Nico. de lyra

Signes deser.

ꝛ in pluribus alijs locis. a Prohibuit me deus ve. vobis. dicit Ra. Sa. q̄ balaā cupidus ꝛ superbus dixit: Vobiscū .fingens coram eis vt nō esset ꝓhibitus rōne vie ꝑ rōne societatis: quia nō erāt nuncij sufficienter honorabiles ad deducēdū euz. ꝓpter qđ balach misit ad eum scđo plures et honorabiliores nūcios vt postea subdiť: b Rursum. Hic describiť secūda vocatio que est cum effectu. Et primo describiť eius vocatio. scđo reprehensio. ibi: Et iratus est deus. tertio receptio. ibi: Qꝛ cum audisset balach. Circa primū dicit: c Ne conteris venire ad me:paratuz habeo honorare te: ꝛ quicq̄d volueris dabo tibi. Sciebat enī balach ipm esse superbū ꝛ cupiduz .ꝛ iđo ꝓmittit sibi honores ꝛ diuitias vt alliciat eum ad veniendu. d Si dederit mihi balach domū suā ple. ar. ꝛ au. ꝛc. p hoc intelligit q̄ erat cupidus taliū. e Non potero imu. ver. dñi. fuit enī coactus ꝓtestari virtutez dei vt nihil posset agere vel dicere nisi qđ placeret sibi. f Obsecro vt hic ma. q̄uis enī iam prius fuisset ꝓhibitus ire: tamen cupiditate ducťꝰ adhuc querebat quomodo posset ire: vt si forte demon ei priuatus permitteretur sibi dare responsuz de contrario. g Venit ergo deus ad balaam nocte ꝛ ait ei, exponatur sicut prius.

ignes deseruiunt: vt vel cõmoditate vel delitijs perfruaris: aut cuniculos purgant aut huiusmodi faciũt: vt tibi fiat ĩ ure delectabilis habitatio. Ita deus quidem maliciaz non fecit: inuentam tamẽ ex ꝓpositi intentione eorum qui declinauerunt a via recta auferre penitus noluit: ꝓuidens ꝙ si esset illi inutilis qui ea vtebatur: faceret tamen vtilem his aduersum quos exercebatur. Ideo refugere omnino debemus ne vnq̃ malicia ĩ nobis inueniatur. In alijs ẋo vincere: non eã perimere studẽdũ est: quia illi in quibus est aliud necessarij opis conferũt vniuersitati. Nihil enim ociosum: nihil inane apud deum. si enĩ bona sit ꝓpositio hominis: vtiq̃ ad bona. si mala: ad necessaria. Sz beatio: eris si ex virtute que in te est aliquid boni huĩ⁹ vite vniuersitas cõsequatur. ℣m illud:
Phili.2.b Ut sitis sicut luminaria in hoc mũdo verbum vite continentes ad gloriaz. Sunt ergo necessaria luminaria huic mũdo: ꝛ quid tam delectabile et tam magnificum q̃ opus solis ꝛ lune a q̃bus illuminat̃ mũdus? Opus est enĩ mundo: etiam angelis qui sũt sup bestias ꝛ p̃sunt animalũ natiuitati virgultorum plantationiq̃ ꝛ ceterorum
L incremẽtis et qui p̃sunt operibus sanctis qui eterne lucis ĩtellectũ ꝛ occultorũ dei agnitionẽ et rerum diuinarũ scientiaz doceant. Vide ergo ne inter angelos inueniaris qui bestijs p̃sũt: si beluinam duxeris vitã: aut ũter eos qui terrenis operibus p̃sunt: si corporea ꝛ terrena dilexeris. Satage autez quomodo assumaris ad societatẽ michaelis qui orationes sanctorũz semp offert deo. Assumeris autẽ in hũc numerũ vel in hoc officiũ: si instes semp orationi et vigiles ĩ ea. Vel in officiũ ꝛ societatẽ Raphaelis qui medicine p̃ est: vulneratuz scz peccatis ꝛ sagittis diaboli cũ videris adhibe curationẽ sermonũ ꝛ medicinã verbi dei: vt peccati vulnera per patiẽtiã sanes. Qui talia in hoc mundo agit p̃bet se vt in futuro vas electionis ꝛ vtile domino ad omne opus paratuz a cõditore formet̃: qui contraria gerit vas ad contumeliã diuine dispensationis se p̃buit. Ideo puto in diuinis voluminibus scripta esse bonorũ gesta ꝛ malorũ ꝛ ex sinistris dextrisq̃ actibus scripturas cõtextas: vt intelligamus quia apud deũ ociosa non sũt nec malorũ nec bonorũ opera. a Si vocare ꝛc. Balaam diuinus erat demonũ scz ministerio ꝛ arte magica nõnunq̃ futura prenoscens. Rogatur a balach: vt maledicat israel. Legati veniunt: diuinacula in manib⁹ ferũt: stãt attonite gentes ꝛ obnixe expectantes quid respondeat balaam quẽ dignum diuinis credebant colloquijs. Vide quomodo sapientia dei vas ad contumeliam p̃paratuz ꝓficere fecit nõ vnigeniti sed toti pene mundo. Et huic cui solebãt videri demones: ꝓhibens iter mali operi videtur deus. Stupescit balaam ꝛ miratur ꝓhibentis auctoritatẽ. Non en im solebat malum demonibus displicere. Remittit legatos dicens: Nõ se posse facere nisi verbum qd̃ deus dederit in os eius. Redeunt legati: iterũ requirit: iterum molestus est: iteruz cupit audire. Nõ enim facile cupidus mercede caret. Quid ergo audit secũdo? Si te vocare venerint homĩes isti: Surge ꝛ vade cum eis. In quo volũtati cupiditatis eius cedit deus: ℣m illud:
Ps.80. Dimisit eos in desiderio cordis eorũ ꝛc. Consilium autẽ diuine dispensatiõis expletur: Dicitur enim ad eum verbuz: quodcũq̃ posuero in ore tuo hoc loquar̃. Si non indignus fuisset: verbũ suũ dns nõ in ore eⁱ⁹ sed in corde posuisset: ℣ qz in corde desideriũ mercedis erat et pecunie cupiditas: verbũ domini non in corde sed in ore ponitur. Agebatur enim mira dispẽsatione vt ꝓphetarum verba que intra israeliticã aulaz cõtinebantur per balaam ad gentes puentrent cuz ei omnes gẽtes crederent: ꝛ nationib⁹ secreta de christo mysteria ꝛ thesaurum magnum ꝓferret: non tam corde ꝛ sensu q̃ ore et sermone. b Surrexit balaaz mane ꝛ strata asina ꝛc. Prige.

Allego.

a deus ad balaaz nocte: ꝛ ait ei: Si
a ℣ credit deus cupiditati: dimittit eum in desiderium cordis sui.
vocare te venerũt homines isti surge
a ℣ expletur cõsilium diuine dispẽsatiõis.
et vade cuz eis: ita tamẽ vt
b qd̃ tibi ꝓcepero facias. Surrexit
balaã mane: ꝛ strata asina sua p
fectus est cũ eis ꝛ iratus ẽ deus: b
℣ missus a domino.
c Stetitq̃ angelus domini in via
contra balaam qui sedebat asine: ꝛ duos pueros habebat secũ.
d Cernẽs asina angelũ stãtẽ in via ct
euaginato gladio auertit se d iti- d
℣ q̃ erat extra mecerias vinearũ.
nere ꝛ ibat p agrũ. Quã cuz verberaret balaam et vellet ad semitam reducere: stetit angelus ĩ angustijs duarum macerarum quibus vineꝙ cingebantur. Quẽ vi
e dens asina iunxit se parieti: ꝛ at- e
triuit sedẽtis pedem. At ille iterꝙ verberabat eam: et nihilominus
f angelus ad locũ angustum trãsiens: vbi nec ad dexteram nec ad
sinistram poterat deuiari: obuiⁱ⁹ stetit. Cunq̃ vidisset asina stantẽ
g angelũ cecidit sub pedib⁹ sedẽtꝛ. f

Allego. Si videas cõtrariã potestatem dei populũ impugnãtem intelliges quis sit qui sedeat sup asinam. Et si videas homines quomodo a demonib⁹ p̃cipitantur: intelliges q̃ sit asina. Si enim intelligis iesum mittentẽ discipulos ad asinaz alligatam ꝛ ad pullum vt soluãt ꝛ adducant vt ipe sedeat super eam: forsitan hec asina: id est ecclesia prius portabat blasphemiã sed a discipulis soluta christũ portat: vt cuz ipa ingrediat̃ hierusalẽ celestẽ. Ain: Ecce Zach.9.b rex tuus venit tibi mitis: ꝛ sedens super subiugalẽ credẽtes scz ex iudeis: ꝛ pullum nouellum scz ex gẽtibus credentes. c Stetitq̃ angelⁱ⁹ domini. Qui aderat. s. filijs israel: de quo scriptum est: Angelus meus ibit tecum. baruch.6.a
d Cernens asina angelum. Magus demones videt: asina angelum: nõ q̃ sit digna videre sicut nec loqui: sed vt ꝓfutetur balaam. Ain mutum animal arguit ꝓphete dementiam. Hzegⁱ⁹. Balaam quenire ad ꝓpositum tẽdit: sed eius votum animal cui p̃sidet prepedit: qz angelum asina vidit quẽ humana mens nõ videt. Plerunq̃ caro p molestias tarda flagello suo menti indicat deũ quem ipsa carni p̃sidens non videbat. Ita vt anxietate spiritⁱ⁹ ꝓficere in hoc mũdo cupientes velociter tendẽtes impediat: donec inuisibilem qui sibi obuiat innotescat. Ain bene p petrum dicit̃: correctionem habuit sue vesanie subiugale mutum: qd̃ hominis voce loquens ꝓhibuit prophete insipientiam. Insanus quippe homo subiugali muto corripit̃: quando elata mens humilitatis bonuz qd̃ tenere debeat ab afflicta carne memoratur: sed huius correctiõis bonũ balaam non obtinuit: qz ad maledicendum pergens vocẽ nõ mẽtẽ mutauit.
e Parieti. Id est macerie illius vinee in qua nõ erat angelⁱ⁹: quoniã ab alia parte in sulcis vinearuz: iuxta septuaginta. f Ad locum angustũ. Nõ iã in sulcis vinearuz ℣ inter ipas macerias. i. in via obstitit vt non posset ad dexterã neq̃ ad sinistrã ire. g Cecidit sub pedibus. Quia lesa nõ iuit retro: in ptẽ nõ declinauit: qz non ab altera ꝓpte terrebat

Nico.delyra

a Si vocare te venerũt homines isti surge ꝛ vade ꝛc. Dicũt aliqui ꝙ hoc fuit dictum ironice ab angelo: sed balaã accepit hoc tanq̃ dictum serioſe: ꝛ ꝓpter hoc angelus stetit in via cõtra eum tenens gladium euaginatuz vt postea subditur. Alij autem dicunt ꝙ verbũ angeli lz fuerit serioſe dictum: nõ tamẽ fuit ꝓceptum: nec concessio simpliciter: sed permissio que aliquãdo fit a deo de malis: vt eliciantur inde bona: quia ℣m ꝙ dicit Augustinⁱ⁹ in enchiridion: Deus adeo est omnipotẽs et bonus: ꝙ nõ sineret mala fieri nisi inde eliceret maiora bona: et sic factum est in ꝓposito. permansit enĩ ire balaam satisfaciens eius cupiditati: ꝛ tamen iter illud qd̃ faciebat intentione nocendi populo israel deus conuertit in bonum: scz cõmendationem populi israel: ꝛ ad dei gloriã vt patebit in sequentib⁹.
b Et iratus est deus. Stetitq̃ angelus dñi in via cõtra balaam qui sedebat asine: et duos pueros habebat secum. Hic ponitur ipius balaam reprehensio: qz ibat intentione peruersa: vt dictuz est: que nõ pot̃ abscondi a deo: lz ab hominib⁹ abscõdatur: ideo dicitur: Et iratus ẽ deus. ꝓpter eius puersam intentionem. vel ℣m alios qz verbũ ironice dictum accepat vt serioſũ. c Cernẽs asina angelũ stantẽ. apparebat enĩ in specie humana: quẽ balaam tñ non videbat: qz in potestate angeli sic apparentis est facere ꝙ sic videat̃ ab vno ꝛ nõ ab alio. ℣ aũt factũ vt p̃sumptio balaã ꝓfuturet̃ etiã p aĩal brutũ: ℣m ꝙ dicit beatⁱ⁹ Petrⁱ⁹ scde canonice. q. ca. Subiugale mutũ bois voce loquẽs ꝓhibuit ꝓphete insipientiã. d Auertit se ab itinere. timore angeli. e Attriuit sedẽtis pedẽ declinando q̃tũ poterat ab angelo q̃ stabat versus ptem alterius muri.
f Cecidit sub pe, se, timore angeli quẽ nõ poterat declinare.

Aperuitq̃

parte terrebaꝝ: ꝙ in media via i angusto erat angel⁹. a Aperuitq;. Ut arguatur p eã balaã ⁊ mute pecudis vocib⁹ ꝓfuteꝝ q̃ diuin⁹ videbaꝝ ⁊ sapiẽs. b Et locuta
Allego. est. Jsiõ. Allego. Asina cui balaã sedet: angelũ videt ⁊ loquiꝝ: Jd ẽ bruta gẽtilitas
quã quõdã balaã. i. seductor idolatrie q̃si brutũ aial ⁊ nulla rõne renitens q̃ voluit
erroꝛe substrauit: angelũ vidit quẽ hõ videre nõ potuit: ⁊ vidit ⁊ detulit: ⁊ locuta ẽ
vt agnoscerem⁹ sub aduẽtu magni angeli: illã gentilẽ plebẽ
mutata duricie stoliditatisq; natura solut⁹ deo linguis locu
Allego. turã. Orige. Allego. Asina cui balaã sedebat (qr scriptu
ra dicit: hoies ⁊ iumẽta saluabis do.) ps credẽtiũ põt itelli
1. Coꝛ. 1. d gi q̃ ꝓ stulticia vel inocẽtia animalib⁹ cõparaꝝ. Vñ: Non
multi sapiẽtes: nõ multi potẽtes: nõ multi nobiles: ꝙ q̃ stul
ta sũt mũdi elegit deus vt ꝓfundat sapiẽtes. Vi q̃ a pessimis
Mat. 12. a dñis scribis ⁊ phariseis subiecti tenebaꝝ ⁊ vincti: ꝙ a dño
soluunt⁹ non q̃dẽ p ipm ꝙ p discipulos ei⁹. Vñ: Jte in vicũ q̃
ẽ ꝓtra vos ⁊ inuenietis asinã alligatã ⁊c. Sicut q̃ in euãge
lio nõ ipe dñs ⁊ discipuli ei⁹ soluũt asinã: ita hic nõ ab ipso
Jbi. 11. d deo ꝙ ab angelo aperiꝝ os asine. Et sicut in euãgelio q̃ non
videt arguũt loquẽtes. Vñ: Pater gras tibi ago qñ absco
disti hec a sapiẽtib⁹ ⁊ pru. ⁊ re. e. p. Scribe igiꝝ ⁊ phariseꝛ se
debãt sup asinã ⁊ tenebãt eã vinctã. Jpis q̃ irascꝝ angel⁹.
et nisi quodã futuroꝝ ꝓspectu illos p emisset asinã seruasset
q̃ vidit ⁊ reuerita ẽ eum q̃ venit ad vineã ⁊ stat iter ruinas.
Compressit tũ pedes sedentis sup se in macerie. Jdeo forte
nõ põt ambulare ille sessor antiqu⁹: nec veniet ad eũ q̃ dicit:
Jbidem. Venite ad me oẽs q̃ laboratis: ⁊ onerati estis. Asina tũ ve
nit adducta a discipulis: ⁊ cui tũc sedebat balaã mercedis
cupidus: nunc sedet iesus. Ne mireris si cũ quẽ dixim⁹ scri
bas ⁊ doctores populi significare videas de xpo ꝓphetare.
Joh. 11. f cayphas enĩ ait: Expedit enĩ vobis vt vn⁹ moriaꝝ homo ꝓ
populo. Sz inq̃t qr põtifex anni illius ꝓphetauit. Nemo q̃
extollaꝝ si ꝓphetet. si ꝑscientiã mereaꝝ: qr ꝓphetie destruẽ
1. Coꝛ. 13. d tur: lingue cessabũt: sciẽtia destrueꝝ: ꝑmanẽt aũt fides spes
charitas: maioꝛ aũt his charitas q̃ sola nunq̃ cadit.
c Respõdit. Mimirũ tãta cupiditate pleni⁹ ferebaꝝ vt nec
tãti mõstri miraculo terreretꝝ: ⁊ respondit quasi ad hoies lo
quens: cũ de⁹ nõ asine aiam in rationalẽ naturam vertisset.
Sz qõ illi placuerat ex illa sonare fecisset ad illi⁹ vesaniã co
1. Coꝛ. 1. d hibẽdã. Illud forte ꝑfigurãs: Quia stulta mũdi elegit de⁹
vt ꝓfunderet sapiẽtes ꝑ spiritali ⁊ vero isrl. d Ecce ad
sum: nũq̃d aliquid loq̃ ⁊c. Orige. Balaã in scripturis nunc
vituperabilis: nũc laudabilis ponit⁹. Jam vitupabilis ẽ cũ
ꝓhibit⁹ a deo venire ad regẽ psistit vt veniat: et mercedis
cupidus iterũ cõsuluit deum donec relinquaꝝ cupiditatib⁹
suis: et eat in voluntatib⁹ suis. Culpabilis est cum edificat
aras victimas imponit demonijs: et apparatu magico divi
na cõsulta poscit: cũ ꝓsilium dat pessimũ quo populus decꝛi
piaꝝ. Laudabilis ostenditꝝ: cũ verbuz dei ponit⁹ in oꝛe eius
cum spũs dei sup eum sit: cum de xpo ꝓphetauit: cũ iudeis
et gentibus de aduentu xpi mysteria futura prenũciat: cũ ꝑ
maledictionib⁹ populo bñdicit: ⁊ nomẽ israel sup visibilem
gloziam mysticis extollat eloquijs. Difficile est ergo diffini
re: ꝓsonam eius statuere: cui non solum cõueniat ista diuer
Jsa. c sitas: sed etiã illud qõ ipe de se velut ꝓphetans dicit: Mo
riatur aĩa mea inter animas iustoꝝ: et fiat semen meũ sicut
Mic. 6. b semen iustoꝝ. Per micheã quoq; dicit⁹: Populus meus.
memento quid cogitauerit aduersum te balach rex moab:
t quid ei⁹ balaam filius beoꝛ responderit: a funiculis vsq;
galgal vt cognoscereꝝ iusticia dñi. Ostẽdit ergo q; ꝑ hec iu
sticia dñi cognoscereꝝ. Jdeo omnia illa respõdit balaã filius
beoꝛ de rege balach q̃ scripta referũt. Quis putas inuenie
tur q̃ possit ex ipis respõsis balaã ostẽdere q; dei iusticia ma
nifesteꝝ i illis? Si enĩ dei sermo posit⁹ ẽ in oꝛe eius: et spirit⁹
dei factus ẽ sup eum: ⁊ iusticia dei ex respõsis ei⁹ cognoscit
que ab eo dicuntur ꝓphetica ⁊ diuina esse credenda sunt:
q̃uis difficile inueniaꝝ: qr factus est spũs dei sup aliquẽ ꝓ
phetaꝝ. Sz aut visio quaz videt: aut assũptio verbi dei: aut
xp̃i dei factũ ẽ ad illũ: vel ad illũ ⁊ alia q̃dã de ꝓphetis le
gimus: ꝙ factum esse spiritum dei super aliquem ꝓphetarum me legisse nõ memini.
1. Re. 16. c De dauid autẽ ita scriptuz est: Et apparuit vel illuxit spiritus dei super dauid: ab il
la die ⁊ deinceps: non tamẽ factus est spũs dei super dauid. De saul xo ita scriptũ:
Jbi. 10. b Decidit spũs domini sup te ⁊ ꝓphetabis cum ipis: ⁊ cõuerteris in virũ alterũ. Jtẽ
1. Re. 16. c de eodem: Spũs domini discessit a saul: ⁊ stupefecit eum spũs malignus a domio.
Jbidem. Jtem: Factum est cum esset spiritus malus in saul: assumpsit dauid psalteriũ ⁊ psal
lebat ⁊ erat ei bonũ ⁊ discedebat ab eo spũs malignus. Mediuz ergo videri põt qõ
Judi. 11. e scriptũ ẽ. Et fact⁹ ẽ spũs dñi sup eũ. In phariseoꝝ ergo ⁊ scribarum ꝓsona eisq; simi
liũ balaam explicare conabimur. Ex mesopotamia inquit vocauit me balach rex
moab ex montibus oziẽtis ⁊c. Mesopotamiam dicit terraz que inter flumina baby
Ps. 13. 6. lonie iacebat: de quibus dicitur: Super flumina ba. il. se. ⁊. f. d. r. sion. Si quis ergo
inter flumia

Qui iratus vehementius cẽde/
a bat fustẽ latera eius. † Aperuitq; a
b dñs os asine: et locuta est: Quid
feci tibi? Cur percutis me ecce iã
c tertio? Respõdit balaam: Quia b
cõmeruisti: ⁊ illusisti mihi † Utinã
ꝙ als interficerẽ.
haberem gladium vt te percute/
rem. Dixitq; asina: Mõne animal
tuum sum: cui semper sedere con
sueuisti vsq; in presentem diem?
Dic quid simile vnq; fecerim ti/
bi? At ille ait: Nũq;. Protin⁹ ape c
ruit dominus oculos balaã: ⁊ vi
dit angelũ stãtẽ i via euaginatũ
gladiũ in manu tenẽtẽ: adoꝛauit d
q; eũ pronus i terrã. Cui angel⁹:
a ꝙ fideles. s. stultos inocẽtes.
Cur inq̃t tertio verberas ãsinaz e
tuam? Ego veni vt aduersarer ti f
bi: quia peruersa est via tua mihi g
q; cõtraria. Et nisi asina declinas
set de via dans locũ resistenti: te
occidissẽ: et illa viueret. Dixit ba h
laam: Peccaui: nesciens q; tu sta
res contra me: Et nunc si displi/ i
cet tibi vt vadaz reuertar. Ait an k
gelus: Vade cum istis ⁊ caue ne
aliud q̃ ꝓcepero tibi loquar⁹.
Juit igitur cum principib⁹. Qõ l
cum audisset balach egressus est m
in occursum eius in oppido moa n
bitarum: qõ situz est in extremis
finibus arnon. Dixitq; ad bala/
am: Nisi nũcios vt vocarent te:
Cur nõ statim venisti ad me? An
quia mercedez aduentui tuo red
dere nõ queo? Cui ille respõdit:
d Ecce adsũ: Nũq̃d aliud loqui po o
tero nisi qõ deus posuerit in oꝛe
meo? Perrexerunt ergo simul et
venerũt in vrbẽ quę in extremis

a Aperuitq; dominus os asine. non ẽ intelligendum q; asina illa verba intel/
ligeret vel formaret: qr verba ratiõna/
bilia non intelligunt⁹ vel formãtur nisi
ab habente intellectũ: ⁊ ideo illa verba
fuerũt formata, Xtute ãgeli mo/
uentis linguam asine ad ꝓlatio/ † 2. Pe. 2. c
nem verboꝝ. in
confusionem ipi
us balaam vt p
dictum est.
b Respõdit ba
laam. Erat enĩz
assuetus videre
demões sibi ap/
parentes in spe/
cie animaliuz et
secum loquẽtes.
ideo ad vocẽ asi
ne non expauit
nec admiratus
fuit. c Proti
nus aperuit do/
minus oculos ba
laam. Iz enim es/
sent aperti ad vi
dendũ alia: non
tamẽ ad visionẽ
angeli: ratiõe p/
dicta. d Ado
rauitq; eũ. timo/
re coꝛreptus.
e Cur inq̃t ter/
tio ⁊c. cum tamẽ
magis deberes
gratus esse eo q;
declinauit gladi
um meum.
f Ego veni vt
aduersarer tibi.
Dicunt enĩ aliq̃
et ꝓbabiliter q;
ꝺ erat angelus
qui ꝑerat exerci
tui isrl. ideo di
xit: q Per/
uersa est via tua
⁊c. et sequitur:
b Dixit bala/
am. timoꝛe du/
ctus. i Et nũc
si displicet ti. ⁊c.
iam enĩ dixerat
ei angel⁹ viã ei⁹
sibi esse ꝓtrariã:
sz cupiditate lu/
cri q̃rebat licen/
tiam eundi.
k Ait angelus
⁊c. exponatur si
cut prius hoc eẽ
dictum ironice
ꝙm aliqs: vel p/
missiue ꝙm ali/
os. l Qõ cũ
an. ba. Hic describit⁹ receptio ipius ba/
laam bonoꝛifica. cũ dr: m Egressus
ẽ in occursũ ei⁹. ad faciẽdũ sibi reneren
tiã. n In oppido moabitaꝝ qõ situz
⁊c. qr filij isrl nõ itrauerũt termios mo/
ab: vt dictum ẽ ca. ꝑcedẽti. Sequitur:
o Nũq̃d loq̃ po. aliud. hic coact⁹ ẽ ꝓfi
teri diuinã xtutẽ sicut pri⁹: sicut et ifra
cogit⁹ benedicere populo isrl: cuius ta/
mẽ exterminiũ desiderabat: vt patebit
infra per consilium qõ dedit ꝓtra eum.

inter flumina babylonis fuerit. Si quis reumatibus libidinis inundatur: ⁊ luxurie estibus circūsuitur: nō dicitur stare: ꝫ
Ps. 136. sedere. Unde: Super flumina babylonis il.se.⁊.f.d.re.s. Sed nec flere possunt nisi pri⁹ recordati sīō.
Bonorū nanq; recordatio malorūq; causas lamentabiles facit. Nisi enīꝫ quis recordet̄sion: nisi legē dei et scripturaꝝ mōtes aspiciat mala sua flere nō incipit. Ex his ergo fluminib⁹ vocat̄ balaam: et ab his mōtibus oriētis inuitat̄. Montes isti nō sūt montes sācti: de q̄bus
Ps. 86. dicit̄: Fūdamenta ei⁹ in mon. sanct⁹.
Ibid. 124. Et alibi: Mōtes ī circuitu ei⁹: et do.
Esa. 13. fm aliā litterā in cir. po.s. Sz de quib⁹ dicit̄: Montes tenebrosi ⁊c.
Mich. 4. fm aliā lit. Et alibi: Mons tenebrose. et itē. Ec
Iere. 51. c ce ego ad te mons corrupte. Isti sunt montes in quib⁹ ē oīs altitudo extollēs se aduersus sciaz dei. Ab his mōtibus vocatur balaam. Quales sunt montes: talē habent orientē. habent enī ortum luminis sui. Ille qui cōuertit se sicut angelus lucis: habet illaz lucem de qua
Job. 18. b dicitur: Lux impiorum extinguet̄. Et sicut lux impiorūz et que conuertit se sicut angelum luc⁹ contraria est illi lu
Job. 8. b ci q̄ dicebat: Ego sū lux mūdi: ita et iste oriens cōtrarius est illi: de q̄ dictum est: Ecce vir oriens nomen eius. Ex
Zach. 6. c illius ergo non huius orientis finib⁹ veniebat balaam illuminatus ab illo lucifero de quo dicitur: Et quomodo cecidit lu
Esa. 14. b cifer qui mane oriebatur. Ca. XXIII

a Dearan. Lxx. De mesopotamia q̄ flu-
Ps. 136. minibus babylonie abluit̄. vnde: Super flumina babylonis il.se.et fle.d.r.sion.

b Uenit inquit ⁊c. Orige. Ueni inquit ⁊ maledic mihi iacob. In latinis sermōib⁹ pene superflua videtur esse repetitio: ꝫ in grecis sub nomine israel est prepositionis adiectio. s. supmaledic mihi isrl̄: vt maiori intentiōe maledictū in isrl̄ q̄z ī iacob videret̄ exposcere: dū enī q̄s tm̄ iacob est. i. in operibus posit⁹: inferioribus maledictionibus impugnatur: vbi autem profecerit ⁊ interiorem hoīem ad videndū deū exacuerit: supmaledict⁹. i. vehemētioribus maledictoꝝ iaculis impugnat̄: ⁊ tūc quidem os balaam maledictione ⁊ amaritudine plenuz erat: ⁊ sub lingua ei⁹ labor et dolor. Sedebat ī īsidijs cū diuitib⁹: erpe
crat mer-/

regni eius finibus erat. Cūq; occidisset balach oues ⁊ boues mi- a b
sit ad balaam et principes q̄ cum eo erant munera. Mane autez facto duxit eū ad excelsa baal: ⁊ in- c d e
tuit⁹ est extremā partem populi.

Ca. XXIII f+

Dixitq; balaam ad balach: ędifica mihi hic septez aras. Et g
para totidem vitulos eiusdemq; numeri arietes. Cumq; fecisset iuxta sermonē balaaz: imposuerūt simul vitulum ⁊ arietē super arā. Dixitq; balaam ad balach: Sta h
paulisper iuxta holocaustū tuum donec vadaz si forte occurrat mihi dominus: ⁊ quodcūq; impauerit loquar tibi. Cūq; abiisset velo i k
citer: occurrit ei deus: Locutusq; l
est ad euz balaam: Septem inq̄t aras erexi et imposui vitulum et arietem desup. Dns autez posuit verbū in ore eius: et ait: Reuerte re ad balach: ⁊ hec loqueris. Reuersus iuenit balach stātez iuxta holocaustū suuz ⁊ oēs principes moabitarū: assumptaq; parabo- m
a la sua: dixit: De aran adduxit me n
a ℣ in quibus est omnis altitudo extollens se contra scientiam dei.
balach rex moabitarum: de mōn
a ℣ diaboli luciferi. s. qui mane oriebatur.
b tib⁹ orientis. Ueni inquit et ma- o
℣ actiuis. ℣ alij sup maledic.
ledic iacob: propera et detestare p

a Cunq; occidisset balach oues ⁊ boues. ad faciendum grande conuiuium.
b Misit ad balaaz ⁊ principes ⁊c. supra dicitur q̄ habebat tm̄ duos pueros secū: ⁊ ideo principes q̄ hic nominant̄ erant illi quos miserat balach: quibus misit munera ꝓ labore vie: ⁊ quia fecerant illud qu od primi nūcij nō poterāt facere. Aliter exponitur q̄ non misit munera nisi ad balaam: misit tamē principes cum muneribus illis vt essent gratiosiora. c Mane aūt facto. scz post quietem noctis. d Duxit euz ad excelsa baal: id est ad mōtem vbi colebat̄ idolum nomine baal. Scōz q̄ dicit̄ in Scholastica historia idola ortuz habuerunt a Belo rege assyriorū: quo mortuo filius eius nimus q̄ ninniuen cōdidit: in consolationem suam de morte patris fecit idolum et tantam reuerentiam exhibens: vt parceret seruis suis peccantibus quādo ad idolum refugiebāt: et inde ceperunt idola in alijs locis honorari ⁊ coli: ⁊ sicut inde ē tracta idolatria ad alia loca: sic et denomīatio: q̄ sicut assyrij illud idoluz vocauerūt belum: ita babylonij idolum suuz vocauerunt bel. Alij populi beel: alij bael: alij baalim: alij beelphegor ex cōpositione alterius nominis cum eo. Judei autē vocabant idola beelçebub. i. de⁹ muscarū: eo q̄ ex sacrificijs ibi factis muscę congregabātur. ⁊ hoc dicebant in contemptum idolatrie: quia apud eos tm̄ remanserat cultus vnius dei: ⁊ sm̄ hoc dicebant de christo. In beelçebub principe demoniorū eijcit demonia. dicebant enī principem demonum in idolis dare responsa: ⁊ propter hoc nominabāt ipm̄ nomine idoli. Ductus est autem illuc balaam quia erat ariolus et magus ⁊ cultor demonum. e Et intuitus est extremam ptem populi. i. totum exercitum vsq; ad extremā ptem q̄ō pt̄z ex hoc q̄ dicitur sequēti capło vbi dicitur q̄ inde duxit eum ad alium locum vnde posset partē israelis videre et nō totum: ex quo cōcludit̄ q̄ de hoc loco videbat totum exercitum israel. Ca. XXII

Moraliter. a† Uidens autem balach ⁊c. Per balach qui in arto positus recurrit ad consilium ⁊ auxilium balaā arioli: significantur illi qui in infirmitatibus vel alijs necessitatibus positi recurrūt ad illos qui sunt magicis artibus imbuti. ⁊ sicut iste balach in hoc magnas expensas fecit: ⁊ tamē nullum cōmodum sed magis oppositum reportauit: sic et illi grauiter valde peccāt ⁊ nullā vtilitatē reportāt. c† Cernens asina angelum stantem in via. ꝓ hoc autē q̄ asina q̄ animal stolidum: vidit angelū quē balaam reputatus sapiens nō videbat: significat̄ q̄ diuina secreta frequenter hominibus de seculari sapiētia p̄sumētib⁹ abscondunt̄ ⁊ illitteratis atq; simplicibus reuelantur Matth̄. xj. Cōfitebor tibi pater domine celi ⁊ terre q̄ abscondisti hec a sapientibus ⁊ prudentibus ⁊ reuelasti ea parunlis.
f Dixitq; balaam. Dic describit̄ ipius balaā ad ma
d ledicendū conatus. Et diuidit̄ in tres partes sm̄ q̄ ter conatus est ad hoc. scōa ibi: Dixit ergo balach. tertia ibi: Dixitq; balach. Circa p̄mū igit̄ maledicere populo conat̄ per sacrificia demonibus oblata. cuz dicit̄: g Edifica mihi hic septē aras. in veneratiōe septē planetaꝝ q̄s colebāt idolatre: ⁊ potissime illi q̄ erāt astrologia imbuti: q̄ tū ad ħ q̄ oīa q̄ agunt̄ in humanis actionibus deriuāt̄ a stellis: de q̄b⁹ erat iste balaā. h Dixitq; balaā ad ba. ⁊c. ħ enim rit⁹ obseruabat̄ i sacrificijs idoloꝝ. i Donec vadā si forz. ⁊c. Iz nominet ħ nomē dñi: intēdebat tm̄ habere reuelationē a demone quō ꝓcederet in ꝑpl̄i israel maledictione: q̄rebat enī tūc augurijū vt habet̄ in p̄ncipio sequētis capli: qō non dicit̄ reuelatio a deo: sed a diabolo. Sciendum autem qō recedebat a societate aliorūz querēs augurium: tum q̄z demones cōmunius apparent magis in tenebris et in solitudine q̄ in luce vel societate: q̄z sunt spūs tenebrarum: ⁊ per pacta occulta et priuata ⁊ non per signa publice iusticie faciunt qō faciūt: tū q̄z apparitio qua apparent cultoribus suis cōmuniter fit per abstractionē a sensibus: ⁊ cum alīq̄ horribili passione corporis: et hoc fit dei ꝓuidentia vt ꝓphete demonum a ꝓphetis dei etiā p exteriora signa distinguantur: in quibus talis passio horribilis nō fit: ꝓpter qō balaam querebat a turba segregari: quando querebat augurium vt libentius demon ei appareret: ⁊ vt aliqua passio horribilis sibi coram alijs non accideret: propter quā ab eis cōtemneretur: consequenter a tali augurio impeditur cum dicit̄: k Cūq; abijsset velociter. ad querendum demonis responsum qualiter posset maledicere populū isrl̄. l Occurrit illi de⁹. impediēs p̄dictū respōsū ⁊ ponēs ī ore balaā cōtrariū: vñ sequit̄ postea: m Assūptaq; parabola sua. parabola dr q̄ vnū verbum ꝓ alio ponit̄: ⁊ hoc modo dr hic parabola q̄z querebat x̄ba maledictiōis: ⁊ posita fuerūt in ore ei⁹ x̄ba bñdictionis. dr etiā parabola q̄z parabolice ⁊ p similitudines loq̄bat̄: vt pt̄z in sequētib⁹. n De aran adduc. me balach ⁊c. cū magno labore ⁊ sumptib⁹: ⁊ causā vocatiōis subdit: o Ueni inq̄t ⁊ maledic iacob. impēdo ei malū pene. p Propera ⁊ detestare isrl̄. ipedo ei malum culpe vt sic dominus q̄ est protector eius ab eo recedat.

✠ Quō maledicā

tat mercedem a rege vt in occultis interficeret innocentes. Sed deus qui facit mirabilia solus ex inimicis operatur salutem. Iniecit enim verbum in os eius: quis nondum cor ei⁹ posſit capere verbum dei: adhuc enim erat in corde eius mercedis cupiditas. Unde post verbū dei quod habebat ī ore docebat ad balach: Veni ⁊ dabo tibi cōsilium ⁊c. Non enī in corde sed in ore tm̄ habuit verbū dei. Jdeo dicit: verbum dei. a Quomodo maledicā. Origē. Quō maledicam quem non maledicet dominꝰ? Aut quid sup maledicam quem non supmaledicet deus? Jacob nō maledicit dominꝰ: nec israel: sed alicui putas maledicit? Ad serpentem dicit: Maledictus tu ī omnibus bestijs terre. et ad adam: Maledicta terra in operibus tuis. et ad Cain: Maledicta tu a terra q̄ aperuit os suum vt reciperet sanguinem fratris tui ⁊c. Dicturus quoq; his qui a sinistris eius erūt: Discedite a me maligni in ignem eternum. ⁊ cū dicit: Ve vobis scribe et pharisei hypocrite et huiusmodi. Maledictis videtur arguere. Quid ē ergo qđ apostolꝰ dicit Benedicite et nolite maledicere. Qđ ab hominibus non vult fieri ipe facit qui exemplum vite hominibus ponit. Non ita est: Deus enim cum maledicit meritum designat eius cui maledicit ⁊ sententiam promit: vtpote quem non fallit neq; peccati qualitas neq; peccantis affectꝰ. Homo autem qui hec non potest scire neq; proposituꝫ mentē q; alterius agnoscere: si dicentis vel sententiam ꝓmentis intuitu proferat maledictum: non potest esse iusta maledicendi causa vbi peccantis ignoratur affectus. ⁊ maxime maledicta profert cum conuitijs atq; iniurijs prouocatur. Quod vitium resecat apostolus. ne maledictis maledicta: et conuitijs conuicia prouocemus: precipiens vt benedicamus ⁊ nō maledicamus: non q̄ iudicandi veritas que homines non latet ⁊ ꝓnunciandi auctoritas perimatur. b Cui non maledixit deus. Qui tm̄ meritu designat eius cui maledicitur et sententiaꝫ promit: quem non qualitas peccati: nec fallit affectus peccantis. Homo autem neutrū nouit et sepe conuitijs ꝓuocatus maledicit. Jdeo dicit apostolus: Benedicite ⁊ nolite maledicere: vt conuitiandi vitium resecetur. c De sūmis ⁊c. Quasi ideo non debet maledici: quia alta et celestis eius vita. Nemo intelligit eam nisi ad eminentem scientiā ascēderit. Origē. De verticibꝰ montium intuebor eum: et a collibus intelligam eum. Quasi quia ī excelsis collibus ⁊ altis montibus positus est israel: id est ī alta ⁊ ardua vita: ad quā intuendam ⁊ intelligendā nemo sit idoneus nisi ascendat ad eminentem scientiam. Non ideo ei maledicit deus: quia eius vita precelsa non humilis ⁊ delecta. Qđ nō de carnali israel dici videt: sed de illo cuius super terram ambulantis conuersatio est in celis. Aut si etiam ad illum populū hec referunt: recte intuebor ⁊ intelligam dicitur: vt tēpus futurū significetur quo omnis israel ad fidem xp̄i veniens saluabit. Et a mōtibus ⁊ a collibus intuebitur. i. qui excelsam ⁊ celestem vitā cōsurgentes cum christo exercuerint sup terrā. d Videbo eum. Actus iacob: id est actiuoꝝ videtur: Cōtemplatio israel: id est cōtemplatiuoꝝ tm̄ intelligitur. Vel in futura resurrectione iacob videbitur: id est corpus israel intelligetur: id est resurgentium anima ⁊ spūs. e Populus solus. Quia non est permixtus ceteris hominibus nec inter ceteras gentes reputatus certis nobilitatus priuilegijs obseruationibꝰ ⁊ legitimis suis sicut tribus leui non est permixta ceteris.

Populus solus habitabit ⁊c. Spiritalis iacob ⁊ israel vere solus habitat in gētibus. Si enim accessimus ad sion mōtē ⁊ ciuitatē hierusalez celestē: ⁊ venimus ad spiritalē iudeā que est portio dei: ⁊ in terris positi ibi conuersamur: vere nō reputamur inter ceteras gentes: nec eorum fines nostris admiscentur: etiaz si restituatur sodoma in antiquum ⁊ egyptꝰ: ⁊ si quid aliud tale in ꝓphetis scriptū est. Verūtamen iacob ⁊ spiritali israel cum ecclesiam primitiuoꝝ ascenderint: nullꝰ equabitur vel miscebitur. Nisi enim insertꝰ fuerit ramis olea stri: ⁊ socꝰ factus radicis pinguedinis oliue: quomodo pōt sociari iacob vel israel? Cuz sine radice ista neq; iacob potest quisq; vocari nec israel. Neq; ego ex iacob vel israel si qs peccat: iacob dici vel israel potest. Neq; ex gentibus: si quis ingressus fuerit

a israel. Quomodo maledicaz cui
b nō maledixit deꝰ? Qua rōne de-
c tester quē dñs nō detestatur? De
d summis silicibus videbo eum: et
e de collibꝰ considerabo illum. Ꝑpo
pulus solus habitabit: ⁊ iter gē-

a ſ nullus. ſ. nisi q̄ numerat multitudinē stellarū: ⁊ oīa in mensura ⁊ pondere ⁊ numero ꝓduxit.

f tes nō reputabitur. Quis dinu-
ſ semen innumerabile.
merare possit puluerem iacob: et
g nosse numerū stirpis israel? Mo-
riatur anima mea morte iustoꝝ

ſacratus ⁊ placatus deo cū ipo p̄cipiēte numeratur. Si autez ꝺ p̄ceptū dñi voluerit qs numerare: iz ille dauid sit izꝺ magnꝰ ꝓpheta: ⁊tra legem agit: ⁊ arguit̄ p ꝓphetā: ⁊ patit̄ illa que in ſcdo libro regnoꝝ sunt scripta. g Moriat̄ anima mea. 2 Re.14.b Origenes. De se ꝓphetare videt̄. Sz ſm ſam nec ī balaā nec in illo israt̄ factū ē: nec fieri potuit: nec enī intra ipos ſ ab ipis mortuꝰ est. Origē. Moriat̄ aīa mea morte iustoꝝ. Hoc magꝭ conuenit ꝓsone ipoꝝ q̄ in ꝓsenti iz vanus ꝓphs habeant̄: qz sunt sine gr̄a spūſancti. Cum tū plenitudinē introierit oīs ista prophetia q̄ de israel dicit̄: in spiritali israele cōplebit̄: ⁊ aīa eius morietur cū aīabus iustoꝝ. Suscipiēt enī in se fidē xp̄i vt ī morte ipiꝰ baptizent̄: ⁊ cōsepulti illi p baptismū ī morte. Et fiat semē meū sic semē iustoꝝ. Nō enī ipi: ſ semē eoꝝ fit sic semē iustoꝝ: q̄ credētes de gētibꝰ in xp̄o iustificati sūt. Neq; ē circūcisio est aliq̄d neq; ꝓpuciū: ſ fides que p dilectionez operat̄. Hzegꝰ. Moriatur anima mea morte iu. ⁊ fi. no. m. ho. ⁊c. Multi intra ecclesiam prolixas preces ad deum habent: vitam precantium non habent: ⁊ in oratione lachrymarum: sed in tempore tentationis cuz supbia pulsantur: fastu intumescunt. Similiter auaricie luxurie ire tempestati succumbūt: nec se p eterni regni desiderio fleuisse meminerint. Qđ de se balaā ostendēs ait: Moriatur anima mea morte iustoꝝ ⁊c. Sed post cōpūctionē ꝓtra eoꝝ vitā q̄bus se similē fieri etiā moriendo poposcerat: ꝓsiliū ꝓbuit: ⁊ occasiōe auaricie oblitꝰ ē qđ de inocētia optauit. Plerūq; enī mali iutiliter cōpūgūtur ad iusticiā: sicut boni inorantur ad

Nico. de lyra

a Quō maledicā ⁊c. q. d. p̄dicta facta sūt frustra: qz ꝓhibitꝰ sū a deo: cui nō possū resistere. b De sū. si. vi. cū. qz erat ī alto mōte vbi duxerat eū balach: vt ptz ex dict̄ ī fine p̄cedētis ca. c De col. ꝓsi. illū. nō ad maledicēdū: qz sū ꝓhibitꝰ ſ magis ad bñdicēdū qz sū cōpulsus. vñ subdit̄: d Populꝰ solꝰ ba. i. segregatꝰ ab alijs ꝓplis. ꝓmo ī corde p fidē vniꝰ veri dei: alijs ꝓplis ad idolatriā declinātibꝰ. scdo in carne p circūcisionē. tertio ī lege specialit̄ data illi ꝓplo: ſm q̄ dr̄ ps. cxlvij. Nō fecit taliter oī nationi: ⁊ iudicia sua nō manifestauit eis. q̄rto in veste vt dictū ē. s. xv. ca. ſ ⁊ similia bñficia facta sūt singulariter illi ꝓplo: eo q̄ xp̄s nascitur̄ erat de eo ſm carnez. e Et iter gē. nō rep. ſ erit ꝓplis deo peculiaris: ſm q̄ dicit̄ Exo. xix. Erit̄ mihi ī peculiū de cūctis ꝓplis. f Quis dinu. pos. pul. ia. i. multitudinē ꝺ eo egressurā. q. d. nullꝰ. vtit̄ aūt ſ noīe puueris: qz hō ſm carnē q̄ traducit̄ a parētibꝰ originat̄ a puluere ſm q̄ dr̄ Gen. ij. Formauit hoiem deꝰ de limo terre. Jn hebreo habet̄ de puluere terre. Jtē qz abrae ꝺ multiplicatiōe seminis fuerat dictuz Gen. iij. Si qs possit numerare puluerē tre: semē q̄z tuū numerare poterit. g Moriat̄ aīa mea ⁊c. mali enim hoies iz nolint viuere vita iustoꝝ: appetūt tñ mori morte eoꝝ. ⁊ talis erat balaā. Alij exponūt dicētes: q̄ ꝓphetauit ꝺ morte sua vt sit sensus: Moriat̄ aīa mea. i. pibit mea corporalis vita morte iustoꝝ. i. inflicta a iustis: qz postea fuit interfectꝰ a filijs israt̄ vt habet̄. j. xxxj. ca. ſ hec expositio nō ꝓsonat ī̄r sequenti cū subdit̄: Et fiāt nouissima mea horū similia. ſ ꝓma cōsonat.

Dixitq; ba-

tentāt ad culpam. Fit enī dispensatiōe diuina vt illi de bono aliquid agāt qō non ꝓficiant: vnde inter mala que plenissime ꝑpetrant confidant: ⁊ isti qui tentantur nec consentiunt per infirmitatē: gressus cordis per humilitatem ad iusticiam verius figant. Alterum patet in balaam: de altero Paulus ait: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mētis mee Rom.7.b ⁊c. Ille ergo compungitur nec iusticie propinquat. Iste tentat: ⁊ tū culpa eū nō inq̄nat: q̄ nec malos bona imfecta adiuuant: ne bonos mala incōsummata cōdēnant. Virtutis enī pōdus oratio nō habet quā pseuerātia non tenet. Ān vultus eius non 1.Re.1.c sūt amplius in diuersa mutati. a Et fiāt nouissima. Hoc in magis q̄ de oriente p̄mi venerūt adorare xp̄m potest intelligi: qui de semine balaam erant Dat.2.a p generis successionem ⁊ per discipline traditionē. Cōstat enī eos agnouisse stellaz quam p̄dixerat balaam in israel orituram. b Quid ē hoc. Balach ꝓtra spem benedictiones ꝑ maledictionib⁹ audiēs ⁊ vltra non ferens: ꝓphetantis verba interrupit.

Allego. Allego. Nō vult amarus rex bñdictionē: sed maledicta querit. Est enī de cognatiōe illius cui dicit: Gen.3.c Maledictus tu ab oībus bestijs terre. c Dixit ḡ balach. Putat eū pterritū israelis multitudine: et ideo non ausum maledicere: et mutationē loci sibi ꝓdesse. d Videre nō po. Demēs putauit israeliticam gratiā loci obiectione posse celari: nesciēs q̄ Mat.5.d non potest abscondi ciuitas. s.m.po. e Edificauit. Res ꝑphanis sacrificijs agebatur: ⁊ diuinatio Rom.5.d arte magica querebatur. Volēs tamen deus abundare gratiam vbi abundauit delictū: adesse dignabatur: non sacrificijs sed in occursū venientī. Et ibi dat verbum suum ⁊ mysteria et futura prenunciat: vbi maxime fides ⁊ operatio ⁊ ammiratio gētilium pendet: vt q̄ nostris nolūt credere ꝓphetis: credāt diuinis suis. f Sta hic iuxta. Ad holocaustum stabat in idolatria sua posit⁹. ideo magis cadebat: Surgere ḡ videt q̄ magis ceciderat cū in idolatria stare videt. g Non ē de⁹ quasi ⁊c. Arige. Nō sicut homo frustrat de⁹: neq̄ sicut fili⁹ homis terret. Quasi putas deū sicut hoiem frustrari in his q̄ loquit. Hoies enī multis vitijs impediunt ne verū sit qō loquūt. Irati enī loquūt aut metu aut cupiditate aut iactantie grā: deus aūt in quo nulla passio est: quicq̄d dixerit ꝑ causarum meritis dicit. Et ideo non pōt frustrari: quia quicquid ratione proferatur: non potest ratione carere. Non est ergo qui frustra loquitur sicut homo nec vt filius hois terretur vel terret. In hominibus sententiā mutat terror: sz deus qui super omnia est a nullo terreri pōt vt sententiam mutet. Nec sicut filius hominis terret: homines enim ꝑ iactantia errores faciunt ⁊ minas etiam his q̄bus nocere non possunt. Deus aūt ratione terret vt coripiat hominē in auditiōis tribulatione: vt verbo cōminationis territus emendetur: ne perueniat ad eum vindicta malorum suorum. b Dixit ergo et non faciet: locutus est ⁊c. Arige. Idem ip̄e cuz dixerit: non faciet: loquetur ⁊ non permanebit? Cum homines non faciant que dicunt vitio humane fragilitatis mutabiles: deus immutabilis est. Sed dicit aliquis: Cum deus locutus sit de niniue q̄ post triduum subuerteretur: quare non p̄mā- 3.re.24.b sit in verbo suo? Et in his que locutus est de dauid: vbi tribus diebus promissa fuerat mors vt vastaret populum: ⁊ intra vnam diem: et vsq̄ ad horam p̄anditi cessauit? Videbitur fortasse que per interrogationem dicūtur non diffinita esse: sed medium aliquid ostendere. Et irrevocabilis sentētie non monstratur affectus: q̄ temperātius dictum hoc videtur. Ipse cum dixerit nonne faciet? Scriptum est in Jona: Et Jonas quidem predicauit et Jone.3.b dixit: Adhuc tres dies vel quadraginta fm hebreos et niniue subuertet. Obseruandum ergo q̄ non inuenitur in sermonibus dei quibus ad ꝓphetam locutus ē: dictum: Adhuc tres dies ⁊ niniue subuertetur: vt sermo dictus ⁊ non factus a Jona potius q̄z a domino prolatus videatur. In libro 2 Re.24 b q̄z regum factū est verbum domini inquit ad Had ꝓphetā dicens: Hec dicit domin⁹: Tria leuabo sup te: elige tibi vnum ex his q̄ faciā tibi. Et introiuit Had ad dauid dicēs: Aut veniet tribus annis tibi fames sup terrā tuaz: aut trib⁹ mensib⁹ vt fugias inimicos tuos: aut a triduo mors fiet ī terra tua. Obserua ḡ quō nec in his tribus cōminationibus de⁹ inuenitur de morte trium dierum dixisse. In verbis enī Had positum est: non in mandatis domini. Et nō semp q̄ per ꝓphetam dicuntur quasi a deo dicta accipiūtur. Per moysen multa locutus est deus: aliqua tamen moyses ꝓpria au- Deut.19.a ctoritate mādauit. vnde: Ad duriciā cordis vestri scripsit vobis ꝟ moyses ⁊c. vsq̄: Nō ergo deus cōiunxit ꝟ nō separat. Videt ergo hic deum neq̄ ḡ ꝓcepisse ne

a et fiant nouissima mea horū simi
ḡ secunda ꝓpheta balaam.
lia. Dixitq̄ balach ad balaam: a
b Quid ē hoc quod agis? Vt malediceres inimicis meis: vocaui te ⁊ tu econtrario benedicis eis? b
ḡ cui verbum in ore posuit deus.
Cui ille respōdit: † Nū aliud possum loqui nisi quod iusserit dominus? Dixit ergo balach: Veni mecum in alteruz locum vnde partem israelis videas: et totum c d e
d videre non possis: ⁊ inde maledicito ei. Cunq̄ duxisset eū in locū sublimem super verticez montis
e phasga: edificauit balaam septez f
aras et ꝑpositis supra vitulis atq̄ arietib⁹: dixit ad balach: Sta hic iuxta holocaustū tuuz donec g
f ego pgā obuius. Cui cuz dñs occurrisset: posuissetq̄ verbū in ore h
ei⁹ ait: Reuertere ad balach ⁊ hec loq̄ris ei: Reuersus īuenit eū stā- i
tem iuxta holocaustū suū: ⁊ prīncipes moabitarū cuz eo. Ad quē
balach: Quid inq̄t locut⁹ est dominus? At ille assumpta pabola
sua ait: Sta balach et ausculta: k
g audi fili sephor: Non est deus q̄si
ḡ qui vitijs impediat ne verū sit qō loquitur.
homo vt mentiatur: nec vt filius l
ḡ murabilis vitio humane fragilitatis.
h hominis vt mutet. Dixit ergo et m

a Dixitq̄ balach. Hic consequenter balaam reprehenditur: quia agebat contrarium illius ꝓpter quod vocatus fuerat. b Cui ille respondit. se excusando. c Num aliud possum loqui ⁊c. quasi diceret: eius virtuti non possum resistere: ⁊ in hoc coactus fuit ꝓfiteri virtutem diuinationū ⁊ augurioꝝ nullam esse nisi q̄tum deus ꝓmittit. d Dixit ergo balach. Hic describit secundus conatus ipsius balaā. et primo per mutationem loci. cum dicitur: e Veni mecū in alterum locum ⁊c. tū q̄z magi et augures in talibus obseruant loca ⁊ tē- † 5.11.5
pora: tum q̄z balach credebat balaam fuisse territum: videndo totū populum et ex hoc nō fuisse ausum maledicere: vt q̄z sciebat maius meritū esse in toto populo q̄ in parte: vt si balaam fuisset ꝓhibitus maledicere toti populo ꝓpter merita eius: non tamen ꝓhiberet a maledictiōe partis ⁊ p cōsequens ei⁹ aduersarij diminuerētur et debilitarent. Scdo p oblationem sacrificij. cū dicitur: f Edificauit balaam septem aras ⁊c. et exponat sic supra. Tertio per iniquisitionē augurij. cum dicitur:
g Donec ego obuiā p- gam. intendebat enī obuiare demoni solito sibi apparere et loqui.
h Cui cum domin⁹ occurrisset. ī cuius p̄sentia demon nihil poterat.
i Posuissetq̄ verbum in ore eius. ad contrariū sue intētionis. vnde subditur: k Non est deus quasi homo vt mētiatur. q̄z ip̄e ē veritas per essentiā: l Nec vt filius hois vt mutet. Sed cōtrariū hui⁹ videt haberi Iere. xviij. Si penitētiaz egerit gens illa a malo suo qō locut⁹ sū aduersus eā: ago ⁊ ego penitentiā sup malo qō cogitaueraz vt facerem ei. Dicendum q̄ de⁹ omnino est immutabilis: fm qō dicitur Jaco. j. Apud quem non est trāsmutatio ⁊c. tamē facit ⁊ dicit mutabilia p īmutabilem voluntatem suam. Ad cuius intellectū considerandū q̄ aliqua dei verba significatiua sunt futurorum fm q̄ sūt in dei prescientia: ⁊ illa īmutabiliter eueniūt quia dei prescientia ē īmutabilis. Alio modo sunt significatiua futurorum: ꝑ ut sunt in causis secūdis mutabilib⁹ que sūt merita ⁊ demerita hominū: ⁊ talia nō implent semper: sed mutantur frequēter: sicut ⁊ cause eoꝝ: ⁊ hoc modo dicit Jone. iij. Adhuc q̄draginta dies et niniue subuertet. hoc enī exigebant demerita illius populi ꝓ tunc: ꝟ q̄z egerūt pnīaz nō est adimpletū illud xp̄ū. ⁊ ꝟ nō arguit mutatiōez ī deo: ꝟ ī libero arbitrio hūano. ⁊ p ꝟ soluit auctoritas Iere. allegata. m Dixit ḡ ⁊ nō faciet. quasi diceret: nō. ⁊ hoc est intelligendum de pronunciatione alicuius futuri prout est in preordinatione scientie et voluntatis diuine cuiusmodi erat ꝓsperitas populi israel.

* Ad benedi.

Deu.22.b precepisse necꝫ fieri voluisse diuortium. Sed moysen propter
1.Cor.7.b duriciam tuā eorū scripsisse danduꝫ esse repudiū. Hinc Pau
Ibidem. lus ait: Domin⁹ dicit: non ego. Et alibi: Hoc autez ego dico:
Ibidē.c non domin⁹. Et iterū: Preceptū domini non habeo: cōsilliuꝫ
Ibi.9.a autem do. Et iterum: Que loquor: non loquor ſm deum. Si
militer ergo in ceteris ꝓphetis. Alia domin⁹ locutus ē: ⁊ non ꝓphete: alia prophete: ⁊ nō dominus. Videtur ergo obiectio dissolui: cum non tam sua q̄ ꝓphetica verba dominus reuocat ⁊ mutat in meli⁹. Sed magꝭ arbitror priorem absolutionem totius scriptu/ reſensibus cōuenire. Et in illis preci/
Johel.2.c pue quibus patiēs et multe misericor die ⁊ penitēs super malicia dicitur de us. Vꝭ ī his maxime que generaliter
Hiere.18.b ab Hieremia pronunciantꝰ: in quibus ostenditur pro multꝭ miserationibus incomprehensibili bonitate sua de⁹ di cere ⁊ non facere: loqui ⁊ non perma/ nere sic. In finē loquar: id est ex diffi/ nito loquar sup gentes ⁊ sup regnuꝫ: vt auferā eos vt disperdam. Et si con uertatur illa gens a malicijs suis pe/ nitebo de omnibus malis que cogita ui facere eis: et in finem loquar super gentem ⁊ super regnuꝫ: vt edificē eos ⁊ plantem. Et fecerint mala in conspe ctu meo et non audierint vocem meā penitebit me de omnibus bonis que locutus fueram ⁊ face/ rem eis. Quomodo ergo possumus his que absolute p Hie/ remiam dicuntur preferre illa que suspense p balaam dicūtur nisi quia negligentibus et cōtemptoꝛibus illa confirmanda: hec ꝛo a perfectioꝛibus secretius aduertenda sunt. a Nō est idolum in iacob. Alia trāslatio: Nō erit labor in iacob ne q̄ videbitur dolor in israel: in futuro ſcz seculo. Orige. Nō erit labor ī iacob neq̄ videbitur dolor in israel ⁊c. Future vi
1.Cor.11.e te status denunciatur: hec enim vita sine labore et dolore nō transcurritur. Paulus enim ter virgis ceditur: semel lapida tur: ⁊ innumeralia patitur: sed in futuro aufugiet dolor et tri/
Luc.16.d stitia ⁊ gemitus. Q̄ tamē non ad omnes sed ad eos tm̄ qui meritis iacob ⁊ israel fuerint refertur: vt pauper laçarus qui hāc vitā ī labore ⁊ dolore trāsegit: vñ vbi diues cruciaꝰ: ille quieſcit. Vile ī vero israel ē: ⁊ in vero iacob ī quē non venit la bor ⁊ dolor. Diues autem ille erat ſm carnem israel: de cuius fratribus dixit: habent legem ⁊ ꝓphetas: audiant illos.

b Dominus deus eius cum eo est. Idem. Domin⁹ deus su⁹ cum ipo est: ⁊ preclara principum cuꝫ ipo sunt ⁊c. Nū q̄ israe lem suum deserit deus. Preclara principum potestas ē prin/ cipatus ⁊ regnum verum: quoniam sūt ⁊ aliqui principes q̄ de principatu suo vel pellendi vel tam forte pulsi sunt: ⁊ bi in troducendi qui vere israel sūt. Post preclara illa omnia que habuere in celis illi principes qui nō seruauerūt principatū: sed reliquerunt eterna domicilia: israel iste ⁊ iacob qui lucta/ tus est et vicit accipiet. c Et clangor. Admonitio predica tionis: quia in vobis rex: id est christus diabolū triumphat. d Deus eduxit euꝫ. Idem. Deus qui eduxit ex egypto sicut gloria vnicornis ei ⁊c. Eductus est ille israel de egypto ista terrena. Spiritualis autem de egypto huius seculi: ⁊ de pote state tenebrarum. Et ē ⁊ gloria eius quasi vnicornis. Unicor nis fertur esse animal ſm nomen suum formatum: in cui⁹ vir/ tute ⁊ potentia christus intelligitur. Cornu autem pro regno
Dan.7.e sepe ponitur. Unde: Quattuor autē cornua quattuor regna sunt. Sub nomine ergo vnicornis videtur ostēdi quia omne
1.Cor.15.d qd̄ est vnum eius cornu est: id est vnū regnum. Omnia enim pater subiecit sub pedibus eius: vsq̄quo ⁊ inimicus nouissi/ mus destruatur mors: ⁊ tanq̄ vnicornis vnum regnū omniū
Luc.1.c teneat: ⁊ regni ei⁹ non erit finis. Erit ergo spiritali israeli glo
Job.17.b ria sicut gloria vnicornis. Unde: Pater da illis vt sicut ego ⁊ tu vnum sumus ita ⁊ isti in nobis vnum sint: cū scilicet trās
Phili.3.d formabit corpus humilitatis nostre conforme corpori glorie sue. e Cuius fortitudo. Cuius? christi. Cuius quicūd est vnum cornu est: id ē vnum regnuꝫ cui⁹ gloria est spiritali israꝰ.
Joh.17.b Ipe enī ait: Pater da illis vt sicut ego ⁊ tu vnum sumus ita in nobis vnum sint. f Non est auguriuꝫ in iacob. Orige. Nō est auguratio in iacob neq̄ diuinatio in israel. Videt mi/ hi pscientia futurorū q̄tum ad ipam rem spectat: mediuꝫ qd̄ dam esse, i. neq̄ ꝓprie bonum neq̄ ꝓprie malum: cum possit interdū

non faciet? locutus est ⁊ non iple
a ſ a deo q̄ verū posuit in ore meo.
bit? Ad benedicenduꝫ addūctus a
ſ non enī potest etiam si velit verbum dei huma na linguā conuertere.
sū ꝑdictiōez ꝓhibere nō valeo.
ſ qd̄ nihil ē in mundo. ſ actuis.
a Non est idolum in iacob: nec vi/ b
a ſ silitudo existētis rei. b ſ contemplatiuis. c ſ nō dormit neq̄ dormitat q̄ custodit israel.
b debit simulācrū ī israēl. † Dōmin⁹ c
a ſ q̄ non deserit israelem suum. b ſ predicatio euangelij quo annunciat tropheum crucis.
c dēus eius cum eo est et clāngor d
d victorie regis in illo. Deus edu/ e
ſ huiꝰ seculi. ſ de potestate tenebrarū.
e xit eū de ęgypto: cuius fortitudo f
f similis ē rhinocerotis. Non ē au/ g

interdū etiā a parte diaboli ad hominū noticiā futuroꝝ veni/ re pscientia. Cum autē tēpus ⁊ opportunitas ⁊ volūtas dei fue rit: datur etiam a deo p ꝓphetas hominib⁹ pscientia. Ideo ꝓ ꝓrie bonum dici nō potest qd̄ aliquādo a malo est: neq̄ ꝓprie malū qd̄ aliquando a deo. In libro regū scriptū est q⁹ arca dei 1. Re.5.a ab allophilis capta est: ⁊ ducta in aço tum ⁊ introduxerūt eam in domū da/ gon. Et inuētus est dagon ꝓnus ceci disse in terram ante arcam: ⁊ grauata ē manus dñi super açotos ⁊ percussit eos in natibus. Post hec ingressa est 1. Reg.6.a ī accharon: ⁊ dixerūt accharonēses di uinis ⁊ sacerdotib⁹ suis. Indicate no bis quomodo remittamus arcā in lo/ cum suum. Qui respōderūt: Si remit tis nolite dimittere inanē: ſ dabit? ei ꝓ delicto ⁊ sanabimini ⁊ ignoscet vo bis. aliter nō discedet manus ei⁹ a vo/ † 1.14.b bis: ⁊ post pauca: Facite carrum ⁊ du as vaccas fetas assumite q̄bus non ē impositū iugum ⁊ iūgite ad carrū re/ cludentes in domo fetus earum ⁊ po/ nite arcaꝫ sup carrum ⁊ vasa aurea q̄ obtulistis ꝓ delicto: ⁊ omnia sācta ei⁹ ⁊ dimittite eā. Et videte si vadit p viā suaꝫ in bethsamis: ipa fecit nobis hec mala. Si nō vadit: sciemus quia ma/ nus eius non tetigit nos: fortuitu hec acciderūt. Videte ſ quomodo causa malorū: vtꝝ ex manu dei ⁊ pro arce iniuria venerit: an fortui/ tu acciderit ꝓpositis cōtemplantur indicijs. Sequit: cum im posuissent arcā dñi sup carrū. Direxerūt boues in via contra viā que ducit bethsames: ⁊ nō declinauerūt neq̄ ad dexteraꝫ vel ad sinistra. Quis ergo in his diligēter inspiciens pscientiā que de boum directione p̄dicta est: vel fortuitā dicat vel arte compositā: ⁊ non a demonibus ministratā? qui timebant arce virtutē: qua etiā cultus demonū destruebat simulacris eoꝝ templisq̄ corruentibus. Est ergo q̄dam opatio demonū in mi nisterio pscientie que artibus q̄busdam ab his q̄ se demonib⁹ mancipauerūt colligit: ⁊ nūc p sortes: vt p auguria: nūc ex cō/ templatione fibrarū que vocāt auspicia: ⁊ huiusmodi p̄stigijs cōprehendi videt ⁊ intelligi. Que artes adeo homies decepe runt vt iustissimi Ęzechie filius Manasses hoc errore deceptꝰ 4. Re.21.a edificauerit altare omni exercitui celi ī vtraq̄ domo dñi spiri/ tualib⁹. s. nequicijs in celestibus positis. Et talia erant que ex pectabat de q̄bus dici posset: Quia in omni ☧tute signis ⁊ ꝓ/ mat.24.a digijs mendacibus fierent vt deciperent etiam electi. Hec er/ go omnia in operatione demonū fieri non dubito: dirigentiū vel auium vel pecudū vel fibrarum motus: aut sortium ſm ea signa q̄ ipi docuerunt observari ab his q̄busdam hanc artem tra/ diderunt. A q̄bus oībus q̄ homo dei est: ⁊ in portione dei nu/ merat penit⁹ debet esse alien⁹ q̄ occulte demōes machinā. ne rursus demonib⁹ socie. spū eoꝝ ⁊ ☧tute replet⁹: ne ad idoloꝝ cultū repare. Meli⁹ ē ignorare q̄ a demonib⁹ discere. Meli⁹ ē nec a ꝓpha discere q̄ a diuinis q̄rere. Diuinatio enī nō diui/

Nico. de lyra

Finitus

a Ad bñdicendū adduct⁹ sū. s. ex intentiōe diuina ꝛ ego ve/ nerim intentione ꝓtraria. b Non ē idolum in iacob. i. ido latrie vitium: dicit tñ idolum qd̄ fit ad similitudinē alicui⁹ rei existentis: ⁊ dicit ab idolis qd̄ est forma quasi formatū ad simi litudinē alterius. Simulacrū autē est imago rei nō existētis: si/ cut si corpori humano inseranꝰ caput arietis ⁊ ale auis: quali/ ter pingebaꝰ imago Iouis. Et dicit simulacrum a simulo las. qd̄ est fingere. quasi quid fictum. c Dñs deus eius cum eo est. per verū cultum. d Et clangor victorie regis in illo. q̄si diceret: rex celestis dat eis victoriā pugnando p eis: vt habeā Exo. xiij. de egyptijs. et. xvij. de amalechitis ☧tute diuina de/ bellatis. e De⁹ eduxit illū ⁊c. in mirabilib⁹ signis. f Cui⁹ fortitudo sicut ē rhinocerotis. i. vnicornis ſm aliquos: ſm he breos est animal simile bouī qd̄ vocatur gallice buple. ⁊ ē ani/ mal magne fortitudinis. Sciēdū etiam q⁹ li cuius ſm aliquos referā ad deum: ⁊ sic designatur hic fortitudo dei cui non pōt resisti. ſm alios refertur ad populum israel. ⁊ ſm hoc designa/ tur fortitudo israelis cui aduersarij resistere non poterant: vt ptz in plurib⁹ locis ī hoc libro ⁊ in libro Josue. g Nō ē au/ guriū in iacob ⁊c. i. nō q̄rūt veritatē de occultis p tales supsti tiones: ſ a ꝓphetis loquētib⁹ ex inspiratiōe diuina. ideo subdit:

✠ Tēporib⁹ suis

Unitus dat: ꝑ p antiphrasim dr q̃si p hoies fiat demonibus repletos. Sz gẽtium ritus diuinũ credidit omne qđ p q̃lẽcũq; spiritũ ꝓferẽ. Nos tñ ab his nihil discere de⁹ iubet ne efficiamur ꝓsortes eor. Añ xps dedignans testimoniũ a demonib⁹ accipe ait:
Mar.1.c Obmutesce ⁊ exi ab eo. Paul⁹ q̃z cũ mulier habens spiritũ phitonis clamaret. Jsti
Act.16.b hoies serui sunt ſũmi dei ⁊c. dolẽs ait: Precipio tibi i noĩe ihesu xpi discede ab ea: quia indignũ iudicabat sermoni suo a spũ phitonis testimoniũ dari. Magis g̃ dolere debem⁹ si qñ videm⁹ decipi aĩas ab his q̃ velut diuĩo spiritui phitoni aut vẽtriloq; aut hmõi demõib⁹ credũt. Nõ erit g̃ augurĩũ in iacob neq; diuinatio in isrl. Sequit: In tpe dicẽ iacob ⁊ isrl qđ ꝓficiet deus: Jd ẽ cũ oportet cũ expedit: dicunt futura a deo p ꝓphas p spiritũsanctum. Si nõ dicũt ꝑscire nõ expedit. Aut g̃ diuersis artib⁹ ⁊ demonũ iuocatiõib⁹ futura inquirũt: discere cupiũt q̃ nõ expedit. ad destruendã aũt penit⁹ diuinationẽ vel augurationẽ etiaz
Leui.11.b ꝑ addem⁹ q̃ oẽs isti auũ vel aĩalĩũ ministerio vtunt q̃ in lege scribunt̃ imunda ⁊ semp homini insidiant̃: ex q̃ ministerio demonũ oportuna ⁊ digna iudicãt. Mã phitonib⁹ draconesq; ⁊ alij serpẽtes ministrare phibent. Augurib⁹ ⁊ his q̃ in cedẽtibus auspicia captãt: lupi ferũt oĩa: aut vulpes: aut accipitres: aut cornix: aut aq̃le: aut hmõi: q̃ moyses his credo ꝺ cautis notauit imunda. a Jn isrl. Qui p fidei puritatẽ ⁊ mũdiciã mentis videt deũ: nec ipm balaã recipet ꝑ verbũ qđ deus posuit i ore ei⁹ respuere nõ audet: nisi enĩ verbũ a deo esset nõ illud famulo suo moysi ꝓcul absenti cũ balaã ꝑ diceret revelasset. b Ecce ꝓpls vt. Alij: Ecce sicut catul⁹ leonis exurget: ⁊ sicut leo exultabit. Catul⁹ enĩ ẽ cũ nup geniti infantes rationabiles sine dolo lac accipiũt. Leo aũt exultãs cũ vir perfect⁹ deponit q̃ erãt parvuli. Jdem. Ecce ꝓpls sicut catul⁹ leonis exurget ⁊ sicut leo exultabit. Videt describere ꝓfidẽtiã ꝓpli in xpo credẽtis ⁊ libertatẽ quã habet i fide: ⁊ exultationẽ quã gerit in spe. Cõparat enĩ catulo leonis cũ tẽdit ad pfectionẽ let⁹ ⁊ velox. leoni xo cũ iã obtinet q̃ perfecta sunt. Sicut enĩ leo ⁊ catul⁹ leonis nullũ aĩal timẽt ꝑ cũcta sũt eis subiecta: ita perfect⁹ xpianus q̃ tollit crucẽ suam et sequit xpm di-
Gal.6.d cens: Mihi mũdus crucifixus ẽ ⁊ ego mũdo: despicit oĩa q̃ i mũdo sũt imitãs eũ q̃ leo de tribu iuda: ⁊ catulus leonis ꝺr: Sicut enĩ ipe ẽ lux mũdi ⁊ discipulis dedit vt essent lux mundi. Jta cũ sit leo ⁊ catul⁹ leonis dedit i se credẽtib⁹ nomẽ leonis ⁊ catuli leonis. c Erigeť. Erigendũ dicit populũ futurũ. de eo enĩ quẽ videbat dixisset erectus ẽ. d Nõ accubabit. Quasi nõ dormiet donec comedat p̃dã: ⁊ sanguinẽ vulneratorũ bibat: hec ad lr̃az stare nõ possũt. Quõ enĩ iste ꝓpls tã laudabilis tam magnific⁹ sãguinẽ vulneratorũ bibat? Cũ etiã vocati ex gẽtibus iubeant̃ abstinere a sanguine sicut ab
Joh.6.f bis q̃ idolis immolãt̃. Sed nisi manducaverim⁹ carnem filij hominis ⁊ biberim⁹ ei⁹ sanguinẽ non habebim⁹ vitam in nobis. Caro enĩ ei⁹ vere ẽ cib⁹: ⁊ sanguis ei⁹ vere ẽ pot⁹: in q̃b⁹ ẽ spũs ⁊ vita q̃ vulneratus ẽ ꝓpter peccata nr̃a. Sãguinẽ ei⁹ bibim⁹: nõ solũ sacramẽtorũ ritu: ꝑ etiam cũ sermones ei⁹ recipim⁹ in q̃b⁹ est spũs ⁊ vita. Est g̃ ipe vulnerat⁹ cui⁹ nos sanguinẽ. i. doctrine xba suscipim⁹. Et illi oẽs vulnerati sũt q̃ nobis xbũ ei⁹ p̃dicauerũt. Jpor enĩ id ẽ apostolorũ ei⁹ xba cũ legim⁹ ⁊ vitã ex eis ꝓsequimur vulneratorũ sanguinẽ bibi-
Deut.32.b mus. Añ: Sanguinẽ vue biberũt meracissimũ. Illi⁹ sez vue de q̃ dr: Ego sũ vitis vera: discipuli xo palmites: pater agricola. Tu g̃ es ver⁹ isrl: qz scis sanguinẽ bibere ⁊
Joh.15.a illius vue q̃ ẽ de vera vite: ⁊ de illi⁹ palmitib⁹ q̃s pater purgat: quorũ fructus vulneratorũ sanguis merito dr quẽ ex verbis eorũ bibim⁹. Si tñ sum⁹ vt catuli leonis exurgentes ⁊ vt leo exultãs. e Cũq; duxisset. Origẽ. Et assũpsit balach ipm balalã in verticem mõtis phogor qui tẽdit in desertũ. Quos de⁹ vocat ponit i vertice montis sinai. Balach deo ꝓtrarius i vertice mõtis phogor q̃ interp̃tatur delectatio. Jn vertice ergo delectatiõis et libidinis ponit hoies balach: amator enĩ ẽ voluptat⁹ magł q̃ dei: et vult eos excludere a deo: excludens enĩ et denegatio dr vel interp̃tat. Jdo in heremũ tẽdit phogor. i. ad ea q̃ herema et deserta deo negocia. f Edifica mihi. Jdem. Que sacrificãt gẽtes: demonib⁹ ⁊ nõ deo sacrificãt. Quia tñ lex dei de sacrificijs p̃cepit: ⁊ ritũ sacrificãdi tradidit isrl. Forte q̃rit̃ cur hec cũ demõib⁹ dicata videant̃ ⁊ deo offerri iubeant̃? et erit scita rñsio. Quia sicut libellũ repudij dari nõ dei
Deu.24.b volũtatis fuit: q̃ qđ ꝓtũ xerat noluit̃ separari. Sz moyses ꝑ ꝓpter duriciã iudeorũ scripsit ita: ⁊ de hoc videri põt. De⁹ enĩ nõ mãducat carnes taurorũ aut sanguinẽ hircorũ
Dt.19.b
Ps.49.
Mich.7.c potat: q̃ dicit: Non mandaui tibi de sacrificijs ⁊ victimis in die q̃ eduxi te de terra egypti: Sz moyses ꝓpt̃ duriciã eorũ p egyptia ꝓsuetudine tollẽda hec mãdauit eis: vt q̃ abstinere nõ possũt ab imolãdo: deo saltẽ nõ demonib⁹ imolarẽt. Est forte secretior ratio sacrificãdi deo ꝓpt̃ destructionẽ sacrificiorũ. s. q̃ demonib⁹ imolant̃: vt q̃ p illa vulnerant̃ aĩe: p ista sanent̃: sicut ꝓfirmãt q̃ medicine peritiã gerũt. Serpẽtũ enĩ venena depelli medicamẽtis ex serpẽtib⁹ ꝓfectis phibẽt. Sic g̃ sacrificior demoniorũ virus p sacrificia deo oblata depellit̃. Sic mors ihesu mortẽ peccati credẽtib⁹ nõ sinit dñari. Sz dñs tps patiebat̃ sacrificia sacrificijs opponebãt̃: vbi venit pfecta hostia q̃ totiẽ mũdi tolleret pctũ: sacrificia q̃ singillatim offerebant̃ deo sup flua visa sũt: cum vna hostia oĩs demonũ cultura depulsa sit. Balaã xo vel ꝑm cordis sui ꝓpositũ qđ nõ emẽdauerat: vel ꝑm figurã q̃ psonã doctorũ ⁊ phariseorũ plebis icredule gerebat: instaurat adhuc hostias i q̃b⁹ hoies spem ponũt q̃ fidem xpi non recipiunt.

℣ Cũq; vidis.

a ℣ q̃ luctat̃ cũ principes ⁊ prãtes ⁊ mũdi huius re-
gurĩũ iacob nec diuinatio in isrl.
crores. a ℣ qbus oportet et expedit.

Tempoꝛibus suis dicetur iacob a
℣ spiritali nõ carnali.

a b c ⁊ isrl qđ opatus sit de⁹. Ecce po- b
pul⁹ vt leena ꝓsurget: ⁊ q̃si leo erigeť. Nõ accubabit donec deuo- c
℣ regnũ celorũ vim patit̃: ⁊ violẽti rapiũt illud.

d a ℣ xps occisus ẽ ꝓpter delicta nostra. ℣ alij vul-
neratorũ. b ℣ verba xpi ⁊ apostolorũ vnde: Verba que ego loquor vobis spũs ⁊ vita sunt.
ret p̃dã et occisorũ sãguinẽ bibat. d
Dixitq; balach ad balaam: Nec e f
maledicas ei nec benedicas. Et il
℣ tertia ꝓpheria.
le ait: Nõne dixi q̃ quicqđ mihi g
deus imperaret hoc facerez. Et ait h
℣ purat balach magis deesse diuio ad maledicẽ-
dum loci oportunitatẽ q̃s voluntatẽ.
balach ad eũ: Veni ⁊ ducã te ad
alium locum si forte placeat deo
e vt inde maledicas ei. Cunq; du-
xisset eũz super verticem montis
℣ dilectionis. ℣ deserta deo negocia.
phogor qui respicit solitudinez:
f dixit ei balaam: ędifica mihi hic i
septẽ aras: ⁊ para totidẽ vitulos
eiusdẽq; numeri arietes p singulas aras. Fecit balach vt balaaz
dixerat ipositq; vitulos ⁊ arie-

maledicas ei nec bñdicas. quasi dicat si nõ potes maledicere: potes tñ cessare a bñdictione: de q̃ excusat se dicẽs:
g Nõne ait dixi tibi q̃ quicqđ mihi deus imperaret ⁊c. q̃si dicat cõpulsus sum ꝑ facere virtute dei: cui non possũ resistere. scdo ponit̃ conat⁹ ad maledicendũ. cũ dicit̃: h Et ait balach ad eũ: veni ⁊ ducã te ad aliũ locũ ⁊c. vbi expẽtimẽt̃ conat⁹ p mutationẽ loci rationem supradicta. scdo p oblationem sacrificij cũ dr: i Edifica mihi ꝑ septẽ aras ⁊c. ⁊ exponat̃ sic̃ supra. ℣ Cũq;

Moraliter. Ca. XXIII

ff Dixitq; balaã ad balach ⁊c. Per balach ⁊ balaam q̃ p diuersos modos ⁊ vias q̃rebant malũ populo isrl contra domini voluntatẽ: balach inducẽdo balaã ex equẽdo: significantur illi qui diuersis vijs malũ innocentib⁹ machinantur: sed domino disponẽte malũ super eos reuertit̃: sicut balach ⁊ balaam occasione huius mali p filios israel fuerunt occisi vt habet̃ infra. Simile xo huius habetur. ij. Reg. xvij. et. xviij. nã achitofel et absalõ querebãt mortem dauid: ⁊ domino disponente dauid saluatus fuit: et achitofel manu ꝓpria se suspendit: et absalon capillis ꝓprijs i quercu suspẽsus a ioab p̃ncipe militie fuit occisus. Similiter diabol⁹ mortẽ xpi ꝓcurãs p

Ministerio de Cultura 2024

ꝑcurãs ꝓ hoc deuicꝰ fuit ac etiã ſpoliatus. ℣ſ.ix. Infixe ſunt gẽtes in interitu quẽ fecerũt: in laqueo iſto quẽ abſcõderunt cõpheſus eſt pes eorum.

In ca.xxiij. vbi dr in poſtil. Occurrit ei deꝰ impediens ꝑdictum reſponſum.

Additio. Querẽdũ occurrit cur deꝰ ipediebat maledictionẽ Balaã quã ꝓ demonẽ volebat facere: cũ talis maledictio nõ poſſet nocere ꝓpꝫo niſi deꝰ pmiſiſſet: ⁊ ſic erat oĩno vana: vñ ex hoc magis notificaret diuina potẽtia: qñ etiã maledicente diabolo cũ ſuo ꝓpheta ex hoc nihil poſſent facere ꝓtra ꝓpꝫm dei: ex quo magis fierẽt cõfuſi a vana expectatiõe ſua: iuxta illud ℣ſ. Maledicẽt illi: tu aũt bñdices: q̃ inſurgãt in me cõfundãt ⁊c. Ad qd videt dicẽdũ q̃ deꝰ nõ pmiſit q̃ balaã malediceret ꝓpꝫo ꝓpter duo. Primũ eſt qr ſi balaã maledixiſſet eis: balach et moabite cõfiderẽt de tali maledictiõe et pugnarẽt cũ ꝓpꝫo: Dicebat ei balach in ꝑcedenti ca. ipi balaã: Veni igit ⁊ maledic ꝓpꝫo huic: qr fortior me ẽ: Si q̃ mõ poſſũ ꝑcutere ⁊ eĳcere eũ de terra mea: noui ei q̃ ſit maledictꝰ i quẽ maledicta cõgeſſerĭ: ꝙ ꝑ erat ꝺ dei diſpoſitionẽ: q̃ ꝓ tũc nolebat q̃ filĳ iſrl pugnarẽt cũ moabitis: vñ j. Deu. ij. Caue ne pugnes cõtra eos: nec moueris ad ꝓliũ ⁊c. Scõm ẽ qr magĭ diuĩa potẽtia manifeſtabaꝫ i ꝑ q̃ demones ⁊ eoꝝ ꝓpheta nõ poſſent ꝓrũpere verbũ ſine pmiſſiõe diuina: q̃ ſi ꝓferrẽt maledictionẽ nõ haberet effectũ: vñ ꝺ xpo legĭt Luce. iiij. q̃ nõ ſinebat demonia loq̃: ⁊ adhuc magĭ videꝫ manifeſtari diuina potẽtia: qñ demones ſeu eoꝝ ꝓpheta inuiti id qd deꝰ vult manifeſtãt: ſic Matth. viij. de xpo dicebãt: Veniſti ante tps torquere noſ. Et ſic i ꝓpoſito intẽdebat deꝰ q̃ balaã q̃ erat valde famoſus i hmõi diuinationib⁹ demonũ: ꝓfiteret nullã eẽ xtutẽ diuinationũ ⁊ augurioꝝ: niſi ẽ ꝓtũ deꝰ pmittit: ꝑ enĩ videt magis redũdare in laudẽ diuinã ꝑtim apud eos q̃ hmõi demonib⁹ cõfidebant.

Glo. ordi.

a Vncꝫ vidiſſet balaã ⁊c. Cũ nullũ demonuꝫ nullã cõtrariã ptãtẽ vidit aſſiſtere audientẽ victimis ſuis: ⁊ exclu/ſos miniſtros malicie q̃b⁹ vtebaꝫ ad maledicendũ: etiã potuit inde intelligere qr bonũ i cõſpectu dñi eſſe benedicere iſraeli. Sz ille ꝓpꝫs q̃ nũc vanꝰ eſt: ⁊ doctores q̃ in xpo nõ credẽtes i vanitate ꝓpꝫm detinẽt: videbũt in nouiſſimis diebꝰ cũ plenitudo gentium introierit ⁊ oĩs iſrl ceperit venire ad fidẽ xpi: q̃ nũc oculos habẽt ⁊ nõ vident tũc eleuabũt oculos ad altiores ⁊ ſpiritales ſenſus: ⁊ videbũt ⁊ intelligent qr bonũ in cõſpectu dñi bñdicere iſrael diſpoſitũ ꝙ tribꝰ ⁊ domos ⁊ familias: ⁊ vnũquẽq; in ordine ſuo reſurrectionis gloriã adepturũ.

b Nequaq̃ abĳt ⁊c. id eſt nõ ſtultĭ ſenſibus ſicut ſolebat: in mutis aĩalibus ⁊ pecudibus dei cõſiderat volũ-
1.Co.9.b tatẽ. Sed agnoſcet qr neq; de bobus cura eſt deo: neq; de ouib⁹ neq; õ aui bus: aliſq; aĩalib⁹: ſed q̃ ſcripta ſunt ꝓpter hoĩes intellige ſcripta.

c Irruente in ſe ſpũ. Aug⁹. Et factꝰ ẽ ſpũs dei ſup illũ. i. ſuper balaã. Nõ factꝰ eſt ſpũs dei tã q̃ factura ſit: ſz factꝰ eſt ſup
Mat.3.c illũ. i. factũ eſt vt eſſet ſup illuꝫ. Quõ q̃ poſt me venit ante me factus ẽ. i. factũ ẽ vt ante me eẽt vt ꝓponereꝫ mihi: qr ꝓior me erat. Sicut dñs factꝰ ẽ adiutor meꝰ. Nõ enĩ dñs factura ẽ: ſz
Ps. 9. factũ ẽ vt me adiuuaret. Et factꝰ eſt dñs refugiũ pauperi. i. fa-
Ezech.1.a ctũ eſt vt ad eũ refugerent pauꝑes. Et facta eſt ſup me manus dñi. i. factũ eſt vt ſup me eſſet et multa ſimilia. d Dixit balaam. Orige. Dixit balaã filiꝰ beor. Homo vere videns dixit audiens verba fortis q̃ viſum dei vidit i ſomnis reuelati oculi eius. Mirũ quõ tã dignꝰ habeaꝫ balaã q̃ aſſũpta parabola hec de ſemetipſo ꝓnũciet. Quõ enĩ vidẽs eſt: q̃ diuinationi ⁊ augurijs ſeruit? q̃ magice ſtudet? Niſi forte qr dei ſpũs factꝰ fuit in ipſo: ⁊ verbũ dei poſitũ in ore eiꝰ: tã magna de eo dicuntur: nec moyſes enĩ nec aliq̃s ꝓphetarũ facile inueniꝫ tantis laudibꝰ eleuatꝰ. Vñ magis videnꝫ hec illi ꝓpꝫo conuenire eo tpe quo ꝙuerſus ad dñm deponit velamẽ qd erat ſup corde ſuũ.
Job.4.d Deus aũt ſpũs ẽ. iõ dicit: reuelati oculi eiꝰ. q̃ſi q̃ ante clauſi ꝓ ſpm̃ dei q̃ ſup eũ factꝰ eſt: ablato velamine reuelenꝫ. Nunc ẽ eſt qñ vere videt ⁊ vere audit verba fortis et viſũ dei videt in
Dan.2.c.et somnis. i. ea tpa q̃ i ſomnis Danieli ꝓphete deſignata ſũt vide
4.d bit ꝓpleta: ⁊ viſiões q̃ in ſomnis illi delate ſũt: intelliget reuela
2.Cor.3.d tis oculis: vt poſſit dicere: Nos aũt oĕs reuelata facie gloriaz
Pro.17.d dei cõtẽplamur ⁊c. Forte hi ſunt oculi q̃ alibi oculi terre appel
Gen.3.a lantur. i. ſenſus carnis: de q̃bus dixit ſerpens ad Euã: Quia ſciebat dñs q̃ i quocũq; die mãducaueritis ex eo aperiẽt ocu-
Ibidẽ.b li veſtri. Et paulo poſt: Apti ſũt oculi eoꝝ. Alĳ enĩ ſunt q̃ per ꝙuaricationẽ aperiũt. alĳ q̃b⁹ Adã et Eua ante ꝙuaricationẽ videbãt: q̃b⁹ mulier vidit lignũ q̃ bonũ eſſet ad comedendũ.
Job.9.g Chriſtꝰ ẽ in iudiciũ venit in hũc mũdũ: vt nõ videntes videant: ⁊ videntes ceci fiãt: qr in peccatorib⁹ nõ videt oculi q̃ meliores ſunt: ſz q̃ ſenſus carnis dicunt. ⁊ q̃ cõſilio ſerpẽtis apti. ſũt. Opus ẽ xpi fuit vt q̃ nõ videt meliorib⁹ oculis q̃ bona ſũt: ꝑ bis q̃ cõſilio ſerpẽtis apti q̃ mala ſũt: ceci fiẽt: ⁊ q̃ ceci fu-

erint

tes ꝑ ſingl'as aras.

Glo. ordi.

a Vncꝫ vidiſſet balaaꝫ q̃ placeret dño vt benedi/ceret iſraeli: nequaq̃ abĳt vt ante prexerat vt auguri um quereret: Sed dirigens contra deſertum vultũ ſuũ: ⁊ eleuãs oculos vidit iſrael in tẽtorĳs cõmorãtem per tribus ſuas: ⁊ irruente in ſe ſpiritu dei aſſũpta pa/

a ſ q̃ velamẽ ẽ poſitũ ſup cor eorũ: neq; videt neq; intelligũt. b ſ vanꝰ ꝓpꝫs vel ꝓcipitãs eos. ſ impellẽris. i. diaboli q̃ ad pcm impellit.

d rabola ait: Dixit balaam filiꝰ beor: dixit homo cuiꝰ obturatꝰ eſt oculꝰ: dixit auditor ſermonũ dei qui viſionẽ oĩpotentis intuitus eſt: q̃ cadit ⁊ ſic aperiũt oculi

erint illis quos ſerpens aperuit videant bona dñi illis q̃s ieſus aperire venit. Niſi enĩ prius claudaꝫ viſus maloꝝ nõ patebit intuitus bonoꝝ. Hic q̃z dr: Quis fecit videtẽ ⁊ cecũ? videtẽ. ſ. ſm ſpm̃ xpi. cecũ vero ſm ꝓſiliũ ſerpẽtis. Apparet q̃ balaã (qr reuelati fuerant oculi eiꝰ dicere) de ſemetipſo. Homo vere vidẽs ⁊ dixit audiẽs verba fortis. Similiter aũt alie aures claudende et aperiende. Sed ſi q̃s hec ſm hiſtoriaz velit accipere põt dicere: qr i eo qd vidit balaã q̃ bonũ eſt in conſpectu dñi benedicere iſrl: reuelati ſunt oculi eiꝰ et factus hõ vere videns. Vera enim vidit que futura erãt iacob vel iſraeli. Audiuit verba fortis cũ venit ad eum deꝰ: ⁊ dixit ei in ſomnis: verbũ qd dedero in ore tuo obſerua vt loquaris. Et hoc erit viſum dei qd vidit in ſomnis: ⁊ ideo dicit reuelatos oculos eiꝰ eſſe: qr potuit videre que vidit.

Exo. 4.b

A

e Cuiꝰ obturatꝰ ⁊c. Quia in ſomnis clauſis corporeis oculis angelico miniſterio hec vidit. Oculos vero mẽtis partim habet aptos partim clauſos qui myſteria futura agnoſcit: ſed errorẽ nõ corrigit. Sic iniqui aliud ſcientia: aliud moribus agunt: aliud ore: aliud opere oſtendunt. ſ Quã

Nico. de lyra Ca. XXIIII

a Vncꝫ vidiſſet. Hic deſcribit balaam vt coactus ad
c benedicendum populo iſrael. Duabus autem vicib⁹ ꝑcedentibus licet fuerit ꝓhibitus maledicere ⁊ compulſus benedicere: tamen fuit permiſſus ire et querere augurium ad maledicendum populo: ſed hic non permiſſus fuit: ſed ſtatim poſt mutationem loci et oblationẽ ſacrificĳ fuit cõpulſus benedicere iſraeli. primo igit deſcribitur benedictio. ſcõo eius interruptio. ibi: Iratuſq; balach. tertio eius reſumptio. ibi: Sumpta igitur parabola. Circa primũ dicit: Cũq; vidiſſet balaam q̃ placeret dño ⁊c. hoc factũ eſt ad oſtẽdendũ q̃ abſq; dei pmiſſione nõ ſolum demones nõ poſſunt dare reſponſum hominibus ſed nec etiã homines poſſunt hoc querere. b Vidit iſrael in tentorĳs commorãtem ꝓ tribus ſuas: qr quelibet tribus erat diſtincte ⁊ ordinate poſita: ſicut dictum eſt. ſ. ij. ca. c Et irruente in ſe ſpiritu dei. i. ſpiritu ꝓphetie qui poteſt eſſe in aliquo cum malicia voluntatis: vt dictum eſt. ſ. xxij. ca. d Dixit homo cuiꝰ obturatꝰ eſt oculus. Uno modo exponit de modo reuelationis q̃ fiebat ſibi a demonibus: qr fiebat cõiter in ſomno vel in auerſione a ſenſibꝰ ⁊ tũc oculus corpalis nõ videt. Alio mõ exponit de mõ reuelationis diuine ſibi facte: qr fiebat ſibi abſq; gra iuſtificante vt ſic videret veritates ꝓ alĳs: tñ nõ videbat ad cõſecutionẽ vel ꝓmotionẽ ꝓprie ſalutĭ: ⁊ ſic erat malicia excecatꝰ.

c Dixit au. ſer. dei. nõ tñ factor. f Qui vi. oĩpo. ⁊c. inq̃/tũ fiebãt ſibi reuelationes a deo. g Qui ca. p ſomnũ vel auerſiõez a ſenſibꝰ. b Et ſic aperiunt oculi eiꝰ. qr ꝑ mõ fiebat ſibi reuelatio demõis cõiter vt dictũ ẽ. Alio mõ exponit de reuelatiõe diuĩa. Qui cadit ꝓ malicia volũtatĭ. Et ſic aperiunt oculi eius: qr ꝑ mõ fiebat ſibi reuelatio. ſ. abſq; gra iuſtificante

a Opulcra tabernacula. Orige. O bone dom⁹ tue iacob: ⁊ tabernacula tua ysrael ⁊c. Nō terrenas domos laudat q̄ non erāt apud eos p̄ter ceteras gētes. Sed pplus diuisus erat p trib⁹: tribus p plebes: plebes p cognationes: cognationes p domos familiarū: domus p numer hoīm: ⁊ p capita numerabant. hoc est: oīs q̄ erat a viginti annis ⁊ supra masculus q̄ ad bellū ꝓcedere poterat: hec in spiritu p̄uidēs extollebat. Nec soli⁹ ire contuenda est sententia: assumpta enī parabola loquit. Si enī cōsideres diuisiones ⁊ ordines populor qui in resurrectione ī vero israel erūt cū quisq̄ resurget in ordine suo. Si potes intueri trib⁹ suas et cognationes in q̄bus nō tm̄ carnis ⁊ sanguīnis cognatio q̄ mentis et animi: intelliges q̄ bone sūt dom⁹ iacob ⁊ tabernacula israel. Est autem domus res fundata et stabilis et certis terminis septa: tabernacula eorū q̄ semp in via sunt et ambulant nec itineris terminū reppererunt. Jacob q̄ habēdus est in eor psonis q̄ in actibus perfecti sunt. Jsrael vero sunt q̄ sapientie et scientie studēt. Quia ergo actuū exercitia certo fine claudūt (Nō enī sine fine est operū pfectio) vbi impleuit q̄s oīa q̄ facere debuit: B ipsa enī operū pfectio bona dom⁹ dicit. Eorū vero qui sapientie et scientie student (q̄ nullus finis est. Quis enī finis dei ⁊ terminus sapiētie erit? Q̄to ei quis accesserit tāto ꝓfundiora inuēniet: incōp̄hensibilis est enī sapiētia dei) eor dom⁹ nō laudat: q̄ nō puenerūt ad finē: sed tabernacula mirāt in quibus ambulāt semp ⁊ ꝓficiūt: ⁊ q̄to ꝓficiūt tāto ꝓficiendi via augēt et in immensa extendit: ideo tabernaculū nominat. Siq̄s autem scientie cepit aliquos ꝓfectus: ⁊ aliq̄d experimenti: scit q̄ vbi ad aliquam venerit theoricā ⁊ agnitionē spiritaliū ibi aīa quasi in tabernaculo morat. Cū ergo ex his alia q̄ reperit rimatur: ⁊ ad alios ꝓficit intellectus: quasi eleuato tabernaculo tēdit ad superiora ⁊ ibi collocat animi sedem sensuū stabilitate cōfixam: deinde ex ipsis alios inuenit quos priorū sensuū cōsequentia patefecit: ita semp ad priora se extēdēs tabernaculis īcedit. Nū quā est enī q̄n aīa scientie igniculo succēsa otiari possit ⁊ quiescere: sed semp a bonis ad meliora: ⁊ a meliorib⁹ ad supiora ꝓuocat. Hoc ḡ iter sapiētie dei grādi ⁊ multo decore scripsit dicēs: vt nemora vmbrantia: ⁊ vt paradisi sup flumina ⁊c.

b Ut valles nemorose. Alij nemorosa vmbrātia. Qui iter sapientie dei incedūt nemora sunt eis oīs cet⁹ iustor ⁊ chorus ꝓphetarū: sub vmbra enī sensuū quos apud eos scriptos inueniunt refrigerant animе eor et in doctrina eorū quasi incedentes p opaca nemorū delectant. c Ut horti iuxta fluuios. Jdē. Et sicut paradisus sup flumina. Jnueniūt isti paradisos sup flumina siles illi ī quo lignū vite est. Sunt enī flumia scripture euāgelice vel apostolice: vel celestiū virtutum ergа hmōi animas aduntoria. Riganť enī ab illis ⁊ inundant ⁊ ad oēm scientiā ⁊ agnitionē celestiū nutriunt. Quis enī xp̄s fluuius sit qui letificat ciuitatē dei: ⁊ spūssanct⁹ nō solū ipse fluJob. 7. f uius est: sed his q̄bus datū est vt flumina de ventre eor ꝓce-
Iere. 2. c dāt. Pater quoq̄ dicit: Me dereliquerūt fontē aque viue: ex quo. s. flumina ista ꝓcedunt. His fluminib⁹ inundata tabernacula israel fiūt sicut tabernacula q̄ fixit dn̄s. tabernacula ḡ tabernaculis cōparat. Possum⁹ enī dicere domos iacob esse legē: ⁊ tabernacula isr̄l ꝓphetas. Nō enī ipsum iacob: sed domos ei⁹ laudat: nec isr̄l sed tabernacula ei⁹ cū reuelati fuerint oculi eius. Q̄diu enī velamē positū est sup lectionē legis ⁊ pphetarū: nō videnť bona tabernacula: nec laudabiles dom⁹.
2. Cor. 3. c Sed cū intelligit q̄ spiritalis lex est et ꝓphete amota littera q̄ occidit: ⁊ p̄cepto spiritu qui viuificat: videnť etiā credētes populi de gentib⁹ cōgregati corpora simul laudari ⁊ animе: dom⁹ iacob de corpibus dicať: sicut in quodā libello legit: q̄nīā iacob dom⁹ sit israel. i. corpus eius iacob dicať: et aīa ei⁹ israel. Jacob ergo corpus laudabile est in continentia et castitate. Tabernacula vero isr̄l animе pfecte quibus cōuenit nomen israel a videndo deū. Jsta ergo tabernacula sunt sicut tabernacula que fixit deus. Jlla. s. que ostendit moysi cū taberExo. 25. d naculū cōstrueret dicēs: Vide oīa facias ſm typum qui ostē-

ſ sus est

a eius. Opulcra tabernacula tua a
a ſ eorū. s. qui semp ambulant nec itineris certus terminum reperiunt. ſ qui in actu et opere perfectus est. b ſ qui sapientie ⁊ scientie studēt.

b iacob: ⁊ tentoria tua israel vt val b
a ſ his fluuijs tabernacula israel inundata sunt sicut illa que fixit dominus.

c leſ nemorose: vt horti iuxta fluui
a ſ de quibus dr vt recipiāt vos in eterna tabernacula. ſ q̄ nō circūferūť oīm vēro doctrine.

os irrigui: vt tabernacula q̄ fixit c
a ſ angeli. b ſ iuxta. c ſ diuinā sapiētiā.

d dn̄s: quasi cedri propē aquas. d
a ſ populi multi vel doctrina. b ſ gente vel primitiua ecclesia.

e Fluet aqua de situla eius: et semen illi⁹ erit in aquas multas: e
a ſ a regno. s. b ſ regē. s. amalechitarū cui perpercit. c ſ saul.

f Tolleť ꝓpter agag rex eius: ⁊ au f
fereť regnū illius. Deus eduxit g
eius. Opulcra tabernacula tua a
stificāte. a Opulcra taber. t. i. bñ ordinata. b Ut valles nemorose vt horti iuxta ⁊c. i. delectabilia ad habitādū. c Ut taber. q̄ fixit dn̄s. q̄ tabernaculū federis vbi erat habitatio diuina erat ī medio et tentoria isr̄l in circūitu posita: vt visum est. s. ij. ca. et. iij. d Quasi cedri ꝓpe aquas. per hoc designat ꝓsperitas populi israel. vel ſm alios hoc refertur ad templum postea factum a salomōe d̄ lignis cedrinis. vt habetur. iij. Reg. v. e Fluet aqua de situla eius. per situlā que est instrumētū hauriēdi aquā de puteo ⁊ effundendi ad vsum humanū: intelligit studiū legis et ꝓphetarū: q̄d viguit in hierusalem circa templū. p quod studiū hauriebantur aque sapientie de puteo sacre scripture: et effundebantur docendo populū: ſm q̄ dr Esa. ij. De sion exibit lex ⁊ verbum dn̄i de hierusalē. f Tolleť ꝓpter agag rex eius. in hoc ꝓphetat de saule rege israel: qui nō impleuit p̄ceptū dn̄i de deletione amalech: sed cepit agag regē amalech viuū: ⁊ de spoliis meliora seruauit. iō fuit reprobatus a regno. vt habeť. i. Reg. xv. g Et auferet regnū illius. q̄ trāslatū fuit de domo saul ad domū dauid. Ra. Sa. aliter exponit dicēs q̄ hic est text⁹: Altior agag rex eius. i. prim⁹ rex israel capiet agag: et hoc fecit saul. Et elevabitur regnum eius. s. regnū isr̄l: q̄d fuit postea valde eleuatum tpe dauid et salomonis.
b Deus eduxit illum ⁊c. exponať sicut ca. p̄cedenti.

Nico. de lyra

Assumptū

Deuorabūt

assũptũ ⁊ euãgelio insertũ: vel de Osee ꝓpheta. Post mor
tẽ herodis: vel de seculo eduxit illũ pater ad semetipsuz vt vi
am faceret eis qui de hoc mũdo ascensuri erant ad deũ.
a Cui⁹ fortitudo similis ⁊c. Omnia enĩ demonũ regna eij/
ciens vnũ sc̃z regnũ quasi veri vnicornis fundauit in gloria:
cornu enĩ regnũ significat.
b Deuorabũt gẽtes ⁊c. Edet gẽtes
inimicorũ suoꝝ: ⁊ crassitudines illoꝝ
medullabit ⁊c. Gentes. s. quas inimi/
ci sui possidebant ipse edet destructa
virtute inimici: ⁊ crassitudines illorũ
medullabit cũ de his sensum crassum
et carnalẽ extenuabit ⁊ cõuertet ad ĩ/
telligentiã spiritualẽ. Crassitudo aũt
Mat.13.b in malo ponit: ꝟm illud: Incrassatuz
Deu.32.b est cor populi hui⁹. Et alibi: Satiat⁹
est ⁊ incrassat⁹ est ⁊ recalcitrauit dile/
ctus. Edit ergo gentes ⁊ cibũ habet
Job.4.d eos qui credũt in se. vnde: Meus ci/
bus est vt faciã volũtatẽ eius qui mi
sit me: cuius sc̃z voluntas erat vt gen
tes conuerterent ad fidẽ. Subtilitas
Sap.7.a autẽ laudabilis est: quia spiritus sa/
pientie qui intelligibilis ⁊ sanctus ẽ:
⁊ vnus ⁊ multiplex dicit̃ et subtilis.
c Et ꝓfozabũt sagittis. Lxx. Et ia/
Mat.4.b culis suis sagittabunt inimicũ. Chri/
stus enĩ verbis suis vicit diabolũ: et
oẽs contradicentes superat ⁊ confrin
git. omnis enim qui peccat inimicus
eius est dum peccat. Si autẽ verbis
dei confixus peccata sua agnoscẽs cõ
pungatur: ⁊ ad penitentiaz cõuersus
iaculis eius confixus dicitur.
d Accubãs dormiuit vt leo ⁊c. Si
intellexisti quantam requiem habeat
iter sapientie: q̃tũ gratie: q̃tũq; dul/
cedinis: noli dissimulare: noli negli/
gere: aggredere iter nec heremi soli/
tudinẽ perhorrescas: habitanti enim
in huiusmodi tabernaculis occurret
manna celeste: ⁊ angelorũ panẽ man/
ducabis. Incipe tm̃ cito in consortiũ
tuuz venient angeli quos significant
cedri. e Quã suscitare nullus au/
debit. Lxx. Quis suscitabit eũ? Nũc
Job.12.d enĩ a patre susciat⁹ dicit̃: Nũc ipse tẽ
plum corporis sui suscitare se dicit: ĩ
quasi percunctantis significat affe/
ctus. f Qui benedixerit tibi erit
⁊c. Qui benedicunt: Christo benedi/
cunt in communione paterne benedi/
ctionis assumpti. Qui autem maledi
Job.9.c cunt: maledicti sunt. Judei qui male/
dixerunt christo lachrymabiliter ma/
ledicti sunt. Quid enĩ possit illis eue
nire qui maledicũt sapientie veritati ⁊ vite nisi vt ab bis om/
nibus exules taceant? Hec enĩ omnia christus est.
g Qui maledixerit tibi ⁊c. Orige. Ego puto q̃ nõ solũ ma/
ledicit Christo qui sermonẽ aduersus eum ꝓfert maledictuz:
Sed etiã qui sub nomine christiani male agit: turpiter viuit:
⁊ inhonestis verbis aut factis nomen eius facit blasphema/
ri. Sicut non solũ deũ benedicit: q̃ sermonib⁹ solis sed actib⁹
vita et moribus facit nomen dei benedici. b Domin⁹ pri/
uauit te honore ⁊c. Ostendit dominus quia etiã balach intel
lexit non iam demonũ ministerio decipi balaam: sed dei virtu
te ad meliora transferri. i Non potero p̃terire. Sciens ba
laam q̃ nõ sibi per ministros solitos respõsa deferent̃: sed ab
eo qui habet omnium potestatẽ recte videtur ꝓtestatus se nõ
posse p̃terire verbũ domini: vel ꝓferte aliquid boni vel mali
ex ore suo. Qui enim loquit̃ nõ potest sacrificijs vel muneri/
bus permutari: apud quẽ nõ est trãsmutatio: ⁊ ideo nõ potest
sacerdos mercede mutari vbi deus muneribus non mouet̃.
Discessurus tamẽ balaam incipit iterũ ꝓphetare. Et dicit: cõ
silium do tibi ⁊c. k Dabo tibi cõsilium. Orige. Veni cõsi/
liũ do tibi quid faciat populus hic populo tuo in nouissimis
diebus. Et assumpta parabola sua ait ⁊c. Velim requirere q̃s
sit hic sensus vel ordo verborũ? Consiliũ enim dare nõ videt̃:
℣ sed ait

illũ de ęgypto: cuius fortitudo si
milis est rhinocerotis. Deuora/
bunt gẽtes hostes illius: ossaq;
eoꝝ cõfrigẽt: ⁊ ꝓforabũt sagitt̃.
℣ etiã de passione christi ꝓpherat balaã. ℣ cũ
in cruce positus principatus ⁊ ptãtes triũpha/
uit. ℣ christus leo in perfectis: catulus leo/
nis in paruulis.
Accũbans dormiuit vt leo: ⁊ q̃si
a ℣ xp̃s catulus cũ. s. resurrexit a somno mortẽ.
leena quã suscitãre nullus aude
bit. Qui bñdixerit tibi erit ⁊ ipse
bñdictus: qui maledixerit tibi in
maledictione reputabitur. Iratus
℣ quarta ꝓphetia.
q̃ balach contra balaã cõplosis
a ℣ similia in superiori ꝓfatione ꝓmissa sunt.
manibus ait: Ad mãledicendu
inimicis meis vocaui te: q̃bus
ecõtrario tertio bñdixisti. Reuer
tere ad locũ tuũ: Decreuerã qui/
dẽ magnifice honorare te: sed do
minus priuauit te honore dispo
sito. Respõdit balaã ad balach:
†Mõne nuncijs tuis quos misisti
ad me dixi: si dederit mihi ba/
lach plenã domũ suã argenti et
auri: nõ potero p̃terire sermonez
domini dei mei: vt vel boni q̃d
vel mali ꝓferã ex corde meo: sed
quicq̃d dñs dixerit hoc loquar?
Verũtamẽ pergens ad populuz
meũ dabo tibi consiliũ quid po/
pulus tuus huic populo faciat
extremo tpe. Sumpta igitur pa/
a ℣ nõ ait hec dixit dñs sicut mos est ꝓpheterũ.
rabola: rursum ait: Dixit balãaz

sed ait quid facturus sit hic populus populo tuo in nouissi/
mis diebus. Cũ videret̃ cõuenientius dici: veni ꝓphet̃ ti/
bi quid facturus sit populus hic populo tuo: et essent conse/
quentia vt videret̃ balaã ꝓphetare de bis que populus isr̃l
factur⁹ esset populo balach vel ceteris gentibus vt nõ relin/
queret ex vrbibus moab vllum sal/
tum. Hec ꝓphetia quoq; quã de xp̃o
cõiungit. ⁊ dicit: Orietur stella ex ia/ .j. co.
cob ⁊c. cõuenienter posita videre si di
ceret: veni ⁊ ꝓphet̃ tibi. Sic ergo in
telligendum est: consiliũ do tibi diui/
nũ. s. qđ in nouissimis diebus implẽ/
dum est: mihi nũc reuelatum aperio
tibi ⁊ manifesto: vt scias quid ꝑplus
hic faciat populo tuo. hoc est: consilt
um dei tibi manifesto. Similiter etiã
intelligendũ puto qđ apostolus ait:
Quis cognouit sensum domini: aut Ro.11.d
quis consiliarius eius fuit? hic enim
quis non pro nullo: sed ꝓraro ⁊ pro
eximio habetur. Cognouit enĩ filius
sensum dei qui dicit: Nemo nouit pa Mat.11.d
trem nisi fili⁹ ⁊ cui vo. fi. re. Que scit
ergo pater scit et filius: ⁊ consiliũ ei⁹
et sensuz. Spũs quoq; qui scrutat̃ al 1. Cor.2.c
ta dei sensum eius agnoscit. Filius er
go qui agnoscit sensum dei cõsiliari⁹
eius est: nõ qz ignoranti quid agat cõ
siliuz det filius aut spũs: sed consilij
⁊ voluntatis eius particeps et sciens
est. Balaam ergo quia cõsilij quod re
uelauerat ei de⁹ participem faciebat.
balach ait: Veni cõsiliũ do tibi: tãq;
qui vere videns sit ⁊ vere audierit.
l Dixit balaã ⁊c. Orige. Dixit ba/ ℒ
laã fili⁹ beor. Homo vere vidẽs ⁊ ve †ū.22.d
re audiẽs sermones dei sciens sciam
excelsi ⁊c. Hoc nõ facile de quolibet
ꝓphetarum scriptum repperi. Miror
ergo quõ de balaam scriptum est: cui
nec hoc dicere concessum est quod in
ꝓphetis in vsu est. Hec dicit domin⁹:
sed ait: Dixit balaam ⁊c. Quomodo
scit scientiam excelsi? Qui etiam ba/
lach docuit quomodo mitteret scan/
dalum coram filijs israel vt manducarent immolata et fornicarent̃. De
apostolis enim vix inuenit̃ dictum q̃
sciant scientiam excelsi q̃uis ꝑPau/ 2.Co.12.g
lus dixerit se audisse arcana verba
que non licet homini loqui: nõ est ꝓ/
℣ fessus se

Nico. de lyra

a Deuorabunt gentes hostes illius .i. israelis ⁊ li gentes est accusatiui ca
sus: hoc est dictum hebrei perfecte triumphabunt de aduersa
rijs ⁊ hoc patet per litterã hebraicam que planior est que sic
habet: Deuorabit. s. israel gentes hostes suos: ⁊ ossa eorum
corrodet. i. fortitudinem earum destruet. b Accubãs dor
miuit. i. dormiet: et ponitur hic p̃teritus ꝓ futuro propter cer
titudinẽ ꝓphetie. ⁊ designat̃ in hoc securitas populi in ter/
ra sibi promissa: aduersarijs debellatis. ideo subdit̃: Quasi
leena. sequit̃: c Quã suscitare nullus audebit. q̃diu enim
in vero cultu dei pstiterunt: habitauerunt in terra israel con
fidẽter. d Qui benedixerit tibi ⁊c. quasi diceret tãta erit
opinio bonitatis hui⁹ populi q̃ bñdicẽtes ei reputabunt̃ be
nedicti: ⁊ maledicẽtes maledicti. e Iratusq; balach. Hic
ponit̃ benedictionis interruptio per balach ipm reꝑhenden
tẽ. ⁊ ptz littera vsq; ibi: f Verũtñ pgens ad populũ ⁊c. sci
ebat enĩ balaã q̃ q̃diu spiritus dei ipsũ moueret ad loquen
dum nõ posset populo israel maledicere: sed cogitabat q̃ in
recessu de terra illa huiusmodi spũs ab eo recederet: ⁊ tũc p/
mitteret̃ agere ⁊ loqui ꝟm malã voluntatẽ suã: ⁊ tunc daret
ipsi balach cõsiliũ cõtra filios israel: qõ ⁊ factũ est: vt habebi/
tur in principio sequentis ca. g Sumpta igit̃ parabola.
Hic ponit̃ benedictionis resumptio: ⁊ primo cõuertit̃ ei⁹ ꝓ/
pheta ad iudeos. secõ ad alios. ibi: Cũq; vidisset. Circa pri

fessus se habere scientiam excelsi. In ecclesiastico dicitur: Omnis sapientia a domino deo est. Quod fortasse ita intellige-
Ecci.1.a
1.Cor.2.b re possumus quasi a deo sit etiam sapientia mundi que destruetur: et principium mundi: et siqua est: per quam falsa scientia commendatur. Sed in sequentibus legitur: Non est sapientia malicie disciplina vbi docet: quia omnis disciplina que falsum asserit etiam si vehemens videatur et verisimilis: tamen non debet sapientia dici. Sed omnis sapietia a deo est. i. omnis peritia que vel erga aliquam artem vsui humano necessaria habet: vel cuiuslibet rei scientia a deo data.
Job.38.d Unde in Job dictū est: Quis dedit mulieribꝰ texendi sapientiā et varietatis disciplinam? Et de beseleel dicit
Exo.31.a dñs: Repleui eū spiritu sapientie et intellectus vt in omni opere intelligat: et sit architectus ad operā dū argentū et aurū ꝛc. Nonne ergo scientia ab excelso est. Quomodo non geometrica ex qua scientia architectonica deriuat?
Zach.2.a In zacharia quoq; funiculus geometricus dicit: in quo angelus hierusalem metit. Quid de musica cuiꝰ peri-
1.Re.16.c tiā ita attigit dauid: et melodie erbit morum disciplinā: vt ex his omnibꝰ sonos inueniret quibꝰ etiā regē vexatum a spiritu maligno mitigaret? De medicine vero scientia nec dubitā dū puto. Que enim scientia magis est a deo q̄ sanitatis: in qua etiā herbarū vires et succorū qualitates ac differē-
D tie noscunt? Scientia ergo balaā pro qua vocatus est de mesopotamie mōtibus ab oriente habet originē ab excelso. Unde nouit naturas animaliū. vel morꝰ aniū: vel differentias vocuz et quod accepit ad scientiā bonorū cō tulit ad vsus malorum: velut si medicus venenarius fiat: et p remedijs morbos p sanitatibus mortes inferat. Ut autem amplius sciamꝰ totius sapiētie sciētiā a deo originē trahere. ab hominibꝰ aūt mali ꝓpositi vel etiam a demonibus corruptelas quasdā sapientie dei miscentibus declinari ad malū?
Dan.1.b Notandū est quia dedit dominus Danieli et sociis eiꝰ sciēn-
Ibidē,2.c tiam et intellectū et prudentiā in omni arte grāmatica: et Daniel dedit intellectum in omni verbo et visione et somnijs: et inuenti sunt a rege decuplo sapientiores q̄s sophiste et philosophi et incantatores et magi qui erant in omni regno eius. Ex his omnibꝰ colligit quomō balaā dixit de semetipso. scz vt intelligat q origo totius scientie ab ipso cepit exordium: sed vitio humane malicie conspirātibus et surripiētibꝰ demonibus in pniciem versa sunt q̄ pro vtilitate concessa sunt. Grego. Dixit homo cuius obturatus est oculus: dixit auditor sermonū dei: q̄ visionē omnipotētis intuitus est: qui cadit: et sic aperiunt oculi eius. Nescit impius mala que facit: nisi cū pro eis puniri ceperit. Cōsiliū balaam cōtra israelitas pbuit: sed post in pena vidit quid prius ex culpa cōmiserit. Electi autem q̄ nec peccare debeant prouident: oculi eorum ante casum patēt. Iniquus vero post casum oculos aperuit: q̄ post culpā tam in pena cōspicit: quia malū debuit vitare quod fecit.

a Qui cadens. Sepe malus eterna iudicia admirat: pdictionē celestis patrie cū audit diligit: et opera diuine dispositionis obstupescit. Jacens ergo miracula cōsiderat: quia dei potentiam sciendo pensat: sed viuendo non amat. b Videbo eum ꝛc. Alia littera. Ostendam ei: et non modo. Beatificabo et nō appropinquat. Nec ad illos quor persona gerit referun-
Rom.11.d tur. Quia doctores legis et scribe ostendunt christū lege et p phetis promissum: sed non modo. i. quando venit: sed cū plenitudo gentium introierit: tūc ostēdēt: tūc beatificabūt quem modo blasphemāt. Sed tēpus quo hec futura sunt longe est: et in fine seculi. Ideo ait ostendā illi. i. populo qui tunc saluabit: sed non modo.
Gal.4.a c Nō modo. Cum ista loquor: Quia vbi venit plenitudo temporis misit deus filiū suū.

d Orietur stella ex iacob ꝛc. Orige. De hac stella in euange-
Mat.2.b lio dicit quia veniens stetit supra vbi erat puer. Sed si inde discesserit: vel euanuerit: vel assumpta sit: vel quid omnino in de factū fuerit non dicit: Sed forte sicut in baptismo sup chri-
stum spiritus quasi colūba descēdit et māsit super eū: et vox patris audita est: Hic est filius meus dilectus: ita et stella q̄ venit supra vbi erat puer et stetit in christo pmansit. Et sicut ibi venisse spiritum dei super eum et māsisse in eo ita accipimus q nunq̄ ab eo recessit spiritus dei: ita stella que venit et stetit sup eū nūq̄ discessit. Ideo dinitatis eiꝰ indiciū illā stellā fuisse opinor. Ordo quoq; ꝓphetie idē ostendit: cū de diuinitate dicit: Orietur stella ex iacob. De humanitate vero: Exurgetq; homo ex isrl: et vtrūq; euidēter ꝓphetarū appareat. e Et percutiet duces. Principatus et potestates affigens cruci. Aliter nō potest saluare moabitas: nisi prius vastasset duces impietatis. f Vastabitq; omnes. Idem. Et predabit omnes filios seth. Iste est seth filius adam: de quo dictum est: Suscitauit mihi deꝰ semē Gen.4.d aliud pro abel quē occidit cain. Ad hoc enī omne humanum genus: qui enim de cain fuerāt diluuio perierūt. Filij ergo seth omnes homines. Predam ergo accipit omnes filios seth victis demonibus: eos scilicet qui sub eoz dominatione tenebāt: quos xps quasi victorie predam ducit: et spolia salutis reportat. Unde: Ascēdens in Eph.4.d altum captiuam duxit captiuitatem. Captiuitatem. scilicet generis humani quā diabolus ad perditionem ceperat: christus captiuam duxit: et de morte reuocauit ad vitā.

g Et erit idumea. Idē. Et erit edom hereditas eiꝰ: esau inimicus eius ꝛc. Edom idem est qui esau. Hic scōm historiam inimicus est israel. Sed in aduentu christi ipse erit hereditas eius: id est ad fidem recipietur. Non excludetur ab hereditate christi. Spiritualiter ergo edom caro intelligitur que spiritui aduersatur: et est inimica eius. Sed in aduentu christi cum subiecta caro fuerit spiritui per resurrectionis spem ipsa etiam ad hereditatem veniet: non enī sola anima sed et caro que aliquādo fuerit inimica per obedientiam spiritus consors future hereditatis existet.

b Israel vero fortiter aget. Orige. Et israel fecit in virtute. Quia. s. tunc edom: vel esau. i. carnis natura in hereditatis societatem vocabit: cum israel. i. anima facta fuerit in virtute decenter virtutibus repleta. Si enim anima ad virtutes nō veniat sed persecueret in ignauia: nec caro ad hereditatē veniet: sed ad iudicium illiꝰ qui potest animā et corpus pde Mat.10.c re in gehennam. Et perdat

a ſ q̄ nescit impiꝰ mala q̄ facit nisi cū punit.
filius beor: dixit hō cuius ōbtu-
ſ interior.
ratus ē oculus: dixit auditor ser
monum dei: qui nouit doctrinā
altissimi: et visiones oipotētis vi-
a ſ q̄ intētionē a terrenis nō leuat. ſ q̄ p cōpla-
tionē in consideratione oculos tendit.
det: q̄ cādens aptos habet ocu-
a ſ xp̄m de quo dr: Orietur stella ex iacob ꝛc.
b c los: Videbo eum ſz nō modo: in a
d tuebor illū sed non prope. Orietur b
a ſ diuinitas xpi. ſ quā viderūt magi in oriēte. b ſ Egredietur virga de radice iesse. c ſ de qua dicit: Reges eos in virga ferrea ꝛc.
stella ex iacob: et consurget virga c
a ſ nequitias spiritales. ſ vitia scz in eis.
e de israel et percutiet duces mo- d
ſ captiuā ducet captiuitatē. ſ humanū genꝰ.
f g ab vastabitq; oēs filios seth: et e f
ſ caro q̄ ante repugnabat spiritui.
erit idumea possessio eiꝰ. Hereditas g
a ſ obediet. i. rationi et virtuti. ſ anima.
b tas seir cedet inimicis suis: isra-
a ſ in virtutibus abiecta ignauia. b ſ. i. christus ſm carnem.
el vo fortiter aget. De iacob erit b

Nico. de lyra

mū ex p̄dictis patet littera vsq; ibi: a Videbo eum ꝛc. exponitur autē hec littera ab hebreis de ꝓsperitate regni israel tempore dauid et salomonis de qua dicit balaam: Videbo eum sed non modo. q. d. licet status illius ꝓsperitatis mihi ostendatur visione prophetica: tamen non erit temporibus meis: quia adhuc multū distat. b Orietur stella ex iacob. i. dauid vt dicunt aliqui hebrei qui nominat stella ꝓpter sanctitatem: ſm Ra. Sa. per stellam intelligitur aliqua constellatio specialis que apparuit circa natiuitatem ipsius dauid designans ortum eius. sed cuiusmodi fuerit illa constellatio non dicit. c Et consurgit virga de israel. i. dauid: qui dicitur virga ꝓpter potestatem regiam. d Et percutiet duces moab. ſm q̄ dicitur. ij. Reg. viij. Et percussit dauid moab et mensus est eos funiculo coequās terre. e Vastabitq; omnes filios seth. dicit Ra. natban q̄ seth pro ut hic accipitur est nomen ciuitatis in terra moab cuius populum totaliter destruxit dauid. f Et erit idumea possessio eius. ſm q̄ dicitur. ij. Reg. viij. Et facta est vniuersa idumea seruiens dauid. g Hereditas seir cedet inimicis suis. i. filijs isrl quorum erant inimici. b De iacob erit q̄ dñet. s. vniuersaliter. Ꝑ refert ad salomonē ſm aliquos hebreos dicētes: q̄ ipse dominatus fuit toti orbi: ſm q̄ dicit. iij. Reg. x. Magnificatus est ergo rex salomon sup oēs reges terre ꝛc. et subdit ibidē: Et singuli deferebāt ei munera. i. tributa ſm istos.

Et pdat

a Et pdat reliquias ⁊c. Idē. Perdet liberatū de ciuitate. Videam⁹ si forte ꝑ mō possit explanari. Ciuitatē hic mūdū intelligam⁹: sicut in euā/
Luc. 15. c gelio de luxurioso filio dicit: q̄ dissipauit substātiā patris. Accessit inq̄t ad quēdā primariū ciuitatis in regione illa: a quo receptus in agrū mittit porcos pascere. Hec ergo ciuitas cui⁹ ille primarius erat mūdus est.
Igit̄ de hac ciuitate liberatū. i. quē de hoc mun
Da. 10. d do xp̄s liberat perdit eū dicēs: Qui pdet aīam suā ꝓpter me saluā faciet eā. Saluberiter ḡ iesus pdit quē de hoc mūdo eruit. Si volum⁹ ergo ad salutē venire ⁊ de mūdo liberari: pdam⁹ aīas nostras pditiōe necessaria ⁊ vtili. pdit enī aīam ꝑm xp̄m q̄ desideria ei⁹ refrenat: cupiditates resecat: luxuriā ⁊ resolutionez castigat: ⁊ in nullo facit voluntatē suā: sz dei. Per hec dicit perire aīa: perit enī vita ei⁹ prior: ⁊ incipit noua q̄ est ī xp̄o: cui si cōmorimur etiā conuiuem⁹.

b Principiū gētiū amalech. Nō hoc ad historialē amalech referri pōt. Nō enī prim⁹ erat antiquitate: sed ad spiritalē q̄ declinando pp̄os a deo ⁊ faciēdo gentiles ex dei cultorib⁹ amalech nominat. Et initiū gentiū dicit: qz initiū dedit vt hoīes fierent gētiles mutādo gloriā incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hoīs: vt enī in pp̄o dei xp̄s est initiū: sic in pp̄o qui declinat a deo ⁊ gentilis efficit amalech. Orige. Initiū gentiū amalech: ⁊ semē eorum
Gen. 14. a peribit. Scriptū est in Geneſi. Et reges hi cōuenerūt ad fontem iudicij: hic est cades: ⁊ iterfecerūt oēs principes amalech: ⁊ amorreos. Sz quēri vtrū sint due gentes eiusdē noīs amalech: qz in catalogo filiorum esau
Ibi. 36. a scriptū ē: Iste sūt generatiōes esau p̄r̄is edom in mōte seir. Et hec noīa filiorum esau: eliphaz filij adas vxoris esau. Fuerūt āt filij eliphaz: omar sephu: gathan: cenez: thamna. Thamna aūt fuit cōcubina eliphaz filij esau: ⁊ hec peperit amalech ipi eliphaz. Et isti sūt filij adas vxoris esau. Et post pauca: ⁊ hi sūt duces ex filijs esau: filijs eliphaz qui fuit primogeniti esau de cōcubina thamna. Redeam⁹ aūt ad primā cōmemorationē de amalech: vbi hi q̄ reuersi sūt ⁊ venerūt ad fontem iudicij q̄ vocat cades: interficiūt oēs principes amalech. Cades enī interp̄tat sanctificatio vel sanctū: Amalech vero ablingēs pp̄m vel declinās pp̄m. Qui ergo reuertunt ad sanctū ⁊ cōuertūt se ad sāctificationē interficiūt amalech: q̄. s. ablingit pp̄m vl̄ declinat. Hec est cōtraria virt⁹ ⁊ nequitie spiritales q̄ declināt pp̄m a deo. Horū principes sūt principat⁹ cōtra quos sanctis est colluctatio: q̄s tū supare nō poterūt nisi cōuertant ad sāctimoniā q̄ est cades: ⁊ in ipsa est fons iudicij. Dis enī q̄ se ad sāctimoniā vertit: habet semp ante oculos fontē iudicij: ꝓspicit enī diē iudicij ⁊ purificato corde tā malorū penas q̄z prior⁹ beatitudines cōtuet: qđ faciēs amalechitarū principes ꝓsternit. Alij vero subijciunt principib⁹ amalech. Hos enī ablingit ⁊ consumit: ⁊ talē pp̄m declinat a deo: hec ad illū primū referūt amalech. Videam⁹ ⁊ istū amalech filiū eliphaz primogeniti esau quē peperit ei thāna cōcubina. Cui⁹ pater eliphaz interp̄tatur de⁹ me dispersit: mater thāna: p̄mo quidē degener: deinde defectio cōmota. Necessario q̄ ab his gignitur hostis isrl̄ est: ablingēs vel declinās populū. Prim⁹ enī hebreos egressos de egypto aggressus ē in ra/
Exo. 17. c phidim cū moyses dixit ad iesū: Elige tibi viros: ⁊ cōflige cū amalech
Ibidem. d ⁊c. Et p⁹ pauca scp̄tū ē: Quia fugauit iesus amalech: ⁊ pp̄m ei⁹ gladio deiecit: cū dñs dixit ad moysen: Scribe hec ad memoriā in libro ⁊ da in auribus iesu: qz delēs delebo memoriā amalech de sub celo. Et edificauit moyses altare ⁊ noīauit nomē eius dñs refugiū meū. ⁊ ait: Quia in manu occulta dñs expugnat amalech a generatione in generationem. Vide q̄d debeat intelligi amalech quē manu occulta. i. inuisibili expugnat de⁹ a generatione in generationē. In Deuteronomio q̄z scriptū ē:
Deu. 25. d Memēto quāta fecit tibi amalech cū exisses de egypto: quō obstitit tibi ī via et excidit caudā tuā: oēs q̄ laborāt post te ⁊c. Nota quō amalech obstitit pp̄o dei in via nō tū potuit ei⁹ caput abscidere: sed caudā. i. eos q̄ retro vltimi sequebant: nec ea q̄ retro erāt obliuiscētes extēdebant se
Luc. 9. g ad anteriora. Ūñ: Nemo mittēs manū suā ad aratrū ⁊ aspiciens retro apt⁹ est regno dei. Qui enī retro inuēt⁹ fuerit in cauda abscidet eū amalech. In libro etiā regū ait samuel ad saul: Hec dicit dñs de⁹ Xtutū: Recogitaui oīa q̄ fecerit amalech aduersū isrl̄ qñ pcussit eū in via cū ascenderet ex egypto: nūc ḡ vade ⁊ pcute amalech: et anathematiza oīa q̄ ha
Ibidem. c bet ⁊ nemini parcas ⁊c. Paulo post: Penitet me qz vnxi saulē in regē. Et ꝑ ergo obserua quō deus p ꝓphetā p̄cipit sauli: vt expugnaret amalech: ⁊ nō parcat cuiq̄z: ⁊ qz pepcit: offensā occurrit inexpiabilē: vt ꝓtra naturā suā de⁹ diceret: Penitet me qz vnxi saul in regē. Nō ergo parcamus illi q̄ declinat populū vl̄ ablingit ⁊ deuorat. Inuisibilis amalech q̄ volentibus ascendere de egypto ⁊ de mundi tenebris cōscendere ad terram ꝓmissionis resistit in via ⁊ impugnat: ⁊ si inuenerit lassos defectos retro aspicientes: in vltimis ⁊ in cauda positos abscidet ⁊ pimet. Ideo tendendum est ad anteriora: ⁊ in verticem montis ascēdēdū et semp le/

Quande

a Et pdat reliquias ciuitatis. qz plures subiecit quos non subiecerat pater ei⁹. Ra. Sa. exponit de messia: qđ dz hic: De iacob erit q̄ dominet. s. vniuersaliter: ꝑm qđ scriptū est de eo ꝑs. lxxj. Et dominabit a mari vsq̄z ad mare: ⁊ a flumine vsq̄z ad termios orbis terrarū. Et p dat reliquias ciuitatis. i. rome q̄ fuit ciuitas noīatissima: ⁊ p ipam intelligit romanū imperiū: in quo successerūt catholici: q̄ ꝑm eum p messiam venturum cum alijs gentibus sunt destruendi. Sed hec expositio falso innititur ſfundamento: scz q̄ messias siue christus sit venturus q̄tum ad primū eius aduentum de quo loquit: qui tamen est trāsact⁹: vt diffuse declarauit p scripturas hebreox in quadam questione de quolibet. Item falsum assumit. scz q̄ primus aduentus christi sit in virtute armorum: cum Zacharias propheta dicat cōtrariū ca. ix. Exulta satis filia sion: iubila filia hierusalē: Ecce rex tu⁹ venit tibi iust⁹ ⁊ saluator: ⁊ ipe paup. Que auctoritas ꝑm doctores hebreos de xp̄o intelligit. ideo aliter exponēda est ista ꝓphetia balaam a principio: q̄ ꝑm oēs doctores catholicos de xp̄o intelligenda est: Videbo eū sed nō modo: qz balaā ⁊ oēs alij visuri sūt xp̄m etiam corporeis oculis: qñ in forma humana apparebit ad iudicādū. Sed nō ꝓpe qz multū distat iudiciū. Aliter exponit ⁊ melius vt videt de aduentu in carne: Videbo eū sed nō mō: qz nō vidit eū in p sona ꝓpria: sed in posteris suis: qz magi qui venerūt adorare xp̄m natū: fuerūt de stirpe balaā. Sz nō ꝓpe: qz natiuitas xp̄i adhuc distabat p magnū tēpus. Cōsequēter ostēdit signū dicti aduētus cū dicit: Orietur stella ex iacob: qz in natiuitate xp̄i stella apparuit: q̄ magos ad xp̄m natū pduxit: vt habet Matth. ij. ⁊ fuerūt ad hoc excitati ex ꝓphetia ista: Et cōsurget virga de isrl̄. i. xp̄s ꝓpter potestatem regiā. vnde de ipso dicit ꝑs. ij. Reges eos in virga ferrea ⁊c. Et percutiet duces moab. i. idolatras qui significant p moabitas: eo q̄ erāt idolatre: vt ptz ex p̄dictis. Hec mirandū est de tali significatione: qz balaā parabolice loquebat: vt ptz in textu. Qđ autē destructa sit idolatria post christi aduentum: patet p effectū. Vastabitq̄z omnes filios seth. i. omnes populos subijciet fidei catholice ante finem mundi: licet nondum sit impletum: de seth enim egressi sunt oēs populi: qz abel mortuus fuit sine filijs: et filij cain fuerunt deleti in diluuio. Dicuntur autem vastari filij seth per conuersionē ad fidem catholicā inq̄ntuz desierūt esse quod erāt per infidelitatez: sicut dicit ꝓuer. xij. Aperte impios et non erūt. supple impij: sicut erant prius. Et erit idumea possessio eius ⁊c. per edom et seir ꝑm hebreos intelligitur ciuitas romana: et ipsa facta est possessio xp̄i: qz facta est sedes principalis sui vicarij. De iacob erit qui dominet. s. vniuersaliter: qz christo subiecta sunt omnia. ꝑm q̄ dicit Matth. xxviij. Data est mihi omnis potestas ī celo ⁊ in terra. Et perdat reliquias ciuitatis. i. cōgregationis malorum obstinatorū: qui sunt ciuitas diaboli: sicut et iusti sunt ciuitas dei. b Cunq̄z vidisset. Hic conuertit ꝓphetia balaam ad alias gentes: ⁊ primo ad amalechitas. cum dicitur:

c Principium gentium amalech. non potest dici q̄ amalech sit simpliciter principium gentiuz: qz fuit filius eliphaz filij Esau. vt habet Gen. xxxvj. ante quem fuerunt multi gentiles: sed dicitur principium gentium que insurrexerant primo contra filios israel post exitum de egypto. vt habetur Exo. xvij. d Cuius extrema perdentur. per filios israel: quod factum fuit tempore saulis regis. vt habetur. j. Reg. xv. Secundo conuertitur prophetia ad filios Iethro. cum dicitur:

a ſ salubriter. ſ dicēs q̄ pdiderit aīam suā propter me inuenier eā. b ſ reliquie saluē fient.

a q̄ dominet: et perdat reliquias a

a ſ mundi. ſ hereticorū vel philosophorū qui contra deū dogmata sua muniunt. b ſ quinta visio balaā et vltima.

ciuitatis: Cunq̄z vidisset ama/ b

ſ sicut supra.

b lech assumēs parabolā ait: Principiū gentiū amalech cui⁹ extre/ c d

Exo.17.c uande manꝰ in oratiõe ad celũ: vt ita demũ vincaſ amalech. Dauid cũ multa bella geſſiſſet: & contra allophilos fuiſſent ei accerrimi frequẽteſq; cõflictus: nõ ſcribiť obtinuiſſe regnũ: ni
2.Re.1.a ſi prius domuiſſet amalech. Unde etiam regreſſus eſt dauid poſtq; cecidiſſet amalech: & ſuſcepit regnũ ſaul: cũ tñ amalech ſcribať multas prius ſtrages feciſſe i populo iſrael: & incendiſſe plurimas vrbes. Ante aduentũ enĩ veri dauid qui natus eſt ex ſemine dauid: ſpiritales amalechite. i. cõtrarie virtutes multas ſtrages fecerunt in populo iſrael: & ipſius dauid captiuauerũt duas vxores iudeũ. ſ. & gentilem ppłm.
Rom.3.b Omnes enim cõſtat ſub pcto fuiſſe: ſed nõ in his rerũ exitus mãſit. Adueniens aũt dauid: inuenit diſpſos amalechitas mãducãtes & bibentes & exultãtes p̃da: & cecidit eos: & poſt hanc cedẽ regreſſus ſuſcepit regnũ.
3.eo. De hoc ergo amalech ait balaã: Jnitiũ gentiũ amalech: & ſemẽ eoꝝ pibit. Semẽ eoꝝ eſt pſuaſio & doctrina qua docẽt hoĩes declinare a deo: hoc ergo peribit: nõ ipſi in quibꝰ ſeminatũ
Ezec.18.c eſt: ipſi enĩ cũ cõuerſi ingemuerit ſalui erũt. Hec expoſitio illis obſiſtit q̃ deũ legis duricie & crudelitatis accuſant: qui nõ ſolũ gentem amalech: ſed & ſemen eiꝰ ꝓnũciãt periturũ cũ gẽs ad ſpiritales nequitias referaſ. Semen vero doctrina gentiliũ ſupſtitionũ & cultꝰ idolorum: & oĩs ſecta que a deo ppłm declinat exponaſ.

a Uidit quoq; cineũ. Idem. Et videns cineum dixit: valida habitatio tua: & ſi poſueris nidũ tuũ in petra: & ſi fuerit tibi heor nidus aſtutie aſſyrij captiuũ te ducẽt &c. Heor pater eſt balaã: hereticos figurans. Et dicit q̃ ſaluus poſſit eſſe cineus ſi ponet in petra. i. in xp̃o nidum ſuũ: ſpem. ſ. nec hereticorũ circũdet eũ & circũſcribat aſtutia. Si enĩ hoc fecerit: nihil ꝓderit q̃ in petra locatus videť: ab aſſyrijs enĩ captiuus ducẽť malignis. ſ. ſpiritibus a q̃bus heretici captiuanť. Uideť huiꝰ expoſitiõis cõiunctio cõturbare ſenſum: ſed vernaculũ eſt hebree lingue i cõiunctione frequẽter vti: vt interdũ abũdet. Habet enĩ vnaquecq; lingua aliquid ꝓprietatis q̃ apud alias videť vitioſũ. Hic ergo & cõiũctio abũdat & ſuperfluit. Caueat ergo cineus q̃ interp̃tať poſſeſſio: q̃uis poſſideat iſtam gratiã vt in eccleſia chriſti ſit: ne forte aſtutia heor circũueniat eum: & declinãs ad
1.Tim.1.d prãua dogmata tradať aſſyrijs: qui enĩ blaſphemãt in eccłia poſiti tradunť ſathane vt diſcant nõ blaſphemare. Tradunť aũt aſſyrijs q̃ interp̃tanť dirigentes nõ vt penitus pereant: ſz dirigant & corrigant & diſcant nõ blaſphemare. Non videť
1Re.15.b cineũ valde culpabiliter noĩare cui dixit ſaul: Diſcede de medio amalech & nõ pcutiã te: qz feciſti miſericordiã in iſrael &c. Huiꝰ robuſtũ eſt habitaculũ ſi ponat in petra que eſt chriſtus nidum ſuũ. Grego. Cineus poſſeſſor. Qui p̃ſentia poſſidẽt: qui ingenio polluent: qui ingenio ſecularis ſapientie callent: qui vere ſibi robuſtũ habitaculũ cõſtruũt: ſi ſe infirmos ſentiunt: & in excelſa humilitate chriſti fouenda mentis fiduciaz ponũt: & omne quod p̃terit corꝺis volatu trãſcendũt.

b Electus. Electi de numero ſapientũ: veritatis inquiſitores vita viuunt ꝓpetua. vnde: Qui elucidant me vitã eternã
Eccl.24.c habẽt. c Aſſur. Diabolus. ſ. cui heretici tradunť dirigendi & corrigendi. d Parabola. Sepe parabolice loqui diciť: ne q̃d ĩ his: nõ quaſi parabolã: ſed ſm litterã accipiamꝰ.

e Quis victurus. Tam felix qui hec videat: ſentiat: intelligat: & credat: q; hec ita fecerit deus. f Quando iſta faciet do. Cũ. ſ. oriet ſtella ex iacob ſurget homo ex iſrael: & delebit amalech et ſemẽ eius peribit. Jd eſt cũ veniet xp̃s: & cultum idolorũ deſtruet: & demonũ poteſtatẽ ſubijciet.

g Veniẽt &c. Uideť ſignificare q; iuxta incarnationẽ dñi venirent romani aſſyrios hebreos & oẽs orientales ſupaturi: &
Dan.2.e tandẽ regnũ pdituri ſm ſtatuã danielis. Uel q; in aduẽtu xp̃i in fine tẽporũ q̃ pars occidentalis ſignificat: oĩa regna mun
Eph.6.b di gladio ſpũs. i. verbo dei ſuperenť: & in tẽpore antichriſti ceſſet p̃dicatio euangelij. Unde. Et exibunt de manibus citiorum: & affligẽt aſſyrios. Citij interp̃tanť plaga finis. Qui g conuerſi ad deũ & a chriſto eruditi plaga que in fine ſeculi impijs veniet effugiũt affligent aſſyrios. Jd eſt hi q̃bus in agone poſitis cõteret deus ſathanã ſub pedibꝰ affligẽt aſſyrios Rom.16.c
.i. demones. Calcabũt enĩ ſup ſerpentes & ſcorpiones & ſup Luc.10.c
oẽm virtutẽ inimici. b Hebreos. Hebreus ẽ q̃ de egypto trãſit ad terrã p̃o. de tenebris ad lucẽ: de morte ad vitã. Sz nõ ſine magno certamine poteſt obtinere. Affligit ergo & affligitur: cedit aduerſarius et cediť: affligunt g̃ aſſyrij hebreos. i. ppłm dei: ſicut affligũť ab eis. i Etiã ipſi peribunt. Idem Et ipſi pariter peribũt. Nõ cũ hebreis. ſ. ſed pariter. i. ſtatim vt hebreos afflixerint. Pariter enĩ grecus ſermo p̃o ſtatim ponit. Hic ergo erit finis oĩm vt aſſur cui tradebanť delinquentes in populo dei: vel in ĩteritũ 1.Cor.5.
carnis vt ſpũs ſaluus fieret: vel vt diſceret nõ blaſphemare: pereat etiã ip- 1.Tio.1.d
ſe ab eo qui poteſtatem habet pdere Mat.10.c
in gehẽnã qui dicet eis: Jte in ignem Jbid.25.d
eternũ: qui p̃. eſt di. et an. eius. Pe- Luc.15.a
rijt vna ouis de centũ: ſed hanc bonꝰ paſtor relictis nonagintanouẽ ĩ montibus deſcendens ad hanc vallem lachrymarũ: et requirens inuenit: & impoſitam humeris reportauit. Jſte autem aſſur qui in fine omniũ dicit periturus. neſcio ſi aliquando aut queri poſſit aut inueniri: perijt ergo non
Deu.25.f erroꝛe ſed iudicio: nõ lapſu motus: ſz pſeuerantia obturatus. Qõ enĩ ſcriptum eſt: Ego occidã & ego viuere faciam: deducã in infernũ & reducã. neſcio ſi generaliter ad omnes aſpiciat: an ad eos tñ quos deceptio diaboli deduxit in mortẽ. k Surrexitq; balaaz. Quia balaã dei virtute cõſtrictꝰ nõ potuit iſrl' maledicere volens regi placere. ait: Veni cõſiliũ do tibi: ſed cõſiliũ nõ aperuit: qõ tamẽ refertur in fine huiꝰ libri: ſed plenius vbi iohãnes ait: Habes Apoc.2.d
ibi doctrinã balaã: qui balach docuit vt mitteret ſcandalum in cõſpectu filioꝝ iſrl': vt manducarent idolis ĩmolata & fornicarenť. Quaſi ppłus hic nõ ꝓprijs viribus ſz deũ querendo vincit et pudicitiã cõſeruãdo. Dejice pudicitiã & ſponte vincetur: nõ virtute militũ ſed decore mulierũ pugnandũ ẽ: forma vincit armatos: ferrũ pulchritudo captiuat. Ubi ſenſerint eos mulieres manus dediſſe libidini: nõ ſe prius cupiẽtibus prebeant q̃ de ſacrificijs idolorũ comedant: et cõſencrenť beelphegor. Rex vero balach cõtinuo cõſilio paruit.

Nico. de lyra

k Surrexitq; balaaz. Quia balaã dei virtute cõſtrictꝰ nõ potuit iſrl' maledicere volens regi placere. ait: Veni cõſiliũ do tibi: ſed cõſiliũ nõ aperuit: qõ tamẽ refertur in fine huiꝰ libri: ſed plenius vbi iohãnes ait: Habes ibi doctrinã balaã: qui balach docuit vt mitteret ſcandalum in cõſpectu filioꝝ iſrl': vt manducarent idolis ĩmolata & fornicarenť. Quaſi ppłus hic nõ ꝓprijs viribus ſz deũ querendo vincit et pudicitiã cõſeruãdo. Dejice pudicitiã & ſponte vincetur: nõ virtute militũ ſed decore mulierũ pugnandũ ẽ: forma vincit armatos: ferrũ pulchritudo captiuat. Ubi ſenſerint eos mulieres manus dediſſe libidini: nõ ſe prius cupiẽtibus prebeant q̃ de ſacrificijs idolorũ comedant: et cõſencrenť beelphegor. Rex vero balach cõtinuo cõſilio paruit. Et fornicatꝰ

a Uidit quoq; cineũ. Jſte cin a quo dicti ſunt cinei fuit filiꝰ ietro vt dicunt aliqui: vel potius ipſemet ietro vt dicũt alij: prout dictum eſt ſupra. x. ca. Et ponit hic iſte populus iuxta amalech: quia habitabat iuxta eum: ſm q; dicit. j. Reg. xv. Dixitq; ſaul cineo: Abite recedite atq; diſcedite ab amalech: ne forte inuoluã te cum eo. b Robuſtum quidẽ eſt habitaculum tuũ. locus enim ſue habitationis erat fortis ꝓpter difficilem acceſſum ex rupibus. ſequit: c Aſſur enĩ capiet te. fortitudo eĩ loci nõ potuit eũ ſaluare: quin caperet & captiuaretur cũ decẽ tribubꝰ iſrael: quas captiuauit rex aſſur tempore Oſee regis iſrael: vt habet. iiij. Reg. xvij. Tertio cõuertit parabola ad romanos. cum dicit: d Aſſumptaq; parabola &c. prophetie tamen ſue p̃mittit exclamationẽ dicens:
e Heu quis victurus eſt quando iſta faciet deus? ſcilicet q̃ ſequunť. q. d. tanta ſtrages per romanos fiet in diuerſis partibus orbis q; vix poterit aliquis euadere gladiũ eorum.
f Uenient in trieribus. i. in nauibus: g De italia. quia p nauigium venit exercitus romanorũ ad partes illas orientales. h Supabunt aſſyrios. quorũ dominiũ erat magnũ.
i Vaſtabũtq; hebreos. quod inchoatũ eſt tempore Pompeij: et conſũmatuz tempore Titi & Veſpaſiani. k Et ad extremũ etiã ipſi peribunt. ſ. romani. quod expoſuit Ra. Sa. futurũ p regẽ meſſiã: vt dictũ eſt ſupra & improbatũ. ideo aliter dicẽdũ q; hoc factũ eſt per bella inteſtina inter romanos conſurgentia: propter que multa regna receſſerũt a dominio imperij romani: & illud quod remanſit videť quaſi quotidie inteſtinis bellis caſſari: & hoc notať cũ dicit: Ipſi peribunt. ſ. a ſemetipſis bellis inteſtinis.

a Balach quoqꝫ via qua venerat rediit: cõduxerat eñ balaã vsqꝫ ad fines terre sue: vt haberet cõsiliũ ab eo cõtra filios israel in fine sicut ei ꝓmiserat. La. XXIIII

Moraliter. aꝰ Cũqꝫ vidisset balaã ꝛc. Per balaã qui verã ꝓphetie doctrinã habuit ꝛ tñ male vite fuit: significaꝫ doctor quicunqꝫ vel ꝑdicator habẽs bonam ꝛ verã doctrinã sed malã vitã: cuius doctrina alijs ꝓdest sibi tñ obest Luce. xij. Seruus qui cognouit voluntatem dñi sui ꝛ nõ facit: vapulabit multis. s. plagis. ff Verũtamen ꝑgens ad populũ meũ dabo tibi cõsiliũ. Per hoc autẽ qꝫ balaã ꝓhibitus est a deo maledicere populo israel: tñ cõtra eũ dedit consiliũ pessimũ ꝑ qõ fuit tractus ad fornicationẽ corporalẽ ꝛ etiam spiritualẽ. s. idolatriã: significati fuerũt heretici necromãtici ꝛ cõsimiles: qui timore pene corporalis impediunt suã docere doctrinã pestiferã in publico: sed eã docẽt in suis cõuẽticulis in occulto. Itẽ ꝑ hoc qꝫ balaã filios israel debellare nõ potuit ꝑ demones: ꝛ tñ eos cõfudit ꝛ afflixit ꝑ mulieres: ostendit nobis q̃ tũ horrenda est familiaritas mulierũ atqꝫ fugienda Eccls. vij. Inueni mulierẽ morte amariorẽ: q̃ laqueꝰ venatorum est: sagena cor eius: vincula sunt manus illius: qui autez placet deo effugiet eam.

ꝛ reuersus est i locũ suũ: balach a quoqꝫ via qua venerat rediit.

In ca. xxiiij. vbi dr i postil. Ꝙpulchra tabernacula tua ꝛc.

Additio. Circa ꝓphetias balaã tã ꝑcedentes q̃s sequẽtes tria occurrunt attendẽda. Primũ est qꝫ licet de statu populi israelitici a principio vsqꝫ ad finem tractent: vt patet. nũq̃ tamen aliquid tangunt de infortunijs seu aduersitatibus: licet multa talia eis deuenerunt: tam tempore iudicum q̃ etiã temporibꝰ regũ: ꝛ maxime in captiuitate babylonica et in alijs: sed solum tangunt ꝓsperitatẽ eorũ. Cuius ratio potest esse: qꝫ deus nolebat vt talia reuelarentur balaã: nec per ipsum manifestarentꝫ gentibꝰ. ne ex hoc possent audaciã assumere resistendi seu inuadendi eos: ꝛ ideo in principio deꝰ vniuersaliter dixit ipsi balaã: Nõ maledicas populũ: qr bñdictus est. in quo ꝓhibuit sibi ne aliqd mali de eis diceret. Secũdũ qr balaã ꝓphetauit de his q̃ ptinent ad ꝓsperitatẽ illius ppli: nõ solũ temporalẽ: sz etiã spũalẽ. q̃ quidẽ bona spũalia intelligenda sunt de iustis. s. de israel seu iacob fm spm: nõ aũt de puersis: vt patebit inferi⁹ in locis suis. Tertiũ est qꝫ quattuor ꝓphetie isti⁹ balaã vident respicere q̃ttuor status populi israelitici. quoꝝ primꝰ ante legẽ est. s. ab Abraã vsqꝫ ad dationẽ legis. secũdus est a datione legis vsqꝫ ad tẽpus quo possederũt terrã ꝓmissionis: anteq̃s tñ regẽ habuissent aut tẽplũ. tertiꝰ vero a tẽpore ꝑdicto vsqꝫ ad tẽpus quo habuerũt regẽ ꝛ tẽplũ inclusiue. quartꝰ vero ꝛ finalis status populi sub christo: ꝛ in oĩbus istis semp tangit ꝓsperitas eorum: omissis aduersitatibus ratione ꝑdicta. In prima igit ꝓphetia cõmẽdat primũ statũ illi⁹ populi de quattuor. Primo de hoc qꝫ erat a deo benedict⁹: vnde nõ poterat maledici qõ correspõdet cũ hoc qõ fuit dictũ abrae in prima sui vocatione Geñ. xij. Benedicã tibi ꝛc. Et benedicã benedicentib⁹ tibi ꝛc. de quo dicit hic balaã: Quõ maledicã cui nõ maledixit deus. Secũdo cõmẽdat eũ de hoc qꝫ erat separatus in gentib⁹ in fide de qua hic dicit: Populus solus habitabit: ꝛ inter gẽtes nõ reputabit: ꝛ qr ista distinctio incepit ab abraã ꝛ fuit cõtinuata ꝑ patriarchas: ideo huic distinctioni ꝑdicit: De sũmis silicibus videbo eũ: ꝛ de collibus cõsiderabo illũ. s. de viris iustis ꝛ pfectis qui mõtibus in scriptura assimulant: a quibus ille populus sũpsit initiũ. Tertio cõmẽdat eũ de magna numerositate: quia cuz primi patres essent pauci: tamẽ in magnã multitudinem creuerũt. de quo dicit: Quis dinumerare possit pulverem Jacob ꝛc. correspondent ad illud quod dixit deus abrae Geñ. xiij. Multiplicabo semẽ tuũ sicut pulverem terre. Quarto cõmendat eũ de bono fine. de quo dicit: Moriat anima mea morte iustorum: ꝛ fiant nouissima mea horũ similia. correspondet ad hoc quod dicit Geñ. xv. Tu autẽ ingrederis ad patres tuos in pace: in quo videt assecurare eum de penis alterius vite: vnde in sinu abrae iusti ante aduentũ christi legunt collocari: vt Luce. xvj. Nec mirum si balaam cum esset pessimus appeteret finem iustorum. Nã fm Grego. in pastorali: Sicut plerũqꝫ mali inutiliter cõpungunt ad iusticiam: sic plerũqꝫ boni innocie tentant ad culpam. In secũda ꝓphetia primo cõtinuat dicta dicẽdis dicẽs: Non est deus qua si homo vt mentiat ꝛc. q. d. iste populus vt dixi non est maledictus a deo: sed ecõtra: quia deus mentiri nõ potest ideo ad benedicendũ adductus sum ꝛc. Consequenter videt tangere secũdũ

scõm statũ populi supradictũ quẽ cõmẽdat in quiqꝫ. Primo a separatione idolatrie q̃ in primo ꝑcepto fuit ꝓhibita ꝺ quo dicit: Nõ est idolũ in iacob: nec videt simulacrũ in isrl. Secũdo cõmẽdat illum statũ de cultu vni⁹ dei: qꝺ multipliciter tradit i lege. de quo dicit: Dñs deꝰ eius cũ eo est. Tertio cõmendat eũ de hoc qꝫ etiã sine rege tẽporali victoriã obtinebãt de regibus sibi aduersantib⁹: vt patet ꝑcipue in historijs iosue et etiã iudi. de quo dicit: Clãgor victorie regis i illo ẽ. q. ꝺ. licet nõ habeãt regẽ tpalẽ obtinẽt tñ victoriã ac si regẽ habuissent: ꝛ qr illa victoria ꝓcedebat ab illo cui⁹ fortitudo maxima est. iõ subdit: Dñs deus eduxit eũ de egypto cui⁹ fortitudo similis est rhinocerotis. s. cui⁹ cornua in quib⁹ designat ptãs seu fortitudo: sunt ꝑeminentia ceteris. Quarto cõmẽdat eos in hoc qꝫ nõ regebant in cognitione agendoꝝ seu futuroꝝ ꝑ vana ꝛ superstitiosa: sed ꝑ reuelationes diuinas. ꝺ quo dicit: Non est augurij in iacob: nec diuinatio in isrl: ꝛ tẽporib⁹ suis dicet iacob et israeli qd operat⁹ sit dñs. s. ꝑ ꝓphetas denũciantes ea q̃ deus vult operari. Quinto cõmendat eos de hoc qꝫ in ꝓmptu erat eis pacta victoria de aduersantib⁹. ꝺ quo dicit: Ecce populus vt leena cõsurget ꝛc. Et nõ accubabit leo donec deuoret ꝑdã ꝛ occisorũ sanguinẽ bibat: qꝺ põt intelligi ꝺ illo populo sub moyse: qui quidez moyses non accubauit. i. mortẽ nõ vidit donec deuicit reges fortes seon ꝛ og ꝛ madianitas: quorũ sanguinẽ effudit. Vel itelligit de toto pplo q̃ nõ accusabit. i. nõ habebit qetã possessionẽ terre sibi ꝓmisse: donec occideret oẽs reges chanaã: vt ptz in historijs sacris de hoc tractãtib⁹. In tertia ꝓphetia videt tãgere tertiũ statũ populi supradictũ quẽ cõmẽdat in q̃nqꝫ. Primũ in hoc qꝫ habebãt habitationẽ diuinã inter eos: ꝛ hoc qñqꝫ i tẽtoriis sicut a tpe moysi vsqꝫ ad dauid inclusiue: qñ arca federis q̃ in tentorio a moyse fabricata existẽs in diuersis locis figebatur: qñqꝫ vero in tabernaculis. s. in tẽplis sicut in tẽplo Salomonis: ꝛ postea in templo ꝑ Esdrã et Neemiã edificato. ꝺ de quo dicit: Ꝙpulchra ꝛc. Vbi notãdũ qꝫ in hebreo in hoc loco priꝰ ponunt tentoria q̃s tabernacula: sicut ꝛ in ordine tpis prioza fuerũt: vñ assimilat hmõi tẽtoria vallibus nemorosis ꝛ hortis irriguis: in qbus boues quasi in trãsitu delectant: eo qꝫ talia tentoria nõ habebãt locũ firmũ: sed mouebãtur de loco in locũ transcũdo: vt dictũ est. De tabernaculis vero. s. de tẽplis q̃ immobilia erant ꝛ cedrina: dicit qꝫ tabernacula q̃ fixit dñs quasi cedri ꝓe aquas. Secũdo cõmẽdat illũ statũ de doctrina sacra. de quo dicit: Fluit aqua de situla ei⁹: exponit ꝓut in postilla. de studio legis ꝛ ꝓphetaꝝ qõ viguit in hierlm. vel de sapia Salomonis ad quã audiẽdã de vniuersa terra veniebãt: vt in. iij. Reg. iiij. Tertio cõmendat illũ de regno tpali: qr primus rex qui fuit in israel deuicit regẽ agag qui erat principalis aduersarius illi⁹ populi de quo dicit fm verã litterã hebraicã: Sup extollet sup agag rex eius. ꝛ sequit: Et elevabit regnum eius: exponit ꝓut in postilla. Quarto cõmendat illũ statum de victoria quã habuit de circũstantibus aduersarijs: vt ptz tpe dauid: quã victoriã attribuit fortitudini illi⁹ q̃ eduxerat eos de terra egypti dicẽs: Deꝰ eduxit illũ de egypto ꝛc. Devorabũt gẽtes hostes illi⁹ ꝛc. Quinto cõcludit hanc ꝓphetiã correspõdenter ad primũ dictũ sue ꝓphetie vbi dixerat: Quõ maledicã cui nõ maledixit dñs. q. d. illa bñdictio dei qua hũc ppl'm in patribus bñdixit firma est ꝛ irretractabilis. In quarta vero ꝓphetia agit de quarto statu illius ppli. s. sub christo: vnde in hac ꝓphetia ꝛ nõ in alijs facit mẽtionẽ de extremo tpe: quia vltimus status ppli israelitici fm oẽs in hac vita est tempus Messie: vltra qõ nõ est nisi aliud seculum. Et qr in hoc statu mysteria abscondita a seculis erãt implẽda: idcirco in hac tñ ꝓphetia de se dixit. Qui novit doctrinã altissimi. q. d. ista q̃ dicturus sum nullus scit: nisi q̃ novit doctrinã altissim. i. secreta altissimi: quẽ quidẽ statũ cõmendat in quattuor. Primo ex ꝺ qꝫ rex eiꝰ futurus erat celestis. de quo ꝺr: Orietur stella de Jacob: vnde Nu. moy. gerũ deñ. sic dicit in ꝺ loco: quia Messias cõgregaturus ẽ dispsiones israel ab extremis terre vsqꝫ ad extremũ: idcirco assimilat eũ stelle q̃ transit ꝑ firmamentũ a sũmo celo. De quo etiã dixit Daniel: Ecce in nubibus celi sicut filꝰ hois veniebat. hec ille. Nõ sat cõcordat veritati nostre: licet ipse qui loquit: hoc non pfecte sentiret. In signũ aũt hui⁹. s. qꝫ rex Messias esset rex celestis stella noua apparuit magis: cũ nat⁹ esset christus Matth. ij. Sco cõmẽdat statũ istũ ex pte ꝑdicti ꝑsidentis. s. xpi: q̃ idolatriã pe

nitus deuastaturus erat: ⁊ sic p̃ceps huius mũdi eiciendus erat foris. vt habeť Joh. xij. ⁊ de hoc dicit: Consurget virga
Ps. 44. de israel. s. virga directionis virga regni tui. Dilexisti iusticiã ⁊ odisti iniquitatẽ: ⁊ q̃ idolatria ante tẽpus legis euangelice totũ mũdũ cõphendebat. idcirco dicit: Dastabitq̃ oẽs filios seth: A seth enĩ gen⁹ humanũ cõsequẽter descendit: ꝑ put deducit in Hosa. Dastauit igit̃ christus omnes a seth descẽdentes: quia deorum suor̃ cultus amouit ⁊ tẽpla vastauit ⁊ aras destruxit. Nominauit tñ inter oẽs gentes moab ⁊ idumeam seu seir: q̃ est terra ipsius edom ꝑpter diuersas rões. Moab enĩ q̃ cũ moabitis loquebať quasi diceret eis: Et si ꝑnunc nõ supabunt te: tamẽ in futurũ eis subijcieris. Idumeã vero nominauit: q̃ fuit primus aduersari⁹ ipsius iacob ab vtero: cuius primogenituram ⁊ bñdictionem iacob accepit: vt pz Heñ. xvij. Et iõ in scripturis sicut israel sepe accipiť ꝑ populo qui fide ⁊ cultu dei residet: etiã si ab israel nõ descẽdat fm carnẽ: sic edom ⁊ seir sepe accipiť ꝑ gente que aduersať populo dei: etiã si ab edom ⁊ seir fm carnem nõ descẽdat: put in ꝑphetia Abdie deo duce largius est tractandũ: qõ in christo impletuz est. Subiecit eĩ omnes tales in primo aduentu: ad hoc spiritu
Mat. 28. d aliter cũ post resurrectionẽ dixit: Data ẽ mihi omnis potestas in celo et in terra: fm quã potestatẽ cõdemnauit omnes infideles dicens: Qui nõ crediderit condẽnabiť: Mar. xvj. Et isto etiaz modo potest intelligi id qõ dicit: Dastabitq̃ oẽs filios Seth. Tertio cõmendat illũ statũ respectu populi qui fidem christi cũ tãta cõstantia ⁊ virili fortitudine susceperunt: q̃ etiã vsq̃ ad effusionẽ sanguinis fidẽ christi ꝑ orbẽ diuulgauerũt:
Nu. 24. d de quo dicit: Israel vero fortiter agit. Quarto cõmendat illũ statum circa scõm aduentũ quãdo nõ solum idumei. s. aduersarij fidelium erũt subiecti fidelibus modo p̃dicto: sed etiam ex toto cõsũmenť euntes in ignẽ eternũ: ⁊ de hoc dicit: De iacob erit qui dominet: ⁊ ꝑdat reliquias ciuitat. s. mũdi vel diaboli. Unde: Abdias ꝑpheta de hoc tractans similiter dicit:
Abdie. f Rõ erũt reliquie dom⁹ esau: ⁊ sic finiť quarta ꝑphetia q̃ respicit israel fm quattuor statꝰ p̃dictos: tãgẽs ꝑsperitates coz: ⁊

Glo. ordi.

a Et fornicatus est ꝑpls. Orige. Ipsa hist Ca. XXV
ria nos edificat docens q̃ aduersus nos militat fornicatio. Sz si habuerim⁹ arma apostoli luxurie tela nõ nocẽ-
Eph. 6. c rẽt nobis. i. si habeam⁹ loricam iusticie: galeam salutis: gladiũ spiritus q̃ est verbum dei: et scutum fidei: calciati pedes in ꝑparatione euangelij pacis. Si hec arma proiecimus diabolo locum damus: ⁊ captiuat nos omnis demonum chorus et deus contra nos irascit̃: nec solum in ꝑsenti sed in futuro puniemur. Faciunt autem nos vincere pudicitia ⁊ iusticia prudentia ⁊ cetere virtutes. Faciunt autem vinci: luxuria: libido: auaricia: impietas ⁊ omnis malicia. Idẽ
Apoc. 2. d ait Johãnes in Apocalypsi: Habes ibi quosdaz tenentes doctrinam balaam ⁊c. Qui facit que facit balaam: doctrinam eius docere videť. Sicut de doctri-
3. Re. 18. a na iezabel ibi memoratur: Nõ q̃ aliquis ex discipulis iezabel doceat que illa tradiderit: sed qui ꝓphetas persequitur sicut illa: aut dolo aliquos capit: aut falsis criminibus perimit innocẽtes: iste tenet doctrinam iezabel. Sic ergo qui prauo consilio scandalum generat in populo: ⁊ offensionẽ ⁊ iram dei ꝓuocat: vel idolorum sacrificijs cõmunicãdo: vel libidini seruiendo: doctrinam balaã tenet. Est ergo execrabilis etiã corporis fornicatio qui violat templũ dei: ⁊ tollit membra christi: et facit membra meretricis. Sed execrabilior generalis fornicatio in qua omne genus peccati pariter cõtineť. Cum anima. s. cõsortio verbi dei ascita: ⁊ matrimonio eius sociata ab aduersario eius qui eaz sibi in fide despondit corrumpiť. Est ergo sponsus et vir anime mũde verbum dei. i. xps.
2. Cor. 11 a Unde: Volo autẽ vos omnes vni viro virginẽ casẽ. ex. xpo ⁊c. Dum igit̃ anima adheret sponso: ⁊ cõplectitur ⁊ audit verbũ eius: ab ipso suscipit semen verbi: ⁊ concipit ⁊ facit filios vt salua sit per generationem filiorum. Si ꝑmanserit in fide ⁊ charitate (etiã si ꝑius sicut eua seducta fuit) vbi cõcubitus factꝰ fuerit anime cũ verbo dei ⁊ complexus adinuicẽ datus: nascitur generosa progenies: pudicitia. s. iusticia patientia ⁊ omnes virtutes. Si autem se diabolo ⁊ demonibus prostituerit: faciet filios adulterij. s. omnia peccata. Per singula ergo que gerimus generat filios anima nostra sensus. s. ⁊ opera. Et siquidem scõm legem est ⁊ verbum dei quod facit: parit spiritũ salutis: ⁊ saluabiť ꝑ ge-
Ps. 137. nerationẽ filior̃: de quibus dicit: Filij tui sicut nouelle oli. in cir. men. tue. Si vero contra legẽ ie q̃ agit: de conceptione cõtrarij spũs parit filios peccati ⁊ maledictionis. Anima semper parit: semp generat: vel de verbo cõcipiens vel
Rom. 9. c de cõtrario spiritu. Forte ad has generationes respicit qõ dictũ est: Cum enim nõdum nati fuissent aut aliquid egissent boni aut mali ⁊c. Iste enĩ generationes anime ex spiritusancto generate priusq̃ faciunt aliquid boni diligunť. Si vero ex spiritu maligno: priusq̃ impleant aliquid mali: hoc ipso q̃ hmõi volũtatem peperit anima: digne odio habeť male voluntatis execrãda conceptio. Idco forsitan et chanaan puer anteq̃ nasceretur maledicitur: q̃ peccauerat

pater

nihil exprimens de aduersitatibus intermedijs ratione iã dicta. In sequentib⁹ vero tangit statũ gentilitatis specialiter respectu israelis: ⁊ est quinta ꝓphetia: Unde Glo. interlinearis vbi dicit: Cumq̃ vidisset amalech. interponit sic: Quinta visio balaã in qua visione seu ꝓphetia agit de trib⁹ generibus gẽtiũ. s. de primo aduersario israelis qui fuit gens romana: ⁊ de gente intermedia q̃ erat quasi adiacẽs seu associata ipsi ꝑplo israeli. s. populus cineus descendens de ietro: ꝺ primo. s. amalech dicit: Principiũ gentiũ amalech ⁊c. exponať put in postilla: de cineo vero dicit: Robustũ quidẽ est habitaculũ tuũ. q. d. nõ poteris euadere assyrios supple qui inuasuri sũt israel: vt. iiij. Reg. xvij. Etiã si sis ĩ robustissimo loco: q̃ assur capiet te ⁊ hoc q̃n captiuabit israelem. q. d. ista societas nõ assecurabit te ab illa captiuitate: in quo innuiť quasi ꝑ indirectũ aduersitas israelis in captiuitate assyrior̃: quaz tñ ꝑ directũ nõ expressit rõne prius tacta. De gente vero romana q̃ fuit vltima ⁊ principalis affligens ipsum populũ ab israele fm carnem descendentẽ dicit: Uenient in trieribus de italia: vbi in hebreo habeť. De Roma superabunt assyrios. vastabuntq̃ hebreos: quasi diceret. Ista gens romana erit sic potentissima q̃ superabit seu vastabit tam affligentes scz assyrios q̃ afflictos. s. hebreos: et tamen ad extremum ipsi etiam peribũt: quia regnum eorũ euacuatum fuit per regnũ christi prout ꝓphetatum fuit a Daniele: Dañ. ij. De lapide excisso sine manibus et statuã percutiẽte: Unde Glo. sup hũc locum: Juxta incarnationẽ domini venient romani assyrios hebreos et omnes orientales superaturi: ⁊ tandẽ regnum perdituri fm statuã Danielis. hec in Glo. Et notandum q̃ licet in omnibus prędictꝭ ꝓphetijs balaã nomina ⁊ istũ populuz sub nomine israelis vel Jacob q̃ sunt nomina q̃ accipiuntur frequenter ꝑ populo fidelium: fm nominũ interꝓtationem: in hoc tamẽ loco nominat eos sub nomine heber: quasi iam nomẽ iacob vel israelis ꝑdiderãt: q̃ tẽpus quo gens romana illũ populũ vastauit fuit post passionẽ christi qñ iam ꝑdiderant nomẽ israel ⁊ iacob fm spiritũ.

Ni. de ly.

f lxx. applicuit isr'l in sethim. Ca. XXV
m Orabaťur autẽ Ca. XXV a† a Orabatur
a f sethim rũsio vel refutatio m autez. Hic
eo tpe isr'l i sethim: ⁊ fornicatus est ꝑplis cũ filiabus moab q̃ vocauerũt eos ad sacrificia

cõsequẽter poniť ꝓuocatio filioz israel ad peccatum ex consilio balaam. Et primo poniť dicta ꝓuocatio. secũdo ipsius punitio ibi: Locutusq̃ est dñs. Circa ꝑmũ describiť primo israelis ꝓuocati transgressio. scdo trãsgressionis punitio. ibi: Et iratus dominus. Circa primum sciendum q̃ balaam sciens filios israel esse pronos ad luxuriam dedit consilium ipsi balach vt mitteret puellas pulchras nobiles et ornatas prope exercitum eorum: et q̃ iuuenes venientes ad se verbis allicerent: et cum viderent eos inflammatos ad actum carnis: non permitterent se ab eis cognosci nisi prius comederent ꝺ idolotitis: ⁊ idola adorarent que secum portauerant vt sic deus offenderetur: et populus israel a deo percuteretur: et in manibus hostium traderetur. Dicit etiam Josephus q̃ aliqui nobiles de israel acceperunt sibi vxores de illis. Licet autem hic non sit scriptum q̃ balaam dederit hoc consilium: tamen habeť ex eo quod dicit xxxj. ca. Cur feminas reseruastis: nonne iste sunt que deceperunt filios israel ad suggestionem balaam? Et Apoca. ij. dicit: Habes illic tenentes doctrinam balaam q̃ docebat balach mittere scãdalum coram filijs israel: edere. scz de idolotitis et fornicari. et hoc est quod dicitur hic: Morabatur autem israel eo tempore in sethim. nomen ẽ loci ꝓpinqui loco vbi predicte mulieres venerunt. c Et fornicatus est populus. spiritualiter per idolatriã: et corporaliter per luxuriam: vt dictum est.

Initiatusq̃

Ecc.9.b pater eius:t ꝓphetans Noe q̄ vnicuiq; filiorum suorum optima queq; signaret: vbi ad cham ventū est. Maledictus in/
Ps.136. quit chanaā puer. vnde: Filia babylōis misera beatus qui re/
Ibidem. tribuit tibi retribu. quā tu. re. n. Beatus qui te. t alli. par. su. ad pe. Et si nōdū aliquid operis gessit in nobis babylonius cōceptus: dū paruulus est nō miseria/ris: statim interfice. odibilis enī est: elide eum ad petram ne crescat: ne augeantur opera confusionis in eo. Petra x̄ps est: in conspectu tremendi iu/dicij eius posita pereat hec soboles. Hec dicta sunt de generali fornicatione: cuius spes est corporalis fornica/
1.Cor.6.b tio. Hinc Paulus ait: Qui se iungit deo vnus spiritus est: t qui se iungit meretrici vnum corpus est. Quasi omnis anima aut domino cōiuncta est: aut meretrici. Dominū aūt dixit virtutes que christus est. i. verbuz: sapientiam: virtutem: iusticiam t huiusmodi. Meretricem vero omnes malicie species. Unde: Mulier occurrit ei
Pro.7.b habens speciem meretricis: que iuenum facit auolare corda. Hec meretrix malicia est: qui se iungit huic meretrici vnuz corpus malicie efficit. Sicut ergo qui se iungit domino iungit se sapientie iusticie pietati t veritati t cum omnibus vnus efficitur spiritus: ita qui se iungit huic meretrici iungit se impudicitie iniquitati mendacio t omnib⁹ malis cum quibus vnum corpus efficit. a Comederunt. Quasi etiam de his que immolata sūt idolis comederit que execrabilia sunt apud deum. Quis enī consensus dei cuz ido/
1.Cor.8.c lis? Orige. ait apostolus. Si quis viderit scientiā habentē in idolo recūbere: nōne scientia eius cū sit infirma edificabit ad manducandum idolatrita? Ubi videt non tam rem ipsam grauem ꝓnunciare q̄ illius offensam qui hec videns ad idē ꝓuocatur: cum non simili sententia muniatur: vt non tam sui q̄ alterius sit reus. Forte studiosi litterarum grecarum homines t amatores philosophie desiderio studiozum veterū tenebant: philosophozum dogmata quasi idolis īmolata edebant. Que fortasse non ledebant eos qui scientiam veritatis acceperāt. Sed minus in christo eruditi si imitantes talia le/gerent vulnerari poterant. Quia ergo charitas nō querit q̄/
1.Co.13.b vtile est sibi: sed quod multis: talem verbi cibuz capiamus q̄ non solum nos edificet t delectet: sed etiā videntes non offendat. Est ergo nō solum in cibis idolis immolatū: sed t in verbis. Omnis sermo qui pietatē iusticiam t veritatē docet deo immolatus est. Qui autē impudicitiam iniusticiā impietatē idolis: et qui eum recipit idolis immolata manducat.

b Et adozauerunt. Nota ordinem malos seruos primo concupiscentia decipit: inde ingluuies: postremo captiuat impie/
3.Re.11.a tas: cuius merces exoluit fornicatio. Orige. Salomon cū esset sapientissimus multis mulieribus inclinauit latera ideo deceptus est. Ego tamen non puto q̄ multe mulieres multa dogmata nō nominent: que singula cum vir sapientissim⁹ scrutari t agnoscere voluisset: intra legis diuine regulam tenere se nō potuit. Decepit eū moabitica philosophia: vt idolo moabitico immolaret: t ammonitarū t reliquarū gentium: quarum mulieres dicit recepisse: templa edificasse: idolis immolasse. Grande opus est tot dogmatibus quasi mulierib⁹ misce
Can.6.c ri nec a veritate declinare: sed cōstanter dicere: Sexaginta sūt regine: t octoginta cōcubine: adolescētularum non est numerus: vna tamen est columba mea. c Initiatusq; est israel. Consecratus est. s. mysterijs idoli: qđ apud madianitas preci pue a mulieribus colitur: t est species turpitudinis: sed scriptum vix reperitur que vel qualis sit vel cuius forme: forte ne auditorem polluat. Cuz ergo multe sint turpitudinis species vna beelphegor dicit: Omnis ergo qui turpe aliquid cōmittit in aliqua turpitudinis specie beelphegor consecratur.

Orige. Et initiatus est beelphegor t̄c. Per oīa peccata q̄ cōmittimus: maxime si nō surreptione aliqua sed studio peccamus: illi demoni cui cure est quid admittim⁹ consecramur. Et forte tot demonib⁹ cōsecramur quot peccata cōmittimus:
2.Tes.2.b t mysteria idoli illi⁹ vel illius suscipim⁹. vnde: Jam enī mysteriū operat iniquitatis. Circūeuntes ergo querunt quomodo vnūquēq; mysterijs suis consecrent. Si senseris malignuz spiritum loqui in corde tuo: vt te ducat ad aliquod opus peccati: Intellige quia vult te obsecrare alicui demoni vt suscipias mysteria diaboli. Adest vnicuiq; nostrum angelus bonus qui regat: moneat: qui p actibus nostris corrigendis t inserationibus exposcendis quotidie videat faciem dei. Et sm Apoc.2.a Apocalypsim iohānis: Unicuiq; ecclesie generaliter angelus preest: qui vel collaudat pro bene gestis populi: vel pro delictis culpatur. In quo stupendi mysterij admiratione p moueor: q̄ tanta cura deo est de nobis: vt etiā angelos suos culpari pro nobis t cōfutari patiat: Sicut enim cum pedagogo traditur puer. Si minus dignis imbutus appareat disci/plinis: culpa ad pedagogū refertur: nec ita puer a patre vt pedagogus arguitur: nisi durus et lasciuus t ꝓteruus pedagogi salutaria monita spreuerit. Quid aūt illi anime fiat docet ꝓpheta dicēs: Derelinquet filia sion Esa.1.a sicut tabernaculum in vinea t̄c. Sui enim arbitrij est anima: t ideo iustus dei iudicium est: q̄ sponte sua vel bonis vel malis monitorib⁹ paret. Maior autē cura humane salutis deo est q̄ diabolo perditionis. Quasi enim nō sufficiat angelorum diligentia cōtra demonum: et eos qui ad peccandū trahunt insidias. Ip se vnigenitus dei adest: defēdit: custodit: t nos ad se trahit. Unde vobiscum sum vsq; ad consūmationem seculi. Nec sufficit esse nobiscum: vim nobis facit: t ad salutem trahit. Unde: Omnia trahām ad meipsum. Uides quomodo nō solū Joh.12.c volentes: sed etiam cunctantes trahit. Unde volenti sepelire patrem suum: nec spacium tēporis dedit sed ait: Sine mortuos sepelire mortuos suos t̄c. Pater etiā nos trahit. Unde: Nemo venit ad me: nisi pater meus traxerit eū: qui ser/uis suis dicit: Quoscūq; inueneritis cōpellite intrare. Sanctus quoq; spūs ait: Separate mihi paulum t barnabā t̄c. Act.13.a Prohibet etiā paulū ire in asiā: t cogit ire hierosolymā: p/dicēs q̄ vincula t carceres maneant eū ibi. d Tolle cunctos t̄c. Orige. Fortassis referunt hec ad angelos. Uenīet enī ad iudiciū nobiscū: t stabant ante solem iusticie: ne forte aliqđ cause ex ipsis fuerit q̄ deliquim⁹: ne forte minus opis exp̄derint: ne nos a peccatis reuocarent. Unū in apocalypsi. Habeo aliqđ aduersum te q̄ habes ibi tenētes doctrinā balaā t hmōi. Si enī mercedē sperat angelus qui nos cōsignatos accepit a deo ꝓ his que bene gessim⁹: tinet t culpari ꝓ male gestis. Et ideo ostētari dicunt cōtra solem vt appareat quozū culpa cōmissa sint peccata ꝓ que beelphegor vel cuilibet idolo ꝓ qualitate peccati consecramur. Q: si princeps. i. cuiq; angelus cōsignatus nō defuit sed de bonis cōmonuit: t locutus est in corde meo in eo dūtaxat in quo me cōscientia reuocat a peccato: t ego spretis eiꝰ monitis t conscientie retinaculo in pctis ꝓrupi: duplicabit mihi pena ꝓ cōtemptu monitoris t facinoris cōmissi: ne mireris si angeli veniāt cū hominibus ad iudiciū. Ipse enī dñs ad iudiciū veniet cū principib⁹ populi sui. Ostēdant g̃ principes: t si in illis culpa est: desinit ira dei a pplo. Debem⁹ ergo magis esse solliciti sciētes q̄ nō solū ꝓ actibus nostris stabimus ante tribunal dñi: sed t angeli tā q̄ principes t duces nostri. Ūñ: Obedite Heb.13.c ꝓpositis vestris: ipsi enī puigilāt rōnē reddituri ꝓ animab⁹ vestris. Orige. Populus peccat t principes ostentant contra solē ad examinandū: vt arguant a luce. Nō enī tantum ꝓ suis arguunt delictis: ꝓ populo enī cogunt principes reddere rationem: ne forte nō docuerint: nō monuerint: non sollicite arguerint eos qui primū peccauerunt ne contagio dispgeret in populos. In ipsos enim conuertetur ira dei: et cessabit a

a ſ consecrati sunt. s. idolis gentiū. b ſ non solum. s. manducauerunt.

a sua. At illi cōmederūt: t adozaue
b runt deos earuz. †Initiatusq; est a
c a ſ q: arguit eos lex negligentes t desides.
israel beelphegor: Et iratus dñi/ b
nus dixit ad moysen: Tolle cun/ c
d ctos principes populi t suspēde d
a ſ quē nihil latet. b ſ palā. s. vt omnibus sint exemplum.
eos cōtra solē in pātibulis: vt e
auertatur furor meus ab israel.

Nico. de lyra

a Initiatusq; est israel beelphegor. i. applicatus est siue coniūctus cultui illi⁹ idoli. b Et irat⁹. Hic ꝓr ponit huius trāsgressionis punitio. Et primo in generali. secdo in speciali ibi: Et ecce vnus. Circa primū dicit: c Tolle cūctos pri. po. t sus. eos. dicunt expositores nostri q̄ punitio primo facta est in principib⁹ per suspēsionē: q: aliqui erāt culpabiles in trāsgressione idolatrando: t alij subditos reprimere negligēdo. Ra. Sa. aliter exponit dicēs: Tolle cūctos principes populi. i. congrega eos vt iudicent t puniant transgressionē predictam. d Et suspende eos. s. qui inuenient culpabiles: t hoc vltimū non refert ad principes. e Contra solez. vt pena sit publica sicut t peccatū: t ad terrorē alioꝝ. t dictū Ra. Sa. cōsonare videt huic qđ subdit:

sabit a populo. Nec si cogitarent homines: principatus non ambirent: sufficit cuiq; pro peccatis ppriis argui ⁊ reddere rationem. Quid necesse est ꝓ peccatis populi ostentari contra solem ante quē nihil potest abscondi: nihil obscurari? Aug⁹. Et dixit dominus ad moysen: Accipe duces populi ⁊ ostenta eos domino cōtra solem: ⁊ auferet ira animationis dñi ab isrl. Iratus dñs de fornicationib⁹ israel carnalib⁹. s. ⁊ spūalib⁹: Mā ⁊ filiab⁹ moab se miscuerāt: ⁊ idolis fuerāt cōsecrati. moysi dixit vt ostentaret dño duces ppli cōtra solē. i. palā in conspicuo hui⁹ lucis. Mā grecus ait: paradigmatison qō dici posset exempla: qz paradigma exemplū dicit: Mā Aqla dixit. Cōfige: vel potius surfū cōfige: Symmachus aūt suspende. Sed mirū est q scriptura desistit narrare vtrū hoc fuerit ex p̄cepto dñi impletū: qō cōtemni potuisse nō video: aut si contēptū est ipune cōtemni. Si autē factuz est ⁊ tacitū: cur ex eo q phinees transfixit adulteros placatū fuisse dñm scriptura dicit plagā cessasse? Quasi crucifixis ducib⁹ sicut p̄ceperat dominꝰ: adhuc indignatio pseuerās alio mō placāda videret: cū falsū esse nō posset qō p̄nūciauerat dicēs: Auertet ira animaduersionis dñi ab isrl. Si ḡ factū erat qs dubitet iram fuisse auersam? Quid ḡ opus erat: vt phinees ad placandū deū in adulteros vindicaret: ⁊ scriptura phiberet q sic placauerit dñm? Misi forte intelligam⁹: cū illō qō p̄ceperat dñs de ducib⁹ ppli moyses implere disponeret: voluisse eū etiā fm legē talia punire flagitia: vt iuberet vnūquēq; interficere ꝓximū suū dūs alienis consecratū: ⁊ interea illud phinees faceret: ⁊ sic ira dei iam placata: nō opus fuisse duces ppli crucifigi. Nec sane seueritas illi tempori congrua q̄tū malū sit fornicationis et idolatrie prudentiū fidei satis euidenter ostendit.

a Qō cū vidisset phi. Origē. Nec edificauerūt priorē ppm: tibi aūt qui a xpo redēptus es cui ō manibus gladius corpalis ablat⁹ est: ⁊ datus est gladius spūs: arripe hūc gladiū. Et si vides israeliticū sensū cū madianitis scortantē meretricib⁹: id est cū diabolicis cogitatiōib⁹ volutātē: ne parcas: ne dissimules: statiz pcute: pctm̄ perime: ipsā quoq; vulnā. i. secreta nature discutiens ⁊ penetrās ipm fomitē peccādi reseca: ne vltra cōcipiat ⁊ generet: ⁊ maledicta peccatoꝝ soboles israelitica castra cōtaminet. sic enī sedabis iram dei. Preueniſti enī diē iudicij que dies ire dr ⁊ furoris. Et exterminato fomite peccati q̄ hic vulua mulieris appellat: ad iudiciū venies securus. Orem⁹ ḡ vt inueniā semp paratū istū gladiū spūs p quē exterminent ipsa semina et concepta culpa: ⁊ ꝓpitius vobis fiat deus p verū phinēē dñm nostrū iesum christū. b Arrepto pugione, significat p crucē xpi nō solū idolatriā: sed ⁊ oēm carnis affectū vel cōcupiscētiā primi: ⁊ sic deū placari. c Occisi sunt. xxiiij. milia. Quia lumē veritat⁹ ⁊ iusticie relinquētes cecitatē idolatrie ⁊ fornicatiōis amauerūt: solis eterni lumine priuati: mort⁹ tenebras incurrūt. Visibiles enī sol vigintiquattuor horis orbē illustrat: ⁊ suo ambitu noctis tenebras fugat: sic et christus ad fugandas peccati tenebras per apostolos et ꝓphetas mundū illustrat.

d Pactum sacerdotij sempiternuz. Quisquis zelo dei compunctus carnis stimulos contemnit cōprimit vel subiectos ne lasciuiant corrigit: sempiternum sacerdotiū acquirit: ptinens ad eundem de quo dicit: Tu es sacerdos in eternū fm ordinē melchisedech. cū quo eternū regnū possidebunt. Interp̄tatur aūt phinees ore parcēs: vel ore requieuit: vel oris auguriuz. Eleaçar deus meus adiutor vel dei adiutoriū. Aaron mons fortitudinis vel mons fortis. Que nomina cōgrue p̄dictū sensuz exprimunt. Qui enī ore parcit ne prava loquat: et mysteria celestia exponit: auditoribus p dei adiutoziū pium laborē explens: ad mōtē fortitudinis. i. christum feliciter ascendit. e Erat autem nomen viri ⁊c. Israelita qui fornicatus est cū madianitide: significat eos qui ab ecclesia per errorem vel prauā operationem separati: blasphemiā dei inter infideles excitāt. Quib⁹ dr: Per vos blasphemat nomē dei i gētib⁹. q̄s noīa ista ostēdūt. Mā ⁊ çambri iterp̄tat psalmus vl canticū. Salumi: tentationē respiciens. Symeon audiuit tristiciam: vel nomen habitaculi. Coçbi calix immensus: vel immola mihi. Sur: murus vel angustia. Madian:

a Dixitq; moyses ad iudices israel. ꝓximos suos ⁊c. principes enī erant de iudicibus.

b Et ecce vnus. Hic ponit punitio dicte trāsgressionis in speciali cum dicit: Et ecce vnus. iste fuit magis effrons ⁊ audax in peccato suo q̄ alij: quia erat princeps in tribu symeō. vt habet. i. ⁊ de isto dicunt Josephus et Ra. Sa. q i palam dixit moysi coram iudicibus populi: q licite poterat ingredi ad illam mulierem ⁊ accipere eam vxorem: sicut moyses acceperat sephoram filiam sacerdotis madian: vt habetur Exo. ij. sed nō erat simile: qz quādo moyses acceperat sephorā: adhuc nō erat data lex filijs israel que prohiberet matrimoniū cum alienigenis: nec moyses per vxorem suam fuit tractus ad idolatriā: sed ecōtrario ipse traxit eam de ritu gentili ad cultum veri dei. c Intrauit coram fratribus suis. i. contribulibus: qui ei psuadebant contrarium.

d Videnti moyse ⁊ omni turba filiozum israel: nō q viderent ipsum concubantem cū muliere: vel intrantem locum vbi ipsa erat: quia nō erat ita ꝓpe tabernaculum federis: ſz quia videntibus moyse ⁊ alijs ipse recessit de loco dicens: q ibat ad mulierem illam pro actu venereo: ⁊ sic grauis erat eius culpa: tum ex contemptu tali: tum etiā ex publicatione. e Qui flebant ante fores: abernaculi. ti. mentes iram dei propter peccatum populi.

f Quod cū vidisset phinees. p̄dictum virum sic ptinaciter ⁊ inuerecunde recedentē. g Surrexit ɔ medio multitudinis. accensus zelo legis.

b Ingressus est post virū israelitem in lupanar. In hebreo habet: In tabernaculuz. vnde dicunt aliqui hebrei q intrauit tabernaculum illius prīcipis vbi adduxerat p̄dictam mulierem vt ibi cognosceret eam carnaliter. Alij aūt q intrauit tabernaculum mulieris quod erat extra castra per modum prostibuli: vt dicit translatio nostra.

i Et p fodit ambos. qz repperit eos in coitu.

k Cessauitq; plaga a filijs isrl. qz p zelū ipi⁹ phinees dñs fuit placat⁹ ne ꝓcederet vltra plaga in populo vt patet ex littera sequēti. l Ecce do ei pacem federis mei. i. dignitatē sacerdotij post patrē suū. licet enī dominus dedisset sacerdotiū aarō ⁊ filijs eius: tamen phinees non erat certus q deberet superuiuere patri suo: ⁊ ei succedere in sacerdotio: sed hic fuit certificat⁹ de vtroq;. m Erat aūt nomē viri ⁊c. hoc dicit ad cōmendationē phinees: qz zelo dei motus non timuit occidere p̄cipem vnius tribus. n Porro mulier madia. ⁊c.

Dixitq; moyses ad iudices isrl: a
†Occidat vnusquisq; ꝓximos suos qui initiati sunt beelphegor.
Et ecce vnus de filijs israel intra b
uit coram fratribus suis ad scor c
tum madianiten vidente moyse d
⁊ omni turba filiozum israel: qui e
flebant ante fores tabernaculi.
ſ christus.
a †Qō cū vidisset phinees filiꝰ elea f+
a ſ nobis quoq; contra talia surgendū est.
çari filij aaron sacerdotis: surrexit g
b de medio multitudinis: et arre
ſ gladio spiritus.
pto pugione ingressus ē post vi h
ſ israeliticum sensum.
rum israelitem in lupanar ⁊ per i
a ſ diabolicā cogitationem.
fodit ambos simul: virū. s. et mu
ſ ipso fomite peccati.
lierē in locis genitalibus. †Cessa k
uitq; plaga a filijs israel: et occisi
sūt vigintiquattuor milia homi
num. Dixitq; dominus ad moy
sen: Phinees filius eleaçari filij l
aaron sacerdotis auertit iram
meā a filijs israel: quia çelo meo
commotus est contra eos vt nō
ipse delerem filios israel in çelo
meo. Idcirco loquere ad eum:
†Ecce do ei pacem federis mei: ⁊ m
erit tam ipsi q̄z semini illius pactuz sacerdotij sempiternū: quia
çelatus est pro deo suo: et expia e uit scelus filiozum israel. Erat au m
tem nomē viri israelitę q occisus
ſ Psalmus vel canticū.
est cum madianitide çambri filiꝰ
ſ tentationem respiciens.
salumi dux de cognatione ⁊ tri
ſ audiuit tristiciā: vel nomen habitaculi.
bu symeonis. Porro mulier ma n
dianitis quę pariter interfecta ē

† Exo.32.f

† Deu.21.e

† Ecci.45.d
1. Mach.2.f

† 1. Co.10.b

2.q.7.c. nos si. i fi. 25.q.8.legitur. et. c. occidit phinees.

Deu.17.a

Soph.1.d

Pſa.109.

Rom.2.d

contradi/

hoc ex/

¶ cõtradictio vel resp̃sio. Tam bn ¶ fornicatorẽ corporalẽ vl̃ spiritualẽ significat: q̃ nõ canticum laudis sed psalmũ irrisionis inter inimicos xp̃i excitat.

ps. 68. Vñ: Inme psalebant q̃ bi. vinum. Hic ¶ ad tentationem respiciẽs: ⁊ tentationi cõsentiẽs: sub noĩe habitaculi. i. sub nomine ecclesiastici de casu suo ingerit tristiciam fidelib⁹: qz calicis ĩmensi amore repleĥ. i. gule deseruiẽs semet ip̃m diabolo immolauit: cũ mẽbra sua libidini tradidit. Hic ꝺ dictiõis rñsum ab aduersarijs dei pauo opere efficiẽs: muris eterni carceris ⁊ ãgustie semet ip̃m immersit: vbi cruciabitur die ac nocte vsq̃ ad nouissimũ quadrãtẽ.

Ca. XXVI

a ¶ Ostq̃ noxiorũ sanguis p effusus est: dixit dominus ad moysen ⁊ eleazarũ filiuz aaron sacerdotẽ:† Numerate omnẽ sũmã filiorũ israel a vigiti annis ⁊ supra p domos ⁊ cognationes suas cũctos qui possunt ad bella ꝓcedere. Locuti sũt itaq̃ moyses et eleaçar sacerdos ĩ cãpestrib⁹ moab sup ioz danẽ ꝓtra hiericho ad eos q̃ erãt a vigiti annis ⁊ supra: sicut dñs imparat: quoz iste ẽ numer⁹. Ruben primogenit⁹ israĥ:† huiꝰ filius enoch: a quo familia enochitaz. et phallu: a quo familia phalluitarũ: et esrom: a quo familia esromitarũ. et charmi: a quo familia charmitarũ. hẽ sũt familie de stirpe ruben: quarũ numerus inuẽtus est quadragintatria milia ⁊ septingenti triginta. Filius phallu: heliab: huius filij namuel et dathan et abiron.† Isti sunt dathan ⁊ abiron principes populi q̃ surrexerũt contra moysen et aaron in seditione chore quãdo aduersum dñm rebellauerunt: ⁊ aperiens terra os suũ deuorauit chore morientibus plurimis qñ cõbussit ignis ducentos q̃nquaginta viros. Et factũ est grande miraculum vt chore pereũte filij illi⁹ nõ perirent. Filij symeon p cognationes suas. Namuhel: ab hẽ familia namuhelitaz. ⁊ iamin: ab hẽ familia iaminitaz. iachin: ab hoc familia iachinitaz. çare: ab hoc familia çareitarum. saul: ab hoc familia saulitarũ. hẽ sũt familie de stirpe symeon: quarũ omnis numerus fuit viginti duo milia ducẽti. Filij gad p cognationes suas. Sephon: a quo familia sephonitarum. aggi: a quo familia aggitarum. suni: a quo familia sunitarum. Hasebon: a quo familia hasebonitarum. Hery: a quo familia heritarum. Arod: a quo familia aroditarum. Areli: a quo familia arelitarum. Hi sunt filij gad per familias suas: quorum numerus inuentus est quadragintaquinq̃ milia ⁊ quingenti. Filij iuda: her et onan: qui mortui sunt in terra chanaan. Et fuerunt filij phares: hesron et hamul. Filij zare: zamri et ethan et aman et calcol et dara: simul quinq̃. Filius charmi: achar qui conturbauit israĥ: peccato furti anathematis. Filius ethan: azarias. Filij hesron qui nati sunt ei: hesrom: a quo familia hesromitarum. et chaleb: a quo familia chalebitarum. et hur: a quo familia huritarum. et hur genuit vri: a quo familia vritarum. Filius vri: bezeleel: huius filius vri: a quo familia vritarum. Filius vri: bezeleel: huius filius vri: a quo familia vritarum. Filius vri: bezeleel: huius filius

tiones suas.sephon:ab hoc familia sephonitarũ.aggi: ab hoc familia aggitarũ.suni:ab hoc familia sunitarum.oẽni:ab hoc familia oẽnitarum.her:ab hoc familia heritarum.harod: ab hoc familia haroditarũ.arihel: ab hỹ familia arihelitarũ. Iste sunt familię gad:quarũ ois numerus fuit quadragita milia ẽngẽti:† Filij iuda her ⁊ onan q̃ ambo mortui sũt ī terra chanaan. Fuerũtq; filij iuda p cognationes suas:sela:a quo familia selaitarũ.phares:a quo familia pharesitarũ.çare:a quo familia çareitaꝝ. Porro filij phares :esrom:a quo familia esromitaꝝ.⁊ amul:a quo familia amulitarũ. Iste sũt familię iuda quarũ ois numerus fuit septuaginta milia quingẽti. Filij isachar per cognationes suas:thola: a quo familia tholaitarum.phua: a quo familia phuatarum. iasub:a quo familia iasubitarum.semram:a quo familia semramitarum.Hę sunt cognationes isachar:quarum numerus fuit sexaginta quattuor milia trecentoꝝ. Filij çabulon per cognationes suas:sared:a quo familia saredítarum.helon:a quo familia helonitarum.ialel:a quo familia ialelitarũ.Hę sunt cognationes çabulon: quaruꝫ numerus fuit sexaginta milia quingentoꝝ. Filij ioseph p cognationes suas manasse et ephraim. De manasse ortus est machir: a quo familia machiritarum. Machir genuit galaad:a quo familia galaaditarũ. Galaad habuit filios hieçer: a quo familia hieçeritaꝝ: ⁊ helech :a q̃ familia helechitarũ. et asrihel:a quo familia asrihelitaruꝫ:et sechem:a quo familia sechemitarum.et semeda:a quo familia semeditarum:et epher:a quo familia epheritarũ. Fuit autẽ epher pater salphaat:qui filios non habebat sed tantũ filias:† quaruꝫ ista sunt nomina:maala ⁊ noha ⁊ egla et melcha et thersa.Hę sunt familię manasse: et numerus earum quinquaginta duo milia septingẽtoꝝ. Filij aũt ephraim per cognatiões suas fuerũt hi:Suthala:a quo familia suthalitarum.becher:a quo familia becheritarum.tehen : a quo familia tehenitarũ. Porro filius suthala fuit heran:a quo familia heranitarum.Hę sunt cognationes filiorum ephraim:quarum numerus fuit triginta duo milia quingentoꝝ. Isti sunt filij ioseph per familias suas. Filij beniamin in cognationibus suis. bale: a quo familia baleitaruꝫ.açbel:a quo familia açbelitarum. açhiram:a quo familia açhiramitarũ.supham: a quo familia suphamitarum.huppham a quo familia huphamitarum.Filij bale:hered et noemã.De hered familia hereditarum. De noemã familia noemitarũ.Hi sunt filij beniamin per cognatiões suas: quorum numerus fuit quadragintaquinq; milia sexcentorũ. Filij dan per cognationes suas. Suham:a quo familia suhamitarũ. Hę sunt cognationes dan:per familias suas.Omnes fuere suamite quorũ numerus erat sexagintaquattuor milia quadringẽtoruꝫ.Filij aser per cognatiões suas. Iemna:a quo familia iemnaitarũ. iessui:a quo familia iessuitarũ. brie:a quo familia briéitarum. Filij brie haber:a quo familia haberitarum: et melchiel:a quo familia melchielitaruꝫ. Nomen autem filię aser: fuit çara.Hę cognationes filioꝝ aser ⁊ numerus eorũ fuit quinquaginta tria milia quadringẽti. Filij neptalim p cognationes suas: iesibel:a quo familia iesibelitarum.guni:a quo familia gunitaruꝫ.ieser:a quo familia ieseritarũ. sellẽ:a quo familia sellemitarum.Hę sunt cognationes filioꝝ neptalim p familias suas:quorum numerus quadraginta quinq; milia quadringentoꝝ. Ista ẽ summa filioꝝ isrł qui recensiti sunt:sexcenta milia ⁊ mille septingẽti triginta. Locutusq; est dominus ad moysen dicens : Istis diuidetur terra iuxta numerũ vocabuloꝝ in possessiones suas.

a Istis diuidet terra. Orige. Reprobatur prior populus q̃ est in circũcisione et introducit scos ꝺ̃ p putio:q̃ paternã hereditatẽ cõsequit nõ a moyse sed a iesu: Moyses ei si dat aliquib⁹ hereditatẽ nõ ītra iordanẽ quẽ nec trãsit oĩno:extra dat terrã:nõ fluentẽ lac ⁊ mel:sꝫ pecorib⁹ aptã:muta aialia et irrõnabilia melius q̃ hoies nutrientẽ. Iesus meus scõs ppłs terrã dat lacte ⁊ mel le manãtẽ: imo q̃ est fauus mellis p oĩni terra. Et moyses q̃dẽ hereditatẽ nõ dat ī clero:nec põt p ples bes domos familias noĩa ⁊ merita singuloꝝ diuina sorte pensare. Hoc facit solus iesus:cui oẽ iudiciũ dedit pater. Ipse scit etiaꝫ quõ vnũquẽq; digna mansione dispenset. Sunt aliqui tũ in istis q̃ supemineant: ⁊ oĩno nõ ducunt ad sortẽ:oẽs leuite.s.hỹ est oẽs q̃ intente pmanẽt in ministerio dei: quigiles in seruitio eius excubias gerũt:sortẽ inter ceteros nõ querũt vel accipiũt: sed nec in terra ẽ sors eorũ:ipe dns ẽ sors eis ⁊ hereditas. Hi sunt q̃ nullis corporee nature obstaculis hebetati:oĩm inuisibiliũ gliam supgressi ī sola dei sapia ⁊ verbo:ei viuẽdi vsũ exercitiũq; posuerũt q̃ nihil corporeũ requirũt. Sꝫ solã agnitionẽ secretorum dei: ⁊ vbi est cor coꝝ ibi est et thesaurus: semp ī dño ⁊ in verbo eius ⁊ in sapientia delectabũt. Hic eis cib⁹: hỹ poculũ: iste diuitie hỹ erit regnum. Qui aũt iferiores sũt:hereditatẽ terre accipiunt : ꝫ sublimioris alicui⁹ ⁊ potẽtioris. Terra ei viuẽtiũ ꝓmittit:q̃ viuẽtiũ ꝺ̃: qz nescit mortem. Et isti q̃dẽ magni ⁊ bti: hỹ beatiores illi q̃ iaz nõ p speculũ ⁊ ī enigmate:neq; ī substãtijs corporalib⁹: sed facie ad faciẽ deũ vi debũt sapie lumine radiati: et mere diuinitatis

Ioh. 5.d

Deu.18.d

Mat.6.c

a

b

c

d

e

f

g

† Gen.31.g

† Ios.17.a Ioh.17.d

Pluribus

uinitatis capaces p puritatē effecti. Orige. Terre huⁱ diuisio ⁊ hereditas formā celestis hereditatis tenet q̄ sanctis diuidet. Sunt
Dat.7.b ibi plures: sunt ⁊ pauci: sed pauci beatiores. Multi enī q̄ p latā viā q̄ ducit ad mortē cūt. Qui vero p artā viā q̄ ducit ad vitā tendunt
Luc.13.c pauci dicunt. Et alibi dr: Ꝙ pauci sūt q̄ saluant. ⁊ alibi: Ubi mul
Ps.24.b plicat iniq̄tas: refrigescit charitas multoꝝ nō paucoꝝ. In arca Noe (vbi mēsura celi/tus dat) in inferioribⁱ trecētorū cubitoruꝫ ponit lōgitudo: ⁊ q̄nquagīta latitudo. Sūmitas vero vniⁱ cubiti spacio cōsūmat. In inferioribⁱ enī bestie erāt ⁊ pecudes. In superioribⁱ aues. in summis vero homo rōnalis. Ipse vertex in vnū cubitū colligit. Omnia enī ad monadē reducunt. Pone oēm humani generis numerū: elige fideles: pauciores erūt ꝯ vniuersi de fidelibⁱ: elige meliores: pauciores reperies. De ipsis rursus elige p fectiores pauciores erunt. Et quāto eligēdo p cesseris: tanto panciores inueniēs: donec tandē venias ad vnū aliquē qui confidenter dicat q̄ plus oībus laborauit. Qui hoc mō plures sunt plus terree et corporee hereditatis accipiūt. Pauci aūt exiguum q̄ plus habent in dño. Alij nihil oī no terrene hereditatis accipiūt q̄ digni sūt sacerdotes esse ⁊ ministri dei. Horū enī exī tegro ipse dñs hereditas est. Ipsi tñ p pter iumenta sua accipiunt aliquid terre: sed illius q̄ vrbibus cōtigua est. a Pluribⁱ maiorē. Ut scz numerosioꝝ tribⁱ maiora spacia terre sortiat: q̄ minor autem fuerit hoīm numero minorē. Unus iustⁱ fm q̄ a deo acceptus p plurib⁹ habet. vñ: Per vnū
Eccl.16.c sapientē habitabit ciuitas: tribus autē iniquorū desolabit: et vnus iustus p toto mūdo. Iniqui aūt et si multi sint: exigui ⁊ pro nihilo ducunt apud deum. Est ergo et multitudo laudabilis: vnde abrae quez eduxit
Gen.15.b foras. ait: Respice celū si potes dinumerare stellas ita erit semē tuū tē. In quo notādū quia iustus in interioribus semper consistit quia in abscondito orat patrē: et omnis gloria filie regis. i. regalis anime intrinsecus est: sed deus educit eum foras cū res postulat et rerum visibilium ratio.

b Ut sors terram. Per sortem p̄cipit diuidi hereditas: sed video ipsum moysen cui ista mandant: nō sorte diuidere hereditatē.
Jos.15.a Ruben et gad ⁊ dimidie tribui manasse. Je
Jbi.16.a sus quoq̄ extra sortem dat hereditatem tribui iude et caleb et tribui ephraim: ⁊ dimidie tribui manasse. In ceteris sors mittitur vnde puto q̄ in celesti hereditate aliqui nō venient ad sortem: neq̄ cum ceteris (cuius sancti sint) numerabunt: sed erit egregia eorum hereditas: sicut fuit caleb: ⁊ tribui iude et iesu filio naue. Sicut enī cum adepta victoria diuiduntur spolia: egregij bellatores cum ceteris non ducunt ad sortem: sed optima queq̄ virtutum merito percipiunt: ceteri sorte vtuntur iure victorie. Ita videtur mihi christus dominus meus factur⁹. Illis enim p̄cipuos et sublimes decernet honores: quorum facta magnifica et subli/
Job.14.d mes cognoscit virtutes. vnde ait: Volo pater vt vbi ego sum illic et isti mecum sint. et
Luc.22.c alibi: Se debitis et vos super duodecim thronos. et alibi:
Job.17.b Sicut tu in me pater: et ego in te: ita et isti in nobis vnum sint. Nec omnia non sorte descendunt: sed dilectionis p̄rogatiua. c Nisi caleb filius iephone tē. Isido. Sexcenta milia armatorum de egypto dicuntur egressa: et duo tantuꝫ in terram promissionis ingressi. Multi enim per baptismum ad fidem transeunt: sed ad celestem patriam pauciss̄imi per/
Ps.20.b ueniunt: fm illud: Multi vocati: pauci vero electi. Duo tantum ingrediuntur propter eos qui ex vtroq̄ populo celeste regnum adipiscuntur: vel qui per actionem et contemplationem ad eternam beatitudinem predestinant.

Date nobis

fdignitate vite.

a Pluribus maiorē partē dabis a
⁊ paucioribus minorē: singulis
sicut nūc recēsiti sunt tradet pos/
b sessio: ita dūtaxat vt sors terrā b
tribⁱ diuidat ⁊ familijs. Quic
quid sorte cōtigerit: hoc vel plu/
res accipiant vel pauciores. Hic c
quoq̄ est numerus filioꝝ leui p
familias suas. Gerson: a quo fa/
milia gersonitaꝝ. Caath: a quo
familia caathitarum. Merari: a
quo familia meraritarū. Hę sunt
familię leui: Familia lobni: fami
lia hebrōi: familia mooli: familia
musi: familia chori. At vero ca/
ath genuit amrā: q̄ habuit vxorē d
iochabeth filiā leui quę nata est
ei i egypto. †Hęc genuit viro suo
amram filios aaron ⁊ moysen: ⁊
mariam sororem eoꝝ. De aaron
orti sunt nadab ⁊ abiu ⁊ eleaçar
⁊ ithamar: †Quoꝝ nadab ⁊ abiu
mortui sunt cū obtulissent ignez
alienum coram dño. Fueruntq̄
omnes qui numerati sūt viginti
tria milia generis masculini ab
vno mēse ⁊ supra: qui nō sunt re
cēsiti inter filios israel: nec eis cū
ceteris data est possessio. Hic est
numerus filioꝝ israel qui descri/
pti sunt a moyse ⁊ eleaçaro sacer
dote in campestribⁱ moab supra
iordanem contra iericho: inter e
quos nullus fuit eoꝝ q̄ ante nu/
merati sūt a moyse ⁊ aaron i de/
serto sinai. Prędixerat enī domi
nus q̄ oēs morerent i solitudi/
ne: nulluscq̄ remāsit ex eis nisi ca f

fidelēs. s. vtriusq̄ populi vel sectatores actionis vel contemplationis.

leb filiⁱ iephone: ⁊ iosue filiⁱ nun.

a Plurib⁹ partē maiorē. scīm enī q̄ tribⁱ aliqua habebat plures familias ⁊ plures domos: fm ꝟ debebat plus accipere de hereditate in terra p̄missionis.

b Ita dūtaxat vt sors terrā tribⁱ diuidat hoc dr ad excludendum cōtēciones q̄ possent oriri in diuisione terre: si fieret simpliciter ex humana ordinatione: sic tñ cadebat sors ordinatione diuina: q̄ sors cuiuslibet tribus cadebat super ptem terre sibi p̄portionatā fm pluralitatē vel paucitatē familiarū ⁊ domoꝝ in ea cōtentarū: fm q̄ dr Prou.xvj. Sortes mittunt in sinū: sed a dño tēperāt. Alij dicūt q̄ terra primo diuisa est p ptes equales tribubus: et postea quelibet pars diuisa est in familijs et domibⁱ p sortes ⁊ p ptes ineq̄les: qz illa familia q̄ habebat plures domos: habebat partē maiorē. c Hic q̄z ē numerus. Hic p̄nr numerat tribⁱ leui cui nō est terra diuisa sicut alijs: ⁊ tō numeratio eiⁱ ponit post ordinationē de diuisione terre. ⁊ ptz lra vsq̄ ibi:

d At vo caath tē. Iochabeth filiā leui. Ista aūt iochabeth ꝟ recolit p̄pter excellentiā moysi ⁊ aaron quorū mater fuit: dicit aūt hic filia leui: nō qz eā genuit sz qz fuit neptis sua. s. filia filij sui: ⁊ p talē modū labā vocauit filios iacob filios suos: qz erāt filij filiarū suarū: vt habet Gen.xxxj.ca. ⁊ ꝟ fuit diffusius declaratum Exo.ij. e Inter quos nullus fuit eoꝝ q̄ ante numerati sūt: scz i p̄cipio libri huius: hoc aūt addit: qz numeratio ista differt ab illa in multis: de quo nullus debet admirari: qz est aliorū hoīm. f Misi caleb filiⁱ iephone et iosue filius nun: erant ei excepti a dei sētia.

Ca. XXVI

Moraliter

et† Postq̄ noxiorum sanguis effusus est tē. Per hoc q̄ dominus p̄cepit post mortem peccatorum qui fuerunt viginti quatuor milia numerare remanētes in vita sicut paterfamilias post gregis mortalitatem numerat partem remanentem: et sic cognoscit numerū vtroruq̄. Moraliter fuit significatum q̄ corā deo recolere debemus et numerare peccata nostra que sūt opera mortua: et opera bona que sunt opera viua: illa ad dolendum ⁊ de ipsis misericordiā postulādū. ista vero ad agēdū deo grās cuius adiutorio sūt facta Joh.xv. Sine me nihil potestis facere: et Esa.xxvj. Oīa opa nostra operatus es in nobis dñe. Allegorice vero p ꝟ q̄ mortuis trāsgressoribⁱ i desero fm dei sniam supra positā. xiij. ca numerat hic nouⁱ ppls trāsiturus iordanē ⁊ p̄missōis terrā intraturⁱ significatū fuit q̄ ppls numero ⁊ merito finali ad nouū ptinēs testamētū vtpote q̄ p sacramētū baptismi trāsiuit qđ p iordanem significat eo q̄ fuit ibi institutū q̄n saluator noster tactu sue sanctiss̄ime carnis cō tulit aquis virtutē regenerandi. terrā intrabit viuētiū fidelibus promissam. In eo. ca. xxvj. vbi dr in postilla: Et factū est grāde miraculū: quale aūt fuit nō habet ex textu.

Additio. Ubi translatio nostra habet: Factū ē grāde miraculū: vt chore pereūte filij eiⁱ non

perierūt

perierunt. in hebreo habet: Facti sunt in signum. s. miraculū. Et quod addit: vt chore pereunte ꝛc. etiā nō est de textu: ꝛ sic refertur hoc quod dicit: Facti sunt in signum ad immediate p̄cedentia. s. q̄ illi qui fuerunt deuocati ab ore terre: similiter et cōbusti ab igne a deo egrediente: facti sunt in miraculū: quod est manifestū: vnde illa Glo. hebraica quā allegat postilla. nō habet fundamentum in littera: similiter nec hoc quod dicit q̄ Ps̄. Deus noster refugium ꝛc. fuit factus ꝓpter hoc miraculum non habet certum fundamentū: exponit enī aliter ꝓ ut ibidem. Similiter quod dicit q̄ dauid nō fecit omnes psalmos est cōtra opinionem Aug̃. quā credo esse veram: ꝓut in psalterio deo dante pluribus locis tractabit.

Glo. ordi.

A a Date nobis. Orige. Dabis pos sessionē ꝛc. Nec ꝑm historiā palā est omnib⁹ quid vigoris habeant qui sciūt leges istas nō solū apō filios isrl̃ custodiri: sed apud omnes hoīes: q̄ tū legibus viuūt. Unde apparet q̄ libertas filiarū salphaat nō solū eis hereditatē cōtulit: sed perpetua viuendi iura seculo dedit. Uides quanta sit historie etiā vtilitas: quis pōt leges istas dissoluere q̄bus vniuersus vtitur mūdus? Nos aūt queram⁹ quō spiritaliter edificemur. fieri enī pōt vt neq̄ filie mihi sint ꝑm carnē: neq̄ iuris hereditas: Erit ꝑ alicui ociosa lex q̄ diuina voce sanctita est. Requiramus ergo apud spūalē legē que sint iste quinq̄ filie? Quarū etiā si pater mortu⁹ fuerit ꝓ aliquo peccato: ipse tamen hereditatē iussu dei accipiunt. Uirtutes animi: ꝛ sensus mentis filij sunt: filie vero opera corporis ministerio impleta. Quinq̄ enī sunt corporis sensus q̄bus omne opus in corpore expletur. Iste ergo quīq̄ filie. i. operū p̄fectio: etsi patre orbate remaneant: nō abijciunt ab hereditate: sz nō excludūt a regno: sed in medio populi dei hereditatē accipiūt. Salphaat aūt interp̄tat vmbra in ore eius: hec est intellect⁹ operū pater. Sunt multi fratres in quibus intellectus altior ꝛ ꝓfundior nullus. Sed est in eis sensus emortuus. vnde:
B 11. Re. 25. f Et emortuū est cor ei⁹ in ipso. Hic igit si ad intelligentiam spiritualem nihil sapit: sed est emortuus: tamen si genuerit filias. i. opera mandatorum dei: hereditatē certe cū plebe dei consequet. Non potest quidem numerari inter eos quorum ipse dñs
Da. 10. b portio est: Multi ei vocati pauci vero electi. Ostēditur autē ipso noīe quare filios non potuit generare. Interp̄tatur enī vmbra in ore eius: qui vmbram legis in ore habet: ꝛ non ipsam imaginē rerum: nihil spirituale: nihil ꝓfundi intellectus sentire pōt: sola vmbra legis ī ore ei⁹ ē: sensus viuos ꝛ spiritales generare nō pōt: sz opa ꝛ actus q̄ sunt simpliciora vita mysteria. Et iō oñdit in his clemētiā dñi q̄ innocentiores etiā si sensu deficiāt: ꝛ bona opera habeant nō excludant⁹ ab hereditate sanctorum. Recte ergo locute sunt filie salphaat.

b Homo cum mortuus. Orige. Supponit⁹ lex de successione vt primo filius. Filia secūdo loco succedat. tertio frater. quarto patris frater: q̄ntus gradus certū aliquē nō designat. Sed quicunq̄ ꝓpinquior ex omni familia fuerit succedat. In his integer ꝛ p̄fectus est historie sensus: vt nihil requirere videatur: sed qui in spiritalibus legibus est eruditus potest intelligere diuersos successionum gradus: ꝛ quomodo prim⁹ sit cōsequēde celestis hereditatis gradus doctrine et scientie merito: qui est masculus filius. Secūdus operum prerogatiua q̄ est filia. Tertius cōpassionis ꝛ imitationis: vnde ꝛ frater nominat⁹. Sunt enī nōnulli qui spōte ꝛ ꝓprio intellectu nihil agunt: sed positi inter fratres ex imitatione ea videntur agere que illi agūt qui ꝓprio intellectu mouentur: datur etiam istis tertius hereditatis gradus quasi fratribus. Quartus quē fratrē patris nominat potest intelligi ordo hominū qui audita a patribus conant⁹ implere: nō tam ꝓpijs sensib⁹ moti nec p̄senti doctrina excitati q̄ veterū traditione: boni vero aliquid gerunt. Ultimus vero scribitur gradus qui quolibet pacto his ꝓximus fuerit: quasi diceret: sine occasione siue veritate doctrine quis aliquid boni fecerit non perdet mercedem suam.

Ascende

Replica.

Correctorij ꝓtra Burgen̄. In ca. xxvj. Burgen̄. ponit tria satis dubia ꝛ fortalsis falsa que non ꝓbat. Primo dicit id quod dicit⁹ de chore pereunte non est de textu: vbi sine auctoritate ꝛ ratione redarguit nostram translationez. Secundo dicit Glo. hebraicam quā allegat postilla. non habere fundamentum sed nec hoc probat auctoritate vel ratione: Cuius ꝓmittat eius ꝓbationem dare velle circa expositionem psalmi: Deus noster refugium. quē tū psalmū non tangit vnico verbo. Tertio dicit dauid cōposuisse omnes psalmos: ꝛ sic improbat beatū Hieronymū q̄ tū hoc habeat veritatē de auctoritatibus psalmorū dicet. j. in correctorio primo circa psalmū primū.

Nico. de lyra

La. XXVII ꝑs. 26. d
a Ceesserūt autez. ꝑ. 36. a
a Hic agit⁹ de diuisione terre inc̄ꝫtū ptinet ad mulieres. ꝛ diuidit⁹ in duas ptes: in partē principalē ꝛ incidētalē. sc̄a. ibi: Ad filios aūt isrl̃. Circa primū sciendū q̄ qz supra dixerat dñs: Istis. s. numeratis diuidet⁹ terra: ꝛ soli viri fuerūt numerati. ideo hic ostēdit⁹ in quo casu mulier debeat hereditare: videlicet q̄n pater eius nō habet filiuz ꝛ hoc ē q̄d dicit⁹: Accesserunt aūt filie salphaat ꝛc. q̄ nō habuit⁹ filiū.

b Atq̄ dixerūt. pater noster mortu⁹ est in deserto. dicūt hebrei q̄ fuit ille q̄ lapidatus est: eo q̄ colligebat ligna ī sabbato. vt dictū est. ℣. xv. ca. c Nec fuit in seditione que cōcitata est cōtra dñm sub chore: ꝑ allegauerūt ne eis diceretur: q̄ ꝓuiat⁹ fuisset iure hereditatis ex illa seditione: vt dictū fuit xvj. ca. d Sed in pec cato suo mortuus est. q. d. peccatū suū nulli nocuit nisi sibi. e Cur tollit⁹ nomē illi⁹. q. d. nō est iustū. f Retulitq̄ moyses causam ꝛc. q̄z dictū fuerat sibi prī⁹ a domino q̄ terra diuideret⁹ numeratis qui erāt tm̄ viri: ꝛ iō noluit eis dare hereditatē absq̄ aliqua determinatione dñi.

g Qui dixit ad eū ꝛc. ꝛ sic determinauit ꝓ ipsis. h Ad filios aūt isrl̃. Hic ꝓ̄r determinatur occasione filiarū salphaat q̄s debeat hereditare etiā in alijs casib⁹: q̄n pater nō habet filios quia si habet filiā debet succedere: ꝛ si nec filiam habeat: frater suus debet hereditare: q̄ si nec fratrem habuerit: patruus suus debet succedere: et si nec patruum habuerit alter de eius genere ꝓpinquior debet hereditare. ꝛ ptz littera. i Eritq̄ hoc filijs isrl̃ sāctū. i. firmum. k Lege ꝑpetua. sicut enī imperator ꝓter leges quas condidit ꝓ generali ordinatio

ne sui

a Ceesserūt autez filię salphaat filij epher: filij galaad: filij machir: filij manasse q̄ fuit fili⁹ ioseph: quarum sunt: noia maala ꝛ noa ꝛ egla ꝛ melcha: ꝛ thersa: sterūtq̄ cozā moyse ꝛ eleaçaro sacerdote ꝛ cūctis p̄ncipib⁹ populi ad ostium tabernaculi fęderis atq̄ dixerunt: Pater noster mor b tuus est ī deserto: nec fuit in sedi/ c tione q̄ cōcitata est contra dñm sub chore: sz in pctō suo mortu⁹ d est. Hic nō habuit mares filios: Cur tollitur nomen illius de fa/ e a milia sua qz nō habet filiū? Date nobis possessionē iter cognatos patris nostri. Retulitq̄ moy f ses cām eaꝫ ad iudiciū dñi: Qui g

a ℣ quia ne plebs legis ab euangelij possessione excluditur.

dixit ad eū: Justām rē postulant

a ℣ filie. i. opera ministerio corporis cōplera.]
b ℣ eius. s. q̄ vmbrā legis habet in ore nihil ꝓfundum nihil spirituale sentiens.

filiæ salphaat: Da eis possessionē inter cognatos patris sui: ꝛ ei in

℣ in plebe. s. non in leuitis quibus solus deus est hereditas. ℣ celestem.

hereditāte succedant. Ad filios b aūt isrl̃ loqueris hęc: Homo cuz

a ℣ qui sapientia et intelligentia viget. ℣ euz

mortuus fuerit absq̄ filiō ad fisz qui ꝓgratiua operū viget.

liā eius trāsibit hereditas: si filiā nō habuerit habebit successores

℣ qui ex imitatione sapientum agunt.

fratres suos: q̄ si ꝛ frēs non fue/

a ℣ illis. s. q̄ traditione veterū nō ꝓprio sensu nec p̄sentis doctrine monitiōe aliq̄d agunt boni.

rint: dabitis hereditatē frātrib⁹ patris ei⁹. Sin aūt nec patruos habuerit: hereditas dabitur his

℣. s. q̄ sine occasione siue veritate doctrine aliq̄d boni agūt: nō enī ꝓdunt mercedē suā. s.

qui ei proximi sunt. Eritq̄ hoc i filijs israel sanctum lege ꝑpetua: k

a Ascēde in montē ꝛc. Origē. Vide quō qui pfect⁹ est: beatus est: non in valle: nō in planicie: nō in colle: sed in monte. i. in alto ꝛ in arduo defungit loco: qz vite eius cōsūmatio habebaꝫ in excelso. Sed oculis iubet cōtueri omnē terrā promissionis: et diligenter ex alto cūcta pspicere. Oportebat eī sūmā perfectionis cōsecuturo nihil incognitū remanere: sed cūcto ꝓ q̄ vident et audiunt habere noticiaz. Jdeo credo vt oīm q̄ in carne posit⁹. corpali cepit aspectu: i spū effect⁹: ꝛ nuda mente ad auditoria ꝛ discipulatū sapientie ꝓperās velociter eoz rōnes assequaꝫ ꝛ causas. Que enī vtilitas decessuro de seculo ostēdere terras et loca: quorum nec laborē ꝓpessurus nec gloriā esset ꝓcepturus? Perterret
Exo.33.c me q̄ de moyse famulo ꝛ amico dei cui facie ad faciē locut⁹ ē
Deu.39.g dns: ꝓ quē fecit signa ꝛ ꝓdigia: tā periculosa dicunt. Appone
ꝝ.20.d ris inquit ad pplm tuū: sicut apposit⁹ est aaron frater tus in mōte hor. Causaz exponit dicens: Ꝓpter q̄ transgressi estis verbū meū in deserto sin: nō me sanctificastis in aqua coꝝ eis. Ergo nec sine culpa est moyses: etiā ipse transgres-
Rom. 5. c sus est: ꝛ fact⁹ sub peccato. Ān: Regnauit mors ab adā vsq̄
Jbi.11.d ad moysen: nec enī ipsi pepercit. Cōclusit enī de⁹ sub pecca-
Rom.7.d to oēs vt oīm misereaꝫ. Gratia aūt xp̄o q̄ nos liberauit de corpore mortis hui⁹. Moyses enī liberare nō potuit cū ꝛ ipse trāsgressus sit. Jlle ergo solus debet requiri q̄ pctm̄ nō fecit. Jdē. Mors moysi finis legis q̄ fm̄ lram dicit: sacrifi-
Jbi.10.a ciorū. s. interruptio et cetero ꝓ q̄ silr mandant i lege. Nec ergo vbi finē accipiūt: iesus accipit principatū: Finis ei legis xp̄s ad iusticiā omni credēti. Et sicut de priorib⁹ dictū est: qz oēs in moyse baptiçati sunt in nube ꝛ in mari: ita et de iesu
Jos.3.d dicaꝫ: qz oēs in iesu baptiçati sūt in spūsācto ꝛ aqua. Jesus est enī q̄ transit aquas iordanis: ꝛ in ipsis quodāmo iā tūc pplm baptiçat. Ipse est qui terrā sanctā partit vniuersis nō priori ꝓplo: sed scdo. Prior enī ꝓ pctō suo cecidit in deserto. Tēporibus iesu quieuit terra a bellis: nō tpib⁹ moysi. Sed de iesu xp̄o dictū est: nō filio naue. Et vtinā terra mea cesset a bellis: ꝛ cessaret si sub iesu meo p̄cipe fideliter militarē: caro mea nō insurgeret aduersus spiritū meū: nec impugnaret terra mea a cōtrarijs gentib⁹ diuersis. s. cōcupiscētijs stimulata. Orem⁹ ergo vt iesus regnet sup nos: ꝛ terra nostra cesset a bellis ab ꝑpugnationibus. s. carnaliuz desiderioz: et tūc requiescet vnusquisq̄ sub vite sua: ꝛ sub ficu sua ꝛ oliua sua. i. sub velamēto p̄is et filij ꝛ spūsācti requiescet anima nostra. b Quia offendisti ꝛc. Aug⁹. Eam cām mortis moysi dicit dns quā et fratris ei⁹: qz. s. nō sanctificauerūt eū coꝝ pplo ad aquā cōtradictionis. i. qz dubitauerūt ꝙ dono ei⁹
Mystice posset aqua ꝺ petra ꝓfluere. Mystice aūt significaꝫ qz nec vetus sacerdotiū cui⁹ psonā aaron gerebat: nec ipsa lex cuius psonā gerebat moyses: introducunt pplm dei in terram eterne hereditatis. Sed iesus in quo significaꝫ christus: id est gratia per fidem. Et aaron quidem ante defunctus est q̄ꝫ israel in aliquā partem terre ꝓmissiōis
ꝝ.21.c intraret. Moyses autē adhuc viuente capta est terra amorreoruz et possessa: sed iordanem cum eis nō transijt. Ex aliqua enī parte lex obseruaꝫ in fide christiana. Jbi enim sunt etiā p̄cepta que vsq̄ hodie obseruare christiani iubentur. Sacerdotium vero illud et sacrificia nullam partē tenent hodie fidei christiane nisi q̄ in vmbris futuroꝝ acta et trāsacta sūt. Cū vero ambobus fratribus vt apponant ad populū suū dicit: manifestum est non esse in illos iram dei que separat a pace eterne societis. Unde patet: nō solum officia: sed et mortes eorum signa fuisse futuroꝝ: nō supplicia indignationis dei. c Prouideat dns. Nota nō eligit filios: non nepotes: nec rogat vt cōstituant duces: iudicio dei electionem committit. Origē. Prouideat dominus deus. Recessurus de hoc secu-
Exo.2.d lo. s. orat deum vt prouideat ducem populo. Erant ei filij gersan: et elieçer: et filij fratris magni et egregij viri: non orat deum pro ipsis vt constituant duces populi: vt discant ecclesiarum principes successores sibi non propinquitate carnis testamento signare: neq̄ principatum ecclesie hereditarium tradere: nec eligere eum quem human⁹ cōmendat affectus: sed dei iudicio successoris electonē
ꝝ.11.d permittere. Poterat recto iudicio p̄cipem eligere: cui dixerat deus: Elige prebyteros ꝓplo quos tu scis presbyteros: et elegit tales in quibus continuo dei spiritus quiesceret: et ꝓbetarent omnes: Sed nō eligit: et non audet ne relinquat posteris p̄sūptionis exemplū: sed ait: Prouideat domin⁹ deus ꝛc. Quis erit ergo ex plebe que sepe clamoribus ad gratiā vel p̄cium excitatis moueri solet: vel etiā ex sacerdotibus qui se ad hoc idoneū iudicet? nisi si cui oranti et petēti a domino reueleꝫ: Sicut deus dicit ad moysen: Assume ad temetipsum iesum filium naue ꝛc. Audis euidenter ordinationem principis populi tam manifeste descriptam vt pene expositione nō egeat. Nulla hic populi acclamatio: nulla ꝓpinquitatis contēplatio. propinquis agroꝝ et prediorum relinquaꝫ hereditas: gubernatio pplī illi tradaꝫ quez deus elegit: qui. s. habet in se spm̄ dei: ꝛ in conspectu suo p̄cepta dei: qui moysi notus ꝛ familiaris sit. i. in quo sit claritas leg⁹ ꝛ scientia vt possint eum audire filij israel.

d Spiritus. Sanctus. s. Non enī de spiritu hominis hoc diceret: quē nullus erat qui nō haberet. Jubetur tñ manus ei imponere ne quisq̄ quantalibet pollens gratia sacramēta cōsecrationis audeat recusare.

Et dabis

sicut p̄cepit dns moysi. Dixit a
a quoq̄ dns ad moysen: Ascende b
a ſ ꝓfectus nō in valle mort̄: sed in monte. i. in alto loco qz vite ei⁹ ꝓfectio habebaꝫ i excelso.
in mōntē istū abarim: et contem
ſ oportebat sūmā perfectionis consecuturo nihil incognitum remanere.
plare inde terram quā daturus sum filijs isrl̄. Cūq̄ videris eam † ibis ꝛ tu ad populū tuū sicut iuit c
a ſ etiā moyses trāsgressus est: oēs enī peccauerūt: solus ergo chr̄ist⁹ a peccato liberare potuit qui peccatum non fecit.
b frater tuus aarō: quiā offendistl̄ d
me in deserto sin in cōtradictiōe mlt̄itudinis: nec sctificare me voluisti coram ea super aquas. Hę sūt aque cōtradictionis in cades deserti sin. Cui respōdit moyses: e
c Prouideat dns deus spirituum f+
ois carnis hominem qui sit sup g
multitudinē hāc: ꝛ possit exire et h
intrare ante eos: ꝛ educere illos vel introducere: ne sit ꝓplus dn̄i si- i
cut oues absq̄ pastore. Dixitq̄ k
dns ad moysen: Tolle iosue filiū l
d nunvirū in q̄ est spūs dei: ꝛ pone m
manū tuā sup eū. Qui stabat co- n
rā eleaçaro sacerdote ꝛ oī multi- o

a Dixit q̄z domin⁹. Hic ꝓfr describit ordo populi ad ducē. ꝛ p̄mo describit hui⁹ ordinationis ratio. scda ipsa ordinatio. ibi: Dixitq̄ domin⁹. Ratio ordinādi de duce fuit mors moysi imminēs ꝺ ꝓpinquo. qđ notaꝫ cū dicit: L
b Ascende in montē istū abarim ꝛ cōtemplare inde terram. q.d. licet determinauerim te nō ingredi illuc vt habitū ē. s. xx. ca. tñ volo q̄ tu videas eam ad aliqualē tuā cōsolationē.
c Jbis ꝛ tu ad pplm tuuz sicut iuit frater tuus aaron. i. p talez modū moriēdi: ita quietū ꝛ pacificū: qz hoc desideraūat moyses vt dictuz est supra i fine. xx. ca. d Quia offendistis me i deserto sin in cōtradictione multitudinis ꝛc. istud addit ne ab aliquibus crederet ꝙ moyses alias offendisset dn̄m et ꝙ ꝓpter hoc fuisset priuatus ingressu terre: et etiā ad cōsiderandū seueritatem diuine iusticie qui amicū suum moysen priuauit ingressu terre desiderabilis sibi ꝓ vna offensa. c Cui respōdit moyses ꝓuideat dominus ꝛc. in quo ptz charitas moysi qui acceptās dei voluntatem ꝓ se nihil petijt: sed statim ad ꝓcurādū bonū pplī se cōuertit. f De⁹ spi. oīs carnis. q.d. qz tu nosti corda hoīm que sunt ignota hoībus: tō tu solus potes ordinare de duce vtili ꝓ populo isto: ad qđ requirit homo bone ac ꝓfecte volūtatis. vnde subdit: g Hominē q̄ sit sup multitudinē hāc. intendendo vigilāter ad bonū cōitatis: magis volens ꝓdesse q̄ꝫ ꝑesse. h Et possit exire et intrare ante eos: ita q̄ nō sit vltim⁹ ad labores sed primus. i Ne sit populus dn̄i sicut oues absq̄ pastore. post mortē meā: qz scribit Prouer. xj. Ubi nō est gubernator populus corruet. k Dixitq̄ dns. Hic ꝓponitur ducis prouisio. cū dicitur:
l Tolle iosue filiuz nun. psuadendo ei ꝙ ad volūtatē meā suscipiat onus populi. D
m Virū i quo est spūs dei. q.d. talis est sicut petisti. n Et pone manū tuaz sup eū. ita q̄ te viuēte instituaꝫ in ptāte: vt ne post mortē tuā aliqui vellent cōtradicere.
o Qui stabit coram eleaçaro ꝛc. vt oēs videant ꝙ post te debeāt ei obedire.

Et dabis

a Et dabis ꝛc. Ihs. Iesus succedit moysi: ꝛ dicit q̄ spiritaliter debeat offerre i eccl̄ia. Legi ei succedat euāgeliū: lex faciēda monet et gr̄a cōplet: p̄mū q̄d offerri debeat p singulos: deinc q̄d i sabbato ꝓpter spez quiet̄ eterne: q̄d i kalēdis ꝓ inouatiōe vite: q̄d i pasca qua sepeliemur christo per baptismum: quasi a mortuis transeuntes ad vite nouitatē: q̄d i pētecosten ꝓpter gr̄am spūssancti: ꝛ remissionē peccatoꝝ ꝛc.

b Et ptē gl̄ie. Quasi: facies eus socīū glorie tue. Hō ei res hmōi quasi partialiter diuise minuunt̄: sed tote sūt omnib⁹: tote singulis q̄ earū habēt societatē.

c Et audiant ꝛc. Orige. Si sacrificia ꝛ instituta legalia vsq; in p̄sens mās̄isset: euāgelij fidē exclusisset. Erat enī in illis magnifica ꝛ reuerentie plena religio: q̄ primo aspectu stupefaceret intuentē. Quis enī vidēs sanctuariū altare sacerdotes sacrificiū cōsūmātes: ꝛ oēm illius rei ordinē: nō putaret plenissimū hūc esse ritū quo de⁹ coler̄ creator omniū? Sed gratias aduentui christi qui illa destruxit que magna videbant̄ in terris: et cultum dei a visibilib⁹ ad inuisibilia transtulit: ꝛ a tēporalibus ad eterna. Sed ipse christus aures requirit q̄ hec audiāt: et oculos q̄ hec videant.

d Pro hoc st q̄d ꝛc. Moraliter ist̄uimur vt quisq; accipiat potestatē in populo dei fm magisteriū diuine legis: q̄ in sacerdotis officio maxime cōmēdat̄: vitā suā ꝛ sbditoꝝ ordinet atq; regat.

Moralit̄ A

e Jrit quoq;. Orig. Et Ca. XXVIII

d locutus est dns ad moysen dicens: Precipe filijs israel et dices ad eos:

Leui. 2. d fm aliā lit̄ram. Munera mea: data mea: hostias meas in odorē suauitatis obseruate: vt offeratis mihi in dieb⁹ festis meis. Et dices ad eos: He sunt hostie mee quas offeretis dño ꝛc. Hemo suū aliquid offert dño: sed quod domīo est: nec tam offert q̄ reddit. ideo dicit: Munera mea: data mea ꝛc. Quasi que p̄ceptu rus sum vt offeratis in diebus festis meis: data mea sunt. i. a me vobis dantur: ne q̄s credat offerendo se aliquid offerre deo. Impius enī est qui putat aliquid se deo p̄stare velut indigenti. Orige. In diebus festis meis. Habet deus dies festos suos. Est enī ei magna festiuitas salus humana. Puto q; per singulos fideles: per singulos qui conuertuntur ad deum ꝛ in fide proficiunt:

† De cōse. di. 2. nō oport̄ter. festiuitas orī dño. Letificat eū impudicus: si sit castus: ꝛ iniustus: cū iusticiā colit. Agit festū christus q̄ ꝓ salute nostra sāguinē fudit: cū videt ꝓdesse q; se humiliauit: factus obediēs vsq; ad mortē. Agit festa spiritussanct⁹ cū in his qui conuertunt̄ videt sibi tēpla parari.

Phili. 2. b

Luc. 15. b Letant̄ angeli ad quorum festiuitatem accedunt conuersi. Gaudium enī est in celo sup vno peccatore penitentiā agente. Deo et angelis eius occasionem leticie damus: cū super terram ambulantes cōuersationē in celis habem⁹. Vereor ne ecōtrario mala conuersatio nostra nō solū terris sed et celo lamētationes inducat: et

Deū. 6. b fortassis ipsi deo: vt quid enī dicit: Penitet me quia feci hominem sup terrā? Et christus vidēs ciuitatē fleuit sup eam dicens:

Luc. 13. g Hierusalem hierl̄m que occidis ꝓphetas: ꝛ la. eos ꝛc. Et ego hodie si ꝓphete nō audiam verba ꝛ monita eius spernā: lapido ꝓphetā: ꝛ q̄tum in me est: occido: cuius tāq; mortui verba nō audio. Illa quoq; lamentantis dei vox est: Heu me: q; factus sum sicut qui cōgregat stipulā in messe: ꝛ sicut racemos in vindemia ꝛc.

Dic. 7. a

Treū. 1. c Hierusalē vero quia peccauit grāde peccatum: perierūt omnes festiuitates ei⁹. Quia in loco sancto ꝛ in die festiuitatis christū occiderunt. ideo dicit ad eos: Neomenias vr̄as et sabbata vestra ꝛ

Esa. 1. d dies festos odiuit anima mea. Ubi de munerib⁹ mandat: vbi ad huc nulla sunt peccata: dies festos meos dicit:

f Hec sunt sacrificia. Queramus ergo diligēter quis sit ordo festiuitatū: vt ex ipsis ordinibus et sacrificiorum ritu colligamus qualiter vnusquisq; ex factis suis festiuitatē deo parare possit. Prima ergo est festiuitas dei que dicit̄ indesinēs. De his enī mandat̄: que indesinenter matutinis et vespertinis sacrificijs offerant̄. Hō primo mandat de festiuitate pasche: vel azymorū et scenopegie: hāc primaz posuit in qua sacrificiū indesinens mandat offerri: vt agnoscat q̄

☞ vult esse

a tudine: ꝛ dabis ei p̄cepta cunct̄ a
b videntib⁹ ꝛ partē glorie tue: et b
c audiat eum ois synagoga filioꝝ c
d israel. Pro b si q̄d agēdū erit ele- d
açar sacerdos consulet dñm. Ad verbū ei⁹ egredie ꝛ igredie ipe ꝛ oēs filij isr̄l cū eo ꝛ cetera multitudo. Fecit moyses vt p̄ceperat dns. Cunq; tulisset iosue statuit eū coram eleaçaro sacerdote ꝛ omni frequētia populi: ꝛ imposit̄ capiti ei⁹ manibus cūcta replicauit q̄ mādauerat dominus.

e Jrit q̄q; Ca. XXVIII e†

d dns ad moysen: Precipe filijs israel ꝛ dices ad

§ Omnia q̄ offerimus dei sūt: nihil ergo ei dam⁹ sed reddimus.

eos: Oblationē meā ꝛ panes et incensuz odoris suauissimi offerte per tpa sua. Hec sunt sacrificia f
que offerre debet̄: Agnos anniculos ītaculatos duos quotidie in holocaustū sempiternum

a § in lege et ꝓpheris attendēres.

vnum offeretis māne ꝛ alterum

§ in euāgelica doctrina.

ad vesperā: decimā partē ephi similę quę cōsperſa sit oleo purissimo: ꝛ habeat quartā p̄tem hin.

a § vt sine intermissione oremus. et ascēdat ora- tio nostra sicut incensum in conspectu dñi.

†Holocaustuz iugē est qō obtuli- g
stis in monte sinai in odorē suauitatis

Valerius maxim⁹ q; cuz responsum haberet de apolline delphico q; si interficeret̄ ab aduersarijs: pplus ei⁹ victoriā haberet: sin aūt debellaret̄: scienter et latenter se p̄buit ab hostib⁹ iugulādū vt suū pplm liberaret.

e Jrit quoq; dominus. Hic Ca. XXVIII

d cōsequenter describit̄ ordinatio totius populi ad deum: et primo in illis in quibus astringebat̄ lege diuina. scō in his quibus astringebat̄ voluntate p̄pria. xxx. ca. Circa primum sciendū q; homo ordinat̄ ad deū per oblationes et sacrificia et festa solēnia: in quib⁹ debet vacare diuinis: inter que erant aliqua que fiebant pluries in anno de quibus primo agit̄. scō de illis que fiebant tm̄ semel in anno. ibi: Mense aūt primo. Circa primū sciendu; q; aliq̄ erat sacrificiū quod fiebat omni die sez iuge sacrificiū qō offerebat̄ quotidie mane et vespere: ꝛ de hoc primo agit̄. cū subdit̄: f Hec sunt sacrificia q̄ offerre debetis agnos anniculos immaculatos. non p̄pter varietatem colorīs excludendam: sed defectum membrorum: vt frequenter dictum est alibi. Ritum autem huius sacrificij et rationem et alia que ad hoc pertinent posui: Exo. xxix. versus finem capituli: vbi eadem sentētia ponit̄ sicut hic: excepto q̄ hic addit̄: g Quod obtulistis in monte sinai. quia hoc sacrificiū primo oblatuz est ibi in cōsecratione sacerdotū et dedicatiōe altaris holocaustoꝝ: vt habet̄ Exo. xxix.

Moraliter. a† Accesserūt ād filij salphaat ꝛc. Per b aūt q; istis mulierib⁹ ex determinatione dñi data fuit hereditas inter viros generis sui: significatū fuit q; in adeptione hereditatis eterne: nullā facit differentiā diuersitas sexuū vt statuū: sz tm̄ meritoꝝ Gal. iij. Quicūq; i xp̄o baptizati estis christū induistis: in quo nō est iude⁹ neq; grecus: nō seru⁹ neq; liber: nō masculus neq; femina: oēs enī vos vnū estis in xp̄o iesu. Si aūt vos vnū est̄ in christo iesu: ergo semen abrae estis fm ꝓmissionem heredes. Unde et beata virgo maria nō solū sup omnes viros sz etiā sup omnes angelos in celis credit̄ exaltata. † Cūq; videris eā ibis et tu ad pplm tuum. Per hoc aūt q; moyses audito dñi verbo de sua morte tūc nō rogauit eū de plōgatione vite sue: sed quasi sui oblit⁹ rogauit eum ꝓ bono pplī sibi subiecti d. f† Prouideat dom⁹ de⁹ spirituum oīs carnis hoīem q̄ sit sup multitudinem hāc et possit exire ꝛ intrare ante eos ꝛc. ostendit̄ q̄tū bonus princeps vel p̄latus de bono pplī sui sit sollicit⁹ ꝓ q̄ vitā suā debet exponere: Joh. x. Bon⁹ pastor animā suā dat ꝓ ouib⁹ suis. Et de rege Codro refert

vult esse perfectus: quia non est intermittenda festiuitas: sed semper indesinenterq; agenda: quod significat sacrificium indesinēter: id est in vespertinis ⁊ matutinis offerendum: vt in lege et prophetis (qui matutinum tempus ostendunt) et in euangelio (quod vespertinum: id est in vespera mundi saluatoris ostendit aduētum) indesinenti intentione persistat. Qui autem peccat: et agit dies p diem festum: et offerre indesinens sacrificium. Qui autem indesinenter custodit iusticiam: et abstinet a peccato: continuum offert sacrificiū. Si oratio iusti sicut incensum offert in cōspectu domini ⁊ eleuatio manuū eius sacrificiū est vespertinum: cum apostolus dicat: Nolite fraudare inuicem: nisi forte ex consensu vt vacetis orationi. Et iterꝝ. Redite in idipm. certum est quia impeditur sacrificium indesinēs his qui coniugio seruiunt. Videtur ergo ille solus offerre sacrificium indesinens qui deuotus est perpetue castitati. Sed sunt alij dies festi his qui nō possunt indesinenter immolare sacrificium castitatis. a Die autem sabbati. Secunda ergo festiuitas est sacrificij sabbati: et oportet quēq; iustum festiuitatem hanc agere. de qua dicit Apls: Relinquetur ꝫ sabbatissimus: id est obseruatio sabbati populo dei. Relinquētes ergo iudaicum sabbatum: qualis debeat christiano esse sabbati obseruatio videamus. Die sabbati nihil ꝺ mundanis actibus oportet operari. Si ergo nihil mundanū geras: spiritualibus vaces: ad ecclesiaꝫ venias: verbo dei aurem prebeas: celestia cogites: de futura spe sollicitudinē geras: venturuꝫ iudicium pre oculis habeas: nō respicias ad presentia et visibilia: sed ad inuisibilia ⁊ futura: Hec est obseruatio sabbati christiana: hec iudei obseruare deberent. Apud ipsos quoq; faber et structor ⁊ hmōi opifices in die sabbati ociantur: lector aūt diuine legis vel doctor ab opere suo nō desinit: nec tamen contaminatur sabbatū. Unde: Sacerdotes in templo sabbatū violāt: ⁊ sine crimine sunt. Qui ergo cessat ab operibus seculi ⁊ spiritualibus vacat: sacrificium sabbati et diem festum agit. Neq; onera portat in via. Onus enim est omne peccatum: ꝫm illud. Sicut onus graue grauate sunt super me: neq; ignem accendit: de q̄ dicit: Ite in lumīe ignis vestri ⁊c. Unusq̄sq; sedet ī loco suo: et nō procedit ex eo. Locus anime spiritalis est iusticia: veritas: sapientia: sanctificatio: ⁊ omia que christus est: locus anime est. Ex hoc loco non oportet eam exire: vt vera sabbata custodiat: ⁊ diem festū sacrificijs exigat sabbatorum: ꝫm illud: Qui manet in me: et ego in illo. Uerum altius repetamus que sit veri sabbati obseruatio. Ultra hūc mundum est: quod enim scriptuꝫ est: Requieuit deus in die sabbati ab operibus suis: Nō videmus vel tunc factum esse in die septima: vel etiam nunc fieri. Semper enī videmus deum operari: nec est sabbatum in quo nō operet̄ producens solem suū super bonos ⁊ malos: ⁊ plueus sup iustos ⁊ iniustos: producens in montibus fenum: ⁊ herbam seruituti hominū: percutiens et sanans: deducens ad inferos et reducens. Unde cum iudei p̄scriberent sibi de operatione ⁊ curatiōe sabbati: respōdit: Pater meus vsq; modo operatur: ⁊ ego opero: Ostēdens in nullo huius seculi sabbato requiescere deū a dispensatione mundi. Erit ergo verum sabbatū in quo requiescet deꝰ ab omnibꝰ operibꝰ suis: cū aufugiet dolor ⁊ tristicia ⁊ gemitꝰ ⁊ erit deus omnia in omnibꝰ. In quo diem festū: ⁊ verū sabbatū cum angelis celebrabimus offerentes sacrificiū laudis: ⁊ sacrificiū indesinēs cuꝫ indesinenter assistet deo anima: ⁊ offeret sacrificiū laudis per pontificeꝫ magnum qui sacerdos est in eternū ꝫm ordinē melchisedech. b Et duas decimas ⁊c. Hec offert q̄ spirituali gratia repletus scientiā duum testamētorū docente spūsancto: verbis et exemplis docet auditores suos: nō ꝓ temporali lucro: sed pro vite eterne premio.

c In kalendis. Id est: in neomenijs: cū ecclesia vel quelibet aīa soli iusticie sic ꝓpinquat: vt vnus spūs cum eo fiat: ⁊ p ipm innouata veterem hominē abijciat.

Idem. Tertia festiuitas neomenie dies: in q̄ ⁊ hostia offert̄. Neomenia autem noua luna dicit̄. Noua aūt dicit̄ soli proxima vt sub claritate eiꝰ lateat. Sed ē hec festiuitas vmbra futuroꝝ sicut ⁊ alie. Sol iusticie christus est: huic si luna. i. ecclia que lumīe eius repleꝰ iuncta fuerit: vt vnus spūs cū eo fiat: tūc festiuitatē neomenie agit. Tunc enī noua efficit̄: cum abijcit veterem hominē: ⁊ induit nouū qui ꝫm deum creatus est. Tunc neq; videri neq; cōprehendi humanis potest aspectibus. Cum enī totam se sociauerit dño ⁊ ad splendorē eius totam se cōcesserit: nihil omnino terrenum cogitat vel querit: nec hominibus placere studet: sed totam se sapientie: totā se lumini: totā se calori spūssancti mancipat subtilis ⁊ spiritalis effecta. Ideo dignissime diē festū agit: et hostiā neomenie domino tanq̄ p spiritū innouata ingulat. d Uitulos de armēto. Potest in duobꝰ vitulis iocūditas boni operis in anima vel in corpore signari. Que ꝫm duo testamenta offertur domino vel deo in duobus preceptis charitatis. e Arietem vnum. In ariete regimen discipline forte ⁊ immobile ꝫm vnitatem fidei catholice. f Agnos agniculos septē. Simplicitatē ⁊ mansuetudinem morū ꝓ celesti requie p gratiā septiformis spūs.

g Et tres decimas. Hec offert qui scientiā spiritalē in sancte trinitatis fide oleo leticie illuminatus exhibet cum bono opere. h Et duas decimas. Hoc facit q̄ decalogum legis in duobus preceptis charitatis ad suam et proximoꝝ vtilitatem studet conuertere: et sic totam vitam suam in suauem odorem dño dedicare.

Et decimā

uissimuꝫ incensi dñi: et libabitis vini quartā partem hin p agnos singulos in sanctuario dñi. Alterum quoq; agnū similiter offeretis ad vesperam iuxta oēm rituꝫ sacrificij matutini ⁊ libamentoꝝ eius oblatiōeꝫ suauissimi odoris

ꝫ in quo ab omni opere mundi cessatur.

a dño. Die autez sabbati offeretis a

ꝫ duos agnos anniculos offert: qui simplicitatem mentis: ⁊ innocentiam operis deo exhiber.

duos agnos anniculos īmaculatos: et duas decimas similę oleo b c d
cōsperse in sacrificio: ⁊ liba que rite funduntur p singula sabbata e
in holocaustū sempiternū. In kalendis aūt: id est in mensiū exordijs offeretis holocaustum dño: f g
vitulos de armēto duos: arietez

ꝫ vnius anni. ſ.

f vnum: agnos anniculos septem
g immaculatos: ⁊ tres decimas simile oleo consperse p h
singulos vitulos: et duas decimas similę oleo cōsperse p singu

a Die autem sabbati. Hic cōsequēter agitur de festiuitate sabbati que reiterabatur qualibet hebdomada semel. fiebat autem in memoriam beneficij creationis: vt habetur Exo. xx. vbi dictū fuit de modo obseruandi: ꝫ hic agit̄ de ipso sabbato q̄tum ad sacrificia in ipo offerenda cū dicitur: Die autez sabbati offeret̄ duos agnos anniculos. diceb atur autem agnꝰ agniculus post octauam diem: quia ex tunc poterat offerri vsq; ad completionem anni. B

b Immaculatos. i. sine defectu membrorū.

c Et duas decimas. accipitur autem hic decima pro decima parte ephi: ꝺ cuius quantitate dictū fuit Exo. xvj. in fine.

d Oleo ꝓsperse. quia in pistatiōe eius admiscebatur oleuꝫ.

e Per singula sabbata. p q̄ designat̄ q̄ oblatio sabbati sil omitteretur nō poterat suppleri in alio sabbato sequenti: vt dicit Ra. Sa.

f In holocaustum sempiternum. In hebreo habetur: Super holocaustum iuge. quia iuge sacrificium de quo dictum est non pretermittebatur in sabbato propter specialem oblationem sabbati: sed eodem die fiebat sicut in alijs: qr nunq̄ dimittebatur pro quacunq; oblatione alia vel solennitate. et ideo dicitur hic: Super holocaustum iuge: id est vltra. quia illa sacrificia erant quedam superaddita iugi sacrificio: ⁊ etiaꝫ quia alia sacrificia fiebant post oblationē iugis sacrificij matutini. g In kalendis. Hic cōsequenter agitur de festo neomenie quod reiterabat̄ quolibet mense. ſ. in nouilunio: qr iudei accipiūt menses ꝫm lunationes: et dicitur neomenia a neos quod est nouum: ⁊ mene defect̄ et accipitur hic pro luna. Fiebat autem hec solennitas propter beneficium diuine gubernationis: sicut sabbatum propter beneficium creationis. ideo fiebat in nouilonio: quia mutatio in istis inferioribns magis apparet ꝫm innouationem lune q̄ temporibus alijs cōmuniter. que autem sacrificia debeant tūc offerri: ostenditur. cum dicitur: Offeretis holocaustum domino: vitulos de armento duos. sequitur: h Et tres deci. si. oleo consperse ⁊c. Dicunt aliqui q̄ vituli debebant esse trimi. i. trium annoꝝ. ideo cuꝫ quolibet offerebantur tres decime simile: arietes bini: et ideo cū quolibet offerebant duc decime simile: agni

Z ✻ vero

a Et decimam decime. Hoc fit cum simplicitas mox ꝺm scripturaruꝫ regulã gratia spũssancti cooperãte instituiť ꝛ ornať. Bene aũt hec oĩa in holocaustũ domino iubenť offerri qz hec agere debemꝰ nõ vt humanam laudẽ vel p̃sentem retributionẽ queramus. sed oĩm bonorũ datori deo p oĩa placeamꝰ ꝛ eterne vite retributionẽ mereamur. b Mẽse aũt p̃mo ꝛc. Ori. Quarto loco poniť inter festiuitates dei pasce solennitas: in qua agnus occidiť: agnus. s. verus agnus qui tollit peccata mundi: qz pasca nostrum immolatus est christus. Judei carnali sensu cõmedant carnes agni: nos aũt carnez verbi dei. Ipse aũt ait: Nisi comederitis carnes meas non habebitis vitã in vobis. Hoc quod modo loq̃mur carnes sunt verbi dei: si quasi infirmis olera: aut quasi pueris lactis alimoniã ꝓferamus: si tñ pfecta loquimur: si robusta: si fortia: carnes verbi apponimus comedendas. Ubi enĩ mysticus sermo: ꝛ trinitatis fide repletꝰ et solidus ꝓfertur: vbi futuri secli amoto velamine littere legis spiritalia sacramenta pandũtur: vbi spes anime auulsa de terris: collocať in illis que oculus non vidit: nec auris audiuit: hec omĩa sunt carnes verbi dei. Qui põt perfecto vesci: ꝛ corde purificato: ille vero festiuitatis pasce immolat sacrificiũ: ꝛ diẽ festũ agit cũ deo ꝛ angelis eius. c Quintadecima die. Idem sequitur huic cõtinua festinitas azymoꝝ: quã merito celebrabis: si extermines oĩe fermentũ malicie ꝛ nequitie ab anima tua: ꝛ azyma sinceritatis ꝛ veritatis custodias. Nõ enĩ putandũ est deũ leges hominꝫ ꝓ fermento scribere: ꝛ exterminari aĩam iubere de populo suo si parũ fermẽti in domo sua habuerit: ꝛ huiꝰ fermẽti causa tñ offendi vt aĩam quã ad imaginẽ suã fecit exterminari iubeat ꝛ euerti. Sz illud horresciť deꝰ si malicie: ire: vel nequitie spũs aĩa fermẽteť et intumescat ad flagitia. Hec si de domo aĩe nr̃e nõ abijcimꝰ merito exterminabimur. Sed ne
[Gal.5.b cõtemnas etiam si videris paruã intra te fermentari maliciam. qz modicum fermenti totam massam corrumpit: ꝛ vnũ peccatũ aliud gignit. Si enim quis accepto castitatis fermẽto quotidie castior efficitur: si accepto nequitie fermento quotidie efficitur nequior et deterior. Idem Omnes qui imbuendi sunt altioribus disciplinis: molestum habent rudimentoꝝ laborem cũ discipline ignorãt vtilitatẽ. Molesta ergo nobis videnť rudimẽta iudeoꝝ qui primis imbuebanť elementis: cũ primo audiunť. Vult enim quisq̃ discere de his que ad salutem pertinẽt: cum autẽ sacrificia arietum hircoꝝ ꝛ vitulorũ recitantur: nihil vtilitať ineſſe putat. Sed si possit veteris testamenti velamen remouere: videbit q̃ magnifica sint que supflua ꝛ superstitiosa ducuntur. in pasce festiuitate agnus est qui purificat populum: in alijs hircus: in alijs vitulus: aut aries vel capra vel vitula. Unus ergo ex his qui ad purificandum populum sumunť: est agnus: id est ipse christus: qui tollit peccata mundi. Quod si agnus qui ad purificandũ populũ datus est: christũ significat: cõsequenter etiam cetera animalia purificationi deputata referuntur ad alias personas que aliquid purificatiõis cõferãt humano generi. Sic enĩ christꝰ in sacrificiũ oblatꝰ: peccatoꝝ remissionez in vniuerso mundo prestitit: ita forte ceterorꝝ sanctorũ: sanguis q̃ effusus est: alteriꝰ sicut vitule: alteriꝰ sicut hirci: aut capre: aut alicuiꝰ horũ fusus ẽ ad expiandũ ꝓ parte aliqua ꝑ̃lm. Sine hec ad iustoꝝ ꝓꝑ̃arũq̃ pso-
Ps̃.43. nas q̃ in ꝟ mundo iugulati sunt vel eoꝝ qui dicũt: Q̃m ꝓpter te mortificamur tota die: estima. su. ꝛc. Referẽda sunt: sine ad superiores ☧tutes: quibꝰ ꝓcuratio hũani generis data est q̃s facile audeat affirmare? Neq̃ enĩ aĩalia hec p speciẽ: sz p figurã referunť ad illã: vel ad illã psonã. Sicut ipse christꝰ: nõ iõ agnus dicitť q̃ in agni speciẽ sit conuersus: sed qz volũtas ꝛ bonitas eius qua deũ hominibꝰ ꝓpitiauit: ꝛ peccata delevit: quasi agni hostia fuit ĩmaculata ꝛ innocẽs: q̃ placari hominibꝰ diuina credunť: sic g̃ fortassis siquis angeloꝝ vl iustoꝝ hoĩm enixius interueniat ꝓ peccatis hoĩm: ꝓ reprorpitiatione diuina: velut aries: aut hircus: aut vitulus oblatus sacrificiũ ad purificandũ ꝓꝑ̃lm accipi põt. An nõ videť vt aries: vel hirc?: holocaustũ se obtulisse Paulus ꝓ po-
Rom̃.9.a pulo israel cum diceret: Optabam anathema esse a christo ꝓ fratribus
2 Tim̃.4.b meis ꝛc. Et alibi: Ego eĩ iã imoloꝝ ꝛc. Figuraliť aũt põt videri q̃ aliꝰ ꝓ festiuitate sabbati: aliꝰ ꝓ festiuitate nouoꝝ: aliꝰ ꝓ festiuitate tabernaculoꝝ q̃si hirc?: vel vitulus: aut aries offerať ad reconciliandũ hominibꝰ deũ. Dũ enĩ sunt peccata: necesse ẽ requiri hostiã ꝓ peccať. Si eñ nõ fuisset peccatũ: nõ necesse erat dei filiũ agnũ fieri: ꝛ ĩ carne positũ iugulari. Sz qz introiuit peccatũ in hũc mũdũ: cuiꝰ necessitas ꝓpitiatio-

nem

a los arieteſ: ꝛ decimã decimę simile ex oleo ĩ sacrificio p agnos singulos: Holocaustum suauissimi odoris atq̃ incẽsi est dño. Libamenta aũt vini q̃ p singulas fundẽda sũt victimas ista erũt. Abedia ps hin per singulos vitulos: tertia per arietez: quarta p agnũ Hoc erit holocaustum per omẽs menses qui sibi anno vertẽte succedunt. Hircus quoq̃ offeretur domino pro peccatis ĩ holocaustum sempiternũ cum libamẽtis suis †Mense autẽ primo q̃rtadecima die mensis phãse domini erit: ꝛ q̃ntadecima die solẽnitas: azymorum. Septem diẽbus vescentur azymis: quaruꝫ dies prima venerabilis et sancta erit.

a ſ pascha quãdo verus agnus occiditur qui tollit peccata mundi.

b ſ Sinceritatis et veritatis. a ſ omni tempore presentis vite.

vero qui erãt anniculi habebãt vnã decimam tñ ꝛ hoc est quod dicit: a Et decimã decime ꝛc. i. vnã decimã ephi: que est decima pars chori. b Libamenta aũt. oblatiões de liquidis libamẽta dicunť. c Media pars hin p singulos vi. de q̃titate huius mensure dictuꝫ fuit Exo. xxix. d Hoc erit holocaustum p omnes menses. qz nõ poterat p̃termitti predictũ sacrificium in principio mensis siue lunationis: quod idẽ est apud hebreos: ꝛ si p̃mitteretť nõ poterat suppleri ĩ alio mẽse sicut dictum est de oblatiõe sabbati. e Hircus q̃z offertur dño ꝓ peccatis. hebrei dicunt: p expiatiõe. ꝛ in idez redit. Notandũ tñ q̃ occasiõe huiꝰ q̃ dicitur hic: Dño. et nõ dicitur in alijs hircis sequentibꝰ qui offerri iubenť ꝓ peccato: vt patet in textu: dicunt hebrei q̃ habeť in talmud q̃ iste hircus qui offerebať ĩ neomenia erat ꝓ expiatiõe ipsiꝰ dei eo q̃ minorauit lunam. †Exo.m.c Leui.23.a

Ad cuiꝰ intellectũ sciendũ q̃ ex ꝟ qõ ꝺr Heñ. j. Fecit deꝰ duo luminaria magna. dicũt hebrei q̃ sol ꝛ luna in principio sue formationis fuerunt equales in lumine: sed q̃ luna voluit habere singularem gloriam. suggessit ipsi deo: vt minueret lumen solis: ꝓpter qõ deus motus cõtra lunam minorauit lumen eius: tamen ad pacificandũ lunam de diminutiõe sui luminis fecit stellas: ꝛ dedit ei in obsequiũ ad illuminandum noctẽ cum ea: ꝛ sic exponũt qõ subditur ibidem: Luminare minus vt p̃esset nocti. Et stellas: ꝛ posuit eas ꝛc. verũtamẽ qz luna nõ fuit p hoc pacificata: dixit deus: offerte ꝓ me expiationem: qz minorauit lunam. Ex quo patet iudeorũ cecitas immo insania: q̃ credunt deum indiguisse expiatione ꝛ peccasse. vnde ꝛ Ra. Sa. licet predictam expositionez non reprobet: tamen cum ipsa dat aliam expositionem dicens: q̃ in oblatione huius hirci dicitur: Domino. ad designandũ q̃ ille hircus oblatus ꝓ peccatis expiabat illa peccata: quoꝝ solus deus erat cõscius: et simile iudiciũ habendũ est de alijs hircis sequẽtibus: propter quod non repetitur in eis: dño: quia sufficit q̃ ponať in principio. f Jn holocaustũ sempiternũ Jn hebreo habeť: Super iuge holocaustum. quia illud nõ dimittiť ꝓpter ista que fiebant in neomenia que erãt quedam supaddita iugi sacrificio.

g Mense autem primo. Hic cõsequenter agit de solennitatibꝰ q̃ fiebant semel in anno tñ. ꝛ primo ꝺ illis que fiebãt in vere. scõ de his q̃ fiebãt in autumno. xxix. ca. Jn vere aũt fiebant duo festa. s. pasca et pentecostes. Primo ergo agit de pascate. cum dicitur: Mense aũt primo. s. in martio: verũtamẽ mensis martius apud hebreos aliquãdo concurrit cum aprili nostro: qz computãt mẽses p lunationes: annꝰ aũt solaris continet. xij. lunationes ꝛ. xj. dies. ꝓpť quod in tertio ãno iudei vltra. xij. lunatiões cuiuslibet anni habent. xxxiij. dies de quibꝰ accipiũt. xxx. pro vno mense: ꝛ sic habẽt. xiij. menses: ꝓpter quod apud eos februariꝰ qui vocať Adar duplicať: ꝛ tũc martiꝰ eoꝝ qui vocať nisan cõcurrit fere totaliť cum aprili nr̃o. h Quartadecima die mẽsis phase domini erit. i. ĩmolatio agni paschalis de cuiꝰ ĩmolatiõe ꝛ ritu dictũ fuit Exo. xij. i Et q̃ntadecima die solennitas. q̃ incipiebat a vespere precedẽtis diei in q̃ immolabať agnus. Fiebat aũt hec solẽnitas in memoriã bñficij eductiõis filioꝝ israel ꝺ egypto q̃ fuit quintodecimo die primi mensis: vt habeť Exo. xij.

Omne

nem requirit: que tñ per hostiã fit: necessariũ fuit ꝓ peccato hostias ꝓuideri: ⁊ qz peccati diuerse ꝯlitates fuerẽt: ꝓuidenẽ hostie diũsoꝝ aĩaliũ. Sic ꝙ aliꝰ angeloꝝ vel sctõꝝ efficiẽ vitulus q̃ in illa festiuitate interuenit ꝓ delictẽ ppũ. Aliꝰ aũt aries ĩ alia festiuitate. Qd̃ si purificari potuerint homines a peccatis: minuunẽ hostie. Si enim ꝓ multitudine peccatoꝝ multiplicantur hostie: ⁊ ꝓ exiguitate minuunẽ. Unde in festiuitate scenophegie cum p octo dies iubenẽ hostie offerri: ꝓma die q̃si adhuc in abundantia peccatoꝝ. xiiij. vituli iubenẽ offerri. Scda quasi ũminutis petis minuunẽ hostie: ⁊ offerũtur .xiij. vituli. Tertia. xij. post hec. xj. quasi purificationibus deficiente ꝓ dies multitudine peccatoꝝ minuiẽ numerus hostiaꝝ. Sic etiã ꝓ dispositiõe totius mũdi ratiõez purificatiõis intellige. Indigent enĩ purificatiõe nõ solũ que in terra sunt: sz etiaz que in celis. Imminet enĩ celis pditio: qz peribũt ⁊ oẽs vt vestimentũ veterascent: ⁊ mutabunẽ. Intuere ꝙ totius mundi. i. celestiũ: terrestriũ: et infernoꝝ purificationez. Uide quãtis indigeant hec oĩa hostijs: quãtos requirant vitulos: quãtos arietes: quãtos hircos: sz in his omnib⁹ vn⁹ est agn⁹ qui totius mũdi potuit auferre peccatũ. Jdeo cetere cessauerẽt: qz hec vna hostia suffecit ꝓ toti⁹ mundi salute: cetere enĩ ꝓcib⁹ peccata: hic solus ptãte dimisit. Dicebat enĩ: Fili remissa sunt tibi peccata tua. Sic ergo imbuiẽ mũdus. primo p diuersas hostias querere remissionẽ peccatoꝝ: donec veniat ad hostiam pfectã agnũ anniculũ perfectũ qui tollit peccata mundi: p quẽ festiuitates agat spiritales: nõ ad satietatem carnis: sz ad ꝓfectũ spũs sacrificijs spiritalib⁹ in purificatione mentis oblatis. a Dies etiam primitiuoꝝ. Orige. Sexta festiuitas dicit̃ nouoꝝ qz ꝓmitie de nouis fructibus offerunẽ: vbi enĩ seminat⁹ fuerit ager: ⁊ diligẽter excult⁹: ⁊ ad maturitatez puenerit seges in fructũ pfectiõe festiuitas domini ageẽ. Si vis ergo nouoꝝ diem festum agere cũ deo: vide quõ semines aut vbi vt possis tales metere fruct⁹ q̃bus letari facias deũ: et agere diẽ festũ. Qd̃ ꝛplere non poteris: nisi in spũ semiaueris vt de spũ metas vitã eternã: ⁊ vere agas festum nouoꝝ. vnde: Innouate nobis nouala et nolite seminare super spinas. Qui coꝝ suum innouat: iunouat sibi noualia et non seminat super spinas sed super terram bonam: que reddet ei fructum tricesimum: aut sexagesimum: aut centesimuz. Jste est ergo qui in spiritu seminat et colligit fructũ spiritus. Fructus autem spiritus: primum omnium est gaudium: ⁊ merito diem festum nouoꝝ fructuum agit: qui gaudium metit. Precipue autem si simul merat pacem: patientiam: bonitatem: mansuetudinem et similia.

Ꝙ Mensis

Ꝙ peccatũ. s. qui facit peccatũ seruus est peccati.

Omne opus seruile nõ facietis in ea: Offeretisq; ĩ incẽsuz holocaustũ dño vitulos de armento duos: arietẽ vnuz: et agnos anniculos imaculatos septẽ: ⁊ sacrificia singuloꝝ ex simila que conspersa sit oleo: tres decimas p singulos vitulos: ⁊ duas decimas p arietem: ⁊ decimam decimẽ p agnos singulos. i. septẽ agnos: ⁊ hircuz pro peccato vnum: vt expiet̃ pro vobis: ꝓter holocaustum matutinũ qd̃ semp offeretis: Jta facietis per singulos dies septem dieruz in fomitem ignis: ⁊ in odorẽ suauissimuz dño qui surget de holocausto ⁊ de libatiõibus singulorum. Dies quoq; septimus celeberrimus et sanctus erit vobis. Omne opus seruile nõ facietis in eo. Dies etiam primitiuoꝝ qñ offeretis nouas frũges domino expletis hebdomadibus: venerabilis ⁊ sctã erit. Omne opus seruile nõ facietis in ea: Offeretisq; holocaustũ in odorẽ suauissimuz domiõ: vitulos de armento duos: arietez vnũ: ⁊ agnos anniculos imaculatos septem: atq; i sacrificijs eorũ simile oleo cõsperse tres decimas p singulos vitulos: per arietas duas: p agnos decimaz decimẽ: qui simul sunt agni septem: hircuz quoq; qui mactatur pro expiatiõe ꝓter holocaustum sempiternum et liba eius: Jmmaculata offeretis omnia cũ libationibus suis.

a Omne opus seruile nõ facietis in ea. dicit aũt seruile: qz illa que pertinebãt ad cibũ illius diei poterant ꝓparari ꝓut habet̃ Exo. xij. Nihil operis facietis in eis: exceptis his q̃ ad vescendũ ptinent: ⁊ loquit̃ de prima die hui⁹ solennitatis ⁊ septima: vt ptz ibidẽ. b Offeretisq; incensum holocaustũ dño. incensuz nõ accipit̃ hic ꝓ thymiamate: sed ꝓ crematiõe holocausti: qd̃ est sacrificiũ totaliter incensum ad honorẽ diuinuz. ⁊ ideo li incensum est hic adiectiuũ hui⁹ nominis substãtiui holocaustũ. Cetera patẽt ex ꝓdictis: vsq; ibi: c Dies quoq; septimus celeberrimus ⁊c. per hoc nõ est intelligendũ qꝫ esset celebrior ꝓmo: sed diebus intermedijs in quibus nõ solũ erat licitũ coquere cibaria: sed etiã facere aliqua alia opa que non erant licita ꝓmo die ⁊ septimo. d Dies etiam ꝓmitiuoꝝ. Hic consequenter agit̃ de solennitate pentecostes cum dicit̃: Dies etiã ꝓmitiuoꝝ. in pascate enĩ bene offerebanẽ ꝓmitiua de granis: sz in pentecoste offerebanẽ ꝓmitiua de nouis frugib⁹: scz duos panes de nouo frumẽto. e Expletis hebdomadib⁹. qz a die crastina pasce nũerabanẽ. vij. hebdomade plene: vt dcm̃ fuit Leuitici. xxiij. ca. que faciũt xlix. dies: ⁊ in quinq̃gesima die fiebat dicta solennitas in memoria datiõis legis: que fuit data in q̃nquagesima die a die exitus de egypto excluſiue: vt dictũ fuit Exo. xix. f Omne opus seruile non facietis in ea. exponaẽ sicut ꝓius. g Preter holocaustũ sempiternũ. i. iuge sacrificiũ quod nunq̃ ꝓtermittebaẽ. Cetera patẽt ex dictis.

La. XXVIII et XXIX

Moraliter. et Dixit q̃z dominus ad moysen ⁊c. D

In ꝟ aũt ca. ⁊ sequẽti agit̃ de solẽnitatib⁹ veter̃ legis. s. sabbato neomenia: pascbate: pentecoste: festo tubaꝝ et expiationis tabernaculoꝝ et cer⁹. quarũ solennitatũ expositiões mystice supra fũt posite Leuit̃. xxiij. propter qd̃ hic dimitto: qui enĩ vult eas videre ibi recurrere potest. Jn ca. xxviij. vbi dicit̃ in postilla: Ritũ aũt hui⁹ sacrificij ⁊ rationẽ ⁊c.

Additio. Ratio hui⁹ iugis sacrificij quã postill. assignat super Exo. xxix. est vna tm̃. s. qꝫ hoc iuge sacrificiuz figurabat eternitatẽ agni imaculati iesu chr̃i: q̃ quidẽ rõ lz sit vera: nõ tñ ẽ lr̃alis: sz figuratiua: vñ rõ lr̃alis videt̃ eẽ illa quã assignat sctus Tho. ꝑma scde. q. cij. ar. iiij. in rñsiõe ad decimũ argu. vbi dz qd̃ ꝓ istud ꝓtinuũ festuz iugis sacrificij repũtabaẽ ꝓpetuitas diuie btĩtudinis. ⁊ ꝟ intelligendũ ẽ ptinere ad sensum lr̃alez. Hebrei enĩ q̃ lr̃am maxie sequunẽ ꝓpetuitatẽ diuie btĩtudinis ꝓcedũt sic̃ ⁊ nos. vñ testat̃ Exo. xv. Dñs regnabit in eternuz ⁊ vltra: qd̃ ꝑcipue eternitatẽ diuinam demõstrat: ꝝ quã rõnẽ lr̃alẽ hui⁹ iugis sacrificij ꝓprie ꝓiungit̃ ei rõ solẽnitatis sabbati q̃ celebrabatur ĩ memoria creatiõis rer̃ q̃ supponit predictã eternitatẽ. Silr ⁊ subiũgit̃ festum neomenie: ꝙ qd̃ celebrabaẽ memoria diuie guberntiõis. q̃ ꝑsupponit creationẽ. Si aũt rõ figuralis de ꝟ sacrificio querat̃: sic ꝓ iuge sacrificiuz agni figuratẽ ꝓpetuitas x̃pi: ꝓut ipe sctus docet: vbi. s. declarat. ꝝ quã rõnẽ ꝓ sabbatuz figuratẽ spũalis requies nobis data ꝑ x̃pm: vt hr̃ Heb. iiij. ⁊ ꝓ neomeniã figuratẽ illumiatio ꝓmitiue ecclie ꝑ x̃pm: q̃ tria ad inuicez sub rõne figurali coꝝrespõdẽt. Attribuere aũt rõem iugis sacrificij perpetuitati x̃pi q̃ ẽ agn⁹ dei. ⁊ ꝓ ꝑis sabbati rõnẽ creatiõi mũdi. ⁊ rõnez neomenie gubernatiõi: nõ videt̃ ꝓuenienẽ dictũ. Põt etiã alia rõ hoꝝ triũ sacrificioꝝ q̃tidiani ⁊ neomenie ⁊ sabbati assignari sic vt ꝓ ista tria sacrificia insinuaret̃ diuia excellẽtia: silr euitet̃ idolatrie cultus: qd̃ ptinet ad rõnem lr̃alẽ: vt Tho. in ꝑma scde. q. cij. arti. ij. in coꝝpe. q. vñ per iuge sacrificium quod vespe et mane cõtinue fiebat: ꝓtestabaẽ qꝫ de⁹ cui offerebaẽ est prima ⁊ principalis causa diurni mot⁹ solis: q̃ quidez motus maxie mane ⁊ vespere manifestaẽ. Per sacrificiũ neomenie xo ꝓtestabaẽ qꝫ de⁹ ẽ causa ꝑma ⁊ ꝑncipalis mot⁹ ꝓprij sideꝝ: q̃ est ab occidente in orientẽ: q̃ q̃dẽ mot⁹ manifestaẽ in nouilonio ꝓ q̃s q̃dẽ duos mot⁹ hec inferiora in generatiõe ⁊ coꝝruptiõe regunẽ: vñ Aug⁹. iij. de trini.

Z 2 ✠ Corpo

Deu. 9. a

Mere. 4. a

Corpa crassiora ⁊ iferiora p subtiliora ⁊ potiora q̄dā regunt ordīe. Ad̄ p istas ꝓtestatiões ī hmōi sacrificijs itellectas in/ sinuabatur diuīa excellētia: ⁊ excludebant errores idolatra rum: qui solem ⁊ lunā tanq̄ deos colebāt: iuxta illud Deu. iij. Me forte eleuatis oculis in celū ⁊c. p sabbatū etiā qō re/ quiē signat ꝓtestabat diuīa īmobilitas q̄ cū sit īmobilis est cā p̄dictor motuū: ⁊ dat cūcta moueri. Corresp̄det ād huic snīe ordo p̄dictor ad inuicē. Primo enī sabbatū ponit: īmo/ bilitas enī diuina prima ⁊ p̄cipua causa est oīm motuū. Se/ cūdo ponit iuge sacrificiū: qr motus diurnus est p̄mus oīm motuū. Tertio loco ponit neomenia: qr motus ꝓpri⁹ plane/ tarum ⁊ siderum est efficax in generatione ⁊ corruptiōe oīm inferior: ꝓut in primo de generatiōe ptz: q̄ oīa ptinēt ad sen/ (sum litteralem vt dictū est.

Replica Correctorij ꝓtra Burgē. vult magnifica/ re fim

Glo. ordi.

a Ensis etiā se/ La. XXIX
m ptimi. Orige. Sequit festi/ uitas septimorū. Sicut enī inter dies septimus quisq̄ obser/ uatur sabbatū: et est festiuitas: ita inter menses septimus quisq̄ men sis sabbatum est mensium. Agit ḡ festiuitas que dicit sabbata sabba tor: ⁊ fit in die prima mēsis memo/ ria tubarum. Sed quis est qui festi/ uitatem gerat memorie tubar: nisi qui scripturas ꝓphēticas ⁊ aposto licas (que veluti celestis perso/ nant tuba) memorie thesauro cō/ mendat: ⁊ ī lege dei meditatur die ac nocte: ⁊ qui potest gratias spi/ tussancti ꝓmereri: quibus inspira/ ti sunt prophete: ⁊ psallens dicere: Canite in initio mensis tuba? Est et alia festiuitas cū affligunt aīas suas ⁊ humiliant festa celebrātes. O mira festiuitas: dies festus vo/ catur anime afflictio. Hic enī inār dies ē ꝓpitiatiōis decima die men sis septimi. Aide ḡ si diez festū vis agere: si vis vt letet deus super te: afflige aīam tuam: ⁊ humilia ne ex/ pleat ōsideria sua: ne lasciuiat. De/ nicq̄ pasce festiuitas ⁊ azymorū pa nem afflictiōis habere dicunt: nec pōt q̄s agere die festū nisi afflictio nis panē mād ucauerit. Et pascha cum amaritudine manducat. Ai/ des ḡ quales sunt festiuitates dei: nō recipiunt corporalē dulcedinē: nihil remissum: nihil voluptuosuz

B volunt: sed afflictionez anime ⁊ a/
Luc. 14. c maritudinem humilitatemq̄ depo scunt: quia qui se humiliat exalta/ bitur. Hoc ergo poscit dies ꝓpitia tionis. Cū enī afflicta fuerit aīa: ⁊ humiliata in conspectu dñi ꝓpitia tur xp̄s quē ꝓposuit de⁹ ꝓpitiato rē in sanguine suo per fidem.

b Quintadecima ẋo die. Orig. Ultimus dies festus de quo letat in homine scenophegia est. Letat ergo super te cum viderit in taber/ naculis habitantē: nō sup terram fixum ⁊ fundatum animuz baben/ tem: nec que terrena sunt: et quasi vmbra p̄o hereditate possidentez: sed in transitu positum ⁊ dicentez:
Ps. 38. Incola ego suz ⁊ peregrinus sicut omnes pa. m. In tabernaculis enī habitauerūt abrāā: isaac: et iacob. Cuz ergo paratus es extendere te ad anteriora: vsq̄quo perueniasad terram fluentem lac et mel: le/ tatur deus in te: et diem festū agit sup te: hoc quidem in presenti. In

f futuro

a Ensis etiā La. XXIX
m septimi p̄ma dies ve/ nerabilis ⁊ sancta erit vobis. Omne opus seruile nō facietis in ea: qr dies clango/ b
ris est ⁊ tubarū. Offeretisq̄ ho locaustū in odorē suauissimum dño: vitulуz de armento vnū c
et arietem vnum agnos anni/ culos immaculatos septem: et d
in sacrificijs eorū simile oleo cō e
sperse tres decimas per singu/ los vitulos: duas decimas p arietem vnā decimā p agnuz: qui simul sunt agni septē ⁊ hir/ cuz p̄o peccato qui offertur in
expiationem populi p̄ter holo f
caustū kalendarum cum sacri/ ficijs suis: ⁊ holocaustum sem/ g
piternuz cum libationibus so/ litis: Eisdem cerimonijs in o/ dorem suauissimum incensum domino. Decima quoq̄ dies h
mensis huius septimi erit vo/ bis sancta atq̄ venerabilis: et i
affligetis animas vras. Omne opus seruile nō facietis in ea: Offeretisq̄ holocaustum dño in odorem suauissimum: vitu/ lum de armento vnum: arietē vnum: agnos anniculos īma/ culatos septem: et in sacrificijs eorū simile oleo consperse tres decimas p singulos vitulos: duas decimas per arietē: deci mam decimę per agnos singu los: qui sunt simul agni septē: et hircū p peccato: absq̄ his q̄ k
offerri p̄o delicto solent in ex/ piationē: ⁊ holocaustuz sempi/ l
ternū in sacrificio ⁊ libaminib⁹
b eor. Quintadecima ẋo die mē/ m
sis septimi q̄ vobis sancta erit

Nico. de lyra

a Ensis etiā se. Hic ꝓpr La. XXIX
m agit de festis que celebrabant tpe autumnali. s. in septembri: ⁊ ille mē/ sis erat quasi totus festiuus. Fiebant enim in illo quattuor festa. s. festū tubarū de quo primo agitur. secō expiatiōis. ibi: Decima quoq̄ dies. tertio tabernaculoꝝ. ibi: Quin/ tadecima ẋo die. quarto cetus vl collecte. ibi: Die octauo. Prima igit die huius mē/ sis erat festum tubaꝝ: ⁊ ꝑ est quod dicitur:
b Dies clangoris est ⁊ tubaꝝ. fiebat enim hoc festū duplici de causa. Una erat in me/ moriā liberatiōis isaac a morte ꝑ quo īmo/ latus fuit aries: vt habet Gen. xxij. et ideo illa die clangebant iudei in cornibus peco/ rum: qr ille aries inter vepres herebat cor/ nibus: vt ibidē dicit: Alia causa. qr iste clā/ gor erat quasi quedā denunciatio solēnita/ tum sequentiū: vt se homies ad illas prepa rent. c Titulū de ar. vnū. in memoriā vi tule immolate ab abrāā Gen. xv. d Arie tem vnū. in memoriaz arietis immolati p̄o isaac. e Agnos an. ima. septē. p̄o multi/ tudine filioꝝ israel que septenario numero designat. f Preter holo. kalē. qō offere/ batur in festo neomenie: qr nō ptermitteba tur ꝓpter istud sacrificiū: qō eadem die of/ ferebat. neomenia enī mensis septimi ⁊ fe/ stum tubaꝝ eadem die fiebant. g Et ho/ lo. sempi. i. iuge sacrificiū qō silr nō ptermit tebat. h Decima quoq̄. Hic cōsequēter agit de festo expiatiōis quod fiebat in me/ moriam illius beneficij q̄ dñs fuit placatus sup fabricationez vituli. qō fuit decima die septembris. i Et affligetis animas vras. ꝑ expiatiōe dicti peccati. Cetera patent ex dictis vsq̄ ibi: k Absq̄ his que offerri ꝑ delicto solent. qr preter istuz hircum p̄o peccato oblatū offerebat etiā vitulus cuⁱ⁹ sanguis inferebat intra sanctū sanctoruz: et alius hircus sup quē sacerdos cōfitebatur peccata populi: et sic emittebatur in deser/ tum: vt habetur Leuit. xvj. l Et holo/ caustum sempiternum in sacrificio ⁊c. i. iuge sacrificium. m Quintadecima ẋo die. Hic ꝓpr agit de festo tabernaculoꝝ qō age bat. xv. die. mēsis septimi: in memoriā illi⁹ bñficij q̄ de⁹ fecit habitare filios isrl longo tpe in deserto: que est terra sterilis: ⁊ tñ con uenienter ꝓuidit eis de necessarys nō solū quo ad cibū: sz etiam ḡtū ad vmbraculum nubis ꝓtra estū: ⁊ inde deduxit ad eos ter/ ram delectabilez ⁊ fructuosam: in cuius si/ gnum in hoc festo debebant habere fruct⁹ arboris pulcherrime: vt habet Leui. xxiij. vbi de hac solennitate ⁊ alijs precedentib⁹ dictum fuit: ꝓpter qō breuius hic transiui: maxime: qr hic repetunt iste solēnitates ra/ tione sacrificioꝝ q̄ fiebāt in illis q̄ nō fuert alibi ad plenum explicata: et ideo de sacri/ ficijs huius solennitatis subditur:

Offeretisq̄

futuro xo si vis considerare quomodo agantur dies festi obliuiscere omnia mūdana: describe tibi quō celū ⁊ terra transeunt: ⁊ transit omnis habitus mundi. Celū xo nouū
1 Job.2.c ⁊ terra noua fundaḃ. Amoue
2. Pe.3.c solis hui⁹ lucem: ⁊ da illi mūdo qui venturus est solis huius septuplū lumen. imo ipm deum. Pone astantes angelos glorie: ⁊ omnes celoꝝ virtutes. Considera quō ibi agi possunt dies festi dñi: que ibi festiuitas: q̄ ibi gaudia: q̄ leticie magnitudo. Quis enim magne sūt ⁊ vere festiuitates q̄ spiritaliṫ gerunṫ i aīa: ex p
1.Cor.13.c te tū sūt: nō ex itegro: sīc ex p te scim⁹ ⁊ ex parte ꝓphetam⁹.
Colos.2.c. Aū: Nemo vos iudicet in cibo: aut potu: aut in pte diei festi. nō dixit in die festo. Ex p te enī diem festū in ℔ mundo
Sap.9.c celebram⁹. Corpus enī corruptibile aggrauat aīam: ⁊ deꝑmit sensum multa cogitantē.
1.Co.13.d Cū aūt venerit qđ pfectū est euacuabiṫ quod ex parte est.

Siquis

Nico. de lyra

a Offeretisq holocaustuz in odorem suauissimū dño vitulos de armento. xiij. Dicūt hebrei q offerebanṫ ꝓ gentibus aliꝭs: ⁊ ideo in vniuerso offerebanṫ. lxx. vituli ſm numerū. lxx. gentium. in. lxx. linguis distinctarū: offerebāṫur aūt prima die. xiij vituli. ⁊. secunda die. xiij. ⁊ sic diminuēdo semp vnū vsq ad vltimū diem inclusiue: vt ptz in lra: ꝓ qđ designabaṫ vt dicunt q dominiū gentiū esset diminuendū ⁊ terminandū sub rege messia cui⁹ dominio erāt subdende omnes gentes: qđ ipsi expectant futuꝝ: sicut ⁊ messiam suū: qđ tū i christo ſm veritatem est impletū ſm q dicitur Matth. vlti. Data est mihi omnis potestas ⁊c. auctoritatiue q̄tum ad omēs. executiue q̄tuz ad catholicos prīcipes: quoꝝ colla in multꝫ partibus orbis iugo christi sunt subdita: ⁊ finaliter omnes gētes ei subdētur. b Agnos anniculos īmaculatos. xiij. dicūt hebrei q offerebanṫ ꝓ populo israel qui in scriptura aliquādo vocaṫ agn⁹: ⁊ erāt in vniuerso. xcviij. agni vt a populo israel excluderentur. xcviij. maledictiōes posite in lege cōtra trangressores. Cetera hucusq patent ex prędictis. c Die octauo. Hic agitur de festo cetus vel collecte qđ celebrabaṫ īmediate post festum tabernaculorū: vt ptz in littera cū dicitur: Die octauo qui est celeberrim⁹. In hebreo habeṫ: Qui est retentio q: illa die retinebatur populus qui venerat ad festum tabernaculoruz: nec licitum erat eis illa die recedere: tum ratione festi: tum quia illa die colligebaṫ pecunia a ppło ꝓ sacrificijs et necessarijs tabernaculi et tēpli: ꝓ tēpore q̄ fuit tēpluz.
d Vitulū vnuz: arietem vnū ⁊c. non enim fiebant tot sacrificia in hac die sicut in p̄ceden tibus: tū q: illa die colligebaṫ pecunia ꝓ sacrificijs toti⁹ anni que fiebant de sumptib⁹ populi: et sic quodāmodo reputabā tur sacrificia illius diei: tum q: illi q̄ erāt de lōge nec poterant freq̄nter ad tēplū venire sacrificia ⁊ oblatiōes q̄ ꝓ annū voue rāt ista die soluebāt. iō ſbdiṫ:
e Nec offeretis domino in solennitatibus vestris. et loquiṫ de sacrificijs oblatis in omnibus solennitatibus prędictis.
f Preter vota et oblationes sponta. ⁊c. que offerebanṫ maxime die ista. vt dictum est. Rō aūt quare de aīalibus p̄dictis s. vitulis arietib⁹ ⁊ hircis plus q̄ de alijs specieb⁹ aīalium fiebant sacrificia: posita fuit i ꝓncipio Leuiṫ. ⁊ Heñ. xv. Cetera patent ex prędictis.

In ca. xxix. vbi dicit i posti la: Decima quoq Hic ꝓpr agit de festo expiationis.

Additio. j. In hac die. s. mēsis septimi crediṫ fuisse annūciata zacharie sūmo sacerdoti cōceptio ꝓcursoris xpi. de q̄ Lu. j. agiṫ: vt ibidē in additiōe faciente dño videbiṫ. Aū celeberrima dies erat: in q̄ etiā affligere debebāt aīas ad ꝓclamādū misericordiaz diuinā: vt de remissione pcōꝝ xa ⁊ vniūsali de⁹ dignareṫ hūano generi ꝓuidere.

In eodem ca. xxix. vbi dicitur in postilla. Die octauo: hic agiṫ de festo cetus.

Additio. ij. Istud festum seu collecta: nō fiebat i memoria alicuius būficij seu miraculi ꝓteriti: vt patet p omēs doctores tam catholicos q̄ hebreos. Similiter nec fiebat ad colligendum pecuniam pro sacrificijs ꝓout in postilla: sed erat figuratiuum futurorum scilicet congregationis fidelium in p̄senti ecclesia: seu in regno celorum: prout large fuit deductuz s. i additiōe. supra Leui. xxiij. et ideo subiungatur ceteris festis veteris testamēti tanq̄ vltimum et finis eorum.

Replica Correctorij In capi. xxix. Burgen. qui sepe ꝓmittit littere insistere et certe a littera multū videṫ recedere ponens festum expiationis pertinere ad annunciationem cōceptionis Johannis baptiste. et festū collecte nō hꝫ sensum literalē de re preterita: sed soluz figuratiuā de re futura: cuius correctoriuz vide Leuiṫ. xxiij.

Ca. XXX

a Si quis virorũ ⁊c. Anime que impfectum virũ occurrit: nemo dominaf in votis: sed libertatẽ suã habet in illis. Orige. Voto⁊ lex ponit: ⁊ nouo ꝓncipio i hac
Leui.27.a lege moyses vtitur. Ait enĩ: Homo hõ quicunq⁊ vouerit domino ⁊c. Quasi nõ dixisse sufficerit: hõ qui votum vouerit
2.Cor.4.d domino. Est enĩ alius interior homo qui renouaf de die in diẽ fm imaginẽ dei. alius ẋo exterior qui corrũpitur.

A Cũ ẋo venit ad hũc ꝓfectum vt lex dei suscipiaf: ⁊ vota offerant: q̃ offerre nõ põt nisi q̃ habz aliq̃d i semetipo qõ offerat deo: non sufficit exterior legem dei suscipere et vota solus offerre: quia nõ potest aliquid dignuz deo habere. Sed interior qui habet in se quid offerat deo: i q̃ est habitatio virtutum: intellectus scientie: et diuine imaginis innouatio. Qui cum speciẽ suam que ab initio a deo facta est re-
7.33.q.5.c. manifestuz ex.c. noluit cuperauerit: ⁊ virtutum redingeneratione pulchritudine ꝓioris forme: potest vota offerre: ⁊ tũc nõ homo solum: sed hõ homo dicit. Nam qui interiorem hominem non excolit virtutibus: non construit: moribus nõ ornat: sapientiam dei non querit: ⁊ scripturis operam non impendit: non potest homo homo dici: sed homo tm̃: et
1.Cor.2.d homo animalis. Quia interior q̃ verius et nobilius dicit homo sopitus in eo est carnalib⁹ vitijs: et mundi huius curis. Unde cuiq⁊ agenduz est: si

B interiorem hominẽ peccatorum sordibus in se oppressum videt: vt citius eruat eum ab omni inquinamẽto carnis ⁊ sanguinis: ꝓuertaf od penitentiã: reuocet ad se memoriã dei ⁊ spem salutis. Non enĩ hec extrinsecus querenda sunt. Intra nos
Luc.17.c est salutis occasio. Unde: Ecce regnum dei intra vos est. In
Ezec.18.c tra vos enim est conuersionis facultas. Cum enim conuersus ingemueris saluus eris. ⁊ poteris digne altissimo redde re vota tua: et homo homo appellari. Votum aũt est cũ aliquid de nostris offerimus deo. Aut aliquid a nobis accipe re deus: et ita nobis largiri ipse vt dona sua non immeritis
Deut.10.c largiatur. vnde: Et nunc israel quid dominus deus tu⁹ posit a te: nisi vt tu timeas dm̃ deũ tuũ: et ambules in vijs eius: et diligas eum ex toto corde tuo ⁊c. hec poscit deus a nobis: que si ꝓius nõ offeramus: nihil ab eo accipiem⁹. Si de
1.Re.2.f rimus gloriã: recipiemus gloriã. ait enĩ: Glorificantes me glorificabo. Si offeramus iusticiã nr̃am: accipiem⁹ iusticiaz dei: ⁊ si offerem⁹ nostrã. i. corpis castitatẽ: accipiem⁹ ab ipso spũs castitatem: ⁊ ũ offeramus sensum nostrũ: accipiem⁹ sen
1.Cor.2.d sum ipsius. vnde apostoli: Nos aũt christi sensum habemus Sic ergo nõ soluz homo: sed hõ hõ dicemur. vterq⁊ enĩ voca
1.Re.1.d cabuli sui ꝓfectione ornatus est. Legunt diuersa vota i scripturis. Anna vouit deo fructũ ventris sui: ⁊ samuelẽ conse-
Judic.11.f crauit in templo. Jepte qõcũq⁊ sibi post victoriã occurrisset: ⁊ occurrente filia vota soluit lachrymanda. Alij vitulos vel arietes vel domos vel alia ratione carentia. Ille vero q̃ appellaf naçareus semetipm̃. Hoc enĩ est votum naçarei qõ est sup omne votũ. Filius enĩ vl̃ filia aut pec⁹ aut prediũ extra nos est. Semetipsum deo offerre: nec alieno labore: sed ꝓprio placere perfectius ⁊ eminentius est in omnibus votis. Qõ qui facit imitator est christi. Ille enĩ dedit terrã mare: ⁊ oĩa que in eis sunt. Celũ quoq⁊ solẽ ⁊ lunã ⁊ stellas ministerio hoĩm: pluuias ⁊ ventos: ⁊ q̃cquid in mundo est homini-
Joh.3.b bus largitur: ⁊ postea semetipm̃. Sic enĩ dilexit deus mundum: vt filiũ suũ vnigenitũ daret ꝓ mũdi vita. Quid enim magnũ faciat homo si semetipm̃ offerat deo: Cũ se de⁹ obtu-
Gal.2.d lerit ꝓior. Si g̃ tollas crucẽ tuã ⁊ sequaris xp̃m: si dicas. Vivo aũt iam nõ ego: viuit ẋo in me xp̃s. Si desideret anima tua esse cum xp̃o: ⁊ nõ delectef in seculo temetipm̃. i. animaz tuaz obtulisti deo. Qui in castitate viuit: corpus suũ vouit.
1.Cor.7.f vnde Virgo cogitat quomodo sancta sit corpore ⁊ spũ. Sancti ergo dicunt qui deo vouent. Unde aries si deo vouetur: sanctus appellaf: nec licet eũ tonderi ad cõmunes vsus. Similiter vitulus: nec lz eũ iungi in cõmune opus. Si g̃ te voueris deo: imitandus est tibi vitulus: vt facias tm̃ qõ pertinet ad diuinuz cultũ. Idem aniaz q̃ in ecclesia dei sunt curam hũt angeli: q̃s etiã mus: vt constet vtz sui desiderio peccauerint hoies: an custodũ negligẽtia. Videtur g̃ mihi q̃ alie sub eis degũt vt filie: alie vt vxores. Siqua g̃ vouet aliq̃d preproꝑe ⁊ minus apte: custodis ẽ repmere vouẽtis audaciã et retũdere. Qz si non fecerit: aĩa liberabit a culpa: ipse vero voti erit re⁹. sed ß de inferioribus. Perfectioribus ẋo adest ipe de⁹: sicut dr̃ de ꝓpheta isrl̃: ipse dñs ducebat eos. Sz postq̃z deliquerũt ⁊ iferiores seipis facti sũt: angelo tradunt. Cũ moyses dicebat: Nisi tu ipse veneris nobiscũ: non me educas Exo.33.c
hinc: ⁊ de iusto dicit de⁹: Cum ipo sũ Ps.90.
in tribulatiõe. ⁊ alibi dic̃: Ne timeas Esa.49.c
descẽdere in egyptũ q̃m tecũ ero. Justis g̃ ⁊ electis dñs adest: inferioribus ẋo angeli. Nos aũt ꝓtendere debemus vt occurram⁹ in virũ pfectuz: et Eph.4.c
vtamur libertate votoz: vt cũ ipo domino vn⁹ spũs sim⁹: vt ipse in nobis maneat: ⁊ nos in ipo: nihil i nobis femineũ: nihil puule etaf̃ habeaf: nec necesse sit nobis sub tutoribus ⁊ ꝓcuratoribus derelinqui a patre. b Juramento ꝓstrinxerit nõ ⁊c. Aug⁹. Nõ ß ad omnẽ iurationẽ ptinet: sed ad eaz vbi q̃s vouet alicui⁹ rei abstinentiã q̃ licebat vti p legẽ: sz p votũ ipe sibi efficit nõ licere. c Mulier si ⁊c. Id est si femia ⁊ adhuc tenera fuerit aĩa: cui vir vel pater dñaf in votis nõ sp in ipsa ẽ culpa: sz interdũ redit ad viros vl̃ parẽtes. d Et iuramentũ q̃ ⁊c. Lxx. Et diffinitiones q̃s diffinitur aduersus aĩam suã. Nõ q̃ talib⁹ votis noceãt aĩe sue: sz aduersus animã dicit: aduersus aĩalem delectationẽ: sicut ibi: Affligetis animas vr̃as. Aug⁹. Me- Leui.16.g
rito

a Arrauitq⁊ moyses filijs israel oĩa q̃ n ei dominus imperarat: et locutus est ad principes tribuum filioz israel. Iste est sermo
a quẽ ꝓcepit dñs. Si q̃s viroz vo- b+
b tũ dño vouerit: aut se iuramẽto cõstrinxerit nõ faciet irritum verbũ suũ: sed oĩe qõ ꝓmisit imple c
c bit. d Mulier si quippiã vouerit et d
se ꝓstrinxerit iuramento que ẽ in
f Adhuc scilicet paruula: ⁊ tm̃ diuine eruditionis habens inicia.
domo patris sui: et i ętate adhuc e
puellari: si cognouerit pater vo-
d tũ qõ pollicita est: ⁊ iurauit uz
q̃ obligauit aĩam suã ⁊ tacuerit: voti rea erit. Quicq̃d pollicita est ⁊ iurauit: ope cõplebit. Sin ãt statim vt audierit ꝓtradixerit pater: ⁊ vota ⁊ iuramenta eius irri-

Nico. de lyra

a Arrauitq⁊ moyses. Hic ꝓpr̃ agit d̃ ordi- Ca. XXX
n natione ppli ad deũ: ꝑtũ ad ea in q̃bus astringebaf ꝓpria volũtate: cuiusmodi sũt vota: q: lz vouere sit voluntariũ: reddere tũ votũ iam factũ est necessariũ. Et diuidit in q̃nq⁊ ptes fm q̃nq⁊ modos psonaz vouentiũ. ¶Primus modus est viroz: q̃ notaf cũ dicit: b Siquis virorũ vo. dño. voue. aut se iuramento. ꝓstrin. q: vtrũq⁊ est obligatoriũ: votũ tũ magis. cui⁹ ratio est: q: obligatio voti causaf ex fidelitate quã deo debem⁹: ad quã requirit q̃ ei ꝓmissum soluam⁹: obligatio aũt iuramẽti causaf ex reuerẽtia quã debemus ei: ex q̃ tenemur q̃ verificem⁹ id qõ p nomẽ eius ꝓmittim⁹: oĩs autẽ infidelitas irreuerentiã ꝓtinet: sz nõ econtra. vñ ⁊ infidelitas serui ad dñm videt esse maxima irreuerẽtia ad ipm: ⁊ iõ votũ ex sua ratione magis est obligatoriũ q̃ iuramentũ. c Ome qõ ꝓmisit implebit. dũ tm̃ sit dr̃ re licita ⁊ bona: q: aliter nõ eẽt votũ. Sciendũ tm̃ q̃ ista lex nõ intelligit dr̃ quocũq⁊ viro generaliter: q: nullus potest implere ꝓmissuz de re q̃ dependet ex volũtate alterius sine eius ꝓsensu: aliter fieret iniuria: ⁊ iõ religiosus sine cõsensu ꝓlati sui nõ põt vouere vel votũ adimplere. Sil̃r seru⁹ nõ põt aliq̃d vouere vel adimplere p qõ impediaf opus sui dñi. Sil̃r nec filiusfamilias de reb⁹ patr̃ sui. si tm̃ ad annos pubertatis venerit põt vouere religiõis ingressum: sicut ⁊ matrimoniũ cõtrahere: q: ex tũc est sui iuris i his que ptinẽt ad psonã suã. ⁊ eadẽ rõne vir alligaf vxori nõ potest vouere aliq̃d p qõ impediaf reddere debitũ vxori sue sine eius ꝓsensu: q: ꝑtũ ad ß nõ hz potestatẽ corpis sui sz mulier. d Mulier si quippiã vouerit. Hic ponit secũdus modus: videlicet ꝑtuz ad votũ puellaz: que sunt in domo paterna nec intelligit ista lex de puellis que nõ attigerũt annos discretionis: q: ille nõ pũt vouere. nec etiã de illis que sũt maritate: lz adhuc maneãt cũ patre: q: sũt emancipate: sz de illis q̃ attigerũt annos discretiõis: nec sũt maritate viro seu affidate: et iõ sũt simpl̃r sb cura pr̃is ⁊ ille nõ pũt aliq̃d vouere qõ sit stabile seu obligatoriũ absq⁊ ꝓsensu patr̃ exp̃sso vel tacito. ⁊ ꝑtũ ad ß subdit: e Si cognouerit pater votũ ⁊c. ⁊ tacuerit. q: i tali casu ꝓsensisse intelligit. põt tm̃ facere votũ de ingressu religionis vel de ꝓtinẽtia seruãda sic etiã ꝓtrahere matrimoniũ

absq⁊

Scrito queritꝫ in hoc loco etiã de voto virginitatis. Mulieres enĩ etiã virgines
1.Cor.7.g in scriptura solent appellari: ⁊ videt Apostol⁹ de patre loqui cũ dicit: Seruet
virginẽ suam: ⁊ det nuptui virginẽ suam ⁊c. ⁊ hoc modo. vbi nõnulli intelle-
xerunt virginẽ suã. i. virginitatẽ suã: nulla tñ hoc sibi scripturaꝝ locutione de-
monstrant: cũ sit inusitatissima. a Nec obnoxia tene. Lxx. Dominus mũ
dabit eam: qz abnuit pater eius. i. mundã habebit ⁊
Leui.13. iudicabit: sicut dicitur: Mũdauit eã sacerdos: ⁊ mũ
datione nõ mundabis reum. i. nõ dices mundũ eum
qui ĩmundus est. b Si maritũ: id est. si adulta et
viripotẽs fuerit ad cõcipiendum semen verbi dei: et
1.Cor.11.a doctrine spiritalis capiẽda secreta. Unde: Uolo aũt
omnes vos vni viro virginẽ castã exhibere christo.

Aug⁹. Quia dñs mãdauit feminã sub patre esse
anteꝙ nubat: ⁊ sub viro nuptam: noluit ita lex ali-
quid vouere eam aduersus aiam suam. i. in rerum li
citarum abstinentia: vt in eisdez votis feminea vale-
at auctoritas ſz virilis. Ita vt sic adhuc innupte iaz
cõcesserit pater vota psoluere: si anteꝙ psoluerit nu
pserit: ⁊ viro eius hoc cognitũ nõ placuerit: nõ psol-
uat: ⁊ sit omnino sine peccato: quia dominus mũda-
uit eam sicut dicit: id est mundã fieri iudicauit. Ne-
ꝙ hoc contra deũ fieri putanduz est: cum ipse prece-
perit ⁊ voluerit. c Uxor ĩ domo viri ⁊c. Aug⁹. De
illa pr⁹ dixit q̃ in domo prĩs sui vouit: ⁊ añꝙ redde-
ret nupsit. De ea ꝯ q̃ ĩ domo mariti vouit: ita loq̃t.
Si ĩ domo mariti ei⁹ votũ ei⁹: aut diffinitio q̃ aduer
sus aiam eius cũ iureiurando: ⁊ audierit vir ei⁹. ⁊c.
Manifestũ est ergo ita voluisse legem feminam esse
sub viro: vt nulla vota eius que abstinẽtie causa vo-
uerit reddanꝫ ab ea: nisi vir fuerit auctor pmittẽdo.
Nam cum ad peccatũ viri ptinere voluerit: si pr⁹ p-
miserit ⁊ postea ꝓhibuerit: etiam hic (tamen nõ di-
xit vt faciat mulier: quod vouerat: qz pmissa prius a
viro fuerat) viri dixit esse peccatum qui abnuit qõ
prius ꝓcesserat: nõ tñ mulieri ideo pmisit vt si vir po
stea ꝓhibuerit: cõtemnaꝫ. Sed vtrum ista etiam ad
vota continentie: ⁊ ad concubitus abstinentiã perti
neant: merito queritꝫ: ne forte ea intelligantꝫ tãtũ ad-
uersus aiam vouerĩ que sunt in cibis ⁊ potibus. qõ
Deut.6.d etiaz videt ibi significari. Nõne aia plus est ꝙ esca?
Leui.16.g Et cũ de ieiunio p̃cipit: ita dicit: Affligetis aias ve-
stras. Nescio aũt vtrum alicui legaꝫ aduersus aiam
votũ dici quod de abstinentia ꝓcubitus fuerit. Ma
xime cũ hic lex auctoritatẽ viro tribuat nõ mulieri q̃
viro subdita est: tũc vota psoluere si vir vota ꝓbo-
uerit. Si aũt renuerit nõ deberi. Aplus cũ de hu
iusmodi loquereꝫ: nõ maiorẽ auctoritatẽ viro ꝙ fe-
mine dedit. Sed vxori inquit vir debitũ reddat: silr
1.Cor.7.a ⁊ vxor viro. Uxor nõ hz potestatẽ sui corpis sed vir.
Silr ⁊ vir nõ hz potestatẽ sui corpis ſz mulier. Cũ ꝯ
parẽ vtriꝙ tribuat potestatẽ: insinuat de cõcubẽdo
vel nõ cõcubendo regulã nõ ptinere ad ea vota vbi
nõ habẽt parẽ potestatẽ: ſz vir maiorẽ: ⁊ prope ei⁹ so
lius est. Nõ enĩ ait lex virũ nõ debere reddere vota
sua si vxor ꝓhibuerit: ſz vxorẽ si vir ꝓhibuerit. Pre
terea iste iustificatiões dicunt: ⁊ meminim⁹ ĩ illis iu-
stificationib⁹ que ĩ exodo sub ꝟ noie memorant mul
ta p̃cipi q̃ ad ꝓfectatẽ nõ pñt accipi. nec in nono te-
stamẽto obseruari: sic ꝟ aure serui ptundẽda: ⁊ hmõi.
Añ etiã hic aliqd figurate dictum intelligit: vt qñ
sunt multe abstinẽtie cerimoniaꝝ irrationabiles ⁊ in
imice veritati. Hoc forte intelligi voluit tũc ratas es
se: cũ irrõnabiles fuerint: id ẽ cũ eas ratio approba-
uerit: q̃ sic vir debet regere oẽm aialẽ motionez. q̃ fit
non tñ in appetendo: sed etiam in abstinendo: vt si
mente et ratione decernitur: tũc fiat. Si autẽ improba-
tur: nõ fiat. Si autem ratio quod prius recte faci-
endum esse decreuerit post improbet: sit peccatũ con
silij: etiam sic tamen nõ nisi rationi motio illa cosentiat

ta erũt nec obnoxia tenebit spõ-
sioni: eo ꝙ ꝓtradixerit pater. Si a
maritũ habuerit ⁊ vouerit aliqd:
et semel verbũ de ore eius egre-
diens animaz illius obligauerit
iuramento: quo die audierit vir
et nõ contradixerit: voti rea erit:
reddetꝙ quodcũꝙ promiserat.
Sin autẽ audiens statim ꝓtradi
xerit: et irritas fecerit pollicitati
ones ei⁹: verbaꝙ q̃bus obstrixe
rat aiam suã: ꝓpitius erit ei de⁹. b
Uidua et repudiata q̃cquid vo- c
uerint: reddẽt. Uxor in domo vi d
ri cũ se voto constrinxerit ⁊ iura-
mento: si audierit vir et tacuerit
nec ꝓtradixerit spõsiõi: reddet qõ
cũꝙ promiserat. Sin autẽ exem-
plo contradixerit: non tenebitur
promissionis rea: quia maritus
cõtradixit: et dominus ei propi-
tius erit. Si vouerit et iuramen
to se constrinxerit: vt per ieiuni-
um vel ceterarum reruz abstinẽ-
tiam affligat animam suã: in ar-
bitrio viri erit vt faciat siue non
faciat. Quod si audiens vir tacu
erit: ⁊ in alteram diem distulerit
sentẽtiam: quicqd vouerat atꝙ
ꝓmiserat reddet: quia statim vt
audiuit tacuit. Sin autem con- e
tradixerit postꝙ rescisit poꝛta- f
bit ipse iniqtatẽ ei⁹. Iste sunt le-
ges q̃s cõstituit dñs moysi inter
virum ⁊ vxorem: inter patrem ⁊
filiam que in puellari adhuc eta
te est: vel que manet in parentꝭ
domo. La. XXXI

Ocutusꝙ ẽ dñs ad moy g
l sen dicẽs: Ulciscere pr⁹
filios israel de madiani
a ℣ Sanctos ad superne ciuitatꝭ ciues.
tis: ⁊ sic colligeris ad ꝓpl̃m tuũz. b

La. XXXI

d Ulciscere. Origc. Scandala filijs israel madianitaruz tergiuersatione
acciderant: qui subornauerãt mulieres que eos deciperent vt peccarent.
Illi ergo pro peccato suo puniti sũt: mediocrius tñ ⁊ parcius. Hi vero qui
fuerant causa peccãdi multo vehementius. Unde patet quia longe grauí-
Luc.17.a us est causam peccati p̃bere ꝙ peccare. vnde dicit: Quia meli⁹ fuerat illi
homini nõ nasci: aut molã asinariam alligari circa collum eius: ⁊ precipi-
tari in ꝓfundum maris: ꝙ vt scandaliçaret vnũ de pusillis istis. Scanda
lum autem est: vbi recte ambulanti deceptio ad peccandũ subijcitur.
e Et sic colligeris. Mouissime in quit: Apponeris ad populum tuum ⁊c.

℣ Hoc cõtra

p̃ũr ponit execution dicte punitiõis. ⁊ diuidit in
duas ptes. s. in partẽ principalẽ ⁊ incidentalem.
xxxij.ca. Circa primũ premittit apparatus pu
gne. secõ subditur obtentus victorie. ibi: Cũꝙ
pugnassent. tertio ordinatio prede. ibi: Ceperũt
ꝙ mulieres. Circa primũ oñdit bellũ iustũ ex
diuino p̃cepto. cũ dicit: Locutusꝙ est dñs ⁊c. de
madianitis. ⁊ nõ dicit de moabitis: cuius causa
superi⁹ fuit expressa. xxv. ca. in fi. h Et sic col.
ad ꝓpl̃m tuũ. i. ad limbũ sanctorum patrum.

Nota.

d† Siquis virorꝫ vo
tuz domio vouerit ⁊c.
In hoc aũt capitulo a-
gitur de voti obligati-
one ⁊ eius redditione
et etiam de eius irrita-
tiõe in quibus sensus
litteralis est etiam mo
ralis: ꝓpter quod nõ
est hic alia moralitas
rehrenda. La. XXXI

g l Ocutusꝙ ẽ do A
minus. Precepta madianita-
rum punitione in fine.
xxv. ca. et interpositа
populi reordinatiõe in
alijs capitulis se. Hic

Z 4 ✠ Statimꝙ

Hoc cõtra samaritas qui negãt resurrectionẽ mortuoꝝ: nec fidẽ futuri seculi recipiũt. Nemo enĩ apponit ad eos q̃ nõ sunt. Constat ergo esse aliquem populum cui moysen dicit esse apponendum. a Mille viri ꝛc. Aduerte diuine virtutis magnificentiã. Filij israel: dũ sexcenta milia fuerant armatoꝝ: omnes victi sunt: qz erãt in eis peccatũ. Nũc xo. xij.
1 Mac. 3 b milia victores vincũt: qz nõ in multitudine vincit israel: sed iusticia et pietas ẽ in
Deut. 32. d eis que vincit. vnde: Unus psequet mille et. xij. milia. Vides g̃: qz plus valet vn⁹ sanctus orando q̃z innumeri pctores pli
Eccli. 35. c ando. Oratio enĩ sancti celuz penetrat. Quõ ergo in terris hostem nõ vincat: Queramus ergo ꝛ custodiam⁹ iusticiã:
Eph. 6. c induamur loricam iustitie accincti veritate: ꝛ accipiam⁹ galeam salutis: et gladiũ spiritus: ꝛ añ omnia scutũ fidei: in q̃ extinguamus ignea tela maligni. Talibus enim armis instructi diabolica castra fugabimus. b Et reges ꝛc. Ou. Interficiunt reges madianitaꝝ: ꝛ q̃ prius a mulieribus victi sunt: nũc expiatione habita ꝛ acta penitẽtia reges vincũt tantũ valet ouersio ad deuz ꝛ correctio peccatoꝝ. Fuit añ cure diuine scripture noĩa regũ memorare eni ꝛ recem ꝛ sur ꝛ vr sorophoc. Di enĩ regnãt apud madianitas: q̃s penit⁹ debet extinguere omis qui militat deo. Eni nãq̃ beluinus vel ferinus interpretat. Beluinos g̃ et ferinos mores debes oĩno pimere: vt placeas ei qui te ꝓbauit: ꝛ puenias ad beatitudinẽ mortificata totius iracundie feritate. Ego puto q̃ hec noĩa scriptura diuina nõ narrauit ꝓ historia: sz ꝓ causis
B ꝛ rebus aptauit. Quis enĩ stultus filio suo nomen beluinis imponit: sed magis institutionẽ aĩaꝝ ꝓspexit sermo diuin⁹: volens ostendere q̃ aduersus hmõi vitia militare debemus: et istos reges fugare ꝺ corporis nr̃i regno ne regnet peccatum in nr̃o mortali corpe. Noĩa enĩ ꝓ rebus aptant̃: etiã apud gentiles ꝛ barGen. 17. a baros. Motũ est cur abram abraã dict⁹
Ibidem est: ꝛ sarai sara: et iacob isral. Joseph añt a pharaone barbara lingua photophanec cognominat⁹ est. qꝺ in lingua sua desecretoꝝ vel somnioꝝ reuelatione cõpo fuit. Daniel q̃z in babylonia balthasar noĩat̃. Et ananias ꝛ açarias: et misael si drac misac: ꝛ abdenago. Madianitaꝝ g̃ regẽ moyses appellauit: ꝓut gessit. Belua inquit feritas est que regnat in madianitis: nec ipsa solũ alius est rex nomine recem. i. inanitas que ibi regnat. Multa enim inanitas ꝛ vanitas in hoc mũdo quã dei miles superat et vincit: si nihil inaniter nihil supflue agit: memorãs: qz etiã
Mat. 12. c de ocioso verbo reddent homines rationem in die iudicij. In hac vita hominis totũ pene ociosum ꝛ inane est qꝺ dicit̃ vel agitur. Inanis est omnis actus ꝛ sermo in quo nõ est intrinsecus aliquid ꝓ deo vel dei mãdato. Est et alius rex madian vz. i. irritatio. Vides quales sunt q̃ regnãt apud madianitas. Qui. s. debent expugnari: ĩmo perimi ab his qui deũ sequuntur. Nõ enim tam regũ q̃z vitioꝝ noĩa que regnãt in hominibus referunt̃ in lege: ꝛ nõ tam gentiũ bella q̃z ꝺcupiscentiarũ carnaliũ q̃ militant aduersus animã describunt̃. Deniq̃ hi q̃ in vitijs regnãt. v. reges esse dicunt̃: vt pateat: qz ostie vitiuz qꝺ regnat in corpe ex q̃nq̃ sensib⁹ pendet: Hi g̃ perimẽdi sũt de regno madianitaꝝ: vt vltra vitia nõ regnẽt ꝓ eos sed iusti-
Mar. 9. g cia: nec ad scãdalũ videãt oculi: sz ad edificationẽ. Vñ: Si oculus tuus scãdalisat te: erue eum ꝛc. Nõ tamen effodiendus ꝓcipit oculũ corpis nr̃i: nec manũ aut pedẽ abscidẽdũ: sz sensũ carnalia sentientẽ: ꝛ ꝺcupiscẽtijs lasciuiẽtez: vt oculi recta videãt: aures recta audiãt: gustus noster verbũ dei gustet: manus palpent ꝛ cõrectent de verbo vite. Et sic emptis regib⁹
1. Cor. 1. d madianitarũ: regnet in nobis iusticia. i. christ⁹ qui factus est nobis a deo iusticia ꝛ pax ꝛ redemptio. c Balaaz q̃z. Patet cõsilio balaã subornatas esse mulieres madianitarũ q̃ deceperant israel: Unde hic velut auctor sceleris interficitur.

Origo.

Statimq̃ moyses: Armate inq̃t ex a vobis viros ad pugnã q̃ possint b vltionẽ dñi expetere ꝺ madianitis. Mille viri ꝺ singulis tribub⁹ c eligantur ex israel qui mittantur ad bellum. Dederũtq̃ millenos de cũctis tribub⁹: id est. xij. milia expeditoꝝ ad pugnam: q̃s misit ꝺ moyses cum phinees filio eleaçari sacerdotis: Uasa quoq̃ sancta e et tubas ad clangendũ tradidit f eis. Cunq̃ pugnassent cõtra ma- g dianitas atq̃ vicissent: oẽs ma-
b res occiderunt: et reges eoꝝ eui: ꝛ recẽ ꝛ sur ꝛ vr et rebe q̃nq̃ ꝓnci
a Error perfidie ligno crucis interficitur.
c pes gẽtis: Balaam quoq̃ filium b beoꝝ interfecerũt gladio: cẽperũtq̃ i mulieres eorũ ꝛ paruulos: oiaq̃ pecora ꝛ cunctam supellectilem. Quicqd hr̃e potuerãt depopulati sunt: tam vrbes q̃z viculos ꝛ castella flamma cõsumpsit. Et tulerũt prędã ꝛ vniuersa q̃ ceperant tam ex hominib⁹ q̃z ex iumẽtis: et k adduxerunt ad moysen: ꝛ eleaçarũ sacerdotẽ: ꝛ ad oẽz multitudinẽ filioꝝ isral. Reliq̃ etiã vtensilia poztauerũt ad castra i campestribus moab iuxta iordanem cõtra hiericho. Egressi sunt ãt moyses l

a Statimq̃ moyses: arma. inq̃t ꝛc. ex q̃ patet fidelitas et obediẽtia moysi ad deũ: qz audierat dilationez mortis sue vsq̃ ad interfectionẽ madianitaꝝ: ꝛ tñ nõ ꝓpter ꝺ distulit pugnã cõtra eos sed magis accelerauit. b Qui pos. vltio. do. ꝛc. in quo apparet etiaz iusticia belli: qz madianite nõ solũ fecerãt cõtra filios isral: sed etiã cõtra deũ: qz sciẽter ꝛ a ꝓposito ꝓuocauerũt filios israel ad idolatriam: vt dictum fuit. s. xxv. ca.
c Mille viri de sin. tri. ꝛc. non misit magnũ numeꝝ pugnatoꝝ: vt victoria manifestius deo attribueretur. ꝺ Quos misit moy. cũ phi. filio eleaçari. ipm aũt fecit ducẽ exercit⁹: eo q̃ iam añ çelo dei ductus inceperat punitionẽ interficiendo ꝓncipẽ trib⁹ symeon cũ muliere madianitide: vt dictũ fuit. s. xxv. ca.
e Uasa q̃z sancta. dicũt hebrei q̃ ista vasa fuerũt arca ꝛ lamina sancta. f Et tubas ad clangenduz. in signũ victorie a deo obtinende.
g Cũq̃ pugnassent. Hic ponit⁹ obtent⁹ victorie que fm hebreos fuit a deo manifeste: qz eleuata lamina sancta in altũ exercitus madianitarũ qui erat valde magnus fuit excecatus ꝛ cadebãt ad terrã cozã filijs israel. vñ in hebreo habet̃: Reges eoꝝ occiderũt sup interfectos. i. sup prostratos diuina virtute: vt ipsi exponũt. b Balaam q̃z filium beoꝝ interfecerũt gladio. s. cum madianitis. erat enĩ ꝺ populo illo: vt dicunt alij. Alij aũt dicũt q̃ de terra sua ad quaz iuerat post recesuz a balach redijt ad madianitas iminente bello eorum cõtra filios israel vt malediceret exercitui isral. et sic vinceret̃ ꝛ ipse reportaret lucrũ a madianitis. Sciendũ autẽ q̃ iustum bellum inuenit̃ motũ in sacra scriptura a plurib⁹ causis. vna est contra terram in qua deus blasphemat̃ per idolatriã: vt habetur Deut. xij. Subuertite oĩa loca in q̃bus coluerũt gentes q̃s possessuri estis deos suos. scꝺa si a dei cultu recedat̃ Deut. xiij. Si audieris in vna vrbiũ tuaꝝ dicentes aliq̃s ꝛc. tertia si fidelitas tpalis dñi deseratur. iiij. Reg. iij. de ioraz ꝛ iosaphat qui mouerũt bellũ ꝓtra regẽ moab. q̃rta si rebellio moueat̃ ij. Reg. xx. ꝓtra sibã filiũ bochri. q̃nta si malefactor defendatur. Judi. xx. de bello moto ꝓtra gabaa. sexta si iniuria publica ꝓncipi irrogat̃. ij. Reg. x. de bello dauid ꝛ regẽ ammon q̃ fecit radi barbas nũcioꝝ dauid ĩ ꝓtemptũ ei⁹. septia si ꝓpria res repetat̃. ij. Reg. iij. de bello dauid ꝓtra isboseth. repetendo regnũ qꝺ sibi datuz erat a deo. octaua vt hostis repellat̃. ij. Regũ. viij. de bello dauid ꝓtra philisteos. nona vt hostes insurgẽs ĩ suis ꝓprijs opprimat̃. Nu. xxj. de bello filiorũ isral ꝓtra seon ꝛ ꝓtra og reges amorreoꝝ. decima ꝓtra illũ ꝓ quẽ hostis roborat̃. ij. Reg. viij. de bello dauid ꝓtra syriã damasci: eo q̃ ferebat auxiliũ adadeçer. vndecia vt amicus ab hostib⁹ eripiat̃ Gen. xiiij. de bello abrae ꝓtra reges q̃ captiuauerãt loth nepotẽ suũ. duodecia si tyrãnis a pfidẽte exerceat̃. j. Machab. de bello machabeoꝝ ꝓtra antiochum illustrẽ. Sciendũ etiã q̃ aliq̃n in bello iubent̃ interfici etiam puuli ꝓpt̃ enormitatẽ criminis: vt ĩ pctõ sodomie. Judi. xx. ꝛ idẽ factũ est de sodomis a deo subuersis vbi pierũt paruuli. ꝛ ĩ pctõ apostasie. Deu. xiij. i Ceperũtq̃. Hic ꝓfr describit̃ ipsa ꝓeda. ꝛ primo ponit̃ ꝓede reportatio. scꝺo ei⁹ divisio. ibi: Egressi sũt añt. Circa primũ dicit̃. Ceperũtq̃ mulieres eorũ ꝛ puulos. psone enĩ humane sunt illa q̃ sunt ꝓncipalia in ꝓeda. k Et adduxe. ad moy. oĩa fideliter appozãtes nihil abscõdẽtes vt̃ celãtes sicut fecit achan: vt habet̃ Jos. vij. l Egressi sunt. Hic ꝓfr ponit̃ ꝓede divisio cuius vna ps erat exterminãda: de qua primo agitur. cum dicit:

Cur fe.

Orige. Dictū est supius: q balaā redijt ī locū suū. Sz forte reuersus est: q̄uis scriptura nō dixerit. Vel forte ī locū suū redijt ab eo loco vbi sacrificia faciebat: in eū. s. locū vbi tanq̄ peregrin⁹ habebat hospitiuz. Nō enī dictū ē in domū suā: aut in patriā suā. De balach aūt dictū ē ad semetipsum: vbi tanq̄ dñs habitabat. a Cur feminas re. ꝛc. Rab.

Mystice Mystice. Feminā in predaz de bello reuertēs seruat qui foras actus prauos cohibens: ꝛ çelo bono destruēs: delectationē carnalē in abscōdito pectoris celat. Sz hoc moyses. i. lex redarguit. Qui enī delectatiōem carnis ī occulto corporis celat: facile in culpā praue opationis exorbitat. Jubet ḡ oīe masculinū: paruulus etiā: mulieresq̄ que nouerūt viros iugulari: q̄ turpē appetitū ꝛ delectationē carnis: que cōcipit iniquitatē ꝛ parit peccatū: penit⁹ interficere debem⁹. Puellas aūt ꝛ feminas virgines. i. partez delectationis q̄ nō ꝑtinuis est ad peccandū: sz exardescit ad bonū ꝓseruem⁹: vt que deo placita sūt desideremꝰ ꝛ ꝑficere studeamus. b Ad suggestionez ba. Hic euidenti⁹ ostendit balaā suggestiōe mulieres suborn atas fuisse. Jsi. Non dubitauit balaā oblata copia feminaꝝ fornicationis ruina israelitas collapsuros: q̄ ꝓcupiscibiles aīe eoꝝ ptes sciebat esse corruptas. Jta demones vnūquēq̄ ptemptāt illis affectibus aīe laqueos tradentes: quib⁹ nos senserint egrotare. c Eleaçar. Nota q eleaçar nō ad omnem populū: sed ad viros virtutis loquit: q̄ reuertebant ꝺ prelio. Viri aūt virtutis sunt qui ad bellū ꝑcedūt: q̄ in agone ꝓtendūt: ꝛ ab oīibus se abstinēt. alij ẋo nō viri sūt virtutis. d Aurū et argentū ꝛc. Tempus belli est in ꝑ mūdo ꝓtra nequitias spūales ꝛ concupiscentias carnales. Spectat nos angeloꝝ chorus: ꝛ virtutū celestium pia erga nos pendet expectatio: q̄n vel quō de plio reuertamur. quis plus afferat auri: vel argenti: q̄s lapides ꝑciosos curiose intuet. Requirunt etiam qui deferūt eos: qui ferrū: q̄ plumbū: vel vas ligneū: vel fictile aut aliquid hmōi magne domus vsib⁹ necessariū. Scōm ḡ ea que quisq̄ detulerit māsionis ei meritū deputabit. Probant tū hec oīa: alia p ignē: alia p aquā: vniuscuiusq̄ opus quale sit ignis ꝓbabit.

e Et lauabitis. Orige. Vides quō purgatione indiget oīs q̄ exit de plio hui⁹ vite. Qui pugnauerūt ꝑ filijs israel: madianitas interfecerūt: in q̄ deo placuerūt cui⁹ volūtatē ꝛpleuerūt: ꝑ tū ipso immundi dicunt effecti. vñ iubentur lauare vestimēta sua ꝛ mundari: ꝛ sic intrare in castra. Hi ḡ q̄ pugnāt: q̄ ītūdos hostes ꝓtingūt: polluti sunt. Si ḡ diabolū vicero: ꝛ cogitatiōes immundas q̄s suggerit: vel venientes repulero: vel ingressas intra me ne ad effectū veniāt necauero: ꝓculcās caput draconis ꝑ ipo tū pollut⁹ sum: q̄ pollutū calcare ꝓtēdi. Beat⁹ tū q̄ superaui. vñ:

Job.15.b Nemo mūdus a sorde. Omēs ḡ purificatiōe indigem⁹ imo purificationib⁹. Multe enī ꝛ diuerse nos manēt purificatiōes. Sz mystica hec sūt: et ineffabilia. Quis enī enarrare poterit q̄ sint purificatiōes q̄ parent petro ꝛ paulo: ꝛ silib⁹ q̄ tot hostes ꝑstrauerūt: tot spolia ceperūt: q̄ cruētis manib⁹ a cede redeūt: q̄ꝝ pes tinct⁹ ē ī sanguīe: ꝛ man⁹ suas lauerūt ī sanguīe pcōꝝ: ītерficiētes in matutino oēs pcōres ēre. Peremerūt enī diuersas demonū gētes q̄s nisi vicissent captiuos nō liberassent: nec ad obediētiā xp̄i pduxissent. Btūs q̄ succedit ī his plijs: ꝛ ītерficit madianitas: vt iustificet ex sanguīe eoꝝ. Sanguinē demonū fundit q̄ captiuos eripit. Purificabit autem in regno dei: vt mūdus ingrediat ciuitatez dei vel domini. f Qui pugnauerunt. Allegorice Orige. Sūt quidā in populo dei q̄ militāt q̄. s. nō obligāt se secularib⁹ negocijs. Hi pcedūt ad bellū ꝺ gētes munitas ꝛ spiritales nequitias: ꝑ his q̄ ifirmiores sūt vel etate: vel sexu: vel ꝑposito. Pugnāt aūt oratiōib⁹: ieiunijs iusticia: pietate: māsuetudine castitate: ꝛ omnib⁹ cōtinētie virtutib⁹. Et regressis ad castra victoribus fruunt laboribus eoꝝ etiā ībelles q̄ ad pugnā nō vocant: vel exire nō pūt. Sciendū aūt q oīa q̄ sumunt ex his gentibus ℔ mutanda

a Cur feminas re. q̄si diceret: nō est bñ factū. cui⁹ causa iubdit: b Nōne iste ꝛc. de q̄ deceptiōe fuit dictū. s. xxv. ca. c Ergo cūctos int. ꝛc. in detestationē criminis patꝝ q̄s filij isrl nō ꝑpetebāt: et tū valde hostilit egerūt ꝓtra eos: vt dictuz fuit. s. xxv. c. d Et mu. q̄ no. vi. ꝛc. q̄ nesciebāt distinguere eas q̄ ꝓuocauerūt filios israel ad luxuriā ꝛ idolatriā ꝛ etiā q̄ ille q̄ nō venerāt ad ꝓuocandū ī ꝓpria ꝓsona: tū coopate sūt docēdo eas q̄ venerūt de mō decipiēdi ꝛ ornādo eas ornamētis suis vt facili⁹ filios isrl ꝓuocarēt. Dicit aūt Ra. Sa. q faciebāt mlieres trāsire aīi arcaz dñi: ꝛ tunc ex signo a deo dato cogscebāt q̄ erant ẋgines ꝛ q̄ nō. e Et ma. ex castra ꝛc. q̄ erāt ꝓtamiati ex ꝓtactu mortuoꝝ q̄s occiderāt ꝛ quoꝝ spolia acceperāt: ꝛ iō nō debebāt īgredi atriū tabernaculi donec essent mūdati aqua lustrationis tertia die ꝛ septīa: vt dictū ē. s. xix. ca. Et accipiunt hic castra ipi⁹ deitatis si dictū ē. s. v. ca. f Et de oī ꝑda. Hic scdo agit ꝺ pte ꝑde reseruata. et ꝓmo q̄tum ad ei⁹ purgationē q̄ facta ē ꝑ talē modū: videlicet q illa q̄ poterāt sustinere ignez absq̄ sui corruptione igne purgabant. q̄ aūt sustinere nō poterāt aqua expiatiōis purgabant: de q̄ purgatiōe s. dictū est. xix. ca. ꝛ ptz lra vsq̄ ibi: g Postea cast. intrabitis. s. atriū tabernaculi: qd̄ vocat castꝝ deitatis vt dictuz ē. s. v. ca. h Divitq̄ dñs. Hic scdo agit de ꝑda reseruata q̄tum ad ei⁹ diuisionē. ꝛ ꝓmo q̄tū ad diuisionem q̄ fiebat ex debito scdo q̄tū ad illaz que facta est ex bñplacito. ibi: Cunq̄ accessissent. Circa ꝓmum sciendū q ꝑda ex debito diuidēda erat tm ꝺ viuētib⁹: et ꝑ notat cū dicit: i Tollite sūmā eoꝝ ꝛc. et ita prēda diuidebat in duas ptes equales. vna erat pugnatorū q̄ fuerāt in plio ꝛ alia relique multitudinis: ꝛ ꝑ notat cū dicit: k Diuidesq̄ ex equo ꝑdam ꝛc. et q ꝑ sit sentētia ptz ex lra hebraica q̄ sic hz: Et mediabis prēdā inter magistros belli et totā multitudinē: q̄ magistri belli medietatē eis assignatam diuidebāt pugnatorib⁹: iterū quelibet medietas diuidebat in duas partes inequales q̄ de medietate pugnatorū sepabat pars quinquagesima domino et dabatur eleaçaro sacerdoti. et ꝑ est qd̄ dz: l Et separabis ptē dño. Jn hebreo habet: Sepabis solutiōez dño. ex q̄ ptz q illa ps sepabatur ꝺ pte bellatoꝝ ex debito. m Vnā aiaz ꝺ q̄ngētis. i. vnū īdiuiduū: q̄ ibi accipit aīa ꝑ toto cōposito n Tā ex boib⁹. i. ex ẋginib⁹ q̄ fuerit refuate: vt ꝑdictū ē. Nō ei est cōis generis: ꝛ pōt accipi ꝑ masculo ꝛ ꝑ femina.

✠ Et dabis

Ministerio de Cultura 2024

mutanda sunt: ⁊ forte q̃cq̃d ex b̃ seculo assumit: vt p̃lio capiat: ⁊ immundũ est: ⁊ purificatiõi indiget: ⁊ q̃ dã p ignẽ trã seũt: alij sufficit aque purificatio. Assumunt aũt ex p̃lio boes ⁊ iumẽta: cum captuat ois intellect⁹ ad obediendu⁹ christo p verbũ dei. Jn q̃ pugnãtes captiuãt intellectũ eo⁹ q̃ ⁊traria sentiũt. Pauci sunt tñ q̃ pugnare possint: ⁊ p̃lia ista cõficere: de sexcẽtis milibus armato⁹ q̃ vident militare deo. sola. xij. milia eligunt. ceteri relinquunt ĩ castr̃. Jntuere quãti sint in eccl'ia q̃ possint p veritate pugnare: ⁊ ⁊tradicẽtibus resistere: q̃ sciãt vbi bella tractare. Beati sũt q̃ p pp̃lo dei p̃nt pugnare: ⁊ ꝺ hosti b⁹ spolia reportare. Reliq̃ tñ ps p̃pli q̃ videt ĩ bellis: si cũ quiete resideat ĩ castris: ĩ silẽtio agat: a moyse nõ recedat sz in lege dei pmaneat: spolio⁹ p̃tẽ habebit. Fiet ei equa portio: nõ p nũe⁹: sz q̃tũ dat oñi pp̃lo. tñ. xij. milib⁹ q̃ spolia ceperũt. Quis ꝺ audiẽs nõ animet p eccl'ia pugnare: ⁊ inimicis veritatis resistere: q̃ dogmata eccl'ie oppugnare: vel voluptati et luxurie docent operã dare? Qui g̃ hos expugnat: vel in sevel in ꝓmis vitia p̃mit: capiet spolia m̃lta q̃nquagies m̃ltiplicata q̃ ceteri. Jntantũ enĩ nũeri q̃titas videtur augeri cũ sexcẽtis milib⁹. xij. milia ꝓferunt. Offerre tñ vtraq̃ ps iubetur deo: ⁊ illi q̃dẽ q̃ vicerũt vnũ ex q̃ngẽt'. Qui aũt domi resedert vnũ ex. l. Aliter q̃ aũt nũer⁹ sacrat⁹ ẽ. Añ vn⁹ debebat denarios q̃ngẽtos: ⁊ ali⁹. l. tc̃. Sz et septẽ septimane vno addito q̃nq̃gesimu⁹ diẽ faciũt: q̃ pentecostes festiuitas ꝺr: Silr. lxx. septimane addita vna decade q̃ngẽtos reddũt. Et quanto plures sũt. lxx. septimane q̃tũ. vij. tãto p̃stãtior est numerus q̃ngẽto⁹ q̃ q̃nquaginta.

a Cũq̃ accessissent. Qu. Differentias esse ⁊ pfect⁹ merito⁹ in pp̃lo fidelĩũ: ⁊ in alijs locis. ⁊ hic colligimus ꝺ eo q̃ scriptũ ẽ: Et accesserũt ad moysen oẽs q̃ cõstituti erant p̃ncipes per tribus in exercitu tribuni ⁊ centuriones: ⁊ dixerũt ad moysen: Nos pueri tui collegimus summã virorũ bellato⁹ nostro⁹: et nõ dissensit ex nobis quisq̃: ⁊ obtulimus munus domino tc̃. Loquuntur ergo ad moysen electi p̃ncipes q̃ constituti sunt super exercitũ: ⁊ pro rebus bene gestis munera offerũt domino dicentes: Nos pueri tui sumus qui accipimus summã filio⁹ israel bellato⁹. s. xij. milia qui electi sunt ex omnib⁹ tribubus: vt pugnarent contra madianitas. Sunt ergo in populo dei bellatores multi: ⁊ multi imbelles: ⁊ inter bellatores quidam qui appellant̃ summa bellato⁹: eminentiores. s. inter bellatores: ⁊ rursus bis celsiores qui cõstituti sunt sup eos p̃ncipes ⁊ p̃lati singulis milibus electo⁹. Est ergo multa diuersitas in ordine bellatorũ. Jnter imbelles quoq̃ est aliq̃ differentia. Quidam enĩ ita sũt imbelles vt nunq̃ possint fieri bellatores vt senes: femie: seEpẖ. 4. c ui. Pueri vo ita sunt imbelles vt sperent fieri bellatores cũ occurrerint sz in virũ pfectũ: ⁊ in mensurã etatis: etiam ĩ summã bellato⁹ venire se sperãt: et esse electi in. xij. milib⁹: vel esse p̃ncipes electo⁹. Considera omnia p̃sentia seculi repleta bellis: ⁊ demonũ inuisibilibus p̃lijs perurgeri. Jn populo vero dei esse quosdaz fide robustos virtutibus armatos: qui hutusmodi bella cõficiant: et semp in procinctu positi etiam eos qui pugnare nõ possunt ab hostib⁹ tueant̃ verbo ⁊ exẽplo si tñ nõ desit eis fides. Jmpossibile est enĩ sine fide saluari. Jnter ipos bellatores sunt alij parati ⁊ expediti: vt nullis se implicent secularibus negocijs: meditantes in lege die ac nocte. Hi summa bellatorum appellatur. Hõ est autẽ dictum de cõmuni numero bellato⁹ q̃ nemo ĩ eis dissensit: sz de his q̃ summa bellato⁹ dicunt̃. Jn talibus enĩ nulla dissentio: nulla discordia. De his enĩ dictu⁹ ẽ: Multitudinis credentiũ erat cor. v. et a. v. tc̃. Hi sunt q̃ plurimũ auri pugnãdo ceperant: ⁊ omne aur⁹ et ornamentũ: siue capitis: siue brachiorũ: vel digito⁹. i. q̃cquid intellectib⁹ vt opib⁹ hũt: deo offerũt: sciẽtes q̃ munera ei⁹: data ei⁹ sunt: tõ nec vn⁹ dissensit (dissentiẽtes enĩ nõ p̃nt offerre Añ: Si offers munus tuũ ad altare ⁊ memorat⁹ fueris q̃ frater tuus hz a. aduersuz te: re. i. m. t. tc̃.) vt leuẽt sz man⁹ suas ad deum sine ira ⁊ dissensione. Jn musicis enĩ si armonia chorda⁹ ꝓsonãter aptant̃: suauẽ sonũ reddit: si aliq̃ sit dissonantia carmis dulcedo corũpit̃. Jta si dei milites dissentiãt ingrata sũt oĩa deo: etiã si bella m̃lta ꝓficiãt: spolia multi deferãt: ⁊ mũera offerãt. Dicet̃ enĩ vade p⁹ reconciliari fratri tuo tc̃. Si enim in aliq̃ dissentz a mãdatz dei: nec hostẽ vincere potes. Jn eo enĩ ipo iam victus es a diabolo: in q̃ dissentis a deo. Si g̃ vis vicere ⁊ sũma bellatorũ esse: adhere deo: ꝓcorda cũ ipo dicens: Quis nos sepabit a charitate xp̃i? tribulatio ⁊ ãgustia tc̃. Qui talis ẽ: põt vicere madianitas ⁊ iterficere oẽs pctores terre. i. carnis fomitiones: ĩmundicijs: passionẽ: ꝓcupiscẽtijs: auaricijs ⁊ hmõi. Et sic erit dign⁹ offerre oñe vas aureum torquẽ: aut viriolã: aut anulũ: aut dextrale: aut cathenulã. Torques ornamẽtũ sapientie ẽ. Jn ꝓuerbijs enĩ de sapia ꝺr: Qz q̃ acq̃sierit caz: torquẽ aureã ponat circa collũ suũ. Viriola ⁊ anulus ornamẽta sũt manuũ: ĩ q̃b⁹ signant̃ opera. Silr ⁊ dextrale. Catenule vo vbi et doctrine ꝓnexiones significãt.

Deprecer is

Nico. de lyra

a Et dabis eaz eleaçaro. q̃ p̃mitie dñi sunt: ꝺ acq̃sitis iure belli. ⁊ iõ cedebãt in vsuz sacerdotis sicut primitie fructuũ ⁊ aĩaliuz. b Ex media q̃z tc̃. Hic ꝓñr agit ꝺ medietate que erat reliq̃ multitudinis cui⁹ q̃ngẽsimũ indiuiduũ debebat tradi leuitis q̃ seruiebant in tabernaculo. Cetera patẽt in l'ra. c Cunq̃ accessis. Hic agit̃ de diuisiõe p̃de p̃dicta facta ex bñplacito seu deuotiõe. p̃ncipes enĩ exercit⁹ in reditu de bello sicut ꝓsuetum est numerauerũt bellatores suos ⁊ inuenerũt eundẽ numer⁹ q̃ erat ante belli ꝓgressuz q̃ nullus ceciderat in p̃lio ꝓpter q̃ꝺ moti deuotiõe obtulert dño oñe aur⁹ q̃ꝺ rapuerãt in p̃da ad faciẽdũ vasa q̃ erãt necessaria ĩ tabñnaculo: ⁊ ptz l'ra vsq̃ ibi:

Perisce lides

G

E

F

G

a Qui etiam alios in ecclesia ab hostibus tam visibilibus q̃ inuisibilibus defendunt.

a Multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna.

a Dissordantes non possunt offerre. vnde: Vade prius reconciliari fratri tuo. et tunc venies offeres munus tuum.

a

b

c

a

c

† Ps. 118. b

a Deprecetis ꝓ nobis. Orige. Ad ꝓpitiandū deū ꝓ nobis. Si dicamus ꝓpter aurū deū ꝓpitiū fieri hominib⁹: absurdū ⁊ impiū iudicatur. Hoc enī in viro bono notabile dicit. Per aurum ergo virtutes ⁊ opera bona signant: q̄ sola deo digne offerunt: ꝓ quibus solis decet eū ꝓpitiari. b Susceperūtq;. Et accepit moyses ⁊ eleaçar sacerdos aurū ab omnib⁹ tribunis ⁊ centurionibus: ⁊ intulit illud in tabernaculū testimonij memoriale filijs israel coram dño. Nota q̄ que dicunt nō ad ꝓspectū visibilē: sed ad mētis memoriā referunt. Beatus enī est qui recordatur se aliquid boni operis fecisse coram dño: ⁊ obtulisse munera bñplacita deo virtutes. ſ. animi ⁊ ornamēta pietat⁹. Ca. XXXII

c Jlij aūt ruben. Orige. Dia q̄ dicunt:

f nō solum ex sermone q̄ dicit pēsanda sunt: ſz ex ꝓsona dicētis. Si puer loq̄tur: aīas nr̄as ad auditū eloquij puerīl⁹ aptamus: nec plus ī his q̄ dicunt q̄z puer sentire poterat expectam⁹. Si aūt vir loquit: ꝓtinuo cōtēplamur: Si viro digna sint q̄ dicunt: et si erudit⁹ sit: ꝓ eruditiōis intuitu etiā dicta pēsamus. Si aūt imperit⁹ ⁊ idiota: aliter que dicunt accipim⁹. Si aūt senior aut multe peritie ac probate (vt qui in eruditiōe cōsenuit) longe in eo maior habebit dictorum expectatio. Hic aūt qui loquit spūssanct⁹ est. vñ enī poterat moyses que ab origine mundi gesta sunt: vel in fine gerenda narrare: nisi spirit⁹ dei inspiratione? Aū potuisset de xp̄o ꝓphetiçare?

Joh.5.g Christ⁹ enī ait: Si crederetis moysi: crederetis vtiq; ⁊ mihi: de me enī ille scripsit ⁊c. Hoc ergo fm maiestatē loquētis oportet intelligi.

Luc.16.g vnde abraam dicit: Habent moysen et ꝓphetas audiant eos. Nō homines in corpore positos significans: sed que ab ei scripta sunt dicente spiritu dei. Moysi ergo litteras remoto velamine ita intelligamus: vt singulis dici videantur: vt si intelligant auditores ⁊ obseruent: non eant in locum tormentorum sicut dines qui audire contempsit: sed in sinuz abrae vbi laçarus requieſcit. Hec tamen ad liquidū scire ipsius puto esse spiritussancti qui inspi-

Joh.5.g rauit: et iesu christi qui ait. De me enim ille scripsit. ⁊ patris: cuius consilium antiquū humano generi non nudum sed velatuz litteris indicatur. Sed iam ad sensum eorum que latere videntur veniamus. Duobus modis de egypto exitur. Cum enim quis de errorum tenebris ad agnitionis lumem adducitur: ⁊ de terrena cōuersatione ad spiritualia instituta cōuertitur de egypto videtur exisse: et ad solitudinem venisse ad illū. ſ. vite statum in quo p silentiuz ⁊ quietem diuinis legibus exerceatur: ⁊ celestib⁹ eloquijs imbuat: ꝓ que īstitut⁹ ⁊ direct⁹ cū iordanē trāsierit: ꝓperet vsq; ad terrā ꝓmissiōis. i. p gr̄am baptismi vsq; ad euāgelica instituta. Exit etiā aīa de egypto: cū reliquit hui⁹ mūdi tenebras ⁊ corporee nature cecitatē: ⁊ trāsfert ad aliud seculū: q̄ sinus abrae vt ī laçaro: vel paradisus vt ī latrone indicat. Vel si q̄ nouit de⁹ esse alia loca vel mansiōes: p que trāsīēs aīa deo credens: ⁊ pueniēs vsq; ad flumen q̄ letificat ciuitatē dei vltra ipm sortez hereditat ꝓmisse patrib⁹ accipiat. Cū g̈ dupliciter designet egressus de egypto ⁊ trāsitus ad desertū: ⁊ inde egressus ad sancte terre hereditatē: videam⁹ q̄d sibi velit ruben ⁊ gad ⁊ dimidie trib⁹ manasse hereditas: q̄ p moysen tradit: ⁊ ex iordanē decernit. Jn. xij. tribub⁹ filioꝝ isrl: mystice totius hūane generis figurā cōplectit: vel oīm q̄ ad agnitionē dei venerūt. Nox ps extra iordanē hereditatē cōsequit p moysen. Pars xo trans iordanē in terra ꝓmissionis p iesum. Et quidē illi quib⁹ extra iordanē hereditas datur: primitiui sunt: licet min⁹ nobiles: licet non inculpati. Ruben nāq; est p̄mogenit⁹ iacob: licet cōtaminauerit thorū patris: ⁊ gad licet ex ancilla. Manasses q̄z cui⁹ dimidia trib⁹ extra iordanē hereditatem consequit: q̄uis de egyptia notus: tñ primogenitus est. Omnes g̈ isti primogeniti sunt: ⁊ iō significāt priorem ꝓlm q̄ nō p iesuz: ſz p moysen hereditatē extra iordanē accipiūt. d Terra quā per. ⁊c. Hic. Sūt multi in ecclia qui puuli esse despiciūt ⁊ ī loco humilitatis positi: īmanes apud se esse nō desinūt: hi honorib⁹ extollunt: voluptatib⁹ p fruunt: ⁊ rerum multiplicitate dilatant ꝓsse appetūt ⁊ a multis timeri: recte viuere negligūt: ⁊ famā bone vite habere cupiūt: adulationes querūt: fauoribus intumescūt: q̄ p̄sentium copia delectantur: ventura gaudia non requirūt. Cūq; eos multiplex actio occupat. ⁊ a semetipis alienos demonstrat. Siqua tamen fidei

g tentatio

a Periscelides. ornamēta sūt mulier in vestib⁹ circa renes: ⁊ dr periscelides a peri q̄d ē circū: ⁊ cele q̄d est curuū. b Et armillas. ornamēta sūt circa scapulas. dicta ab armo. c Anulos. ornamenta sunt digitorū. d Dextralia: brachioꝝ. e Murenulas. ornamenta sūt circa collū mulierꝝ.

f Unusq̄sq; enī q̄d in p̄da rapuerat suū erat. ſ. de inanimatis et iō q̄d dederūt inde non fuit ex debito ſz ex deuotione eo q̄ domin⁹ eos reduxerat saluos de prelio. Ca. XXXI

Moral⁹. † Ulciscere pr⁹ filios israel ō madianitis ⁊c. Madian interp̄t⁹ iniquitas ⁊ ideo p bellū ꝓtra madianitas significat bellū hominuz cōtra vitia ⁊ peccata: de quo bello dicit Seneca: Pacē habeto cū hoīb⁹ ⁊ cuz vitijs bellū. Jlli xo qui ad bellū cōtra madianitas iuerūt mares tm occiderūt p̄mo: ⁊ feminas reseruarūt vt dicit in textu. ⁊ iō p illos significant illi qui spiritualia vitia querūt extirpare carnalia reseruantes. nam fm Augſt. per viruz significatur intellectus vel ratio. per feminaz xo sensualitas. ꝓpē qō bene p mares spūalia vitia. per feminas xo carnalia designant: ⁊ q̄z p vtraq; damnatur hō. nō sufficit illa extirpare sine istis. ꝓpter quod a moyse de mulierū reseruatione fuerunt merito reprehensi dicente: a† Cur femias reseruastis. nōne ille sunt q̄ deceperunt filios israel: et iō distinxit ō mulierib⁹. nam illas que cognouerāt viros ī coitu p̄cepit iugulari: alias reſnari p p̄mas aūt significāt mot⁹ sensuales rationē ad consensum mortalis peccati trahentes: ⁊ isti mot⁹ sūt totaliter extirpādi. p virgines aūt significant motus sensitiue partis: qui nō trahūt rationē ad consensum peccati mortalis: ſz magt rōni deseruiūt in ope xtutis. sic dicit pbs. iij. Ethic. q̄ fortis p rōnē excitat in se motū ire vt expediti⁹ actū fortitudinis exequat. † Offerim⁹ in donarijs dñi singuli q̄ō in p̄da auri potuim⁹ inuenire. Per ō significat q̄ victores vitioꝝ hāc victoriā attribuere nō debent virtuti ꝓprie sed bonitati diuīe. Ca. XXXII

g f Jlij aūt ruben. Hec ē ps incidentalis q̄z sic patet ex p̄cedentib⁹ terra quā occupauerūt filij israel anteq;ʒ venerūt ad iordanē q̄ est terminus terre ꝓmissiōis ex illa pte: put ptz in mult⁹ locis ve. te. nō erat infra termios terre sibi ꝓmisse: ſz q̄z habitatores illi⁹ terre noluerūt dare transitu filijs israel vsq; ad terminū terre sibi ꝓmisse: īmo hostiliter eos inuasert vt patuit. ſ. de seon rege esebon: ⁊ og rege basan. iō filij israel cōpulsi bellare ꝓtra eos ⁊ iō ipsis debellatis iure belli acq̄sierūt terrā illā: de cui⁹ possessiōe ⁊ diuisiōe hic agit ex p̄dicto casu accidēti: vbi p̄mo ponit filioꝝ ruben ⁊ gad irrōnabilis petitio. ſcō eiusdē petitiōis iustificatio. ibi: At illi ꝓpe accedētes. tertio ip⁹ cōcessio. ibi: Quib⁹ moyses ait. Adhuc circa p̄muz p̄mittit dicta petitio. ſcō ipsi⁹ repulsio. ibi: Quibus rndit moyses. Circa p̄mū ponit motiuū petitiōis. cū dicit: Filij ruben ⁊c. q̄z forte de p̄da aīalium dicta ca. p̄cedenti emerant magnaz ptem ab alijs. h Et erat illis in iumentis insignita turba. i. valde multa: et est modus loquēdi hyperbolic⁹. i Cūq; vidissent iaçer ⁊ galaad aptis ani. alen. terras. q̄z erāt ibi multa pascua ⁊ bona. iō formauerūt petitionē sequentez.

✠ Preca.

tentatio exurgat qz in ea specie/ ten⁹ ꝓtinent: verbis eā ⁊ labori b⁹ defendūt: ⁊ celestē patriā ven dicāt: nec tū amāt. Quos bñ ru ben ⁊ gad: ⁊ dimidia tribus ma nasse significāt: qz multa pecora B et iumenta possidentes: dū circa iordanem campestria ocupiscūt: in terra ꝓmissiōis hereditatē ha bere noluerunt. dicētes: Terra quaz pcus. do. in cō. fi. is. re. vb. ē ad p. a. ⁊c. Qui ꝯ iumenta plu/ rima possidēt iordanē trāsire re/ fugiūt: qz ꝗs multa mundi impli camēta occupāt: habitationē ce/ lest⁹ patrie nō requirūt: sz fides: (quā specitenus tenent) incre/ pat ne ociosi delectatione torpe/ scāt: ⁊ alios exemplo suo a labo/ ris tolerātia: ⁊ studio lōganimi/ tatis frangant. Unde eis ꝑ moy sen dicit: Munqd fratres vestri ibūt ad pugnaz ⁊ vos ꝫ sedebit⁹ ⁊c. Sed qz erubescūt nō defende re qđ ꝓfitent ꝑ fide ad certamē ꝑperant. eamq nō sibi: sed ꝓxi/ mis vendicant. Caulas ouium fabricamus: et stabula iumento/ rum ⁊c. Qui mox fortes ꝑ alijs L veniūt: et promissionis terraz ab hostibus liberant ⁊ relinquunt: ad pascenda armenta extra ior/ danem redeunt: quia cōtra fidez baptismi tota mente et desiderio rebus perituris inseruiūt: quia hereditatem terre promissionis: id est fructum fidei non amant. Sicq pro illa pugnāt: vt sua pi/ gnora extra illaz deponāt: quia enim paruulos fortis habent ef/ fectum in eius habitatiōe nō ha bēt. Ūñ ad cāpestria redeunt: qz ab altitudie montiū ꝗsi a spe ce/ lestiū dilabunt⁹ vt extra terrā ꝑ missionis bruta aialia nutriant: irrōnabiles. s. mot⁹ animi vanis desideriis: qz eterne lucis clari/ tatē nesciūt dū trāsitorijs excecā tur. a Jumēta plurima. Ori. Jumenta ⁊ pecora multa sūt ⁊c. Prior ppls ad hereditatē illius Ps. 13. d terre que lacte fluit ⁊ melle: non D potuit puenire. nec verbuz caro factū agnoscere: qz multa iumen 1. Cor. 2. d ta et pecora habebat. Animalis enī nō potest ꝓcipere que sūt spi/ rit⁹ dei: nec spiritaliter diiudica/ Ps. 48. re: qz cum homo in honore esset nō intellexit: sed comparatus ē iumentis insipientibus. Acce/ pit ergo ille populus hereditatē per moysen: terraz scilicet duoꝝ regum: non enim amplius potu/ it interficere moyses nisi duos reges: quorum terram diuideret populis multa animalia multa/ q pecora habentibus. Illis ve/ ro qui iordanem transeunt iesus diuidit terram. Quāuis enī ani malia habeant pecora nō tanta que eos excludant ne iordanem transeant: sed cum ipsis et mulie E ribus et infantibus contendunt transire: et ad patrum promissa peruenire. Illos autez hec omia remorātur nec possint iordanem transire nec ad fidez christi: que est terra promissionis intrare.

ℱ Si trāsi.

a ℱ Gregorius. Quos multa mundi impedimenta occupant ha bitationem celestis patrie non desiderant.

a et nōs serui tui habemus iumenta pluri/ ma: precamurq si inuenimus gratiam co/ a ram te vt des nobis famulis tuis eam in possessionē: nec facias nos transire iorda/ danem. b Quibus respōdit moyses: Mun/ b c quid fratres vestri ibunt ad pugnā ⁊ vos

ℱ Origenes. Nota q volentes vltra iordanem remanere in/ crepat moyses: id est lex.

hic sedebitis? Cur subuertitis mentes fili/ d orū israel ne trāsire audeant in locū quem eis daturus est dñs? Nonne ita ęgerūt pa e tres vestri: qū misi de cadesbarne ad explo randā terrā? Cunq venissent vsq ad val/ lem botri lustrata oñi regiōe subuerterūt cor filiorū israel vt nō intrarēt fines quos eis domin⁹ dedit. Quibus iratus iurauit f dicens: Si videbunt homies isti qui ascen derunt ex egypto: a viginti annis ⁊ supra terrā quā sub iuramēto pollicit⁹ sum abra am isaac et iacob: ⁊ noluerūt sequi me pre ter caleb filiuz iephone ceneęū: ⁊ iosue fi/ lium nun. Isti impleuerūt voluntatē meā. Iratusq dominus aduersum israel: circū/ duxit eum per desertum ꝗdraginta annis donec cōsumeret⁹ vniuersa generatio que fecerat malū in conspectu eius. Et ecce in/ g quit vos surrexistis pro patrib⁹ vestris in/ crementa ⁊ alumni hoim peccatoꝝ vt au/ geretis furorem domini cōtra israel: Qui si nolueritis sequi eū: in solitudine populū derelinquet: ⁊ vos causa eritis necis oim. At illi prope accedētes dixerunt. Caulas b

ℱ als amus.

ouiū fabricabimus ⁊ stabula iumentorū: paruulis q̄z nostris vrbes munitas: nos i aūt ipsi armati et accincti ꝑgemus ad pre/ k lium ante filios israel donec introducam⁹ eos ad loca sua: Paruuli nostri ⁊ q̄cq̄d ha m bere possum⁹ erunt in vrbibus muratis ꝑ n pter habitatoꝝ insidias. Non reuertemur in domos nr̄as: vsq̄quo possideant filij israel hereditatem suam: nec q̄quā quęri/ mus trans iordanez: quia iam habemus possessionem nostram in oriētali eius pla/ ga. Quibus moyses ait: Si facitis qđ pro o mittitis expediti pergite coram domino ad pugnaz: ⁊ omnis vir bellator armatus iordanez transeat: donec subuertat domi nus inimicos suos ⁊ subiciat⁹ ei omis ter ra: Tūc eritis inculpabiles ⁊ apud dñm et apud israel: et obtinebitis regiones quas vultis coraz domino. Sin autē qđ dicitis p non feceritis: nulli dubium quin peccetis in deum: et scitote qm̄ peccatuz vestrū ap/ q prehendet vos. Ędificate ergo vrbes par/ uulis vestris et caulas ac stabula ouibus

a Precamurq ⁊c. vt des no/ bis famulis tuis eaz ⁊c. quod erat irrationabile scilicet q̄ ha berēt terrā labore alioꝝ acq̄si/ tam: ⁊ ipsi nō trāsirent cū alijs ad acq̄rendū terrā ꝑ alijs tri/ bubus: qđ videbat⁹ sonare eoꝝ petitio. b Quib⁹ rñdit moy ses. Hic ꝓñr ponit⁹ dicte peti/ tionis repulsio. vbi ꝑmo eoꝝ igna uia arguit⁹. cū dicit⁹: c Nūq̄d fratres vr̄i ⁊c. Secđo ꝓpedimen tū alioꝝ iducit⁹. cū dr: d Cur subuertit⁹ mētes filioꝝ isr̄l ⁊c. q. d. ꝓpter ignauiā vestraz alij credēt q̄ timeat⁹ fortitudinem terre a deo ꝑmisse: ⁊ fortitudi/ nē ꝑpl̄i: ⁊ sic trāsire nō audeāt: ⁊ impediat⁹ dei mandatū. Ter/ ad b exemplū ꝑcedēs adducit⁹ cū dr: e Nōne ita egerūt pa tres. vr̄i q̄z territis verbi explo ratoꝝ voluerunt reuerti in egy ptū vt dictū est. ꝭ. xiij. ca. f Quib⁹ irat⁹ iurauit dicēs si videbūt hoies isti ⁊c. ⁊ accipit ꝫ si ꝑ nō. i. nō videbūt. Cetera patēt ex his q̄ dicta sūt. ꝭ. xiiij. ca. vsq̄ ibi: g Et ecce inquit vos surrexist⁹ ꝑ patrib⁹ vr̄is. ī malū ⁊ vultis pei⁹ facere q̄ ipi q̄z vidistis malū ipsoꝝ ⁊ nō est⁹ castigati. Quarto ostēdit⁹ q̄ ꝫ malū debeat cadere sup totum populū generaliter ⁊ sup ipos specialiter. cū dr: Qđ si nolue/ rit⁹ sequi eū ⁊c. ⁊ sbdit⁹: Et vos causa eritis necis oim. sequit⁹: h At illi. Hic ꝓñr ponit⁹ p̄di/ cte petitiōis iustificatio. ⁊ ꝑmo q̄ꝫtum ad ignauiaz contra eos allegataz. cū dicitur: i Nos autem ipsi armati. i. muniti ar/ mis ad defensionē. k Et ac/ cincti. armis ad inuasionem. l Pergem⁹ ad pre. aū filios israel. q. d. nolumus esse in cau da exercit⁹ sic ignaui: sz in fron te. secđo ostēdit⁹ q̄ velint fideliť laborare ad acq̄sitionē terre ꝑ alijs tribub⁹. cuz dr: Donec in/ troducamus eos ad loca sua. ⁊ subdit⁹: m Paruuli nr̄i ⁊ q̄c quid habere possum⁹ ⁊c. quasi dicerēt: eēnt nobis oneri si trā/ sirent nobiscum. ideo subdit⁹: n Erunt in vrbibus muratis. aliter nō essent securi: qz nō in/ tendimus cito reuerti. iō subdi tur: Non reuertemur ⁊c. o Quib⁹ moyses ait: Hic con sequēter ponit⁹ petitiōis iustifi/ cate ꝓcessio. ⁊ ꝑmo sub ꝺditiōe. secđo simpl̄r ⁊ absolute. ibi: Re/ spōderūtq̄ filij gad. Conditio aūt est vt obseruēt fideliter ꝑ/ missum ꝓdictū qđ notat⁹. cū di/ citur: Si facitis qđ ꝑmittitis ⁊c. ⁊ ptz lr̄a. p Sin aūt qđ di citis nō feceritis: nulli dubiuz est q̄n peccetis in deū. qz illa ꝑ missio nō tm̄ fiebat hominibus sed deo de cuius mādato terra erat acq̄renda. q Et scitote qm̄ peccatū vestrū apprehēdet vos. per penam debitaz vobis a deo inferendam. sequit⁹: Ꝑre cepit ergo moyses eleaçaro sa/ Jos. 1. c

ℱ cerdoti

a Si transierint filij gad et filij ruben vobiscum iordanem omnes arma. Ozige. Alia littera. Si transierint filij ruben ⁊ fi.gad.vo.ior.omnes armati ad plin̄ coz̄ dño:⁊ obtinueritis terr̄ā in ꝓspectu vr̄o:dabitis eis terr̄ā galaad ⁊c̄. Terra multis modis accipit̄.⁊ terra hec in qua habitam⁹ nō ab initio terra vocata est:sed arida:⁊ postea terra. Sic̄ hoc celū visibile prius firmamētū dictū ē:postea celū. In ꝓncipio tū creature celū ⁊ terr̄ā fecisse dicit̄ de⁹:⁊ postea aridā ⁊ firmamentū. Hinc Aggeus ait:Adhuc semel mouebo celuz ⁊ terr̄ā:⁊ mare ⁊ aridā. Vides quō aliud ponit terr̄ā:aliō aridā? In multis quoq̄ locis terra in bono accipit̄: arida ꝛo raro. Mā ⁊ adā post peccatū in locū detrudit̄ q̄ arida nomināt̄:antea enī erat in terra.paradisus enī nō in arida sed in terra est. Mansuetis quoq̄ in euāgelio nō arida: sed terra ꝓmittitur. Beati māsueti qm̄ ipsi hereditabunt terr̄ā. Semē etiā quod fructū dat centesimū:sexagesimū: tricesimuz: terra dicit̄ esse non arida. Puto aūt q̄ ꝓfectus sit ab arida ad terr̄ā venire:sicut ꝓfect⁹ fuit vt arida terra vocaret̄. Dū enim infructuosi sumus:nec fructū iusticie:pudicitie vl̄ pietatis afferimus:arida sumus. Si autem nos excolentes ad virtutū frugē suscitamus:terra ex arida efficimur:que verbi dei suscepto semine fructificet. Est ergo quedā terra etiaz in regno dei que mansuetis promittit̄:⁊ terra que viuentiuz nominatur. Est terra in excelsis posita de qua ad iustum dicitur. Exaltabit te vt hereditēs terr̄ā. Huius terre hereditatē de egypto mundi exiēs aīa cōsequit̄.⁊ alibi quidez:q̄ sub lege vixerūt:alibi q̄ p christi fidem ⁊ gratiā dispensati sunt. Qui tamen videntur primi ⁊ p moysen dispēsati nō cōsequūtur hereditatem:nisi prius transiāt cū his quos iesus dispēsat:⁊ pugnent cum eis contra inimicos:⁊ collocent eos in sedibus suis:⁊ ita consequantur hereditatē quaz moyse duce meruerunt. Unde Paulus:Et bi omnes testimōio fidei suscepto nō ꝓceperunt repromissiones deo pro nobis aliquid melius prouidente:ne sine nobis cōsummarent̄. Quasi diceret:iste nouē ⁊ semis tribus de illis duab⁹ ⁊ semis tribub⁹. Ideo non acceperūt ꝓmissionē terre illius que eis extra iordanē p moysen decreta est deo ꝓ nobis aliquid melius ꝓuidēte:ne sine nobis cōsummarent̄:⁊ ideo trāseunt nobiscum armati ⁊ iuuant expugnare inimicos. Sed transeunt tm̄ armatiuiri:scilicet fortes et potentes. Ignaua manus ⁊ imbellis remanet extra iordanem. Fortes vero relictis animalibus ⁊ pecoribus ⁊ omnibus impedimentis pugnant nobiscum donec vincantur inimici nostri vsq̄quo hereditatem promisse terre capiamus. Sancti enim patres oratiōnibus iuuant ⁊ exemplis hortantur ⁊ confirmant:⁊ script' suis que ad memoriam reliquerunt:instruunt nos quomodo aduersus inimicas potestates pugnemus ⁊ certamina toleremus. Pugnant ergo pro nobis:⁊ incedunt primi armati. Ipsos enim nobis proponimus:et videntes fortia facta eoꝝ ad plin̄ spiritale armamur ⁊ dimicamus. Sic deniq̄ qui sub duce iesu militant. xxx.⁊ eo amplius reges perimunt:⁊ terras eorum sorte accipiunt. Depulsis etiā spiritalibus nequicijs:de celestibus hereditatē celi christo dimicante percipiunt. Potest adhuc tertius expositionis modus esse vt in filijs israel:id ē in populo ecclesie intelligant̄ esse quidam spiritales:⁊ intra iordanē ꝓcipere hereditatē terre fluēt' lac ⁊ mel: sapiē ⁊ scie dulcedinē capientis:quoꝝ terra flumie dei quod repletū est aquis diuine intelligentie circundatur ⁊ rigatur. Alij autez sunt carnales iumentis ⁊ pecudibus.i.crassis ⁊ stolidis sensibus abundantes:qualibus dicit Apostolus:Ita insensati estis:vt cum spiritu ceperitis nūc carne perficiamini. Et i galathe: quis vos fascinauit veritati non obedire? Sed vnusquisq̄ nostrum nisi se armauerit:⁊ abiectis brutis et beluinis sensibus ad spiritalem intelligentiam prouerauerit:remanebit extra iordanem:nec poterit per sapientie flumen incedere:quod letificat ciuitatem dei:id est animam dei capacem. Hec assequitur verbi dei interioza:que sūt dulcioza super mel ⁊ fauum:sed illam tm̄ consequetur terram in qua duo reges occisi sunt. vbi dicatur ei: Nihil iudicaui me scire inter vos nisi iesum christum ⁊ hunc crucifixum. Qui autem potuerit transire iordanem:⁊ ad interioza penetrare: sequens dominum iesum christum: interficiet triginta ⁊ eo amplius reges. Illos fortes de quibus dicitur: Astiterunt reges terre:⁊ principes conuenerunt in vnum aduersus dominū ⁊ x̄pm eius. Quibus prostratis agnosces secretioza mysteria vsq̄quo venias ad sedem dei ⁊ hierusalem ciuitatem dei viuentis:non que seruit cum filijs suis: sed que sursum est ⁊ libera est ⁊ mater omnium nostrum est.

Ge sūt ac iumētis:⁊ qō pollicīti est̄ implete. Dixerūtq̄ filij gad ⁊ ruben ad moysen. Serui tui sumus:faciemus quod iubet dominus noster. Paruulos nostros ⁊ mulieres ⁊ pecora ac iumēta relinquemus in vrbibus galaad: nos autem famuli tui omnes expediti pgemus ad bellū sicut tu domine loquerīs. Precepit ergo moyses eleaçaro sacerdoti:⁊ iosue filio nun ⁊ principibus familiaruz per tribus israel:et dixit ad eos:† Si trāsierint filij gad ⁊ filij ruben vobiscuz iordanez omnes armati ad bellum coram domino:⁊ vobis fuerit terra subiecta:date eis galaad in possessionē. Sin āt noluerint transire vobiscum in terraz chanaan:inter vos habitandi accipiāt loca. Respōderuntq̄ filij gad ⁊ filij ruben. Sicut locutus est domin⁹ seruis suis ita faciem⁹. Ipsi armati pergemus coram domino in terram chanaan: et possessionem iam suscepisse nos confitemur trans iordanem. † Dedit itaq̄ moyses filijs gad ⁊ ruben et dimidie tribui manasse filijs ioseph regnum seon regis amorrei: ⁊ regnū og regis basan:⁊ terram eorum cum vrbibus suis per circūitum. Igitur exiit filij gad dibon ⁊ astaroth ⁊ aroer ⁊ roth ⁊ sophā ⁊ iazer ⁊ iechaa ⁊ bethnemra:⁊ betharan vrbes munitas:et caulas pecoribus suis. Filij vo rubē edificauerūt esebon ⁊ eleale ⁊ cariathiarim ⁊ nabo ⁊ baalmeō vniuersis nominibus. Sabama quoq̄ ipponentes vocabula vrbib⁹ q̄s extruxerant. Porro filij machir filij manasse perrexerūt in galaad:⁊ vastauerūt eam interfecto amorreo habitatore eius. Dedit ergo moyses terram galaad machir filio manasse qui habitauit in ea. Iair autē filius manasse abiit et occupauit vicos eius: cerdoti ⁊c̄.⁊ sequit̄:
a Date eis galaad i possessionē si fecerīt ꝓmissū:aliter non.
b Rideret̄q̄. Hic cō sequēter ponit̄ cōcessio absolute: q̄a filij ruben ⁊ gad viderūt q̄ moyses dubitabat de ipletione sui ꝓmissi: propter quod nō cōcedebat terram nisi sub cōditione:iō ꝓcesserī ad cōfirmationē sue ꝓmissionis:vt patet in littera:q̄ facto moyses ꝓcessit eis absolute terr̄ā quam petebant. vñ subdit̄:
c Dedit itaq̄ moyses filijs gad ⁊ rubē ⁊ dimidie tribui manasse. ista dimidia tribus fuit adiūcta: q̄ adiunxit se alijs duabus tribub⁹ in petitione:⁊ quia terra suficiebat pro ipsis ⁊ p illis. d Igit̄ extruxerūt filij gad dibon ⁊ astaroth: ciuitates sūt quas filij isr̄l̄ destruxerant anteqū scirent q̄ deberēt ibi habitare:⁊ postea reedificauerūt ad tuendū vxores suas: filios ⁊ familias. e Imponentes vocabula vrbibus quas extruxerant. āteqū enī ōstruerent denominabant̄ a nominib⁹ idoloꝝ: saltem pro magna p te.⁊ iō filij israel nominauerunt eas alijs nominibus:⁊ etiā vt ex nomine aliquarum ciuitatū esset memoria edificantiū:fz q̄ dicitur postea.
f Iair aūt ⁊c̄.q̄s appellauit auothiair.i. villas iair:⁊ idē dicitur ō ipso nobe quod app̄hēdit chanath:⁊ vocauit eum nomine suo nobe. Moralit̄ per tribum ruben et gad ⁊ dimidiā tribū manasse intelligunt̄ tres status excellētes in ecclesia. Per rubē enī qui interpretatur filius visionis:intelligitur status prelatoꝝ. Per gad qui interpretatur accinct⁹: status principū.q̄ debent esse armis accincti ad defensionez populi. Per manassen qui interpretatur oblinio status religiosorum.ō quo dicit̄ ps̄. xliij. Obliuiscere populum tuuz et domū patris tui. Sūt igit̄

aa * plurimi

Ioſue.4.c

Ioſue.22.a

Deu.11.g

Pſ.36.

Bala.5.a
Ibidem

1.Coꝛ.2.d

Pſ.2.

Ca. XXXIII

a Est sunt mansiones ꝛc. Orige. Diuersas creauit deus cibo/
b rum differẽtias ꝓ diuersitate animaliũ: vl̃ humani desiderij. Unde ꝛ ani
malia cognoscunt ꝓprios cibos: ꝛ alijs vtiꝫ leo: alijs ceruus. In homini/
bus quoq; q̃ sanus est ꝛ validus mortẽ cibũ requirit: cõfiditq; edere omnia. Infir
mus delectaꝫ oleribꝰ ꝛ fortẽ cibũ nõ patiꝫ. Paruulꝰ x̃o si non voce re tñ ipsa lac
tñ requirit. Cibus aũt rõnis nature verus sermo dei est.
Sed ꝛ hic differẽtias habet. Mõ oĩs eodẽ verbo nutriꝫ.
Est alijs in verbo dei cibus lactis aptior. s. doctrina: sicut
A moralis que rudibus solet ꝓbere. Di lectionẽ in qua nihil
est obscurũ libẽter accipiũt. verbi gratia: hester: iudith: to
biã ꝛ mãdata sapiẽtie. Si legaꝫ eis leuiticus offendiꝫ cõ/
tinuo animꝰ q̃si nõ sit cibus suus. Uenit enĩ vt discerет de
um colere: iusticie ꝛ pietatis ꝓcepta suscipere: ꝛ audit mã
data sacrificioꝝ: ꝛ ritꝰ ĩmolationũ. Aliꝰ euãgelistaꝫ Apo
postolũ psalmos libenꝫ amplectiꝫ: velut remedia infirmi
tatis sue. Cui si leganꝫ hec que habemꝰ in manibꝰ: nihil
infirmitati sue aut saluti anime ꝓdesse iudicabit: sed refu
tabit tanq̃ graues ꝛ onerosos cibos. Sed sicut leo si ha/
beat intellectũ nõ abũdãtiã herbaꝝ culpabit creataꝛ: nec
dicet supfluã: qꝛ carnibus vtiꝫ. nec homo: qꝛ sibi aptis vtiꝫ alimonijs: culpare de
bet q̃ fecit deus serpẽtes in cibũ ceruoꝝ. Ita in cibis rõnabilibus nõ refutãda est
scriptura q̃ obscurioꝛ videꝫ: ꝛ icõueniẽs incipiẽtibꝰ paruulꝭ infirmis: ꝛ minꝰ ad in/
telligendũ validis. Quisq; qõ sibi sanũ sentit assumat. Ait ergo: Me mãsiones fi
lioꝝ isrl̃ ex q̃ exierт de ẽra egypti cũ x̃tute sua ĩ mãu moysi ꝛ aarõ. Et scꝑsit moyses
ꝓfectiões eoꝝ ꝛ mãsiões eoꝝ ꝓ x̃bũ dñi ꝛc. Quis g̃ audeat dicere q̃ ꝛ q̃ scribun
tur ꝓ verbũ dñi nihil habeãt vtilitatis aut salutis: sed solã narrẽt historiã? Duo
bus modis põt q̃sq; spiritaliꝫ exire de egypto: vl̃ relinquẽdo gẽtilẽ vitã: ꝛ ad cogni
tionẽ diuine legis accedẽdo: vl̃ cũ aĩa de coꝛporꝭ habitatiõe discedit. ad vtrũ
q; enĩ spectãt he mãsiões. De illis enĩ mãsionibꝰ quas aĩa exuta coꝛpore: ĩmo rur
Joh. 14.a sus induta suo coꝛpore habitura est. diciꝫ: In domo patris mei mansiones multe
sunt ꝛc. Sunt ergo multe mansiones que ad patrẽ ducunt. In quibꝰ singulis q̃d
vtilitatis anime cõmoꝛatio: quidue eruditionis aut illuminatiõis accipiat scit so/
Ibidem lus pater futuri seculi qui ait: Ego sum ostiũ: nemo venit ad patrẽ nisi ꝓ me. Qui
forte in his singulis mãsionibus vnicuiq; anime ostiũ fiet: vt ꝓ ipm intret ꝛ exeat
ꝛ pascua inueniat. vsq; quo ad ipm ꝓueniat patrẽ. Sed redeamꝰ ad ea q̃ inter nos
ꝛ in nobis gerunꝫ. In egypto erant filij israel in operibus pharaonis: luto ꝛ late
re affligebanꝫ: donec ingemiscẽtes clamauerũt ad dñm: et misit eis verbũ suũ per
moysen: ꝛ eduxit de egypto. Nos igitꝫ cũ essemus in egypto. i. in huius mũdi er
roribus: ꝛ ignoratie tenebris: operãtes opera diaboli in ꝯupiscẽtijs ꝛ voluptati/
bus carnis miserꝰ dñs misit verbũ suũ. i. vnigenitũ filiũ suũ: qui nos de ignoran
tia erroris ad lumẽ diuine legis adduceret. Sed ꝓmo omniũ intuere mysterij ra
tionẽ. In egressione enĩ filioꝝ israel de egypto sunt. xl. due mãsiones: ꝛ aduentus
Dar.1.c christi in mundũ fit ꝓ. xl. duas generationes. Ab abraam vsq; ad dauid gene/
rationes. xiiij. ꝛc. Quadraginta ergo duas generationũ mãsiones quas christꝰ
fecit descendens in egyptũ huius mundi: faciũt qui ascendũt de egypto. In. xl. er
go duabus mansionibus peruenĩũt filij israel ad principiũ capiende hereditatis:
vbi ruben ꝛ gad ꝛ dimidia tribus manasse acciptũt terraꝫ galaad. Sicut xp̃s per
xlij. patres quasi mansiones descendit vsq; ad nos: ꝛ filij israel ꝓ totidẽ mansiones
ascenderunt vsq; ad hereditatis ꝓmisse principiũ. Incipiamus ergo per ea ꝓ que
descendit ascendere: et primã mansionẽ facere quã ille fecit nouissimã q̃ natus est
de virgine. Erit ergo prima mansio de egypto exeuntibus relicto idoloꝝ cultu: vt
credamus christũ de virgine natũ: ꝛ de spiritusancto: ꝛ verbũ carnẽ factũ venisse
in mundum. Post hec ascendere ad singulos fidei virtutũ gradus nitamur: ꝛ sin
gulis immoꝛemur: donec ad summũ ꝓuenientibus nobis institutionũ fastigiũ ꝓ
missa cõpleaꝫ hereditas. Anima quoq; cũ de egypto huiꝰ vite tẽdit ad terrã ꝓmis
Ps.41. sionis: ꝓgit per quasdã vias ꝛ certas cõficit mãsiões. vñ: Effudit sup me manũ tu
Ibi.8 3. am vel animã meã: quãdo ingrediar in locũ tabernaculi admirabilis vsq; ad do/
Ps. 119. fm aliam litteram. mum dei. De his mansionibus alibi dicit: Q̃ amabilia sunt tabernacula tua dñe
virtutũ: cõcupiscit ꝛ deficit aĩa mea in atria domini. Et alibi: Multum peregrina
ta est anima mea. Intellige ergo que sunt he peregrinationes anime: in quibus se
Ps.114. peregrinari diutius dolet. Tũc aũt veriꝰ intelliget que fuit ratio peregrinatiõis
sue cũ regressa fuerit in requiẽ suã. i. in paradisũ. vñ: Cõuertere anima mea in re/
quiem tuam. ꝛc. iste ergo sũt mãsiones quibus itur in celũ. Sed quis ita diuinoꝝ
cõscius secretorũ qui possit huius ascensionis describere mãsiones: ꝛ cuiusq; loci
Exo.15.a labores vel requies? Quis enarret q̃ post primã ꝛ secundã ꝛ tertiã mansionẽ ad/
huc insequaꝫ pharao ꝛ egyptij: licet nõ cõꝛehẽdãt: licet submersi sint. Quõ enũ/
ciet q̃ saluꝰ effectꝰ pp̃lus dei: post aliq̃t mãsiones ꝑmũ eãtauit canticũ. dicẽs: Cã/
temꝰ dño: gloriose enĩ magnificatꝰ ẽ. Quis hec egressioni anime singula possit vl̃
audeat adaptare? Et quõ vetꝰ pp̃ls cecidit: cui cõuersatio ꝛ habitatio fuerat cum
egyptijs: saluus aũt nouus ꝓuenit ad regnũ qui ignoꝛabat egyptios: exceptis sa/
cerdotibus ꝛ leuitis? Qui enim in sacerdotium vl̃ leuitarũ ordine fuerit: ꝛ solum
deũ poꝛtionẽ habuerit: in deserto nõ cadit: sed ꝓuenit ad terrã ꝓmissionis. Ponũ
tur nomĩa mãsionibꝰ. Neq; enĩ cõueniẽs videbaꝫ: vt cetera omnia suis vteꝛẽ̃ no
minibꝰ: ascẽsio x̃o anime mãsionũ suarũ nomĩa nõ haberet. Habet ergo nomina
mystica et deducentẽ se: nõ moysen q̃ quo iret ignoꝛabat: sed colũnã ignis ꝛ rubẽ
filiũ. s. dei: ꝛ spũmsanctũ. Cũ submersi fuerit omnes egyptij ꝛ amalechite: ꝛ oẽs q̃
ꝑpugnauerũt eã: vt ꝓ singulas mãsiones q̃ dicunꝫ esse apud patrẽ illumiet ampli
us: donec assueꝛcat illius lumĩs q̃ illuminat omnẽ hominem intuitũ pati: ꝛ inire

quos appellauit auothiair: id ẽ villas iair. Nobe quoq; prexit ꝛ apprehendit cariath cũ viculis suis: vocauitq; eam ex nomine suo nobe.

Ca. XXXIII

a Est sunt mansiones filio a†
b ruz israel qui egressi sũt

plurimi de istis statibus q̃ nõ querũt ter/
rã patribus ꝓmissã. s. terrã viuẽtiũ: ꝟ vo
lunt manere circa ordinẽ in terra morien/
tiũ in bonis vite p̃sentis figẽtis ibi pedez
affectionis in qua edificãt vrbes. i. pala/
tia ad sui ostenta/
tionẽ. Caulas oui
um querẽtes deli/
tias ad sui delecta
tionem. Stabula
iumentorum: qua
si querentes equi/
tare: semp tẽdẽtes
ad altiora ꝓ ambi
tionem. ꝛ isti labo
rãt ꝓ alijs vt ha/
beant terrã ꝓmis/
sionis: qꝛ frequen
ter contingit q̃ ꝑ/
lati opãꝫ ad salutẽ pplarĩũ in regimĩe spi
rituali: ꝛ ꝓncipes in regimĩe tpali: ꝛ reli/
giosi ꝓsulendo pplis ꝛ ꝑdicãdo x̃bũ dei:
ipi oẽs tñ hac salute ꝓuanꝫ in psonis ꝓ/
prijs suis opibus ꝛ intẽtionibꝰ puersis.
Cetera patẽt.

Moraliter. Ca. XXXII

g† Filij autem ruben ꝛ gad ꝛc. Per rubẽ q̃ fuit ꝓmoge/
nitꝰ iacob: ꝛ tñ maculauit stratuz eius vt
dicitꝫ Heñ. xlix. intelliguntꝫ mali ꝑlati qui
rõne statꝰ ꝓmatũ tenẽt in ecclesia dei: et
tñ ipsã que ẽ stratũ xp̃i maculãt multipli/
ciẽ ꝓ vitã suã malam. de quo dici põt illõ
Ps. lxxviij. Deus venerũt gẽtes in here
ditatẽ tuã: polluerũt tẽplũ sctñ tuum ꝛc.
Per gad x̃o q̃ fortuna interꝑtaꝫ significa/
canꝫ clerici cupidi q̃ congregandis fortune
bonis totaliter sũt intẽti. Per manasse x̃o
q̃ interꝑtaꝫ oblinio: significanꝫ religiosi
qui domum patris sui debẽt obliuisci. Et
qñ inter eos sũt aliq̃ valde mali. ꝓ qõ
dicit Aug. Sic nõ inuẽi meliores bis q̃
in monasterio ꝓfecerũt: ita nõ inueni dete
riores illis q̃ in ipsis defecerũt. ꝛ isti mali
significanꝫ ꝓ dimidiũ tribũ manasse q̃ cũ
filijs ruben ꝛ gad accepit possessionẽ ex/
tra ꝓmissionis terrã: renũciãtes iuri qõ ĩ
terra ꝓmissionis essent habituri. Per ꝟ
autẽ significatũ fuit q̃ ꝑlati clerici ꝛ reli/
giosi mali in sua malicia ꝓseuerãtes pos/
sessionẽ nõ sunt in terra viuentiũ habitu/
ri: sz sũt bonis vite p̃sẽtis ꝺtẽti. verũtamẽ
de istis ĩ textu ꝺr q̃ fuerũt parati ad acq̃/
sitionẽ terre ꝓmissiõis nõ ꝓ se ꝟ ꝓ alijs.
ꝓ qõ significaꝫ q̃ licet habeãt malã vitã:
multi tñ eoꝝ habẽt sanã doctrinã. Mat.
xxiij. Sup cathedrã moysi sederũt scribe
ꝛ pharisei: qꝺcũq; vobis dixerit facite: ꝟz
opa aũt eoꝝ nolite facere. dicũt enĩ ꝛ non
faciũt. Et sic ꝓ bonã doctrinã alios ad ter
rã viuẽtiũ inducũt: ꝛ ab ea seipsos ꝓ ma/
lã vitã excludunt.

Ca. XXXIII

a Est sũt mãsiones. Hic describit re/
b capitulatio breuis p̃cedẽtiũ ĩ qui/
bus actum est de ꝓcessu filiorum
israel ab exitu de egypto vsq; ad iordanẽ
fluuium qui erat terminus ad quez sui ꝓ/
cessus: qꝛ ab eo incipit terra ꝓmissionis.
Circa quod sciendum q̃ in p̃cedentibꝰ
tam in Exodo q̃z in hoc libro ĩtẽtio moy/
si fuit describere ꝓcessũ filiorũ israel non
notãdo oĩa loca vbi mãserũt filij israel in
via: sed illa solũ in quibus fiebãt aliqua
notabilia. ꝛ ideo hic ponit numeꝝ ꝛ ordi/
nem mãsionũ ab exitu de egypto vsq; ad
iordanẽ. ꝛ diuidit in tres ptes ꝟz tria no/
tabilia loca vnde castra mouerт. s. rames/
ses, mons sinai ꝛ cades. scda incipit ibi:

maiestatis

Sed et de

manifestatis fulgorē. Si ergo veros anime in hac vita posite p
hec doceri intelligamus pfect⁹: q̄ cōuersa a gētilivita nō tam
moysen q̄z legē dei: nec aaron: sed sacerdotē illuz q̄ pmanet in
eternū sequit: anteq̄z ad pfectū vēiat: in heremo habitat: vbi
in p̄ceptis dñi exercet: vt fides ei⁹ ꝓbet: ꝛ victa vna tētatiōe
veniat ad aliā: quasi de mansione ad
mansionem: cū ea que acciderint fide/
liter tulerit. Ita enim per singula ten/
tamenta vite ꝛ fidei ꝓfectus māsiōes
Pſ.83. habere dicitur: ꝓm illud: Ibūt de vir
tute in virtutē: donec pueniatur ad sū
mū gradū virtutū: ꝛ trāseatur flumē
dei: ꝛ pmissa suscipiaꝫ hereditas. Sci
re autē in deserto illo quomodo voce
tur ille locus vbi applicuerūt quid vti
litatis affert legētibus: ꝛ legē dei die
ac nocte meditantibus. cū secundo de
scribantur nomina: licet in nonnullis
mutata: ꝛ p verbū dñi a moyse descri/
bi iubentur? Q̄ō ideo fit vt duas aie
ostenderet vias: vnā qua in carne po
sita per legē dei virtutib⁹ exercet: ꝛ p
quosdā gradus ꝓficiens ascendit de
virtute in virtutē: quasi de mansione
in mansionē. Aliā x̄o quā post resur/
rectionē ascensura ad celos: non subi
to nec impoztune ꝓscēdit: sed per mul
tas mansiones vbiq̄z singulis lumīe
sapientie illustrata ad ipsum patrē lu/
minum perueniat. a Per turmas
suas. Lxx. Cum virtute sua christo. s.
qui est dei virtus ꝛ dei potentia. Cum
ipso ergo ascenditur qui ad nos descē
Eph.4.b dit: vt ascēderemus. Qui enim descē
Gen.46.a dit ipse ē qui ascendit ꝛ qui ait: Decū
descendam in egyptuz: ideo non erat
in tribubus eozum infirmus.
b In manu moysi ꝛ aaron. Origē.
Non enim tm̄ scientiam legis ꝛ fidei
sed etiam operum quibus deo placeꝫ
fructus habere debemus cū de egypto exim⁹. Si enī exiens ō
egypto ꝛ cōuersus ad deū abiciā supbiā p manus aaron: tau
rū deo sacrificaui. Si lasciuiā pemero: bircū. Si libidinē: vitu
lū. Si stulticiā: ouē. Si q̄ cū aie vitia purgāt: man⁹ aarō opat
in nobis: ꝛ manus moysi cū ad hec intelligēda illumīamur ex
lege. Utraq̄z ergo manus necessaria est vt inueniaꝫ in nob nō
solū fidei ꝛ sciētie: sed etiā actuū operūq̄z pfectio. Nec tm̄ due
sunt manus: sed vna. In manu enim dixit: non in manibus.
Unū enim opus vtriusq̄z manus est: ꝛ vna pfectiōis expletio.
c Quas descripsit moyses iuxta castrozum loca. Et scripsit
moyses profectiones coz et mansiones per verbū domini. Ut
scz legentes quante nobis immineāt ꝓfectiones ꝛ mansiones
preparemus nos ad hanc viam: nec segniter tp̄s nr̄m cōsuma
mus. Nedū vanitatibus immozamur: ꝛ singulis q̄ visum: au
ditū: tactū: odoratū: gustumq̄z veniunt delectemur: preterea
tēpus nec spatium vie expleamus: sed in medio deficiamus q̄
si in deserto. Idcirco enī venimus in hunc mundum vt transe
amus de virtute in virtutem. neq̄z permaneam⁹ pro terrenis
Lu.12.c in terra: sicut ille qui dicebat: Anima habes multa bona. mā
duca bibe ꝛ letare. Dixit enī illi dominus: Stulte auferetur a
a te hac nocte anima tua. Non dixit in hac nocte nec ī hac die
sed hac nocte. Nocte enim perimitur sicut primogenita egypti
ozum: quia dilexit mundum et tenebras eius: socius rectoruz
mundi huius tenebrarum harum. Tenebre autē et noz iste di
citur mundus pro his qui in ignorantia viuunt: nec lumē ve/
ritatis recipiant: et de rameſſe ad sochoth nō transeunt.
d Profectiq̄z igit. Filij israel adhuc in egypto positi quarta
decima die fecerūt pascha: ꝛ initiū quoddā festiuitat⁹. Sequē
ti ergo die qui est primus azymozum: quintodecimo. s. primi
mensis ꝓficiscuntur de rameſſe: ꝛ veniūt in sochoth: vt ibi fa
ciant festiuitates azymozum vel diem. Quis hec intelligat?
1.Co.13.c Quis vel ex parte cognoscat? sicut Apls dicit: Ex parte sci/
mus: ꝛ ex parte ꝓphetamus. Quis enī intelliget quō ex par/
te dies festos agimus: vt nemo nos iudicet ī pte diei festi: aut
neomenie aut sabbati? Omnis enim dies festus qui hic agit:
in parte geritur: non in integro. Sed cum exieris de egypto:
tunc erit tibi perfecta festiuitas. Scito tamen q̄z post illud pa/
scha quod in egypto factum est semel: inuenitur in deserto ali/
ud curatum
tū curatū cū lex data est: ꝛ post hec nusq̄z geri nisi in terra ꝓ/
missionis. Hic ordo ꝛ distinctio māsionū valde necessaria est
ꝛ obseruanda his qui sequunt deū ꝛ cogitāt de ꝓfectib⁹ vir
tutū. Fit ergo prima ꝓfectio ex rameſſe: siue de ꝑ mūdo ani/
ma ꝓficiscēs: ꝛ ad futurū seculū pgēs siue ab erroꝛib⁹ vite ad
viam virtutis ꝛ agnitionis dei. De ra
meſſe ꝓficiscit: q̄ interpretat cōmotio
turbida: vel cōmotio tinee: q̄z in ꝑ mū
do oīa in cōmotiōe ꝛ ꝓturbatiōe ꝛ coz
ruptione posita sūt. In quib⁹ nō opoz
tet animā residere: sz ꝓficisci ꝛ venire
ī sochoth. i. tabernacula. Prim⁹ ergo
anime ꝓfectus est vt auferat a cōmo/
tione terrena: ꝛ sciat sibi tāq̄z peregri
nanti: vt iter agenti in tabernacul⁹ ha/
bitandū. Quo velut in ꝓcinctu po/
sita aduersus insidiantes expedita oc
currere possit: ꝛ libera inde iam vbi sē
tit esse ꝓparataz ꝓficiscit ex sochoth
ꝛ applicat in buthan. e Manu ex
celsa. Ubi nō est humanū op⁹ neq̄z ter
renū: sed diuinū ibi excelsa man⁹ no/
minat. per manū enī op⁹ intelligit.
f Et in dijs eoz. Omnes dij gentiū Pſ.95.
demonia: in quib⁹ faciet dñs vidictā
in die iudicij: facit ꝛ nūc cū q̄s ab illis
decep⁹ fuerat vt idola coleret: ꝓ ver
bum dñi cōuersus verbū colit. i. deuz
vel cū fornicatoz ad pudicitiā cōuerti
tur ꝛ se erasse deplozat: ipsius penitē
tie lachrymis vtit demō: vl de supbia
ad humilitatē: de luxuria ad parsimo
niam. Quātis eos putas agi tormen/
tis si quē videant vēdere oīa sua ꝛ da
re paupib⁹: ꝛ tollere crucē suā ꝛ sequi
christum: vel cū videt fraudis sue ne/
bulas p agnitionē diuine legis refera
ri. Nō enim sine ipsis consummaꝫ pec
catū. Nobis q̄ sūmope agendū est: ne
egyptiozū ꝓmogenita vl deos eozum
quos dñs extinxit resuscitem⁹ in nobis: si dederim⁹ eis locuz
opandi in nobis que dñs odit. Sic enī dñs puniet deos egy/
ptioz de emēdatiōe nr̄a ꝛ cōuersatione. g In sochoth tē. 2. Co.5.b
tabernaculis. Dū enī peregrinamur in corpoze in tabernacu
lis habitamus. Cū exierim⁹ de egypto. i. de seculo: primuz
tabernacula figimus: sciētes q̄z ad ulteriora ꝛ ad terrā sāctā
celestē. s. ꝓperam⁹. h De sochoth. Origē. Proficiscūt ex
sochoth. ꝛ applicāt in buthā: q̄ cōuallis dicit. Sūt ei in his
ꝓfect⁹ virtutis que exercitio ꝛ labore acquirit: nec tantuz in
ꝓsperis quātū in aduersis ꝓbat. Uenit ergo ad cōuallē: in
conuallibus ꝛ inferioꝛib⁹ certamē habet cōtra diabolū ꝛ ae
reas potestates. Abraā in valle salinarū pugnauit cōtra bar
baros reges: ꝛ victoriā cōsecutus ē. Descēdit q̄ viatoz noster
ad eos qui in ꝓfundis sunt ꝛ in imis. nō vt ibi mozet: sz vt vi
ctoriā cōsequat. i In ethan. Ethan sana fortitudo: vl ꝓ/
fessio: in q̄ fortitudinē ꝛ robur assumim⁹: ne ī via deficiam⁹.

Nico. de lyra

g Inde egressi Sz ꝛ de solitu die sinai egressi. ētia ibi: Egressiq̄z ō cades. In
ꝓma pte cōtinent. xij. māsiōes q̄ sic enumerant: a Profe
cti igit de rameſſe. Hic est loc⁹ vnde primo recesserūt.
b Mense ꝓmo. s. marcio. c Quintadecima die mensis.
in mane illius diei recesserunt: vt dictū fuit Exo. xij.
d Altera die phase: id est in crastino immolationis agni pa
schalis: quem immolauerant die precedenti. s. quartadecima
die mensis primi ad vesperā: vt habetur ibidē. Aliqui aūt li/
bri sic habent: Altera die fecerunt phase. sed li fecerūt nō ē in
hebreo nec in libris correctis: nec mirū q̄z nō est de textu: sed
peruertit sniaz vl saltē obscurat eā: q̄z videt sonare q̄ filij isrl
fecerūt phase p⁹ exitū de rameſſe qō nō est vez: sz añ vt dictū
est. e Filij isrl. Hic refert ad illō qō ꝑdicit: Profecti igit
de rameſſe: q̄z media nocte interfecti sūt a deo ꝓmogēiti egy/
ptiozū ꝓpt qō egyptij territi cōpellebāt filios isrl exire de ter
ra: ꝛ sic recesserūt in mane de rameſſe. f In ma. excel. i. in
potestate diuina. g Mā ꝛ in dijs eo. ex. vlti. tūc enim idola
egypti corruerūt ꝛ cōminuta sūt. h Castra sūt in sochoth.
Ista fuit prima mansio ꝛ post istā enumerāt. xj. vsq̄z ad mōtē
sinai: vbi fuit. xij. māsio. ꝛ ptz littera vsq̄z ibi:

aa 2 Fixerūt

ſ id est operatiōe.

a de egypto p turmas suas in mā/
a ſ nō enī sufficit manus moysi q̄ significat scien/
tiam legis: querit et manus aaron: q̄ sacrificādi
deo peritiā significat b ſ vt legam⁹ ſ ꝛ videam⁹
quante nobis imminent ꝓfectiones ꝛ māsiones.
b c nu moysi et aarō quas dēscripsit
moyses iuxta castrozū loca q̄ do/
d mini iussiōe mutabant. Profecti a
a ſ cōmotione turbida: vel cōmotione tinee. Oīa
enī q̄ in mūdo sunt in ꝓturbatiōe ꝛ corruptiōe po
sita sunt.
igitur de rāmesse mēse primo: q̄n b c
a ſ quia quartadecima egerūt pascha in egypto
et quoddā initium festiuitatis iugulantes agnuz
pridie q̄ ꝓficiscerētur.
tādecia die mēsis p̄mi: fecerūt alte d
e ra die phase filij israel ī manu ex/ e f
celsa videntibus cunctis egypti/
a ſ mortui sepeliebant mortuos suos: et viuentes
sequebantur dominum suum.
is ꝛ sepēlientibus primogenitos g
quos percusserat dominus. Naz
f et in dijs eoꝝ exercuerat vltio
nem: castrametati sūt in sochoth b
g b i ꝛ de sochoth venerūt ī ethan q̄
est in extremis finibus solitudis.

E a Inde egressi. Idē. Profectiq; ex buthā applicuerūt airoth quod interp̄tat victus. Nondū enī ad ciuitatē venīt: nec pfecta iā tenēt: sed quedā parua. Hic ē pfect⁹ vt a paruis ad magna veniatur. Venīt ergo ad os. i. ad primū ingressū vici: qō
Tale sproth est indiciū cōuersatiōis ꝛ abstinētie. † Airoth aūt posita est cō
tra beelsephon ꝛ contra magdalū. beelsephon interp̄tat aſcēsio specule: vl turris. A paruis ergo ascenditur ad magna. Nec dum anima in ipsa specula: sed contra speculam. i. in cōspectu ecclesie posita est. speculari enī incipit ꝛ pspicere spem futuram ꝛ latitudinē profectuū. Et paulati crescit duꝛ plus spe nutritur q̄ laboꝛibus fatigatur. Quarta ergo mānsio est cōtra magdalum nondū in ipso q̄ magnificētia dicitur. Habet ergo in conspectu ascensionem specule ꝛ magnificentiam rex
B futurarū quibus pascit̄ et nutrit̄. In pfectibus enim est non in pfectione.

Hieron. Quarta mansio ē phialroth: quod interpretatur os nobiliū: que scribitur per litteram beth. Quidam putant male airoth villas erroꝛ q̄ manifestus: q̄ pro supradicto elemento: ain litteram legāt. Beelsephō interpretatur domus aquilōis vl aſcēsus specule: vel habens arcana. magdalum magnitudo turris. Assūpta ergo foꝛtitudine nobilitamur vel militamus in domino: ꝛ diaboli arcana contemnimus: ꝛ magnificentiam illius ꝛ turritā superbiam declinamus.
Cas.1.b Non enim est ab austro vnde domin⁹ venit: ꝛ a meridie vbi sponsus recumbit in floꝛibus: sed possessoꝛ aquilonis vēti frigidissimi vnde exardescūt mala: qui cum sit frigidissimus nomīe dextri vocatur: falso sibi assumens vocabulum virtutis et dextere cum totus sit in sinistra. b Jn mara. Hierony. Quinta mansio est mara. i. amaritudo: non poterant ad maris gurgi
tes puenire: ꝛ pharaonē cū exercitu videre pereuntē: nisi habuissēt in oꝛe nobilitates. i. in domini cōfessiōe virtutes. Post predicationez euangelij: post tabernacula transmigrantium: post assumptam foꝛtitudinem: post confessionis nobilitatem: pericula rursus occurrunt. Semper ergo cauende insidie: inuocanda dei misericoꝛdia: vt in sequentē pharaonē possimus effugere: ꝛ nubis spiritalis baptismo suffocet̄. Egressis de mari rubꝛo occurrit heremus sur: que ꝛ solitudo etham dicit̄. In qua tribus diebus egredientes nō habuerūt aquā ꝛ pueniunt ad marā ex amaritudine sic dictā. Habebat fons aquā nō dulcem. Murmurat populus aquas videꝫ ꝛ potare nō sustinēs. Mara significat aquas occidentis litterę: quibus si imitat̄ cōfessio crucis: ꝛ sacramēta dominice passionis: amaritudo vertet̄ in dulcedinē. vnde: Constituit dñs populo legē ꝛ iudicia: ꝛ tentauit eum. Ubi enī magnitudo gratie: ibi magnitudo diſcriminis. Ne terrearis si post victoriā venias ad amaritudinem: quia verū pascha facientes cū amaritudinib⁹ comedūt: ꝛ tentatio ꝑbationē: ꝑbatio spem: spes parit salutē. Apō medicos quoq; antidotū noxios humoꝛes tēperās ex amaritudine nominat̄: qō dulce ostendit̄ restituēs sanitatē. Sicut econ
Dio.5.a trario voluptas atq; luxuria amaritudie tēperat̄. Aū q̄ ad tēpus pīgues facit fauces tuas: nouissime xo amari⁹ felle inuenies. Post hec pfecti sūt de airoth: trāseunt p medū mare rubꝛi: ꝛ applicāt ad amaritudines. Tēpus enī pfectū piculoſuz est. Ē molesta tentatio est transire p medium mare: videre fluctus in tumulū crescere: audire vndarū insaniētiū fragoꝛē. Si tamē sequaris moysen. i. legē dei: aque fient tibi murus dextra leuaq; ꝛ siccū iter in medio mari inuenies. Illud quoq; celeste iter qō agit anima potest offēdere vndas. Est eī ps aquarū sup celū: pars sub celo. Hos interum earū q̄ sub celo sunt vndas ꝛ fluctus pferimus: deꝰ viderit si ille q̄etc sint: ꝛ semper placide: nec vllis flatibus excitate. Cū aūt venerim⁹ ad transitū maris: etiā si videam⁹ pharaonē ꝛ egyptios inse
Job.17.a quētes: nihil trepidemus. credamus in vnū verū deū: ꝛ quez misit filiū suū iesū christū. Credam⁹ etiā moysi. i. legē dī. ꝑbetis ꝛ vide.

a ℣ Os nobiliū. foꝛtitudie enī assumpta nobilitamur in domino: et despicimus beelsephon. i. dominum aquilonis ꝛ eius superbiam declinamus.

a Jnde egressi venerūt cōtra phiāi
roth quę respicit beelsephō: ꝛ ca
℣ magnitudo vel turris.
strametati sūt añ magdalū. Profectiq; de phairoth transierunt per mediuz mare in solitudinez: et ambulantes tribus diebus p desertū etham castrametati sunt

a ℣ mara interpretatur amaritudo: vt voluptas et luxuria vite amaritudine terminet̄: et per crucis lignum quasi per cruciatum suauitas cōperitur.

b in mārā † Profectiq; de mara ve
a ℣ arietes hi sunt apostoli et duces christiani gregis b ℣ apostolica doctrina viuentium.
c nerūt in hēlim: vbi erāt duodeciz
a ℣ alij scilicet discipuli: qui tamen apostoli dicti sunt.
fōtes aquaꝝ: ꝛ pālmę septuagita:
d ibiq; castrametati sūt. Sz ꝛ inde
e egressi fixer̄t tētoria sup mare ru
a
bꝛum. Profectiq; de mari rubꝛo
a ℣ Rubus vel odium: quia cum venimus in locū ecclesie de qua nobis loquitur deus odium inimici mereмur.
f castrametati sunt in deserto sin.

Fixerūt tēto. sup ma. ru. istud nō videt̄ vez: q: iā añ mare rubꝛū trāsierāt ꝛ ab eo se elōgauerāt p plēs mānsiones. Ad qō dicēdū q̄ mare rubꝛū frequēter habet sinus magnos vbi plus ītrat terrā: ꝛ sic factū ē h: q: postq̄ filij isrl transito mari rubꝛo ambulauerāt p desertū venert sup vnū sinū marꝛ rubꝛi

vbi fixe

tis ꝛ videbim⁹ egyptios iacētes ad litⁿ maris: ꝛ cātabim⁹ domino q̄ equū ꝛ ascēsoꝛē dimersit in mare. Applicuert ergo ad amaritudines: sed ne paucas. Omnis enī eruditio ad pſens Deu.32.c nō videt̄ dulcis esse sed amara. postea xo fructū dulcissimuz iusticie reddit exercitatis. Azyma quoq; cuz amaritudie comedunt̄. Nec quēq; ad terrā ꝓmissionis nisi p amaritudines. Sicut enī medici quasdā amaritudines medicamētis inserunt ꝓ suauitate languentiū: ita medicus animarū voluit nos pati amaritudines hui⁹ vite: q: finis amaritudinis acquirit dulcedinē sanitat̄: sicut amarū finē finis mundane dulcedinis. Me refugias ergo applicare ad amaritudinē. c Jn helim. Profectiq; de amaritudine venerūt in helim: vbi sunt. xij. fontes aquarū: ꝛ lxx. palme erāt. Uides post amaritudies ꝛ tētationū asperitates q̄ amena te fusci
piāt loca. Nō vēisses ad palmas nisi tētationū amaritudies ptulisses. Nec ad dulcedinē fontiū nisi tristia ꝛ aspera supasses. Non q̄ in his sit finis itineris ꝛ pfectio cūctoꝝ: sed dispēsatoꝛ animarū deus interserit laboꝛib⁹ que Exo.15.e dā refrigeria: quib⁹ recreata aīa ꝓmtioꝛ reddat̄ ad reliquos laboꝛes. Helim interp̄tat̄ arietes. Arietes sūt duces gregis: hi sūt apli duces greg' xpi q̄ sunt etiā. xij. fōtes. Sed q: nō solum illos elegit xps ß ꝛ alios. lxx. iō. lxx. aboꝛes scribunt̄ esse palmaꝝ: ꝛ ipsi enī apli nominant̄. vñ Paulus: Deinde 1.Co.15.a apostolis omnibus. Hec te amenitas post amaritudinē: hec reḡes post laborē: hec gratiā susciꝑiat post tētationē.
d Sed ꝛ inde regressi. Quia post apostolicā doctrinā ꝛ dulces fruct⁹ triumphoꝝ interdū apparēt p̄terita discrimina. Profectiq; de heliz applicuerunt iuxta mare rubꝛ. Nota q: nō iam intrāt in mare: suffecit semel itrasse: sed applicant iuxta: ꝛ mare quidez
a
vident ꝛ vndas: sed motus eⁱ⁹ ꝛ impetus non timent.
e Mare rubꝛū. Hiero. Hebꝛaice: iamsuph. Pergētib⁹ q̄dā sinus maris occurrit iuxta quē fixere tentoria qō aliud est q̄ mare transire. Post euangelicā enī disciplinā: post dulces cibos triumphoꝝ apparet interdū mare ꝛ p̄terita discrimina. Jamsuph ex mari ꝛ rubꝛo cōpositū est. Suph enī rubꝛū ꝛ scirpus dicit̄. Foꝛsitan ergo venerūt ad quādā paludē carecto ꝛ iūcis plenā. Aēs aūt ꝓgregatiōes aquaꝝ dicūt̄ maria. Nec mānsio in Exodo nō habet̄: sed scriptū est q̄ de mari rubꝛo venerunt in desertū sin: que est inter helim ꝛ sinai. xv. die mēsis secūdi egressionis eoꝝ ex egypto. i. xxxj. postq̄ egressi sūt de rameſſe. f Jn deserto sin. Hiero. Profectiq; de mari rubꝛo castrametati sunt in deserto sin. Nec octaua mansio est: licet iuxta Exodū. vij. Sed sciendū q̄ ois herem⁹ vsq; ad mōtē sinai: sin vocat̄: et ex tota ꝓuincia loc⁹ illi⁹ mānsionis nomē accepit: sicut moab tā vbis q̄ ꝓuincie nomē est. Jn hac solitudine mānsiones quinq; sūt: iamsuph ꝛ herem⁹ sin: ꝛ defeca: ꝛ halus: ꝛ raphidim. Sin aūt interp̄tat̄ rubus vel odiū. Cū enim venerimus ad locū illius mānsionis de quo nobis loquitur dñs: odiū inimici incurrim⁹: ꝛ videm⁹ ardere rubū: ꝛ non cōburi. ecclesiā ꝑsecutionibus inflammari: ꝛ loquente in illa dño nō perire. Et nota q̄ in hac mansione in qua nostra toꝛcularia sunt. vnde. viij. ps. ꝓnotat̄ desertū carpimus rubi: q: plures deserte filij q̄ eius q̄ habet virū. Profectiq; de mari rubꝛo applicuerunt in deserto sin. Sin rubus interpretat̄ vel tentatio. Jbi iam incipit arridere bonoꝝ spes: vbi de rubo apparuit dñs et respōsa dedit moysi: ꝛ initiuz visitationis filijs israel. Solet enī in visionibus esse tentatio. Solet enim

Nico. de lyra

℣ angel⁹

2.Cor.11.c angelus iniquitatis trāsfigurare se in angelū lucis: ⁊ iō solli/
cite agēdū est vt discernas visiōes. Ūñ iesus naue cū visiones
Josue. 5.d videret: interrogat eū qui apparuit: noster es an aduersario/
rū? Ita ergo ꝓficiscēs aīa cū adinuenerit discretionē visionuz
ꝓbabiť spiritalis esse. Est enī inter dona spūsctī discretio spi/
rituū. a In dephe. Hebraice phi/
chaici. i. pulsatio. Post responsa dñi:
post octauū numerū resurrectiōis xp̄i
incipim⁹ sacramēta pulsare. Origi.
Profecti de deserto sin. venerūt in ra
pheca: q̄ interpretať sanitas. Nota or
dinē ꝓfectuū. Ubi spiritaľ efficiť aīa
⁊ discretionē habet visionū: puēit ad
sanitatē vt merito dicat: Benedic aīa
mea dño q̄ sanat oēs lāguores tuos.
Multi sūt languores anime: auaricia
s. superbia: iactātia: formido: incōstan
tia ⁊ similia. b Castrametati sunt.
Hiero. Decima māsio i Exodo nō ba/
beť: ⁊ credit i heremo sin cōtineri: eo/
Exo.17.a dē narrāte libro: Profecta ē oīs mul/
titudo Israel de heremo sin per māsio/
nes suas per os domini: ⁊ venerť ī ra
phidim. Ūñ ptz plēs māsiones hui⁹ re
gionis vocabulo demōstrari. In hac
solitudine murmurat populus propť
famem: et conuersus respicit procul in
nube gloriā dei: accipit vespere cotur
nicē: mane autē mānā. Et nota in mā/
sione decima fermentum poni: ⁊ post
esum carniuz manna tribui ⁊ impleri
Ps. 77. scripturā? Panē āgelorū māducauit
homo. Profectiꝫ de rapheca veni/
unt in balus. i. labores. Nec mireris
si sanitatē sequuntur labores: q̄ ideo
sanatur anima vt delectabiliter labo/
Ibi.127. ret et dicatur ei: Labores fructuū tuo
rum manducabis: beatus es ⁊ bñ ti/
bi erit. c In raphi. Hiero. Castra
metati sūt in raphidim. Undecīa mā/
sio hec in Exodo ꝺ̄z post ꝓfectionē de
Exo. 17.b heremo sin. In ea queriť ppl's ob ar/
dorē sitis: ⁊ fons de petra oreb erūpit
⁊ ꝓfluit: tētatiōisq̄ nomē sortiť. Moy
ses ascendit in montē: iesus contra amalech militat: ⁊ crucis si
gno superať inimicus. Remissis orātis manibus hostis victor
insequitur. Sedet moyses sup lapidē cacharie: qui septē oculos
habet ⁊ in samuelis volumine appellať abneçer. i. lapis adiu/
torij. vtrāq̄ manū ei⁹ aaron ⁊ hur. i. montan⁹ ⁊ lucidus susti/
nēt: deuicto aduersario supuēit ietro. adducit sephorā ⁊ vtros
q̄ filios: dat consiliū. lxx. seniorū: ⁊ in typū ecclesie de gētibus
congregate imminutio legis euāgelio suggerēte cōpleť. Bene
dissolutio vel sanitas fortiū raphidim dicit: ꝓpter dissipatuz
amalech: vel sanatū israel: vel remissio manuū iuxta syros ꝓ/
pter offensam ppli: qui contra dñm in hoc loco murmurauit.
Post fermentū ergo balus ⁊ massam ecclie solēt demonū tēta
menta consurgere. Origi. Post hec veniunt in raphidim q̄
interpretatur laus iudicij. Bene laus sequiť post labores: sed
laus iudicij. Fit ergo digna laude aīa que recte iudicat ⁊ dis/
cernit: que. s. spiritaliter dijudicat omnia: ⁊ a nemine dijudica
tur. d In deserto sinai. Hiero. Sinai duodecima mansio.
Statim tibi veniat in mentē apostoloꝝ numerus. Una de plu
ribus: sed maior omnibus: nō separať in ordine: ꝓcellit in me
Exo. 19.a rito. Ad hanc. xlvij. die pueniūt dicente scriptura: Mense ter
tio egressionis filioꝝ israel de egypto: in die hac transierunt in
solitudine sinai. Post peruenit in desertū sina. Sina quidē
locus deserti est: quem supra sin nominauit. Sed hic magis lo
cus montis qui in ipso deserto est: appellatur: qui ex voca/
bulo ꝺ̄serti sina dicitur. Postq̄ ergo laudabilis iudicij facta
ē aīa ⁊ rectū cepit hēre iudiciū: dať ei lex a deo: q̄ capax ē diui
noꝝ secretoꝝ ⁊ celestiū visionū. e Ad sepul. cō. Hiero. Tre
decīa māsio sepulchra concupiscētie. Est āt sēsus ille ꝺ̄ euāgelio q̄
dñs iesus baptiçat⁹: statī a spū duct⁹ ē ī desertū: ⁊ tēptabať a
diabolo. Itaq̄ isral post familiarē cū deo sermonē postq̄ in mo
montē sinai cōmoratus est: anno vno ⁊ dieb⁹. iiij. mira dispo/
sitione castrorū egressus est in solitudinē pharā: que interpre/
tatur onager vel feritas. Ibiq̄ succūbit male bestie fastidiens
celestem panem. Origi. Profecti de sina veniunt ad sepul/
chra concu

a ſ q̄ postq̄ viderim⁹ locū ecclesie: īcipim⁹ sacra
menta pulsare vt aperiantur nobis.

a Unde egressi venerunt in dephē
b ca. Profectiꝫ de depheca castra
a ſ fermentum quod miscet euangelica mulier in
farine satis cribus.
metati sunt in halūſ. Egressiꝫ de
a ſ dissolutio fortium vel remissio manuuz: q̄ ibi
dissipatus est amalech.
c halus in rāphidim fixere tento/ a
ria † vbi populo aqua defuit ad
bibendum. Profectiꝫ de raphi/
d dim castrametati sunt in deserto
sinai. Szt ꝺ̄ solitudie sinai egressi b
a ſ vbi omnes concupiscentie sepeliuntur et mor/
tificantur.
e venerunt ad sepūlchra cōcupiscē c
cię. Profectiꝫ ꝺ̄ sepl'chr'ꝫcupiscē
f tię castrametati sūt ī aseroth. Et
a ſ atria. b ſ sonit⁹ vel iuniper⁹: vt feruētes. s.
spū claro sonitu euāgeliū dñi ꝑdicemus: iuniper⁹
enī multo ꝛpe cōseruare ignē dicitur.
g de āseroth venerť ī rēthma. Pro
a ſ vñ ꝓfectus ppli⁹ de aseroth castrametatati
sunt in solitudine pharan.
fectiꝫ ꝺ̄ rethmā castrametati sūt
b in rēmonphares. Ūñ egressi ve/
i nerūt in lebna: ⁊ de lebna castra/
k metati sunt in ressa. Egressiꝫ de

a In raphi. fixe. tē. vbi ppl⁹ defuit aq̄
tē. put habeť Exo. xvij. b Sed ⁊ de soli. Hic ꝺ̄nr enume/
rant māsiones a mōte sinai exclusiue vsq̄ ad cades inclusiue:
⁊ sūt māsiones. xxj. c Uene. ad sepul. cōcupis. sic enī vocat⁹
est loc⁹ ille: q̄ ibi sepultus est ppl⁹ q̄ desiderauerat carnes:
vt dictū ē. s. xj. ca. Let era patēt i littera.

Nico. de lyra

aa 5 ✠ Egressiꝫ

Hiero. Quartadecima mansio in aseroth: q̄ iterp̄tať atria.
Ibi aaron ⁊ maria ꝓpter ethiopissam cōtra moysen murmu/
rant: ⁊ in typū murmurāt' ꝓtra eccle/
siā de gētib⁹ cōgregatā ppls indeorū
lepra pfūdit: nec redit ad tabernacu/
lū cū pstina sanitate: donec statutum
plenitudis gētiū tps cōpleať. Ori.
Post hec veniť in aseroth qs interp̄/
tatur atria pfecta vel beatitudo. In/
tuere viato: diligēti⁹ q̄s sit ordo ꝓfe/
ctuū. postq̄ sepelieris ⁊ mortificaueris
cōcupiscētias carnis: vēies ad ampli/
tudinē atrioꝝ ⁊ venies ad beatitudi/
nē. Beata est enī aīa q̄ iā nullis vitijs
carnis vrgeť. g In rethma. Hiero.
Castrametati sūt ī rethma. Hec ē. xv. † Exo.17.a
mansio. ⁊ notandū q⁹ reliquę māsiones
xvij. quaruz breuiter catalog⁹ describiť a rethma vsq̄ ad asiongaber. i. x.
xxij. mansionē sub pharā solitudinis
nomine cōtinenť. In quib⁹. xij. explo/ ō.15.a
ratores missi sūt ad terrā sanctā: ⁊ bo/
trus in ligno relat⁹ ppls gigātes for/ Ibi.14.e
midās murmurat ⁊ ꝓtra amalech pu
gnat ⁊ vincit. In datan ⁊ abriō ⁊ fili/ Ibi.16.e
os chorevindicta dei ꝓferť: virga aa/ Ibi.17.b
ron germinat: vitula rufa in holocau
stum cremať. Postq̄ sepulchra cōcu/
piscētie ⁊ vestibula trāseundū ē ad im
periū que diu calorē seruat: vt simus
feruētes spū ⁊ claro sonitu euāgeliuz
ꝑdicemus. Ori. Inde veniť in reth/
ma siue pharā. Rethma visio cōsūma
ta iterpretať. Pharāxo visibile os.
Quid vbi ita crescat aīa vt cū desierit
molestijs carnis vrgeri visiōes habeat
cōsūmatas. ⁊ rex ꝓfectā capiet intelli
gentiā. causas. s. incarnationis verbi
dei: ⁊ rationes dispensationū ei⁹ alti⁹
cognoscens. b In remonphares.
Hiero. Mali punici diuisio. In quo si
gnificať ecclia q̄si multa grana vno cortice cōtegi: dū omnē
turbā credentiū in fidei vnitatē cōcludit. Uel varietas ⁊ ꝓso
nātia virtutū. Usi multitudinis credentiū erat. c. v. ⁊. a. vna. Act.4.f
Sicq̄ diuisi sunt singuli gradus: vt omnes eadē cōpage tene
antur. Origi. Inde venitur in rēmonpha: vbi. s. diuinaꝝ
⁊ celestiū rerū a terrenis ⁊ infimis discretio fit. Crescente enī
intellectu anime noticia ei excelsoꝝ prebetur: ⁊ iudiciū datur
quo sciat a tēporalib⁹ eterna: ⁊ a ꝑpetuis caduca separare.
i In lebna. laterē. s. In hoc enī trāsitu nunc crescim⁹ nunc
decrescimus. ⁊ post multos ꝓfectus sepe ad laterē. i. carnalia
opa redimus. Post hec veniť in lebna: qꝺ interp̄tať dealbatio. Scio in alijs dealbationē culpabiliť poni: vt cū dicit
paries dealbat⁹: ⁊ monumēta dealbata. Hic aūt dealbatio ē
ꝺ̄ qua dicit: Lauabis me ⁊ sup niuē dealbabor. Et si fuerint Ps.50.
pctā vestra sicut phenicijū: vt niuez dealbabo. ⁊ alibi: Niue Ibi.67
dealbabunť in selmon. Et vetusti dierū capilli dicunť esse cā
didi. i. albi sicut lana. Hec igiť dealbatio ex splēdore vere lu/
cis intelligitur prouenire: ⁊ ex visionū celestiū claritate descē
dere. k In ressa. Frena. s. Si enī ad lutulenta opera de/
scendimus infrenandi sum⁹: ⁊ cursu vagi atq̄ precipites scri
pturarū retinaculis dirigendi. Origenes. Post hec fit mā
sio in ressa: quod est visibilis vel laudabilis tentatio. Quis
enim grandes habeat profectus anima: tamen tentatiōes nō
auferunť ab ea: quia quasi custodia: ⁊ munimen sunt ei. Sic
enim caro si non sale aspergitur corrumpitur: ita anima si ten
tatione non salitur continuo resoluitur. Unde dictum est q⁹
omne

vbi fixerūt tētoria.

2.Co.12.b omne sacrificium sale salietur. Hinc Paul⁹ ait: Ne magnitudo reuelationū extollat me: dat⁹ est mihi stimul⁹ carnis mee. ℌ est ergo visibilis ꝛ laudabil' tētatio. a In mōte sepher. Hie. Pulchritudīs. Mōs aūt pulchritudīs est christus. Siceſima
Ps.14. māsio in mōte pulchritudīs ꝓstituta est. de qua dr: Dñe q̄s habitabit ī taber. tuo ꝛc. Vide q̄d psint frena. A vitijs nos retrahūt: ad virtutū thoros nos introducunt: in christo mōte pulcherrīo habitare faciūt. Inde venit in mōtē sepher. qō tubicinatio dicit. Tuba signū belli ē: vbi eī se tantis ac talib⁹ virtutib⁹ armatam sentit anima necessario ꝓcedit ad bellū qō est cōtra ꝓncipatus ꝛ ptātes: et hui⁹ mūdi rectores. Al' tuba cāit ī verbo dei: doctrine. s. ꝛ predicatiōis: vt q̄ audierit tubā ꝓparare se possit ad bellum. b In arada. Hiero. Miraculū. Et nota ordinē: post frenos ī ecclesiam intromittimur: inde ad montem christi ascendimus: in quo positi miramur que nec ocul⁹ vidit: nec auris audiuit. De mōte sepher venerūt ī caradad: qō interp̄tatur idone⁹ effectus vt. s. dicat: idoneos nos fecit ꝛmīstros noui testamenti. c Maceloth. Cetus. Hec est eccl'ia de qua dicit: Ecce
Ps.132. q̄ bonū ꝛ q̄ iocundū ha. fra. ī vnum. vl' cōsonātia oīm virtutū. Inde venitur ad maceloth: qō interpretat ab initio. Cōtēplat enī q̄ ad pfectionē tēdit initiū rerū: īmo cūcta ad eū refert qui erat in principio apud patrē. s. deum: nec ab isto vnq̄ recedit initio. Ex hac venit' in maceloth: qō est principatus vel virge: vtroq̄ ptās indicatur: ꝛ q̄ eous q̄ ꝓfecerit: vt dominet' corpori quasi tenens virgam potestat'
Bala. 6. d immo toti mundo. cū dicit: Mihi mūdus crucifixus est ꝛc. d Taath. Pauor qui est custos beatitudinis: vt qui tantū ascendit non superbiat: quasi venisti ad eccl'iā: ascendisti ad montē pulcherrimū: stupore et miraculo christi magnitudinez
Ro.12.a confiteris. Vides ibi multos virtutis socios: Noli altuz sapere: sed sapere ad sobrietatem. Timor virtutū custos: securitas
Ps.22. labilis. vnde: Virga tua ꝛ baculus tuus ipsa me consolata sūt. Hoc est dum tormenta formido: gratiam acceptā seruo.

Origē. Post hec fit mansio in taath. quod est confirmatio vel patientia. Necesse est ei eū qui vult alijs ꝓdesse multa pa-
Act.9.c ti: ꝛ cuncta patienter ferre. vnde: Ego enī ostendam ei quāta oporteat eū pati ꝓ nomine meo. e Castrametati sūt in thare. Hiero. Id est malicia vel pastura: ſm quosdam: Nec errarēt si per eyn litterā scriberetur. Sed quia aspiratio duplex in extrema syllaba est: erroris causa manifesta est: eodē vocabulo ꝛ eisdem litteris patrē abrae scriptum inuenio: qui in apochrypho parue geneseos volumīe abactis cornis que hominū frumenta vastabant: abactoris: vel depulsoris sortitus est nomen. Imitemur ergo thare: ꝛ volucres iuxta viam triticū deuorantes prohibeamus. Nam abrā patriarcha in typo israelis sacrificia per mēbra diuisit: ꝛ volucres abegit: ꝛ ꝓptōptorez oculū effodiūt cornui de quallibus: verusq̄ moyses ducit ethiopissā: ꝛ helias a coruis pascit'. Inde venit' ad thara: qō ē cōtēplatio stuporis. i. extasis: cū alicui⁹ magne rei stupescit anim⁹.

Hieron⁹. Malicia: vel pastura qō ad ꝓpositos eccl'ie: vel ad custodiā anime refertur: vt sollicitus sit q̄ pascit: ne diabol⁹ in caulas ouium: id est eccl'ias aliquo vitiorū fermine se ingerat. f Metcha. Hiero. Dulcedo. Quasi: ascendisti in excelsū montē patris: ꝛ mirat⁹ es virtutū chorōs: timuisti ruinā: abiecisti insidiatores: tō dulcis te fructus labōris insequit': vt
Ps.118. dicas: Q̄ dulcia faucibus meis eloquia tua. Samson que ab
Judi.15.a egerat a fructib⁹ suis aues: ꝛ vulpes q̄ exterminat vineas col-
Ibi.14.b ligauerat: leonem quoq̄ interfecerat rugientem: fauum inuenit in ore mortui. Post hec venerunt ad metcha: quod ītерpretatur mors noua. Mors autem noua est: quando christo cōmorimur ꝛ cōsepelimur et conuiuam⁹ ei. g Esmona. que interp̄tatur festinatio: quia post dulces fructus laboris nō debemus esse ociosi: ſz obliti preteritorū in futura nos extēdam⁹

Origē. Inde ad semā venitur quod os vel ossa significare dicitur: in quo virtus ꝛ robur patientie declarat h Moseroth. Vincula: vel disciplina. Et magistrorū teramus limina: et precepta virtutū ac mysteria scripturarū vincula putemus esse eterna cōtra diaboli potestatē ꝛ vincula. Quib⁹ diruptis vicit hostes samson. de quibus dicitur: Dirupisti vincula mea. Qui
Ps.115 vinculo christi fuerit ligat⁹ dicet: Sinistra eius sub capite meo: ꝛ dextera eius amplexabitur me. Origē. Inde ad moseroth: quod est excludens: vt iā excludat suggestiones contrarij spiritus de cogitationib⁹ suis. Anō si
Eccs.10.a spūs potestatē habētis descēderit super te: locū tuū ne dimittas. Tenēdus est ergo locus: ꝛ excludēdus aduersarius est: ne inueniat locū ī corde nr̄o. vñ: Nolite locū dare diabolo.
Eph.4.f i Baneiachan. Hiero. Filij necessitatis vel stridoris. xxviij. māsio. Nota numerum: quia si ab vno incipias: ꝛ paulatiz addēs ad septimū vsq̄ peruenies vicesimus octauus efficitur.

Hiero. Baneiachan interpretat' filij necessitatis vel stridoris. De his filijs dicitur: Afferte dño filios arietū.
Ps.28. Cū aūt diuinis scripturis fueris eruditus: ꝛ leges eaꝛ testimonia scieris esse vincula charitatis: ꝛ cōtēdēs cuz aduersarijs ligabis eos: ꝛ victos duces in captiuitatē: ꝛ de hostibus ꝛ captiuis efficies liberos dei. Et filij stridoris timore iudicij vel supplicij: vbi est fletus et stridor dentiū: deserentes vincula diaboli: christo colla submittent. Origē. Post hec venit' ad baneiachā: qō significat fōtes vel exco-lationes. vbi sez diuinorū verborū fōtes baurit vsq̄ quo excolet eos biben-
Dat.5.e do: vt nec minimū quidē mādatū pretereat: immo nec vnuz iota: aut vnus apex de verbo dei in intellectu ei⁹ habeatur ociosus. k Monte ga. Hiero. Galaad vel galgath: interp̄tat' nunci⁹ vl' actio vl' cōcisſio. Nō enī possum⁹ facere filios necessitatis nisi ꝓceptores eorum interfecerim⁹: nec parcat man⁹ nr̄a armū aut extremū auriculę extrahere de ore leonis: ꝛ nūciauerimus ꝓmia futura ꝛ accinctos esse in rebellādo docuerimus. vñ: Maledict⁹ q̄ facit
Hie.48.b opus dei negligenter: ꝛ ꝓhibet gladiū suū a sāguīe. Et dauid: In matutino interficiebā oēs pec. ter. Post hec venit' ī galaad qō interp̄tat' tētamētū vl' cōstipatio: fortitudo q̄dam in deo: ꝛ munimen est anime tētamētū. Ita enī virtutib⁹ admulcetur vt videatur absq̄ eo nec decore esse nec plene. ꝛ iō ꝓficientibus ad virtutē varie ꝛ frequētes māsiones in tentationibus fiūt: quas cū trāsieris applicabis in thabatha. Thabatha ītерpretat' bona: ad bonū ergo nō nisi post tētationū experimenta venitur. l Jethebatha. Hiero. Bonitas que ē christus. vt cū puenerim⁹ ad pfectū virū sacerdotalē graduz ꝛ etatē plenitudinis xp̄i in q̄ Ezechiel erat iuxta fluuiuz chobar possim⁹ in. xxx. Ps. canere: Dñe in te speraui nō cōfun. ī eter. Pastor ei bon⁹ pōit aīaz suā ꝓ ouib⁹ suis. m Hebrona. Hiero. Trāsitus. i. mūdus. Preterit enī figura hui⁹ mūdi in quē venientes scti cupiūt ad meliora trāsire. Ad hāc māsionē vēit ver⁹ hebre⁹. i. trāsitor: qui dicere potest trāsiēs. Vi-
Exo.5.a debo visionē hāc magnā. vñ: Et nō dixer't q̄ ꝓteribāt: Bñdictio domini sup vos.
Ps.118. Origē. Inde applicuerūt in hebrona qō est trāsit⁹. Trāseunda enī sūt omnia: que etiaz si ad bona venias oportet te ad meliora transire: vsq̄quo ad illō bonuz venias in q̄ semp debeas pmānere. n In aslongaber ligna viri: q̄ sez saltuū ꝛ omniū arborū genera pūt multitudinē gentiū figurare. Hucusq̄ solitudo pharan. xviij. cōtinet māsiones q̄ descripte in catalogo in supiore itinere nō ponunt. Ori. Post hec venit' ad aslongaber: qō ītерpretat' ꝓsilia viri. Si quis desijt puer esse sensib⁹: quenit ad consilia viri: sicut ille q̄ dicebat: Q̄n aūt fact⁹ sū vir euacuaui q̄ erāt puuli. Sūt ergo
1.Co.13.b magna ꝓsilia viri. vñ: Aqua alta cōsiliū in corde viri.
Pro.20.a o In deser. sin. Hie. Querit' cur octaua. s. māsio. xxxiij. dicat. Sz sciēdū q̄ prior scribit' p samech lr̄az: ꝛ interp̄tat' rub⁹

vel odiū

vel odiũ. Hec aũt p sade: ⁊ interptaf̃ mãdatum. Cades nõ (vt plerĩq; estimãt) sctã dicit: ꝑ mutata ⁊ trãslata. vñ in Heñ. Hi/ras interrogat ſm hebraicã veritatẽ vbi est cadesa. i. scorũ cu ius habit⁹ a ceteris femis mutat⁹ est. Sin aũt sctã interptaf̃ p antifrasim: sicut parce dicũt: qz minime parcũt: ⁊ bellũ: qz non est bonũ: ⁊ lucus: qz nõ lucet. In hac ei mãsione mozit̃ maria ⁊ sepelit̃: ⁊ p/pter aquas cõtradictionis moyses et aaron offendũt dñm: ⁊ ꝓhibent̃ trã/sire trãs iordanẽ. Missiq; nũcijs ad eosdẽ trãsitus petit̃ ⁊ negat̃. Quis ti meret post tãtos ꝓfectos murmur po puli: ⁊ offẽsã mgrorꝫ: ⁊ vie trãsit⁹ dene gatos? Et nota q̃ post mortẽ ꝓpheti e ⁊ aq̃s ꝺictiõis idumeus carneũ atq; terrenũ trãsire nõ possũt. Sz egredia/tur edom aduersus eos in ꝑlo mlto: ⁊ in forti manu. Interptatio q̃z nomi/nis mozi ⁊ offense: ⁊ negato transitui cõuenit. vbi enĩ mãdatũ ibi peccatuz: vbi peccatũ ibi offensa: vbi offensa ibi mors. De hac mãsiõe dicit̃: Cõmoue/bit dñs ꝺsertũ cades. Ozi. Hinc ite rũ sin. i. tẽtatio: qz nec aliter expedit ꝺ iter agere. Aurifex enĩ vas necessariũ facere volẽs frequẽter admouet igni: subdit malleis: rasorijs perstringit vt purgatius fiat: ⁊ ad speciem quam ꝓ spicit artifex pueniat. Ozige. Post hec venerunt ad pharaã cades qꝺ est fructificatio sancta. Vides quo vent/tur: vides: quia tẽtationis sulcos fru ctificatio sancta subsequit̃. Hor. Hie/ro. Quidã interpretat̃ lumẽ: nec erra rẽt si p alepb lram scriberet̃. alij pellẽ quivez dicerẽt si ibi esset eyn. Honul li forame q̃ꝺ posset accipi: si hetb ha/beret elementũ. Cũ aũt legat̃ p be magis mons intelligitur. Et legi potest.

a ſ Hiero. Sancta per antifrasim.

Hec est cades. Egressiq; de cades a
castrametati sũt in mõte hor i ex/ b
tremis finibus terre edom. † Ascẽ c
ditq; aaron sacerdos i mõtẽ hor a
iubente domino: ⁊ ibi mortu⁹ est
anno q̃dragesimo egressiõis filio
rũ isrl̃ ex ęgypto mẽse quito: ꝑma
die mẽsis cũ esset annoꝝ cẽtũ vi/
gititrium: Audiuitq; chananeus b
rex arad qui habitabat ad meri/ d
diẽ in terrã chanaan venisse filios
israel. Et profecti de monte hor
castrametati sunt in salmona: vn c
de egressi venerunt in phinon. d
Profectiq; de phinon castrame/ e
tati sũt in oboth: ⁊ de oboth ve/
ſ aceruus lapidum transeuntiũ. i. scrõs p hoc se culũ ad alias mansiones transeuntes.
nerũt in ieabarim: q̃ ẽ in finibus f
moabitarũ. Profectiq; de ieaba
a ſ fortiter intellecta tentatio. g
ri fixere tẽtoria i dibõgad: vnde
egressi castrametati sũt i helmon/ h

Ascendit aaron sacerdos in mon/ Deu.10.d
tis montẽ. i. in verticẽ ei⁹. Et nota nõ in monte simplicit̃. sed in montis monte mozit̃ põtifex: vt dign⁹ locus meritis illi⁹ mõ/stretur. Alius enĩ in valle: ali⁹ in cãpis: ali⁹ mozit̃ in mõte: ali us in monte montis. Inde applicat̃ in mõte hor. qꝺ interp/tatur montanus. Venit enĩ ad montẽ dei vt fiat mons vber: mõs coagulat⁹. Vel ab eo q̃ semp in monte dei habitet dicit̃ montanus. a Aaron in mon. ⁊c. Isi. Eo anno mortuus ẽ aaron: quo nouus ꝑplus terrã ꝓmissiõis intraturus erat. Et quãq; in mõte eleaçaro sacerdotiũ dereliquerit: ⁊ lex eos qui cã impleu erint ꝓducat ad summũ: tñ ipsa sublimitas nõ ẽ trãs/fluenta iordanis: sed in extremis terrenozũ opum finibus. Et plangit eũ omnis ꝑplus. xxx. diebus. Aarõ plãgit̃: Iesus non plangit̃. In lege descensus ad inferos. In euangelio ad para/disum ascensio. b Audiuitq;. Isiꝺ. Audiuit quoq; cha. q̃ venisset israel in loco explozatozũ vbi quondã ꝑplm offẽdisse nouerat: iniit ꝓeliũ ⁊ captiuũ duxit israel. Rursũ i eodẽ loco expugnatur: ex voto victor vincit̃: supãt victi. Per quod in/telligimus vt cũ nos auxilio dei destitutos hostes captiuaue/rint nõ desperemus salutẽ: sed iterum pugnemus. Pot̃ fieri vt vincamus vbi victi sum⁹. Appellaturq; nomẽ loci illi⁹ hor ma. i. anathema. c In salmona. Hiero. Castrametati sunt in salmona. deinde in phinon. Hę due mãsiones. xxxv. ⁊. xxx/vj. in ordine historie nõ habent̃: sed scriptũ est ꝓ eis. Egressi ꝺ monte hor per viã maris rubri vt circũirent terrã edom. Ex q̃ ostendit̃ in finibus ⁊ in circũitu terre edom eas positas: nec de monte legit̃. Profecti de mõte hor. castrametati sunt i sal. vel in phinon. Sed post ambitũ terre idumeoꝝ venit ad extre mũ ⁊ ait: Profecti filij israel castrametati sunt in oboth. Hec dixit ꝓfecti sunt de illo in illũ locũ: quia duas mãsiones ꝓet/miserat: quas cũ in supputatione tacuerit reddit eas in sum/ma. In his aarõ mortuo ꝑplꝰ murmurat cõtra dñm ⁊ moysẽ: manna fastidiunt: a serpẽtib⁹ vulnerant̃. Ozige. Sequitur post hec mãsio salmona: qꝺ interptaf̃ vmbra porriõis. Hec pu/to est vmbra. de qua dicit̃: Spũs vultus nr̃i xp̃s dñs. cui dixi/mus: In vmbra tua viuem⁹ in gẽtib⁹. Illa quoq; vmbra simi/lis est huic de qua dicit̃: Et spũs dñi obumbrabit tibi. Umbra ergo porriõis nr̃e q̃ nobis opacitatẽ ꝓestat: ab omni estu ten/tationum xp̃s ẽ ⁊ spũsctus. Hiero. Salmona: imagũcula: qz ibi exp̃ssa est imago saluatoris p serpentẽ eneũ q̃ in ligno pe pẽdit. d Phinon. Os: qz cũ passionẽ filij dei cognoscim⁹ qꝺ corde credim⁹: ore ꝓnũciam⁹: ꝺz illꝺ: Corde credit̃ ad iu/sticiã ⁊c. Ozige. Hinc venit̃ ad phinon qꝺ putam⁹ esse ort̃ parsimoniã. Qui enĩ potuerit mysteriũ christi ⁊ spũsscti intue/ri: et viderit vl audierit q̃ nõ licet ho/mini loq̃: necessario habebit ozis par/simoniã: sciẽs quib⁹ quãꝺo vel quõ ꝺ mysterijs diuinis oporteat loq̃. Ro.10.c

e Oboth. Magi: vel phitões: quia E
post imaginẽ dei qui in corde ratione †
mõstrat̃: ⁊ cõfessione fidei q̃ ore ꝓfer/ ẽ.20.d
tur: cõsurgent serpẽtes ⁊ malefice ar/tes ad bella nos ꝓuocãt. Sed oñi cu stodia seruãtes cor nr̃m: obturemus aures nr̃as ne audiamus voces incã/tãtiũ ⁊ carmia sirenarũ. Ozige. Ꝑ hec venit̃ in oboth. Cui⁹ nomis q̃z/uis nõ inuenerim⁹ interptationẽ nõ dubi tamus sicut in ceteris: ⁊ in hoc conse/quentiã ꝓfectuũ conseruari. f In finibus moabi. Significat ſm lram q̃z hucusq; fuerũt in finib⁹ idumeozum: ⁊ nũc veniũt ad termios moab. Ozi ge. Sequit̃ post hec mãsio gai. i. cha/os. appropiãt enĩ ꝓ hos effectus ad si nũ abrae q̃ ait: Int̃ nos ⁊ vos magnũ Luce.16.f chaos firmatũ est: vt cũ laçaro reqe/scat. g In dibongad. Hiero. Di/bongad. xxxix. mãsio. Pro hac in oꝛ/dine historie legit̃: quia post q̃z castra/metati sũt in ieabarim in finib⁹ moab ꝓtra ortũ solis: inde ꝓfecti sunt ⁊ de/nenerũt ad torrentẽ zared: ⁊ inde ꝓfi/cisscntes castrametati sunt trãs arnõ: q̃ est in solitudine finiũ amorrei: eo q̃ arnon in terminis sit moabitarum ⁊ amorreozũ: post dibongad: bellũ geri tur contra seon regẽ amorreoꝝ ⁊ og re gẽ basan. vñ dicimus qz cũ venerimus ad summũ: nõ supbiamus: sed ecõtrario solitudinẽ nobis ꝓ/posita nouerim⁹. Ozige. Inde vẽit̃ itex ad dibongad: qꝺ interptaf̃ apiariũ tẽtationũ. O mira ꝓuidẽtie cautela diuie. Jã viator celestis sũme pfectioni ꝓxim⁹ fit successiõe virtutũ: tñ ei tẽtamẽta nõ ꝺesũt: sed noui generis audi tẽtamẽta. Apis laudabile animal in scripturis est: cuius laboribus ⁊ reges ⁊ mediocres ad sanitatẽ vtunt̃: qꝺ recte de xp̃is ꝓphaꝝ ⁊ apo stoloꝝ: ⁊ omniũ q̃ sacra volumina scripserũt accipit̃. Et hoc esse apiariũ omnẽ numerꝫ scz diuinaꝝ scripturarũ puto. Est ꝙ bis qui ad pfectionẽ tendunt: etiã in hoc apiario tentatio: vi deo in hoc apiario tẽtationẽ. cũ dicit̃: Vide ne aspicies solem Deu.17.a ⁊ lunã adores ea que sequestrauit dominus deus tu⁹ genti/bus. ⁊ alibi: Deos nõ maledices. Et in nouo testamẽ. Quid Exo.21.d me vultis occidere hominem qui veritatẽ locut⁹ sum vobis. ⁊ alibi: Propterea in parabolis loquar eis: vt videntes non Job.8.e videant: ⁊ audientes non intelligant ⁊c. Apostol⁹ quoq; ait: Mar.13.b In quibus deus huius seculi excecauit mẽtes ifideliũ: ⁊ mul 2.Cor.4.a ta huiusmodi tẽtamẽta in diuino apiario inuenies: ad que ne cesse est euenire vnũquẽq; sctoꝝ vt etiã ꝓ hec q̃z pfecte ⁊ pie ꝺ deo sctiat cogscat̃. h Helmõdeblathaim. Qꝺ interptaf̃ cõ tẽptus palatoꝝ: vel opprobriozũ. Ut intelligam⁹ oĩa dulcia ⁊ illecebras voluptatũ in hoc seculo contemnendas: ⁊ oppro/

Nico. de lyra

bria di

a Egressiq; de cades. Hic describũntur mansiones a cades vsq; ad iordanẽ exclusiue: ⁊ sunt nouem mansiones.
b Castrametati sunt in monte hor. ista est prima post egres/sum de cades. c Ascenditq; aaron ⁊c. ⁊ ibi mortuus est si cut dictum fuit supra. xx. ca. Dicunt tamen aliqui ipsum mor tuum fuisse in moseroth: sicut dictũ fuit ibidẽ. d Audiuit q̃z chananeus: scilicet mortem aaron ⁊ aduentum filiozũ isra el: ⁊ ex morte aaron que acciderat fuit audacior ad inuaden/dum filios israel: quia credebat diuinuz adiutoriũ ab eis elõ gatum: eo q̃ aaron qui orabat pro populo ⁊ offerebat sacri/ficia mortuus erat. e Venerunt in ieabarim. In hebreo habetur. In ieabarim. i. in solitudinib⁹ abarim. Est enĩ aba/rim nomen montis iuxta quem sunt solitudines in quibus fixerunt tentoria.

¶ bria diligẽda. Que si falso obijciãt beatitudinẽ pariũt. Mel nõ offertur in sacrificijs dei: ꝛ cera que dulcia cõtinet in tabernaculo nõ lucet: sed oleũ purissimũ quod de oliue ꝓfert̃ amaritudine. Mel enĩ distillat de labijs meretricis: de quo puto mystice gustasse ionathan vir ppli ꝑcibus liberatũ.

Orige. Post hec vẽit in helmõdeblathaim: qõ interꝓtat̃ contẽptus ficuum: id est vbi contẽnunt̃ penit9 terrena. Misi enĩ cõtẽpta fuerint q̃ delectare vident̃ in terris ad celestia transire non possumus. a Venerũt ad mõtem ab. ꝛc. Quadragesima prima mãsio vertitur in montes transeuntium: ꝛ est contra faciem montis nabo.

Sequit̃ mãsio abarim quod ẽ trãsitus cõtra naban: quod est abcessio. Vbi enim per has omnes virtutes anima transierit: et summã perfectiõis
¶ ascenderit: transit iam de seculo ꝛ abscessit sicut Enoch q̃ nõ inueniebat̃: qz trãstulit illũ de9. Quod si videat̃ adhuc in seculo esse ꝛ in carne habitare: tamẽ nõ inuenie t̃ in vllo seculari actu: quia transtulit illum deus in regionẽ virtutum. Hierony. Hic mozit̃ moyses: terra ꝓmissionis ante conspecta. Nabo interꝓtatur conclusio: in qua finitur lex ꝛ nõ inuenitur eius memoria: sed gratia euangelij sine fine perseuerat. Et notandum q̃ mansio transeuntium in montibus sita est: ꝛ adhuc ꝓfectu indiget. Post montana enĩ ad campestria moab ꝛ iordanis fluenta descendimus: qui interꝓtatur descensio. Nihil enim tam periculosum q̃ glorie cupiditas ꝛ tactantia: ꝛ animus conscientia virtutũ tumidus.

b Ad campestria moab. Hiero. In quadragesimasecunda mansione que extrema est. residens ppls benedicitur a balaã: ꝛ maledictio mutatur in laudes: fornicat̃ cũ filiab9 madian: ꝛ phinees fornicantes cũ pugione trãsfigit: numeratur rursus populus: numerant̃ ꝛ leuite: vt interfectis pessimis nouus dei populus cẽseatur. Filie salphaat hereditatẽ iudicio dñi accipiunt inẽ fratres: nec femineus sexus a possessiõe dñi excludit̃. Iesus moysi in mõte succedit: ꝛ discit a lege que spiritaliter debeat offerre in ecclesia: quid per singulos dies: quid in sabbato: quid in kalendis: quid in pascha: quid in pentecoste: quid in neomenia mensis septimi: quid in ieiunio eiusdẽ mensis die decimo: quid in scenophegia quãdo figunt̃ tabernacula? Quito decimo die mensis eiusdem: vrozũ ꝛ filiozũ vota sine auctozitate ꝛ patrũ ꝛ virozũ cassa memozãt̃. Bellũ cõtra madianitas: mozs balaã. prede diuisio: oblatio ex ea in tabernaculo dei. Ruben ꝛ gad ꝛ dimidia tribus manasse circa iordanẽ in heremo possessionẽ accipiunt. Plurima enĩ habebant iumẽta: nec adhuc poterant habitare in templo: docetur populus vt in terra sancta idola destruat: ꝛ nullus de priozibus habitatozibus seruetur. Describit̃ olim cupita prouincia et duarum ꝛ semis tribuum hereditas seperatur: numerantur tribuum principes qui terram intrare debeant sanctam. quadragintaduas vrbes cũ suburbanis suis vsq̃ ad mille passus per circumitũ leuite accipiunt. quot sunt scilicet mansiones. Adduntur sex vrbes fugitiuozum: tres intra iordanem: ꝛ tres vltra: vt sint quadragintaocto qui fugitiuozũ suscipi: qui interfici debeant: ꝛ vsq̃ ad mortẽ summi pontificis reseruari. Succedit deuteronomium: secunda lex meditatoziũ euangelij. Ibi breuiter discimus que inter pharan ꝛ thophel ꝛ laban ꝛ aserotb ꝛ loca aurea: abiecto iuda infelicissimo. xj. diebus: in via de choreb per viã montis seir vsq̃ cadesbarne moyses sit in populo locutus. Et extremus canat canticũ in quo synagoga proijcitur: ꝛ ecclesia
Deu. 32. c domino copulatur. Impinguatus ꝛ incrassatus ac dilatatus ꝛ recalcitranit ꝛ obtitus est dei saluatozis sui ꝛc. Benedicuntur filij israel: ꝛ rursus in simone iudas miserandus excludit̃. Ascendit moyses ad montem nabo in vertice phasga: qui est cõtra iericho. ꝛ ostendit ei dominus omnem terram galaad vsq̃ ad dan: ꝛ neptalim: ephraim ꝛ manassen: ꝛ vniuersam terram iuda vsq̃ ad mare magnũ contra austrũ ꝛ regionẽ cãpestrem iericbontine ciuitatis palmarũ vsq̃ phegor. Quis potest tã

deblathaiz. Egressiq̃ ó helmõde
a blathaim venerũt ad mõtes abarim ꝯ nabo. Profectiq̃ de mõti/
b bus abarim transierunt ad cãpe
a stria moab supra iordanẽ contra
b hiericho. Ibiq̃ castrametati sũt
de bethsimõ vsq̃ ad belsathim i
planioribus locis moabitarum:
vbi locutus ẽ dominus ad moy/ c
sen: Precipe filijs israel ꝛ dic ad d
c eos: Quãdo trãsieritis iordanez
ſ possessionem virtutum.
d intrantes terram chanaan disp/ e
ſ mentis.
e dite cunctos habitatozes regio/
ſ alij titulos vel idola.
nis illius. Confringite vitulos f
et statuas cõminuite: atq̃ oia ex g
ſ superbiam carnis.
celsa vastate: mũdãtes terrã et ha
ſ carnalem animã a ſqualore vitiozum.
bitãtes i ea. Ego ei dedi vob illã
in possessionem: quam diuidetis i

Pſ. 11. satus sũ in miseria dum mihi ꝓfigitur spina. Orige. Ultima mãsio est ab occidente moab iuxta iordanẽ. Hic enĩz cursus propterea agit̃ vt pueniat̃ ad flumen dei sapientie: scz ꝛ scientie: vt purificati terrã promissionis intrem9. In litterario ludo vbi pueri elementa suscipiunt. alij dicunt̃ abecedarij: alij syllabarij: alij nominarij: alij calculatozes dicuntur. Et cũ audierim9 hec omnia puerozũ ꝓfectus agnoscimus. Similiter in liberalibus studijs cũ locũ recitare vel locutionẽ vel laudem. vl̃ alias per ordinẽ materias audierimus ex materie nomine ꝓfectuz adolescentis aduertim9. Per hec ergo locoꝝ quasi materiarũ nomina i diuinis eruditionib9 ꝓfect9 indicant̃: ꝛ sicut illi in singulis mozãtes q̃si mansiones faciũt: ꝛ de vna ad aliã tẽdũt: ita hic mãsionũ nomĩa ꝛ ꝓfectiões ab vna vsq̃ ad aliã ꝓfectũ mẽt̃ indicãt ꝛ incremẽta virtutũ. c Trãsieritis. i. cũ baptiçati fueritis: q̃si cũ deposito veteri hoĩe cũ actib9 suis idueritis nouũ q̃ renouat̃ in agnitiõe dei.

d Dispdite. Cũ terrã sctãz repromissionis ingredimur: simul cũ idolatria etiã omnia vitia extinguimus.

e Habitatozes. Malignos spũs fãtasmata vitiozum cum suggestionib9 suis. vnde: Beatus qui tenebit ꝛ allidit paruulos suos ad petram. Pſ. 136.

¶ Plurib9 da

Nico. de lyra

a Supra iorda. cõtra hie. ita q̃ iordanis fluui9 erat iter exercitũ filioꝝ israel ꝛ hiericho q̃ est ciuitas terre ꝓmissiõis.

b Ibiq̃ castra. sunt de bethsimõ vsq̃ ad belsathim. in ꝟ ostẽditur quãtũ spaciũ tenebat exercit9. s. de vno istoꝝ locoꝝ vsq̃ ad aliũ. Dicit aũt Ra. Sa. q̃ sunt ibi. xij. miliaria: ꝟ nõ est verisimile q̃ exercit9 tãtũ spaciũ occuparet: maxime qz castra erant situata in quadro circa tabernaculũ vt dictũ fuit. s. iij. ca. c Vbi locut9 est dñs ad moy. illa q̃ sequũt̃ in isto libro ꝛ Deut̃. cõtũ ad magnã ptẽ. In Deut̃. enĩ multa replicant̃ q̃ fuerãt antea sibi dicta a dño. Sciendũ aũt q̃ ꝑdicte mãsiões in vniuerso fuerũt. lxij. quarũ filij israel fecerũt. xlij. ꝑmo anno egressionis sue de egypto: ꝛ in principio secundi anni. s. vsq̃ ad locũ vnde missi fuerũt explozatozes: Itẽ octo fecerũt quadragesimo anno: scz a mõte hoz exclusiue vsq̃ ad iordanẽ: et sic patet q̃ tẽpoze intermedio qõ fuit fere. xxxviij. annoꝝ filij israel fecerũt tm̃ viginti mãsiões. ex q̃ patet q̃ licet dictũ fuerit. s. xlij. ca. q̃ filij israel essent vagi p desertũ toto illo tpe: nõ tñ sic est intelligendũ q̃ essent quasi sic in cõtinuo motu de loco ad locũ: ꝟ aliqñ i vno loco diu mãserũt: qz tãdiu manebãt in vno loco q̃diu nubes stabat sup tabernaculũ. d Preci pe filijs israel. Supra descript9 est status ppli in itinere ꝓcedẽtis: hic ꝙsequẽter describit̃ stat9 ei9 ad terminũ accedẽt̃. vbi primo precipit̃ idolatrie destructio. scõo describit̃ terre ꝓmissionis limitatio. ibi: Locutusq̃ est. tertio terre limitate distributio. ibi: Precepitq̃ moyses. Circa primũ dicit̃: Preci pe filijs israel. auctozitate mea vt sint ad hoc firmiter obligati. Quãdo trãsieris iordanẽ. Sequit̃: e Dispdite cũctos habitatozes terre illius. Intãtũ enĩ multiplicati erãt iniq̃tates eoꝝ q̃ sniã mortis erat a deo data sup eos. ſm qõ ꝑdictũ fuerat abrãã: Heñ. xv. Mõdũ enĩ cõplete sũt iniq̃tates amoreoꝝ. q. d. qũ iplebunt̃ tũc occident̃: ꝛ filij tui possidebũt terrã. f Cõfringite titulos. i. aras. g Et statuas cõminuite. i. idola q̃ erãt sup altaria. h Vtq̃ oĩa excelsa vastate. qz in mõtibus altis flebãt edificia ꝛ plãtabãt arbozes ad idolatriã exercẽdã: ꝛ oĩa talia ꝑcipiunt̃ destrui vt tolleret̃ idolatria ꝛ memoria ei9 ꝟ terra illa q̃ erat deputata a cultozib9 vni9 veri dei. i Quam diui. soz. ꝛc. ꝟ est expositũ. s. xxvj. Si ãt

✍ nolueritis

Ministerio de Cultura 2024

Ca Pluribus da.la. Quia qui habēt copiā virtutū latitudinē sperāt p̄ miorū. Qui aūt paucitate virtutū cōtēti sūt: ꝑm meritū suū retributionez
2.Co.9.b accipiūt. vnde: Qui parce semīat parce ⁊ metet ⁊c. Ca. XXXIIII
b Locutus est dñs ⁊c. Orige. Diuinis numer nō oēs digni sūt: sz ce
l teris p̄rogatiuis designanť: q̄ intra numez dei cōprehēdūtur. An
de in hoc libro neq̄ mlieres nominanť p feminea. s. infirmitate: neq̄ serui vita ⁊ moꝛib⁹ de
generes. nec egyptij q̄ pp̄lo dei erāt admixti q̄ alie
nigene ⁊ barbari: sed soli israelite. Neq̄ illi omēs
sed a. xx. annis ⁊ supra. Nec sola etatis habeť ob
seruatio: sed queriť si habeāt robur aptum bello.
Precipiť enī vt numereť omnis q̄ ꝓcedit in vir
tute. Puerilis etas nō numeratur: niſi forte p̄mo
gēiti sint: aut sacerdotali aut leuitica stirpe desce
dant. Si enī hec ad litterā cōsiderentur: quis da
bitur ꝓfectus his q̄ sacris voluminibus gestiunt
erudiri? Docet autē p̄sens lectio q̄d sit trāscēdere
1.Co.14.d puerilem insipientiā. Si enī desiero paruul⁹ esse sē
sibus: ⁊ vir effectus p̄posuero que sunt paruuli: ⁊
effectus iuuenis vincā malignū: p̄cedā in virtute
israel: ⁊ dignus diuinis numeris cōputabor. Dū
xo ineſt alicui nr̄m puerilis vl lubrice⁹ sensus: vel
feminea ⁊ resoluta segnities: dum egyptios ⁊ bar
baros gerimus moꝛes: in sacrato numero esse non
meremur. Innumeri enī sunt qui pereunt: nume
Ps.146. rati aūt q̄ saluanť. vnde: Qui numerat multitudi
Mat.10.d nem stel. ⁊c. Christus etiā capillos discipuloꝛ dic
esse numeratos: capillos sc̄z illius capitis: qui in
naçareis erant. Quibus inerat virtus spiritussā
cti ad prosternandos alienigenas virtutes sc̄z ani
mi: ⁊ multitudinem sensuum qui de principali mē
tis tanq̄ de capite apostoloꝛ ꝓcedebāt. Locu
tus est ergo dominus ad moysen in deserto sina.
Illa scilicz que superius breuiter cōprehendimus
vbi p̄precipitur numerari a. xx. annis ⁊ supra: oīs
qui ꝓcedit in virtute israel ⁊c. Si quis ergo ꝓce
dit in virtute ille numeratur. Nec in qualicunq̄
virtute vel egyptioꝝ vel assyrioꝝ vel grecoꝝ: ꝑ
in virtute israel: que a deo p̄ scripturas diuinas do
cetur: ⁊ per fidem apostolicā ⁊ euāgelicā traditur
Orige. Ratio quoq̄ tribuum: distinctio ordi
num: societas familiarū: ordinatio castroꝝ: ingē
tia prodit sacramenta. Certa expectatio est nobis
resurrectionis moꝛtuoꝝ: cum hi qui viuūt qui
1.Tes.4.b relicti sunt non preuenient in aduentu christi eos
qui dormierunt. Sed cum illis rapientur in nubi
bus obuiā christo in aera: siue omnes in aere (sic
Paulus dicit) permansuri: siue etiā aliqui ad pa
radisum aut ad alia quelibet (ex multis mansioni
bus que apud patrem sunt) loca transferendi. Di
uersitas autem translationis ⁊ gloria ꝑm merita
cuiq̄ p̄stabitur. Et erit vnusquisq̄ in ordīe suo.
Unusquisq̄ ergo in resurrectione: aut in tribu ru
ben ascribetur: quia in moribus: vel in actib⁹: vel
in vita: ipsi ruben aliquid simile ⁊ cōsāguineū ha
buit. Alius in tribu symeon: forsitan p̄ obedien
tia. Alius in tribu leui: qui scilicet bene p̄fuit sa
cerdotio: vel bene ministrans gradum sibi bonū
acquisiuit. Alius in tribu iuda: qui regio spiritu
populum suum: sensus scilicet mentis: ⁊ cogitati
ones cordis bene rexit. Singulis quoq̄ tribubus
sociabitur: qui eis aliquid cognatum: vel in acti
bus vel in moribus habuit. Illud etiam q̄ socia connexione tribuum: ca
stroꝝ positio: et metationis ordo describitur: pertinet ad aliquem statū
in ꝛresurrectione ꝛmoꝛtuoꝝ. Qꝛ tres ad orientem dicunturꝛ esse tribus:
tres ad occidentem: tres ad mare: ⁊ tres vltime ad aquilonē (qui dur⁹ di
citur ventus) ⁊ q̄ tribus iuda que regalis est: ad orientē statuiť de qua oꝛ
tus est dominus noster: non puto ociosum. Et q̄ isachar huic iungitur: et
çabulon ⁊ q̄ in. iiij. ptes trinus iste numerus ordinatur. Que q̄uis posi
tionuz suarum diuersas habeant qualitates: omnes tamē in trinitat⁹ nu
mero ꝓtinenť: qꝛ sub vno numero patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti censentur
Dat.5.b oēs qui ex. iiij. orbis partibus venientes inuocāt nomē dñi: Recūbentes
cū abraam: isaac ⁊ iacob in regno dei. Ego aūt imparē me iudico ad enar
rāda numeroꝝ mysteria. Sed festinandū nobis est ad verū iesum: pr⁹ tū
pedago moyse vtentes: ⁊ apud eū multa rudimēta infātie deponētes. Tē
damus ad perfectionem christi. Moyses enim non multa bella cōpressit:
iesus omnia bella compescuit: pacem omnibus dedit. Considerandum
etiam q̄ egressus de gypto populus non statim numeratur. Adhuc enim

ℭ psequeba

a vobis sorte. Pluribus dabiť la
tiorem: ⁊ paucis angustiorem.
Singulis vt sors ceciderit ita tri
bueť hereditas. Per tribus et
familias possessio diuideť. Sin
autem nolueritis interficere ha
a ℑ malignos spūs ⁊ vitia. b ℑ mēris vel carnis
bitatoꝛes tēr̄e qui remanserint
ℑ conscientie punctiones.
erūt vobis quasi claui in oculis: a
ℑ ne quiescatis.
⁊ lanceę in lateribus: ⁊ aduersa
buntur vobis in terra habita
a ℑ interitū sc̄z hostiū: non solatiū amicoꝝ.
tionis vestr̄e. ⁊ q̄ūcquid illis fa b
cere cogitauerā vobis faciam. c
b Locu Ca. XXXIIII d
l tus ē domin⁹ ad moy
sen dicēs: Precipe fili
is israel ⁊ dices ad eos: Cū īgres
si fueritis terrā chanaan ⁊ ī pos
sessionem vobis sorte ceciderit:
his finibus termiabitur. Pars
meridiana incipiet a solitudine
sin: quę ē iuxta edom: ⁊ habebit c
terminos contra orientem ma
re salsissimum: qui circumibunt f
austrealem plagam per ascensuz
scoꝛpionis: ita vt transeant in
senna et perueniant ad meridiē
ℑ vel vnde.
vsq̄ ad cadesbarne. Inde egre
dientur ꝓfinia ad villā nomine
addar: et tendēt vsq̄ ad asemo
na: Ibitq̄ p̄ gyrum termin⁹ ab g
asemona vsq̄ ad torrentez egy h
pti ⁊ maris magni litoꝛe finieť: i
Plaga autē occidentalis a ma
a ℑ. i. a mari vsq̄ ad mare: a torrente. s. riuoco
rulo qui mari influit vsq̄ emath vrbē syrie.
ri magno incipiet ⁊ ipsō fine clau

a Erūt vobis q̄si claui in oculis ⁊c. id est moꝛtales aduersarij: b Et q̄c
q̄d illis cogitaueram facere. moꝛtem inferendo.
c Vobis faciā. eo q̄ nolueritis Ca. XXXIII
exequi iusticiam meā.

Moraliter.

a† Hę sunt māsiones fi
liorū israel ⁊c. Per hoc āt
q̄ populus israel exiēs de
egypto venit ad terrā p̄o
missionis p̄ quadraginta
duas māsiones intelligū
tur mystice quadraginta
due generationes p̄ quas
dei populus ab abraā pa
tre fidei nr̄e venit ad chri
stū. put dicit Mat. j. Ab
abraā vsq̄ ad dō generati
ones. xiiij. ⁊ a dō vsq̄ ad
trāsmigrationē babylōis
generatiōes. xiiij. ⁊ a trās
migratiōe babylōis vsq̄
ad xp̄m generatiōes. xiij.
Que simul iuncte sūt qua
draginta due. Christus āt
est hereditas nobis ꝓmis
sa in veteri ac nouo testa
mento. Scōm amb. Xo in
sermone q̄dragesime p̄ q̄
draginta duas māsiones fi
gurati fuerūt q̄draginta
duo dies: quib⁹ in obser
uatione quadragesime ie
iunamus. d. sic: Eodē inq̄
numero moyses p̄ māsio
nes venit ad requiē quo
⁊ nos p̄ ieiunia ꝓperam⁹
ad celū. Ca. XXXIIII
d Locutus est domi.
l Hic describiť ter
re promissiōis limi
tatio. Cuius vna ratio fu
it: qꝛ aliq̄ erant p̄cepta ī le
ge que obligabāt tm̄ ī ter
ra illa. ⁊ aliq̄ etiā q̄ nō po
terant fieri extra. sicut edi
ficatio tēpli ⁊ oblatio sa
crificij. ⁊ ideo debuerūt li
mites hui⁹ terre determi
nari. ⁊ primo determinať
terminus partis meridio
nalis. cum dicitur: Pars
meridiana incipiet ⁊c.
e Et bēbit ť. ō o. ma. sal.
.i. mare moꝛtuū: qđ est ita
spissū ⁊ salsū q̄ ñ ē naviga
bile: neq̄ pisces possūt ibi
viuere: vt dicit pbs. ij. Me
tauroꝝ. Ille est locus vbi
quinq̄ ciuitates fuerunt
submerse: vt habeť Gen.
xix. et in illo loco descen
dit iordanis fluui⁹. Illud igiť mare erat in angu
lo cōiūgēte ptē orientalē terre ꝓmissionis ⁊ meri
dionalē. f Qui circuibūt australē plagā per
ascensū scoꝛpiōis. mōs ē in latere meridionali illi⁹
terre sic nomīat⁹: qꝛ scoꝛpiōes erāt ibi in multitu
dine. g Usq̄ ad torrētē egypti. hic est nil⁹ ꝑm
aliquos. ꝑm alios Xo qđ videť ꝓbabili⁹ ē q̄dam
torrēs descēdēs in mari mediterraneo vocat⁹ Ri
uocozula. ⁊ est in extremitate terre ꝓmissiōis ver
sus meridiē. h Et magni maris litoꝛe fi. i. lito
re maris mediterranei: quod dꝛ hic mare magnū
respectu maris moꝛtui: a q̄ incipit termin⁹ meridio
nalis terre ꝓmissionis vt predictū est: ⁊ finiť lito
re maris mediterranei. i Plaga aūt occiden
talis. Hic describitur terminus occidentalis qui
est totus sup̄ litus maris mediterranei.

aa ℑ ✠ Poꝛro ad se

ꝙsequebaꝫ pharao. Nec cū mare rubrū trāsiēs venit in deser/
tū.nōdū enī fuerat tēptat⁹:nōdū ab hoste īpugnat⁹. Cōfligit
aduersū amalech ⁊ vincit:nec adhuc numeraꝫ: nō enī sufficit
ad ꝓfectionē tēdēti vna victoria. Māna accipit ⁊ aquā de pe/
tra nec tūc numeraꝫ: nōdū eī in his q̄ numeris apta sūt adole
uerat. Tabernaculuz cōstruiꝫ:lex per
moysen daꝫ:sacrificiorū ⁊ purificatio
nū ritus doceꝫ:sāctificationū leges ⁊
sacramēta cōdunꝫ:⁊ tūc ad numeruz
ex p̄cepto dei pplus adducitur. Vide
quāta tibi transeunda sunt: quāta to
leranda:q̄t ꝓfectionib⁹:q̄t tētationi/
bus:q̄t plūs pugnandū ⁊ vincēdum:
vt possis ptinere ad diuinū numerū:
⁊ inter sctās tribus numerari ⁊ visita
ri possis:⁊ per dei sacerdotes aaron et
moysen numeroz censib⁹ ascribi. Su/
scipiēda tibi est lex dei offerēda sacrifi
cia:explēde purificatiōes:⁊ cūcta pa/
genda q̄ lex spūs docet: vt possis ad
israeliticū numez ptinere. a Ad se
ptētrionalē t̄c. Dicūt hebrei septētrio
nalē plagam incipe a mari magno qō
palestine phenicis ⁊ syrie(q̄ appellaꝫ
coele cilicie) ptēdit litoribus:⁊ p egy/
ptū tēdit ad libyā. Qz aūt ꝺz pueniēn
tes vsq̄ ad montē altissimū:autumāt
significari montē armanū vel tauruz
qō verius videꝫ. b Jbūtq̄ cōfinia
t̄c. A fine septētrioālis plage .i. atrio
henan:tendūt fines vsq̄ ad sephama:
quā hebrei aphamiam vocant:⁊ de a
phamia descendūt in reblatha q̄ ē an
tiochia syrie. vñ addit ꝓtra fōtē:quez
pspicuū est eē amnē ꝺ quo antiochia
abūdātissimis fruiꝫ aquis.
c Hec erit terra t̄c. Origeñ. In ꝓxi
diuisione trās iordanē p moysē dua/
bus tribubus ruben ⁊ gad. ⁊ dimidie
tribui manasse terra diuisa est. Intra
iordanē p iosue filiū nun:⁊ eleaçaruz
filium aaron. Judas possedit ab au/
stro. Ephraim ⁊ dimidia trib⁹ manas/
se ab aq̄lone. Postea ꝺo de ẏlo mis/
sis explozatoribus p singulas tribus
⁊ descriptione terre allata ad iosue et
eleaçarū:beniamī iuxta iudā ⁊ ephza
im ⁊ dimidiā tribū manasse:ab austro
ſm sortē possessionez accepit. Secūda
tribus symeon in tribu iuda vt imple
reꝫ qō scriptū ē de leui ⁊ ꝺ symeō. Di/
uidaz eos in iacob:⁊ disperdā in isrl̄.
Tertia çabulon:galileaz accepit in q̄
est mōs thaboz. Quarta isachar vbi
est ieçrael vsq̄ ad montē carmelū qui
imminet mari magno tirūq̄ ⁊ sidonē.
Sexta neptaliz in galilea vsq̄ ad ioz/
danem vbi est tiberias que olim ap/
pellabatur cenereth. Septima dan vs
q̄ iopen ibi sunt turres achilaon ⁊ çe/
lebi ⁊ emaus que nunc dicitur nicopo
lis:licet postea legerimus q̄ ceperint sibi trans censis alijs tri
bubus vbē iasem in tribu dan que hodie dicit paneas. Am/
bza enī sunt hec futuroz bonoz:⁊ omnis hereditas terre illi/
us que in iudea terra sancta ⁊ terra bona dicitur. Omnis in
iudea locus:mons:ciuitas ⁊ vicus certis nominib⁹ designa
tur. quibus scz aut chananei in locis suis: aut phereçei:amoz
rei:euei vel hebrei nominauerūt. Forsitan ergo ſm Paulū:q̄
vmbrā celestiū dicit esse terrena. in celestib⁹ regionib⁹ sūt dif/
ferentie locorū. Jn celis autē cuidenꝫ hierſm ciuitas ⁊ mōs si/
on ab Apl̄o esse dicit. Cōsequēs ergo ē esse ibi alias ciuitates
circa terrenā hierusalē sitas ⁊ vicos ⁊ regiones: in q̄b⁹ ppl̄s dei
⁊ verus israel: per verū iesū locandus est:⁊ hereditatez sortis
distributiōe. i. merito ꝛ cōtēplatiōe captur⁹. Ꝟbi grā: Qui ita
negligenꝫ vixit: vt p fide q̄dē mereatur haberi īter filios isrl̄.
p negligētia ꝺo vite in tribu ruben aut gad vl dimidia tribu
manasse nō intra iordanē ſ extra sortē accipiet. Qui ꝺo emē/
datiōe ꝓpositi talē se reddiderit: vt ſz (q̄s sol⁹ de⁹ nouit (ratio

a detur. Porro ad septentrionalez a
plagā a mari magno termini in/
cipient peruenientes vsq̄ ad mō b
tem altissimum: a quo veniunt in
emath vsq̄ ad terminos sedaba:
a ſ vñ hodie zepheū oppidū cilicie vocāt.
b ibuntq̄ confinia vsq̄ ad çephrō/
a ſ hebraice asserā: qō interp̄tatur atrium fōtis:
⁊ est terminus Damasci.
na ⁊ villā henān. Hi erūt termini
in parte aquilonis. Jnde meta/ c
buntur fines contra orientalem
plagā ꝺ villa henan vsq̄ ad sepha
ma:⁊ de sephama descendent ter
mini in reblatha contra fontem ꝺ
daphniz. Jnde pueniēt cōtra ori e
ſ stagnū tiberiadis. quelibet enī cōgregationes
aquarum appellantur maria.
entem ad mare cenereth ⁊ tēdēt f
vsq̄ ad iordanem:⁊ ad vltimum g
ſ mortuo vel lingua maris rubri: in cuius litore
achila posita est.
salsissimo claudentur mari. Hanc
habebitis terram per fines suos
in circūitu. Pręcepitq̄ moyses fi ḥ
lijs israel dicens: Hec erit terra i
quā possidebitis sorte:⁊ quā iuſ/
sit ꝺns dari nouem tribubus et k
dimidię tribui. Tribus enī filioz l
ruben per familias suas:⁊ tribuſ
filioz gad iuxta cognationū nu/
merum. Media quoq̄ trib⁹ ma/
nasse: id ē duę semiſ tribus acce/
perunt partē suaz trans iordanē
cōtra hiericho ad orientalem pla
gaz. Et ait ꝺns ad moysen: †Hec m†
sūt nomia viroz q̄ terram vobis
diuident. Eleaçar sacerdos:⁊ io/ n
sue filius nun:⁊ singuli ꝓncipes o

a Porro ad septēntrionalē plagā. Hic describiꝫ termin⁹ aq̄
lonaris incipiēs a mari mediterraneo. b Usq̄ ad montē
altissimū. Jn hebreo habeꝫ: Usq̄ ad montē mōtis. qz sic dicit
Ra. Sa. super montē illū erat quidā monticulus supueniēs.
Et credo q̄ iste est mōs libani: qz alibi in plib⁹ locis mōs liba
ni describiꝫ esse in termio aq̄lonari ter
re ꝓmissionis. c Jnde metabun/
tur. Hic describiꝫ termin⁹ oriētalis.
d Contra fontē. in aliq̄b⁹ libris ad/
diꝫ daphnen: sed nō est in hebreo nec
in libris correctis. hunc locum vocat
Matthęus magedon. Marc⁹ dalma/
nica:⁊ saraceni modan. ⁊ est ibi verus
horrus iordanis. qō per hoc patet q̄
palee in hunc fontē īmisse recipiunt ī
dan ductu subterraneo meatu:⁊ a fō/
te dan ⁊ ioz nominatur iordanis.
e Jnde pueniēt cōtra orientē ad ma
re cenereth. est eī lacus magn⁹ p quā
trāsit iordanis fluuius:⁊ vocaꝫ mare
more hebraico: quo omnis ꝓgregatio
notabilis aquarū vocaꝫ mare: ſm il/
lud Gen. j. Cōgregationesq̄ aquaruz
appellauit maria. vocaꝫ aūt in euāge
lio mare galilee ⁊ trāsit iuxta galileaz
⁊ mare tyberiadis a tyberiade q̄ ē ci/
uitas sita ī ei⁹ ripa. dicit etiā mare ge
nesareth: quasi generās aurā. f Et
tendent vsq̄ ad iordanē. Ex quo pa/
tet q̄ terra ꝓmissionis in angulo con
iungente partē eius aquilonarē cū ori
entali se extendebat vltra iordanē. et
ſm aliq̄s illa portio vocaꝫ traconiti/
dis regio: Nuc. iij. g Et ad vltimuz
salsissimo claudent mari: ⁊ sic ptz illꝫ
qō supra dictū est. s. q̄ istud mare erat
in angulo terre ꝓmissionis cōiūgēte
partē oriētalē cū meridionali: qz sicut
eius pars meridionalis ab illo mari ī
cipit vt p̄dictū est: ita ps oriētalis ad
ipm terminaꝫ: vt hic dicit. h Pre/
cepitq̄. Hic agit de huius terre diuisi
one: ⁊ primo determinaꝫ hmōi diuisio.
scḋo ex p̄dict⁹ mouet q̄stio ca. xxxvj.
Adhuc prīo agit de ēre diuisiōe. scḋo
de diuise datiōe. q̄tū ad ptē. ca. xxxv.
Circa primum describit modus di
uisionis. s. p sortes. cū dicit: i Hec
erit terra quā possidebit⁹ sorte. de mo/
do aūt istarū sortiū dictū fuit. s̄. ca. xx
vj. Describitur etiam quibus sit diui/
denda. cuz dicit: k Nouem tribu
bus et dimidie tribui. cui⁹ causa sub/
ditur cum dicitur: l Tribus enī ioſue. 14.e
fi. ru. t̄c. quia due tribus ⁊ dimidia iā
acceperant partes suas trans iorda/
nem. Describitur etiā per quos terra
sit diuidenda. cum dicitur:
m Hec sunt nomina viroruz qui ter
ram vobis diuident: eleaçer. qui erat
pontifex. n Et iosue. q̄ post moy/
sen cōstitutus fuit ꝓnceps. o Et singuli ꝓncipes de tribu/
bus singulis. hoc est itelligendū solū de ꝓncipib⁹. x. tribuū:
quib⁹ erat diuidēda terra. cetera patēt in lr̄a. Qm̄ in hoc ca.
⁊. s̄. xxvj. dictū est q̄ terra esset sorte diuidēda. ideo querit ḃ
vtrū vti sortib⁹ sit licitū. Ad qō dicendū q̄ vti sortibuſ est ex
vario euentu seu dispositione alicuiuſ rei sensibilis proposite
determinare aliquid dubium vel incertum: sicut ex festuc⁹ p/
positis per hoc q̄ aliquis accipit breuiorē vel longiorē: seu in
proiectione taxilloz: ex hoc q̄ aliquis proiecit plura vel pau/
cioza puncta: vel ex cōsimilibus vbi aliquod dubiū inter ho/
mines determinatur. ⁊ si hoc fiat ad alicuius rei diuisionē in
ter homines: vt per hoc determinetur quis quā partē accipi/
at: vocatur sors diuisoria. si aūt hoc fiat ad aliquid determi
nate agendū vocaꝫ sors consultoria. igiꝫ si dispositio vel eue/
tus sortiū expecteꝫ a fortuna tm̄: nullū est vitiū: vt si mittan/
tur sortes ad determinādū īter hoēs q̄s quā ptē accipiat ali
cuius rei: ⁊ ḃ ex cōi cōsēsu cōmittiꝫ fortune. Cā tū motiua po/

test esse

nes: aut in tribu iuda aut in tribu beniamin (in qua hierusalem tẽplũ ⁊ altare ꝓsistit) debeat deputari: ⁊ alĩ⁹ in alia: atq; alĩ⁹ in alia. Hoc mõ adumbratio q̃dã fit future sortĩ in celis eoꝝ trĩm q̃ p iesũ saluatorẽ nr̃m hereditatẽ capiẽt celoꝝ. Ibi forte h obseruabũt ꝓuilegia sacerdotũ q̃b⁹ vicina q̃q; vrbib⁹ loca ⁊ ipis menib⁹ iũcta segregant.

Dixĩ. Videt q̃s qui busdã q; singloꝝ q̃s sidez positio ⁊ sit⁹ dici ciuitas vl̃ haberi possit ĩ celo: qd̃ ego diffinire nõ audeo. Videor enĩ oẽm creaturã in spe q̃dẽ ꝓpt eũ q̃ sibiecit eẽ subiectã: expectare tũ libertatẽ redẽptiõe filioꝝ dei: sine dubio p̃clari⁹ aliq̃d ⁊ sublimi⁹ opiri. Qui g̃ exẽplari ⁊ vmbre celestiũ in lege deseruiũt et nũc p speculũ ĩ enigmate: tũc ãt facie ad faciẽ ꝯz merita quersationez habebũt ĩ cel̃: ĩ illa vl̃ ĩ illa pte. Sed sic̃ mlta ẽ differẽtia in terr̃ habitare. s. ĩ loc̃ fecũdis ⁊ copiosis: vbi acr̃ tẽperies: liberalia instituta: aut ĩ loc̃ ifecũdis estuozidis vbi nlle leges: ⁊ ianis ⁊ fera barbaries sp bella: nũq; req̃s: nec sine occulta dei dispẽsatiõe ⁊ iusto iudicio. Jta ⁊ ilr̃ĩ loc̃ erit aliq̃d tale: vt in nullo prorsus inanis habeat̃ in terr̃ vmbra celestiũ: erit ergo ibi aliq̃ ciuitas refugij: ⁊ erit alia in deserto: sic̃ bosor in hereditate ruben. Alia q̃s ꝓsequẽtia capiẽda sũt: qr si de⁹ cũ dispdẽt filios adã statuit filios gẽtiũ iuxta numeꝝ ãgeloꝝ dei (vl̃ iuxta alios codices: ꝑm numeꝝ filioꝝ isr̃l) in initio mũdi et ita dispsi sũt sic̃ illoꝝ merita vl̃ ipsius ade contemplatio postulabat. Quid dicem⁹ futuruꝝ cũ nouissimi ade (qui nõ in animã viuentẽ: sz in spiritũ viuificantẽ factus est) ceperit filios non dispergere: sed dispẽsare diuĩa dignatio: nõ in initio sed in fine mundi: nec illos qui in adam omnes mortui sunt: sed qui in christo viuificati sũt. erit sine dubio quedã distributio: q̃ nõ solũ ꝓ meritis eoꝝ qui dispẽsant: sed et ꝓ nouissimi ade cõtẽplatiõe dispensanda sit. Sed quis nostrũ talis est vt ab hac distributione ad illã celestis hereditatis sortez venire mereatur? Quis ita beatus vt sors eĩ⁹ in hierusalem veniat: vbi sit templum dei: immo ipe sit templũ dei? Quis ita beatus vt dies festos ibi agat: vbi altare diuinum ppetuis adolet̃ ignib⁹? Quis ita beat⁹ vt sacrificiũ suũ ⁊ incensũ suauitatis. supra illũ ignẽ ponat. de quo Luce.12.f dicit̃: Ignẽ veni mittere in terrã ⁊c̃. Quis ibi pagit pascha: in loco quẽ elegerit dñs de⁹ suus: ibi pẽtecosten: festiuitatẽ ꝓpitiatiõis: ⁊ tabernaculoꝝ solennitatẽ: nõ iã per vmbrã sed per ipsã veritatem? Quis nostrũ dignus erit cũ diuidere ceperit deus filios nouissimi ade: cui dicat: eris supra quinq; vel decem ciuitates: non cui dicat: Intra in gaudium domini Mat.25.b tui: ß sedete ⁊ vos mecũ sup. xij. thronos iudicãtes. xij. trib⁹ isr̃l. ⁊ ꝺ q̃b⁹ dicat: Volo pr̃ vt Job.17.d vbi ego s. ⁊ isti m. sint. volo istos regel̃ eẽ mecũ vt ego sũ tecũ. volo eos hẽre dñationẽ: sic̃ ego sũ dñs dñantiũ? Hi sũt vere sacr̃ numer̃ apd̃ deũ nũerati: ĩmo q̃z oẽs nũerati sũt capilli.

Decernite

de singulis tribubus: quoꝝ ista sũt vocabula. De tribu iuda: caleb filius iephone. De tribu symeon: samuel filĩ⁹ amiud. De tribu beniamĩ halidad filĩ⁹ caselõ. De tribu filioꝝ dan: bocci filius iogli. Filiorum ioseph. De tribu manasse hãniel filĩ⁹ ephod. De tribu ephraĩ chamuel filĩ⁹ septhã De tribu çabulõ elisaphan filĩ⁹ pharnath. De tribu isachar: dux phaltihel filĩ⁹ oçã. De tribu aser abiud filius salomi. De tribu neptali: phedahel filius amiud. Hi sunt quibus ꝓcepit dominus vt diuiderent filijs israel terram chanaan. La. XXXV

Ec quoq; locut⁹ est dom⁹ ad moysẽ ĩ cãpestribus moab super iorda/ a
h nem contra hiericho: Precipe b+

testẽ esse peccatũ: vt si ꝓpter cupiditatẽ ꝓpriã vel aliud vitiũ nõ pñt alĩt diuidere cõcorditer. si aũt dispositio sortiũ vel euẽt⁹: nõ expectet̃ solum a fortuna sed ab alia cã. hoc ẽ dupliciter. Uno mõ a cã corpali vt a dispositiõe stellaꝝ: ⁊ sic cũ actus stellarũ ad hoc se nõ extẽdat supstitiosum est ⁊ illicitũ: ⁊ nõ caret occulto pacto demonũ. Alio modo quia expectatur euentus ⁊ dispositio sortiũ a causa spirituali dirigente: ⁊ hoc est dupliciter. Uno modo a demone: ⁊ hoc est illicitũ: qr includit familiaritatẽ et pactũ cũ demonibus. Alio mõ a deo expectat̃ imediate vel mediãtibus sanctis angelis: ⁊ hoc non est illicitum ꝑm se: si fiat cũ reuerentia debita. vnde ꝺr Prouer. xvj. Sortes mittũt̃ in sinũ: sed a dño tẽperant̃. Põt tñ in hoc quadruplicit̃ peccatũ accidere. Primo si absq; vlla necessitate ad sortes recurratur: hoc enĩ videt̃ ad dei tentationẽ pertinere. vnde dicit Ambro. sup Lucã: Qui sorte eligit̃ humano iudicio nõ cõprehendit̃. Secũdo si q̃s etiaz in necessitate absq; reuerentia debita sortibus vtat̃. vnde sup act⁹ Apl̃oꝝ dicit Beda: Si q̃ necessitate alĩ qua cõpulsi deũ putãt sortib⁹ exẽplo apl̃oꝝ esse cõsulendũ: videãt hoc ipsos nõ nisi collecto fratrũ ceru ⁊ p̃cibus ad deũ fusis egisse. Tertio si diuina oracula ad terrena negocia conuertant̃. vnde dicit Aug⁹. ad inquisitiones Januarij. His q̃ de paganis euãgelic̃ sortes eligũt: ⁊ si optandũ sit: vt hoc poti⁹ faciant q̃z ad demonia cõsulẽda cõcurrãt. tñ mihi displicet ista cõsuetudo ad negocia singularia ⁊ ad vite huius vanitatem diuina oracula velle conuertere. Quarto si ĩ electionibus eccleſiasticis q̃ ex spũssancti inspiratiõe fieri debẽt aliqui sortib⁹ vtant̃. vnde dicit Beda sup act⁹ Apl̃oꝝ: Matthias ante pentecostẽ ordinandus sorte querit̃: qr. s. nõdũ erat plenitudo spũssancti ĩ eccle sia effusa. Septẽ aũt diaconi postea nõ sorte ẽlectiõe discipuloꝝ sũt ordinati. secus aũt est in tpalib⁹ dignitatib⁹ q̃ ordinant̃ ad terrena disponẽda. ⁊ iõ in electione illarũ possũt hoies vti sortibus sicut ⁊ in diuisione regꝝ tpaliũ: vt p̃dictũ ẽ. Sixo aliq̃ necessitat̃ alia vl̃ ab electiõe dignitat̃ ecclĩastice imineat: licitũ ẽ cũ debita reuerẽtia sortib⁹ diuinũ auxiliũ ĩplorare. vñ dicit Aug⁹. ĩ epla ad Honoratũ. Si inter dei ministros sit disceptatio q̃ eoꝝ tpe p secutiõis maneãt ne fuga oĩm ⁊ q̃ eoꝝ fugiãt ne morte oĩm deserat̃ eccl̃ia si h disceptatio alit̃ nõ ꝓterit termiari q̃ztũ mihi videt̃: q̃ maneãt ⁊ q̃ fugiãt sorte eligendi sunt. ⁊ hoc modo ⁊ alijs modis licitis predictis vti sunt sortibus viri sancti qui in vetere ac nouo testamento vsi fuisse sortibus legũtur: sicut Josue iudicio sortium puniuit achan: Josue. vij. ⁊ Saul deprehendit ionathan filium suum mel comedisse. j. Reg̃. xiiij. ⁊ Zacharias sorte exijt vt incẽsũ põeret: Luc̃. j. ⁊ Matthias in apl̃atũ ꝓmot⁹: Act̃. j. ⁊ sic de alijs. ⁊ sic ptz

Moraliter. In hoc ca. de (rñsio ad q̃stionẽ. La. XXXIIII scribunt̃ termi terre ꝓmissiõis ꝯz q̃ttuoꝝ ptes orbis q̃ sũt: oriẽs: occidẽs: aq̃lo: meridies. Per terrã Xo ꝓmissionis significat̃ terra viuẽtiũ siue vita beata q̃ nõ est ꝓprie loquẽdo celũ empyreũ. Mã oẽs angeli ꝑm doctoꝝ catholicos fuerũt ibi creati: nõ tñ tũc fuer̃t beati: qr sic nulli cecidissent: qd̃ est falsũ. igit̃ terra viuẽtiũ qd̃ idẽ est q̃ vita btã dupliciter accipit̃. Uno mõ obiectiue: ⁊ sic ipe de⁹ est vita beata: nec habet termios: sed est infinita: Baruch. iij. O isr̃l q̃z magna ẽ dom⁹ dei ⁊ ingẽs loc⁹ possessiõis eĩ⁹. magn⁹ ⁊ nõ habet cõsũmationẽ: excelsus ⁊ immẽsus. Alio mõ accipit̃ subiectiue ꝓut est formaliter in ipso beato: ⁊ sic est terminata vita beata. huĩ⁹ termini sic pñt assignari. s. ab oriente claritas diuine visionis sicut ab oriente nobis ꝓuenit ortus lucis. a meridie Xo suauitas fruitionis ꝓueniens ex feruore dilectionis. sicut a meridie ꝓuenit feruor caloris. ab occidente firmitas tẽtatiõis. certi enĩ sũt omnes beati q̃ nullo modo cadẽt a sua beatitudie. ab aq̃lone Xo a q̃ est oĩe malũ: Hiere. j. Jocũditas exultatiõis: qñ videdo penas dãnatoꝝ q̃s euaserũt ex ß habẽt materiã exultatiõis. m† Hec sũt nomina viroꝝ ⁊c̃. Per nouẽ ꝓncipes terrã diuidẽtes ꝓmissiõis pñt quẽient̃ intelligi nouẽ ordines angelorũ. nã p eoꝝ ministeriũ electi perducunt̃ ad terrã viuentiũ: eã ꝑm varios gradus beatitudinis possessuri: q̃s saluator mansiones Job. xiiij. appellat. Hebreo. j. ꝺr de angelis: Mõe oẽs sunt administratorij spũs in ministeriũ missi ꝓpt̃ eos q̃ capiũt hereditarẽ salutis.

Additio. In ca. xxxiij. vbi dicit̃ in postil. Plaga ãt occidẽtal̃. Quidã hebreoꝝ dicũt q; mare magnũ ꝺ q̃ ß fit mẽtio qd̃ ẽ ĩmin⁹ occidẽtal̃ terre ꝓmissiõis nõ ẽ mare mediterraneũ ß mare oceanũ: qr mare oceanũ ꝓprie ꝺr mare magnũ. Sz si sic cẽt oporteret dicẽ q; limites ẽre ꝓmissiõis se extẽderẽt vsq; ad mare hispanie: qd̃ ẽ icõuẽient̃ dictũ. Remãsisset eĩ maria ps ẽre ꝓmissiõis q̃ nũq; fuisz acq̃sita: nec aliq̃ mẽtio ꝺ ipa fetã.

a Ec quoq; locut⁹ est. Hic q̃r agit̃ de terre diuise ac Ca. XXXV
b diuidende datiõe q̃ztũ ad eĩ⁹ ptẽ. Cuius fuit duplex cã. Una ꝓ lenitarum habitaculo. alia ꝓ fugitiuoꝝ receptaculo. q̃ describitur ibi: De ipsis autem oppidis. Circa primum dicit̃: b Precipe filijs israel. Ex quo patet q; erant ad hoc astricti diuino precepto.

Ut dent le

filijs israel vt dent leuitis de pos a
sessionibus suis vrbes ad habi / b
tandum† et suburbana earuz per c
circuitum vt ipsi in oppidis ma /
neant:et suburbana sint pecori /
bus ac iumentis:que a muris ci/ d
uitatum forinsecus per circuituz
mille passuuz spacio tendetur:Con/ e
tra orientez erunt cubiti duo mi/
lia:et contra meridiem similiter
erũt duo milia: Ad mare quoq
quod respicit occidentem: eadez
mensura erit: et septentrionalis
plaga equali termio finiet.Erũt/
q vrbes in medio:et foris subur
bana†De ipsis autem oppidis q̃ f
leuitis dabitis sex erunt in fugi /
tiuorum auxilia separata:vt fugi g
at ad ea qui fuderit sanguinem:
t exceptis his alia quadraginta
duo oppida:id est simul quadra/
gintaocto cum suburbanis suis.
Ipseq vrbes que dabuntur de
possessionibus filiorũ isrl:ab his
qui plus habent plures auferen/
tur:et qui minus pauciores.Sin
guli iuxta mensuraz hereditatis
sue dabunt oppida leuitis. Ait
dominus ad moysen: Loquere
filijs israel:et dices ad eos†Quã
do transgressi fueritis iordanem
g in terraz chanaan:decernite q̃ vr †
bes esse debeant in presidia fugi
tiuorum qui nolentes sanguinez
fuderint. In quibus cum fuge/ h
rit profugus cognatus occisi euz
non poterit occidere donec stet i
conspectu multitudinis t causa
a illius iudicetur.De ipsis autẽ vr/
bibus q̃ ad fugitiuorum subsidia

a ℣ bosor in campestri solitudine de tribu ruben: et ramoth galaad de tribu gad:et gaulon in ba / san de tribu manasse.

separãt trẽs erũt trans iordanẽ: k

℣ cades ī galilea mõt neptalim:t sichẽ in monte ephrai t chariatharbe ẽ hebrõ ī mõte iuda.

et tres in terra chanaan:taz filijs
israel q̃z aduenis atq peregrinis:
vt confugiat ad eas q̃ nolẽs san/

a Vt dent leuitis de possessionib9 suis.iã habetis q̃tũ ad duas tribus t dimidiã:t habendis q̃tuz ad nouẽ trib9 cũ dimidia. b Vrbes ad habitandũ.nõ dicit ad dominandũ vl ad reddit9 inde accipiendũ:q sic erãt ipsius regis vel alioq dominoq vrbes in quibus habitabãt leuite. vñ t hebron fuit vna de illis:vt habet Josue.xx.t tñ caleb fuit dñs ipi us.quia data est ei in possessionem:vt habetur Josue.xv. c Et suburbana.spacia sunt ex/ tra muros ciuitatis que non sũt clausa murꝫ. d Que a muris ciuitatum forinsecus per cir cumitum mille passuum spacio tendentur:id ẽ protendentur vel prolongabuntur in circumi/ tu ciuitatum.ideo subditur: † Josu. xi.d

e Contra orientẽ erunt cubiti duo milia.ꝛc. Dicunt expositores nostri communiter q̃ idez est spacium mille passuum t duozum miliũ cu/ bitorum:quia passus continet quattuor pedes vt dicunt.cubitus autem cõtinet duos pedes. sed hoc est contra commune dictum q̃ passus continet quinq pedes.vnde versus:Quinq pedes passum faciunt:passus quoq centum: Viginticquinq stadium:si des miliare. Octo facit stadia:duplicatum sit tibi leuca .Dato eti am q̃ passus cõtineret quattuor pedes tm̃:ad/ huc dictum eorum non consonat hebraice veri tati:quia vbi trãslatio nostra habet mille pas/ suum.In hebreo habetur: Mille cubitorum. t ideo videtur repugnantia ad hoc quod sub/ ditur:Ad orientem duo milia cubiti ꝛc. Rabi Salomon dicit q̃ fm veritatem duo milia cu/ biti erant extra muros ciuitatum per circumi / tum:mille tamen cubiti propinquiores muris erant sic ordinati q̃ nõ poterat ibi domus edi/ ficari:nec poterat arari vl seri vl vinee ibi plã/ tari:sed erant ad recreationem hominuz t pa/ scua animalium .Fiebant etiam ibi piscine ad lotionem vestium:t ideo isti mille cubiti voca bantur proprie suburbana :t de illis loquitur scriptura precise. cum dicitur in hebraica ve/ ritate:Que a muris ciuitatum forinsecus per circũitum mille cubitorum spaciũ tendentur. In alijs autem mille cubitis longinquioribus a muris poterant vince plantari.large tamen loquẽdo pertinẽt ad suburbana : t hoc modo loquitur scriptura.cum dicitur : Ad orientem duo milia cubiti ꝛc. † Josu. xxi.d

f De ipsis aũt oppidis hic ꝓñr tãgit causa sc̃da assignationis predi / ctarum ciuitatum leuitꝫ.s.vt esset receptaculũ fugitiuoꝝ.t pmo describit pdictaꝝ ciuitatũ ordiatio.sc̃o fugitiuoꝝ saluatio.ibi : Si quis ferro percusserit . tertio redditur predictorum ratio.ibi:Me polluatis terram. Circa primuz agitur de numero ciuitatum refugij.cum dici/ tur: g Sex erunt in fugitiuoruz auxilia se/ parata vt fugiat ad ea qui fuderit sãguinẽ ꝛc. † Deu. 19.d t per hꝰ q̃ dicũt : erũt : patet q̃ licet moyses dũ adhuc viueret separauerit tres ciuitates ꝑ fu gitiuis:vt habetur Deuterono .iiij . tamen nõ fuerunt ordinate totaliter ad refugium donec per iosue alie tres fuerũt ad hoc ordiate in ter/ ra chanaan:vt habetur Josue.xx. b

h Jn quibus cum fugerit ꝛc.non poterit eũ occidere.ex quo videtur q̃ si attigisset eum an teq̃ intrasset ciuitatem poterat eum occidere. i Donec stet in cõspectu multitudinis t cau/ sa illius iudicetur a iudicibus ciuitatis:in cu/ ius terminis fuerit homicidium factum:vt vi/ debitur infra.Consequenter agitur de situ ci / uitatum refugij.cum subditur :

k Tres erũt trans iordanem et tres in terra chanaan.Licet enim trans iordanem habita/ rent tm̃ due tribus cum dimidia.tamen tot e / rant ibi ciuitates refugij quot erant citra ior/ danem:vbi habitabant nouem tribus t dimi/ dia.Cuius rationem assignat Rabi Salomon dicens q̃ hoc fuit quia in terra galaad q̃ erat trans iordanem:habitabant homines proni ad effusionem sanguinis: fm quod dicitur Osee.vj.Galaad ciuitas operantium idolum supplan tata sanguine,vbi in hebreo habetur: Torcular sanguinis . Alia etiam

causa põt

Decernite que vrbes ꝛc. Aug9. Quid est quod ait:Et erũt ciuitates vobis refugia a vindicãte sãguinẽ:t nõ morietꝫ is qui occidit :quoadusq stet ī ꝓspectu synagoge in iudicio.cũ de his loquat qui nolentes occiderint.t alibi dicat:tunc vnusquisq ī tali causa cõfugientium exi re liberũ de ciuitate quo cõ fugerat cum sacerdos maxi mus fuerit defunctus.Quo modo ergo hic dicit: Non morietur t is qui occidit q̃/ adusq stet in cõspectu synagoge i iudicio .Nisi qz ideo iudicat vt tũc ei liceat esse ī ciuitate refugij.Si manife / stũ fuerit in iudicio q nolẽs occiderit.

b De ipsis tamẽ vbibus. Ra.nõ.si forte ꝑ conscientia peccatorum : ciuitates ter / re promissionis .i. ecclesie nõ audes intrare:est bosor ci / tra iordanẽ in solitudine :q̃ interpretatur angustia:id ẽ monasterij cellula.Que bo ne est de tribu ruben eius.s. q̃ patris thoz maclauit.Est ramoth de tribu gad: q̃ int pretatur excelsa:moz vl vi sio mortis.vere enī excelsa moz penitẽtia dicenda est: cum mortificatis membris ducitur homo ad excelsa ce li vnde cecidit.Vel quia no bilius est t rationabilius ẽ per penitentiã peccatis mo / ri:q̃ cõi morte dissolui.Pe nitentes quoq ponimus nobis tormenta inferni:vi/ demus ipsã speciẽ mortis ꝺ
B
Job.s.f qua per penitentiam libera mur .Jn ciuitate xpo filij an cille penitentiam agimus: quia omnis qui peccat ser / uus est peccati:t formã ser/ ui accipiens debet se humi/ liare vsq ad mortẽ.Est gau lon in finibus manasse:q̃ in terpretat voluptatio vt me mineris te in cilicio esse vo/ luptandum:t hoc in finib9 manasse qui interpretat obliuio:vt obliuiscaris que fe cisti t ad meliora te extẽdas. Hic ergo habita vt per an / gustiam mortis t voluptа / tionis iram persecutoris e / uadas:t spem salutis inue / nias.Si quid hic vtiliter e/ geris:ad cades in terrã ꝑ/ missionis t in galileam po / teris peruenire:que interp̃ / tatur sãcta:vt cum in tribu latione opus corruptionis abieceris : ad sanctam tibi ecclesiam tribuatur accessus vt in sorte neptalim que di/ citur vitis remissa domini / ci sãguinis participare me/ rearis . Hebron quoq tibi patebit que interpretatur coniunctio vel coniugium . Reuertetur enim anima tua ad spõsum suum quem ami/ serat per peccatum. Tan / dẽ vero sichen intrabis quam ioseph noster sibi in hereditatem elegit in qua et sepultus est : que in / terpretatur humerus vel labor : vt ostendas te ꝑ
S
laborem peni

laborē pēitētie ab errore tuo humeris chri/sti reportatus: ⁊ nonagītano nē ouibus ad/iunctū effectū esse cētesimus: qz sychen ab a lienigenis cō/paratū est cen tū agnis.

a Re⁹ erit: id est eterni mor/te obnoxi⁹. vn
Matt.14.c de: Si q̄s scan dalizaue. vnū ex pusillis istis q̄ in me cre.nē.⁊
1.Joh.3.c alibi: Omnis qui oderit fra/trem suum ho/micida est.nec habet viram e/ternā. Hic ſm
Exo.21.b Exoduz ab al/tari iubet auel li:quia īdign⁹ sacramētis do minicis a par/ticipatione sa/cri altaris re/mouet:nec re/nocatur ad ve/niam nisi p cō/dignam peni/tentiam.

b Post q̄ ait. Grego. Post mortez summi pontificis ho/micida iubet reuerti ī terraz suam: qz būa/nū genus pec/cādo sibi mor/tē intulit: post mortez veri sa/cerdotis.i.xp̄i absolutionem reatus accepit.

c Me polluatis terram ha/bitationis ve.
Mo alit Morali. Pol/luit terrā habi tationis sue q̄ cruētat nephā ria facit opa: primos scāda/lizando ⁊ spiri taliter interfi/ciendo. Et ni/si p confessio/nem peccatoꝝ et condignam penitētiā desi/deria carnis oc cidantur: ter/ra corpor⁊ nul lo modo mun/dabit: nec cre atoꝛ oīm ī eius aīa habitabit vbi squalorez sordide p̄ūsati onis dñari vi/debit.

Accesserit

guinē fuderit. Si quis ferro pcusse a
rit ⁊ mortu⁹ fuerit q̄ pcussus est:re⁹
a erit homicidij ⁊ ipse morieꝯ. Si la/ b
pidē iecerit ⁊ ictus occubuerit simi liter puniet. Si ligno percussus in/terierit:percussoꝛis sāguine vindi/cabit. Propinquus occisi homici/

ſ nō enī opus est eū ad iudiciū educi cū tā homi/cida iudicat⁹ sit:⁊ ꝓrerea de illis ciuitatibus expul sus.

dā interficiet:statim vt apprehēde/ c

a ſ damnat malicia ⁊ icurie cōsulit. ſ aliud ē pme/ditare dānū vel mortē inferre aliud casu.

rit eum percutiet.† Si p̄r odiū q̄s

ſ malicie vel deceptionis.

hominem impulerit vl̄ iecerit quip piam in eū per insidias: aut cum es set inimicus manu percusserit:⁊ il/

ſ morte anime.

le mortuus fuerit:percussoꝛ homi/cidij reus erit. Cognat⁹ occisi:statiz

ſ per ignorantiam.

vt inuenerit eū iugulabit: q̄ si foꝛ/ d
tuitu ⁊ absq̄ odio ⁊ inimicitijs quic q̄ horū fecerit:⁊ hoc audiēte popu lo fuerit cōprobatū:atq̄ inter pcus sorem ⁊ ꝓpinquuz sanguinis q̄stio ventilata:liberabit innocēs de vl/toris manu:⁊ reducet per sentētiā ī e

ſ ecclīam catholicā vbi penitentiā agat.

vrbem ad quā confugerat. Manebit f

a ſ christus. b ſ leticie p̄ cōsortib⁹ suis.

q̄ ibi donec sacerdos magn⁹ q̄ oleo

ſ a patre. ſ in cruce. ſ impenitens.ſ.

sancto vnctus est moriatur. Si in/

⁊ ideo a societate sc̄oꝝ ⁊ ecclesie vnitate remot⁹.

terfector extra fines vrbiū q̄ exuli/bus deputatę sunt fuerit inuentus ⁊ pcussus ab eo qui vltor est sāgui/

ſ quia ſnīa supni iudicis q̄ ſm carnez ꝓximus no/ster est absoluitur q̄ eū pcurte q̄ de salute sua sollicit⁹ eē neglexerit.

nis:absq̄ noxa erit q̄ eū occiderit:

a ſ.i. penitēs in fide catholica manēdo nō debuit sce leris sui veniā sperare nisi in mediatoris dei ⁊ homi/num morte.

Debuerat enī profug⁹ vsq̄ ad moꝛ
tē pontificis in vrbe residere. Post b

a ſ.i. digna acta penitentia meret paradisi patriaz recipere.

q̄ autē ille obierit homicida reuer tetur in terrā suam. Hec sempiter/na erunt ⁊ legitima in cunctis ha/bitatiōibus vestris. Homicida sub gb testibus punietur. Ad vnius testi/mōiū null⁹ condēnabit. Mō accipie i tis p̄cium ab eo qui reus est sāgui/nis:statim ⁊ ipse morietur. Exules k l ⁊ profugi ante mortem pontificis nullo modo in vrbes suas reuerti c poterunt ne polluatis terrā habi/ m tationis vestrę quę insontū cruoꝛe maculatur: nec aliter expiari p̄t nisi p ei⁹ sāguinem qui alteri⁹ san/

causa p̄t assignari:q: terra trās iordanē erat lōginqua a tēplo dñi:ideo ibi multiplicabant ciuitates refugij vt effu sores sanguis elōgarēt a tēplo: vnde ⁊ dauid licet esset sā/ctus: ꝓhibit⁹ ē tū edificare tēplū eo q̄ multū sāguinē effu derat in bellis: vt habet.j.Paral.xxij. Itē q: alie tres ad dēde erāt q̄n dilatati fuissēt termi habitatiōis eoꝝ: vt ha/bet Deu.xix. a Si q̄s ferro pcus. Hic p̄fr̄ describit fugi tinoꝝ saluatio.⁊ p̄mo ostēdit vt q̄ fugitiui nō sint saluādi. sc̄o q̄ sint saluādi.ibi: Q̄d si fortuitu.tertio q̄lit nō saluā/di debeāt cōdēnari.ibi: Homicida sub testib⁹ puniet. Circa p̄mū sciendū q̄ pcutiēs a ꝓposito: si ex pcussiōe seque bat mors nō debebat saluari p ciuitatē refugij.⁊ q̄tū ad h̄ dicit: Si q̄s ferro pcusserit ⁊ mortu⁹ fuerit q̄ pcussus.est q̄ autē loquitur scriptura de pcutiēte a ꝓposito patet per il/lud q̄s sequit postea. Q: si fortuitu quicq̄ horum fecerit. Considerandū est q̄ ſm q̄ dicit Ra.Sa.in instrumento p cussionis requirit q̄ homo pcussus ex eo possit mori:⁊ isto consequenter dicitur: b Si lapidē iecerit ⁊ ictu occubu erit.i.si lapis sit tante magnitudinis q̄ possit letale vuln⁹ † Deu.19.c inferre:⁊ eodē modo dicit in alijs lesionibus in textu he/braico:excepto primo vbi dicit absolute:Si quis ferro per cusserit ⁊ mortuus fuerit:⁊ nō exprimitur ictus: q: sufficien ter intelligitur:eo q̄ cū minimo instrumēto ferreo: vtpote cū acu posset īterfici homo.Si autē aliq̄s pcuteret ꝓmū a ꝓposito lapillo minimo vel festuca ⁊ pcussus moꝛeretur nō esset ꝓpter hoc percutiēs īterficiendus: quia nullo mō est verisimile q̄ pcussus esset mortuus ex pcussione illa:sed alia causa. c Statim vt apprehenderit eum interficie/tur:etiā in ciuitate refugij: vt dicit Ra. Sa.sed hoc est in/telligendum quando inueniet eum post iudiciū datum de homicidio illo quod fuit factū a proposito. d Q: si foꝛ/tuitu.Hic ostenditur quis debeat saluari in ciuitate refu/gij: videlicet interficiens a casu absq̄ odio ⁊ insidijs.⁊ po/nitur ad hoc exemplum Deut.xix.de illo qui non habens inimicitias cum ꝓximo vadit cū eo ad scindendū ligna:et ferrū securis desiliens manubrio interficit ꝓximum.sequi/tur: e Reducetur per sentētiā in vrbē ⁊c. Ex quo p̄z q̄ iudiciū de homicidio ꝓpetrato vtrū fuerit a casu vl̄a ꝓpo/sito nō fiebat in ciuitate refugij:sed magis in illa in cui⁹ ter minis factum fuerit homicidiū: q: ibi magis poterat sciri veritas de facto:⁊ q: conditiones rei ⁊ actoris erāt ibi ma gis note:⁊ ideo dicitur hic: q̄ data sententia in illa ciuita/te de innocentia pcussoris reducebat pcussoꝛ in vrbem ad quam confugerat. Consequēter describit modus saluan/di.cum dicit: f Manebitq̄ ibi ⁊c. Si enim ante exiret terminos ciuitatis illius non saluabat: q: inuentus extra poterat occidi a ꝓpinquo interfecti: ad quem de iure perti/nebat mortē ꝓpinqui sui vindicare. Rationē autē predicte moꝛe assignat Ra.Sa.dicens q̄ effusio sāguinis etiā a ca/su abbreuiat vitā.est etiā horrida coram deo. Officiū autem summi sacerdotis est orationibus ⁊ sacrificijs īpetrare ꝓ/longationē vite ⁊ deitatē placare.⁊ ideo ipso viuēte:homi cida nō debebat ad terrā ꝓpriam redire. Alia aūt ratio ad hoc p̄t assignari: licet enī interfector a casu esset innocēs: ⁊ puniret sine sua culpa in hoc q̄ erat ꝓfug⁹ a ciuitate sua nō tū hoc erat sine causa quia ex mora ipsius inter amicos defuncti poterāt seditiones ⁊ homicidia oriri:⁊ p cōsequns pax cōmunis turbari: maxime q: iudei crudeles erāt ⁊ ꝓ/ni ad effusionē sāguinis: ideo ad hoc malū euitandū in cō munitate: homicida a casu manebat exul ad tps: q: detra/hendū est bono particulari ꝓpter conseruationē boni com munis. poterat aūt reuerti in morte summi pōtificis ꝓ qua tunc erat afflictio⁊ luctus in toto ppło:⁊ tali tpe solent ire particulares sedari. g Homicida. Hic consequenter de scribitur qualiter nō saluādus debeat cōdēnari.⁊ p̄mo q̄/tū ad testes.cum dicit: h Sub testibus punietur.quia duo testes ad minus ad eius cōdemnationē requirunt.se/cundo q̄tū ad iudices.cū dicit: i Mō accipietis p̄cium ab eo qui reus est sanguinis: vt a morte saluet: nec eti/am vt eius mors differat. Ideo subdit: k Statim ⁊ ipe morietur.quādo erit cōuictus de homicidio volūtario. l Exules ⁊ ꝓfugi ⁊c.quia similiter per p̄recium non po/terāt reūti ad loca sua añ mortē sūmi pōtific⁊. m Ne pol luat⁊. Hic reddit rō p̄dicte punitiōis.s. vt ⁊rra custodiret mūda:q̄ maculat effusiōe sāguis inocēt⁊:q̄ macula erat au ferēda p mortē volūtarij homicide:⁊ eadē rōe effusio san/guis homicide a casu p exiliū p̄dictū erat p̄canēda. cā xo mūdicie terre cōseruāde tāgit.cū dicitur:

Ego enī sū

Ra a Ceſſerunt ꝛc. Ra. Prouidere debēt pie cogitatiões ne poſſeſſio bonorū meritorū in alienorum tranſeat dominiū: ſed legitimo heredi ꝑpetuo maneat: ⁊ ob hoc moyſes. i. lex cōſulat vt reſpōdeat qualiē ſui inris ꝑpetui poſſeſſores fiāt q ipa exprimūt nomia. Interptat enī galaad aceruus teſtimōij: machir vendēs: manaſſes oblitus: ioſeph auctus: ſalphaat vmbra formidis. Loquunt ꝙ ꝓncipes familiaꝝ galaad: filij machir: filij manaſſe: de ſtirpe filiorū ioſeph ꝓ filiab⁹ ſalphaat qñ cogitatiões pie mētis ſm ſcripturarū teſtimonia decertāt ꝓ anima fideli q̄ laborē pſētis vite ꝓ futura vēdidit: ⁊ oblitus ē q̄ retro ſūt: in anteriora ſe extēdit vt per augmentū bonoꝝ opeꝝ premia eterna ꝓſequat. Quinq̄ enī filie ſalphaat. i. vmbra formidinis exteriora ſignificāt: que quinq̄ corporis ſenſibus explent. Neceſſe eſt aūt vt qui in vmbra pſentis vite bonis opib⁹ ſtudent in timore cōſeruēt ne pdāt laborē. Aerent ergo ꝓncipes galaad ne poſſeſſio ſua in alienā tribū trāſferat. ⁊ q̄ſq̄ fidelis ꝓuidet vt opa q̄ agit ad ſalutē ꝓficiāt ſibi ne ſi prava intētione gerant ab immūdis ſpiritib⁹ paruadant. vñ: Attendite ne iuſticiā vrām faciatis cora hominib⁹. ℣ Rubāt q̄b⁹

Nico. de lyra

a Ego ei ſū dñs q̄ habito iter filios iſrl. ꝑ verā fidē vni⁹ dei: ⁊ p ſpecialē cultū latrie: ⁊ ideo terra hui⁹ habitatiōis diuine p ceteris debet ſeruari mūda p purgatione petōꝝ: ⁊ maxie hominicidij volūtarij: q̄ ſāguis inocēs effuſus ſup terrā ꝓpter horrē criminis dicit clamare corā deo. Heñ. iiij. Ecce vox ſanguis fratris tui abel clamat ad me de terra. La. XXXV

Moraliter. b Precipe filijs iſrael vt dent leuit. de poſſeſſionibus ſuis vrbes ad habitandū ꝛc. Per hoc ſignificatū fuit q̄ ꝓncipes ⁊ populi chriſtiani debēt ꝓuidere illis q̄ deputati ſūt ad cultū dei: nō ſolū de victu ⁊ veſtitu: ſed etiā de locis ad habitandū oportunis.

† Decernite que vrbes eſſe debeāt in pſidia fugitinoꝝ. Ad hoc aūt fuerūt ſex vrbes aſſignate: tres vltra iordanē ⁊ tres citra. Jordanis aūt interpretat riuus iudicij: ꝓpter q̄ ꝑ ipm ſignificat rigor examis extremi. ſic igit tres ſūt ciuitates. i. tres ciuiū vnitates. nā ciuitas ē ciuiū vnitas: in quib⁹ vniunt fideles aī iudictū q̄ ſūt ciues ſcoꝝ ⁊ domeſtici dei: Epheſ. ij. bas aūt ciuitates vl ciuiū vnitates ponit Apl's Epheſ. iiij. Unus dñs: vna fides: vnū baptiſma. Sil'r poſt iudiciū tres ciuitates vel ciuiū vnitates in quib⁹ omnes electi in anima ⁊ corpore cōſtituti vnient. dici poſſunt tres perſone in trinitate pſonarum ⁊ vnitate eſſentie. Nā q̄libet pſonarū eſt vna pſonaliter: ⁊ tres pſone ſunt vnus deus eſſentialiter. Poſſent etiā dici tres iſte ciuitates dei: viſio clara: fruitio pfecta: ⁊ tentio firma. ante tñ iudiciū anime ſcoꝝ diuinā eſſētiā ⁊ tres pſonas vidēt ⁊ ea fruuntur ⁊ in ipſa firmiter ſtabiliuntur.

In ca. xxxv. vbi dicit in poſtilla. Et ſuburbana p circūitum ſpacia ſunt extra muros ciuitatis.

Aditio. Sicut expoſitio prima que dicit q̄ idē eſt ſpaciū mille paſſuū: ⁊ duoꝝ miliū cubitoꝝ nō videt veritatē obtinere ꝓpter rationes q̄ aſſignant in poſtil. ſic nec expoſitio Ra. Sa. videtur valere. nā hoc qđ dicit: q̄ mille cubiti ꝓpinquiores muri erāt ſic ordinati q̄ nō poterāt ibi domus edificari: nec poterāt arari vel ſeri ꝛc. ſed ⁊ in alijs mille cubitis longinquiorib⁹ poterāt vinee plātari ⁊ hmōi: nullum habet in lra fūdamētū: ſil'r nec ℔ qđ dicit: q̄ ſpaciū mille cubitorū lōgitudinoꝝ nō ꝓprie ſ large ſuburbana vocant: hz aliqđ fūdamētū i tertu. ⁊ iō nulli⁹ auctoritat' videt ee. vñ ad planū ſenſū lre babēdū alit dicēdū videt. Pro q̄ ſciēdū q̄ ſcriptura i ℔ loco determīat modū mēſurādi ſuburbia ciuitatū: q̄ dāde erāt leuitis ſub hac forma: videlicet q̄ pri⁹ ferat vn⁹ circul⁹: cuius circuli ciuitas ſit in medio. ſ. in cētro: ⁊ ſemidiamet circuli ſit lōgitudis mille cubitoꝝ: ⁊ hoc expreſſe cōtinet in ℔ qđ dr: Suburbana q̄ ciuitatis forinſec⁹ p circūitū mille cubitoꝝ ſpacio tēdant. in hoc enī q̄ dicit: Per circūitū mille cubitoꝝ. ptz manifeſte q̄ circulariter ſpaciū mille cubitoꝝ a muris ciuitat' forinſecus tēdi debeat: qđ eſt ꝓpoſitū. Deinde mandat forma re vnū quadratū equilaterū: cui⁹ quadrati qlibet lat⁹ ſit lōgitudinis duoꝝ miliū cubitorū: ita tñ q̄ vnū lat⁹ ſit cōtra orientē, ⁊ aliud ℨ meridiē: aliud ℵo reſpiciat occidentē: ⁊ aliud ſeptētionē, ⁊ trionē. ⁊ hoc expreſſe habet in hoc qđ ſequitur: Cōtra orientē duo milia erūt cubiti. ⁊ cōtra meridiē ſimiliter duo milia: ad mare quoq̄ quod reſpicit occidentē eadē menſura erit. et ſeptentrionalis plaga eodē termio finiet. Ex q̄ ptz q̄ ſuburbia hui⁹ ciuitatis ꝓtēdāt ꝑ vno q̄drato eq̄latero lōgitudis duorū miliū cubitoꝝ: ⁊ latitudis eiusdē mēſure. Qđ q̄dē q̄dratū in q̄ttuor diuidebat q̄drata: q̄ q̄libet lat⁹ erat lōgitudis mille cubitoꝝ. Et vt iſta intelligant ponit ſequēs figura: in q̄ ciuitas ſit. a. ⁊ circul⁹ p circūitū ciuitat' delat⁹ ſit. c. f. b. e. cuius circuli. a. ē centrū. ⁊ ſit lōgitudo ſemidiametri huius circuli mille cubitoꝝ: ⁊ aſſigneť punctus oriental' huius ciuitat' in hoc circulo: ⁊ ſit. c. ⁊ punctus meridionalis. ⁊ ſit. f. ⁊ punctus occidētalis. ⁊ ſit. b. ⁊ punctus ſeptētrionalis. ⁊ ſit. e. ⁊ ꝓtrahat vna linea ab orīēte in occidentem. ⁊ ſit. c. a. b. ⁊ alia linea a ſeptentrione in meridie: ⁊ ſit. e. a. f. Deinde ꝓtrahatur alia linea a pūcto. c. qui eſt orientalis punctus: q̄ quidē linea tāgat lineā. a. c. ad āgulos rectos. ⁊ ſit linea talis. b. c. d. cui⁹ lōgitudo ſit duo milia cubitoꝝ. ſ. mille ex vtra q̄ pte a pūcto. c. q̄ eſt pūct⁹ orīētis. Similit ꝓtrahat ſcda. cūlis linea a puncto. f. qui eſt punct⁹ meridional'. ⁊ ſit. d. f. l. q̄ q̄dē linea tāgat lineā. a. f. ad angulos rectos. Similit etiā ꝓtrahat tertia equalis linea a pūcto. b. q̄ eſt punct⁹ occidētis. ⁊ ſit linea. l. b. g. que tangat lineā. a. b. ad angulos rectos: ꝓtrahat etiā q̄rta linea equalis a pūcto. e. q̄ ē pūct⁹ ſeptētrionis. ⁊ ſit. g. e. b. q̄ qđē linea tāgat lineā. a. e. ad āgulos rectos.

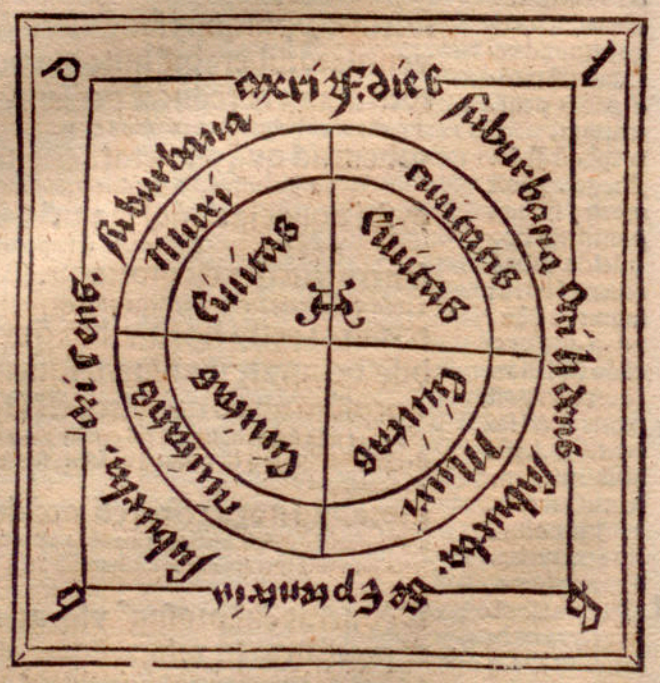

Que quidē figura manifeſte adaptat ſenſui plano lre in hoc loco: vt patet. Nam cū dicitur ſuburbana a muris ciuitatum forinſecus per circūitū mille cubitoꝝ ſpacio tendent. legit de circulo. c. f. b. e. qui per mille cubitos forinſecus a ciuitate per circūitū tendit. Cum aut̄ ſubdit: Contra orientez duo milia erunt ꝛc. Loquitur de quadrato. b. d. l. g. cuius latera verſus quattuor mundi plagas ſe extendentia habēt quodlibet duo milia cubitorum in longitudine. quod autem ſequitur: Erit q̄ vrbs in medio. patet manifeſte in figura cuz ciuitas. a. ſit in medio tam circuli q̄ quadrati ꝛc.

Replica. correctoriū contra Burgenſem. Et ſimiliter ca. xxxv. Burgeñ. imaginatur de ſuburbijs ⁊ eorum menſuris quedaz mathematica ad expoſitionem littere parum valentia: cui tamen placet vtat eis: quia non ſunt contra poſtillatorem.

b Ceſſert aī. Hic ex p̄dict' pōit q̄ſtio: ⁊ La. XXXVI
a ꝓmo q̄ſtio mouet. ſecūdo ad q̄ſtionē reſpōdet. ibi: Reſpōdit moy. tertio rñſio executiōi dat. ibi: Fecerūtq̄.

Queſtio aūt oritur eo q̄. ſ. xxvij. ca. de mandato domini ordinatum fuit q̄ filie ſalphaat ſuccederēt patri in hereditate eo q̄ nō habebat filium maſculū: ⁊ hoc eſt quod ſubditur:

✠ Tibi dñe

1.Co.7.8 a Nubant.quibus.Simile dicit Aplꝰ:Cui vult nubat:tm̃ in dño.i.viro catholico:ne possessio.s.bonorũ operũ ⁊ recte fi
Tropo. dei pdaꝯ si gẽtili aut iudeo nupserit. Tropologice vero mu lieri.i.pte intẽtioni ꝓ bonã actionẽ cui voluerit licet se ꝓiũge re laboꝛi:sic tñ vt pietatẽ ⁊ religionẽ ĩ omnib⁹ cõseruet:ne ope ris sui ꝓ quo eterne hereditatis pos sessionẽ sperat ꝛ̃trimẽtũ patiaꝯ:si alie no.i.terreno se cõiũxerit. b Nupse rũt maala ⁊c. Ra. Hoc fit cũ ꝗlibet de numero credẽtiũ iudeoꝛuz doctoꝛi de gentib⁹ credẽti se iũgit:vt ei⁹ magiste rio filios gignat.i.pietatis opa. Ho mine enĩ partui dici pñt de gẽtib⁹ ele cti.qz fratres sũt sanctoꝝ p̃dicatoꝝ q̃ fuerũt in iudea cõstituti. Nõ debet eẽ scisma in spiritali cognatiõe: vbi vna ẽ fides in ꝓfessione. Et sicut est vnus pastoꝛ debet esse vnũ ouile. Oẽs enim ffes sum⁹. Qui humilitatẽ habere studet:⁊ infirmitatibus suis cõplacet solẽnitatẽ agit:⁊ grata mũera deo tri buit ⁊ rex sue cõuersatiõis exist̃it:⁊ p gressu virtutũ mouet ambulãs de vir tute in virtutẽ. ℭ Euẽit q̃ q̃

Nico.de lyra

a Tibi dño ⁊c.⁊ iõ si nuberẽt viris alteri⁹ tribus: sequeret q̃ hereditas earũ trãsiret ad aliã tribũ:qz filꝰ na tus ex illa muliere q̃ debebat terrã il lã hereditare:nõ erat cõputãdus ĩ tri bu matrꝭ ꝫ pr̃is:qz genealogia homi nũ nõ accipit̃ ꝓ matres ꝫ ꝓ pr̃es:⁊ ex hoc seq̃baꝯ q̃ ĩ anno ãq̃gesimo iubi lei:in quo hereditates debebãt reuer ti ad pr̃nos possessoꝛes:qz nõ poterãt vẽdi vl alienari ẽt vltra illũ terminũ: q̃tũ ad hereditatẽ p̃dictã nõ reuerte reñ:⁊ sic sequeret soꝛtiũ ꝓfusio ex ta li trãslatiõe de ꝓte hereditatꝭ vni⁹ tri bus trãslata ad aliã:qõ est ꝓtra dñi p̃ ceptũ:vt h̃:⁊ Leuit.xxvij.hr̃. b Re spõdit moyses.Hic ponit̃ rñsio moysi ex auctoꝛitate dñi:videlicet q̃ ad euitandũ ĩcõueniẽs predictũ filie salpha at nõ posset ꝓtrahere matrimoniũ ni si cũ hoib⁹ sue trib⁹:⁊ sic hereditas ea rũ nõ trãsibat ad aliã tribũ. ⁊ eodem modo p̃cipit̃ de alijs mulierib⁹ haben tib⁹ hereditatẽ:⁊ hoc patet ꝓ illud qõ subdit̃: c Cũcte femĩe ma.de eadẽ tribu accipiẽt. In hebreo hr̃ sic: Oĩs filia q̃ hereditabit hereditatẽ: vni de cognatione patrꝭ sui erit vxoꝛ. ex q̃ videt̃ q̃ istud p̃ceptum nõ cadit nisi sup mulieres succedẽtes in hereditate vt dicũt aliq̃:ℌ ꝓtrariũ videt̃ ꝓ illõ qõ ĩ textu dicit̃: d Oẽs enĩ viri ducent vxoꝛes de tribu ⁊ cognatiõe sua. ex q̃ videt̃ q̃ nõ poterãt accipe mulieres ꝺ alia tribu:etiã hereditatẽ nõ habẽtes. nec ꝓ ꝓs poterãt ille cõtrahere cũ viris alteri⁹ trib⁹. vñ ⁊ eadẽ rõ hui⁹ af signat̃ ex vtraq̃ ꝑte tã viri q̃ mulierꝭ .s.in pmixtiõe tribuũ.vñ subdit̃:
e Nec sibi misceañ tri.⁊c.dispẽsatũ tñ fuit q̃ trib⁹ sacerdotal⁹ ⁊ regia pos sent cõmiscerĩ p matrimonia:tñ ꝓpt̃ nobilitatẽ vtriusq̃ trib⁹: tñ vt reges ꝓ sacerdotes familiaritatẽ cũ eis habẽtes in vero cultu dei tenerent̃:tñ etiã vt ꝓ hoc pax in cõmuni ppło magis seruaret̃. f Fecerũtq̃ filie salpha.Hic ꝓñr ponit̃ p̃dicte re spõsiõis executio.⁊ ptz lr̃a. g Hec sũt mãdata.Hec ẽ ꝓclusio libꝛi:hec.s.q̃ p̃dicta sũt.Sũt mãdata: q̃tũ ad moralia ⁊ cerimo nialia. b Atq̃ iudicia.q̃tum ad iudicialia.

In ca.xxxvj.vbi ꝺr ĩ postil. Et eodẽ mõ p̃cipit̃ ꝺ ali.mlieri.

Additio. In h̃ capitulo multũ deuiat trãslatio nr̃a a veritate hebꝛaica. Hã fm hebꝛaicã veri tatẽ ñ ꝓhibeꝯ femĩs quin nubãt ꝗbuscũq̃ voluerit ꝺ genere ysraelitico:nisi tm̃ feminis que hereditatẽ habẽt. s.illis q̃ nõ habẽt fratres:⁊ ĩstis tm̃ p̃cipi tur q̃ alicui de cognatiõe patrꝭ sui nubãt.⁊ h̃ est qõ dicit̃: Oĩs filia q̃ habet hereditatẽ vni de cognatiõe patris sui erit vxoꝛ. Silr nõ ꝓhibeꝯ ꝗn viri ducãt vxoꝛes ꝺ alia tribu.⁊ hoc qõ di citur in trãslatione nostra: Om nes enĩ viri ducẽt vxoꝛes de tri bu ⁊ cognatiõe sua:nõ est in he bꝛeo:sed ibi dicit̃ sic: Nõ reuer taꝯ hereditas filiorũ ysraelis de tribu in tribũ:ꝫ vnusq̃sq̃ ĩ he reditate tribus patrũ suoꝝ ad hereat. Similit̃ qõ dicit̃ in trãs latione nr̃a: Ne sibi misceañ tri bus:sed ita maneãt.nõ est sic in hebꝛeo:sed dicit̃ sic: Nõ reuer tatur hereditas vnius trib⁹ ad aliã tribũ. Et ratio huius legis testatur ꝓ veritate hebꝛaica: q̃ quidẽ rõ finalis ẽ vt diuisio he reditatũ fiẽda inter tribus ppe tuo remãeret:ita q̃ nihil de ter ra q̃ ĩ sorte tribui iude caderet. posset aliquando reuerti ad tri bũ beniamin:⁊ sic de alijs. Et quia fm legem veterem femine non succedebant in hereditate paterna:nisi ille tm̃ que fratri bus masculis carebant: vt.s. xxvij.ca.ideo de istis dabaꝯ tm̃ lex ne cõmiscerẽt alicui de alia tribu:quia ꝓ talẽ cõmixtionem hereditas vnius tribus transi ret in aliam:quod erat cõtra oꝛ dinationem diuinã:sed alie fe mine que fratres habebãt:⁊ ꝓ consequẽs non succedebant in hereditate paterna non ꝓhi bebantur per istam legẽ:q̃n cõ traherẽt cũ alijs q̃rũcũq̃ tribu um:qz ex h̃ nõ sequebaꝯ ꝓfusio sorteꝝ:vt patꝭ ptz. Nec legit̃ eti am aliquã dispẽsatiõez fuisse su p h̃ factã q̃ trib⁹ sacerdotal⁹ et regia posset ad inuicẽ cõmiscerĩ p matrimoniũ:nõ enĩ require baꝯ in h̃ dispẽsatio:qz de⁹ nõ ꝓ hibuit cõmixtionẽ tribuũ: nisi tm̃ vbi ex tali matrimõio posset seq̃ cõmixtio hereditatũ:vt pa tet fm veritatem hebꝛaicam:vt dictum est.

Replica. cozrectoꝛij ꝓtra Bur. Nec põderãdũ videt̃ quod Bur.circa ca.xxxvj.addit qz ẽ ꝓtra nr̃am trãslationẽ ⁊ beatũ Hiero.⁊ alios sctõs doctoꝛes: nõ est tñ directe contra postilla toꝛẽ:qz videt̃ idem sentire cum Burgen.in tractatu de differentia nr̃e trãslatiõis ⁊ hebꝛaice veritatꝭ:q̃tus h̃ disputet materiã illã ad ptes opinionũ:im mo ex trãslatione nr̃a idẽ põt haberi si respiciaꝯ hñ q̃stio mo ta p filios ioseph:⁊ rñsio data p moysen:q̃stio enĩz mota fuit solũ ꝓ filiab⁹ succedẽtib⁹ in hereditate. ꝓ aliꝭ nõ:vt ptz per postillatoꝛẽ. j. Judic.x.⁊.xvij.

Postilla libꝛi Numeroꝛum finit.

ſ auctus.

nasse de stirpe filiorũ ioseph: locutiq̃ sunt moysi coꝛã pr̃incipibus ysrael: at q̃ dixerũt: Tibi domio nr̃o pr̃cepit a dominus vt terrã sorte diuideres fili

ſ vmbꝛa formidinis.

is ysrael:⁊ vt filiabus salphaat fratris nostri dares possessionẽ debitã patri: Quas si alterius tribus homies vxo res acceperint sequetur possessio sua: et trãslata ad aliam tribum de nostra hereditate minuetur: atq̃ ita fiet vt cũ iubile⁹:id est quinquagesimus an nus remissionis aduenerit:confunda tur sortium distributio:⁊ aliorũ pos sessio ad alios trãseat. Respõdit moy b ses filijs ysrael et domino pr̃cipiente ait: Recte tribus filiorum ioseph lo cuta ẽ:⁊ hec lex super filiabus salpha a at a domino promulgata est † Nubãt quibus volunt:tantũ vt sue trib⁹ ho minibus ne cõmisceatur possessio fili orũ ysrael de tribu in tribuz. Oẽs enĩ d viri ducẽt vxoꝛes ꝺ tribu ⁊ cognatiõe sua:⁊ cũcte femĩe maritos de eadẽ tri e bu accipiẽt: vt hereditas permaneat in familijs:nec sibi misceañ trib⁹:sed e ita maneãt vt a dño sepatę sũt. Fece f rũtq̃ filię salphaat vt sibi fuerat ipatũ

a ſ infirmitas. b ſ contrẽplans vel cõplacens. c ſ solennitas vel vitulus. d ſ rex eius.

b ⁊ nupserũt mãala ⁊ tr̃sa ⁊ eglã ⁊ mel

ſ mortus.

cha et noa filijs patrui sui de familia

ſ pia actio.

manasse q̃ fuit filius ioseph ⁊ possessio

ſ ecclesia catholica.

q̃ illis fuerat attributa:mãsit in tribu ⁊ familia patris earũ. Hec sunt mãda ſ† ta atq̃ iudicia que p̃cepit dñs ꝑ ma b num moysi ad filios ysrael in cãpestri bus moab supꝛa iordanẽ contra hie richo.

Finit liber Numeri.

Ministerio de Cultura 2024

Euenit q̄ quando luna. xiiij. est in equinoctio vernali aut quarto die tertij mensis: illius anni esse annum solarem. t. iiij. dies vsq; ad vicesimum diem secundi mensis anni secundi: ita q̄ primus mensis vocetur vtriusq; anni ille cuius plenilunij post equinoctium vernale prius occurrit: t sic creditur fuisse ī anno egressionis israel de egypto.

Liber iste vaidabber hebraice: sed latine liber numeri dicitur qui inter libros. v. legis quartū obtinet locuz. In quo licet ordini historie seruiatur: mysticus tamē intellectus innuitur. Ordini historie seruitur: q̄ cū in Leuitico q̄ est tertiꝰ de cōsecratiōe sacerdotū t vsu sacrificiorū que in tabernaculo fiebant agat: in ꝟ de eiusdem tabernaculi dedicatione t muneribus p̄cipū que in ipa dedicatione obtulerunt scribitur. Et cuz tabernaculū deponi t ad aliū locū trāsferri debeat: qui ō tabernaculo t quid efferre debeant. i. quid caathite: quid gersonite: quid merarite deportarent assignatur. Qui etiam leuite: t fm quā etatē mīstrare debeant in tabernaculo docetur. Conueniēter itaq; post tertiū Leuiticū iste quartus ponitur. Mysterium etiā nobis qō in q̄rto loco pōitur: insinuat. Sic enī inter omnes figuras quadrata est pfectior: sic quaternarij perfectione huius opis pfectio cōmendatur. Nam sicut quarto die facta sunt luminaria. Quarta etas sub dauid fuit robustissima: quarta etiā etas hominis. i. iuuentꝰ inter alias fortissima: t alia multa sub quaternario cōstituta perfectiōis sūt indicia. Ita eor q̄ hoc libro numerant ostendit fortitudinis pfectio: dū hi tm̄ q̄ in virtute isrl̄ pficiūt numerant. Excludūt quippe ab hoc numero pueri femine egyptij serui soli de pueris sacerdotū t leuitarū pmogeniti numerant. Diuinis quippe numeris est indignꝰ puerilꝭ t lubricus sensus. femīea laxa t dissoluta segnicies: egyptij. i. seculares mores t seruiliter timētes. Solus israel numerat: nec tamen omnis: sed tm̄ qui virtute pcedit ad bellū cōtra spiritualiū nequicias potestatum. Notādum ꝟo q̄ nec in egypto nec post exitū statim pplus dei numerat: prꝰ quippe egyptus deserit: mare trāsitur: amalech superat: manna māducatur: t tabernaculū ꝟstruit: lex digito dei scripta suscipit. t tūc pplus dei a. xx. annis t supra numero diuino dignꝰ cōputat. In quo significat: q̄ nisi q̄s egyptū. i. mundū t eiꝰ ꝟcupiscentias reliquerit: mare rubrū. i. baptismū sanguine christi consecratū susceperit: et tēplū dei per inhabitantē spūmsanctū factꝰ fuerit amalech. i. lingens sanguinem. i. diabolum t vitia virtute dei superauerit corpus t sanguinem dñi pceperit: t eo q̄si manna vsus fuerit: legē quoq; dei p omnia seruauerit: ad huius numeri dignitatem peruenire nō poterit. Ratio quoq; tribuz que quattuor locis circa tabernaculū disponunt per ternariū: ordo t numerus mansionū: societas familiarū: et cūcta ordinatio castrorū mira spīrāt sacramenta. Quod enim p q̄tuor partes trine tribus collocantur: innuitur per quadripartita mundi climata: sancte trinitatis fidem doctorū officio predicādā. In ipsa quoq; familiarū societate innuitur certa spes resurrectionis. s. q̄ in illa resurrectiōe illi tribui siue illi ordini angelorū vnusquisq; sociabitur quē in hac vita manēdo imitari p posse suo laborauerit. Catalogus quoq; mansionū quas a prima que fuit in rameſſe vsq; adultimā que fuit iuxta iordanem. xlij. numeramus numerū māsionū per quas ad celū ascēdimus (sicut in eorū dispositionibus dicem⁹) insinuat. Et eundem numerū in celū nostre ascensionis habem⁹: quem in enumeratione generationis christi descēdētis a primo patriarcha mattheus ponit: vt in eodē numero nos ascendere ad celū sciamus: quo christum ad beatam virginē quasi ad iordanē descendisse euangelista signauit. Que virgo bene iordanis dicitur: quia pleno gurgite fluens spūssancti gratia redundauit. Patet igit ex supradictis hūc libū ideo dici libū numeri: q̄ in eo pplus israel numerat: vel catalogus mansionuz ꝓtinet. In quo intendit moyses per numerum filiorum israel qui ad iordanem descendisse dicuntur: t catalogum mansionum quibus ab egypto vsq; ad terrā pmissionis peruenerunt: qui t q̄ itinere veniat ad celū designare. p hoc enī q̄ ostēdit qui numerentur: ostendit qui. Per hoc ꝟo q̄ māsiones numerant: ostēdit quo itinere veniat: Ordo talis est: primo duces populi et populū enumeratū circa tabernaculū per quadrū collocat: leuitas a numero alioꝝ exceptos ad ministeriū tabernaculi designat. Deinde tabernaculum dedicat: oblationes assignant q̄ in ipsa dedicatione offerunt. Deinde balaaz a rege balach ad maledicendum populū dei inducit: postea catalogus mansionum describitur. In fine sex ciuitates ordinantur: tres citra t tres vltra iordanē ad quas cōfugeret qui ignoras p̄imi sanguinē effunderet. Leuite inter tabernaculum t ceteros filios

israel excubā

israel excubantes diuisi per aaronitas ab oriente: t caathitas ab austro: t gersonitas ab occidente: t merarites ab aquilone: significant prelatos ecclesie qui sunt medij inter claustrales qui per tabernaculū: quibus et in tēporalib⁹ ꝓuident: et laicos quib⁹ in spiritalibus presunt. aaronite. i. moyses t aaron t horū filiorū filij plicāt t inuoluūt in tabernaculo secretioza: t introducentes caathitas dant eis ꝓprijs humer⁹ portanda inuoluta ne videntes moriant. Non enī ꝓpalāda mysteria ecclesie: nisi summatib⁹ viris. i. moysi t aaron: q̄ infirmi inde scandaliçarentur. vnde t liber presbytero et diacono apertus portat: ceteris clausus. Gersonite t merarite q̄ sunt indigniores caathitis: nō proprijs humeris sed bob⁹ t plaustris portant sua onera. Quia qui vult meus esse discipulus me sequatur. q. per mortē. Et quāto quis magis vult accedere ad ipsum deū: tanto grauiorē incurrit pfecutionē. Benedicetis filijs israel: t dicetis eis. De hoc loco sumpta est benedictio quā facit episcopus duobus digitis iunctis t eleuatis. Duo digiti iuncti t eleuati significāt legē t sacerdotiū que p moysen t aaron intelliguntur. Tres versiculi qui sequunt cōtinent illā trinā petitionē que fit in verbis episcopi quecunq; sint: petitur gratia spiritussancti: vera salus: pax eterna. Deinde sequitur distinctio personarum semp his verbis: q̄ iste prestare dignetur qui cum patre t spīritusācto vivit t regnat in eternum.

Prothema in Deuteronomium.

f Fascicul⁹ myrrhe dilectus mihi. Myrrha arbor aromatica quinq; cubitis tātum in altū excrescit: cuius cortex t radix et folia t oīa amara sunt. Myrrha amara est t cadauerib⁹ apponit: vt arceat putredinē vermiū. Hec est lex vet⁹ in. v. libris comprehēsa: amara. i. nemini parcēs. vnde t marath designata ē. Apposita cadauerib⁹. i. inuēta p pcōribus: vt corruptionē criminū ab eis arceret. huius fascicul⁹ est Deuteronomius: id est ramusculorum plurium in vnum collectio. Terminata autem lege in quattuor voluminibus iste quintus additus est: diffuse dicta in vnum breuiter colligens: quedam etiam pretermissa supplens. Additus autem est illis vt numero legali satisfaceret. Quinarius enī numer⁹ est legis. quaternarius euangelij. Unde t refectio quinq; milium hominum in euangelio ad patres veteris testamenti spectat. Refectio quattuor milium ad patres noui. Illis enīz ꝓ missa sunt t data terrena: que quinq; sensibus subsunt. Illis quadrata: id est soliditas terre viuentium. Deseruit etiam liber iste euangelio in nomine: in explanationis serie: in sui dignitate. Dicitur eī hebraice Elle hadboriim: grece deuteron: latine secunda lex: non vt quidam dixerunt: altera post predictam. vnde in predictis dicebatur: Locutus est dominus. hic autem: Locutus est moyses. Sed secunda. i. secundo iterata hoc nomine prefigurans euangelium: quod successit legi: cui nullum succedet. Cum etiam multa breuiter colligit t supplet quedam: formam euangelij prefigurat. Hoc est enim abbreuiatum verbū quod fecit dominus super terrā: et supplet impfecta legis. vnde: Non veni soluere legem: sed adimplere. Cū autem hoc opus dicitur adeo dignum: q̄ manibus regis gestari iubeatur: dignitatem euangelij aperit: quod ordinatum est in manu mediatoris. Cum ergo sic seruiat euangelio: merito est fasciculus dilectus christo: non tantum pro se quantū q̄ ostendit rotā ī medio rote. Intentio ē recapitulare p̄dicta triplici fine. Ut artius memorie commendentur. Ut vtilitas predictorum inculcetur. Quod enim vtile est sepe dicere nec pigrum esse debet (vt ait Apostolus) nec molestum audire. Et vt duricia iudeorum condemnetur: qui totiens dicta nō intellexerunt. Modus agendi. Premittit quasi prologuz: quo ostendit quis scripserit: et quid ꝛc. Post memorat graue delictū pro q̄ perierunt in deserto: vt hoc timore excitet ad audiendum. Post separat ciuitates refugij. Post recapitulat dicta et facta bona t mala supplet. Post iubet hunc librum poni ī arca: t. vij. anno. legi omi israeli ī scenophegia. Post subdit canticum: Audite celi ꝛc. in memoriam murmuris eorum t pene obedientie et premij. Et post benedictiones tribuum. Ultimo de morte moysi.

Hec sūt ver.

Ministerio de Cultura 2024

Incipit Deuteronomius: La. I

Eclaratio sermonũ tuozũ illumĩat: ⁊ intellectũ dat parvulis. Sicut dictum fuit in ꝓncipio Exodi: lex non datur ꝓprie vni persone singulari sed cõmunitati: ⁊ ideo datio legis ꝓsupponit adunationem plebis cui lex sit danda: et ideo sicut fuit dictũ in principio Geñ. lex que ꝓtinet in ãqꝫ libris moysi sic diuidi tur: qr̃ ꝑmo in libro Geñ. describitur separatio fidelis ꝙpli ab infideli: ⁊ eiꝰ aduna/tio sub cultu vnius dei. In Exodo vero ⁊ in alijs duobꝰ libris sequẽtibꝰ describit datio legis ꝙpli iã adunato. In Deuteronomio vero describit replicatio legis date in eiꝰ explicatiõe: de qua põt dici cõpetenter verbũ ꝓpositũ: Declaratio sermonũ ⁊c. Unde liber iste ꝓcedit ꝑm quadruplicẽ modũ in ẋbis ꝓpositis ꝓtentũ. scz explicando obscura. qꝺ notat cũ ꝺr: Declaratio. scꝺo replicatio in alijs libris predicta. qꝺ notat cũ ꝺr: Sermonũ tuoꝝ. tertio supplẽdo omissa. qꝺ notat ibi: Illuminat. quarto applicãdo ⁊ addẽdo necessaria. qꝺ notat cũ ꝺr: Et intellectũ dat ꝑvulis. sic̃ videbit in ꝓcessu libri. Qui ãdem liber diuidit in proemiũ ⁊ executionem: que incipit ibi: Cepitqꝫ moyses. In proemio ãttuor notant. ꝑmo ꝙs scripsit. scꝺo ãbꝰ. ibi: Ad oẽm isrl. tertio vbi scripsit. ibi: Trãs iordanez. q̃rto qñ scripsit. ibi: Quadragesimo ãno. Circa primuz scz. a Hec sunt ẋba: sciẽdũ q̃ aliq̃ dixerũt q̃ moyses nõ scripsit hũc libr̃ũ: sed tñ ꝓtulit verba vel sniam: q̃ Josue ⁊ alij senes memoziter retinẽtes in hũc libr̃ũ cõscripserũt post mortẽ moysi: ⁊ ꝑbant ꝑmo: eo q̃ ꝺr in ꝓncipio: Hec sunt verba q̃ locutꝰ est moyses. ⁊ nõ ꝺr: que verba scripsit. scꝺo ex hoc qꝺ ꝺr: Trãs iordanẽ. ⁊ sic videt q̃ liber fuerit scriptus trãs iordanẽ. Moyses aũt iordanẽ nõ trãsiuit: vt ptz ī fine huius libri ⁊ in plurib⁹ alijs locꝭ. tertio ex hoc q̃ in fine huiꝰ libri describit mors ⁊ sepultura ipsiꝰ moysi: quã ipe moyses scribere nõ potuit. Sed hoc est mãifeste ꝓtra id qꝺ habetꝭ. j. xxxj. ca. vbi ꝺr: Scripsit itaqꝫ moyses legẽ hanc: ⁊ tradidit sacerdotibꝰ filijs leui: q̃ portabant arcam federꝭ dñi. ⁊. j. eodẽ ca. Postqꝫ autẽ scripsit moyses verba legis huiꝰ in volumĩe atqꝫ cõpleuit: ꝑcepit leuitis q̃ portabãt arcam federis dñi dicẽs: Tollite libr̃ũ istũ ⁊c. Et ideo dicunt alij q̃ Esdras scripsit ꝓncipiũ ⁊ finez huiꝰ libri addẽdo ẋbis moysi: ꝺ̃ est cõtra illud qꝺ ꝺr in ꝓncipio huiꝰ libri: Hec sunt verba q̃ locutus est moyses: ex quo ptz q̃ nõ sunt verba Esdre: sed moysi. Propter quod dicit Ra. Sa. ⁊ hebrei alij q̃ totꝰ iste liber scriptꝰ fuit a moyse excepto vltimo ca. quod scripsit Josue post mortẽ moysi. Ad illud aũt qꝺ obijcit ꝑmo dicendũ q̃ moyses verba libri huiꝰ seu sentẽtiã ꝑmo ꝓtulit coram ꝙpło ꝑ modũ exhortatiõis. ⁊ q̃ꝫ ad hoc ꝺr: Hec sunt verba q̃ locutus est moyses: sed postea scripsit ad memoriaz in futurũ. Qꝺ aũt scꝺo obijcit: magis est ad oppositũ: qr̃ trãs iordanẽ ⁊ citra accipiunt in sacra scriptura respectu situs hierusalez. ⁊ iõ illa pars vbi habitabant due tribus cum dimidia: que fuit acquisita ante transitũ iordanis vocat trans iordanẽ: qr̃ inter ipam ⁊ hierusalem iordanis est medius. Ad tertiuz responsio patet ex dictis. Consequẽter oñditur quibꝰ scripsit. cũ ꝺr: b Ad oẽm israel. Dicit antẽ Ra. Sa. q̃ ad hoc vocauit totũ populũ: vt quilibz haberet locũ loquendi si vellet in aliquo obijcere verbis moysi vt sic postea nullus haberet locũ ꝓtradicẽdi: sed nõ est verisimile q̃ totꝰ populꝰ posset generaliter audire verba moysi loquẽtis: cum numerus virorum qui poterant ad bella procedere absqꝫ mulieribus ⁊ paruulis esset sexcenta milia ⁊ mille septingenti triginta: vt habetur Nume. xxvj. Et ideo melius videtur dicendum q̃ quando moyses loquebatur verba libri huius populo per modum exhortationis: fuerũt ibi tm̃ capitanei ⁊ principales populi: in quibus quodãmodo tota multitudo populi continebatur. Scripsit tamen moyses ad omnez israel generaliter: quia non solum illi qui erant tunc presentes sed etiam absentes ⁊ futuri de populo illo obligabantur ad ea que fuerunt scripta in hoc libro: ⁊ ideo fuit repositus in latere arce vt legeretur quolibet anno septimo: vt habetur. j. xxxj. ca. Consequenter ostenditur vbi scripsit. cum dicitur: c Trans iordanem in solitudine campestri. anteqꝫ transirent iordanem. ꝺ Contra mare rubrum. habet enim hoc mare multos sinus: vt vnus illorum est cõtra locum illum. e Inter pharan ⁊ thophel ⁊ laban ⁊c. nomina

bb ✱ sunt loco

Incipit liber Elle hadbozim: id est Deuteronomiũ:

La. I

Ec sunt ver/ a
ba q̃ locutus
ē moyses ad b
omnez israēl
trans iozda/ c
nem in solitudine campestri con/ d
tra mare rubrum inter pharan e
et thophel et laban et aseroth:

a ſ docendo.
b ſ lex.
a ſ iudaicũ ꝑm cui vniuersaliter lex data est.
c a ſ ecclesia in qua non est hozroz spinarum. i. vitiozũ. a ſ baptismũ christi sanguinẽ rubeũ. b ſ noia locoꝝ. ſ ecclesia: longe lateqꝫ diffusa: vel dilatata. ſ auctus.
d a ſ Insulsitas. Ecclesia enim stulta videtur: quia despicit visibilia: cupiens inuisibilia. b ſ dealbatio: ecclesia in baptismo dealbata.
e ſ Arria: de q̃ bus dicit ecclesia: Concupiscit ⁊ deficit ania mea in arria domini.

a Hec sũt ẋba q̃ lo. est moy. ⁊c. Hoc de se tanqꝫ de alio de more sancte scripture dicit. Sicut ⁊ Nu.12.a ibi: Erat moyses mitissimus sup oẽs hoĩes q̃ morabanꝭ in terra. Sic enim vitat arrogantiã: ⁊ demonstrat vitan Job.1.a dam. Similiter ⁊ Job de se dicit: Vir erat in terra hus Job.5.e noĩe Job ⁊c. ⁊ Johes: Hic est discipulus ille q̃ testimonium ꝓhibet de bis ⁊c. De se tanqꝫ de alio loquit. si/ Ibi.19.e cut Johãnes de se ait: Discipulus quez diligebat iesus. Vel spiritussanctus ꝓhibet ei testimoniũ: vt nemo posset dubitare moysen ista scripsisse. b Locutus ē moy Allego. ses ad omnẽ israel ⁊c. Allego. Moyses lex vetus est: q̃ trans iordanem. i. ante baptismũ israeliticum docuit populũ. In iordane enim significatur baptismus: in q̃ baptiçatus est christus. In solitudine campestri. i. in sterilitate carnalis populi: qui fructũ virtutũ nõ attulit.
Lu.13.g c In solitudine. Sterilitate plebis. cui dicitur: Relinquetur vobis domus vestra deserta. ꝺ Contra mare rubrum. Quia generatio praua ⁊ peruersa ablutiõez peccatoꝝ in sanguine christi credere noluit.
e Inter pharan. Pharan auctus: thophel insulsitas: laban dealbatio: aseroth atria. Auctus est enim populus numero hominũ. Doctrina legis ⁊ ꝓphetaꝝ: sed in/

ſ sulsus fuit

fulsus fuit: qz sal sapie nō habuit. de alba⁹ vero legis cerimonijs varijsq; mundicijs: qs ex lra legis se hre credidit. Qui bene p atria significat: tanq̄ p diuias scripturas ad introitum fidei parat⁹. vñ multi in aduētu xpi facilius su-
Job.1.g sceperūt quē ante p̄dictū agnouerūt. Un Philipp⁹: Quē scripsit moyses i lege ⁊ ꝓphis: inuenim⁹ iesum filiū ioseph a naçareth.

Quattuor hi mōtes q̄ttuor euāgelia significāt quib⁹ eccl'ia circudat. a Undecim dieb⁹. Lex p moysen vndecim dieb⁹ explanata: iudaice plebis trāsgressionē in mādat' decalogi significat. Undecī dies sunt. xj. apli p q̄s (iuda repro bato) euāgeliū xpi predicatū est in mūdo. b De oreb. Qui etiam chozeb incipiens p seir. i. pilosum ⁊ sordidū vitijs ꝓfm trāsiens venit ad cadesbarne: qui cōmutat⁹ vl' electus: vel nobil' interpretat': significans litteralē leg' sensum in spirita-
1.Co.10.c lem p euangeliū cōmutatū. Omia enī in figura ꝓtingebāt illis: scripta ad correctionē nostrā i q̄s fi. se. de.
Dat.5.c Lex enī nō est soluta: sed adimpleta: nec vnū iota aut vn⁹ apex p̄teribit donec omia fiant. c Quadragesimo anno rē. Isido. Allego. Quadraginta anni quib⁹ laborio se pactis filij isr'l ad terrā p̄o. transierūt: totū hui⁹ seculi temp⁹ significant: in quo eccl'ia sub laboribus ⁊ periculosis tentatiōib⁹ q̄s nō videt sperando: p patientiā expectat: donec veniat ad ꝓmissaz patriam. Jō dñs quadraginta dieb⁹ ieiunauit ⁊ quadraginta noctib⁹: tentat⁹ est in heremo. Corpus enī xpi q̄s est eccl'ia: tentatiōes trāsmittit ⁊ laborez: donec veniat ad consolationē. Qz aūt vestis israelitaz p tot annos nulla vetustate corrupta est: ⁊ pelles calciamentoz sine labe durauerūt: significat incorruptibilitatez corpoz: q̄ modo corruptibilia sine corruptione manebunt. Quadragenarius ex denario ⁊ quaterno significat' vel ꝓstat: et legis ⁊ euangelij implētionē significat: que fit in legē. decez nanq̄ ad ecclesiā ptinent: quattuor vero ad euangelium.
d Undecimo rē. Sicut in vndecima expressa est leg' trāsgressio: sic in prima die quigil ad docendū legislatoris intentio: qui exquo inobediens populus legē trāsgredi non timuit statim p̄dicando: ⁊ corrigēdo volūtatē dñi īsinuare studuit: ⁊ eos ad melioza trahere vl' prouocare verb ⁊ exēplis nō cessauit. e Postq̄ pcussit seon regem amoreorum rē. Notandū q̄ interfectis duobus amoreozū regibus lex recapitulat' ⁊ ꝓl's instruit': qz remotis scandalis ⁊ superatis vitioz turmis cōpetenē doctrine insistitur: ⁊ fidei lumen digne desiderantib⁹ aperit'. Debem⁹ prius in nobis vitia occidere: ⁊ sic mandata diuina populis trade-
Allego. re. f Seon regem amoreoz. Isido. Allego. In his regibus licet res gesta cognoscatur: p noīm tñ interpretationes spūalis significatio intimat'. Seon nāq̄ germen inutile vel tentatio oculoz interp̄tat': p quā diabolus figurat':
2.Co.11.c qui trāsfigurat se in angelū lucis: vt p scismata incautos decipiat: vel p heresim. hunc amoreī. i. amaricantes regē habent. Nisi enī quedā simulatio p̄cedat: nec erunt hereses amaricantiū: nec scismata eracerbantium. Hic in vnoquoq̄ occidit': cū simulatio dānat': veritas amat'. Og vero interp̄tat' ꝓclusio: basan ꝓfusio. Jd enī agit diabol⁹ vt vitā ad deū precludat obiecta idolatria ne q̄s in xpm credat. Conclusio enī p̄cedit vt rex: ꝓfusio sequitur vt plebs. Quos enī a fide xpi excludit: ꝓfundent' cū xps apparuerit. Seon aūt habitauit in esebon: qz diabolus rex vitioz̄ humanis se īmiscet cogitatiōibus: ⁊ mentē cingit superfluis sollicitudinibus ne verba ꝓficiat veritatis vel exerceat opera pietat'. Interp̄tat' enī esebon cogitatio vel cingulū merozis. Og quoq̄ rex basan habitauit in aseroth et edrai. Aseroth quippe atria: edrai inundationē malozū sonant: infidelitatē scilicet cum operibus pravis. Ad hoc enī diabolus certat: vt quos regit nunq̄ intrent ianuam fidei: s foris manentes: semper operibus instant pravis.

S In terra

a S in ecclesia. b S sapientie. c S multipharia significat mysteria: ⁊ spūalez thesauruz sapie his que dicunt esse. d S numerus trāsgressiōis.

a ubi est auri plurimum: undecim a b
a S quenerūt: subaudi. S q: lex a mon
b diebus de oreb p viam montis c
te dei oreb. S cōmutatus.
c seir vsq; ad cadesbarne. Quadra d
S vt supra. a S in principio gre.
d gesimo āno vndecio mense: pmā e
S scribendo.
die mēsis locut⁹ est moyses ad fili
a S inter q̄s ⁊ deū ipe mediator erat. b S non a
se sed a deo acceperat.
os israel omnia que p̄cepe̊rat
S tanq̄ mediator.
e illi domin⁹ vt diceret eis: postq̄ f
S germen inutile: vel tentatio oculorum. S amaricantium.
f percussit seon regem amoreoz̄
a S cogitatio vel cingulum meroris. S qui
qui habitauit in esebō: et og re-
conclusio interpretatur.
S confusio. a S vestibula vel atria.
gem basan qui mansit in aseroth

dum filijs israel: qualiter deus accelerabat iter populi ad intrādum cito terrā ꝓmissionis: nisi peccatū eoz̄ impediuisset quando territi verbis explorato̊rum murmurauerunt cōtra dominū volentes reuerti in egyptū. ⁊ ideo. xl. annis fuerunt vagabundi p desertū. Jgit' ꝓm hanc expositionē est sensus: Undecim dieb⁹ de oreb. supple itur vsq; ad cades eundo. c Per viam montis seir. i. qua itur de oreb in seir: qz cades est intermedia: ⁊ subintelligitur: quā viā trib⁹ dieb⁹ fecist' deo accelerāte iter vestrū: et ita acceleraſſet residuū: nisi peccata vestra posuissent impedimētū. Aliter etiā exponit referēdo li vndecim dieb⁹ ad totū iter filioz̄ israel de oreb vsq; ad ingressum terre ꝓmissiōis. vt sit sensus: Si nō peccauissetis dño: vndecim dieb⁹ de oreb venisset' ad ingressum terre ꝓmissiōis transeundo p cades ⁊ p montem seir: qz dñs dedisset vobis gratiā in ꝓspectu filioz̄ esau: ⁊ ꝓcessissent vobis transitū p mediū terre sue. Sed ꝓpter peccatū vestrū denegatus est vobis illic transit⁹: ⁊ circūiuistis montez seir longo tpe: vt habet'. j. eo. ca. ⁊ ꝓm vtrāq; expositionē est hic modus loquendi qui apud hebreos vocat' decurtatus vel recisus. s. qñ aliqua tacent': que tñ necessario subintelligunt'. Sicut. ij. Reg'. v. ca. vbi trāslatio nostra habet: ꝓposuerat enī dauid īdie illa premiū ei qui pcussisset iebuseum rē. In hebreo habet' sic: Et dixit Dauid in die illa q̄ pcusserit iebuseum rē. ⁊ nō fit mentio de premio nec in generali nec in speciali: ⁊ tñ subintelligit' q̄ premium ei⁹ foret q̄ esset p̄nceps militie: vt habet'. j. Paral'. xj. sic in textu p̄dicto ꝓm duas expositiones vltimas aliqua subintelliguntur: vt ptz ex predictis. Cōsequēter ostendit' temp⁹ quo moyses scripsit. cū dicit': d Quadragesimo anno. s. ab egressu filioz̄ israel de egypto: qz in quadraginta annis q̄bus filij israel fuerūt vagi p desertū includit' annus q̄ trāsierat ab egressu de egypto vsq; ad missionē explorato̊rū: vt dictū fuit Nume. xiij. e Undecimo mense. ex quo ptz q̄ verba hui⁹ libri dixit moyses filijs israel ⁊ scripsit ꝓpinquus morti sue: ⁊ hoc duplici de causa. Una est: qz ibi ꝓtinent' aliqua verba increpatiōis ꝓpter pctā q̄ cōmiserant: sicut ⁊ Jacob increpauit ruben: leui: et symeon ꝓpinquus morti: vt habet' Heb. xlix. ⁊ Josue filios israel vt habet' Josue vlti. ⁊ similiter Samuel. j. Reg'. xij. Secūda cā est vt forti⁹ memorie imprimerent': qz verba q̄ a patrib⁹ filijs ⁊ a p̄cipib⁹ subiect' prope morte tradunt': meli⁹ cōmēdant' f Postq̄ pcussit seon rē. qz si increpasset eos anteq̄ introduxisset filios isr'l in partē terre ab eis possidendā potuissent dirisse cū essent dure ceruicis et ad rebellandū proni: q̄d ad'istū increpare nos ⁊ legē nobis imponere q̄ nō potuit nos introducere i aliquā ptē re a nob possidēde:

Cepitq; moyses

¶ a In terra moab. Exlex siquidē ꝓpls fuit: q̄ legem spiritalē nō habuit. b Dñs deus nr̄ ꝛc̄. In libro Numeri de ꝓfectiōe filioꝝ israel de deserto sinai narrat: sed ꝑceptum dñi ad moysen de eodē trāsitu nō ꝺr: sed de nube q̄ tabernaculū tegebat: ꝛ q̄n ꝓficiscendum erat: recedebat: ꝛ ad locū figendoꝝ castroꝝ ꝑcedebat. Sic enī scriptū est anno sc̄o: mēse sc̄o. xx. die mēsis elevata ē nubes de tabernaculo federis: ꝛ recubuit in solitudine pharan. Sed manifestū ē trāsitū illū dei ꝑcepto eē disꝓositū: licet ibi nō sit commemoratū. Vñ alibi in libro Numeri ad imperiuz dñi erigebāt tētoria: ꝛ ad imperiū illi⁹ deponebāt.

Nu.9.d

c Sufficit vob ꝛc̄. Ꝓrecipitur moysi vt recedat a monte in q̄ legez accepat: q̄ doctoꝝ non semp ꝺz instare oꝛēplatiōi: sed aliq̄n descēdat vt sui ꝛ ꝓximoꝝ

2.Coꝛ.5.c

curam gerat. Vñ sine mēte excedim⁹ deo: sine so. ſ.

Hilbertus. Non omnia q̄ sunt in citbara sonāt: sz omīa iuuāt: sic nō tota bistoria spiritalē intelligentiaz sonat: sed tota iuuat. Nisi enī cetera circūstarēt q̄ spūalia sonāt non extarent. d Dixiq̄ vobis in il. tē. ꝛc̄. De hac diuisione ptātū ī Exodo anteq̄ venirent ad montez sinai

Exo.18.d

scriptuz est: q̄ ietro sacerdos madian cognat⁹ moysi hoc ipsi suggesserit. Vñ merito queriť quō ḃ sibi ꝛ mō ꝛ tpe cōueniāt: Sed q̄ hic ꝺr dixisse moyses: in il. tē. nō pos. so. su. vos ꝛc̄ nō illud tp̄s significat: q̄ de oreb ꝓficiscebanť: sz totū tp̄s q̄ ꝓfecti de egypto in solitudine morabāt̄: ꝛ moyses nō ex suo sz ex cognati sui cōsilio hec ꝓpl̄o suo psuasit. e Illo tpe. Omīa faciūt sancti in tpe opoꝛtuno. ſ. de⁹ q̄z

Bar.4.a

vbi venit plenitudo tp̄is misit filium suum.

f Dominus deus patrū vestroꝝ ꝛc̄. Docet doctoꝛes de ꝓfectu subditoꝝ gaudere: gratias agere: et semp melioꝛa optare. g Ad hūc numerum multa mi. Diffinitum apud deuz nouit qui sunt eius: qui numerat multitudinem stellarum.

h Non valeo solus negocia ꝛc̄. Aug⁹. Vide q̄ꝫ

Eccli. 11.b

obseruandum sit quod alibi scriptura dicit: Fili

Exo.18.c

ne in multis sint actus tui. Verba quoq̄ ietro cōsilium dantis considera. ait enim: Audi me: ꝛ cōsilium dabo tibi: ꝛ erit deus tecum. Videť significari nimis intentū animū actiōibus hūanis deo quodāmodo vacuari: q̄ tanto fit plenioꝛ: q̄nto in supna ꝛ eterna liberi⁹ extendiť. i Date ex vobis. Date vos: nō ego: q̄ſi nolo voꝭ impare: ꝭ obedire. k Ꝓnā eos. Nota subditi⁹ electionē tribuit: positionē sibi retinuit. Ne plebs ꝓtēnat aut oderit si nō licuit habere quem voluit.

¶ Tribunos.

a Cepitq̄ moyses. Hic incipit executio libri. ꝛ diuidiť in q̄ttuoꝛ partes principales. In ꝓma moyses ponit inductionē ad legis reuerentiā ꝑ beneficia eis ꝓmissa ꝛ in parte prestita. sc̄o ponit explanationez ad legis observantiā ꝛ efficaciā. ca. iij. tertio excitationē ꝑ benedictiōes ꝛ maledictiōes futuras ad legis obseruantiā. ca. xxvij. quarto finalē disꝓositionē ad pseuerantiā in lege q̄ſi cōdens testamētū ꝛ disponēs ad introductionē in vlteriozē terrā. xxxj. ca. Circa ꝓmū notandū q̄ inducit hoīes ad legis reuerētiā. ꝓmo reducēdo ad memoriā bñficia ante legez patrib⁹ ꝓmissa ꝛ partim etiaz filijs eoꝝ ꝓstita. secūdo recolēdo bñficia post legē datā exhibita. ca. ij. Circa ꝓmū ca. ꝓmo repetunť bñficia ꝓmissa. secūdo culpa cōmissa. ibi: Ꝓfectiq̄ ꝺ oreb. tertio penitētia omissa. ibi: Et rñdistⁱ mihi. Circa ꝓmuz sciendū q̄ ante legē duo specialr patrib⁹ de⁹ ꝓmisit. ſ. terre magnitudinem Heñ. xiij. Dixit dñs ad abraam. Seq̄tur: Leua oculos ꝛ vide a loco in q̄ nūc es ad aq̄lonē ꝛ meridiē ꝛ oriētē ꝛ occidentē: omnē terrā quā ꝙspicis tibi dabo ꝛ semini tuo: et prolis multitudinē. Heñ. xv. Suscipe celū ꝛ numera stellas si potes. ꝛ dixit ei: Sic erit semen tuum. Ꝓmo igiť recolit ꝓmū. sc̄o sc̄m. ibi: Dixiq̄ vobis. Circa ꝓmū ꝺr sic: Cepitq̄ moyses explanare legē: addendo aliq̄ ad eius intellectū ꝛ eius declarationē. b Et dicere ea. q̄ inferi⁹ sequūtur. c Dñs de⁹ nr̄ locut⁹ est ad nos in oreb. et ideo cū sit veritas ꝑ essentiā debuistis ei credere absq̄ hesitatiōe. q̄d aūt dixit subdiť cū dicitur:

d Sufficit vobis q̄ in ḃ monte māsistis: q̄ filij israel iam recepant legē a dño: vt habeť Exo. xx. ꝛ fecerūt tabernaculū ꝛ oīa eius instrumēta ad diuinum cultū: vt habeť Exo. xxv. ꝛ ordinati erant super populū tribuni ꝛ centuriones quinquagenarij ꝛ decani: vt habeť Exo. xviij. ꝛ ideo non debebant plus manere in monte oreb: sed trāsire ad terrā sibi ꝓmissam. ideo subdiť: e Reuertimini. nō q̄ filij israel q̄ tūc erāt ꝓi⁹ fuissent in terra ꝓmissionis: sed p̄res eoꝝ q̄ inde descēderāt ī egyptum. ꝓpter q̄ḋ Heñ. xv. ꝺr: Generatiōe autē q̄rta reuertenť huc. ꝛ iō ḃ ꝺr: Reuertimini ꝛ venite ad montem amoꝛreoꝝ: vbi describit terre ꝓmissiōis magnitudinez. f Et iu. li. ma. ſ. mediterranei sup q̄ḋ terra ꝓmissiōis sita ē ꝑm longitudinē suā. g Et libani. mons ē in fine ꝛre ꝓmissiōis ꝛ̄sus aq̄lonē: a q̄ denoīata ē terra q̄ ē circa montē illū. b Usq̄ ad flu. magnuz euphraten. ex q̄ ꝓz magnitudo terre sibi ꝓmisse: tū nō obtinuerūt eā totā vsq̄ ad flumē euphraten añ tp̄s Salomonis.

†Exo.18.e

i En inq̄t tradidi voꝭ. i. tradā. ꝛ loq̄tur de futuro ꝑ modū ꝓteriti ꝓpter certitudinez ꝛ̄bi diuini. ita enī certi debebāt esse de ea obtinēda ꝑ auxiliū diuinū: ac si eā obtinerēt de ꝓsenti: q̄z sic factū fuisset nisi ꝑcūm eoꝝ impediuisset. iō subdiť: k Ingredimini ꝛ possidete eā. ac si dicat: nullus poterit vobis ī aliq̄ resistere. q̄ḋ etiā ꝓbať ꝑ ḃ q̄ḋ subditur: l Sup quā iura. do. pa. ve. ꝛc̄. licet enī verbū simplex ipsi⁹ dei sit certū: tū in ꝓmissiōe terre addidit iuramētū: vt hr̄ Heñ. xxij. vt de implētione hui⁹ ꝓmissionis nulla deberet esse hesitatio addidit iuramētū. m Dixiq̄ vobis. Hic replicat sc̄m ꝓmissuz. ſ. seminis multitudinē. q̄ḋ ostēdiť adimpletū cū ꝺr: n Nō pos. so. susti. vos. i. curā regimīs vr̄i. ḃ dixit moyses ꝓpl̄o de ꝙsilio ietro: vt hr̄ Exo. xviij. o Quia do. de. ve. multi. vos. sicut patrib⁹ ꝓmiserat. p Et estis ho. sic stelle celi plurimi. i. ad modū stellaꝝ multiplicati. sic enī dixerat abrae Hene. xv. Suspice celū ꝛ numera stellas si potes. ꝛ dixit ei: Sic erit semē tuū. q Dñs de⁹ patrū vr̄oꝝ addat ꝛc̄. sicut dictū fuit Heñ. xv. q̄ filij israel erāt multiplicandi sicut stelle celi q̄ꝫtū ad bonos: ꝛ sicut pulvis terre Heñ. xiij. q̄ꝫtū ad malos. ꝛ ideo q̄z fecerat moyses hic mētionē de multitudine coruz ad modū stellaꝝ. iō subdiť: deꝑcando dñs addat ad hunc numerū multa milia: q̄z desiderabat multitudinē bonoꝝ ꝛ nō maloꝝ. r Nō valeo so. ve. ne. sustinere. q̄ꝫtū ad spūalia ꝓmouēda. s Et pondus. q̄ꝫtū ad tēporalia disꝓonēda: q̄ aggrauāt mentē ad modū ponderis. t Ac iurgia. q̄ꝫtū ad lites ꝛ iudicia ꝑcindēda. ꝛ iō subdiť: v Date ex vo. viros. i. pollentes ꝛ̄tute animi. x Sapiētes. in diuinis. y Et gnaros. ī agibilibus hūanis. z Quoꝝ ꝙuersatio sit ꝓbata. ꝑ claritatem vite ꝛ fame. a Ut ponā eos ꝓncipes. ad regendū mecū populum.

a Tribunos.Millenarios:grece chiliarchos:qui de spe.s.eterni pmij docent subiectos. b Et cēturiones.Centuriones:grece ꝟ cacōtarcos:qui celestia mādata pfectis tradūt. Jure ꝓponunt q̄ cētenario numero.i.pfectione p̄diti.Quasi cētuz regūt dū ad pfectionē ducūt. c Et q̄nq̄.Grece pentacōtarchos:qui opa pnīe annūciēt. d Decanos.Qui denarij pfectione:vincē denariū expectātes:eiusdē denarij multos p̄parāt participes. e Quia dei.Non hoīm:q̄si iudicādo dei vicarij estis:q̄ psonā nō accipit. f Q̄ si difficile tē.Maiora queq̄ t difficilia discernere t iudicare debēt maiores:parua et facilia minores. g Profecti aūt.Hilbert⁹.Hec in locis p̄cijs ꝯgrue exposita sunt. exposita x̄o exponere ociosi est nō studiosi. h Cūq̄ ve.in cadesbarne tē.Q̄ scdo anno egressiōis sue ꝑsis i deserto pharan:quod est cades venerit:vbi reuersis exploratorib⁹ cū fructib⁹ terre:t q̄ viderāt nunciantib⁹ murmurauerunt ꝓtra moysen t aaron.t iō longi itinerꝭ tedio t mortalitate affecti interierūt: hic locus manifestū dabit indiciū.Ubi notandū q̄.xl.due mansiōes quas ab egypto vsq̄ ad iordanem habuerūt triū tm̄ cōgruere videnť curriculis annorū:primi.s.secūdi t quadragesimi egressionis de egypto.Primus certa distinctiōe ꝓtinet.xij.primam rameſſe.xv.die primi mensis ingressam:vltimā solitudinē sinai prima die tertij mēsis aditaz:t p vndecim ꝓtinuos menses ꝓstruendi tabernaculi t docende legis gr̄a minime relictā.Quaz.xij.mānsionū.ix.tm̄ in Exodo exprimunť notatim:tres invocabulo deserti sin (qō ōr esse iter helim t sinai) indiscrete significanť.Secūs ann⁹ cōplectit mansiones.xx.vnā.Quib⁹ in ordine historie cūctis indifferenť sub noīe solitudinis pharan cōprehensis prima tm̄ t scda:t vltima.i.sepulchra cōcupiscētie. aseroth t cades distinguunť noīe.Sed in catalogo mansionū parit oēs q̄t in numero fiūt:vel quo noīe dicte oñdit.Prima māsio.i.sepulchra ꝓcupiscentie:scdo mense eiusdē scdi anni.xxij.die mēsis introita est.Anno enī scdo (vt scriptura dicit) mēse scdo.xx.die mēsis mouerunt castra de deserto sinai t recubuit in solitudine pharan nubes.pfectiq̄ sunt de monte dñi viā triū dierū: donec venirēt ad locū mansiōis:que merito populi carnes cōcupiscētis sepulchroz ꝓcupiscētie nomē accepit.Ultima haz.i.cades quoto die vel mēse eiusdē anni ingressa sit nō ōr:que tm̄ in solitudīe pharan sita est: qz eodē anno addita fuerit nō tacet.Scriptū ē enī.
Nu.12.d Populus nō est mot⁹ de loco illo donec revocata est maria.Profectusq̄ est de aseroth fixis tētoriis in deserto pharan:vbi locut⁹ ē dñs ad moysen.d.
Ibi.13.a Mitte viros q̄ ꝓsiderēt terrā chanaan.Q̄ ne p̄ma post aseroth mansiōe iussum factūq̄ putet:sed in vltima eoz q̄ sub noīe pharan ꝓtinenť impletuz infra scriptū est.Reuersiq̄ exploratores terre post xl.dies oīm regione circūita:venerūt ad moysen i pharan qō est cades.In Deuteronomio quoq̄ dicit moyses p̄lo.Cū venissetꝭ in cadesbarne dixi vobis:venistis ad montē amorrei tē.t dixistis:Mitte viros q̄ ꝓsiderēt terrā tē.Q̄ aūt tandē mānsionē scdo anno egressiōis adierunt:a qua tamē peccato murmurationis reuerti:t diu p desertuz errare t passim cadere meruerūt: testatur Moyses in sequētibus dicens:Sedistis in cadesbarne multo tempore.profectiq̄ inde venimus in solitudinem que ducit ad mare rubrum:sicut dixerat mihi dominus:t circūiuimus montem seir longo tempore:t infra:temp⁹ quo ambulauim⁹ de cadesbarne vsq̄ ad torrentē çareth.xxxviij. annorum fuit donec cōsumereť omīs generatio bellatorū. Zareth autez nō est nomen alicui⁹ mansionis de.xl.duabus:sed torrētis ad quē (sicut in libro Numeri legitur) transgressa.xxviij.mansione noīe ieabarim venerūt: quē relinquētes inquit:castrametati sunt ꝓtra arnon:q̄ est in deserto:t prominet in finibus amorrei:qō.xl.anno gestum fuisse nō latet:qui vltimus p desertum longissime vie māsiones cōtinet.x.quarū prima magno labore repetita:eadē.s.ipsa cades deserti sin:quā ante annos.xxxviij.culpa exigente post se reuersi reliquerūt.de qua scriptū est:Venerūt filij israel in desertū
Nu.20.a sin mense primo t mansit populus in cades:t mortua est ibi maria t sepulta in eodem loco.Cunq̄ indigeret aqua p̄lis:q̄uenerunt aduersus moysen t aaron tē.vsq̄ ad hoc:hec est aqua ꝓtradictionis tē.Notandū q̄ eadem cades t in deserto pharan t in deserto sin facta est:sicut scriptura refert.vñ cōijcimus partez deserti pharan vbi cades est:specialiter sin appellari.Sin autem nō est ipsa cades quā mox transgresso mari rubro inter helim t sinai
ℭ ꝑtransierūt

a Bona res ē quam vis facere.quia p hoc negocia citius t facilius expediebantur. b Tuliq̄ de tribubus vestris.per electionem t cōsensum vestrum. c Viros sapientes t nobiles. moribus t genere.quia fm q̄ dicit Boetius de consolatione: nobilitas generis q̄tuz est de se videtur ipsis nobilib⁹ q̄ndam necessitatem imponere ne a maiorum suoz probitate degenerent.
d Et constitui eos p̄ncipes.in diuersis gradibus t officijs.vnde subditur: e Tribunos. qui p̄sunt mille. f Cēturiones.q̄ centuz.et sic de alijs. g Precepi q̄ eis dicens: Audite illos:qz iudiciū debet dari cū maturitate t discretione ad qō p̄exigitur q̄ partes diligenť audiantur. † Job.7.c
b Et qō iustū est iudicate.nō diuertentes a iusticia aliq̄ p̄mio:nec fauore vel amicitia.ideo ꝑditur: i Sive civis sit ille sive peregrinus. quia cōcives solent magis diligi q̄ alieni.
k Jta paruum audietis vt magnū.ꝟ dicit qz diuites solent magis honorari t audiri q̄ pauperes:qō non debet esse in iudicio. l Quia dei iudi.est.alij enī iudicant sicut ei⁹ ministri.et ideo si diuertant a iusticia:directe faciunt cōtra deū.
m Q̄ si difficile vobis visum aliq̄d fuerit:ita q̄ nō videatis clare q̄d sit determinandū. n Referte ad me t ego audiā. vt determinez vobis q̄d agēdū sit si sciā:vl si nō: ad ꝓsiliū dñi referaz:sic fecit de filiab⁹ salphaat: vt dictū est Nu.xxvij.
o Profecti aūt de oreb. Postq̄ moyses narrauit p̄dicta beneficia.hic ꝓsr refert culpaz cōmissam ex relatiōe exploratorū p quā fuit retardatū p̄mū p̄missuz de ingressu terre p̄missionis.
Circa qō moyses p̄mo replicat accessum p̄li ad missionis locū.scdo missionē exploratoz.ibi:Et accessistis.tertio pctm̄ cōmissuz.ibi:Et noluistꝭ ascēdere.q̄rto p̄missi impedimētū.ibi:Cūq̄ audisset dñs.Circa p̄mū ōr:Profecti aūt de oreb. q̄ alio noīe vocat mons sinai. p Trāsiuim⁹ p heremū terribilē.qz erāt ibi serpētes magni et scorpiones in multitudine:fm q̄ ōr.j.viij.cap. Erat ibi serpens flatu adurens t scorpio.
q Per viā mōtis amorrei.i.p viaz q̄ ducit ad illū montē p quē debebāt ingredi.Seq̄tur:
r Dixi vo.venistꝭ ad mon.amorrei.oñdēdo vobis locū p quē debebatꝭ terrā ingredi de mādato dñi.vñ subdit: s Ascende t posside eā.qz dñs parat⁹ est ip̄lere p̄missum:t qz noluerūt statim intrare ꝑ magꝭ negociū retardare mittendo p̄ius exploratores quasi de diuina directiōe diffidentes.ideo suo demerito permissi sunt peccare p quod retardatus est ingressus terre.
✠ Et accessistis

f quos elegeritis.
eos vobis p̄ncipes. Tunc respōdistis mihi:Bona res est quā a
a f vobis eligenrib⁹ p̄ius. f nō alienos.
vis facere. Tuliq̄ de tribubus b
a f fortes.b f .s.q̄ sapiēt agāt.c f q magꝭ ticant
vr̄is viros sapientes t nobiles: c
t ꝓstitui eos p̄ncipes:tribunos d e
a f q̄ spūscto pfusi:laborāt v pfundant alij.
t centuriones:et q̄nquagenarios f
a f greci decarcos q̄ decē p̄cepta legꝭ docēt. f sin
os:ac decanos qui docerēt vos
guli necessaria.a f nēo ē iudicād⁹ nisi p̄⁹ audit⁹
singula:p̄cepiq̄ eis dicēs:† Aū g
a f iuste iudicate filij hoim.q̄si:ne accipiatꝭ psonā
dite illos:t q̄od iustum est iudi h
cate:Sive civis sit ille sive peregrinus:nulla erit distantia personarum.† Jta paruuz audietis vt k
magnum:nec accipietis cuiusq̄
e personam:quia dei iudicium est: l
f ad discernendum.
f Q̄ si difficile vobis visuz aliq̄d m
fuerit referte ad me t ego audiā: n
f nō tm̄ predicta.
P̄cepiq̄ omīa q̄ facere debere/
g tis. Profecti aūt de oreb trāsiui/ o p
f solitudinem.
mus p heremū terribilē t maxīaz
solitudinē quā vidistis per viam q
mōtis amorrei:sicut p̄ceperat do
b minus deus noster nobis. Cūq̄ venissemus i cadesbarne dixi vo r
bis:Venistis ad mōtez amorrei
quē dominus deus noster daturus est nobis. Vide terraz quam
dominus deus tuus dat tibi:
Ascende t posside eam sicut locu s
tus est dñs de⁹ nr̄ patribus tuis.
Noli metuere:nec q̄q̄ paueas.

¶ pertrāsierūt:sed alia prorsus ⁊ aliꝰ apud hebreos scripta litteris. Secūda vero eiusdem
Nu.20.d quadragesimi anni māsio est mons hor:in q̄ occubuit aaron primo die quīti mensis: vltima campestria moab sup iordanem ꝓtra hiericho: vbi Deuteronomiū meditātes mansērūt: donec mortuo moyse: Josue duce primo die decimi mēsis iordanē trāsierūt. ¶ Iunt ergo māsiones primi anni. xij. scdi. xxj. vltimi. x. ⁊ ipa vices iam prima q̄ est cades: et alie. ix. simul. s. oīes. xl. due. a Et accessistis ad
Nu.13.a me ⁊c. In libro Numeri scriptū est dñs dixisse moysi vt mitteret viros qui ꝓsiderarēt terram. hic vero ꝓpꝛie dixisse legit: Mittam⁹ viros qui ꝓsideret terraꝫ. Sed ꝓpꝛie hoc prius moysi suggessit: moyses ꝓsiliū ad dñm retulit: ꝑm cuius preceptum postea exploratores misit. b Misi ex vobis. xij. vi. ⁊c. Isido. Duodecim exploratores missi ad explorādū vberem terrā qui populū terruerūt: scribarū ⁊ phariseoꝝ speciē gerūt. Sicut ei illi p moysen missi sūt ⁊ vberē terrā sollicite ꝓsiderarēt: sic isti p legē ⁊ ꝓphetas vt p scripture inuestigationē xp̄i specularent aduentuꝫ: in q̄ erat terra. i. caro sctā: in qua dei regnū ⁊ vbertatem spūaliū fructuū: ⁊ vitā ꝓsequerent eternā. Sed sicut illi ꝓpꝛiū pterruerūt desperatione ne ꝓsiderēt in dei ꝓmissione: ita scribe et pharisei populo psuaserūt ne crederēt ī christum: ad egyptū seculi hui⁹ redeūtes: māna fidei repudiātes querētes ollas pcōrum nigras: ⁊ cepas blasphemorū putridas ⁊ pepones vitioꝝ ⁊ libidinū corꝛuptione marcētes. Botrus aūt quē duo attulerūt: xp̄s est pendens in crucis ligno ꝓmissus gentib⁹: allatus de terra ꝓmissionis de ventre virginis. Duo baiuli qui incedūt sub onere botri: duo sunt ꝓpli. ¶Prior iudaic⁹ cecus ⁊ anersus pendentis gr̄e ignar⁹: ⁊ onere suspēsi p̄ssus: cui
Ps. 68. subiicit iudicāti ꝑm illud: Obscurent oculi eoꝝ ne videāt: ⁊ dor.e. sem. i. ¶Posterior vero gētilis xp̄m credēs sp ante oculos hūs: ⁊ q̄si seru⁹ dñm: ⁊ discipul⁹ mgr̄m sequēs: ⁊ illud
Luce.9.c euāgelicū audiēs: Qui vult venire post me abneget semetip̄m ⁊ tollat cru. s. ⁊ se. me. Hic est botrus q̄ sanguinis sui vinū in salutē nostrā crucis ꝓtritiōe pfudit: ⁊ exp̄ssuꝫ passiōis sue calicē ecclie ꝓpinauit. Hic est botrus quē malagranata. i. mater ecclia secuta est. Hūs numerū granoꝝ. i. multitudinē ꝓpꝛioꝝ: et ruborez sanguinis xp̄i signaculo corusc̄antem. habet etiā distincta grana: diuersa. s. charismata. His oībus se indignos increduli iudicantes: terrā carnis xp̄i fluentē lacte ⁊ melle
Cant. 4.a accipe noluerūt quā serui ei⁹. i. christiani ꝓsecuti sunt: de cui⁹ doctrina cantat ecclia: Fauus dulcia faucib⁹ meis cloḡa tua sup mel o. m. Ficus aūt legē significat: sicut botrus figurā salnatoris gestat: qꝛ nec christ⁹ sine lege: nec
Allego lex sine xp̄o. c Duodecim viros. Allego. Hi doctores ecclie significant: q̄ꝝ alij prauadocēdo ꝓpꝛiū puertūt: alij recta p̄dicādo ꝓficiunt. d Nocte oīdens ⁊c. Nox pcōrum: dies: vita iusti. In colūna ignis maloꝝ damnatio: quibus terribilis apparebit dñs in iudicio. In colūna nubis lenis ⁊ blanda visio: qua consolabuntur electi. e Die per columnā nu. In estu huius seculi obumbrans ⁊ sustentans fortitudine ⁊ propitiatione sue carnis. f Jurauit. Non est deus passibilis: nec vitio iracundie subiectus. Sed p hec charitas moysi erga populuz manifestatur: ⁊ dei bonitas que omnem sensum superat.
g Non videbit quispiam. Simile dicit de illis qui inuitati ad cenam excusauerunt se:
Luce.14.e Nemo virorū illorum qui vocati sunt gustabit cenā meā. Pessima generatio nō possidet terrā bonā: qꝛ xp̄i nō credit incarnationē.

¶ Nec mirāda

Et accessistis ad me oīes atq̄ dixistis: Mittam⁹ viros qui cōsiderent terrā: ⁊ renūciēt p quod iter debeam⁹ ascēdere: ⁊ ad q̄s pgere ciuitates. Cūq̄ mihi ꝑmo placuisset: misi e vob̄ duodeciz viros singulos de tribub⁹ suis ¶Qui cū pꝛexissent ⁊ ascēdissent in montana venerūt vsq̄ ad vallē botri: et cōsiderata terra sumētes de fructibus ei⁹ vt ostēderent vbertatem: attulerunt ad nos atq̄ dixe
§ caro christi.
runt: Bona est terra quaz dominus deus noster daturus est nolurem nostram. § Jn terrā promissiōis ascēditur: in egyptum descenditur.
bis: Et noluistī ascendere: sed incredulī ad sermonez domini dei
§ cordibus prauis.
nr̄i murmurati estis in tabernaculis vestris atq̄ dixistis: Odit nos dñs ⁊ idcirco eduxit nos de terra egypti vt traderet i manu amorr̄ei atq̄ deleret. Quo ascendemus? Muncij terruerūt corꝛ nostrum dicentes: Maxima multitudo ē: ⁊ nobis i statura pceriorꝝ: Urbes magnę et ad cęlum vsq̄ muratę: Filios enachim vidim⁹ ibi. Et dixi vobis nolite metuere: nec timeatī eos. Dñs deus q̄
§ prebebitis manum
ductor est noster pro vobis ipse
ipse effectum. a § quasi ab ante factis de faciendis confidite.
pugnabit sicūt fecit i egypto cunctis videntibus: et in solitudine
§ vbi maxima angustia.
§ affectuose.
ipsi vidistī. ¶Portauit te dominus deus tuus: vt solet homo gestare paruulum filium suum: in oī via p quam ambulasti donec veniretis ad locum istuz. Et nec sic
§ quem tenere diligit: nec laborare permittit.
§ nusq̄ defuit.
§ ingrati beneficijs. § qui magna fecit
quidem credidistis domino deo
in vobis. a § q̄d dux ⁊ comes laboris. b § indicio nubis stante. s. columna nubis.
vestro: qui pꝛecessit vos in viā: ⁊ metatus est locū in quo tentoria
a § Jn cecitate huius seculi prebet lumen spiritussancti. § vt qui non vident videant.
figere deberetis: nocte ostendēs
a § vt qui vident ceci fiant.
vobis iter per ignem: et die per columnā nubis. ¶Cunq̄ audisset dñs vocem sermonum vestrorū:
§ Deus iratus dicitur: cum ea que sunt ira ⁊ vltione digna facimus.
iratus iurauit et ait: Non vide-

a Et accessistis. Hic ꝓfiter replicat missiōem exploratoꝝ q̄ pcessit ex ipportunitate ꝓpli hoc petētis: vt dictū fuit Nu. xiij. ⁊ est q̄s dicitur: Et accessistis ad me oēs. i. cuz tumultu ⁊ ipportunitate. b Mittam⁹ vi. qui ꝓsi. ter. qualis sit: cū tñ dixisset de⁹ ipam esse fluentē lacte ⁊ melle cui credere debebant.
† Nu.13.c
c Et renūciēt p q̄s iter debeam⁹ ascēdere. quasi diffidētes de diuina directiōe: q̄ erat eoꝝ ductor.
d Cūq̄ mihi ꝑmo placuisset. ꝓ accipit placere p ꝓsentire: qꝛ hoc moysi simplr displicuit: vt dictum fuit Nu. xiij. sed ꝓpter importunitatē ꝓpli sup hoc ꝓsuluit dñs qui rīdit ei: Mitte exploratores: nō ꝓcipiēdo sed mag⁹ permittēdo impleri petitionē ꝓpli ad malū suum: eo q̄ male petebat. Sequitur:
e Venerūt vsq̄ ad vallē botri. sic notatus est loc⁹ ille: eo q̄ exploratores inde tulerūt botrū: vt hr̄ Nu. xiij. f Bona ē terra quaz dñs de⁹ nr̄ dat⁹ est nob: ꝓ verbū dixerunt caleb ⁊ iosue tm̄: licz enī alij exploratores cōmēdassent terrā de fertilitate: tñ dixerunt q̄ impossibile erat ꝓpl̄o ipam acq̄rere: ꝓpter q̄ de ꝓsilio exploratoꝝ filij israel desperati de ingressu terre ꝓmissiōis: voluerūt reuerti in egyptū. Josue aūt ⁊ caleb non solū dixerāt terrā esse bonā: ꝫ etiaz q̄ ex adiutorio dei absq̄ difficultate possent obtinere eā: vt habet Nume. xiiij. g Et noluistis ascēdere. Hic describit pctm̄ commissum multiplex. ꝑmuz fuit inobedictie. cū dr: Et noluistis ascendere. ad mādatū dñi ⁊ meuz et caleb et iosue exhortationem. scdm fuit incredulitatis. q̄s notat cum dr: Sed increduli ad ⁊c. tertium murmuratiōis. ibi: Et murmuraſtis. quartum blasphemie. ibi:
b Atq̄ dixistis: odit nos dñs. cū tñ ecōtrario signa certe dilectionis eis oīdisset in exitu de egypto ⁊ in deserto: vt patet in Exo. q̄ntū pusillanimitatis. cum dicit:
i Muncij terr. coꝛ no. di. maxi. multi. est ⁊c. hoc expositū est Nu. xiij. vsq̄ ibi: k Et dixi vobis. vos ꝓsolando. ¶Pro vobis ipe pugnabit sicut fecit in egypto: interficiēdo ꝓmogenitos egyptioꝝ: ⁊ submergēdo pharaonē ⁊ ei⁹ exercitū: ⁊ in solitudine amalech debellando. l ¶Portauit te dñs ⁊c. i. diligēter te custodiuit ⁊ nutriuit dā do māna: sicut solet nutrix custodire ⁊ nutrire infantulū. m Et nec sic quidez credidistis. erꝫ aggrauat pctm̄ eoꝝ. n Cūq̄ audñs. Hic ꝓfr describit diuini promissi ipedimētū: qꝛ ꝓpl̄ pctm̄ ꝓpli p̄dictū fuit data a deo sup oēs viros q̄ erāt. xx. ānoꝝ ⁊ vltra exceptis caleb ⁊ iosue: ⁊ filijs leui: vt dictuz fuit Nu. xliij. ita q̄ null⁹ eoꝝ intrauit trā ꝓmissiōis: ꝫ mortui sūt i deserto: ⁊ retardat⁹ ē ingress⁹ ꝛre ꝓmissiōis. ⁊ b ē q̄s dr: Cūq̄ audisset dñs vo. ser. ve. iratus. ad puniēdū. o Ait: nō vi
De pe. di. 9 ·9· auctoritas De pe. di. 2. c. reuera.
de. q̄splā ⁊c. exceptis p̄dictis ⁊ il-

a Nec miranda ꝛc̄. Hic dicit moyses ꝓpter ꝓpm iratum sibi dñm dixisse q̄ in terrā ꝓmissionis non ingrederet: cū in libro
Nu. 20.b Numeri legatur. Dixit dñs ad moysen ⁊ aaron: qz nō credidistis mihi vt sctificaret̄ me coꝝ filijs isrl: nō introducetis hos ꝓplos in terrā quam dabo eis. Sed snīa sequēs videt̄ soluere
Ibidem q̄stionē. Nec ē inq̄t aqua ꝓtradictōis vbi iurgati sunt filij israel ꝫ dñz ꝛc̄. Jurgiū ei ⁊ rebellio ꝓpli cā fuit ire ⁊ vidicte tā i ꝓpm q̄z ī moysen ⁊ aaron.

b Nec tu ingre. Jsido. Videt̄ ī maria ꝓphetia mortua. ī moyse ⁊ aaron lex ⁊ sacerdotiū iudeoꝝ: q̄ nō potuerūt ad trā ꝓmissionis ascēdere: nec credētē populū de solitudie hui⁹ secli educere: sed solus iesus. i. saluator ver⁹ dei fili⁹. Jn triceſima tertia māsione moyses dñm offendit. Perturbat⁹ enī murmure ꝓpli dubitādo petrā pcussit: q̄si
6 aquā nō posſit de⁹ dare de petra qđ ante ñ fecerat. Moyses in ꝟ loco figurā gerit ꝓpli sub lege positi. Sic ei ꝓplus xp̄m ī ligno affixit crucī: nō credēs dei eē virtutē: sic moyses cū petrā pcussit de xp̄to dei dubitauit.
1.Co.10.c Sz petra pcussa manauit aq̄: ⁊ plaga xp̄i reddita ē credentib⁹ vita. petra ei erat xp̄s. Hāc carnalē de xp̄i diuīitate desperatiōnē in ip̄i⁹ xp̄i altitudine dñs iubet mori dū moysen ī mōte mori ꝓcipit. Petra ei xp̄s: mons xp̄s. petra humilis fortitudo: mons eminēs magnitudo. De
Dat. 5.b ꝟ mōte dr: Nō ꝓt abscōdi ciuitas supra mōtē posita ꝛc̄. Prudētia carnis viuit: cū tāq̄ petra pcussa ꝓtēnit̄ in cruce hūilitas xp̄i. Prudētia carnis morit̄: cū tāq̄ mōtis eminētia xp̄s excelsus agnoscit̄. c Cunq̄ in. ar. ꝛc̄. Hec snīa hūanā pcutit superbiā q̄ de suis viribꝰ p̄sumit: nec ī dei ꝓfidit potētia. Amorrei ei. i. amaricātes: hostes sūt spiritales: q̄ bītāt ī mōtib⁹ supbie ⁊ p̄sūptuosos necant desēir vsq̄ horma. i. a squalore vitioꝝ vsq̄ ad dānationē penaꝝ. Seir nāq̄ pilosus horma ītrp̄tat anathema. Quisq̄s ei vitiorū sordib⁹ ñ metuit polluī: hūc necesse est ꝓ meritī ignibus gehēne tradi. Demōes nāq̄ volūt nos īplicare cupiditatib⁹ terrenis: ⁊ si pseueram⁹ in pctis: ⁊ ī montē supbie ascēdere nō desistim⁹: ignit̄ iaculis ꝓcidūt ⁊ ꝓducūt ad anathema ꝑpetuum. Jō ñ ꝼm pelagianistas ꝺ nr̄a p̄ sumam⁹ potētia: sz ītirmitatem nr̄aꝝ ꝓsiderātes: dño p oīa obsequamur: vt superat̄ hostib⁹: celest̄ patrie gaudia ꝓmissa cō sequamur. Cauenduz est ne murmurātes contra dñm ascēdamus in montē supbie: putātes nos ꝓpr̄is viribus saluari posse: ne continuo tradamur amorreis. i. demonibus.

Ꝼ Profectiq̄

bit q̄spiā de hoib⁹ generationis hui⁹ pessime terrā bonā quā sub
a ꝼ nō malis sed bonis: nihil ergo debeo malis.
iuramēto pollicit⁹ sum pātribus vr̄is ꝓter caleb filiuz iephone:
a ꝼ possidebit. b ꝼ mente. c ꝼ xp̄i carnē.
Ipse ei videbit t̄ā: ⁊ ip̄i dabo trā
ꝼ imitatoribus. ꝼ obedien/
quā calcauit ⁊ filijs ei⁹: qz secut⁹ ē
do: credendo.
a dñm. Nec mirāda indignatio in a
ppm: cū mihi q̄z irat⁹ dñs ꝓpter b c
a ꝼ iurgantes ad aquā cōtradictiōis. b ꝼ lex nemine ad perfectum duxit.
vos dixerit: Nec tu ingrediet̄ il b
a ꝼ iesus verus. b ꝼ christus non venit legez soluere: sed adimplere.
luc: sz iosue fili⁹ nun mist̄r tu⁹ ipe
intrabit ꝓ te: hūc exhortare ⁊ ro
a ꝼ electiōe grē. b ꝼ Jn domo p̄ris mei mā. m. sc̄.
borā: ⁊ ipe terrā sort̄ diuidat is/
a ꝼ gentiles paupes spū quos desperastis.
raeli. Parūuli vr̄i de qb⁹ dixist̄
ꝼ a diabolo. ꝼ non serui.
q̄ captiui ducerent̄ ⁊ filij qui ho d
a ꝼ dei. b ꝼ diaboli. c ꝼ fuistis aliqñ tene/
bre: nunc autem lux in domino.
die bōni ac māli ignōrāt distan/
a ꝼ libero arbitrio. b ꝼ p gratiā.
tiā: ipsi ingrediēnt̄: ⁊ ipsis dabo
a ꝼ viuentiū vel meiꝑm. b ꝼ in eternū.
terrā ⁊ possidebūt eā. Vos aūt re e
uertimini ⁊ abite in solitudinē p
viā maris rubri. Et rñdist̄ mihi: f
peccauim⁹ dño: ascēdemus atq̄ pugnabimus sicut ꝓcepit do/
a ꝼ ꝓpria virtute cōfidentes.
c minus de⁹ noster. Cūq̄ instructi armis pergeretis in montez ait mihi dominus: dic ad eos† Noli
a ꝼ in montem superbie. ꝼ ego humilitas.
te ascendere neq̄ pugnetis. Nō
ꝼ qui superbi inobedientes. ꝼ ꝓstrati.
enim sum vobiscū ne cadatis co
r ꝼ demonibus. ꝼ q̄ tribulant me: exul. s. m. f.
ꝼ cōsulendo.
ram inimicis vestris: Locut⁹ sum
ꝼ aure cordis.
⁊ non audistis: sed aduersantes
ꝼ qui in me loquebatur. ꝼ qui se exaltat hu.
imperio dominī: ⁊ tumentes sup
ꝼ proficiendo in peius. ꝼ superbie.
bia ascendistis in montez. Itaq̄ s
ꝼ de insidijs. ꝼ amaricans. i. diabolus.
egressus amorreus q̄ habitabat
ꝼ superbie.
in montibus: ⁊ obuiam veniens
persecutus est vos sicut solent a/ b
a ꝼ ignitis iaculis. b ꝼ gladio spirituali. c ꝼ squalore vitioꝝ que hispida ⁊ horrida.
pes ꝑsequi: et cōcidit de seir ūsq̄
ꝼ anathema. a ꝼ a supbia. ꝼ q̄si penitentes.
horma. Cunq̄ reuersi plorāretis
ꝼ auditu indignos.
coꝝ dño nō audiuit vos: nec vo i
ꝼ non sue. ꝼ humiliati.
ci vr̄ę voluit acq̄escere. Sedistis k
ergo in cadesbarne multo tpe.

lis qui nōdū attigerāt. xx. annuz. a Nec miranda indi. in ꝓpm. q̄ tam grauiter peccauit: vt predictū est. b Cū mihi q̄z iratus dñs ꝓpter vos di. ꝛc̄. Contrariū aūt videtur Num. xx. vbi ꝺr sic: Dixitq̄ dñs ad moysen ⁊ aaron: qz nō credidistī mihi vt sanctificaretis me coꝝ filijs israel: nō introducetis hos ꝓplos in terrā quā dabo eis. exquo ꝓz q̄ domin⁹ fuit irat⁹ ꝓtra moysen ꝓpter pctm̄ suū. Dicenduz q̄ pctm̄ ꝓpli fuit occasio ip̄i moysi discredēdi verbo dñi. ⁊ sic loq̄tur hic.

c Propter vos. s. occasionaliter. d Et filij qui ꝛc̄. ꝟ dixit q̄ tū ad illos q̄ adhuc nō hūt vsum rōnis. e Vos aūt reu. ꝛc̄. a pcessu versus terrā ꝓmissiōis. f Et rñ. mi. Hic describit̄ pnīa omissa siue obstinatio. licz enī filij isrl audita snīa dñi ꝑdicta peniterēt de ꝟ q̄ nō ascēderāt ad terrā ꝓmissiōis ꝼm māda tū dei: tñ nō fuit vera pnīa qz volebāt accedere ad eā ꝓtra ei⁹ ꝓhibitionē: ⁊ iō ab aduersarijs fuerūt debellati. ⁊ ptz lr̄a. g Itaq̄ egressus ē amorre⁹. Nu. xxj. hr̄ chanane⁹. Dicēduz q̄ oēs q̄ descēderūt de cham filio noe: noīe generali vocant̄ chananei: ꝑ a diuersis filijs ei⁹ noīant̄ specialib⁹ noīb⁹. s. aliq̄ i: busei: aliq̄ amorrei: ⁊ sic de alijs. igit̄ Num. xxj. ponit̄ nomē generale: hic aūt speciale.

b Sicut solēt apes ꝑseq̄. i. faciliter ⁊ turmatim. apes enī qñ aliq̄d ꝑsequunt̄ volādo turmatim ꝟ faciūt. Ra. Sa. exponit ꝟ de q̄dam genere muscaꝝ q̄ sunt sīles apib⁹: ꝑ hūt aculeos venenatos. ⁊ iō qñ hoīes ab eis pingūtur cadūt ⁊ morīunt̄. sic filij isrl tūc coꝝ suis aduersarijs ceciderūt. i Nec voci vr̄e voluit acq̄escere. qz nō retractauit suā snīam: ꝑ magis firmauit. k Sedistis q̄ in cadesbarne multo tpe. Jn hebreo hr̄ sic: Et sedistis in cades dieb⁹ mult⁹: ꝼm dies q̄b⁹ sedistis. i. ꝼm numeꝝ dieꝝ q̄bus sedistis in alijs māsiōib⁹. vt exponit Ra. Sa. qz ꝼm euz tanto tpe sederūt ibi q̄nto tpe sederūt in alijs mansiōibus sequētib⁹. i. xix. annis: qz totū tps q̄ sederūt in cades ⁊ alijs fuit. xxxviij. annoꝝ: vt hr̄ case. includunt̄ tū ibi dies q̄b⁹ ambulabant.

Moraliter. Ca. I

Hec sunt ꝟba ꝛc̄. † Nu. 14.a
Seqūtur: a† Cepitq̄ moyses explanare legē. Moralit̄ ꝑ ꝟ onditē q̄ nō solū licitū est ꝑ etiā meritoriū hoīb⁹ litterat̄ sacrā exponere scripturā ꝼm fidei tenoꝝ: ⁊ ei⁹ obscura min⁹ intelligētib⁹ declarare. ꝓpter qđ in ꝑsona sapientie ꝺr Eccl. xxiij. Qui elucidāt me vitā eternā habebūt. Sacra vero scriptura ꝓprie ꝺr sapia infra. iiij. ca. Hec est sapientia vestra ⁊ intellect⁹ coꝝ populis. r† Nō valeo solus negocia vestra sustinere ꝛc̄. Per hoc aūt q̄ moyses sapiens ⁊ deo familiaris: intātū q̄ cū eo loq̄bat̄ sicut solet hō loqui ad amicum suū: ⁊ tñ ꝓcessus onere regiminis populi ꝓsti tuit adiutores sibi: instruunt̄ p̄ncipes ⁊ ꝑlati ac etiā curati q̄ sub imposito sibi onere sunt valde ꝓcessi querere ⁊ instituere sibi adiutores ad subleuationē oneris. p̄ncipes in regimine tpaliū. ꝑlati vero ⁊ curati in regimine spūaliū. quales aūt esse debeāt adiutoresꝰ isti ostendit̄ cū ꝺr: x† Viros sapientes. q̄ tū ad naturalē industriā ⁊ sacre scripture noticiaz: ⁊ ꝟ in regimīe spūali: in tpali vero regimine debent esse industrij scireq̄ cōsuetudines et iura ciuitatū ⁊ terraꝝ ad quas se extēdit regimen suū. y† Et gnaros. q̄ tū ad sollicitudinē debite prudētie. z† Quoꝝ ꝙuersatio sit ꝓbata ꝑ experientiā bone vite: ⁊ hec duo vltia in vtroq̄ regimine. s. spūaliū ⁊ tpaliū requiruntur. b† Mittam⁹ viros q̄ considerent terram ꝛc̄. sensus mysticus eoꝝ que dicūtur hic de istis exploratoribus positus est supra Numeri. xiij. ca. ⁊. xv.

✠ Profectiq̄

Ministerio de Cultura 2024

a Ro/ fectiq̄. Hilb. Jn alijs libꝛis expoſita trāſcurrim⁹ vt in his que exponē da ſunt immoꝛemur.

b Montem ſeir. Seir eſt mons in terra edom in quo habitauit eſau in regione gebalena vbi habitauit ante choꝛre⁹: quē interfecit chodoꝛlaomoꝛ: qui ab eſau piloſo ⁊ hiſpido: ſeir. i. piloſi nomē accepit. Choꝛrei ſicut cetere gentes quas ſuperauerūt q̄ de pr̄iarcharū ſemīe deſcēderūt: malignos ſpirit⁹ vel vitia exp̄imunt: que illi exupare poſſunt: qui ſanctoꝝ patrū veſtigijs ⁊ doctrinis inſiſtunt: ⁊ ſpiritalē militiam ſub rege chriſto agunt. de qua ōr:

Eph.6.b Non eſt colluctatio vobis aduerſus carnem ⁊ ſanguinez: ſed aduerſus p̄nci. ⁊ poteſtates ⁊c. c Filijs loth tradidi ar ī poſ. ⁊c. Ar metropolis eſt moabitarū: ſuper ripaz toꝛrētis arnon: olim poſſeſſa a gēte veterrima emim poſtea retenta a filijſ loth. i. moabitis ſubuerſis accolis. Hec oſtēditur hodie ī vertice montis: toꝛrens vero per abꝛupta deſcēdēs: in mare moꝛ/

Allego. tuū fluit. Allego. Ar interp̄etatur ſuſcitauit. Emim. i. teꝛribiles. Hi ſunt demones q̄ lites ſuſcitant: ⁊ p̄tentiones ⁊ tela nequitie parant p̄tra fideles. Enachim q̄q̄ de ſtirpe enach p̄creati: ⁊ gigantib⁹ p̄poꝛ/ ceritate eq̄ti: ſm nomen ſuuz ſignificant demones. Nam monile collo ſublimi interp̄etantur. Superbie enim faſtu elati: omnez militie ſue paraturā aſcribunt p̄propꝛie virtuti. Jdeo illis facile cedunt: qui in virtute dei confidunt: ⁊ cum

Ps.117. Pſalmiſta dicūt: Fortitudo mea ⁊ laus mea dominus ⁊c.

d De cadeſbarne. Hiero. Cadeſbarne eſt locus in deſerto: qui coniungitur ciuitati petre in arabia vbi occubuit maria: ⁊ moyſes rupe p̄cuſſa

Saquam

a Rofectiq̄ in/ de venim⁹ in ſolitudinē q̄ ducit ad mare rubꝛū: ſicut mihi dixerat dñs: ⁊ circūiuimus montē ſeir longo tp̄e. Dixitq̄ dñs ad me: Sufficit vobis circūire montē iſtum: ite cōtra aquilonem: ⁊ populo p̄cipe dicens: Tranſibitis p̄ terminos fratruz veſtroꝝ filiozū eſau qui habitāt in ſeir: ⁊ timebūt vos: Videte ergo diligenter ne moueamini cōtra eos. Neq̄ enim dabo vobis de terra eoꝛum q̄ntum poteſt vnius pedis calcare veſtigiuz: quia in poſſeſſionē eſau dedi montem ſeir. Cibos emet̄ ab eis pecunia ⁊ comedetis: aquam emptā hauꝛietis ⁊ bibetis. Dominus deus tuus benedixit tibi in oñi opere manuum tuaruz: Nouit iter tuū quomodo tranſieris ſolitudinez hanc magnam per quadraginta annos habitans tecū dominus de⁹ tuus: ⁊ nihil tibi defuit: Cū/

§ conſanguineos.

q̄ tranſiſſemus fratres nr̄os filios eſau qui habitabāt ī ſeir: per viam campeſtrez de helath: ⁊ de aſiongaber: venimus ad iter q̄d ducit in deſertuz moab. Dixitq̄ dominus ad me: Nō pugnes cōtra moabitas: nec ineas aduſus eos p̄ſelium. Non enim dabo ti

§ fratris iacob. § moabitis.

bi quicq̄ de terra eoꝝ: quia filijs loth tradidi ār in poſſeſſionem.

a § interp̄etatur ſuſcitauit: que nūc metropolis. § ſ. terribiles.

Emim p̄mi fuerūt habitatoꝛes eius populus magn⁹ et validus

§ fortium. § monile collo ſublimi.

⁊ tā excelſus: vt de enachim ſtirpe quaſi gigantes crederētur: ⁊ eſſent ſimiles filiozum enachim. Deniq̄ moabitę appellant eos emim. Jn ſeir aūt p̄⁹ habitaue/

a § vel hoꝛrim. § hoꝛribiles enoꝛmitate coꝛpis.

runt hoꝛrei: q̄bus expulſis atq̄ deletis habitauerunt filij eſau ſi

§ vel p̄miſſionis.

cut fecit iſrael in terra poſſeſſionis ſuę quaz dedit ei dominus. Surgentes ergo vt trāſiremus toꝛrentē ç̄areth venimus ad eū. Tempus autem quo ambulauimus de cadeſbarne vſq̄ ad tranſitum ç̄areth triginta octo anno/

a Rofectiq̄ in. ⁊c. Hic ꝓfr inducit moyſes populū ad legis reuerentiā replicando beneficia dei poſt legem datam. ⁊ primo beneficia collata tempoꝛe pacis. ſecūdo data tp̄e belli: circa medium huius ca. Surgite ⁊ tranſite ⁊c. Prima in tres ſm tres populos ꝓtra quos ꝓhibiti fuerūt inire bellum. ſcd̄a ibi: Cunq̄ tranſiſſemus. tertia ibi: Poſtq̄ autē. Primus populus ꝓtra quē p̄hibiti fuerūt bellare fuit populus idumeoꝝ qui deſcenderūt de eſau. Circa quod p̄emittitur p̄hibitio belli ꝓtra idumeos. ⁊ ſecūdo deſcribit̄ ſub breuib⁹ verbis beneficiozuz exhibitio illo tp̄e ⁊ p̄cedenti q̄tuz ad aliquid ⁊ etiā ſequēti. ibi: Dominus deus tuus. Premittitur q̄ modus deueniendi iuxta terrā idumeozū. cū dicit̄: Profecticq̄ inde. ſ. de cades. b Venimus in ſolitudinē que ducit ad mare rubꝛuz ſicut dixerat mihi domin⁹. p̄out habet̄ ca. p̄ece. anteq̄ enim peccaret populus decept⁹ ab explozatoꝛib⁹ incedebat recte verſus montem ſeir qui eſt in terra idumeozū: ſed poſt peccatū declinauerunt a via recta: ⁊ magno tempoꝛe fuerunt vagabundi p̄ deſertum: ⁊ poſtea redierūt verſus montē ſeir: ⁊ quia filij eſau noluerūt eis cōcedere tranſituz p̄ terram ſuā: coacti ſunt declinare ⁊ circūire terrā illam quouſq̄ veniſſent vltra: vt habet̄ Num. xx. ⁊ hoc eſt quod ſubditur: Et circūiuimus montez ſeir ⁊c. Conſequēter deſcribit̄ p̄hibitio belli cōtra idumeos. cū dicitur: c Tranſibitis p̄ terminos. i. iuxta terminos: quia nō intrauerunt terrā eoꝝ: vt dictum fuit Num. xx. ſm probabiliozē opinionē. ⁊ dicet̄ infra iſto ca. d Fratrum veſtroꝝ filiozū eſau. vocat fratres quia iacob a quo deſcenderūt filij iſrael: et eſau a quo idumei: fratres fuerūt vterini: vt habet̄ Heñ. xxv.

e Et timebūt vos. timebant enim ne vellent occupare terram eoꝝ: vel ſaltem ibidem aliquod maluz facere. p̄opter quod negauerunt eis tranſitum p̄ eam.

f Ne moueamini contra eos. ad p̄elium p̄opter p̄dictam denegationē. g Neq̄ enim dabo vobis de terra eoꝝ ⁊c. quia ex merito abꝛae a quo deſcenderunt: ⁊ p̄miſſiōe ſibi facta illa terra fuit cōceſſa a filijs eſau: qui ex adiutoꝛio dei expulerūt inde hoꝛreos qui erant foꝛtiſſimi: vt habet̄ infra eodez ca. h Cibos emetis ab eis. q̄ licet filij eſau nollent eis ꝓcedere tranſitū p̄ terram ſuā: tamen poꝛtabant eis cibaria venalia ad locū vbi tranſibant iuxta terminos ſuos.

i Dñs deus tuus. Hic replicant̄ in generali beneficia toto illo tp̄e exhibita. cū dicit̄: Dñs deus tuus benedixit tibi. dando legē. k In om. op. ma. tu. ⁊ maxime in op̄e tabernaculi ad cultū dei poſt legē datam.

l Nouit iter tuū. ducendo te in colūna ignis et nubis. m Quō tranſier? ſolitudinē hanc. in qua ſūt ſerpentes ⁊ ſcoꝛpiones in multitudine ꝓſeruādo te ab eoꝝ leſione. n Per quadraginta annos habitās tecū p̄ ſpecialē cultū. o Et nihil tibi defuit. quia dedit tibi manna ⁊ eduxit aquaz de petra. p Cunq̄ tranſiſſemus. Hic deſcribit̄ ſecūdus populus. ſ. moabitarū cū quibus p̄hibiti fuerūt filij iſrael bellare: ⁊ p̄remittit̄ modus veniendi ad terrā eoꝝ. cū dicitur: Cunq̄ tranſiſſemus ⁊c. Conſequēter p̄hibet̄ cōtra eos bellum. cū dicit̄: q Non pugnes cōtra moabitas ⁊c. cuius cauſa ſubditur cū dicit̄: Non enim dabo tibi quicq̄ de terra eoꝝ. r Quia filijs loth tradidi eam in poſſeſſionē. ⁊ hoc fuit ex merito abꝛae et p̄miſſione ſibi facta. ex hoc enim q̄ loth receſſit de aran vt iret cū abꝛaam in terrā chanaan: et cū eo iuit in egyptū ⁊ redijt: vt habet̄ Heñ. xij. ⁊. xiij. Abꝛaaz reputauit eū q̄ſi filiū. s Emim p̄. f. b. ei⁹. dicti ſūt autez emim. i. terribiles: q̄ ex aſpectu ſue magnitudinis alij terrebant̄. t Et de enachim ſtirpe. enach fuit gigas de cui⁹ magnitudine ⁊ filioꝝ ei⁹ dr Num. xiij. quib⁹ cōparati q̄ſi locuſte videbamur. v Sicut fe. iſ. ⁊c. Ex q̄ aliq̄ dicūt q̄ Eſdras ſcripſit p̄ncipiuz hui⁹ libꝛi: q̄ hic loquit̄ de acq̄ſitiōe terre filioꝝ iſrael: q̄ tñ fuit acq̄ſita poſt mortē moyſi: ſed hoc dictū ſupꝛa ipſo batū ē. ſō dicēdū ē q̄ moyſes q̄ loq̄tur de futuro p̄ modū p̄teriti ad oñdēdū certitudinē impletiōis diuini p̄miſſi. Pōt etiā dici q̄ loquit̄ q̄ de p̄terito q̄tū ad acq̄ſitionē ſre ſeon reg⁷ eſebon ⁊ og reg⁷ baſan: q̄ fuit acq̄ſita viuēte moyſe ⁊ añq̄ ſcriberet libꝛ iſtū. ceꝛa patēt.

aquã sitiẽti ꝓlo ꝺdit. Monstrat vsq; hodie ibidem sepulchrũ marie: sed t ꝓncipes amalech ibi cesi sunt a chodorlaomor. a Misi ergo nuncios ⁊c. Allego. Allego. Seon diabolũ significat: qꝺ germen ẽ inutile: vel arbor infructuosa: vel elatus. Israel populũ christianũ qui ꝑ viam mundi huius cupit transire: t ad celestia regna ꝓuẽire. hic mittit ad seon verbis pacificis ꝓmittẽs se non habitaturum in terra eius: sed tm̃ transitur t regali via incessurum. Hoc quisq; primũ cum primũ ad aquam baptismi peruenit: t prima fidei signacula suscepit. Abrenũciauit enim diabolo et pompis eius et operibus eius t omni seruitio t voluptatib⁹ eius. Hoc est quod dicitur: Nu.21.c Quia isrl nõ declinabit in agrum eius: vel in vineaz eius: t aquã de lacu eius non potabit. i. disciplinam vl̃ astrologie vl̃ magice vl̃ cuiuslibz doctrine que contra pietatez est: amplius nõ sumet. Sz bibet de fontibus saluatoris: non derelinquet fontem aque viue: vt bibat de fonte seon: sz incedet via regia que est christus. qui dicit: Joh.14.a Ego sum via veritas t vita t rex. Fz illud: Deus iudicium tuum regi da. Non declinabit in agrum neq; in vineam eius: ad opera scilicet vel ad prauos sensus eius. Amorrei loquẽtes interpretãtur: vel amaricantes: quia deum ad amaritudinẽ prouocant: t in verbis tm̃ confidũt: vt poete: astrologi: philosophi: qui inania loquũtur. Regnum autẽ dei non est in sermone: sed ĩ virtute. Uolũt fideles cũ pace transire t pacifici esse etiam cum inimicis pacis: sed eo magis ꝓncipẽ mũdi offendũt: q̃ se cũ illo nolle morari dicunt: nec aliq̃d eius contingere. Inde exacerbatus magis persequitur: pericula suscitat: cruciatus intẽtat: congregat populuz suuz: exigit cõfligere aduersum israel. Populus eius sũt principes t iudices mũdi cũctiq; ℣ nequitie

rum fuit: donec ꝓsumeret ois generatio hoim bellatorũ de castris sicut iurauerat dñs: cui⁹ manus fuit aduersum eos vt interirẽt de castrorũ medio. ℣Postq; aũt vniuersi ceciderũt pugnatores locutus ẽ dñs ad me dicẽs: Tu trãsibis hodie terminos moab: vrbẽ nomine ar: et accedens in vicina filiorũ ammon caue ne pugnes contra eos: nec mouearis ad prelium. ℣Non enĩ dabo tibi de terra filioꝝ ammon: quia filijs loth dedi eam in possessionem. Terra gigantũ reputata est: t in ipa olim habitauerũt gigãtes quos ammonitę vocant ꝯmmin populus magnus t multus t procerę longitudinis: sicut enachim q̃s deleuit dominus a facie eorum: t fecit illos habitare ꝓ eis: sicut fecerat filijs esau qui habitabãt in seir delens eos t terraz illorum eis tradens: quaz possident vsq; in presens. Euꝯos quoq; qui habitabant in aserim vsq; gaçã cappadoces expulerũt eos: Qui egressi de cappadocia deleuerunt eos et habitauerunt ꝓ illis. Surgite et transite torrentem arnon. Ecce tradidi in manu tua seon regem esebon amorreorum: et terram eius incipe possidere: t committe aduersuz eũ prelium. ℣Hodie incipiam mittere terrorẽ atq; formidinẽ tuam in populos qui habitant sub omni ęlo: vt audito nomine tuo paueant: t in morez parturientiũ cõtremiscant: t dolore teneant. † ℣Misi ergo nũcios a de solitudine cademoth ad seon regem esebon verbis pacificis dicens: Trãsibimus ꝓ terram tuã: publica gradiemur viã: nõ declinabimus neq; ad dexteraz neq; ad sinistram: Alimẽta precio vende nobis vt vescamur: aquaz pecunia tribue et sic bibem⁹. Tantum est vt nobis concedas transitum sicut fecerunt filij esau qui habitant in seir: t moabitę q̃ morantur i ar donec veniamus ad

a ℣Postq; aũt. Hic describitur tertius ꝓls. s. ãmonitarũ cõtra quẽ ꝓhibitũ fuit preliũ: qz ammon t moab ex quib⁹ descenderũt ammonite t moabite fuerũt filij loth de duabus filiab⁹ suis: vt habetur Gen. xix. Quos deleuit deus a facie eorũ ꝓpter meritum abrae cuius fili⁹ loth reputabat. b Surgite. Hic consequẽter inducit moyses populũ ad dei t legis reuerentiam recolendo beneficia diuina tpe belli. t primo recolit beneficia exhibita tpe belli preteriti. scõo exhibẽda tpe belli futuri. ibi: Josue quoq;. Beneficia aũt exhibita in bellis ꝓteritis sunt regna acquisita ꝑ victoriam diuinit⁹ datam. Circa qꝺ primo agit̃ de terre acquisitione. scõo de distributione acquisite. ibi: Terrã q; possedimus. circa mediũ. iij. ca. Adhuc ꝓmo describitur acquisitio regni seon. scõo ipsius og in principio iij. ca. Circa primũ primo describitur prelij causa. scõo victoria. ibi: ℣Percussimusq;. Circa primuz ostenditur belli causa t iusta ex parte filiorũ israel. secũdo iusta ex parte seon. ibi: Soluitq; seon. Circa primũ ostenditur bellũ filioꝝ israel esse iustũ ex auctoritate et precepto dñi qui terraz vnius ꝑ voluntate sua potest dare alteri. t hoc est qꝺ dicit̃: Surgite t transite. t hoc cõtinuatur sic cũ precedẽtibus q; sunt verba dñi ad populum que refert moyses. c Ecce tradidi ĩ manu tua seon. hoc dicit̃ ad ostendendũ q; victoria fuerat ex beneficio diuino: nõ ex virtute populi israel. d ℣Hodie incipiam mittere terrorẽ ⁊c. qz per victorias habitas de regib⁹ seon t og timor filiorũz israel cecidit super omnes hoc audiẽtes. e Qui habitant sub oñi celo. Ex hoc dicit Ra. Sa. q; in pugna israel ꝓtra seon t og sol stetit sicut tpe Josue. t ꝑ hoc victoria nota facta fuit sub oñi celo: sed nõ est verisimile q; moyses tm̃ dĩ beneficiũ tacuisset: cũ ꝑ scripturã hui⁹ libri intẽderet inducere presentes t futuros ad reuerentiã dei t legis diuine. t ideo dicendũ q; est modus loquẽdi hyperbolicus. cũ dicitur: Sub omni celo: qui modus loquendi frequẽter in sacra scriptura reperit̃. f Et in morem parturientiũ contremiscant. exterius in corpore t dolore teneantur: interius in corde. g ℣Misi ergo. Hic secũdo ostenditur bellũ filiorũ israel iustũ ex parte ipsoꝝ: quia primo obtulerũt pacem: petentes transitum pacificũ. licet enĩ moyses sciret ꝑ reuelationẽ domini vt ꝓdictũ est: q; seon transitũ nõ cõcederet: sz magis contra eum bellaret: tamẽ pacem obtulit: vt daret exemplũ filijs israel in futurũ: licet enĩ esset eis inhibitum ne pacem aliquã facerent cũ habitatoribus terre chanaan: sed eos delerent simpliciter: sicut dictuz fuit Nume. xxxij. tamen cũ gẽtibus alijs pugnaturi primum debebãt offerre pacẽ: vt habet̃. j. xx. ca. Regnuz aũt seon erat extra terrã chanaan: t ideo misit ad eos nuncios verbis pacificis. sicut dicit̃ hic: ℣Misi ĝ nuncios ⁊c. h Publica gradiemur via. ita q; nullum nocumentũ inferem⁹ bonis tuis immobilib⁹ seu terre tue nascẽtib⁹. i Alimenta precio vende nobis. ita † Nu.21.c q; nullam iniusticiã faciemus tibi in bonis mobilib⁹. k Tantũ est vt nobis concedas transitũ sicut fecerunt filij esau. Contrarium videtur Nume. xx. vbi dicitur: Cui respõdit edom: Non transibitis ꝑ me: alioquin armatus occurram. t postea subditur: Et diuertit ab eo israel. Ad hoc dicunt aliqui q; licet filij esau non concesserint transitum filijs israel per mediuz terre sue: tamen concesserunt transitum per terram suam in extremitatibus. Ra. Sa. dicit q; non concesserunt transitum ꝑ aliquam partem terre sue: sed portabant eis alimenta venalia ad loca per que transibãt iuxta terram suam. t ideo dicit q; illud quod hic dicit̃: Sicut fecerunt filij esau. hoc non refertur ad concessionẽ transitus: sed solum ad venditionem victualiuz. duo enim petebant filij israel. scilicet transitum per terram t venditionem victualium. primum negauerunt filij esau: et secundum concesserunt. Posset autem dici q; li sicut fecerunt ⁊c. potest referri ad vtrũq;: quia licet filij esau non concessissent transitum per terram suaz: tamen dimiserunt filios israel pacifice transire iuxta terminos terre sue vendentes eis ibidem victualia. neutrum autem concessit seon: sed exiuit de terra sua contra filios israel vt eos exterminaret. l Et moabite. qui similiter vendiderunt eis victualia.

℣ Soluitq; seon

Ministerio de Cultura 2024

nequitie ministri: q̄ psequunt populus dei: sed t ipe venit in iesa: quod interpretatur mādati impletio. Qui enī ad expletionez mādatoz dei venerit: seon vel exercitū eius seuientē nō timebit. Mandata enī dei cōplere est diabolū t exercitū eius superare. Sic enim cōterit deus sathan sub pedib⁹ nr̄is: t dat nob potētiā calcādi sup serpētes t scorpiōes t sup omnē virtutē inimici. a Quia indurauerat. Longa patiētia: nō corrigēdo. vñ in Exodo: Ego indurauī cor pharaonis. t in Ps̄. Conuertit cor eoz vt odirēt pp̄lm ei⁹. Causa x̄o indurationis addit: vt traderet in manus tuas. i. vt potereret a te: qđ nō fieret nisi resisteret: nec resisteret nisi indurat⁹ eēt. Cui⁹ rei iusticiā si q̄sierimus inscrutabilia sunt iudicia ei⁹: sz iniq̄tas nō est apud deū. b Percussimusq̄ eū cū fi. t̄c. Qui sunt veri israelite: nō carne iudei sz spū: habitant in oīb⁹ ciuitatib⁹ amorreoꝝ: cū in oī orbe terrarū x̄pi eccl̄ie p̄paganť: t vnusq̄sq nr̄m ciuitas fuit regis seon: qz regnabat ī nob stulticia: supbia: impietas t oīa q̄ diabol⁹ sugerit. Sed vbi vict⁹ ē fortť t vasa ei⁹ direpta: facti sum⁹ ciuitates israh̄ hereditas sctōz: exciſa prius arboꝛe īfructuosa: t delecto elato rege: t regnāte in nobis māsueto: q̄ dicit: Discite a me qz mitis suz t humilis corde t̄c. Moāa quoq locoz poſueruńt. Aroer nanq̄ subleuans interp̄tať. Arnon acerų⁹ tristicie. Galaad acerų⁹ testimonij. Ab aroer q̄ ē sup ripā torrētis arnon t̄c. Quia oīs psona cuiuslibet dignitatis fastu supbie vl̄ pompa p̄fidēs mūdana: cū psecutoribus q̄ varijs tribulationib⁹ x̄pianos angustāt vsq̄ ad hereticoz p̄ciliabula: q̄ testimonijs scripturaz deprauatis p̄tra eccl̄iam pugnāt: sed resistere nō p̄ualēt: tradunť victi in man⁹ sctōz cū habitaculis suis. Ca. III

c Taq̄ p̄uersi as. t̄c. Ad og regē basan: nec legatos dignātur mittere: nec trāsituz p terrā ei⁹ petere p̄tinuo p̄fligūt cum eo: superātes eū t populū suum. Basan interp̄tať turpitudo. Merito q̄ nec legati mittunť ad gentē istā nec trānsitus petiť. nullus enī trāsit⁹ dz nobis esse vel ascēsus ad turpitudinez: q̄ statim expugnāda t oīno cauēda est. Cū og interp̄tať p̄clusio: carnalia significat: q̄z desiderio aīa excludit t sepať a deo. Aduersus ℔ sic est bellādū: vt nullū relinquať vitium. Nullū enī oportet relinq̄ ī regno turpitudinis. Debēt ei turpia resecari: vt honesta t religiosa possint edificari. In regno seon vl̄ moab si ℔ p̄cipitur. Forte enī ex illis aliq̄d nob op⁹ est: q̄ multiplex p̄fť vite vsus egit: alioq̄n deberem⁹ exire de ℔ mundo. De basan x̄o. i. de turpitudine nihil relinq̄m⁹: qz nihilo indigem⁹. Monestū enī eē nō pōt qđ turpe est.

d Sexaginta vrbes t̄c. Supiorem sensuz p̄firmat. Sexagenarius q̄ppe numer⁹ sicut senarius p̄fectiōez significat. Bñ aūt. lx. vrbes memorat vastatas in regione og regis basan. i. diaboli: q̄ est rex turpitudinis: qz p̄fecte oīm vitioz delectatiōem destruēdaz ℔ esse significat

iordanē: t transeam⁹ in terrā quā dñs de⁹ noster daturus est nobis. Moluitq̄ seon rex esebon dare no a
a ℣ indurari permiserat exigentibus peccatis.
a bis transitum: quia indūrauerat b
dñs deus tuus spiritū eius: t obdurauit cor eius: vt traderet eum in manus tuas sicut nunc vides. Dixitq̄ dñs ad me: Ecce cēpi tradere tibi seon t terrā eius: incipe possidere eam. Egressusq̄ est d
a ℣ Lxx. confortauerat: quod t in malo accipitur. ℣ in malo. ℣ conuertit cor eorum vt odirent eius populum: t dolū facerēt in seruis eius.
b ℣ diabolus. ℣ fidelibus. ℣ demonib⁹ vel inimicis visibilibus.
seon obuiā nobis cū omī populo e
a ℣ qđ est cōpletio mandatorū. ℣ vincendū.
suo ad p̄liū in iēsa: t tradidit eū
b dñs deus noster nobis: Percussi- e
a ℣ demonib⁹.
b ℣ p̄ncipib⁹ huius mūdi t dbuslibz malis.
musq̄ eū cūz filijs t oī populo f
suo: cūctasq̄ vrbes ī tpe illo cēpi-
a ℣ in eo q̄ mali erāt: t vere impium t non erit.
mus interfectis habitatoribus earū viris ac mulieribus et paruulis: Non reliquim⁹ in eis quicq̄ absq̄ iumētis: quę in partē venere p̄dantiū: t spolijs vrbiū quas cēpi
℣ qđ est subleuans.
mus ab aroer quę est sup ripā torrentis arnon oppido: qđ in valle
℣ aceruus tristicie. s.
℣ aceruus testimonij.
situ est vsq̄ galaad. Nō fuit vicus g
t ciuitas q̄ nr̄as effugeret manus. Omnes tradidit dñs deus nr̄ nobis absq̄ terra filioꝝ āmon: ad quā nō accessim⁹: t cunctis q̄ adiacent torrenti ieboch: t vrbib⁹ montanis: vniuersisq̄ locis a q̄b⁹ nos p̄hibuit dñs de⁹ nr̄. Ca. III

c Taq̄ cōuersi ascēdimus b
i per iter basan † Egressusq̄ k
est og rex basan in occursum nobis cū populo suo ad bellandum in edrai. Dixitq̄ dñs ad l
me: Ne timeas eū qz in manu tua traditus est cū oīm populo ac terra sua: faciesq̄ ei sicut feciſti seon regi amorreoz q̄ habitauit in esebon. Tradidit ergo domin⁹ deus noster in manib⁹ nostris etiaz og
a ℣ turpitudis. ℣ mlta vitia turpitudini subiecta.
regē bāsan t vniuersum populuz eius: Percussimusq̄ eos vsq̄ ad m
internitionem vastantes cunctas ciuitates illius vno tpe. Non fuit oppidum qđ nos effugeret. Sexaginta vrbes t omnē regionem d

a Moluitq̄ seon. Hic describit̄ bellum iniustum ex parte regis seon: primo qz denegauit petitionē rationabilem. quod notať cum dicit: Moluitq̄ seon t̄c. t subdit causa: b Quia indurauerat dñs t̄c. Dicitur aūt dñs indurare hoīes in malo inq̄ntum suo iusto iudicio p̄pter demerita hominū subtrahit eis gratiā vel nō infundit. t qz effectus gratie est cor mollificare. ideo ad ei⁹ subtractionē sequit̄ induratio cordis t obstinatio in peccatis.
c Vt traderet in manus tuas. li vt teneť hic p̄secutiue: qz ad induratiōez secuta est illa pena. scdo oñdit̄ belluz seon iniustū: qz p̄ior impugnauit filios israh̄ sine cā. t b ē qđ dz: d Egressusq̄ est se. t̄c. Nō vocauit seon og ad suū auxiliū: qz nō reputabat se indigere auxilio ei⁹ ad destructionē filioꝝ israel. e Percussimusq̄ eū. Hic describit̄ victoria p̄fecta cū dz: p̄cussim⁹ eū. i. interfecim⁹. f Cū filijs suis. Jn hebreo habeť: Cū filio suo. qđ exponēs Ra. Sa. dicit q̄ hoc intelligiť de quodā filio notabili quē habebat t erat eccl̄ie p̄ri in magnitudine t fortitudine. pōt tn̄ dici ſm trāslationem nostrā q̄ in hebreo ponit̄ singulare p plurali: sicut Exo. viij., Venit musca grauissima. i. multitudo muscarū. Cetera patent vsq̄ ibi: g Nō fuit vicus. villa est q̄ nō habet muros. t ciuitas villa est clausa murť. Ca. II

Moraliter. Profectiq̄ inde t̄c. Sequitur: † Jn possessionez esau dedi mōtē seir. Et de ēris moabitar t āmonitar dz. j. eodē ca. q̄ dñs dedit eā filijs loth ī possessionē: sicut t filijs israh̄ dedit terrā chanaan: t tn̄ idumei moabite t āmonite erāt idolatre. filij vero israel cultores erāt vni⁹ veri dei. ex quo p̄tz q̄ de⁹ terrena bona et tpalia dat indifferēter bonis t malis. sic aūt nō est de spūalib⁹ bonis t eternis. nā bona gratie t glorie solis bonis cōcedūtur. t ideo collatio bonoz temporaliū nō est certū signū amicitie diuine: sed aliqn̄ magis est ad p̄trarium. Job xxi. Quare ergo impij viuūt subleuati sunt p̄fortatiq̄ diuitijs t̄c. Seq̄tur: Ducūt in bonis dies suos: et in puncto ad inferna descēdūt. Ca. III

b Taq̄ cōuersi. Hic consequēter describitur victoria ō rege og: t p̄imo describitur occasio pugne. secūdo cōditio victorie. ibi: Percussimusq̄. Circa p̄imum dicitur sic: Jtaq̄ cōuersi. ad cōtinuādum iter nostrum post debellatiōem seon. B † Nu. 21.

i Ascendimus. p iter basan. i. quod ducit ad basan. k Egressusq̄ est og. ex ℔ apparet cā quare moyses non petiuit trāsitū verbis pacificis ab isto og sicut fecerat a seon: quia iste og nō expectauit q̄ moyses ad terrā ei⁹ appropinquaret t inde nūcios mitteret: sed p̄occupauit tp̄s mouēdo bellū iniustū p̄tra filios israh̄. l Dixitq̄ domin⁹ ad me: ne timeas eū. ℔ dictū fuit specialiť de og: qz erat mire magnitudinis t fortitudis: vt p̄tz. j. eo. ca.
m Percussimusq̄ eū. Hic describiť magnitudo victorie: t p̄mo ex hoīm interfectoz t ciuitatū captarū t p̄darū multitudine: t p̄tz littera. secundo ex regis og magnitudine. cū dicit:

Solus

esse significat. Argob.i. maledicta sublimitas terrenā supbiaz significat: q̄ in filijs ire regnat. Destructis vbib⁹ viros ac mulieres ac paruulos dicit interfectos: iumēta ꝛ spolia direpta: qz muniti/one diaboli supata q̄q̄d lasciuū senserim⁹ cū paucis cogitatiōib⁹ celo dī est ꝺterēdū. Quicq̄d aūt in simplicitate puri sensus vel mēbroꝝ ornatu fuitio dei aptū inueniem⁹ refuare debem⁹. a Terrāq̄ pos. in tē. il. Grego. Sunt multi in eccl̄ia q̄ paruuli esse despiciūt: ꝛ ī loco hūilitatis cōstituti immanes apud se esse nō desistunt: hi honozib⁹ extollunt: voluptatib⁹ pfruunt: rerum multiplicitate dilatant: p/esse ꝛ timeri appetūt: recte viuere negligūt: ꝛ recte vite famā hre ꝺcupiscūt. Si qua tū fidei tentatio exurgat: verbis ꝛ clamoribus eā defendūt: ꝛ celestez patriā vēdicāt: nec tū amāt. Tales filij ruben ꝛ gad: ꝛ dimidia trib⁹ manasse expimūt: q̄ multa pecoza et iumēta possidētes: terraz cāpestrē vltra iozdanē cōcupiscūt: ꝛ in terra ꝓmissionis hereditatem habere nolūt: dicētes terrā quaz pcussit dñs in ꝺspectu filiozū isrl regiōis vberrime est ꝛc. Qui iumēta plurima possidēt nolūt trāsire iozdanē. Quia q̄s multa mūdi ipedimēta occupāt: celestē nō req̄rūt habitationē: sz fides quā tenēt speciem⁹ increpat ipos negocio toꝝpescāt: ne exēplo suo a laboze ꝛ longanimitate alios retrabant. Aū

Nu.32.b eis p moysen ꝺz: Mū q̄d ꝛ frēs vr̄i ibūt ad pugnā: ꝛ vos hic sedebit⁹? cur subuertitis mētes filioꝝ isrl? Sed qz erubescūt non defendere fidē quaz ꝺfitent ad certamē ꝓperāt: camoq̄ si sibi sz ꝓximis vēdicāt. Unde ad moysen dicunt:

Nu.32.c Caulas ouiū fabzicabim⁹ ꝛc. adiūgunt armati ꝛ accincti pgemus ad p̄lium. Moꝝ q̄ terrā ꝓmissionis ab hostib⁹ liberāt ꝛ relinquūt ꝛ ad pascēda iumenta vltra iozdanē pergunt. Quia ꝺtra fidē baptismatis toto desiderio periturꝫ inseruiūt. Sic enī pugnāt vt pignoza sua extra fraz ꝓmissiōis deponāt in q̄b⁹ būt affectū. Jōq̄ ad cāpestria redeūt ab altitudine mōtiū: q̄si a spe celestium: ꝛ ex fra ꝓmissiōis bzuta aīalia nutriūt: vana. s. desideria ꝛ irrōnabiles aī mot⁹. b Rubē ꝛ. Aug. Ruben ꝑmogenit⁹ iacob lz ꝺtamīauerit thoꝝ ei⁹. Manasses q̄z cui⁹ dimidia trib⁹ ex iozdanē remanet: ꝛ cuius ꝺ egyptiaca nat⁹: ꝓtogenit⁹ ē. Itaq̄ ꝑozē ꝓpm̄ desīgnt: q̄ ñ p vex iesū: sed p moysen ex iozdanē sozte accipiūt ꝛ ꝑozes: ꝛ ex iozdanē: ꝛ seq̄/

Ibidem. c strati a ceterꝫ. Jumēta inq̄ūt ꝛ pecoza mꝛa sī nob.

Hac causa

ꝺ quod est maledicta sublimitas.

argob regni og in basan. Cuncte vrbes erant munite muris altissimis portisq̄ ꝛ vectib⁹: absq̄ oppidis innumeris q̄ nō habebant muros. Et deleuim⁹ eos sicut feceramus seon regi esebon: ꝺsperdentes omnem ciuitatem: viros/

ꝺ rebelles.

ꝺ lasciuiam ꝺ infirmas cogitationes.

q̄ ac mulieres et paruulos. Ju/

ꝺ simplices seruitio dei vriles. ꝺ ornatū verboꝝ.

mēta autem ꝛ spolia vrbium diripuimus † Tulimusq̄ illo in tempoze terrā de manu duoꝝ regum amoꝝreoꝝ qui erāt trās iozdanē a torrente arnon vsq̄ ad montez hermō: quē sidonij sarion vocāt: ꝛ amoꝝrei sanir. Oēs ciuitates quę sitę sūt in planicie: ꝛ vniuersam terram galaad et basan vsq̄ selcha et edrai: ciuitates regni og in basan. Solus q̄ppe og rex a

ꝺ in hebreo raphaim

basan restiterat de stirpe gigātū. Monstratur lectus eius ferreus b qui est in rabath filioꝝ ammon

ꝺ magnitudinem eius commendat.

nouem cubitos habens longitudinis: ꝛ quattuoꝝ latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. a Terramq̄ possedimus in tempo c re illo ab aroer que est sup ripam torrentis arnon vsq̄ ad mediam partem montis galaad: ꝛ ciuitates illius ꝺedi ruben ꝛ gad: Reliquam partem aūt galaad et omnē basan regni og tradidi medię tribui manasse omnem regionez argob. Cunctaq̄ basan vocabatur terra gigantū. Jair filius manasse possedit omnem regionem argob vsq̄ ad terminos gessuri ꝛ machati. Uocauitq̄ ex nomie suo basan auothiair. i. villas iair vsq̄ in ꝓsentem diem. Machir

a Solus q̄ppe og ꝛc. de stirpe gigantū. Dicit aūt Ra. Sa. q̄ loq̄tur hic de gigātib⁹ q̄s interfecit chodozlaomoz ꝛ socij ei⁹: vt habet̄ Genē. xiij. ꝛ de illa interfectione euasit solus og q̄ postea fact⁹ est rex basan: vt dicit̄. ꝛ �fm hoc iste og diu vixerat: qz a tpe belli predicti de q̄ euasit vsq̄ ad bellū in q̄ obijt fluxerūt plus q̄ cccc. anni. b Et monstrat̄ lect⁹ ei⁹ ferre⁹ ꝛc. de magnitudine huius og dicūt iudei q̄ a planta pedis eius vsq̄ ad cauillaz pedis erant. xxx. cubiti humani prout diffusius posui in libzo Num. xxj. ꝛ quia iste passus vbi describitur mēsura lecti ei⁹: illam falsitatē destruit. Ideo ad colozandū predictam falsitatē iudei peruerse exponunt hanc litterā. Dicūt ei aliqui q̄ in hebzeo non est lectus sed cuna in qua erat positus quādo erat puer: ꝛ q̄ iā tante erat fortitudinis ꝛ magnitudinis q̄ nō poterat teneri nisi in cuna ferrea habēte. ix. cubitos vsuales in longitudine. Sed hec expositio assumit falsum: quia in hebzeo non habetur cuna sed lectus vel stratum: vt magis ꝓprie loquamur. eadem enī dictio est hic hebzaica que habet̄ Psa. vj. Lachzymis meis stratum meū rigabo. ꝛ Genē. xlix. Maculasti stratū eius. de lecto Jacob cū iam esset vir pfectus de quo certuz est q̄ nō iacebat in cuna. Item licet puer de nouo natus sit minoris quātitatis q̄ in etate adulta: tū de cōmuni cursu habet quātitatē pedalē vl̄ parū plus respectu sui ipsius in etate adulta. spaciū aūtē a planta pedis vsq̄ ad cauillā ad plus nō est nisi quarta pars lōgitudinis pedis. ꝛ ideo si fictio iudeoꝝ p̄dicta de longitudine og esset vera q̄n fuit de nouo natus: nō solū habuit nouē cubitos vsuales in longitudine sed quater. xxx. ad min⁹. s. cxx. ꝛ ideo ad colozandū predictā fictionē seu falsitatem. Ra. Sa. aliter exponit litterā predictā ꝓcedens q̄ hic habet̄ lectus: ꝛ nō cuna: sed cū subdit̄: Habens novē cubitos longitudinis ad mēsurā virilis man⁹. dicit q̄ ꝑ nō ē intelligēdū de mēsura cubiti ipsius og: q̄ vocabat̄ vir p q̄ndā excellētiā: ꝛ ille cubit⁹ erat valde magn⁹. Sed hec expositio nō pōt stare nec colozare p̄dictā falsitatē: qz sicut iā dictū est: longitudo q̄ ē a plāta pedis vsq̄ ad cauillā nō est ad plus nisi q̄rta ps longitudinis pedis. ꝛ iō si inter plantā pedis ꝛ cauillā ipsi⁹ og erāt. xxx. cubiti vsuales �fm p̄dictā fictionē: seq̄tur q̄ tota longitudo pedis ei⁹ ad min⁹ eēt. cxx. cubitoꝝ: vt predictū est. Cubit⁹ aūt ꝓtinet duos pedes �fm cōtozez opinionē ꝛ veriozē: vt credo. Fm aliā vero pedē et dimidiū. ex q̄ seq̄tur q̄ cubit⁹ ipsi⁹ og continebat ccxl. pedes cōes �fm p̄dictā fictionē vel ad minus clxxx. ꝛ p ꝓns lect⁹ ei⁹ novē cubitoꝝ ꝓtinebat nonies tm̄ in longitudīe: qō includit maximā absurditatē: qz nō posset fieri lect⁹ ferreus tāte longitudinis ꝛ latitudīs cozrespōdent̄: nec inuenirēt tanta materia ferri: nec artifex q̄ faceret: nec eēt verū qō ꝺz in textu: Et mōstrat̄ lect⁹ ei⁹ ferre⁹ q̄ ē in rabath filioꝝ āmon. i. in tali ciuitate: qz magnitudo p̄dicti lecti fere occuparet locū vni⁹ magne ciuitatis. ꝛ iō dicendū q̄ hic accipit̄ cubit⁹ vsual⁹ ꝛ cōis q̄ ꝓtinet duos pedes cōes: vl̄ ad min⁹ pedē ꝛ dimidiū. Exq̄ ptz q̄ lect⁹ ipsi⁹ og erat bñ magn⁹ cōtinēs novē cubitos lōgitudīs. i. xviij. pedes cōes ꝫm cōiozē opionē de magnitudīe cubiti: vel. xiij. pedes cū dimidio ꝫm aliā. Moralit̄ og q̄ interp̄tat̄ ꝺgregās significat pctōrē q̄ sibi ꝺgregat iniq̄tatē. ꝫm qō ꝺz Psa. xl. Coz ei⁹ ꝺgregabit iniq̄tatē sibi: qz ꝫm Grego. Pctm̄ qō p pniam nō diluit̄: moꝝ suo pondere ad aliud trahit. Lect⁹ enī sunt allicietia ad pctm̄ ꝛ detinētia in ipo: sicut in lecto in q̄ iacet ꝓstrat⁹. hz aūt. ix. cubitos longitudīs: ꝛ q̄ttuoꝝ latitudīs: exēplū in pctō carnis: ꝛ sic pōt intelligi de alijs. Prim⁹ cubit⁹ lōgitudīs ē i esc⁹. scōus in poculis. tertiꝰ in spectacul⁹. q̄rtus in cantilenis dissolut⁹. quintus in suauitate aromatū. sext⁹ in multiplicitate donoꝝ gratis datoꝝ. septim⁹ in mollicie lectoꝝ. octau⁹ in applausu socioꝝ. nonus in turpi vsu mulierū. Latitudinis vero ꝓmus cubit⁹ est delectatio. scōus est ꝺsensus. tertiꝰ operatio. q̄rtus ꝺsuetudo: ꝛ q̄n interuenit incozrigibilitas ꝛ obstinatio tūc ē lect⁹ ferre⁹. c Terrāq̄ posse. Hic ꝺñr recolit̄ p̄dicte terre acq̄site distributio q̄ assignata fuit duab⁹ tribub⁹ ꝛ dimidie: vt pleni⁹ ꝓtic̄t Nu. xxxij. ꝛ ꝑ est qō ꝺz: Et ciuitates illi⁹ ꝺedi ruben ꝛ gad ꝛc. ꝛ ptz lr̄a vsq̄ ibi:

Et terminos

℣ populus ad terrã fluentẽ lacte ⁊ mel/
le nõ põt venire: nec verbũ factũ car/
1.Cor.2.d nẽ cognoscere. Animalis enĩ nõ pcipit
que sunt spũs dei: sed cõparat iumen/
tis insipientib⁹ ꝑ quib⁹ hereditatem
accipit extra iordanẽ terrã .s. duoꝝ re
gũ. Non enĩ potuit moyses nisi duos
tm̃ interficere reges: qꝝ terrã habẽti/
bus pecora multa diuideret. Jesus di
uisit terrã his q̃ trãsierũt iordanẽ. ha/
bentib⁹ q̃dẽ pecora: sed nõ tanta q̃ re/
tineant eos vltra iordanẽ: sed cũ ipsis
mulierib⁹ ⁊ infantib⁹ ꝓtendũt trãsire
⁊ ad patriã puenire. a ℣recipe io
Allego. sue ⁊ corro. eũ ⁊c. Allego. Magna di/
spensatione dei factũ est: ne moyses q̃
est typus leg⁹ introduceret ꝓplm̃ ĩ ter
Deu.7.c rã ꝓmissiõis: qz lex neminẽ ad pfectũ
adduxit. Josue aũt typus xpi q̃ salua
tor interptat. Christ⁹ enĩ ꝓplm̃ suũ sal
uauit: ꝓuenięter dux ⁊ ꝓnceps ĩ terrã
ꝓmissionis introduxit. ℣ Nõ ad/

Nico.de lyra

a Et terminos cenereth. nomẽ ẽ la/
ci magni ꝑ quẽ trãsit iordanis fluui⁹:
⁊ vocat̃ in euãgelio mare cenereth a
quadã villa sic notata sup litus eius
sita. ⁊ mare tyberiadis a quadaꝝ alia
ciuitate sita in ei⁹ litore. ⁊ mare gali/
lee qz est iuxta galileã regionem.
b Usqꝫ ad mare deserti. qđ est salsis
simũ: nomẽ ẽ alteri⁹ laci in q̃ cadit ior/
danis fluui⁹: ⁊ est ĩ loco vbi subuerse
sunt q̃ndã ciuitates: de quaꝝ subuersi
one hr̃ Hen̄. xix. ⁊ de isto lacu dictum
fuit Au. xxiij. Vocat̃ aũt mare more
hebraici ꝓmõis ꝓm quẽ q̃libꝫ ꝓgrega/
tio aquaꝝ notabil⁹ mare vocat̃. ꝓm il/
lud Hen̄. j. Cõgregatiõesqꝫ aq̃ruꝫ ap/
pellauit maria. c Expediti ꝓcedi/
te. Hoc dr̃ viris bellatorib⁹ duaꝝ tri/
buũ ⁊ dimidie q̃ tã habebãt terraꝫ as/
signatã: ⁊ ciuitates muratas in q̃bus
reliq̃ũt vxores suas ⁊ paruulos ⁊ fa/
milias: ⁊ lõ poterãt ꝓcedere ad bella
magis expedite q̃ꝫ alij q̃ ducebãt secũ
vxores suas ⁊ paruulos ⁊ familias.
d Josue q̃ꝫ. Postq̃ꝫ explicauit bñfi/
cia ꝓtita in bellis ꝓteritis. hic oñr ex
plicat bñficia ꝓbenda ĩ bellis futur⁹:
⁊ ꝫ totũ fit ad inducendũ filios israel
ad dei reuerẽtiã ⁊ obseruantiã legis:
⁊ diuidit̃ in partẽ ꝓncipalẽ ⁊ inciden/
talẽ. scđa ibi: ℣recatusqꝫ sum. Circa
primũ moyses ex victoriis diuinit⁹ cõ
cessis filijs isrl̃ de ꝓterito: assecurat de
ꝓcedẽdis in futuro: qz ꝓm q̃ dicit bea
tus Grego. ℣reteritarũ rerũ exhibi/
tio futuraꝝ est certitudo. ⁊ ptz littera.
e ℣recatusqꝫ. Hec ẽ pars incidẽta/
lis: ex ꝫ enĩ q̃ moyses ex dĩ adiutorio
duos reges debellauerat ⁊ terrã eorũ
distribuerat: vt ꝓdictũ est: opinat⁹ fu
it q̃ verbũ dñi sibi dictuꝫ Au. xx. s. q̃
nõ intraret terrã ꝓmissiõis nõ eẽt ver
bũ snie diffinitiue ꝫ mag⁹ cõminatio/
nis: qđ freq̃nẽ retractat̃: sic illud Jo
ne. ij. Adhuc. xl. dies ⁊ nineue subuer
tẽt: lõ orauit dñm vt trãsiret iorda/
nẽ ⁊ videret terrã ꝓmissiõis ac diui/
deret. et ꝫ est qđ dr̃: f Dñe deꝰ tu
cepisti oñdere seruo tuo. i. mihi moysi.
g Magnitudinẽ tuã. in op⁹ mira
biliũ. h Manũq̃ fortissimã. in de
bellatione duoꝝ regũ. i Trãsibo
igit̃ ⁊c. i. ꝫ peto ex tua gr̃a. k Et
montẽ istũ egregiũ ⁊ libanũ. Ra. Sa.

℣ dicit q̃ ꝑ

quoq̃ dedi galaad ⁊ tribub⁹ ru/
ben: et gad dedi terram galaad
vsqꝫ ad torrentẽ arnon medium
torrentis ⁊ ꝓfiniũ vsqꝫ ad torrẽtẽ
iaboch qui ẽ termin⁹ filioꝝ ãmõ:
⁊ planiciẽ solitudinis atq̃ iorda
nẽ: ⁊ terminos cenereth vsqꝫ ad a b
mare deserti qđ est salsissimuꝫ ad
radicẽ mõtis phasga cõtra orien
tem. ℣ręcepiq̃ vobis in tempo/
re illo dicẽs: Domin⁹ deꝰ vester
dat vobis terrã hanc in hęredita
teꝫ: expediti ꝓcędite fratres ve c†
stros filios israel. Omnes viri ro
busti absq̃ vxoribus ⁊ paruulis †
atq̃ iumentis. Noui enĩ q̃ plura
habeatis pecora: ⁊ in vrbibus re
manere debebunt quas tradidi
vobis donec requiꝫ tribuat do
minus fratribus vestris sicut vo
bis tribuit: ⁊ possideant ipsi etiã
terram quã daturus est eis trãs
iordanem. Tunc reuertet̃ vnus/
quisq̃ in possessionẽ suam quam
dedi vobis. Josue quoq̃ in tem d
pore illo ꝓcęcepi dicens: Oculi
tui viderunt quę fecit dominus
deus vester duobus his regib⁹:
sic faciet omnibus regnis ad quę
transiturus es. Ne timeas eos:
Dominus enim deus vester pu/
gnabit ꝓ vobis. ℣recatusqꝫ e
sum dominuꝫ in tpe illo dicens:
Domine deus tu cepisti ostende f
re seruo tuo magnitudinem tuã g
manumq̃ fortissimam. Necq̃ enĩ h
est alius deus vel in cęlo vel in
terra qui possit facere opera tua:
⁊ cõparari fortitudini tuę. Trãs/ i
ibo igitur ⁊ videbo terram hanc
optimam trãs iordanem: ⁊ mon k
a ꝫ montem libanum. s. hic est mons phenicis ter
minus indee contra septentrionem.
tem istum egregium et libanum.
Iratusqꝫ est dominus mihi ꝓ/ l
pter vos: nec exaudiuit me ꝫ di/ m
xit mihi: Sufficit tibi: nequaq̃ vl
tra loquar̃ de hac re ad me. Ascẽ n
de cacumẽ phasgę: ⁊ oculos tuos o
circumfer ad occidentem ⁊ ad aq̃
lonez austrumq̃ ⁊ orientẽ ⁊ aspi
ce: Nec enim transibis iordanem
istum. ℣ręcipe iosue et corrobo/ p q
ra eũ atq̃ cõforta: qz ipse ꝓcedet
populũ istũ: ⁊ diuidet eis terram
quam visurus es. Abansimusqꝫ
in valle cõtra phanũ sogor.

dicit q̃ ꝑ montẽ hi c intelligit̃ hierlm̃ q̃ ꝑ parte ꝓncipali erat sita in mõte: ⁊ ꝑ libanũ ipm̃ tẽplũ qđ fuit factũ de li/
gnis libani: vt hr̃. iij. Reg⁹. v. ꝫ ꝫ nõ
videt̃ vez: qz moyses nõ petebat visi/
onẽ spũalẽ terre sed corpalẽ: vt mani/
feste ptz ex textu. tẽplũ aũt nõ fuit fa/
ctũ vsqꝫ ad tpa Salomonis: ⁊ lõ vsqꝫ
tũc videri nõ poterat visione corpali:
⁊ lõ dicẽdũ q̃ ꝑ montẽ ⁊ libanũ intel/
liguñt duo ꝛmini terre ꝓmissiõis ꝛm
ei⁹ longitudinẽ: qz mons ĩ q̃ ẽ ascẽsus
scorpionis ẽ in termiõ australi ⁊ liba/
nus ĩ termiõ aq̃lonari: ⁊ ꝑ ꝫ intelligi
tur petita visio locoꝝ intermediorũ.
l Iratusqꝫ ẽ mi. do. ꝑ. vos. istud re/
ferẽt̃ ad pcm̃ moysi ĩ aq̃s cõtradictio/
nis: qđ hr̃ Nu. xx. cui⁹ peccati occasio
fuit malicia ꝓplꝰ: vt. s. dictũ ẽ ca. j.
m Nec exau. me. verbũ suum retra/
ctãdo ꝛm magꝰ ꝓfirmãdo: q̃ntũ ad ꝫ q̃
terrã nõ intraret: ꝓcessit tñ q̃ eã ab ex
tra miraculose videret. vñ subditur:
n Ascẽde cacumẽ phasge. nomẽ est
mõtis. o Et ocu. circũfer. ad occi/
en. ⁊c. Nõ accipiẽt hic occiẽs ⁊ occidẽs
auster ⁊ aq̃lo ꝑut sunt termini totius
terre habitabil⁹: qz sic ñ fuit oñsa moy
si: sed ꝑut significãt termios ẽre ꝓ/
missiõis: qz moyses vidit oculꝰ corpali
bus totã terrã ꝓmissiõis a termio ei⁹
australi vsqꝫ ad aq̃lonarẽ: ⁊ ab occiẽta
li vsqꝫ ad occidẽtalẽ. p ℣recipe io
sue. vt recipiat regimẽ ꝓplꝰ ⁊ labores ĩ
acquirẽdo terrã ⁊ diuidẽdo. q Et
corroboza eũ atq̃ ꝓforta. timebat enĩ
iosue ne sicut moyses mgr̃ su⁹ ab ingres
su terre ⁊ ei⁹ diuisiõe fuerat impedit⁹:
ita ⁊ ipe q̃ nõ erat tãte pfectiõis mlto
forti⁹ impediret̃. ⁊ lõ dñs voluit eum
assecurare de trãsitu ⁊ diuisiõe. iõ seq̃/
tur: Ipe ꝓcedet ꝓplm̃ istum et diuidet
eis terram ⁊c. Ca. III D

Moraliter.

† Jair filiꝰ manasse ⁊c.
℣er manassen q̃ interptatur oblitio
ꝓuenięter significari põt ꝓmus pr̃ali
cui⁹ religiõis approbate: vt beat⁹ Au
gustin⁹: beat⁹ bñdict⁹: beat⁹ Franci/
scus ⁊ sic de alijs. quã q̃libet ingredi/
ens obliuisci dr̃ ꝓplꝰ sui et dom⁹ patr̃
sui. ꝑ Iair vero q̃ interptat̃ vigilãs vl̃
illuminatio: significat̃ q̃libet bon⁹ re
ligiosus q̃ sui pr̃is exemplo vigilat ad
ꝓficiendũ in scia ⁊ vita: ⁊ iste obtinet
regionẽ argob: q̃ interptat̃ maledictio
⁊ sublimitas. ideo significat excellen/
tiam supboꝝ maledictã. Job. v. Vidi
stultũ firma radice ⁊ maledixi pulchri
tudini eius. Dis aũt supb⁹ est stult⁹
cui⁹ etymologia est statu altus. Jair
aũt obtinet argob. i. excellentiaꝫ sup/
boꝝ q̃ũ bon⁹ religiosus verbo ⁊ exẽ/
plo supbos reducit ad humilitatẽ bo
norum: ⁊ sic vertit noia eorũ vocans
eos auoth iair. i. villas iair: quia facti
sunt habitacula dei q̃ habitat in mẽti
bus humiliũ. Esa. lxvj. Sup quẽ req̃/
escet spũs meꝰ nisi sup paupez ⁊ ꝓtri/
tũ ⁊ tremẽtẽ ꝫmones meos. Ubi vero
trãslatio nr̃a hz paupez: alia trãslatio
hz humilẽ: ⁊ idẽ significat. Nã Mat.
v. bũiles dicunt̃ paupes spũ. i. nõ ha/
bẽtes inflatũ spm̃: vt exponit Aug⁹.
c† ℣recedite frẽs ve. fi. isrl̃. tales enĩ
religiosi ad edificatiõez alioꝝ apti ad
ꝓdicãdũ ⁊ ofessiões audiendũ a suis
supioꝛib⁹ sẽ mittẽdi. † Absq̃ vxoꝛi/

℣ bus ⁊ paruulis

als anothi air.

bus ⁊ paruul' ⁊ iumēt'.p vxores itelligunt carnales:q̄ q̄uis sint litterati:nō tñ sunt inter seculares mittēdi:qz plus nocerent mala vita q̄ ꝓficerēt doctrina:eo q̄ in moralib⁹ magis mouēt facta q̄ verba. Per paruulos aūt intelligunt nouicij vel de nouo ꝓfessi q̄ nō sunt adhuc bene firmati:⁊ isti silr nō sunt mittēdi. Per iumēta vero intelligunt frēs simplices ⁊ illitterati.q̄ ꝓpter defectū scie nō sunt ad p̄dicandū apti.

In ca.iij. vbi dicit' in postilla: Transibo igit' ⁊ videbo terram hanc optimam ⁊c.

Additio. Si visio terre ꝓmissiōis q̄ moyses petebat a deo intelligat de visione corpali tñ nō modice admiratiōis dignū videt cur moyses q̄ tante pfectionis erat vt de eo diceret: Qui in oīi domo mea fidelissimus est:⁊ palā ⁊ nō p enigmata ⁊ figuras dīm videt.ſ. Numc.xij.cū tanta affectiōe ⁊ tam ardēti instātia peteret videre a deo terrā illā trans iordanē:⁊ montē illū egregiū nō transiret iordanē:p̄sertim cū ad h̄ impetrāduz ducat memoriā maximorū operū q̄ deus sibi ostēderat.ad hoc cū dicit: Tu cepisti oīdere seruo tuo ⁊c. Nec enī alius de⁹ in celo et in terra qui posset facere opa tua:in quo videt maxime magnificare huiusmōi petitionē quasi coequādo eam bis potissimis:quia tam de⁹ sibi oīderat:cū tñ inter illa sit modica vel nulla comparatio. Mā prima magnalia q̄ moysi fuerūt ostensa de q̄bus hic fit mētio ptinebāt ad oīpotentiā diuinā et ad magnam ꝓuidētiā dei vtilitatē:sicut redēptio egyptiaca:⁊ datio legis ⁊ deductio p desertū ⁊ huiusmōi. Qz aūt moyses trāsiret iordanē ⁊ videret illā terrā corpaliter nihil hoz̄ sile vel equale includit. Ad quod quidā expositores hebreoz̄ dicūt q̄ hoc faciebat moyses vt ꝓpls ille magis diligeret terrā illā cuius visio tam desiderabilis erat a viro tante pfectiōis:sed hoc nō videtur incōueniēt dictū:qz si sic moyses h̄ petebat p modū fictionis vt ꝓpl'o hoc oīderet:nō q̄ in corde sic h̄ret qđ non ptinet ad virū dei:vñ videt aliter dicendū q̄ moyses desiderabat illam terrā videre ex deuotione quā habebat ad illa q̄ fuerunt ibi facta.ſ.immolatio ysaac:que fuit celebrata in monte morie vbi deus ꝓcessit ⁊ iuramēto solēnissimo firmauit:q̄ in semine abrae.i.christo benedicerent' oīes gentes:ꝓut fuit large ostēsum.ē.Heñ.xxij.in additione.iiij.⁊ ideo fecit hic mentionem de monte dicens:Et montē istum egregium:⁊ qz ex fide etiam cognoscebat:q̄ in illo monte postq̄ ibi templū fuisset edificatum de lignis libani erat offerēdus christus ⁊ doctrinā salutis ibi docturus.ideo fecit mentionem de libano dicēs:Montem istum egregiū ⁊ libanū:⁊ generaliter desiderabat terram totam videre:vt patet in littera:quia per totā terrā ꝓmissionis.ſ.iudeā:galileā ⁊ trans iordanē christ⁹ ingressur⁹ erat predicando ⁊ docendo ⁊ mirabilia faciendo:vt in hist'oꝛijs euangelistarum satis patet. Unde moyses ⁊ si videre petebat corpoꝛalem visionem terre:hoc tamen erat ꝓpter visionem spiritualem supradictā. Mimirū si ratione huius deuotionis moyses petiuisset videre terram illam:quia etiā hodie fideles christi videmus in longinquas regiones peregrinari:vt loca sancta visitent:sed deus vt suam iusticiaz ostenderet: etiam circa sanctos noluit sibi concedere illam visionem de propinquo:sed tñ a longe dicens: Ascende ad cacumen phasge ⁊ oculos circumfer ad occidentem ⁊c. In viris enim perfectis modica exercitatio corpoꝛis in rebus ad deuotionem excitantib⁹ tantum operatur:sicut talium magna exercitatio in minus deuotis.nam ſm philosophū: Actiuoꝛum actus est ſm dispositionem passi. Est etiam hic alia ratio que habetur in Glo.vbi sic dicitur: Magna dispensatione factum est: vt moyses qui est typus legis non introduceret populum in terram promissionis: quia lex neminem ad perfectum adduxit. Sed Josue typus christi qui saluatoꝛ interpretatur:tanq̄ dux ⁊ princeps populum in terram promissionis introduxit. Hec in Glo. Que quidem expositio licet allegoꝛica sit:multum tamen coꝛresponder litterali: vt patet consideranti.

Glo.ordi.

Ga Non addetis ad verbum. Docet normā eq̄tatis ⁊ oēm beresim pcutit. Uetat enī recte doctrine aliq̄d praue intentiōis addere: vel aliq̄d veritat' subtrahere. Uia enī regia incedēdū est:ñ ad dexterā vel ad sinistrā. Quia recte vie dñi:⁊ iusti ambulabūt in eis. Silr ait Jobes: Si q̄s apposuerit ad hec:apponet de⁹ sup illum plagas scriptas i libro isto. Si q̄s diminuerit:auferet de⁹ partē ei⁹ de libro vite. b Hec ē alia natio tā grādis dignitate.ſ.donoꝛ:non multitudie ꝓpłoꝛ. Hec enī gens iudeoꝛū numero vincebat alias gētes aut potētia:sed patrū p̄rogatiua:⁊ dignatione diuina. Que viderūt

Osee.14.d
Apo.22.d
Ibidem.

Nico.de lyra

a Tnunc isrl. Postq̄ Ca.IIII
c moyses induxit ꝓpłm ad dei reuerentiā t legī obseruantiā.hic ꝓnter incipit explicare legē ⁊ explanare:⁊ p̄mo replicat explanādo legī dationē.scō legē ipaz.ca.v. Adhuc circa primū p̄mo p̄mittit dicta explanatio.scō iferī intēta ꝯclusio.ibi: Ista est lex. Pria in duas:in partē p̄ncipalem ⁊ incidētalē.scōa ibi: Tūc separauit. Circa p̄mū describit p modum replicatiōis ⁊ explanatiōis legī eminentia.scō legislatoꝛis.ibi: Hec est alia natio ⁊c. Eminentia vero legis primo oīdit ex effectu q̄ est ꝓlongare vitā ⁊ multiplicare possessionē tpalem:si lex obseruet.⁊ h̄ est qđ dr: Ut faciens ea vivas ⁊ ingredies terrā possideas.secūdo ex ei⁹ pfectiōe.cū dr: b Nō addetis ad verbū ⁊c. illud enī pfectū est qđ nō hz aliq̄d ꝰpfluū aut diminutū. Considerandum tñ q̄ hic p̄hibet additio deprauans intellectū legis:nō autem additio declarans aut illucidās. ſm q̄ scribitur Eccī.xxiij. Qui elucidant me vitā eternā habebūt. Qz aūt obseruantia

Nico.de lyra

legis ꝓlonget vitā:oīdit p h̄ q̄ violatoꝛes legī p idolatriā fuerāt oīes mortui:⁊ obstinātes cā adhuc erāt vivi.⁊ h̄ est qđ dr: Oculi vri viderūt ⁊c. ⁊ ptz lra. De idolatria aūt p̄dicta et morte idolatraꝛ dictū fuit Nu.xxv. tertio oīdit eminētia legī ex ei⁹ cōditiōe.cū dr: c Nec ē ei vra sapia.i. sapida scia q̄ inducit ad dei amoꝛez. Sapia aūt h̄oꝛ magī inducebat ad elatiōis tumoꝛē. d Et intellect⁹ corā ꝓpłis.intellect⁹ ꝓprie dr habit⁹ p̄ncipioꝛ de q̄rū veritate nō est hesitatio.⁊ p hūc modū lex divina vocatur intellectus:quia eius veritas est certissima certitudine adhesiōis:licz nō certitudine euidētie. Item sicut ea q̄ manifeste sequūtur ex principijs p se notis:absq̄ hesitatiōe tenent' p se vera.q̄ aūt repugnāt repudiant' tanq̄ falsa:sic ea q̄ sequunt' ex divina lege debēt tanq̄ ꝛa approbari:⁊ q̄ repugnāt tā q̄ falsa repudiari. e Hec est alia natio. Hic replicat' explanando eminētiaz legislatoꝛ':q̄ potissime apparuit i datiōe legī:quā q̄dez eminētiā q̄ttuoꝛ oīdūt q̄ p̄rio sigillatim explicant'.scō vt melius cōmēdent' mēoꝛie insimul breui⁹ replicant'.ibi: Interroga de dieb⁹ antiq̄s. Illoꝛuz aūt q̄ttuoꝛ p̄mū ē benignitat' amoꝛ. scōm p̄tātis terroꝛ.ibi: Me obliuiscaris.tertio pietat' dulcoꝛ.ibi: Uos ātem tulit.q̄rtū seueritat' rigoꝛ.ibi: Caue ne q̄n obliuiscar'. Primū aūt oīdit p h̄ q̄ dñs filijs isrl familiariter ꝓdescēdebat:vt ptz in descēsu māne q̄tidie:⁊ in ꝓpłi allocutiōe in legī datiōe ⁊ ceteris alijs bñficijs.⁊ h̄ est qđ dr:

a† Tnūc isrl audi Ca.IIII
e p̄cepta ⁊ iudicia q̄ ego doceo te:vt faciēs ea vi/
uas:⁊ ingrediēs possideas t̄rā quā dñs de⁹ patrū vroꝛ datur⁹ est vo

a ſ Sicut scribe ⁊ pharisei:q̄ ꝓpter traditiōes suas reliquerūt p̄ceptū dei. b ſ Non ꝓhibet verā ⁊ veritati addere:sed falsitatē oīno remouet.

a bis. Non ăddetis ad vărbum qđ b
vob loquoꝛ:nec auferet' ex eo. Custodite mādata dñi dei vri q̄ ego p̄cipio vobis. Oculi vri viderūt

a ſ idolum āmonitarum.

oīa que fecit dñs ꝓra beelphegoꝛ quomō contriuerit omēs cultoꝛes eius de medio vri. Uos autem qui adheret' domino deo ve

ſ vita eterna.

stro:viuitis vniuersi vsq̄ in p̄sentē diem. Scitis quia docuerim vos p̄cepta atq̄ iusticias:sicut mandauit mihi dominus deus meus: sic facietis ea in terra quā possessuri estis:⁊ obseruabitis ⁊ implebitis ope. Hec est enim vestra sapi/ c
entia ⁊ intellectus coraz ꝓpłis:vt d
audientes vniuersi p̄cepta hec dicant: En populus sapiens ⁊ intel
b ligēs:gens magna. Hec ē alia na/ e

Hec est alia natio tā grādis:nō numero vel corpali q̄ntitate: sed dignitate:qz multe alie natiōes fuerunt maioꝛes in fortitudine ⁊ multitudine:sed ista fuit dignioꝛ aliis inq̄tū accepit legē diuinit⁹ datā disponentē ad xp̄m:qui erat nasciturus ſm

carnem ex

Que viderunt. Visus inter omnes sensus obtinet ꝑncipatum. ideo ꝓ omni sensu ponitur. b Sculptaz simi litudinē. Aug⁹. Forsitan bis duobus vocabulis vnā rem significauit. Vel similitudinē vocauit statuā: vel simulacrū non ex alicui⁹ hominis liniamentis imitādo exꝑssū. Qđ enim tali expressione fit: imaginem dici nemo dubitauerit vt sit oīs imago similitudo: ꝙ non conuertitur. In geminis enim similibus: similitudo ē cuiuslibet in altero: non imago: ſz si patri similis sit fili⁹ recte imago dicit: vt sit pater ꝓtotypus .i. ꝑma figura: vnde illa imago expressa videatur. Harū imaginū alie sunt eiusdem substantie vt filius: alie non: vt pictura. Vñ illud qđ
Deū.1.d scriptuz est: Fecit deus hominem ad imaginē suam: sic intelligēdū est: vt nō sit eiusdez substātie imago: que facta ē. Si enī eiusdem esset: nō facta ſz genita diceret. Qz Xo non addidit: et similitudinez: sicut supius. ideo factum videt: qz vbi imago ibi et similitudo. Vñ et hic moyses similitudinē et imaginez fieri ꝓhibet. In decalogo aūt nullā faciendā eē similitudinē dicitur: nec imago memozatur. Si enim non sit similitudo nec imago. Quoniam si imago: et similitudo. Veniēs vbi ꝓhibuit similitudinem et imaginem: Homines itelligi voluit: vbi similitudo fieri potest: non huius aut illius ꝓprie: sed cuiuslibet: et imago. i. huius ꝓprie vel illius hominis. Cum Xo de irrationabilibus animantib⁹ diceretur: solaz similitudinē dixit: Nemo enī vnuz canē sibi cōstituit: vel huiusmodi: quē intuens imaginez pingat vel fingat: qđ de hominib⁹ vsitatum est. c Qui sub terra mozāt in aqs ꝛc. Aug⁹. An aquam terrā intelligi voluit: ꝓpter tractabilez cozpulētiā:
Deū.1.a sicut ibi: Fecit deus celum et
Ps. 120. terram. et ibi: Auxilium meū a dño q̄ fecit celū et terrā. An ideo dictum ē sub terra: quia nisi aquis terra superioz eēt: habitari ab hominib⁹ et animalia terrena nō posset habere. d Que creauit do. de⁹ ꝛc. Aug⁹. Non ita dictuz est tanq̄ deus ꝑceperit ea a cunctis gētibus coli: a solo populo suo nō coli: sed q̄ prescierit gentes culturā exhibituras: et tamē ꝑsciens creauerit: populum Xo suum futurū esse q̄ ista non coleret. Vel intelliga-
Deū.1.d tur vsus: qui cōmēdat in Genesi vt sint in signis et temporibus et diebus et ānis: quem vsum cōmunē habet ꝓpls dei cum omnib⁹ gentibus: ſz non cultū quē habēt alie gentes.

Sculptam

tio tam grādis quę habeat deos ap a
ſ Manifeste operādo: ꝙ signa et ꝓdigia auxiliādo.
ꝓpinquātes sibi: sicut deus noster b
adest cūctis obsecrationibus nostrꝛ. Quę est enī alia gens sic inclyta vt habeat cerimonias iustaq̄ iudicia: et vniuersam legem quam ego ꝓponam hodie ante oculos vestros? Custodi igitur temetipm: et animā tuaz
a sollicite: Ne obliuiscaris verboz̄ q̄ c
ſ intellexerunt.
viderunt oculi tui: et ne excidant de cozde tuo cūctꝛ diebus vitę tuę. Docebis ea filios ac nepotes tuos: dīē in quo stetisti cozā domino deo tuo in oreb: quando domin⁹ locutus est mihi dicēs: Cōgrega ad me populū vt audiat sermones meos: et discat timere me omni tempoze quo viuūt ī terra: doceātq̄ filios suos. Et accesſ hyperbole.
sistis ad radices mōtis q̄ ardebat vſ
ſ aereum qđ aqua diluuij occupauit.
q̄ ad cęlum: erantq̄ in eo tenebrę et nubes et caligo. Locutusq̄ est dominus advos de medio ignis. Vocem
a ſ ne. ſ. volēs imitari sculpēdo facere idolum tibi.
verboz̄ eius audistis: et fōzmam penitus non vidistis. Et ostēdit vo/ b
bis pactuz suum qđ ꝓcepit vt faceretis: et decē verba q̄ scripsit in duabus tabulis lapideis. Mihiq̄ māda uit in illo tēpoze vt docerem vos cerimonias: et iudicia quę facere deberetis in terra quā possessuri estis. Cu e
stodite igitur sollicite animas vras. Non vidistis aliquaz similitudinem f
in die qua locutus est dominus vobis in oreb de medio ignis: ne forte
b decepti faciatis vobis sculptā simi/
ſ hoc de hominibus.
litudinem aut imaginē masculi: vel
ſ hoc de animalibus.
fęminę: similitudinez omniū iumentoz̄ quę sunt super terram: vel auiū sub cęlo volātiū: atq̄ reptilium quę
c mouētur in terra: siue pisciū qui sub
a ſ ne in celo vidisti similitudinē ne ꝛc.
terra mozātur in aquis: nē forte oculis eleuatis ad cęlum videas solē et lunā et omnia astra cęli: et erroze de/
ſ alij distribuit.
d cept⁹ adozes ea et colas quę creauit g
ſ in vsum.
dñs deus tu⁹ in ministeriuz cunctis gētib⁹ quę sub cęlo sūt. Vos aūt tu/ b
lit domin⁹ et eduxit de fornace ferrea egypti: vt haberet populum hereditariū sicut est in ꝓsenti die. Iratus i k
q̄ est domin⁹ cōtra me ꝓpter sermo/

carnem ex iudeis in quo cōsistebat maxima dignitas illius populi. a Que habeat deos appropinquātes sibi. i. cōdescēdentes. et dicit deos in plurali. qua alie nationes colebant pluralitatē deoz̄um. B
b Sicut deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. Iz enim demones in idolis gentiū aliquādo darent eis respōsa hoc tamē erat raro: erāt etiā illa responsa obscura et ambigua et ꝓ ꝓsequens decepti va: sicut illō: Dico te Eacida romanos vincere posse. per qđ decept⁹ pugnauit cōtra romanos et fuit deuict⁹. posse enī vincere: poterat referri ad ipm vel ad romanos: et ipse retulit ad se: qđ ad romanos ſ mveritatē erat referendū. verba aūt dñi semp sunt vera et nullo modo deceptiua. familiaritas aūt quā ostendit deus filijs israel in veteri testamento fuit figura illi⁹ maxime familiaritatꝛ quaz nobis ostēdit in beneficio sue incarnationis: de qua habetur Joh. j. Verbum caro factuz et habitauit ī nobis ꝛc. et qz diuina familiaritas requirit mundiciā cozdis et cozporis. ideo cōcludit: Custodi igit temetipm et aiam tuam sollicite. et sequitur: c Ne obliuiscaris. Hic consequenter ostenditur sue potestatꝛ terroz: qz sicut amoz attrahit ad bonum: ita terroz retrahit a malo. et ideo sicut in datione legis alloquēdo populū ostendit eis sue benignitatis amozē: ita ꝓ signa terribilia que tunc fiebant scz tonitrua et cozuscatiōes et similia: incussit sue potestatis timozem. et primo ostendit ꝓposituz. secō ex hoc infert cozrelariū. ibi: Custodite igitur. Circa ꝑmū dicitur: Ne obliuiscaris verboz̄um que viderunt oculi tui. de quibus dicit Exo. xx. Cunct⁹ autem populus videbat voces et lampades et sonitum buccine montēq̄ fumantē et ꝓterriti ac pauoze concussi ꝛc. et hoc est qđ subditur: Et discant timere me. Sequit:
d Et ostendit vobis pactum suuz. i. legē q̄tum ad decem precepta que dedit īmediate. et q̄tum ad alia precepta que dedit mediante moyse. et patet littera. e Custodite igit. Hic ꝓsequenter cōcludit cozrelariū. s. q̄ latria soli deo sit tribuēda: ꝙ hoc q̄ in datione legis nō apparuit figura alicuius creature viuentis. et hoc est q̄ dicit: Custodite igit sollicite animas vestras ſz a cultu idolatrie. cui⁹ causa subditur: f Non vidistis aliquā similitudinem. et isto ꝑmo ꝓhibet latriam impēdi creature viuentis sub celo. cum dicit: Ne forte decepti faciatis vobis sculptam imaginem ꝛc. secūdo cozpoz̄ib⁹ celestib⁹. cum dicit: Ne forte eleuatis oculis ad celum ꝛc. et subditur causa cum dicitur:
g Que creauit dñs de⁹ tuus ī mi. cūctꝛ gen. et ideo si creature humane nō debet impendi latria: multo minus cozporibus celestibus que ꝓpter hominē sunt facta: vnde et motus celi ad cōpletionem numeri electoruz ordinat. et ideo ipo completo cessabit. vñ habet Apoc. x. Jurauit p viuentem in secula seculoz̄: q̄ tempus amplius nō erit. h Vos autē tulit. Hic aūt describit in legislatoze pietatis dulcoz: ꝙ ꝓ q̄ filios isral sua mera pietate eduxit de egyptiaca seruitute. et ꝓ ē qđ ꝛc: Vos aūt tulit dñs et eduxit de fornace: qz ad lram coquebāt lateres ī fornace. Ferrea. qz illa seruit⁹ erat durissima: vt habet Exo. j.
i Vt haberet ꝓpm hereditariū. i. īmobiliter sibi adherentē: sicut hereditas ē possessio īmobilis. k Iratusq̄ dñs cōtra me ꝛc. ꝓ addidit moyses ad ostendēdū q̄

G a Sculptam siłitudinem. Aug⁹. Hic generaliter loquēs siłitudinē posuit: imaginē tacuit: qz si nulla siłitudo: nec imago. b Celū ꝛ
D terrā. Methonomicos: per id qđ ꝓtinet: id qđ cōtinet significat. c Nouissimo aūt. Cōuersionē israelis ad fidē xp̄i p̄nunciat vt postq̄ Rom.11.d plenitudo gentiū ītrauerit: omnis israel saluus fiet.
d A sūmo celi ꝛc. Aug⁹. Cur non dixerit similiter a sūmo terre vsq; ad sūmuz terre. difficile ē dinoscere: sicut ꝛ in euāgelio vbi dicit: mat.24.c. Congregabunt electi a sūmis celoꝝ vsq; ad termios eoꝝ. Sed forte hic intelligi voluit: nec in boibus nec in angelis auditum esse: qđ in populo factuz ē: sicut sequētia demonstrāt. Sed quō intelligeret illud in euāgelio a summis celoꝝ vsq; ad terminos eorum: cū hoc de nouissima electoꝝ ꝓgregatiōe dicat: ℣ Dñs deus

E Ni.de lyra

debebant eē multum grati deo eo qđ faciebat eis beneficū qđ moysi negauerat: introducēdo eos in terrā promissiōis. ꝛ ptz lr̄a. a Caue ne qñ. Hic ꝓfiter circa legislatorē describit seueritatis rigor: ne rōne sue pietatis insolescerent ꝛ ad idolatriā declinarēt. ꝛ ħ ē qđ ör: Caue ne qñ obliuiscaris pacti dñi. i. legis q̄ p̄mo precepto ꝓhibet idolatriam.
b Quia dñs deꝰ tuꝰ ignis ꝓsumēs ē. i. acriter puniēs: sicut ignis inter elemēta est magis actiuꝰ. ꝛ qz ista pena non solū erat eis inferēda ꝑ etiā posteris eorū si ad idolatriā declinarent. ideo subdit: Si genueritⁱ filios ꝛc. Sequit: c Testes inuoco hodie celū ꝛ terrā. i. omnez creaturā intellectualē in celo ꝛ in terra existentē: qz sola creatura ītellectualis pōt ꝓprie testificari: ꝛ exprimit consequēter multas penas. Prima ē plurimoꝝ mors siue p
F ditio. cuz dicit: Cito perituros vos. secū da de terra ejectio. ibi: Non habitabitis ꝛc. tertia inter infideles dispersio. ibi: Atq; disperget. q̄rta idolatrie seruitꝰ ꝛ subiectio. ibi: Ibiq; seruietⁱ ꝛc. Verūtn quia cū dei iusticia semper currit misericordia. ideo cōsequēter ꝓmittit eis pene remissionem: si agant veram penitentiaz. cum ör: d Cūq; quesieris ibi dñm ꝛc. et pater lr̄a. e Interroga ō dieb⁹ antiquis. Hic ꝓsequēter p̄dicta de legislatoris eminētia replicat breuiter vt ea memorie firmius imp̄imāt

nes vros: ꝛ iurauit vt non transirē iordanem nec ingrederer terram optimam quam daturus ē vobis. Ecce maiori in hac humo: nō transibo iordanem: vos transibitis et possidebitis terram egregiam. Caue ne quādo obliuiscaris pacti domini a
a dei tui qđ pepigit tecum: ꝛ facias tibi sculptam similitudinem eorum quę fieri dominꝰ p̄hibuit:
a ℣ peccata cōsumit: et reprobos ignibus gehēne tradit.
†Quia dominus deus tuꝰ ignis cōsumēs ē: deus emulator. Si genueritis filios ac nepotes: et morati fueritis in terra: deceptiq; feceritis vobis aliquā similitudinē patrantes malū coram domino deo vestro: vt eum ad iracundiam ꝓuocetis:
℣ angelos. ℣ homines.
b †testes iuoco hodie cęlū ꝛ terrā cito ꝑituros vos esse de terra quā transito iordane possessuri estis. Non habitabitis in ea longo tempore: sed delebit vos dominus atq; disperget in omnes gentes: ꝛ remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est dominus: Ibiq; seruietis dijs qui hominū manu fabricati sūt ligno et lapidi: q̄ non vident: nec audiunt: non comedunt: nec adorātur. Cunq; quęsieris ibi dominum deum tuū d
ınuenies eum: si tamen toto corde quęsieris ꝛ tota tribulatione animę tuę: postq̄ te ıuenerit omc nia quę p̄dicta sunt: Nouissimo autem tempore reuerteris ad dominū deum tuuz ꝛ audies vocem eius: quia deus misericors dominus deꝰ tuus est: Non dimittet te nec omnino delebit: neq; obliuiscetur pacti in quo iurauit patribus tuis.
Interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante e
te ex die quo creauit dominus deus hominez su
℣ interrogate subaudis.
d per terram summo cęli vsq; ad summum eius: si f
facta ē aliquando huiuscemodi res aut vnq̄ cog- g
nitum est: vt audiret populꝰ vocez domini dei lo h
quentis de medio ignis sicut tu audisti ꝛ vidisti: i
si fecit deus vt ingrederetur et tolleret sibi gen- k l
tem de medio nationuz: per tentationes signa ꝛ m
prodigia atq; portenta: p pugnam ꝛ robustā ma- n o p
num: extentumq; brachiuz ꝛ horribiles visiones q
iuxta omnia quę fecit ꝑ vobis dominus deꝰ vester ī egypto vidētibus oculis tuis vt scires quoniam dominus ipe est deus et non est alius p̄ter r
vnum. De cęlo te fecit audire vocem suam: vt doceret te: ꝛ in terra ostendit tibi ignem suum maxi- s
mū: ꝛ audisti verba illius ō medio ignis: quia dilexit patres tuos: ꝛ elegit semē eoꝝ post eos. Edu- t
xit te p̄cedens in virtute sua magna ex egypto vt deleret nationes maxias ꝛ fortiores te in introitu tuo ꝛ introduceret te: daretq; tibi terrā eaꝝ in pos
sessionē sicut cernis ī p̄nti die. Scito g̃ hodie ꝛ co- v
gitato in corde tuo qđ dñs ipe est deꝰ in cęlo sursū ꝛ ī terra deorsū: ꝛ nō sit aliꝰ. Custodi p̄cepta eiꝰ at- x
q; mandata q̄ ego p̄cipio tibi: vt bñ sit tibi ꝛ filijs tuis post te: ꝛ ꝓmaneas multo tpe sup terrā quaz dñs deus tuus daturus est tibi. Tunc seperauit y

imp̄imanꝝ. ꝛ primo de benignitate ꝛ familiaritate legislatoris. cum ör: Interroga ō dieb⁹ antiq̄s. i. de his q̄ facta sunt ab antiquo.
f A sūmo celi vsq; ad sūmū eius. i. ab omni creatura q̄ celi ambitu cōtinetur.
g Si facta est aliquando huiuscemodi res: id ē tāta dei beniuolētia ostēsa alteri populo. † Deu.12.g
h Ut audiret populus vocem domini dei loquētis de medio ignis sicut tu audisti ꝛ vidisti. Ī hebreo habeꝝ. Et vidisti. q. d. ħ nō ē factuz alteri ꝓpl̄o. Cōsequēter repetit ō pietate legislatoris ī eductione ꝓpl̄i de egypto. cum ör: † Exo.3
k Si fecit deꝰ. s. alteri ꝓpl̄o.
l Ut īgre. ꝛ tol. sibi gētē. sicut p effectꝰ suę ꝛtutiꝫ īgressus ē egyptū vt te inde tolleret.
m Per tētationes p̄mo mādando pharaoni simplici ꝛbo vt te dimitteret. vt hr̄ Exo. v. quasi tentans si dimitteret populū absq; flagello.
n Signa q̄ dedit fieri per moysen vt sibi crederet q̄ eēt nuncius dei: sicut fuit versio virge in serpentē. et sil̄ia.
o Atq; portēta. i. plagas egypto illatas.
p Per pugnā et robustā manū ꝛc. scz in mari rubro ꝑm q̄ ör Exo. xiij. Dominus pugnabit ꝓ nobis ꝛc.
q Et horribiles visiones. ꝑm q̄ habetur Sap̄. xviij. Visus maloꝝ somnioꝝ turbauerūt eos ꝛc.
r De celo te fecit audire vocē suā. Hic accipiť celuz aereū: qz vox illa formabať in cacumine montis sinai īmediate a deo: vl̄ mīsterio angelico ꝛ audiebať a ꝓpl̄o existēte circa pedem montis. Cō sequēter repetit de terroze potestatis. cum ör:
s Et in terra ostēdit tibi ignem suuz maximū. q̄ erat valde terribilis: vt hr̄ Exo. xix.
t Quia dilexit p̄res tuos. hoc inducit ad ostendēdū q̄ ista beneficia nō fecit deus filijs israel ꝓpter bonitatem eorū sed ꝓpter merita patrum abraam isaac et iacob.
v Sicut cernis ī presenti die de terra seon et og data tibi. Cōsequenť ex p̄dictis ꝓcluditur q̄ latria soli deo sit impēdenda cuz dicitur: Scito ergo hodie ꝛc. scdo q̄ eius lex sit custodienda. cum dicit: x Custodi p̄cepta eiꝰ. et ptz lr̄a.
y Tunc separauit. videns enī moyses iminere mortez suam: separauit tres ciuitates trans iordanem vt possent ibi refugere et saluari q̄ absq; inimicitijs ꝛ a casu ꝓximum occiderēt. ꝛ pater

lra. Sciēdū tn q̄ iste ciuitates nō fuerunt simpliciter determinate ad refugiū quousq; alie tres fuerūt institute ī terra chanaan ꝓut dictū fuit Nume. xxxv. vbi etiā determinatū fuit q̄ t q̄liter deberēt ibi saluari: t q̄ nō. a Jsta ē lex. Hic ponit ꝯclusio intēta in ℔ ca. ad ℔ enī replicauit legis dationē declarādo eminētiaz legis t legislatoris vt p ℔ redderēt filij isrl attēti ad itelligēdū t retinēdū legē q̄ erat replicāda et declarāda ca. sequēti. t vltra vsq; ī finē libri. t q̄tū ad ℔ ōr: Jsta ē lex quā ꝓposuit moyses. s. ca. se. b Et hec testimonia. p legē enī intelligunt p̄cepta decalogi. p testimonia itelliguntur alia p̄cepta moralia. c Et cerimonie. p ℔ itelligūt cerimōialia p̄cepta q̄ ordināt hoīez ad cultū dei. d Et q; iudicia: q̄ ordināt ad iustū ꝓximū. Tāgit etiā tps huiꝰ explanationis legis. cū ōr: Qñ egressi sūt de egypto. t locus ibi: trans iordanem tc. et q̄liter fuit acquisitꝰ. cum subdit: Filij q; isrl egressi de egypto possederunt terram eius. Ca. IIII

Moraliter. a† Et nūc isrl audi p̄cepta tc. Jn ℔ capl'o moyses ꝓmittit filijs isrl facilē ingressū terre ꝓmissiōis et eius possessionē pacificā si tn observet dei mādata diligēter. si xo transgrediāt: eis electionē de terra illa cōminat: t captiuitatez ī aliena ēra: vbi dijs seruiēt alienis: sicut frequēter dictū ē. Per terrā ꝓmissiōis itelligitur terra viuētiū cuiꝰ duplex ē ingressus. vnꝰ ī re sic ingressi sūt beati. t q̄ sic ingrediūt nūq; ejciēt. oēs enī sūt certi de sue beatitudinis stabilitate. aliꝰ est ingressus eiꝰ ī spe t sic ingrediūt fideles dei grāz recipiētes: quia tn ab ipa possunt cadere p mortale pctm. deo p mittēte t diabolo ꝓcurāte. t aliq̄n sic cadūt et sic de terra viuētiū ejciunt t fiūt captiui t serui vitiorum. Joh. viij. Qui facit pctm̄ seruꝰ est peccati. Et q; multa sūt vitia t peccata. ideo seruitūt dijs alienis ī plurali. Eulosus enī vētri suo seruit sicut deo suo. Phil. iij. Quoꝝ deꝰ vēter ē t glia ī confusione eorū q̄ terrena sapiūt. Siliter auarꝰ seruit auro t argento t lapidibꝰ p̄ciosis tāq̄ idolis suis. ꝓpter q̄ ap'ls Col. iij. auariciā vocat idolorū seruitutē. nam auarus tot idola sibi colenda statuit quot cōtra deum cōcupiscit.

Jn capl'o. iiij. vbi ōr ī postil. Ne forte eleuat' oculꝰ ī celū tc.

Additio. j. Mō videt sufficiēs ratio ī ꝓposito quā postillator ℔ assignat dicēs: q; si creature humane nō debet impēdi latria multo minꝰ corporibꝰ celestibꝰ q̄ ꝓpter hoīem sūt facta. Primo q; nō erat notū his q̄bus loq̄bat: q; motꝰ celi eēt ordinatꝰ ad cōpletionem numeri electoꝝ: t q; ipo cōpleto cessaret. Mō enī ℔ habet ex aucte diuina ī lege mosaica ꝓtēta: quā ille ꝓp'ls recipe tenebat: ℔ potius ex aucte no. testa. qđ erat eis ignotū. vñ rō p̄dicta nō cōcludebat eis q̄ medijū huiꝰ ꝓsequētie ignorabāt. Scđo q; posito q; motꝰ celi ordineť ad cōpletiōez numeri electoꝝ. ex ℔ ñ tollit q̄n hmōi motꝰ habeat efficaciā ī his inferioribꝰ magis q̄ alie creature: q̄ssilitudines ℔ ꝓhibet: vt iumētoꝝ: animum t reptiliū t hmōi. Et ideo ex ℔ q; alijs creaturis inferioribus ꝓhibet cultꝰ latrie impēdi: nō sequit q; talis cultꝰ non deberet impēdi corporibꝰ celestibꝰ: q̄ sunt altiores t maioris efficacie. Tertio q; ſm sanctū Tho. in ꝑma pte. q. lxx. arti. iij. in responsione ad scđm argu. Nihil ꝓhibet dici q; dignior creatura facta sit ꝓpter inferiorē: nō ſm q; in se ꝯsiderať. sed ſm q; ordinať ad integritatē vniuersi. t ideo dato q; corpa celestia ꝓpter hoīem sint facta: ex ℔ nō tollit q̄n sint dignioza: vt per ꝓsequēs eis alijs cultꝰ impediret a suis inferioribꝰ: p̄sertim ab hoībus q̄ tēporalia p̄ncipaliť sequūť: in q̄bꝰ celestia corpa euidentes habēt effectꝰ: vñ aliter videtur dicendū ℔. Ad qđ sciendū ē q; vbi trāslatio nra habet: que creauit dñs deꝰ ī ministeriū cūctę gētibꝰ: hebraica lra habet: Que distribuit dñs deꝰtus cūctis gētibꝰ. Cuiꝰ sensus ſm q̄sdaz hebreorū expositores ē: q; sicut deꝰ deputauit ad custodias singulaq; gentiū singulos angelos: vt ptz Dañ. x. De p̄ncipe regni p̄sarum: t de p̄ncipe regni grecorū. sic t singulis gentibꝰ deputauit singula astra: q̄bus tales gētes exhibebāt cultū. qđ sane itelligēdū est: ꝓut in Glo. tradit. et ē Augꝰ. vbi sic dicit: Nō ita dictum ē vt tanq̄ deus p̄ceperit ea. s. astra a ceteris gētibꝰ coli t ꝓp'lo suo nō coli: sed q; p̄sciuerat gentes cultūram eis habituras: t tn p̄sciens creauit: populū etiā suū futurū eē p̄sciuit q̄ ista nō coleret. hec ī Glo. Añ ꝓuenīēter īmediate subiungit: vos aūt tulit dñs t eduxit ō fornace ferrea egypti. vt haberet populus hereditariū. q. d. vos nō īmerito estis subtrahēdi a cultura corporū celestiū quā cetere gētes eis exhibēt: q; a solo deo educti fuistis ō fornace tc. vt īmobiliter adhereretis soli deo tanq̄ populꝰ hereditarius.

Jn eodem ca. iiij. vbi ōr in postilla. Sicut tu audisti t vidisti.

Additio. ij. Jn hebreo habeť: Sicut tu audisti t vidisti. t est sensus: q; a seculis nō est auditum q; aliq̄s ꝓp'ls tuus simul audiret vocē dei loquētis: dum esset in hac vita sicut infra. v. ca. dicit. Quid est oīs caro vt audiat vocē dei viuētis: q̄ ō medio ignis loquit: sicut nos audiuimus t possit viuere? Licet enī aliqui demones vel falsos deos colentes audiant vocem deorum suorum vel fingant se audire: nūq; tamen a toto populo p̄sertim cum sit magnus: simile dicitur fieri. t ideo dicit: Interroga a diebus antiquis: si facta ē aliq̄n huiuscemodi res. s. q; populus in hac vita audiret vocem dei.

Replica Correctorij contra Burgeñ. Jn ca. iiij. Deuteronomij vbi postillator dicit q; corporibus celestibus cultus latrie ꝓhibetur exhiberi: ea ratiōe: quia ꝓhibeť impendi humane creature: quā rationem cōfirmat: eo q; corpora celestia tanq̄ minoris pfectionis in obsequiū hominū sunt creata tc. Huic rationi se opponit Burgeñ. asserens eaz non sufficere: ꝑmo quia p auctoritatez noui testamēti cōfirmata. scđo q; dicit corpa celestia eē altioris t maioris efficacie. iō negat cōsequentiā postill'. Et illud scđm dictū ꝓfirmat per sanctum Tho. ꝑma parte. q. lxx. arti. iij. in responsione ad scđz argumentū: putauit Burgeñ. q; ratio nō cōcluderet iudeis: ſz si virtus rationis postillatoris inspicit: non solū iudeo verū t pagano t cuilibet lumine recte rationis vtēti cōcludit. Quis vtens recte ratiōis dictamine respicientis ad ordinem essentialis eminētie audebit negare ꝓsequentiā illam: latria nō debet impendi homini: igiť nulli corpori celesti. cū talis ꝓsequentia teneat p locum a maiori destructiue: qui locus fundať in regula cōmuni. Si illud qđ magis videtur ineſſe nō inest: nec illud qđ minus. cū igiť latria impendiť alicui rōne pfectionis essentialis: si igiť non impendiť homini: q̄ est essentialiter pfectior t dignior: nō mō corpori celesti: sed t toto celo: minꝰ impendetur corpori celesti cuicūq;. Qz autem homo pfectior sit essentialiter celo non indiget ꝓbatione: quia eius oppositū sapit multos errores parisiꝰ dānatos. t quilibet vtens recta rōne iudicabit substantiā rationalē essentialiter pfectiorē substantia nō rationali. homo autē est rationalis substātia: celum non apud auctēticos pbos qui celi animaz dicunt celo cōiungi ſm operari non ſm esse: vnde celum nō dicit rationale sed a rationali moueri: de quo alꝰ erit sermo. nec valet qđ Burgeñ. addu-cit: qz videlicet iudei non recipiunt nouū testamētū: igiť in expositione veteris testamēti insufficiēter assumit: nec valet: ī lege mosaica nō habeť: igiť incōuenienter assumit in expositiōe sacre scripture. Burgeñ. enī t iudei videre possūt ex lege mosaica: q; sol

moyses tres ciuitates trans iordanē ad oriētalē plagā vt confugiat ad eas qui occiderit nolens ꝓximū suum: nec fuerit inimicus ante vnū t alterū diem: et ad harum aliquaz vrbiū possit euadere: Bosor in solitudine q̄ sita ē in terra campestri de tribu ruben: t ramoth in galaad que ē in tribu gad: t golam ī basan q̄ ē in tribu manasse. Jsta ē lex quā ꝓposuit moyses coraz filijs isrl: t hec testimonia et cerimonię atq; iudicia q̄ locutꝰ est ad filios israel quando egressi sunt de egypto trans iordanē in valle contra phanuz phogor in terra seon regi amorrei: q̄ habitauit in esebon: quem percussit moyses. Filij quoq; israel egressi ex egypto possederunt terram eius: t terrā og regis basan duoruz regum amorreorum qui erant trans iordanez ad solis ortum: ab aroer que sita est super ripā torrentis arnon vsq; ad montem seon: q̄ est et hermon omnez planiciem trans iordanē ad orientalem plagam vsq; ad mare solitudinis et vsq; ad radices montis phasga.

a
b
c
d

B

saica: q̃ sol ⁊ luna sũt ī ministeriũ hominũ creata: vt ptz Gen. j. et eadẽ lege videre possunt resurrectionẽ mortuoꝝ finalez retributionẽ ⁊ remunerationẽ iustoꝝ. ⁊ principiũ electoꝝ ⁊ cõplementũ: quib⁹ simul cõportatis videre possunt recta ratione dirigente id qõ postillator ō nouo testamento assũpsit: et q̃ ex Gen. p̃ncipio habẽt corpora celestia creata: recta rõne habere debent ea ꝑ̃m se fore trãsitoria: ex quib⁹ omnibus cõcludit cultum latrie eis exhiberi nõ debere: ĩmo minus q̃ humane creature ratione pfectionis essentialis. Audeo ⁊ dicere q̃ min⁹ q̃ tumentis eadẽ ratione. Nam omne formaliter viuũ etiã si musca est essentialiter pfectior celo: nec influentia corpoꝝ celestiũ arguit eorum pfectionem specificam vltra formaliter viuẽtia. Stat enĩ in causis equinoctis maxime partialibus effectuz esse specifice pfectiorem sua causa: vel ecõuerso. Nec deductio sãcti Tho. quã Burgen. adducit. valet: per scholam enim parisiensem reprobat̃: et ad errorem reducit̃: q̃ celum sit dignius homine. Nam et si sit dignius in genere corporũ: non tamen in genere viuentiũ: super totam enim latitudinem perfectionis substantie corporee substantia animata ⁊ maxime rationalis addit essentialem pfectionem nec influxus vel efficientia manifesta corporum celestium in inferiora arguit pfectionem vel dignitatem essentialẽ. Maz ignis manifestam habet efficientiã ad hominẽ cõburẽdũ: tamẽ est dignior homĩe: nec valet expositio Burgen. quã addit: q̃ innitit̃ fabule paganorum et iudeorũ dicentiũ: Singulis gẽtib⁹ singula astra sicut singulos angelos p̃sidere: qõ fictum est.

Glo. ordi.

A Ga Dñs de⁹ noster ⁊c. Aug⁹. An ideo La. V dictum ẽ: q̃ illi non ingrediũt̃ in terrã p̃missionis? Qẽs enim mortui sũt: nec ptinẽt ad ℔ testamentũ quoꝝ tũc recognitio facta est: cuz a xx. annis ⁊ supra numerarent̃ vsq; ad. l. ãnos habiles ad bellũ. Quõ ergo illis locut⁹ ẽ dñs q̃ hodie viuũt: an q̃. xx. vel. x. ⁊. ix. annoꝝ ⁊ infra potuerũt multi tũc esse: q̃ ℔ meminissent alieni a pena quã dñs ꝓstituit illis q̃ numerati sũt: non intrare. s. terrã p̃missiõis. Sed hos vtiq; appellat: q̃ q̃uis. xx. annoꝝ ⁊ supra non essent: cum de⁹ in mõte loquebat̃ vt numerari possent: potuerũt tñ eẽ. x. ⁊. ix. ⁊ infra: vsq; ad puerilẽ etatẽ: q̃ possent q̃ facta ⁊ dicta sũt videre: et audire et memoria retinere. b Facie ad faciẽ locutus ⁊c. Aug⁹. Paulo añ ãmonere curauit q̃ nullã similitudinẽ viderint sz solam vocẽ de medio ignis audierint. Sed forte ꝓpter rerũ euidentiaz: ⁊ quodãmodo diuine maiestat̃ p̃sentiã: de q̃ dubitare nemo posset: his verbis vsus est. Potest sĩliter intelligi qõ dictũ ẽ moysen facie ⁊ faciẽ cum dño locutum: vt nec ipe p̃ter ignem aliq̃d viderit. Sed si amExo. 42. d plius aliq̃d (Scriptũ ẽ enĩ: Cũ intrasset nebulam: vbi erat de⁹) nõ tñ mortalib⁹ oculis vidit Ibi. 33. c substantiã dei. Añ postea ait: Ostẽde mihi teipm: vt sciẽter videã te. Nos aũt q̃ nunc videmus ꝑ speculũ in enigmate: in fine facie ad fa-1. Cor. 13 d ciem videbim⁹. vnde: Tũc aũt cognoscã sicut ⁊ cognit⁹ sum: vt sz q̃ꝫ pfecte nunc de⁹ hoiem nouit: sed sicut de⁹: ita tũc pfecte noscat homo deum: sed sicut homo. Neq; enĩ q̃ dictum est. Mat. 5. g Estote perfecti sicut pater vester celestis perfectus est. Ideo equalitatẽ patris quã filius habet sperare debem⁹: q̃uis aliq̃ ℔ sperauerunt. c Inter vos ⁊ deum ⁊c. Aug⁹. Tanq̃ dominus esset in loco. i. in monte: vnde ⁊ illi voces audiebãt qui vbiq; totus: nec per locoꝝ ĩterualla ꝓpinquat aut recedit. Sed demõstrationes eius in creatura que non est qõ ipe: nõ aliter humanis sensibus exhibent̃. Nõ fuit ergo moyses medius loci interuallo: sed per eũ placuit populo audire cetera dei x̃ba: post q̃ territ⁹ est: audiẽs de medio ignis vocẽ dei dicentis decalogũ legis. d Reddẽs iniquitatem patrũ ⁊c. Isi⁹. Sunt q̃ ita ediserãt: vt ad animã humanã sententiã vertãt. Patrẽ in nobis leuem punctũ sensuũ: ⁊ incẽtiua vitioꝝ eẽ dicentes: filium x̃o si cogitatio peccatum conceperit: nepotẽ si cõceptionem opere ꝓpetrauer̃: pronepotem si in ꝓpetratis glorieris: ꝟm illud Pro. 18. a Impius cum in ꝓfundum malorũ venerit: cõtemnit. Vel sic põt intelligi q̃ tante misericordie sit: vt non statim puniat: sz sentẽtiã diu differat. e His qui oderunt me ⁊c. His sz qui hereditaria impietate deum oderunt. Peruersum est enĩ peccata patrum filijs non peccanti Ezech. 13 e bus imputari. Cum per Ezechielẽ dictũ sit: Filius nõ portabit iniquitatem patris ⁊c.

f Nõ vsurpabis nomẽ dñi dei tui ⁊c. Primũ mãdatũ ad patrẽ ptinet: qõ ꝟ in sequẽtibus.

Ps. 6. a Audi israel dñs de⁹ tuus ẽ, vt hoc sz audiẽs

B vnum deum patrẽ colas: non multos deos su-

scipias. Scõz

Glo. ordi.

Ocauitq; moy- La. V
v ses omnem israelem: et dixit ad eum. Audi isr̃l cerimonias atq; iudicia q̃ ego loquor ĩ auribus vestris hodie: Discite ea: et opere complete.
a Dominus deus noster pepegit b
ꝟ scripta legis.
nobiscum fœdus in oreb: Nõ cũ c
ꝟ abraam isaac ⁊ iacob.
patribus nostris iniit pactum: sed nobiscum qui in presentiaꝝ d
sumus et viuimus: Facie ad fa e
ciem locutus est nobis in mõte
ō medio ignis. Ego sequester ⁊ f
a ꝟ nõ loco sed interpretãdi officio verba dei populo ⁊ populi renuncians deo.
c medius fui inter deuz et vos in tempore illo vt annũciarem vobis verba eius. Timuist̃ enim g
ignem ⁊ non ascendistis in mõtem: ⁊ ait: † Ego domin⁹ deus h
tuus qui eduxi te de terra egy- i
pti de domo seruitutis: Nõ ha- k
a ꝟ idolatriam prohibet. b ꝟ quẽ nihil latet. l
bebis deos alienos in cõspectu meo: Nõ facies tibi sculptile: nec similitudinem omniuz q̃
in celo sunt desuper: ⁊ que ĩ terra deorsum: et que versantur in aquis sub terra: Non adorabis ea et non coles† Ego enim sum dominus deus tuus: de⁹ emu-
ꝟ vindicans et zelans.
b lator: † reddens iniquitatem pa
a ꝟ primi motus sensuum. b ꝟ operationem.
trũ super filios in tertiã ⁊ quar-
a ꝟ glorificationem. b ꝟ Non alijs: sed.
c ꝟ hereditaria impietate.
e tãm generationem his q̃ odẽ
ꝟ tam cito.
runt me et faciens misericordiã
a ꝟ vera dilectione.
in multa milia diligẽtibus me
a ꝟ In hoc ꝓbatur dilectio. ꝟ vnde: Si diligitis me: sermonem meum seruate: vel precepta mea. b ꝟ quasi thesaurum.
et custodientib⁹ p̃cepta mea.
a ꝟ primum mandatum prohibet idolatriam. scõm periurium.
f Non vsurpabis nomen domini

Nico. de lyra

a Ocauitq; moy- La. V
v ses omnem israelẽ. Hic incipit secũda pars p̃ncipalis libri in qua incipit explicatio legis ⁊ eius explanatio et primo replicãtur decalogi p̃cepta: que ꝓprie dicuntur lex. secũdo alia ad legem ptinentia vj. ca. Circa primuz moyses primo ponit quoddam preambulum. secũdo exequit̃ ꝓpositum. ibi: Et ait: ego domin⁹ ⁊c. Preambulum autem est explicatio modi p quem deus dedit precepta decalogi. et hoc notatur cũ dicit̃: b Dominus deus noster pepegit nobiscũ fedus. i. decem p̃cepta decalogi que ab eo fuerũt data imediate. c Nõ cum patrib⁹ nostris iniit pactũ: id est legem datã: quia nõ legit̃ eã dedisse abraã isaac ⁊ iacob. d Sz nobiscũ qui in presentiarum sumus. q. d. ex hoc de eius custodia magis solliciti esse debemus. e Facie ad faciẽ locutus est nobis. i. absq; medio † Exo. 20. a
cõtum ad ꝓmulgationem decem p̃- Pñ. 80.
ceptorum: verũtamẽ quia alia precepta non sic fuerũt tradita populo sed mediãte moyse. ideo sequitur: f Ego sequester ⁊ medius ⁊c. annũciando vobis alia q̃ ab eo recepi: ⁊ causa huius mediationis subditur:
g Timuistis enĩ ignẽ ⁊c. Timore enĩ percussi petierũt q̃ solus moyses audiret verba dei ⁊ eis referret: vt habet Exo. xx.
h Et ait. hic ꝓsequenter ponitur replicatio decem precepto- † Exo. 34. a
rum ex ore dei datorum: in quo primo ostẽditur dei loquentis sublimitas siue auctoritas. secũdo populi audiẽtis fragilitas. Dic. 32. c Nah. 1. a
ibi: Vos autem. Circa primuz dicitur: Et ait sz ipe deus:
i Ego domin⁹ de⁹ tu⁹. p creationem ⁊ gubernationem:
k Qui eduxi te de terra egypti. vt esses mihi seruus et non homini. q. d. ex his patet q̃ in omnib⁹ debes obedire mihi. et in q̃bus debeat esse ista obediẽtia cõsequenter explicat dicẽs:
l Non habebis deos alienos ⁊c. et ponũtur cõsequenter alia precepta decalogi eodem ordine et fere sub eisdem verbis: sicut ponũt̃ Exo. xx. et ideo pertrãseo. q. ibi dictum fuit q̃liter ista p̃cepta distinguunt̃ ⁊ exponunt̃ ꝟm doctores catholicos

& ⁊ hebreos.

scipias. Scōz pertinet ad filiū: de quo hic dicitur: Mō assumes nomen dei tui in vanum: id est non estimes creaturam eē dei filiū. Omnis enī creatura subiecta ē vanitati. Sz credas eū eē filē patri: deū deorūz: deum apud deum: p quē omnia facta sunt. Tertiū ad spiritū cui⁹ dona requies eterna ꝓmittitur: qz enim spūssanctus dicit: ideo septimuz diem sanctificauit de⁹. In alijs enī diebus operū sanctificatio non nominat nisi in sabbato: in quo requieuit deus. Recte ergo hoc mandatum pti net ad spiritū: tum ꝓpter sāctificationis nomen: tum ꝓpter eternā requiem ad donū sācti spūs ptinētem: dicitur enī sic: Memēto vt diē sabbati sanctifices: sex diebus operaberis ꝛc. In opere sex dierū videtur sex miliū annoꝝ operatio signari. In septimo tps eterne quietis: in q̄ post bona opera quies eterna ꝓmittitur. Quicūd ergo agimus: si ꝓpter futuram requiem facimus: sabbatū obseruamus.

† 23.q.5.si nō 13.6.di. nō ē pcrīm. §·his ita/ q̄.

a Honora patrē tuuz et matrez sicut precepit ꝛc. Post tria precepta succedunt .vij. qne ad ꝓmū ptinent. Inter vij. primū: sed in ordie omniū quartū est. Honora patrem tuum ꝛc. A parētibus enim hō oculos aperit et vita ꝫ ab eorum dilectione exordium sumit. Cū hoc mandatum maximuz. ꝛ primū dicit in altera sez tabula. Jubemur ergo parētes honorare ꝛ officiuz pietatis ꝛ reuerentiā eis exhibere. Qui enī hoc parētib⁹ non facit quomodo faciet alijs? Quintū. Mō mechaberis: id ē preter legitimam vxorem nulli misceberis. Sextum. Non occides. Occidit etiam qui fame vel nuditate proximum mori videt: nec subuenit in q̄tum pōt. Septimuz. Non furtuz facies. In quo omnē rapinā prohibet. Octauū. Mō falsum testimoniū dices: Crimen mēdacij ꝛ falsitatis abominat. Honum. Mō concupisces vxorem ꝓximi tui. In quo etiam adulterinaz cogitationē

§ filij. § Jurādo ꝓ re que non est: vel nomē domini ligno vel lapidi ꝛ huiusmodi tribuendo.

dei tui frustra: quia non erit impunitus qui sup rem

a § omnis creatura subiecta est vanitati. b § christum. s. purum hominē putans. c § vt omnia facias propter sabbatum: id ē eternam requiem: ad spiritussancti donum pertinentem.

vānam nōmē eius assumpserit.† Obserua diem sab/

a § Omnia sancte faciēdo a strepitu vitiorum cessando.

bati vt sanctificēs eum sicut pcepit tibi domin⁹ de

a § Omni tempore operandi bona ꝛ pfecta.

us tuus. Sex diebus operaberis ꝛ facies oīa opera tua: Septim⁹ dies sabbati est: id est reqes domini

§ nature tue congrua. § seruilis. § q amore seruit.

dei tui: nō facies in eo q̄cq̄ operis tu ꝛ fili⁹ tuus ꝛ fi/

a § qui adhuc. s. timore ꝓmitur. b § iudeus vel sapiens. c § gētilis ꝛ stul

tus. d § homines ꝛ iumenta saluabis domine.

lia: seruus ꝛ ancilla: ꝛ bos: ꝛ āsinus: ꝛ omnē iumentū

a § nouiter conuersus. § aduena ꝛ peregrinus ego sum sicut. oīes patres mei

b § ecclesie tue: Diligat dominus portas sion. s. o. t. ia

tuum: et pēregrinus qui est intra portas tuas: vt requiescat seruus ꝛ ancilla tua sicut ꝛ tu. Memento q̄

a § deo vel diabolo. b § mūdo. c § ad filialem timorem.

ipe seruieris in egypto et eduxerit te inde dominus

§ omnipotens. § filio. § manifesto.

deus tuus in manu forti ꝛ brachio extento. Idcirco

a § Hoc est maximuz ꝛ primum mandatum in altera tabula. § Officio pietatis et honoris.

a pcepit tibi vt obseruares diē sabbati.† Hōnora pa

§ carnalem vel spiritualem. § ad literam vel deum et ecclesiam.

trem tuum et matrē: sicut pcepit tibi domin⁹ deus

a § vita eterna ꝓ qua laborandum est. § viuentiū.

tuus: vt longo viuās tempore: ꝛ bene sit tibi in terra

a § gratias. b § Qui odit fratrē suum homicida est. § Re vel voluntate ꝛ vī subtrahendo q̄ potes prestare.

quā dominus deus tuus dāturꝰ est tibi.† Hōn occi/

a § Adulteriū ꝓhibet carnale vel spūale. fornicatio ē idolatria: ꝛ scripturaruz expositio prana. b § actu vel habitu: vel auaricia cōmissi calenti.

des nēq̄ mechaberis furtūmq̄ nō facies. Nec loque

a § Pessimū genus mendacij. § falsitatem interdicit. b § Sola voluntate. Qui viderit mulierē ad concupiscendū: mechatus est eam.

ris cōtra ꝓximū tuuz fālsum testimoniū.† Hōn concupisces vxorem ꝓximi tui: Nō domum: nō agrū: non

a § decimo mādato omniq̄ rei cupiditatem interdicit. § ambitionem ꝛ concupiscentiam damnat.

seruū: non ancillā: nōn bouem: non asinum: ꝛ vniuersa q̄ illi⁹ sūt. Hec verba locut⁹ est domin⁹ ad omnem

§ Nemo excipitur.

multitudinē vestrā in mōte de medio ignis ꝛ nubis

§ in tabulis.

ꝛ caliginis voce magna nihil addens ampli⁹: et scrip/

a § duo sūt testamenta: duo dilectionis pcepta. b § q: corda iudeorum dura

b sit ea i duab⁹ tabul lāpideis q̄s tradidit mihi. Vos a† aūt postq̄ audistis vocē de medio tenebrarū: ꝛ montem ardere vidistis: Accessistis ad me oēs principes tribuum ꝛ maiores natu atq̄ dixistis: Ecce ostendit nobis dominus deus noster maiestatez ꝛ magnitudinē suā: Vocē enī ei⁹ audiuim⁹ de medio ignis: ꝛ ꝓ bauim⁹ hodie q̄ loquēte deo cū hoīe viuerit hō. Cur q̄ moriemur ꝛ deuorabit nos ignis hic maxim⁹: Si enī audierim⁹ vltra vocē domini dei nr̄i: moriemur. Quid ē oīs caro vt audiat vocē dei viuēt̄ q̄ de medio ignis loq̄t̄ sicut nos audiuimus ꝛ possit viuere? Tu magis accede ꝛ audi cūcta q̄ dixerit dōs de⁹ nr̄ ti bi: loq̄risq̄ ad nos ꝛ nos audientes faciem⁹ ea. Cū b cuz audisset dōs: ait ad me: Audiui vocē verboꝝ ꝓpli

§ nisi ego. § grām intusā.

c hui⁹ q̄ locuti sūt tibi. Bñ oīa locuti sūt: Quis det talē c

cogitationē interdicit. Decimū. Non ꝛcupisces rem ꝓximi tui. In quo ambitionē ꝛ ꝛcupiscētiaz pcutit. Primū q̄ ꝓhibet surreptionē. Scōm errorē. Tertiū seculi amorē. Quartū impietatē. Quintū fornicationē. Sextū crudelitatem. Septimum rapacitatem. Octauū falsitatē. Nonuz cogitationē adulterij. Decimū cupiditatem mundi. Et notandū q̄ sicut decem plagis pcutiūt egyptij: sic decē pceptis regit̄ populꝰ dei: ꝛ demones occidunt. b In duab⁹ tabulis ꝛc. Ista. Duo testamēta significant in duabus tabulis: vel dilectio dei ꝛ ꝓximi: in quibus tota lex pendet et ꝓphete. In vna enī tabula tria pcepta ad dilectionē dei ptinēt: i altera. vij. ad ꝓximi societatem. Lapidee tabule: lapidea iudeorum corda significant: de q̄b⁹ ōr: Auferam a vobis cor lapideū: ꝛ dabo vobis cor carneū sensibile. s. ꝛ intelligibile. c Quis det talē eos habere mēteꝝ ꝛc. Vult de⁹ intelligi gr̄a sua hoc beneficiū ꝓcedi: vt in oībus sit iusticia dei ex fide: nō quasi ex lege ꝓpria. Aū: Auferam eis cor lapideū: ꝛ dabo cor carneū. i. sensatū. caro enī sensū habet. lapis ꝛo nō habet. Et alibi: Idoneos nō fecit ministros noui testamēti: nō lr̄a sed spū. § Diliges

Ezec.36.f † Exo.20.b Mat.15.a Ezech.11.b † Mat.5.c 2.Cor.3.b

Ni. de lyra

ꝛ hebreos. a Eos aūt. Hic ꝓfiter describit audiētis ꝓpli fragilitas: vbi primo describitur timor ꝓpli. secōo approbatio dei. ibi: Cū cū audisset dōs. Circa ꝑmū sciēdū q̄ humana fragilitas nō pōt bñ sustinere sublimitatē dei. vñ et Daniel ex apparitione angeli iuꝝ se corruit ī terraz: vt habet Dan. x. et eodem mō ꝫ populꝰ ex sublimitate diuini ꝑmonis territ⁹ et debilitat⁹ petijt hūiliter q̄ sol⁹ moyses q̄ erat pfectior ꝛ deo familiarior ꝛba dei audiret ꝛ eis referret: ꝛ q̄ parati erāt illi obedire sic nūcio dei: ꝛ ptz lr̄a.

b Cū audisset. Hic ꝓfiter describit approbatio dei. ꝛ iō subdit: c Bene oīa sūt locuti. petentes audire mādata dei ꝓ internū eiū: cuiꝰ causa subditur:

d Quis det talē eos habere. ꝛc. q. d. ꝫ ē mihi placitū. s. q̄ timeāt dōm ꝛ eius mādata recipiant hūiliter ꝛ obseruēt nō solū audita a deo imediate: sicut sunt pcepta decalogi: sed etiam

B † Leui.25.a Die.17.c Ezec.20.b Nec.9.c

C

D

Ministerio de Cultura 2024

alia eis denũciata p nuncios ex pte dei: sicut p moysen ⁊ alios ꝓphas. a Non declinabit ⁊c. i. p aliq̃ ꝓsperitate obtinenda vel aduersitate euitanda. Cetera patent. Ca. V

Moraliter. a† Vocauitq̃ moyses oẽm israelez ⁊c. In ꝟ capło replicant p̃cepta decalogi posita supi⁹ Exo. xx. et q̃ sunt moralia. nõ ẽ ibi alia moralitas querẽda sicut fuit dictũ ibidez excepto p̃cepto de obseruatione sabbati: qđ ptim fuit cerimoniale: ⁊ q̃tuz ad ꝟ sensus mystic⁹ ibidẽ fuit posit⁹. a† Vos ãt postq̃ audistis vocẽ ⁊c. p ꝟ autẽ q̃ populus nõ potẽs sustinere ꝟba dñi loquẽtis petijt ꝙ sol⁹ moyses audiret immediate a dño ⁊ referret ꝓplo ⁊ dñs ꝟ approbauit: significatũ fuit ꝙ ꝓlati ⁊ doctores credẽda et operãda debent accipe a deo q̃ loquit eis in sacra scriptura. ⁊ ipi p doctrinaz alijs tradere debent eo mõ q̃ cape possũt. Greg⁹. in pastorali. Scõm q̃tlita ẽauditorũ formari debet sermo doctorũ. Et apls. j. Cor⁹. xiij. dicit. Sapiẽtiã loq̃mur inter perfectos. Et ibidẽ. iij. capło. Tanq̃ paruulis i xpo lac potum dedi vobis nõ escã: nõdum enim poteratis sez intelligere altioza.

In capło. v. vbi dicitur i postil⁹. Et primo replicant decalogi p̃cepta q̃ p

Additio. j. ꝓie dicunt lex. Hec p̃cepta decalogi que in ꝟ loco ponunt ꝓie dicunt lex. p̃ceptuz tñ de dilectione dei

A qđ ponit hic. et plene exprimit i capitulo sequẽti. s. sexto in quo tota lex pẽdet et ꝓphete: vt habet Matth. xxij. ſNon minus ꝓie lex debet dici: cuz it primũ ⁊ p̃ncipale totius legis: tãq̃ illud in qđ cetera p̃cepta ordinantur: quia vt Aplus dicit. j. Timoth. j. Finis p̃cepti ẽ charitas. Unde hec distinctio ꝑma postillatoris videt incõuenienter dicta: specialiter q̃tum ad scđz mẽbrũ: qđ cõprehẽdit sextũ capl̃m. Circa qđ melius ⁊ verius dicerẽtur q̃ in eo ponunt ꝑma precepta fidei. ⁊ maximũ ⁊ principalissimũ legis mandatũ cum quibusdã alijs ad legem ptinentibus: put in eodem capitulo patebit.

In eodem capło. v. vbi dicit in postilla. Et ponunt conseq̃ẽter aliqua p̃cepta decalogi eodem ordine ⁊ fere sub eisdẽ verbis sicut ponuntur Exodi. xx. ca.

Additio. ij. Doctores hebreozuz q̃ nimis lram sequũtur asserũt aliquã varietatẽ eẽ inter p̃cepta decalogi q̃ ponunt supza Exo. xx. ⁊ p̃cepta decalogi q̃ hic ponũt specialiter i p̃cepto de obseruatiõe sabbati de q̃ in ꝑma traditiõe dr: Memento vt diẽ sabbati sanctifices. ⁊ in scđa traditõe sez in hoc ca. vbi dicit: Obserua diẽ sabbati. inter que verba dissimilia asserũt esse magnã differẽtiã: dicũt enĩ q̃ cum dicit: Memẽto. Jn prima est p̃ceptũ affirmatiuũ: in quo p̃cipit q̃ homo sit memor ad sanctificandũ illũ diem: itaq̃ si q̃s nihil opis seruilis faceret in die sabbati. ⁊ tñ haberet in memoria q̃ illa dies est sanctificãda ⁊ vt sabbatũ: esset transgressor illi⁹ mãdati affirmatiui p omissionẽ. Similiter si quis haberet in memoria diem sabbati: ⁊ sanctificaret eũ faciendo eum diẽ solennẽ: ⁊ tñ cuz hoc quicq̃ opis seruilis faceret: nõ esset trãsgressor primi p̃cepti affirmatiui in quo dicit: Memẽto. ꝟ etiã trãsgressor scđi sez Obserua. Cõsequẽter ad p̃dicta dicũt: q̃ vt moyses q̃ fidelissim⁹ in tota domo dei est: non videt false repetisse hmõi p̃cepta. ideo dicunt q̃ hec duo verba: sez memẽto et obserua fuerunt a deo ꝓlata simul ⁊ semel sub ꝓprijs lris et syllabis vtriusq̃ verbi: qđ ẽ ineffabile: q̃ p omnipotẽtiã diuinã hoc dicũt esse factũ: ⁊ q̃ moyses nõ poterat hoc facere ꝟbo nec scripto. ideo in ꝑma traditiõe scripsit: Memẽto. Jn scđa ꝟo: Obserua. Jn q̃ loco altercatio hebreozũ dicit friuola: tũ q̃ vbi dicit: Memento. statim prohibet opa seruilia dicẽs: Nõ facietis op⁹ ⁊c. et sic etiam tradit ibi rõnem negatiui p̃cepti: et in hoc loco vbi dicit: Obserua diẽ sabbati. statim sequit: Ut sanctifices eũ ⁊c. qđ ptinet ad hoc vt homo vacet diuinis in sabbato qđ est affirmatiuũ: tũ q̃ moyses ⁊ si non potuerit simul ⁊ semel duo ꝟba dissimilia ꝓferre: potuisset tñ tradere ista p̃cepta dicẽdo: Memẽto ⁊ obserua diẽ sabbati. ⁊ sic magis ꝓfecisset diuine locutiõi q̃ dicẽdo vnũ ⁊ omittẽdo aliud. Et notãdũ q̃ ꝟ distinctio ab alijs assignata inter memẽto et obserua: facit valde cõtra eos in expositione illi⁹ ꝟbi. Malach. vlt⁹. vbi dr: Memento legis moysi: prout deo duce ibidem declarabit.

In ca. v. vbi dr i postil⁹. Cui⁹ causa ꝟdit: Quis det eos talẽ hr̃e mentẽ?

Additio. iij. In ꝟ qđ dicitur: Quis det eos talẽ habere mẽtẽ. nõ solũ intelligit q̃ eẽt beneplacitũ deo vt deuz timerẽt ⁊c. ꝟ etiã includitur q̃ ꝟ pẽdet etiã a ptãte hũana p libez arbitriuz: iuxta illud Eccl̃i. xv. Deꝰ creauit hoiez ⁊ reliq̃t eũ in manib⁹ ꝓsilij sui: i vanũ enĩ aliq̃s diceret optando: Quis det vt ꝟ fiat. si illud optatuz esset omnino in potestate optantis.

In ca. v. vbi dicit in postil⁹. Nõ declinabit ad dexterã neq̃ ad sinistrã.

Additio. iiij. In ꝟ enĩ qđ dicitur: Nõ declinabitis ad dextram neq̃ ad sinistrã: ꝑhibet declinatio obseruãtia p̃ceptoz: nõ solũ causa ꝓsperitatis vel aduersitat⁹: ꝟ etiã ne ex aliq̃ alia causa deuiet ab intẽtione legislatoris ad vnã ptẽ nec ad aliã: sicut cũ dr supza i Deutero. iiij. Non adijcietis sup verbũ qđ ego p̃cipio: nec minuat. et iste sensus videt cõphẽdere ꝑmum: ⁊ magis ptinere ad sensũ litteralẽ: nã q̃ p dexterã intelligat ꝓsperitas: ⁊ p sinistram aduersitas: videtur ptinere ad mysticã expositionem ⁊c. † f. 17. b

Replica correctorij contra Burgẽ. Jn q̃nto ca. distinguit postil⁹. p̃cepta decalogi a p̃ceptis dilectiõis dei et ꝓximi p hoc q̃ decalogus ꝓie dicit lex: dilectio autẽ finis ⁊ p̃ncipiũ est decalogi: in quã decalogus ordinat: ꝓut innuit in. vj. cap. hui⁹: hanc distinctionẽ egreferẽs Burgeñ. dicit p̃ceptum dilectionis dici debere legẽ ꝓprijssime: cum sit primũ ⁊ maximum p̃ceptum in lege: ad qđ omnia precepta ordinant: iuxta illud Apli: Finis p̃cepti ẽ charitas. Hoc aũt argumẽtũ Burgẽ. tentatiuũ est: laborans in iniquitate: nam postillator p suã distinctionẽ nõ negat: q̃n p̃ceptum dilectionis sit maximũ p̃ceptum in lege contentum: q̃ saluator sic respõdit querenti de magno mãdato in lege: verũtamẽ non sequit qđ Burgeñ. intendit: q̃ cõsequentia non valet: hoc est mandatũ magnũ in lege: igitur est ꝓie lex: quia multa continent in lege: que cõtra legem ꝓprie acceptam per Aplm distinguunt: ad Gal. iij. vbi apls volens ostendere ꝓpriam legis acceptionem dicit per legem nõ esse iusticiam sed per fidem: dicit etiam legem ꝓpter transgressionem positam. ⁊ multa similia: put in suis eplis videri põt: que ꝓprie dilectioni non cõueniunt: quia vtiq̃ dilectio iusticia est: vt distinguit contra legem: quia qui diligit vnus efficitur cum eo spũs: qđ sine perfecta iusticia nõ fit: etiam dilectio non est ꝓpter transgressionẽ: imo fuit recte rationi complanta in angelo ⁊ homine ante transgressionez: sic igit accipiendo legem ꝓut Apostol⁹ distinguit a ꝓmissione et fide formata q̃ est dilectio: ꝓprie lex non est: q̃uis in lege principaliter vt finis intendatur: sicut et ꝓmissio que in lege patribus facta est: lex dici non meretur simili ratione. Frustra igit Burgẽ. postillatorem notauit: q̃ circa capitulũ. vj. in quo hoc maximum p̃ceptum continetur breuiter se expediuit: ponens tamen ad intellectum necessaria: quia non erat sui ꝓpositi scribere tractatus quemadmodũ Burgeñ. et alij: sed soluz ordinare postillã litteralis sensus sufficienter declaratiuam. Ca. XI

a Hec sũt p̃cepta. Hic oñter agitur de p̃ceptis alijs a p̃ceptis decalogi. ⁊ primo de p̃ceptis hmõi ponit exhortatio generalis. scđo explicatio spãlis. ibi: Audi isrl̃. Circa primũ dr: Hec sũt p̃cepta et cerimonie atq̃ iudicia: q̃ in hmõi p̃ceptis aliq̃ sũt circa mozes ⁊ dicũt p̃cepta. aliqua circa modũ colẽdi deũ ⁊ dicũt cerimonie. aliq̃ circa iustũ hois ꝓuctum ⁊ dicũt iudicia. b Ut faciat⁹ ea i tra. q̃ aliq̃ eoz obligabãt tñ in terra illa: ⁊ aliq̃ extra illaz terrã fieri non poterãt

✻ vt dictũ

f Casto timore.

eos habere mẽtẽ vt timeãt me: ⁊ a f non lapidei sed sensibiles. ¶b f vt vnum iota non ꝑtereat. custodiãt vniuersa mãdata mea i oi tpe vt bñ sit eis ⁊ filijs eoz̃ in sempiternũ. Vade ꝙ ⁊ dic eis: Reuertimini in tentoria vra. Tu vo hic sta mecũ: ⁊ loq̃r tibi oia mandata: ⁊ cerimonias atq̃ iudicia q̃ docebis eos vt faciãt ea in terra quã dabo illi i possessionẽ. Custodite igit et facite ea q̃ ꝑcepit dñs deꝰ vob. † Nõ declinabit⁹ neq̃ ad a
a f vt addatis aliquid vel minuatis.
dexterã neq̃ ad sinistrã: sed p viã quã ꝑcepit dñs deꝰ vester ambulatis vt viuat⁹ et bñ sit vobis: et ꝓtelent dies vri in terra possessionis vestrę. Ca. VI

b Hec sũt p̃cepta et cerimonie atq̃ iudicia q̃ mãdauit dñs deꝰ vester vt docerẽ vos: et faciatis ea i terra ad c

Ministerio de Cultura 2024

¶ a Diliges dñm deū tuū ⁊c. Aug⁹. Charitas Ca.VI nō auferet: sz implebit ꝓtēplata qō credebat: adepta qō sperabat ī ea plenitudīe ꝫ ꝓceptū implebit. Cū enī inest aliq̄d carnalis ꝓcupiscētie qō vel ꝓtinēdo frenetur: non oīno ex tota aīa de⁹ diligit. Nō enī caro sine aīa cōcupiscit: cuius caro ꝓcupiscere dicat: qz carnaliter aīa ꝓcupiscit. Tunc aūt lex nulla erit ī mēbris q̄ repugnet legi mētis: ꝫ toto corde: tota aīa: tota mēte diligit de⁹. Debuit aūt hoī ista pfectio ꝓcipi cuius in hac vita nō possit haberi: nō ei recte currit si q̄ currēdū ē nesciatur. Currim⁹ aūt sperādo: credēdo: et desiderādo: elemosynas dādo: et orādo: vt currentes adiuuemur ⁊ sic ꝓcepta pfectiōis audiam⁹: nec ad plenitudinē charitatis currere negligam⁹. Diliges do. de. tu. ex to. c. t. ⁊c. ⁊ primū tuuz sic teipm.

Mat.22.d 1.Tim.1.b In his tota lex pēdet ⁊ pphete. Finis ḡ ꝓcepti dilectio gemina dei scz ⁊ primi. Qz si te totum intelligas. i. aīaz ⁊ corp⁹: ⁊ primum sit totū. (Nō enī ex aīa ꝓstat ⁊ corpore) nullū diligēdaꝝ rex gen⁹ ī his duobus ptermissū est. Cum enī ꝓcurrat dilectio dei: ei⁹ mod⁹ ꝓscriptus ē: vt cetera ī illū cōfluāt. De dilectiōe tua nihil dictū videt. Sz vbi dictū ē tā q̄ teipm: vt teipz diligas: nō ē ptermissū. Ille aūt ordinate diligit: q̄ qō nō ē diligēdū nō diligit: ⁊ diligenda diligit: nec pl⁹ qō min⁹ ē diligēdū: nec eq̄liter qō plus vel min⁹: nec pl⁹ vl min⁹: qō eque ē diligēdū. Qīs peccator inq̄tū peccator ē: diligēdus nō ē. Sz oīs hō inq̄tū hō ē ꝓpter deū diligēdus ē: de⁹ Xo ꝓpter teipm. ⁊ si deus oīm hoīe plus diligēdus ē: pl⁹ debet q̄sq̄ diligere eū q̄ seipsū. Itē amplī⁹ alius hō diligēdus ē q̄ corpus nr̄m: qz ꝓpt deuz oīa ista diligēda sūt: ⁊ pōt nobiscū alius hō deo pfrui: qō nō pōt corp⁹: qz p aīaz viuit qua deo fruimur. Qēs aūt eque diligēdi sūt. Sz cū oīb⁹ ꝓdesse nō possis: bis potissimū ꝓsulēdū ē: q̄ ꝓ loco ꝫ ⁊ tēpoꝫ: vel q̄rūlibet reꝫ opportunitate magis nobis ꝓiuncti sunt. Greg⁹. Diliges dñm deum tuū ⁊c. Per amorē dei gignitur amor ꝓximi: ⁊ p amorē ꝓximi nutrit amor dei. Nam q̄ amare negligit deus diligere ꝓximū nescit. Et pleni⁹ in dei dilectiōe ꝓficimus: si ī ei⁹ dilectionis gremio ꝓximi charitate letamur. Dicitur⁹ ḡ diliges ꝓximū tuū: ꝑmisit. diliges dñm deū tuum: vt prius in nobis radicē sui amoris figat. ⁊ postea fraterna dilectio ramos expandat. Qz autem amor dei ꝓximi amore

1.Joh.4.d coalescat Johs oīndit d. Qui ñ diligit fratrē suū quē videt: deū quē nō videt. q. p. diligere? Dilectio dei per timorē nascitur: sed in affectu crescendo mutat. Ut aūt oīdat q̄ longe q̄sq̄ sit a charitate ꝓximi vel in ea profecerit alios flagellis deus deprimit: alios successibus fulcit. Sepe enim nos miseros insequūtur: qui felices sine cōparatione venerantur. Cum autem quis in prosperitate diligit vel diligitur: incertum est an prosperitas: an persona diligatur. In bonis enī non agnoscitur amicus: ⁊ in malis non abscondit inimicus. Triplicis nature ē anima: ideo iubetur diligere tripliciter. Non vult deus amorem suum partiri: vt simul diligamus deum ⁊ aurum: vl̄ vro-

Mat.6.c rem vl̄ filios. Nemo potest duobus dominis seruire: ipe super omnia diligendus: eius dilectio ꝓponitur.

b Et ligabis ea quasi signuz in manu tua. Hoc phariseī male interꝑtātes in mēbranulis decalogū: id ē decē ꝟba scribebāt: ⁊ ligata ī fronte portabant. Qō vsq̄ hodie fa-

Ibid.23.a ciunt babylonij: vt putent religiosi. Aū: Dilatāt enī phylacteria sua ⁊ magnificāt fimbrias.

¶ Per nomen

quā trāsgredimini possidēdā: vt timeas dñm deū tuuz: ⁊ custodias oīa mādata ⁊ ꝓcepta eius q̄ a ego ꝓcipio tibi ⁊ filijs ac nepotibus tuis cūctis dieb⁹ vite tue: vt b ꝓlōgent dies tui. Audi isrl̄ ⁊ obserua vt facias q̄ ꝓcepit tibi dñs ⁊ c bñ sit tibi: ⁊ multiplicer̄ ampli⁹: † sic pollicit⁹ ē dñs de⁹ patrū tuoꝫ

¶ omni copia.

tibi terrā lacte ⁊ melle manantē. d

Audi israel: † Dñs de⁹ vester de⁹ e

¶ In mateſtate: trinus i personis. Nec habet diuisionem: nec recipit solitudinem.

a vnus est. Diliges dominum deū f

¶ intellectu.

tuuz ex toto corde tuo: et ex tota g

¶ vita. ¶ viribus vel affectu.

anima tua: et ex tota fortitudine h

tua. Eruntq̄ verba hec q̄ ego ꝓcꝫ i+

cipio tibi hodie ī corde tuo: ⁊ nar k+

¶ in eis.

rabis ea filijs tuis: et meditabe- m

¶ domi vel foris.

ris sedēs in domo tua: et ambu- n

¶ foris. ¶ in oibus. s. que egeris.

lans ī itinere dormiens atq̄ con o

¶ vt ope cōpleas: ⁊ aljs exemplū tribuas.

b surgens: et ligabis ea q̄si signum p

¶ vt in memoria habeas. a ¶ vt die ac nocte me-

ī manu tua: eruntq̄ ⁊ mouebun- q

ditēris ea. ¶ cordis.

tur inter oculos tuos: scribesq̄ r

¶ ingrediens ⁊ egrediens semp ea mediteris.

ea in limine et ostijs domus tuę.

vt dictū fuit Num. xxiiij. a Que ego ꝓcipio tibi ⁊ filijs tuis. qz obligabat futuros sicut ⁊ pntes. b Ut plōgēt dies tui. Hic est vn⁹ effect⁹ obsernātie legis: vt dictū ē supra. iiij. ca. c Et multiplicēris ampli⁹. numero et ptāte. d Audi isrl̄. Hic q̄r ponit explicatio illoꝝ ꝓceptoꝝ q̄ sūt alia a ꝓceptis decalogi q̄ sūt ī duplici ḡdu: qz aliq̄ se hñt ad ꝓcepta decalogi sic ꝓncipia eoꝝ. aliq̄a sūt se habēt ad ea sic q̄dā ꝓclusiones elicite ex ꝓceptis decalogi. Illa aūt q̄ se habēt vt ꝓncipia sūt dilectionis ꝓcepta. Cui⁹ ratio ē qz i agibili⁹ finis habet rōnez ꝓncipij. ꝓcepta aūt dilectionis sunt finis ꝓceptoꝝ decalogi: sicut ptz manifeste q̄ tria ꝑma ꝓcepta ordināt sicut ad finē ad dilectionē dei. alia Xo septem ad dilectionē ꝓximi. ⁊ tō dicit saluator Mat. xxij. q̄ in duob⁹ ꝓceptis dilectionis tota lex pēdet ⁊ ꝓphete sicut ex fine. ⁊ Apls. j. Timoth. j. Finis ꝓcepti est charitas. Alia aūt ꝓcepta a ꝓceptis dilectionis ⁊ ꝓceptis decalogi sūt q̄si q̄dā cōclusiones elicite ex ꝓceptis decalogi et p ꝓsequēs q̄daz declaratiōes q̄liter ꝓcepta decalogi debeāt obseruari. Itē sciēdū q̄ dilectio ꝓximi ordinat finaliter ad dilectionē dei. ex quo seq̄t q̄ ꝓceptū de dilectiōe dei habet rōnez finis. ⁊ p ꝓsequēs ꝓncipij respectu oīm ꝓceptoꝝ. Primo ḡ agit de dei dilectiōe q̄ est q̄si finis ad quē ꝓcepta decalogi ordinant. scōo de aljs ꝓceptis q̄ sunt ꝓclusiones q̄ ex ꝓncipijs decalogi eliciunt. xij. ca. Circa ꝑmum moyses describit ꝑmo ea q̄ ptinent ad dei dilectionē. scōo infert ꝓclusionē intētam. xj. ca. qō sic incipit: Ama itaq̄ dñm deū. Circa ꝑmū moyses ꝑmo p modū exhortationis describit ꝓceptū dilectiōis diuine q̄tū ad diligendi modū. scōo hui⁹ dilectiōis multiplex impedimētū ⁊ incitamēta: impedimēta excludendo: ⁊ incitamēta includendo. ibi: Cūq̄ introduxerit. Circa primuz dicit: Audi isrl̄. i. attende diligēter qz ad illd qō subdit tota lex finaliter ordinatur. c Dñs de⁹ noster de⁹ vn⁹ ē. ⁊ ideo vnice sup oīa et pfectissime diligēdus est. ⁊ subditur hui⁹ dilectionis modus cum ꝫ:

† Mat.22.d Mar.12.c Luc.10.c

f Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo. i. ex toto motu volūtatis qui hic designat noīe cordis: qz sicut cor mouet alia mēbra corpis sic volūtas mouet alias aīe potētias ad act⁹ suos. g Et ex tota ⁊c. .i. ex toto ītellectu ⁊ sensitiuo appetitu vt ex motu dilectiōis ītellect⁹ sit deo subdit⁹ maxīe ī his q̄ ptinent ad fidē: et appetit⁹ sensitiu⁹ sit ꝑm ordinē dilectiōis diuine regulatus. h Et ex tota fortitudine tua. p quā designat vis exterior executiua: qō fit cū ex diuina dilectiōe actus noster exterior exequit imperiū volūtatis ꝓmpte ⁊ expedite. i Eruntq̄ verba hec. de dilectione diuina. k In corde tuo. ad firmiter retinendū. l Et narrabis ea filijs tuis. de dilectione dei eos informādo. m Et meditaberis sedens in domo tua. i. tēpore quietis. n Et ambulās ī itinere. tēpore laboris. o Dormiēs atq̄ ꝓsurgens. In hebreo habetur: Cubans atq̄ cōsurgens: qz in ingressu lecti ad dormiēdū ⁊ in egressu ad vigilandū debet homo p dilectionē cor suū reducere in deū. pōt etiā exponi dormiens ꝑm trāslationē nostrā: qz de bis circa q̄ solliciteat homo in vigilia solēt in dormiēdo occurrere fantasmata: ⁊ sic sollicitis in vigilia ꝺ dilectione dei solēt ꝓsimilia fantasmata occurrere in dormitiōe. Ꝓpter qō dicit pbs ꝑmo ethicoꝝ: q̄ ī dormientib⁹ meliora sūt fantasmata studiosoꝝ. i. virtuosoꝝ q̄ꝫ quorūcunq̄. p Et ligabis ea q̄si sig. in manu tua. i. in opibus tuis qz manus ē organū organoꝝ. iij. de aīa: que debent fieri ex charitate. q Eruntq̄ ⁊ mouebunt inter oculos tuos. i. nullo modo erūt tibi obliuioni: sicut hō nō obliuiscit rei q̄ ante oculos suos appendit. r Scribesq̄ ea in limine ⁊c. i. intrās domū tuā ⁊ exiēs recordaberis de dei dilectione: Judei aūt ꝫ exponētes nimis litteraliter dixerunt passum istū q̄ incipit ab illo loco. Audi isrl̄ dñs deus noster vn⁹ est. diliges dñm ⁊c. vsq̄ hic: In limine ⁊ ostijs domus tue. similiter passum illum de dilectione dei. qui habet infra xj. ca. qui sic incipit. Si ḡ obedieritis mandatis meis que ego hodie ꝓcipio vobis vt diligat̄ dñm. vsq̄ ibi: Et scribes ea sup postes

a Per nomē illi⁹ iurab. Permittunt iurare p nomen dei: ne forte p idola iurātes: t assidue nominātes: ea colere inciperēt. Nō iurare iubet ꝟ p alterius dei nomē iurare ꝓhibet. Melius autē oīno nō iurare: non q̄ mala sit iuratio vera: ꝟ ne facilitate iurādi in piurium cadas. Qui enī iurat: piurare potest. Qui āt oīno nō iurat: lōge a piurio ē.

b Nō tētab tc. Deū tentat: q̄ habens q̄ō faciat sine rōne se committit piculo experiens vtrum possit liberari a deo.

Nico.de lyra

Hētes et ianuas dom⁹ tue. inclusiue debebāt scribi in cedulis et ligari in brachio et sup frontē: t poni in limine supiori domus. t adhuc iudei hoc obseruāt ī pluribus locis q̄ p̄dicti duo passus scribūtur in cedula q̄ ponīt in supiori limine ostij dom⁹. intentio tñ legislatoris ē q̄ sint in recordatiōe mō supradicto. Nō tandū etiā q̄ oīa p̄dicta de mō dilectionis diuine nō sic ꝑcipiūt q̄ sint semp in actu sed in habitu: q̄ homo tenet semp habere charitatis habitū qui fm Aug⁹. diuidit inter filios regni t pditionis. a Cūq; introduxerit. Hic ꝟ ponūt impedimēta t icitamēta p̄dicte dilectiōis illa remouēdo: ista inducendo. t ꝓmo ponūt ista ꝓut ꝓtingūt homini respectu sui. secūdo respectu extranei vt aduersarij. ca. vij. tertio respectu dei. ca. viij. Prima in duas. q̄ ꝓmo removet impedimentū. scō exp̄mit inicitamētū. ibi: Custodi p̄cepta dñi. Circa ꝓmū sciēdū q̄ hō ꝺ penuria veniēs ad magnā abūdātiā: ex ꝟ ī semetipo solet eleuari: t a dei amore retrahi t impediri fm q̄ dicit Greg⁹. homel. xx. Tanto q̄s a supno amore disiungit: quāto inferius delectat. t ideo moyses timebat ne filij isrl exeūtes de terra deserta t ītrātes terrā ꝓmissionis plenā oīb⁹ bonis p ꝟ ab amore dei retraherent. ꝓp ꝟ etiā ꝺr in cātico infra. xxxij. Incrassatus est dilect⁹ t recalcitrauit: incrassat⁹: impinguat⁹: dilatat⁹: dereliq̄t deus factorē suū tc. ideo p̄monuit eos ne ex tali affluētia auerterēt a dei amore et ad idolatriā ꝙuerterēt. et ꝟ ē q̄ō ꝺr: Cūq; introduxerit te dñs tc. et enumeratis multis bonis mobilib⁹ et imobilib⁹ q̄ habituri erāt filij isrl gratis. intulit: Caue diligēter ne obliuiscaris tc.

b Dñm deū tuū timeb. timore filiali.

c Et ipi fuies. fuitute latrie.

d Ac p nomen illi⁹ iura. ex ꝟ loco errauerūt aliqui iudei dicētes q̄ iuratio p nomē dñi erat frequentāda: etiaz sine necessitate. q̄ improbat saluator Mat. v. dicens: Nolite iurare oīno. i. nō iuretis ex q̄libet causa. q̄ ꝟ ad irreuerētiā nominis dei ptinet ꝟ tñ ex causa necessaria: vt si occurrit necessitas aliq̄d affirmandi iter hoies debet fieri p veritatē imobilem q̄ō fit iurādo p nomē dñi. et in tali casu loquit⁹ scriptura.

e Nō ibitis post deos alienos. ipēdendo eis cultum latrie.

f Cunctarū gentiuz que in circūitu vestro sūt. t idem intelligendū ē de dijs aliaz gentiū a iudeis remotarū. ꝟ p exemplo ponit illud q̄ō erat ꝓpinquū.

g Nō tentabis dñm deum tuū sicut tētasti tc. de hac tētatione q̄liter sit intelligēda dictū fuit Exo. xvij.

h Custodi p̄cepta. Remoto impedimēto diuine dilectionis hic ponit eius incitamētū. t ꝓmo respectu subiecti ꝓpꝛij. scōo respectu filij q̄ est quasi idē cū p̄re. ibi: Cūq; īterrogauerit. t q̄z signū dilectionis ē exhibitio opis: vt dicit beat⁹ Greg⁹. ideo ꝺr h. Custodi p̄cepta dñi dei tui tc. s. ex dilectiōe. t incitamentū ad ꝟ subdit cuz ꝺr: Ut bñ sit tibi tc. et ptz lr̄a. i Cū interrogauerit. Hic ponit incitamētū amoris diuini respectu filij q̄ est q̄si idē cuz patre: q̄z in ipo remanet p̄ post mortē quodāmodo: t ideo debet ipm incitare ad dei dilectionē t mādatoz ei⁹ impletionē p bñficia patrib⁹ facta. et ꝟ ē q̄ō ꝺr hic: Cum interrogauerit te fili⁹ tu⁹ cras. i. ī posterū.

k Dices ei: fui eram⁹. seruitute grauissima tc.

l Et eduxit nos dñs de egypto ī manu forti. Hec exposita sunt supra. iij. ca.

† Exo. 5 Mat. 4. b Luc. 4. b

m Precepitq; nobis dñs vt faciam⁹ oīa legitima hec. ex dilectiōe.

n Ut bñ sit nobis. q̄z p opa bona ex charitate facta acquirit gra in pñti: et gloria in futuro. ideo subditur: Eritq; nostri misericors.

Ca. VI

Moraliter.

† Hec sunt p̄cepta tc. Sequitur: Sicut pollicit⁹ ē dñs deus patrū tuoz̄ dare tibi terrā lacte et melle manātē. Ista terra figura fuit fm sensum allegoricū xp̄ginis glorioſe ꝺ qua ꝺr Esa. lv. Rorate celi desup et nubes pluant iustū. aperiat terra t germinet saluatorē. Ista terra fluit lacte ad nutritionē parulorum in fide. et melle reficiendo pfectos in ꝓtemplatione. nam vtroq; sua dulcedine fouet et ꝓsolat. Scōm aūt sensū anagogicū terra ista figura fuit celestis patrie. de q̄ dicitur ps. cxlj. Portio mea ī terra viuētiuz. Manat aūt ista terra lacte t melle. nā in ea cōplet totū desideriuz. if Erūt q̄ xp̄a q̄ ego p̄cipio tibi hodie in corde tuo. Ex quo patz q̄ moyses loq̄t ꝺ xp̄o Deuteronomij. fm xp̄m Hiero. ī epla ad Paulinū ꝺ oīb⁹ sacre scripture libris Deuteronomiū ē noue legis p̄figuratio q̄ ē lex amoris. t ideo debet eē in corde scripta ꝓpter q̄ō a xp̄o scripta nō fuit ī tabulis lapideis vel chartis sz ī cordib⁹ credētiū p missionē spūssancti in signo visibili. Act. ij. sicut predictum fuerat Hiere. xxxj. Ecce dies venient dicit dñs: t feriā domui israel et domui iuda fedus nouū: nō fm pactū q̄ō pepigi cū patrib⁹ vr̄is tc. Sequit: Dabo legē meam in viscerib⁹ eoz̄ t in corde eorū scribā eaz: et ero eis in deū t ipi mihi erunt ī populū. If Et narrabis ea filijs tuis tc. sicut enī pater tenet ꝓuidere filijs ꝺ victu t vestitu: ita et de documēto q̄ntum ad agenda t credenda: q̄ sūt de necessitate salutis. et tanto magis eis in istis ꝓuidere tenetur: quāto q̄ sūt anime corporalib⁹ p̄ferunt. cetera xp̄o nō indigent moralitate: quia sensus eorum litteralis est etiam moralis.

† Mat. 4. b Luc. 4. b

In ca. vj. vbi ꝺr ī postil. Audi isrl.

Additio.

In hoc ca. ponūt duo legis p̄cepta: q̄z vnū est ꝓmū t ꝓncipalissimuz circa credēda. s. Audi isrl dñs deus vester vnus est. Articul⁹ enim de vnitate dei primū locū in symbolo tenet. scōm xp̄o p̄ceptū q̄ō hic ponit primū est t maximū circa agēda. s. Diliges dñm deum tuū, vñ Saluator Matth. xxij. ca. hoc est primū

est primum ⁊ maximū mādatū. Et q̄ in bozū p̄ceptozū exposi/tione postillator valde breuiter videt se expediuisse. ideo circa eozū declarationē videt eē insistendū. Circa declarationem p̄mi inq̄rendū p̄ma facie occurrit: q̄ fuerit necessitas ponēdi ꝟ istud p̄ceptū de vnitate dei. vnitas enī diuine manifeste tradi/tur ī decalogo: q̄ a deo imediate fuit populo tradit⁹. Exo. xx. et in p̄cedenti ca. v. a moyse repetitus: in vtriusq̄ enī decalogi p̄ambulo dicit: Ego sum dñs deus tuus qui te eduxi ⁊c̄. Jn q̄ ⁊ per totum decalogū tam noīa q̄ verba que de deo dicūt sūt singularis numeri: in q̄ manifeste ostendit vnitas dei. Si aūt dicat q ꝟ p̄ceptū de vnitate dei ponit ad excludendū pluralitatem deoꝝ: circa qō multi errauerūt: vt manichei ⁊ alij: ꝟ nō videt sufficere. nā pluralitas deozū manifeste excludit ī p̄mo precepto decalogi: vbi ōr: Non habebis deos alienos coram me. i. p̄ter me: vt supra expositū ē. ⁊ adhuc exp̄ssi⁹ supra. iij. ca. talis pluralitas excludit. ōr enī ibi: Scito ergo hodie ⁊ cogi/ta in corde tuo. q̄ dñs ipse est de⁹ in celo sursū ⁊ ī terra deozū: ⁊ nō sit ali⁹. Ad dicēdū videt: q̄ ꝟ vnitas diuina cū exclusiōe pluralitatis deoꝝ intelligat ex p̄dictis ⁊ alijs in sacra scriptu/ra ꝓtentis: exp̄imit tū ꝟ p modū p̄cepti: q̄ deus ē vn⁹ vt vni/tas q̄ ꝟ deo attribuit p quandā excellentiā intelligat: sic scz ⁊ vnitas hmōi soli deo ꝓueniat. Si enī vnitas q̄ ꝟ soli deo attri buit etiaz creaturis posset ꝓuenire: sicut de vno ꝓuertibili cū ente cōmuniter intelligit: sic superflue poneret in p̄cepto. Si/cut enī quilibet homo ē vnus homo. ⁊ quilibet equus ē vnus equus: sic quilibet deus est vn⁹ deus. vnde ꝟ modo non indi gebat vt institueret tanq̄ p̄ceptū ⁊ p̄mulgaretur: scz in hoc q̄ hic ponitur vt p̄ceptū pertinens ad fidem: ⁊ cum hoc p̄mittit: Audi israel. Fides enī ē ex auditu: ad Roma. x. manifeste da/tur intelligi: q̄ vnitas q̄ hic singulariter deo attribuitur: intel gi debet sic: q̄ deus credat maxie vnus: qō nulli rei create cō/petit. Cui⁹ ratio ē: nam ꝫm sanctū Tho. in p̄ma pte. q. xj. arti. iij. in corpe q̄stionis. Cum vnū sit ens indiuisū ad ꝟ q̄ sit ma/xime vnū. oportet q̄ sit maxime ens ⁊ maxime indiuisū. Cō/stat autē q̄ de⁹ est maxime ens: inq̄tum ē ipm esse subsistēs oī bus modis interminatū. ⁊ p̄ma causa totius entis creati. Si militer ꝓstat q̄ deus est ens maxime indiuisū inq̄tū non diui ditur nec actu nec potētia: nec alio modo diuisionis: sed oīb⁹ modis ē sūme simplex. Unde oportet dicere: q̄ de⁹ ē maxime vnus: sic q̄ nulli creature talis vnitas cōpetit. et ideo scz in de/calogo et alijs locis scriptura de deo loquat tāq̄ de vno exclu/dendo pluralitatē deozū: nihilominus tamē fuit datus hoc p/ceptū exp̄imens diuinā vnitatez: et talis vnitas intelligatur singulariter deo cōueniens modo p̄dicto. Unde Bernard⁹ in v. de cōsideratione: postq̄ posuit multiplicē modū vnitatis q̄ in creaturis diuersimode inuenit: de vnitate dei sic dicit: Ex/hec omnia quid ad illū summū vnum: atq̄ vt ita dicam: vnice vnum: vbi vnitatem cōsubstātialitas facit: huic vni quoduis illoꝝ si assimiles erit quodāmodo vnū: si compares nullo. hec ille. Scz potest dici contra p̄dicta: q̄ talis vnitas que hic attribuitur deo: scz sit vera non tamē pertinet ad fidem: saltem apud omnes: nam deū esse vnū modo p̄dicto pōt esse scitū per demonstrationē. Unde pbus. xij. Metaph. hoc demōstratiue ꝓbat. Multi etiā alij pbi hoc demonstratiue induxerūt ꝓut ī scda scde. q. j. Sanct⁹ Tho. tradit arti. v. in respōsione ad q̄r/tum argumentū. Ad qō dicendū ꝫm eundē ibidez: q̄ multa p fidem tenemus de deo: que naturali rōne ꝓbi inuestigare non poterant: puta circa ꝓuidentiā eius et omnipotentiā: ⁊ q̄ ipe solus sit colendus: que omnia cōtinent sub articulo vnitatis dei. hec ille. Ratio autē quare p̄dicta videantur contineri sub articulo vnitatis dei talis videt eē. Nam p fidem illum credi mus esse vnū deū: qui est omnipotēs ⁊ omnib⁹ ꝓuidens ⁊ qui solus est colendus. Omnia enī que in simbolo traduntur copu latiue intelligūt esse credēda. Ulterius circa hoc videtur at/tendendū: q̄ ex ista trina iteratione diuini nominis cum dici/tur: Dominus deus vester domin⁹ vn⁹ est. cōuenienter ꝫm veri tatem catholice fidei: ꝫm quā vnus deus in trinitate venerat intelligenda est trinitas ꝓsonarū in diuinis cum vnitate essen tie. Si enī ī p̄dictis verbis moyses solum vnitatem dei sine q̄/cunq̄ pluralitate credendum tradere valuisset: sufficisset dice re: Audi israel deus vester vnus est: vel dominus vnus est et sic dicendo pfecte vnitatem exp̄ssisset: semota quacūq̄ plurali/tate: sed in hac trina iteratione manifeste ostendit p̄suppositā fide vera: q̄ esse diuinū est vnū. verbum enī essentiale qō ꝟ po nitur scz est: ē singularis numeri: tria ꝟo nomina diuina q̄ per modum suppositi significant pluralitatem triuꝫ personarū. p ꝓprie ostendūt. ⁊ sic talis vnitas omnē aliam vnitatem maxime transcendit: vnde Bernar. vbi supra. Inter omnia que vnum recte dicūt arcem tenet vnitas trinitat⁹: q̄ tres persone vnā substantia sunt. ⁊ ibidē infra. Hec abducimur ab hac vnita/tis ꝓfessione assertione triū: cum in hac trinitate non recipia mus multiplicitatē: sicut nec solitudinē in vnitate. Quobrem cum dico vnum: non me trinitas turbat. Numerus enim qui essentiā non multiplicat: non variat: nō partit. Rursū cuz di co tria. nō me arguit intuit⁹ vnitatis: q̄ illa quecunq̄ tria seu illos tres: nec in cōfusione cogit nec in singularitate redigit. hec ille. Que q̄dem verba huius sācti doctozes bñ videtur adaptari ꝟbo ꝓposito. s. cū dicit: Audi israel. hoc enī mysti/cum ꝓut ipe dicit ibidem non rōne ꝓspicuū est: sed fide ꝓsua sum: vnde Audi israel. i. ex auditu crede. hoc enī sacramētuz magnum est: nā quomodo pluralitas in vnitate et vnitas in pluralitate sit scrutari temeritas est: credere ꝟo pietas: nosse ꝟo vita eterna. Circa hoc etiā notādū est: q̄ hebrei q̄ ista p/cepta. s. Audi isrl ⁊c̄. et diliges dñm deum tuū ⁊c̄. cuz magna solēnitate bis in die recitant: dictis bis verbis. s. Audi israel domin⁹ deus vester de⁹ vnus est: anteqū incipiāt dicere: Dili/ges dñm deum tuuz. interponūt sub silentio verba hebraica: que dicunt: Sit benedictū nomē maiestat⁹ regni eius in secu/la seculoꝝ. qō tamē in alijs ī uocationib⁹ diuini nominis nō dicūt. Ex quo satis videt innui: q̄ in hoc loco specialiter ex/primitur: q̄ nomē diuine maiestatis est trinū ⁊ vnum. Est enī ordinatio hui⁹ benedictiōis eis tradita ad antiquo: scz a tpe ꝓphetarū qui fuerūt ab initio tēpli secūdi: ꝓut ex codicibus eozū cōprobari posset: ⁊ hoc de primo p̄cepto p̄dicto circa cre denda. Sequit⁹ in lra: Diliges dñm deū tuū. Circa cōtinua tionē huius p̄cepti ad imediate p̄cedens. s. de vnitate dei cre denda ꝓsiderandū est: q̄ cum p charitatē homo vnitur deo. Amoz enī ꝫm Dionysionū. iij. de diui. no. est vis vnitiua. p vnionē enī charitatis homo sic vnit deo: vt quodāmodo effi ciat vn⁹ spūs cū eo. iuxta illud. j. Corī. vj. Qui adheret deo: vnus spūs est cū eo. Jdcirco post q̄ de vnitate dei ineffabili ī p̄cedenti p̄cepto tractauit: statim subiūxit p̄ceptum charitat⁹ p quā supnaturaliter unit⁹ sūme vnitati. Circa qō q̄dē p̄cep tum sane intelligendū multa ⁊ magna a doctozib⁹ tradunt q̄ hic omittunt causa breuitatis: nisi solū quedā q̄ ad intelle/ctum hui⁹ p̄cepti vident potius requiri: quozū p̄mū occurrit inquirere rationē quō istud p̄ceptū dicat primū ⁊ maximū le gis p̄ceptuz iuxta sententiā saluatozis. Matth. xxij. Ad qō dicendum q̄ ratio hui⁹ ꝓprie et sufficiēter habetur ab apl̄o. j. ad Timoth. j. vbi dicit q̄ finis p̄cepti ē charitas de corde pu/ro: ⁊ ꝓscientia bona: ⁊ fide nō ficta. Jn hoc enī q̄ dicit: Finis p̄cepti est charitas, manifeste habet q̄ p̄ceptū charitatis est primū inter legis precepta. Finis enī in agibilib⁹ habet ratio nem p̄ncipij: cū finis ꝫm pḥm est p̄mū ī intētiōe. in hoc autez qō subiūgit: De corde puro ⁊ ꝓscientia bona: et fide nō ficta. ostēdit q̄ p̄cepta legis q̄ oīa de actibus virtutū dātur: requi/runt et ordinant ad diligendū deū. q̄ q̄dem p̄cepta sūt in tri/plici differentia: q̄ aut sūt talia q̄ ordināt ad purificādū coz a turbationib⁹ passionū: sicut virtutes q̄ sūt circa passiōes de q̄b⁹ dic̄: De corde puro. Cor enī impurū a dei dilectiōe abstra hit ꝓpt passionē declinātē ad terrena: vel ordinant ad habē/dū bonā ꝓscientiā circa opatiōes. de q̄b⁹ dicit: Et ꝓsciētia bo na. ꝓsciētia enī mala facit horrere diuinā iusticiā ꝓpt timorē pene: vel ordināt ad habēdā rectā fidē sicut illa q̄ ptinent ad diuinū cultū. de q̄bus dicit: Et fide non ficta. Fides autē fi/cta: scz non recta trahit affectum in id qō de deo fingitur se/parans se a dei veritate. ⁊ sic ptz q̄ dilectio dei ē p se intenta a legislatoze tanq̄ finis. Cetera vera p̄cepta querunt ꝓpter hanc tanq̄ ea que sūt ad finē. ⁊ q̄ in quolibet genere id qō ē p se potius est eo qō est aliud: ideo maximū p̄ceptuz ē de cha ritate: que oīa plene traduntur scda scde. q. xliij. Scdo cōside rādū occurrit. q̄ ex hoc q̄ huiusmodi p̄ceptum ē maximū ad qō oīa sunt referenda vt dictū est. ido totalitas q̄dam fuit de signāda circa p̄ceptum de dilectione dei: vnde dicit: Diliges dñm deū tuuz ex toto corde tuo ⁊c̄. Si autē cōtra hoc arguat ex eo q̄ dicit: Ex toto corde tuo: qō importat modum diuine dilectionis: modus aūt virtuosi actus non cadit sub p̄cepto: vt in p̄ma scde. q. c. arti. x. in responsione ad questionē. Ad ꝟ dicendū: q̄ scz modus quē habet act⁹ virtutis ex aliqua supe/riori virtute nō cadit sub p̄cepto inferioris virtutis. non enī cadit sub precepto de honoratiōe parentuz q̄ hec honoratio fiat ex charitate: modus tñ q̄ ptinet ad rōnem ꝓprie ꝟtutis cadit sub p̄cepto ipsi⁹ virtutis: sicut q̄ alīqs opet scīēs cadit sub rōne p̄cepti tā legis diuine q̄ humane. Ignoratia enī sim/pliciter ꝓsiderata tollit rōnez premij vel pene ī actib⁹ huma/nis: et hoc modo sub p̄cepto de diligendo deum cadit: qō di/

citur: Ex toto corde. Si aūt ꝓtra hoc dicaꝝ: q ꝗcūq facit aliq̄d qđ̄ non ptinet ad dilectionē dei: nō diligit deū nō ex toto corde ⁊ sic agit ꝓtra dei p̄ceptū. et p ꝓsequēs peccat mortaliter: ex quo seq̄reꝝ q peccatū veniale esset mortale. Ad hoc dicendū q deum diligere ex toto corde contingit dupliciter. Uno modo in actu: sic̄ vt cor homis semp actualiter in deum ferat: ⁊ ista ē pfectio charitatis patrie: q̄ cuicunq pctō q̄tūcunq minimo veniali non ē cōpatibilis. Alio modo diligere deū ex toto corde: est cū habitualr totū cor hois in deū ferr̄. ⁊ hoc dupliciter. Uno mō qñ homo ex tali dilectiōe dei se abstrahit in q̄tum possibile est a rebus tēporalib⁹ etiam licitis: que p occupationē erga eas habitam impediūt actualem motū cordis et rōnis in deum et hec est pfectio charitatis ad quā ordinār consilia. Alio mō quādo hō ex dilectione habituali quā habet ad deum: et si non abstrahat se a reb⁹ tpalibus licitis: que actū charitatis impedire solēt nihil tñ ꝓtra dei dilectionē cor eius ⁊ ratio recipit. ⁊ hec ē pfectio charitatis vie: que est ex necessitate salutis. Et istis duobus modis vltimis non ꝓtrariaꝝ veniale peccatū diuine dilectiōi. cū nō tollat habitū charitatis: ꝑ solū impedit charitatis vsū. Ulterius considerandū occurrit quō totalitas que assignatur ī hoc loco circa dilectionem dei intelligēda sit in corde ⁊ aīa ⁊ fortitudine. put ꝑ ōr. similiter ⁊ in mēte. put Matth. xxij. ⁊ ī ꝝtute: put Lu. x. Ad cui⁹ declarationē sciēdū q ista noīa que in materia hui⁹ p̄cepti ponunr̄. s. cor: anima: mens et huiusmodi: varias significatiōes habēt in scripturis sacr̄. Cor enī non solum significat cor carneū ꝑ etiam significat q̄ñq intellectū humanū sine rationē Eccl. viij. Tēpus ⁊ respōsiones cor sapiēt⁹ intelligit. q̄ñq ℞o significat affectum ītellectiuū humanū: vt in psalterio: Desiderīū cordis eius tribuisti ei. Mens etiā q̄ñq significat humanas cogitatiōes: vñ. j. Paralipo. xxviij. Uniuersas mentiū cogitatiōes intelligit. q̄ñq ℞o memoriā significat hois. vnde in ps̄. lxxvj. Annos eternos in mēte habui. Siliter aīa q̄ñq significat aīaz sensitiuā. Heñ. j. Producat terra aīam viuentē. q̄ñq ℞o significat animā rationalē: Eccl. xviij. Anima q̄ peccauerit ipsa morīr̄. Habent etiā p̄dicta noīa p̄ter p̄dictas significatiōes q̄ñdaz alias: q̄ causa brecitatis omittunr̄. Ex qua q̄dē significatiōnū varietate doctores nr̄i diuersimode p̄dicta noīa in ꝑ loco exposuerūt. Nā Aug⁹. pmo ō doctria christiana: p cor ītelligit cogitationes: p aīaz ℞o vitā: p mentē autē ītellectū. Alij ℞o p cor aīam vegetatiuā: p animā ℞o sensitiuā: p mentē ℞o intellectiuum. Alij ℞o aliter. Ista tamē diuersitas expositionum non videt deuiare a mente legislatoris. Intentio autem legislatoris vt dictum est ī hoc p̄cepto fuit: vt deus diligaꝝ sicut finis vltimus: ad quē actus humani interiores sunt saltem habitualiter referendi. vnde quomodocūq p̄dicta noīa a dictis sanctis doctoribus accipiaṅ: noīa que in hoīe sunt: ī deum referibilia videntur cōtinere: vt ptz recte cōsideranti: vnde nulla expositio eorū ē excludenda. Uidetur tñ planior sensus circa hoc esse talis scz vt per hoc qđ̄ p̄cipitur deum diligi ex toto corde: intelligatur q tota intentio feratur in deū. sicut enī cor corporale omniū temporalium motuū ē p̄ncipiū: ita intentio volūtatis respectu finis vltimi est p̄ncipium oīm motuū spiritualium. Includitur etiam in hoc p̄cepto: q intellectus noster subdaꝝ deo: iuxta illud. ij. Cor̄. x. In captiuitatem redigentes omnē intellectuz in obsequiū x̄pi. Et sic deus ex tota mente diligitur. Includitur etiam in hoc p̄cepto: q appetit⁹ noster inferior regulet̄r ꝑm deum: qđ̄ est ex tota anima diligere deum. Includitur etiam: q exterior actus noster obediat deo: qđ̄ est ex tota fortitudine vel virtute vel viribus deū diligere. Ulterius quia ꝑm Aug⁹. in libro de pfectione iusticie: in plenitudine charitatis patrie: p̄ceptuz istud impletur. s. Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo ⁊c̄. nam cū adhuc est aliquid carnalis concupiscētie nō omnino ex tota anima diligit deus. videndū est ergo quomodo de⁹ nobis p̄cipit qđ̄ implere in via non possum⁹. Maledictus est enī ꝑm Hiero. q̄ dicit deuz aliquid impossibile p̄cepisse. Ad qđ̄ dicendū ꝑm sanctū Tho. in scđa scđe vbi supra q implere p̄ceptum cōtingit dupliciter. Uno modo pfecte: ⁊ ꝑ ē qñ peruenit ad fidē quē ītēdit p̄cipiēs. Alio mō impfecte qñ et si nō pertingit ad finē quē ptendit p̄cipiens: non tñ recedit ab ordie ad finem quē ptendit p̄cipiens: sicut si dux exercit⁹ p̄cipiat militib⁹ vt pugnent ad victoriā hostis: ille pfecte implet p̄ceptum: q̄ pugnādo hostem vincit: qđ̄ dux p̄ncipaliter intēdit. Ille etiam implet sed impfecte cuius pugna et si ad victoriaz non ptingit: pugnat tñ sic q cōtra disciplinam militarē non agit. Intendit autē deus p hoc p̄ceptū vt homo totaliter deo vniaꝝ vniatur: qđ̄ fiet in patria: quādo deus erit oīa in oībus: vt dicitur. j. Cor̄. xv. Et ideo plene atq pfecte ī patria implebitur hoc p̄ceptum: in via ℞o implerr̄ sed impfecte modo iam dicto.

Sed cōtra p̄dicta solet dici q frustra darer̄ hoc p̄ceptū: si impossibile esset adimpleri. p̄cepta enī dantr̄ ad dirigēdos hoīes in viam salutis: vnde in ps̄. xviij. Preceptū dñi lucidum illuminās oculos. Ad qđ̄ respondetr̄: q ideo p̄cipitr̄ homini ista pfectio q̄tuis eaz in hac vita nemo habeat de cōmuni lege: qr nō recte currit: si q̄ currēdū sit nesciaṫ: neq̄ q̄ currēdū ē sciat: si nullis ostēderet̄ p̄cept⁹. Sz etiā ꝑ nō videt ex toto sufficere. nā si sic. ꝑ nō deberet dari p modū p̄cepti: cū nō deꝝ nisi soluz ad ostendēdū terminuz ad quē currit: ad qđ̄ suffeciss̄et dicere: sicut Aplus: Deꝰ erit oīa in oib⁹. In q̄b⁹ verbis Aplus nō ꝓcedit vt p̄ciptēs: ꝑ vt p̄nūciās. Uñ salua semp sāctoꝝ reuerētia videt dicendū: q hoc p̄ceptū de dilectiōe dei nō fuit impossibile vt implerer̄ pfecte etiā in hac vita vniuersaliter loquendo. Impleuit etiā pfecte x̄ps istud p̄ceptuz: qñ fuit in hac vita: in qua fuit verus viator simul ⁊ ver⁹ cōprehēsor. ⁊ ideo a p̄mo instanti sue ꝓceptionis ꝑ p̄ceptū in q̄ plenitudo legis ꝑm Aplm Roma. xiij. consistit impleuit. cui⁹ respectu p̄ncipaliṫ in lege p̄missum est ꝑ p̄ceptū tanq̄ possibile saltē p ipm x̄pm totaliter adimpleri. p alios ℞o impfecte et q̄si pticipatiue. vñ tāto vn⁹ pfectius alio implet: quāto magis accipit p quandā similitudinem ad pfectionē impletionis x̄pi: de quo Matth. v. Non veni soluere legem: sed ad implere. ꝓprie enī et vere loquēdo totam legē impleuit x̄ps: implendo pfecte huiusmodi p̄ceptū: vt dictum ē. Nec mirādū: si ꝓpter vnum singulare indiuidnū p̄ceptum generale darer̄: quia dicitur Leuit. xij. Mulier si suscepto semine peperit masculū. Que q̄dem cōditio: que intelligitur cum dicit: Si suscepto semine: solum fuit apposita ꝓpter vnam singularem psonam: scz beatam virginē. Nulla enī alia sine susceptione seminis concepit ⁊ peperit: ⁊ similiter dicēdū ē in ꝓposito. Ulterius si querar̄ circa p̄dicta precepta cum p̄ceptū de dilectione dei sit simpliciter primū vt dictum fuit. ⁊ p̄ceptum de credendo vnitatē dei: est primū et maximū respectu credendoz̄: cur ista fuerūt ꝓposita ꝓ℞o ī decalogi traditiōe: in quo p̄cipua legis p̄cepta traduntr̄. Ad qđ̄ dicenduz: q hec q̄stio fuit mota supra in additiōe supra Exo. xx. ca. specialiter circa p̄cepta charitatis. Ad qđ̄ fuit respōsū diuersimode ꝑm varias expositiōes. Opinio autē que mihi saluo meliori iudicio ī hoc rationabiliter videt̄: hec est: q precepta decalogi data fuerunt de notioribus quo ad intellectuz. et facilioribus quo ad affectum: ⁊ quia p̄ceptum de dilectione dei ꝓponit in lege traditur: scz vt deus diligatur ex toto corde: et ex tota anima ⁊c̄. qđ̄ impoꝛtat etiam interiorē motum animi cum magna ꝓmptitudine: est difficillimū seu impossibile nō habenti charitatē: id circō expressio hui⁹ p̄cepti fuit rationabiliter reseruata ad tp̄s vltimuz totius doctrine mosaice. s. in. xl. anno: in q̄ tpe postq̄ repetijt p̄cepta decalogi in cap̄lo videlicet ímediate p̄cedenti: ꝓsequēter in ꝑ cap̄lo ꝓposuit eis tāq̄ aliq̄liter iā pfectis: hoc p̄ceptū de dilectione dei p extēsum: ꝓput pleni⁹ videt̄ ⁊ continetur in p̄dicta additiōe: vide ibi. Itē dicēdum ē de p̄cepto ímediate p̄cedēti. s. Audi isr̄l ⁊c̄. in q̄ diuina vnitas traditr̄ cū multiplicatione trinitatis psonarū: vt dictuz est: qđ̄ q̄dē mysteriū inter cetera q̄ nobis p fidem tradunr̄ altius ē et ineffabilius. Uñ nō decebat vt in p̄mis rudimētis ꝓ℞o rudi ꝓponeret̄: sed fuit reseruatū vsq̄ ad vltimū tempus mosaice doctrine ratiōe p̄dicta. Sed adhuc restat querenduz q̄re ista duo p̄cepta cū sint p̄cipua et dignissima non fuerūt tradita populo a deo ímediate: saltem in hoc tempe. s. in. xl. anno: q̄ñ iam populus erat magis pfectus: vt dicit in p̄dicta additiōe. Ad qđ̄ dicendū: q ꝛ populus iam isto tēpore esset quodāmodo aptior ad capienda diuina: nō tamē sufficiebat ad vocem dñi audiendā: vñ dicitur supra in cap̄lo p̄cedenti. Si enī audierim⁹ vltra vocem dñi dei nr̄i moriemur. Et ideo moyses post repetitiōez decalogi ī p̄cedēti cap̄lo ab ipo factā añq̄ ista p̄cepta maxīe exp̄merer̄: ītroduxit narrādo terroꝛē magnū quē ꝓp̄s habuerat ī audiēdo vocē dei. ⁊ quō ab ipo moyse instāter petierūt dicētes: Tu magis accede: ⁊ audi cuncta q̄ dixit dñs deꝰ nr̄ tibi loq̄ris ad nos: ⁊ audiētes faciem⁹ ea. q. d. ista p̄cepta q̄ statim ꝓponēda sūt vobis ab ipo deo ímediate debuisset̄is audire tāq̄ p̄ncipalissima legis diuine p̄cepta: ꝑ ad instātiā vestrā vt dictū est ego fui intermedi⁹ inter deū ⁊ vos: ꝓput ista melius apparēt intuēti ea que legunr̄ hic ī lra inter repetitionē decalogi ⁊ hoꝝ p̄ceptoꝝ ꝓpositionē. Cōsequēter vt hec p̄cepta tam p̄ncipalia efficatius memorie cōmendarenr̄. subiunxit: Eruntq̄ ℞ba hec q̄ p̄cipio tibi hodie. s. ō charitate ⁊ fide ī corde tuo. Et narrabis ea filijs tuis ⁊ meditaberis ⁊c̄, exponit ꝓput in postilla.

a Gentes multas. Jsiō. Ca.VII
Septem gentes sunt septē p̄ncipalia vitia q̄ per dei gr̄am spiritalis miles exuperās exterminare iubet. Maioris numeri dicunt: quia plura sūt vitia q̄z virtutes. In catalogo dicuntur septem nationes. in expugnatiōe sine numero ponunt. Sed cum deleuerit gētes mlt̄as coz̄ te. Numero/sior enim est q̄z israel populus carnalium: q̄ multiplicatur de septenario fomite vitiorum. De castrimargia co messatio: ebrietas. De fornicatiōe turpiloquia: scurilitas: ludicra t stultiloq̄a. De phylargia mēdaciū: fraus: furta: periuria: turpis lucri appetitus: falsa testimonia: violētia: inhumanitas t rapacitas. De ira. homicidium: clamor t īdignatio. De tristicia. rancor: pusillanimitas: amaritudo: t desperatio et pigritia. De accidia: ociositas: somnolētia: importunitas inquietudo mētis t corporis: instabilitas: vbositas et curiositas. De cenodoxia. p̄tentiones: hereses: iactantia: t p̄sumptio nouitatuz. De superbia. contēptus: inuidia: inobedientia: blasphemia: murmuratio: detractio t alia plura. Hec cum maioris numeri sint q̄z virtutes: deuictis tamē p̄ncipalibus omnes q̄escunt: t ppetua nece delentur. Q̄z autē hec pestes robustiores sint: in tētatione sentimus. fortius enim militat in membris nostris carnaliū delectatio passionum q̄z studia virtutū: que sūma cordis t corporis cōtritione acquirūtur. Harum gentiū regiones possidemus: cum israelis exercitu. i. virtutibus vitia superam⁹ vt in corde nr̄o locū fornicatiōis castitas obtineat: locum furoris patientia: locum tristicie salutaris leticia: accidie locuz incolat fortitudo: locum supbie humilitas. sic singulis vitijs expulsis: loco eoz̄ regnēt filij isral. i. aīe deū videntes. Cū v̄o abrae de futuris loq̄ret de⁹: non septē: ß decē gētes numerasse legit quoz̄ terra semini ei⁹ p̄mittitur abiectis. s. idolatrijs gētiū: blasphemia iudeoz̄: erroze hereticoz̄: q̄bus añ noticiā dei et gr̄az baptismi: q̄ i spiritali egypto cōmorant: subiecti sūt. Sz q̄ inde egredit: et p gr̄am dei ad heremum spiritalē puenit: ab impugnatione triū gentiū liberabit contra septem cōgredit. b Etheū et ger. rc̄. Hiero. Etheū formidātem siue stupentē. Hergeseū. i. colonū aplica: vel colonū ejectēs: siue aduena appropinquās. Amorreū. i. amarū: vel loquētē. Chananeū possidētē: vl possessionē vel negociatores vel motabiles. Pherezeum sperantes: siue disseminatos. Eueū. i. lapides colligens. Jebuseū. i. calcatū: siue p̄sepeoz̄. c Septē gētes. Abrae p̄missū ē q̄ decē delerent. Tūc enī decem erāt: ß cū filij isral transirent ad iordanem iam tres delete erant. filij enim loth deleuerūt gigātes: filij esau: horreos: capadoces v̄o ptē eueorum.
d Et robustioreſ. Spiritales neq̄tie subtiliores sūt t plꝰ valēt ad decipiēdū: q̄z infirmitas hoīm sustinendū.
e Sterilis. Q̄uedā steriles apꝰ iudeos fuerūt: ß adeo pauce: vt ad cōparationē fecundarū videret nulle.

a† †Um v̄o introduxe Ca.VII
c rit te dñs deꝰ tuus in terraz quam possessurus ingredie
§ Septē p̄ncipalia vitia: t eoz̄ genimina.
a ris: t deleuerit gētes multas coram
b te: et heum et gergeseum t amorreū
t chananeum t pherezeum t euеum
a § Septem p̄ncipalia vitia: t eorum genimina.
c t iebuseum: septē gētes multo ma
d iores numeri q̄z tu es et robustiores
te: tradideritq̄z eas dñs deꝰ tuꝰ tibi:
percuties eas vsq̄ ad īternitionem.
b c † Nō inibis cum eis fœdus: nec miseberis earum: neq̄ sociabis cū eis
d a § cogitationē tuam. s. vitijs non sociabis.
cōiugia. Filiā tuā non dabis filio eiꝰ: nec filiā illiꝰ accipies filio tuo: q̄ seducet filiū tuuz ne sequat me et vt magis seruiat dijs alienis: Jrascetur q̄z furor dñi: et delebit te cito. Quin e
§ astutias cōremnite.
potiꝰ hec facietis eis: † Aras eoz̄ subf g h i k
uertite: t cōfringite statuas: lucosq̄z succidite t sculptilia cōburite: q̄ populꝰ sanctꝰ es dño deo tuo. † Te elegit dñs deus tuꝰ vt sis ei populꝰ peculiaris de cūctis populis q̄ sunt super terrā. Non q̄ cunctas gentes numel ro vincebatis: vobis iunctus est dominue et elegit vos cū omnibꝰ sitis populis pauciores: sed quia dilexit vos dominꝰ: et custodiuit iuramen/m tū qđ iurauit patribus vr̄is: Eduxit q̄z vos i manu forti: t redemit de domo seruitutis: de manu pharaonis regis egypti: et scies q̄ dñs deus tuꝰ
a § Nullum in se sperantē decipit.
ipe ē deꝰ fortis t fidelis: cūstodiens pactum t misericordiaz diligentibꝰ se: et his qui custodiunt p̄cepta eius in mille generationes: t reddēs odi n
§ Omne tps eternitati cōparatum ē quasi punctum.
entibꝰ se statim: ita ut disperdat eos: et vltra nō differat: protinus eis reo
stituens qđ merent. Custodi ergo p̄/ceptа t cerimonias atq̄z iudicia que ego mando tibi hodie vt facias. Si postq̄z audieris hec iudicia: custodieris ea t feceris: custodiet t dñs deꝰ tuꝰ p tibi pactum t misericordiam quā iurauit patribus tuis: et diliget te ac q r multiplicabit: bñdicetq̄z fructui ventris tui: t fructui terre tue: frumento tuo atq̄z vindemie: oleo t armentis gregibꝰ ouiū tuaz̄ sup terram: p q̄ iurauit patribus tuis vt daret eā tibi. † Benedictus eris inter oēs ppl̄os. s
e Nō erit apud te sterilis vtriusq̄z sexꝰ

a b Um v̄o introdu. Ca.VII
b Hic p̄fr remouet impedimēta diuine dilectiōis p̄tingētia respectu aduersarij. t sunt tria. Primū ē falsa pietas. scōm pusillanimitas. ibi: Si dixeris i corde tuo. tertiū cupiditas. ibi: Sculptilia eorū igne rc̄. Adhuc primo remouet amoris impedimētū p̄mū. scōo infert oppositū incitamētuz. ibi: Custodi g̃. Adhuc circa p̄mū p̄mo ostendit impositū. scōo remouet quoddā falsum. ibi: Nō q̄ cūctas. Circa p̄mū sciēdū q̄ septē gētes terrā promissionis habitātes añ ingressū filioꝝ isral ex dei sñia p̄dēnate erāt ad mortez p̄pter iniquitates suas: vt bñ infra ix. ca. t filij isral illuc a dño mittebā/tur: vt p̄dictā dei iusticiā exeq̄rēt. t idō si eis parcerēt falsa pietate delusi p̄trahētes cū eis amicitias: deus merito p̄mitteret eos ab eis decipi t a suo amore retrahi t ad idolatriā p̄uerti. t hꝰ ē qđ dr̄: Cū introduxerit te dñs rc̄. et patet lr̄a vsq̄z ibi: b Nō inibis cū eis fe. vt remaneāt in tra sb tributo. c Hec miserebeꝛ eaz̄. dimittēdo eos baire cum sola vita. d Neq̄z sociabis cū eis p̄iugia. ß est cū illis gentibus q̄ erāt p̄ter terrā suā. q̄ p talia fideles solent trahi ad idolatriā.
e Quinpotiꝰ hec facietis eis. ad destruendū oīno idolatriam.
f Aras eoz̄ subuertite. sup q̄s ponebant idola t incendebāt thura.
g Et p̄fringite sta. i. imagines metallicas t lapideas. h Lucosq̄z succidite. q̄ erāt circa tēpla idoloꝝ ad exercendū luxuriā. i Et sculptilia comburite. i. idola lignea.
k Quia populꝰ sanctus es domino. i. separatus ab alijs: et dedicatus cultui diuino. l Non quia cunctas gentes. hic remouet falsā opinionē eoruz quā aliqui possent credere q̄ dominꝰ elegisset illū populum: eo q̄ eēt maioꝛ numero: qđ remouet dicens: Nō quia cunctas gentes numero vincebatis rc̄. sed quia dilexit vos dominus ex sola sua benignitate: t ex merito patꝝ. ideo subdit: m Et custodiuit iuramētū. de quo habetur Heū. xxij. ad abraam: Per me metip̄m iurauī dicit dominus rc̄. n Et reddens odientibus se statim rc̄. hoc intelligit de filijs israel de quibus dicitur. ij. Machab. vj. Non enim sicut in alijs nationibꝰ dominꝰ patienter expectat vt eas cum iudicij venerit tempus in plenitudine peccatoꝝ puniat. o Custodi ergo p̄cepta. Hic cōsequenter ponitur incitamentū dilectionis: scz bonum multiplex ex hoc consequendum. p̄mittitur ergo monitio: cū dicitur: Custodi ergo p̄cepta rc̄. scz ex dilectione. et subditur incitamentum cum dicitur: p Custodiet dominꝰ deꝰ tuus tibi pactū: id est bonum patribus promissum.
q Et diliget te. dando tibi gratiā suam. r Ac multiplicabit. in p/le et in bonis tēporalibus et exemplificat in littera de multis bonis. et ptz s Bñdictꝰ eris inter oēs populos. q̄tū ad fame claritatem.

E a Insuper ⁊ sca. ⁊c. Non legit alicubi in hystoria q scabrones vel vespas in hostes eorum deus premiserit. Sed p animalia aculeata timoris pūctiones designat: q/bus hostes territos fugabat. b Non poteris ⁊c. Cauēdū esse ostendit ne forte expulsis pctis a carne nostra insurgat spiritalis bestia. i. iactātia. supbia: vana gloria que difficilius extirpāt q̄ carnalia vitia. Lotb enim q̄ sodomis continuit: in mōte fornicatiōe pollutus est. Expulso vitio statim virtus plātetur: ne īmundus spiritꝰ redeat: ⁊ domuꝫ vacantem inueniat.

Greg⁹. Quibusdā maiora bona dat deus: nec mīora vt semper animꝰ eor habeat vnde se reprehendat: vt dū perfecti eē appetūt: nec possūt: minime se extollant īb̄is que habent: q̄ p se parua non habere valent. Hinc ē q̄ fortes ⁊ potētes aduersarios extinxit philisteos et chananeos diu refuauit vt ī eis erudiretur israel habens cōtra quos pugnaret ne de maiorib̄us deuictis sese extolleret. Eadeꝫ ergo mens pollet ex virtute: lacessit ex infirmitate: vt dū querit q̄ habere nō valet: q̄ habet humiliter seruèt. Superna quoq̄ regio in ciuibus suis exparte dāna pertulit: exprte fortiter stetit vt electi angeli dū alios per supbiaꝫ cecidisse conspicerent: tāto robustiꝰ quāto humilius starēt. Sic ī vnaquaq̄ aīa agit: vt maria lucra conferāt. aliq̄n minima dānāt. c Anathema. apo tov anatithemeni. a sursuꝫ ponendo: vel suspendēdo sicut donaria in tēplis suplis suspendebāt: et ab eis q̄ dabant alienabant. Ca. VIII

D Quadragita annis per desertū. Jōo enim per quadragīta ānos permisit eos affligi: vt cognoscerent quante fragilitatis essent.

E Ut affligeret tam ī hominibus q̄ ī gregibus tuis. Auferet dominꝰ a te omnē lāguorem a ⁊ infirmitates egypti pessimas quas nouisti: non inferet tibi: sed cūctis hostibus tuis. Deuorabis oēs populos: quos dominus deus tuus daturus est tibi. Nō parcet eis oculus tuꝰ nec seruies dijs eorū: ne sint in ruinā tui. Si dixeris ī corde tuo: plures sūt b gentes istę q̄ ego: quomodo potero delere eas? Noli metuere: sꝫ recorda/ c d re quę fecerit dominꝰ deus tuus pharaoni ⁊ cūctis egyptijs plagas maximas quas viderunt oculi tui: ⁊ signa atq̄ portēta manūq̄ robustā: et brachium extētū: vt educeret te dominꝰ deus tuus: Sic faciet cūctis populis c

ℓ timoris punctiones.

a quos metuis. Insup ⁊ scabrones mittet dominꝰ deus tuus in eos donec deleat omnes atq̄ disperdat q̄ te fugerint ⁊ latere non poterint. Non timebis eos: qr dominꝰ deus tuꝰ ī medio tui ē: Deus magnus ⁊ terribilis:

a ℓ Nō alius: ipsi soli victoria ascribitur: per quem hostes superantur.

Jpē consumet natiōes has in cōspectu tuo paulatim atq̄ p partes. Non f b poteris eas delere pariter: ne forte g multiplicentur contra te bestię terrę. Dabitq̄ eos dominꝰ deꝰ tuus in conspectu tuo: ⁊ interficiet illos: donec penitus deleantur. Tradetq̄ reges eorum in manꝰ tuas: ⁊ disperdes nomina eorum sub cęlo: nullus poterit resistere tibi: donec conteras eos. Sculb ptilia eorū igne combures. Nō cōcupisces argentuꝫ ⁊ aurum de quibus facta sūt: neq̄ assumes ex eis tibi q̄cq̄: ne offendas ꝓpterea: qr abomina i

ℓ imaginem vel statio est dñi dei tui: nec inferes quippiā

tuam: fabrefactā ⁊ bene politā ℓ adorādo ⁊ colēdo.

c ex idolo in domuꝫ tuam: ne fias anathema sicut et illud est. Quasi spurcitiam detestabarꝫ ⁊ velut inquinamētum ac sordes abominatiōi habebis qr anathema est. Ca. VIII

k Mne mandatum q̄ ego p/ o cipio tibi hodie caue diligē/

ℓ ne non.

ter vt facias: vt possitꝫ viuere et multiplicemini: ingressiq̄ possideatis terrā p qua iurauit dñs patribus vr̄is: ⁊ recordaberis cuncti itineris per q̄ adduxit te dominus deus b tuus quadraginta annis per desertū

a Auferet dñs a te oēm lāguorē. qr nō solū multiplicabit te in bonis ſz etiā pſeruabit te a malis.

b Si dixeris. Hic remouet impedimentū scōm q̄ ē pusillanimitas: q̄ posset ꝓtingere si filij isrl cōsiderantes p̄dictaq̄ gentiū multitudinē ⁊ fortitudinem nō essent ausi bellare ꝓtra eas. ⁊ sic facerēt cū eis pacē ⁊ cōtraherēt amicitias ex q̄bus ab amore dei retraherēt: ⁊ ad idolatriā ꝓuerterēt. B remouet dicēs:

c Noli metuere. ſ. eoq̄ multitudinē ⁊ fortitudinē. cuiꝰ causa subdit:

d Sed recordare q̄ fe. d. deo tuo pharaoni. cui⁹ exercitū magnū ⁊ fortez vno flatu submersit.

e Sic faciet cūctis ꝓpīs quos metuis. ⁊ ideo nō habes causā metuēdi.

f Paulatim atq̄ p ptes. non qr deꝰ nō possit eas delere simul ſ ꝓpter aliud q̄ sequit:

g Ne forte mul. ꝓtra te bestie. qr filij isrl nō erāt adhuc in tāto numero q̄ possent terrā sufficiēter populare.

b Sculptilia eoq̄. Hic remouet tertium impedimētū ꝓuenies ex cupiditate. videlz si de idolis ꝓfractis acciperēt aurū ⁊ argētuz ⁊ in vsus suos ꝓuerterēt. ⁊ sic deū offenderēt. ⁊ tōo p bibet ſ dicēs:

i Nō ꝓcu. au. ⁊ ar. ⁊c. et ptz lr̄a.

Moraliter. a† Cum introduxerit te dñs deꝰ tuꝰ in terrā ⁊c. In ſ capło septē gentes enumerāt de q̄b⁹ p̄cipit dñs filijs isrl vt nullū fedus cum ipīs habeāt ſ totaliter destruant. p q̄s moraliter intelligunt septē vitia capitalia q̄ sūt a fidelib⁹ totaliter destruēda: ſcz accidia q̄ ē quedā tarditas et pigricia in bonis opibus incipiendis ⁊ ꝓtinuandis: et significat p Etheū q̄ formidās interptat. accidiosus eni semp ē formidās ⁊ trepidās in bonis opibus inchoandis. Prouer. xxvj. Dicit piger: leo ē in via: leena in itinerib⁹. Scōm vitiū est auaricia cui⁹ etymologia est eris auida. Ecc̄s. v. Auarus non implebit pecunia: Et significat p Chananeū q̄ interptat cōmutās ⁊ possidēs. nam in cōmutationibus rerū frequēter fiūt fraus et dolus ex auaricia. Auarus etiam ita tenaciter possidet ea q̄ habet q̄ non ꝓsunt alijs nec sibi. Hieronymꝰ in epistola ad Paulinuꝫ de omnibus sacre scripture libris. Antique dictū ē: auaro ſdeest tam q̄ habet q̄ q̄ non habet. Tertium vitium ē superbia que semp nititur alios sibi subijcere: et per consequēs eos a statu suo et honore deijcere: ꝓpter quod significatur per Hergeseū: qui interptat ejiciēs colonū. pſ. cxviij. Superbi inique agebāt vsq̄quaq̄ cunctos volentes suppeditare. Quartū vitiuꝫ est inuidia que est tristicia de bonis ꝓximi. ⁊ significatur p amorreuꝫ: qui interptat amarus. inuidus eni amare fert ꝓsperitatez alteri⁹ Ecc̄i. xiij. Meq̄ est oculus inuidi: quia videre nō potest bonum ꝓximi. Quintū vitiū ē ira q̄ ē appetit⁹ vindicte: ꝓpter q̄ significat p Eueū: qui interptat colligens lapides. iracūdus eni cum lapide vel alio ledente statim pcutit ꝓximum iniurioſe. ideo ꝛ Prouer. xviij. Spiritū ad irascendum facilem q̄s poterit sustinere? Sextum vitiū est gula ⁊ significatur p Jebuseū: qui interptat presepe meuꝫ. gulosus eni semp vult esse in pſepe. ciborum super cibum ⁊ potum se effundens sicut animal brutum. vnde de diuite epulone dicitur Luc̄. xvj. q̄ epulabatur quotidie splendide. Septimum vitium ē luxuria que significabatur per Pherseuꝫ: qui dissem inatio interptatur. per luxuriam enim semē humanum indebite disseminatur. vnde Sapie. ij. ꝛ in persona luxuriosorū: Nullū pratum sit q̄ nō p transeat luxuria nostra. Ca. VIII

k Mne mandatuꝫ. Hic ponunt incitamenta ad dei dilectionem sūpta in respectu ad o deū. ⁊ primo ex ꝓsideratione sue munificētie. secūdo ex ꝓsideratione sue misericordie. ix. ca. Prima in duas. qr ꝑmo ponūt incitamēta ex dei munificētia in bñficijs preteritis. scōo in futuris. ibi: Dñs deꝰ tuus introducet te. Circa ꝑmum ꝛ: Omne mādatū ⁊c. facias. ⁊ b ex dei dilectiōe. cui⁹ icitamēti subdit causa cū ꝛ: Et recordaberꝫ cūcti itineris. ab egressu de egypto vsq̄ ad diem hanc.

* Ut afflige-

a Ut affligeret te at.tē. Aug⁹. Hic aptiꝰ dictū ē: qō alibi genere locutionis obscurū ē. Hoc ē tentat nos dñs deus nr̄: vt sciat si diligit eū.i.scire faciat qō mō aptē dictū est: vt tentaret te: ꝛ nota fierēt q̄ i tuo aīo xp̄o sabāt tē. Non enī ait vt cognosceret. Qō si dixisset: itelligēdū erat cognita faceret. b Manna. Carnē xp̄i: q̄ refecti ad verā p̄missiōis terrā veniam⁹. Quadragita ānis manna comedim⁹.i. toto tpe nr̄o qō. iiij. vicissitudinibus voluit dñici corpis sacramēto pascimur.

c Nō i so. pa. tē. Spiritalis ciꝰ cōmēdatur: vñ aīe i eternū victure satiātur. Māna de celo datū carnē xp̄i significat: qui Joh.6.d ait: Ego sū panis vite: ꝟ ē panis q̄ de celo descendit: q: xp̄o caro factū ē: Ibidem.e et habitauit i nob. Qui māducat hanc carnē: habet vitā eternā. Nō i solo pane viuit hō tē. Significat geminaz nature nr̄e substātiā. Nō enī ex aīe ꝛ corpe cōstat: qō ex ra est: terreno alīt cibo. aīa xp̄o viuit ō xp̄o dei. spiritum xp̄o hoīs viuificat spūs dei si tñ hō est i corpe eccīe.i. xp̄i ꝛ in fide filij dei. Joō addit vestimētum eius vetustate non deficere: quia noui hominis cōuersatio i nouitate vite debet pmanere. cū pes nō ē subtritus q: gressus operū eius seruaī illesus: Quia nouit Ps.1. dñs viā iustoꝝ: ꝛ iter impiorū peribit. d Judicia. Que p moysen pⁿ legē datā diuersis tpibus xp̄o p̄cepta sūt: q̄ i Exodo iustificationes appellant. e Et cerimonias. Circūcisionem: ritus sacrificiorū. Vñ Ambrosius sup epistolā ad Romanos: Triplex (inquit) lex est. prima ps de sacramēto diuinitatis. secūda congruit legi naturali: q̄ peccatū interdicit: tertia festoꝝ legis.i. sabbata neomenie: ꝛ circūcisio.

f Ac dipsas: ꝛ nulle omnino aque tē. Serⁿ aspidis que latine dicitur situla: quēcunq; momorderit siti perit. adeo parua vt cum calcatur nō videatur. Cuius venenuz ante extinguit q̄ sentiatur: nec tristiciam sentit Mystice moriturus. Mystice. Aarij serpentes hereses sūt inter se q̄dez diuerse: sed omnes mortifere.

¶ Hecz enī

a ſ tibi vel alijs: deo enim aperta sūt oīa.

a vt afflígeret te atq; tēptaret: et nōta fierēt a b
quę in tuo animo versabantur: vtrum cu
stodires mandata illius: an non. Afflixit c
b te penuria: ꝛ dedit tibi cibū māna quod d
ignorabas tu ꝛ patres tui: ꝛ ostēderet ti
c bi q̄ non in solo pane viuat homo: sed in e
a ſ Verbum caro factum est tē.
omni vērbo quod egreditur ex ore dei.
a ſ conuersatio. ſ habitus virtutuz: quem non vult vetustare deus deficere.
Vēstimentum tuuz quo operiebaris ne f
a ſ gressus bonoꝝ operum vel fidei.
quaq; vetustate defecit: ꝛ pes tūus non g
est subtritus. En quadragesimus annus
ſ qō tustum est.
ē vt recogites i corde tuo: quia sicut eru
dit homo filiū suum: sic domin⁹ deus tu
ue eruditit te: vt custodias mādata do
mini dei tui: ꝛ ambules in vijs eius: et ti
meas eum. Domin⁹ enim deus tuus in b+
troducet te in terrā bonā: terram riuoꝝ i
a ſ In ecclesia doctrine flumina. ſ mediocribus.
aquarūq; et fontiuz: in cuius campis et k+
s ſ de mōtibus.i. doctoribꝰ ad mēres auditoꝝ fluunt.
mōntibus erumpūt fluuioruz abyssi: ter l+
a ſ euangelice doctrine. b Legalis que duro regmine litre re inuoluta. c ſ feruētis doctrine q̄ lerificat cor hoīs.
ram frūmēti hordei ac vinēarum: in qua
a ſ dulcedo sapiētie. b ſ cōgeries fructū. c ſ opa misēie.
ficūs et malagrānata ꝛ oliuēta nascunt: ‡
a ſ misericordie. b ſ dulciflue charitatis.
terrā olēi ac mellis. Vbi absq; vlla penu
ſ qui de celo descendit.
ria comedes panē tuū: ꝛ reruz oīm abun
a ſ doctrina firma: vel sancti inuincibiles.
dātia perfrueris. Cuius lāpides ferrum m+
a ſ sanctis eminētibus. b ſ sonoritas predicationis.
sunt: et de mōntibꝰ eius ęris mētalla fo n+
diuntur: vt cū comederis ꝛ saturatus fue
ſ gratias agēdo. ſ a quo omnia. ſ ecclesia.
ris: benedicas domino deo tuo p terra o
optima quā dedit tibi. Obserua caue ne p
quādo obliuiscaris domini dei tui: ꝛ ne
a ſ Moralia: decē mādata legis scripta in tabulis. b ſ di
de gligas mādāta eiꝰ atq; iudicia: et cerimo
scretio boni ꝛ mali. ſ circūcisionem.
nias q̄s ego p̄cipio tibi hodie: ne postq;
comederis ꝛ satiatus fueris: domus pul
chras ędificaueris ꝛ habitaueris i eis: ha
bueriscz armēta boū: et ouiū greges: ar
gēti ꝛ auri cunctarūq; rerū copiā eleuet
cor tuuz: ꝛ non reminiscaris domini dei
tui: q̄ eduxit te de terra ęgypti de domo
seruitutis: ꝛ ductor tuꝰ fuit in solitudine †
magna atq; terribili in q̄ erat serpēs fla q+
f tu adurēs: ꝛ scorpio ac dipsas: ꝛ nulle oī ‡
a ſ doctrine.ſ. b ſ petra aūt erat christus.
no aquę: qui eduxit riuōs de pētra duris
ſ corpore christi.
sima: ꝛ cibauit te manna i solitudine: qō
ſ veteris legis.
nescierūt pres tui. Et postq; afflixit ac ro
ſ vel prebauit.
borauit te ad extremuz misertⁿ est tui: ne

a Ut affli.te. nō ex defectu dilectiōis ſz ad bonū tuū sic p̄ aliqñ ex dilectiōe permittit affligi filiū. ido subdit: b Atq; tēptaret. vt patētia tua alijs esset nota ad eoꝝ exēplū ꝛ tibi ad meritū. ꝛ loq̄t b̄ scriptura cōtuz ad bonos illiⁿ ppli: q: ſm regulā Jsiō. ad itelligēdū sacrā scripturā: Sacra scriptura frequēter attribuit toti ppło: qō tñ ei ꝟuenit rōne vniꝰ partis. Dat.4.ſ Luc.4.a

c Afflixit te penuria. i. defectu cibi ꝛ potus: vt h̄ in Exo. ꝛ libro Nu. in pluribꝰ locis. ꝟ tñ cessit ad bonū eoꝝ: q: ex ꝟ dulciorꝝ ꝛ acceptioꝝ fuit abūdātia potꝰ ꝛ cibi a deo dati. ideo subditur: d Et dedit tibi cibum manna. quod ignorabas tē. vt ostenderet tibi q̄ non in solo pane viuit hō. i. cibo hoīs laboze parato. e Sz i oī xp̄o qō egredit ō ore dñi. i. ex māna q̄ ad p̄ceptuz dñi descēdebat. In hebreo enī nō habet xp̄o. tñ ſm trālationē nostrā vbi habet māna: pōt dici xp̄um: in cōtū ex mādato dñi descēdebat. sic ꝛ verbū aliqñ accipit p re q̄ xp̄o dicit: sicut h̄. ij. Reg. j. Qō ē xp̄ū qō factū ē. i. res gesta vel facta. f Vestimētū tuū q̄ operiebar tē. dicit aūt ꝟ Ra. Sa. q̄ vestimēta puerorꝝ crescebāt cū eis ſm augmētū sue quātitatis. g Et pes tuꝰ nō ē subtritus. ꝟ nō pōt itelligi generaliter ꝟ tñ de bonis. put dictū fuit Nume. xj. in p̄ncipio sup illud: Dolētium p laboze: q: si ex itinere fuit dolor i corporib⁹ ꝟ marie fuit i pedib⁹. ꝛ ibi redꝛat expositio huiꝰ passus. h Dñs enī deꝰ tuꝰ. Hic ponit incitamentū ex dei bñficijs futuris. ꝛ primo facit p̄positū. scōo infert correlariū. ibi: Obserua ꝛ caue. Circa p̄mum ōz sic: Dñs enī deꝰ tuꝰ introducet te in terrā bonā. ꝟ ōz vt scirēt q̄ terrā illā non obtinerēt xp̄ute p̄pria sz diuina. i Terrā riuoꝝ aquarūq; ꝛ fontiū. dicunt aūt fontes aque existētes i origine riui fluentes ab origine. stagna lacus ꝛ paludes retinēt sibi nomē cōmune. s. aquaꝝ. k In cuiⁿ campis ꝛ mōtibⁿ erumpunt fluuioꝝ abyssi. hoc ōz ad ostendēduz q̄ illa terra erat humida ꝛ pascualis p̄ aīalibus nutriendis. l Terrā frumēti tē. ad ostēdendū fertilitatē terre p sustētandis hominibⁿ. m Cuius lapides ferrū sūt. q: minera ferri est in terra lapidosa: vt cōmuniter. n Et de montibus eiⁿ eris metalla fodiunt. i. minere vſi fiūt metalla. ista aūt dicunt ad ostēdēdū bonitatē illius terre cōtū ad metalla de q̄bus fiūt vasa varia ꝛ instrumenta i vsus vite humane necessaria. o Benedicas dño deo tuo. i. ista dicta sūt vt diligas dñm deum tuū corde: ꝛ benedicas ore p suis beneficijs tibi collatis. p Obserua et caue ne qñ obliuiscaris. Hic infert correlariū. frequenter enī cōtingit q̄ ex diuinis bñficijs que debēt esse materia diligēdi deum ꝛ obediēdi sibi. homies insolescūt: et mandata dei contemnūt. ideo ad hoc excludendū dicit: Obserua ꝛ caue ne quā. do obliuiscar dñi deitui ꝛ negligas mā data eiⁿ tē. et patet littera ex p̄dict. vsq; ibi: q Jn q̄ erat serpens statu adurēs ꝛ scorpio ac dipsas. a quoꝝ lesione te defendit. ꝛ accipitur hic singulare p plurali. Serpens: id ē serpentes. ꝛ sic de alijs. sicut Exo. vij. Venit musca grauissima: id ē multitudo muscarum. Sciēdū etiaz q̄ ſm q̄ dicit Glosa. Dipsas est genⁿ minimum serpentis: ita q̄ vix percipitur. ꝛ quemcunq; momorderit siti perit. Cetera patent ex dictis. † Nu.21.b

¶ Moraliter

Ca. IX.

a Nec enī ꝛc. Aug⁹. Isti sunt q̄ nō meruerunt perire in deserto qz nescierunt dexteram aut sinistrā. Jā xo dura ceruice dicuntur. Illō ꝯ in sacramēto dictum ē: nō istoꝝ merita cōmēdata: ne q̄s enī existimet subito vituperabiles factos: q̄ merito fuissēt ante
Jer.20. laudati. paulo post eis dr: Memento ꝛ ne. ob.
A ꝛc. Si aūt q̄daꝝ tales erāt: q̄daꝝ xo fideles ꝛ boni: etiā sic nō datur illis ꝛra pro. q̄ nesciunt dexteram aut sinistrā vt ꝫ sic intelligamus: q̄si nō offēderint dñm. Nā et pres eoꝝ qui mortui sūt nec i terra pro. intrauerūt: tales fuisse inueniūt: vt i eis cēnt aliq̄ boni. Uñ apls q̄sdā eoꝝ nō oms dicit offēdisse: et pctā eoꝝ cōmemorat: si les enī parētib⁹ suis. q̄ adiunctū ē ostēdit: ꝛ in oreb exacerbastis dñm vbi illi exacerbauerūt dñm q̄ merito suo i terrā ꝓmissiōis inducti non sunt.

b Deditq̄ ꝛc.
Exo.19.d Aug⁹. In Exodo legit̄ q̄ tabulas Moysi dñs dederit. Moyses xo eo dictāte scripserit: cuz
B dñs facultatem scribēdi dederit Notādū ē q̄ tabule q̄s dñs dedit: i q̄b⁹ homo nō laborauit cōfracte sunt: ille xo q̄ būano labore composite sunt: integre permanserūt. Allegori. Quia lex quā dñs iudeis dedit illis nolētib⁹ opari non p mānsit. Euāgeliū xo q̄ gētibus datū ē: ipis operātib⁹ et spiritalit exercētibus: durat in seculū.

Scripsitq̄

ſ attribuendo tibi.

dīceres i corde tuo: fortitudo mea ꝛ robur man⁹ meę hęc mihi oīa prę
ſ cui attribuenda oīa
stiterūt: sed recordēris domini dei tui q̄ ipe tibi vires ꝓbuerit: vt ipse
ſ ꝓmissionem. ſ firmiter ꝓmittēdo.
ret pactum suū sup q̄ iurauit patribus tuis: sic pñs indicat dies. Sin aūt oblit⁹ dñi dei tui secut⁹ fueris deos alienos: coluerisq̄ illos ꝛ adoraueris: ecce nūc p̄dico tibi q̄ oīno dispereas: sicut gētes quas delebit dñs in introitu tuo: ita ꝛ vos peribitis si inobedientes fueritis voci dñi dei vr̄i. Ca.IX

Udi isrl: Tu trāsgredieris a
a hodie iordanē vt possideas nationes maximas et fortiores te: ciuitates ingentes et ad cęlū vsq̄ muratas: populū magnum atq̄ sublimē filios enachim q̄s ipe vidisti ꝛ audisti: q̄b⁹ nullus pōt ex aduerso resistere. Scies ꝯ hodie q̄ dñs de⁹ tu⁹ ipse transibit añ † te ignis deuorans atq̄ consumēs q̄ cōterat eos: ꝛ deleat atq̄ disperdat añ faciē tuaz velociter: sicut locut⁹ ē tibi. Ne dicas i corde tuo cū b
deleuerit eos dñs deus tu⁹ in ꝓspectu tuo: ꝓpter iusticiā meam introduxit me de⁹ vt terrā hanc possiderem: cum propter impietates suas iste delete sint natiōes. Nec enim ꝓpter iusticias tuas ꝛ ęqtatez cordis tui ingredier̄ vt possideas terras earū. Sed quia ille egerūt impie c
ie introeunte te delete sūt: et vt cō pleret verbū suuz dñs q̄ sub iuramēto pollicit⁹ est patrib⁹ tui abraā isaac et iacob. Scito igit̄ q̄ nō ꝓpt̄ iusticias tuas dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi terrā hāc optimā i possessionē: cū durissimę ceruicis sis ppls. Me d†
mēto ꝛ ne obliuiscar̄ quō ad iracūdiam ꝓuocaueris dominum deuz tuuz in solitudine: ꝛ ex eo die quo e
egressus es ō ęgypto vsq̄ ad locū istum semp aduersū dominū cōtēdistis. † Nā ꝛ in oreb ꝓuocasti eum: f
ꝛ iratus delere te voluit q̄n ascendi in montē vt acciperē tabulas lapideas: tabulas pacti q̄ pepigit vobiscū de⁹: et pseueraui in monte quadraginta diebus ac noctibus: panē nō comedēs ꝛ aquam nō bibens. Deditq̄ mihi dñs duas ta-

Moraliter. Omne mādatū ꝛc. Se Ca.VIII quit infra: h† Dñs enī de⁹ tuus introducet te i terrā bonā ꝛc. Scōz sensū allegoricū p terrā istā significat̄ militās eccl'ia q̄ bñ dr terra riuoꝝ aquarū et fontiū. p fōtes intelligūt doctores i scholis. p riuos scholares audiētes ab ipis. p aq̄s p̄dicātes ꝓpls. Prouer. v. Deriuēt fontes tui foras ꝛ in plateis aquas tuas diuide. k† In cui⁹ cāpis ꝛ montib⁹ erumpūt fluuioꝝ abyssi. p q̄ signat̄ sacramētū baptismi q̄ dat̄ a sacerdotib⁹ q̄ dicunt mōtes ꝓpt̄ altitudinē stat⁹ sup populū: dat̄ etiā i necessitate simplicib⁹ laicis q̄ cāpoꝝ planicie designāt̄: ꝛ sic fluui⁹ baptismalis erūpit de mōtib⁹ ꝛ cāpis. l† Terrā frumēti hordei ac vineaꝝ. ōr aūt ecclia terra frumēti rōe corporis xpi q̄ i ea ꝓsecrat̄ i pane frumēti: ꝓpt̄ q̄ xps grano frumēti se compat dicēs Joh. xij. Nisi granū frumēti cadēs i terrā mortuū fuerit ipm solū manet ꝛc. Dicit̄ etiā terra vinearū rōne sāguinis xpi q̄ i ea cōficit̄ i vino vitis. Dicitur aūt hordei terra ꝓpt̄ sacramētū penitētie q̄ exigit austeritatē vite. † Jn q̄ ficus. i. dulcedo māsuetudinis q̄ debet esse in fidelib⁹ ꝛ marie in p̄latis eccl'ie. † Et malagranata. vbi grana iteri⁹ ꝓnectunt̄ ꝛ p ꝫ ꝓnexio fidelīū in charitate significat̄. † Et oliueta. i. pietatis opa. † Terram olei. exultatiōis iterne. ps. xliij. Prophēa vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo leticie. † Ac mellis. degustatōis diuīe bonitat̄. ps. xxxiij. Gustate ꝛ videte q̄m suauis ē dñs. m† Cuius lapides ferrū sūt. p q̄s significant̄ simplices xpiani q̄ dicūt ferrū ꝓpter firmitatē fidei q̄ frequēter magis viget in eis q̄ in hominib⁹ litteratis. n† Et de montibus eius eris metalla fodiunt̄. p montes intelliguntur p̄lati ꝛ doctores. p metalla xo q̄ sūt sonora intelligit̄ sonus p̄dicationis ꝛ son⁹ diuine laudis: q̄ educunt̄ de p̄latis ꝛ eoꝝ ministris ꝛ de doctorib⁹ ꝛ eoꝝ discipulis. † Ductor tu⁹ fuit in solitudine. s. dñs. p solitudinē intelligit̄ religionis stat⁹. de quo dr ps. liij. Ecce elōgaui fugiēs ꝛ mansi in solitudine. Ad hanc solitudinē adducit dominꝰ sua sancta inspiratione. q† Jn q̄ erat serpens flatu adurens. i. diabolus cui⁹ antelit⁹ ꝓpunas ardere facit. vt dr Job. xlj. Diabol⁹ enī fortit⁹ tentat religiosos cōmuniter q̄s seculares. Unde dicit Leo papa de diabolo: Illos pulsare negligit quos quasi subiectos tenet. † Et scorpio. que vultu blandit̄ ꝛ cauda pungit: ꝓpter q̄ tentationē significat qua sub specie boni ad malū inducit. ꝛ ꝫ mō tentandi diabolus frequēter religiosos seducit. † Et dipsas. que illū quē ꝓcurit siti mori facit. ideo significat tentationē de vitio ꝓprietatis qua religiosus ꝓcussus mor̄it siti cupiditatis. Ca.IX

a Udi israel. Hic ꝓnter ponunt̄ incitamenta diuine
a dilectiōis ex ꝓsideratiōe diuine misericordie portātis patiēter eoꝝ peccata ac etiā remittentis. ꝛ primo describit trāsgressionis actus. secūdo reconciliationis fedus. ca. x. Adhuc circa primū excluditur eoꝝ iusticia. secūdo concludit̄ eoꝝ culpa. ibi: Memento. Circa p̄muz predicit eis moyses q̄ in terra eis ꝓmissa habituri erāt virtute diuina victorias mīras et magnas. Et quia ipi vl' aliqui eoꝝ possent credere q̄ hoc faceret eis deus ꝓpter eoꝝ merita. ideo hoc excludit cū subdit: b He dicas in corde tuo. ꝛ patet littera. ꝛ subdit causa vera dictarum victoriarum: que est duplex. vna ꝓpter iniquitates gentiū in terra ꝓmissionis habitantiū ꝓpter quas mortem meruerant q̄ notat̄ cum dicit: c Sed quia ille egerunt impie ꝛc. secūda vt impleretur iuramētū domini factū ad abraam Gen. xxij. Per me metipm iurauī dicit dominꝰ ꝛc. Sequitur: Possidebit semen tuū portas inimicoꝝ suoꝝ ꝛc. Cetera patent. d Memento. Hic ꝓsequēter describitur eoꝝ multiplex culpa ꝛ p̄mo ante recessum eoꝝ de mōte sinai. secūdo post recessū. ibi: Jn incēdio quoq̄. Circa primū p̄mittitur trāsgressio populi. secūdo subdit oratio moysi. ibi: Et ꝓcidi añ dñm. Circa p̄mū dr: Memēto ꝛ ne obliuiscaris quō ad iracūdiā ꝓuocaueris dñm deum tuum in solitudine. i. post transitum maris rubri: murmurādo ꝓpter † Exo.32.b
defectuz aque ꝛ cibi: vt habet Exo. xv. ꝛ. xvj. ꝛ. xvij.
e Et ex eo die quo egressus es ex egypto. quia cuz adhuc essent i egypto sup mare rubrū videntes egyptios super se venientes insultantes domino et moysi dixerunt: Forsitā non erant sepulchra in egypto ꝛc. vt habetur Exo. xiij.
f Nam et in oreb prouocasti euz. fabricando vitulum aureum ꝛ adorādo euz. dum moyses moram cōtraheret i mōte cuz domino vt accipet ab eo legem ꝛ tabulas: vt habet Exo. xxxij. vbi exposita est ista hist'oria q̄ hic repetitur.

✠ Et ꝓcidi.

a Et ꝓcidi. Hic ꝓnter describit oratio moysi ꝓ remissiõe peccati ꝑdicti. ꝛ ꝟ ē qđ ðr: Et ꝓcidi ante dñm sicut ꝓius q̄dragita diebus: qz sicut ante q̄draginta dieb⁹ ieiunauerat ī mõte ad accipiẽdum tabulas. ita scõo ieiunauit aliꝭ q̄/draginta dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ad impetrãdũ ꝓpõ remissionẽ ꝛ etiam ipi aarõ q̄ timore ꝓpli vitulũ fecerat: vt hr̄ Exo. xxxij. * b Peccatũ aũt vestrũ qđ fecerat. i. vitulũ. Iz enī eẽt res inanimata in q̄ nõ põt esse pctm̄: vocat tñ peccatum ꝓpli eo q ꝓpls peccauerat ipm faciendo ꝛ colẽdo. c In incẽdio q̄z. Hic ꝓnter recolit culpa ꝓpli post recessũ de mõte sinai. ꝛ ꝓmo ponitur culpa ꝓpli. scõo oratio moysi. ibi: Et iacui coraz dño. Primum aũt habet Mume. xj. vbi ðr q ꝓpter murmurationẽ ꝓpli ex labore itinerꝭ accessus ē ignis ex imperio dñi ꝛ deuorauit magnã ptem ꝓpli. et ꝟ est qđ ðr: In incẽdio q̄z. Itẽ peccauit ꝓpls ad aquas ꝓtradictionis: ꝓut habet Mume. xx. et ꝟ tangit cum ðr: Et in tẽtatiõe. Et iteruz qñ inordinate desiderauit esum carniũ: ꝓpt qđ multi sũt ibi mortui ꝛ sepulti: vt hr̄ Nu. xj. et hoc est qđ dicitur: d Et in sepul. cõcu. ꝓuo. dñm. ꝓpter ꝟ enī vocat⁹ ē loc⁹ ille sepulchrũ ꝓcupiscentie: qz ibi sepult⁹ ē ꝓpls q̄ desiderauit carnes. q̄rto peccauit populus qñ territ⁹ ẋbis exploratorũ tã q̄z rebelles dño: voluerũt reuerti in egyptũ: vt habet Mume. xiij. ꝛ ꝟ est qđ ðr: Q̄ñ misit vos d cadesbarne ⁊c. ꝛ seq̄: e Et iacui coraz dño. xl. dieb⁹ ac. noctib⁹ Hic describit oratio moysi: et ꝑm q dicunt hebrei ista ē tertia q̄dragena quã fec̄ moyses ī mõte. Prima fuit qñ ascẽdit ī mõtẽ vt acciperet ꝑmas tabulas: ꝓut habet Exo. xxxiij. scõa qñ post fabricatiõẽ vituli ascẽdit ad dñm ad impetrãdum remissionẽ illi⁹ peccati vt habet Exo. xxxij. Ascendã ad dñm si q̄ mõ quiuero euz depcari ꝓ scelere vr̄o. tertia fuit qñ dñs placat⁹ orationib⁹ moysi dixit ei: Precide tibi duas tabulas lapideas instar priorũ q̄b⁹ p̄cisti ascẽdit in mõtẽ vt lex in illis tabulis scriberet: vt hr̄ Exo. xxxiiij. et ibi stetit. xl. dieb⁹ et. xl. noctib⁹ sicut fecerat ꝓ ꝑmis tabulis. vñ et case. vbi dicit: Ego aũt steti ī mõte sicut ꝑus. xl. dieb⁹ ⁊c. ī hebreo habet: Ego aũt steti ī mõte sic dieb⁹ priorib⁹. xl. dieb⁹ ⁊c. qđ exponit. Ra. Sa. dicẽs: Sicut ꝑma q̄dragena fuit moysi ꝑsolabilis: quia fuit añ offensã dñi: ita ꝛ tertia qz fuit post remissionez peccati. scõa aũt q̄ fuit intermedia fuit tristabilis: qz orabat ꝓ remissiõe peccati. nec erat cert⁹ de obtẽtu vsq̄ ad vltimaz diẽ illi⁹ q̄dragene q̄ dñs dixit ei: Indulsi petm̄ ꝓ q̄ orasti. ꝛ in signũ hui⁹ p̄cepit scõndas tabulas excidi. vt lex reparet. Expositores aũt nr̄i cõiter tenent q moyses fecit ī mõte tres duas quadragenas: qz vt dicũt nõ plures ponunt

bulas lapideas scriptas digito dei: et continentes omnia verba quę vobis locutus est ī mõte de medio ignis quã do concio populi cõgregata est. Cũq̄ transissent quadraginta dies ꝛ totidẽ noctes: dedit mihi dominus duas tabulas lapideas: tabulas fęderis: dixit q̄ mihi: † Surge et descende hinc cito:
ſ quasi non meus quẽ offendit.
quia populus tuus quem eduxisti de
a ſ quasi leues. b ſ christũ q̄ est via veritas ꝛ vita.
egypto deseruerũt vẽlociter viã quã
ſ ideo inexcusabiles.
demonstrasti eis feceruntq̄ sibi conflatile. Rursumq̄ ait domin⁹ ad me: Ler/
a ſ indomite superbie. b ſ quẽ pcibus remoraris.
no q ꝓpul⁹ iste durę cẽruicis sit: dimitte me vt cõteram euz: ꝛ deleam nomẽ eius de sub cęlo: et constituaz te super
a ſ intellectũ legis. ſ populũ gentilẽ ad fidẽ conuersũ.
gentẽm quę hac maior ꝛ fortior sit. Cũ q̄ de monte ardente descẽderẽ: ꝛ duas
a ſ q̄ p̄cepta ope sunt tenenda vel complenda.
tabulas fęderis vtãrq̄ tenerez manu: vidissemq̄ vos peccasse domio deo ve
a ſ vitulũ fecerũt: q̄ egyptios boues colere viderunt.
stro: et fecisse vobis vitũlum cõflatilez ac deseruisse velociter viam quam vo/
ſ per me.
bis ostenderat: ꝓieci tabulas de manibus meis: cõfregiq̄ eas in ꝓspectu ve
a stro. Et ꝓcidi ante dominũ sicut prius quadraginta dieb⁹ ꝛ quadraginta noctibus: panẽ non comedẽs: ꝛ aquã nõ bibens ꝓpter oĩa peccata vestra: quę gessistis cõtra dñm: ꝛ eũ ad iracũdiam ꝓuocastis. Timui enī indignationẽ et iram illi⁹: qua aduersũ vos concitatus delere vos voluit. Et exaudiuit me dominus etiã hac vice. Aduersum aaron quoq̄ vehemẽter iratus voluit eũ conterere: ꝛ ꝓ illo similiter depcatus sum.
b Peccatũ aũt vestrũ qđ feceratis: id est vitulum arripiens igne combussi: ꝛ in frusta cõminuens: oĩnoq̄ in puluerem redigẽs ꝓieci in torrẽtẽ q̄ de mõte descendit. In incẽdio q̄z ꝛ tẽtatione: ꝛ in
c sepulchris ꝓcupiscẽtię ꝓuocastis dñm: et q̄ misit vos de cadesbarne dicens: ascendite et possidete terram quã dedi vobis ꝛ cõtempsistis imperium domini dei vr̄i: ꝛ nõ credidistis ei: neq̄ vocẽ ei⁹ audire voluistis. Iz semper fuistis
e rebelles a die qua nosse vos cępi: Et iacui coraz dominoo quadraginta diebus ac noctibus: q̄bus euz suppliciter
f deprecabar ne deleret vos vt fuerat cõminatus: et orans dixi: Domie deus
g ne disperdas populũ tuuz et hęreditaponunt in Exo. vbi plen⁹ ꝟ hist/ria describit. Itẽ qz a ꝓmo ascensu moysi ad accipiẽdũ tabulas a q̄ incipit ꝓma q̄dragena vsq̄ ad diẽ expiatiõis ī q̄ descẽdit moyses apportans scõas tabulas vt supponunt oẽs doctores catholici ꝛ hebrei: ꝓpter qđ illa die fit festũ expiatiõis ex placatiõe dñi: nõ possũt iueniri tres q̄dragene diez: vt dicũt ꝟ ista nõ infringũt dictũ hebreorũ. Primũ enī nõ valet: qz qñ hist/orie scripture sacre ī plurib⁹ locis eiusdem scripture narrant frequenter ꝓtingit vt qđ omittit ī vno loco supplet/atur in alio: vt patz in omnibus libris hist/oriaꝝ sacre scripture maxime in libro Regũ ꝛ Paral'. in veteri testamẽto ꝛ in euãgeliꝭ ī nouo. † Exo. 32 b
Et eodẽ mõ potest dici in ꝓposito q tertia q̄dragena que ī Exo. omittit hic supplet. Similiter scõm nõ valet qz assumit falsũ. Ad cui⁹ intellectum ꝓsiderandum q filij isrl exierant de egypto. xv. die mensis ꝑmi vt habet Exo. xij. Festum autez expiationis celebrabatur. x. die septimi mẽsis Leuit'. xxiij. ꝛ sic a prima die primi mensis in quo exierunt filij israel de egypto vsq̄ ad diem expiationis fluxerunt sex menses ītegri ꝛ decẽ dies qui simul iũcti faciunt dies. clxxxvij. qz iudei faciunt mẽses ꝓ lunationes. ꝛ ido duo mẽses cõtigui faciunt. lix. dies ꝛ sic de aliꝭ cõbinando. si igit a. clxxxvij. diebus predictis subtrahant. xiiij. dies primi mensis ante egressũ filiorum isrl remanẽt. clxxij. dies ab exitu filiorum israel de egypto vsq̄ ad diem expiationis. omnes autez doctores tam catholici q̄z hebraici dicũt q lex fuit data q̄nquagesima die ab exitu de egypto. ꝛ potest hoc haberi ex Exo. xix. Si igitur cuz p̄dictis quinquaginta dieb⁹ addantur tres quadragene dierũ non habentur nisi. clxx. dies. ex quo patet q a primo ascensu moysi qui fuit īmediate post dationem legis predicte vsq̄ ad expiatiõis diẽ fluxerũt tres quadragene et plus. ꝛ ideo p̄dicta nõ impediunt dictum hebreorum. Andreas etiã super Leuit'. xxiij. diẽ q moyses ieiunauit ī mõte sinai tribus quadragenis. q̄ autem vult tenere oppositũ potest dicere q cum hoc dicit. Et iacui coraz dominio. xl. diebus ⁊c. refertur ad illud quod p̄dictuz est. Et ꝓcidi ante dominum sicut prius q̄draginta diebus: ita q secũda quadragena hic repetitur ꝛ non additur tertia. et ſm hoc eadẽ quadragena dierũ fuit ī qua moyses orauit pro remissione peccati ex fabricatione vituli et pro expiatione secundarũ tabularum. ꝛ huic dicto satis videt cõsonare textus sequens. cum dicit:
f Quibus. scz diebus. cuz suppliciter deprecabar ne deleret vos. Et cõsequenter ponitur oratio moysi cum dicitur: g Domine deus ne disperdas populum tuum ⁊c. et patet littera ex his que dicta sunt super Exo. xxxij. vbi ponitur cõsimilis oratio q̄tum ad sensum et partim q̄tum ad verba.

Moraliter

Ga Scripsitq; Aug⁹. In Exodo moyses .x. ẋba legł ī tabulis scripsisse narrat. In Deutero. ipse de⁹. In Exodo q3 pr̄iores tabulas digito dei scp̄tas ⁊ postea fractas: scōas aūt in arca et ī tabernaculo custoditas: duo te. significare dixim⁹: vt in veteri testamento lex cōmēdaretur tanq3 opus dei: vbi homo nihil fecit: q⁊ lex nō pōt impleri: q⁊ cū vere sit op⁹ legis: charitate fit: nō timore: q̄ est gr̄a noui testamēti. In scōis ẋo tabulis hō legitur scripsisse verba dei: q⁊ hō pōt facere op⁹ legis p charitatē iusticie: qđ nō pōt p timorē pene. Cuz ergo legat in Deutero. Et scripsit de⁹ ⁊c. s. in tabulis ſm scripturā pr̄iorē ⁊c. vtrasq; de⁹ tabulas scripsisse legit ⁊ nō hō. In Exodo q3
Exo.34.a dicit dom⁹: Scribā in tabulis q̄ erant in pr̄ioribus ⁊c. Sol⁹ ergo Exodus q̄stionē facit. paulo post
Ibidem.d enī dicit: Scribe tibi verba h̄ ⁊c.
Ibidem. Et post pauca adiūgit: ⁊ scripsit ī tabulis ẋba t. Si enī sic ītelligatur: Scribe tibi ẋba h̄. alia scz q̄ non sūt scripta in tabulis sed ī libro legis certe qđ sequit: Erat ibi moyses in ꝓspectu dñi. xl. diebus
A et. xl. noctibus pa. n. man. et scripsit ī ta. te. .x. ẋba: māifestat moysen in tabulis scripsisse non deū: nisi violenter dīm subaudiamus nō moysen: ⁊ sic nō erit differētia testamēto⁹: cū pr̄iores ⁊ scōas tabulas scripserit de⁹. Non homo pr̄iores: tm̄ sine dubio deus fecit ⁊ scripsit: Nō enī tunc dictū est ad moysen: Excide tibi duas tabu-
Exo.32.d las: sed ita legit: Descendit moyses de mōte: ⁊ due tabule in manibus ei⁹: ⁊ tabule opus dei erāt et
Ibi.31.d scriptura supra q̄⁹ dictū erat: Dedit moysi tabulas lapideas scriptas digito dei. Scōas autē moyses iubet excidere: vt ope humano intelligant excise: q̄nis deus scripserit. Ideo aūt vtrūq; dicit ī scōis tabulis: q⁊ deus p gratiam suam opus legis facit in homīe: ⁊ homo p fidem gratiaz dei suscipiens (qđ ptinet ad nouum testastamentū) cooperator est adiuuantis dei. Ideo in primis solum dei opus memorat: q⁊ lex spiritalis ⁊ sancta est: ⁊ mandatū sanctū: vbi
B nullum opus homis: quia infideles nō cōtemperant adiutorio dei gratie: sed iusticiā suam volūt cōstituere: et lex eis in damnationē est: qđ significat contritio tabularum. Ideo autē supius ꝓmisit se deus scripturū: ⁊ in Deutero. nō solum promisisse: sed etiaz scripsisse narratur. Deus enī operatur ī
Phili.2.b nobis velle: ⁊ operari et perficere: ⁊ nos cum timore ⁊ tremore salutem nostram opamur: ipe autē adiuuat bone volūtat⁹ arbitriū.

tē tuā quā redemisti ī magnitudine tua: q̄s eduxisti de ęgypto in manu forti. Recordare seruoꝝ tuoꝝ abraā isaac ⁊ iacob: Ne aspicias duriciā ppli hui⁹ et impietatē atq; pctm̄: ne forte dicāt habitatores terrę de q̄ eduxisti nos: nō poterat dñs ītroducere eos in terrā quā pollicit⁹ ē eis et oderat illos: idcirco eduxit vt interficeret eos ī solitudine: q̄ sūt popul⁹ tu⁹ ⁊ hereditas tua: q̄s eduxisti ī fortitudine tua magna ⁊ in brachio extento. Ca. X

A Tēpore illo dixit dñs a†
i ad me. † Dola tibi duas b
tabulas lapideas sicut

ſ vel instar pr̄iorum.

pr̄iores fuerūt: ⁊ ascēde ad me in montē: faciesq; arcā ligneā ⁊ scribam in tabulis verba q̄ fuerūt ī his quas añ confregisti: ponesq; eas in arca. Feci igit arcam de li c
gnis sethim. Cūq; dolassem duas tabulas lapideas instar pr̄iorum: ascendi in montem habens
a eas in manibus. Scripsitq; in tabulis iuxta id qđ pr̄ius scripserat
b verba decē quę locutus ē dominus ad vos in mōte de medio ignis: quādo popul⁹ ꝓgregatus ē: et dedit eas mihi. Reuersusq; de monte descendi ⁊ posui tabulas d
in arcā quā feceram: quę hucusq; ibi sunt sicut mihi pr̄ecepit dominus. Filij autem israel castra mo e
c uerūt ex beroth filiorū iachan in mosera: † vbi aarō mortuus ac se f
pultus est: ꝓ quo sacerdotio fun

ſ priuilegio eratis.

ctus est filius eius eleaçer. Inde venerūt ad gadgad: de quo loco pfecti castrametati sunt ī iethanitarum ab alijs tribubus. ⁊ videtur satis extraneuz q̄ ista hic interponuntur: maxime quia alique contrarietates ad supradicta h̄ poni vident. Primo quia hic dicitur: Filij autem israel ⁊c. in mosera. et Numeri. xxxiij. vbi describuntur mansiones per ordinem. cū dr: Et de moseroth castrametati sūt ī baneiachan. moseroth autem eadē est mansio cum mosera: vt dicunt hebrei: ⁊ beroth filiorū iachan cuz baneiachā: quia bane idem est qđ filiorū. ⁊ subintelligitur beroth. Secūdo quia hic dicitur: f Ubi aaron mortu⁹ et sepultus est. scz in mosera. sed Nume. xx. dicitur q̄ mortuus est ⁊ sepultus fuit in monte hor. tertio quia hic dicitur:

Moraliter. Audi isr̄l tu trāsgredieris hodie Ca. IX
ior. ⁊c. Seq̄t: † Dñs de⁹ tu⁹ ipe transibit
ante te. p h̄ docemur q⁹ nullū bonū actū debem⁹ nobis attribuere: h̄ totū ẋtuti diuine. Videm⁹ enī ī instrumētis alicui⁹ artis q⁹ iz sint optime ꝓstituta ī esse sibi cōpetēti. tm̄ nihil agere possunt sine motu artificis: vt securis q̄tūcūq; acuta scindere nō pōt nisi moueat manu carpētatoris. Res aūt naturales compant ad deū sicut ad artificem. Sap̄. vij. Omn̄ est enī artifex oēm habens ẋtutē. Et ideo res ꝓstitute ī esse naturali opari nō possunt sine dei motione generali: q⁊ causa p̄ma plus influit ī causatū q̄ secūda. p̄ma ꝓpositiōe de causis. Eodez mō in actū meritoriū null⁹ pōt exire sine speciali dei motiōe. d† Memēto ne obliuiscaris quō ad iracūdiam ꝓuocaueris dīm ⁊c. iz enī bonorum actuū nostroꝝ debeam⁹ reminisci deo grās agēdo qui p̄ncipalis est actor eorū vt dictū ē: tm̄ peccatoꝝ nostroꝝ frequētius debem⁹ memorari: dolēdo de ipis et veniā postulando: q⁊ pctm̄ totū est a nobis inq̄tū peccatum. de⁹ enī nō est causa peccati ſm qđ ipe dicit Osee. xiij. p̄ditio tua isr̄l. ex me tātūmodo auxiliū tuū. † Dimitte me vt ꝓteram eū. Ex h̄ verbo qđ dicit dom⁹ moysi de populo peccatori patet q⁹ boni p̄lati suis meritis ⁊ orationib⁹ retinēt a peccā ti populo vindictā dei. ⁊ q⁊ pauci sunt tales p̄lati. ideo dicit Esa. lxiiij. Non ē qui īuocet nomē tuū q̄ ꝓsurgat ⁊ teneat te. Cetera sūt moralia vł replicatiōes q̄rūdā factorū q̄ꝝ sensus mysticus supra ꝓsit⁹ est. † Exo.34.a

a A tpe illo. Hic ꝓniter de Ca. X
i scribit diuine placationis fedus. et primo describit ꝓpositum. scōo cōcluditur intentum. ibi: Et nūc isr̄l. Prima in duas. in p̄tem p̄ncipalem ⁊ incidentalem. secūda ibi: Filij autem israel. Circa primum sciendum q⁹ signū diuine placationis fuit legis repatio ī secūdis tabulis. et hec reparatio describit. cuz dicitur: In tēpore illo dixit dominus ad me. in signū recōciliationis pfecte. b Dola tibi duas tabulas lapideas ⁊c. hoc fuit expositū Exo. xxxiij. Sequit: c Feci igitur arcam. dicit Ra. Sa. q⁹ ista arca fuit alia ab illa quam fecit beçeleel. sed non est verisimile: quia postea subditur: d Et posui tabulas in arcam quā feceram ⁊c. ex quo sequitur ſm dictuz Ra. Sa. q⁹ illa arca cū tabulis erat intra arcam quam fecit beçeleel: quia iam quadragesim⁹ annus ab exitu de egypto inceperat quādo moyses dixit ista. In epistola ad Hebreos. ix. habet q⁹ in arca quam fecit beçeleel non erāt nisi due tabule manna et virga aaron. ⁊ ideo melius videtur dicēdū q⁹ arca de qua hic fit sermo est illa eadē quam fecit beçeleel. †Nu.10.d dicitur tamen hic moyses eam fecisse quia pr̄cepit eam fieri et disposuit qualiter fieri deberet tanq3 architector. e Filij autē israel castra mouerunt ⁊c. Hec est pars incidentalis que primo ponitur. secundo ad pr̄cedēcia moyses reuertitur. ibi: Ego autem steti. Circa primuz incidētaliter ponitur motio filiorū israel per aliquas mā-
siones: et sepultura aaron: et separatio levitarum ab alijs tribubus. ⁊ videtur satis extraneuz q̄ ista hic interponuntur: maxime quia alique contrarietates ad supradicta h̄ poni vident. Primo quia hic dicitur: Filij autem israel ⁊c. in mosera. et Numeri. xxxiij. vbi describuntur mansiones per ordinem. cū dr: Et de moseroth castrametati sūt ī baneiachan. moseroth autem eadē est mansio cum mosera: vt dicunt hebrei: ⁊ beroth filiorū iachan cuz baneiachā: quia bane idem est qđ filiorū. ⁊ subintelligitur beroth. Secūdo quia hic dicitur: f Ubi aaron mortu⁹ et sepultus est. scz in mosera. sed Nume. xx. dicitur q⁹ mortuus est ⁊ sepultus fuit in monte hor. tertio quia hic dicitur:

Deu.10.a petre in

✻ Eo tēpore

Ministerio de Cultura 2024

petre ī mont' Xtice.
a Tribū leui. Nisi p hanc significaret oīe regale sacerdotiū qđ ptinet ad nouū testa. nō auderet hō dicere q̄ de ea tribu non erat. Pars mea dom̄i⁹ ꝛ alibi. Dominus pars hereditatis mee.
b Celuz celi: terra ꝛc. Quidam dicunt tres eē celos: aereuz ethereū: ꝛ sidereum: Nōnulli septē: p̄mū aereū: scđz ethereū: tertium olympium: quartum igneuz: q̄ntum firmamentū: sextum aqueum: septimum angelozum.
c Circūcidite ꝛc. Spiritalē circūcisionē significat. i. mētis custodiā ꝛ veram abstinētiam. Quasi cū luxuriā carnis extinxeritis: etiā mentis superflua resecate. Circūcidendi sunt oēs sensus. Ūñ moyses se incircūcisū labys cōfitet. Et stephan⁹ iudeis: Incircūcisi in cozde ꝛ auribus ꝛc. Uere ꝑ circūcisus ē: q̄ obturat aures ne audiat sanguinez: ꝛ claudit oc'os ne videat malū: q̄ nō deliq̄t ī līgua: cui⁹ cozr nō guaꝛ crapula ꝛ ebrietate: q̄ lauat inꝛ ī nocentes manus suas: ꝛ ab oī via mala phibet pedes suos. Qui castigat cozp⁹ suuz et subiuti subijcit et oī custodia seruat cozr suum. Dina q̄z circūcisiōe ī digenus: ne exbis q̄ram⁹ vanā gloriā: ne forꝛ mūdi ꝛ it⁹ īmūdi simus: ꝛ sīlate scītaꝛ penas sustineam⁹: sīc sichimite qui p̄triarchaꝛ circūcisionē imitati sūt: nō dei amoze: sz ob cām luxurie. iō nihil mercedis acq̄sierūt: sz die tertia intra ciuitatis sue ruinas perierūt. Tales enim in tempoze resurrectionis euacuatis quib⁹ confidebant virtutibus in eternū moziunt'.
d Descenderūt patres tui in egyptuz. Descēditur ī egyptū facilis descensus animi. Jn hierusalē ascēditur: quia arta est via que ducit ad vitam: ꝛ tēdit ī ardua virtus.

Pā.72.

Ibidem

Act.7.b

1.Coz.9.d

Deut.7.b

De qua batha in terra aquarū atq̄ torrentiū.

a Eo tpe sepaui tribuz leui vt portaret arcā fed̄is dñi: ꝛ staret cozā eo in ministerio: ac bñdiceret in noie illi⁹ vsq̄ in p̄item diem. Quobrem non habuit leui partem neq̄ possessionē cuz frībus suis: q̄ ipe dñs possessio eius est: sicut p̄misit ei dñs deus tu⁹. Ego aūt b
steti in monte sīc p̄rius quadraginta diebus ac noctibus: exaudiuitq̄ me dñs etiā ea vice: ꝛ te pdere noluit. Dixitq̄ mihi: Uade ꝛ p̄cede populuz vt ingrediaꝛ ꝛ possideat terrā quā iurauī patribus eoꝛ vt traderē eis. Et nūc c
israel quid dñs deus tuus petit a te: nisi vt timeas dñm deū tuū: ꝛ ambules in vijs eius †ꝛ diligas eū ac seruias dño deo tuo in toto cozde tuo ꝛ in tota aīa tua: custodiasq̄ mādata domini ꝛ cerimonias eius q̄s ego hodie

§ q̄si ne putes eū fuisse tuo

p̄cipio vt bñ sit tibi. Ēn dñi dei tui cę/ f
lum est: ꝛ celuz celi: terra ꝛ omnia que in ea sunt: ꝛ tñ patribus tuis cōgluti/ g
natus est dñs: et amauit eos: elegitq̄ semē eoꝛ post eos: id est vos de cūctī
gētibus sicut hodie cōprobaꝛ. Circū/ h

a § supflua cozdis. § oēm malā voluntarē. b § oi custodia serua cozr tuum.

cidite igitur p̄pucium cōzdis vestri:

§ timoz em̄ superbie. § vel vltra.

et ceruicē vr̄am ne induretis amplī⁹: i

a § contra quem stul/

†q: dñs de⁹ vester ipe est deūſ deoruz k

tum est superbire.

et dñs dñantium: deus magnuſ ꝛ potens ꝛ terribilis: qui p̄sonā nō accipit nec mūera: Facit iudiciū pupillo ꝛ viduę: amat peregrinū et dat ei vi/

§ quem debetis imitari.

a § Sicut ipe vt siris

ctū atq̄ vestitū. Et vos q̄ amate pere l

filij p̄ris vr̄i qui in celis est.

grinos: q: et ipi fuistis aduenę ī terra

a § filialiter.

egypti. †Dñm deum tuum timēbis et

a § spūaliꝛ. § mihi aūt adherere deo bonum est. § permissio est.

ei soli seruiēs. Jp̄iq̄ adherebis: iura/

a § nō idoloꝛ. b § quē solū laudare debes § Jn domino laudabitur anima mea.

bisq̄ in noie illius. Jp̄e ē laus tua: et

a § ne sis ingrat⁹ § que nemo alius fecit.

deus tu⁹: qui fec tibi hec mągnalia: ꝛ

§ hostibus. § ne audeas dubitare.

terribilia q̄ viderunt oculi tui. Jn septuaginta animabus descenderunt patres tui in egyptum: et ecce nunc multiplicauit te dominus deus tuus

§ fm fideles ecclesie.

sicut astra cęli.

a Eo tpe se. ꝛc. ꝛ tñ fuit sepata ꝛ sctificata dño a tpe q̄ interfecerūt idolatras in adoratione vituli. vt hr̄ Exo. xxxij. qđ fuit anno p̄mo egressionis filioꝛ isrl' de egypto. ꝛ Nume. ij. exp̄sse hr̄ q̄ fuerunt sepati leuite ab alijs tribubus ad seruiendum domino añ recessum filioꝛ israel de monte sinai: ꝛ tamen recesserūt inde anno scđo egressionis de egypto secūdo mense: vt hr̄ Nume. x. motio aūt filioꝛ israel de q̄ fit b p̄mo fuit anno. xl. ab egressu de egypto. Dubitationes aūt istas expositoꝛes nr̄i parū aut nihil tangūt: sz Ra. Sa. ad solutionē auctoritatis p̄me dicit q̄ q̄ filij isrl' pugnauerunt contra regem arad ꝛ victi fuerunt ab eo: vt hr̄ Nuñ. xxj. qđ q̄dē bellū fuit. xl. anno ab exitu de egypto: populus vl' saltē magna ps eius territ⁹ incepit reuerti versus egyptū ꝛ sic ex beroch filioꝛ iachā reuersi fuerūt in mosera et ad q̄dā alia loca declinauerūt q̄ b nominant': ꝛ ideo istud interponit b ad arguēdum filios israel de tali rebellione ꝺ dñm: eo q̄ ca. p̄ce. moyses arguendo eos ad memoriā reduxerat plures eoꝛ rebelliones alias. Secunda vero dubitatio soluta fuit Nu. xx. Ad tertiā dicit Ra. Sa. q̄ filij leui q̄ pfectius ceteris tribub⁹ dño adheserāt sicut ex çelo dei interfecerunt idolatras post adoratiōnē vituli anno primo egressionis de egypto: vt hr̄ Exo. xxxij. sic. xl. anno a dicta egressione contra pp'm retrocedentē mō p̄dicto pugnauerūt ꝛ ī/terfectis pluribus illoꝛ alios reduxerūt ad obediendū dño: ꝛ sic scđo pugnauerūt contra regē arad ꝛ deuicerunt. et iō istud factū leuitaꝛ p recordationē cōiungit cū eo qđ fecerūt tpe fabricationis vituli: vt sit sensus: Eo tpe sepaui tribū leui ꝛc. i. sic tpe fabricationis vituli alijs tribubus recedentibus a dño p idolatriā tribus leui nō sic declīauit: sic ꝛ in retrocessu p̄dicto alijs se male habentibus tribus leui bñ se habuit. ꝛ iō exꝛtroq̄ facto fuit digna separi ab alijs ꝛ dño applicari. b Ego aūt steti. Positis incidentibus p̄dictis moyses ad p positū reuertit dicens: Ego aūt steti in monte sīc p̄rius. xl. diebus. hoc refertur ad scđam quadragenā supradictā fm expositoꝛes catholicos: qui cōit dicunt moysen tñ duas quadragenas in mōte fecisse: vt predictuz est. fm hebreos vero refertur ad tertiā de q̄ dictū est ca. p̄ceden. c Et te perdere noluit. licet meruisses. ꝺ Dixitq̄ mihi: vade ꝛ p̄cede pp'm ꝛc. in q̄ oñdit magna dei misericordia qz ñ solū pepcit pp'o a morte quā meruerat sz etiā adimpleuit in eo p̄missum qđ patribus fecerat de obtinenda terra p̄missionis. e Et nūc isrl'. ꝺ ꝛcludit ex predictis ꝓpositū: videlicet q̄ debeant timere ꝛ diligere deū: q̄ ꝓp̄ pctā predicta eos nō dimisit: cū tñ in nullo eis indigeret: sed magis econuerso. vñ subdit: f Ēn dñi dei ꝛc. s. celuz empyreū nobis inuisibile: qđ ꝺ celū p antonomasiam: ideo ꝺ: Celū celi terra ꝛ oīa q̄ in ea sunt. per ꝺ intelligit omnis creatura q̄ celi ambitu continet q. d. ex ꝺ patet q̄ tui nō indiget. g Et tñ p̄ib⁹ tuis conglutinatus est dñs. i. glutino charitaꝛ cōiunctus ex sua mera liberalitate: qz nō indigebat eis: sicut nec te. h Circūcidite igit p̄putium cozdis vestri. i. oēm malā cogitationē ꝛ voluntatē auferendo. i Et ceruicē vr̄am ne induret' amplius. p rebellionē ꝺ eū. k Quia deus deoꝛ ē. i. p̄cellēs dijs p participationē. sīc sunt scī angeli ꝛ homines. sequit: l Amate pegrinos. qz ꝛ ipi fuistis aduene. ꝓpria em̄ passio debet inducere ad aliꝛ cōpassionē. cetera patēt ex p̄dictis.

Moraliter. In illo tempoze dixit dñs ad me. dola tibi duas tabulas sīc p̄iozes fuerūt. Sīc dictum fuit supra tabule p̄me q̄ fracte fuerūt significāt vetus testamentū. qđ factū est irritū q̄ ad cerimonialia p̄cepta et iudicialia. Secūde vero tabule q̄ remanserunt integre significant nouū testamentū qđ est p̄mansiuū. Jn p̄mis aūt tabulis homo nihil operatus ē: sed dñs dedit moysi tabulas illas dolatas ꝛ scriptas vt habetur Exo. xxxj. Jn secundis autem tabulis homo. s. moyses cooperat⁹ fuit

Vir Enei. li.6.

†.5.6.e

dd ꝛ scz

scz eas dolando vt dr hic et Exo.xxxiiij.p qđ significatū fuit q tpe dationis veteris testamenti dep nō erat hō:et sic datum fuit a solo deo:sed tpe noui testamenti in vna psona ē dep & hō q dedit nouū testamentū:et iste scđe tabule posite fuerūt i arca de lignis sethim iputribilibus facta vt dr b.p quā significat fidelis aīa que p naturā est īmortalis & p grām a putrefactione pcī pfuat.in hac aūt arca fuari dz nouū testamentuz p verā & firmā fidē charitate formatā. Ad deportationē aūt hui⁹ arce deputata fuit trib⁹ leuitica sic dr.j.codē ca. Eo tpe sepaui tribū leui vt portaret arcā &c. p qđ significatū fuit q sacerdotes q̄ per tribū leui significant & maxime curā aīarum habentes:p exēpla bona vite & hortamenta sane doctrine et opa miscđe debent portare fideles. Cetera hui⁹ capli moralia sunt.iō nō est alia moralitas querenda.

Glo.ordi.

Capitu. XI

§ a De q̄ existi &c. Mente duce moyse.i.docente lege terrenas voluptates despicere & terrā p̄missionis duce iesu ītrare.

A

b In hor.&c. Quia carnales cuiq̄ pñtem felicitatē & copiā rer tpaliuz certāt sibi multiplicare.

c A p̄ncipio. Ab initio.s.bone volūtatis vsq̄ ad pfectionē bōi opis cursū vite dirigit. Deus eñ est q̄ opat in nobis velle & pficere p bōa voluntate. d Temporaneā &c. Quia electis suis p̄ore tpe legis intellectū cōtulit. Serotinaz pluuiā tribuit: qz vltio tpe incarnatiōis sue mysteriū patefecit nobis.

Phil.2.b

B

e Et serotinam. Quia nouissima hora est cū p̄dicatio eius ad nos perpsal.140. uenit. q̄ dicit: Eleuatio manuū meaz sacrificiuz vespertinū. f Scribes ea su. Aug⁹. Hoc fz lr̄am nemo israelitarum fecisse mēoratur: nec facere potuit:nisi per multas partes domus sue forte ea diuiserit:an hyperbolica locutio est sicut multa dicuntur.

§ Montem

Ni. de lyra

a Ma &c.XI

a itaq̄ dñm. In b ca.ponit ꝯclusio respectu p̄dictoz a p̄ncipio.vj.ca.vbi icipit agere de dilectione dei. & p̄mo ponit conclusionem intentam.secundo inducit ad hoc multiplicē rōnem per moduz cuiusdā replicationis & additionis.ibi:Cognoscite hodie.Circa primum dicit Ama itaq̄ dñm:& patet lr̄a. b Cognoscite. b adducit p̄mo rationē supra frequenter positaz ex bñficijs iam p̄stitis cū dr:Cognoscite hodie q̄ ignorant filij vr̄i: non q̄ ignorarēt simpliciter saltē q̄tum ad illos qui attigerant annos discretionis:sz qz nō viderāt mirabilia q̄ fecerat dñs illi ppō saltē q̄tum ad multa: sz tm̄ audierant p relationē que non mouet ita aīm sicut visus.

Et dathā

§ omnia madata legis in dilectione dei consūmantur.

Ma itaq̄ dñm deū tuū & obserua Ca.XI a

a p̄cepta eius & cerimonias:iudicia atq̄ man/

§ qui perseuerauerit:saluus erit.

data oī tpe.Cognoscite hodie q̄ ignorāt filij b vestri qui nō viderūt disciplinā dñi dei vestri:magna

§ potentiam vel operationem.

lia eius & robustam manum extentumq̄ brachiū:signa & opera que fecit in medio egypti pharaoni regi

§ quem dimersit in mari rubro.

& vniuersę terre eius : omnicq̄ exercitui egyptiorum:& equis ac curribus:quō opuerint eos aq̄ rubri maris cum vos psequerentur† & deleuerit eos dñs vsq̄ in pñtē diem :vobisq̄ que fecerit in solitudine donec veniretis ad hūc locū:& dathan atq̄ abirō filijs heliab qui c fuit filius ruben quos aperto ore suo terra absorbuit cum domibus & tabernaculis & vniuersa substantia eorum quaz habebant in medio israelis.Oculi vestri viderunt oīa opa dei magna que fecit:vt custodiatis vniuersa mādata illius q̄ ego hodie p̄cipio vobis: & possitis introire & possidere terrā ad quā ingredimini:multoq̄ in ea viuatis tpe:quam sub iuramēto pollicitus est dominus patribus vestris & semini eorum lacte & melle manantem.Terra enim ad quam ingre/ d†

a § que in imo. b § sicut prosperitas vite pñtis.

a dieris possidendā:nō est sic̄ terra egypti de qua existi. b vbi iacto semine in hortoz morē aquę ducuntur irri/ e†

§ altitudine virtutū. § Mundicia bonoꝝ operū. § diuine gratie.

guę:sed mōtuosa est & cāpestris:de celo expectās plu †

a § celesti munere replens. b § ppitiatio. § oculi dñi super iustos.

uias:quam dominus deus tu⁹ semp iuīsit & oculi illi⁹ f

§ Misceōia eius subsequetur me omnibus diebus vite mee.

c in ea sunt a p̄ncipio anni vsq̄ ad finē eius.† Si q̄ obe/ †
dieritis mādatis meis q̄ hodie p̄cipio vob vt diligatis dñm deū vr̄m: & fuiatis ei in toto corde vr̄o:& in tota

a § p̄dicationis.vr̄i: Mādabo nubib⁹ meis ne pluāt. b § qz i p̄ncipio anni

d ania vr̄a: dabit pluuiam terre vestre tēporaneam g

§ in fine. § temporalem vtrum.

e & serotinā vt colligatis frumētū & vinū & oleū:fenūq̄ h
ex agris ad pascēda iumēta:vt & ipi comedatis ac saturemini.Cauete ne forte decipiat cor vr̄m & recedatis i†
a dño:seruiatisq̄ dijs alienis & adoretis eos†iratusq̄ k†
dñs claudat celū:& pluuię nō descēdant:nec terra det †
germē suū pereatisq̄ velociter de terra optima quaz
dñs daturus est vobis. Ponite hec verba mea in cor l
dibus & in animis vr̄is:& suspēdite ea p signo i manibus:& inter oculos vr̄os collocate. Docete filios vr̄os vt illa meditent.q̄ sederis in domo tua & ambula/
f ueris in via & accubueris atq̄ surrexeris:scribes ea super postes & ianuas domus tue vt multiplicentur dies tui & filiorum tuorum in terra quam iurauit dominus patribus tuis vt daret eis q̄diu celum imminet

Nico.de lyra

c Et dathan atq̄ abirō. de quoz rebellione & punitione hr̄ Nume.xvj.et oīa p̄dicta et p̄silia debebant eos mouere ad timēdum deū et diligendum.

d Terra eñ.h pfir adducit rōnez ex bñficijs futuris sub cōditione tamē si timerēt deū et diligerēt et fuirent ei.et primo sub hac conditione p̄mittit fertilitas terre & abūdantia bonoꝝ. scđo declaratio et electio aduersarioꝝ ibi:Si eñ custodieritis. † Nu.16.e
Circa p̄mū notandum q fertilitas terre p̄missiōis dependet ex descensu pluuie sup terrā q̄ p̄mittitur eis. & hoc est qđ dr:Terra eñ ad quā ingredieris possidendam nō est sic̄ ṫra egypti.i. ita fertilis de facili sic̄ ṫra egypti fm expositionem aliq̄z.vñ subditur:

e Ubi iacto &c.i.cū modico labore pōt fructificare.sz h nō videt cōsonare scripture in pluribus locis q̄ describit terrā promissionis tanq̄ lacte et melle fluentem & abundantem q̄bus bonis:& iō alit exponunt hebrei:Nō est sic̄ ṫra egypti.q.d.multo melior est q̄ illa.& iō sbdit: Ubi.s.i terra egypti. Jacto semīe i hortoꝝ morem aq̄ ducunt irrigue. qz ad fecundandū eā non sufficit pluuia de celo descendēs & ros:sz req̄rit q̄ cuz † Nu.11.a
magno labore aq̄ de fluuio nili p alueos deducāt:sic̄ solet fieri in hortis in quoꝝ cultura maior labor requirit q̄ in ṫra campestri. f Et oculi illi⁹ in ea sunt.s.ad dandū rorē & pluuiā fm opportunitatē tēporis:suppositā tm̄ p̄dictā cōditione.iō sbdit: Si q̄ obedieritis mandatis meis &c. sequitur: † Nu.16.b

g Dabit pluuiā ṫre vre tpaneā.i.post semīationē ad germinationem & augmentationē eoꝝ q̄ semīata sūt. h Et serotinā. sz aī messē ad īgrossādū grana. i Cauete ne forte decipiatur cor vr̄m. declinādo a dilectione et seruitute dei. k Ira tuisq̄ do.&c.ex cui⁹ influētia dependet fertilitas terre vre. l Ponite &c. ista exposita sūt.s.vj.ca.

Si eñ

a Montē gariçim. Hariçim interp̄tatur diuisio vel aduena. Hebal vorago vetus interp̄tat. Qui eñ a vitijs se sepant: ꝛ se aduenas ꝛ pegrios in ꝟ mūdo indicāt: etiā eternā merentur bñdictionē. Qui xo in vorāginē veteris vite se p̄cipitāt carnalib⁹ desideriis fuiētes eterne maledictioni subiacebunt. ℣ Decimas

Nico. de lyra

a Si eñ custodieritis. ꝟ ꝯr inducit rationē ex debellatione aduersario ꝛ si diligāt dñm et obediant ei: et patet lr̄a vsq; ibi: b A deserto et a libano. ꝟ describunt̄ termini terre ꝓmissionis: qz termin⁹ australis est desertus egypti: termin⁹ aq̄lonaris est mons libani: orietalis flumē euphrates. nō habuerūt tñ terrā vsq; ad terminum illū vsq; ad tpa salomonis. ideo alibi cōiter ponit̄ termin⁹ orientalis iordanis fluuius: qz vsq; ad illū terminum terrā possederūt statī ab ingressu suo vt hr̄ in libro Josue: mare aūt mediterraneū est termin⁹ occidentalis: et dr hic mare occidentale ad differentiam maris mortui: qd̄ est in pte orietali. c En ꝓpono. hic adducit rōnē ad ꝓpositū ex benedictione diuīa q̄ erat cōcedenda diligentib⁹ deū ꝛ obedientibus ei. ꝛ ex maledictione eius q̄ erat inferenda recedentib⁹ ab ei⁹ dilectione ꝛ obedientia: ꝛ vt ista bñdictio ꝛ maledictio magis mouerēt animū ꝟ p̄cipit̄ q; post ingressum t̄re ꝓmissionis publicent̄ solēniter i mōte gariçim ꝛ in mōte hebal. ꝛ ꝟ ē qd̄ dr: d Cū xo introduxerit te d.d.t.ꝛc. et ptz lr̄a. De istis tñ bñdictionib⁹ ꝛ maledictionib⁹ pleni⁹ hr̄. j.xxvij. ca. qd̄ aūt ꝟ breuiter dr de eis est p anticipationem. Ca. XI

Moralr. Ama itaq; dominum deū tuū ꝛc. Seq̄t infra: † Terra eñ ad quā ingredieris possidendā nō est sic̄ terra egypti. Per terrā egypti que tenebra interp̄tat̄ malor ꝛ significat̄ vita que peccator ꝛ tenebris est obscurata. Prouerb. iij. Via ipior ꝛ tenebrosa. Et de terra egypti subdit̄: e† Ubi iacto semine in hortor ꝛ morē aque ducunt̄ irrigue. p qd̄ significat̄ q; vita malor aq̄s delitia ꝛ carnaliū irrigat̄ sic̄ de diuite epulone dr Luce. xvj. q; induebat̄ purpura ꝛ byssо ꝛ epulabatur q̄tidie splēdide. Per talē aūt irrigationē vitia pullulant nutriuntur ꝛ augmentant̄. Per terrā a deo ꝓmissam significat̄ vita bonor: ꝛ de terra ꝓmissa dr hic q; nō est sicut terra egypti. p qd̄ significat̄ q; vita bonor nō irrigat̄ aq̄s delitiarū ad pullulationem vitior ꝛ augmentū: ꝫ ad sustentationē corpis in exercitio virtutum. † Sed montuosa ꝛ cāpestris de celo expectans pluuias. qz vita bonor debet esse mōtuosa. i. sursum eleuata p meditationē celestiū. Phil. iij. Nostra aūt cōuersatio in celis est: ꝛ campestris p exercitiū bone actionis. de celo expectans plunias. i. desiderās ꝛ postulās influentiā diuine gr̄e sine qua nō pōt hō ꝓficere in oplb⁹ actiue vite ꝛ contēplatiue. Ps. lxvij. Pluuiā voluntariā segregabis deus hereditati tue. Et hec pluuia infra eodem ca. dr

terrę: Si enim custodieritis mā/ a
data quę ego p̄cipio vobis:
et feceritis ea vt diligatis do/
minum deum vestrum: ꝛ ambule
tis in omnibus vijs eius adhę/
rentes ei. Disperdet dominꝰ om/
nes gentes istas ante faciem ve
stram: ꝛ possidebitis eas quę ma
iores ꝛ fortiores vobis sūt. Dis
loc⁹ quē calcauerit pes vester:
ſ qđ est in meridie. ſ in septērione.
vester erit. A deserto et a libano b
ſ q; in oriente.
et flumine magno euphrate vſ/
ſ tyrrenū: hi sūt termini terre ꝓmissionis.
q; ad mare occidentale erunt ter
mini vestri. Nullus stabit cōtra
ſ vt noceat vobis.
vos. Terrorem vestrum ꝛ formi
dinem dabit dominus deus ve/
ſ terrenitatem.
ster super omnem terram quam
ſ ne superbiat. ſ qui non mentitur
calcaturi estis: sicut locut⁹ est vo
ſ vt eligatis quod vultis.
bis. En propono in cōspectu ve/ c
ſ gratie.
stro hodie benedictionem ꝛ ma/
ſ quod est liberi arbitrij.
ledictionem. Benedictionem: si
obedieritis mandatis domini
dei vestri quę ego hodie p̄cipio
vobis. Maledictionem: si non
audieritis mandata domini dei
vestri: sed recesseritis de via quā
ego nunc ostēdo vobis: ꝛ ambu/
laueritis post deos alienos q̄s
ignoratis. Cum vero introduxe b
rit te dominus deus tuus in ter
ram ad quam pergis habitan/
dam: pones benedictionem sup
montem gariçim: maledictionez a
ſ vorago ver⁹ interpretatur.
super montem hebal: q̄ sunt trās/
iordanem post viam quę vergit
ad solis occubitum: in terra cha
nanei q̄ habitat i cāpestrib⁹ con
ſ que est collis p̄reputior: quia ibi a Josue circūcisus est populus.
tra galgalā: quę est iuxta vallem
tendentē ꝛ intrātē procul. Vos
ſ baptismum.
enim transibitis iordanē vt pos/
ſ viuentium.
sideatis terrā quam dominꝰ deꝰ
ſ gratis.
vester daturus est vobis: vt ha/
ſ ne perdatis terram.
beatis et possideatis illā. Vide/
te ergo vt impleatis cerimoni/
as atq; iudicia q̄ ego hodie po/
nam in conspectu vestro.

a ca. dr tpanea et serotina. p tpaneam significat̄ gr̄a iustificans in p̄ti. per serotinam gratia glorificans in futuro. gloria nāq; dr gr̄a ꝯsūmata. Ps. lxxxiij. Hr̄am et gloriā dabit dñs. iste vero pluuie a deo dant̄ obedientib⁹ sicut in textu dr. † Si ergo obedieritis ꝛc. Sed rebellib⁹ denegātur. iō sequit̄: Cauete ne decipiat̄ cor vestrū ꝛc. sequit̄: k† Iratusq; dñs claudat celū. subtrahendo grām suā cor emollientē. ppter hec ipa subtracta sequit̄ obduratio cordis: ꝛ p ꝯs defectus fructus bone opationis. iō subdit̄: nec terra ꝓfert germē suū. †Jos. i.a

Jn ca. xj. vbi dr in postilla. Circa p̄mū sciendū q; fertilitas terre ꝓmissionis dependet ex descēsu pluuij ꝛc.

Additio. Hec expositio bre/ D
uior quā hic videtur postillator approbare est solius Ra. Sa. Alij aūt q̄ magis sunt autētici tenent p̄imā expositionē q̄ planius cōsonat lr̄e precedenti ꝛ sequenti. Ad qd̄ sciendū q; terra egypti multū cōmendat̄ in scriptura ex amenitate vñ Gen. xiij. terra egypti cōpar̄ paradiso dñi. q; aūt fertilitas terre egypti plurimū excedat fertilitatē t̄re ꝓmissionis satis ptz ex gestis patriarchar̄. Abraā eñ ꝓpt̄ sterilitatē terre ꝓmissionis descendit in egyptum: vt Gen. xij. Et de Iacob ꝛ filijs eius. Gen. xlvj. Et rō est: qz in terra q̄ est irrigua specialiter ex magno fluuio: put est terra egypti: nō ita cōtingunt sterilitates: sicut in terris q̄ licet sint magis fructifere: nō tñ possunt irrigari: nisi solū ex sola pluuia celesti: q̄ deficiēte in aliq̄ pte anni ad ꝟ oportuna: statī sequit̄ fames: cuiusmodi erat terra p missiōis: q̄ n̄ erat irrigua: vñ dr i lr̄a: Mōtuosa ē de celo expectā spluuias. ꝛ iō ex hoc īducit eos moyses ad timorem dei: qz terra illa ad quā īgressuri erāt freq̄nter indigebat bñficio diuino in pluuijs opportunis: de quo dr: Semp oculi illi⁹ in ea sunt a p̄ncipio anni vsq; ad finē eius. ꝛ sic fertilitas terre illius dependet ex obedientia mandator dei: vñ sequit̄: Si q̄ obedieritis ꝛc. dabit pluuiā terre vr̄e tpaneam ꝛ serotinā: vt colligatis frumētū et vinū ꝛc. ꝛ infra p oppositū: Iratusq; dñs claudat celū ꝛ pluuie nō descendant: ꝛ sic ex p̄dictis inducit eos ad timorē dñi: tanq̄ frequenti⁹ indigentes bñficio diuino. s. pluuia ad necessaria vite habenda: q̄s si cōmorarētur in egypto vbi talis frequētia non erat sic necessaria. Qđ dr de terra ꝓmissionis: q; est lacte ꝛ melle manans nō cōtradicit p̄dict⁹: nā ꝟ itelligitur p̄suppositа pluuia optima: put qualitas patrie requirebat.

Replica. Jn ca. xj. vbi postillator exponēs illud: Terra quā īgredieris nō est sic̄ terra egypti adducit q̄rūdā iudeorū expositionē dicentiū q; terra ꝓmissionis nō ē sic̄ t̄ra egypti. Sz illā expositionē abijcit rōnabilit̄ ex lr̄a q̄ dic̄ terrā ꝓmissam non solū ꝟ: ꝫ ꝛ in multis alijs locis optimā lacte et melle manātē. Burgē. āt dic̄ illā abiectā expositionē eē maxie autēticā: ꝛ nitit̄ solvere argumentū postillatoris dicēt⁹: q; terre ꝓmisse cōmendatio dr intelligi

presuppositā pluuia oportuna ,put q̄litas terre req̄rebat: addens q̄ fertilitas illi⁹ terre dep̄det ex obedientia mādato⁹ dei: ꝟ em̄ etsi verū sit: q̄ ad singulare respectū diuinū erga illū pp̄m israelē: nō ē tm̄ verū de cōi accedēt⁹: immo sic semper fuit optima etiā tpe ire dulo⁹. Ad̄ etsi filij isr̄l ,pp̄ inobedientiā aliq̄ passi sunt penuriā in terra illa: ꝟ nō arguit sterilitatē terre: q̄ et sic eo⁹ inobedientia punire potuit in egypto: ⁊ diaboli inobediētia punita ē in celo: nec valent motiua que Burgē. ,p sua opinione allegat. Pro cōmendatione em̄ egypti vltra terrā ,promissionis allegat false Heñ. xiij. q̄ egypt⁹ cōpat̄ padiso dñi: nā solū illa portio q̄ de egypto venit in segor cōmedat̄ assimilādo nō padiso: vt allegat Burgē. sz regioni circa iordanē: vide bñ falsā Burgē. allegationē nec gesta patriarcha⁹ q̄ Burgē. ad idē allegat: ꝑbāt q̄ ītēdit. abraā em̄ nō ,pp̄ sterilitatē tre ,pmisse pegriabat̄ i egyptū: q̄ vt Act. vij. dr: De⁹ nō dedit ei hereditatē i illa tra: nec passū pedis: sz repromisit: nā pegrīabat̄ etiā p illas et alias terras nūc ad orientē ⁊c. Et nouissime ad meridiē: q̄ terra fuit ,ppinq̄ egypto et cū eēt ibi fames nō ,pp̄ sterilitatē sz ,pp̄ alid accidēs ⁊ forte vt cōit̄ exponit̄ ,pp̄ ꝑbationē fidei abrae: vide i postilla quā sustinet Burgē. Tūc iuit i egyptū. ꝟ em̄ sepe cōtingit q̄ i terris bonis sat̄ ꝓnr se hūtib⁹: fames exprte ē in vna terra et nō in alia et ecōuerso. nec tpe iacob erat fertilitas in egypto: q̄ vt hr̄ Heñ. xlviij. septē āni sterilitatis nō mō erant i alijs trīs sz etiā i egypto: i q̄ nō rone fertilitat̄ tre sz industria ioseph fuauit frumēta ad vēdendū: ꝑ q̄b⁹ iuit iacob et familia eius. Nō aūt quā ad idē assignat Burgē. poti⁹ ē ad oppositū: q̄ magna flumina ꝓter fluentias: terra sepe cūcta trenascētia excrescēte inundātia absorbēt: ⁊ sterilitatem causant: vt patet circa renū: albeā ⁊c. ⁊ fortassis ita fuit tpe ioseph in egypto quā pl⁹ Burgē. magnificat q̄s suā natiuam patriā: sine tm̄ rōne et auctoritate.

Glo.ordi.

a Decimas et primitias. Ca.XII

Querendū est quō iubeat decimationes oīm fructū et p̄mitiua oīm pecorū nō māducari nisi in ciuitate vbi tē plū erit: cū eas leuitis dari p̄cepit.

A

Caue ne offeras

Nico.de lyra

a Ec sunt p̄cepta. Ca.XII

b Postq̄ moyses explanauit ea q̄ ptinent ad p̄ceptū dilectionis diuine q̄ō est p̄ncipiuz respectu p̄ceptoz decalogi: vt. s. dictū est ca. vj. ꝟ ꝯnr ponit alia p̄cepta ⁊ monitiones q̄ sunt q̄si q̄dā cōclusiones elicite ex p̄ceptis decalogi: et p ꝯns quedā explanationes quō decē p̄cepta debeant ordinari et obseruari. Circa q̄ō sic ,pcedit̄ q: p̄mo ponit̄ hmōi p̄ceptorū explicatio. scō inferk intēta cōclusio ca. xxvj. Adhuc p̄mo ponūt̄ illa que ordināt ad deū. scō ea q̄ ordināt ad ,primū ca. xvj. ibi: Judices ac magistros constitues. Sciēdū tm̄ q̄ ista diuisio nō est ita p̄cisa q̄n in p̄ma parte multa ponant̄ q̄ ordinant ad ,primū et in scōa multa que ordināt ad deū. Moyses em̄ hunc librum: p̄mo tradidit filijs isr̄l verbis p modū exhortationis et p̄dicationis: sicut dictum fuit in principio huius libri: et patet ꝟ ex toto ,processu ipius: ,ppter q̄ō freq̄nter repetit eandē sniam in diuersis locis: et aliq̄n sub eisdē verbis: ⁊ ꝺ vna materia frequēter transit ad aliam: ⁊ ad p̄cedentē reuertit̄: sicut solet fieri in p̄dicationibus et exhortationibus et iō in ꝟ libro et maxīe in seq̄ntibus huius libri nō pōt inueniri diuisio ita p̄cisa q̄n de materia vni⁹ptis tractet̄ in alia. et ecōuerso. Hoc igit̄ p̄missō sciendū q̄ circa deū ordinat̄ hō p destitutionē idolatrie et institutionē latrie: et q: opposita iuxta se posita magis eluceſcunt. iō freq̄nter facit vtrūq̄ in eo. ca. vt videbit̄. Primo igitur ,psequit̄ ,ppositū ex cōsideratiōe operis. scō ex cōsideratiōe tpis ca. xvj. Prima in tres: q: p̄mo ,psequit̄ ,ppositū suū in facto. scō in signo ca. xiiij. tertio in motiuo ca. xv. Pria adhuc in duas: q: p̄mo ,psequit̄ ,pposituz respectu toti⁹ cōitatis. scō respectu vnius persone vel vni⁹ ciuitatis. xiij. ca. Prima in duas. q: primo p̄cipit̄ destrui locus idolatrie. scō p oppositū locus instrui latrie. ibi: Nō facietis ita. Circa primū ꝺr: Hec sunt p̄cepta ⁊c. et iō obligatoria. b Subuertite omnia loca ⁊c. ne phanis seu tēplis idoloz remanentibus iudeis occasio idolatrie dare⁊: et vt memoria idolatrie totalit̄ deleret. c Sup mōtes excelsos. q: ibi cōit̄ fiebāt templa idolorum

Ca.XII

Ec sunt p̄cepta atq; iudicia que facere debetis in terra quaz dominus de⁹ patrū tuoz dat⁹ est tibi: vt possideas eā cūctis diebꝰ q̄bꝰ superbumū gradieris. Subuertite oīa loca in q̄b⁹ coluerūt gētes q̄s possessuri estis deos suos sup montes excelsos ⁊ colles ⁊ subter oē lignū frondosum † Dissipate aras earū ⁊ cōfringite statuas: lucos igne cōburite: ⁊ idola cōminuite Dispdite noīa eoz de locis illis Nō facietis ita dño deo vestro: sz ad locū quē elegerit dñs deus vester de cūctis tribub⁹ vr̄is: vt ponat nomē suū ibi ⁊ habitet i eo: venietis ⁊ offeretis i illo loco holocausta ⁊ victias vr̄as: decimas ⁊ p̄mitias manuuz vr̄az ⁊ vota atq; donaria p̄mogēita bouz et ouiū. Et cōedet̄ ibi in conspectu dñi dei vr̄i: ac lętabimini i cūctis ad q̄ miserit̄ manū: vos ⁊ domꝰ vr̄e: in q̄b⁹ bñdixerit vobis dñs deꝰ vester: Nō facietis ibi q̄ nos ꝟ facimꝰ hodie: singuli q̄ō sibi rectū videt̄. Neq; em̄ vsq; in p̄sens tps venistis in requiē ⁊ possessionez quā dñs deꝰ datur⁹ ē vobis. Trāsibitis iordanē ⁊ habitabit̄ i terra quā dñs deꝰ vester datur⁹ ē vob: vt requescat̄ a cūctis hostib⁹ p circuitū: ⁊ absq; vllo timore habitetis in loco quē elegerit dñs deus

a
b
b+ ꝭ vana ⁊ idola q̄ colunt̄ in locis.
c
d
e
ꝭ vt nō remaneat memoria.
f
g
b
i
k
l
m
a
n
o
p

Nico.de lyra

idoloz. d Et subter oē lignū frō dosum. tales em̄ arbores plantabantur in⁊ loca idolatrie ad exercendum actū luxurie. e Dissipate aras earū ⁊c. ꝟ exposita sūt. s. vij. ca. ,pe ꝓncipiū. f Nō facietis ita. ꝟ ꝯnr determinat̄ latrie loc⁹ ⁊ rit⁹. et p̄mo circa ꝟ ponit̄ p̄ceptū. scō declarat̄ dictū. ibi: Nō facietis. tertio concludit̄ p̄ncipale intentū. ibi: Obserua ⁊ audi. Circa p̄mū p̄cipit̄ vnitas loci vbi debeant sacrificia ⁊ oblationes offerri. cū ꝺr: Nō facietis ita dño. s. ita offerēdo sacrificia in plurib⁹ locis vt faciebant idolatre suis idolis.

g Sed ad locū. s. vnū. h Quē elegerit dñs. q: iste loc⁹ nō erat fm volūtatē hoīm determinād⁹. i De cunctis tri. ve. ista fuit trib⁹ leuitaz i cui⁹ sorte fuit altare holocaustoz ⁊ tēplū. k Ut ponat no. su. ibi. p recordationē: q: nomē dñi recolebat̄ i sacrificijs ⁊ oblationib⁹: et diuinis laudibus. l Et hītet in eo. p spēalē ꝓfuationē loci: vt hr̄. ij. Macb. iij. Jpe q̄ hz i cel̄ habitationē visitator et aditor: ē loci illi⁹ ⁊c. m Venietis ⁊ offe. i il. lo. nō alibi. n Et comedet̄ ibi in ꝓspectu dñi. ꝟ nō ē intelligendū q̄ sp cōederēt talia i loco tēpli: sz intra muros ciuitat̄ hierlm. o Nō faciet̄ ibi. ꝟ exponit̄ p̄dictū p̄ceptū ꝗtū ad duo ibi iclusa. ⁊ p̄mo ꝗtū ad sacrificij locū. scō ꝗtū ad cōestiōis modū. ibi Si aūt cōedere volueris. Circa p̄mū sciendū q̄ licet regulariter eēt deputata vnitas loci ,p sacrificijs ⁊ oblationib⁹ offerēdis: tm̄ i casu poterat aliter fieri: ⁊ ꝟ ē q̄ō ꝺr: Nō faciet̄ ibi q̄ nos ꝟ facimꝰ hodie: vt offeratis sacrificia ⁊ oblationes i plurib⁹ locis sic nos ꝟ facimꝰ. ꝗdiu em̄ filij isr̄l fuer̄t i deserto etiā p̄ ꝓstructionē tabnaculi poterāt offerre sacrificia ⁊ oblatiōes voluntarias alibi ꝗtū i tabernaculo: vt dicit Ra. Sa. nō aūt sacrificia ⁊ oblationes ad q̄ tenebant̄ ex debito ⁊ ꝟ fuit eis licitū q̄usq; eēnt q̄etati in terra ,p missionis: q̄ō nō fuit. xiij. an. q̄s posuerūt ad capiendū trā ⁊ diuidēdum eā. ⁊ ꝟ est q̄ō subdit̄: p Neq; em̄ ⁊c. sz q̄n fuerūt q̄etati nō debebāt offerre p̄dicta nisi in vno loco vbi fuit positū tabnaculuz. ⁊ iste loc⁹ fuit p̄mo silo vbi tabnaculū ⁊ arca dñi hūer̄t stabilē māsiōz. s. ccc xliij. an. sic pōt ,pbari p tpa iudicū q̄ fuer̄t a iosue vsq; ad mortez heli: q: tūc fuit arca capta: vt hr̄. j. Reg. iiij. postea capta arca a philisteis trāslata fuit i cariathiarī: ⁊ ide i masphat: et ide i galgala: ⁊ ide i nobe: ⁊ ide i gabaon: vt hr̄ libro de hebrai. q̄sti. ⁊ ide i domū obededon: ⁊ ide in ciuitatē dauid: vt

† ꝭ. 7. a Exo. 34. b

habetur

¶ a Caue ⁊c. Occasionē amputat idol sacrificādi. Jō eñ p̄cipit i tēplo et ad altare dñi hostias offerri: vt vbi integra est religio ibi cultus cōgruꝰ exhibeatur. Mystice autem inuit nullū munꝰ acceptabile esse deo ex̄ catholicā ecclesiā, hic eñ est locꝰ quē deꝰ elegit vt poneret nomē suum ibi ⁊ habitet in eo.

b Absq; esu ⁊c. Homicidiū p̄hibet. Sanguis p̄ aīa ponit: qz sedes aīe. i. hūane vite i sanguīe ē.

c In oppidis tuis. i. meritis tuis ñ assignabis q̄ diuīa largitate p̄cepis: nō viribꝰ tuis ¶ deo cuiꝰ munere ꝑ hūeris.

d Caue ne derelī. Cōicet is q̄ catheçiçatur ℞bo ei qui se catheçiçat i om. bonis qui eñ euāgelium annūciant: deuangelio debent viuere.

e Hoc soluz caue. Ad lr̄az. Apli ꝑ precepērūt: Sz i sāguine p̄hibeꝝ homicidiuz et odiū fratrum. 1. Joh. 3. c Qui eñ odit frēm suum homicida est.

f Sāguis. n. eoꝝ. Quia aliq̄ vitale est i sanguīe: et per ip̄m maxīe in hac carne viuitur q̄ p oēs venas diffundit ip̄m animā vocat. i. corpis vitā: q̄ morte finitur. Mystice aūt innuit: vt carnales homines a p̄stīa cōuersatiōe discedentes: in vnitate fidei ⁊ bonoꝝ operū sociātes: eorū errores i vsuz ¶ nostrū

vester: vt sit nomē eiꝰ in eo. Illuc a
oīa q̄ p̄cipio cōferetis holocausta
⁊ hostias ac decias ⁊ p̄mitias manuū vr̄arū: ⁊ q̄cq̄d p̄cipuū est i muneribus q̄ vouistis dño. Ibi epulabimini cor̄ dño deo vr̄o: vos ⁊ filij ac filię vr̄e: famuli ⁊ famulę at q; leuites qui in vestris vrbibus cōmorant† Neq; eñ hz aliā partē a ⁊ possessionē inter vos. Caue ne offeras holocausta tua in oi loco quē videris: sed in eo quē elegerit dñs: in vna tribuū tuaruz offeres hostias: ⁊ facies q̄cūq; p̄cipio tibi. Sin aūt cōedere voluerī ⁊ te esus b
carniū delectauerit: occide ⁊ come
de iuxta bñdictionem dñi dei tui quā dedit tibi in vrbibꝰ tuis: siue c
īmundū fuerit: hoc est maculatuz d
et debile: siue mundū: hoc est inte e f
grū ⁊ sine macula: qđ offerri licet:
sicut capream ⁊ ceruum comedes g
b absq; esu dūtaxat sanguis: quem b i
sup terrā q̄si aquā effundes. Non
c poteris cōedere in oppidis tuis

ℱ bonā volūtatem. ℱ gratiam spiritalem. ℱ misericordiam.

primogenita armentoꝝ ⁊ pecoꝝ: ⁊ oīa q̄ voueris et sponte offerre volueris: ⁊ p̄mitias manuū tuaꝝ: sed coram dño deo tuo k

ℱ affectu humanitatis ⁊ innocentie.

comedes ea in loco quez elegerit l

ℱ generale vt est hoc p̄ceptū oēs conseruent.

dominus deus tuus† tu ⁊ filiꝰ tuus ac filia: seruus ac famula: atq; leuites qui manet in vrbibus tuis: ⁊

ℱ supno gaudio: Gaudere i dño sp: ⁊ iterum dico gaudete. Qui gloriatur: in dño glorietur.

lętaberis et reficieris coram dño deo tuo in cūctis ad q̄ extenderis d
manū tuā. Caue ne derelinq̄s le/ m
uiten in oi tpe q̄ versaris in terra
Q̄n dilatauerit dñs deus tuꝰ terminos tuos: sicut locutus est tibi ⁊ volueris vesci carnibus q̄s desiderat aīa tua: locus aūt quē elegerit dñs deus tuus vt sit nomē eiꝰ ibi: si ꝓcul fuerit: occides de armētis ⁊ pecoꝝ q̄ hūeris sicut p̄cepit tibi: ⁊ cōedes in oppidis tuis vt tibi placet† Sicut cōedit capreа et ceruus: ita vesceris eis: ⁊ mūdus n
et īmūdus in cōmune vescentur:
e Hoc solū caue ne sanguinem co/
f medas. Sanguis eñ eoꝝ ꝓ aīa ē:
⁊ idcirco nō debes aiam cōedere

habetur. ij. Reg. vj. ⁊ inde in templū salomonis: vt plenius dicetur. j. Reg. vij. Et habuerūt pacē p̄fectā tpe salomonis et ex tunc nō fuit eis licitū alibi offerre: qz ille locus fuit ad ꝺ̄ simpliciter electus ⁊ vltimate a deo: vt hr̄. ij. Paral. vj. nisi ex diuino instinctu ⁊ dispensatione: sicut helias obtulit sacrificium in monte carmeli: vt hr̄. iij. Reg. xviij. vñ ꝺ̄cit: a Illuc oīa q̄ p̄ci. cō. ⁊c. Tpe medio inf destructionē sylo ⁊ cōsūmationē tēpli salomonis sacrificia votiua ⁊ oblationes poterāt alibi fieri q̄ꝫ vbi erat arca: qz illo tpe nō habuit stabilē mānionē sic ⁊ q̄n erat in deserto: vt dictū est: sic aūt nō pōt dici de sylo. qz arca ibi habuit diu stabilē mānionē. s. cccxliij. an. q̄ fluxerūt a. xliij. anno ducatus iosue q̄ fuit posita arca in sylo vsq; ad mortē heli q̄n fuit capta a philisteis: cetera patent. b Si aūt comedere volueris. ꝺ̄ exponit p̄ceptū q̄ꝫtū ad comestiōis actū: qz dixerat ibi: Comedetis in conspectu dñi. ¶ Possent aliqui credere q; esus carniū esset omnino eis prohibitus extra hierusalē. ideo declarat quō esus carniū erat alibi eis licitus sez de animalibus que nō tenebant offerre: nisi essent de aīalibus īmundis fm legem quoꝝ carnes prohibebant comedere. et hoc est quod dicit: c Siue immundū fuerit. nō immunditia immediate p̄dicta: sed īmunditia que reddebat animal īmolaticiū ineptū ad sacrificiū. et hoc est quod dicit: d Hoc est macu. ⁊ debi. istud nō habet in hebreo: sed appositum fuit a translatore ad intelligendū quid vocet hic īmundum. s. animal habens defectū alicuius mēbri vel lāguidum quod nō poterat offerri: licet esset īmolaticiū fm genꝰ vel speciem. e Siue mundū. nō solū munditia cōmuni: q̄ aīalia licita sunt comedi a iudeis sed etiā munditia speciali qua licita sunt offerri. ⁊ hoc est quod dicit: f Hoc est integrū ⁊c. hoc eñ nō est in hebreo: sed additū est a translatore: ad intelligendum quid vocetur hic mundū. g Sicut capreā ⁊ ceruum comedes. i. ita licite et absq; oblatione eorum sicut ceruꝰ et caprea non offeruntꝰ ⁊ licite comeduntur. h Absq; esu ⁊c. cuius esus generaliter p̄hibetur in lege: cuius ratio est ne p esū sanguis boies nō abhorreāt effusionē sanguis humani ad quā iudei erāt p̄ni. et vt ad pietatē exercerētur: etiā circa bruta aīalia: vt p ꝺ̄ circa boies magis moueręt pietate: et qz idolatre pꝰ sacrificia sua congregabant circa idola ad cōdēdū sanguinē sue victime i veneratiōnē idoli. i Quē su. terrā q. a. ef. i. totaliter. sic aq̄ pfectius effundit de phase q̄ꝫ ceteri liq̄res: ⁊ qz dixit q; ex̄ hiērlm poterat cōedi aīal mundū: vt dictū ē: ne ꝺ̄ intelligat generalit: excipit p̄mogenita aīaliū et decimas: et ea q̄ ex voto offerebant. cū dr̄: Nō poteris cōedere i oppidis tuis ⁊c. k Sz coram dño ⁊c. Cōtra ꝺ̄ arguit: qz decime debebant leuit: et p̄mitiua sacerdotibꝰ. si q̄ talia reddētes poterāt ide facere festa sibi et familijs: seq̄tur q; sacerdotes ⁊ leuite fraudabant debito suo saltē in pte: et iō dicūt hic aliq; q; iudei faciebāt q̄libet āno duas decias de oībꝰ bōis suis: et p̄ma erat tota de iure leuitaꝝ. scda q̄ erat de nouē ptibꝰ eis remanētibꝰ nō sic erat. et de ista loquit ꝺ̄ scptura. Et eodē mō dicūt q; faciebāt scda p̄mitiua et de illis silr̄ ē ꝺ̄ fmo: q̄ nō erat de iure sacerdotū. Sz ꝺ̄ dictū nō hr̄ ex scptura sz solū vna decia q̄libet āno fiebat. alia q̄libet tertio āno q̄ erat p paupribꝰ: vt hr̄. j. xiiij. Et iō aliter soluit: qz iudei i festiuitatibꝰ i q̄ bus tenebant appere coram dño ñ debebāt venire vacui a muneribꝰ: vt hr̄ Exo. xxiij. et. xxxiij. Nec itelligit ꝺ̄ de apportatione decīaꝝ et p̄mitiuoꝝ cū ꝺ̄ eēt debitū: sz de hostijs pacificis q̄s tūc faciebāt q̄rū pectusculū et armꝰ dext erāt sacerdotis de iure: cetere carnes erāt offerentiū. et de istis loquit hic cū dr̄. l Cōedes ea. ⁊ ꝺ̄ videt p illud qđ hr̄. j. xvj. Oblationē spōtaneā quā offeres iuxt bñdictionē dei tui. i. facultatem datā a deo. Et epulaberis coram dño deo tuo tu et filiꝰ tuus ⁊c. Aliq; ℞o dicūt q; intelligit de p̄mitiuis aīaliū q̄ ppt maculā nō erāt īmolaticia: et iō redimebant et comedebant in oppidis et de p̄cio emebant in hierusalē aīalia ex q̄bꝰ fiebāt epulationes p̄dicte: sz ꝺ̄ videt redire in incōueniens p̄dictū: qz si tenebant redimi: p̄ciū redēptiōis erat de iure sacerdotū: et sic fraudabant ac si fierēt de p̄mitiuis īmolaticijs. m Caue ne de. le. in oi t. q̄ ℞. i terra. s. p̄missiōis: qz sic dicūt hebrei nō obligabant ad ꝺ̄ q̄n erāt ex trā isrl̄ positi: vtpote i captiuitate babylonica vel alia. et ꝺ̄ rōnabilit: qz ibi nō habebāt hereditatē: sic nec leuite. p̄mitiua tū aīaliū in casu poterāt comedi ex hierlem: videlicet q̄n habētes talia erāt lōge a hierlem: vt pceret labor eoꝝ: processū fuit eis vt illa vēderēt vel q; iusto p̄cio sibi retinerēt ⁊ sic cōederēt ⁊ i solēnitate q̄n tenebāt ire in hierlm portarēt p̄ciū ⁊ ide emerēt aīalia ofīa mūda: ⁊ de illis offerrēt: vt hr̄. j. xiij. ca. pleni ⁊ ꝺ̄ breui tāgit cū dr̄: Q̄n dilatauerit ꝺ, ꝺ, ꝺ, ꝺ, ꝺ, ⁊c, sequit, n Mūdꝰ ⁊ īmū. ⁊c. qz boues

† De consecratione. dis. 1. sic nō

† 1. 13. q. 1. §. his ita. Decimis. c. 1.

† 1. 15. D

D

dd 3 cū immundi

nostrū nō conuertam⁹ sed effundam⁹ .i.p cōfessionē ꝓlatos terrene fragilitati deputemus:ꝛ quasi indignos viris spūalibus abijciamus. C.XIII

a Si surrexerit ꝛc. Vult intelligi ea q̄ a diuinis nō fm deū dicūtur:etiā si euenerint nō esse sic accipienda vt fiant q̄ ab eis p̄dicunt nec p̄ter ptātem suā oūdit esse que ita contingunt.Sed q̄re ꝓmittat ſuppōit ad cognoscendū.s.q̄tū diligant deuz seruiētes ipis nō illi qui oīa nouit.

b Ut palā fiat. Lxx.Scire an diligatis:sed latini interp̄tes ita:vt sciat an diligatis:sed eadem sn̄ia est:q̄ enim dictū est tēptat vos scire:ꝟ est tentando vos facit scire. ℣ Nō vos

Nico.de lyra

mundi ex tactu mortui vel alteri⁹ rei mūde poterāt inde cōedere sicut et mūdi licet nō possent intrare templum donec essent mūdati vt dictū fuit Nume.v.Ab ista tū cōcessione vēditionis aliū p̄dictoꝝ excipiunt alia p votū deo sanctificata q̄rū carnes nō poterant cōedi ex hierlem ꝛ nisi cēnt pri⁹ oblata in tēplo:ꝛ ꝟ est quod dicitur:

a Que aūt sanctificaueris ꝛ vouerī dño tolles ꝛ venies ad locū quem elegerit dñs ꝛc.talia em̄ alia per votuz obligata dño mutari nō poterāt: vt hr̄ Leui.xxvij. b Obſua ꝛ audi oīa q̄ ego p̄cipio tibi: vt bñ sit tibi ꝛ filijs tuis post te in sempiternū.ꝟ cōcludit p̄ncipale intentū hui⁹ capi.ad ꝟ em̄ p̄dicta sunt oīa vt diligenter cauerent ab idolatria:ꝛ ptz ira vsq; ibi:

Offerētes filios ꝛ filias:ꝛ comburentes igni.modus aūt hui⁹ cōbustionis fm q̄ dicunt hebrei erat quia fiebat idolū cupreū concauū:ꝛ in illa cōcauitate accendebat ignis ꝛ q̄n idolū in qualibet pte erat ignitū tūc sup manus idoli q̄ erant disposite ad accipiēdū ponebant pueri:ꝛ sic ex adustione moriebantur.sacerdotes vero idoli habebant tympana in quibus p̄cutiebāt fortiter:vt ex fortitudine illi⁹ soni non audiretur clamor pueri:ꝛ sic parētes de morte pueroꝝ nō dolerent:ſz magis crederēt aias eoꝝ sine afflictiōe a dijs accipi. La.XII

† 26.q.5. nec miruz circa fi.et c.illud ante fi.

Moraliter

Hec sunt p̄ceptа ꝛc. Seqt̄ b† Subuertite oīa loca ꝛc. Hic tria loca notant in quibus exercebat idolatria.s.montes excelsi: colles ꝛ ligna frondosa siue luci. Aplꝰ aūt Coll.iij. Auariciā noīat idolorꝝ fuitutē q̄ nō est intelligendū ꝓprie sed similitudinarie eo q̄ auarus colit pecuniam suam sic idolatra suū idolū:ꝛ p talē moduz loquēdi quodlibet vitiū idolatria p̄t dici.Scōm hoc igit sup montes excelsos idolatrant illi qui sunt multum in supbiā elevati cōtemnentes alios ꝛ se tm̄imō reputantes:sic ille phariseꝰ dicebat Lu.xviij.Nō sū sicut ceteri hoīm.

B Q̄ exponens Aug⁹.dic:Qui sūt ceteri hoīm nisi oēs p̄ter ip̄m.Super colles idolatrant ambitiosi. Collis em̄ a collo dr::eo q̄ est quasi collum montis inter cacumen eius ꝛ ptem eius inferiorem existens:ꝛ sic est in ascensu montis.sic est aūt in ambitiosis q̄ sp q̄runt ascendere ad gradū indebitū sibi:ꝛ p modū illicitū.Subter ligna frondosa vel in

§.i.terrenitati deputans.

cū carnib⁹:ſz sup terrā fūdes q̄si aquā vt bñ sit tibi ꝛ filijs tuis post te cū feceris q̄ placeat in conspectu domini. Que autē a sctificaueris ꝛ voueris dño: tolles ꝛ venies ad locū quē elegerit dñs:ꝛ offeres oblatiōes tuas carnē ꝛ sanguinē sup altare dñi dei tui.Sanguinē hostiaꝝ fundes in altari:carnibus aūt ipe vescēris.Obſua ꝛ audi oīa b q̄ ego p̄cipio tibi: vt bñ sit tibi ꝛ filijs tuis post te in sempiternum:cū feceris q̄ bonū est et placitū in cōspectu dñi dei tui. †Q̄n dispdiderit dñs de⁹ tuus añ faciē tuam gentes ad quas ingredieris possidendas:ꝛ possederis eas:atq; habitaueris in terra eaꝝ:caue ne imiteris eas postq̄ te fuerint introeūte subuersę:ꝛ req̄ras cerimonias eaꝝ dicens: Sic coluerunt gentes iste deos suos:ita ꝛ ego colaz. Nō facies sic̄ domio deo tuo. Oēs em̄ abominationes quas auersatur domin⁹:fecerūt dijs suis offerētes filios ꝛ filias:ꝛ c cōburēteſ igni.Q̄ p̄cipio tibi hoc tantū facito dño: nec addas q̄q̄ nec minuas. C.XIII

a † Si surrexerit i medio tui d†
ſ pphetes aut qui somnium se vidisse dicat:ꝛ p̄dixerit signū atq; portentū:ꝛ eueneritq̄ locut⁹ ē: ꝛ dixerit tibi: eamus ꝛ seq̄mur deos alienos quos ignoras ꝛ ſuiam⁹ eis:nō e f g h i

§ gentilis vel hereticі.

audies verba pphetę illi⁹ aut somniatoris:quia tentat vos k
b dñs deus vester:vt palam fiat l
vtrū diligatis eū an nō in toto corde vro ꝛ in tota aia vestra. Dñm deū vr̄m seq̄mini et ip̄m timete:et mādata illius custodite:et audite vocē eius. Ipsi seruietis:et ipi adherebitis. Propheta autem ille aut fictor somm

§ morte eterna.

niorz interficietur:quia locutus est vt vos auerteret a domino deo vestro q̄ eduxit vos de terra ęgypti:et redemit de domo seruitutis:vt errare te faceret de via quā tibi p̄cepit vel in lucis idolatrāt luxuriosi q̄ latibula q̄runt ad exercitiū sui peti. Job xxiij.Oculꝰ adulteri obſuat caligine. Q̄d bñ significat p lucū q̄ dr a luceo luces p cōtrariū.vñ versus:Lucus ꝛ officiū bellū libitinaq; parca. Ista per antiphrasim dicunt nomina monstra. Qui dicit a moueo mones p ꝓtrariū. Igit idolatria mōtiū subuertit quādo supbia p verā humiliationē deijcit Exēplū Dañ.iij.de nabuchodonosor valde supbo qui vere hūiliatus dixit: Nunc ę go nabuchodonosor laudo ꝛ magnifico ꝛ glorifico regē celi:quia oīa opa eius vera ꝛ oēs vie eius iudicia ꝛ gradientes in supbia pōt hūiliare. Idolatria vero colliū subuertit q̄n ambitio vel cupiditas abijcit p ꝓtemptū oīm mundanoꝝ. Exemplū de matheo q̄ surgens de teloneo secutus est xp̄m:vt hr̄ Matth.ix.ꝛ nō est dubiuz q̄n oīa mundana reliquerit sic̄ et alij apli ꝓpter deū. Idolatria vero lucoꝝ ſ.ſ.19.a subuertit q̄n luxuria p castitatē oīno repellit. Exemplū de magdalena Lu.vij.de qua dic Greg⁹.Cōuertit ad virtutes numeꝝ criminū vt totū seruiret deo in pn̄ia q̄q̄d ex se deū cōtempserat in culpa. La.XIII

d Si surrexerit.ꝟ p̄cipit de- o
s structio idolatrie in particulari.ꝛ p ꝓs ꝓfirmatio latrie sibi oppositę.ꝛ p̄mo q̄tū ad vnā personā. scdo q̄tū ad vnā ciuitatē.ibi.Si audieris in vna vrbiū.Adhuc p̄mo fac ꝓpositū in ꝓsona nō coniūcta.scdo in cōiuncta.ibi:Si tibi voluerit persuadere frater tu⁹.Circa p̄mū sciendū q̄ sic̄ dictū fuit sup libz̄ Nume.xxij. boles aliq̄n instruūt de vitatib⁹ supnaturalib⁹ p demōes:ꝛ tales dicunt ꝓphete demonū: vt dictū fuit ibidē de balaā. ꝛ isti etiā aliq̄n habēt reuelatiōes a deo immediate vel mediātib⁹ sctis angel ſz ab eis nō q̄rāt sic̄ fuit ibidē dictum de balaā:tū q̄n reuelatiōes fiūt eis a deo vel a sctis angelis:ꝟ fit ad bonū finē: vt dictū fuit ibi de ꝓphia balaā:ſz q̄n ordinat talis reuelatio ad malū finez ꝛ deceptionē:ꝟ fit a demonib⁹ q̄ q̄nq; plures vitates dicūt hoīb⁹ vt postea magis credāt eis in falsi suggestione: sic̄ ibidē fuit declaratū p exemplū: et de tali ꝓpha est ꝟ fmo q̄ decept⁹ a demonib⁹ nitit hoīes ptrahere ad idolatriā:cū dr:Si surrexerit in medio tui ꝓphetes.decept⁹ mō p̄dicto in vigilia e Aut q̄ som.vi.se dicat.ab ipo confictū vel imissū a diabolo. f Et p̄dixerit signū.mirabile vētuꝝ de ꝓpinq. g Atq; portētū.futuꝝ magl de lōgi q̄:ꝛ dr a portēdo.dis.q̄ significat protensionē i lōgū. h Et eue.q̄ lo.est. q̄ demōes aliq̄n p̄dicūt vera futura q̄ excedūt cognitionē hūanā ꝓput declaratū ē Nume.xxij. i Et dixe.tibi ea. ꝛ sc.deos alienos.ex ꝟ ptz q̄ revelatio sibi facta fuit p demōes.ió subdit:Nō audies verba ꝓphe illi⁹.Sequitur:

k Quia tētat vos do.i.ꝑmittit talia fieri vt ꝓbemini. l Ut palā sciat.i. ab alijs sciri faciat:q̄ ipe de nouo nō accipit alicui⁹ rei noticiā ſz oīa nouit ab eterno.ꝛ ꝟ mō loquitur Gen.xxij. Nūc ꝓgnoui q̄ timeas dñm.i.ꝓgnoscere feci.q̄ p oblationē isaac nota fuit hoīb⁹ obedientia abrae ꝛ posita eis i exēplū.

m Propha aūt ꝛc.sine misc̄dia: dum

Ga Mō vos tē. Usq; C.XIIII hodie mlte gētes icidūt se i fu/
1.Lcb.4.c neribus mortuoꝝ. Mō vos cōtristemini sic ⁊ ceteri q̄ spem nō habent. Nec aūt facere eoꝝ est qui desperāt ō resurrectiōe.
b Nec facietis caluitium tē.
Dat.10.d Capilli capitis vī nūerati sūt .i. cogitationes q̄s nō oportet ab honestate capitis auferre ⁊ diabolo offerre: sic q̄dā corpa/les capillos diabolo offerunt.
c Ne comederis que tē. Mō animalia immunda sunt: sed q̄ significando exp̄munt: mores scz hoīm ⁊ actꝰ ⁊ voluntates.
d Camelopardalum. Qui al bis maculis respersus: capite camelo silis collo eq̄no pedib⁹ bubali cetera pardo i ethiopia nascit. G Oīne animal

Nico. de lyra

tamen conuictus fuerit p̄ testes vel cōfessus: ⁊ patet littera.
a Si tibi vo. tē. ℞ p̄cipit de/strui idolatria respectu persone p̄iucte q̄cūq; ꝓpinq̄tate: ⁊ ℞ ē q̄ ō dr: Frat tuꝰ tē. b Clam di. ea. tē. corrūpēs i secreto et inducēs hoīes ad idolatriam.
c Mō acq̄e. ei. recipiēdo eius psuasionē iniquā. d Neq; parcat ei ocu. r. falso iudicio iu/stificando eū vel tacēdo malu⁹ suū. e Sed statim interfici es. cū iudicatꝰ fuerit p̄ iudices.
f Sit p̄mū manꝰ tua sup eū. q̄ testes hēbant interficere ta/les cōdēnatos, vt hr. j. xvij. ca. vū Act. vij. ℞ btō stephano dr: Et testes deposuerunt vestimē ta sua tē. cetera patent.
g Si audieris. ℞ p̄cipit ido/latria destrui respectu vniꝰ ciui tatis: q̄ si fuerit corrupta idola tria: p̄cipiunt ℞ hoīes iterfici ⁊ pecora ⁊ supellectilia cōburi et oīa q̄ ptinēt ad illā ciuitatez: ⁊ ipa ciuitas destrui absq; reedi/ficatione. ⁊ ptz lra vsq; ibi:
h At auertat dūs ab ira fu/roris sui. q̄ tali corruptiōe vniꝰ ciuitatis ira dūi ꝓuocat cōtra totū regnū. ⁊ maxie q̄n negligi tur puniri eiꝰ pctm̄. i Mul tiplicetq; te. ℞ in fine huiꝰ ca. ad dit: vt ex destructiōe idolatrie: latria fortius cōfirmetur.

Moraliꝫ.

Ca. XIII
d† Si sur rexerit in medio tui ꝓphetes tē. Per istū ꝓphetā falsum q̄ p̄cipit interfici significant oēs diuinatores ⁊ doctores superstitiosi q̄ ꝑmo sunt occidendi spūali gladio p excōicationē. ⁊ si per/manserint obstinati dimittendi sūt iusticie seculari occidendi p mortē corpalē. a† Si tibi voluerit psuadere frat tuꝰ tē. Ex ℞ videt q̄ in ecclia nulli p/sone q̄stūcūq; ꝓpinque parcē/dū sit in p fidia heresis si fuerit obstiata et maxie si studeat ad sūuersionē alioꝝ. Matth. xviij. Si manꝰ tua vel pes tuꝰ scādalizat te abscide eꝫ ꝓijce eū abs te.

Per manū eīm vel pedē itel/ligit ibi p̄sona familiarꝫ ⁊ ꝓpinqua. g† Si audieris in vna vrbiū tē. ex ℞ patet q̄ licet in multis casibus parcē- †.23.q.5.e
dū sit cōtrari nō tñ i casu ido- legitur.
latrie vel heresis ē parcēdū.
k Iij esto Ca. XIIII
f te dūi. ℞ ꝑ̄ destruit idolatria i signo. ⁊ p̄/mo destruit hmōi idolatria scđo instruit latria opposita: ibi: Decimā ptē. Circa p̄muꝫ sciēdū q̄ idolatrie signa p̄t assimilari idolatris in exteri/ori apparētia q̄ cōsistūt i mō se hn̄di ⁊ in mō viuēdi. Prio q̄ ꝓhibet modus idolatrarū circa mortuos. scđo circa ci/bos. ibi: Ne comedatis. Circa p̄mū dr: Filij estote dūi ōi vr̄i. q. d. nō debetis in aliquo idolatris assimilari.
l Mō vos incidetis. In he/breo hr: Mō vos lacerabitis †.23.q.5.si
sic in planctu mortuoꝝ aliq̄ audieris.
gentiles ⁊ idolatre vnguib⁹ lacerabant carnē suam.
m Nec facietꝫ caluitiū. era/dicādo capillos vl tōdendo. talis eīm luctꝰ īmoderatus et inhonestꝰ nō decet filios dei q̄ habent fidē resurrectionis mortuoꝝ. moderatꝰ tñ luctꝰ ⁊ honestꝰ ꝓcedens ex pieta/te naturali bñ ꝫ et decet.
n Ne comedatis. ℞ ꝑ̄ pro hibet modꝰ idolatrarū circa cibos. ⁊ p̄mo in carnib⁹ aīali um, scđo piscium. ibi: Nec co medetꝫ. tertio auiū. ibi: Oēs aues. Circa p̄mum dr: Ne co medatꝫ q̄ īmūda sūt. Sciēdū q̄ nulla īmūdicia spūalis pōt eē i brutꝫ q̄ peccare non p̄t: pōt tñ aliq̄ mō redūdare i eis inquātū hoīes vtunt eis ad mala: vtpote q̄ idolis immo lāt ipa: vel eis vtūt ad male ficia alia. pōt aūt in eis eē di recte īmūdicia corpalꝫ: vt q̄ i mūdo cibo nutriūt: sic poꝛc⁹ vel q̄ i loco īmūdo habitant sic mures i ēra: vñ ⁊ ex ℞ feto rē ꝓbūt: ⁊ ex ℞ abominabilia sūt. ꝓpt vtrāq; eīm cām ⁊ cō similē multa aīalia ⁊ aues ⁊ pisces ꝓhibent i lege indeis. Sūt etiā p̄ter ℞ alie cause my/stice ⁊ figurales: inquantū p talia designant hoīes hūtes aliq̄ vitia: sic carnal assimila tur porco: piger asino: ⁊ sic de alīs. o Hoc ē aīal tē. tā/q̄ carēs īmūdicijs p̄dictis ⁊ enūerat aliq̄ i spēali dicens: †.8.7.8
p Bouē tē. tragelaphum. ℑ.26.d
aīal ē mūdū: et ē parti similе hyrco: ⁊ partim ceruo: ⁊ dr a tragos q̄ ē hyrcꝰ: ⁊ laphos q̄ ē ceruꝰ. q Camelopar/dalum. aīal est sile camelo in Leui,11.e
capite. ⁊ iō ab eo denoīat: hz tñ maculas albas i corpe sic pardꝰ: ⁊ eq̄ silis ē i collo: bu/balo x̄o i pedib⁹. ꝑ̄ nō p̄t re gulā cōem: cū aliq̄ tamen ex ceptione. cum dicitur:

dūs deus tuꝰ: ⁊ auferes malū de medio tui.

G Si oculus tuꝰ scandalizat te: erue eū: ⁊ ꝓijce abs te: Melius est tibi tē.

†Si tibi voluerit psuadere frater tuus filius a†
matris tue: aut filius tuus vel filia: siue vx/or q̄ est in sinu tuo: aut amicus quem diligis vt animā tuā clam dicens: Eam⁹ ⁊ ꝑuiam⁹ b
dūs alienis q̄s ignoras tu ⁊ patres tui: cun ctarū in circūitu gentiū q̄ iuxta vel ꝓcul sūt ab initio vsq; ad finē trę: nō acq̄escas ei nec c
audias: neq; parcat ei oculꝰ tuꝰ vt miserearꝫ d
⁊ occultes eū: sed stati interficies. Sit p̄mū e f
manus tua sup eū: ⁊ post te oīs ꝓpls mittat

G dura obiurgatione ⁊ forti sententia.

manū: Lapidib⁹ obrutus necabit: q̄ volu it te abstrahere a dūo deo tuo qui eduxit te de terra ęgypti de domo ꝑuitutꝫ vt ⁊ oīs isrl audiens timeat: ⁊ nequaq; vltra faciat q̄pi am hui⁹ rei simile †Si audieris in vna vrbiū g†
tuaꝝ quā dūs deꝰ tuꝰ dabit tibi ad habitan/dū dicentes aliq̄s: Egressi sunt filij belial de medio tui: ⁊ auerterūt habitatores vrb tuę atq; dixerūt: Eam⁹ ⁊ ꝑuiam⁹ dūs alienis q̄s ignoratis: quere sollicite ⁊ diligenter rei ve ritate pspecta: si inueneris certū eē quod di/cit: ⁊ abominationē hanc ope ꝓpetratā: sta/tim pcuties habitatores vrbis illius in ore gladij: et delebis eam: omniaq; que i illa sūt

G studij.

vsq; ad pecora. Quicquid etiam supellecti/lis fuerit: congregabis in medio platearum

a G diaboli que est babylo n magna: cum qua fornicati sunt omnes reges terre. b G igne perpetuo.

eius ⁊ cum ipa ciuitate succendes: ita vt vni uersa consumas domino deo tuo: ⁊ sit tumu lus sempiternus. Non ędificabitur ampli⁹ ⁊ non adherebit de illo anathemate quicq; in manu tua: vt auertatur dominus ab ira h
furoris sui: et misereatur tui: multiplicetq; i
te sicut iurauit patribus tuis quando audi eris vocem domini dei tui: custodiens oīa ꝓcepta eius que ego ꝓcipio tibi hodie vt facias quod placitum est in cōspectu do/mini dei tui. Ca. XIIII

a G Sicut leguntur fecisse sacerdotes in libro regum

a Iij estote domini dei vestri. Non vos k†
f a G Sicut ethnici capillos tondent: ⁊ mortuis consecrant. l
b incidetis: nec facietis caluitium super m
mortuo: †quoniam populus es sanctus do/mino deo tuo: et te elegit vt sis ei in populū peculiarem de cunctis gentibus que sunt su per terram. Ne comedatis que immūda sūt. n†
G mundum scz.

†Hoc est animal quod comedere debetꝫ: Bo o

a G bubali sunt qui alieno nomine bissontes dicuntur.

uem et ouem ⁊ capram ceruū capream: bubalū p

G hircoceruum similis hirco et ceruo.

b tragelaphū pygarrū orygē camelopardaluꝫ q

a Omne aīal ꝛc. Illos recipit ecclia ꝛ mē/bris incorpat: qui vngulā findunt: q̄ discre tionē boni ꝛ mali hr̄e sciunt: ꝛ qui ruminat .i. meditant in lege die ac nocte.

b Qō i duas. Qui scz duo testamenta su/scipiens firmo gradu iusticie ꝛ inocētie sese cōstituit. c Camelū. Judeū qui liquat culicē: ꝛ glutit camelū: q̄ lr̄am ruminat: sed nō hz fissam vngulaz: qz a spū lr̄am nō diui dit hi sunt scribe ꝛ pharisei. d Lepor̄ cyro. Per chirogryliū ꝛ lepor̄ mltitudinē significat iudeor̄. Utrūq; em̄ animal debi/le ꝛ infirmū. e Quia ruminat ꝛc. Ru/minat iudei verba legis: sed vngulā nō di uidunt: qz in patrē ꝛ filiū non credunt: nec duo testamenta recipiunt. quidā aūt hereti ci vngulā findunt: sed doctrinā veritat̄ in ore nō ruminat. f Hec cōede. Per hec gentiles intelligunt̄ qui in aquis baptismi renascuntur. g Que habent pennulas. ꝛc. Meditātes legē vite sublimis. qz ig̃ran tia diuine legis diu legis diu in gentib⁹ fue rat: pēnulas squamas adiūgit. Sic em̄ pi/sces squamati sunt ꝛ pinnati: sic quibus est ignorantia tpalis. cito additur cognitio vi te sublimis celestis. h Et gryphē. Que est quadrupes: capite ꝛ alis aquile similis: reliq̄ corpe leoni: ꝛ abūdat in hyperboreis montibus: equis maxime ifensa ꝛ hoībus. i Struthionē. Qui a terra nō leuat̄ scz secu laribus negocijs implicat̄. k Noctuā. Que in nocte acute videt: ꝛ nō in die. Sic̄ q̄ scīa legis gloriantur: ꝛ lucē euāgelij non capiunt. l Larū. Qui vt auis volat: vt aquatile natat. qui. s. circūcisionē venerat ꝛ Gal.5.a baptisma. Talibus paulus ait: Si circūci/dimini xp̄s vobis nō p̄dest.

m Accipitrē. Qui māsueti videntur: sed potentibus ꝛ auaris sociantur.

n Cygnū ꝛ ibin. De longi colli esse: et ci bum de profundo terre trahere dicuntur. Nos aūt debemus querere panem qui de Luc.12.c celo descendit: nec esse solliciti quid man/ducemus. o Nycticoracem. Que no/cte repit ꝛ opatur: significans eos qui no/ctis operibus dedicantur: que sunt fornica Gal.5.d tio: immundicia: idolorum cultus ꝛ similia.

2.Cor.7.c p Upupam. Que luctū amat. Seculi aūt 1.Tes.5.d tristicia mort̄ opat̄. Nos vero debemus i dño gaudere in omnibus ei gr̄as agere.

q Uesptilionē. Que circa terraz volat et Phil.3.d pēnis ābulat. Mra aūt conuersatio i cel̄ dz ee.

Mystice r Quicqd aūt. Mystice p̄cipit̄ ecclesiasti co viro: vt se i scītate fuet: ꝛ oēm pctī imū ditiā deuitet: pegrinū. i. gentilē in suis sor/dibus remanere pmittat. s Peregrio qui. Quasi paganis ꝛ hereticis imunda re Mat.8.d linque. Hinc demones in euangelio pmit/ Luc.9.g tunt̄ ire in gregē porcor̄. ꝛ dr: Sine mortu/ †.13.q.1.§. os sepelire mortuos suos ꝛc. t In lacte. his ita. 16. Mediocribus disciplinis: scz austeriozibus q.3.c.placu vt restaurent amara q̄ perdiderunt dulcia. it.§.sic etiā v Decimā partē. Quasi bona q̄ facis ex cr.q.7. oēs decime. diuie legis p̄cepta facias ꝛ dño separes: vt ad eius laudē oia facias. x Primoge/nita: Id est boni opis initia que deciman/da sunt. i. domino consecranda.

y Portare. Quasi qui longe sunt a perfe ctione sanctorum: nec possunt ascēdere cul men virtutū: nec contemplatiōi vacare: q̄ p̄nt agant humiliter ꝛ deuote: ꝛ faciant sibi amicos de māmona iniquitatis: ꝛ thesau/ros in celis vt recipiant̄ in eterna taberna/cula: vbi epulandū ꝛ letandū cum amicis. id ē sanctis ꝛ electis dei. z Et emes ex. ꝛc. Spūal̄r p̄cipit vt semp bōis opib⁹ ūsista mus. q̄tin⁹ p⁹ hāc vitā ad domū nr̄am. i. ad celestem patriam reuertamur.

Aliam

a Omne animal quod in duas pàrtes findit vn gulam ꝛ ruminat comedetis. De his aūt q̄ ru minant ꝛ vngulā nō findunt hec cōedere non

a ſ velocem timidum. b ſ debilem rapacē mortiferum.

b debetis. Camelū lēporem chirogryliū: qz rumi e nant ꝛ nō diuidunt vngulā imunda erūt vob. Sus q̄z q̄m diuidit vngulā ꝛ nō ruminat: imū

a ſ simulatis virtutibus. ſ tales. s. in societatē nō recipies.

da erit. Cārnibus eor̄ nō vescemini: ꝛ cadaue

ſ .i. opa mortua nō imitabimini. ſ moticina. i. pctā. ſ cōcando.

f ra non tangetis. Hec comedetis ex omnibus

ſ baptismi.

g que morantur in aquis † que habent pēnulas

ſ ignorantiam que cito aufertur.

ꝛ squamas cōedite: q̄ absq; pēnulis ꝛ squamis

ſ de cōcēplatiuis ꝓpriū capitulū ponit sicut in sacrificijs.

sunt ne cōedatis: qz imunda sunt. Oēs aues

a ſ aliena rapientes: ꝛ iniustis lucris gaudentes.

mundas cōedite: imūdas ne comedatis: aq̄lā

ſ falconē. ſ Qui bellis gaudet ꝛ mortibus

b scz ꝛ gryphē: ꝛ alietū: ixion: ꝛ vulturē ac miluū b

ſ rapientium. a ſ Oō ē sine affectu: sicut iudas circa mgr̄m.

i iuxta genus suum: ꝛ oē cōruini generis ꝛ stru

k ſ Lxx. glaucum.

l m tionē ac noctuā ꝛ larū atq; accipitrē iuxta ge/

ſ girfalco vulgo: rapit aquilam.

n nus suum herodiū ac cygnū: ꝛ ibin: ac mergu/

ſ Lxx. pellicanum.

o lū porphyrionē: et nycticoracē onocrotalum ꝛ c

ſ non calandre vt putant.

p et caradriū: singula in genere suo: Upupaz q̄z

a ſ intentū terre: cuius contemplationem simulat.

q et vesptilionē ꝛ oē qō reptāt ꝛ pēnulas habet

a ſ honestis operibus ꝛ moribus cōicate. ſ sine pctō.

imundū erit ꝛ nec comedet̄. Oīne qō munduz

a ſ ab opibus mortuis abstinere. b ſ pctō contaminatum. ſ con/

r ē cōedite. Quicqd aūt mōrticiniū ē ne vescami

sentiendo vel idem faciendo.

s ni ex eo: pegrino q̄ intra portas tuas est da vt v cōedat: aut vende ei: qz tu pp̄s sctūs dñi dei e

a ſ purgabis. ſ Qui statuetur a sinistris. b ſ pctōr̄. ſ ecclesie.

t tui es † Nō cōques hēdum in lacte matris suę. f

v † Decimā partem separabis de cūctis frugib⁹ tuis quę nascuntur in terra per annos singu/los: et comedes in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit vt in eo nomen illius in

a ſ corporis christi vel predicationis. b ſ Sanguinis christi vel hilaritatis mentis. c ſ Operum miscōie vel charismatis.

uocetur: decimam frūmenti tui ūini et olēi et g

a ſ maioribus operibus. b ſ simplicitate.

x primogenita de ārmentis et oūibus tuis: vt discas timere dominum deum tuum in om/ni tempore. Cum autem longior fuerit via et locus quem elegerit dominus deus tuus: ti/biq; benedixerit: nec potueris ad eum hec cū/cta portare: vendes omnia et in precium redi

y ges: portabisq; mānu tua: et proficisceris ad lo

5 cum quē elegerit dñs de⁹ tu⁹: ꝛ emes ex eadē pecunia quicquid tibi placuerit siue ex armēt̄

a Oē aīal ꝛc. Cetera exposi ta sunt Leui. xj. vbi hec ma teria pleni⁹ tra ctatur: aliqua tamen ponunt̄ hic que nō sūt ibi: ꝛ illa sunt hic exponēda. b Jxiō. auis ē de genere vul turis alba: et mior q̄s sit vul tur. c Nycti coracem. auis est de nocte vo † Le.11.a lans: a nyctos quod est nox: ꝛ corax quod est corvus: q̄si corvus noctis. Dicunt tamen aliqui q̄ ē idē quod noctua: sed hoc non vi detur: quia b separatim pro/hibentur.

d Peregri/no q̄ intra por tas tuas ē da, si est pauper.

e Aut vēde ei. si habet vs emat: ꝛ loquit̄ hic de peregri no qui est con/uersus ad iu/daismum alit̄ non posset co/medere licite.

f Nō coques hedum ꝛc. hoc fuit expositum Exo. xxiij.

g Decimam frumēti tui ꝛc. hic consequen ter inducit ad latriam. p hoc q̄ inducit ad sustentationez sacerdotum et ministrorum: † Exo.23.c ad quos perti Le.34.d nebat colere deum pro se et pro populo. p̄ mogenita em̄ debebantur sa cerdotibus. et decime leuitis portabantur; tamen ad tem plum quantuz ad partes leui tarum qui ma nebant ibi ad ministrandu; ꝛ patet ptz lit/tera ex his q̄ dicta sunt su/pra. xij. Conse quenter indu/cit ad sustenta tionem paupe rū. cum dicit:

Anno

a Aliã. Extra illã scz quã mãducas cũ tuis ⁊ leuitis in loco quẽ elegit dñs.
b Venietq; leuites. Mãifeste oñdit hãc decimã nõ eẽ ei q̃ offert cõicãdã: sz tm̃ illis quib⁹ p̃cipit erogari: in q̃bus p̃cipue leuitẽ posuit.
c Eptio. C.XV
ſ anno ⁊c. In
B capło pietas ⁊ dilectio cõmendat vt ꝓxis miserea
mur ⁊ p̃miũ a domino expectem⁹. Tpe
em̃ suo metem⁹ non deficientes: si dũ tẽpus habemus operemur bonum ad oẽs maxie aũt ad domeLuc.6.f sticos fidei. vnde: Dimitte ⁊ dimittet vob̃ date ⁊ dabit vobis.
Septimo. Quia i septiformi spiritu remissio est. Oẽs pene legis solẽnitates in septenario nũero sũt Sabbatũ em̃ in die septia est. Et pẽtecostes: finit̃ septẽ hebdomadib⁹. Septim⁹ q̃z annus celebrat. Et iubile⁹ septies septẽ ãnis succedit.
d A peregrio ⁊c. Licet oẽs ꝓximi nostri sint: maxie tñ illi misc̃dia impẽdenda est q̃ xp̃i sunt nobiscũ mẽbra. Qui em̃ bz sub̃az mũdi: ⁊ fratri indigenti nõ ip̃edit: quõ in eo manet charitas dei?
e Fenerabis gẽ. multis. Quia ditior eris oĩb⁹ gentib⁹. Ecclesia q̃z abũdat spiritalib⁹ diuitijs ipsa docet nec bz necesse doceri. f Caue ne forte. Aug⁹. Lxx. Attẽde tibi ip̃i ne fiat xp̃o occultũ i corde tuo iniq̃tas dicẽs: Appropiq̃t ãn⁹ septimus ãn⁹ remissiõis: ⁊ malignet̃ oculꝰ tuꝰ in frẽm tuũ egenũ. Magnifice occultũ xp̃o b̃ dixit: qm̃ nẽo audet b̃ dicere qõ potuerit cogitare. Jõ ñ eẽ mutuũ dãdũ idigẽti qm̃ appropinq̃t ãn⁹ remissiõis: cũ de⁹ ꝓpt̃ misc̃diaz vtrũq; p̃cepit. s. cõmodari cũ q̃q; idiget: ⁊ remitti ãno remissiõis. quõ misericordit̃ remissurꝰ ẽ vl̃ remittẽdũ ẽ: si crudelit̃ cogitat illo tpe dãdũ ñ eẽ q̃ deandũ ẽ. ℣ Cũ tibi

a ſ Omne qõ inebriare potest excepto vino.
siue ex ouib⁹: vinũ q̃z ⁊ sicẽram et
oĩne qõ desiderat aĩa tua: ⁊ comedes corã dño do tuo: ⁊ epulaberſ
tu ⁊ domus tua ⁊ leuita qui itra portas tuas est. Caue ne derelinquas eũ: q⁊ nõ habet aliã ptem in
ſ vno interposito.
possessione tua. Anno tertio sepa a
rabis aliã decimã ex omnibus q̃
a ſ Nõ referes ad locũ quẽ elegit dñs.
nascuntur tibi eo tempore ⁊ rẽpo
b nes intra ianuas tuas: venietq; leuites q̃ aliã nõ bz partẽ nec possessionẽ tecũ: ⁊ pegrin⁹ ac pupill⁹
⁊ vidua q̃ intra portas tuas sũt:
⁊ cõedent ⁊ saturabunt̃: vt bñdicat tibi dñs de⁹ tu⁹ in cũctis operi
bus manuũ tuaꝝ q̃ feceris.
c Eptimo ãno C.XV b
ſ facies remissionẽ q̃ b̃ or-
ſ moralia precepta.
dine celebrabit̃: Cui de-
ſ intra ecclesiã. ſ in deo.
betur aliq̃d ab amico vel ꝓximo
ſ Pater noster q̃ est in celis vnus est xp̃s.
ac fratre suo repetere nõ poterit:
ſ qui aliene religionis est.
d q⁊ ann⁹ remissionis ẽ dñi. A pegri c
no ⁊ aduena exiges: ciuẽ ⁊ propin
quũ repetẽdi nõ habes potestatẽ.
ſ Mystice q̃ſi pecunia vbi oĩb⁹ large dispensetur.
Et oĩno idigẽs ⁊ mẽdic⁹ nõ erit in d
ter vos: vt bñdicat tibi dñs deus e
tu⁹ in terra quã traditur⁹ ẽ tibi in
possessionẽ: Si tñ audieris vocez f
dñi dei tui: ⁊ custodieris vniuersa
q̃ iussit ⁊ q̃ ego hodie p̃cipio tibi:
ſ fenerabis verbum dei.
e bñdicet tibi vt pollicit⁹ ẽ ⁊ Fenera g
bis gentibus multis: ⁊ ipe a nullo
accipies mutuũ. Dñaberis nationibus plurimis: ⁊ tui nẽo dñabit̃. b
Si vnus de fratrib⁹ tuis qui mo- i
rant̃ itra portas ciuitatis tuę i terra quã dñs de⁹ tu⁹ datur⁹ ẽ tibi ad
ſ quasi imisericors
pauptatẽ venerit: nõ obdurabis k
ſ per auariciã: sed extẽdes p misericordiã.
cor tuũ nec contrabes manũ sed
aperies eã pauperi: ⁊ dabis mu- l
f tuũ q̃ eũ idigere ꝓspexeris. Caue m
ne forte subrepat tibi ipia cogitatio ⁊ dicas in corde tuo. Appropiquat septim⁹ ãn⁹ remissiõis: ⁊ auertas oculos tuos a paupe ffe tuo: no
lens ei quod postulat mutuuz cõmodare: ne clamet cõtra te ad dominum ⁊ fiat tibi in pctm̃: sed da- n
bis ei: Nec ages q̃ppiã callide in
ei⁹ necessitatibus subleuãdis: vt

a Anno tertio ⁊c. ſ. p sustentandis paupibus: vt D
patet ex sequẽtibus: qõ fiebat ex lege pietatis naturalis ⁊ ne indei paupes cogerent̃ q̃rere elemosinas a gentilibus: vel seruire eis p̃ sustentatione vite sue ⁊ sic cogerent̃ de idolatritis comedere cũ gentilibus ⁊ p oĩs possent ptrahi ad cultũ idolatrie.

Moraliter. d† Filij estote Ca.XIIII
dñi dei vr̃i: nõ incidet̃ vos
nec̃z calumniũ facietis vobis sup mortuũ. Per b̃ docent̃ xp̃iani q̃ ĩmoderate nõ debent affligi de morte amicoꝝ suoꝝ. hoc em̃ qõdã signũ est defectus fidei quantũ ad articulũ resurrectionis ⁊ vite beate. ⁊ talem afflictionẽ ĩmoderatã faciebãt infideles vitam aliã nõ sperantes. n† Ne comedatis q̃ immunda sunt ⁊c. Mystice rõnes istoꝝ sunt posite ē. Leui. xj. tñ hic addit̃ inter aues ĩmũdas yrion q̃ est auis alba minor miluo ⁊ est de genere vulturis q̃ pascit̃ cadauerib⁹: et significat vitiũ hypocrisis: q̃ propter laudẽ hũanã ptendit exterius albedinẽ sanctitatis ⁊ interius pascit̃ cadauerib⁹ iniq̃tatis. Matth̃. xxiij. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite q̃ siles estis sepulchris dealbatis que aforis apparent hoĩb⁹ speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuoꝝ et omni spurcitia.
b Eptimo anno. hic inhibetur idola Ca.XV
ſ tria q̃tũ ad p̃nciptũ motiuũ seu occasionem
Si em̃ obligati debitis et ipotentes soluere A
artarent̃ p penas corpis vel alio mõ: possent hr̃e occasionẽ fugiẽdi de terra isrl̃ ⁊ hr̃are inter gentiles et sic seruire dijs alienis: sm̃ q⁊ dicit Dauid de seipo fugitiuo. j. Reg. xxvj. Maledicti sunt in ꝓspectu dñi q̃ eiecerunt me hodie vt nõ habitẽ in hereditate dñi dicentes: vade serui dijs alienis. licet em̃ dauid hoc nõ fecerit tñ p̃secutores eius dabant ei occasionẽ faciendi. Ad b̃ igit̃ ãmouendũ septim⁹ ann⁹ remissiõis fuit in lege institutus in q̃ remittebant̃ debita impotentibus soluere. Sic ergo p̃mo aufert idolatrie occasionem. secundo inducit ad latrie culturã. ibi: De primogenitis. Adhuc p̃mo inducit ad relaxationẽ debitorum. secundo ad relaxationem seruorum. ibi: Cum tibi venditus fuerit fra.tu⁹. Adhuc p̃mo inducit ad debitoꝝ relaxationẽ. secundo ad liberalem accõmodationẽ. ibi: Si vnus de fratribus tuis. Circa p̃mum sciendũ q⁊ remissio debitoꝝ in septio anno nõ imponit̃: nisi p illis q̃ sunt de ritu iudeorum. iõ subdit̃: c A pegrino et aduena exiges. In hebreo hr̃: Ab exneo exiges. p qõ ptz q⁊ idẽ intelligit̃ b̃ p pegrinũ ⁊ aduenã. exneus aũt dr̃ q̃ nõ est de ritu eoꝝ. d Et oĩno idigẽs. b̃ p̃ inducit ad pauperꝝ subleuationẽ: ⁊ itelligit̃ de iudeis paupib⁹ q̃s †.28.b
dẽbãt adiuuare: ita q⁊ ſi cogerẽt̃ publice mẽdicare
e Ut bñdicat tibi dñs. multiplicando te in bõis tẽporalibus ⁊ spũalibus. f Si tñ audieris. i. si feceris qõ dictũ est. ⁊ p hoc intelligit̃ opposita negatiua. B
videlicet q⁊ si nõ feceris non multiplicabit te.
g Fenerabis gentib⁹ multis. b̃ nõ accipit̃ p vsura q̃ licet eẽt eis p̃missa cũ exneis gẽtib⁹: nõ tñ põt eis p mitti p p̃mio pietat̃ erga paupes: cũ sit illicita: sz accipitur hic pro accommodatione. vnde in hebreo habetur: Tadiabis gẽtes multas. i. vadia accipies ab eis: q⁊ nõ tenebant̃ eis accõmodare sine vadio. in b̃ igit̃ p̃mittit̃ eis multiplicatio bonoꝝ tpaliũ p quã possent dare mutuũ nõ solũ frib⁹ suis iudeis: sz etiã alienis gẽtib⁹. h Dñaberis nationib⁹ plurimis. q⁊ p actu pietatis nõ solũ p̃mittit̃ eis multiplicatio diuitiaꝝ: sed etiã dominij siue excellẽtiarũ.
i Si vnus de fratrib⁹. b̃ inducit eos moyses ad liberã mutuationẽ: q̃ debet p̃cedere ex affectu. iõ subdit̃. k Nõ obdurabis cor tuũ ⁊c. ⁊ cũ effectu: iõ subdit̃: Sed apies manũ paupi ⁊c. l Quo eũ i. pspe. q⁊ nõ tm̃ debebãt frib⁹ suis accõmodare pecuniã: sz etiã aliã rẽ necessariã: vtpote equũ. cuꝝ. et similia: q̃ frequẽt̃ deteriorant̃ ex accõmodatiõe.
m Caue ne for. ⁊c. iducit eos vt nõ retrahant̃ ab accõmodatione p̃pt̃ appropinq̃tionẽ ãni septimi in q̃ debita relaxabant̃. n Nec ages q̃ppiã cal. ⁊c. vt p b̃ machinet̃ ad aliq̃d malũ: vt ad familiaritatẽ inhonestã cũ ei⁹ vxore: vl̃ filia: vl̃ aliq̃d alis illicitũ.
⁂ Nõ deerunt

G a Cū tibi vendit⁹ ⁊c. Jsido. Si hebr⁹ puer in seruitutē deue
nerit: p̄cipit vt seruiat. vj. annis. vij. libereꝫ. Si noluerit ꝓpt̄
vxorē ⁊ filios: pforabitur auricula eius ⁊ erit seruus in secu/
lū. Hoc de p̄senti seculo non dr: sed de futuro qz in sex etatibus
huius seculi seruientes. septimo die. i. eterno sabbato libera/
mur: si tū liberi esse voluerimus dum
in seculo pctō seruimus. Si aūt nolu
erimus: perforabitur nobis auricula
in testimoniū inobedientie: ⁊ cū vxo
re ⁊ filijs nr̄is: quos p̄tulimus libera
L ti. i. cū carne ⁊ opibus eius. s. peccat⁹
in eternum seruiemus. Cum tibi
ven. ⁊c. Hebreus trāsitor qui ad eter
nam scz patriam tendit ⁊ de vitijs ad
virtutes de terrenis ad celestia tran/
sit: si talis se tibi vendiderit. i. magi/
sterio tuo se addixerit: docebis eū vt
in p̄senti vita studeat opari vt ad requi
em peruenire possit: Hoc est sex ānis
seruiet tibi. Septimo dimittes eum li
berum nec vacuū abire patieris qua
si eterna p̄mia ⁊ verā libertatem p̄/
mittens ei in alia vita. Si aūt dixerit
nolo egredi: eo ꝙ diligat te ⁊ domuz
tuā. i. si bona q̄ fecit: nō ꝓ eēna mer/
cede: sed ꝓ humana laude: quasi dili/
gens p̄sentem vitaz fecerit: perforabis
aurem eius subula. i. mentem ei⁹ ter/
roꝛe iudicij cōpunges i ianua dom⁹:
qz iudiciū erit in huius vite egressu ⁊
alterius ingressu: et seruiet tibi vsq; i
eternū. i. docebis eum si seculū plus
amauerit q̄z deum eternis supplicijs
mancipandū. Greg⁹. Cū actiua vi
ta ⁊ contēplatiua sit nobis ex dei grā
vna est in necessitate: altera in volun
tate. Nemo eī deū cognoscēs regnū
ingredit sine actiua vita: sine cōtēpla
Exo.21.a tiua vero multi. vī: Si emeris seruum
hebreū ⁊c. Hebreus. i. transiens emi
tur: q̄ vnusquisq; qui a seculo men/
te transit: seruitio dei subijcitur. Sex
annis seruire p̄cipit. vt in. vij. grat⁹ li/
bereꝫ. In senario actiue vite pfectio.
In septenario cōtēplatiua exp̄mitur.
Sex annis seruit. vij. liber egreditur
qz p actiuā pfecte trāsactā: ad cōtem/
platiue vite libertatem transit. Grat⁹
qz cum bñfecerimus serui inutiles su
mus. Sicut ergo actiua est ex mune/
D re: ita ⁊ cōtēplatiua. Cum quali veste
intrauerit: cum tali exeat: quia neces/
se est vt in incepto quisq; perseueret.
Bñ eī ad contemplatiuam vitā trā/
sit: qui in actiua intentionis sue vestē
nō mutauit. Quidā xo p̄iusq; serui
tio dei socienꝫ: bñ opari diligunt. alij
postq; ad eius p̄uenerint seruitium.
Qui ergo bonā opationē p̄ius ha/
buerit: cum vxore emptus est. Js pōt
ad contēplatiuā vitā transire: ⁊ tamē
Exo.21.a actiuā nō deserere. vñ: Vxor egredia/
tur simul. Ad contemplationem enī
transiens: affectionē boni operis qua
alijs ꝓsit nō relinquit. Mulier ⁊ filij
eius erūt dñi sui: seruo empto. dat do
minus vxorem: cū p̄dicator eī quem
dño mancipauit: bone actioni cōiun/
git. Predicatores eī dñi vocantur:
4. Re.2. a vñ: Scis qñ dñs tuus tollatur a te?
Vxor filios ⁊ filias parit: cum bona
actio fructus fortes vel teneros gi/
gnit. Hec mulier cū filijs dño remanet⁹ exit cū veste qz bo
na actio ⁊ ei⁹ fruct⁹ p̄dicatori iputāꝫ. Ipe cū desiderij ūtētione
ad ꝓtēplatōez p grāz lib egrediꝫ. Si dixerit ex⁹: Diligo dñm
meū ⁊c. Seru⁹ dñm diligit: qñ p̄dicator⁹ xba sollicita mente
custodit. Vxorē amat ⁊ liberos vitā. s. actiuā ⁊ fruct⁹ ei⁹. Dñs
offert eum dijs: ⁊ applicat ad ostiū ⁊ postes ⁊ pforabit aurem
subula: vt sit seruus in seculū: quia p̄dicator antiquor patr̄
dictis imbuit ad ostiuz ⁊ postes tabernaculi: vt de ingressu
eterni tabernaculi audiat: ⁊ iudicij terrorem agnoscat: ne de
bonis operibus gloriā q̄rat ab hominibus. Auris subula p
forat⁹ dū mēs illi⁹ timor⁹ dei sb̄tilitate pcutit⁹: vt xp̄i acumi
ne trāsfixa: ingressū regni sp attendat
q̄si ad ostiū ⁊ postē tabernaculi pfora
ta. Seru⁹ erit i seculū: vt liber sit post
seculū. Nūc ḡ nō solū actiua in serui/
tute ē: sz etiā ꝓtēplatio libertatē mēt⁹ † Exo.21.a
nō obtinet: quia in enigmate intimaz Mich.34.c
quietem videt. Nec hoc serui xp̄i/
ani a dñis flagitarēt: Ap̄s iubet ser
uos dñis esse subditos ne doctrīa dei
blasphematur. Mystice eī dictū in/ Mystice
telligitur vt subula recusantis liber/
tatem aurem perfodi p̄cipitur.
b De primogenitis. Ostendit diffe
rentiam apud grecos inter p̄mogeni
ta ⁊ protopta. oñdit etiā ꝙ vbi apud
latinos xp̄s primogenitus dicit: apd
grecos prototocos dicitur. Aug⁹.
De primogenitis. Primogenita dicit
que primo vulvaz aperit: ⁊ p̄mo par
tu ereūt. Grece aūt ꝓtocos q̄ ad pri/
mū femie partū ptinet. q. protoparta
nō ꝓtogena. i. p̄mogenita. Aū xp̄s nō
dr a p̄re monotocos: sz monogenet⁹. i.
vnigenit⁹. s. vnic⁹. Qd aūt latine dr
a mortuis p̄mogenit⁹ grece ꝓtocos
nō ꝓtogenes dr: tanq; p̄ eqlem sibi
genuerit: ⁊ creatura peperit. Nam ꝙ
dr p̄mogenit⁹ oīs creature. i. prototo
cos: ꝑm nouā creaturā pōt ītelligi: de
q̄ dr: Si q̄ ḡ noua in xp̄o creatura ex 2. Cor.5.a
q̄ ille p̄mitiu⁹ est: qz p̄m⁹ ita surrexit:
vt iā nō moriat: qđ noue creature q̄ i
illo ē futur⁹ i fine p̄mittit. Mouet tū
qđ i ꝓuerbijs dr: Primogenite tibi di
co fili. Si eī p̄r ad filiū loquit: cūdē
dicit p̄mogenitū: quē vnigenitū. qz ⁊
nos filij dei sum⁹: ille aūt vnigenitus
qz sol⁹ ē de suba p̄ris eqlis ⁊ coeꝛn⁹.
c Sanctificabis do. d. t. Nō tibi: sz
oīm largitori: Quia oē datū optimū
desursū est. Qd aūt leue in nr̄a cogi
tatione vel maculosū in nr̄a cōuersa/
tione: vel claudū in opez ꝓgressiōe:
vel cecū ign̄ātia mēt⁹: aut aliq̄ pte de
forme vel debile: ñ debem⁹ deo īmo
lare. i. iputare: sz nob. ✠ Nō opa/

Nico. de lyra

a Nō deerūt pau. Nō ē p̄r̄ū ei qđ. s
dictū est: Nullo indigens ⁊ mendic⁹
nō erit inter vos: qz ibi loquit⁹ de mē/
dicante publice: qđ non debebant iu
dei p̄mittere: vt dictū est. b aūt loquit⁹
de paupe: q̄ de suis facultatibus non
pōt cōuenienter sustētari: ⁊ lō idiget
p accōmodationē ab alijs auxiliari.
b Cū ti. vē. f. f. t. ista exposita fuer⁹
Exo. xxj. b excepto. c Non auer.
ab. ⁊c. i. nō respicies eos torvo oc'o:
q̄si tibi sit ḡuis libtas eoz. Vñ in he/
breo hr̄: Nō erit graue in oculis tuis
cū dimiseris eos libos. d De p̄i.
t. q̄ na. i armē. ⁊c. Destituta idolatria
q̄tū ad occasionem: b reuertit⁹ ad de/
terminationē latrie excludēdo q̄ndā
cupiditatē occasiōe latrie aliq̄lit⁹ con/
tingentē. Et p̄mo facit ꝓpositū. scdo re

bñdicat tibi dñs deus tu⁹ in om
ni tempore: ⁊ in cunctis ad que
manum miseris. † Non deerunt a
paupes i terra habitatiōis tue:
idcirco ego p̄cipio tibi vt apias
manū fratri tuo egeno ⁊ pauperi
a qui tecū versant⁹ in terra. Cum ti b†
✠ in fide.
bi vēditus fuerit frater tuus he/
a ✠ trāsite ad me oēs qui cōcupiscitis me.
b ✠ perfectione actiue vite.
breus aut hebrea: ⁊ sex annis ser
a ✠ Nō generalis remissionis sed quicunq; a vē/
ditione septimus occurrerit. ✠ eterna requie.
uierit tibi: in septimo āno dimit/
tes eum liberū. Et quem liberta
te donaueris: nequaq; vacuum
abire patieris: sed dabis viaticū
de gregibus ⁊ de area ⁊ torcula
ri tuo quib⁹ dñs deus tuus bñ/
dixerit tibi. Memēto q⁹ ⁊ ipe ser/
uieris in terra ęgypti: ⁊ liberauc
rit te dñs deus tu⁹: ⁊ idcirco ego
nunc p̄cipio tibi. Si autem di/
✠ ab actiua vita. ✠ p̄dicatorem.
xerit: nolo egredi: eo ꝙ diligat te
✠ ecclesiam.
⁊ domū tuaz ⁊ bene sibi apud te
✠ diuini timoris subtilitatem.
esse sentiat: assumes subulā: et p
a ✠ Benē inobedientē. b ✠ In introitu eccle/
sie: vt sit memor celestis rabernaculi.
fora bis aurē eius in ianua dom⁹
✠ In actiua vita bene operando. ✠ dñs scīm.
tue: et seruiet tibi vsq; in eternū
✠ Jnfirmiori ⁊ indocriori.
Ancillę q̄z similiter facies. Non c
✠ sollicitudinem.
auertes ab eis oculos tuos quā
✠ in cōtemplatione. a ✠ liberos a seruitute acti
ue vite. ✠ vt recipiant mercedem eternam.
do dimiseris eos liberos: quoni
am iuxta mercedem mercenarij
✠ p̄dicatori. ✠ remunerando.
per sex annos seruiuit tibi: vt bñ
dicat tibi domin⁹ deus tuus in
✠ bonis dictis vel factis. ✠ primor
b cunctis opibus que agis. De pri v†
dijs bone voluntatis ⁊ operationis.
mogenitis tuis que nascuntur i
armentis ⁊ ouibus tuis: q̄cquid †
✠ forte ⁊ virile. a ✠ attribuendo. b ✠ nō tibi.
c sex⁹ masculini est sctificabis dño

mouet' qđā dubiū. ibi: Hoc solū. Circa qđ sciēdum ꝙ ex eo
tpe quo dñs percussit p̄mogenita egyptioz tam i hoīb⁹ q̄z
in aialib⁹ oīa p̄mogenita filioz ifr̄l fuer⁹ obligata dño ⁊ san
ctificata: vt hr̄ Exo. xiij. ⁊ in pluribus alijs locis. Aerūtamē
aliqui cupiditate ducti volebant inde trahere voluntatem
suā vtpote i p̄mogēito bouis arādo: ⁊ p̄mogenitū ouis tōdē

✠ do anteq;

¶ a Mō opaberis. Greg. In ꝓmogenito bouis arare ē bone cōuersationis ꝓmordia in exercitio actiōis publicare. Primogenita ouiū tondere est ab occulto rōnis tegmine inchoantia bona nudare. Si q̄d em̄ bonū robustumq; incipimus exercere: nō debemus cito ostēdere: simplex q̄z ⁊ innocuū non debet nudari suo velamine. Ad sola sacrificia diuina ista proficiant: vt ad honorē intimi iudicis in ara cordis īmolent: ne ꝓmordia adhuc carnali vite commixta citius innotescāt: ⁊ cū laudātur bona: decept⁹ animꝰ nō deprehendat q̄ in eis sūt mala.

b Sin autem habuerit ⁊c. Sūt q̄dā opa q̄ licet minꝰ placeant deo: ꝓsunt tñ proximo et si deo offerri nō ꝑnt comedi ꝑnt. Cū em̄ deo minꝰ placeant ꝙ fuscata intentiōe (quā deus intuetur) ꝓximis tñ exemplo opitulant. Quasi caprea et ceruꝰ. Caprea saltatim incedit: ceruꝰ inimicus ē ꝑpēti ⁊ aspa ⁊ spīosa trāsiliēs mōtana trāscēdit: et iō in bonā ꝓtē accipiūt. ¶ Obtua

a ¶ quasi neophytum non ꝓmittas in ecclesia docere. ¶ predicabis. ¶ bona operatione primi temporis adhuc in firma eare.

a deo tuo. Mon operaberis in primo †

a ¶ hoc est primogenita innocentie nō nudabis vt videantur ⁊ laudentur ab hominibus. ¶ Non sunt in exemplum ostendenda: nisi que sunt firma.

genito bouis: et nō tondebis ꝓmo- †

a ¶ .i. de bono opere tuo: soli deo placere curabis.

genita ouium. In cōspectu domini dei tui cōedes ea per annos singulos in loco quez elegerit dominꝰ

b tu ⁊ domus tua. Sin aūt habuerit a†

¶ criminis. ¶ gressu boni opis. ¶ ignorantie.

maculā ⁊ vel claudū fuerit vel cecū: aut ī aliq̄ parte deforme vel debile:

¶ impurabitur. a ¶ a quo omne bonum: sed tibi a q̄ omne malum.

nō īmolabitur dñō deo tuo: sed ītra portas vrbis tuę cōedes illud. Tā mundus q̄ īmundus similiter vescētur eis quasi caprea ⁊ ceruo. Hoc b c

solum obseruabis vt sanguinē eox non comedas: sed effundas in terram quasi aquam.

Ca. XV

Moraliter. Illa q̄ hic ponunt moralia sunt. ideo ꝓtranseo vsq; ibi: b† Cū tibi vēditus fuerit frat⁹ tu⁹ hebr⁹ ⁊c. cui⁹ sensus mystic⁹ supra posit⁹ est Exo. xxj. d† De ꝓmogenitis aūt q̄ nascunt in armētis et ouibus ⁊c. De ꝓmogenitis istis duplex sensus mysticus ponit a doctorib⁹. Unus est ꝙ p ꝓmogenita significant bonox opex initia. ⁊ de istis dr: † Quicq̄d ē sex⁹ masculini sctificabis dño. q: q̄cq̄d ē ibi pfectiōis dz deo attribui. sex⁹ em̄ masculinus pfectus est. iō significat pfectionē deo attribuendaz a† Si aūt habuerit maculā ⁊c. ꝙ nō significat ꝙ si in opib⁹ nr̄is bonis defectus aliq̄s sit admixtus. attribuend⁹ est nr̄o defectui. Osee. xiij. Perditio tua isral: ex me tm̄ auxiliū tuum. Alius sensus mystic⁹ est ꝙ p primitiua significant homies de nouo cōuersi incipientes seu neophiti ⁊ de istis dr: † Mō operaberis in ꝓmogenito bouis. q: p̄dicti incipientes vel noui nō debent opi doctrine vel p̄dicationis significato per opus bouis applicari. nā ad opus doctrine seu p̄dicationis requiritur maturitas et firmitas. ꝙ aūt p agricultura q̄ est opus bouis significentur p̄dicatio et doctrina hr̄. j. Cox. iij. vbi dicit Aplꝰ: Dei adiutores sum⁹: dei agricultura estis. † Mon tōdebis ꝓmogenita ouiū. p q̄ significat ꝙ opa bona neophitox nō sunt exterius denudāda ne p inanem gloriā amittāt. Greg⁹. Primogenita ouiū tondere est occultationis tegmine inchoantiū bona nudare. solis aūt firmis et pfectis dr illud Math. v. Sic luceat lux vra coram hoībus vt videant opera vra bona: ⁊ glorificēt pr̄em vr̄m q̄ in celis est.

In ca. xv. vbi dicitur in postil. Ad hoc igit amouendū septimus ann⁹ remissionis in lege institutus est ⁊c.

Additio. Licet cōiter teneat apud hebreos: ꝙ in anno. vij. totaliter remittebant debita: sic ꝙ etiā post transitū illius anni septimi nō ꝑnt repetere ea. Tamen p̄ nō videt rōni cōsonū: q: sic si aliq̄s accomodaret proximo suo pecuniā: vel aliq̄d hmōi in anno sexto vel etiā prope finē anni: statim intrante anno septimo erat remittenda quod videt cōtra eq̄tatē iusticie: ꝑm quā hō tenet reddere mutuum vñ Ps̄. xxxvj. Mutuabit pct̄or ⁊ ñ soluet. Hec valet dicere ꝙ hec remissio intelligit q̄ ad impotētes soluere tantū: prout postillator videt dicere: tū q: scptura indistincte loquit dicēs: Cui debet aliq̄d ab amico vel ꝓximo vel fratre suo repetere nō poterit: q: ān⁹ remissionis est dñi: nō distinguēs de potēte vel ipotēte: tū q: ab ipotēte nō solū anno septio: sed etiā alijs temporibus nō erat debitū repetendū: dicit em̄ infra. Si vn⁹ de frib⁹ tuis ⁊c. ad pauptatē deuenerit nō indurabis cor tuuz nec contrahes manū: sed apies eā pauperi ⁊ dabis mutuū q̄ eū indi

Additio

digere ꝓsperet. vñ circa p̄ alit videt dicēdū. Ad q̄ sciēdū ꝙ in hebreo vbi nos habem⁹: Septio anno facies remissionē. est quedā dictio que sonat subtractionē: ⁊ est sensus ꝙ in toto anno septimo nō poterāt debita repeti. cuius ratio ē q: septim⁹ annus erat sabbatū terre in quo nō licebat seminare agros: nec vindemiare nec colligere fructus terre sed oia que sponte nascebantur erant cōmunia quibuslibet hominibus: vt habet supra Leui. xxv. vñ in tali tēpore debebat cessare exactio debitox cessante collectione fructuum et redditū. sed sabbato terre scz anno septimo transacto cum iam poterant terras colere et fructus suos vnusquisq; colligere: licitū erat debita repetere: et etiā debitor si esset potēs tenebatur reddere: cū restitutio debiti ptineat ad veram iusticiam. Ad hanc sententiā facit q̄d sequit in littera de hac materia: Caue ne forte surrepat tibi impia cogitatio: et dicas in corde tuo: approp̄inquat septim⁹ annus remissionis: et auertas oc'os a paupe fratre tuo: nolēs ei q̄d postulat mutuū cōmodare. Si em̄ in septimo anno fieret talis remissio: vt predicti intelligunt: quare diceretur impie cogitare ille a quo per mensem vel aliquod breue tempus ante septimum annū mutuū postularetur: si a mutuatione retraheretur cuz hoc tam nō esset mutuatio: sed mera donatio que non in tanta quantitate solet dari: sicut mutuū. Facit etiā pro predicta sententia quod infra in eodē ca. dicitur: Cū tibi vēditus fuerit frater tuus hebreus aut hebrea sex annis seruiet tibi: in septimo anno dimittes eum liberū: nō em̄ dimittebat in anno sabbatino terre: sed postq̄ seruieris per sex annos integros et ideo reddens rationē quare dñs serui nō debet graviter ferre hanc dimissionē dicit: Quoniā iuxta mercedem mercenarij per sex annos fuiuit tibi. Ex quo patet ꝙ si post breue tempus seruitutis p̄ciperet liber dimitti: esset quid durum ⁊ graue. nō ergo minus durū est totaliter debitū dimittere: q̄ serū emptū liberare. quia tamē ista lex remissionis debitox sic intellecta: sicut hebrei intellexerūt est intolerabilis: per quā penitus claudebatur via ad mutuandū: iccirco Thalmudici antiqui quoddā fecerunt statutum per q̄d lex p̄dicta totaliter euacuabat: ⁊ sic īplet dictū xp̄i Matth. xv.

Replica In ca. xv. (Irritū fecistis man. dei ⁊c. cum postillator remissionem debitorum verius dilationem in anno septimo exponeret de impotentibus soluere: sicut et supra exposuit Leui. xxv. Burgen. ibi ⁊ hic dicit huiusmodi expositionem nō habere fundamentum pro eo: quia vt dicit scriptura indistincte loquitur de potentibus ⁊ impotētib⁹: hic dico saluo meliori iudicio: ꝙ fundamentū

mentū expositionis post: stat in recta rōne. recta eīm rō ꝫ exigit: vt potens soluere soluat sine dilatione: nō eīm sine fraude ad annū remissionis differret si soluere posset. q si non posset iā potens nō esset: ꝛ sic sequeret q potens de q̄ casu non esset potens q̄ est ꝑdictio. vñ etsi lr̄a loq̄t indistincte: optet tñ ex rōne recta de ipotentib⁹ spēaliter intelligi: alꝫ si potens esset ad soluendū et differret: daret occasio nō mutuādi: imo ꝛ potēs in anno remissionis tenebatur soluere: ꝯtra huius mutuans nō potuit rem suā aggrauanter exigere. Ille igit annus erat ꝓ impotentibus: a quib⁹ nō potuit illo anno q̄cq̄ repeti: nec ꝓ eos oportuit ꝓpt ipotentiā aliq̄d solui: potētes aūt et illo anno ꝛ q̄libet alio solutionē sine fraude differre nō potuerūt. Hec valet qđ Burgen. dicit q ipotente nec illo nec quocūq̄ alio anno repeti debitū posset: q: sic daret via paupib⁹ nō mutuādi sed solū paupes recipent ꝓ modū donationis: ꝛ sequeret septimū annū nō solū dilationis eē: sed totalis remissiōis: cui⁹ oppositū Burgen. nitit oñdere ꝫ contra iudeos nec textus quē Burgen. allegat est ad sui ꝓpositū: q: text⁹ ille dic oī tpe mutuādū necessitatē patiēti: nō ꝓhibet repetitionē nisi i āno vij. q̄ dicebat remissionis ꝓ illo āno: quo cōpleto repetitio fieri potuit: vt habetur a scholastica historia ponente differē tiam inter annum iubileū ꝛ remissionis. in illo nāq̄ remittebant debita: in isto differebantur.

Glo. ordi.

a Bserua mensez Ca. XVI

o Quia in eo manipuli spicaruz. i. primitie per sacerdotem offerebantur domino.

Mensem primū. s. hebreoꝝ qui apud eos nisan: apud grecos q̄z xātiquos: apō latinos aprilis dr in quo agnus paschal occidebat.

Mystice b Eduxit te ꝛc. Mystice. Nos q̄z de egypto hui⁹ mūdi libati nouū hoīem induti: in nouitate vite ambulemus primitias bonorum operum consecrantes. ꝛ phase. i. transitum bonum celebrantes: vt relicta egypto ad terram promissionis veniamus. c Et de bobus ꝛc. Bones addit: cū de ouētīn ꝓceperit: quam iussit accipi ex ouibus et hedis vel capris propt xp̄m: qui fm carnem ex iustis fuit et peccatoribus: nō eīm ait ex ouibus vel capris: sed ex oūb⁹ et capris: licet ꝓprie nō ītelligat ouis ex capris: ne iudei dicerent ſbaudiendū esse caprum. quare ḡ addi ti sunt boues: an propter alia sacrificia que diebus açymoꝝ sunt immolanda?

B d Panem fermentatū. Corruptam doctrinam vel veterem conuersationem. vñ:

1. Cor. 5. a Epulemur in açymis: nō in fermēto veteri ꝛc. e Septem dieb⁹ ꝛc. Toto tempore presentis vite Sicut illi. vij. diebus açyma comedebant: sic nos pure et simpliciter septem diebus huius vite cōuersemur quibus quotidie agn⁹ occiditur: et pascha celebratur: si innouati nihil ex veteri corruptione retinemus. Quid enim est aliud fermentū q̄ nature corruptō. Fermentatum eīm recedit a naturali dulcedine: et corrumpit adulterino rancore.

Ibidem f Nō apparebit fer. ꝛc. Epulemur non in fermento veteri: neq̄ in fermēto malicie ꝛ nequitie ꝛc. Quasi relinquite veterem hominem ꝛ induite nouū. g Nō remanebit ꝛc. In hac vita oīa sacra dñice incarnationis pscrutāda: et cūcta p̄cepta eius ipleda sunt: aū q̄ mane. i. finis seculi aduenīat.

h Non poteris īmolare ꝛc. In vna domo agnus paschalis editur: ꝛ in vno loco phase immolatur. i. ī catholica eccl̄ia. ex illā nō recte pascha celebrat. Uetat celebrare mysteria xp̄i in cōuēticulis hereticorū. i Uespere. Mouit sima etate mūdi: qñ ver⁹ sol in passione occubuit

Ibidem. c et egyptiacā captitatē soluit: cū pascha nr̄z īmolatus ē xp̄s. k Gades i ta. Peractoq̄ fuitio dñi mane resurrectiōis trāsibim⁹ ī eīna tabnacula vt q̄escam⁹ ab oī labore letātes de p̄cepta bñdictiōe

ſ als retributiōe.

a Bfua mēsē Ca. XVI

o nouaꝝ frugū ꝛ verni pr̄imum temporis vt faci/

ſ pascha.

as phase domino deo tuo: q̄niaz

b in isto mense eduxit te dñs deus

ſ mundo.

tuus de egypto nocte. Immola/

ſ agnum. ſ simplicitatis.

biſq̄ phase dño deo tuo de oui/

ſ operationis. ſ in ecclesia.

c bus ꝛ de bobus in loco quē elegerit dñs deus tuus vt habitet

d nomē ei⁹ ibi. Nō cōedes i eo pa/

ſ tota pñti vita.

e nē fermentatū. Septē diebus co

ſ in valle lachrymarum.

medes absq̄ fermēto afflictiōis panē: qm̄ in pauore egressus es

c ō egypto: vt memiert diei egres/

sionis tuę de egypto oīb⁹ dieb⁹

f vite tuę. Non apparebit fermentatū in omnibus terminis tuis

g septē diebus: ꝛ nō remanebit de

d carnibus eius qđ immolatū est

ſ vsq̄ in diem seculi.

b vespe: ī die p̄mo vsq̄ mane. Non

e poteris īmolare phase in q̄libet

ſ congregationum. s. iudeorum: hereticorum: atq̄ gentilium.

vrbiū tuaruz quas dñs deus tu

ſ subiecturus ſ ecclesia.

us daturus est tibi: ſz i loco quē

f ſ grā sua. ſ nō vos me elegistis ſz ego elegi vos.

elegerit dominus deus tuus vt habitet nomē eius ibi. Immola

g ſ xp̄i. ſ mortem.

i biſq̄ phase vespe ad solis occa/

ſ mundo.

sum quando egressus es de egy

h ſ ecclesia.

pto: ꝛ coques et comedes ī loco

i quem elegerit dñs deus tuus:

k maneq̄ consurgens vades in ta

ſ ī rota laboriosa vita.

bernacula tua. Sex diebus co/

l

Nico. de lyra

a Bserua mensem. Ca. XVI

o ꝫ declarant p̄cepta q̄ ordināt hō minē ad deū ex ꝓsideratōne tpis. Circa qđ sciēdū q trib⁹ tpib⁹ in āno celebrabant iudei festa solēnia: videlicet p̄rimo mēse festū phase: ppt būficiū egressionis de egypto: ꝛ tertio mēse festū pentecostes ꝓpter būficiū legis date: ꝛ septīo mense festū tabernaculoꝝ: ppt būficium ꝓfuationis ipoꝝ in deserto. xl. annis q̄bus deus ꝓuidit bītātib⁹ in tabernacul̄. Ꝓrio ḡ agit de ꝑmo festo. scō de scō. ibi: Septē hebdomadas. tertio ō tertio. ibi: Solēnitatē q̄z tabernaculoꝝ. Sciendū etiā q de istis trib⁹ festis hūt plura Num. xxviij. ꝛ Leui. xxiij. ꝛ aliq̄ ꝫ addūtur: ꝛ aliq̄ repetunt. Quantū igit ad p̄mū festū dr: Obſua mensem nouaꝝ frugū: nō q: tunc tps esset messiū: sed q: circa. xiiij. die mensis p̄mi in aliq̄ pte ēre ꝓmissionis aliq̄ fruges ꝓpinq̄bant ad maturitatē: ꝛ de illis colligebant spice de q̄bus fiebat manipulus q̄ offerebat in solēnitate paschali: ꝛ torrebat: et tunc ꝓ cōfricationē grana excutiebant: ꝛ de illꝫ fiebat sacrificiū. b Immolabisq̄ pha. ꝛc. nō loquit ꝫ scr̄ptura de īmolatione agni paschalis de q̄ postea agit: ſz de alijs sacrificijs q̄ offerebant in illa solēnitate: q̄rū aliq̄ offerebant a tota cōitate: q̄ determinant Num. xxviij. Aliq̄ ꝺo offerebātur a psonis singularib⁹ ex deuotōe: ꝛ talia nō cadūt ſb nūero determiato: q: in talibus cuilibet pmittebat facere suā voluntatē. sequit: c Qm̄ i. p. e. es de. e. Inhebreo hr̄: Subito vl festināter egressus es de egypto. ꝛ ꝓpt ꝫ tūc comedert açyma: q: fermētare nō poterāt egyptijs cogentib⁹ eos exire. vt habetur Exo. xij.

d Et nō re. ꝛc. ei⁹. s. agni paschalis: de cui⁹ carnib⁹ nihil debebat remanere vsq̄ mane: vt hr̄ Exo. xij. e Nō po. ꝛc. ꝫ p̄cipiebat ad euitādū occasionem idolatrie: q: sub p̄textu hui⁹ ꝛ occasione posset fieri alie īmolationes ptinētes ad idolatriā: ꝛ vt cū maiori reuerentia fieret ista īmolatio in ciuitate electa ad diuinū cultū. ꝛ ꝫ ē qđ dr: f Sz i lo. q. cle. d. ꝛ accipit ꝫ loc⁹ ꝓ tota ciuitate hierl̄m q̄ fuit electa a deo ad cultū diuinū: q: in q̄libet domo poterat īmolari: dū tñ hēret numerus aīaꝝ q̄ sufficerēt ad esum agni: vt dr Exo. xij. debat etiā poni de sanguīe sup vtrūq̄ postē: ꝛ ī supliminarib⁹ dom⁹ vbi cōedebat: qđ nō pōt ītelligi de domo tēpli q: ibi nihil pōebat de sanguīe agni.

g Immolabisq̄ pha. ve. i. p⁹ dcliatiōez sol. h Qñ e. es ꝛc. nō q̄ illa nocte egressi fuerit filij isrl̄ ō egypto: sz q: ipa īmolatō erat q̄dā ꝓpatio ad exitū: ꝛ q: illa nocte se ꝓpauert ad exitū ꝛ māe seq̄nti egressi sūt: vt hr̄ exo. xij. i Et coques ꝛ co. ꝛc. de mō coq̄ndi ꝛ cōedēdi hr̄ Exo. xij. k Maneq̄ ꝛc. ꝫ accipit mane scđe diei. p̄ria aūt dies ꝛcipiebat a vespe. xiiij. diei p̄mi mēsis: ꝛ īmiabat in p̄mo vespe. xv. diei: ꝛ tota die illa ꝛ nocte seq̄nti debebāt remanere ī hierl̄m ꝛ māe sequenti poterāt recedere qui vellēt. l Sex diebus comedes. s. eodem

ca. dicit:

¶ alis retributione.
a Die septīa. Eterna requie quā septenarius significat: ppt sabbatū vbi nullus labor nulla opandi rō. b Septē hebdo. ꝛc. Jn leutico pleni⁹. Nūerabis ꝫ ab altero die sabbati septē hebdomadas plenas vsq; ad lrāz diem expletiōis hebdomade septie. Aug⁹. Septez hebdomadas ꝛc. Si ab vnīūso ppło hoc pentecoste iussa ē obſuari nunqd omēs credēdū ē vno die falcē inssos mittere ī messem. Si autez sibi ąsq; obſuat istam ąnq̄gesimā dinumerās ab illo die q falcē mittit: non vna est vniuerso ppło. Jlla xo vna ē q cōputatur ab īmolatiōe pascbe vsq; in diē date legis in sina. Mos q3 celebrā⁹ pentecosten i. aductū spūssancti: q est digit⁹ dei q scripta est lex ī tabul. c Solēnitatē ꝛc. Qui vt tabernaculo pnti mūdo vtif: festinitatē agere ꝛ letari ī eo pōt ppter futuri expectationem. Quia si terrena dom⁹ hui⁹ habitationis dissoluaf: habebit domū nō manufactā ī celis.
d Qñ collegeris ꝛc. Cōsummata pfectione omniū bonoꝝ et multarū collectione virtutū: letandū ꝛ exultandū esse cū amicis significat. Cū exultabit q3q; de pcepta retributione q hic larg⁹ fuerit in munere: tūc vere tabernaculoꝝ solēnitas agetur: nō mutabiliuz sez sed eternoꝝ. vnde:
Luc.16.c Et recipiāt vos ī eterna tabernacula.
e Masculū. Mō femineuz. Nihil enī molle et fragile ꝛ infirmū in nostra cōuersatiōe debet esse. fortia queq; a nobis exigit deus. Si autē in fide trinitatis patris et filij ꝛ spiritus sancti eterne mercedis respectu tpe pſentis vite bonis operibus insudamus masculuz in conſpectu domini stabimus. f Mō appabit. Aug⁹. q.d. Qui promerende vite mercedem bñ agendo nō prouidit: in conſpectu domini vacuus appa-
Ps.125. rebit. vnde: Uenientes aūt venient cum exultatiōe. p.m.s. Ad examē ¶ quippe

a ſ sinceritatis ꝛ veritatis. ſ non in fermēto veteri ꝛc. ſ requieuit deus die septimo.
a medes ąçyma: ꝛ ī die septima q3 a
ſ sanctorum.
collecta est domini dei tui: non
ſ seruile. ſ quib⁹ finitis aduenīat spūssanctus
b facies opus. Septem hebdoma b+
ſ hoc tudet nec ad lrāz: nec ad spiritū custodiūt.
das nūerabis tibi ab ea die qua c
falcem in segetem miseris: et ce- d
a ſ Jn quo suscipies spiritūsanctum.
lebrabis diē festum hebdoma
ſ cui omnia debes.
darum domino deo tuo oblatio-
a ſ hilarē datorez diligit de⁹. ſ opatiōis ppie.
nem spōntaneā manus tuę: quā
ſ multiplicationem bonorum operū.
offeres iuxta benedictionem do
a ſ ī azymis sinceritatē ꝛ veritatis. ſ būplacēs.
mini dei tui: ꝛ epulaberis coram e
dño deo tuo: tu ꝛ filius tuus ꝛ fi
a ſ nō est personarum acceptio apud deum.
lia tua: et seruus tuus et ancilla
tua: et leuites q est intra portas
tuas: ꝛ aduena ac pupillus: et vi
dua qui morant vobiscū in loco
quē elegerit dñs de⁹ tuus: vt habitet nomen eius ibi: ꝛ recordaberis qñ seruus fuerī in ęgypto: f
custodiesq; ac facies quę tibi prę
ſ non habēs hic manentem ciuitatē.
cepta sunt. Solennitatem quoq; g+
ſ tu cum tuis.
tabernaculoꝝ celebrabis p septē
d dies quādo collegeris de area et
torculari fruges tuas: ꝛ epulabe
a ſ paru⁹ ac magn⁹ ibi sūt: ꝛ seru⁹ liber a dño suo
ris in festiuitate tua: tū ꝛ fili⁹ tuus ꝛ filia et seruus tu⁹ et ancilla:
leuites quoq; ꝛ aduena et pupil-
ſ ecclesie.
lus ac vidua qui intra portas tuas sunt. Septez diebus dño deo tuo festa celebrabis ī loco quem elegerit dñs: bñdicetq; tibi dñs
ſ virtutum fructibus.
de⁹ tuus in cunctis frugib⁹ tuis: et in omni ope manuum tuaruz:
ſ in fide trinitatis.
eriſq; in lętitia. Tribus vicibus h+
ſ placens per bona opera.
p annū appebit oñe masculinuz e
tuū in ꝓspectu dñi dei tui in loco
quē elegerit ī solēnitate azymoꝝ
ꝛ ī solēnitate hebdomadaꝝ ꝛ ī so
a ſ in iudicio. ſ ī cui⁹ man⁹ icidere ē horrendū.
f lēnitate tabernaculoꝝ† Mō appe †
ſ fructum laboris.
bit añ dñm vacu⁹: sz offeret vnus
ſ tantū debet quantū potest. ſ omne datū optimum desursum est.
q3q; fm q habuerit iuxta bñdicti
onē dñi dei sui quam dederit ei.
ſ ecclesie. ſ immobiles.
†Judices et magistros cōstitues i

ca. dicit: Nō appebit fermētatū in oīb⁹ terminis tuis septē dieb⁹. Ab h soluendū dixerūt aliq hebrei q dies septim⁹ nō est de p̄cepto: sz q volebāt comedebant azyma. Dicūt etiā q nec alij sex dies sic nec septim⁹: sz solū vesperę pme diei in q̄ īmolabaf agn⁹: sz h videf ꝓtra textū. Exo. xij. vbi sic dr: Quicunq; comederit fermentatū pibit aīa illa d isrl a pmo die vsq; ad septimū diē. Et iō dicēdū q p h q3 dr h: Sex dieb⁹ comedes azyma nō excludit septia ab ista obseruatiōe: q3 senari⁹ includit in septenario: ꝛ q obseruat septenariū obſuat senariū. distinguit tū h dies septima: q3 erat celebrior q̄nq; p̄cedēt⁹: q3 phibitū erat op⁹ fuile ī illa sic ꝛ in pma vt hr Nu. xxviij. nō aūt in intermedijs. ꝛ h ē q3 sbdit: a Et ī die se. ꝛc. q3 dr h collecta: dicunt aliq q illa die fiebat collecta p sustentatiōe paupex: sic in septēbri fiebat collecta p necessarijs ad vsuz sacrificioꝝ tēpli: sz h nō videf hñ ꝓsonū ei q3 iam p̄dictū ē. s. q scda die habebāt licentiā recedēdi q vellēt: si aūt illo tpe fieret collecta p pauperib⁹ pbabili⁹ videf q deberet fieri ante recessuz ppli. vñ ī hebreo hr: Jn die septio retentio est dñi dei tui. q3 exponit p retentiōe ab opib⁹ fuilib⁹ fm hebreos que illo die phibent fieri: vt ptz in lra. Trāslator aūt noster accepit p retētiōe ppli ad collectā faciendā: seu p retētiōe pecunie sic collecte. et iō trāstulit collecta. Prim⁹ tū modus dicēdi cōior ē apud auctores nros. Pōt etiā dici q dies septimus erat collecte dies: eo q tūc nūerabaf pecūia: ꝛ reponebaf ī thesauro tēpli q tū pecūia fuerat recepta ab offerētib⁹ a pncipio festi. b Septē hebdo. Hic agitur d solēnitate pētecostes q̄ celebrabaf. i. die a solēnitate pasche: ꝛ h ē q3 dr: Septē hebdomadas nūerabis tibi. q faciūt. xlix. dies. c Ab ea die q̄ falcem in se. miserī. i. a die pasche: ñ q3 tūc icipet messio frugū: vt p̄dictū ē: sz q3 tūc secabant spice magī appropiquantes ad maturitatē. d Et celebrabis die festi. s. pēte. die īmediate seq̄nti. vij. hebdomadas p̄dictas: et illa erit ąnq̄gesima dies a die pasche. e Et epulaberis ꝛc. ꝛ addunt q̄ttuor titulo hoīs facientis illud cōuiuiū. cū dr: Fili⁹ tu⁹ ꝛ filia tua: seru⁹ tuus ꝛ ancilla tua: ꝛ q̄ttuor titulo ipsi⁹ dei curā habētis de pauperib⁹. s. leuites ꝛ aduena: pupillus ꝛ vidua: vt ptz in lra. f Et recordaberis qñ ꝛc. ꝛ p dñs obligat⁹ es ad seruiendū deo. iō subdit: Custodiesq; ꝛc. ꝛ ptz.
g Solēnitatem q3 tabernaculoꝝ. Hic agit de festo tertio q3 celebrabaf in septēbri collectis frugib⁹ anni: de cui⁹ sacrificijs ꝛ oblationib⁹ determinat Nu. xxviij. et Leui. xxiij. ꝛ ptz lra. postea recolligit d tribus solēnitatib⁹ p̄dict⁹ dicens: h Trib⁹ vicib⁹ p annū ꝛc. s. in trib⁹ festiuitatib⁹ p̄dictis: verūtñ illis q erāt lōge a hierlm parcebaf de duobus festis. s. tabernaculoꝝ ꝛ pēteco. ꝛ ptz lra. i Judices ꝛ magistros. Postq̄ posita sūt p̄cepta q sūt q̄si ꝓclusiones p̄ceptoꝝ decalogi ordinātes ad deū: hic ꝓnr ponunt illa q sūt q̄si ꝓclusiōes ordinātes ad pximū. Ordo aūt inf hoies ꝓsistit ī diūsis gradib⁹ hoīm hñ institutf ꝛ seruatf. Prio g agit d his q ptinēt ad diūsos stat⁹ psonaꝝ sublimiū. scdo de his q ptinēt ad stat⁹ etiā vulgariū. xix. ca. Circa pmū agit pmo de iudicibus iferioꝝ. scdo d supioꝝ. xvij. ca. ibi: Si difficile ꝛ ambiguū ꝛc. tertio d regf istitutiōe. ibi: Cū ingressus fuerī. q3to de sacerdotū ꝛ leuitaꝝ sustētatione. xviij. ca. ī pncipio. q̄nto de pphetica reuelatiōe. ibi: Qñ ingressus fuerī. Circa pmū describit iudicū institutio. scdo officij executio. ibi: Nō plantabis
Circa pmū sciendū q nulla societas pōt pmanere absq; iusticia etiā illoꝝ q odiūt iusticiā: vtpote latronū: q3 nisi iuste inf se furta diuiderent oriref eos seditio: ꝛ sic eoꝝ societas deperiret: ppt q3 in ꝓsuatiōe rei publice iusticia ē maxime necessaria: ad quā faciēdā hic p legē iudices ordinanf. cū dr: Judices et mgros ꝓstitues. ꝛ exponit li et p ideſt. cū dr: Judices ꝛ mgros: id est mgros pitos: q3 iudices tales debēt institui q sint ī legib⁹ istructi: fm q3s debēt iudicare: aliter eēt sile: ac si mitteref artifex ad executionem opis absq; regula sue artī. Jn hebreo hr: Judices ꝛ exactores: vt vocent iudices q hūt inḡrere ve- †De conse.
ritatē industriā mētis ꝛ cautela verboꝝ: ꝛ dare sen- dis. 1. c. ois
ee ✱ tentiam christian⁹.

quippe iudicij portātes mālpulos veniūt q̄ i semetipīs recta opa q̄b⁹ vitā merent ostēdūt. a In oīb⁹ portis. Ut aduenientes vndiq; statī i introitu patos inuenīāt a q̄b⁹ iusta iudicia accipiāt. b Oculos sapiētū. Apud hoīes: ñ apō
Esa.5.c deus q̄b⁹ ōz: Ve q̄ sapiētes est i oculis vrīs. c Juste qō iu.tē. Hze. Jniuste qō iustū ē exequi: q̄ ad defensionē iusticie ñ virtut emulatiōe: sz
†.11.q.3. amore pmij tpalis
pauper. excitat: t iusticiaz quā ptēdit: vēdere ñ vereā. Juste ḡ iustū exeq̄: est i astīōe iusticie ipaz iusticiam q̄rere.
Pro.14.b Sūt vie q̄ vident hoībus iuste tē. t
Luc.16.d alibi. Ve q̄ iustificat vos coā hoīb⁹. d Mō plan. Occasionē idolatrie amputat. Solebāt enī gētes in lucis immolare: t i delubris statuas adorare. e Lucū. Jsi. Rem⁹ frōdētes arbores infructuose sola delectatiōe visus plātate gētiles q̄ rōnē suā xboz decore
A cōponunt: vt non auertāt a vitijs sz delectēt. Nos aūt circa altare dei. i. dñicam fidē nihil in verbis ifructuosum: nihil illecebrosum componimus: sed purā veritatis scientiā p
1.Cor.2.d dicamus. vñ: Mō indoctis humane sapientie verbis: sed in doctrina spiritus t veritate.
f Juxta altare.
Mystice Mystice. Juxta altare fidei ,phibet infructuositatem ociosi sermonis vel prauorum operum et obscuritatem ignorātie statuere: nec pmittit fictionem falsitat vel erroris veritati catholice sociare. Ca. XVII
g Cuncq; reperti fuerint apud te. tē. Lex errorem t idolatriam maxime detestat. Maxīmū enī scelus ē bonorē creatoris īpēdere creature q̄ faciunt gentiles vel mali catholici: q̄ lz ab eccl'ia nō recedāt: magt inueniunt p diuersa vitia seuire diabolo q̄z p bona tpaliamilitare deo. Nos lapidib⁹ iubet obrui: quos irrenocabilis sen
ꝯ tentia

tentiā fm inuēta. Exactores xo q̄ veritatē inq̄rūt verberib⁹ t afflictiōib⁹: moderatis tamē. t exequunt iudicū sententiā: qz frustra dareā sentētia nisi esset q̄ eam exequeret. a In omnib⁹ portis tuis. i. in portis cuiuslibet ciuitat: nō tū in q̄libet porta ipsius: hoc tū fuit institutū qz porta ciuitatis est loc⁹ cōmunis ad quē pūt accedere pauperes sicut diuites: t extranei sicut ciues. b Mō accipies pso nam. Loquit iudicib⁹ vt nō plus deferāt in iudicio diuitibus t ꝓpinquis q̄z pauperibus t extraneis. c Nec munera qz munera excecāt ocu. qz cupiditas rōne acceptī muneris trahit extra limites suos iudiciū rationis.
d Et mutāt verba iustorum. qz os ꝓfomat cozdi: eo q̄ voces note. i. signa ea q̄z passionū q̄ sunt i aīa: vt dicit pbs j. Perierme. et saluator Luc. vj. Ex abundantia cordis os loquit. e Juste qō iustū est psequer. qz modus procedēdi debet esse iust⁹. f Ut viuas t possideas terraz. b nō solū refert ad iudices: cū sz etiam b ad cōitatez ꝓtī q̄ p exercitiū iusticie in bono statu diu cōseruāt. g Mō †Exo.23.a
plātabis lucū. Nic ponit officij executio. t ꝑmo ponit ca/ Eccl.20.d
sus. scdo iudicij effect⁹. xvij. Circa primū sciendū q̄ ponit b casus ꝓ exēplo: vt sic fiat i alijs: t qz intētio legislatoris ꝑncipaliē tēdit ad destructionē idolatrie t latrie institutionē: vt ptz ex ꝓcessu libri: iō ꝓ exēplo ponit casus ptinens ad destructionē idolatrie. Et etiaz qz quicq̄d ad idolatriā ptinet ē ꝓtra primū legis p̄ceptū. ideo de b ponit exemplū cū dicit: Mō plantabis lucū. supra enī dictū est frequēter q̄ in locis idolatrie luci t arbores plātabātur t iō a loco cult⁹ diuini talia ꝓhibēt ne ex assimilatiōe loci traherent ad assimilationē facti. iō sbdit: h Nec facies tibi atq; cōstitues statuā. i. idoluz adorandū: ac si dicat primū ptrahit ad istud scdm. Consequēter ponitur casus de latrie institutiōe. cū dicit: Mō imolabis domio de tuo bouem in quo est macula: qz in cultu latrie debēt offerri meliora. Ca. XVI

Doz aliter. a† Obserua mensem nouarū frugū tē. Nic replicat moyses de trib⁹ solēnitatib⁹. s. pasche pētecostes t tabernaculoz de quib⁹ actū ē. s. Leui. xxiij. Primū aūt istoz figura fuit resurrectiōis xp̄i passi q̄ ē pascha nr̄m sic dic Aplus. j. Coz. Pascha nr̄m imolatus ē xp̄s: itaq; epulemur nō in fermēto veteri neq; i fermēto malicie t neq̄tie sz in azymis sinceritatis t veritat. Jgit ꝓ septez dies azymoz significat totū tps nr̄m: eo q̄ septē dieb⁹ renolnit vt dic Greg. Homel. xxv. t iste septenari⁹ debet deduci sine fermento malicie t nequitie. t in azymis sinceritatis t veritatis: t tūc reuertemur i tabernacula nr̄a. i. ad mansiōes patrie celest sic filij israel celebratis septē dieb⁹ phase ad loca sua reuertebant. De secūdo festo. s. pētecostes dicit: b† Septē hebdoma. tē. per q̄s figurata fuerūt septē dona spūssancti qui dat⁹ fuit in pentecoste nr̄a aplis alijsq; discipulis in signo visibili. De tertio xo festo dicit: g† Solēnitatē q̄z tabernaculoz tē. fiebat enī illud festū in memoriā q̄ dns filios israel habitare fecerat in tabernaculis ,pcedēdo p desertū ad terrā ,pmissionis ,pter qō figura fuit nr̄e pegrinationis in hac vita q̄ tota decurrit p septē dierū reuolutionē vt predictum est. h† Tribus vicibus apparebit tē. Per sexum masculinuz qui pfectus est significant opera perfectionis: t per tres vices significat trinitatis fides. Per hoc igitur significatur q̄ opera bona in conspectu domini fieri debent in fide trinitatis. Per istum aūt ternariū pōt etiā intelligi deuotio cordis oris t operis.
† Mō apparebis aū do. tē. s. a sanctis meditationib⁹.
g† Non plantabis lucū tē. Hoc fuit p̄ceptuz ad excludendū luxurie vitiū qō exercebāt ,ppe altaria idoloz. et p hoc significat q̄ sacerdotes noui testamēti q̄ accedunt ad altare christi t eoz ministri mūdi debēt esse t casti.
Jn ca. xvj. vbi ōz i postil. Et i die. vij. q̄a collecta ē dñi

Additio. Quō itelligat festū vl' cet⁹ (dei tui. vel collecte dictum fuit in additiōe su

Replica. (pra Leui. xiij. vide ibi. Et q̄cq̄d Burgen. tāgit. xvj. ca. de festo collecte vide correctoriū. supra Leui. xiij.

i n Non imolabis tē. k Seq̄t Cūq; repti fuerīt. Nic ꝓnit ponit effect⁹ iudicij. cū ōz: Cūq; repti fuerint apud te: qz homies iudicāt ea que parēt: deus aūt intuet coz. j. Regū. vj. Et ideo omnino occulta diuino iudicio reseruant: q̄ aūt aliq̄ mō patēt: hoīm iudicio committunt. l Vir aut mulier. ita ꝓ fragilitate sexus nō est mulieri parcendū i diuini mādati trāsgressiōe. m Audiēsq; inquisieris diligēter. qz nō est ,pcedendū ad sniaz sine diligēti examinatiōe prenia: seu etiā ad infamiam denūciatoruz.
n Educes virū ac mulierē tē. vt in loco iudicij detur eis audientia anteq̄z infe/
ratur

ꝓ dictis apostolorum t prophetaꝝ.

a n omnib⁹ portis tuis quas dns a
deus tu⁹ dederit tibi p singulas
ꝓ diuine legis
tribus tuas: vt iudicēt ppl'm iu/
ꝓ vel prece vel precio.
sto iudicio nec in alterā partē de
clinent †Non accipies psonā nec b c
b munera: qz munera excecāt ocu/
los sapientū: t mutant verba iu/ d
ꝓ nō duri⁹ equo nec remissius. ꝓ al's ex.
c storum. Juste quod iustū est pse/ e
ꝓ in eternū. ꝓ viuentium.
q̄ris vt viuas t possideas terraz f
a ꝓ in futuro. ꝓ gratias vnde: Gratia autem dei vita eterna est.
quaz dns deus tuus dederit
ꝓ pulchram philosophoꝝ
d e tibi. Non plantabis lucū et oēm g†
facundiam sed inanem. a ꝓ Mysterium passionis vel incarnationis christi. Quasi non disputabis de mysterijs christi fm argumenta sapientie secularis.
f arboꝛez iuxta altare dni dei tui:
nec facies tibi atq; cōstitues sta/ b
tuas que odit dns deus tuus.
On imola/ Ca. XVII. i
n ꝓ fortiter operantem
bis dno deo tuo bouē t
a ꝓ simplicē. ꝓ quodliber peccatuz quod fedat cetera bona.
ouem i quo est macula aut quip/
piam vitij: qz abominatio est do
g mino deo tuo. Cūq; repti fuerint k
ꝓ ecclesiarū que ducūt ad celum.
apud te intra vnā portarū tuaꝝ
quas dominus deus tuus dabit
tibi: vir aut mulier qui faciūt ma l
ꝓ si homines lateat.
lum in cōspectu domini dei tui: t
ꝓ legem.
transgrediuntur pactuz illius vt
ꝓ recedentes a deo.
vadant et seruant dīs alienis et
adorent eos solē et lunam t oēm
ꝓ que militat creatori.
militiā cęli quę ñ pręcepit: t hoc
tibi fuerit nunciatuz: audiēsq; in m
ꝓ nihil indiscrete agens.
quisieris diligenter t verum esse
repereris: t abominatio facta est
in israel: educes virū ac mulierez n
qui rez sceleratissimaz perpetra/

tentia dānandos esse ꝓuidit. a Jn ore duorū aut triū testiū. At testatiōe.s.legis ꝓphetarū ⁊ euāgelij:ſm illud: Verbū qđ locutus ſum ipse iudicabit eum in nouissimo die. Jn titulo q̄ crucis tres linguę testant xp̄m eē regē iudeoꝝ:hebrea:greca:⁊ latina. b Nemo occidat.⁊c. Tāta ꝓcordia est veteris ac noui testamenti:vt neutrum ſine altero. Jn omni iudicio primum diuine ſcripture auctoritas requirēda ē. c Si difficile ⁊c. Sacerdotes ecclesie dei instruit vt iudicia ecclesiastica ꝟ potestatē sibi a deo data reuerenter agant:⁊ iuste discernant nō ad libitū suum:ſed ſm legis decretū ne suscipiē do personā mutēt sententiaꝫ. d Juxta legem. Nota.nō dicit tibi vt obedias: niſi iuxt legem docuerint. Ān:

Mat.23.a Supra cathedrā moy ſi sederūt scribe ⁊ pharisei. e Sacerdotis imperio q̄ ⁊c. Christi q̄

Ps.109. est sacerdos in eternū ſm ordinem melchisedech:qui vicarios sibi

Luce.10.c substituit q̄b̄ ait: Qui vos audit me audit:⁊ q̄ vos spernit me spernit. Jure ergo damnatiōis sustinet sentētiā: qui ꝓtemnit diuinitat potentiaꝫ. f Cū ingressus fuer ⁊c. Aug⁹ Queri pōt cur pp̄lus deo displicuit cū regez desiderauit:cū b̄ inueniat esse pmissus. Sed intelligēdum ē merito nō fuisse ſm volūtatez dei q̄ b̄ fieri nō p̄cipit: ſꝫ desiderātib⁹ pmisit. Verūtamē p̄cepit ne fieret alien⁹ ꝟ frater ex eodē pp̄lo idigena: nō alienigena. Qđ āt ait nō poter: itelligēdū ē nō debebis. g Constituā ⁊c. At habitatoribus terre habitatores terre cōstituūt sibi regē ꝓtra dei voluntatem. h Nō habebit vxo. ⁊c. Aug⁹. Manifestū est salomonē b̄ p̄ceptum trāsisse: dauid aūt plures habuit:nec p̄ceptū p̄terijt. pmiſſū ē ei plures hr̄e:nō pl̄imas q̄ alliciāt aīaꝫ mltiplicare. Cū tñ addit vt nō eleuet cor ei⁹:alienigenas hr̄e ꝓhibitū esse videt.verūtñ mltiplicatio vxoꝝ genera-

ſ liter

ſ vbi celebrantur iudaica:ne ſine iudicio quis damnetur.

rūt ad portas ciuitat tuę:⁊ lapidib⁹ ob- a

ſ districta sententia

ruent †Jn ore duoꝝ aut triuꝫ testiū pibit b

a ſ vnius testimoniū nec legib⁹ nec canonibus suscipitur.

qui interficiet. Nēmo occidat vno cōtra

ſ nō testis.

eū dicēte testimoniū. Manus testiū ꝑma interficiet eū ⁊ manus reliqui populi ex-

ſ vt.ſ.terreantur ceteri.

trema mittetur:vt auferas malū de me-

ſ hoc quoq; in ecclesia seruandum est.

dio tui †Si difficile ⁊ ambiguū apud te iu c

diciū esse ꝑſpexeris inter ſanguinē ⁊ ſanguinē:causam ⁊ causaz: leprā ⁊ nō leprā: d e

ſ Jn ciuitate tua.

et iudicū intra portas tuas videris ver-

a ſ Nota appellandi tribuit facultatem. ſ ecclesiam.

ba variari:surgē ⁊ ascende ad locū quem g

ſ gratia sua. ſ legitimos. ſ.

elegerit dn̄s deus tuus:veniesq; ad sacer- †

ſ Pontificem.

dotes leuitici generis:et ad iudicē qui fu

a ſ Jn partem nō declinantes.

erit illo tēpore:quęresq; ab eis: q̄i iudi- b

a ſ obediendo.

cabūt tibi iudicij veritatē:et facies quod

ſ obedire prepositis vestris.

cunq; dixerint q̄ p̄sunt loco quez elegerit

dn̄s ⁊ docuerint te iuxta legē eius: seque i

risq; sententiā eoꝝ †nec declinabis ad dexterā neq; ad sinistrā. Qui aūt supbierit k

nolens obedire sacerdotis imperio q̄ eo

tpe ministrat dn̄o deo tuo ⁊ decreto iudi

ſ exemplum mali.

cis:morietur homo ille:et auferes malū de

ſ sententiā. ſ initiū sapiēcie timor dn̄i.

israel:†cūctusq; populus audiēs timebit l

ſ illo punito.

vt nullus deinceps intumescat supbia.

ſ promissionis.

Cū ingressus fueris terrā quā dn̄s deus m

tu⁹ dabit tibi:⁊ possederis eā: habitaue-

ſ tu non ego. ſ nō deū ſed hominē.

risq; i illa:⁊ dixeris:cōstituā sup me regez

ſ in circuitu impij ambulāt. a ſ gēriles q̄ tm̄ nate

sicut habēt omes p circuitū nationes:eū n

nō renate. a ſ pmittit nō cōmittit. b ſ magistrum vel sacerdotem c ſ aliquo iudicio sicut saulē. ſ canonica electione.

constitues q̄em dn̄s deus tuus elegerit o

ſ nō de aliena secta. ſ .t.nō debebis. ſ alienigenā.

de numero fratrū tuoꝝ. Nō poteris alterius gentis hominē regem facere:qui nō

ſ cognatione.

sit frater tuus Cunq; fuerit ꝓstitutus: nō †

a ſ pompā ⁊ ambitionē seculi. ſ fallax equus ad salutem.

b ſ exēplo:dnātione:psuasiōe: c ſ varium et mutabilem.

multiplicabit sibi eq̄os:nec reducet pō- q

a ſ mundi appetitū. b ſ simplici supbia humana potentia vel mūdana. ſ sicut puluis quē p̄cit ventꝰ a facie terre.

pulū i egyptū eq̄t⁹ numero subleuatus:p̄sertim cuꝫ dn̄s p̄ceperit vobis vt

a ſ ſꝫ p aliā viam:subaudis reuertimini in regionē vestrā.

neq; amplius p eāndē viā reuertamini.

a ſ sollicitudines superfluas b ſ et si plures.

c ſ alienigenas videtur tangere.

Non habebit vxores plurimas q̄ alliciāt r

raturꝫ cōtra eos snīa. a Et lapidib⁹ obruent.post sententiā datā. b Jn ore duorū aut triū testiū. Jſtud debet p̄cedere p̄lationē sentētie. c Si difficile. Hic agit ꝺ supiorib⁹ iudicib⁹ ad q̄s debz esse recursus in dubijs ⁊ difficilib⁹.⁊ ponunt aliq̄ p exēplo.cū ꝺz: d Inter sanguinē ⁊ sanguinē. Hoc est q̄n vna ps iudicū dic q̄ effusio sanguinis alicuꝰ hoīs est morte plectēda:q̄ reducit ad homicidiū volūtariū. Alia ps dic nō:q̄ reducenda est ad homicidiū casuale. e Causaz ⁊ nō causaz .ſ. q̄n vna ps iudicū dicit causaz actoris esse iustaz:alia aūt cām rei. f Leprā ⁊ nō leprā.ſ.q̄n vna ps dicit infirmitatē alicuꝰ esse leprā:alia nō. g Surge ⁊ ascende ⁊c. in casib⁹ ⁊ ꝓsimilibus recurrēdū ē ad supiores iudices.ſ. ad ſommū sacerdotē ⁊ iudicē p̄lī israel. Et alia q̄n ꝓtingebat q̄ vtrūq; officiū in vnā ꝓcurrebat p̄sonā:sicut ptz de heli qui fuit iudex et summus sacerdos p̄lī.j.Reg.iiij. ſed vt cōmuni⁹ erāt p̄sone distincte:sic⁊ officia.potest ꝑ intelligi iste recursus ad vtrūq; cōiūctim.⁊ b̄ erat i causis q̄ nō poterāt terminari ab vno ſine alio:vtpote i edificatione tēpli q̄ nō poterat fieri ſine potestate regia: nec disponi absq; sacerdotali ordinatiōe: vl diuisim. vt in causis spūalib⁹ esset recursus ad summū sacerdotē:⁊ i tpalib⁹ ad iudicē:⁊ ex b̄ inoleuit ꝓsuetudo q̄ ab inferioꝝib⁹ iudicib⁹ ecclesiasticis appellaꝫ ad summū pōtificē:⁊ ab inferioꝝib⁹ p̄ncipib⁹ ⁊ iudicibus secularib⁹ ad regē seu impatorē. b Qui iu.t.iu.ve. Debēt ei cē magz instructi alijs: ita q̄ possint dirigere i dubijs. i Seq̄risq; sen.eo.qz ē vltia q̄stū ad oēs. k Nec declī.⁊c. i. mot⁹ cōmodo vl dāno tpali. Hic dicit Glo.hebraica: si dixerit tibi q̄ dextera sit ſinistra: vel ſinistra dextera:talis snīa est tenēda qđ ptz manifeste falsuz: qz snīa nullus hoīs cuiuscūq; sit auctis est tenēda: si ꝓtineat manifeste falsitatē vel errorē.⁊ hoc ptz p b̄ qđ p̄mittit i textu. Judicabūt tibi iudicij veritatē.postea subdit: Et docuerit te iuxta legem ei⁹.ex quo ptz q̄ si dicāt falsum vel declinēt a lege dei manifeste nō sunt audiēdi. Cetera patēt vsq; ibi: l Cunctusq; populus audiens timebit vt nullus deinceps intumescat. Pena enī mortis nō infligitur ad correctionē illi⁹ qui sustinet:ſed aliorū. m Cū ingressus fueris terrā quam dn̄s deus tu⁹. Hic ꝓnr agit de regis institutione. Circa qđ sciendū q̄ illud qđ dicit b: n Eū cōsti.ſ.in regē:⁊ nō ē p̄ceptū nec simplex ꝓcessio:qz sic nō peccasset populus israł petendo regez:cui⁹ ꝓtrariū ꝺz.j.Regū.xij. ſꝫ est pmissio q̄ ē de malo. Bonū enī p̄lī cōsistebat in b̄ q̄ solus de⁹ regnaret sup eum: eo q̄ erat p̄lis peculiaris dei: verūtñ si ꝓportune regē hr̄e vellēt pmittebat eis sub ꝓditiōib⁹ tñ. Prima erat q̄ esset ꝺ filijs israł qđ notat cū ꝺz: De nūero fratr tuoꝝ. Secda q̄ nō esset simplicit ad volūtatē p̄lī: ſꝫ p electionē dei.qđ notat cū ꝺz: o Quez dn̄s de⁹ t.ele.⁊ sic factū fuit de saule p̄mo rege ⁊ ꝺ dauid scđo vt hr̄.j.Re.x.et.xvj. Cōsequenter describit ꝓditio regis ꝓstituti.cū dicit: p Nō mul.si.eq̄s.ſ.ad iactantiaz:ſꝫ solum ad decentiā sui statꝰ ⁊ regni defensionem. q Nec reducet p̄lm in egyptum:p̄sumēs acq̄rere terrā illā. r Nō habebit vxores plurimas.nō inhibet regi simpliciter pluralitas vxoꝝ:cū dauid q̄ fuit sanct⁹ ſex vxores habuerit:ſꝫ q̄ nō habeat i numero excessiuo:et potissime alienigenas: ⁊ b̄ est qđ notat cū dicit: s Que alliciāt animū ei⁹. ſcz ad nimiā carnalitatem:⁊ inde ad idolatriam saltem aliqualiter sicut de salomone

ee 2 accidit

B

† Mat.15.b Job.8.c 2.Cor.13.a Heb.10.c 1.Tim.5.d 2.q.4.§.1. 35.q.6.§. fi.

† Qui filij sint legit.e p venerabilem.

D

† ſ.5.

C

†.j.26.a

liter ꝓhibita ē:ꝓmissuz ē regi plures hr̃e: sz nõ multiplicare ne multiplicãdo ducãt ad alienigenas. a Neq̃ argẽti ⁊c.
Dar.6.c Nolite thesauriçare vobis thesauros in terra. b Legetq̃ illud. Nota ꝯnta assiduitate legere debẽt sacerdotes: cũ assi
Job.6.g due legãt reges. Lectio ipa lux ē ⁊ vita. vñ: Verba q̃ ego lo/q̃r vob: spũs ⁊ vita sũt. c Sup frẽs suos. Quasi sciat se eẽ fratrẽ. Unũ pa
Luc.11.a trẽ deũ oẽs habem⁹: cui: dicim⁹. Pat̃ nr̃ q̃ es ī cel ⁊c. d Sup israel. Bñdictio ē regnare sup isrl. i. regnãdo face re isrl. s. deũ vidẽtes. Ca. XVIII
c On habebunt sacerdotes. Et
n in veteri ⁊ ī nouo te. ministrl altaris ꝓceptũ est de oblatiõib⁹ ⁊ decimis viuere: nec terrenis pos sessionib⁹ acq̃rendis ꝓcessum est inhi
Dat.10.a are. vñ: Nolite possidere aur̃ neq̃ ar/
Ibidẽ.b gentũ ⁊c. ⁊ post pauca. Dign⁹ est enim
1.Cor.9.b operari⁹ cibo suo. Et alibi: Qui altario fuit cũ altario ꝑticipat. Nõ enī oportet vt q̃ semp astare debet officio diuino: inhiet terreno lucro: cui deus hereditas ē. Quid g̃ deesse põt illi q̃ omia habentẽ habet. f Hereditas cor̃. Pro opatiõe bona vt qd̃ mente
Act.1.a conceperit ope ꝓbet. vñ: Cepit iesus facere ⁊ docere. g Dabũt sacerdo. Quia in corporalib⁹ solatijs ⁊ spũalibus emolumentis deuote doctoribꝰ
Gal.6.b nostris cõmunicare debem⁹. Añ: Cũmunicet is qui catheçiçat verbo ei q̃ se catheçiçat ī oi bono ope. h Ventriculũ Venter receptaculũ ciborum omnes hoĩm labores ⁊ momentanea gule blandimẽta sunt: q̃r̃ finẽ cõdemnat: et mentibus deo sacratis ostẽdit totũ qd̃ vocam⁹ in secessum ꝓpici. vn/
1 Cor.6.d de: Esca ventri: ⁊ vẽter escis: de⁹ aũt ⁊ hũc ⁊ has destruet. Similitas

Nico. de lyra

A accidit: licet esset sapiẽtissim⁹: de quo
†.12.q.1.c. clericus. scribit̃. iij. Regũ. xj. Cunq̃ iã esset senex: deprauatũ est cor ei⁹ p mulieres vt sequerẽt deos alienos ⁊c. a Neq̃ argẽti ⁊ auri im. pondera. i. ad superfluitatẽ: sed solum ad necessitatem sui status ⁊ regni defensionez. b Describet sibi deuteronomium legis huius. i. faciet describi. c Et habebit secum. dicũt hebrei q̃ debebat habere volumen duplicatũ. vnũ ad portãdum secũ vt posset ibi frequẽter legere: aliud ad reseruandũ in domo thesauri sui tanq̃ aliq̃d ꝑciosissimum.
d Nec eleuet cor ei⁹ ī supbiã. sic̃ accidit de saule: ppt̃ qd̃ fuit a dño reprobat⁹. ⁊ regnũ ablatũ a filijs ei⁹. j. Re. xiij. e Ut lõgo tpe regnet ipse et filij eius. sicut ptz de dauid ꝓpter cui⁹ iusticiam regnuz fuit sibi ⁊ filijs eius a dño cõfirmatuz. vt habet̃. ij. Regũ. vij. ⁊ ī plurib⁹ alijs locꝭ. Ca. XVII

Moraliter. Non immolabis ⁊c. seq̃tur: † Uenies ad sacerdotes leuitici generis ⁊ ad iudicẽ q̃ fuerit ī illo tpe. p qd̃ ostẽdit̃ q̃ christiani debent in dubijs ad põtifices recurrere q̃ztũ ad spũalia ⁊ ad ꝓncipes q̃ztũ ad tpalia: ⁊ cor̃ firmiter tenere sñiaz nisi errorẽ ꝓtineat manifestũ. † Cũq̃ fuerit ꝓstitut⁹. scz rex de q̃ loquit̃. p† Non multiplicabit sibi eq̃s ⁊c. ex q̃ ostendit̃ q̃ reges catholici nõ debent esse superbi: nec lubrici: nec cupidi aut ignaui sed humiles. Eccl. iij. Quãto magn⁹ es humilia te in omnib⁹. ⁊ corã deo inuenies gratiã. Debent etiam esse continentes: liberales: ⁊ diuine legis çelatores: ⁊ iusticiã oñib⁹ ꝓseruantes. ideo subdit̃ in fine: † Neq̃ declinet in dexterã ꝓtem. p/pter fauorem vel vtilitatez temporalem a iusticia declinãdo † Neq̃ in sinistram. ex affectione peruersa vel odio iusticiam subuertendo. e† Ut longo tpe regnet ipse et filij eius.
In ca. xvij. vbi dicit̃ ī postilla: Circa quod sciendũ. q̃ illud quod dicitur hic: Eum constitues. i. in regem: nõ est ꝓceptum

Additio.

Preceptũ istud (nec simplex cõcessio. de cõstitutione regis non est permissiue intelligendum. put in postilla: sed ẽ simplex cõcessio cum cõditionibus ī litteris scriptis. Nec sequit̃ q̃ si sit ꝓcessio simplex: tunc nõ peccasset ppls israel petendo regem: Nam petierũt regez aliter q̃z fuit sibi ꝓcessum: nã ex b etiã q̃ ille populus erat peculiaris dei sequit̃ q̃ nõ deberet habere regẽ supra se: put ista amplius dño ꝓcedẽte tractabunt̃ in additione. s. j. Regũ. viij. vbi postillator mouet questionẽ vtrũ filij israel peccauerũt petẽdo supra se regem.

Replica

In ca. xvij. vbi postillator litterã de cõstitutione regis dicit nec sonare ꝓceptũ: nec simplicem ꝓcessionẽ sed pmissionem. Burgeñ. dicit esse ꝓceptum ⁊ simplicẽ ꝓcessionem cũ ꝓditionibus ī lr̃a positis. Et videt̃ Burgẽ. duplicẽ intrare ꝓtradictiõez. cũ enim fm eũ sit cõcessio: nõ erit ꝓceptũ: ipse tñ dicit esse ꝓceptũ cũ tñ nullũ verbũ ꝓceptoriũ nec ꝓcepto equipollens in lr̃a ponat̃. Et cum dicit esse ꝓcessionẽ simplicem videt̃ cõtradicere ei qd̃ dicit cõcessionem sub cõditionibu⁹. conditionata enī cõcessio simplex dici nõ potest. vnde intuendo lr̃am ⁊ postillatoris intentionem occurrit q̃ passus iste de regis cõstitutiõe sit ꝓnosticus. et huic ꝓnostico addit̃ ꝓceptum negatiuũ de nõ cõstituẽdo extraneo et cetere negatiue ī littera posite de nõ multiplicando vxoribus ⁊ equis ⁊c. Illa enī sola sonant ꝓcepta: sed nõ ad intẽtionem Burgeñ. Et q̃ Burgeñ. hãc materiã remittit ad ꝓmi Reg. viij. vide ibi latum correctoriũ. † Nu.18.a
f On habebunt Ca. XVIII
n sacerdotes et leuite. Hic cõsequenter agitur de sacerdotuz et leuitarum sustentatione. Et primo in generali. secũdo in speciali. ibi: Si exierit leuites. Scõm q̃ dictum fuit Nu. xviij. trib⁹ leui nõ habuit ꝓtez in terra sicut alie tribus: nisi solũ vrbes et suburbana ad habitandũ. ⁊ iõ debebant de bonis alioꝝ sustentari. ⁊ h̃ est qd̃ dicitur: Nõ habebũt sacerdotes ⁊ leuite ⁊c. ⁊ subdit̃ modus sustẽtandi eos. cum dicit̃: g Sacrificia dñi ⁊ oblatiões ei⁹ comedent. Si acciant̃ stricte sacrificia ⁊ oblatiões q̃ fiebant in templo: ex illis sustentabãtur tñ sacerdotes ⁊ leuite q̃ ministrabant in tẽplo in hierusalẽ. Si aũt acciant̃ large oblatiões ꝓut se extẽdũt ad decimas: sic ex eis sustẽtabant̃ leuite q̃ morabant̃ ī alijs vrbibus ⁊ oppidis. h Dñs enī ipse est hereditas eoꝝ. hoc dicit̃ q̃d oblatis dño mõ ꝓdicto sustẽtabant̃ sicut de hereditate ꝓpria. sic̃ locutus est illis Nu. xviij. Consequẽter descẽdit̃ ad id qd̃ pertinebat ad ius sacerdotum. cũ dicit̃: i Hoc erit iudicium. hoc est traditum vel cõcessum. k Armum. s. dextrum. hoc autẽ fiebat ad designandũ q̃ sacerdos debet habere fortitudinem ⁊ cõstantiã ad sustentandũ on⁹ ppli: qd̃ p armũ dextr̃ designat̃ vbi est fortitudo corꝑis. Itẽ ad remouẽdũ quandã idolatrie speciẽ que spatulomãtia dicit̃. idolatre enī os armi de sacrificijs suis reseruabãt: ⁊ in eo diuinationẽ exercebant. l Ac ventriculũ. Dicunt aliqui q̃ hic accipit̃ ventriculus ꝓpetusculo: quod de iure sacerdot̃ determinat̃ Exo. xxix. et h̃ eisdem rationibus quib⁹ ⁊ de armo dextro dictũ est: qr̃ ꝓ ipm

* fortitudo

a Primitias. Primitias frugū. laborantē agricolaz oportet primū de fructib⁹ accipere. b Si exierit. Quasi vrbem ⁊ domū deserit: qui gratis deo seruit ⁊ sine sumptu euāgeliuz ponit. c Excepto eo q. Grego. Lxx. Preē venditionē q̄ fm familiā est: quaz dicat venditionē obscuruz est: nisi forte q̄ decimationes ⁊ p̄mogenita p̄cepit vēdi ab his qui in longinq̄ habitarēt: ne multa cogerent portare ad locū inuocationis dñi vt pecora ducere vt illic denuo emerentur ex precio. Et iusserat habere ibi partē leui tam q̄ maneret ī ea ciuitate vñ ille decimationes ⁊ primogenita debebant. Et iō dixit familiā ad ß deberi leuite qm̄ ex successione q̄ parētib⁹ succedit ß circa eū seruari oportet qō parētib⁹ exhibitum est. d Qñ ingressus f. Aug⁹. Qñ portēta/rū inspectiones interdicunt: q̄rēdū ē quō portēta q̄ inspici p̄hibent: discernant ab eis q̄ diuinit⁹ dantur vt q̄d significent dici debeat: sic mirācula que in scripturis reperiunt significantia qō ad regulam fidei ptineat: velut vellus ī area cōpluta sicū aut ī sicca cōplutū aut virga aaron que florzuit ⁊ nuces p̄tulit: ⁊ hmōi. Sicut autem discernunt diuinationes quas in sequentibus p̄hibet a diuinationib⁹ p̄phetaz: sic inspectiones p̄digiorū a significationib⁹ miraculoz. e Ariolos. Qui circūeunt aras nefandis p̄cib⁹: ⁊ diuinationē ī extis aialiū q̄rūt. f Augurta. Quasi auigeria q̄ in vocib⁹ auiū gerunt. Vel auigarria ab auiū garritu. g Phytones Ventriloqs: de quoruz ventre demones loquunt a phytio sic dictos: id est apolline quē deū diuinationis credebant esse. h Prophetā de gēte tua et. Licet historialiter de p̄phet⁹ accipi possit q̄ p⁹ moysen in pplo isr⁹ repleti sūt spū dei: melio⁹ tū de dño p̄phaz accipit: de q̄ turbe ab ipo saciate dirert: Hic ē vere p̄pha q̄ vēturus ē ī mūdū. Et alibi: Propha magn⁹ surrexit ī nobis. Tres ciui.

Job.6.b
Luce.7.c

a primitias frumenti vini ⁊ olei et a
lanarū partem ex ouium tonsione. Ipsum eni elegit domin⁹ de⁹ b
tuus de cūctis tribubus tuis vt
a ℣ firm⁹ in domo dñi in atriis dom⁹ dei nostri.
stēt et mīstret nomini dñi dei tui
b ipe ⁊ filij ei⁹ ī sempiternū. Si exie c
rit leuites ex vna vrbiū tuaz ex
omni isr⁹ in q̄ habitat: ⁊ voluerit
venire desideras locū quē elege
rit dñs: ministrabit ī noīe dñi dei
℣ consanguinei. ℣ firmiter
sui: sic oēs frēs ei⁹ leuite q̄ stabūt
a ℣ beneplacentes.
b ℣ qui altario seruiunt cū altario participant.
eo tpe coz̄ dño. Partem ciborū d
eandē accipiet quā ⁊ ceteri: excepto eo q̄ in vrbe sua ex paterna
ei successione debeb. Qñ ingressus e
fueris terrā quā dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi: caue ne imitari velis ab f
ominationes illaz gentiū: nec inue ℣†
niaris in te q̄ lustret filiū suū aut fi b+
e lia ducens p ignē: †aut q̄ ariolos c+
sciscitet: et obseruet somnia atq̄ d+
f auguria: ne sit malefic⁹: nec incā e+
g tator: neq̄ phytones p̄sulat: nec f+
diuinos et querat a mortuis ve g+
ritatē. Dia eni hec abomiat dñs h+
a ℣ caue ne ⁊ te similiter deleat. i+
et ppt istiusmodi scelera dēlebit a
a ℣ hūano modo. ℣ pfecti estote sic ⁊ pr⁹ vester ce k+
eos in introitu tuo. Perfectus q
lestis. ℣ criminali. ℣ cum sancto sanctus eris. l+
eris ⁊ absq̄ macula cuz dño deo r
℣ vel bitis. m+
tuo. Hēres iste quaz possidebis s
terrā augures ⁊ diuinos audiūt: n+
tu autē a domino deo tuo aliter t
℣ Iosue vel alios sequentes. o+
institutus es† Prophetā de gen/ v
te tua et de fratrib⁹ tuis sicut me x
℣ verum hominem. p+
suscitabit tibi dñs deus tu⁹: ipm y
audies: vt petisti a dño deo tuo z
in oreb q̄n cōtio cōgregata est at
q̄ dixisti† Ultra nō audiā vocem
domini dei mei: et ignē hunc ma
ximum amplius non videbo: ne
moriar: Et ait domin⁹ mihi: Be/
℣ christum.
b ne omnia sunt locuti. Prophetā a

Leui.20.b
1.Re.28.a

†Act.7.c

†Exo.20.c

B

C

D

falsaz estimationē seu deceptionē: querebāt gētiles a demonib⁹ p sacrificia ⁊ q̄dā alia superstitiosa: q̄ omnia p̄hibent filijs israel. cū dicit: f Caue ne imita. velis abomi. i. superstitiosas inq̄sitiones occultoz idolorū. g Nec inueniat in te q̄ lu. fi. suū. Erat eni quidā superstitionis modus q̄ adhuc dicunt vri tartari qui crēdūt oīa p ignem purificari. ⁊ iō hoies extranei ad p̄cipē accedētes: an transeūt inter ignes. ⁊ talis trāsit⁹ vocatur hic lustratio. h Aut q̄ ariolos scisciteturquerendo ab eis futura vel alia occulta. Dicunt aūt arioli q̄ in visceribus aialiū sup aras idolis immolatoz̄ diuinant. i Et obseruet somnia qualiter autē sit licitū ⁊ qualiter superstitiosum diuinare p somnia dictū fuit Hen. xl. ca. ī fine. k Atq̄ auguria. diuinationes sunt p garritū seu volatū auiū. l Ne sit maqui p inuocatiōes quasdā seu incantatiōes facit apparere demonē in aliq̄ effigie visibili ad vandū respōsa. m Nec incātor q̄ deludit sensus hūanos: vt videat q̄ nō ē. n Neq̄ phy. p̄su. dicunt aūt phytones vētriloq̄: q̄ hūt ī vētre demonē vba exteri⁹ pferentē. tñ j. Re. xxviij. dz illa mlier phytonissa: q̄ faciebat apparere mortuos quasi suscitatos. o Nec diuinos. qui fingunt se loqui ex reuelatione dei: cum tamen loquātur ex reuelatione demonum sicut balaaz. p Et q̄rat a mortuis veritatē. stādo sup tumulos ⁊ eos īuocando seu p aliquē aliū modū superstitiosuz. q Perfectus eris. deo fideliter seruiendo. r Et absq̄ macula. a p̄dict⁹ cauēdo. s Hēres iste. Hic p̄fr describit missio pphete. ⁊ p̄mo agit de ppha vero. scō de ppha falso. ibi: Prophetā aūt. Circa p̄mū p̄mo cōtinuat sniam p̄dictis. cū dz: Hēres iste ⁊c. scō exequit ppositū. cū dz: t Tu aūt a dño ⁊c. pplis dei. s. p legē diuinit⁹ datā. ⁊ vbi nō sufficit leg⁹ determiatio. dabit tibi pphetica reuelatio. ⁊ ß ē qō subdit: v Prophetā de gē. tua. i. de iudeis. x Sic me. vba sūt moysi. y Ipm audies. s. pphetā a deo tibi dandū. z Et petisti a dño. vt hr Exo. xx. quia nō poterāt vltra sustinere verba dei loquētis: petierunt q̄ loq̄r⁹ eis p moysen: qō fuit eis p̄cessuz: ⁊ nō solū p moysen sz etiā p alios ppbas ī diūsis generatiōib⁹ succedētes. vt pz ō Josue: Samuele: Esaia: Hieremia ⁊ alijs. ⁊ ß est qō ßdit: Et ait dñs. ⁊ sequit: a Prophetā suscitabit. ⁊c. Et intelligit ß nō

ce z ✠ solum

solū ꝺ iosue: q̄ īmediate successit moysi: ſz etiā ꝺ alijs ꝓphet' seq̄ntib⁹. a Sile3 tui. oēs eī ꝓphe sil'es fuer̄t moysi i ꝟ qꝺ sꝺik': b Et ponā ver. tc. q: de⁹ loq̄bař p ꝓphaz ora. ista tñ auctoritas p̄ncipalit̄ itelligit̄ ꝺ dño nr̄o iesu xp̄o. vt h̄ Act'. vij. q: fuit ꝓphā magn⁹: ad quē ꝓphetie alioz ꝓphaz fuerūt ordinate. c Propha autē. Hic ꝓñr agit̄ de ꝓphā falso q̄ nō ē audiēdus ſz magis interficiēdus. Et hui⁹ ꝓphe ponit̄ duplex modus. Un⁹ est qñ alig̣s ad sui iactantiā vel ꝓp̄ q̄stū acci/pit ꝓphetiā a vero ꝓphā dictā ꝛ eaz denūciat noīe suo: q̄si sibi reuelatā. et ꝟ notař cū ꝺz: d Voluerit tc. nō p̄/cepi illi vt diceret: ſz magꝭ alteri. Se/cūdus modus ē qñ aliq̄s ē ꝓphā de/monū ꝛ p modū quēcūq; supstitioſū. ꝛ ꝟ notař cū ꝺz: e Aut ex noīe tc. ꝛ q: stari possent dicere quō distīgue/tur falsus ꝓphā a vero. iō ad ꝟ rñde/tur cum subdit': f Hoc habebis sig/nū tc. ꝟ dñs nō ē locut⁹. ꝛ p ꝓñs ta/lis est ꝓpheta falsus: ſz q:. ſ. dictū ē. xiij. ca. q: signū p̄dictū a falso prophe/ta aliq̄n sic euenit: quō tūc cognoscet falsitas eius? dicendū q: ibi docet. ſ. si ex hoc ꝓcedat ad auertendu3 hoīes a deo p idolatriā vel aliā nequitiam. Et sic ptz q: falsitas ꝓphete duobus modis deprehēdit'. vno mō ex euētu. ſcz qñ nō euenit qꝺ p̄dixit. alio mō ex fine intēto: vt si qꝺ p̄dixit euenit. vel q̄cūq; alio mō videař esse ꝓphā ꝛ po/stea nitit̄ hoīes auertere a deo. q: nul/lus talis ꝓpheta pōt eē a deo. Sz cō/tra vtrūq; modū arguit'. Cōtra ꝑmū sic: Esaias p̄dixit Ezechiā moriturū de ꝓpinq̄. Esa. xxxviij. Et ionas nini/uen subuertendā: Jone. iij. et tñ non sic euenit: ꝛ tñ nō dicunt' ꝓpter ꝟ fal/si ꝓphete sed veri. Cōtra scꝺm sil'iter arguit': q: īmolatio ī excelsis fuit illi/cita post edificationē templi: ꝛ tñ helias tūc induxit populū Israel vt fieret īmolatio ī mōte carmeli. vt h̄. iij. Regū. xviij. Nec tñ reputat⁹ ē falsus ꝓphā ꝓpter ꝟ. Ad ꝑmū rñdēt ali/qui ꝺicētes: q ꝛ ille ꝓphetie nō fuerint adimplete ſm sensū lr̄ales: fuerūt tñ iplete ſm sensuz spūalē. verbi gr̄a de ꝓphe/tia niniue: fuit enī ibi versio spūalis. ſ. a culpa p penitentiā. ſm illud Pro. nerꝟ. xij. Uerte ipios ꝛ non erūt. ſ. impij. Sed ista rep̄sio nō videt' sufficere: q: de q̄cunq; ꝓphetia ab ho/mine ꝓficta si nō eueniret ad lr̄am: posset fingi aliq̄s sensus mystic⁹ in q̄ ꝺicere㈠ cōpleta. ꝛ ideo aliter ꝺicendū. Ad cu/ius intellectū sciendū q: ꝓphetica reuelatio est quedā impſ/sio cognitiōis diuine facta in mēte ꝓphete. Futuz aūt cōtin/gens dupliciter cognoscit' a deo. Uno mō ꝓut intuitus diui/ne cognitiōis fert' sup̄ p̄sentiā ipsi⁹ ſz futurā: eo q: intuitus diuine cognitiōis mensurat' eternitate q̄ complectit' oīa tē/pus. ꝛ qꝺ sic p̄cognoscit futurū infallibilit̄ euenit. Alio mō ſm ordinē cause ad effectū. ſ. ꝓut ꝓtingēs futuz est in causa variabili ꝛ ꝓtingente: ꝛ qꝺ sic p̄cognoscit nō semp euenit: q: aliq̄n mutat' causa: ꝛ p ꝓsequēs effect⁹. Impſsio aūt diuīe co/gnitiōis fit in mēte ꝓphete ſm formā volūtatis diuīe. Qñ/q; igit̄ in mente ꝓphete imꝓimit' cognitio alicui⁹ futuri cō/tingentis ꝓmo mō. ſ. ꝓut intuitus dei ꝓfert' sup illud. et qꝺ sic a ꝓphēta denūciat' futuz: infallibiliter euenit: ꝛ vocatur talis ꝓphetia a doctoribꝰ ꝓphetia p̄destinatiōis. Aliq̄n aūt in mēte ꝓphete imꝓimit' cognitio futuri ſecūdo mō. videli/cet ſm ordinē cause variabilis ad effectū. ꝛ qꝺ sic denunciat' p ꝓphētā: nō semper euenit ꝓpter mutationē cause. ꝛ ꝟ mō fuit de ꝓphetijs p̄dictis. Infirmitas enī Ezechie erat dispo/sitio ad mortē. ꝛ malicia niniuitaz meruerat ciuitat' subuer/sionē: tñ ꝓp̄ces Ezechie ꝛ penitētiā niniuitaz facta ē mu/tatio causaz: ꝛ p ꝓsequēs effectū. ꝛ talis ꝓphetia vocat' a doctoribꝰ ꝓphetia cōminationis: q: subintelligit' cōditio vt pote q: niniue subuerteret': nisi niniuite peniterēt: ꝛ q: ezechi/as mozeret': nisi p ꝓces devotas ꝓlongatiōez vite ipetraret ꝛ sic factū ē. Ex quib⁹ ptz q: esaias ꝛ ionas falsuz nō p̄dixe/rūt. Licet aūt p̄dicta sint vera. tñ nō videnť ad plenū solue/re quesitū. ſ quō a populo distinguať ver⁹ ꝓpha a falso: qñ ꝓpheta ver⁹ ꝺditionē p̄dictā nō exꝑmit: sic Esaias dixit absolute ipsi Ezechie: Disp̄one domui tue: moz̄eris enī tu ꝛ nō vi/ues. Et ionas dixit absolute: Adhuc. xl. dies et niniue subuertetur. Ad qꝺ ꝺicendū q: adhuc distinguit' verus ꝓpheta a falso: q: qñ p̄nunciatū a vero ꝓpha nō ē ventuz ꝓp̄ mutati/onē cause ꝟ ꝓñr reuelať ipi ꝓphe: sic Esaie post denūciationē mort' Ezechie dictū fuit a dño. Uade et dic Ezechie: hec dicit dñs de⁹: audiui oratiōez tuā et vidi lachrymas tuas: ecce ego adij/ciā sup dies tuos. xv. annos. Et eodē mō ipi ione fuit reuelata misatio dñi sup niniuitas ꝓp̄ eoz penitentiā: qꝺ nō fit falsis ꝓphetis. Alio etiā mō ꝺi/stinguit' p mutationē cause effect⁹ fu/turi: sicut penitētia niniuitaz fuit' oī/bus nota. Ex q̄ poterat ꝙueniēs vide/ri subuersio ciuitatis ꝓ tūc reuocata: ꝛ sil'r de fletu ꝛ precib⁹ Ezechie q: non est ī falsitate ꝓphetie. Ad scꝺm ꝺi/cendū q: īmolatio ī excelsis nō fuit il/licita simpliciter: aliter peccasset abra/am īmolās arietem ꝓ isaac in monte: Heñ. xxij. Et salomon īmolās victias in gabaon. iij Reg. iij. qꝺ ptz falsum: q: ī vtraq; īmolatiōe facta est reuela/tio dñi: ſz īmolatio ī excelsis solū fuit illicita: q: ꝓhibita. rō aūt ꝓhibitiōis fuit: q: si extra templū īmolassent pro/libito sue voluntatis: posset esse occa/sio idolatrie sequentis. et iō īmolatio in excelsis erat dispēsabilis ī casu op/posito. ſ. ad destructionē idolatrie ꝛ la/trie ꝙfirmationē: et hoc mō helias in/spiratus a deo ī monte carmeli īmola/uit dño ad ꝺstructionē cult⁹ idolatrie ipsi⁹ baal: ꝛ ad cōfirmā dū ꝓplm israel in cultu vni⁹ veri dei: ꝛ in talibus cre/dendū est ꝓphete. Si aūt vellet idu/cere ad aliqꝺ qꝺ esset simplicit̄ malū: ꝛ ꝓpter hoc ꝓhibitū: sicut furari: oc/cidere innocentē ꝛ adulterari ꝛ ꝙsimilia: nullo mō esset credē/dū ei: ſz esset occidendus sic falsus ꝓpha vt dictū ē. ſ. xiij. ca.

§ de semine dauid.

suſcitabo eis de medio fratrum

§ qui nō venit soluere legem sed adimplere.

a b suoz̄ ſimilem tui: et ponā verba mea in oze eius: loq̄turq; ad eos oīa q̄ p̄ceꝑero illi. Qui aūt ver/ba eius q̄ loquetur in noīe meo

§ perpetua pena vindicās.

audire noluerit: ego vltor existā

§ pseudo. § vane glorie.

c Propheta autez qui arrogantia

§ vt sibi credať.

d deprauat⁹ voluerit loqui in noīe

§ in cuius nomine loquit'.

meo quę ego non p̄ceꝑi illi vt di/

§ alīs alioꝝ.

e ceret aut ex noīe alienoꝝ deo rū interficiet'. Qꝺ si tacita cogita/tiōe rñderis: quō possuz intellige

a § vt discernam. § per illum.

re verbū qꝺ dñs nō est locutus:

f hoc habebis signuz: Qꝺ in noīe dñi ꝓpheta ille p̄dixerit ꝛ nō eue/nerit: hoc dñs nō est locutus: sed p tumozē animi sui propheta cō/finxit: et idcirco nō timebis euz.

Moraliter.

f† Nō habebūt sa/cerdotes ꝛ leuite tc. Ista sunt frequē/ter superi⁹ exposita ꝓp̄ qꝺ ptranseo. g† Nec inueniat' in/te q̄ lustret filiū suū. tc. Moraliter aūt ꝟ faciunt illi q̄ filios suos aut filias in carnalib⁹ delitijs ꝛ lasciuijs aut cupiditati/bus nutriūt indecēter: sic enī faciūt eos stipulā ad incendiuz gehenne p̄parata. h† Aut q̄ariolos sciscitet'. arioli dicebā/tur q̄ in aris idoloꝝ ministrādo diuinabāt. ꝛ iō p illos signifi/cant' sacerdotes in altari male ministrātes ꝛ sic ariolos sciſci/tatur q̄ recurrit ad malos sacerdotes p chrismate eucharistia vel alio sacramento vt eis in maleficijs abutať. similit̄ ille sci/sciteť ariolos q̄ p confessiōe ꝛ absolutione sciēter recurrit ad sa/cerdotes ignaros. i† Et obſuet somnia. illi Xo somnia ob/seruāt q̄ visiones certas eas reputant. k† Atq; auguria. qꝺ faciūt illi q̄ ex volatu auiū vel garritu p̄nosticāt supstitiose fu/tura. l† Ne sit maleficꝰ. p quē significat q̄cūq; malū sci/enť opať. m† Nec īcātatoz. p quē significat q̄cūq; Xbis vł factꝰ est simpliciū ꝺceptoz. n† Nec phytones ꝙsulat. Phytones pūt dici hypocrite ꝛ heretici q̄ꝝ fictiōib⁹ decipiunť incauti. o† Nec diuinos. q̄ fingūt se a deo inspiratos sic faciebāt fal/si ꝓphe. p† Et q̄rat a mortuis Xitatē. Moraliter Xitatem q̄rit a mortuis q̄ p mortē aliq̄ꝝ fraudes suas colorat apparē/tia veritat' ꝺ. q: debita q̄ repetunť ab eo ꝙsoluit defunct' vel q: si viuerent sibi testimoniū ꝓhiberēt cū tñ falsum dicat.

Jn ca. xviij. vbi ꝺz ī postil'. Ista tñ auctoritas p̄ncipalit̄ in/telligitur de dño nr̄o iesu christo.

Additio. j.

Hoc qꝺ ꝺz ꝟ: ꝓbam suſcitabo eis sin/gularit̄ ꝺ xp̄o itelligēdū ē ꝛ nō ꝺ alio ꝓpha si series lr̄e bñ in/spiciať. Ad qꝺ sciēdū: q: ī ꝟ loco al'r ē itelligēdū illꝺ qꝺ ꝺz p/mo: Propheta ꝺ gēte tua ꝛ de frib⁹ tuis sic me suscitabit tibi dñs de⁹ tu⁹ ipm audies. Et alit̄ itelligēdū ē qꝺ loco scꝺo ꝺz: Propheta suſcitabo eis ꝺ medio fratz suoz̄ sil'ez tui: ꝛ ponā verba mea ī oze ei⁹ tc. Qz enī ꝺz ꝑmo: Propheta de gēte tua intelligit̄ de iosue ꝛ alijs sequentibus ꝓphet'. ꝓut in glo. in/terliniari h̄: Qz aūt ꝺz scꝺo Propheta suſcitabo eis tc. intel/

ligit̄

ligīt de xp̄o tantū ꝓut etiam in glo. interliniari hr̄. Ratio aūt huiꝰ diuersitatꝫ ptz ex ꝓtinuatiōe vtriusq; verbi p̄dicti ad ea q̄ statim añ dicunt. nā ſm Hilariū. intelligētia dictoꝝ ex causis ē sumēda dicēdi. Jn p̄mo enī loco intēdebat moyses inducere pp̄lm ad ℔: q; futura ꝓtingētia ꝛ alia hmōi q̄ꝝ noticiā hr̄e conuenire pp̄lo poterat: nō q̄reret scire ab ariolis seu phytonib; ꝛ hmōi: sīc alie gētes q̄rebāt. Promittebat enī eis q; talia q̄ñ oportuisset potuissent scire p reuelationē diuinā. ſ. p ꝓphetā ℔ ꝓpria gētē: cui deꝰ ea reuelaret. ꝛ sic sine pctō scirēt illa: ꝛ ℔ ē q̄d dr̄ī pmo loco: Perfectꝰ eris ꝛ absq; macla cū dño deo tuo: ℔ ē dicere hāc pfectionē. ſ. sciēdi absc̄ōdita absq; macula. i. sine pctō: hēbis cū dño deo tuo. Et stati declarat de q̄bus ℔ loquit dicēs: Hētes iste q̄rū possidebitꝫ terrā: augures ꝛ diuinos audiūt: tu aūt a dño deo tuo aliter institutꝰ es. ſ. ad habēdū noticiā de talibꝰ absc̄ōditꝫ: ꝛ ℔ q; ꝓphām de gēte tua et fribꝰ tuis suscitabit tibi dñs deus tuꝰ. ſ. p quē poterꝫ scire p̄dicta cū oporteat: ꝛ ꝑ̄ addit aliud q̄dāmō silē dicens: Ut petisti a dño deo tuo i oreb ꝛc. in q̄ loco inducit aliū casū a p̄mo in q̄ requirit ꝓpheta i pp̄lo. ſ. ad habendū noticiā de lege diuīa. ꝛ de p̄ceptis eiꝰ: ad ℔ vt vita ppī ordinaret ſm legē diuinā. et de ℔ dic̄: Ut petisti a dño deo tuo i oreb. i. nō solū ꝓuidebit tibi deꝰ de ꝓpheta reuelāte ꝓtingētia. ꝛ hmōi absc̄ōdita: q̄ alie gētes p diuinos ꝛ augures conant scire: ſz etiā q̄d amplius ē ꝓuidebit tibi de ꝓpha. q̄ absq; terrore ꝓturbāte docebit te diuina legē q̄d ad nullū ꝓphetā ve. te. ꝓtinuit nisi ad solū moysen q̄ fuit legislator ve. te. et ℔ ē q̄d dr̄: Et petisti a dño deo tuo in oreb ꝛc. Jbi enī q; pp̄lus nō poterat sustinere auditū terribilis vocis dñi: nec videre ignē maximū ibidē ꝓcurrentē: iō ad noticiā legis habēdā petierūt mediatorē p quē legē diuinā trāsferri ꝛ familiari; ꝓciperēt: put. ℟. Exo. xx. q̄d fuit sibi ꝓcessum. vñ dic̄ ℔ in lr̄a: Et ait dñs mihi: Bñ oīa sūt locuti: ꝓpham suscitabo eis ꝛc. q̄d nō itelligīt de ipo moyse: q; suscitatus erat: nec etiā de alio ꝓphā ve. te. cū nullus eoꝝ fuit suscitatus addandā legē: vñ oportet q; intelligaī ꝺ xp̄o quē suscitauit dñs de medio fratꝝ suoꝝ. ſ. de semīe dauid: ꝓut in glo. de q̄ dicit: Sīlem tui ꝛc. ſ. vex hoīez. ꝺ q̄ vlteri⁹ dicit: Qui aūt ℞ba eiꝰ q̄ loquet̄ i noīe meo audire noluerit: ego vltor existā. iuxt illud Mar. vlti. Qui aūt nō crediderit ꝓdemnabīt ꝛc. Añ ad istā auctoritatē mosaicā referēda sūt ista Job. v. Si credere/tis moysi crederetis forsitan ꝛ mihi. de me enī ille scp̄sit. ſ. vt mihi crederet': nō tñ legīt i toto pētateucho q; moyses p̄ceperet vt crederet xp̄o: nisi i ℔ loco tm̄. Jn eodē ca. xviij. vbi ꝺr in postilla: Et iō imolatio i excelsis erat dispensabilis.

Additio. ij. Quidā expositores hebreoꝝ dicunt q; vero ꝓphē credēdū ē: q̄ñq; vt fiat aliq̄d q̄ ē ꝓhibitū. qz malū: dñs tñ nō asserit ℔ esse licitū simplicit̄: ſz ꝓ tūc ex cā emergēte ꝛ ℔ mō dicūt q; Helias i mōte carmeli imolauit asserēs ex pte dei q; tunc illa imolatio erat fienda: ſz nō alias: Si aūt ꝓpheta assereret: q; aliq̄d in lege ꝓhibitū esset licitū simplicit̄: etiā si esset ꝺ his q̄ sūt mala qz ꝓhibita: tunc esset occidēdus: ꝓut. ℟. in ca. xiij. Facit ꝓ hac opiniōe q; oseas accepit mulierē adulteraz iussu dñi. Osee. iij. ꝛ tñ māifestū ē q; adultera ē ꝺ his q̄ sūt ꝓhibita qz mala.

Replica. Jn ca. xviij. vbi postillator ꝓtractans illud: Prophetā suscitabo ꝛc. dic̄ p̄ncipaliter dici de dño nr̄o iesu xp̄o. Burgen. dic̄ debere dici tm̄ de xp̄o nō de alijs. allegat ad id glo. ſz Burgen. ad dictū suum falsuz falsе allegat glo. nā glosa interlinearis exponit ꝺ xp̄o sine exclusiōe. Glosa aūt marginalis exponit ꝺ alijs: p̄ncipaliter tñ de xp̄o. Hec rōnes Bur. valēt. Mā p̄ma q̄ rōne ℞bi futuri tp̄is. ſ. suscitabo: de moyse iā suscitato dicit: itelligi nō posse. Jta dico q; verbū futuri tp̄is. ſ. suscitabit: de iosue iam suscitato nō possit intelligi: de q̄ tñ Burgen. exponit. Respō/deo igīt q; talia ℞ba significāt q; vltra ꝓpheticas illustrationes iā factas alias supaddat. Sic igīt de moyse ꝛ alijs successoribꝰ intelligunt recte ad lr̄am q̄ꝝ p̄ncipaliter de xp̄o. Hec scda ratio Burgen. valet cū dicit q; nullus ꝓphetarum alioꝝ a xp̄o suscitatꝰ fuit ad dādā legē: qz lr̄a nō dic̄ suscitabo legislatorē ꝓphetā q̄ audiri debuit: nō ꝺr vt legislator: ſz vt verboꝝ dei annunciator.

Glo. ordi.

a Tres ciuitates. Fi/dem spem ꝛ charitatē ad q̄s oēs penitētes debēt ꝓfugere. Tres ciuitates refugij vltra iordanē ꝓstituit moyses homicidis q̄ nō spōte homicidiuz cōmiserūt: alias tres citra iordanem iubet separi mystice insinuās q; añ pceptionē baptismi q̄ vult a pctō saluari ꝛ ab hostibꝰ spiritalibus liberari sancte trinitatꝫ fidē debet sincera mente ꝓfiteri ꝛ post baptismū in fide: spe et charitate: virilit̄ opari. Sicq; religiose cōuersans in mūdo q̄ senario cōditus est nūero: post pfectionē bonorū operū requiē eternā expectat in sabbatismo. b Et i tres eq̄liter. Ut q̄ saluādus est facilī⁹ euadat. Predicatores q̄ꝝ ℞bo ꝛ exēplo debēt peccātibus ꝓsulere: ꝛ equaliter in tota terra ecclesie fidem trinitatis omnibꝰ insinuare: vt viā veritatꝫ ꝛ portā fidei agnoscāt patere sibi: ꝛ se merito dānādos si intrare noluerīt. c Sz abisse cū. Exēplo enī ostēdit q̄lis homicida saluādus sit. Gregor. Ad siluā cum amica imus q̄tiēs cū ꝓxio ad discutienda delicta ꝓuertimur. Simplicit̄ ligna succidimꝰ: cū delinquētiuz vitia pia intētione resecamꝰ. Securꝫ manū fugit: cū correctio i asperitatē sese pertrahit. Ferrū de manubrio ꝓsilit: cū de correctione sermo durior excedit. Amicū pcutiēs occidit q̄ auditorē suum ꝓlata ꝓtumelia. a spū dilectionis iterficit: correcti eī mēs inde ad odiū ꝓruit. Sz q̄ incaute lignū pcutit ꝛ ꝓximū extinguit: ad tres vrbes fugiat vt viuat: qz si ad penitentiā cōuersus sub spe: fide ꝛ charitate: absc̄ōdit̄: reus homicidij nō tenet̄. Cūq; extincti ꝓximꝰ eū inuenerit: nō occidet: qz cuz

Ⓢ christus

Nico. de lyra

A

†ſ. 12. d Num. 35. b Josu. 20. a

a Um di/sperdiderit. Explicatis illis q̄ pti/nēt ad statū psonaꝝ subli/miū. hic ꝓsir ponunt q̄ pertinēt ad bonū statū inferioꝝ ꝛ vulgariū. Circa q̄s sic ꝓcedit. qz ꝑmo ponunt ea q̄ ordināt hoiem q̄ꝝtū ad ptez irascibilē. secūdo q̄ꝝtū ad ꝓcupiscibilē ca. xxij. ibi: Si duxerit vir vxorē ꝛc. terio q̄ꝝtum ad rōnalem. ca. xxiij. ibi: Ammonites ꝛ moabites.

B

Circa p̄mū sciēdū q; de ordīatio ptz irascibilis maxime appet i homicidio. scdo i q̄busdā alijs q̄ ꝓcedūt ex rācoze ꝛ odio. Primo ergo agit̄ de homicidio. scdo de q̄busdā alijs ꝓcedunt ex odio. xxij. ca. Adhuc primo agit̄ ꝺ homicidio cuiꝰ actoz cogīt̄ scdo de illo cuiꝰ actoz ignorāt. ca. xxj. Jtez adhuc circa p̄mū agit̄ p̄mo ꝺ homicidio i ꝑticulari facto. scdo de homicidio in bello ca. xx. Adhuc circa p̄mū agitur p̄mo ꝺ casuali homicidio. scdo de facto a ꝓposito. ibi: Si q̄s autē odio. Circa p̄mū ordīat lex q; occidēs a casu totaliter possit refugere ad aliquā ciuitatem refugij et ibi saluari. ꝛ ptz lr̄a ex his que dicta fuerūt Nu. xxxv vbi ℔ materia pleniꝰ tan/

†.15.q.1.c illa.et.c.fi.

ec 4 ꝓ gitur

Ꝟ christus venerit qui sese nobis p nature nr̄e ꝯsortiū iunxit: ab eo vindictā nō exiet quē sub eius venia fides spes charitas absc̄det. Citi⁹ enī culpa dimittit̄ que nō malicioſe ppetratur. Ambro. In libro de fuga seculi. Cōgrue ꝓuisum liquet: qz leuite fugitātes sūt mūdi hui⁹ vt placeāt deo. Hinc

Gen.12.a abrae dictū est. Exi de terra tua ⁊c. q̄ habebat i lūbis suis leuitas. Et dn̄s

Luc.9.c leuit̄: hoc est: aplis dicit: Si q̄s vult post me venire abne. seip. et tol. cru. su. et se. me. Hec vera est fuga sacerdotis: abdicatio domesticorū: vt se suis abneget q̄ se deo seruire gestit. Recte ergo fugaces fugacibus commendat eterne legis sanctio: vt q̄ hūc mundū

L obliti sunt: eos recipiāt q̄ petā sua cōdemnātes atq; opa obliuionē vite superiores expectāt ⁊ secularia q̄ gesserūt abolere desiderāt. Est etiam alia causa qz ministri dei sunt leuite: et iō ipsoꝝ ciuitates fugientib⁹ homicidis p leges deputant̄ qz ipis ius est diuina mādata exequi circa eos q̄ crimen mortale admiserūt. Hic aplʒ q̄si leui-

1. Cor.5.b ta. Tradidi inquit hmōi sathane i interitū carnis vt spūs sal. sit. Percussus leuitico gladio moriat̄ sensus carnis: vt viuat anīa vr̄a. a Addes tibi ⁊c. In libro iesu naue sex ciuitates refugij decernunt̄ talib⁹ homicidis. Cades i galilea mōtis neptalim. Sichem i mōte ephraim: ⁊ cariathbarbe q̄ hebron est. Et trās iordanez borsor de tribu ruben. ⁊ ramoth i galaat de tribu gad. ⁊ gaulon in basan ď tribu manasse. Itē Ambro. in eodem. Sex aūt ciuitatū refugia sunt vt p̄ma sit ciuitas cognitio verbi ⁊ ad imaginē eius forma vinēdi. Quicūq; enim eā cognitiōez fuerit ingressus: mūdus

Job.15.a est a pena fm q; et de⁹ ait: Jam vos mūdi estis ꝓpt̄ sermonē quē dixi vo-

Ibid.17.a bis. Et alibi: Hec ē vita eterna vt cognoscāt te solū deū vez ⁊ quē misisti. i. xp̄m Hec ciuitas velut metropol̄ ē cui subiacēt alie q̄nq; ciuitates leuitarū: vt q̄ nūero mūdus format⁹ est: eodez nūero aduersus mūdana vitia et seculi hui⁹ naufragia remediū prouideat̄. Seda ciuitas ⁊ scd̄m remediuz

D est vt q̄ nō pōt cognitiōez boni illi⁹ p̄libare ⁊ tardioꝝ ē vel ingenio vl̄ fidei

† 23.q.4.c. est iniusta i prin. 9.q.2 c.1.et.12.q. 2. in legib⁹ 7.q.1.ca. si q̄s eps. 16. q.3.c. intermemoratos cōprehēsione (qm̄ veloci mētis vigore: atq; ingenij acumine ad cognitionis summā cōtendit̄) saltē opa dn̄i cōsideret: atq; ex his q̄ facta sunt tanti ꝓtemplet̄ opis actorem. Quō ex his bonis q̄ sunt i ꝓstitutiōe isti⁹ creature (bona enī sūt valde: sic̄ dn̄s dixit) bonū illud summū atq; eternū cōprehēdat̄. Quis ordo rex: q̄ disciplina: q̄ glia: Mōne bis (cuius tardū ingeniū) diligere actorem suum ꝓuocat̄? Eteni si parētes q̄ nos genuerūt amam⁹: quātomagʒ diligere debem⁹ creatorē parentū actorēq; nr̄m. Ergo operatoria virt⁹ dei ⁊ si nō videt̄: tñ ex opib⁹ suis estimatur: opatorēq;

Joh.10.g sua opa ꝓdūt: vt intelligat̄ q̄ nō cōprehendit̄: Aū ⁊ dn̄s. Si mihi nō credit̄: operibus credite ⁊c. Bona igitur etiam hec ad refugiū: q̄ edificatoris testificant̄ gr̄a ad effectū nostrū excitāt: vt ei⁹ simus cupidiores q̄ tantā nobis fabrice hui⁹ videat̄ ꝓtulisse pulchritudinē. Terti⁹ ordo est tertie ciuitat̄: regalis potestat̄ cōtemplatio: vt subiiciamur regi: si nō differimus metu tanq̄ parēti. Metu enī p̄sidētis plerūq; fit obediens ptāti q̄ est salutis ingrat⁹: vt necessitatē sobrietat̄ agnoscat q̄ noluit ac nequit gr̄az pietat̄ agscere. Corrigit ḡ necessitas: quē pietas ꝓuocare debuerat. Me tres ciuitates trās iordanē pfectiori prudētie ad refugiū date: vt p̄mum effugiamus culpā inductiōe animi ꝓformes ad imaginē dei. Ita ei

Gen.10.c creati sum⁹ dicēte deo: Faciam⁹ hoiez ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am. hec ḡ p̄ma lex isti⁹ ciuitat̄ ē. Deinde si p fragilitatez carnis ⁊ mūdi illecebras ita formare mentē nr̄az nō possum⁹: reuerētia paterne generatiōis ⁊ sedulitate ꝓlis peccatū leuemus. Charitas mltitudinē opit petroꝝ. Qui ḡ ad imaginē dei

1.Pet.4.b esse non potuerit: sit ad plenitudinem charitatis. Illa ciuitas culpā excludit: hec soluit. Hec deniq; lex secūde ciuitat̄. Diliges dn̄m deuz

5.6.a tuū ex to. a. t. Sz si rursus āgustiami: ni: ⁊ muniti sūt q̄ abūdantiā charitatis ⁊ gr̄az recipe nō p̄sūt: habes tertiā ciuitatē vt diuīe ptātis formido te sobriū faciat ⁊ inflectat met⁹ ⁊ hec ē lex

Luc.4.b tertia. Dn̄m deū tuum adorabis: ⁊ illi so. ser. He igit̄ p̄cipue virtutes: ⁊ ideo paucoꝝ nō plurīū supra iordanē posite sūt: vt exprmas q̄si imago architypū diligas q̄si fili⁹ patrē adores q̄si sbdi-

† 5.12.c tus regē. Qui aūt iordanē trāsierūt. Jordanis āt eoꝝ descēsio ór. Qui descēdert ḡ ex illis supioꝝ⁹ virtutibus ad hec inferiora. i. i q̄b⁹ itegritas charitas humilitas vacillauerit: hūt proꝑia hoīs refugia q̄ petant. Ut qui ob noxij delict̄ ⁊ inflexi vitijs sūt nō volūtarijs: sperēt dn̄m sibi recōciliari posse veniā petāt: sperēt posse corrigi: si p̄cepta seq̄nt̄ celestiū sacramētoꝝ. q̄b⁹ aut informamur ad innocentiā aut reuocamur a culpa. Hi igit̄ intra iordanē ciuitates sequētes sunt: vt ꝓpitiemus nobis deū: seq̄mur q̄ iubet: vitemus q̄ ꝓhibet. Sit ḡ ꝓpitiande diuinitat̄ ambitio: seq̄nde p̄ceptiōis obeditio: interdicte p̄uaricatiōis cautio: q̄bus ꝓpitiatoriā dei misericordiā et monoticben ei⁹ ꝓuidentiā: vel instauratoꝝ obsequio vel interdictoꝝ declinatiōe veneremur. b Si q̄s aūt ⁊c. Qui malicia aliquē p̄cutit i mortē aīe

Dat.18.a ducit: reus ē eterne mortis. vñ: Si q̄s scādalizauerit vnū ď pusillis q̄ in me

1.Joh.3.c credūt ⁊c. Et alibi: Qui odit fratrem suū homicida est: ⁊ nō habebit vitam eternā. Hic ab altari diuellit̄ tanq̄ sacramētis dn̄icis indign⁹: nec veniam nisi p cōdignam penitētiā ꝓmeretur. Qui aūt nō sponte occidit: hz vrbes refugij ecclesiā scz catholicam: vbi se

Allego. anguſtia penitētie coercēs: p oīne tps p̄sentis vite bonis opib⁹ studeat: ⁊ si spem i morte sūmi pōtificis. s. redēptoris sui posuerit: tandē merebit̄ saluari Qui fraternū odiū retinet i corde: nō pōt fructuosaz penitētiā agere: nec deum sibi placare. c Mō assumes ⁊c. Allego. Aū ne transgrediaris termi-

Allego. nos antiq̄s q̄s posuerūt patres tui. i. p̄cedentiū patrū regulas ⁊ diffinitiones viuendi. Mō stabit

Nico. de lyra

a ſ quia nō malicioſe occidit. ſ quaſi non induſtria ſed caſu interfecit.

mā eius q̄ nō est rēus mortis: qz nullū cōtra eū q̄ occisus est odiū ꝓius habuisse mōstrat̄. Idcirco

ſ fidem ſpem ⁊ charitatem.

p̄cipio tibi vt tres ciuitates ēq̄

ſ quantū credit quiſq; tantū ſperat: ⁊ quantuz ſperat tantum amat.

lis iter se spacij diuidas† Cū autē dilatauerit dn̄s deus tu⁹ termi-

nos tuos sicut iurauit patribus tuis: ⁊ dederit tibi cunctā terraz quā cis pollicitus ē: si tamen custodieris mandata eius ⁊ feceris q̄ hodie p̄cipio tibi: vt diligas dominū deum tuuz: et ambules

a in vijs eius omni tpe: addes tibi a tres alias ciuitates: et supradi:

ctarū triū vrbium numerum duplicabis: vt non effundatur san-

ſ inſcienter peccātis.

guis innoxius i medio terrę quā dn̄s deus tuus dabit tibi possi-

ſ si prebueris refugium

dendam: ne sis sanguinis reus.

ſ qui odit fratrem ſuum homicida eſt.

b Si quis aūt odio habēs ꝓximū b

ſ malicioſe.

suuz: insidiatus fuerit vitę eius.

ſ in corpore vel in anima.

surgensq; percusserit illū et mortuus fuerit: fugeritq; ad vnā de-

supradictis vrbibus: mittēt seni

ores ciuitat̄ illius et arripiēt eū

ſ participatione altaris.

de loco effugij † tradētq; i manu

ſ chriſti.

proximi cui⁹ sanguis effusus est

ſ eterna morte.

et moriet̄: †nec misereberis eius:

ſ culpam innoxij ſanguinis.

⁊ auferes innoxiū sanguinē de israel: vt bene sit tibi. Mō assumes c

gitur. addit̄ tñ hic aliq̄d cum dicit̄:

a Addes tibi tres alias ciuitates. Ex q̄ ptz q; non tm̄ debebāt esse sex ciuitates refugij: sz. ix. q̄s tota terra patrib⁹ ꝓmissa foret acq̄sita. b Si q̄s aūt odio. Hic agit̄ de homicidio voluntario. ⁊ ꝓmo ponit̄ ꝓdemnatiōis act⁹. scd̄o modus. ibi: Mō stabit testis vn⁹. Prima in duas: in ptem p̄ncipalē ⁊ incidentalē. ibi Mō assumes. Circa ꝓmū dicit̄ q; homicida a ꝓposito cū ꝑ declaratū fuerit: debet ad mortē cōdēnari p senes seu iudices ciuitat̄ illi⁹: in cui⁹ t̄minis factū fuit homicidiū: ⁊ ptz lr̄a ex his q̄ dicta sūt Nu. xxxv. c Mō assumes. ꝑ ponit incidens. s. q; mete terraꝝ ⁊ campoꝝ nō mutent̄ ab aliq̄ in augmentū sue possessiōis ⁊ diminutionem hereditatis ꝓximi: ⁊ ponit̄ in isto capitulo qz talia solent fieri maxime tpe quo aliq̄s est exul a sua terra ⁊ ciuitate: quia tunc nō potest dāno sue hereditatis p̄cauere. In hoc aūt ca. facta ē mentio de homicida a casu qui debebat esse exul a sua ciuitate ⁊ patria vsq; ad mortē summi pōtificis. Nu. xxxv. ⁊ iō inhibitio de trāslatione

✱ terminoꝝ

¶ a Non stabit testis vn⁹. Hoc et historialiter seruare debem⁹. Et cōtra impios vel hereticos cū testimonijs scripturaꝝ indigemus: duos testes. i. vetus ⁊ nouū testamentū adhibemus: vl tres. i. euāgelium: prophetas: aplm ⁊ sic stat verbum. b Animaꝫ pro. Qui enī animalē errare facit: venia dignus non est.

c Dentem ꝓ dente. Verborum virtutez. Dentes enī verba significant: Ps.56. ſm illud. Filij hominum dentes eorū arma. Et alibi: Gen.49.b Dētes eius lacte. i. lege cādidiores. d Manū pro manu. Operationez: vt ea. ſ. sint ei vtilia aut nociua que in alio peruertit.

Ca. XX

e Quia dominus deus vester ī Mystice medio ⁊c. Mystice. Aug⁹. Lxx. Quia dom⁹ deus vester qui p̄cedet vobiscum: simul ꝺbellabit vobiscū inimicos vestros ⁊ saluos faciet vos. Ecce quē admodū ⁊ in spiritualibus conflictibus sperandus et petendum est auxilium dei: non vt nihil faciamus: sed vt adiuti cooperemur. Ait enī: ꝺbellabit vobiscū vt etiā ipsos acturos ostenderet.

f Quis est hō q̄ edi. ⁊c. Aug⁹. Hō est melior ī bello q̄ iam edificia dedicauit: vel ꝺ nouella bibit: aut spōsā duxit. Sz qz his reb⁹ būanus tenet affect⁹: iō hec dicūtur ad bellū ꝓcedētib⁹: vt q̄ afficit his appareat cum reuertat: ne ꝓpter hec minus fortiter agat timens ne añ moriat: ꝙ illa expleat. Quantum enim ad feminam pertinet: meli⁹ nubit alteri tracta ꝙ vidua: sz hec instituta sunt ꝓpē animos explorādos.

¶ Quis

tet trāsferes terminos ꝓximi tui a q̄s fixerūt priores in possessione tua quā dñs de⁹ tu⁹ dabit in terra quā accepis possidēdā. Hō stabit testis vnus ꝓtra aliquē: q̄cq̄d a b illud peccati et facinoris fuerit: sz in ore duoꝝ aut triū testiuz stabit oīe verbū. Si steterit testis mendax cōtra hominē accusans eū p̄uaricatiōis: stabūt ambo quoꝝ causa est ante dñm in cōspectu sacerdotū et iudicum qui fuerint in diebus illis † Cūq; diligentissime pscrutantes inuenerint falsuz te-

ſ falsus testis nō erit impunitus.

stem dixisse cōtra fratrē suū mendaciū: reddēt ei sicut fratri suo facere cogitauit: ⁊ auferes malū de medio tui: vt audientes ceteri timorē habeāt: ⁊ nequaq̄ talia audeāt facere † Nō misereberis ei⁹: sz c

ſ scientiam: qz fratri sciam abstulit.

b aiam ꝓ anima: oculuz pro oculo: d

a ſ gressum vel voluntatem.

c d dentē ꝓ dente: manū ꝓ manu: pedem ꝓ pede exiges. Ca. XX

ſ gentilium vel hereticoꝝ errores.

Si exieris ad bellū cōtra e

s hostes tuos: ⁊ videris equitatus ⁊ currus ⁊ maiorē q̄ tu habeas aduersarij exercitus multitudinez: non timebis eos: qz dñs deus tuus tecū ē qui eduxit te de terra egypti. Appro- f

ſ spirituali vel corpali.

a ſ firmus intrepidus qui debet confortare in spi

pinq̄nte aūt iam prelio: stabit sa- rituali bello. a ſ prim⁹ bellatur⁹ pro se ⁊ ꝓ alijs.

cerdos ante ăciez: ⁊ sic loquet ad

ſ probandum. ſ in presenti vita.

populuz. Audi israel: Vos hodie

ſ visibiles et inuisibiles.

ꝓtra inimicos vr̄os pugnā cōmittitis: nō pertimescat coꝝ vestrum. g

ſ nolite timere eos q̄ corpus occidūt: animā aūt

Nolite metuere: nolite cedere: nec h i nō possunt occidere. ſ fortior illis.

e formidetis eos: qz dñs deus ve- k+

ſ cōmunis oīb⁹. ſ liberandis.

ster in medio vestri est: ⁊ ꝓ vobis

ſ demones vel vitia. ſ virtutē ⁊ voluntatē dimi-

contra aduersarios dimicabit: vt candi dabit. ſ maiores doctores.

eruat vos de piculo. Duces quo-

ſ subditoꝝ.

q̄ p singulas turmas audiēte ex- f citu proclamabunt † Quis ē hō q̄

ſ virtutibus. ſ corpus.

edificauit domū nouam et nō de-

a ſ .i. virtutes ad pfectionem nō duxit.

dicauit eā? vādat ⁊ reuertatur in domū suā: ne forte moriat in bello ⁊ alius dedicet illā. Quis ē hō

terminoꝝ hic ponit cū ꝺr: Nō assumes lapidē positū ꝓ meta. eradicādo. a Et trāsferes. alibi ponēdo ad augmentū tue portionis ⁊ diminutionē alteri⁹. dicit autez Ra.S. q̄ hoc ponit hic ad designandū q̄ talis transferens terminos intra terrā ꝓmissionis transgredit duo p̄cepta negatiua. ſ. illud: Nō furtū facies. ⁊ illud qđ hic dicit: Nō trāsferes. Si aūt ḃ fieret extra terrā ꝓmissionis: esset solū ꝓtra illud: Nō furtū facies. nō aūt ꝫ illud qđ ḃ ꝺr: qđ ꝓbat p ḃ qđ subdit: In possessiōe tua quaz dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi in terra quā acceperī possidēdā. sequit: b Nō stabit testis vn⁹ ꝓtra. Hic agit de modo puniendi homicidam voluntariū: qz nō debet ꝙdemnari p vnū testem sz p duos vel per tres diligenter examinatos: ⁊ si p talē examinationē apparuerit aliquis testē mendax vel falsus: p̄cipit puniri ſm legē talionis. ſ. eadem pena qua puniret ille ꝓtra quē defuit si fuisset conuictus: ⁊ ptz lr̄a. c Nō misereberis. nō ꝓhibet cōpassionē naturalē: sz cōpassionē penā debitā diminuentē vel differentē cōtra iusticiā. d Oculum pro oculo ⁊c. Dicit aūt Ra.Sa. q̄ talis mutilatio nō ē infligēda: sz p̄ciū ſm taxationē iudicū. sic etiā dictū fuit: Exo.xxj. sz ḃ nō videt rōnabiliter dictū: qz in lr̄a ꝺr: Nō misereberī eis: qz aliqua misericordia esset si ꝓ mēbro mutilādo posset da

Dꝺ Dꝺ Dꝺ

¶ a Quis ē homo formidolosus ⁊c. Isi. Docet nō posse quē ꝯ ꝓfessionē cōtemplatiōis vel militie spiritalis arripere: qui ad huc nudari terrenis opib⁹ ꝓtimescit ne ifirmitate mentis reuertatur: suoꝝ exēplo alios reuocet et terrore suo ifirmet. Reuertaī i domū suaz qui duplici corde sunt: q̄ p̄lia dñi p̄liari nō Jaco.1.b pūt. Vir enī duplex aīo inconstās ē in oīb⁹ vijs suis. ¶ Talis nec initiū renūtiationis accipiant q̄bus meli⁹ est vt i actiua vita ꝓsistāt: ꝯ tepide cōtēplationē exeq̄ntes maiori se discrimīe inuoluāt. Idē illi dr qui vxorē duxit: q̄ vineā plātauit. i. propagines filioꝝ. nō ei potest seruire cōtemplationi seruus vxoris: nec assequi studium cōtemplationis qui heret i delectatiōe carnis.

2.Tim.2.a Nemo enī militans deo implicat se negocijs secularib⁹: vt placeat cui se ꝓbauit. Meli⁹ est ꝓfessionē vt ꝓsecutionē deuitare: ꝯ i ea succūbere. Ad disputationem quoq̄ cōtra hereticos venire nō debet nisi doctus ⁊ perfectus ne scāda/liçet alios superatus.

b Nullū oīno pmittes. ⁊c. Nulli vitio i nostra conuersatione parcendum

D ne coram oculis dñi voluptatibus corrupti et abomīabiles apparcamus ⁊ exultantes inimici de ruina no/

Ps.34. stra dicant: Euge euge anime nostre deuorauimus eum.

¶ Quādo

ꝑ feruorem noue cōuersationis.

qui plantauit vineam: ⁊ necdū fecit eam a

ꝑ alijs in exēplo producendo.

esse cōmunē et de qua vesci oīb⁹ liceat: vadat ⁊ reuertaī in domū suam: ne forte moriaī in bello: ⁊ alius homo eius fungatur officio† Quis est homo q̄ desponsauit

ꝑ adhuc. ſ. detentus seculi sollicitudinibus.

a ꝑ si teneī eius affectu. b ꝑ a proposito contemplationis.

vxorem et nō accepit eā: ¶ vadat ⁊ reuertatur b

ꝑ nō ꝓcedat ad spirituale bellū ne minus fortiter agat.

in domū suaz: ne forte moriaī i bello: et alius homo accipiat eā. Ihis dictis addent reliqua: et loquentur ad populum.

ꝑ vir duplex animo incōstans est in omnibus vijs suis.

a † Quis ē homo formidolosus ⁊ corde pauido: vadat et reuertatur in domū suam:

a ꝑ a ꝓposito contēplationis. ꝑ cōsuetudinē vite priorꝭ

ꝑ si defecerit. ꝑ Qui idem volunt incipere.

ne pauere faciat corda fratrum suorum: sicut ipse timore est pterritus. Cūq̄ siluerit duces exercitus: ⁊ finē loquendi fecerint:

c

a ꝑ subditum populum. ꝑ horrando.

vnusquisq̄ suos ad bellandū cūneos ꝓparabit. d e

a ꝑ cōuēticula hereticoꝝ vel mundū vel exteriorē hominez qui aduersantur spiritui.. b ꝑ predicando. c ꝑ pax huic domui.

ꝑ verbū pacis in societate fidei venies. ꝑ christū qui pax nostra: qui fecit vtraq̄ vnū. a ꝑ sponte. b ꝑ sensus et affectus.

f

ꝑ cordis vt recipiat hospitem christum.

Si quādo accesseris ad expugnādā ciuitatē: ōfferes ei primū pacē. Si receperit et āperuerit tibi portas: cunctus populus q̄ i ea est salūabiť: ⁊ seruiet tibi sub tributo: Si autē fedus inire noluerint: ⁊ cē

a ꝑ a morte. b ꝑ obediendo. ꝑ predicanti. ꝑ bonoꝝ operū: et

ꝑ implemione preceptorum. ꝑ pacis fidei.

perint cōtra te bellum: oppugnabis eam.

ꝑ disputationis. ꝑ scripture testimonijs.

ꝑ quo adiuuante superas. ꝑ victam.

Cunq̄ tradiderit dñs deus tuus illam in manu tua: pcuties omne q̄ in ea generis

g

ꝑ potestate. ꝑ in erroꝛe fortes fidei resistentes.

ꝑ vigore repugnandi. ꝑ quod est verbum dei.

masculini est in ore gladij absq̄ mulieribꝰ et infantibus iumentis et ceteris que in

ꝑ his. ſ. qui facile cōuertunť p̄dicatiōi acq̄escunt nec veritati resistūr. ꝑ Omne bonum qđ agimus in veritatē fratrū redigere debemus. ꝑ militibus christi.

ciuitate sunt. Omnē prędam exercitui dividedes et comedes de spolijs hostiū tuoꝝ

ꝑ sociaberis cū ap. g. t. vel dei. ꝑ quo deo subiugasti.

ꝑ non tue vires.

que domin⁹ deus tuus dederit tibi. Sic b

ꝑ religione diuersa

facies cunctis ciuitatibus q̄ a te ꝓcul valde sunt: ⁊ nō sunt de his vrbibus q̄s i pos

a ꝑ catholicis ecclesijs.

sessionē acceptur⁹ es. De his aūt ciuitatibus i

b bus que dabunť tibi: nullū oīno pmittes k

viuere: sz interficies in ore gladij: ethęum videlicet: ⁊ amorręū ⁊ chananęū: pherezęū et euęuz et iebuzęum: sic p̄cepit tibi dominus deus tuus: ne forte doceāt vos facere cunctas abominationes quas ipsi operati sunt dijs suis: et peccetis in domi

ꝑ falsam philosophorum munitionem.

nū deū vestrū. Quādo obsederis ciuitatē l

mouenda erāt quattuoꝛ genera hominū. primo illi qui edificauerāt domos nouas: ⁊ nō dedicauerāt eas: ⁊ accipiť hic dedicare ꝓ strenare. i. facere solenne quinū de inhabitatiōe ipsi⁹. ⁊ b̄ notať cū dicit: Et nō dedicauit ⁊c. scdo illi q̄ plātauerāt vineas: ⁊ nōdū comederāt de fructib⁹ earū. ⁊ b̄ notať cū dicit: a Et necdū fecit eā esse cōmunē. i. de qua sit licitū vesci cōiter. ⁊ b̄ erat i q̄nto āno: qz fructꝰ q̄ nascebanť trib⁹ p̄mis ānis †J.24.a reputabanť īmundi: tū qz ꝓtra cōem cursū nature nati: tū qz talibus fructib⁹ quasi quibusdam insolitis ⁊ nouis in sacrificijs idoloꝝ vtebanť. ⁊ ideo tales fructꝰ nec offerebanť nec comedebāt a iudeis. Q̄ aūt nascebať quarto anno totū offerebať deo. de fructib⁹ aūt anni q̄nti poterat dñs vinee ⁊ etiā alij vti: ⁊ tūc dicebať vinea facta cōis. Qui autē p̄dicti edificatores domoꝝ et plantatoꝛes vinearū amouebanť de p̄lio hoc erat: qz in p̄dictis operibus magnus labor est ⁊ †Judē.7.a ꝓsequēs ad talia hō q̄ laborauit multū afficiť: ⁊ iō ex b̄ magis timet mori anteq̄z aliquē fructū tāti laboris ꝓsecut⁹ fuerit: ⁊ p q̄s ē min⁹ aptus ꝓstans ⁊ minus ad bellādum: ex q̄ pōt esse alijs impedimētū: sic. ī. dicit de pauidis ⁊ formidolosis. Item qz. ij. Ꝑphysicoꝝ dicit infortuniū eē qñ alīq̄s est ꝓpe magnū bonū ⁊ nō assequit: et ꝓpter b̄ predicti sequestrabanť a periculo p̄liꝰ: ne sibi morerenť alij magis terrerenť et abhorrēt p̄liari ꝓpť tale infortuniū qđ p̄dict⁹ accidisset. Tertio remouēdi erāt illi a p̄lio q̄ despōsauerāt vxores: nōdū tū adhuc eas cognouerāt per matrimonij ꝓsūmationē. ⁊ hoc notať cū dicit:

b Et nō accepit eā. qz tales solēt multū desiderare amplexus spōse. ⁊ ideo magis timent mori añ cōpletionē sui desiderij: ꝓpter qđ sūt minus apti ad prelīū. Item si ante ꝓsummationē matrimonij sic inchoati morerenť in prelio: reputareť ab alijs infortuniū magnū: ⁊ sic magz abhorrēt prelīū. Quarto remouēdi erant pauidi ⁊ formidolosi: qz pauci pauidi faciūt alios timere: et ex fuga sua dissipāt ⁊ deordināt aciē. ⁊ sic p̄bēt hostibus aditū: ⁊ p q̄s sunt i magnū nocumētuz. et hoc notať cū dicit: c Ne pauere faciat corda fratrū suoꝝ ⁊c. ⁊ qz ad duces nō soluz ꝓtinet remouere ineptos: sz etiā ordinare ⁊ excitare aptos ad fortē bellādū. iō subdit: d Unusq̄sq̄z de ꝓncipib⁹ ⁊ capitaneis exercit⁹. e Suos ad bellan. cuneos ꝓparabit. dicť aūt cuneꝰ acies ordinata ad modū trianguli seu cunei: quasi dispositā ad subintrandū ⁊ diuidendū acies aduersarioꝝ. f Si q̄s accesseris. Hic q̄r ostēdit q̄d sit agendū i obsidiōe aduersarioꝝ. ⁊ ꝓmo q̄tū ad hoīes. scdo q̄tū ad arbores. ibi: Q̄ñ obsederis. Circa primū dr: Si q̄s accesseris ad expugnandū ciuitatē offeres ei ꝓmū pacez. loquit de ciuitatib⁹ q̄ erāt ex̄ terrā ꝓmissiōis: qz ō illis qui erāt intra erat eis ꝓhibitū ne aliq̄ mō facerent cū eis pacē. sequit: g Percuties oīne qđ in ea generis masculini est. ⁊ hoc in penā illius peccati q̄ noluerūt recipe pacē: ⁊ ꝓpter b̄ exeipiunť mulieres q̄b⁹ nō cōpetit bellare. et pueri q̄ nōdū venerāt ad etatē ⁊ robur bellandi.

h Sic facies cūctis ciuitatib⁹ q̄ a te ꝓcul valde sunt. ex q̄ patet quod. s. dictuz est. ſ. q̄ scriptura loquitur hic ō ciuitatibus existentibus extra terrā ꝓmissiōis ꝓtra q̄s filij israel habebant iustū belluz ex aliq̄ in iuria eis illata seu alia rōne iusta. i De his autez ciuitatib⁹ q̄ dabunť tibi sez in terra ꝓmissiōis: k Nullū oīno pmittes viuere. qz ex iusto dei iudicio ꝓpť suas iniq̄tates erāt oēs oīno delēdi ⁊ interficēdi. ⁊ ad b̄ filij israel mittebanť: vt dictū ē. s. vij. ca. Addiť etiaz alia rō. ſ. ne si remanerēt aliq̄ eoꝝ cū filijs israel ꝓtraherēt eos ad idolatriā. ⁊ b̄ notať cū dr: He forte doceāt vos ⁊c. sbdit: l Q̄ñ obsederis. Hic ostēdit q̄d sit agendū in obsidione aduersarioꝝ q̄tum ad arbores et sub hoc intelliguntur vinee et consimilia: de quibus dicitur:

✻ Nō succides

¶ La. XXI

a q Uando inuentus fue. rit. Cadauer corp⁹ sine aia: ⁊ anima sine deo: q̄ est eius vita. In terra quā dominꝰ d. t. da. est t. ℔ est in eccl'ia. Cedis reus: actor seditionis. Maiores natu vita ⁊ sapientia maiores. Judices et sacerdotes: q̄ officiū ē d̄ singulis iudicare: id est discernere. Mētient a loco cadaueris. i. cū summa discretiōe inuestigabūt actorē seditiōis. Tollēt vitulā de armento. i. carnē xp̄i quā de patrib⁹ sumpsit. Que nō traxit
1. Pet. 2. d iugū: q̄ peccatū nō fecit: nec inuentus est dolus in ore eiꝰ: a nec terram sci. vo. nullaz. s. seditionis maculā admisit.

b Et ducēt eaz ad val. as. atq; sa. morte. s. despectā et turSap. 2. d pissimā. vñ: Morte c turpissima condemnemus eum. Que nunc̄ arata est: q̄ mors christi absq; culpa fuit: Nec sementem recepit: id ē çiçania peccati q̄ inimicus homo superseminauit. Possumus per vallem asperam gentilitatem accipere: que aspera erat. Saxosa: q̄ saxa adorabat. In qua cesa est cervix vitule: quia pro saiute gentiū mors christi celebrata est. Cervix robur carnis quod in morte deposuit. Lauabūt manus super vitulā: id est purgabūt opera per passionis christi confidentiā.

c Et ignorabit̄ cedis reus ⁊c. Diabolus: qui inuisibilis et ideo ignorari dicitur: Scitur enim quia misit in cor vt traderet eū iudas.

d Maiores natu ciuitatis illiꝰ. Apostoli et doctores: q̄ scripture attestatione perceperunt nullam nationē sic ꝑm ptam ad cedē vt iudeorum gentez: qui et prophetarum et domini sanguinem fuderunt.

¶ Leua.

§ scripturarum.

multo tpe ⁊ munitiōibus circū dederis vt expugnes eam: non a†
§ Indiscrete iudicando. vñ: Instruite hmōi in spū lenitat'. § homies scie ⁊ virtutū fructibus habiles. § phisicam ethicam logicā. § de q̄bus
succides arbores de quibus ve multa vtilitas. a § acumine acrioris iudicij.
sci potest: nec securibus p circūi tuz debes vastare regionē: qm̄ b
§ fructiferum.
lignū est et nō homo: nec potest bellantiū cōtra te augere nume
§ figmenta et voluptuosa carmina.
rū. Si q̄ aūt ligna nō sunt pomi
§ agrestis sensus et inordinati.
fera sz agresta ⁊ in ceteros apta
§ A nefando studio euelles vnde nec cum huiusmodi cibū sumere. § gentiles ex libris suis sunt superandi.
vsus: succide ⁊ extrue machias: donec capias ciuitatem que cō tra te dimicat. La. XXI

a Uando inuentum fue c† q rit in terra quaz dominus deus tuus datu/
§ corpus christi.
rus est tibi hominis cadauer occisi: et ignoratur cedis reus: egredientur maiores natu ⁊ iudices tui: et metientur a loco cadaueris singularum per circūitum spacia ciuitatum: et quam viciniorem ceteris esse perspe/
a § Apostoli et apostolici viri: per quos peccatorum nostrorum expiatione crucifixa predicat.
xerint: seniores ciuitatis eius †
§ christi carnem. patriarcharum ⁊ ppheraz. d
tollent vitulam de armēto que e†
a § peccati. b § sine semine viri edita: de virgine nata.
non traxit iugum nec terraz sci †
a § hierusalem quā esaias vocat vallem visio/
dit vomere: et ducent eā ad vāl b f†
nis. § duram et indomitam a spinis vitioruz asperrimam. § Quia sanctis doctoribus non perfecte cessit. vnde: Hierusalem que occidis p/pheras et lapidas eos qui ad te missi sunt.
lē asperā atq; saxosaz que nun/ †
a § Euangelij scilicet pro fructu spinas: et pro vuis attulit labruscas.
c̄ arata est: nec sementem rece/ †
a § vbi christi carnez crucifixerunt.
pit: et cedent in ea cēruices vi/ g†
a § Apostoli et eorum sequaces: quibus ordinem ecclesiasticum regere et predicare commis/
tule. Accedētq; sacerdotes filij b
sum ē. a § nō vos me elegistis sz ego elegi vos.
leui quos elegerit dñs deus tu
§ predicando.
us vt ministrent ei: ⁊ benedicāt
§ non ipsorum.
in nomie eius: et ad verbū eoz oīe negociū pendet: et quicqd
§ i. discernatur.
mundū vel immūdū est iudicetur: Et venient maiores natu ciuitatis illius ad interfectum:

a Mō succides arbores de quibus vesci potest. ⁊ hoc q̄z poterāt eis ꝑficere tpe obsidionis edendo de fructibus ⁊ etiam tpe captionis: quia terra ex reseruatione taliuz erat melior ⁊ aptior ad inhabitandū ⁊ per ꝓsequens si talis ciuitas erat intra terram promissionis: erat melior pro habitatione ipsoz. Si autē extra: redderet eis melius tributū. et hoc notatur cum dicitur: b Quoniā lignū est et non homo. q. d. nō potes fugere nec contra te bellare: nec fructus suos tibi denegare: et ex hoc patet q̄ si ciuitas expugnanda esset ita fortis q̄ filij israel desperarent de eius captione: ⁊ recederent de obsidione: poterant talia excidere: quia si remanerēt deseruirēt vtilitati aduersatioz: ⁊ p consequēs essent eis in nocumentū. ⁊ hoc modo filij israel recesserunt de obsidione vbis regie filiozū moab succisis arboribus fructiferis regionis. iij. Regū. iij. La. XX

Moraliter. Si exieris ad bellum ⁊c. Scōm q̄ dicit Aplūs Eph̄. vj. Mō ē nobis colluctatio aduersus carnez ⁊ sanguinem. i. aduersus homies tm̄: sed aduersus p̄ncipes ⁊ potestates tenebrarū hax: cōtra spūalia nequitie. Et licet sint multi et fortes tm̄ nō debem⁹ pauore dissolui: q̄ plures ⁊ fortiores sunt in adiutoriū nostri. ideo sequit: k† Quia dominꝰ deꝰ vester in medio vestri est. cuius fortitudo est infinita: item in adiutoriū nostri sunt angeli sancti ⁊ omnes beati qui sunt in maiori multitudine q̄ spiritus maligni. omnes etiā boni catholici nobiscum sunt charitate cōiuncti. ꝓpter q̄d cum heliseo possumus dicere illud. iij. Regū. vj. Plures nobiscum sunt q̄ cum illis. Ad istud aūt bellum inepti reputantur illi qui de nouo duxerūt vxores. per quos significant molles et effeminati. Item illi qui de nouo domos edificauerūt ad sui magnificentiā: per quos designant homines elati in superbiam. Item illi qui de nouo plantauerūt vineas. per quos designant homes nimis occupati circa cupiditatem terrenā. Item homines pauidi. per q̄s intelligunt illi qui tentationibus nō resistūt sed statim p cōsensum demonib⁹ se tradunt. a† Mō succides arbores de quibus vesci potest. homo dicit̄ arbor conuersa. vnde: q̄. de Aia dicit: q̄ radices sunt ori siles. nā p illas trahūt arbores alimentū sicut homines p os quod est in parte superiori. per hoc igit̄ q̄ hic dicitur de arboribꝰ fructiferis q̄ nō debeāt succidi: significat q̄ i illo etiā bello iusto nō sūt homines occidendi: de quibus est spes q̄ fructificent i ecclesia dei: sed illi tm̄ de quib⁹ talis spes nō habet̄ ⁊ de q̄z reseruatione timetur periculum euenire. In ca. xx. vbi dicit̄ in postilla: Quoniā lignum et non homo.

Additio. In hebreo nō est aliqua negatiua expressa: sed hic dicit̄: Lignū est hō quod varie exponit̄ ab expositoribꝰ hebreoruz: sed translatio nostra ꝓposuit illa verba interrogatiue vt intelligerent̄ sic: Munq̄d lignū est homo. s. vt fugiat a te. q. d. lignū nō ē homo: ⁊ sentētia trāslatiōis nostre cōsonat verbis: que ℔ ponunt in hebraico: si itelligant̄ admiratiue: vt dicēdo: Mūq̄d lignū ē hō q̄d satis lr̄e hebraice ꝓsonare pōt. La. XXI

c Uando iuentū fu. Post q̄z actū est d̄ homicidio cuius actor cognoscit̄: hic ꝓcedit agit̄ de illo cuiꝰ actor ignorat̄: ad cuius inuestigationē ꝑm q̄ dicit Rabi Moyses de ciuitate ꝓpinquioꝝ loco in quo fuerat factuz homicidiū vitula accipiebat̄ ⁊ occidebat̄: ⁊ carnes eiꝰ i loco occisionis relinquebant̄ in putredinē cōuertēde. Locꝰ etiam ille remanebat incultus: ⁊ i his duobꝰ dānificabat̄ illa ciuitas. senes etiā ciuitatis iurabāt q̄ nō fuerāt negligētes d̄ custodia viaꝝ: ita q̄ p negligētiā eoꝝ nō ꝓtigerat illud homicidiū. Hoc aūt iuramētū nō libenē facerēt si scirēt aliq̄d d̄ ꝓpetratiōe dicti homicidij: nec ciues p̄dicta dāna sustinerēt. ⁊ iō ad euitandū p̄dicta: frequenter ꝓdebat̄ homicida: q̄ vt cōmuniꝰ ē de ciuitate ꝓpinquioꝝ loco sancti homicidij: q̄z difficile erat q̄n verba aliq̄ ⁊ suspitiōes cucurrissent inter ciues de actore illiꝰ homicidij. His dict̄ ꝑ magna ꝑte ptz lr̄a. d Tollēt vitulā de armēto. ita q̄ sit sufficiētis etatis. e Que nō traxit iugū ⁊c. q̄z debebat eē fort̄ ⁊ nō fracta labore: ⁊ ℔ erat ad inferēdū maiꝰ dānū ciuibꝰ: nisi ꝓderēt homicidiū. f Et ducēt eā ad val. asp. atq; saxo. ⁊c. p q̄d designat̄ horroz homicidij ꝓpetrati.

g Et cedēt i ea cer. vitule. ad designandū q̄ homicida ⁊ celātes homicidiū essent digni dolorosa morte. b Accedētq; sacerdotes. q̄ erāt ceteris certiores i iudicijs ⁊ ꝑspicatiores in factis inq̄rendis: ad videndū si de actoribus homicidij appareret aliquod signum.

¶ Leuabūtq;

¶ a Leuabũtq̃ manꝰ suas ꝛc. Id est opera sua in passione christi demonstrabũt esse munda. Licet enĩ eiusdem passiõis sacramenta q̃tidie imitenť: ab omni fraude iudeorum corda ꝛ opa hũt mundissima.

b Propitiꝰ esto. Pro officio suo benedicũt populo: vt nõ reddatur vindicta ꝓ scelere: sed salus ꝓ redemptione. c Si egressus fueris ad p. Isiõ. Dicant iudei quomodo hec seruent q̃d cause sit mulierem decaluari ꝛ vngues circũcidi. quid si sine capillis ꝛ vngulbus inuenta fuerit? d Mulierem pulchram. Sicut paulus q̃ de menandro sumpsit. 1.Cor.15.d Corrumpũt bonos mores colloquia praua. Et de aratro. In ipo viuimus mouemur et sumus: ipsiꝰ enim et genus sumus. Alij putãt hanc mulierem specie decorã significare rationabilẽ disciplinaz apud gentiles inuentã. ab ea enĩ oportet recidi omnẽ superstitionis immunditiam: vt ad studium veritatis assumatur. Nihil enim munduz habẽt disciplineꝝ gentilium: quia nulla apud eos disciplina est cui nõ sit aliquid immũdicie vel superstitiõis admixtũ. e Uno mẽse. Id est. xxx. diebus. et post fidẽ trinitatis ꝛ opꝰ legis mereatur ecclesie sociari: ter enim decem xxx. efficiunt.

f Et postea. Cum nec in capite. i. sensibus nec in manibus. i. operibꝰ aliquid superfluũ aut imundũ erit.

g Si habuerit homo duꝑ vxo. ꝛc. Christꝰ sibi duas vxores ppũm scz iudeorũ ꝛ gentiũ cõiugij copulauit noĩe: odiosa ẽ synagoga: semp ꝑtiosa: dura ceruice: i circũcisa corde dilecta gentilis eccl'ia sz nõ põt filium dilecte ꝓferre filio odiose. i. ecclesiã de gentibꝰ vt filios eiꝰ ꝓferre apstis ꝛ alijs ꝓmittuis q̃ sunt filij synagoge. Agnoscit odiose ꝓmogeni tũ: dat ei duplicia qz ꝓmittuis synagoge filijs dedit legẽ ꝛ ꝓphetas ꝛ noticiã nois sui: ꝛ ꝓmo eis euangeliũ ꝓdicauit. Hic enĩ est ꝓmogenitꝰ liberoꝝ eiꝰ. h Unã dilectã. Aia litatem: que dulcis videtur ꝛ delectabilis: omĩa voluptuosa cupit et nullo meroꝛe afficit. i Alteram odiosam. Rationalitatez: que non indulget coꝛpoꝛi: nec fuit voluptati sed abdicat occulta dedecoꝛis.

k Primogenitꝰ. Apostoli ꝛ apostolici viri qui locuz ꝓmogeniti obtinent quoꝝ ecclesia sequitur auctoritatem. l Sed filium odiose agnoscet primogenituz habitq̃ ei de bis que habuerit cũcta duplicia. Iste est enĩ principium liberoꝝ eius: et huic debent p̃mogenita. Si genuerit ho- p†

a leuabũtq̃ manꝰ suas sup vitulã q̃ i valle pcussa ẽ: ꝛ dicẽt: Manꝰ nr̃e nõ effuderũt sanguinẽ hũc: nec oculi vi derũt. Propitius esto pplo tuo isra/el quez redemisti dñe: ꝛ nõ reputes sanguinẽ innocentẽ in medio populi tui israel: et auferet ab eis reatus sanguinis: tu aũt alienus eris ab innocentis cruoꝛe q̃ fusus est cũ fecerĺ quod p̃cepit dñs. Si egressus fueris ad pugnã cõtra inimicos tuos ꝛ tradiderit eos dñs deus tuus i manu captiuosq̃ duxerĺ: ꝛ videris i nũme ro captiuoꝝ mulierẽ pulchrã ꝛ adamaueris eã: vŏlueriſq̃ habere vxorẽ: introduces eã i domũ tuã. Que radet cesariẽm ꝛ circũcidet vngues et deponet vestẽ in q̃ capta ẽ: sedensĺ et deplorabit patrẽ ꝛ matrẽ suã vno mense: ꝛ postea intrabis ad eã: dormieſq̃ cũ illa: ꝛ erit vxoꝛ tua. Si autẽ postea nõ sederit in animo tuo: dimittes eam liberam: nec vendere poteris pecunia: nec opprimere per potentiã: qz humiliasti eã Si habuerit hõ vxŏres duas vnã dilectam ꝛ alterã odiosaz: genueritq̃ ex eis liberos: ꝛ fuerit filius odiosę primogenitꝰ: voluerit q̃ substãtiã inr̃ filios suos diuidere: nõ poterit filiuz dilectę facere p̃mogenitũ: ꝛ p̃ferre filio odiose: sed filiuz odiosę agnoscet primogenituz habitq̃ ei de bis quę habuerit cũcta duplicia. Iste est enĩ principium liberoꝝ eius: et huic debent p̃mogenita. Si genuerit ho- p†

a ſ Leuabũtq̃ manus suas. ad designandũ innocentiã suã. b Et dicẽt cũ iuramẽto. c Manꝰ nr̃e nõ effuderũt sanguinẽ hũc. Dicit Ra. Sa. b q̃ nulli debebat esse dubiuz q̃ senes illi q̃ erãt meliores in toto pplo ciuitatis nõ fecerãt homicidiũ illud manibꝰ ꝓ †Ioue.1.b prijs: ꝛ iõ nõ erat de b ipsoꝝ iuramentũ. sz iurabãt q̃ b nõ esset factũ p eoꝝ negligentiã vel ꝛsensum. d Nec oculi viderũt. p b intelligit q̃ nihil oĩno scirẽt: qz p visionẽ ois alia cognitio designat. e Si egressus fueris ad pugnã. Postq̃ egit d homicidio hic ꝛnr̃ agit de bis q̃ solent ꝓcedere ex odio: licet enĩ odiũ sit passio partĺ cõcupiscibilis sicut ꝛ amoꝛ: tñ passiones irascibilis oẽs oriunt̃ ex passionibus ꝛcupiscibilis ꝛ i ipsis terminant̃ qz oriunt̃ ex amoꝛe ꝛ odio: ꝛ terminãtur in delectationẽ ꝛ tristiciam: ita q̃ passiões irascibilis que malũ respiciunt oriunt̃ ex odio. Igitur de talibus agit. Et primo respectu persone cõiuncte. scõ respectu extranee. ibi: Quãdo peccauerit. Prima i duaſ: qz ꝓmo excludit effectꝰ odij respectu vxoris. scõ respectu prolis. ibi: Si habuerit hõ. Circa primũ sciẽdũ q̃ lz esset ꝓhibitũ filijs isrl̃ ne acciperẽt mlieres alienigenas de terra ꝓmissiõis. vt dictũ ẽ. s. vij. ca. tñ ꝓpt̃ suã ꝛcupiscentiã pmissuz erat eis accipe vxores de alijs gẽtibꝰ: dimisso prĩ gẽtilitatis ritu: ꝛ qz freq̃nter ꝛtigebat q̃ talĩ mlier fiebat odiosa marito. iõ lex ꝓhibet b iniuriã fiendã illi mulieri. ꝛ b ẽ qõ dicit: Si egressus fuerĺ ꝛc. ꝛ sequitur:

f Et viderĺ in nũero captiuoꝝ mulierem pulchraz. q̃ frequenter plus allicit hominẽ ad se q̃ ad aurũ ꝛ argentũ. g Uolueriſq̃ hr̃e vxorẽ. ductꝰ cõcupiscentia illiꝰ: licet esset melĩ abstinere ab alienigenis mulieribus.

h Introduces eã i domũ tuã. istud est pmissio vt dictũ est. i Quera/det ceſariẽ ꝛ circũcidet vngues et deponet vestẽ ꝛc. p ista designat̃ dimissio gentilitatĺ ꝛ ꝓuersio ad iudaismũ.

k Si aũt postea nõ sederit i aĩo tuo. sicut frequẽter cõtigit de alienigenis mulieribꝰ qz habent moꝛes dissimiles et odibiles viris suis. l Dimittes eam liberã. absq̃ p̃cio ab ea vel eius amicis pro dimissione accipiendo.

m Nec vendere poteris. qz ex q̃ facta est vxoꝛ nõ debet redire ad conditionẽ ancillarũ. n Nec opprimere p potentiã. imponẽdo ei i domo tua. opa seruilia ꝛ dura. o Si habuerit hõ. Hic ꝛnr̃ excludit̃ effectus odij respectu prolis. Et primo ponit̃ ꝓpositũ. scõ ex dictis cõcludit̃ coꝛrelariũ. ibi: Si genuerit. Circa primũ dicit̃: Q̃ si filiꝰ odiose vxoris esset ꝓmogenitꝰ: pater nõ poterat ꝓpt̃ odiũ ipm priuare iure primogenituꝛe: qõ ꝛsistebat in duobus: qz primogenitus erat alijs filijs in honoꝛe p̃ponẽdus: ꝛ tm̃ debebat accipere de bonis paternis q̃tum duo alij. vnde ꝛ Ioseph qui successit patri suo Iacob in iure primogenituꝛe q̃tum ad hereditatem accepit duplicem partem vt dictum fuit Geñ. xlix. Ex dictis patet littera.

p Si genuerit homo filium cõtumacem et proteruum: quia dictum est q̃ ex odio nõ debet filiꝰ a bono sibi de-

Mat.3.b tionib⁹ q̄si lapidibus tales arguit. Genimina viperarū q̄s docebit vos fu.a ven.ira? a Appē
1.Tim.5.c sus. Cruciatū ei⁹ videntē pplo.vñ: Pctōres cor̄ oīb⁹ argue: vt ceteri metū habeāt. b Mō
pmanebit cada.rē. Hoc ē: nō debet relinq̄ in eadem damnatiōe: sz reuocari doctoꝝ exhortatione: vt nulli dum viuit reconciliatio negetur.

Mō pmanebit. Mō est de die in diem differēda penitētia: sz statī agēda: vt p pniaz fructuosā ab
Ps.31. ocul⁹ dei abscōdanť deicta. vñ: Bti q̄ꝝ tecta sūt pctā. c Maledict⁹ a. rē. Aug⁹. Christus nos redemit de maledicto legis fact⁹ p nobis maledictū (Adā nanq̄ in ligno puaricatiōis corruit: Jō sibi r posteris suis
Gal.3.b maledictionē meruit: de qua dr. Maledict⁹ ois q̄ pendet i ligno) Maledictū nāq̄.i. execrabilē et turpissimā mortem suscepit. Aug⁹. Maledict⁹ a deo ē. q. p. rē. Quidaz heretici ad calūniā passionis xp̄i hāc sniam trāsferūt nō intelligētes qz mors ex pena pcti ē. vñ r pctm̄ dicta ē (nō q̄ peccet hō dū moriť) sic loq̄la p linguā formata lingua dr: r man⁹ scīptura: vñ dicimus pbata r electa ē man⁹ ei⁹. Pctm̄ ḡ nō tm̄ opus malū qđ pena dignū ē: sz ipsa mors q̄ pctō facta ē appellať. Illud ḡ pctm̄ q̄ re⁹ esset mort⁹ nō cōmisit xp̄s: sz altez.i. mortē q̄ pctō inflicta ē: suscepit p nobis. Hoc suspendit i ligno: ꝟ maledictuz p moysen .i. mors dānata ē: ne regnaret r maledicta vt piret. Per xp̄i tale pctm̄ damnatū est nr̄m vt liberaremur: ne regnāte pctō dānati remanemus. Quid ḡ mirať Faust⁹ maledictū eē pctm̄: maledictaz mortē eē mortalitatē carnis: sine pctō christi? Ex pctō tm̄ hois etiā i xp̄o factuz ex adā q̄ppe corp⁹ assumpsit: exq̄ maria q̄ xp̄m pepit. Dixit xp̄o de⁹.
Gen.2.c Qua die tetigeritť: morte morieris: ꝟ est. maledictū qđ pepēdit i ligno. Ille negat xp̄z maledictū
Rom.6.a q̄ negat mortuū: vñ apls. Actus hō nr̄ siť cū illo crucifixus ē r fact⁹ ē p nobis maledictū. Maledictū xp̄o ē oīne pctm̄: sine ipm p q̄ sequiť. s. suppliciū. siue ipm suppliciū. Suscepit aūt xp̄s supplicium nr̄m: nō erat caro xp̄i pcti: qz non de traduce mortalitatť i mariā p masculū venerat: sed qz de pctō est mors: q̄ꝝ ex virgine mortalis fuit ex q̄
Rom.8.a silitudinē habebat carnis peccati: Añ vt de pctō
2.Cor.5.d dānaret pctm̄ i carne. Et alibi. Euz q̄ nō nouerat pctm̄ p nob pctm̄ fecit. Maledictū āt comes peccati ē. Maledict⁹ ḡ oīs q̄ pēdet in ligno. Misi de⁹ odisset pctm̄ r mortē: nō ad eā suscipiēdā r delendā filiū mitteret. Vñ ḡ maledictū dr: qđ odit de⁹: ꝟ pepēdit i ligno. d Cōtamīabis. Penitētie lachrymis fetorem pctōꝝ abluere debem⁹: ne alijs scandalum r nobis germinet cruciatum.

Mō videbis bito impediri. Ex ꝟ corrclario cōcludiť q̄ ex amore inordinato nō debz in malis foueri: sz magis iudicib⁹ tradi: vt moriať antecz̄ ad peiora p insolētias deducať: r sic mors talis ei proficiebat inquantum ei pcludebať augmētatio malorꝝ r aliꝝs: qz p hoc dabať eis correctionis exemplū: tñ ꝟ nō debebat fieri nisi de illis de quib⁹ nō apparebat ꝑhabilitas correctionis. r ptz lr̄a. a Añ peccauerit hō qđ morte plectēdū ē. Micp̄r excludiť effectus odij in psonis nō cōiunctis. Et primo in mortuis. scdo in viuis. in pncipio xxij. ca. Circa primū sciendū q̄ sepelire mortuuz est opus misericordie. r tō de cōdēnat⁹ ad mortem r suspēsis in patibulo p̄cipiť ꝟ q̄ nō p̄uenť sepultura: sz eoꝝ vita fuerit odiosa. r assignať rō cū dr:
b Quia maledict⁹ a deo est q̄ pēdet in ligno. In hebreo habeť: Vilificatio dei ē suspēsio. qđ exponit Ra. Sa. dicēs q̄ hō ad imaginē dei factus est: r tō si diu remaneret suspēsus: ꝟ q̄dāmō rediret in dehonorationē dei. fm xp̄o trāslationē nr̄am maledictio dei hic accipiť p pena suspēsionis inflicta a iudicib⁹ qui tenet locū dei: vt sit sensus. Quia maledict⁹ a deo est q̄ pendet in ligno. i. qz debet suffi cere talis pena a tenentib⁹ locū dei imposita: ideo nō debet vltra hoc p̄uari sepultura: r qđ dictuz ē hic de sepultura suspēsi: intelligēdū est de sepultura lapidati vel decapitati: vel alio condemnati ad

Moraliter. (mortem. Ca. XXI Quādo inuentum fuerit in terra quā dñs deus tuus daturus est tibi hominis cadauer occisi. Homo primus a die trāgressionis fuit occisus. Gen. ij. In quocunq̄ enī die comederis ex eo morte morieris. ei⁹ homicida fuit diabolus: qui dicit hic mystice occultus eo q̄ est inuisibilis hominib⁹. d† seniores ciuitatis illi⁹ tollent vitulum de armento. per istos seniores intelligunť pphete veteris testamenti: p vitulā aūt humanitas christi. hanc aūt vitulā tulerūt pphete. i. tolli p̄dixerūt in eius passione. e† Que nō traxit iugū. i. nullū p̄traxit peccatū. † Nec terram vomere scidit. i. nullā seditionez cōmouit. f† Et ducent eam ad vallem asperā r saxosam. i. eam duci p̄dicent ad hierusalē que diciť vallis ꝑpter eius lapsum in malis. aspera r saxosa. ꝑpter eius duriciā r rebellionē p̄tra ꝑphetas r etiā christi verba. Matth. xxiij. Hierusalē hierusalē que occidis pphetas r lapidas eos q̄ ad te missi sunt rē. iō subdit̄: † Que nūq̄z arata est. s. aratro timoris domini. † Nec sementē recepit. i. verbū dei qđ dicitur semen dei Luc. viij. g† Et cedent i ea ceruices vitule. i. cedi predicēt. Nam ꝑphete p̄dixerunt christū hominē passurū in hierusalez: vbi cer uix eius cesa fuit corona spinea. † Et auferetur ab eis reatus. s. homicidij q̄ auferebať a ciuib⁹ nō tñ ab homicidis p quod significatum fuit q̄ mors christi ꝑfutura erat sanctis patribus r ꝑphetis in limbo detentis. nō aūt diabolo r angelis ei⁹ quoꝝ peccatū est inexpiabile r pena interminabilis. † Si egressus fueris ad pugnā rē. sequiť: † Et inter captiuos videris mulierē pulchrā. Per hāc mulierē significať peccatrix anima que pulchra dicitur rōne imaginis sed captiua rōne criminis Joh. viij. Qui facit peccatū seruus est peccati. Hāc mulierē adamat xp̄s aliqñ sicut ptz de Magdalena Luc. vij. Et vult eā spōsam hr̄e p fidē formatā charitate: sed oportet q̄ deponat vestes in q̄b⁹ capta fuit. i. oīa vitia r pctā p̄terita p verā cōtritionē r confessionē: r q̄ radat cesariā r circūcidat vngues. p quod designať q̄ debet peccatoꝝ circūstantias aggrauātes p cōfessionē deponere et occasionem peccādi cauere: r q̄ fleat patrē suū r matrē. i. dolere debet r plāgere q̄ habuit diabolū patrē: sicut dr Joh. viij. vos ex pr̄e diabolo estť et q̄ matrē habuit malorꝝ congregationē: sic eccl̄ia q̄ est congregatio fideliū mater est iustorꝝ. o† Si habuerit hō duas vxores rē. homis xp̄i due sunt vxores. s. iudea r gentilitas: iudea facta est odiosa: qz p maiori pte remā sit in infidelitate: gētilitas xp̄o facta ē dilecta qz fidē xp̄i recepit deuote. † Nō poterit filiū dilecte facere p̄mogenitū. p qđ significať q̄ nullus de gentilitate renatus in christo p̄posit⁹ est apls in donis gratie r glie: sed magis ecōuerso qui renati sunt de iudea. p† Si genuerit hō filiū ꝓtumacē. plat⁹ vl p̄dicator bon⁹ pater spūal⁹ ē illi⁹ q̄ p ei⁹ exhortationē vl ministeriū suscepit baptismū: r si talis renat⁹ in malis fuerit obstinat⁹ debet p platū excōicari: r vlteri⁹ si in cōtumacia pseuerauerit in casib⁹ aliquib⁹ tradi iusticie seculari. a† Añ peccauerit hō qđ morte plectēduz ē rē. sequitur: † Nō pmanebit cadauer ei⁹ i ligno. Cadauer dici potest cleri-

Nota p Mag dalena.

a ꝟ predicator.
mō filium cōtumacez r proteruū
a ꝟ dei vel predicatoris. b ꝟ ecclesie vel legis.
qui non audiat pātris ac mātris
ꝟ sepe admonitus
imperiū: r coercitus obedire cō/
ꝟ vt corrigant.
tempserit: apprehendēt eū r du/
ꝟ quoꝝ auctoritate acquiescendū.
cēt ad seniores ciuitatis illius et
ꝟ ecclesiam qua itur in celum. ꝟ discretionis.
b ꝟ sic in ecclesia faciūt minores episcopi ad maiores maiorem causam referentes.
ad portā iudicij dicēntq̄ ad eos:
Filius noster iste proteruus r cō
tumax est: monita nr̄a audire cō/
temnit: comessatiōib⁹ vacat r lu
ꝟ duris increpationibus.
xurie atq̄ cōuiuijs: lapidib⁹ eu
ꝟ vt publice correctus erubescat citius. ꝟ peccato vt viuat deo.
obruet populus ciuitatť: r morie
ꝟ sic. a ꝟ peccatū. ꝟ ne alios exemplo cor
tur: vt auferatis mālū de medio
rūpat. ꝟ pestilētie flagellato sapiēs astutior fiat.
vestri et vniuersus israel audiēs
pertimescat. Quādo peccauerit a
ꝟ christianus. ꝟ .s. mortale crimen.
ꝟ tormentoꝝ vel excōmunicationis.
homo qđ morte plectendum est
ꝟ reatui.
a r adiudicat⁹ morti appensus fue
b rit in patibulo: nō pmanebit ca/ †
dauer eius i ligno: sed i eadē die
a ꝟ Pro peccato punitus. b ꝟ Qui dixit q̄ die regerit⁹ morte moriemini q̄ peccatū r mortē odit.
c sepelietur: †quia māledict⁹ ā deo b
ꝟ perseuerādo. ꝟ fixus non vt iudas: sicut quidam voluerunt. a ꝟ peccato quia primum peccatum in ligno.
est q̄ pendet in lignō: et nequaq̄
ꝟ sordibus peccatoꝝ. ꝟ carnem.
d cōtaminabis terrā tuaz quā dñs
de⁹ tu⁹ dederit tibi i possessionē.

Moraliter. a n On videbis bouẽ. Mora. Frater tuꝰ doctor eccle: cuiꝰ discipulũ vel doctũ: q̃ significatur per bouem: vel indoctum qui significat per ouem: si videris errare noli negligere: sed exhortare vt fratri ⁊ magistro possis recõciliare. Duc in domuz tuam. i. adhibe curam. Et si nõ est ꝓpinquus. i. ecclesie tue: sed alterius doctor. b Similiter facies de asino. Gentili. s. cuius vilitatẽ ⁊ imũditiã nõ debemꝰ despicere. c Vestimẽto. Plebe qua ornat doctor. Ad iram quoq; ꝺia hec ⁊ similia seruãda sunt. d Non induet mu. ⁊c. Augꝰ. Alia editio. Nõ erũt vasa viri sup mulierem. Vasa bellica voluit itelligi. i. arma. Mystice aũt hoc exponit apls. Nõ permitto mulieri docere i eccle, sia. nec eni sacerdotium nec doctrina cõcedit feminis in eccle, sia: ne induant vestе virili. Sz nec vir debet indui veste femi, nea: qui enĩ vir est ⁊ ꝓncipatuz gerit eccleſie: nõ debet aliq̃d femineũ vt molle in doctrina sua hr̃e. e Mulier. Cuiꝰ naturalit diũsus colorꝫ motꝰ: incessus: vires: cui nõ ꝓmittitur docere: nec dominari in virũ: nec vsurpet officium predicandi. Contra naturam est virũ muliebria facere: comam crispare: torque, re capillos. vnde: Vir si comaz nutrierit ignominia ẽ illi. Mulieri aũt capilli ꝓ velamine dati sũt. nõ ergo induetur vir ve. fe. opatiõe. s. fluxa ⁊ dissoluta. f Si amb. per vi. Grego. Per viam imus dum presentẽ vitaz transimus. Vidus auis i arbore vel i terra. verba hiſtorie: aut in contemplatiua: aut in actiua vita: Precepta actiue nidus in terra: cõtemplatiue in arbore. Mater pullis vel ouis incubat cũ spiritalem intellectũ fouet hiſtoria: ⁊ quedaz pleno eloquio q̃si pullos ꝓfert. quedaz ꝛo vt ex eis legentis animũ ad altiora perducat: et quasi sub se ouacõtinens ex quibꝰ pullos ꝓducat. Oua enim fouent vt ex eis pulli nascant: ⁊ sunt quedã cõtẽplatiue vite q̃ ꝓ quasdaz imagines videnꝫ: vt post in sua virtute ⁊ natura videanꝫ. vñ: Videmus nunc per speculũ in enigmate ⁊c. Cũ vxor habenda nõ sit nisi filiozuz grã: Paulus tñ ait: Propter fornicationẽ vnuſ quiſq; vxorẽ suam habeat vñ. s. ad meliora surgerẽt. i. ad ꝺiugij copulã legalẽ. Hinc q̃z ꝓdicatoꝛes timorẽ ꝓmittũt: ⁊ sic ad amorem ꝓducũt: sz ꝓfecta charitas foras mittit timorẽ: ⁊ pulli viuere incipiũt cuz timore nõ succũbũt. Lex q̃z oua iposuit dicẽs: Oculũ ꝓ oculo: dẽtẽ ꝓ dẽte: pullos ꝓduxit. cũ dixit: Ne queras vltionẽ nec memor eris iniurie ciuiũ tuoꝝ. Notandum aũt qꝺ dicit: nõ tenebit eam cum filijs: sz abire. pa. cap. t. fi. qz aliqñ ꝓtermittenda ẽ hiſtoria: vt reficiat nos spirital intelligẽtia: nõ hiſtorialis vsus reficiat. Legimꝰ aux ⁊ argentum egptiozuz ab israelitis deceptoria petitione surreptuz ⁊ carnalia sacrificia deo exhibita. Sed in hoc verbozum nido mater dimittenda est filij tenẽdi. Cum enim a secularibus vigilantiã ingenij ad defensionẽ xitat trahimꝰ: ⁊ eoꝝ eloquiũ i vsũ recti, tudinis

Mystice 1. Co. 14. g

1. Coz. 11. c

f. 30. dis. c. si q̃ mlr. 2.

a. Coz. 13. d

Ibidẽ. 7. a

1. Joh. 4. d

Ꝺ. 19. d

§ hec ad litteraz ex benignitate nature facienda sunt.

a n †On videbis Ca. XXII a†

a § operatorẽ. § qui a iugo legis ad fidẽ vocatus est. § christi qui ait: Jrẽ nũciate fratrib⁹ meis. § catholicũ simpliciter.

bouem fratris tui aut ouem er/

§ per hereses peccantẽ. § negligentem.

§ revocando.

rantem ⁊ preteribis: sed reduces

§ christo. § a quo discedit.

fratri tuo. Etiã si nõ est ꝓpinquꝰ frater tuus nec nosti eum: duces

§ domesticam curam. § in vnitate ecclesie.

in domum tuam: et erũt apud te

§ veniens ad iudiciũ. § re redeunte.

q̃diu queꝛat ea frater tuus et re/

§ gentili. § indocto.

b cipiat. Similiter facies de asino b

§ operibus indoctis exterioribus que si videri/mus deuitare: debemus in viam iusticie dirigere.

c ⁊ de vestimẽto ⁊ de oñi re fratrꝫ

§ ab ipso.

tui que perierit: si inueneꝛꝫ eã ne

negligas quasi alienam. Si vide c

§ gentilem. § iudeum lege doctũ.

ris asinuz fratris tui aut bouem

§ peccato improuiso. § presentis vite.

cecidisse in via nõ despicies: sed

§ alter alterius onera portate. § vtriq; sexui diuersum indumentum natura dedit.

d subleuabis eũ eo† Non induetur d†

e mulier veste virili: nec vir vtetur

veste femĩnea: Abominabilis enĩ e

f apud deuz est q̃ facit hec. Si am/ f+

a § presentis vite. b § scriptura que de contemplatiua loquitur. § contemplatiua.

bulans p̃ viaz in arbore vel in

§ que de actiua. § verba hiſtorie. § hiſtoriã.

terra nidũ auis iueneris ⁊ mfem

§ Spirituali intellectu iam manifesto.

§ nõ manifesto quasi nondum egresso.

pullis vel ouis desup incubantẽ

§ Quia in quibusdã locis prętermittenda est hiſtoria: vt soli pulli: id est spiritalis intelligẽtie sensus reficiat nos.

non tenebis eam cũ filijs: sed ab † ire patieris captos tenẽs filios:

a § Longo viuit tempore qui per spiritalez intelligentiam eternitatis annos apprehendit.

vt bñ sit tibi ẽt lõgo viuas tem/

Additio. Jn hebreo habeꝫ: Male dictio dei est suspensus: ad quod assignat ab hebreis duplex ratio. Una est ipsiꝰ Ra. Sa. quã postillator bñ assignat. Alia est qz nullus suspendebatur in ligno apud eos nisi blasphemus et idolatra. ⁊ ideo si diu remaneret suspensus daret occasio hominibus: vt loquerent de blasphemia illa vel idolatria. Que quidez peccata erãt abominabilia q̃ nolebat deus q̃ noiarentur: iuxta illud Apli ad Eph̃. v. Fornicatio aũt et omis immunditia nec nominetur in nobis ⁊c. †Exo. 23. a

Ca. XXII

a On videbis bouẽ. Postq̃ moyses n ordinauit irascibilez respectu pssone cõiũcte. hic cõsequẽter eã ordinat respectu nõ ꝓiuncte. Et diuidit in duas ptes. sc̃z in partem principalem ⁊ incidentalez. secũda ibi: Non arabis. Adhuc primo ordinat irascibilẽ respectu pñt. secꝺo respectu futuri. ibi: Cũ edificaueris. Adhuc ꝓmo ordinat eam respectu creature rationalis. secundo respectu irrationalis. ibi: Si ambulãs.

Circa primũ sciendũ q̃ ad ordinationem partis irascibilis pertinet: si homo subtrahat auxiliũ proximo quia hoc videtur procedere exodio: et importat signum crudelitatis et defectum pietatis. ⁊ ideo ꝓhibetur hic cũ dicitur: Non videbis bouem fratris tui ⁊c. et preteribis: ac si nõ videres nullus remedium apponendo. ⁊ idem intelligitur de rebus alijs que sunt in periculo amissionis. vnde sequitur: b Similiter facies ꝺ asino et de vestimento et de omni re fratris tui. et nomine fratris hic intelligitur iudeꝰ vel ꝓximus ſm doctores: et quia nõ solum apponendũ est remedium in animali errante: sz etiã in aĩali sub onere lapso vel iacẽte. iõ subdit: c Si videris asinuz fratris tui aut bonẽ ⁊c. Dicit aũt hic Ra. Sa. q̃ sacerdos in casu nõ debebat iuuare ad leuandũ onus: vt si aĩal esset lapsum in loco sepulture vbi sunt ossa mortuoꝝ: qz ex hoc cõtaminareꝫ: sed bñ nõ bz locũ in noua lege: vbi cessant iste cerimonie: ⁊ qz sicut ad inordinationẽ irascibilis ptinet subtrahere fratri auxiliũ: ita etiã ptinet ad eam ꝓsumptuose tẽdere ad aliq̃d sibi indebitũ. iõ subditur:

d Nõ induet mlier veste virili. Qꝺ exponũt doctores aliq̃ et bñ vt credo: q̃ bñ itelligit de armis quibꝰ viri vtunt. vñ i hebreo habeꝫ: Nõ erit vas viri sup mulierẽ. ⁊ accipit bñ vas vt alibi i scriptura ꝓ armatura. Vñ. j. Reg. xx. ꝺr ꝺ ionatha q̃ tradidit puero arma sua. Jn hebreo hr̃: Vasa sua. ꝓhibeꝫ aũt bñ q̃ mlier nõ portat arma viri. tum qz ẽ indecẽs mulieri ⁊ ꝓsumptuosũ. tũ qz ꝓ tũc erat superstitiosuz: qz gẽtiles mulieres in sacris martis portabãt arma viri: ⁊ i sacris veneris viri portabãt ornamenta mulieꝝ ⁊ instrumẽta eaꝝ: vtpote colũ fusũ ⁊ similia. iõ subdit: e Abominabilis enĩ apud deũ est q̃ facit bñ. Abominatio enĩ i sacra scriptura cõiter accipit ꝓ idolatria: seu ꝓ aliq̃ ad idolatriã ptinẽte. Si aũt lra ꝓdicta intelligat ꝺ veste cõi: phibeꝫ hic talis vsus: vel potiꝰ abusus: qz ẽ occasio libidinis: qz mulier i veste virili posset licẽtiꝰ cũ hominibꝰ luxuriã exercere: ⁊ sic vir in veste mulieꝛꝫ: qz liberiꝰ posset loca secreta mulieꝝ ingredi. f Si ambulãs ꝓ viaz. Hic ordinat irascibilis respectu irrationalis creature. ꝓ bñ enĩ q̃ lex inducit ad ea q̃ speciẽ pietatꝫ hñt. et retrahit ab his q̃ hñt speciẽ crudelitatis circa irrõnabilia: multoforꝫ tius ad talia inducit homies circa rationalem creaturã. ad quandam aũt crudelitatem videtur ptinere q̃ auicula capiatur simul et detinea/tur cum pullis suis: et ad pietatem q̃ dimittatur abire: ideo ad hoc inducit lex. et patet littera.

* Cũ edifi.

tudinis aurū ⁊ argentuz tollimus ab egyptijs:
1.Cor.10.b vt nos diuites illi pauperes efficiant. vñ: In ca
ptiuitatē redigētes oēm intellectū in obsequiuz
xpi. Et cū nra corpa p abstinētiā domam⁹: car/
nalia sacrificia offerem⁹. Historie igit exēpla di/
mittimus: sed ex ea allegoricum sensum in men/
te retinem⁹. a Domū nouam: id est ecclesiam.
Murum tecti. i. virtutū custodiaz. Ne ef. san. in
do. t. hoc est. ne alio pec/
cante reus tenearis.
b Ne effundatur. Per
incuriam atq; desidiam.
vnde: Qui virtutes si/
ne humilitate cōgregat
quasi puluerē in ventuz
portat. c Vineaz. Do/
ctrinā vel plebē doctoi
bus cōmissam vbi vinū
spūalis gratie abūdare
Luc.3.b debet. d Altero. i. he
retico. Semē bonū xpi
dei semen neq; qđ inimi
cus semīauit. Cauēdū ꝙ
ne immisceat aliqđ erro
ris: ⁊ corrūpat semē dei.
e Non arabis. Jsi. In
boue ⁊ asino arat qui re
cipit euangelium cū in/
deozū obseruantia q̄ p/
cessit in vmbra. In boue
quoq; bū operantiuz vi
ta: in asino stulto⁹ secoz
dia. Quasi: fatuū sapiē/
ti in p̄dicatōe nō socies:
ne p euz q̄ rem iplere nō
valeat: ei obsistat q̄ pua
let. Stult⁹ xo ⁊ sapiens
bene ꝯiungunt: vt vn⁹
p̄cipiat ⁊ alter obediat:
nō vt eq̄li potestate ver/
bum dei annūcient.
Moraliter. f Nō indu. ve. Moza.
Lana simplicitas: linuz
subtilitas: vestis q̄ ex la
na linoq; conficit: linuz
interius celat: i supficie
lanā demonstrat. Neste
ex lana ⁊ lino induit: q̄
sub locutiōe inocētie ce/
lat subtilitatem malicie.
Allego. All. Lineis vestib⁹ la
nā vl purpurā miscet: q̄
inordinate viuit ⁊ pfessi
omb⁹ diūsi generis: vt si
sanctimōialis habuerit
ornamēta vxoris: vel vxoz gerat speciē xpi/
nis. Hoc aūt figurabat in vestib⁹ qđ nūc de
claratur i moribus. g Funiculos. Ad dif/
ferentiam. s. sicut signum circūcisionis israe/
litas separat a ceteris. Supstitiosi vero ma/
gistri captātes aurā populi ⁊ lucra seculi ex
mulierculis dilatabāt fimbrias et eis alliga
bant spinas: vt vel ambulātes vel sedentes
Dat.23.a pūgerent: ⁊ sic ad fuiēdū deo mouerent. vñ
Dilatāt philacteria s. ⁊ ma. fim. h Si dux.
tē. Aug⁹. Apparet quō sbditas vir⁹ femias
⁊ pene famulas lex eē voluerit vxores: q̄ di
cēs adūsus vxorē vir testimoniū: vt lapidet
illa si vez ostat: ipe nō vicissim lapidat si fal
sū inuenit: sz castigat ⁊ dānificat ⁊ eā ppetuo
hre iubet. Jn alijs autē causis q̄ testimonio
falso nocere voluit eadem pena plectit q̄ fue
rat alter plectēdus. i Pater ⁊ ma. Docto
res ecclie q̄ q̄si pater ⁊ mater fouēt plebem.
Patres auctoritate: matres pietate.

Et verbe.

Et virtutibus. f conuersatiōem p

a pore. Cū edificaueris domū no/ a†
uam facies mūrum tecti p circūi/ †
b tum ne effundat sanguis in do/
a f Qui doctrina ⁊ exemplo seruare potuisti ⁊ ne
glexisti.
mo tua: et sis reus lābēte alio ⁊ i
f institutes. f ecclesiam.
c pceps ruēte. Non seres vineaz b+
f aliena doctrina.
d tuā altero semine: ne et sementis c
quā seuisti et q̄ nascunt ex vinea d
f vel suffocentur.
e pariter sanctificentur† Non ara/ e
f+
a f iudeo sub iugo legis posito. b f gentili qui
ad euangelium pertinet.
f bis in bōue simul et āsino. Nō in g+
f Attendite a falsis prophetis qui veniūt ad vos
in ve.o.tē. f simplicitate innocētie.
dueris vestimento qđ ex lana li/
a f malicie simplicitate. f hiacynthinas fimbri
as. f in omnib⁹ q̄ agis memor esto p̄ceptoz dei.
s nōq; cōtextum est† Funiculos in b+
fimbrijs facies p quattuor angu
b los pallij tui quo operiris. Si du i+
f .i. regendam acceperit plebem.
f doctoz. f ambitione maioris p̄cipat⁹.
xerit vir vxorē ⁊ postea odio ha/
buerit eā: quęsieritq; occasiones
f sibi commissam.
quibus dimittat eā: obijciens ei k
f hereses vel inobedientie.
nomen pessimū et dixerit: vxorē
f regendam. f vt fructū spūalem gignerem.
hanc accepi ⁊ ingressus ad eā nō
f de q̄: Despondi enī vos v. vi. vir. ca. ex. christo.
f deus.
i inueni virginē: tollent eaz pater
f ecclesia. f diuinoz⁹um
et mater eius: ⁊ ferent secū signa l
testamēto⁹ opa. a f integre fidei. f mgros eccle.
virginitatis eius ad seniōres vr/ m

B

†.16.q.7.i/ nouā. De clec. cū cau sa. De apo/ sta. quidā.

† Nu.15.d

contexta. Aliqui aūt doctoz⁹ dicūt q̄ ꝑ fuit inhibitū ad euitandū quādā si/
tarū i sacris suis talib⁹ varijs cōmixtiōib⁹ vtebant i vestib⁹ suis ⁊ reb⁹ alijs.
Scōo ostēdit q̄d sit i vestib⁹ iudeoz obseruandū. cū dicit: h Funiculos in
fimbrijs facies ⁊c. et istud est expositum. s. Nu. xv. i Si duxerit vir vxorē.
Postq̄ ordinauit hominē in pte irascibili. hic ꝓnr ordinat eū in pte ꝯcupisci
bili. Et p̄mo reprimēdo adulteriū. scōo stupr̄ū. ibi: Si inuenerit vir puellam.
tertio incestū. ibi: Nō accipiet. Circa p̄mū sciendū q̄ mulier p̄t accusari
de adulterio dupliciter. Uno mō post q̄ ducta est in vxorē. Alio mō añ. tamē
post affidationem: de quo agit scōo. ibi: Si puellā virginē desponsauerit vir.
Adhuc circa p̄mū sciēdū q̄ post ꝯtractū matrimoniū mulier dupliciter
test de adulterio accusari. Uno mō qz a viro nō inuēta ē virgo. ⁊ de hoc agit
primo. Alio mō qz licet sit inuenta virgo: postea tñ adulterata est: de quo agi
tur. scōo. ibi: Si dormierit vir. Circa p̄mū dicit sic: Si duxerit vir vxorē et
postea odio habuerit eā. qđ p̄t esse iuste: ⁊ tūc mulier est puniēda. vel iniuste
⁊ tūc vir est puniēdus: vt declarabit postea. k Obijciēs ei nomē pessimū.
scz eā cōmisisse adulteriū nō post ei⁹ acceptionē in vxorē: sz post affidationē. ⁊
sic ē ibi fractio date fidei. ⁊ p ꝓns adulteriū inq̄tū tale peccatū accidit ei post
matrimoniū p̄dicto modo inchoatū. l Et ferent secū signa virginitat⁹ ei⁹.
que aūt sint illa: postea dicet. m Ad seniozes vrbis. i. ad iudices.

Expandent

B L a Et verberabūt. Nō mirū si vir q̄ falso accusat iubet cedi ⁊ multā reddere. puella vero si culpabilis sit lapidari: qz p feminā initiū peccati q̄ vir seduxit ⁊ duplicit peccauit: pri⁹ in deū: †.33.q.5.c. hec imago postea in virū: vir tantū in deū. b Tentū si. tc. Perfectiões doctrine ⁊ sollicitudinis: quaz ipendat sbiecte plebi vel penitētie. Tētenarius eni pfect⁹ ē: q̄nq̄genarius penitētie ꝺsecratus

c Si puellā vir. In ꝟ capitulo sic in duob⁹ p̄cedētib⁹ ⁊ duob⁹ succedētib⁹ corpalem ꝺdemnat fornicationē ꝺ Nihil patiet. Sz ad inceptā fidē reuocabit p gratiā baptismi liberata ab hostib⁹. e Nō poterit dimi. Aug. Merito q̄rit vtr̄ ista pena sit: vt nō eaz possit dimittere p oē tps quā iordinate ⁊ illicite maclauit? Si eni itelligi⁹ eā ñ posse. i. nō debere dimitti p oīe tps q̄ vxor effecta est: occurrit q̄ moyses pmisit dare libellū repudij ⁊ dimittere. Jn his aūt q̄ illicite vitiāt noluit licere: ne videaī ad ludibriū †.23.q.5.c. reos. fecisse: ⁊ pot⁹ finxisse q̄ eā duxerit. Hoc q̄z de illa iusit cui vir calūniatus fuerit de virginalib⁹ nō iumētis.

†.24.q.2.c non satis. Nō acci.

Nico. ꝺ lyra

a Expandet vestimentuz corā seniorib⁹ ciuitatis. Dicūt expositores catholici cōmunit q̄ pater ⁊ mater spōse reseruabant linthcū in q̄ eozuz filia a viro suo fuerat defloꝛata sub sigillo autentico: vt p hoc ostenderēt signa virginitatis: si vir eius vellet postea ei obiecere malicioſe q̄ eā virginē nō inuenisset: ſz ꝟ videt valde turpe q̄ pannus talis expādeꝛetur coraz iudicib⁹. ꝓterea nō est verisile q̄ vir ei⁹ auderet eam falso accusare cū sciret parētes vxoꝛis habere testimonium p̄dictuz sue virginitatis: qz erat cōsuetudo cōis sic seruare pannū ꝓm istā opinionē. ⁊ iō aliter exponūt hebrei dicentes q̄ hic ē locutio parabolica. cū dicit: Expandēt vestimētū tc. i. p verba testiū declarabūt ⁊ explicabūt virginitatem filie sue: sicut explicat pann⁹: sic Exo. xxij. de fure nocturno est locutio metaphoꝛica. cuz ꝺz: Nō si oꝛto sole ꝟ fecerit tc. sic ibidē fuit expositū. Modus aūt testificādi virginitatem poterat esse p matronas fidedignas q̄ ad petitiōez parētū vidissent virginem secrete qñ debuit tradi viro: scriptura sacra in pluribus locis hz

ſ iudicātes causaz populi. ſ cui⁹ iudicio manifestant occulta. ſ ecclesiaz.

bis qui in porta sunt: ⁊ dicet pater: Filiā meā dedi huic vxorē: quam quia odit imponit ei nomē pessimū vt dicat: nō inueni filiā tuaz virginē: ⁊ ecce hec

ſ integre fidei et operationis.

sunt signa virginitatis filie mee† Expandent vesti- a

ſ diuine legis opera quibus probatur incoꝛrupta.

mentum coram senioꝛibus ciuitatis: apprehendēt b

ſ doctoꝛes. ſ auctoꝛitate ecclesie coꝛripient.

a q̄ senes vrbis illius virum ⁊ verberabunt illū: cō- c

b demnantes insup centū siclis argenti quos dabit

ſ deo cui cura est de vobis.

patri puelle: qm̄ diffamauit nomē pessimū sup ỽgi

ſ deum videntium.

nem israel: habebitq̄ eam vxoꝛem: et nō poterit di

ſ vt illa relicta trāseat ad aliā eccl̄iam. ſ id est si plebs illa est erroꝛe/stupꝛata: vel vitiꝭ coꝛrupta ⁊ incoꝛrigibilis inuenta.

mittere eam omni tempoꝛe vite sue. Qđ si verum d

est qđ obiicit: et nō est in puella inuēta virginitas:

ſ ecclesie iudicio condemnabunt. ſ limnia vniuersalis ecclesie.

ejcient eam extra foꝛes domus patris sui: ⁊ lapidi e† f

ſ duri anathemat: qz fidē catholicā coꝛrūpere nō timuit. ſ eterna moꝛte.

bus obruent viri ciuitatis eius et moꝛiet: qm̄ fecit

ſ heresim. ſ recedendo a vero sponso. ſ ecclesia.

nefas in israel vt foꝛnicaretur in domo patris sui:

ſ pe cōsentiendo facies tuū. a ſ ad lr̄az adulterio deꝛerret. ſ coꝛrūpendo b ſ hereticus vel iudeus.

et auferes malū de medio tui † Si dormierit viꝛ cū g

a ſ Ecclesia chriſti cui fide et dilectione sociata. b ſ ille: quia seduxit: et illa quia consensit. c ſ de peccato penitendo: vel impenitens eterno depurabitur toꝛmento.

vxoꝛe altreius vterq̄ moꝛiet: id est adulter ⁊ adul

a ſ plebem scilicet ecclesiasticaz: vel animā chriſtianam verbo dei despōsatā.

tera: et auferes malū de medio israel †Si pūellā vir b

c ſ arra fidei. ſ chriſtus. a ſ iudeus vel hereticus: vel scismaticus vel etiam paganus.

ginem desponderit vir ⁊ inuenerit eā ālīqs i ciuita

ſ erroꝛe maculans. ſ iudicium seniozum ecclesie.

te: et concubuerit cum illa: educes vtrūq̄ ad portā

a ſ duris increpationibus vel sententijs. b ſ ples vel anima. c ſ in auxliū vocādo doctoꝛes ecclesie: qui coꝛruptoꝛē coꝛriperēt. ſ erroꝛi cōsentiens.

ciuitatl illius: ⁊ lāpidibus obruent: puella: qz nō

a ſ vbi ciꝛo audiretur et liberaretur a doctoꝛibus. b ſ A dignitate fidei.

clamauit cū esset in ciūitate: vir qz humiliauit vxo

ſ chriſti.

rem proximi sui: ⁊ auferes malū de medio tui. Sin

ſ inter gentiles. ſ extra ecclesiā: nec societate sanctoꝛum susceptam. ſ animā. ſ ſ deo. ſ fide imbuta. ſ Per catheciſmum.

aūt in agro reppererit vir puellā q̄ desponsata ē: ⁊

ſ ibidem. ſ semine erroꝛis coꝛrumpendo. ſ seductoꝛ. ſ anathemate punitus.

apprehendēs concubuerit cū ea: ipe moꝛiet solus:

a ſ quia seductoꝛi nō potuit resistere. nec habuit doctoꝛē qui eā adiuuaret.

puella nihil patietur: nec est rea moꝛtis: quoniā si/ d

ſ de insidijs. ſ spiritali gladio.

cut latro consurgit cōtra fratrē suū: et occidit aiam

ſ vi cogente. ſ extra societatem ecclesie.

eius: ita et puella ppessa est. Sola erat in agro: cla/

ſ multi enim tales repugnant.

mauit et nullus affuit qui liberaret eā. Si inuene i

ſ aliquis doctoꝛ. ſ discipulū ſ cui. s. non adest consilium ecclesie.

rit vir puellam virginem q̄ nō habet sponsum: ⁊

ſ id est sibi sociare presumpserit. ſ vel ea.

apprehendēs cōcubuerit cū illa: ⁊ res ad iudicium

ſ deo. ſ perfe/

venerit: dabit qui doꝛmiuit cū ea patri puellē q̄n/

cram penitentiam. ſ sub cura et prouidentia sua.

quaginta siclos argenti: ⁊ habebit eā vxoꝛē: qz hu

ſ maxime vbi se voꝛo discipulus alligauit.

e miliauit illam. Nō poterit dimittere eā cūct⁊ dieb⁹

cis hz talē modū loquēdi metaphoꝛicum: sic hr̄ Judic. ix. Jerūt ligna vt vngerēt sup se regez ⁊c. ⁊ ī plurib⁹ alijs locis.

b Apprehēdētq̄ senes vrbis illū vir. si cōuict⁹ fuerit ꝺ falsa accusatiōe.

c Et verberabūt illū. i. faciēt corā se verberari. ista tñ ✠beratio nō debz excedere. xl. ictū vt hr̄. j. xxv. ca. Et ꝟ etiaz ptz q̄ vir ⁊ vxoꝛ nō sp iudicabant ad paria etiā ī fidelitate thoꝛi: qz vir deficiens ī ꝓbatiōe ipositi criminis nō puniebaī ꝓm legē talionis. s. moꝛte sicut vxoꝛ. silr vir poterat habere plures vxoꝛes: ⁊ ñ ecōuerso ⁊ vir poterat repudiare vxoꝛē ⁊ nō ecōuerso. d Qđ si verū ē qđ obiicit. s. eā fuisse cognitā post affidationē.

e Ejciēt eā ex fo. domꝰ pris sui. ī verecūdia parentū: q̄ in domo sua nutrierūt tm̄ malū. f Et lapi. obruēt. ex q̄ ptz q̄ ñ † accusabaī ꝺ fractiōe vir Leui. 20. b ginitat⁊ añ affidationem viro: qz tale peccatuz nō punit moꝛte. vt hr̄ ī fine huj⁹ ca. ⁊ Exo. xxij.

g Si doꝛmierit vir. Hic agit ꝺ adulterio post cōtractū mr̄imoniū perpetrato: qꝺ punit moꝛte adulteri ⁊ adultere.

b Si puellā. Hic agit ꝺ fractiōe virginitat⁊ iposita puelle post affidationē viri q̄ tn̄ erat añ cōsūmationē mr̄imonij. ⁊ sic iste casus differt a p̄cedēti: in q̄ vir ponebat vxoꝛi iā ducte culpā eam nō esse virginē inuentaz ab eo in ꝺsūmatiōe mr̄imonij: ⁊ si ꝟ accidat ī ciuitate: vbi puella p clamoꝛez poterat adiutoꝛiū hr̄e et tacuit: vterq̄ debz moꝛi scz puella ⁊ vir q̄ ꝺcubuit cū ea. si aūt ex ciuitatē vbi nō poterat hr̄e adiutoꝛiū p clamoꝛē: soluꝰ vir debet moꝛi: qz lex interp̄tatur factū ī ptē meliozē. scz q̄ puella clamauerit: ⁊ cognita fuerit p violētiā. ⁊ ex ꝟ hr̄ argumentū q̄ dubia sint in meliozez ptez interp̄tāda. i Si inue. vir. Hic repmit cōcupiscibil⁊ ✠tū ad stupꝝ q̄ agit ꝺ puella defloꝛata ab aliq̄ añ ✠ eēt alicui affidata: ⁊ de tali determinat lex q̄ vir eā defloꝛāſ debz dare pri puelle. l. si clos argēti p iniuria sibi facta q̄ puella erat ī ei⁹ tutela: ⁊ cū ꝟ teneī eā accipere vxoꝛem. si pr̄ puelle voluerit sibi dare: nec

✠ postea

Ⓒ a Mō accipiet. Pater noster xps ē: cui⁹ eccl̄ia vxor ē. nō lz hoī dignitatē illi⁹ spō si trāsferre ī se: nec sponsā ei⁹ violare: vt amorē ei⁹ cōmittet ī se: ex dono xtutū vl̄ ex p̄dicatiōe laudē suā q̄rēdo nō dei: cui

Ps.113. dicere ꝓuenit: Mō nob̄ dn̄e nō nobis ꝙ noī tuo da gloriā. Ca. XXIII

b Eunuch⁹. Oēs q̄ molliter viuūt: nec virile op⁹ pficiūt ñ possūt pmanere ī cōgregatiōe sctōr: nec digni sūt ītroitu regni celorū: qō violētiā patiūt: violēti dirripiunt illud.

c Māçer. Dege/ner sēsu ꝛ moꝛib⁹: vel quē hereticoꝝ p̄uanitas in susceptionē sacroꝝ degenerē fecit vel ritus gētilitat̄ aut iudaismi maculauit. Js ī eccl̄iaz recipiet cū integra fide decalogū legis ꝟm euāgelij ist̄itutionē ꝟuauerit, vñ

Mat.19.c Si vis ad vitā ingredi ꝟua mādata. Et

Job.11.b alibi: Ego sū ostiū p me si q̄s ītrat saluabit. d Ammonites. Aug⁹. Alia edi/tio: Mō ītrabit āmonites ꝛ moabites ec/clesiā dn̄i ꝛ vsq̄ ad decimā gn̄ationē nō ītrabit eccl̄iaz dn̄i: ꝛ vsq̄ ī etnū. Quō ꝙ Ruth moabit̄ ītrauit? Forte mystice ꝓphetauit ītraturā: q̄ ait: vsq̄ ad decimā gn̄ationē. Cōputāt enī ab abꝛaā q̄n fuit Loth q̄ genuit moabitas ꝛ āmonitas: ꝛ iueniūt ab abꝛaā gn̄atiōes decē vsq̄ ad salmō q̄ genuit booz maritū ruth. Sūt ei iste: ab abꝛaā: isaac: ꝛ iacob: iudas: phares: esrom: aram: aminadab: naason: salmō: q̄ genuit booz: cui ruth in eccl̄ia dn̄i pepit filios. Sz cur additū ē vsq̄ ī eternū: an q̄ post nulla aīa d̄ āmonit̄: ꝛ moabit̄ ītrauit ī illā eccl̄iaz hebꝛeoꝝ: an potiꝰ ita dictū ē: ꝛ vsq̄ ad decimā gn̄ationē. vt semp ītelligi voluerit p denariū vniūsitatē: ꝛ exposuerit dicēs: ꝛ vsq̄ ī eternū. Sz si ita ē: Ruth ꝺ meritū admissa videt. An āmonitas ꝓhibuit ꝛ nō āmonitidas .i. viros admitti nō feminas? Maxie q̄ cū euertissent israelite illā gētē oēs virosoccidere iussi sūt: femīas aūt nō nisi eas q̄ nouerāt virū: q̄n ipe ī fornicationē subduxerāt ꝑpm. Virgines xo dimiserūt: ñ eis ꝟputātes culpā q̄ euerti illa gēs meruit: quā etiā hic cōmemoꝛauit: q̄si q̄reret: Cur moabitas ꝛ āmonitas admitti noluerit: subiūxit eo q̄ nō obuiauerint vob cū panib⁹ ꝛ aq̄ ī via cū exiret̄ de egypto

Nu.22.a ꝛ cōduxerūt aduersū te balaā filiū beoꝛ de mesopotamia: vt malediceret te: has culpas nec tūc q̄n gēs illa depugnata ē: feminis ꝟputauerūt q̄s cōseruare maluerūt. Hereticos semp ab eccl̄ia eē pellen/

Titū.3.c dos: significat quasi hereticū hoiem post vnā ꝛ alterā coꝛrectionē deuita.

e Quia nolue. ꝛc. Tradūt hebꝛei q̄ hegētes ꝑpinq̄ sibi exeuntib⁹ ꝺ egypto occurrerūt cū pane tm̄: cū scirēt eos ī deserto maxie siti laboꝛare: ꝛ iō huic maledi/

Mystice ctioni subiecti sūt. Mystice designāt hereticos: q̄ fugiētib⁹ ꝺ egypto hui⁹ mūdi

Ⓒ ad verā postea poterit eā repudiare e. Sz si pat̄ puelle dare noluerit: qz est potētioꝝ vl̄ nobliozꝝ seu alia rōne: nihilomin⁹ vir ille tenebat̄ dare p̄ri puelle p̄dictos .l. siclos: vt hr̄ Exo.xxij. ꝛ si nō posset soluere tenebat̄ ad eq̄alētiā ꝟuire: seu p aliā viā satisfacere. a Mō acci. Hic refrenat̄ ꝓcupiscibil̄ q̄tū ad īcestū: vt null⁹ accipiat ī vxo rē nouercā suā: qz ꝺ reuertit̄ ī verecūdiā p̄ris cū vir ꝛ vxoꝝ sint vna caro: ꝛ iō vxoꝝ p̄ris nō debet eē subiecta filio: cū igit̄ vxoꝝ sit subiecta viro ꝟm matrimoniū legē: ꝺ reuerētiā filij ad p̄rem quā debet ei ꝺ iure naturali ē q̄ accipiat nouercā suā ī vxorē: ꝛ iō .ij. Reg.xvj. ꝺr q̄ absalō fedauit p̄rem suū dauid ī gredīēdo ad cōcubinas ei⁹. ꝟt q̄ ꝺ in detestatione hui⁹ criminis p̄cipiūt interfici vir ꝛ mulier ꝺ tali crimine cōuicti

Moraliter. (Leui.xx. Ca.XXII

A a† Non videbis bouē ꝛc. Moralitas supza posita ē Exo.xxiij. † Mō iduc̄ mulier veste virili nec vir vtet̄ veste feminea. p ꝺ significat̄ q̄ mulier exercere nō debet act⁹ viriles vt p̄dicare docere ꝛ silia: nec vir act⁹ muliebꝛes vt filare ꝛ lauare pannos ꝛ silia. Aliter pōt exponi vt p virū ītelligat̄ rō: ꝛ sensualitas p mulierē sic accipit Aug⁹. igit̄ mulier veste virili vtit̄ cum rōni sensualitas īcipit dn̄ari: ꝛ veste feminea vir vtit̄ qñ rō p sēsualitatē ad mollia carnis ꝛ vilia ptrahit̄. f† Si ambulās p viā ī arboꝛe ꝛc. Mystice sacra scriptura nid⁹ ꝺr in q̄ cōtēplatiui q̄ dicūt̄ aues celi requiescūt: mater habēs pullos: sensus ꝺr lr̄alis: pulli xo sensus mystici qui sub lr̄a nutriūt̄ ꝛ crescūt. † Mō tenebis eā cū filꝝs .s. matrē p q̄ ꝺ significat̄ q̄ a tpe publicatiōis euāgelij ī q̄ ceremonie vete. testa. sūt moꝛtifere: sēsus lr̄alis ē dimittēdus ꝛ sensus mystici sunt tenēdi. a† Cū edificaueꝛ domuꝝ nouā ꝛc. Moral̄ domū nouā edificat q̄ religiōis ingressū vel nouū sacerdotiū inchoat. † Facies muꝝ tecti p circūitū ꝛc. debet enī tal̄ sensus suos ꝛ act⁹ diligēter custodire ne sint alīs occasio ruine sibiq̄ īputet̄ ad interi/

† De renū. c. nisi.

† 1.q.1. cito

Mystice

tū gehēne. q† Mō seres vineā tuā al. semīe. i. eccl̄iaz tue custodie cōmēdatā p te vel p alterū nō instrues miscēdo cū semine xbi diuini çiçanīa male doctrine. f† Mō arabis simul ī boue ꝛ asino. i. op⁹ p̄dicatiōis nō ꝟpones silr̄ saptēti ꝛ ignaro. g† Mō iduer̄ vestimēto ꝛc. In tali nāq̄ veste linū abscōditur ꝺ lana. Moraliter igit̄ tali veste induit̄ q̄ sub xbis īnocētie celat subtilitatē malicie. h† Funiculos ī fimbꝛīs facies ꝛc. ꝺ ē expositū. s. Nume. xv. i† Si duxerit vir vxorem ꝛc. Per istū significat̄ eps q̄ spōsus ē eccl̄ie sibi tradite ꝓpter q̄ ꝺ portat anulū in despōsatiōis signū. nec eā pōt dimittere sine licentia pape: igit̄ si ex odio velit eaz dimittere: crimē hereſis ꝟponēs ei p̄i⁹ q̄ꝺ acciperet eā incurrisse q̄ ꝺ crimē ē violatio virginitat̄. i. integritat̄ fidei si falsum ē q̄ ꝺ dicit pat̄ ꝛ mater. i. xps ꝛ eccl̄ia debēt ꝺ̄riū declarare: ꝛ ille tenet̄ p debitā penitētiā ꝛ mādatoꝝ dei obseruātiā satisfacere q̄ significat̄ p. c. siclos argēti ī q̄bus cōdēnat̄. cētenari⁹ enī numer⁹ p multiplicationē denarij ī seipm cōsurgit: ꝛ sic pfectā ip letionē mādatoꝝ decalogi designat. Q̄ ꝺ si verū ē q̄ ꝺ obiecit. s. q̄ illa eccl̄ia hereſi fuit coꝛrupta p̄iusq̄ illā acciperet. e† Ejciēt eā extra. s. p excōicationē: ꝛ si cōtumax fuerit puniri debet p gladiū materialē. Residuū hui⁹ capituli moꝛale est. Ca.XXIII

b Non intrabit eunuch⁹. Postq̄ declarata sūt ea q̄ ptinēt ad ordinationem ptis irascibilis ꝛ cōcupiscibilis. hic ꝓsr̄ ponūt̄ ea q̄ ptinēt ad ordinatiōez ptis rōnalis: ꝛ p̄mo attēdēdo ad bonū cōe. scḋo ad bonū singular̄ psone. ibi: Mō trades seruū. Prima ī duas ꝟm q̄ bonū cōe ē attēdēdū tpe pacis ꝛ tpe belli. scḋa. ibi: Q̄n egressus fuer̄ aduersus hostes. Circa p̄mū sciendū q̄ bonū cōe maxie pacis tpe ex trib⁹ cōseruat̄. Primū ē si bona ꝛ honesta cōnubia cōtūgant̄ qz p ꝺ bona ꝓles ꝓcreat̄. Scḋm ē si psone imūde a diuinis elōgent̄. Tertiū si psone viles ꝛ defectuose ad honoꝛes ꝛ regimē pp̄li nō admittāt̄: ꝛ ꝟm ꝺ lr̄a ista tripliciter exponit̄. p̄mo mō sic. dicūt ei hebꝛei q̄ p īgressū ī eccl̄ia dei a q̄ repellunt̄ ꝺ aliq̄ psone ꝛ gētes: ꝛ aliq̄ ad semp: ꝛ aliq̄ ad tps: ītelligit̄ ꝺ⁹ mr̄imoniū cū mulie re israelitica: a q̄ ꝓhibit̄ ꝓpotētes ad gn̄andū: qz nō ē ibi bonū ꝓlis: ꝛ patiētes defectū natalū ꝓpt̄ vilitatē originis. Ammonite ꝛ moabite repellūt̄ ad semp ꝓpter pctm̄ ꝺ pp̄lm israel̄ cōmissū: ꝛ egyptij ꝛ idumei ad tps. s. vsq̄ ad tertiā gn̄ationē. qz sicut dicit Ra. Sa. nō peccauerūt ita grauiter ꝺ pp̄lm israel̄ sicut āmonite ꝛ moabite: qz fecerūt eis psecutionē coꝛpalē: vtpote egypti ꝑpm laboꝛib⁹ affligēdo ꝛ pueros ī flumine demergēdo: vt ḧr Exo.j. Idumei xo ī gladio filijs israel̄ occurrēdo. Nume.xx. Sz āmonite ꝛ moabite psecuti sūt eos spūal̄r cōducēdo balaā ad maledicēdū eis: ꝺ cui⁹ ꝟsilio filij israel̄ īducti sūt ad luxuriā ꝛ idolatriā. Assignat̄ etiā alia rō ī lr̄a. s. q̄ idumei descēderūt ꝺ esau: q̄ fuit frater iacob a q̄ descēderūt israelite: ꝛ sic israelite ꝛ idumei erāt q̄dām ꝺ frēs: ꝛ ꝺ ē q̄ ꝺr: Quia frater tuus ē. Silr̄ egyptij receperūt filios israel̄ ī terra sua tpe famis: ꝛ fuerūt ibi cōseruati sub ꝓtectiōe ioseph. ꝛ ꝺ ē q̄ ꝺr: Aduena fuisti ī terra ei⁹. ꝛ iō idumei et egyptij citi⁹ admittebant̄ ad ꝺ̄hēdū mr̄imoniū: ꝛ ꝟm hāc sniam ptz lr̄a ꝺ excepto. c Quia no. occur. ꝛc. Q̄ ꝺ videt ꝺ̄riū ei q̄ꝺ. s. dictū ē. ij. ca. q̄ lz moabite nō cōcessissent eis trāsitū p terrā suā: tñ ī cōfinio terre sue poꝛtauerūt eis alimēta venalia. Ad ꝺ rñdet hebꝛei q̄ viri nō poꝛtauerūt talia remanētes ī ciuitatib⁹ armati ad custodiā terre sz mulieres tm̄: ꝛ ꝓpter ꝺ veri fuerūt repulsi a mr̄imonio p̄dicto. nō aūt mulieres. vnde ꝛ ruth moabitis fuit vxoꝝ viri israelite. ꝛ iō ꝺr hic āmonites ꝛ moabites: q̄ sūt noīa masculini generis ꝛ nō feminini. scḋo mō exponit̄ ab aliq̄bus doctoꝝib⁹ catholicis q̄ p ingressū eccl̄ie dei a q̄ psone supꝛadicte excludūt̄: intelligit̄ ingres/

a ꝟ .i. nō seducet animā deo patri cōiunctam. ꝟ p̄dicatoꝝ. b ꝟ ecclesiā. c ꝟ chr̄isti.

a vitę suę. Mō accipiet hō vxorē pa a
tris sui: nec reuelabit operimentum eius. Ca. XXIII

a ꝟ q̄ nō habet semē verbi: nec pōt gignere bona opera.

b n †On intrabit eunuchus b+
attrit̄: vl̄ āputatis testi
ꝟ societatem sanctoꝝ
culis: ꝛ abscisoveretro eccl̄iā dn̄i.

c †Mō ingredieť māçer: ꝺ est ꝺ scoꝛ †
ꝟ cōsoꝛtiū sanctoꝝ. ꝟ decalo/
to nat⁹ ī eccl̄iam dn̄i vsq̄ ad deci
gi obseruationē. ꝟ qui de incestu nati.

d cimā generationē. Ammonites †
ꝟ Aug⁹. ꝺ ē ī eternū: qz denari⁹ clausula nūeroꝝ
ꝛ moabites etiā post decimā ge/
nerationē nō ītrabūt eccl̄iaz dn̄i
e in ęternū: qz noluerūt vobis oc/ c

¶ ad verā terrā ꝓmissiōis offerūt panē pollutū: nō aq̄ sapie dulcozatū: ꝛ iō ab ecclīa alienati sūt. a Veritq; ꝛc. Quia sepe pſecutio cā maioris ꝓsperitatis est: Quia diligētib⁹ deū oīa cooperāt i bonū. b Nō abominaberis ꝛc. Idume⁹ sanguine⁹: vel terren⁹ carnē cui⁹ est terrena materia significat. Rom.8.c Egypti⁹. i. tenebrosus: corp⁹ morbidū. Carnē nr̄am nō debem⁹ abominari: ß fouere et necessaria ei ꝓbere: curā tñ eius i desideriis nō facere: Frater inquit tu⁹ est: q; ex carne sum⁹ ꝛ aīa. Egyptiū. i. corpus nō abominemur: i cui⁹ terra aduene fuim⁹. aīa enī q̄ celestē habet originē: q̄si aduena morāt i corpe. 2.Cor.5.b vñ apl's: Dū sum⁹ in corpe peregrinamur a dño. Qui nati fuerint ex eis ꝛc. i. paulatim fient spiritales. Nō abominaberis idumeum ꝛc. Per idumeū ꝛ egyptiū significat ꝓsens vita cui q̄uis renūciātes egyptiā terrā. i. cōuersationē pristinā ꝛ cōcupiscētiā mūdi declinem⁹: dū tñ hui⁹ mūdi necessitatib⁹ subdimur: nō oīno egyptiā nationē extīguim⁹: ß q̄dāmodo separi quotidiano victu ꝛ vestitu cōtēti sum⁹, tertia generatione i ecclīam ī trabūt: q; secularis pōt sāctis cōiūgi: cū pfecte in patrē ꝛ filiū ꝛ spūsctm̄ crediderit: vel cū spe: fide ꝛ charitate ornat⁹ fuerit.

c Cū egressus. Spiritales xp̄i milites in- 1.Cor.9.d struit: q̄b⁹ alibi dr: Dis q̄ in agone cōtēdit: ab oīb⁹ se abstinet. d Si fuerit inter vos. Aug⁹. Multa ponit lex i sacramēt[ꝛ vmbris futuroꝝ. Quedā enī i semine materialis informitas: q̄ formata corp⁹ bois reddituram ē: i significatiōe posita ē vite informis ꝛ ineruditе: a q̄ informitate oportet doctrine forma ꝛ eruditiōe mundari. iō illa purificatio p̄cepta est post seminis effusionē: nec enī i somnis pctm̄ sit. Aut si ß q̄s pctm̄ putat nō arbitrans accidere nisi hmōi desiderio: qđ falsū est: nūq̄d ꝛ solita mēstū pctā sūt femīarū: q̄s lex p̄cipit expiari nō nisi ꝓpter ipam materiālē informitatē: q̄ fctō cōceptu tā q̄ in edificationē corpis addit. Ac ꝓ ß cū informiter fluit significari lex voluit animū sine disciplīne forma indecēter fluidum ac dissolutū: quē formā dū significat: cū fluxū purificari imparat. Postremo mori pctm̄ nō ē: ꝛ morituū sepelire hūanitatis officiū ē: ꝛ tñ purificatio mādata ē: nō q; corpus mortuū pctm̄ est: ß significat pctm̄ aīe a iusticia deserte.

Mystice Greg. Mystice. Si fuerit inter vos hō ꝛc. Nocturnū sōniū tēptatio occulta: q̄ tenebrosa cogitatione turpe aliq̄d cōcipit: ß ope nō expleт. Nocturno somnio pollut⁹ extra castra egredit: vt q̄ cogitatione pollut: indignū se societate fideliū arbitret: ꝛ bonoꝝ se cōpatiōe despiciat. Ad vesperū lauab aqua:

L cū defectū suū cōspiciēs ad lamēta penitentie cōuertit: vt fletib⁹ deleat qđ occulta iniq̄ natio accusat. Sz post occasum solis redeat ad castra. i. deferuescēte calozis ardoze fiduciā erga bonoꝝ societatē sumat: ꝛ ad fideliū merita repareт ꝓsumēda. e Habebis lo. Corpalē ei mūdiciā diligit de⁹. Ideo p̄cepit Mystice nihil fedū remanere i castris. Greg. Mystice. Habebis locū ꝛc. Nature corruptibil' q̄uate a nr̄e mēt[vtero q̄dā cogitationū supflua: q̄si vētris grauamē erūpūt. Sz portare sub baltheo paxillū debem⁹ vt ad reprēdēdū nosmetipos semp accīcti acutū circa nos stimulū cōpūctiōis habeam⁹: q̄ terrā nr̄e mētis pnie doloze confodiat: ꝛ qđ a nob fetitū erūpit abscōdat. f In bal. Baltheo ei rennes accīgūt: iō p baltheū male volūtat[cō- Job.12.c tritio designat. vñ Job: Baltheum regū dissoluit: ꝛ p̄cinxit fune renes eoꝝ. g Operies. Terrena fragilitate ꝓsiderata: sordes debem⁹ opire. b Non tra, ser. Aug⁹. Lxx.

¶ Nō tra.

currere cū pane ꝛ aq̄ i via qñ a ſ mūdo. ſ sicut heretici excitāt p diabolū pſecutionē ppl'o fideliū.

egressi estis de ęgyptō: ꝛ qz cōduxerūt ꝓtra te balaā filiū beoꝝ de mesopotamia syrię vt malediceret tibi: ꝛ noluit dñs de⁹ tuus audire balaā:

a vertitq; maledictionē ei⁹ in ſ gratis. ſ.

bñdictionē tuā eo q; dilige- ret te. Nō facies cū eis pacē: nec ḡras eis bona cūct[diebus vitę tuę in sempiternū.

a ſ pſentē vitā. ſ sanguineū vel terrenū: hec est caro nostra q̄ de terra est.

b Nō abominaber[idūmęū: † a ſ tenebrosum. i. corpus morbidum.

qz frater tu⁹ ē: nec ęgyptiūz: ‡ ſ patria nostra paradisus est.

qz aduena fuisti i terra eius. Qui nati fuerint ex eis ter- a ſ in pfecta fide trinitatis.

tia genēratiōe intrabūt i ec- ſ al's dei.

c clesiā dñi. Quando egressus a a ſ demones.

fueris aduersus hōstes tuos i pugnā custodies te ab oīni

a ſ nociua. b ſ tenebrosa cogitatione.

d re mala. Si fuerit it̄ vos hō b+ a ſ occulta tēptatione. b ſ cōsentiēdo.

q̄ nocturno pollūt⁹ sit som- a ſ societate fideliū. b ſ se idignū iudicās

nio egredie⁹ extra castra: et c a ſ suparo. ſ. feruore tēptationis.

nō reuertet ꝓiusq; ad vēspe ſ pnie. ſ lachrymarum.

rā lauet aqua: ꝛ post solis oc a ſ tentatione deferuescentе. b ſ fidelius consortia.

e cāsuz regredie⁹ in cāstra. Iha d ſ cōsciētiā i qua cōpugnar[. a ſ sctōrū.

bebis locum extra cāstra ad quē egredieris ad req̄sita na a ſ acutū cōpūctionis stimulū.

f turę: gerēs pāxillū i baltheo. ſ cordis compunctionem vel memoriā castitatis.

Cūq; sedēris fodies p circūi- a ſ ne appareat ante oculos dei.

g tum: ꝛ egesta humo opēries quo reuelatus es. Dominus e

eniz deus tuus ambulat in a ſ ecclesie que est vt castrorum acies ordinata.

mēdio castroꝝ: vt eruat te ꝛ tradat tibi inimicos tuos: vt sint castra tua sancta: ꝛ ni hil in eis appareat fęditat[:

a ſ a seruitute diaboli vel peri fugientē.

h nec derelinquat te. Nōn tra- f a ſ respuendo vel in desperationem mittendo. b ſ diabolo vel peccato.

des seruūz dōmino suo q̄ ad

sus atriū: i q̄ hoies mūdi orabāt i hierusalē ꝓpe tēplū a cui⁹ ingressu arcebāt pſone p̄dicte tā q̄z īmūde rōnib⁹ p̄dictis ꝛc. Exponāt sicut prius. tertio mō exponit ab aliq̄b⁹ doctoribus nr̄is ꝛ rōnabili⁹ vt videt. Dicūt aūt q̄ lex diuina nullū excludit etiā extraneū a cultu dei: ꝛ ab his q̄ ptinēt ad aīe salutem. vñ dr: Exo.xij. Si q̄s peregrinoꝝ in vr̄am voluerit trāsire colontā: ꝛ facere phase dñi: circūcidet pri⁹ oē masculinū ei⁹: ꝛ tūc rite celebrabit: eritq; sicut indigena terre ß i tpalib⁹ q̄z tū ad ea q̄ ptinebāt ad regimē ppli p ꝓsonas eminētes: vtpote magistrat⁹ ꝛ iudices tribunos cēturiones ꝛ cōsiles: nō oēs admittebāt: sed excludebant eunuchi: q; cū eēnt ipotētes ad generādū: honor paterno⁹ q̄ cōsistit i regimine populi eos nō decebat. vñ ꝛ antiq̄tus iudices ꝛ gubernatores ppli vocabant p̄res cōscripti. Silr excludebā tur patietes defectū natalīū: q; ꝓpt vilitatē sue originis nō decebat eos stat⁹ tāti honoris: nec ppls subiect⁹ pacifice toleraret: ꝓpter qđ talis ꝓmotio eēt turbatiōis occasio: vñ ꝛ in ecclesia tales ab ordinib⁹ ꝛ dignitatib⁹ repellunt: similiter alienigene a regimīe ppli merito repellebant: q; nō est tm̄ cōfidēdū in eis sicut in indigenis. Oportet āt habere magnā cōfidētiā de illis q̄bus cōmittit regimē ppli q; oportet q; sciant secreta ꝛ infirma ppli. Aliq̄ tñ excludebant ad semp ꝛ aliq̄ ad tēpus p̄dictis rōnib⁹: ꝛ ſm istū intellectū satis patet lr̄a cōsideratis cū ß supradictis.

a Quādo egres. Hic ꝓpr ordinat rōnab' attēdēdo ad bonū cōe tpe belli: qđ q̄dē bonū cōsistit prio i mūdicia spūali: q; qñ mūde seruiebāt deo dabat eis victoria. ꝛ iō dr hic: Qñ egressus ꝛc. custodies te ab oī rema. i. ab oī pctō ne veniat sup te diuina offēsio: ꝛ cadas coā inimicis tuis gladio. sc̄do requirit mūdicia corpalis. iō sb̄dit: b Si fuerit ꝛc. pollut⁹ sit somno. i somno ei ē nō īmūdicia spūalis lz possit eē i vigilia p̄cedēti vel subsequēti: tñ ibi semp ē īmunditia corpal' quā cōcomitat dep̄ssiomētis. iō subdit: c Egredie⁹ extra castra. s. deitatis ꝛ leuitarū q̄ erāt in medio exercit⁹: nō tñ oportebat egredi castra cōis ppli. ꝓut dictū fuit i similī. Iu. v. Et idē itelligēdū dr alijs īmūdicijs q̄ quādā irregularitē faciunt vt dictū fuit ibidē: ß ponit ß ista īmūdicia ꝓ exēplo: q; frequēter accidit. Qđ aūt subdit: d Habebis lo. ex̄ castra ꝛc. itelligit etiā castris ppli: q; si tales īmūdicie fierēt intra castra ppli corrūperet aer ex fetore: ꝛ sequeret ifirmitas ꝛ mortalitas i pplo. Itē q; arca cū sacerdotib⁹ ꝛ leuit[erat in castris: nō erat decēs q; talis fetor eēt ibi: ꝛ ß est qđ subdit: e Dñs ei de⁹ tu⁹ am. ꝛc. q; ibi erat p spālē cultū sacerdotū ꝛ leuitarū: q̄ tenebant exire cū pplo ad exercitū lz nō oēs: ß aliq̄ eoꝝ. f Non trades seruū ꝛc. Hic ꝓpr ordinat ps rōnab' attēdēdo ad bonū singularis pſone. Et dimidit in tres ptes ſm tria q̄ sūt de dictamīe rōnis. s. vt legalitas seruet ad oēs: pietas ad paup̄es: ꝛ seue

✱ ritas ad

Mō trades puerū dño suo: q̄ apposit⁹ est tibi a dño suo. Mō q̄ dns eū apposuerit. i. cōmēdauerit: qz de positū diceret: sz appositū dixit. i. adiūctū huic cum ab illo discessisset. Reddi ꝯ ꝓhibuit fugitiuos: nō suscipi. Quō �

a ſ ad fidē veniēs vel penitēs. b ſ sub munimine fidei.

tē cōfugerit: Hābitabit tecum in a

a ſ ecclesia: vel sub quocūq; ordine fidelitū. b ſ ecclesiarū vel cōuersationū.

loco q̄ ei placuerit: t i vna vrbiū a

a ſ in pace ecclesie. b ſ qz magis fouendus est ne desperet.

tuarū reḡescēt: ne cōtristēs eum. b

a ſ fornicationi hereticorū iūcta. b ſ aiabus. que sunt templū dei viui.

a Non erit meretrix de filiab⁹ isrl: a

a ſ vnde fugire fornicationē. b ſ q̄ deo adoptari sūt. c ſ Moralit. ostēdit q̄ sicut abominatio est merces ꝓstibuli: sic t donū repacitatis.

b neq; sodomitor ō filijs isrl. Mon of b

c feres mercedez ꝓstibuli: nec pciū c

canis i domo dñi dei tui: q̄cq̄d il

lud ē qđ vouerit: qz abominatio ē

d vtrūq; apud dñm deū tuū. Mon d

ſ mercedē cupiēs. ſ catholico. ſ iudeo.

fenerabis fratri tuo ad vsurā pe/

ſ verbi dei.

cuniam: nec fruges: nec quālibet

e aliā rē sz alieno. Fratri autē tuo

absq; vsura id q̄ indiget cōmoda/

bis: vt bñdicat tibi dns de⁹ tu⁹ i

oi ope tuo i terra ad quā igredie

a ſ vouere t reddite domino deo vestro.

ris possidēdā. †Cū votū vouēris e

f dño deo tuo nō tardabis redde

ſ quasi debitum.

re: qz requiret illud dns de⁹ tu⁹:

ſ reddere. ſ ipsa mora.

et si moratus fueris reputabit tibi in peccatū. Si nolueris pol/ f

liceri absq; pctō eris. Qđ autez semel egressuz ē ō labijs tuis ob/

seruabis: t facies sic ꝓmisisti dño

ſ ideo iure teneris.

deo tuo: t ꝓpria volūtate t ore

a ſ scripturā sacrā: vel ecclesiā catholicā. ſ xpi.

g tuo locut⁹ es. †Ingressus vineaz g†

a ſ necessitati cōsulit: auariciā ꝓhibet. ſ In carnatione christi crede: sacramētis ei⁹ pticipare

primi tui comedevuas q̄tū tibi

b placuerit: foras āt ne efferas te/

a ſ meditādo. ſ legē. ſ christi q̄ ver⁹ amicus

cū. Si intraueris segetē amici tui:

a ſ ecclesia: vel sub quocūq; ordine fidelitū. b ſ ecclesiarū vel cōuersationū.

Eccl.34.c nis. Canis rapacis. Bona iniquoz non ꝓbat altissim⁹.

Ibidem. Qui offert sacrificia ex substātia paupez: q̄si q̄ victimat filiū i cōspectu patris.

d Mō fenera. Usurā t auariciā remouet t charitatē impēdere iubet. Est pecunia q̄ ad vsurā dari ꝓhibet: qz vitiū cupiditat⁹ ē exigere velle qđ cognoscis te nō cōmodasse. Hāc dns habuit t inde paupib⁹ erogādā tradidit t nos ad liberalitatē largitat⁹ inuitauit. Altera ē quaz

Mat.25.c ad vsurā dare debem⁹. vñ: Mō ne oportuit te pecuniā cōmittere numularijs: vt ego veniēs exigerē qđ meū ē cū vsura? e Sz alieno. Infideli vel inimq̄ cui pecuniā dam⁹ ad vsurā: cū ꝓ xpo ꝓdicationis exigim⁹ fidē pniaz t opationē bonā. f Mō tar. Uñ salomon:

Pro.20.d Ruina est hōi post vota tractare vl tardare. g Ingred. vi. In ecclia alteri⁹ epi pōt alē aliqs corrigere vl ꝓfirmare: totā plebē ñ lz ei regere: vl magē negocia tractare. h Foras. Extra ecclias grāz efferre nō lz: qz i vna domo carnes agni edi iubēt. i Si intra. tē. Sūt

quedā gñatio. nō intrabūt eccl. do. i eter. p istos q̄ cētū potuert ipediuerūt filios isrl ab ingressu terre ꝓmissiōis: significāt illi q̄ devotos cētus possūt ipedīt ab ingressu religionis: t ingressos p se t p alios ipedire nitunt ab actu ꝓfessiōis t tales ꝓuari merēt ab ingressu p̄rie celestis. † Mō abominaberis idumeū. Hoc xpū ō: filijs isrl p quos intelligūt hoies litterati q̄ nō debēt despicere simplices christianos circa terrena occupatos: ꝓpter qđ significant p idumeos q̄ terreni i terptant: t rō dicti subdit cū ō: † Quia frater tu⁹ ē. i. regenerat⁹ ex xpo et ecclia sicut et tu q̄ es isrl⁹. † Nec egyptiū qz in terra ei⁹ aduena fuisti. p egyptiū q̄ tenebrosus interptat peccatoz significat quē inst⁹ nō debet abominari qz fuit aduena in ei⁹ terra. i. pctōr sicut ipse. j. Job. j. Si dixerim⁹ qz pctm̄ nō habem⁹ ipi nos seducim⁹ t ve

ritas in

ff 2 ✠

a ſ ad fidē veniēs vel penitēs. b ſ sub munimine fidei.

1.Re.27.a tē cōfugerit: Hābitabit tecum in a

a ſ ecclesia: vel sub quocūq; ordine fidelitū. b ſ ecclesiarū vel cōuersationū.

loco q̄ ei placuerit: t i vna vrbiū a

a ſ in pace ecclesie. b ſ qz magis fouendus est ne desperet.

tuarū reḡescēt: ne cōtristēs eum. b

a ſ fornicationi hereticorū iūcta. b ſ aiabus. que sunt templū dei viui.

a Non erit meretrix de filiab⁹ isrl: a

a ſ vnde fugire fornicationē. b ſ q̄ deo adoptari sūt. c ſ Moralit. ostēdit q̄ sicut abominatio est merces ꝓstibuli: sic t donū repacitatis.

b neq; sodomitor ō filijs isrl. Mon of b

c feres mercedez ꝓstibuli: nec pciū c

canis i domo dñi dei tui: q̄cq̄d il

lud ē qđ vouerit: qz abominatio ē

d vtrūq; apud dñm deū tuū. Mon d

ſ mercedē cupiēs. ſ catholico. ſ iudeo.

fenerabis fratri tuo ad vsurā pe/

ſ verbi dei.

cuniam: nec fruges: nec quālibet

e aliā rē sz alieno. Fratri autē tuo

absq; vsura id q̄ indiget cōmoda/

bis: vt bñdicat tibi dns de⁹ tu⁹ i

oi ope tuo i terra ad quā igredie

a ſ vouere t reddite domino deo vestro.

ris possidēdā. †Cū votū vouēris e

f dño deo tuo nō tardabis redde

ſ quasi debitum.

re: qz requiret illud dns de⁹ tu⁹:

ſ reddere. ſ ipsa mora.

et si moratus fueris reputabit tibi in peccatū. Si nolueris pol/ f

liceri absq; pctō eris. Qđ autez semel egressuz ē ō labijs tuis ob/

seruabis: t facies sic ꝓmisisti dño

ſ ideo iure teneris.

deo tuo: t ꝓpria volūtate t ore

a ſ scripturā sacrā: vel ecclesiā catholicā. ſ xpi.

g tuo locut⁹ es. †Ingressus vineaz g†

a ſ necessitati cōsulit: auariciā ꝓhibet. ſ In carnatione christi crede: sacramētis ei⁹ pticipare

primi tui comedevuas q̄tū tibi

b placuerit: foras āt ne efferas te/

a ſ meditādo. ſ legē. ſ christi q̄ ver⁹ amicus

cū. Si intraueris segetē amici tui:

Deu.23.a Mō trades puerū dño suo: q̄ apposit⁹ est tibi a dño suo. Mō q̄ dns eū apposuerit. i. cōmēdauerit: qz de positū diceret: sz appositū dixit. i. adiūctū huic cum ab illo discessisset. Reddi ꝯ ꝓhibuit fugitiuos: nō suscipi. Quō ꝓ putari pōt nisi gēti t ꝓpio intelligamus ista dici: nō vni hoi? Ex alia vtiq; gēte refugientē ad hāc cui loq̄bat: a dño suo. i. a rege suo: reddi ꝓhibuit:

1.Re.27.a qđ alienigena achis rex geth ꝓtuauit qñ ad eū fugit dauid a facie dñi sui. i. regis saul: ꝓ explanat dicēs: In voꝓ habitabit ī oi loco vbi placuerit ei. a Non erit me. Aug⁹. Lxx. Mō erit meretrix a filia b⁹ isrl: t nō erit fornicās a filijs isrl. Manifeste ꝓhibet viros t femias fornicari: etiam cū nō alienis cōiugibus: pctm̄ eē demōstrans misceri nō cōiugib⁹ suis: qz t meretrices eē t ad eas ꝓhibet accedere: q̄rū publice venalis est turpitudo. In decalogo aūt noie mechie nō videt apte ꝓhibuisse: q̄ nō nisi adulteriū intelligi solet: vñ q̄d nobis videt: ibi tractauimus.

Spūaliē inuit qz nō lz aie xp̄iane erroꝛib⁹ hereticoꝛ se miscere filiū dei ipudicitie: et libidini nō lz se tradere.

b Mō offeres. Aug⁹. Lxx. Mō offeres mercedē meretricis neq; cōmutationē canis ī domo dñi dei tui ad oē votū qm̄ abominatio est dño deo tuo. Utrūq; s. nō vnū: de cane ei vetat fieri cōmutationē ꝓmogenitoꝛ: quā iubet fieri ō īmūdis aialib⁹. i. equis asinis: t q̄ adiuuāt hoiem: vñ t lumēta dicūt. De cane autez noluit t de porco: q̄re noluit q̄rēdū ē: t si de oīb⁹ talibus noluit: q̄re hic solū canē excipit? Mā mercedē meretricis videt repulisse: qz ꝓhibuit eē meretricē de filiab⁹ isrl: aut quēq; filioꝛ israel vti meretrice: t ne q̄s putaret posse ꝯ expiari si aliq̄d inde ī tēpluz offerret: dicendū fuit q̄ dño abominatio sit. c Preciū ca

Eccl.34.c nis. Canis rapacis. Bona iniquoꝛ non ꝓbat altissim⁹.

Ibidem. Qui offert sacrificia ex substātia paupez: q̄si q̄ victimat filiū i cōspectu patris.

d Mō fenera. Usurā t auariciā remouet t charitatē impēdere iubet. Est pecunia q̄ ad vsurā dari ꝓhibet: qz viti cupiditat⁹ ē exigere velle qđ cognoscis te nō cōmodasse. Hāc dns habuit t inde paupib⁹ erogādā tradidit t nos ad liberalitatē largitat⁹ inuitauit. Altera ē quaz

Mat.25.c ad vsurā dare debem⁹. vñ: Mō ne oportuit te pecuniā cōmittere numularijs: vt ego veniēs exigerē qđ meū ē cū vsura? e Sz alieno. Infideli vel inimq̄ cui pecuniā dam⁹ ad vsurā: cū ꝓ xpo ꝓdicationis exigim⁹ fidē pniaz t opationē bonā. f Mō tar. Uñ salomon:

Pro.20.d Ruina est hōi post vota tractare vl tardare. g Ingred. vi. In ecclia alteri⁹ epi pōt alē aliqs corrigere vl ꝓfirmare: totā plebē ñ lz ei regere: vl magē negocia tractare. h Foras. Extra ecclias grāz efferre nō lz: qz i vna domo carnes agni edi iubēt. i Si intra. tē. Sūt

quedā gñatio. nō intrabūt eccl. do. i eter. p istos q̄ cētū potuert ipediuerūt filios isrl ab ingressu terre ꝓmissiōis: significāt illi q̄ devotos cētus possūt ipediūt ab ingressu religionis: t ingressos p se t p alios ipedire nitunt ab actu ꝓfessiōis t tales ꝓuari merēt ab ingressu p̄rie celestis. † Mō abominaberis idumeū. Hoc xpū ō: filijs isrl p quos intelligūt hoies litterati q̄ nō debēt despicere simplices christianos circa terrena occupatos: ꝓpter qđ significant p idumeos q̄ terreni ī terptant: t rō dicti subdit cū ō: † Quia frater tu⁹ ē. i. regenerat⁹ ex xpo et ecclia sicut et tu q̄ es isrl⁹. † Nec egyptiū qz in terra ei⁹ aduena fuisti. p egyptiū q̄ tenebrosus interptat peccatoz significat quē inst⁹ nō debet abominari qz fuit aduena in ei⁹ terra. i. pctōr sicut ipse. j. Job. j. Si dixerim⁹ qz pctm̄ nō habem⁹ ipi nos seducim⁹ t ve

Moraliter. b† Mō Ca. XXIII intrabit eunuch⁹ tē. Per ꝯ significat q̄ vir ipotēs ad generāduz xbo t exēplo filios ī ecclia dei ad curā aiaruz nō debet ꝓmoueri. † Mō igredīet māçer tē. ab ꝯ silr excludit q̄ defectū naturalīū patit.

† Ammonites t moabites etiā post decimaz

Deu.23.b† 13.q.1.§ his v. item ꝓcepit dns 6.q.3. scriptum. Deu cle. c. vēerabilē. in ꝓn.

Ecclis.5.a Baru.6.d

Ministerio de Cultura 2024

Ꝯ q̄dā scꝑture q̄ hist̄orialiter fidē imbuūt: q̄dā moralit̄ sāctā cōuersationē īstruūt: Quedā nō ꝼm hist̄oriā ꝼ ꝼm allegoriā venerāda mysteria oñdūt. Caute ġ ī segetē ꝓximi intrādū ē: vt discernēdo carpas cibū: nō ꝑcipi tādo succise messis in currus iudiciū.

Moralit̄

Ca. XXIIII

a ꝼ Jaccipit. Hrego. Moraliter Mō vxorē accipit: cuj terrene actiōis curā suscipit. Feditatē agnoscit: cuj polluta esse ꝑ pctā sētit. Dimittet eā de domo sua. i. amorē eiꝰ abījcit a mente sua. Egressa alterꝫ accipit. qz t̄renā actionē quaz deseris: aliꝰ ꝓcupiscit. Ipsi q̄z ī odiū venit et eā vtiliter dimittit. vñ bñ seq̄t: Si dimiserit eā aut mortuus fuerit ⁊c. Quisq̄ terrenā curā aut dimittit aut morit. i. aut nō ex aīo succūbit: aut ꝑ eū fūdit ꝰ ī aīe vita succūbit. Sive ġ sequēs marit ꝰ dimiserit siue mortu ꝰ fuerit: ꝓior nō recipiet eā ī vxorē: qz polluta ē: vt. s. q̄ semel terrenā curā relīq̄t ad eam vltra nō redeat quā ipe ꝓ ꝓio iudicio polluit: q̄ ꝓi ꝰ deseruit: qz pollutā cognouit.

Mystice

Mystice. Si accepit hō vxorē ⁊c. Christ ꝰ vxorē sibi accepit: cū synagogā sibi copulauit: quaz legē tribuendo ī iudicio ⁊ iusticia ⁊ miscōia despōsauit: ꝼ illa nō īuenit gr̄am ꝓpt̄ incredibilitatē ⁊ idolatrie feditatē. Scripsit eī libellū repudij. i. euāgelium ī q̄ declarat q̄z indigna fuerit spiritat cōsortij: cū xp̄m crucifigē dū tradidit: barrabā elegit. Dat ꝰ ē in manꝰ eiꝰ libellꝰ repudij: cū ptās data ē crucifigendi. Jdeo ō domo. i. eccl̄ia electa ē. vñ: Multi venīūt ab oriēte ⁊ occidēte vt recū. cū abrahā isaac ⁊ iacob ī re. ce. filij aūt regni ejciēt ī tenebras exteriores. Qr ā t seq̄t: Cūq̄ egressa alterū maritū duxerit ⁊c. significat q lz apli post passionē ⁊ resurrectionē xp̄i eā ad fidez ⁊ pniam ꝓuocauerīt: ⁊ spiritalib ꝰ nuptijs copulare voluerint: tāq̄ indigna ⁊ erroze polluta abominabilis pmāsit. vñ: Vobis oportebat ꝓmū loq̄ xp̄o dei: ꝼ qm̄ repulistis illud ⁊c. Aug ꝰ. Multe erāt ī lege cause dimittēdi vxores: xp̄s solā fornicationē excipit: ceteras molestias iubet ꝑ fide ⁊ castitate cōiugij sustineri. Et mechū dicit eū q̄ eam duxerit q̄ alligata ē viro. i. q̄diu vir eiꝰ vixerit: q̄ mortuo soluta ē. Vir q̄z si dimiserit: aliam nō ducat. Si aūt nec illi nubere: nec huic lz alterā ducere: viua vxore quā dimisit multo minꝰ lz cū q̄libet scortari. Beatiora sane cōiugia q̄ sine filijs ꝓcreādis siue terrena ꝑle cōtēpta: pari cōsensu cōtinētiā ꝼuare pñt. Nec illud est ō q ꝺns cōiugē dimitti vetat. Nō ei dimittit q̄ cū ea nō carnaliter ꝼ spūaliter viuit: vt q̄ habēt vxores sint q̄si nō habētes. q Scribet li. Ad duriciā cordis vī scripsit moyses p̄ceptū istud: malens. s. indulgere discidiū q̄ cōmitti homicidiū.

Ex. 34. q. 2. c. nō satis. 31 q. 1. ℟. sed obijcit. 35. di. c. ab exordio.

Mat. 5. b

1. Cor. 7. c

c Ne peccare. Polluit terrā suā q̄ cōcupiscētijs carnalib ꝰ iquinat corp ꝰ suū. Jdeo ne/

Ꝯ cesse

a ꝼ rigorē l̄re exponēdo ad spiritalē sēsū rediget
b ꝼ. i. in aliū sensum nō transferes.

frāgēs spicas: ⁊ manu conterēs: falce aūt nō metes. Ca. XXIIII

ꝼ quilibet terrene actiōis curā.

a ꝼ Jacceperit hō vxorē et a†
a ꝼ qz terrena actio priusq̄ habeat fortiter amat añq̄ feda cognoscat.
habuerit eā: ⁊ nō īuēnerit gr̄am
ꝼ pcm̄ qō cognoscit in ea.
ante oculos eiꝰ ꝓpter aliquā fe/ b
ditatē: scribet libellū repudij ⁊ da c
ꝼ. i. abījciet amorē eiꝰ a mente.
bit ī manu illiꝰ: ⁊ dimittet eaz de
ꝼ qz t̄renā actionē quā aliꝰ deserit: aliꝰ cōcupiscit
domo sua. Cūq̄ egressa alterum
maritū duxerit: ⁊ ille q̄z oderit eā:
ꝼ nō ex aīo succ
dederitq̄ ei libellū repudij: ⁊ di/
cūbendo ei. ꝼ in aīa succūbēdo ei.
miserit ō domo sua: vl̄ certe mor
tuꝰ fuerit: nō poterit ꝑor maritꝰ
a ꝼ ipiꝰ iudicio: qz eā q̄si pollutā priꝰ dimisit.
recipe eā ī vxorē: qz pol̄luta ē et
c abominabilis facta corā dño: ne d
ꝼ vel pollui.
peccare facies terram tuam quā
dñs deꝰ tuus tradiderit tibi pos

† Mat. 5. ℟ et. 19. b Mar. 10. ℟

a Jacceperit hō. Hic ordinat Ca. XXIIII
ꝼ rōnalis ī vita domestica: q̄ maxime cōsistit in cohabitatiōe viri cū vxore: ⁊ qz cōtrariorū eadē est disciplina. iō primo agit de sepatione viri ab vxore. scdo de cohabitatione. ibi: Cū acceperit hō: tertio ō necessarie supellectilis pacifica possessione. ibi: Nō accipies. Circa primū sciēdū q in veteri lege plures erāt cause ꝓpter quas hō poterat dimittere vxorē: saluator aūt vnā solaz ponit. s. fornicationē Matth̄. v. lz enī hic odiū dicat cā dimissionis: verūtn qz vxor nō habeat odio nisi ꝓpter aliquā cām aliā. iō reducēda ē talis dimissio ī aliaz causam vlteriorē q̄ pōt eē multiplex. iō dixerūt alīq̄ q cause ꝓpter q̄s poterat dimitti vxor erāt feditates ī corpe: puta infirmitas vel aliqua macula notabilis ī corpe vel in aīa: sicut fornicatio occulta: vel aliq̄d hmōi qō ī moriḃ ꝰ defornitatē facit: ⁊ ꝼ ē qō ōz ī lr̄a. b Propter aliquā feditatē. s. in corpore vel ī moriḃ ꝰ. Jn hebreo aūt habet: Propter rē turpē: ⁊ eodē mō pōt itelligi. Alīj aūt restringūt has cās satis ꝓbabiliter dicētes q nō poterat vir repudiare vxorē: nisi ꝓpter aliquā cām post mr̄imoniū supueniētē: nec etiā ꝓpter quālibet talē: sz ꝓpter illas solas q̄ possūt bonū ꝓlis ipedire: vel ī corpe vt sterilitas: lepra: morbus caducus ⁊ silīa. vel in aīa: vt si vxor eēt malozū morū quos ⁊ filij ⁊ filie ex cōuersatiōe cū mr̄e imitarent. c Scribet libel. repu. ⁊ dabit ī manu illiꝰ ⁊ dimittet eā de domo sua: licet repudiatio nō esset iniūcta: sz tm̄ pmissa: cōscriptio tm̄ libelli repudianti/ bꝰ erat iūcta: ad ꝼ vt mulier libere posset altari nubere si vellet. Unde dicit: Josephus q̄ forma illiꝰ libelli talis erat: Ꝓmitto tibi q̄ nūq̄ tecū cōueniam. Alīj aūt dicūt q ī libello erat scripta cā repudij: sz ꝼ nō videt rōnabiliter dictū: qz aliq̄n cā erat occulta: vtpote fornicatio soli marito nota: ⁊ iō si hanc cām vel cōsilem ī libello scriberet: eā diffamaret publicādo pctm̄ occultū: ꝓpterea ī lr̄a ōz q̄ iste libellus ī manu mulieris repudiate dabat: ⁊ iō nō ē veri simile q̄ ibi aliq̄d expresse cōtineret qō eēt ī diffamationē mulieris. Sz magis ꝼ p̄ceptū de libelli datione videt fuisse datū ī fauorē mulieris repudiate. Nam dabat ad ꝼ vt posset alteri nubere: vt dictū ē: ⁊ ne marit ꝰ posset eā īnolūtari am ad se reuocare: ⁊ sic esset minꝰ ꝓnus ad repudiandū ipam a principio.

d Ne peccare facias terrā tuā. i. habitātes ī terra tua: qz si mulier bis repudiata: iterū nuberet alteri: vel marito ꝓiori ꝓpter p̄cedētia tāq̄ abominabilis posset de facili a marito iterfici. Ad maiorē itellectū eoz q̄ dicta sunt hic q̄rit vtrū repudiatio vxoris eēt licita ī veteri lege: Dicēdū q̄ sic ī casu fornicatiōis ⁊ ī ꝼ cōueniūt oēs: loquēdo saltē de repudio q̄tū ad thoz̄ū. Jn alijs etiā casi bꝰ dicūt aliq̄ q̄ erat licita ex dispēsatione legis sicut habere plures vxores. sic enī vnitas vxoris ē de dictamine nature: sic ⁊ insepabilitas. ⁊ iō sicut illud fuit licitū: qz abrahā ⁊ iacob nō peccauerūt: nec etiā dauid q̄ post legem habuit plures vxores: sic nec repudiātes peccabāt. Jtē lex vetꝰ ⁊ si nō cōferebat gratiā: tm̄ pctm̄ oñdebat ꝼm oēs doctores. Si igit repudiū eēt illicitū ostēsū fuisset ꝑ legē: qō nō fuit factū: qz magis cōcedit: vt videt hic cū ōz: Scribet libellū ⁊c. Aut ꝑ ꝓphetas: qō nō videt etiā: qz Malach̄. ij. ōz: Si odio habuerit eā: dimitte eā. Jtem dicit Chrysostomꝰ q̄ sicut apli pmiserunt secdas nuptias: sic moyses libellū repudij. scde aūt nuptie sūt licite ġ ⁊ ⁊c. Sz ꝼ videt eē ꝺ dictū saluatoris Matth̄. ca. xix. s. q̄ libellus repudij cōcessus ē a moyse ꝓpter duriciā cordis eoz: talia nō excusant a pctō qz nō vident cōcessa nisi ad euitādum maiꝰ malū: sicut etiā dictū ē ca. p̄ce. Nō tradas fratri tuo ad vsuraz: ꝼ alieno tradere tm̄ alieno nūq̄ fuit licitū: vt oēs doctores catholici dicūt. ⁊ etiā ꝓbus dicit q̄ est ꝺ naturā. v. Ethico. ⁊ iō dicendū q̄ nūq̄ tale repudiū fuit licitū: qz fuit cōcessū: vel potiꝰ pmissū ad euitādū maiꝰ malū. s. vxoricidiū: ⁊ ꝼ nō facit licitū: sicut pmissio fornicatiōis ad euitādū adulteriū nō facit eā licitā. Ad ꝓmū dicēdū q̄ nō est sile: qz vnitas vxoris ī veteri lege fuit itermissa ꝓpter ma/

ꝯ ius bonū

cesse ē ambitionē pñtis vite citi⁹ domari: ne valeat dñari. Et cū terrena actio semel fuerit repulsa: nō ē repetēda: ne post tergū respici/
Luc.9.g at q̄ i aratro manū posuerat. a Cū acceperit. Quasi q̄cūq; carnalibus desiderijs se obligat ad regimen ecclie ⁊ ad spiritalez militiā se nō habilez
2.Tio.2.a eē cognoscat: Quia nemo militās deo implicat se secularibus negocijs vt ei placeat cui se ꝓbauit. vñ:
1.Tio.5.d Memini cito manus ipposueris. b Non accipies. Loco ḡ pignoris mola supior aut inferior nō tollatur: qz q̄ pdicat peccatori tāta dispēsatione pdicare debet: vt ñ relicta spe timorē sbtrahat: nec subtracta spe timorē relinquat. Ysid. Tollit molā superiorē: q̄ petrū flēti dicit: Nō habebis veniā si cōmissis. Tollit inferiorē: q̄ petrū palpando dicit: age male q̄z tuz vis: deꝰ pius est ⁊ aduenia paratus: vtiliter vtraq; mola habeā: si spes sit cuz emēdāte formidine ⁊ formido cū spe.

Grego. Nō accipies loco pignoris ⁊c. Accipe aliqñ auferre dicimꝰ: vñ ⁊ aues q̄ alias rapiūt accipitres vocamꝰ: vn/
2.Cor.11.d de: Si q̄s deuorat: si q̄s accipit. i. rapit. Pignus debitoris: cōfessio peccatoris: ꝑ accipit: cū a petō/re peccati cōfessio teneā. Superior ⁊ inferior mola spes ⁊ timor. spes ad alta sꝫuehit: timor aūt corī ferius ꝑmit. vna mola sine altera iutiliter hꝫ. Pctōris ḡ pectore semp debēt spes ⁊ formido cōiūgi: qz icassuz misericordiā sperat: si iusticiā nō timeat: ⁊ incassū metuit: q̄ nō cōfidit. c Auferes malū. Aug. Assidue ꝑ scriptura dicit cū malos
1.Cor.5.d iubet occidi: sicut ibi: Auferte malum ex vobismetipsis. i. malignū ſm grecū masculino genere nō ꝑ malū: eū. s. q̄ tale aliq̄d cōmisit vt ex cōicatione dignꝰ sit. Hoc enī nūc agit ī ecclesia excōicatio qđ tūc interfectio. Quis illud aplicū aliter intelligi possit: vt vnusq̄sq; malū vel malignū ex seipso auferat: q̄ sensus acceptabilior esset si hoc malū: vel ꝑ malignum: nō hūc malignū scriptū esset: nūc vero credibilius est de hoīe dictū q̄z de vitio: quā q̄z elegāter posset intelligi homo auferre a se malū hoiem: sicut dictū ē: Exuite vos
Colos.3.b Epb.4.e veterē hoīem qđ exponēs ait: Qui furabat iā nō furet. d Plagam le. Mota. ꝓpter peccatū hāc infirmitatē hoīb⁹ accidere: sicut
2.Pa.26.d Ozie qui sacerdotiū vsurpauit. e Cū repetes. Aug⁹. Ad opus misericordie ptinet vt pignorator in domū nō intret: nec fiat ptur/batio debitori: ⁊ debitorē admonet pignus ℣ ꝓferre

a sidendā. †Cū acceperit hō nuper b
ſ carnalē delectationē. ſ contra demones.
vxorē nō ꝓcedet ad bellū: nec ei b c
ſ ecclesiasticē cure.
q̄ppiā necessitatis iniūget publi
a ſ quā icurrisset si ecclesiā regēdā suscepisset.
ce: ꝫ vacabit absq; culpā domui
suę: vt vno anno lętet cum vxore
a ſ auferes. b ſ cōfessionis peccatoris que ē pignus emendationis.
b sua. Nō accipies loco pignoris ī d†
a ſ timorē qui quasi pigra mola facet imobilis.
b ſ spem q̄ mira celeritate volutur: ⁊ accepta fruges ad vsum hoīm molit ⁊ minuit.
feriorē ⁊ superiorē molā: qz aiam
suam apposuit tibi. Si deprehē/ e†
a ſ seductor. b ſ ad peccādū.
sus fuerit hōmo sollicitās frātrē f
a ſ cū peccamꝰ diabolo venūdamur.
suum de filijs israel: ⁊ vēditō eo g
ſ intentionis sue finē. b ſ spūaliter.
acceperit prędiū interficietur: et h
ſ excōmunicabitur.
c auferes malū de medio tui. Ob/ i†
a ſ ab hereticis: quorū sermo vt cācer serpit.
d seruā diligenter ne incurras pla
a ſ peccati vel erroris. b ſ sup cathedrā moysi sederūt scribe ⁊ pharisei: q̄ dicūt vobis: facite.
c ſ contra petrū vel heresim.
gē lęprę: sꝫ facies quęcūq; docue k†
a ſ apparet omnē sacerdotē leuitā fuisse: q̄/nis nō ois leuita sacerdos fuerit.
rint te sacerdotes leuitici generis
ſ nō qđ addūt vel fingunt.
iuxta id qđ ꝓcepi eis ⁊ imple sol/
ſ vt caueatis.
licite. †Mementote q̄ fecerit dñs l
a ſ .i. synagoge murmurāti cōtra ethiopissam. i. ecclīam.
deꝰ vester marię in via cū egre/
e deremini de ęgypto. Cū repetes m

ꝑ. 14.

ſ. 20.b

† Nu. 22.a

B

sequit: Qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. absolute loquēdo ⁊ nullū excipiēdo: qz indefinita iuris eāpollet vniuersali. vñ in lib. Machroc. q̄ apud iudeos est autētic⁹: vbi exponit psalm⁹ pdict⁹ sup illud verbū. Qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. dicit Glo. etiam gētili. Alio mō oñdit illicitū ꝓ cōem obſuationē bonorū: qz cōsuetudo ē optima iterpres legis. ⁊ ōz cōsuetudo bonꝰ vsus: nō aūt abusus: ⁊ sic ostēsū est repudiū illicitū: qz nullus eoꝝ q̄ cōmēdant ī scriptura legit hoc fecisse: nisi de mādato vel instinctu diuino: sicut de mādato dei abrāā emisit agar: qz deus pōt mūtare cōtūgere ⁊ dissoluere ꝓut sibi placet. Ad tertiū dicēdū q̄ cōtractus secūdaꝝ nuptiaꝝ ipropric vel large vocat pmissio: inq̄ntū cōsiliū qđ dat de minori bono. timore ne maiꝰ bonū male cōseruet vocat permissio: ⁊ sic apls cōsuluit vel pmisit large loquēdo inuiores viduas nubere. 1. Tim. v. ⁊ ꝑ est respectu licīti: nō sic aūt pmissio minoris mali ad vitādū maius: vt dictū ē. a Cū accepit. Hic agit de viri ⁊ vxoris cohabitatione ī nouitate matrimonij cōtracti: qz tunc pmittebāt simul cohabitare ⁊ letari: vt amor ad inuicē magis firmaret. iō ōz: b Nō ꝓcedit ad bel. cuiꝰ cā superi⁹ ē expressa. xx. ca. c Nec ei quippiā necessitatis iniūget publice. Dicit Ra. Sa. q̄ hoc est intelligēdū tūm de ptinētibꝰ ad bellū. vñ in hebreo habet. Nec ꝑponet ei aliud. s. de ptinētibꝰ ad bellū: ita q̄ refert ad lrām imediate pcedētem: qz sicut nō debebat bellare: vt dictū est. ē. xx. ca. sic nec victualia portare exercitui: vel vias ꝓparare: vt exercit⁹ posset trāsire: vel alia ad bellū ptinētia. Illis aūt q̄ plātauerāt vineas de nouo ⁊ domos edificauerāt: ⁊ vxores despōsauerāt: sꝫ nōdū acceperāt ista bñ iniūgebāt: lꝫ eis ōz cōgressu belli parceret. d Non accipies. Hic ꝓñr agitur de necessaria supellectili in domestica vita seu habitatione. Nō enī possūt habitare in domo vir et vxor absq; supellectili ad cibū ꝓparandū: ⁊ iō hic ꝓhibet ne creditor accipiat talia ꝓ pignore. cū ōz: Nō accipies in loco pignoris inferiorē ⁊ superiorē molā: qz vtraq; est necessaria ad terēdū bladū: vnde fit panis: vel alia ad vitā necessaria: ⁊ idē intelligēdū est ōaliꝭs vtēsilibꝰ necessarijs ad ꝓparandū cibū: vt dicit Ra. Sa. lꝫ istud solū ponat ꝓ exēplo. e Si deprehē/sus fuerit. Postq̄z actū ē de legalitate seruāda ī opationibꝰ. hic ꝓñr agit de eiꝰ obſuatione in punitionibꝰ: ⁊ ꝑ in duobꝰ grauibꝰ casibꝰ. Et primo describit punitio ab hoīe inferēda. scdo punitio a deo timēda. ibi: Obserua diligēter. Circa primū sciēdū q̄ hō inter creaturas inferiores est nobilior: qz ad imaginem dei factus est. ⁊ iō ꝓ furto hoīs ponit maior pena. s. pena mortis ⁊ hoc est qđ dicit: Si deprehensus fuerit homo. i. cōuictꝰ i iudicio. f Sollicitās fratrē suū. i. sollicite insidiās vt eū possit furari. g Et vēdito eo ⁊c. Ex quo ptz q̄ si deprehēderet fur antez hoīz furto sublatū vēdidisset nō puniebat pena mortis: sed alia minori ſm arbitrū iudicis: sicut Exo. xxij. ōz. de illo q̄ furatus fuerat ouē vel bouē ⁊ occiderat vel vēdiderat: q̄ debebat reddere q̄ttuor oues ꝓ vna: ⁊ q̄nq; boues ꝓ vno. Si aūt inueniebat aīal viuēs apud eū antez vēdidisset vel occidisset: nō restituebat nisi duplū: sicut ⁊ de alijs rebus.

h Et auferes malū de medio tui. s. malū culpe ꝓ bonū iusticie. i Obserua diligēter. Hic describit punitio a deo timēda ꝓ peccato rebellionis ad superiores: ⁊ maxime sacerdotes: ꝓ qua a deo inflicta est aliqñ plaga lepre: vt ptz in Ozia rege iuda. ij. Paral. xxvj. ⁊ ꝑ est qđ ōz hic: Obserua diligēter ne incurras plagā lepre. ꝓpter rebellionē ad superiores. ⁊ iō subdit: k Sed facies ⁊c. In hebreo hꝫ. Obserueris ī plaga lepre. qđ exponit Ra. Sa. dicēs: Caue ne celes plagā lepre in te vel in alio. Sꝫ facies quecūq; docuerint te ⁊c. .i. si dixerint te vel aliū ejicēdū de castris: sicut leprosuz: vel recludēdū ad diligēti⁹ cōsiderādū vel iudicauerint īmūdū: obedias eis. prima tñ expositio videt magis cōcordare lr̄e sequēti. l Memētote q̄ fecerit ⁊c. quā pcussit plaga lepre ꝓpter eiꝰ rebellionē cōtra moysen. vt hꝫ Nume. xij. ac si dicat: memores debetis eē huiꝰ facti: ne ꝓpter pctrū rebellionis plaga lepre inferatur vobis: qz in hoc dñs nō pepercit marie: licet esset sancta ⁊ ꝓphetissa: vt habetur Exo. xv. m Cū repetes. Post ordinationē rōnalis in legalitate ad oēs hic ordinat in pietate ad paupes. Et primo in pignoribus accipiendis. scdo in mercedibꝰ reddēdis. ibi: Nō negabis mercedē. tertio ī iudicijs nō puertēdis. ibi:

℣ pferre creditori. Sed monet q̄ iubet egenti pign⁹ eodē die restitui: qr nō habet vbi dormiat: cur nō poti⁹ creditori p̄cipit vt nō auferat qō eodē die restituendū? Quid si ad tozē fieri voluit q̄mō se vrgeat ad reddēdū: cū sciat se pign⁹ eo dē die receptu/rū? Ante forte ꝓpter memoriā fieri ℣ voluit ne obliuiscaī reddere? ℟ tūc non reddat si vere ñ habeat? Maxime qr credito/ris misericordia vincīt: cui non debet eē ingratus si pign⁹ receperit in q̄ dormiat. Credito/ri q̄z cū nō reddiderit dz eum credere non habere q̄ hac etiaz indiget miseri/cordia vt pign⁹ sibi restituat ñ habēs vbi dormiat.

a Mō negab. r.Cor.9.c Qui euāgeliū annūciat dō cuā Luc.10.b gelio viuat: Dignus est eī operarius mercede sua. b Non occidēs. Aug⁹. Etiam lex dicit sua quēq; culpa interimēdū. Quid ē g̃ q̄ dicitur: Exo.20.a Reddēs pctā patrū in filios in tertiā ℟ quartaz generationē? An de filijs nōdū natis intelligēdū ꝓpter originale pctm̄ q̄ ex adā traxit gen⁹ hūanū? Hic aūt de filijs iā natis facta est distinctio: vt q̄sq; moriaī in pctō suo. Nihil enī trahit ex p̄re peccāte q̄ iā nat⁹ ē. Sed cū ibi dz: bis q̄ oderunt me: manifestū est illam cōditionē posse mutari: si filij parentū suoz facta nō fuerint imitati. nā ℟ illō ex adā tpaliter redditur: qr oēs ꝓpter ℣ moriunt: nō aūt in eternū eis q̄ fuerint p gratiā regenerati ℟ in ea vsq; in finē pmāserint. Quis merito queraī si reddunt peccata patrum in filios his qui oderunt deum: cur in tertiā et quartaz generationem vel p̄termissa prima: vel secunda vel non etiam in ceteras permanente impietate et imitatione malorum parentum? An per septenarium vniuersitatem intelligi voluit? nec posuit ipsum septenarium dicens: In septimam generationē: sed causam perfectionis eius. Jdeo enī septenarius perfectus dicit: quia cōstat ex ternario p/mo. s. impari toto ℟ quaternario pri/mo pari toto. Similiter illud intelligēdum puto in tribus et quattuoz impietatibus nō aduersaboz: vniuersas enī impietates non tres vel quattuoz intelligi voluit.

℣ Mō peruertes

§ phibet violentiā et cōmēdat misericordiā.

a proximo tuo rem aliquā quā
§ ne perturbes.
debet tibi: nō ingredieris domū a
eius vt pign⁹ auferas sed stabis b
foris: ℟ ille tibi ꝓferet qō habue/
rit. Sin aūt paup ē: nō pnoctabit c
apud te pign⁹: ſz statim reddes
ei ante solis occasū: vt dormiēs
i vestimēto suo bñdicat tibi: ℟ ha
beas iusticiā coraz dño deo tuo.

a § scōm hystoriā affectū misericordie ℟ equitatē opera erga pauperes cōmendat.

a † Mō nēgabis mercedē idigētis ℟ dt
a § cui sacculus ℟ pera interdicit. § qui est pau per spiritu. b § aduena ego sum in terra ℟ peregrinus sicut omnes pa.m.rē.
paūperis fratris tui siue b aduenę
§ exilij.
qui tecū morat i terra ℟ itra por/
§ ecclesiā diligit dñs portas sion su.o.ta.iacob.
§ expectans.
tas tuas est: ſz eadez die reddes
a § laborantē agricolā oportet primū accipere d fructib⁹. § seminauim⁹ vobis spūalia: nō magnū est si vestra carnalia meamus. § finē mūdi.
ei p̄ciū laboris sui ante solis oc
§ in hoc mundo.
casuz: quia pauper est: ℟ ex eo su c
§ vsq; q̄ pmia eterna suscipiat. § re si nō voce.
stentat aiam suam: ne clamet cō/ f
tra te ad dñm ℟ reputetur tibi in
b peccatū. † Mō occidentur patres st

℣ cedētis

℣ pferre creditori. Sed monet q̄ iubet egenti pign⁹ eodē die restitui: qr nō habet vbi dormiat: cur nō poti⁹ creditori p̄cipit vt nō auferat qō eodē die restituendū? Quid si ad cōpellendū debitozē fieri voluit q̄mō se vrgeat ad reddēdū: cū sciat se pign⁹ eo dē die receptu/rū? Ante forte ꝓpter memoriā fieri ℣ voluit ne obliuiscaī reddere? ℟ tūc non reddat si vere ñ habeat? Maxime qr credito/ris misericordia vincīt: cui non debet eē ingratus si pign⁹ receperit in q̄ dormiat. Credito/ri q̄z cū nō reddiderit dz eum credere non habere q̄ hac etiaz indiget miseri/cordia vt pign⁹ sibi restituat ñ habēs vbi dormiat.

a Mō negab. r.Cor.9.c Qui euāgeliū annūciat dō cuā Luc.10.b gelio viuat: Dignus est eī operarius mercede sua. b Non occidēs. Aug⁹. Etiam lex dicit sua quēq; culpa interimēdū. Quid ē g̃ q̄ dicitur: Exo.20.a Reddēs pctā patrū in filios in tertiā ℟ quartaz generationē? An de filijs nōdū natis intelligēdū ꝓpter originale pctm̄ q̄ ex adā traxit gen⁹ hūanū? Hic aūt de filijs iā natis facta est distinctio: vt q̄sq; moriaī in pctō suo. Nihil enī trahit ex p̄re peccāte q̄ iā nat⁹ ē. Sed cū ibi dz: bis q̄ oderunt me: manifestū est illam cōditionē posse mutari: si filij parentū suoz facta nō fuerint imitati. nā ℟ illō ex adā tpaliter redditur: qr oēs ꝓpter ℣ moriunt: nō aūt in eternū eis q̄ fuerint p gratiā regenerati ℟ in ea vsq; in finē pmāserint. Quis merito queraī si reddunt peccata patrum in filios his qui oderunt deum: cur in tertiā et quartaz generationem vel p̄termissa prima: vel secunda vel non etiam in ceteras permanente impietate et imitatione malorum parentum? An per septenarium vniuersitatem intelligi voluit? nec posuit ipsum septenarium dicens: In septimam generationē: sed causam perfectionis eius. Jdeo enī septenarius perfectus dicit: quia cōstat ex ternario p/mo. s. impari toto ℟ quaternario pri/mo pari toto. Similiter illud intelligēdum puto in tribus et quattuoz impietatibus nō aduersaboz: vniuersas enī impietates non tres vel quattuoz intelligi voluit.

℣ Mō peruertes

§ phibet violentiā et cōmēdat misericordiā.

a proximo tuo rem aliquā quā
§ ne perturbes.
debet tibi: nō ingredieris domū a
eius vt pign⁹ auferas sed stabis b
foris: ℟ ille tibi ꝓferet qō habue/
rit. Sin aūt paup ē: nō pnoctabit c
apud te pign⁹: ſz statim reddes
ei ante solis occasū: vt dormiēs
i vestimēto suo bñdicat tibi: ℟ ha
beas iusticiā coraz dño deo tuo.

a § scōm hystoriā affectū misericordie ℟ equitatē opera erga pauperes cōmendat.

a † Mō nēgabis mercedē idigētis ℟ dt
a § cui sacculus ℟ pera interdicit. § qui est pauper spiritu. b § aduena ego sum in terra ℟ peregrinus sicut omnes pa.m.rē.
paūperis fratris tui siue b aduenę
§ exilij.
qui tecū morat i terra ℟ itra por/
§ ecclesiā diligit dñs portas sion su.o.ta.iacob.
§ expectans.
tas tuas est: ſz eadez die reddes
a § laborantē agricolā oportet primū accipere d fructib⁹. § seminauim⁹ vobis spūalia: nō magnū est si vestra carnalia meamus. § finē mūdi.
ei p̄ciū laboris sui ante solis oc
§ in hoc mundo.
casuz: quia pauper est: ℟ ex eo su c
§ vsq; q̄ pmia eterna suscipiat. § re si nō voce.
stentat aiam suam: ne clamet cō/ f
tra te ad dñm ℟ reputetur tibi in
b peccatū. † Mō occidentur patres st
interfecerunt habitatozes terre chanaan cū vxoribꝰ ℟ filijs ℣tūcūq; paruulis: ſz absq; spāli mādato dei nō possunt innocētes interfici. ℟ ſm ℣ currit ꝓhibitio ista: Mō occidenī rē. Sz hoc nō videī sufficere: qr in sacra scriptura inueniunī filij ℣tūcūq; paruuli ℟ innocētes ꝓ pctis parentū interfecti. nec habeī exp̄sse q̄ hoc fuerit de speciali mādato dei sicut habetur Josue. vij. q̄ achan cū filijs ℟ filiabꝰ interfectꝰ fuit: nec tñ inueniī q̄ fuissent cōscij de furto patris: nec q̄ dñs p̄ceperit eos cū patre lapidari. Jtē Judi. xx. decē tribus pugnātes cōtra tribū beniamin interfecerūt mulieres ℟ paruulos ꝓ pctō parentū aliter nō fuissent sōlliciti reparare tribū illā p alias mulieres dandas fugitiuis de p̄lio qr potuissent rehabuisse suas vxores: potuisset etiā repari illa tribus p filios si remāsissent: nec tñ inueniī q̄ dñs p̄ceperit paruulos interfici. Jtē ibidē ca. xxj. dicitur q̄. xj. tribꝰ p̄dicte miserūt viros ad interficiendū viros iabes galaad cū mulieribꝰ ℟ paruulis exceptis mulieribꝰ q̄ viros nō cognouerāt: nec legiī q̄ dñs hoc p̄ceperit: nec scriptura factū eoz rep̄hendit. Jtē ſm iura ciuilia nō reprobata aliqñ ꝓ crimine lese maiestatis interficiunī subditi ꝓ pctis dñoz: ℟ filij ꝓ pctis parentū: ꝓpter qō videī q̄ in aliquib⁹ casibus possunt filij etiā innocētes ꝓ peccatis parētuz interfici: etiā absq; speciali mādato dei. Et ideo dicunt alij q̄ occisio pōt dupliciter cōsiderari. Uno mō vt est pena tñ: ℟ sic habet rōnē mali: cū sit priuatio boni. s. vite qō est maximū bonū inter cozpalia: ℟ sic nullus occidit iuste ꝓ peccato alterius: qr peccatū est q̄d psonale, pena aūt vt habet rationē pene p̄cise: respicit tñ culpam vel pctm̄. ℟ iō nō transferī ad aliā psonā: sicut nec culpa actualis de qua ē sermo. Alio mō cōsideraī occisio in ℣tū est quedā medicina: qr morte aliquoz multi deterreniī: ℟ a peccatis cohibeniī: ℟ sic nō habet rōnē mali simpliciter: ſz tñ ſm quid: sicut ℟ potio amara in ℣tū inducit sanitatē: vel abscisio mēbri putridi vt saluet cozpus: non habet rōnē mali nisi ſm quid: sed habet rationē boni simpliciter: vlteriꝰ dicūt ℟ verū est q̄ bona exteriora ordinaī ad vitā cozpalē: ℟ vita cozpalis ad salutem aīe et ad dei gloriā: ℟ bonū particulare ad bonū cōe. Exquo cōcludūt q̄ sicut rōnabiliter ordinaī detrimētū in rebus exteriorib⁹ ad salutē cozpalis vite: vt ptz in eo q̄ p̄icit merces in mari: vt p hoc possit in vita saluari. ita rōabiliter ordinaī detrimētū vite cozporalis ad salutē aīe ℟ gloriā dei: ℟ detrimentū boni particularis ad bonū cōe: ℟ iō quādo occurrit casus in quo ꝓpter pctm̄ alicuiꝰ occisio ipsius ℟ etiam alioz lz sint innocentes cedit ad salutē animarū ℟ ad cōe bonū: pōt rationabiliter ordinari p iudiciū humanū: vt si p destructionē vniꝰ domꝰ meliozeī tota ciuitas: ℟ p destructionē vnius ciuitatis meliozeī totū regnū: vtpote qñ ꝓpter enormitatē criminis

† Leui.19.s Job.4.c

† 4 Re.14.b 2.Pa.25.a

¶a Nō puertes. Aug⁹. Lxx. Nō declinabis iudiciū aduene ⁊ orphani ⁊ vidue. Nō pignorabis vestimētū vidue. Cur non ait: ⁊ nō pignorabis vestimētū eozū? Que cā est vt triū iudicium declinare vetuerit: pign⁹ vestimētū soli vidue auferri. Nisi qz iudicia oīm faciēda: q̄ nō habēt a q̄bus defendāt. Vidu-
1.Lio.5.a as vero ammonet veras eē q̄ paupes sūt. vñ: Siq̄ vidua filios vel nepotes habet: discat pi⁹ domū suā pie tractare ⁊c. ⁊ cōtinuo subiūxit: Que aūt vere vidua est ⁊ desolata: speret in dño ⁊c. Hāc verā viduā dixit q̄ nō habet a q̄b⁹ sustētet: q̄ ⁊ viro ⁊ posteri⁹ et oī ope destituta est: diuitē q̄ppe nō diceret desolatā. Ecce ipso q̄z q̄ vestimentū ꝓhibet auferre: pauperē ostēdit. Creditoz nāq; libēti⁹ auferret argentū q̄ꝫ vestimētū. Si aūt multa habet ⁊ superflua quō est vere vidua? vera enī vidua desolata ē nec delitiosa. Quecūq; aūt diuites nubere nolūt: cōtinentia in eis laudat nō desolatio cōmendat. b Vidue. Vidua aīa ante diabolo iūcta: cui cōuerse fidei vestimentū nō est auferendū. c Nō reuerte. Inuidēdo gētib⁹ q̄ sūt aduene testamēto q̄z dei. d Si fruges col. Etsi super colligāt ⁊ iprobi: ille misericordiam facit q̄ p̄ aīo dimittit vt egētes habeāt. Preterea cū hec ppō p̄cipiūt q̄ non indigēt ammonent ne ista q̄rant. Si aūt q̄sierint tāq̄ p̄dones pauperū iudicādi sunt. e Vineā tuā. Vineam de qua colligit vinum qō letificat cor hominis. ¶Si fuerit

Nico.de lyra

cedentis in detrimētū salutis aīaruz vel honoris diuini: vel cōis boni infligit pena sic dura paucis respective: ⁊ mīti p̄ terrēt: ⁊ ab enormib⁹ p̄ q̄ posset trāq̄llitas ciuitatis vel regni pturbari arcent: ⁊ sic bonū cōe p detrimētū boni particulaꝛ cōseruat: talis tū occisio innocētū inq̄stū ē pena referē ad peccātes q̄ i p̄ punit: inq̄stū filij sui vel amici seu subditi occidūt: inq̄stū tū ē medicina referē ad illos q̄ occidunt: qz valet eis ad salutē aīe si patiēter sustineāt ordinē iusticie ꝓp̄ bonū cōe. Est etiā medicina respectu aliozū q̄ p hoc deterrent: ⁊ a malis coercent: vt p̄dictū est. Sic igit fm istam viā qō dz hic: Nō occident ⁊c. intelligendū est inq̄stū occisio habet rationē pene: nō aūt inq̄stū habet rationē medicine modo p̄dicto: sed qñ occisio innocētis est directe cōtra p̄ceptū decalogi: quo dicit: Non occides: sicut dictū fuit Exo. xx. qō quidē p̄ceptū est indispēsabile saltē p hoiem. ¶ difficile videt qualiter innocēs possit p hoiem ad mortē cōdemnari: cuiuscūq; etiā sit auctoritatis: sed auctoritate dei ⁊ mandato p̄t fieri: qz nullus in p̄senti vita q̄stū ad hoc est ei innocens: sed oēs sunt debitores mortis: ideo potest hoc debitū quādo et quō vult exigere. Ideo q̄ vult tenere opinionē aliam q̄ mitioz videt: p̄t de facili rndere ad scripturas inductas ꝓ alia opinione. licet enī nō habeat expresse de textu q̄ dñs p̄ceperit filios achan cū ipso interfici: tū credendū est q̄ iosue in quo erat spūssanct⁹ nihil fecit in hoc nisi de mādato dñi. ¶P̄t etiā hoc haberi ex textu aliquo modo vbi dz a dño: Nō poteris stare coz̄ hoīb⁹ tuis donec deleat ex te q̄ cōtaminat⁹ est hoc scelere. deletio aūt hoīs importat mortē eius cū sua posteritate: qz q̄diu viuūt filij: remanet in eis pater defūctus quodāmodo. vt hr. ij. d aīa. et Eccle. xxx. dz: Mortu⁹ ē pater ei⁹: ⁊ quasi nō est mortu⁹: reliquit enī filiū sibi. Silr dicendū de interfectiōe paruloz beniamin qz cū a. x. tribub⁹ q̄rerēt ꝓsiliū dñi: rndit. Ascēdite: cras eī tradā eos i man⁹ vras. Judi. xx. ⁊ iō cū ꝓcesserūt ad bellū de cōsilio ⁊ mādato dñi: nō est verisile q̄ excesserint cōsiliū ⁊ mādatū ei⁹: ⁊ q̄ dñs mādauerit oēs interfici cuiuscūq; etatis. licet nō sit scriptū: qz non oīa q̄ deus dixit fuerunt scripta: ⁊ eodē mō dicendū est de interfectione paruuloz in iabes galaad. Ad illud qō inducit de iure ciuili: pōt dici q̄ leges hūane multa ꝓmittūt ⁊ etiā statuūt: q̄ p diuinū iudiciū sūt puniēda: qz rō hūana nō ē infallibilis regula: sz aliq̄n deficit deducendo cōclusiōes ex p̄ncipijs opabiliū: leges aūt hūane sūt tales cōclusiōes ꝓut a p̄cipib⁹ sūt cōstitute: sz fm Xi tatē nō habeāt rōnē legis q̄n deuiāt a Xitate. Ad rōnē aūt alteri⁹ opinionis pōt dici q̄ ꝓpinare talē medicinā q̄ est p mortē inocētis nō ptinet nisi ad supmū medicū: q̄ ē dñs vite ⁊ mortis. a Nō puer. iu. Hic ordinat rōnalis q̄stū ad pietatē i iudicijs magis i particulari: videlz vt nō puertat iudiciū aduene ⁊ pupilli: qz in p̄ cōmittit duplex pctm. s. iusticie subuersio ⁊ pauperū depssio: ⁊ qz pupillus ⁊ vidua frequēter simul iūgunt i sacra scriptura: iō ꝓm agit de pietate ad viduā. cū dz: b Nec aufe. pig. ⁊c. dictū ē enī .s. q̄ vestimētū necessariū de die non erat retinēdū d die ab ipo creditoze: sz solū p noctē: nec vestimētū necessariū de nocte debebat retineri p noctē: sz solū i die: vidue aūt ꝓ illo tpe habebāt vestimēta distincta: p q̄ distingue bant ab alijs mulierib⁹: ⁊ iō tale vestimētū paupib⁹ viduis erat necessariū de die ad incedēdū: ⁊ de nocte ad se cooperiendū. ⁊ iō rōnabiliter p̄cipit q̄ nō accipiat loco pignoris: qz nō debebat retineri a creditoze nec de die nec de nocte. c Memēto q̄ ser. q. d. ex p̄ tu debes scire te esse obligatū ad obediendū mādatis meis. d ¶Si messueris. Hic ordinat rōnalis i pietate erga paupes in elemosynis cōferēdis: q̄b⁹ titulo elemosyne de fructibus colligēdis erat pars aliq̄ relinquēda. ⁊ ptz lra. Ca. XXIIII

Moraliter.

a† Si acceperit hō vxorē ⁊c. Moraliter p vxorē viri intelligit ecclia p̄lati: q̄ si post ei⁹ acceptionē: displicuerit curato: eo q̄ nō videt ibi se ꝓficere sz magis deficere ꝓpter populi maliciā vel aliā cām: si ꝓpter hoc eā dimittat intrās religionē: et si alius illā ecclīam acceperit ⁊ ex illi cā similiter dimiserit vel mortu⁹ fuerit ⁊ sic ecclia vacet: ñ poterit p̄ior marit⁹ recipe eā in vxorē dimittēdo religionē qz scribit Luce. ix. Nemo mittens manū ad aratrū ⁊ aspiciēs retro apt⁹ est regno dei. d† Non accipies loco pig. ⁊c. supioz mola spem vite celestis significat q̄ eleuat ad supioza. īferioz aūt significat timorē q̄ deprimit cōsciētiā. Cōfessoz igit vel doctoz q̄ a peccatoze penitēte pign⁹ accipit p pctī satisfactione molā accipit supiorē: qñ p increpationē nimis durā facit eū labi i desperationē sicut fecit senex de q̄ supza dictū ē ca. xix. accipit aūt molā inferiorē qñ p magnitudinem diuine misericordie aufert ei peccādi timorē: ⁊ vtrūq; mortē inducit spūalē. e† Si deꝑhensus fuerit hō ⁊c. p p̄ significat q̄ ille q̄ hoīem diabolo vēdit p inductionē ad pctm mortale incurrit penā gehenne.

f† Obserua diligēter ⁊c. p quā hereſis significat vt dictuz est. s. libro Numeroz. Incurrit aūt p malā doctrinā infidelitū vel hereticoz. iō subdit: k† Sz facies q̄cūq; docuerint te sacerdotes. i. boni ⁊ sani doctores. d† Nō negabis mercedē indigētis. i. victū pauperis p̄dicatoris. d quo dicit Luce. x. dign⁹ est opari⁹ mercede sua. g† Nō occident p̄es ꝓ filijs ⁊c. quod itelligit de morte spūali ⁊ eterna. d† Cū

a ¶ filius nō portabit iniquitatē patris ⁊c. Anima que peccauerit ipsa morietur.

pro filijs nec filij p patribus: sed vnusquisq; p peccato suo morie
a tur. Non puertes iudiciuz adue- a
a ¶ qui nō potest se defendere in aliena terra.
b ¶ qui parentib⁹ caret.
nē ⁊ pupilli: Nec auferes pigno- b
a ¶ q̄ merito caret: imo quilibet modo desolata q̄
ris loco vidue vestimentū. Me- c
ē vera vidua. ¶ mūdo. ¶ in sanmento q̄ seruieri in egypto: ⁊ eru-
guine filij. ¶ de potestate tenebrarū.
erit te domin⁹ deus tuus inde:
¶ ne sis ingratus. s.
Idcirco p̄cipio tibi vt facias hāc
a ¶ misericordiā cōmēdat. ¶ meditādo legē.
rem. Quādo messueris segetem d†
¶ spirituale sensum.
in agro tuo: ⁊ oblitus manipulū
¶ non valens intelligere.
reliqueri: nō reuerteri vt tollas
a ¶ iam non estis hospites et aduene: sed estis ciues sanctorum.
eum: sed aduenā ⁊ pupillū et vi-
a ¶ que neglexisti. ¶ multiplicet te ⁊ tua.
duā auferre patieris: vt benedi-
cat tibi dominus deus tuus in
a ¶ qui nō laborat nō manducet.
b omni opē manuū tuarū. Si fru-
¶ scripturarum.
ges collegeris oliuarū: quicquid
c remāserit in arboribus nō reuerte-
¶ vt supra.
ris vt colligas: sz reliques adue-
d nę: pupillo ac viduę. Si vinde-
¶ sub qua requieuit sanctus.
e miaueris vineaz tuam: nō colli-
a ¶ sententias spūales.
ges remanentes racemos: sed ce-
a ¶ q̄ reliquerint diabolū patrē malorū.
dent i vsus aduene pupilli ac vi-
a ¶ que fugit diaboli matrimoniū.
sub peccato. ¶ venūdat⁹
duę. Memēto q̄ ⁊ tu seruieris in egypto: et idcirco p̄cipio tibi vt facias hanc rem.

Ministerio de Cultura 2024

messueris segetē ⁊c.p ꝫ aūt q manipul⁹ oblit⁹ ꝓhibeā a mente colligi:significaā q p̄cedēs doctor vel pastor nō debetat tribuere sibi meritū sequēt⁹:verbi gr̄a:dicēdo q sequēs nihil addidit ad dicta sua:asserēs q ī dictis suis q̄q̄d boni sequēs dixerit realiter vel virtualiter cōtinebaā:⁊ si ꝫ factū fuerit in doctrina iuris pōt dici manipul⁹:si aūt ī ope pietat⁹ oliue fruct⁹ ⁊ si in expositione diuine legis racemus.

Jn ca.xxiij.vbi dr ī postil.Circa p̄mū sciēdū q ī ve.le.⁊c.

Additio.j. Snia saluatoris ó cā legitima repudij est verissima ꝓut lr̄a testaā. nā vbi nos habem⁹:Propter aliquā feditatē:in hebreo hr̄ ꝓpter aliquā turpitudinē.qó q̄dē dictū ſ ꝫ eadē forma ponit.ſ.Leui.xviij. vbi ó adulterinis ⁊ incestuosis coitib⁹ agit.Ex q̄ pz q ó nullo mō licebat repudiare vxorē:nisi ꝓpē hmōi turpitudinē q̄ fornicationē includit.Thalmudici xo q̄ pharisaicā doctrinā sectantes sepe irritabāt mādata dei ꝓpter traditiones suas: vt Matth.xv.Jn tm̄ deuiauerūt a veritate in ꝫ loco: q fm cōem falsam eor doctrinā ꝓ solo libitu volūtatis vir posset repudiare vxorē:⁊ sic inoleuit vsus vel abusus pnitiosus vsq ad hodiernū diē iter eos:qó cōstat manifeste eē ꝺ diuinā legē. Hec obstat qó dr Malach.ij.Si odio habueris eā dimitte eā. Mā ꝫ est intelligendū de odio causato fm formā mosaice legis in pñti ca.cōtentā.Jpse enī Malachias ī fine suę ꝓphetie cōcludit:Memento legē moysi. Jn eo.ca.xxiij.vbi dr in postilla.Ad maiorē intellectū eorū q̄ dicta sunt.

Additio.ij. Circa questionē hic motā p postillatorē.ſ.an repudiatio vxoris eēt illicita in veteri le.sūt due opiniones p̄cipales:q̄rū illā tenet q cōtus teneā.ſ.q repudiū nūq̄ fuit licitū:sz pmissū ad euitādū maius malū.ſ.vxoricidiū:q̄ q̄dē pmissio nō facit licitū.sicut tradere ad vsurā nūq̄ fuit licitū etiā alieno cū sit ꝺ naturā:fm ꝓbm ī v.Ethicor.Licet fuerit pmissū ad euitādū mai⁹ malū.ſ.ne fenerarenᵗ fratrib⁹.Sz ē alia opinio quā q̄dā tenēt.ſ.q repudiatio vxoris fuit licita ī ve.le.ex pmissiōe diuīa.Que q̄dē opinio scā:sz nō sit cōiter tenēda:videt tm̄ saluo semp meliori iudicio magis cōsona lr̄e ⁊ rōni:qó pz p̄o sic:Mā lex vet⁹ q̄uis gr̄am nō cōferret:tm̄ ad ꝫ data erat:vt pctm̄ oñderet:fm apl̄m ad Ro.vij.Peccatū nō cognoni nisi p legē. Si igit repudiare vxorē semp fuisset pctm̄:ꝫ saltē p legē aut ꝓphetas oñdi debuisset.vñ Esa.lviij.Annūcia pplo meo pctā eorū. Si enī altq̄ q necessaria sūt ad salutē nūq̄ eis nūciata fuissent:excusabiles fuissent iuxta illud saluatoris:Joh.xv.Si ego non venissez ⁊ eis locut⁹ nō fuissem:pctm̄ nō haberēt.Sz cōstat q repudiationē vxorū fuisse pctm̄ nūq̄ eis fuit p legē nec ꝓphetas īdicatū ⁊c.Si aūt ꝓtra ꝫ dicaā q repudiationē vxoris eē illicitā habeā de iure naturali:eo q inseparabilitas mr̄imonij ē de iure nature:ꝓut postill.intēdit ꝓbare sup Matth.xix. Et iō nō fuit op⁹ vt denūciarēt p legē ⁊ ꝓphas. Juxta illud apl̄i j.ad Cor.xj.Nōne natura docet vos: ꝫ ñ videt valere.Mā ea q̄ sūt ó lege nature plenarie tradūt ī lege ⁊ euāgelio.Et sic exponit illud qó dr in decretis distin.j.q ius naturale ē: qó ī lege ⁊ euāgelio cōtinet:ꝓut sctūs Tho.in p̄ma scē.q.xciij. arti.iiij.ī rñsiōe ad p̄mū argumētū exponit. ꝫ repudiationē vxoris eē illicitā:nō traditt ī lege:ꝫ poti⁹ oppositū vt ī pñti ca. Sitr nec in euāgelio:sz poti⁹ oppositū.Mā Matth.xix.dicit: Quicūq̄ dimiserit vxorē suā nisi ob fornicationē:⁊ aliā duxerit mechaā.Ex q̄ plane itelligit a ꝓtrario sensu q q̄ dimiserit vxorē suā ex cā fornicatiōis:⁊ aliā duxerit ñ mechaā.Ex q̄b⁹ pz q inseparabilitas mr̄imonij nō ē ó iure nature ī lege ⁊ ī euāgelio cōtēto.de q tū.ſ.Matth.xix.eo duce ampli⁹ videbit: vbi postillator ó ꝫ large tractat. Jtē illud q de⁹ ī lege sua nō solū exp̄sse mādat fieri:ꝫ etiā dat modū ⁊ formā quō fieri debeat:nō ē intelligēdū cōcessū fuisse p modū pmissiōis alicui⁹ illiciti.vñ in argūēto a silī qó deducit postillator de vsura p missa alieno:de⁹ nō dedit modū ⁊ formā:quō hebreⁱ⁹ daret pecuniā alieno ad vsurā:sz solū dixit:Nō trades fratri tuo ad vsurā sz alieno.Sz hic nō solū de⁹ mādat seu pmittit fieri repudiū:sz etiā dat certā formā repudiādi dicēs: Scribet libellū repudij.Ex q̄ hr̄ q repudiū debet dari ī scriptis a viro ī manu vxoris.⁊ seq̄t:Dimittat ea de domo sua. Ex q̄ hr̄ q ó cetero nō debet cohabitare cū ea:talis ꝸ ꝓcessio simpliciter ē tenēda ē licita:de⁹ enī lz aliq̄ mala pmittat nō tm̄ dat modū ⁊ formā quō talia fiant. Jtē si repudiū esset illicitū ī veteri lege:tūc facto repudio ī lege cōtēto:adhuc remaneret vinculū mr̄imonij inter repudiantē ⁊ repudiatā:incōueniēter ꝸ de⁹ pmitteret q repudiata posset alteri nubere:cū p̄im⁹ esset semp ver⁹ maritus:etiā post repudiū qó tm̄ in lr̄a manifeste videt pmitti:vt pz p̄ns ca.intuenti. Jtē posito q de dictamine iuris naturaᵗ esset

esset insepabilitas mr̄imonij ꝓut postillator p̄supponit.lz minus vere:vt patebit in additione.ſ.Matth.xix.hoc nō obstante repudiū esset licitū in veteri lege:eo q fiebat de mandato exp̄sso dei. De⁹ enī pōt matrimonia cōiūgere ⁊ dissolvere ꝓut sibi placet:sicut ipem et postillator dicit ī hac eadē materia in solutione singulariter ad scm̄ argumētum excusando abraam de ꝫ q emisit agar:eo q illa emissio fuit facta de mādato dei ꝓut ī postil. Cōstat aūt q idē de⁹ est q̄ mādauit abraā dimittere agar vxorē suā:⁊ q̄ mādauit p moysen dari libellū repudij ī casu p legē determinato.Cōfirmat hec opinio auctoritate Chrysostimi plane itellecta:dicit enī q a pctō abstulit culpā legislator qñ pmisit repudiū. Auctoritas enī quā postillator inducit ī ꝓtrariū ó dicto saluatoris Matth. xix.vbi dr q libellus repudij cōcessus ē a moyse ꝓpter duriciā cordis eor nō cōcludit suū ꝓpositū.Pro q̄ sciēdū q lex vetus fm aplm ad Heb.vij.Neminē ad pfectū adduxit.cuius cā nō fuit ex parte dei legē dantis:cū dei pfecta sint opa: vt infra.xxxij.sz ex īpfectione ppli cui lex dabaā:⁊ sic intelligit:Propter duriciā cordis vestri.i.ꝓpter ineptitudinē vestrā ad capiēda pfecta seu sublimia mādata:q̄.ꝓpter multa ptinentia ad pfectionē nō p̄cipiebanᵗ in vete.lege q̄ tm̄ p̄cipiunᵗ in noua.vnde saluator Matth.v. Audistis qó dictū est antiquis:Nō occides ⁊c.Ego aūt dico vobis: q oīs q̄ irascit fratri suo reus erit iudicio. Cōstat aūt q qui irascit fratri nō est transgressor alicui⁹ p̄cepti vete.le.sed noue tm̄. Similiter intelligendum est de repudiatione vxoris: q in lege veteri erat licitū:nō autē in lege noua in qua matrimoniū ē inseparabile.vnde illud dictum.Matth.xix. Qui dimissam duxerit mechaā:ꝓpie intelligendū est fm legem nouā christi.Et ideo discipuli audientes huiusmodi indissolubilitatē matrimonij:quasi de quodā nouo alias inaudito dixerunt: Si ita ſ causa hominis cū vxore nō expedit nubere. Circa qó attendendū:q est quedā ratio specialis in matrimonio qua ratione in veteri lege sepatio erat licita:nō aūt in noua lege:quā rationē sanct⁹ Tho. in p̄ima scē.q.cij.arti.v. in rep̄sione ad tertiū argumētū ponit.vbi sic dicit:Matrimoniū fuit quidē in veteri lege ꝓut erat in officiū nature:nō autē ꝓut est sacramētū cōiūctionis christi et ecclesie:q̄ nōdum erat facta:vnde in veteri lege dabaā libellus repudij:qó est cōtra sacramēti rōnē.hec ille. Ex dict⁹ faciliter excludūt solutiones postillatoris p p̄ima opinione hic posite. Nam p̄ima in qua dicit:q vnitas vxoris in ve.le. fuit p̄termissa ꝓpter maius bonū.ſ.multiplicationē ꝓlis non videt valere: Nam fm apostolū.Ro.iij.Nō sunt facienda mala vt eueniant bona.Constat autē scm̄ ipm postillatorez q pluralitas vxorum est de se mala:tanq̄ cōtra legē naturalem facta. Jn hoc autē q vlteri⁹ intēdit in eadē solutione dicere.ſ.q repudiū de se est malū:vnde si cōcedaā ꝓpter maius malū vitandum nō facit illud licitū.p̄supponit falsum. Naz repudium in veteri lege determinatū fuit licitū ⁊ bonū saltem durante tempore veteris legis:vt dictū est. Ad hoc qó dicit in tertia solutione q aliquid est illicitū qó tamē lege p̄mittit: ostenditur vno modo p ꝓphetā a spiritusancto loquentem dicendū q hoc verū est:et isto modo nō ostendit p aliquē ꝓphetam a spiritusancto loquentē q repudiū fuisset illicitū: sed poti⁹ oppositū:vt pz Malach.iij.vbi dicit:Si odio habueris eā dimitte eam:nihil excipiendo:sed indistincte loquendo:qó equivalet vniuersali locutioni:ꝓut ipse postillator ibidē allegat.De alio vero modo quē ibidē ponit ad ostendendū q repudiū sit illicitū:eo q nullus cor qui cōmēdāt in scriptura legit repudiū feciſſe ⁊c.parū est curādū:tū quia nō est necessariū q de oībus licitū legaā q sancti talia fecerūt. Esus enī cerni licitus est fm legem vt Leui.ij.nō legit q aliquis sanctus ceruinas carnes comediſſet:tuz q: habuiſſe plures vxores multi sancti legunᵗ in vete.testa.qó tm̄ aliquā sepabilitatē matrimonij includit:cū vir habēs plures vxores carnē suā in plures dividat:cōtra illud:Erūt duo in carne vna. Ratio autē postillatoris in tertia solutione p̄supponit q in repudio vxoris permittit minus malum ad vitandum maiⁱ⁹: quod p̄suppositū:vt dictū est nō est verum.Mā in repudio tē pore legis nō pmittit aliqó malum vt dictū est:sed potius cōcedit aliqó bonū:nō tamen ita pfectum:vt in lege noua:in qua pfectiōi modo matrimoniū daā.ſ.nō solū in officium nature:sed etiā in sacramentū vt dictum est.Et notandū q fm sanctū Tho.in.iiij.dist.isti⁹ questionis vtraq̄ pars potest teneri.ꝓ vtraq̄ enī parte arguit ⁊ soluit:licet attendenti mentē suā ibidē p̄mā opinionē sustineat tāq̄ magis cōmunem: secūdā vero tāq̄ ꝓbabiliorē.

Jn eodē

Additio Deuteronomiũ Ca. XXV Replica

Jn eodẽ ca. videlicet. xxiiij. vbi ꝺr in postil. Jdeo q̃ vult tenere opinionẽ aliã q̃ mitior videt ꝛc.

Additio. iij. Mõ solũ alia opinio ẽ mitior ꝑ etiã instior ꝛ tutior. ꝺr enim. ſ. Exo. xxiij. Justũ ꝛ innocẽtẽ nõ interficias: qõ ẽ speciali⁹ p̃ceptũ qõ dirigit iudicib⁹: nec bz aliquã exceptionẽ: ĩ lra: nec ĩ auctib⁹ sctõrũ doctus circa quartũ sentẽtiarũ: ꝛ cõiter doctores: solus Burg. cũ sancto Thoma se ꝓcaciter determinat ad ptẽ min⁹ ꝓbabilẽ: volẽs q̃ in veteri lege repudiũ erat nõ mõ licitũ: sz etiã a deo p̃ceptũ expresse: vt terminis ei⁹ vtar: ꝛ hoc in odiũ puncto postil. nitit multis vijs hic cõfirmare ꝛ ꝓtẽdit rationibus postil. in cõtrariũ factis rñdere. Et q̃uis hic de his lõgã faciat digressionẽ tñ Matth. xix. resumit ꝛ q̃dã alia addit. ibi: Vide vtriusq; digressiõis satis latũ correctoriũ.

Glo. ordi.

a s Jf fuerit cau. Aug⁹. Lxx. Si aũt fuerit altercatio ĩter hoies: ꝛ accesserit ad iudiciũ: ꝛ iustificauerint iustũ iudices: ſubaudis: ꝛ reꝓbẽderint ipiũ: ꝛ erit ſi dign⁹ fuerit plagis q̃ ipie agit: cõstitues eũ ĩ cõspectu iudicũ: ꝛ flagellabũt eum ante se ſm ipietatẽ ei⁹ nũero. xl. flagellabũt eũ: ꝛ nõ apponẽt. Notandũ qz eũ ipiũ dixit quẽ nõ morte: ꝑ paucis plagis iussit puniri. Putãt ei q̃dã nõ eẽ ipietatẽ q̃ fit ĩ hoiem: vel adulteriũ: qõ tñ morte punit sz ẽ leuis ipietas q̃ xbere digna ẽ: ẽ ꝛ gũis q̃ morte digna ẽ: sic ꝛ pctã q̃ ñ ĩ deũ sz ĩ hoiem videt admitti: q̃dã sũt digna morte q̃dã verbere. b Quadragenariũ. Quadragenari⁹ denario ẽter ducto pficit: nos xo de ẽttuor elemẽt⁹ ſm corpus cõsistim⁹: p̃cepta decalogi ꝓ denariũ accipiũt. Jubet g̃ iudiciũ vel vindictã ĩ q̃ carnis pctm̃ plectit ſm p̃cepta ordinari: ꝛ oĩa p̃cepta ĩ decalogo vult itelligi. Jſido. Jn q̃dragenario ꝑ tps figurat q̃ ecclia ꝓ q̃ttuor mũdi ptes diffusa ſꝑ decalogo viuit. Quadragenario nũero delinquẽtes cedim⁹: ſi ĩ ꝑ tpe pnie xberib⁹ flagellam⁹. Debet g̃ pctõr tpalib⁹ flagellis atteri: vt ĩ iudi
Job. 5. c cio purgat⁹ valeat inueniri. Btus hõ q̃ corripit a dño. nulla ei ĩ eternũ aiaduersio affligere poterit q̃s hic pnie disciplina pcussit. Si x pctis hic cedimur: illic sine pctõ iuenimur. c Os bouis. Jſtõ.
Luc. 10. b Jn boue vita opantiũ exp̃mit: ꝺ q̃ ꝺr: Dign⁹ ẽ operarius mercede sua. Vult g̃ scẽptura p̃stari carnalia a q̃bus accipim⁹ spũalia: q̃ occupãt ĩ doctrina nõ possũt sibi puidere necessaria. d Cũ babi. Aug⁹. Lxx. Si aũt habitauerit fratres ĩ vnũ: ꝛ mortu⁹ fuerit vn⁹ ex eis: semẽ aũt nõ fuerit ei vxore defũcti foris nõ appropinquãte: frater ei⁹ intrabit ad eã ꝛ accipiet vxorẽ sibi: ꝛ cohabitabit ei: ꝛ erit infans quicũq; nat⁹ fuerit: cõstituet ex defuncti noĩe: ꝛ nõ delebit nomen eius ex isrl. Videt tñ lex p̃cepisse hoc vt ſuscitet semẽ fratri q̃ defunct⁹ est. Qz aũt ait: Cõstituet ex defuncti noĩe. dictũ videt: vt q̃ nascit nomẽ habeat defuncti cui ꝓpagat. Cũ nobis visum ẽ magis ſm adoptionis mozẽ solnere in euãgelio questionẽ de duob⁹ patrib⁹ ioseph: quozũ vnũ memorat:
Mat. 1. b Matth. ſ. q̃ eũ genuit: alterũ lucas cui⁹. ſ. fili⁹ erat: qz nullius eozũ ioseph
Luc. 3. e nomen accepit: niſi forte intelligat: cõstituet ex defuncti noĩe. nõ vt nomen ei⁹ accipiat: ſed vt ex noĩe ei⁹. i. tãq̃ fili⁹. nõ eius a quo genit⁹: ſed ei⁹ cui semen ſuscitat. Qz aũt dictũ: Mõ delebit nomẽ ei⁹ ex isrl. poteſt intelligi nõ q̃ nomen ei⁹ puer accipiat: ſed qz nõ ſine posteritate mortu⁹ esse videbitur: ꝛ iõ ꝑmanebit nomen ei⁹. i. memoria. neq; enĩ ſi ipſe filiũ genuiſſet: nomẽ ſuũ ei impoſuiſſet: vt nomẽ eius nõ deleret ex isrl: ſed ſine liberis ex hac vita nõ migraret: ꝛ ꝑ iubet ex vxore ei⁹ impleri: qõ ipſe nõ potuit. Mã
Ruth. 4. c et ſi frater nõ fuiſſet ꝓpinquus ducebat vxorẽ mortui: ſicut booz ruth: vt semen excitaret ei de quo vxor nõ peperat. Qui tñ de illa natus ẽ: ex noĩe defuncti cõstitut⁹ ẽ: qz eius fili⁹ dict⁹ est: ne nomẽ ei⁹ deleret: nõ tñ eius noĩe appellat. Abũdãti⁹ ergo duob⁹ modis ſolui põt euãgelica queſtio vt vn⁹ eozũ ita fuerit ꝓpinquus alteri: ad ducẽdã vxorẽ ei⁹: vt alios parẽtes atq; maiores iſte alios: ille habere potuerit. Mã ſi fratꝛ filij fuiſſent vnũ auum habuiſſent: ſed ſm Mattheũ mathan ẽ auus ioseph: ſm lucã mathat. Qõ ſi q̃s putat tãtã esse ſilitudinẽ noĩs vt a ſcriptozib⁹ vna lra erratũ ſit: vt fieret tãq̃ parua ꝛ pene nulla diuerſitas: q̃d diceret de iſtozũ patrib⁹? Nam ſm lucã mathat fili⁹ fuit leui: ſm mattheũ mathã fili⁹ eleaçar. Jta ſurſum verſus diuerſi ſunt patres ꝛ aui ꝛ maiores vſq; ad çozobabel qui vere est viceſimus ſurſũ verſus a ioſeph apud lucã: apud mattheũ. xj. Qui ꝓterea idẽ esse credit: qz pater ei⁹ apud vtrũq; ſalathiel ꝺr: Fieri tñ potuit vt ali⁹ eſſet eodẽ noĩe: habẽs eiuſdẽ noĩs patrẽ cui⁹ ꝛ ille: qz deinde ſurſũ verſus diuerſi ſũt: apud lucã quippe çozobabel habet auũ Neri: apud matthe um iechoniã: ꝛ inde nulla eſt cõſonãtia vſq; ad dauid: apud mattheũ ꝓ ſalomonẽ: apud lucã ꝓ nathã. Difficile aũt videt nõ fuiſſe aliquẽ ꝓpinquiorẽ q̃ duceret vxorẽ frĩs ſui q̃ ex dauid eẽt ꝓ ſãguine⁹ tã lõginq̃ gradu: cũ ſit dauid apud lucã pene quadrageſimus a ioſeph: apud Matth. xxvij. Vel ſi ꝓpinq̃ ex ſãguine feminax ad ꝑ q̃rebãt: fieri potuit vt aliq̃s ita ꝓpinqu⁹ ioſeph genuerit de vxore ꝓpinq̃ ſine liber⁹ defũcti: ꝛ eẽt ei alter ex natura pat: alter ex lege. Jn pribus xo ꝛ auis ꝛ maiorib⁹ nulla apperet ꝓpinq̃tas: qz nõ marib⁹ ſz femis ꝓpinq̃rẽt. ſz ſi ita eẽt nec dauid vn⁹ pat occur-
reret: aut

Nico. de lyra

a s Jf fuerit causa inter aliquos ſ ipſi. ꝛ iterpellauerint iudices: quẽ iuſtũ esse ꝓſpexerint: illi iuſticię pal ſ victoriã. mã dabũt: quẽ impiũ condẽnabũt ipietatis. Sin aũt eũ qui peccauit dignũ viderint plagis: ꝓſternẽt ꝛ coram ſe facient verberari. Pro mẽſura peccati erit ꝛ plagarum modus: ita dumtaxat vt q̃dragenariũ numerũ non excedãt: ne fede lacerat⁹ ante oculos tuos abeat frat⁹ tu⁹. † Nõ ligabis os bouis tritũrantis in area frũges tuas. Quãdo habitauerint

a ſ. i. victũ nõ ſubtrahes ꝑdicatori: vt totus vacet oratoni et ꝑdicationi.

b ſ cozda auditozũ vel rigoze scri prurarũ. c ſ ecclesia. d ſ scripturas.

a Jf fue rit. Hic ꝓñr ordinat rõnal ĩ seueritate iusticie ꝺ rebelles. ꝛ ꝓmo erga ĩdigenas. ſecũdo erga alienigenas. ibi: Memẽto q̃ fecerit tibi amalech. Circa ꝓmum ꝓ seueritatẽ pene excludit ĩ iusticiã: ꝛ ſcꝺo concludit iusticiã. ibi: Non habebẽ ĩ saccło. Adhuc ꝓmo declarat seueritatẽ ĩ ſexu virili. ſcꝺo in ſexu muliebri. ibi: Si habue. ĩter ſe iur. Adhuc pño facit ꝓpoſitũ ĩ casu litigij. ſcꝺo ĩ casu mrimonij ibi: Cũ habitauerint. Pria adhuc ĩ duas: in ptẽ pricipalẽ ꝛ icidẽtalẽ ibi: Nõ ligab os bouis. Circa ꝓmũ sciẽdũ q̃ pax cõis frequẽter ipedit et turbat ꝓ litigia iniusta. ꝛ iõ lex arcet a talib⁹ ꝓ seueritatẽ pene erga iniuste litigãtes ꝛ ꝓ exhibitionẽ bonoꝛis erga iustã cãz hũtes: qz exhibitio hui⁹ bonoꝛis reflectit ĩ penã iuste pt⁹: ꝛ ꝑ ẽ q̃ ꝺr: Si fuerit cã ĩter aliq̃s ꝛc. ꝛ subdit.

b Quẽ iustũ ꝛc. i. victoriã. pnũciãtes eũ cãm iustã habuiſſe: noĩe ãt palme ſignificat victoria eo q̃ antiq̃t⁹ victores ĩ plus ramis palme ĩ capite ꝛ manib⁹ ornabãt. Vel ad lram habẽti iustã cãm dabat palma ĩ manu: ad oñdẽdũ q̃ habuiſſet victoriã ĩ eã. c Sin aũt ꝛc. vtpote qz ei⁹ malicia nõ põt ꝓueniẽter puniri pecunia. d Prosternẽt. Ex q̃ ptz q̃ nõ erat xberãd⁹ ſtãdo vl ſedẽdo: ꝑ ĩ terra iacẽdo ad maiorẽ confusionẽ.

e Et coram ꝛc. ne ĩ eoꝝ absentia executores iuſticie deficerẽt ꝓpter fauorẽ a debita punitiõe: vel odio seu alia occasiõe excederẽt. iõ subdit: Pro mẽſura pctĩ ꝛc. seq̃t: f Nõ liga. Hec ẽ ꝓs icidẽ talis: vbi repmit iiusticia erga bruta aialia: ad q̃ndã ei iiusticiã videt ptinere ĩrostrare bouẽ: vt nõ possit ꝺ frugib⁹ ĩ q̃b⁹ actualit laborat comẽdere. Dicit aũt Ra. Sa. q̃ idẽ ĩtelligẽdũ ẽ de oĩ aiali laborãte circa rẽ ab eo comestibilẽ: ꝑ ponit tñ exẽplũ ꝺ boue: ĩ q̃ frequẽti⁹ ꝑ accidit. Fuit etiã ꝑ istitutũ ad assuefaciẽdũ hoies ĩ pietate circa bruta aialia: vt ex ꝑ magl mouerẽt ad pietatẽ erga creaturã rõnalẽ. g Cũ habita. Hic determiat pena ĩ cã mrimonij: videlz q̃ñ hõ moriebat ſine liberl: ꝛ iõ ne deleret nomẽ ei⁹ eo q̃ nõ habebat ſucceſſorẽ ĩ hereditate ſua: qõ ẽ ꝺ inclinationẽ naturalẽ eo q̃ oẽs appetũt post mortẽ remanere ĩ hoim memoria: p̃ceptũ fuit ĩ lege: vt frater defũcti vxorẽ ei⁹ acciperet. ꝛ prim⁹ fili⁹ ex illo mrimonio ꝓcreat⁹ fratri defũcto aſcriberet: ꝛ ei ſuccederet in hereditate. Nõ aũt q̃re talis ſuſcitatio ſeminis statuta fuit fieri ꝓ fratrem defũcti ẽ: qz fili⁹ ſic ꝓcreat⁹ magl videbat ptinere ad defũctũ q̃ſi ꝑ fieret ꝓ extraneũ. Jtẽ qz frater defũcti magl tenebat eẽ ſollicit⁹ ꝺ cõſeruatione noĩs frĩs ſui defũcti q̃ extranei⁹. ꝛ iõ q̃ñ nolebat ꝑ facere puniebat pena ꝓfusibili tãq̃ deuians a fraterna charitate: q̃ pena deſcribit. cũ ꝺr:

Tollet

Ministerio de Cultura 2024

reret: aut si quis potuisse cōtendit opponim⁹ q nō consueuit scīptura femias i genealogia p marib⁹ ponere. vñ nullas euā gelista iterposuit. Ubi ei cōmemoraī mres: nō cōmemoraī nisi cū pīb⁹. Ideo aūt ꝓpiquior defuit ad vxorē defūcti sibi copulandā: vt ordo cognatiōis duid repireī: aut adoptio fecit alteꝝ prem quē posset hre ioseph. a Absq; li. Passus ē ⁊ ascēdit i celū adhuc synagoga sterili pmanēte. b Sz ac ci.eā. Qui regere valet: cui nolēti i faciē mulier exuit. Aut ei donis spiritalib⁹ nō curat ꝓ desse alijs: hui⁹ etiā bonis ecclesia exprobrās q̄si in faciē iactat saliuā. c Calciamētum.

Eph.6.c De q̄ dr: Calciati pedes i ꝓparatiōe euāgelij pacis. Si vt nostrā sic curā ꝓrimi gerim⁹ vtrūq; pedez calciamento munim⁹: q̄ vero suā cogitās vtilitatē ꝓximoꝝ neglexit: q̄si vni⁹ pedis calciamentū cū dedecore amittit. d De pede: id est mercede p̄dicatiōis ꝓuatū ostēdet. Doctoꝝ enī pedes calciati sūt: qz exēplis p̄cedētiū patrū muniti gressus p̄dicatiōis eoꝝ imitati sūt. Utroq; pede calciat⁹ ē: q̄ sibi ⁊ alijs ꝓdest. e Et vn⁹ ꝯ al. Catholicus hereticusq; q̄ rū ꝓpetua cōtētio: qz dispar intētio. Alter ei falsitatē: alē defendit veritatē ⁊ resistere oportet errori: ne sibi stult⁹ sapiēs videatur. f Miseritq;. Per falsā ignominiā vel actionē abominādā voluerit catholici cōuersationē maculare vel doctrinā diffamare. g Uerēda. Infirmiora mēbra ecclie. s. volēs blādiēdo decipe: vel insultādo de-

Leui.19.g ridere. h Nō ha. In leuitico idē cōtradicit. Salomō q̄z ait:

Pro.20.b Pōdus magnū ⁊ pusillū: ⁊ inde: mēsure duplices imūde sūt apud deū. Isid. Nō habebis i sac. Spiritaliꝝ q̄z studēdū ē ne diuersa pōdera i corde habeam⁹, i. districtiōis regulā nobis molliētes eos q̄b⁹ xbūm dei p̄dicam⁹ districtioꝝib⁹ ꝓceptī q̄si g uioꝝib⁹ pōderib⁹ obruam⁹: qđ cū facim⁹ diuerso pōdere p̄ceptoꝝ dñi mercedē frugēq; appē-

Ibidem.d dim⁹. vñ: Abominatio dño pōdus duplex. i Memento q̄. Tradūt hebrei q̄ leprosos ⁊ semine fluētes ⁊ alios extra castra positos iterfecerit amalech ⁊ hos dicūt eē extremos agminis dñi. Amalech lingēs sanguinē. Hi sūt demōes q̄ nobis p baptismū de spiritali egypto exeūtib⁹ aduersanī: vt in virtutib⁹ extremos ⁊ in itinere hui⁹ vite lassatos pcā suggerendo studēt occidere. Hos cū dūs facultatē dederit oīno debem⁹ ſb uertere: ⁊ suggestiones eoꝝ oīmodo subuertere vel delere: ne si aliquas reliquias sicut saul seruauerimus quasi in obedientes cū eis subuertamur.

Cūq;

a ſ christus qui ait: Ire nūciare fratribus meis. b ſ qz adhuc electorum numerū nō implcuit.

a fratres: simul et vn⁹ ex eis absq; liber̄ mortu⁹
a ſ ecclesia. ſ synagoga. b ſ christi. c ſ philosopho vel hereticō. d ſ in suam.

b fuerit: vxor defūcti nō nubet alteri: sz accipiet †
a ſ apostolorū chorus. b ſ pdicādo hortādo. c ſ fidelis: sanctos filios dei. ſ fidē. s. ⁊ bona opera ex synagoga. b ſ sanctum.

eam frāter ei⁹ ⁊ suscitabit semen frātris sui: pri-
a ſ sanctum. b ſ christianus dicat a christo.

mogenitū ex ea filiū nomine illi⁹ appellabit:
a ſ si doctoꝝ noluerit cōsulere ecclesie.

vt nō deleat nomē ei⁹ ex isr̄l. Sin aūt nōluerit
a ſ vt regat. b ſ ecclesiā. c ſ christi. d ſ diuina institutione.

accipere vxorē frātris sui q̄ ei lege debet: pget
a ſ. i. ecclesia. b ſ vbi fiūt iudicia. c ſ sanctiores et digniores.

mulier ad portā ciuitatis ⁊ interpellabit maio
a ſ sacerdos: vel episcopus ecclesie sponsus.

res natu: dicetq;: Nō vult frāter viri mei suscitare semē fratris sui in isrāel: nec me in cōiugiū
a ſ inter sanctos videntes deū.

sumere. Statimq; accersiri eū facient: ⁊ interrogabūt. Si respōderit: nolo eā vxorē accipere:
a ſ qz ꝓrimi curam neglexit.

c accedet mulier ad eoz corā senioribus ⁊ tollet a
a ſ manifeste improperabit: ⁊ cōremptu dignū ostendit.

d calciamentū de pede eius: spuetq; in faciē ei⁹: ⁊ dicet: Sic fiet homini qui nō ędificat domuz
ſ christi.

fratris sui. Et vocabit nomē illi⁹ in israel: do- b
ſ disputationem de fide.

mus discalciati. Si habuerint iter se iurgiū vi c

e ri: ⁊ vnus cōtra alterum rixari ceperit: volēsq;
a ſ subiecti. b ſ hereticā prauitas. c ſ hereticū. d ſ catholici.

vxor alterius eruere virū suū de manu fortio-
a ſ anathemare.

f ris: miseritq; manū ⁊ apphēderit verēda eius: g
a ſ operationē impudicam. ſ crudeli.

absc̄des manū illius: nec flectet̄ super ea vlla d
a ſ Id est: non doceas agere quod non vis facere: quia iesus cepit facere ⁊ docere.

b misericordia. Nō habebis: in sacculo diuersa et
pondera maius ⁊ minus: nec erit in domo tua modi⁹ maior ⁊ minor. Pōdus habebis iustuz f
⁊ verū: ⁊ modius equalis ⁊ verus erit tibi: vt multo viuas tēpore sup terram quā dominus deus tuus dederit tibi. Abominat̄ enī domi-
ſ vite ꝑsentis.

i nus eum qui facit hec: ⁊ auersat̄ omnē iustici- g
a ſ spiritali. b ſ quasi leo frendens.

am. Memento quę fecerit tibi amalech in via
quādo egrediebar̄ ex egypto: quomō occurrit tibi ⁊ extremos agminis tui q̄ lassi rēsidebāt b
a ſ primos nō audēt inuadere. b ſ exercitus ecclesiastici. c ſ tedio laborum. d ſ eunres occidere non potest. Beati enim qui ambulāt in lege domini.

a cōciderit: quādo tu eras famē ⁊ labore cōfect⁹
a ſ qui factus est vt nullū timeret.

⁊ nō timuerit deū. Cuz ergo dominus de⁹ tu⁹ †
a ſ ab infestatione demonū adepta victoria.

dederit tibi rēquiem: et subiecerit cunctas per
a ſ demonum qui circūeunt querentes quem deuorent. b ſ prophetis. c ſ cū omnes in egypto.

circūitum nationes in terra quam tibi pollici-
a ſ hoc samuel et saul impleuerunt. b ſ sanctorū habitaculo.

tus est: delebis nomen eius sub ęlo. Caue ne k
ſ hoc ꝓceptū.

obliuiscaris.

a Tollet ⁊c. tāq; hois ab oib⁹ despicabilis. Dicit aūt Ra. Sa. q̄ spuebat corā eo i terrā i cōtēptū illi⁹. b Et vo. no. ⁊c. ita q̄ istud vituperiuz trāsibat ad posteros ipius vt magī abhorrerent hoīes denegare suscitationē seminis fratrū suoꝝ.

c Si habue. iter ⁊c. Hic determinat̄ seueritas iusticie in sexu muliebri. qz p̄cipit̄ āputari man⁹ mulieris apphendētis verēda hois: vt liberet maritū suū ꝺ manu illi⁹ ⁊ ptz lra: ⁊ mlto fortiꝝ ꝑponi debebat ſ pena si i alio casu min⁹ habēte ꝺ motiuo apphēderet virilia hois. Dicit aūt ꝺ Ra. Sa. q̄ man⁹ mulieris nō erat amputāda: q̄n poterat se redimere p pecuniā: ⁊ tūc fm arbitriū iudicū taxabat man⁹ p̄ciū: ſ ꝺ dictū non cōsonat ei qđ subdit:

d Nec flecter̄ su. ⁊c. Si aūt man⁹ posset redimi pecunia: fieret sibi aliq̄ misericordia. e Nō habe. Exclusa iniusticia p seueritatē pene, hic ꝓhr cōcludit iusticia. cū ꝺr: Nō habebis i sacculo diuersa pōdera. vt cū maiori emas: ⁊ cū minori vēdas.

f Pōdus habeꝺ iustū. tā i vēdēdo q̄ i emēdo: tā erga extraneos q̄ erga ꝓpinqs. g Memento. Hic ponit̄ seueritas iusticie erga alienigenas. s. erga amalechitas: q̄ i exitu ꝺ egypto iuasert filios isr̄l p̄dio. ⁊ sic dederī occasionē alijs gētib⁹ p circūitū ipugnādi eos. h Et ex. ag. tui. s. filios dan q̄ erāt vltimi i motione castroꝝ: ⁊ alijs ꝺ alijs tribub⁹ q̄ lassi ñ poterāt seq̄ locū suaz tribuū. i Et nō ti. deū. iuadēdo ꝓpter cui⁹ erat ductor i colūna nub⁹ ⁊ defēsor i mirabilib⁹ fact̄. k Delebis no. ei⁹. qđ factū fuit tpe saul vt hr̄. j. Re. xv. ca. XXV

Moraliter.

a† Si fuerit cā ⁊c. Morale est vsz ibi: f† Nō ligabō os bo. tritu. Mystice bos triturās p̄dicās ē siue docēs cui⁹ nō debet os ligari. s. ei⁹ doctrinaz ꝑdicādo vel ei victū denegādo. j. Coz. ix. Si nos vob spūalia seminam⁹ nō est magnū si vra carnalia metam⁹. g† Qñ habitauerīt fratres simul ⁊c. p hāc fratrū cohabitationem figurata fuit habitatio christi cum apostolis alijsq; discipulis de

q̄bus

q̄bus dr Heb.ij. ꝓpter quā cām nō cōfundit eos vocare frēs. Christ⁹ aūt dicī pōt mortu⁹ absq; liberis. nā ante mortē eius pauci valde cōpatiue fuerūt ei⁹ filij p fidē:qđ aūt modicū est nō ē cōputādū. vt hr.ij. Phisico. † Accipiat eaz frater ei⁹ rē.qđ ipletū ē mystice i aplis:qz q̄libet eoz insolidū accepit officiū generādi filios i ecclia ipi xpo ⁊ ex ei⁹ noīe noiandos. christiani nāq; dicūt ⁊ nō petrini vel paulini.⁊ aplorz succesores p se ⁊ p alios inferiores ecclie ministros debēt ꝑ officiū exercere.qđ si noluerint:ꝑ magl circa terrena lucra occupari voluerīt :ecclia debet i eoz faciē spuere.i. viles ⁊ cōtēptibiles reputare. i† Nō habebis i sacculo rē.s.mai⁹ ad accipiēdū ab alijs:⁊ min⁹ ad tradēdū alijs.igit moraliter ille habet in sacculo diuersa pondera q̄ magna bñficia accipit in ecclia ⁊ deo reddit pua obseq̄a. Cōtra q̄s dicit Grego.homel.xxxj. Tāto g̃ esse humiliorz atq; ad seruiēdū deo,ꝑmptiorz quisq; debet ex munere q̄sto se obligatiorē cē cōspicit i reddēda rōne. † Cū g̃ dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi requiē rē. Per amalech q̄ interp̄tat gēs bruta:significat sensualitas p quā hō cōuenit cū brutis.p israel q̄ interp̄tat videns deū ipsa ratio:seu pars intellectiua.per requiē vero gratia cōtēplādi. Per ꝑ g̃ q̄ habita requie nomē amalech p israel deleri ꝑcipit significatū fuit q̄ homo habens gratiā cōtēplādi delere debet nomē sensualitatis quod tūc delet quādo sensualitas iam nō repugnat rationi sed sibi subijcit.ab hoc eni sensualitas nominat q̄ rationi cōtradicit:ſm illud Gal.v.Caro cōcupiscit aduersus spiritum ⁊ spūs aduersus carnem.

Glo.ordi.

Ca.XXVI

a Uncq; intra c ueris rē.

Sicut isrā elite i terra ꝓmissiōis sue ꝑmittas iubent offerre ꝑ grārū actione: qz erepti sunt ꝺ egypto:sic nos p spiritalez iordanē.i. baptismū terrā ecclesie ītrātes: ponam⁹ i cartallo cōuersatiōis nr̄e primitias opationis bone: ⁊ offeram⁹ deo in altari fidei catholice vt sacerdos noster xp̄s suscipiat: ibiq; cōfiteamur dño dicētes q̄ syrus q̄ interp̄tat sublimis vel humectās .i. diabol⁹ psequebatur patrē nr̄m .i. ꝓtoplastū: vt deceptuz p superbiā: gulā :⁊ auariciaz padadisi possessione ꝑmaret. vñ exul i egypto huius mūdi peregrinat⁹ i paruo nūero :qz multi idolatriā secuti sūt ⁊ pauci fideles remāserūt. Sz postq̄z lege data plures surrexerūt:sciam ⁊ fidez vni⁹ dei accipientes afflixerūt eos egyptij.i.demōes onera pctōz g̃uissima iponētes. Sz respexit de⁹ hūani generis afflictionē ⁊ laborē: ⁊ misit filiū suū q̄ man⁹ ei⁹ ⁊ brachiū ꝺr vt eriperet de ptāte tenebraz ⁊ trāsferret i regnū lucis. Sic tradidit nob terrā lacte ⁊ melle manātē.i.pmītē ecclesiā vbi lac īnocētie ⁊ facil doctrine.vñ nutriāt paruuli mel duc ⁊ mltiplicis sapie: vñ satient pfecti.

Quā

a ſ ecclesiam.

a † Uncq; intraueris terrā Ca.XXVI
c quā dñs de⁹ tuus tibi daturus est

a ſ potenter victo hoste. b ſ Domine quis habitabit in tabernaculo tuo rē.

possidēdā:⁊ obtinueris eā:atq; habitaueris

a ſ virtutibus ⁊ operibus.

in illa:tolles de cūctis frūgib⁹ tuis primiti/ b
a ſ vase vimineo. b ſ cōuersatiōis vel spūs dei. c ſ altrare fidei

as ⁊ pones in cartallo:pergesq; ad locū quē c

a ſ quicūq; innocauerit no.do.s.e.

dñs deus tuus elegerit vt ibi inuocet nomē

a ſ christū ſm ordinē melchisedech. b ſ .i.esse apparebit.
c ſ in tēpore huius sacerdotis non est nox.

ei⁹:Accedesq; ad sacerdotē q̄ fuerit in dieb⁹

a ſ gratias agens. b ſ in cōspectu dñi dei nō hois.

illis:⁊ dices ad eu:Profitēor hodie coram d

a ſ ſm humanitatem ſ ecclesiam.

dño deo tuo q̄ ingressus sim i terrā ꝓ qua

a ſ firmiter ꝑmittēdo. ſ fide vel carne. b ſ abraā isaac ⁊ iacob.
c ſ filijs.vñ:Terrā i q̄ dormis tibi dabo ⁊ filijs tuis et semini tuo.

iurauit patrib⁹ nostris vt daret eam nobis.

a ſ qui bona nostra offert patri mediator dei ⁊ hoīm. ſ opere

Suscipiēsq; sacerdos cartallū de manu ei⁹

a ſ celeste. ſ vel sui.

ponet ante altare dñi dei tui: et loqueris in e

a ſ laban. ſ diabolus qui omne sublime videt:et est rex filiorum superbie. ſ adam.

cōspectu dñi dei tui:Syrus psequebatur pa f+

a ſ de paradiso:hic est q̄ descēdit ab hierlm in hiericho ⁊ incidit i latrones. b ſ mūdū nocre peccati tenebrosum. c ſ dū sumus in corpore peregrinamur a domino.

trē meū:q̄ descēdit i egyptū:⁊ ibi pegri/ g+

a ſ ad cōparationē infidelitū. ſ vnde: Cū essent numero breui paucissimi et incole eius. ſ fidelitū.

natus est in paucissimo numero : creuitq; in h
i+

a ſ accepta lege. b ſ sactorū. c ſ sicut stelle celi.

gentē magnā ac robustā ⁊ infinitē multitu/

a ſ visibiles vel inuisibiles.

dinis.Afflixerūtq; nos egyptij ⁊ psecuti sūt k+

ſ peccatorum. b ſ anime. c ſ intentione cordis.

imponētes onera grauissima : ⁊ clamauim⁹ †

a ſ vt cōsueta beneficia que patrib⁹ impēdit nō negaret filijs.

ad dominū deū patrū nostroz:qui exaudi/

a ſ clamantes. b ſ qui humilia respicit ⁊ alta longe cognoscit.

uit nos ⁊ respexit humilitatem nostrā: ⁊ la/

a ſ corporis. b ſ mentis.

borē m atq; angustias:et eduxit nos de egy l+

a ſ de potestate tenebrarū. b ſ filio inuincibili ⁊ manifesto.

ptō in manu fort et brachio extento: in in/ m† n

a ſ egyptiorum. ſ minoribus. ſ maioribus.

genti pauore:in signis atq; portentis : ⁊ in/ o p†

a ſ ram preciosum cā amenū. b ſ ecclesiā.

troduxit ad locū istum:⁊ tradidit nobis tēr/

a ſ facilis doctrine. b ſ dulcedine. c ſ abundantē. d ſ qđ ipse incipit in nobis ipse perficit.

ram lactē ⁊ melle mānantem. Et idcirco nūc

Nico.de lyra

a Uncq; intra.ter.Supi⁹. Ca.XXVI †Ca.17.c
c xij.ca.⁊ citra posita sūt illa ꝑcepta q̄ sūt q̄si q̄dā ꝓclusiones elicite ex ꝑceptis decalogi. hic q̄r ponit intēta ꝓclusio respectu dictoz a dicto loco: videlicet vt hō sit grat⁹ deo ꝺ bñficijs acceptis: ⁊ obediens ei⁹ mādatis.ſm q̄ ponit ibi:Hodie dñs de⁹ tu⁹ ꝑcepit tibi. Gratitudo aūt hoīs ad deū debet cē nō tm̄ i corde:ꝑ etiā i ore ⁊ opere ſm q̄ dr ad Ro.x.Corde creditur ad iusticiā:ore aūt cōfessio fit ad lucē:⁊ iō cōfessio hmōi gratitudinis statuit ꝑ p legē.prio i redditiōe ꝑmitiarū.secdo i redditiōe decimaz.ibi:Nū cō pleueris decimā.Circa ꝑmū ꝺr sic:Cūq; intraueris trā rē.ex ꝑ ptz q̄ nō tenebāt ad ꝑmittas donec tra ꝓmissionis eēt obtēta et diuisa. b Tolles de cūctis rē.Dicit h Ra. Sa.q̄ ꝑmitie q̄stū ad trenascētia ꝺ.vij. reb⁹ tm̄ dabāt.s.de frumēto : hordeo:vinea: oliua:malagranato:ficu:⁊ palma: de alijs aūt fructib⁹ seu trenascētib⁹ nō tenebāt dare.vñ saluator Matth.xxiij.iproperat pharisei q̄ sub ostētatiōe maioris iusticie decimabāt mētā ⁊ anetū: ⁊ talia minima ad q̄ nō tenebāt ⁊ ſm alios doctores nr̄os g̃uiora legis ad q̄ necessario astringebāt reliquētes. Qz aūt ibidē subdit:Hec oportuit facere ⁊ illa nō omittere:si oportuit nō videt posse referri ad vtrūq;:qz tūc eēt necitas eadē faciēdi ꝑ ⁊ illa:qz nō omittere aliq̄d idē ē qđ facere illud:qđ tū saluator ītēdit excludere. Et iō saluator addidit: Et illa nō omittere.ad oñdēdū q̄ soluere decias de talib⁹ minimis nō erat malū ꝺ se ꝑ bonū:q̄uis nō eēt necessariū:dabāt etiā ꝑmitie ꝺ lana: vt hr.s.xviij.ca. c Pergesq; ad lo.s.i hierusalē:⁊ idē itelligēdū ē de alijs locis : vbi fuit arca dñi:⁊ cult⁹ diuin⁹ post acq̄sitionē terre ꝑmissiōis:⁊ añ q̄z cult⁹ ille eēt i hierlz ꝺ Profiteor hodie.coram.ope ⁊ ore bñficia ei⁹ recognoscēdo. e Ponet añ al. Jn hebreo hr vētilabit: qz sacerdos suꝑponebat man⁹ suas manib⁹ offerēt ⁊ tenētis primitias suas ⁊ eleuabat sursū:⁊ retrahebat deorsū:⁊ postea vertēdo ad ōttuor ptes orbis ad designādū q̄ ille cui talia offerebāt erat dñs celi ⁊ terre ⁊ toti⁹ orbis siue creature. f Syrus pse.pa.me.qz labā q̄ fuit ꝺ mesopotamia syrie psecut⁹ est iacob: vt hr Heñ. xxxj.q̄ fuit pat toti⁹ ppli isrl. g Qui descē.i egy.fame vrgēte: vt hr Heñ.xlvj. h Jn paucis.nu.s.i.lxx.aīab⁹: vt ibidē ꝺr i Creuitq; i gē.magnā.qz cū exiuerunt de egypto fuerūt sexcēta milia absq; puulis et mulierib⁹.Exo.xij. k Afflixerūtq; nos egy.vt hr Exo.j. l Et edu.nos i ma.for. egyptios plagis pcutiēdo. m Et bra.extēto.eos i mare submergēdo. n Jn ingēti pauore: qz alie gētes ex auditu taliū fuerūt territe. o Jn signis de ce.dat.vt i colūna ignis ⁊ nubis ex descēsu māne.
p Atq; por.i terra datis vt i eductiōe aq̄rū de petra.cetera patēt vsq; ibi:

Epulaberis

a Quā dñs de.tē. Quasi nō offero nisi qō dedit: oē enī bonū a deo ē.
b Dñi dei tui. Qui quasi sub ocul' seruabit: ꝛ reddet in illa die iust' iudex. c Epulaberis. Spiritali cōuiCañ.5.a uio: de q̄ ō: Comedite amici ꝛ ībria mini charissimi. d Et leuites. Quia dei minister assūpt' ex hoīb': ꝛ cōstitut' p hoīb' in his q̄ ad deū sunt.
e Cū cōpleueris. Hoc legis ipleTob.1.b se Tobiā. Sed q̄ lōge erāt a tēplo tertio anno collectas trīū annorū decimas dabant pauperib' ꝛ leuitis q̄ secum morabant. Lapides

Nico.de lyra

a Epulaberis ī oīb' bo. nō de primitijs q̄ erāt sacerdotū: ß de oblationib' pacificis quarū maior ps erat offerētiū. b Cū cōpleueris. Hic describit' p̄fessio gratitudinis ī reddit tione decimar. cū ō: c Anno decimarū ter. qō exponunt aliq̄ eo q' tertio āno erāt tres decime: vt dicunt. vna enī erat ad sustētationē leuitar. scḋa erat de.ix. ptib' residuis: ꝛ ista portabat' ī hierlm: ꝛ inde epulabant' offerētes cū suis familijs ꝛ leuitis: et fiebat silr singulis ānis. tertia fiebat tertio anno solū: ꝛ dabat' paupibus: ß scḋa decima q̄ ab istis ponit': videt' conficta: q: nō habet' ex textu nec ex glo. ß solū due alie: vt habitum ē. s. xiiij. ca. ꝛ iō dicēdū q' cū ō: Anno decimar. tertio: itelligunt' iste due decime. s. p̄ma q̄ erat leuitarū: ꝛ alia que erat paupe. q̄ ambe fiebāt anno tertio: ꝛ iō ō: āno decimarū ī pīali. duo b' vero annis p̄cedētib' fiebat tm̄ p̄ma: q̄ erat leuitarū. d Dabis leui. sc̄z p̄mā decimā q̄ leuit' debebat'.
e Et aduene ꝛ pu. ꝛ vi. aliā decimaz q̄ p pauperib' fiebat. f Loq̄risq̄ in cō. do. pfitēdo ei' bonitatē.
D g Attuli qō sā. ē. Jn hebreo hr̄: abstuli qō sācrificatū ē de domo mea. i. sepaui ab alijs reb' ad vsuz meū pti nētib'. h Et dedi il. le. tē. mō tam exposito. iō lr̄a nr̄a q̄ habet attuli: videt' falsificata vitio scriptor: ꝓpter similitudinē dictionuz: q: decime p̄dicte q̄ vocāt' hic sāctificatū: nō afferebant' ī hierlm: ß dabant' leuit' ꝛ pauperib' ad domū decimātiū veniētib' nisi forsitā ī casu: vt si in tertio anno eēt de eis aliqō residuū: qō nō fuisset leuitis ꝛ paupibus traditū: tūc debebat apportari ī hierlm. i Nō p̄teriui mā. t. ß nō dicebat' ad sui ip̄ius cōmēdationē: ß agēdo grās deo q̄ volūtatē ꝛ fortitudinē dederat boī adimplēdi mādata ei': sicut Eçech. dixit: Esa. xxxviij. Memēto dñe quō ambulauerim coā te in ṽitate ꝛ corde pfecto. k Nō come. tē. i. tpe indigentie mee nō cōsūpsi talia ī vsus meos.
l Nec sepaui ea in q̄libet īmūdicia. q: illud qō sepabat' p decima: debebat eē mundū ex pte rei sepate: ita q' nō eēt polluta ex ꝓtactu alicui' rei im mūde. Silr ex pte boīs separātis q̄ debebat eē mūdus qñ talia sepabat. Aliter etiā exponit'. m Jn q̄libet
A īmū. i. ad aliqō ptinēs ad idolatriā: q̄ ī scriptura īmūdicia noīat'.
n Nec expēdi tē. faciēdo inde cōuiuia ī sepultur' aut anniuersarijs mor tuoz. cetera patent. o Hodie dñs
deus tu'. Hic ponit' intēta ꝯclusio q̄ tū ad ptē scḋam: q̄ ē obedientia ī diuinis mādat'. cū ō: Hodie dñs de' tu' p̄cepit tibi tē. i. semp debes eē parat' ad obediēdū diuinis mādat' ac si presentialiter p̄cipet tibi sic̄ fecit ī monte sinai. p Ut facias mā. q̄ tū ad moralia. q Ateq̄ in. q̄ tū ad iudicialia. r Ex to. cor. tuo ꝛ ex tota aīa tua. ß expositū ē. s. v. ca. s Dñm elegi. ho. i. ß semp debet esse in corde tuo sicut qñ elegisti cū ī mōte sinai legē recipiendo. t En dñs ele. te ho. i. ita familiariter se habet ad te ꝛ habebit: sicut se habuit in mōte sinai: dū tū obedias ei. v Ut sis ei ppls peculiaris. i. singulariter dilect'. x Et faciet te excel. cun. gē. ī sāctitate fama ꝛ ptāte qō adipletū ē ī xp̄o. y Quas cre. in laudē tē. q: quicquid est excellentie ꝛ boni in quacūq̄ creatura ordinatur finaliter ad gloriā dei.

Moraliter. Ca. XXVI

a† Cuncq̄ in traueris terrā quā dñs de' tuus tē. Scōm sensū allegoricum ista terra significat ecclīam militantē q̄ p iordanis trāsitū. i. baptismi sacramentū intrat' ꝛ p bonā vitā susceptionē baptismi sequētē possidet': ß de cūctis frugib' p̄mitte ad sacerdotē afferūt': cū opera bona xp̄o q̄ est sacerdos ꝑm ordinē melchisedech attribuūt' : q̄ primitias hmōt ponit sup altare dñi: qñ offert eas deo p̄ri: ꝛ tūc offerēs pōt dicere.
f† Syrus p̄sequebat patrē meū. p syrū q̄ sublimis interp̄tat' diabol' intelligit' de q̄ ō: Job. xlj. Omne sublime videt. p patrē intelligit' adā p̄m' pater. hūc eī diabolus p̄cent' fuit qñ eū decepit. g† Qui descēdit ī egyptū. i. a paradiso deiect' fuit. i† Creuit ī gentē magnā. p diuine legis susceptionē quā posteritas ade p seth ꝛ alios patres sāctos ī mōte sinai suscepit.
k† Afflixerūtq̄ nos egyptij. p egyptios q̄ tenebrosi interp̄tant' demōes significāt' q̄ affligūt fideles suis eos tēptationib' ipugnātes. † Et clamauim' ad dñm tē. ad clamorē ei' sanctorū patrū venit dei fili' ī mūdum.
l† Et eduxit nos ō egy. i. de diaboli seruitute. m† Jn ma. forti ꝛ bra. extēto. s. ī crucis ligno. † Et introduxit nos ad locū istū. i. ad ecclīam militātē p sacramētuz baptismi q̄ habet a christi passione virtutē. a† Et adorato dño deo tuo epulaberis in oīb' bonis. i. recipies sacramentū eucharistie q̄ nō administrat' nisi baptiçatis. et est cibus ī se continens omne bonū. ꝛ q: nō p̄ficit nisi recipientib' deuote iō p̄mittit': Et adorato dño deo tuo † 3.7.a
. s. ex magna deuotione. et.17.a

Jn ca. xxvj. vbi ō: in postilla. Ā tilabitq̄: q: sacerdos supponebat manus suas tē.

Additio. Ca. XXVII

Jn hac vētilatiōe sacerdot' p̄cie faciebat signū crucis p̄ut fuit dictū. s. Leui. vij. ī addi. q̄dā.

3 Recepit aūt moyses ꝛ se. po.
p ist'di. Hec ē tertia ps p̄cipalis hui' libri: ī q̄ excitat' pp̄ls ad reuerentiā ꝛ obseruationē legis p bñdictiones obseruatorib' conferendas: ꝛ maledictiōes trāsgressoribus inferēdas. Et p̄ iō ponit' bñdictionū
et maledi-

a ℣ virtutū bonorū operū. ℣ fructificātis anime
a offero primitias frūguz terrę quā vel cōuersatiōis sancte. a ℣ gratis. ℣ seruo. ℣ cōmendabis seruādas
dñs de' dedit mihi: Et dimittes
a ℣ beneplacito. b ℣ per talia sacrificia.
b eas in cōspectu dñi dei tui: ꝛ adō † ℣ scōm illud: Dominū deū tuū adorabis tē.
c rato dño deo tuo epulaberis in a ℣ spiritalibus.
oībus bonis q̄ dñs de' tu' dede/ ℣ ii..tratoribus tuis.
d rit tibi ꝛ domui tuę tu ꝛ leuites ꝛ a ℣ qui vere dicit: Aduena ego sum apud te: et peregrinus sicut o. p. mei. b ℣ eiusdem volūtatis est in celo: transit in terram.
e aduēna q̄ tēcū est. Quādo cōple/ b ℣ perfectionem.
ueris decimā cūctarū frugū tuaz
a ℣ in noīe trinitatis q̄ pfectionē dat nobis.
anno decimarū tertio: dabis leui c d
a ℣ cōmunicetis q̄ carhezizat' verbo ei qui se ca. in om. bo. b ℣ q̄ nō habet hic manentē ciuitatē. c ℣ cui mortu' est pater diabolus. d ℣ cui defūct' est mūdus: Beatus qui intelligit super egenū et pauperem. vnde: Maxime autem ad domesticos fidei.
tē ꝛ aduēnę ꝛ pūpillo ꝛ vidūę vt e
comedāt ītra portas tuas ꝛ satu/ ℣ Nō re tractādo: sed te nō ingratū ostēdendo.
rent': Loqueriſq̄ in cōspectu dñi f
dei tui: Attuli qō sctificatū est de g
domo mea: ꝛ dedi illō leuitę ꝛ ad h
uenę ꝛ pupillo ac viduę sic̄ iussisti
mihi: Nō p̄teriui mādata tua: nec i
sū oblit' iperij tui. Nō comedi ex k
eis ī luctu meo nec sepaui ea ī q̄li l m
bet imūdicia: nec expēdi ex his q̄c n
a ℣ parēralia significat q̄ solebāt obfuare gēres.
q̄ ī re funebri. Obediui voci dñi
dei mei: ꝛ feci oīa sicut p̄cepisti mi
hi: Respice ō sctūario tuo ꝛ de ex
celso cęloz habitaculo: ꝛ benedic
pp̄lo tuo isr'l: ꝛ terrę quā dedisti
nobis: sicut iurasti p̄rib' nr̄is: ter
rę lacte ꝛ melle mananti. Hodie o
dñs de' tu' p̄cepit tibi vt facias p
mādata hec atq̄ iudicia: vt custo q
dias ꝛ ipleas ex toto corde tuo: ꝛ r
ex tota aīa tua. Dñm elegisti ho/ s
die vt sit tibi de' ꝛ ābules in vijs
ei': ꝛ custodias cerimonias illi': t
mādata atq̄ iudicia: ꝛ obedias
ei' iperio † En dñs elegit te hodie u
vt sis ei pp̄ls peculiaris sicut locu v
tus ē tibi ꝛ custodias oīa p̄cepta x
ei': ꝛ faciet te excelsiorē cūctis gē y
tib' quas creauit ī laudē ꝛ nomē
ꝛ gloriā suā: vt sis pp̄ls sanct' do
mini dei tui sicut locucus ē.

Recepit aūt Ca. XXVII 3†
p a ℣ illi. lxx. q̄ electi sunt a moyse dño p̄ciptente.
moyses ꝛ seniorēs pp̄lo
isr'l dicētes: Custodite oē manda/

Ministerio de Cultura 2024

1. ps biblie cotines
[illegible]
[illegible]
Nume
Deuteronomiu

Ministerio de Cultura 2024